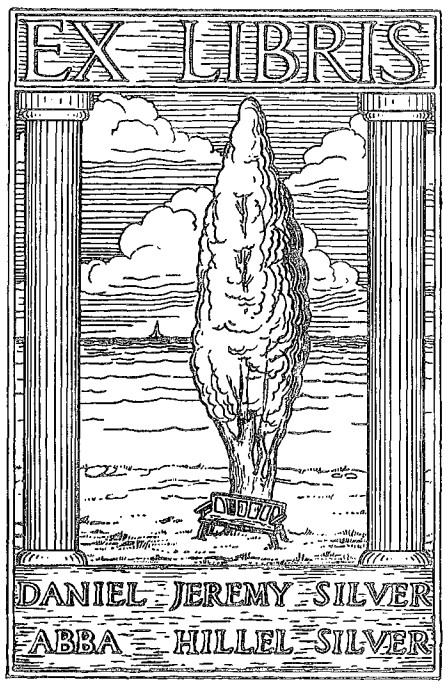

EX LIBRIS
DANIEL JEREMY SILVER
ABBA HILLEL SILVER

A DICTIONARY

OF THE TARGUMIM, THE TALMUD BABLI AND YERUSHALMI, AND THE MIDRASHIC LITERATURE

COMPILED BY

MARCUS JASTROW, PH. D. LITT. D.

WITH AN INDEX OF SCRIPTURAL QUOTATIONS

VOLUME II:

ל—ת

LONDON, W.C.: LUZAC & Co.
46, GREAT RUSSELL STREET

NEW YORK: G. P. PUTNAM'S SONS
27 W. 23d STREET

1903

ל

ל *Lamed*, the twelfth letter of the Alphabet. It interchanges with the liquids, e. g. שַׁלְשֶׁלֶת a. שַׁרְשֶׁרֶת; נְדָנָה a. לְדָנָה &c.—ל as first radical letter often rejected in inflection, e. g. לָקַח, קַח, קִיחָה &c.

ל׳, as a numeral letter, *thirty*, v. א׳.

לְ־ (לֵ־, לִ־, לַ־, לָ־) prefix (b. h.) *unto, to, toward, for;* (before infinitive of verbs) *to.* Pes. I, 1 לְאַרְבָּעָה וכ׳ אוֹר, v. אוֹר II.—לְהַבָּא, לַבָּא, v. בָּא III. Ber. I, 1 לֶאֱכוֹל to eat; לִקְרוֹת to read; a. v. fr.—Ib. לְיוֹם אֶחָד to one day, i. e. within one day (until morning). Zeb. 5, 3 לְיוֹם וּלְיָלָה וכ׳ within a day and a night until midnight (v. comment.). Ib. לִפְנִים מִן וכ׳ inside of the curtains. Ber. 2ª לִפְנֵיהָ before it, לְאַחֲרֶיהָ after it. Ib. 14ª בֵּין אֲלַהֲרֵיכֶם לְאִמַּת between *Elohekhem* a. *Emeth*. Ib. 13ª וּלְרַבִּי נְמִי וכ׳ but as to Rabbi's opinion, might not also argument be raised &c.?; a. v. fr. —With personal pronouns: לִי *to me*, לְךָ, לָךְ, לָךְ; Ch. לִיךְ &c.—Ex. R. s. 3, v. וַהֲאִי. Ber. 2ᵇ לֹא שְׁמִיעַ לְהוּ was unknown to them.—Chald.: לֵיתְנֵי (v. תְּנֵי) let the text read; לֵימָא (v. אֱמָא) let him say. Ib. 2ª, sq.; a. v. fr.

לֹא (b. h.; v. לַאי) *not, no.* Ber. I, 1 לֹא קְרִינוּ וכ׳ we have omitted to recite &c. Ib. III, 4 לֹא . . . וְלֹא וכ׳ neither before nor after. Nidd. 5ª לֹא אִין לְהָן וכ׳, no; it means &c., v. לַאו; a. v. fr.—וְלֹא *indeed not*? Hull. 4ᵇ וְלֹא וְהִכְתִּיב וכ׳ indeed not (is it so that the verb חֲסִירוֹת never refers to persuasion by speech)? Do we not read &c.?; a. v. fr.—לֹא תַעֲשֶׂה (מִצְוַת) *a prohibitory law*, opp. עֲשֵׂה, a positive command; v. לַאו. Kidd. I, 7. Macc. 14ᵇ bot.; a. v. fr.—בְּלֹא *without.* Ber. 35ª bot. בְּ בִּרְכָה without pronouncing a benediction; a. v. fr.—וְהוּא שֶׁלֹּא, v. הוּא.

לָא I ch. same. Targ. Gen. II, 5; a. v. fr.—Pes. 10ᵇ מִקְמֵיהּ . . . אִין בְּתַר . . לָא before the time when it is forbidden, yes (he must search after leavened bread); after the time, no (he must not search). Ib. לָא שְׁנָא there is no difference; a. v. fr.

לָא II m. (preced. wds.) *particle, mote.* Yoma 20ᵇ, v. חַרְגָּא. Midr. Till. to Ps. LXVIII, 3 כְּלָא חֲשִׁיבִי they are like a mote.

לָא III pr. n. m. *La*, abbrev. of אִילָא, הִילָא; v. Fr. M'bo, p. 75ᵇ.

לְאַגְרָא, לְאַגְרָה, Koh. R. to VII, 11 end,—misplaced; read: סְלַק לְאַגְרָא וּטְלַק . . . וְאִמְרָה אַף קְצִירָא וכ׳; v. ib. to IX, 10, end.

לָאֳדָה, v. לְאִי.

לַאו h. a. ch. (v. לָאו) *no, not.* Targ. Y. II Deut. XXXIII, 3.—B. Kam. 60ª וְאִם לַ׳ but if not, opp. אִם יֵשׁ.—Ḥull. 24ª תָּא לַ׳ הִכִּי but without it (if the text did not say so).—B. Kam. 10ª בְּלַ׳ אִידָּהוּ without him. Ib.ᵇ אִי לַ׳ אַתְּ but for thee (sitting on it); אִי לַ׳ אַתּוּן בְּדִידִי had you not been (sitting on it) with me. Ib. כֹּחוֹ לַ׳ כִּגּוּפוֹ דְּמֵי his force (pressure by leaning) is not to be considered as an action equal to (sitting on it with) his body; a. v. fr.—אֶלָּא לַ׳ but, must you not admit?, i. e. *but to be sure*, v. אֶלָּא. Ber. 2ᵇ; a. v. fr.—מַאי לַ׳ what (does this mean)? Does it not (mean) that &c. Nidd. 5ª; a. fr.—Esp. לָאו (לַוִי) m. (= לֹא תַעֲשֶׂה) *a plain prohibitory law*, the violation of which, in the absence of any severer punishment indicated in the Scripture, is punished with thirty-nine lashes (v. אַרְבָּעִים, s. v. אַרְבָּעָה). Men. 58ᵇ, a. e. לַ׳ שֶׁבִּכְלָלוֹת an implied prohibition, e. g. Lev. II, 11 (where כָּל implies any mixture of leaven or honey); Ex. XII, 9 (where אַל תֹּאכְלוּ refers to נָא, to מְבֻשָּׁל, and implicitly to any preparation not through the action of fire). Ib. לָא לַאֲוֵיהּ כַּל׳ וכ׳ the prohibition in this case is not a special one for itself as is the prohibition, 'Thou shalt not muzzle' (Deut. XXV, 4, which is preceded by the law regulating corporal punishment); Pes. 41ᵇ.—לַ׳ הָבָא מִכְּלָל עֲשֵׂה (v. כְּלָל) a prohibition derived by implication from a positive command, e. g. the law (Lev. I, 2) defining what animals are fit for the altar and indirectly excluding unclean animals. Zeb. 34ª . . . לַ׳ לוֹקִין עָלָיו . . the transgression of an implicit prohibition is punishable with lashes; ib. אֵין לוֹקִין עָלָיו . . . לַ׳ is not punishable. Pes. l. c. לַ׳ הָבָא מִכְּלָל עֲשֵׂה עֲשֵׂה a prohibition derived from a positive command is treated like a positive command (the neglect of which is not indictable); Ḥull. 81ª; a. fr.—לַ׳ חֲנִיתַךְ לַעֲשׂוֹת, v. נָתַךְ.—*Pl.* לָאוִין (לַוִין). B. Mets. 111ª לְעַבּוֹר עָלָיו בְּשֵׁנִי לַ׳ to make the transgressor answerable for two acts.—חַיְּבֵי לָאוִין those guilty of transgressing a plain prohibitory law, punishable with lashes, contrad. to חַיְּבֵי כְרִיתוֹת; חַ׳ מִיתוֹת (v. חוֹב h.).—Yeb. 10ᵇ; a. fr.—Ch. pl. לָאוֵי. Ḥull. 80ᵇ. Tem. 4ᵇ.—[Tosef. Erub. XI (VIII), 23, v. לַאי.]

לַאוּ, v. לִיאוּ.

לַאוְטוּמְיָא, v. לָטוּמְיָא.

לַאוְתָא, v. לִיאוּתָא.

לָאֵי, v. אֵי III.

לְאָא, לְאִי (b. h.) *to labor (in vain)*; *to be tired.* Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11), v. next w.

Nif. נְלְאָה *to be exhausted.* B. Kam. 82ª; a. e.

לָאֵי ch. same, 1) *to labor.* Targ. Josh. XXIV, 13; a. fr. — 2) *to be tired.* Targ. O. Gen. XIX, 11 לְאֵירוּ ed. Berl. (oth. ed. לְאִיאוּ; Y. אשתלחיירו); a. fr.

Ithpe. אִתְלְאִי *to be worn out, to make a vain effort.* Gen. R. s. 50 (ref. to וילאו, Gen. l. c.) אִתְלְאוּן they labored in vain (with ref. to Is. XVI, 12); אירנסון they grew sick (with ref. to Is. I, 14); [Yalk. ib. 84 ולעיראו (with ref. to Ex. VII, 18).—V. לְעִי, לְחִי.

לַיי, לַאי, לַאי (= לָא הִי) = לַאו. Tosef. Erub. XI (VIII), 23 הא לאי ברייא הוות (ed. Zuck. לְוּוּ, read לַוּ) was this (the first tongs) not a divine creation?, i. e. it was nothing else than &c.; Pes. 54ª הא ל׳ ברית בידי שמים חיא (v. Rabb. D. S. a. l. notes 9 a. 10); Tosef. Ḥag. I, 9 הא ל׳ (ed. Zuck. אלא, Var. הא לוי read: לוו).—Ker. 12ª לאיי ד״נ לא עמדתי בטומאתי Ar. (ed. only ד״נ לא עמדתי) no; in this case, too, he may correct himself (saying), I did not remain &c. Ib. 6ᵇ לאיי מיצרך צריכי it is not so; they *are* necessary. Ib. ל׳ דכתיב וכ׳ it is not; for it is written &c.—Snh. 40ᵇ לאיי אפנויי מופנה it is not so; there is indeed an expression in the text open for interpretation; Sabb. 64ª ל׳ אפרעו מגופיה לאי וכ׳ is it not? it is indeed &c. Yoma 22ᵇ no? Indeed, he was punished on his body.

לָאִיט, part. of לוּט.

*לָאִיטוֹר m. (ῥήτωρ) *rhetor, advocate.* Sifré Deut. 343 ל׳ . . . חברימה ונשכר לו לאחד וכ׳ like to an advocate who stands on the platform (in court) and has been hired by a man to speak in his behalf; Yalk. ib. 951 . . . ללאיטר ונזכר וכ׳ (corr. acc.).

לַאי, v. לַאוּ.

לָאִית, v. לַיִת.

*לָאכְיסִין (accus. of Λάχεσις) *by Lachesis!* (the goddess of fate). Lev. R. s. 30 (in a speech of a gentile robber) א״ל ל׳ לא אשתייר וכ׳ Ar. (Var. לאכסן, לאכסן; in ed. differ. phraseology, a. our w. omitted) by L.! Nothing has been left to me of all &c. [Ar. explains לאלהר (?).]

*לָאכְסָא, Targ. Lam. III, 34 תחות ל׳ ריגלוי some ed. (oth. תחות ריגלוי), — a misplaced and corrupt Var. for למככא in the beginning of the verse.

לָאכְסִין, v. לָאכִיסִין.

לָאַלְהַר, v. אַלְהַר.

לָאן, v. אָן.

לָאַע, part. of לְעִי.

לָאפִיסְיָא, לָאפוֹסְיָא, Targ. Y. I Num. XI, 8, a corrupt. for אַלַפְּסָיָא, v. אִלְפַּס; v., however, מְלַיְסָא.—V. לפדריא.

לָאַפְרַשׁ, v. אַפְרַשׁ.

לָאקָאי, v. לְוָוקָאי.

לֵב m. (b. h.; לָבַב; cmp. קָרֵב a. קָרַב) [*innermost,*] *heart, bosom; thought, inclination, mind* &c. Sot. I, 5 הדרה לִבָּהּ נאה if her bosom was handsome (inciting the senses). Shebu. 26ª לִבָּךְ אנסך thy heart has carried thee away against thy will, i. e. you were under the impression that you told the truth. Nidd. 3ᵇ, a. fr. לִבּוֹ נוקפו, v. נָקַף I. Men. 79ᵇ, a. e. לב ב״ד מיתנה עליהן the authorities (in receiving materials for offerings) accept them with a condition at heart (that they may dispose at their discretion of what has not been used for sacrifices).—לבו גס, v. גּוּס I.—Midr. Till. to Ps. IX, 1 לבו עליו his heart is against him, he bears him a grudge.—Zeb. 21ª לחוציא מִלִּבָּן של צדוקים to remove (the false opinion) out of the heart of the Sadducees, i. e. to demonstrate, by practice, the rejection of their opinion; Ḥag. 23ª (Ms. M. מפני חצדוקים); Yoma 2ª (Ms. M. מפני הצ׳, v. Par. III, 7). Gen. R. s. 87, end (in a gloss) לחוציאה מלבן של חבריות in order to remove (the bad opinion about) her out of the hearts of men, i. e. to save her reputation.—Ned. 20ᵇ, v. גָּרוּשׁ; a. v. fr.—Trnsf. a) *the marrow of trees, the sap-wood.* Meg. 14ª; Succ. 45ᵇ as the palm-tree אין לו אלא לב אחד וכ׳ has only one 'heart' (sap-cells only in the stem but none in the branches), so has Israel one heart directed to his Father &c.—b) *centre, central portion.* Lev. R. s. 30, end לולב לִבָּהּ של וכ׳ a Lulab which is the central stalk of the palm tree, v. לוּלָב.—*Pl.* f. לְבוֹת. Midr. Till. to Ps. VII ממה שאתה בוחן ל׳ וכ׳ from the fact that thou examinest hearts and reins &c. —V. לֵבָב.

לִי׳, לְבָבָא, לְבָבָא, לִיבָּא, לְבָא, לֵב ch. same. Targ. Gen. VI, 5. Targ. I Chr. XII, 38; a. fr. — Ab. Zar. 55ª לִבִּי וְלִבָּךְ ידע myself and thyself are convinced &c. Midr. Till. to Ps. VII (ref. to תשמרם, ib. XII, 8) נטר אורייתא בלִבְהוֹן וכ׳ guard the Law in their hearts. Ib. to Ps. XXVIII, end (ref. to Gen. XXXVII, 4) מה דבל׳ חוי בפומא as they thought so did they speak, but there (II Sam. XIII, 22) מה דבל׳ לָא בפומא he did not speak out what was in his heart; Gen. R. s. 84 די בלִיבְהוֹן בפומהון; די בלִיבָּרֵיה בליביה what was in his heart remained there. Snh. 35ª [read:] נהוי דפומא כתבין ל׳ דאינשי אינשי although they (the secretaries) record the word of mouth (the vote of each judge), the heart (the impressiveness of the argument), once forgotten, remains forgotten (cannot be recalled several days after; v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note). Ḥull. 59ª, a. fr. אַלִיבָּא דִי— on an empty stomach; a. v. fr.—אַלִיבָּא (אַפְלִיבְרִיה), לְבָבִין, לְבָבָא, לְבָבֵיָא, לִיבֵּי, לִבָּיָא, v. אַלִיבָּא.—*Pl.* לִבָּיָא (ed. Lag. לְבִרְהוֹן). Targ. Prov. XXVII, 19 לִבָּיָא ל׳, לְבָבֵי. Targ. Jer. XII, 3. Targ. II Esth. V, 1; a. fr.

*לַבָּא f. (b. h. לַבָּה) *flame.* Erub. 53ᵇ a Galilean woman

(v. אִימַּר) says instead of תאר דאוכלית חלבא (come, I will give thee cream to eat): חוכלית לבא Ms. M. a flame consume thee (ed. לָבְיָא a lion &c.), v. Rabb. D. S. a. l.—[Pes. 42b צבעי בהו לבא, v. לַבָּא.]

לַבָּא = לְחַבָּא, v. בָּא.

לָבָא, Targ. Y. Gen. XVIII, 8, v. לְוָאי.

לָבָא* or **לְבֵי** (v. לָבַח) [*to grow white;* cmp. Joel I, 7,] *to be dried up,* v. infra.

Pa. **לַבֵּא** or **לַבֵּי** *to lay dry.* M. Kat. 11a פום בדיתאי לַבְּאֵי כוורי Ar. ed. Koh. the Pumbeditheans laid the fish dry (by changing the course of the water); [ed. as corrected in marginal note (v. also Rabb. D. S. a. l. note 300): בפום בדיתא לָבָאֵי כוורי at P. the fish were laid dry (the water failing through some obstruction in the channel); Var. in Ar. ברויתא לָבָאי (read בד׳) the B'ditha dried up].

לָבָאֵי m. pl. (preced.) *dried up, laid dry.* Kidd. 72a אַקְפּוּ פירא דכוורי ל׳ בשבתא Ar. they surrounded (with nets, mats &c.) a pond of fish that were laid dry on the Sabbath (to prevent the fish from being swept along with the coming flood); [for differ. version and interpret., v. לָקָפָא].

לָבָאִים, v. לָבִיא.

לֵבָב m. (b. h.) = לֵב, *heart;* (in rabbinical homiletics) *double heart, seat of two opposite inclinations* (v. רֵצֶה). Ber. IX, 5 (ref. to Deut. VI, 5) בכל לְבָבְךָ בשני יצריך וכ׳ 'with all thy heart' means with both thy inclinations &c. (i. e. break thy evil inclination for the love of God). Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 5) וסעדו לְבַבְכֶם אין וכ׳ it does not say here, 'comfort ye your *l'bab*, but your *leb*', which intimates that the evil inclination has no power over angels; a. e.—[Pesik. S'liḥ., p. 166a, v. next w.]—*Pl.* f. לְבָבוֹת. Tanḥ. Ki Thabo 1 (ref. to Deut. XXVI, 16) בשעה שאתם מתפללים ... שתי ל׳ וכ׳ when you pray before the Lord, you shall not have two hearts, one for the Lord, and one for another thing (idol); ib. 2. Sot. I, 8 גנב ג׳ ל׳ (Bab. ed. p. 9b גנבות) he deceived three hearts (v. גָּנַב). B. Bath. 12b before eating and drinking man has שתי ל׳ וכ׳ two hearts (his thoughts are not clearly defined) &c. (ref. to Job XI, 12 'a hollow man is divided at heart').

לָבַב (b. h.) 1) *to join closely; to tie.*—Part. pass. לָבוּב, pl. לְבוּבִין. Sabb. V, 2 (52b) זכרים יוצאין ל׳ wethers may be taken out (on the Sabbath) coupled; expl. ib. 53b תותרי. Ib. מאי משמע דהאי ל׳ לישנא דקרובי הוא where is the proof that this root לבב has the meaning of bringing close together? Answ. ref. to לבבתני (Cant. IV, 9) 'thou hast chained me'; טולא אמר עור שקושרין להם כנגד לבם וכ׳ Ulla says (*l'bubin* refers to) the skin which is tied against their chests to protect them from the attacks of wolves; Y. ib. V, 7b bot. שהוא נותן עור וכ׳ (v. בּוּרְסִיוֹן).—2) (denom. of לֵב) part. pass. לָבוּב (עור) *a hide showing a hole in the place corresponding to the heart.*—*Pl.* לְבוּבִים, לְבוּבְרִים. Ab. Zar. II, 3 (29b) עורות ל׳ hides with holes &c. (are forbidden, because the heart has been cut out for idolatrous purposes); expl. Tosef. ib. IV (V), 7; Y. ib. II, 41b; Bab. ib. 32a.

Nif. **נִלְבַּב** *to be tied around.* Y. Sabb. X, end, 12d חיטשה לִירָּלָבֵב . . . . he who makes a strap to be tied around (an animal's chest &c., v. supra); Tosef. Kel. B. Bath. IV, 13 ללַבֵּב Pi.

Pi. לִיבֵּב 1) *to join, tie,* v. supra.—2) (denom. of לֵב) *to encourage; to strengthen.* Tanḥ. Sh'moth 14; Ex. R. s. 2 (play on לַבַּת, Ex. III, 2) לְלַבְּבוֹ וכ׳ (כדי) in order to make him courageous when he comes to Mount Sinai &c. Gen. R. s. 77 וּמְלַבְּבוֹ באריו . . . . חיה the king took his son and made him courageous by making him attack the (tamed) lion; Cant. R. to III, 6 זיווג את תאריו וחיה מלבבו כנגד בנו he attacked the lion and incited him against his son. Pesik. S'liḥ., p. 166a [read:] רפה כחך לַבַּב כחך גבור improve thy strength, strengthen thy powers, valiant man! (Ar. ed. Koh. ליבב כח בגבורה, oth. ed. לבב כח בגבורה *join* physical strength to valor).

לִבְבָא, לְבָבָא, v. לִבָּא.

לְבַד, v. בַּד III.

לָבַד [*to join,*] *to full, stamp.*—Part. pass. לָבוּד q. v.

לֵבֶד m. (preced., Arab. *libd,* v. Fl. to Levy Targ. Dict. I, p. 429[1]) *felt; thick, fulled or felted stuff* made of wool, hair &c. Tosef. Kel. B. Bath. V, 3 sq. (interch. with לָבוּד).—*Pl.* לְבָדִין, לְבָדִים. Ib. 3.—Esp. *felt-cloaks.* Ib. 11. Tos. Neg. V, 1; 14. Kil. IX, 9 אסורים ל׳ felt-clothes (of mixed material) are forbidden.

לִבְדָּא, לִבְדָּא׳ ch. same.—*Pl.* לִבְדִּין, לִבְדַּיָּא, לִבְדַּיָּה, לִבְדַּיָּא׳. Y. Ber. II, 5a top אתעבד זבין ל׳ וכ׳ he took to selling felt-clothes for children; Lam. R. to I, 16 לְבִירְדִין. Y. Sabb. VII, 10c bot. כאילין ל׳ like those felt-garments (which cannot be torn apart, but must be cut).

לַבַּדָּא m. (preced.) *the hairy side of cloth.* Targ. Y. Lev. XIII, 55.

לבדניא, v. לְבַרְנִיָּא.

לְבַדְקִין m. pl. (v. לִיבַּדְקוֹס) *Libyan asses.* Targ. Y. Gen. XXXII, 16 Ar. (ed. לוודין דקין, לווקרין, וולדין ד׳, read: לְוִוַּדְקִין).

לבדקס, v. לִיבַּדְקוֹס.

לָבַח, v. לבי.

לָבוּד m. (לָבַד 1) = לֵבֶד.—2) *compact, solid.* Sabb. 97a; Succ. 16b כל פחות משלשה כל׳ דמי wherever there is a gap of less than three handbreadths, the parts so separated are considered as a solid (partition). e. g. a mat suspended vertically so as to leave a gap of less than three handbreadths from the ceiling and one of the same size from the floor is to be considered a solid wall completing the requirements of the Succah (v. סוּכָּה).—Hence *labud,* the legal fiction of considering separated parts as united, if the gap is less than three handbreadths. Ib. מתו דתימא חד ל׳ אמרינן תרי ל׳ וכ׳ you might have thought we adopt one *labud* but not two *labud* (a fictitious connection with

לה ל׳); Kel. VIII, 9, v. אִסְטַגְיוֹת. Mikv. IV, 2 לבזבז Mish. ed.; a. fr. — *Pl.* לִירִין, לְזִבְזְבִין, לְבִזְבִזִין. Pes. l. c., v. supra. Kel. XVIII, 1 (ed. Dehr. לִירְזְבִירִין); Tosef. ib. B. Mets. VIII, 1 לירזבירזין ed. Zuck. (Var. לישבירזין; oth. ed. ליזבזין).

לִבְזָה pr. n. m. *Libzah.* Y. Shebi. IV, 35ᵃ bot. בעליית נִתְזָה, v. בית ל׳.

לָבַט (b. h.; cmp. Sam. צנה=לבט, Ex. XXII, 21, sq.) *to knock about, to send from place to place.* Mekh. B'shall., Amal., s. 2 שאברהם לא לָבְטוּהוּ when Abraham was to be shown the holy land (Gen. XIII, 14) they did not trouble him to leave his place, ומשה לָבְטוּהוּ but Moses they did put to the trouble &c. (Deut. III, 27).—Part. pass. לָבוּט, pl. לְבוּטִים *outcasts.* Gen. R. s. 52, beg., v. next w.

Nithpa. נִתְלַבֵּט *to be troubled; to go from place to place.* Sifré Num. 84 they began to murmur against the king שנִתְלַבְּטוּ על דרך זו that they were troubled to make that journey (to meet him); ib. נתל׳ וכ׳ חמלך... שבשבילם the king had a right to complain, for he had taken all that trouble for their sake; Yalk. Num. 729 (v. Targ. Hos. IV, 14 s. v. רִעַשׁ).

לֶבֶט m. (preced.) *trouble, misery.*—*Pl.* לְבָטִים, constr. לִבְטֵי. Gen. R. s. 52, beg. (ref. to Prov. X, 8 ילבט, with play on לוט) הביא עליו לִבְטֵי לְבוּטִים Lot brought upon himself the miseries of the outcasts (ref. to Deut. XXIII, 4 sq.); Yalk. Prov. 946 לבטי לבטים troubles after troubles.

לָבִי, v. לָבָא.

לָבַח, **לִבֵּי** (contr. of לחב, *to be bright*; cmp. לבלב, לָבַן II); *Pi.* לִבָּה, לִיבָּה *to blow ablaze, enkindle.* B. Kam. VI, 4 (59ᵇ) בא אחר ולי׳ המְלַבֶּה חייב if a third person came (after one brought the wood and another the light), and blew the wood ablaze, he who fanned the flame is responsible; לִיבָּתָהּ הרוח וכ׳ (Y. ed. לִיבָּהוּ, Mish. Nap., Ms. H. a. R. לִיבְּתוֹ, לִיבֵּ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) if the wind enkindled it, all are free. Ib. 60ᵃ ולי׳ וליבתה הרוח if he blew and the wind set the fire ablaze, אם יש בְּלִבּוּיוֹ כדי לְלַבּוֹתָהּ חייב if there was in his blow enough force to set it ablaze, he is guilty; Tosef. ib. VI, 22 נִיבָּה וניבְּתוֹ, כדי לְנַבּוֹת ... ed. Zuck. (Var. ל for נ).—B. Kam. l. c. מאן דתני ... ומאן דתני נ׳ וכ׳ ל׳ he who teaches *libbah* is not at fault, nor is he who teaches *nibbah* (ref. for *libbah* to *labbath*, Ex. III, 2, for *nibbah* to נִיב, Is. LVII, 19); Y. ib. II, 5ᶜ top (ref. for *nibbah* to Jer. XX, 9 'it (the word of prophecy, v. נָבָא) was in my heart like a burning fire'). Bab. ib. l. c. כגון שלי׳ ברוח מצויה ולִבְּתוֹ וכ׳ it means, if he blew while there was ordinary air stirring, and then an unusual wind set in, and blew it ablaze. Ib. 59ᵇ מסר לו גחלת ול׳ he placed in his charge glowing coals, and he (the irresponsible person) did the blowing, opp. to מסר לו שלהבת. Y. Sabb. III, beg. 5ᶜ מְלַבֶּה עלית נעורת וכ׳ he lets hatchelled flax blaze over the hot ashes (so as to form a cover on which to place dishes for the Sabbath; Tosef. ib. III, 2 הדליקו).

Nithpa. נִתְלַבְּטָה *to flame up.* Sabb. 37ᵃ קטמה ונִתְלַבְּטָה

the ceiling and with the floor); Erub. 9ᵃ מרוח אחת אמרינן לָגוּד ולָלָ׳ וכ׳ משתי וכ׳. Ib. 4ᵇ the traditional rule aplies to the fiction of stretching (v. נָגַד), of *labud* &c.; Succ. 6ᵇ ולל׳ Ms. M. (ed. ול׳, corr. acc.). Erub. 9ᵃ, v. חָבוּט.

לִבּוּי, v. לִיבּוּי.

לְבוּטִים, v. לָבַט.

לִבּוּן, v. לִיבּוּן.

לִבּוּנָא m. (לָבַן) *foundation.* Sabb. 104ᵃ, v. לָבַן.

לְבוֹנָה f. (b. h.; לָבָן) [*white*] *frankincense.* Ker. 6ᵃ. Snh. 43ᵃ they gave the culprit קורט של ל׳ וכ׳ a grain of frankincense in a cup of wine to benumb his senses (v. טָרַף); Treat. S'mah. ch. II, 9; a. fr.

לְבוֹנְתָא, **לְבִינְתָא** ch. same. Targ. Is. LX, 6 (some ed. לְבוֹנָה). Targ. O. Ex. XXX, 34; a. fr.

לבוצין, v. לְבִיצִין.

לְבוּרְנִיקִיָּא* m. pl. (Liburnicus, cmp. Liburnici cuculli, Sm. Ant. s. v. Cucullus) *Liburnian mantles.* Targ. Is. III, 22 (h. text מטפחות); ed. Wil. a. Bxt. שושיפרא ל׳, taking ל׳ as an adjective: *Liburnian clothes*; (ed. Lag. ול׳; Var. ולבורנקיא, ולבורנקא; Ar. reads ברנקיא to which cmp. בּוּרְנִי I).

לְבוּשׁ m. (b. h.; לָבַשׁ) *garment, covering.* Ex. R. s. 1 חל׳ שלה לְבוּשׁוֹ מצרי his dress was Egyptian. Ukts. I, 2 the *husk* of the wheat grain; a. fr.—*Pl.* לְבוּשִׁין, לְבוּשִׁים. Snh. 90ᵇ צדיקים שנקברין בלְבוּשֵׁיהֶן the righteous who are buried in their garments, v. עָרוֹם; (Keth. 111ᵇ במלבושיהן). Meg. 16ᵇ חמשה לְבוּשֵׁי מלכות five official garments; Yalk. Esth. 1059 לבושים של מלכות; a. fr.—V. מַלְבּוּשׁ.

לִבּוּשָׁא, **לְבוּשָׁא** ch. 1) same. Targ. Esth. IV, 2. Targ. II Kings IV, 42 בלְבוּשִׁירָה (ed. Lag. בלבשירה); h. text בצקלנו); a. fr.—Keth. 63ᵃ שאילי מאני לבוש וכ׳ borrow dressy garments and cover thyself (to meet thy husband). Gen. R. s. 21 דלְבוּשִׁירָה מיניה וביה whose covering is a part of (inseparable from) its body. Taan. 21ᵇ, v. פּוֹסִילְתָּא. Sabb. 77ᵇ (playful etymology) לבושא לא בושה no shame. Nidd. 20ᵃ; a. fr.—*Pl.* לְבוּשַׁיָּא, לְבוּשִׁין. Targ. Gen. III, 21. Targ. Esth. IV, 1; a. fr.—Tam. 32ᵃ לבישין דארגון purple garments; a. e.—2) *circumvallation.* Targ. Zech. XII, 6 ל׳ דמור (h. text כיור אש).

לִבְזְבֵז, **לְבָזְבֵז**, contr. לִזְבֵז, לִזְבִיז, לִיזְ׳ m. (לבז, cmp. לָבַד) [*that which is joined to an object,*] *vertical rim, edge* (by which a flat utensil is made into a vessel-like receptacle, v. פָּשׁוּט a. תָּוֶךְ). Pes. 48ᵇ טבלה שאין לה לבזבז Ms. M. (ed. לבזבזין *pl.*) a board which has no edges; Kel. II, 3 לוביז (R. S. in some ed. לבריזבז). Tosef. Ukts. II, 18 טבלה שיש לה ליוביז ed. Zuck. (oth. eth. לבזבזין). Tosef. Oh. XII, 5 an inverted vessel (v. כְּפִישָׁה) ויש לה ליז׳ טפח which has a rim of one handbreadth projecting from the bottom (so that it can be used as a receptacle in its inverted state). Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17 יש לה הליזבז (read יש

if after having covered the embers with ashes, the flames blazed up again; Y. ib. l. c. ונתלבתה.

לָבִיא m. (b.h.; preced.) [*the flame-colored*, cmp. אַרְיֵה,] *lion*. Snh. 95ª the lion has six names ארי כפיר ל׳ וכ׳. Ib. 106ª בין ל׳ לִלְבִיאָה מי . . . . who will dare to throw his garment between the lion and the lioness?—*Pl.* לְבָאִים. Y. Peah I, 16ª (ref. to Ps. LVII, 5) זה שהיו ל׳ בתורה . . . this refers to Abner and Amasah who were lions in the Law (v. אֲרִיאֵל); Pesik. Par., p. 31ᵇ; a. e.

לַבְיָא pr. n. pl. (?) *Labia*. Y. Shek. VII, 2 Bab. ed. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l., p. 63, note, ed. בפונדקא דל׳ דלוי; Y. ed. 50ᶜ bot. אפ׳ דלוי) in the inn of L.

לְבִיָּא, לְבִיאָה f. (v. לָבִיא) *lioness*. Snh. 106ª, v. לְבִיא.—Midr. Till. to Ps. XXXIX; Yalk. ib. 721, v. כִּלְבִּיָּא.

לְבִידִין, v. לְבֵדָא.

לְבִיזְבֵּז, v. לְבֵזְבֵּז.

לבילרין, לבילדין, v. לְבֵלָרָא.

לבין, Tosef. Shebi. V, 7, v. פֶּרֶת.

לְבִינָה, v. לְבֵנָה.

לְבִינְתָא f. ch. = h. לְבֵנָה, *brick*. Targ. Y. Ex. XXIV, 10, v. גְּלוּפְנְדָקָא. Targ. Gen. XI, 3 ed. Berl. לְבִרְנְתָא (oth. ed. לְבִירְנְתָא).—B. Kam. 96ᵇ ואי . . . ועבדיה ל׳ if one stole earth . . . and made it into a brick; ועבדיה עפרא ל׳ if one stole a brick and crushed it to powder; a. e.—*Pl.* לְבִנְיָא, לְבִנְיָן, לִיבְ׳. Targ. Gen. l. c.—Targ. Ex. V, 7 sq.; a. e.

לְבִרְסַיָּא m. pl. (v. לֶבֶס) *caldrons*. Targ. Y. Num. XXXI, 23.

לְבִיסִין, לְבִיסִים, v. לֶבֶס.

לְבִיצִין, (לְבוּ׳), חַלְבִּיצִין = חַלְ׳, v. חַלְבִּיצִין.

לְבִישׁ, v. לְבֵשׁ.

לְבִישָׁא, v. לְבוּשׁ ch.

לְבִישָׁה f. (לָבַשׁ) *putting on, dressing*, opp. פשיטה undressing. Yoma 32ª מה ל׳ טעון וכ׳ as well as dressing (the priest's putting on his priestly garments) requires sanctification (washing), so does &c.; Y. ib. III, 40ᶜ מה ל׳ מקדש וכ׳ as well as he must sanctify himself for dressing &c. Lev. R. s. 22 לְבִישַׁת כלאים התרתי וכ׳ (I forbade thee) to wear clothes of mixed material, as an offset I permitted thee &c.

לְבַךְ *to hold fast* (v. P. Sm. 1882). Targ. Prov. XXXI, 19.

לְבַל, v. לָבַל II.

לְבֶלֶב (v. לָבָה) *to bloom, sprout*. Yoma 39ᵇ (ref. to בית יער, I Kings X, 21 as designating the Temple) מה חורש מלבלב וכ׳ as the forest produces sprouts, so does the Temple. Ib. 81ᵇ (expl. כל שלבלבו מר״ח וכ׳ לולבי גפנים) such as sprouted forth between New Year and the Day of Atonement; a. e.

לְבֶלֶב I ch. same. Targ. Ps. I, 3. Targ. Job. VIII, 19; a. e.—Ab. Zar. 38ᵇ אדנפקו מְלַבְלְבֵי by the time they leave (the bathroom), the seeds blossom.

Ithpalp. אִתְלַבְלֵב same. Targ. Ps. XCII, 8.

לְבֶלֶב II, **לַוְלֵוו** (v. preced.; cmp. meanings of צחל) *to shout*. Targ. Y. I Ex. XIV, 13 נְלַבְלְבָא; II נְלַוְלוּלוּ (נְלַוְלוּלוּי); (corresp. to צָוַח, Mekh. B'shall. s. 2). — Pesik. Dibré, p. 110ᵇ (expl. צחלי, קולך, Is. X, 30) לַבְלִין קולך (Ms. O. לבלירן בקלך, read לַבְלְוִירִין; oth. Var., v. Buber a. l. note); Yalk. Is. 284 לכלירן (corr. acc.).

לִיבְ׳, לְבְלוּבָא, לַבְלָבָא m. (לַבְלֵב I) *bloom, blossom*. Targ. Job XV, 33 לַבְלָבָּ׳ (ed. Lag. לִיבְלוּ׳; h. text נִצָּה.—*Pl.* לִיבְ׳, לְבְלוּ׳, לַבְלָבִין. Targ. O. Gen. XL, 10 (Y. ed. Amst. לַבְלוֹבָתָא). Targ. Num. XVII, 23 (Y. II פרחין). Targ. Ps. I, 3 לַבְלְבוּי (ed. Lag. לוּבְלְ׳, Ms. לוּלְבוּי).

לַבְלַבּוֹ* pr. n. pl. *Lablabo*, on the road from Acco to Ecdippa. Gitt. 7ᵇ; Tosef. Ohol. XVIII, 14 לכלאבי; Y. Shebi. V, 36ᵇ bot. לכלב.—Tosef. l. c. 2 לַבְנוֹ ed. Zuck. (Var. לַבְנוֹ; R. S. to Ohol. XVIII, 7 לבלן).

לַבְלֵו, v. לַבְלֵב II.

לַבְלוֹנִית f. (= לַבְלוֹנָה, preced. art.), pl. לַבְלוֹנִיּוֹת *Lablabo grapes*. Y. Bicc. I, 63ᵈ bot.

לבלין, Pesik. Dibré, p. 110ᵇ, v. לַבְלֵב.

לִיבְלָר, לְבְלָר m. (librarius) *copyist, clerk, scribe*. Sabb. I, 3 (11ª) ולא הלב׳ וכ׳ (Y. ed. הליב׳) nor must the scribe go out (shortly before the beginning of the Sabbath) with his pen (behind his ear); Y. ib. 3ᵇ top. Gitt. III, 1 אמר לל׳ וכ׳ if one says to the scribe &c., v. בְּרִירָה. Snh. 17ᵇ (among the requirements of a town in which a scholar should live) רופא אומן ול׳ a physician, a surgeon and a clerk.—Peah II, 6 נחום הל׳ (Ms. M. הבבלי); Naz. 56ᵇ נחום הל׳ Nahum the scribe; a. fr.—*Pl.* לִבְלָרִין, לִבְ׳. Sabb. 11ª. [Ib. 92ᵇ שכן לְבְלָרֵי מלכות וכ׳ for the imperial scribes carry their bags that way; prob. to be read טַבְלָרֵי, v. טַבְלָר.]

לִיבְ׳, (לַב׳), לְבְלָרָא ch. same. Targ. II Chr. XX, 34. Ib. XXIV, 11; a. e.—*Pl.* לִבְ׳, לְבְלָרַיָּא, לְבְלָרִין. Ib. XXXIV, 13; 17; a. e.—Targ. Y. II Num. XII, 7 ריש לבילדין, ר׳ לבילרין, read: ריש לִיבְלָרִין chief clerk (a gloss to קומיטיטון q. v.).

לָבַן I (b. h.; denom. of לְבֵנָה) *to make* or *pile bricks*. B. Mets. X, 5 (118ᵇ) ואין לוֹבְנִין לבנים but you are not permitted to pile up bricks (on the public road). Ib. גובלין . . . . אבל לא לובנין טרט Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לבנים; Y. ed. ללבינים) you may knead clay on the public road (for immediate use), but you are not permitted to form bricks; (Y. ed.: but not for making bricks). Tosef. Kel. B. Kam. III, 7; ib. Ohol. XVII, 7.

rest; to be well balanced. Sabb. 104ª מ״ט שקר אחידא כריעה ואמת מְלַבַּן לַבְנֵי Ms. M. why has the word שקר one single foot (in the letter ק), while the letters of אמת have a level foundation?; (ed. שיקרא אחדא כרעא קאי ואמת מְלַבַּן לְבוּשֵׁי) *falsehood* (שקר) stands on one leg, while the foundation of *truth* (אמת) is level).

Pa. לַבֵּן *to found, rest.* Erub. 14ª מְלַבְּדִין ליה בטינא וכ׳ you may form a level rest for it by plastering, partly on this, partly on the other side, so that it will be firm.—Part. pass. מְלֻבָּן, v. supra.

לָבָן I (b. h.) pr. n. m. *Laban,* son of Bethuel, freq. ל׳ הארמי L. the Aramaean. Snh. 105ª. Ab. Zar. 3ª יבוא ל׳ וכ׳ let L. come and give testimony for Jacob &c. Gen. R. s. 60, v. אפדכסיס. Koh. R. to II, 26; a. fr.

לָבָן II m. (b. h.; v. לָבַן) *white; white color, white substance.* Gen. R. s. 73 בן ל׳ a white child, opp. כּוּשִׁי. Men. IV, 1 את חל׳ תחכלת . . . the absence of the blue fringe is no obstacle to using the white one &c. Bekh. 45ᵇ, v. בָּהַק. Lev. R. s. 31 אין אדם רואה מתוך הל׳ וכ׳ man does not see through the white (of the eye). Yoma 75ª כמרגלית ל׳, v. גַּד II. Ib. VII, 4, a. fr. בגדי ל׳ garments of white stuff. Ib. 1, v. אִסְטְלִית; a. v. fr.—שָׂדֶה (ה)ל׳ a bright, shadeless field, vegetable or grain field, opp. שדה אילן orchard. Shebi. II, 1. M. Kat. I, 4ᶜ; a. fr.—*Pl.* לְבָנִין, לְבָנִים. Mikv. VIII, 2 נמשכים ל׳ (מים) white and cohesive matter (urin). Tosef. Sabb. I, 22 חל׳ white garments, opp. צבועין colored; a. fr. —*Fem.* לְבָנָה. Y. Shek. VI, 49ᵈ bot.; Cant. R. to V, 11 אש מה פשתים ל׳ white fire. Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII אף צמר ל׳ as 'linen' means 'of natural white color', so does 'wool' &c. Gen. R. s. 73 שחורה או ל׳ is it the portrait of a black or of a white person?; a. fr.—*Pl.* לְבָנוֹת. Macc. 20ᵇ במלקט ל׳ וכ׳ when he plucks the gray hair from among the black. B. Kam. 60ᵇ; a. fr.

לָבָן ch. 1) same. Targ. Y. Gen. XXX, 37, v. next w.—*2) = לְבֵנָא, *brick.* Targ. Y. II Ex. XXIV, 10 (Y. I, a. O. אבן; h. text לבנת).

לָבָן, לָבָן (לָבָן) m. ch.=h. לְבֹנָה, *white poplar.* Targ. O. Gen. XXX, 37 (Y. דפרת לבן, v. פְּרָת). Targ. Hos. IV, 13.

לָבָן, v. לוֹבֶן.

לִבְנָא ל׳, m. *brick*; pl. לִבְנִין, לִבְנֵי, v. לְבֵינְתָא.

לִבְנָה ל׳, לִבְנָת f. (b. h.; לבן *to stamp, tread,* cmp. לבד; v. Schr. KAT², p. 121 note) *brick.* Lev. R. s. 23 (ref. to Ex. XXIV, 10, cmp. Targ. Y. ib.) זה עד שלא נגאלו אבל משנגאלו הרכן היתה דרכה של ל׳ להנתן וכ׳ this (brick of sapphire under his feet) was before they (the Israelites) were redeemed, but after their redemption the brick was placed where it belonged. Kel. IX, 6 שבלעה וכ׳ ל׳ a brick in which a metal ring has entirely disappeared; Tosef. Mikv. VI (VII), 12 טבעת שנתונה בל׳ וכ׳ a ring which was stuck into a brick of soft clay. Ab. Zar. 46ª שזקק ל׳, v. זָקַק; a. fr.—*Pl.* לִבְנֵי, לִבְנִים. Ex. R. s. 5. Pirké d'R. El. ch. XLVIII בין לובן הל׳ between the layers of bricks. B.

לָבַן II (cmp. לָבָה) *to glisten.*

Pi. לִבֵּן 1) *to polish, brighten*; *to finish.* Sabb. VII, 2 הגוזז . . . והמְלַבֵּנוֹ he who clips wool and he who cleanses it (by washing, removing clods &c.); Y. ib. 10ᶜ top המלבנו הזהן דמגפר וכ׳ under *m'labben* of the Mishnah is implied (any preparation for improving raw material, e. g.) he who pitches wood &c., v. אֶפִּילָקָה. Ib. המיירנטון חייב משום מְלַבֵּן he who cleanses amiant (v. אַמְיַרַנְטוֹן) comes under the law forbidding polishing (on the Sabbath). Tosef. Ber. VII (VI), 2; Ber. 58ª; Y. ib. IX, 13ᶜ top גזז ול׳ וכ׳ he (Adam) clipped (wool) and cleansed &c. Ab. Zar. V, 12 . . . לְלַבֵּן באור יְלַבֵּן וכ׳ את שדרכו such utensils as are ordinarily cleansed by being put in the fire (metal spits &c.) he must cleanse by fire.—Gen. R. s. 70 (play on לָבָן, Gen. XXIX, 5) do you know Him שהוא עתיד לְלַבֵּן וכ׳ who will cleanse your sins to make them appear like snow (Is. I, 18)?; a. fr.—*Part. pass.* מְלוּבָּן *finished, polished, refined.* Nidd. 31ª (of an embryo) מל׳ ומזורז well-formed and of strong vitality; Snh. 70ᵇ; Num. R. s. 10.—Ib. מל׳ ברשע finished (refined) in wickedness, v. אפדכסיס; Gen. R. s. 60; Ruth R. to II, 1; Yalk. Gen. 109.—Esp. a) *to glaze tiles*; *to heat tiles.* Bets. IV, 7 (33ª) אין מְלַבְּנִין את וכ׳ you must not heat (new) tiles (on Holy Days) for roasting on them; Y. ib. IV, end, 62ᵈ מאן דאמר מלבנין בבדוקים he who says that you may heat tiles &c., refers to such as have been tested (to be sound under fire).—b) (of metal utensils, v. supra) *to glow.* Ḥull. 8ª סכין וכ׳ ל׳ if one made a knife glowing hot and cut with it; a. fr.—Part. pass. מְלוּבָּן, f. מְלוּבֶּנֶת. Y. Yeb. XVI, 15ᶜ bot.

Hithpa. חִתְלַבֵּן, *Nithpa.* נִתְלַבֵּן 1) *to grow white, glossy, be cleansed.* Ex. R. s. 23 (play on מה השלמה (שַׁלְמָה) a. הזאת מתלכלכת וחוזרת ומִתְלַבֶּנֶת as the garment gets soiled and is cleansed again &c.; (Yalk. Cant. 982 מתכבסת). Ib.; Cant. R. to I, 6 ל׳ גופו his tanned skin became white again, v. כְּרָכֵם.—2) *to be glowed, heated.* Sabb. 27ᵇ והאונין...משיִתְלַבְּנוּ bundles of flax are considered finished after they are baked; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

Hif. הִלְבִּין 1) *to grow white.* Neg. I, 6 הרו . . . והִלְבִּירוּ if the hair was black and turned white. Ib. IV, 4 . . . עיקרן וראשן מַלְבִּין if their roots are black and their tops white. Yoma VI, 8; a. fr.—2) *to whiten, cleanse.* Cant. R. to V, 11 לְהַלְבִּין כנף וכ׳ to make white one wing of a raven. Yoma 39ᵇ the Temple is called Lebanon שמַלְבִּין וכ׳ because it cleanses the sins &c.—Keth. 59ᵇ הרוצה שיַלְבִּין את בתו he who desires to make his daughter white-complexioned (handsome); a. e.—Transf. (with פנים) *to put to shame, expose.* Ab. III, 11 המַלְבִּין פני וכ׳ he who exposes his fellowman to shame in public. B. Mets. 59ª נוח לו לאדם . . . ואל יַלְבִּין וכ׳ שיפיל man should rather have himself thrown into a furnace than put his neighbor to shame. Yalk. Deut. 938 אני מלבין פנידהם I should put them to shame; (Pirké d'R. El. ch. XLIV מגלה, v. גָּלָה). B. Mets. 58ᵇ כל המלבין . . כאילו שופך דמים he who puts his neighbor to public shame is considered as if he shed blood; a. fr.—Y. Succ. V, 55ᶜ bot. (play on נִבֵּל) שמלבין כמה מיני זמר it shames (excels) many a musical instrument.

לִבֵּן ch. (denom. of לְבֵנָא, cmp. אֲרִיחַ) *to have a strong*

Bath. I, 1; a. fr.—Trnsf. *l'benah, the larger portion of a line filled out with writing*; [Rashi: *the blank*], v. אָרִיחַ.

עַרְקַת ל׳, לְבָנָה, v. עַרְקַת.

לְבָנָה f. (b. h.) 1) fem. of לָבָן q. v.—2) *moon.* Ber. 59^{b}. Erub. 56^{a} והוא דאתילד ל׳ או בל׳ וכ׳ provided the new moon sets in either at the moon-hour (the second hour of the night of the first day of the week and every eighth hour suceeding) or under the planet *Tsedek* (Jupiter). Pesik. R. s. 15, a. fr. מונים לל׳, v. מָנָה II. Ib. מולד חל׳, v. מוֹלָד. Gen. R. s. 33, end ימות הל׳, v. יוֹם; a. fr.

לַבְנוֹב, לְבָנוֹ, v. לַבְלָבוֹ.

לְבָנוֹן (b. h.) pr. n. *Lebanon*, the mountain range in the north of Palestine. Cant. R. to IV, 15 . . . עד שתזא כמין ל׳ until the decision (Halachah) sprouts forth (bright) like a kind of Lebanon; ib. V, 12 (cmp. לְבָלָב); a. fr.—Metaph. *King; Temple.* Sifré Deut. 6; Gitt. 56^{b}; Yoma 39^{b}, v. לָבַן.—[Y. Kil. I, 27^{a} bot., כירכי ל׳, v. כִּרְיסוֹלָבְנוֹן.

לְבְנוּנִית f. (לָבָן) *whiteness.* Neg. IV, 4 כמה יהא בל׳ how much of the hair must be white (as a symptom of leprosy)?—Lev. R. s. 14 טיפה של ל׳ (not לכלוכית) a drop of white matter; Yalk. Lev. 547. Lev. R. l. c. של לַבְנוּת; Yalk. l. c. של לבנונית; של לוּבָן; (Ar. של בנונית, some ed. one w. שלבנונית, corr. acc.).

לַבְנוּת, v. preced.

לִבְנֵי, לִבְנִין, pl. of לִבְנָתָא.

לִיבְּ, לִבְנָן ch.=h. לְבָנוֹן. Targ. Is. XXIX, 17; a. e.—ארקא דל׳, v. אַרְקָא II.

לֶבֶס* m. (λέβης; cmp., however, לֶפֶס) *caldron.* Kel. XIV, 1 (Var. לפס); Tosef. ib. B. Mets. IV, 1 חל׳ כדי וכ׳ the caldron (if defective) must be capable of serving as a receptacle for cups (in order to be fit for uncleanness). —*Pl.* לְבִיסִין. Sifré Num. 158 לכוסין (corr. acc.; Pesik. Zutr. Matt., p. 279 ed. Bub. לפוסין); v. לְבִיסָא.

לַבְקָן, v. לַוְקָן.

לִבְרוֹת* pr. n. *Libruth*, a river or canal. B. Mets. 87^{a} צריכה וי״ו כי מורדיא דל׳ (Ms. M. לברות, Ms. R. לבריית, v. Rabb. D. S. a. l. note) it requires a Vav as large as a rudder on the L.; Meg. 16^{b} (v. Rabb. D. S. a. l. note 6, a. זְקִיפָא II).

לַבְרִיטוֹן, לַבְרָטוֹן* m. (λαβρᾶτον, λαυρεᾶτον, S.) *the emperor's portrait wreathed with laurels.* Yalk. Ez. 356 נטלה לברנטין של מלך וכ׳ (corr. acc.) she took the king's portrait and used it as fuel for making a hot drink. Ib. בברנטן שלי (corr. בלב׳); Lam. R. to I, 9 לורטיא, read לַוְרֵיטָא (laureata, sc. imago). [Ar. s. v. ברנט, quotes a Var. טורתק, for נורתק, a. expl. our w. = קומקום.]

לברון, Yalk. Esth. 1056, v. בִּרְיוֹן.

לַבְרְנִיָּא, לַבְרִ׳ m. pl. (v. בּוּרְנִי I) *Liburnian ships.* Targ. Y. II Num. XXIV, 24 בל׳ מן וכ׳ (ed. Amst. בלבדניא, corr. acc.) on Liburnian ships from Rome; (Y. I מן למברניא ומארע ארטליא from Liburnia and the land of Italy). Targ. Y. II Deut. XXVIII, 68 (Y. I אילפריא); v. לִיבַרְנִין.

לָבַשׁ (b. h.) [*to join closely*; denom. לְבוּשׁ *garment*, whence] לָבַשׁ, לָבֵשׁ *to be dressed*; *to put on* (an undergarment), contrad. to עטף, כסה. Y. R. Hash. I, 57^{b} top אדם . . . . לובש שחורים ומתעטף וכ׳ a defendant before a human court puts on dark clothes and wraps himself in dark clothes,...; אבל ישראל אינו כן אלא לובשים וכ׳ but not so the Israelites (on the New Year), but they put on white (festive) clothes &c. M. Kat. 17^{a} יִלְבַּשׁ שחורים ויתעטף וכ׳ let him put on dark clothes &c.; Kidd. 40^{a}; Ḥag. 16^{a}.—Gen. R. s. 75 לובשי ברזל; Yalk. ib. 130 לְבוּשֵׁי, v. בַּרְזֶל. Ex. R. s. 15 בריאים כדי לִלְבּוֹשׁ וכ׳ strong enough to wear helmets &c.; a. fr.—Part. pass. לָבוּשׁ, pl. לְבוּשִׁים. Ib. אחד ערום ואחד ל׳ one (the depth) was naked, the other (the earth) was covered (with water). Pesik. Aḥăré, p. 177^{b} לבנים וכ׳ clad in white and wrapped in white. Yalk. Gen. 130, v. supra; a. fr.

Pi. לִבֵּשׁ *to invest*; part. pass. מְלוּבָּשׁ. B. Bath. 122^{a} מל׳ אורים וכ׳ invested with the Urim and Tummim. Tosef. Ohol. XIII, 5 [read with R. S. to Ohol. XII, 4) מלבין שהוא מלובש בפיקות a bed frame upholstered with tufts.

Hif. הִלְבִּישׁ *to clothe, invest.* Ex. R. l. c. . . . . הפשיט והלבישה לחבירו he caused one slave to take off his garment and the other to put it on. Sot. 14^{a} . . . אף מה הוא מַלְבִּישׁ אתה הַלְבֵּשׁ וכ׳ as He clothes the naked..., so do thou &c. Tanḥ. Ḥayé 3 ומלבישן כלי זיין וכ׳ (not ומלביש) and clothes them in armor &c. Ib. (ref. to Ps. CIV, 1) זה תעוז שהלבַּשְׁתיך בים that is the strength with which I invested thee at the Red Sea. Ib. מהודך והדרך הִלְבַּשְׁתָּ לראשו וכ׳ part of thy glory and majesty hast thou put on Abraham's head by granting him the dignity of old age. Yoma 5^{b} כיצד הִלְבִּישָׁן in what order did Moses clothe them?—Y. Shek. V, 49^{a} (expl. פנחס המַלְבִּישׁ, ib. V, 1, Mish. ed. שהיה (על המלבוש) מַלְבִּישׁ בגדי וכ׳ he invested (the appointed person) with (had in charge) the high priest's garments; a. fr.

לְבִישׁ, לְבַשׁ, לְבֵשׁ ch. same. Targ. Gen. XXXVIII, 19; a. fr.—Part. לָבִישׁ, לָבְשִׁין. Targ. Job XXVII, 17. Targ. Ez. IX, 2; a. fr.—Ber. 28^{a} מאן דלביש מדא יִלְבַּשׁ מדא ומאן . . . ואנא אַלְבְּשִׁינֵיהּ let him who has been invested with the priest's cloak wear it; or shall he who is not invested say to him who has been, take off thy cloak, and I will put it on?; i. e. let us respect the hereditary office of the Nasi, v. מַיָּא. Keth. 54^{a} לְבִישְׁתִּינְהוּ וארכסתינהו לכולהי מנא she put on all her dresses and wraps. Sabb. 10^{b} [read:] מִילָתָא אַלְבִּישַׁיהּ יקרין (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) cloaks are precious on those who are invested with them, i. e. a pupil likes to quote his teacher; a. fr.

Af. אַלְבֵּישׁ 1) same. Targ. Ps. XCIII, 1; a. e.—Ber. l. c. Ms. M. אלבשיניה, v. supra.—2) *to clothe.* Targ. Ps. CXXXII, 16. Targ. Job XXIX, 14 ואַלְבְּשָׁנִי and it clothed (protected) me; a. e.—Kidd. 30^{b} ונַלְבִּישָׁהּ ונכסיה (not ולבשיה) and let him clothe and cover her. Y. Keth. XII, 35^{a} top אַלְבְּשׁוּנִי; Y. Kil. IX, 32^{b} top מלבשוני (corr. acc.), v. בּוּרְדִּירָקָא. Tam. 32^{a}; a. e.— Trnsf. *to take hold of, seize.* Kidd. 81^{b} יצר אַלְבְּשָׁהּ (her bashfulness in the presence of

her father is a sign that) sensuality has seized her; Keth. 51[b] יצר אלבשה passion has overpowered her (she speaks under the influence of sensual excitement).

לַגָּא, לַגָּא or לַגָּא, v. לוּגָּא.

לגאי, לגא, v. לַגָּרָא.

לגדקס, Y. Sabb. V, beg. 7[b], v. נוּבְהִירְקוֹס.

לגומיא, v. לוּגְמִיא.

לָגַז (denom. of מַלְגֵּזָא) *to stack with the pitchfork.* Tosef. Sabb. IX (X), 10 שנים . . . . ולוֹגְזִין if two take hold of a pitchfork and stack; Sabb. 92[b]; Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. IX, Par. 7.

לִיגָ', לֶגָטוֹן m. (legatum) *bequest, legacy.* Snh. 91[a] אב שכתב לו' וכ' Ar. s. v. גט (ed. שנתן אגטין, Ms. M. גירטין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if a father made a bequest to his children in his life-time; Yalk. Gen. 110 לגירטין (read לִירָגְטִין *pl.*).—*Pl.* לִירָגְטִין, לִירָגְטָא (legata). Tanḥ. Noah 14 Abraham was the first (in the Bible) mentioned for old age, for a wayfarers' inn, ובל' and for disposing of property in life-time (ref. to Gen. XXIV, 6).

לָגְיָא f. (λάγεια, sub. δορά; v. Liddle et Scott Greek-Engl. Lex.[7]) *hare-skin.* Gen. R. s. 20 Mus. (ed. לגאר, Ar. לגא); Tanḥ., ed. Bub., B'resh. 24 לגנון read לגירון, λάγειον, sub. δέρμα).

לִיגְיוֹן, לֶגְיוֹן m. (legio) *Roman legion,* in gen. *legion, troops.* Ber. 32[b], v. גְּסְטָרָא. Tosef. Ḥull. VIII, 16 ל' עובר וכ' if a Roman legion passes from quarters to quarters, whatever has been used as a cover or shelter, (v. אֹהֶל) is unclean; Ḥull. 123[a]. Gen. R. s. 4, end ל' קשה an intractable legion. Tanḥ. Vayesheb 3 ל' אחד נאה ומשובח ראשון וכ' (not ראשו) a legion of fine and distinguished men, their heads reaching up to the capital of pillars; a. fr.—*Pl.* לְגְיוֹנִין, לְגְיוֹנִים, לְגְיוֹנוֹת, לִי'. Ib. ל' אלו אינן וכ' these legions are not worth anything (in the economy of Providence). Num. R. s. 1 אין שבח . . . שימנה לגיונו עם הל' it is not worthy of the King that his own legion (body-guard) be counted with the legions. Y. Taan. II, 65[b] bot. שני ל' קשים two wild-tempered legions. Ex. R. s. 15 דוכוס שזרקו לו הל' פורפירא a general before whom the legions cast the purple cloak (whom they proclaim emperor). Ib. ומוצירא הלגיונין וכ' and leads the legions out (in parade), and this dates the beginning of his rule. Lev. R. s. 16, end קורא הקב"ה ל' שלו the Lord summons his legions (to execute punishment); a. e.

לִיגְיוֹנָא, לֶגְיוֹנָא, לִי' ch. 1) same.—*Pl.* לִי', לְגְיוֹנִין. Targ. Y. Num. XIII, 1. Ib. XXIV, 24; Targ. Ez. XXX, 9 (h. text צִיִּים). [Targ. Job XV, 24 מעתד לאסתחרא בל' quot. in Naḥmanides a. l. ready to go around among the legions; ed. אירטומוס לגלוגדק.]—2) (popular corrupt. = legatus) *legate, delegate.* Lev. R. s. 30 עבר עלוי חד ל' למגבי וכ' (Ar. ל' דמלכא; Tanḥ. Emor 18 שלית של מלך) a royal legate passed by, sent to collect taxes; Pesik. Ul'kaḥ., p. 182[a].

לִיגְרִין, v. לָגְשׁוֹן.

לִיגְרָא, v. next w.

לִיגְרָה f. (לגם, v. לוּגְמָא) 1) *quaffing, taking a draught.* Y. Sot. I, 16[c] bot. כדי לִיגְרַת שלש וכ' (Bab. ib. 4[a] כדי לגמע, v. גְּמָא) as much time as is required for quaffing three roasted eggs.—2) (in gen.) *eating and drinking, entertainment.* Snh. 103[b] גדולה ל' שהרתיקה וכ' a little refreshment plays an essential part, for its refusal estranged two tribes from Israel (Ammon and Moab, v. Deut. XXIII, 4 sq.). Ib. 52[a] (ref. to Ps. XXXV, 16) שהחניפו לקרח על עיסקי ל' they flattered Korah for the sake of entertainments (to which he used to invite them); Yalk. Ps. 723.—3) *living, support* (our 'bread and butter'). Gitt. 7[a] (play on צִקְלָג ומִדְמָנָה Josh. XV, 31) כל מי שיש לו צעקת לִגְרמא על חבירו ודומם וסנסנה שוכן בסנה יעשה לו דין if one has cause to complain of being hindered in his livelihood by his neighbor and keeps his peace, He who dwells in the thornbush will take up his cause. Bekh. 35[a] ללגרמא לא חיישינן we do not apprehend that their testimony may be influenced by their bread and butter, i. e. by their dependence on their employers. —*Pl.* לִגְרמוֹת. R. Hash. 18[a] כנגד ה' ל' וכ' corresponding to the ten meals which Nabal gave to David's servants (I Sam. XXV, 5).

לגין, Y. Snh. II, 20[c] bot. לבוש ל' דידך, read: לָגִין.

לָגִין, m. (לגג, v. לוּג, formed like קָצִין) 1) *bottle, a vessel* smaller than כַּד and larger than כּוֹס. T'bul Yom IV, 4 ל' . . . ומלאהו וכ' a *lagin* which requires sunset to be clean (v. טְבַל) and which was filled out of a cask containing tithes (intended for T'rumah); Erub. 36[a]; Y. ib. III, 21[b] bot. (corr. acc.). Tosef. Ohol. V, 10; Ohol. V, 4; Hag. 22[b] Ms. M. (ed. חניח..לָגִינוֹ וכ' 1; ib. 26[a] ל' טמאין (read טמא). Ab. Zar. V, 1 לוגין); the gentile put his wine bag on it. Tosef. Ter. VII, 16 ל' שהנירתו (ed. Zuck. שהנירהן, corr. acc. all the suffixes in the sentence); a. e.—*Pl.* לָגִינִים, לָגִינִין. Tosef. Dem. VIII, 22, sq. Kel. XXX, 4 ל' גדולים large flasks (of glass). Y. Ḥag. II, end, 78[c]. Kel. XVI, 2 בית הל' a case of wickerwork for flasks; Tosef. ib. B. Mets. V, 13 בית חלוגונין (corr. acc.). Ib. VI, 8 בית חל' . . . של עץ a wooden flask case.—Bets. 15[b] חללו בעלי ל' these are people counting their wine by *laginin* (less rich than the בעלי כדין, but wealthier than the בעלי כוסות).—Yalk. Sam. 161 שבלָגִינוֹת (the water) in the bottles.—*2) also לָגִינָה f. *a garden-bed requiring a lagin of seed.* Ter. IX, 5 מאה לגינה Ms. M. a. Y. ed. (Bab. a. Mish. ed. לגנה) one hundred beds planted with T'rumah seeds; Tosef. ib. VIII, 4 מאה לגין ed. Zuck. (Var. לגינין; R. S. to Ter. l. c. quotes לוג); [v., however, לָגְנָא].

לָגְנָא, לָגִינְיָא, לָגִין m., לָגִינְיָתָא, לָגִינָא f. same. Targ. Y. Gen. XXIV, 14—20 (h. text כַּד). Targ. Jud. VI, 38 Var. ed. Lag., v. לָקִינָא. [Targ. Y. Num. XIX, 4 מן לגין, prob. to be read: מן לגיו.]—B. Mets. 85[b], v. פִּרֵשׁ. Yalk. Koh. 967, v. לָקִינִיתָא.—*Pl.* לָגִינִין. Targ. Job. XXXII, 19 (Var. לַקְנִין, זַרְנוּקָא; h. text אבות). Targ. Lam. IV, 2 (h. text נבלי).

לִיגְ', לְגַלֵּג (Pilp. of לוּג, contr. of לעג) 1) *to stammer,*

be undecided. Deut. R. s. 5 אל תהי מְלַגְלֵג בדין do not give judgment in a hesitating manner (speak clearly and with full knowledge, cmp. גְּמְגֵּם; Yalk. ib. 907 קץ).—2) (with על) *to sneer.* Sabb. 30[b] לי' עליו וכ' a certain student sneered at him. Ber. 39[a] על המלגלג אני כועס I am angry with him who sneers; Y. ib. VI, 10[c] top אתה למה לְגַלַּגְתָּ why didst thou laugh?; a. e.

לַגְלֵג I ch. same.

Ithpalp. אִתְלַגְלֵג *to be sneered at.* Targ. Esth. I, 17.

לַגְלֵג II (= גלגל, v. גַּלְגֵּל; cmp. געגע = עגעג) *to proclaim, boast.* Targ. Y. I Gen. XXXIV, 31 מְלַגְלֵג במליה ed. (Ar. בנפשיה; Y. II מתגאר בליבה).—Gen. R. s. 64, end זיל תהא מלגלג וכ' go and announce it that thou didst put thy head into the lion's mouth and camest out in peace; Yalk. ib. 111, end.

לִיגְ, לִגְלוּג m. (לְגַלֵּג) *stammering.* Cant. R. to II, 4 (ref. to ורגלו ib.) ולִגְלוּגוֹ וכ' even the child's stammering is pleasing to me.

לִיגְ, לַגְלוּג m. = חֲלַגְלוּג (ח rejected) 1) *purslane,* v. חֲלַגְלוּג.—2) *pl.* constr. לַגְלוּגֵי, לִיגְ, only in ל' תרדל *stems of the mustard plant.* B. Bath. 18[a]; 25[b] אוכלות ל' תרדליו they (the bees) eat the stems of my mustard plants, v. תַּרְדָּל.

לגמן, Tosef. Kel. B. Bath. VI, 9 אלו ל' Var., read: אַנְלוֹגִין.

***לִיגְ, לִגְנָא** m. (a corrupt. of linea) *a narrow path between fields.*—*Pl.* לִגְנִין. Targ. Is. XXVIII, 25 Regia (ed. Lag. לִיגִּרִין, Var. לִירְנִין; ed. בִּירִין; h. text שׂוֹרָה; cmp. Löw Pfl. p. 221).

לִגְנָה f. same, in gen. *row, bed*; v. לָגִין 2.

***לגס,** *Part. Pa.* מְלַגֵּס, *to stammer.* Ḥag. 15[b] Ar. (ed. מנמגם).—

לגס, Y. Yoma III, 41[a] bot., v. לוֹגָא.

לֶגֶשׁ, v. לֶכֶשׁ.

לְדוּקְיָא, v. לוּדְקָא.

לְדִיקִי m. (v. לוּדְקָא) *Laodicean.* Kel. XXVI, 1 סנדל ל' (ed. Dehr. לְדָקִי) a Laodicean sandal.

לִידְנָא, לְדָנָא m.=b. h. נֶדֶן, *sheath.* Targ. I Chr. XXI, 27. Targ. II Sam. XX, 8; a. fr.—Targ. I Sam. XVII, 51 (ed. Wil. נְדָד').

לְדָקִי, v. לְדִיקִי.

לְדַקְיָא, v. לוּדְקָא.

לָדָא, v. לְהִי.

לְהַב *to glisten, be bright,* v. *Shaf.* שַׁלְהֵב.

לַהַב m. (b. h.; preced.) *flame.*—*Pl.* לְהָבִים, constr. לַהֲבֵי. Deut. R. s. 11 עתיד אני . . . מתוך ל' אש I am destined to receive the Law from between flames of fire.

לַהֲבָא ch. same.—*Pl.* constr. לְהָבֵי. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 2. Targ. Y. Ex. III, 2.

לָהֲבָת f. (b. h.) same. Deut. R. s. 11 שרפי ל' flaming Seraphim.

לַהֲבִיתָא ch. same. Targ. Ps. CVI, 18.

לַהַג m. (b. h.; denom. of הָגָה) *study.* Num. R. s. 14 (ref. to Koh. XII, 12) אם יגעת תרבה בל' דברי וכ' if thou takest great pains in the study of the words of the wise &c. (v. Erub. 21[b] כל התוגה בהן וכ').

לְהָגְוָנָא = הֲגִיוֹנָא. Targ. Lam. III, 62 Var.

לְהוֹב m. (לָהַב) *flourishing, brandishing.* Targ. Nah. III, 3 ול' וצלהוב וכ' (ed. Lag. מסיק ל' producing *sparks* by the hoofs of the horses).

לָהַט (b. h.; cmp. לחב) *to glisten, glow.* Gen. R. s. 21, end מי מציל . . מאש לוהטת זו what will save my children from this glowing fire (hell)?; a. e.—Part. pass. לָהוּט, f. לְהוּטָה; pl. לְהוּטִין, לְהוּטוֹת *glowing;* (with אחר) *passionately following, anxious for.* Gen. R. s. 94 ל' אחר שהיו גרונו, v. גָּרוֹן. Y. Taan. VI, 69[b]; Pesik Dibré, p. 114[a] ישראל ל' אחר וכ' (not שיהו) the Israelites were greedy for sweet things. Gen. R. s. 22 היו ל' אחר האדמה had a passion for agriculture. Cant. R. to I, 4 ל' . . . אחרי שכינה the Israelites were anxious for the Divine Presence; a. fr.—Tanḥ. Ḥuck. 4 (ref. to Ps. LVII, 5) שהיו לוהטים אחר לח"ר (= לְהוּטִים) they had a passion for denunciation; Midr. Till. to Ps. VII; Yalk. ib. 637; Yalk. Kings 213 להוטים; Y. Peah I, 16[a]; a. e.

Pi. לִיהֵט *to glow; to make glowing.* Lev. R. s. 16 האש מְלַהֶטֶת סביבותיו the fire was shining around him. Gen. R. s. 21, end (ref. to Gen. III, 24) שחיא מתחפכת . . . ומְלַהֶטְתּוֹ וכ' it (the fire of hell) turns around man and heats him through from top to bottom &c. Num. R. s. 18 לִיהֲטוֹ האש the fire seized him; a. e.

לְהַט, *Pa.* לַהֵט ch. same, *to heat.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 22 ולְהַטַת (prob. to be read: ולַהֲטַת).

להטיריה, Y. Nidd. III, 51[a], v. יְרַח.

לְהָטִים m. pl. (b. h.; Talm. etymol. fr. לָהַט) *glittering; delusions.* Snh. 67[b] (ref. to Ex. VII, 11, a. 22) בלָטֵיהֶם אלו מעשה שדים בלְהָטֵיהֶם וכ' 'with their *laṭim*' (secret arts) refers to works of demons, 'with their *l'haṭim*'—to works of sorcery (with ref. to לַהַט Gen. III, 24).

להטמריא, v. לָטוּמְיָא.

לָהָא, לְהִי (cmp. להת) [*to be bent;* cmp. רָעַם,] *to be tired.* Targ. Is. LXV, 23 ed. Lag., v. הָלִי. Ib. XLII, 4 יִלְהֵי (ed. Wil. יַלְהֵי *Af.*; ed. Lag. ירהלי, v. הָלִי).—Part. לָהֵי, pl. לַהֲיָרִין. Targ. Y. II Deut. XXV, 18 (h. text עָיֵף).

Af. אַלְהִי 1) same, v. supra.—2) *to tire, annoy.* Targ. Mal. II, 17 (ed. Lag. אהלי').—3) *to bend (one's self),* v. לְהַת.

לְהַלָּא, לְהָלָן, v. הל, הָלָא, הָלָן.

לָהַם, *Hithpa.* הִתְלַהֵם, v. מְתַלְהֵם.

לַוְגָּא, לוּגָּא (or לַגָּא) ch. same, 1) *small bottle.*—*Pl.* לָגֵּי or לַגֵּי. Yoma 83ᵇ [read:] אהדרוהו בל׳ וצעי (v. Rabb. D. S. a. l. note, a. פְּלוּגּ) they surrounded him with bottles (of cordials) and dishes; (Ms. O. אהד׳ צעי ולגי they placed around him dishes &c.).—2) *Log*, v. preced. Targ. Lev. XIV, 10; a. fr. (some ed. לוֹגָּא).—Pes. 109ᵃ ל׳ דמקדשא the Log measure of the Temple. Y. Sabb. VIII, 11ᵃ bot.; Y. Shek. III, 47ᶜ top ל׳ דאוריתא the Biblical Log, v. תּוּמַנְתָּא; a. fr.—*Pl.* לוּגִּין. Targ. Y. Ex. XXX, 24.—Y. Ter. X, 47ᵇ top; a. e.

לוֹגָה, לוֹגָא pr. n. m. *Loga.* Tosef. Yoma II, 7 שמעון בן ל׳; Cant. R. to III, 6 לוגה; Y. Yoma III, 41ᵃ bot. לגס (corr. acc.).

לוֹגִיסְטִיס m. (λογιστής = curator orbis among the Romans) *market commissioner.* Tanḥ. Tsav 1 לִיגִסְטִיס, ed. Bub. לוגסטוס (corr. acc.); Yalk. Lev. 479 לוגסטוס; Yalk. Mic. 555 לוגטוס, ליגט׳ (corr. acc.); (Tanḥ. Balak 12 בעל השוק).

לוֹגְלָג m. (לִגְלֵג) *sneerer.* Y. Ber. VI, 10ᶜ top ed. Lehm. (ed. לוֹגְלָן).

לוּגְמָא c., pl. לוּגְמִין (לגם, v. לְגִימָה) *puffed up cheek (filled with a quaff)*; מלא ל׳ *a mouthful, quantity of liquid filling one cheek.* Pes. 107ᵃ מלא לוגמא (Ms. M. לוּגְמִירִי). Yoma VIII, 2; Tosef. ib. V (IV), 3 השותה מלא לוּגְמָיו וכ׳ he who drinks (on the Day of Atonement) a quantity equal to the fill of his cheeks; expl. Bab. ib. 80ᵃ and corrected אימא כמלא ל׳ say as much as would cause the appearance of puffed cheeks. Y. ib. VII, 44ᵈ bot. [read:] תני כמלא ל׳ ומחו פלוגּ . . . ניתן ללוגמא אחת there is a version (for מלא כמלא, and what is the difference? (כמלא לוגמירו): לוגמירו means) a mouthful which can be kept in one cheek. Ib. לוּגְמוֹ של בן וכ׳ the mouthful of Ben Abatiaḥ which is more than a quarter of a Log; a. e.

לגומיא, לוגמיא, Num. R. s. 2 דבר של ל׳, a corrupt. for לַגְנִירְמָא or לַגְנִירְיָא (λαγνεία or λάγνευμα) *lewdness*; (Lev. R. s. 20 שמצה, Ar. זרטמא).

לוגסטוס, v. לוֹגִיסְטִיס.

לוּגָּשָׁא m. ch. = h. לֶכֶשׁ. Y. Sabb. II, beg. 4ᶜ.

לוֹד (b. h. לד) pr. n. pl. *Lod, Lydda* in South Palestine (Roman name *Diospolis*). Maas. Sh. V, 2 ל׳ מן המערב Lod was the westernmost term (of one day's journey from Jerusalem). Tosef. Erub. IX (VI), 2. Y. Meg. I, 70ᵃ bot. ל׳ . . . מוקפות וכ׳ Lod and Ge Haḥarashim belong to the fortified towns of the conquest days (v. יְהוֹשׁוּעַ). B. Mets. IV, 3 תגרי ל׳ the merchants of L. Snh. 32ᵇ אחר ר׳ אלישזר לל׳ follow R. El. to L.; a. fr.

לוּד (b. h.) *Lud, Lydia*, a district of Asia Minor. Pes. 50ᵃ; B. Bath. 10ᵇ, a. e. הרוגי ל׳ the martyrs of L., v. לוּדְקָא.—Tosef. Yeb. IV, 5 (confession of a robber captured in Cappadocia) אני הרגתיו בכניסתו ללוּד I killed him on his entering Lydia (Laodicea); Y. ib. II, end, 4ᵇ; Bab. ib. 25ᵇ.

לוּדָא, לוּדָה (לוּדָאָה) (cmp. next w.) pr. n. m. *Luda, (Ludaah)*, an Amora. Sabb. 96ᵇ (Ms. M. לודה; Ms.

לָהֵן = אֶלָּהֵין, *but, only.* Taan. 12ᵃ (quot. fr. Meg. Taan. ch. XII, ed. Meg. Taan. לכן).

לְהַת (v. לְהִי), *Af.* אַלְהַת *to bend (one's self).* Targ. II Kings IV, 34, sq. (ed. Wil. a. Bxt. אַלְהִי, v. לְהִי; Ar. אלחת; h. text גהר).

לוֹ *unto him*; v. -לוֹ.

לוֹ (homiletic interpret.) = לֹא. Gen. R. s. 73 .. כל דבר הידה חוזר בו ר׳ פעמים למפרע שנ׳ הֵן לוֹ . . whatever agreements Laban made with Jacob, he retracted mentally ten times, for we read (Gen. XXX, 34) *hen, lu* yes, no; Yalk. ib. 130.

לָוָא, v. לְוִי.

לְוָאָה, v. לַוְיָא.

לְוָאי, v. לְוִי.

לְוַאי, v. אַלְוַאי.

לוּב (b. h.) pr. n. *Libya*, v. ליבוי. Y. Kil. VIII, 31ᶜ הדא אמרה הרי ל׳ הרי מצרים this proves that Lub and Egypt are the same, v. לוּבִי.

לוּבָא m. (preced.) = לוּבָאָה *Libyan.* Sabb. 51ᵇ חמרא ל׳ a Libyan ass.—*Pl.* לוּבָאֵי. Targ. Nah. III, 9. Targ. II Chr. XII, 3; a. e.—Tam. 32ᵃ חמרי ל׳, v. supra.—V. לוּבִי, לִירוּקָאֵי.

לובדקס, לובדקים, v. לִיבְּדְקוֹס.

לוּבִי m. h. a. ch. (b. h., v. לוּב) *Libyan.* Y. Kil. VIII, 31ᶜ; Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ an Egyptian bean when fresh צוודתין ליה ל׳ וכ׳ is named Libyan, when dried, they call it Egyptian bean; . . . הרא אמרה הוא ל׳ הוא מצרי this proves that Libyan and Egyptian means the same (v. לוּב). Ib. גר מל׳ a proselyte descendant of a Libyan. Y. Shebi. II, 34ᵃ bot. מיסרן דל׳ bunches of Libyan beans.—*Pl.* לוּבִים. Y. Kil. l. c.; Y. Sabb. l. c., v. לִיבְּדְקוֹס. Ib. גרים חבאים מל׳ proselytes, descendants of Libyans; v. ליבוי.

לוּבִּירִים, Yalk. Deut. 950, v. לוּפָּר.

לוּבְלְנִיוֹת, v. לוֹנְכִי.

לֵבֶן, לוּבָן m. 1) (לָבָן) *white matter, white color.* Gitt. 57ᵃ, a. e. ברצה ל׳ the white of an egg. Neg. IV, 1 מראה ל׳ the white color (of leprosy). Nidd. 31ᵃ, a. e. חל׳ the white substance (semen virile). Ib. חל׳ שבעין the white of the eye; a. fr.—*Pl.* לוּבָנִים. Koh. R. to V, 10 לובן שממנו חל׳ the white (semen) out of which are formed the white substances of the embryonic body.—*2) (לָבֵן I) *the mass of clay for bricks.* Pirké d'R. El. ch. XLVIII בין ל׳ חלבנים in the clay stamped for bricks.

לַג, לוֹג, m. (b. h.; לגג onomatop. *to lick, lap; to gurgle* v. Ges. H. Dict.¹⁰ s. v. לגג) *a small narrow-necked vessel, Log*, a liquid measure equal to the contents of (or the space occupied by) six eggs (v. Herzfeld Metrol. p. 46, sq.). Men. IX, 2. B. Bath. 90ᵃ; Tosef. ib. V, 10. Tosef. Kel. B. Kam. II, 2; a. fr.—*Pl.* לְגִּין, לוּגִּין, לָגִּין. Ib.; Kel. II, 2; a. fr.

O. לורא; Yalk. Ex. 413 לוי). Ib. 137a (Ms. M. לודה; Ms. O. לידה); Yeb. 71b לודאה.—Y. Taan. III, 67a ר' לודה.

לוּדָאָה m. 1) =h. לוּדִי *Lyddan.* Ab. Zar. 36a שמלאי ל' קאמרת thou citest Samlai, the Lyddan; (Y. ib. II, 41d bot. הדרומי).—Yeb. 71b, v. preced.—*Pl.* לוּדָאֵי. Ab. Zar. l. c. שאני ל' דמזלזלי it is different with Lyddan scholars, because they disregard traditional laws.—2) לוּדָאֵי (denom. of *ludi*, the latter being treated as a geographical term) *people hiring men for gladiatorial contests, lanistae* (v. Sm. Ant. s. v. Gladiator). Gitt. 46b bot. ההוא גברא דזבין נפשיה לל' there was the case of a man who had sold himself to the *Ludaë.* Ib. 47a ל'...ריש לקיש Resh Lakish had sold himself &c.—Y. Ter. VIII, 45d top אילו זבנת גרמך ללודנין חות מזבין וכ' (not חוה; prob. to be read: לוּדָרִין) if thou hadst sold thyself to the lanistae, thou wouldst have sold (thyself) at a high price, but here thou hast sold (risked) thy life for a trifle.—V. לוּדִים.

לוּדָה, v. לוּדָא.

לוּדִי m., pl. לוּדִים *of Lod, Lyddan.* Pes. 62b.—[V. לוּדִים.]—*Fem.* לוּדִית, *pl.* לוּדִיּוֹת. Kel. II, 2, v. חָבִית.—[V. לוּדִית.]

לוּדָיָא ch.=לוּדָאָה, same. Ex. R. s. 3 ר' שמעון ל'.

לוּדִים m. pl. (v. לוּדָאָה 2) 1) *keepers of gladiators,* also *gladiators.* Pes. 12b; Sabb. 10a מאכל ל' the meal time of the gladiators (to whose diet special attention was paid). Y. Gitt. IV, end, 46b מכר עצמו לל', v. לוּדָאָה 2.—2) (=ludi) *public games.* Tanh., ed. Bub., Noah 20 בלעם התחיל בקובה בקוביא בל' ובקסמים Bal. introduced sleeping rooms (for prostitution), dice, public games and divinations; Tanh. ib. 14 בבלוריות בקסמים ובזונות).—[לוּדִין, Ab. Zar. 18b, v. בלרין.]

לוּדִית, v. לוּדִי.

לוּדִית f., pl. לוּדִיּוֹת (v. לוּדִים) *gladiator's food* (of beans or wheat; sagina gladiatoria). Bets. 14b חיטין לעשות מהן לוּדִית wheat (which can be made direct use of) for preparing &c.; Y. ib. I, end, 61a מאכל נדיות...פול (corr. acc.); Tosef. ib. I, 23 לחיות ed. Zuck. (Var. לודיות).

לוּדָנָא m. *ladanum,* a soft resin, a product of the Cistus (v. Löw Pfl., p. 127; Sm. Ant. s. v. Ladanum). Keth. 77b.

לוּדָנִין, Y. Ter. VIII, 45d top, v. לוּדָאָה 2.

לוּדְקָיָא pr. n. pl. *Laodicea,* name of several towns, esp. *L. ad Lycum,* a city of Asia Minor, counted to Lydia (v. לוּד). M. Kat. 26a, v. וִיתְרָא I. B. Mets. 84a, v. עֵרֶב. Y. Ab. Zar. III, 42c top לדוקיא.—Koh. R. to III, 17; Taan. 18b; Treat. S'mah. ch. VIII; Sifra Emor, Par. 8, ch. IX (לדקיא); Meg. Taan. ch. XII (martyrdom of Lulianus and Papus, v. לוּד). Gen. R. s. 11; Sabb. 119a; Pesik. R. s. 23.

לוּדָר m. (ludarius, not recorded in Lat. Dict., v. Sachs Beitr. I, p. 121; P. Sm. 1905) *a gladiator trained to fight beasts at the Roman games,* analogous to the Spanish *matador* (v. Sm. Ant. s. v. Venatio a. Bestiarii). Ex. R. s. 30, end, v. פִּרְלוֹטַרְמָיָא. Gen. R. addit., ed. Wil. p. 376 top, v. מוֹנוֹמָכוֹס.

לָוָה, v. לוה.

לַוּ, v. לַאו.

לָוְאֵי m. pl. (Syr. לוּוְא, P. Sm. 1905; cmp. לַבְלֵב I) *the first milk after delivery,* a dainty dish. Targ. Job XX, 17 (ed. Lag. לֵירֵי; some ed. לָוְרֵי; h. text חמאה). Ib. XXIX, 6 (ed. Wil. לָוְאֵי; h. text חֶמְאָה). Targ. Y. Gen. XVIII, 8 לוואי שמין וחלב ed. (Ar. לָבָא); Targ. Y. I Deut. XXXII, 14 לוואי שמיני.

לָוְאֵי, v. אַלְוָאי.

לְ' דקין, לְוודין, v. לְבַדְקִין.

לָוָח, לָוְחָא, v. לוּחַ, לוּחָא.

לָוְטָא, v. לָוּט.

לוּטִין, Ar. quot. fr. Y'lamd. to Num. XXIII, 7 or 18, or XXIV, 3,—quid?

לוּטָס, Gen. R. s. 20 Ar., a corrupt. for לִיסְטִיס as in ed. a. Yalk. Gen. 32.

לַוְטָתָא f. (לוּט) *curse,* v. לָטוּתָא.

לָוֵי, v. אַלְוָאי.

לָוְוִי, לְוָוִי m. (לָוָה) *attachment.*—ל' שם *surname, epithet.* Neg. XIV, 6 שם ל' . . ולא כל אזוב nor any hyssop which is qualified by an epithet (רוֹמִי, רְוָנִי &c.); Par. XI, 7; Succ. 13a; Ḥull. 62b; Sifré Num. 124; 129; a. e.—Ned. VI, 9 (53a) שהוא שם ל' for this (the addition of 'field') is a differentiating epithet.

לְוָוִיתָא, v. sub לְוִי.

לַוְלֵו, v. לַבְלֵב.

לְוַנְטִי, v. לִיוַנְטִי.

לְוְקָאֵי, v. לִיוְקִי.

לַוְקָן, לַוְקָנָא, v. sub לַוְיָק.

לוּקְרִין, v. לְבַדְקִין.

לָוַת, v. לְוַת.

לוּז I (b. h.) pr. n. pl. 1) *Luz,* in Palestine, identical with, or near, Bethel. Gen. R. s. 69, v. next w.; a. e.—2) *Luz,* in the land of the Hittites (Jud. I, 26), supposed to be Lizan in Kurdistan (v. Neub. Géogr., p. 394), a place, mentioned in the Talmud as still existing, from which the purple blue (תכלת) was imported. Snh. 12a (in a secret letter) דברים חנעשים בל' (not חנעשה) things manufactured in Luz (תכלת). Sot. 46b (ref. to Jud. l. c.) תיא ל' שצובעין וכ' it is that Luz where they dye purple blue, which

B. Mets. VIII, 4 לוחין וכ'; Sabb. 47a לוחים (Ar. ed. Koh. לודים, oth. ed. לוחיים); Tosef. ib. XIII (XIV), 15; Y. ib. XII, beg. 13c, v. סְטִירַבַּס. Sabb. XII, 4 על שני לְוָחֵי פנקס (Bab. ed. 104b לווחי; Y. ed. דפי as in Mish. ib. 5) on (the rims of) two boards of a writing tablet (pinax). B. Mets. 117a (expl. חקרה) לווחים boards of the ceiling; a. e.

לָוְדָא, לוּדָא, לוּחָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXXVI, 19, a. e. (O. דפא, h. text קרֹשׁ). Targ. Prov. III, 3. Targ. Is. VIII, 1 (h. text גִּלָּיוֹן); a. fr.—*Pl.* לוּדְוִין, לוּחֲיָא, לְוָוֵי, לְוָוֵי. Targ. Y. I Ex. XXVI, 15 (Y. II לְוָוֵי). Ib. 20. Targ. Ex. XXXI, 18; a. fr.—[Sabb. 18a; Gitt. 61a top, v. next w.].

לֶחָא, לוּחָא m. (= לוּטָא; v. לְחִי) 1) *jaw, cheek.* Y. R. Hash. I, 58b top לוֹדָיִךְ, v. חַפַּח.—*Pl.* לוּחַיָּא. Targ. Y. Deut. XVIII, 3.—2) *fish-hook.*—*Pl.* לְחֵי, לוּחֵי. Sabb. 18a לוחי וקוקרי Ms. O. a. Ar. (ed. לחי) hooks (fish-lines) and traps of little joists; Gitt. 61a top.

לוֹט I pr. n. m. (b. h.) *Lot*, the nephew of Abraham. Ber. 54a הרואה...אשתו של ל' he who sees ... Lot's wife (the pillar of salt, Gen. XIX, 26). Erub. 65a חגיע לשכרותו של ל' who is as drunk (unconscious) as Lot. Gen. R. s. 44 (play on the name) לוט לוטא וכ' cursed Lot shall not be Abram's heir; a. fr.

לוֹט II m. (b. h. לֹט) *lotus.* Gen. R. s. 91, end, expl. מַסְטִירִכִי q. v.

לוּט (v. next w.) *to curse.* Part. לָט, f. לָטָה, *pl.* לָטוֹת. Num. R. s. 9 (ed. Wil. p. 56) תכל' נשבעות בך ול' זו וכ' all (women) shall swear by thee and curse each other saying, if thou hast done this, may thy end be &c.

לָוַט, לָוַט, לוּט ch. [*to cover, talk secretly*; cmp. לחש,] *to curse.* Perf. לָט, לָוְטוּ. Targ. Lev. XX, 9. Targ. I Kings II, 8 לָוַטַנִי; a. fr.—Part. לָאֵט, לָאֵט, לָיֵט, לָיֵט, לוּט. Targ. Y. I, II Num. XXIII, 8. Targ. Gen. XXVII, 29; a. fr.—*Part. pass.* לָיט, לוּט, לְוּוּט. Ib. III, 14; a. fr. Gen. R. s. 44 לוט לוטא; Yalk. ib. 76 ליטא, v. לוט I.—Snh. 49a top (prov.) תהא לוּטָא ולא תהא לָאטָה ed. (Ms. M. לָוְטָא, v. Rabb. D. S. a. l. note, Rashi ולא לטה) be cursed rather than cursing. Ib. 111a מֵילַט קא לַיְרַטְתְּ לי wilt thou curse me?—Ib. 113a [read:] ודילמא כי לט יהושע חבי לט (v. Rabb. D. S. a. l. note) is it so that when Joshua cursed (Jericho) he meant &c.?—Lev. R. s. 17 (בגוה) לְוּוּט ביתא באילין לְוּוּטָנָא (Yalk. ib. 563 לֵיט) cursed (with leprosy) is the house with such accursed inmates (who refuse favors to their neighbors); ib. (play on שקעורת, Lev. XIV, 37, as if שקע ארר) שקיע ביתא באילין לוי' to ruin goes the house with such &c.

לְוָטָא, לָוָט, לָוָט m. (preced.) *curse.* Targ. Is. XIII, 1. Targ. Num. V, 21. Targ. Ex. IX, 28 קלין דל' (h. text קלח); Y. ib. 34; a. fr.—*Pl.* לְוָטִין, לְוָטַיָּא, לְוָוֵי. Targ. Gen. XXVII, 12, sq.; a. e.

לוטוס, Midr. Sam. ch. II לל' (some ed. לול') a corrupt. of לבוּלְוַסַּ.

לוּטְיִינוֹס* pr. n. m. (corrupt. of Diocletianus?) *Lutianus*, a Roman emperor. Gen. R. s. 83, end יום שמלך

לוּז

Sennaherib left undisturbed, and Nebucadnezar did not destroy, and where the angel of death has no permission to enter &c.; Gen. R. s. 69 (applied to Gen. XXVIII, 19).

לוּז II m. (b. h.) *nut, almond, hazel-nut*; also *nut-tree.* Bekh. 8a וכנגדן באילן ל' corresponding to chickens (hatched in twenty one days) is the almond tree among trees; Y. Taan. IV, 68c bot. (ref. to שקד, Jer. I, 11) מה חל' חזה וכ' as the almond tree requires twenty one days from blossoming &c.; (Koh. R. to XII, 7 השקוד). Gen. R. s. 69 (ref. to לוּז, v. preced.) מה ל' אין לו פה וכ' (some ed. לֹח, fem.) as the nut has no opening, so nobody could find the entrance to the town. Ib. ל' הדה עומד וכ' a nut-tree stood before the entrance. Ib.; ib. s. 81 end, v. רָטַב; a. fr.—*Pl.* לוּזִין, לוּזִים. Y. Kil. I, 27a bot., v. בּוּטְמָא.—Trnsf. ל' של שדרה *the nut of the spinal column, a hard vertebra,* (Judenknöchlein, v. Löw Pfl., p. 375 a. quot. ib. from Hyrtl, Das Arabische und Hebr. in der Anat., p. 165). Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5; a. e.

לוּזָא, לוּזָן ch. same. Targ. Gen. XXX, 37.—*Pl.* לוּזְרִין, לוּזָיָא. Targ. Y. I Num. XVII, 23 (Y. II לוזרן בר לוזיא; h. text שקדים). Targ. Y. Gen. XLIII, 11.

לוּז III (b. h.) *to turn, bend, twist.*

Nif. נָלוּז *to be perverse,* v. infra.

Hif. הֵלִיז or הִפְלִיז *to turn.* Kil. IX, 8 (play on נוּז in שעטנז, v. נוּז) נָלוּז ומֵלִיז הוא את אביו שבשמים עליו (or וּמַפְלִיז) שַׁעַטְנֵז he (who disregards the law of שַׁעַטְנֵז) is perverse and turns his Father in heaven against him; [Comment. 'and turns away (estranges) his Father .... on his account'].

לוּז IV (v. לָעַז) *to talk about, sneer, talk disrespectfully.*

Hif. הֵלִיז same. Y. Dem. II, 22c bot. הוו הכל מְלִיזִין עליו all people talked against him. Lev. R. s. 6, beg. Cant. R. to IV, 12 ושמע קול הבריות מליזין אחר וכ' heard the people talk evil of his daughters. Gen. R. s. 54 מליזין בארון spoke disrespectfully of the ark (v. Sot. 35a sq.); a. fr.—Y. Shek. V, 49a bot. מלזרין (some Bab. ed. מַלְעִיזִין).

לוּזָא, v. לוּז II ch.

לוּזָה, v. לִיזָה.

לוּחַ I (or לָוַח) (cmp. לְוָה) *to join.*

Pi. לִוַּחַ (denom. of next w.) *to place straps close together so as to form a boardlike surface.* Part. pass. מְלֻוָּוחוֹת, *pl.* מְלֻוָּוחִין. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 (R. S. to Kel. XVIII, 5 reads מְרֻוָּוחִים, v. רָוַח).

לוּחַ II m. (b. h.; preced.; cmp. דַּף) *tablet, board.* Y. Shek. VI, 49d bot.; Ex. R. s. 47, a. e. חמשה על ל' זה וכ' five commandments on one tablet &c.; a. fr.—*Pl.* לוּחוֹת (mostly of the tablets containing the ten commandments); לְוָוחִין, לְוָוחַיִן, constr. לְוָוחֵי. Ib. Ber. 8b ל' ושברי ל' וכ' the (second) tablets and the broken tablets were both preserved in the ark, (therefore despise not an old scholar when his memory forsakes him); B. Bath. 14a; Men. 99a.—Y. Kil. IX, 32b top הבריח ל'; Y. Keth. XII, 35a top ל' (metaphorically for R. Jehudah han-Nasi; (Keth. 104a ארון תקודש, v. אֲרָאֵל); a. fr.—Meg. 32a, v. בִּרְמָה.—Tosef. Kel.

מגדיאל . . . נראה ל׳ on the day when L. became king, R. A. heard in a dream: To-day Magdiël became king (i. e. the last but one King of Edom-Rome, v. Gen. XXXVI, 43); Yalk. ib. 140 לטירנוס.

לוטם, v. לְטוֹם.

לוֹטָסָאֵי, לְטוֹסָאֵי m. pl. (prob.) *Arethusii, the inhabitants of Arethusia* between Epiphania and Emesa (v. חֲמָת). Targ. Y. I Gen. X, 18; Targ. I Chr. I, 16 (h. text אַרְוָדִי).

לוטריא, v. לַבְרָטוֹן.

לוטת, v. לְטוֹם.

לָוָה, לְוֵי (b. h.) 1) *to join, be connected*, v. *Piel*, a. לְוָיָה.—2) (cmp. Sm. Ant. s. v. Nexum) *to assume an obligation; to borrow.* Shebu. 41b; Keth. 88a; B. Bath. 6a האומר לא לָוֵיתִי וכ׳ he who (being sued for a loan duly testified by witnesses) says, 'I have not contracted any loan', is considered as admitting that he has not paid. Ḥull. 84a כגון אנו לווין אוכלין (delicate persons) like ourselves may buy food on credit. B. Mets. 72b אין לווין על שער וכ׳ (also לְוִין) you must not borrow money with the choice of repaying in grain at the present price; (another defin., v. Rashi a.l.). Bets 15b לְוֵה עלי make a loan on my (the Lord's) account; a.v.fr.—Esp. לוֶה, לוָה *debtor*, opp. to מַלְוֶה creditor. Shebu. 47a מת ל׳ בחיי מ׳ if the debtor died before the creditor; a. fr.—*Pl.* לְוִין. Ib.b שני מלווין ושני ל׳ two (different) creditors and two debtors.

Pi. לִוָּה, לְוֵי ל׳ 1) *to order an escort for protection*, v. לְוָיָה. Tanḥ. Bal. 12; Num. R. s. 20 לְהם ענני וכ׳ He appointed the clouds of glory to escort them. Sot. 46b בשביל . . . . . של׳ פרעה וכ׳ for the sake of the four steps which Pharaoh ordered his men to escort Abraham &c. —2) *to escort, to walk a distance with a departing guest; to follow.* Sabb. 119b שני מח״ש מְלַוִּין לו וכ׳ two ministering angels escort man to his house on the Sabbath eve. Sot. l. c. כל שאינו מְלַוֶּה ומְחַלֶּה וכ׳ whoever omits to escort a guest or (as a guest) declines an escort, is regarded as if he had shed blood; שאילמלא לִוּוּהוּ וכ׳ for if the men of Jericho had escorted Elisha &c. Koh. R. to V, 17 ומה מְלַוֵּהוּ וכ׳ and what does escort him (to the grave)? Merits and good deeds; a. fr.

Hithpa. תִּתְלַוֶּה, *Nithpa.* נִתְלַוֶּה 1) *to join the company of, to associate.* Midr. Till. to Ps. CIV, 26 (play on לויתן, ib.) כל מי שמִּתְלַוֶּה עמהן עתיד להישטות וכ׳ whosoever joins them (the Romans) will be made sport of with them in future days. Ib. כל מי שמתלווה עמהן עתיד הקב״ה וכ׳ him who joins them (the scholars), the Lord will cause to rejoice with them &c.; Yalk. ib. 862. Gen. R. s. 63, end; Yalk. ib. 111 שנתלוה עמו קלונו וכ׳ the disgrace of starvation was made his companion. Tanḥ. Vayishl. 3 לְהִתְלַוּוֹת לו to be his escort; a. fr. —2) *to be escorted, to accept escort.* Sot. l. c., v. supra.

Hif. הִלְוָה 1) *to escort.* Ber. 18a ואם הִלְוָהוּ if he does escort him (the dead).—2) *to lend.* Ex. R. s. 31 מַלְוֶה ברבית lends on interest; מ׳ שלא ברבית without interest. Ib. ראו שלא יַלְווּ וכ׳ that they must not lend &c. Ib. כמה הִלְוֵיתִי ואינו . . . ומה הִלְוָתָה הארץ וכ׳ see how much I lend (to man,) without taking interest, and what the earth lends &c. B. Mets. V, 1 המלוה סלע בחמשה וכ׳ he who lends a Sela to get five Denars in return. Ib. 62b הַלְוֵני מנה lend me a Maneh.—B. Kam. 94b מַלְוֵי רבית (a. ברביה) those who lend on interest; B. Mets. 62a; a. fr. —מַלְוֶה *creditor*, v. supra.

לְוָא, לְוֵי ch. same, 1) *to join, cling to.* Targ. II Sam. XX, 2 (h. text דבק).—2) *to join a caravan, travel with.* —Ḥull. 7a ההוא טייעא דלווה בהדיידהו an Arab that had been travelling with them.—3) *to escort*, v. infra.

Pa. לַוֵּי, לַוּוֵי *to escort.* Targ. Y. II Gen. XXVIII, 12 הֵידְלָוָון (Y. I וְהֵידְנוֹן).—Gen. R. s. 48, end לַוֵּי, v. אֲכַל I. Tosef. Keth. VII, 6 לַוֵּי הֵידַלְוּוּנָךְ (ed. Zuck. לְוֵי,Var. דִּילְוֵין לך, read: דִּילְוּוּן) escort (the dead) that people may escort thee; Y. ib. VII, 31b bot. לווי דילוון (not לווידי); Bab. ib. 72a דלַוַּאי יְלַוּוּנֵיהּ him who escorted, people will escort; a. e.

Af. אַלְוֵי same. Targ. Gen. XII, 20. Ib. O. XVIII, 16 לְאַלְוָיוּהִי ed. Berl. (some ed. לְאַלְוּוּיֵיהּ; Y. לְאַלְוָאֵיהּוֹן; h. text לשלחם); a. e.—Sot. 40b וכ׳ אַלְוֵיהּ לר׳ walked with R. A. (on dismissing him) from &c.; Ber. 31a אַלְוֵיהּ; a. fr.

לַוַּי, v. אַלְוַאי.

לָוֵי, v. לְוִי.

לֵוִי (b. h.) pr. n. *Levi*, 1) the son of Jacob, progenitor of the tribe of Levi. Gen. R. s. 19, a. e. עמד ל׳ וכ׳ Levi arose and brought her (the Shekhinah) down &c. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) שבט ל׳, or ל׳ *the tribe of Levi*; בן ל׳ or ל׳ *a Levite.* Yoma 26a דאחוי משבט ל׳ a descendant of the tribe of Levi.—Hor. III, 8 כהן קודם לל׳ ל׳ וכ׳ a priest goes before a Levite (in religious privileges), a Levite before an Israelite. Gitt. V, 8. Ib. VIII, 5 בת ל׳ if she is the daughter of a Levite. Arakh. IX, 8; a. fr.—*Pl.* לְוִיִּם, לְוִיִּים *Levites.* Ḥull. I, 6; a. fr.—3) name of several Amoraim, esp. Levi, or L. bar Sisi, disciple of R. Jehudah han-Nasi (v. Fr. M'bo, p. 110b). Y. Yeb. XII, 13a top. Pes. 76b; a. fr.—4) (law) a fictitious name. B. Bath. 43b; a. fr.

לֵי׳, לֵוָאָה, לֵוִיא m. ch. (preced.) *Levite.* Targ. O. Ex. IV, 14 (Y. לויאי, corr. acc.).—Ḥull. 131a.—*Pl.* לֵוָיֵא, לֵי׳, לֵוָאֵי. [Ezra VI, 16.]—Targ. Ez. XLIV, 15; a. fr.—Y. Maas. Sh. V, 56b bot.; a. e.

בר ל׳, לֵוִיאנוֹס pr. n. *Bar-Livianus*, name of a family (gens). Ḥull. 87a; cmp. לוּפְרִינוֹ.

לְוִיָּה, לְוִיתָה I f. (לֵוִי) 1) *Levite, daughter* or *wife of a Levite.* Y. Yeb. X, 10d top; Tosef. ib. VIII, 2. Bekh. 47a; a. fr.—2) *the community of Levites, status of Levites.* Ex. R. s. 1 בתי כהונה ול׳ priestly and Levite families. Y. Maas. Sh. V, end, 56d מכרי כהונה ול׳ friends of priestly or Levite families. Bekh. l. c. כהונה ול׳ פטורין the priests and the Levites are exempt; a. e.—3) *the community of the attendants of the Tabernacle, priests and Levites.* Sifré Num. 1; a. e.—4) *the Levitical offices.* Ex. R. s. 5 זה נוטל כהונה ונותן ל׳ וכ׳ the one (Aaron) took the priesthood and gave (Moses) the Levite offices; the other took the Levite offices &c.; (Tanḥ. Sh'moth 27 מלכות); a. e.

לוּל a word in an incantation against thirst. Pes. 112a (Ms. M. לוּל).

לוֹל m. (b. h.; contr. of לעל, apocop. of לעלע = עלעל, cmp. formation of כֶּסֶךְ; cmp. עָלַל, עִלְעוֹל, עִלְעֵל I) 1) *winding pathway, passage way*, esp. *a small room with a staircase leading up to the upper rooms* (v. Sm. Ant. s. v. House, Amer. ed. 1858, p. 519a). Men. 34a לי פתוח מן הבית לעלייה a small room opening (leading) from the ground floor to the upper room. Pes. 34a לי קטן חיה וכו' there was a small passage way between the graded ascent (כֶּבֶשׁ) and the altar; ib. 77a (Zeb. 62b אויר; ib. 104a רווח).—*Pl.* לוּלִים, לוּלִין. Y. Erub. VII, beg. 24b מהו לערב דרך לי how about connecting two dwellings for Sabbath purposes by the way of the staircases (leading to the roofs)?—Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, 75c bot. לי אלו ע״ג אלו וכו' staircases above each other (well-hole) require M'zuzah, (to be furnished by him) who has the right of use of the lower threshold. Pes. 8a; Yoma 11a ומתבן לי the staircase rooms and the provision room; [comment. refer to Nr. 3, v. infra]. Midd. IV, 5; Pes. 26a ולי היו פתוחין וכו' there were small passages in the loft leading to the Holy of Holies through which mechanics were lowered in boxes (closed elevators).—2) (anat.) *a passage from the vestibulum vaginae* (פרוזדור). Nidd. 17b, v. עֲלִיָּה.—3) לי חשושה נקב בלי וכו' של *hen-roost.* Sabb. 102b he who makes a hole (for ventilation) in a hen-roost; ib. 146a משום לי של וכו' in order to prevent making a hole in a hen-roost which is done for ventilation. Ib. 122b; a. e.—*Pl.* as ab. Pes. 8a; Yoma 11a ומתבן לי hen-roosts &c., v. supra.

לוּלָא ch. same, *small room with a staircase.* Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, 75c bot. לי דר' אילעא דחוה עביד וכו' the *Lul* of R. Il. which was made (with reference to the law of M'zuzah) in agreement with the opinions of the Rabbis.

לוּלָאוֹת, v. לוּלַי.

לוּלָב m. (=לבלב; v. לַבְלַב) 1) *sprout.* Esp. *Lulab*, the branch of the palm-tree used for the festive wreath on the Feast of Booths (Lev. XXIII, 40); also *the festive wreath* of the four species combined. Succ. III, 1 לי הגזול וכו' a palm-branch unlawfully acquired or one dried up. Ib. 4 לי אחד one branch of the palm-tree is needed for the festive wreath. Ib. 9 מי ... ולא היה בידו לי ליטול a traveller on the road who had no opportunity of performing the ceremony of taking the festive wreath in hand. Ib. כל היום כשר לל' the entire day is fit (no special time of the day is designated) for the ceremony &c. Ib. 12; R. Hash. IV, 3 היה (ה)לי ... במקדש וכו' the ceremony of Lulab was performed in the Temple seven days &c.; Succ. 46a יום ראשון מצות לי וכו' on the first day it is the Biblical law of Lulab which is carried out, on the following days it is the carrying out of an ordinance of the elders; a. fr.—*Pl.* לוּלָבִים, לוּלָבִין. Orl. I, 7. חעלים וחלי leaves and eatable young sprouts. Shebi. VII, 5, a. e. לולבי זרדים, v. זָרַד. Ber. 55a, a. e. לי גפנים sprouts of grape-vine; Yoma

לְוִיָּה, לְוִיָּת II or לְוִית f. (לָוָה) 1) *consort, wife.* Yoma 54b top (ref. to ולידות, I Kings VII, 36), v. עָרָה II.—2) (v. next w.) *the wailing woman's company.* Y. M. Kat. I, 80d top, [read:] לא תעורר אשה לְוִיָּתָהּ ... רבי נחמן .. אמר לְוִיָּתָהּ a woman must not stir up her company for wailing during the festive week; R. N. read *livyatha* (with ref. to עורר לויתן Job III, 8; cmp. אִילַּוְיוּתָא).

לְוִיָּה, לְוִית f. (לָוָה) *escort, company,* esp. *the traveller's escort for protection.* Sot. IX, 6 והנחנוהו בלא לי and we let him (the stranger) go without protection; (Y. ib. IX, 23d bot. חלויירה). Bab. ib. 46b כופין לל' we may force (the inhabitans of a place) to provide escorts for travellers. Ib. המהלך .. ואין לו לי וכו' he who travels on the road and has no company, let him be engaged in study of the Law (ref. to לְוִיַת, Prov. I, 9); Erub. 54a. Hull. 7a בני לי fellow-travellers. Midr. Till. to Ps. CIV, 1 יהא אלהיך לְוִיָּתְךָ (or לְוִיָּתֵךְ) thy God be thy escort; a. e.

לְוִיָּטָס pr. n. m. *Levitas* (Lat. *Levites*). Ab. IV, 4.

לְוִיתָא, לְוִי, לְוִיָּא f. ch.=h. לְוָיָה, *escort; caravan.* Gen. R. s. 16, beg.; Y. Yoma IV, 41d top (ref. to Gen. II, 12) טיבוי .... בלְוִיָּתֵיהּ happy he in whose house it is, happy he in whose company it is (on travelling); Ex. R. s. 35, beg.; a. e.—Gen. R. s. 92 פוקו דל' אנא עבד לכון (not פוקו לכון) leave now, for I have arranged on escort for you; Yalk. ib. 150.—Lam. R. to I, 1 (7 חד מאתין) גוד דנמטי walk quickly that we may reach the caravan. Ib. ואית לי קומיהון is there a caravan ahead of us?

לוּנְטִי, v. לִיוֹנְטִי.

לוּקָן, v. לַיְוָקוֹ.

לְוִיתָא, v. לִוְיָתָן.

לִיוְיָתָן, לִוְיָתָן m. (b. h.) *Leviathan,* a legendary sea-animal reserved, with B'hemoth, for the righteous in the hereafter. Lev. R. s. 13, v. בְּהֵמוֹת. Ib. s. 22, end. Ab. Zar. 3b; a. fr.—M. Kat. 25b (in a wailing song) לי a great man, opp. דגי רקק the fish of the swamp, common humanity (v. אָוֹב).

לוּכִידִין, v. לוּפָּר.

לוּכְסוֹן, v. next w.

לוֹכְסָן adv. (λοξόν, v. אֲלַכְסוֹן) *athwart, crosswise; diagonally.* Kel. XVIII, 5, v. אֲלַכְסוֹן. Dem. VII, 8 נוטל שתי חביות לי he must take two barrels from diagonally opposite corners. Ib. שורה אחת לי one row of barrels following the diagonal line. Y. Kil. IV, 29c top במודד לכסן (R. S. to Kil. IV, 6 אלכסון) when he measures by diagonal lines. Y. Yoma V, 42d bot. חוץ מזו שהיתה לפניו לי except that (corner of the altar) which was diagonally opposite to him. Lam. R. introd. (R. Josh. 1) חורש שדהו לוכסון וכו' ploughed his field crosswise and put up an image in the center &c.; a. e.

81[b], v. לִבְלֵב.—Gen. R. s. 41, beg. לוּלָבֵיהּ לְהַלֵּל its branches are used for praise (v. הַלֵּל); Num. R. s. 3, beg., v. הִילּוּל; Midr. Till. to Ps. XCII, 13 (sing.). Succ. IV, 4 מוֹלִיכִין אֶת לוּלְבֵיהֶן וכ' they used to bring their festive wreaths to the Temple mount &c.; a. fr.—2) לוּלָבִין twigs used as *brooms in the wine press* (Rashi), cmp. אַלְבִּינָא; *the two posts supporting the beams of the press* (Ar.). Ab. Zar. 75[a]; Y. ib. V, end, 45[b]; Nidd. 65[a]; Tosef. Toh. XI, 16; Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 3.

לוּלְיָבָא, לוּלָבָא ch. same, esp. *palm-branch, palm-tree.* Targ. Cant. VII, 9 (h. text תָּמָר).—Succ. 32[a] מְמַאי דְּהַאי כִּפּוֹת תְּמָרִים דִּלְ' הוּא ed. (Ms. כִּפּוֹת לוּלַב הוּא ...) how do you know that this *kappoth* (Lev. XXIII, 40) means a green sprout?—B. Kam. 96[a] הַאי מַאן דְּגָזַל לוּלַבּ' וכ' , v. חוּצָא. Gen. R. s. 6 הֵן דְּאַתְּ קָטַר לוּלָבָךְ וכ' when thou tiest thy *Lulab* (for the Succoth festival), tie thy feet (stop travelling); Y. Sabb. II, 5[b]; Yalk. Is. 317.—*Pl.* לוּלַבִּין, לוּלִיבִּין, לוּלִיבֵּי. Targ. Lev. XXIII, 40. [Targ. II Esth. III, 8 לוּלְבָּנָא, v. next w.]—Targ. Ps. I, 3, v. לַבְלְבָא.—Ab. Zar. 57[a] וְאִירְתִי לוּלִיבֵּי' (Ms. M. לְמִישְׁדָא לוּלִיבָא) took branches down. Ib. רֵאשָׁהּ דְּלוּלִיבֵּי (some ed. דְּלוּלִיבָא, Ms. M. רֵישׁ לוּלִיבָא).

לוּלְבָנָא m. (preced.) *palm-gardens.* Targ. II Esth. III, 8 לוּלְבָנָתָא (ed. Lag. לוּלְבָנָא, corr. acc.) our palm-gardens.

לוּלְגִין, Tosef. Kel. B. Kam. II, 3 (ed. Zuck. אוֹ לְ'), v. אַנְלוּגִין.

לוּלְדוּס, Midr. Sam. ch. II, read לְמֶלֶךְ בּוֹ"ד (v. Yalk. Sam. 78).

לוּלָה f., pl. לוּלָאוֹת (b. h.; redupl. of לָוָה) *loops, couplings.* Yalk. Esth. 1048. Sabb. 99[a] top נִרְאִין קַרְסִין בְּלִ' וכ' the hooks in the loops looked like stars on the sky; Yalk. Ex. 370; a. e.

לוּלְיָאנִית, לוּלְיָאנִי, לוּלְיָאנוֹס, v. sub לוּלְיָנוּס.

לוּלְיָבָא I, v. לוּלְבָא.

לוּלְיָבָא* II pr. n. m. *Luleba.* Y. Orl. II, beg., 61[d] ר' חִירָה בַּר לְ'; Y. Ab. Zar. II, beg. 40[c] ר' חִ' בַּר לְ' Fr. (in M'bo, p. 83[b]), ed. לוּלְיָנִי q. v.

לוּלִין, לוּלִיוֹן, Ab. Zar. 18[b], read לוּדִין (ludi) *games*, v. בלרין.

לוּלְיָנוּס, לוּלְיָא, לוּלְיָנִי pr. n. m. *Lulianus* (popular corrupt. of Julianus) 1) name of an influential man who suffered a martyr's death together with one Papus. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V (ref. to Lev. XXVI, 19, v. גַּאֲוָה) כְּגוֹן פַּפּוֹס בֶּן יְהוּדָה וְלִ' אֶלְכְּסַנְדְּרִי וכ' like P. son of Judah and L. the Alexandrian and his associates. Y. Taan. II, 66[a] top יוֹם ... לִ' וּפַ' the day on which L. and P. were put to death; Bab. ib. 18[b] לוּדְקָנָא; v. fr., v. לוּדְקָנָא.—2) לִ' מַלְכָּא King (emperor) *Julian.* Y. Ned. III, 37[d] bot.; (Y. Shebu. III, 34[d] דּוּקְלִיטְיָאנוֹס).

לוּלְיָנִי, לוּלְיָא, לוּלְיָנוּס pr. n. m. (preced.) (*son of*) *Lulian* (Julian). Cant. R. to IV, 12 [read:] לֹא הֵרִיחוּ קוֹרִין לְרְאוּבֵן רוּפּוֹס וְלִיהוּדָה ... לִ' they did not change Reuben into Rufus, or Judah into Juliani; Lev. R. s. 32 (corr. acc.).—Y. Ned. III, beg. 37[d] ר' חִירָה בַּר לִיל' ed. Krot.; Y. Yoma II, 39[d]; Y. Naz. IV, 53[c] top; a. fr.

לוּלְיָנִית, לוּלְיָא, לוּלְיָנִי f. (preced. wds.; sub. תִּסְפֹּרֶת) *Lulian style of hair-cutting, clipped hair.* Ned. 51[a] (expl. כְּסוּם רִכְסְמוּ Ez. XLIV, 20) כְּעֵין לִ' like the L. style, expl. ר' יְחִידָאָה 'the style of a distinguished person', רֹאשׁוֹ שֶׁל זֶה וכ' the top of one (row of hair) touching the root of the other; Snh. 22[b] כְּמִין תִּסְפֹּרֶת לִ'.

לוּלִיתָא, v. לִוְיָתָן.

לוּלְנִיאוֹת, v. לוֹנְכִי.

לוּלְשָׁפָט, v. בַּלְשָׁפָט.

לוּמָא m. (popular corrupt. of nummus=sestertius) *sesterce* (v. Sm. Ant. s. v. Sestertius).—*Pl.* לוּמֵי. Ab. Zar. 34[b] קִיסְטָא דְּמוּרְיָיס בְּלוּמָא ... בְּד' לוּמֵי Ar. (ed. קִיסְתָּא ...; Ms. M. omits לוּמֵי) a *xestos* of brine sells for one *nummus*, while one of wine sells for four *nummi*. —Tosef. Dem. III, 12 לִימִין מִדָּה גַּסָּה וכ' ... סְלִי (R. S. to ib. II, 5 לִימוֹן read: לוּפִּין or נוּפִּין=νουμμίον) as to baskets of figs or grapes and piles of vegetables, quantities sold for a nummus (and upward) are considered wholesale, those sold for less than a nummus, retail; Y. ib. II, end, 23[a] טְמַן מִדָּה דְּקָה מִ' וּלְמַעְלָה וכ' (read: נ for ט; R. S. l. c. לִימוֹן) a quantity sold for a nummus (or less) is retail, for more than a nummus is wholesale.

לוּמְדָה, v. preceding.

לוּמְכְסָה, Y. Hor. I, 46[a] top, read וְשֶׁל מֶכֶס.

לִין, לוּן I (b. h.) *to stay over night, to take (night-) lodging; to be kept over night.* Num. R. s. 12, beg. (ref. to Ps. XCI, 1) שֶׁלָּן שָׁם לִינוֹת הַרְבֵּה, v. לִינָה. Ib. .. הקב"ה נִתְאַוָּה לָלוּן בְּצִלֵּינוּ the Lord .. is desirous to lodge under our shade (Tabernacle). Snh. VI, 4 וְאִם לָן but if his body was allowed to hang over night. Pes. 42[a] מַיִם שֶׁלָּנוּ water which has been kept in vessels over night (misunderstood for 'our water', v. בְּרִית). Ber. 18[b] וְלָן בְּבֵית הַקְּבָרוֹת and stayed over night in the burial ground; a. fr.—[Gen. R. s. 60, distinction between לָלִין, Gen. XXIV, 23 and לָלוּן, ib. 25, v. לִינָה.]

Hif. הַלִּין *to keep over night.* B. Kam. 99[a] עוֹבֵר מְשׁוּם בַּל תַּלִּין (לֹא) transgresses the law which says, (Lev. XIX, 13) 'thou shalt not &c.'; B. Mets. IX, 12 יֵשׁ בּוֹ מִשּׁוּם לֹא תָלִין וכ' the prohibition to keep the wages of the hired man over night applies to it; ib. 111[b]; a. fr.—Esp. *to leave a corpse unburied over night.* Snh. VI, 5 כָּל הַמַּלִּין אֶת וכ' whosoever postpones the burial of his dead transgresses a prohibitory law (ref. to Deut. XXI, 23 in its general application); הַלִּינוֹ לְכָבוֹדוֹ וכ' but if one kept him over night for his honor's sake (to prepare a more honorable burial) &c.; a. fr.—V. הָלַן.

Hithpol. הִתְלוֹנֵן, *Nithpol.* נִתְלוֹנֵן *to seek shelter; to take refuge.* Num. R. l. c. (ref. to Ps. l. c.) [read:] שֶׁדַּר תִּתְלוֹנֵן

עד כדון ל' בצלים מהו so much about *lof*; how about onions? (Answ.) חיא ל' חיא בצלים the same law applies to *lof* and to onions. Ib. (ref. to Mish. 3) בעלי ל' שושה וכ' the Mishnah speaks of leaves of the *wild lof*, i. e. *lof* trained for the leaves. Ib. VII, 1 עלה ל' השושה the (edible) leaves of the wild *lof*; ib. 2 עקר ל' חש' the (inedible) root of &c. Sabb. XVIII, 1 מתיר בל' וכ' permits the handling of (the beans) of *lof*, because it may be used as food for ravens. Tosef. Maasr. III, 10 גומות חל' (ed. Zuck. גומת) *lof* preserved in pits, v. supra. Y. Erub. III, beg. 20c חל' וחקולקס the bean of the *lof* and of the colocasia (not eaten raw), a. fr.

לוֹף (cmp. לָפַף, לָפָא) *to join.* B. Bath. 4a bot. אתי חבריה ולייתם ביה (ed. ל' ליה חבריה) his neighbor may go to work and join (a front) to the hedge (v. חָזִירָה).—Part. pass. לִיפֵי, לָיְפֵי, pl. לִיפֵּי, לָיְפֵּי, לִיף, לָיְפָא. Ḥull. 11a דרכא דל' when it remains joined (to the body), opp. תחיך לגמרי. Ib. 107a מַיְלַם לָיְפֵי (fr. לָפַף) the waters are considered as connected. B. Mets. 100b בדלייפי Ar. (ed. בדילפי, corr. acc.; Ms. M. בדלפי, Ms. H. a. oth. בדליפי, v. Rabb. D. S. a. l. note) when the goods are not yet cut. Shebu. 43a בדלירפי (Ms. F. בדליפי, v. Rabb. D. S. a. l. note 5) when the girdle consists of pieces sewed together.

לוֹפֵי m. pl. (לָפַף), בית ל' *place of coupling, border* (= b. h. מַחְבֶּרֶת). Targ. O. Ex. XXVI, 4 (Y. ליפופא); Y. a. O. ib. XXXVI, 11, sq.; a. e.

לוֹפִיז, v. לוּפְדָן.

בר ל' לוֹפַיינִי pr. n. m. (prob. corresp. to Joviani, cmp. לוּלְיָינוֹס) *Bar Lufiani.* Esth. R. to I, 4. Cmp. לוּיָאנוֹס.

לִיפָן (לוֹפָן) m. (cmp. לוֹפֵי) *one having thick and connected eye-brows.* Bekh. 44a לופרן (Ar. לִיפָן, v. Koh. Ar. Compl. s. v. note); Tosef. ib. V, 9 ליפור ed. Zuck. (Var. לופיז, לופיז), v. זַיְפָא.

לוֹפִיר v. לוּפָר.

לוֹפַס, v. לִיפַס.

לִיפוֹר (לוֹפָר) m. (prob. corrupted fr. λογχοφόρος or δορυφόρος; cmp. דָּרְבְּנָאָה) *spear-bearer, guardsman, satellite.* Num. R. s. 10 ובא הל' ותפשם and the guardsman came and arrested them (the revellers).—*Pl.* לוֹפָרִים, לוֹפָרִין, לוֹפֵי'. Gen. R. s. 61 (ref. to Gen. XXV, 3, which verse must be inserted in the Midrash text.) [read:] אע"ג דאינון מתרגמין ואומרין תגרין ל' ורישי אומתא שמות אומות הן although they render (the words *ashshurim* &c.) by 'merchants', 'satellites' and 'chiefs of tribes', yet they are all names of tribes; Yalk. Chron. 1073; v. אַמְפּוֹרִין. Pesik. V'zoth, p. 196b רמז ללופריין שלו he motioned to his guardsmen, and they stabbed him; Yalk. Deut. 950 ללוביירים (corr. acc.); Yalk. Sam. 151 ראו ללוכידין (corr. acc.).

לוֹפָתָא f. pl. (v. לוֹפֵי) *couplings.* B. Bath. 6a בקרנא ול' (Ms. M. בקנתא ובלָפָתָא, read בקרנ') if a neighbor built against the party wall in an angle and joined his wall

בצל שעשה לך וכ' Almighty, be pleased to lodge in the shade which Bezaleel has made for thee. Yalk. Job 906 יש להם מנוס שיתלוננו מדינה וכ' have a place of refuge where to find shelter from the judgment of Gehenna; (Yalk. Jud. 41 שרינצלו).

לוּן II (b. h.; cmp. לָוָה) *to join.*

Nif. נִלּוֹן, *Hif.* הֵלִין (cmp. קָהַל) *to rise against, murmur, rebel.* Ex. R. s. 25 כיון שהלינו היה וכ' when they rebelled, it would have been necessary that the anger (of the Lord) &c.

Hithpol. הִתְלוֹנֵן same. Tosef. B. Bath. VII, 9 המתלוננים והמרגלים וכ' the rebellious (Num. XIV, sq.) and the spies . . . took no share &c.

לוּן = לָהֶן, *unto them.* Y. Ber. III, 6b top; a. fr.

לוּנְבִיוֹת, לוּנְבִיאוֹת, v. לוּנְכִי.

לוּנְטִית f. (v. אֲלוּנְטִית I) *bathing clothes, sheet.* Y. Sabb. I, 3a top משיתעטף בל' from the time he wraps himself up in a sheet (for hair-cutting). Ib. IX, 12a bot.; a. e. (interch. with אלונטית).—*Pl.* לוּנְטִיּוֹת. Ib. III, 6a; Tosef. ib. XVI (XVII), 15 לְנָטִיאוֹת Var.; a. e.

לוּנְיָא, v. לִינְיָא.

לוּנְכָא, v. next w.

לוּנְכִי f. (λόγχη) *spear-head, lance, javelin.*—*Pl.* לוּנְכִיּוֹת, לוּנְכְיָאוֹת. Snh. 14a נעצו בו . . . ל' של ברזל Ar. (ed. לונכיאות. Ms. M. לוכוות, Ms. F. לונכיא; v. Rabb. D. S. a. l. note) they stuck into his body three hundred iron spear-heads; Ab. Zar. 8b (ed. לולניאות, Ms. M. לובלניות). Sot. I, 8 (9b) לונבירות; Num. R. s. 9 לונבייאות some ed. (corr. acc.); a. e.—Ch. לוּנְכָא. Snh. 110a bot. עילוי ל' Ar. (ed. ברישׁ רומחא) around the spear-head; B. Bath. 74a.—*Pl.* לוּנְכֵי. Gitt. 70a Ar., v. אֲלוּנְכָא.

לוּס* pr. n. m. *Lus.* Gitt. 11b, v. גַּיוּס.

לוּעַ m. (b. h. לֹעַ; לעע or לוע, cmp. לוּג, a. לוּחָא) *jaw.* Gen. R. s. 81; Yalk. Prov. 959 (ref. to לָעַע, Prov. XX, 25) אוכל קדשים בלועו who chews sacred things with his jaw. Ib.; Snh. 58b (ref. to Prov. l. c.) הסוטר לועו וכ' he who strikes an Israelite's jaw, is regarded as if striking the Shekhinah.

לוּעָא, לוּ' ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 3 (Y. לוּחָיָא, h. text לְחָיַיִם). Targ. I Sam. XVII, 35; a. e.—Sabb. 54b (expl. סולם) בר ל' Ms. M. (ed. בי ל', v. Rabb. D. S. a. l. note) a bandage or bar under the jaw to prevent friction. Ib. 67a, v. חֲטַר. Snh. 18b; Y. ib. I, 18c bot. לוּעָה, v. רַפַּח.

לוּעָדָה, v. preced.

לוּעֵז, v. לָעַז.

לוּף m. (cmp. לָפָף) *lof*, a plant similar to colocasia, with edible leaves and root, and bearing beans. [It is classified with onions and garlic.] Peah VI, 10. Shebi. V, 2 חטומן את הל' וכ' he who puts *lof* in the ground for preservation in the Sabbatical year. Y. ib. 35d bot. [read:]

to it with couplings; [Ar. בל' ובקרן זוית if a neighbor joined a previously erected structure to the party wall or built against the latter in an angle].

לִיץ, לוּץ (b. h.; cmp. לוּז IV) *to talk*, esp. *to scorn, scoff*. Ab. Zar. 18[b] (ref. to Ps. I, 1) אם ישב סופו לָלוּץ if he sits (with scorners), he will finally scoff; ואם לץ וכ' and if he scoffs, the Scripture says of him &c.; Midr. Till. to Ps. I, 1.

Hif. הֵלִיץ 1) (with אחר) *to talk behind a person, sneer, deride*. Ex. R. s. 52 beg. היו מְלִיצִין אחריו they derided him (Moses); (Yalk. ib. 417 מְהֻלָּצִים עליו). Ib. מְלִיצִים אחר משה (Yalk. l. c. מתלוצצים); a. e.—2) (with בעד) *to speak in behalf of; to defend; to interpret*.—Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLII, 23) חַמֵּלִיץ זה מנשה 'the interpreter' that means Manasseh.

Hithpol. הִתְלוֹצֵץ *to talk frivolously, make light of, scoff*. Ab. Zar. l. c. כל המִתְלוֹצֵץ יסורין וכ' whoever speaks frivolously will be visited with suffering. Ib. (in Chald. dict.) I beg you דלא תִתְלוֹצְצוּ not to scoff. Kidd. 81[a] חזה מתלוצץ בעוברי עבירה (Rashi: בעבירה) made light of sinners (Rashi: of sin) (spoke as though temptation could never have power over him). Yalk. Ex. l. c., v. supra. Midr. Prov. to I, 6, v. מְלִיצָה; a. e.

לוֹק, v. לָקַק.

לוקו, Ruth R. to II, 7, v. לוּקְמָא.

לוקוטינינטיס m. pl. (locum tenentes) *lieutenants, viceroys*. Midr. Till. to Ps. CXLIX [read:] מלך בו"ד יש לו דוכוס יש לו ל' a human king has a *dux*, has governors. [Our w. is a gloss to a word in the text which is now missing, prob. מְשָׁנִים.—Editions vary between לוקוטניטוס, לקוטנטיס &c. V. Mus. s. v. in Ar. ed. Koh.]

לוּקוֹס m. 1) (λύκος) *wolf*, an opprobious epithet of the altar. Succ. 56[b]; Tosef. ib. IV, 28 לוקיס ed. Zuck. (corr. acc.); Y. ib. V, end, 55[d].—2) pr. n. m. לוקוס, לוקיס, לוקין, read לוּקְרוֹס *Lucius*, v. גַּיוּס.

לוּקְמָא m. (לָקַט) *picking, pinch*; ל' ל' *in small quantities*. Lam. R. to I, 1 (תצר) לא יהבת לי ל' ל' (Ar. קטלפטא q. v.) wilt thou not sell me (pepper) at retail?—Ruth R. to II, 7 (expl. שבתה חבית מעט, ib.) [read:] תפשה לוקטא לאותה שבבית וכ' she took up a small quantity (of the ears) for her who was in the house (Naomi), who was looking out for her.

לוקמד, Gen. R. s. 61 והיכן חוא ל' Ar., read with Yalk. ib. 110 (ed. והיכן שטר שילוח וכ') והיכן הוא נותן לבני קטירה.

לַוְקָיָא, לַוְקָאנֵי m. pl. (λευκόϊον) *a flower of the genus levcoium, snow-flakes*. Bekh. 45[b] a man cried out, מאן בעי ל' ואשתכח חיורי (Rashi לוקיניי; Ar. לווקני, v. next w.) who wants to buy *levcoiums*?, and it was found to be white flowers (snow-flakes). [Rashi: *white lambs*.] V. לַוְקָן.

לוקין, v. לַוְקָן.

לוקיס, v. לוּקוֹס.

לַבְ', לַוְ', לַוְקָן m. (a denom. of λεύκη, a kind of elephantiasis) *one who is white-spotted in the face*. Bekh VII, 6 לב' ed. (Rashi לוו'); ib. 45[b] expl. חיורא (from analogy with לוקיאני, v. preced.); Tosef. ib. V, 9 לויקן (read לוו'). Tosef. Ber. VII (VI), 3 לווקן ed. Zuck. (Var. לוקין); Y. ib. IX, 13[b] bot. לוו'; Sifra Emor, Par. 3, ch. III לב'; Ber. 58[b] לוו' (Ms. M. לוד', corr. acc.).

לוקניתא, v. לְקִינִיתָא.

לורטיא, v. לַבְרָשׁוֹן.

לוּשׁ (b. h.) *to knead*. Sabb. VII, 2 הַלָּשׁ he who kneads (on the Sabbath). Y. ib. VII, 10[b] bot., a. fr. חייב משום לָשׁ is guilty of an act coming under the category of kneading (v. בילוס). Pes. 30[a], a. e. אין לָשִׁין את וכ' you must not knead dough (of bread) with milk; a. v. fr.—Part. pass. לוּשׁ, fr. לוּשָׁה. Y. Sot. IX, 24[b] bot. ל' בדבש וכ' kneaded with honey and cream (Bab. ib. 48[b] דומיה לעיסה שנילוּשָׁה וכ').

Nif. נָלוּשׁ, נִילּוּשׁ *to be kneaded*. Pes. 35[a] עיסה שנילוּשָׁה וכ' dough kneaded with wine, oil or honey. Sot. 48[b], v. supra. Men. V, 2 (55[a]) נָלוּשׁוֹת בפושרין (Bab. ed. נִילָּשׁוֹת) must be kneaded with tepid water; a. fr.—Yalk. Prov. 959 (etymol. of לַיִשׁ) שבשרו של אדם נלוש בשיניו (not בולש) man's flesh is kneaded between his (the lion's) teeth; Ab. d'R. N. II Vers. ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שהכל נָלוּשִׁין בפיו כמין בצק (not נעשין).

לוּשׁ ch. same. Targ. O. Gen. XVIII, 6. Targ. Hos. VII, 4 מעידן דמַלַשׁ ed. Lag. (oth. ed. דמֵילַשׁ, דמֵילוּשׁ) from the time of kneading.—Part. pass. לִישׁ. Targ. O. Num. XI, 8 (h. text לשו).—Pes. 36[a] לא תְלוּשׁוּ לי וכ' do not knead (the bread on Passover) for me with &c. Pesik R. s. 22 אזלת מֵלִישׁ וכ' went to knead (and bake her bread) at her neighbor's; Lev. R. s. 6 לְמֵילַשׁ; a. e.

לָוֹת, לָוָת (v. רַת, כְּוָת) *unto; with*. Targ. Gen. II, 19 לְוַת (constr.); a. v. fr.—With suff. לְוָתִי, לְוָתָךְ &c. *unto me, unto thee* &c. Ib. XXXIX, 15, sq. (h. text אֵצֶל); a. v. fr.—מִלְּוַת *from the presence of*. Targ. Ex. IX, 33; a. e.—B. Kam. 111[b]; B. Mets. 62[b] bot. כי שכיבנא ... נפקן לוותי when I die, R. O. shall come to meet me; a. fr.

לָז, v. הַלָּז.

לָזָא*, *to slip, move*. Targ. Prov. IV, 21 נִלְזָן Ms.; v. זְלַל, זְלֵל.

לָזְבֵּז, v. לְבַזְבֵּז.

לָזֵּז, v. הַלָּז.

לָזוּת f. (b. h.; לוּז IV), constr. לְזוּת *evil talk*. Yeb. 24[b]; Keth. 22[b] (quot. fr. Prov. IV, 24).

לַח m. (b. h.; לחח *to be sticky, sappy, fresh*) *moist, green, fresh; liquid*; opp. יבש. Dem. II, 3 לח ויבש either fresh or dried fruits. Ib. 5 ובלח דינר in selling fresh fruits (or liquids), a denar's worth is wholesale; Y. ib. II, end, 23[a] נתנו דמים ללח וכ' for fresh fruit they adopt the standard of value, for dried that of quantity (cmp. לוּבָּא); Tosef. ib. III, 12 ובלח חין and for *liquids* the standard is a *Hin*. Gen. R. s. 79, beg. (play on כלח, Job V, 26) תבא לח וכ'

(ref. to Jud. XV, 19) המקום ההוא שמו ל׳ the name of the place was **L.**

לְחִי II, לֶחִי m. (b. h.; לחה; cmp. לוּעָא) [*joint,*] 1) *jaw.* Tanḥ. Ki Thissa 18 לוחות שיגיעתן בל׳ the tablets are called *luḥoth,* because they must be studied with weariness of the *leḥi* (jaw).—*Du.* לְחָיַיִם. Erub. 54ᵃ (play on לחת, Ex. XXXI, 18) אם משים אדם לְחָיָיו כאבן וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) if one will make his jaws as (untiring in repeating lessons as) a stone &c. Cant. R. to IV, 15; ib. to V, 12 (ref. to ib. 13) זה מלחים... עד שתא הלכה יוצאה כמין ל׳ one scholar inserts one thing, another another thing, until the *halakhah* (decision) comes forth like jaws (well adjusted). Sabb. 57ᵇ (expl. סרבוטין, ib. VI, 1) המגיעין לח עד לְחָיֶיהָ ed. (Ms. M. המגיעין עד הלחיים) ornaments of the head which hang down so as to reach her cheeks. Y. Taan. IV, 68ᵈ bot.; Lam. R. to II, 2 יעלו עשבים בלְחָיֵיךְ וכ׳ grass will grow through thy jaws (thou shalt be dead and buried), and the son of David shall not yet have appeared. Tosef. Ohol. I, 6 והלְחָיַיִן עמהן (ed. Zuck. והלחי) and the jaw-bones count among them. Ḥull. X, 1; a. fr.—2) *various objects resembling a jaw,* or *attached to another object*; a) *that part of the bridle which encompasses the jaw.* Kel. XI, 5.—b) *the cheek-pieces of a casque.* Ib. 8 (v. Maim. comment. ed. Dehr.).—c) *inserted sticks, with which the plough is guided.* Ib. XXI, 2.—Esp. 3) *leḥi, a stake fastened in the ground* by the side of a wall, serving as a mark or as a fictitious partition (enclosure) for the purpose of enabling the inmates of an alley to move objects, on the Sabbath, within the space thus enclosed (v. עֵירוּב). Erub. 12ᵇ לי משום מחיצה a *leḥi* is to serve the place of a partition (palisade), contrad. to משום תיכר a mark to distinguish the alley from the public road. Ib. I, 2 הכשר מבוי... ל׳ וקורה the means of fitting an alley for movements on the Sabbath ... are a stake and a beam on top; ר׳ אל׳ לחיין שאמרו וכ׳ אומר לְחָיַיִן R. E. says two stakes. Ib. 6 the stakes about which they speak must be ten handbreadths high &c. Ib. 15ᵃ הוי ל׳ השומד מאליו... ל׳ a pole put up accidentally (not with the intention of making it a Sabbath mark) ... serves the ritual purposes of a *leḥi.* Ib. 12ᵇ הִכְשִׁירוּ בל׳ if the alley has been made available for Sabbath movements by means of a *leḥi*; a. v. fr.

לְחִיא ch. same, 1) *the cheek-piece of a bridle.*—*Pl.* לְחִיָּיתָא. Hos. XI, 4 ומוריך בלְחִיָּיתְהוֹן ed. (ed. Lag. בלַחְוָתָא; oth. ed. לְחִיאתא, לְחוֹתָא, לְחוֹאָתָא, omitting the suffix) lengthening (loosening) their bridles (h. text לחייהם).—2) *stake* as a Sabbath mark, *leḥi,* v. preced. Erub. 15ᵃ נפל ל׳ the *leḥi* had fallen over.—V. לַחֲרִיתָא.

לַחֲוִי adv. (לחי, cmp. Aeth. la-ḥa-ya *to be beautiful*; cmp. כָּשֵׁר, יָפֶה) *very well, all right.* Targ. Ruth III, 13.—Gitt. 67ᵇ bot. א״ל ל׳ said he to him, Very well (do so). Erub. 15ᵃ בשלמא קמה ל׳ as regards grain stacks, very well (they may have been so arranged on purpose); a. fr.

לְחִיתָא, לַחֲוִיתָא f. pl. (v. לְחִיָּא 2) *palisades,* whence לְחַיְתָא מוֹאָב = (מוֹאָב) עָר pr. n. pl. *Fort (of Moab).* Targ. O. Num. XXI, 15 לְחַיְתָא; Y. לחויית. Ib. O. 28 לחית

thou shalt die in the possession of vigor (cmp. Deut. XXXIV, 7); a. fr.—*Fem.* לַחָה. Sabb. 49ᵃ כסות ל׳ a moist garment; a. fr.—*Pl.* לַחִים, לַחִין; לַחוֹת. Ib. מחמת עצמן ל׳ naturally moist, מחמת דבר אחר ל׳ moist through some incident. Y. Ber. I, 2ᶜ bot. היו שמים וכ׳ ל׳ the heavens were liquid ..., and on the second day they congealed (v. גָּלַד); Gen. R. s. 4, beg. היו מעשיהם ל׳ (corr. acc.); a. fr.—V. לֵחָה.

לַח m., v. לֵחָה.

לַחְדָּא, v. חַד II.

לֵיחָה, לֶחָה f. (b. h. לֵחָה; v. לַח) *moisture, secretion.* Sifré Deut. 357 (ref. to Deut. XXXIV, 7) א״ת לא נס לֵחָה read not, 'his moisture (vigor) had not failed' but 'was not failing now' (that he was dead) (i. e. נס is not meant for the perfect tense but for the partic. present), whoever touched Moses' body, felt moisture burst forth from it in all directions; Yalk. ib. 963. Shebi. II, 1 עד שתכלה הל׳ until the moisture in the ground is gone; Y. ib. 33ᶜ מאן תנא ל׳ what Tannai is it that makes moisture a condition?—Sabb. 107ᵃ להוציא ממנה ל׳ to let the pus escape. Makhsh. VI, 7 הל׳ סרוחה ill-smelling moisture (purulent substance); a. fr.—Trnsf. ל׳ סרוחה (*product of*) *ill-smelling secretion,* i. e. *man.* Cant. R. to VII, 9 אי רשע ל׳ ס׳ Oh, thou wicked mortal! Ex. R. s. 20; a. e.

לְחוֹאָתָא, v. לַחְיָא.

לְחוּד, לָחוּד adv. (v. חַד II) 1) *singly, separately, only.* Targ. Ex. XXVI, 9 (h. text לבד). Targ. Gen. VI, 5 (h. text רק); a. v. fr.—Taan. 21ᵇ גברי ל׳ ונשי ל׳ the men separately and the women separately. Ber. 2ᵇ עני שיעורא ל׳ וכהן שיעורא ל׳ there is a separate (different) standard of time for the poor man (when he goes to his meal) and another for the priest (when he goes to eat T'rumah), opp. חד שיעורא the same time. Ḥull. 55ᵃ ניקב ל׳ ונתהך ל׳ a perforated milt is one thing, and a removed one another (the laws are different); a. fr.—With suff. לְחוֹדַי, בְּלָחוֹדַי *for, by myself,* לְחוֹדָךְ, בְּלָחוֹדָךְ *for, by thyself* &c. Targ. Num. XI, 14. Targ. O. Ex. XVIII, 14 בלחודך; Y. לְבַלְחוֹדָךְ; a. fr.—B. Kam. 38ᵃ אזל הוא לגבירה לְחוֹדֵיהּ Ms. M. (ed. לחודאי גבירה, corr. acc.) he went to him by himself. Men. 38ᵃ כל חד לחודיה each for itself (one independent of the other), opp. תרוייהו בחד both combined as one; a. fr.—וּבְלָ׳ (= h. ובלבד, v. בַּד III) *provided, but.* Y. Ber. I, 3ᵈ top ובל׳ דלא יעביד וכ׳ provided that he does not do &c., v. חַרְהוֹנָא. Y. Peah I, 16ᵇ bot. וב׳ דלא יתוב ליה provided that he does not return to it (his sin); a. fr.—2) (v. חוּד) *jointly, also* (h. גַּם). Targ. Ps. LII, 7. Ib. CXIX, 23 Ms. (ed. ארום); ib. 24. Targ. Job XXVIII, 27; a. e.

לְחוֹדְאִי, v. preced.

לְחוֹשׁ, v. לַחַשׁ.

לָחוּשׁ, לָחוֹשׁ m. (v. לַחַשׁ I) *flaming, red.* Targ. Y. Gen. XXX, 32, sq. a. e. (O. שחום, h. text חום).

לֶחִי I (b. h.) pr. n. pl. *Leḥi* (v. next w). Gen. R. s. 98.

מואב (Y. II ל׳ קרתחון וכ׳). In gen. *fortresses.* Targ. Esth. IX, 27.

לְחֵיךְ, v. לְחֵךְ.

לְחֵים, v. לְחֵם.

לְחֵיכָה f. (לְחֵךְ) *licking, lapping* (of flames). Y. Ḥag. II, 77^{b} bot. והיתה האש מלחכת אותן כְּלְחֵיכָתָן מסיני and flaming tongues lapped them (the words) as they were lapped when coming down from Sinai.

לְחֵינָה, לָחֵנָה* f. (v. next w.) *maid-servant.* — *Pl.* לְחֵינוֹת. Ex. R. s. 40, end; (Tanḥ. Ki Thissa 13 שפחות).

לְחֵינָא, לָחֵנָא (לְחֵינָ׳) f. (לחן, cmp. לוּת, *to join*; cmp. זוּג, לְוָיָה II) 1) *concubine* (=h. פִּלֶגֶשׁ); 2) *maid-servant* (=h. אָמָה). Targ. O. Gen. XXXV, 22 (some ed. תָּא . . . .). Targ. Jud. VIII, 31; a. e.—*Pl.* לְחֵינָן, לְחֵינָתָא, לְחֵנָ׳. Targ. I Kings XI, 3. Targ. O. Gen. XXV, 6. Targ. Y. ib. XX, 17. Targ. Job XIX, 15.

לְחֵישָׁא, v. לְחָשָׁא.

לְחִישָׁה f. (לָחַשׁ II) 1) *whisper; spell, charm.* Y. Sabb. VI, 8^{b} bot. (expl. לחשים, Is. III, 20) קדשיריא דבר שהוא ניתן על בית הל׳ ear-rings, (namely) that which is put on the place where the whispering for charming purposes is done (the ear).—בל׳ *in a low voice.* Gen. R. s. 3; beg.; a. fr.—[Y. Ber. I, 3^{d} top, v. לְחָשָׁא.].—2) *hissing* (of the serpent), *emission of venom.* Ab. II, 10 לְחִישָׁתָן לְחִישַׁת וכ׳ their (the scholars') hissing is that of &c.; Num. R. s. 3, beg.—Trnsf. *invidious talk, tale-bearing, insinuation.* Pes. 57^{a} אוי לי מלחישתן woe to me on account of their talk; Tosef. Men. XIII, 21 בית לחישתן their mouth.—*Pl.* לְחִישׁוֹת. Tosef. Sot. XIV, 3; Sot. 47^{b} לוחשי ל׳ בדין those influencing the court by means of secret talk or insinuations.

לָחַךְ (b. h.) *to lick, lap* (cmp. לָחַת). Y. Meg. I, 71^{c} bot. לוֹחֲכָהּ בלשונו והיא וכ׳ he licks it (the ink) off with his tongue (from the interspaces of the letters) so that the Divine Name remains intact. Ḥull. 142^{a} פר׳ יְלַחֲכוּךְ . . . Oh that the mouth which gave forth pearls must now lick dust!; Kidd. 39^{b} יְלַחֲכוּךְ (*Pi.*). Esth. R. to IV, 15 כי לוֹחֲכוּךְ הייתי וכ׳ for I should have been willing to lick the shoe of his (Haman's) foot; a. e.

Pi. לִיחֵךְ same, esp. (of lapping flames) *to lick up, dry up, make glowing.* B. Kam. 6^{a} לְחֲכָה נירו (Rashi ל׳) it (the fire) lapped his neighbor's ploughed field. Gen. R. s. 4, beg.; Yalk. Job 914. Y. Ḥag. II, 77^{b} bot. מְלָחֶכֶת, v. לְחִירָה. (Ruth R. to III 13 מלחטת).

לְחַךְ ch. same. Targ. I Kings XXI, 19 (h. text לקק). Ib. XVIII, 38. Targ. Mal. III, 19 יְלָחוֹךְ ed. Lag. (some ed. יַלְחֵיךְ *Af.*; h. text לחש, v. preced.); a. e.—Ab. Zar. 28^{a} לַחֲכוּהָ לשקיה they burned (cauterized) his shoulder (to get the poison out)..

Pa. לָחֵיךְ same. Targ. Jud. VII, 5. Targ. Is. LXIV, 1; a. e.—Pes. 49^{a} פרנכי מְלַחֲיכֵי dish-licker.

לְחְלוּחַ m. (לחח, v. לַח) *moisture.* Cant. R. to II, 1 כבר יש בו ל׳ there is still some moisture in it; (Midr. Till. to Ps. I לחלוחית).—V. לְבְלוּךְ.

לַחְלוּחָא ch. same.—*Pl.* לַחְלוּחֵי. Y. Ab. Zar. II, 42^{a} ארן עבדת ל׳ if it gives out juice.

לִיחַ׳, לַחְלוּחִית f. same, *moisture, juice; vitality.* Gen. R. s. 48 זקנה שיש בה ל׳ (Ar. לכלוכית) old age combined with vitality. Ib. s. 61, beg. (ref. to רוּנְקָהוּ, Job XIV, 7) זו ל׳ שלו that means his vitality. Snh. 49^{a} עדיין לי׳ של וכ׳ David was yet in full vigor. Ib. 92^{b} (ref. to Ez. XXXVII, 4; 11) 'dry bones' are men שאין בהם ל׳ של מצוה in whom there is no sap of good deeds; Sot. 46^{b} bot.; Yalk. Kings 226; a. e.—[Cant. R. to I, 6 ויצלח ל׳, read: לְבָלוּכִית.]

לַחְלוּחָא ch. same. Y. Ab. Zar. II, 42^{a} אסורה ל׳ the juice (brine of fish prepared by gentiles) is forbidden.

לִיחַ׳, לְחְלוּךְ m. (לָחַךְ), פה ל׳ *lapping with the tongue into the mouth.* Lev. R. s. 22; Pesik. Eth Korb., p. 58^{a}; Pesik. R. s. 16; Yalk. Num. 776; Yalk. Job 926; Tanḥ. Pinḥ. 12 [read:] וכי יש בהם כדי לחלוך פה (not לכלוך, לחלוח) is there in them (the waters of the Jordan) enough (for the Behemoth) for a lapping? [or ויש בהם כדי ל׳ פה and there is just enough for etc.]—Ib. אין בהם [כדי] ל׳ פה there is not enough &c.

לְחַלֵּחַ (redupl. of לחח, v. לַח) *to moisten.*

Nithpa. נִתְלַחְלַח *to be moistened.* Gen. R. s. 36 (expl. שבשבילו נִתְלַחְלְחָה האדמה, Gen. IX, 20) איש האדמה since for his sake the ground became moist again (cmp. Gen. R. s. 33, end, quot. s. v. גְּרִיד). Y. Sabb. IV, 6^{d} bot. ירישין שנִתְלַחְלְחוּ dry (plants) which have been moistened again, opp. לחין מחמת עצמן, v. לַח.

לַחְלַח ch. same. Gen. R. s. 41 (expl. מוגיך, Is. LI, 23) אילין דממיגין מחתיך דְּמַלַּחְלְחִין (some ed. מכחך) those who make thy wounds flow, who moisten thy wounds, v. מוּג.

לָחַם I (cmp. לוּחַ), *to join*, or *to be joined, be inserted.*

Hif. הִלְחִים *to fit, insert; to tenon.* Y. Sabb. XII, 13^{c} המַלְחִים את וכ׳ he who inserts the shutters (of a shop); Y. Bets. I, 60^{c} המלחם (corr. acc.). Cant. R. to V, 12; ib. to IV, 15, v. לְחִי. Lev. R. s. 3 (ref. to the harmonious parallelism of Is. LV, 7) כאדם שהוא מלחים שני נסרים ומדביקן as one fits (with tenon and mortise) two boards and glues them to one another; כאדם שהוא מ׳ שתי כריעי ומדביקן זה לזה (leave out חמשה, v. Ar. s. v. מלח) as one inserts two legs of a bedstead.

לָחַם II (b. h.; v. preced.) *to join.*

Nif. נִלְחַם (cmp. use of זָוַג *Nithpa.*) *to come in (hostile) contact, to battle*; with ל of person, *to assist, battle for.* Mekh. B'shall. 2 (ref. to Ex. XIV, 14) לא . . . יִלָּחֵם לכם אלא לעולם ילחם כנגדן וכ׳ not only this time will he assist you, but he will always battle against your enemies. Tanḥ. Masé 6 כשהלך לְהִלָּחֵם בישראל when he (Sisera) went to war against &c. Ib. Vayera 7 (ref. to בלחומו, Job XX, 23) על המלחמות שהיו נִלְחָמִים עם וכ׳ for the battles which they fought against the Lord; a. fr.

Hithpa. תִּתְלַחֵם *to contest, dispute.* Y. M. Kat. III, 81^{d} top אם חברים מִתְלַחֲמִים וכ׳ if scholars are at variance with

Pi. לִחֵשׁ same, 1) *to whisper, hiss* (of the serpent); *to inform.* Tanḥ. Vaëra 4 (ref. to Ber. V, 1, v. בּוֹרֵא פְּרִי הָעֵץ) הנחש מְלַחֵשׁ והירוג אף המלכות מְלַחֶשֶׁת וכ׳ as the serpent hisses and kills, so does the (Roman) government hiss (inform) and kill; [read:] הוא נותן את האדם בבית האסורין והוא מלחש עליו והורגו the same (officer) puts a man in prison and the same informs against him and puts him to death; Ex. R. s. 9.—Tanḥ. Balak 14 מְלַחֲשִׁין אחריו ברוך שם וכ׳ they (the demons) repeat after him in a low voice, Blessed be the name &c.; Num. R. s. 20; a. e.—Trnsf. *to incite, mislead.* Ber. 7ᵇ; Meg. 6ᵇ ואם לְחָשָׁךְ אדם לומר וכ׳ and if one mislead thee saying &c.; Gitt. 23ᵇ. Num. R. s. 4 מי לחשך שהוציא וכ׳ who told thee that the Lord discharged the first-born (in disgrace) &c.?—[Erub. 91ᵃ מי לחשך, read הלכה כר״ש, as ib. 74ᵃ, v. Rabb. D. S. a. l. note 90.]

Nif. נִלְחַשׁ (with ל) *to be hissed at, be incited.* Koh. R. to X, 11 אין הנחש . . . . אא״כ נ׳ לו וכ׳ no serpent bites unless it is set on from above; ואין המלכות . . . אא״כ נ׳ לה nor does government persecute a man, unless it is set on from above.

לָחַשׁ, לְחוֹשׁ ch. same, *to whisper, charm.* Targ.Y. Gen. XI, 28.—Y. Sot. I, 16ᵈ bot. כל . . . מֵילָחוֹשׁ לעיינה תיתי let any woman that knows how to cure a sore eye by charm, come forth and charm for me. Ib. עבדי גרמיך תֵּילָחֲשׁוּן act as if you were charming to him and you may spit into his eye; Num. R. s. 9; Lev. R. s. 9.—Y. Sabb. XIV, 14ᵈ bot., a. e., v. רָשַׁע. Yoma 82ᵇ, v. infra; a. fr.

Pa. לַחֵשׁ same. Targ. II Sam. XII, 19.—Y. Ber. 1, 3ᶜ bot. גחנין ומְלַחֲשִׁין bending and whispering (a prayer).

Ithpe. אִיתְלְחִישׁ 1) *to be whispered to, be relieved by a whispered charm.* Yoma 82ᵇ [read:] לחשו לה . . . לחושו לה ואִיתְלְחִישָׁא whisper to her that to-day is the Day of Atonement. They did whisper to her and she was relieved (of her morbid appetite); [Ms. O. ואילחיש and the embryo in her womb was quieted; v. Rabb. D. S. a. l. notes 10 a. 20].—2) *to listen.* B. Mets. 59ᵃ [read] ותִּיתְלְחִישׁ and listen, v. גּוּיִן.

לַחַשׁ m. (b. h.; preced.) *whisper.*—בל׳ *in a low voice.* Erub. 54ᵃ חיה שונה בל׳ was in the habit of studying in a low voice; (ib. 53ᵇ bot. גריס בלחישה). Ḥag. 14ᵃ (ref. to לחש, Is. III, 3) זה שמוסרין לו סתרי תורה שניתנין בל׳ (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l. a. Rashi to Is. l. c.) that is he to whom are handed over the secrets of the Law which are communicated in a low voice (cmp. Gen. R. s. 3, beg.); a. e.

לָחַשׁ, (לְחִישָׁה, לְחִישָׁא) m. ch. same, 1) *whisper.* Y. Ber. I, 3ᶜ sq. מהו דין לחישה what means that whisper (what do they pray in a low voice)?—2) *spell, charm, secret art.* Targ. Jer. VIII, 17 ed. Ven. (Bxt. לַחֲשָׁא, ed. Lag. לְחָשׁ; Kimḥi לְחִי).—*Pl.* לָחָשִׁין, constr. לַחֲשֵׁי. Targ. Ex. VII, 11 (h. text לחט־); ib. VIII, 14 (h. text לט־).

לָחַת, *Hif.* חִלְחִית (cmp. לָהַךְ) *to loll the tongue* (of the dog); *to pant, be exhausted.* Lev. R. s. 13 התמור מהלך והכלב מַלְחִית the ass walked (patiently) and the dog panted; Yalk. Hab. 563; Sifré Deut. 343.

one another, what concern is it to you? (B. Mets. 59ᵇ מנצחים זה את זה וכ׳).

לֶחֶם m. (b. h.; fr. לחח *to chew*, v. Ges. H. Dict.¹⁰ s. v. לוּשׁ) *food, bread;* [Arab. *meat*]. Ber. V, 1 the benediction over bread (פַּת) reads: המוציא ל׳ וכ׳ who makest food grow out of the earth; ib. 37ᵇ. Men. XI, 1 שתי הל׳ (sub. ככרות) the two loaves of bread (Lev. XXIII, 17). Ib. ל׳ הפנים the show-bread (on the table of the Sanctuary); a. fr.—Trnsf. *tribute, tax, salary* (cmp. annona). Ruth R. to II, 14 זו לַחְמָהּ של מלכות that is (thou shalt partake of) the royal maintenance. Zeb. 85ᵃ; Meïl. 7ᵇ לַחְמוֹ של מזבח the tribute belonging to the altar (cmp. Lev. XXI, 6; 8; Neh. V, 14).—*Pl.* לְחָמִים. Y. Ḥag. III, end, 79ᵈ שני ל׳ two sets of show-bread, opp. to לחם אחד.

לַחְמָא לְחִים, לֶחֶם ch. 1) same. Targ. Gen. XIV, 18. Ib. XLIII, 31; a. fr.—Snh. 100ᵇ (from Ben Sira) אמר במאי איכול ל׳ ל׳ סב מיניה if a man says, 'wherewith shall I eat bread (to season it)?', take the bread from him. Ab. Zar. 35ᵇ ל׳ דארמאי (Ms. M. נהמא) bread baked by gentiles, v. פַּת. Ber. 42ᵇ ניזיל וניכול ל׳ וכ׳ (Ms. M. נהמא) let us go and dine at a certain place; a. fr.—2) *meat, flesh.* Ex. R. s. 42 (ref. to לחמם, Zeph. I, 17) בערביא קורין לבשרא ל׳ in Arabia they call meat *laḥma.*

לַחְמִי m., לַחְמִית f. (= בית הלחמי) *of Bethlehem.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 1; Bekh. 22ᵃ חבירת הל׳ Bethlehem wine jug.—*Pl.* לַחְמִיּוֹת. Kel. II, 2; Tosef. ib. B. Kam. II, 2.

לַחְמָנִיּוֹת f. pl. (denom. of לֶחֶם) *a sort of bread offered as dessert, wafers.* Ber. 42ᵃ (Ms. F. להמנאה).

לָחֲנָא, לָחֲנָה, v. sub לְחֵינָא.

לָחַץ (b. h.) *to squeeze; to force, press.* Kidd. 22ᵃ (ref. to Deut. XXI, 12) 'thou shalt bring her to thy house' מלמד שלא יִלְחָצֶנָּה במלחמה this intimates that he must not urge her (to yield to him) during the war. B. Mets. 59ᵇ וחלוֹחֲצוֹ and he who presses him (the stranger), contrad. to אַנָּה.—Part. pass. לָחוּץ, *pl.* לְחוּצִים. Num. R. s. 11 דחוקים ול׳ pushed and pressed.

לָחַשׁ I (cmp. לָהַט, לָהַךְ) [*to lick,*] *to flame, glow* (of coals), opp. עָמַם. Pes. 75ᵇ (ref. to גחלי אש, Lev. XVI, 12) גחלי יבול עוממות . . . הא כיצד מביא מן הלוֹחֲשׁוֹת by *gaḥălé* I might understand dying coals, ...; by *esh* I might understand a flame; . . . how is it now (that it reads גחלי אש)? He takes from among the glowing coals; Y. Yoma II, end, 42ᵃ; Sifra Aḥăré, Par. 2, ch. III; a. e.

לָחַשׁ II (b. h.; cmp. חָשָׁה, נָחַשׁ) *to whisper.* Ber. 22ᵃ לָחֲשָׁהּ לר׳ וכ׳ said it in a whisper to R. A.—Esp. *to whisper an incantation, to charm.* Snh. X, 1 (90ᵃ) הלוֹחֵשׁ על המכה וכ׳ he who mumbles over a wound reciting the verse (Ex. XV, 26) &c. Ib. 101ᵃ לוֹחֲשִׁין לחרשת וכ׳ you may whisper a charm over bites of serpents and scorpions on the Sabbath; [Rashi: charm serpents &c. to make them innocuous]. Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. לוחשין לעין וכ׳ you may cure by charm a sore eye &c.; a. v. fr.

לְחַת ch., *Af.* אַלְחִית same. [Targ. II Kings IV, 34, sq., v. לְחַת.]—Lev. R. s. 13 את טעין מַלְחִית וכ׳ when burdened thou pantest, when unburdened thou pantest.—Pesik. B'shall. p. 86ᵇ לפום דהדין כלבא מלחית בלישניה because a dog (habitually) lolls his tongue; Yalk. Ex. 227.

לְחָתָא, לְחָתָא, לְחוֹ׳ f. (v. לְחִי, לְחָיָא), לְחוֹ׳ דכרעא *the splint-bone, the outer, smaller bone of the leg, fibula.* Yeb. 103ᵃ האי מאן דסגי על לְחוֹ׳ דכרעיה Ar. ed. Koh. (Var. לְחִי׳; ed. לְחִי׳) he who walks on his splint-bone (his feet being turned outward so as to form an obtuse angle).

לָט, v. לוּט.

לָטָא, v. לְטִי.

לְטָאָה, v. הַלְטָאָה.

לְטוֹם m. (b. h. לֹט) *gum-mastich* (Ladanum), a resin used as perfume. Targ. Gen. XXXVII, 25.—Shebi. VII, 6 לוּטם (Ms. M. לְטֹם; Y. ed. לוּטה); Nidd. 8ᵃ לטום. [Maim. a. oth. take our w. for *chestnut* or *hazelnut*, whereas the context proves in favor of a resin.]

לַאוּטוּמְיָא, לָטוֹמְיָא f. (λατομία, lautumiae) *quarry.* Ohol. XVII, 3 מְלָטוֹמְיָא וכ׳ Talm. ed. (Mish. מלטרמיא; ed. Dehr. מלחטמיירא) he who starts ploughing from a quarry (where chips of stones, bones &c. are deposited) or from a deposit of bones &c.; Tosef. ib. XVII, 3 מלוא טרמיא ed. Zuck. (read מְלָאוֹט׳; ed. מלא חטמא, corr. acc.). [Comment.: = מְלֵא עֲצָמוֹת *full of bones*; but מ is the prefix as context proves.]

לְטוֹסָאֵי, v. לוּטָאֵי.

לְטוּחָא f. (לָטַי) *curse.* Snh. 48ᵇ לְטוּחֵיהּ דַּלְטָרֵיהּ אבוך (Yalk. Kings 172 כַּוְוטָתָא) his curse with which thy father cursed him (euphemism for: the curse with which thy father cursed me). Nidd. 13ᵇ דינא תנן או לׄ׳ תנן does the Mishnah (II, 1) mean a law (punishment) or an execration?

לְטֵיט, לְטַט (sec. r. of לוּט) *to curse.* Targ. Jud. IX, 27. Targ. Job V, 3; a. e.

Pe. לַטְרֵט same. Ib. II, 14. Targ. Jer. XV, 10; a. fr.

לְטָא, לְטִי same. Targ. Gen. V, 29; a. e.—Snh. 48ᵇ, v. לְטוּחָא. Ber. 7ᵃ אֲלַטְרֵיהּ I will curse him.

לְטֵיט, v. לְטַט.

לָטִים m. pl. (b. h.; לוּט) *secret arts*, v. לְחָטִים.

לְטוֹמְיָא, v. לָטוֹמְיָא.

לְטִינוֹס, v. לוּטָרִינוֹס.

לְטִיסָא, v. לְטִרְשָׁה.

לְטִישׁ, v. לְטַשׁ.

לְטִירְשָׁה f. (לָטַשׁ) *hammering, furbishing.* Kel. XIV, 1 (Hai G.: לטירסא); Tosef. ib. B. Mets. IV, 1.

לְטַם, v. לְטוֹם.

לְטָרָא, v. לִיטְרָא.

לְטַרְגִּיה, read: לִיטוּרְגְיָא f. (λειτουργία) *public service.* Tanḥ. Vaëra, ed. Bub., 4; Yalk. Ex. 178 שבטו . . . פָּטוּר לׄ׳ במצרים the tribe of Levi was exempt from public service in Egypt; (Tanḥ. ib. 6 פטור מעבודת פרך).

לָטַשׁ (b. h.; cmp. לָחַשׁ) *to polish.* Pes. III, 4 (48ᵇ) הפח תְּלָטְשׁוֹ בצונן (Y. ed. בצונין) if the dough shows evidence of rising, let her polish it by means of cold water (slap the dough with hands dipped in cold water); Y. ib. 30ᵇ top. Gen. R. s. 23.

לְטֵישׁ, לְטַשׁ ch. same, *to polish, sharpen.* Targ. Gen. IV, 22 Levita.—Targ. Prov. XXVII, 17.—Part. pass. לָטִישׁ. Ib.

לֵי=לֵית, *not.* Y. Maas. Sh. V, beg. 55ᵈ למה לי נן מרין why do we not say?—Y. Snh. III, 21ᵇ דלי אכיל וכ׳ for I eat no unclean meat; a. fr.—לֵירָנָא, לֵירָנָה=לֵי אֲנָא=לֵירָנָן; לֵי אֲנָן=לֵירָנָן. Ib. I, beg. 18ᵃ דלׄ׳ חכים מידון that I know not how to judge. Ib. X, 28ᵇ לירנה מיזל I will not go. Ib. ולׄ׳ יכיל וכ׳ and I cannot bear it. Y. Orl. II, 62ᶜ top ואנן לׄ׳ אמרין כן but we do not say so. Y. Shebi. IX, 38ᵈ לׄ׳ אזל מפלי וכ׳ will I not go and make sport of that elder of the Jews?, i. e. I will go &c.; a. fr.

לֵיָא, *tail*, v. לֶיֶא.

לַיְיָא, לַיָּא pr. n. m. *Laya*, abbrev. of *Ilai*, *Hilai* (v. Fr. M'bo, p. 75ᵇ). Y. Ber. II, 5ᶜ. Ib. III, 6ᵈ top; a. fr.

לֶיֶא, v. יֵא.

לֵיעַ׳, לֵיאוּתָא, לֵיאוּ f. (לְאֵי, לְעֵי) 1) *labor.* Targ. Is. XL, 28 (ed. Wil. לׄ׳). Targ. Gen. XXXI, 42 (ed. Berl. a. oth. לֵיאוֹת).—Esp. *vain labor, vanity.* Targ. O. Num. XXIII, 21 (Y. לֵיע׳; h. text עמל). Targ. Is. X, 1; a. e.—2) *earning, acquired property.* Targ. Deut. XXVIII, 33. Targ. Ez. XXIII, 29; a. fr.

לֵיבָא *heart*, v. לֵב ch.

לֵיבָא, *Pi.* of לָבָא, v. לבי.

לֵיבְבָא, v. לֵב ch.

לֵיבְדָא, v. לִבְדָּא.

לִיבְדָה, v לִיבְרָה.

לִיבְדְקוֹס, m. (variously corrupted; Libycus) *Libyan ass.* Sabb. V, 1 (51ᵇ) לובדקים, expl. ib. חמרא לובא. Kil. VIII, 4 (v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. V, 4 ולא את חלׄ׳ לגמלין nor must you tie the Lybian ass to camels; Sifré Deut. 231 דולפקס (corr. acc.). Y. Kil. VIII, 31ᶜ חלׄ׳ אית תניי תני ניבדקס some read Nibd'kos (Numidicus); [read:] מאן דאמר לׄ׳ על שם לובים he who reads L. refers to Lubbim (Dan. XI, 43) (שם ליבוי, read ליבויא, a gloss); v. אמבטרס; Y. Sabb.

לִיגְנוֹן, Tanh., ed. Bub., B'resh. 24, v. לְגָנָא.

לֵיד, fut. תֵּלִיר, v. יָלַד.

לֵידָה f. (b. h. id.; יָלַד) *birth, giving birth.* Ab. Zar. I, 3 יום הל׳ birthday. Y. Ber. II, 4[d] top אשרי . . . . כשעת לֵידָתוֹ וכ׳ happy he whose time of death is like his time of birth, as when he was born he was innocent &c. Sabb. II, 6 בשעת לֵידָתָן (or לִידָתָן) in their hour of confinement. Nidd. 29[b]; a. fr.—טמאה ל׳ (sub. טומאת) subject to the laws of cleanness for a woman in confinement (Lev. XII, 2—8). Ib. 23[b]; a. fr.—*Pl.* לֵידוֹת. Y. ib. III, 50[c]; a. fr.

לִידְנָא, v. לְדָנָא.

לִידָתָא f. pl., v. לֵידָתָא.

לִיוָאָה, v. לְוָיָא.

לִיוִ׳, לִיוְקָאֵי m. pl. (Λίβυκοι) *Libyans.* Targ. I Chr. I, 11 (ed. Lag. לאק׳, corr. acc.); Targ. Y. I Gen. X, 13 (h. text לְהָבִים), v. לוּבָא.

לִיוְיָתָן, v. לִוְיָתָן.

לִיוְנְטַי pr. n. m. (Leonteus) *Leonti*, name of an Amora. Y. Yeb. IX, end, 10[b]. Y. Sabb. III, 6[a] bot. (Var. לוונטי, לוינטי); a. e.

לִיזְבִּיז, לִיזְבֵּז, v. לְבִזְבֵּז.

לִיזָה f. (לוז IV) *evil talk, suspicion.* Y. Yeb. III, 5[a] top כדי שלא לחוציא ל׳ וכ׳ in order not to give rise to a suspicion about the legitimacy of her children; Y. Gitt. IX, 50[b] top. Ib. IV, 45[d] top לוזה (corr. acc.).

לִיחָה, v. לֵחָה.

לִיחְלוּחַ, לִיחְלוּחִית, לִיחְלוּחִית, v. sub לֵחָה.

לִיחֲתָא, v. לְחֲתָא.

לִיט, v. לוּט.

לִיטוֹר, v. רְטוֹר.

לִיטוֹרְגְיָא, v. לטרגיה.

לִיטוֹרִין m. pl. (perh. a disguise of דִּילָטוֹרִין, or of לְאִיטוֹר, v. רִישׁוֹרִין) *informers* or *advocates.* Y. Meg. III, 74[a] bot. (in a secret letter) כבר פיסנו לשלשה ל׳ we have won over three informers (or speakers).

לִיטְמָא, Yalk. Is. 316, read לִינְיָא.

לִיטְרָא, לִיטָרָא c. (λίτρα) *Litra*, the Roman *Libra*, a pound; also *a measure* of capacity (divided into 12 unciae). Tosef. Ter. V, 11; Y. ib. IV, 43[a] ל׳ קציעות וכ׳ a pound of figs which one pressed &c. B. Bath. 89[a] if a person wishes to buy ג׳ רביע ל׳ three quarters of a pound, he must not say, weigh for me ג׳ רביעי ל׳ וכ׳ three quarters of a pound, each quarter separately &c. Y. Ter. X, 47[b] top

V, beg. 7[b] (corr. acc.).—Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 11) [read:] לגפן שכחה רע אוסרין ל׳ אחד to carry the fruits of a less fertile vine they harness *one* ass &c. (v. Keth. 111[b]).

לִיפּוּי, לִיפּוּי m. (לָבָה) *blowing, fanning a flame.* B. Kam. 60[a] בלִיפּוּיוֹ (בלִיבּוּיוֹ), v. לָבָה.

לִיבּוּי (read: לִיבּוּיָא) pr. n. *Libya* in Africa, esp. a district of Northern Africa (*Libyae nomos*) between Egypt and Marmarica. Y. Kil. VIII, 31[c] גרים חבאים מל׳ proselytes from L.; (Y. Sabb. V, beg. 7[b] מלוּבִּים), v. לוּבִּי a. לִיבְּדְקוֹס.

לִיבּוּן, לִיבְּן m. (לָבַן II) 1) *whitening, cleansing.* B. Kam. 93[b] ול׳ מי חוי שינוי is whitening (the stolen wool) a change (by which the right of paying an indemnity instead of restoring the object is acquired)? Y. ib. IX, beg. 6[d]; a. e. —*Pl.* לִיבּוּנִים, לִבְּ׳; ימֵי ל׳ *the days after menstruation during which white garments are worn* while marital contact is still prohibited. Sabb. 13[b] בימי לִבּוּנֵיךְ וכ׳ how did he behave towards thee in thy days of white garments?—2) *heating, glowing.* Bets. 34[a] משום ל׳ רעפים because it resembles the act of heating (new) tiles, v. לָבַן. —Hull. 8[a], v. תִּירוּד. Y. Ab. Zar. V, end, 45[b] צריכה ל׳ (not לִיבּוּן) requires purification by fire (Num. XXXI, 23); והל׳ צריך וכ׳ and the heating must be such as to make sparks come forth &c.; a. e.

לִיבּוּן, Snh. 106[a], v. אספר.

לִיבּוּנָא *foundation.* v. לִבּוּנָא.

לִיבּוּנָאָה m. (preced., v. לָבַן II) כתב ל׳ *well-balanced form of writing, the Samaritan characters* (v. Geiger Zeitschr. V, p. 117). Snh. 21[b] (expl. כתב עברי).

לִיבְלִיבָא, לִיבְלוּבָא, לִיבְלָבָא, v. לַבְלָבָא.

לִיבְלָרָא, לִיבָּלָר, v. לִבְלָר.

לִיבְנָא, *pl.* לִיבְנִין, v. לְבִרְנָתָא.

לִיבְנוֹס m. (Λίβανος) *Lebanon*, the mountain range on the confines of Syria and Palestine. Targ. Y. I Num. XXIV, 6 (not לִיכְ׳).

לִיבְנָן, v. לִבְנָן.

לִיבְרָה m. (libra) *scales.* Y. Sabb. VI, beg. 7[d] מיתן ל׳ דלחבא וכ׳ (Ar. ליברה) to put a pair of golden scales (as an ornament) on her head dress.

לִיבַּרְנִין f. (v. בּוּרְנִי I) *Liburnian ship.* Y. Shek. VI, 50[a] top (Bab. ed. לבירנין; Tosef. Succ. III, 8 בּוּרְנִי).

לִיגָא, v. טוֹנָא.

לִיגְגִין, v. לְגָנָא.

לִיגוֹנִין, Tosef. Kel. B. Mets. V, 13, v. לָגִין.

לִיגְנָא, לִיגְלוֹג, לִיגְלוּג, לִיגְלָג, לִיגְרוֹן, v. sub לִגְ׳.

לַיְלָה, לֵיל m. (b. h.) 1) *night, evening*; *darkness*; metaph. *suffering, misery*. Cant. R. to II, 17 לֵילָן של מלכיות the misery (of exile) under the governments; לילן של מצרים the sufferings in Egypt; v. פְּרָחָה. Y. Taan. I, 64ª top, v. בֹּקֶר. Ber. 3ª גי׳ משמרות הוי חלֵי the night is divided into three watches. Zeb. V, 3 ליום ולַי וכו׳ the same day and the night following to midnight. Snh. 96ª שנעשה עמו מעשה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a.l.) night-work was done for him (the stars helping, v. Jud. V, 20); a. v. fr.—*Pl.* לֵילוֹת, constr. לֵילֵי (also used as a sing.: *night-time*, v. next w.). Ber. I, 5 בַּלֵּי at night (in the night prayer). Taan. 23ª בלי רביעיות ובלי שבתות (not רבִיעית) in the nights of Wednesdays and Sabbaths. Sifra B'ḥuck. ch. I בלי שבת ללי שבת every Sabbath night; Lev. R. s. 35 בלי שבתות. Pes. 71ª לי יו״ט האחרון the night of the last (eighth) day of the festival; Succ. 48ª; a. fr.—2) pr. n. *Laylah* (ref. to Job III, 3), name of the angel of night and of conception. Snh. 96ª. Nidd. 16ᵇ.

לֵילְיָא, לֵילָא, constr. לֵיל ch. same. Targ. Gen. I, 5. Targ. Ex. XII, 42; a. fr.—Ber. 3ᵇ דלי שית six hours of the night. Ib. נשק לי וכו׳ the night moves &c.; v. נָשַׁק; a. fr.—*Pl.* לֵילְיָן, לֵילָוָן, לֵילָוָתָא, לֵילְוָתָא; constr. לֵילֵי. Targ. Y. Ex. l. c. Targ. O. Deut. IX, 9 לֵילָן .. ed. Berl. (oth. ed. a. Y. לַיְלָן . . .). Targ. I Sam. XXX, 12. Targ. Job II, 13 לילוותא Ms. (ed. לילוון). Targ. II Esth. IV, 16; a. fr.—Gitt. 57ª. B. Mets. 86ª תלתי לֵילָוָתָא three nights; a. fr.—לֵילֵי (v. preced.) *night-time, at night*. Targ. Y. I Gen. VIII, 22. Targ. Ps. I, 2. Targ. Is. XXXIV, 10; a. fr.—Pes. 2ª (explain. אור, Mish. I, 1); a. e.—[Y. Dem. VII, beg. 26ª דיתקין לילא, read: דיתקין לֵיהּ לָהּ, v. R. S. to Dem. VII, 1.]

לֵילָה, v. לַיִל.

לֵילוּ f. (v. preced. wds.) גומרת לי [*night-coal,*] name of an insect glowing by night, *fire-bug*. Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 336.

לֵילָוָאתָא, v. לִילִית.

לִילַךְ, לֵילוֹךְ, Sabb. 134ª, v. לָבַךְ.

לֵילְיָא, לֵילֵי, v. לֵילָא.

לֵילֵי, v. לִילִית.

לֵילְוִינוֹס, v. לוּלְדִינוֹס.

לֵילִין, v. next w.

לִילִית f. (b. h.; לַיִל) *night-demon, Lilith*. Targ. Job I, 15 מגדלת שער כלי she (woman) lets her hair grow like L.—Nidd. 24ᵇ דמות הורמין בר לי (a fetus) like L. (with wings). B. Bath. 73ª (Ms. M. לֵילְיָאתָא, Var. in ed. a. Mss. לֵילְיָתָא, לֵילָוָאתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note), v. הוּרְמִין. Sabb. 151ᵇ אחזתו לי L. will take hold of him.—*Pl.* לֵילְיָן, לֵילְיָן m. *night-demons*. Targ. Y. Num. VI, 24. Targ. Y. I Deut. XXXII, 24. Targ. Is. XXXIV, 14. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Erub. 18ᵇ.

לִילִיתָא ch. same. B. Bath. 73ª, v. preced.—Gitt. 69ᵇ גירא דלי Rashi (ed. דלֵילְתָא, Ar. דלולי), v. גִּירָא II.

לִיטַרְתָּא f. (preced.) (*by the*) *pound*. Y. Ber. II, 5ᶜ bot. בכמה חדין לי how much is this (meat) a pound?—Pesik. R. s. 23 לי דינר . . וזבניה and a Jew bought it at a denar a pound.

לַיי, v. הַיי.

לַיְיָא, v. לַיָּא.

לֵיְיא, v. יֵא.

לֵיָא, לֵיְיָא m. (לְוִי) *tail*; כלפי לי, v. אַלְיָה.

לַיְידָא, v. הַיי.

לֵיוּף, לֵיְיוּף, v. לוּף.

לַיְיצָן, v. לֵיצָן.

לַיְישׁ m. (לוּשׁ) *dough*. Sifré Num. 89 (ref. to לָשׁ, Num. XI, 8) [read:] זהו לשון נוטריקון דבר אחד משמש שלש לשונות הלייש והשמן והדבש כלי חזה וכו׳ this is short-hand writing, one word-sign serving for three words: dough, oil and honey, like a dough moulded into cake with oil &c.; Yalk. ib. 735.—[לַיִשׁ *lion*, v. לַבִּישׁ.]

לַיְישָׁא, לַיְושָׁא ch. same, v. לִישׁ.

לַיִית, v. לַיִת.

לַיְיתָא, *lion*, v. לַיְתָא.

לֵיפָא I m. (לְבַךְ) *beating* (wine and oil) *into a mixture*. Sabb. 134ª בעי לי it requires beating.

לֵיפָא II (= לָא אִיפָּא) *there is not, none*. Kidd. 21ᵇ בעינא אהבתי . . . ולי the case requires that he must say, 'I love my master and my wife' (Ex. XXI, 5), which he could not do (if the master were not permitted to give him a gentile slave to wife on account of his being a priest); ib. 22ª ולי which he cannot say (at the beginning of his servitude). Ib. 4ᵇ הכא דלי לשנויי where there is no other reply. Ber. 25ª, a. fr. מהא לי למשמע מינה from this nothing can be proved. Snh. 97ª קושטא וכו׳ . . . לי מריש formerly I thought there is no truth in the world; a. v. fr.

לֵיכוֹן, Snh. 106ª, v. אספר.

לֵיכְלוּכִית, לֵיכְלוּךְ, v. sub לְכַלֵּךְ.

לֵיל, Tosef. B. Bath. I, 4, read: לוּל.

לֵיֶל, Targ. Y. II Deut. XXXII, 10=וְיַלֵּיל, v. יְלַלָּא.

taking it and is contented with an improvised meal) &c., v. גְּלָגֵל. Ḥull. 91b וירפטר בלא לי .. צדיק this righteous man (Jacob) has come to my lodging place (Beth El), and shall he be suffered to go without the hospitality of a night's rest?—Y. Sot. II, 18a, a. fr. נפסלין בל׳ become unfit for use by being kept over night. Ex. R. s. 1; a. fr.—Gen. R. s. 60 (ref. to לָלִין, Gen. XXIV, 23, a. לָלוֹן, ib. 25) ל׳ לינות הרבה אותה .. לינות אחת lodging for one, .. for many.—*Pl.* לִינוֹת. Num. R. s. 12, beg. (ref. to יתלונן, Ps. XC, 1) שלן שם ל׳ הרבה where he (Moses) lodged many nights (Ex. XXXIV, 28). Lev. R. s. 20; a. fr.

לִינְדָּה, לִינְיָא f. (linea) *line; string.* Tanḥ. B'midb., ed. Bub., 23 ל׳ אחת של וכ׳ one string of fine pearls; (Tanḥ. ib. 20 סחורת אחרת; ed. Const. לנות, ed. Ven. לוח, corr. acc.); Yalk. Is. 316 לישמא (corr. acc.; Num. R. s. 4, beg. פרגמטיס). Cant. R. to I, 10 בלונא; Yalk. ib. 983 כלריוס, כלונא, read: כלינא, v. חָרַז.

לינוס, v. preced.

לינפה, Yalk. Gen. 127, v. נִינְפֵּי.

לִיסְטָאָה, לִיסְטָא m. ch. = לִיסְטִיס, *robber.* B. Mets. 84a, v. לִיסְטִיוּתָא. Koh. R. to VII, 26 [read:] בההוא לילייא נפק ל׳ ותקף וכ׳ that night the robber (with his band) marched out, but the guard was close behind them. Esth. R. to I, 12 חן דל׳ וכ׳ (not דליסטאות), v. חָן. Lev. R. s. 30 איתסב ההוא ליסטא; Yalk. ib. 651 איתציד ההוא ל׳ וכ׳ that robber was captured. Snh. 106b (in a gentile record concerning Balaam) כד .. פנחס ל׳ when Phineas, the robber, slew him; a. e.—*Pl.* לִיסְטָיָא, לִיסְטָרִין, לִיסְטָאֵי, לִיסְטָן, לְסָ׳. Targ. Job IV, 11 (Ms. מְסַיָּא ..). Targ. Jud. V, 11.—Pesik. Shub., p. 165b (synon. with גַּיְיסוֹת). Gen. R. s. 60; Y. Shek. V, 48d top; a. fr.

לִיסְטָאוּת, v. preced.

לִיסְטוּת f. (denom. of לִיסְטִיס) *robber's life, lawlessness.* Kidd. 30b מלמדו ל׳ .. כל שאינו whosoever does not teach him (his son) a trade, trains him for robbery; a. e.—*Pl.* לִיסְטָיוֹת. Yeb. 25b נתפס ע״ר ל׳ he was arrested on account of robberies (that had been committed), Snh. 46b יצא לל׳ turned to lawlessness; (Ms. M. לְלִיסְטָיָא = λῃστεία).

לִיסְטָרִין, לִיסְטָטִירִין, read: לִיסְטִירִין.

לְסָ׳, לִיסְטָיוּתָא ch. = preced. art. B. Mets. 84a (applied to Resh Lakish) לסטאה בליסְטָיוּתֵיהּ ידע (Ms. F. בלסטאה) the (former) robber understands his handicraft (knows the nature of deadly weapons).

לְסָ׳, לִיסְטִיס (frequ. incorr. טִים ..) m. (λῃστης) 1) *robber, pirate, freebooter,* in gen. *rover.* Targ. Y. Gen. XXI, 13.—B. Kam. 57a, a. fr. זנן ל׳ מזויין, v. זָנַן; B. Mets. 43a; 58a לסטין (corr. acc.). Y. Ber. IX, 13b top; a. fr.—*Pl.* לִיסְטִין, לִיסְטִים, לְסָ׳. Gen. R. s. 64 (v. עָרַר II) שנכנסו ל׳ וכ׳ rovers had come to his house and revelled with him the whole night. Sabb. 10a; Pes. 12b מאכל ל׳ the meal-time of the lawless (prize-fighters &c., cmp. לוּדִים);

לֵימָא, v. אֲמָא II.

לִימוּד, לְמוּד m. (b. h. לָמַד) *teaching, learning, study* (interch. with תלמוד); *training; habit.* Kidd. 40b ל׳ גדול שהל׳ וכ׳ study is more (than practice), for study leads to practice; B. Kam. 17a; Meg. 27a (Ms. M. תלמוד). Hor. 13a משכחים את חכ׳ cause man to forget what he has learned; ib.b משיב ל׳ וכ׳ brings back to recollection the study of seventy years. Ex. R. s. 43 לשון ל׳ (the root ירה in *Hif.*) means *to teach.* Ber. 7b יותר מלמודה .. גדולה the ministrations (of the disciples to the doctors) of the Law are more valuable than the direct teaching of it. Tanḥ. Ki Thetsé 1 מבקש לְמוּדוֹ וכ׳ he seeks for the enjoyments to which he has been used and fails to find them; a. fr.—*Pl.* לִימוּדִים, לְמֵ׳. Snh. 65b; Yalk. Deut. 918 (expl. מְצוּנָן, v. צוּן) (who says) לִימוּדֵי .. חטין יפות it is usual for the wheat crops to be fine in the ante-Sabbatical years; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14; Sifré Deut. 171 ל׳ .. להיות יפות the ante-Sabbatical years are usually good (in crops); Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VI לְמוּדוֹת .. להיות יפות.

לְמֵ׳, לִימוּדִין, לִימוּדִים m. pl. (לָמַד) [*junctions,*] 1) *mortised shingles* or *boards* used as frames. Kel. V, 9 תנור .. . . ועשה לו ל׳ an oven which came in parts from the workshop and which (after being put up) was surrounded with a frame. Ib. סלק את לִימוּדָיו ed. Dehr. (oth. ed. לְמֵ׳) if the frame was removed; Tosef. ib. B. Kam. IV, 12. Ib. VII, 9 עין של תנור .. . . ל׳ וכ׳ a chimney-flue which is lined with boards. Tosef. Pes. VII, 1. M. Kat. II, 2 עושה לו ל׳ וכ׳ he makes a frame of shingles and covers the vat that the wine may not get sour; a. e.—2) *a sort of common bread, 'shingles'.* Tosef. Ḥall. I, 7; Y. ib. I, end, 58a פטורה עשאה ל׳ if he made the 'dog's dough', into 'shingles', it is exempt (from Ḥallah); Ber. 38a כל׳ ed.; v. כַּעֲנָךְ.

לִימִין, לִימוֹן, Tosef. Bekh. V, 9, prob. a. Var. Lect. to לִיפְרִין, v. לוֹפָן.

לִימֵן, לְיֵימִין *harbor,* v. לְמִין.

לִימִין, Tosef. Dem. III, 12, v. לוּפָא.

***לִימְצָא** (Provençal, corresp. to French limace) *snail.* Gen. R. s. 51, beg., a gloss to כרלוי סרלוי, v. פִּרְפּוּרָא.

לִין = אִילָּן, v. חַוִּי.

לִין, v. לוּן.

לִין, Y. Sabb. II, 5a ל׳ . . . מחרכין, read: לְחוֹן = לוֹן.

לִינָא, לֵינָא, v. לֵי.

לִינָה f. (לוּן I) *night-rest, staying over night, lodging.* Y. Maasr. II, 49d top אינה טובלת ל׳ taking a night-lodging (on the road to Jerusalem) does not make Tebel (v. טָבַל II). Ib. מה בין ל׳ לשבייתה why should there be a distinction between a night-rest and a day-station?—Ib. אדם מגלגל בל׳ one has to put up with a night's lodging (cannot help

a. v. fr.—Ch. forms: לִיסְטַיָּא, לִיסְטָאָה (v. לִיסְטִיסִין), לִיסְטַיסִין. Targ. Job V, 5.—2) pr. n. m. *Lestes* (cmp. Roman name Latro). Cant. R. to IV, 12; Lev. R. s. 32 ולא ליוסף ל׳ nor did they change *Joseph* into *Lestes*.

לִיסְטִירִין m. (λῃστήριον) *robbers' retreat, den.* Cant. R. to VI, 4 מה ל׳ חקשה . . . ל׳ הרך וכ׳ (not לסטט׳) since the Lord has broken up the strong den (Egypt's idols), how much the more will he break up the weak one (the golden calf)!

לוסטר, Koh. R. to XI, 2, v. סְטַר II.

ליסטרון, ליסטרא, v. זוֹמְלִיסְטְרוֹן.

לִיסְתָּא, v. לַסְתָּא.

לִיעוּתָא, v. לֵיאוּ.

לִיעְנוּת* f. (לְעֵי) *work.* Tanḥ. Emor 24 ל׳ טבאות (do) good work, v. לְעֵי.

לִיעֶזֶר pr. n. m. (abbrev. of אֱלִיעֶזֶר) *Liezer.* Y. Sot. III, 19ᵃ top ל׳ בשם ר׳ (prob. R. El. b. Hyrcanos). Ib. מטרונה שאלה את ר׳ לעזר (corr. acc.; Yoma 66ᵇ .. שאלה אשה חכמה ר׳ אליעזר . . . .).—Y. Bets. I, 60ᶜ bot., v. Fr. M'bo, p. 111ᵇ.

לִיף, v. לוּף.

ליפארוס, v. מַקְרוֹאֲבַּפְרוֹס.

לִיפוֹד, v. לוּפְדָן.

לִיפּוּפָא m. (לָפַף) *coupling, joining.* Targ. Y. Ex. XXVI, 4; a. e., v. לוּפִּי.—B. Bath. 4ᵃ bot. ל׳ מידע ידוע (Ms. R. לִירְפָּא) the joining (to the hedge) would be recognized, v. לוּף.—*Pl.* לִיפּוּפַיָּא. Targ. I Chr. XXII, 3 (ed. Lag. לְפָפָא, Var. ed. Rahm. לְפָפֵי).

לִיפִּין, לִיפִּיז, v. לוּפְדָן.

לוֹפֵס, לִיפֵס f. (λοιπάς = reliqua) *remainder, arrears,* esp. *delinquent taxes.* Ex. R. s. 15 פונה לו׳ וכ׳ he remits the arrears of taxes, destroys the rolls and leads forth &c., v. לִגְיוֹן. Lev. R. s. 11 מדינה שהיתה חייבת לו׳ למלך a province that owed arrears to the king; Esth. R. introd.; Koh. R. to IX, 7 לִיפְסִין (*pl.*); Ruth R. introd., to I, 2 לִיפְסֵי (corr. acc.); Tanḥ. Emor 22; Pesik. Ul'kaḥ., p. 182ᵇ.—*Pl.* לִיפְסִין, v. supra.

לִיפְתָנָא, לִיפְתָן, לִיפְתוּתָא, לִיפְתָא, v. sub לִפְתָּא.

לִיץ, v. לוּץ.

לִיצוּי* pr. n. pl. *Litsuy*, prob. a suburb of Jerusalem. B. Bath. 75ᵇ אלם לו׳ בירניות (earlier ed. אלם ולצוי) a thousand times the area of L. containing country seats; Yalk. Zech. 568. [Comment. takes ליצו״י as numerals = 146); v. עֻפָּם.

לֵצָן, לַיְרוּ, לַיְצָן m. (לוּץ) (*irreverent*) *talker, scoffer, jester.* Midr. Till. to Ps. I, 1 מכאן שהיה ליר׳ (ed. Bub. לו׳) this proves that the serpent was an irreverent talker.—*Pl.* לֵיצָנִין, לֵירָצָנִין, לֵצִ׳. Y. Ber. II, 4ᵇ bot. אין דור שאין בו ל׳ there is no generation without scorners. Ex. R. s. 52 לֵיצָנֵי ישראל the scoffers among the Israelites; Yalk. ib. 417 ל׳ הדור. Ab. Zar. 19ᵃ; a. e.—V. לֵיץ.

לֵיצָנָא, לֵיצָן ch. same. Y. Ber. II, 5ᶜ bot.—*Pl.* לֵיצָנִין, לֵיצָנֵי. Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. סיעת ל׳ a troop of irreligious people; Yalk. Ps. 688 חדא סיעה דל׳. Pes. 112ᵇ דל׳ הוו וכ׳ (Ms. M. דאינשי ל׳ נינהו) for they are scoffers, and may draw thee into scoffing habits.

לֵיצָנוּת f. (preced.) *scoffing habits, sneering, irony.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot. קשה היא הל׳ שתחילתה וכ׳ (not הלירצניות) scoffing is a serious thing, for its beginning brings suffering, and its end destruction. Cant. R. to I, 3 דברי ל׳ frivolous speech, v. זְרָזִיף. Ib. דבר של ל׳ . . . אם נכנס when a word of the Law (a religious thought) enters the heart, a word of scoffing is removed &c. Num. R. s. 7; a. e.

לֵיצָנוּתָא ch. same. Targ. Koh. II, 2. Ib. VII, 4.—Meg. 25ᵇ; Snh. 63ᵇ בר מל׳ דע״א . . כל ל׳ all sneering is forbidden except the ridiculing of idols (by perverting their names).—Ab. Zar. 44ᵃ (phonetic etymol. of מִפְלֶצֶת, II Chr. XV, 16) דהוה מפליא לרצ׳ for it (the worship of that idol) carried lasciviousness to an extreme. Pes. 112ᵇ, v. לֵיצָנָא.

לֶקַח, לִיקּוּחַ m. (לָקַח) *purchase.* Tosef. Bekh. VII, 5 איזוהי ל׳ what purchase is this (that exempts from tithes)?—Bekh. 56ᵃ מה בניך אין בל׳ . . . , אינו בל׳ ובמתנה (Tosaf. מה בנך אינו) as thy children are not obtained by purchase or donation, so are thy sheep . . . not subject to tithes in the case of being obtained by purchase or donation. Ib. חל׳ חל על מחוסר זמן purchase takes effect (exempts from tithes) on that which is not yet subject to tithes because of lacking the required age; a. e.—*Pl.* לִיקּוּחִין, לִיקּוּחִין, לְקִ׳, esp. *conducting a wife home, legal marriage, connubium* (v. Deut. XXII, 13, a. e.). Sot. 12ᵃ (ref. to Ex. II, 1) שעשה לה מעשה ל׳ he (in taking her back) went through the regular ceremony of conducting a wife home; B. Bath. 120ᵃ, Ex. R. s. 1 (v. צִפְרִיוֹן). Kidd. 22ᵃ (ref. to ולקחת, Deut. XXI, 11) יש לך בה ל׳ thy connection with her is a legal marriage. Ib. 50ᵇ ל׳ אפי׳ וכ׳ he dare not consummate marriage (no connubium can take place) even with one of the two (sisters whom he betrothed to himself at the same time).

לִיקּוּט m. (לָקַט) *collection.*—Esp. ל׳ עצמות, or לִיקּוּטֵי עצמות *the gathering of bones*, i. e. the transfer of a body from the provisional cave to a permanent burial place, at which certain mourning ceremonies are to be observed by the nearest relatives; v. לָקַט. Y. Pes. VIII, 36ᵇ top; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top חמעביר .. אין בו משום ל׳ ע׳ he who transfers a coffin from one burial place to another need not observe the ceremonies connected with the transfer of bones. Ib. איזיהו ל׳ ע׳ וכ׳ what is 'bone-collection' in a ritual sense? Carrying a skeleton wrapped &c., v. אַפְּקָרְסִין; a. fr.—*Pl.* לִיקּוּטִין. Y. Peah IV, end, 18ᶜ בל׳ . . . קל the scholars have adopted the lighter (less stringent) practice with reference to the collections (by the poor, v. לָקַט).—לִיקּוּטֵי עצמות, v. supra.

לִיקוּנִין, v. לִקְרִיטָא.

לִיקְמֵ־, v. לָקַט.

לַיִשׁ I m. (b. h.) *lion.* Snh. 94[b] bot. (ref. to לַיְשָׁה, Is. X, 30) מהאי לא . . . דמתיל כאריה of him (Sennaherib) be not afraid, but be afraid of Nebucadnezzar who is compared to a lion (Jer. IV, 7). Ib 95[a] מי דמי התם ארי הכא לי how can you draw an analogy between these two passages?; there (Is. l. c.) *layish* is used, while here it is *ări*!— Ib. וכו' . . . . ששה שמות the lion goes by six appellations &c., v. לָבִיא; Ab. d'R. N. ch. XXXIX; ib. II Vers. ch. XLIII; Yalk. Prov. 959, v. לוּשׁ; a. e.

לַיִשׁ II (b. h.) pr. n. pl. 1) *Laish*, the northern limit of Palestine, called *Dan.* Tanh. Ki Thissa 14 (ref. to Jud. XVIII, 27) לי זו פמיאס L. is Paneas; ib. R'eh 16; a. e.—2) *Laish*, or (*Laishah*), prob. between Anathoth and Gallim. Snh. 94[b], v. preced.

לַיִשׁ III *dough*, v. לַיְרִישׁ.

לַיְרִישָׁא, לַיְרִישׁ, לִירִ', לֵירִישָׁא, לֵירִישׁ ch. same. Targ. O. Ex. XII, 39 לֵירִ' (Ms. I לַיְרִ'; Y. לֵירִישָׁא). Targ. Y. ib. XVI, 2. Targ. Jer. VII, 18 לירי' ed. Lag.; a. e.—Y. Pes. III, beg. 29[d] מלמולין דלירש crumbs of dough. Ab. Zar. 76[b] top, v. גְּדָנְפָא. B. Kam. 18[a] בלישא (not בלישה), v. וושׁ.—Y. Hag. III, beg. 78[d] [read:] כבחדרן ליריש as if (they drove nails) into dough.—*Pl.* לֵירִישִׁין. Targ. Y. Ex. XII, 34 לֵירִישְׁהוֹן (O. ed. Berl. לֵירִשָׁתְהוֹן, Bxt. לִירְשָׁתְהוֹן).

לישבזין, v. לְבַזְבֵּז.

לִירְשָׁה f. (לוּשׁ) *kneading.* Pes. 45[b] מקום ל' that part of the vessel where the kneading is done (the interior). Y. Sabb. VII, 10[b] bot. על לִירְשָׁתָהּ for kneading it. Y. Snh. X, 29[a] top לִירְשָׁתוֹ the kneading of the show-bread; a. fr.—[B. Kam. 18[a], v. לֵירִשָׁא.]

לִירְשָׁבָה, v. לְשָׁבָה.

לִירְשַׁלֵּשֶׁת, לִירְשַׁלּוּשְׁתָּא, v. sub שָׁלַשׁ.

לְשָׁן, לִירְשָׁנָא, לִירָשָׁן m. ch. = h. לָשׁוֹן, *tongue; language; expression; meaning; version.* Targ. O. Ex. IV, 10. Targ. Y. II Gen. XXXI, 11 לְשָׁן קודשא sacred tongue (Hebrew); Targ. Y. ib. 47 לִירְשַׁן בירת קודשא; ib. XLV, 12; a. fr.—Lev. R. s. 33 כד אנא . . . . את זבן לי מ' וכד אנא וכ' when I told thee to buy me the best thing in the market, thou boughtest a tongue, and when I told thee to buy me the worst, thou boughtest a tongue?—Ḥull. 142[a] מ' דר' וכ' he saw the tongue of R. Ḥ. lying on the dunghill.—B. Kam. 6[b] מ' קלילא (*ḥab* for *ḥayab*, v. חוּב h.) is the easier form (of the Jerusalem dialect).—מ' מעלייא refined expression, *euphemism.* Ber. 11[b]; a. fr.—Ib. 28[a] מ' דתברא has the meaning of *breaking.* Ḥull. 3[b] להך מ' דאמרת וכ' according to this, thy interpretation that &c.? Sabb. 154[a] (in an editorial gloss) מ' בתרא according to the latter version (אחוה for אבוה); a. v. fr.—לישנא אחרינא (abbrev. ל"א) another version (reads). Ib. 104[a]; a. fr.—לישן בישׁ, לישנא בישא = h. לשון הרע *evil gossip, calumny, denunciation*; also מ' תְּלִיתָאֵי the talk about third (absent) persons. Targ. Y. Lev. XIX, 16; a. e.—Arakh. 15[b] מ' ת' קטל תליתאי Ar. (ed. לשון, corr. acc.) the talk about third persons kills three persons. Ib. מ' ב' . . . . ליח בה משום כל מילתא whatever evil is spoken in the presence of the person concerned is not to be called evil gossip; כל שכן חוצפא ומ' ב' so much the worse, it is impudence and calumny, Ib. 16[a] כל מילתא . . . . תלתא ליח בה משום מ' ב' whatever has been said in the presence of three is not gossip (if repeated by one of those present); a. fr.—*Pl.* לִירְשָׁנֵי, לִירְשָׁנַיָּא, לִירְשָׁנַיִן. Targ. Esth. II, 22. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Men. 65[a], v. בִּירִיל. —Keth. 91[a] תנך תרי לִירְשָׁנָאֵי וכ' those first two versions; a. e.

לִירְשָׁתָא f., pl. לִירְשָׁתָא = לַיְרִשָׁא. Targ. Y. Ex. XII, 17. Targ. O. ib. 34 ed. Bxt.

לֵיתָא, לֵית, לִית I (= לָא אִית) *there is (was) not, none.* Targ. O. Gen. II, 5 לֵית (some ed. לַיְתָה; Y. לַיְרִית). Ib. XLVII, 13 לֵירִית.—Targ. Prov. XXV, 14 לָאִירִית. Targ. Ps. XXXVIII, 4; a. fr.—B. Mets. 4[a] למלוה ארת . . . . ללוה מ' וכ' the creditor has witnesses, the debtor has none. Ib. 5[a] השתא נמי דלירתא לדר' חייא now, likewise, when R. Ḥiya's opinion is not adopted. Ib. מודה . . . . לית ליה he does not hold the opinion that the admission of the defendent must be of the nature of the claim; a. v. fr.—With suffix: לֵיתְנָא I (am) not; לֵיתָךְ, לֵיתָךְ, לֵיתָךְ thou (art) not; לֵיתוֹהִי, לָיְתֵיהּ he (is) not (no more) &c. Targ. Y. I Deut. XXXII, 1. Targ. Gen. XLIII, 5. Ib. O. XLII, 13. Ib. XXXIX, 9 (Y. לַיְתַיְרִיה) there is none. Ib. XXXI, 2; 5 לֵירַתְנוּן ed. Berl. (ed. לֵירְתַנִּין, לֵירְתַנּוּן). Targ. Ps. LIX, 14 לֵירְתִינּוּן ed. Lag. (ed. Wil. לֵירְתַנּוּן). Targ. Esth. III, 8 לֵירְתְהוֹן; a. fr.—Shebu. 48[a] אי אירתה . . . אירתה אי לֵירְתָהּ if the opinion of . . . . is to be adopted, it must be applied in each case; if rejected, in neither. Keth. 22[a] וחד לירתוהי and one (of us judges) is no more. Shebu. 14[b] דלֵיתַנְהוּ בכל וכ' (not חד . . . .) which do not occur in the Torah, opp. דאירתנהו; a. fr.

לֵיתָא II, לַיְתָא m. ch. = h. לַיִשׁ I. Targ. Gen. XLIX, 9 (h. text לביא). Targ. Num. XXIII, 24. Targ. Job XXVIII, 8 (h. text לוחש). Targ. Ez. XIX, 2 (h. text לְבִיָּא); a. e.

לָךְ, לֶךְ imperat. of הָלַךְ; v. also פְּגֵה.

לָךְ, לֵךְ *unto thee*, v. לְ־; v. וְהָאר.

לָכָא (לְכַךְ; cmp. Arab. *lakka*, Lat. lacca) *juice of a plant*, used for dyeing. Pes. 42[b] דעבדי ליה לל' Ms. M. margin (ed. דצבעי בחו לבא) (bran-water) which they use as a priming for *lacca*. Ḥull. 28[a] מ' . . . . דקבעי its blood is used to be mixed with *lacca*.

לָכָא (v. כָּא) *here.* Targ. II Esth. I, 9.

לָכְאוֹרָה, v. אוֹרָה I.

לָכַד (b. h.) *to seize, conquer.* Yalk. Ex. 168.

Nif. נִלְכְּדָה *to be caught, seized.* Ib. נִלְכְּדָה חצירו the city was taken. Ex. R. s. 30 ולבסוף נ' בזקנתו וכ' and finally in his old age he was caught (in the tempter's net), and began to be afraid &c. Pesik. R. s. 31 אימתי תִּילָּכֵד when will she (Jerusalem) be taken?; a. e.

לְבַד ch. 1) same, *to seize.* Targ. Prov. XXVI, 17.—*2) *to contain.* Targ. II Esth. I, 8 לָבֵיד ed. Lag. (ed. Amst. לְמוד).

Ithpe. אִתְלְבַד *to be seized, caught.* Targ. Koh. VII, 26.

לְבָה, v. לֵבָה a. לֵהּ.

לְבוסין, v. לַבֵּס.

לְבִין, Snh. 106ª, v. אספר.

לְבִיס* m. (prob. a corrupt. of λευκίσκος) *the white mullet.* Y. B. Mets. II, beg. 8ᵇ, contrad. to ירק.—[Gen. R. s. 7 אחר חיור ואחד ל׳ Var. in Ar. s. v. אספרון.]

לְבִיסָא ch. same. Y. Kil. I, 27ª bot., contrad. to ירוקא.

לְבָךְ, v. בָּךְ.

לְבַךְ (cmp. לְבָלֵךְ) *to mix thoroughly, to beat* oil and wine (corresp. to h. טָרַף). Sabb. 134ª לא לֵילוֹךְ Ms. M. (ed. לִירַף, v. Rabb. D. S. a. l. note) let him not mix it thoroughly by beating.

לְבְלַב, לְכְלֵאבִי, v. בַּבְלָבוֹ.

לְבְלַב, Pesik. B'shall. p. 92ᵇ מתלכלין, v. לְבָלֵךְ.

לְבְלוּב, לְבְלוֹךְ m. (לְבָלֵךְ) 1) (= לְחְלוּחַ) *making palatable by moistening,* as dipping into vinegar &c. Y. Ber. VIII, 12ª bot. כל דבר שיש בו ל׳ משקה any food which is likely to be moistened with a liquid. Ruth R. to II, 14 (ref. to וטבלת וכ׳ ib.) זה ל׳ מעשים this is symbolical of the seasoning of (Solomon's) deeds, i. e. of his amending his deeds, v. לְבָלֵךְ.—[Pesik. Eth. Korb., p. 58ª, a. e., v. לְחְלוּחַ.]—2) *soiling, staining.* Midr. Till. to Ps. XXIII; Yalk. Deut. 808 (play on לכתך Deut. II, 7) חילוכך לְבְלוּבָךְ וכ׳ thy travels, thy getting soiled and thy pains about thy support.—*Pl.* לְבְלוּבִין, לֵיכִי׳. Mikv. IX, 4; Tosef. ib. VI, 17 לְבְלוּבֵי צואה the (moist) stains of excrements. Ib. 9 ל׳ פירות ed. Zuck. (ed. לכולם, corr. acc.) stains of fruit-juice. Ib. 18 ל׳ שמרים שבכיס the muddy sediments in the cup.

לֵיכִי׳, לַבְלוּכִית f. same, 1) *glutinous moisture, humors; vitality.* Gen. R. s. 61 beg.; ib. s. 48 Ar., v. לְחְלוּחִית. Ib. s. 79 תביא בך לוי׳ וכ׳ Ar. (read: תבוא בכל ל׳) thou shalt go to the grave in the fulness of vigor; (ed. תבוא לח, v. לַח).—2) *thick nauseating substance.* Lev. R. s. 14 טיפה של ל׳ (of the semen virile). Ned. 66ᵇ, v. טִיפָּה.

לֵיכִי׳, לְכְלֵךְ (cmp. לְבָלֵךְ) 1) (= לחלח) *to moisten; to season by dipping into vinegar* &c. Ruth R. to II, 14 (v. לְבָלוּךְ) שלׂ׳ מעשיו כחומץ ממעשים רעים he (Manasseh) amended his conduct as if with vinegar (freeing it) from bad deeds.—Part. pass. מְלוּכְלָךְ, f. מְלוּכְלֶכֶת; *pl.* מְלוּכְלָכִים; מְלוּכְלָכוֹת. Y. Hag. III, 78ᵈ מל׳ במשקה dipped in liquid, contrad. to מלוא משקה, opp. to נגיב. Y. Sabb. XII, 16ᵇ top אם מל׳ במשקה if the cane is saturated with oil. Ker. 13ª טיפה מל׳ על וכ׳ the drop with which the nipple is moistened; a. e.—2) *to soil, stain; to defile.* Midr. Prov. to XI, 22; Yalk. Prov. 944 (ref. to Prov. l. c.) אם . . . חזא מְלַכְלֵכ׳ בטיט if thou puttest a golden ornament on the nose of a swine, it will soil it with mud &c.; כך ת״ח . . . מְלַכְלֵךְ את תורתי so does a scholar . . . soil his learning; (Midr. Prov. l. c. מקלקל).—Part. pass. as ab. Yoma 77ᵇ חיו ידיו מלוכלכות וכ׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 100) if his hands are soiled &c. Gen. R. s. 65 חייתי משמשו בבגדים מל׳ I used to attend him in soiled (working) garments. Ex. R. s. 22, end (ref. to Job XVI, 17) מי שידיו מל׳ בגזל וכ׳ he whose hands are soiled with robbery, will call . . . . but not be answered. Ib. s. 27, end מל׳ בעבירות soiled with sins. Lev. R. s. 1, v. אִסְפַּקְלַרְיָא; a. fr.

Hithpa. הִתְלַכְלֵךְ, *Nithpa.* נִתְלַכְלֵךְ 1) *to be moistened, flavored.* Pesik. B'shall., p. 92ᵇ מִתְלַבְלְבִין הירוס׳ (not מתלכלין) they were perfumed with the moisture of the herbs &c.; v. גַּעֲגֵעַ; Yalk. Deut. 850.—2) *to be soiled.* Y. B. Kam. III, 3ᶜ נתלַבְלְכוּ כליו (not נתכלכלו; Bab. ib. 30ª נטנפו) if his garments were soiled. Gen. R. s. 65 מִתְלַכְלֵךְ בעוונות defiles himself with sins. Ex. R. s. 23; Cant. R. to I, 5 מִתְלַכְלֶכֶת, v. כָּבַס. Esth. R. to II, 7 נִתְלַכְלַכְתִּי בטומאה I became soiled with impurity; a. e.

לַכְלֵךְ ch. same, 1) *to moisten, saturate.* Part. pass. מְלַכְלֵךְ. Y. Meg. III, 74ª bot. מל׳ באוריירתא saturated with knowledge.—2) *to soil.* Y. Ab. Zar. V, 45ª top (expl. עקבה) יין *sediment,* Mish. ib. 10) בהחוא דמְלַכְלֵךְ it means that remnant of wine which soils (is thick, with ref. to עקבה, Hos. VI, 8).

לָכֵן, v. כֵּן I h. a. ch.

לִכְנוֹן, Y. Kil. I, 27ª bot, v. קְרִיסוֹלָכְנוֹן.

לוֹכְסָן, v. לוֹכְסָן.

לֶכֶשׁ m. *the woolly substance of cedar twigs,* used for wicks. Sabb. II, 1 (Ar. לֶגֶשׁ), v. דְּרִינוֹן a. שׁוּפָּא.

לֶכְתָּא f. (חָלַךְ) *going, thrusting forward,* לי׳ ומִיתָנָא *thrusting forward and pulling home, a bolt* or *pin attached to a cord* for fastening the panniers, barrels &c. which hang down on each side of the beast of burden. Sabb. 102ª לל׳ ומ׳ it applies to thrusting a bolt which you can pull back by the cord in your hand; [Rashi reads: מִתְנָא *rope.*] —Ib. 154ᵇ א״י בל׳ (Ar. some ed. בלִירְכָאתָא *pl.*) or when the burdens are fastened with a bolt (which you can pull out without touching the animal).

לְכַתְּחִלָּה, לְכַתְּחִילָּה, v. תְּחִילָּה.

לְמָא I *wherefore?*; v. מָא.

לְמָא II, לָמֶא (= מָא) *naught, vanity.* Targ. I Sam. XII, 21. Targ. Is. II, 22; a. e.—V. לָמָּה.

לַמְבַרְנְיָא, v. לְבַרְנְיָא.

למ״ד the letter *Lammed.* Y. Sabb. VII, 9ᵇ bot. Y. Meg. I, 71ᶜ bot., v. אַרְפִּיבָה. Y. Yeb. I, 3ª כל דבר שצריך ל׳ וכ׳ a noun which would require the prefix *Lammed (to)* and has it not, is given a *Hé* as suffix; Gen. R. s. 86; a. fr.

לָמַד I, לָמֵד (b.h.) 1) *to be joined, affixed to*, v. *Pi.*—2) *to accustom, train.* Part. pass. לָמוּד, f. לְמוּדָה; pl. לְמוּדִים, לְמוּדִין; לְמוּדוֹת. Y. Ter. IV, 42[d] כמות שהוא לְמוּד according to what he is used to. Lev. R. s. 4 אינה לְמוּדָה מבית וכ' she is not used (to handle T'rumah) from her father's house. Dem. IV, 4 ואם . . . לְמוּדִין וכ' but if a priest or the poor are habitual guests at his table. Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VI, v. לִלְמוֹד; a. fr.—3) *to learn, study.* Ab. II, 5 לא הבוישן לָמֵד וכ' he who is bashful will not learn, nor can the hot-tempered teach, v. בַּיְישָׁן. Ib. IV, 1 הלוֹמֵד מכל אדם he who learns from everybody. Ib. 20 הלָמַד ילד he who studies at an early age; הלָמַד זקן who begins to study at an advanced age. Ib. I, 9 . . . . . שמא ילָמְדוּ לשקר lest through them (your intricate cross-examinations) they may be led to tell a lie. Taan. 7[a]; Macc. 10[a] הרבה לָמַדְתִּי וכ' I have learned much from my teachers, more from my colleagues, and most from my pupils; a. v. fr.—B. Mets. 71[a], a. fr. הא לָמַדְתָּ here you learn, i. e. this proves. [Targ. Esth. I, 1 מכאן אתה לָמֵד from this you will learn.]

Pi. לִימֵּד, לִמֵּד 1) *to join; to arrange.* Sabb. 125[b] צאו ולַמְּדום go out and place them (the building stones) in order (for sitting thereon the next day).—V. לִירמוּדִים.—2) *to train, accustom.* Hor. 13[b] יְלַמֵּד אדם עצמו וכ' man should train his body (to relieve his bowels) early in the morning &c. Nidd. 66[b] לעולם ילמד אדם בתוך וכ' man should make it a rule in his house; a. fr.—*Part. pass.* מְלוּמָּד, f. מְלוּמָּדָה; pl. מְלוּמָּדִים, מְלוּמָּדִין; מְלוּמָּדוֹת *trained, experienced.* Snh. 109[a] top (in Chald. dict.) דמל' בניסין הוא for he has experience in miracles. Taan. 25[a]. Succ. 29[a] מפני שמל' במכות במכותיהן הן (not במכותיהן; Ms. M. שרגילין) because they (the Jews) have experience in afflictions; a. e.—3) *to teach, instruct; to argue.* Keth. 50[a] תלומד . . . ומְלַמֵּדָה he who studies the Law and teaches it. Pes. 112[a] לַמְּדֵנִי תורה teach me the Law; איני מְלַמֶּדְךָ I will not teach thee. Ib. . . כשאתה מְלַמֵּד . . when thou teachest thy son, teach him from a revised (correct) copy. Snh. 19[b] אהרן ילד ומשה לו' וכ' Aaron begot (his sons), but Moses taught them, therefore they are recorded under his name; a. v. fr.—מְלַמֵּד תינוקות *primary teacher.* Ib. 17[b]. B. Bath. 21[a] מלמדי ת' teachers.—ל' זכות על *to argue in favor of, to plead for;* ל' חובה *to plead against.* Sabb. 32[a] . . . מְלַמְּדִים . . . ואחד מלמד ואפי' even if nine hundred . . . plead against him, and one (good deed) for him, he will be saved; a. v. fr.—Esp. (in textual interpret.) *to lead, hint, throw light on.* Sifra Emor Par. 4, ch. IV . . . חייתי אומר תושב I might have thought *toshab* (Lev. XXII, 10) meant one hired for a limited period; therefore *sakhir* (ibid.) comes in to throw light on *toshab* that it means one bought for life; Kidd. 4[a]; Yeb. 70[a].—Sifra introd. יצא מן הכלל למַּלַמֵּד is specified for the sake of illustration, v. כְּלָל. Meil. 11[b], a. fr. שני כתובים . . . אין מְלַמְּדִין two verses which coincide (teach the same), prove nothing, cannot serve as an illustration for similar cases; a. fr.

Hithpa. הִתְלַמֵּד *to practice.* Gitt. 24[b]; Zeb. 2[b] בסופרים שהתלמדין it treats of scribes who are in the habit of writing documents merely for practice. Gitt. 60[a] להתל' בח . . לכתוב to write one portion of the Pentateuch for a child for practicing purposes; a. fr.

לָמַד II m., לְמִידָה, לְמֻדָּה f. 1) *accustomed.* Tanh. Noah 2 מה שהיה ל' (מה של') what each was used to eat (ed. Bub. ib. לְמוּד).—2) (of persons) *learning, arguing.*—*Pl.* לְמֻדִּין, לְמֻדִּים. Nidd. 22[b] כל ג"ש . . . אין ל' הרמנה from an analogy of textual words (v. גְּזֵרָה) which are not free for interpretation (being necessary to the subject proper), you cannot derive any general rule; ib. ומשיבין ל' we may derive a rule, but it is open to argument; a. fr.—חל' לפני חכמים those who were permitted to argue before the scholars (e. g. Levi before Rabbi). Meil. 9[b]; Snh. 17[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 3). Men. 80[b] ל' לפני רבי.—3) (of subjects) *having light thrown upon, defined.* Pes. 25[b], a. e. חדי זה בא לְלַמֵּד ונמצא לָמֵד (a proverbial phrase: behold this one comes as a teacher and turns out a learner) this is intended to throw light (on the case of a violated betrothed) and is at the same time receiving light.—Sifra introd. דבר חל' מענייננו something which is clearly understood from the context; a. fr.—Y. Kidd. I, 59[a] עבריה למידה מבת חורין ועברי ל' מעבריה the case of the *Ibriya* (that a Hebrew handmaid can be acquired by a written deed) is learned from that of a free woman, and that of the *Ibri* (the Hebrew bondsman) from the *Ibriya*; נמצא ל' מ"ל consequently a case may be illustrated by one itself defined (only indirectly) by analogy; a. fr.

לָמָּה *whereto?*, v. מָה.

לָמָּה *why?*, v. מָה.

לָמֹה (v. לָמָא II) *naught, vanity.* Gen. R. s. 2 (ref. to תהו, Gen. I, 2) שהיה לל' ולא כלום who was reduced to naught and nothing (on account of his sin, v. כְּלוּם). Y'lamd. to Ex. V, 4, quot. in Ar. (play on לָמָּה ib.) אתם ל' ודבריכם you are vanity, and your words are vanity; Yalk. Ex. 176 ל' אתם ל' דבריכם. Cant. R. to I, 7 (play on שלמה, ib.) שלא אֶעֱשֶׂה ל' בעיני וכ' that I may not appear a nonentity in the sight of &c., a. e.

לְמוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Lemuel*, homiletical surname of Solomon. Cant. R. to I, 1 ל' שנם לאל בלבו (not בכל לבו) he was surnamed L. because he spoke against God in his heart (saying, I may take many wives and yet not be seduced to sin); Koh. R. to I, 1. Num. R. s. 10.

לָמוּד, v. לָמַד. [למוד Targ. II Esth. I, 8 ed. Amst., v. לְכַד.]

לְמוּדִין, לְמוּדִים, v. לִירמוּד, לִירמוּדִים.

לְמִידָה f. (לָמַד) *study.* Yeb. 109[b] (ref. to Deut. V, 1) כל שישנו בעשירה ישנו בל' whoever is bound to execute (the laws) is bound to study them; Yalk. Deut. 829.

לִימֵּן, לִימִן, לָמִין m. (λιμήν) *haven, bay.* Esth. R. to I, 8 שתי ספינית הרו עולות בל' אחת מבקשת וכ' two ships attempting to enter the harbor (from different directions); one desires a northern wind &c. Y. Yoma III, 41[a] לְמִינָה של יפו the harbor of Japho. Y. Gitt. I, 43[b] bot. לְמִינַת קסרין of Cæsarea. Gen. R. s. 31 אם . . . שתהא עומדת בל' if a man wants to build a ship able to stand in the

harbor; (Yalk. Ps. 876 במים).—Erub. IV, 2 (41[b]) נכנסו ללמן Ar. (ed. לנמל). Ex. R. s. 48, beg.; Koh. R. to VII, 1 (ref. to 'the day of death' &c. ib.) it is like two sea-faring ships אחת יוצאת מן הל' וכ' one leaving the harbor, and one entering it; Midr. Sam. ch. XXIII; (Yalk. Koh. 973 נמל). Koh. R. to VI, 5; a. e.

לְמֵירָה ch. same. Y. Ber. III, 6[c] bot.

לְמַלָּא, v. next w.

לִימֵּי, לְמֵלֵם (transpos. of מלמל, v. מְגַלְגֵּל; cmp. גִּיגְּעֵץ) *to talk against, murmur, sneer.* Pesik. R. s. 6 עיד לא לי' no longer did any one talk behind Moses. Ib. אדם וכ' (not מלמלאין); Yalk. Kings 184; (Ex. R. s. 52 מלילצרם). Koh. R. to VIII, 8 מְמַלְמְלִין בפיהם וכ' (fr. מְמַלְמֵל); Lam. R. introd. (R. Hān. 1) מְמַלְּלִים sneering with their mouths; v. פָּרַז.

לְמֵן v. לְמִין.

לָמַס (v. מַס II) *unto tribute, tributary* (used homiletically as an independent word). Lam. R. to I, 1 שרתי (ref. to היתה למס, ib.) לפי שעבדו ישראל ע"ז לפיכך היתה למס because the Israelites worshipped idols (סֶמֶל), therefore she (Jerusalem) became tributary, the letters of סמל and למס being the same; ib. [read:] הפבה דלמס סמל the inversion of למס is סמל. Ib. הוא סיני הוא the numerical value of סיני (130) is the same as that of למס. Ib. ורבנן אמרי למָסָא דלבא (v. מַס I) but the Rabbis explain *lamas, unto melting of the heart* (she became faint); v. מָסָא I.

לָמַס* (מָסַס) *unto him who refuses* (used homiletically as an independent word, meaning in Greek) *dog.* Sabb. 63[b] (ref. to Job VI, 14, v. Targ. a. l.) שכן בל"י קורין לכלב לי' for in Greek they call a dog *lms* (?). [The sentence is an interpolated gloss, v. Y. B. Kam. VII, end, 6[a]; Keth. 96[a]; Gen. R. s. 76, end. The interpolator may have had in mind λοιμός *'a plague'*, used as adj. in LXX for בלרעל.]

לַמְפַד m. (λαμπάς, -άδος) *torch, light, lamp.* Targ. Y. Ex. XX, 2 לי' דינור lamp, לי' דאישא torch.—*Greek genitive*: לַמְפַדֹּס. Y. Yoma III, 41[a] top (ref. to Dan. V, 5; v. LXX) תרגם עקילס . . . לקבל לי' (not רם . . .) Aquila translates *likbel nabrashta*: opposite the lamp.

לַמְפַרְס, לַמְפַדֹּס, v. preced.

לָנִין* m. pl. (lanae) *woollen garments.* Y. Snh. II, 20[c] bot. לי' דידך (not לגין; corresp. to חלוקיך דעמרא in the second version ib.).

לָנָן = לָא אֲנָן. Y. Peah III, 17[d] top ולמה לי' אמרין וכ' why do we not say . . . וידוי (in place of האירן)? אמ', v. R. S. to Mish. ib. III, 6) and

לְסוֹטָה (sub. בגד, חלוק) m. (orig.=לַסּוֹטָה, used as an independent w. as if from a root לסט, cmp. לָמַס) *the thin web worn by loose women* (=חלוק של יוצאת החוץ, Kel. XXVIII, 9, v. חוץ II); in gen. *fine veil.* Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. רדידים, Is. III, 23) כמה דתימר וכ' לי' it is the dress of the ill-reputed, as we read (Cant. V, 7) they took my veil &c. (believing her to be a harlot). Ib. XIII, beg., 14[a] והתן לי' אפי' בסוק וכ' (not לסירטה) as regards the thin web, even the finishing (adding the fringe) is considered an act of weaving (in the Sabbath law). Y. M. Kat. II, 81[b] top הורון בהדין לי' וכ' decided concerning (the sale of) stuff for veils (during the festive week) &c.—*Pl.* לְסוֹטוֹת. Y. Sabb. IV, 7[a] top, v. חָקַק.—Chald. form: לְסוֹטָדָא. Y. B. Mets. IV, end, 9[d] . . ר' הוה עסיק בלי' . . R. A. was engaged in weaving veils. Ib. מנן באילין לי' what dare we do with those veils (dare we use means to give them a fine appearance)?

לְסַטִּיס, לְסַטִּין v. sub לִיס.

לְסַטֵּס (לְסַטֵּם), (denom. of לִיסְטִיס) *to attack, as a free-booter, to commit robbery.* Ex. R. s. 1, beg. חזרו מְלַסְטְמִים את הבריות attacked and robbed the people. Snh. 72[a] רוצא לפרשת דרכים ומְלַסְטֵם וכ' he will go out to the cross-roads and rob &c.; Yalk. Deut. 930.

לסיטה, v. לְסוֹטָה.

לֶסֶת f. (contr. of לעסת, v. לָעַס) *cheek, jaw.* Nidd. 23[b]; Y. ib. III, 50[c] bot.—*Pl.* לְסָתוֹת. Nidd. l. c. Y. Yeb. XVI, beg. 15[c]. Sabb. 151[b]; Lev. R. s. 18, beg.; Koh. R. to XII, 2 (expl. הכוכבים ib.) אלו (ראשי) הל' that means the flesh-covered cheek-bones.

לִיס, לְסָתָא ch. same. Targ. Y. Deut. XIV, 9. Ib. XXXIV, 7. Targ. Job XL, 26.—*Pl.* לִיסָתָא. Targ. Lam. III, 30. Targ. Is. XXX, 28; a. e.—[Targ. Job III, 9, v. דַּלְתָא.]

לָעָא, v. לָעַר.

לָעַב, *Hif.* חִלְעִיב (b. h.; cmp. לעג) *to mock, talk lasciviously* (with ב).—Y. Sot. III, 19[a] יושבת ומַלְעֶבֶת ברברי וכ' who sits down and quotes Biblical phrases in a lascivious manner (e. g. Gen. XXX, 16).

לְעַב, *Ithpa.* אִתְלַעַב ch. same. Targ. II Kings II, 23. Targ. Jud. XIX, 25 (ed. Lag. אתעלבו, v. עֲלַב).—Targ. Hab. I, 10 מִתְחַלְעַב (some ed. מְתַחְלְעַב, fr. חַלְעַב).

לְעֵיב, לָעֵב m. (preced.) *sport, mockery.* Targ. Jer. XX, 7 (some ed. לְעַג). Targ. Ez. XXXVI, 4 (h. text לעג). Ib. XXII, 4 (Levita לעג), v. לַעַג ch.

לָעַג (b. h.; cmp. preced. wds) *to jest, mock.* Pesik. R. s. 34 לשוא לָעַגְנוּ על וכ' in vain did we deride their words.

Hif. הִלְעִיג same. Y. Peah I, 15[d] top (ref. to Prov. XXX, 17) עין שהִלְעִיגָה על וכ' the eye that mocked at the law commanding to honor father and mother and despised the law (Deut. XXII, 6) &c. Erub. 21[b] (ref. to לָחַג, Koh. XII, 12) כל המַלְעִיג על וכ' whosoever derides the words of the wise, v. לַעַג. Gen. R. s. 94 מַלְעִיגִים בשפתותיהן spoke lasciviously. Esth. R. to III, 9 מַלְעִיגִין אותנו וכ' they deride us and our religion. Num. R. s. 16 הִלְעִיגוּ לי' they spoke irreverently of me. Y. Naz. I, beg. 51[a] [read:] מיהו זה מַלְעִיג עלינו או וכ' how is this? Does he mean it sarcastically, or does he mean to say, I will be a Nazir like them? Yalk. Ex. 250 ורוה"ק מַלְעֶגֶת עליו and the Spirit of Holiness laughs at him; a. e.

you may put food into the camel's mouth; Gen. R. s. 63 (with ref. to חלעיטני, Gen. XXV, 30); Num. R. s. 21. Tosef. B. Kam. VI, 17, ib. Ḥull. III (IV), 19 חִלְעִיטָהּ חלתית וכ' if he made the animal eat asafoetida &c.; a. e.—B. Kam. 69a חַלְעִיטֵהוּ לרשע וכ' let the wicked (robber) glut it and die.

לע"מ a mnemonical word, intimating לֵב, עֵינַיִם, טְחוֹל. Ber. 51a לל"ע רפה it is good for the heart, the eyes and the milt.

לָעָא, לְעִי (v. לְאִי) 1) *to labor, work; to study.* Targ. Y. Gen. III, 18; a. fr.—Targ. Prov. XVI, 26 לָעֲיָא.—Lev. R. s. 32 לְעִי טבאות work right (Tanḥ. Emor 24 ליעבות). Ib. s. 34 ליה את אזיל לָעֵי ונגרס why doest thou not go working and have something to eat?—Y. Keth. V, 30b top דאורנין לָעֲיֵי because they are working beasts. Y. Sabb. VI, 7d bot. והוא לעי באוריתא that he might be able to study the Law; a. fr.—Y. Erub. I, 18d top ולָעֲתָה בתריה וכ' (cmp. חמתי for חמתי) and he studied (repeated) it after him forty times; ib. ולעיתה (read ולָעֲתֵיהּ).—2) *to be tired.* Targ. Y. Ex. XVIII, 18 מֵילָעָא תֵילָעֵי Ar. (ed. מיחר תנחר; O. מֵילָאָה תֵילָאֵי). Targ. Lam. V, 5. Targ. Prov. XXVI, 15 לָאֲעֵי ed. Lag. (oth. לָעֵי); a. e.—Lam. R. introd. (R. Isaac 3), v. טָרַח.—Y. Gitt. VIII, beg. 48c; Y. Ter. I, 40b וחוא לעי and he became tired (ceased from raving).

Af. אַלְעֵי *to tire out, ruin.* Targ. I Chr. XVII, 9 לְמַלְעֵי (not לְטַרְלְעֵי).

לְעִיב, v. לְאֵב.

לְעִיג, v. לְאֵג.

לְעִיטָה f. (לָעַט) *putting food into an animal's mouth.* Ḥull. 55b, v. חַלְעָטָה.

לְעִיי, v. לְאֵי.

לַעְיִי pr. n. m. *La'yi,* name of a Tannai. Y. Dem. I, beg. 21c; (Tosef. ib. I, 3 אַלְעָאי, cmp. אַרְלָא).

לְעֵילָא, לְעֵיל, v. עִיל.

לְעִינוּת, v. לַעֲנוּת.

לְעִינִין, v. לְעִינַיִם.

לְעִיסָה f. (לָעַס) *pap* or *paste*; לְעִיסַת גריסין pap made of grits of beans. Nidd. IX, 7 (expl. מי גריסין); Tosef. ib. VIII, 9.

לְעִיסָה m. ch. same. Y'lamd. to Deut. beg., quot. in Ar. אירים חדרין לי וכ' remove this paste from off thy eyes (said to a bribed judge).

לְעֵלָא, לְעֵל, v. עִיל.

לַעֲנָה I pr. n. m. בֶּן לי *Ben La'anah.* Y. Snh. X, 28a top סיפרי בן לי; (Koh. R. to XII, 12 ספר בן חגלא).

לַעֲנָה II f. (b. h.; Arab. la'an *to curse*) *bitterness; wormwood.* Tanḥ. B'shall., ed. Bub., 21; Yalk. Ex. 258, v. גַּד I.

לַעַג, *Af.* אַלְעֵיג, *Pa.* לַעֵיג ch. same. Targ. Jer. VIII, 18. Targ. Is. XXVIII, 11.

לַעַג m. (b. h.; preced.) *sport, mockery.* Erub. 21b (ref. to Koh. XII, 12, v. לָעַג) מי כתיב ל' וכ' does the text read *la'ag* (mockery)? does it not read *lahag* (thought)?; v. הָגָה.

לַעֲגָא ch. same. Targ. Jer. XX, 8 (ed. Lag. לְעֵיב); v. לְאֵב.

לָעוֹז m. (לָעַז) *speaking a foreign tongue,* esp. *Greek.* Y. Meg. II, beg. 73a היתה כתובה כהלכתה הל' ויצא בה בלעז if the Book of Esther was written according to law (in Hebrew), the Greek-speaking (reading from it) in Greek (translation) performs his duty.—*Pl.* לְעִזּוֹת. Mish. ib. II, 1 קורין אותה לל' בלעז וחלועזו וכ' Y. ed. (Bab. a. Mish. לְלוֹעֲזוֹת) it is read to those speaking a foreign tongue in their tongue, but the foreigner that heard it in Hebrew &c. Y. ib. IV, 75a bot. Tosef. ib. IV (III), 13 בית הכנסת של ל' (Var. לעזות) in a synagogue of foreigners; a. e.

לָעוֹזָא ch. same.—*Pl.* לָעֻזֵי. Macc. 6b הנהו ל' וכ' foreigners (not speaking Chaldaic) came to court before Raba.

לָעִי, לָעוּנִין, לְעוּנִים m. pl. *garden-orache* (Artiplex Hortensis, v. Löw Pfl. p. 274). Kil. I, 3; Y. ib. 27a, expl. חמשוריין 'having eyes' or 'colors'.—[Sabb. 90a; Nidd. 62a, v. רַבָּנָה.]

לָעוּתָא, v. לֵיאוּ.

לָעַז (b. h.; cmp. לָעַג) [*to talk, babble;*] 1) *to speak a foreign tongue,* esp. *to speak Greek.* Meg. II, 1 לוֹעֲזוּ, pl. לוֹעֲזוֹת, v. לָעוֹז.—2) (v. לוז IV) *to talk against, criticise, cast suspicion.* Pes. 51a לָעֲזָה עליו כל וכ' the entire country criticised him; a. e.

Hif. הַלְעִיז same. Y. Shek. V, 4 in some ed. of Talm. Babli מַלְעִיזִין, v. לוז IV.

לַעַז m. (preced.) 1) *foreign tongue,* esp. *Greek.* Meg. 18a בל' יוני the *la'az* (of Mish. II, 1) means Greek. Ib. שכתובה בל' יוני Ms. M. (ed. יונית) written in Greek (translation). Ib. בכל ל' in any foreign tongue. Y. ib. I, 71b bot.; Y. Sot. VII, 21c top; Esth. R. to I, 22, v. זָמַר I; a. fr.—2) *evil talk, disrepute.*—חוציא ל' על *to spread evil talk against, to cast suspicion, discredit.* Kidd. 81a שלא תהא מוציא ל' על בניה that you may not (by punishing her for private meeting with a man, v. יחוד) cast suspicion on the legitimacy of her children. Snh. 43b אל תוציא ל' על וכ' do not discredit the decision by lots; a. fr.

לָעֻזָר abbrev. of אֶלְעָזָר, q. v.—[Y. Sot. III, 19a top, v. לִיעֶזֶר.]

לָעַט (b. h.; cmp. לָעַס) *to swallow, glut.* Deut. R. s. 1, beg. (ref. to לְחַרְפָּהּ, Ez. XLVII, 12, cmp. Men. 98a לחתרה) כל מי שהוא אלם ולועט תימנה וכ' (פֹּה אלמים) whoever is tongue-tied and eats greedily of it (the Law), will have his tongue loosened &c.

Hif. הַלְעִיט *to feed an animal by putting food into its mouth,* contrad. to אָבַס. Sabb. XXIV, 3 אבל מַלְעִיטִין but

לַעֲנָתָא ch. same, *bitterness*. Targ. Y. II Deut. XXIX, 17 (not לַעֲנָתָא).

לָעַס (cmp. לָעֲטַ a. לוּשׁ) *to chew, masticate*. Sabb. XIX, 2 לועֵס בשיניו וכ' one chews (cumin for a plaster) with one's teeth and applies it. Tosef. ib. XII (XIII), 8 אין לועֲסין וכ' you must not chew gum-mastich on the Sabbath. Tosef. Pes. VI, 11 כהשמש עומד למזוג . . . ולועס עד וכ' (not ללעוס) when the attendant gets up from the table to mix the wine, he must close his mouth and chew (the meat of the Passover lamb) until &c. Pes. II, 7 לא ילָעוס אדם וכ' one must not chew wheat (on Pesaḥ) and put it on one's wound; a. e.—Part. pass. לָעוּס. Y. Ter. VIII, 45^{b} bot., v. בָּלַע.

לָעַס ch. same. Targ. Koh. XII, 3.

לַעַת, v. לָעַע.

לַפַּד, v. לַפִּיד ch.

לַפָּדָא m. (לפר, cmp. לִפְתָּא) *pap*, esp. *of figs*. Sabb. 37^{b} bot. (Alf. לִרְפְתָּא). B. Mets. 84^{b} שתין מיני ל' sixty kinds of pap.—*Pl.* לַפְּדֵי. Ned. 50^{b} (expl. כלופסין) מינא . . דעבדין. Ib. אלפא מינהון ל' a species of figs of which pap is made. Ib. מיני ל'.

לַפְּדָיָא* m., prob. to be read: לַפַּדָּיָא *pl.* (v. לַפִּיד) *stew-pots*. Targ. Y. II Num. XI, 8.

לְפוּד, v. לַפִּיד.

לְפוּם, *according to*, v. פּוּם.

לְפוּסִין m. pl. *kettles*, v. לֶבֶס.

לְפִי *according to, because*, v. פֶּה.

לְפָא, לְפֵי *to join*.

Af. אַלְפֵי (cmp. לָמַד) *to arrange*. Targ. Y. Lev. VI, 5.

לַפִּיד m. (b. h.; cmp. לֶפֶס) *a pot in which light is carried* (v. Maim. to Kel. II, 8 a. Ar. s. v.); *torch*. Kel. II, 8 הל' (R. S. לפוד) the light-pot.—Midr. Till. to Ps. LII (ref. to Gen. XV, 17) ואין ל' אלא תורה וכ' torch means the Torah &c. (with ref. to Ex. XX, 18); a. e.—*Pl.* לַפִּידִים. Snh. 108^{b} (ref. to לפיד, Job XII, 5) שהם קשים כל' as hard as light-pots.—Trnsf. *lightning, flash*.—*Pl.* as ab. Mekh. Yithro s. 9 (ref. to Ex. l. c.) קולי קולות ולַפִּידֵי ל' various sounds and various flashes; וכמה . . וכמה ל' חיו were there various kinds of sounds? various kinds of flashes?; a. e.

לַפִּיד ch. same. Gen. R. s. 30 (ref. to לפיד, Job XII, 5) תמן אמרין ברוז ליה ל' ליה (Ar. לפד) there (in certain places) they say (instead of) 'he has a crier' (that walks before him): 'he has a torch' (carried before him), i. e. he is a distinguished person.

לִפְטָר, Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 24, Var. לבטינין, read: לֶפּוֹרִינִין m. pl. (leporinae, sub. lanae) *garments made of hare-wool*; (cmp. Gen. R. s. 20 צמר ארנבים).

לְפִיכָךְ (= לְפִי כָךְ, v. פֶּה a. כָּךְ) *therefore*. Pes. X, 5. Keth. 2^{a}; a. v. fr.

לְפִיסָא, v. לִפְסָא.

לְפֵיף, v. לְפָף.

לֶפְלוּף m. (לָפַף) *glutinous substance, pus*. Mikv. IX, 2 ל' שבעין pus sticking around the eye; ib. 4 ל' שבעין in the eye, on the eye-lids.

לִפְלוּפָא ch. (preced.) *pulp, soft portion of cabbage*. Y. Ter. X, 47^{b} bot. סב מן אירבה והב לְפִלוּפָהּ take (for thyself) from its trunk and give (as T'rumah) its pulp.

לְפָנִים, לְפַנֵי, לְפָנַי, v. פְּנִים.

לֶפֶס c. (לפס, cmp. לִפְתָּא) *a tightly covered pot, stew-pot*, v. אִלְפֶּס. Y. Ḥag. II, 77^{d} top [read:] כל' חוה וכרסויו, v. אִלְפֶּס. Y. Shebi. VI, end, 37^{a} ל' אחד של ירק a stew of vegetables. Peah VIII, 4 מִלְפָסוֹ out of his stew. Y. Ned. VI, beg. 39^{c} הירורד לל' a dish prepared in the stew-pot; (Bab. ib. 51^{a} הירורד לארלפס; Tosef. ib. III, 2 הנעשין בארלפס). Ḥull. 84^{a} [read:] יקח ללפסו וכ' may buy for his stew a litra of &c.; a. fr.—*Pl.* לְפָסִין, לְפָסִים. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13; Y. Bets. IV, 62^{c} bot., v. סְתָם. Eduy. II, 5, v. אירונית; a. e.

לִפְסָא ch. same. Y. Peah VIII, 20^{d} bot. תקנית מן גוא ל' gave the T'rumah out of the stew-pot. Ib. VII, 20^{a} bot. לפרסא דכפר חנניה (read: לִירְפָסָא; Keth. 112^{a} ארלפס כפר תרינו) the pot of K'far Ḥ. (which was very large). Ib. VIII, 21^{a} bot. עיקר . . . . . מן ל' הוא וכ' does not the dish originally come out of the (earthen) pot? Eat (now) of it, v. לְפָצָא.—*Pl.* לִפְסָיָא. Targ. Y. I Num. XI, 8, v. לאפוס־א.

לַפְסָן m. (preced. ws.; cmp. λαψάνη) *charlock*, a plant resembling the mustard plant. Kil. I, 5.

לָפַף (cmp. לָפַי) *to cling to, to clasp*. Tanḥ. B'har 3 (ref. to וילפת, Ruth III, 8) לָפְפָתוֹ she clasped him; Ruth R. to l. c. לפפתו כחזירת (some ed. לפתתו), v. חֲזִירָה.

Pi. לִפֵּף 1) same. Bekh. 41^{a} (interpret. רִלְפָּת) שמְלַפֶּפֶת it continues to cling (to the body) to the day of death, v. supra. Sot. 3^{b} (play on ילפתו, Job VI, 18) מְלַפְּפָתוֹ והולכת לפניו וכ' (sin) clings to him and goes before him on the day of judgment.—2) *to wrap, swathe*. Sabb. 129^{b} bot. מְלַפְּפִין את הוולד וכ' you may swathe a new-born child on the Sabbath.—Part. pass. מְלוּפָּף; f. מְלוּפֶּפֶת. Deut. R. s. 3 התורה . . . תחומה באש ומל' באש the Torah scroll which was given to Moses,—the skin was of white fire, written upon with black fire, sealed with fire and swathed with bands of fire.

לְפַף ch., *Pa.* לַפֵּיף (interch. with לָפַף) 1) *to swathe, bandage, wrap*. Targ. Y. Ex. XV, 2. Targ. Lam. II, 22 לפיפית (some ed. לספיפית).—Sabb. 66^{b}; 147^{b} לַפּוּפֵי ינוקא to swathe a new-born child.—Part. pass. מְלַפַּף (מְלַפָּף). Targ. II Chr. XXXIV, 15 (of a scroll, v. preced.). Targ. Lam. II, 20 (Ar. מִתְלַפֵּף *Ithpa.*).—Trnsf. *to handle in the way a child is swathed, to turn clay, mould, shape* (cmp. עָצַב). B. Mets. 74^{a} והא מחוסר לַפּוּפֵי וירושי וכ' does it not require

moulding, drying, putting into the stove &c. Ib. כגון דמְלַפְּפָן ומיבשן Ms. M. (ed. דמלפפה ויבישו, corr. acc.) when they have been moulded and dried.—2) *to join, couple, loop.* Targ. Ex. XXXVI, 10. Ib. 18 לְלַפְּפָא (Var. לְלַפָּפָא, לְלַפָּפָא); a. fr.—Part. pass. מְלַפַּף, מְלַפָּף. Ib. XXVI, 3; a. fr.

Ithpa. אִתְלַפַּף *to be swathed,* v. supra.

לְפַצָּא, לְפָצָא, לְפָצָה c.=לְפַסָּא. Y. Peah VIII, 21ª bot. אכיל מן לְ׳ צורכה דל׳, v. לְפַסָּא.—Y. Shebi. II, 34ª bot. as much only as is required for the stew-pot (immediate use).

לְפַקְקָה, Targ. Y. Lev. I, 16 in Ar. s. v. לקט some ed., read: זַלְּפַקָּא; v. זַלּוּקְפָּא.

לְפַת (b. h.; cmp. לפף) 1) *to twine around, cling to, clasp.* Ruth R. to III, 8, v. לָפַף; Tanh. B'har 3 (expl. וילפת, Ruth l. c. 'he felt himself embraced') כמו דאמרת וְלָפַת וכ׳ as you read (Jud. XVI, 29) and Samson clasped &c.—2) (cmp. פָּרַךְ) *to wrap up, to insert, combine* (dishes).—Part. pass. לָפוּת, pl. לְפוּתִין. Koh. R. to VII, 7 (expl. לְפָתָן) שני תבשילין לְ׳ זה בזה two messes combined.

Pi. לִפֵּת same. Ab. Zar. 38ª; 59ª לְלַפֵּת בו את הפת to go with bread as a relish.

לְפַת ch., *Pa.* לְפֵּת as preced. *Pi.* Bets. 16ª מידי דְמַלְפֵּת בעינן (Alf. דמְלַפְּפָת) something used as a relish is required, ופת לא מְלַפְּתָא (Ms. M. מילפת, Alf. מִילַפְּתָא) whereas bread is not used for that purpose.

Ithpe. אִילַפְּתָא *to be used as* לְפָתָא; v. supra.

לֶפֶת f. (v. preced. wds.) *something which goes with bread; vegetables.* Ber. 44ᵇ, v. בֵּירִית 4.—Gen. R. s. 15 חד אמר לפת לא פת היתה one says *lefeth* was *lo-path* (no food of man before he sinned, i. e. bread fully seasoned grew out of the ground, and no relish was required); לְ׳ לא פת תרא עתידה להיות *lefeth* will be no food, in the Messianic days; Y. Ber. VI, 10ª bot.; Tanh. Ekeb 7 [read:] ודאחד אומר היתה פת אלא עתידה לעשות לא פת (with ref. to פסת בר, Ps. LXXII, 16; cmp. Sabb. 30ᵇ, Midr. Till. to Ps. CIV, 12).—Esp. *lefeth, turnip.* Kil. I, 3. Ib. 9. Keth. 111ᵇ שועל קינן בל׳ ושקלוהו וכ׳ a fox made his nest in a turnip, and when they weighed it &c.; a. fr.—*Pl.* לְפָתוֹת. Y. Ter. II, 41ᶜ bot. ראשי ל׳ turnip-heads. Yalk. Deut. 944. Snh. 19ᵇ bot. (ref. וילפת, Ruth III, 8, v. Targ.) שנעשה בְּשָׂרוֹ כראשי ל׳ his body became as soft as (boiled) turnip heads. Ber. 56ª Ar., v. אַרְגְּלִידָא; a. e.

לִיפְתָּא, לְפָתָא ch. same. Targ. Ruth III, 8, v. preced.—Ber. 44ᵇ כי חזית ל׳ וכ׳ when thou seest turnips in the market, ask not, what wilt thou eat with the bread. Ib. 56ª, v. אַרְגְּלִידָא; a. fr.—Bekh. 43ᵇ, v. לְפָתָם.

לִיפְתּוֹתָא, לְפִתּוֹתָא f. (preced.) פַּת ל׳ *bread seasoned with a relish.* Tanh. Ekeb 7 (ref. to פסת, Ps. LXXII, 16) יש מקומות שקורין לְפַת ל׳ פיסתא there are places where they call seasoned bread *piss'tha.*

לְפָתָן, לַפְתָּם I m. (v. לְפַת), *one whose head is turnip-shaped.* Bekh. VII, 1 (43ª) לפתן Mish. (Talm. ed. לפתם), expl. ib. 43ᵇ לפתא דדמי וכ׳ (read ם... or ן...), v. אַרְגְּלִידָא.

לִיפְתָּן, לְפָתָן II m. (לְפַת) *relish.* Ber. 40ª עד שיביאו מלח או ל׳ וכ׳ until salt or some relish is placed before each one, v. בְּשַׁשׁ. Neg. XIII, 9; Tosef. ib. VII, 10; Ḥull. 71ᵇ בל׳ מסב ואוכל (ה) reclining and eating (the named quantity of bread) with some relish; Koh. R. to VII, 7 מי שב אוכלה בל׳ (corr. acc.); expl. ib., v. לְפַת; a. e.

לִיפְתָּנָא, לְפַתָּנָא ch. same. Targ. Job VI, 6 Var. Ms. (li. text חפל), v. בְּשַׁשׁ.

לָץ, v. לוּץ.

לֵיץ, לֵץ m. (b. h.; לוּץ) *scorner, scoffer, frivolous person.* *Pl.* לֵיצִים, לֵ׳. Sot. 42ª כת ל׳ the class of scorners. Snh. 101ª, v. בְּנוֹר; a. fr.—מושב ל׳ (Ps. I, 1) scorners' gathering, *bad company.* Kidd. 41ª מושבו מושב ל׳ his company is the bad company (meant in Ps. l. c.). Ab. Zar. 18ᵇ (אסור) מפני מ׳ ל׳ (is forbidden as) coming under the category of being in bad company; a. fr.

לְצוּת f. (preced.) 1) *scorn, lasciviousness.* Cant. R. to III, 4 (play on פלצות, Is. XXI, 4) פה שהוא מפיץ דברי ל׳ the mouth which spreads words of lasciviousness; ע״י שנפקו לדבר ל׳ because they went out for lascivious entertainment; cmp. לֵירָצְנוּתָא.—2) *sport, pleasure.* Tosef. Sabb. VI (VII), 4 שתהא לה ל׳ that she may be entertained; Yalk. Lev. 587 שתתחילה לצאת (corr. acc.).

לֵצָנוּתָא, לְצָנוּת, לֵצָן, v. sub לֵירָצ׳.

לָק m. (לָקַק) *lapping, greedy.* Pesik. Zakh., p. 26ᵇ עמלק עם לק אומה וכ׳ Amalek is *'am lak* (a greedy people), a people that came to lap the blood of Israel like a dog; Yalk. Deut. 938; Yalk. Ex. 262; a. e. Tanh. Ki Thetsé 9, a. e. עם לק פרח וכ׳, v. לָקַק.

לָקָא, לָקָה, v. לקי.

לְקוּחוֹת f. pl. (לָקַח) *bought property,* esp. *mortgaged property sold*; trnsf. *the purchaser of mortgaged property.* Keth. IX, 8 מכר... והיא נפרעת מן הל׳ if her husband sold his property to strangers, and she wants to collect (her K'thubah) from the sold property (sues the purchaser). B. Mets. 12ᵇ ואתי למירתך ל׳ שלא כדין and he might seize the sold property unlawfully.—B. Bath. 107ª האחים שחלקו ל׳ חזו after the heirs have divided up the estate, they are considered as purchasers (from one another, and the brother whose portion has been seized for his father's debts has no redress), opp. יורשים הן they are heirs (and the estate, minus the seized portion, has to be redivided); a. fr.

לְקוּחַ, v. לִיקּוּחַ.

לוֹקֵט, לָקוּט m. (לָקַט; v. לָקֵט) *grain-gleaner,* a sort of *huckster* dealing in grains bought up in small quantities. B. Mets. 72ᵇ יוזק מלקוט חברית ... מ״ש לוקט ed. (Ms. M. throughout לוקט; Ms. R. a. ed. Ven. לקוט, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) why is it different with the gleaner? Because, if he has none, he will borrow from a fellow-gleaner. Ib.

עד שיצא השער ללו׳ ולמוכר until the market price has been announced for (the goods of) the gatherer and the merchant alike; Tosef. ib. VI, 1 ללוקח (corr. acc.).—[Keth. 54ª בלקוט Ar., v. לָקַט.]—*Pl.* לָקוֹטוֹת. B. Mets. l. c. ... היו של ל׳ ושל Ms. H. a. R. (v. Rabb. D. S. l. c.) if the gleaners' goods (mixed goods) were worth four S'ah (and more) a Sela, and those of other people three &c.; [ed. היו לָקוֹטוֹת . . . ולכל אדם וכ׳ if the gleaned grains were worth &c.; Tosef. l. c. היו לקוטות חולכות מארבע (not וחולכות).

לָקוֹטָא ch. same, esp. *the poor gleaner.*—*Pl.* לָקוֹטֵי. B. Mets. 21ᵇ (expl. נמושות) בתר ל׳ gleaners after gleaners (the poor who come for the second gleanings).

לָקוֹטָאי, v. נְקוֹטָאי.

לקוטינטיס, v. לוֹקוֹטִינְטִיס.

לָקוֹנָא, v. לָקִינָא.

לַקוֹשִׁי, v. לָקַשׁ.

לָקוֹשִׁין, v. לָקִישׁ II.

לָקוּתָא f. (לָקַי) 1) *punishment.* Targ. O. Deut. XXXII, 32.—2) *being beaten.* Yoma 71ᵇ לָקוּתֵירוּת, v. כִּיתְּנָן; Zeb. 18ᵇ; Yalk. Ex. 380.—3) *disorder, disease, defect.* B. Bath. 16ᵇ קרנא דקרש ל׳ הוא a complexion like the color of the horn of the unicorn is a defect (and not a perfection). Ḥull. 43ª ל׳ דרכיש the disorder of the kidneys mentioned by Rakhish. Ib. 55ª bot. דמטאי ל׳ וכ׳ when the disorder extends to &c.; a. fr.

לָקַח (b. h.) 1) *to take, receive.* B. Kam. 119ª גבאי צדקה לוקחין וכ׳ collectors of charity may receive from them small contributions. Ex. R. *s.* 3 את שלו ל׳ he received his due (punishment). Tanḥ. Korah 3 טליתו ל׳ he took up his cloak; a. fr.—2) *to carry away; to persuade.* Ib. 1 (ref. to Num. XVI, 1) ויקח אלא משיכת וכ׳ אין *vayikkaḥ* means attraction by soft words; ib. 2 ויקח אלא לשון פליגה אין שלבו לָקְחוֹ *vayikkaḥ* has the meaning of separation, for his heart (pride) carried him away; Num. R. s. 18.—3) *to buy, acquire.* Dem. IV, 5 קח לי וכ׳ buy (provision) for me of one who is reliable &c. Ib. ולָקַחְתִּי . . . . חלך ליקח לך וכ׳ if he went to buy of him (of the designated person), and . . . . not finding him I bought of &c. Ib. V, 1 חלוקתי מן לכשאקחנה וכ׳ he who buys of a baker. B. Mets. 16ᵇ when I shall have bought it; a. v. fr.—לוֹקֵחַ *buyer.* Ib. 15ᵇ bot. דמית ל׳ when the buyer is dead. Ber. 5ª שמח ול׳ and the purchaser is glad; a. v. fr.—Part. pass. לָקוּחַ, f. לְקוּחָה; *pl.* לְקוּחִים, לְקוּחִין; לְקוּחוֹת. Y. Pes. II, 29ᵇ חל׳ בכסף מעשר that which has been bought with tithe-money. B. Mets. 110ª ל׳ היא בידי I have it as a purchased property. Y. Snh. IX, beg. 26ᵈ [read :] עד שתהא הראשונה ל׳ לו until the first wife has been legally acquired (betrothed) by him; (Y. Yeb. XI, 11ᵈ top זקוקה), v. לְקִידָּה; a. fr.—V. לְקוּחוֹת.

Nif. נִלְקַח, נִיקַּח, נִקַּח *to be taken, bought, acquired.* Maas. Sh. I, 3 אינו נל׳ בכסף מעשר must not be bought with tithe-money; Ḥull. I, 7 אינו ניקח. Men. 42ᵇ נִקְחָה; נִקְחִין; a. fr.—Kidd. 2ᵇ (ref. to Deut. XXII, 13) it is not written כי תִקַּח אשה לאיש if a woman is married (marries herself) to a man (Var. תִּקַּח).

Hithpa. הִתְלַקַּח *to be enclosed, squeezed in.* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 11; Pesik. Vayhi, p. 4ª (expl. מִתְלַקַּחַת, Ex. IX, 24), v. עֲשָׂשִׂיתָא.

*לֶקַח ch., *Ithpe.* אִתְלְקַח *to be taken, married.* Keth. IV, 11 (52ᵇ) עד דתתלקחון לגוברין Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. דתיגסבן) until they shall be married; ib. 53ᵇ דתיתלקחן.

לֶקַח m. (b. h.; preced.) *purchase; (acceptable) gift; lesson.* Taan. 7ª (ref. to לקחי, Deut. XXXII, 2) אין ל׳ אלא תורה *lekaḥ* means the Law (with ref. to Prov. IV, 2); Tanḥ. Haăz. 3; a. fr.—אבן הל׳ *auction-stone.* Yalk. Lev. 667, v. מֶכֶר.

לָקַט (b. h.) [*to seize,*] 1) *to gather, glean; to pick,* v. *Pi.*—Part. לוֹקֵט *gleaner, huckster,* v. לָקוֹט.—2) (in sewing) *to gather, pucker.* M. Kat. 26ª bot. ללוקטן ולעשותן כמין סולמות to mend (the rents for the dead) by gathering or making a sort of stairs (chain-stitches), v. סוּלָּם.

Pi. לִיקֵּט same, 1) *to pick, harvest; to pick up, collect.* Tosef. Shebi. IV, 21 לי׳ אתרוג באחד וכ׳ he harvested Ethrogs on the first of Sh'bat; R. Hash. 14ª; Erub. 7ª; Yeb. 15ª. Tosef. R. Hash. I, 9 לי׳ ירק if one picked vegetables; a. v. fr.—Maas. Sh. II, 5 מה שלי׳ לי׳ וכ׳ Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. מה שלקט לקט) what coins he picked up singly belong to the second-tithe fund. Y. ib. 53ᶜ מיכן ומיכן אבל לי׳ והוא שלי׳ על אומד וכ׳ (not אומן) provided he picked up here and there (deliberately selecting), but if he did so at random &c. Bekh. 7ᵇ כל חמטיל בצרים מְלַקֵּט וכ׳ every animal that lays eggs supports its brood by picking up food for it, except the bat . . . which gives suck.—M. Kat. I, 5 מלקט אדם וכ׳ one may (during the festive week) collect for final burial the bones of &c., v. לִיקּוּט. Snh. VI, 6 מְלַקְּטִין את העצמות וכ׳ the bones (of the convict) may be collected and buried in their family tomb; a. fr.—Esp. *to glean, to take the poor man's share in the crop.* Peah IV, 9 מי שלקט וכ׳ (Y. ed. שלי׳) if one gleaned the corner of the field and said, this is to belong to &c.; Gitt. 11ᵇ; B. Mets. 9ᵇ.—Peah V, 6 (Y. ed. לְלַקֵּט לָלָקוֹט). Y. ib. IV, 18ᵇ וילכו וילקטו וכ׳ let them have an opportunity to go and glean in another field &c., v. כִּילּוּי, a. v. fr.—[Peah IV, 5, v. Hif.].—[Sot. 11ᵇ ומלקט לחן וכ׳, v. נָקַט.]—2) *to pluck (hair) out singly.* Naz. 40ᵇ לִיקְּטוֹ במלקט if he plucked it singly with pinchers; Macc. III, 5 לָקְטוֹ. Ib. 20ᵇ במְלַקֵּט לבנות וכ׳ when one plucks out the white hair among the black; Sabb. 94ᵇ; a. e.—[Naz. l. c. עד שילקטנו בתער read שירטלנו as Macc. III, 5.]

Nif. נִלְקַט 1) *to be collected, harvested.* Tosef. Shebi. IV, 21 שגדל בחובה ונ׳ בחובה what has been growing under obligation (as eventually subject to tithes) and been harvested under obligation; שגדל בשביעית ונ׳ בשביעית what has been growing in the Sabbatical year and collected in &c.; R. Hash. 15ª; a. e.—2) *to be made smooth by plucking.* Sabb. 97ª, v. מַלְקֵט.

Pu. לוּקַּט *to be gleaned.* Peah V, 1 גדיש שלא ל׳ תחתיו a stack of grain under which the gleaning for the poor has been left.

Hif. הִלְקִיט 1) *to cause picking, to strew feed for birds.*

Tosef. Sabb. XVIII, 4 מַלְקִיטִין, contrad. to מהלקטין (v. הִילְקֵט); Sabb. 155b.—2) *to arrange the gleaning by the poor.* Peah IV, 5 (3) חזו מַלְקִיטִין על התבל Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. מלקטין) arranged the gleaning by the line, leaving a corner at the end of each furrow.

Hithpa. הִתְלַקֵּט *to be collected; to require collection.* Maas. Sh. II, 5 המִתְלַקְּטִים those coins which have been picked up singly, opp. הנבללין.—Ḥull. 46a מהו מִתְלַקֵּט if the required size of sound flesh can be obtained only by collecting (it not being in one place), how is it?—Ib. 77a מתל׳ מהו how is it, if the quantity of flesh required to cover the broken bone is scattered?

לְקִיט, לַקֵּט, ch. same, *to pick up; to gather.* Targ. Gen. XXXI, 46. Ib. XLVII, 14 (ed. Berl. לַקִּיט). Targ. Ex. XVI, 26; a. e.—Part. לָקֵיט, לָקֵט. Targ. O. Deut. XXIX, 10 לָקֵיט ed. Berl. (ed. Amst. לָקֵט, corr. acc.; h. text וחטב); Targ. Josh. IX, 21 לַקְטֵי Bxt. (ed. מְלַקְּטֵי).—Sabb. 156a דלא לָקֵיט בלישנירה (a calf) that does not take up with its tongue (the fodder placed before it), v. infra; a. e.

Pa. לַקֵּיט same. Targ. Gen. XLVII, 14, v. supra. Targ. Lev. XIX, 9 (Y. II *Pe.*); a. fr.—Targ. II Esth. III, 8 ומְלַקְּטִין (not ומְלָקְטִין), v. חַצְבָּא.—Lev. R. s. 6 שרי חדוא מְלַקֵּט א״ל . . את מלקט לַקֵּט לַקֵּט he began to pick up (the scattered Denars); said he to him, pick up, pick up, for it is thine own thou art picking up.—Y. Sabb. VII, 10a bot. ומְלַקְּטָן (not וולקטה) and gathers them (the sun-dried fruits in cakes or strings; v. Maim. Sabb. VIII, 6); a. e.

Af. אַלְקֵט *to cause to take up, to put the mouth to.* Sabb. 156a מַלְקִיטִין ליה יתירה Ms. O. (Ms. M. מַלְקִטִין ליה, ed. מהלקיטין, v. Rabb. D. S. a. l. note) we may make it take up (taste the fodder).

לֶקֶט m. (b. h.; preced. wds.) 1) *gleanings; the poor man's share in the crop* (Lev. XIX, 9). Peah IV, 3. Ib. 10 אידחו ל׳ חנושר וכ׳ what is called *leḳet* (the poor man's share)? That which drops &c. Ib. 11 ספק ל׳ ל׳ where there is a doubt about *leḳet,* it is *leḳet,* i. e. the poor man has the benefit of the doubt. Ib. V, 1 אומדין אותה כמה ל׳ וכ׳ we calculate how much it would ordinarily give out for the poor man. Y. ib. V, beg. 18d שגדש ע״ג לִיקְטָן של וכ׳ for he piled up the stack over the poor man's share; a. fr.—2) *pucker, seam.* M. Kat. 26b מחוך הל׳ . . . . הקורע he who rends his garment . . . in a place which has been mended by a pucker (after having been rent for a death).

לִיקְטָא, לָקְטָא, ch. 1) same, *gleanings, poor man's share.* Targ. Lev. XIX, 9.—2) *the accumulated food in a bird's crop.* Targ. Y. I Lev. I, 16.

לקטיות Maasr. III, 7; Ohol. XVIII, 10 הל׳ Ar., v. אִלְקָטִירִית.

לֶקְטָקָא, לֶקְטָרָקָא f. (lectica) *sedan-chair.* Mekh. Mishp. s. 1 לא ירכבנו . . . בל׳ he (the Hebrew servant) shall not be used to carry him (his master) in a litter, a chair or a sedan-chair; Yalk. Ex. 311; v. גְּלוּגְדָקָא.

לָקָה, לקי, [*to become less,*] 1) *to suffer, be under a disadvantage.* B. Mets. III, 12 יִלָּקֶה בחסר ויתר he suffers the disadvantages of loss or gain, i. e. he must pay according to the original value of his charge in case of depreciation, or according to the present value in case of a rise in value. Tosef. Yeb. IX, 3 בזו מידת הדין לוֹקָה justice suffers under this rule, i. e. it is inconsistent; Y. B. Kam. IV, beg. 4a; a. e.—Esp. *to be smitten, afflicted with disease* (esp. *leprosy*); (of crops) *to be struck* (by hail &c.); *to be blighted.* Sabb. 87b לָקוּ בכורות the first-born (in Egypt) were smitten. Ib. 97a; Yoma 19b לוקה . . . החושד בגופו he who entertains a suspicion against worthy men, will be smitten with disease; Ex. R. s. 3 אם אתה ראוי לְלָקוֹת בצרעת thou, likewise, deservest to be afflicted with leprosy. Ḥull. 55a לָקְתָה בכוליא אחת if one of its kidneys is disordered.— B. Mets. IX, 7 לקתה the wheat crop was blasted.—Ber. 18b שלו לא ל׳ his crop was not struck by hail.—Makhsh. IV, 3, a. e. שלא יִלָּקֶה הכותל that the wall may not suffer (from the rain); a. fr.—2) (of luminaries) *to be eclipsed.* Mekh. Bo. s. 1 כשהחמה לוֹקָה when there is an eclipse of the sun; כשהמזלות לוֹקִים when planets are eclipsed; Succ. 29a; a. fr.—*Part. pass.* לָקוּי *disordered, sickly, stunted.* Sifra Thazr., Neg., ch. VII, Par. 5; Neg. X, 1 (expl. Lev. XIII, 30) דק ל׳ קצר *dak* means diseased (sparse) and short hair. Yeb. 80a כל שממעי אמו ל׳ one born with defective genitals. Tosef. ib. X, 6 קולו ל׳ his voice is abnormal (womanly, thin). Ib. 7 קולה ל׳ her voice is abnormal (manlike; Yeb. 80b עבה). Ib. שערו ל׳ his hair is abnormal; a. fr.—3) (law) *to be punished with lashes.* Macc. I, 1 לוקה ארבעים he receives forty lashes (v. אַרְבַּע). Ib. III, 1 אלו הן חלוקין the following persons receive (thirty nine) lashes. Snh. IX, 5 מי שלׁ׳ ושנה he who has been lashed twice (and commits the same offence again); a. v. fr.

Hif. הִלְקָה 1) *to disaffect, weaken, strike.* Ber. 18b ברד מפני שהוא מַלְקֶה אותו hail will ruin his crops. Sabb. 113b מַלְקֶה because it makes thin (weakens one's constitution); a. e.—*Part. pass.* מוּלְקֶה *sickly, broken down.* Ruth R. to I, 5 אף הוא משובר ומ׳ he (the messenger) was likewise broken down and sick; Lev. R. s. 17; Pesik. Vayhi, p. 66a; Pesik. R. s. 17 מְלוּקֶה (part. *Pu.*).—2) *to punish with lashes, flog.* Macc. III, 10 כמה מַלְקִין אותו how many lashes does the court inflict? Ib. 12 כיצד מלקין אותו how is the flogging done? Kidd. 81a מלקין על לא טובה השמועה the court orders the flogging of a person for conduct giving rise to suspicion, basing its action on I Sam. II, 24. Gen. R. s. 7 אתה מַלְקֶנִי, v. קַנְבָּלָה; a. fr.

לָקָא, לְקִי ch. same, *to be affected, disordered, smitten, punished.* Targ. O. Ex. V, 14 לְקוֹ (Y. לָקוּ). Ib. 16 לָקֵן (Y. לָקְדָרוּן). Ib. IX, 31, sq. Targ. Y. I Num. XXVI, 11; a. fr.—Tem. 4b אמאי לָקֵי why should he be punished?—Ib. 5a תא נמי לִילְקֵי let him, too, be punished. Y. Kidd. I, 61b bot. אין מטת מִילְקֵי וכ׳ if it should happen to thee to suffer, it is better that I suffer in thy place; Pesik. R. s. 23—24 דילמי (corr. acc.); a. fr.

Af. אַלְקִי as preced. *Hif.* Targ. Deut. XXII, 18 וַיַּלְקוּן (not וילׁ׳). Ib. XXV, 2, sq.—Targ. I Sam. V, 6; a. fr.—Sabb. 113b כיון דמַלְקֵי because it is ruinous to health.—Kidd. 81a מַלְקֵי ומכריז punished the woman of bad repute and published the cause (for the protection of her children, v. בַּעַז). Ib. מר נמי מַלְקֵי וכ׳ why do you not likewise punish and publish?; a. fr.

לְקִידָה f. (לָקַח) 1) *taking, seizing.* Succ. 37ª (ref. to Lev. XXIII, 40) בעינן ל׳ חמה a real taking in hand is required. Ib. ל׳ ע״י דבר אחר an indirect taking (with gloved hand, by a string &c.). Ib. 11ᵇ ילפינן ל׳ ל׳ וכ׳ he compares the expression לקח (in Ex. XII, 22 a. Lev. l. c.); a. fr.—2) *purchase, acquisition.* Ex. R. s. 28, beg. (ref. to Ps. LXVIII, 19) בל׳ נתנה לו he gave the Law to him as an absolute acquisition.—Esp. *taking a wife, betrothal.* Y. Snh. IX, beg. 26ᵈ; Y. Yeb. XI, 11ᵈ top (ref. to Lev. XX, 14) בכולהון כתיב שכיבה וכאן כתיב ל׳ וכ׳ in all the other laws of incest the verb *shakhab* is used, but here *lakaḥ* is chosen, to intimate that one of the two must have been legally betrothed to him. Y. ib. VI, 7ᵇ bot.; (Bab. ib. 55ᵇ קִידָּה); a. e.—3) *taking away by death.* Gen. R. s. 25, beg.

לָקֵיט, לָקִיט, v. לָקַט.

לָקִיט m. (לָקַט) *gleaner*, a sort of *client, retainer.* Shebu. 46ᵇ שכירו ולקיטו מאי how about his hired laborer or his client (may they take the oath)?—Y. Erub. VI, 23ᶜ top שמשו ולקיטו his (the gentile's) attendant or client. Keth. 54ª וחילופה בל׳ (Ar. בלקוט) and the reverse is the law (as to deducting from his wages the outlay for his garments) concerning the client; וכן בל׳ the same is the law &c.

לָקִיט* I ch. same, esp. *beggar.*—*Pl.* לְקִיטַיָּא. Y. Taan. IV, 69ª bot. לל׳ (ed. לקיטא, corr. acc.); Lam. R. to II, 2 quot. in Arab. s. v. גרב; v. מְרָקוּעַ I.

לָקִיט II m. (part. pass. of לָקַט) *pinched out, chiselled, in bass-relief* (cmp. Syr. לקטא *embroidery*, P. Sm. 1970). Targ. I Kings VII, 19. Ib. 26; Targ. II Chr. IV, 5 ל׳ כשושנתא chiselled in the shape of a rose.

לְקִיטָה f. (לָקַט) *picking, collecting, harvesting.* Peah I, 4 ולקיטתו כאחת and such fruits as are harvested all at once (not singly as they become ripe). R. Hash. 14ᵇ בשעת לקיטתו עישורו the duty of giving tithes begins when it is being cut. Ib. 15ª; Tosef. Shebi. IV, 21 אחר לקיטתו למעשר after it is harvested begins the duty &c.; Succ. 40ª אחר לקיטתן זו דיא עשיידתן the cutting them is their making (preparing for the religious ceremony); a. fr.

לַקְנָא, לַקִינָא m. (לקק, cmp. לָגִין a. Greek λεκάνη) *bottle, flask.* Targ. Jud. VI, 38 לקנא ed. Lag. (Var. לקי׳, לגינא, Ar. לקונא; h. text ספל).—Sabb. 12ª ללקי׳ דמיא Ar. (Ms. M. ללקנא; ed. לקנא, corr. acc.) into a flask filled with water. Ib. 143ª (Ms. M. לנקא, corr. acc.; Rashi Ms. לקונא, v. Rabb. D. S. a. l. note 100). Ber. 62ª בלקנא . . . מקרקשא (Ms. O. בלקונה) clappered . . . . with a nut in a flask. B. Kam. 113ᵇ, v. פְּלִיזָא.—*Pl.* לַקְנִין, לָקְנִין. Targ. Job XXXII, 19, v. לְגִינָא.—Gen. R. s. 13, v. next w.

לוּקְנִיתָא, לְקִינִיתָא f. (preced.) *a little flask.* Koh. R. to I, 7 מלון לוק׳ מים ויהוו יהבין לגווה (not בגויה) they filled a flask with (Ocean) water and added water thereto, and it absorbed it.—*Pl.* לְקִינְיָיאתָא. Gen. R. s. 13 יהבון ליה מלא ל׳ וכ׳ (Ar. מלא לקונין) they handed him flaskfuls &c.; (Yalk. Koh. 967 מלון מינה לגינתא).

לָקִישָׁא, לָקִישׁ I pr. n. m. *Lakish, L'kisha*; רבי שמעון בן ל׳, abbrev. ר״ל, ריש ל׳ R. Simeon ben Lakish (Resh Lakish) an Amora, contemporary and brother-in-law of R. Johanan by whom he was converted from a lawless life. Hull. 56ª. Gitt. 47ª; a. fr.—B. Mets. 84ª בר לקישא; a. e.

לָקִישׁ, לַקִּישׁ II m., לָקִישָׁא c. (לְקַשׁ) *slow, late* (in the season); *late rain; late-born* (cmp. אַפֵּיל). Targ. Deut. XI, 14 (ed. Berl. לַקֵּשׁ). Targ. Y. Lev. XXVI, 4. Targ. Hos. VI, 3; a. fr.—Snh. 18ᵇ, a. e., v. בַּכִּיר. Koh. R. to VII, 26 ל׳ לסטרים, v. בַּכִּיר.—*Pl.* לָקִישַׁיָּא, לְקִישִׁין; לַקֵּשׁ׳; f. לְקִישָׁן. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 לְקוּ׳. Targ. Gen. XXX, 42 (ed. Am. לַקְּשֵׁי׳; h. text העטפים). Targ. Y. Ex. IX, 32.—Gen. R. s. 73, end (ref. to העטפים, v. supra) ל׳ דלבן the late-born were Laban's; Lev. R. s. 30 לקישא (corr. acc.).

לַקִּי׳, לַקִּישׁוּתָא f. (preced.) *lateness, retardation.* Targ. O. Gen. XXX, 42 בל׳ ענא (ed. Berl. לְקָרִשׁוּת, v. Berl. Targ. O. II, p. 11; ed. Amst. לְקִשׁוּת) when the sheep were late (tired).

לָקָן m. (לְקַר; transl. of λεπτόν) *a very small copper coin.* Y. Maas. Sh. IV, beg. 54ᵈ ובארבאל בתרין אלפין ול׳ (not ול׳ . . . ובאדבאל) and in Arbela the Denar is worth two thousand P'rutahs and one Lakan.—Y. B. Mets. IV, beg. 9ᶜ אסיר ל׳ בל׳ to lend money on Lakan against L. (counting Lakans in place of Denars) is forbidden.

לַקְנָא, v. לְקִינָא.

לַקְנִי *Lakni*, name of a bird. Hull. 63ª.

לָקַק (b. h.; cmp. לחך) *to lap, lick.* Pesik. Zakh. p. 26ᵇ אומה שבאה לָלוֹק וכ׳ (not שבא); Tanḥ. Ki Thetse 9; Yalk. Deut. 938, v. לָק.

Pi. לִיקֵּק same. Snh. 68ª ככלב המְלַקֵּק וכ׳, v. חָסַר.

Hif. הֶלֵּק same. Par. IX, 3 מפני שהיא מַלֶּקֶת (ed. Dehr. מְלַקָּה) because it (the weasel) laps (lets the water drip back out of its mouth).

לָקַשׁ (b. h.) *to be slow, late.*

Hif. הִלְקִישׁ 1) *to retard.* Num. R. s. 1, beg. (ref. to מאפלירה, Jer. II, 31; cmp. אַפֵּיל) שמא . . . . והלקשתי אותה did I ever promise . . . and retard it?; Tanḥ. B'midb. 2; Yalk. Jer. 267; Num. R. s. 23 שמא . . והלקשתי אתכם did I promise to bring you . . . and keep you back?—2) *to do a thing late, finish in a hurry, in a state of exhaustion.* Lev. R. s. 30 (interpret. ריעטף, Ps. CII, 1, with ref. to Gen. XXX, 42) מה הפועל . . . לכשיפלוג ממלאכתו קימעה וילקישנה (not מלאכתו) בסוף as a laborer sits waiting for the time when he may rest a while from his labor, and finally finishes it in a hurry (when it is late).

לָקַשׁ* ch. same, *Pa.* לַקֵּישׁ *to be late, tired.* Targ. Y. Gen. XXX, 42 לַקּוּשֵׁי (infin., not ל׳), v. לַקְרִשׁוּתָא.

Af. אַלְקֵשׁ as preced. *Hif.* 2. Yalk. Ps. 855 (ref. to יעטף, v. preced.) דהוא אתי ומַלְקֵשׁ לה for he (the poor man) comes (to prayer late) and goes through it in a state of exhaustion.

לַקֵּשׁ, v. לַקֵּישׁ.

לקת, inversion of תקל (Dan. V, 25). Snh. 22ª אנם אנם מנא מנא תקל ופרסין for ל׳ ניסרפו.

לְרַע (= לַאֲרַע, v. אַרְעָא) *below.* Targ. Y. II Gen. XL, 23 חסדא דל׳ human favor, opp. דלעיל. Targ. Ez. I, 27.—מִלְּרַע (*from*) *below.* Targ. Gen. I, 7 (ed. Berl. מִלָּרַע). Targ. Deut. XXXIII, 13; a. e.—Y. R. Hash. II, 58ª bot. Y. Peah V, end, 19ª מן לרע; a. fr.—[In Hebr. grammar: מלרע *accent on the last syllable*; מלעיל *on the penultima.*]

לָשׁוֹן c. (b. h.; לוּשׁ) 1) *tongue.* Ber. 61ª, v. תָּחַךְ. Bekh. VI, 8 (40ª), v. מְדַבֵּר. Lev. R. s. 16; a. v. fr.—*Pl.* לְשׁוֹנוֹת. Ib. s. 33, beg.; a. e.—Transf. a) *language.* Sot. 49ᵇ ל׳ סורסי, Syriac, v. סוּרְסִי; ל׳ הקודש (abbr. לה״ק) Hebrew; ל׳ יונית Greek; a. v. fr.—b) *expression, phraseology, parlance.* Ber. 31ᵇ, a. fr. כלְשׁוֹן בני אדם, v. דָּבַר. Y. Ned. VI, beg. 39ᶜ ל׳ תורה Biblical usage; ל׳ ב״א common parlance (later Hebrew).—ל׳ נקי or ל׳ נקיה *decent expression, euphemism.* Gen. R. s. 70; s. 86 (ref. to Gen. XXXIX, 6) ל״נ it is a euphemism, i. e. 'the bread which he ate' means his marital life. Pes. 3ª; a. fr.—Ib.ᵇ כבוד ל׳ respectful, chaste language.—Par. I, 1 מה הל׳ שלשית what does the expression שחייב אדם לומר בל׳ רבו mean?—Eduy. I, 3; Sabb. 15ª in transmitting a tradition one must use the very words of the teacher, v. חִיֵּן; Ber. 47ª. כפול—ל׳ a reiteration of the same word or an amplification. Cant. R. to I, 16, opp. ל׳ פשוט plain expression, v. infra.—ל׳ נופל על ל׳ *assonance, alliteration.* Gen. R. s. 31 (נָחַשׁ a. נְחָשַׁת); a. e.—ל׳ הרע (abbr. לה״ר) *evil talk, calumny, gossip, denunciation.* Arakh. 15ᵇ; a. v. fr.—ל׳ זכר, ל׳ נקבה, v. זָכָר, נְקֵבָה.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. XIX, 17ª; Y. Yeb. VIII, 8ᵈ bot. (ref. to חמול ימול, Gen. XVII, 13) ל׳ ריבויין הן the double expressions intimate amplification (repeated action); ל׳ כפולין וכ׳ (כפולות) they are merely double expressions, the Torah speaking in the usual way (according to popular usage, v. supra); Y. Ned. I, beg. 36ᶜ. Y. B. Bath. VIII, end, 16ᶜ בעלי ל׳ linguists; a. fr.—2) *anything tongue-shaped, strip, strap, wedge.* Yoma VI, 8, v. זְהוֹרִית. Erub. 12ª ל׳ ים a small inlet, creek; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Mets. II, 1 ל׳ של ארגמן purple wool coming in straps; Erub. 96ᵇ, opp. חוטין in threads. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 שתי ל׳ two straps of a bed, v. לוּז I.—Kel. XVIII, 4 מלבן שנחנו על ל׳ a bottom of a bed made to rest on wedge-shaped corner pieces; a. e.

לְשִׁישִׁית f. (=לשלישית, v. לְשַׁלֶּשֶׁת) *juice* of a plant used for drying. Tosef. Kil. III, 12. Tosef. Shebi. V, 6; Y. ib. VII, 37ᶜ top שְׁלִשׁוּשִׁית.

לִישׁ׳, לִשְׁכָּה f. (b. h.) *cell, chamber, compartment.* Midd. V, 4 לִשְׁכַּת הָעֵץ the compartment (in the Temple) for the storage of wood; ל׳ הגולה the compartment containing the pilgrims' well; ל׳ הגזית, v. גָּזִית.—Esp. ל׳ הל׳ *the Temple treasury* for congregational sacrifices. Shek. III, 2 בשלש . . תורמין את הל׳ the funds in the treasury are arranged in three piles. Ib. תרומת הל׳ the treasure of &c. Ib. IV, 1 נוטלין שכרן מתרומת הל׳ receive their wages out of the Temple fund; a. fr.—*Pl.* לְשָׁכוֹת. Midd. V, 3. Tam. III, 3; a. e.

לִישׁ׳, לִשְׁכְּתָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2 תרומת הלשכה =h. אפרשות ל׳, v. preced. Targ. Jer. XXXV, 4; a. fr.—*Pl.* לִשְׁכָּן, לִשְׁכָּתָא, לִי׳. Targ. I Chr. IX, 26. Targ. Ezek. XL, 17; a. fr.

לִי׳, לִשְׁלוּשְׁתָּא (v. next w.) *foam* (of nostrils). Targ. Job XXXIX, 20.

לִי׳, לִשְׁלֶשֶׁת f. (transpos. of שלשלת, v. שָׁלַל a. cmp. late Hebr. שִׁלְשׁוּל *diarrhœa*) *secretion, chicken's dirt, spittle* &c. Sabb. XXI, 2.

לָשַׁן, *Hif.* הִלְשִׁין (b. h.; denom. of לָשׁוֹן) *to slander, speak evil of.* Esth. R. to III, 9 עמד שטן וה׳ עליהם וכ׳ Satan arose and denounced them (the Israelites) before the Lord. Ex. R. s. 3 מה הנחש כשה׳ וכ׳ as well as I smote the serpent when he spoke evil (of the Lord). Ib. לקח את שלו על שה׳ was punished because he had spoken lightly (of the Israelites, Ex. IV, 1); a. fr.

לְשַׁן, *Af.* אַלְשֵׁן ch. same. Targ. Prov. XXX, 10.

לַת, v. לַתַּת.

לָתָא f. (לוּת, denom. of לָוָה, *to join, attach*, v. P. Sm. 1920) 1) *fellowship, company.* Yeb. 29ª גזרה אחותה משום ל׳ דידה they made her sister subject to *Hălitsah* (v. חֲלִיצָה) on account of her associate in the case (i. e. her sister).—2) *that which clings to a person, fate, luck.* B. Mets. 20ᵇ משום לְתָאֵי דידי פקע the cedar column burst in my luck (to avenge the wrong done me). Ib. 106ª משום לְתָאךְ הוא (לָתָךְ דידך) it happened in thy (bad) luck; משום לתאי in my bad luck.

לְתִיתָה f. (לַתַּת) *moistening the grain* before grinding. Pes. 36ª ל׳ ליתה בוריזין the moistening is not done by careful persons (priests). Ib. 40ª אי אפשר לנקיה בלא ל׳ Ms. M. (ed. נקיה) white flour cannot be produced without moistening. Ib. אי לא דבעי ל׳ וכ׳ if it required no moistening what is the guard for? (v. שְׁמִירָה).

לֶתֶךְ m. (b. h.) *Lethekh*, a dry measure, half a *Kor* (כּוֹר); also (= ביה ל׳) a land-measure. Shebu. VI, 3.—B. Mets. 104ª; B. Bath. 7ª האומר ביה כור . . אע״פ שאין בו אלא ל׳ וכ׳ if one said, 'I sell thee a Beth-kor of land', although it measures only a L. &c.

לַתַּת (cmp. לוּשׁ a. Arab. *latta*) *to stir, mix*, esp. *to stir the grain* in water for the purpose of moistening it before grinding, in gen. *to wash* or *moisten grain.* Tosef. B. Kam. X, 9 ולא לְתָתָן and the miller omitted to moisten it. Tosef. Makhsh. III, 2 ללותתן בטל וכ׳ to have them washed in the dew or rain. Pes. 36ª אין לותתין וכ׳ must not be washed before grinding; a. fr.

לְהַת ch. same. Pes. 36ᵃ [read:] מִילְהַת נמי נִילְהוֹת (v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. M. לִיתוֹתִי, read לַהוֹתִי *Pa.*) let it also be permitted to wash (the grain for the meal-offerings), Y. Gitt. I, 43ᶜ מה אתון לָהְיִין how do you moisten the wheat (without fitting it for levitical uncleanness)?—אנן שלקין ביעין ולהין במיהון we boil eggs and wash with the water in which they were boiled; Y. Shebi. V, 36ᶜ top (corr. acc.).

מ

מ *Mem*, the thirteenth letter of the Alphabet. It interchanges with נ, esp. in the plural termination ־ים, (Chald.) ־ין, e. g. חַמְשִׁים=חֲמִשִּׁין, קוֹרְאִים=קוֹרְאִין &c., with ב, v. letter ב.—מ is frequently inserted for emphasizing a succeeding labial, cmp. סַמְפִּירִינוֹן a. סַפִּיר, זַמְבְּלִיגָא a. זַבְלִיגָא &c.—מ as a preformative letter in denominatives, e. g. מְזוּזָה from זוּז, מַדְבְּחָא from דבח, מְאוֹרָע from ארע &c.

מ׳, as a numeral letter, *forty*. [מ׳ the letter *Mem*, v. מ״ם.]

מִי־, מִ־ (followed by Dagesh forte), מֵ־, מֵי־ (before gutturals) prefix for מִן, 1) *from, of*, e. g. מִמָּקוֹם *from a place*; מֵאֵמָתַי *from what time* &c.—מֵאֵל־, v. אֵל.—2) (v. מִדֵּי־) *from the time that, when; from the fact that, since*; also separated מִי, e. g. Sot. IX, 7 משנתערפה העגלה מִי שחוא אומר after the heifer has been killed; Num. R. s. 2 מִי שהוא אומר (=מְשֶׁ־) after having said; Y. Shek. V, end, 49ᵇ מירחזר when I come back; Y. Peah VIII, 21ᵇ top מי חזרון מי חזרון וכ׳ when we come back,—when they came back &c.; Y. Ber. II, 5ᶜ bot. מִסָּבְרִית ed. Lehm. (ed. מי סברית) because I thought; Y. Taan. IV, 69ᵃ מנפקין (Lam. R. to II, 2 מן דנפקין) when they came forth; a. fr.

מָא, מַא ch.=h. מָה, 1) *what?* Targ. O. Gen. XXXI, 26 ed. Berl. (mostly מָה, q. v.). מָא אִם, contr. מָאִים *what* (will happen) *if?, suppose, perhaps*. Targ. O. Gen. XVIII, 24 מא אם ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מאים); a. fr.—מָא דֵין, contr. מָדֵין, מַדֵּין *what is this?, why?* Targ. I Kings I, 13 מא דין (מה) (ed. Lag. מדין; h. text מדוע). Targ. Jer. XII, 1. Targ. O. Gen. XL, 7 (some ed. מָה דֵין); a. fr.—2) *how!* Ib. XXVIII, 17 (ed. Berl. מַא, oth. ed. a. Y. מַה).

מאגניות, Pesik. R. s. 33 אחד עשר מ׳, a corruption, prob. for אחת עשרה אוֹתִיּוֹת, v. אוֹת II.

מְאֹד m. (b. h., v. Schr. KAT², p. 564) *much;* (adv.) *very*. Ber. IX, 5 (ref. to מאדך Deut. VI, 5) . . בכל מדה ומדה . . חוי מודה לו׳ במ׳ מ׳ . . (Ms. M. a. Y. ed. מ׳ מ׳; Bab. ed. 54ᵃ במ׳ מ׳ omitted) whatever measure he may measure out to thee, give thanks to him very, very much. Ab. IV, 4 מ׳ מ׳ חוי וכ׳ be exceedingly lowly in mind (humble).

מַאְדִים m. (אָדָם) *the planet Mars*. Gen. R. s. 10. Sabb. 129ᵇ, v. זְוָוא I; a. e.

מַאְדָנִין *scales*, v. מוֹדָנָא.

מֵאָה (b. h.) *one hundred*. Tosef. Ber. VII (VI), 24 מ׳ מצות one hundred religious acts. Ib. 8; a. v. fr.—Pesik. Vattom., p. 131ᵇ מ׳ חסר שתים ninety-eight; a. fr.—*Du.* מָאתַיִם. Ex. R. s. 23; Mekh. B'shall., s. 6. Macc. I, 2. Keth. I, 2, v. פְּתוּבָה; a. fr.—*Pl.* מֵאוֹת. Macc. 23ᵇ; a. fr.

מְאָה ch. same. Targ. Gen. V, 3, sq.; a. fr.—*Du.* מָאתַיִן, מָאתָן. Ezra VI, 17.—Targ. Gen. XXXII, 15; a. fr.—*Pl.* מַאֲוָן. מְאָוָתָא, מָאנָן. Targ. II Sam. XVIII, 4 ed. Lag. (ed. מאתן; corr. acc.). Targ. I Sam. XXIX, 2.—Targ. O. Ex. XVIII, 21 מְאָוָתָא ed. Berl. (oth. ed. מַאֲוָן; Y. מַאֲוָו׳); a. fr.—Y. Kil. IX, 32ᵇ bot. תלת מ׳ צומין three hundred fasts; Y. Keth. XII, 35ᵃ bot. מאתן (corr. acc.). Y. Naz. V, end, 54ᵇ תלת מ׳ נזרין three hundred Nazarites; תשע מ׳ קרבנין nine hundred sacrifices; (Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Gen. R. s. 91 תלת מאה, תשע מאה); a. fr.

מָאוּז* (or מַאֲוָן) m. (Arab. *mawz*) *the fruit of the wild Strawberry-tree* or *Arbutus* (v. Löw Pfl. p. 334; Sm. Ant. s. v. Arbutum).—מי מ׳ the juice of the wild Strawberry, used for adulterating honey. Koh. R. to VI, 1; IX, 13 Var. in Lonzano (ed. מַאוֹס, מאיס, מאים); Tosef. B. Bath. V, 6 מאון ed. Zuck. (corr. acc.; Var. מעיין, read: מַעֲוָוו׳); Sifra Vayikra, Ḥoba, Par. 12, ch. XXII; Yalk. Lev. 479 מעיין (corr. acc.).

מאום, Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot. לאמאום=לְמ׳, v. אַמָּאוּס.

מָאוּן, v. מְאָה.—[Tosef. B. Bath. V, 6 מאון ed. Zuck., v. מָאוּז.]

מָאוֹס or מַאֲוָס, Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מָאוּז.—[Part. pass. of מָאַס, q. v.]

מְאוֹסָת, מְאוֹס, v. מִיאוּס, מִיאוֹסָא.

מָאוֹר m. (b. h.; אור) 1) *luminary, light*. Ber. VIII, 5 Beth-Shammai reads שברא מאור האש (Blessed be &c.) who created the light of fire; Beth Hillel בורא מְאוֹרֵי האש the Creator of the lights (colors) of fire. Tosef. ib. VI (V), 6 they differ על חמ׳ וכ׳ as to the order of the benedictions over light and over spices; Ber. 52ᵇ; Pes. 103ᵃ; a. fr.—מְ׳ עינים *eye-sight*. Ib. 62ᵇ. Y. Taan. IV, 68ᵈ top.—Ḥag. 5ᵇ (euphem.) ומ׳ עינים הוא he is *blind* (cmp. נִהוֹרָא).—Ber. 17ᵃ במ׳ תורה . . . . עיניך may thy eyes shine through the light of the Law. Midr. Till. to Ps. CXIX, 135 במ׳ פנים with a shining face (benevolence); a. fr.—*Pl.* מְאוֹרוֹת; constr. מְאוֹרֵי. Ber. 52ᵇ הרבה מ׳ יש באור there is a com-

מְאִינָן, Pesik. R. s. 33 ר׳ ר׳ אומר מ׳ (Y. Sabb. II, 4[d] bot. מרינון), corrupt. of ראנטרינון, v. אלטרינון.

מְאִיס, Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מָאוּס.

מָאִיס (v. מָאַס) *to be sticky, soiled; to be repulsive* (cmp. זהם). Targ. Ps. XXXVIII, 6 (Ms. אירתימסרו, v. מָסַר).—B. Kam. 18[a] דמ׳ בלישא (not דמאוס), v. וום.—Part. מָאִיס. Targ. Ps. LVIII, 9 (ed. Wil. מָאַס, read מָאִס).—Keth. 63[b] משום דמ׳ מ׳ עלי he is repulsive to me. Yoma 63[b] משום דמ׳ because it is offensive (on account of blemishes).—Ber. 50[b] מידי דלא מ׳ Ms. M. (ed. מְמָאִיס) something which is not sticky (the handling of which does not create aversion); a. e.—*Pl.* מָאִיסֵי, מָאִיסִין. Targ. Y. Deut. XXVIII, 13 (opp. מנטלין).—Yeb. 100[a] משום דמ׳ because they (the uncircumcised and the unclean) are rejected on account of their physical condition; a. e.—Lam. R. to III, 45 (transl. סחי ומאוס, ib.) מָאֲסָנֵיָא פְּסִילַנֵיָא loathsome, outcasts, v. פְּסִילָא.

Ithpe. אִתְמְאִיס *to become repulsive, to decay.* Ber. 50[b], v. supra. Pes. 28[a] חמץ דמִתְמְאִיס Ms. M. 1 (Ms. M. 2 דמאיס; ed. דמְמִיס) leavened matter which decays in course of time; ib. ע״א דלא מתמאיס Ms. M. 1 (Ms. M. 2 מאיסה; ed. מְמִיסָה, v. Rabb. D. S. a. l. note) an idolatrous object which is not subject to decay.

מָאִיסָה f. (מָאַס) *rejection, contempt; use of the verb* מָאַס. Lam. R. to V, 20; Pesik. R. s. 31; Yalk. Is. 332. Lam. R. to V, 22 (ref. to מאס ib.) אם מ׳ ליה הוא סבר וכ׳ if it be a rejection, there is no hope (of a reconciliation), but if it be anger, there is hope.

מְאִיסוּתָא f. (מְאִיס) *repulsiveness.* Men. 69[a] משום מ׳ דמאיסותא Ms. R. (ed. אסדא למְאִיסוּתָהּ הוא . . . וכ׳) is it on account of repulsiveness (that they must not be used for offerings), and when they have been sown, their repulsiveness is gone, or &c.?

מֵאִיר pr. n. m. *Meïr*, esp. R. M., a renowned Tannai, disciple of R. Akiba and of Elisha ben Abuya (v. Fr. Darkhe Mish., p. 154, a. אֱלִישָׁע). Erub. 13[b] לא ר׳ מ׳ שמו אלא ר׳ מיישא שמו (v. Rabb. D. S. a. l. note) his name was not R. M. but R. Maysha. Hor. 13[b], v. אַחֵר. Gen. R. s. 9, a. fr. בתורתו של ר׳ מ׳ in R. M.'s copy of the Pentateuch. Ḥull. IV, 4; a. v. fr.

מְאֵירָתָא, מְאֵירְתָא, v. sub מְאֵר׳.

מַאיְשָׁא, v. מֵישָׁא II.

מְאִית, v. מוּת.

מָאַךְ, v. מוּךְ.

מְאַךְ ch. (v. מוּךְ) *to sink; to be humbled.* Targ. Jud. VI, 6. Targ. Is. II, 9. Ib. XXV, 5 וּמְאָכוֹן (ed. Ven. וְרָמָּ; ed. Wil. ומאסון, corr. acc.). Ib. XXIX, 4; a. fr.

Af. אַמְאֵיךְ 1) *to lower, humble.* Ib. LI, 23; a. fr.—Targ. Ps. XLIV, 20 Ms. (ed. אַמְכֵּי, v. מוּךְ).—2) *to lower one's self, bow down.* Targ. Is. l. c.

Pa. מָאֵיךְ, מָאַךְ *to lower, humble.* Ib. XXV, 5. Ib. XXVI, 5 Levita (ed. *Af.*). Targ. Job XVII, 13. Targ. Ps. CXLVII, 6

bination of lights (colors) in the artificial light. Ib. פליגי מאור ומאורי they differ as to (saying in the benediction) *maor* or *m'oré*, v. supra. Meg. IV, 6 כל שלא ראה מ׳ מימיו he who has never seen the luminaries (born blind). Ber. 12[a] (closing formula of a morning benediction) יוצר המ׳ the Creator of the luminaries; a. fr.—2) *light-hole, opening, window.* Ohol. XIII, 1 חצושה מ׳ בתחילה he who leaves an opening (in the wall) from the start (when building). Tosef. ib. XIV, 1 פתח שעשאו למ׳ an opening which one made to serve as a window; חגיפו למ׳ if he filled the window up. Sabb. XXIV, 5; a. fr.

מְאוֹרָע m. (אֵרַע I) *event, occasion.* Sifré Deut. s. 1; Yalk. ib. 792 נקראו על שם המ׳ they were named from a certain event which occurred there. Gen. R. s. 37, end היו מוציאין שמן לשם המ׳ they passed (invented) names referring to events (instead of to genealogy). Y. Taan. I, 63[d] bot. לפי המ׳ . . . לפי הזמן according to the season, according to the needs of the occasion. Sabb. 24[a] ואומר מערן המ׳ and insert words (in the prayer) corresponding to the needs of the occasion; (Tosef. Ber. III, 10, sq. מוֹרָע ed. Zuck., Var. מאורע); a. fr.

מְאוּשְׁכָּן, מאושבן, v. אֶשֶׁךְ.

מְאֻזָּנָן, מֹאזְנָן, v. מֹוזְנַיִם.

מֹאזְנַיִם, מְאֻזָּנַיִם m. du. (b. h.; אֹזֶן) 1) *balances.* Ab. II, 8, v. בֹּקֶר. Pesik. R. s. 20 מעשיו שקולים במ׳ his deeds are weighed on balances; a. fr.—2) *Libra*, a sign in the Zodiac. Ib. Yalk. Ex. 418; a. e.

מְ׳, מָאנָא* m. collect. n. (אתי) *harmonious singers, chorus.* Targ. II Esth. I, 2, beg. איך מ׳ דיהיב וכ׳ (Var. איך מודה ויהיב) like a chorus that renders praise &c.

מָאנְתָא, v. מַחֲתָא.

מָאנְתָא* m. (אָחָה; cmp. מָחֵי) = אִרְחוּי, *seam* made by stitching together the rents of a garment after mourning time. Treat. S'maḥ. ch. IX.

מַאי (= מא דו) *what?; why?* Ber. 2[a] מ׳ שנא דתני וכ׳ what does the change in putting evening before morning mean?, i. e. why does the redactor of the Mishnah put &c.? Ib. ומְמַאי דהאי וכ׳ and whence is it proven that this &c.?—Ib.[b] ומ׳ וטהר and what does *v'taher* mean? Ib. מ׳ ואומר why this *v'omer*, i. e. why is another citation required? Ib. 3[b], a. fr. מ׳ לאו, v. לָאו. Ib., a. fr. מ׳ טעמא, v. טַעֲמָא. Ḥull. 107[b] מ׳ הוי . . . וכי נוגע and even if one touch the other, what of it? Ib. אמ׳, v. אֲמַאי. Gitt. 56[b] אסוותא מ׳ הוא . . . those remedies (mentioned before) which cured R. Z.;—what are they? Pes. 3[b] מ׳ האי דקמן what does this (case) before us mean? Snh. 39[a] מ׳ האי what does this (sigh) mean?—Pes. 9[a], a. fr. האי מ׳, v. הַאי; a. v. fr.—In Talm. Y. also מַי, מֵי. Y. Ber. VI, 10[b]; ib. III, 6[b] bot., v. כְּדוֹן; a. fr.

מָאִים, v. מָא. [Koh. R. to VI, 1; IX, 13, v. מְאוּס.]

מָאן m. pl. = מַיִן, *water.* Targ. II Chr. XXXII, 4; a. e.

Ms. (ed. מְכִיךְ, v. מָכַךְ). Targ. Prov. XXIX, 11 ed. Wil. [read:] מֵאֲכָךְ lowers it (appeases the fool's anger), v. חֲשֵׁב.

מָאבָא, v. מָבָא.

מַאֲכוֹלֶת f. (אָכַל) 1) *louse.* Nidd. 14ª. Ib. 52ᵇ. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 21; Sabb. 12ª; a. fr.—*Pl.* מַאֲכוֹלוֹת. Y. Nidd. II, 49ᵈ bot. (ed. Krot. sing.).—2) *wood-worm.*—*Pl.* as ab. Y. Taan. IV, 69ᶜ אינן עושין מ׳ do not produce worms (are never worm-eaten); Lam. R. introd. (R. Z'era) לֶת .... (sing.).

מַאֲכָל m. (b. h.; אָכַל) *food; meal; meal-time.* Sabb. 10ª; Pes. 12ᵇ מַאֲכַל לודים, v. לוּדִים. Ber. 40ª עד .... אסור שיתן מ׳ לבהמתו a person is forbidden to eat before giving food to his animal. Taan. 20ª מ׳ אדם food fit for human beings; a. fr.—[Y. Ḥag. II, end, 78ᶜ אפי׳ מ׳ אפי׳ כסות, read: אפי׳ מובל אפי׳ בפות, v. יָבַל.]—*Pl.* מַאֲכָלוֹת. Gen. R. s. 20 שתהא אוכל מ׳ באדם that thou shouldst eat food like human beings; (Tosef. Sot. IV, 17 מעדנים, Var. מאכל אדם).

מַאֲכֶלֶת f. (b. h.; אָכַל) [*preparing food,*] *slaughtering knife.* Gen. R. s. 56, v. פָּשַׁר I. Pirké d'R. El. ch. XXXI. Pesik. R. s. 40. Gen. R. l. c. בזכות אותה מ׳ through the merit of (taking up) that knife (Gen. XXII, 10).

מאכסני, Targ. Prov. XXIV, 25, v. מַכְסָנָא.

מָאַלָּא, m. (אָלַל) *spy.*—*Pl.* מְאַלָּלִין. Targ. Josh. II, 1. Targ. O. Num. XXI, 2; a. fr.

מָאמֶל, Tosef. Maasr. I, 7 ed. Zuck., v. מֶמֶל.

מַאֲמָר m. (b. h.; אָמַר) 1) *command, order.* Ab. V, 1 וכי לא במ׳ אחד could not the universe have been created by one divine command?—Meg. 21ᵇ; R. Hash. 32ª בראשית נמי מ׳ הוא the first verse of Genesis is also to be considered a command. Gen. R. s. 4 חמים ... תלוים במ׳ the upper waters are suspended (in the air) by a divine ordainment; Taan. 10ª.—Sabb. 63ª השושה מצוה כמַאֲמָרָהּ who executes a divine command as it has been ordained; a. e.—*Pl.* מַאֲמָרוֹת. Ab. l. c. בעשרה מ׳ וכ׳ the world was created by ten divine orders (counting nine ויאמר in Gen. ch. I, and the first verse, v. supra).—2) *word,* esp. *măămar, the Yabam's betrothal* (v. יָבָם) by word of mouth, contrad. to the consummation of marriage (בִּיאָה). Yeb. II, 1 עשה בה מ׳ if he betrothed her to himself; Y. ib. 3ᶜ אי זו היא מ׳ וכ׳ what is a *măămar* with regard to a *Y'bamah*? Saying, 'Be betrothed unto me', while handing to her money or money's worth. Ib. מ׳ גומר betrothal consummates the *yabam's* marriage (carrying with it all the legal consequences of his marriage), v. גָּמַר; a. v. fr.

מַאֲמָרָא, constr. מַאֲמַר ch. same, *word, sentence.* Targ. Prov. XVI, 24. Targ. Cant. V, 13; a. e.—*Pl.* מֵאֲמָרַיָּא, constr. מַאֲמָרֵי. Targ. Prov. IV, 5 (ed. Lag. מַאֲמָרֵיהּ דּ־).

מָאַן, *Pi.* מֵאֵן, מֵרֵאן (b. h.; v. אֵין) *to deny, refuse,* esp. 1) (of a woman betrothed in childhood, on arriving at majority) *to protest against, to annul one's marriage.* Yeb. XIII, 1 אין מְמָאֲנין אלא ארוסות only betrothed (not married) women may have their obligation cancelled. Ib. מְמָאֶנֶת ודיא קטנה וכ׳ she may protest (have her marriage cancelled) even while yet a minor, and even four or five times in succession. Ib. 2 איזו ... שצריכה לְמָאֵן what minor is bound to make declaration (before leaving her husband)?—Ib. 4 הממאנת באיש וכ׳ if a woman refuses her husband by declaration, he is permitted to marry her kindred (who otherwise would be forbidden to him); a. v. fr.—2) *to advise a protest.* Eduy. VI, 1 שמְמָאֲנים וכ׳ that the court eventually advises women married as minors to protest; Nidd. 8ª; Ber. 27ª.—V. מְרָאוֹן.

מאן (cmp. מָא) *who?, what?, which?;* (relat.) *who, which.* [Targ. מַן.] Sabb. 57ª, a. fr. מ׳ דכר וכ׳, v. דְּכַר I. Yeb. 107ᵇ מ׳ לא הודו לו who is meant by 'they did not agree with him'? Ib., a. fr. מ׳ תנא who is the authority for the law just quoted?, i. e. whose opinion is here represented?—Ḥull. 50ª אמר מ׳ דתו somebody said; Bets. 27ª; M. Kat. 22ª; (Nidd. 48ª ר׳ זירא). Y. Kil. IX, 32ᵇ פוק חזי מ׳ בעי וכ׳ go out and see who it is that wants thee outside (an intimation of a teacher's displeasure); Gen. R. s. 33 (some ed. מַן). Ber. 30ᵇ; Ḥull. 7ª חזי מ׳ גברא וכ׳ see how great a man gives testimony about him. Y. Maas. Sh. II, 53ᵇ bot. מ׳ דאמר וכ׳ according to him who says &c.; a. v. fr.—V. מַן.

מָאן, מָן, מָאנָא, מַאן, מָאן m. (v. preced.) [*thing,*] 1) *vessel, utensil.* Targ. Ps. II, 9. Targ. Lev. XI, 33; a. fr. (interch. with מָן, מַן).—B. Kam. 17ᵇ מ׳ חבירא חבר it was a broken vessel he broke. Ib. בתר חבר מ׳ אזלינן we judge by the final cause by which the vessel was broken; a. v. fr.—*Pl.* מָנִּי, מָאנֵי, מָאנָיָא, מָאנִין. Targ. Ex. XI, 2; a. fr.—Sabb. 105ᵇ חבר מ׳ חבירי broke broken vessels (pretending to be angry); a. fr. —2) (cmp. כְּלִי) *garment, dress.* Ib. 113ᵇ; Snh. 94ª קרי לְמָאנֵיהּ וכ׳ called his dress (garments) &c., v. כָּבַד I; B. Kam. 91ᵇ למאני (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l.).—B. Mets. 47ª במ׳ דכשר למקני ביה (symbolical possession has been given) by means of a garment fit for the purpose; a. fr.—*Pl.* as ab. Ber. 6ª. Y. Kil. IX, 32ᵇ top; Y. Keth. XII, 35ª top מָאנוֹי, v. בְּזַע; a. fr.—3) (=h. קַנְקַן) [*handle,*] *coulter of the plough.* B. Mets. 80ª.

מָאַס (b. h.; cmp. מסס) [*to melt, faint,*] (with ב) *to be tired of, loathe;* (with accus.) *to cast away, reject.* Ber. 8ª אין הקב״ה מואֵס בתפלתו וכ׳ the Lord never tires of the prayer of assemblies. Sifra B'ḥuck. ch. III, Par. 2 מואס באחרים despises others (for being his betters); (ib. מואס אחרים, corr. acc.). Tanḥ. Mishp. 11 כבר מָאַסָן וכ׳ their god has rejected them; Ex. R. s. 31. Ib. אמת שמָאַסְתָּ וכ׳ is it true that thou hast rejected thy son?; a. fr.—Part. pass. מָאוּס, f. מְאוּסָה; pl. מְאוּסִים, מְאוּסִין; מְאוּסוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 (play on כמס, Deut. XXXII, 34) כמוס למאוסים reserved for the rejected (nations; differ. in Sifré Deut. 324). Der. Er. ch. II חמ׳ בעיניהם those who are despised in their own eyes (think little of themselves); a. e.

Nif. נִמְאַס *to be repulsive, loathsome; to be rejected.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 44) ... וכי שלא נִמְאֲסוּ ושלא נגעלו .. what has been left to them so that (it might be said) they were not cast away and loathed?; Yalk. Lev. 675 (corr. acc.). Ḥag. 5ª ונ׳ and be-

comes loathsome (creates aversion to his neighbor).—V. מְרִיאוּס.

מְאַס, ch. same. Targ. Y. Lev. XXVI, 44; a. e.—V. מְאִיס.

Ithpa. אִתְמְאַס *to melt, faint.* Targ. Ps. LVIII, 8 Ms. (ed. ירתמסון).

Ithpe. אִמְּאִיס, v. מְאִיס.

מָאָס m. (preced.) *rejection, contempt.* Lam. R. introd. (R. Abba 2) מָאָסָה שֶׁל תּוֹרָה the contempt of the Law; (Y. Ḥag. I, 76^{c} עַל מְאוֹסָם בַּתּוֹרָה).

מְאָסָא m. (אָסִי) *healer.* Targ. Job XXXI, 18 Var. Ms. (ed. פָּאבָא, Ms. כָּאבָא).—*Pl.* מְאָסֵי, constr. מְאָסֵי. Ib. XIII, 4 כְּמָאָסֵי (not כְּמָאָסֵי).

מאסאסת, v. מַסָּאסָא.

מָאסַיָּא, מָאסְיָא, v. מְאִיס.

מאספומטמיא, v. אִסְפַּמְיָא.

מַאֲפָה f. (b. h.; אָפָה) *something baked, batch.* Men. V, 9 אפי׳ מ׳ סאה והיא מַאֲפֵה כּוּפָּה, v. כּוּפָּה. Erub. VII, 10 פרוסה even a batch of a S'ah but consisting of broken pieces; Y. ib. VI, 23^{d} top. Ab. Zar. 35^{b}, v. פּוּרְנִי.

מַאֲפֵי ch. same. Targ. O. Lev. II, 4 ed. Berl. (oth. ed. פָּה .., פָּה ..).

מְאָפֵל m. (b. h.; אָפֵל) *darkness.* Tanḥ. B'midb. 2 לא מַאֲפֶלְכֶם ... אני did I not myself illumine your darkness?

מַאֲפֵלוּת f. (b. h.; preced.) 1) *darkness, gloom.* Yalk. Jer. 267 (ref. to Jer. II, 31) שמא .. שהיא נאה והיא ארץ מ׳ did I tell them that it was a beautiful land, and it was a land of gloom?— 2) (homil.) *lateness, procrastination.* Ib. ד״א מאפילה שמא וכ׳ (corr. acc.) another interpretation; did I promise to bring you good things and procrastinate it? וראין מ׳ אלא לשון הלקשה, v. הַלְקָשָׁה; Tanḥ. B'midb. 2; Masé 9; Num. R. s. 1; s. 23; Yalk. Num. 683.

מָאָר, מָאֳרָא *lord*, v. מַר IV.

מְאֵר׳, מְאֵרֵת f. (b. h.; אָרַר) *curse, evil; decrease, destruction*, opp. בְּרָכָה. Ber. 20^{b} תבא מ׳ וכ׳ curse (poverty) will come upon him &c.; Y. Dem. II, 22^{d} bot.; Y. Peah V, end, 19^{a}. Y. Snh. X, 28^{b}; ib. 29^{d} נשלטה בהן מ׳ (not ושלטה) curse (poverty) was given power over them. Tanḥ. B'resh. 11 מה אנו מולידות למ׳ why should we give birth for curse (to see our offspring perish)?; Gen. R. s. 23. Ib. s. 34.—Sifra Thazr., Par. 5, ch. XIV (ref. to ממארת, Lev. XIII, 51) תן בו מ׳ וכ׳ put a curse on it (the garment) that no use be made thereof. Bets. 15^{b} חללו בעלי מ׳ these (being the last to leave) are poor men. Tosef. Kidd. I, 11 תהא לה מ׳ (Var. מורא) she will be cursed; a. fr.—*Pl.* מְאֵרוֹת, מְאֵרֵי. Tosef. B. Bath. VI, 2 עשר מ׳ למאה (ed. Zuck. מרים לסאה) ten *spoiled* (bitter) pumpkins out of each hundred.

מַאֲרוֹפָה* f. (ארק, dial. for גרק or חרק; v. מַגְרֵפָה a. חָרוֹפָה) *shovel, rake.*—*Pl.* מַאֲרוֹפוֹת. Shebi. V, 4 ed. (Ms. M. חָרוֹפוֹת).

מָאֲרֵי, v. מַר IV.

מָאֲרֵי pr. n. m., v. מָרֵי.

מַאֲרִיסָא m. (אֲרַס) = אֲרִיסָא, *tenant.* Lev. R. s. 5, end דוד מ׳ טבא הוה David was a smart tenant (that knows how to persuade the landlord to reduce the rent).

מָאֲרָכָן = מָה אַרְכָן. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1, v. אַרְכָן II.

מְאָרַע m. (מְאוֹרָע I, v. אָרַע) *that which is struck against, object of attack, mark.* Targ. Job VII, 20 (h. text מִפְגָּע).

מְעָרְעָא, מָאֲרָעָא, constr. מְאָרַע, מְעַ׳, מָאַ׳, מְעֵ׳, מָ׳ m. (II אָרַע) *holy convocation, festival.* Targ. O. Lev. XXIII, 3; 8 מְעָ׳, מָעֵ׳ ed. Berl. (oth. ed. מְעֵ׳); Y. מָא׳; a. fr.—*Pl.* constr. מַאֲרְעֵי, מַעֲ׳. Ib. 4; a. fr.

מָאֲשִׁי, v. מְשִׁי.

מָאתָא *town*, v. מָתָא.

מָאתָן, מָאתַיִן, v. מְאָה.

מַבָּאנָא, v. מְבִינָא.

מַבְגַּיי, מַבְגָּאי pr. n. m. *Mabgay*, a Samaritan name. Macc. 11^{a}; Gen. R. s. 80 (מגבאר), v. גֻּזַּר.—Erub. 64^{b}; Tosef. Pes. I (II), 27 שמני מ׳ my name is M.

מְבַרְתָּנָא m. (בְּרַת) *causing shame, degenerate.* Targ. Prov. X, 5; XVII, 2; a. e.

מָבוֹא, pl. מְבוֹאוֹת, v. מָבוֹי.

מְבוֹאָה m. ch.=h. מָבוֹי. Erub. 15^{a}. B. Bath. 21^{b} בר מ׳ הדרא the inmate (of a building) in an alley. Keth. 77^{b} מ׳ (fem.).

מָבוֹג pr. n. m. *Mabog.* Zeb. 9^{b}.

מָבוֹי m. (b. h. מָבוֹא; בּוֹא) *entrance, gate*, esp. *entrance to a group of buildings, alley, lane.* Erub. I, 1 מ׳ שהוא גבוה וכ׳ an entrance the joist over which lies higher than &c. Ib. 8^{b} מ׳ התעשוי כנדל an alley formed like a polyp (with side entrances beside the main gateway). Tosef. ib. I, 2 מ׳ שיש לו צורת פתח an alley which has the shape of a gate (archway); a. fr.—*Pl.* מְבוֹאוֹת (fem.). B. Bath. 21^{b} בני מ׳ inmates of the same alley. Y. Ber. II, 4^{b} top מ׳ חמטונפות filthy alleys; a. fr.

מַבּוּל m. (b. h.; נָבַל; v. Friedr. Del. Proleg., p. 122) *decay, destruction.* Gen. R. s. 100 מפני חמ׳ in order to accelerate the decay (of my body in the ground; Midr. Haggad. המוחל). Snh. 108^{b} מ׳ של אש a destruction by fire; מ׳ של מים by water; Gen. R. s. 39. Tosef. Taan. III (II), 1 מ׳ של כל בשר a destruction of all flesh (flood, Gen. IX, 11); מ׳ של בשר ed. Zuck. (Var. מ׳ של יחידים) of individuals; ib. זה הוא מבולו

this (drowning) is his *mabbul* (v. infra); מ' של דבר an epidemic.—Esp. (המ') *the flood* of Noah's days. Snh. X, 3, v. הוֹר. Gen. R. s. 31 אנשי המ' the men of the flood-period; a. v. fr.

מַבּוּלָא ch. same. Targ. Hab. III, 6; a. e.—Gen. R. s. 33 לא טִפְּחָה . . . במ' Palestine was not submerged during the flood; Cant. R. to IV, 1. Gen. R. s. 32, v. טוּחַ ch.; a. fr.

מַבּוּעַ m. (b. h.; נָבַע) *well, spring.* Koh. R. to XII, 7 (ref. to Koh. ib. 6) כדו של . . . על מבועו וכ' the (drawing) pitcher of Barukh over the well (of prophecy) of Jeremiah: כדו . . . על מבועו של ברוך the (pouring) pitcher of Jeremiah over the well (of inspiration) of Barukh; Lam. R. introd. (R. Josh. 2).—*Pl.* מַבּוּעִין, מַבּוּעִים. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1; Yalk. Ex. 257; a. e.

מַבּוּעָא, מַבּוּע ch. same. Targ. Jer. XVIII, 14 (ed. Wil. מַבּוּעֵי *pl.*). Targ. Prov. XIV, 27; a. e.—Y. Ab. Zar. V, 44[d] חא מ' וכ' the well is before thee, drink! (i. e. do what you please, I shall not assist you). Y. Dem. I, 22[a] top לית מַבּוּעָן וכ' our well does not supply us.—*Pl.* מַבּוּעָן, מַבּוּעֵי. Targ. O. Ex. XV, 27. Targ. Is. XLIX, 10; a. e., v. supra.—[Targ. Ps. CIV, 6 מבועין Ms., v. מְבַזְעָא.]

מַבּוֹרָא m. (v. מַבָּרָא) *ferry-man.* Ḥull. 94[a] מַבּוֹרִין (not מבוריה) our ferry-man, v. פְּרִיס ch.

מְבַזְעָא m. (בְּזַע) *shred* of a garment.—*Pl.* מְבַזְעִין. Targ. Ps. CIV, 6 (Ms. מַבּוּעִין).

מְבִינָא m. (= מלבינא; ל rejected as in מְקַח, fr. לָקַח, cmp. מַסְקָנָא fr. נְסַק; v. לָבַן II) *broom.* Targ. Is. XIV, 23 (some ed. incorr. מכ'). —Gen. R. s. 79 end אומרת אשאיל לי מְבִינָיךְ וכ' (not מבניך, מבניך) wanted to say, Lend me thy broom, and she said, Lend me מַטְאֲטֵיךְ; [Y. Meg. II, 73[a] bot. אלבינה; correct etymol. s. v. אַלְבִּינָא].

מְבַלְבְּלִיתָא, v. בַּלְבֵּל.

מבליגה, מבליגא, v. זַבְלִיגָא.

מַבְלַעְתָּא f. (בְּלַע) *the uppermost part of the gullet.* Ḥull. 43[b], expl. חורבין חוושט.

מבניך, מבניך, v. מְבִינָא.

מַבְסִימָא pr. n. m. *Mabsima.* Y. Maasr. V, end, 52[a] מנחם בר מ'.

מבססין Ar., v. מוֹבְסָסִים.

מַבְסַרְנָא m. (בְּסַר I) *despiser; haughty.*—*Pl.* מְבַסְרָנֵיא. Targ. Ps. LXVIII, 17. Ib. CXXIII, 4.

מַבָּע, מַבְּעָא, (מְבַּ') מַבְּעָא, v. בְּעָא.

מַבָּעָה, v. בָּעָה.

מַבְּעִיר, v. בָּעַר. [Tosef. B. Kam. IX, 1 והמבעיר, read with ed. Zuck. והמבעה.]

מַבָּרָא m. (= מעברא; עָבַר) *ferry, ford, crossing board.* Ḥull. 94[a] עבר במ' was crossing on a ferry-boat; Keth. 105[b] עבר במ' on a board (cmp. גְּמָלָא). Ḥull. 95[a] חוח יחיב במ' וכ' was sitting by the ford of &c., v. אִישְׁתַּטְרִית. Ib.[b] בדיק במ' made the readiness of a ferry-boat a foreboding test (whether it was auspicious to undertake the journey).

מַבְרַחַת f. (בְּרַח) *a woman making an assignment before marrying in order to exclude her husband from the right of inheritance.* Keth. 79[a] שטר מ' the document of assignment. B. Bath. 150[b] מ' צריכה וכ' a *mabraḥath* must assign all her belongings. Ib. 151[a] קני מ' (sub. שטר) an assignment of a woman &c. gives possession to the assignee (although it is merely formal); a. e.

מַבְרֵי (מְבִּ') f. (inf. *Af.* of בְּרָא) *strengthening food* (v. חַבְרָאָה). Targ. Ps. XLII, 4 (ed. Wil. מְ').

מברין, Y. Ḥall. I, 58[a] top, ed. Krot., v. מכרין.

מַבְרַכְתָּא pr. n. pl. (v. next w.) *Mabrakhta*, a caravan station and market near Maḥoza. Erub. 47[b] דכרי דאתו למ' rams that came to M. (on a Holy Day). Ib. בני מ' the inhabitants of M.; ib. 61[b]. Keth. 10[a], v. חֲבַט.

מַבְרַכְתָּא (מַבְרְכְתָּא) f. (בֶּרֶךְ; cmp. Gen. XIV, 11) *a caravan* (of camels). Y. Keth. XIII, 35[d] top מ' הירחו עוברת a caravan passed (Shiloh); Y. Sot. I, 17[a] top; Gen. R. s. 85 . . . מ' בבאר שבע.

מְבַשְׁקְרָנָא m. (בַּשְׁקַר) [*what is known by searching,*] *innermost, true nature* (corresp. to b. h. חֵקֶר).—*Pl.* מְבַשְׁקְרָנֵי. Targ. Job XXXVII, 16 (h. text מִפְתְּלְשֵׁי, cmp. פָּלַשׁ I).

מְבָתְתָא, מְבָתָא f. (בּוּת) *night-lodging.* Targ. Jer. XIV, 8 (some ed. מַבָּתָא). Targ. Is. I, 8 ערסל מ' (ed. Wil. מַבְּתוּתָא, corr. acc.; Regia מַבָּתוּתָא; some ed. מכ', corr. acc.) the hammock for night-lodging (h. text מלונה).—בֵּית מ' (בֵּי) *lodging place.* Targ. Gen. XLII, 27; a. e.—Targ. Jer. IX, 1 מְבָתָת (מְבָתַת, constr.).

מְגָאגָא, v. מְגָגָא.

מַגָּאנָא, v. מַגָּנָא.

מַגְּבַאי, v. מַגְבַּאי.

מְגָבְדָּא f. (גְּבָה) *collection.* Y. Keth. IX, 33[b] bot.; Y. Gitt. V, 46[d] top במ' הדבר תלוי it (the widow's right of alimentation) depends on (ceases with) the collection of her widowhood; Y. Shebu. V, 36[b] bot.—Y. Meg. I, 70[b] bot.; B. Mets. 78[b], 106[b]; מְגָבְדָּא פורים וכ' the collection for Purim must be given to the poor for the Purim festival; Tosef. Meg. I, 5 מַגְבִּית. Ib. מגבית העיר what has been collected in one town. Lev. R. s. 5 עסק מגבת צדקה לחכמים the business of collecting contributions for the maintenance of students; Esth. R. to I, 4 מגבת חכמים.

גַּבְרָא, מַגְּבָרָא m. (גָּבַב; cmp. Syr. מגברא coagulum, P. Sm. 2001) [*astringent,*] *alum.*—מ' גילא (ג') (v. גִּירָא II) *liquid alum.* Sabb. 110[a] (in a prescription) מתקל זוזא מ' ג', Ar. (ed. גברא, Ms. M. only מגבר; Ms. O. מגברא) alum of the weight of a Zuz. Men. 42[b] bot. מ' גילא (Ms. R. 2 גלא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8).

מַגְבִּילָה pr. n. m. *Magbilah.* Y. Ber. III, 6ª bot. מ׳ אחוי דר׳ אבא בר כהן; Y. Naz. VII, 56ª גבילה; Pesik. R. s. 33 אבלינג, אבלגה (corr. acc.).

מַגְבִּית, v. מִגְבָּה.

מַגְבִּיתָא f. (dial. for מגפירתא; נָגַף; cmp. Sam. מגופי, Lev. XIX, 14, a. מגבי Ex. XXIII, 33; v. Fränkel Zeitschr. f. Assyriol., April 1894, p. 3) *stumbling block.* Targ. Is. III, 6 (h. text מכשלה).

מֶגֶג m. (v. next w.) *megeg*, a species of *reed.* Par. III, 9; Tosef. ib. III (II), 9; חבל של מ׳ a rope made of *m.*; Erub. 58ª.

מָגַג (cmp. מוּג) *to soften, dissolve, steep.* Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top מוֹגֵג בידים טמאות you may steep (fenugrec in a lotion) with levitically unclean hands.

Hithpalp. הִתְמַגְמֵג *to be dissolved, melt.* Pesik. R. s. 21 (ref. to נמוגים, Ps. LXXV, 4) כבר היה חשולם מִתְמַגְמֵג והולך the world would have gone on melting away; Cant. R. to VII, 1 מתגמגם (transpos.).

מָגַג ch., v. מוּג ch.

מְגָגָא m. (preced.) *solution, maceration.*—*Pl.* מְגָגֵי. Pes. 107ª שיכרא בר תליסר מ׳ Ar. (ed. מגני, Ms. M. אגני; Ms. M. 2 מְגָאגֵי; Ms. O. מגאני) a date beer of thirteen solutions (the same water poured over thirteen basins of crushed dates in succession).

מֶגֶד m. (b. h.; גָּדַד, as מָטָר fr. מָרַר; cmp. גַּד *fortune*) [*allotted gift,*] *precious goods,* esp. *fine fruit.*—*Pl.* מְגָדִים. Sabb. 127ᵇ מיני מ׳ all sorts of delicacies.

מִיגָ׳, מִגָ׳, מִגְדָּא I ch. same, *precious ware, fine fruit.*—*Pl.* מִיגָ׳, מְגָדֵי, מִגְדַּיָּא, מִגָּדִין. Targ. Job IX, 26. Targ. Y. Ex. XV, 19. Targ. Y. Deut. XXVIII, 23. Ib. XXXIII, 13, sq., v. מְגָדְנִין. [Targ. Y. I Num. XXII, 7 מרגדין דקוסמין jewels of divination (?); Y. II אגרין *letters.*]—Men. 43ᵇ ארספרמקי ומגדי spices and choice fruits.

מִיגָ׳, מִגְדָּא II f. (נָגַד), constr. מִגְדַּת, *guidance, leading string.* Targ. Hos. XI, 4 (ed. Wil. מגרת); cmp. תִּירְגְּדָא.

מגדירת, v. מַגְרֵדָה.

מִגְדָּל m. (b. h.; גָּדַל) *tower, turret.* Sabb. XIII, 5. Tosef. Ohol. XVIII, 5 במ׳ . . . חנכנס he who enters gentile lands . . . in a portable turret. Ohol. IV, 1, v. אָוִיר. Ḥag. 15ᵇ; Snh. 106ᵇ three hundred *ḥălakhoth* (about levitical cleanness) במ׳ חפורת באויר concerning a turret flying (moving) in the air (cmp. Tosef. l. c.); [oth. opin. = מ׳ העומד באויר, Ohol. l. c.; for oth. explan. v. Rashi to Ḥag. a. Snh. l. c.].—Erub. 34ª מ׳ שאינו מסומר a turret which is not fastened (which can be let up and down). Kel. XII, 3 מ׳ של בעלי שלל רופאים וכ׳ a turret (spice chest) of private people, of physicians. Tosef. Sot. III, 10 אנשי מ׳ the builders of the Tower of Babel, v. חַפְלָגָה; a. fr.—*Pl.* מִגְדָּלִים, מִגְדָּלִין, מִגְדָּלוֹת. Y. B. Bath. IV, 14ᶜ bot.; Tosef. ib. III, 3 חמ׳ the turrets (store closets) in bath-houses. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8, v. אֲקוּנְבִי. B. Mets. 25ª עשויין כמ׳; Tosef. ib. II, 7 מקצתן מגדלין עשויות מגדלות coins piled up pyramidally; ib. some of them piled up; a. fr.—Esp. מִגְדָּל pr. n. pl. *Migdal, Magdala,* near Tiberias. Tosef. Erub. VI (V), 13; Y. ib. V, 22ᵈ bot.—In compounds: מִגְדַּל, e. g. מ׳ עדר, מ׳ חרוב, v. respective determinants.

מוּגָ׳, מַגָ׳, מַגְדְּלָא, מִגְדָּלָא ch. same. Targ. Is. II, 15. Targ. Gen. XI, 4 (ed. Berl. מַ׳). Targ. Jud. VIII, 9; a. fr.—*Pl.* מִגְדְּלָתָא, מוּגָ׳. Targ. II Chr. XXVI, 9, sq. Targ. Ez. XXXVIII, 20 (h. text מדרגות); a. fr.—Esp. מוּגָ׳, מַגְדְּלָא *Magdala,* v. preced. Y. Snh. II, beg. 19ᵈ ערק לדא מוג׳ he fled to M.; Y. Hor. III, beg. 47ª ערק בדא דמ׳ (read: לדא, sub. כנישתא) to the synagogue (and school house) of M.; ib. בדא דמ׳ he is in the synagogue of M.; Y. Snh. l. c. 20ª top בהדא מ׳; Midr. Sam. ch. VII מִגְדַּל צְבוֹעֲיָיא. Y. Maasr. III, 50ᶜ top. Koh. R. to X, 8 כנישתא דמ׳, v. supra; a. fr.—In compounds: מִגְדַּל, מגדלא ד־, v. respective determinants.

מוּגִ׳, מַגְדְּלִיָּא, מַגְדְּלָאָה m. (preced.) *of Magdala,* surname of several scholars. B. Mets. 25ª, a. e., v. רְצָחָק. Y. Ber. IX, 14ª top; Y. Taan. I, 64ᵇ top; a. e.

מְגַדֶּלֶת f. (גָּדַל) 1) *child's nurse.* Lev. R. s. 36, end.—2) *hair-dresser, hand-maid,* v. גַּדֶּלֶת.

מגדן, Koh. R. to VII, 26 some ed., v. מָגִיר.

מִגְ׳, מִגְדְּנִין m. pl. ch. (v. מֶגֶד) *precious goods.* Targ. O. Gen. XXIV, 53 (Y. דורונין, h. text מגדנות). Targ. O. Deut. XXXIII, 13, sq., v. מַגְדָּא.

מִגְדַּת, v. מִגְדָּא II.

מִגְדֹּר, מְגֹדָר, v. גָּדַר.

מָגוֹב* m. (גָּבַב) *rake,* an agricultural implement with many teeth, forming a sort of sieve to separate the grain from the chaff. Kel. XIII, 7; Tᵉbul Yom IV, 6; [Ar. s. v.: a sort of *glove,* oth. expl.: reading מַגְרֵב, fr. נָגַב, *an implement for drying* the grain by winnowing].

מָגוֹג (b. h.) pr. n. gent. *Magog,* גוג ומ׳ Gog and Magog, the two allied nations, the defeat of which, it is believed, will precede the redemption of Israel (v. Ez. XXXVIII, sq.). Eduy. II, 10 משפט ג׳ ומ׳ וכ׳ the judgment of Gog and Magog in the Messianic days will last twelve months. Ber. 13ª מלחמת גוג ומ׳ the war with G. a. M. Snh. 95ᵇ; a. fr.

מָגוֹד m. (נָגַד; cmp. גּוֹד) *a frame to spread clothes on.* B. Mets. 30ª; Pes. 26ᵇ אבירדה לא ישטחנה ע״ג . . . מ׳ וכ׳ the finder must not spread a lost object in his charge over a bed or a frame for his own use.

מְגוֹסָא, v. מְגִרְסָא.

מָגוֹסָת pr. n. f. (?) *M'goseth.* Yeb. VIII, 4 (79ᵇ) בן מ׳ one Ben M.

מְגוֹסְתָא, v. מְגִרְזְתָא a. מְגִרְסְתָא.

מְגוּפָה f. (גּוּף I), constr. מְגוּפַת 1) *bung, stopper.* Kel. IX, 1.

Ib. X,3, v. חֻלְחָל.—2) *the clay used for sealing wine vessels, sealing clay.* Y. Ber. IX, 13[d] bot. כדי שחשרה המ׳ so much rain that the sealing clay looks as if dissolving; Y. Taan. I, 64[b] top (not שחשרם); a. e.—3) *an air-tight vessel.* Tosef. Bets. II, 14; Y. ib. II, 61[c] bot. במ׳ ..... הוו מכניסין they brought the burning perfume (מוּגְמָר) into the dining room (on a Holy Day) in an air-tight vessel.

מְגוּפְתָּא ch. same, *stopper; clay-seal.* Targ. O. a. Y. I Num. XIX, 15 (Y. II פוריית׳א). Targ. Y. ib. 9.—*Pl.* מְגוּפָּתָא. Targ. Joel I, 17 מְגוּפְתֵיהוֹן (h. text מגרפתיהם!).

מְגוֹר m. (b. h.; גּוּר I) 1) *dwelling, neighborhood.* Sabb. 149[b] (expl. יגרך, Ps. V, 5) לא יגור במְגוֹרָךְ רע a bad man shall not dwell in thy neighborhood; Hag. 12[b] evil shall not &c.; a. e.—*2) *rest, stand.* Tosef. Kel. B. Kam. IV, 20 (R. S. to Kel. V, 11 מגיר).

מְגוֹרָא, מָגוֹר *neighbor*, v. מְגֵיר.

מְגוּרָה I f. (b. h.; גָּרַר, v. גּוֹרֶן, גּוּרְנָא) *store-room; bin* for wheat, figs &c.; *reservoir.* Pes. 4[b], a. e. מ׳ מליאה פירות a store-house full of provision. Maasr. I, 8, v. עָגַל; a. e.—Tosef. Mikv. I, 17 מ׳ של דיסקוס וכ׳ (ed. Zuck. רגורס, corr. acc.) the water-reservoir of Discus in Jabneh; Y. Ter. VIII, 45[b] מְגוּרָה של וכ׳; Kidd. 66[b] מ׳ של דסקים.—Trnsf. (v. אֲגוֹרָה) *pericarp* of nuts, almonds &c.; *drupe.* Maasr. I, 2 nuts are subject to tithes משיעשו מ׳ from the time they form drupes; Tosef. ib. I, 1; Y. ib. I, 48[d] bot.—Gen. R. s. 18 בנה בה מגורות וכ׳ (read מְגוֹרָה) he built in woman's body one store-room (the womb) more than in man; (Erub. 18[a] sq. כבנין אוצר).—*Pl.* מְגוּרוֹת. B. Bath. IV, 6 (67[b]) מ׳ שלמים (Ms. M. מערות) reservoirs. Kel. XIX, 7 מ׳ שבה בית תבלין.. the *drawers* in a chest. Tosef. ib. B. Kam. II, 7 הזשוור מ׳ מ׳ וכ׳ a wooden spice box having *compartments* (*partitions*) without lids. Ib. B. Mets. VIII, 1 שירדה שהמ׳ שלה וכ׳ (ed. Zuck. מגירות, corr. acc.) a chest whose drawers are inside (not protruding). Yalk. Cant. 992, v. אֲגוֹרָה.

מְגוּרָה II f. (גּוּר I) *a court containing several dwellings.* Erub. 70[b] (Rashi: *a barn divided off*, v. preced.).—*Pl.* מְגוּרוֹת (or מָגוֹרוֹת) *neighborhood, neighbors.* Gen. R. s. 99; Tanh. Vayhi 9, v. מְכֵרוֹת.

מגורת, Y. Sabb. XVI, end, 15[d] במ׳ דר׳ יונה, read מְגִירַיָּה, v. מָגֵר.

מגורסי, Lam. R. to II, 22, Ar. ed. Koh., v. מָגֵר.

מְגוֹרֶרֶת f. *strigil*, v. מַגְרֶרֶת.

מְגוֹרֶת f. 1) = מְגוּרָה I, q. v.—2) v. מוֹגֶרֶת.

מְגִירְתָּא, מְגוּרְתָּא f. ch. 1) = h. מְגוּרָה II, *court, neighborhood.* Y. Sabb. XVI, end, 15[d] [read:] נפלת..במְגוּרְתֵיהּ וכ׳ a fire broke out in the court of R. J.; Y. Yoma VIII, 45[b] במְגִירוּתֵיהּ; Y. Ned. IV, 38[d].—2) *neighbor*, v. מָגֵר.

מָגוֹשׁ m. *magian, sorcerer.* Sabb. 75[a]. Sot. 22[a] ה״ז מ׳ he is a magian (saying words he does not understand).

מְגוֹשָׁא ch. same. Yoma 35[a] Ms. M. (ed. אמגושא). Sot. 22[a] (prov.) רטין מ׳ ולא וכ׳ the magian mumbles and understands not what he says.

מְגוּשְׁתָּא f. (preced.) *the magian's practices*, v. אַמְגּוּשְׁתָּא.

מִגְזָר, מְגָזְרָא m. (גָּזַר) *cutting tool, sickle, pruning knife.*—*Pl.* מְגָזְרִין, מִגְזָרִין. Targ. II Sam. XII, 31 (h. text מגזרות).—Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. מזמרות, Is. II, 4) מיגזרין (corr. acc.).

מְגָזְתָא, v. מְגַיזְתָא.

מְגִי, v. מוּג.

מַגִּיד m. (נָגַד) *speaker, preacher.* Pes. 52[b] (play on Hos. IV, 12 ומקלו יגיד לו מ׳ לו) כל המרקל לו מ׳ לו whoever makes it easy for him, is his preacher.—*Pl.* מַגִּידִים, constr. מַגִּידֵי. Erub. 53[b], v. עֲלָטָה.

מגידונית, Yalk. Num. 786, read מַטָּרוֹנִית.

מגידם, Num. R. s. 4, end, v. מְגִירוֹס.

מְגִיזָּה (מְגִיזְתָּא) pr. n. pl. (cmp. מְגִיזְתָּא) *M'gizah (Pass), Mazaca*, later Caesarea, capital of Cappadocia. Yeb. 25[b] מְגִיזְתָּא קפוטקיא (Y. ib. II, end, 4[b] קיסרין שבקפודקיא; Tosef. ib. IV, 5 בקפ׳ only). Y. ib. XVI, 15[d] top מג׳ של קפ׳; Tosef. ib. XIV, 5 מְזִיגַת קפ׳ (Var. מדינת; Bab. ib. 121[a] מדינת; Koh. R. to XI, 1 מדינת). Tosef. Sabb. XV (XVI), 8 מז׳ (Var. מדינת). M. Kat. 26[a] מזיגת קסרי (Ms. M. מדינת דקסרי).

מְגִיזְתָא, v. מְגַיזְתָא II.

מְגִיזְתָא I f. (גּוּז or גּוּז), constr. מְגִיזַת, מְגִיזַת, *ford, pass.* Targ. II Sam. XIX, 19. Targ. Num. XXI, 11; a. e.—*Pl.* מְגִיזָתָא, מְגִיזָתָא. Targ. Y. Num. XXXIII, 45. Targ. Jer. XXII, 20; a. e.

מְגִיזְתָא II f. (גּוּז) *arbitrary decision.* דיני דמ׳ *the arbitration practice of untrained magistrates*, opp. to learned courts. B. Mets. 30[b] לדיינו דמ׳ דינא (מאי) אלא ed. (Ms. M. מגוסתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) what else should they have done (in lieu of deciding according to the law of the Torah)? Should they have followed the practice of the arbitrators?—V. מְגִירְסָתָא II.

מְגִילְתָּא, מְגִלְתָּא, v. sub מְגִלָּה.

מְגִנֵּי-, v. מָגֵן.

מְגִינְתָּא, (מְגִנְתָּא) מִגְנָא m. ch. = h. מָגֵן, *shield, protection.* Targ. Deut. XXXII, 38 (some Mss. מָגֵן, Y. ed. Amst. מְגִנָּן); a. e.—Gen. R. s. 59, end אניף במְגִינְתֵיהּ he swung his shield; Yalk. ib. 107; Yalk. Sam. 156. Gen. R. s. 77, end מגינה דידין וכ׳ the shield of the one against that of the other; a. e.—*Pl.* מְגִינָּתָא, מְגִינְתָּא. Targ. I Kings X, 17 (ed. Wil. מְגִנִּין); a. e.—בֵּית מָגִינָּיָא pr. n. pl. *Beth Maginnaya* (Shield-House). Kil. VI, 4 Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. בית המגניה; Ms. M. המגניא; Tosef. ib. IV, 7 בית המגינין).

מָגֵנְתָּ-, v. מָגֵנְתָּ.

מִגָּס, מֵגָס (or מַגָּס) m. (v. נָגַס) *tray, plate.* Yoma VI, 7; Pes. V, 10 נתנן במ׳ והקטירן וכ׳ he put them (the parts belonging on the altar) on a tray and burned them &c. Ib. 65[b] אטו במ׳ גופיה מקטר להו Var. in Rashi (v. Rabb.

D. S. a. l. note 60; ed. אטו הוא גופיה וכ׳) did he burn them on the very plate?; Yoma 67ᵇ במ׳ מקטר לתו (אטו) Var. in Rashi a. Tosaf. (v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Kel. XVI, 1 המגס (ed. Dehr. המגיס; Tosef. ib. B. Mets. V, 10 קערה). Y. Yoma V, beg. 42ᵇ כף מ׳ *Kaf* (Mish. V, 1) means *plate*.

מְגוֹסָא, מְגִרְסָא ch. 1) same, *plate, dish*. Targ. Ps. CXXIII, 2 מ׳ וכ׳ . . מודיקין looking out for (the remnant of) a dish at the hands of their masters (in ed. Wil. our w. omitted); Targ. Y. Num. XI, 6 (not דמוריק).—Lev. R. s. 28 כיון דחזת מ׳ עליל whenever a dish was brought in; ib. וכיון דמגוסי עליל as soon as a dish of mine comes in; (Koh. R. to I, 3 תבשילא).—*Pl.* מְגִרְסִין, מְגוֹסַיָּא, מְגוֹ׳. Targ. O. Num. IV, 7 (ed. Amst. מַגּוֹ׳); a. fr.—Targ. Ez. XIII, 19 מגוסין דלחם (not מנ׳; ed. Lag. מְגוּסְיָין) plates with morsels from the tables (h. text פתותי).—Lev. R. l. c. למה מגו׳ נפקין וכ׳ why are the plates carried out without having been tasted?—2) (=Lat. *accubatio*) *dinner, banquet*. Koh. R. to I, 3 דבגין מְגִרְסָךְ אתית that I came for the sake of thy dinner. Lam. R. to I, 1 רבתי [read:] אעלירה ועביד ליה מגיסא (or מְגִרְסָתָא) he took him into his house and prepared a dinner for him.—[Targ. Y. Ex. XXVIII, 39 מגיסי, v. גּוּס I ch.]—[Pesik. Ha'omer, p. 70ᵃ מגיסך, v. מְגִירוֹס.]

מגיסטי, מגיסטאר, v. next w.

מָגִסְטֵי, מָגִיסְטֵיר m. (magister) *a high imperial officer* (v. Sm. Ant. s. v.). Ex. R. s. 30 קרב קיסרן למ׳ put the Magister in stocks. Lev. R. s. 28 מאן דעביד מ׳ פלטון וכ׳ he who used to appoint the Magister Palatii is now to be made a bather &c.—*Pl.* מָגִיסְטְרֵי (magistri). Gen. R. s. 26 (expl. זמזמים, Deut. II, 20, v. זָמַם I) מנטרומין מגיסטי מלחמה (some ed. מנטרמוי בג׳; Yalk. ib. 47 מנדמטין מגוסטי) read: מְנָסְרִין ומגיסטרי וכ׳ mensores (camp-surveyors) and magistri militum (chief commanders).

מגיסטריני, Targ. II Esth. IX, 3 (Var. מגיסטרני, מגס׳, מכיצטרכי, מסטרני) read: מָגִיסְטְרָטֵי m. pl. (magistratus) *officials* (h. text אחשדרפנים).

מָגוֹ׳, מְגִיסְתָּא I f. (v. מְגִרְסָא) *tray, plate*. Targ. O. Num. VII, 13 (ed. Amst. מְגִסְ׳; h. text קערה); a. fr.—*Pl.* מְגִרְסָתָא, מְגוֹ׳. Y. Snh. VIII, end, 26ᶜ [read:] מיסב מְגִרְסָתַיי מינך to steal my (silver) plate.

מָגוֹ׳, מְגִיסְתָּא II f. (גּוּס I) *haughtiness, violence*. B. Kam. 114ᵃ בדינא דמ׳ (Ms. M. דמגו׳; Rashi in early prints מגוש׳; oth. vers. מגוד׳; Ms. F. מגורא read מגוסא, v. Rabb. D. S. a. l. note) in a court of violence, opp. בי דוואר regular Persian courts. V. מְגִרְזְתָא II.

מַגְּרִפְתָּא, מַגְּרָפְתָּא, v. sub מַגְּפָה.

מָגָר *rest*, v. מָגוֹר.

מָגוֹ׳ (מָגְרָא, מָגְרָא, מָגֵר), מָגִיר m. (גּוּר I; v. מְגוּרָה II) *fellow-inhabitant, neighbor*. Koh. R. to II, 20; Lev. R. s. 25 אנתתיה דמ׳ the wife of a neighbor (of the old man). Y. Yoma VIII, 45ᵇ; Y. Ned. IV, end, 38ᵈ הוה מְגִירֵיהּ וכ׳ was a neighbor of (living in the same court with) R. J.; Y. Sabb. XVI, end, 15ᵈ במגורה (corr. acc.). Y. B. Bath. II, end, 13ᶜ הוה מגיריה וכ׳ was his neighbor in the field and in the house (living in the same court). Koh. R. to VII, 26 מ׳ ליסטיס (not מגיד) a neighbor who was a robber. Ib. מָגְרָן (not מגדן) our neighbor. Ib. X, 19; a. fr.—*Pl.* מָגִירִין, מָגִירַיָּא, מָגוֹ׳. Y. Peah III, 17ᵈ top מגו׳ כל מ׳ . . . למָגִירֵיהוֹן נוכראין gentile neighbors. Lam. R. to I, 5 עבדין do all neighbors, bent on doing evil, do it to their neighbors?—Midr. Till. to Ps. XLVIII (prov.) לא כמה דאמרת . . . דאמרין מָגוֹרַיָּה (ed. Bub.) go not by what thy mother says (of thee), but by what the neighbors say. Cant. R. to VII, 2; a. fr.—[Lam. R. to II, 22 מגו ביתאי ed. (Ar. מגרוסי) read: מָגוֹרֵי ביתאי inmates of my house, v. קוסיטרפיזין.]—*Fem.* מָגִירְתָּא, מָגוֹ׳. Targ. Y. II Ex. III, 22 אתית לגבי מ׳ . . . מְמָגוּרְתָּהּ (not רָתָּהּ . . .).—Lev. R. s. 5, end . . שלמא עליך מְגִרְתִּי . . she comes to a neighbor . . . . , peace with thee, my neighbor! Ib. s. 6; a. fr.—*Pl.* מָגִירָתָא. Ib. s. 9 אמרין לה מְגִירָתָהּ (some ed. תא . . . .) said her neighbors to her. Ned. 21ᵇ דאמרין מְגִירָתָךְ עלה דברתך וכ׳ that thy neighbors will say of thy daughter &c. Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. [read:] ובלחוד דלא ידעין מ׳ (not מגרדיית) provided the neighbors do not know it.

מְגֵרָה, מָגִירָה f. (b. h. מְגֵרָה; גָּרַר I) 1) *saw*. Kel. XIII, 4. Bets. IV, 3. Ḥull. I, 2; a. fr.—2) *plane*. Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119ᵇ, v. גָּרַר I.—[Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 1 מגירות ed. Zuck., v. מְגוּרָה I].

מְגִרוֹס, (מַגְרוֹס) m. (μάγειρος) *baker, cook*. Lam. R. to III, 16 אצל חמגרוס Ar., v. פַּרְכוּסְטָס. Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Lev. 643, a. e. מְגִירְסָךְ (מְגִרְסָךְ) אנא I (the Lord) am thy cook (ripening thy fruits); Pesik. Ha'omer, p. 70ᵃ מגירסך (corr. acc.). Ib. כמו גריס read: כמגרוס. Num. R. s. 4, end מ׳ של בו״ד (not מגירם, מגידם) the cook of a human master. Y. Keth. I, 25ᶜ קול מגרוס בעיר when it was announced that a cook (or baker) was in town (Snh. 32ᵇ קול רחים).—*Pl.* מְגִירְסִין, מְגִירוֹסִין. Lev. R. s. 7; Yalk. Num. 777 מגרסין; Pesik. R. s. 16 מגרפים (corr. acc.); Pesik. Eth Korb., p. 61ᵃ.—[Lam. R. to II, 22 מגרוסי Ar., v. מְגֵר.]

מְגִרְתָּא, v. מְגוֹרְתָּא.

מְגִירוֹן m. (μαγειρεῖον) *cook-shop, kitchen*. Y. Bets. V, end, 63ᵇ.

מגריית, Y. Sabb. III, 5ᵈ bot., v. מְגֵר end.

מְגִירְסָא, מָגִירָס, מגירס, v. מְגִרוֹס.

מְגִירְתָּא, v. מְגֵר.

מַגָּל m. (b. h.; perh. contr. of מעגל, v. עָגַל) 1) מַגָּל קצירה or מ׳ *sickle, scythe*, an implement with indentations. Succ. 32ᵃ עקום דומה למ׳ a Lulab curved like a sickle. Y. ib. III, 53ᶜ bot. עשויה כמין מ׳ leaves shaped (and serried) like a sickle; Bab. ib. 34ᵃ עלת שלה עגול ופיה דומה למ׳ a. e.—2) מַגַּל יד or מ׳ *an implement combining knife and saw*. Kel. XIII, 1. Ḥull. I, 2. Bets. IV, 3 (used for splitting wood); a. fr.—Snh. 95ᵇ מַגָּלְתָּהּ נטושה (*fem.*), v. נָטַשׁ I.

מַגַּ׳, מַגָּלָא, מַגָּל ch. same. Targ. Deut. XVI, 9; XXIII, 26 (h. text חרמש).—Taan. 31ᵃ יום חבר מגל the day of breaking the *maggal* (suspending the chopping of wood

for the Temple).—*Pl.* מַגָּלֵי, מַגָּלִין. Targ. Is. II, 4; Mic. IV, 3; Joel IV, 10 (h. text מזמרות).

מַגְלָב m. (גלב, v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 567[a]) [*scraper*,] an instrument of torture, *goad* or *whip*. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52; Yalk. Gen. 69 מגלבה; (Tanḥ. Lekh. 5 שרביט).—*Pl.* מַגְלָבִים, מַגְלָבִין. Ex. R. s. 14, beg. לך וחכהו חמשים מ׳ go and give him fifty lashes. Tanḥ. M'tsora 4 כבלים ומ׳ chains and straps; Num. R. s. 13. Ib. חמשה מ׳ five *afflictions*. Ib. s. 10, beg.; Lev. R. s. 27; Cant. R. to V, 16, v. מַרְזוֹבוֹת.

מַגְלָבָא, מַגְלָבָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 3 (Var. ומגלכא, Ms. נמגלבא, corr. acc.; h. text מתג).—*Pl.* מַגְלָבַיָּא, מַגְלָבִין. Lev. R. s. 15 חמת מ׳ חלן she saw the straps hanging. Gen. R. s. 84, beg.; Yalk. ib. 140; Yalk. Job 904 מאה מ׳ one hundred lashes.

מַגְלָבָה, v. מַגְלָב.

מְגִלָּה, מְגַלָּה f. (b. h.; גָּלַל) *roll, scroll, volume, part of a* סֵפֶר. Treat. Sof'rim V, 9 אין עושין שמע (או)חלל מ׳ וכ׳ you must not prepare the section of *Sh'ma* or of *Hallel* as a special volume for children; Gitt. 60[a] מהו לכתוב מ׳ וכ׳, v. מַמַּד; Yoma 37[b]. Gitt. l. c. תורה מ׳ מ׳ ניתנה the Pentateuch was published in sections, opp. תחומה. Deut. R. s. 8 תחלת קורא במ׳ when beginning, the student reads (the Pentateuch) in a detached scroll, opp. בספר.—Y. Shek. V, 49[a]; Yoma 38[a]; Cant. R. to III, 6 מְגִלַּת ס(מ)מנין a volume containing prescriptions for frankincense; a. fr.—מ׳ יוחסין, מ׳ סתרים, מ׳ מגלת אסתר, &c., v. respect. determinants.—*Pl.* מְגִלְיוֹת, מְגִלְיוֹן. Cant. R. l. c. חיו מוסרין מְגִלְיוֹנָם וכ׳ they handed over their rolls (containing the prescriptions) one to the other; (Y. Shek. l. c. את המגלה הזאת).—Esp. (ח)מְגִלָּה = מגלת אסתר, a. אֶסְתֵּר. Meg. I, 1. Ib. 19[a] נקראת ספר מ׳ the book of Esther is called a book and also a letter. Ib., sq. חקורא במ׳ הכתובה בין וכ׳ he who recites from a Book of Esther as written among the Hagiographa (instead of using a special scroll); a. v. fr.—*M'gillah*, name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, treating chiefly of the Festival of Purim.—*M'gilloth*, the five books: Esther, Ruth, Canticum, Lamentations and Koheleth.

מַגְלוֹנָאָה, v. מְלוֹנָאָה.

מַגְלֵי יְרָא m. (גָּלֵי) *decreer of exile*. Y. Yoma III, 40[c] top נסוחה מ׳ *kerets* (Jer. XLVI, 20) means *sweeper*, that is, he who will banish (v. Deut. XXVIII, 63).

מְגַלְיָא, מְגַלְיָא, constr. מְגִילַת, מְגַלַּת ch.=h. מְגִלָּה. Targ. Jer. XXXVI, 2; a. e.

מְגַמָּר, v. מוּגָמָר.

מָגֵן m. (b. h.; גָּנַן) *shield, defense*. Pesik. Ha'omer, p. 70[a,b] (ref. to ואל מצנים, Job V, 5) לא בזרין ולא במ׳ not with weapon or with shield (will he prevail); Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Job 898.—Cant. R. to IV, 4 end (ref. to אלף המגן, ib.) אלף דור . . . אותו חמ׳ I folded together (skipped over) a thousand generations and brought unto them that shield (the Torah).—Midr. Till. to Ps. I, 5, v. גּוּף; a. fr.—*Pl.* מָגִנִּים, מָגִינִּים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 5) שחרו מקרקרים . . . עושין אותן מ׳ they broke down the walls of their houses and made of them defenses. Cant. R. l. c. לבניך אני נעשה מ׳ הרבה unto thy children I shall be many defenses. Gen. R. s. 44 מ׳ של צדיקים shields of the righteous (protectors of their generation by dint of their righteousness); a. e.—Esp. *Magen, the first section of the Prayer of Benedictions* closing with מָגֵן אַבְרָהָם (usu. called אָבוֹת, v. אָב). Deut. R. s. 11, beg. חוזר לתחלת מ׳ (Ber. 34[a] לראש) he must go back to the beginning of the first section. Erub. 65[a], v. פּוּק h.—בֵּית הַמָּגִנִּין, Tosef. Kil. IV, 7, v. מְגִנָּא.

מְגַן, מְגָן ch. same, v. מַגִּין.

מַגְנָא, מַגָּן m. (גְּנַן; cmp. חִנָּם fr. חָנַן) *grace, undeserved gift*; (adv. with or without prepos.) *for nothing, in vain*. Targ. Prov. XV, 27.—Targ. Gen. XXIX, 15. Targ. Ex. XX, 7; Targ. Deut. V, 11; a. e.—Y. Bicc. III, 65[c] bot. לא מ׳ מאריך ימים it is not for nothing that he has been allowed a long life. B. Kam. 85[a] אסיא דמ׳ a physician (that will cure thee) without pay; אסיא דמ׳ כמ׳ שוי Ms. M. a. oth. (ed. incorr., v. Rabb. D. S. a. l. note) a physician without pay is worth as much as unpaid service can be expected to be, i. e. an unpaid physician is likely to be careless. Y. Snh. X, 29[a] bot. אפי׳ על מ׳ even if the curse has been pronounced gratuitously (without cause), cmp. קללת חנם s. v. חִנָּם.

מְגָנָא m. (גְּנַי) *couch*, or *couch-room*.—*Pl.* מְגָנְיָא. Targ. II Esth. I, 9 (ed. Lag. a. oth. מנגניא, corr. acc.).—[Pes. 107[a] מגני, v. מְגָנָא.]

מְגַנְּדָה, v. מַגְנָדָא.

מְגַנְּנוֹן, v. מַגְנָנוֹן.

מְגַנְיָא f. (part. Ithpe. of גְּנִי) =h. מְגוּנֶּה (v. גָּנָה), *blameworthy*; מילתא מ׳ *blemish, defect*. Gen. R. s. 60 (prov.) מילתא דאית בך מ׳ וכ׳ what blemish there be in thee, be the first to tell it; B. Kam. 92[b] מילתא דמיגַּ׳ Ms. M. (ed. גנאה).

מַגְנִיוּת, v. מַגְנָא.—[Mekh. B'shall. s. 2 מגניות, emend. for מגפות, read: סַגְנִיוּת, v. סַגְנוֹן.]

מגנגנימין, v. במגנגנימין.

מְגִנָּה, מְגִנַּת f.=מָגֵן, *protection, defense*. Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Yalk. Gen. 76 (expl. מגן, Gen. XV, 1) אני מ׳ לך I am a defense to thee.

מַגַּס or **מְגַס,** v. מֵגִיס.

מְגַסְתָּא, מגסטרני, מְגַסְטִיר, מְגַסְטָאר, v. sub מגיס׳.

מַגָּע m. (נָגַע) *touch, contact*. Kel. I, 1, a. fr. מטמא במ׳, makes unclean by contact. Toh. VI, 4 ספק מַגָּע טומאה וכ׳ a doubt as to having touched an unclean thing is judged in favor of uncleanness; Ab. Zar. 70[a], a. e.—מַגַּע נכרי wine touched by a gentile suspected of idolatrous manipulations. Ib. 58[b].—Ib. 69[a] חבירו מ׳ another ignorant

man's touching things kept in levitical cleanness; a. fr.—*Pl.* מַגָּעוֹת. Y. Sabb. VII, 9[d] bot., v. מַדָּק.—Constr. מַגָּעֵי. Y. Pes. VII, 34[d] bot. מ׳ זבין those unclean through contact with gonorrhoeists.

מַגְעִירִי *f.* (גָּעַר) *threatening, shouting.* Yalk. Ps. 864; Midr. Till. to Ps. CVI, 9 ed. Bub. (missing in eds.) אפי׳ מ׳ לא תוות וכ׳ it was not even a shouting (at the sea) but only a blowing. Yalk. l. c. (missing in Midr. Till. l. c.) לא מ׳ אלא מנהומי not only a shouting but even a roaring.

מַגֵּף m. (גָּפַף or גּוּף) *sealer* of wine vessels. Y. Ab. Zar. V, 44[d] top שירטומהון דרבנן מיעשה מ׳ (not מיעש) the boring of which the Rabbis speak (Mish. V, 4) is the work of a professional sealer (requiring care and time).

מַגֵּי׳, מַגָּפָה f. (b. h.; נָגַף) [*striking,*] 1) *wound.* Makhsh. VI, 8 דם מַגֵּפָתָהּ the blood flowing from a woman's wound. Nidd. 55[b]; Ker. 13[a]. Ḥull. 35[b]. Yalk. Num. 710; a. e.—2) *sudden death, plague.* Mekh. B'shall. s. 2 אין המכה אלא מ׳ the verb חמם (Ex. XIV, 24) means pestilence. M. Kat. 28[a] מיתת מ׳ a sudden death. Ber. 4[b] בשעת המ׳ during an epidemic; a. fr.—[מגפות, Mekh. l. c., v. מַנָּפָה a. סַגְנוֹן.]

מְגַפַּיִן, מְגָפַיִם m. du. (גּוּף I) *greaves, metal leggins.* Sabb. VI, 2 (expl. ib. 62[a] פומקי). Kel. XI, 8; Tosef. ib. B. Mets. III, 1 מנפש ed. Zuck. (corr. acc.; Var. מְגָפַיִם).

מַגִּיפָ׳, מַגְּפָתָא ch.=h. מַגֵּפָה. Targ. Y. II Num. XXV, 8 פָּתָא . . . (corr. acc.).

מְגַר, *Pa.* מַגֵּיר (b. h. מָגַר; cmp. גָּרַר) 1) *to drag down; to throw over.* Targ. Gen. XLIX, 17 (h. text ויפל). Targ. Ps. LXXXIX, 45. Targ. Ez. XXXIX, 3. Targ. II Kings IX, 33 (h. text שמט). Targ. Is. XXII, 19 (h. text חרס); a. e.—2) [*to scrape off,*] *to diminish, destroy* (corresp. to b. h. גָּזַז a. צָמַת). Targ. Ps. CXIX, 139. Ib. CI, 5; 8. Ib. CXLIII, 12; a. e.

Ithpa. אִתְמַגַּר *to be diminished.* Targ. Job VI, 17. Ib. XXIII, 17 Ms. (ed. אתגמר׳, h. text נצמתו).

מְגָרָא, מָגַר, v. מְגֵיר, a. סַבְּבָא.

מַגְרְדָתָא, מַגְרָדָת, מִגְרָדָא, v. sub מַגְרֵר׳.

מְגָרָת, v. מְגֵירָה.

מַגְרוּמְתָא f. ch.=h. מוּגְרֶמֶת, v. גָּרַם *Hif.* B. Kam. 99[b] מ׳ תחזיא (Ms. R. מַגְרַמְתָא) a case of a *mugremeth.*

מִגְרִיס, מִגְרוֹס, v. מְגֵירוֹס.

מִגְרוֹפוֹת, Pesik. R. s. 6, read מַגְרוֹפִית.

מַגְרוֹפֵי, v. מַגְרוֹפִיתָא.

מַגְרוֹפִית f. (גָּרַף; v. מַגְרֵפָה) 1) *spade, shovel.* Gen. R. s. 16, beg. ארבעה . . פוחק במ׳ אחת he divided off the course of four river-heads with one (cut of the) spade.—2) *trowel.* Pesik. R. s. 6 [read:] לא נשבר לא מ׳ וכ׳ no trowel nor axe was broken; Yalk. Kings 186 מגרופת (corr. acc.).

מַגְרוֹפֵי, מַגְרוֹפִיתָא ch. same. Gen. R. s. 38. Lev. R. s. 24.—*Pl.* מַגְרוֹפְיָתָא. Targ. Num. IV, 14; Targ. O. Ex. XXVII, 3 (Y. מַגְרַפְתֵּיהּ, corr. acc.); a. fr. (h. text עָיִם).

מגרופת, v. מַגְרוֹפִית.

מַגְרִיפָה, מַגְרֵיפָה, v. מִגְרַפָּה, מַגְרֵף.

מגריפים, Pesik. R. s. 16, v. מָגִירוֹס.

מַגְרַמְתָא v. מַגְרוּמְתָא.

מְגִירָסָא, v. מָגִירוֹס.

מַגְרֵף m. (גָּרַף) 1) *trowel.* Y'lamd. to Gen. XI, 1, quot. in Ar. s. v. גרף.—2) *shovel.* Y. Shebi. III, 34[c]; Y. M. Kat. I, 80[b] סלו ומַגְרִיפוֹ וכ׳ his basket and shovel show that he is preparing dung.

מַגְרֵי׳, מַגְרָפָה f. (preced.) 1) *spoon, ladle; trowel.* Kel. XXIX, 8 מ׳ של ב״ב the ladle of the household (v. Maim. a. l.); מ׳ של סיידים the plasterers' trowel. Tanḥ. Sh'moth 9 של טיט the trowel for clay; Ex. R. s. 1 (some ed. מַגְרִיפוֹ של טיט, v. preced.). Kel. XIII, 4 מ׳ ladle (v. Maim. a. l.).—2) (usu. in connection with סל) *spade* used for digging and shovelling; *shovel.* Gen. R. s. 16; Sifré Deut. 6, a. e., v. פָּרָה.—Tosef. Toh. VIII, 13; Zeb. 99[b]. Sabb. XVII, 2 מ׳ לגרוף וכ׳ one may handle a spade (on the Sabbath) for grabbing &c., v. גָּרַף. Num. R. s. 15; Yalk. Ex. 163. Lev. R. s. 23; Cant. R. to IV, 8 חיא והסל וחמ׳ וכ׳ it (the Torah) and all its implements, v. אֶרְנַבְלָא.—Y. Hag. II, 78[b] bot. מ׳ של מתכת an iron spade (flat); מ׳ של עץ a wooden shovel; a. e.—*Pl.* מַגְרֵי׳, מַגְרֵי׳. B. Mets. 30[a]. Tam. II, 1. Gen. R. s. 46, beg.; a. e.—3) *magrefah,* a) name of *a musical instrument in the Temple.* Arakh. 10[b]; Y. Succ. V, 55[d] top.—b) name of a sort of *tympanum.* Tam. V, 6, Ib. III, 8; Y. l. c. 55[b] bot.

מגרפתית, v. מַגְרוֹפִיתָא.

מַגְרֵדָת, מַגְרֶדֶת, מְגוֹרֶרֶת) מַגְרֶרֶת f. (גָּרַד I, v. גָּרַד) *strigil.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 19 אין מחגררין במ׳ ed. Zuck. (Var. מגרדין במגרדת); Sabb. 147[b] אין גוררין במגרר׳, v. גָּרַר I.—*Pl.* מַגְרֵרוֹת (מְגֻרְדוֹת). Tosef. Kel. B. Mets. II, 12 מגרר׳ ed. Zuck.; Kel. XII, 6 מגריר׳ (מגרד׳).

מַגְרַדְתָא ch. same. Sabb. 147[b] (Ms. M. margin: מגרדא; Rashi Ms. מַגְרַדְתָּא).

מִגְרָשׁ m. (b. h.; גָּרַשׁ) *open space outside of a place.* Gen. R. s. 21, end (ref. to Gen. III, 24) למִגְרָשָׁהּ של עדן וכ׳ he drove him out to the open outskirts of the garden of Eden. Macc. 12[a], a. e. אין עושין שדה מ׳ וכ׳ you must not change a cultivated field (outside of a town of refuge) into an open space &c.

מְגֵרָת, v. מוֹגֶרָה.

מגרת, Targ. Hos. XI, 4, v. מִגְדָּא II.

מִדְּ־, a prefix, =מִן דְּ־, 1) *than that.* Targ. O. Ex. XIV, 12 מִדְּנָיְמוּתְ (ed. Amst. מִדְּנָמוּתְ, corr. acc.); a. e.—2) *from the time that; from the fact that; since, because.* Targ. Gen. XLVIII, 15. Targ. I Sam. I, 12. Targ. O. Ex. XIV, 11; a. fr.—Ber. 2[b] מִדְּקָתָנֵי . . . שמע מינה וכ׳ from the fact that the Boraitha says . . . . we conclude that &c. Ib. 15[b]

מִדְבְּרָתָא m., מִדְבְּרָתָא f. ch. same. Targ. Ex. III, 1; a. fr.—B. Bath. 73b; 74b אזלינן במ׳ we were travelling in the desert; a. fr.—Cant. R. to IV, 4 (ref. to מדברך, ib. 3) מִדְבָּרֵךְ יאי מַדְבְּרָתָךְ יאיא thy *midbar* is beautiful, this means thy waste (the ruined Temple) is beautiful, v. preceding.; [Comment.: *thy speech.*]—*Pl.* מַדְבְּרָתָא, f. מַדְבְּרָן. Targ. Ps. LXXV, 7. Targ. Is. LI, 3. Targ. Cant. II, 14.

מְדַבְּרָא m. (דִּבֵּר) *leader.* Targ. Prov. XI, 14 (Levita מְדַבְּרָנוּתָא; h. text תחבלות, cmp. מְדַבְּרָנוּתָא).—Targ. II Esth. IV, 1 Var. ed. Lag. (ed. מדברנא).—*Pl.* constr. מְדַבְּרֵי. Targ. Cant. I, 8.

מְדַבְּרוּת f. pl. (דבר) 1) *conduct, manners.* Koh. R. to III, 18 (ref. to דברת, ib.) מ׳ שהצדיקים מְדַבְּרִים the way the righteous conduct themselves.—2) (b. h.) *conversation, talk.* Ib. מ׳ שהרשעים מדברים בהם the conversations which the wicked hold. Snh. 67b, a. fr. כלה מְדַבְּרוּתֵיךְ, v. כָּלָה; ib. 38b׳ כלך למדבריותיך אצל וכ׳ Ms. M. (ed. כלך אצל); Ḥag. 14a כלה מד׳ ולך וכ׳=כלך מדבריותיך אצל וכ׳, v. כַּפָּף.

מְדָבָרִי m., מְדָבָרִית f. (denom. of מִדְבָּר) *belonging to the desert.* Erub. 83a, a. e. סאה מ׳ the S'ah of the Israelites in the desert, containing six desert Kab, or five Jerusalem Kab.—*Pl.* מְדָבָרִין, מְדָבָרִיּוֹת; מִדְבָּרִיּוֹת. Men. VII, 1, a. e., v. סְאָה.—Esp. מדברית *pasture-animals.* Bets. V, 7 (40a), opp. בְּיָרוֹת; Tosef. ib. IV, 11.

מַדְבְּרָן f. pl., v. מִדְבָּרָא.

מְדַבְּרָנָא m. = מִדְבָּרָא, *leader.* Targ. II Esth. IV, 1. Targ. Prov. XI, 14, v. מִדְבָּרָא.—Snh. 14a מ׳ דאומתיה (Ms. K. דְּבָרָנָא, v. דִּבְּרָן) leader of his people; Keth. 17a.

מַדְבְּרָנוּתָא, מְדַבְּרָנוּתָא f. (preced.) *command, strategy; scheme* (b. h. תחבלות). Targ. Prov. I, 5; XX, 18; XXIV, 6. Ib. XII, 5.

מַדְבְּרָתָא, v. מִדְבָּרָא.

מַדְבְּשָׁתָא pr. n. pl., v. דִּבְשָׁתָא.

מָדַד (b. h.) [*to stretch,*] *to measure.* Sabb. 149b sq. (play on מְדֻהֶבֶת, Is. XIV, 4) the nation that said מָדוֹד, וְהָבָא measure (the area of thy land) and bring (tribute); Lev. R. s. 15, end (Ar.: מוֹד וְהָבָה measure and give). Erub. V, 4 אין מוֹדְדִין וכ׳ Sabbath distances must be measured only with a rope of &c. Ib. 5 אין מודדין אלא מן המומחה the measuring must be done only by the best experts. Y. Succ. I, 51d אם יָמוֹד מן וכ׳ if he measures from &c. Maas. Sh. V, 9 עשור שאני עתיד לָמוֹד one tenth (as tithe) which I shall measure off (when I come home); a. fr.—Sot. I, 7 במדה שאדם מוֹדֵד בה מוֹדְדִין לו the measure with which man measures will be measured out to him, i.e. as man deals, he will be dealt with, v. אַכְרַעְתָּא; Tosef. ib. III, 1 מ׳ בסאה he measured by the S'ah (committed great wrong). Ber. IX, 5, v. next w.—Ib. 30b לעולם יָמוֹד אדם וכ׳ man must always measure himself (examine the disposition of his mind; cmp. אָמַד), if he feels that he can direct his mind, let him pray, if not &c.

Nif. נִמְדַּד *to be measured.* B. Bath. VII, 1 אינן נִמְדָּדִין עמה are not included in the measure. Arakh. VII, 1 נִמְדָּדִים עמה are included &c.; a. fr.

מַדָּא m. ch. = (b. h. מַד; מדד) *the priest's cloak.* Ber. 28a, v. לְבַשׁ.

מָדָאָה, v. מְדָנָא.

מַדָּאנָא, v. מַדְנָא.

מַדָּאתָא f. (v. P. Sm. 2011) = מִנְדָּה, *tribute, tax, fine.* Targ. Prov. XII, 24 לְמַ׳ Ar. s. v. כרגא (ed. לְמַסָּא).

מְדָבָא, v. מֵידְבָא.

מַדְבּוּרָא* m. (דִּבֵּר) *guide*; מ׳ דנורא *torch* or *torch-carrier* directing the work of night laborers.—*Pl.* מַדְבּוּרֵי. M. Kat. 12b Ms. M. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מַדּוּכְרֵי, Alf. מַדְכּוּרָא).

מַדְבְּחָא, מַדְבַּח m. ch. (דִּבַּח) = h. מִזְבֵּחַ, *altar.* Targ. Josh. XXII, 10. Targ. Gen. XII, 8; a. fr.—Zeb. 54a רב מתרגם באחסנתיה יתבני מ׳ Rab translated (ובן כתפיו שכן, Deut. XXXIII, 12) on his possession shall the altar be built; a. e.—*Pl.* מַדְבְּחַיָּא, מַדְבְּחִין; fem. מַדְבְּחָתָא. Targ. O. Num. XXIII, 1; 4; a. e.—Targ. Ps. LXXXIV, 4.—משקי בי מדבחייא (בית) liquids used on the altar (wine, oil), contrad. to משקי בי מטבחייא liquids of the slaughtering place (blood, water). Pes. 17a (ref. to Eduy. VIII, 4); Tosef. Kel. B. Mets. V, 7 (ed. Zuck. מט׳).

מדבך, v. נְדָבָךְ a. מְרָבָּךְ.

מַדְבֵּק m. (דִּבֵּק) *junction, welding.* Targ. I Kings VII, 29; 36 (h. text לִיוֹת).—*Pl.* constr. מַדְבְּקֵי; מ׳ ידין *arm-pits.* Targ. Jer. XXXVIII, 12. Targ. Ez. XIII, 18 ed. Lag. (Var. מרב׳; ed. Wil. מַרְפְּקֵי).

מְדַבֵּר m. (דִּבֵּר) 1) *speaker.*—*Pl.* מְדַבְּרִים. Ber. 63b, a. e. ראש חמ׳ וכ׳ the first among the speakers on all occasions (attribute of R. Judah).—2) *the anterior part of the tongue.* Bekh. VI, 8; Tosef. ib. IV, 11; Kidd. 25a.

מִדְבָּר m. (b. h.; v. דִּבֵּר) *pasture-ground, desert.* Gen. R. s. 31, end. Cant. R. to IV, 4 (play on מדברך ib. 3) אע״פ שהוא מ׳ וכ׳ although the Temple is a desert, you are bound to observe the sacredness of its precincts now that it is ruined &c.; a. fr.—מִדְבַּר מ׳ the generation that died in the wilderness. B. Bath. 73b bot.; a. fr.—Tosef. Macc. III (II), 2; Macc. 9b; Y. ib. II, 31d top בצר במ׳ (b. h.) *Bezer in the Wilderness,* on the eastern side of the Jordan.—Tosef. Men. IX, 13 כבשים ממ׳, read: מִמִּדְבַּר חברון from the pasture-ground of Hebron; v. Men. 87a; Sot. 34b.—*Pl.* מִדְבָּרוֹת. Ber. IX 2. Ib. 54b חולכי מ׳ those travelling in the deserts; a. e. . . . מכלל . . . מדקתני סיפא since the second clause reads, 'R. Judah says &c.', we must conclude that the first clause does not express R. Judah's opinion.—Gitt. 19b מְדָתָא הואי וכ׳ since one (of the papers found) was undoubtedly there (before the letter of divorce was thrown there), the other was surely there, too, and the letter of divorce may have been carried off by mice. B. Mets. 83b מְדָתָצִיתָ כולי האי since he is so bold.—מדרבנן, מדאוריתא, v. אוֹרַיְיתָא.—Gitt. 37a, a. fr. מְדִּרַבִּי וכ׳ as concluded from what R. . . . said; a. v. fr.

Pi. מִדֵּד same, *to stretch.* Gen. R. s. 3; Midr. Till. to Ps. XXIV, a. e. מְיַמֵּד, v. מָתַח.—[Cant. R. to VIII, 11 ממדדין, v. הָדָה.]

מִידָּה, מִדָּה f. (b. h.; preced.) 1) *dimension, measure, proportion.* Sabb. 150ª (play on מִדְּהֹבָה, v. preced.) מֹאד מֹאד הֹבֵא בלא מִ׳ bring much, very much, without measure. Peah VIII, 6 מ׳ זו this proportion. Gen. R. s. 64; Esth. R. introd. (ref. to מנדה, Ezra IV, 13) זו מִדַּת הארץ that is the tax from the land as measured, i. e. the (Roman) land-tax. B. Bath. VII, 3 מ׳ בחבל וכ׳ I sell thee exact land-measure by the rope. Ib. 128ª מִדַּת ארכו the length-measure of the cloak. Ib. מדת משקלותיו the measure of its (the gold-bar's) weights, i. e. an estimate as to how many coins of a certain weight can be obtained from it. Ḥag. 12ª מדת יום ומ׳ לילה the combined length of day and night. Yeb. 76ᵇ (ref. to I Sam. XVII, 38) מַדָּיו כְּמִדָּתוֹ his (Saul's) garments such as fitted his stature. Mikv. X, 5; Ḥull. 73ª מ׳ עד מקום (ה)עד as far as the designed length of the handle (excluding the portion which it is intended to cut off).—Kidd. 42ᵇ; B. Mets. 56ᵇ, a. e. דבר שבמ׳ ושבמשקל וכ׳ objects which are sold by measure, by weight or by the piece. B. Bath. 89ᵇ מ׳ חסירה וכ׳ לעולם . . . one must never keep in one's house too small or too large a measure (smaller or larger than the legal size); a. fr.—*Pl.* מִדּוֹת, מְדִידוֹת. Ib. 88ᵇ עונשן של מ׳ the divine punishment for fraudulent measures. Tosef. B. Mets. VI, 14 . . . . לא היו ממונין אלא על המ׳ . . they (the *agoranomoi* in Jerusalem) were appointed not for the regulation of market prices but for the superintendence of the measures; B. Bath. 89ª, v. אַגְרַדְמִיס; a. fr.—Men. 18ª למצות מִידּוֹתַי, v. מָצָה.—Whence: *Middoth* (measurements of the Temple), name of a treatise of the Mishnah, of the order of Kodashim.—2) *dealing; reward* or *punishment; dispensation.*—מ׳ כנגד מ׳ *retaliation, adequate punishment* or *reward.* Sot. I, 7, v. preced. Ib. 9ª לכמ׳ the verse is to intimate that God dispenses adequate punishments. Ib. 8ᵇ (ref. to ib. I, 7) אע״ג דמ׳ בטלה במ׳ לא בטיל although retribution (by the Jewish court) has ceased, the adequate divine punishment has not ceased. Lam. R. introd. (R. Alex. 2) (expl. יען וביען, Lev. XXVI, 43) מ׳ כנגד מ׳ punishment corresponding to deed. Ned. 32ª. Snh. 90ª כל מִידּוֹתָיו של הקב״ה מ׳ כנגד מ׳ all retributions of the Lord are in correspondence with man's doings. Ber. 48ᵇ 'whatever the Lord thy God has given thee' דיינך בכל . . בין מ׳ טובה ובין מִדַּת פורענות (not מדה) he is thy judge in whatever sentence he decrees upon thee, whether it be a good or an evil dispensation. Ib. IX, 5, v. מְאֹד. Sabb. 97ª. Ib. 151ᵇ על מ׳ זו . . . . לעולם at all times let one pray to be spared this fate (poverty); a. fr.—*Pl.* as ab. Snh. 90ª, v. supra. Yoma 87ᵇ המעביר על מִדּוֹתָיו וכ׳ he who passes over his retaliations (who forbears to retaliate), his failings will be passed over (be forgiven); Meg. 28ª. Ib. לא עמדתי על מִידּוֹתַי I never insisted on retaliation; Kidd. 71ª ואינו מעמד על מדותיו (Rashi: מעמיד); a. fr.—3) *manner, ways, character, nature, condition.* Ber. 40ª לא כמדת הקב״ה וכ׳ the nature of divine (intellectual) affairs is not like the nature of human (material) affairs. Ib. 11ᵇ להזכיר מדת יום וכ׳ to mention the nature of the day (light) at night. Tanḥ. Balak 3 מה מְדָתוֹ what is the nature of his power. B. Mets. 33ª ואינה מ׳ it is a (meritorious) way (of studying) and is not, i. e. you might do better; Y. Hor. III, 48ᶜ top מ׳ שאינה מ׳; a. fr.—*Pl.* as ab. Ab. V, 10 ארבע מ׳ באדם there are four different dispositions of men (as to treating one's fellow-man); ib. 11 ארבע מ׳ בדעות four characters (temperaments); ib. 12 ארבע מ׳ בתלמידים four natures of students (with regard to receptive and retentive faculties). Y. Snh. XI, 30ª bot. כל שבע מ׳ וכ׳ all the seven characteristic features of righteous men which the scholars have defined have been realized in Rabbi. Ned. 20ᵇ בני תשע מ׳ children conceived under nine (abnormal mental) conditions. R. Hash. 17ᵇ, a. fr. שלש עשרה מ׳ the thirteen divine attributes (Ex. XXXIV, 6, sq.). Ned. 32ª, v. פָּרַז; a. fr.—מדת הדין a) *justice.* Tosef. Yeb. IX, 3, a. e., v. לָקַח. —Esp. *the divine attribute of justice,* opp. מ׳ הרחמים, v. דִּין II.—b) *common sense, logical argument.* Yoma 43ᵇ כך (הוא) מ׳ הדין נותנת common sense dictates this; Shebu. 14ª. Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top תחומין עשו (כמ׳) למ׳ הדין they regulated the laws of Sabbath limits according to common sense (not by textual interpretation).—c) *decision in money matters, civil law* (contrad. to ritual law). Y. Gitt. V, 46ᶜ bot. אם למ׳ הדין הכן the same principle holds good for civil law (collection of claims, v. בַּפְּרַנְיוּת); Y. Shebi. X, 39ᶜ bot. Ib. (last line) ולמידין מ׳ הדין וכ׳ do we apply the rules of Prosbol (v. פְּרוֹזְבּוּל) to ordinary claims? Y. B. Kam. V, beg. 4ᵈ לא הילכו במ׳ הדין אחר הרוב (strike out בממון) in civil law we are not guided by probabilities (v. רוֹב; cmp. Bab. ib. 27ᵇ). Y. Ber. II, 5ª bot. ולמ׳ חד׳ but in civil law (questions of possession).—4) *principle, standard, consistency.* Men. III, 4 כמדת ר׳ וכ׳ following the principle of R. &c.; Pes. 77ᵇ; Y. ib. VII, 34ᶜ top. Shek. IV, 6 אינה הרא המ׳ (comment. אינה מן המ׳) this is not consistent (with a previous rule). Ib. 7 השוה את מִדָּתוֹ (Y. ed. מְדוֹתָיו) he makes his standards even (is consistent). Pes. I, 7 אינה הרא המ׳ this is not the right argument. Ib. 15ᵇ אמאי אינה הרא המ׳ מ׳ ומ׳ הרא why do you say, it is no argument? it is surely a correct argument. Y. Ḥag. III, 77ᵈ 'Menahem went out' means ממ׳ למ׳ ויצא he went over from one principle to another (joined the opposition; Bab. ib. 16ᵇ ויצא לתרבות הרעה).—Esp. מִדּוֹת *rules of interpretation.* Sifra introd., ch. I, end הלל . . . שבע מ׳ וכ׳ Hillel the Elder explained seven rules &c.; Ab. d'R. N. ch. XXXVII; Tosef. Snh. VII, 11. Sifra introd., beg. (R. Yishm. said) בשלש עשרה מ׳ וכ׳ the Torah is interpreted by means of thirteen rules. [Appendix to treat. B'rakhoth. ל״ב מ׳ של ר׳ יוסי וכ׳ the thirty two rules of R. José the Galilean.] —Lev. R. s. 3, beg. הלכות ומ׳ decisions and interpretations (by which the decisions were reached), v. מְכִילְתָּא.—Gitt. 67ª מִידּוֹתַי תרומת מתרומות מִידּוֹתָיו וכ׳ my rules of interpretation are the selection from selections of rules by R. Akiba.—Ber. 33ᵇ שעושה מדותיו של הקב״ה רחמים וכ׳ he makes compassion the standard (or reason) of the divine laws, while they are decrees (the reasons for which it behooves not man to discuss); Y. ib. V, 9ᶜ כקורא תיגר על מ׳ וכ׳ because it sounds as if he were finding fault with the ways of the Lord (as if the Lord were partial); כנותן קיצבה למ׳ וכ׳ as though he were setting limits to the attributes of the Lord.

מִידַּת, מְדָּת ch. 1) same. Targ. Ps. LVI, 5; 11 מִידַּת דינא, מ׳ רחמין, v. preced. Targ. Lam. I, 1; a. e.—Snh. 38b אידי ואידי חדא מ׳ הוא the two dimensions are alike.—[2) *tribute.* Ezra IV, 20, a. e., v. מִנְדָּה.]

מְדָּאָה, v. מְדָּא.

מִדְּאָה, Targ. Esth. I, 2 ית מ׳ דבבל ed. Lag. (ed. Amst. מדאה ית דבבל) read מָדָאָה ית מְדִינְתָּא דבבל.

מַדְוָא m. (הָוָה) *affliction.* Targ. Esth. VI, 1 מַדְוָנָא our affliction.

מְדַיָּאר, v. הוּר I ch.

מָדוּבָּל, v. דַּבְלוּל.

מִדוּבְרִי, M. Kat. 12b some ed., v. מַדְבּוּרָא a. מְדוּבְרָא.

מַדְוֵת m. (b. h.; הָוָה) *flux.* Macc. 14b; Nidd. 41b עד שיצא מ׳ וכ׳ until the flux is discharged through &c. Ib. 54b מַדְוָתָהּ כמותה what flows from her is subject to the same laws as her body. Ib. מַדְוָתָהּ מטמא (not מטמאה).

מְדוּרְתָּא, Yoma 23a Ar. s. v. דר3, v. מַדְרָא.

מִדְרִי, Gen. R. s. 91 במ׳ דמכסא (ed. Wil. במדרי), v. מִידֵּי.—Y. Kidd. IV, 65d top מדור חולה, read: מַדְרֵי.

מ׳ חיוורא, מַדְוָיָא, מַדְרֵי, v. מַדְרָא I.

מָדוֹךְ m. (הוּךְ) *pestle.* Bets. I, 7; Tosef. ib. I, 18. Ib. 17; a. e.

מְדוֹכָא m. ch.=next w. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת׳3) חד מ׳ מטלקא a wooden mortar that had been thrown away (broken).

מְדוֹכָה f. (b. h. מַדֻּכָּה; הוּךְ I) 1) *mortar.* Tosef. Bets. I, 17. Yoma 75a, v. הוּךְ I. Kel. XXIII, 2 מ׳ חמדיית a Median mortar (on the protruding handles of which the pounders ride when at work); [Maim., (ed. Dehrenb. מדיבה, corr. acc.): a sort of *saddle,* v. infra]. Sabb. 81a כהכריע מ׳ קטנה כ׳ (v. Tosaf. a. l.) as large as the leg of a small spice mortar; Y. ib. VIII, end, 11c.—2) *a mortar-shaped seat.* Yeb. 16a; Y. ib. 3a bot. Kel. XXIII, 2, v. supra.

מְדוֹכְיָא m. ch.=h. מָדוֹךְ. Sot. 22a פרוש מ׳ . . . דמשפע כי מ׳ (he is called) the 'pestle-Pharisee' because he is bent sideways like a pestle (in the mortar).

מְדוּכְרָא* m. (דִּכֵּר) *marker; mark.*—*Pl.* מְדוּכְרֵי, מַדְבּוּרָא, v. מַדְבּוּרָא.

מְדוּכְתָּא f. ch.=h. מְדוֹכָה. Targ. O. Num. XI, 8 (Targ. Y. II מְזוֹכְתָּא).—Y. Bets. I, 60d top. Y. Sabb. VII, 10a bot. מְדוּכְתָּהּ. Ib. מדוכתיה (corr. acc.).—[Lam. R. to I, 3; Num. R. s. 12 כנישתא מ׳, v. מַרְדְּתָא.]

מְדוּל m. (apocopate infin. of הָדַל) *the act of drawing water.* Targ. Y. Ex. II, 19, v. הָדַל.

מדוני, v. מְרוֹנִי.

מְדוּקְנָן, v. הוֹקְנָן.

מָדוֹר m. (הוּר I) 1) *dwelling.*—מ׳ עכו״ם (מ׳ כותים, עכו״ם) *a dwelling that has been occupied by gentiles* (in Palestine, which is unclean until examined and found free of corpses). Tosef. Ohol. XVIII, 10 כיצד בודקין מ׳ הע׳ how is a vacated gentile dwelling examined?—Ib. 6 כותיים עושים מ׳ הע׳ Samaritan inmates make a dwelling subject to the law of *m'dor ha'ammim.* Ohol. XVIII, 9; a. fr.—2) *story, compartment.* R. Hash. 24b מ׳ העליון the upper story of the heavens; מ׳ התחתון the lower story (sphere of the heavenly bodies). Nidd. 31a מ׳ התחתון the lowest compartment of the womb. Pirké d'R. El. ch. XXIII; a. fr.—*Pl.* מְדוֹרִין, מְדוֹרוֹת. Ohol. XVIII, 7 מ׳ הכותים; Pes. 9a מ׳ הכושים (v. כּוּשַׁאי); a. e.—Tosef. Mikv. VI, 1 מְדוֹרְתֵיהֶן (R. S. to Mikv. VIII, 1 מְדוֹרֵיהֶן) the dwellings therein.—[Tosef. Maas. Sh. I, 5 מטבע מדור, v. מָרוֹד.]—[Midr. Prov. ch. VI; Yalk. ib. 939 מדורי, v. מְדוּרָה.]

מְדוֹרָא, מָדוֹר ch. same. Targ. Ps. LXXVI, 3. Targ. Gen. XXX, 20; a. fr.—*Pl.* מְדוֹרַיָּא, מְדוֹרִין. Ib. VI, 16 (compartments of the ark); Targ. O. ib. 14. Targ. I Chr. IV, 41. Targ. Job XXXVII, 8; a. e.—Ib. XXXVIII, 40 מְדוֹרָתָא.—[מדורי, Bekh. 44b, v. מִדְרָא.]

מְדוּרָא f.=next w. Targ. Is. XXX, 33 מ׳ דאשתא (ed. Lag. מדורה אישתא, corr. acc.). V. מְדוּרְתָּא.

מְדוּרְתָּא f. (b. h.; הוּר I) *row, pile of wood, fire.* Tam. I, 1 ומ׳ חיתה שם and there was an open fire place there. Bets. II, 5; a. e.—*Pl.* constr. מְדוּרֵי. Midr. Prov. ch. VI; Yalk. ib. 939 י״ד מ׳ גיהנם the fourteen pyres of Gehenna.

מְדוּרְתָּא ch. same. Bets. 32b; Erub. 101a.

מְדוּשָׁא* m. (v. next w.) *treading;* (Arab.) *polishing.*—חומרתא דמ׳, v. חוּמַרְתָּא. Erub. 69a (Ms. O. מר׳); M. Kat. 12b, v. חוּמַרְתָּא.

מְדוּשָׁה f. (b. h. מְדֻשָּׁה; דָּשַׁשׁ) *that which is trodden* or *threshed.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 25.—*Pl.* מְדוּשִׁים. Ib. (Gen. R. s. 69 הַיָּשׁ, q. v.).

מְדַי, מָדַי (b. h.) pr. n. *Media.* Shek. III, 4 לשום מ׳ on behalf of the Median Jews. B. Kam. IX, 5 יוליכנו אחריו (אפי׳) למ׳ he must carry it (the unlawful property) after him even as far as Media. Kidd. 71b מ׳ חולה Media is sick (doubtful as to purity of descent), v. גּוֹסֵס; Gen. R. s. 37, end; Y. Yeb. I, end, 3b; Y. Kidd. IV, 65d top מדור (read מדרי). Esth. R. to I, 3 תשעה במ׳ nine portions (of beauty) has Media; (different in Kidd. 49b). Ab. d'R. N. ch. XXVIII עושרה של מ׳ (ed. Schechter רומי) the wealth of Media (Rome); a. fr.

מָדַי, מָדְיָי m. (preced.) *Median.* Sabb. II, 1, a. e., v. מָחוּם. Yoma 11b שער חמ׳ a Median gate (archway). Esth. R. to I, 22 לשון מ׳ the Median language; a. e.—*Fem.* מָדַיִת, מָדְיִית. Ib. Kel. XXIII, 2, v. מְדוֹכָה; a. e.—*Pl.* מָדַיּוֹת. Esth. R. to I, 11. Sabb. VI, 6, v. פָּרָם. Y. ib. XII, 13c bot.; ib. IX, end, 12b חטים מ׳ Median wheat-grains; a. e.

מָדָאָה, מָדָיָא ch. same. Dan. VI, 1.—*Pl.* מָדָאֵי. Targ. Esth. X, 2. [Y. Ab. Zar. II, 41c top מדיירא, v. מָדַרְתָּא.]

מִדִּיבָה, v. מְדוֹכָה.

מְדַל, part. *Hif.* of דָּלַל.

מִידָלָא, מְדָלָא, מְדַל m. (compound of מָא, דִּי־, a. ל) *belonging, property.* Y. Keth. VI, 30[d] bot. אתפקיד ... ר' גבירה מדל דיתמין orphan's money was given in trust of R...; Y. Gitt. V, 46[d] bot. (insert גבירה); Y. Shek. IV, 48[a] bot. Y. Ned. IX, 41[c] הוא ומדלידה himself and whatever belonged to him. Lam. R. to I, 1 רבתי beg. ואפקד בידיה מְדִילָהּ and gave him his belongings in charge. Ib. end דחלית כל עותרא ומ' חדרן all these riches and belongings. Ib. דחלית דלא יסבון מדלי וכ' (read מדלידה) I was afraid lest his relatives may take away his belongings; a. e.—V. מוֹדָלָא.

מַדְלָא I m. *watchman's lodge,* v. אַמַּדְלָא.

מַדְלָא* II m., *pl.* מַדְלַיָּיא (הִדֵּל) *drawing, resorbing.* Pes. 40[a] כל אגב מַדְלַיָּידהו וכ' as long as the grains absorb liquid, they do not ferment; v. מְדָלָא.

מדלאוה, v. next w.

מְדַלַּעַת f., *pl.* מְדָלָעוֹת (denom. of דְּלַעַת) *gourd-fields.* Shebi. II, 1 במקשאות ובמ' (ed. Y. a. Ms. M. מקש' ומ'; not מדלא') in cucumber and gourd fields; ib. 2. Y. ib. II, beg. 33[c] בשיש לו מקשה ומדלעת R. S. a. l. c. (ed. ...בו ומודלה) when he himself has a field of &c; a. e.—Erub. 104[a] מְדָלָעַיִן Ms. M. (ed. דלעיו), v. מְקָשָׁה.

מְדָמְכָא, מַדְמְכָא m. (דְּמַךְ) *sleeping.*—בֵּי(ת) מ' *resting place, bed-room.* Targ. Job XXXIII, 15. Ib. 19 (Ms. מיד'). Targ. Y. Gen. II, 24 מִדַּי'; a. e.

מְדַמַּר = מִן דאמר, v. מַר I.

מְדַן, v. דִּין.

מַדְיָן, מַדְיָן m. (=מִצְדָּן; b. h. מִצְדָּנוֹת; עָדָן, *Hif.*) *knot* in reed-matting. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 12 טפחיים בין מדין למ' (R. S. to Kel. XX, 7 מדן) two handbreadths of matting between each two knots.—*Pl.* מַדַּיָּין, מַדַּנָּי, מַעֲדָנֵי. Ib. 11 עד שלא קשר ראשי מ' (not קצר; R. S. l. c. מע') before he knotted the tops of the knots. Ib. VII, 11 [read:] משירקשור ראשי חמ' שלה (v. R. S. to Kel. XVII, 17). Kel. XX, 7 מעד'. Succ. 13[b]; Y. ib. II, end, 52[c] מע'.

מְדָנָא ch. same, *bunch, bouquet.*—*Pl.* constr. מַדָּנֵי. Sabb. 33[b] Ar. (ed. מַדָּאנֵי).

מְדָנָא m. (דִּין) *object of strife.* Targ. Ps. LXXX, 7 (Ms. a. Regia מְדִידָנָא).

מַדְנַיְיחָא, מְדָנְחָא, מַדְנַח, v. מְדִינְחָא.

מַדָּע m. (b. h.; יָדַע) *intelligence.* Macc. 23[a], v. יָתַר.

מַדָּע, מַדְעָא, מְ' ch. same, *knowledge, teaching; reason.* Targ. Jer. III, 15. Targ. Prov. I, 5. Targ. Ps. XXXIV, 1 (Ms. דעת').—ידע מ' (euphem. for משתין בקיר) *male adult.* Targ. I Sam. XXV, 22; a. fr.—*Pl.* (fem. form) מַדְּעָן, מִדְּ' *objects worth knowing* or *well-known,* (used of persons) *notables.* Targ. O. Deut. I, 13; 15 (v. Berl. Massorah, p. 120; h. text ידעים).—V. מַנְדָּע.

מִדַּעַם, מְדַי' m. (comp. of מִדַּע, v. preced., a. enclitic מ for מָא) [*noticeable,*] *something; anything* (corresp. to h.

מְדִידָה f. (מָדַד) *measuring.* B. Mets. 61[b] (ref. to במדה, Lev. XIX, 35) זו מְדִירַת קרקע this refers to land-measuring. Pesik. Vayhi, p. 7[a] (ref. to Ex. XXVI, 6 a. 11) אחד למ' וכ' one וחברת refers to the measuring (fitting), the other to anointing (the tabernacle after it is put up). Y. Sot. IX, 23[c] bot.; Snh. 14[b], v. עִיסּוּק.—Sot. 45[a], v. עֶגְלָה; a. e.

מדיונים, Pesik. Ekhah, p. 122[b], v. מֶדְיוֹן.

מדיח, Targ. Prov. XIV, 14 ed. Wil., v. מְרַח II.

מְדַיָּא, מָדַיְיא, מָדַי, v. מָדַי, מָדָא.

מְדַיְינָא, v. מְדָנָא.

מְדַיְילָ־, v. מְדַל.

מַדַּיְין, v. מַדַּן.

מָדַיְין, v. דִּין.

מִדְיָן I pr. n. (b. h.) *Midian,* a nomadic tribe. Targ. Ex. II, 16; a. fr.—Num. R. s. 20, v. חָבַר; Snh. 105[a]; a. fr.—Denom. מִדְיָנִי, *pl.* מִדְיָנִים. Num. R. l. c.; Tanh. Balak 3; a. fr.

מִדְיָן II m. (b. h.; דִּין) *strife.*—*Pl.* מִדְיָנִים, מִדְיָנִין. Hor. 10[b] שהטיל מ' בין וכ' he (Lot) cast strife between Israel and Ammon; Naz. 23[b] (corr. acc.).

מְדִינְחָא, v. מְדִינְתָּא.

מְדִינְתָא f. (b. h.; דִּין I) [*jurisdiction,*] *district, country.* Maas. Sh. III, 4 (contrad. to Jerusalem). R. Hash. IV, 3; Succ. III, 12 (contrad. to the Sanctuary); a. fr.—In gen. *province; large town, capital.* Pes. 51[a] כל חמ' all the people of the place. Gen. R. s. 50, end, v. עִירוֹנִי. Esth. R. to I, 1 כל מקום שנ' ...עיר מ' מ' אפרכיה wherever *'ir* is used in the Scriptures, it means a capital, wherever *m'dinah* is used, it means an hyparchia (province); a. fr.

מְדִינָחָא, מַדִּי', מָדַיְינָחָא m. (הָנַח) *East.* Targ. Y. II Gen. XV, 19. Targ. Job I, 3 (h. text קדם); a. fr.—Y. Gitt. II, 44[b] top בני מ' (=h. בני קדם) nomads. Gen. R. s. 37, end (translating הר הקדם, Gen. X, 30) טורי מ' the mountains of the East.—Constr. מַדְנַח. Targ. Num. XXXIV, 11; a. e.—Y. B. Bath. II, 13[c] top מִמַּדְנִיחֵיהּ on the east-side of him.

מְדִינָא, מְדִינְתָּא (...תָּה) f. ch.=h. מְדִינָה. Targ. Is. X, 13 (ed. Lag. מדינה). Targ. II Esth. VIII, 9.—Targ. Prov. XVI, 32 (h. text עיר). Targ. Y. II Num. XXIV, 24 מ' רבתא Constantinople (or Rome); a. e.—Taan. 19[b], v. בְּצוֹרְתָא. Lam. R. to I, 1 רבתי beg. תרע פילי דחאי מ' the gate of that city; a. fr.—*Pl.* מְדִינָן, מְדִינָתָא. Targ. II Esth. l. c. Targ. I Kings XX, 14. Targ. II Esth. IV, 11; a. fr.

מְדִירָא m. (הָדַר I) =h. מִזְרֶה, *winnowing fan.* Targ. Is. XXX, 24 (ed. Lag. *pl.*).—*Pl.* מְדִירַיָּא. Targ. Jer. XV, 7.

מַדְכִּירָא m. (הָכַר) *marker, mark.*—*Pl.* מַדְכִּירֵי, מַדְכִּירַיָּא. v. מַדְבּוּרָא.

מַדְכּוֹתָא f. (הָכַר) *cleansing, house-cleaning.* Targ. II Esth. III, 8.

מַדְכַּנְתָּא* f. (הָכַן) *clean fat* (permitted to eat). Bekh. 30[a] Var. in Ar., v. מַר III.

מָדָר, *pl.* מְדֹרוֹת, v. מָדוֹר.

מַדְרוֹכִיתָא f. pr. n. (דרך) *Madrokhitha*, name of a peak. Targ. I Sam. XIV, 4 (h. text סֶנֶה).

מְדֵי, מַדְרוֹן (in Y. Dial.) מִנְדָּרָן, מִנְדָּרָן m. (v. מָדָא a. נָדַר II) *sloping*; מ' מקום *declivity*. Pes. 42ª, opp. אֲשְׁבּוֹרָן. B. Mets. 82ᵇ, sq.—Y. Sabb. XI, 13ª bot. בשהיית המקום מונ' when the place was sloping; Y. Erub. X, 26ª bot. מנ'; Y. B. Bath. I, end, 13ª מִנְדָּרוֹן. Y. Erub. I, 18ᶜ top דרה מונ' וכ' (sub. מקום) if there was a declivity in the middle of the alley. Y. Sot. IX, 23ᶜ bot. מנ'.—Tosef. Mikv. IV, 10 (expl. חַרְהֲלוֹת) מי גשמים הבאין מד' (Maim. to Mikv. V, 6 מן חמ') rain water that runs down a declivity.

מוּדְ', מַדְרוֹן ch. same. Targ. Mic. I, 4 (ed. Wil. מוד'; h. text מוֹרָד). Targ. Ps. LXXXIII, 14 (ed. Lag. מוד'). V. נָדַר II.

מַדְרִיגָה, v. מַדְרֵגָה.

מִדְרָס m. (הָדַס) 1) *treading, place trodden upon*, in gen. *basis, seat*, esp. *midras*, levitical uncleanness arising from a gonorrhoeist's immediate contact by treading, leaning against &c. Nidd. VI, 3 מ' כל המיטמא (ב)=whatever can be made unclean as a *midras*; expl. ib. 49ᵇ כל דחזי למ' whatever is fit to be used as a seat, couch &c. Kel. XXIV, 1. Par. X, 1; a. v. fr.—In gen. =אב הטומאה, *uncleanness of the first degree*. Ḥag. II, 7; a. fr.—*Pl.* מִדְרָסוֹת *cases of midras*. Ḥull. 35ª. Sabb. 59ª; a. e.—2) a sort of *shoe* or *heel*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 14 התקינו למנעול או למ' R. S. to Kel. XII, 5 (ed. למחורים, corr. acc.) if he made the nail for a shoe or a *midras*.

מדרעא, v. מַדְרְעָא.

מדרקא, v. מִדְרְקָא.

מִדְרָשׁ m. (b. h.; דָּרַשׁ) *textual interpretation; study*. Keth. IV, 6 זה מ' דרש וכ' the following interpretation did R . . . . teach &c.; Shek. VI, 6.—Y. Yeb. XV, 14ᵈ עבדין לא חמ' הוא תעיקר וכ' כתובה מ' not study is the main thing, but practice is. Kidd. 49ª bot. משנה . . . אומר מ' by Mishnah . . . ., R. Judah says, we understand textual interpretation (as Sifra, Sifré &c.), contrad. to הלכות. Ib.ᵇ מאי תורת מִדְרָשׁ תורת (R. Johanan means) by Torah the interpretation of the Torah text; a. fr.—בֵּית הַמִּ' (abbr. מ"ד) (בה"מ) *school, college*. Meg. 27ª בה"כ מותר לעשותו בה"מ you may change a synagogue into a school house; a. fr.—*Pl.* מִדְרָשׁוֹת. Ker. 13ᵇ. Y. Ter. VIII, 45ᵇ top; (ib. I, 40ᵈ מקריות). Gen. R. s. 42 בתי מ' school houses; a. fr.—Esp. *Midrash, homiletic book*. מִדְרַשׁ רבה *Midrash Rabbah, homilies on the Pentateuch (and the five M'gilloth)* (beginning with ר' הושעיא רבה).—מ' חזית (from its beginning חָזוּת, Prov. XXII, 29)=מ' שיר השירים *Canticum Rabbah*; מ' אסתר *Midrash Esther* or *Esther Rabbah* &c.—מ' שמואל a Midrash to the Books of Samuel; מ' תְּהִלִּים, also שׁוֹחֵר טוֹב (from its beginning, Prov. XI, 27) a Midrash to the Psalms.—מ' תַּנְחוּמָא *Midrash Tanḥuma*, to the Pentateuch.—*Pl.* מִדְרָשִׁים *Midrashim*, esp. רַבּוֹת *Rabboth* (a plural of רַבָּה by false analogy).

מְדַרַת, v. מוֹדַעַת.

מַדַּת, m. (דפק; v. הָדַק) *clap-board, trap* for birds. Kel. XXIII, 5.

מַדָּף m. (נָדַף) *a vessel used for smoking bees out*, v. הִבּוֹרָה. Kel. XVI, 7.

מַדָּף m. (נָדַף) *indirect contact by shaking, breathing* &c. (cmp. מִדְרָס, הֶרְסֵט).—Esp. טומאת מ', or מ' *the uncleanness of an object arising from an unclean person's indirect contact; the object thus made unclean; uncleanness of a minor degree*. Nidd. 4ª נתון תחתיו (טמא) ומ' (Tosef. Toh. IV, 4 מדרס) and an object of minor uncleanness rests under it. Sifra M'tsorʿa, Zabim, ch. IV, Par. 3 עושה תחתיו מ' he makes the things under him (e. g. cushions directly under his head) unclean as a *middaf;* a. e.—*Pl.* מִדָּפוֹת *laws concerning middaf*. Y. Sot. V, 20ᵇ. Y. Dem. II, 23ª top.—Y. Sabb. VII, 9ᵈ bot. מהו מ' מגעות what kind of *middafoth?* Contact.

מֵדַק, v. הָדַק.

מְדַקָּא, v. מִדְ־.

מֵדֶר m. (transpos. of מרד, v. מָרְדָא) [*fallings*, v. גָּלָל,] *ordure*, a material used for vessels. Sifra M'tsorʿa, Neg., Par. 6, ch. IV. [R. S. to Neg. XII, 6 quotes מרד, ref. to מרדא Ab. Zar. 75ᵇ.]

מָדַר, *Hif.* הַמְדִיר (denom. of מַדְרוֹן) *to slant, to incline*. B. Bath. 22ᵇ במַמְדִיר את וכ' Ar. a. Ms. F. (Ms. M. במדרי; ed. במדיר. Ms. H. בְּמַרְהֵד; Ms. O. בממרדיר, v. Rabb. D. S. a. l. note) when he inclines the sill of his wall (so that none can stand or lean on it).

מְדָרָא m., *pl.* מְדָרֵי (transpos. of מרדא; יָרַד; cmp. מַדְרוֹן) *water-courses, gutters*. Sabb. 145ᵇ חנו מ' דבבל (Ms. M. בי מ'; Ms. O. בי מרדי) the drains of Babylonia; Bekh. 44ᵇ מדורי (corr. acc.).

מַדְרָא m. (transpos. of מרדא, יָרַד; cmp. preced.) *chastising whip*. Yoma 23ª (Ms. L, מרתא; Ar. s. v. דר³: מדוורתא; Ms. O. מתעורתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8), v. פְּקָרַע I.

מַדְרֵגָה, מַדְרֵי' f. (b. h.; דָּרַג) 1) *embankment, acclivity*. Kil. VI, 2 אחת בארץ ואחת במ' one row on level ground and one on the embankment. Y. ib. 30ᶜ top שיפוע חמ' כלמטן (not שופע) the slope of the embankment is considered as if on a level with the lower ground; Y. Sabb. XI, 13ª bot.; a. fr.—*Pl.* מַדְרֵגוֹת, מַדְרֵי'. Tosef. Peah I, 9. Shebi. II, 8; Tosef. ib. III, 4, v. גֵּרָא.—2) *step, rank*. Kidd. 40ᵇ.

מְדַ׳, מַדְרְשָׁא ch. same. Lev. R. s. 9 תתנא מ׳ (read: אתעני; Num. R. s. 9 אתיבני דרשה) the lecture was delayed. —בי מ׳ (in Targ. frequ. only מ׳) =h. בית חמדרש, v. preced. Targ. Y. Gen. IX, 27. Ib. XXV, 27; a. fr. — Ab. Zar. 74b; Erub. 60a, v. צַוַּח. Y. Yoma III, 40c bot., v. חַדַּח. Pes. 33a; a. e.—*Pl.* מַדְרְשַׁיָּא, מִדְרְשָׁיָא, מְדַ׳. Targ. Jud. V, 24. Targ. Ps. LXXX, 11; a. e.

מדרתא, כנישתא מ׳, v. מַדְרְתָא.

מַה, מָה (b. h.) 1) *something; anything.* Num. R. s. 14; Tanh. Hayé 3, v. בְּלִימָה.—2) *what? which?* Hull. 89a (play on מה אומנתו ... כאלם האומנם אלם, Ps. LVIII, 2) which is the best policy for man in this world? Let him act as if he were mute (keep silence). B. Mets. 63a, a. e. מה לי דן מה לי דמיהן what are they to me and what their equivalent, i. e. what difference does it make whether the purchased objects or their equivalent be delivered?; Y. Yoma V, 43a bot. מה (לי) לו מה ביניהן ומה בין דמיהן. B. Bath. 32b; 31a what motive could he have to tell a lie? Ib., a. e. מה לי לשקר במקום עדים וכ׳ we do not apply the principle that we believe a defendant because he has no motive to lie, where witnesses are on hand; a. v. fr.—מה ... אף what ...?, even so, i. e. *as ... so.* Gitt. 23b מה אתם ... אף וכ׳ as *you* (Num. XVIII, 28) refers to Israelites, so must your delegate be an Israelite. Sabb. 133b מה הוא .. אף וכ׳ as He is gracious and merciful, so be thou &c.; a. fr.—מה .. מה לי .. לא כל שכן, v. כָּל.—II. מה ... אינו דין, v. דִּין. מה ... what has this to do with ...? In this case ..., whereas &c., i. e. *it is different with ... because* &c. Kidd. 4b מה לבמה שכן ... תאמר וכ׳ the case of a Y'bamah is different, because she can neither be acquired by means of a document, whereas this (an ordinary woman) &c.; a. fr. מָה נַפְשָׁךְ (in Babli mostly: מִמָּה נפשך; abbr. ממ״נ) whatever be thy opinion (from whatever opinion thou start), i. e. *whichever side you take, at all events.* Y. Ber. I, 2b מ׳ נ׳ אם וכ׳ at all events (he has offended); if it was day-time when the first stars (on Friday evening) were visible, it was day-time when the first stars (on Sabbath evening) were visible &c.; Sabb. 35b חייב חטאת ממ״נ must bring a sin-offering at all events (whether you consider twilight a part of the day or a part of the night). Ib. 34a (in Chald. dict.) מה נפשך אי וכ׳ whichever side you take, if twilight is day &c. Erub. 10a למה לי ממ״נ אי וכ׳ גדולה what reason was there for saying 'large ...'? In either case (it is incorrect), if it be to permit the use of the larger court &c. Hull. 29a ממ״נ אי מחצה וכ׳ in either case (the slaughtering is ritually correct); if you adopt the opinion that an exact half is to be considered as if it were the larger portion &c.; a. v. fr.—Ib. 78b מה אם נפשך, v. נֶפֶשׁ.—בַּמָּה a) *wherewith?* B. Bath. 10b במה תרום וכ׳ whereby can the horn of Israel be lifted up? Sabb. II, 1; a. fr.—b) *in what case?* במה דברים אמורים (abbr. בד״א), v. אָמַר I.—לָמָּה *wherefore?* Ber. 3a סימנא למה לי תחלת .... what need is there for a sign for the beginning of the first watch? M. Kat. 28a נסמכה וכ׳ ל׳ why is the account of the death of Miriam attached to &c.?; a. fr.—לַמָּה *to what?, whereto?* Kidd. 40b צדיקים נמשלים ל׳ what are the righteous to be compared to?—ל׳ הדבר דומה, v. דָּמָה; a. fr.—V. לָמָּה.

—3) (relat.) *which, what.* Pes. 88b מה שקנה עבד וכ׳ whatever the slave acquires belongs to the master. Ber. I, 1 כל מה שאמרו וכ׳ for whatever act the scholars designated the time 'up to midnight' &c.; a. v. fr.

מה, מָה ch. same (v. מָא). Targ. II Sam. XVIII, 23. Targ. Ex. XXXIII, 21; a. v. fr.—Snh. 65b; Gen. R. s. 11, v. גּוּבְרָא. Y. Ned. VI, end, 40a מה שבקית תמן what (prominent men) I left there (in Palestine); Y. Snh. I, 19a top (corr. acc.) [Ib. מה מודע לי, read מאן.]—Y. Gitt. I, 43d מה אנן קיימין what do we stand at, i. e. what is the case before us? Y. Dem. I, 21d bot. מה אפשר דר׳ וכ׳ what? is it possible that &c.? i. e. it is impossible that &c.; ib. מה ר׳ ז׳ מיכול what? it is impossible that R. Z. should eat &c. Y. Sabb. XIV, 14c מה ביניהון wherein do they differ?, v. בֵּין. Hull. 34a, a. e. מה נפשך, v. preced.; a. v. fr.—מָהוּא=מָה הוּא, how is it? Y. Sabb. I. c.

מָדָא, v. מָהָה.

מדגינות, Y. Keth. 1, 25b top, v. דָּגַן. [Comment. take our w. as a geographical designation of coins; v. Zuckermann Talm. Münzen, p. 15.]

מַדְדּוֹרָא m. (הָדַר) *review, revision.* B. Bath. 157b מ׳ קמא דר׳ וכ׳ (in) the first revision (of the Talmudic traditions) by R. Ashi he told us (v. Rabb. D. S. a. l. note 3). [In later literature מ׳ *edition.*]

מַדְדּוֹרָא m. (הָדַר) *peddler.*—*Pl.* מְדַדּוֹרֵי. Ber. 51b, v. פַּלְמָתָא.

מְדָא, מָדָה, *Pi.* מִידָּה, מְיַדָּא (v. מָהָה) *to dissolve, dilute;* (of clothes) *to make threadbare and ragged.*—Part. pass. מְדוּדָא, f. מְדוּדְתָא, מְהוּדָה, מְהוּדְתָא. Toh. IX, 9 מטלית מהודה ed. Dehr. (oth. ed. תא ...) a tattered (scorched) piece of cloth; Nidd. 56a מטלית המהודא; ib. 4a המדומה (corr. acc.). Kel. XXIV, 17 מהודה שטלייה וכ׳ a threadbare shred patched on a sound one (בְּרִירָה, v. בָּרִיא).

Nif. נְמְדָא, נְמְדָה *to be tattered, fall to pieces.* Ib. XXVII, 12 ed. Dehr. נמדא, Mish. ed. נמדה; Talm. ed. נמחה).

Hif. הִמְדָּה, הִמְדָּא *to dissolve; to crumble, sift.* Maas. Sh. V, 1 מַמְדֶּה ושופך Ar. (ed. pr. מַמְדָּא; ed. ממחה) he dissolves (the lime) and pours it over the spot; B. Kam. 69a מביא סיד ... וממדא וכ׳ Ms. R. (ed. חה ..). Zeb. 54a ממדה Ar. (ed. וממחה) takes lime, molten lead and pitch and mixes them and pours &c. Ohol. XVIII, 4 וממדה ed. Dehr. (Ar. וממדא, ed. חה ...) and crumbles (and sifts the earth).

מָדוּ h. a. ch. (=מה הוּ) *what is it? how is it?* Targ. II Esth. I, 2(3); a. e.—Kidd. 33b מ׳ שיעמוד וכ׳ how is it, i. e. must his father stand up before him? Ib. מ׳ לעמוד וכ׳ must one stand up &c.?—Y. Yoma III, beg. 40b מ׳ בורקי what does *bor'kay* mean?—Hull. 46a מ׳ מתלקט how is it if the liver is &c., v. לָקַט; a. v. fr.—מ׳ דתימא what is it you might think?, i. e. you might be under the impression. Arakh. 21b מ׳ ד׳ בטולי וכ׳ you might assume that he annulled (the protest), therefore we are given to understand &c., v. פְּשִׁיטָא; a. fr.

72a לא מַהֲלִינָן בֵּיהּ we do not perform the operation on it (a cloudy day &c.). Sabb. 134a וּלְמָחָר מְהַלִּירוּ Ms. M. (ed. וּלְמָחָר מְהַלּוּהָ, v. Rabb. D. S. a. l. note) and then one (they) shall circumcise him. Ib. 136a מִי מָחַל דִּידְכִי מַהֲלִינָן לֵיהּ how dare we circumcise him (on the Sabbath)? Ib. נְמָהֲלַיהּ מִמִּ״נ let us circumcise him at all events (v. מָהּ h.); a. fr.—Part. מָהִיל. Ib.; a. fr.—2) (neut. verb) *to be circumcised.* Snh. 39a אנן דמהלינן וכ׳ we who are circumcised cannot become like you; אתון מַהֲלִיתוּ וכ׳ (Ms. M. מירחלן, read מְהִילוּ) have yourselves circumcised and be like us.

מְהַל II (cmp. מהח, a. מחל; cmp. Is. I, 22), *Af.* אַמְהִיל *to attenuate, dilute.* Pesik. Ekhah, p. 122b (ref. to Is. l. c.) חַמְהִיל לֵיהּ dilute it (the wine); Yalk. Is. 258 אַמְהִיל.—V. מוֹהַל.

מְהַלֵּיךְ, v. מַהֲלֵךְ.

מַהֲלָךְ m. (b. h.; הָלַךְ) *way, journey, diurnal distance.* Hag. 13a מ׳ חמש וכ׳ a journeying distance of five hundred years; Pes. 94b; Y. Ber. I, 2c bot.; a. fr.

מְהַלֵּךְ (מַהֲלֵיךְ) ch. same. Targ. Jonah III, 3, sq. Targ. Y. Ex. XII, 31.

מְהַלְהָא, v. מְהוּלְהָא II.

מַהְמוֹרוֹת (מַהְמוֹרוֹת) f. pl. (b. h. מהמרות; חמר, cmp. חָמַר, חֲמַר I) *debris, mounds* used as burying places for executed criminals. Y. M. Kat. I, 80c bot. בראשונה ... במ׳ in former days they buried them (the convicts) in mounds (while later on special places were provided for them; v. Snh. VI, 5); Y. Snh. VI, 23d bot. במח׳ (correct the entire passage in accordance with Y. M. Kat. l. c.).

מַהְמוֹרִין m. ch. same. Targ. Ps. CXL, 11 Regia (ed. מַחְמִירִין).

מַהָן=מַאן הָן. Y. Shebi. IV, 35a bot. מ׳ מודע וכ׳ (Y. Snh. III, 21b מאן) who told thee &c.?—[Y. Erub. V, end, 23a, read אתורי הגנין מַהוּ.]

מַהַפְּכָנָא, v. הֲפַכְתָּא.

מַהַפְּכָנָא m. (הָפַךְ) *perverse.* Targ. Prov. XVI, 28.

מַהַפְּכָנוּתָא, v. נְהָפְכָנוּתָא.

מְהַר (b. h.; cmp. מוּר) *to exchange, buy.* Denom. מוֹהַר.

Pi. מְהַר (cmp. חָלַךְ) 1) *to hurry, be speedy.* Sabb. 97a מְמַהֲרִין לְבוֹא וכ׳ comes quicker than &c. B. Kam. 93a מְמַהֲרִין לְצוֹעֵק וכ׳ he who cries for revenge will sooner be punished than he who is cried against. Sifré Deut. 277 מְמַהֵר אֲנִי לִיפָרַע ע״י עָנִי I (the Lord) will sooner take revenge when a poor man is wronged than when a rich man is; a. fr. —2) *to expedite.* Kidd. 31b מַהֲרוּנִי expedite me (on my journey).

מְהַר, v. מוֹהַר.

מָהִיר, מָהִר m. (b. h.; preced. art.) *quick, ready.* Ab. V, 12 מ׳ לשמוע ומ׳ לאבד quick of perception and quick to forget. Ex. R. s. 11, beg.; a. e.

מְהֵרָה f. (b. h.; preced.) *speed;* בְּמ׳ *speedily, easily.* Ab. V, 20 במ׳ בימינו soon, in our life-time. Ber. 17a מ׳ חפר

מְהוּבָא, מְהוּבְתָא, v. מוֹהֲבָא.

מְהוֹכְיָא, v. מָחוֹךְ II.

מָהוֹלָא m. (מְהַל I) *circumciser.* Sabb. 156a. —*Pl.* מְהוֹלָאֵי. Ib. 135a.

מְהוּלָא I f. = מְהוּלְתָא II. Keth. 8a בר מ׳ a festival of circumcision.

מְהוּלָא II m. (נָהַל) *sieve.*—*Pl.* מְהוּלָיָא. Y. M. Kat. I, 81b top הורי באילין מ׳ וכ׳ permitted to make sieves during the festive week for the use on the Festival.

מְהוּלְתָא I f. same. Gen. R. s. 81, v. חֲרַשׁ; Tanh. Vayishl. 8, v. טְרַשׁ II.—Bets. 29b אגבא דמ׳ on an inverted sieve.—*Pl.* מְהוּלָתָא. Ib. M. Kat. 11a למיגדל מ׳ to plait sieves (during the festive week), v. preced.

מְהוּלְתָא, מ׳ II f. (מְהַל I) *circumcision; foreskin.* Targ. Ex. IV, 25, sq. (O. ed. Berl. מָהֲלָתָא). Targ. Y. Gen. XLV, 4; a. e.

מְהוּמְתָא, מְהוּמָת f. (b. h.; הוּם or הָמַם) *commotion, trouble.* Ab. V, 8 ריעב של מ׳ a famine in consequence of (war) trouble. Koh. R. to XII, 12 מַהֲמָתָהּ מ׳ שכל ... מ׳ הוא וכ׳ for *mehemmah* (ib.) read *m'hummah,* for whosoever brings more than the twenty four Biblical books to his house, brings trouble &c.; a. e. [Nidd. 4a המדומת, v. מָהָה.]

מְהוּמְתָא ch. same. *Pl.* מְהוּמָתָא. Targ. Esth. I, 10.

מָהַמְהַם, v. מָהַם.

מָהַנְיָא, v. מְהֵי ch.

מְהֵיבָא (מהיכא), v. מוֹהֲבָא.

מְהֵיכָא, v. הֵיכָא.

מָהִילָא f. (מְהַל I) *circumcision.* בר מ׳ fit for circumcision. Yeb. 71a.

מָהִימַן, v. הֵימַן.

מָהִיר I m. *quick*, v. מָהַר.

מָהִיר II m. *mahir*, a fabulous animal of gigantic dimensions. Y. Ab. Zar. I, 39d bot. [read:] מהו מותר לגדל א״ר בא כגון מ׳ שהוא וכ׳ is it permitted to raise animals (in Palestine)? Says R. Ba, Even an animal like *mahir* &c.; Y. Pes. IV, 30d bot. (corr. acc.); Y. B. Kam. VII, end, 6a (out of place).

מָהִירוּת f. (מָהִיר I) *quickness, speed.* Gen. R. s. 10, oppos. מתינות.

מְהַל (= מוּל) *to circumcise.* Y. Yeb. VIII, 8d top על מנת למוֹהֲלָן with the condition that he will circumcise them. Ib. bot. את מוֹהֲלוֹ בע״כ thou must circumcise him (the slave) even against his will. Gen. R. s. 46. Cant. R. to I, 12; a. fr.—Part. pass. מָהוּל. Yeb. 71a, v. גְּבָעוֹנִי. Ib. מ׳ (כשהוא) נולד born without a prepuce; a. fr.

מָהַל I ch. 1) same. Yeb. 71b ובמדבר מ״ט לא מָהוּל and why did they not practice circumcision in the desert? Ib.

מוֹג m. (מָגַג) a *melting substance, wax* (?). Pesik. R. s. 33 (play on אלמוג, II Chr. II, 7) תירו כמו׳ חזה the hard blocks became soft like *mog*, v. שָׁמִיר.

מוּגְדָּלָא, v. מִגְדָּל.

מוֹגֶרֶת, מוּגוֹרוֹת, v. מוֹגֵרָה.

מוּגְלָא m. (denom. of מוּג; cmp. מוֹהַל) *pus, tenacious matter*. Hull. 48ª מ׳ מלא if the abscess in the kidneys is full of matter, opp. מים זכים. Ib. 55ᵇ. Yeb. 75ᵇ ונפק מיניה כחוט דמ׳ וכ׳ (Ar. ונפק מיניה מ׳) and there came out of the wound something like a thread of pus, and yet he begot children afterwards.

מוּגְלָסָא* m. (גָּלַל with format. ס; cmp. גַּפְלָפַל, סַגְלָגַל) *pivot, hinge*.—*Pl.* מוּגְלָסָיָא. Targ. I Kings VII, 50 (h. text פִּתּוּחוֹת).

מָגְמָר, מוּגְמָר m. (v. גּוּמְרָא, a. גָּמַר I) *spices put on coals*, offered after dinner, *perfume*. Ber. VI, 6. Y. ib. 10ᵈ מ׳ כיון שהעלה עשן וכ׳ as soon as the smoke rises from the burning spices &c.; a. fr.—Sabb. 18ª מניחין מו׳; Y. ib. I, 4ª top מותנין מג׳, v. גָּמַר I.—*Pl.* מוּגְמָרוֹת. Ber. 43ª.

מוּגְמְרִין, Y. Keth. IX, 33ᵇ bot. דין מ׳, v. דִּיאֲסְטְגְמָא.

מוֹגֶרֶת, מוּגָּרֶת f. (אָגַר I) *storage, stored up provision, magazine*.—*Pl.* מוֹגְרוֹת. Tosef. Dem. I, 10 he who buys מן המוגרות בצידון ed. Zuck. (Var. מגרת, מָגֵר) from the stores in Zidon; Y. ib. I, 22ª bot. מָגוֹרֶת. Tosef. l. c. מוגורות בצור ed. Zuck. (Var. מוגרות, מָגוֹרוֹת; Y. l. c. מגורת), opp. חַמָּרֶת.

מוּגַרְמַת, v. גָּרַם.

מוֹגֶרֶת, v. מוֹגֵרָה.

מוּד (cmp. מָדַד) [*to stretch one's self,*] *to swim*. Gitt. 67ᵇ ולימוד and let him swim.

מודגראות, Yalk. Ps. 656, v. פְּרִיסוֹ.

מוֹדְיִית, מוֹדְיָא f. (modius) *modius*, a Roman dry measure, corresp. to סְאָה. Gitt. 57ª.—*Pl.* מוֹדְיִיוֹת. Ib. Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. מוֹדְיִיוֹת. Num. R. s. 4, beg. מוֹדְיָאוֹת.

מוֹדְיִית, מוֹדְיָא ch. m. same. Esth. R. to I, 4 תד מ׳ a modius of denars; Y. Pes. IV, end, 31ᶜ מודיר דדינרין (read מודיי׳). Ib. III, 30ª top, v. מְרַשְׁרְטוֹן. Erub. 83ª, v. נָאוּסָא.—*Pl.* מוֹדְיֵי. Y. B. Kam. IX, 6ᵈ, sq. [מודיר, frequ. in Talm. Y. for מוֹדִין, v. יָדַע.]

מוֹדִים m. *Modim*, the last but third section of the Prayer of Benedictions, so called from its beginning מ׳ אנחנו (we offer thanks). Ber. V, 3 (a reader who says) מ׳ מ׳ *modim* twice must be silenced; Meg. IV, 9 (25ª). Y. Ber. II, 5ª bot. כד הוה מטי מ׳ when it comes to *modim*; a. e.

מוֹדִיעַ m. (יָדַע) *mark, mnemotechnical sign*.—*Pl.* מוֹדִיעִין, מוֹדִיעִים. Erub. 54ᵇ bot. (play on מודע, Prov. VII, 4) עשה מ׳ לתורה ed. Sonc. (ed. מודעים, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) make mnemonical symbols for the study of the Law; Yalk. Prov. 940; Yalk. Jer. 315.

לא במ׳ הוא חוטא וכ׳ soon destroy their counsel. Ned. 20ª will not easily be led to sin; a. e.

מוֹאָב pr. n. (b. h.) *Moab*, son of Lot; *the Moabite people*. Gen. R. s. 51, end בזכות מ׳ מי אב through the merits of Moab, that is *mi ab*, of him who is called father (Abraham). Num. R. s. 20 נתחברו מ׳ עם מדין Moab and Midian formed an alliance; a. fr.—Targ. Y. Num. XXV, 15. Targ. Gen. XIX, 37; a. fr.

מואבא, v. next w.

מוֹאֲבָאָה m. ch. = next w. Targ. O. Num. XXII, 3 (Y. מואבא, read: אַר...); a. e.—*Pl.* מוֹאֲבָאֵי, מוֹאָ׳. Targ. Gen. XIX, 37. Targ. Deut. XXIII, 4; a. e.—*Fem.* מוֹאֲבִיתָא. Targ. Ruth IV, 5; a. e.

מוֹאָבִי m. (b. h.) *Moabite*. Yeb. VIII, 3 עמוני ומ׳ אסורים וכ׳ marriage with an Ammonite or a Moabite is forbidden and the prohibition continues forever (with reference to their descendants; Deut. XXIII, 4); a. fr.—*Pl.* מוֹאָבִים, מוֹאָבִיין, מוֹאָבִיים. Num. R. s. 20. Gen. R. s. 74; a. fr.—*Fem.* מוֹאֲבִית. Yeb. 69ª, a. e. (ref. to Deut. l. c.) מואבי ולא מ׳ a male Moabite is excluded from intermarriage but not a female.

מוֹאֲבִיתָא, v. מוֹאֲבָאָה.

מוֹאַדְנִין, מוֹאְדְנִין, מוֹאַדְנָוֹן, v. מוֹדְנָא.

מוּבְאַת f. (part. Hof. of בּוֹא; cmp. Ex. XXVII, 7) *wedged into, exact size of*. Neg. VI, 6 כעדשה מ׳ (Ar. מובת) exactly the size of a lentil; Tosef. ib. II, 10 quot. in R. S. to Neg. l. c. (ed. Zuck. מְכוּוָּנֶת, v. כּוּן).

מוֹבְדָנָא, v. יוּבְדָנָא.

מובילי׳, מובילותא, v. next w.

מוֹבִילְתָא f. (יָבַל) *load*. Gen. R. s. 80 טעין מובילתיה carrying his load (to market). Ib. s. 70 ואם הוות מובילתיה וכ׳ (not מובילו׳, מובילי׳) and if his load was worth two &c., v. פּוֹלָר.

מוּבָלָא, מוּבָל c. same. Y. Hall. IV, end, 60ᵇ; Y. Dem. III, 23ᵇ bot. מ׳ (corr. acc.). Y. Taan. I, 64ᵇ bot. ריהב גולתה מרום מובלה he put his cloak over his load. Lam. R. to I, 1 רבתי, beg. מ׳ דקיסין a load of wood; a. fr.—*Pl.* מוּבָלֵי. Ib. introd. (R. Joh. 1), v. טְצוּנָא.

מוּבָת, v. מוּבָאת.

מוּג ch. = b. h. מוּג, *to melt*.

Af. אָמֵיג *to cause to flow, to make sore*. Gen. R. s. 41 (ref. to מוגיך, Is. LI, 23) אילן דמַמְגִין מכחך (Ar. דמַמְגִירִין אילין דמגיין, v. לַחֲלַח; ib. s. 69; Yalk. Is. 337 מתחך, fr. מגי) ביך (some ed. דמניין ... מוניך, corr. acc.).—V. מוּגָלָא.

**Ithpol.* אִתְמוֹגַג (v. Syr. מגיא, P. Sm. 2001) *to be languid, to act like a languid person*. Ab. Zar. 70ᵇ בעלמא הוא דקאיתמוגג Ms. M. Var. (not אתחמוגני; strike out בעלמא) he may say, I was only a little lazy (and stretched myself so as to reach over to the neighbor's roof; Rashi a. l. quotes a Var. מחמוגג אני הוא דקמתמוגג as a tautography).

מוֹדִיעִים, מוֹדִיעִית pr. n. pl., v. מוֹדָעִים.

מוֹדָלָא m. = מְדָלָא. Targ. Prov. XXIX, 3 Ms.; ib. XXVIII, 8 מידד'; ib. VI, 31 מידד' Ar. (ed. everywhere מַדָּל'; h. text הוֹן).

מוּדְלָה m., מוּדְלָה f. 1) part. *Hof.* of דְּלָה.—2) *gourd-field*, v. מְדַלַּעַת.

מוּדְלִית f. (דְּלָה) *hanging fruits*. B. Mets. 91b, v. דְּלָה.

מוֹדָנָא c. (denom. of אוּדְנָא; v. מוֹזְנָוֹן) *scale*. Targ. Y. Ex. I, 15.—*Pl.* מֹאדָנִין. Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. (oth. ed. מוֹאזְנִין, מוֹאזָנִין). Targ. Y. Lev. XIX, 36 מוֹדְנָוֹן (not מורג').

מוֹדָעָא (h. form מוֹדָעָה) f. (יְדַע) *declaration*, esp. *protest* before witnesses against a forced or unduly influenced action. B. Bath. 40a לא כתבינן מ' אלא אמאן וכ' we write a protest only against a person who does not submit to law. Ib.b הוּרְא מ' לחברתה the order to write a deed of donation in secret is a protest annulling a subsequent disposal by deed. Ib. 49a מ' הוו דבדינו if witnesses subscribed to a deed say, We signed after the owner had entered a verbal protest before us against the deed; a. fr.

מוֹדָעִי m. (v. next w.) *of Modim*, esp. חמ' (ר' אלעזר) R. El. of Modim. Ab. III, 11; a. fr.—Sabb. 55b; B. Bath. 10b עדיין אנו צריכין לַמ' we still need the Modite (for interpretation).

מוֹדָעִין, מוֹדָעִים pr. n. pl. *Modaim, Modim, Modin*, the native place of the Asmonean family. [Eds. a. Mss. vary between מוֹדַע, מוֹדִיע, a. מוֹדִיעִית.] Kidd. 66a. Pes. IX, 2. Ib. 93b מן המ' ולירושלם וכ' from M. to Jerusalem are fifteen miles. Ḥag. III, 5; Tosef. ib. III, 33; a. fr.—[מודעים, Erub. 54b, v. מוֹדִיעַ.]

מוֹדַעַת f. (b. h.; יָדַע) *acquaintance*; trnsf. (m.) *friend*. Y. Peah IV, beg. 18a שלא יראה לעני מודַעְתּוֹ וכ' R. S. to Peah IV, 1 (ed. מְדַעְתּוֹ) that he may not see a poor man who is his friend and cast it before him.

מוּדְרוֹן, v. מַדְרוֹן.

מוּדְרָקָא, v. מוּדְרָקָא.

מוֹדָא, v. מוֹי.

מוֹדָבָא f. (יָהַב) *gift*. Targ. Prov. XXI, 14. Ib. VI, 35 (some ed. מהיכא, read מהיבא).—*Pl.* constr. מוֹהֲבֵי. Targ. Y. I Deut. XVIII, 8 (not מוהבי).

מוֹדַבְתָּא, מוֹדַבְתָּא, מוֹדַבְתָּא' f. same. Targ. Prov. XVIII, 16. Targ. Ps. XVI, 5 מוֹחַבְתָּא constr. (Ms. מְחוֹבָ'). Targ. Y. Deut. XVI, 17 מוהבות; a. e.—*Pl.* מוֹהֲבִיתָא. Targ. Prov. XV, 27 (some ed. sing.). Targ. Y. Deut. XVIII, 2 מוהביתא (corr. acc.).

מוֹדֵי, מוֹדֵת, a disguise of מֹשֶׁה. Ned. I, 2 (10a) נדר במ' (Mish. ed. במותא, Bab. ed. נודר במוהי; corr. acc.) if one says, A vow by (that of) Mohi; Tosef. ib. I, 2 האומר מוחה ודאי מוחו ed. Zuck. (Var. מוחה... מוהי, מודו, a. ודאמר) for (ודאי מוחו) read: האומר מ' ודאמר מ' if one says, (*Neder*) *Mohi*, or (*Neder*) *d'ămar Mohi*, the vow of M. or the vow which M. uttered; expl. Y. ib. I, 37a top [read:] בנדר דנדר מ' במומי דנדר משה וכ' by the vow which M. vowed, that means, by the oath which Moses vowed, as we read (Ex. II, 21) &c.; Bab. ib. 10b האומר במ' לא אמר כלום if a person said, by Mohi, he said nothing, but if he says, by the oath which M. spoke &c. Ib. 22b אי נדרת במ' וכ' if thou hadst vowed by M. (using the phrase נדר מ') &c.—[מוֹחִי *water*, v. מוֹי.]

מַוְדֵי, v. יָדַי.

מוֹדָל m. (v. מָהַל II) *a thin secretion*. Y. Naz. VII, 56b חמ' שקרש the secretion (from a decaying corpse) which congealed, opp. עודהו מחוי if it is still fluid. Ib. IX, 57d bot.; Y. B. Bath. V, beg. 15a. [Mish. a. Tosef. מוֹהַל, q. v.]

מוֹהֵל m. *circumciser*, v. מָהַל.

מוֹהֲלָא, v. מָהוֹלָא.

מוֹהַר, מוֹהַר m. (b. h.; מָהַר) *exchange*, esp. *the price paid for the wife;* (in later practice) *the wife's settlement, widowhood* (כתובה). Mekh. Mishp., N'zikin, s. 17 (ref. to Ex. XXII, 15) מלמד שהוא עושה עליו מ' this indicates that he (the father) imposes it upon him (the seducer) as a *mohar*; ואין מ' אלא כתובה וכ' and *mohar* means *k'thubah*, as we read (Gen. XXXIV, 12) &c.; Y. Keth. III, 27d top (read אותה for אותן). Bab. ib. 10a (ref. to Ex. XXII, 16) שירא זה כמ' הבתולות וכ' that this (fine) be equal to the indemnity for outraged virginity (Deut. XXII, 29), and the settlement of virgins be like this (indemnity, i. e. fifty Shekel silver); a. fr.—*Pl.* מוֹהָרִין, constr. מוֹהֲרֵי. Y. ib. III, beg. 27a [read:] אילו הית כתיב כמוהרי בתולות יאות if it read, like the indemnities for virgins, it might be right (as you say).

מוֹהֲרָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXXIV, 12.—*Pl.* (with singular meaning) מוֹהָרִין; constr. מוֹהֲרֵי. Targ. O. ib. Targ. I Sam. XVIII, 25. Targ. O. Ex. XXII, 16 (Y. מַפְרוֹנֵי).

מוֹהֲרִין* m. pl. (preced.) *exchange*, adaptation of a name of a *Persian festive season and fair* (cmp. אֲקַנְיָרְתָא). Ab. Zar. 11b (Ms. M. מוֹהֲרָן; ed. Ven. a. oth. מהורן, v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. I, 39c מְחוֹרֵי a Babylonian season.

מוֹהֲרַנְקִי* m. pl. name of *a Persian* and of *a Babylonian festive season*, (v. preced. a. next w.). Ab. Zar. 11b (Ms. M. מוהרסנקי for the Persian season; ed. Ven. a. oth. מהרנקי); Y. ib. I, 39c מחירקנה, a Median season (prob. a corruption of our w.). [V. Fl. to Levy Talm. Dict. p. 305².]

מוֹהַרְקֵי m. pl. (used as sing., sub. שטר) (חֲרִיקָא, חרק, v. חֲרִיקָא) *surety*, esp. for royal taxes (פַּרְגָּא). Yeb. 46a; B. Mets. 73b מוֹהַרְקֵירְהוּ דהני וכ' (Ms. M. מוחד') the surety for these people lies in the archive of the king, and the king has ordained that he who pays no *charga* can be made the servant of him who pays (for him).—[Erub. 62a בריאה במ' ואבורגני (Rabad פרהגבני, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a lease is sound if made legal by sureties and (counter-signed) by officers. Oth. explan., v. אַבּוּרְגָּנָא.]

מוּדְהָתִין, Targ. Prov. XV, 8, some ed., a. Var. ed. Lag., a corrupt. for מְרַחֲקְהִיד or תּוֹעֲבָתֵיד.

מַזְרֵחַי, v. זְרַח.

מִזְרָל, Tosef. Toh. VIII, 7, v. זָרַל I.

מַזְרֵעַי, v. זָרַע.

מַזְרוֹרָן m. (μαυρός) *black.* Gen. R. s. 7 Ar. (ed. מיירן), v. אַסְפַּרְזָן.

מַזְרִיאָטִינוֹס, v. מוּרְטִינוֹס.

מִזְרָא m. (זאז; cmp. זְאזָא) 1) *chaff.* Targ. Ps. I, 4; a. e., v. מוֹצָא.—2) * מ' דשמכי *leaves of onions, leek.* Kidd. 52[b] מ' דש' (Ar. מ' דירקא, a gloss to מ' דש'; Rashi: *a handful* of onions).

מִזְרְבָּה, Y. Keth. XI, 34[b] דמ' אמר וכ', read: ריזו בה ואמרו (v. Asheri to Keth. 53[a]).

מִזְרָחִין, Yalk. Deut. 945, v. זָרַח.

מִזְרִיפָא m. (רִיזְקָא) *creditor.* Targ. Ps. CIX, 11 Ms. (ed. מְזוֹפָא).

מִזְרִיקָא, v. מַזְרֵקָא.

מִזְרָלָא, I, v. מַזָּלָא.

מִזְרָלָא II m. (אֲזַל II) *yarn.* Midr. Sam. ch. XXIII פסוק מִזְרָלָיךְ וכ' cut thy yarn and cease thy talk (a proverbial expression).

מִזְרַנְיָן, מִזְרָנִין f. pl. = h. מֹאזְנַיִם, *scales.* Targ. O. Lev. XIX, 36 (some ed. מֹאזָנַיִן). V. מִזְרָנָא.

מִזְרָנְיָא m. pl. same. Targ. Y. II Lev. XIX, 36 (ed. Amst. מִזְרָנָא, corr. acc.). Targ. Is. XL, 12; 15.

מִזְרָפוּ, v. מְזַפּוּ.

מִזְרָפָנָא m. = מִזְרִיפָא. Targ. Prov. XXII, 7.

מֹחַ m. (b. h. מֹחַ; מחת, v. מָחָה) *marrow*, esp. (with or without ראש) *brain.* Tosef. Pes. VI, 10, v. קוּלְיָת. Ḥull. III, 1 קרום של מ' the membrane which surrounds the brain, v. חַיְרְתָּא IV. Ib. 45[a] מ' . . . מ' כל מה as to *moaḥ*, whatever is contained in the skull is considered as brain. Ib.[b] רוב מוחו the larger part of the marrow of the spine (spinal cord); a. fr.—Men. 80[b]; Yeb. 9[a] אין לו מ' בקדקדו has no brains in his head.

מוֹחָא, מוֹחַ ch. same, *brain*; also *head.* Targ. O. Deut. XXVIII, 35 (h. text קדקד).—Ḥull. 45[a], v. חַיְרְתָּא IV. Meg. 19[b] ומחו לה אמ' and they struck it (R. Ḥia's opinion) on the head, i. e. opposed it (Rashi: and he (R. Ḥ.) struck it, &c., i. e. modified it, read: ומחו). Gen. R. s. 68 מוֹחֲרִית, v. פְּצַע; a. fr.—*Pl.* מוֹחַיָּא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 22 (some ed. מוֹחָיָא) *marrow* of bones.

מוֹחָר, מוֹחָרָה, Tosef. Ned. I, 2, v. מוֹהָה.

מוֹחַל m. (denom. of מחת, v. מוֹחַל) *thin secretion.* Toh. IX, 2 חמ' הירוצא מהן the fluid which runs out of the olives (before they are pressed); ib. 3 חמ' הירוצא מהן that which runs (after the oil is pressed out); ib. הירוצא מן החבור which comes out of the pit after the oil has been taken out; Tosef. ib. X, 3 מ' הירוצא מעיקת בית הבד. Makhsh. VI, 5 ירדי צחצוחי שומן (read: שמן) the secretion (of olives) cannot be excluded from the category of (must be classified with) (diluted) oil; Sabb. 144[a], v. צְחָצוּחַ; a. fr.

מוֹחָק m. (מָחַק) *the flat end of the writing instrument, used for erasing*, v. כּוֹתֵב. Kel. XIII, 2; a. e.

מוּט (b. h.) *to incline, waver, decline; to give way, bend.* Y. Snh. X, 27[d] bot., v. infra. Tanḥ. B'har 1 כשהמוט ידם לפני וכ' when their power shall sink before Nebuchadnezzar. Tanḥ. Vayishl. 3 (ref. to Prov. XXV, 26) כשמט לפני וכ' when he bends (humiliates himself) before the wicked; Gen. R. s. 75 א"א לצדיק למוט וכ' (Yalk. Gen. 130 לימוט) it is impossible to the righteous to bend &c.; a. e.

Nif. נִמּוֹט *to be shaken, bent.* Yalk. l. c., v. supra.

Hif. הֵמִיט *to bend, to shake.* Zab. III, 3 כל שאינה יכולה להסיט (Asheri לְהָמִיט, v. סוּט) באדם (not בה אדם) a ship which has no staggering effect on man. Gen. R. l. c. מֵמִיט עצמו וכ' humbles himself.

Hithpol. הִתְמוֹטֵט, *Nithpol.* נִתְמוֹטֵט *to be declining; to sink.* Y. Snh. X, 27[d] bot.; Yalk. Is. 338 (ref. to Is. LIV, 10) אם ראית זכות אבות שמָטָה . . . שנִתְמוֹטָטָה וכ' when thou seest the merit of the fathers decline and that of the mothers sink, go and cling to grace; Lev. R. s. 36, end שנִתְמוֹטָטָה.—Y. l. c. 28[b] והיו מִתְמוֹטְטִין והולכין they sank deeper and deeper (into poverty). B. Mets. 71[a] נכסיו מתמוטטין (Ms. M. מתמעטין) his wealth will be reduced; Yalk. Ps. 665 מִתְמוֹטֵט he will sink. B. Mets. l. c. הללו מתמ' וכ' (Ms. R. 2 מוֹטְטִין, v. Rabb. D. S. a. l. notes 2—4) these sink and rise again &c.; Yalk. l. c.

מוּט ch. same. Targ. Lev. XXV, 35. Targ. Y. Deut. XXXII, 35; a. fr.

Af. אָמֵיט *to balance, weigh.* Pesik. B'shall., p. 82[a] באמטירתא דאָמְרטון (אִתְמֵיט) איתמט להון with the balances with which they weighed, weighing was done to them; v. מוֹטָה.

Ithpe. אִתְמֵיט *to be weighed*, v. supra (v. Bub. a. l. note 42).

Ithpol. אִתְמוֹטֵט *to sink, waver, be reduced.* Targ. Ps. XCIV, 18; a. fr.—B. Mets. 71[a] דלא מוזפי ומִתְמוֹטְטִי Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 4) who lend not on interest and yet become poor.

מוֹט m. (b. h.; preced.) *balancing pole, staff.* Bets. III, 3 (25[a]) לא . . . במ' במוטה (Y. ed. בממטה, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) he must not bring it to town on a staff or on a barrow. Sot. 34[a] (ref. to Num. XIII, 23) ממשמע שנאמר במ' וכ' it being said 'on a staff', do I not know that it was carried by two persons?—*Pl.* מוֹטוֹת. Ib., v. טוּרְטִינִי. Tosef. Ohol. VII, 1, v. נִדְבָּךְ; a. e.

מוּטָב m. (יָטַב) 1) (*it is*) *good, better.* Tanḥ. B'har 1 חזר בו מ' if he amends, it is good. Bets. 30[a], a. fr. מ' שירדו . . . ואל וכ' it is better that they fail unwittingly than &c. Snh. 7[a] (in Chald. diction) מ' דליעבדו וכ' it is better that they worship the golden calf (than commit murder). Ber. 28[a] מ' דאקום וכ' it is best that I get up and go to

them myself; a. fr.—2) *the better, the right conduct.* Lam. R. introd. (R. Abba 2) חמאור . . היה מחזירן למ' the light in it (the Law) would have led them back to the right way. Snh. 101[b]; a. fr.

מוֹטָה, מֹטָה f. (b. h.; v. מוֹט) 1) *a small barrow.* Bets. III, 3 (25[a]), v. מוֹט.—2) *pl.* מוֹטוֹת *bands of a yoke; yoke.* Tanḥ. B'shall. 23 וחיו מ' ומרכבות וכ' the yokes and the chariots ran (of themselves) &c.—*3) *balances.* Pesik. B'shall., p. 82[a] במטה דאמיטון אתמיט לתון Ar. with the balance with which they weighed, weighing was done to them; [Ar.: as they made others sink, so were they made to sink (v. מוּט); oth. opin.: במַשָּׂה וכ' with the staff with which they struck, were they struck].

מוּטָה f. (b. h. מָטָה; נָטָה) [*bend,*] *the radial bone* of a bird's wing. Tanḥ. Thazr. 8; ed. Bub. 10 (ref. to Is. VIII, 8) המ' חזו וכ' the radial bone of a chicken is one sixtieth portion of its wings; [Rashi to Is. l. c. quotes מוּטוֹת, *pl.*]; Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg.; Yalk. Is. 279.

מוּטָּה *reclining,* v. נָטָה.

מוּטַלְיָא, v. הַמְטַלְיָא.

מוּטַנְיָא, Gen. R. s. 44 some ed., v. מְלָכִי.

***מוּטַרְדֵי** m. pl. (טָרַד) *business* (?), an adaptation of the name of *a Persian festive season and fair.* Ab. Zar. 11[b] (Ms. M. מוטרדי; Y. ib. I, 39[c], a Median festival, נירסרי; Ar. מסרדי).

מוּטְרִין, read: מִיטְרִין.

מוֹי, מַיִין m. pl.=מַיִין, *water.* Targ. Ps. I, 3; a. fr.—Targ. II Esth. III, 3 מויי (ed. Lag. מוֹהִי *its waters*); Targ. Is. LVIII, 11; Targ. Jer. XV, 18; a. fr.—מוֹהָא *her (its) waters.* Ib. L, 38; a. e.—Targ. Is. XIX, 10 מהא (Var. ed. Lag. מהא) read מָהָא=מוֹהָא.—Y. Erub. X, 26[c] דלא יהון מויי that he add no water to it. Y. Pes. III, beg. 29[d]; a. e.

מוּךְ (b. h.) *to be crushed; to be low, sink; to be poor.* Tanḥ. B'har 3 על שמָךְ בעונות because he sank into sins. —V. מָךְ.

Hif. הֵמִיךְ 1) same. Mekh. B'shall., Amal., s. 1 בשחוא מֵמִיךְ ידיו עתידין ישראל לָהֲמִיךְ ול' when he (Moses) let his hands sink, (it intimated) that Israel is destined to sink in the knowledge of the words of the Law to be given through his hands; Tanḥ. B'shall. 27.—2) *to lower, let sink.* Ib., v. supra.—Sifré Num. 90 כאן חקב"ה ממיך ומשה מגביה וכ' here the Lord lowers (his anger) and Moses raises (is more angry), but when the golden calf was made, the Lord raised, and Moses lowered (tried to soften his anger); Yalk. Num. 735 מַמְאִירָךְ (fr. מָאַךְ).

Nif., part. נָמוּךְ; f. נְמוּכָה; pl. נְמוּכִים *low.* Kil. IV, 7 נ' מ' טפחים lower than ten handbreadths. Ruth R. to III, 3 בנ' שבעיר in the lowest part of the city. Y. Maas. Sh. V, end, 56[d]; Y. Sot. IX, 24[a] bot. נ' קול in a low voice, opp. גבוה. Ber. 10[b]. Sifré Num. 58. Ib. 83, v. נָמַךְ. Ab. V, 19 נ' רוח a lowly spirit, v. גָּבוֹהַּ.—Cant. R. to IV, 4 התרים הנ' the lower mountains; a. fr.

מוֹךְ ch. same, 1) *to decline, sink.* Targ. Y. II Ex. XII, 42. Targ. Hab. III, 6; a. e. (v. מָכִי).—2) *to become soft.* Snh. 95[a] מָכָא לירה ארעא וכ' the ground under him became soft.—3) (denom. of מוֹךְ) *to lay under, make a bed.* Targ. Ps. CXXXIX, 8.—Pes. 49[a] בר מָךְ רבע one who lays under (his cloak) and lies down (at any place, a shiftless person). Taan. 6[b]; Ber. 59[a] (prov.) כד מפתח בבי . . . מוֹךְ שקיך וגני if it rains when the doors are opened (in the morning), lay down thy bag, ass-driver, and sleep (do not export, for provisions will be cheap); a. e.—Part. מָיֵיךְ, מָאֵיךְ. B. Mets. 84[b] תוו מָיְכֵי לירה וכ' (Rashi: מָיְכִין; Var. מיירתי, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) they spread for him sixty mattresses. Taan. 21[b] bot. מאיך Ar. (ed. מך), v. בִּירְסְתַּרְקָא.—V. מָכָא.

Af. אַמִּיךְ 1) *to lower.* Targ. Ps. CXIII, 6 מָמִיךְ Ms. (ed. מַמִּיךְ; h. text המשפילי).—2) *to make soft, crush.* Ib. XLIV, 20 (h. text דִּכָּה).—3) *to lay under, make a bed.* Targ. Job XLI, 22 (h. text רפד).

מוֹךְ m. (preced. 2) *a soft, spongy substance, hackled wool, rag, lint* &c. Sabb. VI, 5 מ' שבאזנה wool in her ear (to resorb running pus); מ' שבסנדלה in her shoes (to soften them). Ib. 134[b] מ' רבש וכ' a dry compress or dry sponge. Tosef. Nidd. II, 6 משמשות במ' insert a resorbent (to prevent conception); a. fr.—*Pl.* מוֹכִין. B. Kam. X, 10 מ' שהכובס וכ' the lumps (of threads) which the washer takes out (of the trough). Tosef. ib. XI, 12; 13. Neg. XI, 12; a. fr. —[מוּפִּין, מוּפִּים, v. נָפָה.]

מוֹכִיחַ m. (יָכַח) *evidence,* v. הוֹכִיחַ.

מוכירין, v. מָכִירִין.

מוֹכָן, v. כּוּן *Hif.*

מוֹכָנִי f. (μηχανή) *machine* for lifting weights, *wheel-work.* Yoma III, 10 עשה מ' לכיור made a machine for sinking the wash-basin (v. כִּיּוֹר) into the well; Tam. III, 8. Kel. XVIII, 2 (ed. Dehr. מְכָנִי). Tosef. Par. III (II), 9 מְכָנִי. Ḥull. 15[b] השוחט במ' if one slaughters by means of a machine; a. e.

מוּכְנוֹי ch. (pl. form) same, *rollers.* Targ. II Esth. I, 2.—V. מַכְנָגְנוֹן.

מוּכָנָס m. (כָּנַס) *storage.* Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 1 אלו עשויות למ' these (vessels) are made for storage; (Ab. Zar. 74[b] מכנירסו לקיום Ms. M.).

מוֹכֵס m. (denom. of מֶכֶס) *revenue farmer, publican, custom-collector* (considered a robber in Jewish law). B. Kam. 113[a] מ' שאין לו קרצבה a publican who is not limited by legal stipulations; מ' השומד מאליו a self-constituted collector. Ab. Zar. 39[a]; Bekh. 30[b] bot. קשרי מ' the publican's knots (seals or written receipts); a. e.—*Pl.* מוֹכְסִין. B. Kam. X, 2 נטלו מ' וכ' if publicans took away his ass and gave him one taken from somebody else. Ib. 1; Tosef. ib. X, 22 תיבת מ' the treasury of the publicans. Ned. III, 4; Tosef. ib. II, 2, v. נָדַר. Sabb. VIII, 2 ניירי . . . . קשר מ' paper large enough to write on it a tax-receipt (v. supra). Shebu. 39[a] אין לך . . . כולה מ' there is no family in which there is a publican, whose members may not all be considered as publicans (in Jewish law); a. fr.

מָכְסָא, מוֹכְסָא, מוֹכֵס ch. same. Y. Snh. VI, 23c; Y. Ḥag. II, 77d bot. ברירה דמעין מ׳ the son of Mayan the publican; Snh. 44b בעיא מ׳, v. בָּעְיָא.—Y. Sabb. VI, end, 8d [read:] קריב למָכְסָה וחב ליה חמרא ואזיל ליה he came near (was caught by) a publican, and he gave him his ass and was let off, v. דִּיקְלָא.—*Pl.* מוֹכְסִין. Targ. Jud. V, 11 (ed. Lag. מָכְסִין).—[מוכסין, Ab. Zar. 14a Ms. M., v. next w.]

מוֹכְסִין, מוֹכְסִים m. pl. a species of *figs*. Bekh. 8a (inferior to בנות שוח). Ab. Zar. 14a (Ms. M. מוכסין; Ar. מבססין).

מוּל I m. (b. h.; Assyr. mâla, prob. a comp. of מ a. אֶל, v. Del. Proleg. p. 132) 1) *border, front, in sight of*. Ḥull. 19b (expl. ממול ערפו, Lev. V, 8, *border of the neck*, the space beginning with the back of the head, opposite the face, and ending with the end of the neck, opposite the throat) מ׳ חרואה את העורף the edge which sees the *ʿoref* (but not the *ʿoref* itself). Ib. וכ״ת עורף . . . מ׳ דידיה if you will say, we know not where *ʿoref* itself is, how can we know where its border is?—Sifré Num. 59 עֲשֵׂה לה מ׳ פנים (Ms. 3, a. Yalk. ib. 719 ופנים מ׳) give the candlestick an edge of the front (an edge and a front), i. e. a prominent central light towards which the lights on both sides are turned. Ib. 60 עֲשֵׂה לה מ׳ פנים.

מוּל II (b. h.; v. preced.) 1) *to make an edge, to hem* or *fringe*. Tosef. Kel. B. Bath. V, 7 עד שיעה שֶׁיְּמוּל until he hems the girdle. Ib. ומָל מרוח אחת when he made a hem on one side (of the piece which he cut out of the middle of a piece of cloth).—2) *to circumcise*. Sabb. XIX, 4 אחד למול אחר וכ׳ one child which was to be circumcised after the Sabbath &c.; ושכח ומָל וכ׳ and by mistake he circumcised &c. Ib. 6 מל ולא פרע וכ׳ if he circumcised but failed to split the prepuce &c. Ib. 5 (137a) אין . . . . קטן מוֹלִין Ms. M. (ed. מוהלין) a sick infant must not be circumcised. Pesik. R. s. 25 מי מל לשמי וכ׳ who circumcised a son in honor of my name, unless I gave him a son?; Lev. R. s. 27 מלל (corr. acc.); a. fr.—Part. pass. מוּל, *pl.* מוּלִין, מוּלִים. Yalk. Jer. 285.

Nif. נִימּוֹל, נִמּוֹל *to be circumcised*. Sabb. XIX, 5. Lev. R. s. 25; Gen. R. s. 46 ומהיכן נִימּוֹל on what part of the body should one be circumcised?—Y. Shebi. IV, end, 35c משנימולו from the time they are circumcised. Gen. R. l. c. גזר הרופא שימולו the physician ordered that they must be circumcised; a. fr.—[*Polel* מוֹלֵל, v. מָלַל.]

מוּל ch., *Ithpol.* אִתְמוֹלַל (v. מלל) *to become brittle, fade*. Targ. Job XIV, 2. Ib. XXIV, 24 Ms. (ed. ירתקטפ׳). Targ. Ps. XC, 6; a. e.

מוּלָא I, מוֹלָא m. (מלא; cmp. b. h. מָלֵא) *plenty, power*. Targ. Prov. VI, 31 Ms. (v. Bxt. s. v. מדל; ed. מזלא). Targ. Job XII, 6 first vers. דזמרין אֵל מ׳ וכ׳ ed. Lag. (some ed. אלמולא corr. acc.; in oth. ed. our w. is omitted).

מוּלָא II m. (mulus) *mule*. Pesik. Shub., p. 162a (ref. to נחשתים, II Chr. XXXIII, 11) כמין מ׳ של נחשת Ar. (ed. מולי) a sort of mule of bronze; Y. Snh. X, 28c bot. מילא; Deut. R. s. 2 מולן; Ruth R. to II, 14 מולה; Yalk. Kings 246 מולא.—*Pl.* מוּלָאוֹת, Sabb. 52a (Ar. *masc.*).—Ch. v. מוּלְתָא.

מוּלָאי, v. מַמּוּלָאי.

מוּלְגִית (מוּלִיגִית, מוּלִיגָא, מוּלְגִיָּת), Lev. R. s. 12, read: מָלוּגְמָא.

מוּלְבָּז, v. מוּגְבָּז.

מוֹלָד m. (cmp. b. h. מוֹלֶדֶת; יָלַד) *issue, descendant*.—*Pl.* מוֹלָדִים, with suffix, emphatic form מוֹלָדַיְיהוּ. Keth. 72b, v. יוֹלֵד.

מוֹלָד m. (יָלַד) *birth-time*. Sot. 11b זמן מוֹלָדֵיהֶן their time of giving birth; Ex. R. s. 1 מולידיהן (corr. acc.).—מוֹלַד לבנה (or only מ׳) the beginning of the first quarter of the moon, *New-Moon*. Pesik. R. s. 15 מ׳ חלבנה חיה וכ׳ the New-Moon took place on a Wednesday at noon-time. —*2) *travail*. B. Bath 16b מִתְרַפָּה מִמּוֹלָדָה (not מתרפא) she is relieved of her severe throes (differ. vers. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note).

מוֹלָדָא ch. same. Targ. I Chr. XII, 32; Targ. Y. I Gen. I, 14 מוֹלַד סיהרא=h. מ׳ חלבנה, v. preced.

מוֹלֶדֶת f.=h. מְיַלֶּדֶת, *midwife*. Ab. Zar. 26a מ׳ דיהודייתא thou, midwife of Jewesses &c.

מוּלְוָתָא, v. מוּלְתָא.

מוּלִי *mule*, v. מוּלָא II.

מוּלְיָי, *pl.* מוּלִים m. (v. מוּלָא) *mule-drivers*. Y. Yoma I, 38c; Y. Meg. IV, end, 75c, v. חוּלְדָּה II.

מוּלְיָא f. (מָלֵא) *filled up ground, mound*. B. Bath. 54a שקל מ׳ ושדא וכ׳ if one takes earth from the mound and throws it on the low ground; מ׳ במ׳ if one throws from mound on mound (to make them even); M. Kat. 10b.—*Pl.* מוּלְיָתָא. Erub. 56b, v. בִּירַאי.—V. מְלֵיתָא.—[For pr. n. pl. with מוליא or מלית, מלתא, v. respective determinants.]

מוּלְיוֹר, מוּלְיָאר m. (miliarium, μιλιάριον) *a large vessel to boil water in, caldron*. Sabb. III, 4 מ׳ הגרוף *a miliarium* from under which the coals have been removed; Y. ib. III, 6a bot.

מוֹלִיד, v. מוֹלֵד.—Ex. R. s. 1 מולידיהן, v. מוֹלָד.

מוֹלִידָא m. (יָלַד) *parent*.—*Pl.* מוֹלִידִין. Cant. R. introd.; Yalk. Sam. 134, v. הִכְוָתַּ־.

מוּלְיוֹן m. (mulio) *muleteer*, a figure in a Roman play; cmp. בוּקְדוֹן. Tosef. Ab. Zar. II, 6; Yalk. Ps. 613.—[Y. Ber. VIII, 12b, v. מוּלְתָא.]

מוּלְיֵי m. pl. (מָלֵא) *filling*. Y. Bets. II, 61c top; Y. Maas. Sh. V, 56c top; Y. Ḥag. II, 78a bot., v. בְּשָׁרוּתָא. [Hiddushé Meïri to Bets. 20a quotes: כשורתא בעיא מלאי a joist (to be felled) requires the (wooden) *handle* (of an axe), i. e. the teacher is beaten by his own pupil.]

מוּלָדְיאתָא, v. מַמּוּלָאי.

מוּלָדְיר, v. מוּלָאר.

מוּלְדִירְתָא f. (מְלִי) *stuffing, stuffed meat.* Pes. 74ᵃ האי מ׳ (Ms. M. 2 מַלְדִירְתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) a roasted lamb stuffed with raw and unsalted meat; ib.ᵇ.

מוּלְדִירָתָא, pl. of מוּלְדָּנָא a. of מוּלְתָא.

מוּלָדְרִיתָא, v. מַמּוּלָאי.

מוּלִישׁוּת, v. מלישות.

מוּלְדָתָא, מוּלְדִירָתָא, v. מוּלְתָא.

מוּלָדְרִיתָא, v. מַמּוּלָאי.

מוֹלֶךְ m. (b. h. מֹלֶךְ) *Molekh*, the fire-god of the Canaanites and others. Snh. VII, 7 לְמ׳ . . . עד שימסור למ׳ וכ׳ he who dedicates a child to M., is not punishable until he surrenders it to M. and passes it through fire. Ib. 64ᵃ קתני עכו״ם וקתני מ׳ the Mishnah speaks first of idolatry (in general) and then of M.; מ׳ לאו עכו״ם הוא (sub. עבודה) the Molekh worship is not included in general idolatry. Tosef. ib. X, 5 אחד מ׳ ואחד וכ׳ whether he passes his son through fire for M. or for any other idol, he is equally punishable; Snh. l. c. Ib. מפני מה . . . . מ׳ כל שהמלירכודו עלידהם וכ׳ why does the Torah use the expression Molekh (when meaning any idol)? Whatever people make their ruler (מַלְכָּם); Y. ib. VII, 25ᶜ top. Bab. ib. l. c. מ׳ עראי an improvised object of worship (a stone, piece of wood &c.); a. fr.

מוֹלְכָנָא m. (מַלְכָּא) *counsel.* Targ. Y. I Num. XXI, 29. V. מַלְכָּנָא.

מוֹלָלָא, v. מַלָּא.

מוּלְתָא f. (v. מוּלָא II) *mule.* Targ. II Chr. XXXIII, 13. —Ib. 11 מוּלְוָוֹת (*pl.* constr., used as sing.).—Targ. Y. Ex. XIV, 7 מוּלְדִירְתָא *team of mules.*—*Pl.* מוּלְדִירְתָא, מוּלְדִירָתָא. Targ. Y. II, ib. 25 (ed. Amst. מוּלְרִי, v. supra; ib. מִזְלוֹתָא, corr. acc.).—מוּלָוָון, מוּלָוָותָא. Y. Ber. VIII, 12ᵇ ed. Lehm. (ed. מולדין, corr. acc.). Y. Taan. III, 66ᶜ top.

מוּם m. (b. h.; =מְאוּם; v. מָה, מָא; cmp. כְּלוּם) 1) *something, anything.* Ned. 66ᵇ, v. דָּפַח. —Y. Kidd. III, 64ᶜ bot. מידו ממזר מום זר what is *mamzer* (מַמְזֵר)? Something repulsive; Yeb. 76ᵇ ממזר כתיב מ׳ זר the Law says *mamzer* which means anything repulsive (male or female); Sifré Deut. 248 כל שהוא מומזר (corr. acc.) whatever is in any way repulsive.—2) *blemish.* Bekh. V, 5, a. fr. בעל מ׳ having a blemish (unfit for the altar, for priestly service &c.). Ib. VI, 9, a. fr. הרי זה מ׳ this is a legal blemish; אינה מ׳ this is not &c.—Meg. 29ᵃ, v. דָּהַר. B. Mets. 59ᵇ מ׳ שבך וכ׳ do not reproach thy neighbor with a fault which is also thine own; a. fr.—*Pl.* מוּמִין. Bekh. VI, 1 על אלו מ׳ וכ׳ these are the blemishes in consequence of which a first-born animal may be slaughtered (after the destruction of the Temple). Ib. 2 אין מ׳ בלבן a blemish in the white of the eye is no blemish in the sense of the law. Ib. VII, 1 מ׳ אלו . . . . פוסלין וכ׳ the above named blemishes, whether permanent or transitory, make also human beings unfit (for priesthood &c.); a. fr. — Denom. הוּמַם *to become blemished, defective.* Y. Shek. IV, 48ᵇ שפודרין תמימין והוּמְמוּ they had redeemed them when they were without blemish, and they became blemished. Num. R. s. 12, end; Cant. R. to VI, 4 ולא הוּמְמוּ וכ׳ and they have not become unfit for sacrifices on account of blemishes or old age &c., v. זָהַם. —Y. Yoma II, 39ᵈ קטורת שכבת הוּמָמָה frankincense which was extinguished is unfit for the altar.

מוּמָא, מוּם ch. same. Targ. Job XI, 15. Targ. Lev. XXI, 17; a. fr.—Bekh. 35ᵃ הוי מ׳ is a blemish in the sense of the law. Gitt. 56ᵃ דלדידן הוי מ׳ וכ׳ which according to our (Jewish) laws is a blemish (unfitting for the altar), but is not so according to their (Roman) ritual; a. fr.—*Pl.* מוּמֵי. Snh. 5ᵇ, v. בְּקִרְעֵי II. Bekh. 36ᵇ; a. fr.

מוּמוֹס m. (μῖμος) *mimic actor, mime.* Lam. R. to III, 13 מכניסים את המ׳ וכ׳ (Ar. מיאמוס, read מִימוֹס) they bring a mime on the stage, his head shaved &c.; ib. introd. (R. Abbahu 6) המתים (corr. acc.).—*Pl.* מוּמָסִין. Gen. R. s. 80, beg.—Cant. R. to VII, 9 תפתויא מימרס (read: מִימוֹסִין) *tiftayé* (Dan. III, 2) means the actors.

מוּמְזָר, v. מוּם h.

מוּמָחָא, v. next w.—[Sabb. 58ᵃ, v. מָחָה.]

מוּמְחֶה m. (מָחָה; cmp. τρίβων, Lat. tritus) *tried, skilled, expert, practical.* Snh. 5ᵃ; R. Hash. 25ᵇ מ׳ לרבים recognized by the public as an experienced judge. Ib. אין לך מ׳ וכ׳ there can be no expert more popular than Moses was. Bekh. IV, 4 (28ᵇ) מ׳ לב״ד a lawyer approved by a court. Ab. Zar. 27ᵃ top רופא מ׳ a practical physician (that has a reputation at stake). Ib. אם הרה מ׳ לרבים if he is a recognized practitioner. Sabb. VI, 2 קמיע שאינו מן המ׳ an amulet which is not issued by an approved person; ib. 53ᵇ קמיע שאינו מ׳ an unapproved amulet; Tosef. ib. IV (V), 10 מוּמְחָא. Sabb. l. c. מ׳ לאדם of approved effect on human beings. Y. ib. VI, 8ᵇ top קמיע זה מ׳ this amulet is approved.—Erub. V, 5 (58ᵇ) אלא מן המ׳ (Ms. O. אלא מ׳, v. Rashi a. l.) only one of the best of the expert class; (oth. opin. v. Bart. a. l.).—Gen. R. s. 30 צדיק ומ׳ a righteous man and at the same time a practical man; a. fr.—*Pl.* מוּמְחִין, מוּמָחִין. Snh. III, 1 (23ᵃ) מ׳ כשרים (או) (Bab. a. Y. ed. מ׳ מפי ב״ד, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) men otherwise qualified and (or) authorized by the court; expl. ib. 23ᵃ אם הרו כשרין נעשו כמ׳ if not disqualified (on account of kinship or bad conduct) they are to be considered as if they were authorized judges; a. e.—[מומחה, מומחא, Sabb. 58ᵃ, v. מָחָה.]

מוֹמָה m. pl. (יָמָא) *oath; imprecation, curse.* Targ. O. Num. V, 21 (Y. מְמוֹמֵי). Targ. O. Lev. V, 1. Targ. I Kings VIII, 31 (not מוּ); a. fr.—B. Mets. 85ᵃ מ׳ עזובה דא I swear, this (my desire) has been abandoned. Lev. R. s. 6 (prov.) בין זכאי . . . לידי מ׳ תיעול right or wrong, do not run the risk of an oath. Y. Ned. I, 37ᵃ top, v. מוּדָה; a. e.

מוּמְרָקָה m. ch. (a corrupt. of מוּנְדָּרִיק) *necklace, official badge*, v. הַמְנִיכָא. Y. Sabb. VI, 8[b] top.

מומיתא* (prob. to be read סְמוּמִיתָא, or עֻמִּי) f. (v. סְמָמִיתָא) *a mite*. Y. Sabb. I, 3[b] מ' דרישא head-mite, דמניא clothes-mite.

מוּמְסִין, pl. of מוּמְסוֹס.

מוּמָר m. (part. *Hof.* of מור) 1) *exchanged*, v. מוּר.—2) *converted, apostate*, esp. *mumar, an open opponent of Jewish law, non-conformist*. [Our w. interchanges with מְשׁוּמָּד in eds. a. mss.] Ḥull. 4[b] אפי' ישראל מ' even a non-observant Israelite; Tosef. ib. I, 1 משומד ed. Zuck. (Var. מ'). Ḥull. l. c. מ' לערלות opposed to circumcision; מ' לאוותו דבר opposed to this one practice (of slaughtering according to ritual); ib. הוי מ' לכל התורה כולה is considered as a rebel against the entire Law; ib. מ' לע"א accused of idolatry. Ib. 5[a] מ' לנסך וכ' המ' ומנסך וכ', expl. ib. מ' לנסך וכ' one accused of idolatrous libation &c. Erub. 69[a], v. גֵּירְלוּר. Ab. Zar. 26[b] לתיאבון מ' להכעיס וכ' if eating unslaughtered flesh (נבילות) to gratify his appetite, he is called a *mumar*; if he does it in a spirit of defiance, he is called a *min* (heretic). Ib. (oth. opin.) אפי' להכעיס נמי מ' even if in defiance, he is only a *mumar*; Hor. 11[a]; a. v. fr.—*Pl.* מוּמָרִים. Yalk. Lev. 434, quoted fr. Sifra Vayikra, N'dabah, ch. II, s. 2 (ed. משומדים).

מוּמָרָא ch. same.—*Pl.* מוּמְרָנֵי. Targ. Y. Lev. I, 2.

מוֹמָתָא (מוֹתָא) f. (יָמָא, v. מוּמֵי; as to מוֹתָא cmp. הַיְתָא fr. יְדַע) *oath, imprecation, curse*. Targ. Job XXXI, 30 מומי ed. Lag. (oth. ed. מותא). Targ. Ps. XXXVII, 22 מוֹמָתִידה Ms. (ed. מותא). Targ. O. Num. V, 21 (ed. Amst. מוֹתָנָא). Targ. Ex. XXII, 10; a. fr.—B. Kam. 114[a] אינהו נמי חד אמ' שדו ליה they (the gentile courts), too, in the case of there being only one witness, administer an oath to him (the claimant). Pes. 113[b] ומוֹמָתֵיהּ הכי (Ms. M. ומומי קרו לדון incorr.; Ms. M. 2 וכי מימן מימן הכי, v. Rabb. D. S. a. l. note) and thus they swear.—[Ned. I, 2 במותא, v. מוֹתָה.]

מוּן (contr. of מַי־דוֹן) *who?* Targ. II Esth. VII, 5 בר מ' (ed. Amst. מַן) whose son?

מוֹנָא pr. n. m. *Mona;* v. מָנָא III.

מוּנְבַּז pr. n. m. (Μονόβαζος) *Munbaz*, 1) name of a King of Adiabene, and of one of his sons who embraced the Jewish faith (v. Jos. Ant. XX, 2, 1 sq.; B. J. II, 19, 2). Gen. R. s. 46.—Tosef. Peah IV, 18; Y. ib. I, 15[b] bot.; B. Bath. 11[a]. Yoma III, 10 (Ar. מוּלְבַּז). Men. 32[b]; a. e.—2) name of a scholar. Tosef. Sabb. VIII (IX), 5; Sabb. 68[b]; Yalk. Num. 749.

מוֹנָגִינוֹס (corr. מוֹנוֹגִרְנֵיס) m. (μονογενής) *only child*. Pesik. R. s. 10.

מוּנְדִּירוֹן, v. מַדְרוֹן.

מונדזי, v. מונחזי.

מוֹנוֹמָכוֹס (מנומ') m. (μονομάχος) *gladiator*. Y'lamd. to Gen. XLIX, 1, quot. in Ar. אין מ' עושה דיתיקי a gladiator makes no will (has nothing to dispose of; Yalk. Gen. 157 עבד; Gen. R., addit., ed. Wil. p. 376, Var. לוּדָר).

מונחזי, מונדזי, Lam. R. to I, 13, prob. to be read: מוּמְחֵיהּ, v. מוּמְחָה; v. בַּבְלִי.

מונטזיא, Gen. R. s. 44 some ed., v. מִלְכֵי.

מוֹנֵיטָה, מוֹנֵיטָא f. (moneta) *mint*; *coin, coinage*. Ex. R. s. 5. Lam. R. to I, 1 (העיר) חמי הדא מ' look at this coin. Esth. R. end מה המלך מ' שלו הולכת...כך מרדכי מ' וכ' as the King's coinage passed all over the country, so did his (Mordecai's) coinage &c.; ומה מ' שלו and what was the legend of his coinage? Y. Snh. II, 20[b] top . . עדיין מ' קיים . . . . (*masc.*) our lord Saul's coinage still exists (he is yet king; Midr. Sam. ch. XXIII מטבע). Ex. R. s. 15 מ' של אלהיכם בטלה ושלכם קיימת the coinage of your gods is abolished (the Egyptian gods are defeated), and shall your coinage remain (shall you continue to beget)? —Gen. R. s. 37 כל מ' של מצרים אינה אלא בים וכ' every stamp (names of the descendants) of Mitsrayim is marked with ים (the sea in which they were destined to perish): *Ludim* (as though) *Lude-yam* &c.; Yalk. Chr. 1073; a. fr.—*Pl.* מוֹנֵיטָרִין. Yalk. Gen. 62 [read:] כל מ'...אינן אלא פסולין, v. פָּסוּל. Gen. R. s. 39; Yalk. Josh. 17 [read:] יצאו לחם מ' (not מונרטון) their coins (medals in their memory) were issued; a. e.—[מוניטא מן כדו, Gen. R. s. 44, v. מִלְכֵי.]

מונימון, v. preced.

מָנִ', מוֹנָיוֹק m. (μανιάκης, v. הַמְנִיכָא) *necklace*. Deut. R. s. 4 [read:] הרי מ' והרי כבלים אם עשית רצוני הרי מ' של זהב ואם לאו וכ' here is a necklace and here are chains; if thou doest my will, here is a golden necklace for thee; if not &c. Pesik. R. s. 29-30.—*Pl.* מוֹנְיָקוֹת. Ib. (ref. to ענקים, Prov. I, 9) . . עשה חקב"ה כמ' וכ' (not קרית..) the Lord made the letters of the Torah like necklaces and suspended them &c.

מוֹנְיֵי m. pl. (a comp. of מוֹי a. נוּנָא; Versions vary, betw. מוני, מֵינוּ a. מַנּוּ) *fish-brine, small fish in brine*; in gen. *brine*. Keth. 60[b] דאכלה מ' וכ' a woman that eats *moniné* (during pregnancy) will &c. Snh. 49[a] אפי' מ' וצחנתא וכ' (Yalk. Kings 172 מ' דצ') even brine and (Yalk.; brine of) hashed fish he used to taste and give to the poor. Sabb. 110[b] מ' דקמצי brine of locusts. Ab. Zar. 29[a] מ' לתענוחא (Ms. M. נונייני) *m.* is good to eat after fasting. Gitt. 69[b].

מוסמס, v. סָמַס.

מוֹסְיָא pr. n. *Mysia*, a district of Asia Minor. Targ. Y. Gen. X, 2 Ar. (for h. text מֶשֶׁךְ; ed. אוסיא q. v.); Targ. I Chr. I, 5 ed. Rahmer (ed. Lag. אוסיא); Yoma 10[a]; Y. Meg. I, 71[b] bot. מוּסְיָא.

מוסיף, v. מוּסָף.

מוֹסֵירָה, v. מוֹסֵרָה.

מוֹסָכִין m. pl. (μόσχος, muscus) the animal perfume

musk. Y. Ber. VI, end, 10d (Ar. מוּסְקִין), v. מוֹשֶׁק. Keth. 75a מוּשְׁקִין Ar. (missing in ed.), v. מוּרְיָא.

מוּסְמִיס, v. מְסַרְמִיס.

מוּסְמָס = מְמוּסְמָס, v. מְסֻמָּס.

מוֹסָף m. (יָסַף) [*addition*,] 1) *attachment, rim* (cmp. אַסְטַגְרוֹת). Kel. V, 5 מוֹסַף הַתַּנּוּר a chimney-piece; מ׳ הַיּוֹרֵה the rim around a boiler in the ground. Ib. 11 מ׳ שֶׁל טִיט a moulding of clay around the stove; Tosef. ib. B. Kam. IV, 18. Tosef. Par. XII (XI), 10 מ׳ יוֹרֵה, v. supra. Ib. חֲמוֹסִין (corr. acc.); a. fr.—2) (sub. קָרְבָּן, תְּפִלָּה) *Musaf, additional offering, additional prayer* on Sabbaths and festive (and fast-) days. Tosef. Ber. III, 10 כָּל שֶׁאֵין בּוֹ מ׳ a half-festival on which there is no Musaf (prayer or offering); וְכָל שֶׁיֵּשׁ בּוֹ מ׳ and one on which there is a Musaf; Sabb. 24a יָמִים שֶׁיֵּשׁ בָּהֶן קָרְבַּן מ׳. Ib. כֵּיוָן דְּלֵית בֵּיהּ מ׳ since there is no Musaf appointed for it; a. fr.—*Pl.* (with sing. sense) מוֹסָפִין. Ib. Ber. IV, 1. Ib. 28a; a. fr.

מוֹסָפָא ch. same, *Musaf*. Y. Yoma VI, 43d כד מפני מ׳ when he had finished the Musaf (on a fast day).—*Pl.* מוֹסָפֵי, מוֹסָפִין, מוֹסָפַיָּא. Targ. II Chr. VIII, 13; a. e.—Ab. Zar. 14b. Ber. 28b; a. e.

מוּסָר m. (b. h.; יָסַר) *discipline, morality, conduct*. Midr. Prov. to I, 2 אם יש ... למד מ׳ if a man has wisdom, he can learn good conduct; ib. to I, 7; Yalk. ib. 929; a. e.

מוֹסֵר m., pl. מוֹסְרוֹת (b. h.; אָסַר) *bands, fetters, restrictions*. Yeb. 77a (ref. to Ps. CXVI, 16; cmp. שני (אֵירוּסִין מ׳ שהיו עלי פִּתַּחְתָּם וכ׳ two restrictions which were against me thou hast untied (permitted) (by confining the prohibition of intermarriage to male Moabites and Ammonites), v. מוֹאָבִי.

מוֹסָרָא ch.=next w., v. מֻצָּר h.

מוֹסֵירָה, מוֹסָרָה f. (preced. art.) *reins*. B. Mets. 8b יוֹשֵׁב לֹא תִפְּשׂ בְּמ׳ וכ׳ (not תִּפְרֹס) he who sits in the wagon has not taken hold of the reins, while he who rides holds the reins (and leads the heterogeneous animals, v. נָהַג).—Esp. (sub. אחז or תפס; cmp. אַפְסַר) *taking hold of the reins as a form of taking possession*. Ib. מ׳ אֵירְנָה קוֹנָה בְּמִצְרַאתָא Rashi a. Ms. R. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) taking hold of the reins does not give possession to the finder. Ib. מ׳ מֵחֲבֵירוֹ קָנָה getting the reins from a fellowman (the owner) means possession. Ib. מַאי לְשׁוֹן מ׳ what is the expression (the etymology of) *moserah?* (Answ.: from מָסַר).—Kidd. I, 4 quot. in Rashi to B. Mets. l. c. נִקְנֵית בְּמוֹ׳ (ed. בְּמְסִירָה) is taken possession of by seizing the reins (or chain). B. Kam. IV, 9 קְשָׁרוֹ .. בְּמ׳ if the owner tied the animal (to a fence &c.) by the reins. Par. II, 3 קִיפֵּל עָלֶיהָ אֶת חֲמ׳ if he threw the reins over her back. Y. Kidd. I, 60a bot. מְסַר לוֹ מ׳ שֶׁל וכ׳ if he handed him the reins of one of the camels; a. fr.

מוֹסְרִין, Y. Sabb. VIII, 10b bot. שרי מ׳, read: מְשָׁרְיִין; v. בּוּלּוֹס.

מוֹסְתָּקִי* m. pl. (redupl. of מסק) *olive barrels*, consisting of loosely joined splices lined with pitch. Bets. 33b.

מוּעָד m., **מוּעֶדֶת** f. (עוּד) *forewarned*, esp. (law) *Mu'ad* (v. Ex. XXI, 29), *an animal whose owner stands forewarned* on account of three successive injuries; *liable to full indemnity*, contrad. to תָּם. B. Kam. I, 4 שׁוֹר חַמ׳ an ox that has done damage three times. Ib. הַשֵּׁן מ׳ לֶאֱכוֹל וכ׳ the tooth of an animal is considered a *mu'ad* with reference to eating such things as are fit to be eaten by it, i. e. damages for eating must be paid in full without previous forewarning. Ib. הַרֶגֶל מ׳ לִשְׁבֹּר וכ׳ the foot is a *mu'ad* &c., i. e. what an animal treads upon on its way must be paid for in full without forewarning. Ib. הַנָּחָשׁ מ׳ לְעוֹלָם the serpent is always a *mu'ad* (even when tamed). Ib. מ׳ מְשַׁלֵּם נֶזֶק שָׁלֵם וכ׳ the *mu'ad* pays full damage, collectible from the owner's best property. Ib. II, 4 מ׳ כָּל שֶׁהִתְרוּ בוֹ וכ׳ a *mu'ad* is an animal against which three warnings on three days have been given; (another opin.) מ׳ שֶׁהִתְרוּ בוֹ פְּעָמִים ... against which three warnings have been given (even in one day). Ib. 5 אָדָם מ׳ לְעוֹלָם damage done by a human being must under all circumstances be restored in full. Ib. 17b הֲרֵי זֶה מ׳ (הֵידּוֹס) damage done by chickens must be restored in full; אֵינוֹ מ׳ must not &c.; a. v. fr.—Trnsf. מ׳ לְעַבֵּירָה a *mu'ad* for sin, i. e. *likely to sin again*. Num. R. s. 9 כֵּיוָן שֶׁנִּשְׁתַּלֵּשׁ בְּחַטָּא נַעֲשָׂה מ׳ לְעַ׳ having sinned three times, he has become a *mu'ad* for sin.—*Pl.* מוּעָדִים, מוּעָדִין. B. Kam. I, 4; Tosef. ib. I, 4 חֲמִשָּׁה מ׳ there are five kinds of *mu'ads*. B. Kam. 16a; a. fr.

מוֹעֵד m. (b. h.; יָעַד) 1) *appointed time, appointment*. Pes. I, 3 (10b) בְּתוֹךְ חַמ׳ within the time appointed for the removal of leavened matter (up to the sixth hour of the day); אַחַר חַמ׳ after the time (until nightfall), Rashi; (oth. interpret., v. infra).—*Pl.* מוֹעֲדִים. Erub. 54b עֲשָׂה מ׳ לַתּוֹרָה have fixed times for the study of the Law, v. מוֹרִיעַ.—2) *festive season, festival*, esp. = חוֹל הַמ׳, *the week-days intervening between the first and the last days of Passover and of Succoth*. M. Kat. I, 1; a. fr.—Pes. l. c. בְּתוֹךְ חַמ׳ during the festive week of Passover; לְאַחַר חַמ׳ after Passover, Tosaf.; (oth. interpret., v. supra).—*Pl.* מוֹעֲדוֹת, מוֹעֲדִים. Pes. X, 6 מ׳ וְרִגְלִים אֲחֵרִים other seasons and festivals. Sabb. 145b שֶׁבְּבָבֶל שִׁמְחִים מ׳ the festivals in Babylonia are joyously celebrated; a. fr.—מ׳ קָטָן *Mo'ed Katon*, (*half-festival*) name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi, of the Order of Mo'ed.—סֵדֶר מ׳ *the Order of Mo'ed*, name of the second order of the Mishnah, Tosefta and Talmud Babli and Y'rushalmi.

מוֹעֵד, מוֹעֲדָא ch. same. Targ. I Sam. I, 3; 4.—M. Kat. 18b חוֹל הַמּוֹעֵד=חוּלָא דְמ׳, v. preced. Y. Ab. Zar. I, 39b bot. בְּרִירַת דְמ׳ the day or days after a (gentile) festival.—*Pl.* מוֹעֲדִין, מוֹעֲדַיָּא. Targ. Lev. XXIII, 2. Targ. Hos. II, 13; a. fr.

מוּעֲדָא* f. ch.=מוּעֶדֶת *liable to do damage*. Targ. Prov. XXV, 19 רֶגֶל מ׳ (h. text מוּעָדֶת, v. B. Kam. I, 4; Ms. מָזְעָתָא, v. זוּעַ; cmp. Lam. R. introd., R. Ḥănina 2, v. רָפַס a. מְטַמְטֵם).

מוּעָדֶת, v. מוּעָד.

Deut. 152 (ref. to יִפְלָא, Deut. XVII, 8) מלמד שבמ׳ הכתוב מדבר this intimates that the text speaks of the *mufla;* Snh. 87ᵃ top (Rashi: =מוּמְחֶה). Cant. R. to III, 7; Num. R. s. 11 (ref. to סָרִיס, II Kings XXV, 19) זה מ׳ של ב״ד וכ׳ the *saris* means the *mufla* of the court, who is called *saris* (mediator) &c., v. סָרַס II.—*Pl.* מוּפְלָאִין. Hor. 7ᵃ Ms. M. a. Rashi (ed. מוּפְלִין). Midr. Till. to Ps. l. c. מוּפְלָאֵי ב״ד.

מוּפְלָג, v. פָּלַג. [Tosef. Ḥag. II, 9, v. preced.]

מוֹפֶת m. (יפת, cmp. יָפֶה) *confirmation, evidence*; *miracle.* Sifré Deut. 83 אות בשמים...מ׳ בארץ *oth* (sign) refers to a phenomenon in the heavens, ... *mofeth* to one on earth. Snh. 93ᵃ אנשים שנעשה להם מ׳ men in whose behalf a miracle was effected. Y. ib. XI, end, 30ᶜ; a. fr.—Ḥull. 103ᵇ מ׳ הדור thou prodigy of the generation!—*Pl.* מוֹפְתִין, מוֹפְתִים. Tanḥ. Sh'moth 23.

מוֹפְתָא, מוֹפֶת ch. same. Targ. O. Deut. XIII, 2; a. e.—*Pl.* מוֹפְתַיָּא, מוֹפְתִין. Ib. Deut. VI, 22. Targ. O. Ex. IV, 21; a. fr.

מוּץ (cmp. מצץ) *to suck.*—Part. מָיֵיץ. Sabb. 134ᵃ תאר ינוקא דלא מ׳ an infant that does not suck. Ib. 133ᵇ אומנא דלא מ׳ a surgeon (circumciser) that fails to suck the blood out of the wound.—Ab. Zar. 32ᵃ ומָיְיצֵי לחו וכ׳ and they (the earthen vessels) resorb the wine (Ms. M. עד דמצי וכ׳, v. מְצֵי).

מוּץ, imper. of מָצַץ.

מֹץ m. (b. h.; מָצַץ) [*sucked out, dry,*] *chaff.* Midr. Till. to Ps. I, 4 אם תאמר כמ׳ שבבקעה וכ׳ you might think 'like the chaff' in the valley in which there is yet some moisture &c. Gen. R. s. 83, end התבן והקש והמ׳ וכ׳ the straw, the stubble and the chaff were disputing with one another. Midr. Till. to Ps. II; a. e.—[Tosef. Ter. III, 17 מן המ׳ ed. Zuck. from the *grain before it is threshed;* v., however, עֲרֵימָה.]

מוֹצָא, מוּץ I ch. same. Targ. Is. XXIX, 5 (ed. Lag. מֹץ). Targ. Hos. XIII, 3; a. fr.—[Targ. Ps. LXIX, 21 מוצא, some ed., read: מרעא, v. מָרַע II.]—Y. Snh. X, 27ᵈ bot. אהן מ׳ דבגויה וכ׳ the chaff which remains there (after the straw is removed) undermines the walls.

מוֹצָא II pr. n. pl. *Motsa,* near Jerusalem (also named *Colonia*). Succ. IV, 5. Y. ib. 54ᵇ bot. מהו מ׳ ממציריא וכ׳ what is Motsa? *Mamtsia* . . named Colonia; Bab. ib. 45ᵃ מקום קלניא . . . קרי לידה מ׳ וכ׳ the place was named Colonia, but why does our Tanna call it Motsa? (Answ.: as if מוֹצִיא איידי דמיפקן וכ׳ because its inhabitants are exempt from royal taxes, he calls it *M.* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia).

מוֹצָא III m., pl. constr. מוֹצְאֵי (b. h.; יָצָא) *exit*; מ׳ שבת (abbrev. מוצ״ש, מו״ש) the night following the Sabbath; מ׳ יו״ט the night following a Holy Day. Tosef. Sabb. III, 5; Ḥull. 15ᵃ, a. e. יאכל במו״ש (or למו״ש) may be eaten after the Sabbath is past. Bets. 30ᵇ; Sabb. 45ᵃ עד מ׳ יו״ט האחרון וכ׳ not before the end of the last day of the (Succoth) festival; a. v. fr.—מ׳ שבירית the period beginning with the end of the Sabbatical year. Shebi. IV, 2. R. Hash. 9ᵃ; a. fr.

מוּעָט m., **מוּעֶטֶת** f. (=מְעַט; מָעַט) *small, minute, sparse.* מ׳ דבר *a little*; *small* (*spot* &c.). Tosef. Sot. XV, 12, sq.; Tosef. B. Bath. II, 17 משייר בה ד׳ מ׳ leaves a little portion (of the wall) unfinished in remembrance of the destruction of Jerusalem; משיירת ד׳ מ׳ leaves off a little portion of her toilet. Ḥag. I, 5 זה וזה מ׳ if he has little of both. Ib. 8 שהן מקרא מ׳ the Biblical text for these laws is sparse. Gitt. 14ᵃ מתנה מ׳ a small gift. Sifra Tsav, ch. XV, Par. 11 סמיכה מ׳ the putting on of hands which is rarer (than waving, being confined only to live sacrifices); תנופה מ׳ waving which is rarer (being performed by one person only, while putting hands on is done by all sharers in the sacrifice); a. fr.—*Pl.* מוּעָטִין, מְמוּעָטִין; מוּעָטוֹת. Ḥag. l. c. אוכלים מרובים ונכסים מ׳ many eaters (members of the household partaking of the peace-offering) and small wealth. Ib. עולות מ׳ less burnt-offerings (than peace-offerings). Ib. 11ᵃ מקרא . . . והלכות מ׳ the Rabbinical laws sparse in comparison to the profuse Bible text on the subject. Arakh. 30ᵇ שנים מ׳ . . . . וכי יש are there longer and shorter years?; a. fr.—Esp. מִזְעָט, מִמּוּעָט *the smaller thing, the lesser sphere.* R. Hash. 4ᵇ, a. fr. תפסת מרובה לא תפסת תפסת מ׳ תפסת if you take hold of the larger thing, you may lose your hold, if of the smaller, you will hold it, i. e. where the interpretation is doubtful, select the smaller number; Y. Yoma II, end, 40ᵃ המ׳. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIII, Par. XII המ׳ the least portion thereof. Y. Keth. III, 27ᵈ bot. בושת הקטן מ׳ the disgrace of a minor is the less grave thing; ib. ונזקו מ׳ and the indemnity he gets, is smaller; a. fr.

מוֹעִיל, v. יָעַל.—[Meïl. 14ᵇ דקא מועיל, v. מְעַל.]

מופיון, Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ, v. בּוּקְרוֹן.

מוּפְלָא m. (פָּלָא) 1) *concealed, hidden*; *miraculous.* Ḥag. 13ᵃ (quot. fr. Ben Sira) במ׳ ממך וכ׳ search not into that which is concealed from thee (mysteries of theosophy); Gen. R. s. 8 (v. פְּלִיאָה). Midr. Till. to Ps. III; a. e.—*Pl.* מוּפְלָאִים, מְמוּפְלָאִין. Snh. 16ᵇ (play on פלתי) שמ׳ מעשיהן for their proceedings are wonderful; Ber. 4ᵃ שמ׳ ברבריהם.—Trnsf. (in the phrase איש מ׳ סמוך לאיש, arisen from איש כי יפלא, Lev. XXVII, 2) *a child whose power of discrimination is uncertain.* Tem. 2ᵇ לרבות מ׳ הסמוך לאיש *ish* (Lev. l. c.) is used in connection with vows (ערכין) in order to include 'a doubtful person next to a man', i. e. a boy near the age of religious majority; Num. R. s. 10; Naz. 62ᵃ; a. e.—Ib. 29ᵇ מ׳ סמוך לאיש דרבנן the rule that the vow of a boy of twelve years of age is valid is merely a rabbinical enactment.—2) *distinguished,* esp. *mufla,* a special expert assessor at court to whom questions of law are referred, *instructing judge.* Hor. I, 4 (if a court gave a wrong decision) לא חירה מ׳ של ב״ד שם in the absence of the *mufla.* Ib. 4ᵇ לא חירה מ׳...נמי פטורין וכ׳ so also, if the *mufla* was absent, they cannot be made responsible for their decision, because they ought to have informed themselves and did not do so (therefore their judgment was not a legal act at all). Y. Snh. I, 19ᶜ top חירה הוא ומ׳ שלהן he (the questioner) and the *mufla* of the court (to whom the question had been referred) went to &c.; Tosef. ib VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9 מופלג ed. Zuck. (Var. מופלא). Sifré

מוּצָדָהב, v. מְצָדָה.

מוּצְטַבְּדָה, v. מַסְטְרִכִי.

מוּצִינָא, Cant. R. to IV, 1, read: בּוּצִינָא, v. גַּלְשָׁא.

מוּצְעָר m. (צָעַר) *small, lesser.*—*Pl.* מוּצְעָרִין. Sabb. 10^{b} מתוך .... צוֹנוֹתֶיהָ מ׳ because its (Zoar's) settlement was more recent, its sins were less (Yalk. Gen. 84 מועמין).

מוּק (cmp. מוּדְּ a. מקק) *to be crushed, stamped upon; to be soft;* v. next w.

Pa. **מַיֵּק**, מַיֵּק (cmp. בָּסַר I; b. h. *Hif.*) *to talk contemptuously, sneer, mock.* Targ. Prov. XIX, 28 (Ms. corruptly ממרירק, for מְמַיֵּרִק). Ib. III, 11 תמרירק (read: תְּמַיֵּרִק).

Af. אָמֵיק same. Ib. IX, 12 (some ed. מְמִיקְ, v. מוּדְּ).—Targ. Is. XXXVII, 22 ממיקא ed. Lag. (oth. ed. מער׳); Targ. II Kings XIX, 21 ממי׳ Bxt. (ed. Lag. מער׳).

מוֹק m. (preced.) [*a soft hackled substance* (cmp. מוּדְּ),] *felt-sock* or *stocking*. Tosef. Yeb. XII, 10 (Ms. Erf. מוך, marginal correction מוק); Yeb. 102^{b} bot.

מוֹקָא ch. same, *pl.* מוֹקֵי. Targ. Esth. VIII, 15, v. פַּרְתִּיאִין.—Yeb. 102^{b} top חמשא זוזי מ׳ (Ar. זוגי נרמקי, corr. acc.) five pairs of socks. Gitt. 68^{b} במ׳ קאתי he (Solomon) comes to us with socks on his feet; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45.—[Snh. 95^{a} מוקרת Ar., read: מוֹקְדֶרֶת or מוֹקְדָא, v. מוֹקְדָא II.]

מוֹקֵד m. (b. h.; יָקַד) *fire-place, hearth where fire is maintained.*—בית המ׳ the room (in the Temple) in which fire is perpetually maintained. Tam. I, 1; Midd. I, 1; a. fr.—Sabb. I, 11 (19^{b}) מדורת בית מ׳ the pile in the fire-room (in the Temple or in private houses).

מוֹקְדָא, מוֹקֵד I ch. same. Targ. I Chr. II, 54.—Snh. 33^{b} אדמוֹקְדָךְ יקיד (זיל) קוץ וכ׳ (not יקוד; v. Rabb. D. S. a. l. note; Rashi: עד דמ׳) while thy fire is burning, (go) cut thy gourd and roast it, i. e. when listening to your teacher give him your full attention, and you need ask no questions.—מ׳ דטבריה (בית, בי) *the hot spring of Tiberias.* Esth. R. to I, 9 מוי דמ׳ דמ׳ the waters of the hot spring &c.; Yalk. Gen. 133 בנוי דבי מ׳; Gen. R. s. 79 בי בני דבית מ׳ the baths of &c.; Pesik. B'shall. p. 89^{b} חדרין מקור (corr. acc.).

מוֹקְדָא II m. (=h. קָדְקֹד) *top, crown of the head* (differ. fr. מוֹקָדָא). Targ. Job II, 7 (ed. Lag. מוקר, Var. מוקד). Targ. Y. Deut. XXVIII, 35. [Ib. 28 read: מוקרא.] Targ. Ps. VII, 17 (ed. Lag. ר, Var. ד).

מַקְדוֹן, מוּקְדוֹן m. (Μακεδών) *Macedonian.* Targ. I Chr. I, 7 (h. text יון, v. מוּקְדוֹנָיָא).—Esp. אלכסנדרוס מ׳ Alexander the Macedonian (Alex. the Great), v. אֲלֶכְסַנְדְּרוֹס. [Mekh. Yithro, Bahod. s. 9 מ׳, read with ed. Weiss רבית or אדום = Rome.]—*Pl.* מַקְ׳, מוּקְדוֹנִין. Targ. Esth. VIII, 15 מ׳ דדהבא Macedonian gilt shoes.

מוּקְדוֹנָא* same. Targ. Esth. VIII, 15 כלילא...דדהבא מ׳ the great Macedonian gold crown; Targ. II Esth. VI, 10 כלילא ... מוקדוניא.

מַקְ׳, מוּקְדוֹנְיָא (Μακεδωνία) *Macedonia,* esp. the Greek empire founded by Alexander the Great and his successors. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (h. text יון); Gen. R. s. 37, beg.; Yoma 10^{a} [read:] מדי כמשמעו יון זו מ׳; v. אוֹבְרִיסוֹס.

מוּקְדָּשָׁא, מוּקְדָּשׁ, v. מַקְדֵּשׁ.

מוֹקֵי = מוֹקִים v. קוּם.

מוּקְיוֹן m. (Maccus, adapted to בּוּקְיוֹן) *Maccus* or *Macchus,* a buffoon in Roman farces. Ab. Zar. 18^{b}, a. e.; v. בּוּקְיוֹן.

מוּקִירוֹס, v. מַקְרִין I.

מוֹקָמָא f. (קוּם) 1) *stand*; with suffix מוֹקָמַת־. Targ. II Chr. XXXV, 15 על אתר מ׳ ed. Lag. (ed. Beck על מ׳; h. text מַעֲמָד). *2) *place of combats, arena.* Ex. R. s. 30 שנים שירדו למ׳ וכ׳ (some ed. a. Matt. K. מקמא) two entered the arena (for a combat), one a professional, the other a private (amateur).—V. קוּם ch.

מוֹקָמָנָא m. (preced.) *standing by, attendance.* Targ. II Chr. IX, 4; v. מָקָם.

מוֹקָמַת־, v. מוֹקָמָא a. מָקָמָא.

מוֹקְסִין m. pl. (קסי; cmp. קְסָוָה a. מָנָא) a sort of *state garments.* Gen. R. s. 36; Cant. R. to VII, 9; Esth. R. to I, 12 (expl. סרבל־, Dan. III, 21) במוקסיהון; cmp. גּוּלְתָּא.

מוּקָף, v. נָקַף I a. II.

מוּקְצֶה m. (Part. Hof. of קָצָה) [*cut off, set aside, stored away,*] 1) *a space back of the dwelling,* containing stored up wood, cattle in sheds &c. Erub. II, 3; ib. 22^{a}. Ib. X, 8. Bets. IV, 1 עצים שבמ׳ wood in the *muktseh* (stored for the winter); a. e.—2) *store of fruits.* Maasr. III, 2. Ib. I, 5 עד שיעשה מ׳ until the melon is stored away. Y. Ter. II, 41^{d} top .... מן המ׳ על וכ׳ הרי נוטל he took ten dry figs from the storage as tithes for ninety in the basket (designated for immediate use, v. כַּלְכָּלָה); (Men. 54^{b}; 55^{a} מקצוע).—3) (sub. כלי) *the tool specially intended (for cutting figs).* Shebi. VIII, 6, v. זַרְבָּה; [Maim. *the shed where figs are spread for drying.*].—4) *an animal set aside (in a shed) for a sacrifice.* Tem. 28^{b} מ׳ לשבע שנים set aside until it would be seven years old. Ib. 29^{a} מניין למ׳ מן התורה where in the Torah is *muktseh* intimated? (misunderstood by Abbaye as meaning, 'where is it intimated that an animal must be kept in an enclosed space for some time before it can be offered on the altar?'—and corrected as meaning, 'where is it intimated that an animal designated for idolatry is forbidden for the Jewish altar?').—Tosef. Ab. Zar. V (VI), 10 אירוח מ׳ מ׳ לע״ז וכ׳ what is meant by *m.* (as forbidden for the altar)? That which has been set aside (in a special place designated for the purpose) for idolatrous use, but if one merely devoted it by word of mouth &c. Tem. VI, 1. Tosef. l. c. 9 מאימתי נקרא מ׳ משנעשה וכ׳ when is an animal called *m.* (for idolatry)? From the time that an act (of dedication) has

of רָמַר). Ib. I, 1 (7b) ממירים את שלהם (Talm. ed. בשלהם) can exchange what belongs to them. Ib. חבכור לא רָמִירָנוּ (Talm. ed. בו אין ממירין בו) he (the priest) cannot exchange the first-born animal (although it is his as the priest's share). Ib. 2 ממירים מן הצאן על וכ' you can substitute small cattle for large; a. fr.—V. אֲרִמּוּרִים II.—2) *to convert.* Yalk. Gen. 136 אני מֵמִיר אתכם I shall force you to abjure your religion (Gen. R. s. 82 משמיד); v. מוּמָר.

Hof. הוּמַר *to be exchanged, to become sacred (without redeeming the original).* Part. מוּמָר. Tem. I, 1; a. fr., v. supra.

מוֹר I ch., *Af.* אֲמִיר (*Pa.* רַמֵּר) same. Tem. 2b אֲמוּרֵי נמי מֵמִיר he has also the power to exchange (v. preced.). Ib. 10b אֲמוּרֵי הוא דלא מְרַמֵּר וכ' (Rashi אמורי) he has no power to exchange, but to dedicate he has. [B. Mets. 77a אירמר, v. מִירִי.—[V. אֲמוּרְיָא.]

מוֹר II = אֲמַר. Y. Ber. II, 5b top נפרק ומור he went out and said. Ib. ומור דבתרית (ed. Lehm. ואמור) but say also what follows it.

מֹר, מוֹר m. (b. h.; מָרַר) *myrrh.* Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d (an ingredient of frankincense). Gen. R. s. 91, end; Yalk. ib. 149 (not מורי), v. אֲגוֹרִי. Mikv. IX, 5 חמ' (Var. חֻמָּר); Tosef. ib. VI (VII), 16 חמ' the myrrh-gum. Cant. R. to V, 16; a. fr.—Ib. 13; Sabb. 30b, v. מַר II.—*Pl.* מוּרוֹת *lumps of gum.* Lam. R. to I, 20 (play on חמרמרו ib., as if fr. חֻמָּר) מ' פשאן מ', v. גּוּשׁ II.

מוֹרָא (מֵירָא), מוֹר ch. same. Targ. Ex. XXX, 23 (Var. מֵירָא, מוּרָא, מֵרָא, v. Berl. Targ. O. II, p. 29). Targ. Prov. VII, 17. Targ. Ps. XLV, 9 מי'. Targ. II Esth. II, 5 (play on מוֹרְדֳכַי) מֹרָא דכוּרְיָא ed. Lag. (oth. ed. מי').—Hull. 139b (translating מר דרור, Ex. l. c.) מירא דכריא clear (liquid) myrrh; Meg. 10b מרי דכי (Ms. O. a. L. מירא דכריא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).—Keth. 75a מוּרָה ומושקין Ar. (missing in ed.) myrrh and musk, v. קִיפּוּדָא.

מוֹרָא I c. (b. h.; יָרֵא) *fear, reverence.* Ab. I, 3, a. fr. מ' שמים the fear of the Lord. Ber. 28b שתהא מ' שמים עליכם כמ' ב"ד (Ms. M. שירהא) that your fear of the Lord be as great as the fear of man (before whom you hide yourselves when you want to do wrong). Kidd. 31a תקדים הקב"ה מ' האם למ' האב the Lord (the Bible text) places the reverence due to the mother before that due to the father (Lev. XIX, 3). Ib.b איזהו מ' whereby is filial reverence shown?; Sifra K'dosh., beg. מ' אירו הוא. Ab. III, 2 שאלמלא מוֹרָאָה וכ' but for the fear of it (the secular government) &c.; a. fr.—Fem. form מוֹרָאָה, constr. מוֹרַאַת. Kidd. 30b. Num. R. s. 15 מ' הרב מורא זו... this 'fear' (Koh. VIII, 13), we know not what it refers to; but on reading ... (Lev. XIX, 32) we learn that it means the reverence due to one's teacher. Ib. הרי מ' רבית ומ' משקלות there is also the warning to fear the Lord attached to the prohibition of usury (Lev. XXV, 36) and of false weights (ib. XIX, 36).—Naz. IX, 5, v. מוֹרָה II.—[Yalk. Sam. 78 .. מה הדרן מ', read: סרא... סרא, v. Midr. Sam. ch. II.]

מוֹרָא II, **מוֹרָה** f. (μωρά) *stupid, foolish.* Lam. R. introd. (R. Simeon) (play on מוראה, Zeph. III, 1) [read:] ל"ז הוא שכך בל"ז קורין לשוטרתא מ' it is a Greek expression,

been done with it; Tem. 29a (בו) אין מ' אסור אלא עד שיעבדו (v. Rashi's first interpret.; second interpret.:) a *m.* remains forbidden only until it has been used for some work (whereby its designation for the idolatrous altar is annulled). Ib. אין מ' אסור ... מעשה a *m.* remains forbidden only until some act (as shearing its wool or some work) has been done with it; a. e.—4) (Sabbath law) *muktseh, that which is not counted on for use on the Sabbath or Holy Day* (v. מוּקְצֶה s. v. כּוֹן, a. חֲזָמָנָה); *forbidden for use* or *handling.* Bets. 2a מאי טעמיידחו דב"ש מ' חוא what reason had Beth Shammai (to permit the egg laid on the Holy Day by a hen which is kept for laying eggs and can, therefore, not be used for consumption on that day)? Is it not *muktseh?* Ib. דאית לידה מ' אית לידה גולד he who forbids *m.* forbids also *nolad* (v. יָלַד). Sabb. 44a מ' מחמת מיאוס not counted on (and therefore forbidden to handle) on account of its repulsiveness (e. g. an old clay candlestick); מ' מחמת איסור *m.* in consequence of a ritual prohibition (e. g. a candlestick which on the entrance of the Sabbath could not be moved because a light was burning on it). Ib. 157a מ' מחמת חסרון כיס not counted on for use on the Sabbath because the object is too expensive for a use for which it is not originally made; a. fr.—*Pl.* מוּקְצִים, מוּקְצִין *set apart, chosen.* Sifré Num. 85 (ref. to בקצה, Num. XI, 1) במ' שבחם the fire seized the distinguished among them (with ref. to קצין, Jud. XI, 11; Yalk. Num. 732 בקצינים).—*Fem.* מוּקְצָה, *pl.* מוּקְצוֹת. Sabb. 43b והא מ' נינהו are they not *muktseh* (because they are not intended for human food)?

מוקצע, v. מְקֻצּוֹעַ.

מוֹקְרָא I m. (יְקַר) *honor.* Koh. R. to II, 20; Lev. R. s. 25 כל הדין מ' תיקרינירה וכ' so much honor do you show to this old Jew?—Ber. 28a כסא דמ', v. יְקָרָא.

מוֹקְרָא II m. (נְקַר I, cmp. קוֹר I) [*pickings,*] *marrow, brain* (v. מוֹחָא). Targ. Job XXI, 24. Targ. Y. Deut. XXVIII, 28 דמטפשא מ' (not מוקדא) which makes the brain fat (dulls man's reason, v. טָפַשׁ).—Hull. 93a דבריעי ודמ' the membrane covering the testicles and that covering the brain. —Yalk. Gen. 111, end; Gen. R. s. 64, end מוקריח some ed., v. מַקּוֹרָא.]—V. מוֹקְדָא II.

מוּקָּשׁ m. *compared,* v. נָקַשׁ.

מוּקְשָׁה m. (cmp. מִקְשָׁה) *a cucumber bed.* Y. Kil. III, 28c bot.; a. e.—*Pl.* (fr. מוּקְשָׁאָה) מוּקְשָׁיוֹת (Y. dial. for מוקשאות). Ib.d מוקשה בין המ' (not גרן) a cucumber bed between cucumber beds.

מוֹר, *Hif.* הֵמִיר (b. h.; cmp. מָהַר) 1) *to exchange.* Snh. 56b אלהים אני לא תְּמִירוּנִי I am God, you shall not exchange me (for another god); a. e.—Esp. (with ref. to Lev. XXVII, 33) *to substitute a dedicated sacrifice* (by which both become sacred property). Tem. I, 1 חכל מְמִירִים (Bab. ed. מְמִירִין) all persons have power to exchange; לא שאדם רשאי לְהָמִיר ... . המיר מוּמָר which means not that one is permitted to exchange, but that if one did, the substitute is sacred. Ib. 2a יורש אינו מֵמִיר an heir cannot exchange his father's dedication. Ib. 3a, a. fr. מְיַמֵּר (Pi.

for in Greek they call a foolish woman *mora*; Yalk. Zeph. 567 מירה (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. IX, 21 (play on מורת, ib.) חכנס בהן . . שכן בל״י . . . מ׳ let folly enter into their hearts, for in Greek they call a fool *mora* (=מוֹרוֹס).

מוֹרָאָת, constr. מוֹרַאַת, v. מוֹרָא I.

מוּרְאָת f. (b. h. מְרֵאָה; v. מָרָא *Hif.*) *crop* of birds. Zeb. VI, 5, sq. Yoma 21ª; a. e.—*Pl.* מוּרְאוֹת. Tam. I, 4; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX.

מוּרָאנָא, v. מוּרָנָא.

מוּרְבִּיוֹת, מוּרְבִּיוּתָא, מוּרְבִּית, v. מוּרְכִּיוָתָא.

מוּרְבִּית I f. (רָבָה) *young tree* or *bough*.—*Pl.* מוּרְבִּיוֹת. Succ. IV, 5 (45ª) מ׳ של ערבה (Mish. a. Ms. M. מַיִ׳) young willows; Yalk. Ps. 876. Tam. II, 3 מר׳.

מוּרְבִּית II f., pl. מוּרְבִּיוֹת (=מוּרְבִּיעוֹת, v. רְבִיעָה) 1) *watering times*. Y. Shebi. II, 34ª מנע ממנו שלש מ׳ (sub. מים) he omitted to water it for three periods (Mish. ib. 9 עונות); Tosef. ib. II, 4 מריעות ed. Zuck. (read: מְרַבְּיעוֹת; Var. מְרַבְּעוֹת). —2) *layers, piles of hewn stones*. Ib. III, 1; Shebi. III, 5.

מוֹרָגָא, מוֹרֶגֶא, מוֹרָג, v. מוֹרִיג.

מוּרְגוֹן, Targ. Y. Lev. XIX, 36 some ed., v. מוֹדָנָא.

מוּרְגָּשָׁה f. (רָגַשׁ) *perception*.—*Pl.* מוּרְגָּשׁוֹת. Num. R. s. 14 (some ed. מָרְגָּשׁ׳), v. הַרְגָּשָׁה.

מוֹרֵד, v. מֵרַד I.

מוֹרָד m., **מוֹרֶדֶת** f., v. מָרַד.

מוֹרָד I m. (b. h.; יָרַד) *descent*.—*Pl.* מוֹרָדוֹת. Erub. 56ª.

מוֹרָד II (or מוֹרַד) m. name of a species of *locusts*. Tosef. Ḥull. III, 25.

מוּרְדָּנָא f. pl. (רדד *to plough*) *furrows*. Targ. Ps. CXXIX, 3 מוּרְדָּנָתָהּוֹן ed. Lag. (Regia מוּרְדָּתָ־; ed. Wil. מוּרְדָּנָת־; ed. Ven. מורנית־, corr. acc.).

מוֹרְדָיָא m. (preced.; cmp. חתר, Jon. I, 13) *rudder*. B. Mets. 87ª; Meg. 16ᵇ, v. לְבָרוּת.

מוּרְדָּנְיָתָא, מוּרְדָּנָתָא, v. מוּרְכִּיוָתָא.

מוּרְדָּקָא, מַרְדָּי׳, מוּרְדָּקָא m. (Pers. *murdah* mortuus, v. Fl. to Lev. Targ. Dict. I, p. 418¹; cmp. מָרְתָּכָא) *dead, withered flesh*. Ḥull. 121ª (expl. אלל, Mish. ib. IX, 1) R. J. says מרדקא Ar. s. v. אלל (ed. a. Yalk. Job 906 מרטקא); R. Lak. says, בשר שפלטתו סכין (v. פָּלַט); [Targ. Job. XIII, 4, a gloss to אלל, combining both opinions: ומורדקא דפלטיה סכינא ed. Lag. (ed. Wil. מודר׳; Ar. ed. Koh. s. v. אלל: דמ״].

מוֹרָה *myrrh*, v. מוֹרָא.

מוֹרָה I m. (b. h.; =מערה, of Phoenician origin, v. Wellh. Text d. B. Sam., p. 146, sq.) *razor*. Naz. IX, 5; Midr. Sam. ch. II מה מ׳ האמור(ה) וכ׳ as the word *morah* which is used in connection with Samson (Jud. XIII, 5) intimates that he shall be a nazarite, so also &c. (I Sam. I, 11); v. next w.—Num. R. s. 10 why is the razor (תער) called *morah?* שאין השער מתיירא וכ׳ for the hair is afraid of nothing but the razor (v. מוֹרָא); v. Midr. Sam. l. c.

מוֹרָה II m. (cmp. מָרוּת) *authority*. Naz. IX, 5 והלא אין מ׳ אלא של בו״ד does not this *morah* (I Sam. I, 11, v. Targ.) mean, 'the authority of man (shall not come upon his head)'? שכבר היה עליו מ׳ של בו״ד (Var. מורא) the authority of man was obviously upon him (I Sam. XVI, 2); Midr. Sam. ch. II (corr. acc.).

מוֹרָה III f. *stupid*, v. מוֹרָא II.

מוֹרֶה I, part. *Hif.* of יָרָה; v. next w.

מוֹרֶה II m. (b. h. מֹרֶה; part. of מָרָה) *rebellious*.—*Pl.* מוֹרִים. Tanḥ. Ḥuck. 9 (ref. to חמורים, Num. XX, 10) מה׳ חמ׳ . . . סרבנים מחו what does this *hammorim* mean? There are several explanations of it: *hamm.* means 'troublesome'; חמ׳ שוטין וכ׳ *hammorim* means 'fools', for in the sea towns they call fools *morim* (v. מוֹרוֹס); ויש אומרים חמ׳ שמורים את מלמדיהן and some say, *hamm.* means those who presume to teach their teachers; (or) המורים חצים וכ׳ those who shoot arrows (with ref. to I Sam. XXXI, 3); v. יָרָה; Num. R. s. 19.

מוֹרֶה III (μωρέ, vocat. of μωρός, v. next art.) *fool!* Pesik. Shim'u. p. 118ᵇ למלך . . . אל תהי קורא לבני מ׳ like to a king who gave his son in charge of a pedagogue and said, never call my son fool; . . מה הדין לישנא מ׳ כהדין . . מורוס what does this *morê* mean?—As in Greek they call a fool *moros*; Yalk. Jer. 265; Yalk. Num. 764 לְבָנַי . . . מורים (corr. acc.).

מוֹרְנִין, Targ. Ps. LV, 22, v. מוֹרְנִיתָא.

מוֹרוֹס m. (μωρός) *fool*. Pesik. Shim'u, p. 118ᵇ, a. e., v. preced. art.—*Pl.* מוֹרִים, מוֹרִין. Ib. אל לבני מ׳ . . . . you shall not call my children fools (play on חֲמוֹרִים, v. preced. art.). Tanḥ. Ḥuck. 9, v. מוֹרֶה II.

מוּרְזָמָד* m. supposed to be the name of a clean *bird with long legs and of a red color*, Rashi (differ. in Ar.). Ḥull. 63ª. [The sense of וסרמניך מ׳ is obscure.]

מוּרַחַת, Tosef. Ter. IV, 15 =מְמוּרַחַת, v. מָרַח.

מוֹרָט m. (=מְמוֹרָט; מָרַט) *bald-headed person*. Tosef. Naz. I, 6 (Naz. 46ᵇ נזיר הממורט).

מַרְטִ׳, מוּרְטַנְיָא pr. n. *Mauretania*, a district of northwestern Africa. Sifré Deut. 320; Yeb. 63ᵇ (not מרטנאי), v. בַּרְבָּרָא.

מוּרִי, Yalk. Gen. 149, read מוֹר.

מוֹרִיג m. (b. h. מוֹרָג, מוֹרָג; cmp. אָרַג *Pi*) 1) *an implement with grooves* or *indentations*, esp. *threshing sledge*. —*Pl.* מוֹרִיגִים, מוֹרְגִים. Zeb. 116ᵇ; Men. 22ª; Ab. Zar. 24ᵇ (expl. מורגים, II Sam. XXIV, 22), v. טוּרְבִּיל.—2) *palate* (Rashi: *all parts of the animal which are rough and indented*).—*Pl.* as ab. Ber. 55ª; Sabb. 81ª מוֹרִיגֵי בהמה the palate (or tongue &c.) of an animal.

מוֹרִיגָא, מוֹרֵג ch. same; 1) *threshing ledge.* Targ. Is. XLI, 15.—*Pl.* מוֹרִיגַיָּא. Targ. II Sam. XXIV, 22. Targ. Is. XXVIII, 27 מוֹרִיגֵי ברזלא (ed. Lag. מורגי; h. text חָרוּץ).—Tem. 18ª אפי' ממוֹרִיגַיירהוּ Ar. (ed. ממוֹרַגַ'; Rashi (ממרג) even if you have to take them away from the threshing sledges. —2) *palate.* Targ. Job XII, 11; a. fr.—*Pl.* as ab. (with *sing.* meaning). Targ. Ps. XXII, 16 (ed. Wil. sing.). Targ. Cant. V, 16; a. e.

מוֹרִיגַן *morigan*, a word in an incantation. Sabb. 67ª Ms. M. (ed. מרוגז).

דַּר דַּמּ', מוֹרִיָּת (b. h.) *Mount Moriah*, the Temple mount. Taan. II, 4, sq. מי שענה . . . בהר המ' וכ' may He who answered Abraham on M. M. answer your prayer &c. Ib. 16ª; Y. Ber. IV, 8ᶜ top; Cant. R. to IV, 4; Gen. R. s. 55; Pesik. R. s. 40 (homiletical etymologies).

מוֹרִיוֹן, v. מָרְיוֹן.

מַוְרִיאָטִינוֹס, מָוְרָטִינוֹס pr. n. m. *Mauriatinus* (?), eponymous hero of Raamah. Targ. Y. Gen. X, 7; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Lag. ממריאט').

שׁוּבְלַיָּא מ', מוֹרַיָּא m. pl. (v. שׁוּבְלָא, a. מוֹר) an ingredient of *frankincense*, supposed to be *unguis odoratus.* Targ. Y. II Ex. XXX, 34 (not שובלא; h. text שְׁחֵלֶת).

מוֹרָיִת f. (=הוֹרָאָה; יָרָה) *decision, law.* Y. Snh. IV, beg. 22ª (in Chald. dict.) . . . לא ידע מ' הדוא that scholar did not know the law.

מוֹרִיתָ, Cant. R. to II, 16, צמר מ', v. צֶמֶר מוֹרַדְמוֹרַיִת.

מוֹרִיתָן, מוֹרְיָנָא m. (יָרָה) *teacher, scholar.* Keth. 23ª בנן דמ' אינון they are the daughters of a scholar. Y. Sabb. VIII, 11ᵇ top מ' דנשיא (not דנש') the teacher of the Nasi (R. Judah); Y. Shek. III, 47ᶜ; ib. VIII, beg. 51ª מוֹרְיָנֵיהּ דנשיא.

מוּרְיוֹס, (ch. form מוּרְיָיסָא) m. (muries) *brine, pickle* containing fish-hash and sometimes wine. Ab. Zar. 34ᵇ מ' אומן מוהר you may use *muries* prepared by a gentile professional cook (because he puts no wine into it). Ib. ארבא דמוריסא a ship-load of *muries.* Pes. 109ª קסתא דמ' וכ' a xestos measure for *muries* existed in Sepphoris which corresponded to the Log of the Temple; Y. Sabb. VIII, 11ª bot.; Y. Pes. X, 37ᶜ bot. תומנתא עתיקתא דמ' וכ' an old Tumanta (eighth of a kab) for *muries* in Sepphoris. Y. Ter. VIII, 45ᵇ bot., v. צִירָא I. Tosef. Ber. IV, 2. Tosef. Dem. I, 24; Ḥull. 6ª; a. fr.

מוֹרִיפַת *morifath*, a word in an incantation. Sabb. 67ª Ms. M. (missing in ed.).

מוֹרִיקָא m. 1) (יָרַק) *crocus, saffron.* Targ. Cant. IV, 14.—[Targ. Ps. CXIII, 9, v. יָרַק.]—Y. Kil. II, 28ª, v. חֲרִיעַ. Gitt. 70ª, v. הַרְהָרָא. Ḥull. 47ᵇ וכמ' דדמי . . . which has the color of cuscuta or saffron; a. e.—2) v. מָרוּקָא I.

מוֹרִיר m. (part. *Hif.*, denom. of רִיר) *spitting, discharging secretion.* Tosef. Par. IX (VIII), 6 מפני שהוא מוריר R. S. to Par. IX, 2 (ed. מוריד, corr. acc.) because it secretes liquid matter.—*Pl.* מוֹרִירִין. Ib. R. S. l. c. (ed. מודרין, corr. acc.). Neg. IX, 2, quot. by R. S. to Par. l. c.; v. מָרַד.

מוֹרִישׁ m. *testator, ancestor*, v. יָרַשׁ.

מוֹרֶךְ m. (b. h. מֹרֶךְ; רָכַךְ) *faintness, cowardice.* Sifra B'huck. Par. 2, ch. VII (ref. to מֹרֶךְ, Lev. XXVI, 36, without ו) [read:] אינו אומר והבאתי מורך . . אלא ; מרך וכ' it does not read *morekh* (with ו, which may be derived from ארך and mean *hope*, v. אֹרֶךְ) but *morekh* (without ו) which means fear, terror, despair &c. (v. מָרַךְ); Yalk. Lev. 675 (corr. acc.).

מוֹרְכִיתָא, מוֹרְכִיוָתָא f. pl. (אֹרֶךְ; cmp. אֲרוּכָה I) *long boards*, esp. *the trough at the well* (h. הַשְׁקָתִים). Targ. Y. I Gen. XXIV, 20 (ed. Amst. מוֹרְבִּיוֹת, corr. acc.; Y. II ואותתו מורבירת, corr. acc.). Ib. XXX, 38; 41 (Y. II מָרְכִּיוֹתָא, corr. acc.). Targ. Y. Ex. II, 16 (ed. Amst. מורביוותא, corr. acc.).

מורכנין, Y. Shebi. VI, end, 37ª, v. דָּכַן.

מוֹרָם, Part. *Hof.* of רוּם q. v.

מוֹרָן* m. (prob. contract. of מאורן; אוֹר) *moran*, name of *a compartment* of the house (the Greek peristyle?). B. Bath. I, 6 (11ª) דמ' (Ms. M. המרון; Ms. H. המירן).

מוּרָנָא (Ar. מראנה, מוראנה) name of a *parasite worm.* Ab. Zar. 26ᵇ לשום מ' (a circumcision performed) on account of a *murana.*—Hull. 49ª מ' פלגי וכ' as to a *murana* found on the lungs, there is a difference of opinion &c. Ib. 67ᵇ Ar. (ed. דרני).—*Pl.* מוּרָנִין, מוּרָנֵי. Targ. Y. Ex. XVI, 20. Targ. Job VII, 5 (not מורני); a. e.—[V. next w. a. מוֹרָנְיָתָא.]

מוּרָנִין, מוּרָנֵי (or מוֹ') f. pl. (cmp. אֹרֶן) 1) *ash-trees* (b. h. הֲדַסִּים). Targ. Is. XLI, 19; LX, 13 (ed. Wil. מוֹרָנִין; ed. Ven. I מוּרְנִין).—2) *lances*, v. מוֹרָנְיָתָא.

מורנמא, Targ. Y. Ex. XXI, 18, a misplaced Var. lect. of מורניתא, v. מַרְדְּכִיתָא.

מוֹרָנִית f. (v. preced. art., cmp. μελία *ash* a. *spear*) *spear, lance.*—*Pl.* מוֹרָנִיוֹת. Ex. R. s. 17, end מ' שלי הא לכם . . . וכ' it is for you my darts are prepared, which I send over the waves of the sea (on your ships). Ib. מ' שלי וכ' my (the Lord's) darts are ready.

מוֹרָנְיָתָא, מוֹרָנִי' ch. same, *lance, pole.* Targ. Ps. XLVI, 10. Targ. I Sam. XIII, 22; a. fr.—[Targ. Y. Ex. XXI, 19 מוֹרְנִיתֵיהּ his *staff*, v. מַרְדְּכִיתָא.]—[Targ. Ps. CXXIX, 3 מורניתהון ed. Ven., v. מוֹרְדָנָא.]—*Pl.* מוֹרָנְיָתָא, מוֹרָנְיָיתָא, מוֹרְנְיָתָא. Targ. Ps. LV, 22 (ed. Wil. מורניך, corr. acc.). Targ. Jer. XLVI, 4. Targ. II Chr. XI, 12; a. fr.—Targ. Ez. XXXIX, 9 אעי מוּרָנִין (h. text מקל יד, v. מוֹרָנִין).—Pesik. B'shall., p. 94ª; Koh. R. to XI, 2 בחושרי ובמ' with sticks and poles.

מורנס, Pesik. R. s. 21, v. טוֹרְנוֹס.

מוּרְסָא m. (cmp. אֹרֶס) *abscess.* Eduy. II, 5; Tosef. ib. I, 8, a. e., v. פָּסַס. Gitt. 69ᵇ למ' a remedy for an abscess.

מורסין, v. מוּרְסָן.

מוּרְסִינְטוֹן, v. מירסינטון.

מוּרְסָן m. (רָסַס) *bruised grain, coarse bran* (differ. fr. סוּבִין). Y. Sot. I, 17[b]; Y. Peah VII, 20[a] bot.; Keth. 112[a] מורסן (corr. acc.). Tosef. Shebi. V, 8. Hall. II, 6 מוּרְסָנָן the bran thereof; a. fr.

מוּרְסָתָא f. (רָסַס) *destruction, ruins.* Targ. Prov. XXVI, 26 (h. text מַשָּׂאוֹן).

מוּרָע = מְאוּרָע q. v.

מוּרָע, Y. Yoma VIII, end, 45[c], read with Lev. R. s. 3: כל רע.

מוֹרֵד, *pl.* מוֹרְדִין, v. מוֹרִיד.

מוֹרָשָׁה, מוֹרְשָׁא m. (cmp. יְרִישָׁא) *projecting point.* Ber. 24[a] מ' דכובע the top of the cap (the bag containing the T'fillin). Erub. 76[b]; Succ. 8[a] מ' דקרנאתא the projection of the corners (of a square inscribed in a circle). B. Bath. 3[a] מ' דקרנתא the projections of a rough stone wall. Sabb. 77[b] מ' קמא דכתיתא the top of the scab, opp. חוּדְרָנָא. Ib. 100[b] ודילמא מ' אית לה Ms. M. perhaps the ground in the water has a projecting eminence (v. Tosaf. a. l.; ed. והא מ' אית לה but has not the ship a projecting point (a helm)?—Ḥull. 17[b] מ' קמא וכ' the anterior edge of a notch in a knife cuts smoothly (the skin and flesh) and the posterior edge tears the vital parts (סרמנים). Men. 94[b] מורשה עביד לחו (Rashi מורשא) he attache sto the shipshaped cake a projection.

מוֹרָשָׁה f. (b. h.; יָרַשׁ) *inheritance.* Snh. 59[a] (ref. to Deut. XXXIII, 4) לנו מ' ולא להם it is our inheritance, not theirs. Ib. מאן דאמר מ' מיגזל וכ' according to him who reads *morashah*, he (the gentile studying the Law) robs (us). Ber. 57[a], a. e. אל תקרי מ' אלא מְאוֹרָשָׂה read not (Deut. l, c.) *morashah* inheritance, but *m'orasah* (betrothed), v. אָרַס. Ex. R. s. 33.

מורשיא, v. מרשיא.

מוּרְתָא f. (v. מוֹר), שחיקתא מ' *a solution of pounded myrrh-gum.* Y. Ber. VI, 10[a] bot.

מוּשׁ (b. h.; v. מָשַׁשׁ) *to feel, touch.*

Nif. נָמוּשׁ, part. *pl.* נְמוּשׁוֹת [*gropers, searchers,*] *the last troop of gleaners.* Peah VIII, 1 משילכו הנ' from the time the last gleaners go. Y. ib. 20[d] בסוף . . . למה נקרא שמן נ' וכ' why are they called *n'moshoth* (searchers)? Because they come out last. Ib. אית תני נ' וכ' (not נמושית) some read *n'moshoth*, others *mashoshoth* &c.; he who reads *mash.* calls them so, because they feel their way in walking (old people); B. Mets. 21[b]; Taan. 6[b] מאי נ' סבי וכ' what is meant by *n'moshoth?* Old men walking on a staff; (oth. opin.) לקוטי וכ', v. לָקוּטָא. Y. Peah l.c. דירה יוצא בין הנ' (not מן) used to go out among the last gleaners.

מוּשׁ ch. 1) same. Targ. O. Gen. XXVII, 12; a. e.—2) (perh. fr. מָשַׁשׁ; cmp. משמש) *to handle, attend to, prepare.* M. Kat. 27[b] תימוּשׁ תאר איתתא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. incorr.) let that woman have her shroud in readiness. B. Kam. 92[b] אוכפא לגביך מוּשׁ prepare a saddle for thy back, v. אוּכָּפָא.

Af. אַמֵּישׁ *to allow to touch.* Targ. Jud. XVI, 26 ואַמֵּישִׁנִי (ed. Lag. ואמשני, v. מְשָׁא).

מוֹשָׁב m. (b. h.; יָשַׁב) *seat, sitting.* Y. Ber. IX, 13[a] top מוֹשָׁבוֹ בקדושה His sitting (in judgment) is in holiness (with ref. to Ps. XLVII, 9). Meg. IV, 3 (23[b]) מעמד ומ' the ceremony of rising and sitting down at funerals; a. fr.—מוֹשַׁב לצרים, v. לַץ.—Esp. מ' (טומאת) *the uncleanness caused by an unclean man's sitting, the unclean seat* (Lev. XV, 4). Kel. I, 5 מטמא משכב ומ' causes uncleanness of couch and seat; Zab. I, 1; a. fr.—[Hull. 124[a] מוֹשַׁב זב the privy chair of one afflicted with gonorrhoea; Ar. reads: מושבזג, משבזג, *'a leather seat of a folding chair'*, v. זוּג.]—*Pl.* מוֹשָׁבוֹת. Lev. R. s. 1; Tanh. Vayikra 1 (ref. to Prov. XXV, 7) רחק מן מקומך מ' וכ' keep removed from thy place two or three seats (behind that which is due to thy position), that they may say to thee, go up.

מושבזג, v. preced.

מושחן or מושכן, Y. Yeb. VIII, 9[d] top הדא עירי דמ' (or עירו); Y. Kidd. IV, 65[d] bot. הדא עדן רמשא, prob. to be read: עִיוֹן דמֵרְשָׁא or דמֵירְשָׁא, v. מֵרְשָׁא I a. עִיוֹן.

מוֹשִׁידְחוֹת, v. מָשׁוֹחַ.

מוֹשִׁיעַ m. (b. h.; יָשַׁע) *protector, aid,* esp. (by adopting the phrase Deut. XXII, 27) *means of saving a betrothed damsel assaulted.* Snh. 73[a] הא יש מ' לה בכל דבר שיכול להושיע but if there is aid, any means to save her is permitted (even by the death of the assailant). Ib. יש לה מ' אין וכ' if there is another way of saving her, you dare not kill him.

מוֹשֵׁךְ, v. מוֹשֵׁךְ.

מוּשְׁכָא *hide,* v. מַשְׁכָא.

כֶּרֶךְ מ', מוֹשְׁכִי pr. n. pl. *the Fort of the Moschi,* a people whose territory formed the southern part of Colchis. Kidd. 72[a]; Yeb. 17[a].

מוֹשְׁכְנִי pr. n. pl. *Moxoene,* a town east of the upper Tigris sources. Kidd. 71[b] עד מ' Babylonia extends (for genealogical purposes) as far as M. Ib. 72[a] מושכי לחוד ומ' Moshki (v. preced.) is different from Moxoene. לחוד (K'rakh)

מוֹשָׁךְ m. (v. מוּסְכִּין) *musk.* Ber. 43[a] (Ms. M. מוֹשֶׁךְ).—*Pl.* מוּשְׁכִּין, v. מוּסְכִּין.

מוֹת, מוּת (b. h.) *to die.* Gitt. VII, 3, a. fr. אם מַתִּי if I should die. Gen. R. s. 9 (play on מְאֹד, Gen. I, 31) והנה טוב מוּת behold, it is good to die.—Kidd. 72[b] כשמת ר' וכ' when R. . . died. M. Kat. 28[a] מת פתאום if one dies suddenly. Sabb. 55[b] בחטאם מֵתוּ died for their sin. Tam. 32[a] (in Chald. dict.) מה יעביד אינש ויָמוּת וכ' what must man do in order to die? Let him feed himself, v. חָיָה. Shebu. 18[a], v. וָטוּב; a. v. fr.—V. מֵת.

Hif. הֲמִית *to put to death; to cause death.* Snh. 53[a] אם אי אתה יכול לַהֲמִיתוֹ . . . שאתה מֵמִיתוֹ וכ' that if you cannot put him to death in the manner legally prescribed, you must execute judgment by whatever means you can. Ib. 56[b] מְמִיתִין עלידן . . . דברים acts on which a Jewish court passes a sentence of death. Tam. l. c. (in Chald. dict.) מה

XXI, 14.—Ḥull. 51ᵃ אמוֹתְנֵירְהוּ שדו לחו (Rashi: אַמְתָּ) they throw them so that they fall on their sides.

מוֹתַנְתָּא f. pl. (?) = מוֹתָנָא. Targ. Y. Lev. XXVI, 16 (ed. Amst. מותנתא, corr. acc.).

מוֹתָר, v. נָתַר.

מוֹתָר m. (b. h.; יָתַר) *remainder, surplus.* Shek. IV, 3 מוֹתַר שירי וכ' what remains over of the surplus fund of &c. Ib. 4. Men. 83ᵇ מ' הפסח what has not been used of the money (or the animals) dedicated for the Passover sacrifice; a. fr. —*Pl.* מוֹתָרוֹת. Y. Yoma V, beg. 42ᵇ תנאי ב"ד הוא על המ' וכ' (not תנייא) it is a silent agreement of the authorities that surpluses (from sacrificial appropriations) shall be applied to burnt-offerings. Sifra Tsav, Mill., end מוֹתְרֵיהֶם their remnants.

מוֹתָרָא, מוֹתָר ch. 1) same. Targ. O. Ex. XVI, 23. Targ. Y. II Ex. XII, 34 (h. text משארת־); a. e.—Lev. R. s. 34, end כד ... מוֹתַר מלין וכ' when she talked a surplus of words (more than necessary) on the Sabbath.—*Pl.* מוֹתָרַיָּא, מוֹתָרַיְיהָ. Num. R. s. 11 אילין מ' וכ' how many days (above 3000) are there? —2) *superabundance.* Targ. Is. I, 9.—3) *preference, advance.* Targ. Koh. II, 13; a. e.

מִזְבֵּחַ m. (b. h.; זָבַח) *altar.* Zeb. V, 1, a. fr. מ' החיצון, v. חִיצוֹן Tam. III, 1, a. fr. מ' הפנימי the inner altar (in the interior of the Temple).—Gitt. V, 5 מפני תקון חמ' in order to prevent neglect of the altar. Ib. 55ᵇ שלא יאמרו מ' אוכל וכ' lest people say, the altar receives stolen goods. Ber. 55ᵃ, v. כָּפַר. Gen. R. s. 80 כמ' כן כהניו as the altar, so are its priests; Y. Snh. II, end, 20ᵈ; a. v. fr.—Ab. Zar. 53ᵇ; Tosef. ib. V (VI), 8, a. e. (of an idolatrous altar), v. בִּרְמוֹס.—*Pl.* מִזְבְּחוֹת. Lam. R. to I, 16 הרי אמנו בנתה שבעה מ' וכ' behold, our mother built seven altars and offered seven children on one day (as martyrs of their faith). Num. R. s. 20; a. e.

מַזְבָּלָא m., *pl.* מַזְבְּלֵי (v. זָבַל) *foliage in a bag, bolster* used by the shepherd; [Ar. *short pieces of matting*]. Succ. 20ᵃ, expl. מַרְזוּבְלֵי, q. v. Ib.ᵇ מזבלי Ms. M. (ed. מרזובלים).

מְזַבְּנָא, מִזְבָּנָא m. (זְבַן) *seller.* Targ. Is. XXIV, 2 (some ed. מזבנא).—Y. B. Mets. V, beg. 10ᵃ יותר מיכן וי למ' if prices rise above that, woe to the seller (on time). Esth. R. to III, 6 ווי ליה למְזַבְּנֵיהּ (not למיזב') woe to him who sells it (the king's purple). Pesik. R. s. 21, v. זְבִינָא II.

מְזוֹבָנִי, מְזַבְּנָא same. Targ. Ez. VII, 12, sq. (ed. Wil. מזוב'). Targ. II Esth. III, 11; a. e.

מְזַג (denom. of מֶזֶג; b. h. מָסַךְ) *to mix wine with water, spices* &c.; *to temper*; in gen. *to fill the cups, to offer drink.* Ab. Zar. 58ᵇ (to one who used מְסָכוֹ) ואימא מְזָגוֹ why do you not say *m'zago?* Ib. יין שמזגו נכרי wine which a gentile mixed for drinking. Ib. 59ᵃ דמְזָגוּ נכרים וכ' wine which gentiles mixed and Jews drank. Pes. X, 2 מזגו לו כוס וכ' they (the attendants) offer him the first cup &c. Num. R. s. 1 (ref. to Cant. VII, 3) .. מי שהוא מוֹזֵג .. מוֹזֵג וכ' (not מזג) he who mixes wine properly, mixes one third wine with two thirds water; Tanḥ. B'midb. 4.

what must man do in order to live? .. Let him starve himself (his appetites). Ber. 63ᵇ אין ד"ת ... שממית עצמו עליה the words of the Law remain only with him who kills himself (denies himself all enjoyments) for its sake (with play on Num. XIX, 14); a. v. fr.

Hof. הוּמְתוּ *to be put to death.* Keth. 37ᵇ מוּמָתִין בסייף those put to death by the sword. Snh. 55ᵇ מומתין על ידה are put to death on her account; a. fr.

מוּת ch. same, v. מִית.

מָוֶת m. (b. h.; preced.) *death.* Ab. II, 4 אל ... עד יום מוֹתְךָ do not trust thyself (that thou wilt not sin) until thy dying day; Ber. 29ᵃ. Ib. 17ᵃ סוף אדם לָמוּת man's final destiny is death; a. v. fr.—מלאך המ' (abbrev. מה"מ) the angel of death. Ab. Zar. 5ᵃ. Gen. R. s. 9 והנה טוב מאד זה מה"מ 'and behold, it was very good' (Gen. I, 31) this refers to the angel of death; a. fr.

מוֹתָא, מוֹת I ch. same. Targ. Ex. X, 17. Targ. Jer. XI, 19 סמא דמ' *poison*; a. fr.—Targ. Y. Gen. XXXV, 18 *fem.*—Sabb. 88ᵇ סמא דמ', v. supra; Yoma 72ᵇ.—Yeb. 63ᵃ מידי דקשי ממ' something harder than death. M. Kat. 28ᵇ, v. חֲבוּלְתָּא; a. fr.

מוֹתָא II f. (יָמַר) *oath*, v. מוּמָתָא.

מוֹתָבָא, מוֹתָב m. (יְתַב) = h. מוֹשָׁב, *seat, dwelling; session.* Targ. Ez. XLVIII, 15. Targ. O. Ex. XII, 42; a. fr.—B. Bath. 165ᵇ, a. fr. במוֹתַב תלתא in a session of three judges. Koh. R. to III, 6 [read:] יתב להון מוֹתְבֵיהוֹן וכ' he assigned to them their place in a dark compartment of the ship; a. fr.—בית מ' *court, school.* Bekh. 5ᵇ בבית מ' רבה in the Great College; Yalk. Ex. 224 מוֹתָבָא.—*Pl.* מוֹתָבִין, constr. מוֹתְבֵי. Targ. Ez. XXXIV, 13.—[Targ. Y. I Deut. XVIII, 8 מותבי, v. מוֹהֲבָא.]

מוֹתְבוּתָא, constr. **מוֹתְבוּת** f. (preced.) *settlement.* Targ. Y. Num. XXI, 15 (some ed. מוֹתְבוּת; h. text שָׁבֶת).

מוֹתְבָנָא m. (preced.) 1) *residence.*—*Pl.* מוֹתְבָנִין. Targ. Ex. X, 23. Ib. XXXV, 3 (Y. II בית מדור); a. fr.—2) *seat, chair.*—*Pl.* as ab. Targ. II Esth. I, 2.

מוֹתִיבְתָּא, v. מְתִיבְתָּא I.

מוֹתָלָא, *pl.* מוֹתְלָוָן, v. מַתְלָא.

מוֹתָן m. (מוּת) *pestilence.* Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. IV (ref. to בחלה, Lev. XXVI, 16) מכת מ' .... מכת המבהלת a plague which causes confusion among men, and which is that? It is the plague of pestilence (epidemic); Yalk. Lev. 673.

מוֹתָנָא ch. same. Targ. O. Num. XVII, 15 (Y. fem., sub. מוֹתָא). Ib. XXXI, 16. Targ. Ps. LXXVIII, 50 Ms. (ed. מְמוֹתָא); a. fr.—Taan. 8ᵇ, v. כַּפְנָא. Snh. 29ᵃ; Yeb. 114ᵇ (prov.) שב שנין הוה מ' וכ' a pestilence may last seven years, yet none dies before his time, a. e.—[Targ. Y. II Num. XXIII, 10. מוֹתְנִין קשיטין, read מוֹתָא דְקִ'.]

מוֹתָנָא *rope*, v. מִיתָנָא.

מוֹתְנִין m. pl. ch. = h. מָתְנַיִם, *loins, sides.* Targ. Y. Gen.

Pes. VII, 13 לְמָזוֹג to serve the wine; a. fr.—Part. pass. מָזוּג a) *mixed* (wine), opp. חַי. Ib. 108b. Neg. I, 2 כיין המ' בשלג the color of red wine mixed with snow, v. פֻּתַּח. Nidd. II, 6 כמ' like mixed wine; expl. ib. 7 שני חלקים וכ' two thirds water &c., v. supra; Sabb. 75a; a. fr.—b) *combined.* Num. R. s. 2, beg. מְזוּגִין..בי״ח מקומות in eighteen biblical passages are Moses and Aaron combined (the predicate being in the singular number as if they were one person).

Nif. נִמְזַג *to be mixed.* Y. Ab. Zar. V, 45a bot. אפי' נ' כל צרכו וכ' even if the quantity finally added to produce the required proportion was a permitted substance; Y. Orl. II, 62b bot.

Pi. מִזֵּג *to clarify, make clear.* Cant. R. to VII, 4 (play on מזג, ib.) the Sanhedrin שהוא מְמַזֵּג וכ' which makes the law clear for her (the congregation).

מְזַג ch. same. Targ. Y. Ex. XXX, 33 (h. text יִרְקָח). Targ. Prov. IX, 2. Targ. II Esth. I, 8; a. fr.—B. Mets. 60a מְזָגָהּ טעמיה וכ' he mixed it, (and) when he tasted it &c. Erub. 54a אשכחיה..דקא מְזַיֵּג ליה וכ' he found his servant when he was about to mix the wine for him; אֲמְזָגֵיהּ אנא I will mix it myself; Ned. 55a. Lam. R. to I, 1 (חד רבתי 6מאת') (in an enigma) תרין מְזָגִין two give drink (the breasts). Ex. R. s. 45 תרין אפין מזגין וכ' two angry faces putting hot water into the drink!, i. e. one adding to the other's wrath, instead of placating; Midr. Till. to Ps. XXV, 4 מרגזין רתחין (corr. acc.; cmp. Deut. R. s. 3). [Lev. R. s. 28, end מזגירה, v. אֲזַי.] Gen. R. s. 63 (read:] מְזָגָהּ קדמירחון, and tempered the bath before them (v. נְצַח); a. e.—Part. pass. מְזִיגָא, מְזִירָא. Yoma 81b מ' מי אמרי Ar. (ed. מזוג) did I say, 'tempered' (vinegar)?

Pa. מַזְרֵג same. Targ. Is. LXV, 11.

Af. אַמְזֵרֵג same, esp. *to mix drugs.* Part. מַמְזְרֵג *apothecary.* Targ. Y. Ex. XXX, 25 [read:] בשמא עובד מ'; ib. 35 (h. text רֹקַח).

מְזָג (מִזְגָּג) pr. n. *M'zag* (*Mizgag*), eponymous hero of a tribe answering to *Mazices, Mazyes* (*Maxyes*) in Northern Africa (v. Sm. Greek a. Roman Geogr. s. v. Mauretania). Targ. Y. Gen. X, 7; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Lag. מזגג); ib. 32 (h. text דדן).

מֶזֶג m. (b. h.; זָגַג, cmp. מָזַר fr. מָזַר) [*clearing, refining*; fr. which מָזַג *to clear* (*dark*) *wine by dilution* &c.,] 1) *mixture.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 5, ch. VII לא במ' not in a mixture of water and wine. Nidd. II, 7 (19a) וכמ' Y. a. Bab. ed. (Mish. כמזוג), v. מָזַג. Y. ib. II, 50b top וכמ' מזוג נראה מבחוץ . . . . אבא (not וכמזגי) 'and like mixed wine', says Abba . . ., like a cup filled with mixed wine, seen from without (through the glass). Bab. ib. 20a חוץ ממ' except the discharge which has the color of a mixture of one third wine &c.; a. e.—2) *temperament, disposition.* Gen. R. s. 28 מִזְגּוֹ . . . רע (not רעה) the king's disposition is bad (he is illiberal).

מְזָגָא I, מִזְרָא, מִזְרָ' ch. same, *mixed wine, drink.* Targ. Prov. XXIII, 30 בית מ' drinking house (h. text מָסֶךְ).—Ned. 55a הדין מי' דמי וכ' this prepared wine tastes like that prepared by &c.; Erub. 54a דמי האי מזיגא וכ' B. Mets. 60a מ' דידי מידע ידיע wine which I mixed is easily distinguished (because I make it very weak).—Trnsf. מ' דעלמא the banquet of the world, *the needs of life.* Cant. R. to VII, 4; [Matt. K.: מָזְגָא the *butler of the world* (the Lord)].—*Pl.* מְזָגֵי, v. next w.

מְזָגָא II or **מַזְגָא I** m. (cmp. זגוּרְתָא) *crystal, glass.* Yoma 35b כחמרא במ' as the wine shines through a glass cup (be it ever so thick).—*Pl.* מְזָגֵי or מַזְגֵי. B. Bath. 73b תרי מ' דחמרא (Rashb. כסי, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) two cups of wine. [Y. Nidd. II, 50b top וכמזגי אבא וכ', v. מֶזֶג.]

מַזְגָא II pr. n. pl. *Mazga.* Gen. R. s. 34, end; Yalk. Gen. 61 מן הן . . . מן מ' where are you from? Said they, from Mazga. Ib. אנא חכים מן מ' וכ' I am a scholar from M., and it contains no more than two stands (for students).

מָזְגָא m., v. מִזְגָא.

מְזוֹגָא f., **מ' חַמְרָא** (מְזַג) *Wine-Mixer*, name of an unclean bird; בת מ' ח' *Little Wine-Mixer*, name of a clean bird. Ḥull. 62b, sq.

מְזַגְגָא, v. מְזָגָא.

מְזַדְנִין, מְזַדְנָדִין, v. זְבַן.

מְזַדְרָע m. (זְרַע) *seed.* Targ. Y. Gen. IV, 3, v. הַרְבֵּה II.

מַזֶּה I (b. h.) = מַה זֶּה, *what is this?* Tanh. Sh'moth 23 (ref. to Ex. IV, 2) מ' בידך מַזֶּה כתיב וכ' 'what is this in thy hand?' It may be read *mizzeh*, out of that which is in thy hand thou deservest punishment.

מַזֶּה II m. (נָזָה) *the priest appointed to do the sprinkling* (Num. XIX, 21). Tosef. Par. XII (XI), 12.—Trnsf. *priest, man of distinction.* Y. Ber. IV, 7d top מי שהוא מ' בן מ' יזה וכ' let him sprinkle (occupy the office) who is a sprinkler, son of a sprinkler (a scholar of scholarly ancestry); dare he who is neither himself a sprinkler . . . . say to him who is . . . ., Thy water is plain cave water, and thy ashes mere ashes from the stove (thy decisions are of no legal value)?; Y. Taan. IV, 67d; Ber. 28a; cmp. מַדָּא.

מַזּוּ = מַה זּוּ *what is this? why is this?* Y. Ab. Zar. III, 43b; ib. IV, 44b top.

מְזוֹבְנָא, v. מְזַבְּנָא.

מְזוֹגָא m. (מְזַג) *wine-mixer, butler.* Targ. Y. Gen. XL, 5; a. e.—Y. Sabb. I, 3a bot.—*Pl.* מְזוֹגַיָּא. Targ. Y. Gen. XL, 1; a. e.

מְזוֹדָה* or **מְזוֹדָת** f. (v. זָדַר) *travelling bag* containing provision &c. Kel. XX, 1 Mish. ed. (Talm. ed. מזורת, מזרה, corr. acc.; ed. Dehr. מִיזָדָה, Var. in Maim. מזרה).

מְזוּזָה f. (b. h.; זוּז=זוּז; cmp. זְוָיָא) [*coupling, set,*] *door-frame*, esp. *door-post.* Kidd. 22b (ref. to Ex. XXI, 6) דלת ומ' שהיו עידי וכ' door and post were my witnesses in Egypt (ib. XII, 23) when I passed ... and said, my servants are the sons of Israel and not servants of servants &c. Ib.

מת מ' מעומד וכ' as *m'zuzah* is used only of what is in a standing position, so is here *deleth* meant of the door in its position. Men. 34a למ' אחת where there is only one door-post; a. e.—*Pl.* מְזוּזוֹת. Mekh. Bo. s. 11; a. e.—Esp. *m'zuzah* (Deut. VI, 9; XI, 20) *the inscription on the door-post* (a slip of parchment containing Deut. VI, 4—9, a. XI, 13—21). Pes. 4a מ' חובת הדר וכ' to fasten the *m.* at the door is the tenant's duty (not the owner's). Men. 44a פטור מן המ' requires no *m.* Ib. כל שאין לו מ' בפתחו he who has no *m.* at his door. Ib. 34a חייב במ' אחת is bound to have one *m.* at the door; a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75c bot. בית מְזוּזָתוֹ של ר' the case of the *m.* in the house of Rabbi. —Yoma 11a מְזוּזַת יחיד the *m.* in a private house.—*Pl.* as ab. Men. l. c. חייב בשתי מ' must have two door-post inscriptions; Yoma l. c.; a. fr.

מְזוֹזָתָא ch. same, *door-post*; *door-post inscription.* Targ. Ps. CXXI, 5 מן בגלל מ' וכ' ed. Lag. (missing in oth. ed.) for the sake of the *m'zuzah* &c. Targ. Y. Deut. XX, 5; a. e.—Men. 33a קבע לי מ' fasten the *m'zuzah* for me.—Ab. Zar. 11a חזא מ' וכ' saw the inscription at the entrance; a. e.—*Pl.* מְזוּזָתָא, מְזוּזָרִין, מְזוּזָרָן. Targ. Lam. II, 9 (h. text ברית'). Targ. Deut. VI, 9; a. e.—[Targ. I Sam. I, 9 עַל מְזוּזֵי, missing in ed. Lag.]

מְזוֹכְיָתָא, מְזוֹכָתָא = מְדוּכְתָּא q. v.

מָזוֹן m. (b. h.; זוּן) *food, sustenance*; *meal; alimentation.* Erub. III, 1 חנודר מן המ' וכ' he who vows abstinence from *mazon* (nourishment) is permitted to partake of water and salt. Ib. 30a; Ber. 35b מים ומלח הוא דלא איקרי מ' וכ' only water and salt are not called *mazon*, but all other food is included in *mazon*; Gen. R. s. 94, beg. Erub. VIII, 2 מ' ב' סעודות food for two meals. Ber. VIII, 8 לאחר המ' for the after-meal (dessert). Ib. מברך על המ' he says the grace after meal. Ib. 5 נר ומ' וכ' the benediction for the light, then for the meal, then for the spices &c.; Pes. 103a. —ברכת המ', v. בִּרְכַּת.—Ber. VI, 8 ודוא מְזוֹנוֹ and this was his meal.—Y. Yeb. XV, 14d bot. מ' האשה והבנות the alimentation of wife and daughters (after a man's death). Ib. VII, 8a bot. מ' חבנות מדבריהן the obligation to support the daughters from a man's estate is a Rabbinical enactment; a. fr.—*Pl.* מְזוֹנוֹת. Ber. 35b בורא מיני מ' (abbrev. במ"מ) (Blessed be he) who created various kinds of food. Keth. IV, 6 חייב במ' בתו bound to support his daughter. Ib. XI, 2 אין לה מ' she cannot claim alimentation. Ib. 3 למ' מכרתי I have sold (a portion of my widowhood) for my support. Ib. XII, 2 הבעל נותן לה מ' . . . . דמי מ' her husband supports her, and they (the heirs) must give her the equivalent of her support; a. fr.

מְזוֹנָא, מְזוֹן ch. same. Targ. O. a. Y. I Deut. XXIV, 6. Targ. Y. I Gen. III, 18; a. fr.—Ber. 44a, v. זִיהֲנָא I.—*Pl.* מְזוֹנֵי, מְזוֹנִין. Y. B. Bath. IX, beg. 16d לית לה מ' she cannot claim alimentation. Keth. 65a פסוק לי מ' decree alimentation to be given me (by my husband's heirs). Bets. 16a דהאי חק לישנא דמ' הוא that this *ḥok* (Ps. LXXXI, 5) means sustenance; a. e.

מְזוֹנִיחָת, v. זְנוֹחָא.

מְזוֹנָתָא, מְזוֹנִיתָא f. (preced. art.) *support, comfort*, Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 5) פירתא מ' דלבא bread is the comfort of the heart; Yalk. Gen. 82; Yalk. Jud. 75 מזינותא (corr. acc.).

מְזוֹפָא m. (יְזַף) *creditor.* Targ. Ps. CIX, 11 (Ms. מוֹזִיפָא).

מְזוֹפִיתָא I f. (preced.) *loan*; מרי מ' *creditor.* Targ. Ps. LXVI, 12. Targ. Y. Deut. XV, 2 (ed. Amsterd. מְזוֹפָתָא).

מְזוֹפִיתָא, מַזּוֹפִיתָא II f. (נְזַף) *threatening, rebuke, wrath.* Targ. O. Deut. XXVIII, 20 מַ' ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מַ', מָ'). Targ. Ps. XVIII, 9. Targ. Is. XXX, 17; a. fr.

מְזוֹפָתָא, v. מְזוֹפִיתָא I.

מָזוֹר m. (b. h.; זָרַר or זוּר) *compress.* Y. Sabb. II, 5a top לא כמי שעשאה מ' . . . עשאה מ' if he had made a compress out of it, it would have been clean; now that he soaked it in oil, is it not the same as if he had made it a compress?

מְזוֹרָה m. ch. (v. preced.) *an implement for mashing* olives &c. Y. Sabb. XVII, 16b top; Y. Bets. I, 60c, v. זֵירָא, —*Pl.* מְזוֹרֵי. Sabb. 123a.

מְזוֹרָה, Kel. XX, 1, v. מְזוּדָה.

מָזָּא, מָזַּי, v. מְזַמֵּז, מְזַמֵּי.

מַזּוֹחִילָה f. (זָחַל) *gutter, spout.* B. Bath. II, 5 מרחיקין . . . מן המ' וכ' you must build your wall at a distance of four cubits from your neighbor's spout, so that he can put up a ladder (to repair it). Ib. 22b מ' משופעת an inclined spout (under which people can pass). Ib. 59a מ' של בנין a spout made of masonry. Tosef. Toh. IX, 15 המ' שהיתה שותה וכ' a spout which an unclean person broke apart while it was receiving and discharging liquids; a. fr.

מָזִי pr. n. pl. *Mazi*, near Tyre (v. Hildesh. Beitr., p. 27, note 192). Y. Dem. II, 22d top; Tosef. Shebi. IV, 7 מָזְרִין ed. Zuck. (Var. מַזְרִין, מזיל).

מְזִיזָא, מְזִירָא, מִירְזָא m. collect. noun (זא, emp. מוֹזָא; Syr. pl. מזא, P. Sm. 2064) *hair.* Targ. Y. Deut. XXI, 12.—Naz. 39a תאר מ' וכ' (Rashi בינתא) does hair grow from beneath or from above?—Meg. 18a חזה מהפך במְזִירֵיהּ was busying himself with his hair; R. Hash. 26b Ms. M. (ed. בשעריה). Ned. 50a. Snh. 110a top סתרתה למְזִירֵיהּ she loosened her hair. Ib. גייז ליה למְזִירֵיכוּ he cut your hair off (shaved you all over). Yeb. 116b סתרי מְזִירֵיךְ loosen thy hair. Ab. Zar. 75a דמ' (filters made) of human hair.—[Targ. Is. III, 20 קולמוס (קולמוז ed. Lag.), Var. קלמסמסיא, קול מזמסיא, Ar. קלמזמ', read: קוֹלְמָסֵי מְזָרָא *hair-pins* (h. text קשרים; LXX ἐμπλόκιον; cmp. LXX Ex. XXXV, 22.]

מְזִינָא, v. מְזוֹנָא I.

מְזִינָה I pr. n. pl., v. מְגִינָה.

מְזִינָה II f. (מָזַג) *mixing the wine, offering drink.*

Sabb. VIII, 1 כדי מְזִיגַת הכוס as much wine as is required for a cup (of benediction) to be mixed with water. Keth. 61a מ' הכוס offering the wine cup (by the wife). Tosef. Sot. I, 2 כדי מ' הכוס as much time as is required for preparing a cup of wine; Y. ib. I, 16c bot.; Bab. ib. 4a; a. fr.

מְזִידָה, מֵזִיד, v. זִיד.

מַזְרֵיא, v. מַזְרֵא.

מַזְרִין, v. מְזִר.

מְזַזְעֵי m. pl. (זוּעַ) *frightening demons.* Targ. Y. Num. VI, 24.

מזימרות, Yalk. Prov. 935, v. זִמְרָא.

מַזְנָן, v. מְזִר.

מַזִּיק m. (נָזַק) *one who does damage, destroys, wastes.* Yoma 80b, sq. כי יאכל פרט למ' 'if he eats' (Lev. XXII, 14) which excludes him who wastes (by eating excessively).—In gen. מ'(ה) *the offender that occasioned damage,* opp. ניזק the injured claimant. B. Kam. I, 2; a. fr.—*Pl.* מַזִּיקִים, מַזִּיקִין. Ib. III, 11, v. נָזַק.—Gen. R. s. 54 מַזִּיקֵי בֵיתוֹ the annoyances of one's house (flies &c.).—Esp. *demons.* Ber. 3a, sq. מפני חמ' on account of the demons (dwelling in ruins). Num. R. s. 12, beg.; a. fr.

מַזִּיקָא, מַזִּיק ch. same, esp. *demon.* Targ. Cant. VIII, 3.—Kidd. 29b דאביי . . . הוה מ' there was a demon dwelling in Abbayi's school house.—*Pl.* מַזִּיקַיָּא, מַזִּיקִין, מַזִּיקֵי. Targ. Job V, 7. Targ. Ps. LXXXIX, 33 (ed. Lag. מוז'); a. e.—Ḥull. 105b משום דשכיחי מ' because demons frequent there; a. e.

מְזִיקְתָּא f. (v. זִיקָא II) *irrigating channel* (h. תְּעָלָה). Targ. I Kings XVIII, 32; 35 (ed. Wil. מָזְקָא . . .). Targ. II Kings XVIII, 17; Targ. Is. VII, 3.

מְזִירָקָא, v. מַזְרָקָא.

מַזָּל m. (b. h.; נזל, cmp. Arab. *manzil* hospitium) [*station of the stars,*] *constellation of the Zodiac;* in gen. *planet.* Gen. R. s. 10 יש מ' שגומר הלוכו וכ' there is a planet that finishes its circuit in thirty days . ., in twelve months &c. Ib. נוגה מהלכת י"ב מזלות . . . מ' וכ' the Venus passes the twelve constellations in ten months, requiring for each station twenty five days; a. fr.—*Pl.* מַזָּלוֹת. Ib. Ber. 32b שנים עשר מ' וכ' I have created twelve stations in the heavens, and for each station I have appointed thirty legions (of stars), v. גַּסְטְרָא. Tosef. ib. VII (VI), 6 . . הרואה [כסדרן] ואת חמ' he who sees the sun, the moon and the stars and planets in their original position (at the end of a lunisolar period). Sabb. 75a חישוב תקופות ומ' the calculation of periods and constellations. Gen. R. s. 25; Y. Pes. I, 27b top לא שמשו חמ'וכ' the planets did no service during the year of the flood; a. fr.—עובד כוכבים ומ' (abbrev. עכו"ם) *idolater,* v. עָבַד, a. עֲבוֹדָה.—Trnsf. (astrology) *constellation at one's birth, planet, destiny; guardian angel, angel of destiny.* Gen. R. s. 10 אין לך כל עשב . . . שאין לו מ' וכ' there is not an herb which has not a planet in heaven that strikes it and says, Grow!—Sabb. 156a לא מַזַּל יום not the day's planet, but the constellation of the hour (of birth) has influence. Ib. מ' מחכים וכ' the planet (of birth) makes wise, rich &c. Ib. אין מ' לישראל Israel is not dependent on nativity; a. v. fr.

מַזָּלָא, מַזְלָא ch. 1) same, *planet, constellation; luck.* Targ. Y. Num. XXXIII, 45 ברח מ' (h. text גד). Targ. Y. I Gen. XXX, 11. Targ. Koh. IX, 3 מ' ביש bad luck; a. fr.—Sabb. 53b, a. fr. אדם דאית ליה מ' man has a guardian angel (chance of recovery from a disease fatal to beasts). Taan. 29b ריע מַזְלֵיהּ his luck is shaky (bad), opp. בריא מזליה. Koh. R. to VII, 15, a. e. טמיע מ', v. טְמַע; a, v. fr.—*Pl.* מַזָּלָתָא, מַזְלָרְיָא. Targ. Y. Num. VII, 84.—Targ. Is. XLVII, 13 מַזָּלַת (constr.; ed. Ven. I מַזָּלוֹת h. form).—Targ. Koh. VII, 15. Ib. IX, 2; a. fr.—Sabb. 146a דהוו (מַזָּלְרִידְהוּ) their guardian angels were present (at the giving of the Law).—2) (Ms. מַזְלָא) *fortune, possession.* Targ. Ps. CXII, 3. Targ. Prov. VIII, 18 (ed. Lag. מזליא, *pl.*); a. e., v. מוֹדְלָא.

מַזָּלָא*, מַזְלָא, *pl.* מַזְלַיָּא m. (נָזַל) *running motion.* Pes. 40a כל אגב מַזְלַיְרִידְהוּ וכ' Ar. (ed. מַדְלַיְרִידְהוּ; Ms. M. אזליידהו; Ms. M. 2 a. Ms. O. מיזליידהו; v. Rabb. D. S. a. l. note) as long as the liquids are in motion (boiling), they do not create fermentation; v. מַדְלָא.

מְזָלָא, v. מַזְלָא 2.

מִזְלָג or **מִזְלָג** m. (b. h.; זָלַג) [*dripper,*] *fork for taking meat out of the caldron.* Kel. XIII, 2 ניטל חמ' (not ניטלה) if the forked head of the soup-ladle is broken off, v. זוֹמְרִיסְטְרוֹן; Tosef. ib. B. Mets. III, 6.—Sabb. XVII, 2 (122b), v. מַלְגֵּז.

מזלותא, Targ. Y. II Ex. XIV, 25, v. מוּדְלָא.

מַזְמוּטִין m. pl. (=מזמוט, transpos. of זמזום, v. זַמְזוּמִי; cmp. עגעג for עגגע; as to זט for זז cmp. גְּזוּזְטְרָא, גְּזוּסְטְרָא) *music, sweet melodies.* Targ. Job XXXVI, 11 (Ms. בסרמיא; h. text נעימים).—Hebr. constr. מַזְמוּטֵי. Ḥag. 14b מ' חתן וכלה the musical entertainments at a wedding (Y. ib. II, 77a bot. בני חופה שמרחין לפני חתן).

מִזְמוֹר m. (b. h.; זָמַר) *song, psalm.* Lev. R. s. 10 חמ' חזה אדם וכ' this psalm (Ps. XCII) was composed by Adam. Midr. Till. to Ps. IV; a. fr.—*Pl.* מִזְמוֹרוֹת, מִזְמוֹרִים, מִזְמוֹרִין. Y. Ber. IV, 7d bot.; Y. Taan. II, 65c top כנגד י"ח מ' וכ' corresponding to the eighteen psalms &c. Y. Sabb. XVI, 15c; Treat. Sof'rim ch. XVI, 11 מ' . . . מאה one hundred and forty seven psalms (Pss. I and II, IX and X, XLII and XLIII forming severally one psalm). Lev. R. s. 4 מאה ושנים מ' אמר וכ' (not ועשרים) one hundred and two psalms had David composed (up to Ps. CIV, counting Ps. I and II, Ps. XLII and XLIII severally one psalm, v. Ber. 9b bot., a. Var. in Ms. M. in Rabb. D. S. a. l., a. Yalk. Ps. 862); a. fr.

מְזֻמּוֹרָא ch. same. Lev. R. s. 34 וכולה ענייניא דמ' and the entire contents of the psalm (CIX).—*Pl.* מְזֻמּוֹרִין. Koh. R. to VII, 8 אילין אמרין מ' וכ' the ones recited psalms, the others alphabetic acrostics; Ruth. R. to III, 13; Yalk. Koh. 974 מזמורים.

שני נרות מ' (Talm. ed. מערביים) the two easternmost lights. Gen. R. s. 43, beg. לבם של מ' the heart of the eastern kings (Gen. XIV, 1); Yalk. Is. 311 אזרחיים (corr. acc.).—*Fem.* מִזְרָחִית. Tam. IV, 1 קרן מ' צפונית the north-eastern corner of the altar. Zeb. V, 3; a. fr.—*Pl.* מִזְרָחִיּוֹת, Tam. III, 9 (Talm. ed. מזרחית, Var. מערבית); a. e.

מִזָּרִים m. pl. *M'zarim*, name of a constellation of stars (*those scattering the clouds*, v. זָרָה). Targ. Job XXXVII, 9.

מִזָּרִין, v. next w.

מִזְרָן, מִזָּרָן m. (אָזַר) *girth, strap of cloth which is wound over the bed to keep the covering in position*, Maim.; [Hai G. a. Ar.: (fr. מזר *to spread under*) *a sort of carpet under the mattress*; v., however, Tosef. quot. bel.]. —Kel. XIX, 3 מ' היוצא וכ' a piece of the girth hanging from the bed. Ib. שירי מ' remnants of a torn girth. Ib. 4 נישא ... ועל חמ' was carried (in his bed) by the bed and by the girth (the carriers holding the ends of the strap). Ib. 5, sq.; Tosef. ib. B. Mets. IX, 6. מ' שהוא מכרך בו וכ' the girth which one ties around the bed. Ib. מזרין ed. Zuck. (corr. acc.).

מִזְרָק m. (b. h.; זָרַק) *the bowl* out of which the sprinkling is done. Yoma IV, 3 קבל במ' וכ' received the blood in the bowl. Num. R. s. 13 מ' כנגד היבשה the bowl is typical of the dry land; a. v. fr.

מִזְרַק, מִזְרָקָא, מִזְרָךְ ch. 1) same. Targ. O. Num. VII, 13 מִזְרָ' ed. Berl. (Mss. מִזְ'; Y. מַזְרָקָא); a. fr.—*Pl.* מִזְרָקַיָּא, מִזְרָ'. Targ. O. Ex. XXVII, 3 מַזְרָ'ק ed. Berl. (Y. מִזְרָ'). Targ. Zech. XIV, 20.—2) *blood-vessel, jugular vain.*—*Pl.* מִזְרָקֵי, מִזְרָ', מַזְרָ' *the neck with the jugular veins.* Hull. 93[b]; Pes. 74[b] מזרי'. Ib. (used as a sing.) וכן מ' חתכיה וכ' (missing in Ms. M.) and so the neck-piece, if he cut it &c.

מִזְרַת, Tosef. Men. XI, 2, read: כְּוָרַת.

מְחָא I, מָחָא I, v. מחי h. a. ch.—[מָחָא, Targ. Is. XIX, 10, Var. ed. Lag. מחא, read: מָהָא *her water*, v. מוֹי.]

מָחָא II f. (מְחִי II) *stroke, plague.* Targ. Ex. VIII, 15.—Constr. מָחַת, מְחַת, *pl.* מָחָן, v. מַחֲתָא.

מְחָא II m. (preced.) *whip.* Targ. Nah. III, 2.

מְחָאָה f. (מָחָה) *protest* to prevent the claim of undisturbed possession (v. חֲזָקָה). B. Bath. 38[a], a. e. מ' שלא בפניו חויא מ' a protest (before witnesses) in the absence of the usurper is a legal protest (prevents the claim of undisturbed possession being recognized). Ib.[b] חיכי דמי מ' וכ' what is a legal protest? If he merely says, This man is a robber, it is not a legal protest. Ib. 39[b], sq. מ' בפני שנים ואין וכ' a protest is valid, if made in the presence of two witnesses, nor is it necessary to say, Write; i. e. they may write a document to that effect without being especially authorized; a. fr.

מַחֲבָא I m. (b. h.; חָבָא) *hiding place* in times of war &c. Nidd. IV, 7. Tosef. Yeb. XII, 4; Yeb. 99[a] ילדו במ' ... gave birth to two children (each to one child) in a hiding

מְזַמֵּז (Pilp. of מזז) *to soften.*

Nithpalp. נִתְמַזְמֵז *to be softened.* Ḥull. 45[b] נתמסמס פסול ני כשר if the spinal cord is a pulpy mass, the animal is unfit, if merely softened, it is fit for food (*Kasher*). Tosef. ib. III, 1 שנתמזמזה מוחה an animal whose brain is softened; quoted Ḥull. l. c. בהמה שנתמזמז וכ', and corrected into נתמסמס. Ib. (in Chald. dict.) מוחיה דדין ני this man's brain is softened.

מְזַמֵּז, *Ithpalp.* אִתְמַזְמֵז, אִתְמַזְמֵי ch. same. Targ. Y. I Gen. XXXIII, 4 דאתמזמזו which became soft (that they could not bite). Targ. Job XXVI, 5 מִתְמַזְמְזִין softened (decayed in the ground).

מִזְמֵן, Targ. Prov. V, 19 some ed., read: זְמַן.

מְזַמְּנָא m. (זְמַן) *he who invites; host.* Ned. 24[a].—[מְזַמְּנָא, pl. constr. מְזַמְּנֵי, v. זְמַן I.]

מִזְמְסִיא, v. מַזְיָא end.

מְזַמְּרַיָּא m. pl. (h. מזמרות; זָמַר I) *snuffers.* Targ. I Kings VII, 50; a. e.

מַזְנֹן m. (denom. of מָזוֹן; cmp. אַרְנֹן I; Hai G.: denom. of זַן) תמחוי חמ' *a plate with many partitions* (each of which, if separated, may be a receptacle). Kel. XVI, 1.

מְזַנְּפוּ f. (יְזַף) *loan.* Targ. Y. Deut. XXIII, 20. Ib. XXIV, 10 מִיזַּנְּפוּ (some ed. מִוַּ').

מַזַּקְפְּתָא f. (זְקַף) *brushing up* an animal's hair to give it a delusive appearance of fatness. B. Mets. 60[b] (expl. משרבירתן).

מָזַר (sec. r. of זָרַר, זור) *to twist yarn.* Sot. VI, 1 עד שישאו ... מוזרות בלבנה until the women twisting yarn by moonshine talk of her; ib. 6[b]. Y. ib. VI, beg. 20[d] אנן תנינן מוצרות אית ... מוזרות וכ' we read *mots'roth*, some read *moz'roth*; he who reads *mots'roth* מַצְרָן עמר means 'they twist wool'; he who reads *moz'roth* means, 'they spin flax yarn', v. שְׁזַר.—[מוּזָרוֹת, מוּזָרֶת, v. זָרַר.]

Pi. מִזֵּר *to weave over, cover with a web.* Gen. R. s. 10 (ref. to מָזָרוֹת, Job XXXVIII, 32) מזל הוא שמְמַזֵּר את הפירות it is the planet that covers the fruits with webs (cmp. פִּירְמָה).

מִזָּרָה m. (b. h.; זָרָה) *winnowing fan.* Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3. Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI; a. e.

מַזָּרוֹת f. pl. (b. h.) *mazzaroth*, name of a constellation of stars. Gen. R. s. 10, v. מָזָר.

מִזְרָח m. (b. h.; זָרַח) *sunrise, East.* Men. 110[a] מקרטיגני כלפי מ' from Carthagene eastward. Tam. I, 3 דרך חמ' in an eastern direction. Ib. 4 למִזְרָחוֹ של כבש east of the bridge. Ib. II, 4 מִזְרָחָה facing east. Ib. III, 2; Yoma III, 1 פני כל חמ', v. אוֹר I. — Sabb. 156[b] (Chald. dict.) ומוקמינא ליה במ' and I will place it in the eastern horizon; a. fr.

מִזְרָחִי m. (preced.) *eastern.* Tam. VI, 1 חמ' the easternmost light on the candle-stick; a. fr.—*Pl.* מִזְרָחִיִּים. Ib.

place (so that the motherhood of each child could not be ascertained).

מַחֲבָא II, (מַחֲבוֹא) f. (preced.) *a rod with which hidden olives are knocked down* (Maim.); [*the working men searching after the hidden olives* (other comment.)]. Peah VII, 2 משתהלך חמ' (Bart. המחבוא; Ms. M. משתהלך) from the time the *maḥăbê* is gone; Y. ib. 20ᵃ bot. חלכה חמ' (ed. Ven. חילכא); expl. משיניח את הכרכר (v. פַּרְפַּר 2) when he lays down the searching rod; v. next w.

מַחֲבוֹא m., מַחֲבוֹאָה, מַחֲבוֹיָה I, מַחֲבוֹיְתָא f. 1) = מַחְבָּא I. Keth. 27ᵃ אם יש שם מחבואה אחת if there was only one hiding place (where the troops did not enter); Y. Gitt. III, 45ᵃ top חירח שם מחבויה (read חירחה). — *Pl.* מַחֲבוֹאִים, מַחֲבוֹיִין, מַחֲבוֹיִים (b. h. מַחֲבֹאִים). Y. Keth. II, 26ᵈ חיו שם מ' v. supra.—Men. 63ᵃ (play on מַחֲבַת) דאתיא אמחבואי חלב it atones for the hidden (sinful) thoughts of the heart.—Y. Peah VII, 20ᵃ bot. (expl. כרכר כרכרה a. כרכרה) as a substitute for מַחֲבָא II (not משיר) שהוא משיר את חמ' for it (the rod) causes the hidden olives to fall off.—2) = מַחֲבָא II, q. v.

מַחֲבוֹאָה* II, *pl.* מַחֲבוֹאִים m. (homiletic transpos. of מבח', as if from נָבַח) *bursting forth, idle talk.* Men. 63ᵃ (play on מַחֲבַת) דאתיא אמחבואי חפה it atones for the outbursts of the mouth, כדאמרי אינשי מְנַבַּח נַבּוּחֵי (Ar. ed. Koh. s. v. חב 2: קא מבחבוחי, prob. to be read קא מַבַּח נַבּוּחֵי) as people say 'he blabs'. [Our w. seems to be a corrupt. for מַבּוּחֵי, formed like מַבּוּעַ, fr. נבח.]

מַחֲבוֹטָא m. (חָבַט) *stick for beating cumin* &c. Targ. Is. XXVIII, 27.

מַחֲבוֹיְתָא, מַחֲבוֹיִי, v. מַחֲבוֹא.

מַחְבְּטָא, v. מַחְטָרָא.

מְחַבֵּל m. (חָבַל) *destroyer*, esp. (= מלאך חבלה) *messenger of injury.*—*Pl.* מְחַבְּלִין, מְחַבְּלִים. Num. R. s. 14. Ib. s. 20; a. e.

מְחַבְּלָא ch. same. Targ. Y. II Ex. IV, 25.

מְחַבְּלָנָא m. (preced.) *destroyer.* Targ. Prov. XVIII, 9; XXVIII, 24.

מְחַבַּלְתָּא f. (חָבַל *Pa.*) *travailing woman.* Koh. R. to III, 2 אירנון צווחין לה מ' דחויא ממשכנא וכ' she is called *m'ḥabbalta* (v. חָבַל 1), because she is pledged in the hands of death (with ref. to Ex. XXII, 25). Gen. R. s. 60, v. חַיְיתָא II.

מַחֲבַת f. (b. h., v. חֲבִיתִים) *pan.* Men. V, 8 אין לה כיסוי חמ' the *maḥăbath* has no lid; מ' צפה וכ' the *m.* is flat, and what is baked in it is a thick mass (contrad. to מרחשת); Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; Lev. R. s. 3; a. e.

מַחֲנָר m. (חָנַר) *the rope around the neck of the animal tied to the wagon* (Hai G. a. oth.); [*the pin fastening the yoke to the pole* to prevent the wagon from vacillating (being חָנַר), Maim.]. Kel. XIV, 4.

מְחַנְּרָא m. (v. preced.) *M'ḥaggra* (*girdler* (?) or *the lame one* (?)). Yeb. 116ᵃ surname of one Anan bar Ḥiya of Nehardea.

מחדוי, Targ. Y. II Num. XXXIV, 6, v. מְחוֹזָא.

מְחַדְּתָא, v. מחי.

מְחָוָא, v. מַחְוָיָא.

מְחוֹג m. (חָגַג) *drawing figures in the air, gesture.* Ber. 46ᵇ מחוי ליה במ' he talks to him by gestures. Hag. 5ᵇ גברא דלא ידע מאי מחוו ליה במ' וכ' (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) should a man who knows not what they indicate to him in gestures hold converse in signs before the King?

מַחְוָא, מַחְוָיָא* f. (חָוָא) *indication, sign.* — *Pl.* מַחְוָיָתָא, מַחְוָיָתָא, מַחְוָיָתָא. Targ. Y. Deut. XXIX, 1. Targ. Job X, 17. [Targ. Y. Deut. XXIX, 21, read: מחוָיָתָא, v. מַחְתָּא.]

מַחְוָנְיְתָא f. (preced.) *indication*; בר מ' *the officer of a community who indicates the boundaries of properties; topographical engineer.* B. Bath. 68ᵃ, sq. (Var. in Mss. מַחְוָנְיָא, מַחְוָנְיָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400).

מְחַוְּרָתָא, מְחַוְּרָא, מְחַוְּרָר, מְחַוָּרָר, v. חוּר, חָוַר.

מַחְוָרְתָא, v. מַחְוָיָא, a. מַחְתָּא.

מְחוֹזָא m. (b. h.; חוז, חזה, cmp. τέμενος, templum; Assyr. maḥâza *town*, Del. Hebr. Langu. p. 62) *harbor, market-place* (cmp. Ber. 57ᵃ identifying פִּרְכָּהּ with מחוז, Ps. CVII, 30), esp. *Maḥoz*, prob. a coast district. Arakh. III, 2; Tosef. ib. II, 8 מָחוֹזָא; v. חוֹלַת.

מָחוֹזָא ch. same, 1) *harbor, trading place.* Targ. Ps. CVII, 30. — *Pl.* מָחוֹזִין. Targ. Y. I Num. XXXIV, 6 מָחוֹזוֹי (מָחוֹי) its harbors (or trading places; Y. II מחרוי, corr. acc.). Targ. Lam. II, 19; IV, 1 (h. text חוצות). Targ. O. Num. XXII, 39 קריית מָחוֹזוֹתֵי (h. text חֻצוֹת) his city of markets. Targ. Job V, 10.—2) in gen. *large town* (=כרך). Tam. 32ᵇ. Sabb. 12ᵃ בני מ' city people, opp. בני חקלירתא. Ber. 37ᵇ, opp. חקלאי. — *Pl.* מָחוֹזֵי. B. Bath. 73ᵇ. — Esp. pr. n. pl. *Maḥoza*, a) a district in Palestine, v. preced. — b) *Maḥoza* (*M'ḥuza*), a large Jewish trading town on the Tigris. Targ. Esth. VIII, 15 (?).—Ber. 59ᵇ. Yoma 11ᵃ. Sabb. 95ᵃ; a. v. fr.

מְחוֹזָאָה m. (preced.) 1) *belonging to harbors or trading places.* — *Pl.* מְחוֹזָאֵי. Targ. II Esth. VIII, 13.—2) *of Maḥoza*, v. מְחוֹזְנָאָה.

מְחוֹזִי m. (preced. wds.) *of Maḥoz.* Mekh. B'shall. s. 3 Abba José חמ' of Maḥoz.

מְחוֹזִיְתָא f. ch. *a woman of Maḥoza.* — *Pl.* מְחוֹזִיָּיתָא. Kidd. 72ᵇ למינסב אתתא מחוני מ' Asheri (ed. אתתא מ' Rashi אתתא מחוזאי מ') to marry one of those Maḥoza women.

מְחוֹזְנָאָה m. (preced.) *of Maḥoza.* Erub. 57ᵃ; Yalk.

Num. 787. Sabb. 87b; B. Kam. 72a. Macc. 16a. Gitt. 85b; Kidd. 6b מחוזאה.—V. חוֹזָאָה II.

מְחַוֵּי m. pl. (חֲוָא) *idolatrous oracles.* Targ. Hos. III, 4 (h. text תרפים). Cmp. מַחֲוָוא.

מְחֵוִי m. (מָחָה) 1) *dissolved, watery.* Y. Naz. VII, 56b, v. מוֹהַל.—Trnsf. *wasted by dissipation.* Esth. R. to II, 3.—2) *blotted out.* Yeb. 24a (ref. to Deut. XXV, 6) פרט לסריס ששמו מ' excluding the eunuch whose name is anyhow blotted out; Y. ib. IV, 5c top יצא זה ששמו מ' (not שאין שמו). Ib. את ששמו מ' he whose name would otherwise be blotted out. V. מָחָה.

מְחוֵי, v. מִידחוּי.

מְחוֵיאָתָא f. pl. =מְחָאָה, *protests.* B. Bath. 39b חויא ליה מ' למחוויי (Ms. R. מחוירא, Ms. H. מחאה, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) had need to deposit a protest.

מָחוֹן* I m. (חוּךְ II) *laughter; obscenity.* Sabb. 64a Ms. M.; Yalk. Num. 786, v. גִּירחוֹךְ.

מָחוֹן II, **מְחוֹכָא** m. ch. (v. חָכַךְ I) *gold hooks over the female bosom* (h. כּוּמָז). Targ. O. Ex. XXXV, 22 (ed. Amst. מָחוּךְ); Num. XXXI, 50.—Sabb. 64a הדינו דמתרגמינן מ' that is the reason why the Biblical כומז is rendered in the Targum with *maḥokh* (obscenity, v. preced.), v. גִּירחוֹךְ. —*Pl.* מְחוֹכִין, מְחוֹכַיָּא. Targ. Y. Ex. l. c.; Targ. Y. I Num. l. c. (not מחוכיא; Y. II מָעוֹכַיָּא).

מָחוֹל m. (b. h.; חוּל) [*circle,*] 1) *untilled ground surrounding the vineyard* (between the vines and the fence). Kil. IV, 1, sq. מְחוֹל הכרם; Erub. 3b. Y. Kil. IV, 29b top ולא מ' לכרם קטן nor does the law concerning the planting of the *maḥol* apply to a small vineyard. Ib. יש לו מ' the law does apply to it. Ib. ניטל חמ' (prob. to be read בטל) it has no more the nature of a *maḥol.*—2) *chorus of singers and dancers.* Taan. 31a לעשות מ' to arrange a chorus. Yalk. Is. 294, v. חוֹלָה II.

מְחוֹלָה f. (b. h.) as preced. 2. Koh. R. to I, 11, v. חוֹלָה II.—*Pl.* מְחוֹלוֹת. Cant. R. to VII, 1.

מָחוֹס, v. מֵיחוּס.

מְחוֹסָא* m. (חֲסִיר) *insult.* Targ. Y. Gen. XVI, 5 מְחוֹסִי ושירוי צערי Ar. (differ. in ed.).

מָחָק, **מְחָק** m. (מָחַק 2) *strike, an instrument for levelling a measure of grain* &c. Kel. XVII, 16; Tosef. ib. B. Mets. VII, 9 חמ' שיש וכ' the strike which has a (secret) receptacle for a piece of metal (to increase its pressure fraudulently); Koh. R. to IX, 13 חמחק. B. Bath. 89b; Yalk. Lev. 618 אין עושין חמ' של דלעת וכ' the strike must not be made of gourd, because it is too light &c. Ib. אין עושין את חמ' צדו וכ' (Yalk. l. c. צדה fem.) you must not make the strike thick on one side and thin on the other; a. e.—*Pl.* מְחוֹקִים. Y. Yoma I, 38c bot. Lev. R. s. 21 מְחוֹקיהֶן של כסף the strikes sent with the measures were of silver.

מְחִיר, **מְחוֹר** m. (חֲוַר) *white, white color.* Targ. O. Lev. XIII, 3, sq.; a. e.

מְחוֹרֵי, Y. Ab. Zar. I, 39c, v. מוֹהֲרִין.

מְחוּשׁ, v. מֵירחוּשׁ.

מָחוֹתָא m. (נָחַת) *going down, fall.*—*Pl.* מְחוֹתָתִין. Targ. Y. Deut. XXVIII, 43. [מחותא, Targ. Prov. XX, 30 ed. Lag., v. מַחֲתָא.]

מַחֲוָרָא, v. מְחָוָא, a. מַחֲתָא.

מַחֲוָתָא f. (preced. art.) 1) *declivity.* Targ. Is. XV, 5; Targ. Jer. XLVIII, 5 ed. Lag. (ed. Wil. מַחֲתָתִית).—2) *alighting.* Lam. R. to II, 1 לא הות מסוקיתיה כמחוֹתיתיה his mounting was not like his alighting; his mounting was gradual, his coming down sudden; Yalk. Hos. 528 מַחֲתוּתִיתִיה.—*Pl.* מַחֲתוּתָתִין. Koh. R. to XII, 5 אית תמן מסקין אית תמן מ' are there any ascents (on the road), or any declivities?; Lev. R. s. 18 מְחָתִין.

מְחָוָדָא, v. מְחָוֵי.

מַחֲזוֹרָא, **מַחְזוֹר** m. (חֲזַר) *cycle.* Ber. 59b כל כ"ח שנין דהדר מ' Ms. M. (ed. והדר) every twenty eight years when the (solar) cycle begins anew.—*Pl.* מַחֲזוֹרִין. Targ. Y. I Gen. I, 14.—[In later Hebrew: מחזור גדול *the solar cycle* of twenty eight years; מ' קטן *the lunar cycle* of nineteen years.—In liturgy: מ' *prayerbook for the festivals.*]

מַחְזוֹרֵי m. pl. (used as sing.; preced.) *turning around;* trnsf. *longing* (cmp. Sam. עזורות, Gen. III, 16; IV, 7). Gen. R. s. 26 לא ידהי ליך מ' להכא mayest thou never long for here (home); Yalk. ib. 43 מחזרו (corr. acc.).

מִידחֵי, **מְחָזֵי** m. pl. (used as sing.; חֲזִי) *appearance.* Targ. O. Lev. XIII, 3; a. e. (some ed. מ').—With suffix מְחָזָוָתָא, מְחָזוֹהִי. Ib. 4; ib. 20 (some ed. מַחֲתָא); a. fr.

מַחֲזַרְתָּא m. (חֲזַר)=מְחַדּוֹרָא, *review, revision.* Y. Sabb. I, 2d (in a defective sentence) במ' תנירנא א"ל וכ' on reviewing again he said to him &c.

מַחֲזִיתָא f. (חָזָה) *glass; (spy-glass?)* Mekh. Yithro, Amal., s. 2 במ' זו שחוזרן וכ' with the glass through which the kings look; Yalk. Ex. 270.

מַחֲזִירְתָּא f. (preced.) 1) *mirror.*—*Pl.* מְחָזִירָתָא. Targ. Is. III, 23 (h. text גלילים). Targ. O. Ex. XXXVIII, 8 מְחָזְרָת. ed. Berl. (oth. ed. מְחָזִירִית, מְחָזְרִית).—2) *show.* Cant. R. to VII, 1 ואתון אינון מַחֲזִירְתֵּיהּ דעלמא and you shall be the admiration of the world.

מחזנקנא, Ned. 10b, read: מַנְזַקְנָא.

מחזרר, v. מַחֲזוֹרֵי.

מְחַח, **מָחַח**, v. מָחָה, מִידחִי.

מְחַם (**מָחַם** Ar.) (denom. of next w.; v. Kel. XIII, 8 מוֹחֲטִין לנר דתקרנה) *to snuff, trim* with a pin. Bets. 32b את וכ' you may trim the wick; expl. ib. עדויי חושכא to remove the charred top; Y. ib. IV, 62c bot.—Sabb. 90a; Men. 107a שמוחטין בה וכ' Ar., Rashi a. Ms. M. Men. (ed.

(מחטטין) it was used for trimming the wicks and cleansing the snouts of the candlestick.—[מוֹחֲטָת, v. יָחַט.]

מַחַט f. (חוּט I) 1) *needle, pin.* Sabb. VI, 1 מ׳ שאינה נקובה a *maḥat* without a hole, i. e. a dress or hair-pin; ib. 3 מ׳ הנקובה a needle. Ib. I, 3 לא יצא החייט במַחַטוֹ וכ׳ the tailor must not go out with his needle near Sabbath eve; ib. 11[b] במ׳ התחובה וכ׳ with his needle stuck in his garment; Tosef. ib. I, 8. Sabb. XVII, 2 מ׳ של יד a small (sewing) needle, של סקאיס the sack-needle (for loose and coarse webs); Kel. XIII, 5. Y. M. Kat. I, 80[d] bot. Orl. I, 4, v. מִיחוּחַ; a. fr.—2) *stitch.* Y. B. Kam. X, end, 7[c] מלא מ׳ the length of a stitch which those of . . . interpreted to mean כפליים כמלא מ׳ double the length of a stitch; Bar Ḳ. used the expression מלא משירכת חמ׳ וכ׳ as much as is required for making a stitch (carrying the needle), which R. J. interpreted כמשירכת חמ׳ (כפליים) double &c.; Bab. ib. 119[b] מלא מ׳ וחוץ למ׳ כמלא מ׳ the length of a stitch and besides it a thread the length of a stitch (Rashi: the length of a needle).—*Pl.* מַחָטִין, מַחָטִין (m.). Y. Kidd. I, 58[c] bot.; Y. Shebu. VI, beg. 36[d] שני מ׳ two needles (or pins). Sabb. 96[b] תופרי . . . זורקין מַחָטֵיהֶן וכ׳ the embroiderers of curtains threw their *spools* (v. מִיחוּחַ) one to the other; a. fr.

מַחָטָא ch. same, 1) *needle, pin.* Targ. Y. Ex. XXI, 6; Deut. XV, 17 (h. text מרצע).—2) *stitching.* Targ. Y. Ex. XXVI, 36, a. fr. ציור מ׳ stitched embroidery (h. text רקם). —Ber. 63[a] דתלמיותא מ׳ stitching in lines or furrows (quilting).—*Pl.* מַחָטִין. Y. Yeb. XII, 12[d] bot.—Y. Ber. IV, 7[d] top; Y. Taan. IV, 67[d] עביד מ׳ making needles.—מְחַטָּיָא. Targ. Is. III, 22 Ar. (ed. מחכיא) *embroideries* (h. text חרוזים).

מַחֲטָבָת f. = חֲטָבָה, *chopping.* Macc. 8[a] מַחֲטָבַת עצים felling of trees.

מַחֲטוֹן* m. (חָטָא II) *seducer.* Gen. R. s. 52 (play on מחטו לי, Gen. XX, 6) מַחֲטוֹנָךְ לי יצרך וכ׳ thy seducer is in my power, thy inclination which made thee sin &c.

מְחֻמֵּי *delicate,* v. חַמֵּי I.—מְחַמֵּי, Targ. Job I, 22, v. מְטָאָה.

מְחַמַּטָּא* m., *pl.* מְחַמַּטְּפִין (prob. = מחטבין; cmp. Syr. מחטבתא, מחטפ׳, P. Sm. 1247) *embroidered horse-covers.* Targ. II Esth. VI, 11.

מַחְמַטְרָא m. (חַמַּר) *striking with the rod, punishment.* Sabb. 32[a] תפיש תירוס אמתא בחד מ׳ ליחווי (Ar. Var. מחבטא) let the maid continue her rebellion, it will all go under one rod (in her hour of need a woman's sins are remembered).

מחי, מָחָה, (מָחַח) (b. h.; v. מָחָה) *to rub, wipe out; to wear out, destroy.* [In Talm. mostly מָחַק.] Erub. 13[a]; Sot. II, 4 (17[b]) (ref. to ומחה, Num. V, 23) כתב שירכול לְמָחוֹת (Mish. לְהָמְחֵק) a writing which one can wash off. Gen. R. s. 23 (play on מחויאל, Gen. IV, 18) מוֹחֶן אני וכ׳ I shall wipe them out of the world; a. e.—V. מָחוּי.

Pi. מִיחָה [*to strike out, annul,*] 1) *to protest against.* B. Bath. 38[b] מי׳ בפני שנים if he entered a protest against the illegitimate occupation of his property in the presence of two (v. מְחָאָה). Ib. וכי לְמָחוֹת וכ׳ must he protest in the occupant's presence?—Keth. 11[a] מִיחָתָה she protested against her conversion in childhood. Pes. 88[a] יכולה למחות she has the privilege of protesting (declaring her preference); a. fr.—2) (with ב or בית of the person) *to forewarn, interfere, try to prevent.* Sabb. 55[b] bot. מפני שהיה לו . . . בחפני ולא מי׳ (not לחפני, v. Rabb. D. S. a. l. note) it was for Ph. to forewarn Hofni, and he did not. Ib.[a] שאם מיחוּ בהם לא יקבלו מהם (Ms. M. קבלו . . . מיחו) that if they warned them, they would not have heeded them. Pes. IV, 8, a. e. לא מיחו ביד they did not prohibit their doing so; a. fr.—Cant. R. to IV, 12 עמדו הבנות (ו)מיחוּ על עצמן וכ׳ the daughters (in their father's absence) entered a protest concerning themselves and gave themselves away to husbands (Pesik. B'shall., p. 82[a], a. e. נתעסקו בעצמן).

Hif. הֶמְחָה 1) *to dissolve, dilute.* Y. Pes. III, beg. 29[d] ה׳ את החמץ if (by boiling) he made a mush of the leavened matter (made it unrecognizable). Ḥull. 120[a]; Y. Maas. Sh. II, beg. 53[b], a. e., v. גָּמָא; a. fr. (interchanging with הִמְסָה).—Tosef. Par. IX (VIII), 8 הֶמְחָן באור (not באויר) if he thawed the frozen water by artificial heat.—[Midr. Till. to Ps. VI, 7 ומחוה, read ומימסה, v. מָסָה.]—2) *to rub off, cleanse, polish.* B. Bath. V, 10 מַמְחָה משקלותיו cleanses his weights. Lev. R. s. 7 (play on מיחים, Ps. LXVI, 15) כזה שהוא ממחה בקערה like him who wipes a dish (licks the remnants up); Pesik. Eth Korb., p. 61[a]; Pesik. R. s. 16; a. e.—Pirké d'R. El. ch. XVII מַמְחָה בכפיה she produces a sound by rubbing her hands (in sympathy with the mourners).—3) (denom. of מוּמְחֶה) *to recognize as an authority;* in gen. *to authorize; to appoint.* Snh. 23[a] שהמְחוּהוּ רבים עליהם . . . לא כל הרימון he cannot reject a judge whom the majority has recognized as an authority over them. B. Mets. IX, 12 הֻמְחֲתָה לו אצל וכ׳ if he gave him an order to the storekeeper. Y. Pes. VIII, 35[d] top אם במַמְחִין סתם חאשה מַמְחָה וכ׳ if by מדעתו is meant giving authority (and not merely knowing and tolerating), it is tacitly understood that a woman makes an appointment as if saying, I will dine with my children; if it means merely knowing, then the Mishnah (Pes. VIII, 1) means appointment.—[Y. Sabb. XIII, beg. 14[a] המחה צדדיו ed. Krot., v. מָחַת.]

Nif. נִמְחָה *to be dissolved, washed away; to be wiped out, destroyed.* Y. Pes. III, beg. 29[d] שלא נ׳ a cake boiled without being mashed beyond recognition (v. supra). Taan. III, 8, a. e. אם נִמְחֵית וכ׳, whether the stone . . . has been washed away, v. אֶבֶן. Tosef. Par. l. c. נימוחו (fr. מָחָה) the water was thawed up. Gen. R. s. 28 . . אפי׳ אסטרובולין נ׳ . . even the millstone was washed away. Ib. וכמה נימוחו מהם and how many of them were destroyed?; a. e.

מְחָא, מָחָא I, (מְחַח) ch. same, 1) *to dissolve, mash* (by stirring &c.). Pes. 40[b] רבא גופא מָחוּ לירה בחסירסי Ms. M. (insert קודרא) for R. himself they made a mush with flour of parched grains (v. חֲסִירְסָא); ed. רבא . . מחי לה וכ׳ (read לירה) R. himself had a mush made for himself &c. Ib. למִימְחָה קדירא וכ׳ Ms. M. (ed. למְמָחָה) to make a mush &c. (corresp. to h. מלל).—V. מְרָחָא.—2) *to wipe off, blot out.* Targ. Is. XXV, 8. Targ. Ex. XXXII, 32; a. fr.—3) *to protest,* v. infra.

Pa. מָחֵי, *Af.* אַמְחֵי 1) *to protest, forewarn, interfere.*

ation. Y. Pes. VII, 34[a] bot., expl. מְחָיַת (Lev. XIII, 24) חייתה ולא חייתה it is and is not healed up (has only a thin covering). Neg. I, 5. Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2 מְחָיָתָהּ כגריס if the half-healed part of it is as large as a bean. Ib. Par. 5, ch. XI; a. fr.—*3) *creatures*; מְחָיַת חיים sea-animals. Gen. R. s. 7, end; Yalk. ib. 12 המרביע מ׳ חיים he who causes the cross-breeding of sea-animals (Tosaf. to B. Kam. 55[a] quotes: מין חיית חיים); Y. Kil. I, 27[a] bot. בחיות. (corr. acc.).

מְחַוְיָא, Y. Snh. VI, 23[c] bot., read: ביזויא, v. חִיצָּא.

מְחָוְיִת, v. מְחָיָה.

מְחִוּרִית f. (מָחָה; v. מְחוּר) *enervation.* Num. R. s. 10 (ref. to למחוות, Prov. XXXI, 3) מְחִוּרִית וכ׳ . . . הזהר be on thy guard against those things which are (the cause of) the enervation of kings.

מְחִוּרְלָא, Gen. R. s. 77 מ׳ דמיטקסרין (Ar. some ed. מיחלא), a corrupt., prob. for מַחְצְלָא a mat (bale) of silk; (Cant. R. to III, 6 חבוילה של מיט׳).

מְחִוְרַיָּתָא, pl. of מַחְוָרְתָּא.

מְחִוְרְלָת, מְחִוְלָא, v. sub מְחַלָּ׳.

מְחִילָה f. (מָחַל) *pardon.* Yoma VII, 1; Sot. VII, 7 על מְחִילַת העון the benediction offering praise for forgiveness of guilt. Y. B. Kam. VIII, end, 6[c] אין לו מ׳ עולמית will never be forgiven. Snh. 44[b]; a. fr.

מְחִיצָא I m.=h. חַיִץ, *a wall of loosely piled stones.* Targ. Ez. XIII, 10, sq. (ed. Lag. מיחצא, Regia מחצא).

מְחִיצָא II, v. מְחִיצְתָּא.

מְחִיצָה I f. (מָחַץ) *striking, wounding.* Snh. 91[b] (ref. to Deut. XXXII, 39) מה מ׳ ורפואה באחד וכ׳ as striking and healing refer to the same person, so do death and life refer to the same person; Yalk. Deut. 946 מחצי׳ (corr. acc.).

מְחִיצָה II f. (חָצַץ I or חוּץ) 1) *division.* B. Bath. 2[b] אימא מ׳ פלוגתא may I not say, *m'ḥitsah* (ib. I, 1) means a division of property?—Answ. רצו לחצות וכ׳ then it ought to have read, 'they agreed to divide'.—2) *partition, wall.* Ib. 3[a], v. גּוּדָא; a. e.—Esp. (in Sabbath law) *a partition ten handbreadths high,* to mark a space off as private ground (רשות היחיד). Erub. VIII, 7 אמת . . אא״כ עשו לה וכ׳ if a canal runs through a (private) court, you must not draw water out of it on the Sabbath, unless you made at its entrance and its exit a partition &c.; כותל . . . תדון the wall over the channel may serve as a legal partition. Ib. 8. Sabb. 101[a], a. fr. מ׳ תלויה an overhanging *m'ḥitsah* (not connected with the ground). Erub. 5[a] קורה משום מ׳ the beam (across an alley) serves as a legal fiction for a *m.* (as if its broadside were prolonged so as to form a partition), v. נָגַד; a. v. fr.—3) *divided off space, compartment*; (for sacred law) *camp, precinct,* cmp. מַחֲנֶה. Num. R. s. 4 מְחִיצַת חכהנים the camp of the priestly division. Macc. 20[a], a. e. מ׳ לאכול the limit (the area of Jerusalem) for consuming (the second tithes); מ׳ לקלוט the limit for protecting it (as having once entered the sacred precinct). Lev. R. s. 26 עמי במְחִיצָתִי 'with me' (I Sam.

Targ. Koh. VIII, 4.—B. Bath. 38[a] איבעי ליה למחויי he ought to have entered a protest. Ib. 39[b] למחויי (למחוי), v. מְחוֹרָאתָא. Keth. 11[a] מְמַחְיָא she may protest (against her conversion in childhood). Y. B. Bath. II, 13[b] bot. מְמַחְיָן וכ׳, v. מַסְמָרָא; a. e.—Ib. למחויי בירהון . . . יכלין their neighbors may inhibit them.—2) (denom. of מוּמְחֶה) *to declare approved, to recognize as efficient.* Sabb. 61[b] למחויי גברא (Ms. O. a. Rashi למ׳ לאַמְחוּיֵי) so as to make the man an approved physician; קמיע to consider the amulet as approved.

Ithpe. אִיתְמְחִי, אִיתְמַחִי 1) *to be wiped off; to be blotted out.* Targ. II Kings XXI, 13. Targ. Ps. CIX, 13 יִתְמַחִי ed. Lag. (ed. Wil. ירחמוהי). Ib. 14; a. fr.—2) *to be diluted, dissolved.* Pes. 74[b] bot. חלא מִתְמַחָא Ms. M. 2 a. early eds. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מִתְמָנָא; Ms. M. 1 אתמהא, corr. acc.) weak vinegar. Gitt. 69[a] אִיתְמְחֵי אִיתְמַחִי (some ed. ה for ח) it (the liver) is dissolved.—3) *to be declared approved* (מוּמְחֶה). Sabb. l. c. א׳ גברא the person has become an approved physician; א׳ קמיע the amulet is considered approved. Ib. 61[a] עד דמְמַחָא גברא ומְמַחָא קמיע early ed. (later ed. דמומחה . . . ומומחה, read מי׳; Ms. O. איתמהי, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) until both, the person and the amulet, have been approved; a. e.

מְחָא, מְחֵי II (preced.) [*to diminish,* cmp. נָגָה,] *to smite, wound.*—Targ. Ex. VII, 20. Targ. II Esth. II, 21 יְמַחֻיהּ חויא the serpent will bite him; a. v. fr.—Part. מַחֵי, מַחְיָא; *pl.* מַחְיִין, מַחְיָן. Ib. XXI, 19 (Y. מְחַנְיָא, corr. acc.). Targ. Is. X, 15. Targ. Y. Gen. III, 15; a. e.—Part. pass. pl. מְחָן (מָחָן). Targ. Is. LIII, 4.—B. Bath. 21[a] כי מָחֵית לינוקא לא תֵימְחֵי וכ׳ when thou strikest a child, thou must strike it only with a shoe-strap. M. Kat. 17[a] דהוה מָחֵי לבנו גדול was striking a grown up son. Gen. R. s. 41, a. e. אין אמרת מְחֵי מָחֵינָא as soon as thou sayest, 'strike', I shall strike. Snh. 109[b] דמחי לאיתתא וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note) when a person struck his neighbor's wife, and she miscarried &c.; a. fr.—V. מַחֲתָא.

Ithpe. אִתְמְחִי *to be smitten.* Targ. II Sam. XI, 15. Targ. Esth. VII, 9 וזקיף יִתְמְחִי עלוהי (Ezra VI, 11) and hanging thereon he shall be flogged (to death).

מְחֵי m. (=מְאָחֵי; אחי) *stitcher, fine weaver.* Targ. O. Ex. XXVIII, 32. Targ. II Sam. XXI, 19 (some ed. מוֹחֵי).—[Targ. Is. LIX, 5 מָחֲיָא ed. Wil., read מָחְיָא, or with ed. Lag. מָחְיָן.]—Denom.

מְחָא, מְחֵי *to interlace, weave.* Targ. Is. XIX, 9 מָחָן. Targ. II Kings XXIII, 7 מָחְיָן. Targ. Is. LIX, 5 (v. preced.).—Y. Sabb. VII, 10[c] top כד מָחְיָא וכ׳ when she interlaces (plaits), she is guilty of an act of weaving. Sabb. 148[a]; Ber. 24[a]; Pes. 42[a]; Ḥull. 58[b], v. מְחִירְתָא.—[מחא, Targ. Is. XIX, 10 שתי מ׳, some ed., read: מָחָא, v. מוֹי.]

Ithpe. אִיתְמְחָא *to be interwoven, fastened.* Sabb. 58[a] דְמָחָא מִדְמְחָא [בירה] Ms. M. a. Ar. (Ms. O. דמאחי מיאחא, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. דמיחא ביה מומחא, some ed. מומחה, corr. acc.) it is fastened to it.

מְחִיָּה, מְחִיָּת f. (b. h.; חָיָה) 1) *support, provision.* Y. Peah III, 17[d] bot. יש לו מ׳ he has left for himself something to live on (a permanent source of income). Sifré Num. 159; Yalk. Num. 787 שווקים ובית חמ׳ markets and a provision store (v. חִיוָרָא).—2) [*healing,*] *light cicatriz-*

XXVIII, 19) in my division (in heaven). Ib. אין לי רשות ליכנס למְחִיצָתָךְ I am not permitted to enter thy compartment. Num. R. s. 20 מְחִיצָתָן their compartment.—Gen. R. s. 98 (play on חצרים, Gen. XLIX, 23) בעלי מְחִיצָתוֹ his camp-fellows (brothers); a. fr.—*Pl.* מְחִיצוֹת. Erub. 89ª במ׳ חניכרות when the partitions (between one house and the other) are distinguishable on the roof. Num. R. s. 7 נתנו חכמים מ׳ the scholars fixed camps (for sacred law); Sifré Num. 1 מנו חכמים למ׳ (v. Kel. I, 9); a. fr.—מְחִיצִין *laws concerning partitions for Sabbath purposes*, v. supra. Erub. 4ª; Succ. 5ᵇ.

מְחִיצוּתָא ch. same, *partition*. Targ. Y. Num. XVII, 13.—Erub. 89ª, v. next w.

מְחִיצָתָא (מְחִיצָא) f. same, 1) *partition, division*. Erub. 92ª דמינכרא מ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 60) the partition between the two areas are distinguishable (v. מְחִיצָה). Sabb. 101ª, a. fr. גוד אחית מ׳ imagine the partition continued downward. Erub. 89ª גוד אסיק מחיצותא imagine the partition continued upward, v. נָגַד; a. fr.—2) (also מְחִיצָא) *compartment, wing, extension* (cmp. גְּזוּרָה). Targ. I Kings VI, 6 (not מְחִיצָ׳; h. text צֵלָע, רֹחַב). Targ. Ez. XLI, 5, 8, sq.; a. fr.—*Pl.* מְחִיצָתָא, מְחִיצָיָא. Ib. 6, sq. Targ. I Kings l. c. Ib. 15, sq.; a. fr.

מְחִיק, v. מָחַק.

מְחִיקָה f. (מָחַק) 1) *rubbing, blotting out*. Erub. 13ᵇ עשירה דידה מ׳ הוא its preparation consists in washing (the writing) off (Num. V, 23). Y. Sot. II, 18ª bot. ניתנה למ׳ is intended to be blotted out. Bab. ib. 18ª; a. e.—2) *scraping*. Y. Sabb. VII, 10ᶜ bot. מאי מ׳ הירתה וכ׳ what scraping was done in the preparation of the Tabernacle?

***מְחִיקָתָא** f. pl. (מָחַק) *a load counted by stricken measures*. B. Mets. 80ᵇ (oth. opin.: *reduced in weight by being worm-eaten*).

מְחִיר m. (b. h.; מחר, cmp. מָהַר) *exchange, that which is obtained by exchange; price*. Sot. 26ᵇ, a. e. מ׳ זונה the price obtained from selling a harlot.—[Tosef. Mikv. I, 19 ed. Zuck. (missing in ed.) a corrupt. for מחזירו, a misplaced gloss to מחיירו ib.]

מְחִיתוֹת part. pass. *Af.* of נָחַת.

מְחִיתָא f. (מָחָה) *web*. Pes. 42ª אשו כולהו (ב)חדא מ׳ מחיתינהי wilt thou weave all these things in one web (bring under one category)?; Ḥull. 58ᵇ מחתינהו (corr. acc.); Ber. 24ª מחיתא מחיתינהו Ms. M. (ed. מחתא, corr. acc.); Sabb. 148ª מחיתה (v. Rabb. D. S. a. l. note).

מְחִיתָא, v. מַחֲתָא.

מְחַךְ (sec. verb of חוּךְ II) *to laugh*. Shebu. 34ᵇ; Bets. 14ª, a. e. מַחֲכוּ עלה וכ׳ they laughed at it &c.

מְחַכְיָא, Targ. Is. III, 22, read מחטיא, v. מַחֲטָא.

מָחַל (cmp. מָחָה) [*to blot out, annul,*] *to remit* (a debt); *to forgive, pardon, to forego, renounce*. Keth. 85ᵇ המוכר . . . וחזר ומְחָלוֹ מחול if one sells a note of indebtedness to a neighbor, and then remits the debt, it stands remitted (and the buyer of the note must settle with the creditor). Ib. מְחָלַתּוּ she remitted it. Y. B. Mets. VI, end, 11ª שמָחֲלוּ לחם מוכסין to whom custom officers remitted the fine. Ib. לשם פלוני מָחַלְנוּ we remitted (the fine) for this man's sake (individually). Ber. 12ᵇ מוֹחֲלִין לו על כל מ׳ וכ׳ all his sins are forgiven to him. Ib. 32ª עד אינך . . . . שתִּמְחוֹל ותסלח להם וכ׳ I will not leave thee until thou forgivest and pardonest &c.—Sabb. 30ª מְחוֹל לי על מ׳ וכ׳ forgive me that particular sin (the seduction of Bathsheba); מָחוּל לך thou art forgiven; a. v. fr.—מ׳ על כבודו *to forego the honor due to one's self*. Kidd. 32ª האב שמ׳ כבודו מָחוּל if a father allows a son to omit the acts of reverence due to him, his honor is remitted (the son may avail himself of the permission); הרב שמ׳ וכ׳ but if a teacher gives permission &c.; a. fr.—Num. R. s. 19 שאין המוֹחֵל נעשה וכ׳ for he who is asked to forgive, must not be relentless (v. B. Kam. VIII, 7).

Nif. נִמְחַל *to be cancelled; to be forgiven, pardoned*. B. Mets. 17ª; Gitt. 26ᵇ, a. e. שכבר נ׳ שעבודו . . . שטר on a note once given and paid off you cannot raise a loan again, because the security which it contains (v. אַחֲרָיוּת) has once been cancelled. Yoma 88ª סדורין לִימָּחֵל (his sins) lie ready to be forgiven. Taan. 7ᵇ אא״כ נִמְחֲלוּ לו וכ׳ unless Israel's sins are forgiven. B. Kam. VIII, 7 אע״פ שהוא נותן ארן נ׳ לו וכ׳ although he pays (the fine for insulting a neighbor), he is not forgiven (by the Lord), until he asks pardon; a. fr.—V. מְחִילָה.

מְחִיל, מָחֵל ch. same. Keth. 86ª . . . תיזיל ותימָחֵל Asheri (תירחלה . . . אחילתה מְחָלָתָה), v. חוּל II ch.—Y. ib. XIII, 35ᵈ הוא מָחֵיל לי he might have remitted my debt. Kidd. 32ª מחיל ליה לריקריה=מָחַל על כבודו, v. preced.

מְחוֹלָא, מְחוֹלָה ch. = next w., *cavity*.—*Pl.* מְחָלִין, מְחֵי׳. Targ. Y. I Deut. XXXII, 18 (Y. II מַחֲלִין, read: מְחָלֵי׳; v. next w.). Targ. Is. II, 19.

מְחוֹלָה, מְחִילָה f. (b. h.; חָלַל) *cavity, cave*. Mekh. B'shall., Amal., s. 2 let me enter the land במְחִילַת קסריון by the cave Caesarion (Sifré Num. 135 דרך חלל). Tosef. Yeb. XIV, 6 מ׳ של דגים an underground fish pond; Yeb. 121ª; a. fr.—*Pl.* מְחִלּוֹת, מְחִלֵּי׳. Tosef. Kel. B. Kam. I, 11 מ׳ שתחת וכ׳ the underground places under the Temple are not sacred area; Pes. 86ª. Ib.; Tam. 27ᵇ, a. e. מ׳ לא נתקדשו the caves under the Temple have not been consecrated. Keth. 111ª מ׳ נעשות וכ׳ underground passages are made for them (v. גִּלְגּוּל). Ib. שמא לא יזכה למ׳ perhaps he will not be privileged to pass underground. Gen. R. s. 96; a. e.—*Pl.* m. מְחִילִּין, מְחִילִּים. Pesik. R. s. 31. Gen. R. s. 1, beg. והאדם עשוי מ׳ מ׳ וכ׳ man's body is made with many channels and cavities; Yalk. Ps. 835. Sifré Deut. 319 (play on מיחללך, Deut. XXXII, 18) שעשאך מ׳ מ׳ who made thee full of cavities; Num. R. s. 9, beg. עשית . . מ׳ מ׳ אלו וכ׳ I built you with many cavities, that means the hearts and the kidneys.

מַחֲלָה f. (b. h.; חָלָה) *sickness*. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Ex. XV, 26) אם אין בהם מ׳ וכ׳ (הא) if there is to be no sickness among them, what healing will they need?

למ׳ ed. (Ms. M. למחצלייא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) the statues became smooth (effaced) and they were used as slabs for rolling machines.

מַחֲלֹקֶת, מַחֲלֹקֶת, v. מַחֲלוֹקֶת.

מָחֲלַת pr. n. f. (b. h.) *Maḥălath*, name of the mother of the queen of demons, v. אַגְרַת. Pes. 112b; Num. R. s. 12.

מֵחַם, v. מִיחַם.

מַחְמַדְתָּא f. (חָמַד) *something desirable, treasure.* Koh. R. to V, 10 דמוביד מַחְמַדְתֵּיהּ who loses a dear object.

מִחְמֵי, מֵחְמֵי m. (חֲמִי) *sight, appearance*, v. חֲזוֹי. Targ. Y. Gen. XXIII, 8. Ib. XLI, 21. Targ. Y. Deut. IV, 6; a. e.

מַחְמָע m., **מַחְמָעָא** f. (חָמַע) *that which is leavened.* Targ. Ex. XII, 19, sq.

מַחְמָצָן m. (חָמַץ) *a wash-pit* containing ordure &c. to create fermentation. B. Bath. 19a.

מַחְמַר, מַחְמְרָא (**מַחְמָר**) m. (חֲמַר I) *a pile of debris, mound (of a ruined place).* Targ. Is. XVII, 1 כרך מ׳ a fortress of debris.—*Pl.* מַחְמָרִין, מַחְמָר׳. Targ. Ps. CXL, 11.—V. דְּמַחְמְרָא.

מַחְמַת (popular pronunc. מַחְמַת), v. חַמַּת.

מַחֲנֶה m. (b. h.; חָנָה) *camp*, esp. *the encampment of the Israelites in the desert* (v. Num. II); transferred to the *limits of graded sacredness in Jerusalem* (v. מְחִיצָה II). Sifré Num. 1 מַחֲנֵה ישראל the camp of the Israelites (from the gate of Jerusalem to the Temple mount); מ׳ לויה the camp of the attendants (priests and Levites, from the Temple mount to the Temple court); מ׳ שכינה the camp of the Divine Majesty (from the entrance of the court and further). Ib. מ׳ ארון the camp of the Ark in the desert (=מ׳ לויה); Y. Sot. VIII, 22b bot.; a. fr.—*Pl.* מַחֲנוֹת. Sifré l. c. שלש מ׳ הן there are three camps of graded sacredness (=מַחֲרִצוֹת).

מָחָסָא m. (חוּס) *mercy.* Targ. Is. LXIII, 9. V. מִיחוּס.

מַחְסַמְּית f. (חָסַם II) *polish, glaze.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 3 מַחְסַמְּיתוֹ מן וכ׳ (some ed. חסומ׳; R. S. to Kel. XI, 4 חֲסִימָתוֹ, expl. *the steel-edge* of an axe) its glaze is of an unclean material.

מַחְסוֹר m. (b. h.; חָסַר) *need.* Cant. R. to VII, 2 לכל גויה . . . כדי מַחְסוֹרָהּ to each body according to its need; Ber. 29b.

מַחְסוֹר ch. (preced.) *defect, shortcoming.* Targ. Y. Num. XI, 23.

מַחְסוֹרַיְיתָא f. pl. (preced.) *defects (of sight).* Bekh. 44a אבל מ׳ לא but mere defective eye-sight does not disqualify (opp. perfect blindness). Ib. מ׳ מדק the disqualification from defective eye-sight is derived from דַּק (Lev. XXI, 20).

B. Mets. 107b; B. Kam. 92b מ׳ זו מרה 'the sickness' means (affection of) the bile &c., v. חָלָה.

מַחֲלוֹקֶת f. (b. h. מַחֲלֶקֶת; חָלַק) *division; separation; difference, dissension, strife, faction.* Gen. R. s. 4 למה אין נבראת חמ׳ כתיב . . . why are not the words 'that it was good' written about the second day of creation? . . . Because separation was created thereon (Gen. I, 6); אם מ׳ שהיא לתיקונו וכ׳ if to a separation which was made for the establishment and settlement of the world, 'that it was good' cannot be applied, how much less to a separation which tends to the confusion of the world! Ab. V, 17 מ׳ שהיא לשם שמים a dissension which is carried on for the sake of heaven (of truth, without selfish motives). Ber. 37a עד מתי . . . בין חמ׳ how long wilt thou put thy head between contending parties, i. e. why dost thou deviate from the established rule? Ib. 38b במ׳ שנויה this has been taught under a controversy of opinion. Y. Peah I, 16a בעלי מ׳ people who create strife. Y. Snh. I, 19c top בימות שלא היתה מ׳ וכ׳ in former days there were no conflicting opinions in Israel (they being settled by the Sanhedrin); Bab. ib. 88b לא היו מרבין מ׳ וכ׳ they allowed no differences to spread &c.; Tosef. ib. VII, 1; Tosef. Hag. II, 9 מַחֲלוֹקוֹת (*pl.*). B. Bath. 147a במ׳ אל תהיו do not join a political faction. Hor. 11b מפני מַחֲלוֹקְתוֹ (not מחלקותו) של וכ׳ on account of the contention of Adoniyah (who claimed the right of succession). Ib. כי איכא מ׳ בעיא וכ׳ wherever there was a contest between claimants, anointing was required; a. fr.—*Pl.* מַחֲלוֹקוֹת. Sot. 47b רבו מ׳ וכ׳ the factions in Israel became numerous. Tosef. Snh. l. c., v. supra. Meg. 3a שלא ירבו מ׳ וכ׳ in order that dissensions may not spread &c.; a. e.

מַחֲלוֹקְתָּא ch. same, *division.*—*Pl.* מַחֲלוֹקָתָא. Targ. Y. I Gen. L, 1.

מַחֲלָךְ m. (b. h.; חָלַךְ) *sharp knife.*—*Pl.* מַחֲלָפִים. Y. Yoma III, 41a top (ref. to Ezra I, 9) מ׳ . . אלו הסכינין *maḥălafim* . . means the slaughtering knives.

מַחֲלָץ m., *du.* מַחֲלָצַיִם, *pl.* מַחֲלָצִין (חָלַץ, cmp. חָלִיץ) *a sort of windlass, loops of a rope attached to a heavy slab* for rolling over plastered roofing &c., v. מַעֲגֵילָה. Macc. 9b עד שישמט מַחֲלָצוֹ מידו Var. in Ar. s. v. מחצל (ed. מחצלו) until the entire ramming machine slips out of his hands (opp. to נפסק the breaking of the rope); Y. ib. II, beg. 31c עד שיחזיר את כל המחלצין (read שיורייד or שיפיל) until he lets go all the loops (expl. = נפסק החבל). Ib. מה דמר ר״י בשמיטת חמ׳ (not המחלצון) what R. J. says ('until he drops the whole rope') refers to the slipping of the machine; Tosef. ib. II, 3 ed. Zuck. עד שיפול כל המחצלין מידו (read: שיפיל . . . חמחלצ׳). M. Kat. I, 10 (11a) אבל לא שפין את . . במחלצים (Y. ed. צַיְירִים . . .; Ms. M. מחצלים) you may plaster over cracks in the roof, or roll them over with a (small) roller, using the hands or the feet, but not with the windlass, v. Y. ib. 81a top.—[The Var. lect. מחצל- rests upon a popular transposition, as if from מַחְצֵץ. The interpretation of מחצל by commentators as *trowel* does not fit the context.]

מַחֲלָצַיְיתָא m. pl., ch. same. M. Kat. 25b אישתעו . . ודהוו

מְחַסְיָא, מַתָא מ׳ pr.n.pl. *Matha M'ḥasia* (or *Maḥseia*, v. Jer. XXXII, 12), prob. a suburb of Sura (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 45, sq.). Keth. 4ª. Ber. 17ᵇ בני מ׳ מ׳ וכ׳ the (gentile) inhabitants of M. M. are obstinate. Kidd. 33ª. B. Kam. 119ᵇ. Snh. 7ᵇ; Hor. 3ᵇ.

מְחַסֵיל, מְחָ׳ adv. (חֲסַל) *complete measure.* Targ. I Kings VII, 26, a. e. (h. text רָכִיל).

מַחְפּוֹרָא m. ch.=next w.—*Pl.* מַחְפּוֹרִין. Targ. Zeph. II, 9 (ed. Wil. מַחֲפוּ׳) salt-mines. Targ. Ez. XLVII, 11.

מַחְפּוֹרֶת f. (חָפַר) 1) *mine.* Keth. 79ᵇ מ׳ של צרירת an alum-mine.—2) *product of the mine.* Ab. Zar. 33ᵇ (expl. כלי נתר כלי מ׳ של צרירת) vessels made of alum crystals.—3) (v. חַפּוֹרֶת II) *fruits obtained by digging, bulbous vegetables.* Tosef. Maasr. I, 6 מ׳ של כרי storaged vegetables (some ed. מַחְפּוֹרוֹת *pl.*).

מחפ״ז, a mnemonical abbreviation for מִיתָה penalty of death, חוֹמֶשׁ fine of one fifth, פְּדְיוֹן not redeemable, and זָרִים forbidden to non-priests. Yeb. 73ᵇ.

מַחְפֶּרֶת (or מַחְפֵּרֶת) f. (חָפַר) *a field which is cleared of trees.*—*Pl.* מַחְפֶּרוֹת. Tosef. Shebi. III, 18 ed. Zuck. (Var. מַחְפֵּרִיוֹת).

מַחְפְּרָנָא m. (חָפַר II) *one causing shame.* Targ. Prov. XIX, 26.

מָחַץ (b. h.; sec. r. of חצץ) *to split, strike.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV מָחַצְתִּי את ירושלים וכ׳ I struck Jerusalem on the day &c.; Yalk. Deut. 946. Snh. 91ᵇ.

מַחַץ m. (חָצַץ, v. Jud. V, 11) [*distributor*, cmp. בָּזִיךְ,] *ladle* for filling vessels out of the well, or the wine- or oil-pit. Par. V, 5 שולי חמ׳ the sides of a broken ladle. Ab. Zar. 74ᵇ; Y. ib. V, end, 45ᵇ; Tosef. ib. VIII (IX), 1. Toh. X, 7 אם חירה זולתן מ׳ if he emptied the pit by using a ladle (to pour into the vessels).—*Pl.* מַחֲצִין. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15.—[Fl. to Levy Talm. Dict. III, 309ª: מָחָץ, fr. מחץ *to stir*, cmp. Ps. LXVIII, 24.]

מְחָצָא, v. מְחִיצָא I.

מַחְצָב m. (חָצַב) *quarry, mine.* Shebi. III, 5. Ib. 6 פחות מיכן מ׳ if a stone fence is less than ten handbreadths high, it comes under the category of a quarry. Y. ib. 34ᶜ bot. מ׳ שבינו וכ׳ a quarry situated between two estates. Ex. R. s. 15 ברוך המ׳ וכ׳ blessed the quarry from which it was hewn. Lev. R. s. 26, end ומלאו המ׳ לפניו וכ׳ and they filled the quarry before him with gold Denars. Esth. R. to I, 6 המ׳ הזה וכ׳ this (marble) quarry had not been revealed to any man before &c.

מַחְצְבָא ch. same.—*Pl.* מַחְצְבַיָא. Targ. Jud. III, 26 (h. text פְּסִילִים).

מַחְצָה f. (b. h.; חֲצָה) *division, half.* Shek. VII, 1 מ׳ למ׳ at an equal distance from each. Hull. 29ª; Pes. 79ª מ׳ מ׳ כרוב על מ׳ half to half (if the nation is equally divided between clean and unclean), we treat it as if the majority were clean. Hull. 28ᵇ מ׳ על מ׳ כרוב half (of the vital organ) cut and half uncut is considered as if the larger portion were cut. Lev. R. s. 10 תשובה עושה מ׳ repentance effects half (the atonement); a. fr.

מַחֲצָלִין, מַחֲצֵלִים, *pl.* מַחֲצָל, v. מַחְלָץ.

מַחְצָלָא f., v. מַחֲצַלְתָּא.

מַחְצַלְיָא, v. מַחֲצַלְתָּא.

מַחֲצֶלֶת f. (v. חוּצֶלֶת) *matting* used for partition, covering &c., in gen. *mat.* Succ. I, 11 מ׳ קנים a reed mat. Tosef. ib. I, 10 מ׳ של שיחופא; Succ. 20ª מ׳ של שירפה a mat of bulrushes. Bets. 36ª פורסין מ׳ ע״ג וכ׳ you may spread a mat over bricks &c.; a. fr.—*Pl.* מַחֲצָלוֹת. Succ. l. c. (expl. חוּצְלוֹת) מ׳ ממש real mats. Y. ib. II, end, 52ᶜ מַחֲצָלוֹת אושא mattings of Usha.—Y. Erub. VII, 24ᶜ top מַחְצָלָיוֹת (not ליית . . .). Num. R. s. 21 מַחֲצָלָאוֹת; a. fr.

מַחְצָלָא, מַחֲצַלְתָּא ch. same. Gen. R. s. 33 . . חמא מ׳ בחדא . . saw a poor man wrapped in a mat; Yalk. Ps. 727.—*Pl.* מַחְצָלָן, מַחֲצַלָתָא. Y. Sabb. VII, 10ᶜ top. Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ top חפון איקונתא מ׳ they covered the statues with matting; Koh. R. to IX, 10 [read:] חפון אפי דאיקונתא מ׳.

מְחַצְרָא m. (= מחצצר׳, v. חֲצַצְרָה) *trumpeter.*—*Pl.* מְחַצְרַיָא. Targ. II Chr. V, 13. [מְחַצְרִין, part. pl., v. חֲצַצְרָה.]

מְחַק (cmp. מָחָה) 1) *to rub out, blot out.* Sabb. VII, 2 המוחק ע״מ וכ׳ he who rubs out in order to write over the erasure. Sot. 18ª כתב אות אחת ומ׳ וכ׳ if he wrote (the adjuration of the Sotah) by writing and washing off letter by letter. Ib. ומְחָקָן לתוך וכ׳ and washed them off in one cup. Sabb. 75ᵇ מ׳ אות גדולה if he erased one large letter. Ib. זה חומר במוחק וכ׳ in this case he who erases, is more severely dealt with than he who writes (on the Sabbath); a. fr.—Part. pass. מָחוּק. Ab. IV, 20 ניר מ׳ erased papyrus (palimpsest).—2) *to scrape, smooth.* Sabb. VII, 2 (73ª) המעבד . . ומוחקו Mish. a. Y. ed. (Bab. ומְמַחֲקוֹ) he who tans its skin, and he who scrapes it. Y. ib. 10ᶜ bot. חייב משום מוחק is guilty of an act coming under the category of scraping. Ib. 10ª המוחק he who planes the beam; a. fr.—3) *to level, strike.* B. Bath. V, 11 . . . ימחוק, לְמָחוֹק, v. גָּדַשׁ. Sabb. 153ᵇ; Tosef. ib. I, 17 מָחֲקוּ סאה they made the measure (of laws passed) just even (so that anything added would make it overflow), opp. גָּדְשׁוּ; Y. ib. I, 3ᶜ; a. fr.—V. מְחוּק.

Nif. נִמְחַק *to be blotted out.* Sot. II, 4, v. מָחָה. Ib. 18ª קודם שנמחקה מגילה before the roll (containing the adjuration of the Sotah) has been washed off. B. Bath. 164ª נ׳ בן יומו an erasure of one day's standing, נ׳ בן שני ימים an erasure two days old; a. e.

Pi. מִחֵק *to smooth, shave.* Sabb. 73ª, v. supra. Y. ib. VII, 10ᵈ top חייב משום מְמַחֵק is guilty of an act coming under the category of scraping; a. fr.

מְחִיק, מְחַק ch. same, 1) *to blot out, wash off, erase.* Targ. Num. V, 23.—B. Bath. 164ª דילמא מחיק ליה וכ׳ he may erase it and write over it what he may choose. Ib. ולמחוק ולירמי let one erase (some writing) and compare;

a. fr.—Part. pass. מְחִיק, f. מְחִיקָא. Gen. R. s. 65, beg. ייתי חדין מ׳ שמא ויסב להדא מְחִיקַת שמא let this man whose name deserves to be blotted out come and marry that woman &c.; Yalk. ib. 112; 113 (not מחקת).—Koh. R. to XII, 5 אדריאנוס שחיק עצמות מ׳ שמיה Hadrian, his bones be ground, his name be blotted out. Esth. R. to I, 4 נבוכדנצר שחיק מ׳ וכ׳ Nebuchadn., he be ground, blotted out &c.—2) *to strike.* Part. pass. as ab. Y. Pes. IV, end, 31c; Esth. R. l. c., v. גְּדִיל. B. Mets. 80b, v. מְחִיקָא.

Ithpe. אִתְמְחִיק *to be blotted out.* Gen. R. s. 28, end כאינש . . יִתְמְחֵק שמיה דפלן as one says, that man's name be blotted out.

מָחָק m. *strike,* v. מְחוֹק.

מְחֵק or מַחַק m. (preced. wds.) *erasure, erased spot.* B. Bath. 163b bot. חוא ועדיו על המ׳ the document itself and the signature of witnesses written over an erasure. Ib. 164a; a. fr.—*Pl.* מְחָקִין. Ib. 161b כל המ׳ צריך וכ׳ all erasures written over must be ratified (on the margin).

מְחָקָא ch. 1) same. B. Bath. 164a לא דמי מ׳ דהא וכ׳ the erasure (written over) of one paper cannot be compared to that of another paper. Ib. אנחנא . . . על מ׳ we witnesses have signed our names over an erasure; a. e.—2) *papyrus.* Meg. 19a top (explaining גיירי).

מְחָקָא m. (מְחַק 2) *stricken measure.* Targ. Y. Lev. XIX, 35, opp. גְּדִישׁוּתָא.

מָחָר m. (b. h.; = מאחר; אָחַר) *next day, future day.* Mekh. Bo. 18 יש מ׳ עכשיו וכ׳ there is a *maḥar* which means *now* (the next day), and there is a *maḥar* which means some future time; Yalk. Ex. 225.—Ber. 28a למ׳ אני ואתה to-morrow I and you &c. Sot. 48b כל מי . . . מה אוכל למ׳ וכ׳ he who has bread in his basket and says, what shall I have to eat to-morrow? &c.—Y. Gitt. II, 44a bot. חוא לילה חוא למ׳ וכ׳ it makes no difference whether the same night or the next day or after some time; a. fr.—מָחֳרָת f., constr. מָחֳרַת. Men. 65b ממ׳ השבת מ׳ יו״ט 'the morrow of the Sabbath' (Lev. XXIII, 11) means the day after the first day of the Festival (Passover). Ib. או אינו אלא למ׳ שבת בראשית may it not mean the morrow after the regular weekly Sabbath?; a. e.—מָחֳרָתַיִם *day after to-morrow.* Midr. Till. to Ps. XII ולמ׳ נלך וכ׳ and the day after to-morrow we shall go &c.

מָחָר, מָחֳרָא ch. same. Targ. Ex. XVII, 9. Targ. Prov. XXVII, 1 דְּלָמְ׳; a. fr.—Lev. R. s. 34 למ׳ ליה היא הכא to-morrow she (the soul) is no more here. Y. Gitt. II, 44b top מחרא דמחר the day after to-morrow; a. e.

מַחֲרוֹזוֹת f. pl. (חָרַז) *strings* (of meat, fish &c.). Tosef. Shek. III, 10 מ׳ if the meat found was on strings; Y. ib. VII, beg. 50c אם היו מ׳ של דגים.—B. Mets. II, 1 מ׳ של דגים fish on strings. Tosef. ib. II, 1 מ׳ של קרדומות axes strung together; a. e.

מַחֲרוֹךְ m. (חָרַךְ) *singe, burn (wound).* Targ. Y. Ex. XXI, 25.

מַחֲרִים, Tosef. Kel. B. Mets. II, 14, read with R. S. to Kel. XII, 5: מַדְרֵס.

מַחֲרִישָׁה f. (b. h. חָרַשׁ; מַחֲרֶשֶׁת) 1) *plough.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 יתד של מ׳ the pin of the plough; Y. ib. XVII, beg. 16a. Y. Naz. VII, beg. 55d כדי שלא תצלם המ׳ so that the plough might not stir them up. B. Mets. IX, 13 ואת המ׳ ברום and must give him back the (pledged) plough for the day; a. e.—2) *strigil.* Ib. 113b מ׳ דכספא a silver strigil (which, if pledged, the creditor may sell and give the debtor a common one); Keth. 68a מ׳ דכספא (such a luxury as) a silver strigil.

מַחֲרֶשֶׁת pr. n. pl., v. מַרְחֶשֶׁת.

מָחָרָת, v. מָחָר.

מְחָרְתָּא, מְחָרְתָּא דְיַתִּיר pr. n. pl. (חור) *M'ḥarta d'Yattir (the Cave Region of Y.,* v. Hildesh. Beitr., p. 25), in Upper Galilee. Y. Shebi. VI, 36c; Tosef. ib. IV, 11 סחרתא; Sifré Deut. 51 נחוראתה דייתר; Yalk. ib. 874 נְחוּרְתָּא דייתר (read דייתיר).

מַחֲשָׁבָה f. (b. h.; חָשַׁב) 1) *thought, plan.* Ber. 61a בתחלה עלתה במ׳ וכ׳ it was the original plan to create &c.—Kidd. 40a מ׳ שעושה פרי an intention which bears fruit (is carried out). Ib. מ׳ טובה מצרפה וכ׳ the merit of a good intention does the Lord (in rewarding) add to that of a good deed; Y. Peah I, 16b top; a. fr.—2) *troubled mind, care, apprehension.* Snh. 26b מ׳ מועלת וכ׳ trouble (about sustenance) affects the memory even for the words of the Law (makes one forget one's learning).—*Pl.* מַחֲשָׁבוֹת. Ib. 19b, v. בַּעַל. Ib. 26b (ref. to Ps. XI, 3) אילו מַחְשְׁבוֹתָיו וכ׳ if this wicked man's plans be not frustrated, what will the righteous man do?

מַחֲשֶׁבֶת f. (b. h.; preced.) *design, art.*—מלאכת מ׳ a productive work (with a direct purpose). Bets. 13b; Ḥag. 10b, a. fr. מלאכת מ׳ אסרה תורה the Torah forbids (on the Sabbath) productive work (by which you affect the property of an object, not mere changing of position, planless efforts &c.).

מַחֲשַׁבְתָּא ch. (preced. wds.) 1) *plan; art.* Targ. Jer. XLIX, 20. Targ. II Chr. XXVI, 15; a. fr.—*Pl.* מַחְשָׁבָתָא, מַחְשָׁבָן. Targ. Is. LV, 8, sq. Targ. Ez. XXXVIII, 10; a. fr.—2) *trouble.* Erub. 29b ומבטלי מ׳ and drive trouble away.

מַחֲשָׁכָן m. (חָשַׁךְ) *darkening,* מַחֲשָׁכָן עיינין dimness of eye-sight. Targ. Y. Deut. XXVIII, 65 ומ׳ (not דמ׳; h. text כליון עינים).

מָחַת, מְחַת, part. act. a. pass. *Af.* of נְחַת.

מְחָתָא f. (preced.) *declivity.*—*Pl.* מָחָתִין. Lev. R. s. 18, v. מְחוֹתִיתָא.

מְחָתָא, מַחֲתָא f. (מְחִי II) 1) *deficiency.* Targ. Prov. X, 20 (h. text כמעט).—2) *defect.* Targ. Cant. IV, 7 (h. text מום).—3) *stroke, plague, slaughter* (corresp. to h. מַכָּה; v.

מָתָא II).—Targ. Josh. X, 10. Targ. Y. Ex. IX, 27 (ed. Amst. מַחְתָּא). Ib. XXIII, 25 מַחַת (מַדַּת), v. מְרִירָתָא; a. fr.—*Pl.* מָתָן, מָתָא. Targ. O. Deut. XXVIII, 59 (Y. מַחְתִּין); a. fr.—Targ. Y. Lev. XXVI, 18 מָאתָא.—Targ. Prov. XX, 30 מַתְּוָתָא (ed. Lag. מַתְוָתָא, Var. מחיוטי, corr. acc.); Targ. Y. Deut. XXIX, 21 מַתְוָותָא (fr. מָתוָתָא).—[V. מַתְוָוא.]

מַחְתָּה f. (b. h.; חָתָה) 1) *coal-pan.* Kel. II, 3 מ׳ פרוצה a coal-pan the rims of which are broken off (having a flat plate only), opp. ib. 7 מ׳ שלמה. Yoma V, 1; a. e.—2) *snuff-dish.*—*Pl.* מַחְתּוֹת. Men. 88[b] ואין מלקחיה ומַחְתּוֹתֶיהָ מן הככר the tongs and the snuff-dishes of the candlestick were not made out of the *Kikkar* of gold; Yalk. Ex. 369; a. e.

מַחְתּוֹתָיִן, מַחְתּוֹתָא, v. מָחוֹתִירְתָא.

מַחְתִּין, מַחְתִּיָּא, v. מַחְתִּירְתָא.

מַחְתִּית, v. מָחוֹתִירְתָא.

מַחְתִּירְתָא f. ch.=h. מַחְתָּה. Targ. O. Num. XVII, 11 (Y. מַחְתִּיָּא). Targ. II Chr. XXVI, 19; a. fr.—*Pl.* מַחְתִּירִין, מַחְתִּירָתָא, מַחְתִּירָתָן. Targ. Num. XVI, 6; 17. Ib. XVII, 2 (Y. ed. Amst. מחתיא, corr. acc.). Targ. Y. ib. 13; a. e.

מַחְתַּנָא m. (נָחַת) *declivity.* Targ. Josh. VII, 5 (h. text מוֹרָד); a. e., v. מָחוֹתִירְתָא.

מַחְתֶּרֶת f. (b. h.; חָתַר) *breaking in, breach.* Snh. VIII, 6 הבא במ׳ נידון וכ׳ he who breaks in is judged (allowed to be killed with impunity) on account of what he will do. Ib. 72[a]; Yoma 85[b] מאי טעמא דמ׳ what is the reason of the law allowing to kill one breaking in (Ex. XXII, 1)?—Snh. 72[b] אין לי אלא מ׳ גגו וכ׳ the text speaks only of breaking in, whence can it be proven that the thief found on one's roof &c. may be killed?—Ib. מַחְתַּרְתּוֹ זו וכ׳ his breaking in serves the place of forewarning (he knew what he might expect). Ib. 103[a] (ref. to וירחתר, II Chr. XXXIII, 13, v. S. Baer, Liber Chron., p. 126, a. Rabb. D. S. to Snh. l. c. note 200) עשה לו הק״בה כמין מ׳ וכ׳ the Lord made for him an opening in the heaven to receive him &c.; (Pesik. Shub., p. 162[b] חַתִּירָה). Midr. Till. to Ps. CXVIII, מן הם׳.. מה מצא what has he found in our possession (taken) from the place we broke into? Ib. הם׳ זו חעיר the place broken into is the City (of Jerusalem); a. e.

מַחְתַּרְתָּא ch. same. Targ. O. Ex. XXII, 1. Targ. II Chr. XXXIII, 13 (v. preced.).—Snh. 72[b] כל דאתי עלאי במ׳ וב׳ I should kill any one that would break into my house, except &c.—Ber. 63[a] (prov.) גנבא אפום מ׳ רחמנא קרי En Yaăkob (missing in ed.; Ms. M. 2 דאיגרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) the thief at the entrance of the breach calls on the Lord for help.—*Pl.* מַחְתַּרְתָּא. M. Kat. 25[b]; Snh. 109[a] (Ms. F. מַחְתַּרְתֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note 50), v. חָתַר.

מָט m., **מָטָה** f., v. מוּט.

מָטָא, v. מְטֵי.

מַטְאָטֵא m. (b. h.; טאטא) *broom.* Gen. R. s. 79, end, v. אַלְבִּרְנָא; Y. Meg. II, 73[a] bot., v. מְבִרְנָא.

מַטְאָרְתָּא, מַטְוָרְתָּא, v. מַשְׁרְתָּא.

מַטְבְּחַיָּא m. pl. (v. next w.), בֵּי מ׳ (בֵּית) *slaughtering place* (in the Temple). Eduy. VIII, 4, a. e.—Kel. XV, 6; Tosef. ib. B. Mets. V, 7, v. מַדְבַּח.

מִטְבָּחַיִם m. pl. (טָבַח) *slaughtering*; בירת חמ׳ *slaughtering place* (in the Temple). Midd. III, 5 (Mish. ed. מִטְבָּחַיִם). Ab. V, 5 (Strack a. other pointed ed. read מַטְבְּחַיִם).

מַטְבֵּעַ, מַטְבֵּיעַ c. (טָבַע II) 1) *coin, medal* (v. מוֹנְיָטָא). B. Kam. 97[a] sq. המלוה ... על הם׳ ונפסלה הם׳ if one loans money in a certain coin, and that coin was afterwards repealed, נותן לו מ׳ היוצא וכ׳ he must pay him in the present legal coin. Ib.[b] המלוה ... על הם׳ והוסיפו עליו if one loans &c., and the coin was in the meantime made larger (heavier), נותן לו מ׳ היוצאת וכ׳. B. Mets. 45[b], sq., v. חֲלִיפִים.—B. Kam. l. c. מ׳ של א״א the Abraham medal; a. fr.—*Pl.* מַטְבְּיעוֹת, מַטְבְּרִיעוֹת. B. Mets. II, 2 שלשה מ׳ זה וכ׳ three coins heaped upon another, v. מִגְדָּל. Y. ib. 8[b] שלשה מ׳ של וכ׳ three coins of three different kings; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XVIII עשה כל התורה כולה מ׳ מ׳ (v. ed. Schechter note 5) he assorted the entire law (like) coins, i. e. systematized.—2) *type* (of prayers, documents), *formula.* Y. Ber. V, 9[b] שלא תשנו מַטְבֵּיעָה של וכ׳ that you do not change the formula of a benediction. Ib. bot. אומר מ׳ ברכה he recites the regular form of the benediction. Ib. VI, 10[b] bot. כל המשנה על הם׳ וכ׳ (read מן) he who changes the formula of prayers which the scholars have fixed. Gitt. 5[b], a. e. כל המשנה ממ׳ וכ׳ he who changes the formulas of documents &c. Y. Meg. III, end, 74[c] משה התקין מַטְבֵּיעָה של וכ׳ Moses introduced as a type of prayer, O God, the great &c.; a. fr.

מַטְבְּעָא ch. same, *coin, medal.* Targ. II Esth. III, 9 עבדי מ׳ workers in the mint. Targ. Esth. IX, 4 מַטְבְּעֵיהּ his medal (h. text שְׁמָעוֹ); cmp. מוֹנְיָטָא.

מָטָה, v. מְטֵי.

מִטָּה, מִטָּה f. (b. h.; נָטָה) *couch, bed, frame, bier.* Ned. VII, 5, v. דַּרְגָּשׁ. Ib. 56[a], a. fr. הכופה את מִטָּתוֹ, v. כָּפָה. Ib.[b] מ׳ המיוחדת לכלים a bed designated for the exhibit of garments (not slept upon); Snh. 20[a]. Ber. III, 1 נושאי הם׳ those carrying the bier; a. fr.—מ׳ של גילה, מ׳ גלילתא, v. גְּלָה, גְּלִילָתָא.—Sabb. 47[a], v. מִרְסִי I.—*Pl.* מִטּוֹת, מִיטּוֹת. Ned. 56[a]; a. fr.—Trnsf. *family, offspring.* Lev. R. s. 36 שהיתה מִטָּתוֹ שלימה his bed was perfect, his children were all righteous; Sifra B'huck., Par. 2, ch. VIII. Ber. 60[b]. Pes. 56[a] שמא .... יש במִטָּתִי פסול perhaps there is a blemish in my family; a. e.

מַטֶּה m. (b. h.; נָטָה) 1) *staff.* Ab. V, 6 הם׳ the staff of Moses. Ex. R. s. 3 הם׳ שתיירסרנו בו the staff with which thou shalt chastise him. Ib. 'the signs which I placed in thy hands' (Ex. IV, 21) זה הם׳ that means the staff; a. fr.—2) *tribe.* Tosef. R. Hash. III (II), 3 שלש על כל מ׳ ומ׳ three notes for each tribe; Y. Succ. V, 55[c].

מִטָּה, v. מוֹטָה.

ties a pad to his hip (a superstitious custom).—*Pl.* מְטוֹטָלוֹת, מָטוֹלְטָלוֹת, v. supra.

מְטוּרְיָתָא, Ber. 44^{b}, v. טִירְיָא II.

מָטוּל, מְטוּל I (טָטַל, טוּל, v. אַמְטוּל; cmp. גִּיר) *on account of, for the sake of.* Targ. Y. I Num. XXV, 8 מ׳ אלין on account of these persons. Targ. Ps. XLIV, 27 (h. text למען).—מ׳ *because, for.* Targ. Ps. I, 6.—מ׳ הכי, מ׳ דיכנא *therefore* (h. כן על). Ib. 5. [Ib. 4 מ׳ הכנא ed. Wil., strike out מ׳, as ed. Lag.]—Ib. XLIX, 15; a. fr.—מְטוּלְתִּי *for my sake,* מְטוּלָתָךְ *for thy sake,* &c. Targ. Prov. VIII, 15, sq. Ms. (ed. מטול אנא!).—Targ. Ps. CXV, 1; a. fr.

מָטוּל II (I מַטּוּל) m. (טָלַל) *moving, march* (=h. מַסַּע). Targ. O. Deut. X, 11 (ed. Berl. מַט׳), v. מַטְלָנָא II.

***מָטוּל** II m. h. (נָטַל) *handkerchief.*—*Pl.* מַטּוּלִין. Yalk. Gen. 7; Yalk. Ps. 848 ובמ׳ and by waving handkerchiefs (for salutation); Gen. R. s. 5; s. 28 מנולין, מנולין (corr acc.).—V. מְנַטּוּלִין.

מָטוּל III, **מָטוּלָא** III, **מַטּוּל** (מְטוֹ׳, מָטוֹלָא) m. (נָטַל) 1) *weight, burden* (h. מַשָּׂא). Targ. O. Num. XI, 11 (ed. Amst. מ׳). Targ. ib. IV, 27 (O. ed. Amst. מַטְלְחוֹן, read: מַשָּׂאל׳). [Ib. 24 למיטל ed. Berl., למטול ed. Amst.; Y. לְמָטוֹל, infin. of נְטַל.]—Targ. Y. I ib. XXV, 8 מן מְטוֹלָא through the weight (of the two bodies); a. fr.—Y. Ḥag. I, 77^{b} top חד מ׳ .... חוון משכנין לון מטולין וחוון מתכווינין they (the Romans) made them carry loads (on the Sabbath), and they (the Jews) arranged it so that each two persons should carry one load.—*Pl.* מַטּוּלִין. Targ. Is. XLVI, 1.—Y. Ḥag. l. c.—2) *burden of prophecy.* Targ. Is. XXI, 1 Rashi מטול (ed. מטל); Y. Taan. IV, 69^{b} top מ׳ רב בערביא a heavy burden of prophecy (charge) against Arabia. V. מַשָּׂא.

מְטוֹלְטֶלֶת, v. מְטוֹטֶלֶת.

מְטוּלְתָּא f. 1) *booth,* v. מְטַלְּתָא.—2) (with suff. of personal pronoun) *on account of,* v. מְטוּל.

מְטוּנָךְ, v. טוּנָא I.

מְטוּפְרְסָא, v. מְשׁוּפְרָסָא.

מְטוּתָא, v. מָטוּ.

מְטָךְ or **מְטָכָא** m. (טוּךְ I, v. Targ. Y. Gen. XV, 6) *rebellion, reproach.* Targ. Job I, 22 מילי מ׳ Ar. s. v. מטת [2] (ed. מחטי, מירחטי, fr. חֲטָא II, *sinful* words; h. text חפלה).

מְטַחְתָּא, v. מְטַחְתָּא.

מַטְחֵן m. (טָחַן) *grinding mill* for olives. Ex. R. s. 36, beg.

מְטַחְתָּא f. (טוּחַ II; cmp. טחות Ps. LI, 8) *kidney, loin.* Gitt. 69^{b} אדא מְשַׁחְתִּיה וכ׳ (Ar. ed. Koh. משחתא, some ed. מְשָׁחָאתָא) on this (his) loin and ... on the other loin.

מַטָּה adv. (b. h.; מט fr. נָטָה, a. ח locale) *downward,* (used as a noun) *below.* Tanḥ. B'shall. 23 מחמת אש של מ׳ מעלה .... through the fire from above were his wheels below ignited; (Yalk. Ex. 235 שלמעלן ... שלמַטָּן, v. infra). Ḥag. II, 1 (11^{b}) מה למעלה ומה למ׳ what is above (in heaven) and what is below (in the nether world, Rashi: above the Ḥayoth, below the Ḥayoth, v. חַיָּה). Tosef. Ber. V, 5 שלישי לו למ׳ הימנו he who is the third in rank reclines below him (v. Sm. Ant. s. v. Triclinium); a. fr.—Euphem. for מעלה in order to avoid a blasphemous expression: B. Kam. 79^{b} כביכול עשה עין של מ׳ ... ואוזן של מ׳ וכ׳ he treated, if one may say so, the divine eye as if did not see, and the divine ear as if did not hear.—Frequ. מַטָּן. Y. Yoma VII, 44^{b} כשירות של מעלן ... של מ׳ as the service in heaven, so is that on earth; Lev. R. s. 21, end (not שורות). Y. R. Hash. II, 58^{b} ב״ד שלמ׳ the court on earth; a. fr.

מַטְדֵּרֶת f. (טָהַר) *water pipe of a bath, gutter.* Mikv. VI, 11; Tosef. ib. V, 8. Ib. VI, 4 בזמן שמ׳ שלה וכ׳ when the gutter of the bath opens into private ground.—*Pl.* מְטַהֲרוֹת. Tosef. Erub. XI (VIII), 9.

מָטוּ f. (נָטָה) *inclining* (the ear &c.), *favor.*—בעי מ׳ *to ask a favor, beg.* Targ. Y. Ex. XI, 8. Targ. Ps. LXXII, 12.—Yoma 87^{a} (in Hebr. diction.) חמבקש מ׳ וכ׳ he who begs his neighbor (to forgive him).—במ׳, בְּמָטוּתָא (cmp. בָּעוּ) *I pray.* Targ. Y. Gen. XLIII, 20. Targ. Y. I ib. XLIV, 18. Targ. Y. Ex. XXXII, 31; a. fr.—Yoma 72^{b} במ׳ מיניכו I beg of you. Snh. 97^{a} במ׳ בעינא מיניכו ed. (Ms. M. במ׳ מיניכו); a. fr.

מַטְוֶה f. (b. h.; טָוָה) *yarn.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4.

מַטְוְויאתָא f. (טָוִי I) *spider.* Targ. Job VIII, 14 בֵּי מ׳ (Ms. מַטְווִיתָא) spiderweb.

מטורד, v. טְבְרֵד.

מַטְלָט׳, מְטוֹלָטֶלֶת, מְטוֹטֶלֶת f. (טָלְטֵל) 1) *plummet, plumb-line.* Kel. XII, 8 מטוט׳ Ar. a. Mish. (some ed. מטוטלית; ed. Dehr. מְטוֹטָלוֹת; Talm. ed. מטולטלת); Tosef. ib. B. Bath. VII, 12 מַטַּלְטָלוֹת. Kil. VI, 9 כאילו מ׳ תלויה וכ׳ (Ms. M. מטול׳) as if a plumb-line were suspended on it (take the vertical line).—2) *stem with foliage attached to a fruit.*—*Pl.* מְטוֹטְלוֹת (cmp. טוֹטַלְוָותָא). Y. Ab. Zar. I, 39^{d} ארצטרובלין במטוטלותיהן pine cones with their attachments (so that they can be used for the thyrsus, v. Sm. Ant. s. v. Thyrsus).—3) (cmp. מַטְלִית) *a pad* or *cushion made of pieces of cloth.* Sabb. V, 3 לא יצא גמל במ׳ the camel must not be taken out (on the Sabbath) with the pad on his back; expl. Y. ib. 7^{b} bot., v. גְּבִרְנָתָא. Bab. ib. 54^{a} במ׳ הקשורה בזנבו the pad tied only to his tail (hence liable to slide down); Tosef. ib. IV (V), 3 במ׳ התלויה וכ׳ with the pad hanging (loosely lying) on his hump to let the air strike through; ib. [read:] אבל יוצא חוא במ׳ הקשורה לו בזנבו וכ׳.—Tam. V, 4 כמין מ׳ there was on the top of the lid (of the coal pan) a sort of pad (with which to handle it). Tosef. Sabb. VI (VII), 1 חקושר מ׳ וכ׳ he who

מְטַט, מַטַט, v. מוּט h. a. ch.

מְטָטוֹר, v. מִיטָטוֹר.

מַטַטְרוֹן, (מִיטַּ׳) pr. n. (=מטרטרון, redupl. of נטר, v. מַטָּרָא) [*Chief of the Service,*] *Mattatron* (*Mittatron*), name of the chief of the angels (corresp. to שר הפנים). Targ. Y. I Gen. V, 24 מ׳ ספרא רבא M., the chief recorder.—Snh. 38[b] (ref. to Ex. XXIV, 1, cmp. Targ. Y. a. l.) זה מ׳ וכ׳ that is M. whose name is like that of his master (with ref. to Ex. XXIII, 21, cmp. Rashi a. l.). Ḥag. 15[a] חזא מט׳ וכ׳ Ms. M. (ed. repeatedly מי׳) saw M. to whom permission was given to be seated while writing down &c. Ab. Zar. 3[b] אידעית אימא מט׳ Ms. M. (ed. מי׳) if you choose, say it was M. (that instructed the children). Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) בא מ׳ ונפל וכ׳ M. came and fell upon his face. Sifré Deut. 338 [read:] באצבעו חדה מ׳ מראה וכ׳ with his (Moses') finger Metatron pointed out to Moses &c.; Yalk. ib. 949 (v. מִיטָטוֹר). [Gen. R. s. 5, v. מִיטָטוֹר.]

מְטָה, מָטָא, מְטֵי (=h. מָצָא) 1) *to streich, reach; to arrive at; to obtain; to happen to.* Targ. Gen. XI, 4 (Y. II מַמְטֵי). Targ. O. ib. X, 19 (h. text באכה). Targ. II Kings XIX, 26. Targ. Koh. VIII, 14; a. fr.—Targ. Esth. V, 2 [read:] ומָטָת לִידָהּ and it (the scepter) reached her hand (v. Meg. 15[b]).—Snh. 109[a] כי מ׳ לההאי וכ׳ when he arrived at a certain inn. Keth. 63[a] כי מָטָא לגבירה when she came near him. Ib. מ׳ מעלי וכ׳ the eve of the Day of Atonement came. R. Hash. 12[b] א״ר אסי א״ר יוחנן ומָטוּ בה משמיה וכ׳ said R. A. in the name of R. Joh., and they arrived in the chain of tradition up to 'in the name of R. J. the Galilean' (an editorial gloss). Y. Ber. III, 6[a] top, a. fr. מַטְתֵּיהּ אונס an accident (mourning) befell him. Y. Peah VIII, end, 21[b] ומטתיה כן and so it happened to him (as he had wished). Ib. ולא מ׳ מיכול וכ׳ and he had no chance to dine with him. Y. Snh. VI, 23[c]; Y. Ḥag. II, 77[d] bot. בעי מַמְטֵי מיא ולא מ׳ wanted to fetch water but could not. Ib. 78[a] top כל דְמָטֵי וכ׳, v. זוֹנָא. [Ib. כל מטי יעבוד וכ׳, read: כל חד מינן וכ׳ let each of us do &c.] Y. Keth. IV, 28[b] top מְטִינָתָהּ לההאי דאמר וכ׳ thou hast found that which R... said; ib. מְטִינָתָא.—Ḥag. 5[a] כי מ׳ לההאי קרא when he came to this verse. Snh. 100[a] כי מָטוּ מגלת וכ׳ when (in preparing wrappers for the scrolls) they came to the roll of Esther; a. v. fr.—[Ḥull. 132[a] top מָטוּנָךְ we or they (the words of the text) have reached thee, agree with thee, Rashi; v. מְטוּנָא I.]—2) (sub. בישולא or זרמנא) *to be ripe, ready.* Ḥag. l. c. שביק הנך דְמָטוּ וכ׳ he left those (figs) which were ripe and plucked those which were not. Ḥull. 112[a] תיתאה מטא the lower portion was ready (roasted).

Af. אַמְטֵי *to cause to reach; to fetch, bring, offer.* [Targ. Y. II Gen. XI, 4 מַמְטֵי part. pass., v. supra.] Targ. Y. ib. XXVII, 25. Targ. O. Lev. IX, 12; a. fr.—B. Kam. 117[a] דרי ואַמְטֵי בהדן take it up and hand it over (to the King's treasury) in our presence; דרא ואי׳ וכ׳ he did take it up &c. Ib. 119[b], a. e. אַמְטוּיֵי ואתויי חד (not אמטוי) is leading the needle forth and bringing it home one stitch (=h. חולידך והבריא)? B. Bath. 21[a] לא מַמְטִינַן וכ׳, v. יָנוּקָא I. Keth. 103[b] sq. אַמְטִיוּהוּ לצ׳ וכ׳ they took him to Sepphoris which lies high. Gen. R. s. 14, beg.; ib. 20 מן דרדכון אנא מַמְטֵי לכון from your own language I will offer (proof) to you; a. fr.

Ithpe. אִתְמְטֵי *to repair to.* Targ. O. Num. XXIII, 15; a. fr.

מַטְכָּסָא, v. טִיכְסָא.

מַטְכָּסָא (...סָה, מַטַּק׳, מִיטַּ׳) m. (μέταξα) *silk.* Y. Kil. IX, 32[a] top חשיריין מ׳ *shirayin* (Mish. ib. IX, 2) is silk. Sabb. 20[b], v. כַּלָּךְ. Y. B. Mets. IV, 9[c] bot. יהב דינריין למ׳ gave an earnest money on silk. Lev. R. s. 34 information was brought against them כר... בהדין מ׳ that they dealt in silks (v. Sm. Ant. s. v. Sericum). B. Kam. 117[b] חחיא דאחוי אמ׳ וכ׳ one informed (the royal officers) of the silk goods of R. A.; a. fr.—*Pl.* מָטַכְסִין, מִיטַּ׳, מָטַכְסֵי, מָטַק׳, מָטַק׳. Targ. Esth. I, 6 (h. text בוץ).—Gen. R. s. 40 דמ׳ אנא יהיב I am willing to pay the duty on silk goods. Y. B. Kam. VI, end, 5[c] מ׳ הוה מלא it (the bag) contained silk goods. Gen. R. s. 77, v. מחיילא; Cant. R. to III, 6; a. fr.

מָטָל m. (נָטַל) *javelin* for thrusting. Targ. I Sam. XVII, 6 (h. text כידון).—*Pl.* מָטָלָיָא. Targ. Job XL, 18 Ms. (ed. מטלנא, Regia מַטְלוּתָא; h. text מָטְרִיל).

מַטְלָא m., constr. מַטַּל (v. מטוּל III) *imposed destiny, burden of prophecy.* Targ. Is. XIII, 1 (h. text מַשָּׂא). Targ. II Kings IX, 25. Targ. Is. XXI, 1 (Kimḥi מַטְלַן, v. מַטְלָנָא; Rashi מטול); a. fr.

מְטַלָּא, מַטַלָּא, v. מַטְלָנָא.

מִטְלוֹל m. (טָלַל I) *shade, cover.* Targ. Y. Num. XIV, 14.

מַטְלוֹן m. (טָלַל, v. טַלְטֵל; cmp. Jer. XXII, 26) *exile, place of banishment.* Num. R. s. 7 מ׳ של טרודין the place of exile for those condemned to banishment. Deut. R. s. 2; ib. s. 6, v. טָרַד.

מַטְלוֹנִית f. (diminutive of מַטְלִית) *a small patch.*—*Pl.* מַטְלוֹנִיּוֹת, v. מַטְלִית.

מַטְלוּתָא f. (נָטַל) 1) *javelin,* v. מָטָל.—2) *thrusting.*—מַטְלוּתָא דאבנין *stoning to death,* v. אַטְלוּתָא. Targ. Y. Ex. XXXI, 15; a. e.

מְטַלְטְלָא m. (טַלְטֵל) 1) *exile, homeless.*—*Pl.* מְטַלְטְלַיָּא. Targ. Mic. IV, 6, sq.; Targ. Zeph. III, 19 (h. text הצלעה).—2) (mostly *pl.*) מְטַלְטְלַי, מִיטַּ׳=next w. Yeb. 99[a] עבדא מ׳ ומ׳ וכ׳ a slave is chattel, and chattel (in R. Meir's opinion) is seizable for widowhood; Keth. 81[b] ומ׳ לכתובה לא וכ׳ and chattel is not seizable &c.; a. fr.

מְטַלְטְלִין, מִיטַּ׳ m. pl. (טַלְטֵל) *movable goods, chattel,* opp. מקרקע immovable property. Kidd. 26[b]; B. Bath. 156[b] חד לו מ׳ תרבה had a large fortune in movables. B. Mets. 11[b], v. אַגַּב. Tosef. Kidd. I, 8, sq. B. Mets. IV, 1 כל מ׳ קונין זה וכ׳ all movables (exchanged) buy each other, i. e. taking possession by the one gives possession to the other party; a. v. fr.

מטליא, v. חֲמַטְלָיָא.

מִיטְ, מְטַמּוּט m. (מָטַט) *decline, use of the root* מוּט. Tosef. B. Mets. VI, 18 (ref. to רמוּט, Ps. XV, 5) חמ' חזה וכ' (ed. Zuck. המיטוּט) we know not in what sense this 'decline' is meant; Y. ib. V, end, 10d המיטמ'; [Yalk. Ps. 665 הימוּט וכ' this *yimmot* &c.].

מַטְמוֹן m. (b.h.; טָמַן) *secret chamber, treasury; treasure.*—*Pl.* מַטְמוֹנִים. Num. R. s. 9 התחילו . . . לתוך חמ' the inhabitants of the city began to put their gold and silver in the secret chambers of the fortress; Tanh. Naso 5. Lev. R. s. 1 הולך במ' he goes (to her) through secret walks (of the palace), v. next w. Cant. R. to I, 1, v. חֲפָשׂ; a. e.

מַטְמוֹנִית f. (preced.) *secrecy.*—*Pl.* מַטְמוֹנִיּוֹת. Tosef. Dem. II, 9 חזרו . . במ' (Var. במטמונות, במטמורנית, corr. acc.) if they repent in secret, opp. בפרהסיא; Ab. Zar. 7a; Bekh. 31a.—Lam. R., introd. (R. Josh. 1) הרי עובדין אותן במ' (some ed. במטמניות) they worshipped idols in secret; Yalk. Ez. 348.—Gen. R. s. 52 הולך במ' he goes to her in secret; ib. s. 74 (v. preced.). Ib. s. 17 למה במ' why did he do it secretly (while Adam was asleep)?—Pesik. R. s. 8 whatever a man does במ' בחשך וכ' in secret, in the dark or openly; Yalk. Prov. 959. Pesik. R. l. c. שבמַטְמוֹנִיּוֹת whatever is hidden in the secret chambers (of the heart); a. e.

מַטְמוֹנֶת f. (preced.) *treasure in charge.* Snh. 100b (quot. fr. Ben Sira) בת לאביה מ' שוא a daughter is to her father a false treasure (causing anxiety).—*Pl.* מַטְמוֹנְיוֹת. Midr. Till. to Ps. CXIX, 17.—V. preced.

מִטְמוֹעָא, v. מִטְמָעָא.

מטמועיתא, Y. B. Bath. VI, end, 15c, v. מַטְעוּמִיתָא.

מַטְמוֹרָא m. (טָמַר) 1) *hiding place.* Targ. Is. XXXII, 14.—2) *hidden object.*—*Pl.* מַטְמוֹרִין. Targ. Ob. 6; Targ. Jer. XLIX, 10 (some ed. מַטְמָר').

מַטְמוֹרִיתָא f. (preced.) *hiding place, hidden place.* Targ. Is. XXII, 8 (h. text מסך).—*Pl.* מַטְמוֹרָיָתָא. Targ. I Sam. XXIII, 23 (not מַטְמוֹרֵי'; h. text מחבאים). Targ. Jud. VI, 2 (not מַטְמוֹרֵי'; h. text מנהרות).

מְטַמֵּט, *Nithpa.* נִתְמַטְמֵט (contr. of מיטמיט, v. מָטַט) *to be crumbled, reduced to atoms.* Erub. 80b, v. מָטַט *Nithpa.*

מַטְמֵט ch. (v. מוּט) *to make shaky.* Part. pass. f. מְמַטְמְטָה. Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 2) (expl. מועדת, Prov. XXV, 19) רגל מ' a wavering walk; v. מוּעָדָא.

מטמיעין, v. מִטְמָעָא.

מַטְמִנִּית, v. מַטְמוֹנִית.

מִטְמוֹעָא, מִטְמָעָא m. (טָמַע) *sinking;* (with שמשא) *sunset; west.* Targ. Y. Deut. XI, 30 (ed. Amst. מַטְמָעָא). Ib. XXI, 23 מִטְמוֹעַ. Targ. Ps. CXIII, 3.—*Pl.* מִטְמוֹעִין, מִטְמִיעִין, מִטְמָעֵי. Y. R. Hash. II, end, 58b ר"ד מטמיעין (corr. acc.) fourteen sunsets. Gen. R. s. 63 עם מִטְמוֹעֵי יומא וכ' Ar. (ed. מטעמי, corr. acc.) on Friday at sunset.

מִטְמְלִיתָא, Lam. R. to III, 7, v. מַטְלִית.

מָטַלְיוּתָא f. (טְלַל) *protection, shade.* Targ. O. Lev. XXIII, 43 Ms. (v. Berl. Targ. O. II, p. 37), v. מְשַׁלְלָתָא.

מַטְלִית f. (טָלָא) *patch, strip; lining.* Kel. XXVII, 12 אם מ' חדשה וכ' even a new piece of that stuff. Y. Meg. I, 71d top ושזורין במ' and is mended by underlining a patch. Gen. R. s. 4, beg. יעשה מ' לרקיע let there be made a lining to the firmament (be made stronger). Kel. XXVI, 2 טלה עליו את המַּטְלִית (R. S. מטלית) if he underlined the bag. Tosef. Ohol. XIV, 6; Zeb. 94a; a. fr.—Trnsf. *a strip of land.* Lam. R. to III, 7 (ref. to גדר בעדי, ib.) זו מ' של וכ' (not משלית) that means the Samaritan enclave (between Galilee and Judaea).—*Pl.* מַטְלִיּוֹת. Ib. introd., end זורעין אותה מ' מ' they planted the land by strips (not the whole at a time); Y. Keth. XII, 35b top מ' מ' היתה נשרפת the land was burned up strip-wise; Y. Kil. IX, 32c; Pesik. Dibré, p. 114a; (Yalk. Dan. 1066 משלניות). Lam. R. introd. (R. Abbahu 3, ref. to Ez. XXIV, 6) מ' מ' דרו גולים they were exiled by districts (not all at once); Yalk. Ez. 362.—Dimin. מַטְלוֹנִית, מַטְלָנִית; pl. מַטְלָ', מַטְלוֹנִיּוֹת. Sabb. 125a מ' שאין בהן וכ' (Ar. מטליות) strips of less than three square handbreadths; Succ. 16a; B. Bath. 20a; a. e.—Yalk. Dan. 1066, v. supra.

מַטְלָא, מַטְלָלָא m. (טָלַל I) *shelter, hut, booth.* Targ. Ps. X, 9 (Ms. מְטַלְלָא).—Y. Succ. III, beg. 53c עביד לידיה מטלא וכ' put up a festive booth for himself in the street.—*Pl.* מְטַלַּיָּא (מְטַלַּיָּא). Targ. O. Lev. XXIII, 42 (ed. Amst. מְטָלַּיָּת, corr. acc.). Targ. II Sam. XI, 11; a. fr.

מַטְלְהָא, מַטַּלְלָתָא f. same. Targ. Is. I, 8. Targ. Jon. IV, 5. Targ. Y. Lev. XXIII, 42; a. e.—Constr. מְטַלַּת (מְטַלַּת). Targ. O. ib. 43 מְטַלַּת (Ms. I מְטָלְיוּת, III מְטַלַּת pl.). Targ. Is. IV, 6.—Esp. *festive booth, Succah.* Succ. 3a אפומא דמטללי Ms. M. (ed. מטולתא, מטלתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) at the entrance of the Succah. Ib. 28b במ' in the Succah, בר מ' without the Succah (in the house &c.). Y. M. Kat. III, 82a דווית מַטַּלְתִּית וכ' if his (the mourner's) Succah is small; a. fr.—[Treat. S'mah. ch. XI, end מטלתא דכרמא the watchman's hut in the vineyard—a mistaken gloss to אודיינו, which found its way into the text; v. M. Kat. 27a, a. אוּדְיָינוּ.]—*Pl.* מְטַלָּתָא, מְטַלָּן. Targ. O. Lev. l. c., v. supra. Targ. Gen. XXXIII, 17 (Y. מַטְלָן).

מַטְלָנָא I m. *javelin,* v. מְטָל.

מַטְלָנָא II m. (נטל, טלל, cmp. מַטְלוֹן) *journey* (h. מַסָּע). [Targ. Is. XXI, 1 מַטְלַנַּן Kimḥi, v. מַטְלָא.)—*Pl.* מְטָלָנִין, constr. מַטְלָנֵי. Targ. Num. XXXIII, 1; a. fr.

מַטְלָנִית f. diminutive of מַטְלִית, q. v.

מְטַלַּעְתָּא f. (טְלַע) *limping.* Keth. 103b (to Levy who was lame) צריכא לך ולמטלעתך do we need thee and thy limping (lame remark)?

מְטַלְתָּ, v. מַטְלִית.

מַטְלָתָא, מְטַלְתָּא, v. מְטַלְלָתָא.

מַטְמְרָא, v. מַטְמוֹרָא.

מַטָּן, v. מַתָּה.

מְטַנְּנָה, v. טְנַן.

מַטָּע m. (b. h.; נָטַע) *plantation.* Y. Kil. IV, beg. 29[a] והוא שבא מטָּעַ כרם גדול provided it was originally a large vine plantation. Lev. R. s. 25 לא תתעסקו אלא במ׳ תחלה as the first thing be engaged in nothing but planting; a. e.

מַטָּעַת, מַטְעַת f. 1) same. Gen. R. s. 15, beg.; Midr. Till. to Ps. CIV, 16 ישבעון מַטָּעָתָן they (the cedars) shall enjoy their transplantation. Gen. R. s. 30 מַטָּעַת כרמים plantation of vineyards. Cant. R. to II, 3 כמטעת של כרם (prob. כמַטָּעוֹת pl.) like the rows of plants in a vineyard. Midr. Sam. ch. XXVIII מַטָּעָתָךְ מהיכן הירא whence is thy origin?—2) *cultivated state*, opp. חורבן. Y. Kil. IV, end, 29[c] יותר ממַטָּעָתוֹ more than when it is cultivated. Midr. Sam. ch. XXV שהיה רואה מטעת שלו נקצצת וכ׳ he saw his (Saul's) plantation cut down (his descendants put to death, v. II Sam. ch. XXI), and did not worry about it &c.; Yalk. Ps. 765 מעיל (corr. acc.).

מַטְעוּמְיָתָא, תָּא . . . f. (טַעַם) *exhilarating effect of the wine.* Y. Gitt. III, end, 45[b] משום הדא מ׳ (the distinction between רָשָׁן and מְרוּשָּׁן is made) on account of its effect; Y. B. Bath. VI, end, 15[c] מטמוע׳ (corr. acc.).

מַטְעָיָא f. (טָעָה) [*leading astray,*] *prostitute.* Targ. Lev. XXI, 7 (some ed. מַטְעָיָא). Targ. Y. I Gen. XXXIV, 31 מְטַעְיָא.—*Pl.*, v. next w.

מַטְעִיתָא f. same. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 21, sq. Targ. Y. Deut. XXIII, 19.—*Pl.* מַטְעֲיָרְתָא. Targ. Y. Num. XXIV, 14. Targ. Y. Gen. XLII, 9 (not מַטָּעֵי׳). Ib. 12 מַטְעֲיָרִית constr. (not ע׳..).

מַטְעֲמָא f. (טְעַם) *savory, refreshing.* Targ. Hab. I, 16 (h. text בריאה).

מַטְעֲמָת m. (preced.) *refreshment.* Y. Snh. II, 20[c] bot. אירתי עטעמה (corr. acc.) bring refreshment (for the mourner)—[which may also mean *good cheer*, whence the reply: 'send and get Menahem &c.'].

מטעמי, Gen. R. s. 63, v. מַטְמָא.

מַטְעֲמִיתָא f. ch.=next w. Y. Ned. VIII, beg. 40[d] הדא מ׳ וכ׳ the partaking of food for the sake of tasting requires no benediction, nor is it subject to laws about robbery &c.

מַטְעֲמָת f. (טַעַם) *tasting.* Ber. 14[a] מ׳ אינה טעונה ברכה, v. preced.

מִטְפַּחַת f. (b. h.; טָפַח II) *towel, apron* (for wiping moist hands); in gen. *bandage, wrap.* Tosef. Ḥag. III, 2 מַטְפַּחְתּוֹ his apron; Ḥag. II, 7. Kel. XXIV, 14 של ידים (מ׳) towel, של ספרים bands for scrolls; של תכריך bands around shrouds; ושל נבלי בני לוי and the wraps of the musical instruments of the Levites (Maim.); (oth. vers. של תכריך נבלי וכ׳ bands used for tying up the instruments &c.). Ib. XXVIII, 5 כסת שעשאה מ׳ a bag of a bolster which was changed into a plain sheet; a. fr.—*Pl.* מִטְפָּחוֹת. Ib. XXIV, 14 שלש מ׳ חן וכ׳ there are three kinds of *mitpaḥoth*, v. supra. Snh. 100[a] (in Chald. dict.) מתקני מִטְפָּחוֹת ספרים בי רבי וכ׳ Ms. M. were fitting up wraps for the books in the house of &c. Kil. IX, 3; a. fr.

מַטְפָּיוֹרְתָא f. pl. (טְפַי II, cmp. טפטף) *drippings.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת׳ 7) מן מ׳ from the nature of the drippings.

מְטַקַּס, מַטְקַס, v. טְקַס.

מְטַכְסָא *silk*, v. מַטְכְסָא.

מָטָר m. (b. h.; מרר *to drip;* cmp. טָרַד) *rain.* Taan. 6[b] (ref. to תְּמָטֵר, Am. IV, 7) תהא מקום מ׳ it will be a place where the rain will stand (in pools). Ib. 9[a] מ׳ בשביל יחיד rain is sent for the sake of an individual; a. fr.

מָטַר, Hif. הִמְטִיר (b. h.; denom. of preced.) *to let rain.* Tanḥ. ed. Bub., B'shall. 20 הייתי מַמְטִיר וכ׳ I let rain bread &c.

מָטַר ch., *Af.* אַמְטַר same. Targ. Y. Gen. II, 5. Targ. O. ib. XIX, 24.

מִיטָרָא, מְטָרָא ch. = h. מָטָר. Targ. O. Gen. II, 5. Targ. Job XXXVII, 11 (h. text אורו!); a. v. fr.—Sabb. 65[b]; Bekh. 55 פרת . . . . מ׳ במערבא that rain fell in the West (Palestine), the Euphrates is the great witness (when the Euphrates rises, it indicates that Palestine has had rain). Taan. 6[a] מ׳ בעלא וכ׳, v. בַּעֲלָא; a. fr.—*Pl.* מִטְרִין, מִי׳. Targ. Y. Gen. XIX, 24. Targ. Ps. LXV, 10 Ms. (ed. *sing.*).—Taan. 9[b] משקרי מִיטְרֵיהוּ their rains are faithless (the signs of rain are deceptive). [מִיטְרִין, מִטְרִין *womb*, v. מִיטְרִין.]

מַטְרָאתָא, מַטָּרָא, v. מַטָּרָתָא.

מִטְרָדָה m. (טָרַד; cmp. Arab. *mitrad*, hasta brevis) *the hunter's spear.* Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 (play on מִטְרַד, ib.) גברא דהוה לעי במ׳ וכ׳ ('Rashi' to Gen. R. s. 83 quotes: גברא טָרוֹדָא דהוה לעולם כמטרידא, read: לעי במ׳) a (busy) man, for all his life-time he worked with the hunting spear; Y. I במ׳ ובסרדיתא with hunting spear and with net; Targ. I Chr. I, 50 במִטְרַדְתָּא ובסרדותא.

מַטְרוֹנָה, מַטְרוֹנָא f. (matrona) *matron, lady* (mostly used of Roman women of quality). Gen. R. s. 41, beg., a. e., v. טוֹלְמַיסִין. Ib. s. 52 עשאה מ׳ he raised her to the rank of a lady (who is protected from the gaze of men, v. סָסָה II). Ex. R. s. 44 . . . ועשאה מ׳ וכ׳ נטלה he took her for wife and made her a lady and gave her a chain &c. Gen. R. s. 4; a. fr.—*Pl.* מַטְרוֹנוֹת, מַטְרוֹנִיּוֹת, v. next w.

מַטְרוֹנִית f. (preced.) *lady-like.* Ex. R. s. 3 שפחה אחת מ׳ a maid, opp. כושית a negress (slave). In gen. *lady.* Num. R. s. 16 (not מטרוניתא); a. e.—*Pl.* מַטְרוֹנִיּוֹת. Y. Ned. III, end, 38[b] משל לשתי מטרניות וכ׳ (not לשני) this is to be compared to two ladies meeting one another (in car-

riages). Ex. R. s. 19 שתי מַטְרוֹנוֹת דומות ed. Wil. (oth. ed. ניות . . .) two ladies apparently of equal rank. Sifré Deut. 317 (ref. to Deut. XXXII, 14 'with the fat of' &c.) אלו מ׳ שלהם this alludes to their (the Roman) ladies (living in luxury); a. fr.

מַטְרוֹנִיתָא ch. same. Ḥull. 105b. Ned. 50a bot. ומן מ׳ and (he became rich) through a business affair with a matron (v. comment.). Kidd. 40a; a. e.—*Pl.* מַטְרוֹנָיָתָא. Targ. Esth. II, 14 (not נֵי׳ . . .; h. text פלגשים). Targ. II Chr. XXXV, 25 (h. text וְשָׂרוֹת).

מְטְרוֹפּוֹלִין f. (μητρόπολις, *metropolis, capital; city.* Meg. 6a שהיתה מ׳ של מלכים . . . זו קסרי that is Caesarea . . for she became the residence of (the Roman) governors; Lam. R. to I, 5 [read :] נעשית קסרין מ׳ (strike out ותנופירלין) Caesarea became &c. Gen. R. s. 92 מטרפ׳ הויתה וכ׳ it was a metropolis and you say, 'they returned to the town'!; a. fr.—[Gen. R. s. 42, v. אֶלְיוּתְרוֹפּוֹלִיס.]

מטרופסא, v. מַטְרַפְּסָא.

מַטְרוּת, v. מַטְרָתָא.

***מַטְרִיד** m. (טָרַד) *funnel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 12 מ׳ שנפרץ וכ׳ (ed. Zuck. שנפרד) a funnel which is broken into or the pipe of which is off.

מִטְרִין *womb*, v. מִיטְרִין.

מטריפולין, v. מְטְרוֹפּוֹלִין.

מטרניאות, Sifré Deut. 204, v. טִרְמִנְטִין.

מַטְרֹנִית, v. מַטְרוֹנִיתָא.

מַטְרָפָא m.=טַרְפָּא I, *leaf.*—*Pl.* constr. מִטַּרְפֵּי. Targ. Y. Gen. III, 7.

מטרפולין, v. מְטְרוֹפּוֹלִין.—[Midr. Till. to Ps. XXXVI, v. קְסִילוֹפָנוֹס.]

מטרפלון, Tosef. Ohol. XVIII, 13, v. טִירַטְרַפְּלוֹן.

מִיטַּ׳, מַטַּרְפְּסָא m. (טרפס, Pales of טָרַף) *debt matured for collection by seizure;* שקל למ׳ *to get one's due, to be punished.* Pes. 57b . . . בריך רחמנא דאשקליה לישכר . . למיטַּרְפְּסֵיה מיניה וכ׳ blessed be the Lord who caused Issachar . . . to receive his due at his (the king's) hand in this world; (Ms. M. למטרופסא . . . דשַׁקְלֵיה ליש׳; Yalk. Lev. 469 דשקליה יששכר למיטרפסיה, read: לישכר); Ker. 28b שָׁקְלֵיה רבי למטרפסיה דשקליה ליש׳ למטרפסיה. Yeb. 105b Rabbi received his due (it served him right). Snh. 21a שְׁקַלְתֵּיהּ מיכל למִיטַּרְפְּסָהּ Michal received her due.

מַטְרָקָא m. (טָרַק I) *goad, whip.* Yoma 23a (expl. מַדְרָא) מ׳ קטירא דטייעי וכ׳ Ar. (ed. omit קטירא) a plaited whip of the Arabs the head (sting) of which is taken off. Ib. 77a דילמא מסוסיא ומ׳ Ar. a. Ms. M. 2 (Ms. M. 1 דמ׳; ed. ומרטקא, corr. acc.) perhaps *yaḥef* (II Sam. XV, 30) means without horse and whip?

מַטָּרָא, מַטַּ׳, מַטַּרְתָּא f. (נָטַר) 1) (=h. מִשְׁמֶרֶת, מִשְׁמָר, אַשְׁמוּרָה) *service, post, watch, guard.* Targ. O. Num. III, 36 מַטַּר, v. מִנְטַר. Targ. Is. XXI, 8. Targ. II Kings XI, 5. Targ. I Chr. XVIII, 17. Targ. O. Deut. XVIII, 8 the division on duty (h. text ממכריו). Targ. Ex. XIV, 24 (Bxt. מַטָּרוּת; h. text אשמרת).—בית מ׳ *prison.* Targ. Gen. XLII, 17; 19; a. fr.—Lam. R. introd. (R. Abba 2) ריש מ׳ the chief of the city guard.—*Pl.* מַטָּרָא, מַטָּרָאתָא, מַטָּרָאן, מַטָּרָן. Targ. I Chr. IX, 22. Targ. II Kings XI, 18. Targ. Ps. LXIII, 7 (ed. Wil. *sing.*; h. text אשמרות); a. e.—V. מַטַּטְרוֹן.—2) *safe, leather bag.*—*Pl.* מַטָּרָא, מַטָּרָאתָא. Ab. Zar. 10b במ׳ .. חוה שדר ליה וכ׳ (Rashi in early eds. מַטָּאנָא, מַטָּאנָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) he sent him gold dust in bags and wheat on top. Keth. 110a חפוכי מ׳ למה לי why change bags (of equal weight from one side of the animal to the other)?, i. e. let the two accounts balance each other.

מִ׳ I, מִי־, מֵי־ *from, of; because*, v. מִ־.

מִ׳ II h. a. ch. (b. h.) 1) *who?; which?; he who.* M. Kat. 16b ראה מי קורא וכ׳ Ms. M. (ed. omit ראה) see who calls thee outside. Keth. 64b מי שוכר את מי which hires which?, i. e. which (of the two) hires and which is hired? B. Bath. IX, 1 מי שמת וכ׳ he who (if one) died and left &c. Ib. VI, 7 מי שהיתה דרך וכ׳ he through whose field there is a public passage. Ib. 6 מי שיש לו גינה וכ׳ he who has a garden &c.; a. v. fr.—(Chald.) Ab. Zar. 41b מי יימר דבטליה Ms. M. (ed. דבטלה) who can say (how do we know) that he cancelled it?—2) [*who will?,*] *Oh that!* Sot. V, 2, a. e. מי יגלה וכ׳, v. גָּלָה. Pes. 49b מי יתן לי ת״ח וכ׳ Oh that I had a scholar before me, and I would &c.; a. fr.—3) [*is there any?;* in gen. introducing a question:] *is there?, does he?* &c. Sabb. 31a מי כאן הלל does Hillel live here? Ḥull. 33a מי אית׳ מידי וכ׳ is there anything which is permitted &c. Ber. 34a top, v. חַבְרוּתָא. Ḥull. 32b מהו מי מצטרף וכ׳ how is it? can the first cut be combined with the second to effect &c.? Naz. 32b מי הוה נדריתון . . . אילו if one had come . . . . would you have vowed? Ib. מי יודעין לאימתי did they know when? Ib. מי ידעין בהי וכ׳ did they know on what day?—Pes. 14b, a. fr. מי דמי (sub. הא להא) is there an analogy between the two cases?; v. הֲמֵי I; a. v. fr.

מַי, מַיִ׳ *what?;* v. מַאי.

מַי *water*, v. מַיִם.

מַיָּא ch. pl. *water*, v. מַיִן.

מִיאִין m. (מָאַן) *a woman's protest against a marriage contracted during her minority, annulment of marriage.* Yeb. XIII, 4 גט אחר מ׳ a divorce issued after annulment (her husband having remarried her after annulment and then divorced her); מ׳ אחר גט annulment following divorce (having divorced and remarried her during minority). Ib. 108a; Tosef. ib. XIII, 1 כיצד מ׳ (איזהו) in what way is *miun* performed? Ib. אין לך מ׳ גדול מזה there can be no surer protest than this; a. v. fr.—*Pl.* מִיאוּנִין, מְיָאוּנִים. Ib. שטרי מ׳ (Yeb. 107b גט מיאון) letters of protest. Yeb. 108a קידושיה הן הן מְיָאוּנֶיהָ her betrothal (to another man) serves as a declaration of protest. Snh. I, 3; a. fr.

מִיאוּס (מְאוּס) m. (מָאַס) *repulsiveness, creating*

aversion.—מחמת מ׳, v. מוּקְצֶה. Y. Maas. Sh. II, 53ᵇ bot.; Y. Sabb. XIV, 14ᶜ מאוס הוא it is a nauseous manipulation (and therefore forbidden on the Sabbath, v. מוּקְצֶה).

מְאוּסָה, מִיאוּסָא ch. same. Y. Maas. Sh. II, 53ᵇ bot.; Y. Sabb. XIV, 14ᶜ מאי בניידהו מ׳ what is the practical difference between them? It lies in the applicability of the Sabbath law concerning repulsive things, v. preced.

מיאמוס, Lam. R. to III, 13 Ar., v. מוּמוֹס.

מְיָאשָׁא, v. מֵישָׁא.

מְיָאשָׁן, v. מֵישָׁן.

מִיבְלָא, מיבל, v. מוּבָל.

מִיגְדִי־, v. מִגְּדִי־.

מְיַגֵּיר, v. גִּיר.

מְיַגְּיס, v. גִּיסָּס.

מְיַגֵּיס, v. גִּיסָּס.

מיגרי, Targ. Y. Ex. XV, 19 some ed., read: מִיגַּבֵּי, v. מַגְּבָא.

מֵידְבָּא, מִידְבָּא (b. h.) pr. n. pl. *Medeba*, a town on the Eastern side of Jordan. Mikv. XII, 1.

מְיָדָּה, v. מְדָּה.

מִידֵּי, מְיֵדֵּי m. (cmp. of מַאי a. מַן or דְּ־, יֵד־) 1) [*whatever it may be,*] *something, anything.* Targ. Job VI, 6 (sec. vers.). Targ. II Esth. I, 9.—Gitt. 56ᵇ בעי מינאי מ׳ וכ׳ ask something of me that I may grant thee. Hor. 13ᵇ דילמא.. (Ms. M. מילתא) איכא בי מדרשא מ׳..אי is perhaps something (a conspiracy against me) going on at college? Snh. 38ᵃ ולא הוו קאמרי ולא מ׳ and they did not speak at all. Gitt. 14ᵃ ולא פש גבית ולא מ׳ there was no surplus whatever in his account. Sabb. 62ᵇ ולא אמר ליה ולא מ׳ and he said nothing to him (did not object). Ib. כל מ׳ דאית ביה וכ׳ whatever is connected with enjoyment. Erub. 103ᵇ ותו לא מ׳ and there is nothing more to be said against it; a. v. fr.—Gen. R. s. 91 אי... טענין לן במדוי דמכסא (ed. Wil. במדיו; read: במידי) if we find that he argues with us about an affair of custom; Yalk. ib. 148 במדור במכסא (corr. acc.).—2) (cmp. מְיָ a. כְּלוּם) [*is there?*] *will he, will it? is it?* &c. Ab. Zar. 53ᵇ מיהדר הדור .... מ׳ will the war of Joshua come up again?; a. fr.—Shebu. 20ᵇ, a. fr. מ׳ אוירא is this an argument?, v. אֲוִירָא.—מ׳ דחוה אַ־ something which can be placed by the side of, *because it is analogous to.* Nidd. 3ᵃ מ׳ דחוה אהרגשת וכ׳ because it is like the sensation of &c. Hull. 19ᵃ; a. fr.—[Not to be confounded with מִידֵּי *out of the power of*, v. יָד.]

מִידְלָא, מֵידַל, v. מְדַל, מְדָלָא.

מִידַּם m. (=מִידֵּי, with enclitic מ for מא) *anything.* Targ. Prov. XXVII, 7 כל מ׳ דמרירי (ed. Lag. דמרירותא; Ms. מירים, corr. acc.) anything however bitter.

מִידַּמְכָא, v. מְדַמְכָא.

מִידַּעַם, v. מְדַעַם.

מִידַּק, v. דָּקַק.

מִידָּתָא, מְיָדָּא (contr. of מִי or מַן a. הָוָא, הֲוָת) [*whatever it be, be it as it may,*] *however, at all events.* B. Kam. 106ᵇ השתא מ׳ לא אודי Ms. M. (ed. השתא מ׳ לא אודי מידי) now, however, you see, he has not confessed. B. Mets. 84ᵇ בתורה מ׳ גדול ממך לא וכ׳ in knowledge, at all events, (even according to thy own admission) he was thy superior, (though) I do not know (cannot judge). Sabb. 125ᵃ אודי לי מ׳ וכ׳ do at least admit that &c., v. אֲרִיז. Nidd. 6ᵇ קתני מ׳ ככרות וכ׳ at all events it says 'loaves of T'rumah'; a. v. fr. [Not to be confounded with מִדָּא *from this*, v. דָּא.]

מִידְּתוֹ (preced.) [*be it as it may,*] *but.* Snh. 39ᵃ לדידי מ׳ אנן וכ׳ Ms. M. (ed. omit מ׳) very well; but we &c. Ib.; Ab. Zar. 10ᵇ מימר ... מ׳ וכ׳ thou spokest well, but (there is a law that) he who defeats the King &c.; a. fr.—[Ib. 41ᵃ חוא מ׳ דוזל, read with Ms. M. נירחו.]

מִידַּר = מִנְדַּר. Targ. I Sam. XXV, 34; 36, a. e. ed. Lag., v. נְדַר.

מִידַּת, v. מִידָּא.

מִיוּמָס (not ם...) m. (μαϊουμᾶς, S., majuma) *May-day; largess (to soldiers); a kind of mock sea-fight* (in Rome). Tanḥ., ed. Bub., Sh'mini 8; Num. R. s. 10 כל שבט ... הוה לו מ׳ וכ׳ each tribe had its own May-day. Midr. Till. to Ps. XVIII, 13 [read as in ed. Bub.:] וכשהוא הולך למ׳ שלו but when he (the King) goes out to celebrate his majuma; Yalk. Sam. 160 (Pesik. R. s. 21 לפירוס; Ex. R. s. 29 אֲמִירָה II; Sifré Num. 102 לשלום).—[*Pl.* מְיוּמָסָאוֹת. Lev. R. s. 5 Ms. M. (ed. דימסיאות).]

מְיוּשָׁב (יָשַׁב) 1) (adv.) *seated, in a sitting position,* opp. מְעוּמָד. Shebu. 38ᵇ, v. מְשׁוּמָד. M. Kat. 20ᵇ אידכר דמ׳ קרע he recalled to mind that he had rent his garment while seated; a. fr.—2) *sedate, collected,* v. יָשַׁב.

***מְיוֹת** f. pl. (homiletically=מְאוֹת) *hundreds,* (at least) *two hundred.* Num. R. s. 13 (play on קוֹמְמִיוּת, Lev. XXVI, 13) קומה של מ׳ a height of hundreds (Tanḥ. B'resh. 6; ed. Bub. 18 מאה אמה). Num. R. l. c. קוֹם מֵאָה מְיוֹת מֵאָתַיִם (not קוּם) *kom* (=קוֹמָה) is one hundred cubits, *meyoth* is two hundred (which combined makes three hundred); Gen. R. s. 12; Tanḥ. l. c.

מְיַזְּגָא, v. מְזַגָּא.

מְיַזְּדָּה, v. מְזוּדָּה.

מְיַזְּיָא, v. מַזָּיָא.

מִיזְפוּ, v. מְזַפּוּ.

(v. Sm. Ant. s. v. Castra) *officer sent in advance of persons of high rank,* or *of troops, to lay out the camp* or *to arrange quarters; quartermaster.* Tanḥ. Ki Thissa 35 (ref. to Ex. XIII, 21) אני הולך לפניהם כ׳ I went in advance of them as a *metator.* Y'lamd. to Deut. II, 31, quot. in Ar. אני עתיד לעשות מ׳ וכ׳ I will be the *metator* even of an uncircumcised person (ref. to Is. XLV, 2). Gen. R. s. 5 קולו ... נעשה מיטרטור למשה וכ׳ 'Rashi' (ed. מיטטרון, corr. acc.) the voice of the Lord was the *metator* for Moses, when he said to him, Rise &c. (Deut. XXXII, 49); ib. מ׳ על המים the *metator* for the waters (assigning to them their courses, paving their roads &c.); Midr. Till. to Ps. XCIII הדה מטטור לפניהם ed. Bub. (ed. מטרטר, corr. acc.).—[Sifré Deut. 338 quot. in Sachs Beitr. I, p. 108, read: מטטור; v., however, מַיטָטרוֹן.]—*Pl.* מִיטָטוֹרִין. Y'lamd. Balak, quot. in Ar. מיטטרין (Tanḥ. Balak 10 שלוחין).

מִיטַכְסָה, מַיטַכְסָא, v. מִטַכְסָא.

מִיטַל, v. מַשׁוּל III.

מִיטַלְטְלִין, מִיטַלְטֵלִי, v. sub מִיטַל, מַיטַל.

מִיטְמוּט, v. מְטַמּוּט.

מִיטַר, v. מְנַטֵּר.

מִיטָרָא, v. מְטָרָא.

מִיטַרְיָא, v. מַטְרֵיָא.

מִיטְרִין f. (*μήτρα, μήτρη,* accus.) *womb, uterus.* Pesik. Zakh., p. 23ª חתך מ׳ שלה he severed her womb (in birth); Tanḥ. Ki Thetsé 4 ed. Bub. (ed. מיתרין, corr. acc.); Yalk. Ps. 868 חפך נמיטרין (corr. acc.). Gen. R. s. 47, a. e. עיקר מ׳ *ovary* (Yeb. 64ᵇ ברית ולד), v. גַּלְגַּל; Pesik. R. s. 42 מטרין; a. fr.

מִירִי, v. מַאי.

מַיָּא, v. מַיִן.

מִירְמִיס, Gen. R. s. 45, beg. Ar., v. חֲמָם.

מַיִן, מַיָּא, מַיִּא (מַי׳) m. pl. ch.=h. מַיִם, *water.* Targ. O. Gen. XXVI, 19 (Y. מוֹי). Targ. Gen. I, 2; a. fr.—Constr. מֵימֵי, מֵי. Targ. O. Ex. XV, 19. Ib. VII, 19; a. fr.—Targ. O. Deut. XXIX, 10 מָךְ ed. Berl. (Var. מַיָּךְ, מַיָּיךְ, v. Berl. Targ. O. II, p. 58) thy water.—Hull. 105ᵇ מיא אוסיפתא מ׳ וכ׳ having added water, you must add flour, i. e. having added to my objections, you are so much the more bound to find a solution. Ḥull. 97ᵇ דביעי מ׳ water in which eggs have been boiled; a. v. fr.

מַיְינָקָא, מַיְינוּקְתָּא, מֵינִיקְתָּא, v. sub מֵינִיק.

מִירִין, v. מַיְרוֹן.

מִירְרִי, v. אֵירִי I.

מַיִרְשׁ m. *mayish,* name of a tree, *Celtis* (v. Löw Pfl., p. 250) '*a tall tree with fruits like myrtle-berries*'. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI; Tosef. Men. IX, 14; Tam.

מִיזְרָן, מִיזְרָקָא, מִיזְרָק, מִירְזָן, v. sub מִזַּר.

***מֵירָא** m. (מָרָה, v. מָרַר I) *stirred flour in a dish, paste.* Sabb. 37ᵇ.—Ber. 37ᵇ Ar. a. Ms. M. margin (ed. קרמדא).

מִירוּר m. (מָרָה) 1) *cleansing.* Pes. VI, 1 מ׳ קרביו the cleansing of its bowels, expl. ib. 68ª.—2) (=מָרָאָה) *protest, declaration.* Ib. 88ª אין לך מ׳ וב׳ there can be no more distinct manifestation of will than this.

מִירוּס m. (חוּס) *grace.* Targ. Y. Gen. XXXIII, 11. Targ. Y. II ib. XLIV, 21 מָחוֹס עיני my gracious look.

מִירוּשׁ m. (חוּשׁ II) 1) *apprehension, doubt.* Kidd. 5ᵇ אין כאן בית מ׳ in this case there is no room for any doubt. —2) *indisposition, ailment.* Sabb. 11ª כל מ׳ ולא מ׳ ראש any ailment, only no headache. Tem. 16ª; Mekh. Yithro, Amal., s. 2.—*Pl.* מֵי, מֵחוּשִׁין. Ned. 41ª מְחוּשֵׁי הראש (those suffering from) headache.

מִירְזָי, v. מִזַּר.

מֵירְחֵי, Targ. Job I, 22, v. מְטָרָא.

מִירְחָלָא, Gen. R. s. 77 Ar. some ed., v. מחירלא.

מֵירַחַם m. (חָמַם) *vessel for heating water, boiler for mixing wine.* Sabb. III, 5 חמ׳ שפרנחו וכ׳, expl. ib. 41ª, sq. חמ׳ שפרנה ממנו מים חמין a boiler which was emptied of its hot water; (oth. explan.) חמ׳ שפרנחו וכ׳ a boiler which has been removed from the stove; Y. ib. III, beg. 5ᶜ העביר חמ׳ את חמ׳ when he has removed the boiler. Pes. VII, 13 חמ׳ באמצע the boiler for mixing the wine is placed between the two parties. Kel. XIV, 1; Tosef. ib. B. Mets. IV, 1 חמ׳ כדי לקבל סלעין a boiler (when defective) is susceptible of uncleanness as long as it can be used for keeping coins in it; a. fr.

מִירְחָמֵי, v. מְחָמֵי.

מִירְחָצָא, v. מְחֵיצָא I.

מִירִיט, v. מוּט.

מֵירָטָב m., constr. מֵירַטַּב (b. h.; רָטַב) *the choice of.* B. Kam. 7ª (ref. to Ex. XXII, 4) מ׳ שדהו של ניזק it means the highest assessment of damage of the property of the injured party; מ׳ שדהו של מזיק the best property of the injurer is held responsible for the damage. Ib. מ׳ אין מידי אחרינא לא must he pay only in the best value (as property, cash &c.) and in no other stock? Ib.ᵇ כל מילי מ׳ הוא all movable objects are payment in good value (must be accepted); a. fr.

מִירְטָבָא ch. same; שלם במ׳ *to pay the highest assessment and in best value.* B. Mets. IX, 3; Y. Keth. IV, 29ª top, a. e. (formula of a farmer's contract) אשלם במ׳ I promise to pay indemnity in full and best value.

מִירְטָדָה, v. מְטָדָה.

מִירְטוּט, v. מְטַמּוּט.

מִירְטָטָא, מִירְטָטוֹר m. (metator) *measurer of boundaries;*

29[b].—*Pl.* מַיְרִישִׁין *fruits of the mayish.* Gen. R. s. 72, beg. (expl. הוֹדָאִים).

מַיְרִשָׁא, v. מֵירָשָׁא.

מָיְרִית, v. מִירִית.

מַיְרִיתֵי, v. אַתָא.

מִיכָאֵל pr. n. (b. h.) *Michael,* name of an angel. Targ. Job XXV, 2 (sec. vers.). Targ. Ps. CXXXVII, 7; a. e.—Hag. 12[b] מ׳ חשר הגדול M., the great chief; Men. 110[a]. Y. Ber. IX, 13[a] bot. one in distress לא ריצווח לא למ׳ וכ׳ cries not to M. nor to Gabriel, but &c.—Num. R. s. 2; Pesik. R. s. 46 מי כמוך ואין כאל הרי מ׳ Michael is a combination of *mi* (Ex. XV, 11) and *kaël* (Deut. XXXIII, 26); a. fr.

מִיכָה I (b. h.) pr. n. m. *Micah,* 1) M., the owner of an idolatrous temple (Jud. XVII). Esth. R. to III, 7 צלם מ׳; Snh. 103[b] פסלו של מ׳ the image put up by M.; ib. עשן פסל מ׳ the smoke rising from the sacrifices to the image &c.—Ib. 101[b], v. מְכַמֵּךְ. Shebu. 35[b] במ׳ חול . . . . כל שמות all divine names mentioned in connection with M. (Jud. l. c.) are profane (not names of the Lord). Pes. 117[a] פרסלו של מ׳ עומד בבכי וכ׳ with Micah's image at Bekhi, the Israelites should have sung the Hallel?—Ex. R. s. 41; a. fr.—2) M., the prophet. Lev. R. s. 10 שלחתי את מ׳ וכ׳ I sent M. and they smote him. Macc. 24[a] בא מ׳ והעמידן וכ׳ M. came and based all the laws of the Torah on three principles; a. e.

מִיכָה II f. (מוּךְ) *decline, reduction to poverty.* B. Mets. 114[a] מי גמר מ׳ מערכין can an analogy between assessments of vowed values and assessments in cases of indebtedness be based on the use of the root מוּךְ (Lev. XXVII, 8 a. XXV, 35)?

מִיכוּלְתָא f. (אֲכַל I) *food, meal.* Targ. Prov. XXIII, 3. Ib. IV, 17 (ed. Lag. a. oth. מֵירַכְלְתֵּי); a. e.

מִיכוּלָא, v. מִכְלָא.

מִיכַל pr. n. f. (b. h.) *Michal,* daughter of Saul and wife of David. Tosef. Sot. XI, 15; Snh. 19[b]. Ib. 21[a]. Midr. Sam. ch. XXV; a. e.—Erub. 96[a] מ׳ בת כושי daughter of Saul(?), v. comment.

מִיכְלָא, מֵיכַל I m. (אֲכַל I) 1) *food.* Targ. Lev. XI, 34. Targ. Jud. XIV, 14; a. e.—Pes. 114[a] מֵיכְלָךְ, v. פְּתַח. Succ. 29[a]; 48[a] מאני מ׳ eating vessels, dishes, opp. to drinking vessels.—2) (infin. of אֲכַל) *eating.* Gen. R. s. 19 בְּמֵיכְלֵיהּ when eating thereof; a. fr.

מִיכְלָא, מֵיכַל II c. (אֲכַל II, כּוּל) 1) *measure.* Targ. Y. I Lev. XXVI, 43 (II מְכָלָא).—2) (v. מְכִילְתָא, מִדָּה) *system of laws, treatise, tract.* Y. Shebi. X, end, 39[d] בר נש דתני חדא מ׳ וכ׳ a man that has studied one tract and comes to a place where they honor him for two tracts, is bound to tell them אנא חדא מ׳ אנא חכם I know only one tract; Y. Macc. II, end, 32[a].—*Pl.* מֵיכָלָן. Targ. Y. Num. XIII, 33, תרין מ׳ בישין bad *manners* (cmp. מַדָּה).—Y. Macc. l. c. תרין מ׳ (not מיכלה). Yalk. Koh. 971 מרי מנלן, read מֵכָלָן or מְכִילָן, v. מְכִילָא.

מִיכְלָה, v. מִכְלָה.

מֵיכְלוּתָא f. = מֵיכַל, *food.* Targ. Prov. XXXI, 14 (ed. Wil. a. oth. מְכָּ׳).

מֵיכַלְתָּא same, v. מֵיכוּלְתָּא.

מִיכְנִי, v. מִיכְנִי.

מִיכְסָא, v. מִכְסָא. [Snh. 44[b] בעיא מ׳, read: מוֹכְסָא.]

מִיל m. (an adapt. of mille, sub. passuum) 1) *mil (mile)* =2000 cubits. Yoma VI, 4 שבעה ומחצה לכל מ׳ seven and a half Ris for each mile. Y. Shebi. VI, 36[c] top ר״ב מ׳ twelve mil, corresponding to the encampment of the Israelites (ref. to Num. XXXIII, 8); a. fr.—*Pl.* מִילִין. Tosef. Yoma IV (III), 13. Yoma VI, 8; a. fr.—2) *milestone.*—*Pl.* as ab. Yalk. Deut. 907 מסילה שלא הירה בה מ׳ a road on which there were no milestones.

מִילָא I ch. same. Ḥull. 139[b], v. פְּתַח.—*Pl.* מִילִין. Targ. Y. Ex. XIV, 22. Ib. XVII, 8; a. fr.—[Y. Snh. X, 28[c] bot. מילא, v. מוּלָא II.]

מִילָא, מִילָא I, (II) f. ch. (v. מֵירַכְתָּא) 1) *a lock of wool, woolly substance.* Nidd. 17[a] פרחבא מ׳ cotton, Rashi (oth. opin.: lock of clean and soft wool).—2) *fine wool; a cloak of fine wool.* Targ. O. Gen. XLIX, 11 מ׳ מ׳ (ed. Berl. מ׳ מ׳; Var. מֵירַכְתָּא מֵירַכְתָּא; מֵירְלָא מֵירַכְתָּא) all woolen. Targ. Hos. II, 7; a. e.—[Tosef. Sabb. V (VI), 14, v. חֲמִירְלָה.]

מִילָא II (a Chald. adapt. of h. מֵאֵל־, v. אֵל), with pref. מִמֵּי׳ *of itself.* Targ. II Esth. VI, 1 מִמֵּילֵיהוֹן (=מִמֵּילֵידְהוֹן; some ed. מאליהם) of themselves.—Yoma 42[b] כל הפרשה כולה משמע מוצירא מיד משמע ומשמע ממ׳ in that section (Num. XIX) there are texts intimating an exception from a preceding intimation, and texts independent of preceding or following intimations. Sabb. 140[b] ואורכא ממ׳ and the length comes of itself, v. אוּרְבָּא. B. Mets. 16[a] ירושה ממ׳ הדא an inheritance comes of itself (without an effort on the part of the recipient); a. fr.

מִילָא I, **מִילַת, מַיְלַת** f. a species of *oak* from which the gall-nut is collected (*quercus infectoria*), or the acorns of which are used as tanning material (*quercus aegilops* or *Oak of Bashan*) [not *ash-tree*]. Midd. III, 7 מלתראות של מ׳ (some ed. מירלה, Maim. מילת) beams of Milla; Erub. 3[a] Ms. M. (ed. מילה); Lev. R. s. 17, beg.—[Tosef. Shebi. V, 3 עלי מילת leaves of the Millath (prob. used for steeping in wine or oil). Ib. (missing in ed. Zuck.) עיקר מלת the real Millath-nut(?).]—*Pl.* מִילִין. Ib. VII, 11; Y. ib. IX, 38[d] bot.; Pes. 53[a] סרמן להרים מ׳ an indication of highlands is the growth of Milla-trees.—מֵי מ׳ *a solution of acorns;* also *a solution of gall-nuts.* Gitt. 19[a] (v. אֲפַיְּץ) שארן מי מ׳ על גבי מי מ׳ (Ar. ע״ג מ׳) for a tanned ink will not take on a tanned hide. Y. ib. II, 44[b] top: when one desires to write a secret letter to his friend, חוא כתב במי מ׳ והך דמקבל וכ׳ he writes with a solution of gall-nut,

and the recipient of the letter pours over it untanned ink which settles on the writing.

מִילָא II, מֶלָא, (מֶלַּת) c. (=h. מִלָּה; מָלַל II) *word, command*; (cmp. דָּבָר) *thing, object, affair, subject* &c. Targ. Y. Gen. XLI, 13. Targ. Y. Deut. XXVII, 26.—Targ. Y. Gen. XVIII, 2; a. fr.—Y. Sabb. XIX, beg. 16d כל מילה באחרה every subject in its proper place (not digressing); Y. Erub. VI, end, 24a כל מלא ומלא (not רמלא). Lev. R. s. 24; Y. Yeb. II, 3d מ׳ בישא something bad (euphem. for *pollution*); a. fr.—*Pl.* מִילִּין, מִילַּיָּא, מִילֵי, מִלֵּי. Targ. Y. Gen. XVIII, 2. Targ. Jud. XXI, 13; a. fr.—Ḥull. 139b אמר לי מ׳ חנינא said Ḥănina to me, These are (idle) words; ס״ד אלא אימא במ׳ you cannot mean that this is an untruth? But say, it was done through words (of charm, v. מִילְתָא); Ab. Zar. 38b.—Ned. 22a מ׳ דעזובה (Ar. דעזובה) things (actions) of an abandoned woman. Gitt. 29a, a. e. מ׳ לא ממסרן וכ׳ words cannot be transferred to a deputy, i. e. an order authorizing somebody is not transferable; ib. 71b מ׳ ממסרן וכ׳ an order is transferable. B. Bath. 77a אותיות מ׳ נינהו ומ׳ במ׳ וכ׳ letters (documents) are words (symbols of value) and words cannot be taken possession of by means of words (by a document of assignment, but the original document must be handed over); a. v. fr.—Erub. 2a סוכה דנפרישין מילי׳ (corrected in Ms. M. מִילָּתָא) *Succah* (Succ. I, 1) about which much is said (several disqualifications stated); מבוי דלא נפרשי׳ מִילַּי׳ *Mabuy* (Erub. I, 1) about which not much is said (only one disqualification is mentioned); Succ. 2a סוכה דנפרישי מִילָּתָא Ms. M. 2 (Ms. M. 1 מילה, ed. מִילָּתָא); דלא נפיש מִילַּי׳ (sing.).—מנא הני מ׳, מנא הני מילי׳ (abbrev. מה״מ) *whence is it proved?* Ḥull. 140a. Ib. 24b; a. v. fr.—הני מילי, v. הֵן.—מ׳ דשמיא *divine, religious affairs.* Keth. 105b; a. fr.—מ׳ דעלמא *secular, trivial affairs.* Sabb. 82a; a. fr.—[For other combinations see the respective determinants.]—V. מִילָּתָא.

מִילְדָא, מַיְלְדָא f. ch.=next w.—*Pl.* מִילְדָתָא, מִילְּדָתָא׳. Targ. Y. II Ex. I, 15 some ed., v. יַלְדָתָא.

מִילַּדְתָּא f. (b. h.; יָלַד) *midwife.* Ex. R. s. 1 וכי מ׳ אינה צריכה מ׳ וכ׳ does a midwife not need a midwife to deliver her?—*Pl.* מִילַּדְתּוֹת. Ib. ומי הדר חמי׳ and who were the midwives (Ex. I, 15); a. e.

מִילָּה I *oak*, v. מִילָּא I.

מִילָּה II *word, thing*, v. מִלָּה a. מִילָּא II.

מִילָּה f. (מוּל) *circumcision, circumcised membrum.* Sabb. 130a גזרה .... על חמ׳ the government decreed a prohibition against circumcision. Ib. XIX, 2 עושין כל צרכי מ׳ וכ׳ you may do on the Sabbath whatever is necessary in connection with circumcision (of a child on his eighth day). Ib. 24b, a. fr. מ׳ שלא בזמנה a circumcision not taking place on the eighth day. Ib. 118b במ׳ שלי at my membrum; Y. Meg. I, 72b bot. בְּמִילָתוֹ; a. v. fr.—[Targ. Cant. III, 8 חתימת מ׳ the seal of the covenant of circumcision.]—*Pl.* מִילוֹת. Y. Sabb. XIX, 17a מיכן לשני מ׳ וכ׳ from this (*himmol yimmol*, Gen. XVII, 13, *lammuloth*, Ex. IV, 26) we learn that the act of circumcision is a complicated one, one that of cutting &c.

מִילוּא, v. מִילּוּי, a. מְפַלֵּא.

מִילּוּט m. (מָלַט) *saving, delivery.* Pes. 118a מ׳ נפשות וכ׳ the delivery of the souls of the righteous from Gehenna (ref. to Ps. CXVI, 4).

מִלּוּט׳, מִילּוּטוֹמְיָא m. pl. (μελιτώμια, a denom. of μελίτωμα, not otherwise recorded) *sweet-cakes, confection.* Gen. R. s. 48. Y. Sabb. VI, 8c bot. מזבן מן אילין מלטומה (corr. acc., a. strike out מן) dealing in confection. Yalk. Num. 777 מיני מלטמיה; Pesik. R. s. 16 מלטוכים (corr. acc.; Pesik. Eth. Korb., p. 58a צניקי קדרה).

מִלּוּי, מָלֵי m. (מָלֵא) *filling, drawing water.* Par. VII, 2 המלאכה פוסלת במ׳ labor during the act of filling makes the water unfit (for the sprinkling ceremony). Tosef. ib. IV (III), 11. Y. Succ. IV, 54c bot. צריך שיהא מילוין לשם חגג the water must be drawn especially for the purpose of libation on the Festival. Bab. ib. 54a תמים אין תוקעין לא׳ וכ׳ on the Sabbath (during the festival of Succoth) the horn is not blown at drawing water for the altar; a. e.—V. מְפַלֵּא.

מִלּוּל, מִילוֹלָא, מְלִי m. (מַלֵּל) *speech.* Targ. O. Ex. IV, 10. Targ. Is. VI, 4; a. fr.

מִילוֹסָא m. (Pales of מלי; cmp. חוּלָסָא fr. חוּל) *space, area.* B. Bath. 67a מ׳ של חצר (Ms. O. מילוסה, Ms. R. מילוסירה; Ms. F. מילואס, v. Rabb. D. S. a. l. notes 60; 70) the area of the court (not the buildings around it, corresp. to אוּיר).—[*Pl.* מִילּוֹסָיָא, v. מְפַלֵּסָא.]

מִילְוָתָא* f. pl. (מֶלֵי; cmp. Syr. מלותא P. Sm. 2127) [*pitchers,*] name of *an aquatic plant bearing beans.* Y. Kil. I, 27a top (expl. שׁוּפָּה, q. v.).

מִילָּתָא, v. מִלָּתָא.

מִילְטְמִית, מִילְטְמִיא, v. מִילּוּטוֹמְיָא.

מִילִי, Pesik. Baḥod., p. 107b; Yalk. Ex. 286; Yalk. Ps. 796, v. פִּילִי, a. מִירִי.

מִילִי מ׳ מִילָה, read:

מִילִימְלָא m. pl. (μελίμηλα, melimela) *honey-apples, must-apples.* Y. Maasr. I, 49a top תפוחי מ׳ melimela apples; Tosef. ib. I, 1 מי נמלה (corr. acc.).

מִילִירְדִים, Pesik. R. s. 21, read: כִּירְיָאדִין, or מִירְיָאדִין.

מִילְךְ, Sabb. 150a Ar., v. מַלַּךְ.

מִילְכָּתְנוּתָא, מִילְכָּתָא, מִילְכָּנָא, מִילְכָּא, מִילַּךְ, v. מַלְכוּת, מַלְכָּה׳.

מֵילָל m. (מָלַל I) *broken down.*—*Pl.* מֵילָלִין. Snh. 66a, v. אוּמָלָל.

מִילָּלָא, v. מְלָלָא.

מִילְמְרִין, v. next w.

מִילָן m. (μέλαν, τὸ) *black pigment, ink.*—*Pl.* מִילָנִין. Gen.

R. s. 1 טלו מ' וקלמרן וכ' carry this 'pen and ink' for my son; Yalk. Num. 766 מילמרין וקלמרין (corr. acc.); Y'lamd. to Num. XXIII, 9 quot. in Ar. מלן וקלמרין.

מִילָנִי f. (μελανός, ἡ S.=μέλας, μέλαινα) *dark-colored.* Y. Ab. Zar. I, 39c top, v. אִירְמִירָא.—[Ar. s. v. מל 13 quotes: כמילנית, כמילניא, כמילניה, read: כְּמִילָנִין, v. preced.]

מִילָסָא, v. מִלַּיסָא.

מִילְפְּפוֹן, מְלִ' m. (μηλοπέπων) *an apple-shaped melon, cucumber-melon,* prob. the fruit *squash* (v. Sm. Ant. s. v.). Kil. I, 2 חקישות וחמ' וכ' (Ms. M. הקרשות וחמלפפין) cucumbers and melopepons are not forbidden as mingled seeds (כִּלְאַיִם); Ter. II, 6. Y. Kil. I, 27a bot. . . . לפום כן בלישנא יוני מ' . . . (not יונא) therefore (because it is a hybrid product of apple [μῆλον] and pepon [σίκυα πέπων] they call it in Greek melopepon. Tosef. Shebi. V, 3 (missing in ed. Zuck.) עיקר חמלפפרן (Var. חבלבסרן) the real fruit melopepon (contrad. to leaves). Tosef. Ukts. II, 10 מלפרן (Var. טלפרן; corr. acc.). Ib. 14 מלפפרן. Tosef. Toh. V, 4 מלפפן.—*Pl.* מִילְפְּפוֹנִין, מִילְפְּפוֹנוֹת, מְלִ'. Tosef. Kil. I, 1. Ter. VIII, 6; a. e.—Yalk. Koh. 968 אפי' . . . מלפפונין וכ' even melopepons in Nisan were not absent from Solomon's table; Tanḥ. Yithro 7 מלספנון; ed. Bub. 5 בילפפונין (corr. acc.).

מִילְפְּפוֹנָא, מְלִ' ch. same. Snh. 110a ומיטלל לכו כי מ' Ar. (ed. כפותא) he knocks you about like a melopepon.—*Pl.* מְלַפְּפוֹנַיָּא. Targ. Y. I Num. XI, 5 (Y. II מלפניא, corr. acc.; h. text אבטיחים).

מִילרִין, מִילרִיא, Y. Ab. Zar. I, 40a, v. בלרין.

מִילַת, מְלַת f. *oak,* v. מִילָא I.

מֵילַת, מֵילָה f. (מָלַל II) [*something soft and thick,*] 1) *lock of wool, wool, down.* Ḥull. 50b; 52b (expl. כרס מקום שאין בו מ' (הפנימי that portion of the stomach which has no downy lining. Tosef. Sabb. IV (V), 1; Y. ib. V, 7b bot. כבונות למי', v. כָּבַן; Bab. ib. 54a. Ib. 10b; a. e.—*Pl.* מֵילָתִין, מֵילִ'. Koh. R. to I, 9 מילתן (corr. acc.), v. גָּוָז.—2) *ear-lap.* Sifré Deut. 122 אין רוצעים אלא במלת the slave's ear must be bored through in the lap only; Bech. 37b; Kidd. 21b במילתא; Y. ib. I, 59d top [read:] דרש רבי יהודה בירבי מן המ' דיה נרצע.—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 40 במלָתָיו (not תין . .), expl. in a gloss זה מקום הנזם hanging on his ear-laps.

מֵילָתָא, מֵילַתָא ch. same (interch. with מִילָא) 1) *fine wool,* also *a cloak of fine wool.* Targ. Ez. XXVII, 18 (v. פְּרִינָא). Targ. O. Gen. XLIX, 11, v. מִילָא I; a. e.—Snh. 44a; M. Kat. 28b, v. אִסְטָלָא.—*Pl.* מֵילָתִין. Targ. Esth. I, 6. Targ. Lam. II, 20 ed. Lag. (ed. מְלָתַיְהוּ, read: מֵילָתַיְהוּ).—מֵילָתָא. Sabb. 10b, v. לְבֵּשׁ.—2) *ear-lap.* Kidd. 21b, v. preced.

מִילְתָא, מִלְתָא f.=מִילָא II, *word; thing, affair* &c. Targ. Prov. XXV, 15. Targ. Y. Num. XXXI, 8 מ' דקוסמין (not מִלְתָא) some sorcery; a. fr.—Bets. 38a דאימא מ' דחתקבל לאו מ' what I said that..., was nothing (was not correct).—Tem. 4b, a. fr. כל מ' דאמר וכ' anything that the Law says not to do, if done &c., v. חֲנִי. Shebu. 34b; a. fr. כל מ' דלא רמיא וכ' a thing in which one has no interest, is not noticed exactly. Ab. Zar. 18a זילא בר מ' וכ' it is something disgraceful to me that &c. B. Mets. 114b; Taan. 21b, v. דָּחַק. Sabb. 81b אמרה אירתי מ' she spoke a word (magic spell). Gitt. 30a, v. אֲבַן. Ab. Zar. 66b; a. e. ריחא מ' הרא the flavor (of a forbidden thing) is something substantial (fit to affect ritually the substance receiving it). Gitt. 52b מ' בעלמא וכ' it is merely a favor he does the court; a. v. fr.—מנהני מילי=מנא הא מ', v. מִילָּא II. Ḥull. 10b; a. fr.—Esp. עבד מ' (euphem., sub. דאסירותא) *to let blood; to be bled.* Taan. 21b כי הוה עביד מ' when he (the surgeon) bled a person. Ḥull. 111a ביומא דעביד מ' on the day he was bled (Rashi: ביומא דמ').—*Pl.* מִילָּתָא, v. מִילָּא II.

מַיִם m. pl. (b. h.; cmp. מָהָה) *water, fluid; secretion; solution.* Constr. מֵי; *pl.* מֵימוֹת, constr. מֵימֵי. Snh. 108a גלגל חצין שדומה למ' the eye-ball which (in restlessness) resembles water, v. גָּלְגַּל. Par. VIII, 9 חמ' המוכרים וכ' smitten waters (springs or lakes formed through a catastrophe, v. Snh. l. c.). Ib. חמ' המכוברים, v. כָּזַב; a. v. fr.—מ' ראשונים, מ' אחרונים &c., v. respective determinants.—מֵי פירות *juice of fruits* (wine, date-honey, &c.). Pes. 35a, sq.; a. fr.—מֵי רגלים *urin.* Ker. 6a; a. fr.—בֵּית המ' *urinary.* Meg. III, 2; Y. Ber. II, 4c bot.—Ḥag. 3a מֵימֶיךָ אנו שותין we drink thy water, i. e. we depend on thy teaching; B. Mets. 84b מֵימֵיהֶן אנו שותין; Hor. 14a; a. e.—Taan. 16a כל מימות וכ' all the waters of the world; a. fr.

מ״ים, *pl.* מֵימִין, v. מ״ם.

מִימוֹס, v. מוּמוֹס.

מֵימֵי, מֵימוֹת, v. מַיִם.

מֵימַר m. ch.=h. מַאֲמָר, 1) *word, command.* Targ. Gen. XLI, 44. Targ. Ps. XIX, 4; a. fr.—2) (hypostatized) מ' (דְּיָ) the Word, i. e. *the Lord* (used in Targum to obviate anthropomorphism). Targ. Gen. III, 10. Targ. Y. ib. 9; a. v. fr.—לְמֵימְרָא, v. אֲמַר.

מִימְרַס, Cant. R. to VII, 9, v. מוּמוֹס.

מִימַשׁ, v. מְמוּשׁ.

מִין I *from,* v. מִן.

מִין II m. (b. h.; cmp. מַאן, מָה) *kind, genus, species.* Peah II, 5 מ' אחד one kind of seed. Ter. II, 4 אין תורמין מ' על שאינו מינו you must not separate T'rumah from one species to redeem fruits of another species. Ib. 6 . . הקרשות מ' אחד cucumbers and melopepons are considered as the same species. Bicc. III, 10 תוספת הבכורים מ' במינו what you add to the legally required quantity of first fruits must be of the same species; what is used for decorating the first fruits, מ' בשאינו מינו must be of a different kind. —Ḥull. 100a, a. fr. מין במינו לא בטיל, v. בָּטֵל. Ib. 97b, a. fr. מ' בשאינו מינו a heterogeneous mixture (of forbidden and permitted things); a. v. fr.—*Pl.* מִינִין, מִינִין, constr. מִינֵי. Peah l. c. זרעה שני מ' if he planted on it two different

seeds. Ib. שני מיני חטים two kinds of wheat. Naz. VI, 1 שלשה מ׳ אסורין וכ׳ three kinds of prohibitions exist with reference to the nazarite.—שִׁבְעַת המ׳ the seven products of Palestine (Deut. VIII, 8). Bicc. I, 3; a. fr.—חמשת המ׳ the five species of grain (wheat, barley, rye, oat and spelt). Ned. VII, 2; a. fr.—(שבלולב) ארבעה מ׳ the four species of the festive wreath, v. לוּלָב. Men. III, 6; a. fr.—כְּמִין *something like, in the shape of, of the nature of.* Ker. 5b כמ׳ נזר drawing the shape of a crown; כמ׳ כי, v. כי. Ib. כמ׳ שתי טיפין וכ׳ two drops of oil looking like pearls. Taan. 8b; a. v. fr.

מִין III m. (preced.) [*a peculiar person,*] *sectarian, infidel.* Ab. Zar. 65a הרי הוא כמ׳ שבאומות he is legally treated like an infidel of the gentiles, i. e. like a gentile that has rejected the gods of his people.—Esp. *Min*, a Jewish infidel, mostly applied to *Jew-Christians* (and in editions controlled by censors, often substituted by כותי, צדוקי &c.). Hor. 11a להכעיס הרי זה מ׳ Ms. M. (ed. צדוקי) if he eats forbidden fat in a defiant manner (v. כָּעַס), he is a Min; ib. (another opin.) איזהו מ׳ כל העובד ע״ז who is a Min? (A Jew) who worships idols.—Gitt. 45b ס״ת שכתבו מ׳ a book of the Law written by a Min, contrad. to נכרי; a. fr.—*Pl.* מִינִין, מִינִים. Y. Ber. IX, 12d bot. המ׳ שאלו את וכ׳ the Minin asked R. Simlai &c. Tosef. B. Mets. II, 33 המ׳ והמשומדים והמסורות the Minin, the apostates and the informers; Ab. Zar. 26b (Rashi: idolatrous priests, Jews or gentiles); a. fr.—בִּרְכַּת הַמּ׳ the (twelfth) section inserted in the Prayer of Benedictions and containing an imprecation against the Minim. Ber. 28b, sq. (ed. הצדוקים); a. fr.

מִינָא I ch. = h. מִין II. Targ. Y. Lev. XI, 4.—Hull. 79a מ׳ דאמה the species to which its (the mule's) mother belongs. Ib. כולהו חדא מ׳ נינהו all of them are considered one species (independent of their parentage). Ib. 66a דמינֵיה that which is of the same kind, דלאו דמינֵיה that which is of a different kind; a. e.—*Pl.* מִינִין, מִינַיָּא, מִינֵי. Targ. Y. Lev. XI, 13. Targ. Koh. II, 5.—[Y. B. Kam. IX, 6d bot. מיני עמר, v. מָנֶה.]

מִינָא II, מִינָאָה, מִינַיי, מִינָיָיא ch. = h. מִין III. Ber. 58a Ms. M. (ed. צדוקי). Y. Snh. VII, 25d top חמתון חד מינייר וכ׳ a certain Min saw them, and said what he said (a conjuration). Ib. מי נפיק אהן מינייא when that Min came out. Ib. bot. חד מ׳ נסיב צרור וכ׳ a Min took up a pebble and threw it up &c.; a. fr.—*Pl.* מִינָאֵי, מִינַיָּיא, מִינֵי. Koh. R. to I, 8 עבדון ליה מ׳ מִלָּא the Minin did something (some sorcery) to him. Ab. Zar. 4a משתבח... למ׳ וכ׳ R. Ab. praised R. S. to the Minin (in office) as being a great scholar; a. fr.—[Sabb. 133b bot. שב מינאי, read מָנָאֵי, v. מָנֶה.]

מִינָא III pr. n. m. *Mina.* Y. B. Mets. V, beg. 10a ר׳ בא בר מ׳ (v. Fr. M'bo p. 66b).—[Y. Ber. I, 3d top שמואל בר מ׳, ed. Lehm. אינייא, read אינא, v. Fr. ib. p. 125b.]

מִינְגְנִי, v. נָאגְנָא.

מִינְהָג, מִינְהָגָא v. sub. מִנְהָ׳.

מִינּוּי, מִנּוּי m. (מָנָה) *appointment* to office, *ordination.* Y. Snh. I, 18c bot. (ref. to Ez. XIII, 9 ובכתב בית וכ׳) זה המ׳ that means the ordination (of teachers). Ib. 19a bot. [read:] מ׳ מִינּוּיוֹ its (his) appointment is valid. Y. R. Hash. II, 58b top לעיבור הולכין אחר המ׳ to proclaim an intercalation we go by the dates of ordination (the oldest graduate voting first); Y. Snh. I, 18c המינויין (corr. acc.).—Y. Hor. III, end, 48c אבל למ׳ ראי וכ׳ but in ordination 'those seeing the face of the King (the Nasi) are those seated first in office' (an adaptation of Esth. I, 14), i. e. the scholars of Tiberias, as the seat of the Nasi, have the preference to those of the South; Esth. R. to I, 14 ברם במי׳. Num. R. s. 15, end מ׳ הזקנים the appointment of the elders; a. fr.

מִינּוּי, מִינּוּיָא, מִנּוּיָיה ch. same. Targ. II Chr. XXXI, 13.—Y. Snh. I, 19a bot. תמן קרין למ׳ וכ׳ there (in Babylonia) they call the ordination *s'mikhutha* (v. סְמִיכוּת); a. e.—*Pl.* מִינּוּיִין. Y. Taan. IV, 68a הוה ממני תרין מ׳ ordained only two (each year); Koh. R. to VII, 7 מנאין (read מינּוּיין).

מִינּוּנִי, v. מוֹנִינִי.

מִינּוֹק, מִינּוֹקָא, מִינ׳ m. (יָנַק) *child, boy.* Targ. Y. II Num. XI, 12 (Y. I מְרַבְּיָא).—Y. Sabb. XIV, 14d צואה דמיינוק יבישה dry excrements of a child. Y. M. Kat. III, 81d bot. חמת ... לחד מ׳ וכ׳ she saw a teacher strike a child too severely. Gen. R. s. 87; Yalk. ib. 145, v. פַּתְיָא I. Y. Sabb. I, 3b מִינּוֹקֵה his child; a. fr.—*Pl.* מִינּוֹקַיָּא, מִינּוֹקֵי, מִינ׳. Y. Snh. VII, 25d, v. גַּבְשׁוּשִׁיתָא. Y. Ber. II, 5a top, v. לִבְדָּא. Lev. R. s. 37 דמ׳ מקלקלי וכ׳ with which the children make sport &c.; a. e.

מִינּוֹקְתָּא f. (preced.) *girl.*—*Pl.* מִינּוֹקְיָיתָא. Pesik. R. s. 3, beg. כהדא ספירא דמ׳ (not תרין...) like the ball of the girls (= h. כדור של בנות, v. כַּדּוּר).

מִינוּת f. (מִין III) *heresy, infidelity.* Tosef. Hull. II, 24 נתפס על דברי מ׳ was arrested on the charge of heresy (suspicion of being a Jew-Christian). Ib. שמא . . . . דבר של מ׳ וכ׳ perhaps one of the Minin told you some interpretation in their style, and it gave thee pleasure?; Ab. Zar. 16b bot. שמא מ׳ בא לידך (insert דבר); Koh. R. to I, 8. Meg. IV, 8 (24b) הרי זו דרך המ׳ (Bab. ed. הקראים, Ms. M. המ׳) such is the manner of the Minin; ib. דרך החיצונים (Ms. M. המינות, corr. חיצונה, v. Rabb. D. S. a. l. notes 100, sq.). Ib. 9 דרך המ׳; Ber. V, 3 (34a) דרכי מ׳ early eds. (ed. טעות, missing in Mishn. a. Y. ed.). Lev. R. s. 28, beg.; Koh. R. to I, 3; XI, 9 דברים שהן מטין לצד מ׳ words which manifest an inclination towards *heresy*; a. e.

מִינְטַר, v. מִנְטַר.

מִינְיוֹמִי, v. מִנְיוֹמִי.

מִינִיא, Y. Snh. I, 18c top ממ׳, read: מִמִּינָּיָיא.

מִינַּיִין, מִינַּיִן, v. מִן h.

מִינְיָין, מִינְיָינָא, מִינְיָן, מִינְיָנָא, v. sub מִנְיָ׳.

מֵינִיקָה, v. יָנַק.

מֵינִיקוּת, מֵינִי, f. (יָנַק) *nursing.* Y. Nidd. I, 49ᵃ bot.; ib.ᶜ top ימי מֵינִיקוּתָהּ the time during which she nurses; Bab. ib. 36ᵃ; 10ᵇ; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5, v. מֵינָקֶת.]

מֵינֶקֶת, v. מֵינָקֶת.

מֵינָקֶת, v. יָנַק.

מֵינָקְתָּא, v. יָנַק.

מֵינָן *whence?*, v. מְנָן.

מֵינַס m. (אֲנַס) *oppression, violence.* Targ. Is. X, 1 (h. text אָוֶן).

מֵינָקָא, מֵינִי m. name of an *undergarment* (perh. a corrupt. of manica = tunica manicata). Targ. Esth. VIII, 15 (some ed. מִינָקָא).

מֵינַקוּתָא f. ch.=h. מֵינִיקוּת. Lam. R. to I, 1 רבתי ירחי מ' .... עשרין twenty-four months of nursing.

מֵינֶקֶת, מֵינָקֶת f. (b. h.; יָנַק) 1) *a woman giving suck, wet-nurse*, v. יָנַק.—2) (v. אָנַק) *siphon, tube; small cup.* Kel. IX, 2. Ab. Zar. 58ᵃ קדח במ' tapped with a siphon. Kel. XIV, 2 עשה בראשו מ' if he put a knob (cup) on the top of the cane. Tosef. ib. B. Mets. IV, 5 מינקות שעשאה לתוחת וכ' ed. Zuck. (R. S. to Kel. XIV, 2 מניקת) a cup which one put under a door (as a pivot). Tosef. Dem. III, 6 מניקת ed. Zuck.; Y. ib. II, 22ᵈ bot. מנרקת.—Y. Ab. Zar. IV, 44ᵇ top מינקת.—[Pirké d'R. El. ch. XLIII מ' ראשו, v. מְנִיכָה.]—*Pl.* מֵינִיקוֹת, מֵינָ'. Tosef. Zeb. I, 12 בין במ' ed. Zuck. (ed. מְנִיקוֹת) or when he made the libation out of tubes.—V. מְנַקְיוֹת.

מ' חֲזִירָא, מֵינְקַת (read חֲזִירָא or חֲזִירְתָּא) f. (יָנַק) [*sucker of animals,*] *hedge-hog.* Targ. Y. Lev. XI, 30, v. יָרְבָּא.—V. פֻּלְיָרִית.

מֵינָתָה, מֵינְתָא m. (mentha, μένθα) *mint.* Ukts. I, 2 (Mish. ed. הַמִּירְתְּנָא, corr. acc.; Var. in R. S. a. l. אַמִּירְתָּא q. v.). Y. Dem. II, 22ᶜ bot.

מֵיס, v. מְאִיס.

מֵיסָא, v. מְסָא.

מֵיסָא, Y'lamd. to Num. I, quoted in Ar., v. מִיסּוֹן.

מֵיסַב, מֵיסַב, מֵסַב, מֵסַב m. (נְסַב) *taking, lifting up.*—מ' אפין=h. משוא פנים, *partiality.* Targ. Y. Ex. XXIII, 3; a. e.—Targ. Y. I Gen. IV, 8 (not מיחוב). Targ. Prov. XXVIII, 21 מ' באפי (read: אַפֵּי).—מ' ומיתן taking and giving, *dealing.* Targ. Is. IX, 4.

מֵיסֵב, v. מֵסֵב.

מיסון, read:

מִיסּוֹן m. (μέσος -ον,) *middle.* Lam. R. to I, 1 רבתי במ' דאורתא (7 חד מאת') in the middle of the road. Ib. במ' דתנורתא Ar. (ed. במצעי) in the middle of the shop.

מִיסּוֹן m. (missus) *course* at dinner. Tanh. ed. Bub. B'resh. 2 מ' מ' course after course.—*Pl.* same. Ib. במה מ' חידה לך how many courses had you?—Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar. כמה מיסא (corr. acc.).

מִיסְטוֹרִין, מִיסְטוּרִין, v. sub מְסָט'.

מִיסִּין, מִיסִּים, v. מַס.

מִיסִיק, v. מָסִיק.

מִיסְכִּ־, v. מְסָכ'.

מִיסְמִס *semissis*, v. מְסִרְמִיס.

מִיסמרא, v. מַסְמְרָא.

מִיסָן, Y. Gitt. I, 43ᵇ, a corrupt., prob. for כַּעֲסָן (כְּעַס) *hot-tempered.* [Comment.: =אסיא *physician*,—does not fit the context.]

מִיסְפָּק, v. מְסִפָּק.

מִסַּק, מִיסַּק m. (נְסַק) *rising, (sun-) rise.* Targ. Ps. XXII, 5. Targ. Cant. III, 6, a. e., v. קְרִיצָתָא.

מִיסְרָא f. (אֲסַר) *bunch.*—*Pl.* מֵיסָרָן. Y. Shebi. II, 34ᵃ bot., v. לוּבִי.

מִיסְרָךְ* m. (סוּר) *seducer, tempter.* Pes. 107ᵃ Ar., v. פְּרִיס h.

מִיסְתוּ, מִיסַּת, v. מְסָת, מְסָתוּ.

מִיסְתּוֹסִיס f. (μίσθωσις) *lease, rent.* Y. Pes. VI, 31ᵇ bot. מיסתיו (corr. acc.); v. אוֹנִי I.

מִיסְתָּרְיָא, מִיסְתָּרְתָּא, v. sub מְסָת'.

מיסתוסיס, v. מִיסְתּוֹסִיס.

מִעוּט, מִיעוּט m. (מְעַט) 1) *reduction of size, the space reduced.* Erub. 77ᵃ אם יש במיעוטו וכ' if the reduction of the height (by lowering the wall or raising the embankment) extends over four handbreadths; כנגד חמ' only as far as the reduction extends.—2) *minority.* Y. Pes. VII, 34ᶜ bot. כרוב או כמ' (not כרוב' במ') do we treat the case as if it were a majority (of unclean persons), or as if it were a minority? Ib. אין תימר כמ' (not במ') if you will consider it a minority. Y. Kidd. I, 59ᵇ top. Yeb. 119ᵃ מ' מפרלות a minority of women miscarry; a. e.—3) *the least of.* R. Hash. 11ᵃ; Yeb. 42ᵃ; Nidd. 38ᵇ (ref. to I Sam. I, 20) מ' תקופות וכ' the least of *t'kufoth* (plural number) is two (seasons, of three months each), the least of *yamin* is two days; a. e.—4) *narrowing qualification, limitation.* Yoma 43ᵃ; B. Kam. 86ᵇ, a. fr. חוץ מ' אחר מ' ואין מ' אחר מ' אלא וכ' this is a limitation following a limitation, and a double limitation serves to widen the scope (because the repetition indicates that no limitation is meant, but only an exemplification); Y. Peah V, end, 19ᵈ (corr. acc.). Y. Hor. I, beg. 45ᶜ מ' אחר מ' אחר מ' three successive limitations. Lev. R. s. 24, end ת"ל רק לשון מ' it says 'only' (Deut. XXVIII, 13) which intimates a limitation; a. fr.—*Pl.* מִישׁוּטִין, מִישׁוּטִים, מְע'. Tosef. Shebu. I, 7 הידה דורש ריבויין ומ' interpreted the Bible texts with a view to

Tanh. Mick. 10 (ref. to מָצָא, Ps. XXXII, 6) יִתְפַּלֵּל עַל מִ' חֲנִ' let him pray that he may be spared the agony of death.—מִ' הַיּוֹם [*the pressing through of the day,*] *sunrise* and *sunset.* Gen. R. s. 92 (ref. to Ps. l. c.) לְעֵת מִ' הַיּוֹם at evening-time; Y. Ber. IV, 7[b] bot. לְעֵת מְצִיאָתוֹ שֶׁל יוֹם (*pl.*) at morning and at evening, v. הֶמְהוּם.—מִ' הַדִּין *final* (*exact*) *judgment* (after death); מִ' הַחֶשְׁבּוֹן final count (of sins). Gen. R. l. c.—*Pl.* מְצִיאוֹרִין, with suffix מְצִיאוֹרָיו (cmp. מְנִיאוֹרָיו for מְנִיאוֹרָיו *s.* v. מָנָה); v. *supra.*

מְצִ', מְרְצוֹעַ m. (מָצַע) *middle, midst.* Targ. Job VII, 12 (Ms. מִירְצָע). Targ. Y. Deut. XXIII, 11.

מְצִ', מְזַצְטְרָא m. (μύστρος, -ον) *spoon.*—מִ' מְכַרְכִּין (v. מָכַר) *mystromacherion,* an instrument having a spoon on one side and a knife on the other (cmp. Sm. Ant. s. v. Cochlear). Lev. R. s. 33, beg. (ref. to Prov. XVIII, 21) תַּרְגֵּם עֲקִילַס מִ' מִ' וְכִ' Aquila interpreted it, 'a spoon-knife', death on one side and life on the other; Yalk. ib. 661 מְצִיטְאָר מִ'; Yalk. Ps. 768 מְצִטְרוֹ וּמִ' (read: מְצִטְרוֹמִ').

מִיצְטְרוֹ, Sabb. 154[b], v. צְרָא.

מְיַצְלָתָא, v. מְצִילְתָּא.

מְצִ', מְרְצָעָא m.=מְרְצוֹעַ. Targ. Y. Num. XVII, 12, sq. (ed. Amst. מְצַע). Targ. Y. I, ib. XXII, 24. Targ. Y. I Ex. XIV, 27; a. fr.—B. Mets. 108[a] [read:] בְּמִ' דִּנְכְסֵיהּ (Rashi: בְּרִי מִירְצָעֵי) in the centre of his (the seller's) land).

מִירְצָעָא, מִירְצָעָא m. (=מִצְרָעָא) *central, middle, between extremes.* Targ. Y. Lev. XIV, 17, v. גְּרִירָא.—Ned. 31[b] top וּבִרְיָא מִ' (R. N. מִצְרִיעָא) middle goods (holding the mean between goods which the seller is anxious to get rid of, and such as are sought after eagerly); v. חֲרִיפָא.—*Pl.* מִירְצָעֵי, מִרְצָעֵי. Targ. II Chr. VI, 18 (ed. Lag. מְצִירְעָאֵי). —Ber. 18[b]. Ker. 6[b] בְּמִ' in between (the other ingredients). B. Mets. 108[a], v. preced.—Naz. 56[b] מִ' לָא אַמְרִינַן those intermediate in the chain of tradition need not be mentioned (only the first and the last). V. מְצִירְעָא.

מִירְצָף, v. צוּף.

מִירְצַר 1) part. Hif. of צָרַר q. v.—2) *pathway, narrow, balk,* v. מְצַר.

מִירְצָרְאָה, מִירְצָרָא, v. sub מְצִ'.

מִירְק, *Pa.* מִירֵק, v. מוּק.

מִירְקַל, מִירַקַּל, v. קָלַל.—[Y. Dem. III, beg. 26[a] מִ' בִּלְשׁוֹן, read: מְקַלְקֵל.]

מִקַּם, מִירְקַם m. (קוּם) *standing.* Targ. Josh. IV, 3 אַתַּר מִ' (h. text מִצְבָּר).

מִירְקָמוּת, v. מְקָמָא.

מִירַקַּן (מִירְק; cmp. הַאֲבַן) *to mock.* Targ. Ps. CXIX, 51 מְמִירְקְנִין ed. Lag. (ed. נָן . . ., נַן . . .).

מִירַקַּר m. (קָרַר) *cooling.* Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 18; Sabb. 151[b] כְּלֵי מִ' cooling vessels (glass &c.). Ib. 53[b] אֵין מִ' לִבְהֶמְתּוֹ cooling (as placing in water) is not gener-

widening and narrowing the limits of the respective laws. Y. Sabb. VII, 10[b] אֶלָּא חֲרֵי אַלּוּ מִ'וְכִ' *akh* and *hu* (Ex. XII, 16, are limiting qualifications intimating that you must not cut, grind &c. (on the Holy Day). Y. Ber. IX, 14[b] bot., v. אַךְ I; a. fr.

מִיעוּטָא ch. same. Erub. 77[a] אִי אִיכָּא מִ' if the reduction has any effect. Yeb. 119[a] סְמוֹךְ מִ' דְּמַפְּלוּת וְכִ' add the minority of miscarrying women to the half of female births, and the male births will be a minority. Ḥull. 6[a], a. fr. חָרִישׁ לְמִ' takes into consideration the minority (the possibility of the rarer cases). Yeb. 119[b], a. e. מִ' דְּמִ' לָא חָרִישׁ a minority of a minority he does not take into consideration. Kidd. 80[a] מִ' כְּמָאן דְּלֵיתָא דְּמִ' a minority is considered as non-existent.—*Pl.* מִיעוּטֵי. Snh. 45[b], sq. דָּרִישׁ רִיבּוּיֵי דְּמִ', v. preced.

מִיעַיִן, מִיעַיִם, v. sub מֵעַ'.

מִיעִין, v. עַיִן.

מִיעִירְקָא, v. מְעַרְקָא.

מִיעְלָא, מִיעֲלֵי, מִיעֲלָא, v. מְעָלָא.

מִיפְחַזְנָא (a feigned part. Ithp. of פּחז, denomin. of פַּחִז, a substitute of פּוּרִז which again is a substitute of נוּדִּר, v. כִּרְנוּר) *I will be a paḥiz.* Ned. 10[b] מַאי מִ' how is it, if one says *mipp'ḥazna* (for *mipp'zihna*)?

מִיפַּטְרָא, v. מְפַטְרָא.

מִיפַּךְ, v. אֲפַךְ.

מִיפְסַלַּת, מִיפְסוֹלַת, v. מְפַסְלְתָּא.

מִיפְקָא, מִיפָּקָא m. (נְפַק) 1) *exit, end.* Targ. Ex. XXXIV, 22 (ed. Berl. מִיפָּקָה; cod. 7 מַפָּקָה; oth. מִפְקָא, מַפְקַת; v. Berl. Targ. O. II, p. 31); ib. XXIII, 16.—*Pl.* מִיפְּקֵי, מִפְקֵי. Y. Ter. VIII, 46[b] bot., sq. בְּמִ' שׁוּבְתָא = h. מוֹצָאֵי שַׁבָּת, v. מוֹצָא III. —2) *going out,* v. מַעֲלָא.

מְיַץ *to suck,* v. מוּץ.

מִיץ m. (b. h.; מוּץ) [*that which is won by squeezing,*] *juice.* Y. Naz. I, 51[b] מִ' שֶׁל עָרְלָה the juice of 'Orlah fruits (v. עָרְלָה).

מִיצַב, v. מַצָּבָא.

מִיצָּה f. (מוּץ) [*that which is squeezed in,*] *the joint* or *collar* of reeds, stalks &c. Kel. IX, 8 מִ' שְׁנִירַת שֶׁל שִׁיפּוֹן the second joint of a stem of oats; שֶׁל קָנֶה . . . מִ' of reeds.

מְצִ', מִירְצוּר m. (מָצָה) 1) *squeezing, wringing out* (of the blood of the sacrifice). Zeb. 52[a]. Ib. 65[a]; a. fr.—2) (cmp. בִּירוּר) *exact measure.* Bets. III, 8 אַף בְּחוֹל . . . מִפְּנֵי חַמְדוּת מִ' in week-days he did the same (filled the measures beforehand) for the sake of exact measure (in order to allow the liquids to settle). Ib. 29[a] they collected three hundred *garab* of oil מִמִּ' חַמְדוּת as the surplus in his accounts realized from the remnants in the measures; Tosef. ib. III, 8 (v. ed. Zuck. Var.).—Trnsf. מִ' חִנְפֵּשׁ [*the squeezing of the soul out of the body,*] *agony of death.*

ally done to beasts (unless they are sick).— [Part. *Hif.* מֵיקַר, v. קָרַר.]

מֵירָא *myrrh*, v. מוֹרָא.

מֵירְדָא, v. מֵרְדָא.

מֵירְת, Yalk. Zeph. 567, v. מוֹרָא II.

מֵירוּג m. (denom. of מְאָרֵג, v. אָרַג) *selecting the green and tender onions in the bed.* Y. Peah III, 17c top ואי דינו מ' and what is *merug?* [Ib. דמֵירוּג, read: דמְאָרֵג, v. אָרַג.]

מֵירוֹן, v. מֵרוֹן.

מֵירוּק m. (מָרַק) *polishing, finishing.* Pesik. Nah., p. 127a דבריכם צריכין מ' your words require polishing (are incomplete).—Euphem. *sexual gratification attended with effusion of semen.* Yeb. 55b.

מֵירוּק, Tosef. Dem. IV, 13, v. מֵרוֹן.

מֵירוּר m. (מָרַר) *embittering, hard labor* (with ref. to Ex. I, 14). Num. R. s. 3 the family was called M'rari, על מ' (שם) an allusion to their bitter task (of carrying the wooden material of the Tabernacle). Pesik. R. s. 15 מרים לשון מ' . . . Miriam intimates the bitterness (of slavery); Yalk. Cant. 986. [Cant. R. to II, 11, a gloss.]

מֵירְטוֹם m. (מָרַט) *a bird that has lost its feathers.* Y. Meg. I, 72b.

מֵירְיָאדִין, מֵירִי מ' (μυρι-μυριάδες) *ten thousand times ten thousand.* Pesik. Bahod., p. 107b; Yalk. Ps. 796 (corr. acc.); v., however, כִּירְלִי.

מֵירִין, Tosef. Neg. III, 10 ed. Zuck. (Var. מֵירִידִין), read: וּמְמוֹרְדִין, v. מָרַד II.

מֵירָס, מֵירָם, v. הֲמִירָם.

מֵירְסִינְטוֹן m. (μυρσινᾶτον, S. = Lat. myrtatum) (*wine* or *oil*) *flavored with myrtle-leaves.* Y. Shebi. VII, 37b (some ed. מור').

מֵירַע *weakening*, v. מֵרַע.

מֵירְעָא *pasture*, v. מַרְעֵי I.

מֵירְקוּ, Tosef. Mikv. VI (VII), 13 ed., read with ed. Zuck. סִירְקוּ, v. סָרַק.

מֵירַת, מֵרַת m. (ירת, as תֵּירוֹשׁ fr. ירש, v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 568[1]) *must, juice.* Targ. Y. Deut. XXIX, 5 (h. text שכר). V. מְרִית.

מֵישָׁא I pr. n. pl. (v. next w.) *Mesha,* 1) a place in northern Galilee (v. Hildesh., Beitr. p. 38). Tosef. Shebi, IV, 11 ed. Zuck. note (Var. מֵירָשָׁא).—2) M. in Babylonia, in the district of Mesene, v. מֵישָׁן. Y. Yeb. I, 3b; Y. Kidd. IV, 65d top. Gen. R. s. 37 מֵישָׁה (identified with מֶשָׁא, Gen. X, 30; Targ. מֵישָׁא, מֵיסָא). [Talm. Bab. מֵישָׁן q. v.]

מֵישָׁא II, **מֵישָׁע** (מיאשא, מיאשע) pr. n. m. *Mesha* (= משחא, v. Nöld. Mand. Gr., p. 64), name of several persons. Erub. 13b לא ר' מאיר . . . אלא מיישא Ms. M. (ed. נהוראי, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. מֵאִיר. Peah II, 6 מישא Y. ed. (Ms. M. מיי; ed. מיא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Naz. 56b מיא'.—Hull. 121a מיי'. Y. Orl. I, 61a bot.; Y. Maasr. V, 51d top.—Y. Sabb. I, 3a bot.; Y. Ber. II, end, 5d ישא (corr. acc.).—Ib. 4c bot. M., grandson of R. Joshua b. Levi.—Y. Sabb. I, 2c top.—Y. Naz. IX, 57d bot. M., son of R. Jeremiah.—Y. Pes. IV, 30d top בני מ' members of the Mesha family.

מֵישַׁבְקָתָא, v. מַשַׁבְקָא II.

מֵישָׁן, v. מֵישָׁן.

מֵישׁוֹר m. (b. h.; יָשַׁר) *plain, level; common* (cmp. בְּקָעָה). Yoma 75a (play on מישרים, Prov. XXIII, 31) ערוות כולן דומות עליו כמ' all forbidden connections appear to him like a common (to which all have access). Ib. כל העולם . . . כמ' the entire world appears to him like a common (he disregards other people's rights); Num. R. s. 10 עושה אותן הפקר כמ' he considers all sins free like a common. Ib. שנוטלין . . . בתיהם כמ' they (the oppressors) carry off all that belongs to them (the Jews), and their houses are left levelled like a common. Tanh. R'eh 3 אחת תחלתה קוצים וסופה מ' ואחת תחלתה מ' וכ' one road full of thorns in the beginning but level in the end, and one level in the beginning &c; a. e.

מֵישָׁחָא, מֵישָׁחָן, מֵישָׁחָא, v. sub מְשָׁח.

מֵישְׁכְּנוּתָא, מֵישְׁכָּן, מֵישְׁכּוֹנָא, v. sub משכ'.

מֵישְׁלָם, v. מְשֻׁלָּם.

מֵישָׁן, מֵישׁוֹן pr. n. (v. מֵישָׁא I) *Meshan, Mesene,* the island formed by the Euphrates, the Tigris and the Royal Canal. Kil. 49b תשעה נטלה מ' nine measures (of impudence) M. has carried off. Ib. 71b, a. e. מֵישׁוֹן מיתה M. is dead (for purity of descent), v. גּוֹסֵס. Yoma 10a (expl. רתבת עיר, Gen. X, 11) פרת דמ' *Perath Meshan* (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 44). B. Kam. 97b דמ' תוציאו בו . . . יכול he may say to him, pass it (the repealed coin) in Mesene. B. Bath. 73a דמיאשן; Sabb. 101a דמיש', v. בְּרִיצְרָא. Kidd. 72b, v. אַסְטַנְהֵדְרָא.

מֵישָׁנִי m., **מֵישָׁנִית** f. (preced.) *Mesenian.* Kidd. 71b הא דמשחיא מ' that Apamea where the Mesenian dialect is spoken.

מֵישָׁר, מֵשָׁר m. (b. h. מֵישָׁרִים; יָשַׁר) *straight line, horizontal, level.* Kidd. II, 6 לעשות שדהו מ' מ' to divide his field in straight lines (beds) of various seeds (instead of squares, מרובע). Y. ib. II, 28a top. Y. Erub. IV, 21d bot. a telescope (v. מְצוֹפִית) שחירה משער בה עיניו במ' the horizontal range of which he had tested before (v. Bab. ib. 43b).—Y. ib. V, 22d top [read:] מביא מצופית ומשער . . במ' וכ' he takes a telescope and tests its horizontal range, and then &c.

מֵישָׁשׁ, מֵישָׁרָא, מֵשָׁרָא I ch. same, 1) *bed.*—*Pl.* מֵשָׁאתָא, מֵישָׁרֵי. Kidd. 39a מישרי מ' . . . זרע Ar. (ed. מֵשָׁא) planted the garden of the school-house in beds (of various plants), v. preced.—2) *plain, valley.* Targ. Gen. XII, 6 (h.

text אַלּוֹן). Ib. O. XXXV, 8 (h. text אַלּוֹן). Targ. Deut. XI, 30 (h. text עַרָבָה); Ib. III, 10 (h. text מִישׁוֹר); a. fr.—Lev. R. s. 12, beg. סוֹף דהוּא עביד ביתיה מ' finally he (the drunkard) will make his house a level (v. מִישׁוֹר). Sabb. 110b חֹב לִי מִי' דכרתי (sub. מבתוותא דִּי) give me of what grows in the waste places of the valley (or bed) of leek.—*Pl.* מִישָׁרֵי, מִישָׁרַיָּא (מַשָּׁאי). Targ. O. Num. XXII, 1 (Y. מַשְׁרַיָּא, corr. acc.). Targ. O. Deut. XI, 30; a. e.—Gen. R. s. 42 (transl. אֵיל, Gen. XIV, 6) משריא דפארן. Ib. end (ref. to אַלּוֹנֵי, ib. 13) מ' דממרא.—Sabb. l. c. דמישרי (Rashi משריא, Ms. M. מַשָּׁאראי), v. פַּתָּא a.

מִישָׂרָא II, מֵישָׁרֵי *camp*, v. מַשְׁרֵי.

מִישְׁתֵּי, מִישְׁתּוּתָא, v. sub מְשׁ.

מוּת I ch.=h. מוּת *to die, be dead.* Imperf. יְמוּת, יֵימוּת. Targ. Gen. V, 8. Ib. XLIV, 20. Targ. O. Num. XX, 29 אריי מִית (Var. דְּהָמִית, דהוא מ', v. Berl. Targ. O. II, p. 44). Targ. O. Gen. II, 17 מָמַת תְּמוּת (ed. Amst. מִימַת); a. v. fr.—*Part.* מָאִית, מָיֵית, מֵת, מִית, מָת; f. מָיְתָא; *pl.* מָיְתִין, מָיְתִין, מִיתִין. Targ. Y. Num. XXII, 30 מָיְתָא (ed. Amst. מִירָא). Targ. Ex. XII, 33; a. fr.—Ber. 31a דמִיתְנָן that we must die. Y. Peah I, 15c bot. מִיתַת she (his mother) died. Snh. 97a לא חוה מִיֵית אינוש וכ' none of that place ever died before his time; a. fr.

Af. אַמִית *to cause death, slay.* Targ. O. Gen. V, 24 אַמִית ed. Berl. (oth. ed. אַמִית, אַמִ'). Ib. XXXVIII, 7 אַמִיתֵיה ed. Berl. Targ. I Sam. XIV, 13 מְמִית (ed. Lag. מְמִתֵּית *Polel*); a. fr.

מִית II m., **מֵת, מֵתָא, מִיתָא** I c. (preced.) *dead; corpse.* Targ. Deut. XIV, 1. Targ. O. Num. XIX, 11 (ed. Amst. מַתָּא); a. fr.—Y. Bicc. III, 65b דקיימין מן קומי מ' who rise before the dead (being carried to burial); a. fr.—*Pl.* מֵתַיָּא, מִיתַיָּא. Targ. Num. XVII, 13; a. fr.—Y. Kidd. I, 61c bot. כד הווירין קיימין על מ' (not קירמין) when they stand by the dead (lamenting); a. e.

מֵתָא, מֵתָא II m. (infin. of אֲתָא) *coming.* Targ. I Sam. XVI, 4 מֵיתָךְ ed. Lag. (ed. Wil. מֵיתָךְ); a. fr.—Gen. R. s. 60 (ref. to בא מבא, Gen. XXIV, 62) אתא ממ' וכ' he came from coming? Where did he go to?—*Pl.* מֵיתַיָּא (with sing. sense; cmp. מַשָּׁלָא). Targ. O. Gen. XXIV, 62. מֵיתוֹדִי).—Gitt. 30a לא שמיה מתיא this is not called 'coming home' (as fulfilling the condition). Keth. 17a בריך מֵיתַיִיךְ וכ' blessed by thy coming for peace; Snh. 14a מֵיתַיִיךְ.

מֵיתָא f., constr. מִיתַת = h. מִיתָה. Targ. Y. I Gen. XXXV, 8; a. e.

מִיתְגָּא, v. מִתְגָּא.

מִיתָה f. (b. h.; מוּת) *death, penalty of death.* Sabb. 156b מ' משונה an unnatural death; מ' עצמה natural death. Snh. 68a אם ימותו מִיתַת עצמן if they shall die a natural death. Ib. XI, 4 (89a) מ' בב"ד death at the hand of the court. Ib. 5 מִיתָתוֹ בידי אדם he must be put to death by man (court); מיתתו בידי שמים he shall be put to death by the Lord. Keth. 37b מ' אריכתא one continued act of execution (comprising lashes and putting to death); a. fr.—*Pl.* מִיתוֹת. Snh. VII, 1 ארבע מ' נמסרו לב"ד four forms of capital punishment have been entrusted to the courts. Sot. 8b דין ארבע מ' וכ' the divine judgment taking the place of the four forms of capital punishment (which the Jewish courts can no longer decree) has not ceased; a. fr.

מִיתְחִיחַ, מִיתְחִיחַ m. (מָתַח) *stretching, drawing tight.* Y. M. Kat. I, 80d bot.—מחט של מ' a pin used in weaving or embroidery to draw the thread tight, *spool.* Kel. XIII, 5 (Talm. ed. מִיתּוּחַ). Ib. התקינה למ' (ed. Dehr. למִיתָא, v. מֵיתָא II a. מִיתָנָא). Ib. 8; Yeb. 43a לנר או למ' (Kel. ed. Dehr. למִיתָא) made for snuffing the light (v. מָתַח) or as a spool.

מִיתּוּחַ, מִיתּוּךְ m. (מָתַח) *stretching,* v. preced. Orl. I. 4 מחט של מ' (Ms. M. מיתין), v. preced.

מִיתּוֹרִין, מִיתּוֹרְיִין m. pl. (μεσθόρια) *borders, frontiers.* Gen. R. s. 50, beg. Ar. (v. אוֹרְיָין I); Lev. R. s. 27 מתורין (corr. acc.).

מִיתּוּתָא f. (מִית) *death, dying.* Targ. Y. I Num. XVI, 29; a. fr.—B. Bath. 16b; Taan. 23a, v. חַבְרִיוָתָא.

מִיתְחַזְנָא (a feigned part. Ithp. of נחז, denomin. of נזיר, a problematic substitute of נזיר, itself a substitute of נָזִיר; v. פְּרִינּוּי) *I will be a nahiz.* Ned. 10b; v. מִיפְּחַזְנָא.

מֵיתָנָא m. (מִית) [*death,*] *the deceased.* Yeb. 37b, sq. בר מ' the son of the decceased person.

מִיתָנָא m. (אֲתָא) *bringing home, drawing towards one's self.* Sabb. 102a, v. לָכְתָּא; [Rashi: מִתְנָא *rope*].—[Ukts. I, 2 דמיתנא, v. מִינְתָא.]

מִיתְנָא, v. מִתְנָא.

מִיתְעַזְנָא (a feigned part. Ithp. of נעז, as a dialectic substitute of נקז, denom. of נְקִיז, a substitute of נזיר, itself a substitute of נָזִיר) *I will be a na'iz.* Ned. 10a; v. מִיתְחַזְנָא.

מֵיתָר m. (b. h.; יָתַר) *cord, rope.*—*Pl.* מֵיתָרִים, מִיתָרִין. Num. R. s. 12, end. Yalk. Ex. 374; a. e.—[Tanh. Ki Thetsé 4 מיתרין, read: מִישָׁרִין.]

מִיתַּרְכָא, v. מְתַרְכָא.

מִיתַת, v. מִיתָא.

מָךְ *thy water,* v. מַיִין.

מָךְ m. (b. h.; מוּךְ) *lowly.* Sot. 10b (play on מְכֹתָם, Ps. LVI, 1) שהיה מָךְ ותם לכל he was lowly and sincere to everybody. Lev. R. s. 34 מך שהוא מך לפני כל וכ' the poor man is called *makh,* because he is lowly before everybody, he is like the lowest threshold; Midr. Prov. to ch. XXII מך עד האסקופה וכ' he is lowly (bent down) to the lowest threshold.

מָאכָא, מָכָא m. (= מעכא; מָעַךְ) *crushed, battered.*—זוזא מ' a battered Zuz (which cannot be passed). Sabb. 129a; B. Kam. 37a (Ms. M. מא'); Bekh. 51a מא'.

מָכָא, v. מְכִי.

מַכְבֵּד m., **מַכְבֵּדֶת** f. (כָּבַד, *Pi.*) *broom;* also *the fan-shaped twig of the palm-tree.* Ukts. I, 3 יד חמ' של תמרה

ments), a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, of the Order of N'zikin.

מַכָּה f. (b. h.; כָּוָה) *burnt spot on the skin, burn.* Neg. IX, 1 כל שהוא מחמת האש זו היא מ' all wounds produced through fire (directly or indirectly) are called 'burns'. Ib. VIII, 7 מחיית חמ' the cicatrization of a burn. Ib. IX, 2; Sifra Thazr., Neg., Par. 4, ch. VII אין שחין ומ' וכ' an inflammation and a burn cannot be combined (to make up the minimum size required for uncleanness); a. fr.

*מַכְוֵן m. (כון) *a straightening device, vise.* Pesik. Zutr., Haăz. (p. 111 ed. Bub.) נתנו במ' ולא וכ' he placed it (the crooked wood) in a vise, and it was not straightened; (Sifré Deut. 308; Yalk. Deut. 942; Yalk. Ez. 362, corrupt versions); cmp. מַכְבֵּשׁ.

מַכְוֹר, מַכְוָר pr. n. *Mikhvar, Makhvar*, a district of Peraea. [The situation of *Machaerus* forbids its identification with our w.] Targ. Y. I, II Num. XXXII, 1; ib. XXI, 32 (Y. I מכבר; h. text יעזר). Ib. XXXII, 35 (Y. I מ' גרמתא, II מ' ויגבהה; h. text ויעזר ויגבהה).—Y. R. Hash. II, 58a top חרי מ' וגדור; (Bab. ib. 23b; Tosef. ib. II (I), 2 חרים וכיריו), v. גְּדוֹר; Y. Shebi. IX, 38d bot; (Tosef. ib. VII, 11 חרים ותבירותי ed. Zuck., v. Var. ib. note). — Tam. III, 8 חר מ' (Talm. ed. 30b ערי); Yoma 39b חרי מכמר (Ms. O. מכוור; Ms. M. חרים; Ms. M. 2 מכאוור).

מְכוֹלִין m. pl. (כּוּל, כָּלַל; cmp. כִּילָּה) *curtain, cover.* Targ. II Kings XXIII, 7 (Ar. מְכִילִין).

מָכוֹן m. (b. h.; כּוּן) *defined place; plan; residence.* Sot. VIII, 3 הבונה בית על מְכוֹנוֹ he who rebuilds a house on its old place and plan. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) לְמְכוֹנִי הראשון to my original residence (heaven).—Esp. *Makhon*, name of one of the seven heavens. Ḥag. 12b.

מְכוֹנָה f. (preced.) *a place where animals are kept ready for slaughtering; stall, coop.* — *Pl.* מְכוֹנוֹת. Ohol. VIII, 1.—[Y. Sabb. XVII, 16b top ובמכונה, v. בּוּכְנָא.]

*מְכַוְּנְתָּא f. (כון *Pa.*) *looking out, lurking.*—Targ. Jud. V, 11 בית מְכַוְּנַת ליסטין the place where robbers lie in wait.

מְכוֹר, v. מְכַוֵּר.

מְכוּרָה, v. מְכִירָה.

מְכוֹרוֹת, v. מְכֵרוֹת.

מכורך, v. כָּבַן.

מכורסינין, v. בּוּרְסִיוֹן.

מַכּוֹשׁ I m. (נָכַשׁ) *hoe, spud; digging with the spud.* B. Bath. 54a כיון שהכיש בה מ' אחד וכ' (Ms. R. שנכש בה) as soon as he has inserted the spud once, he has taken possession of the entire field. Ib. מקום מַכּוּשׁוֹ בלבד only the place where he dug.—[Y. Ned. IV, beg. 38c קורדום של מ', v. נִיכּוּשׁ.]

מַכּוֹשׁ II m. (כָּשַׁשׁ, v. כְּשַׁשְׁשׁ) 1) *clapper of a bell.* Midr. Till. to Ps. VII, 10 דומה לפעמון .... ומַכּוּשׁוֹ של וכ' like a golden bell whose clapper is made of a jewel.—2) *hammer*,

the stem of 'the broom' of the palm-tree; Tosef. ib. I, 4 מכבדת. Tanḥ. Mas'é 13 (ref. to הכבידו, Is. VIII, 23) חכבידן כבמ' he swept them off as with a broom; Num. R. s. 23, end; Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) חממם כבמַכְבֵּיד, v. חָמַם. Tosef. Sabb. VI (VII), 7 שב על המ' sit on a broom (a superstitious practice); a. e.—*Pl.* מְכַבְּדוֹת. Succ. 13b מ' ובחן תמרים palm-twigs on which there are dates; Y. Bets. IV, 62c top. Pes. 56b מ' של the dates hanging on the branches. Y. Peah IV, beg. 18a תמרים במ' (leave for the poor) dates on the branches. Y. Maasr. I, 48d bot.—[Sabb. 113b מְכַבְּדוֹתַי, v. כָּבַד I, *Pi.*]—[Ruth R. end מכבדות some ed., read: מְכַבְּרוֹת.]

מַכְבֵּד, v. preced.

מכבין, Targ. II Sam. XVII, 28, v. מַכָּא.

מַכְבֵּישׁ, v. מְכַבֵּשׁ.

מַכְבַּנְתָּא f. ch. (כְּבַן) = h. כְּבִינָה, *brooch, buckle.* Sabb. 62a, expl. כּוֹכְלִיאָר.—Ib. 156b, v. דּוּץ II.

מַכְבָּר, מַכְּבַי, v. מְכַוֵּר.

מַכְבֶּרֶת f. (b. h. מִכְבָּר; כָּבַר; v. כְּבָרָה) *sieve.*—*Pl.* מַכְבֶּרוֹת. Gen. R. s. 39; Yalk. ib. 62; Yalk. Neh. 1071; Ruth R. end (not מכבדות).

מַכְבֵּשׁ m. (כָּבַשׁ) *clothes-press; screw, vise.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 5 כלים ... מ' של בעלי (ed. Zuck. מים for כלים, corr. acc.) a domestic clothes-press which has been unscrewed to take out clothes. Sabb. XX, 5 מ' ... מתירין וכ' you may unscrew a domestic clothes-press but not screw it (on the Sabbath). Ib. של כובסין (מ') the washers' clothes-press. Kel. XVI, 7 מ' של חרש the carpenter's vise (for straightening wood), v. מְכַוֵּן; Tosef. ib. B. Bath. I, 8 מכבירש של נגר. Ib. 15 מ' של שכף וכ' the leather worker's press on which he stretches the hides. Y. Sabb. XX, end, 17d; a. e.

מְכַבְּרִי, v. כְּבָרִי I.

מַכָּה f. (b. h.; נָכָה) *wound, plague, stroke, blow.* Sabb. 134b. Meg. 13b (ref. to Esth. III, 1) אחר שברא ... רפואה למ' after the Lord had prepared the healing of the wound (the means of salvation); a. v. fr.—מַכַּת בצורת, מ' בכורות, מ' מרדות &c., v. respective determinants. Sot. III, 4 מכת פרושין Y. ed. (Bab. a. Mish. מַכּוֹת) the wound inflicted by the Pharisees, i. e. injury done under the pretext of strict adherence to the letter of the law, or of benevolence; Y. ib. 19a מ' פ' זה שתוא נותן עצה וכ' 'the plague of the Pharisees' is he who advises heirs to evade paying alimentation to the widow. Ib. זו מ' פ' נגעו בה (collect. *pl.*) the Pharisean plague has struck her; ib. זה מ' פ' נגעו בו his friends under the pretext of benevolence have deprived him of the benefit of the poor-law; Y. Peah VIII, 21a bot.—Sot. 10b (play on מֻכֶּתֶת, v. מָךְ) שהיתה מכתו תמה וכ' his defect was a perfection, for he was born circumcised; [Rashi: 'the place where he was to be wounded'].—*Pl.* מַכּוֹת. Ex. R. s. 10; a. fr.—Snh. I, 2 מ' בשלשה corporal punishment (lashes, v. מַלְקוּת) must be decreed by a court of three. Ib. 10a מ' תראויות להשתלש a number of lashes which is divisible by three (39); a. fr.—*Maccoth* (*Punish-*

striking with the hammer. Ab. Zar. 19[b] מ׳ אחרון the last stroke (driving the nail in).—[Tosef. Mikv. VI (VII), 17 והמכושרים, ed. Zuck., read: המכובשים, v. כָּבַשׁ.]

מַכּוּשׁ, מַכּוּשָׁא, I מַכּוּשָׁה ch. same, *hammer; knocker.* Lev. R. s. 24 מאן דהוה ליה מ׳ whoever has a hammer (or a *hoe*, v. next w.). Gen. R. s. 44 (ed. Wil. מַכְּרִישָׁה); Yalk. ib. 77 מכושה, v. כָּשַׁשׁ. Y. Meg. III, 73[d] bot., v. בַּכּוּשָׁא.

II מַכּוּשָׁא ch.=h. מַכּוּשׁ I, *hoe, spade.* Lev. R. s. 25 יטעון מַכּוּשָׁיה וכ׳ (Var. in Ar. יסב פסא) shall take up his spade and go out and plant trees.

מָכוּת f. (מָךְ) 1) *poverty.* B. Mets. 114[a]; Arakh. 17[b] (ref. to מָךְ, Lev. XXVII, 8) עד שיהא במכותו וכ׳ he must have remained in his impoverished condition from the beginning to the end of the proceedings.—2) *humility.* Gen. R. s. 74, end (play on מְכֻתָּם, Ps. LX, 1) מכות וחמות humility (of David) and innocence; Yalk. Sam. 147 מ׳ וחמות לדוד.

מָכוּתָא f. (Assyr. *makua*, v. Fränkel Zeitschr. für Assyriol. III, p. 53; Proceed. Soc. for Bibl. Archaeol. 1887, p. 103) a certain kind of *boat*, (*low boat?*). Keth. 69[b] אסקריא דמ׳; (Taan. 21[a] דספינתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 300), v. אַסְקַרְיָא; [Rashi: *sail*]. B. Bath. 161[b] מ׳ (ציירו) drew a ship in place of his name (Rashb. *mast*); Gitt. 36[a]; 87[b] (Rashi: *sail-yard*).

מַכּוּתִי f. (נָכָה) *a bite.* Koh. R. to VI, 11 [read:] או חדא מ׳, v. מַעֲקוּצִי.

מַכְחוֹל, מִכְחוֹל m. (כָּחַל) *staff used for painting the eye.* Kel. XIII, 2 מ׳ שניטל חכך a painting staff the spoon-shaped side of which is broken off; Tosef. ib. B. Mets. III, 5, v. זָכַר. Snh. 68[a] כמ׳ בשפופרת; Cant. R. to I, 3, v. זָכַר a. חָסַר. B. Mets. 91[a] כמ׳ בשפופרת as the painting stick is inserted in the tube; Macc. 7[a]; a. e.

מַכְחָלָא m., **מַכְחָלְתָּא** f. ch. same. B. Kam. 117[a] דלו לידה במ׳ דכספא Ar. (ed. לתא . . . .) they lifted his eyelids with a silver stick.—*Pl.* מַכְחָלֵי. Gitt. 69[a] תלתא מ׳ three staff-fuls of paint.

מְכָא, מְכִי (v. מוּךְ) *to decline, bend.* Targ. Jud. V, 4; a. e. (v. מוּךְ).

Af. **אַמְכֵי** *to lower.* Gen. R. s. 17, beg. אַמְכַּת לאפה she lowered her face (looked down sulkily); Lev. R. s. 34 אמכת על אפא (corr. acc.).

Ithpe. **אִתְמְכֵי** *to be bent down, depressed.* Targ. Ps. XXXVIII, 9 אִתְמְכָיִית (ed. Wil. אִתְמָכִית; h. text נדכיתי). Ib. CVI, 43. Targ. Job XXIV, 24 (Ms. אִתְמַכִּיכוּ).

מְכֵי m., **מַכְיָה, מַכְיָא** f. (preced.) 1) *bent, cowed, timid.* Lev. R. s. 13 [read:] הדא חיותא כי סלקא מן ימא הדא מ׳ וכ׳ Ar. (ed. מכיא) an animal coming on land from the water is timid, coming out of the forest, it is not; Cant. R. to III, 4 (corr. acc.).—2) *low.*—*Pl.* מָכְיָא. Gen. R. s. 32 אי מן מ׳ הוא if it is one of the low mounts; (Cant. R. to IV, 4 מַכִּיבַיָּא, v. next w.).

מַכִּיכָא, מַכִּיכְתָּא, מַכְיָכָא m., f. (מָכַךְ) 1) *low; lowly, humble.* Targ. Lev. XIII, 20, sq.—Targ. Prov. XVIII, 14 (ed. Wil. מְכֻכְתָּא). Ib. XVII, 27; a. fr.—*Pl.* מַכִּיכְיָא. Targ. Is. LVII, 15. Targ. Job V, 11; a. fr.—Cant. R. to IV, 4, v. preced. [—2) *bolster, cushion,* v. מַכְּבָא.]

מַכִּיכוּתָא f. (preced.) 1) *lowliness, humility.* Targ. Koh. X, 6; a. e.—2) *languor.* Ib. 18 מַכִּיכוּת תפקידתא languor in the observance of the law (h. text שפלות ידים).

מַכִּיכְתָּא, v. מַכִּיכָא.

מִכְלָ׳, מְכִילְתָּא, מִכְילָא f. (כּוּל) 1) *measure of capacity*; trnsf. (v. מִדָּה) *retribution, dealing out.* Targ. O. Deut. XXV, 14. Targ. I Chr. XXIII, 29; a. fr.—Targ. Job IX, 22 חדא מ׳ the same destiny.—*Pl.* מִכְלָן, מִכְלָן, מְכִילָתָא, מְכִילָ׳. Targ. Y. Deut. l. c. Targ. O. Lev. XIX, 36 (Y. מְכִילוֹ, read: מְכִילָן...). Y. B. Bath. V, end, 15[b] חוה מיתי על מ׳ punished for false measures.—2) *a vessel used in connection with the show-bread* in the Temple.—*Pl.* מְכִילָתָא. Targ. Ex. XXV, 29 (h. text מנקיות); a. e.—3) (cmp. מִדָּה) *a collection of rules of interpretation, treatise, tract.* Gitt. 44[a] עיין במכילתיך read it up in thy collection (Boraitha). Pes. 48[a] ואהדר ליה במ׳ וכ׳ and his reply is recorded in another collection.—Y. Ab. Zar. IV, 44[b] top אפיק מ׳ . . R. Y. produced the M'khilta (v. infra; v. Mekh. Mishp. s. 20, ed. Weiss, p. 107, note 100).—*Pl.* מְכִילָתָן. Lev. R. s. 3, beg. רעותיה . . . בר מ׳ he likes to be called a man mastering many Mekhiltas; Koh. R. to IV, 6 מרי מ׳ (some ed. מירבילא, מירכילירן, v. מֵירְבָלָא II).—Esp. *M'khilta*, or *M. d'bé R. Yishmael*, a *Halakhic and Midrashic book* on Exodus from ch. XII, to XXXV.

מַכִּיר, v. נָכַר.

מִכִּיר, Pirké d'R. El. ch. XXXVIII, read מְכֵירָא, v. מְכֵירִין.

מְכִירָה f. (מָכַר) *sale.* R. Hash. 26[b]; Sot. 13[a], v. כְּיָרָה I. Y. Kidd. I, 59[a] מ׳ מ׳ we draw an analogy between the expressions מכר (Deut. XV, 12 a. Ex. XXI, 7). Ib. bot. שבירית של מ׳ the seventh year counted from the date of sale, opp. של עולם the Sabbatical year. B. Kam. 68[a] מ׳ שאינה חוזרת a sale which cannot be reconsidered; a. fr.—Y. Maas. Sh. III, beg. 54[a] מכורתו מיוחדת its sale is permitted in a special Biblical passage (Deut. XIV, 24, sq.).

מְכֵירִין m. pl. (μάχαιρα) *knives, daggers.* Tanḥ. Vayḥi 9 (play on מֵכֵרוֹת, Gen. XLIX, 5) לשון יווני הוא שקורין לחרבות מ׳ it is Greek, in which swords are called *machaerin.* Gen. R. s. 99 לשון יווני הוא מ׳; Pirké d'R. El. ch. XXXVIII שחיוונים קוראים לחרב מכיר (read: מְכֵירָא). Gen. R. s. 88 קוינדא מ׳ נתנו וכ׳ (combine into one word: κονδομάχειρα, v. S. compounds of κοντο) they put short daggers in to their shoes. Lev. R. s. 33, beg. מוכיררין (corr. acc.), v. מיצטרא.

מכיצטרכי, v. מגיסטריני.

מַכִּישָׁה, v. מַפּוּשָׁא I.

מָכַךְ (v. מוּךְ), *Hif.* **הֵימֵךְ** *to bend, lower.* Tosef. Naz. IV, 7 הֵימַכְתִּי את וכ׳ I bent my head.

Nif. **נָמַךְ** *to be crushed.* Sifé Deut. 296 נִמְחֲשׁוּ, v. חָשַׁל.

Nithpa. **נִתְמַכֵּךְ,** v. מְכָךְ.

מְכַךְ ch. same, *to lower, level; to humiliate.* Targ. Y. Ex. XII, 37 לְמֵימַךְ וכ׳ to level mountains. Targ. Ps. XXXV, 15 (h. text נכים).—*Part. pass.*: מְכִיךְ, *pl.* מְכִיכִין *laid under, bolstered.* Targ. Ez. XXIII, 41, v. next w.

Pa. מַכֵּךְ same. Targ. Y. Num. XIV, 14. Targ. Prov. XXII, 22.—Targ. Lam. III, 34. Targ. Ps. CXLVII, 6 [read:] מְמַכֵּיךְ, v. מָאַךְ; a. e.—Yoma 84[b] מַכֵּיךְ מַכּוּבֵי Rashi a. Ms. O. (ed. מְמַכֵּיךְ, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. L. מסכיך סכוכי, v. סָבַךְ) he subdues the flame (and produces a coal fire which can be utilized).

Ithpa. אִתְמַכַּךְ *to be humbled, cast down.* Targ. Ps. XLII, 6; a. e.

מַכָּא m. (preced.; cmp. מוֹךְ) *bolster, cushion.* Targ. Ez. XXIII, 41 מְכִיכִין מ׳ דיקר ed. Lag. (ed. only מַכִּיכִין דיקר, corr. acc.) bolstered with cushions of honor. Targ. II Sam. XVII, 28 ed. Lag. (ed. מכבין, corr. acc.; h. text מִשְׁכָּב). Targ. Am. VI, 7 ed. Lag. (ed. מַכִּיכִין).

מְכַכְתָּא, v. מִכְּרָךְ.

מַכָּל m. (נָכַל) *fraud, adulteration.* Mekh. Mishp. s. 13, v. הֵלֵם.

מְכַלָּא, v. מֵיכְלָא.

מְכַלָּא, מְכַלְתָּא, מִכְלָא, v. מִכְלָא.

מְכַלָּה, מ׳, f. (b. h.; כָּלָה) *perfection.*—*Pl.* מְכַלּוֹת, מ׳; מ׳ זהב (vessels) *made of pure gold.* Men. 29[a] (expl. מ׳, II Chr. IV, 21) שכילתו לכל זהב וכ׳ it used up all the locked up gold of Solomon.

מַכַּלָּה m. (כָּלָה) *Destroyer*, name of an angel of judgment. Deut. R. s. 3, v. חַשְׁמַד.

מְכַלּוּתָא, v. מֵיכְלוּתָא.

מְכַלָּל, v. כָּלַל.

מִכְלָלָה, Cant. R. to II, 15, v. בלטוורא.

מַכְלַלְתָּא pr. n. pl. (לַכְלַל) *Makhlalta* (*Crown*). Targ. Y. Num. XXXII, 3; 34 (h. text עֲטָרוֹת, עֲטָרֹת). Ib. 35 מַכְלַלְתָּא (Y. II מ׳ ד־; h. text עֲטָרֹת).

מְכַלְתָּא, v. מִכְלָא.

מִכלתייא, Yalk. Dan. 1061 some ed., v. מצלתייא.

מְכַמּוֹר, pl. מְכַמּוֹרִין, v. next w.

מְכַמֶּרֶת, מִכְמֹרֶת, מִכְמֹרֶת f. (b. h.; כמר *to hide*) *trap, small fisher's net,* contrad. to חֵרֶם. Y. Pes. IV, 30[d] top; Y. M. Kat. II, end, 81[b] צד חוא במ׳ one may fish with the small net. Y. Yeb. XVI, 15[d] top (prob. to be read: רוח . . . *pl.*), v. כָּמַר.—*Pl.* מְכַמְּרוֹת, מִכְמוֹרִין, מִכְמֹרוֹת. Tosef. Bets. III, 1; Y. ib. 62[a] top. Yeb. 121[a] מכמורין; Tosef. ib. XIV, 6 מכמרות (Var. מכמרראות, read מַכְמוֹרָאוֹת, fr. מַכְמוֹרִית). Kel. XXIII, 5. Makhsh. V, 7. Pirké d'R. El. ch. LI נאחזין במכמרותיהם will be caught in the nets laid for them; a. e.

מְכַמֵּךְ (v. מָכַךְ) *to crush.*

Nithpalp. נִתְמַכְמֵךְ *to be crushed.* Snh. 101[b] (Ar. ed. pr. נִתְמַכְּכֵךְ); cmp. מָעַךְ.

מכמם, v. next w.

מִכְמָס pr. n. pl. (b. h. מכמש) *Mikhmas* in Benjamin. Men. VIII, 1 (Bab. ed. 83[b] מכנים, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l.); Tosef. ib. IX, 2 מכמם ed. Zuck. (Var. מס . .).

מְכַמַּר, v. כָּמַר.

מִכְמָר m. (b. h., v. מִכְמוֹרֶת) *trap, net.* B. Kam. 117[a].—[מַכְמֵרִים, Esth. R. to VI, 10 ed. Wil., read מסמרים.]

מְכַמֶּרֶת, v. מִכְמוֹרֶת.

מִכְמֶרֶת־ f. constr. (compound of מ, כְּ a. אָמָא; cmp. דִּכְמָא) *of those like.* Targ. Ps. LXXIII, 15 ed. Lag., v. דִּכְמָא.

מְכַן, v. כַּאן.

מִכְּן, v. כֵּן.

מְכַנִּי, v. מוּכְנִי.

מכניס, Men. 83[b], v. מִכְמָס.—[Gen. R. s. 31 מכניסו, some ed., v. next w.].

מִכְנָס m. (כָּנַס) 1) *storing up, laid-in stock.* Y. Kil. II, beg. 27[c] דרך מ׳ in the way of storing up (for home consumption). Gen. R. s. 31 רוב מִכְנָסוֹ, v. דְּבִירָה. Y. Dem. III, 22[c] top רוב מכנסי מישראל the larger portion of his storage comes from Jews.—2) בית מ׳ *the lower side of the shovel,* v. כּוּוֵס. Y. B. Mets. IX, beg. 12[a].

מִכְנָסַיִם, מִכְנָסַיִם m. du. (b. h.; כָּנַס) [*clothes of retirement,*] *undergarment, drawers.* Yoma VII, 5. Ib. 23[b] שלא ידחא דבר קודם למ׳ that there must be no garment put on before (under) the drawers; a. fr.

מְכַ׳, מַכְנְסִין ch. same. Targ. O. Lev. VI, 3; a. e.

מַכְנַשְׁתָּא f. (כָּנַשׁ) *gathering in.* B. Mets. 21[a] מ׳ דבי דרי the season of storing up the grains from the threshing floor; ib.[b] מ׳ דבריזרי (corr. acc.). [Ar. s. v. כנש, reads בַּנְיַשְׁתָּא, and explains: *the sweepings* of the threshing floor.]

מָכַס (denom. of next w.) *to pay toll on.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 20 אם אינך מוֹכֵס כל וכ׳ unless thou payest the toll on all thy goods, thou wilt have nothing left.—V. מוֹכֵס.

מֶכֶס m. (b. h.; כָּסַס) [*marking off, counting,*] *toll, tax.* Succ. 30[a] בית חמ׳ the custom-house. Sabb. 33[b]; Ab. Zar. 2[b] תקנתם גשרים לידול בחם מ׳ you put up bridges in order to raise toll on them. Ib. 13[a] ינוח לו את חמ׳ to him shall the toll be remitted. Tanḥ. Lekh 5 טלי מ׳ של חטין collect the duty as if it were wheat; a. fr.—*Pl.* מְכָסִאוֹת. Ab. d'R. N. ch. XXVIII.

מִיכְ, מְכָסָא כיון דמטא למ׳ 40 ch. same. Gen. R. s. 40 (=לבי מ׳) when he arrived at the custom-house. Ib. חב מ׳ pay toll. Ab. Zar. 4ª שבקו ליה מ׳ וכ׳ they released him from taxes for thirteen years. [מְכָסָא, infin. of כָּסָא, v. כָּסַן.]—*Pl.* מְכָסֵי, מִי׳. בי מ׳ *Custom House*, name of a place. Keth. 112ª top; Yeb. 45ª; Gitt. 46ᵇ; v. כּוּבָּא II.

מָכְסָא, v. מוֹכְסָא.

מכסאני, v. מַיכְסָנָא.

מִכְסָה m. (b. h.; כָּסָה II) 1) *tent-cover.* Sabb. 28ª; a. e.—*Pl.* מִכְסָאוֹת. Ib. Num. R. s. 12, end; a. e.—2) (v. Lev. III, 3) *the cover of the inwards, peritoneum.* Y. Hor. I, 46ª top ושל מ׳ (not ולומ׳) and the fat of the peritoneum.

***מַכְסֵי, מְכָסוֹרִין** m. pl. (כסר, cmp. Arab. *kasar* and denom.) *division, settlement* of shares (cmp. מֶכֶס). Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. לכשתטול את שלך ותעשה חמ׳ וכ׳ when thou (Balaam) takest thy share and makest a settlement, thou shalt agree with (or thank) me. [Ar. refers to אַכְסָרָה.]

מכסח, Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ קריב למ׳, read: לְמָכְסָה, v. מוֹכְסָא.

מכסיומינוס, Mekh. Yithro, Amal., s. 2 end, read: סַכְסִיוֹטִינוֹס m. pl. (ταξεώτης) *magistrate's assistants.*

מַכְסִירִין, v. מְכָסוֹרִין.

מַכְסֵן (denom. of next w.) *to chastise.* [Targ. Ps. XCIV, 12, מכסניניה, Var. ed. Lag., read: תַּכְסֵן, v. כָּסַן.]

Ithpa. אִתְמַכְסֵן *to be chastised.* Targ. Job XXXIII, 19.

מַכְסָנָא m. (כָּסַן) *chastiser.*—*Pl.* מַכְסָנֵי. Targ. Prov. XXIV, 25 (ed. Lag. מאכסני, Ms. מכסאני).

מַכְסָנוּתָא f. (preced.) *chastisement, rebuke.* Targ. Ps. L, 17. Ib. XXXIX, 12 (some ed. מסכ׳, corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַכְסָנְיָתָא (v. next w.). Ib. XXXVIII, 15. Targ. Job XXIII, 4 מכסניותא ed. Lag. (corr. מַכְסָנְוָו׳ or מַכְסָנָיו׳; oth. ed. sing.).

מַכְסַנְיָא same. Targ. Job XXXI, 23 מַכְסַנְיֵרָה Ms. (ed. Lag. מסיריפ־; ed. Wil. מספיר׳).

מכפה, Y. Succ. II, end, 53ᵇ, read: מְקֻפָּה.

מַכְפֵּלָה f. (b. h.; כָּפַל) *doubling, coupling.* Erub. 53ª חיינו מ׳ that is the reason why it is called 'double cave'. Ib. מאי מ׳ why is it called &c.?—Gen. R. s. 98 שמע ישראל אבינו ממערת המ׳ hear, oh Israel, our father of the double cave!; a. e.

מָכַר (b. h.; cmp. פָּרָה) *to sell.* Sifré Deut. 169 (ref. to Deut. XVIII, 8) מה מָכְרוּ וכ׳ what have the fathers sold to one another? (Answ. the weekly turns); Succ. 56ª; Y. ib. V, end, 55ᵈ. B. Bath. 64ᵇ, a. fr. מוֹכֵר בעין יפה מוכר the seller is presumed to sell liberally, i. e. to sell all except that which is specified as excluded; מ׳ בעיין רעה מ׳ he sells only that which is specified as sold. Ib. IV, 1 המוכר . . . לא מ׳ וכ׳ if one sells . . ., he has not implicitly sold &c. Sot. III, 8 אין האשה מוֹכֶרֶת וכ׳ a woman cannot sell her daughter; a. v. fr.—Part. pass. מָכוּר; f. מְכוּרָה; *pl.* מְכוּרִים, מְכוּרִין; מְכוּרוֹת. Tosef. Ab. Zar. III (IV), 18 הרי זה מ׳ he is sold (the sale is valid). B. Bath. IV, 3. Tosef. B. Kam. VII, 8 חביות המ׳ וכ׳ wine casks which have been sold to the shopkeeper (awaiting delivery); a. v. fr.

Nif. נִמְכַּר *to be sold.* Sot. l. c. דאיש נ׳ . . . נִמְכֶּרֶת a man can be sold for his theft, but a woman cannot &c. Mekh. Mishp. s. 2; a. fr.

***מְכַר,** *Ithpa.* אִתְמַכַּר (denom. of מַכָּר) *to be made acquainted.* Targ. Prov. XIX, 14 Var. ed. Lag. (ed. מתמסרא, v. מְסַר).

מֶכֶר m. (b. h.; מָכַר) *sale.* Kidd. 6ᵇ במ׳ לא קנה if the transaction is a sale (of land), he has not acquired possession (by delivering the purchasing money as a loan). Ib. 47ª ושוין במ׳ and they agree in the case of a sale. Keth. XI, 4 מְכָרָהּ בטל her sale is invalid; a. fr.—V. מִמְכָּר.

מַכָּר m. (b. h.; נָכַר) *acquaintance, friend.* Y. Gitt. III, 45ª ויש מ׳ לעני *has the poor man a friend?, i. e., is he who* separates the poor man's tithes permitted to reserve them for a certain person?—*Pl.* מַכָּרִים, constr. מַכָּרֵי. Ib. במ׳ כהונה וכ׳ the Mishnah speaks of friends of priests or Levites (to whom the owner is in the habit of giving the priestly shares); Bab. ib. 30ª. Ib. במ׳ לא קתני (sub. כהונה) the Mishnah does not distinctly speak of friends. Ḥull. 133ª; a. fr.

מַכָּרָא ch. same. Targ. II Kings XII, 6.—*Pl.* מַכָּרִין. Ib. 8.

מְכֵרוֹת f. pl. 1) (מָכַר) *sales*, trnsf. m. (cmp. לְקוּחוֹת) *seller.* Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 6 מְכֵרֹתֵי) for whom are those weapons fit? לְמְכֵרוֹתֵיהֶן וכ׳ to their seller, to Esau who sold the birth-right (to their father).—2) (=מְכֹרוֹת, fr. נָכַר, cmp. מַכָּר) *friendship, neighborhood, neighbors.* Tanḥ. Vayḥi 9; Gen. R. s. 99 (ref. to Gen. l. c.) וי״א מכרותיהם מגורותיהם וכ׳ (ed. Wil. מְכוֹר׳) and some say *m'kherothehem*, means their neighborhoods (ed. Wil.: and some say, read it *m'khorothehen*) as we read (Ez. XVI, 3) &c.—V. מְכֵרִין.

מכרין, Y. Ḥall. I, 58ª top עיסת מ׳ (ed. Krot. מברין) prob. to be read מוֹכְרִין, the dough prepared by sellers (intended to be used as leaven).

מִכְשׁוֹל m. (b. h.; כָּשַׁל) *hindrance.* Succ. 52ª ישעיה קראו מ׳ Isaiah called the evil inclination 'hindrance' (Is. LVII, 14).

מַכְשִׁיר m., pl. מַכְשִׁירִין (כָּשַׁר) 1) *preparatory means, preliminary acts.* Meg. 7ᵇ מַכְשִׁירֵי אוכל נפש acts preliminary to the preparation of food (as grinding the slaughtering knife &c.). Ib. הוא ולא מַכְשִׁירָיו it says (Ex. XII, 16) 'that' (alone may be done), but not its preliminaries. Ib. מ׳ שאפשר וכ׳ acts which might have been done a day before. Erub. 102ᵇ, sq. מ׳ מצוה requirements of a religious act (to be performed on the Sabbath, v. דָּחָה). Sabb. 136ª מ׳ מילה requirements for circumcision. Tosef. Pes. V, 1; Y. Sabb. XIX, 17ª top; a. fr.—2) *Makhshirin* (things which make an object fit for levitical uncleanness), name of a

treatise of the Mishnah and Tosefta, of the Order of Tohăroth.

מְכַשֵּׁף m. (b. h.; כָּשַׁף) *sorcerer*. Snh. VII, 4. Ib. 11 חמ׳ חעושה מעשה a sorcerer, that is, he who performs a real act of sorcery; a. fr.—*Pl.* מְכַשְּׁפִים. Tanḥ. Vaëra 3. Snh. 67b אוב . . . בכלל מ׳ הוי *Ob* and *Yid'oni* are included in the law against sorcerers; a. fr.

מְכַשֵּׁפָה f. (b. h.; preced.) *sorceress*. Snh. 67a מ׳ אחד האיש וכ׳ by the expression 'sorceress' (Ex. XXII, 17) both man and woman are meant. Y. ib. II, end, 25d בפרשת מ׳ on the section treating of sorcery; a. e.

מְכַשֵּׁפוּת f. (preced.) *sorcery*. Tanḥ. Vayetsé 12 במ׳ (some ed. במכשפו, corr. acc.) with sorcerous charms, v. צִיץ II.

מְכָתָב m. (b. h.; כָּתַב) *writ, letter*. Ab. V, 6, a. e. חכתב וחמ׳, v. כָּתָב.—*Pl.* מִכְתָּבִים, מִכְתָּבִין. Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 8 חמ׳ שבכרכים (ed. Zuck. חמכתמין) the public announcements in cities.

מִכְתָּבָא, מְכָתְבָא ch. same. Targ. Esth. IX, 27.—*Pl.* מִכְתָּבִין. Targ. Y. I Deut. XXXII, 8.

מַכְתֵּב m. (preced. wds.) *writing tool, pencil, stylus*. Kel. XIII, 2; Tosef. ib. B. Mets. III, 4 מ׳ שנטל חכותב וכ׳ the stylus of which the pointed end is broken off, v. כּוֹתֵב; Y. Sabb. VIII, 11b bot. Kidd. 21b; a. e.—*Pl.* מַכְתְּבִין, מַכְתֵּבִים. Y. Taan. VI, 69a top במ׳ חללו אנו וכ׳ (not במכתובים) with these our pencils we shall march out and stab them; Lam. R. to II, 2; to III, 49.

מַכְתָּבָא ch. same. Ab. Zar. 22b, v. דַּגְלָא.

מִכְתָּבָא, v. מִכְתָּב ch.

מכתובים, v. מָכְתֵּב.

מַכְתָּוָתָא f. pl. (v. כָּתָא) *after-crop*. Sabb. 110b מ׳ Ms. M., v. כָּתָא.

מַכְתִּיר, v. כָּתַר.

מִכְתָּם m. (b. h.; כָּתַם) *impression, writ*.—*Pl.* מִכְתָּמִין. Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 8 ed. Zuck., v. מִכְתָּב h.

מַכְתֵּשׁ m. (b. h.; כָּתַשׁ) 1) *mortar*. Y. Peah II, 17a top, v. כָּתַשׁ.—2) *mortar-shaped cavity*;—3) *jaw*. Gen. R. s. 98 (expl. Jud. XV, 19) חמקום ההוא מ׳ שמו that place was named *Makhtesh* (Cavity); ib. מלמד שחביא לו וכ׳ it intimates that the Lord opened to him a spring from between his (the ass') teeth (taking מ׳ as *jaw*).—4) *an instrument of torture*. Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8, v. פֶּתִי. Pesik. Shek. p. 15a, v. חֲמוֹר.

מַכְתֵּשָׁא, מִכְתָּשָׁא m. (כָּתַשׁ) 1) *wound, plague, affliction*. Targ. Ex. XI, 1. Targ. Lev. XIII, 29; a. fr.—[Targ. Y. Gen. XII, 19 *fem.*]—*Pl.* מַכְתְּשִׁין, מַכְתְּתִי. Targ. Gen. XII, 17. Targ. Ps. LXXXIX, 33.—2) [*pounding*.—*Pl.* מַכְתְּשֵׁי, מַכְתְּתִי. Targ. Prov. XXVII, 22, combining massoretic vers. with one from which LXX. a. Pesh. are translated, v. אוּרְדְּךָ.]

מַכְתֶּשֶׁת f. (preced.) 1) *mortar*. B. Bath. IV, 3 חמ׳ הקבועה the stationary mortar in the house. Ib. 65b; Tosaf. ib. III, 1 חמ׳ חקוקה a mortar hewn out of a rock in the house. Taan. 28a; a. fr.—2) *cavity*. Tosef. Nidd. VIII, 6; Nidd. 61a מ׳ מלאה עצמות a hole in the ground full of bones.

מָל, v. מוּל.

מַל m. (מָלַל) *brittle, easily crushed*. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 (play on כַּרְמֶל, Lev. II, 14) רך מל tender, yet brittle; Men. 66b רך ומל (Ms. M. כר ומלא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. Sabb. I, 2d bot. רך מלא (corr. acc.), v. כַּרְמֶל.

מְלָא, v. מְלָאָה a. מָלָה.

מָלָא I (b. h.) *to be full*, v. מָלֵא II.—Tosef. Dem. V, 24 תיראך מְלָאֲךָ ליבך how could thy heart be so full of thyself, i. e. how daredst thou?

Pi. מִלֵּא, מֵילֵא *to fill, to draw* (water). Erub. VIII, 6 אין מְמַלְּאִין וכ׳ (Y. ed. מְמַלִּין) you must not draw water out of it on the Sabbath. B. Bath. 162b מילאהו בקרובים if he filled the vacant space on the document with the signatures of relatives; Gitt. 87b. Hor. 11b ממלא מקום אבותיו הוה he was filling his ancestors' place, was a direct successor; a. fr.

Hithpa. הִתְמַלֵּא, *Nithpa.* נִתְמַלֵּא *to be filled*. Ber. 3b; 59a אין חבור מִתְמַלֵּא וכ׳ חוּלְיָא I. Y. Succ. III, end, 54a עד שיתמלא זקנו until he has a full beard. Y. Ber. IX, 13d bot. והיתה מִתְמַלֵּאת be full of gold denars; והתמלאו רחמים אלו and it became filled with &c. Gen. R. s. 33 הִתְמַלְּאוּ רחמים על אלו be merciful to one another. Ib. וראיתי . . והִתְמַלֵּאתי עליה רחמים I saw her in distress and was filled with pity for her; a. fr.

מְלָא ch. same, v. מְלֵי.

מָלָא II m., **מְלֵיאָה, מְלֵאָה** f. (b. h.) *full*. Ab. IV, 20 יש . . . . מ׳ ישן many a new vessel is full of old wine (many a young man is full of wisdom). Meg. 6a (ref. to Ez. XXVI, 2) אם מ׳ זו חרבה זו when one (of the two cities, Jerusalem and Caesarea) is full, the other is waste; a. fr.—Esp. *a full month*, of thirty days. Bekh. 58a זימנין מ׳ וכ׳ at times (in some years) it is full, at times defective, v. חָסֵר; a. fr—*Pl.* מְלֵאִים, מְלֵאִין, מְלֵי׳; f. מְלֵאוֹת, מְלֵי׳. Ber. 57a; Erub. 19a, a. e. מ׳ מצות כרמון are full of good deeds as a pomegranate (is full of seeds); a. fr.—[מְלֵאָה as a noun, v. מְלֵיאָה.]

מְלָא h., **מְלָא** ch., v. מְלוֹא.

מְלֵאָה, v. מָלֵא II.

מְלָאי pr. n. m. *M'laï*. Sabb. 139a (Ms. O. שמלאי, v. Snh. 98a).

מְלָאי I m. (מָלָא) *store, goods, merchandise*. Pes. 31b

ומ׳ של נכרים and the goods (in the store) belong to gentiles. Tosef. ib. I (II), 17 חמ׳ של ישראל if the goods belong to an Israelite. Pes. 53b כל המטיל מ׳ לכיסו׳ one who throws the profits of merchandise into the purse of scholars, i. e., gives scholars an opportunity of gaining a livelihood.—Sabb. 56a מ׳ חטילו על בעלי בתים they (the sons of Samuel) forced goods on private people (abused their station by making people their mercantile agents or their customers); Tosef. Sot. XIV, 6; ib. 5; a. e.

מְלָאי II m. *husk, glume*, v. מֹלַץ.

מְלַאי* m. ch. (מְלֵי) *helve of an axe*. Y. Bets. II, 61c top, quot. in Ḥiddushé Meïri, v. מוּלְיֵי.

מַלְאָךְ m. (b. h.; לאך *to work*, cmp. לָאָה) *messenger*, esp. *angel*. Gen. R. s. 50 אין מ׳ אחד עושה וכ׳ one angel never performs two missions. Snh. 96a אותו מ׳ שנזדמן וכ׳ the name of the angel that came to Abraham was Night. Gen. R. s. 9 מַלְאַךְ חיים angel of life. Ib., a. fr. מ׳ המות (abbrev. מה״מ) angel of death; a. v. fr.—*Pl.* מַלְאָכִים. Ib. s. 50 ולא שני מ׳ וכ׳ nor do two angels go on one mission. Ib. נדמו לו בדמות מ׳ they appeared to him as angels. Ib. משעשו שליחותן קראן מ׳ after they have done their mission, the text calls them messengers. Y. R. Hash. I, 56d bot. אף שמות המ׳ עלו וכ׳ the names of the angels, too, came (to Palestine) with them (the exiles) from Babylonia; Gen. R. s. 48.—מַלְאֲכֵי (ח)שרה (abbrev. מ״ה, מה״ש) the ministering angels. Sabb. 55b תנא דמ״ה the teacher who said (ib. top) that the angels asked the Lord &c. Ned. 20a ד׳ דברים סתו לי מ״ה four things did the ministering angels tell me; ib.b מאן מ״ה רבנן ‘the ministering angels’ means *teachers;* מ״ה ממש ministering angels in the true sense.—Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 3 מַלְאֲכֵי שטן messengers of hindrance, opp. to מה״ש.—Y. Shebu. VI, 37a bot., a. fr. מלאכי חבלה, v. חֲבָלָה.—Hag. 5b, a. fr. מלאכי (ה)שלום the angels of peace; a. v. fr.

מַלְאָכָא, מַלְאָךְ: ch. same. Targ. Y. I Ex. IV, 25; a. fr.—*Pl.* מַלְאָכַיָּא, מַלְאָכֵי, מַלְאָכִין. Targ. Gen. XIX, 1; a. fr.—B. Bath. 75a פליגי תרי מ׳ ברקיע וכ׳ two angels in heaven, Michael and Gabriel, differ. Ib. חזא מ׳ שרת וכ׳ he saw ministering angels sitting &c. Koh. R. to IX, 11 (ref. to Ps. LXVIII, 13) אפי׳ מלכיהון דמ׳ וכ׳ even the chiefs of the angels, Michael and Gabriel, were afraid of Moses. Taan. 24b, v. מַלָּחָא; a. fr.

מַלְאֲכָה, מְלָאכָה f. (b. h.; preced.) *work, trade, vocation; task.* Ab. I, 10 אהוב את המ׳ love trade, opp. to רבוּת, office. Ned. 49b, v. גָּדוֹל. Ber. 17a אני מְלַאכְתִּי בעיר my work (study) is done in town, והוא מְלַאכְתּוֹ בשדה וכ׳ and his, in the field &c., v. גָּדַר. Ab. II, 14 בעל מְלַאכְתֶּךָ thy *employer* (the Lord). Ib. 15 היום קצר והמ׳ מרובה the day (life) is short, and the task great. Ab. d’R. N. ch. XI ויעשו בו מ׳ בשבת (not ועשה) and they made him work on the Sabbath. Sabb. VII, 1 אב מ׳, v. אָב; a. v. fr.—*Pl.* מְלָאכוֹת. Ib. עשה מ׳ הרבה וכ׳ he did several (forbidden) labors on several successive Sabbaths. Ib. 2, v. אָב; a. v. fr.

מַלְאָכוּת f. (b. h.; denom. of מַלְאָךְ) *messenger’s function, angeldom.* Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84 לבשו מ׳ they put on the appearance of angels.

מַלְאָכִי (b. h.) pr. n. m. *Malachi*, the prophet. Meg. 15a ולמה נקרא שמו מ׳ וכ׳ M. means Mordecai, מ׳ זה מרדכי and why is he called M. (minister)? Because he was viceroy. Ib. מ׳ שמו the prophet’s real name was M. Ib. בנבואת מ׳ in the prophetic book of M.—Ex. R. s. 28; a. e.

מְלֶאכֶת, v. מְלָאכָה.

מַלְאָתָא f. ch.=h. מְלֵיאָה, (*the priestly gift from*) *the fruits laid in store.* Targ. O. Num. XVIII, 27 ed. Berl. (oth. ed. מַלְאָתָא; Ms. I מְלֵיתָא, II מַלְיָרְתָא; Y. חמרא דמַלְיָרְתָא).

מַלְבּוּשׁ m. (b. h. לָבַשׁ) *dress, cover.* Shek. V, 1 על המ׳, v. לָבַשׁ *Hif.*—Deut. R. s. 7, end מַלְבּוּשׁוֹ its dress (shell), v. חֲלָזוֹן. Sabb. 113a שלא ירהא מַלְבּוּשֶׁךָ של שבת כמלבושך וכ׳ that thy Sabbath dress be not the same as thy week-day dress.

מַלְבֵּן, v. מַלְבֵּן.

מַלְבִּינְקִי, מַלְבִּינִיקִי m. pl. (a corrupt. of mala punica) *pome-granates.* Y. Sabb. VI, 8a bot.; Y. Yeb. XII, 12d top, v. אֱגוֹז.

מַלְבִּינְתָּא, v. מַלְבֵּנְתָּא.

מַלְבִּישׁ, v. לָבַשׁ.

מַלְבִּין, מַלְבֵּן m. (b. h.; לָבַן I, v. לְבֵנָה) 1) *press, frame, mould.* Sot. 11a (ref. to Ex. I, 11) הבריאו מ׳ וכ׳ they brought a brick mould and suspended it from Pharaoh’s neck; Ex. R. s. 1. Zeb. 54a מ׳ שהוא שלשים וכ׳ a frame of thirty-two by thirty-two cubits (which was filled with stones, cement &c.). Y. Sabb. XII, beg. 13c כנוטל מ׳ וכ׳ like taking a frame and putting it over the piled up bricks (which cannot be called building). Tosef. ib. XIII (XIV), 15 מ׳ של מיטה the frame (bottom) of a bedstead. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 מ׳ של ספקלריא a window frame. Tosef. B. Bath. II, 14 מ׳ או צורת וכ׳ a window frame or the shape of a door; B. Bath. III, 6. Tosef. Kel. B. Mets. V, 9 מ׳ להזות נותנו וכ׳ a bedstead bottom intended to be moved from one bed to another, opp. intended for one particular bed. Tosef. Ohol. XIII, 5 [read:] מ׳ שהוא מלובש וכ׳, v. לָבַשׁ. Tosef. Kel. B. Bath. I, 8 מ׳ של מסר הגדול the frame of a large saw. Neg. XIII, 3 מ׳ חבנוי וכ׳ a casing to protect that portion of the beam which rests on the wall.—Gen. R. s. 38; Yalk. Prov. 961 (ref. to Prov. XXVII, 22) במ׳ . . . . כזה שהוא like one undertaking to crush barley in a frame; a. fr.—*Pl.* מַלְבֵּנִים, מַלְבֵּנִין, מַלְבֵּנוֹת, מַלְבֵּי׳. Neg. l. c. B. Bath. 69a מ׳ של פתחים door frames; מ׳ של חלונות window frames; מ׳ של כריעי המטה sockets for the legs of a bedstead. Kel. XVIII, 3 מַלְבְּנֵי בני לוי stands for the musical instruments of the Levites; Tosef. ib. B. Mets. V, 9 מ׳ לוי ed. Zuck. (corr. acc.); a. e.—2) (from its shape) *a small garden-bed, a plot* (of three handbreadths in width).—*Pl.* as ab. Peah III, 1. Ib. 4 מ׳ חבצלים שבין חרוע plots of onions between vegetables. Ib. VII, 2 ג׳ שורות של שני מ׳ three rows at a distance of two *mal-*

benim (six hand-breadths) from one another; Tosef. ib. III, 10. Ter. IV, 8 חמ׳ (sub. דבלי) figs pressed in quadrangular moulds, opp. עגולים.

מַלְבְּנָא ch. same, *a quadrangular piece.* B. Mets. 116[b] מ׳ רווחא a wide piece of cemented bricks of a fallen wall (Ms. F. לבנא רווחא a brick wider than the usual size, v. Rashi a. l.).

***מַלְבִּינְ׳, מַלְבְּנָתָא** f. (preced. wds.) *quadrangular frame.* Targ. Y. Num. XXXIII, 20 [prob. to be read:] מַלְבִּינָתָא דבניין (*pl.*) building moulds.

מַלְבֶּשְׁתָּא, v. דְּבֶּשְׁתָּא.

מָלַג (cmp. Syr. מלג, P. Sm. 2131) *to pluck, to strip* (of hair, feathers &c.). Tosef. Bets. III, 19 מוֹלְגִין את וכ׳ you may cleanse the head and legs of an animal (by scalding).

מְלַג ch. same, *to pluck* (cmp. Pesh. Deut. XXIII, 26). Gen. R. s. 45, beg. (expl. מָלוֹג) מה את מָלֵיג מְלִיג Ar. whatever thou pluckest, is plucked; (ed. כמה דתימא מְלוֹג מְלוֹג) as you say, 'pluck, pluck'); Y. Yeb. VII, 8[a] bot. כמה דאת אמר מליג מליג (corr. acc.).

מַלְגֵּז m. (transpos. of מַזְלֵג) *pitch-fork; the cook's fork.* Sabb. XVII, 2 (122[b]; Mish. a. Ms. M. מזלג); Y. ib. 16[b] top את חמ׳ לחת עליו לקטן the kitchen fork to place food for a child upon it. Tosef. ib. X (XI), 7; Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. IX, Par. 7, a. e., v. לָגַז.

מָדָּא, מָלְדָּא f. (b. h.; מָלַל III) *word.* Lev. R. s. 16 (prov.) מ׳ בסלע משתוקא בשנים מ׳ where a word is worth a Sela, silence is worth two; Meg. 18[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 1). —*Pl.* מְלִין, מִי. Cant. R. to IV, 4, v. קְצַב; a. e. —Ch. מִלָּה, v. מִילְּתָא.]

מל״ד, Y. Naz. II, 51[d] bot., v. דל״ה.

מלחטמירא, v. לָטוֹמְרָא.

מְלָא, מִלּוֹא m. (b. h.; מָלֵא) *fulness, contents.* Mikv. III, 1, sq. עד שיצא ממנו מְלוֹאוֹ ועוד until a quantity equal to its original contents and something besides have run off. Y. Succ. I, 51[d] top אכסדרה שנפרצה במְלוֹאָהּ וכ׳ an *exedra* which is (on one side) entirely open towards the public road. Ib. bot. כמְלוֹאוֹ של דלי as far as the bucket is let down into the water (for filling it). Ḥull. II, 3 אם יש בסכין מָלֵא צואר if the slaughtering knife has the length of the width of the neck. Kidd. 33[a] מ׳ עיניו as far as his eye can reach. Sabb. 30[a], a. e. כמ׳ נימא as much as a hair's breadth. Sifré Num. 160 (expl. אבן יד, Num. XXXV, 17) מ׳ יד as large as the grasp of the hand; a. fr. —[Tosef. Ohol. XVII, 3 מ׳ טרמיא, v. לָטוֹמְרָא.]

מְלָא, מִלּוֹא ch. same. Targ. Y. Num. XXXV, 17. Targ. O. Deut. XXXIII, 16 (Y. מַלְיָהּ, v. מַלְיָא II); a. e. —Ab. Zar. 29[a] מ׳ חמש אצבעתיה as much as one can pinch with five fingers; מ׳ אצבעיה . . . . וכ׳ as much as one can pinch with thumb and little finger; a. e.

מִילּוֹא, מִלּוֹא m. same, *full capacity.* Gitt. 70[a] מִילּוֹאָהּ (Ar. מליאה), v. כָּעַס 2. Ohol. XIV, 2 מְלוֹאוֹ; Tosef. ib. XIV, 7 במִילּוֹאוֹ the full extent of the hole which the carpenter's borer is capable of making, opp. מָלֵא מקדח כל שהוא, v. מַקְדֵּחַ. Ib. 4, a. e. —*Pl.* מִי׳, מִלּוּאִים (b. h.) [*filling one's hands,*] *investment, inauguration.* Lev. R. s. 11, a. fr. שבעת ימי חמ׳ the seven days of the inauguration of the priests (Lev. VIII). Y. Yoma I, 38[b] bot. מ׳ מה היו of what nature were the sacrifices at the inauguration?; a. e. —*Milluim,* name of the first division of Sifra Sh'mini.

מָלוֹג m. (מָלַג, v. מָלַג) [*plucking,*] *usufruct.* —עבדי מ׳ (נכסי) a wife's estate of which the husband has the fruition without responsibility for loss or deterioration, contrad. to צאן ברזל, v. בַּרְזֶל. Yeb. VII, 1; Tosef. ib. IX, 1. Keth. 79[b] בהמת מ׳ a domestic animal belonging to the wife &c. —Gen. R. s. 45 שפחת מ׳ היתה וכ׳ Hagar was a handmaid of Sarah whom Abraham had to support but could not sell; a. fr.

***מְלוֹגָא** m. ch. (v. מָלַג) *a hairless skin, bag.* —מ׳ דשטרי a bag containing documents. Keth. 85[a]. B. Bath. 151[a].

מְלוֹגְמָא, מָלוֹגְמָא c. (μάλαγμα) *any emollient, plaster, poultice.* Sifra B'har ch. I (ref. to Lev. XXV, 6) ולא לעשות ממנה מ׳ but not to use (the fruits of the Sabbatical year) for a poultice; Succ. 40[b]; B. Kam. 102[a]. Tosef. Dem. I, 25 קמח לעשות מ׳ flour to make poultices; a. fr. —Trnsf. *a soothing remedy.* Sabb. 119[b] חמין..מ׳ hot water after the exit of the Sabbath is soothing. Deut. R. s. 8 מ׳ למכה the Law is an emollient for every wound; Midr. Till. to Ps. XIX מ׳ ללב soothing for the heart; Yalk. Ps. 675; Lev. R. s. 12 מולגי׳, מולגא (corr. acc.)

מְלוֹגְנָאָה m. *of M'loga* (supposed to be a Babylonian place), קבא מ׳ name of a particular *Kab* measure. Pes. 48[a] קבא מ׳ (Ar. a. Ms. M. 2 מַגְלוֹגָאָה *of Magla,* v. Rabb. D. S. a. l. note 100). Ib.[b] קבא מְלוֹגְנָאי (Ms. M. 2 a. oth. את . . .).

מַלְוֶה m. *creditor,* v. לָוָה.

מִלְוֶה f. (לָוָה) *loan, debt.* Keth. IX, 2 ודירה לו פקדון או מ׳ וכ׳ and left a trust or a loan in the hands of strangers. Ib. 84[a] מ׳ להוצאה ניתנה a loan is made to be spent (opp. to trust). Kidd. 6[b], a. e. המקדש במ׳ וכ׳ if one betroths a woman to himself by remitting her indebtedness to him, she is not betrothed (there being no consideration offered to her at the time); בהנאת מ׳ offering as a consideration the benefit of the loan (by extension). Ib. 47[b], a. fr. מ׳ על פה a verbal loan, מ׳ בשטר against a note. Ib. 46[a], a. e. המקדש במ׳ ופרוטה if one betroths a woman with remittance of a loan and the offer of a P'rutah besides. —Bekh. 48[a]; a. e. מ׳ הכתובה בתורה an obligation arising from a Biblical law, e.g. the duty of redeeming the first-born; a. fr.

מַלְוַיְרְתָא f. (לָוָה) *funeral escort, wailing ceremonies.* Midr. Till. to Ps. CIV, 26 (play on לוייתן זה, ib.) זה טובו מן הדא מ׳ this (the reward of the hereafter) does him more good than that funeral service (with its eulogies, Koh. XII, 5; ed. Bub. טיבוי מן ואת מלווחא; Yalk. Ps. 862 זה טיבו מן דאת מַלְוַיְרְתָא׳ (corr. acc.).

wash it. B. Bath. 74b וּמָלָחָהּ לצדיקים וכ׳ and preserved it in salt for the benefit of the righteous &c. Ḥull. l. c. דג טהור שמָלָחוֹ עם טמא וכ׳ a clean fish which was salted together with an unclean one; a. fr.—Part. pass. מָלוּחַ (v. מָלַח); pl. מְלוּחִין, מְלוּחִים. Ib. שניהם מ׳ both were salted, opp. הָפֵל. Yalk. Ps. 887 מ׳ salty secretions.—Y. Taan. IV, 69b top מיני מ׳ various kinds of salted food. Y. Sabb. I, 3c bot. מְלוּחֵי יָרָק brines prepared by gentiles; a. fr.

Hof. חָמְלַח, חוּמְלָח *to be strewn with salt.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 9, ch. XI שלא חוּמְלָחָה no salt had been put on it.

Pu. מוּמְלָח same. Part. מְמוּמְלָח *salted*, trnsf. *bright.* Kidd. 29b אם חירת בנו זריז ומ׳ (Var. ומ׳) if his son is eager to learn and bright; [our w. missing in Tosef. Bekh. VI, 10).

מְלַח I ch. same. Targ. Lev. II, 13. Targ. Y. Gen. XXXI, 19.—Sabb. 75b׳ האי מאן דמ׳ בשרא וכ׳ he who salts raw meat (on the Sabbath) &c. Ḥull. 113a מ׳ ליה גרמא גרמא salted each piece separately. B. Bath. 74b לִרְמָלָחָהּ לנקבה let him preserve in salt the female (Behemoth); a. fr.—Part. pass. מָלִיחַ, מְלִיחָא, pl. מְלִיחֵי. Ib. כוורא מ׳ מעלי fish in salt is good; בשרא מ׳ וכ׳ meat in salt is not.—Ib. ציפרי מ׳ fowls in salt; a. fr.—V. מְלִיחָא.

Ithpe. אִתְמַלַּח *to be strewn with salt, be salted.* Targ. Ez. XVI, 4.—Ḥull. 112b. Ib. 97b אִיתְמְלִיחוּ וכ׳ were (ritually) salted.. with the nervus ischiadicus left therein; a. fr.

מְלַח II, *Pa.* מַלַּח (denom. of מַלָּח) *to row; to balance.* Keth. 85a מְמַלְּחִי מַלּוּחֵי (not מירמלח) rowed the boat (as an act of possession). B. Kam. 117b מ׳ בירה חד מינייהו (Alf.) one of them tried to keep the boat in balance (against the ass that threatened to upset it); [ed. מ׳ ליה לחמרא (Var. מלא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) he tried to counterbalance the ass].

מֶלַח c. (b. h.; cmp. מלל) [*brittle,*] *salt.* Ker. 6a; B. Bath. 20b מ׳ סדומית (sub. ארץ) sea-salt, v. אַסְתְּרוֹקְנִית. Ḥull. 112a נאכל מחמת מְלָחוֹ is eaten on account of (with) the salt it has absorbed. Keth. 66b (prov.) מ׳ ממון חָסֵר ואי״ל חסד the salt (means of preservation) of wealth is its diminution (by charitable deeds), and some say *ḥesed* (benevolence). Gen. R. s. 51 חטאה במ׳ she (Lot's wife) sinned through salt; תנו לי מ׳ מ׳.. הולכת she went to all her neighbors and said, give me salt for we have guests; a. fr.

מֶלַח, מַלְחָא, מַלַּח, מַלַּח ch. same. Targ. Lev. II, 13 מַלַּח constr. ed. Berl. (Var. מֶ׳, מָ׳, v. Berl. Targ. O. II, p. 32; Y. מֶ׳). Targ. II Chr. XIII, 5. Targ. Y. Gen. XIX, 26 (v. Gen. R. s. 51 quot. in preced.); a. fr.—Kidd. 62a; Ḥull. 113a, v. גְּמַלְנִיתָא. Bekh. 8b מ׳ כי סרי וכ׳ when salt becomes unsavory, wherewith do they salt it? B. Bath. 74b מְלָחָהּ מעלי (differ. vers. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) as to the female (Behemoth), its brine is more savory. Yeb. 63a, v. חֲפוּרָה II; a. fr.—*Pl.* מְלָחֵי, מֵ׳. Pes. 8a בי מ׳ salt-store. Ab. Zar. 33a שדא חמרא לבי מ׳ דישראל poured wine into a Jew's salt-store (Rashi: a vessel filled with salt).

מַלָּח m. (b. h.; cmp. meaning of ἅλς a. מֶלַח) *mariner, sailor.* Koh. R. to IX, 8.

בֵּית מִ׳, מִלְוָן pr. n. pl. *Beth Milvan* (prob.=b. h. בֵּית מִלֹּא, II Kings XII, 21; cmp. מַלְוִיתָא). Y. Meg. IV, 75c bot.

מלוותא, v. מַלְוִויתָא.

מְלוּזְמָה, מִלּוּזְמָא m. (a Babylonian corrupt. of νόμισμα, numisma) *stamp* of a coin. Ber. 53b כדי שיכיר בין מ׳ ... למ׳ וכ׳ when one can distinguish the stamp of a Tiberian coin from that of a Sepphorian coin.

מָלוּחַ, *pl.* מְלוּחִין, מְלוּחִים, v. מָלַח.

מַלּוּחַ m. (b. h.; מָלַח) *a salt-plant, sea-purslane* (Halineus).—*Pl.* מַלּוּחִין. Kidd. 66a. Pesik. R. s. 15 כל מי שמאמין בו ... אוכל מ׳ וכ׳ whoever believes in him (the Messiah), is contented to live on salt-plants &c.

מַלּוּחָא ch. same. *Pl.* מַלּוּחִין. Targ. Zeph. II, 9 (h. text חָרוּל).

מָלוּט, v. מִילּוּט.

מָלוּמְזָמָא, v. מִילּוּטְזָמָא.

מָלוּר, v. מִילּוּר.

מְלוּרְיָתָא f. (מְלִי) *place for drawing water, well.* Lev. R. s. 21 ויתיב ליה על מְלוּרְיָתָהּ דנשיא sat down by the place where the women draw water; Pesik. Aḥăré, p. 176b; Yalk. Lev. 571 מַלְחָהוֹן; (Keth. 62b דאגודא דנהרא).

מַלְוִירְיָתָא, v. מַלְוִויתָא.

מַלּוּךְ (b. h.) pr. n. m. *Malluch,* an Amora. Ḥull. 49a מ׳ ערבאה וכ׳ you quote M. the Arabian, but he said &c. Ib. אתריה דר׳ מ׳ the home of R. M. (in Arabia). Y. Succ. III, beg. 53c. Y. B. Bath. 16a top; a. fr.

מָלוּרָא, v. מִילּוּרָא.

מְלוּכָה f. (b. h.; מֶלֶךְ) *rulership, office.* Midr. Prov. ch. XXI בו״ד עולה למ׳ וכ׳ when a human being rises to rulership, he is in the hands of the Lord; Yalk. ib. 959. Sabb. 56b יחלקו את חמ׳ shall divide the rulership between themselves. Num. R. s. 3 בעלי מ׳ rulers; a. e.

מְלוּלָא, מִלּוּל, v. sub מִילּ׳.

מָלוֹן m. (b. h.; לוּן I) *lodging.* Snh. 95b צדיק ... לבירת מְלוֹנִי this righteous man (Jacob) has come to my lodging place; Ḥull. 91b, v. לִירָנָה. Midr. Prov. ch. IX שנמצא לך מ׳ טוב וכ׳ a beautiful lodging has been offered thee in the hour of thy death; a. fr.

מְלוּסָא v. מִילָּסָא.

מָלוּשׁ m. (לוּשׁ) *kneading trough.* Y. Gitt. VIII, 49b bot.

מָלַח (b. h.; denom. of מֶלַח) *to salt, brine*; esp. (in ritual law) *to strew salt on raw meat* to resorb its blood. Midd. V, 3 היו מוֹלְחִין עורות וכ׳ they put salt on the hides of sacrifices.—Ḥull. 113a אלא א״כ מוֹלְחוֹ יפה יפה וכ׳ unless one salts it carefully and washes it thoroughly. Ib. מדיח ומוֹלֵחַ וכ׳ one must first wash the meat, then salt it and again

מַלָּחָא ch. 1) same.—*Pl.* מַלָּחֵי. Gitt. 73ª, v. אֲנַר II. Taan. 24ᵇ חזאי מלאכי דאידמו למ׳ וכ׳ (differ. vers. in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note) I saw angels disguised as boatmen who brought sand and loaded the ships.—2) *dealer in sailors' outfits.* Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ, v. סַרְהוּטָא.

מְלָחָא, v. מֶלַח ch.

מְגַדַּל מ׳, מַלְחָא pr. n. pl. *Tower of Malḥa*, near Caesaraea (v. Hildesh. Beitr. p. 9). Y. Dem. II, 22ᶜ.

מַלְחַיָּא, מַלְחַזָּרָא pr. n. pl. *Milḥaya*, native place of R. José, prob. in Galilee (v. Hildesh. Beitr. p. 9; Neub. Géogr. p. 269). Y. Ab. Zar. II, 41ᶜ top. Gen. R. s. 42. Lev. R. s. 26. Lam. R. to I, 9; Yalk. Is. 302 יוסף ממלי (corr. acc.).

מִלְחָמָה f. (b. h.; לָחַם II) *war, contest.* Sot. VIII, 1, a. fr. משוח מ׳ chaplain of the army (Deut. XX, 2); v. מָשַׁח I. Ib. 7 מִלְחֶמֶת הרשות (Bab. ed. 44ᵇ, *pl.*) secular (political) warfare; מ׳ מצוה a war for religious causes; מ׳ חובה וכ׳ a war of duty. Ib. 44ᵇ מ׳ יהושע וכ׳ the war of conquest under Joshua, all agree, is a war of duty &c.—Meg. 15ᵇ מִלְחַמְתָּהּ של תורה disputes about the Law; a. fr.—*Pl.* מִלְחָמוֹת. Sot. l. c. מלחמות בית דוד לרווחה the wars of the house of David for extending the dominion. M. Kat. 25ᵇ (in a eulogy) וצמח ספר מ׳ . . . גזע an offspring of worthies came up from Babylonia and with him came the book of wars (allegorically for *knowledge of the Law;* oth. interpret. *R. Hamnuna* who came with Rabbah). Snh. 97ª בשביעית מ׳ in the seventh Messianic year there will be wars; a. fr.

מֶלַח f. (מֶלַח) *saline atmosphere, corrosion produced by saline influences.* Ohol. III, 7 שאכלתו מ׳ . . . חור a cave formed through saline corrosion.

מַלְחָא f. ch. (preced.) *salt deposit* in a cavity in which sea-water was allowed to evaporate. Sabb. 66ᵇ. Ib. 73ᵇ, v. כְּנַס I.

מְלַט (b. h.) [*to stand forth, project* (cmp. בָּלַט),] *to escape.*

Pi. מִלֵּט *to rescue.* Midr. Till. to Ps. XLI ביום רעה אֲמַלֶּטְךָ on the day of evil I shall save thee. Taan. 23ª מִילֵּיטָתוֹ בתפלתך thou hast saved it (the generation) through thy prayer. Yalk. Ps. 777 מיכל מְמַלֶּטֶת וכ׳ Michael helped David to escape from within and Jonathan from without; a. e.

Nif. נִמְלַט *to be saved, to escape.* Esth. R. introd. נח ראש לִנְמַלְּטִים Noah is the first of those saved (mentioned in the Bible). Koh. R. to IX, 15 כל השומע ליצר טוב נ׳ whosoever listens to the suggestions of his good inclination will be saved; a. e.

Hithpa. תִּתְמַלַּט same. Yalk. Deut. 854 ואתם מִתְמַלְּטִים וכ׳ and you will be saved from the judgment of &c.

מְלַט ch. same. *Ithpe.* אִתְמְלִיט *to be saved.* Targ. Prov. XIX, 5 נִתְמְלִיט (ed. Wil. נִתְמַלַּט; Ms. נתפלית).

מֶלֶט m. (b. h.), pl. מְלָטִין, v. מַלְטֵט.

מִלּוּטוֹמָא, v. מִילּוּטוֹמָא.

מַלְטוּמְיָא, v. לָטוּמָא.

מַלְטוֹס, v. next w.

מַלְטֵט m. (denom. of מֶלֶט, fr. לוט or לטט *to wrap, cover*; cmp. Syr. מלט P. Sm. 2136) *frame* or *casing* around the beam-rest in the wall (corresp. to מַלְבֵּן).—*Pl.* מַלְטֵטִין. B. Kam. 67ª (expl. צלעות, Ez. XLI, 26) מ׳ (Ms. M. מלטוסין; Ms. H. מלוטסין, Ms. R. מְלָטִין), v. חֲרִמְלָא.

מַלְטִירְתָא f. (מלט; cmp. בּוּלְטִירְתָא) *crumbling, corrosion.* Targ. Prov. XII, 4. Ib. XIV, 30 מְלַטִּירְתָא (Var. ed. Lag. ניטלירתא, cler. error). Targ. I Chr. XIV, 1.

מַלְטַמְיָא, מִלּוּטוֹמָא, v. לָטוּמָא, a.

מַלֵּי *to speak*, v. מְלַל II.

מְלָא, מְלֵי ch. = h. מָלֵא, 1) *to be full.* Targ. Josh. III, 15; a. fr.; v. next art. Ab. Zar. 28ª דלא מָלוּ תֵּילְתָא, v. תֵּילְתָא; a. e.—2) *to fill.* Targ. Gen. I, 22. Targ. Deut. VI, 11 (O. ed. Vienna מַלֵּי *Pa.*); a. fr.—Part. מָלֵי; f. מַלְיָא; pl. מָלְיָן; מַלְיָיתָא, מַלְיָאתָא. Ib. O. XXIX, 10. Targ. Josh. IX, 21 (ed. Wil. מָלְיָן). Targ. Gen. XXIV, 11; a. fr.

Pa. מַלֵּי 1) *to fill.* Targ. Jer. XIII, 13; a. fr.—Lev. R. s. 21 מַלֵּי קולתיך fill thy vessel; Pesik. Aḥăré, p. 176ᵇ; Yalk. Lev. 571 מלחי (read: מַלְּאֵי); Keth. 62ᵇ מַלֵּי. Ab. Zar. 29ª ומַלְּיֵיהּ מיא and fill it with water. Taan. 29ª; Shebu. 10ª; Pes. 77ª תמוז . . . מַלּוּרֵי מַלְּרוּהָ they made the Tammuz of that year a full month (of thirty days); a. e.—2) *to complement, compensate, replace.* Targ. O. Gen. II, 21 ומלי ed. Berl. (ed. Amst. ומ׳, corr. acc.).—B. Mets. 105ª טרחת ומַלְּיֵיהּ he took pains to make up for the loss. Ib. טרחתו ומַלְּיֵיהּ וכ׳ Ms. M. (ed. למַלְּיוּהֵיהּ) thou didst take pains to make up &c.; a. e.—[3) מ׳ על לבא *to comfort.* Targ. O. Gen. XXXIV, 3 ed. Berl. (v. Berl. Mass., p. 27); v., however, Kidd. 50ª, quot. s. v. מְלַל II.]

Ithpe. אִתְמְלֵי *to be filled, full.* Targ. Gen. VI, 13. Targ. Ex. XL, 34 א׳ יח וכ׳ (*filled*); a. fr.

מְלֵי, Y. Hall. I, 57ᵈ מלי גאלה, v. מְלִיאָלָה.—Yalk. Is. 302 יוסף ממלי, v. מְלַחְיָא.

מְלֵי m., מַלְיָא, מַלְיָא I c. ch. = h. מָלֵא, *full.* Targ. Deut. XXXIII, 23 (Var. מְלֵי, מַלֵּי, מָלֵי). Targ. Ruth I, 21; a. fr.—Erub. 84ª כי מלא when the pit is full of water; a. fr.—*Pl.* מַלְיָין, מָלַיִן. Targ. Deut. VI, 11; a. fr.—[Targ. O. Deut. XXIII, 26 דמַלְיָן ed. Berl. those ears which are full (ripe; oth. ed. מְלֵילָן).]

מַלְיָא, מַלְיָא II m. (preced.) *fulness.* Pesik. Haḥod., p. 53ª (ref. to Ps. LXXXIX, 38) כהדין סיהרא על מ׳ like the moon growing to fulness. Ib.; Yalk. Ex. 190 הא סיהרא על מ׳ this (Solomon's reign) is the full moon; Yalk. Chr. 1082; (Pesik. R. s. 15 מְלֵיאָתָהּ).—Constr. מְלֵי (= h. מְלֹא) *the fill of, as much as.* Targ. Ex. IX, 8. Targ. Ps. XCVI, 11; a. fr.—Meg. 16ª מ׳ קומצירה a handful.—V. מְלוֹא.

מְלֵאָה, מְלֵיאָה f. (b. h.) 1) *full*, v. מָלֵא.—2) *fulness, full growth.* Pesik. Haḥod., p. 53ª (ref. to Ps. LXXXIX, 38, v. preced.) אם זכיתם . . . למְלֵיאָתָהּ if you will do good,

מֶלֶץ, v. לוּץ.

מְלִיצָה f. (b. h.; לוּץ) 1) *speech, argument, defence;* (in an evil sense) *sneer, scorn.* Midr. Prov. to I, 6 מ׳ זו תתורה וכ׳ *m'litsah* (ib.) means the Law proper &c., ולמה נקראת שמה מליצה שהיא מצלת וכ׳ and why is it called *m.*? Because it saves those engaged in it from the judgment of Gehenna; למה נקראת שמה מ׳ שכל מי שמתלוצץ וכ׳ why is it called *m'litsah* (scoff-producing)? Because whoever desires to scoff, will be amply supplied with scoffing.—2) *metaphor.* Cant. R. to I, 1 מ׳..משל..יש להם מקרא they find confirmation in plain Biblical prose, in proverbs, and in metaphors.

מְלִיקָה f. (מָלַק) *pinching a bird's head.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7; Zeb. 65ª מ׳ שקבע לה כהן the pinching, for which function the Text appoints a priest; a. fr.

מלישות, Tosef. Neg. IV, 10 ed. Zuck. תמ׳ (oth. ed. חמול׳), read with R. S. to Neg. X, 10 תְּחִלִּישׁוֹת.

מַלֵּיתָא f. (מָלֵי) *filling up, complement.* B. Bath. 104ᵇ top [read:] ואי איכא יתירא למ׳ דתשעה וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) and if there is a surplus, it must go to make up the nine *kab.*

מְלֵיתָא, מְרֵי, מְלֵיתָא, מַלְיָתָא (מְלֵתָא) f. (preced.) 1) *mound, rampart.* Targ. II Sam. V, 9; Targ. I Kings IX, 24 (ed. Lag. מרי׳; h. text מִלּוֹא). Targ. II Sam. XX, 15 (h. text סֹלְלָה); a. e.—*Pl.* מְרֵי׳, מַלְיָתָא. Targ. Jer. XXXII, 24.—2) *stuffing.* Pes. 74ª, v. מוּלְיָיתָא.

מַלָּךְ* (= מַה לָּךְ) *what is it to thee?; of no practical value.* Sabb. 150ª sq. חשבונות של מ׳ ושל מה בכך (Ms. M. מה לך, v. Rabb. D. S. a. l. note) accounts of 'what is it to thee?' and of 'what is in it?', i. e. for no practical purpose. [Oth. opin., v. Ar.]

מְלַךְ (b. h.) [*to lead in council,*] *to preside; to officiate; to be ruler.* B. Bath. 164ᵇ מ׳ שנה מונין לו שתים when he has been in office one year, they date (in documents) 'the second year'. Meg. 11ª (ref. to הַמֹּלֵךְ, Esth. I, 1) מ׳ מעצמו started a dynasty with himself (had no claims of succession). Ib. מָלְכוּ בכיפה, v. כִּיפָּה. Zeb. 118ᵇ עשרה שנה שמ׳ וכ׳ ten years during which Samuel ruled alone, ושנה שמ׳ ושאול וכ׳ and one year during which Saul and Samuel ruled conjointly; Tem. 15ª; a. fr.

Nif. נִמְלַךְ [*to be led,*] 1) *to take council, to ask advice* or *permission.* Ber. 3ᵇ נִמְלָכִין בסנהדרין they ask the Sanhedrin for their confirmation. Ib. 4ª כל מה...אני נ׳ במפרבשת וכ׳ in whatever I undertake, I consult the opinion of M., my teacher. Ib. 29ᵇ וכשאתה...תִּמָּלֵךְ בקונך וצא and when thou art about to go on a journey, take council of thy Maker (pray) and go out. B. Mets. 14ª צריך לִימָּלֵךְ the scribe must ask for authorization (to insert in the contract); a. fr.—2) [*to take council with one's self,*] *to reconsider, change one's mind.* Gitt. III, 1. Dem. III, 2 ונ׳...חלוקח לחחזיר if one buys vegetables .... and then decides to return (the goods). Ib. 3 נטלן לאוכלן וכ׳ לחצניע if he took

you shall count (your historical records) by the nation's growth to fulness, opp. פגם decrease; Pesik. R. s. 15, a. e., v. preced. Gen. R. s. 12 נבראו ... על מְלֵיאָתָן those things had been created in perfect condition. Ib. s. 14 על מְלֵיאָתָהּ, על מְלֵיאָתוֹ fully developed. Num. R. s. 12; a. e.—Gitt. 70ª Ar., v. מְלֵיאָה.—3) (*the priestly gifts from*) *the ripe or stored fruits.* Tem. 4ª (ref. to Ex. XXII, 28) מ׳ זו בכורים *m'leah* means the first fruits; Mekh. Mishp. s. 19 אלו בכורים that means the first fruits which are taken from the fulness (the stored fruits). Ib...בכורים שהם קרויין ומ׳ first fruits which go by four names, *reshith* ... and *m'leah*; Yalk. Ex. 351.

מלויאדין, מלויארין, read: פִּילְוָאדִין.

מַלְיָאתָא f. pl. *women drawing water,* v. מְלֵי.

מַלְיָגְאלָה m. (μελίγαλα, S.) *honey- and milk-cake.* Y. Ḥall. I, 57ᵈ, v. דּוּבְשָׁן.

מַלָּוְיָתָא f. (מְלֵי) *filling, replacing,* v. מְלֵי *Pa.*

מְלִיחָא m. (מָלַח) 1) *preserved in salt, pickled.* Ḥull. 113ª מ׳ (בשר) salted meat, opp. תָּפֵל. Ib. 97ᵇ, a. fr. מ׳...כרותח what is preserved in salt, is ritually to be considered as if boiled or roasted; a. fr.—[*Pl.*, v. מְלָחִים.]—2) *salted relish, dessert.* Ber. VI, 7. Ib. 44ª כל סעודה שאין בה מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. מלח, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) a meal without salted preserves is no meal.

מְלִיחָא ch. same, v. מְלַח I.

מַלְיָיא, v. מַלְיָא.

מַלְיָיתָא, v. מַלְיָאתָא.—מַלְיָיתָא, v. מְלֵי.

מְלִין, מְלִין, v. מְלַךְ a. מְלַךְ ch.

מְלִיכָא m. (מְלַךְ) *counsellor.* Targ. II Sam. XV, 12 (ed. Lag. מָלוּכָא; Levita מַלְכָּא).

מַלְיָלָא, v. מַלְיָלָא.

מְלִילָא f. ch. = next w.—*Pl.* מְלִילָן. Targ. O. Deut. XXIII, 26 (ed. Berl. דמַלְיָתָן, v. מְלֵי).

מְלִילָה f. (b. h.; מָלַל I) *ripe ear,* esp. *parched ear.*—*Pl.* מְלִילוֹת. Maasr. IV, 5 המולל מ׳ he who rubs parched ears; Tosef. Bets. I, 20. Tosef. Ter. III, 18 ..חכניס שובלין לעשותן מ׳ ... if one brought ears to his house with the intention of parching them.—Y. Pes. III, beg. 29ᵈ, v. קָמַל. Pesik. R. s. 43, a. e., v. קָמָה; a. fr.

מְלִיסָא m. (P'ales noun of מְלֵי, cmp. מִרְפּוֹסָא) [*water-pot* (cmp. ὑδρία),] *a cooking vessel.* Targ. I Sam. II, 14 (ed. Lag. מִילְפָּסָא, Var. אִילְפְּרָסָא; h. text פָּרוּר). Targ. Y. Num. XI, 8 מילסא Levita (ed. לאפוסרא, לפדירא; h. text פרור).—*Pl.* מְרֵי׳, מְלִיסָיָא. Targ. II Chr. XXXV, 13 (h. text צלחות).

מַלָּף, מְלִיף m. (= מְאַלֵּף; אִלֵּף) *teacher.* Targ. I Sam. XIX, 20. Targ. Ez. III, 17.—*Pl.* מְלָפִין. Targ. Jer. VI, 17. Targ. Is. L, 4; a. e.

them up to eat them and changed his mind (deciding) to keep them; a. fr.

Hif. הַמְלִיךְ *to appoint* or *elect for rulership, to acknowledge the authority of.* Snh. 64ª שתַמְלִירוּהוּ עלירהם, v. מוֹלֶךְ. Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ (ref. to Ps. LXXXI, 10) זר שבקרבך אל תַּמְלִירַהוּ עליך allow not the tyrant within thee (the evil inclination) to rule over thee. Ab. Zar. 18ª אומה זו מן השמים הַמְלִירוּהָ this (Roman) nation has been given the rulership by divine decree. R. Hash. 16ª אמרו לפני מלכיות שתַּמְלִירוּנִי עליכם .... recite before me verses of homage (v. מַלְכוּת), in order that you may declare me your ruler; a. fr.

מְלִיךְ, מָלַךְ ch. same, 1) *to rule.* Targ. Gen. XXXVII, 8; a. fr.—Part. מָלִיךְ. Targ. Jer. XXXIII, 21 (ed. Wil. מְלִיךְ, corr. acc.); a. fr.—Ab. Zar. 10ª בעינא דימְלוֹךְ וכ׳ I desire that my son Severus be king after me; ib. דימְלוֹךְ.—Ber. 64ª מ׳ רבה Rabbah officiated (as teacher and judge); a. fr.—2) (mostly מליך) *to decide.* Targ. Is. XIV, 27. Ib. XXIII, 8 (ed. Ven. מַלִּיךְ). Ib. 9 מְלִיכָה ed. Lag. (some ed. מלכא, read: מְלָכָה); a. fr.—Part. pass. מְלִיךְ. Ib. XIV, 26; a. e.—3) *to advise.* Targ. II Sam. XVII, 7. Targ. I Kings I, 12; a. fr.

Pa. מַלֵּיךְ 1) *to advise.* Targ. Job XXVI, 3.—2) *to decide,* v. supra.

Af. אַמְלִיךְ 1) =preced. *Hif.* Targ. I Kings III, 7; a. fr.—2) *to counsel, persuade.* Targ. Josh. XV, 18. Targ. Y. Deut. XXX, 6; a. e.—[Targ. Prov. VIII, 15 מַמְלְכִין ed. Lag. *rule* (oth. ed. מלכין).]

Ithpa. אִתְמַלַּךְ, *Ithpe.* אִרְמְלִיךְ, אִתְמְלִיךְ = preced. *Nif.*—Targ. Is. XXXII, 7; a. fr.—B. Bath. 4ª בתר דעבדין מִתְמַלְּכִין do people ask for advice (or permission) after they have acted? Ber. 27ᵇ אִרְמְלִיךְ וכ׳ consult my family. Ib. אזיל ואַמְּיה וכ׳ he went and consulted his wife. Ned. 54ª כל מילתא דצריך שלוחא לאַמְלוֹכֵי וכ׳ any change of order for which the messenger has to ask special authorization, is heterogeneous (to the object of the original commission); כל מילתא דמִירְמְלִיךְ שלוח עלה וכ׳ a change for which the messenger asks for instructions is homogeneous. Sot. 43ᵇ אי אימ׳ עלה if he reconsiders his original disposal; a. fr.

מֶלֶךְ m. (b. h.; preced.) *leader in council, chief, king.* Ber. 3ᵇ אדוננו המ׳ our lord the king! Tosef. Snh. VIII, 5, a. fr. מ׳ מלכי המלכים the Most Supreme King (the Lord). Ib. IX, 8 אפי׳ מ׳ של מלכים even a king of kings (great sovereign). Snh. 38ª, a. fr. מ׳ בו״ר (v. בָּשָׂר) a human chief. Ab. Zar. 10ª אין מושיבין מ׳ בן מ׳ they (the Romans) do not allow the son of a king to succeed his father. Kerith. 5ᵇ מ׳ ראשון a first king, starter of a dynasty. Shebu. 6ᵇ משה מ׳ וכ׳ Moses has made himself the chief, and Aaron is high priest &c.; a. v. fr.—*Pl.* מְלָכִים. Hor. 12ª כיצד מושחין את המ׳ וכ׳ how are kings anointed? By drawing with the oil the outlines of a crown; Ker. 5ᵇ. Ib. מַלְכֵי בית דוד the kings of the house of David (southern kingdom); מ׳ ישראל the kings of the northern kingdom; a. v. fr.—בַּת מֶ׳ *Princess,* name of a demon afflicting the eye, also *a certain disorder of the eye,* v. בַּת I. Sabb. 109ª (Var. בת חורין, v. Rabb. D. S. a. l. note).—*Pl.* בנות מֶלֶךְ. Tosef. B. Kam. IX, 27 יצאו בנות מ׳ the 'princesses' (humors of the eye) escaped (in consequence of a blow).

מַלְכָּא, מְלִיךְ, מֶלֶךְ ch. same. Targ. Ps. XXIV, 7; 9. Targ. Ex. I, 8; a. fr.—Snh. 110ª אירהו חוה מ׳ he (Moses) himself is chief. Y. Yeb. XVI, 15ᶜ, v. אַרְסְקִרְנָס. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. אתעביד מ׳ he (Dioclet) became king; a. fr.—*Pl.* מַלְכִין, מַלְכַיָּא, מַלְכֵי. Targ. Gen. XVII, 6. Ib. XIV, 5. Targ. Prov. VIII, 15; a. fr.—Gitt. 62ª שלמא עלירכו מ׳ (to scholars) peace be with you, chiefs!—Shebu. 6ᵇ תרי מ׳ וכ׳ two kings and two viceroys (hyparchs); a. fr.

מֵי׳, מְלָכָא, מֵי׳, מֶלַךְ m. (preced. wds.) *counsel, advice.* Targ. Is. III, 3. Targ. Y. Deut. VIII, 18 (O. עצה; h. text כֹּחַ); a. fr.—*Pl.* מְלָכִין, מְלָכַיָּא, מֵי׳. Targ. Is. XXV, 1. Targ. Job XII, 17 (not מֵ׳). Targ. Hos. X, 6; a. e.

מַלְכָּא, v. מְלִיכָא.

מַלְכָּה f. (b. h.; מֶלֶךְ) *queen, king's wife.* B. Bath. 15ᵇ כל האומר מַלְכַּת שבא וכ׳ whoever says *malkath Sheba* (I Kings X, 1) means a woman is mistaken; ...it means the kingdom (מַלְכוּת) of Sheba. Sabb. 119ª שבת המ׳ the queen Sabbath; a. fr.

מַלְכוּ f. (מֶלֶךְ) *consultation.* Gen. R. s. 8; Yalk. ib. 13 (ref. to Gen. I, 26) לית הכא מ׳ this does not mean holding council (with the ministering angels).

מַלְכוּ, v. מַלְכוּתָא.

מַלְכוּת f. (b. h.; מֶלֶךְ) 1) *kingdom, government; office.* Ab. III, 5 עול מ׳ the yoke of (secular) government (burden of office). Ber. 13ᵇ, a. fr. עול מ׳ שמים the yoke of (submission to) divine government. Gitt. VIII, 5, v. חוּגָּן. Ber. 48ᵇ, a. e. ארן מ׳ נוגעת וכ׳, v. חָבֵר. Sot. 11ᵇ (ref. to בתים, Ex. I, 21) בתי מ׳ dynasties.—מרד במ׳ to rebel against the government, to commit treason. Snh. 49ª; a. fr.—מ׳ הָרְשָׁעָה the wicked government (Rome). Ber. 61ᵇ Ms. M. a. early ed. (later ed. יון); a. fr.—קרוב למ׳ connected with the court (influential). B. Kam. 83ª. Gitt. 14ᵇ; a. fr.—*Pl.* מַלְכֻיּוֹת. Gen. R. s. 44 ארבעה .... גידונים ומ׳ וכ׳ the Lord showed him (Abraham) four things: future punishment, (persecution by foreign) governments &c.; Mekh. Yithro, s. 9 ארבע מ׳ וכ׳ the four empires which were destined to subject his descendants. Ber. 34ᵇ, a. e. אלא ארן בין ... שעבוד מ׳ מלבד there will be no difference (in the conditions of life) between the present and the Messianic days except (the delivery from) the oppression of governments; a. fr.—2) (in liturgy) *a benediction invoking God as king* (אלהינו מלך העולם). Ib. 12ª כל ברכה שארן בה מ׳ וכ׳ a benediction in which the word 'king' does not occur, is no benediction.—*Pl.* מַלְכֻיּוֹת *the references to the divine kingdom in the Musaf of the New Year's Day, the section called Malkhiyoth.* R. Hash. IV, 5. Ib. 6 עשרה מ׳ the recitation of ten Biblical verses referring to the divine government. Ib. (32ᵇ) זכרונות מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. sing.), v. זִכָּרוֹן. Y. ib. III, 58ᵈ; a. e.

מַלְכוּ, מַלְכוּתָא f. same, *kingdom, rulership.* Targ. Ob. 21. Targ. Jud. IX, 9; a. fr.—B. Kam. 113ª, v. הֵיכָא.

as far as the hem goes; Y. ib. III, 83[b] top מן המ׳.—Denom.:

מָלַל I *to hem, edge.* M. Kat. 26[a] ...למוֹלְלָן וכולן רשאין and all these rents may be mended by... hemming. Kil. IX, 9 מוֹלֵל עד וכ׳ he hems (the purple band) before he knots it.

מָלַל II (b. h.) 1) *to crush, squeeze,* esp. *to rub ears* for husking the grain. Taan. 6[a] דבר שמָל, v. מַלְקוֹשׁ. Maasr. IV, 5, v. מְלִילָה. Bets. 13[a] למוֹלְלָן במלילות with the intention of husking them when parched. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 22; Sabb. 12[a] מוֹלֵל he rubs it between two fingers; a. fr.—Part. pass. מָלוּל. Tosef. ib. XIV (XV), 17 מוֹלְלִין את המ׳ you may husk that which needs husking.—2) *to stir a mush, make a pulp.* Pes. 40[b] אין מוֹלְלִין . . . והרוצה שיִמָּלוֹל וכ׳ you must not stir a dish (in the usual way) on Passover, but he who desires to make a mush, must put in the flour and then add vinegar.—Part. pass. as ab. Tosef. Maasr. I, 7 מן המלול ed. (ed. Zuck. המאמל, Var. הממל) out of the olive pulp.

Nif. נִמְלַל *to be compressible,* (of webs) *to be soft and downy.* Gitt. 59[a] (ref. to מִלְּתוֹתַי, II Kings X, 22) דבר הנמלל ונמתח a cloth which can be compressed (creased) and stretched (again, showing no creases when unfolded); [Rashi: a stuff the thread of which is twisted between the spinner's fingers and stretched].—V. מַלְמָלָה.

מְלַל I ch. same, v. מוּל ch.

מֶלֶל ch., constr. of מִלָּא.

מָלַל III, *Pi.* מִלֵּל, מ׳ (b. h.; denom. of מוֹל) [*to present, show*; cmp. חִוָּה, הִגִּיד,] *to proclaim, utter, speak.* Hor. 13[b]; Meg. 18[a]; Macc. 10[a] (ref. to Ps. CVI, 2) למי נאה למַלֵּל וכ׳ whom does it become to utter the mighty deeds &c.?—Y. Keth. II, 26[d] bot. שמענו פלוני מְמַלֵּל על פלו׳ אשתו we heard that man speaking of (pointing out) that woman as his wife; מְמַלֶּלֶת על בניה speaking of her children; a. e.—[Lev. R. s. 27 מי מלל, read: מָל, v. מוּל II, 2.—Lam. R. introd. (R. Hăn. 1) לְמַמְלְלִים, v. לְמַלֵּם.]

מָלַל II, *Pa.* מַלֵּיל, מַלֵּל ch. same, in gen. *to speak* (corresp. to b. h. שִׂיחַ, דִּבֵּר). Targ. Gen. XXXIV, 3 (O. ed. Berl. מַלֵּי). Ib. XVII, 22, sq.; a. v. fr.—Part. מְמַלֵּל, מְמַלְּלָא &c. (in ed. frequ. with one מ, corr. acc.). Targ. Job II, 10; a. fr.—Kidd. 50[a] מְמַלֵּי מילי עלוי (= מְמַלְּלֵי) they speak against me.

Ithpa. אִיתְמַלֵּל 1) *to be spoken, said, told.* Targ. Ps. LXXXVII, 3. Targ. Y. Ex. XX, 16; a. e.—Y. Shek. VI, 50, top (play on שׂוּחוּ, Ez. XLVII, 5) [read:] מאי מי שחו מירין דמִתְמַלְּלִין וכ׳ what is *me saḥu?* Waters which are spoken of in the world (v. שִׂיחַ).—2) *to converse.* Targ. Y. Ex. XXXIII, 9. Targ. Ez. II, 2; I, 28; a. e.

מִלָּא (מְלָא) m. (preced.) *word, speech.* Targ. Job XV, 11. Targ. II Esth. VII, 9 מֶלֶּל (constr.); a. e.—*Pl.* מִלִּלִין, constr. מִלֵּי. Targ. Y. II Deut. XXXI, 24 (ed. Amst. מַמְלֵי).

מִלָּא, מִלֵּי m. (מְלַל I) 1) only in מ׳ דנורא *embers.* [Comm. identify our w. with preced., referring to the double

Ber. 58[a] מ׳ דארעא כעין מ׳ דרקיעא royal majesty on earth is similar to that of heaven. Ab. Zar. 10[b] חשיבי דמ׳ the notables of the (Roman) empire. Tam. 32[a] יסני מלכי וכ׳ let him shun government and governor; ירחם מ׳ וכ׳ let him be a friend of government and ruler and (use his influence to) do good to mankind. Pes. 113[a] מַלְכוּתַיְרִיהוּ אחורי וכ׳ their rulership dwells behind their ears, i. e. they may rise to power at some future time. Ab. Zar. 2[b] משכי במַלְכוּתַיְרִיהוּ עד וכ׳ (or מַלְכָן, *pl.*) they will continue in power until the Messiah comes; a. fr.—*Pl.* מַלְכָוָתָא, מַלְכָוָן, מַלְכָוָו׳. Targ. Gen. XXV, 23. Targ. Deut. III, 21; a. fr.

מִלְכְיָא, מַלְכִי* c. (מְלַךְ, cmp. מִלְכוּ) *deliberation, vacillation.* Pesik. R. s. 15 פסוק הדא מלכי לבך cut (end) this deliberation of thy heart (decide); Pesik. Haḥod. p. 43[a] מילנידה מן לבך (read: מילכיא, and insert פסוק); Yalk. Gen. 77 קטע הדין מלני מלבך (read with Matt. K. to Gen. s. 44: מלכיא); Gen. R. s. 44 קטע הדין מוטניא מן כדו (ed. Wil. מורטא; Ar. s. v. קטע: חד פטטיא); Midr. Till. to Ps. XL, end הדא מיליא (ed. Bub. מילחא); Yalk. Ps. 737 הדין מלניא (corr. acc.). [מוטניא, seems to be a corrupt. of μετάνοια in the sense of *change of mind*, the Greek equivalent of our w.]

מַלְכְיָא* f. (μαλακία, malacia) *want of appetite, nausea.* Deut. R. s. 6 שעלת מ׳ באחותו (not לראותה) whose sister was suffering from malacia.

מַלְכִּיד, מַלְכִּיָּא (b. h.) pr. n. m., רב מ׳ *Rab Malkia,* an Amora. Sabb. 46[a]; a. e., v. next w.

מַלְכִּירוּ pr. n. m. *M'lakhiu,* 1) father of R. Kahăna. Erub. 8[b].—2) רב מ׳ Rab M., an Amora. Keth. 61[b]; Macc. 21[a]; Nidd. 52[b]. אמר ר׳ מ׳ אמר ר׳ וכ׳ Rab M. reports in the name of R. Ada &c.; Bets. 28[b] Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. (mnemonical rules by which to distinguish between the subjects reported by R. Malkia and those by R. M'lakhiu); ib. וסרמנך מתניתן מַלְכָּתָא and the mnemotechnical mark is: the Mishnah is queen, i. e. all opinions referring to Mishnah (and Boraitha) belong to Rab Malkiya (*God is King*).

מִילְכָא, מַלְכָּנָא m. (מְלַךְ) *counsel, wisdom.* Targ. Prov. VIII, 14. Ib. XXIV, 6 (ed. Lag. מוֹלְכָנָא); a. e.—V. מוֹלְכָנָא.

מַלְכְּתָא f. ch.=h. מַלְכָּה. Targ. I Kings XI, 19; a. fr.—Ker. 28[b]; Pes. 57[a]; a. fr.—*Pl.* מַלְכָּן, מַלְכָאתָא. Targ. I Kings XI, 3. Targ. II Esth. V, 1.

מִילְכָא, מַלְכְּתָא f.=מַלְכָּא, *counsel.* Targ. Ps. XXXIII, 11. Ib. I, 1; a. e.—*Pl.* מִי׳, מַלְכָּתָא. Ib. V, 11; a. e.

מִילְכָא, מַלְכְּתָנוּתָא f. (preced.) *consultation, meeting of councilmen.* Targ. Prov. XI, 14.

מֶלֶל m. (denom. of מוֹל) *border, hem.* Kel. XXVIII, 7; Sabb. 29[a] שלש על . . . . חוץ מן המ׳ the measure of three square handbreadths of which the Rabbis speak, means exclusive of the portion used for hemming. M. Kat. 26[b] מתוך המ׳ . . . . הקורע he who rends his garment only

meaning of לָחַשׁ.] Ab. Zar. 28[b] (Var. מוֹלָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400).—*Pl.* מִלֵּי, מֵי׳. Sabb. 109[b] בי מילי דנ׳ (Ms. M. במל׳) between the embers.—*2) *gold ore* as broken in the mine. Keth. 67[a] במ׳ Ar. (ed. בְּמַמָּלָא) it means ore (Rashi: *gold leaf*).

מַלָּא m. (= מְאַלָּא, v. אַלַּל) *spy*.—*Pl.* מַלָּיֵא, (מַלֵּי׳). Targ. Y. II Deut. I, 1 (Y. I אלליא).—[מַלָּלֵי, v. מַלָּלָא.]

מַלָּלוּתָא f. (מְלַל II) *speaking*. Constr. מַלָּלוּת. Targ. Y. Ex. XXXIII, 16.

מַלְמַד m. (b. h.; לָמַד) *ox-goad*. Kel. IX, 6, v. הֶרְבֵּן. Y. Snh. X, 28[a] מ׳ שהוא מְלַמֵּד וכ׳ it is called *malmed*, because it trains the cow &c.; Pesik. Baḥod., p. 153[a]; a. e.

מְלַמּוּל m. (מָלַל II), *pl.* מְלַמּוּלִין *crumbs*. Mikv. IX, 2 דמ׳ the crumb-like particles of dirty or sweaty hands when they are rubbed against each other.

מְלַמּוּלָא ch., *pl.* מְלַמּוּלִין same. Y. Pes. III, beg. 29[d], v. לְרֹשׁ.

מְלַמֵּל (Pilpel of מָלַל) *to talk*, v. לְמַלֵּם.

מַלְמָלָא, מַלְמָלָא), מַלְמָלָה f. (מָלַל II; cmp. מִרְמָה) *cloth of a fine and downy texture*. Gitt. 59[a], explained דבר חנמלל, v. מָלַל II, *Nif*.

מלניא, מלני, v. מְלָכִי.

מלספנון Tanh. Yithro 7, v. מִילְפַּפּוֹן.

מַלַּע m. (לוּעַ, v. לוּעַ) *whiskers*; מ׳ של שיבולין *glume, the outer husk of grains*.—*Pl.* מְלָעִין. Ukts. I, 3; Ḥull. 119[b], sq. מְלָאי; Tosef. Ukts. I, 2 מְלָאִין של שובלין ed. Zuck. (R. S. to Ukts. l. c. מלעין; Var. Tosef. ed. Zuck. סלעי׳, corr. acc.).—Ḥull. l. c. במלאי שבין המְלָאִים when he takes hold of a number of glumes (which do not break).

מַלָּף, *pl.* מַלְפִין, v. מַלַּח.

מַלְפָא, מַלָּפָה, infinit. *Paël* of אַלַּף or יָלַף. Y. Kil. IX, 32[b] bot.; Y. Keth. XII, 35[a] bot. גלי מ׳, v. אַלַּף II.

מלפין, Tosef. Ukts. II, 10, v. מִילְפַּפּוֹן.

מַלְפָּנָא m. (v. מַלַּף) *teacher*. Yeb. 21[b] תורת מ׳ thou shalt be a teacher. Gen. R. s. 68, beg. מַלְפָּנֵי, v. מַעְבְּדָנָא.

מְלַפְּפוֹנָא, מִלְפַּפּוֹן, מלפניא, v. sub מִילְפַּפּ׳.

מָלַק (b. h.) *to pinch* a bird's neck with the finger nail. Zeb. VI, 5; Ib. VII, 5; a. fr.—Part. pass. מָלוּק; f. מְלוּקָה, *pl.* מְלוּקוֹת. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 9, ch. XI מְלוּקַת רשות a bird that has been pinched for a profane purpose, opp. מ׳ מצוה. Ib. מלוקות ישראל birds pinched by Israelites (not for sacrificial purposes), opp. מ׳ כהנים.

Nif. נִמְלַק *to be killed by pinching*. Y. Sabb. II, 5[a] bot. משנִמְלָקה after the pinching has been performed. Ab. d'R. N. ch. I כמה עופות נִמְלְקוּ עליך how many birds have been pinched for thee (the altar)!; a. fr.

מָלַק ch. same. Targ. O. Lev. I, 15; a. e. (Y. חזם).

מַלְקוֹט m. (לָקַט) *bag*. Kel. XVI, 7 חמ׳ של בקר the bag for receiving the excrements of working cattle; [Tosaf. Yom. Tob a. l. attests a version מַלְקוֹשׁ]. [Tosef. Kel. B. Mets. III, 14, v. מְלַקֵּט II.]

מַלְקוֹשׁ m. (b. h.; לָקַשׁ) *late rain*. Taan. 6[a] מ׳ בניסן the late rain (the *malkosh* of the Bible) is the rain in Nisan. Ib. (play on דבר שמלך קשיותן וכ׳ (מלקוש Rashi (ed. קשיותיהן) something which crushes the stiffneckedness of the Israelites (who humble themselves in prayer for rain); דבר חמְמַלֵּא תבואה בקשיה something which fills the grain in its stalks; דבר שיורד על המלילות ועל המַלְקוֹשׁין which falls upon both the ears and the stalks; Yalk. Deut. 863. Sifré Deut. s. 41; a. fr.

מַלְקוֹשָׁא ch. same. Targ. O. a. Y. II Deut. XXXII, 2. —*Pl.* מַלְקוֹשִׁין. Targ. Y. Ex. XL, 4.

מַלְקוּת f. (לָקָה) *the punishment of lashes*. Macc. I, 3 שהוא חייב מ׳ ארבעים that he (has done something for which he) is subject to forty lashes. Y. Naz. IV, 53[a] bot. מ׳ תורה ארבעים וכ׳ the Biblical punishment consists of thirty-nine lashes; a. fr.—*Pl.* מַלְקִיּוֹת. Snh. 81[b] מ׳ של כריתות the punishment of lashes for offences punishable with extinction. Ber. 7[a], v. מֵרְהוּת I; a. fr.

מַלְקוּתָא, מַלְכוּתָא ch. same, *chastisement*. Targ. Y. Deut. XXV, 3. Targ. II Sam. VII, 14.

מָלָקָחַת, v. מֶלְקַחַת.

מַלְקָחַיִם m. du. (b. h.; לָקַח) *tongs*; (in Midr.) *two pairs of tongs*. Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 271 (ref. to Is. VI, 6) מהו במ׳ why with two pairs?; v. next w.

מַלְקַחַת f. (preced.) *tongs*. Pesik. R. s. 33; Yalk. Is. 271 נטל מ׳ אחרת (some ed. מָלָקָחַת) he took another pair of tongs.

מְלַקֵּט I m. (לָקַט) *gatherer, eclectic scholar*. Ab. d'R. N. ch. XVIII, end מ׳ רפה רפה בלא וכ׳ a discriminating eclectic scholar without any pride.

מְלַקֵּט II m., מְלַקֶּטֶת f. (לָקַט) *pinchers* for picking hair, wool &c. Macc. III, 5; Naz. 40[b], v. לָקַט. Kel. XIII, 8 (ed. Dehr. 10) ועשאן למלקטת and he makes use of them as pinchers; Yeb. 43[a] למלקט. Tosef. Kel. B. Mets. III, 14 חמְלַקֵּיט של כובסין (ed. Zuck. חמלקוט של כובשין) the fullers' pinchers (with which they remove knots in a web). Sabb. 97[a] אי אפשר . . . שתילקט במ׳ וכ׳ a public road cannot be made even (as skin is made) with pinchers and razors.

מלקמי, Y. Naz. I, 51[b] bot., כמ׳ קיין, read: חֻלְקַמֵּי, v. קַיִן.

מַלְקָטָא m. ch., *pl.* מַלְקָטַיָּיא (preced. art.) *snuffers*. Targ. Y. Num. IV, 9 (Ar. ed. Koh. מַלְקָטָתָא, Var. מלקטניא; h. text מלקחי). Targ. Y. Ex. XXV, 38; XXXVII, 23 מַלְקָטָתָא (Ar. מַלְקָטַיָּיתָא).

מָלַקְטוֹת, v. מְלַקֵּט II.

מַלְקָטָתָא, v. מַלְקָטָא.

מָמוֹן m. (contr. of מחמון, v. חָמוֹן; חָמָה) *accumulation, wealth, value* (in Greek writers: *Mammon*). Tanḥ. Matt. 7 אתם חיבבתם את מָמוֹנְכֶם וכ׳ you loved your wealth (of cattle) more than your souls; Num. R. s. 12. Ib.; Tanḥ. l. c. 6 מָמוֹן מה שאתה מונה אינו כלום money is named *mamon*, that which thou countest is nothing. B. Mets. 2^{b}, a. fr. מ׳ המוטל בספק property of doubtful ownership (with several claimants). Tosef. B. Mets. VII, 13; B. Kam. 116^{b} מחשבין לפי מ׳ the loss of a caravan attacked by robbers (the redemption paid them) is apportioned according to the value of the freight which each passenger carried, contrad. to לפי נפשות according to the number of passengers. Ib. 83^{b} עין תחת עין מ׳ 'eye for eye' (Ex. XXI, 24) means a fine in value, opp. עין ממש an actual putting out of the eye; a. v. fr.—[Pesik. R. s. 21 (ed. Fr., p. 105^{b}) אין אתה עומד במימרו, read בְּמָמוֹנוֹ, thou canst not define its value; Fr. a. l. emends בִּטְרִימְרוֹ, v. טְרִימֵי.]—*Pl.* מָמוֹנוֹת. Snh. I, 1, v. דִּין; a. fr.

מָמוֹנָא, מָמוֹן ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 26 מה מ׳ (Y. הנייתו מ׳; h. text מה בצע). Targ. Ex. XXI, 30 (h. text כֹּפֶר); a. fr.—B. Kam. 15^{a} פלגא נזקא מ׳ the payment of 'half-damage' is considered as a due indemnity, opp. קנסא penalty. Ib. 108^{a} תרי גווני מ׳ two kinds of indemnity (for the same action); ib. תרי ממונא two indemnities; a. fr.

מְמוּנֶּה f. (מָנָה) *appointed, deputy, superintendent*, in gen. *officer*. Tosef. Pes. II (III), 11 זונין חממ׳; Pes. 49^{a} מ׳ של ר״ג Zunin the deputy of Rabban G. (superintendent of the College). Sot. 42^{a} שיש מ׳ על גביו who has a superior in office. Ib. סגן לאו מ׳ הוא the deputy high priest is no active officer. Snh. II, 1 חמ׳ ממצעו וכ׳ the *m'munneh* places him between himself and the people; ib. 19^{a} הירינו מ׳ סגן הירינו the *sagan* (Tosef. ib. IV, 1) is the same as the *m'munneh* (in Mish. l. c.), i. e. the deputy high priest. Shek. V, 4 שהוא מ׳ על וכ׳ who was the superintendent of seals &c.; a. fr.—*Pl.* מְמוּנִּין, מְמוּנִּים. Ib. 1 אלו הן חמ׳ וכ׳ those were the special officers in the Temple; a. e.

מְמוּשׁ m. (מוּשׁ) *touch, feeling*. Targ. Y. II Gen. XXVII, 22 (Y. I מִימַּשׁ . . . מַמַּשׁ).

מְמוֹתָא m. (מוּת) *pestilence, death*. Targ. Ps. LXXVIII, 50 (Var. מוֹתָנָא).—Constr. מְמַת. Targ. Jer. XVI, 4; a. e.

מְמַזּוּר m. (v. מָזַר) *twisted yarn, cord*. Y. Sabb. VII, 10^{c} top.

מַמְזֵג m. (מָזַג) *druggist*. Targ. Y. Ex. XXX, 25; 35, v. מָזַג.

מַמְזֵרֵי, v. sub מַמְזֵר.

מַמְזֵר m. (b. h.; מזר, sec. r. of זר, cmp. מַמְגֵּרָה, מַמְכָּר, v. Arnheim Hebr. Gr. p. 173) [*rejected, outcast,*] *bastard*. Yeb. IV, 13 אין אחד מ׳ כל שאר וכ׳ who is a *mamzer*? The issue of any connection forbidden in the Torah; (oth. opin.) כל שהיבין עליו כרת וכ׳ the issue of a connection forbidden under the penalty of extinction; a. fr.—*Pl.* מַמְזֵרִים, מַמְזֵרִי, מַמְזֵרִין. Kidd. III, 13 יכולין מ׳ לידחר there is a possibility for the issue of bastards to be rehabilitated. Yeb.

מְמַלְּקִים, v. מְלַקֵּט II.

מְמַלְרִין, מְמַלְרִיוֹן, v. בְּלִרִין.

מְמַלְרַע, v. לְרַע.

מַמְלָשִׁין m. (לָשׁוֹן) *slanderer, informer*. Midr. Till. to Ps. CXX.

מַמְלְשִׁינָא ch. same. Targ. Ps. CXX, 3.

מַמְלְשִׁינוּתָא f. (preced.) *slander*. Targ. Ps. LII, 4.

מְמֵלֵת, v. מִילַּת.

מְמַלַּת, v. מִילָּא I.

מְמַלְתָּא, v. מִילְּתָא.

מְמַלְתָּא *mound*, v. מַלְוְיָתָא.

מְמַלְתָּא *place for drawing water*, v. מְלוְיָתָא.

מְמַלְתַּחְתָּא f. (b. h.) *wardrobe*. Gitt. 59^{a}, v. מָלַל II.

מְמַלְתִּין, v. מִילַּת.

מְמַלְתִּירַת, read מַלְוְתִּירָה.

מְמַלְתִּרַת, מַמְלְתִּרָא, v. אֲמַלְתִּרָא.

מֵם, מ״ם *Mem*, name of the thirteenth letter of the alphabet. Sabb. 103^{b} מ״ם לשם סתומה Ms. O. (ed. סתום) the Mem in *shem* is closed (final letter); מ״ם שמעון פתוחה (ed. פתוח) the Mem in Shim'on is open (initial letter). Ib. 104^{a} מ״ם פתוחה מ״ם סתומה מאמר וכ׳ the open and the closed *Mems* intimate that there are subjects in the Law which are open to all, and such as are closed (esoteric studies). Y. Meg. I, 71^{d} מהו דין דכתיב מ״ם מ״ם וכ׳ why is it that the letters *Mem*, *Nun* &c. are written in two ways?—Maas. Sh. IV, 11; a. fr.—*Pl.* מֵמִין, מֵימִין. Sabb. 103^{a} מ׳ סמכין וכ׳ *Mem* like *Samekh* or vice versa; a. e.

מְמַמְּאֵי, v. מַאי.

מְמַמְּת, Y. Erub. IV, end, 22^{a} בירת מ׳, v. מַמָּל.

מְמַמְּת, v. מָת.

מְמֻכָּן (b. h.) pr. n. m. *Memucan*, one of the seven princes of Persia and Media. Meg. 12^{b}; Esth. R. to I, 14 (play on the name), v. כּוּן a. מָרַס.

מַמּוּלָאֵי (מוּלָאֵי) m. pl. (מָלַל II) *frail, short-lived people* (by the way of play on מַמָּלָא, q. v.).—*Fem. pl.* מַמּוּלָאֵיתָא, מַמּוּלָרְיָתָא (מוּלָרְיָתָא) (with מִילֵּי) *frail words* (untenable arguments). Yeb. 75^{b} sq. משום דאַתּוּ מ׳ אמרירתו מילי because you are frail, you speak frail words; (Var. מוּלָרְיָתָא . . . מַמּוּלָאֵי משום דאתיתו because you are descendants of &c.); B. Mets. 109^{a}; B. Bath. 137^{b} (Ms. R. דַּאֲתוּן); 151^{a} (ed. Pes. מַמּוּלָאֵיתָא).

מְמֻמָּר, v. מוּמַר.

VIII, 3. Y. ib. 9c bot. מַמְזֵרֵיהֶן the bastards among them; a. fr.—*Fem.* מַמְזֶרֶת. Tosef. Kidd. V, 2. Yeb. 78b; a. fr.

מַמְזְרָא, מַמְזֵרָא ch. same. Targ. O. Deut. XXIII, 3.—Yeb. 78b; a. e.—*Fem.* מַמְזֵרְתָּא, מַמְזֶרְתָּא. Lev. R. s. 32; Y. Yeb. VIII, 9c bot. שמע קלנן קריין ממזירא ומ' he heard people call (certain persons) bastards.

מַמְזֵרוּת, מַמְזֵרוּת f. (preced.) *the legal condition of a mamzer, bastardship.* Y. Gitt. IV, beg. 45c שלא תבוא לידי מ' in order to prevent cases of bastardship. Ib. בניה באין לידי מ' her children will be subjected to the restrictions of &c. Y. Kidd. I, 58d top מ' בנתים ואת וכ' the difference between the two opinions concerns bastardship, and you say so (that the several followers of the two opinions did not hesitate to intermarry)?; Y. Yeb. I, end, 3b ממזרות (corr. acc.). Yoma 18b מ' . . . ומלא and fills the world with cases of bastardship; Yalk. Lev. 617; (Yeb. 37b ממזרין; a e.

מַמְזֵרִי, מַמְזֵרִי m. (preced.) *descendant of a mamzer, belonging to the mamzer class.* Kidd. IV, 1; Tosef. ib. V, 1.

מַמְזֵרוּת, v. מַמְזֵרוּת.

מַמְזֵרְתָּא, מַמְזֵרְתָּא, מַמְזֶרְתָּא, v. מַמְזֵרָא.

מַמְזִיקָא, מַמְזִיקָנָא m. (מזק) *scorner.* Targ. Prov. IX, 7; a. fr.—*Pl.* מַמְזִיקָנֵי. Targ. Ps. I, 1; a. e.—Ib. XXXV, 16 מַמְזִיקָנְיָא *scorning words* (ed. Wil. מַמַּזְקָ).

מַמְזָק, מַמְזִיקָנוּתָא f. (preced.) *scorn.* Targ. Prov. I, 22; a. e).

מַמְכָּר m. (b. h.; מָכַר) *sale.* B. Bath. 155b מִמְכָּרָהּ מ' her sale is valid.—Ib. מִמְכָּרָן מ' their sale &c.; a. e.—מקח ומ' *commerce, commercial transactions.* B. Mets. 79b; a. e.

מַמְכְּתָא, Targ. Prov. XV, 13, read with ed. Lag.: מַכְּרְכְּתָא.

מַמֵּל m. (מָלַל II) *crushing tool, press-beam* (or *stone*) *for olives; mill.* B. Bath. IV, 5; expl. ib. 67b מַפְרַכְתָּא. Tosef. Ter. III, 13 נותן לתוך חמ' ומהלך וכ' when he puts them in the mill and walks over them crosswise; Y. ib. III, 42b top תחת חמ'. Maasr. I, 7 מבין חמ' Mish. ed. (Bab. ed. מבית חמ'; Y. ed. a. Ms. M. מן חמ') from the pulp under the press; Tosef. ib. I, 7 המאמל ed. Zuck. (Var. המלול, המלול).

מַמַּל pr. n. m. *Mammal.* Tosef. Erub IV (III), 17 בית מ' the family of M.; Y. ib. IV, 22a ממח (corr. acc.).—Yeb. 105a; Y. Bets. I, 60b top, a. fr. אבא בר מ' (בא).

מַמְלָא I *ore,* v. מִלְּאָ.

מַמְלָא II pr. n. pl. *Mamla,* a place whose inhabitants were short-lived. Gen. R. s. 59, beg.; Midr. Sam. ch. VIII; a. e.; v. מַמּוּלָאֵי.

מַמְלַל m. (מָלַל II) *speech.* Targ. Gen. XI, 1. Targ. Ex. XXXIII, 11 (h. text פנים); a. fr.

מִמְסָךְ m. (b. h.; מָסַךְ) *mixture, mixed drink.* Num. R. s. 10 אין מ' אלא יין ביין *mimsakh* (Prov. XXIII, 30) means a mixture of wine with wine.

מַמְצִיא pr. n. pl. *Mamtsi,* a Palestinian border town (v. Hildesh. Beitr., p. 26). Y. Shebi. VI, 36c מ' דאבחתא; Tosef. ib. IV, 11 מ' דעכתא (Var. דעב, דגחא); Sifré Deut. 51 מצי רעבחה; Yalk. Deut. 874 מניא רעבת'.

מַמְצִירָא pr. n. pl. *Mamtsia.* Y. Succ. IV, 54b bot., v. מוֹצָא II.

מַמְקְנוּתָא, מָמְקָנָא, v. sub מרק'.

מְמַקָּק m. (מָקַק) *decay, worm-eaten material.* Sabb. IX, 6 (90a) מ' ספרים ומ' וכ' Y. ed., Ms. O. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. מָקָק) worm-eaten sacred books and their worm-eaten bands.

מַמְרֵא I (b. h.) pr. n. m. (or pl.) *Mamre.* Gen. R. s. 42, end (ref. to Gen. XIV, 13) מ' . . . אתרא it was a place called M.; מ' . . . גברא it was a man &c.—Men. 85a name of an Egyptian sorcerer, v. יוֹחָנִי.

מַמְרֵא II m. (מרי, מָרָה) *rebellious,* (עַל פִּי ב"ד) זקן מ' an elder disregarding the decision of the Supreme Court. Snh. XI, 1 (84b); 2 (86b). Y. Sabb. I, 3d; a. e.

מַמְרוּ f. *Mamru,* name of a plant. Gitt. 69a, v. חוּמְתִי.

מַמְרִיאֲמִינוֹס, v. מַמְרִיטִינוֹס.

מָמְרָעָא, מָמְרָעָא, v. מַרַע I.

מַמָּשׁ m. (מָשַׁשׁ) [*something tangible,*] *substance; substantial, real.* Ex. R. s. 14, beg. (ref. to וימש, Ex. X, 21) שחיה בו מ' there was substance in the darkness (it was thick). Ab. Zar. 67a כל שטעמו ומַמָּשׁוֹ אסור anything the taste of which (in a mixture) as well as its substance is forbidden. Ib.b טעמו ולא ממשו אסור a mixture in which there is the taste of a forbidden thing whose substance, however, is not visible, is forbidden. Hull. 108a טעמו ולא ממשו בעלמא דאוריירתא that a forbidden substance should ritually affect a mixture in which is left a taste after its removal, is in all cases a Biblical rule. Snh. 63b יודעין . . שאין בו מ' וכ' . . the Israelites knew very well that there is no reality in idols, yet they worshipped them for the sake of being permitted public licentiousness. B. Kam. 83b ערן מ', v. מָמוֹן. Ib. מיתה מ' actual putting to death. Snh. 64a, v. דָּבַק; a. v. fr.—Y. Ber. III, 6d bot. מַמָּשָׁהּ קיים its substance remains (on the skin, even if dried up).

מַמְשָׁא, מַמָּשָׁא ch. same. Targ. Y. II Deut. XXXII, 17.—Sabb. 152b bot. דאית ביה מ' Ms. O. a. Ar. (ed. מַשָּׁא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) that there is substance in him (that it is not a mere apparition).—[מַמַּשׁ constr. *touch,* v. מָמוּשׁ.]

מַמְשָׁל, מְמָשָׁל *parable,* v. מָשָׁל.

מָמְשָׁלָה f. (b. h.; מָשַׁל I) *rulership, power.* Koh. R.

מָן II, מַן *who?, what?*, v. מַאן. Targ. Gen. XXIV, 23. Ib. XXXIII, 8 (ed. Berl. מָא; oth. ed. מאן); a. fr.—Emphatic. מְנָא (מָנָא). Targ. Ps. XXXIX, 5. Targ. Prov. IV, 19; a. fr.

מָן III, מָנָא I *thing, vessel, garment*; *coulter*, v. מָאן.

מָנָא I, (מָנָא II) *who?, what?*, v. מַן II.

מָנָא II (apocop. of מִן אָן = h. מִנַּיִן; v. מְנָן) *whence?; whence is it proven?* B. Kam. 117a תימרא דמקנסא וכ' ומ' but whence will you prove that we draw no analogy from fines? Ib. 44a bot. ומ' ידעינן וכ' and how do we know &c.? Snh. 61b מ' אמינא לה whence (on what evidence) do I say so?; a. fr.—מְנָהֵנֵי מִילֵי, מנא הנני מילי, v. מִידָּא II.—מְנָאן. Gen. R. s. 11, v. יְרֵעַ.—מְנָלָן, מנא לן *whence do we have this?, how do we know?* Ber. 7a. Meg. 2a מ' מ' כדבעינן וכ' whence do we derive this?—Whence we derive this? (you ask, as if it were a law requiring an intimation in the Biblical text, while it is merely a measure of accommodation,) as we were going to explain further on. Ib. 20a; a. v. fr.

מָנָא, (מָנָא) *manna*, v. מַן I.

מָנָא *to count*, v. מְנִי.

מָנָא III, (מוֹנָא) pr. n. m. *Mana* (*Mona*), name of several Amoraim. Y. Sabb. I, 2c top. Y. Dem. IV, 24a top; Taan. 23b מָנִי.—Y. Ab. Zar. II, 42a top; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 114b, sq.

מָנָא IV *a weight*, v. מָנֶה.

מנאין, Koh. R. to VII, 7, תרין מ', read with Y. Taan. IV, 68a: מִינּוּרִין, v. מִינּוּר ch.

מְנָאן *whence?*, v. מְנָא II.

מָנְבֵּז, v. מוּנְבָּז.

מַנְגְּדָנָא m. (נָגַד) *lasher* at court. Yoma 15a; 54b sq.; Zeb. 38a (expl. כמצלקא) מחוור .. כמ' R. Judah showed it by imitating the movement of the lasher, v. טַבְרֵר.

מנגמן, v. מַנְגְּנוֹן.

מנגראות, v. next w.

מַנְגָּנָא m. (v. next w.) *any means of charming; art, contrivance.* Tanh. Lekh 15 (play on מִגֵּן, Gen. XIV, 20) מ' עשה הקב"ה וכ' (ed. Bub. ib. 19 מגינה, corr. acc.) the Lord made a charm ..., for Abraham took dust &c. Zeb. 116b Ms. M. מַגָּאנָא; Yalk. Lev. 579 מַנְגָּנָה=מַנְגָּא, v. מָרָא II.—*Pl.* מַנְגָּנָאוֹת. Gen. R. s. 43 כמה מ' עשיתי וכ' (Ar. מַגָּנִיּוֹת) how many arts did I not contrive to bring them under thy power?; Yalk. ib. 74 מנגראות (corr. acc.).—Esth. R. end (ref. to Ps. LXVI, 3) מה דחילין אינון מַנְגָּנוֹת שלך וכ' (corr. acc.) how fearful are thy contrivances; those to be slain slay their slayers &c.; Midr. Till. to Ps. XXII דילך מַנְגָּנָא; Yalk. Ex. 225; Yalk. Ps. 790; Pesik. B'shall., p. 81a מַנְגָּנִירָה.

מַנְגָּנוֹן m. (μάγγανον) same, 1) *charm, potion.* Gen. R. s. 88 מ' עשו לו לחנוכו (ed. Wil. מַנְגָּנִין, pl.) they prepared to X, 4 כי באתה לך מ' וכ' if rulership happens to be thine, leave not thy humility.—Gen. R. s. 53 תמ' .. נטלה that rulership was taken from them; a. e.—[Gen. R. s. 20, read: מְמַשְׁמְשָׁנָה, v. מָשַׁל.]

מְמַשְׁמְשָׁנִית, v. מַשְׁמְשָׁנִית.

מְמַת, v. מְמוֹתָא.

ממתו"ס a combination of each first letter of the words מנא מנא תקל ופרסין divided off in groups of three letters each (Dan. V, 25). Snh. 22a; Cant. R. to III, 4; v. אאלר"ן.

מַמְתַּקִּין, מַמְתַּקִּים m. pl. (b. h.; מָתַק) *sweet things.* Mekh. Yithro, Amal., s. 1.

מִן (b. h.) *from, of; more* (or *less*) *than.* Ab. Zar. 18a מן השמים ירחמו from heaven they will have mercy (on me), i. e. I trust in God. Sabb. 21b המהדרין מן המהדרין v. הָדַר.—מן המובחר, v. בָּחַר; מן המומחה, v. מוּמְחָה.—Tem. 28a מן הבהמה להוציא וכ' 'of the cattle' (Lev. I, 2) intimates the exclusion of &c.; a. v. fr.—Prefix מִ־, מָ־, מֵ־, מֵי־ q. v.—מִנַּיִן, מִנַּיִן, מִידַּיִין (=b. h. מֵאַיִן, v. אַיִן) *whence?, whence is it proven?*—Yoma 32a מ' לחמש וכ' whence is derived the regulation about five immersions &c.? Ib. ומ' שכל טבילה וכ' and whence is the rule derived that each immersion requires &c.? Ib. 44a מ' .. אין לי אלא this would prove to me only in favor of ..., whence do you derive that the same applies to ...?; a. v. fr.

מִן, מִין ch. same. Targ. Gen. I, 2; a. v. fr.—With suffixes of pers. pron. מִנַּי, מִ' *from me*; מִנָּךְ, מִ' *from thee*; מִנֵּיהּ, מִ' *from him, it &c.* Ib. XXII, 12. Ib. III, 3; a. fr.—Y. Ber. II, 5a bot. מן הן דסלק to where he had come from. Sabb. 80b מן דילידה דא ליה this came to him from his own doing. Sot. 40a ומאי נפקא לידך מִינֵּיהּ and what difference does it make? מִנִּי וּמִנֵּיהּ יתקלס וכ' through myself and him the Most High is exalted. B. Kam. 18a קאזיל מינירה מִינִירָה it was lost through its (the chicken's) action alone. Y. Peah VII, 20b מינירה ובירה הוא (the sweetness) is entirely its own (no honey has been added). Snh. 39b, v. אַבָּא; a. fr.—לא כולא מינירה, לא כל כמינירה it is not at all in his power; v. כּוֹלָא.—מן ד־ *from the time that, after*; *from the fact that; when*; *because.* Lam. R. to II, 2 מן דאכלון after they had eaten; a. v. fr.; v. מִדְּ־.

מָן I m. (b. h.; מָנָה) *portion, food.* Num. R. s. 12 (play on אוֹרְגְּמָן) שיצרו הקב"ה לאורוג מן וכ' the sun whom the Lord has created to weave (ripen) food for creatures; ואין מן אלא פירות וכ' *man* means fruits and food (with ref. to וימן, Dan. I, 5).—Esp. מָן (ה)*the manna* of the desert. Ex. R. s. 25. Tanh. B'shall. 20; Mekh. ib., Vayassa, s. 2 אוכלי המן those eating manna (not troubling themselves about to-morrow). Yoma 75a; a. fr.

מַן I, מָנָא ch. same (*a day's*) *support.* Succ. 39b בכדי מן for as much only as is needed for the day. Ib. דתאר מ' וכ' that *man* means support, v. preced.—Esp. מָנָא *the manna.* Targ. Ex. XVI, 31. Targ. Y. ib. 27; a. e. (some ed. מָנָא).

a charm for him to choke him.—2) *art, contrivance.* Ex. R. s. 18 (play on נגרניתי, Ps. LXXVII, 7) מ' שעשית וכ' (ed. Wil. *pl.*) thy contrivance in Egypt (in not sending the plague of the first-born at once). Ib. מי יודע מ' וכ' (ed. Wil. נגנין, corr. acc.) who understands thy contrivances at the Red Sea (when those who had drowned the Israelitish children, were drowned)? Tanh. B'har 2 הופך אני מ' שלי וכ' (not שלו) I will reverse my plans and make him (the poor) rich &c. Y'lamd. to Deut. VII, 12, quot. in Ar. הפך הקב"ה עליו מ' the Lord turned the plan (of drowning the Israelites) against him (v. supra).—3) *mechanic contrivance, machine.* Lev. R. s. 20, beg. לא הרית יודע מ' שלו Ar. (ed. מנהגרו) he did not know the mechanism (of the throne of Solomon); Pesik. Aḥăré, p. 168ª מנהג מנגנטן שלו (corr. acc.); Tanh. Vaëthh. 1 מנגנרן (corr. acc.).—Yalk. Esth. 1046; Targ. II Esth. I, 2 במ' by machinery (in the throne of Solomon).—*Pl.* מַנְגָּנוֹת, מַנְגָּנִין. Ib. Yalk. l. c. הרו מנגנות פוקעים the machinery burst; a. fr. (v. supra).—מַנְגָּנִירָה, מַנְגָּנָרָא, v. preced.

מְנָדָה f. (Ezra IV, 13; =מִדָּה; cmp. מַנְדַּע a. מַנְדַּע) *land-tax.* Esth. R. introd.; Gen. R. s. 64, v. מִדָּה; Ned. 62ᵇ; B. Bath. 8ª מ' זו מנת המלך *mindah* is the king's share (of the crops).

כְּפַר מ', מַנְדּוּ pr. n. pl. *K'far Mandu* (Kafr Menda, north of Sepphoris; v. Sm. Bible Dict. s. v. Madon, a. Fischer a. Guthe Map of Palestine). Pesik. Shub., p. 163ᵇ; Yalk. Job 906; Gen. R. s. 52 a. Lev. R. s. 1 ed. Wil. מַנְדִּי.—[Tosef. Yeb. X, 3 כפר מנורי ed. Zuck., Var. מַנְדִּרִין.]

מַנְדִּי, v. preced.

מַנְדְּיָאן, v. מַנְדְּרִין.

מַנְדִּין, v. מַנְדּוּ.

מנדמטין, v. מַגְדְּמַטִּיר.

מַנְדַּע, מַנְדְּעָא m. (=מַדַּע; cmp. מְנָדָה) *knowledge, wisdom.* Targ. Y. Deut. I, 13 מרי מ' possessors of knowledge (O., v. מַדַּע). Targ. Job XXXIII, 3; a. fr.

מַנְדְּעוּתָא f. same. Targ. Koh. IX, 11.

מַנְדַּעַם, v. מַדַּעַם.

מַנְדַּעְתָּא f. (v. preced. wds.) *sentiment, disposition.*—*Pl.* מַנְדַּעְתָּן (cmp. הַדָּעָה). Targ. Job XXXVI, 4 (some ed. *sing.*; Ms. מנדעא; h. text דעות).

מַנְדְּרָן, מַנְדְּרוֹן, v. מַדְּרוֹן.

מנדרנא, Y. Naz. I, 51ª bot., read: מַנְזְרָנָא.

מָנָה m. (b. h., from which μνᾶ, mina; מָנָה) [*one hundred,*] *Maneh,* a weight in gold or silver, equal to one hundred common or fifty sacred shekels (v. Zuckerm. Talm. Münz. p. 7, sq.). Bekh. 5ª מ' של קודש כפול הוית the sacred *Maneh* was double the weight of the common. Ib. VIII, 7 במ' צורי taking the Tyrian *M.* as a standard. Ib. 49ᵇ מ' צורי ... מ' של צורי 'the Tyrian M.' ... means the standard of the Tyrian system (one Sela.=4 Zuz, Rashi). Keth. I, 2 בתולה ... מאתים ואלמנה מ' the widowhood of a maiden is two hundred (Zuz), and that of a widow (remarried) is one hundred (Zuz, a common Shekel). B. Kam. 90ᵇ מ' צורי תנן או מ' מדינה תנן does the Mishnah (VIII, 6) mean a Tyrian or a country Maneh (twelve and a half Zuz)? Shebu. VI, 1 מ' לי בידך thou owest me one hundred denars. Snh. VIII, 2 מ' בשר meat of the weight of a Maneh. Shebi. I, 2 ששים מ' באיטלקי the weight of sixty M. in the Italian system. Ker. 6ª; a. fr.—Erub. 85ᵇ bot. פנו מקום לבן מאה מ' make room for one worth one hundred M. (in gold).—Trnsf. מ' בן פרס a Maneh son of a P'ras (half a Maneh), i. e. *a distinguished son of a less distinguished father.* Taan. 21ᵇ.—*Pl.* מָנִים, מָנִין. Y. Shek. VI, 49ᶜ bot. מ' ... אלף the weight of fifteen hundred M. Ker. l. c.; a. e.—Chald. form: מָנֵי. Targ. Ez. XLV, 12 (Kimḥi מָנָא).—*Pl.* מָנִין, מָנֵי, מָנָן, מָנַיָּא, מָנֵי, מָנוֹי. Ib. Targ. Is. VII, 23. Targ. I Kings X, 17; a. e.—Esth. R. to VI, 10; Lev. R. s. 28.—Sabb. 133ᵇ שב מ' תרבא (not מרנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) fat weighing seven M. (Rashi: seven *portions* of fat). Y. B. Kam. IX, 6ᵈ bot. [read as Tosaf. to Bab. ib. 100ᵇ:) חמש מנוי עמר וח' מ' סממנין וכ' wool worth five M., dyeing material worth five, and ten M. wages. Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. מנוי (corr. acc.); a. e.

מָנָה I f. (b. h.; preced.) *share, portion.* Bekh. V, 1 שוקלין מ' כנגד מ' you must weigh one piece (of the meat of the first-born) against another piece (of secular meat of ascertained weight). Gitt. 59ᵇ, a. e. ליטול מ' מ' רפה ראשון that he (the priest) have the privilege of first choice (when a division is made). Sifré Deut. 53; Yalk. ib. 875 מ' רפה the best portion (at the meal). Yalk. Num. 765, end מלך שבירר לעצמו מ' וכ' a king who selected a portion for himself, and another came and spoke disparagingly of it; a. fr.—*Pl.* מָנוֹת. Sabb. 149ª; Tosef. ib. XVII (XVIII), 5. Ib. 4 מפיסין על מָנוֹתֵיהֶן cast lots for their portions (at the table); a. e.—V. מָנָת.

מָנָה II *to count,* v. מנה.

מְנָהָג m. (b. h.; נָהַג) *conduct, manner, usage.* B. Mets. VII, 1 מְנָהָג המדינה the usage of the country. Tosef. ib. VII, 13 מ' הולכי שיירא the usage among members of a caravan; ib. 14 מ' הספנין the usage of shippers (in cases of jetsam). Y. Pes. IV, 30ᵈ top אינו מ' this is no religious usage (deserving recognition); מ' it is &c. Ḥull. 13ᵇ נכרים ... אלא מ' אבותיהן בידיהן the gentiles outside of Palestine are not to be considered as idolaters, they only continue the usages of their ancestors. Ab. Zar. 54ᵇ עולם כמְנָהָגוֹ נוהג the world (nature) follows its laws. Pesik. Aḥăré, p. 168ª, v. מַנְגָּנוֹן: a. fr.—*Pl.* מְנָהָגִים. Lev. R. s. 20, beg. מְנָהָגָיו its arrangements, v. מַנְגָּנוֹן.

מְנָהָגָא ch. same. Targ. Ruth IV, 7; a. e.—Snh. 46ᵇ מ' בעלמא a mere usage (is incidentally recorded in the Bible, not meant as a law). Ib. דלא לשתני מ' in order not to depart from the common custom; דלישתנו מ' intimating that they will be treated differently from the common usage (as a disgrace). Nidd. 66ª אמינא לך איסורא ואת אמרת מ' I speak of a legal prohibition, and

she (Judah) had found rest (among the nations), she would not have returned (to the Lord); a. e.

מְנוּחָה f. (b. h.); same. Num. R. s. 10 חנבואה נקראת מ׳ inspiration is called resting (ref. to Jer. LI, 59, a. Is. XI, 2). Ber. 64ª ת״ח אין להם מ׳ scholars are never at rest (constantly progressing). Ex. R. s. 1 ראה שאין להם מ׳ he saw that they had no recreation from labor; a. fr.—Esp. *the seat of the central sanctuary* (with ref. to Deut. XII, 9). Tosef. Zeb. XIII, 20; Zeb. 119ª, sq.

מְנוּיָא, מִנּוּי, v. sub מִנֵּי.

מְנוֹמָכוֹס, v. מוֹנוֹמָכוֹס.

מְנוּמָר, v. נָמֵר.

מָנוֹן m. (b. h.; מָנָה; sub. אִישׁ) *manager, executor*. Gen. R. s. 22 (ref. to Prov. XXIX, 21) כל מי שמפנק... סופו להיות מ׳ עליו וכ׳ if one indulges his passion in his youth, it will be his ruler in his old days; (Yalk. Prov. 962 מוחז, some ed. מושל; ib. 961 מותק). Succ. 52ᵇ, v. אטב״ח.—[Cant. R. to II, 1 מנון עבורי, a corrupt gloss, perhaps for עיין שמ״ר, a reference to Ex. R. s. 23.]

מַנּוֹנָא m. (v. מַנָּא; מְנֵי) *the ordinary daily food*. Targ. Y. II Deut. VIII, 3 (h. text לחם).

מְנוֹנְיָי, v. מוֹנְיָי.

מָנוֹס m. (b. h.; נוס) *refuge*. Ex. R. s. 1 נתן מ׳ למשה וכ׳ suffered Moses to take refuge with an idolater. Yalk. Job 906; Yalk. Jud. 41, v. לוּז; a. e.

מְנוֹסָה f. same. Midr. Till. to Ps. LXVIII אין לחם מ׳ להיכן נסים have no resort to which to flee.

מְנוֹרָה f. (b. h.; נר) *candlestick, lamp*. Pesik. Ekhah, p. 123ª, a. e., v. כַּפָּה. Gen. R. s. 20 מ׳ של זהב ונר וכ׳ a golden candlestick with an earthen lamp on top (typical of a noble woman married to an ignoble husband); a. fr.—Esp. *the candlestick in the Sanctuary*. Num. R. s. 15. Men. 29ª. Tam. III, 9; Yoma 21ª, v. דִּרְשׁוּן; a. fr.—*Pl.* מְנוֹרוֹת. Men. l. c.

כפר מ׳, מנורי, v. מַנְהוּ.

מַנְוָרְתָא, v. מָנָתָא.

מנזדנא, read: מַנְזְרָנָא.

מַנְזִיחְ, מַנְזִיחְנָא (a feigned denom. of מזיח, with suffix of first person) *I will be a Naziḥ* (substitute of Nazir), v. next w.

מַנְזִיקְ, מַנְזִיקְנָא (v. preced.) *I will be a Nazik* (substitute for Nazir). Y. Naz. I, beg. 51ª [read:] הירדן אינון מ׳ מנזירתנא מפזירתנא what are the substitutes of substitutes? . . . I will be a Nazik, a Naziḥ &c. Ib. אין אלו כינויי כינויין כינויין ממש אינון אילו האומר מנזירנא שמא אינו נזיר כך האומר מנזירתנא מפזירתנא כאומר מנזירנא these are not substitutes of substitutes; these are direct substitutes. If one said *manzirna* (I will be a Nazir), is he not a Nazir? So he who says &c. (turning the sub-

you quote a usage; Yeb. 13ᵇ; a. e.—[Y. Ber. V, 9ª מנהגו מנהגיה, v. הַגִּי.

מַנְחוּמִי f. (נָחַם) *roaring*. Yalk. Ps. 864, v. מַגְעוּמִי.

מַנְחִיג m. (נָהַג) *leader, director*. Gen. R. s. 39, beg.; a. e. תאמר שהעולם הזה בלא מ׳ is it possible that this world has no leader?—B. Bath. 91ª sq. אוי... שאבד מַנְהִיגוֹ וכ׳ woe to the world (humanity) whose leader is gone, woe to the ship whose captain is gone!; a. e.—*Pl.* מַנְהִיגִים. Gen. R. s. 24 דור ודור ומַנְהִיגָיו generation after generation and their several leaders. Ib. s. 12 ברא הן ומַנְהִיגֵיהֶן created them (the heavens) and their directing agencies, v. נָוַוטָא.—V. נָהַג.

מָנְהַנֵּי = מָנָא הַנֵּי, v. מָנָא II.

מַנְהַרְיָא m. (נְהַר I) [*light-giver,*] *morning star*. Y. Yoma III, beg. 40ᵇ; Y. R. Hash. II, beg. 57ᵈ, v. בְּרַק I.

מְנַהֲרוּתָא f. (preced.) *fine appearance, display of dignity*. Ned. 38ᵇ למ׳ עבדיו . . . עבדין Ar. (v. Asheri a. l.; ed. למנקרותא; Var. in R. Nissim למנהרותא) slaves are mainly used for display (and need no fattening food).

מַנִּי (= מַן הוּ) *who is he?, who is it?* Snh. 14ª וחד מ׳ ירמיה ומ׳ ר׳ יונתן וכ׳ and one with him, and who is the one? R. J. &c.; a. fr.—*Fem.* מַנָּי (= מַן הִי). Sabb. 140ᵇ לא תימרין מנו אלא מ׳ do not call, Who is he? (at the door) but 'Who is she?'—Esp. מני (הא) (ellipt. for הָא דְמַן הִי) *whose opinion is this?* Ḥull. 15ᵇ מ׳ לא ר׳ וכ׳ whose opinion is it (you represent)? This is neither Rabbi's nor &c. Succ. 3ª דאמר לך מ׳ ב״ש וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) he who said this to thee,—do you know whose opinion he represents? Beth Shammai's &c.; a. fr.—[B. Bath. 91ª מנו, v. next w.]

מְנוֹבְיָתָא, מְנוֹבְרָתָא m. (comp. of מָנוֹן a. בִּירְתָא) *manager of the house, executor*. B. Bath. 91ª (prov.) עד קרמא מְנוֹבְרָתֵיהּ דלא . . . Ms. M. (ed. קרמא מנו ב׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) before the dying man is dead, his executor stands (ready to assume the administration).

מָנוֹד m. (b. h.; נוד) *shaking*; מָנוֹד רֹאשׁ *shaking of the head, ready assent, submission*. Sabb. 104ª (ref. to the shapes of certain letters, v. כָּפַף) שניתנה התורה במ׳ ר׳ (Ar. only במָ) the Law has been given under repeated signs of assent.

מנוולין, v. מְשׁוּל II a. מְנָטוּלִין.

מְנַוְּלָתָא f. (נָוֵל I) *nasty, muddy*. Taan. 6ᵇ, v. טַבְּחָא.

מַנְוָתָא, v. מְנָתָא.

מָנוֹחַ I (b. h.) pr. n. m. *Manoah*, 1) the father of Samson. Ber. 61ª. Num. R. s. 10. B. Bath. 91ª; a. fr.—2) *M.*, father of R. Huna. Taan. 9ª.

מָנוֹחַ II m. (b. h.; נוּחַ) *rest*. Sabb. 152ᵇ יש להן מ׳ (Ms. M. מנוחת) find rest. Lam. R. to I, 3 אילו מצאה מ׳ וכ׳ if

stitute nouns into verbs) must be considered as if he had said *manzirna*. Ned. 10[b] [read:] מנזקנא מנזחנא מפזחנא.

מַנְזַרְנָא, מַנְזִירְנָא (v. preced.) *I will be a Nazir.* Y. Naz. I, beg. 51[a] (not מנזד), v. preced.

מְנָח m. ch. = h. מָנוֹחַ, 1) *rest, relief.* Targ. O. Gen. VIII, 9. Targ. Deut. XXVIII, 65 (Y. some ed. מַנַּח). Targ. Ps. CXVI, 7 מְנָחֵיכִי (Ms. נירד, Regia נוח).—2) *going to rest, decline* (v. next w.). Targ. Gen. III, 8 מְנַח יומא (h. text רוּחַ).

מִנְחָה f. (b. h.; נוּחַ; cmp. נַחַת) 1) [*laid down,*] *offering, present.*—*Pl.* מְנָחוֹת. Num. R. s. 13 שלשלמה הבריאו האומות מ' וכ' as the nations brought gifts to Solomon &c.; a. e.—Esp. (in ritual) *meal-offering.* Men. I, 1 מְנָחַת חוטא the sinner's meal-offering (Lev. V, 11). Ib. X, 6 (68[b]) מנחת בהמה the meal-offering connected with animal offering (e. g. Lev. VII, 13). Ib. XII, 3 הרי עלי מ' וכ' I vow a *minḥah* of barley; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. I, 1; a. fr.—*M'naḥoth,* name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli of the Order of Kodashim.—2) (cmp. preced. 2) [*decline,*] *afternoon* (corresp. to b. h. בֵּין הָעַרְבַּיִם); תְּפִלַּת המ' (or מִנְחָה) *afternoon-prayer, Minḥah.* Ber. IV, 1 (26[a]) תפלת המ' עד חצות the *Minḥah* may be read until sunset; ib. 26[b] .. שחרי תמיד של בין הערבים וכ' תפלת המ' the Minḥah may be read &c., because the daily sacrifice of the afternoon could be offered until sunset. Ib. עד פלג המ' up to the middle of the afternoon. Ib. מ' גדולה (מ' קמא) the large (first) afternoon, i. e. the time from six and a half hours after sunrise to sunset (the day being divided into twelve hours); מ' קטנה (מ' אחרונה) the smaller (later) afternoon, i. e. from nine and a half hours to sunset. Ib. פלג מ' אחרונה the middle of the late (small) afternoon. Ib. top טעה ולא התפלל מ' if by mistake he failed to read the Minḥah; a. fr.

מְנַחֵם (b. h.) pr. n. m. *Menahem,* 1) King of Israel. Yalk. Kings 236 (from Seder ʿOlam).—2) name of the Messiah to come. Snh. 98[b]. Y. Ber. III, 5[a] top; Lam. R. to I, 16; Pirké d'R. El. ch. XIX מ' בן עמיאל בן יוסף.—3) M., associate judge of Hillel. Ḥag. II, 2. Ib. 16[b] יצא מ' לעבודת המלך M. resigned from the judgeship to enter the King's (Herod's) service.—4) M. bar Simai, surnamed 'the son of saints'. Pes. 104[a]; Ab. Zar. 50[a]; (Y. ib. III, 42[c] top נחום איש קודש קדשים).—5) name of several scholars. Y. Maasr. V, end, 52[a] M. bar Mabsima.—Y. Erub. VII, 24[c] top.—Tosef. ib. XI (VIII), 10 מ' איש גליא (Keth. 60[a] נחום). Tosef. Shebu. I, 7 מ' איש גם זו, v. גַּמְזוֹ.—Tosef. Keth. V, 1; a. fr.

מנחרותא, v. מְנַחֲרוּתָא.

מְנַחֵשׁ m. (b. h. נָחַשׁ) *diviner,* v. נָחַשׁ.

מְנַחֲשָׁא, מְנַחֵשׁ ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 10.—*Pl.* מְנַחֲשַׁיָּא, מְנַחֲשִׁין. Targ. Y. Lev. XXVI, 30; a. e.

מִנְחָה', מִנְחָתָא f. ch. = h. מִנְחָה, 1) *offering; meal offering.* Targ. Lev. II, 1; a. fr.—*Pl.* מִנְחָוָתָא. Targ. O. Num. XVIII, 9 ed. Berl. (ed. מִנְחַת').—2) *afternoon, afternoon prayer, Minḥah.* Targ. I Kings XVIII, 29.—Y. Pes. V, 30[d] top.—Sot. 39[b] במ' דחענית in the Minḥah of the fast-day. —*Pl.* מִנְחָתָא. R. Hash. 31[a] במ' דשבתא in the Minḥah of Sabbath days; a. e.

מַנְטוּלִין f. (correct מַנְטֵר, mantela, μαντήλιον, of Semitic origin, v. מַטּוּל II) *napkin, handkerchief.* Y. Ber. III, 6[d] bot. דרקק אמ' וכ' quot. in Asheri to Ber. 24[b] (ed. אם טירלין, Rashba אם עצטלין, Var. אם עצטלין, corr. acc., and read: מותר for אסור) who spits into his handkerchief.—*Pl.* same. Gen. R. s. 5; s. 28 ובמנולין, ובמנוולין (corr. acc.), v. מַטּוּל II.

מִי' מְנַטֵּר m. (נָטַר) 1) (infin. of נָטַר) דמסיר למ' *the charge of.* Targ. Y. Num. III, 36 (O. דמסיר למיטר ל- ed. Berl., oth. ed. לְמַטַּר).—2) [*guard,*] *border, edge* of a cloak (corresp. to Lat. clavus). Targ. Y. Ex. XXVIII, 31; 34.—Trnsf. (like clavus) *tunic.* Targ. I Chr. XV, 27.

מנטרומין, v. מָגִיסְטֵר.

אַרְעָא מ', מִנִּי pr. n. *Land of Minni* (supposed to be *Minyas* in Armenia). Targ. Ps. XLV, 9; (Targ. Jer. LI, 27 הוֹרְמִינִי).

מָנִי pr. n. m., v. מָנָא.

מַנִּי, v. מַנּוּ.

מָנֵי *a weight,* v. מָנֶה.

מְנָה, מני (b. h.) *to divide, distribute; to count.* Bekh IX, 7 ומונה בשבט אחד וכ' (Bab. ed. 58[b] ומונין א') and he counts with the rod, one, two &c. Ib. מְנָאָם רבוצין if he counted them while they were crouching. Shebu. 34[a] bot. מָנֶה מָנִיתִיךָ לך וכ' (not מְנִיתִיךָ, v. Rabb. D. S. a. l. note) I counted (delivered) to thee a Maneh (as a loan) in the presence &c.; ib.[b] R. Hash. 12[a] חכמי ישראל מוֹנִין למבול וכ' the Jewish scholars count the dates of the flood in accordance with R. El. (beginning the year with Tishri), and the astronomical calendar in accordance with R. J. (beginning with Nisan). Pesik. R. s. 15, beg. אין מונין ללבנה וכ' we count by the moon (fix the date of the new month) only when seen after sunset. Succ. 29[a], a. fr. מונין ללבנה regulate the seasons by the moon (have a lunar year). Men. 65[b], a. e. מְנֵה ימים וכ' count the required number of days and proclaim (one day as) the New Moon Day. Yoma V, 3; a. fr.—Part. pass. מָנוּי; f. מְנוּיָה; pl. מְנוּיִים, מְנוּיִין, מְנוּיָרִין; מְנוּיוֹת a) *counted.* Taan. 8[b] דבר המ' that which has been counted (is known by number). Bekh. IX, 7 אחד מן המ' one of the sheep already counted.—b) *classified; (pl.) class.* Ḥag. 17[b] מה חדש למְנוּיָיו אף עצרת למְנוּיָיו (שבוע של ע' = עצרת) as the New Moon festival belongs to its class (of days), so does the Pentecost (which is determined by counting weeks) belong to its class (of weeks), i. e. the pilgrim's sacrifice (חגיגה) may be offered during the entire eighth week from Passover; R. Hash. 5[a] למְנוּיָיו.—c) (v. *Nif.*) *entered for a share in the sacrifice.* Zeb. V, 8 אינו נאכל אלא למנויו can be partaken of only by those registered for it. Pes. V, 3 (61[a]) שחטו שלא לאוכליו ושלא למנויו (Bab. ed. למנויו) if while slaughtering he had

has been ordained for money, we must not stand up, nor do we call him rabbi, and the cloak upon him is like the cover of ass. Yoma 22b. Y. Shek. V, 48d bot. מאי אם זה שנ' על . . . . אתם שאתם מְתַמְּנִין וכ' if this one appointed superintendent of wicks, was privileged to be counted among the great of the generation, how much more you who are to be appointed over the preservation of lives (as directors of charities). R. Hash. II, 9 (25a) שנְתַמְּנוּ ב״ד על וכ' Ms. O. (ed. שעמדו, v. Rabb, D. S. a. l. note 90) who have been ordained as a court for all Israel; a. fr.—2) (of things) *to be assigned.* Tosef. Sot. VII, 20 נִתְמַנָּה לאדם פרנסה וכ' if a livelihood has been assigned to a man (by Providence, i. e. if he has succeeded in establishing a livelihood), he must buy a house; חזר נ' לו ירקו וכ' (v. ed. Zuckerm. note) if more has been provided for him, he must buy a field . . . and then marry a wife.

מָנָא, מְנֵי ch. same 1) *to count.* Targ. Ps. LXXVIII, 9 מנו (ל)קיצא (ed. Lag. מינו, corr. acc.) they calculated the term (of redemption). Targ. Num. I, 44; 49; a. fr.—Men. 66a לְמִימְנֵי יומי וכ' to count the days . . . and the weeks (of the ʿOmer). Ib. מְנוֹ יומֵי וכ' . . . רבנן Ms. M. (ed. מני) the scholars of . . . counted the days but not the weeks. Ḥull. 60b לִימְנוּ בך וכ' the Israelites shall count days and years after thee (the moon); a. fr.—[Yalk. Is. 337 דמניין, v. מוג.]—2) *to appoint,* v. infra.

Pa. מַנֵּי 1) *to appoint, ordain.* Targ. O. Gen. XLI, 33, sq. (Y. *Pe.*); a. fr.—Y. Bicc. III, 65c bot. חוון בעיין מְמַנְּיתֵיהּ they wanted to ordain him; ib.d top מְמַנְּיֵיהּ. Ib. ומַנּוּנֵיהּ and they ordained him. Sot. 40a אִימְנוּ רבנן עלֵיהּ לממנייה the scholars agreed to appoint him first; a. fr.—*Part. pass.* מְמֻנֶּא, מְמֻנֵּי; *pl.* מְמֻנָּן *appointed; officer* (v. מְמוּנֶּה). Targ. Y. Num. II, 5. Targ. Jer. XXXVII, 13. Targ. I Chr. IX, 19; a. fr.—2) *to assign, commit.* Targ. Ps. XXXI, 6. (h. text אפקיד). Targ. II Chr. XII, 10; a. e.

Af. אַמְנֵי 1) *to register, enter, designate for a share.* Pes. 89a דְאַמְנִינְהוּ מעיקרא that he had originally designated them for participation in the Passover meal; a. e.—2) *to take a vote.* Ib. 52a מַמְנוּ Ms. M. (ed. ממרין, read מַמְנִין), v. נְגִדָא II.

Ithpa. אִתְמַנָּא, *Ithpe.* אִיתְמְנִי 1) *to be numbered, counted; to vote.* Targ. Num. II, 33; a. fr.—Sot. 40a, v. supra. Gitt. 56b וְאִתְמְנוּ לְחוֹ חשיבי וכ' (not . . ואמינא . . חשיבא) the nobles of Rome have agreed to place thee at the head; a. e.—2) *to be appointed; to be ordained.* Targ. Ps. CX, 4; 6; a. fr.—Y. Bicc. l. c. חד מן אילין דמיתמנין (read: דמיתְמַנְּין) בכסף one of those ordained for money's sake. Ib. (adapting Hab. II, 19) לָא בכספיה אי' וכ' has he not been ordained for money? &c. Ib. לא קבל עלוי מִתְמַנֵּי he would not allow himself to be ordained; a. fr.—3) *to be designated for a share.* Targ. O. Ex. XII, 4.—Pes. 89a וניתְמְנֵי כל חד וחד Ms. M. (Ms. O. וניתְמְנִינְהוּ בהדי כל חד וחד בהדיה; ed. ונימני עילויה חני וכ', read עילוי דחני; v. Rabb. D. S. a. l. note) and let them be designated as participants with each of them (and let each of them be designated &c.). Ib. בתר דשחיט מי קא מיתמני after the lamb is slaughtered how can he be entered? Ib. 60b ומִימְנוּ עילויה אחריני (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) and other persons will be entered for a share in it; a. e.

in mind such as were unable to partake of it (sick persons &c.) or such as had not been registered for it. Ib. 61a bot. אִיתקש אוכלין למנויין (Ms. M. אוכלי למנויי) the partakers (to be held in mind) are analogous to the registered. Ib. 70a לְמִנּוּיָהּ . . . אינה Ms. M. (ed. incorr. למנויי, למנויו) it (the pilgrim's sacrifice) can only be partaken of by those registered for it; a. fr.

Nif. נִמְנָה, נְמָנָה 1) *to be counted.* Num. R. s. 1 אינן נִמְנִים ולא נמדדין are neither numbered nor measured. Bets. 3b, a. e. את שדרכו לִימָּנוֹת, v. אֵת. Gitt. V, 6 נִמְנוּ (usu. נמנו וגמרו) they (their votes) were counted, they resolved, v. גָּמַר II; a. fr.—2) *to be counted on for a share in the Passover lamb, to be registered* (Ex. XII, 4). Pes. VIII, 3 לעולם נִירְמָנִין עליו וכ' persons may continually be entered for a share in it, as long as there remains for each &c. Ib. נרמנין ומושכין וכ' they may be entered and withdraw again. Ib. 89a אבל לִירָּמְנוֹת but as for registering (additional names). Tosef. ib. VII, 7 רצו להמשך ולהִתָּמְנוֹת וכ' (ed. Zuck. incorr.) if some of them wish to withdraw and have others entered on their share &c.; a. fr.—3) *to be specified.* Y. Taan. IV, 68b (ref. to Mish. IV, 5) לְהִירָּמְנוֹת . . . . מה ראה what reason was there for that specification of the time when each family of priests and the people had to offer wood?; Y. Shek. IV, beg. 47d; Y. Meg. I, 70c top.

Hif. הִתְמִין, הֵימִין *to cause to be entered; to add to the number of sharers; to transmit one's share to another person.* Y. Pes. VIII, 36a top הֵימִין אותו על חנם he gave him a share gratuitously. Tosef. ib. l. c. בני חבורה שרצו לַהֲמָנוֹת וכ' (ed. Zuck. לַמָּנוֹת) members of a party who desire to give others a share in their own portion. Ib. המַּמְנֶה אחרים על חלקו (ed. Zuck. פסחו) he who assigns to others a share in his portion; a. fr.

Hof. הוּמְנָה *to be added to the number; to be entered as a member of a group or of a family.* Tosef. ib. 3 ה' על אחד מהם if he (the orphan) has been entered as his guest by one of the guardians. Ib. 6 בני חבורה שהוּמְנוּ וכ' ed. Zuck. (oth. ed. שנמנו) members of a group who have been entered (in a body) in addition to the original participants; a. e.

Pi. מִנָּה, מִנֵּי *to appoint, elect.* Gitt. V, 4 שמי' להן אבירהן וכ' for whom their father had appointed an executor. Ib. שמִינָּחוּ אבי וכ' whom the father . . . has appointed. Taan. 10b כל שראוי לְמַנּוֹתוֹ וכ' who is worthy to be elected manager &c.; a. fr.—Part. pass. מְמוּנֶּה; *pl.* מְמוּנִּים. Sot. 42a למה סגן מִמ' for what purpose is a deputy high priest appointed?; Yoma 39a מימינו ed. (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); a. fr.—Hor. 13b שאבירהם ממונים פרנס וכ' Ms. M. (ed. שמִמ' אבירהם, = מן הממונים) whose father is of those worthy to be elected manager (v. Taan. l. c.).—V. מְמוּנֶּה.—Esp. *to ordain as teacher and judge.* Y. Snh. I, 19a bot. ב״ד שמִי' שלא וכ' a court that ordained without the consent of the Nasi. Ib. חייה כל אחד מְמַנֶּה וכ' each teacher used to ordain his own pupils; a. fr.

Hithpa. הִתְמַנָּה, *Nithpa.* נִתְמַנָּה 1) *to be appointed, designated as deputy, to be ordained.* Sifra Aḥărê Par. 5, ch. VIII לרבות כהן אחר המִּתְמַנֶּה to imply the other priest that is designated as a deputy. Y. Bicc. III, 65d top חכם שנ' וכ' when a scholar is ordained, his sins are forgiven. Ib. זה שהוא מתמ' בכסף וכ' (not מתמני) before him who

מִנְיוֹמִי, מִ' pr. n. m. *Minyomi*, a physician. Ab. Zar. 28b (Ms. M. מִנְיָמִין). Sabb. 133b (Ms. M. בנירמין; Snh. 99b bot. בנירמין).

מִנְיוֹמִין pr. n. m. *Minyomin*. Ḥull. 49b, v. כַּנְדּוֹקָא.

מָנִיט, part. *Af.* of נוּט.

מְנַיְּימִין, v. מְנָמָן.

מְנַיִּין, v. מִן h.

מְנַיְּינָא, מְנָיָן, v. מִנְיָנָא.

מְנַיָּיק, v. מוּנְיָיק.

מְנִישָׁא, Y. Meg. II, 73b, read מְנַשָּׁא.

מָ, מָנְיָא, מִ' m. (מנה, v. חַמְנְיָא) [*badge of office,*] *necklace.* Targ. Gen. XLI, 42; a. e.—Tam. 32a.—*Pl.* מָנְיִין. Targ. Y. II Gen. XLIX, 22.

*מָנְיָתָא f. h. form, same. Pirké d'R. El. ch. XLIII ואחזו אותו במָנְיָתוֹ ראשו quot. in Men. Hamm. V, ch. V, 1, 2 (ed. במינקת) they seized him by his necklace.

מָ, מָנְיָ', מָנְיָמִין pr. n. m. *Minyamin*, name of several persons; 1) M., an Egyptian proselyte. Tosef. Kidd. V, 4; (Sifré Deut. 253 בנימין); Sot. 9a; Yeb. 78a.—2) מ' בר אירחי. Meg. 28a (Ms. M. בנ' בר אירחי; v. Rabb. D. S. a. l. note).—3) Nidd. 65a, v. גְּנָזַכְרָיָה.—4) Ab. Zar. 28b, v. מִנְיוֹמִי.

מְנַיָּן, v. מִן h.

מִ', מְנָיָן, מְנָן m. (b. h.; מָנָה) *number, count; ballot, vote.* B. Mets. 6b; Bekh. 59b, a. e. מ' דראוי פוטר a count properly begun redeems, i. e. if one began to count ten or more animals for tithing purposes, and during the count one animal died or ran off, those which passed the rod are redeemed. Ib. אירפטרו להו במ' דראוי they were redeemed by means of the (interrupted) count properly begun.—בְּנָנָן, רוב מְנָנָן, רוב המ', v.—Bets. 3b דבר שיש בו מ' Ms. M. (ed. דבר שבמ'); Zeb. 73a נעמוד על המ' objects sold by the piece.—Y. Ber. I, 3a top let us decide by vote; Tosef. Ohol. IV, 2 נעמוד למ'. Eduy. I, 5, a. fr. גדול . . . . . בחכמה ובמ' superior to a previous meeting of scholars in learning and numbers. Bets. 5a כל דבר שבמ' צריך מ' וכ' a prohibitory measure passed by ballot, requires another ballot to be abrogated (although the reason for the measure has ceased to exist). Snh. 26a קשר . . . . אינו מן המ' a measure passed in a meeting of wicked men does not count (deserves no consideration on the part of successors). Hull. 97b . . . מן המ' אין does not count, is not included.—Num. R. s. 1 במְנָן ישראל at the census of the Israelites in the desert; a. fr.—[In later Hebrew: מ' *the requisite number of males for congregational worship.*]

מִ', מְנָיָ', מְנָיְנָא, מְנָן ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 30. Targ. Num. I, 2; a. fr.—Sabb. 73b מ' למה לי why does the Mishnah state the number (39)?; Kerith. 2b; a. fr.—Bekh. 60a bot. תואיל ואיתית במ' פרסאה וכ' because it occurs in the Persian (?) system of counting that they call ten *one.*—Snh. 36a; Gitt. 59a אנא הואי במ' I was one of the voters in the school of Rabbi, and with me they commenced. Y. Snh. I, 18c top [read:] אין אנא סלקית מנ' וכ' whether or not I was counted in (to make up the required number); a. fr.—*Pl.* מְנָיָנֵי, מְנָיָנָיָא, מִ'. Targ. Num. I, 44; a. fr.—Gitt. l. c.; כולהו מְנָיָנֵיהוּ וכ' in all their ballots they began their vote from the side benches (with the juniors).—Sabb. 66b כל מ' וכ' all incantations which are repeated several times, must contain the name of the patient's mother; a. e.

מְנִיפָא m. (נוּף) *fan.* B. Mets. 86a חניפי עלי במ' (Ms. M. a. oth. בְּמְנִיפָךְ) fan me with the (thy) fan; v. מְנָפָה.

מְנִיקוּת, מְנִיקָה &c., v. sub מֵינִי.

מְנִישָׁא, Y. Meg. II, 73b, read: מְנַשָּׁא.

מְנִית (b. h.) pr. n. pl. *Minnith*, in Palestine. Lam. R. to III, 16 (play on בחטי מ', Ez. XXVII, 17) חטי דלא מנין wheat dishes without number; ib. כמנין מ' as many as the numerical value of מנית (500); Koh. R. to I, 8 (corr. acc.).

מְנִכְיוּת, Y. Sot. V, 20c bot., v. חַנְפָנְיָה.

מְנָלָן, v. מְנָא II.—[Yalk. Koh. 971 מרי מנלן, v. מֵירְכָא II.]

מְנַם, Koh. R. to V, 11 נתמנם some ed., read: אִתְנַמְנֵם, v. נַמְנֵם.

מְנַמְנַמִּי, Targ. Y. Num. XXVI, 9 Ar. (ed. מערעי), read: מְזַמְּנֵי, v. זְמַן I.

מִ', מְנָן, מְנַן, מְנָ' (= מִן אַן; cmp. מְנָא II) *whence?* Targ. Num. XI, 13. Targ. O. Gen. XVI, 8. (Y. מן תאן). Targ. Jon. I, 8 (some ed. מפן, corr. acc.); a. e.

מְנַסָּח, or מְנַסַּח, Targ. Prov. XXIX, 21, v. נְסַח.

מְנַסְטָאר, v. מְנִיסְטֵר.

מְנַסְקִי, Num. R. s. 12; Sifré Num. 45, v. אִסְקַפְסְטִי.

מָנַע (b. h.) [*to cut off,*] *to withhold, refuse, refrain.* Pes. 113b חמונֵע מנעלים מרגליו he who denies shoes to his feet. Keth. 96a חמונע תלמידו מלשמשו כאילו מונע וכ' he who denies to his pupil the privilege of attendance, is considered as if denying kindness to him. Ber. 10a, sq. אל ימַנַּע עצמו מן הרחמים must not cut himself off from (despair of) divine mercy. Gen. R. s. 76, end (ref. to Job VI, 14) מָנַעְתָּ מריעך וכ' thou (Jacob) didst refuse kindness to thy friend (Job); a. fr.

Nif. נִמְנַע 1) *to restrain one's self; to shrink.* Eduy. IV, 8; Yeb. I, 4 לא נִמְנְעוּ (מ)לישא וכ' they did not refrain from intermarriage. Ib. לא נ' (לחיות) עושין מחרות וכ' they did not shrink from relying on one another in the observances of levitical pureness; Tosef. ib. I, 10. Ib. 12 חספק לא חיו נִמְנָעִין (אבל) נמנעין וכ' they did not shrink (from interchange) where the case was doubtful &c.; Yeb. 14b. Gitt. 36a נמנעו מלהלוות וכ' they hesitated to lend money to one another; a. fr.—2) *to be withheld.* Num.

timate? What the inspired seers (prophets) have instituted for thee; Gen. R. s. 1. Ib.; Sabb. 104a; Meg. 2b מ' צופים אמרום M. intimates that the seers indited them; Num. R. s. 18; Tanḥ. Korah 12.

מנקדותא, v. מְנַקְדוּתָא.

מנקט, Ab. d'R. N. ch. XVIII, end, v. מְלַקֵּט.

מְנַקְטָא f. (נָקַט) *holder,* מ' פארי *a band on which various trinkets are suspended.* Sabb. 59b (defining קטלא), v. פְּאָרָא.

מְנַקְּיוֹת* f. pl. (b. h.; נָקִי; v. מְנַקֶּת) *tubes.* Men. 97a (ref. to Ex. XXV, 29) מְנַקְּיוֹתֶיהָ אלו קנים by *m'nakkiyoth* are meant the tubes placed between the show-loaves to let the air pass; Rashi: 'which keep the bread clean from mould', fr. נָקָה); v. סָכַךְ I *Pi.*—[LXX translates our w. with κύαθοι.]

מְנַקְּרוּתָא, מְנַקִּירוּתָא f. (נָקַר II) *cleanliness.* Ḥull. 105b (Ar. 'מנקד). Ab. Zar. 30a (Ar. 'מנקד; Ms. M. נְקִירוּתָא.]

מְנַקֶּת, v. נָקִי, a. מְנַקֶּת.

מְנַר', מְנָרְתָא f. ch.=h. מְנוֹרָה, *lamp.* Targ. Ex. XXV, 31; a. fr.—Y. Yoma III, 41a top, expl. נברשת. Gen. R. s. 63, end (translat. צפה הצפית, Is. XXI, 5) סדר מ' arrange the lamp; Cant. R. to III, 4 אקרמת מ' וכ' thou (Belshazzar) hast put up the lamp, kindled the light; a. fr.—*Pl.* מְנָרָתָא. Targ. Jer. LII, 19; a. e.

מְנַשֶּׁה (b. h.) pr. n. m. *Manasseh,* 1) son of Joseph; also *the tribe of Manasseh.* Gen. R. s. 84 מ' גרם לשבטים לקרוץ M. was the cause that the sons of Jacob rent their garments (Gen. XLIV, 13; v. Gen. R. s. 91); a. fr.—2) M., King of Judah. Snh. X, 2; Tosef. ib. XII, 11. Yeb. 49b מ' הרג וכ' M. put Isaiah to death; a. fr.—3) M., grandfather of Jonathan (Jud. XVIII, 30). Tosef. Snh. XIV, 8; B. Bath. 109b וכי בן מ' וכ' was he the son of M.? Was he not the son of Moses? Ib. מתוך שעשה מעשה מ' וכ' because he acted like king Manasseh &c.—4) M., a scholar. Y. Meg. II, 73a bot.

מְנַשְּׁיָא, מְנַשְּׁרָא pr. n. m. *M'nashia.* Y. M. Kat. III, 83c top; Y. Meg. III, 73b מנירשא, מנישא (corr. acc.).

מְנָת f. (b. h.; מָנָה) 1) *portion, share.* B. Bath. 12a מ' בכרמך וכ' I sell thee a portion of my vineyard.—מְנַת חמלך the king's share (*annona*). Ned. 62b; B. Bath. 8a, v. מְנָדָה. Ab. Zar. 71a הפס עלי מ' מלך settle for me the *annona* (in kind or money).—2) *appointment;* בְּמְנַת, עַל מְנַת (abbrev. ע"מ) *on condition that, for the sake of.* Tosef. Dem. VI, 13 ואם התנה עמו במ' כן ed. Zuck. (Var. מתחלה ע"מ לעשות כן ..) but if he originally had made that agreement (of dividing the profits) with him. Ib. VII, 3 ע"מ שהמעשרות שלי with the condition that the tithes be mine. Y. B. Mets. V, 10b bot. במ' לעלות לו וכ' with the condition that he will give him (as his share) one new-born animal or one crop of wool. Ab. I, 3, v. עָבַד. Tosef. Snh. XI, 2 יודע אני וע"מ כן אני עושה I know (the nature of the offence and

R. s. 15 נִמְנְעָה השמחה וכ' (some ed. נִמְנַעַת) joy was withheld from the wicked and given to &c.

Hif. הִמְנִיעַ *to keep apart.* Y. Taan. I, 64b top שאת מַמְנִיעָן זו מזו for thou keepest them (the rain-drops) from commingling (v. דָּפוּס); Y. Ber. IX, 14a top ממנימען (corr. acc.).

מְנַע ch. same, *to diminish; to withhold.* Targ. Gen. XXII, 16. Ib. XXX, 2. Targ. O. Deut. XIII, 1 (h. text גרע); a. fr.

Ithpe. אִתְמְנַע, אִירְמַנַּע 1) *to be diminished; to cease, omit.* Targ. Ex. V, 11 (O. ed. Vien. יִתְמְנַע; h. text גרע). Ib. IX, 29 (h. text חדל). Targ. Deut. XXIII, 23 (O. ed. Vien. יִתְמְנַע). Targ. Jud. XV, 7; a. fr.—2) *to restrain one's self; to refuse, shrink.* Targ. Ex. XXIII, 2; a. e.—Gitt. 52b אתי לאירמנועי he might shrink (from becoming a guardian). Y. Sabb. VII, 9b bot. לא מִתְמַנְּעִין, v. ה"א; a. e.

מַנְעוּל m. (b. h.; נָעַל) *lock.* B. Bath. 65b; Tosef. ib. III, 1 את הנגר ואת המ' the bolt (fastened to the wall) and the lock (fastened to the door), opp. to מפתח the portable key. M. Kat. I, 10. Zab. IV, 3; a. fr.—Trnsf. *the lock of the buttock, anus.* Koh. R. to III, 19; Gen. R. s. 17 (some ed. מַנְעָל); Yalk. Koh. 969 מנעל; v. אֶפִּיפְּיוֹן.

מְנַעָל, מָנְעוֹל m. (b. h.; נָעַל, v. נַעַל) *foot-covering, shoe,* contrad. to סנדל sole. Kel. XXVI, 4. Esth. R. to IV, 15, v. לָחַךְ. Yeb. XII, 1. Tosef. ib. XII, 10 במ' שנפרם וכ' with a torn shoe which still covers the larger portion of the foot; a. fr.—*Pl.* מְנָעָלִים. Sabb. 129a. Pes. 113b, v. מָנַע. Y. Sabb. VI, 8a; a. fr.—Kil. IX, 7 מנעלות הפרנון cloth *socks,* v. הַרְדָּסָא.

מַנְעָל, v. מַנְעוּל.

מְנָפָה f. (נוּף) 1) *fan.* Kel. XVI, 7 (Ar. מנפא). Yeb. 63a במ' תחנופפי Ar., v. נוּף ch.—V. מְנִיפָא.—*2) (v. מַפָּה) *flag.*—*Pl.* מְנָפוֹת. Mekh. B'shall., s. 2 מגפות (corr. acc.); v., however, סִינְגוֹן.

מנפוח, Pesik. R. s. 17, read: מְנָפִיס.

מְנָפוֹל m. (μονοπώλιον) *a trading mart enjoying a monopoly.* Dem. V, 4 בלוקח מן חמ' when he buys (loaves of bread) in a monopolized market (where the numbers of bakers and of retailers are limited). Y. ib. 24d top איזהו מ' וכ' what sort of a mart? Where there are nine sellers supplied by eight bakers, so that eight may have bought from one baker severally, but one baker must necessarily have supplied at least two sellers.

מְנָפִיס pr. n. pl. (Μένφ, Μέμφις) *Memphis,* in Egypt. Pesik. R. s. 17 נוף מנפוח; Pesik. Vayhi, p. 63b מרפיס (corr. acc.) the Biblical Nof is Memphis; v. מֶמְפִּיס.

מנפש, Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 ed. Zuck., v. מְגַפְּרִים.

מַנְצַפַּ"ךְ m. pl. *Mants'fakh,* a vox memorialis for the five letters (מ, נ, צ, פ, a. ך) which have separate forms at the end of words. Y. Meg. I, 71d מ' הלכה וכ' the double forms for the five letters are a Mosaic tradition. Ib. מה מ' . . . מה שהתקינו לך הצופים what does the vox M. in-

its penalty), and on that condition I am committing it; Mekh. Mishp. s. 20 יודע אני ע״מ כן (read: וע״מ). Kidd. 6b מתנה ע״מ להחזיר a present made with the condition that it shall be returned (possession for the time being); a. v. fr.—Ab. Zar. 37a, a. fr. כל האומר ע״מ . . . מעכשיו דמי if a man says 'on condition', it is to be considered as if he had said 'from now', i. e. the stipulated transaction takes retrospective effect when the condition is fulfilled.—B. Bath. X, 8 (175b) על מְנָתוֹ חלוהו Ar. (ed. אמונתו, v. אֱמוּנָה) he extended the loan to him (the friend) on the condition which he (the guarantor) offered.

מְנָתָא, מְנָא ch. same. Targ. II Sam. VI, 19 (ed. Wil. מַנָּתָא).—B. Bath. 167a (in a contract) מנת ראובן ושמעון אַחֵי the share of Reuben and Simeon the brothers. B. Kam. 113b מנת חמלך=מ׳ דמלכא, v. preced. B. Mets. 109b מ׳ דילך thy share. Yeb. 37b; a. e.—על מ׳, v. preced. Targ. Y. II Gen. XLIV, 18 ע״מ מיעבד וכ׳ even if it must be done against the will &c.—*Pl.* מַנְוָתָא. Targ. II Esth. II, 9.

מַס I m. (מְסַס) 1) (cmp. מְסָמֵס II) *juice.* Num. R. s. 14 (play on כמשמרותו, Koh. XII, 11) כמס מרות (bitter) as the juice of bitter things, v. מְסָמֵס II.—2) *melting, fainting.* Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס.

מַס II m. (b. h.; =מנס; נסה=נשא) *impost, tribute, tax.* Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס a. מָסָא I.—*Pl.* מִסִּין, מְסִין. Y. Dem. II, 22d top מעלי מ׳ כמי שנתכבשו the places which were made tributary (under Joshua) are considered as conquered (belonging to the Holy Land); Y. Shebi. VI, 36c bot. בעלי סיסין (corr. acc.); Gen. R. s. 98. Lev. R. s. 33, end לא למסגד אלא למפלח במ׳ וכ׳ (this ועבדתם, Deut. IV, 28) does not mean 'to worship' but 'to serve' by paying imposts, *annonae* &c. Ib.; Cant. R. to II, 14 אם למ׳ . . . את מלך עלינו וכ׳ (some ed. לפסים) if it be a question of taxes . . . . thou art king over us . . . . (we recognize thy sovereignty) . . ., but &c.

מִיסָא, מְסָא ch. same. Targ. Prov. XII, 24, v. מַהֲתָא.—*Pl.* מִסִּין, מְסִין. Targ. Josh. XVII, 13; a. fr.

מַסָּא I m. ch. = מַס I, *melting*; מ׳ דלבא *faint heartedness.* Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס.

מַסָּא II m. (נסא, v. נָסַח) *peel, shovel* for taking bread out of the oven. Taan. 25a אייתי מ׳ וכ׳ bring the shovel, for thy bread is getting charred. Bekh. 27a שקלה לח ברישׁ מ׳ she takes the priest's gift of the dough on the point of the shovel (to avoid direct contact).

מְסָא *to melt*, v. מְסֵי a. מְסַס.

מְסָאֲבָא, מְסָאֵב m. (סְאַב) *repulsive; unclean.* Targ. O. Lev. V, 2 (Y. מְסָאִיב). Ib. XIII, 45; a. fr.—Eduy. VIII, 4 Ms. M. (ed. מסתאב); Ab. Zar. 37a; a. e.—*Pl.* מְסָאֲבִין. Targ. Lev. XI, 26; a. fr.—*Fem.* מְסָאֲבָא, מְסָאֲבְתָּא. Targ. Ez. IV, 14. Targ. Lev. V, 2; a. fr.—Y. Kil. IX, 32c bot. ארעא מ׳ an unclean land (outside of Palestine); Y. Keth. XII, 35b מְסָאֲבְתָּה.

מסאחריא, v. מְסַחְרְיָא.

מסאחתא, v. מְסַחְתָּא.

מְסָאִיב, v. מְסָאֵב.

מְסָאנָא m. (סאן *to tread;* v. סַרְיָא) *shoe.* Targ. Ps. LX, 10 (ed. Wil. מְסָנֵי *pl.*); a. e.—Gitt. 56a הוה שלופא מ׳ she happened to be barefooted. Ib.b חוה סיים חד מ׳ (not מסאני) he had put on one shoe. Kidd. 49a, v. בַּרְיָא. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52, end, v. מוֹלְמִיסִין; a. e.—*Pl.* מְסָאנֵי. Lam. R. to I, 5 תרין מְסָאנֵי both my shoes. Taan. 22a מ׳ אוכמי black shoes (worn by gentiles).—Contr. מְסָן, מְסָנָא, q. v.

מסאנא, Y. Dem. II, 21d bot., v. מְסַנְתָּא.

מְסָאסָא m. (נסא *to move; Hif. to drive*; v. Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 313a) *ox-goad.* Pesik. Baḥod., p. 153a; Lev. R. s. 29; Yalk. Lev. 645 מאסאסה (corr. acc.); Yalk. Num. 782. [Ar. s. v. סקד: מַסָּסָא.]

מְסַאר *to saw*, v. מְסַר II.

מְסָארָא, v. מְסָרָא.

מְסָארָא f. (נָסָא; v. P. Sm. 2179; 2391) *balance, pair of scales.* Targ. Prov. XVI, 11 ed. Lag. (ed. Wil. מְסָדָא). Ib. XI, 1 ed. Lag. (Var. מסאסא, corr. acc.; ed. Wil. מסחא). Ib. XX, 23 (ed. Lag. a. oth. מְשָׁחָתָא); v. מְסַחְתָּא.

מְסַב, מְסֵב, v. מִיסַּב

מֵי׳, מֵסֵב m. (b. h.; סָבַב) *dining couch.* Sabb. 63a top במ׳ רחב וכ׳ on a wide couch or on a narrow couch (an obscene disguise for a fat or a lean woman, v. גּוּרְדְּלִי).—Cant. R. to I, 12 במסבו ברקיע 'on his couch' (ib.), in heaven.

מְסִיבָה, מְסֵבָה f. (preced.) 1) *banqueting party.* Sabb. 149b bot.—2) *banquet, dinner.* Ber. 52b סתם מְסֵבַת כותים לע״ז (Ms. M. חסבת גוים) the banqueting of gentiles is presumed to be dedicated to idolatry. B. Bath. 120a במ׳ חלך אחר זקנה in sitting down for a festive meal age takes the precedence.—3) (b. h.) *winding staircase.* Tam. I, 1 מ׳ דהולכת וכ׳ the staircase leading (to a well) under the Temple. Midd. IV, 5; a. fr.

מְסִי׳, מְסִיבְתָא ch. same, *winding staircase.* Targ. Ez. XLI, 7 (h. text נסבה!).—*Pl.* מְסִי׳, מְסִיבָתָא. Ib. Targ. I Kings VI, 8 (h. text לולים).

מַסְבֵּךְ:* m. (סְבַךְ) *a netted, meshy plant,* perh. *pine-cone.* Par. III, 3 קושרין מקל ומ׳ וכ׳ (Var. או מ׳) they tied (to the top of the rope) a stick with a cone (to which the ashes would adhere).

מסבלי, v. מְסוּבָּלָא.

מסבסלה, מסוסלא,* a corrupt. for מְסַפְּרִילָא m. pl. (μέσπιλα) *medlars.* Y. Sabb. VII, 10a bot. [read:] דחן ומלקטן מ׳ . . . דשטח he who spreads (for drying) dates, grapes or medlars and gathers them (on the Sabbath).

מַסָּוֶת m. (b. h.; סוּת, Ges. Thes. p. 941) *cover, sheath*; מ' שבמעדר the (iron) sheath of the ploughshare. Tosef Kel. B. Bath. I, 7 (R. S. to Kel. XXI, 2 חמ' שבמעצד). Erub. 22a Ms. O., v. מַשּׁוֹא.

מַסְוִין m., מַסְוָן f. pl. (preced.) *veils, masks.* Lam. R. to IV, 3, v. יָרוֹדָא.

מְסוּטָף, v. סָטַף.

מַסּוֹרִי *load*, v. מַשּׂוֹא.

מסיך, מסוך, Lev. R. s. 22, beg. למ', v. סָכַךְ.

מְסוּכָּן m. (סָכַן II) *critically ill.* Gitt. VI, 5 אף חמ' the same applies to one taken sick; Y. ib. 48a, sq. מ' כל שקפץ וכ' *m'sukkan* is he who was suddenly overcome, contrad. to חוֹלֶה. Ber. 62b והוא סבר מ' הוא and he thought his health was endangered (by a delay); Tam. 27b דילמא מ' הוא; a. fr. — Fem. מְסוּכֶּנֶת. Hull. II, 6 השוחט את חמ' he who slaughters a beast which threatens to die.—[Midr. Prov. ch. XXII מסוכן בחייו, v. סָכַן I].

מְסוּכָּסֶכֶת, מְסוּכָּסָן, v. סִכְסֵךְ.

מְסוֹכְרָיָא, מְסוֹכְרִיָּא m. (סָכַר) *stopper.* Sabb. 111a bot.; Keth. 6a; Bekh. 25a מ' דנווירתא (Ar. s. v. סבר, a. Ms. M. a. F. Sabb. l. c.: מסוב') the stopper of the brewing boiler (made of soft material, as rags &c.).

מסולים, מסוליים, מסוליא, מסוליא, read:

מְסוֹלָיִס m. (denom. of סוֹלָיִס) *a shoe consisting of a mere sole.* Yeb. 103b פרט לסנדל חמ' וכ' to exclude the sandal which consists merely of a sole and has no heel; Yalk. Deut. 938 מסולירי, מוסלירי; Kidd. 14a sq. פרט למסולים (Ar. לסוֹלָיִס).

מסומיס, v. מְסִימִיס.

מְסוֹמָר, v. סָמַר.

מְסוֹסָא m. (מָסַס; v. הֲמָסָה) *stomach* (of man). Koh. R. to XII, 4 (ref. to מחנה, ib.) ע"י דליית מ' טחין because the stomach grinds no more; (Sabb. 152a קורקבן; Lev. R. s. 18 חמסס).

מְסוֹסְמוֹלָא m. pl. (μεσόστυλον, -α) *intercolumniation, space between two columns.* Y. Ned. III, 37d bot. אנא חמית . . . אורידה על תומני מ' (not עומני) I saw the tanned slough of a serpent stretched over eight intercolumniations; Y. Shebu. III, 34d עיבד על חמניא מסוסטל, v. אוּרָא II.

מסוסלא, v. מסבסלה.

מסופות, Tosef. Sabb. VIII (IX), 22 ed. Zuck., v. מְסִרְפָּס.

מסוקא, מסוקותא, v. next w.

מַסּוּקִיתָא f. (נָסַק) *ascent, step.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 4 (some ed. מסוקיותא; Y. II מַסְקִיוֹתָא). Targ. Is. XV, 5. — *Pl.* מַסּוּקָיִן. Targ. Y. Ex. XX, 23; a. fr. — Targ.

מִסְגֵּי m. (סְגִי I) *multitude.* Targ. Y. Deut. X, 22. Targ. O. Gen. XXX, 30; a. e.—[Targ. Is. V, 24, v. מַסְגָּן.]—V. סְגֵי III.

מַסְגֵּירָא, v. מַסְגֵּרָא.

מַסְגָּן m. (סְגִי I) *greatness.* Targ. Is. V, 24 (ed. Lag. מְסַגֵּי).

מַסְגַּר m. (b. h.; סָגַר) 1) *enclosure.* Ex. R. s. 15 ונעל חמ' בפניה he locked the enclosure up before it (the cattle). Y. B. Kam. V, 4d bot.; ib. VI, 5b bot. (in Chald. diction) דאית לה מ' (not לית) when it (the stack of grain) has an enclosure around it.—2) *locksmith;* (allegorically) *scholar.* Snh. 38a; Gitt. 88a; v. סָגַר.

מַסְגֵּר', מַסְגֵּרָא ch. same, *enclosure, prison.* Targ. Ps. CXLII, 8.

מַסְגַּרְיָא pr. n. pl. *Misgaria,* in Babylonia. Kidd. 72a (Rashi: מסיגריא).

מַסְגֶּרֶת f. (b. h.; סָגַר) *rim.* Men. 96b מַסְגַּרְתּוֹ the rim of the table; Succ. 5a; Yalk. Ex. 369.

מָסָה, v. מסי.

מַסָּה f. (b. h.; נָסָה) *trial; wonder.*—*Pl.* מַסּוֹת. Pesik. R. s. 33. Deut. R. s. 7, v. מָסָה.

מַסַּהֲדָא m. (סָהַד) *witness.* Targ. Job XVI, 19.

מְסוֹ m. (מָסָה; cmp. הֲמָסָה) *a liquid substance used for curdling.* Gen. R. s. 4, end טיפה אחת של מ' one drop of *m'so.* Ib. s. 14; Lev. R. s. 14; Yalk. Job 905.

מסו, Sabb. 78a, read with Ms. M. מְאַסָּן=מַסָּן, v. אָסִי.

מַסּוֹאָה, v. מַשּׂוֹאָה.

מְסוּבָּה m. (סָבַב; v. מְסִבָּה) *reclining; invited guest.* Lam. R. to IV, 2 (in Chald. diction) לית את מ' thou art not invited.—*Pl.* מְסוּבִּין *guests, dining party.* Gen. R. s. 71 רוב מ' של לאה הרו אע"כ וכ' (not לפיכך) most of the guests (assembled at Boas' wedding, Ruth IV, 11) were descendants of Leah, and yet they made Rachel the chief person (placing her before Leah); Ruth R. to l. c.; Pesik. Ronni, p. 141b (not מסובן); a. e.

מְסוּבְיְתָא f. (סָבָא; v. סַבּוּרְתָא) *keeper of a wine shop.* Ab. Zar. 70b חדיא מ' דמסרה לאקלידא לגויה Ms. M. (ed. incorr.) a shopkeeper who gave her key in charge of a gentile woman.—[Sabb. 105b Alf. Ms. מס', v. מְצוּבְּיָתָא.

מְסוּבָּלָא m. (סָבַל) *load.*—*Pl.* מְסוּבָּלֵי. B. Bath. 86a במס' דתומי Ar. (Ms. H. מַסְבָּלֵי, Ms. M. מָסָאבְּלֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מְתָאבְּלֵי q. v.) in the case of loads of garlic (which are not packed in bags or baskets).

מסובריא, v. מְסוֹכְרָיָא.

מְסוּגָּיִן* m. pl. (סוּג; cmp. סָגָא) *low border-marks* (v. מְסִרְפָּס). Y. B. Bath. II, 13b bot. אילין דעבדין מ' וכ' if partners of a property divide off between one another by means of border-marks (which can easily be stepped over), they may object (to opening a school; v. Tosef. ib. I, 4).

Ps. CXX, 1 על מסוקיין דתחומא (ed. Wil. מַשּׁוֹקִין) on the rise of the depths (v. Succ. 53a); ib. CXXI, 1 מַשְׁוֵקַיִן ed. Lag.; ib. CXXIII, 1 מַשְׁקָיִן (h. text המעלות).—[Koh. R. to XII, 5 אית תמן מסוקיין (not מסוריין) are there any steps to go up?, a Var. lect. inserted in the text; v. מַשְׁקָא.]

מְסוּקְתָּא f. (preced.) *going up.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 49.

מָסוֹר m. (מָסַר) *informer, traitor* (delivering Jews into the hands of the Roman government). B. Kam. 119a ממון מ׳ the property of an informer. Ker. 2b; B. Kam. 5a Ms. M. (ed. מוסר, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* מְסוֹרוֹת. Y. Sot. IX, end, 24c, a. e. מפני המ׳ (studying Greek was forbidden) on account of the informers (whose familiarity with Greek tempted them to treason, v. Bab. ib. 49b). R. Hash. 17a המירין והמ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 50) the heretics and the informers.—*Fem.* מָסוֹרָה. Midr. Till. to Ps. XII תהא אומתך מ׳ לך (ed. Bub. אומתיה מסיראה, corr. acc.) may thy own people turn informer against thee; Yalk. Ps. 656 (not אומתך).

מסוריין, Koh. R. to XII, 5, read: מַשּׁוֹקִין, v. מְסוּקְתָּא.

מָסוֹרֶת f. (מָסַר) (*a chain of*) *tradition.* Sot. 10b דבר זה מ׳ בידינו מאבותינו וכ׳ we hold a tradition from our fathers that &c. Ḥull. 63b עוף טהור נאכל במ׳ as for eating clean birds we rely on tradition (there being no rules for distinguishing them in the Biblical law).—Esp. *the traditional Scriptural text without vowels,* contrad. to מקרא the traditional vocalization, v. אֵם. Y. Meg. IV, 74d bot. (ref. to Neh. VIII, 8) 'they explained the reading', זה המ׳ this means the traditional text; Bab. ib. 3a אלו המסורות (some eds. מסורת; v. Rabb. D. S. a. l.); Ned. 37b המסורות. Ab. III, 13 מ׳ סייג לתורה the tradition is the fence for (preserving the integrity of) the Torah. Zeb. 37b, sq. אהני מקרא ואהני מ׳ the traditional vocalization is a help (in interpretation), and so is the traditional literal text (e. g. בסכת, Lev. XXIII, 42, which may be interpreted as singular number, and which is read as a plural); a. fr.—*Pl.* מָסוֹרוֹת. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 נטלו מ׳ חכמה וכ׳ the traditions of wisdom were taken from Moses and given to Joshua.—Meg. 3a; Ned. 37b, v. supra.—[מָסוֹרָה *Massorah,* the collection of textual readings systematically arranged.]

מַסּוֹרְתָּא ch. same. Targ. Job XV, 18. Targ. Is. XXX, 11 מְסַרְתָּא (Bxt. מסטונא, corr. acc.).

מסות, Tosef. Pes. II (III), 3 המ׳ ed. Zuck. (Var. המסית, תמסית), read: תְּרוֹסֶת or *pl.* תְּרוֹסוֹת (v. Pes. 40b).

מְסוּתָא f. (=מַסְחוּתָא q. v.) *bath.* Snh. 62b; Erub. 27b, v. יְבַל. B. Mets. 6a, sq. מנצו עלה וכ׳ . . . החיא מ׳ (not עלית) there was a bath-house which two contested, one saying, it is mine &c. Lev. R. s. 28, end [read:] אסר מני מְסוּתֵיהּ he put on his bathing apparel, v. זַוְנִירָא.

מְסָחָא m. (נָסַח) *balance,* v. מְסָאתָא.

מַסְחוּתָא f. (סָחַי) *bath; bath-house.* Kidd. 33a הוה יתיב בי מ׳ was sitting in the bath-house; v. מְסוּתָא.

מַסְחוּם m. (סָחַם) *squeezing appliance, wringer.* Tosef. Kel. B. Mets. VI, 7 מ׳ של דלת a wringer on hinges.

מסחיא, v. מְסַחֲרְיָא.

מסחפא, Targ. I Sam. XVII, 6 (Kimḥi in ed. Ven. I מחצפא), read: מַחְסָפָא (v. חָסַף) *scaly.* [The entire clause קולסא . . . ומ׳ דנחשא is a misplaced and corrupted gloss to verse 5, ref. to ושריון קשקשים of the text, v. גַּלְבָּרִין a. גַּלְבָּא.]

מְסַחֲרְיָא m. pl. (סְחַר; cmp. אַסְחָרוּתָא) *feasters, those who feast mourners.* Targ. II Esth. I, 2 (3) קבררי מ׳ ed. Lag. (ed. מסאחריא, corr. acc.; ed. Frf. מַרְזְחָנְיָא).

מַסְחָתָא, מְסָחָתָא f. (נָסַח) 1) =מְסָאתָא *balance, pair of scales.* Targ. Ps. LXII, 10.—*Pl.* מְסָחָאתָא. Targ. Job VI, 2 ed. Lag. (ed. Wil. מְסָחָתָא). Ib. XXXI, 6 מסאחתא Ms. (corr. acc.; ed. מְשָׁחָתָא). Targ. Y. Deut. XXV, 15 (not מְסָחָאֵי).—2) *weighing counter,* esp. *butcher's stall.* Ḥull. 132b קבע מ׳ he put up a permanent stall for selling meat. Shebu. 42a איתיבת אמ׳ וכ׳ you sat by the stall and took your (advanced) money as the meat was being sold. B. Kam. 23b תיב אמ׳ וכ׳ (sell your animal to the butcher, and) sit by the stall and get your money (v. Rabb. D. S. a. l. note); a. e.

מְסַטְוָא m. (Ithpe. noun of סבב) =אִיסְתַּוָּר, *porch,* esp. *dealer's stall with a bench attached to the house.* Y. B. Bath. II, beg. 13b זבין . . ושייר בה חד מ׳ sold his dwelling and reserved for himself one porch.

מַסְטוֹבִיתָא, מְסַטוֹבִיתָא . . . . f. same. Cant. R. to VI, 12 אין הוא מסתכל להחיא מ׳ וכ׳ (not להחוא) if he looks up to that stall where he used to sit tailoring &c.—*Pl.* מְסָטוֹבְיָיתָא. Y. Bets. I, 60c bot. לא . . . . על מ׳ ברייתא וכ׳ sit not on the outer benches of the hall of Bar Ula, for they are cold.

מַסְטָוָרוֹת f. h. same (cmp. אִיסְטַוָּוא, אִיסְטַוִּירוּ). Y. Kil. IX, 32a נתון ע״ג מ׳ placed on a stationary stone bench, opp. מיטה, couch. Y. Erub. VII, 24b bot. עשה מ׳ על פני וכ׳ (not עשרה) if he attached a porch along the whole front of the wall.—*Pl.* מְסָטָוָרוֹת. Y. Pes. V, 32c bot. מ׳ הרו עושין להון they made for them projecting boards (along the wall, that they should not step on the blood; Bab. ib. 65b דמסגי אאיצטבי, v. אִיסְטָבָא).

מסטונא, Targ. Is. XXX, 11 Bxt. Lex. p. 1462, a corrupt., v. מַסּוֹרְתָּא.

מַסְטוֹר m. (סָטַר) *a blow, slap.* Tanḥ. Ḥayé 3 סטרו מ׳ he slapped him in the face; a. e.; v. מִסְטָר.—*Pl.* מְסָטוֹרִין. Yalk. Koh. 968 (play on אַף, Koh. II, 9) תורה שלמדתי באף נתקיימה לי . . שלמדתי במ׳ היא עמדה לי the lesson which I learned with 'heat' remained to me; . . . the very lesson which I learned with (my teachers') slaps stood by me; Koh. R. to l. c. כל תורה שלמדתי בזקנתי פסטרין באף נתקיימה לי (corr. acc.; v. Matt. K. a. l.).

מְסָטִירִין *secret,* v. מְסָטֵירִין.

Af. אַמְסֵי same. Targ. O. Num. l. c.; a. e.—Targ. II Sam. l. c., v. supra.

Ithpe. אִתְמְסִי *to be melted, fall away.* Targ. Num. V, 27. Targ. O. Lev. XXVI, 39 (v. רְמַס); a. fr.—Targ. Y. Gen. VII, 21 אִתְהַמְסִי (not אִתּוֹז; h. text ויגוע).

Ittaf. אִיתְתַּרְמְסִי same. Targ. Ps. LXXVIII, 6 Ms., v. מְאִיס. Ib. LXVIII, 3 Ms. (ed. *Ithpe.*); a. fr. (in Ms.).

מַסֵּי, *pl.* **מַסְיָין**, v. אֲסִי.

מסיא, Targ. Is. III, 20 ed. Lag., v. מַזְיָא.

מַסְיָא = מְמַסְיָא, v. מְסֵי.

מְסִיב, Targ. Y. Gen. IV, 8 מ׳ אפרן some ed., read: מְרַחֵב.

מְסִיבְתָּא, מְסִיבְּתָא, v. sub מְסִבְּ׳.

מְסִיגָה f. (מְסָה) *melting, losing courage.* Yalk. Ex. 251; (Mekh. B'shall., Shir. s. 9 נְמִיסָה).

מסיפא, v. מְסִפְּיָא.

מסיך, v. מסוך.

מְסִיכָה* f. (סָכַךְ, *Hif.* הסך את רגליו) *easing one's bowels.* Y. Yoma III, 40^{b} bot. סמיכה (corr. acc.), v. חֲפִלָּה.

מְסִילָה, מְסִלָּה f. (b. h.; סָלַל II) *path, road.* Yalk. Deut. 907, v. מִיל.—*Pl.* מְסִילּוֹת, מְסִלּ׳. Ber. 59^{b}; Lev. R. s. 23 כוכבים במסלותם the planets on re-entering their periodical orbits.

מְסִימְס, מִיסְמֵס (מוּסְ׳, מִיסְמֵס) m. (a popular corruption of semissis) *semissis*, a Roman value, equal to half an as or six ounces. Tosef. B. Bath. V, 12 מ׳ שני קונטרונין a semissis is equal to two quadrantes; Kidd. 12^{a} מסמס שני קוטרונקין; Y. ib. I, 58^{d} שני קרדיונטס מסי׳.—*Pl.* מְסִימְסִין, מְסִמְסִין, מוּסְמְסִין. Tosef. l. c. איסר שני מיס׳ an as has two semisses; Kidd. l. c. מוסמס׳; Y. l. c. מסומסין.

מסימס, a species of *wood*, v. מְסַמֵּס III.

מְסִימְתָּא, v. מְסַמְתָּא.

מסיע, Y. Taan. IV, beg., 67^{b}, v. חֲסִיעַ.

מְסִיפָס m. (=מסיפסא; סוּף; cmp. פְּסִיפָס, פִּסְפָּס with which our w. interchanges) *border-mark, partition consisting of wooden or stone pegs*, contrad. to מחיצה or כותל partition wall. Erub. 72^{a} (Ms. O. twice פסיפס, v. Rabb. D. S. a. l. note 10), opp. to מחיצה עשרה a partition ten handbreadths high. B. Bath. 2^{b} במ׳ בעלמא (Ms. M. בְּפִסְיסִין, v. Rabb. D. S. a. l. note) where there are only pegs as border marks, opp. כותל. Ib. bot. במ׳ (Ms. M. פס׳, emended מס׳). Ab. Zar. 70^{b}; Y. ib. V, 44^{d} bot. חצר החלוקה במ׳ a court which is divided off by mere marks (cmp. מְסוּגִין). Tosef. Sabb. VIII (IX), 22 [read:] כדי לעשותו מ׳ (מסופות) Var. ed. Zuck. large enough to be used for a marking peg.—*Pl.* מְסִיפָסִין. Yalk. Ex. 422 [read:] כמין מ׳ היו עשויות מלמעלה a sort of marks were on top (to distinguish between the Holy and the Holy of Holies; ib. 370 כמין פספסין הירח וכ׳).

מַסְטֵי m. (סָטֵי) *one who diverts judgment from its straight path* (=h. מַטֶּה דִּין), *prevaricator.* Targ. Is. LVIII, 6 דין מ׳ (h. text מוֹטָה).—Gen. R. s. 50 (fictitious name of a Sodomite judge) רב מַסְטֵי דין (=מַסְטֵי דִּין, some ed. מסטיריך, corr. acc.) Chief Prevaricator (Snh. 109^{b} מצלי דינא); Yalk. ib. 84 (corr. acc.).

מַסְטֵידִין, v. preced.

מַסְטִיכִי f. (μαστίχη) *gum mastic.* Gen. R. s. 91 end; Yalk. Gen. 149 (expl. לט, Gen. XLIII, 11; ed. מצטבא, מוצטבא, מוצטכ׳ corr. acc.). Tosef. Sabb. XII (XIII), 8, v. לָעַס.

מסטירים, v. next w.

מִיסְ׳, מִסְטוּ׳, מְסִטִּירִין m. sing. a. pl. (μυστήριον, -α) *secret.* Midr. Till. to Ps. IX, 6 מיסטורין זה אני וכ׳ ed. Bub. (ed. מסתורין, corr. acc.) this secret I reveal to thee. Gen. R. s. 50; s. 68 ע״י שגלו מ׳ וכ׳ because they revealed the mysteries of the Lord (Gen. XIX, 13); Yalk. ib. 84 מסתורין. Gen. R. s. 71 בעלי מ׳ secret-keeping, discreet men. Ib. s. 98; Tanḥ. Vayḥi 8; Pesik. R. s. 21 מסטירים (corr. acc.). Y. Gitt. II, 44^{b} top כתב מ׳ a secret letter; (Y. Sabb. XII, end, 13^{d} מילה מסטריקון); a. fr.—Targ. Y. I Gen. XXVIII, 12 מַסְטִירִין (some ed. מַסְתִּי, corr. acc.). Targ. Y. Num. XVI, 26 מְסַסְּרִין (some ed. מַסְטְרִין, corr. acc.).—[Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84, v. מַסְטֵי.]

מְסָטַר m. (סָטַר) *slap in the face.* Ex. R. s. 15 סטרו מ׳, סטרן מ׳, v. מְסָטוֹר. Num. R. s. 20, end נתן מְשָׁטַר אחד וכ׳ he slapped one of the boys; (Tanḥ. ed. Bub. Balak 30, note 175 מסטר).—V. מְסָטוֹר.

מְסַטְּ׳, מַסְטְ׳), **מְסָטְרִין**, v. מִסְטִירִין.

מְסָטְרִיקוֹן m. (μυστηρικόν) *of a secret nature.* Y. Sabb. XII, end, 13^{d}, v. מְסִטִּירִין.

מסמרני, v. מגיסטריני.

מְסָה, מסי (b. h.) *to melt, flow; to cause running off, effect curdling.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 25 שלא יִמָּסֶה that the manna might not melt.—Denom. מְסוֹ.

Hif. הִמְסָה *to cause to flow.* Ib. to Ps. VI, 7 התחיל בוכה ומַמְסֶה מטתו וכ׳ ed. Bub. (ed. ומממחה) he began to weep and make his bed flow with (his) tears; Yalk. Ps. 636.

Pi. מִסָּה same, *to dissolve, weaken.* Deut. R. s. 7 (play on מְסוֹת, Deut. XXIX, 2) המכות מְמַסּוֹת גופיהן וכ׳ the plagues weakened the bodies of the Egyptians; Yalk. ib. 940.

Nif. נִמְסָה *to be melted, to fall away.* Tosef. Sot. III, 4 ירכה נִמְסֵית her thigh will fall away.

מְסָא, מַסֵּי ch. same, *to flow, melt away.* Targ. II Sam. XVII, 10 מִמַּס יִמְסֵי (ed. Wil. יִמְסֵי *Af.*), v. מְסַס.—Part. מָסֵי, f. מַסְיָא. Targ. O. Num. V, 21 (ed. Vienna מַסְיָא = מְמַסְיָא, v. infra).

Pa. מַסֵּי *to cause melting, falling away.* Targ. Ps. XXXIX, 12 מַסְיַת. Targ. Y. Num. V, 22 לְמַסְיָא = לְמַסְיָא.—Part. pass. מְמַסֵּי, מָמַסְיָא, f. מַסְיָא (מְ), v. supra. Pes. 28^{a} Rashi לא מְמַסָּה is not dissolved in water, v. מְאִיס.

מְסִיק m. (מָסַק) *olive harvest.* Y. B. Bath. III, 14[a] top, v. בָּצִיר I. Ḥall. III, 9 זיתי מ׳ olives collected at the regular harvest, opp. זיתי ניקוף gleanings (v. נִיקוּף II); Y. Maasr. V, 51[d] top (not מיסיק). Y. Yeb. XV, 14[d] יצא בציר ונכנס מ׳ when the grape-cutting is over, the olive-harvest begins; a. e.—V. מְסִיקָה.

מְסִיק, part. *Af.* of נָסַק.

מַסִּיק I m. (נָסַק) *reaching definite conclusions, decided.* Hor. 14[a], v. מַקְשֶׁה.—V. נָסַק.

מַסִּיק II m. (נָסַק; sub. מְסִים &c.) *one who levies contributions,* in gen. *a Roman collector, oppressor* (interch. with מַצִּיק). Tosef. Ohol. XVI, 13 (ed. Zuck. מצוק); Y. Pes. I, 27[c]; (Bab. ib. 9[a], a. Ab. Zar. 42[a] מצ׳).—*Pl.* מַסִּיקִין. B. Kam. X, 5 ונטלוהו מ׳ and government officers confiscated it. Ib. 116[b] מאן דאמר מס׳.. מצ׳ וכ׳ he who reads *massiḳin* is not at fault, nor is he who reads *m'tsikin* (ref. for the latter to מצוק, Deut. XXVIII, 57, for the former to Chald. סקאה for צלצל, ib. 42). Y. Sabb. XVI, end, 15[d] סופך לעשות במ׳ thou shalt be forced by the officers.—Y. Dem. VI, 25[b] מן המ׳ שנו it means that he rented the field from the officers (who had confiscated it).

מַסִּיקָא ch. same.—*Pl.* מַסִּיקַיָּא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 42 (h. text צלצל, v. B. Kam. 116[b] quot. in preced.).

מְסִיקָה f. =מְסִיק. Sabb. 17[a].—*Pl.* מְסִיקוֹת. B. Bath. 36[b] שלש מ׳ three olive-crops.

מְסִיקָנִין, v. מְסוּקְרָתָא.

מְסִירָה f. (מָסַר) 1) *harnessing, taking possession of a working animal by an act resembling harnessing.* Kidd. I, 4, v. מוֹסֵרָה. Tosef. ib. I, 8 אירו הרא מ׳ מסר לו .. ומוסירה (ed. Zuck. ומוסרה, Var. במוסרה) what is *m'sirah?* He (the seller) hands him (the buyer) a bit and he harnesses it (the animal); Kidd. 22[b] כיצד במ׳ אחזה וכ׳ what is *bimsirah* (Kidd. I, 4)? He seizes its hoof, hair &c., a. fr.—2) *handing, delivery.* Gitt. 9[b], a. fr. עדי מ׳, v. כְּרַת; a. fr.—3) *levy.* Cant. R. to IV, 4 (ref. to Num. XXXI, 5) .. שנים במ׳ .. twelve thousand men were raised by levy, opp. בנדבה as volunteers.

מְסִירִין m. pl. (סָרַר) *rebels,* v. מְסָרְבָן.

מַסִּית, מְסִית, v. נָסַת.

מְסִית m. (סָתַת) *stone-cutter.* Pesik. S'liḥ., p. 166[a]; Yalk. Num. 744, v. גְּשַׁשׁ.

מָסַךְ I (b. h.; denom. of מֶסֶךְ) *to temper, mix wine* (cmp. מָזַג). Ab. Zar. 58[b], v. מָזַג. Num. R. s. 10 יין מָסְכָה וכ׳ Eve mixed wine for Adam. Ib. הרו מוֹסְכִים יין וכ׳ they mixed strong with light wine; a. e.

מָסַךְ II (b. h.; denom. of מַסֵּכָה I) *to cast (metal).* Y. Ber. I, 2[d] top; Gen. R. s. 12, end מוֹסֵךְ Ar. (ed. Y. Ber. נוֹסֵךְ; Gen. R. מוֹצֵק), v. בּוֹלֵס.—[Yalk. Ex. 165 ממסכת, read מַסֵּכָה, v. סוּךְ.]

מֶסֶךְ m. (b. h.; סָכַךְ II *to be clear*; cmp. מזג) *clarified, mixed drink.* Ex. R. s. 42, end (play on מַסֵּכָה, Ex. XXXII, 8) ק״כ קנטרין מנין מ״ך שהוא מעביר ה׳ the gold in the calf weighed 120 centenaria, corresponding to the numerical value of *mesekh* (drink) which removes Hé (the Lord, i. e. leads to godlessness).

מָסָךְ m. (b. h.; סָכַךְ I) *web, screen, curtain.* Num. R. s. 6 מָסָךְ שער וכ׳ the curtain for the gate of the court. Yalk. Ex. 372; a. e.

מַסָּא, Sabb. 96[b], v. נָסָא III.

מַסֵּכָה I f. (b. h.; נָסַךְ) *molten image.* Snh. 103[b] (play on Is. XXVIII, 20 כונס כנד מי הים תֵּעָשֶׂה לו מ׳ (והמסכה וכ׳ צרה should a molten image be made a rival to him 'who gathers the waters of the sea together like heaps'?; Num. R. s. 7; Yoma 9[b]. Sifra K'dosh., beg. (idols are called) מ׳ ע״ש שהם ניסוכים *massekhah,* because they are cast.

מַסֶּכֶת II f. (b. h.; סָכַךְ I) *web, garment.* Ex. R. s. 42, end (ref. to Ex. XXXII, 8) מ׳ רעה חַסַכְתֶּן לדורות משתי וכ׳ a bad web have you woven for future generations (follows the Chaldaic translation).—V. מַסֶּכֶת.

מַסֶּכֶת* III (homiletic play, =מַסֵּי כָּח, v. אֲסִי) *thus healing.* Ex. R. s. 42, end [read:] כך ... לשון סורסי הוא (v. סוּרְסִי) it is a contraction; the Lord says, 'Shall I thus cure them?', as we read (Ex. XXXII, 8—9): 'They have made themselves a molten calf'... 'and the Lord said unto Moses, I have seen this people, and behold, it is a stiffnecked people' (i. e. it is incurable).

מַסְגִּינוּתָא, מַסְגִּינוּ, מַסְגִּינָא, מַסְגִּין, v. מִסְכֵּן, מִסְכֵּנוּ׳.

מַסְכָּנִי* m. (next w.) *poverty.* Cant. R. to I, 4 (interpreting מִמַּסְכְּנֵנִי, v. מִסְכֵּן II; strike out דבר אחר) אחריך נרוצה out of my poverty, we shall run after thee.

מַסְכֵּן I m. (b. h.; סָכַן I) *poor man;* (adj.) *scanty, scarce;* trnsf. *mean.* Midr. Prov. ch. XXII מ׳ שהוא מְסוּכָּן בחייו the poor man is called *misken,* because he is sparsely supplied with means of livelihood; Lev. R. s. 34 מפני שהוא בזוי לכל he is called *misken,* because he is despised of all men (ref. to Koh. IX, 16). Ruth R. to I, 1 (ref. to Koh. l. c.) וכי חכמתו של ר״ע שהיה מ׳ בזויה היתה אלא מהו מ׳ מי שהוא בזוי בדבריו וכ׳ was the wisdom of R. Akiba who was a poor man despised? But what does *misken* here mean? One who proves himself mean by his own words (not practicing what he preaches); Koh. R. to l. c. [read:] אלא אלא ההוא דמ׳ בדבריו זה שהוא מ׳ בדבריו; Yalk. Ruth 598 בוויה (insert חכמתו). Koh. R. l. c. אין מ׳ אלא מי שמְמַסְכֵּן דבריו (not שמסכין) behold, a *misken* is none but he who makes his words appear mean. Ib. to IX, 15 ולמה קורא אותו מ׳ שאינו מצוי בכל הברייות ואין וכ׳ and why does the text call him (the good genius in man) *misken* (scarce)? Because he is rare among men, and (*mean*) because the majority of people do not listen to him; ib. to IV, 13; a. fr.—Yalk. ib. 979; Y'lamd. to Num. XXIV, 5 quot. in Ar. שמ׳ מדברי תורה, read: שמ׳ בדבריו, v. supra.—Denom.

(for discussion, and he would not disturb them). Hor. 10b אוקימתון מ׳ פלן וכ׳ have you put up such and such a web, i. e. have you mastered this and that subject?

מִסְלָה, v. מְסִירָה.

מַסְלֵיָא m. (סְלֵי) *rejectable, drossy.* Targ. Prov. XXVI, 23 כספא מ׳ (h. text סִיגִים כֶּסֶף).

מְסַלְסַלְתָּא m. (v. סַלְסֵל) *hair-dresser.* Lam. R. to I, 15 (expl. סַלְתָּא, ib.) [read:] סרקן במסרק שכן בערביא צווחין למסרוקה מ׳ he combed them (carded their skins) with an (iron) comb, for in Arabia they call the hair-comber hair-curler.

מַסְמְדָא, מַסְמָא f. (סְמָא) *closing a cavity,* אבן מ׳, v. אֶבֶן. Nidd. 69b באבן מ׳ when the apparent corpse lies on a stone under which there is a cavity; Sabb. 82b (Ms. M. מוסמא, v. Rabb. D. S. a. l. note). Sifra M'tsora, Zab., Par. 2, ch. III; a. fr.

מסמים, v. מְסַמֵּס III.

מְסַמֵּס I (v. מסס) *to melt, dissolve.*

Nithpa. נִתְמַסְמֵס *to be molten, to be in a state of dissolution* or *liquefaction.* Ḥull. 45b, v. מְזַמֵּז. Ib. 53b נ׳ חבשר if (in one spot of an animal known to have been attacked by a beast of prey) the flesh appears decayed; ib. חירכי דמי נ׳ what do you mean by 'decayed' (Answ.) כל שחרופא וכ׳ what a physician would peel off, until he comes on sound flesh; ib. 77a מִתְמַסְמֵס. Y. Ter. VIII, 46a top שניתמסמסו בני מעיה (a melon) the core of which is liquefied.

מַסְמֵס ch. same, 1) *to melt, make faint.* Targ. Y. Deut. I, 28 מַסְמִיסוּ (not מסמירסן; h. text הֲמַסּוּ).—Y. Shek. V, 48d הירי דין חמר מְסַמְסֵם מעיא Bab. ed. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 43; oth. ed. סמס; Ms. M. סמי) which wine loosens the bowels. —2) *to soil, make loathsome.* Ḥull. 18a מְסַמְסִים ליה בפרתא the authority soils the meat with dung, so that it cannot be sold &c.—Part. pass. מְסַמְסָם. Ib. 28a כי ממ׳ קויציה דמא its throat stained with blood; ib. 53b.

Ithpa. אִיתְמַסְמֵס *to be dissolved, melt away, perish.* Targ. Job IX, 23 (h. text מַסַּת).

מְסַמֵּס II (cmp. מְשַׁמֵּשׁ) 1) *to press, squeeze.*—*Part. pass.* מְמוּסְמָס *mashed, shapeless.* Num. R. s. 14 (play on מְשַׁמְּרוֹתֹ, Koh. XII, 10) בשעה שהם יוצאים מְמוּסְמָסִים הם מְרוֹתֹ when they (the words of the Law) come out disfigured, they are bitter (drops) to those who hear them; v. מַס I; Y. Snh. X, 28a bot.—Nidd. 24a (מוסמסין) מי שפניו מוּסְמָסִים (= מְמוּזָּג) a foetus whose face is mashed, contrad. to טודחות, v. טוּחַ I. —2) (cmp. אָמַץ) *to press, urge,* esp. (of medical treatment) *to sustain vital energies.* Gen. R. s. 82 כך מְמַסְמְסִין נפשה וכ׳ this is the way they stimulate the vital energy of the travailing woman; (Yalk. ib. 136 משיבין); Yalk. Is. 263 שמסמסין את החיה (corr. acc.).

מַסְמֵס ch. same, 1) *to press, squeeze.* Ḥull. 4a מְמַסְמֵס לֵיה מַסְמוּסֵי he holds the bird's head closely in his hand (so that no mark, if there was any on it, could be rec-

מְסַכֵּן II, **מְסַכֵּין** *to make poor, make contemptible.* Koh. R. to IX, 16, v. preced. Ex. R. s. 1; Sot. 11a (play on מְסַכְּנוֹת, Ex. I, 11) שמְּמַסְכְּנוֹת את בעליהן (read: בוניהן) for they (the buildings) impoverish their builders; Yalk. Ex. 162 שמסכנות (corr. acc.). Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) [read:] מַסְכְּנִינִי אחריך נרוצה make me (Israel) poor, and we shall run after thee (v. preced.).

Ithpa. הִתְמַסְכֵּן, *Nithpa.* נִתְמַסְכֵּן *to become poor.* Sot. l. c. כל העוסק בבנין מִתְמַסְכֵּן whoever makes building his business will get poor; Yeb. 63a; Ex. R. l. c.; Yalk. Ex. l. c.

מִסְכֵּן, מְסַכְּנָא, מְסַכְּנִי, מִיסְ׳, מְסַכְּנִין m. ch. = h. מִסְכֵּן I. Targ. Koh. IV, 13, sq. Targ. O. Deut. XV, 11; a. e.—Y. B. Mets. II, 8c top אינש מ׳ a poor man. Y. Peah VII, 21b top; a. fr.—*Pl.* מְסַכְּנִין, מְסַכְּנַיָּא, מְסַכְּנֵי, מִי׳, מְסַכְּנִין. Targ. Y. Deut. l. c. (not מַסְכְּנִין). Targ. Prov. XXII, 7; a. e.—Y. Peah l. c. רחב ... דפלג למ׳ gave his son Samuel money to distribute among the poor. Y. Ḥag. II, 77d bot.; Y. Snh. VI, 23c ייתון מ׳ וכ׳ let the poor come and eat it, that it may not go to ruin. Y. Sot. III, 19a; Y. Peah VIII, 21a bot. .. זכי ליתם מעשר מ׳ .. used to give him the tithes of the poor every third year; a. fr.—Denom.:

מַסְכֵּן, מַסְכֵּין = מְסַכֵּן II, *to make poor, reduce.* Targ. Ps. LVI, 8 (h. text הוֹרַד). Ib. XCIV, 5 (h. text עִנָּה). Targ. Job VI, 9 (h. text הִכְּאָה); a. e.

מִ׳, מִסְכֵּי׳, מְסַכְּנוּתָא, מְסַכְּנוּ f. (preced.) *poverty, scarcity.* Targ. O. Deut. VIII, 9 (ed. Vien. עצוּרין). Targ. Job V, 11 אוכמי מי׳ those black from starvation (h. text קדרים); a. e.—Lev. R. s. 35; Pesik. Shim'u, p. 117a; Yalk. Lev. 670; Yalk. Is. 256 יאי מ׳ ליהודאי וכ׳ poverty is as becoming to Jews as a red line on a white horse; Lev. R. s. 13 מסכנותיה (read מסכינותא).

מַסְכְּנוּתָא f. (preced.) *making poor.* Targ. Jud. XIV, 15.—[Targ. Ps. XXXIX, 12, v. מַכְסָנוּתָא.]

מַסְכֶּכֶת, v. סְכָךְ.

מַסֶּכֶת f. (b. h.; סָבַךְ I) 1) *web on the loom.* Ohol. VIII, 4 מ׳ הפרוסה the spread web, i. e. the web hanging from the transverse beam (vestis pendens, v. Sm. Ant. s. v. Tela). Kel. XXI, 1 נפש חמ׳ *the woof,* opp. to שתי עומד the warp of the standing loom. Midr. Till. to Ps. XXXVIII; Yalk. Ps. 733 אנו חמ׳ וכ׳ we are the web, and Thou the weaver; a. e.—2) (cmp. Lat. textus) *construction, Talmudic treatise.* Ruth R. to II, 9 (play on וַיַּסֵּךְ, II Sam. XXIII, 16) עשאה מ׳ וקבעה וכ׳ (not מסכתא) he (David) constructed it and fixed it as a rule for future generations that the king forces the road &c. (v. Snh. II, 4); Midr. Sam. ch. XX; Y. Snh. II, 20c top. Sabb. 114a, v. כַּפָּה; a. fr.—*Pl.* מַסֶּכְתּוֹת. Midr. Till. to Ps. CIV, 25 אלו חמ׳ דברי וכ׳ those are the systematic collections of Bar Ḳ. &c. Num. R. s. 18 ששים מ׳ sixty Talmudic treatises [editions, however, count sixty-three]; Tanḥ. Korah 12; Cant. R. to VI, 9 (not תיות ...); a. fr.

מַסְכְּתָא ch. same, *text, treatise* &c. Snh. 49a דפתיח להו במ׳ a legal subject had just been opened for them

ognized).—2) *to stimulate, sustain strength.* Yeb. 42[b] מְמַסְמְסָא לירח וכ׳ she may sustain the child's strength with eggs and milk (replacing the mother's milk).

Ithpa. אִתְמַסְמֵס, אִירמַ׳ *to be squeezed, mashed.* Y. Yeb. VIII, 9[a] top; Y. Sabb. XIX, 17[a] bot. [read:] אתילידלירח חד בר כד מִירמַסְמֵס ביה ומית a son was born to him with his membrum mashed, and he died.

מְסַמֵּס III, **מְסַמֵּיס** m. (v. מְסַמֵּס I) *polished wood,* prob. (=אַלְמוּג, cmp. מוּג) *coral-wood.* Ḥag. 26[b] כלי מ׳ Ms. M. (some ed. מסמרים, read מסמיס; Ar. מסמס) vessels of polished wood, opp. to כלי אכסלגום; Men. 97[a].—[Kidd. 12[a] מסמס, v. מְסַרְמֵס.]

מַסְמָסָה, v. הֲמַסְמָסָה.

מסמסתא, Targ. Ez. XLIII, 14 Ar., v. מְסַמְתָּא.

מַסְמָר m. (b. h. only in pl.; סָמַר) 1) *a pointed object, nail, pin.* Sabb. VI, 10 (67[a]) מ׳ מן הצלוב (Y. ed. מ׳ הצלוב) a nail from the gallows of an impaled convict (used as an amulet). Kel. XII, 4 מ׳ הגריע the blood-letter's pin (v. infra); מ׳ של אבן השעות the style of the sun-dial; מ׳ חגרדי the weaver's pin. Ib. 5 מ׳ שהתקינו וכ׳; Tosef. ib. B. Mets. II, 14 מ׳ שעקמו וכ׳ an iron pin which was bent in order to be used as a key. Kel. l. c. מ׳ של שלחני the banker's pin for fastening the shutters, v. תְּרִיס.—Num. R. s. 14 מ׳ שיש לו שושנה a nail which has a big knob.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 3 מקל שעשה בראשו מ׳ לחדות תופס בו וכ׳ a staff to the end of which a pin was attached for the sake of taking hold of the threshing floor (of making it stationary); ib. V, 10. Ib. B. Bath. VII, 2 חוט חמ׳ של וכ׳ the builder's cord to which a pin is attached (i. e. plumb-line). Ib. B. Mets. II, 11 מ׳ הגרוע the scraper's pin (fastened to the smith's block); a. fr.—*Pl.* מַסְמְרִים, מַסְמְרִין, מַסְמְרוֹת. Gen. R. s. 68, end. B. Bath. 7[b] קבע בה מ׳ drive nails into it, i. e. remember it well. Tosef. Kel. B. Mets. II, 11 גולת חנוני שכולה מ׳ a store-keeper's bowl (?) studded all over with nails. Tanḥ. B'haăl. 15 (ref. to Koh. XII, 11) כתיב כמשמרות ואנו קורין מ׳ וכ׳ it is written *k'mishm'roth* (like guards) and we read *k'masm'roth* (like nails) to teach thee, if thou drivest them like a nail into thy heart, they will guard thee; Num. R. s. 4. Esth. R. to VI, 10 אני . . . חבלים ומ׳ I prepared for thee ropes and nails (for impaling); a. fr.—2) (*pl.*) *cloves.* Num. R. l. c. כמ׳ נטועים . . . ערבין as sweet to their hearers as cloves.—3) *a peg-shaped attachment to a loaf, knob.* T'bul Yom I, 3 מ׳ שאחר הכבר the knob on the back of the loaf (supposed to serve as trade-mark).—4) a *wart* or *corn* (cmp. Lat. clavus).—*Pl.* מַסְמְרוֹת. Sifra Thazr. Neg., Par. 1, ch. II הַמ׳; Tosef. Neg. II, 12 חַמַּסְמֶרֶת (*sing.*).

מַסְמָרָא, מַסְמָר ch. same, *pin, nail.* Targ. Y. Num. XXV, 3.—Y. Ḥag. III, beg. 78[d] כל חד וחד נסיב חד מ׳ וכ׳ each took one nail and drove it in. Y. Pes. V, 32[b] top [read:] הא קבישא גבך כמסמרא let this be fixed in thy memory like a nail; Y. Yeb. XIII, 13[c] top במיסמרה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַסְמָרַיָּא, מַסְמָרַיָּה . . . Targ. Jer. X, 4; a. e.—Y. B. Bath. II, 13[b] bot. [read:] ממחרן אילין לאילין מ׳ דנווליה refused to one another the fastening of the weaver's pin to the party wall.—[מַסַּמְרָא, v. סְמַר.]

מַסְמֶרֶת f. *wart* or *corn,* v. מַסְמָר h., end.

מַסַּמְתָּא f. (סוּם) *one of the marked-off tiers* or *settles of the altar* (v. Midd. III, 1). Targ. Ez. XLIII, 14; 17 (ed. Lag. מְסַמְתָּא; ed. Wil. first time מְסַתְּמָתָא, Ar. מסמסתא; corr. acc.; h. text עזרה).

מַסְנָא, מַסָּן m. (v. מָסָאנָא) *shoe.* Targ. O. Gen. XIV, 23. Targ. Ez. XVI, 10; a. fr.—Lam. R. to I, 5 חד מ׳ דידיה one of his shoes; חד מ׳ חורן the other shoe; a. e.—Kidd. 22[b] bot. מַסְנָאי (prob. to be read: מָסָאנִי) my shoe.—*Pl.* מַסְנִין, מַסְנַיָּא. Targ. Josh. IX, 5 (ed. Wil. מָסָנָן). Targ. Is. III, 18 (h. text עכסים).—Hebr. pl. מָסָנִים. Y. Pes. X, beg. 37[b], v. צוֹצָל.

מַסְנָא, v. next w.

מַסְנָנָא m. (סָנַן) *pure gold.* Targ. Is. XIII, 12 (ed. Wil. מַסָּנָא; ed. Lag. מסנגה; h. text כתם).

מַסְנֶנֶת f. (סָנַן) *strainer; the strained mass.* Sabb. XX, 2 (139[b]) מ׳ של חרדל a mustard mixture in the strainer (v. Rashi a. l.). Ib. 134[a] אין מסננין . . . במ׳ שלו you must not strain a mustard mixture (on the Holy Day) in the strainer designated for it.

מַסְנְתָּא f. (preced.) *sieve, basket.* Y. Dem. II, 21[d] bot. Ib. מסאנא (corr. acc.).

מָסַס (b. h.) *to melt, dissolve.*

Nif. נִימַס, נָמֵס, נִימּוֹס *to melt, be liquefied; to fall away; to faint; to despair.* Ex. R. s. 25 נִימּוֹסְקִין (Var. נִימַסְקִין) they faint. Yalk. ib. 251 התחילו נְמַסִּין they began to lose heart; Mekh. B'shall., Shir., s. 9 לֶהָמֵס. Deut. R. s. 1, end תְּימַס עינו וכ׳ may this man's (thy) eye run out. Maasr. I, 2 הרמונים משתמסין pomegranates are subject to tithes when their core becomes pulpy; expl. Y. ib. 48[d] bot. משיתמעך אוכל וכ׳ (cmp. מְסָמֵס II) when the eatable portion (core) can be mashed under one's fingers; [anoth. definition taking our w. in the sense of *falling away, diminution*; משיכנימסו מחצה when the ripening core is reduced to half the capacity of the cavity,—upon which the remark is made, דילמא . . . הֲמַסְתּוּ . . . פלגון לבבנו perhaps he learned it from the homiletical teachers who interpret *hemassu* &c. (Deut. I, 28), they divided our hearts (an allusion to Num. R. s. 17)].

Hif. הֵמֵס *to cause to melt away.* Deut. R. s. 2, beg. (ref. to Ps. XXXIX, 12) חֲמַסְתָּ אותה וכ׳ . . כל חמדה (not אותו) all the delight which Moses longed for, to enter the land,—thou hast caused it to decay as a moth enters garments and makes them decay. V. מָסָה.

מְסַס ch. same. Targ. II Sam. XVII, 10 מְמַס ימסי (ed. Lag. מְמָסָא מסי), v. מְסֵי.

Ithpe. אִתְמְסַס *to melt, decay.* Targ. Ps. LXXV, 4.—[מְאִיס, v. אִתְפְּרִיס.]

מָסָס m. *stomach,* v. חֻמְסָס.

מַסָּסָא, v. מַסָּאסָא.

מסטולא, v. מְסוֹסְטוּלָא.

מַסָּע m. (b. h.; נָסַע) *removal; journey; station.* Cant. R. to III, 6 ממ׳ למ׳ from station to station; a. fr.—*Pl.* מַסָּעוֹת (*fem.*). Snh. 94ᵇ עשר מ׳ נסע וכ׳ that wicked man (Sennacherib) marched ten journeys in that one day; Yalk. Is. 284. Tanḥ. B'midb. 2 ובאה עמהן במ׳ and it (the well) went with them on their journeys; Num. R. s. 1. Tosef. R. Hash. III (II), 3 ובמ׳ and the signal for marching (Num. X, 2-8); a. fr.—Pesik. R. s. 16 חַמַּסָּעִים the marches in the desert.—[Tosef. R. Hash. II (I), 2 מסעות, מסעיות, v. מַשּׂוֹאָה.]

מְסַעֵד m. (סָעַד) *assistant, attendant.*—*Pl.* מְסַעֲדִים. Par. III, 6 פרה וכל מְסַעֲדֶיהָ the red cow and all her attendants.

מסעיות, v. מַשּׂוֹאָה.

מְסַפֵּד m. (b. h.) = חֻסְפֵּד. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) מה לכם קושרין מ׳ why do you compose these lamentations?, v. חֻסְפֵּד.

מְסַפְּדָא, מְסַפֵּד, מַסְפֵּד ch. same. Targ. Gen. L, 10. Targ. Y. Deut. X, 6; a. e.—*Pl.* מְסַפְּדָנֵא. Targ. Am. V, 16 (ed. Lag. a. oth. *sing.*).

מספומיא, v. אִסְפַּמְיָא.

מְסַפּוֹרֶת v. מִסְפֶּרֶת.

מְסַפְּיָא m. (סָפֵי) *fearfulness.* Targ. Job XLI, 17 (Ms. מְסָרְיָא; h. text שְׁחִת). Ib. XXXI, 23 (ed. Lag. מסריף; Ms. Var. סַפְּרָיָא; h. text שֹׁאָה).

מְסַפֵּק, מְ׳ m. (סָפַק II; v. סָפֵק) *strait, dilemma; difficulty.* Y. Sot. III, 19ᵃ bot. הכניסה עצמה למ׳ הזה המרובת she placed herself in such a dilemma (to be suspected of adultery and to have to drink the waters of jealousy). Y. Gitt. VIII, 49ᶜ bot. מה ראית להכניס עצמך למ׳ הזה וכ׳ what was thy reason for taking such a responsibility (by deciding in favor of a lenient opinion)?—Esth. R. to II, 3 באו לידי המ׳ הזה they (the Persian matrons) came to that trouble (to have to compete with all maidens of the country); a. e.

מְסַפְּקָא, מַסְפְּקָה m. (סָפַק II) 1) *sufficiency.* Y. Ber. IV, 8ᵃ top [read:] אית לך מ׳ לכל חדא וחדא אדכרה מינהון you have enough material for each Divine Name out of them (the combined benedictions); Y. Taan. II, 65ᶜ top.—2) *Pa.* of סָפַק, q. v.

מִסְפָּר m. (b. h.; סָפַר) *number, count.* Cant. R. to VI, 9 (ref. to II Sam. XXIV, 9) מ׳ זה חמנין וכ׳ *mispar* means counting, *mifḳad*, summing up. Pesik. R. s. 11 חיו מ׳ they were a limited number; שלא במ׳ innumerable; a. fr.

מַסְפְּרָא, מַסְפֵּר m. (סָפַר) *tool for cutting hair, razor, scissors.* Targ. O. Num. VI, 5. Targ. Ez. V, 1 (not מְסָ׳); a. e.—Snh. 96ᵃ הבו לי מ׳ (Ms. F. מַסְפַּרְתָּא) give me a razor; ib. ויחבו ליה מספרתא; Yalk. Is. 276 מספרא.

מַסְפָּרַיִם, מַסְפֵּרַיִם m. du. (preced.) *shears, scissors.* Kel. XVI, 8 תיק מספרת ומ׳ the sheath of a shearing knife or of scissors. Y. M. Kat. III, 82ᵃ top במ׳ with scissors, contrad. to סכין a. מספרת; Bab. ib. 17ᵇ; a. e.—[Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5 מספרים ed. Zuck., read מַסְמְרִים.]

מִסְפֶּרֶת, מְסִפֶּרֶת f. (preced.) *shearing knife, clipping tool.* Kel. XVI, 8, v. preced. M. Kat. 17ᵇ, a. e., v. preced. Kel. XIII, 1 (Maim. מספו׳, ed. Dehr. מספרת). Tosef. ib. B. Mets. III, 4 מ׳ של פרקים shears consisting of separable blades; Sabb. 48ᵇ; 58ᵇ מספו׳. Tosef. Bets. III, 19, v. סָפַר; a. e.

מַסַּפְרְתָּא f., v. מַסְפָּר.

מָסַק (denom. of a noun מָסָק, fr. נסק *to ascend*) *to harvest olives*, opp. to נקם to pick, glean. Tosef. Dem. VI, 6 ישראל שקיבל . . . זיתיו לְמָסוֹק בזתים if an Israelite rented from a fellow Israelite . . . his olive trees for harvesting, the rent to be payable in olives; זיתיו למסוק בשמן payable in oil; Y. ib. VI, 25ᵇ top. Neg. II, 4 כמוסק וכ׳ in the position of one taking olives down. Tosef. Toh. X, 4 עד שלא מְסָקָן before he plucked them; a. fr.—Part. pass. מָסוּק; *pl.* מְסוּקִין. Tosef. B. Mets. IX, 1.—Denom. מָסִיק, מַסְרֵקָה.

מַסָּק part. *Af.* of נָסַק.

מַסְקָא m. (נָסַק) *ascent.*—*Pl.* מַסְקִין. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5; v. מָחוֹתִיתָא.

מַסְקָאנָא, v. מַסְקָנָא.

מסקום, Y. Bicc. III, 65ᵈ; v. דְּמַסְקוֹס.

מַסְקָנָא m. (נָסַק) 1) *ascent, height, steps.* Targ. I Sam. IX, 11 (ed. Lag. מַסְקָאנָא). Targ. Is. XXXVIII, 8; a. e.—2) *final result, upshot.* Meg. 14ᵇ ומ׳ הכי הואי and so it finally came to pass.

מַסְקָרִין, v. מַסּוֹקִיתָא.

מַסְקָתָא f. pl. (preced. wds.) *going up, procession.* Targ. II Chr. IX, 4.

מָסַר (b. h.; sec. r. of אָסַר, cmp. meanings of b. h. סָגַר) 1) *to seize* (v. Num. XXXI, 5).—Denom. מְסִירָה 1.—2) *to hand over; to deliver, transmit.* Ab. I, 1 וּמְסָרָהּ וכ׳ and handed it (the Law) over to &c. (in the chain of tradition). B. Mets. 8ᵇ (expl. מוֹסֵר) כאדם המוסר דבר וכ׳ like one handing over (giving possession) &c. Ib. 111ᵇ bot. (expl. נשא את נפשו, Deut. XXIV, 15) דבר שמסר את נפשו עליו Ms. M. (ed. המוסר, v. Rabb. D. S. a. l. note) a labor for which he binds (obligates) himself; [oth. explan.] ib. 112ᵃ (Ms. M. מ׳ לו נפשו עליו) מ׳ את עצמו למיתה he delivered himself to death, i. e. risked his life; (Ms. M. for which he surrendered his life to the employer); Sifré Deut. 279 מ׳ לך את נפשו he surrendered his life to thee (the employer); a. v. fr.—מ׳ דין על to surrender one's case against a man (to Providence); v. דִּין. B. Kam. 93ᵃ; R. Hash. 16ᵇ; a. e.—Esp. a) *to surrender a person to the authorities, to inform against.* Gitt. 7ᵃ ובידי למסרם למלכות it is in my power to bring them to judgment through the (Roman) government. Tosef. Ter. VII, 20 ירתגו כולם ולא ימסרו וכ׳ let them

all suffer death rather than surrender one Israelite &c.; a. fr.—V. מְסוֹר.—b) מ׳ עצמו (sub. למיתה) *to suffer martyrdom.* Pes. 53^{b} שמָסְרוּ עצמן על קדושת וכ׳ who were ready to suffer death for the sanctification of the Name (of the Lord). Yalk. Ex. 182 אומה המוֹסֶרֶת עצמה וכ׳ a people that is ready to die for the unity of my Name; a. fr.—Part. pass. מָסוּר; f. מְסוּרָה; pl. מָסוּרִים, מְסוּרִין; מְסוּרוֹת. Kidd. 32^{b}; B. Mets. 58^{b} דבר חמ׳ ללב וכ׳ to an injunction which is entrusted to the heart (over which human authorities have no control), the Text adds, 'and thou shalt be afraid of thy God.' Mekh. Ki Thissa (ref. to לכם, Ex. XXXI, 14) לכם שבת מ׳ ואי אתם מ׳ לשבת the Sabbath is given in your charge, but you are not surrendered to the Sabbath, i. e., there are higher objects for which the Sabbath law must eventually be violated; Yoma 85^{b}; a. fr.

Nif. נִמְסַר *to be delivered, transmitted.* Num. R. s. 4 נִמְסְרָה לו בכורה the birth-right (priesthood) was transferred to him. B. Kam. 82^{b} אין נִמְסָרִים בידכם they will not be given into your hands, you will have no power over them; Men. 64^{b}. Y. Yoma III, 40^{d} bot. לא היה נִמְסָר וכ׳ it (the pronunciation of the Tetragrammaton) was not communicated to any but &c.; a. fr.

מָסַר, (מָסַר) I ch. same. Targ. Gen. XXXIX, 8. Targ. Am. I, 6. Targ. O. Deut. XXIV, 15; a. fr.—Part. pass. מָסִיר; f. מְסִירָא; *pl.* מְסִירִין; מְסִירָן. Targ. Num. III, 9; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XVI, 5 מְסִירִין בידך, a corrupt., prob. to be read: מְסִירִית עלך; cmp. B. Kam. 93^{a}.]—B. Mets. 8^{b} מאן קא מ׳ ליה דליקני who is there to deliver it to him, that he might take possession? Y. Yoma III, 40^{d} bot. אנא מָסַר יתיה לך I will transmit it (the pronunciation of the Tetragrammaton) to you. Koh. R. to III, 11 [read:] איתי הכי בר נש דאִתְמְסַר ליה is there a person here to whom I might communicate it?; כד אתי מִתְמְסַר when he was about to communicate it. Kidd. 12^{b} דמ׳ מודעא וכ׳ who enters a protest against his own letter of divorce. Ber. 20^{a} הוו קא מָסְרֵי נפשייהו וכ׳ were ready to suffer martyrdom for the sanctification of the Name; אנן לא מַסְרִינָן וכ׳ we are not ready to suffer &c.; a. fr.

Ithpe. אִתְמְסַר, אִתְמַסַּר *to be surrendered, transmitted; to surrender one's self.* Targ. Lev. XXVI, 25. Targ. Ps. LXXIX, 11; a. e.—Gitt. 66^{b} מִתְמַסְרָן; 29^{a} מִתְמַסְרָן, v. מִדְּלָא II. Snh. 26^{a} מִתְמַסְרֵי have decided to surrender (to capitulate). Koh. R. l. c. ולא קבל עליה מִתְמְסַר ליה מימסר (some ed. למימסר ליה) he declined to have the Tetragrammaton transmitted to him (v. Y. Yoma l. c.).

מְסַר II, *Pa.* מַסֵּר (denom. of מְסָרָא) *to saw.* Targ. Is. XLIV, 13. Targ. II Sam. XII, 31 (ed. Wil. מְסַר); Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. מסאר).—Part. pass. מְמַסַּר. Targ. I Kings VII, 9.

מַסַּר m. (b. h. מַשּׂוֹר; נָסַר) *a tool with rough edges* or *teeth, file, saw.* Sabb. XVII, 4 מ׳ הגדול saw for cutting wood. Kel. XXI, 3; Tosef. ib. B. Bath. I, 8 מלבן של מ׳ הגדול the frame of the saw. Y. Succ. III, 53^{c} bot. כמין מ׳ leaves serrated like a saw, v. מַגָּל; Tosef. ib. II, 7; Bab. ib. 34^{a} דומה למ׳. Gen. R. s. 6; Midr. Sam. ch. IX, v. נָסַר; Ex. R. s. 5 כס׳ (Var. כמַסְמֵר); a. e.

מָסְרָא ch. same. Targ. Is. X, 15 (ed. Wil. מַסָּרָא).—*Pl.* מָסָרִין. Targ. I Kings VII, 9. Targ. II Sam. XII, 31; Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. מָסָאנִין).

מָסַרְבָּא, *pl.* מָסַרְבִּין, v. מְסַרְבָּן.

מַסַּרְבַּי pr. n. m. *M'sarbay*, by-name of the family of Jojarib. Y. Taan. IV, 68^{d} מ׳ מִסַּר בירושלם וכ׳ he was surnamed M., because he surrendered the Temple to the enemy; ית דַּרְיֵב .. על שמרו ומרדו בו ... the Lord went into judgment ... because they rebelled against him.

מְסַרְבָּנָא, מָסַרְבָּן m. (סָרַב I) *rebellious.* Targ. Ps. LXXVIII, 8 (ed. Lag. מסרהבן, Var. מסריין; ed. Wil. מָסָרְבִין (*pl.* followed by sing. מרגיז; Ms. מסרהוון). Targ. Is. LXV, 2.

מסרדי, v. מוּסַרְדִּי.

מְסַרְהָבָא m. (סָרְהֵב) 1) *impatient, impetuous.* Targ. Prov. XXI, 5 (h. text אָץ). — 2) *rebellious.*—*Pl.* מְסַרְהֲבִין. Targ. Y. Deut. XXXI, 27. Targ. Ps. LXVI, 7 ed. Wil. (ed. Lag. מְסַרְהָוִין; Ms. מְסַרְהוֹבִין; h. text סוררים).

מְסַרְהָבָאוּת adv. (preced.) *impetuously.* Targ. Prov. XXV, 8 (h. text מהר).

מְסַרְהָבָן, v. מְסַרְבָּן.

מְסַרְהָוִין, מְסַרְהוֹבִין, v. מְסַרְהָבָא.

מְסַרְהָוָן, v. מְסַרְבָּן.

מסרוכי, v. מַסְרֵךְ.

מסרולה, Y. Ned. VII, beg. 40^{b} ופלולויה מ׳, a corrupt. for מְלִיסּוֹפִילוֹן m. (μελισσόφυλλον, cmp. Syr. מהלריסופולון, מרליסופולון, P. Sm. 2025; 2091) *Melissophyllon, melissa* or *baum*, an herb (v. Sm. Ant. s. v.); v. חֲמַשְׁלָיָא.

מַסְרוֹק, v. מַסְרֵק.

מַסְרוֹקָה m. (סָרַק II) *hair-comber.* Lam. R. to I, 15, v. מְסַלְסְלָה.

מַסְרִיז, v. מַסְרֵךְ.

מַסְרֵיקָא, v. מַסְרֵקָא.

מַסְרֵיתָא, v. מַסְרֵתָא.

מַסְרָךְ m. (סָרַךְ; v. סְרַךְ I) *band with which the saddle is fastened around the ass' belly.* Tosef. Sabb. IV (V), 2 שלא יקשור את המַסְרָכוֹ (v. ed. Zuck. note) he must not tie his band; Sabb. 53^{a} שלא יקשור בו במסרכו Ms. M. (ed. לו מסריכן, read: מַסְרִיכוֹ); Y. ib. V, 7^{b} bot. את המסרובי (read: המַסְרִיכוֹ).

מַסְרֵק m. (סָרַק II) 1) *comb, strigil.* Kel. XIII, 8 מ׳ של פישתן hackle for flax. Ib. 7; T'bul Yom IV, 6 מ׳ של ראש hair-comb; a. e.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4 מ׳ שיש בו דרבן (an iron) comb to which a sting is attached (an instrument of torture cmp. פַּרְגֶּל).—2) *an indented attachment to a vessel*

or *a plant* &c. Ib. 9 שלשלת חבור על המ׳ a lamp-chain is considered as joined to 'the comb'. Kel. II, 8 מ׳ של צרצור; Tosef. ib. B. Kam. II, 8 מסרוק, v. צַרְצוּר. Ukts. II, 3 חמ׳ the crown of a pomegranate. — *Pl.* מַסְרֵקוֹת. Ber. 61[b], a. e. מ׳ של ברזל iron combs for flaying, v. supra.

מַסְרֵי׳, מַסְרֵקָא ch. same. Ber. 18[b] מַסְרֵקָאי my comb. — *Pl.* מַסְרֵקֵי, מַסְרֵיקִין. Gitt. 57[b] במ׳ דפרזלא with iron combs, v. preced.; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); ib. to II, 2 מסריקין (not קון . . .); Koh. R. to III, 16 מסרקא (*sing.*)

מַסְרָת f. (b. h. מַשְׁרֵת; v. נָסַר) *a mould for frying a batter* (חֲלוּט), in gen. *pan*. Ḥall. I, 4 חלת המ׳ Ms. M. (ed. המ׳) cake formed in the mould; Pes. 37[a]; expl. ib. חלוט של וכ׳ home-made *ḥalut* (v. חָלַט I). Y. Ḥall. I, 57[d], v. חֲלִיטָא III. Y. Pes. II, 29[b] bot.

מַסְרֵי׳, מַסְרֵיָא ch. same. Targ. II Sam. XIII, 9 (ed. Wil. מַסְרֵי׳). Targ. Lev. II, 5 (also מַסְרֵי׳; h. text מחבת). Targ. Ez. IV, 3. Targ. I Chr. IX, 31 (h. text חבתים).

מַסְרָיָא, v. מַסּוֹרְיָא.

מִסַּת f. constr. (b. h.; v. next w.) *as much as, in accordance with*. Ḥag. 8[a] (ref. to Deut. XVI, 10) . . מ׳ מלמד . . מביא חגיגתו וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) 'in accordance with' (the free-will offering &c.), this intimates that one must procure his festal offering with secular money (not from second tithe-money). Ib. מאי משמע דהאי מ׳ וכ׳ where is the intimation that this *missath* means secular? (Answ. ref. to מַס, Esth. X, 1).

מִסָּתָא, (מִסְתָּא), מִי׳ f. ch. (מסס; cmp. דַּי fr. דָּוָה) *plenty, enough*. Targ. Prov. XXX, 15, sq. (h. text דַּי). — Constr. מַסַּת, מִסַּת, מִי׳, מִ׳ adv. (=h. דַּי). Targ. II Sam. XXIV, 16 (h. text רַב). Targ. Ex. XXXVI, 5 (h. text מַדַּי). Ib. O. 7 (Y. בְּמִיסַת; h. text דַּיָּם). Targ. Prov. XXX, 8 מִסָּתִי enough for me (h. text חקי). Targ. Jer. XLIX, 9 מִיסַּתְהוֹן (h. text דַּיָּם); a. fr. — בְּמִ׳, (בְּמִי׳), בְּמִי׳ *as much as required*. Targ. Y. Ex. l. c., v. supra. Targ. Lev. XII, 8 (Y. ed. Amst. במ׳). Targ. II Chr. VIII, 13 במ׳ (ed. Lag.); a. fr. — V. בְּמִיסַת, —*Lev. R. s. 3 מיסת מתפרע מינחון לעלמא דאתי it is enough, they will pay for it in the hereafter (Yalk. Koh. 971 מִיסַּת). — V. מִסְתָּיָא.

מִסְתּוֹ, v. מִסְתָּיָא.

מִסְתּוֹר, v. מִסְתָּר.

מִסְתּוֹרִין m. pl. (סְתַר II, v. next w.) *confusion*. Yalk. Gen. 126 בר מ׳, v. סְתוֹרִים.

מִסְתּוֹרִיתָא f. (סְתַר II) *reel*. Ḥull. 60[a], v. דַּוְלָא.

מִסְתָּיָא, מִי׳, מִסְתָּיָא f. (denom. of מִסַּת) 1) (*it is*) *enough*. Targ. Y. Num. XII, 14 מִסְתָּיָה it is enough for her. Targ. I Chr. XXI, 15; 27 מִסְתָּיָךְ; (Targ. II Sam. XXIV, 16 מסת). — Y. Keth. I, 25[c] לא מִסְתָּיָה וכ׳ is it not enough for her that she has been raised to priesthood? —Gitt. 14[b] מִיסְתָּיָה וכ׳ לא (some ed. מִיסְתַּיָּה) not enough that he did not help us but &c. Ib. 56[b] מִיסְתָּיָךְ דקא חזית thou art sufficiently rewarded by seeing the distress of thy enemy. B. Bath. 126[a] מי׳ וכ׳ לא was it not enough that thou didst sell his property &c.? Ber. 55[a] חדויה מִסְתָּיָיה his joy (over his good dream) is enough for him (he must not expect its realization); a. fr. — Yalk. Gen. 62 הא מי׳ דכולהי בישא this (sample) is enough to prove that all the wine is bad; Gen. R. s. 38 מִסְתּוֹ Ar. (ed. מִשְׁפּוֹ; prob. to be read: משפו מ׳ וכ׳, v. מִשְׁפּוֹ). — 2) (v. P. Sm. 2184) *saturation, plenty*. Targ. Job VI, 7 (sec. vers.) הנון . . והוות מ׳ וכ׳ they made me sickly, and thus there was more than enough for my meal (h. text חמדה כדוי, play on דַּי a. הָוָה), v. הָוְיָתָא.

מִסְתִּירִין, v. מְסָתֵּר a. מְסַטֵּירִין.

מִסַּתְמָתָא f. (סְתַם; cmp. אוֹטֶם) *substructure* filled with earth, *tier*; v. מְסַמְתָּא.

מִסְתָּר m. (b. h.; סָתַר I) *secret*. — *Pl.* מִסְתָּרִים, מִסְתָּרִין, מִסְתָּרֵי, מִסְתָּרוֹי. Gen. R. s. 82 (quot. adopted fr. Jer. XLIX, 10) גליתי מִסְתָּרָיו בשביל וכ׳ I laid open his (Esau's) secrets in order to expose his bastards; Yalk. Jer. 331; Yalk. Chr. 1073 מסתרי (corr. acc.). Ex. R. s. 19 אל ידעו מִסְתּוֹרָיו shall not learn his (Israel's) secrets. Ḥag. 5[b] מקום . . . ומ׳ שמו the Lord has one special place whose name is *mistarim* (Jer. XIII, 17). — V. מְסַטֵּירִין.

מִסְתָּרָא, Targ. Y. Deut. XXIX, 5, v. סְתַר I.

מְעָא I ch. = h. מֵעָה, [*grain,*] *m'ah*, a coin and a weight. Targ. I Sam. II, 36 (h. text אגורה). Targ. Job XLII, 11 Ms. Var. (ed. חורפא, h. text קשיטה). — *Pl.* מָעֵי, מָעַיִן. Targ. O. Ex. XXX, 13 (Y. מָנִין; h. text גרה). — B. Mets. 102[b] אסתירא מאה מ׳ מאה מ׳ if he said 'an Istira', (adding) 'one hundred m'ah', he must pay one hundred m'ah. Kidd. 81[a], v. דְּמָא. Snh. 26[a]; a. fr. — מָעֲתָא = h. מָעוֹת, *money*. Targ. Esth. IX, 22.

מְעָא II ch. = h. מֵעֶה, *belly, womb*. Targ. Ps. CXXVII, 4. Ib. LVIII, 4 מן מְעָן (h. text מרחם). Ib. XLIV, 26 מְעָנָא Ms. (ed. מַעֲרָנָא; h. text בטננו). — Mostly *pl.* מְעַיִן, מְעַיָּיא, מֵ׳, מֵעַיָּיא, מֵי׳; constr. מְעֵי, *bowels, intestines*. Targ. Gen. XXX, 2. Ib. XXV, 22, sq.; a. fr. — Ḥull. 93[a] ריש מעיא the starting point of the (large) intestines. Yalk. ib. 976, v. פְּנָיָא. Lev. R. s. 3 בי מעיא (some ed. מֵעָיָה) the small bowels; Koh. R. to VII, 19 [read:] בנת מ׳; a. fr. — V. מַעֲרָנָא.

מַעְבְּדָא m. (עֲבַד) *doing*. — *Pl.* מַעְבְּדִין. Targ. Job XXXIV, 25.

מְעַבְּדָא, v. עֲבַד.

מַעְבְּדָנָא m. (preced.) *maker*; *parent*. Gen. R. s. 68; Yalk. Ps. 878 (play on הָרִים, Ps. CXXI, 1) אל ההורים למלפני ולמעבדני (v. הוֹר) I lift my eyes unto the *horim*, to my teacher and my begetter.

מַעְבְּדָנוּתָא f. (preced.) *making, getting*. Targ. Prov. XXI, 6.

מְעֻבָּה, v. מְעוּבֶּה.

מַעֲדָן II m., *pl.* **מַעֲדַנִּין, מַעֲדָנִים** (b.h.; עָדַן) *dainties, sweets*; מַעֲדַנֵּי עולם the best things in the world. Sot. 9ª; 15ᵇ. Num. R. s. 7 כל מ׳ ע׳ טועמין במן they found in the manna the taste of all the best things &c.—Y. Ber. VI, 10ᵇ top בורא מיני מ׳ the Creator of various kinds of sweet things (fruits &c.). Ib. על הארץ ועל מַעֲדַנֶּיהָ for the land (Palestine) and its good things. Gen. R. s. 67 טעם כל מ׳ שבעולם the taste of all good things in the world; Yalk. ib. 115 מערכים (corr. acc.); a. fr.

מַעְדֵּר m. (b. h.; עָדַר) *mattock*, also *the share of the plough*. Kel. XIII, 7, v. מַעְבָּר. Tosef. ib. B. Mets. III, 14; IX, 3 מעדיר. Tosef. ib. B.Bath. I, 7, v. מַסְוֶה. Ib. 8.. חמשירות שבמ׳ the strings and thongs of the share-beam; a. e.

מַעְדֵּר ch. same. Targ. Is. VII, 25.

מְעָדָה f. (b. h. *pl.* מעות, Is. XLVIII, 19, v. Targ.; cmp. next w.) [*grain* of sand &c.) *m'ah*, (cmp. גֵּרָה) 1) *a weight*. Y. Kil. I, 27ª top מ׳ אחת וכ׳ one m'ah's weight from the top of a melon, cucumber &c.; [R. S. to Kil. I, 2: one *seed* taken from the top &c., v. next w.].—Lev. R. s. 17 מ׳ אחת עבה ומ׳ וכ׳ one m'ah's weight of coarse thread &c.; (Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 מַטְוֶה).—2) *a coin*, corresp. to the Tyrian Obolus (v. Zuckerm. Talm. Münz. p. 4). Tosef. B. Bath. V, 12 שש מ׳ כסף וכ׳ six m'ah silver make one denar; מ׳ כסף שני וכ׳ one m. silver is equal to two dupondia; Y. Kidd. I, 58ᵈ; Bab. ib. 12ª; Bekh. 50ª. Y. Shebu. VI, beg. 36ᵈ; a. fr.—*Pl.* מָעִין. Ib.; a. fr.— מָעוֹת in gen. *small coins, money*. B. Mets. IV, 1, v. קָנָה. Pes. 50ᵇ מ׳ חבאות ממדינת הים proceeds from trans-oceanic traffic. Ib. מ׳ יתומים orphans' money (invested at half-profits between executor and orphans). Ab. Zar. 17ᵇ מ׳ של פורים money laid aside for Purim enjoyments; מ׳ של צדקה charity fund. Ib. לא יתן אדם מְעוֹתָיו וכ׳ one must not give his contribution to the charity fund, unless its manager be &c.; a. fr.

מְעֶה (or **מָעַי**) m.; *pl.* מֵי, מֵעַיִן, מֵעַיִם, מֵעַיִם (b.h.; עָוָה) [*curve*; cmp. חָלָל.] *inside, bowels, belly*. Kinn. III, 6 מְעָיו לנבלים בני מֵעַיו its large intestines are used for harp-strings &c., v. כִּנּוֹר. Nidd. 22ᵇ מכה יש לה בתוך מֵעֶיהָ has an internal wound (abscess); (Tosef. ib. IV, 3 מבפנים). Y. Naz. VII, 56ᶜ bot. תחת מֵעֵי הגמל under the belly of the camel; תחת מעי השקום under the *arch* of the gate. Snh. VIII, 2 (52ª) יורדת לתוך מעיו וחומרת בני מעיו runs into his inside and scalds his bowels. Hull. 56ᵇ באלו בני מ׳ אמרו וכ׳ by the intestines of birds (Mish. III, 3) are meant the stomach, the heart &c.—Eduy. III, 3 מעי אבטיח the seeds and the juice of the melon (v. preced.). Y. Maasr. I, 48ᵈ מה בין מֵיעֵי מלפפון למ׳ אבטיח what is the difference between the core of the melopepon and that of the melon?—Y. Ter. VIII, 46ª top, v. מְסָמֵס I.—Tosef. Kel. B. Mets. IX, 2 מעיין שלה the *stuffings* of the sofa.

מְעוֵאי, v. עָוַר II.

מְעוּבֶּה m. (עָבָה) *dense, large-sized*, opp. מירק, v. דָּקַק. Arakh. 25ª לא מְעֻבֶּה וכ׳ neither too densely, nor too sparsely sown. Succ. IV, 9 (48ᵇ); a. e.—*Pl.* מְעוּבִּין. Pes. 64ᵇ והיו

מַעֲבוּרָא m. (עָבַר; v. עִיבּוּרָא) *growth*. Y. Ned. VII, 40ᶜ top מַעֲבוּרָתָהּ, v. דְּגָנָא.

מַעְבּוֹרֶת f. (b. h. מַעְבָּרָה; עָבַר) *ferry-boat*. B. Kam. 116ª (Ms. M. מַעְבּוֹרֶת); Yeb. 106ª (ed. מעברא; corr. acc.).

מְעַבֵּט, Toh. X, 5, Ar., v. עָבַט.

מעבות, Lam. R. to IV, 19, v. עֲבִית a. הָלַק.

מְעָבָר m. (עָבַר) *pitchfork* for the first stage of winnowing (passing the grain from one side to the other). Kel. XIII, 7; T'bul Yom IV, 6. [Ar. reads מעדר, with Var. lect. מעפר, מעבר.]

מַעְבָּרָא m., constr. מַעֲבַר (עָבַר) *passing, mustering*. Targ. Is. XXX, 32.—V. next w.

מַעְבָּרָא m. (עָבַר) *ford, ferry*. Targ. O. Gen. XXXII, 23 מַעְבַּר constr. ed. Berl. (oth. ed. מַעֲבַר).—Yeb. 106ª, v. מַעֲבוֹרֶת. Hull. 95ª Ar. (ed. מַבָּרָא). Ned. 27ᵇ פסקיה מ׳ the ferry cut him off, i. e. there was no ferry to take him over. Ib. מיגלי אונסיה מ׳ the accident of missing a ferry can be foreseen.

מַעְבָּרָה f. (b. h.; preced.) *crossing*, esp. *the place of crossing*.—*Pl.* מַעְבָּרוֹת, constr. מַעִבְרוֹת. Ber. 54ª מ׳ הים the place where the Israelites crossed the Red Sea; מ׳ הירדן where they crossed the Jordan; a. e.

מַעְבַּרְתָּא ch. same, 1) *crossing, ferry, ford*. Y. Taan. IV, 68ᶜ, sq.—B. Bath. 73ª Ms. F., v. מִרְבַּעְתָּא.—2) (ברייקנא) מ׳ *a parted beard* (perh.=מַעְבָּר, *pronged like a fork*). Snh. 100ᵇ.—3) (דתפלין) מ׳ *the hollow rim of the capsule of the T'fillin of the arm through which the thong is slipped*. Men. 35ª.

מַעְגָּל m. (v. next w.) *rolling machine*. Sifré Deut. 229 כמה הוא מקום מַעְגָּלוֹ וכ׳ how large a railing is required around the place where one puts his rolling machine? Three handbreadths, opp. to בית דורסין the part of the roof used for moving about; Yalk. ib. 930 מַעְגָּלוֹ.

מַעְגִּילָה f. (עָגַל) 1) *roller, a slab for rolling over a plastered roof*, v. מַחֲלָץ. Macc. II, 1; Tosef. ib. II, 3; Y. ib. II, beg. 31ᶜ. M. Kat. I, 10 במ׳ בידו וברגל, expl. ib. 11ª כעין מ׳ וכ׳ with hands and feet as with a roller.—2) *a press for straightening wood*. Sifré Deut. 308, v. כּוֹן *Pi.*; Yalk. ib. 942 מַעְגָּלָה.

מַעְגָּל m. 1) (b. h.; עָגַל; עֲגָלָה) *the wagons surrounding the camp, ring*. Num. R. s. 19; Midr. Till. to Ps. VII; a. e.—2) v. מַעְגִּיל.

מַעְגָּלָה, v. מַעְגִּילָה.

מְעֻדְיָא f. *with child*, v. עֻדִּי I.

מְעֵדֵּיר, v. מַעְדֵּר.

מַעֲדָן I m., *pl.* **מַעֲדַנִּין, מַעֲדָנִים** (b.h.; מעדנות; עָדַן *Hif.*) *knots* of reed matting; v. מַדָּן.

מְעוֹנִי m. 1) *of Maon*, v. preced.—2) מ' סֵפֶר *the Book M'oni*, name of a Pentateuch copy in Jerusalem in which מָעוֹן was written in place of מְעוֹנָה (Deut. XXXIII, 27). Y. Taan. IV, 68ᵃ bot. מ' ספר; Sifré Deut. 356 של מְעוֹנִים; Treat. Sof'rim VI, 4 ספרי מעונה (corr. acc.).

מְעוֹנְיָא, v. מְעוֹנָאָה.

מְעוֹנִים, v. מְעוֹנִי.

מְעוֹנְנָא, מְעוֹנֵן, v. מְעֻנָּן.

מעוסה, Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4, read with ed. Bub. מעוכה, v. קָטַט.

מעופרת, read: מַצָּפוֹרֶת.

מְעוֹרָב m. (denom. of עֵרֶב), מ' שמש *one who has become clean with the setting of the sun* (Lev. XXII, 7), opp. to טבול יום, v. טָבַל I.—*Pl.* מְעוֹרְבֵי (ה)שמש. Par. III, 7; Tosef. ib. III, 7. Ib. 6 מערבי שמש, מערבי של שמש (corr. acc.).—*Fem.* מְעוֹרֶבֶת. Sifra M'tsora, Zab., Par. 5, ch. IX.—[מְעוּרָב *mixed*, v. עָרַב I.]

מֵעִיזָיָא, מֵעִיזֵי, מֵעַזָּיָא, מֵעִזִּי m. (v. עִזָּא) *from goats, goats-hair, horn* &c. Targ. O. Ex. XXV, 4 מֵעִזִּי ed. Berl. (v. Berl. Targ. O. II, p. 27, a. Massorah, p. 111); Y. מֵעַזִּי. Ib. XXVI, 7 מָעִזִּי ed. Berl. (Y. דְּמֵעִזֵּי). Targ. Num. XXXI, 20. Targ. O. Ex. XXXV, 26 מֵעִזָּא (ed. Berl. מֵעַזָּא); Y (מ') מֵעִזְיָא.

מַעֲזִיבָה f. (עזב, v. infra) *a concrete of stone chippings, clay* &c., used for paving floors, *pavement* covering the ceiling (תִּקְרָה) of the lower story and serving as flooring to the upper story. B. Mets. X, 2 התחתון..העליון את המ' the dweller below must provide the ceiling, and the one above the pavement. Ib. 117ᵃ מ' אחזוקי וכ' the plaster preserves the ceiling (thus benefitting the owner of the lower story); (oth. opin.) מ' אשווי וכ' it serves only to level the floor. Succ. I, 7 תקרה שאין עליה מ' a ceiling not covered with pavement; a. fr.—[עזב, Neh. III, 8 is supposed to mean: *to form a concrete for fortification purposes.*—Our w. seems to be a hebraization of מלט caementum (v. P. Sm. 2137), by confounding it with h. r. מָלַט; cmp. הִתְמַלְטָא a. מַלְטֵשׁ.]

מְעַזְּלָא m. (עָזַל) *spinner*. Koh. R. to VII, 9 (prov.) חיכמא דמ' עזיל על פלכתיה כן סליק ליה מפלכתיה (not בפ'; strike out הוא נסיב, being a Var. lect. or gloss to סליק) as the spinner winds (the yarn) on his distaff, so will it get off his distaff, i. e. the rash man hurts none but himself; v. גִּיסָא III.

מָעְזָלָא m. (preced.) *the yarn on the distaff*. Targ. Prov. XXXI, 19 (h. text פלך).

מָעַט (b. h.; cmp. מוּט) *to be thin, minute*.—Part. pass. מָעוּט, f. מְעוּטָה; *pl.* מְעוּטִין, מְעוּטִים; מְעוּטוֹת. Y. Pes. V, 32ᵃ bot.; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. גסי רוח ומעוטי תורה big in spirit (haughty) and small in learning (of narrow capacity). Tosef. Ḥall. I, 7; a. e.—Tam. IV, 2 במעוטה *at least* (Talm. ed. 31ᵃ במעוטן, comment. במיעוטן on the *smallest* of the tables).

קוראין אותו פסח מ' (not אותן, v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ms. M. מְנוּדָּן, v. מָנָה) and they called it the Passover of the crowded, v. מָעַךְ.

מָעוּט, v. מָעַט.

מְעוּטָא, מְעוּט, v. sub מִיעַט.

מְעוּטֵי, infin. *Pa.* of מָעַט.

מְעוּטְנָא, מְעוּטָן, v. מְעֻטָּן, מַעֲטָנָא.

מְעַיֵּר, v. עֵוֶר II.

מְעוּיָּן* m (denom. of עַיִן) *having many eyes* or *colors*, name of a *plant* (prob. πολυόφθαλμος = βούφθαλμος), *Chrysanthemum*. Y. Kil. I, 27ᵃ, v. לְעוּנִים.

מְעוֹכַיָּא, v. מָחוֹךְ II.

מְעוּלֶּה m., מְעוּלָּה f. (עָלָה, *Pi.*) *prominent, distinguished*. Ber. 10ᵇ (expl. עֲלִיַּת, II Kings IV, 10) מ' בבתים the most distinguished room (the *exedra*); Ned. 56ᵃ (expl. חעלירה, Mish. VII, 4) מ' שבבתים (Var. שבנכסיו) the best room. Men. 108ᵇ מ' שבביתי (Ms. M. מעלירה שבבתיו) my best room. B. Kam, 16ᵇ (expl. מן חצלירה, Mish. I, 4) במ' שבנכסיו with the best portion of his estate; a. e.—*Pl.* מְעוּלִּין, מְעוּלִּים. Ib. מ' שבמשפחה the most distinguished of his family; a. e.

מְעוּמָד adv. (עָמַד) *standing, in a standing position*. Shebu. 38ᵇ/ו וכ' שבועה מ' an oath must be taken standing, but scholars may remain seated. Ber. 30ᵃ רב חסדא אמר מ' Rab Ḥ. says (he who is walking on the road) must stand still (during prayer), opp. מהלך; Y. ib. II, beg. 4ᵃ. Sifré Deut. 155 אין שירות כשר אלא מ' no function is properly performed if the priest is not standing; a. fr.

מָעוֹן I m. (b. h.; עוּן) 1) [*selection*; cmp. בִּירָה,] *residence*, esp. *the Temple*; המ' by the Temple! Tosef. Keth. III, 2. Tosef. Ker. IV, 4. Num. R. s. 12 שמת מְעוֹנְךָ בעליונים thou hast placed thy residence with the uppermost (angels). Koh. R. to XII, 7 מעוני טהור my residence (in heaven) is pure; a. e.—2) *Maʿon*, name of one of the heavens. Ḥag. 12ᵇ.—3) [*that which is looked for,*] *sustenance, support* (v. I Sam. II, 29; 32). Gen. R. s. 68, a. e. חקב"ה מְעוֹנוֹ של עולמו the Lord is the support of his world; cmp. מָקוֹם.—[Ex. R. s. 24 מעון בתוך גרגרתו, some ed., read: מַעְיָן.]

מָעוֹן II pr. n. pl. 1) (b. h.) *Maon*, in Judaea. Mekh. Yithro, Baḥod. s. l. מ' יהודה.—2) מ', also בֵּית מ' *Maon, Beth Maon*, near Tiberias. Sabb. 139ᵃ bot. בי כנישתא דמ' the synagogue of M.; (Gen. R. s. 80, beg. בכנישתהון דמעונא, read דְּמְעוֹנָאֵי; Y. Snh. II, end, 20ᵈ בכ' בטבריא). Y. Erub. V, 22ᵇ bot. בית מ'; Y. Sot. I, 17ᵃ bot. בית מעירן (corr. acc.); Num. R. s. 9 (ed. Wil. p. 58).—[Tosef. Shebi. VII, 13 מעון אנא Var., ed. Zuck. שמעון; oth. ed. מצן.]

מְעוֹנָאָה m. (preced.) *of Maon*. Gen. R. s. 80, beg. יוסי מ' Jose of M.; Y. Snh. II, end, 20ᵈ מְעוֹנִי (h.); Yalk. Ez. 357 יוסף מְעוֹנָיָא.—*Pl.* מְעוֹנָאֵי. Ib. בכנישתהון דמ'; Gen. R. l. c. (not דמעונא), v. preced.

מְעַט I ch., *Pa.* מַעֵט same, *to reduce; to exclude.* Yoma 74ª לְמַעוטֵי מאי . . . . לְמַ' וכ' this 'none but' is to exclude what (whom)? . . . It excludes the king; Shebu. 31ª Ms. M. (ed. לאפוקי); a. fr.

Ithpe. אִיתְמְעִיט *to be reduced; to be excluded.* Erub. 79ᵇ דא' מאיתמול when its size was reduced the day before; a. e.

מְעַט II m. (b. h.; preced.) *a little, little.* Ab. I, 15 אמור מ' ועשה הרבה promise little and do much. Sabb. 31ᵇ (ref. to Koh. VII, 16) דא מ' לירשע but a little wrong one may do?; a. e.—V. מוּעָט.

מַעְטִין, מַעֲטִין m. (עָטַן) *vat* or *pit* where olives are packed until they form a viscid mass. Toh. IX, 1 זיעת חמ' the (intended) exudation produced by lying in the vat, opp. זיעת הקופה the (unwelcome) exudation originating in the pile or basket, v. זוּעָה h. Ib. 9; Tosef. ib. XI, 1. Tosef. Maasr. III, 7 מעטרן. Ib. 13, a. e. מעטן. Y. Dem. VI, 25ᵈ top מ' של זיתים a mass of olives from the vat; a. fr.

מַעְטָנָא ch. same.—*Pl.* מַעְטָנֵי. Snh. 11ᵇ (Rashi מַעְטַרְנֵי); Tosef. ib. II, 6 מעוטני; Y. ib. I, 18ᵈ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top.

מַעְטָפָה f. (עָטַף II) *wrap.* Tosef. Kel. B. Bath. V, 4.

מָעֵי, v. מֵעָה.

מֵעִינָיָא, מֵעִיזֵי, v. מֵעֶזִי.

מְעַיְילָא, v. מַעֲלָא.

מֵעַיִן, מֵעַיִם, v. מֵעָה.

מֵעֵינָא, מַעֲיָנָא, מַעְיָן, v. מַעְנָא, מַעֲנָא.

מְעֵיל, v. מַעַל.

מְעִיל m. (b. h.; עוּל) *cloak, robe.* Ruth R. to IV, 8 (ref. to I Sam. XV, 27) מְעִילוֹ של מי whose cloak (did Samuel seize and rend)?; Midr. Sam. ch. XVIII; a. e.—Esp. *the high priest's robe.* Yoma VII, 5. Zeb. 88ᵇ; Arakh. 16ª; a. e.

מְעִילָא, מְעִיל ch. same. Targ. I Sam. II, 19. Targ. Ex. XXVIII, 4; a. fr.—*Pl.* מְעִילִין. Targ. Ez. XXVI, 16.

מְעִילָה f. (מַעַל; b. h. מַעַל) *false dealing, bad faith.* Sifré Num. 7 (ref. to Num. V, 12, sq.) חדי מ' על דבר ערוה this (context) proves that *maʿal* refers to marital faithlessness (not to pecuniary defalcation). Ib. . . . אין מ' אלא שיקור . . *m'ʿilah* everywhere (in the Scripture) has the meaning of false dealing; Num. R. s. 8. B. Bath. 88ᵇ זה הקדים חטא למ' וכ' this one (who robbed a man) makes sin precede faithlessness (ref. to Lev. V, 21), whereas that one (who robbed the Temple) makes faithlessness precede sin (ib. 15); a. fr.—*Pl.* מְעִילוֹת. Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 12) שתי מ' הללו וכ' why this repetition of the stem מעל?—Esp. *m'ʿilah, the law concerning the unlawful use of sacred property* (Lev. V, 15 sq.). Tosef. Meïl. I, 5 חצירל . . מן

Pi. מִעֵט, מְעֵט 1) *to diminish, reduce; to do little.* Ab. IV, 10 הוי מְמַעֵט בעסק וכ' do less business, and busy thyself with the Law. M. Kat. 22ª, v. עָסַק. Taan. I, 7 מְמַעֲטִין במשא וכ' we must reduce business transactions, building &c. Ib. IV, 6 משנכנס אב ממעטין בשמחה with the beginning of the month of Ab we must reduce rejoicing. Hull. 60ᵇ לכי ומַעֲטִי את עצמך go and make thyself smaller (be reduced). Snh. 17ª חוּאיל ומִיעַטְתֶּם עצמיכם because you made yourselves small (were modest); Num. R. s. 15. Tosef. Erub. IX (VI), 15 מִיעֲטָה באבנים וכ' if he reduced the size of the gap by means of stones &c. Y. ib. VII, beg. 24ᵇ ממעטין בכלים you may use utensils for reducing the opening. Bab. ib. 77ᵇ ממעט effects the reduction, i. e. puts the two adjoining places in the legal condition of dwellings connected by a gate; a. fr.—2) (interpret.) *to limit, qualify, exclude from the rule.* Shebu. 26ª הרי דורש את כל התורה בריבה ומיעט interpreted the entire Law on the principle of 'It includes and it excludes', i. e. on the principle that if, in the Biblical text, a specification is preceded and followed by general terms, both an extension (ריבוי) and a limitation (מיעוט) must be found; e. g. ib. (ref. to Lev. V, 4) או נפש . . . להרע . . . מי' וכ' 'or if a soul swears', this is a general expression, 'for bad or for good', this limits (the sphere of the law to things which are either an advantage or a disadvantage); 'whatsoever it be &c.', this is again a generalization; now what does it include? All kinds of words (vows); ומאי מ' מ' וכ' and what does it exclude? It excludes a religious act (the vow of doing a forbidden thing or not doing a commanded thing). Sifra Tsav, ch. XV, Par. 11 אם מִיעַטְתִּים מסמיכה מרובה לא אֲמַעֲטֵם בתנופה וכ' if I exclude them (the gentiles) from the privilege of laying hands on the sacrifice, which has a wider sphere of application, must I not exclude them from the privilege of waving &c.?; a. fr.—Part. pass. מְמוּעָט, v. מוּעָט.

Hif. הִמְעִיט *to do little, less.* Ber. 17ª שמא תאמר אני מרבה והוא מַמְעִיט lest you say, I do much good, and he but little; שנינו אחד המרבה ואחד הממעיט וכ' we have learned, whether one does much or little (they are equally worthy), provided one directs his heart &c.; Men. XIII, 11; a. fr.

Nithpa. נִתְמַעֵט, *Hithpa.* הִתְמַעֵט *to be diminished, reduced.* Erub. VII, 5 נ' התבן מעשרה וכ' if the pile of straw has been reduced to less than ten handbreadths. Ib. 54ᵇ; Ab. Zar. 19ª מִתְמַעֵט he will become less (will decline in learning). Arakh. 30ᵇ נ' כספו if his value was reduced. Tosef. Sot. XIV, 10 נִתְמַעֲטוּ הימים וכ' the days were reduced, and the years shortened. Ib. התחילו הגוים לְהִתְרבות וישראל לְהִתְמַעֵט the nations began to grow and the Israelites to be reduced (in rank). Pesik. R. s. 14 נִתְמַעֲטָה ירדו he became reduced in fortune. Midr. Till. to Ps. XII, end מִתְמַעֲטָה נפשם עליהם their soul within them shrinks, i. e. they feel jealous and angry; Yalk. ib. 659; Lev. R. s. 32, beg. מתמענת (corr. acc.). Sifra l. c. נִתְמַעֲטָה תנופה the sphere of the act of waving is the smaller one; נִתְמַעֲטָה סמיכה the laying on of hands has the smaller sphere; a. fr.—Erub. 80ᵇ מאי נתמעט נתמטמט 'it was reduced' (Mish. VII, 7) means, it was reduced to atoms, v. מְטַמֵּט.—B. Mets. 71ª נכסיו מִתְמַעֲטִין, v. מָעַד; y. מוט h.—Tosef. Mikv. VI (VII), 14 מִתְמַעֲטִין, v. מָעַד.

מָעַךְ (b. h.; cmp. מוּךְ) *to crush; to dissolve by rubbing.* Lam. R. to I, 1 (חצירו) מָעֲכוּ את חזקן they crushed an old man to death. Yeb. 34b מוֹעֲכוֹת, v. infra. Tosef. Pes. IV, 3, v. infra.—*Part. pass.* מָעוּךְ; f. מְעוּכָה; *pl.* מְעוּכִין, מְעוּכָרִין; מ' ע"י מְטוּכוֹת *dissolved by rubbing, crushed.* Nidd. 22b הדרחק a foetus which can be squashed by rubbing, although with some difficulty. Y. Dem. VI, 25d top מ' חירבור a substance pressed into a mass (as olives in the vat) is considered as connected, v. חִירְבּוֹר. Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 מעוכה ed. Bub., v. קָמַט.—Lam. R. l. c. פסח מעוכין (not מעוכן) the Passover of the crushed (crowded); Pes. 64b פסח מ' . . . שנתמעך when one old man was crushed to death, and they called it &c. Tosef. ib. IV, 3 נכנסו . . . פסח מ' ישראל the Israelites entered the Temple mount and it could not contain all of them, and they called it &c.; (Var. מוֹעֲכִין the Passover of the crushers; Var. מְעוּבָּה); Pes. l. c., v. מְעוּבֶּה.

Pi. מִיעֵךְ 1) same. Nidd. l. c. מְמַעֲכָתוֹ ברוק וכ' she tests the nature of the foetus by pressing and rubbing with her nail moistened with spittle. Y. Yoma VIII, 44d bot. צריך למַעֵךְ את חללה you must squeeze the core of the olive together (to be used as a standard of size). Yeb. 34b תמר באצבע מִיעֲכָה Tamar destroyed her virginity by friction with her finger; (ib. מוֹעֲכוֹת brides acting like Tamar). Y. Sabb. XX, 17c bot. מְמַעֲכָהּ (Bab. ib. 140a מְמָחוֹ, v. מָחָה). Keth. 36b; Gitt. 81a.—Esth. R. to I, 14, v. מָרַס; a. e.—2) (cmp. מוּךְ) *to lower.* Ber. 45a קולו הקורא יְמַעֵךְ (Var. יַמְעִיךְ *Hif.*), v. נָמַךְ.

Hithpa. הִתְמַעֵךְ, *Nithpa.* נִתְמַעֵךְ 1) *to be crushed, squashed, rubbed off.* Y. Maasr. I, 48d bot., v. מָסַס. Pes. l. c., v. supra. Tosef. Mikv. VI(VII), 14 וכן מִתְמַעֲכִין על הבגדים quot. in R. S. to Mikv. IX, 2 (ed. Zuck. מתמעטין) they are rubbed against (and stick to) the garments, v. גֵּיץ. Men. X, 4 (66a) שלא יִתְמַעֵךְ that its grains may not be crushed; a. e.—2) *to be lowered, flattened.* Nidd. 47a, sq., v. פָּחַת.

מָעֵךְ ch. same. Part. pass. מְעִיךְ *having crushed genitals.* Targ. Y. Lev. XXII, 24.

Pa. מַעֵךְ same. Gen. R. s. 57, end; Yalk. ib. 102 (play on מעכה, Gen. XXII, 24) מְעָכוֹן crush them; v. גָּחַמּוֹן.

מַעַל m. (adopted fr. Deut. XXV, 9) [*from on,*] *upper* of the shoe. Yeb. 102a חתורה אמרה מ' ולא מ' דמ' the text says 'from on' (his foot) but not the cover of a cover, i. e. the upper must be immediate to the skin of the foot, v. אַפְנָחָא. Ib. א"כ לירכתוב רחמנא במ' רגלו if it were so (that חלץ, Deut. l. c. meant 'to fasten'), the text ought to have read 'on the upper part of his foot'.

מַעַל m. (b. h.; עוֹל or עלל; cmp. עָוַל) *circumvention; fraud, adulteration, faithlessness.* Yalk. Ex. 343, v. דֶּלֶם. Num. R. s. 7, v. next w.

מָעַל (b. h.; denom. of preced.) *to circumvent, defraud.* Sifré Num. 7 (ref. to Num. V, 12) ומָעֲלָה בו מ' על דבר ערוה וכ' does 'she was faithless to him' refer to marital betrayal or to money matters?; v. מְעִילָה.—Esp. *to make inappropriate use of sacred property, to be guilty of transgressing, be amenable to, the law concerning* מְעִילָה (Lev. V, 15, sq.). Meïl. I, 1 מוֹעֲלִים בהן in using them inadvertently, מ' protects the flesh of the other animal from being subject to the law of *m.*, i. e. no use made of it is considered sacrilege. Ib. 8 יצא ידי מ' is no longer amenable to the law &c.; Meil. 2a. Tosef. ib. III, 2 להיכן מ' זו נופלת to what fund does this fine for mal-appropriation go? Meïl. 12a אירא ביה מ', אי אימא מ' the law of *m'.* applies to it; a. fr.—*Pl.* as ab. Zeb. V, 5 אשם מ' the guilt-offering for mal-appropriations of sacred property; a. fr.—*M'ilah,* name of a treatise of the Mishnah, Tosefta and Talmud Babli of the Order of Kodashim.

מֵעִין, מַעִים, v. מֵעֶה.

מְעִין, מָעִין, v. מֵעֶה, מְעָא.

מֵעֵין, v. עַיִן.

מַעְיָן, מַעְיָן m. (b. h.; עוּן; cmp. עַיִן) 1) *spring, fountain; source, issue.* Mikv. V, 1. Ib. 3, v. נָדַל. Ned. 41b מ' חנובע a bubbling well, v. בּוּרְדָּם. Tanh. Thazr. 6 כל שער . . . מ' בפני עצמו for each hair . . . a separate well (which feeds it). Ex. R. s. 24 ברא הקב"ה מ' וכ' (not מעון), v. גַּרְגֶּרֶת. Gen. R. s. 26; Midr. Till. to Ps. I, 2 כבש . . . מַעְיָנוֹ the Lord held back his germinating issue. Lev. R. s. 32; Cant. R. to IV, 12 מ' חתום אלו הזכרים 'a sealed well' (Cant. l. c.), that means the (pure) males. Yeb. 64b מ' גורם the well (in her womb) is the cause of the death of her successive husbands. Nidd. 11b; ib. 35b מ' אחד הוא it is one and the same source (from which the menses and the blood at parturition issue); a. fr.—*Pl.* מַעְיָנוֹת, מַעְיָדֵי. Ib. B. Mets. 87a, a. e. כשני מ' like two springs. Pesik. R. s. 42 ריבש כל חמ' שלו וכ' he laid dry all the wells (secretory organs) both his own and those of his household &c. Tosef. Sot. XV, 3, a. e. מ' חכמה the well-springs of wisdom. Nidd. 28b מַעְיְנוֹתֶיהָ, מַעְיְנוֹתֶיהָ his, her (the leper's) discharges; a. fr.—2) (cmp. מֵעֶה) *inside, digestive organs.* Snh. 81b עד שיוקטן מעיינו until his bowels are shrunk.

מַעְיָנָא מַעְיְנָא ch. same, *belly, womb, bowels.* Targ. Ps. XLIV, 26 (v. מְעָא II). Ib. XXII, 11; a. e.—Taan. 10b bot. משום מ' to prevent disorder of the bowels; ib. 11a קסבר משום מ' he thought the reason for recommending short diet was to prevent disorder of the bowels (of which he was not afraid).—*Pl.* מַעְיָנִין, מַעְיָדֵי. Targ. Ps. XL, 9; a. e.

מַעְסָה, מִעִיסָה f. (מעס, denom. of עִיסָה) *a paste made of flour on which boiling water is poured,* contrad. to חֲלִיטָה. Hall. I, 6; Pes. 37b (Ms. O. חמעסה); Eduy. V, 2 (Ms. M. חמעסה); a. e., v. חֲלִיטָה II. Tosef. Hall. I, 2 חמְעִיסָא.

מָעִיק, מְעִיק, v. עוּק.

מְעִיקָא I m. (עוּק) *oppressor* (=h. מֵצִיק). Targ. Is. LI, 13. Targ. Job XXXVI, 16 (h. text צָר). Targ. Esth. VII, 4; a. e.

מְעִיקָא II f. (preced.) *oppression, distress* (=h. מְצוּקָה). Targ. Ps. CXIX, 143; a. e.—*Pl.* מְעִיקָתָא. Ib. CVII, 13; 19. Ib. 6 מַעֲקָתָן; a. e.—[מְעִיקָא, part. f. of מָעַק, q. v.]

one commits *m'ʿilah* (i. e. they retain their sacred character in spite of a mistake made at their slaughtering). Ib. אין מוֹעֲלִין בה it has no longer a sacred character. Ib. III, 2 לא נהנין ולא מועלין בהן you must not make use of them, but if you did, you are not amenable to &c.; a. v. fr.—[Yalk. Num. 765 מועל ומשקר, read מְעַגֵּל, v. עָוַל.]

מָעַל ch. same. Meïl. 14b דקמָעֵיל בקודשא that he makes improper use of sacred property; ib. דקא מועיל בקדשים (corr. acc.).

מְ', מֵעָלָא m. (עָלַל, infin. מֵיעַל; cmp. בִּיאָה II) *coming in, entering.* Targ. Y. II Ex. XXI, 10 [read:] מֵיעָלֵיהּ ומיפקיהּ his visiting her (for marital duties); [Y. I מעיילהּ or מֵיעֲלֵיהּ (fr. עול)]. — Keth. 53a מֵעָלָאי דידי my very coming in (with you).—*Pl.* constr. מֵי', מֵעָלֵי, מֵ' שמשא *sunset.* [Dan. VI, 15 מֵעָלֵי, ed. Baehr מַעֲלֵי.]—Targ. Y. II Num. XXV, 4.—מ' שבתא, מ' (יומא ד)פסחא &c. *Sabbath eve* (*Friday*), *Passover eve* &c. Ib. XXII, 28.—Targ. Y. Gen. XIV, 13.—Gitt. 77a. B. Mets. 49a bot. Keth. 62b כל מ' יומא וכ' every eve of the Day of Atonement. Ib. 63a; a. fr.

מַעֲלֵה I m. (part. *Hif.* of עָלָה); מַעֲלֵה עָשָׁן *Smoke-Raiser,* name of a plant used as an ingredient of frankincense (*Fumitory?*). Ker. 6a. Tosef. Yoma I, 8 (ref. to Lev. XVI, 2) מלמד שנותן בו מ' ע' בענן this intimates that he must add *ma'ăle ʿashan.* [Ib. II, 6; Y. ib. III, 41a הירו בקיארן . . . במ' ע' understood how to make the smoke of the frankincense rise; Bab. ib. 38a להעלות ע'.]

מַעֲלֵה II m. (b. h.; preced.) *ascent.*—מַעֲלֵה אֲדוּמִּים (b. h.) pr. n. pl. *Maălê Adummim, Maledomim* between Jericho and Jerusalem. Tosef. R. Hash. I, 15; Y. ib. II, 57d bot.; Bab. ib. 22b.

מַעֲלָה f. (b. h.; preced.) 1) *ascent, step.* Midd. II, 3 מ' רום the height of every step; a. e.—*Pl.* מַעֲלוֹת. Ib. Succ. V, 4 חמשה עשר מ' הידודות . . שיר המ' fifteen steps leading down . . . ., corresponding to the fifteen 'Songs of Steps' (Ps. CXX to CXXXIV). Ib. 53a הני חמש עשרה מ' those fifteen (Songs of) Steps. Yoma 23a מ' האולם the steps in front of the Temple hall (Tosef. ib. I, 12 פתח); a. fr.—2) *rise.* Num. R. s. 15 מַעֲלָתָן של צדיקים מ' וכ' the rise of the righteous is a rise without a decline; מַעֲלָתוֹ של עשו מ' שכולה וכ' Esau's (a Roman's) rise is a rise which may lead to degradation; a. e.—3) *degree, gradation, superiority; preference; advantage.* Yoma 44a; Num. R. s. 7 הרי מה מ' יש בין וכ' now, there is no gradation of sanctity between the interior of the Temple and the space . . ., except &c. Keth. 13a, a. e. מ' עשו ביוחסין where priestly descent is concerned, they put up a higher standard (made the law more stringent). Kidd. 70b זו מ' יתירה יש בין וכ' this is the distinction of Israelites over converts; a. fr.—*Pl.* as ab. Yoma 44b מ' דאוריתא the gradations in sanctity are of Biblical origin (v. Kel. I, 8, sq.).—3) *height, on high.* Mekh. Mishp. s. 15 עין של מ' the eye of the Lord. Tanh. B'shall. 23 אש של מ' (some ed. שְׁלָמַי), v. מַשָּׂה.—לְמַעֲלָה a) *on high, in heaven.* Hag. II, 1 (11) מה למ' (Ms. M. a. Y. ed. למעלן) what is on high; Gen. R. s. 1; a. fr.—Freq. מִלְּמַעְלָן, לְמַעְלָן, שֶׁלְּמַעְלָן, מִלְּמַי, v. מַשָּׂה.—b) *upward, behind, beyond.* Kidd. IV, 5 מן המזבח ולמ', v. בַּדָּק; a. fr.—c) (of time) *further on.* Pes. 50b, a. fr. מן המנחה ולמ' from the *minḥah* time and onward. Ber. 26b; a. fr.—d) *above, of superior rank.* Kel. I, 2, sq. למ' מהם of a higher rank (in Levitical law); a. fr.

מַעֲלֵי f., v. next art.

מַעֲלֵי (מַעֲלֵי), pl. of מֵעֲלָא.

מַעֲלֵי m. (עָלֵי; cmp. עֲלַל, תּוֹעֶלֶת) *achievement, profit; good.* Targ. II Chr. XIII, 2 שמא דמ' a name of good portent.—Targ. Lam. IV, 9 מ' better off.—Ber. 10a בנין דלא מעלו (cmp. בְּלִיַּעַל) bad children; בני דמ' (cmp. חֲנֵנִיָּה ch.) good children (Ms. M. זרעא דמעלי, v. Rabb. D. S. a. l. note).—Used as adj. B. Bath. 74b מלחה מ' (Ms. M. עדיף), v. מְלַח ch. Ib. לא מ' is of no good. Keth. 105b משום דמ' מפני because they are better. Sabb. 129a דמ' ביה שרמשא Ms. M. when lying in the sun is healthy. Keth. 62b צניע ומ' pious and capable; a. fr.

מַעֲלֵיָא c. (preced.) *good, perfect, valid.* Targ. Job XXXIII, 28 נהורא מ' the perfect light (of the hereafter).—Nidd. 29a ולד מ' a genuine embryo. Gitt. 29a bot. גיטא מ' דורי a valid divorce. Ber. 11b, a. fr. לישנא מ' a more appropriate expression, opp. דבר מגונה, v. גְּנָה.—Shebu. 45b כמה מ' הא שמעתא how fine an argument is this!; a. fr.—*Pl.* f. מַעֲלַיָּתָא. Ber. 8a מהני מילי מ' וכ' one of those fine sayings of thine concerning &c.—[Targ. Ps. CXVIII, 20 מעליא, some ed., v. מַעֲלָנָא.]

מַעֲלִיוּתָא f. (preced.) *perfection, excellence; improvement.* Shebu. 45b מאי מ' wherein consists the excellence (of the argument)?, v. preced. Men. 43a אי אישתני למ' Ms. M. (ed. אשתאי) if it changed for the better. Ber. 56a מפשר ליה למ', v. גְּרִיעוּתָא. Ḥull. 5b מ' היא does it imply perfection?; a. fr.

מַעֲלָל m. (b. h.; עָלַל) [*bringing about,*] *deed.*—*Pl.* מַעֲלָלִים. Midr. Till. to Ps. LXII, 13 מַעֲלָלָיו הרעים his evil deeds.

מַעֲלָלָא ch. same, *evil deed.*—*Pl.* מַעֲלָלֵי. Targ. Ps. XXVIII, 4 Ms. (ed. עובדי־).—[Targ. Y. Gen. XLII, 9; 12 Ar. v. מְעַלְעֲלָא.]

מַעֲלָן, v. מַעֲלָה.

מַעֲלָנָא m. (עוּל) 1) *entrance, gate.* Targ. Jud. IX, 40. Targ. Ps. CXVIII, 20 (some ed. מעלייא, corr. acc.); a. fr.—Gitt. 56b מ' אית לה it has an entrance (for taking in food), opp. מפקנא discharge.—*Pl.* מַעֲלָנַיָּא. Targ. II Chr. XXIII, 14. Targ. Ps. LXXXVII, 2; a. e.—2) mostly *pl.* (=מַעֲלָא) *setting.* Ib. L, 1. Targ. Josh. I, 4; a. fr.—[Targ. Ps. XIX, 6 באורח מעלני בפניא Ms. (read מַעֲלָנֵיהּ; ed. only באורחא).]

מַעֲלַעֲלָא m., *pl.* constr. מְעַלְעֲלֵי (עַלְעֵל) *that which is to be explored, weak points.* Targ. Y. Gen. XLII, 9; 12 Levita (Ar. מַעֲלָלֵי; ed. מערירית מטעיתא).

מַ' מָרָא, מַעֲלַת pr. n. pl. *Maʿălath M'ra.* Targ.

a. e.—2) (perh. מַעֲנָה m.) *handle of the plough; coulter.* Tosef. Shebi. III, 20 ובלבד שלא יסמוך לה מ' ובלבד; Y. ib. IV, 35[b] bot. ובלבד שלא יסמוך את המ' provided that (in training the cow for ploughing) he will not press the coulter (so as to make the appearance of real ploughing).

מְעַנִּין, מְעָנִין m. (עָנַן I) *augur from clouds.* Targ. O. Deut. XVIII, 10 מְעָנֵּי ed. Berl. (oth. ed. מְעַנֵּי, מְעוֹנֵן).—*Pl.* מְעָנְנִין, מְעָנְנִיָּא, מְעַנְנֵי. Ib. 14 מְעָנֵּי ed. Berl. (oth. ed. מְעַנֵּי, מְעוֹנְנִיָּא).

מַעַסְרָא, v. מַעֲשְׂרָא.

מַעֲפוֹרָא v. מַעֲפָרָא.

מַעֲפָרָא, מַעֲפֹרֶת, מַעֲפוֹרֶת f. (denom. of עָפָר) [*duster,*] *apron, any garment for the protection of clothes.* Zeb. 94[b]; Ḥull. 123[b] כדי מ' enough to be used as an apron. Sabb. 9[b] משיניח מ' וכ' from the time he puts the hair-cutters' wrap upon his knees. Ib. משיערה מַעֲפָרְתּוֹ וכ' (Rashi: מַעֲפוֹרָתוֹ) from the time he shakes his wrap off (to prepare for bathing).—Esp. *a travelling cloak with a hood* (cmp. Sm. Ant. s. v. Cucullus), also *a short cloak with a hood* (palliolus). Tosef. Meg. IV (III), 30 עטוף במ' וכ' for one wrapt in a travelling cloak, a birrus .... it is unbecoming to read &c. Sifré Deut. 234 פרט למ' שלא וכ' exclude a *maʿăfo-reth* with which one cannot cover his head and the larger portion of his body; Yalk. ib. 933 (not מעופ'). Y. Ter. VII, 44[d] bot. מַעֲפָרְתּוֹ. Sabb. 120[a]; Y. ib. XVI, 15[d] (one of a class of clothes permitted to be saved on the Sabbath). Lev. R. s. 2; Pesik. Shek., p. 17[a]. — *Pl.* מַעֲפָרִיּוֹת, מַעֲפָרָאוֹת. Ib.

מְעַפֵּר m. (denom. of עָפָר) *pitchfork* for the first stage of winnowing (to remove dust &c.), v. מְעָפֵר.

מַעֲפָרָא f. (v. מַעֲפוֹרֶת) *cloak with a hood.* Targ. I Kings XX, 38; 41 (Ar. מעפורא; Kimḥi מעפרתא; h. text אֲפֵר).—*Pl.* מַעֲפָרָן. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (transl. מעטפות, Is. III, 22) קולבין ומ' *colobia* and *m.*

מעפריא, Y. Bicc. III, 65[d] שמעון דמ', v. עֲפַרְיָא.

מַעֲפֹרֶת, v. מַעֲפוֹרֶת.

מַעֲפָרְתָּא, v. מַעֲפָרָא.

מַעֲפָרַתַּיִם Y. Sabb. XIV, 14[c] bot., v. עֲפָרַתַּיִם.

מַעְצַד m. (b. h.; עצר *to cut*) *adze.* B. Kam. X, 10 מה שהחרש מוציא במ' the chips which the carpenter makes with the adze; Tosef. ib. XI, 15. Kel. XIII, 4. Sabb. XII, 1 (the stone-cutter's trimming adze). Sifré Deut. 308; Yalk. Deut. 942, v. פַּסָּל. Kel. XXIX, 6 המ' של לגיונות the battle-axe of the legions. Tosef. ib. B. Bath. I, 7 מצעד (corr. acc.); a. e.—*Pl.* מַעֲצָדִין. Arakh. VI, 3 (Bab. ed. 23[b] מצעדין, corr. acc.).

מַעַצ', מְעָצְרָא m. (עָצַר) *vat.* Targ. Is. LXIII, 2, sq.; a. fr.—Ab. Zar 60[a] (Ar. מִצְרָא), v. זַיְרָא.—*Pl.* מַעְצָרְיָא, מַעַצֵּי. Targ. Is. XVI, 10.

מַעֲצָרְתָּא, מַעַצ' I f. (preced.) *press-room* (=h. בֵּית

Y. I Num. XXXII, 3; 37 (h. text אלעלה; O. some ed. בעלי דבבא; Y. II לעלא).

מַעֲלָתָא f. pl. (עֲלָל) *income.* Pesik. R. s. 31 (emend. in ed. Fr.) שיבבא בישא מני מ' ולא מני נפקתא a bad neighbor counts (his neighbor's) income but not (his) expenses.

מַעֲמַד m. (b. h.; עָמַד) 1) *standing up;* מ' ומושב *standing up and sitting down, halt of the funeral escort on returning from burial for lamentation or consolation.* Tosef. Pes. II (III), 15 אין מ' ומו' וכ' no less than seven halts are made. Ib. 14 מקום שנהגו לעשות מ' ומו' where it is customary to make halts (on the eve of Passover). B. Bath. 100[b] עבד לה מ' ומו' arranged for her sake a *maʿămad* &c. Meg. IV, 3 (23[b]) אין עושין מ' ... בפחות מעשרה we arrange no *maʿămad* &c. with less than ten persons; a. fr.—B. Bath. l. c. מקום המוכר .. מַעֲמָדוֹ if one sells his grave, the road to his grave, or his halting place.—*Pl.* מַעֲמָדוֹת. Ib. אין פוחתין מז' מ' ומושבות no less than seven &c., v. supra.—2) (law) *presence* of witnesses, judges &c. Ib. 144[a] bot. במַעֲמַד שלשתן in the presence of us three (the owner, the trustee, and the recipient). Y. Shebu. VI, 37[a] top; Y. Gitt. IX, 50[c] bot., v. אָשַׁר. Y. Keth. XIII, 36[a] bot. בשפסק במַעֲמָדָהּ when her father made the promise in her presence; a. fr.—3) *post,* a division of popular representatives deputed to accompany the daily services in the Temple with prayers, and also a corresponding division in the country towns, answering to the divisions (guards, v. מִשְׁמָר) of priests and Levites. Taan. IV, 2 על כל משמר ומשמר היה מ' וכ' corresponding to every guard was a post of priests, Levites and Israelites stationed in Jerusalem. Ib. 4 אין בו מ' no prayer meeting of the *maʿămad* took place.—אַנְשֵׁי מ', v. אֱנוֹשׁ; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 2 אלו הן מ' this is the origin of the *maʿămadoth.* Ib. 27[b], a. e. אלמלא מ' but for the prayer meetings of &c. Meg. III, 6 במ' במעשה בראשית at the prayer meetings the first chapter of Genesis was read (one section each day of the week).

מַעֲמָד m. (b. h.; עָמַד II) *support, frame.* Sabb. 60[a]; 15[b] חכל הולך אחר חמ' (in levitical law) everything depends on the nature of the support (e. g. the seal is judged by its setting, the ladder by its frame). Tosef. Kel. B. Bath. II, 5 למ' a piece of a web which can be used for the weaver's frame, v. נָוְלָה.—*Pl.* מַעֲמִידִין. Y. Yeb. XII, 12[d] top מ' של עץ the main body of the shoe made of wood. Y. Sabb. VI, 8[b] אחר מַעֲמִידָיו it depends on the nature of its supporters (i. e. the parts which keep the framework in position; (Bab. ib. 60[a] מסמרותיו; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 השלובים).

מַעֲמַקִּים m. pl. (b. h.; עָמֹק) *depths.* Ab. d'R. N. ch. III כשירדתי למַעֲמַקֵּי מצולה when I went down to the depths of the abyss.

מעַן, Lev. R. s. 32 מחמענת, v. מָעַט.

מַעֲנָה m. (b. h.; עָנָה I) *answer.* Midr. Till. to Ps. VIII לא מצאו לו מ' they knew not what to answer him.

מַעֲנָה f. (b. h.; preced.) 1) *turn* of the plough, *furrow, furrow's length.* Tosef. Ḥull. IV (V), 6. Ohol. XVII, 2;

הגיחות, v. גִּחַ). Targ. Num. XVIII, 27 (h. text יקב).—Ab. Zar. 70ª. Ib. 74ᵇ מַעֲצַרְתָּאי my press-room; a. e.

מַעֲצַרְתָּא II f. (עֲצַר; cmp. עֲצַרְתָּא I) *meeting room, school-house.* Erub. 49ª; 60ª.

מְעֵיק, מְעַק (v. מוּק) *to beat, stamp;* trnsf. *to scorn.* Part. מְעַיֵּק, f. מְעַיְקָא. Targ. II Kings XIX, 21; Is. XXXVII, 22, v. מוּק.—Y. Ber. II, 4ᵈ top לְמָחָר . . . וְאִינּוּן מְעַיְקִין לָן to-morrow they will be with us (the dead), and now they scorn us (by treading on our graves).

מַעֲקָה m. (b. h.; עקה *to restrain*) *railing.* M. Kat. I, 10. Sifré Deut. 229 פָּטוּר מִן חמ' not subject to the law &c. (Deut. XXII, 8). Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2, v. קוּפָּה; a. e.—בֵּית מַ' pr. n. pl. *Beth-Maʿăkeh.* Y. Maas. Sh. IV, 54ᵈ bot., v. מְשַׁח III.

***מַעֲקוּצִי** f. (עֲקַץ) *sting.* Koh. R. to VI, 11 [read:] אוֹ חֲדָא מִכּוֹתִי אוֹ חֲדָא מ' either a bite or a sting; v., however, אַמְכּוֹתִי.

מְעָקָתָא, v. מְעִיקָא II.

מַעֲרָב m. (b. h.; עֶרֶב) *sun-set, West.* Erub. III, 5, v. עָרוּב. B. Bath. II, 9 מַעֲרָבָהּ west of the town; a. v. fr.

מַעְרָבָא, מַעֲרָבָא ch. same. Targ. Prov. VII, 9 מַעֲרַב יוֹמָא (h. text עֶרֶב יוֹם). Targ. Gen. XXVIII, 14; a. fr.—In Talmud Babli מ' *the West, Palestine.* Ber. 2ᵇ בְּמ' in the Palestinian colleges. Yeb. 117ª; a. fr.—[Lev. R. s. 17 בְּמ' אָמְרִי, read בְּמַעֲרְבָּאֵי, v. עַרְבֵּב.]—[Sot. 41ᵇ בַּר מ' prob. pr. n. m.]

מַעֲרְבָאָה m. ch. = h. מַעֲרָבִי *western, western man.* Targ. Is. XXIII, 4. Targ. Joel II, 20; a. fr.

מְעַרְבַּיָּא, v. עַרְבֵּב.

מַעֲרָבִי m. (denom. of מַעֲרָב) *western.* Zeb. V, 2; a. fr.—Fem. מַעֲרָבִית. Ib. 3 צְפוּנִית מ' (קרן) north-western corner of the altar. B. Bath. 25ᵇ קֶרֶן מ' צְפוֹנִית north-west; a. fr.—[מערבי, Tosef. Par. III, 6, v. מְעוֹרָב.]

מְעַרְבְּלָא m. (עַרְבֵּל) *whirlpool.*—*Pl.* constr. מְעַרְבְּלֵי. Targ. Job XXXVIII, 16.

מְעָרָה f. (b. h.; עור, cmp. אוֹר) *cave.* Y. Ber. IV, 7ᵈ top, v. מְזֵה II. Sabb. 33ᵇ חִיזוּרוּ לְמַעֲרְתְכֶם go back to your cave (hiding place). Yeb. 119ᵇ; a. fr.—מְעָרַת הַמַּכְפֵּלָה, v. מַכְפֵּלָה.—*Pl.* מְעָרוֹת. M. Kat. 5ᵇ; a. fr.

מערובה, v. מַעֲרוֹבָה.

מַעֲרוֹךְ m. (עָרַךְ) *board on which the baked bread is arranged* (Maim.); *rolling pin* (R. S. a. oth.). Kel. XV, 2.

***מַעֲרוֹכָה** ch. same. Y. Sabb. VII, 10ª bot. בְּמ' מִשּׁוּם טוֹחֵן (not בְּמַעֲרוֹבָה) he who beats flax (on the Sabbath) using a rolling pin, is guilty of an act of the category of grinding (crushing the seeds).

מַעֲרוֹקָא, מַעֲרוֹ', v. מְעַרְקָא.

מַעֲרִיב m. (עָרַב II), (ה)מַ' עֲרָבִים *who causes the evenings to set,* name of *the first section of the night prayer.* Ber. 12ª פָּתַח בְּמ' ע' וְכ' if one began the first section with *maʿărib ʿărabim* and closed with 'Creator of the lights'. Ib. סִיֵּם בְּמ' ע' if he closed with *m. ʿăr.* (in place of 'Creator of the lights').—[In liturgy: מַעֲרִיב (תְּפִלַּת) *the night prayer.*]

מַעֲרָכָה f. (b. h.; עָרַךְ) 1) *arrangement, order,* esp. *pile of wood on the altar in the Temple.* Yoma 33ª אַבִּיי מְסַדֵּר מ' . . . מ' גְּדוֹלָה וְכ' Abbayi related the order of the priestly functions in behalf of the college . . as follows: the large pile comes before &c. Tam. II, 3, sq. Tosef. Yoma III (II), 3; Yoma 45ª; a. fr.—*Pl.* מַעֲרָכוֹת. Ib. IV, 6; a. fr.—2) *line of battle, battle-field.* Midr. Sam. ch. XI; Yalk. ib. 102 בְּמ' הִיא he (Saul) was in the battle.

מערכים, Yalk. Gen. 115, read: מַעֲדָנִים.

מַעֲרָכִים m. pl., constr. מַעַרְכֵי (b. h.; עָרַךְ) *arrangements, ordinances,* esp. מ' (כהן) מִלְחָמָה *the regulations concerning excuses from the army to be proclaimed before battle* (Deut. XX, 5—9). Tosef. Sot. VII, 18 on arriving at the frontier he says, מִי שֶׁשָּׁמַע יֵלֵךְ לִשְׁמוֹעַ מ' כֹּהֵן מִלְחָמָה let him who hears (this) go to hear the proclamation of the priest of war (v. מָשׁוּחַ); בְּמ' מִלְחָמָה מַהוּ אוֹמֵר what is said in the proclamation before the battle? Sot. 42ᵇ top שִׁמְעוּ דִּבְרֵי מ' מִלְחָמָה listen to the words of the proclamation. Ib. VIII, 2 כָּל אֵלּוּ שׁוֹמְעִין דִּבְרֵי כֹהֵן מ' וְכ' all these listen to the words of the priest appointed over the ordinances of battle and go back &c.; Sifré Deut. 193, sq.—V. עֵרֶךְ.

מְעָרְעָא, v. מְאָרְעָא.

מְעֵרְקָא m. (עָרַק) *run, haste.* Targ. Ps. CXVI, 11.

מַעֲרַקָא m. (preced.) *fugitive.*—*Pl.* מְעַרְקַיָּא. Targ. Jer. XLVIII, 19 (ed. Wil. מְעָרְקַי; ed. Lag. מְרִיעִירְקַיָּא). Targ. Y. Lev. XXVI, 36 מַעֲרוֹקֵהוֹן (מְעָרוֹ').

מְעָרָתָא, מַעֲרָתָא f. ch. = h. מְעָרָה. Targ. Gen. XIX, 30; a. fr.—Sabb. 33ᵇ, a. fr.—Esp. *burial cave.* B. Bath. 58ª מ' דְּאַבְרָהָם the cave where Abraham was buried; a. fr. —*Pl.* מְעָרָתָא. Targ. I Sam. XIII, 6.—B. Bath. l. c. חָזוּ מִצְּרִין מ' undertook to mark the burial caves.

מַעֲשֶׂה m. (b. h.; עָשָׂה) *deed, act; practice; fact, event.* Yeb. IV, 9 מ' . . . עַד שֶׁיַּעֲשֶׂה until thy older brother takes action concerning her (v. חָלַץ a. רִיבּוּם). Ab. I, 17, v. מִדְרָשׁ. Kidd. 40ᵇ, v. לְמוּד. B. Bath. 130ᵇ . . אֵין לְמִדִּין הֲלָכָה מִמַּ' וְלֹא מִפִּי מ' . . . הֲלָכָה לְמ' you dare not derive a law either from a theoretical decision or from an act (of your teachers) unless they declare their decision a rule for practical guidance. Ib., a. fr. מ' רַב a practical decision is a teacher (a guiding precedent). Yeb. XV, 2 וְכִמ' שֶׁהָיָה and only in the same way as it (the precedent) happened. Ib. 116ᵇ, a. fr. בִּירְדֵן . . מִשּׁוּם מ' שֶׁהָיָה on account of an occurrence. Ib. . . דַּהֲוָה מ' וְכ' only for the Jordan and for a ship exactly as the event took place, they established the ordinance &c. Ber. I, 1 מ' וּבָאוּ וְכ' it happened that &c. Bets. III, 2 מעשה

בעכו״ם וכ׳ it happened that a gentile brought &c. Ib. 24a, a. fr. מ׳ לסתור you quote a fact which disproves your rule! Yeb. 70b מחוסר מ׳ ומ׳ בגופו he (the uncircumcised) lacks an act and this to be performed on his body; a. fr.— אנשי מ׳ (sub. נִסִּים) *men in whose behalf miracles occur, saints.* Sot. IX, 15; a. fr.—מַעֲשֵׂה מרכבה, מ׳ נסים &c., v. respective determinants.—*Pl.* מַעֲשִׂים, constr. מַעֲשֵׂי. B. Kam. 95b, a. fr. הא מ׳ בכל יום is it not a daily occurrence? Tosef. Nidd. IV, 3 שני מ׳ הולידך וכ׳ my father brought the report of two precedents from Tibin to Jabneh. Ber. 32b מ׳ טובים good deeds; a. v. fr.

מַעֲשָׂנָא m. (עָשַׂן) *stronghold.* Targ. Prov. X, 29 (Ms. מְעַשׂ).

מַעֲשֵׂר m. (b. h.; denom. of עֶשֶׂר) *tithe.*—תרומת מ׳ the tithe of the tithe which the Levite owes to the priest (Num. XVIII, 26); מ׳ ראשון or מ׳ the first tithe belonging to the Levite; מ׳ שני the second tithe to be consumed by the owner in Jerusalem (Deut. XIV, 22, sq.); מ׳ עני the poor man's tithe, every third year (ib. XXVI, 12). Maas. Sh. V, 6; a. v. fr.—*Pl.* מַעֲשְׂרוֹת (מַעֲשֵׂרוֹת). Maasr. I, 1 חייב במ׳ is subject to tithes; a. v. fr.—*Maʿasroth, Maʿăser Sheni,* respective names of two treatises of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'raim.

מַע׳, מַעְסְ׳, מַעְשְׂרָא ch. same. Targ. Num. XVIII, 26 (ed. Berl. מעס׳); a. fr.—Targ. Y. Deut. XII, 6 מַעְשַׂרְתְּכוֹן (collective noun).—*Pl.* מַעְשְׂרָתָא, מַעְסָ׳, מַעֲצֵ׳, מַעְשְׂרָיָא; מַעֲשָׂרָתָא. Targ. Num. XVIII, 28; Targ. O. Deut. l. c. מעסריכון ed. Berl. (ed. Vienna מַעְשְׂרָתֵי). Targ. Mal. III, 8; 10; a. fr.

מַעְשַׂרְתָּא, v. preced.

מַפְבֵּשֶׁת, v. sub מְפִיבֹשֶׁת.

מַפְגִּיעַ m. (פָּגַע) *mafgiʿa (plague),* name of an animal of which the lion is afraid, *the Aethiopian gnat* (Levys. Zool. d. Talm. p. 316). Sabb. 77b (Rashi: *a small beast* frightening the lion with its howl).

מַפְגְּרוּתָא f. (פִּגֵּר I) *desolation.* Targ. Is. XLIX, 19.

מַפְדְּנִי, Targ. Y. Ex. XXII, 16 some ed., v. מְפָרְנָא.

מַפָּה f. (נָפָה) 1) *flag.* Num. R. s. 2 לכל נשיא ונשיא מ׳ וצבע צבע מ׳ for each prince a flag of a different color. Ib. the color of the flag; a. fr.—[*Pl.* מַפּוֹת. Mekh. B'shall. s. 2, v. מְנָפָּה.]—2) (cmp. Lat. mappa, of Punic origin) *napkin, towel.* Ber. VIII, 3; a. fr.—3) *bandage* around a scroll. Y. Meg. I, 71d; Y. Erub. X, 26b top ספר שאין עליו מ׳ a scroll which is not bandaged (so that the writing is partly exposed).

מַפּוּחַ m. (b. h. מַפֻּחַ; נָפַח) 1) *mechanic's bellows,* contrad. to שפופרת blowing tube. Tosef. Bets. III, 15.—2) *smithy.* Tanḥ. Vayesheb 1, v. נִיצּוֹץ—Gen. R. s. 84 לנפח שחיית פתוח, read: מַפּוּחוֹ, v. נָפַח.

מַפּוּחָה, מַפּוּחָא ch. same, *bellows.* Taan. 12a מ׳ דמלייא וכ׳ belows full of wind (abstinence without merit).

מְפוּלָם, v. פָּלַם.

מְפוּלָשׁ, v. פָּלַשׁ.

מַפֶּלֶת, מַפּוֹלֶת f. (נָפַל) 1) *dropping, throwing seed.* Arakh. 25a כור זרע . . . במ׳ יד we assess the value of a field by the quantity of seed... which it takes when strewing with the hand, opp. to מ׳ שוורים strewing from a perforated bag or wagon drawn by oxen; B. Mets. 105b; a. e.—Y. Ber. III, 6c bot. במפלת יד with one and the same throw.—2) *falling in, debris.* Ber. 3a, sq. you must not enter a ruined building for prayer מפני חמ׳ because it may fall in. Y. Sabb. XVI, 15d top מירד חמ׳ . . מצילין we must save (on the Sabbath) .... persons buried under debris. Pes. II, 3 חמץ שנפלה עליו מ׳ leavened matter covered with debris; a. fr.—3) (=מַפָּלָה) *downfall.* Y. Ber. V, beg. 8d במ׳ של מחריביו תחם Jeremiah closed with prophesying the downfall of the destroyers of the Temple; (Midr. Till. to Ps. IV בְּמַפַּלְתָּן).

מְפוּקִים* m. pl. (v. פְּרָקָא II) *gliding, sinking.* Koh. R. to VIII, 11 (in Chald. dict.) הא רומיא עללין . . . ליה לחון מ׳ (some ed. מפיק׳) those haughty ones (or Romans) go in, . . . go out, they never slip.

מַפְזִיחָנָא, מַפְזוּחָנָא (a feigned denom. of פזוז, v. מַנְזִירָנָא) *I will* be a *pazih* (a substitute for *nazir*). Y. Naz. I, beg. 51a מפחזנא (corr. acc.); Ned. 10b מפירחנא (corr. acc.); v. מַנְזִירָנָא.

מַפָּח m. (b. h.; נָפַח) *blowing, expiring;* מַפַּח נפש *exhaustion, despair.* Tanḥ. Sh'mini 11.—[Tosef. B. Bath. II, 17 מפח, read with ed. Zuck. מפוירחת, v. פּוּחַ h.]

מַפָּחָא m., **מַפְחָתָא** f. ch. same; מַפַּח נָפְשׁ, מַפַּחַת *despair.* Targ. Job XI, 20. Targ. Is. XVII, 11. Targ. Deut. XXVIII, 65 מפחת (ed. Vien. מַפְחַן, *pl.* constr.; Y. מַפָּחַת).—[*Pl.* מַפְחִין. Targ. Ps. XI, 6 מ׳ דאשתא, v. נְפַח.]

מַפְחַנְנָא, v. מַפְזוּחָנָא.

מַפְחַת, מַפְחַן, v. מַפָּחָא.

מַפְטִילוֹן, Sifré Deut. 43, v. פּוּטְרִילִין.

מַפְטִיר m. v. פָּטַר.

מַפְטָרָא m. (פָּטַר) *dismissal from school, reading of Scriptures and prayers at dismissal.*—*Pl.* מַפְטָרֵי. Ber. 53b בעירן מַפְטָרֵירוּ (Ms. F. דקא מַפְטָרֵי) at the time of their dismissal with devotional exercises; בדלא עירן מ׳ (Ms. F. דקא מגמרי לה׳) not at dismissal (when they recite merely for practice).

מַפְטָרָא, מְפַטְרָא f. (פָּטַר) *divorced.* Targ. Y. Lev. XXI, 7; 14.

מְפִיבֹשֶׁת, מְפִבְּ׳ (b. h.) pr. n. m. *Mephibosheth,* son of Jonathan, fabled to be a great scholar and acknowledged by David as his teacher. Ber. 4a. Num. R. s. 8; a. fr.—Erub. 53b, v. נָגַב.

מַפִּיחָנָא, v. מַפְזוּחָנָא.

מַפִּיס, מָפִיס pr. n. pl. *Memphis* in Egypt. Targ. Jer. II, 16, a. e. (h. text נֹף). Targ. Ez. XXX, 13 מָפֵס ed. Wil.—V. מִנְפִּיס.

מְפַסֶּלֶת f. (פָּסַל) 1) *plane.* Kel. XIII, 4 (ed. Dehr. 5; Mish. ed. מפסלית; Maim. in comment. מְפַצֶּלֶת).—2) *sculptor's chisel.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17, v. מַקֶּבֶת.

מִיפְ', מְפַסַּלְתָּא f. ch. (preced.) *sculptor's work, engraving.* Targ. Ps. LXXIV, 6 מִיפְסַלַּת ed. Lag. (some ed. מִפְסָלוֹ; ed. Wil. מַפְ'), v. דְּיוֹסְטַר.

מֶפֶץ m. (פָּצַץ *to split*) *mat of reeds, bark &c.; the poor man's mattress.* B. Mets. 113b in cases of seizure for debt we must allow מיטה ומיטה ומ' וכ' a (dining) couch and a couch with matting to the poor man, contrad. to מַצָּע. Sabb. 84a, sq. Kel. XXVII, 2; a. fr.

מְפַצָּא ch. same.—*Pl.* מְפַצֵּי. Sabb. 65a ומ' ברומי תשרי and had mats for them (spread at the bottom of the river in which they bathed; oth. opin. put up on the shore as screens) in the days of Tishri; Ned. 40b; a. e.

מַפְצֶלֶת f. *plane,* v. מְפַסֶּלֶת.

מִפְקָא, v. מִיפְקָא.

מַפְקָנָא m. (נָפַק) 1) =h. מוֹצָא, *coming forth*; מ' דמיא *spring*; (of a building) *exit*; (of troops) *exodus, march.* Targ. II Kings II, 21.—*Pl.* מַפְקָנִין. Targ. Ps. CXXVI, 4.—Targ. Ez. XLII, 11. Targ. Num. XXXIII, 2 (ed. Berl. מַפְ'; Y. ed. Vien. מִפְ'); a. e.—2) *discharge* from the bowels. Gitt. 56b, v. מְעַלְנָא.—V. מַפְקָתָא.

מַפְקָנוּתָא f. same, 1) *source; mine.* Targ. Ps. CVII, 33. Targ. I Chr. I, 23; a. e.—2) *that which comes forth, sprouting.* Targ. Job XXXVIII, 27.—Targ. Ps. LXXXIX, 35 (Targ. O. Deut. XXIII, 24 אַפָּקוּת).—3) *going out, leaving.* Targ. Ex. XXI, 7 (ed. Vienna מַפְ'). Targ. Ps. LXVIII, 21 מפקנות נשמתא death.—V. next w.

מַפְקָתָא f. (preced.) =h. יְצִיאָה, 1) *discharge, excrement.* Constr. מַפְקַת. Targ. Ez. IV, 12. Targ. O. Deut. XXIII, 14 (ed. Lisb. מַפְקָנָךְ; Ms. מַפְקָנוּתָךְ); a. e.—Sabb. 134a מַפְקָתֵירָה (בר) its anus.—2) *expense, outlay.* Lev. R. s. 34 מן דְּמַאן מ' דמא (not דמא) who shall make the outlay?; Yalk. ib. 665.

מִפְרוֹכָה, v. מַפְרֵכָה.

מְפָרוֹנָא m. (פָּרַן) *wife's settlement.*—*Pl.* constr. מְפָרוֹנֵי. Targ. Y. Ex. XXII, 16 (not מפרוני; O. מוֹהֲרֵי).

מַפְרְחִיוָתָא f. pl. (פְּרַח) *loose threads of a tassel, fringes.* Sabb. 59b.

מַפְרֵיכָה f., pl. מַפְרֵיכוֹת (פָּרַךְ) = מֶמֶל, *press-beam* or *stone.* B. Bath. 67b Ms. M. (ed. מַפְרוֹ; Ms. R. מַפְרֵכ'); Y. ib. IV, beg. 14c; Tosef. ib. III, 2.

מַפְרִיעַ, v. מְפַרֵּעַ.

מְפָרָנָא m., infin. of פָּרַן q. v.

מְפַרְנֵק m. (part. pass. of פָּרַנֵּק) =מְפַנֵּק. Targ. Y. I Deut; XXVIII, 54.—*Fem.* מְפַרְנֶקֶת, מְפַרְנָקְתָא. Ib. 56 (not מְפַרְנָקָא. Ar. מְפַרְנְקִיתָא).—*Pl.* מְפַרְנְקָתָא. Targ. Y. Num. XXXI, 50.

מְפִיס, v. פִּיס.

מְפִיקִים, v. מְפוּקִים.

מִפִּירְיָא, Yalk. Lev. 547, מ' של מצות, read: אֲפוּנְדָּה.

מֵמַפֵּךְ inf. of אֲפַךְ.

מַפָּלָה f. (b. h.; נָפַל) *fall, downfall.* Gen. R. s. 17 תחלת מ' שינה the beginning of (moral) ruin is sleep (laziness); Yalk. ib. 23 מַפָּלוֹת (*pl.*). Snh. 39b מַפָּלָתָן של רשעים the downfall of the wicked; Midr. Till. to Ps. IV, v. מַפּוֹלֶת; a. fr.—*Pl.* מַפָּלוֹת. Yalk. l. c.; a. e.

מְפַלֶּצֶת f. (b. h.; פלץ) *debauchery,* name of an idol. Ab. Zar. 44a, v. לִרְצָנוּתָא.

מַפֹּלֶת, v. מַפּוֹלֶת.

מַפַּלְתָּא f. ch.=h. מַפָּלָה, a. מַפּוֹלֶת. Targ. Ez. XXXI, 13; 16; a. fr.—*Pl.* מַפָּלָתָא. Y. Taan. III, end, 67a מ' חוריין תמן ruinous houses were there.

מָפֶנָה m. (פָּנָה) *vacancy.* Toh. X, 5 מקום חמ' a vacant place.

מְפָנֵי, v. פָּנִים.

מְפָנֵי, Gen. R. s. 63 מ' רמשא, v. פְּנֵי I.

מְפַנַּק m. (part. pass. of פִּנֵּק) *brought up in wealth, delicate, fastidious.* Targ. Prov. IV, 3; a. e.—Keth. 67b מ' כולי האי is he used to such comforts?—B. Kam. 84a אית אינש דמ' וכ' one man is delicate and feels pain more intensely, another is hardened &c.; a. e.—*Pl.* מְפַנְּקֵי, מְפַנְּקִין. Targ. Is. XLIV, 4; a. e.—Hag. 4a sq. לאתויי מ' to include delicate persons (that do not walk barefooted). Sabb. 109a; a. fr.—Fem. מְפַנְּקָא, מְפַנְּקָתָא. Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (Y. מפרנקא). Targ. Is. XLVII, 8; a. e.—*Pl.* מְפַנְּקָתָא, מְפַנְּקָאתָא. Targ. Lam. IV, 3.

מְפַנְּקָא f. (preced.) used as adv. *in the manner of a nobleman.* Targ. I Sam. XV, 32 (h. text מעדנות).

מְפַנְּקוּתָא, מְפַנְּקוּתָא f. (preced.) *good breeding; delicacy, fastidiousness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 ed. Berl. (Ms. I מְתַפַּנְּקוּ, some ed. אתפנקו, v. Berl. Targ. O. II, p. 58; Y. פרניקא).—Pes. 50b משום מ' הוא it is merely because they are used to indulgence (idleness). Hag. 6a חנה מ' ירירתא וכ' Hannah saw in Samuel extraordinary tenderness (saw that he was a very delicate child).

מְפַנְּקָתָא, v. מְפַנַּק.

מָפֶס, v. מָפַס.

מִפְסוֹלַת, v. מִפַּסַּלְתָּא.

מִפְסוֹעִיתָא f. (פָּסַע) *trotting.* Targ. Jer. VIII, 16 ed. Lag. (ed. פסיעות, Kimḥi מפסיעות). Ib. XLVII, 3 (ed. Wil. מַפְסוֹ').

מפסלות, v. next w.

וכ׳ the opening of his lips is blessing and peace. Sabb. XV, 2 (111[b]) מ׳ חלוקה (Y. ed. מפתחי) the neckhole of her shirt; Y. ib. 15[b]; a. e.—*Pl.* מְפָתְחִים, constr. מִפְתְּחֵי. Ber. 61[a] bot. יה״ר דומה..בין שני מ׳ חלב man's evil inclination resembles a fly and is seated between the two valves of the heart; Yalk. Koh. 979; Yalk. Gen. 38.—מ׳ חלוקן, v. supra.

מִפְתָּח ch. same, *opening*. Targ. Ez. XXIX, 21.

מְפַתֵּחַ m. (פָּתַח, *Pi.* 2) 1) *engraver, sculptor.*—*Pl.* מְפַתְּחִים. Kel. XXIX, 5 מקבת של מְפַתְּחֵי אבנים the sculptors' mallet (contrad. to סַתָּת stone-cutter).—2) *seal-ring*. Tosef. Sabb. IV (V), 11 מ׳ שבאצבעה; Sabb. 62[b] מ׳ שבידה (corresp. to טבעת שיש עליה חותם, ib. VI, 3).

מַפְתֵּחַ, מִפְתֵּחַ c. (b. h.; פָּתַח) *key*. Kel. XIV, 8, v. אַרְפּוֹבָה. Bech. 45[a]. Taan. 2[a], sq.; a. fr.—*Pl.* מַפְתְּחוֹת, מִפְתְּחֵיהוֹת. Tam. III, 6. Taan. I. c.; a. fr.

מַפְתְּחָא ch. same. Targ. Jud. III, 25. Targ. Is. XXII, 22. Targ. Y. Deut. XXVIII, 12; a. e.—Y. Bets. I, 60[c] bot., v. פְּלוּמַטְרִין; a. e.—Midr. Sam. ch. VII מ׳ יהיב במגדל וכ׳ the key (of the College, i. e. Resh Lakish, the chief arguer, v. infra) is in Migdal Z.; Y. Hor. III, beg. 47[a] ואנו מ׳ (=ואן) and where is the key?; Y. Snh. II, 20[a] top (incorrect version).—*Pl.* מַפְתְּחַיָּא, מַפְתְּחִין, חַיָּרֵי... Targ. Y. Deut. I. c.—Y. Sabb. XIX, 16[d] bot.—Trnsf. גברא מפתחא, or מַפְתְּחָנָא *a scholar that opens the discussion, arguer*. Y. Sabb. I, 3[a] bot., a. e. דהוא ג׳ מ׳ ... לית אנן we must not heed what is reported in behalf of R. Shesheth, for he is an arguer, i. e. brings matters up for mere argument's sake; Yalk. Ps. 735 מ׳ דהחוא (read: דהוא).

מִפְתָּן m. (b. h.) *threshold*. Ab. Zar. 41[b]; Y. ib. III, 42[d] top נהגו במ׳ יותר וכ׳ (sub. קדושה) they revered the threshold more than the Dagon; a. e.—*Pl.* מִפְתָּנוֹת. Ib. ישראל עשו כמה מ׳ the Israelites worshipped many thresholds.

מְצָא, מֹצָא, v. מוֹצָא.

מָצָא, מְצָא, v. מצי I.

מַצָּבְתָּא m., **מַצְּבָתָא** f. (נָצַב) *plant, set*. Targ. Is. V, 2 מַצָּב (ed. Lag. מִיצַּב).—*Pl.* מַצְּבָתָא. Targ. Mic. I, 6 מַצְּבַת (ed. Wil. מְצַבַּת, ed. Lag. נְצַבַּת).

מַצָּבָת f. (b. h.; נָצַב) *array, general assembly*. Tanh. Nitsab. 1 (ref. to Deut. XXIX, 9) מפני מה עשאן משה מ׳ וכ׳ why did Moses call them for a general meeting? Because they were to be handed over from one administration to another.

מַצֵּבָה f. (b. h.; נָצַב) *pillar, statue, monument*. Sifra K'dosh. introd. (idols are named) מ׳ מפני שהם עומדים *matsebah*, because they are made to stand. Sifré Deut. 146 (ref. to Deut. XVI, 22) ומה מ׳ שאהובה וכ׳ if the erection of a pillar which was loved (of the Lord) in the fathers, is hateful in the descendants &c. Y. Ab. Zar. IV, 44[a] top איזוהי מ׳, v. יְחִידִי; a. fr.

מְצַבְּרִיתָא, v. מְצוֹבְרִיתָא.

מְצָד, *pl.* **מְצָדוֹת,** v. מְצוּדָה.

מְצָדְתָּא, מְצָדָא I f. (צוּד) *net, trap*. Targ. Jer. XLVIII,

מִפְרַע m. (פָּרַע) *upsetting*; לְמִ׳ (adv.; cmp. חפך) 1) *irregularly, out of order*. Meg. II, 1 לְמ׳ ... חקורא he who reads the Book of Esther in an irregular way (corresp. to סירוסין, ib. 18[b] top). Ib. 17[a] (ref. to Esth. IX, 27) מה זמנם לא אף כתבם לא as you cannot disregard the order of these days in celebrating their season, so you must not transpose the order in which the events of these days are described. Ib. (ref. to Esth. IX, 28) מה עשיירה לא אף זכירה לא as you cannot subvert the celebration, so you must not subvert the order of recitation. Ber. 13[a]; Sot. 32[b]; a. e.—2) *backward, retroactively, retrospectively*, opp. מכאן ולהבא. Snh. 27[a] נפסל לְמ׳ הוא he becomes disqualified as witness retroactively, i. e. his testimonies are invalidated from the time that he perjured himself (opp. מיכן ולהבא, v. בָּא III). Erub. 37[b], sq. ונמצא לְמ׳ and the retroactive result would be that he drank untithed wine at the time; Y. Dem. VII, 26[b] לְמִפְרֵעוֹ. Y. Gitt. III, end, 45[b] למפרעו הוא נעשה חומץ is it to be considered as sour wine at the time, i. e. from the day that he was bound to examine it? Tosef. Sot. XI, 9 מְנָה לְמ׳ .. count thirty-three days backward. Gen. R. s. 49 חזור בך לְמ׳ take up the argument going back gradually (from fifty to forty-five &c.); a. fr.—Tosef. Ber. IV, 19, sq. לברך לְמ׳ (ל)כתחלה to say the blessing after meal, opp. לברך לְמ׳ (ל)כתחלה; Pes. 101[b].

מַפְרַעְתָּא f. (פָּרַע I) *tearing open*, esp. (sub. בית) *the place of the abdomen which the butcher strikes when tearing the peritoneum*. Hull. 50[b] (expl. כרס חפנימי) מ׳ (some ed. מַפְרַעְתָּה).

מִפְרָק m. (פָּרַק; cmp. פֶּרֶק) *joint*.—*Pl.* constr. מִפְרְקֵי. Naz. 52[b] מ׳ ידים וכ׳ the joints of arms and legs.

מִפְרֶקֶת f. (b. h.; preced.; cmp. אַפִּקוֹתָא) [*that which branches off,*] *neck, nape*. Ḥull. 113[a] השובר מִפְרַקְתָּהּ וכ׳ he who breaks the neck of a slaughtered animal before it is dead. Zeb. 65[b] חותך שדרה ומ׳ he cuts (with his nail) the spinal column and the nape; Ḥull. 21[a]; 28[a]. Ib. 10[b] (in Chald. dict.) בעצם דמ׳ אירפגרם the knife may have been notched on striking the neck-bone; a. fr.

מְפָרֵשׁ m. (v. פָּרַשׁ) *one who undertakes a voyage*. Gitt. VI, 5 חמ׳ והיוצא וכ׳ one who starts for a sea voyage or a caravan journey.—*Pl.* מְפָרְשִׁים. — מְפָרְשֵׁי הים, מ׳ ימים *sea-farers*. Y. Sabb. II, beg. 4[c], a. e. חיזרתי על כל מ׳ ימים I went around inquiring of all sea-faring people; (Bab. ib. 20[b] נחותי ימא).—[In later Hebr. מ׳ *commentator*.]

מַפְשׁוּטְיָתָא f. (פְּשַׁט; v. פְּרִשׁוּט) *stretching out* hands and feet, *prostration at prayers* (=h. הִשְׁתַּחֲוָיָה). Y. Ab. Zar. IV, 43[d] top מ׳ דתעניתא וצרובתא וכ׳ the prostration on fast days (that it must not be done on stone floors, v. ib., a. Meg. 22[b]), and the arrangement of the calendar with regard to the seventh day of Succoth (that it should not fall on the Sabbath), v. עֲרָבְתָּא; Y. Shebi. I, 33[b] bot.; Y. Succ. IV, beg. 54[b] מַפְשָׁרְטוּ.

מִפְתָּח m. (b. h.; פָּתַח) *opening, entrance*. Mikv. VIII, 1 חוץ לְמ׳ (Var. לפתח) outside of the (town) gate; Tosef. ib. VI, 1 (R. S. to Mikv. l. c. פתח).—Pesik. R. s. 37 מִפְתַּח שפתיו

43. Targ. Ex. XXXVIII, 4 (Y. some ed. מצרתא, corr. acc.; h. text רשת); a. fr.—*Pl.* מְצָדָתָא, מְצָדָתָא. Targ. Is. XIX, 8, sq. (ed. Wil. מַצְדָן). Targ. Koh. VII, 26 מְצַדְתָן.—Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מ' דשירתאי by מצודות are meant woven nets (not traps).—V. מְצוּדְתָא.

מְצָדָא II m. (צוּד; v. מְצוּדְתָא) *fort, stronghold.*—*Pl.* מְצָדַיָא. Targ. I Sam. XXII, 4, sq. (ed. Wil. מְצוּדַיָא). Targ. Ez. VII, 7; a. e.

מְצַדְתָא f. (preced. wds.) 1) *net,* v. מְצָדָא.—2) *fort.* Targ. I Sam. XXIV, 1 (h. text מצדות); a. e.—*Pl.* מְצָדָאתָא, מְצָדָתָא. Targ. Jer. XLVIII, 41.—V. מְצוּדְתָא.

מָצָה, v. מצי II.

מַצָה f. (b. h.; מָצַץ) 1) [*dry, pressed bread,*] *unleavened bread,* esp. *the bread served at the Passover meal.* Pes. X, 3. Ib, 5 כל שלא אמר ...פסח מ'וכ' whoever does not explain, at the meal, the following three ceremonies, has not done his duty, and these they are: the Passover sacrifice, the eating of *matsah* and the bitter herbs. Men. V, 1 כל המנחות באות מ' all meal offerings are offered in an unleavened condition, opp. חָמֵץ. Pes. 35[a] .. דברים הבאים .. אדם יוצא בהן ידי חובתו במ' .. one performs his duty of eating *matsah* (on the first Passover night) with such things only as are capable of leavening (the five species of grain); a. fr.—*Pl.* מַצוֹת. Mekh. Bo, s. 8 שומע אני כל מ' במשמע I might think anything unleavened is included (may be used for eating on the first Passover night); a. fr.—2) עור חמ', or מ' *a hide not tanned by a process of fermentation, untanned hide.* Kel. XVII, 15. Gitt. 22[a]; Sabb. 79[a] שלשה עורות הן מ' וכ' there are three kinds of hides, *matsah* &c., v. דִּירְפְּתָרָא. Ib. כמשמעו וכ' מ' *m.* is what its name implies, not salted and floured nor tanned with gall-nut.

מְצַדְתָב m. (b. h.; צָהַב) *a bright metal;* מ' נחשת (נחש) *bronze.* Targ. II Chr. IV, 16 מ' נחש (h. text נחשת מרוק).—Y. Succ. V, 55[d] top; Arakh. 10[b] (quot. fr. Ezra VIII, 27) נחשת מוּצְדָהב.

מַצוֹ, v. מַצּוּתָא.

מְצוֹבָה m. (רצב) *pyramid, pyramidal pile.* Y. B. Mets. II, 8[b], sq., v. קַרְפִּיפָא.

פִּי מְ, מְצוֹבָה pr. n. pl. *Pi-M'tsubah* (*Maasûb,* Neub. Géogr. p. 22), in the district of Tyre. Y. Dem. II, 22[d] top (ed. Krot. מְצוֹבֶת; Tosef. Shebi. IV, 9 פומא צרבא).

מְצוֹבְיוֹתָא f., *pl.* מְצוֹבְיוֹתָא 1) (v. צרב) *tufts* or *thrums.* Sabb. 105[a] (expl. מ' קירוס) (Ms. O. מצוביי, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) the thrums or slips to which the threads of the warp are attached. Ib.[b] שלוק מצוביי Ms. O. a. Rashi (ed. מְצַבְדָיָתָא; Ms. M. מְצוּבָתָא; Ms. Alf. מְסוּבְיָתָא, v. סרב) pulled the thrums (of his garment, to indicate his anger).—[2] (v. צִיבָּא II) *dry twigs, chips.* Succ. 29[a] אתא זיקא וקא מבלבל מ' Ar. (ed. וקא מייתי צבורתא; Ms. M. 1 צבריתא; 2 צירוותא; ed. Pes. a. oth. צִיבֵּר) a wind came and stirred up the withered twigs of the covering of the Succah.

מְצוֹבֶת, v. מְצוּבָה.

מְצוֹנָא m. (יָצַג) *stalk.*—*Pl.* מְצוֹנַיָא, מְצוֹנְיָא. Targ. Y. Gen. XL, 10 (not מְצוֹנָיָא). Targ. Y. I ib. 12 (h. text שריג).

מְצוֹדָא, מְצוּדָא m. = מְצָדָא II.—*Pl.* מְצוֹדַיָא, מְצוּדַיָא, מְצוּ'. Targ. Koh. IX, 14. Targ. I Sam. XXII, 4, sq. ed. Wil. (v. מְצָדָא II).

מְצוּדָה f. (b. h.; צוּד) *hunting apparatus, net, trap; bow.* Kel. XXI, 3, v. אֲשׁוּת. Ib. XV, 6 מְצוּדַת החולדה a trap for weasels. Sabb. 43[b] שלא יעשנה כמ' he must not spread the mat so as to form a trap (for the bees). Esth. R. to III, 2 (ref. to Ps. CXL, 6) מ' פרשו לי אר"ה וכ' the nations laid a trap to ruin me, saying to me, worship idols &c. Ab. III, 16 מ' פרוסה על וכ' a net is spread over all the living (none can escape divine judgment); a. e.—Ber. 9[b]; Pes. 119[a] כמ' זו שאין בה דגים Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) like a net without fish; (oth. vers. דגן .. כמ' like a *fort* without provision; Rashi: like a *trap* without grain to attract the birds), v. מְצוּדָלָה.—*Pl.* מְצוּדוֹת. Tosef. Bets. III, 1; Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Bets. III, 62[a] top מְצָדוֹת; a. fr.—[Y. Erub. IV, 21[d] bot. מצודות, read: מְצוּפוֹת.]

מְצוּדְנִיוֹת, Tosef. Bekh. V, 3, v. מְרוּדָנִית, a. צִירָן.

מְצוּדְתָא f. ch. = h. מְצוּדָה, 1) *net, trap.* Y. Kil. I, 27[a] bot. הכא פרס כהנא מְצוּדְתֵּיהּ וכ' herewith Kahăna laid his net for Resh Lakish and caught him; Gen. R. s. 7, end (some ed. מְצַדְתֵּיהּ); a. e.—2) *stronghold.*—*Pl.* מְצוּדָתָא. Targ. Jud. VI, 2 (ed. Lag. מְצָדָאתָא). V. מְצַדְתָא.

מְצוָה f. (b. h.; צִוָּה) *command,* esp. *religious act, meritorious deed.* Ḥull. 141[a], a. fr. לדבר מ' for a religious purpose, opp. לדבר הרשות for a secular or religiously indifferent purpose.—מ' מלחמת מ' v. מִלְחָמָה.—Ab. IV, 11 מ' אחת one good deed, opp. עֲבֵרָה sin. Ib. שכר מ' מ' the reward of a good deed is another good deed, v. גְּרַר. Ib. II, 1 מ' קלה a light command (obeyed with little sacrifice); Ned. 39[b]; a. fr.—מ' הבאה בעבירה a religious act achieved through a wrong deed, e. g. using an illegitimately obtained object for a religious ceremony. Succ. 30[a]; a. fr.—Y. Sabb. XIII, 14[a] bot.; Y. Ḥall. I, end, 58[a] אין עבירה מ' no-sin is virtue; אין מ' עבירה no-virtue is sin.—Zeb. 52[a], a. fr. מ' (sub. קרבן) an offering dependent on certain occasions as ordained in the Law, opp. חובה an obligatory offering (at regular seasons).—אִיסּוּר מ', v. אִיסּוּר.—Y. Sot. I, beg. 16[b] לעיכוב (או) איתמרת למ' is this said only as a recommendation or as an indispensable act?; Y. Pes. II, 29[b] bot., a. fr., v. עִרְכּוּב.—Ḥull. 106[a] משום מ' because it is meritorious; מאי מ' מ' לשמוע וכ' what is the merit of it? It is meritorious to obey &c. Ib. לא חובה ולא מ' אלא רשות neither an obligatory, nor a meritorious, but a religiously indifferent act; Sabb. 25[b].—מִצְוַת עֲשֵׂה (abbr. מ"ע) *a positive command;* מ' לא תעשה *a prohibition.* Kidd. I, 7; a. v. fr., v. גְּרָמָא, a. לָאו, לְאו.—מת מ' the corpse of a person whose relatives are unknown and whose burial is obligatory on everybody. Hor. 13[a] פגע בהם מת מ' they struck upon a corpse; a. fr.—M. Kat. 20[a] חמשה מתי מ' the five relations (besides father and mother) whom one is obliged to bury (Lev. XXI, 2, sq.).—Lev. R. s. 34 תן לי מ' give

me what thou art commanded to, i. e. *alms*, v. next w.—*Pl.* מְצָוֹות, מִצְוֹות. Macc. 23b מ׳ . . . שש מאות six hundred and thirteen commands (positive and prohibitive). Y. Sabb. l. c.; Y. Ḥall. l. c. (ref. to אלה המצות, Lev. XXVII, 34) אם עשיתן כְּמִצְוָתָן מ׳ וכ׳ if thou doest them as they are commanded, they are deeds of merit &c. R. Hash. 28b מ׳ אינו עובר עליהן אלא בזמנן one violates the law by adding to the prescribed form of ceremonies only when executed in their due season (e. g. one does not violate the law by dwelling in the Succah on the eighth day). Ib. מ׳ אין צרימות כונה; Ber. 13a מ׳ צרימות כ׳, v. כַּוָּנָה. Succ. 39a, a. e. כל המ׳ כולן מברך וכ׳ the benediction at the performance of religious ceremonies must precede the act. Nidd. 61b מ׳ בטלות לע״ל ceremonial laws find no application in the hereafter (e. g. a dead body may be wrapped in *Kilayim*). Ib. חפשי מן המ׳, v. חָפְשִׁי; a. v. fr.—Ker. 17b (ref. to Lev. V, 17) מצוות קרינן the traditional reading (v. אֵם) is *acts* (therefore a doubt between two pieces, one permitted and one prohibited, is required for a sacrifice (אשם תלוי). Ib. ליכא מ׳ the requirement of two pieces is not complied with.

מְצָוָה, מְצָוְתָא, מִצְוָתָא (h. form), **מִצְוָתָא** ch. same. Targ. Y. I Num. XII, 16.—Targ. Y. II Deut. XXV, 10.—[Y. Kidd. I, 61b bot. אתא מ׳ לטחוניא, v. צוּמוּת.]—Esp. *charity*. Lev. R. s. 34 כל עמא יפלגון מצוה let every one distribute charity; a. e.—*Pl.* מְצָוָן, מְצָוְתָא, מְצָוְתָהּ. Targ. Y. II Deut. VII, 10. Targ. Y. II Num. l. c.; a. e.—Lev. R. l. c. אנא שמיע דהוא עביד רעותיה דמתקרי מ׳ I hear that he is charitable. Ib. s. 3 בר מ׳ he desires to be called a charitable man. Y. Ber. IX, 14b bot. פרוש שכמי מחזי משרן מ׳ וכ׳ ed. Lehm. (oth. ed. omit מחזי) 'a carrier Pharisee', he looks as if carrying religion on his shoulder; Y. Sot. V, 20c bot. מטרן מְצָוָתָהּ, Num. R. s. 9 (prov.) למצותיה פתית לאסיא . . . תרעא a gate which opens not for good deeds, will open for the physician; a. fr.

מְצוּדִי, v. מִיצוּד.

מְצוּדִין, מְצוּדִי, v. מָצָא.

מְצוֹרְרָנָא* m. (denom. of מְצוֹרְרָנִי; נְצַר) *wrangler, hair-plucker*. Sabb. 152a מ׳ קרחא (בר) ed. (Rashi מְצוֹרְיָאנָא, Ms. M. מְצָרָא) Baldhead (wants to be) a hair-plucker!, v. גַּוְנָרָא.

מְצוּלָה I f. (b. h.; צָלַל) [*precipitous declivity,*] *glen, shaft, fish-pond*. B. Bath. 67a חולסרת ומ׳ a sand-mound (for glass-making) and a glen (shaft for metal-digging; oth. opin. fish-pond); Arakh. 32a. Meg. 6b (missing in editions revised by censors, v. Rabb. D. S. a. l.) וצידו אחד חולסית ומ׳ (Ms. M. חרסית) and on the fourth side it (Rome) is bounded by sand-hills (clay-ground) and glens (or shafts). —Ber. 9b; Pes. 119a כמ׳ שאין בה דגה (דגים) (v. Rabb. D. S. a. l. notes) like a pond without fish (oth. vers., v. next w.); Yalk. Gen. 154; Yalk. Kings 204; v. מְצוּדָה. Mekh. B'shall., Shir., s. 5 (ref. to Ex. XV, 5, a. Jon. II, 4) יונה ירד למ׳ אחת וכ׳ Jonah went down into one whirlpool, but they (the Egyptians) into two; Yalk. Ex. 246.—*Pl.* מְצוּלוֹת, מְצוֹלוֹת. Mekh. l. c. ואין מ׳ אלא מים עזים *m.* means rapid waters; (Yalk. l. c. ואין מצולה וכ׳); a. e.

מְצוּלָה II f. (נָצַל; cmp. נִרְצוֹלֶת) *refuse, threshed-out halms, husks* &c. Ber. 9b; Pes. 119a כמ׳ שאין בה דגן Var. lect. (v. Rabb. D. S. a. l. notes) like husks without grain.—*Pl.* מְצוּלוֹת. Tosef. Ter. X, 3 (Var. ed. Zuck. ניצולית), v. נִרְצוֹלֶת.

מְצוּלְתָּא f. ch. = h. מְצוּלָה I, *depth, glen*. Targ. Job XLI, 23; a. fr.—*Pl.* מְצוּלָתָא. Targ. Y. Ex. XV, 5. Targ. Ps. LXXXVIII, 7 (ed. Wil. sing.).

מְצוּעַ, v. מִיצוּעַ.

מְצוֹפוֹת f. pl. (צָפָה; cmp. b. h. מכורות, fr. כרה) (also used as sing.) *a tube for measuring distances*, a sort of *telescope*. Y. Erub. V, 22d top [read:] מבריא מ׳ ומשער וכ׳, v. מְיַשֵּׁר (cmp. Tosef. ib. VI (V), 13). Y. ib. IV, 21d bot. מ׳ היו לו וכ׳ (not מצודות) he had a telescope &c. (Bab. ib. 43b שפופרת), v. מְיַשֵּׁר.

מְצוּפִית f. (צָפָה, *Pi.*) *overlaid mouthpiece* of a musical instrument. Kel. XI, 7; Tosef. ib. B. Mets. I, 7 מצירות (corr. acc.).

מְצוֹצָא m. (צוּץ) *chirper*; מ׳ דתננא [*smoke-chirper,*] *cricket* in the chimney. Midr. Till. to Ps. CII, 4 כחדרן מ׳ דת׳ (my days pass in smoke) like that cricket (ed. Bub. מצירצא דיקר, read דיקיד, the cricket on the hearth, v. Bub. a. l. note 14).

מְצוּקִין, מְצוּקִים m. pl. (מָצַק) *mortals*, v. רָצַץ.

מְצוֹרָע m. (b. h. מְצֹרָע; צָרַע) *leper*. Neg. XIII, 11. Ib. XIV, 1. Meg. I, 7 מ׳ מוחלט, מ׳ מוסגר, v. חָלַט II. Ned. 64b; a. v. fr.—*Pl.* מְצוֹרָעִין, מְצוֹרָעִים. Neg. XIV, 13. Keth. 77b bot. אין מ׳ בבבל there are no lepers in Babylonia; a. fr.

מְצוֹרָעָא ch. same. Targ. Y. Lev. XIV, 2; a. e.

מַצּוּת f. (b. h. מַצֹּת־; נָצָה) *quarrel, wrangling*. Snh. 74a; 79a; Keth. 33a (ref. to Ex. XXI, 22) במ׳ שבמירתה וכ׳ the text speaks of a fight with murderous intent; Ex. R. s. 1. Y. Naz. IX, end, 58a (ref. to Ex. l. c. a. 18) והלא היא מ׳ היא מריבה וכ׳ are not *matsuth* and *m'ribah* the same?; Y. Snh. IX, 27a bot.; Y. B. Kam. IV, 4c top. Gen. R. s. 50 (play on מַצּוֹת, Gen. XIX, 3) מ׳ גדולה וכ׳ a great dispute arose (between Lot and his wife) about the salt; Yalk. ib. 84. Pesik. Vattomer, p. 133b (ref. to נצו, Lam. IV, 15) לא גלו . . . בעלי מ׳ להקב״ה they did not go into exile until they had become contestants against the Lord. [Not to be confounded with מַצּוֹת, pl. of מַצָּה, a. מְצוּת, pl. of מְצוּדָה.]

מַצּוּ, מַצּוּתָא ch. same. Targ. O. Gen. XIII, 7 (some ed. מְצוּ). Targ. Ps. III, 7 (h. text רִבְבוֹת!). Targ. II Sam. XV, 4; a. e.

מְצוּתָא, מְצוּדָתָא, v. מְצוּדָתָא.

מֵצַח m. (b. h.; צָחַח *to glisten*) *forehead*. Koh. R. to XII, 2 והירח זה המ׳ 'and the moon' (ib.) means the forehead; Lev. R. s. 18 והאור זה המ׳ (Sabb. 151b זו פרחת). Yoma 7b, a. e. צורתו על מִצְחוֹ as long as it (the plate) is on the high priest's forehead; a. e.—Trnsf. *effrontery*.

Tanh. T'rum. 11 לכפר על מ' חנחשת to atone for the brazen front. Kidd. 70[b] מ' עזות, v. עַזּוּת; a. e.

מְצָחָא ch. same. Targ. Y. I Gen. IV, 8.

מצטבלה, Gen. R. s. 65, end למ', read למצטלבא, v. צְלַב.

מצטרר, מְצָטְרָא, v. sub מרצ'.

מָצָא, מצי (b. h.; cmp. מְטֵי) *to reach; to find.* B. Mets. I, 1 אנן מָצֵאתִיהָ I found it. Ib. 2[a] הואי אמינא מאי מצאתיה I might have thought 'I found it' meant 'I discovered it', although he had not taken it up &c. Ib., a. e. וּמָצָאתָה דאתאי לידיה וכ' 'and which thou hast found' (Deut. XXII, 3) means that it came into his possession. Gitt. IX, 10 מ' בה דבר ערוה he discovered in her something disgraceful (infidelity); מ' אחרת וכ' he found another woman handsomer than she; a. fr.—מה מָצִינוּ ב־ . . אף וכ' what do we find with regard to—? So also &c., i. e. *as in the case of—, so* &c. Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 מה מצינו בהקטרה . . . אף מליקה וכ' as when burning (the sacrifice on the altar) the head is separated from the trunk, so when pinching the neck of the bird the head must be severed &c.; a. fr.—*Part. pass.* מְצוּי, f. מְצוּיָה; pl. מְצוּיִין; מְצוּיוֹת *accessible, frequent; likely.* Arakh. 30[b] ומצא פרט למ' 'and he find the means' (Lev. XXV, 26), this excludes the case of the means being accessible, i. e. of one who had the means at the time being. B. Mets. 27[a] (ref. to Deut. XXII, 3, v. supra) מי שאבודה הימנו ומ' אצל וכ' that which is lost to him but accessible to any body else; אבודה הימנו ואינה מ' אצל וכ' lost to him and inaccessible to every one else (e. g. swept away by a flood). Sabb. 151[b] עשה עד שאתה מוצא ומ' לך וכ' do good while thou findest (an opportunity), and it is possible to thee (thou hast the means), and thou art yet in thy own power (possessest thy faculties). Snh. 86[a] כי ימצא פרט למ' 'if one be found stealing &c.' (Deut. XXIV, 7), this excludes the case when the abducted and sold person was in his power (his own child &c.). Ib. כמצויין בידו דמי the case is to be judged as if they (the children) had been in his possession. Gen. R. s. 85 חשטר מ' להגבות the note can be produced for collection, i. e. evidence can be found against us. Gitt. 2[b] אין עדים מ' לקרימו no witnesses are to be had to identify it. B. Mets. 18[a] במקום שהשיירות מ' where caravans pass frequently. Esth. R. to I, 1, v. דִּירְכֵי. Ib. (ref. to Ps. XXI, 9) תהא ידך מ' ליפרע מאויביך thou shalt have the opportunity of punishing thy enemies. B. Kam. 4[a] הזיקא מ' the damage through it is frequent. Ib. 60[a] רוח מ' an ordinary wind, רוח שאינה מ' an extraordinary wind; a. v. fr.

Nif. נִמְצָא *to be found.* Gen. R. s. 85 שנמצאו בגניבה who are caught at a theft; a. fr.—Esp. *to turn out, to follow, to result.* Hull. I, 4 נ' כשר וכ' the result is, what is legal in slaughtering is illegal in pinching. Pes. 25[b] נ' למד, v. לָמַד II. Sifré Deut. 210 נמצינו למדים from which we can consequently derive.—Y. Pes. V, beg. 31[c], a. fr. נִמְצֵאתָ אומר thou turnest out saying, i. e. *the result is, consequently.* —אם תֵּרָמְצֵי (תֹּאמְצָא) לומר (abbr. את"ל) if you will say. Gitt. 82[b] אם תמצא לומר איתא וכ' if you will adopt the opinion of &c. Sabb. 136[a] את"ל פליגי וכ' if you assume that they differ &c.; a. fr.—Tosef. Ohol. IV, 12 כשתמצא לומר וכ' if you assume &c.

Hif. הִמְצִיא *to furnish, provide with.* Gen. R. l. c. נאבדו וה' הקב"ה וכ' they (the tokens) had been lost, and the Lord provided others instead. Hag. 5[a] (ref. to חמצאן, Deut. XXXI, 21) עבד שרבו מַמְצִיא וכ' what remedy is there for a slave for whom his master invents evils and troubles? Ib. הממציא לו מעות לעני וכ' he who is ready to furnish the means (of his delivery) to the poor man in distress (by which the persecutor's greed is increased); [Rashi: he who has money ready for the poor man in extreme distress, instead of helping him to a livelihood in due time]. Arakh. 30[b] (ref. to Deut. XIX, 5) ומצא פרט לממציא את עצמו 'and it strikes', this excludes the case of one who brings himself within the range of the missile (after it is started); Macc. 8[a]; a. e.

מְצָא, I מְצִי ch. same, *to reach, be able; to master.* B. Mets. 114[b] בארבעה לא מָצִינָא וכ' I could not master four orders of the Talmud, how could I master six?—Ib. 14[a], a. fr. מְצִי אמר ליה he may say to him. B. Bath. 84[a] לא (חוה) מָצִית הדרת בך (v. Rabb. D. S. a. l.) thou wouldst not have had the right to retract; השתא . . מצית וכ' now that thou hast overreached me, canst thou retract?; a. fr.

Ithpe. אִתְמְצִי, אִימְתְצִי *[to find one's self,] to succeed.* Keth. 62[a] לא אי' נכרי וכ' the gentile did not succeed in keeping pace with him. Ned. 89[b] . . . ולא אמ' למיתנא רהיט he tried his utmost (v. גַּפָּא I), but had no success in his studies; a. e.

Af. אַמְצִיא (with נפשיה, or without) *to place one's self within sight* of an enemy so as to give him a chance for reconciliation, *to be ready for reconciliation.* Yoma 87[a] חזה מַמְצִיא נפשיה (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. ומיצא ליה).—[Keth. 60[b] מְמַצְּיָא, v. מְצִי II.]

מָצָה, מצי (מָצָא) (b. h.) *to squeeze, wring,* esp. *to wring out the blood of the bird sacrifice.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 חוא מוֹצֶה he wrings it; a. fr.

Pi. מִיצָּה, מְצָּה 1) same. Zeb. VI, 5, sq.; a. fr.—2) *to pour out to the last drop, to drain.* Ib. 64[b] מי כתיב יְמַצֶּה (ed. punctuate יְמָצֶּה, *Hif.*) it does not say (Lev. V, 9), 'he shall pour out (the remainder) at the bottom &c.', but 'it shall be wrung out', which means, that it will run out to the bottom of itself. Ter. XI, 8 חַרְכָּרָנָה ומְצָצָה (Y. ed. ומְצֵצָה; Ms. M. ומִיצָּה) if he bent the vessel and drained it; B. Bath. 87[b] (Ms. H. a. R. ומיצה); ib. V, 8 (87[a]) חרכינה ומיצה (Y. ed. ומצה; Bab. ed. ומְצִיצָה, Ms. M. ומִיצֵּת; Ms. R. ומְצִיצָתָהּ). Gen. R. s. 85; s. 92 (play on מצא, Gen. XLIV, 16) כזה שהוא מְמַצֶּה וכ' as one drains a vessel and leaves nothing but the lees. Midr. Till. to Ps. LIX (play on מצא, Prov. XVIII, 22) כשהאשה רעה היא מְמַצָּה (כל) חטובות מבית מבירתו וכ' ed. Bub. (oth. ed. מְמַצָּאת, a. oth. variants) when the wife is bad, she drains all the good things out of his house and makes him poor; Yalk. Prov. 957 ממציא (read: מְמַצֶּיֶת); a. fr.—3) (cmp. מָצַע) מ' מידות *to measure exactly.* Erub. IV, 11 (52[b]) אין המשוחות מְמַצְּעִין וכ' the surveyors (in marking distances for Sabbath limits) do not measure exactly (but mark within the limits), in order to allow for mistakes.—Trnsf. *to sound one's learning.* Men. 18[a] למצות מידותי to have my own learning examined; למ' מידותיו וכ' to sound the learning of &c.

Hithpa. מִתְמַצֶּה *to be wrung out; to be emptied, drained*

Sifra Vayikra, Ḥob., Par. 10, ch. XVIII; Zeb. 64ᵇ שהשיריין מִתְמַצִּים לִיסוד where the remainder is poured out towards the bottom of the altar; a. fr. [Ib. VI, 4 (64ᵇ) תירה מתמצה, read מְמַצָּה, v. Rabb. D. S. a. l. note 50.]—Y. R. Hash. I, 56ᵈ top; Y. Shek. III, beg. 47ᵇ עד כאן הן מִתְמַצּוֹת לילד וכ' up to that time (the first of Elul) the latest births of the old year (of those conceived before the first of Nisan) take place &c.—Trnsf. (with וחשבון) *to be exactly counted, to be finally settled.* Y. Sot. I, 17ᵃ (he suffers a loss by the death of his ox &c.) והחשבון מִתְמַצֶּה and the account (of his sins) is settled; ib.; Num. R. s. 9 אתת מתארעא וכ', v. אָרַע I; Koh. R. to VII, 27.

מְצִי II ch. same, 1) *to wring.* Zeb. 65ᵇ וכיון דמָצֵי לדם וכ' (not דמצוי דם, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) and since he wrings the blood out, he does the act prescribed for the burnt-offering &c.—2) *to suck.* Sabb. 54ᵇ לִימְצְיוּהָ, v. יָרַק.

Pa. מַצֵּי *to give suck.* Keth. 60ᵇ מְמַצְּיָא לירה טפי she will give him (her own child) more suck.

Ithpa. אִתְמְצִי, *Ithpe.* אִיתְמְצִי *to be wrung out, drained.* Targ. Lev. I, 15; a. e.—Targ. Job IV, 12 דאיתמצי (Ms. דאיתירמצי *Ittaf.*; h. text שֻׁמַּץ).

מַצָּא m. (נְצִי) *quarreler*, v. מַצּוּרְנָא.

מְצִיא, Tosef. Sabb. VII (VIII), 1 ומ', v. רמְמִיא.

מְצִיאָה f. (מָצָא) 1) *finding, discovery.* Y. Sot. I, beg. 16ᵇ (ref. to מצא, Deut. XXIV, 1) אין מ' בכל מקום וכ' 'finding' means everywhere ascertaining through witnesses.—2) *something found.* Gitt. V, 3 חמוצא מ' לא ישבע the finder of a lost object cannot be made subject to an oath (if the owner claims more). B. Mets. 8ᵃ, v. גָּבַה; a. fr.—*Pl.* מְצִיאוֹת. Ib. II, 1 אלו מ' שלו וכ' the following things if found belong to the finder, and the following must be published; a. fr.—Trnsf. *precious things.*—Pl. as ab. Gen. R. s. 50 (ref. to הנמצאות, Gen. XIX, 15) שתי מ' וכ' two precious acquisitions, Ruth &c.; ib. s. 41; Yalk. ib. 70; 84.

מְצִיאְתָא ch. same.—*Pl.* מְצִיאָן. Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. עביד גרמיה מחזר מ' ועבד וכ' he gains for himself the reputation of one returning lost objects, and makes great gains; חמי לירה ברירותא מחזר מ' וכ' people see him return lost objects and give in his trust &c.

מְצִיבוֹת, Tosef. Kel. B. Mets. I, 7, v. מְצוּפֶרֶת.

מְצִידָה, v. מְצִידָה.

מְצִימָאר, v. מִיצְטָרָא.

מְצִידָה f. (מָצָה)=מְצוּדָה, *wringing out the blood.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7.—*Pl.* מְצִידוֹת. Ḥull. 132ᵇ bot. (missing in Tosef. Dem. II, 7; Men. 18ᵇ).

מְצִילָה f., *pl.* מְצִילוֹת (b. h. מְצִלּוֹת; צָלַל) 1) *bells.* Pes. 50ᵃ (ref. to Zech. XIV, 20) כל מ' שתולין וכ' all bells which they suspend on the horse . . . shall be sacred unto the Lord.—[2) (homilet.) *shades.* Ib.; Y. ib. III, end, 30ᵇ, v. צָלַל *Hif.*]

מְצִילְתָּא f. (נְצַל), מְצִירְתָּא חֲצַרְנָא *the washers' fork* (?). Targ. I Sam. XIII, 21 Kimḥi (ed. מְצַלְתָּא, מְרִיצָ'; ed. Lag. מַצְלִירִת; h. text קַלְשׁוֹן).

מַצִּי', מְצִינְפָא, v. מִצְנֶפֶת.

מְצִיעָא, מְצִיעַ m. (מְצִיעָ) 1) (noun) *middle, midst.* Targ. O. Num. XXXV, 5 מציע ed. Berl. (oth. ed. מציעא; Y. מרצעא).—Constr. מְצַע. Targ. Ps. XXII, 23; a. e.—*Pl.* מְצִיעִין. Targ. Jud. XV, 4 ed. Lag. (oth. ed. מְצִיעָן).—2) (adj.) *middle, average.* Ned. 31ᵇ top R. N. (ed. מרצעא).—בבא מציעא. v. בָּבָא I.—[מְצִיעָא, Targ. Prov. XXIX, 13 Ms., v. מַצְעָא.]

מְצִיעָאָה m. (preced.) *lying between, central, average.* Targ. Ex. XXVI, 28; a. e.—*Pl.* מְצִיעָאֵי. Targ. Jud. XVI, 29; a. e., v. מִיצָּעָא.—*Fem.* מְצִיעִיתָא, מְצִיעָתָא. Targ. I Kings VI, 6 מציעי ed. Lag.; ib. 8.—B. Bath. 107ᵃ מילתא מציעתא it is the average (between twenty and thirty).—Esp. מציעתא *the middle clause* of a Mishnah &c., contrad. to רישא first clause, and סיפא the ending clause. Ḥull. 94ᵇ; a. fr.

מְצִיעוּתָא f. (preced. wds.) *middle, centre;* constr. מְצִיעוּת. Targ. II Chr. VII, 7. Targ. Ps. XXXVI, 2; a. e.

מְצִיעְתָא, מְצִיעֵיתָא, v. מְצִיעָאָה.

מְצַיְצָא, v. מְצוּצָא.

מְצִיצָא m., *pl.* constr. מְצִיצֵי (מְצִיץ) *compressed;* מ' עינא *having blinking eyes.* Keth. 60ᵇ bot.

מְצִיק m. (b. h.; צוּק) *oppressor,* esp. *Roman tax collector,* v. מַסְרִיס II.—*Pl.* מְצִיקִין, מְצִיקְרִין. Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944 מ' שהחזיקו בה וכ' the oppressors that have taken possession of Palestine &c.

מְצִיקִין m. pl. (Chald. adapt. of h. מְצוּקִים) *mortals.* Y. Kil. IX, 32ᵇ top שרון מ' rest now, ye mortals (it is Sabbath); Y. Keth. XII, 35ᵃ; Koh. R. to VII, 11 מְצוּקִין (h. form).

מַצְלִיף, v. צָלַף.

מַצְלִית, v. מְצִילְתָּא.

מְצַלְצְלִין m. pl.=צֶלְצְלִין, *cymbals.* Targ. I Chr. XV, 28 ed. Lag. (ed. Rahm. נצלצלין, Var. מצ').

מְצַלַּת, v. מְצִילְתָּא.

מְצַלְתְּיָא, Yalk. Dan. 1061 תמן קרון למ' אלהייא (some ed. למכלתייא) read: לָצַלְמֵי מַלְכַיָּא, there (Deut. IV, 28) the images of the kings are called gods (authorities); Lev. R. s. 33 למלכייא.

מְצַמְּחָא m. (צְמַח) *brightness;* מְצַמְּחֵיהּ דיומא *noon.* Lev. R. s. 24 (Tanḥ. K'dosh. 9 צהרים).

מְצַמֵּץ (v. מָצַץ) *to squeeze, suck, sip.* Y. Ter. XI, 47ᵈ bot. במחוסרים למַצְמֵץ when they are too poor to be sucked out. Y. B. Mets. VII, beg. 11ᵇ שלא יקלף בחאנים וימַצְמֵץ he must not peel (taste the surface of) the figs בענבים

or take a suck of the grapes (and throw them away); Y. Maasr. II, 50[a] bot. ומצמץ (read: ומְמַצְמֵץ). Gen. R. s. 60 (expl. משתאה, Gen. XXIV, 21, as if fr. שָׁתָה) מְמַצְמֵץ he sipped (the water which she handed him) and looked at her; Yalk. ib. 109.

מְצַנְפָא, מַצְנִיפָא, מַצְנֶפָא, v. מִצְנֶפְתָּא.

מִצְנֶפֶת f. (b. h.; v. צנף a. derivatives) [*the bright head-dress,*] *turban* esp. *the priest's turban.* Tosef. Yoma I, 10 נוטל מִצְנַפְתּוֹ של וכ׳ he took the turban from the head of one of them, and they knew that the count for the lot was to begin with him; Yoma 25[a]. Ib. מ׳ בבגדי חול וכ׳ is there a turban (*mitsnefeth*) among common dresses (not used at the priestly service)? Ib. VII, 5; a. fr.

מַצְנֶפָא, מַצְנִיפָא, מְצַנְפָא ch. same Targ. Is. XXII, 18. Targ. Ex. XXVIII, 37. Targ. Zech. III, 5; a. e.—*Pl.* מַצְנִיפָן. Targ. Y. Ex. XXVIII, 4 (ed. Vien. מְצִינְפָן; O. ed. Berl. מַצְנִינְפָן).

מָצַע (v. מָצָה) *to press, squeeze.*—Denom. אֲמַצֵּע q. v. *Pi.* מִצֵּעַ 1) (v. מָצָה *Hithpa.*) *to be exact in calculation, to measure exactly.* Tosef. Erub. IV (III), 4 ואם מִצְּעוּ את התחום וכ׳ and if they (those authorized to lay for him the Erub, v. עֵרוּב) measured the Sabbath limit exactly (laying the Erub in opposite directions, each exactly at 2000 cubits from his present place), he must not move from his place; Erub. 50[b]; Y. ib. III, 21[b] מיצע את וכ׳ if he had the Erub laid &c. Ib. מיצעת את וכ׳ (read מִיצְּעוּ) if they (the partners) laid the Erub &c.; Tosef. ib. IX (VI), 12 מיצע (read: מיצעו); a. e.—2) (denom. of אֶמְצַע) *to place in the middle.* Snh. II, 1 מְמַצָּעִי, v. מְמוּצָּע. Y. Ber. V, end, 9[d] מְמַצְּעִין את הכהן the priest is called upon to read between the two common Israelites. Gen. R. s. 95 הרו מְמַצְּעִים אותו וכ׳ they took him in the middle and guarded him. Pes. 111[a] שלשה אין ממצערין ולא מְתַמַּצְּעִין there are three objects we must not allow to pass between two persons, nor must any person be passed between them.—*Part. pass.* מְמוּצָּע a) *exactly placed* (=מְכוּוָּן); b) *placed between.* Zeb. 58[b] מזבח ממ׳ ועומד וכ׳ the altar was placed exactly in the centre of the Temple; Yoma 16[a]; ib. 33[b]; Sifra Vayikra, N'dab., Par. V, ch. VII מְמֻצָּע. Ex. R. s. 2 שהיה ממ׳ ועומד באמצע וכ׳ who was standing in the very centre of the fire. Y. Ber. IV, 8[b] top שהיא מְמוּצַּעַת ... גדולה וכ׳ knowledge is something great, for it is placed between two divine names (I Sam. II, 3).

מְצַע ch. *Pa.* מַצֵּע same, *to pass between.* Pes. 111[a] ואי מְמַצְּעִין מאי תקנתיה (ואי מַצְּעָא מאי נעביד Ms. M. (ed. and if they allowed it to pass &c.). Ib. דמצעא לחו אשה נדה ed. (Ms. M. בנידתו .... דעברה; Ms. O. דפציא; Ar. s. v. פ״ץ: דפצא, v. Rabb. D. S. a. l. notes 200, sq.) between whom a menstruant has passed.—[Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot.; Y. Ter. VIII, 45[d] top מיצע סכינא (ל), v. נָעַץ.]—Part. pass. מְמֻצָּע=h. מְמוּצָּע, v. preced. Targ. Y. Num. XIX, 4. Targ. Y. II Gen. XLIX, 14. Targ. Y. Num. XXI, 13 מְמֻצָּע (h. form).

מַצַּע, מַצָּע, v. מִיצַּע.

מַצַּע m. (b. h.; רָצַע) *mattress, bed.* B. Mets. 113[b], v. מֶפֶץ. Ab. Zar. 10[b] מי ישרמני מ׳ וכ׳ Oh! that I might be thy mattress in the hereafter!—Sabb. 55[b] בילבל את מַצָּעָהּ he upset her (Bilha's) bed; a. e.—*Pl.* מַצָּעוֹת. Ib. Nidd. 32[b]. B. Bath. 53[b]. Ḥag. 14[b] מ׳ נאות מוצעות וכ׳ (fem.) fine dining couches were prepared for you; a. e.

מַצָּעָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXII, 26 מַצַּע (constr., not מַצָּע). Targ. Y. Gen. XXXV, 22 (v. Sabb. 55[b] quot. in preced.).—*Pl.* מַצָּעִין. Targ. Ps. CXXXII, 3.

מְצָעָא, v. מִיצָּעָא.

מְצָעַד m. (b. h.; צָעַד) *step.*—[Tosef. Kel. B. Bath. I, 7, v. מַעֲצָד.]—*Pl.* מְצָעָדִים, constr. מְצָעֲדֵי. Yalk. Jon. 550 ומ׳ כל חי אתה בוחן and the steps of every living creature dost thou examine.—[Arakh. VI, 3 (23[b]) מצעדין, v. מַעֲצָד.]

***מַצָּעְיָא** m. (מְצַע) *oppressor, creditor.* Targ. Prov. XXIX, 13 מ׳ גברא (Ms. מְצִיעָיָא, read דמ׳ *of oppression;* h. text אִישׁ תַּכְסִים).

מִצְפָּה, מִצְפֶּה (b. h.) pr. n. pl. *Mizpeh* or *Mizpah* (*Watch-Tower*). Peah II, 6 איש המ׳ the man of M. (or the governor of the Watch-Tower of the Temple).

מִצְפַּיְא pr. n. pl. (v. preced.) =h. מִצְפָּה, name of several places. Targ. Josh. XI, 3. Targ. I Sam. XXII, 3; a. fr.—V. סַכּוּתָא.

מָצַץ (b. h.; v. מוּץ) *to press, suck; to drain.* Sabb. XIX, 2 ומוֹצְצִין and compress the blood-vessels of the wound by sucking. Par. IX, 3 שהיא מוֹצֶצֶת she (the dove) sips (and lets no water out of her mouth again). Tosef. Sot. V, 9 נוטלו ומוֹצְצוֹ ואוכל וכ׳ he takes out the fly and sucks it out and eats the dish; Y. ib. I, 17[a] bot.; Gitt. 90[a]. Lev. R. s. 15 לא שהוא מוצץ וכ׳ not that the dry sponge drains the wound, but it protects it. Deut. R. s. 2 אין לך טבעת מוץ אותה ומות hast thou not a ring (containing poison)? Suck it and die; a. fr.—[Cant. R. to III, 10 מוצצת באש, read: מוּצָּתֶת, v. רָצַת.]

מְצַץ ch. same, 1) *to suck, drain.* Targ. Ps. XII, 9. Ib. LXXV, 9 (some ed. יְמַצְּצוּן *Pa.*).—2) *to wring, press.* Ib. LXXIII, 10 מָצְצִין Ms. (ed. מחתין; h. text יִמָּצוּ).—V. מוּץ, מָצַר II.

מְצַק (sec. r. of רָצַק) *to pour, cast.* Hor. 12[a] מוֹצְקִין שמן וכ׳ (Ms. M. מַצְּרִיקִין לו וכ׳, fr. רָצַק) they pour oil on his head; (Ker. 5[b] מַצְּרִיק). Gen. R. s. 12 מוֹצֵק וכ׳, v. בּוּלָס.—Part. pass. מָצוּק cast, (poet.) *mortal,* v. רָצַק.

מְצַר I (sec. r. of צרר) *to twist, make a rope.* Y. Sot. VI, beg. 20[d] מוֹצְרוֹת, v. מָזַר.

מְצַר ch. same. Y. Sot. VI, beg. 20[d] מַצְרַן, v. מָזַר.

מָצַר II (denom. of מֵצַר) *to define the boundaries, to bound.* B. Bath. 61[b], sq., v. מֵצַר h.

מַצַּר ch. same. B. Bath. 61[b] top אע״ג דמ׳ לידה מצרי וכ׳ although he mentioned in the agreement the outer bound-

a board suspended, rope-bridge. M. Kat. 6ᵇ bot. Kidd. 81ᵃ. Bets. 7ᵇ. B. Bath. 167ᵃ אנחו ידאר אמ׳ I would put my hand on a rope-bridge (and write to imitate the writing of a trembling hand).

מַצְרָא m. *vat*, v. מַעְצְרָא.

מִצְרָיָא, מְצָרִי, מִצְרַאי, מְצָרָאָה מ׳ m. ch.=h. מִצְרִי, *Egyptian.* Targ. Gen. XXXIX, 1; 2; 5 (Y. רָאֵי .., read: רָאֵי ..). Targ. O. Ex. II, 11 מְצָרֵי ed. Berl. (oth. ed. וְיִ ..; Y. מְצָרָאֵי, corr. acc.). Targ. Y. II ib. 12 מְצְרַיָּא (read רָיָא ..); a. e.—Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ מִיצְרָיָא פּוּלָא, v. לוּבִי. Gen. R. s. 64, end קוּרָא מִיצְרָאָה the Egyptian heron; a. e.—*Pl.* מִצְרָאֵי, מִיצְ׳. Targ. Gen. XLIII, 32; a. fr. — *Fem.* מִצְרַיְתָא, מִצְרָתָא, מִ׳. Ib. XVI, 3. — *Pl.* מִצְרַיָּתָא. Targ. Ex. I, 19 (Y. ed. Vien. רִיתָא .., corr. acc.).

מֶצְרָאָה, v. מֶצְרָנָאָה.

מֶצְרָאִין, v. מֶצְרָנִין.

***מִצְרִי** I m. (v. מָצַר I) *anything twisted* of rushes, palm-twigs &c. חבל מ׳ a common rope (badge of disgrace worn by the Sotah, v. סוֹטָה). Sot. I, 6; a. fr.—[Y. ib. I, 17ᵃ top; Num. R. s. 9 take our w. to mean *Egyptian*, v. next w.].—*Fem.* מִצְרִית. Sot. II, 1, a. fr. כפיפה מ׳, v. כְּפִיפָה.

מִצְרִי II m. (b. h.) *Egyptian.* Yeb. VIII, 3 מ׳ ואדומי גר מ׳, a. e. חבל מ׳ דחה לי וכ׳ an Egyptian proselyte was my fellow student &c. Ib. מ׳ ראשון an original Egyptian proselyte, opp. to מ׳ שני the son of an Egyptian proselyte. B. Bath. III, 6 סולם המ׳ an Egyptian (small) ladder; a. fr.—*Pl.* מִצְרִיִּים, מִצְרִים. Pes. X, 5. Ex. R. s. 1; a. fr.—*Fem.* מִצְרִית. Yeb. l. c. ראשונה מ׳, שניה מ׳, v. supra. B. Bath. l. c. חלון המ׳, v. חַלּוֹן; a. fr.—*Pl.* מִצְרִיּוֹת. Ex. R. l. c.; a. fr.

מִצְרִיָּא, מִצְרִי, v. מִצְרָאָה.

מִצְרַיִם (b. h.) pr. n. *Egypt.* Pes. IX, 5 פסח מ׳, v. דּוֹר. Ex. R. s. 1; a. v. fr.

מִצְרַיְתָא, מִצְרִיתָא, v. מִצְרָאָה, מִצְרִי.

מִצְרָנָאָה m. (v. next w.) *growing on the balk.* Yoma 18ᵇ (Ms. M. מְצָרָאָה), v. גַּרְגִּירָא.

מֶצְרָנִין m. pl. (v. מִצְרָא I) *boundaries, adjacent fields.* Targ. Y. Num. XXXIV, 12.—B. Bath. 63ᵃ if he added in the agreement אילין מֶצְרָנָהָא (Alf. מֶצְרָאנָהָא) these are the fields adjacent to it. Ib. 128ᵃ אפשר דמכוין מצרנהא he may know exactly the estates contiguous to the field which he identifies. B. Mets. 108ᵇ חגהו ד׳ בני מֶצְרָנֵי וכ׳ those four neighbors of a field (entitled to preemption, v. מִצְרָא I).

מִצְרָתָא, v. מִצְרָאָה.

מְצַת, *Pi.* מִיצֵּת, מְצֵּת, v. מָצָה.

מַצְתּוּתָא f. (צוּת) *bending*; מַצְתּוּתָא אודנין (not מְ׳) *making the ear willing to hear.* Targ. Y. Gen. II, 7.

aries of the land. Ib. חזי ליה למימצר ליה ולא מ׳ he ought to have defined (the parts of the house which he sold), but did not do so. Ab. Zar. 70ᵇ מימר אמר אמצרי דגג קמצרנא Ms. M. (v. Rashi a. l.) he may say (I stretched my hand over to the neighbor's roof, because) I wanted to measure the boundary lines on the roof; v. infra.

Ithpe. אִיתְמְצַר *to stretch one's self.* Ib. ed. אִיתְמְצוּרֵי קָא מְמַצְּרָנָא (not מִמְצְרָא; v. Rashi a. l., a. Koh. Ar. Compl. s. v. מצר; Rashi Var. אומצודי קא מצדנא, corr. acc.) I stretched myself, v. מוּג ch.—[B. Bath. 6ᵇ מְמַצְּרִי קָא מְמַצְּרִינָא, a gloss borrowed fr. Ab. Zar. l. c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 300.]

מֵיצַר, מֵצַר m. (b. h.; צָרַר I) 1) *narrow, pass.* Hull. 50ᵇ (expl. כרס הפנימי) מן המ׳ ולמטה from where the stomach begins to narrow and downward (the animal being suspended with its head down).—2) *distress.* Midr. Till. to CXVIII, 5 מן המ׳ מדבר במצרים 'out of distress' (ib.) alludes to Egypt; Yalk. ib. 875.—3) *a narrow path marking the boundary between fields, balk, ridge;* in gen. *boundary.* B. Bath. 55ᵃ, v. חָצָב II. Y. ib. III, beg. 13ᵈ; Y. Kidd. I, 60ᵈ top אפי׳ מ׳ בנתיים even the (common) balk between them; Y. Peah II, beg. 16ᵈ. B. Mets. 107ᵃ אילן העומד על המ׳ a tree standing on the balk. Ib. במלא כל המ׳ כולו when it covers the entire width of the balk. B. Bath. 53ᵇ מ׳ אמרינן דאי מ׳ דהאי Ms. M. (ed. מ׳ דארעא חד הוא) ארעא ודהאי ארעא הוא do we say, this balk belongs to both fields (and taking possession of it means possession of both)? Ib. מ׳ אפסרא דארעא וכ׳ (Ms. O. מוֹסְרָא; differ. in Ms. M.), v. אַפְסָרָא. Ib. 62ᵃ מ׳ ראובן וכ׳ the field which I sell thee is contiguous to Reuben's on the east and on the west side; a. fr.—*Pl.* אע״פ שמָצַר לו מ׳ מְצָרִים החיצונים although he defined (in the agreement) the outermost lines (of the group of buildings or fields), מ׳ חדחיב לו he intended only to give an amplified description of the situation (not to sell him the entire group). Ib. VII, 3 בסימניו ובמְצָרָיו (if he says, I sell thee a Beth Kor of land) giving its description and boundaries (and it turns out to be less than a Beth Kor); a. fr.—Sabb. 118ᵃ נחלה בלא מ׳ a boundless possession.

מִיצָ׳, מִצְרָא, מְצָרָא I ch. same. B. Bath. 5ᵃ זבין ארעא אמ׳ וכ׳ bought a field contiguous to the estate of R.—Ib., a. fr. דינא דבר מ׳ the prerogative of the neighbor, the right of preemption. B. Mets. 108ᵇ, a. fr. ליתי בה דינא דבר מ׳ the law of preemption does not apply in this case. B. Bath. 62ᵇ, v. פַּלְגָּא; a. fr.—*Pl.* מְצָרֵי, מִ׳. Ib. 61ᵇ, v. מְצַר II.

מִצְרָא, מֵצַר, מִ׳ II m. (מְצַר I, v. מְצָרֵי I) *rope* of rushes &c.; 1) a contemptuous name for *slave* (cmp. אַרְיוֹסָא). B. Bath. 127ᵇ דקאמרי ליה עבדא מ׳ מאה when he had been in the habit of calling him (whom he now claims to be his son) promiscuously 'slave', 'metsar (rope)', 'one hundred'); מאי מ׳ מאה מ׳ עבדא מאה [דשוה] מאה זוזי (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) what is *metsar meah? M.* means slave; *meah*, that he is worth one hundred Zuz; [differ. interpret. in comment.—Alf. דאמרי אינשי מ׳ עבדא מאה זוזי for people say, 'the rope of a slave (is worth) one hundred Zuz'].—2) *a cable stretched across a river and holding*

מַקָּבָא m.= h. מַקֶּבֶת, *mallet*. Bekh. 43b מקבן דדמי רישיה למ׳ (not למקבן) a *makkaban* is one whose head resembles that of a mallet.—*Pl.* מַקָּבִין. Targ. Jer. X, 4 (ed. Lag. מַקּוּבִין). Targ. Is. XLIV, 12 (ed. Wil. מקובין).

מְקַבֵּיל, מַקְבֵּיל, v. קַבָּלָא II.

מַקְבִּילוֹת f. pl. (a jocular denom. of קַבָּלָה, adopted fr. Ex. XXVI, 5) *founded on tradition*; contrad. to מַקְרִילוֹת a corresponding feigned denom. of מְקָרָא, *founded on the Bible*. Y. B. Kam. VIII, end, 6c הָן תניתה אילין לָמַ׳ לָמַ׳ (=׳לָא מַ׳) where didst thou learn these things, founded neither on Bible nor on tradition?

מְקַבְּלָנָא m. (קַבָּל I) *one who takes in, wins*. Targ. Prov. XI, 30, v. next w.

מְקַבְּלָנוּתָא f. (preced.) *taking in, winning*. Targ. Prov. XI, 30 מ׳ דנפשי חכמתא (ed. Lag. מקבלנא נפשיה) (the art of) winning souls is wisdom (Lag. a winner of souls is wisdom; h. text לקח נפשות חכם).

מַקְבֵּן m. (denom. of מַקָּב) *one whose head is mallet-shaped*. Bekh. VII, 1, v. מַקָּבָא.

מַקֶּבֶת f. (b. h.; נָקַב) *mallet*. Kel. XXIX, 7 מ׳ של סתתין the stone-cutters' mallet. Ib. 5, v. מְפַתֵּחַ. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 ולא יכה במ׳ ע״ג מפסלת וכ׳ he must not strike (on the Sabbath) with the mallet on the chisel (to open a casket of dates) ... as one does on week days.—*Pl.* מַקָּבוֹת. Par. III, 11 מ׳ של אבן stone mallets.

מַקֵּדָה, v. מַקֵּרְדָה.

מְקַדֵּחַ, מַקְדֵּחַ m. (קָדַח) *borer*. Kel. XIII, 4. Ib. XVII, 12 כמלא מ׳ גדול של לשכה וכ׳ as large as the hole made with the large carpenters' borer kept in the Temple cell, which is the size of an Italian *dipondium* &c.; Ohol. XIII, 1; Tosef. ib. XIV, 1. Ohol. II, 3 באיזה מ׳...בקמטן וכ׳ what borer do they mean? The small one used by physicians &c. Ib. XIV, 2 מלא מ׳ כל שהוא any hole made with the borer, v. מְלָא; Tosef. ib. XIV, 7. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 מקדחת; a. fr.—[Num. R. s. 9 מ׳ של חרס some ed., read מַקֵּדָה.]

מַקְדִּין, v. מַקְרִין I.

מק״ש, an abbreviation for מַחֲשָׁבָה, קָצַת, דָּם and שְׁלִישִׁי, *wrong intention* at slaughtering a sacrifice, illegality concerning one *part* of a sacrifice, the legal effect of the sprinkling of the *blood*, and the occurrence of the word *sh'lishi* (*third*) in both laws under discussion. Zeb. 28b.

מִקְדָּשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) *sanctuary*, esp. מ׳ or בֵּית הַמ׳ (abbr. בה״מ) the Jerusalem Temple, contrad. to משכן the Tabernacle. M. Kat. 9a. Erub. 2a אשכחן משכן דאיקרי מ׳ ומ׳ וכ׳ we find that the Tabernacle is sometimes called *mikdash*, and the Temple *mishkan*.—מ׳ ראשון the first Temple (the Solomonic Temple); מ׳ שני the second (post-exilic) Temple. Yoma 21b; a. e.—Ib. בה״מ ... בשעה when Solomon had built the Temple; a. fr.—*Pl.* מִקְדָּשִׁים. Meg. 16b שני מ׳ two sanctuaries (that of Shiloh and the Jerusalem Temple); Yalk. Gen. 152.

מוּקְ׳, מַקְדְּשָׁא, מִקְדָּשׁ ch. same. Targ. Ex. XXV, 8; a. fr.—Y. Ber. II, 5a top בַּי מוּקְ׳, בֵּית=h. בית המקדש, v. preced.; Lam. R. to I, 16 בית מַקְדְּשׁוֹן דירושלם (not מקדשין) the Temple of the Jews.—*Pl.* מַקְדְּשִׁין. Targ. Ez. XXI, 7; a. e.

מַקְדַּשְׁתָּא f. = h. קְדֵשָׁה, *prostitute*. Targ. O. Gen. XXXVIII, 21, sq. (ed. Vien. מָקַדְּשָׁ׳).

מַקּוּבָא, v. מַקָּבָא.

מִקְוֶה m. (b. h.; קָוָה) *gathering* of water, esp. *the ritual bath of purification*. Yoma VIII, 9 (play on מקוה *hope*, Jer. XVII, 13) מה מ׳ מטהר וכ׳ as the bath purifies the unclean, so does the Lord &c. Ib. 31a מי מ׳ ארבעים סאה the contents of a ritual bath must be forty S'ah; Num. R. s. 18. Mikv. I, 7 שוה למ׳ וכ׳ has the qualification of a ritual *mikveh* when gathered in a pond, contrad. to מַעְיָן; a. v. fr.—Trnsf. *means of purification*. Kidd. 64a בנות ישראל מִקְוֶה טהרה וכ׳ daughters of common Israelites are the means of purity (reinstatement to priestly status) for (the issue of) degraded priests, i. e. the daughter of an Israelite woman and a degraded priest may marry into priesthood; ib. 77a; Tosef. ib. V, 3; a. e.—*Pl.* מִקְוָאוֹת, מִקְוָן׳, מִקְוָאוֹת. Y. Ter. IV, 43a bot. שני מקוות; Mikv. II, 3 שני מ׳ וכ׳ two adjacent reservoirs one of which contains &c. Ib. I, 1; a. fr.—*Mikvaoth*, name of a treatise of Mishnah and Tosefta of the Order of Tohăroth.

מִקְוֶה I ch. (v. preced.) 1) *gathering of merchants, fair, merchants' station*; 2) *goods at the fair*. Targ. I Kings X, 28.—3) *reservoir*.—*Pl.* מְקָוְיָא. Targ. Is. XXII, 11 (h. text מִקְוֶה).

מִקְוֶה* II m. (קָוָא) *acid*. Keth. 75a Ar., v. קִיוְיָא.

מָקוֹלִים, v. next w.

מְקוֹלִין m. pl. (macellum, μάκελλον) 1) *slaughter-house*. Gen. R. s. 86, beg.; Midr. Till. to Ps. CV, 16.—2) *meat-market, provision-market*. Hull. 95a מ׳ וטבחי ישראל if there are meat-stands (kept by gentiles) in a place where the butchers are Jews. Ib. 92b top אין שוקלין בשר המת במ׳ they (the gentiles) do not retail carrion in the markets; a. fr.—[Sifré Num. 131 בנו להם מקולים they erected markets for them (Var. מְקָלָעִים), v. קָלַע III.]—Y. Ḥag. I, 76b top אפי׳ מְמַקְרִילוֹן even if you have to buy your meat in the market (having no sacrifice of your own).

מְקוֹלָס, v. קָלַס I.

מָקוֹם m. (b. h.; קוּם) 1) *place*. Ab. Zar. 8b; Snh. 14b בשמך יקריאוך ובמְקוֹמְךָ וכ׳ thou shalt be called by what name thou deservest, and given the place due to thee &c., i. e. be not afraid of human envy. Shebu. VII, 4 חוזרת השבועה למְקוֹמָהּ the oath goes back to its home, expl. ib. 47a חוזרת שבועה לסיני the oath goes back to Sinai, i. e. no oath is demanded and

no decision rendered, the case being surrendered to him who proclaimed on Sinai, 'thou shalt not rob'; oth. opin. חזרת שבועה למחוייב לה the oath goes back to him who by right should have been asked to make oath but could not be permitted to swear on account of disqualification, i. e. he must pay; a. v. fr.—בכל מ׳, כל מ׳ (abbr. בכ״מ, כ״מ) *everywhere.* Sabb. 40b; a. fr.—בכ״מ, כל מ׳ ש־ *wherever.* Erub. 81b. Meg. 29a; a. fr.—אורחו מ׳, v. אוֹת III.—2) *existence, substance;* הַמָּ׳ *the Existence, the Lord* (cmp. מָעוֹן). Gen. R. s. 68 מפני מה מכנין שמו של הקב״ה וקוראין אותו מ׳ in circumscribing the name of the Lord, why do we call him *Maḳom?* שהוא מְקוֹמוֹ של עולם ואין עולמו מקומו because He is the existence (the preserver) of the world, but His wor ld is not His existence; Pesik. R. s. 21; a. e.—Ab. Zar. 40b ברוך המ׳ שמסר עולמו לשומרים blessed be the Lord who has given his world over to preservers (who has created remedies). Nidd. 49b המ׳ יהיה בעזרו the Lord be with him. Ber. 16b; Lev. R. s. 5, v. חֲסִירוֹן; a. v. fr.

מקום, Treat. Sof'rim XXI, 7 ברבי מ׳, v. מֵרוֹם.

מְקוֹמָא, v. מָקָמָא.

מָקוֹף m. (קוּף, קפף; cmp. קוּפָּא *needle-eye*) *the eye of the coulter* for the insertion of the horizontal pole. Kel. XIII, 3.

מָקוֹר m. (b. h.; קור, v. קָרַר I) *fountain,* esp.=מְקוֹר דָּם, *the interior of the womb* from where the menses are discharged. Nidd. 65b. Ib. 66a; a. fr.—[Pesik. B'shall., p. 89b מקור דטבריא, v. מוֹקְדָא I.]

מַקּוֹר m. (נָקַר, v. next w.) *beak, a tool for whetting millstones.* Kel. XXIX, 6 (not מקיר).

מַקּוֹרָא ch. same, *beak* of a bird. Gen. R. s. 64, end, the Egyptian heron דמקוריה אריך whose beak is long; Yalk. ib. 111, end דמוקריה (corr. acc.). Gen. R. l. c. ירהיב מקוריה וכ׳ (not מוקריה) he put his beak (into the lion's mouth), and brought the bone out; Yalk. l. c. קוּעִירָה (corr. acc.).

מְקוֹרָא, v. מְקָרָא.

מְקוּרְזָל, v. קְרַזֵּל.

מַקּוֹשָׁה m. (נָקַשׁ; v. מַפּוֹשָׁה) *knocker.* Y. Bets. V, 63a bot. [read:] מ׳ דכנישתא מותר the use of the knocker in the synagogue is permitted (on the Sabbath); [oth. emend. v. ed. Krot. marginal note].

מָקוֹשֵׁשׁ I, v. קָשַׁשׁ I.

מָקוֹשֵׁשׁ II, **בֶּן מ׳** pr. n. pl. (?) *Ben M'ḳoshesh.* Yeb. 15b; Y. ib. I, 3a bot. בֵּית קוֹשֵׁשׁ.

מקות, Koh. R. to I, 9 כמה מ׳ פנסין, a corrupt Var. lect., v. קְסִילוֹפָנוֹס.

מקזורי, v. next w.

מַקָּזָא* m. (קזז, cmp. גזז a. Arab. *ḳazz* salire) *jumper, runner.* Y. R. Hash. II, 58a top כהדין מקזנה (corr. acc.) the torches were moved (v. Mish. ib. 4) in the manner of the runner (in zigzag).—*Pl.* מַקָּזֵי. Pesik. B'shall. p. 84a מַקָּזָוֵי מן קדמוי וכ׳ Ar. (ed. מקקוזוי; Yalk. Ex. 225 מקזווי, corr. acc.) his runners before him, his runners behind him (Cant. R. to IV, 12 ויעבדים מהלכין אחריו).

מָקָזְנָא* ... f. (קָזַז) *calculation.* Y. Shebi. I, 33b bot. אף הדא מ׳ וכ׳ this calculation has also been adopted (v. מַפְשׁוּטְרְתָּא): that ten young plants within an area of a Beth-S'ah are equal to three old trees as regards the Sabbatical year laws; Y. Succ. IV, beg. 54b; Y. Ab. Zar. IV, 43d top.

מָקָח m. (b. h.; לָקַח) 1) *taking.* Ab. IV, 22 אֵפֶס שוחד bribe-taking. Pes. IX, 5 מְקָחוֹ מבעשור it must be selected (designated) on the tenth day of the month (Ex. XII, 3).—2) (traditional pronunc.) מֶקַח *buying, purchase, bargain.* Ib. 112b אל תעמוד על המ׳ וכ׳ do not stand bargaining when you have no money. B. Mets. IV, 3 שתות למ׳ if the overcharge amounts to one sixth of the price paid. Ib. 50a תן לי מְקָחִי give me back my goods. Ib.b ביטול מ׳ annulment of the bargain. Ib. 51a לוקח מקחו בידו the purchaser has his purchase in his possession (and can show it to his friends to have it valued); a. v. fr.—אבן המ׳ *auction-stone* for slaves. Sifra B'har ch. VII, Par. 6 (Yalk. Lev. 667 הלקח), v. סִרְמָא I.—מ׳ וממכר, v. מִמְכָּר.

מִקְטוֹרֶת, מְקַטְוָרְתָּא m. ch. (קָטַר II) *the upper garment with the girdle, walking cloak* or *sheet.* Y. B. Mets. II, beg. 8b אשכח .. כריך במ׳ found a web wrapped up in a cloak. Ab. Zar. 58b אדמְקַטְוָרְתָּךְ עלך וכ׳ before you take off your cloak, go back (and rescind your decision).

מִקְטוֹרָן m. h. same. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 גימי ומְקַטְוִירִין פסיקיא והמ׳ (R. S. to Kel. XXIX, 1 הפונדא והמעפורת) shreds of the girth and of the wrapping clothes. Sabb. 120a; Y. ib. XVI, 15d top (differ. fr. מעפורת).

מְקַטְיָא m. (denom. of קַשְׁיָא) *cucumber-field.* Targ. Is. I, 8 ed. Lag. (oth. ed. מְקַשְׁיָא).—בַּר מ׳ pr. n. pl. *Bar-Miḳt'ya.* Y. M. Kat. I, 80b bot.

מַזְיָא, מָקַטְיָא ·· m. pl. (נָקַט) *objects* held in the hand while making oath. Tosef. Snh. V, 1 [read:] בקיטא .. דור לי ובמ׳ דנקיטי if the contestant says, swear to me by thy life, or by the object or objects which I hold (v. קָנָה); Y. ib. III, beg. 21a (corr. acc.).

מָקַטְרֵג, v. קְטַרֵג.

מְקִיא, v. קוּא.

מַקֵּדָה, מַקִּידָה f. (יָקַד) *fire-pot, fragment of a vessel used for carrying fire.* Sifra M'tsor., Par. 1, ch. I אי חרס יכול מ׳ וכ׳ from the word *ḥeres* (Lev. XIV, 5) I might infer that a fragment of a vessel was meant, therefore it says 'a vessel'. Y. Sot. II, 17d bot. מאן דמר .. לא במ׳ בשניטל וכ׳ he who says ... you must not use a *maḳḳeda,* means a vessel the larger portion of which is missing. Num. R. s. 9; Sot. 9a מ׳ של חרס a piece of an earthen vessel, opp. כוסות משובחין; ib. 32b. Sabb. XXIV, 5; a. fr.

מְקִילוֹן m., v. מָקוֹלִין.

מִקְצוֹעָה f. (v. מָקָא) *bought object, thing.* Lev. R. s. 5 אית לך מ׳ פלנית תתנון לי (not תתנון) hast thou such and such an object? wilt thou lend it to me?

מִקְקָא, v. מַקָּקָא.

מִקְרַתָּא, v. מִקְרָתָא.

מַקֵּל c. (b. h.; קלל *to swing*) *walking stick*, in gen. *staff*. Sabb. 66ᵃ מ׳ של זקנים old men's stick. Kel. XVII, 16; Tosef. ib. B. Mets. VII, 9 מ׳ שיש בו בית וכ׳ a staff which has a secret receptacle for a *m'zuzah* (מְזוּזָה) or jewels. Ab. Zar. III, 1 כל שיש בידו מ׳ a statue holding in its hand a staff; ib. 41ᵃ כמ׳ . . . מ׳ שרודה את עצמו the staff intimates symbolically that he causes himself to be chastised as with a staff in behalf of the entire world (vicarious sacrifice). Y. Dem. VII, beg. 26ᵃ [read:] מיהו דחמית בחלמי דמ׳ בלשר וכ׳ (not דמיקל) what does it mean that I saw in my dream an officer's staff suspended from my body?—Y. Ned. IX, beg., 41ᵇ מַקְלוֹ של ר״מ הירתה וכ׳ R. Meir's staff was in my hand, and it taught me knowledge. Toh. VIII, 9 מ׳ שהיא מלאה וכ׳ a staff which has become wet with unclean fluids; Tosef. ib. IX, 15 מ׳ שהירה וכ׳ (corr. acc.); a. v. fr.—Sabb. 139ᵃ (ref. to Is. XIV, 5) אלו הדיירים שנעשו וכ׳ this alludes to judges who are a staff (of support) to their beadles (conniving at their abuses).—*Pl.* מַקְלוֹת. Pes. V, 9. R. Hash. I, 9 לוקחין בידם מ׳ they may take sticks with them (for defence); a. e.—Yoma VI, 7 (67ᵇ) קלעין במ׳ Y. ed. (Bab. a. Mish. במקלעות, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) he twisted the limbs of the animals around carrying poles.

מַקְלָה m. (קָלָה II) *roasting place;* מ׳ אפר ashes from the roast, i. e. *vegetable ashes*, contrad. to אפר which includes any crumbled substance. Taan. II, 1. Ib. 15ᵇ (ref. to אפר וכ׳ ונותנין, ib.) אפר מ׳ חן מביאין they must bring wood-ashes (not dust, crushed bones &c.). Par. IX, 7 אפר כשר שנתערב באפר מ׳ ashes fit for lustration (ashes of the red cow) which were mixed with wood-ashes. Tosef. ib. X (IX), 1 חרי חן כא׳ מ׳ they are as unfit for lustration as wood-ashes. Ber. 28ᵃ, a. e., v. מַגָּה II.

מַקְלָה ch. same. Targ. Lam. II, 10.—[B. Mets. 74ᵃ מחוסר מקלה, v. קְלֵי II.]

מַקְלוֹט m. (קָלַט) *bag* for collecting the excrements of working cattle Y. B. Kam. II, beg. 2ᵈ. Kel. XVI, 7, v. מַלְקוֹט.

מקלופין, Targ. Y. Num. VI, 4 מ׳ מגופנין, read מְקַלּוֹפִין, and strike out מגופנין, as a gloss to מגופנא; v. קְלוֹפָא.

מִקְלָט m. (b. h.; קָלַט) *refuge*, esp. for the unintentional man-slayer. Macc. II, 4. Ib. 6 מ׳ מקדימין לעירי . . אחד שוגג both the innocent and the willful slayers go temporarily to the place of refuge; Sifré Num. 160. Macc. II, 8 רוצח שגלה לעיר מִקְלָטוֹ a man-slayer who arrives at his place of refuge; a. fr.

מַקְלִיעָתָא f. (קָלַע II) *braid, plait.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. חות מזבנה מ׳ דרישה וכ׳ she sold the plait of her head (hair), and gave (the proceeds) to him (Akiba), that he might study the Law; Y. Sot. IX, end, 24ᶜ מְקַלִּיעָתָא דשערה

מִקְלָעוֹת f., pl. מִקְלָעוֹת (preced.) *braids, nets.* Yoma VI, 7; v., however, מַקֵּל.

מָקָם, מָקָמָא I m. (קוּם) 1) = h. מַעֲמָד, *standing, attendance, office.* Targ. I Kings X, 5. Targ. Is. XXII, 19 ed. Lag. (ed. מְקוֹמָ׳, מָקוֹמָ׳).—2) *that which is placed before the guest, portion, plate.* Esth. R. to I, 4, v. קִינָרָס.

מָקָמָא II, מָקָמְתָא, מָקָמָת f. (קוּם; v. רְקוּם; cmp. Gen. XXIII, 17; 20) *acquisition, bought object, thing.* Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. דו יב לה מ׳ טבא when he allows her a good bargain. Cant. R. to VIII, 9 למזבן מָקוּמָא to buy some goods.—Targ. Y. Ex. XXII, 7; 10 מקמתא Ar. (ed. עיסקא; h. text מלאכת).—Gen. R. s. 73 מאן אכל הדא מקמתא . . . מאן תבר הדא מ׳ who ate this thing (dish, v. מָקָמָא I, 2)? who broke this thing (or plate)?—Constr. מִיקַמַת, מְקָמַת. Y. Erub. III, 21ᵇ top; Y. Gitt. VII, end, 49ᵃ מ׳ פלן an estate bearing the name of a certain person; Y. Kidd. III, 64ᵃ top מוקמת; Y. Maas. Sh. V, 56ᵇ bot. מקמת.

מַקְמַק, v. מְקַק.

מָקָמָא, constr. מָקָמַת, מִיקַמַת, מְקָמָתָא, v. מָקָמָא II.

מִקְנָה m. (b. h.; קָנָה) *property*, esp. *cattle.* Num. R. s. 22 היה לחם מ׳ גדול they had a large stock of cattle; a. e.

מַקְנִיתָא, מַקְנִיתָה f. (denom. of קָנֵי) *a bundle of reeds.* Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ מ׳ מרגלתא the bundle of reeds (seen in an alleged dream) means the bolster at the bottom of the bed.

מִקְפָּה m., מִקְפָּה f., (קָפָה) *a stiff mass* of grist, oil and onions. Ned. VI, 10. Ḥull. 14ᵇ. Succ. II, 9 משתסרת חמ׳ when a stiff dish gets spoiled. Ib. 29ᵃ מ׳ של גריסין a pulp of grist; Y. ib. II, end, 53ᵇ מִקְפַּת גריסין. Ib. מכפה של כל דבר (corr. acc.) a pulp of anything; a. fr.

מַקְפָּנָא m. (נָקַף II) 1) *surrounding, circumvallation.* Targ. Lam. II, 8 (h. text חֵל).—2) *going around*; משוררין מ׳ *nomadic camps, freebooters.* Targ. O. Num. XXXIII, 55 מש׳ מקפנכון freebooters surrounding you.

מִקְצָה, Yalk. Lev. 658, v. מוּקְצֶה 3.

מַקְצוֹעַ m. (b. h.; קָצַע) 1) *corner, angle.* Tam. III, 3; Yoma 15ᵇ מ׳ צפונית מערבית the corner of the north-western side of the Temple.—2) = מוּקְצָה, *store.* Men. 54ᵇ; 55ᵃ, v. מוּקְצָה.—B. Bath. X, 8 (175ᵇ) שאין מ׳ בכל התורה כולה גדול מהן Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) for there is no store (of wisdom) in the entire Law richer than these (civil laws); Ber. 63ᵇ.—*Pl.* מְקוֹצְעִין. Tosef. Ḥag. I, 9 מְקוֹצְעֵי תורה גופי וכ׳ stores of the law, bodies of Halakhoth; Tosef. Erub. XI (VIII), 24 מוקצעי ed. Zuck. (Var. מקצועי).—3) v. next w.

מַקְצוֹעַ m. (b. h. מַקָּצָה; preced.) מ׳ של דבילה *a tool for cutting fig-cakes, knife* or *saw.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 (ed. Zuck. מְקַצּוֹעַ); Sabb. 123ᵇ; Y. ib. XVII, beg. 16ᵃ.—*Pl.* מַקְצוּעוֹת, v. next w.

מַקְצוּעָה f. (v. preced. wds.) *stored fruits*, esp. *fig-cake.*—*Pl.* מַקְצוּעוֹת. Ned. VIII, 4 (61ᵇ) עד שיקפלו חמ׳ (שיקפילו),

שירכפילו) up to the time when people lay the figs in layers; [oth. opin.: people fold up the *knives* (v. preced.) to store them away; oth. opin.: people fold up the *matting* on which the figs are dried before they are stored]. Ib. 62a. Tosef. Dem. I, 3 משיקפלו חמקצעות; Y. ib. I, beg. 21c חמקצועות.

מְקָצָת f. (b. h.; קָצָה; v. קְצַת) *a part*; (adv.) *partially, in some cases.* Shebu. VI, 3 תואיל והודה לו מ׳ ממין וכ׳ since he has admitted a part of what is comprised in the claim (empty 'casks' against the claim of 'pitchers of oil'). Ib. הודה במקצת כלים if he admits that he owes a portion of the vessels claimed.—B. Mets. 3a, a. fr. מודה (ב)מ׳ חטענה ישבע he who admits a portion of the claim must make oath. Y. Shebu. VII, beg. 38b לפי שנהנה מ׳ ומהנה מ׳ וכ׳ because he is benefitted to a certain extent and benefits (the owner) to a certain extent, he must swear in some cases and pay damage in other cases. Sifra Sh'mini, Par. 9, ch. XI טמאת מ׳ וטהרת מ׳ you make it possible to declare (the seeds) unclean in some cases and clean in others. Ab. V, 8 מקצתן מעשרין ומקצתן וכ׳ if a part of the people give tithes and a part give not, v. בְּצוֹרֶת. Koh. R. to VII, 27, a. e. מ׳ הנפש ככל הנפש loss of a part of one's life (pain, loss of property &c.) is considered like a sacrifice of one's entire life; a. fr.—Ch. v. קְצָת.

מָקַק (b. h.; cmp. מוּק) *to soften.*

Nif. נִמַּק, נִמּוֹק, נִימַּק *to be softened; to decay; to be sqashed beyond recognition.* Nidd. X, 4 עד שימוק חבשר until decay has set in. Bicc. I, 8 נִמַּקוּ if the first fruits became decayed. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 39) אינו אומר יִמַּקוּ אלא יִמַּסּוּ it does not merely mean 'they shall decay' (when a portion remains sound), but 'they shall dissolve' (v. Macc. 24a bot.). Nidd. III, 4 נימוק הולד וכ׳ the embryo may have been mashed (mixed up with the blood) before it was passed. Y. ib. III, end, 51a נימוקה שלירתו וכ׳ the placenta was mashed. Bab. ib. 27a אינו דומה נמוק פעם וכ׳ there is no comparison between one presumption that the embryo was mashed and two such suppositions (that the placenta of one embryo and the embryo of another placenta were mashed). R. Hash. III, 8 היו נִימּוֹקִים they decayed (from the serpent's bites), opp. מתרפאין; a. e.—Tanḥ. Noah 10 נמק ירסודו; Yalk. Dan. 1060 נימק סידו, v. infra.

Hif. חֵמִּיק 1) *to squash.* Y. Ab. Zar. II, 40c bot. שלא תַמִּיק וכ׳ lest she may squash the embryo in her womb.—2) *to enervate, cause consumption.* Keth. VII, 10 מְמַקְּתוֹ she (the intercourse with her) will enervate him (the leper).

Hof. חוּמַּק *to be crumbled, to dissolve.* Snh. 92b ד׳ סורו (Rashi) his (Nebucadnezzar's) pride was crumbled (he confessed his wrong), v. מָרַק; (ed. ד׳ סודו its (the kiln's) foundation was crumbled (from the heat); [oth. vers. ד׳ סידו the lime in it melted; Tanḥ. Noah 10 נמק ירסודו; Yalk. Dan. 1060 נימק סידו].

Hithpalp. הִתְמַקְמֵק *to be crushed, to pine.* Taan. 25b עד שיתמקמק ויצטער until he is made submissive (by starvation) and feels pain.

מְמַקּק ch. same.

Ithpalp. אִתְמַקְמַק 1) *to pine away, be weakened.* Targ. Y. Deut. XXXI, 18; a. e.—2) *to decay, melt.* Targ. Job XIV, 10 (h. text חלש). Targ. Ps. LXXIII, 8 (h. text ירמיקו).—3) *to sneeze*, v. infra.

Ithpe. אִיתְמְקַק (cmp. מוג, *Ithpol.*) 1) *to be languid, to stretch one's self.* Targ. I Kings XVII, 21.—2) [*to collapse*; v. מְרַפֵּא a. עָטַשׁ.] *to sneeze.* Targ. II Kings IV, 35 ed. Lag. (ed. Ven. I אִתְמַקְמַק *Ithpol.* of מוּק; Regia אִתְמַקְמֵק; ed. אתמורק; h. text ויזורר; Pesh. אתפקק).

מֶמֶקֶק, v. מְמַקֵּק.

מְמָקָּק m. (preced.) מ׳ דסיפרי *book-worm.* Sabb. 90a.

מְמַקְקָא, מַמְקָקָא m. (v. מָקַק, *Ithpe.*) *sneezing.*—*Pl.* מְמַקְקִין, מַמְקְקִין. Targ. Job XLI, 10 מַמְקְקוֹי Regia (Ms. Var. מְמִקְקוֹי; ed. זְרִירוֹי; h. text עטרשות־).

מֶמְקָר, v. מֵיקַר.

מַמְקָר m. ch.=h. מֵיקַר, *cooling*; כיף מ׳ *shady rock.* Targ. Is. XXV, 5 (h. text צב).

מַמְקְרָא pr. n. m. (Μακρός) *Macra.* Gen. R. s. 46 [read:] מסתברא הדא דמ׳ this interpretation of M. is plausible; (Lev. R. s. 25 דְּנַגְדָּא).

מִקְרָא, מִקְרָא m. (קָרָא) *being called, summons.* Y. Ber. II, 4d top; Y. Meg. I, 71c (play on מקורך, Prov. V, 18) יהי מִקְרָאֲךָ לקבר וכ׳ blessed be thy being summoned to the grave; Yalk. Prov. 937; Koh. R. to IV, 17. Ib. בבית מקוראך תהיה בריך be blessed in the house to which thou wilt be called.

מִקְרָא m. (b. h.; קָרָא) 1) *call, convocation.* Sifra Emor, Par. 11, ch. XIV אלא אם עשאו מ׳ קדש unless one made it (the Day of Atonement) a holy call (observed it). Ib. ch. XIII, Par. 11 בני ישראל מ׳ קדש וכ׳ the sons of Israel are a holy convocation (called to celebrate the festivals) &c. Mekh. Bo. s. 9; a. fr.—2) *reading,* esp. *the reading from the Scriptures.* Ber. II, 1 זמן במ׳ the time for reading the Sh'm'a. Meg. 3a, a. fr. מ׳ מגילה the recitation of the Book of Esther. Tosef. Ber. II, 20 יש שם מ׳ ותפלה reading the Scriptures and prayer are permitted there; Sabb. 10a; a. e.—Meg. l. c. (ref. to Neh. VIII, 8 ויקראו מ׳ זו this means the reading of the text; Ned. 37b; a. fr.—3) *pronunciation, vocalization*; מ׳ סופרים the traditional vocalization of the Scripture texts. Ib.—4) *teaching the Bible, primary instruction.* Ib. IV, 3 לא ילמדנו מ׳ he must not teach him Bible, contrad. to מדרש &c. Ib. 36b bot. במקום ... על המ׳ where is it customary to take remuneration for teaching the Bible. Y. Meg. III, beg. 73d; Y. Keth. XIII, beg. 35c בית ספר למ׳ וכ׳ Beth Sepher was the school for Bible, Beth Talmud for Mishnah. Lev. R. s. 2, beg. נכנסין למ׳ enter the primary school; a. fr.—5) *the Scriptures.* Y. Taan. IV, 68a bot. חיזרנו על כל המ׳, v. חָזַר; a. fr.—6) *Biblical verse, text.* Sot. V, 2 שאין לו מ׳ מן התורה וכ׳ there is for it no passage in the Torah intimating that it is unclean. Ib. מביא לו מ׳ מן וכ׳ produces for it a Biblical text in evidence &c. Yeb. 11b, a. e. אין מ׳ יוצא מידי פשוטו a Bible verse can never lose its literal sense (although its meaning

may be extended by the methods of interpretation). Snh. 34a, a. e. מ׳ אחד יוצא וכ׳, v. טַעַם. Ib. 101a מ׳ זה מעצמו this verse must be interpreted from its own wording. Ib. bot. מנין לך ... מ׳ אני דורש how do you know this?.. I interpret Bible verses; a. fr.—*Pl.* מְקָרָאוֹת, מִקְרָיוֹת. Men. 19b; Zeb. 63b; Sot. 14b כ״מ שאתה מוצא שני מ׳ אחד וכ׳ wherever there are two possible interpretations of two parallel expressions one of which contradicts the other, and one of which confirms the other &c. Yoma 52a bot., v. הֶכְרֵעַ. Y. Snh. VIII, 26c top זה אחד משלשה מ׳ this is one of the three passages where the Law speaks metaphorically; Y. Keth. IV, 28c top; a. fr.

מְקָרְבָא, v. מְקָרוֹבוּתָא.

מקרוא, v. next w.

מַקְרוֹאֲלַפְרוֹס m. (μακρο-ἔλαφρος, a made-up word) *Macro-elaphros* (*Tall-Lightfoot*). Gen. R. s. 65.. והיתה שם מקרוא לפרוס .. (corr. acc.) and a woman was there who had a son that was a dwarf, but whom she called M. and said, בני מ׳ my son is tall and lightfooted (fit for the body guard); Cant. R. to II, 15 מיקרו ליפארוס (corr. acc.); Yalk. Jer. 332 מקרולפוס, מקרולפס (corr. acc.).

מְקָרוֹבוּתָא f. (קָרַב) *coming near; touching.* Yalk. Gen. 26 כמה דלא דמכת במְקָרוֹבוּתֵיהּ וכ׳ as thou didst not die on touching it &c.; Gen. R. s. 19 כמה דלא מיתת במִקָּרְבֵיהּ.

מקרולפס, מקרולפוס, v. מַקְרוֹאֲלַפְרוֹס.

מַקְרוֹס m. (μακρός) *tall.* Yalk. Gen. 114 אם בעיניך מ׳ בעינינו וכ׳ though in thy sight he is tall, in ours he is a dwarf; (Gen. R. s. 65, a. e. מקרוא לפרוס &c., v. מַקְרוֹאֲלַפְרוֹס).

מַקָּרִי m. (קְרִי I *Af.*), מ׳ דרדקי, מ׳ ינוקי *primary teacher.* B. Bath. 21b במ׳ ד׳ דלא וכ׳ that a teacher cannot prevent a colleague from opening a school in the same avenue. Ib.a סך מ׳ ד׳ וכ׳ the highest number of pupils for a primary teacher is twenty-five; a. fr.—*Pl.* מַקָּרֵי. Ib. תני תרי מ׳ ד׳ וכ׳ where there are two teachers one of whom &c., v. גָּרַס II.

מַקְרִילוֹת f. pl. (a jocular denom. of מִקְרָא, to rhyme with מַקְבִּילוֹת) *based on textual interpretation.* Y. B. Kam. VIII, end, 6c, v. מַקְבִּילוֹת.

מַקְרִין* I pr. n. m. *Macrin,* (supposed to mean) *Macrianus,* one of the thirty tyrants, who after the capture by the Persians of Valerian, was declared Roman emperor together with his sons Macrianus and Quietus. Gen. R. s. 76 (ref. to 'three of the older horns', Dan. VII, 8) זו שנתנו להם מלכותם מ׳ וקרוס וקרדידוסי (some ed. מקדין) those (Romans) who gave them (the princes of Palmyra,) their royal titles (v. נְצַר IV); M. &c.; Yalk. Dan. 1064 מוקרוס וקירוס וקירקוס (omitting ... וז מלכותם) (some ed. וקרוס; Fürst Gloss. Graeco-Hebr. p. 145 quotes: וקורידיס). [The other two names, obviously corrupted, refer perhaps to the two sons of Macrianus. V. Fürst l. c. for other conjectures.]

מַקְרִין II m. (b. h. מְקֶרֶן; denom. of קֶרֶן) *having horns.* Ḥull. 60a; Sabb. 28b; Ab. Zar. 8a מ׳ מפרים ... שור שהקריב the ox which Adam offered had one horn in his forehead, for it is written (Ps. LXIX, 32) &c.; מ׳ תרין משמע but does not *makrin* mean 'having two horns' (as מפרים 'having hoofs')? מקרן כתיב it is written without *Yod* (intimating a defect).

מַקְרָעָן f. pl. (קָרַע) *rents.* Y. Maas. Sh. IV, 55b bot., v. אִיסְטָוָוא II a. מַרְקָנָא.

מְקָרֶצֶת f. (קָרַץ) *a piece of dough,* separated from the main dough in the trough. Tosef. Toh. XI, 2. Toh. I, 8.—*Pl.* מְקָרָצוֹת. Ib. 7. Tosef. Ḥall. I, 12 משתעשה מ׳ from the time the dough is divided up into lumps; Y. ib. I, beg. 59a משתעשה מ׳ מ׳; a. e.

מְקַרְקָא, מְקַרְקָע m., mostly *pl.* מְקַרְקְעֵי (v. קַרְקַע) *attached to the ground, real estate,* opp. מטלטלא. Yeb. 99a, a. e. עבדא כמ׳ דמי a slave is legally considered as real estate; B. Bath. 150a במקרקעא (Ms. M. *pl.*). Ib. שאני מ׳ דניד וכ׳ there is a difference between movable real estate (a slave) and an immovable estate; ib. 68a. Ib. 150b כתובה דמ׳ תקינו רבנן Ms. M. (ed. דאמ׳) the widowhood which the Rabbis have instituted to be guaranteed by real estate. Ib.a bot. כתובת אשה מ׳ הוא the wife's settlement is considered real estate; a. fr.

מְקִירְתָא, מְקֵרְתָא f. (v. מַקָּר) *cooling place.* Targ. I Kings VII, 2, a. e. בית מְקֵרֶת מלכיא the royal summer-house (h. text בֵּית יַעַר הַלְּבָנוֹן).—מ׳ דציליָרְיָא pr. n. *M'kerta d'Tsillaya* (*Cooling Shades*), name of a field. Y. M. Kat. I, beg. 80a (ed. Krot. מְקֵרֶת).

מְקַשָּׁאָה m. (קְשָׁא) *one who raises objections, disputant.* Gen. R. s. 48; s. 85; Yalk. Gen. 82; B. Mets. 87a, v. אֲפָרִים (cmp. מַפְתְּחָנָא).—*Pl.* מַקְשָׁיֵי. Y. Kil. III, beg. 28c דהוון יתבין מ׳ were sitting and raising questions.

מְקַשָּׁאִין, מְקַשָּׁאוֹת, v. next w.

מְקַשָּׁה f. (b. h.; =מקשאה, denom. of קִשּׁוּאִים, v. קִשּׁוּא) *cucumber field,* in gen. *truck-farm.* Tosef. Ter. I, 4; Y. ib. I, 40b bot. Tosef. B. Mets. IX, 32; a. e. (v. also מוּקְשָׁה).—*Pl.* מְקַשָּׁאוֹת, מְקַשָּׁרוֹת, מְקַשָּׁאִין. Shebi. II, 1 לישע במ׳ (Ms. M. מקשות, corr. acc.; Maim. מקשרות), v. מְדַלַּעַת.—In gen. מ׳ ומדלעות *late vegetables* or *fruits.* Pes. 6b. Erub. 104a מְקַשָּׁאֵיהּ וּמְדַלָּעֵיהּ ed. Sonc. (Ms. O. ודלעיו; Ms. M. מקשאיו ומדלעיו, ed. only ודלעיו) (who guards) his late fruits; a. e. —[Sabb. 90b מקשה של חזיר, read: מְקַשָּׁה. v. קָשָׁה.]

מַקְשָׁה m. h.=ch. מְקַשָּׁאָה, *disputant, undecided.* Hor. 14a חריף ומ׳ quick but undecided, opp. to מתון ומסיק slow but coming to a conclusion.

מְקַשְׁיָא = h. מַקֵּשָׁה, v. מְקַטְרָא.

מַקְשְׁיֵי, v. מְקַשָּׁאָה.

מְקַשְׁיָא, מַקְשְׁיָא, f., part. pass. *Af.* of קְשִׁי.

מקשיצת־. Targ. Y. II Deut. XXIX, 16, read: מַשְׁקִיצַת־.

מֹר m. *myrrh*, מוֹר.

מַר I = אֲמַר־, *to speak, say.* Y. Sabb. I, 3[b] top חזר ומר again he said. Y. B. Bath. X, 17[c] bot. מִדְּמַר הוּנא (not מהמר) from what H. said (we learn). Y. Snh. III, 21[b] bot. מאן דמר he who said. Ib. X, 27[d] bot., v. דַּיָּתָא.—Y. Ter. VIII, 46[a] חמון מה אתון מָרִין observe what you say. Y. Ber. II, 5[c] top אית דְּמָרִין (not דמרי) some say; a. fr.

מַר II m. (b. h.; מָרַר) 1) *bitter.* Pes. 39[a] כל ירק מר וכ׳ every bitter herb contains a gum (won by impissation). Lev. R. s. 31 מר מזה מתחת ידו וכ׳ rather something bitterer than this out of the hand of the Lord, than sweets out of thine; Yalk. Gen. 59; Gen. R. s. 33 (corr. acc.); a. fr.—Y. Snh. X, 27[d] מר לי woe is me. Keth. 69[b] (play on וסֹר מֵרֹוזֹח סרותים, Am. VI, 7) מר רוזח נעשה שר לסרותים he who is bitter (of soul) and distracted (through bereavement) is made the chief of those banqueting (i. e. the mourner must sit at the head at the comforting meal); M. Kat. 28[b] (not מרזח, Ms. M. מרוזח); Yalk. Am. 545.—2) *corrosive substance*; trnsf. *care, worry.* Sabb. 30[b]; Pes. 117[a] (play on מוֹר, Cant. V, 13) a student before his teacher, ואין שפתותיו נוטפות מר whose lips to not drip from care; (Cant. R. l. c. ששפתיו נוטפות מור).—3) *mar*, name of a bitter herb, *ferula.* Pes. l. c. מר ירואר, expl. מר זה הוא *mar* is *y'roar*, v. יְרוֹאָר; [for. Var. lect. v. Rabb. D. S. a. l. note].—*Fem.* מָרָה, q. v.

מַר III (or מָר) m. (מוּר) *exchange*; במֹר ד־ *instead of; as.* Ḥull. 94[a] ויחבה ניהליה במר דשחוטה and he gave her (the ritually forbidden hen) to him (the gentile) pretending that it was ritually cut. B. Kam. 113[b], v. פְּלִירָא. Bekh. 30[a] מזבין ליה במר דכנתא sold it for fat of the ileum (which is permitted; Ar. מרכנתא, suggesting מְדַכְּנָתָא, q. v.).

מַר IV, מָר (h. a. ch.), **מָרָא I** m. (*pl.* forms מָרֵי, מָרֵא, מָארֵי) (Arab. *marua*, cmp. מָרָא, *to be strong;* cmp. גְּבַר a. גָּבֶר) *man, lord, master; somebody;* (as a title) *Mar.* Tosef. Shek. II, 15 מפני שמר על הכל because he was ruler &c., v. אֲמַרְכֹּל; Hor. 13[a] אמר כולא (prob. to be read מרא כולא).—Lev. R. s. 31 מָרִי נח my lord Noah. Y. Peah VIII, end, 21[b] לא יכעוס מָרִי עלי let my lord not be angry &c.; a. e.—Targ. Gen. XXXVII, 19. Targ. Prov. XXIII, 2; a. fr.—Snh. 109[b] אי מר רבה ... ואי מר וכ׳ if the one (Moses) is teacher (leader), thou art a pupil (subordinate), and if the other (Korah) is &c. Ḥull. 105[a], a. fr. מר אמר חדא ומר אמר וכ׳ one said one thing, another another thing, but they do not differ. Yoma 20[b] ומר אמר לי Ms. M. (ed. מר נידהו רב נינח ואת אמרת) and you, Sir, say to me &c. Ib. מר הוא (Rashi מר זה) the man (you speak of) is a teacher; sit down, Sir. B. Kam. 60[b] מר אמר ליה לימא מר וכ׳ one said to him, tell us, Sir &c.—Ber. 2[a], a. fr. אמר מר it has been said (introducing a discussion on a subject previously touched upon). Y. Snh. I, 18[c] bot., a. e. אכן מָרָה דשמעתא וכ׳ in such a case the author of the rule would not have maintained it. Y. Ter. VIII, 45[c] מ׳ הא מרי שמועתא והא מ׳ עובדא here is a master of traditions and a master of practice. Gen. R. s. 58 (expl. תושב, Gen. XXIII, 4) מארי ביתא (=בעל הבית) owner of a house, *citizen*, opp. דיירא. Succ. 32[b], a. fr. שרי ליה מָרֵיה ל־ the Lord forgive him (he is mistaken).—Ned. 50[a] ייעביד מָרָנָא עלית let our lord do with this (be contented for the present). Y. Ab. Zar. V, 44[d] [read:] אין את מָרֵה דנפשך (cmp. Prov. XXIII, 2) if thou art master over thy desire; אי נפשך מָרֵיתָך if thy desire is master over thee; Deut. R. s. 2 אנא מָרֵי דנפשי אנא I am master over my desire; a. fr.—*Pl.* מָרֵי=בַּעֲלֵי (used as sing. a. pl.; v. supra). Targ. Is. III, 12; a. fr.—מָרְוָתָא, מָרְוָתָא (pl. of מָרוּתָא). Targ. Prov. V, 13 (h. text מוֹרַי).—Gitt. 40[a] כלו מ׳ בתראי the owners at second hand (of the settlement of slaves) died out; אהדרו אבני מ׳ קדמאי apply (for emancipation) to the heirs of the original owners. B. Bath. 3[b] קטלינהו לכולהו מָרְוָתֵיהּ (Var. לכולהו בני מרותיה) he (Herod) killed all of his master's family. B. Kam. 103[a] מ׳ דכיתנא Ms. M. (ed. מָרְוָתֵיהּ) the owner of the flax; a. fr.—Mar Samuel, Mar Ukban &c., v. respect. pr. nouns.—Fem. מָרְתָא, מָרְתָה 1) *mistress*, constr. מָרַת. Targ. I Kings XVII, 17. Targ. Is. XXIV, 2; a. fr.—Gen. R. s. 52, v. בַּעֲלָה. Y. Ḥag. II, 77[d] מ׳ דביתא the hostess. Y. Peah VIII, 21[b] top [read:] חב ליה יתיר דנפשיה מָרְתֵיהּ give him (the poor man) more, for his appetite is his master (he is used to good living). Y. Ab. Zar. l. c., v. supra; a. fr.—2) pr. n. f. *Martha.* Gitt. 56[a]; a. fr. בַּיְתוֹס, v. מ׳ בת ביתוס.—M. Kat. 26[b] bot. אבא בר מ׳ (Ms. M. מָרַת); Yeb. 120[a]; Sabb. 121[b]; Yoma 84[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 60); a. e.—3) pr. n. m. (?). Snh. 5[a] bot. B. Bath. 52[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Pes. 103[a] top מ׳ אמר (Ms. M. 1 רב ברונא; Ms. M. 2 מרונא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מַר, מָרָא II f. 1) (=מארא, v. אָרָה) *hoe, rake.* Erub. 77[b] דבעי מ׳ וחצינא it requires hoe or pick-axe (to get it out). Meg. 28[a], v. דֵּרֵי II. Taan. 23[b] top צבי ומ׳ the wood (he had collected) and the rake. B. Mets. 82[b] מ׳ ופסל וקרדום (Ms. מר, Ar. מר פסל) hoe and mattock and axe; Ber. 57[b] מר פסל וקרדום. Keth. 64[a] בעינא . . . ומָרָה לקבורת I want a staff to lean on and a hoe to make my grave, i. e. a son to support me in old age and to provide for my burial; Yeb. 65[b]. Taan. 21[b], v. זְבִילָא; a. e.—*2) (=מארא, denom. of אוּרָא; cmp. Arab. *marvu* silices &c.) *flint* for striking a light. Zeb. 116[b] אפיקו נורא מ׳ חדתא (Ms. M. מַמָּאנָא, Yalk. Lev. 579 מַמְגָּנָא, v. מַגְנָא; Ms. K. מַמָּאנָא; En Yaăk. מַמָּנָא) produce fire with a flint-stone which has not been used before.

מָרָא, *to be strong*, v. מרי.

מָרָא, v. מָרֵי.

מַרְאָה, v. מוּרָא.

מַרְאֶה, m. (b. h.; רָאָה) *sight, looks, appearance; color, shade.* Yoma 74[b] מַרְאֵה עינים באשה the pleasure of looking at one's wife. Tosef. Neg. I, 2 מ׳ ראשון the first inspection of a leprous affection (Lev. XIII, 3), מ׳ שני the second (ib. 5) &c. Ib. 4 כל מ׳ לבן all shades of white; מ׳ סיבות grey color. Ib. 5 מ׳ גבוה the appearance of an elevation; כמ׳ צל בחמה as the appearance of a shade thrown on a sunlit object; Sifra Thazr., Neg., ch. I; a. fr.—*Pl.* מַרְאוֹת (with pronom. suffix) מַרְאֵיהֶן, מַרְאֵיהֶם &c. Neg. I, 1. Sifra l. c., Par. 2, ch. II במראיו retaining its original color; כהה ממראיו fainter than its original color. Bekh. VII, 5; v. חָשׁוּךְ; a. fr.

מַרְאָה f. (b. h.; preced.) 1) *mirror.* Kel. XIV, 6 שעשה מ׳ בו (not שעשאה) one part of which he polished to serve as a mirror. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 16; a. fr.—*Pl.* מַרְאוֹת. Gen. R. s. 4 מ׳ גדולות magnifying mirrors; מ׳ קטנות diminishing mirrors; a. e.—2) *picture.*—*Pl.* as ab. Ib. s. 73 הית לך מ׳ בתוך ביתך שתורה didst thou have pictures in thy house? ... או לבנה or of black persons or of white?

מֶרְאָה, v. מוּרְאָה.

מראמאי, v. מַרְוֹטָאֵי.

מַרְאִית f. (רָאָה), מ׳ (ה)עין, *appearance, sight, semblance.* Bekh. VII, 3 מפני מ׳ העי because he is repulsive to look at. Lev. R. s. 26; Midr. Till. to Ps. VII אינו מולידך ... מפני מ׳ העי he does not take his children with him, because he is afraid of the evil eye.—Esp. מפני מ׳ (ה)עי in order to avoid the semblance of wrong-doing, for appearance sake. Bets. 9ª, a. fr. כל מקום שאסרו חכמים מפני מ׳ העי wherever the scholars have forbidden a thing for appearance sake, it is forbidden even in strictest privacy, cmp. חֶדֶר; Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ. Y. M. Kat. I, 80ᵇ. ולית לרבנן מפני מ׳ ע׳ do the Rabbis not care for appearance?; a. fr.

מראנא, v. מוּרָנָא.

מְרַאֲשׁוֹת f. pl. (b. h.; denom. of רֹאשׁ) *head-part of the bed, bolster, pillow.* Y. Ber. III, 6ᵈ bot. תולה ... (ב)מ׳ חמטה he may suspend them from the head-board of the bed, opp. מרגלות. Yoma 78ª מניחה תחת מְרַאֲשׁוֹתָיו put it under his bolster. Sabb. 12ᵇ שכינה למעלה מראשותיו של (=ממ׳) חולה the Divine Presence is above the head-side of the patient; Yalk. Ps. 741.

מִרַב, מֵרַב, (b. h.) pr. n. f. *Merab,* daughter of King Saul. Snh. 19ᵇ; a. e.

מרבג, v. מְרָבָּךְ a. נִרְבַּךְ.

מַרְבֶּדֶת, v. מְרוּבָּדָה.

מַרְבּוּעֲתָא, מַרְבּוּעִיתָא, v. מַרְבַּעְתָּא.

מַרְבְּיָנָא, מַרְבְּיָנָא m. (רְבִי) 1) *educator, teacher.* Targ. Prov. II, 17 ed. Lag. (ed. מַרְבִּיתָא *teaching*; h. text אלוף).—2) (=h. יָלִיד) *raised* (*servant* or *child*).—*Pl.* מַרְבְּיָנִין, constr. מַרְבְּיָנֵי, מַרְבְּנֵי׳. Targ. Y. I Gen. XIV, 14 (II מרביצי, corr. acc.). Ib. XVII, 12. Targ. Y. Num. XIII, 23; 28; a. e.—3) (*pl.*) *sprouts.* Targ. Ps. LXV, 11 מַרְבְּיָנֵי צמוחהא (Ms. נִצְצֵירֵיהָא; h. text תלמיה).

מַרְבְּיוֹתָא, מַרְבְּיוֹתָא f. (preced.) *nurse, foster-mother.* Targ. Y. II Gen. XXXV, 8 (Ar. מַרְבַּנְיָתָא; h. text מינקת).—V. מַרְבְּיָנְתָא.

מַרְבְּיָנָא, v. מַרְבְּיָנָא.

מַרְבְּיָנְתָא f.=מַרְבְּיָתָא. Kidd. 31ᵇ הדזיא מַרְבְּיָנְתֵּיהּ הואי (Ar. מַרְבַּנְיָתֵיהּ) she (whom he calls his mother) was his foster-mother (or nurse).

מַרְבִּיעַת, *pl.* מַרְבִּיעוֹת, v. מוּרְבִּית II.

מַרְבִּיעְתָא, v. מַרְבַּעְתָּא.

מרביצי, Targ. Y. II Gen. XIV, 14, v. מַרְבְּיָנָא.

מַרְבִּית f. (b. h.; רָבָה) 1) *increase, profit.* B. Mets. 61ª. —2) *young tree.*—*Pl.* מַרְבִּיּוֹת, v. מוּרְבִּית I.

מַרְבִּיתָא f. 1) =h. מוּרְבִּית I, *a growing tree* (not yet fully developed). Y. Shebi. I, end, 33ᶜ .. ואנן חמיי הדא מ׳ אתיא בפירי .. (not בפורי) and yet we see young fig trees come out with full fruit; [Y. Orl. I, 61ª .. תרין מרויחא לעוברה ..., a corrupt gloss transferred from Y. Shebi. l. c.].—2) *training, teaching.* Targ. Prov. II, 17, v. מַרְבְּיָנָא.

מַרְבַּיְתָא, v. מַרְבְּיָתָא.

מִרְבָּךְ m. (רָבַךְ) *an irregular pile.* Ohol. III, 7 מ׳ של אבנים (Ar. מרבג, Var. מרבן) a pile of (large) stones; Succ. 20ᵇ מדבך ed. (Ms. M. 2 נדבך). Sabb. 125ᵇ מרבך (מרבג) Ar. (ed. נדבך).

מַרְבַּנְיָתָא, מַרְבַּנְיָתָא, v. מַרְבְּיָתָא a. מַרְבְּיָנְתָא.

מַרְבְּעָת, *pl.* מִרְבָּעוֹת, v. מוּרְבִּית II.

מַרְבַּעְתָּא, מַרְבִּעְתָּא, מַרְבַּעְתָּא, מַרְבּוּעֲתָא, מַרְבּוּעִיתָא f. (רְבַע) *crouching; den, resting place.* Targ. Am. III, 4 מַרְבּוּעֲתֵיהּ ed. Lag. (ed. Wil. מַרְבּוּעֵי׳).—Targ. II Esth. I, 2 מַרְבְּעוֹי׳.—B. Bath. 73ª בי מַרְבַּעְתֵּיהּ דכוכבא זוטא the resting place of a small star (Ms. F. בי מַעְבַּרְתֵּיהּ the transit of &c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 40). Ib.ᵇ בי מ׳ דרישיה the place where his head rests.

מרג *to sway to and fro, vacillate.*

Pa. מַרֵּג *to cause swaying.* Targ. II Sam. VI, 6; Targ. I Chr. XIII, 9.

Ithpe. אִתְמַרֵּיג *to be swayed, become unsteady.* Targ. O. Deut. XIX, 5 Regia a. oth. (ed. Berl. תחמריך, v. Berl. Targ. O. II, p. 55; h. text נדחת).

מַרְגּוּאַן* pr. n. pl. *Marguan* (prob. Antiochia Margiana, in Central Asia). Ab. Zar. 31ᵇ (Ms. M. מרגוז, Tosaf. R. Elh. מר גזאן, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מַרְגּוֹעָא f.=b. h. מַרְגֵּעָה (cmp. רְגוֹעִיתָא), *rest, ease.* Targ. Job XXI, 13 (h. text רגע).

מַרְגְּנָא, מַרְגֵּנָא, v. רְגַז.

מרגנאות, v. פְּרִיסוֹ.

מַרְגְּנָאן, v. מַרְגּוּאַן.

מַרְגְּנִיזָתָא m. pl. (transpos. of מגזר; גָּזַר) *mincing knives, meat-chopper.* Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מכחת במ׳ when he chops (meat &c. for sausages) with the chopper, v. בגומא.

מַרְגְּנִיתָא f. (רְגַז) *irascible, quarrelsome.* Targ. Prov. XXI, 19 (Levita רַגְּנִיתָא).

מַרְגְּלָא I f. (רָגַל, v. רָגִיל) *habitual saying, a familiar*

word; ר׳ בפומיה מ׳ used to say. Ber. 17a.—Snh. 50b; Zeb. 36b (of a traditional law).

מַרְגְּלָא II m. (v. מַרְגְּלִיתָא) *a jewel.* Targ. Job XXVIII, 19, v. בַּרְקָא.—*Pl.* מַרְגְּלִיתָא.

מַרְגְּלוֹת f. pl. (b. h.; denom. of רֶגֶל) *the bottom-part of a bedstead*; (also adv.) *at the bottom of* &c. Y. Ber. III, 6d bot., v. מְרַאֲשׁוֹת. Yalk. Ruth 606 שוכבת . . . נשתהתה מַרְגְּלוֹתָיו (not שוכב) she tarried six hours lying at his feet.

מַרְגַּלְיָא, מַרְגָּלִי, v. מַרְגְּלִיתָא.

מַרְגְּלִיטוֹס (not טוס . . .) m. (μαργαρίτης) *margarites chersaios*, name of a precious stone. Ex. R. s. 38, end (corresp. to ישפה, Ex. XXVIII, 20).

מַרְגְּלִית f. (cmp. μαργαρίτης, μαργηλίς &c., prob. of Semitic origin, cmp. רגג, רגרג) *gem, jewel, pearl,* mostly *pl.* מַרְגָּלִיּוֹת. Ab. Zar. 8b מ׳ ואבן טובה וכ׳ in setting pearls and a precious stone (for an ornament), which is made the base (subordinate) to the other?—Gen. R. s. 31 (expl. צהר, Gen. VI, 16) מרגלית a polished gem; Y. Pes. I, 27b top; Pirké d'R. El. ch. XXIII מ׳ אחת תלויה וכ׳ one jewel was suspended in the Ark which lighted up &c.; Snh. 108b.—Y. Shek. II, beg. 46c ויעשו אותן מ׳ why not let them exchange the coins (to be taken to Jerusalem) for a jewel . . . שמא תזול חמ׳ the jewel may fall in price. Yoma 75a לבן כמ׳ white as a pearl; a. fr.

מַרְגַּלְיָא, מַרְגָּלִי, מַרְגַּלִיתָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 10; a. fr.—Y. Dem. I, 22a top מרגלי מן דמלכא a jewel out of the crown of the King. Esth. R. to I, 6, v. הוּרָא II. Y. Keth. XII, 35b; Y. Kil. IX, 32c bot. אנא מובד מַרְגְּלִיתִי וכ׳ I am to give up my pearl (soul) in an unclean land; a. fr.—Lam. R. to I, 9 דא מ׳ this *precious idea* (cmp. חוֹמֶר II); a. e.—*Pl.* מַרְגַּלְיָרִין, מַרְגְּלִיתָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 9; 11. Targ. Is. LIV, 12 מַרְגְּלִין (prob. to be read גַּלְגַּלָּן..). Targ. Ez. XXVII, 16 ed. Lag. (ed. Wil. לִין···); a. fr.

מַרְגְּלָתָא f. pl. ch.=h. מַרְגְּלוֹת, (*the bolster at*) *the bottom of the bed.* Y. Maas. Sh. IV, end, 55c, v. מַקְנִיתָא.

מַרְגָּנִין m. pl. (μάραγνα) *whips, scourges.* Targ. I Kings XII, 11; 14; Targ. II Chr. X, 11; 14.

מַרְגְּנִיתָא f. (v. מַרְגְּלִיתָא) *pearl* or *jewel.* B. Bath. 146a שהקו ליה מ׳ וכ׳ they ground for him a pearl worth &c. Kidd. 26b תלה בה מ׳ וכ׳ he set in it (the needle) a pearl (or a precious stone) worth &c. Ib. 18a נקוט מ׳ בידיה he possessed a pearl (a precious slave). Ber. 33b תקינו לן מ׳ they composed for us a precious prayer. Yeb. 94a חדרש בריה מ׳ ליה . . . למדרש R. E. had an opportunity for a most precious interpretation, opp. חספא. Ib. 92b, a. e., v. דְּלַי; a. fr.—*Pl.* מַרְגְּנִיתָא. R. Hash. 23a מסקן מ׳ they bring up pearls (from the bottom of the sea).

מַרְגֻּשׁוֹת f. pl. (רָגַשׁ) *noises.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) תלשון הזה . . צרות מ׳ וכ׳ this expression (תשאות, Is. XXII, 2) serves for three meanings: distress, noises and darkness; Yalk. Is. 289 מתרגשות (corr. acc.).—[Num. R. s. 14 מרגשות some ed., v. מוּרְגָּשָׁה.]

מָרַד I (b. h.; denom. of מֶרִי; cmp. מָעַל a. מַעַל) 1) *to rebel, refuse obedience; to protest.* Keth. V, 7 המורדת על בעלה she who rebels against her husband (refusing marital duties; oth. opin. refusing to work). Ib. המורד על אשתו a husband refusing marital duties (oth. opin. refusing to give her work and support); ib. 63b. Snh. 49a, a. fr. מורד במלכות rebel.—Meg. 13a מ׳ בעצת מרגלים he (Caleb) protested against the counsel of the spies. Ib. מרדה בגילולי וכ׳ she refused homage to the idols of her father's house; a. fr.—[Y. Maas. Sh. I, 52d top מטבע שמרד, read: של מֶרֶד or מָרוֹד, q. v.]—2) *to incite to rebellion.* Gen. R. s. 23, v. infra.

Hif. הִמְרִיד *to make rebellious, to incite.* Y. Keth. V, 30b bot. התורה הִמְרַדְתָּהּ עליו the Law requires her to be rebellious against him (to refuse sexual connection). Gen. R. s. 26 זה הִמְרִידָן עלי this man (Nimrod) made them rebel against me; ib. s. 23 זה המוֹרְדָן עלי ('Rashi': המרידן).

מָרַד II (v. preced., cmp. יָרַד) *to run, discharge matter; to be sore, inflamed.* Ab. Zar. 28b; Y. ib. II, 40d top עין שמְרְדָה an inflamed eye (comment.: 'which rebels', i. e. threatens to burst out of its socket).—Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV שחין המוֹרֵד ומכוה המוֹרֶדֶת a running (open) wound from contusion or from a burn; Neg. VI, 8; VIII, 5 השחין המכוה והקדח המוֹרְדִין (not והמורדין) running wounds from contusion, burn or inflammation; Tosef. ib. III, 10 השחין והמכוה והקרח והמרירין ed. Zuck. (Var. והמירק, corr. acc.; v. R. S. to Neg. l. c.; R. S. to Neg. VI, 8 quotes a Var. מורר, v. R. S. to Par. IX, 2; v. מוֹרִיר). Sifra l. c., Par. 4, ch. VII מורדת; Y. Pes. VII, 34a bot. מגרדת (corr. acc.); a. fr.

מְרִיד, מָרַד ch. 1) =h. מָרַד I, *to rebel, run away.* Targ. I Kings XV, 27 (h. text קשר). Targ. II Kings IX, 14 (ed. Wil. מרייד; h. text קשר *Hithpa.*). Targ. Jer. VIII, 5 לְמִמְרַד מן ed. Lag. (ed. למרוד) to run away from (desert); a. fr.—Ber. 44a עד דמריד until he ran away (bewildered).—2) cmp. מֶרֶד II a. רָדָה) *to rule.* Targ. Lam. I, 7.

Ithpe. אִיתְמְרִיד *to become rebellious, run away.* Keth. 63b אִיתְמְרִידָא Rashi (ed. אִיתְמְרְדָה, Alf. אִיתְמְרְדָא) ran away (from her husband). B. Mets. 84b אימרדה אזלה וכ׳ (Ms. M. אימרי, v. מְרִי) she ran away and went to her paternal home.

מֶרֶד I m. (b. h.; denom. of יָרַד) [*running away, running against,* cmp. מַעַל,] *desertion, rebellion.* Pes. 55b אחר שלשה לְמִרְדָּהּ after three days since her (the bird's) deserting the eggs; ib. למוֹרְדָהּ. Midr. Till. to Ps. XC בשביל חמ׳ שמרדתי אני וכ׳ I beg for amnesty for the rebellion which I made. Gen. R. s. 23; s. 26 (ref. to הוחל, החל, Gen. IV, 26; VI, 1; X, 8) לשון מ׳ it means desertion from the Lord (cmp. חוּפִּין, חָלַל). a. fr.—איגרת מ׳ a document stating a wife's, or a husband's, refusal of duties, v. מָרַד I. Keth. 64a; Y. ib. V, 30b bot.; Y. Kidd. I, 59a bot.; a. fr.—*Pl.* מְרָדִים *rebellious acts,* contrad. to sins of passion (זדונות). Tosef. Yoma II, 1; Yoma 36b; Y. ib. III, 40d bot., v. פֶּשַׁע.

מֶרֶד II m. (v. preced.; cmp. מִרְדּוּת I a. רָדָה) [*bringing*

Prov. XXII, 15. Targ. Y. II Lev. XIX, 20 מרדו (h. text בקרת); a. e.—*Pl.* מַרְדָּוָתָא. Targ. Y. ib. XXVI, 18; 23.

מַרְדּוּתָא II ch.=h. מַרְהוּת II. Targ. I Sam. XX, 30.

מַרְדְּיָא *rudder*, v. מִרְדְּיָא.

מָרְדָּיָא m. (רָדָה) *ploughshare.* Targ. Ps. CXLI, 7 (ed. Wil. מָרְדָּא, corr. acc.).

מָרְדִּין* m. pl. (v. מֶרֶד) *rebellious acts, political crimes*, esp. the unauthorized exercise of criminal jurisdiction by Jews under the Parthian government. B. Kam. 117a עד האידנא מלכותא דיוונאי הוו ... השתא פרסאי נינהו .. ואמרי מ' מ' .. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) formerly the rulers were Greeks who cared not about bloodshed (execution by unauthorized courts), but now they are Persians (Parthians) who do care &c., and cry, rebellion! rebellion! —B. Mets. 39a בורח מחמת מ' who flees from persecution for political offenses; B. Bath. 38b. [Hai Gaon derives our w. from the Persian, giving it the meaning of *murder*; Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 317b suggests *murdan*, to die.]

מרדין, Gen. R. s. 71 גידין ומרדין (גרדים); v. גַּד I.

מָרְדְּכַי (b. h.) pr. n. m. *Mordecai*, 1) the uncle of Esther. Pes. 117a מ' ואסתר אמרוהו M. and Esther recited (composed) those psalms of Hallel. Yeb. 24b, v. גֵּר; a. fr.—2) name of an Amora. Keth. 87a. Ber. 31a; a. fr.

מַרְדְּכִיתָא f. (transpos. of מדרכ'; דַּרְדָּק; cmp. מִדְרָא for מרדא &c.) *staff, crutch.* Targ. Y. Ex. XXI, 19 Ar. (ed. מורנית', misplaced Var. מורנימא, corr. acc.).

מרדנין, Yalk. Deut. 945 some ed., v. פּוּרָן.

מַרְדֵּעַ m. (רדע=רדה *to plough*) *the handle of the plough*, having on one end a broad iron blade (חרחור), on the other a spud (דרבן). Kel. XXV, 2; Tosef. ib. B. Bath. III, 5. Num. R. s. 14; Pesik. R. s. 3 מ' וכ' חמשנה .. the Mishnah calls it *mardeʿa*, whereas the Bible calls it *dar'ban* and *malmâd.* Ib.; Koh. R. to XII, 11 (phonetic etymol.) מרדע שהוא מורה דעה לפרה *mardéa*, because it teaches the (ploughing) cow sense. B. Bath. II, 13 (27b) מלא חמ' על גבי המחרישה as far as the handle protrudes over the plough (differ. in comment. which take our w. to mean *ox-goad*). Y. B. Hash. I, 58a bot. מלא מ' אחד a distance equal to the length of &c.—*Pl.* מַרְדְּעִים. Ib.—מַרְדְּעוֹת (fr. מַרְדְּעָה f.). Sabb. 12b; 149a שתי מ' the height of two *m.*—R. Hash. 24a (Ms. O. מדרגות, v. Rabb. D. S. a. l. note 80); Tosef. ib. II (I), 2 מַרְדָּאוֹת ed. Zuck. (Var. מרדעות, מרדעות).

מַרְדְּעָא f. (Syr. ברדעתא, P. Sm. 604; Arab. bardaʿat, v. Fr. Aram. Fremdw., p. 104) *a garment made up of patches.* Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כותי) מ' אית ליה וכ' (ed. Wil. מדר', corr. acc.) he has a garment made up of twenty four patches, v. אִיסְטְדָא II.

מַרְדַּעַת f. (preced.) *pack-saddle* or *cushion*, consisting of patches. Sabb. V, 2 (52b) חמור יוצא במ' וכ' an ass may be driven out (on the Sabbath) with the cushion tied on his back (as a protection from cold); ib. 53a. Tosef. Kil. V,

down,] *subjugation.* Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 4, sq.) בארבע עשר למרדן in the fourteenth year counting from their subjugation; Yalk. ib. 72.

מֵי, מֵרְדָּא, מֵרַד (Bibl. chald. מְרַד) ch. = h. מֶרֶד I. Targ. Josh. XXII, 22 מירד ed. Lag. (ed. מרדא). Targ. II Sam. XV, 12 (h. text קשר); a. e.—*Pl.* מֵרְדִין, מֵי'. Targ. Job VIII, 4. Ib. XXXV, 6 מָרְדָנִיךְ Ms. (ed. מָרוֹדָךְ, v. מָרוֹדָא).

מָרְדָּא f. (מְרַד) *rebellious.* Targ. Y. Deut. XX, 20 (ed. Amst. a. oth. מַרְדָּא).

מַרְדָּא I *baker's shovel*, v. מַרְדֵּה I.

מַרְדָּא II name of *a bird*, v. מַרְדֵּה II.

מַרְדָּא III f. (v. מָרַד II) *moist, green.* Targ. Is. XVII, 6 (h. text פריה); cmp. רָדָא.

מִרְדָּא m. (ירד; v. מֶרֶד) *ordure*, a material for vessels. Ab. Zar. 75b מנא דמ' (some ed. מִרְדָּה; Alf. מרמרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) a *mirda* vessel (v. גֻּלָּל); Tanḥ. ed. Bub. Huck. 2 דמִרְדָתָא.

מַרְדָּאוּת, v. מַרְדֵּעַ.

מַרְדָּה I f. (רָדָה II) *baker's shovel, peel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 7. Taan. 25a (Var. מַרְדֵּא).

מַרְדָּה II (or מַרְדֶּדֶת) m. *mardeh (mardah)*, name of a lowland bird. Ḥull. 65b Ar. (ed. מרדא).

מַרְדּוּ I m. (?) same. Ḥull. 62b ודיירנו מ' and this ('hen of the marsh') is *mardu.* Ib. מ' זגיד (Rashi מרה), v. זָגִיד.

מַרְדּוּ II f., v. מַרְהוּתָא.

מַרְדּוּת I f. (רָדָה I) *chastisement, punishment.* Ber. 7a טובה מ' אחת וכ' one chastisement in the heart of man (self-reproach) is better than many lashes. Gen. R. s. 23, beg. כולן לשון מ' הן all (those names) have the meaning of chastisement; ib. s. 57 end. Ex. R. s. 42 (play on רד, Ex. XXXII, 7) מ' הם צריכים they need chastisement. Ib. s. 1 כל המונע בנו מן המ' he who refrains from punishing his son; a. e.—[*Pl.* מַרְדִּיּוֹת. Tanḥ. M'tsora, ed. Bub. 3 אין המרדות חללו משלי וכ' (corr. acc.) these punishments do not come to thee by mistake (or suddenly, v. שָׁלִי, v. Bub. a. l. note 10), I have warned thee &c.; Tanḥ. ed. 1 אין המרירות הזו וכ' (read: חַמַּרְהוּת); Yalk. Lev. 558 אין המהות חללו וכ'.]

מַרְדּוּת II f. (b. h.; מָרַד I) *rebellion, disobedience.*—מ' מכת (מכות, abbrev. מ"מ) *punishment for disobedience*, left to the discretion of the court, contrad. to the Biblically ordained punishment (מַלְקוּת). Naz. IV, 3 (23a) אם אינה...תספוג if she cannot receive the lawful punishment of forty lashes, let her receive the punishment for rebellion. Keth. 45b. Sabb. 40b; Yeb. 52a; Ḥull. 141b. [Rashi: = מרדית, 'blows enforcing *submission*', v. מֶרֶד II a. preced. w.]

מִרְדּוּ, מַרְדּוּתָא I ch.=h. מַרְדּוּת I, *chastisement, correction* (corresp. to b. h. מוּסָר). Targ. Ps. II, 10. Targ.

מְרוּבֶּה בְּגָדִים *the priest distinguished by a larger number of official garments* (v. Yoma VII, 5), i. e. *the high priest* during the second Temple when no anointing took place. Sifra Tsav, Par. 3, ch. V (ref. to Lev. IV, 5) מ׳ ב׳ מנין how do you know that the law refers to the high priest even when he has not been anointed? Hor. III, 4. Ib. 12ᵃ; a. fr.

מָרוּבָּע *square*, v. רָבַע.

מָרוּד m. (יָרַד; cmp. יָרוּד), דַּמ׳ *the lowest, youngest.* Gen. R. s. 23, beg. הא׳ שבכולם Ar. s. v. המרוד (ed. הִתְבָּרוּר שבהם).

מָרוּד m. (מָרַד I) *rebel.* Tosef. Maas. Sh. I, 5 מטבע מ׳ (not המטבע, Var. מדור, corr. acc.) a coin issued by a rebel (Bar Kokhba); Y. ib. I, 52ᵈ top, v. מָרַד I.

מָרוּדָא, מָרוֹד I ch. same. Targ. Y. Lev. XXIV, 10. Targ. Y. I Num. XXIV, 19 (not מרורא); a. e.—*Pl.* מָרוּדִין, מְרוֹדַיָּא. Targ. Job XXIV, 13 (ed. Wil. מָרְדִין; oth. ed. מוֹרְדִין). Targ. Is. XXX, 1; a. e.

מָרוֹד, מָרוּדָא II (or מ׳) m. (מָרַד; cmp. יָרוֹד a. b. h. מָרוּד, pl. מְרוּדִים) *running wild*, esp. *the wild ass.* Targ. O. Gen. XVI, 12 (h. text פרא). Targ. Job. VI, 5 (Var. ערודאה). Ib. XXXIX, 5; a. e.—*Pl.* מְרוֹדַיָּא. Ib. XXIV, 5.

מָרוֹדָא (or מ׳) m. (מָרַד) *rebelliousness.* Targ. Ps. L, 16 (ed. Wil. מרומא, corr. acc.).—*Pl.* מָרוֹדִין, מְרוֹדַיָּא. Targ. Lam. I, 5 מְרוֹדָתָא (some ed. מרור, corr. acc.). Targ. Ps. XXXII, 1; 5.

מָרוֹדָנִית f. (מָרַד II) *running.*—*Pl.* מְרוֹדָנִיּוֹת. Tosef. Bekh. V, 3 (ed. Zuck. מצודניות), v. צִירָן

מַרְוָא, v. מַרְוָה.

מַרְוִית, v. מַרְוִית.

מָרְוָתָא, v. מָרוּתָא.

מרוח, Y. Taan. IV, 65ᵇ bot., read: מְחוֹרַי, v. חַוַּר.

מְרוֹחַ m. (b. h.; v. מָרַח) 1) (denom. of רוח) *filled with air.* Bekh. VII, 5 (expl. Lev. XXI, 20) כל שרוח וכ׳ he who has wind in his testicles; Tosef. ib. V, 4 (v. קִילְיַשְׂרִס); Yalk. Lev. 632.—2) (= מְמוֹרָח, v. מָרַח) *smashed.* Ib. (R. Yishm.) מַרְאֵה חֹשֶׁךְ = מ׳ אשך שנמרחו וכ׳ *black complexion.* Bekh. l. c., opin. of R. Antigonos.]

מְרוּטָה f. (מָרַט; sub. שערה) *plucked hair*, nickname of a baldheaded person. Ex. R. s. 24; Tanḥ. B'shall. 18; Yalk. Ex. 255.

מְרַוֵּי m. (רָוֵי) *intoxicating drink.* Targ. O. Lev. X, 9 (Y. מדעם מְרַוֵּי). Targ. Zech. XII, 2 מְרַוֵּי.—V. מְרַוָּא.

מְרַוֵּיא, v. רָוֵי.

מַרְוִית f., *pl.* מַרְוִיּוֹת (רָוָה) *dripping olives.* Y. Maasr. I, 49ᵃ top [read:] משירוו מ׳ שנירה וכ׳ from the time that the olives of the second year in the store-house begin to drip (from the heat).

לא יתן את הממ׳ וכ׳ 18 one must not put a cushion of patches on his shoulder (on account of the mixture of stuffs, כִּלְאַיִם). Y. Bicc. III, 65ᵈ top הטלית שעליו כמ׳ וכ׳ his official cloak is as befitting to him as an ass' pack-saddle; Midr. Sam. ch. VII; a. e.

מַרְדְּקָא, v. מוּרְדָּקָא.

מָרְדָתָא, (מָרְדְּתָא) f. (מָרַד) 1) *running about, turbulent.* Targ. Prov. VII, 11 (Ms. מרדותא, read: מָרוֹד׳).—*2) כְּנִישְׁתָּא מ׳ name of a synagogue in Caesarea (*the turbulent synagogue*, v. Josephus B. J. II, 14, 5). Y. Naz. VII, 56ᵃ; Y. Ber. III, 6ᵃ bot. מדרתא (ed. Krot. מדרתח); Lam. R. to I, 3 מדוכתא; Num. R. s. 12 מדוכת׳ (prob. to be read: מרודת׳).

מְרַדְתָּא, Tanḥ. ed. Bub. Ḥuck. 2, v. מִרְדָּא.

מָרָה I f. (b. h.) 1) fem. of מַר II, *bitter.*—2) *bitter taste.* Y. Ber. VI, 10ᵃ בטלה מָרָתָן their bitter taste is gone.—3) *drop, poison* (v. אֶרֶס). Ter. VIII, 5 הממ׳ the serpent's discharge.—Esp. *gall, bile.* Ḥull. III, 1; a. fr.—B. Mets. 107ᵇ (ref. to Ex. XXIII, 25) זו מ׳ that means (overflow of) bile, v. חָלָה.—Trnsf. *austerity, gravity.* Cant. R. to IV, 4 (play on מְרִירָה) שמשמנו יוצאה מ׳ לעולם (not יוצא) from it austerity (responsibility) went forth to the world. Keth. 103ᵇ זרוק מ׳ בתלמידים cast bile among the students (be austere against them). Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 32 הגדולים שבכם מָרָתָן פרוסה בכם כאשכל (אשכלת מררת as to the great among you, their bile (austere rebuke) is distributed among you as the juice in the grapes; Yalk. ib. 946 מרתן פרוסה בתן וכ׳ their bile is distributed within them.

מָרָה II (b. h.) pr. n. pl. *Marah*, a station in the desert (so named from its bitter waters). Snh. 56ᵇ; Hor. 8ᵇ; a. e.

מָרָה III *hoe*, v. מָרָא II.

מָרָה IV 1) *to be fat*; 2) *to be disobedient*, v. מרי I, II.

***מַרְהַבְיָא** m. (רָהַב) *pride, haughtiness.* Targ. Ps. XXXV, 16 (ed. Wil. מַדְהַכְיָא (v. הִדַּהֵךְ) *sports*).

מַרְוָא m. (רְוֵי; cmp. Lat. salvia, v. Sm. Ant. s. v. Elelisphacos) *marva*, a medicinal plant; מ׳ חיוורא *white marva, sage.* Sabb. 109ᵇ (a defin. of אזוב יון; Ms. M. מַדְוֵי, מַדְוָא; cmp. מָרוּתָא).

מָרְוָא, מָרְוָה m. (v. מַר IV) *power, dominion; tyranny.* Targ. Nah. III, 14 אסגי מ׳ וכ׳ increase the yoke of tyranny and force them &c. Targ. Is. XXVIII, 20. Ib. XLVII, 2 Regia (ed. מְרוֹעָא).—V. מָרוּתָא.

מָרְוָא f. (רְוֵי) *intoxicating drink.* Targ. Ps. LXIX, 13 Ms. (ed. מַרְוָה).—V. מָרַוֵּי.

מְרוּבָּה m., **מְרוּבָּה** f. (v. רָבָה) *large, numerous, frequent*; opp. מוּעָט; *pl.* מְרוּבִּים, מְרוּבּוֹת. Ḥag. I, 5; a. fr.—Sifra Tsav ch. XV, Par. 11 מ׳ (מדה) the more frequent act, v. מוּעָט. Pes. 37ᵃ; Bets. 22ᵇ פת מ׳, v. עָבַד I; a. fr.—R. Hash. 4ᵇ, a. fr. מְרוּבָּה the larger sphere, v. מוּעָט.—

מרויתא, Y. Orl. I, 61[a], v. מַרְבִּיתָא.

מרוך, v. מוֹרָךְ.

מרום, Tosef. B. Kam. I, 4 Var., v. מָרוּת.

מְרוֹם pr. n. m. *Merom.* Y. Taan. IV, 68[b] top; Y. Meg. IV, 75[a] bot. (א)לעזר בר מ׳ ברבי Treat. Sof'rim XXI, 7 מקום (corr. acc.). Gen. R. s. 66 בן מְרוֹן; Cant. R. to VII, 1 ב״ר מרון; Ruth R. to II, 5 מרים; Yalk. ib. 601 מריון (corr. acc.).

מָרוֹם m. (b. h.; רוּם) *height, on high.* Lev. R. s. 5; Yalk. Is. 290, v. חָצַב.—*Pl.* מְרוֹמִים, constr. מְרוֹמֵי. Nidd. 16[b] (cit. fr. Ben Sira) המושיב שבת במ׳ קרתו he who places his (scholar's) seat on the heights of the city.

מְרוֹמָא I ch. same. Targ. Ps. LXXV, 6; a. e. —Y. Taan. I, 64[b] bot. מְרוֹם מובלה, v. מוּבְלָא.—*Pl.* מְרוֹמַיָּא. Targ. Job XVI, 19.

מְרוֹמָא II f. (preced.) *uplifted.* Targ. Y. Ex. VI, 6, v. מְרָמַם.

מְרוּמְדִּית m. (רָמָה) *fraudulent*; דין מ׳ a case in which the court has reason to suspect legal trickery or conspiracy. Snh. 32[b]. Shebu. 30[b].

מָרוֹן I m. (מָרָה) *rebellion*; בני מ׳ *rebels* who surrender, v. אִרְמְדָנָא. R. Hash. I, 2 (16[a]) (differ. in comment.); v. also next w.—[B. Bath. I, 6 Ms. M., v. מוֹרָן.]

מָרוֹן II, **בֵּית מ׳** pr. n. pl. *Beth Maron,* a place the access to which was by a narrow path. R. Hash. 18[a] (expl. בני מרון, v. preced.) כמעלות בית מ׳ like going up the ascent to B. M. (in single file; Var. בית חורון). Erub. 22[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 20).—V. next w.

מִירוֹן, מֵרוֹן 1) pr. n. pl. *Meron,* in Galilee, south of Giscala. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. Tosef. Dem. IV, 13 מי׳ ed. Zuck. (Var. מירוק). Tanḥ. ed. Bub., P'kudé 7 בקעה שעל פני מ׳ וכ׳ the valley in front of M., his native town; Ex. R. s. 52 בקעה אחת שעל פני מרון some ed. (corr. acc.). Cant. R. to VIII, 1 מי׳; Ex. R. s. 5, beg. בית מר׳ (not מד׳). Y. Taan. IV, 68[d] (in a fragmentary passage) מי׳ קרתה Meron (in connection with Jojarib) designates the place (of the family).—2) pr. n. m., v. מֵרוֹם.—[Hull. 60[b] מירון, מרון Ar., v. הַמִּירָם.]

מֵרוֹנָאָה m. (preced.) *of Meron.*—*Pl.* מֵרוֹנָאֵי. Koh. R. to XI, 2; Pesik. B'shall., p. 94[a] sq. בני מֵרוֹנֵיא.

מֵרוֹנִי h. same, (or מָרוֹנִי *of Maron*). B. Bath. 156[b] (Ms. F. מָדוֹנִי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3); Kidd. 26[b] מד׳; Y. Peah IV, 17[d] מד׳.

מרוס, Tosef. B. Kam. I, 4, v. מָרוּת.

מְרוֹעָא f. (רֵעַ) (*evil*) *occurrence, visitation* (cmp. אֲרַע I). Targ. Hos. XI, 7. Targ. Mic. VI, 3. Targ. Is. XLVII, 2 (v. מַרְוָא II).

מרוּצָה I f. (b. h.; רוּץ) *running.* Yalk. Gen. 109 הכיר בו שמְרוּצָתוֹ לרעה (some ed. שמְרִיצָ׳) he (Eliezer) recognized that his (Laban's) running was for evil. Midr. Till. to Ps. LXIII ed. Bub. חיה רץ .. במ׳ would run after the horse in speed.

מְרוּצָה II f. (b. h.; רָצַץ) *oppression, arrogance.* Ruth R. introd., v. עֲרוּגָה.

מְרוֹקָא I m. (מָרַק) *a substance used for polishing,* prob. *pumice* (v. מַרְקָחָה). B. Mets. 47[a], sq. קונין במ׳ (Ar. ed. Koh. במרקא) you may take vicarious possession with a vessel made of *maroḳa* (although it is too brittle for practical use; Tosaf.: 'date-stones used for smoothing parchment'; Rashi: 'a vessel made of baked ordure', v. גֶּלֶל). Ib. מוריקא ed. (Ms. M. מרוקא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מְרוֹקָא II m. (v. מוֹרִיקָא) *saffron-colored.*—*Pl.* מְרוֹקִין. Targ. Esth. I, 6.

מָרוֹר m. (b. h.; מָרַר) 1) (adj.) *bitter.*—*Pl.* מְרוֹרִין, מְרוֹרִים. Snh. 108[b]; Erub. 18[b] ידיו מזונותי מ׳ וכ׳ let my food be bitter as an olive leaf but given at thy (the Lord's) hand &c.; a. e.—2) *bitter herb,* esp. *maror,* (cmp. πικρίς) a plant, prob. *Cichorium Itybus, Succory.* Pes. II, 6, expl. ib. 39[a] מרריתא דאגמא Ms. M. (ed. only מרירתא). Ib. מה מ׳ תחילתו רך וכ׳ Ms. M. (ed. incorr.) as *maror* is soft (mild) in its beginning and hard (pungent) at its end (root). Ib. ממאי דהאי מ׳ וכ׳ how can you tell that the *maror* (מְרוֹרִים, Ex. XII, 8) means an herb, perhaps the gall of a *kufia* is meant? Ib. אימא מ׳ חד but may I not say, *maror* means one certain species exclusively? Ib.[b] כל שיש בו טעם מ׳ whatever has the taste of *maror* (bitter, v. supra). Ib. מ׳ דרבנן bitter herbs which are subject to tithes merely by rabbinical enactment; a. fr.—*Pl.* מְרוֹרִין, מְרוֹרִים. Ib.[a]; a. e.

מְרוֹרָא ch. same, 1) *bitterness, bitter taste.* Targ. I Sam. XV, 32 מְרוֹר Regia, v. מְרִיר II.—Ab. Zar. 31[b] מ׳ דכשותא the bitter sap of cuscuta.—2) *bitter herb.*—*Pl.* מְרוֹרִין. Y. Meg. IV, 74[d] bot.; Y. Bicc. III, end, 65[d], v. יְרוֹקָנָא.—*3) (trnsf.) *evil-doer.*—*Pl.* מְרוֹרֵי. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 [prob. to be read: מְרוֹדַיָּא, v. מָרוֹדָא.—Targ. Lam. I, 5 מרורתא, v. מָרוֹדָא].

מְרוֹרָה f. (b. h. מְרֹרָה; preced. wds.) *venom.* Pirké d'R. El. ch. XIV מְרוֹרַת פתנים, v. פֶּתֶן.—*Pl.* מְרוֹרוֹת *troubles, evils.* Esth. R. introd. to Par. 5 (ref. to מררת, Deut. XXXII, 32) חללו חביאו מ׳ לעולם (some ed. מְרֹרוֹת) it is they (the grapes) that brought troubles into the world; Lev. R. s. 12 מרירות (corr. acc.); Gen. R. s. 15 אותן ואשכלות חביאו מ׳ וכ׳; Yalk. Deut. 946 (some ed. מר דו, corr. acc.).

מרושא, Erub. 69[a] Ms. O., v. מְדוּשָׁא.

מרושין *vessels* (?). Y. Ter. VIII, 45[d] bot. על .. ושוי ארבעה מ׳ דמיין (prob. to be read: חורשין=חרסין, v. חֶרֶס I) and he put the posts of his bedstead into four vessels filled with water (cmp. Ab. Zar. 32[a]; Y. ib. II, 41[b] לסמוך המטה).

מרושניא, v. מַשְׁרוּנְיָא.

מַרְזֵחַ f. = מַרְזֵחָא, v. מַרְזֵחָא.

מַרְזֵחַ m. (b. h.; זחח or זוח, with ר inserted) *merry-making, banquet,* also *the banquet given to mourners to cheer them up.* Lev. R. s. 5, v. מַרְזוּחַ.—[M. Kat. 28b, v. מר II.]—*Pl.* מַרְזֵחִים, מַרְזֵחִין, מַרְזֵי׳. Sifré Num. 131 חזרו לעשות להם מ׳ they (the Moabites) again arranged (idolatrous) banquets for them. Koh. R. to VII, 1, end הכל סרפדין עושה לו מ׳ .. all people lament and clap hands over the death of the righteous man (Samuel), and this wicked man (Nabal) holds banquets; Yalk. Sam. 134; Midr. Sam. ch. XXIII. Esth. R. to I, 2; ib. to I, 9; a. e.

מַרְזֵי׳, מַרְזֵחָא ch. 1) same. Keth. 69a, v. infra.—*Pl.* מַרְזֵחִין, מַרְזֵיחִין. Targ. Am. VI, 7. Targ. Y. I Num. XXV, 2 (v. Sifré Num. 131, quot. in preced.).—Esp. (*banquet*) *exhilarating the mourner;* בֵּי מ׳ (בֵּית) *the place of the mourners' meal.* Targ. Jer. XVI, 5.—Keth. 69a מאן יתיב בי מ׳ וכ׳ who sits at the head at mourners' meals? expl. ib.b מהו מ׳ אֵבֶל (*be-)marzeḥa* means (house of) mourning (ref. to Jer. l. c.).—2) (v. מְרוּזַי) *pl.* מַרְזַחְיָיא *those who cheer the mourners.* Targ. II Esth. I, 3 ed. Frf. (v. מְסַחֲרְיָא).—Y. Ber. III, 6a top (reprehending the excesses at mourners' meals) .. לא תקבלון למחר מ׳ .. (not מזרח) after my death do not receive to-day mourning (condolence) and to-morrow merry-makers.

מַרְזֵיבָא, v. מַרְזֵבָא.

מַרְזֵיחָא, מַרְזֵיחַ, v. מַרְזֵחָא.

מַרְזֵמָא, v. מוּרְזֵמָה.

מַרְזַפְתָּא f. = אַרְזַפְתָּא I, *hammer.* Targ. Jud. IV, 21 (quot. in Rashi to Ber. 34a top; ed. אַר׳).—Ber. 34a מתינן לית במ׳ דנפחא we strike him with a smith's hammer, i. e. he must be taught his duty; Meg. 25a (some ed. אר׳). Tanḥ. Ḥuck. 1; (Gitt. 56b אר׳).

מָרַח (b. h.; sec. r. of רוח) *to soften; to poultice.*

Pi. מֵירַח 1) *to strike a plaster, rub a salve;* in gen. *to mash, crush.* Tosef. Sabb. V (VI), 6 חִמְּרַח בשבת he who mashes ingredients for a plaster on the Sabbath; Erub. 102b; Y. ib. X, 26c.—Sabb. 75b חממ׳ רטיה וכ׳ he who spreads and presses the poultice over a sore; Y. ib. VII, 10d top. Ib. XXII, 3 (146a) he must not put on wax מפני שהוא ממרח (Mish. Pes. מְמָרִיחַ, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) be-

מַרְזֵנְבָן, v. מַרְזַבְנָא.

מַרְזוּחַ m., *pl.* מַרְזוּחִים (v. מַרְזֵחַ) *banqueters, merry-makers.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 7) [read:] מהו מרזוח סרוחים מרזוח מ׳ what is *mirzaḥ s'ruḥim?* The banqueting of the feasters.

מַרְזֶפָא m. (רזם, transpos. of פרז; cmp. מַרְזֵב) *hammer* (= h. מַקֶּבֶת).—*Pl.* מַרְזוֹפִין. Targ. Ps. LXXIII, 10 (h. text הֲלָמִים, v. הָלַם). Ib. LXXIV, 6 מחין כבמ׳ (some ed. בכמר׳, ed. Wil. במ׳, corr. acc.; h. text בְּהַלְמֵי).—V. מַרְזְפָתָא.

מַרְזֵפָא, v. מַרְזַפְתָּא.

מַרְזֵפָתָא f. = אַרְזַפְתָּא I, *hammer.* Targ. Jud. IV, 21 (quot. in Rashi to Ber. 34a top; ed. אַר׳).—Ber. 34a מתינן לית במ׳ דנפחא we strike him with a smith's hammer, i. e. he must be taught his duty; Meg. 25a (some ed. אר׳). Tanḥ. Ḥuck. 1; (Gitt. 56b אר׳).

מָרַח (b. h.; sec. r. of רוח) *to soften; to poultice.*

Pi. מֵירַח 1) *to strike a plaster, rub a salve;* in gen. *to mash, crush.* Tosef. Sabb. V (VI), 6 חִמְּרַח בשבת he who mashes ingredients for a plaster on the Sabbath; Erub. 102b; Y. ib. X, 26c.—Sabb. 75b חממ׳ רטיה וכ׳ he who spreads and presses the poultice over a sore; Y. ib. VII, 10d top. Ib. XXII, 3 (146a) he must not put on wax מפני שהוא ממרח (Mish. Pes. מְמָרִיחַ, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) be-

מַרְזַנְתָּא f. *intoxicating drink,* v. מְרַזְנָא.

מַרְזוּת f. (מָר) 1) *authority, dominion.* Pesik. R. s. 40 (play on מְרִידָה) ארץ שמרוּתוֹ (not לתוכה) בתוכה .... the district in which the lordship of the world resides; ואף המקום מ׳ תוא על וכ׳ and the place, too, is the ruler of all other places (ref. to בעלתה, I Chr. XIII, 6, as a surname of Zion, v. בַּעֲלָה). Ber. 48a (in Chald. dict.) קא חזית דלא מקבלי מ׳ you see that they (the Pharisees) recognize no (royal) authority.—2) *domestication.* Sabb. 106b (v. הֵירוֹר) שאינה מקבלה מ׳ it does not submit to domestication. Tosef. B. Kam. I, 4 אם היו מ׳ Var. in ed. Zuck. (sub. של; ed. מרוס, מרום; ed. Zuck. תַּרְבּוּת) if they (the animals) were domesticated, opp. באו מן המדבר.

מָרְוָד׳, מָרְוָתָא, מָרְוְתָא ch. same, *authority, dominion* (v. מָרְוָא). Targ. I Sam. I, 11 (v. מוֹרָה II). Targ. Ez. XVI, 9 מַרְוָתָא ed. Wil.; a. fr.—Gen. R. s. 55 (play on מְרִידָה) אתר מרוד׳ דעלמא ed. Wil. (oth. ed. מרותא) the seat of the dominion of the world, v. preced.—*Pl.* מַרְוָוְתָא, v. מָר.

מַרְזֵב m. (רזב, transpos. of ברז; cmp. בָּרְזִיז) 1) *tube, spout;* esp. *the movable tube attached to the roof gutters* (מְזוּחִילָה). B. Bath. III, 6 המ׳ אין לו חזקה no claim, based on undisturbed use, can be made for the special position of the pipe discharging the water into the neighbor's yard; expl. ib. 58b; Y. ib. III, end, 14b מקום המ׳ בחצר יש .. מקום קילוחו וכ׳ the right of a pipe for the discharge of water into the neighbor's court can be claimed on the basis of undisturbed use, but not the special place of its discharge; (Tosef. ib. II, 13 צינור). Yeb. 75b כמ׳ if the mutilated membrum has the shape of a spout (leaving the urinary canal unprotected). Sabb. 146b גזרה משום מ׳ it is forbidden, lest he shape a regular tapping tube (v. בְּרָזָא I).—2) a sort of *cape,* having the shape of a gutter, formed by throwing the edges of a garment over the shoulders backward. Ib. 147a, v. כִּיסָא.

מַרְזֵיבָא, מַרְזֵבָא ch. same. Targ. Job XXXVIII, 25 (ed. Lag. מַרְזִי׳). מַרְזִי׳ — Ḥull. 105b אותבוה תותי מרזי׳ they put it under a spout. Gitt. 69a תותי מרזב׳.—*Pl.* מַרְזֵבִין, מַרְזְבֵי, מַרְזְבַיָּא, מַרְזֵי׳. Targ. Koh. II, 8 (h. text שָׂרוֹת ושדות). Targ. Job XXVIII, 4; a. e.—Snh. 109a; M. Kat. 25b מ׳ דציפורי the spouts of the roofs of Sepphoris.

מַרְזְבָנָא m. (Pers. marzbân, Vullers II, 1161) [*custodian of borderland,*] *prefect, duke.*—*Pl.* מַרְזְבָנֵי. Meg. 6b (Ms. O. מַרְזוּבְנָן, v. Rabb. D. S. a. l. notes 70 a. 90).

מַרְזַבְתָּא, v. מַרְזַפְתָּא.

מַרְזוּ, v. רְוִי.

מַרְזוֹבוֹת f. pl. (v. מַרְזוּפָא) *hammers,* as instruments of torture. Lev. R. s. 27 במ׳ ובמגלבין Ar. (ed.; Num. R. s. 10, beg.; Cant. R. to V, 16 בנור ובזפת, read: בְּמַרְזֵפוֹת or בְּמַרְזְפָתָא) with hammers and whips.

מַרְזוּבְלֵי m. pl. (רזב, transpos. of ברז, as in מַרְזֵב; cmp. בּוּרְיָא II, חוֹצֵלֶת &c.) *mats* (used for partitions), *matting.* Succ. 20a, explaining חוצלות (v. חוֹצֵלֶת) מ׳ (some ed. מרזובלים); ib. מזבלי וכ׳ ... מאי מ׳ what is *marzublê?* R. A. (judging by phonetic resemblance) says, bags filled with foliage; R. S. says, real matting. Ib. מ׳ של וכ׳ Ms. M. (ed. מרזובלים).

cause it is an act resembling the spreading of plaster. Sifra Sh'mini, Par. 8, ch. X; Kel. V, 11 מֻרָּחָה בטיט if he smeared clay over it; Tosef. ib. B. Kam. IV, 10; 12. Ib. VII, 10 ומ׳ שפתותיה עם הכותל and connected its rims with the wall by plaster or pitch; a. fr.—Part. pass. מְמוֹרָח *crushed.* Bekh. 44b האי ממ׳ אשך וכ׳ (not ממרוח) if *m'roaḥ* meant *crushed,* it ought to read *m'moraḥ* &c.; Yalk. Lev. 632, v. מְרוֹחַ.—2) *to pass* (the hand) *over a viscid mass, to wipe off, rub off.* Y. Sabb. VII, 10a bot. מְמָרְחוֹ בידו אחת he may wipe (or brush) it off with one hand; (Bab. ib. 141a מגרר בצפרן).—3) *to give a pile of grain an even shape, to finish the process of storing up.* Maasr. I, 6 משיְמָרְחַ ואם אינו מְמָרֵחַ וכ׳ (Y. ed. מְמָרִיחַ or מַמְרִיחַ) (is subject to tithes) as soon as he evens the pile, and if he does not even &c.; expl. Y. ib. I, 49a bot. מן דו ישפר וכ׳ when he gives a finish to the surface of the pile. Ib. בשאין בדיעתו לְמָרֵחַ (not לימרח) when he has not the intention to even the pile; a. fr.—Part. pass. מְמוֹרָח, f. מְמוֹרַחַת; *pl.* מְמוֹרָחִין; מְמוֹרָחוֹת. Bekh. 11a, sq. טבלים ממ׳ (Ar. מְרוּחִים) untithed grain stored up in proper shape. Y. Peah IV, 16c bot. כרי ממ׳ a finished pile; a. e.—Tosef. Ter. IV, 15 ממורחת = מוּרַחַת.—4) (denom. of רַחַת) *to winnow.* Part. pass. as ab. Tosef. Maasr. II, 17 מצא חבואה ממ׳ עשוידה כרי וכ׳ if one finds winnowed grain (which has been abandoned), if it is made up into a pile, you dare not take it, opp. מפוזרת scattered; Y. ib. III, 50c bot. פירות ממורחין.

Nif. נִמְרַח 1) *to be crushed into a viscid mass.* Bekh. VII, 5 (expl. מרוח אשך, Lev. XXI, 20) כל שנִמְרְחוּ אשכיו (Bab. ed., 44b, נימחו) whose testicles are crushed; (refuted ib. in Gem.) האי ממורח וכ׳, v. supra.—2) *to be smeared over.* Tosef. Kel. B. Kam. VII, 10 עד שתִּמָּרַח עם השפה until it is smeared over so as to be even with the rim.

Hithpa. תִּתְמָרַח, *Nithpa.* נִתְמָרַח *to be shaped into an even pile, to be finished.* Y. Peah I, beg. 15a נתמ׳ עד שלא תכה as long as the pile is not struck off; a. e. [Y. Maasr. I, 49a bot. תבואה משיתמרח, read: משתמרח, v. supra.]

מְרַח I ch., *Pa.* מַרַח same, *to strike off the pile, finish.* Bekh. 11b דמַרְחִינְהוּ מאן who, do you mean, finished the pile?

מְרַח II (denom. of רוּחַ) *to blow up.*—*Part. pass.* מָרִיחַ *haughty, bold.* Targ. Prov. XIV, 13 (ed. Wil. מדיח, corr. acc.; h. text סוג).—V. מְרִיחָא.

מְרַחֲמָא m. (רַחַם) *friend.*—*Pl.* מְרַחֲמֵי, מְרַחֲמִין. Targ. Lam. I, 19. Targ. O. Gen. XXVI, 26 מֵרֵ׳ (ed. Berl. רחמודי, v. Berl. Targ. O. II, p. 10); Gen. R. s. 65 מְרֵ׳.—Sabb. 32a, v. בְּדִיוּנָא I.

מְרַחֲמָנָא m. (preced.) *friendly, compassionate.*—*Pl.* מְרַחֲמָנֵי. Targ. II Esth. I, 2 (3) נבריא מ׳ (ed. Lag. a. oth. מְרַחֲמוֹנֵי). Ib. אמהתא מְרַחֲמָנָיָא (Var. for מהימניא, read: מְרַחֲמָנִיָּין).

מֶרְחָץ c. (רָחַץ) *bath.* Y. Ber. IX, 14b top תפילת המ׳ prayer on entering and on leaving the bath-house. Ib. מ׳ שחיא נסוקת a heated (vapor) bath. Ab. Zar. III, 4, v. אַפְרוּרִיטֵי; a. fr.—*Pl.* מֶרְחָצָאוֹת. Ib. 2b; Sabb. 33b. Cant. R. to I, 6 במעט מרחץ מן המֶּרְחָצָיוֹת with a slight bath in one of the bath-houses. Arakh. 32a בתי מ׳; Sifra B'har, ch. V, Par. 4; Y. Maasr. III, end, 51a מרחציות; a. fr.

מֶרְחָק m. (b. h.; רָחַק) *distance.* Yalk. Prov. 964 שבאת ממ׳ for she (Sarah) came from a distant land; a. e.

מְרַחֲקָא m., **מְרַחֲקָא** f. (רָחַק) *abominable, unclean.* Targ. Job XV, 16 (h. text נתעב). Targ. O. Lev. VII, 18 (h. text פגול). Targ. O. Deut. VII, 26 דמ׳ that which is abominable (cmp. הִמְרַחֲמָא). Targ. Lev. XX, 21 (ed. Berl. מְרַחֲקָא; h. text נדה); a. fr.—*Pl.* מְרַחֲקִין. Targ. Y. Deut. XXIV, 4.

מְרַחֲקָנָא, מְרַ׳, מְרַחֲקָא f. (preced.) *abomination.* Targ. Deut. XXIV, 4. Targ. Prov. XIII, 19; a. fr.

מַרְחֶשְׁוָן, מַרְחֶשְׁוָן (Assyr. *Araaḥ samna,* Schr. KAT2, 380) *Marheshvan,* the eighth month of the Jewish calendar, containing twenty nine or thirty days, varying between the fifth of October and the second of December. Targ. Y. Deut. XI, 14. Targ. II Esth. III, 7.—R. Hash. 11b.

מַרְחֶשֶׁת I f. (b. h.; v. רָחַשׁ) *deep and covered pan.* Men. V, 8; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; a. e.; v. מַחֲבַת.

מַרְחֶשֶׁת II pr. n. pl. *Marhesheth* (v. Hildesh. Beitr., p. 31). Y. Shebi. VI, 36c; Tosef. ib. IV, 11 מחר׳ ed. Zuck. (Var. מרח׳); Sifré Deut. 51 מַרְעֶשֶׁת; Yalk. ib. 874 מַרְעַשְׁתָּא.

מָרַט (b. h.) *to pluck off* (hair, wool &c.); *to pull.* Tosef. Sabb. IX (X), 20; Sabb. 74b ודמוֹרְטוֹ and he who plucks the down off the large feather of the wing. B. Mets. 68b גוזזות ושוטפות ומוֹרְטוֹת (Ar. גזוזות) they yield wool by being shorn, by passing through water, and by being plucked (in passing bushes &c.; [prob. to be read גוזזות ושטופות ומְרִיטוֹת].

Pi. מֵרַט 1) same. Naz. 39b סיפסף וכ׳ תלש מ׳ if he pinced his hair (near the root), plucked it off, or trimmed it &c.; (Ar. s. v. سفسف: 'created a bald spot by using a depilatory'). Sabb. l. c. מְמָרֵט חייב משום ממחק he who plucks the down (v. supra) is guilty of an act coming under the head of scraping (leather).—*Part. pass.* מְמוֹרָט *bald-headed.* Naz. 46b; Yoma 61b מזיר ממ׳; Tosef. Naz. I, 6 חמוֹרָט; Y. ib. VI, end, 55d נזיר ומירט (read: נזיר ממ׳ or מורט).—2) *to smooth, polish.* Num. R. s. 12 נחשת ממורט (prob. to be read: מְמוֹרָטֶת) polished bronze.

Nif. נִמְרַט *to be plucked, to be bald.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. X נ׳ ראשו וכ׳ if his head became bald through sickness.

מָרַט I ch. same. Targ. O. Lev. XXI, 5. Targ. Jer. XVI, 6; a. e.—Part. מָרֵיט, *pl.* מָרְטִין. Targ. Is. L, 6 ed. Lag. (oth. ed. מָרְטָן; ed. Wil. מוֹרְטִין).

Ithpe. אִתְמְרֵיט *to be laid bare, to have the shoulder uncovered* (in mourning), v. חָלַץ. Targ. Ez. XXIX, 18 (ed. Wil. אִתְמְרִיט; h. text מְרוּטָה; Pesh. חלוץ).

Pa. מָרֵיט, v. infra.

Palp. מַרְטֵט *to pull to pieces, to divide, plunder.* Targ. Job XVI, 11 מְמַרְטֵט ed. Lag. (Ms. מרטיט, Var. מְמָרֵט *Pa.*; h. text ירטני). Targ. Ps. XXXIX, 3 כיבי ממרטיט he lacerates my wound (h. text נעכר).—Ḥull. 92b מרטט לירה he pulled the fatty fibres out (going to the root).

(Ar. ed. Koh. s. v. אמר: אירמרייך דאירמרת, corr. acc.) who provoked thee that thou didst get angry?; Num. R. s. 5, end.—Gen. R. s. 42 (play on אמר) דאמרי ואפלי וכ׳ he provoked and made sport of &c.

Ithpe. אִתְמְרִי, אִתְמַרְיָת 1) *to get angry.* Num. R. l. c. דאתמרית; Sot. l. c., v. supra.—2) *to quarrel, rebel.* B. Mets. 84b אִתְמְרָאוּ Ms. M., v. מְרַד.—Hull. 58b לבקא אִתְמְרָא Ar., v. בָּקָא (ed. מב׳ . . . אִתְמְרָא she ran away in anger from &c., v. מְרַד). Keth. 63b אימראי quot. in Rashi to Job XXXIX, 18 (ed. אימרדה).—3) *to refuse to abide by a bargain; to retract.* B. Mets. 77a אייקרא . . ואִתְמְרוּ פועלים labor became dearer, and the laborers struck. Ib. ואימרי בעה״ב Ar. (ed. ואימר, fr. ימר, v. מוּר I) and the employer refused &c.

מָארִי, מָרִי pr. n. m. *Mari*, name of several persons. Sabb. 154a (v. marginal note); B. Mets. 110a מ׳ ברת דבת; B. Bath. 149a (דאיסור גיורא) שמואל מ׳ ברירה.—Y. Ber. VI, 10b top רב יצחק בר מ׳ (Bab. ib. 51a top יצחק קסקסאה); cmp. מָרְיוֹן.—B. Mets. 39b, v. אִיסָּק.—Bets. 28b מ׳ ברירה דרב בימא; a. several others.

מַרְיָא, v. מַרְיֵא.

***מָרְיָבָג** name of a *jewel* in the high priest's breastplate. Targ. Cant. V, 14 (corresp. to שהם, Ex. XXVIII, 20).

מְרִיבָה f. (b. h.; ריב) *strife.* Num. R. s. 3 חמטילים מ׳ וכ׳ those who caused strife between him and her. Ib. אף הם היו בעלי מ׳ they, too, were men of strife. Pesik. R. s. 20 מימיכם אנשי מ׳ אתם you have at all times been in the opposition. Ib. אתם עומדים במדינה (corr. acc.) you are of the opposition. Midr. Till. to Ps. CIII עשיתי מ׳ I entered a contest. B. Mets. 59a; a. fr.

מְרִיגַז a word in an incantation. Sabb. 67a, v. מוּרִיגַן.

מְרִיד, v. מְרַד.

מְרִידָא m. (preced.) *rebellious.* Targ. Prov. XVII, 11 גברא מ׳ ed. Will. (ed. Lag. מרירא; h. text מרי).

מְרִידָה f. (מְרַד) *rebellion.* Nom. R. s. 18, beg.; Tanḥ Kor. 1., a. e.

מרידתא, Ḥull. 59a top, v. מְרָרִיתָא, a. נִרְרִיתָא.

מַרְיָה, v. מַרְוֵיה.

מַרְיוֹטָאֵי m. pl. (Μαρεώτης) *the people of Mareotis*, a district of Lower Egypt with the town of Marea. Targ. Y. Gen. X, 13 (some ed. מַרְטוּטָן); Targ. I Chr. I, 11 ed. Rahmer (ed. Lag. מראטאי, read יו for א; h. text ענמים).

מריולא, Pes. 39a Mus., v. יְרוֹאָר.

מָרְיוֹן pr. n. m. (Μαρίων) *Marion*, name of several persons. Y. Succ. II, 53a יצחק בר מ׳ (cmp. מָרִי); Pesik. R. s. 15 מור׳; Yalk. Hos. 518; a. e.—M. Kat. 11b ברירה דרבין מ׳.—B. Bath. 12b כי נכסי דבי בר מ׳ (Ms. M. מור׳; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) as (improved as) the estate of the house of Bar M.—B. Mets. 84b בני בר מ׳ Ms. M. (ed. בני בירי).—Yalk. Ruth 601, v. מְרוֹם.

מָרְיוֹן m. (מָרָה) *rebel.*—*Pl.* מָרְיוֹנִים. Pesik. Ekhah, p. 122b, v. אטקטיא (v., however, אַרְכִי III).

Ithpalp. אִתְמַרְטַט, אִירְמַרְטַט *to be torn to pieces, dismembered.* Ab. Zar. 69a אִירְמַרְטוּטֵי אִירְמַ׳ (the mouse in the liquid) was dismembered. Nidd. 56b אַמַּרְטוּטֵי אירמרטט it would have been dismembered.——[Koh. R. to X, 16 איתמרטת, read: אִיתְמַרְעַת, v. מְרַע I.]

מְרַט II, מָרְטָא m. (preced.) 1) *baldness.* Targ. O. Deut. XIV, 1. Targ. Is. XV, 2; a. fr.—2) *plucked wool, tuft.* Sabb. 49a מ׳ דבירי אטמי of wool plucked from between the flanks (of a living animal, which contains moisture).

מְרָטוּטָא, מַרְטוּטָא, מָרְטוּט m. (preced.) 1) *tuft of plucked wool,* &c.; *lint.* Y. Kil. IX, end, 32d סיפלני דמ׳ עמר a compress of wool lint; דמ׳ דכיהן of linen lint. Y. Sabb. IV, end, 7a אילו מאן דנסב מ׳ וכ׳ if one takes a tuft of wool and puts it on his head in cold weather. Y. Yoma VIII, 44d top; Y. Taan. I, 64c תרי מ׳ soaked a tuft.—2) *a garment made of (plucked) wool* (v. P. Sm. 2224; Arab. *mirṭ* species indumenti ex lana &c.), *a coarse garment.* Targ. Prov. XXV, 20. Ib. XXVII, 13.—*Pl.* מָרָטוּטִין. Y. Maas. Sh. I, 52d bot. עד כדון . . . תלייך ביה מָרְטוּטֵירְכוֹן (not טכין . . .) R. S. is still alive, and you hang your garments on him, i. e. you refer to him as your authority!

מרטיסה, מרטוסא, read: מַרְסִיסָה m. (רָסַס; cmp. תַּרְסָנָא) *hash of small fish* or *locusts preserved in salt.* Y. Ab. Zar. II, 42a top (v. חוורנס).

מרטוטאי, v. מַרְיוֹטָאֵי.

מַרְטַנְיָא, מרטנאי, v. מוּרְטַנְיָא.

מַרְטָקָא, m. 1) (transp. of מַטְרָקָא, q. v.) *whip.* Yoma 77a.—2) *withered flesh,* v. מוּרְדָקָא.

מָרֵי, v. מָר.

מָרָא I, מרי (b. h.) *to be strong, fat.*

Hif. הִמְרִיא *to fatten, stuff.* Sabb. XXIV, 3 (155b) אין מַמְרִים וכ׳ (Y. ed. מַמְרִין; Bab. ed. מאמירין, v. אָמַר II) you must not stuff calves (on the Sabbath), v. הַמְרָאָה I.

מָרָה II, מרי (b. h.; v. preced.; cmp. מָרוּת) *to rebel against.* Part. מוֹרֶה.—סורר ומ׳ (בן) *the rebellious son,* amenable to the law (Deut. XXI, 18–21). Snh. VIII, 1 מאימתי נעשה בן ס׳ ומ׳ when is one to be dealt with as a *sorer umoreh?* Ib. 68b; a. fr.—*Pl.* מוֹרִין, מוֹרִים, v. מוֹרֶה II, a. מוֹרוֹס.

Hif. הִמְרָה 1) *to make strong, energetic.* Gen. R. s. 42, end (play on כַּמְרֵא) שה׳ פנים וכ׳ he showed a stern countenance against Abraham (rebuking him).—2) *to provoke, to rebel.* Y. Kidd. IV, beg. 65b (play on אמר, Neh. VII, 61) שהִמְרוּ לאל וכ׳ they provoked God with their evil doings. Ex. R. s. 1, end שעתידים להַמְרוֹת וכ׳ that they will rebel at the Red Sea; a. fr.—Esp. *to disregard the authority of the Supreme Court* (v. מַמְרֵא II). Snh. 14b; Sot. 45a; a. e.—3) *to incite one against the other, to arrange a race; to bet.* Snh. 25b (expl. מפריחי יונים) שמַמְרִין וכ׳ those who race doves (and bet on them). Sabb. 31a top שהִמְרוּ זֶה את זה who entered a wager.

מָרֵי, מָרָא, ch. same; *Af.* אַמְרֵי *to provoke.* [Targ. Zech. XII, 10, v. מְרַר].—Sot. 35b top מאן אַמְרִין דאִימַּרְיַת

מְרִיחַ, v. מְרַח II.

מְרִיחָא m. (preced.) *a haughty man.* Targ. Prov. XXI, 24 (h. text יָהִיר).

מַרְיָה, מַרְיוּת, מַרְיוּא pr. n. m. *Marya* (cmp. מָרִי). Y. Pes. V, 32^{c} bot.; Y. Peah I, 15^{c} top מרי; Y. Ter. XI, beg., 47^{c} מריה; Y. Ab. Zar. II, 41^{c} top מדיא (corr. acc.); Y. Bicc. II, 64^{d} מריא; Y. Erub. VII, beg. 24^{b} כד מ׳ (corr. acc.).

מִרְיָם (b. h.) pr. n. f. *Miriam*, 1) sister of Moses. Sot. I, 9 (9^{b}). Ex. R. s. 1; a. v. fr.—2) name of several persons. Lam. R. to I, 16, v. בִּירְתּוֹס.—Ib.; Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr. p. 140^{a}) M., daughter of Nakdimon.—Lam. R. l. c. M., daughter of Nahtom; Yalk. Deut. 938 (of Tanhum).—M. the hair-dresser; M. the children's nurse, v. גְּדַל I, II.—M. a member of the priestly family of Bilgah. Tosef. Succ. IV, 28; Succ. 56^{b}; Y. ib. V, end, 55^{d}; a. others.—3) *Imma Miriam.* Keth. 87^{a}; 88^{b}.—[Ruth R. to II, 5, v. מְרוֹם.]

מרימות, Cant. R. to I, 6, read: מרכבות, v. מֶרְכָּבָה.

מְרִימָר pr. n. m. *M'remar*, name of several Amoraim. Ḥull. 62^{b}. B. Bath. 3^{b}. Ab. Zar. 33^{b} בעו מיניה ממ׳ (Pes. 30^{b} מאמימר). Ib. דדריש מ׳; a. fr.

מָרִינוֹס pr. n. m. (Μαρῖνος) *Marinus*, name of several persons. Tosef. Toh. VII, 7.—B. Bath. 56^{a}.—Lam. R. to II, 22. Y. Gitt. IV, 46^{a}.

מְרִיעַ m. (v. מָרַע) *weak, ailing.* Targ. Mal. I, 8 דמ׳ (ed. Lag. דמרע) that which is sick; ib. 13.—*Pl.* מְרִיעַיִן, מְרִיעַיָּא, מְרִיעֵי. Targ. Y. Ex. XVIII, 20. Targ. Ez. XXXIV, 4 (ed. Lag. מְרָעֲיָא).—R. Hash. 16^{a} אקצירי ואמ׳ .. מצלינן we pray now for the sick and the ailing; Ned. 49^{b} קצירי קצירי ממש מ׳ רבנן by *k'tsire* we mean the really sick, by *m'ri'é* we mean the scholars (in delicate health).

מְרִיעוּת f. (denom. of רַע) *friendship, sociability, social gathering.* M. Kat. 22^{b}.—[Tosef. Shebi. II, 4, v. מוּרְבִּית II.]

מְרִיצָה I f. (רָצַץ) *a tool for crushing* bones, stones &c. Shek. VIII, 2 חוץ מן .... והמ׳ והמיוחדין וכ׳ Ms. M. (ed. המיוחדין, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ms. M. והתמרחצ׳; Y. ed. omits our w.) except the basket (for gathering disinterred bones for burial), the shovel, and the crusher, and things specially designated for burial purposes. Y. ib. 51^{a} bot. מ״ד מ׳ שמריצה את האבן (v. Rabb. D. S. to Bab. ed., p. 68^{a}; Bab. ed. add לבית הקברות) he who calls the tool *m'ritsah* (instead of צפורן) does so, because it makes the stones run (fr. רוּץ), i. e. makes them portable.

מְרִיצָה II, v. מְרוּצָה I.

מְרִיק, v. מְרַק.

מְרִיקָה, מְרֵיקָה, מְרֵיקָא, v. מְרֵקָה.

מְרִיקָה f. (מָרַק) *scouring, washing.* Sifra Tsav, Par. 3, ch. VII כמְרִיקַת חכוס מ׳ the *m'rikah* (Lev. VI, 21) means like washing a cup, contrad. to שטיפה (rinsing); Zeb. XI, 7. Tosef. ib. X, 14 מְרִיקָתָן their being washed; a. fr.

מָרִיר, מְרִירָא, מְרִירְתָא I m., מְרִירָא, מְרִירְתָא f. (מָרַר) *bitter*; *embittered, grieving.* Targ. I Sam. XXII, 2. Targ. O. Gen. XXVII, 34 מ׳ ed. Berl. (ed. מָ׳); Y. מְרִירְתָא. Targ. II Esth. IV, 1; a. fr.—[Targ. Prov. XVII, 11 גברא מ׳ (ed. Wil. מְרִירְדָא; h. text מרי).]—Ber. 56^{a} מ׳ עסקך כי חסא thy business will be bitter (thy goods disliked) like lettuce (v. חָסָא I). Sabb. 127^{b} bot. B. Mets. 113^{b}; a. fr.—B. Bath. 20^{a} bot. במרירתא bitter (salt) is meant.—*Pl.* מְרִירַיָּא, מְרִירִין, מָ׳; f. מְרִירָן. Targ. Ex. XV, 23. Targ. Num. V, 18, sq. Targ. I Kings II, 8 (ed. Lag. מרירא, corr. acc.).—[Targ. Y. Num. V, 24 מְרִירְתָא, read: רַיָּא . . . .].—Lam. R. to III, 40, v. בְּסִרְמָא.

מָרִיר II, m., **מְרִירָא** f. (preced.) *bitterness, bitter disposition, grief.* Targ. I Sam. XV, 32 מְרִיר מותא (Regia מְרוֹר) the bitterness of death. Targ. Ez. III, 14. Targ. Is. XXXVIII, 17; a. fr.—V. מְרִירְתָא.

מְרִירָה f. (b. h.; preced. wds.) [b. h. *bile,*] *bitterness,* trnsf. 1) *sin.* Ex. R. s. 43 (ref. to וירחל, Ex. XXXII, 11) חַמֵּי מְרִירָתָן וכ׳ sweeten thou the bitterness of Israel (pardon their sins) and heal them.—*Pl.* מְרִירוֹת. Ib. מי שירחלה דמ׳ שלנו one to sweeten our bitternesses (to pray for us). Lev. R. s. 12 (ref. to Deut. XXXII, 32) חללו שהביאו מ׳ וכ׳ it is they (the grapes) that brought sins &c.—2) (v. next w.; cmp. לַעֲנָה II) *curse.* Midr. Till. to Ps. XC, 9 (expl. הֶגֶה ib.; cmp. הָגָה a. אָגָא) זו מ׳ that means 'curse'.

מְרִירוּתָא, מְרִירוּ ch. same, 1) *bitterness.* Targ. Prov. XIV, 10. Targ. Ps. LXXV, 9 ed. Lag. (oth. ed. מְרִירְתָא). Targ. Esth. IV, 1.—2) *curse.* Targ. O. Num. V, 24; 27 (Ms. I, III מָרָר; ed. Berl. a. Y. לָוָט; h. text מָרִים); v. preced.

מְרִירוֹאָר, v. יְרוֹאָר.

מְרִירוּת, Tanh. M'tsora 1 המ׳ זו, v. מְרֵרוּת I.

מְרִירוּתָא, v. מְרִירוּ.

מְרִירִי m. (b. h.; v. preced. arts.) [*poisonous,*] סָמָא מ׳ or מ׳ (Ḳeṭeb) ***M'riri,*** name of a demon. Num. R. s. 12; Lam. R. to I, 3; Tanh. Naso 23; Midr. Till. to Ps. XCI, 6; Yalk. Ps. 842. Pes. 111^{b}. Ber. 5^{a} (quot. fr. Deut. XXXII, 24).

מְרִירִיתָא, v. מְרִיר I.

מְרִירְתָא f. (מְרַר) 1) *bitter*, v. מָרִיר I.—2) also מְרִירָתָא, מְרַרְתָא = h. מָרָה, *gall, bile.* Targ. Y. Ex. XXIII, 25 מותת מ׳ affection of the gall, v. מָרָה I; a. e.—Keth. 50^{a} מרי דדגדא וכ׳ the gall of a white *dayah* (v. דְּיָה). Pes. 39^{a}, v. כִּיפְיָא. [Ib. במרור מרירתא; אמרירתא, v. מְרָרִיתָא.]

מָרִישׁ m. (contr. of מארש, v. אָרַס; cmp. Targ. of מורשי, Job XVII, 11: לוחי) *joist, beam* (cmp. כְּשׁוּרָא). Gitt. V, 5 חמ׳ הגזול וכ׳ an illegally taken joist which was placed in a group of buildings. B. Kam. 66^{b} (ref. to Gitt. l. c.) והרי מ׳ כשורא וכ׳ here is the case of the *maresh* (where the stolen object changed its name), before it was placed it was named כשורא, and now it is טללא (ceiling); a. fr.—*Pl.* מְרִישׁוֹת.

Ib. 67a, v. עוֹב. Y. B. Bath. I, beg. 12d תרפתר ע״י מְרִישָׁרוּ it means (a protection) by means of its timber (roofing).

מְרִישָׁא ch. same; (collect.) *timber*. Targ. Hab. II, 11. Targ. I Kings VI, 36; a. e.

מְרִית, (מְרַת) m. (denom. of מִירַת), חמר מ׳ *first flow of trodden grapes, sweet wine*. Targ. Is. XLIX, 26 (h. text עסיס); a. e.

מְרָךְ, v. מוֹרָךְ.

מְרַךְ (denom. of מֹרֶךְ; רָכַךְ) *to be soft; to soften*. *Nithpa.* נִתְמָרֵךְ *to be softened; liquefied* (of the brain or the spinal column). Ḥull. 45b, v. חַמְרָכָה.

מְרַךְ ch. same.
Itphe. אִתְמְרִיךְ (cmp. מוֹרֶךְ) *to be faint, become unsteady*. Targ. O. Deut. XIX, 5 ed. Berl., v. מְרַג.

מֶרְכָּב m. (b. h.; רָכַב) *riding seat, saddle, handle of the saddle*, esp. מ׳ (טומאת) *that degree of uncleanness which arises from an unclean man's riding* (Lev. XV, 9); *unclean saddle*. Tosef. Kel. B. Bath. II, 7; Erub. 27a דאוכח טמא מושב ותחפוס טמא מ׳ the saddle itself (on which an unclean man sat) is unclean as a seat, and its handle is unclean as a riding implement. Kel. I, 3. Zab. V, 8; a. fr.

מֶרְ׳, מַרְכְּבָא ch. same. Targ. Lev. XV, 9; a. e.

מֶרְכָּבָה f. (b. h.; preced.) *chariot*. Esth. R. to I, 2 (ref. to II Chr. IX, 17) [read:] שהיה עשוי כְּמֶרְכַּבְתּוֹ של מי שהיה אומר והיה העולם וכ׳ it was made like the chariot of him who spoke and the world existed. Num. R. s. 12 ומֶרְכַּבְתָּהּ .. אגרת Igrath .. and her chariot; a. e. — Esp. *the divine chariot of the vision of Ezekiel* (Ez. I); מעשה מ׳, or מ׳ *the mystic speculations on the divine chariot, esoterics*. Gen. R. s. 82 האבות הן הן חמ׳ the patriarchs are the divine chariot. Ḥag. II, 1. Ib. 13a אגמרך במעשה חמ׳ I shall instruct thee in the secret of the vision of Ezekiel. Ib. עד היכן מעשה חמ׳ up to which verse (in Ez. I) do the speculations on 'the Chariot' go (the communication of which is subject to certain restrictions)? — Tosef. Meg. IV (III), 28. Cant. R. to I, 4 (ref. to חדריו ib.) מנין ... ויגלה לחם חדרי מ׳ how should Ezekiel be able to reveal to them the inwardness of the Chariot? Ib. 10 שמא בחדרי מ׳ וכ׳ hast thou perhaps been studying the secrets of the Chariot?; Lev. R. s. 16 בסדרי מ׳ (corr. acc.); a. fr. — *Pl.* מֶרְכָּבוֹת. Pesik. Baḥod., p. 107b; Pesik. R. s. 21; a. fr.

מַרְכְּבָנָא m. (preced. wds.) *chariot-driver*. Targ. I Kings XXII, 34.

מַרְכְּבָתָא ch. = h. מֶרְכָּבָה יקרא מַרְכְּבַת; *the divine Chariot*. Targ. I Kings VII, 33; a. e.

מַרְכּוֹב, v. מַרְכּוֹךְ.

מַרְכּוֹל, v. מַרְכֹּל.

מַרְכּוֹךְ, (מַרְכּוֹב) m. (cmp. אַרְכּוֹךְ) *markof*, name of a *musical instrument* made stationary. Kel. XV, 6 חמ׳ טהור the *m.* (used in the Temple) is not susceptible of uncleanness. Ib. XVI, 7 מ׳ של זמר the *m.* used for the accompaniment of songs; Tosef. ib. B. Mets. V, 10.

מַרְכְּיוֹתָא, v. מוֹרְכִיוֹתָא.

מַרְכֹּל, מַרְכָּל m. = אֲמַרְכֹּל. Y. Sabb. X, 12c. Y. Shek. V, 49a; a. e. — *Pl.* מַרְכְּלִין. Shek. V, 3 Y. ed.; a. e.

מרכנתא, v. מר III.

מְרָמָא, v. מְרַמִּים.

מִרְמָה f. (b. h.; רָמָה) *fraud, guile*. Num. R. s. 20. Koh. R. to I, 16 חלב עושה מ׳ the heart plans fraud; a. fr.

מַרְמָהוּז m. (v. Löw Pfl., p. 252) *Origanum Marjorana, marjoram*, an aromatic plant. Gitt. 69b top גווזא דמ׳ Ar. ed. Koh. (other ed. Ar. חון . . .; Talm. ed. חרן . . .) a piece of the stem of marjoram.

מרמוטא, v. מרמיטה.

מַרְמוּצִי f. (רְמִיץ, v. רְמָצָא) *a wound from stepping on a pointed stone*. Koh. R. to VI, 11 אי חדא מ׳ (not חד), v. מַרְצוּמִי.

מרמטא, v. next w.

מרמיטה, a corruption, prob. to be read: מַדְמֶמֶת f. (דמם) *trance, catalepsy*. Gen. R. s. 17 (and thence copied in s. 44; Yalk. Gen. 23 מרמטא; Yalk. Sam. 139 דורמיטא).

מַרְמִיר, v. מְרַר.

מַרְמִי׳, מַרְמִירָא m. (marmor, μάρμαρος) *marble*, in gen. *polished stone*. Targ. Y. Deut. IX, 9, sq.; a. e. — *Pl.* מַרְמִירִין, מַרְמִירַיָּא. Ib. V, 19. Targ. Esth. I, 6. Targ. I Chr. XXIX, 2. Targ. Lam. III, 9. — V. מַרְמָרָא.

מְרַמְמָא, מְרַמָּא m., f. (רוּם) *uplifted, high*. Targ. O. Ex. VI, 6 (ed. Vien. מְרָמָא; Y. מְרוֹמָא). Targ. Y. I Ex. XIV, 8; a. fr.

מְרָמָס m. (b. h.; רָמַס) *that which is trodden upon*. Tanḥ. ed. Bub., B'resh. 23; Yalk. Dan. 1066 עד מתי הם מ׳ לאו״ה how long will they be trodden upon by the nations? Gen. R. s. 21 מ׳ לפני מלאך וכ׳ trodden upon by the angel of death.

מַרְמָצָא f. (רְמַץ) *casing, ouch*. — *Pl.* מִרְמָצָן, מִרְמָצָתָא. Targ. Ex. XXVIII, 13, sq. (h. text משבצות); a. e. — V. רְמַץ I.

מְרַמֵּר, מְרַמֵּר, v. מָרַר, מְרַר.

מרמר, Y. B. Bath. X, 17c some ed., read: מְדַמֵּר, v. מַר I.

מַרְמָרָא m. (v. מַרְמִירָא) *white marble*. Succ. 51b שישא כוחלא ומ׳ yellow, black and white marble; B. Bath. 4a; Yalk. Deut. 913. — *Pl.* מַרְמָרִין (marmora) *marble* or *cemented pavement*. Targ. Esth. I, 6. — Y. Ter. VIII, 45d bot. יתבי בחר ביתא אזלו מ׳ sat in a house the pavement (of which) was worn out.

מֶרֶס (b. h.) pr. n. m. *Meres*, one of the attendants of King Ahasver. Esth. R. to I, 14, v. next w.

מְרַסְּ, *Pi.* מֵירַסְּ (denom. of מֶרֶסְּ fr. רסס) *to crush; to rub; to stir.* Esth. R. to I, 14 (play on מֶרֶסְּ ib.) שהיה מְמָרֵסְּ את העופות he prepared the hash of birds; ib. (play on מרסנא, ib.) שהיה ממרס את הסלתות he stirred the flour (making dough). Ib. מי ממ׳ לפניך את הדם (not העופות, v. infra) who will stir before thee the blood (of the sacrifices)?; מי ממ׳ ... הסלתות who will stir the flour (for the meal offerings)? Ib. (play on מְמַרְסְּנָא מִמּוּכָּן, ib.) ממרסְּ אני מסרסְּ ומעכְּ וכ׳ I will crush, chop and dissolve their lives &c.; Meg. 12[b] כלום מֵירְסוּ בדם לפניך did they ever stir the blood (of sacrifices) before thee? כלום מירסו לפניך במנחות did they ever stir the flour for the meal offerings &c.?; Yalk. Esth. 1051 מֵרְסוּ. Yoma IV, 3; V, 3; a. fr. — Shebi. II, 10 מְמָרְסִין באורז וכ׳ you may, in the Sabbatical year, stir (mix) the ground of a rice field with water (so as to make it dough-like).

מְרַסְּ ch. same. Targ. Esth. I, 14.—Gitt. 69[a] ניְמַרְסֵיהּ וכ׳, and let him rub it (the garlic) with oil.—Part. pass. מְרִיסְּ. Targ. O. Lev. XXI, 20 (h. text מרוח, v. מָרַח). Ib. XXII, 24 (h. text מעוך).

מַרְסְנָא (b. h.) pr. n. m. *Mars'na*, one of the attendants of King Ahasver. Esth. R. to I, 14; a. e., v. מָרַס.

מַר׳, מַרַע m. (רָעַע) *shaking, weakening.* Y. B. Mets. I, end, 8[a] מפני מ׳ כהן וכ׳ because this would injure the privilege of the purchaser.

מְרַע I (denom. of next w.) 1) *to become* or *be weak, fall sick.* Targ. Is. XIV, 10. Ib. XXIII, 4 (h. text תלתי). Targ. Ps. XLI, 9 (h. text שכב, v. next w.); a. e.—2) *to be shaken, quake.* Targ. Mic. IV, 10.

Af. אַמְרַע *to make sick, afflict.* Targ. O. Deut. XXIX, 21. Targ. Y. II Gen. III, 15.

Pa. מָרַע same. Targ. Jer. XIV, 17; Targ. Nah. III, 19 (not מְמָרָר) *grievous* (h. text נחלה).—*Part. pass.* מְמֻרַע *suffering, unwell.* Targ. Jer. XIV, 18. Targ. I Sam. XIX, 14 ed. Lag. (oth. ed. שכיב מרע, v. next w.). Targ. I Kings XIV, 5 ed. Lag. (oth. ed. מרע); a. e.

Ithpa. אִתְמְרַע, *Ithpe.* אִתְמַרַע 1) *to fall sick.* Targ. I Kings XIV, 1 (ed. Lag. מרע). Ib. XXII, 34 ed. Lag. (oth. ed. מרע). Targ. II Sam. XIII, 2; a. e.—Koh. R. to X, 16 (ref. to שכבה, I Kings III, 19) אִיתְמַרְעַת עלוי (not רשת...) she fell sick (fainted and fell) upon him (cmp. Targ. to Ps. XLI, 9); a. e.—2) *to feign sickness.* Targ. II Sam. XIII, 5, sq.—3) *to be shaken, quake.* Targ. Jer. LI, 29.

מְרַע II, מָרָע m. (denom. of רַעַע) *sick, suffering.* Targ. Y. Gen. XVIII, 1 מ׳ מְכַיְּבָא וכ׳ (not מַכַּי׳) suffering from the wound &c.; Targ. Y. I Deut. XXXIV, 6 מ׳ מְגוְּרָה וכ׳. Targ. O. Gen. XLVIII, 1 מָרָע ed. Berl. (oth. ed. a. Y. שכיב מ׳); a. fr.—Esp. (in Talm. also in Hebr. dict.) שכיב מ׳ *dangerously ill, expected to die.* Targ. I Sam. XIX, 14 (v. preced.).—B. Bath. IX, 6 שכיב מ׳ שכתב וכ׳ if a sick man assigns all of his property to a stranger (as an unqualified donation, v. מַתָּנָה). Ib. לא כתב בה ש׳ מ׳ if it was not stated in the document that he was sick; הוא אומר ש׳ מ׳ he (the donor) says that he was sick (at the time), opp. בריא. Ib. 152[a], a. fr. מתנת ש׳ מ׳ the donation of a sick man; a. v. fr.—*Pl.* מַרְעַיָּא, מַרְעַיָּן. Targ. Y. I Deut. l. c. Targ. Ps. CXXVI, 1 חדך מ׳ וכ׳ like the sick when recovering (h. text כחלמים, v. חָלַם I). Targ. Ez. XXXIV, 4; a. e.; v. מְרִיעַ.—*Fem.* מָרְעָא, מַרְעָתָא, מָרְעִיתָא. Targ. Ps. LXIX, 21 ואהא הוא מרעא ed. Lag. (Var. מוצא, cler. error; ed. Wil. ואהא הוא תקיפא; h. text וָאָנוּשָׁה). Targ. Cant. II, 5. Ib. V, 8. Targ. Koh. V, 12; 15; a. e.—*Pl.* מָרְעָן. Targ. Y. Gen. XXX, 36 (some ed. מַרְעָן).

מָרְעָא III, מַרַע c. (preced.) *evil, sickness, affliction.* Targ. I Kings VIII, 37. Targ. Koh. VI, 2; a. fr.—B. Bath. 153[a] (in a formula of a deed of donation) ומגו מַרְעֵיהּ וכ׳ and in consequence of (this) his sickness he departed &c.—*Pl.* מַרְעִין. Targ. O. Ex. XXIII, 25. Targ. Ps. CXVI, 3 מַרְעֵי Ms. (ed. מָרָעֵי); a. fr.

מָרְעָא, v. מַרְעֵי I.

מִרְעָה m. (b. h.; רָעָה I) *pasture.* Pesik. R. s. 16; Yalk. Kings 176 (expl. ריעי, I Kings V, 3) מן המ׳ directly from the pasture ground. Num. R. s. 10 כל המ׳ the whole flock; a. e.

מַרְעוֹתָא, מַרְעוּ f. = מָרַע III. Targ. Ps. LXXVII, 11 מַרְעוּתֵי (ed. Wil. מָרֵי; Ms. מַרְעִיתֵי). Ib. XXXV, 13; v. מַדְעוּתָא I.

מַרְעֵי I, מַר׳, מִרְעָא m. ch. = h. מִרְעֶה. Targ. Y. I Gen. XIII, 7. Targ. II Esth. IV, 1.—*Pl.* מַרְעַיָּא, מֵירֵי׳. Tem. 18[a] אפי׳ מטירְעֵירְהוּ even if you have to take them away from their pastures, v. מוֹרִיבָא.—[Targ. Y. Deut. XXXIII, 24, v. רְעֵי II.]

מַרְעֵי II m. (v. רְעִי II) *dung.* Targ. Y. II Lev. XVI, 27 מַרְעֵירְהוֹן.

מַרְעֵילָא, v. מַרְעֵלָא.

מַרְעִית I f. (b. h.; רָעָה I) *pasture-ground, pasture.* Pesik. R. s. 26, end והיא עשויה מ׳ וכ׳ and she (Zion) has become a pasture-ground for the beasts of the field. B. Mets. 86[b] (fusion of Hebr. a. Chald.) מביאין תור מִמַּרְעִיתוֹ וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 60) they bring from his pasture an ox that has not been forced (used for labor) &c.; Yalk. Kings 176 (not ממרעיתן); a. e.—Trnsf. *feeding one's eye, satisfaction.* Cant. R. to IV, 5 (ref. to הרעים, ib.) והיכן היתה מַרְעִיתָן וכ׳ where did the Israelites have their satisfaction on Egypt?

מַרְעִיתָא II, מַרְעֵיתָא I f. = מַרְעוּתָא, *evil* &c. Targ. Ps. CXXIV, 4 (h. text נחלה); a. e., v. מַרְשׁוּ.

מַרְעִיתָא II f. ch. = h. מִרְעֶה. Targ. I Chr. IV, 39, sq.

מָרְעִיתָא, v. מְרַע II.

מַרְעֵלָא, מַרְעֵי׳ m. (רָעַל) *long pouch thrown over an animal's back, haversack.* Lev. R. s. 25; Koh. R. to II, 20.

מַרְעַשְׁתָּא, pr. n. pl., v. מִרְחֶשֶׁת II.

XX, 1 (ed. Dehr. מרצפין). B. Bath. V, 1. Y. Sabb. X, end, 12d, v. חָמַץ; a. fr.—[Cmp. μάρσιπος, marsupium, prob. of Semitic origin.]

מַרְצִיעָה, v. מַרְצֵעַ.

מַרְצֵעַ m. (b. h.; רָצַע) *awl, borer.* Kidd. 21b המ' לחביא 'the awl' (Deut. XV, 17), this includes the largest awl (borer); Sifré Deut. 122; a. fr.—*Pl.* מַרְצְעִין. Kidd. l. c.

מַרְצָעָא ch. 1) same. Targ. O. Ex. XXI, 6; a. e.—Y. Maas. Sh. V, 56b sq. מַרְצָעָה דעקיבא וכ' the awl (penetrating acumen) of Akiba . . . . has been here.—2) (cmp. רְצוּעָה) *strap.*—*Pl.* מַרְצְעֵיהּ, contr. מַרְצֵיהּ. Y. Sot. I, 16d bot. [read:] לא חוינן מייתין ספסליה ומ' ומלקין ליה ומרציין וכ' should we not have brought in benches and straps and smitten him and reconciled him to his wife?

מַרְצֵף, v. מִרְצוּף.

מָרַק (b. h.; sec. r. of רק; cmp. מצחב, Targ. II Chr. IV, 16) *to brighten, cleanse* (metal); *to scour, scald.* Sifra Tsav, Par. 3, ch. VI; Zeb. XI, 6 מורקו ושוטפו וכ' he must scour and rinse it &c.; Tosef. ib. X, 13 מוֹרְקָן (not מוריקן); a. fr.

Nif. נִמְרַק *to be cleansed, purged.* Ab. d'R. N. ch. I, beg. בשביל שיִמָּרֵק מכל וכ' that he might be cleansed of all the food and drink in his bowels.—[Tosef. B. Bath. XI, 9 נמרק, read: נִמְחַק].

Pi. מֵירֵק 1) *to polish up.* Koh. R. beg. סיתתה ומֵירְקָהּ he chiselled the stone and polished it, v. כִּרְכֵּם. Sabb. 33a (ref. to תמרוק, Prov. XX, 30) חמְמָרֵק עצמו וכ' he who polishes himself (makes toilet, prepares himself) for a sinful act; (Rashi: who makes himself free from all other thoughts, devoting himself entirely to sin, v. infra).—2) (cmp. מכה בפטיש) *to finish.* Tosef. Hull. I, 2 ומ' חגורי וכ' and a gentile finished the slaughtering (by cutting farther than the ritual requires); (Hull. 121b גמר); Yoma III, 4 ומֵרֵי; Hull. 29a ומֵי'. Tam. IV, 2 מ' את ההפשט he finishes the flaying. Mikv. X, 1 ולא מֵירְקָן .. תכניסן he inserted the handles properly but did not finish them off (by fastening &c.). Ohol. XIII, 3 הגיפה ולא מֵירְקָהּ he fitted the door in, but did not finish it off (so that it fitted accurately). Y. R. Hash. I, end, 57c, a. e. מכיון שהתחיל מָרַק .... inasmuch as he commenced the act, we say to him, finish it; a. fr.—3) *to cleanse* from sin by suffering, *to remove sin, effect forgiveness.* Ber. 5a יסורין שמְמָרְקִין כל וכ' sufferings which cleanse the entire body of man; ib. ממרקין כל עונותיו וכ' wash away all sins of man; Yalk. Ex. 339; Yalk. Deut. 850. Yoma 86a מיתה מְמָרֶקֶת death finishes the atonement (v. supra); Y. Snh. X, 27c bot. מיתה ממרקת שליש death removes the last third of sins; a. fr.—Y. Keth. VI, beg. 30c (in mixed dict.) ולא מְמָרֵק לה פורנה and does not pay off the entire dowry.—Sabb. 33a, v. supra.

Hof. הוּמְרַק *to be washed off, cleansed.* Snh. 92a וה' סידו Ar. s. v. סר 3, ed. Koh., v. מָקַק *Hof.*

מָרִיק, מְרַק ch. same, *to polish; to cleanse.* Targ. Is. XXI, 5 (ed. Wil. מְרִי *Pa.*). Targ. Y. II Lev. XXVI, 43.—[Y. Bets. I, 60d שחיק הוא מרק קונדיטון, read: שחיק מר קוּנְדִּיטוֹן, v. R. N. to Alf. Bets. I, 7; v. קוֹנְדִּיטוֹן.]

Pa. מָרֵיק same, *to cleanse, clear, finish.* B. Mets. 15a

מַרְפֵּא m. (b. h.; רָפָא) *healing, recovery.* Keth. 103a לשון חכמים מ' (v. Prov. XII, 18) the tongue of the wise teaches medicine (indirectly, ref. to Pes. II, 7).—Esp. *'your health'*, a wish uttered to one sneezing. Tosef. Sabb. VII (VIII), 5 האומר מ' חרי זה וכ' (not האמר) to say *marpé* is a superstitious practice (v. אֱמוֹרִי). Ib. לא אמר מ' מפני וכ' did not say *m.* (at college), because it is an interruption of study; Ber. 53a.

מְרַפֵּא m. (preced.) *surgeon, operator.* Mekh. Mishp., N'zik., s. 4 מ' שהמית a surgeon who caused the death of his patient (through negligence), v. עָרַם II.

מַרְפֵּיתָא f. pl. name of certain *fruits* (prob. so named from their loosening effect on the bowels, v. רָפָה), perh. a certain kind of *apples.* Y. Maasr. I, 48d bot.

מרפיס, v. מִנְפָּיס.

מַרְפֵּיקָא, מַרְפֵּיק, v. מַרְפֵּק, מַרְפֵּקָא.

מָרְפָּס m. (b. h. מרפש; רָפַס) *that which is trodden.* Pirké d'R. El. ch. XLVII שלא ישתה . . . כי אם מִרְפַּס רגלם that no Israelite shall drink the wine of idolaters, but only wine trodden with their own feet (allud. to Ez. XXXIV, 19).

מַרְפֶּסֶת f. (preced.) *a gallery* or *balcony* to which doors of the upper compartments open, and from which steps lead down to the court. Erub. VIII, 3 אנשי מ' tenants that have a common gallery; ib. 83b, sq. בני קס"ד מאי מ' קסברי עליית וכ' at first it was thought *marpeseth* (in Mishn. l. c.) meant the dwellers of the upper story, and they are so called, because they go up to their rooms by the way of the gallery; אותן הדרים במ' those who have rooms on the gallery itself. Tosef. ib. IX (VI); 19; a. fr.

מַרְפֵּק m. (רָפַק; cmp. Arab. marfiḳ) *elbow.* Sabb. X, 3 (92a). Arakh. V, 1 עד מִרְפֵּקוֹ up to his elbow (Tosef. ib. III, 2 האצריל). Ohol. I, 8 שנים במ' two joints are in the elbow. Gen. R. s. 44 אוחזין אותו במַרְפַּקוֹ וכ' held him by his elbow that he might not fall; ib. s. 65; Yalk. Gen. 115; Yalk. Is. 313.

מַרְפַּקָּא ch. same; *pl.* constr. מַרְפְּקֵי same. Targ. Ez. XIII, 18; (Tosaf. to Men. 37a quotes מַרְפִּיקֵי, R. S. to Ohol. I, 8 מרפקי); v. מַרְבַּק.

מָרַץ (b. h.; sec. r. of רוּץ) *to quicken.*

Nif. נִמְרָץ *to be made rapid, to flow rapidly* in a gutter. Tosef. Par. IX (VIII), 8 המים הנמשכין והנִמְרָצִין ed. Zuck. (Var. והנגרדין, v. נָגַר; R. S. to Par. IX, 5 והנזרקין) water running slowly in a channel or rapidly in a gutter. Num. R. s. 9 (play on נִמְרָץ, Mic. II, 10) נואף ממזר וכ'; Sabb. 105a (play on נִמְרֹצֶת, I Kings II, 8), v. נוֹטָרִיקוֹן.

מַרְצוּמִי f. (רצם) *contusion.* Koh. R. to VI, 11 (a gloss to מרמוצי) ויש אומרים מ' some read *martsumi.*

מַרְצוּפָה m., only in pl. מַרְצוּפִין, מַרְצוּפִים (רָצַף) *packing bags, leather bags,* esp. adapted for ship-loads. Kel.

(in a deed of sale) ואשפי ואדכי ואמריק וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6) and I will satisfy (all claimants) and clear and clean the property &c. Yalk. Is. 352 מְמָרְקָא לה to pay it, v. שְׁבַק. — Y. Keth. VI, beg. 30c, v. preced.—[Targ. Prov. III, 11 תמריק, read: תְּמַיֵּיק; ib. XIX, 28 ממריק Ms., read: מְמַיֵּיק; v. מוּק.]

Ithpa. אִתְמְרִיק, *Ithpe.* אִתְמַרִיק 1) *to be scoured.* Targ. O. Lev. VI, 21.—2) (denom. of תמרוק) *to be used for toilet*; (of persons) *to be perfumed.* Targ. Y. Ex. XXX, 32.—[אתמורק, Targ. II Kings IV, 35, v. מְרַק.]

מָרָקָא m. (preced.; cmp. מְרוֹקָא) *yellowish, pale.* Yeb. 80a שיכרא מ׳ pale (diluted) beer; (Rashi, another opin.: *strong* beer).—חמרא מ׳ *diluted wine.* Gitt. 69b, opp. חיורא. Erub. 29b.—[B. Mets. 47b Ar., v. מָרוֹקָא I.]

מָרָקָה f.(preced. wds.) *a sort of earth used for polishing* (cmp. גְּרִיגְשָׁתָא in Targ. Y. Lev. VI, 21). Mikv. IX, 2 (Barten. מָרַיָקָא); Tosef. ib. VI (VII), 13 של מָרַיָקָה water mixed with *marekah.*—[Y. Bets. I, 60d top משום מרקה, read: מְרַקָּח, v. רָקַח.]

מֶרְקוּלִיס pr. n. *Mercurius*, name of the Roman divinity, identified with the Grecian *Hermes*; esp. *a statue* or *way-mark dedicated to Hermes* (v. Lübker Reallex. s. vv. Hermes and Hermae). Snh. VII, 6 הזורק אבן למ׳ זו היא עבודתו casting a stone on a *merculis* (*hermaeon*), that is the way of worshipping it. Ib. 64a א״ל מ׳ היא they said to him, it was a *merculis* (at which you cast a stone). Ib. הזורק אבן במ׳ תנן the Mishnah reads, he who casts a stone *on* a *m.* Ab. Zar. IV, 1 שלש אבנים . . . בצד מ׳ וכ׳ if three stones near one another are found by the side of a *m.*, they are forbidden for use. Ib. 50a אבנים שנשרו מן חמ׳ stones which have fallen off a *m.*—Tosef. ib. VI (VII), 13 מ׳ וכל מה שעליו אסור a *m.* with all that is on it is forbidden. Ib. 15, sq. (also מֶרְקוּלֵס). Ab. Zar. l. c. עיקר מ׳ the original statue of, or heap of stones for, Mercurius, opp. to מ׳ קטון a heap of three stones by its side; a. fr.—Abbr. בית ק׳.—קוּלִיס *a way-mark dedicated to M.* (consisting of two stones with a third across the top). Ib.; B. Mets. 25b (Ms. H. מרקוליס).

מְרָקוּעַ I f., *pl.* מְרָקוּעָן (רָקַע; cmp. רָקִיק) *thin cakes, wafers.* Y. Taan. IV, 69a [read:] טור שמעון חזה מפרק . . גרבין דמ׳ ללקוטריא כל וכ׳ . . the town of Tur Simon used to distribute three hundred *griva* (of flour in) wafers among the poor on every Sabbath eve (v. לָקִיט I); Lam. R. to II, 2 גרבי דמ׳ בכל ערובה לאילין קיטיא . . . Ar. Compl. ed. Koh. (defective in eds.).

מַרְקַע, מְרָקוּעַ II c. (רָקַע *Pa.*) *piece of cloth, patch.* Y. Snh. IV, 22b top איתקלקה מַרְקוּעָךְ thy patch is peeling off, i. e. thy ignorance is laid bare. B. Bath. 20a חזי למ׳ דלבושא Ms. H. a. Ar. (ed. לקריעה) can be used for a patch on a garment.—*Pl.* מַרְקָעִין, מַרְקָעִין, מַרְקָעָן. Lam. R. to I, 1 רבתי (זחד כותי) עשרים וארבע מרקועין (some ed. מרקע), v. מַרְזְדָּא; Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. מרקען ed. Amst. (ed. Krot. מִקְרָעָן), v. אִיסְטָוָא II.

מרקוש, Tosef. Sabb. XIV (XV), 2, v. טַרְפֵּשׁ.

מָרָקָח m. (b. h.; רָקַח) *aromatic herb.*—*Pl.* מָרָקָחִים. Pirké d'R. El. ch. XXV; Yalk. Gen. 84 בית המ׳ drug-store.

מְרַקְחַת f.(b.h.; preced.) *druggist's preparation, drug; poison.* Gen. R. s. 10 ('Rashi': מֶרְקָחוֹתָיו, pl. of מִרְקָחָה), v. סַם.

מֶרְקַחְתָּא f. (preced.) *a spiced dish.* Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) (ref. to Ez. XXIV, 10) חזית גופן תוסס כהדא מ׳ their bodies were bubbling (hot with grief) like a spiced broth; Yalk. Ez. 363.

מרקית, Y. Bets. I, 60d top, read: מְרַקַּחַ, v. רָקַח.

מַרְקַע, v. מַרְקוּעַ II.

מָרַר (b. h.) 1) *to drip;* 2) (cmp. אָרַס) *to be bitter.*—V. מוֹר, מַר, מָרוֹר, מָרִי &c.

Pi. מֵרַר *to make bitter*; *to afflict.* Pes. X, 5 מרור על שום שמררו המצרים וכ׳ we eat bitter herbs in memory of the Egyptians embittering the lives of our fathers in Egypt. Cant. R. to I, 13 (play on מר, ib.) אברהם מְמָרֵר עצמו וכ׳ Abraham afflicted himself and plagued himself with sufferings; ib. to III, 6; a. e.

Hif. הֵמַר same. Gen. R. s. 98 (play on וימררהו, Gen. XLIX, 23) שהמירו שה׳ לאחיו who made his brothers suffer; שהמירוהו לו אחיו whom his brothers made suffer; שהמירה לו אדונתו who made his mistress suffer; (v. Matt. K.) whom his mistress made suffer. Sabb. 88b (play on אע״פ שמיצר ומימר לי וכ׳ צרר המר, Cant. I, 13) although my Beloved decrees anguish and suffering for me; a. e.

Hithpa. הִתְמָרַר, *Nithpa.* נִתְמָרַר *to become sticky and bitter* from handling myrrh. Cant. R. to I, 13 כל . . . ידיו מִתְמָרְרוֹת (Matt. K. מִתְמוֹרְרוֹת, *Hithpol.*) whoever plucks it (myrrh), gets his hands sticky (and bitter). Num. R. s. 13 (play on מוֹרִי, Cant. V, 1) נִתְמָרְרוּ בגלות וכ׳ they became bitter (affected with sin) in captivity, and were sweetened (atoned for their sins) by martyrdom.

Hithpalp. הִתְמַרְמֵר, *Nithpalp.* נִתְמַרְמֵר *to get excited* (in battle); *to be enraged.* Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr., p. 140a) מיד היה מִתְמַרְמֵר וכ׳ at once he became enraged and kicked it (the missile) &c. Ib. נתמ׳ לצאת he was excited in rushing out.

מְרִיר, מָרַר ch. same, *to be bitter; to grieve, mourn.* Perf. מַר, imperf. יֵמַר, יֵימַר. Targ. Is. XXIV, 9. Targ. I Sam. XXX, 6; a. fr.—Targ. Zech. XII, 10 ויימרון, v. infra.

Pa. מָרַר *to embitter, aggrieve.* Targ. Ruth I, 13 תְּמָרְרוּן (ed. Amst. תְּמִיר׳). Targ. Y. I Deut. XXXII, 32 מְמָרְרִין (some ed. מְמָרְרָן; Y. II מַרְרָן).

Af. אַמְרִיר, אַמֵּר 1) same. Targ. Ruth I, 20 (not אַמֵּר׳). Targ. Ex. I, 14; a. e.—2) *to arrange mourning.* Targ. Zech. XII, 10 כבא דמְמָרְרִין וכ׳ . . ויימרון they shall arrange mourning for him, as is arranged for &c. (v. infra).—[אַמְרָרוּ, v. *Ithpa.*]

Palp. מְרַמֵּר, מְרַמֵּיר *to aggrieve.* Targ. Prov. XVII, 25. Targ. Y. I Gen. XLIX, 23 ממררו, read: מְרַמְּרוּ; (Y. II אַמְּרוּ, read: אַמְּרוּ *Af.*).

Ithpa. אִתְמָרַד 1) *to be enraged, fight.* Targ. O. Gen. l. c. (Var. אַמְּרוּ, v. Berl. Targ. O. II, p. 18; oth. ed. אַמְרוּ *Af.*).—2) *to mourn.* Targ. Zech. l. c. Var. (v. Lag. Proph. I, p. XLII).

מָרָר m. (preced. wds.) 1) *bitterness; trouble;* מ׳ *bitter-*

ly. Esth. R. to III, 9 (ref. to Is. XXXIII, 7) וכל צבא .. בוכים במ׳ all the hosts on high weep bitterly.—2) *sin.* Cant. R. to V, 5 (play on מור עבר, ib.) מְרָרִי עבר על פשעי he passed over (pardoned) my sin.—*Pl.* מְרָרִים. Ib. מ׳ דגזר כורש וכ׳ troubles,—when Cyrus decreed and said &c. Ib. מ׳ שאמרתי לעגל וכ׳ sins,—when I said of the calf, these are thy gods &c.

מְרָרָא, מָרֵר, מָרָר ch. same, 1) *trouble.* Snh. 19ᵃ אגב מְרָרֵיהּ in his trouble (excitement of mourning).—במ׳ *bitterly.* Targ. Esth. VI, 1; a. fr.—2) *curse.* Targ. O. Num. V, 24; 27, v. מְרִירוּ.—3) *bitter herb.*—*Pl.* מְרָרִין. Targ. O. Ex. XII, 8; a. e.; v. מְרוֹרָא.

מְרָרִיתָא f. ch., *pl.* מְרָרִיָּתָא =h. מָרוֹר, *a bitter herb,* prob. *succory.* Succ. 13ᵃ הני מ׳ דאגמא וכ׳ that succory of the marsh. Ib. הנו מ׳ סתמא שמיריהו וכ׳ the name of that plant is plain *m'raritha,* and the reason why they name it *'m.* of the marsh' is, because it is frequent in marshes. Pes. 39ᵃ (expl. מרור) מ׳ דאגמא Ms. M. (ed. only מרירתא, read מרורי). Ib. תוח מהדר אמרירתא ed. (corr. acc., as in Tosaf. to Succ. l. c.; Ms. M. 2 אמְרָרְיָתָא דדברא) took pains to get *m'raritha* (of the field). Ḥull. 59ᵃ top עיקרא דמרידתא ed. (read as Tosaf. to Succ l. c. דמררותא; Ar. דנורירתא) the root of &c.

מְרָרָת, v. מְרוֹדָה.

מְרַרְתָּא, v. מְרָרִיתָא.

מָרֵשׁ, מָרְשָׁא, v. מָרִישׁ, מָרִישָׁא.

מָרְשָׁוָתָא f. pl. (Syr. מרשותא, מרשתא, P. Sm. 401; רשש) *mortars.* Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. [read:] מרחקא אילין מ׳ מכוהלידה וכ׳ (v. Mus. in Ar. s. v.; ed. מרשותיה, read: וָתָה...) to remove those mortars from the walls &c. [Comment. *saw-mill* (v. מָרִישָׁא)—which corresponds neither to form nor to context.]

מורשיא, מרשיא, v. כרפונה.

מָרַת, v. מִירַת.

מָרָתָא, מָרְתָא, מָרְתָה, v. מר IV.

מרתהן, Ex. R. s. 51 שמואל בר מ׳, read: מָרְתָה or מָרְתָא.

מַרְתּוֹקָא m. (רתק) 1) [*knuckles,*] *fist.* Targ. Y. Ex. XXI, 18.—2) *a blow with the fist.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ (ed. Krot. מַרְתֵּיקָא); Y. Snh. VII, 25ᵇ top.—3) *knocker* at the door. Ib.ᵈ top [read:] מאן דעליל ידוב ליה חד במרתוקה whoever entered (the bath-house) struck him with the knocker, v. נְתִיקָה ch.—V. מַרְתֵּק.

מַרְתָּדָא f. (רתד) *frying pan.* Targ. Y. Lev. II, 7; VII, 9 (h. text מרחשת).

מַרְתִּיפָא, v. מַרְחֵפָא.

מַרְתִּיקָא, v. מַרְתּוֹקָא.

מָרְתָכָא m. (Pers. *murtakh,* older form of *murdah,* v. מוּרְדָּקָא) *litharge,* dross formed during the purification of silver from the lead with which it is combined. Gitt. 69ᵇ. Ib. 86ᵃ.

מַרְתֵּק m. (רתק) *store-room, cellar* where vessels are stored in rows and layers. Pes. I, 1 שתי שורות על פני כל מ׳ the two rows of piled vessels in front of the cellar. Snh. 108ᵃ מ׳ של חומץ a store-room for vinegar. Lev. R. s. 24, end; a. fr.

מַרְתֵּי׳, מַרְתְּפָא ch. same.—*Pl.* מַרְתְּפַיָּיא, מַרְתְּפַיָּרִית, מִרְתְּחֵי׳. Targ. I Chr. XXVII, 27 (h. text אֹצְרוֹת).

מַרְתֵּק m. = מַרְתּוֹקָא, *blow.* Gen. R. s. 51 (expl. 'from the Lord', Gen. XIX, 24) כמ׳ מן גבר as (we say), 'a blow from a strong man'; Yalk. ib. 85.

מְשֵׁי־, v. מִי־.

מְשָׁא, v. מְשֵׁי.

מַשָּׂא m (b. h.; נָשָׂא) 1) *carrying.* Kel. I, 1 מטמאין במ׳ make the carrier unclean. Ib. 3 ששוה מַגָּעוֹ לְמַשָּׂאוֹ the touch of which has the same effect as the carrying of it; a. fr.—2) מ׳ ומַתָּן *carrying and giving, business, dealings; worldly affairs; intercourse.* Sabb. 120ᵃ במ׳ ומ׳ in worldly affairs, opp. בדברי תורה. Kidd. 35ᵃ איש דבר מ׳ ומ׳ a man (has the protection of the law) because he is engaged in business. Yoma 86ᵃ מַשָּׂאוֹ ומַתָּנוֹ וכ׳ his dealings with men; a. fr.—Kidd. 30ᵇ כל משאו ומתנו בך he (the tempter) will always be busy with thee.—3) *burden.* Tanḥ. B'midb. 2, v. מַשּׂוֹא.—Trnsf. *burden of prophecy.* Gen. R. s. 44 עשרה לשונות נקראת נבואה...מ׳ וכ׳ prophecy goes by ten names: 'vision'... 'burden' &c.; ib. רבנן אמרי מ׳ כמשמעו וכ׳ the Rabbis say, the severest of all is *massa,* as its name indicates (burden) &c.; Cant. R. to III, 4; a. e.—*Pl.* מַשָּׂאוֹת. Gitt. 71ᵃ ומתנות מ׳ business transactions.

מֶשָׁא, v. מֵישָׁא.

משא, Pes. 111ᵇ כרו מ׳, v. פְּרוּמְשָׁא.

מַשָּׂאוֹי, v. מַשּׂוֹא.

מְשָׁאכָה m. (מְשַׁךְ) *stretching.* B. Bath. 73ᵇ מ׳ דצואריה וכ׳ (Ms. M. בֵּי מְשָׁכָא) the length of its neck when stretched was &c.

מְשָׁאֲלָה f. (b. h.; שָׁאַל) *request, prayer.*—*Pl.* מִשְׁאָלוֹת. Num. R. s. 11 יחנך במִשְׁאֲלוֹתֶיךָ 'be gracious unto thee' (Num. VI, 25) by granting thy prayers (beyond deserts); Sifré Num. 41; Yalk. ibid. 710.

מְשַׁאַר m. constr. (שְׁאַר) *the rest of, others.* Targ. Y. II Ex. XXXV, 34 מ׳ אומניא the other mechanics. Targ. Y. Num. XIX, 3 מ׳ בעירן other (not dedicated) animals.

מְשָׁאֲרָא, v. מֵישָׁרָא I.

מְשָׁאֶרֶת f. 1) (b. h.; שָׁאַר *to swell, rise*; cmp. מְשָׁאוֹר) *baking trough* or *dish.* Tanḥ. Vaëra 14 (ref. to Ex. VII, 28) אימתי מ׳ מצויה וכ׳ when is the trough near the oven?—2) (שָׁאַר *to remain*) *remainder.*—*Pl.* מִשְׁאָרוֹת. Mekh. Bo s. 13 (ref. to משארתם, Ex. XII, 34; v. Targ.) אלו שירורי מצה

ומרור that means the remnants of the unleavened bread and the bitter herbs (of the Passover meal); Tanḥ. Bo 8.

מְשֻׁבָּא m. (נְשַׁב) *bellows.* Targ. Jer. VI, 29 מְשַׁב constr.

משבוג, v. מוֹשָׁב.

מְשַׁבְּחָא m. (שְׁבַח) *singer.*—*Pl.* מְשַׁבְּחַיָּא, מְשַׁבְּחִין. Targ. I Chr. IX, 33. Targ. Jer. XV, 17 (h. text משחקים).

מְשַׁבָּקָא I m. (שְׁבַק) *divorcer, former husband.* Y. Keth. XI, 34[b] bot. שכונת דמְשַׁבָּקִי the neighborhood of my first husband.

מְשַׁבְּקָא II, **מַשְׁבַּקְתָּא** f. (preced.) *divorced wife.* Targ. Y. Lev. XXI, 7 Ar. (ed. מפטרא). Targ. Y. Num. XXX, 10 Ar. (ed. מתרכא).—Gen. R. s. 17 מַשְׁבַּקְתִּירֵיה אנא I am his divorced wife; Lev. R. s. 34. Ib. עם מַשְׁבַּקְתָּךְ with the woman thou hast divorced; Yalk. Lev. 665 לְמִישַׁבַּקְתָּךְ; a. e.

מַשְׁבֵּר m. (b. h.; שָׁבַר) [*orifice of the matrix,*] (in Talm.) *travailing chair.* Kel. XXIII, 4. Gen. R. s. 72; Y. Ber. IX, 14[a] bot. ביושבת על חמ׳ when she is seated on the travailing chair; a. e.

מַשְׁבָּשְׁתָּא f. (שְׁבַשׁ) *a faulty version, a rejected Boraitha,* opp. מְתָרַצְתָּא. Gitt. 73[a] (ref. to Tosef. ib. VII (V), 2) כיון דקשיא . . . ומ׳ הרא since there is a contradiction between the first and the second clause, it could not have been discussed at college (or an attempt to harmonize would have been recorded), and (therefore) it is to be rejected. Sabb. 121[b]; a. fr.

מְשַׁדְּרָתָא f. (שְׁדַר) *sending.* Targ. Esth. IX, 22 מְשַׁדְּרַת quot. in Levy Targ. Dict. (ed. לשדרא).

מֹשֶׁה (b. h.) pr. n. m. *Moses,* 1) the law-giver, often מ׳ רַבֵּינוּ M. our teacher. Ber. 3[b]. Sot. 12[a]; a. v. fr.—Y. Taan. IV, beg. 67[b], a. e. מ׳ דאנא וכ׳ by Moses, I will look (at the priests) and not be diverted. Y. Dem. IV, 24[a] top בדין הוא מימר מ׳ דאנא וכ׳ will he (R. Ḥaggai) in this case, too, say, by Moses, I know the reason? Said he, by M. &c.; a. fr.—Bets. 38[b] מ׳ שפיר קאמרית by Moses, art thou right? (Rashi).—Trnsf. *great scholar (that thou art)*!, (mostly ironically). Ḥull. 93[a]. Sabb. 101[b] מ׳ שפיר קאמרת great scholar, art thou really right?; Bets. l. c. (v. supra); a. fr.—2) *M. Bar 'Atsri,* father of R. Huna. B. Bath. 174[b] מ׳ בר עצרי (Ms. M. עצורי); Arakh. 23[a].

מַשְׁדּוֹ (tradit. pronunc. מַשְׁהוּ) m. (=מְדֹ שֶׁהוּ, v. הוּא) *anything, the least portion, minimum.* Targ. Y. Num. XXXV, 16.—Sifré Num. 160 חברזל ממית במשהוא an iron weapon may wound fatally, be it ever so small of size. Pes. 11[b] שעה ומ׳ an hour and a fraction of an hour. Ḥull. 102[b] במ׳ when one eats ever so little of it, opp. בכזית; (ib. top בכל שהוא). Ib. במ׳ בשר וכ׳ when one eats a little of each, flesh, sinews and bones (so as to make up the size of an olive when combined); a. v. fr.—*Pl.* מַשְׁהוּרִין. Erub. 87[a] ושני מ׳ and two fractions, i. e. ten and a fraction high, and two and a fraction wide.

משדיג, v. מָשְׁמַדִּיג.

מַשָּׂא (מַסּוֹי) מַשָּׂאוֹי, מַשּׂוֹי m. (b. h. מַשָּׂא; נָשָׂא) *burden, load.* Y. Dem. II, 22[d] top אין כל א״י עושה מ׳ וכ׳ (not עשור) the whole of Palestine does not produce one load of raisins. Ib. [read:] ואין כל א״י עושה מ׳ אחד של צימוקין does the whole of Palestine not produce &c.? But thus he said to us, no single place in Palestine produces &c. Sabb. 92[a] המוציא מ׳ למעלה וכ׳ he who transfers a load from one territory to another at a height from the ground of more than ten handbreadths. Erub. 22[a] (ref. to אל פניו, Deut. VII, 10) כאדם שנושא מ׳ על פניו וכ׳ like a man who carries a burden (hanging down) over his face, and is anxious to throw it off; Yalk. Deut. 846 כאדם שיש לו מ׳ (add: על פניו; Ms. O. Erub. l. c. מַסָּוֶה). Midr. Till. to Ps. XXXVIII (ref. to Ezra IX, 6) לאדם שהיה...והמ׳ עליו like a man wading through a river, his feet sinking into the ground and a load on his head &c.; a. fr.—*Pl.* מַשָּׂאִין. Y. Dem. II, 22[c] חביא שלשה מ׳ וכ׳ if one brings three loads of provisions at a time, he is not yet considered a huckster (חגר).—Trnsf. *care, interest.* Y. Ber. III, beg. 5[d] אין לו מי שישא מַשָּׂאוֹ he has none to take from him his duty (of burying a dead relative).—*Pl.* as ab. Num. R. s. 1, beg. משלח...שירהו נושאים מַשָּׂאֵיהֶם he sends important men...to attend to their (political) affairs; (Tanḥ. B'midb. 1 מַשָּׂאָם; ed. Bub. מַשָּׂאָן).—מ׳ פנים (v. נָשָׂא) *respect of person, partiality.* Ab. IV, 22; Y. Snh. VI, end, 23[d], sq. מ׳ פ׳ ומקח וכ׳ partiality and bribe-taking. Yeb. 79[a] וכי מ׳ פ׳ יש בדבר was there partiality shown in that case?; Snh. 104[b]; a. fr.

מַשּׂוֹאָה f. (b. h. מַשָּׂאָה; נָשָׂא) *signal,* esp. *fire signal* announcing the New-Moon.—*Pl.* מַשּׂוֹאוֹת. R. Hash. II, 2, sq. היו משיארין מ׳ they raised signals (at the stations); Tosef. ib. II (I), 2 משיארין משו׳ ed. (ed. Zuck. מסיעין מסעיות, מסעות; Var. מסיארין מסואות); a. e.

מַשּׂוֹאָה f. (b. h.; שָׁאָה) *desolation.*—*Pl.* מַשּׂוֹאוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXIV, 3 חפעמים שאמרת לנו..חרי הם עשויות מ׳ the steps (pilgrim's roads) of which thou hast said to us (Deut. XVI, 16) ..., behold they have become desolations; Yalk. ib. 809.

משובן, Bekh. 44[b], v. אֶשֶׁךְ a. שַׁעְבֵּז.

מְשׁוֹרְרָא* m. (שְׁוַר; v. שׁוֹר) [*jumper,*] *rover, free-booter.*—*Pl.* מְשׁוֹרְרֵי. Ab. Zar. 70[a] bot. רוב מ׳ ישראל Ar. (Ms. M. שיירי, read שוורי; ed. גנבי) the majority of rovers (around Pumbeditha) are Jews.

מַשְׁוַרְתָּא* f. (שְׁוַר) *stirrup* (for jumping on an animal's back). Snh. 64[b] כמ׳ דפוריא like the stirrup (a ring suspended from a frame) thrust over a bonfire on Purim, Ar. (Rashi: 'like the children's *leaping* over a bonfire').

מָשׁוּחַ, v. מָשַׁח I.

מָשׁוֹחַ m. (מָשַׁח II) *surveyor.*—*Pl.* מָשׁוּחוֹת. Erub. IV, 11, v. מָצָה. Kel. XIV, 3 יתדות חמ׳ the surveyors' marking pins; Tosef. ib. B. Mets. II, 3 שלשלת של מ׳ their measuring chains; מדשרחות.

מְשׁוֹחָאָה ch. same. B. Mets. 107b.

מָשׁוֹט m. (b. h.; שׁוּט) *oar.* Zab. IV, 3.—*Pl.* מְשׁוֹטִין. B. Bath. 73a ed. (Mss. מְשׁוֹטוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note).

מָשׁוֹטָא, מְשׁוֹטָא ch. 1) same. Targ. Ez. XXVII, 29.—*Pl.* מְשׁוֹטִין. Ib. 6.—2) *light ship.*—*Pl.* as ab. Targ. Is. XLIII, 14 (h. text רִיחִים!).

מַשּׁוֹי, v. מַשָּׂא.

מָשׁוּךְ m. (מָשַׁךְ) *one who has his prepuce drawn forward* in order to disguise the sign of the covenant. Tosef. Sabb. XV (XVI), 9; Y. Yeb. VIII, 9a top המושך (corr. acc.). Bab. ib. 72b מ׳ דאוריתא that a *mashukh* must be circumcised again is a Biblical injunction; a. fr.—*Pl.* מְשׁוּכִין. Y. Yeb. l. c.

מְשׁוּכָה f. (b. h.; סָכַךְ=שָׂכַךְ) *hedge, a hedged-in place, fold.*—*Pl.* מְשׁוּכוֹת. Tosef. Ohol. XVIII, 12 (ed. Zuck., a. R. S. to Ohol. XVIII, 10 משיכות; ed. Zolk. משונית).

מְשׁוּלַּחַת f. (שָׁלַח) *a divorced wife taken back after being married to another man* (against the law, Deut. XXIV, 4). Nidd. 69b מ׳ בת the daughter of a woman illegitimately remarried.

מְשׁוּלָּשׁ m. (b. h.; מְשֻׁלָּשׁ; denom. of שָׁלֹשׁ); *pl.* מְשׁוּלָּשִׁים, מְשׁוּלָּשִׁין 1) *developed to one third of the full growth.* B. Mets. V, 4.—2) *group of three.* Y. Shebi. I, 33b חשבון מ׳ the quantity (of one cake of figs) for each three trees out of nine.

מְשׁוּמָּד m. (שָׁמַד) *one deserving extinction*; (interch. in edd. a. mss. with מוּמָר q. v.) *open opponent to Jewish law, apostate.* Y. Snh. X, end, 29d משום קדשי מ׳ it comes under the category of dedicated sacrifices of an apostate (which cannot be offered, but are forbidden for private use). Y. Pes. VII, 34c bot. חמ׳ בהוריה a heretic inasmuch as he opposes the decisions of the Supreme Court (v. מָמְרָא II). Y. Hor. III, 48b bot. גר ומ׳ מ׳ קודם if a proselyte and a (penitent) apostate ask for charity, the apostate has the preference; a. fr.—[Y. Snh. III, 21b top חד מ׳, v. הָאַסְטוּ.]—*Pl.* מְשׁוּמָּדִים. R. Hash. 17a Ms. M. (missing in ed.). Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2; a. e.

מְשׁוּמָּדוּת f. (preced.) *apostasy.* Pes. 96a Ms. M. (ed. המרת דת), v. הֲמָרָה; Yalk. Ex. 211 משמדות פסולות (read: משומ׳ פוסלת).

מְשׁוּמָּשָׁנָא, מְשׁוּמְשָׁנָא m. (שִׁמֵּשׁ) *servant, attendant.* Targ. Num. XI, 28; a. fr.—*Pl.* מְשׁוּמָּשָׁנִין, מְשׁוּמְשָׁנִין. Targ. I Kings X, 5 מְשׁוּמָּשָׁנוֹהִי (ed. Lag. ניה..., corr. acc.).—Koh. R. to I, 3 והוה ר׳ אמר למשומשנוהי and Rabbi asked his waiters; Lev. R. s. 28 לְמְשׁוּמָּשָׁנוֹי.

מְשׁוּמָּת m. (denom. of שַׁמְתָּא) (*be*) *excommunicated.* Sabb. 67a (in an incantation).

*מְשׁוּנִית f. (next w.) *grotto.* Tosef. Ohol. XVIII, 12, v. מְשׁוּפָּה.

מְשׁוּנְיָתָא f. (denom. of שִׁנְיָא *tooth*) 1) *jaw.* Erub. 100a דדמו כמ׳ (some ed. ניתה...; Ms. M. כי שִׁנְיָתָא) if the roots on the surface are shaped like a jaw-bone (Rashi: 'rocky crag', v. infra).—2) *cliff; bluff; grotto.* Gen. R. s. 10 מ׳ דימא וכ׳ the bluffs at Caesarea; (Koh. R. to XI, 1 שונירתא; ib. to V, 8 שונתא).—Taan. 23a אהדרא ליה מ׳ a grotto formed around him; Midr. Till. to Ps. CXXVI. B. Mets. 108b אפסיק מ׳ if a craggy mound separated the fields. Ib. 109a אהדר ליה מ׳ he surrounded the fields with an embankment.

מַשּׁוּפֵי f. (נְשַׁף) *blowing.* Yalk. Ps. 864, v. מַנְעוּרֵי.

מְשׁוּפָּשׁ m. (transpos. of מפושפש, v. פְּשָׁפֵשׁ; cmp. בֶּסֶךְ. סבסך for בַּסְבָּסָא) *small side-door, passage-way* (v. Tam. III, 7). Zeb. 82b דרך מ׳ (Ms. K. משובש) by the way of small passages in the loft (v. Midd. IV, 5 quot. s. v. לוּל). Men. 27b דרך מ׳ by breaking through a side entrance (or walking in a zigzag as on winding stairs); [Rashi: = משובש, v. שָׁבַשׁ]; Yalk. Lev. 571 משופע (corr. acc.).

מְשׁוּקָּע, v. שָׁקַע.

מְשׁוּרָה f. (b. h.) *m'surah*, a measure of capacity, one thirty-sixth of a Log. Ab. ch. VI (adopted fr. Ez. V, 11). B. Mets. 61b; B. Bath. 89b.—Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VIII במ׳ זו זיר הגדול 'in measure' (Lev. XIX, 35) that means you must leave a large crest (in dry measure), v. זִיר.

מְשׁוּרְיָא f. (שור) *journey.*—*Pl.* מְשׁוּרָיָן. Targ. Y. I Num. XXI, 1.

מְשׁוֹרֵר m. *singer*, v. שִׁיר I.

מָשׁוֹשׁ m. (מוּשׁ or שָׁשַׁשׁ; cmp. הָשׁוֹשׁ) *groper, slow walker.*—*Pl.* מָשׁוֹשׁוֹת. Y. Peah VIII, beg. 20d, v. מוּשׁ h.

מְשֻׁזָּב, מְשֻׁזָּבָא, etc., v. sub מְשֻׁיָּר.

מָשַׁח I (b. h.) *to stroke, smear*; esp. *to anoint; to install in office by anointing.* Ker. 5b מושחין את המלכים כמין נזר וכ׳ in anointing kings you draw the figure of a crown with the oil on your finger &c., v. כִּי. Ib. אין מושחין מלך וכ׳ a king succeeding his father is not anointed; a. v. fr.—Part. pass. מָשׁוּחַ, *pl.* מְשׁוּחִים, מְשׁוּחִין. כהן מ׳ a high priest installed with the ceremony of anointing, contrad. to מרובה בגדים, v. מְרוּבֶּה. Hor. III, 4; Meg. I, 9 אין בין כהן מ׳ בשמן וכ׳ there is no difference between the anointed and the unanointed high priest except &c. Sifré Tsav, Par. 3, ch. V; a. fr., v. מְשִׁיחַ.—מָשׁוּחַ מלחמה the priest anointed as the chaplain of the army. Yoma 72b; a. fr., v. מְשִׁיחַ.—Pesik. R. s. 8 מ׳ מלחמה, v. מָשִׁיחַ end. Hor. 12a, v. יָמִין. Ib. 11b מלכי בית דוד מ׳ וכ׳ the kings of the house of David are anointed kings, those of Israel are not installed by anointment; a. fr.

Nif. נִמְשַׁח *to be anointed.* Ib. יהוא לא נ׳ וכ׳ Jehu would not have been anointed but for the contest of Joram's followers. Ib. וממנו היה נִמְשָׁח המשכן וכ׳ with that oil (prepared by Moses) were anointed the Tabernacle &c.;

Y. Sot. VIII, 22c. Num. R. s. 12 עד שנִּמְשְׁחוּ כולם until all the vessels were anointed; a. fr.

מָשַׁח ch. same. Targ. O. Gen. XXXI, 13. Targ. Ps. LXIV, 4 (Ms. מתח); a. fr.—Part. pass. מְשִׁיחַ. Targ. II Sam. I, 21; a. e.—Ker. 5b והוא דמשיח וכ׳ (not דמשת) that son of the high priest that was anointed was high priest &c.; Hor. 11b אי הוה משיח וכ׳.

Ithpe. אִיתְמְשַׁח *to be rubbed with oil, perfumed.* Targ. Am. VI, 6.

מָשַׁח II *to stretch, measure.* Denom. מְשׁוֹחַ, מְשִׂיחָה.

Hif. הִמְשִׁיחַ *to draw the outlines.* Yalk. Num. 719 עומד ומַמְשִׁיחַ בה stood there drawing (the pattern of the candlestick).

מָשַׁח ch. same. Targ. Y. Gen. X, 25. Targ. Ez. XL, 5; a. fr.—Sabb. 19a נִימְשַׁח וניתיב ליה נימשח ונשקול מינייה Ms. M. (ed., v. מְשָׁאָה II) let him measure when giving it out and again when receiving it back. B. Mets. 107b לא תִּרְמְשָׁתִינְהוּ כלל Ms. M. (ed. תרמשתנו) do not measure (survey) at all.

מָשַׁח III, **מִשְׁחָא**, **מִישׁ׳** I m. (מְשִׁישׁ I) 1) *oil, fat.* Targ. Num. VII, 13. Targ. Ex. XXIX, 7; a. fr.—Y. Maas. Sh. IV, 54d bot. הוה לידה משח וכ׳ had oil which he took down to Acco (for sale). Ib. דהוא מִישְׁחָךְ וכ׳ (not מישחק, some ed. מישהא) that oil of thine at Beth M.—Ab. Zar. 37a דשרו מ׳ who permitted oil (of gentiles). Ib. 28a מ׳ דאווזא goose-fat; a. fr.—2) *resin.* Targ. Is. XLI, 19 אעץ דמ׳ *pine-wood* (h. text עצי שמן, v. דדנין).—Succ. 40a, v. מְשָׁחָן. Gitt. 69b, v. כּוּפְרָא II.

מָשַׁח IV, **מְשָׁחָא**, **מִי׳** II m. (מְשָׁח II) *measure, length.* Targ. II Chr. IV, 2 חוט מ׳ measuring line; a. e.—[Targ. I Kings VI, 25 משחא חדא, v. מְשָׁחָא.]—B. Bath. 145b עתיר משח rich in things that are measured (corn &c.).—Sabb. 19a במ׳ ניתיב וכ׳ let him give it out (for washing) by measure &c., v. מָשַׁח II.—V. מְיָשְׁחָא.

***משחביב**, Targ. Is. XXXIV, 4 ed. Lag., Ar. s. v. שחביב, absent in ed., a corrupt Massoretic gloss, perh. משחבש׳, v. Berl. Mass., p. 142.

מָשְׁחָה f. (b. h.; מָשַׁח I) *official distinction, official emoluments.* Y. Bicc. II, 64d (ref. to Num. XVIII, 8) למ׳ לגדולה למ׳ וכ׳ *l'moshḥa* means for official distinction, for anointing (the body) &c., v. הַדְלָקָה; Zeb. 28a, a. e. למ׳ לגדולה וכ׳ *l'moshḥa* means for distinction, as kings eat.

מִשְׁחָה f. (b. h.; v. preced.) 1) *anointing, official installation*; שמן המ׳ the oil used for installation. Hor. III, 4; Meg. I, 9, v. מָשַׁח I. Tosef. Sot. XIII, 1 וצנצנת...גנז של שמן המ׳ (Josiah) removed out of sight the Ark ... and the bottle of the oil of installation (made by Moses). Hor. 11b היו שולקין וכ׳ ...ש׳ המ׳ in the oil of installation which Moses prepared, they boiled the roots of spices. Ib. נמעול מש׳ המ׳ Ms. M. (ed. omit המ׳) dare we desecrate the sacred oil (by using it for non-Davidic kings)? Ib. 12a ומי הוה ש׳ המ׳ did any oil for the installation exist (in the days of Joahaz)?; a. v. fr.—הר המ׳ (=b. h. הר הזיתים) *Mount of Olives.* R. Hash. II, 4; Tosef. ib. II (I), 2; a. fr.—[Sabb. 56b, quot. fr. II Kings XXIII, 13 הר המ׳, Ms. M. המשחית.]

מִשְׁחָזָת f. (שָׁחַז) *whetting implement* of stone or wood. Kel. XVII, 17; Tosef. ib. B. Mets. VII, 10 מ׳ שיש בה בית וכ׳ a (wooden) whetter which has a receptacle for oil. Bets. 28a מ׳ של אבן a whetstone; מ׳ של עץ a wooden whetter; a. fr. [Ar. reads מַשְׁחָז.]

מַשְׁחִית m. (b. h.; שָׁחַת) *destroyer*, esp. *Mashḥith*, name of a demon of destruction. Deut. R. s. 3; Yalk. Deut. 853; a. e.; v. הַשְׁחֵת.—הר המ׳ Mount Mashḥith, v. מְשָׁחָה.

מִשְׁחָן m. (v. מְשָׁאָה I) *pine.* Succ. 40a עצים דמ׳ (Ms. M. דמישחא) wood of the pine-tree (used for torches).

מִשְׁחָנָא m. (preced.) *ointment, perfumed oil.*—*Pl.* מִשְׁחָנִין. Targ. II Esth. VI, 11 (ed. Vien. מַשְׁחָנִין); a. e.

משחף, v. מָשַׁח III.

מְשָׁחָא, **מְשַׁחְתָּא**, **מִי׳** f. (מְשָׁח II) *measure, length.* Targ. I Kings VI, 25 ed. Lag. (oth. ed. מְשָׁחָא *fem.*). Targ. Ex. XXVI, 2; a. fr.—Sabb. 74b אי קפיד אמ׳ if he is particular about a uniform length (of the chips). B. Mets. 107b לא תזלזל במי׳ (or במישְׁחָתָא, *pl.*) do not treat surveying lightly.—*Pl.* מְשָׁחָן, מִי׳. Targ. O. Num. XIII, 32 אינשן דמ׳ (h. text אנשי מדות).—מְשָׁחָתָא. Targ. Ez. XL, 28, sq.; a. e.—[משחתא *balance*, v. מְסָאתָא a. מְסַחְתָּא.]

מַשְׁטוּחָא, v. מַשְׁטָחָא.

מְשַׁטְּחָא, **מַשְׁטִיחָא**, **מִשְׁטִיחַ** m. (b. h. מְשָׁטָח; שָׁטַח) *spreading, grapes spread on the ground; spreading place.* Toh. X, 4 הנותן ... ומן המ׳ של ארמה he who puts in the press grapes collected in baskets or such as were spread on the (naked) ground; ib. מן המ׳ של עלים grapes spread on leaves. Tosef. ib. XI, 8. Y'lamd. to Num. VII, 1 ממלא מְשַׁטְּחוֹ he fills his spreading place.—*Pl.* מְשָׁטְחִין, מְשָׁטְחִין׳, מְשָׁטְחִי *layers.* Sifré Num. 98 שהיתה עשירית מ׳ מ׳ the quails formed layers; Yoma 75b.

מַשְׁטָחָא ch. same. Targ. II Kings XVIII, 17 חקל מַשְׁטַח וכ׳ field where washers spread (their clothes).—*Pl.* מַשְׁטָחִין *layers.* Targ. O. Num. XI, 32 ed. Berl. (Var. מַשְׁטִיחִין, מְשַׁטְּחִין, v. Berl. Targ. O. II, p. 41; Ms. II מַשְׁטוּ׳; Y. מַשְׁטִי׳).

מְשַׁטְּחָא, **מַשְׁטִיחָא**, **מִשְׁטִיחַ**, v. preced. wds.

מְשַׁטָּר, v. מְסַטָּר.

מְשָׁאָה, **מְשָׁשׁ** (cmp. מוּשׁ) 1) *to feel, touch.* Targ. O. Gen. XXVII, 22.—2) (with ידא) *to rub*, whence *to wash and dry*, esp. *one's hands* before and after meals. Ber. 46b מְשָׁשׁ ידך wash thy hands. Ḥull. 107a מְשׁוּ ידיכו וכ׳ wash your hands in the morning. Ib.b ולא מְשׁוֹת ידיך (not ירית) and didst not wash thy hands. Ib. ואנא מְשׁוֹנָא and I should wash? Pes. 112a. Ned. 91a מַשְׁיָא ידיה וכ׳ she washed her husband's hands. Ib. למְמְשָׁא to wash; a. fr.—Sabb. 77b מַשְׁיָא כרעא וכ׳ was washing a foot in a basin of water.

מְשִׁיחָה II f. (מָשַׁח II) *band, cord,* esp. *flax rope for surveying.* Tosef. Erub. VI (V), 13. Kel. XXI, 3 בחוט ובמ' the string or the rope (of the saw). Tosef. Sabb. V (VI), 2 כרכן במ' (ed. Zuck. במשירא) tied a cord around them; Sabb. 50a. Tosef. Ḥull. III (IV), 22 כל הנותן ע"ג מ' החולק וכ' when you place a fowl on a rope, that fowl which divides its claws &c., is unclean; Ḥull. 65a מותחין לו חוט של מ' you stretch a cord for it in a line; a. fr.—*Pl.* מְשִׁיחוֹת. Kil. IX, 9 מ' של ארגמן purple-colored ribbons, v. מָלַל I end; Y. ib. 32d. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7.

מְשִׁיחוּת f. (denom. of מְשִׁיחַ) *office of the anointed priest.* Hor. III, 1 עבר מִמְּשִׁיחוּתוֹ resigned his office.

מְשִׁיחָא, מְשִׁיחָתָא f. ch.=h. מְשִׁיחָה II, *rope.* Y. Kil. IX, 32c top יחבון מ' וכ' fasten a rope to my feet; Y. Keth. XII, 35a bot. יבון משיחא בריגלי (not בריגלו).—Y. Kil. l. c. bot. (R. Meir said before his death) תא מְשִׁיחָכוֹן דידכון this is your band (the attraction of Palestine made me travel all the way to die there); Y. Keth. l. c. bot. דר דא מ' וכ' (corr. acc.).

מְשִׁירְלָא m. ch. (שאל) =h. מִשְׁאֲלָה, *prayer, request.*—*Pl.* constr. מְשָׁרְלֵי. Targ. Ps. XXXVII, 4 (ed. Wil. מַשְׁרָלֵי).

מְשִׁיךְ, v. מְשַׁךְ.

מְשִׁיכָה f. (מָשַׁךְ) *drawing, pulling.* Y. B. Kam. X, end, 7c מְשִׁיכַת המחט, v. מַחַט. Num. R. s. 18, beg. משיכת דברים רכים the drawing (winning) power of soft words; Tanḥ. Korah 1; a. e.—Esp. *m'shikhah, taking possession by drawing towards one's self the object to be acquired.* Kidd. I, 4 נקנית במ' is taken possession of by pulling, contrad. to מְסִירָה a. הַגְבָּהָה. B. Mets. 9a, contrad. to הַגְבָּהָה. Ib. 47b, a. e. כדרך שתירקנו מ' וכ' as the scholars declared *m'shikhah* to be necessary to bind the seller, so did they make it necessary to bind the buyer; a. fr.

משיכות, Tosef. Ohol. XVIII, 12, v. מְשׁוּכָּה.

משיכותא, v. next w.

מְשִׁיכְלָא m. (שכל, Shaf. of כּוּל; cmp. מְכִילְתָא, מְכִילָא) 1) *a wash-basin.* Sabb. 77b (phonetic etymol.) מ' מאשר כולא 'washing everybody', contrad. to משכילתא: משירא כלתא 'washing brides' (distinguished people). Kidd. 52b, v. מְשַׁי. —*Pl.* מְשִׁירְכְלֵי. Ab. Zar. 39a מ' חיורי white (glazed) basins. B. Mets. 84b שיתין מ' דמא sixty basin-fuls of blood. M. Kat. 18b מ' דמני וכ' (Ms. M. sing.) basins filled with linen garments (for rinsing in the lake). Gitt. 69b bot.—Fem. form מְשִׁיכְלְתָא (מַשְׁכִּילְתָא). Sabb. l. c. משירכ' Ms. M. (ed. משכיל'), v. supra. Ḥull. 47b משירכותא דמרא וכ' (corr. acc.) a basin of tepid water. Ab. Zar. 51b דסחיפא לרה מ' ארישיה (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) the idolatrous statuary has an inverted washbasin on its head.—2) (cmp. כֻּלָּא, מָאן as *vessel* and *garment*) *a sort of cloak.* Lev. R. s. 23 (expl. שמיכה, Jud. IV, 18) רבנן . . ורבנן דחמן אמרי במ' רבנן the rabbis here (in Palestine) say, it means with a *sudra* (סוּדְרָא), while the Babylonian rabbis say *m'shikhla*; Yalk. Jud. 44; Yalk. Lev. 585.

Af. אַמְשֵׁי *to handle, draw.* B. Bath. 153a .. אַמְשִׁינְהוּ במיא .. they drew Raba's clothes through water.

משיגא, Y. Shek. VII, 50c bot., read משוגא, v. שְׁוָג.

מְשִׁיזָב, מְשִׁיזְבָא, מְשִׁיזָיב m. (שִׁיזֵיב) *one who has escaped, refugee.* Targ. Deut. III, 3 (Y. מְשַׁזְּבָא). Targ. II Kings IX, 15; a. fr.—*Pl.* מְשִׁיזְבִין, מְשִׁיזְבָיָא, מְשֵׁזְבָן. Targ. Is. LXVI, 19. Targ. Jud. XII, 4; a. fr.

מְשִׁיזְבָתָא f. (preced.) *escape, deliverance.* Targ. Ob. 17 (ed. Lag. שְׁזֵבְתָּא).

מְשִׁיחָא m. (b. h.; מָשַׁח I) *anointed,* esp. 1) כֹּהֵן מ' or מ' (v. מָשׁוּחַ, s. v. מָשַׁח I, v. Lev. IV, 3) *the high priest installed by anointment.* Tosef. Meg. I, 18 כ' מ' משמש the active high priest; כ' מ' שעבר the unfitted high priest (prevented from officiating on the Day of Atonement). Hor. III, 4 ואיזהו חמ' חמשוח וכ' what high priest is called *mashiaḥ?* He who has been anointed &c. Sifra Vayikra, Ḥobah, ch. I, Par. 2, a. e. מ' יכול זה חמלך by *mashiaḥ* (Lev. IV, 3) you might understand the king. Ib. המ' זה מ' וכ' 'the anointed' means an anointed who has no superior anointed; a. fr.—2) מְלֶךְ חַמ', or מ' *the Messiah, the future redeemer of Israel from captivity.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זה רוחו של מ' חמ' that means the divine spirit of the king Messiah (with ref. to Is. XI, 2). Succ. 52a, a. fr. מ' בן דוד the Davidic Messiah, contrad. to מ' בן יוסף the M., son of Joseph, who is to precede the former. Snh. 98b אין מ' לישראל וכ' Israel has no Messiah to expect, for it has enjoyed him (the glory which he was predicted to bring) in the days of Hezekiah. Ib. 97a; a. fr.—ימות חמ' the Messianic epoch. Ib. bot. Ber. I, 5 להביא לימות מ' this includes (the duty of remembering the exodus from Egypt) even in the Messianic days; a. fr.—חבלו של מ', v. חֶבֶל.—*Pl.* מְשִׁיחִים. Pesik. R. s. 8 (ref. to Zech. IV, 3) אלו שני חמ' אחד משוח מלחמה וכ' these are the two expected Messiahs, one appointed to conduct war (מ' בן יוסף) &c.; Yalk. Zech. 570.

מְשִׁיחָא I ch. same. Targ. I Sam. XXIV, 7; a. fr.—Esp. מְלָכָא מ' or מ' *the Messiah,* v. preced. Targ. I Chr. III, 24. Targ. Y. Ex. XL, 9; a. fr.—[Targ. Cant. IV, 5 מְשִׁיחַ בר אפרים, בר דוד מ', v. preced.]—Lam. R. to II, 2 הירינו מלכא מ' this (Bar Kokhba) is the expected king Messiah; Y. Taan. IV, 68d bot.—Sot. IX, 15 (49b) בעקבות מ' in the period preceding the coming of the Messiah; a. fr.

מְשִׁיחָא II f. *rope,* v. מְשִׁיחָה II a. מְשִׁיחֲתָא.

מְשִׁיחָה I f. (מָשַׁח I) *anointing, installation by anointing; use of the stem* מָשַׁח. Ker. 5b, a. fr. טעון מ' (בעי) requires anointment (in order to be recognized). Ib. מ' עדיפא anointing (by drawing a figure, v. מָשַׁח I) is preferable to pouring oil (יְצִיקָה). Num. R. s. 12 מְשִׁירַת אהרן כיצד how was Aaron's installation done? Ib. במְשִׁירָתָן של אלו וכ' with the anointment of these vessels were all the vessels of subsequent days consecrated. Sifré Num. 117 אין מ' אלא גדולה the stem משח refers to official emoluments, as we read (Lev. VII, 35) &c.; ib. אין מ' אלא שמן המשחה *mashaḥ* means installation with oil; a. fr.

מַשְׁוֵלַי, v. מְשָׁוְרְלָא.

מַשְׁוֵלְיָא, v. מְשָׁלְיָא.

מְשׁוּמָה f. (שׂוּם, formed with ref. to שׂום תשים, Deut. XVII, 15) *appointment, office.* — *Pl.* מְשׁוּמּוֹת. Yeb. 45[b] כל מ' שאתה משים וכ' whatever offices thou createst, the elected must be from among thy brethren; Kidd. 76[b]; a. e.

מְשׁוּפָה f. (שׂוּף) *embrocation.* Sabb. 77[b].

מְשׁוּקוֹת, v. שׁוּקְרוּתָא.

מַשְׁוֵרְיָא, v. מַשְׁרִיתָא.

מְשׁוּרְיָא pr. n. m. *M'shitha,* surname of one Joseph or José. Gen. R. s. 65; Yalk. Gen. 114 משיתה.

מֶשֶׁךְ (b. h.) pr. n. *Meshech,* a son of Japheth and progenitor of a race of the same name (v. Schrader KAT, p. 84). Y. Meg. I, 71[b] bot.; Yoma 10[a], v. מוֹסָא.

מָשַׁךְ (b. h.; cmp. מָשַׁח II) *to draw, pull; to seize;* (with מִן) *to withdraw;* in gen. *to stretch, produce a continuous line or flow; to conduct.* Kil. VIII, 2 לחרוש לְמָשׁוֹךְ ולהנהיג to plough with, to pull (by the head, go in front of), and to drive. Gen. R. s. 86 שהיו מוֹשְׁכִין וכ', v. infra. Mekh. Bo, s. 11 (ref. to Ex. XII, 21) מְשָׁכוּ מר שיש לו וכ' 'lead forth' (select), refers to him who has a lamb, 'and buy', refers to one who has none. Ib. מְשָׁכוּ מע"ז withdraw from idolatry. Ib. שמוֹשְׁכִין את ידיהם ממנו וכ' that you may withdraw your share in the Passover lamb as long as it has not been slaughtered (v. מָנָה); Pes. VIII, 3. Ib. IX, 10 אלו מושכין להן אחד וכ' the one company select one lamb, the other &c.—M. Kat. I, 3 מוֹשְׁכִים את המים וכ' you may draw (conduct) the water in channels from tree to tree. Pesik. R. s. 26 שמא יְמָשׁוֹךְ לו חלב והוא אינו מוֹשֵׁךְ perhaps it (the breast) will yield him milk when sucking, but it did not yield. Ex. R. s. 52 התחילה מוֹשֶׁכֶת דינרי וכ' it (the valley) began to give forth a flow of gold denars before their eyes. Tosef. Sot. XIV, 8; Sot. 47[b] מוֹשְׁכֵי חרוק those who draw out their spittle (assume aristocratic airs). Ḥag. 14[a] מושכין לבו וכ' they draw the heart of the people as one conducts water, when they lecture; Sabb. 87[a] (play on נָגַד, Ex. XIX, 9, v. כאגדה) דברים שמושכין .... words which draw (attract) the heart of man like a lecture. Y. Ab. Zar. III, 42[c] top מָשְׁכוּ צינורות דם וכ' the gutters of Laodicea carried a flow of blood; a. v. fr.—Esp. (law) *to take possession* by drawing or seizing an object, v. מְשִׁיכָה. B. Mets. IV, 2 מ' תרמנו פירות וכ' if he took possession of fruits bought of him before paying. Ib. 47[a] לא חספיק לְמָשׁוֹךְ וכ' he had not yet had time to take possession of the ass; a. v. fr.—Zeb. 6[b] סכין מוֹשְׁכָתָן למה שהן the slaughtering knife takes possession of them for what they are to be, i. e. the slaughtering of the sacrifices decides their purpose; Shebu. 12[b]. — מ' ערלה *to stretch the prepuce, to disguise circumcision.* Y. Peah I, 16[b]; a. e.—Part. pass. מָשׁוּךְ; f. מְשׁוּכָה; *pl.* מְשׁוּכִים, מְשׁוּכִין; מְשׁוּכוֹת a) *straight-lined, continuous.* Nidd. 57[b] אם מ' if the blood-stain has the shape of a line, opp. עגול. Y. Erub. I, 19[b] top חדה מ' if the wall is straight-lined. Ib. שלא תהא חקורה מ' וכ' that the beam be not prolonged more than &c. Ib. במשוכין יותר וכ' when they are longer than &c.; a. fr.—Mikv. V, 3, v. נָטָל.—b) (with מ־) *withdrawn.* Pes. IX, 10 ידיך מ' משלך וכ' thy share be withdrawn from thy lamb, and be transferred to ours; a. e.—c) v. מָשׁוּךְ.

Nif. נִמְשַׁךְ 1) *to be stretched.* Y. Yeb. VIII, 8[d] bot. נִמְשְׁכָה מאלירה if the prepuce overgrew the corona of itself, v. מָשׁוּךְ.—2) *to be prolonged, continued.* Hor. 12[a] .. אין מושחין .. כדי שתִּמָּשֵׁךְ מלכותן ... kings are anointed at a spring in order that their government may be prolonged (cmp. Ḥag. l. c.). Ib. נמשכה מלכותן their dynasty was prolonged; a. fr.—3) *to be withdrawn.* Tosef. Pes. VII, 7 רצו לְהִמָּשֵׁךְ ולחמנות וכ' (ed. Zuck. incorrect) if they desire to withdraw, and that others be entered &c. Ib. נִמְשָׁכִין וחולכין וכ' they may go on withdrawing &c., a. fr.—4) *to be drawn after; to follow.* Ex. R. s. 24. Gen. R. s. 86 לפרה שהיו מושכין .. ולא היתה נִמְשֶׁכֶת like a cow which they attempt to pull to the slaughter-house, and which will not go; a. fr.—5) *to be conducted in a channel.* Tosef. Par. IX (VIII), 9 המים חמִנְמָשָׁכִין וכ' well-water derived into a channel &c., v. מָרַץ; a. e.

Hif. הִמְשִׁיךְ 1) *to cause to extend.* Keth. 10[b] (the rain) מעדן ומַמְשִׁיךְ gives beauty and enlargement (to the fruits). —2) *to draw, pull.* Y. Kil. VIII, 31[c] top, a. e. חנהיגה הִמְשַׁכְתָּהּ וכ' if he drove the animal, or pulled it, or called it. Ex. R. s. 20, beg. הִמְשַׁכְתִּיו ברסן I pulled him by the bridle; a. e.—3) *to conduct* water into channels. Tem. 12[b] שאובה שהִמְשִׁיכוּהָ כולה a collection of drawn water all of which has been conducted through a channel. Y. Shebi. II, end, 34[b] להַמְשִׁיךְ to irrigate by gutters, contrad. to להשקות. Y. M. Kat. I, 80[b] top ה' המעיין וכ' he led the water of a well into it. Tosef. Sabb. VII (VIII), 16 מַמְשִׁיכִין יין וכ' you may let wine or oil run in gutters before bride and groom; Ber. 50[b]; a. fr.—4) *to prolong a meal, to add a course.* Succ. 27[a], v. פַּרְפֶּרֶת.

מָשַׁךְ I ch. same, 1) *to draw, carry along.* Targ. Y. Gen. IX, 20 דמושכיה נהרא וכ' (read: דמַשְׁכֵיהּ) which the river had carried along from &c.— Zeb. 53[b], a. e. מַשְׁכוּ גברי לגברא the many brought the single man over (to their opinion).—2) *to attract.* Ab. Zar. 27[b] שאני מינות דמָשְׁכָא it is different with heresy, because it attracts (persuades, offers inducements).—3) (neut. verb) מָשְׁכָה, מָשְׁכָא *to run in a continuous line; to be prolonged, continued.* Targ. Y. Num. XXI, 35; Ber. 54[b] מַשְׁכֵי שיניה his teeth were prolonged. Hor. 12[a] כי חיכי דמַשְׁכוּ מיא מַשְׁכָן וכ' as the water runs continually, so may the traditions which you teach be continued. Ib. אי משכא נהוריה (Rashi משוך) if the light continues to burn; Ker. 5[b].—[Ib. משכו שתא, read: מסרס.]—Pes. 8[a] משכא נהוריה the light (of a lamp or a candle) burns steadily, opp. מיקטם אירקטופי. Ab. Zar. 2[b] משכי במלכותיידהו they will continue their rulership; Yalk. Is. 316 משכה מלכותיידהו; a. e.—4) *to take possession.* B. Mets. 48[a] עד דמָשְׁכָהּ until he takes possession; עד דמשך until he has taken &c. Ib. 49[a] מַשְׁכֵיהּ he has taken possession of it; a. fr.—Meg. 31[a] משך תורא 'take possession of the ox' (mnemotechnical words to designate the order of Scriptural readings on the Passover days, ref. to משכו, Ex. XII, 21; שור, Lev. XXII, 26 &c.).

Ithpe. אִתְמְשִׁיךְ 1) *to be attracted, carried away, seduced.* Ab. Zar. l. c. דאתי לְמִתְמְשָׁךְ בחרייהו he may be induced to

משכנתיך, Num. XXIV, 5) שני מ' two pledges (the First and the Second Temple); Num. R. s. 12 אל תהי קורא מִשְׁכְּנוֹתֶיךָ read not thy dwellings &c. (v. supra); Tanḥ. Naso 14. Ex. R. l. c. (with ref. to Ex. XXII, 25), cmp. חֲבוֹלָה; a. fr.

מַשְׁכּוֹנָא, מַשְׁכּוֹן ch. same, *pledge, seized goods.* Targ. Am. II, 8. Targ. Gen. XXXVIII, 17; a. fr.—Gen. R. s. 70 חבו לי מ' דלית וכ' (משכונין) give me a pledge that none of you will divulge it; a. e.—*Pl.* מַשְׁכּוֹנַיָּא, מַשְׁכּוֹנִין, מִישׁ'. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 25 (not נָיָא . . .).—Gen. R. l. c.—Y. Pes. IV, 31[b] bot. ודוון בנידון מי' גבן and their children were placed as pledges with them (for military levies).

מַשְׁכִּילְתָּא, v. מְשִׁיכְלָא.

מַשְׁכֵּין, v. מְשַׁכֵּן.—[Y. Yeb. VIII, 9[b] top נימולין ומ', read: ומַשְׁכֵּין, v. נָשַׁךְ.]

מַשְׁכֵּן or **מַשְׁכֵּן,** v. מַשְׁכּוֹן.

מְשַׁכֵּן (denom. of מַשְׁכּוֹן) *to take a pledge; to seize, levy.* B. Mets. 81[b] מְשַׁכְּנוֹ בשעת הלואתו he made him give a pledge at the time when the loan was transacted; מ' שלא בשעת וכ' he seized it (through court proceedings) after the transaction of the loan. Ib. 113[b] שלידת ב"ד שבא לְמַשְׁכְּנוֹ when the court messenger comes to seize his goods. Shek. I, 3 את מי מְמַשְׁכְּנִין against whom was seizure (for the contribution of the half-Shekel) executed?—Y. ib. II, beg. 46[c] מכיון שב"ד ראויין למַשְׁכֵּן ולא מְשַׁכְּנוּ since the court had a right to seize and did not do so (because the claim was satisfied with another man's money). Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) מַשְׁכִּירְנֵי אחריך נרוצה execute levy against me (take my sanctuary, v. מַשְׁכּוֹן), yet after thee we run. Ex. R. s. 35 . . . ומְמַשְׁכְּנוֹ בעדם אני נוטל I take a righteous man from them and seize him for their guilt; a. fr.—Part. pass. מְמוּשְׁכָּן; pl. מְמוּשְׁכָּנִין, מְמוּשְׁכָּנִים. Y. Shek. I. c. . . . ולא על חממ' ארן חורמין in distributing the Temple contributions we do not take into account that which is being collected (and has not yet come in) or that which is to be obtained by seizure. Peah VIII, 8. B. Mets. 73[b], v. next w.; a. e.

Hithpa. הִתְמַשְׁכֵּן, *Nithpa.* נִתְמַשְׁכֵּן *to be seized.* Ex. R. s. 51, beg. שנ' שתי פעמים וכ' it (the sanctuary) was twice seized for their sins, v. מַשְׁכּוֹן. Ib. s. 35; Tanḥ. Vayakh. 9 וירחו מִתְמַשְׁכְּנִין וכ' ירא המשכן מִתְמַשְׁכֵּן עלידם, v. מַשְׁכּוֹן. Ib. and they (the righteous) will be seized &c. Num. R. s. 12 המשכן והמקדש יִתְמַשְׁכְּנוּ וכ' the Tabernacle and the Temple shall be seized &c.; a. fr.

מִשְׁכֵּן, מַשְׁכֵּן ch. same. Targ. Y. Ex. XXII, 25. Targ. Job XXIV, 3; a. fr.—B. Mets. 68[a] מ' לידה פלניא וכ' (not משכון) A pledged his field to B, and then rented it from him. Ib. 73[b] top . . . מ' לידה וכ' מרי ר' a gentile gave his house (for occupation) as a pledge, and then sold it to &c. Ib. 113[a] אבל מַשְׁכּוּנֵי לא Ms. M. (ed. מְשַׁכְּנוּ) but to take a pledge out of his house he (the messenger of the court) is not permitted; a. fr.—Part. pass. מְמַשְׁכָּן, f. מְמַשְׁכְּנָא. Koh. R. to III, 2, v. מְחַבְּלָתָא. B. Mets. 73[b] אי חזית ידענא דממשכן מְמוּשְׁכָּן Ms. F. (Ms. M. דמשכן, corr. acc.; ed. דחזה) if I follow them (the heretics). Snh. 70[a] משום אִימְּשׁוּכֵי הוא it is in order to prevent being carried away (led to intemperance); לא מִימְּשַׁךְ he will not be carried away (it has no attraction for him); Yalk. Deut. 929. Sabb. 147[b] אי' בתריידתו he was drawn after them, he indulged in the luxuries of the place; a. fr.—2) (v. preced. *Nif.*) *to withdraw.* Pes. 78[b] אי מְמָשְׁכֵי הני וכ' if these should withdraw (from their participation in the Passover sacrifice), it would remain fit for the others.

מְשַׁךְ II, מִשְׁכָּא, מִישׁ', מִישָׁא m. (preced.) *hide, skin.* Targ. O. Num. XXXI, 20. Targ. Lev. XIII, 8 (ed. Berl. מַשְׁכָּא). Targ. Y. Gen. III, 14 מִשְׁכֵ'; a. fr.—Y. Ned. III, 37[d] bot. משך דחויי the hide of a serpent. B. Kam. 66[b], v. אֲבַרְיוֹן. Tanḥ. B'resh. 7 הדין ערקא מן הדין מ' such a strap from such a hide (such poor work with such good material)!; a. fr.—*Pl.* מִשְׁכֵי, מַשְׁכֵי, מִי', מִיו'. Targ. Ex. XXVI, 14. Targ. Gen. XXVII, 16; a. fr.

מְשָׁא, מְשָׁכָא, v. מְשָׁאכָה.

מִשְׁכָּב m. (b. h.; שָׁכַב) 1) *couch, bed; grave.* Kidd. 31[b] כפרח מִשְׁכָּבוֹ, v. פַּפָּרָח. Keth. 104[a]; a. fr.—Esp. מ' (טומאת) *the uncleanness caused by an unclean person lying on an object,* v. מוּשָׁב. Kel. I, 3; a. fr.—*Pl.* מִשְׁכָּבוֹת. Keth. l. c. Midr. Till. to Ps. CXLIX; a. e.—2) *sexual connection.* Snh. 55[a]; a. fr.—מִשְׁכַּב זכור (זכר) *pederasty.* Succ. 29[a]; a. fr.—*Pl.* as ab. Snh. l. c. שני מ' two ways (the natural and the unnatural way) of sexual gratification. Ib. 54[a].

מִשְׁכָּב, מַשְׁכָּבָא, מִישׁ' ch. same. Targ. Lev. XV, 4; a. fr.—Ber. 56[b] מ' הפוך (Ms. M. משכבו h.) (his) couch will be upset (his domestic life disturbed).—*Pl.* constr. מִשְׁכְּבֵי. Targ. O. Gen. XLIX, 4. Targ. Num. XXXI, 17; a. fr.

מִשְׁכּוֹבִיתָא, מִשְׁכּוֹבִית, v. next wds.

מַשְׁכּוֹכִית f. (מָשַׁךְ) *the shepherd's leading implements, as staff, bell* &c.; trnsf. *the bell-wether, leader.* B. Kam. 52[a] כיון שמסר לו מ' קנה . . . המוכר ed. (Ms. M. משכוב'; Alf. ed. משבו', Ms. משכוכ', v. Rabb. D. S. a. l. note) as soon as he delivers the *mashkokhith,* the sale is perfected. Ib. מאי מ' הכא וכ' what is *m.?* Here (in Babylonia) they explain it, 'the bell'. R. J. says, 'the goat that leads the herd'; Y. Kidd. I, 60[b] top, expl. 'the staff', 'the pipe', 'the leader'; Y. B. Bath. III, beg. 13[d], v. פַּנְדּוּרָה.

מַשְׁכּוֹכִיתָא f. ch. (preced.), ענא מ' *the leading flock.* Targ. Y. Gen. XXX, 40 (ed. משכוב', corr. acc.; h. text פני הצאן).

מַשְׁכּוֹן m. (שָׁכַן) *security, pledge.* B. Mets. VI, 7 חלודהו על חמ' . . . מותר מַשְׁכּוֹנוֹ וכ' if one loaned on a pledge. Ib. man is permitted to hire out the poor man's pledge (for the debtor's benefit). Ib. 82[a] (in Chald. dict.) בדלא שוי מ' וכ' when the pawn is not worth the money loaned on it. Ib. בעל חוב קונה מ' the creditor owns the pledge (for the time being, and is reponsible for it); a. fr.—Ex. R. s. 31 אל תהא קורא מִשְׁכָּנַי אלא מַשְׁכּוֹנַי read not (Lev. XXVI, 11) 'my dwelling' but 'my pledge'. Ib. s. 35 (play on למשכן, Ex. XXVI, 15) שהוא עומד למַשְׁכָּן וכ' the sanctuary stands as a pledge, when the Israelites deserve destruction, it is seized on their account.—*Pl.* מַשְׁכּוֹנוֹת, מַשְׁכָּנוֹת. Ib. s. 31 (ref. to

had known that the house was pledged to you. Y. ib. VIII, end, 11[d] בירתיה הוות מַמַּשְׁכְּנָה וכ' his house was pledged to &c.; a. e.

Ithpa. אִתְמַשְׁכַּן *to be given as a pledge; to be levied upon; to borrow on pledge.* Targ. II Chr. XXV, 24 (h. text תצרבות). Targ. Y. Deut. XV, 6; a. e.

מִשְׁכָּן m. (b. h.; שָׁכַן) *dwelling*, esp. *the sanctuary of the desert, the Tabernacle.* Erub. 2[a], v. מְקֻדָּשׁ. Num. R. s. 12; a. v. fr.—*Pl.* מִשְׁכָּנוֹת. Ib.; a. fr.

מ' מִשְׁכְּנָא ch. same, *dwelling, tent.* Targ. Job XVIII, 14.—Esp. *the Tabernacle.* Targ. Ex. XXV, 9; a. fr.—*Pl.* מִשְׁכְּנִין, מִשְׁכְּנַיָּא, מ'. Targ. Gen. IV, 20. Targ. Ps. CXXXII, 5. Ib. LXXXIV, 2; a. fr.

מְרֻשׁ' מִשְׁכְּנוּתָא f. (v. next w.) *pledged property, occupancy subject to redemption at the original owner's will.* Cant. R. to I, 4 (play on משכני, ib.) לארעא טבתא דאתקריאת מ' to the good land which is called a tenancy (cmp. Lev. XXV, 23); Yalk. ib. 981 מַשְׁכַּנְתָּא.

מַשְׁכַּנְתָּא f. (v. מַשְׁכּוֹן) *a loan transaction whereby landed property is transferred to the creditor with the privilege of redemption by returning the loan* (v. Sm. Ant. s. v. Pignus). [The particular conditions of the מ' depend on local usages.] B. Mets. 67[a] האי מ' באתרא דמסלקי וכ' as to the settlement of a *mashkanta*, where the usage allows the debtor to repay the loan at any time, he may reclaim his property as soon as the value of the creditor's usufruct has reached the amount of the loan, but if the usufruct amounts to more, the balance cannot be claimed. Ib.[b] top, v. נַכְרֵיתָא. Ib. 68[a] סתם מ' שתא a *m.* without a fixed term for redemption is meant for a year (during which the occupant cannot be disturbed). Ib. 110[a], a. e. מ' דסורא וכ' the agreement of a *m.* customary in Sura, in which it is written, 'After the lapse of so and so many years, the property shall go back without payment'. Ib. מ' דשטרא the document of a *m.*; a. e.—Yalk. Cant. 981, v. preced.

מָשַׁל I (b. h.) 1) *to handle, to touch.* Yoma 46[a] מְשָׁלָה בהן האור the flames had attacked them.—2) *to attend, manage, control.* B. Mets. 75[b] מי שאשתו מוֹשַׁלְתּ עליו he whom his wife rules. Hull. 60[b] לכי ומְשׁוֹלִי ביום וכ' (not ומשול; Rashi לך ומְשׁוֹל) go thou and attend by day and by night.—B. Bath. 78[b] (ref. to Num. XXI, 27) חמוֹשְׁלִים ביצרם who control their inclinations; a. e.—מוֹשֵׁל *governor, consul.* Yad. IV, 8 אתם כותבים את המושל וכ' you write the governor's name and year together with the name of Moses in a document. [B. Kam. 38[a] מוֹשְׁלֵי, מוֹשְׁלִים, censorial emendations for מַלְכוּת, v. Rabb. D. S. a. l. notes.]

Pi. מִשֵּׁל *to handle, dispose of, use.* Gen. R. s. 20 יכול מְמַשְּׁלָהּ מכל צד you might think, he may use her in whatever way he pleases; Yalk. ib. 32.

Hif. הַמְשִׁיל *to make a ruler.* Sot. 36[b] ... תַּמְשִׁילֵהוּ עבד עלינו a slave whom his master bought for twenty pieces of silver,—wilt thou make him a ruler over us?; a. e.

מָשַׁל II (b. h.; denom. of next w.) 1) *to speak metaphorically.* Nidd. V, 7 מָשָׁל מָשְׁלוּ וכ' the scholars introduced metaphors for designating the stages of female puberty.—2) *to compare, to give an illustration.* Tosef. Ber. I, 11 משלו משל למה וכ' they made a comparison: what is this to be compared to? To &c. R. Hash. 17[b] אֲמָשֵׁל לְךָ משל למה וכ' let me tell thee a parable: what is this like to? To &c. Cant. R. to II, 15 כשהוא מוֹשֵׁל את המלכיות אינו מוֹשְׁלָן אלא באש when one wants to find a simile for hostile governments, one compares them to fire; a. v. fr.—Part. pass. מָשׁוּל; f. מְשׁוּלָה; *pl.* מְשׁוּלִים, מְשׁוּלִין; מְשׁוּלוֹת. Meg. 16[a] אומה זו מ' לעפר ומ' וכ' that nation (Israel) is compared now to dust and now to the stars; a. v. fr.

Nif. נִמְשַׁל *to be compared* (followed by ל־, כ־ or ב־). Taan. 7[a] נִמְשְׁלוּ דברי תורה לאש Ms. M. (ed. כאש, באש. v. Rabb. D. S. a. l. note) the words of the Law are compared to fire. Gen. R. s. 41 התורה שנִמְשָׁלָה למים the Law which is compared to water; a. v. fr.

מָשָׁל m. (b. h.; v. מָשַׁל I) [*something tangible, substantial, plausible*; cmp. אֲמַתְלָא,] *a truth substantiated by an illustration, wise saying; fable, allegory; example; mashal.* Cant. R. introd. אל תהי חמ' הזה קל וכ' do not esteem the *mashal* lightly, for through it man gets at the basis of &c. Ib. יש לו מקרא ויש לו מ' וכ', v. מְלִיצָה. Ex. R. s. 40, beg. צריך אדם לחיות נוטל מ' man should take an example (of the Lord). Pes. 49[a] bot. מ' לענבי וכ' it is like mixing grapes with &c.—מ' למה הדבר דומה, v. דָּמָה a. preced.—B. Bath. 15[a] אלא מ' היה ... איוב לא היה the story of Job never occurred, but was invented merely as a parable. Snh. 92[b] אמת מ' היה (the vision of the valley of the dead) was the truth of a *mashal*, (emended:) באמת מ' היה in the truth (the fact of resurrection) there was a symbol (for the redemption of Israel from captivity; Ez. XXXVII, 11).—Y. Keth. IV, 28[c] top; Y. Snh. VIII, 26[c] top שנאמרו בתורה במ' ... זה this is one of the three verses in which the Law uses metaphorical expressions (Ex. XXI, 19; XXII, 2; Deut. XXII, 17); Mekh. Mishp. 6; a. fr.—*Pl.* מְשָׁלוֹת, מְשָׁלִים. Sot. IX, 15 (49[a]) משמת ר"מ בטלו מושלי מ' with the death of R. M. ceased the composers of fables. Cant. R. l. c. מְשָׁלֹתָיו של וכ' the wise sayings of Solomon. Ib. דברי מ' didactic literature, opp. זְמָר. Ib. שלש מ' three collections of sayings (Prov. I to IX; X to XXIV; XXV to XXXI). Num. R. s. 14, end כי אם במ' ... ועם בלעם God spoke to Balaam only through allegories (visions).—Succ. 28[a] מְשָׁלוֹת שועלין (Ms. M. מְמָשָׁלוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note) fox-fables; מ' כובסין washers' fables; B. Bath. 134[a]. Snh. 38[b] (Ms. M. ממשלת); Yalk. Prov. 947.—Gitt. 35[a] bot. ספר איוב ומְשָׁלוֹת copies of the Books of Job and *Proverbs* (v. infra).—מִשְׁלֵי (sub. שלמה) *Mishlê, the Book of Proverbs* (commencing with the word *mishlê*). Cant. R. l. c. B. Bath. 14[b]. Y. Yoma I, end, 39[b]; a. e.

מְמַשְׁלְהֵי *tired,* v. שָׁלַהּ.

מִשְׁלַחַת f. (b. h.; שָׁלַח) 1) *errand, message; substitution.* Num. R. s. 14 והיה זריז במִשְׁלַחְתּוֹ and he (Naftali) was zealous in carrying out his mission. Koh. R. to VIII, 8 (expl. משלחת, ib.) אין אדם וכ' ('there is no substitution in war',) none can say to the angel of death, let my slave or an inmate of my house go in my place.—2) *letting loose* (by divine dispensation), *visitation* (of wild beasts). B. Mets. VII, 9; a. e., v. זְאֵב.

מִשַׁמְעָתָא f. (preced.) 1) (=b. h. מְשֻׁמַּעַת) *following, suite.* Targ. I Sam. XXII, 14. Targ. II Sam. XXIII, 23.—2) (=שְׁמַעְתָּא) *tradition.* Nidd. 20ª דלבירה כמִשַׁמְעָתָהּ דעביר כשמעתיה whose own opinion agrees with his tradition (Var.).

משמר, Y. Shebi. IV, 35ª bot., v. הָאַסְטוּ.

מִשְׁמָר m. (b. h.; שָׁמַר) 1) *guard*, esp. *a division for duty of priests and Levites.* Taan. IV, 2, v. מַעֲמָד. Hor. 13ª ראש מ' chief of the guard. Taan. l. c. ישראל שבאותו מ' the Israelites attached (as מַעֲמָד) to that division; a. fr.—*Pl.* מִשְׁמָרוֹת. Ib. Num. R. s. 3; a. fr.—2) (=אַשְׁמוּרָה) *watch, a certain portion of the day or the night.* Ber. 3ª על כל מ' ומ' at the beginning of every watch.—*Pl.* as ab. Ib.; Tosef. ib. I, 1 שלש מ' בלילה the night is divided into three watches.

מִשְׁמָרָה f. as preced. 2, *watch.* Ber. 3ª מ' ראשונה וכ' (at the entrance of) the first watch, &c.—*Pl.* מִשְׁמָרוֹת, v. preced.

מִשְׁמֶרֶת f. (b. h.; preced.) *guard*, trnsf. (v. גָּדֵר) *preventive measure.* M. Kat. 5ª; Yeb. 21ª (ref. to Lev. XVIII, 30) עשו מ' למִשְׁמַרְתִּי make a guard to my guard, enact measures to prevent a transgression of Biblical laws.

מִשַׁמֶּרֶת f. (שָׁמַר *Pa.*) *filter, strainer.* Sabb. XX, 1 you may suspend (spread out) a strainer &c. Y. Ter. VIII, 45ª חמ' של יין a strainer filled with wine; a. fr.—Trnsf. Ab. V, 15 מ' a scholar retaining what is useless and discarding the useful knowledge.

מְשַׁמֵּשׁ (v. מוּשׁ, מָשַׁשׁ) *to touch, feel; to handle, manipulate; to examine, search.* B. Mets. 21ᵇ אדם עשוי למְשַׁמֵּשׁ בכיסו וכ' a person (carrying money with him on the road) usually feels for his bag at short intervals. Men. 36ª מְמַשְׁמֵשׁ בהן he puts his hand on them. Erub. 54ᵇ top כל זמן שאדם ממשמש בה as often as one searches it (the fig-tree); כ"ז שהתינוק ממשמש בו as often as the suckling touches the breasts. Sabb. 82ª יְמַשְׁמֵשׁ בצרור וכ' let him manipulate (stimulate the rectum) with pebbles. Erub. 13ᵇ ימשמש במעשיו let him examine what he is doing, contrad. to יפשפש search (investigate) his past doings. Keth. 12ª למַשְׁמֵשׁ את וכ' to be around (watch) the bridegroom and bride (in order to prevent deception). Snh. 63ᵇ מְמַשְׁמְשִׁין בהן they (the famished animals) licked them (begging for food); a. fr.—מ' ובא *to come gropingly, slowly.* Y. Peah VIII, beg. 20ᵈ, v. מוּשׁ h.—Y. Ned. III, 38ª ראה...ממשמשין ובאין if he saw the king's cutters come near and nearer, v. קָצַץ; ib. ראה דליקה מְמַשְׁמֶשֶׁת ובאה if he saw the fire coming near and nearer.

Pulpel מוּשְׁמָשׁ *to be attended to, watched.* Keth. l. c. כל שלא מ' when he was not watched.

מִשְׁמֵשׁ ch. same. Targ. Is. LIX, 10 (h. text גשש). Targ. Ps. CXV, 7 (h. text רמש'); a. fr.—B. Mets. 21ᵇ מַשְׁמוּשֵׁי מְמַשְׁמֵשׁ בהו he feels for them (to make sure that he has not lost them). Ib. ממשמש בהו he has been looking after the fruits (which he was carrying, and found out their loss). Erub. 41ᵇ למשמושי להו זוודתא (not בהו) to make shrouds ready for them.

מְשַׁלֵּי, v. מָשָׁל.

מְשִׁילְיָא, מְשַׁלְיָא m. (עֲלַי I) *fork.* Targ. I Sam. II, 13, sq. (ed. Wil. מַשִׁילְיָא).—*Pl.* מְשִׁילְיָתָא, מְשַׁלְיָתָא, מְשִׁי', מְשַׁלְיָתָא. Targ. I Chr. XXVIII, 17. Targ. Y. Ex. XXVII, 3 (some ed. מַ'). —[Tosef. Sabb. XIV (XV), 3, v. next w.]

מַשְׁלִית f. (preced.) *a tool for lifting objects out of a well, lifter.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 3 (some ed. משליא, corr. acc.).

מְ', מִשְׁלָם m. (שָׁלַם) *completion, end.* Targ. Job I, 4. —B. Mets. 67ᵇ, a. e. במִשְׁלַם שנין אילין after the lapse of so and so many years, v. מִשְׁתַּבְנָתָא.

משמדות, v. מְשׁוּמָּדוּת.

מָשְׁמָזִיג pr. n. pl. *Mashmahig* (P. Sm. 2245), a place on an island of the Persian Gulf.—פרוותא דמ' the port of M., mentioned for its pearl fisheries. R. Hash. 23ª. Yoma 77ª (in a passage omitted in many editions) פ' דמ' (ed. cited in Rabb. D. S. a. l. משדיג, Ms. O. משנדיג).

מַשְׁמוֹטָא m. (שָׁמַט) *a sneak thief*, opp. to לסטרס. Ab. Zar. 15ᵇ במ' דזימנין וכ' (Ms. M. במשמיטא בעלמא, Rashi במשמוטי') it refers to an (ordinary) thief who sometimes commits murder to save his own life.

מְשַׁמּוּשׁ m. (מְשַׁמֵּשׁ) *touch.* Gen. R. s. 52 מ' ידים an illicit touch (of her) with his hand. Midr. Till. to Ps. VIII, 4 [read:] העליונים....אלא מ' אצבעותיך (ed. Bub. מעשה, corr. acc.) those above (the angels) and those below have only (as much power as) the touch of thy fingers; ib. to Ps. XIX כדי מ' אצבעו ed. Bub. (ed. כדי אצבעו, corr. acc.); Yalk. Ps. 640.—[Y. Ber. III, 6ᵈ bot., v. מַשָּׁשׁ.]

מִשְׁמָע m. (b. h.; שָׁמַע) 1) *obedience.* Sifré Deut. 357 ref. to Deut. XXXIV, 9) אין לך מ' גדול וכ' there can be no obedience greater than this.—2) *ordinary sense.*—בְּמִשְׁמָעוֹ *in its usual sense.* Yoma 61ª מזבח כמ' 'altar' in its usual sense (requires no explanation); הכהנים בְּמִשְׁמָעָן 'the priests' &c.; a. fr.

מַשְׁמָע m. (שָׁמַע *Hif.*) *intimation, logical conclusion.* Yoma 42ᵇ, v. מֵילָא II.—Esp. מִמַּשְׁמָע *by implication, constructively.* Y. Erub. III, 21ᵇ top; Y. Ned. I, end, 37ª, v. חֵן.—מ' שנאמר ... אינו יודע וכ' by mere logical conclusion from the text ..., would I not learn that &c.? B. Bath. 110ª מ' שנאמר וכ' when the text says 'the daughter of Amminadab', do I not know that she is the sister of N.? B. Mets. 113ª; a. fr.—*Pl.* מַשְׁמָעוֹת. Y. Yoma V, 43ª top מ' ביניהון they differ only as to the grammatical construction of the text (without any difference in the law of the case).—מַשְׁמָעוֹת דורשין אינא בינייהו they differ only as to the texts from which the law is derived. B. Mets. 27ª; Snh. 76ᵇ; a. fr.

מַשְׁמַע ch., v. שְׁמַע I.

מְשַׁמְעָא, (מְשַׁמְעִיָּא) m. (שָׁמַע I) *hearing.* Targ. Job XLII, 5. Targ. Y. I Gen. XLIV, 18 (Y. II some ed. מְשַׁמְעִיָּה); a. fr.

מַשְׁמָשׁ m. (preced. wds.; cmp. מַמָּשׁ) *substance.* Y. Ber. III, 6[d] bot. מַשְׁמָשָׁהּ קַיָּם its substance remains visible; מַיִם אֵין מַשְׁמָשָׁן קַיָּם (not משמשה, ed. Lehm. משמוש) of liquids there is no substance left (when the spot is dried up).

מְמַשְׁמֵשׁ, מַשְׁמַשְׁנִית f. (preced. wds.) *one who touches everything, thievish.* Gen. R. s. 74 הֲוָה מַכִּירָהּ שֶׁהִיא מַ׳ he knew her to be inclined to steal. Ib. s. 18 מ׳ מִמַּשׁ; Yalk. ib. 24 מ׳ מִשׁ; Yalk. Is. 265 מ׳ מִמַּשׁ (Deut. R. s. 6 גּוֹנֶבֶת).

מְשָׁן, v. מֵישָׁן.

מִשְׁנֶה I m. (b. h.; שָׁנָה I) *lieutenant, viceroy.* Midr. Till. to Ps. CXLIX חַקְבַּ״ה אֵין לוֹ ... וְלֹא מַ׳ the Lord has no dux nor eparch nor lieutenant.

מִשְׁנֶה II m. (b. h.; preced.) 1) *repetition.* מִשְׁנֵה (סֵפֶר) תּוֹרָה *the Book of Deuteronomy.* Gen. R. s. 3; Yalk. Gen. 4. Meg. 31[b] קְלָלוֹת שֶׁבְּמַ׳ תּ׳ וְכוּ׳ the curses contained in Deuteronomy (Deut. XXVIII, 15—68); a. e.—2) *copy, duplicate.* Snh. 22[a].—3) = next w. Sifré Deut. 161; Yalk. ib. 915 תַּרְגּוּם מְבִיא לִידֵי מַ׳ מְבִיא וְכוּ׳ interpretation (of the Law, Targum) leads to oral law, the study of the oral law leads to discussion (Talmud).

מִשְׁנָה f. (preced.) *repetition, verbal teaching by repeated recitation; traditional law,* opp. to מִקְרָא. Ab. III, 7 כָּל הַשּׁוֹכֵחַ .. מִמִּשְׁנָתוֹ מַפְסִיק interrupts his study. Ib. 8 he who forgets one word of what he has learned. Ib. תִּקְפָה עָלָיו מִשְׁנָתוֹ his study was too hard for him. Erub. 54[b] כֵּיצַד סֵדֶר (ה)מַ׳ what was the order of delivery of the oral law? Ber. 5[a] (ref. to Ex. XXIV, 12) תּוֹרָה ... וְהַמִּצְוָה זוֹ מַ׳ 'Torah' means the Pentateuch, 'Mitsvah', the oral law; a. fr.—Esp. *Mishnah, a collection of oral laws,* esp. that edited by R. Judah han-Nasi; also *a section of the Mishnah.* Esth. R. to I, 2, a. fr. שִׁשָּׁה סִדְרֵי מַ׳ the six Orders of the Mishnah; Cant. R. to VI, 4; Pesik. Vayhi, p. 7[a], sq. עַרְכֵי הַמַּ׳, v. עֵרֶךְ. Ned. 91[a] מַ׳ רִאשׁוֹנָה the earliest collection, מַ׳ שְׁנִיָּה the second edition. Y. Keth. V, 29[d] bot.; Y. Ter. VIII, beg. 45[a], sq.; a. fr.—Y. Yeb. III, 4[d], a. e. אַבִּי הַמַּ׳, v. הוֹשַׁעְיָא. Y. Hor. III, end, 48[c] מִשְׁנָתוֹ שֶׁל וְכוּ׳ the collection made by &c.—Y. Ter. VIII, 46[b] bot. וְלֹא מַ׳ עָשִׂיתִי did I not follow the law of the Mishnah?; ib. וְזוֹ מִשְׁנַת הַחֲסִידִים but is this the *mishnah* of the pious (who must act kindlier than the strict law demands)?—Erub. 62[b], a. fr. קַב וְנָקִי מִשְׁנַת ר׳ ... the opinions of R ... recorded in collections are merely a *ḳab* (few) but pure (incontestable); a. fr.—*Pl.* מִשְׁנָיוֹת. Y. Hor. l. c. מַ׳ גְּדוֹלוֹת the large collections. Ib. שִׁיקַּע ... רוֹב מַ׳ Rabbi embodied (in his collection) most of the collections (of his predecessors); a. fr.

מַשְׁנֶה m. (preced.) *Mishnah-teacher.* Y. Maasr. III, 50[d], v. סָפַר.

מַשְׁנְוִירְתָא f. pl. (שְׁנַי) *different directions* of the axis of the eyes, *squinting, strabismus.* Bekh. 44[a] מִבְּעֵינוֹ מַ׳ the disqualification from strabismus is derived from *b'ʿeno* (Lev. XXI, 20). Ib. מִשּׁוּם מַשְׁנְוִירְתָא (corr. acc.; Rashi: מַשְׁנֵיהֶרְתָא).

מִשְׁנָיוֹת, v. מִשְׁנָה.

מִשְׁנְיוֹתָא, v. preced. art.

מִשְׁנִין, מִשְׁנִים m. pl. (= מִשְׁנָיִים, denom. of מִשְׁנָה) *teachers of Mishnah.* Lam. R. introd. (R. Abba 2); Y. Ḥag. I, 76[c], a. e. סוֹפְרִים וּמַ׳ teachers of Bible and of Mishnah. Ex. R. s. 47 שִׁירְדוּ הַמַּ׳ יוֹשְׁבִין וְכוּ׳ that the teachers of Mishnah should hold sessions in the morning &c.; a. e.

מִשְׁעַמְמוּתָא, v. שִׁיעַמְמוּתָא.

מִשְׁעֶנֶת f. (b. h.; שָׁעַן) *crutch.* Gitt. 72[b], sq. הָלַךְ עַל מִשְׁעַנְתּוֹ when he walked on his crutch; a. e.

מַשְׁעֵר m. (denom. of שַׁעַר) *market-commissioner.* Gen. R. s. 98.

*מִשְׁפּוּ f. (שׁפּר) *wine-sample.* Gen. R. s. 38 (play on שִׁפָּה, Gen. XI, 1) הָא מַ׳ דְּכוּלָּא בִּישָׁא this sample (proves) that all the wine is bad, v. מְסָתְיָא.

מִשְׁפָּחָה f. (b. h.; שִׁפָּה, cmp. סִפָּה) *family, kinship.* Tanḥ. ed. Bub., Noah 24 (play on שִׁפָּה, Gen. XI, 1) מַ׳ אַחַת one kinship (all equally bad, cmp. preced. w.). B. Bath. 109[b] מִשְׁפַּחַת אָב קְרוּיָה מַ׳ the father's kinship is called one's family (not the mother's). Eduy. VIII, 7; Kidd. 71[a] מִשְׁפַּחַת בַּיִת וְכוּ׳ (not מִשְׁפָּחוֹת) a family named Beth &c.; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּחוֹת. Tosef. Naz. I, 3, a. e., v. גָּלָה; a. fr.

מִשְׁפָּט m. (b. h.; שָׁפַט) *sentence, judgment; justice, law.* Meg. 21[a] top; Snh. 11[b] מַה מַּ׳ בַּיּוֹם וְכוּ׳ as sentence can be passed in day-time only &c. Eduy. II, 10 מִשְׁפַּט רְשָׁעִים וְכוּ׳ the judgment (punishment) of the wicked in Gehenna lasts twelve months. Tanḥ. Mishp. 1 בַּעַל זְרוֹעַ אֵינוֹ רוֹצֶה לַעֲשׂוֹת דִּבְרֵי מַ׳ אֶלָּא מַעֲבִיר עַל הַמַּ׳ a man of might does not care to act according to law, but ignores the law; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּטִים. Ex. R. s. 30 עַל יְדֵי הַמַּ׳ שֶׁנָּתַתָּ לָהֶם וְכוּ׳ through the laws which thou hast given to them, they, having a dispute with one another, go to law and make peace. Ib. בַּבֹּקֶר נִיתְּנָה תּוֹרָה ... נָתְנוּ הַמַּ׳ in the morning the Law (religious principles) was given, and in the evening the civil law (Ex. XXI, sq.). Midr. Till. to Ps. XXXVI אֵין קִצְבָּה לְמַ׳ וְכוּ׳ there is no limit to the judgments for the wicked; a. fr.—***Mishpatim,*** name of a Scriptural lesson of a week (Ex. XXI, 1 to XXIV, 18).

מַשְׁפֵּךְ m. (שָׁפַךְ) *funnel.* Kel. III, 8. Tosef. Sabb. VIII (IX), 10; a. fr.—Ab. V, 15 מַ׳ a scholar that learns and forgets easily, cmp. מְשַׁמֶּרֶת.—*Pl.* מְשַׁפְּכִים, מַשְׁפֵּכִין. Tosef. Kel. B. Mets. II, 7.

מַשְׁפַּךְ m. ch. (preced.), מַ׳ מַרְמָתָא *outpouring* (*of torrents*) *from the heights, ravines; slopes.* Targ. O. Deut. III, 17 (h. text אַשְׁדֹּת). Targ. Josh. X, 40; a. fr.

מִשְׁפָּלָת f. (שָׁפַל, cmp. פָּשַׁל) *a wicker basket carried on a pole over the shoulder.* Kel. XIX, 10. Tosef. ib. B. Mets. VI, 9; a. fr.—*Pl.* מִשְׁפָּלוֹת. Kel. XXIV, 9. Shebi. III, 2 מַ׳ שֶׁל לְחָךְ baskets (of foliage for dung) of a *lethekh* each. Ib. מוֹסִיפִין עַל הַמַּ׳ וְכוּ׳ you may add to the number of baskets (to be put on the dunghills) &c. Y. ib. 34[c] top לֹא יְפָרֵק אֶת הַמַּ׳ he (the Israelite) must not unload the baskets. Cant. R. to VII, 3; a. fr.

מַשְׁרָה f. (b. h.; שָׁרָה) *infusion; steeping*; מ' ענבים *infusion of grapes.* Pes. 44[a] ד"א מ' וכו' this additional specification of *mishrath* (Num. VI, 3) &c.; a. e.—Tosef. Shebi. VI, 25, v. כְּבִיסָה.—B. Kam. 102[a], a. e. לאכלה ולא למ' you may use the products of the Sabbatical year 'for eating' (Lev. XXV, 6), but not as substances for steeping, v. מְלוּגְמָא; a. fr.—Esp. *a pond for steeping flax* &c. B. Bath. II, 10 מרחיקין את המ' וכו' you must keep your pond removed from your neighbor's vegetable garden &c. Ib. 18[b] מ' וירקא the legal distance between a pond and your neighbor's vegetable garden; a. e.

מַשְׁרֵי, v. מַשְׁרֵי.

מַשְׁרוּנְיָא pr. n. pl. *Mashrunia*, in Babylonia. B. Mets. 107[b] בני מ' (Ar. מְרוּשְׁנָי; oth. Var., v. Rabb. D. S. a. l. note 6) the community of M. (to which the adjacent forest belonged).

מַשְׁרוּעָא m. (שְׁרַע) *slippery spot.*—*Pl.* מַשְׁרוּעִין. Targ. Jer. XXIII, 12.

מַשְׁרוּעִיתָא (preced.) pr. n. *Mashru'itha*, name of a peak. Targ. I Sam. XIV, 4 (h. text בּוֹצֵץ).

מֵישְׁרֵי, מִ', מַשְׁרֵי m. (שְׁרֵי) *camp, resting place.* Targ. Y. Gen. XXXII, 9. Targ. Ps. XIX, 5 מַשְׁרַוֵי (מְשָׁרְוֵי; Ms. מֵישְׁרָא). Targ. Is. XIII, 22 מֵישְׁרֵי; a. fr.—*Pl.* מַשְׁרְוֵין, v. next w.

מַשְׁרִי, מַשְׁרְיָא, מַשְׁרִיתָא f. same. Targ. O. Gen. XXXII, 9; a. fr.—Constr. מַשְׁרִית, מַשְׁרִית, מַשְׁרִי. Targ. Num. II, 9; a. fr.—*Pl.* מַשְׁרְיָתָא, מַשְׁרְיָתָא, מַשְׁרְיָתָן, מַשְׁרֵי. Targ. Gen. XXXII, 8; 11 (Y. מַשְׁרְוָתָן, v. preced.). Targ. Num. XXIII, 10; a. fr.—Snh. 26[a], sq. באפי מַשְׁרְיָתַיהּ in the face of his camps (soldiers); מַשְׁרְיָתָךְ היכא where are thy soldiers?

מַשַׁרְשְׁיָה, מַשַׁרְשְׁיָא pr. n. m. *M'sharsh'ya*, an Amora. Snh. 63[b]. Ker. 6[a]; a. fr.

מִשְׁרַת, v. מִשְׁרָה.

מַשְׂרַת f. (נָשַׂר) *a depilatory substance.* Naz. 42[a] מפני ח' מ' because he might eventually use a depilatory earth.

מַשְׁרֵת, v. מַסְרַת.

מְשָׁרֵת, m. (b. h.; שָׁרַת) *servant, attendant.* Y. Ned. IX, beg. 41[b] מ' ר' מאיר וכ' I was the attendant of R. Meïr on both his flights; a. e.—[Ber. 63[b] מ' תותיך, v. שָׁרַת.]—*Pl.* מְשָׁרְתֵי. Snh. 63[b] מְשָׁרְתֵי עכ"ום idolatrous temple-servants.

מָשַׁשׁ (b. h.; v. מוּשׁ) *to feel, grope, search.*—*Palp.* מְשַׁמֵּשׁ q. v.

מָשַׁשׁ I ch., *Pa.* מַשֵּׁשׁ same. Targ. O. Gen. XXXI, 34; 37 (Y. פשפש).

מְשַׁשׁ II, מְשַׁשָׁא, מַשַּׁשׁ' m. (preced.) *substance, essence; reality.* Targ. Lam. II, 14. Targ. Job XV, 3; a. e.—Ab. Zar. 55[a] ד"א ליה בה מ' that there is no reality in idols. Pes. 4[b] אטו אמירה דחני מידי מ' אית ביה has their decla-

מְשַׁקְדֵי* m. pl. (שקד) *guards*; מ' חלזוני *snail-shells.* Ab. Zar. 28[b] ed. (Ms. M. a. Ar. משקרי).

מַשְׁקָה m. (b. h.; שָׁקָה) *drink, liquid.* Sifra Sh'mini ch. IX, Par. 8 מ' זה היין 'drink' (Lev. XI, 34) means wine. Ib. מ' סרוח spoiled liquid; Pes. 18[a]; a. fr.—*Pl.* מַשְׁקִין, מַשְׁקִין. Ib. 17[b] מ' הבאין מחמת ידים liquids which have become unclean through contact with unclean hands. Ib. שנטמאו מחמת מ' vessels which have become unclean through the liquids put into them; a. fr.—מַשְׁקֵי בית מטבחיא, v. מַדְבְּחַיְרָא a. מַטְבְּחַיְרָא.

מַשְׁקוּי, מַשְׁקוֹי, v. מַשְׁקֵי.

מִשְׁקוֹל, v. מִשְׁקָל.

מִשְׁקוֹלֶת f. (b. h. מִשְׁקָלֶת; שָׁקַל; sub. אבן) *plummet.* Kel. XXIX, 3. חוט ח' plumb-line. B. Bath. II, 13 כנגד ח' measure by the plummet (cutting off all branches as far as they hang over the border line); Tosef. ib. I, 15; cmp. מְטוֹלֶת; a. e.—*Pl.* מִשְׁקוֹלוֹת. Kel. XII, 8 Talm. ed. חמטולטלות וחמ' (Mish. ed., a. ed. Dehr. מִשְׁקָלוֹת) two kinds of plummets (R. S. *weights*, v. מִשְׁקָל).

מִשְׁקַלְתָּא, מַשְׁקוֹלְתָּא ch. same. Targ. Zech. IV, 10; a. fr.

מַשְׁקוֹף m. (b. h.; שקף) *cross-piece, lintel.* Ab. d'R. N. ch. XXVI, end מ' הצלירון the lintel, contrad. to אסקופה. Mekh. Bo, s. 11; Yalk. Ex. 197 שלשה מזבחות ... הח' וכ' our ancestors in Egypt had three altars; the lintel and the two posts; a. e.

מַשְׁקוֹף, מַשְׁקוּף f. (שְׁקַף) *knock, bruise.* Targ. O. Ex. XXI, 25 (not פַּי...). Targ. Y. I ib. XV, 25.

מַשְׁקְיָא, מַשְׁקֵי m. ch. 1) = h. מַשְׁקֶה, *drink.* Targ. Lev. XI, 34; a. e.—Koh. R. to III, 9 חד מַשְׁקוּיֵי חמים (some ed. מַשְׁקוֹי, oth. מַשְׁקֵי) one hot drink.—2) = h. מִשְׁתֶּה, *feast.* Targ. Esth. I, 3. Targ. II Esth. IX, 17, sq. מַשְׁקְיָא; a. fr.

מַשְׁקֵיצָתָא f. pl. (שֶׁקֶץ) *abominations, idols.* Targ. Y. II Deut. XXIX, 16 מקש (corr. acc.).

מִשְׁקָל m. (b. h.; שָׁקַל) *weighing, weight.* Tosef. Ḥull. IX, 9 לקח הימנו במ' if he bought of him by the weight. B. Bath. V, 10 על כל מ' ומ' as often as he uses the weights; Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VIII על כל מ' מ' (corr. acc.). Ib. (ref. to Lev. XIX, 35), v. טוּרְטִינִי. Ker. 5[a] לא יניח מ' במ' וכ' he must not use one weighed species as a weight for the other; a. fr.—*Pl.* מִשְׁקָלוֹת. Sifra l. c.; B. Bath. l. c.; v. מָתָה. Tanḥ. Balak 12 מְעַוֵּל ומשקר במ' (not מעולה) committing wrong and fraud in weights; ib. משקר במ' using false weights; Yalk. Num. 765; a. fr.

מִשְׁקַלְתָּא, מַשְׁקוֹלְתָּא, v. מִשְׁקוֹלֶת, מַשְׁקוֹלְתָּא.

מִשְׁקְרֵי v. מִשְׁקְדֵי.

מַשַּׁר, v. מִישַׁר.

מֵישָׁרָא I *garden-bed; plain*, v. מֵישָׁרָא.

מֵשָׁרָא II *camp*, v. מַשְׁרֵי.

ration any significance?—Yeb. 102b, v. חֲלַץ. Sabb. 152b bot., v. מַמָּשָׁא; Yalk. Gen. 33 מַמָּשָׁה.

מְמַשְׁתָּן, part. *Hif.* of שׁוּשׁ q. v. Koh. R. to VII, 19.

מְמַשְׁתָּאל m. (שְׁאַל) *one inquiring of the oracle, augur, diviner.* Targ. Is. III, 2 (h. text קֹסֵם).

מִשְׁתָּה m. (b. h.; שָׁתָה) *drink.* Keth. 8b כמשתה ראשונים וכ' as those before you drank (the cup of grief) &c.—Esp. *feast, wedding meal* &c. Gen. R. s. 53 מ' גדול מִשְׁתֶּה גדולים 'a great feast' (Gen. XXI, 8) a festive gathering of great men. Keth. 4a, a. fr. שבעת ימי המ' the wedding week. Sabb. 67b עשה מ' לבנו gave a feast in honor of his son. Keth. 8a נערים ממ' נגינתם the voices of the youths singing at their banquets. Ber. I, 1, a. fr. בית המ' (the house of a) wedding. Deut. R. s. 1, end; a. fr.—*Pl.* מִשְׁתָּאוֹת, מִשְׁתָּיוֹת. B. Bath. 91a. Ruth R. to IV, 2; Y. Keth. I, 25a מכאן לבית הזוה שחממנים . . . בבית מ' וכ' from here (Ruth l. c.) this house (of the Nasi) learned to ordain elders at its banquets. Nidd. 16b, v. רָגַל; a. fr.

מִשְׁתּוּרִין m. pl. (v. מַשְׁתִּית) *foundations, supports*; trnsf. *faith.* Targ. Y. II XXX, 11, v. מַשְׁתִּית.

מִשְׁתּוֹקָא m. (שְׁתַק) *silence.* Targ. Y. Lev. X, 3.—Meg. 18a, a. e. מלה בסלע מ' בתרין a word is worth a Sela, silence is worth two. Ib.; Y. Ber. IX, beg. 12d סמא דכולא מ', v. סַמָּא II.

מִישׁ', מִשְׁתּוּתָא f. ch.=h. מִשְׁתֶּה, *drinking; feast.* Lam. R. to I, 7 דמ' . . . מדכרא she remembers the seven days of her wedding feast. Gen. R. s. 3 . . כן וכן אנא מפקד . . דמישתותי this is my order for my wedding feast. Y. Shebi. IV, end, 35c; Lev. R. s. 11, beg., v. פְּרוֹטוֹגְמָא. Koh. R. to III, 2 במשתותיה at his wedding. Y. Ber. VI, 10c bot. למישתיתיה וכ' to the wedding of &c.; a. e.—*Pl.* מִשְׁתְּוָתָא. Esth. R. to I, 9 מִשְׁתְּוָתֵיהוֹן, v. גְּרַר.

מַשְׁתּוּתָא f. ch.=h. מַשְׁתִּית, *foundation.* Esth. R. to I, 9 (play on גַּם a. וְשֹׁתֵי) [read:] גם וגם מ' של ושתי הגיע וכ' level, level the foundation of Vashti, the time has come &c., v. גַּמָּם.

מַשְׁתַּי *web*, v. מַשְׁתִּיתָא.

מִי', מִשְׁתָּא, מַשְׁתָּי m. ch.=h. מִשְׁתֶּה. Targ. Is. III, 1. Targ. II Chr. IX, 20. Targ. I Sam. XXV, 36; a. fr.—Sabb. 152a מ' מעלי drinking is more effective. Pes. 103b עקר דעתיה ממשתיה Ms. (ed. ממשתיא) he has discarded the thought of drinking; a. e.—[Yalk. Is. 289, v. next w.]

מַשְׁתָּיֵי* m. pl. (preced.) *horsemen watering their horses.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) (expl. שת שתו, Is. XXII, 7) מ' אזלין מ' אתיין וכ' one troop watering their horses went, another came, so that they appeared to be very numerous; Yalk. Is. 289 משתי (corr. acc.).

מַשְׁתִּית f. (denom. of שְׁתִי, *pl.* שְׁתוֹת; שִׁית) *foundation.* Gen. R. s. 71 (play on בְּגֹד, Gen. XXX, 11) בא מי שעתיד לִגְדֹּד מַשְׁתִּיתָן וכ' he is coming who is destined to cut down the foundation (idolatry) of the gentiles (Elijah the Gadite), v. מְשַׁשְׁתּוּרִין; Midr. Till. to Ps. XC, 1 מַשְׁתִּירְתּוֹ של עכ"ום the foundation of idolatry. Gen. R. s. 75 (ref. to הַשְׁתּוֹת, Ps. XI, 3) Jacob שהוא מַשְׁתִּירְתּוֹ ויסודו וכ' who is the foundation and basis of the world; (Yalk. Ps. 653 שְׁתִּירִית עולם, v. שְׁתִיָּה). Koh. R. to II, 5 מַשְׁתִּירְתָּהּ של ארץ the foundation (centre) of the earth. Ib. to II, 12. Midr. Sam. ch. XXVI.

מִשְׁתִּיתָא *drink*, v. מְשַׁתּוּתָא.

מַשְׁתֵּי, מִשְׁתֵּי', מַשְׁתִּירָא f. (שְׁתִי II) *web.* Targ. Jud. XVI, 13, sq.—Nidd. 58a. Ex. R. s. 42, end משתי בישתא, v. מַסְכָּה II.

מִשְׁתַּמּוֹדַע m. (v. אִשְׁתְּמוֹדַע) *acquaintance, friend.* Targ. Ps. CXLII, 5.

משתמירתה, prob. to be read: מַשְׁתִּירְמָה m. (שְׁתַם) *borer, siphon.*—Y. Erub. X, 26d top, expl. דִּיוּבְּרִיט.

מֵת m. (b. h.; מוּת) *dying, dead; corpse.* Ber. 3b בפני המת in the presence of a dead body; דבריו של מת affairs concerning the dead. Ib. 18b, a. e. קשה רמה למת וכ' the gnawing of the worm is as painful to the buried corpse as a pin &c.; a. v. fr.—מת מצוה, v. מְצָוָה.—*Pl.* מֵתִים, constr. מֵתֵי. M. Kat. 20a מחי מצוה, v. מְצָוָה. Ber. 18b. Tosef. Sabb. VI (VII), 1 לבין המ' to the graveyard; a. v. fr.—Snh. 55a, a. fr. משמש מת coition with *membrum mortuum.*

מֵתָא, v. מֵיתָא I a. II.

מָתָא f. (=מאתא; אֲתָא; cmp. מָקוֹם; Mand. מאתא; Assyr. mâtu, constr. mât *land*, v. Schr. KAT2, p. 510; 568) *home, place, town.* Men. 85a (prov.) למת ירקא ירקא שקול Ar. a. Ms. K. (Ms. M. לבירת; ed. למתא ירקא) carry vegetables to the home of vegetables; Ex. R. s. 9 למתא ירקא; Yalk. Ex. 182 למ' דירקא. Sabb. 145b bot. (prov.) במ' שמאי שלא במ' וכ' Ms. M. (ed. בלא מ') at home my name (will give me my position), abroad, my dress. B. Kam. 113b בר מ' אבר מ' מיעבט one citizen may be levied upon for the delinquent taxes of a fellow citizen. Snh. 112a בני מ' citizens (taxpayers, after a residence of twelve months); יתבי מ' residents (after thirty-days). Yeb. 17a מָאתַיִם, v. חַרְפַּנְיָא; a. v. fr.—*Pl.* (fr. מתוא, v. P. Sm. 2246) מָתָוָתָא *settlements.* Gitt. 7a דארעא וכ' small Palestinian places. Erub. 21a מ' מבלען וכ' (ruined) settlements within a distance of &c.—מתא מחסיא, v. מָחֲסָיָא.

מַתַּאי pr. n. m. *Mattai* (abbr. of מַתִּתְיָהוּ), *Matthew*, a disciple of Jesus. Snh. 43a (in a passage omitted in most editions), חמשה תלמידים היה לו לישו מ' וכ' Jesus had five disciples; M. etc. Ib. (by way of play on מָתַי, Ps. XLII, 3, a. XLI, 6) מַתַּי, v. בּוּנִי.—V. מַתְיָא.

מָתָאִים m. (תָּאַם) *twin-;* esp. *twin-leaf, the central rib of a branch of palm-leaves.* Y. Succ. III, beg. 53c; v. תְּרוֹמָה.

מַתְאֵירְמוֹת *f., pl.* (preced.) *twin-teeth (bicuspids), molar teeth.* Bekh. VI, 4 חמ' Mish. (Talm. ed. 39a

מָתוֹן I pr. n. *Mathun*, 1) name of an Amora. Y. M. Kat. III, 83[b] top. B. Kam. 96[a], sq.; Succ. 32[a] Ms. M. (ed. יוחנן).—2) name of a woman. Ber. 20[a], v. next w.

מָתוֹן II m., מָתוֹנָה f. (מָתַן) *slow, careful, considerate, patient.* Hor. 14[a], v. מַקְשֶׁה. Ber. 20[a] (a proverb cited, when a person was fined for attacking a Samaritan woman named מתון Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) that is what people say, *mathun, mathun* (to be slow) is worth four hundred Zuz. Tosef. Sabb. VII (VIII), 24, sq.; a. e.—*Pl.* מָתוֹנִים, מָתוּנִין; f. מְתוּנוֹת. Ab. I, 1 חוו מ' בדין be careful in judgment. Tosef. Makhsh. I, 8 טיפין מ' (R. S. to Makhsh. II, 4 תתוכות) slow (interrupted) drops, opp. טפה אחר טפה; a. e. [Chald. מָתוֹן, v. מַתְנָן.]

מתון*, Y. Sot. I, beg. 16[b] ולא מתוך מ' אלא מתוך וכ', a corrupt., prob. arisen from a tautography of מתוך, read: ולא מתוך דבר של אימה (v. Maim. Sot. IV, 18, a. Num. R. s. 9; B'er hag-Golah to Shulḥ. Ar. Eben ha-Ezer 178 suggests מָדוֹן, corresp. to מריבה in Maim. l. c.).

מְתוּנָא c. (חָנַן, v. מְחַנָּא) 1) *reeky, foul.* B. Bath. 19[b] במ' when the straw is foul.—2) (noun) מ', מְתוּנְתָּא f. *reeky, infiltrated earth.* Ib. 18[a] מ' קשה וכ' ground infiltrated (with urine &c.) is injurious to the wall. Ib. 19[a] חידקא דמ' the damage caused by &c. Pes. 47[b] במתונא Ar. a. Ms. M. 2 (ed. במתונתא; Ms. M. 1 במתינה) it means swampy earth (which cannot be crushed to powder).

מְתוּנָה v. מָתוֹן II.

מְתוּנְתָּא, v. מְתוּנָא.

מָתוֹק I m., מְתוּקָה f. (b. h.; מתק) *sweet; pleasant.* Cant. R. to V, 16, v. חֵיק; Num. R. s. 10, beg.; a. fr.—*Pl.* מָתוּקִים, מָתוּקִין; מְתוּקוֹת. Erub. 18[b]; a. fr.—Esth. R. to I, 9 מיני מתוקים, v. מְתִיקָה.

מָתוֹק II m. *Bitter Apple* or *Cucumis* (v. מְתִיקָה 2). Shebi. III, 1; IX, 6 עד שייבש המ' until the *mathok* begins to dry up; [R. S. a. l. *the juice of the dung*].—Y. ib. III, beg. 34[c], expl. פִּקּוּעָה.

מְתוּקָה, v. מָתוֹק I.

מְתוּקָן m. (תִּקֵּן) *perfected, well-arranged, finished,* esp. *fruits properly tithed.* Dem. IV, 7 אינו מ' the tithes have not been given of it. Nidd. 15[b], a. fr. חזקת אין חבר מוציא . . . דבר שאינו מ' the presumption is that a *ḥaber* will not let go out of his hands anything not perfected (according to law); a. fr.—*Pl.* מְתוּקָנִים, מְתוּקָנִין. Ib.; a. fr.—Yoma 71[a] ומ' . . . חיים a prolonged, blessed and perfect life.

מְתוּרְגְּמָן m. (תִּרְגֵּם) *interpreter.* Lam. R. to I, 13 (ref. to Esth. VII, 5) ויאמר . . למ' ויאמר המ' וכ' King Ahasver spoke to the interpreter, and the interpreter to Esther; Yalk. Esth. 1058; (Meg. 16[a] תורגמן).—Esp. a) *translator* (into Chaldaic or Greek) *of the Biblical portion read at services.* Meg. IV, 4 לא יקרא למ' וכ' one must not read תירומת; Rashi מתא; ib. in Gem. תירומת, תירומות); Sifra Emor ch. VI, Par. 7 (Rabad to Sifra l. c.: *corner of the mouth*).

מְתָאכְלֵי* m. pl. (cmp. אִיתְכָּלָא), מ' דתומי *bunches of garlic.* B. Bath. 86[a], v. מְסוּבָּלָא.

מְתָאנָא m. (= מתחרא, v. תַּחֲרִי; חֲרֵי; Syr. מתרא, מתוארא, P. Sm. 2256) *rake, poker, shovel.* Ḥag. 4[b], sq. חוה נקיטא מ' בידה כ' (Ar. מתוארה; En Yakob מתחרא) took a shovel in hand and raked &c., v. חֲרֵי. Gitt. 69[b] bot. ונייתי מתוארא וכ' Ar. ed. Koh. (oth. Ar. ed. מתורא; ed. פתורא) and let him bring a shovel and put it over them &c. [Ar.: *a board.*]

מַתְבֵּן m. (b. h.; denom. of תֶּבֶן) *shed for straw* &c. Erub. VII, 5; Tosef. ib. IX (VI), 17; a. e.

מַתְבְּרָא m. ch.=h. מַשְׁבֵּר. Targ. II Kings XIX, 3; Targ. Is. XXXVII, 3. Targ. II Sam. XXII, 5 (h. text מִשְׁבְּרֵי); Targ. Ps. XVIII, 5 (h. text חבלי). Targ. Ex. I, 16 (G. ed. Dien. מ'; h. text אבנים); a. e.

מְתָבְּרָא m., *pl.* מְתָבְּרִין (תָּבַר) =b. h. מְשָׁבְּרִים, *breakers, waves.* Targ. Ps. XLII, 8.

מְתָגָּא (denom. of next w.) *to bridle.* Pesik. Zakh., p. 24[b] את מְמַתְּגוֹ, v. בָּלָם II; Yalk. Deut. 938; Tanḥ. ed. Bab., Ki Thetsé 6 שמתגו (corr. acc.)

מֶתֶג m. (b. h.) *bridle, reins.* Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to מתג האמה, II Sam. VIII, 1) לקח אמה אחת ממ' חמור וכ' he (Isaac) took one cubit's length of the reins of his ass, and gave it to him (Abimelech) as a sign of friendship (v. Targ. Y. Gen. XXVI, 31).

מְתָגָּא, מ' ch. same. Targ. Y. Gen. XXVI, 31 (v. preced.).—[Sabb. 51[b] bot., v. מְחַנָּא.]

מְתַדַּמְרִי f., v. דְּמַר.

מְתַהְאָרָא, v. מְתָאנָא.

מְתוּבְתָא, מְתוּבְיָתָא f. (יְתַב) *seat.* Targ. Jud. V, 11 מְתוּבְיָת ed. Lag. (oth. ed. מְתוּבַת) constr.—V. מְתִיבְתָא.

מַתְוְרִיָּא, v. מַיְתוֹרָא.

מַתְוְרְתָא, v. מַתָּא.

מַתְוָו', מַתְוְיָא m. (אֲתָא; cmp. מְתָרָא) *being carried, desire.* Targ. Y. Gen. III, 16 מַתְוִירְךָ (h. text תשוקתך). Ib. IV, 7; a. e.

מְתוֹךְ, v. תָּוֶךְ.

מְתוּכִילְתָא f. (אֲכַל I) *relish, preserve.* Pes. 43[a] קריבו לו מתכילתא Ms. M. (ed. קריבו לו מידי מ') bring me something to go with the meat. Sabb. 77[b] (phonetic play) מ' מִתַּי תִּכְלִיתָא דדא Ar. (ed. מתי תכלה דא, מתכולתא, Rashi a. Ms. O. מתוכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) *m.*, 'when will this end?'

מְתוּלָא m. (מְחַל) *poet.*—*Pl.* מְתוּלָיָא. Targ. Y. Num. XXI, 27; O. מְתַלָיָא (ed. Berl. מְתָלָיָא). Targ. I Sam. XXIV, 14 מְתַלַיָּא Bxt., v. מִתְלָא.

for the translator more than one verse at a time. Ib. עד כדי שלא יפסוק חמ' occupying no more time (in rolling the scroll) than the translator requires for interpreting the verse last read; a. e.—b)=אֲמוֹרָא q. v. Ḥull. 142ᵃ ר' חוצפית חמ'. Ex. R. s. 3, end; a. e.—*Pl.* מְתוּרְגְּמָנִים נִין ... Koh. R. to VII, 5. Ib. to IX, 17. Pes. 50ᵇ; a. e.

מְתַרְ', **מְתוּרְגְּמָנָא**, **מְתוּרְגְּמָן** ch. same. Targ. Gen. XLII, 23.—Targ. Ex. IV, 16; a. e.—*Pl.* מְתוּרְגְּמָנִין. Targ. II Chr. XXXII, 31.

מְתוּרִין, v. מִיתְּוֹרִיתָא.

מְתוּשָׁע m. (denom. of תֵּשַׁע) *a group of nine.*—*Pl.* מְתוּשָׁעִים. Y. Shebi. I, 33ᵇ top חשבון מ' the aggregate quantity (of one cake of figs) for each nine trees; v. מְשׁוּבָּע.

מָתַח (b. h.) *to extend, stretch* (cmp. משח, משך). Kil. VI, 9 המותח זמורה וכ' if one trains a vine from one tree to another. Sabb. 75ᵃ המותח חוט וכ' he who pulls the thread of a seam (bringing the ends closer together), v. infra. Gen. R. s. 3, a. e. שלא תאמר מיכאל הירה מותח וכ' lest you say, Michael stretched (the world) in the south &c., v. מָדַד; Midr. Till. to Ps. XXIV מְמַתֵּחַ. Y. Ber. I, 2ᵈ top אדם מותח אהל וכ' when one stretches a tent-cover, in course of time it becomes loose; Gen. R. s. 12, end; Yalk. Is. 314.—Gen. R. s. 10, end, v. *Nif.*—[Yalk. Prov. 961 סופו להיות מותח v. מָתַק.]—Part. pass. מָתוּחַ; f. מְתוּחָה; *pl.* מְתוּחִים, מְתוּחִין; מְתוּחוֹת *stretched, extended*; (of a bow) *bent*; trnsf. (of judgment) *ready to be discharged, aimed.* Kel. XXI, 3. Gen. R. s. 35 ... אותה מדת הדין שהיתה מ' כנגד ומְתוּחָה וכ' that very judgment which was aimed against Israel, did the Lord turn and aim against the Egyptians. Y. M. Kat. III, 83ᶜ top חדין מ' כנגד וכ' judgment is ready against the whole family. Pesik. R. s. 38; a. fr.

Pi. מִיתַּח same, esp. *to straiten straps; to bring objects closer together.* M. Kat. I, 8 אף מְמַתְּחִין you may also straigten (bed-straps). Ib. 10ᵃ מְמַתְּחוֹ .. וממתחין שאם 'you may stretch', means when it (a strap) is lax, you may straiten it; Y. ib. I, 80ᵈ bot. Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10 למַתֵּחַ .. מחוסרין need ... stretching. Midr. Till. l. c., v. supra. —Y. Sabb. XIII, beg. 14ᵃ חמְמַתֵּחַ צדדין (ed. Krot. חממחה צדדיו, corr. acc.) he who brings the ends of two pieces close together (by pulling the thread up and knotting it), v. supra; Y. Kil. IX, end, 32ᵈ המְמַתֵּרַח צדדין (or המַמְתִּירַח *Hif.*; not צדדיו); a. e.

Nif. נִמְתַּח *to be stretched, spread, drawn.* Snh. 38ᵇ נמתחו אבריו his limbs were stretched (shaped); (Ab. d' R. N. ch. I נתקשרו); Yalk. Gen. 15. Ib. 16 היו נִמְתָּחִין והולכין (ib. also מוֹתָחִין; Gen. R. s. 10, end מותחין) they (the works of creation) continued to extend (develop). Y. Ber. I, 2ᶜ bot. יִמָּתַח הרקיע (or יִמָּתֵחַ) let the firmament be stretched out. R. Hash. 22ᵇ יִמָּתַח על העמוד shall be stretched on the pillory. Y. Hor. II, 46ᵈ נִמְתְּחָה הקשת the bow was bent (euphem. for *erection*). Yalk. Ps. 796 נמתוחה החרב the sword (of judgment) was drawn; (Tanḥ. B'midb. 7 נמשכה; ib. ed. Bub. 7 נשמטה).

Hithpa. הִתְמַתַּח same. Tanḥ. Ḥayé 3 והיו הולכין ומִתְמַתְּחִין וכ' they would have gone on spreading &c.

מְתַח ch. same. Targ. Ps. CIV, 2. Ib. LXIV, 4 Ms. (ed. משחו, v. מָשַׁח II).—Ib. L, 4; a. e.—Part. pass. מְתִיחָא, מְתִיחַ (מרוּ'). Ib. VII, 13; a. e.—Gen. R. s. 63, a. e., v. זְרָתָא.

Af. אַמְתַּח same. B. Mets. 107ᵇ משום אַמְתּוּחֵי אשלידהן for pulling their ropes (to drag boats), v. פַּתְפָּא. Ib. אי מַמְתְּחֵי וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) if they can pull their ropes all along the shore, they will walk there. Keth. 85ᵃ, v. אַשְׁלָא; a. e.

Ithpe. אִיתְמְתַח *to extend, spread.* Targ. Job XV, 29.

מְתָחָא m. (preced.) 1) *extension.* Targ. Ps. XIX, 5 מְתַח (constr.).—2) *tent-pin.*—*Pl.* מְתָחֵיָּא. Targ. Y. Ex. XXXVIII, 20 (not מַתַּחְיָא); a. fr.—3) (with גִּירָא) *bow-string.* —*Pl.* constr. מְתוּחֵי. Lev. R. s. 5 (expl. יתר, Ps. XI, 2) מ' גירא.

מַתְחָלָא m. (תְּחַל; cmp. תּוּחְלָא) *the calyx surrounding the date in its early stage.* Keth. 77ᵇ.—*Pl.* מַתְחָלֵי. Pes. 52ᵇ; Ber. 36ᵇ, v. שׁוֹמֵר.

מְתַחְתְּחָא f. (מְתַח) *stretching*; מ' דמגילתא *the borders of stretched* parchment, distinguishable by their darker color. Gitt. 88ᵃ דידיעא ברת מ' דמ' when the borders of the document are distinguishable (evidence that nothing has been cut off).

מַתַּי pr. n. m., v. מַתַּאי.

מִתַּי, v. מוּת.

מָתַי (b. h.) *when?* Ber. I, 1 מְמָ' Ar. (ed. מֵאֵרְמָתַי). Midr. Till. to Ps. IV, 3; 5 עד מ' וכ' how long will you &c.? Succ. 56ᵇ; a. fr.

מְתָיָא f. Part. *Af.* of אֲתָא. Ned. 81ᵃ מ' לידי וכ' leads to (may cause) &c.; a. fr.—[מַתַּיָּא, v. מֵיתָא.]

מַתְּיָה, מַתְיָא pl. n. m. (abbrev. of מַתַּתְיָהוּ) *Mattia* (Matthew). Shek. V, 1 (Mish. ed. מַתַּתְיָה). Eduy. II, 5 (Ms. M. מתתי'). Yoma VIII, 6; Ab. IV, 15, a. fr. מ' בן חרש.—Y. Orl. I, 60ᵈ top ר' מ' מן דבחרתה.

מִתִּיב, Targ. Y. I Gen. IV, 8 מ' אפין, v. מִיתַּב.

מְתִיבְתָּא, מָתְבָא I f. (יְתַב; v. יְשִׁיבְתָּא) 1) *seat, sitting,* esp. *school, academy; council.* Targ. I Chr. XI, 25. Ib. IV, 22 מְתִיבַת (constr.); a. e.—Ber. 18ᵇ מ' דר' אפס the college of R. E.—Ib. מ' דרקיעא the heavenly session (of the departed scholars). B. Mets. 86ᵃ וכולהו מ' דרקיעא וכ' and all those participating in the heavenly session declared &c. Yeb. 105ᵇ; a. fr. 2) *the proceedings at college, subject of discussions.* B. Kam. 117ᵃ מסרים מ' דיומא לרבנן he finished up (reviewed) the subject discussed that day before the scholars. Ib. ליעיין מר במו'ת' דלמחר study carefully the subject of discussion for to-morrow; a. fr.—*Pl.* מְתִיבָאתָא, מְתִיבָתָא. Gitt. 6ᵃ כיון דאיכא מ' because there are colleges (in Babylonia). Ib. מ' בגירסייהו וכ' the colleges are engrossed in their theoretical studies.

מְתִיבְתָּא II f. (תּוּב) *answer, argument.*—*Pl.* מְתִיבָתָא. Y. Gitt. VIII, 49ᶜ top כל אילין מ' וכ' the same arguments which &c.

מַתָּא f., constr. מַתָּכַת same. Targ. Ex. XXXII, 4. Targ. Jud. XVII, 3 (ed. Lag. מתכת). Targ. Is. XXX, 22; a. fr.—*Pl.* מַתָּכָתָא. Targ. O. Num. XXXIII, 52 (Y. מַתְכַוָות־, fr. מַתְכוּ).

מַתָּכוּלִיתָא, v. מְתוּכִילָתָא.

מַתְכוֹנֶת f. (b.h. תָּכַן; מַתְכֹּנֶת) *measure, required amount.* Tanḥ. Ki Thetsé 9 שהיה שמם חקוק עליהם במ׳ הלבנים (the lists) in which their names were recorded with their daily task of bricks. Yalk. Ex. 182 מַתְכּוֹנוֹת הלבנים *pl.*—Ker. 6ᵇ בכל יום היה מתקן במַתְכּוּנָתָהּ he might prepare every day the quantity of frankincense required for the occasion.

מַתָּכוֹת, v. מַתֶּכֶת.

מַתְכִּילָתָא, v. מְתוּכִילָתָא.

מַתֶּכֶת f. (נָתַךְ) [*molten*] *metal.* Kel. XIII, 6 עץ המשמש את חמ׳ the wooden part of a utensil which is subservient to the metallic part. Ib. 7 עשאו של מ׳ he replaced it by a metallic tooth; a. v. fr.—*Pl.* מַתָּכוֹת.—כְּלֵי מ׳ metallic vessels, utensils, tools &c. Ib. XIV, 1. Ḥull. I, 6; a. v. fr.

מָתַל I ch.=h. מָשַׁל II, 1) *to speak mataphorically, recite a mashal.* Targ. Ez. XII, 23; a. fr.—Pes. 114ᵃ מתלא מַתְלִין וכ׳ they have a saying (witticism) about it in the West. Y. Dem. I, 21ᵈ top; a. e.—2) *to banter, sneer.* Targ. Prov. XIV, 9 (h. text יָלִיץ).—3) *to place beside, to compare.* Y. Dem. l. c. (play on שמר מרה מאן מ׳ ליך וכ׳ שׁוּמְרָה) guarding bitterness—who classed thee among the spices? Ib. (play on כּוּסְבָּרְתָּא) מאן מַתְלִיךְ וכ׳, v. כּוּסְבָּרְתָּא.—Part. pass. מְתִיל; f. מְתִילָא; *pl.* מְתִילִין, מְתִילֵי, מְתִילָן *compared, comparable.* Targ. Koh. XII, 2; a. e.—Ḥull. 59ᵇ כאריא מ׳ is compared to a lion.—B. Mets. 83ᵇ לאו כתיותא מ׳ are they (robbers) not like wild beasts?—Ber. 53ᵇ, v. infra; a. fr.

Af. אַמְתֵּיל 1) *to recite a mashal.* Targ. Ez. XXI, 5.—2) *to propound a riddle.* Targ. II Esth. I, 3.

Ithpe. אִיתְמְתַל, אִיתְמַתֵּיל, אִיתְמְתֵיל *to be compared, to be like.* Targ. Ps. XXVIII, 1. Ib. XLIX, 13 (not אַמְתֵּיל); a. e. —Snh. 95ᵃ כנסת . . לירונה אִיתְמְתִילָה the community of Israel is compared to a dove; Ber. 53ᵇ מְתִילָא Ms. M. (ed. מתליא, מתלידה, corr. acc.); Sabb. 49ᵃ אמתיל, read: אַמְתִּילָא; a. e.

מְתַל II, מְתָלָא m. (preced.) 1)=h. מָשָׁל, *parable, witty saying, riddle, comparison; by-word.* Targ. Prov. I, 6 (some ed. מתלאה, corr. acc.). Targ. O. Deut. XXVIII, 37.—Targ. I Sam. XXIV, 14 (Bxt. מָתוֹלָא, v. מְתוֹלָא). Targ. Num. XXIII, 7; a. fr.—Y. Dem. I, 21ᵈ top. Pes. 114ᵃ, v. preced.—Gen. R. s. 48, end אמר מ׳ the proverb says; a. fr.—2) *plausible reason,* v. אַמְתְּלָא. Y. Yoma III, end, 41ᵇ מצאו מ׳ לדבריהן they offered good reason for their doing so. Y. Keth. II, 26ᶜ bot.—*Pl.* מַתְלִין, מַתְלֵי, מַתְלָיָא, מַתְלֵי. Targ. Y. Deut. l. c.—Targ. Prov. I, 1; a. fr.—Snh. 38ᵇ . . . ר׳ מאיר בפרקיה הוה דריש תילתא מ׳ R. M., when holding sessions, used to spend one third of the time on legal subjects, one third on homiletical preaching, and one third on parables (illustrating Biblical verses). Lev. R. s. 28 תלת מאוון דמ׳ וכ׳ three hundred parables on the fox; a. fr.—Targ. II Chr. IX, 1 מוֹתַלָנָן.

מַתָּא, v. מְתָא.

מַתָּן, v. מְתָנָא.

מָתְכָּלָא f. (תכל, *Taf.* of כּוּלִּי or כְּלִי; cmp. מְשִׁיכְלָא) *apothecary's pot.* Targ. Job XLI, 23 מתי׳ ed. Lag. (ed. Wil. מְתַכְּ).

מְתִיכְלָתָא f. (preced.) *basin.* Ḥull. 46ᵇ (Rashi משיכלתא).

מְתִין, מְתִן, v. מְתַן.

מְתָן, (מְתִין) m. ch.=h. מְתוּן, *slow, careful.* Targ. Y. I Lev. XXIV, 12 (ed. Amst. מַתְיַין; Y. II מְתוּן); Targ. Y. I Num. IX, 8 מַתָּן ed. Amst. (oth. מְתִין; Yr. II מְתוּן).—*Pl.* מְתִינִין, (מְתוּן). Ib. Targ. Cant. V, 12. [The form מַתְיָן, מַתְיַין fr. מתי=מתת.]

מְתִינָה, v. מְתוּנָא.

מְתִינָה f. (מְתַן) *deliberation, consideration.* Gen. R. s. 67 בא לו עשו במ׳ Esau planned against Jacob with deliberateness (taking his time for revenge); Yalk. ib. 115.

מְתִינוּת f. (preced.) *slow motion,* opp. מְדִירוּת. Gen. R. s. 10.

מְתִינְתָא f. (מְתַן) *that which is waited for, hope.* Targ. Job XVII, 15 מְתִינָתִי.

מְתִיק m., מְתִיקָא f. (מְתַק) *sweet.*—*Pl.* מְתִיקִין, מְתִיקֵי; מְתִיקָן. Targ. Cant. II, 5 (ed. Amst. מַתִּיקָן).—Meg. 6ᵃ, v. כִּפְנָרָא I.

מְתִיקוּת f. (מתק) 1) *sweet taste.* Y. Ber. V, 9ᵃ top.—2) *seasoning, relish.* B. Mets. VII, 1.—3) מיני מ׳ *sweetmeats, delicacies; sweet drinks.* B. Kam. 85ᵃ. Y. Orl. II, 62ᵇ top. Esth. R. to I, 9 מיני מתוקים. Y. Ned. VII, 40ᵇ bot. המודר מן התירוש אסור בכל מיני מ׳ he who vows abstinence from *tirosh,* is forbidden all kinds of sweet (unfermented) drinks; a. e.

מְתִיר m. (נָתַר, *Hif.*) 1) part. Hif. of נָתַר q. v.—2) *that which makes an object permitted for enjoyment.* Zeb. II, 3 חמ׳ *the blood* (the sprinkling of which makes the sacrifice fit for eating or for the altar); a. fr.—*Pl.* מַתִּירִים, מַתִּירִין. Ib. IV, 3; Meïl. II, 9 כל שיש לו מ׳ whatever may become permitted through a certain act, e. g. the meal-offering by taking a handful for the altar. Ib. מַתִּירֵיהֶן those things which cause it to be available. Ib. 10ᵇ דבר שיש לו מ׳ אינו חייב עד שיקרבו a thing (sacrificial object) which requires an act to make it permissible, is not subject to מְעִילָה, until the things by which it is made available have been offered on the altar.—Bets. 3ᵇ דבר שיש לו מ׳ a thing which may become permitted (being prohibited only for the day). B. Mets. 53ᵃ הוה ליה דבר שיש לו מ׳ it would be considered a thing which can be made fit (by redemption); a. fr.

מְתוּרְקְנָה, Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ, v. מוֹתַרְנָקִי.

מַתָּךְ m. (נָתַךְ) *cast metal; molten image.* Targ. I Kings VII, 16; 23 (h. text מצק). Targ. Is. XLVIII, 5.

מְתָלָא, v. מְחוֹלָא.

מִתְלָאה, v. מַתְלָא.

מְתַלַּחֲמִים m., *pl.* מְתָלַחֲמִים (b. h.; לחם, cmp. לָחַם) *professing attachment, flatterers, hypocritical sympathizers.* Sifré Num. 85 (ref. to Num. XI, 1 [read:] אין כמתאוננים אלא כמ' וכן הוא אומר ותרגנו וכ' *k'mithon'nim* means like those who pretend to sympathize (with their neighbors' troubles, v. אוֹנֶן), and even so we read (Deut. I, 27) *vatterag'nu* &c. מהו ותרגנו שהיו מדברים כמ' וכ' what does *vatterag'nu* mean? They were speaking like sympathizers (with ref. to Prov. XXVI, 22); Yalk. Num. 732. Sifré Deut. 24 (ref. to Deut. l. c.) מלמד שהיו יושבים ... ואומרים דברים כמ' ומתרגנים כמ' שנ' וכ' which intimates that they sat in their tents and spoke words like sympathizers and formed crowds like sympathizers, as we read (Prov. l. c.) &c.; Yalk. ib. 805. Ib. בוכין ומבכין כמ' (or במתלחם, sing.; not כמת לחם) weeping and moving to tears like sympathizers.

מְתַמְדָא, מְתַמְהָא, v. מְוַדִּי I.

מָתַן [*to stretch,*] (cmp. ארך) *to be long, slow; to wait*; esp. (of fruits taken off the tree) *to lie over for complete ripening.* Toh. IX, 5 שיְמַתְּנוּ שירחו וכ' that they (the olives) may lie over so that they be easy to crush; ib. שירמתונו שירמלחם that they may lie over until they be ripe for salting; Tosef. ib. X, 10 שיַמְתִּירֵם ושירמלחם (*Hif.*) to let them lie over &c.

Hif. חִמְתִּין 1) (neut. verb) *to last, remain fresh, keep.* Makhsh. VI, 2 בשביל שיַמְתִּירוּ (Maim. in comment. ed. Dehr. שירמתונו) that they may remain fresh (Maim.). Sabb. XXIII, 5 (of a corpse) בשביל שיַמְתִּין (Ar. שיְמַתֵּן, *Nif.*) that it may be preserved.—2) *to keep, to let (fruits) lie over.* Tosef. Makhsh. l. c., v. supra.—3) *to wait, tarry, postpone.* Ḥull. II, 4. Ib. 47b חַמְתִּירֵנִי לוֹ עד וכ' postpone his circumcision until &c. Y. Pes. X, 37d אילו נַמְתִּין וכ' (not ממתין) if we were to wait (with the recital of the exodus) until &c. Gen. R. s. 18 (play on יחבששו, Gen. II, 25) לא חִמְתִּינוּ בשלותן וכ' they did not remain in their happiness for six hours; a. fr.—4) *to be slow, patient.* Ab. d'R. N. ch. I שירהא אדם מַמְתִּין בדבריו ואל ירהא מקפיד על דבריו that man should be slow and patient in giving his opinion, and not angrily insist on his words.

מְתַן ch. same, *to cause delay, to let wait.* Targ. Job XXXII, 4 (h. text חִכָּה).—Part. pass. מְתִין *waiting, detained,* fr. which מָתִין, מְתִין *to wait for, hope; to be slow.* Targ. Lam. II, 16. Targ. Esth. II, 12. Targ. Ps. LVI, 7. Ib. CXXX, 5 מְתִינִית Ms. (ed. אַמְתִּינִית *Af.*); a. e.—Yeb. 63a מיהוֹן נסיב וכ' be slow in taking a wife, opp. קפוץ.—V. מָתִין.

Af. אַמְתִּין *to tarry, remain; to wait.* Targ. Y. I Gen. II, 25 (v. Gen. R. s. 18, quot. in preced.). Ib. XXXI, 28 לא אַמְתַּנְתַּנִי thou didst not wait for me (give me an opportunity, h. text נטשתני). Targ. I Chr. IV, 18; a. fr.—Yeb. 91b אירבעי לה לאַמְתוּנֵי she ought to have waited.

מַתָּן=מָאתָן, v. מְאָה. Targ. O. Num. XVI, 2; 17 ed. Berl.

מַתָּן m. (b. h.; נָתַן) *giving, gift.*—מתן תורה giving of the Law, *revelation at Mount Sinai.* Ber. 58a bot. Gen. R. s. 34; a. fr.—מ' שכר *reward.* Ab. II, 16; a. fr.—מ' דמים *sprinkling* or *smearing the blood* (on the altar &c.). R. Hash. 28b; a. fr.—Zeb. VIII, 10 מַתַּן ארבע במ' ארבע blood requiring four applications mixed with &c.; R. Hash. l. c.; Y. Erub. X, end, 26d; Bab. ib. 100a. Ib. מ' ארבע במ' אחת (Zeb. l. c. במתנה) blood requiring four applications mixed with blood requiring one application; a. fr.—מַתָּנָא ומַשָּׁא, v. מַשָּׂא.

מַתָּנָא, מַתְנָא, v. מַתַּנְתָּא.

מַתְנָא, מַתְנָה pr. n. m. (abbrev. of מתניה) *Matt'na,* an Amora. Ḥull. 42b. Y. Taan. III, 67a top; a. fr.

מַתְנָא c. (תְּנַן) *steaming, reeking.* Pes. 111b bot. [read:] אדמ' כרעיה (v. Rashi a. l.; Rashb. אדמותנא, read אַדַמְתּוּנָּא; ed. אדמיתניה כרעא; Ms. M. אדמיתְּרָנָּא כרעיה, Ithpe. of תנן) while his foot is still steaming (from bathing). V. מְתוּנָּא.

מוֹ', מְוֵי, מַתְנָא m. (מְתַן; cmp. מְשִׁירְתָא II. fr. מָשַׁח) *cord, strap.* B. Bath. 89a מיתנא Rashb. (ed. מַתְנָה, h. form) the cord of the scales. Men. 35b top (בירה) כל חוכי דכי מיתלי Rashi (ed. במו'; Ms. R. 2 במי') whenever it is lifted up by its strap and it (the capsule of the T'fillin) follows after it (the strap not breaking). Erub. 34a לַיתְיֵהּ בכוותא ומ' let him bring it down through the window (of the tower) and with a string. Sabb. 51b סגי לה במי' בעלמא (Ms. M. במיתגא, incorr.) a mere string would have been sufficient for controlling the animal. B. Mets. 113b מאן דאסר מו' דכיתנא וכ' he who ties a rope of moist flax around his loins. Y. Ned. III., beg. 37d מו', v. חָגַר I; a. e.

מַתָּנָה, v. preced.

מַתָּנָה, v. מַתַּנְתָּא.

מַתָּנָה f. (b. h.; נָתַן) 1) *gift, present, donation; grant, privilege.* Y. Peah III, 17d bot. מ' וכ' .. מ' אירו הרא מ' what is a *mattanah?* All my property be given to—as a gift from now, contrad. to הֲרֵי אַתְּ כָּךְ. B. Bath. 147a מניין למַתָּנַת שכיב וכ' how can it be proven that the donation of one expecting to die is legal by Biblical law (without formal possession)? Kidd. 6b, a. fr. מ' ע"מ להחזיר שמה מ' a present made with the condition that it must be returned, is legally a present (the recipient's property for the time being); a. v. fr.—*Pl.* מַתָּנוֹת. Ber. 5a; a. fr.—מַתָּנוֹת כהונה, v. פְּהוּנָּה.—Tosef. Dem. II, 7 מ' גבולין the priestly privileges outside of the Temple. Ib. 8 יש לו במ' has a right to priestly gifts. Tosef. Peah II, 13 ארבע מ' בכרם there are four gifts for the poor connected with the vineyard; Ḥull. 131a מַתָּנוֹת עניים; a. fr.—2) (Lev. VIII, 15) *sprinkling or smearing the blood* (on the altar &c.). Zeb. V, 1 מ' אחת מהן וכ' one of those applications if omitted makes the sacrifice invalid. Ib. VIII, 10 הנתנין מ' אחת וכ' blood of a sacrifice which requires only one application if mixed with blood &c., v. מָתַן; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. V, 3 ארבע מ' על וכ' four applications (with the finger dipped in the blood) at the four corners. Ib. 4 שתי מ' שהן ארבע two sprinklings appearing like four, i. e. towards two opposite corners of the altar; a. fr.

מַתְנֵי m. ch. (תְּנֵי)=h. מִשְׁנֶה, *teacher of the Mishnah.* Keth. 8b, contrad. to מקרי.—V. מַתְנִיתִין.

מַתַּנְיָה, מַתַּנְיָה (b.h.) pr.n.m. *Mattaniah*, 1) original name of Zedekiah, king of Judah. Pesik. R. s. 26; a. e.—2) name of an Amora. Y. Bets. I, 60c bot. Y. Keth. IV, 28d bot.; a. e.

מַתַּנְיָן m.=מַתְנַי. Y. Ḥag. I, 76c; Midr. Till. to Ps. CXXVII לא ספר ולא מ' neither a Bible teacher nor a Mishnah teacher.—*Pl.* מַתַּנְיָנִין, מַתַּנְיָנֵיא, נַיָּרֵה ... Y. Ḥag. l. c.; Midr. Till. l. c. מַתַּנְיָנִין (fr. מַתַּנְיָן). Num. R. s. 12 מַתַּנְיָנֵיהּ; Lam. R. to I, 3 מַתַּנְיָנֵיא.

מַתְנַיִם m. du. (b. h.; מתן, cmp. מַתְנָא) *loins.* Nidd. 13b Pirké d'R. El. ch. XXXI אזור מָתְנָיו וכ' the girdle of the loins of Elijah. Ib. ch. XXX בְּמָתְנֶיהָ, v. הֲרָהוּר. Snh. IX, 2; a. e.

מַתְנִיתָא f. ch.=h. מִשְׁנָה, *Mishnah*, esp. (in Babli) *collection of Mishnahs not embodied in the Mishnah of R. Judah*, as Boraitha, Tosefta &c., contrad. to מַתְנִיתִין (abbr. מתני') *our Mishnah*, i. e. the Mishnah proper. Targ. Y. Ex. XXVI, 9.—Taan. 21a מתניתין ... אי איכא שאיל לי במ' דר' (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.) if there be one that will ask me something from the Mishnah of R. Ḥiya or of R. Oshia which I cannot answer from our Mishnah. Y. M. Kat. II, beg. 81a מַתְנִיתָן צריכה לדר' חייא וכ' our Mishnah needs (for explanation) that of R. Ḥiya, and R. Ḥia's needs ours. Ib. מַתְנִיתֵיהּ דר' וכ' the collection of &c.; a. v. fr.—Trnsf. *school, college.* Pes. 101b במ' דבי וכ' at the school of the house of Rab Hinek &c. (where Mishnah was taught). Keth. 104a bot.; a. fr.—[Y. Ned. IV, 38c bot. מתניתין נסבין וכ', read: מַתַּנְיָנִין.]—*Pl.* מַתְנִיתָא. Ber. 25b מ' קשירין אהדדי the two Boraithas quoted contradict each other!—Nidd. 33b ותני מ' (some ed. מתניתא) and he teaches Mishnahs.

מַתָּן, מַתְנָן, מַתַּנָן pr.n.=h. בָּשָׁן, *Bashan*, the country east of the Jordan, v. בּוּתַּנִן. Targ. Num. XXI, 33. Targ. I Chr. V, 12 (ed. Lag. בו', Var. ed. Rahmer בבמתנן = בבי מ'); a. e.

מַתְנָא, *pl.* מַתְנַנְיָא, v. מַתַּנְיָן.—[מַתְנָא *smoking*, v. תְּנַן.]

מַתָּנָא, מַתְנָא, מַתַּנָא f. ch.=h. מַתָּנָה, *gift, grant, donation.* Targ. Num. XVIII, 6, sq. Ib. 11; a. fr.—B. Bath. 153a מ' וכ' דחזיא a deed of donation in which was written &c. Ib. 40b דגיטא ודמ' the protest against a letter of divorce or of donation. Ib. מ' טמירתא a deed of donation intended to be kept secret; a. fr.—*Pl.* מַתְנָן, מַתְנָתָא. Targ. Y. Num. XXV, 13. Targ. Y. II Gen. XVIII, 17; a. fr.—Sabb. 10b תרתי מ' דתורא the priestly portions from two oxen (Deut. XVIII, 3). Ḥull. 131b. Y. Snh. II, end, 20d כ"ד מ' the twenty four priestly gifts, v. כְּהוּנָּה; a. fr.

מְתַפְנְקוּ, v. מְפַנְקוּ.

מְתַק (b. h.) 1) *to be sweet, palatable.* Ukts. III, 4 עד שיִמְתְּקוּ until they are made palatable (by pressing). Gen. R. s. 85 יִמְתַּק לכם may it be sweet to (well agree with) you, v. בָּסַם.—2) *to partake with delight, smack, gnaw.* Yalk. Job 910 (ref. to Job XXIV, 20) שמָתַק רמה מהם the worm gnawed at them with delight; Gen. R. s. 33 שמְרִיתְּקוּ רמה מתם (*Pi.*) the worms did &c.—Yalk. Prov. 962 סופו לתיות מוֹתֵק עליו shall finally feed on him; ib. 961 מותח (corr. acc.).

Pi. מִתֵּק 1) *to partake with delight,* s. supra.—2) *to sweeten, season.* Tosef. Bets. III, 15 אין מְמַתְּקִין וכ' you must not (on the Holy Day) sweeten a mustard mixture by dipping a live coal into it; Sabb. 134a; Y. Bets. IV, 62c bot. Sabb. 90a למַתֵּק קדרה to season a dish. Ber. 5a מלח מְמַתֵּק וכ' salt seasons the meat; a. fr.—Trnsf. *to pacify.* Y. Ab. Zar. II, 42a top ויודע למתק וכ' he knows how to calm the great Ocean. Y. Meg. III, 74a bot. (in a secret letter) תמר ... ובקשנו למַתְּקָהּ וכ' Tamar still endures in her bitterness (hostility), and we attempted to sweeten her (by bribery), 'but the melter has refined in vain' (Jer. VI, 29).—3) *to indulge.* Yalk. Prov. 961 (ref. to Prov. XXIX, 21) כל מי שמְמַתֵּק וכ' he who indulges his passion in his youth (v. מְנוֹן).—Taan. 9b, v. infra.

Hif. הִתְמְתִיק *to sweeten.* Cant. R. to V, 16 (play on ממתקים, ib.) ה' לחם וכ' he sweetened (softened) the word for them; Num. R. s. 10, beg.

Hithpa. הִתְמַתֵּק *to become sweet, to be quieted.* Y. Ab. Zar. l. c. מִתְמַתְּקִין ... בשעה שהמים when the waters praise their Creator, they grow calm. Gen. R. s. 13, a. e. מִתְמַתְּקִים הן בעבים (some ed. ממת', corr. acc.) the salt water becomes sweet in the clouds; Taan. 9b Ms. M. (ed. ממתקין, corr. acc.).

מְתַק ch. same, v. מְתִיק.

Pa. מַתֵּק *to taste, suck* (v. preced.). Ab. Zar. 18b טמש בהא ומ' בהא he dipped one finger (into it) and sucked the other.

Ithpa. אִתְמַתֵּק *to become sweet.* Targ. II Chr. XIII, 5.

מַתְקוֹלְתָא f. (תְּקַל I)=h. מִשְׁקוֹלֶת, *plummet.* Targ. Job XXXVIII, 5. Targ. II Kings XXI, 13.—[Pes. 50b, v. מַיְתַקְלְתָא.]

מִתְקַל m. (תְּקַל II) *stumbling, offense.* Targ. Is. VIII, 14 (ed. Wil. מְיִתְקַל). Targ. Prov. XII, 13 (not מַתְ'; h. text מוקש).—[Targ. Ps. CV, 37, read: לְמִתְקָלָא, v. תְּקַל II.]

מִתְקָל, מַתְקָל m. (תְּקַל I)=h. מִשְׁקָל, *weight.* Targ. Ex. XXX, 34. Targ. Lev. XIX, 35; a. e.—Y. Sabb. XX, 17c bot. מ' דוזא the weight of a Zuz; a. e.—*Pl.* מִתְקָלִין, מַתְקָלִין, מַתְקָלֵי. Targ. Lev. XIX, 36 (some ed. חָקָן ...). Targ. Deut. XXV, 15; a. e.—Bekh. 50a עשרין מ' במתקל דינרא (not במתקלי) twenty times the weight of a (Tyrian) Denar.

מִתְקָלְתָא f. same, *selling by weight.* Pes. 50b שכר אשתו מ' Ms. M. (ed. מתקול) 'the earnings of his wife' means when she goes around selling (wool) by weight (but does not refer to woven garments).—*Pl.* מִתְקָלָן, v. preced.

מְתַקְנָתָא f. (תְּקַן) *a firm, decided solution.* Yoma 70a לא משכחת לה מ' וכ' (Ms. M. 2 מתרצא) (from the words of the Mishnah) you cannot arrive at a decided answer, but you must adopt either &c.

מִתְרוּתָא f. (תְּרָא I)=h. מִשְׁרָה, *infusion.* Targ. O. Num. VI, 3 (ed. Berl. מַתְ').

מִתְרִין, Koh. R. to III, 9, v. שְׁרִי *Af.*

מְתַ׳, מְתַרְכָּא f. (תָּרַךְ)=h. גְּרוּשָׁה, *divorced woman.* Targ. O. Lev. XXI, 14. Ib. XXII, 13 (Y. מִירַתַּרְכָּא, not מִירַתַּ׳). Targ. O. Num. XXX, 10 (Y. מִתַּ׳); a. e.

מִתְרַמְרַר, Targ. Prov. VI, 30, v. דְּמַר, a. רוּם I ch.

מִתְרַמְרְמוּתָא f. (רמרם, *Palp.* of רוּם) *subject for self-elevation, object of contempt.* Targ. Ps. XXII, 7 (h. text בּוּז, cmp. preced. w.).

מִתַּרְצָא, v. next w. a. מְתַקַּנְתָּא.

מִתָּרְצָתָא f. (תֵּרֵץ) *sustained version, a tradition the objections to which have been met successfully,* opp. מְשַׁבְּשָׁתָא. Sabb. 121^{b}; Pes. 99^{b} bot.

נ

נ *Nun,* the fourteenth letter of the alphabet. It interchanges with מ q. v.; with ל, q. v.; with ר, cmp. זָרַח a. זָנַח; שְׁנַיִם a. תְּרֵין; with י as preformative letter, cmp. רצב a. נצב.—נ frequently inserted, a) in place of Dagesh forte, e. g. מַבַּיע=מַנְבַּיע; מְהָרוֹן=מְנְהָרוֹן;—b) to avoid a hiatus, as נִירְהוּ, אִירְהוּ &c.—ן, ־ָן, ־ֵן, ־ִן, ־ֻן, נָא—afformative, e. g. גַּזְלָן, גַּזְלָנָא.—ן, Nun emphaticum, as אוֹרַיְיתִין=אוֹרַיְיתִי; esp. epenthetic Nun between verb and suffix, e. g. בְּרָאנוּן, Targ. Gen. V, 2; a. fr.

נ׳ as numeral letter, *fifty,* v. א׳.

נָא I, נָה=אֲנָא. Y. Ter. V, 43^{c} bot. ואוף נא וכ׳ I, too, think so. Y. Ber. IV, beg. 7^{a} וְנָא אמרית וכ׳ and I gave a reason for it; a. fr.—V. הֲנָא, לְהֵנָא.—*Pl.* נַן. Y. B. Kam. II, beg. 2^{d} מה נן אמרין וכ׳ why do we say &c.; a. fr.

נָא II m. (also adverb) (b. h.; cmp. נע) 1) *hurried, half-done.* Pes. 41^{a} bot. אכלי נא if he ate it (the Passover lamb) half-done. Ib^{b} ישנו בבל תאכל נא is subject to the law (Ex. XII, 9) &c. Tosef. Macc. IV (III), 1, contrad. to חַי. Men. 78^{b} מצה נא, v. הֲרָנָא; a. fr.—2) *slender, fine, brittle.*—*Pl.* נָאִין; f. נָאוֹת. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9 [read with R. S. to Kel. III, 2:] חוסקו והנאין (=ודהן נאין) if the vessels were heated but turned out brittle. B. Bath, 97^{b} (expl. פִּרְסָאוֹת, ib. VI, 2) נאות ומגופרות thin, but lined with pitch; Tosef. ib. VI, 3.

נָא III (b. h.) *I pray, prithee.* Yoma IV, 2; a. fr.—Ber. 9^{a}, a. e. אין נא אלא וכ׳, v. בְּקָשָׁה.

נַאגָא *soot* (?). Lam. R. to IV, 8 (ref. to שְׁחוֹר, ib.) כהרא נ׳.

נַאגָא m. (נגא, corresp. to h. נקע, cmp. Syr. נגעא P. Sm. 2284) *small cleft, cavity.*—*Pl.* נָאגֵי. Kidd. 61^{a}; B. Bath. 103^{a} (some ed. נָגָאנֵי; Ms. M. חֲרִיצֵי; Ms. H. נָגְנֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Arakh. 25^{a} גנאני; Yalk. Lev. 677 מינגני (corr. acc.).—B. Kam. 61^{b} top, v. בָּאגָא.

נַאד, v. נוֹד.

נָאדָר m. (נדר, v. נוּד) *flying off.* Sot. 45^{b} רישא דנ׳ ונפיל it was the head (of the murdered man) that flew off and fell (at a distance from the body). Ned. 16^{a} הוה נ׳ מן וכ׳ Rashi (ed. only נ׳) flew off from, i. e. rejected the reason given by A.

נָאֶה m., נָאָה f. (b. h.; =נאוה, v. אוּת) *suited, becoming; handsome.* Tanh. B'shall. 11 נ׳ שירה וכ׳ it is meet to sing unto the Lord. Sabb. 133^{b}; Naz. 2^{b} סוכה נ׳ a handsome Succah; a. fr.—Ib. I, 1, v. נָוֶה.—*Pl.* נָאִים, נָאִין; נָאוֹת. Sifra Aḥăré, end (ref. to Lev. XVIII, 26 ושמרתם אתם וכ׳) אתם נ׳ שומרים וכ׳ you are the proper persons to guard them (the laws of chastity), because you opened (were the first to observe) them. Tanh. Mas'é 4 הם נ׳ ולבושיהם נ׳ הם נ׳ לארץ וכ׳ they are handsome, and their garments are becoming, they are suited to the land, and the land to them. Ned. IX, 10 בנות ישראל נ׳ הן אלא וכ׳ the daughters of Israel are good-looking, but misery disfigures them. Sabb. l. c. Sifré Deut. 320 (ref. to Deut. XXXII, 19) מפני שהם נ׳ לו וכ׳ because they are pleasing to him (he calling them sons and daughters), they are bold before him. Tosef. Sot. II, 3 יולדת נ׳ she will bear handsome children; Y. ib. III, 18^{d} bot. נָעִים; a. fr.—נָאוֹת f. pl. (noun) *beauties.* Lam. R. to II, 2 (ref. to נאות, ib.) כל נָאוֹתָיו של יעקב all the beauties (excellent men) of Jacob. Yalk. Ex. 244 (ref. to ואנוהו, Ex. XV, 2) אגיד נאותיו ושבחו של וכ׳ I will tell the excellencies and praises of &c.; ib. אדבר בנאותיו ושבחיו; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 בנביאתו שבחו (corr. acc.); Yalk. Cant. 988 בנוירתיו ובשבחו, read: בְּנוֹוָתָיו, v. נוֹי. Treat. Sof'rim III, 13 הרבות בנאות שלו speak much of his excellencies. Lam. R. introd. end, v. קִינָה; a. fr.—נָאֶה (adv.) *becomingly, well.* Tosef. Yeb. VIII, 4, a. e. דורש נ׳ preaches well, וכ׳ מקיים and acts in conformity (with his words).

נָאֶה f. (b. h., v. preced.) *marked off, distinguished place.*—*Pl.* constr. נְאוֹת. Deut. R. s. 7 end בני דשאים של באר in the grass-covered oases around the well.

נָאֶה *to be becoming* &c., v. נאר.

נָאוֶה m., נָאוָה f. (b. h.; preced. wds.) *beautiful.* Naz. I, 1 Y. ed. (Mish. ed. נָוֶה; Bab. ed. נָאֶה) אהא נ׳ I will be good-looking (let my hair grow, a substitute for נָזִיר, v. פֵּרְנֵז). Cant. R. to I, 5 במעשה אבותי וכ׳ and I am beautiful (worthy) through the deeds of my fathers; בפני וכ׳ קונך beautiful in the sight of my Master; אנא במדבר וכ׳ and I proved worthy in the desert; a. fr.

. . . פאפאי וחד נ׳) Goliath was the son of one hundred papae (fathers) and one old maid; [Rashi: וחד נ׳ and one, the *real parent*; Tosaf. a. Ar. וחד נ׳ and one *dog*; v. Ruth R. to I, 14, a. Midr. Sam. ch. XX].

נָאַף (b. h.) *to be unchaste, voluptuous*, esp. *to have illicit intercourse; to commit adultery.* Lev. R. s. 23 (ref. to Job XXIV, 15) [read:] שלא תאמר שכל מי שהוא נוֹאֵף בגופו נקרא נוֹאֵף אפי׳ נוֹאֵף בעינו נקרא נוֹאֵף do not say, he only who is unchaste with his body is called a *noëf*, but even he who is unchaste with his eye &c.; Pesik. R. s. 24 (corr. acc.); a. fr.—Esp. נוֹאֵף *adulterer, paramour*; f. נוֹאֶפֶת *adulteress.* Ib. Num. R. s. 9; Tanḥ. Naso 4; a. fr.

Pi. נִיאֵף same. Pes. 113b זקן מְנָאֵף a lewd old man. Nidd. 13b חמְנָאֲפִים בירך who commit masturbation. Ex. R. s. 31, end, a. e. (prov.) מְנָאֶפֶת בתפוחים וכ׳ she prostitutes herself for apples and distributes them among the sick, v. גּוֹחַ I ch.—Sot. IX, 9 משרבו חמְנָאֲפִים וכ׳ when the lewd men became numerous, the proceedings against the faithless woman (סוֹטָה) were abolished. Shebu. 47b עיקב אחר מנאף Ms. M. a. Rashi (ed. נואף) he who follows up the voluptuous (to procure prostitutes for him); a. fr. —(Hull. 63a, v. אָנַף.]

Hif. הִנְאִיף *to cause illicit intercourse; to bawd.* Shebu. l. c. ת״ל לא תנאף לא תַנְאִיף (Ms. M. only לא תנאף) it says (Ex. XX, 14) 'thou shalt not be lewd', (which implies) thou shalt not assist lewdness.

נְאַף ch., *Pa.* נָאֵף same. Targ. Is. LVII, 3.

נאפון, Y. Sabb. IX, 11d top ונ׳, read: וכְאָפוֹן, as Y. Ab. Zar. III, 43a bot.

נָאַץ (b. h.; cmp. אוּץ) [*to press, stamp* in anger, v. Deut. XXXII, 19,] *to be indignant; to be bold*; (act. verb) *to reject, insult, blaspheme.*

Pi. נִיאֵץ 1) same. Keth. 8b (ref. to Deut. l. c.) [read:] דור שאבות מְנָאֲצִים לו הקב״ה וכ׳ a generation in which the parents insult him, the Lord will &c.; Yalk. Deut. 945 מְנָאֲצִין בו וכ׳....—Sifré Deut. 320 מנאצים לפנינו, v. נָאָה. Num. R. s. 7 כל מי שני׳ לאלהים נעשה זר whoever insults God becomes an outcast (leper). Ib. הם נְאָצוּנִי אותי they insulted me. Ib. מי שמְנָאֵץ בדברי תורה who makes bold with the words of the Law (blasphemes); a. fr.—2) *to threaten.* Mekh. B'shall., Shir., s. 7 חמשה . . . מנאץ וכ׳ five things did Pharaoh threaten to do; Yalk. Ex. 249. Mekh. l. c.; Yalk. Ex. 250 היה עומד ומנ׳ אחר וכ׳ stood threatening at the palace &c.; a. e.

Hithpa. הִתְנַאֵץ *to be insulted.* Midr. Till. to Ps. LXXIV, end עשה בשביל . . שמתחרף ומְתְנָאֵץ בעולם do it for the sake of thy great and holy Name which is blasphemed and insulted in the world; a. e.

נְאַק, v. נָהַק.

נְאָקָה I f. (b. h.; cmp. אנק) *groaning.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. II, 24) נַאֲקַת החלללים the groaning of the wounded. Ib. s. 6; a. e.—Esp. *n'aḳah* (*prayer in distress*), one of the expressions for prayer. Lam. R. introd. (R. Ḥănina); Sifré Deut. 26; Deut. R. s. 2; a. e.

נָאוּסָא* pr. n. pl. *Nausa.* Erub. 83a Bunios sent to Rabbi a modius דמן נ׳ (Var. נאסא, נירסא, נאונסא, נאנסה, v. Rabb. D. L. a. l. note 50) copied from the standard measure of N., v. קונדסא.—[Perh. our w. is ναός *temple* where the standard measures were kept.]

נְאוּצָא, נְאוּץ, נְאוּף, v. sub נִיא׳.

נָאוֹת, v. אוה.

נאטאי, v. גְּרוֹטָאֵי.

נָאָה, נאי (b. h.; cmp. אוה) *to be becoming, handsome.*

Pi. נִיאֶה *to beautify, decorate.* Succ. 10a לְנַאוֹתָהּ to decorate it (the Succah); a. e.

Nif. נִיאָה, *Hithpa.* הִתְנָאֶה 1) *to adorn one's self.* Naz. 2b (ref. to ואניהו, Ex. XV, 2) אֶתְנָאֶה לפניו וכ׳ I will adorn myself before him with good deeds; Sabb. 133b הִתְנָאֵה וכ׳ adorn thyself before him &c. R. Hash. 26a חוטא בל יִתְנָאֶה a sinner must not adorn himself (when appearing before the Lord to ask forgiveness). Gen. R. s. 16 (play on שהם נִינְוֵה) מִתְנָאוֹת מישראל (not מתגאות) they (the governments) adorn themselves with what they take from Israel; a. e.—V. נָוָה I.—2) (cmp. הָנָה *Nif.*, a. אוה) *to be pleased, to enjoy, make use.* R. Hash. 11a beautiful trees להִתְנָאוֹת בהן בני אדם (Ms. M. לְיֵהָנוֹת מהן) for men to enjoy their beauty. Snh. 21b שלא יתנאה בשל וכ׳ that he make no use of a copy that his fathers have written; (Tosef. ib. IV, 7 שלא יהא נִיאוֹת).

נָאִים, part. of נוּם.—[נָאִים, נָאִין pl. of נָאֶה, a. נָא II q. v.]

נַאלָא I m. (אלי׳ II, v. P. Sm. 2260) *lamenting, howling.* Snh. 59b יארוד נ׳ (Rashi ירוד נאלה; Yalk. Gen. 15 תנין שוטה), v. רְוֹדָא.

נַאלָא II, **נַאלָה** m. (לָאִי, לָהִי, v. P. Sm. 2260) 1) *fatigue, heavy load*; cmp. אוּבְצָנָא. Targ. Y. Deut. XXI, 3 דלא סליק עלה דכר ולא אטרחא בנ׳ שעבוד דניר Ar., read: דלא סליק עלה דכר ולא אטרחא נאלא שעבוד דניר בנ׳ (נאלא being a gloss interpreting שעבוד); cmp. Targ. Y. Num. XIX, 2.—2) *incubus, asthma* believed to be caused by a demon בן נפלים. Bekh. 44b (ref. to רוח קצרה or קצרית, Mish. ib. VII, 5) מאי ניהו נאלה Ar. (Rashi נאלת or נאלח, read נאלה; missing in Talm. ed.) what is it? Nâla. [Prob. version: מאי ניהו נ׳ מאר נ׳ תנא רוח בן נפלים וכ׳.]

נָאַם *to speak*, v. נוּם.

נֶאֱמָן m. (b. h.; אֱמֶת) *faithful, trustworthy.* Ber. 60a, v. רוֹפֵא; a. fr.—Esp. *neĕman, one who can be relied upon in matters of tithes and T'rumah*; cmp. חָבֵר. Dem. II, 2; Tosef. ib. II, 2 חמקבל עליו לחדות נ׳ וכ׳ he who takes upon himself the obligations of a *neĕman*, must give tithes both of what he eats &c. Dem. IV, 6; a. fr.—*Pl.* נֶאֱמָנִין, נֶאֱמָנִים. Tanḥ. Vayesheb 5; a. fr.

נַאנַאי f. (a corrupt. from mamma, μάμμη; cmp. Syr. נגא, P. Sm. 2387) *mammy, aunty, old maid, slave.* Sot. 42b (ref. to איש חבנים, I Sam. XVII, 4 a. 23, with play on מערות ib., as if מאה עֲרָוֹת) בר מאה פפי וחדא נ׳ (Rashi פאפי . . . וחד נ׳; Yalk. Sam. 125 וחד נאנאי; Ar. ed. Koh. s. v. בן;

נְאָקָה II, נָקָא (אֲנָקָה) f. (v. preced.; cmp. ענק) [*longnecked,*] *camel.* Kel. XXIII, 2 (Ar. נקה); Sifra M'tsora, Zab., Par. 2, ch. III נקה. Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ישרבת הנקה the seat (saddle) on the camel's back. Sabb. V, 1 (51[b]) נא (Ms. M. אנ'; Y. ed. הנקה); Y. Bets. II, 61[c] bot. חנקה.

נָאקֵר, Midr. Sam. ch. VII, v. נָקַר I.

נָקָא, נָאקָתָא ch.=h. נְאָקָה II. Sabb. 51[b].—Lam. R. to I, 1 רבתי (7 חד מאה') Ar. (ed. אֲנָקָא חדא) חדא נקא עוירא a blind camel.

נָאר, v. נִיר I.

נָאתָא f. (אוּת) [*joint,*] *seam* of a wound, *cicatrix* (cmp. אֲרוּכָה II). B. Kam. 85[d], v. פַּרְבִיתָא (Ar. נַעְתָא; ed. נְאָתָה).

*נָבָא *eggs of lice,* Var. in Ar. for אֲנָבָא II.

נָבָא, נָבָא, v. נבי II.

נַבָּארָא, v. נְבָרָא.

נָבַג, נָבוֹג, נָבִיג (cmp. בוג s. v. בָּאנָא) *to break forth, come to the surface.* Succ. 53[b] כרינן . . . ונַבְּעֵי מיא Ar. (ed. ונפקר, v. Rabb. D. S. a.l. note 80; Tosaf. to Bekh. 44[b] ונַבְעֵי) we dig a little, and water bubbles forth. Snh. 82[a] קברה והדר נבוג he buried the skull, but it came up again; ib. 104[a] והדר נבג (Mss. F. a. K.); Yalk. Kings 249 נבוג.

נְבָגָא m. (preced.) *shoot, twig.* Pes. 74[a] ני בר שתא (Ms. M. נִיבָ') a twig (of the pomegranate tree) of this year's growth.

נַבְגָא m. (preced.; cmp. b. h. בַּקְבּוּק) *a vessel, nabga,* a certain measure, v. אַנְבָּג. Ber. 51[b] כל תאר ני וכ' the whole *nagba* is of the wine over which the blessing has been pronounced.

נבדקוס, v. נוּבְהִירְקוֹס.

נָבָה, v. נבי I.

נֹבוֹ (b. h.) 1) pr. n. pl. *Nebo,* a town on the eastern side of the Jordan. Sot. 13[b] (identifying נ' with הר נבו). —2) הַר נ' *Mount Nebo* in Moab. Ib.; a. e.—3) *Nebo,* name of an Assyro-Babylonian deity. Snh. 63[b]; a. e.—[Tosef. Pes. II (III), 20 נ' חיו, נ' חירן, v. בּוּחֲרִין.]

נְבוּאָה f. (b. h.; נבא) *prophecy, inspiration.* Y. Hor. III, 48[b] bot. (ref. to Zech. III, 8) אין מופת אלא נ' *mofeth* means prophetic gift. Cant. R. to III, 4; Gen. R. s. 44, v. הַמָּפָה. Koh. R. to I, 1 נחלה נְבוּאָתָן בעצמן their prophecy went by their own names ('the words of—'). B. Bath. 12[a] נטלה נ' וכ' from the day of the destruction of the Temple prophetic inspiration was taken away from the prophets and given to &c. Y. Macc. II, 31[d] bot.; Yalk. Ps. 702 שאלו לנ' וכ' prophecy was asked, what is the sinner's punishment?—Meg. 14[a] נתקיימה נְבוּאָתֵיךְ thy prophecy has come true. Ib. היכן נבואתיך where is thy prophecy? Ib. לדעה לדעת מה יהא בסוף נְבוּאָתָהּ 'to know' (Ex. II, 4) to know what will be the end of her prophecy; a. v. fr.—*Pl.* נְבוּאוֹת. Lev. R. s. 10, beg.; Yalk. Is. 307 נ' פשוטות plain words of prophecy, נ' כפולות repeated words &c. (as *naḥămu naḥămu,* Is. XL, 1); a. fr.—V. נְבִרְאוּת.

נְבוּאָתָא, נְבִיאָתָא ch. same. Targ. O. Gen. XV, 1. Targ. Num. XI, 28. Ib. 29 (Y. נְבוּאַתִּירָה=נבואתירה); a. fr.—B. Bath. 14[b] כתיב נְבוּאָתֵירָה גבי וכ' his (Hosea's) prophecy is joined to Haggai &c. (belonging to the twelve Minor Prophets); a. e.—*Pl.* נְבוּאָן. Targ. Ez. XIII, 14, sq.

נְבוּאוּתָא, v. נְבִרְאוּתָא.

נְבִיאָתָא, v. נְבוּאָה ch.

נָבוּב m. (b. h.; נבב, cmp. בִּירָב) *hollow;* trnsf. *hungry.* B. Bath. 12[b] (homiletic interpret. of Job XI, 12).

*נָבוֹז m. (בוז) *distributor* (of royal largesses), *chief.* Cant. R. to VII, 7 (ref. to נבזבריחך, Dan. V, 17) נ' ראשה *naboz* means chief (officer); ib. [read:] נְבוֹז בָּזָתָא . . . תמן הינון (ed. נבוזבזאתאך, some ed. נבוז בזאתך) there (in Rome) they name an eparch (a high officer) distributor of largesses (Comes Largitionum).

נבוזבזאתאך, v. preced.

נְבוּזַרְאֲדָן (b. h.) pr. n. m. *Nebuzaradan,* a high officer of king Nebuchadnezzar. Ex. R. s. 46. Gitt. 57[b]. Snh. 96[b]; a. e.

נָבוֹךְ m. (b. h.; בּוּךְ) *bewildered, confused, perplexed.* —*Pl.* נְבוּכִין, נְבוּכִים. Mekh. B'shall., s. 1, v. עֶרְבֵּב.

נְבוּכַדְנֶצַּר, נְבוּכַדְנָאצַּר (also in two words נבו כ') (b. h.) *Nebuchadnezzar,* king of Babylonia. Ber. 57[b] ראה ביתו של נ' when one sees the ruined palace of N. Ib., a. fr. נ' הרשע. Ex. R. s. 8 (among the four kings that declared themselves gods); a. v. fr.

נָבוּל, v. נִיבּוּל.

נָבוּלָא m. (נָבַל) *mean person, scamp.*—*Pl.* נְבוּלִין. Y. Macc. I, end, 31[b] אית נ' סגין מאן וכ' there are plenty of mean persons who see their fellowmen taken out for execution (through false testimony) and say nothing (although they could save them).

נְבוּר (כְּפַר) נ' חַיִל, נְבוּר pr. n. pl. (*K'far*) *Nibbur Ḥayil,* v. next w.

כְּפַר נ', נִי', נְבוּרַיָּא, נְבוּרַיָּא pr. n. pl. *K'far Nibburaya* (prob.=Nimrîn, near Tiberias, v. Hildesh. Beitr. p. 60, note 444), mentioned as the home of one R. Judah and one R. Jacob. Meg. 18[a] איש כ' נ' וא"ל איש נבור חיל Ms. M. (ed. ג for נ) of K'far Nibburaya, and some say, of Nibbur Ḥayil; Keth. 65[a] נבררא (corr. acc.). Gen. R. s. 7, beg. איש כפר נבוראי (corr. acc.); Koh. R. to VII, 23; Tanḥ. Ḥuck. 6; Pesik. R. s. 14 כ' נְבוּרִין; ib. יעקב נובראי (read: נְבוּרַאי or נְבוּרָאָה); Pesik. Par., p. 35[b] גבורין (corr. acc.); Num. R. s. 19 נוב' ed. Wil.; Yalk. Gen. 11 כ' צפורי (corr. acc.); Y. Yeb. II, 4[a] top נְבוּרִיָּה; Y. Kidd. III, 64[d] bot.—Y. Ber. IX, beg. 12[d]; Midr. Till. to Ps. XIX, 1 נובריא ed.

נַבְטָרְיָא m. (preced.) *Nabaṭaean*. Y. Shebi. VI, 36b bot. (transl. דקדמני, Gen. XV, 19); Y. Kidd. I, 61d top נְבַטָרְיָה; Gen. R. s. 44 end נְוָטָרְיָה; (B. Bath. 56a נַפְתּוּחָאָה, נַפְתּוּחָאָה, transl. דקיני, Gen. l. c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 6).—V. נְפְתָרְיָא, נַוְוטַר.

נבי I נָבַח (cmp. next w.), *Pi.* נִיבַּח *to blow ablaze*. Tosef. B. Kam. VI, 22; B. Kam. 60a, v. לָבַח.

נבי II נָבָא (b. h.; cmp. נָבַע) *to burst forth, blow*. *Nif.* נִיבָּא *to be inspired, to prophesy*. Snh. 39b ... יבא וְיִנָּבֵא על וכ' let Obadiah come ... and prophesy against &c.; a. e.

Hithpa. הִתְנַבֵּא, *Nithpa.* נִיתְנַבֵּא same. Ex. R. s. 4 ... כמה שלא לְהִתְנַבְּאוֹת וכ' how much Jeremiah desired not to be a prophet, and yet he prophesied against his will. Sot. 12b נִתְנַבְּאָה שלא מדעתה she prophesied unwittingly. Ib. מִתְנַבְּאָה ואינה וכ' she prophesied but did not know what she prophesied. Meg. 14a ... נִתְנַבְּאוּ להם וכ' ארבעים forty-eight prophets and seven prophetesses prophesied to Israel &c. B. Bath. 15b; a. fr.

נָבִא, נָבֵי ch., *Ithpa.* אִיתְנַבִּי, אִיתְנַבָּא same. Targ. Num. XI, 25, sq.; a. fr.—Meg. 14b ובמקום דקאי ירמיהו תיכי מֵיתְנַבְּיָא אידך how could she (Huldah) dare to prophesy in the same place with Jeremiah? Snh. 96b דאינו לדוד לישראל בדורבתא וכ' who had prophesied to Israel the destruction of the Temple. B. Bath. 15b אַרְנַבּוּ אינבי לאומות העולם (read. אִירְנַבּוּ; Ms. M. אִירְנַבְּיאוּ) they prophesied for the gentiles; ib. הכא נמי איוב אינבי אינבי לעכו"ם so Job likewise prophesied for the gentiles. Ib. [read:] אטו כולהו נביאי מי לא אִירְנַבּוּ וכ' (Ms. M. אינבי, v. Rabb. D. S. a. l. note) did not all prophets prophesy for the gentiles?

נְבֵי, נְבֵי, constr. of נְבִיָא.

נְבִיָא m. (b. h.; preced. wds.) *prophet*. B. Bath. 12a אטו חכם לאו נ' וכ' was a scholar never a prophet? Ib. חכם עדיף מנ' a scholar is superior to a prophet. Meg. 15a; a. v. fr.—*Pl.* נְבִיאִין, נְבִיאִים. Sot. IX, 12 הראשונים נ' the early prophets (of the first Temple). Lev. R. s. 1, beg., v. בְּרִית. Pes. 66a אם אין נ' הן בני נ' if they (the Israelites) are no prophets, yet they are sons of prophets (they will find what is right intuitively); Y. Sabb. XIX, 17a top. Lev. R. l. c.; Gen. R. s. 74 נְבִיאֵי ישראל Israelitish prophets; נ' אומות העולם heathen prophets; a. v. fr.—נְבִיא (sub. ספר) נְבִיאִים (sub. ספרי) *N'biim, Prophets*, the second division of the Scriptures. Tosef. Meg. IV (III), 18 אין מפטירין בנביא וכ' we read in the Prophets for the Haftarah no more than three verses at a time (to be interpreted). Meg. 21b ובנביא אחד וכ' and when reading from the Prophets (for the Haftarah), one reads and two may interpret. Ib. 27a מנידון ... על גבי נביאים וכתובים you may put ... parts of the Pentateuch on the Prophets or the Hagiographa, but not the Prophets &c. B. Bath. 14b סדרן של נ' the order of the books of Prophets; a. fr.—*Fem.* נְבִיאָה. Pes. 9b וכי חולדה נ' וכ' is the weasel (*huldah*) a prophetess to know &c.? Deut. R. s. 6; a. fr.—*Pl.* נְבִיאוֹת. Meg. 14a; a. e.

נְבִיָא, נָבְיָא ch. same; constr. נְבִי, נָבֵי. Targ. Jud. Bub. (oth. ed. מבריא, corr. acc.). Y. Bicc. III, 65d top. יעקב איש כ' נ'; Midr. Sam. ch. VII (not בב').

נָבוֹת (b. h.) pr. n. m. *Naboth*, a citizen of Jezreel. Snh. 102b, a. e. (ref. to I Kings XXII, 22) רוחו של נ' the spirit of (the murdered) Naboth. Shebu. 35b ... בני וכ' כל שמות all the names (Elohim) mentioned in connection with Naboth (I Kings XXI, 10; 13) are sacred (meaning God).

נְבוּתָא, v. נְבוּאָתָא.

נְבִזְבָּה, נְבִזְבָּא f. (=נבזבז, v. בזבז) *present, largess*. Dan. II, 6; a. e.—*Pl.* נְבִזְבָּן. Targ. Jer. XL, 5 (ed. Wil. נְבַזְבָּן).—נְבִזְבָּרְיָתָא (fr. נְבִזְבָּרִית), constr. נְבִזְבָּרֵית. Targ. Y. Deut. XXIII, 24.—[Dan. V, 17, v. נְבוֹז.]

נְבַח (b. h.) *to bark*. Y. Yoma VIII, 45b top (of the mad dog) והכלבים נוֹבְחִין בו and the dogs bark at him; ib. אף הוא נוֹבֵחַ וכ' he barks, too, but his voice is not audible; Bab. ib. 83b. Ex. R. s. 20, end; a. e.

נָבַח ch. same. Targ. Ex. XI, 7 לְמִנְבַּח (ed. Berl. לְמִיבַּח). Targ. Is. LVI, 10 למבחת ed. Lag. (oth. ed. למנ').—Pes. 113a do not live in a place דלא נ' בה כלבא where no dog barks. Erub. 86a, v. גּוּרְיָתָא; a. fr.

Pa. נַבַּח 1) same. Gen. R. s. 59 end ושמע קל כלביא מְנַבְּחִין (not מנבחים) and hears the dogs bark; Yalk. ib. 107.—2) *to produce a dull sound*. Ber. 57a ונַבַּחְתִּי בה נבוחי וכ' v. טַבְלָא I.—Bets. 14a נבוחי מְנַבְּחוּ וכ' the sound produced by pounding spices is a dull one, opp. צלילי.

נִבְחָן (b. h.) *Nibḥan*, name of an idol. Snh. 63b, expl. *dog* (cmp. preced.).

נְבַט (b. h.; cmp. בטט, v. Friedr. Del. Proleg. p. 98) *to burst forth, to shine*.

Hif. הַבְּרִיט 1) *to illumine*. Targ. II Esth. I, 2 (in an enigma about nafta) נשפך כמים ומַבְּרִיט לבית it is poured out like water and illumines the house.—2) (cmp. חֲצִיץ fr. צִיץ) *to look*. Yalk. Gen. 76 (ref. to Gen. XV, 5) אין חַבָּט וכ' (Gen. R. s. 44 הַבָּטָה q. v.). Pesik. R. s. 21 [read:] תארקונין ... מַבִּיטִים בה ... בי היא מַבָּטָה ... הזו a thousand people look at a portrait, every one says, it is looking at me. Ib. ולְהַבְּרִיט בכל אחד ואחד וכ' and for the Lord to look at every one of the Israelites and say &c. Ib. מה לך מביט באלו why dost thou look up to those men?; a. fr.

Pi. נִיבֵּט same, *to have a vision*. Snh. 101b (play on נבט) שני' ולא ראה he (Nebat) had a vision but did not see (interpret it properly); ib. שלשה נִבְּטוּ וכ' ; Yalk. Kings 196.

נְבַט ch. (v. preced.) *to sprout, grow*. Taan. 4a כיון דנ' נ' when it once has sprouted, it grows fast. M. Kat. 18b הדר נ' (the rumor after having died out) comes up again.

נְבַט I (b. h.) pl. n. m. *Nebat*, father of Joroboam I. Snh. 101b, v. נָבַט. Ber. 35b; a. fr.

נְבַט II *Nebaṭ*, an Arabic settlement south-east of Palestine (v. Sm. Bibl. Dict. s. v. Nebayoth). Targ. Is. LX, 7 (ed. Lag. a. oth. נבויות). Targ. Y. Num. XI, 22. Targ. Ez. XXVII, 21 (h. text קֵדָר).

VI, 8. Targ. Gen. XX, 7 (O. Ms. II נְבִיָא). Targ. Deut. XVIII, 20; a. v. fr.—Gitt. 57[b] נ׳ חוּה בן וכ׳ there was a prophet among us who rebuked us &c.; Lam. R. to II, 2 נ׳ כהנא וכ׳ a prophet priest was ours &c.; a. e.—*Pl.* נְבִיאַיָא, נְבִיאַיָן; נְבִיאֵי, נְבִיִין (נְבִיָרִן); נְבִיאֵי. Targ. I Kings XVIII, 4. Targ. Num. XI, 29; a. fr.—Kidd. 49[a] נְבִיאֵי the Books of the Prophets, v. preced.—Fem. נְבִיאַתָא, נְבִרְאַתָא, נְבִרְאָתָא. Targ. Ex. XV, 20. Targ. Jud. IV, 4; a. fr.

נְבִיאָת, v. נְבִיָא.

נְבִיאוּת f. (denom. of נְבִיָא) *prophecy, prophetic mission.* Meg. 15[a] כל (מקום) ששמו . . . בנ׳ וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note) wherever the name of a person and that of his father are mentioned in connection with prophecy, it is sure that he was a prophet and the son of a prophet. Snh. 39[b] מפני מה זכה עובדיה לנ׳ for what merit was Obadiah granted the gift of prophecy?—Bekh. 45[a] עשו דבריהם כדברי נ׳ they made their verdicts like those of prophecy, i. e. they gave no reasons for their opinions. B. Bath. 12[a]; Erub. 60[b] אין אלו אלא דברי נ׳ these are prophetic verdicts, i. e. obviously well-established traditions; a. e.

נְבִיוּתָא, נְבִיאוּתָא ch. same. Targ. O. Ex. XIV, 31 נְבִיוּת ed. Berl. (oth. ed. נבואות, Y. נבואת). Targ. Prov. XXXI, 1. Targ. Y. II Num. XXIV, 15; 21 (Y. I נְבוּתָ); v. נְבוּאָתָא.—B. Bath. 15[b] עיקר נְבִיאוּתֵירְהוּ וכ׳ their main prophecy was directed to &c.; ib. נְבוּאוּתֵירְהוּ. Meg. 15[a] בנְבוּאוּתֵירְהוּ דמלאכי Ms. M. (ed. בנְבִיאוּת מ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) in the prophetic book of Malachi.

נְבִיאָתָא, נְבִיאֲתָא, v. נְבִיָא.

נָבִיג, v. נְבַג.

נְבִידָה, v. נְבִירָה.

נְבָיוֹת (b. h.) pr. n. *Nebayoth*, an Arabic settlement, v. נְבָט II. Targ. Is. LX, 7 (v. נְבָט II).—B. Kam. 92[a] אפי׳ הכרא כל אילי נ׳ וכ׳ even if he offers all the rams of N., he will not be forgiven until &c.

נְבִיוְתָא, v. נְבִיאוּתָא.

נְבִיָא, v. נְבִיָא.

נְבִיָא, v. next w.

נְבִירָה, נְבִידָה f. (נָבָא) *sproutings, leaves and flowers.* Ab. Zar. III, 8 (48[b]) מפני שהנ׳ נושרת עליהן וכ׳ Y. a. Bab. ed. (Mish. הִנְמָרָה, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) because the foliage of the Asherah drops on them &c., v. זְבַל. Ib. 48[b] מה שמשבירת בנ׳ וכ׳ the benefit conferred upon a plant by its foliage, is neutralized by the disadvantage of the shade. Meïl. III, 8 (14[a]) לא בשרפויי ולא בנ׳ Rashi (Bab. ed. נְבָרָא; Mish. נְוָרָה) neither by using the shavings nor by using the sproutings (twigs &c. of the dedicated tree); Tem. 31[b] שפויי ונ׳ Rashi (ed. נִירָא); Tosef. Meïl. I, 25 נְמָרָא ed. Zuck. (Var. נְמוֹרָה; מנוירה, corr. acc.)

נְבִילְתָא, נְבֵילָה, נְבֵילָא, v. sub נְבַל׳.

נְבִירוּ, v. נְמִירָה.

נָבַל (b. h.; cmp. בָּלָה) *to fade, shrivel, decay.* Y. R. Hash. I, 56[d] bot. הֶעָלֶה נוֹבֵל, v. בּוֹל III. Erub. 54[a] חלולי נובלין, v. הָלָה. Gen. R. s. 53 (ref. to Is. XL, 7) יבש חצירו . . . ונ׳ צירצו וכ׳ Abimelech's grass is dried up and his flower has faded, but &c.; a. e.—V. נוֹבֵלֶת.

Pi. נִבֵּל 1) *to cause fading; to ruin, deface; to disgrace.* Y. Shebi. I, beg. 33[a] מרכן ואילך הוא מְנַבֵּל פירותיו after that time (by ploughing an orchard field after the Feast of Weeks) he causes deterioration of his fruits. Ib. IV, 35[b] bot.; Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d] אילן שהוא מנבל פירותיו a tree which fails to mature its fruits; (Ḥull. 77[b]; Sabb. 67[a] שמשיר, v. נָשַׁר). Y. Sabb. IX, 11[d]; Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot. צאהו נַבְּלֵירְהוּ treat him (the idol) like excrements, make him abominable (change his name cacophemistically). Cant. R. to V, 16 מנבל את עצמו בטיט he begrimes himself by working in clay. Ib. אל תְּנַבְּלוּ וכ׳ do not degrade yourselves by any evil thing (ref. to Lev. XI, 43; XIX, 28); Num. R. s. 10, beg. Ib. (ed. Amst. p. 240[b]) המְנַבֶּלֶת עצמה who neglects her appearance, opp. מקשטת. Ber. 63[b] (ref. to Prov. XXX, 32) כל המנבל עצמו על וכ׳ (נְבַלְתָּ) he who lowers himself (exposes his ignorance) for the sake of learning, shall finally be raised; Midr. Prov. to ch. XXX אם נִבַּל וכ׳; Gen. R. s. 81 אם נִבַּלְתָּ עצמך; Ab. d'R. N. ch. XI אם מנבל אדם עצמו וכ׳ if a man makes himself look offensive (through privations) &c.—Midr. Prov. l. c. (ref. to Prov. l. c.) זו דון שגזרו לנַבֵּל (not לבטל) that means the Greeks who decreed to disgrace Israel's women; a. fr.—נ׳ פיו to make one's mouth turpid, *to talk obscenely.* Sabb. 33[a]; Keth. 8[b]; a. e.—2) (denom. of נְבֵלָה) *to make an animal ritually forbidden by unskillful slaughtering.* Tosef. B. Kam. X, 10 המוסר . . . ונִיבְּלָה if one entrusts his animal to a slaughterer, and he makes it unfit, v. infra.

Hithpa. הִתְנַבֵּל, *Nithpa.* נִתְנַבֵּל 1) *to be defaced, degraded, disgraced.* Y. Yeb. XII, end, 13[a] מי גרם לך לְהִתְנַבֵּל וכ׳ what was the cause of thy disgrace (exposure of thy ignorance) in the Law?; Gen. R. l. c. Y. Keth. IV, 28[d] top. יִתְנַבְּלוּ הן וכ׳ they and their offspring shall be disgraced; a. e. —2) *to become ritually forbidden* (נְבֵלָה) *by unskillful slaughtering.* Ḥull. VI, 2 השוחט ונִתְנַבְּלָה בידו if one cuts an animal and it becomes unfit under his hand; ib. V, 3; Tosef. ib. V (VI), 3; a. e.

נָבֵל ch. same, *to be soiled.* Y. Kil. IX, 32[a] bot. דלא יִתְנַבְּלוּן מאנוי that his garments may not be soiled.

Pa. נַבֵּל *to disgrace, make vile.* Targ. Am. VI, 8. Targ. Nah. III, 6; a. e.

נָבָל I (b. h.) pr. n. m. *Nabal* the Carmelite. Gen. R. s. 85. Koh. R. to VII, 1, end; a. fr.

נָבָל II m. (נבל) *Nabal* (*Filth*), name of the genius of poverty. Pes. 111[b], v. אִיסְרָא II.

נֵבֶל, נָבָל m. (b. h.; cmp. b. h. נבב, a. אַבּוּב) 1) *leather bottle.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 5) שהיו פורטים . . . אלא בנ׳ they opened their mouths with words of levity, saying, David recited his songs only with the bottle (wine).—2) *a hollow musical instrument, lyre* (with a leather body). Y. Succ. V, 55[c] bot. היא נ׳ היא כנור וכ׳ *nebel* and *kinnor*

נבל שעשו נ׳ וכ׳ 'a disgraced people', for they did disgraceful things, as it is said (Ps. LXXIX, 2), they made 'the disgraced' of thy people food &c. (taking נְבֵלַת as if from נְבָלָה).—2) *destruction.* Gen. R. s. 38; Yalk. ib. 62 (play on וְנָבְלָה, Gen. XI, 7) נ׳ (עמהם) משפתם אעשה through their own lips I shall bring destruction upon them.

נַבְלוּת f. (b. h.; preced. wds.) *obscenity, levity.* Sabb. 33ª נ׳ פה obscene talk, v. נָבַל *Pi.* — Lev. R. s. 5 (play on הנבל, Am. VI, 5) דברי נ׳ words of levity, v. נֵבֶל.

נְבִי׳, נְבִלָּא, נְבִלְתָּא ch.=h. נְבֵלָה. Targ. O. Deut. XXI, 23 נְבִרְתֵּיהּ ed. Berl. (oth. ed. נִבְלֵ׳; Y. נִבְלַת גושמיה) his corpse. Targ. Lev. XXII, 8 (some ed. נְבִילָא); a. fr.—B. Bath. 110ª; Pes. 113ª (prov.) פשוט נ׳ בשוקא וכ׳ (נטוש) flay a carcass in the street and earn a living, and say not, I am a noble priest.; a. fr.—*Pl.* נְבִילָתָא. Ib. הפוך בנ׳, v. חֲפַךְ.—[Targ. Job V, 16 נבילתא ed. Lag., Ms. נירבלתא, read with ed. Wil. נְבֶלָתָא.]

נָבַע (b. h.; cmp. נְבָא a. בעבע) 1) *to burst forth; to flow, gush.* Ned. 41ᵇ מעין הנובע, a bubbling spring, v. בּוּרְכָם.—2) *to give forth, utter.* Midr. Till. to Ps. XVI ודיו נובעות וכ׳ and they (the kidneys) poured forth wisdom &c.; ib. to Ps. I; Gen. R. s. 61, beg.; Tanḥ. Vayigg. 11 ודיו נובעין וכ׳; a. e.

Hif. הַבְרִיעַ 1) *to cause bubbling, fermenting* (of ointment). Koh. R. to X, 1 זבוב . . . אינו מבאיש ומַבְרִיעַ וכ׳ one dead fly does not spoil and cause to ferment the ointment of the apothecary, but by a single sin which one commits &c. (ib. IX, 18).—2) *to utter* (speech). Ib. מַבְרִיעִים דברים they utter words (of praise).

נְבַע ch. same. Targ. Y. Gen. XXVI, 21; a. e.—Part. נָבְרִיעַ. Targ. Prov. XVIII, 4.—[Targ. Job VI, 10 וְאַבּוּעַ some ed., read: וְאַבּוּעַ, v. בּוּעַ a. בְּעַע.]

Af. אַבַּע as preced. *Hif.* Targ. Prov. I, 23. Ib. XV, 28; a. fr.—Taan. 25ᵇ (first time in Hebr. Dict.) אַבַּע מימיך (Ms. M. first time אר) let thy waters spring forth. B. Bath. 151ᵇ; Keth. 91ª מחינא לכו בסרולא דלא מַבַּע דמא we shall strike you with the thorn which makes no blood flow (i. e. excommunication). Sabb. 88ª וקא מַבְּעָן אצבעתיה דמא blood burst forth from his fingers.

***נַבַּעַת**, name of a *plant* (νᾶπυ?). Y. Ned. VII, beg., 40ᵇ, [prob. to be read: נַנַּעַת].

נָבַר (cmp. בָּרַר) *to dig*; (of the swine) *to turn the ground up* with the snout. Tosef. B. Kam. I, 8 נוֹבֵר; B. Kam. 17ᵇ נוֹבֵר.

נבר ch., impf. יְנוֹבַר or יְנוּבַר (denom. of נִיבְרָא, Syr. נבורא P. Sm. 2273) same. Targ. Ps. LXXX, 14 יְנוּבְרִינָהּ (ed. Wil. יְנוּבְּרִנָּהּ).

נַבָּרָא, נְבָרָא m. (cmp. בַּר I; corresp. to h. סִיב) *covering, bast, bark* (Syr. נברא fibrae palmarum, P. Sm. 2273). Sabb. 30ᵇ ואַכְּלֵי מילת נ׳ בר קורא and as to (something corresponding to) fine woolen garments, he showed him the bark of a young palm-shoot. Ib. 90ᵇ דיקלא דחד נ׳ (ed. נבארא) a palm which has only one covering; Erub. 58ª (expl. נרגילא) דיקלא דחד נ׳ (a rope made of fibres of) a

(cithern) are the same, with the only difference of more strings (for the former). Ib. למה נקרא נבל שחוא מלבין וכ׳, v. II נָבַל; ע״י עור שאינו עבוד וכ׳ on account of the untanned skin and the larger number of strings it shames &c. Arakh. II, 6 לא היו אומרים בנ׳ וכ׳ they (the Levite boys) sang without accompaniment of *nebel* or *kinnor*; ib. 13ᵇ למימרא דנ׳ לחוד וכ׳ does this intimate that *nebel* and *kinnor* are not the same?; a. e.—3) *a leather wind-instrument, a sort of bellows.* Ib. (ref. to Ps. XXXIII, 2 sq.) לעוה״ב אירדי דנפישי נימין דידיה נפיש קלידה כי נ׳ קרי ליה נ׳ because the *kinnor* of the future will have numerous strings (ten strings), and its sound will be loud like that of the *nebel*, it is called *nebel.*—*Pl.* נְבָלִים. Ib. II, 3. Kel. XV, 6 נְבָלֵי השרה the instruments for secular music; נ׳ בני לוי those of the Levites (in the Temple). Ib. XXIV, 14, v. מְטַפַּחַת.

נְבַל, נְבָלָא, נֵבֶל נ׳ I ch. same, 1) *lyre, nebel.* Targ. Is. V, 12. Targ. O. Gen. IV, 21; a. e.—*Pl.* נְבָלִין, נְבָלַיָּא, נ׳. Targ. I Sam. X, 5. Targ. Is. XXII, 24; a. e.—2) (from its shape, cmp. Sm. Dict. Ant. s. v. Tela, Amer. ed. 1858, p. 955, explaining pecten and jugum) *the upright loom.* Y. Kil. IX, 32ª top דלא מוקמה נ׳ דעמר וכ׳ not to put up a loom for wool in front of a loom for linen, on account of the fringes (which may become mixed).

נְבָלָא נ׳ II m. (נְבֵל)=h. נוֹבֶלֶת, *an inferior variety of figs.* Targ. Jer. VIII, 13. Targ. Is. XXXIV, 4.—*Pl.* נְבָלֵי, נ׳. Gen. R. s. 49 חלואי צדיקים דהא אינם אלא צדיקים נ׳ I wished, they were righteous, but they are only righteous men of an inferior quality (cmp. פְּגָה); Yalk. ib. 83 (some ed. נִירְכֵי).

נְבֵלָא, v. נְבִלְתָּא.

נְבֵלָה, נְבִי׳ f. (b. h.; נָבַל) *carrion, an animal that has died a natural death.* Gen. R. s. 81, end לחוט אחר הנ׳ greedy for carrion. Ukts. III, 3 נְבֵלַת בהמה טמאה the carcass of an unclean animal; a. fr.—Esp. (ritual) *an animal not slaughtered according to the ritual rules* (v. דָּרְסָה, חַגְרָמָה &c.). Ḥull. II, 4 כל שנפסלה בשחיטתה נ׳ whatever has become unfit through faulty slaughtering, is called *n'belah*, contrad. to טְרֵפָה. Ab. Zar. 67ᵇ sq. כל הראויה לגר קרויה נ׳ וכ׳ that which is fit for the stranger (Deut. XIV, 21) is called *n'belah* (the eating of which is a punishable offence), whatever is unfit for the stranger (putrefied &c.) is no longer called *n'belah.* Ker. 21ª נְבֵילָתוֹ מנלן whence do we derive the prohibition to eat it when unlawfully slaughtered? Y. Shebi. IV, 35ª bot. (in Chald. dict.) בשר נ׳ forbidden meat; Ḥull. 95ª בְּשַׂר נ׳, opp. בשר שחוטה. Ib. מותרות משום נ׳ they are permitted as far as *n'belah* is concerned, i. e. they do not make unclean (Lev. XI, 39); a. v. fr.—*Pl.* נְבֵלוֹת, נְבֵילוֹת. Ib.; Shek. VII, 3 אבריהם נ׳ if found cut in limbs, they are forbidden, opp. מותרות. Eduy. VIII, 1. Ib. V, 1; a. fr.

נְבָלָה f. (b. h.; נָבַל) 1) *meanness, obscenity.* Treat. Der. Er. ch. II מְנַבְּלֵי נ׳ those talking obscenely. Ib. הדר בנ׳ עם אשתו who lives with his wife in an obscene manner; a. e.—*Pl.* נְבָלוֹת. Ex. R. s. 24 (ref. to Deut. XXXII, 6) עם

pälm &c.—Ḥull. 51[b] ר׳ חיישינן if an animal fell upon a pile of dried bark, we apprehend internal injury (v. רִיסּוּק).

נברזא, v. נַפְרָזָא.

נְבְרֵכְתָּא f. (v. בְּרֵיכְתָּא) *wash-pond.* M. Kat. I, 6, expl. ib. 8[b] בְּקִרְצֵי, v. גִּירְתָּא; Y. ib. I, 80[d]. B. Bath. II, 1 ר׳ כובסין; a. fr.

נברקוס, v. נוּבְרְדִיקוֹס.

נְבְרַשְׁתָּא f. (v. next w.) *lamp.* Yoma III, 10; Tosef. ib. II, 3 נברשות ed. Zuck. (Var. שת . . .); expl. Y. ib. III, 41[a] top מְנַרְתָּא a. קוּנְדִּיטָא.

נְבְרַשְׁתָּא ch. (dial. for נִבְלַשׁ, fr. בְּלַשׁ; cmp. Targ. Zeph. I, 12) same, *lamp, candle.* Targ. Zeph. I, 12.—Y. Yoma III, 41[a], v. לַמְפַּד.

נברתא, Yalk. Deut. 874, v. פַּבְּרִיתָא II.

נָגָאנָא, v. נָאגָנָא.

נֶגֶב m. (b. h.; v. next w.) 1) *dry soil.* Tosef. B. Kam. VIII, 19.—2) *south* (in Talm. דָּרוֹם).—3) pr. n. pl. *Negeb*, in the district of Ascalon. Tosef. Ohol. XVIII, 15 (Var. גנב).

נָגַב (cmp. נָבַב) [*to have a crust,*] *to be dry.* Ab. Zar. V, 3 (69[a]) וּנְגוֹב . . . כדי שירשתום as much time as would be required for a person to bore a hole (uncork), and close it up, and (for the sealing clay) to get dry; ib. כדי שיפתח וּתְנַגּוֹב . . . (את החבית) to open the jug and close it up again, and (for the clay) to dry; a. e.—Part. pass. נָגוּב; f. נְגוּבָה; pl. נְגוּבִים, נְגוּבִין; נְגוּבוֹת *dry.* Ḥag. III, 3 אוכלים נ׳ dry eatables (which have not come in contact with liquids and are, therefore, insusceptible of levitical uncleanness, v. הֶכְשֵׁר); Tosef. ib. III, 11. Ib. 12 וכי יש נגובים לקדש are the exemptions in favor of dry objects applicable to sacred matter?; Ḥag. 24[b] וכי יש נגובה וכ׳ (Ms. M. נְגֻרְבָּה). Ib.[a], sq. יד נ׳ מטמאה וכ׳ one dry hand (which has become unclean) makes the other hand unclean; a. e.

Pi. נִיגֵּב *to dry, wipe, scour.* Ib. III, 1 (20[b]) מתיר ומְנַגֵּב ומטביל (Bab. ed. וּמַנְגִּיב, v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Y. ed. מתיר ומטביל) he must open (the knots of the garment) and wipe it dry and smooth and then immerse. Lev. R. s. 28, beg. עד שלא יְנַגְּבָהּ before he gets it (the garment) dry and glossy; ib. ומְנַגֵּב את הארץ and makes the earth dry; Koh. R. to I, 3 ומכבסן ומבשלן ומְנַגְּבָן and washes them (the plants) and ripens and glosses them. Ab. Zar. V, 11 מְנַגְּבָהּ he scours it; ib. 74[b] במה מְנַגְּבָן וכ׳ wherewith does he scour them? . . . with ashes, . . . with water. Ib. 75[a]; a. fr.—*Part. pass.* מְנוּגָּב *dry, parched, sapless, bare of.* Tem. 16[a] (play on הנגב Josh. XV, 19) בית שמנ׳ מכל וכ׳ a household bare of all that is good; Yalk. Josh. 27 אדם המנ׳ וכ׳ a man bare &c.

Hif. הַנְגִּיב 1) same, v. supra.—2) (denom. of נֶגֶב) *to go south.* Erub. 53[b] (in an enigmatic speech) והנ׳ למפיבשת and went south to the great scholar (v. מְפִיבֹשֶׁת).

Nithpa. נִתְנַגֵּב *to be dried up.* Sifra B'ḥuck. ch. I ונתנגבה הארץ the ground was dried up; Lev. R. s. 35.

נָגִיב, נָגוּב, נָגֵב ch. same, *to be dry, to dry out.* Targ. Gen. VIII, 13; a. e.—Y. Sabb. V, beg. 7[b] כדו נגיב אינון וכ׳ when it is dry, they name it Egyptian bean; Y. Kil. VIII, 31[c].—Y. Gitt. VII, end, 49[a] ונ׳ נהרא the canal dried up. Ib. דיִרְגַּב וכ׳ that the canal may dry up; a. e.

Pa. נַגֵּב *to dry, wipe.* B. Mets. 24[a] ונ׳ בגלימא וכ׳ wiped (his hands) on his neighbor's cloak; a. e.—*Part. pass.* מְנַגַּב; f. מְנַגְּבָא *parched.* Targ. Y. Num. XI, 6.

Ithpe. אִתְנַגִּיב, *Ithpa.* אִתְנַגַּב *to be dried up.* Targ. Y. Gen. I, 9. Targ. Ps. CVI, 9; a. e.

נָגַד (b. h.) *to draw* a line; denom. נֶגֶד.

Hif. הַגִּיד (denom. of נֶגֶד) *to show; to announce, tell; to testify.* Tanḥ. Tsav 13 והגידה לאהרן . . . ומשם from there Miriam learned it and told Aaron. Ib. מַגִּיד שהכל מודים וכ׳ this shows (intimates) that all agreed as to her beauty. Snh. IV, 5 להַגִּיד גדולתו וכ׳ to show the greatness &c. Ib. 44[b], a. e. (ref. to Lev. V, 1) כיון שה׳ שוב אינו חוזר ומַגִּיד after he has once testified, he cannot again testify, i. e. is not permitted to retract; a. v. fr.—[Pes. 87[a], v. אָגַד.]—V. מַגִּיד.

Hof. הוּגַּד *to be told, proclaimed.* Yalk. Koh. 989 שה׳ לה בסיני the word which has been proclaimed at Sinai; a. e.

Pi. נִגֵּד *to oppose.* Yeb. 63[a]; Yalk. Gen. 23 (ref. to כנגדו, Gen. II, 18) זכה כנגדו לא זכה מְנַגַּדְתּוֹ if he is favored, she will be corresponding to (in harmony with) him, if not, she will oppose him (Rashi: 'she will be a lash to him', v. נַגָּדָא II); Pirke d'R. El. ch. XII א״ת כנגדו אלא לנגדו אם זכה תהיה לו עזר ואם לאו לְנַגְּדוֹ להלחם read not *k'negdo,* but *l'nagg'do*; if he is favored, she will be a help to him, if not, 'to oppose him', to fight.

נְגִיד, נְגַד ch. 1) (corresp. to h. נָטָה, מָשַׁךְ a. אָרַךְ) *to stretch; to draw, pull, spread.* Targ. Jud. XVI, 30. Targ. Deut. XXI, 3. Targ. Jer. XLIII, 10.—Targ. Ps. LV, 4 יִרְגְּדוּן ed. Lag. (ed. Wil. יגרון; h. text ירמיטו). Targ. Y. Deut. XVII, 20. Targ. Y. Ex. XII, 21 גנודו ידיכון וכ׳ withdraw your hands from (v. מָשַׁךְ); a. fr.—Succ. 4[b] גוד אסיק וכ׳ stretch and raise the partitions, i. e. adopt the legal fiction that the partitions around the stand are prolonged so as to reach the ceiling (v. הִסָּפָן). Sabb. 101[a] גוד אחרית וכ׳ stretch and bring the partitions down, i. e. adopt the fiction that the walls are prolonged so as to reach the bottom. Erub. 4[b] לְגוּד, v. לָבוּד. Gitt. 68[b] נְגִידוּ מינית מיכליה (Rashi: נְגוּדוּ) withdraw his food from him, reduce his rations. B. Mets. 74[a] למידש ולמְנַגַּד to tread the grapes and to conduct the wine into the pit. Ib. 84[b] נַגְדוּ מתותיה וכ׳ they drew from under him sixty &c., v. מְשִׁרְכְּלָא. B. Bath. 111[b] גוד ליה וכ׳ draw (take me away from here), this man does not want to learn. Pesik. B'shall., p. 90[a]; Koh. R. to X, 8 גוד חמי לי lead the way, show it to me. Bekh. 44[b] נגדו לה גלימא they spread for him (held up between him and the people) a cloak. Erub. 94[a] נְגִידוּ בה . . שקולו take a cloak and spread it (as a partition); a. v. fr.—Ab. I, 13 נָגַד שמא וכ׳ he who stretches his fame (is ambitious), will lose his name.—2) *to lash,* v. *Pa.*—3) *to guide, rule.* Targ. Ruth I, 1 (h. text שפט).—4) *to grow long; to be drawn, follow after; to flow.* Targ. Job XXI, 33 (h. text ימשוך). Targ. Jer. VI, 4 (h. tex ינטו). Targ. Cant. I, 4 נְגַדְנָא וכ׳ we

is far off.—2) [*lead,*] *path, pass.*—*Pl.* נְגָדִין, נַגֵּי. Targ. Is. XLI, 18; a. e.—Targ. Y. Ex. XIV, 3 נַגְהוֹי וכ׳ his narrows in the desert.—נ׳ דְּמַיִּין (or sub. דמיין) *river-courses* (corresp. to b. h. יִבְלֵי מַיִם). Targ. Is. XLIV, 4. Ib. LIII, 2. Targ. Jer. IV, 11 (h. text שְׁפָיִם). Ib. XVII, 8 נִיגְדִין ed. Lag. (ed. Wil. נַגְרִין; h. text יוּבַל). Targ. Ez. XXXI, 3 (ed. Lag. נִיגֵּי; h. text עֲבֹתִים).

נְגָדָא, נְגַד׳ I m. 1) (נְגַד; =b. h. מַשָּׂךְ) *load, freight.* Targ. Ps. CXXVI, 6 (Ms. נגי, ed. Lag. נִיר׳). Targ. Job XXVIII, 18.—2) v. preced.

נְגָדָא, נְגַד׳ II (נְגַד; cmp. מַשְׁכָּא) *leather-strap, lash*; trnsf. *lashing, punishment.* Yoma 23ª פקיע נ׳ (Ms. M. מַדְרָא) *p'ki'a* (Shek. V, 1) means lashing. Pes. 52ª ממנין (not מְמִירִין; Rashi a. Ms. O. אנו׳; Ms. M. ממני אַנַּגְדָּא) אנו׳ וכ׳ a vote must be taken on the lashing of a scholar; ib. אנַגְדָּהָא. Shebu. 41ª עד דמטי זמן נְגָדָה until the time comes when he is to be lashed (for not heeding the excommunication).

נְגָדָא pr. n. m. *N'gada* (*Long*). Lev. R. s. 25; (Gen. R. s. 46 מַקְרָא).

נַגָּדָא m. (נְגַד) 1) (v. נְגָדָא 1) *one who tracks a vessel.*—*Pl.* נַגָּדֵי. B. Mets. 107ᵇ, v. כַּחְפָּא. Sot. 48ª זמרא דנ׳ the songs of the draggers. Snh. 106ª bot., v. זָנֵי.—2) *leader*, v. נָגוּדָא.

נַגְדָּתָא f. 1) (collect. noun; v. נָגוּדָא) *leaders* of the flock. Y. Kidd. I, 60ᵇ top; (Y. B. Kam. X, end, 7ᶜ, a. e. תרישא רבא).—2) *lashing*, v. נְגָדָא II.

נָגַהּ (b. h.) *to burst forth; to be bright, shine.* V. גְּרַהּ a. גְּרַח.

Hif. הַגְהִיהַּ 1) *to shed light.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Josh. 18 [read:] חיתתּ אבנו מַגְהָתָהּ את אורהּ its (the tribe's) jewel shed its light; a. e.—2) (cmp. *Hif.* of נָבַט) *to look over; to revise* a manuscript, *to correct, restore* (when faded). Ber. 13ª בקורא לְהַגְהִיהַּ when he reads for the sake of revising. Y. Sabb. VII, 10ᵇ bot. (in a misplaced passage) אם להגיה כדי להגיה וכ׳ (not להגות) if (he carries ink) for the purpose of correcting, (he is guilty when carrying) enough to correct one letter. Keth. 106ª מַגְהֵי ספרים וכ׳ the official revisers of Biblical manuscripts; Y. Shek. IV, 48ª top מַגְהֵי ספר העזרה (Bab. ed. Var. עזרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the revisers of the Temple manuscript. M. Kat. III, 4 (18ᵇ) אין מַגְהִינן אות אחת אפי׳ בספרי העזרה Ms. M. (ed. בספר עזרא, v. Rabb. D. S. a. l. note) we dare not (during the festive week) correct (restore) one letter even in the Temple books (ed. in the manuscript named after Ezra). Meg. II, 2 ומַגְהָהּ .. חייב if he recited the Book of Esther while he was writing or teaching or correcting it; a. fr.—Part. pass. מוּגְהָה *revised, correct.* Pes. 112ª/ב׳ למדתו בספר מ׳ .. כשאתה when thou teachest thy son, teach him from a corrected book. Keth. 19ᵇ ספר שאינו מ׳ an unrevised Bible manuscript.

נְגַהּ ch. 1) same, *to be bright, shine.* Yoma 28ᵇ אי הכי נ׳ לילה טובא (Ms. M. נְגָהָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) if that is so (that it was the time for working men to go to their labors), it must have been bright day-light (sunrise). M.

are drawn after &c. Targ. Deut. XXXIII, 13; 22; a. fr. (v. נְגַר).—B. Bath. 91ᵇ והוה נָגֵיד חוטא וכ׳ a line of honey flowed over both his arms; Y. Peah VII, 20ª bot. ונ׳ מלא וכ׳ and honey flowed as much as my hands could hold; a. e.—Part. pass. נָגִיד *stretched, fainting* (v. *Ithpe.*). Targ. Ps. LXXXVIII, 16.—Sabb. 152ª, v. *Ithpe.*

Pa. נַגֵּד (denom. of נְגָדָא II) *to lash, punish.* Targ. Cant. VII, 5 לְנַגָּדָא .. לְמִירְנַגֵּד.—Keth. 33ᵇ נַגְּדוּהָ, v. אִילְמָלֵא. Kidd. 12ᵇ נַגְּדִיהּ כרב punish him in accordance with Rab's practice. Pes. 52ª ולירנַגְּדִיהּ מר נַגְּדִיהּ Ms. (ed. נגרי, corr. acc.) why do you not order him to be lashed?; a. e.

Af. אַנְגִּיד *to declare liable to lashes.* Kidd. l. c.; Yeb. 52ª, a. e. רב מַנְגִּיד (על) וכ׳ Rab decreed punishment for him who &c. Kidd. l. c. לא מינגיד רב (read: מנגיד, as) Yeb. l. c.

Ithpe. אִתְנַגַּד, אִיתְנְגִיד, *Ithpa.* אִתְנַגַּד 1) *to be drawn, to extend; to run.* Targ. Is. XXXIV, 11. Targ. Y. Num. XXV, 8. Targ. Y. Gen. XLV, 19. Targ. Is. XLIV, 3; a. e.—2) *to spread, invade.* Targ. I Sam. XXVII, 10 (h. text פָּשַׁט); a. e.—3) *to be withdrawn.* Targ. Josh. IV, 18; a. e.—4) [*to stretch one's self,*] *to faint, fall away, die* (h. נָגַע). Targ. Gen. XXV, 8; a. fr.—Pes. 50ª חלש וא׳ כר וכ׳ was sick and fainted (seemed to be dead), and when he came to &c.; B. Bath. 10ᵇ. Snh. 39ª נגיד וא׳ ואתנח he became faint and sighed; Sabb. 152ª נגיד ואתנח.—5) *to be lashed.* Macc. 11ª; Pes. 113ᵇ מִירְנְגִיד, v. זִירְגּוֹד.—[Kidd. 12ᵇ מינגיד, v. supra.]

נֶגֶד m. (b. h.; נָגַד) *line, direction*; prep. נֶ׳, mostly כְּנֶ׳ *towards, opposite, corresponding to.* Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 והלא כבר דיבר .. זה כ׳ זה has not the Scripture, before this, paired the two rams, one to correspond with the other? Tam. II, 5 (29ª) כנ׳ מערבית דרומית משוך וכ׳ (Mish. ed. מִכְּנֶ׳) in a line with the south-west corner of the altar continued northward to a distance of &c.; Zeb. 58ª. Ib. אם שחטן כְּנֶגְדָּהּ בקרקע if he slaughtered them in the corresponding direction, but in the ground. Mekh. Yithro, Baḥod, s. 11 (ref. to Ex. XX, 24) כְּנֶגְדּוֹ *'alav* means in a certain direction opposite the altar (not on top of it). Ber. 10ª כנ׳ מי אמרן הנהו .. with reference to whom did David compose these five psalms beginning with *bar'khi nafshi?* Ib. 26ᵇ כנ׳ תמידין corresponding to the daily offerings. Num. R. s. 18 חמחלוקת הזו אינה כְּנֶגְדֵּנוּ אלא כנ׳ וכ׳ this rebellion is not directed against us but against &c.; a. v. fr.—Yeb. 63ª (ref. to Gen. II, 18) לא זכה כנגדו .. זכה if he is favored, she will be his help, if not, she will be against him; ib. כתיב כְּנֶגְדּוֹ וקרינן כְּנֶיגְדּוֹ (missing in Yalk. Gen. 23) following the writing we may read *k'nagg'do* (opposing him, v. נָגַד), but the Massoretic reading is *k'negdo* (corresponding to him); Gen. R. s. 17 זכה עזר ואם לאו כנגדו; Pirke d'R. El. ch. XII, v. נָגַד.—מִנֶּ׳ *at a distance.* Num. R. s. 2 (ref. to Num. II, 2) מהו מנ׳ what distance is meant by *minneged?*. Ib. ילפינן מנ׳ מנ׳ וכ׳ we draw an analogy between *minneged* (Num. l. c.) and *minneged* (Gen. XXI, 16) &c.; Gen. R. s. 53 הא למדנו נגד מנגד.

נִיגָא, נִגָּא, נַגְדָּא m. (נְגַד) 1) *prolongation, length, distance.* Targ. Ps. XXI, 5 (ed. Lag. נִירָא h. text אֹרֶךְ). Targ. Prov. III, 16 (ed. Lag. נוּגְדָא q. v.); a. fr.—Gen. R. s. 11 לנ׳ את נגיד לי thou leadest me to a distant place; i. e. thy evidence

Kat. 16b לא נ׳ לך לישרי לי מר בתיגראי (or בתיגרי, not בתירגרי, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ms. M. נהגא a. differ. version; ed. Ven. נגריתא, v. נָגַח) is it (the case you have been thinking of) not yet clear to you? Attend, sir, now to my case (differ. interpret. in Rashi).—2) (denom. of נַגְהָה) *to get dark, to be belated.* Taan. 24a נ׳ לדהו וכ׳ night set in, and no food was brought to them. Ib. האי דנגהנא (differ. in Ms. M.) the reason why I am late. Sabb. 10a נ׳ לצלויי the time for the evening prayer arrived (Rashi: he *delayed*).—[Y. Dem. II, 22c נגיהדין, read: נְחִירְגִין.]

Af. אַגְהֵה *to dwell until late.* Nidd. 65b דמגהי בידה טפי וכ׳ Var. (v. גִּירַת) they protract their negotiations before they sign.

נְגָהָא, נַגְהָא m. (preced.) 1) *light, morning.* Dan. VI, 20.—*Pl.* נַגְהֵי. Pes. 2a קס״ד .. נ׳ נ׳ ממש the first impression was that he who explained אור (Mish. I, 1) by *naghé* meant really light (morning).—2) (cmp. אור) *the breaking in of the night, the beginning of the calendar day, evening.* Ib. 3a קרו נ׳ וכ׳ .. באתרה in the home of R. H. they call the evening *naghé* ('night-break'), while in the home of R. J. they call it *lelé.* Ib. 4a באורתא דתליסר נ׳ וכ׳ on the evening closing the thirteenth (day of Nisan) which is the beginning of the fourteenth. Men. 68b.

נגהזקיזתו, v. נָגַח.

נְגוּב, v. נָגַב.

נְגוּבָה f. (נָגַב) *law of levitical cleanness concerning dry objects.* Hag. 24b וכי יש נ׳ לקדש (Ms. M. נְגִיבָה) is there any distinction in favor of dry objects as regards &c.?, v. נָגַב.

נְגוּבְתָא f. (נְגַב) *dry, waste.* Targ. Ps. CII, 7.—V. נְגִירְבָא.

נְגוּד, v. נָגַד.

נָגִיד (נָגְדָ) m. (נָגַד) *leader.* Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9 (ref. to Lev. XVIII, 4) לא המשנה נ׳ וכ׳ (Rabad: נְגִיד) not the teaching is the guide, but the practice (precedent, v. מַעֲשֶׂה רב, s. v. מַעֲשֶׂה).

נְגוֹדָא ch. same, esp. *ruler, judge.* Targ. I Chr. XXVII, 16. Targ. Jud. II, 18, sq. (ed. Wil. נְגִידָא); a. e.—B. Kam. 52a (prov.) עבירד לנ׳ סמותא ... כדרגין Ms. M. (ed. לְנַגָּדָא) when the shepherd is angry with his flock, he makes the leader blind.—*Pl.* נְגוֹדִין, נְגוֹי, נְגוֹדַיָּא. Targ. Jud. II, 16; 18 (ed. Wil. נְגִי). Targ. I Chr. XVII, 6; a. fr.

נַגּוּדָא m. *lashing,* v. נְגָדָא II.

נְגוּדָא I, נְגוֹדָא m. (נָגַד, v. נָגִיד I) *a vessel of beaten metal.*—*Pl.* נְגוּדֵי, נְגוֹי. Targ. Prov. XXV, 11 (h. text וּמַשְׂכִּיּוֹת).

נְגוּדָא II m., constr. נְגוּד (נָגַד) *duct, canal.* Targ. Job VI, 15 (some ed. נְגִיד); v. נְגָדָא.

נַגְרָ, נַגְרְתָא, נַגְרָן f. pl. (נגו, cmp. נָאגְנָא; Assyr. *nagû, pl. nagê*; cmp. בִּקְעָה) *plains,* esp. *islands, sea-districts*; also *inhabitants, colonists.* Targ. O. Gen. XXV, 3 ולנ׳ (ed. Berl. לִינְגָּוָן = לְאָגְנָּ; cmp. Nöld. Mand. Gramm. p. 166, note; h. text לאמים). Ib. X, 5 נְגָוַת ed. Berl. (oth. ed. נַגְוַת; h. text אִיֵּי). Targ. Is. LXVI, 19; a. fr.

***נְגוֹמָא** m. (prob. a Babylonian corrupt. of unguentum; cmp. נגוסטרי for אנגיסטור) *a spiced drink* (v. Sm. Ant. s. v. Vinum); [Ar. a *cup*]. Ab. Zar. 38b נ׳ דחלא a spiced drink of sour wine.

נַגְוָן, v. נַגְוָן.

נגוסטרי, v. אנגיסטור.

נַגְוָרְתָא, constr. נַגְוַת, v. נַגְוָן.

נִיגָ׳, נְגָזָל m. (נָגַל) *a complainant in a case of robbery.* Shebu. VII, 1; a. fr.

נָגַח (b. h.) *to break forth* (v. גִּירַת); *to gore, butt, fight.* B. Kam. V, 1 שור שנ׳ וכ׳ if an ox gored a cow, and her embryo is found (dead) by her side. Ib. אם עד שלא נְגָחָה וכ׳ whether she gave birth before he gored her. Tosef. ib. IV, 6 עד שיתכוין לְהַגִּיחַ unless he pushes intentionally. Ib. 10 יש בנוגחו וכ׳ there are laws concerning the butter (that killed a person) which do not apply &c.; a. v. fr.—[Gen. R. s. 32, end נוגח דם some ed., read: גּוֹנֵחַ.]

Pi. נִגַּח same. Ḥull 51a זכרים חמנגחין וכ׳ rams that butt one another. Ex. R. s. 41, end אתמול מְנַגַּח בהם וכ׳ yesterday he (Moses) pushed them (the angels of destruction) away, and now he is afraid of them. Tanḥ. Balak 3; Num. R. s. 20, beg. מה שור מנ׳ .. מְנַגְּחִים וכ׳ as the ox fights with his horns, so do the Israelites fight (their enemies) with their prayers. Ber. 56b שמנגחין בתורה ... נְגָחוֹ if (in his dream) an ox attacked him, he will have children who fight in (discussing) the Law; a. fr.—Part. pass. מְנוּגָּח. Tosef. B. Kam. III, 6 אפי׳ זה מנ׳ even if the one is found gored.

Hif. הַגְּיִרַח *to stir up to fighting.* B. Kam. IV, 4 כי יִגַּח שלא שִׁיגַּיְרוּהוּ 'if he butt' (Ex. XXI, 28), but not when they stir him up (in the arena).

Hithpa. הִתְנַגַּח *to fight with one another.* Tanḥ. Vayigg. 4 שור ואריה מִתְנַגְּחִין וכ׳ ox and lion fighting with each other; a. e.

נְגַח ch. same. Targ. O. Ex. XXI, 28 (ed. Vien. רַגַּח *Af.*).—B. Kam. 47a כי נְגָחָה at the time he gored her; a. e.—נ׳ קרבא *to wage war.* Targ. Y. Gen. XXI, 10 (v. גִּירַח).—Part. pass. נְגִיחַ *breaking through, flowing over.* B. Bath. 68b דנ׳ קאיהו לגירו Ms. M. (ed. קאירהו; Rashb. דנגח; Ms. F. a. R. דנגחקיירהו in one w., Ar. דנגחק, corr. acc.) when their outlet runs inside of the township (v. קָאדָא, cmp. גִּירְתָא).—Trnsf. *enough* (cmp. הַי). M. Kat. 16b בתירגרירה ... לא נְגִירְתָא לך ed. Ven. (v. Rashi a. l.) have you not enough (that I escorted you thus far)? attend now to your business yourself; v. נְגַהּ.

Pa. נַגַּח same. Targ. Ps. XLIV, 6; a. e.—B. Kam. 21a; Sot. 48a מְנַגַּח כי תורא he butts like an ox.

Af. אַגַּח same. Tosef. Sot. XIII, 5, a. e. לאגחא קרבא to wage war. Nidd. 65b דמגהי נכ׳ Var., v. גִּירַח a. נְגַהּ.

נִגַּח m. (preced.) *wont to gore, a butter.* Targ. O. Ex. XXI, 29; 36 (some ed. נְגָח).

נַגְחָן m. h. same. B. Kam. 46ª; B. Bath. 92ª; Y. Shebi. V, 36ª נוֹגְחָן; a.e.—*Pl.* נַגָּחָנִין. B. Kam. 39ª אם הוחזקו נ׳ if they are known as butters.—*Fem.* נַגָּחָנִית. B. Mets. 80ª; Tosef. B. Bath. IV, 6.

נַגְחָנָא, נַגְחָן ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 36 (ib. 29 נגשן).—B. Kam. 24ᵇ, a. e. תורא נ׳ אית וכ׳ thou hast a butter in thy herd.—*Pl.* נַגָּחָנִין. Targ. Ps. XXII, 13 Regia (ed. סגיאין).

נָגִיב, v. נָגַב.

נָגִיבְתָּא, נָגִיבָא f. (preced.) *dry land.* Targ. Y. I Ex. XIV, 21. Targ. Y. Gen. I, 10.

נָגִיד I m. (b. h.; נָגַד) *leader, ruler.* Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9, v. נָגוּד.—*Pl.* נְגִידִים. Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Gen. R. s. 91, a. e. (fr. Ben Sira) סלסלירה ותרוממך ובין נ׳ תושיבך lift her (Wisdom) up, and she will raise thee and seat thee between princes.—[Yalk. Ps. 677, v. נָגַד h.]

נָגִיד II m. (a Chaldaism, v. נְגַד Part. pass., a. *Ithpe.*) *a frail animal.*—*Pl.* נְגִידִין, נְגִירִין. B. Kam. 67ᵇ חמשה .. רכול נ׳ (v. Rabb. D. S. a. l.) you might think ...., he may pay as a fine five emaciated oxen.

נְגִיד m., נְגִידָא I c. (נְגַד) 1) *stretched.* Targ. Esth. VIII, 15 נ׳ שׂולא (ed. Amst. a. Vien. נגיר) stretched for shade, *awning.*—2) (of metal) *beaten, beaten work.* Targ. Ex. XXV, 18 (h. text מקשה). Targ. O. Num. VIII, 4.—Targ. Jer. X, 5; a. e.—3) (with רוּגְזָא; interchanging with נְגִיר) *long-suffering, forbearing.* Targ. Prov. XIV, 29 (ed. Lag. רא . . .). Ib. XXV, 28 נגירא ed. Lag. (oth. ed. מַצְעַר). Ib. XVI, 32 נְגִיד (אפי׳ רוחא) נְגִיר (ed. Lag. נְגִיר).—4) *duct,* v. נְגוּדָא II.—[Targ. Ruth I, 1 נגיד, inf. of נְגַד.]

נְגִידָא, נָגִיד II m. *leader,* v. נָגוֹדָא.

נְגִידָא III, (נְגִירָא, נְגִירָה) f. (נְגַד, נָגַר) *dragging out of the grave by necromancy.* Gitt. 56ᵇ אסקיה לטישטוש נ׳ (Ar. ed. Koh. רית . . .; oth. ed. Ar. רא . . .) he had Titus brought up out of his grave; ib. 57ª top אסקיה לישו נ׳ Ar. (ed. לפושע ישראל). Sabb. 152ᵇ נ׳ .. אובא טמיא how could the necromancer have brought Samuel up (if his soul was not in the grave)?

נְגִידוּתָא f. (v. נְגִיד I, 3) *prolongation,* with רוחא *forbearance.* Targ. Prov. XXV, 15 (ed. Lag. נגירות, Var. נגירות); cmp. אוֹגְדוּתָא.

נְגִידָא, v. נְגַח.

נְגִידָה f. (נְגַח) *goring.* B. Kam. 2ᵇ (ref. to Ex. XXI, 28) ארן נ׳ אלא בקרן the root נגח refers to injury by the horn, contrad. to נגירפה collision of bodies. Ib. תאר נגירפה נ׳ הוא that *nagaf* (Ex. ib. 35) means injury through goring. Y. ib. I, beg. 2ª. Mekh. Mishp., s. 12; a. fr.

נְגִידוּתָא f. (preced.) *being pushed.* Ḥull. 51ᵇ החוא תורא .. קל נְגִידוּתֵיהּ an ox was thrown down for slaughtering, and the sound of his forced fall was heard; [Rashi: גְּנִידוּתֵיהּ his groaning, v. גָּנַח].

נְגִירָה f. (b. h.; נָגַן) 1) *knocking, affliction, defeat.* Ex. R. s. 18 (ref. to נְגִינָתִי, Ps. LXXVII, 7) נזכרתי אני השברים וכ׳ I remember the defeats &c.; ארן נגינתי אלא לשון שבר *n'ginathi* means breaking; a. e. v. שָׁבַר I.—2) *music.* Ib. (ref. to נגירתי, Ps. l. c.) נזכרת אני שיררים וכ׳ I remember the songs &c.—[In later Hebrew: נ׳ *accent.*]

נגינר, v. נִגְנִינָר.

נְגִירָתָא f., *pl.* נְגִירָתָא (v. נְגִירָה) *musical instruments.* Targ. Ps. VI, 1; a. fr.

נְגִירָפָה f. (נְגַף) *striking, injury through collision, pushing* &c. Mekh. Mishp., s. 12 (ref. to Ex. XXI, 35) [read:] בכלל נ׳ נגירתה וכ׳ striking includes goring, pushing &c.; Yalk. Ex. 341. B. Kam. 2ᵇ; a. fr., v. נְגִירָתָה.

נְגִירוּתָא, נְגִירָה, נְגִירָא, נְגִיר, v. נְגִיד, נְגִיד׳.

נְגִישָׁה f. (נָגַשׁ) *drawing near, addressing, use of the root* נָגַשׁ. Y. Sot. VIII, beg. 22ᵇ; v. הַגָּשָׁה.

נִיגְמִי, נִרְגְמִי, נגמי, Targ. II Esth. IV, 1, v. בוגני.

נָגַן (b. h.; cmp. נגע) *to strike, knock,* v. נְגִירָה.

Pi. נִגֵּן (cmp. Lat. pulso) *to play on a musical instrument,* in gen. *to make music.* Ber. 63ᵇ חנניה ירנגן בכנור let Hananiah play on the harp (act as a Levite). Midr. Till. to Ps. CXIII; Yalk. Ps. 872 והיירתי מְנַגֶּנֶת לך and I (Israel) was singing unto thee; a. fr.

נַגֵּן, נְגַן same. Targ. II Kings III, 15.

נגנגד, v. נִגְנִיגָר.

נָגָנֵי, v. נָאגָנָא.—[Ab. Zar. 4ª בנגני, v. בְּנִיגָנֵי.]

נגנין, Ex. R. s. 18 some ed., v. מַנְגָּנוֹן.

נַגְנִיגָר (?) pr. n. pl. *Nagninar,* home of R. Johanan b. Nuri. Y. Kil. I, 29ᵇ; Y. Erub. I, 19ᶜ top נגנגד; Y. Succ. I, 52ª נגירנר; (Tosef. Ter. VII, 14, a. e. בית שערים).

נָגַס *to break off; to bite off.* Ukts. II, 6 עד שיגוס until he has knocked off (a piece of the eggshell). T'bul Yom III, 6 שנגס מן האוכל וכ׳ (not שנגוס) who took a bite of some food, and something mixed with his saliva fell on his garments.

נְגַס ch. same, esp. *to break bread, eat.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot. מן דיתבין נַגְסִין ed. Lehm. (ed. אכלין) when they sat down to dine; Gen. R. s. 91; Yalk. ib. 148 נגשין. Lev. R. s. 34 ורָגֵיס, v. לָעַי. Koh. R. to IV, 6 רעותיה דמתקרי לעי ונגיס it is his ambition to be called one who works for a living; a. e.—[Esth. R. to I, 8 מְרַגֵּס; Lev. R. s. 28 דְּרַגְּסָן, v. גְּסַס, some of the citations in which may belong to our w.]

נָגַע (b. h.) 1) *to touch; to strike; to injure* (with ב of object). Sabb. 13ᵇ. Num. R. s. 14 אילו נ׳ באשת וכ׳ if he touched Potifar's wife. Ib. (ref. to Koh. VIII, 5) שלא נ׳ בו הדבר the thing (the speech of the chief butler) did not harm him, v. נְגִיעָה. Y. Peah VIII, 21ª bot., a. e. נָגְעוּ

בה, v. מָצָה. Y. Yeb. I, end, 13b לא חיו ב״ש נוֹגְעִין בו the Shammaites would not take up the case; a. v. fr.—נוֹגֵעַ *an interested witness.* Snh. 34a דמיחזי כנ׳ בעדותו he has the appearance of an interested witness. B. Bath. 43a top אמאי נוֹגְעִין בעדותן הן why are they admitted to testify? Are they not interested witnesses? Kidd. 43b; a. fr.—2) (v. *Hif.*) *to arrive, to come to pass.* Gen. R. s. 84 שעתידין הדברים לִיגַּע for these things (which Joseph dreamt) shall come to pass; Yalk. ib. 141.

Hif. הִגִּיעַ 1) *to reach; to become the property of; to obtain; to cause to reach.* B. Mets. X, 5 הִגִּיעוּהָ they shall be thine. Arakh. VIII, 1; 3 (27a, sq.) הִגִּיעָתְךָ it is thine (Bab. ed. הִגַּעְתִּיךָ I let thee have it), i. e. thy offer is accepted; Tosef. ib. IV, 20 הִגַּעְתָּהוּ thou hast acquired it. Tosef. B. Bath. VI, 7, a. e. הִגִּיעוֹ it is his, i. e. he must pay for it. Y. Erub. III, 21a bot., a. e. הִגִּיעוּהָ סוֹף thou hast been made to reach the final conclusion, i. e. thou must admit, v. חָזַר. Ber. IX, 3 (54a) שהחיינו וקיימנו והִגִּיענו לזמן הזה (Mish. ed. only שהחזינו) who hast granted us life and sustenance and suffered us to reach this period. Pes. X, 6 כן ... הַגִּיענו וכ׳ so may He allow us to reach &c.; a. v. fr. —הַגַּע עצמך put thyself in the position, i. e. *suppose.* Y. Gitt. III, 44d, v. זָגַג; a. fr.—2) *to arrive, to come to pass; to concern.* Gen. R. l. c. שתחיית המתים מַגַּעַת בימיו that the resurrection of the dead will come to pass in his days. Ib. שהדברים מַגִּיעִים לבלהה וכ׳ that these things concern Bilhah. &c. Gitt. VIII, 3 כיון שה׳ לאויר וכ׳ as soon as the letter of divorce reaches the space over the roof. Ib. VII, 7 ה׳ לאנטיפטריס if he came as far as Antipatris. Num. R. s. 5 שלא יַגִּיעַ לכם כשם שה׳ וכ׳ that the same may not happen to you as happened to the sons of Aaron. Ned. VIII, 2 עד שיגיע until the time (Passover) comes, opp. עד שיצא until it is passed; a. fr.—[Tosef. Toh. VI, 14 ומשהגיע, v. רָגַע.]

**Hof.* הוּגַּע *to be brought to a condition.* Zeb. 88a, sq. חוּגְּעוּ למים Rashi (ed. במים, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) if they have come to such a condition as to need washing in water; הוגעו לנתר ואהל if they need cleansing with natron and aloes; (Yalk. Ex. 381 חוּגְּעָלוּ במים if they can be cleansed with &c., v. גָּעַל).

Pi. נִיגַּע (denom. of נֶגַע) *to afflict* with leprosy.—Part. pass. מְנוּגָּע; f. מְנוּגַּעַת; pl. מְנוּגָּעִים; מְנוּגָּעוֹת. Neg. XIII, 9 מי שנכנס לבית חמ׳ he who enters a house which is unclean on account of leprosy in the walls. Erub. VIII, 2 חצירה לבית חמ׳ half the time (required for consuming it) is the measure for the stay in a leprous house. Tosef. Neg. VI, 1 בית חמ׳ לא היה וכ׳ a case of a leprous house has never occurred &c. Ib. אבנים מנ׳ stones from a leprous house; Snh. 71a; a. e.

Nithpa. נִתְנַגַּע *to be afflicted with leprosy.* Ker. II, 3 מצורע שנ׳ נגעים הרבה a leper that had several attacks in succession (before being purified from the first); Tosef. Neg. IX, 7. Tosef. B. Mets. VIII, 30 חמשכיר .. וניתנ׳ if one rented a house to his neighbor, and it became leprous; Arakh. 20b; a. fr.

נָגַע ch. same, *to touch.* Snh. 19a לא אתי לִמֵּינְגַּע he will not chance to touch (the corpse). Y. Keth. VII, end, 31d טלמסן לִמְגּוֹע dared to touch, v. טוֹלְמִיסִין; a. fr.

Af. אַגַּע *to bring in contact.* Bekh. 28b דא׳ בהו שרץ he (the judge) made the disputed objects touch a reptile; Snh. 33b דאגעי וכ׳ (corr. acc.). Zeb. 88a דמַגַּע לחו he brings the blood in immediate contact with the altar; a. e.

Pa. נִגַּע *to afflict* with leprosy.—Part. pass. מְנֻגָּע. Hull. 60a they have a custom in Rome דכל דמנ׳ וכ׳ to give every one stricken with leprosy a reel &c., v. דַּוְלָא; Yalk. Ps. 862 דמְנֻגָּע.

Ithpa. אִתְנַגַּע, אִיתְנַגַּע *to be stricken* with leprosy. Targ. Is. VI, 1.—Hull. l. c. אִיתְנַגְּעָה she became a leper; Yalk. l. c. אִתְנַגַּעַת.

נֶגַע m. (b. h.; preced.) *plague*, esp. *suspected leprosy.* Neg. II, 4 כיצד ראיית הנ׳ what must be the patient's position when the priest is examining the plague (Lev. XIII, 3)? Tosef. ib. VI, 7 כיצד ראיית הנ׳ what are the proceedings at examining a plague in the wall?; a. fr.—*Pl.* נְגָעִים, constr. נִגְעֵי. Ib. 1, a. fr. משמאה בנ׳ is subject to uncleanness from house plagues. Ib. 7 ... לה׳׳ר אין הנ׳ plagues are the punishment for an evil tongue. Neg. II, 5 חוץ מנגעי עצמו .. כל הנ׳. a priest may examine all suspicious plagues except his own; a. v. fr.—נְגָעִים *the laws concerning plagues.* Y. M. Kat. II, end, 81b; Hag. 14a, v. אָחִיל.—*N'ga'im*, name of a treatise of the Mishnah and Tosefta of the Order of Tohăroth, and of a section of Sifra (Thazri'a and M'tsor'a).

נְגָעָה f. (preced. wds.) *hurt, detraction.* Num. R. s. 14 (ref. to Gen. XLI, 12) בנְגָעָה יוסף .. דבר he said here three things ('lad', 'Hebrew', 'slave') meant to be derogatory to Joseph, v. נֶגַע.

נגעה, Y. Shebu. III, 34d, v. נְגָעָה.

נָגַף (b. h.) *to strike, push; to injure.* Tosef. B. Kam. I, 9 נגח נ׳ וכ׳ if he gored, pushed, bit &c. Num. R. s. 5 הקב״ה עושי וכ׳ and the Lord struck those who made the golden calf; a. fr.—Part. pass. נָגוּף; *pl.* נְגוּפִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 23 אינן אלו הנ׳ וכ׳ כשיראו ... when the nations shall see Israel in prosperity, they shall say, these are not the stricken, these are not the rejected &c.

Nif. נִיגַּף *to be stricken.* Yoma 19b.

Hithpa. הִתְנַגַּף *to strike against.* Lam. R. introd. (R. Joh. 2) לכשיִתְנַגְּפוּ רגליכם וכ׳ when your feet shall strike against the mountains &c. (fr. Jer. XIII, 16).

נָגַף ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 24. Targ. Ex. XXI, 35; a. e.

Pa. נַגַּף same. *Part. pass.* מְנַגַּף *bruised, wounded.* Yoma 53a עד דמְנַגְּפָן כרישה וכ׳ (some ed. דמִינַּגְּפָן *Ithpa.*; Ms. M. a. Ar. דחיה מנקפן, v. Rabb. D. S. a. l. note) until his feet were bruised (bleeding) &c.

Ithpa. אִיתְנַגַּף, אִירְתְנַגַּף *to strike against, be bruised.* Targ. Jer. XIII, 16.—Yoma l. c., v. supra.

נֶגֶף m. (b. h.; preced.) *plague.* Ex. R. s. 15 מצרים ... לברוח מן הנ׳ וכ׳ the Egyptians went around seeking a way how to flee from the plague; a. e.

נָגַר (b. h.; cmp. גרר) *to carry along, roll,* v. *Nif.*—2) *to scrape, to saw*; v. נַגָּר.

Pi. נִגֵּר (denom. of נַגָּר) *to do carpenter's work.* Yalk. Josh. 7 (ref. to חרש, Josh. II, 1) בלי נגרות היו בידם מְנַגְּרִין

they had with them carpenter's tools, pretending to be carpenters; Ruth R. to I, 1 (Par. 2) מרגלים וכ׳ (corr. acc.).

Nif. נִגַּר (cmp. אָגַר I, a. משך) (of water) *to be conducted in gutters; to be stored up.* Tosef. Par. IX (VIII), 8 חמרים הנמשכין והנגרין Var. (read: והנִגְרָרִין; ed. Zuck. והנמרצין, v. מָרַץ) waters running in channels or stored up.—נִגָּרִים, נִגָּרִין animals *in pens*, fish *in caufs* &c. Tosef. Bets. III, 1; Bab. ib. 24ᵇ; Y. ib. III, 62ᵃ top; Y. Sabb. XIII, 14ᵃ bot. מן הכ׳, opp. to מן המצודות those found in traps, nets &c.

נָגַר ch. same; 1) *to scrape, plane, saw.* Targ. Is. X, 16 (ed. Lag. נגד׳; corr. acc.).—2) interch. with נגד) *to be prolonged, continue.* Targ. Prov. XXVIII, 16 נִירָגוּן רומוי (ed. Wil. נגד׳); ib. 2 נירגרון (ed. Wil. נגדון; h. text יאריך).—3) *to run along, flow.* Targ. Job XL, 23 (ed. Lag. a. oth. נגיד). Targ. Y. Ex. XVI, 21. Targ. Is. VIII, 6 Ar. (ed. נגד׳); a. e.; v. נְגַד.

Pa. נִגֵּר 1) *to saw.* Targ. Is. X, 15 נַגָּרִית ed. Wil. (v. supra).—2) (denom. of נַגָּרָא) *to bolt.* Targ. Jon. II, 7 נַגְּרַת (Bxt. נַגְּרֶת; ed. Lag. a. oth. נגרת corr. acc.; h. text בָּרְחֶהָ).

נְגַר II pr. n. m. *N'gar*, legendary name of one of the ancestors of Haman. Targ. Esth. V, 1; Targ. II Esth. III, 1 (נַגַּר).—[Targ. Y. Ex. XXXV, 35, v. נַגָּרָא.]

נַגָּר m. (נָגַר) *carpenter, turner*; in gen. *artisan.* B. Kam. 32ᵇ; Tosef. ib. VI, 25 חנותו של נ׳ a carpenter's workshop. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5, v. חוֹלְיָן; a. fr. *Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרִים. Lev. R. s. 5 מה נ׳ הם וכ׳ how *skillful* are the Israelites that know how &c.; Yalk. Ps. 677 נגידים (corr. acc.); Midr. Till. to Ps. XIX גבורים.

נַגָּרָא, נַגָּר ch. 1) same. Targ. Ex. XXXV, 35 (Y. נְגַר; h. text חָרָשׁ). Targ. Is. XL, 19; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8ᶜ top מבהתה מימור לנ׳ וכ׳ she is ashamed to tell the turner (of ivory), make me another tooth. B. Bath. 73ᵇ בר נ׳ a young carpenter; a. fr.—נַגַּר טורא [the carpenter of the mountain,] *wood-cock.* Targ. Lev. XI, 19; Targ. Deut. XIV, 18 (h. text דוכיפת).—Gitt. 68ᵇ והיינו דמתרגמינן נ׳ ט׳ that is the reason why we translate (תרנגולא ברא) *naggar ṭura.*—Trnsf. (cmp. חָרָשׁ) *artist, master.* Ab. Zar. 50ᵇ ולית נ׳ ולא בר נ׳ וכ׳ and there is no master nor son of master that can solve that; Y. Yeb. VIII, 9ᵇ bot.; Y. Kidd. IV, 66ᵃ bot. מילה דנ׳ בר נגרין וכ׳ something which no master, son of masters, can solve.—*Pl.* נַגָּרִין, נַגָּרַיָּא, נַגָּרֵי. Targ. II Sam. V, 11. Targ. Esth. V, 14; a. e.—Pes. 108ᵃ בשוליא דנ׳ we mean artisans' apprentices.—Snh. 106ᵃ bot., v. זְנֵי. Y. Yeb. l. c.; Y. Kidd. l. c., v. supra. Sabb. 123ᵇ, v. חַצִּינָא.—2) *carpenter's axe.*—*Pl.* נַגָּרֵי. Bets. 33ᵇ קתתא דנ׳ וחצינא Ms. M. a. Ar. (ed. נגרי) helves of axes and adzes; Yoma 37ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 8), v. נַרְגָּא.

נָגָר m. (preced. wds.) [*trimmed chip,*] *door-bolt, pin* fitting into sockets top and bottom. Erub. X, 10, v. גְּלוֹסְטְרָא. Ib. 11, v. נָדָר. B. Bath. 101ᵃ (in Chald. dict.) דעבריד לחו כמין נ׳ he made the sepulchral chambers like an upright bolt, i. e. placed the bodies in an upright position. Men. 33ᵃ עשאה כמין נ׳ if he fastened the door-post inscription (מזוזה) so as to look like a bolt shoved into a case, i. e. horizontally. Y. Meg. IV, end, 75ᶜ כמין .. בית מזוזתו נ׳ the case for the inscription in Rabbi's house was made like an upright bolt (reaching the top of the door). Num. R. s. 15; Yalk. Josh. 32 יריחו חירתה נָגָרָה וכ׳ (not נגרא) Jericho was the bolt of Palestine; a. fr.

נַגָּרָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVI, 28.—Y. Erub. X, 26ᶜ top, v. infra.—*Pl.* נַגָּרַיָּא, נַגָּרִין. Targ. Y. l. c. 26; 29. Targ. Job XXXVIII, 10 נַגָּ׳ Ms. (ed. נְגָ׳). Targ. II Chr. V, 8, sq. (h. text בַּדִּים); a. e.—Y. Sabb. XVII, end, 16ᵇ נִירְגַּרְיָא דר׳ אלעזר the bolts in the house of R. El.; Y. Erub. l. c. נגרא הרא ר׳ אלעזר (corr. acc.).—[נַגָּרִין, Targ. Jer. XVII, 8, v. נַגָּדָא.]

נִגָּרָא, v. preced., a. נִירְגָּרָא.

נַגָּרוּת f. (denom. of נַגָּר) *carpenter's trade*; כלי נ׳ *carpenter's tools.* Y. R. Hash. I, 57ᵇ top.—Ruth R. to I, 1 (Par. 2); Yalk. Josh. 7, v. נָגַר.

נַגָּרוּתָא ch. same, *carving.* Targ. Ex. XXXI, 5; a. e.

נָגַשׁ (b. h.) also *Nif.* נִגַּשׁ *to come in contact; to draw near.* Yalk. Ps. 842 (ref. to רגש, Ps. XCI, 7) אין אחד מהם נִגָּשׁ אליך וכ׳ none of them comes to thee, none says, provide for me; Midr. Till. to Ps. XVII, 7 נוֹגֵשׁ אצלך ed. Bub. (oth. ed. נוֹגֵשׁ אותך, v. נָגַשׁ).—Tanḥ. Vayigg. 5 (ref. to Gen. XLIV, 18) שנ׳ בתוכחות he came near (attacked him, v. next w.) with rebukes. Yalk. Gen. 150 (ref. to Gen. l. c.) אין וַיִּגַּשׁ אלא לשון שלום *vayyigash* has the meaning of (coming near in) peacefulness &c., v. הַגָּשָׁה.

Hif. הִגִּישׁ *to bring near.* B. Kam. 46ᵇ (ref. to Ex. XXIV, 14) הַמַּגִּישׁ ראיה אלהים (a claimant) must offer evidence &c.; יגיש דבריו וכ׳ must prefer his claims &c., is the first to be heard; a. e.

נָגַשׁ ch. same, *to attack, gore.* Targ. Y. Ex. XXI, 28. Ib. 32 (ed. Amst. a. oth. נגח).—[Yalk. Gen. 148, v. נָגַח.]—Part. נָגִישׁ; f. נְגִישָׁא. Gen. R. s. 80, beg. (prov.) לית תורתא נ׳ עד וכ׳ 'Rashi' (ed. ענגשא; Ar. עגישא) no cow is a gorer until her calf is a kicker (the mother is judged by her daughter).

נָגַשׁ (b. h.; cmp. preced.) *to push on, drive, press.* Midr. Till. to Ps. XVII, 7 ואין אחד מהם נוֹגֵשׁ אותך וכ׳ none of them presses thee &c., v. נָגַשׁ.—נוֹגֵשׁ *task-master.* Tanḥ. Sh'moth 9 אותו נ׳ עשוי וכ׳ that taskmaster was appointed over &c.; Ex. R. s. 1 נ׳ ממונה על עשרה שוטרים one (Egyptian) taskmaster was appointed over ten (Israelitish) officers. Lev. R. s. 32 (in Chald. dict.) קרין נ׳ גבי וכ׳ Ar. (ed. קדם) the taskmaster came early to the officer, saying, go and gather thy men &c.; a. fr.—*Pl.* נוֹגְשִׁין, נוֹגְשַׁיָּא. Ib.; Ex. R. l. c. Pirké d'R. El. ch. XLVIII נוגשי פרעה the taskmasters appointed by Pharaoh; a. fr.—Esp. *to exact a debt.* Macc. 3ᵇ (ref. to Deut. XV, 2) לא קרינן ביה לא יִגּוֹשׁ we do not apply to him (he does not violate the law) 'he shall not exact'; סוף אתי לידי נגוש he will finally (after the lapse of ten years) transgress &c.—Sifré Deut. 113 (ref. to Deut. XV, 3) ואת אחיך לא תִגּוֹשׁ but thou must not exact of thy brother.

נַגָּשָׁן m. (נָגַשׁ) = נַגְחָן. Targ. Y. Ex. XXI, 29.

נֵד or **נֹד**, v. נוֹד.

נָדָא, v. נָדֵי.

נדא, Ab. Zar. 28[b] אודא דנ׳, v. נָדָא.

נָדַב (b. h.) 1) *to make willing, to prompt.* Tanḥ. T'rum. 3 (ref. to Ex. XXV, 2) יצא ... שאין לבו נוֹדְבוֹ this excludes the insane whom his heart (reason) cannot prompt; (Tanḥ. ed. Bub. ib. 2 שאינו מתנדב בלבו).—2) (denom. of נְדָבָה) *to offer willingly, donate, consecrate,* contrad. to נָדַר (v. נְדָבָה). Ned. 9[b] (ref. to Mish. I, 1) תני נ׳ בנזיר וכ׳ read *nadab* (in place of *nadar*), he made a noble vow &c. Ib. 10[a] תני נוֹדֵב וכ׳ read *nodeb* (in place of נודר), he dedicates the sacrifice and fulfills (offers it).

Nif. נִידַב, נִדַּב *to be donated, dedicated.* Meg. I, 10 כל שהוא נידר וכ׳ whatever sacrifice is dependent on vow or dedication; Zeb. 117[a] כל הנדר וכ׳ Ms. M.; Sifré Deut. 65; Tem. 14[b]. Ib. נזיר לאו נדר וכ׳ הוא the sacrifices of the Nazarite are not to be classified among the vowed or free-will offerings; a. e.

Hithpa. הִתְנַדֵּב *to be prompted; to vow a free-will offering; to donate.* Tosef. Ned. I, 1 אין הרשעים מִתְנַדְּבִים wicked men do not vow offerings. Ib. מתנדבים נזירות used to vow to be Nazarites. Men. XII, 3 לא ה׳ כדרך המתנדבים he did not make his vow in the ordinary way of vowing people. Ib. 4 מִתְנַדֵּב אדם וכ׳ a man may vow a meal offering of sixty &c. Tanḥ. ed. Bub. l. c. מתנדב בלבו is prompted by his heart, v. supra. Arakh. 6[b] עכו״ם שה׳ מנורה וכ׳ if a gentile donated a lamp to a synagogue. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 לְהִתְנַדֵּב וכ׳ בשעה שצוה .. when the Lord of the world ordered free-will donations for the sanctuary; שלא יִתְנַדֵּב אדם גזל וכ׳ that no man must donate what is forced out of him, i. e. no pressure may be used for contributions for a sacred purpose; Yalk. Lev. 515. Snh. 43[a] נשים מִתְנַדְּבוֹת וכ׳ .. worthy women .. volunteered their services and brought them (benumbing drinks for the culprits); a. fr.

נְדַב, ch. *Pa.* נַדֵּב, *Ithpa.* אִתְנַדַּב, אִיתְנַ׳ same, *to donate; to be devoted to.* Targ. Is. XIII, 2 מְנַדְּבִין ed. Lag. (oth. ed. מְתָנֵי; h. text נדיבים). Targ. Ps. CX, 3.—Pes. 50[a] .. מתעתדי ומִתְנַדְּבִי Israelites will grow rich and offer donations. Arakh. 6[b] אינ׳ שרגא וכ׳ donated a lamp &c.

נִי׳, נְדָבָא f. ch. = next w. Y. Pes. IV, 31[b] bot. צרכון רכנן נ׳ the Rabbis were in need of contributions.

נְדָבָה f. (b. h.; preced.) *free-will offering, donation.* Kinn. I, 1 אידהו נ׳ וכ׳ ... ואידהו נדר a vow is called *neder*, when one says, I vow to dedicate a burnt-offering; *ni'dabah*, when one says, this animal is to be a burnt-offering. Ib. 3 בתובה ובנ׳ when an obligatory and a free-will sacrifice are mixed up. Men. I, 1 מנחת נ׳, opp. to מנחת חובה. Ib. 2[a] ירא נ׳ it will be a free-will offering (and the vow itself is not yet fulfilled); opp. ירא נדר it will be the fulfillment of his vow; a. fr.—*Pl.* נְדָבוֹת. Kinn. I, 1. Ned. I, 1 כנדבותם like their (the good men's) free-will offerings or vows; a. fr.

נִי׳, נְדָבָה pr. n. m. *Nidbah.* Y. Meg. I, 71[c] (twice) אשיירן בר נ׳; Men. 29[a] אשיאן בר מדבך (Ms. M. נדבר).

נְדָבוּתָא f. (נְדָב) *willingness, devotion.* Targ. Ps. LI, 14 Regia (ed. נבואה; h. text נדיבה).

נְדָבָךְ m. (דבך = דוך; v. Del. Prol., p. 150) 1) *rammed wall* (pisé), *a mould filled with earth or rubble; a block of a certain size* (four handbreadths cubic measure), or *a course of bricks* &c., used as 'binder' (coagmentum); in gen. *a course of stones, layer.* Y. Shebi. III, 34[c] bot. זה שהוא מקבל נ׳ צריך וכ׳ he who contracts to build *nidbakh*, must build with blocks of four handbreadths as far as the space contracted for (v. infra). Sabb. 115[a] אמר לבנאי שקעהו תחת הנ׳ he said to the builder, sink it (the translation of the Book of Job) under the rubble; Y. ib. XVI, 15[c] top. Ber. II, 4 mechanics at work may read the Sh'ma בראש הנ׳ while standing on top of a course of the wall. Sabb. 125[b] נ׳ של אבנים a mouldful of stones (v. מִרְבָּךְ); a. fr.—2) *a frame* carried to the building ground with tools and vessels above and under it. Tosef. Ohol. VII, 1 ארבעה שהיו נושאין את הנ׳ ואין וכ׳ if four persons carry a frame the poles of which have not the size of a plough-handle; Ohol. VI, 1 (ed. Dehr. נדוד; Ar. נרווד, read: נִדְוָךְ, נִדְוָן; Maim. *a bier*). Zab. V, 2 אצבעו של זב תחת הנ׳ if the gonorrhœist has his finger under the frame (while it is carried).—*Pl.* נְדָבְכִין, נְדָבְכוֹת. Ohol. XIV, 1 שלשה נ׳ וכ׳ a distance of three courses of stones which is twelve handbreadths; Tosef. ib. XIV, 8; Y. Shebi. III, 34[d] top. Ib. שלשה נ׳ עשרה וכ׳ three courses of trimmed stones making ten handbreadths, v. סִיהוּף.

נִיד׳, I נְדָבָךְ ch. same, *a course of stones, tier.* Ezra VI, 4 נְדָבָךְ.—Targ. Hag. II, 15 (h. text אבן).—*Pl.* נְדָבְכִין, נִי׳, נְדָבְכָיָא. Ezra l. c.—Targ. Zech. IV, 10. Targ. Ez. XLVI, 23 (h. text טור׳, טיר׳).

II נְדָבָךְ pr. n. m., v. נְדָבָה.

נְדָבַכְתָּ (sub. בית) pr. n. *Nidbakhah*, name of an idolatrous temple (and market) in Baalbec (or in Acco). Ab. Zar. 11[b]. [Ib. א״ר נחבריא some call it *Nithbara*, missing in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note.]

נָדַד (b. h.) 1) *to move, shake, chase.* Snh. 107[a] (ref. to Ps. XI, 1) שלא יאמרו .. צפור נָדְדָה הוֹ׳ lest they say, that mountain among you (David)—a bird has shaken it. Esth. R. to VI, 1 נָדְדוּ שמים כסאו וכ׳ the heavens shook the throne of &c. Sifré Deut. 38 ונוֹדֵד שנת וכ׳ and chases away the sleep of his eyes (watches constantly) over it; a. e.—2) *to be restless, flee.* Meg. 15[b] (ref. to Esth. VI, 1) נָדְדָה שנת מלכו וכ׳ the sleep of the King of the world fled; ib. נדדו עליונים וכ׳ those on high were agitated; Pirké d'R. El. ch. L; a. e.—Tosef. B. Kam. IX, 27 ונדדה and the tooth was loosened.—Part. pass. נָדוּד; f. נְדוּדָה. Ib. הירחה .. שינו נ׳ וכ׳ (not נדדה) if his tooth had been loose, and he (the master) caused it to fall out; Kidd. 24[b]; a. e.

Pi. נִדֵּד *to make unsteady, chase.* B. Bath. 10[a] שמְנַדְּדִין שינה מעיניהם who chase the sleep from their eyes (study by night). Keth. 62[a] שמְנַדְּדוֹת וכ׳ who keep themselves awake (while their husbands are studying); a. e.—Lev. R. s. 18, v. נְדַנֵּד.

Hithpa. הִתְנַדֵּד *to be shaken.* Yalk. Lev. 571 ובלבד שלא

תחא מתנדדת provided it (the bench) be not shaken (when they sit on it).

נְדַד ch. same, *to be restless, flee.* Targ. Job VII, 4. Targ. Ps. LV, 8. Targ. Esth. VI, 1 נְדַת; a. fr.

Pa. נַדֵּד 1) same. Targ. Job XV, 23 (some ed. מְנַדֵּד part. pass. *Af. driven about*).—2) *to make (sleep) flee, to keep awake.* Targ. Esth. I. c. נַדִּיד ed. Lag. (ed. Amst. נְדַד; oth. ed. נַדֵּי; corr. acc.).—3) *to cause to be sleepless.* Targ. II Esth. I. c.

Ithpe. אִתְנְדַד *to be restless, agitated.* Ib.

נְדֻדֵי, נְדֻדָת f. pl. *constr.*, נ׳ שינתא (preced.) *wakefulness.* Targ. Job VII, 4 (h. text נְדֻדִים).

נָדָה, v. נדי.

נְדָה f. (b. h.; נָדָה) 1) (v. נִידּוּי) *isolation, condition of uncleanness,* esp. *period of menstruation.* Sabb. 64ᵇ, a. e. (ref. to Lev. XV, 33) בִּנְדָתָהּ הוא וכ׳ she shall remain in her isolation (from her husband) until &c. Ib. VI, 5 שהתקינה לנדתה which she has prepared for her menstruating time. Ib. II, 6 בנ׳ (=במצות נ׳) in the observance of the laws connected with menstruation; a. fr.—2) (sub. בעלת) *a woman during menstruation, menstruant.* Nidd. I, 7 חוץ מן הנ׳, expl. ib. 11ᵃ בתוך ימי נדתה during the days of actual menstruation. Treat. Kallah beg. נ׳ שלא טבלה a woman after menstruation before she has taken the ritual bath; כנ׳ is to be treated like a woman during menstruation; a. fr.—*Pl.* נְדוֹת. Nidd. IV, 1 נ׳ are to be treated like menstruants; a. fr.—*Niddah,* name of a treatise, of the Order of Tohăroth, of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli and Y'rushalmi (fragmentary).—Ab. III, 18 פתחי נדה the laws treated in Arakh. II, 1 (8ᵃ), v. פֶּתַח.

נְדוּד, Neg. VI, 4 ed. Dehr., v. נרוד.—Ohol. VI, 1 Maim., v. נִדְבָּךְ.

נְדוּדָא, נְדוּדוּ, v. sub נִידּוּד.

נְדוֹ׳, נַדּוֹנָא f. (נָדַד) [*migrant,*] name of a species of edible locusts. Targ. Y. Lev. XI, 22 (ed. Vien. נְהוֹנָא); v. נַדָּדִין.

נְדוּנְיָא, נְדוּנְיָא m. (v. נָדַן) *a bride's outfit,* given by her father; *wedding equipment.* B. Mets. 74ᵇ ירתב זוזי לנ׳ וכ׳ paid a stipulated amount for an outfit to be delivered at the house of his daughter's father-in-law; לסוף זל נ׳ in the meanwhile the value of the equipment was reduced (and the father-in-law refused to receive it for the value stipulated). Keth. 54ᵃ נ׳ לברת ... דהוא a man in his dying bequest defined the nature of the equipment for his daughter. Taan. 24ᵃ; a. e.

נָדַח (b. h.) *to slip, move away.*

Nif. נִדַּח 1) (interch. with דחה) *to be banished, exiled.* Y. Snh. X, 29ᶜ top (ref. to Is. XXVII, 13) והנידחים .. זו דור וכ׳ 'those who were exiles in the land of Egypt' means the generation of the wilderness. Midr. Till. to Ps. CXLVII, 2 שנדחתו (or שנדחתו); a. e.—2) *to be made to slip, to be led away (to idolatry);* עיר הנדחת *the case of a place whose inhabitants were led astray, the condemned town* (Deut. XIII, 13 to 18). Snh. X, 4 אנשי עיר הנ׳ the inhabitants of a condemned city. Tosef. ib. XIV, 1, a. e. עיר הנ׳ לא חזתה וכ׳ a case of a condemned city never occurred nor ever will occur. Ib. אין עושין שלש עירות three cities dare not be condemned (at a time) in Palestine; Yalk. Deut. 886 מְנוּדָּחוֹת (*Pu.*); a. fr.

Hif. הִדִּיחַ *to lead astray.* Snh. VII, 10 המדיחך זה האומר וכ׳ a *maddiah* (amenable to the law Deut. l. c.) is he who says, let us go and worship &c.; contrad. to מסית; ib. 67ᵃ מַדִּיחֵי עיר הנדחת שנו כאן the seducers of a condemned city are meant here. Ib. נביא שה׳ a prophet that led a town astray. Ib. X, 4 (111ᵇ) חֲדִירחוּהָ נשים if women led a town astray; הרו מַדִּיחָיהָ חוצה לה if the seducers were outsiders; עד שיַדִּירחוּהָ אנשים unless the seducers are men; a. fr.

Hof. חוּדָּח 1) *to be led astray.* Ib. ד׳ מיעוטה if a minority of the town was led astray. Tosef. ib. XIV, 3 חוּדְּחוּ עמה they were led astray along with the inhabitants; a. e.—2) (interch. with דָּחָה) *to be banished.* Yalk. Num. 739 חוּדַּחְתִּי מן האהל I have been banished from the Tabernacle.

נְדַח ch. same, *to cause to slip.* Targ. Ps. LXII, 5 (some ed. לְמִנְרַע, corr. acc.).

Ithpa. אִתְנַדַּח *to be banished.* Targ. Job VI, 13 אִתְנַדְּחַת Regia (ed. אתברחת; h. text נֶהְדָּפָה).

נָדָה, נדי (b. h.; cmp. preced.) *to be restless, flee.*

Pi. נִדָּה *to banish, excommunicate.* Ber. 19ᵃ את מי נִדּוּ whom did they (the scholars) excommunicate? Ib. ב״ד מְנַדִּין על כבוד הרב the court proclaims the ban to protect a teacher's authority. Pes. 52ᵃ מנדין על שני וכ׳ we excommunicate for disregarding the second Holy Day observed in the diaspora; a. v. fr.—[Yalk. Is. 287 נדית עלי, v. נְדָנֵד.]—Part. pass. מְנוּדֶּה; *pl.* מְנוּדִּין. M. Kat. 15ᵃ מנ׳ לשמים one excommunicated by the Lord, i. e. a mourner. Ib. מנ׳ מהו בד״ת dare an excommunicated person study the Law? Ib. מנ׳ מהו בקריעה must an excommunicated person rend his garments? Ned. I, 1 מנ׳ אני לך I vow to be excommunicated towards thee, i. e. I vow not to receive any favors at thy hands. M. Kat. 17ᵃ מנ׳ לרב מנ׳ לתלמיד one excommunicated by a teacher must be treated as such by his disciple (the latter cannot raise the ban). Ib. מנ׳ לעירו one excommunicated by the authorities of his own city. Ib. 15ᵇ מנ׳ היו ... כל אותן שנים during all the years the Israelites were in the wilderness, they were excommunicated (by the Lord); a. v. fr.

Hithpa. הִתְנַדֶּה, *Nithpa.* נִתְנַדֶּה *to be excommunicated.* Eduy. V, 6 ח״ו שעקביא נ׳ God forbid (to say) that 'A. was excommunicated. Ib. כל המתנדה ומת וכ׳ he who dies while under excommunication has a stone placed on his coffin; a. fr.

נְדֵי I ch. same; *part. pass.* נְדִי *isolated, excommunicated.* Ned. 7ᵃ נְדִינָא ממך I will be isolated from thee (=h. מנודה אני לך, v. preced.).

נְדָא II, ch.=h. נָזָה 1) *to bespatter, asperse.* Kidd. 49ᵃ ואזלא נְדָא (בי) גבי וכ׳ Ar., that she may go and asperse me before my neighbors.—2) (neut. verb) *to spatter, be sprinkled.* Targ. II Kings IX, 33.

Af. אַדֵּי 1) same. Targ. Lev. VI, 20, יַדֵּי (Ms. III רִיהֵי).—2) *to sprinkle.* Ib. IV, 17; a. fr.—Targ. Ps. CXVIII, 27 ואַדִּי

ed. Lag. (some ed. יִתְּדוּן, corr. acc.; ed. Wil. וְתִשְׁדוּן).—3) *to throw, pitch.* B. Kam. 98ª, a. e. אַדְּדֵרֵיהּ אַדּוּדֵי, v. אַדַּר.

נְדִידַיָּא* m. pl. (נָדַד) *fugitives.* Y. Sabb. IV, 7ª הדר נ' דאשקלון (ed. Krot. נדיר) is there not against thee the case of the fugitives of Ashkelon? (Koh. R. to I, 15 והלא יורדי אשקלון שקעוה וכ';—the case cited is unknown).

נַדְיוֹן m. (נָדָה) *nadyan,* a species of edible locusts, v. נַהוֹנָא. Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V, expl. חגב (Lev. XI, 22); Ḥull. 65ª גדיאן, read נַדְיָאן.

נְדָיוֹן, נ' m. (v. נְדִי II) *wash-pond.* B. Bath. 19ª הנד' (Ms. M. הנירד, Ms. H. המנדיאן, ed. Pes. הנירדאן, v. Rabb. D. S. a. l. note 5), contrad. to מחמצן.

נדוריא, v. נְדִידַיָּא.

נָדַל m. (v. Syr. נדנדא, דנדלא, P. Sm. 2290, 925) *polyp, centipede.* Sifra Sh'mini, Par. 10, ch. XII, expl. מרבה רגלים (Lev. XI, 42); Ḥull. 67ᵇ.—Mikv. V, 3 מעין שהוא משוך כנ' a well the waters of which are conducted in channels radiating like the feet of a centipede. Erub. 8ᵇ, v. מָבוֹי.

נַדַּל ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 42.—Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. אתעביד נ' .. בר the skeleton of a fish changes into a centipede.

נָדַן (Assyr. nadanu, v. Fried. Del. Proleg. p. 139; v. נְדוּנְיָא) *to give; to place;* (neut. verb) *to be given.* Y. Snh. X, 29ᵇ bot. (ref. to לֹא יָדוֹן, Gen. VI, 3) שאיני נותן רוחי ... לא יהון וכ' my spirit shall not be given to him, (which means) I shall not put my spirit into them &c. (at the time of the resurrection); Bab. ib. 108ª; Gen. R. s. 26; v. next w.

נָדָן m. (b. h.; preced.) [*place where a thing is put,*] *sheath, case.* Snh. 108ª (ref. to יָדוֹן, v. preced.) חוזרת שלא לנדנה their souls shall not return to their cases (bodies); Y. ib. X, 29ᵇ bot.; Gen. R. s. 26.—*Pl.* נְדָנִים. Ib. ... אינו מחזיר לנדניהן I shall not return their spirits to their cases.

נְדָנָא ch. same. Targ. Ez. XXI, 35 (ed. Lag. לדנ'), v. לְדָנָא.

נְדְנֵד (*Pilp.* of נָדַד) 1) *to make restless, shake, weaken.* Lev. R. s. 18 (ref. to נֵד, Is. XVII, 11) נדנדתם עליכם קצירן וכ' (or קצירין; Ar. נַדְנְדָתֵם, fr. נָדַד) (through your willing acceptance of the Law) you had made powerless over you the harvest (harvests, destructive forces) of the governments &c.; Yalk. Is. 287 נדית עלי (corr. acc.).—2) (neut. verb) *to be rocked.* Gen. R. s. 53 לא נִדְנְדָה ערישה וכ' never was a cradle rocked before it was rocked in the house of Abraham, i. e. never before was there such a festival at the weaning of a child.

Nithpa. נִתְנַדְנַד *to be moved, stirred up.* Ex. R. s. 20, end נ' ארון Joseph's coffin (sunk in the Nile) was stirred up (and came to the surface; Tanḥ. Ekeb 6 נזדעזע; Tanḥ. B'shall. 2, a. e. צף). Cant. R. to VI, 10 (play on כנדגלות, ib.) כדור שנתנדנד לגלותו like the generation (of Hezekiah) that was stirred up for its exile; ib. כדור שנ' לגלות ולא גילה (read: שיתנדנד ... ולא יגלה) like the generation (of the Messiah) which shall be moved about as if to go into exile, but shall not go. Ib. מיתנדנדים ממסע וכ' moving from journey to journey; a. e.

נְדְנוּד, נ' m. (preced.) *moving about, exile.* Gen. R. s. 39 (expl. נָדַד, Ps. LV, 9) נ' טלטול וכ' *n'dod* means moving about, exile after exile.—2) (sub. ראש) *head-shaking;* נ' עבירה an act at which people shake their heads as being wrong. Tosef. Yeb. IV, 8; Pes. 50ᵇ (Ar. לנ' לעברה).

מִינָדַע, יִנָּדַע, נדע, v. יָדַע.

נָדַף (b. h.; cmp. הָדַף) [*to drive, scatter,*] (neut. verb) *to spread* (of odors). Gen. R. s. 39, beg. הידה ריחו נודף its perfume went forth. Ber. 51ª מי שאכל שום וריחו נודף .. יוהר Ms. M., shall he who has eaten garlic so that his breath smells, eat again, that his breath may smell still more?, i. e. having done one wrong, shall one do another wrong?; a. fr.

נָדַף ch. same; part. נָדִיף. Targ. Cant. IV, 10. Targ. Y. Ex. XL, 5 (ed. Vien. נָדְרִיף).

**Ithpe.* אִיתְנְדִיף *it blows.* Ab. Zar. 55ª כי מְנַדִּיף בעלמא ולא אתי מיטרא Ms. M., when a wind blows in the world and no rain comes, (v. גזם).

נָדַר (b. h.; cmp. נָזַר) [*to keep off,*] *to vow* (abstinence). Ned. V, 1 שנָּדְרוּ זה מזה who vowed not to receive benefits from one another. Ib. III, 6 הנודר מירודי הים he who vows to forbid himself benefits from seafarers. Ib. VI, 1 הנודר מן המבושל who vows to abstain from whatever is cooked. Ib. 77ᵇ כל הנודר אע"פ וכ' whoever vows, even if he fulfills his vow, is called a sinner. Ib. I, 1 .. נ' בנזיר ובקרבן his is a valid vow implying nazariteship and sacrifice. Naz. IV, 4 שנָּדְרָה בנזיר who vowed to be a Nazarite; a. fr.—Imperative: הוֹר. Snh. III, 2 הוֹר לי בחיי ראשך vow (swear) to me by anything concerning thy person (and I will accept it as a legal oath). Kidd. 41ª דור הנאה ממנו renounce all benefit from him.—Ned. III, 4 נוֹדְרִין להרגין וכ' (Tosef. ib. II, 2 תולין) you are not bound by a vow made to escape robbery by highway-men &c. Arakh. I, 1, a. e. נודרים may vow to dedicate the value of a certain person to the sanctuary, contrad. to עָרַךְ q. v.—*Part. pass.* נָדוּר *being under the obligation of a vow; being the legitimate subject of a vow.* Shebu. 20ª והוא שנ' ובא מאותו היום provided he was bound by a vow to fast on that day; Ned. 12ª והוא שנ' באותו היום (v. Rashi a. l.). Ib. שנ' ובא מאותו היום ואילך that he has vowed to fast regularly on that day (every week). Ib. 13ª דבר הנ' a thing which can be made forbidden by a vow (not otherwise forbidden by law). Ib. 46ª תני מידר interpret נ' as meaning, and he through his own vow is forbidden any benefit &c. Naz. 9ᵇ ונזיר נ' he is under the influence of a vow (of abstention from dried figs) and is also a Nazarite; a. e.

Nif. נִידַּר 1) *to be made the subject of a vow; to have one's personal value dedicated to the sanctuary.* Arakh. I, 1 נודרים ונידָּרים are entitled to dedicate (v. supra) and to be dedicated. Ib. 3 לא נ' cannot be dedicated (has no value); a. fr.—2) *to be vowed for a sacrifice.* Meg. I, 10 כל שהוא נִידָּר, v. נָדַב; a. e.

Hif. הִדִּיר *to put a person under the influence of a vow; to prohibit, forbid.* Keth. VII, 1 חִמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִלֵּיהָנוֹת לוֹ if one vows that his wife shall derive no benefit from him. Ib. המדיר .. שלא תטעום וכ׳ if a man (by confirming her vow) subjects his wife to a restriction from tasting &c. Y. ib. 31ᵇ וְיֵשׁ אָדָם שֶׁמַּדִּיר אֶת אִשְׁתּוֹ מִחֲיֵּרִים (not חבירו) can a man forbid his wife that which belongs to the necessaries of life? Ib. bot. הַדִּירָהּ שֶׁלֹּא לְהַשְׁאִיל וכ׳ if he, by means of a vow, forbade her to lend to her neighbors a winnow or a sieve. Ned. III, 3 הֲדִירוֹ חֲבֵירוֹ וכ׳ if his friend urged him under a vow to dine with him. Naz. IV, 6 מַדִּיר אֶת בְּנוֹ בְּנָזִיר has power to make his (minor) son a Nazarite; a. fr.—Trnsf. *to make inaccessible.* B. Bath. 22ᵃ בְּמַדִּיר אֶת כֹּחֲלוֹ, v. מָדַר.

Hof. הוּדַּר *to be forbidden by a vow; to be subjected to the influence of a vow.* Gitt. 35ᵇ נדר שהו׳ ברבים a votary prohibition imposed on a person in public; ib. 36ᵃ; a. e. Ned. IV, 1 הַמּוּדָּר הֲנָאָה מֵחֲבֵירוֹ he who is forbidden, by his neighbor's vow, to derive any benefit &c. Ib. 46ᵃ הדיה אחד מהם מודר וכ׳ if one was forbidden &c., expl. 'forbidden through his own vow', v. supra. Ib. V, 4 הַמּוּדָּר אֶסּוּר he against whom the vow was directed is forbidden (all benefits). Ib. I, 1 מוּדָּרַנִי מִמֵּךְ I will be (as if) subjected to a vow of thine forbidding me any benefit at thy hands. Ib. 5ᵃ מודר אני ממך לא משתיינא וכ׳ 'I will be *muddar* (kept distant) from thee' may mean, I will not talk to thee; a. fr.

נֵדֶר I ch. same. Targ. Num. XXX, 3; a. fr.—Ned. 22ᵃ אילו הודה ידעת .. מֵי נָדַרְתְּ if thou hadst known ..., wouldst thou have vowed? Ib.ᵇ נדרת אדעת דחכי wouldst thou have made the vow, if thou hadst known this. Ib. לא נָדַרְתִּי I should not have vowed. Ib. 9ᵃ לֹא נִדְרְנָא I will not vow; a. v. fr.

Af. אַדֵּר as preced. *Hif.* Ib. 21ᵇ דְּאַדַּרְתָּהּ לִבְרָתָהּ who forbade her daughter all benefits from her. Ib. 24ᵃ אַדְּרֵיהּ מִזְמְנָא וכ׳ the host urged the guest with a vow; אדריה זמינא וכ׳ the guest caused the host to invite him with a vow. Ib. 22ᵃ מי אדרתה wouldst thou have forbidden her? Gitt. 36ᵃ דְּאַדְּרֵיהּ ר׳ אחא whom R. A. forbade to teach. Keth. 70ᵇ אַדַּרְתָּנִן thou hast put me under restrictions; a fr.

נָדַד II (transpos. of נרד, cmp. מָדַר) *to run down* (v. Peshit. Mic. I, 4).

Pa. נַדַּד *to roll down.* Targ. O. Gen. XXIX, 3; a. e., v. גַּנְדַּר I.

Af. אַנְדַּד same. Targ. I Kings XIV, 10 Var. ed. Lag., v. גַּנְדַּר I.—V. מַדְרוֹן, מַדְרָא.

נֶדֶר m. (b. h.; נָדַר) *vow.* Kinn. I, 1, v. נִדְבָה. Ned. II, 3 יש נ׳ בְּתוֹךְ נ׳ there is a vow within a vow, i. e. if one repeats the vow to be a Nazarite, it is a double vow. Ib. 8ᵃ נ׳ גדול נָדַר וכ׳ (by saying so) he has made a great vow to the God of Israel; a. v. fr.—Y. Sabb. II, 5ᵇ bot. חותר הנ׳ the vow is annulled, i. e. the ban is rescinded.—*Pl.* נְדָרִים, constr. נִדְרֵי. Ned. I, 1, v. כִּינּוּי. Ib. III, 1 ארבע נ׳ וכ׳ four sorts of vows have the scholars declared not to be binding; נדרי זרוזין וכ׳, v. זֵירוּז, חֲבֵרוּ &c. Ib. XI, 1, a. fr. נדרי עינוי נפש vows referring to privation of the necessaries of life; a. fr.—*N'darim,* name of a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi.

נְדָרָא, III נְדַר, נ׳ ch. same. Targ. Jud. XI, 36. Targ. Num. XXX, 3; a. fr.—Ned. 8ᵇ, v. וָאלַי. Ib. רבינא חזה לה נ׳ נִדְרֵי the wife of R. had made a vow. Snh. 109ᵇ נ׳ וכ׳ I have vowed; a. fr.—*Pl.* נִדְרִין, נ׳. Targ. Ps. LXXVI, 12. Targ. Num. XXX, 12; a. fr.

נָדְרָא m. (preced.) *he who vowed.* Targ. O. Lev. XXVII, 8 ed. Lisb. (ed. Berl. a. oth. נִדְרָא, corr. acc.; ed. Amst. נַדְרָא; Y. נוֹדִירָא).

נַדְרִיּוּת, v. next w.

נוֹדֶךְ, נַדְרָן m. (preced. wds.) *one wont to make vows.* Yalk. Sam. 143; Midr. Sam. ch. XXVI נו׳.—*Fem.* נַדְרָנִית. Keth. 71ᵃ, a. e. אי אפשי באשה נ׳ I will not live with a woman in the habit of vowing; Y. ib. VII, 31ᵇ bot. נדרית (v. אֶפֶשׁ).

נדרשיר, v. נַרְהְשִׁיר.

נָה, v. נָא I.

נָהָא, v. נְהִי.

נָהַג (b. h.) [*to drive* an animal,] *to lead, conduct; to demean one's self; to be guided by, be wont to; to apply, be practiced.* Keth. 103ᵇ נָהוֹג, v. הָמִים. Ḥull. VII, 1 נוֹהֵג, v. גִּיד. Sifra Tsav, Par. 11, ch. XVIII שֶׁנָּהוֹג הַדִּבּוּר לְדוֹרוֹת which intimates that this order should be preserved at all times. Pes. IV, 1 מקום שנָהֲגוּ וכ׳ where it is a local usage to &c. Meg. 6ᵇ כל מצות שנּוֹהָגוֹת בשני וכ׳ all laws that apply to the second (Adar) apply also to the first. Ib. 5ᵇ, a. e. דברים ... ואחרים נָהֲגוּ בהן איסור things which are permitted, but which some treat as forbidden; a. v. fr. נ׳ כבוד—, v. קָלוּת (ראש).—נ׳ קלות, v. קַלּוּת.—Ab. Zar. 54ᵇ נ׳ שמנים וכ׳ טולם .. נוהג, v. מְנָהֵג.—Yalk. Num. 764 he applied oils and baths.

Hif. הַנְהִיג same, esp. 1) *to drive, direct; to take possession of an animal by driving.* Kil. VIII, 2 לְהַנְהִיג, v. מָשַׁךְ. Ib. 3 המנהיג the driver of heterogeneous animals. B. Mets. I, 2 אחד רוכב ואחד מנהיג one rode (the animal that was found), and the other directed it (by leading). Ib. 8ᵇ רכוב במקום מנהיג the rights of the driver as against those of the leader. Ib. במנהיג ברגליו when the rider drives by means of his heels. Ib. חדי גווני מנהיג there are two ways of driving; a. fr.—B. Bath. V, 1 ואת כל הַמַּנְהִיגִין אותה and all the implements needed for directing the ship; a. e., v. מַנְהִיג.—2) *to lead, conduct.* Ber. 35ᵇ הַנְהֵג בהן דרך ארץ combine with the study of the Law a secular occupation; Yalk. Deut. 863 תנהוג. Snh. 92ᵃ כל פרנס שמנהיג .. ומַנְהִיגָם וכ׳ a manager that leads a community with gentleness, will be privileged to lead it in the days to come (of resurrection); a. fr.—Tosef. Bets. II, 15 ח׳ את בני רומי וכ׳ made it a custom among the Jews in Rome &c.—ח׳ עצמו ברבנות to assume airs of superiority. Sot. 13ᵇ; a. fr.

Hithpa. מִתְנַהֵג 1) *to conduct one's self.* Sifré Deut. 323 תִּתְנַהֲגוּ זה את זה וכ׳ conduct yourselves towards one another in charity; a. fr.—2) *to be conducted.* Y. B. Kam. VI, 5ᶜ top רוח שהעולם מִתְנַהֵג בּוֹ a wind by which the world

is maintained, i. e. an ordinary wind, opp. של אונסים a calamitous wind (Bab. ib. 60ª רוח מצוירת, v. מָצָא).—3) *to move.* Gen. R. s. 66 מתנהג בה וכ' moves with her (Israel) from tent to tent.—V. נוֹהַג.

נְהַג, נָהַג ch. same. Targ. Lam. I, 8. Ruth IV, 7. Targ. Koh. X, 4.—Part. pass. נְהִיג; *pl.* נְהִירִין. Targ. Y. Ex. XXXIX, 37.—Ber. 22ª; Ḥull. 136ᵇ נָהוּג עלמא כהני וכ' the world follows in practice the opinion of these three elders &c. Gen. R. s. 33 שרי נָהֲגָא ביה ירקא he began to do him honor (= h. נוהג כבוד).—Part. pass. as ab. *accustomed.* Y. Pes. IV, 30ᶜ sq. נשויא דנְהִיגָן ... אינו מנהג (not דנהיגין) that custom of the women not to do ...., is no binding custom; ib.ᵈ top דנַהֲגָן. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top חכין אתין נ' גבירכון וכ' is that your custom, to annoy your superiors?; a. fr.

נְהוּג, v. נִירהוּג.

נַהֲרַוַנְד pr. n. pl. *Nahăwand,* a Median town south of Ecbatana (v. Neub. Géogr. p. 377, a. Sm. Dict. Geogr. II, 495ª s. v. Orontes). Kidd. 72ª 'the cities of Maday' (II Kings XVIII, 12) זו נ' וחברותיה וכ' that means N. and her neighbors; ... the forts of the Moschi &c.; Yeb. 17ª נירהר (corr. acc.). Kidd. l. c. חלזון נירהוונד, v. חֲלָזוֹן (v. Neub. Géogr. p. 372, sq.).—[Our art. מוֹשְׁפֵי needs correction; כרך מ' must be sought in Media.]

נָהוּם, constr. of נַהֲמָא.

נְהוֹרָא, נְהוֹר c. (נְהַר) *light; eye-sight.* Targ. Job. XVIII, 6. Targ. Prov. IV, 18. Ib. ed. Lag. נוֹהֲרֵיהּ (oth. ed. נְהָרֵיהּ). Targ. Ps. XVIII, 29 (ed. Lag. נירהור). Targ. Prov. VI, 23 נוֹהֲרָהּ; a. fr.—Pes. 2ª (expl. Gen. I, 5) קריית רחמנא לנ' וכ' the Lord called the light and appointed it over the service of the day. Ib. 7ᵇ נ' דאבוקה torch-light; נ' דשרגא candle-light; נ' דנפיש טובא whose light is very strong; נ' דזוטר טפי whose light is very small (of limited range). Ib. 8ª; Hor. 12ª משוך נְהוֹרֵיהּ, v. מְשַׁךְ I. Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כות') זיתא נ' וכ' the olive tree (in thy dream) means light &c. Ber. 52ᵇ חדא נ' איכא בנורא fire contains only one sort of light. B. Kam. 83ᵇ נ' דילמא שקיל מיניה וכ' perhaps the law says (Ex. XXI, 24), he deprived him of his eye-sight, let him be deprived of his eye-sight?—Kidd. 24ᵇ נ' בריא good (normal) eye-sight, נ' כחושא defective sight; a. fr.—[Y. Orl. II, 62ᶜ top נהור אתית, v. נָהַר I.]—סגי נ' rich of light, euphem. for *blind.* Ber. 58ª. Lev. R. s. 34. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ, v. infra; a. e.—*Pl.* נְהוֹרִי, נְהוֹרַיָּא, נְהוֹרִין. Targ. Gen. I, 14; 16; a. fr.—Ber. l. c. טובא נ' איכא בנורא there is a combination of lights in fire, v. מָאוֹר. Pesik. R. s. 21 חא ברייתי לך תרין נְהוֹרִים וכ' I created two lights for thee, thy father and thy mother; a. fr.—נחוריא (א)סגי, v. supra. Y. Peah V, end, 19ª (ref. to Prov. XXIII, 10, quot. in Mish. ib. V, 6 עולים, Ms. M. a. Y. ed. עולם) אלו שירדו מנכסיהן .. סַגְיָא נ' by 'those going up' are meant those who went down from their estates (reduced to poverty), as the blind are euphemistically called rich of light. Y. Keth. I, 25ª bot. [read:] כארנשי דצווחין לסמירה סגיא נ'. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ חד דס' נ' one of the blind men (whom the charitable honored by inviting them to their tables).

נָהוֹרַאי, נְהוֹרַיי pr. n. m. *N'horay,* name or title of several persons. Sabb. 147ᵇ; Erub. 13ᵇ לא (ר') נ' שמו וכ' his name was not N., but. ..., and he was named N., because he enlightened &c. Naz. IX, 5; a. fr.—[Y. Ber. III, 6ª bot. נ' אחתיה וכ' N., sister of &c., v. יְהוֹדַיְנָרִי.]

נְהוֹרִיתָא I f. (נְהַר) *affection of the eye-sight occasioned by lightning,* prob. *Gutta Serena.* B. Mets. 78ᵇ, expl. חבריקה, v. בָּרַק (Rashi נהרייתא, Ms. R. 2 נַהֲרִיתָא).

נְהוֹרִיתָא II pr. n. f. *N'horitha,* legendary name of one of queen Esther's maids, attending on Wednesdays (v. Gen. I, 14). Targ. Esth. II, 9.

נְהַי I (b. h. נָהָה; cmp. נחם) *to move; to be in commotion* (cmp. Syr. אתנהי, P. Sm. 2295).

Ithpe. אִתְנְהִי *to follow eagerly.* Targ. I Sam. VII, 2. Targ. Jer. III, 17 וירתנהון (some ed. וירתירנהון; h. text ונקוו). Ib. XXX, 21 (h. text ונגש). Targ. Hos. II, 18; ib. III, 3; a. e.—Targ. Is. LIII, 5 ובדניתנהי וכ' ed. Lag. (ed. Wil. וכד יְצֵית) and when he pursues (is eager for) &c.

נְהִי II m. (b. h.; v. preced.) *commotion; lamentation, elegy.* Lam. R. to IV, 11, v. קִינָה. Y. Pes. VIII, 36ᵇ; Y. M. Kat. I, 80ᵈ top, v. קִינָה; a. e.

נְהֵי or **נֶהֱוֵי** II (= נהוי; v. הֲוֵי) *let it be, granted, admitted.* Yoma 64ª נ' נמי ד- even if I admit that. B. Kam. 76ª נ' דסבר וכ' granted that R. S. holds &c.; a. fr.

נְהִילָא, v. נָהַל.

נְהִילַאי pl. n. m. *N'hilay.* Taan. 6ª (Ms. M. חֲנִילַאי; v. Rabb. D. S. a. l. note).

נְהִים, v. נָהַם.

נְהִימָה f. (נָהַם) *cooing, expression of love.* Pesik. R. s. 21 (play on מנחמכם, Is. LI, 12) הנ' שניחמתם [מאותה] לפני וכ' for the sake of that love to which you gave expression &c.; Yalk. Is. 336; Pesik. Anokhi, p. 140ª הנחמה שנחמתם (corr. acc.; v. Bub. a. l. note).

נְהִיקָא f. (נָהַק) *braying.* Targ. Y. Gen. XXX, 16.

נְהִיר, v. נְהַר I.

נְהִירָא pr. n. m. *N'hira* (*Light*), allegorical name of the Messiah. Lam. R. to I, 16 (ref. to Dan. II, 22).

נָהַל (b. h.), *Pi.* נִיהֵל *to quiet, support, lead* (v. Del. Proleg., p. 17 sq.). Num. R. s. 12 (interpret. Ex. XV, 13) נִיהֲלָם בזכות התורה וכ' he supported them for the sake of the Law which they accepted, until the sanctuary was erected.

נָהַל (Syr. נחל, P. Sm. 2336; cmp. נְחֵי I) *to shake, sift* (cmp. Am. IX, 9). Bets. 29ᵇ נַהֲלָא .. דביתהו the wife of R. J. sifted flour (on the Holy Day) on the back of &c., v. מְהוּלְתָא I; a. e.—Part. pass. נְהִילָא, נְהִילָא. Ḥull. 51ᵇ. נ' קטמא sifted ashes (which bake and harden when piled up). Ber. 6ª. Taan. 9ᵇ נ' (ערבא) 'a sifted cloud', a form of light and scattered clouds.

נָהַם (b. h.; v. נָהֵי I) *to be agitated; to make a noise.* Ber. 32ª אין ארי נוהם וכ׳ the lion does not get excited over a heap of straw but over a heap of flesh, i. e. plenty produces haughtiness. Yalk. Jer. 277 (play on בן הנם, Jer. XIX, 2) שקולו של תינוק נוהם וכ׳ for the voice of the child shrieked under the fire; a. fr.

Pi. נִיהֵם same, esp. *to coo* (in love, longing &c.). Ber. 3ª מְנַהֶמֶת כיונה cooing (in mourning) like a dove. Pesik. R. s. 21, a. e., v. נְהִימָה.—Midr. Till. to Ps. CVI, 9 מְנַהֵם עליהם כנהמת ים (adapted fr. Is. V, 30) he roared over them &c.; Yalk. Ps. 864 וינְהֵם.

נְהֵים, נָהַם ch. same. Targ. Prov. V, 11. Targ. Is. XXXVIII, 13. Ib. 14; a. e.—Ḥull. 59ᵇ נהים חד קלא (not נוהם) he roared once; Yalk. Am. 541.

נַהֲמָא m. (dialect. for לחמא) *bread.* Bets. 16ª דאכלי נ׳ בנ׳ who eat bread with bread i. e. use farinaceous food to go with bread, instead of herbs &c.; (Ned. 49ᵇ לחמא בלחמא). Ber. 35ᵇ (Ms. F. לחמא); a. fr.—Constr. נְהוּם. B. Kam. 97ª; Gitt. 12ª נ׳ כרסיה (Ar. נְהַם), v. כַּרְסָא.—Trnsf. (with ref. to חַלְחֹם, Gen. XXXIX, 6; v. Gen. R. s. 86, end, quot. s. v. לָשׁוֹן) *marital intercourse.* Nidd. 17ª.

נָהֲמָה f. (b. h.; נָהַם) *excitement, shrieking, roaring.* Lam. R. to I, 19 נהמת בניהן the shrieking of their children (passed through the fire). Midr. Till. to Ps. CVI, 9; Yalk. Ps. 864, v. נָהַם. Yalk. Prov. 959 (ref. to Prov. XX, 2) נְהָמָתוֹ של הקב״ה the roaring (anger) of the Lord.

נַהֲמוּתָא ch. same. Targ. Ps. XXXII, 3 (h. text שאגה).

נָהֲפָכְנוּתָא f. (הֲפַךְ) *perversity.* Targ. Prov. I, 32 (ed. Lag. מהפ׳; Ms. תהפ׳).

נָהַק (b. h.; cmp. נָהַם) *to shout,* esp. *to bray.* Cant. R. to I, 1 חמור נוֹהֵק והוא וכ׳ when the ass brayed, he (Solomon) knew what his braying meant; Koh. R. to I, 1; Yalk. Kings 175.

נָהַק ch. same, *to cry, groan* (for hunger). Targ. Job XXIV, 12 (h. text נאק). Ib. XXX, 7 (Ms. נאק).

Pa. נַהֵק *to bray.* Y. Dem. I, 21ᵈ bot. שריית מְנַהֶקָה (the ass) began to bray.

נָהַר (b. h.; v. נוֹר) *to break forth, shine* (v. אוֹר I).

Hif. הֵנְהִיר *to enlighten.* Erub. 13ᵇ; Sabb. 147ᵇ שמַנְהִיר וכ׳, he enlightened the eyes &c., v. נְהוֹרַאי.

נָהַר I ch. same, *to shine.* Targ. O. Gen. XLIV, 3 (Y. נְהִיר). Targ. Job XVIII, 5; a. fr.—Taan. 10ª נְהוֹר ענני וכ׳ when the clouds are bright, their waters are little. Pesik. Ekha, p. 123ª יְנַהֵר דינא וכ׳ let justice shine before thee like this lamp; Yalk. Is. 258 יְנַהֵר דיני וכ׳ let my case shine &c.; Sabb. 116ᵇ נְהוֹר נהורך וכ׳ let thy light (wisdom) shine (prob. to be read: ינהור); a. fr.—*Part. pass.* נְהִיר; f. נְהִירָא; pl. נְהִירִין; נְהִירָן a) *bright, clear.* Lev. R. s. 19 אולפני מה נ׳ באפי how my learning shines on my face (makes me look well); Yalk. Prov. 964 נרי באפוי (corr. acc.). Y. Sabb. VIII, beg. 11ª אפוי נהירין (נהירן) his looks were bright.—Ber. 58ᵇ נ׳ לי שבילי וכ׳ the paths of the heavens (the courses of the heavenly bodies) are as clear (well-known) to me as the streets &c.; a. fr.—b) *knowing clearly, remembering.* Y. Taan. I, 64ª bot. נ׳ את כד הוינן וכ׳ dost thou remember when we were standing &c.?; Y. Meg. III, 74ᵇ bot. Y. Keth. V, 30ª top נ׳ דחויתון וכ׳ (insert את) dost thou remember that thou &c.? Y. Orl. II, 62ᶜ top [read:] נ׳ את דאמריתון את וכ׳ dost thou remember that you, thyself and R. J., said &c. Y. Naz. V, end, 54ᵇ נ׳ הוינן וכ׳ we remember that an old man was here &c.; Y. Ber. VIII, 11ᵇ bot. נ׳ אנן; Gen. R. s. 91 נהרין אנן (corr. acc.); Koh. R. to VII, 11. Ḥull. 54ª ולא נְהִירַת לידך וכ׳ dost thou not remember (recognize) that student &c.? Ib. 93ª נְהִירְנָא I remember. B. Bath. 91ᵇ; a. fr.—[R. Hash. 34ᵇ כי נהירנא לך, v. נָהַר].

Af. אַנְהַר, *Pa.* נַהֵר 1) *to give light, shine; to illumine, brighten, make shine.* Targ. O. Gen. I, 15 (Y. לְמַנְהָרָא). Targ. Num. VI, 25; a. fr.—Y. Yoma III, beg. 40ᵇ א׳ מְנַהֲרָא, v. בְּרַךְ I; Y. R. Hash. II, beg. 57ᵈ. Y. Taan. III, 66ᵈ bot. שמענן ... והוא מְנַהֲרָה we hear that when he entered the Temple court, it used to shine; שאל ואַנְהֲרַת he entered, and it shone. Cant. R. to V, 11 הוה מנהרא לי וכ׳ it (the Law) brightened my countenance by night. Sot. 6ª וא׳ לן עיינין וכ׳ and he enlightened our eyes (by evidence) from our Mishnah; a. fr.—2) *to recall to memory, remember.* Y. Peah III, 17ᵈ bot. וא׳ ר׳ אימי וכ׳ whereupon R. I. recalled (that he had heard the same tradition), and rescinded his decision. Y. Kidd. I, 61ª bot. א׳ ונפיק וכ׳ it struck him (that he had forgotten to hear his grandson's lesson), and he left the bath house &c.; a. e.—Part. pass. מְנַהַרִין .. מְנַהֲרִין אנא מְנַהַר לידה pl. אתון; you do not remember that poor man, I will remember him.

Ithpe. אִתְנַהַר 1) *to be brightened, enlightened.* Targ. Y. Gen. III, 7. Targ. Ps. XXXIV, 6.—2) *to come forth.* Cant. R. to IV, 1 טורא דאִתְנַהַרְהוּן וכ׳, v. גָּבַשׁ.

נָהַר m. (b. h.; v. נָהָר) *river, stream, canal.* Ex. R. s. 15 נ׳ של אש, נָהַר אש a river of fire (v. דִּינוּר). Gen. R. s. 16 עד מקום שהנ׳ מהלך וכ׳ as far as the river (Euphrates) goes, goes the border of the land of Israel. Shebi. VI, 1 מכזיב ועד הנ׳ from Kezib to the river (N'har Mitsrayim); a. fr.—*Pl.* נְהָרוֹת, נְהָרִים. Gen. R. l. c. (ref. to Gen. II, 10) והיה לארבעה נ׳ אין וכ׳ it does not say, 'and it divided into four rivers' but 'into four heads'. Ib. נ׳ אוותנטרין של, v. אֲוָותַּנְטַר. Bekh. 55ª כל הנ׳ למטה וכ׳ all other rivers are lower than the three (mentioned Gen. II, 11, sq.), and these three are lower than the Euphrates; a. fr.—נָהַר in pr. n. of rivers, e. g. נ׳ פקוד, v. respective determinants.

נַהֲרָא II, **נַהֲרָה** I ch. same. Targ. Jon. II, 4. Targ. Gen. II, 10; a. fr.—Gen. R. s. 16 אעברת נ׳ בְּנֵה build (me a house) on the (western) banks of the river. Gitt. 60ᵇ קא מתקיל לנַהֲרִין he spoils our portion of the canal. Ib. נ׳ כפשטיה ליזיל let the canal run its natural course (and those above have no right to dam it before those below have used it for irrigation). Ḥull. 18ᵇ (prov.) נ׳ נ׳ ופשטיה every river has its own course, i. e. each place has its own usages; ib. 57ª; a. fr.—*Pl.* נַהֲרַיָּא, נַהֲרִין. Targ. Gen. l. c. Targ. Ex. VIII, 1.—Y. Sabb. VII, 9ª top, a. e., v.

בְּרִי I; a. fr.—Fem. forms: נַהֲרָנָן, נַהֲרָנְתָא, נְהַרְוָן. Targ. Is. XLIII, 19. Targ. Ps. XXIV, 2; a. e.—Taan. 25ᵃ תלסרי נ׳ וכ׳ thirteen rivers of balsam oil; a. e.—נָהַר in pr. n. of canals or places, e. g. נ׳ אבא *N'har Abba*, Sabb. 140ᵇ; v. respective determinants (v. Berl. Beitr. Geogr. p. 47).

נַהֲרָא II, pr. n. *Nahăra* (v. preced.) 1) בַּב נ׳ *Bab Nahăra* (River Gate), name of a canal or bay containing salt water. Succ. 18ᵃ; Ab. Zar. 39ᵃ.—2) פּוּם נ׳ *Pum Nahăra* (River Mouth), name of a town. Kidd. 72ᵇ, a. e., v. חוּמַנְיָא. Yeb. 17ᵃ; a. fr.

נַהֲרָא III m. *brightness*, v. נְהוֹרָא.

נַהַרְבֵּיל pr. n. pl. *N'harbel*, in Babylonia (v. Neub. Géogr. p. 395). Ḥull. 87ᵇ; 136ᵃ (יוסי) מנ׳ אסי ר׳.—Denom.

נַהַרְבְּלָאי m. pl. *of N'harbel*. B. Mets. 104ᵇ. Snh. 17ᵇ נ׳ מתנו וכ׳ wherever it is said, 'those (scholars) of N'harbel taught', it alludes to &c. Bets. 8ᵇ.

נַהַרְדְּעָא pr. n. pl. *N'hard'a, Nehardea* (Wood-River), 1) a place in the Arabian desert. Targ. Y. Deut. II, 26.—2) a town in Babylonia, renowned as the seat of a college founded by Samuel. Ber. 58ᵇ. Snh. 17ᵇ דיינ׳ דנ׳ וכ׳ by 'the judges of N.' is meant &c.; אמוראי דנ׳ וכ׳ by 'the Amoraim of N.' is meant &c.; a. fr.—Denom.

נַהַרְדְּעִי, נַהַרְדָּעִי m. *of Nehardea*. Y. Pes. V, 32ᵃ bot.—*Pl.* נַהַרְדְּעִים. Bab. ib. 62ᵇ.—Chald. נְהַרְדְּעֵי. B. Mets. 104ᵇ (Ms. M. נַהַרְדְּעָאֵי); B. Bath. 70ᵇ; a. e.

נַהֲרָת, v. נַהֲרָא.

נוּ (=נִירְהוּ) *itself, it indeed*. Y. Kil. IX, end, 32ᵈ והתן נו נשוך (=וְהָתְנוּ נְשׁוּךְ) this, indeed, is 'interlaced' (v. נָשַׁךְ). Y. Naz. III, end, 52ᵈ, v. חַיְרִיהְנוּ. Y. Yeb. X, 11ᵃ bot. והתן נו (not נוקל) קל is this the lighter case?

נוֹא I (b. h. נֹא) pr. n. pl. No (Thebes), in Egypt. Pesik. Vayhi, p. 63ᵇ נ׳ זה אלכסנדריא No is Alexandria; Pesik. R. s. 17 נוון אלכסנדרי (corr. acc.); v. Targ. Nahum III, 8.—V. אָמוֹן II.

נוֹא II, **נוֹאי** *beauty*, v. נוֹי.

נָוַאי pr. n. pl. *N'vay*. Tosef. Shebi. IV, 8 תחום נ׳ ed. Zuck. (Var. נִירַי, גירתו) the district of N. in northern Palestine; Y. Dem. II, 22ᵈ top נכר (prob. נָבֵר).—Sabb. 30ᵃ ר׳ תנחום דמן נָוַי (Ms. M. נגוח) R. Tanḥum of N. (?).

נוּב (b. h.; cmp. נבע) *to spring forth, flow*.—V. נִיב.

Hif. הֵנִיב *to cause to flow, be fluent*. Lev. R. s. 16, end (ref. to Is. LVII, 19) אם הֵנִיבוּ וכ׳ if one's lips are fluent in prayer &c. (Y. Ber. V, end, 9ᵈ תנובה . . . עשאו).

נוֹב I m. (preced.) *growth, bud*. Targ. Hos. VIII, 7; IX, 16.

נוֹב II (b. h. נֹב) pr. n. pl. *Nob*, 1) a town in Benjamin. Snh. 95ᵃ עֲוֹנָהּ של נ׳ the (unexpiated) sin committed at Nob (I Sam. XXII, 19). Ib. על ידך נהרג נ׳ וכ׳ on thy account were the inhabitants of Nob, the sacerdotal city, massacred; a. e.—2) a place in the district of Tyre (v. Hildesh. Beitr., p. 22, note 167). Y. Dem. II, 22ᵈ top.

נוּבְדִּיקוֹס m. (Numidicus) *a Numidian ass*. Y. Kil. VIII, 31ᶜ נ׳בד׳ Ar. (some ed. נ׳בר׳; corr. acc.); Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ לגדקס (corr. acc.); v. לִיבְדִּיקוֹס.

נוּבְלָת f. (נָבַל) *unripe fruit*, esp. *date, fruit falling off unripe*. Y. Maasr. I, 48ᵈ bot. נ׳ הרא it is unripe fruit (and not yet subject to tithes).—*Pl.* נוּבְלוֹת. Midr. Till. to Ps. XIV לחשירו כנ׳ וכ׳ . . . עתיד the Lord will cause him (Esau-Rome) to drop like unripe fruit which drops from the tree—Esp. *nob'loth* a) *an inferior quality of dates* (which generally fall off unripe). Dem. I, 1 נ׳ החמרה. Ber. VI, 3, expl. ib. 40ᵇ בושלי כמרא (v. בּוּשְׁלָא), and תמרי דזיקא (v. זִיקָא I). Y. ib. VI, 10ᶜ top ראה נ׳ שנשרו וכ׳ when one sees *nob'loth* which fell off, one says, 'blessed be the faithful Judge'. Tosef. Dem. I, 1 נ׳ החמרה .. the unripe dates which are sold with the palm; Y. ib. I, 21ᶜ bot. Tanḥ. B'midb. 15 מה תחמרה חזו עושה תמרים ועושה נ׳ as the palm bears good dates and inferior ones &c.; Num. R. s. 3, beg. תמרים רטובין ניקלווסין נ׳ (read נ׳); a. e.—b) (trnsf.) *an inferior variety*. Gen. R. s. 17 נ׳ מיתה וכ׳ a variety of death is sleep, of prophecy, dream &c.; ib. s. 44; Yalk. ib. 23; 77; Yalk. Sam. 139. Ib. נ׳ אורה של מעלה וכ׳ a variety of the upper (divine) light is the globe of the sun, of the upper wisdom, the Law.

נוֹבַר, v. נבר.

נוּגְבָא m. (נְגַב) *dryness*. Targ. Job XXX, 30. Targ. Y. Lev. XI, 37.

נוּגְדָא, v. נְגִדָא I, II, a. נוּגְרָא.

נוֹגַהּ m. (b. h. נֹגַהּ; נָגַהּ) *splendor, light*; esp. (sub. כּוֹכַב) *the planet Venus*. Num. R. s. 21; Tanḥ. Pinḥ. 14.—Pesik. R. s. 20 כוכב הנ׳.

נוּגְדָא, נוֹגַהּ ch. same, נ׳ כוכב *the planet Venus*; v. כּוֹכְבָא.

נוּגְדָן, v. נִגְדָן.

נוּגְרָא m. (נָגַר) *prolongation*. Targ. Prov. III, 2; 16 ed. Lag. (oth. ed. נוּגְדָא); v. נָגְדָא.

נוּגֵשׁ, v. נָגַשׁ.

נוּד (b. h.; cmp. נדד) *to move, be unsteady; to escape*. Sabb. 63ᵇ נָד; v. וְלָד.

Hof. הוּדַּד *to be removed*. Part. מוּדָּד. Yalk. Esth. 1059 (adapted from II Sam. XXIII, 6) נטלו קוץ מ׳ משם they took a chip (of a pillar) removed from there (the palace).

נוּד ch. same, 1) *to move, be unsteady*. Targ. Is. XXIV, 19; a. e.—Part. נָיֵד, נָאֵיד; f. נָיְדָא; *pl.* נַיְדִין, נַיְדֵי, נַיְדָן; נַיְרִין. Targ. I Kings XIV, 15. Targ. I Sam. I, 13.—Erub. 46ᵃ מרַגַּד נידד . . מיא the waters in the cloud are constantly in motion. Keth. 15ᵃ הנ׳ נידדי these (the caravans) are unsteady, opp. קביעי stationary (v. דדי ch.). Zeb. 73ᵇ דנידדי, v. infra.—Ber. 59ᵇ ודאי דנידדי עיניהו and the reason why

hand is permitted to destroy). Ib. 47[b] (ref. to Hab. II, 5) לא יְנָוֶה אפי׳ בנ׳ שלו he will not be pleasing (popular) even in his own household; B. Bath. 98[a]; Yalk. Hab. 562. Keth. XIII, 9 מוציאין מנ׳ הרעה נ׳ היפה וכ׳ a husband may compel his wife to move with him from a worse to a better house (and style of living). Ib. הנ׳ היפה בודק, v. בָּדַק. Ib. 110[b] לאיתויי..לנ׳ הרע including even a change from a better to a worse household; Arakh. 3[b].—Trnsf. *climate; health.* Gen. R. s. 64 [read:] מפני מה לא גזרו על הנ׳ .... שנָוָה רע why did they not forbid (as unclean) the air of Gerarikė? Because its climate is bad; Y. Shebi. VI, 36[c] bot. מפני מה לא גזרו על הרוח .. שנְיָרָה וכ׳. Ib. והרי עזה נירה וכ׳ but there is Gaza whose climate is healthy. Y. B. Bath. II, 13[c] top נְיָאוּ רע (prob. to be read: נְיָרוּ) a tree makes the neighborhood unhealthy; v. נוֹר 2.

נָוֶה, נָוֵת III pr. n. pl. *Naveh*, east of Gadara in Galilee (v. Neub. Géogr. p. 245). Lev. R. s. 23, a. e., v. חֲלָמִרֹשׁ.—Ruth R. to II, 19 ר׳ שילא דנווה; Lev. R. s. 34 דנָוָתָא.—Y. Shebi. VI, 36[c] bot. חוטא דנ׳ the line passing N. [prob. Neveh in Peraea].

נוֹהָג m. (נָהַג) *custom*; נ׳ שבעולם according to the custom of the world, *ordinarily, naturally.* Y. Ber. I, 2[d] top, v. אֲנַנְקֵר. Gen. R. s. 70, end; a. fr.

נוֹהֲרָא, v. נְהוֹר.

נָוָה, נָוֵת, v. נָוֶה, נָוֶה.

נַוְטָא m. (nauta, ναύτης) *seaman, sailor.*—*Pl.* נַוּטִים, נַוּטִין. Gen. R. s. 12 ואח״כ הוא מעמיד עליה נ׳ and finally (when the ship is finished) he places sailors upon her; ונוטיהם ונַוְטֵיהֶם כתיב *v'notehem* (Is. XLII, 5) allows the reading *v'navtehem* (and their (the heavens') sailors); Yalk. Is. 314 חמוטי׳ (corr. acc.).—Chald. *pl.* נַוְטַיָּא. Koh. R. to III, 6.

נַוְטַי m. (v. נַבְטָרָיָא) *Nabatean.* Gen. R. s. 48; Yalk. ib. 82.—V. נִירוֹתִי.

נָוָל m. (next w.) *contemptibility, degeneracy.* Tanḥ. Vayesheb 1 (נָוְלָן) להודיע נִוּלָם to make their meanness known.—*Pl.* נְוָוְלִים. Ib. להודיע לבריות עקריהן ונְוָוְלֵיהֶם to let people know their origins and their degeneration.

נָוַל, נָוֵל (cmp. נָבַל) *to be disfigured, look repulsive; to degenerate.* Tosef. Sot. XIV, 7 אזלה ונָוְלָה (Var. ונְבָלָה) becomes more and more corrupt.

Pi. נִוֵּל *to disfigure; to disgrace.* B. Bath. 154[a] אי..לנַוְוֵלוֹ you are not permitted to disgrace him (to search a corpse for tokens of maturity). Sot. I, 6 מעבירים ממנה כדי לנַוְלָה we divest her (of all jewelry) in order to disgrace her. Ned. 66[a] שהענויות מְנַוְּלָתָן .. בנות ישראל Israel's daughters are handsome, it is only poverty that makes them appear homely. Sifré Deut. 240 (ref. to נבלה, Deut. XXII, 21) לא עצמה בלבד נִוְּלָה וכ׳ she has disgraced not only herself but all virgins of Israel; a. e.—Part. pass. מְנוּוָּל; f. מְנוּוָּלָה; *pl.* מְנוּוָּלוֹת, מְנוּוָּלִין. Y. Pes. VI, 33[a], sq. זבח מ׳ (not מזבח) a repulsive (putrid) sacrifice (Sabb. 116[b] מוטלין כנבלה).

their eyes are unsteady. Kidd. 72[a] הירינו דובא .. כי הוה נירדא when he saw a Persian on horseback, he said, this is a restless bear. B. Bath. 25[b] הוה נירדא אפדניה his cottage shook; a. e.—2) (with ל־) *to shake the head, sympathize.* Targ. Job II, 11. Ib. XLII, 11 ונְיָדוּ.

Af. אֲנֵיד 1) *to scare.* Targ. O. Lev. XXVI, 6 מְנֵיד (Y. מְנֵיט); a. fr.—2) *to shake,* (with רישא or ברישא) *to shake the head; to nod.* Targ. Zeph. II, 15. Targ. II Esth. I, 2. Targ. II Kings XIX, 21; a. e.—Snh. 95[a] ומניד ברישיה and shook his head (in derision).

Ithpa. אִיתַּנֵּיד *to be chased, scattered.* Zeb. 73[b] ניכבשינהו דְנִיתַּנֵּידוּ Rashi (Ms. M. דנינידן, ed. דנירדי; corr. acc.) let us force them to scatter.

נוֹד c. (b. h. נאד; preced., v. Ges. Thes. s. v. נָאַד) *leather bottle, skin.* Ges. R. s. 53 (ref. to Ps. LVI, 9) כאותה בעלת נ׳ as (thou didst to) that woman carrying the water bottle (Hagar); Yalk. Ps. 774 נאד; Yalk. Gen. 94. Ḥull. 14[b], v. בָּקַע. Lev. R. s. 6 משביעין האדם .... אתמול היה הנ׳ הזה וכ׳ they administer an oath to a person by the book of the Law and bring before him blown-up (empty) hides, to intimate, yesterday this hide was filled with sinews and bones and now it is empty, so will he who wantonly causes his neighbor to swear become empty &c. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to וַיָּד Ex. XV, 8) מה נ׳ צרור וכ׳ as a tied-up skin stands and neither lets (air) escape nor receives any &c.; Yalk. Ex. 248 נוֹד; a. e.—*Pl.* נוֹדוֹת. Lev. R. l. c. נ׳ נפוחים, v. supra. Y. Taan. IV, 69[b] top נ׳ נפוחות; Lam. R. to II, 2 נ׳ מנופחות blown-up bottles (having the appearance of being filled with water). Ab. Zar. II, 4; a. e.

נוֹדָא ch. same. Targ. I Sam. XIX, 13; 16 נ׳ דשיזא a cushion of kid-skin (h. text כביר העזים).

נוֹדִין m. pl. (perh. from their shape, v. preced.) *Nodiin,* name of a superior variety of *olives.* Y. Peah VII, 20[a] זיתי נ׳ (not זרת). Ib. דרכן ליבחן בנ׳ (not בנ׳) they are usually examined to see whether there are Nodiin among them.

נוֹדְיָרָא, (נוֹדְרִי׳) v. נַדְרָא.

נוֹדָרָן, v. נַדְרָן.

נָוָה *to be pleasing,* v. נוּר.

נָוֶה I m., (=נָאֶה) *becoming, handsome.* Arakh. III, 1 הנ׳ שבישראל Ar. (ed. הנָּאֶה) the handsomest in Israel, v. כָּאוּר. Naz. I, 1 אהא נ׳ Mish. (Bab. ed. נאה; Y. ed. נָאוֶה) I will be handsome (like the Nazarite).

נָוֶה II m., נָוָה f. (b. h.; =נאוה, v. אָוָה II) *marked-off place, circle, dwelling.* Y. Ber. IX, 13[c] bot. (ref. to Jer. XXV, 30) בשביל נָוֵיהוּ on account of his (destroyed) dwelling (the Temple); Midr. Till. to Ps. XVIII. Mekh. B'shall., Shir., s. 3 (ref. to ואנוהו, Ex. XV, 2) ואין נ׳ אלא וכ׳ (not נאה) *naveh* means the Temple (ref. to Ps. LXXIX, 7, a. e.). Sot. 9[a] (ref. to Ps. XXXIII, 1) אל תקרי נאוה אלא נָוֵה תהלה read not *nâvah* (becoming) but *n'veh* of glory, i. e. a dwelling of glory is that of the righteous (which no human

Naz. IV, 5, a. e., v. אָפַשׁ. Tosef. Sot. II, 3 תרי חיא בדוקה ומכ' she (by refusing to drink the searching waters) is already searched and disgraced, i. e. has admitted her guilt. Y. M. Kat. III, beg. 81c. מכ' .. שלא that they may not enter the Sabbath with neglected hair; a. e.—Kidd. 30b אם פגע בך מכ' זה וכ' if that ugly one (the tempter) meets thee, drag him to the house of learning, i. e. overcome evil inclinations by study.

נָוַל, נָוֵל I ch. same. Sot. 47b ומלכותא אזלא ונָוְלָא, v. preced.

Pa. נַוֵּל as preced. *Pi.* Ib. 8b השתא נַוּוּלֵי מְנַוְּוֵל לה וכ' since the law requires her disgrace (by stripping her upper body), can there be any question as to these (jewels)? Ḥull. 11b נִירַנְוְוּלֵיהּ we may dishonor his body (by a post-mortem examination); a. e.

Ithpa. אִיתַּנְוַל *to be disfigured, disgraced.* Ib. הא קא מִיתַּנְוַל he would be disgraced (by autopsy, v. supra). B. Bath. 8b האי קא מינוול וכ' the one (put to death by the sword) is disfigured &c. Ib. 154b לִיתַּנְוַל ולינוול let him be disgraced (by autopsy, v. supra); a. e.—V. מְנַוְּלְתָא.

נָוַל, נָוֵל II (denom. of next w.) *to weave.* Snh. 95a דהות נָוְלָא (Ms. M. קא טויא; early ed. קא נוזלא; Ms. F. קא עזלא, v. Rabb. D. S. a. l. note) was weaving. Gitt. 34a יתבא ונָוְלָה she was sitting and weaving.

נָוַל, נָוֵל III, **נָוְלָא** I m. (v. בֵּל ch. 2) *loom*, also *the web on the loom.* Targ. Is. XXXVIII, 12 מנוול גרדאין Var. ed. Lag. (read: כְּמִנָּוַל; ed. נחל, corr. acc.; oth. ed. כְּנָוַל) as from the loom (as the web) of the weavers.—Y. B. Bath. II, 13b bot. מיתן חד נוול וכ' to place one loom in the space between two neighboring walls. Bab. ib. 13b ידעא פילכא ונ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) understands the spindle and the loom (spinning and weaving).—*Pl.* נָוְלַיָּה. Y. l. c. (ed. Krot. דנו לירה, corr. acc.), v. מַסְמְרָא.

נַוְלָא II pr. n. f. *Navla.* B. Mets. 67a את ונ' אחי (Rashi ונַוְלָה) thou and N. are relatives (and she will surely restore the field to thee whenever thou art able to redeem it). Ib. כל את ונ' אחי סמכא דעתיה וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 80) in every case when such an expression as 'thou and N. are relatives' is used, the seller relies on it &c. [Oth. opin. 'נ, a colloquial expression for 'a certain person', as our 'N. N.', both male and female; v. Koh. Ar. Compl. I, p. XXI].

נַוְלָה f. h. (a Chaldaism) = נַוְלָא I. Meïl. 18a שכן עומד לנ' for it (a small piece of cloth) may be used to tie around the weaver's frame (Rashi: to tie around the weaver's finger when he puts up the frame; Var. לטולא, v. טוֹלָא).

נוּן, Pesik. R. s. 17, v. נוּא I.

נוּנָא, Gitt. 69b bot. צימרא נ' some ed., read: גוונא, v. צִימְרָא.

נָוָנָה, נַוְנֵא, v. נוני.

נַוְסִין* m. pl. (ναῦς) *ships, ship-building.* Gen. R. s. 16 Ar., ed. בנימוסין, v. נִימוֹס II.

נוּרְתּוּק, v. נַרְתִּיק.

נְוָתִי, v. נִיוָתִי.

נוּז (cmp. לוּז) *to twist, twine; to weave.* Part. pass. נָזוּז. Kil. IX, 8 (expl. שֹׁעַטְנֵז) דבר שהוא שוּעַ טווי ונוּז a substance (of wool and linen) which is hackled and fulled, or spun, or twined (R. S. *woven*); Sifré Deut. 232; Yeb. 5b; a. e.—Nidd. 61b עד שירחא שוע טווי ונ' until it is fulled *and* spun *and* twisted (or woven).—Y. Kil. IX, end, 32d תנון אמרינן הא לָנוּז מותר we might have thought, but to twist (wool and linen) is permitted.

נוּז ch. same; part. pass. נְזִיז. Targ. Y. Deut. XXII, 11 (ed. Vien. גזיז, corr. acc.).

נוּזְלָא, Snh. 95a early ed., v. נָוַל II.

נוֹזָלִים, נוֹזָלַיָּא, v. נָזַל.

נוּחַ (b. h.) *to rest, lie; to be at ease, rest satisfied.*—Sabb. 7b זרק .. והלכה ונָחָה וכ' if one threw an object higher than ten handbreadths, and in its course it came to rest in a little hole. Ib. וזרק ונָח על גביו and he threw an object and it came to rest on it. Gen. R. s. 25 כיון שעמד נֹחַ נָחוּ when Noah rose, they rested (submitted to man's rulership; Yalk. Chr. 1072 נִירְפּוּחוּ; Yalk. Gen. 42 נִיחֲמָן he appeased them); ib. וכיון שעמד נֹחַ נחו and when Noah rose, they remained undisturbed in their graves; Yalk. Chr. l. c. נירוחו.—Meg. 25b, a. fr. יָנוּחוּ לו ברכות וכ' blessings rest upon his head. Sabb. 152b, a. e. שהנחת וכ' .. תָּנוּחַ let thy mind be at rest, for thou hast set my mind at rest; a. fr.—Part. נָח, נוֹחַ, f. נוֹחָה; *pl.* נוֹחִין, נוֹחִים; נוֹחוֹת a) *resting.* Gen. R. s. 11 אתם נוחין you rest. Y. Erub. III, end, 21c, a. fr. נוֹחֵי נפש whose souls are at rest; a. fr.—b) *pleased.* Ab. III, 10 כל שרוח הבריות נ' הימנו וכ' in whom the mind of man finds pleasure, the mind of God finds pleasure. Shebi. X, 9; a. fr.—V. נוֹחַ.

Hif. הֵנִיחַ, הֲנִיחַ (fr. רָנַח) 1) *to set at rest; to set down, place.* Gen. R. l. c. (ref. to Gen. V, 29) או נח זה יְנִיחֲנוּ וכ' either let him be called Noah, then it ought to read, 'he shall set us at rest', or Naḥman &c. Sabb. l. c. שֶׁהֲנַחְתָּ, v. supra; (Snh. 30b שתתנחת, v. תָּנַח; v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Ḥull. 91b עלי נַיַּח צדיק וכ' let this righteous man rest his head on me.—B. Kam. III, 1. B. Mets. VI, 6 הַנַּח לפני put it down before me (I will take charge of it). Sabb. 21b להַנִּיחָהּ על פתח וכ' to place it over the entrance &c.; a. fr.—2) *to leave; to leave alone; to allow.* B. Bath. IX, 1 מי שמת וה' בנים וכ' if a person died and left sons and daughters. Ib. 3 ראו מה שה' לנו וכ' see what our father left us. Snh. 30a מעות שה' לו אבירו money which his father had left him (without telling him where it was deposited). Pesik. R. s. 26; Yalk. Ps. 884 אבינו ירמיה הרי אתה מַנִּיחָנוּ שם J., our father, wilt thou leave us there (in Babylonia, without a prophet)?—Bets. 30a, a. fr. הַנַּח להם לישראל leave Israel alone (let them do as they please). Yoma I, 4 לא היו מְנִיחִים אותו וכ' they did not let him eat much. Ab. Zar. 10b נוֹמֵי. Ib. 17a לא ה' זונה וכ' he did not forego a single prostitute &c. Ex. R. s. 30 לא ה' שלא היה מצערו he allowed no opportunity to pass without

אִיתְנְהִיד אִיתָּנָא לֵיהּ it was agreeable to him. B. Bath. 129a אִיתָּנָח לָן חֲדָא Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. אִנְתְּחָת, v. נָחַת) one of thy arguments has been satisfactorily disposed of for us.—Contr. אִירַּע.—תֵּיתִיבַּח, תֵּיתִירַּח (a dialectical term) *this might be right, acceptable, might do well.* Sabb. 5a תֵּ׳ בִּרְשׁוּת הַיָּחִיד וכ׳ this might be acceptable with regard to a covered private ground, but &c. Ib. 132b תֵּ׳ גָּדוֹל וכ׳ this may apply to an adult, but &c.; a. fr.

נוֹחַ m. (b. h.; preced.) *rest; satisfaction.* Tosef. Sot. XIV, 10 וְאֵין נ׳ בָּעוֹלָם לְיִשְׂרָאֵל and there is no rest in the world for Israel; Sot. 47b אֵין נ׳ בָּעוֹלָם there is no satisfaction (to the Lord) in the world.

נוֹחַ II m., **נוֹחָה** f. (preced. wds.) 1) *pleasing, kind.* Ab. III, 12 הֱוֵי קַל לְרָאשׁ וְנ׳ לְתְשׁוּרַת be quick (to serve) to thy superior, and kind to youth; Y. Taan. II, 65b bot. וְנ׳ תִּשְׁתֶּה (corr. acc.).—2) *easy.* Gen. R. s. 17 מִפְּנֵי מָה הָאִישׁ נ׳ לְהִתְפַּתּוֹת וכ׳ why is man easily pacified, and woman not? Ab. V, 11 נ׳ לְכְעוֹס וְנ׳ וכ׳ easily angered and easily reconciled, opp. קָשֶׁה. Yalk. Deut. 845 נַח לִקְנוֹת שׂוֹנֵא וכ׳ it is easy to acquire an enemy, but hard to acquire a friend; נ׳ לְהַעֲלוֹת לְבֵירָה וכ׳ it is easy to be brought up to the platform of the court, but hard to come down (be acquitted); a. fr.—*Pl.* נוֹחִים, נוֹחוֹת, נ׳. Gen. R. s. 90 וְנוֹחוֹת; Yalk. ib. 148 וְנ׳, v. רָפַע.—3) נ׳ לוֹ *it is good (better) for.* Erub. 13b נ׳ לוֹ לְאָדָם שֶׁלֹּא נִבְרָא יוֹתֵר וכ׳ it would have been better for man not to have been born at all than &c. Sabb. 56b נ׳ לוֹ לְאוֹתוֹ . . . וְאַל וכ׳ it would have been better for that pious man, had he been a slave in an idolatrous temple, only that it might not be written about him &c.; a. fr.

נוֹחַ III pr. n. m., v. נֹחַ.

נוֹחֲשׁ, pl. נוֹחֲשִׁים, v. נָחָשׁ.

נוּט ch. (b. h.; cmp. מוּט a. נוּד) *to shake.*
Af. אָנֵיט *to scare.* Targ. Y. Lev. XXVI, 6, v. נוּד ch.

נוּטְמִי, Y. Maas. Sh. II, 53c א״ר יוֹנָה וְהֵן נוּטֵי נ׳, a corruption, prob. a corrupt tautography of א״ר יוֹנָה וְהוּא שֶׁלִּיקֵט מִיכָּן וּמוֹכֵן ib.

נוּטִי, v. preced.

נוּטִירִין, v. next w.

נוֹטָרִין m. pl. 1) (notaria) *indictments.* Ex. R. s. 31 כֵּיוָן שֶׁקָּרָא נ׳ שֶׁלּוֹ וכ׳ and when he read the indictments against him, he said, And he lives yet?—2) (notarius, -ii) *clerks.* Sot. 35b שִׁיגְּרוּ נ׳ שֶׁלָּהֶם וכ׳ (not נוֹטִירִין) they sent their clerks who peeled off the lime and copied the inscription; Y. ib. VIII, 21d מִשְׁלְחִין נוֹטָרִיהֶן, Tosef. ib. VIII, 6 וְשִׁלְּחוּ נוֹטִירִין ed. Zuck. (Var. נְטוּרִין, corr. acc.).—[Sifré Num. 157 נוֹטְרִים, v. נָטַר].

נוֹטָרִיקוֹן m. (νοταρικόν, sub. μεθόδιον, S.) *stenographer's method, abbreviation.* Sabb. XII, 5 כָּתַב אוֹת אַתְּ נ׳ if one wrote (on the Sabbath) one letter as an ab-

tormenting him; a. v. fr.—3) *to relieve, remit.* Ab. Zar. 13a יוֹם שֶׁע״א מְנַחַת בּוֹ וכ׳ a day on which the idol grants a remission of duties. Ib. וְיָנִיחַ . . וְיָנִיחַ וכ׳ כָּל מִי . . . to him who will take a wreath and place it on his head (in honor of the deity), he will allow a remission &c.; a. fr.—4) *to wish rest* (to a deceased); *to bless the memory of.* Yalk. Ex. 411 מִזְכִּירִין וּמְנִיחִין there are those who are mentioned and blessed (opp. מְשַׁחְקִין); Ex. R. s. 48 מַזְכִּירִין וּמְנִיחִין; (Tanḥ. Vayakh. 4 מְזַכְּרִין וּמְשַׁבְּחִים;) [Midr. Sam. ch. I מַזְכִּירִין וּמְנִיחִין we mention and *let alone*, neither praising nor blaming by mentioning the ancestry].—5) *to give pleasure.* Gen. R. s. 16 לְהָנִיחוֹ וכ׳ to give him pleasure, to protect him &c.

Hof. הוּנַח *to be put down, rested.* Sabb. 4a, a. fr. קְלוּטָה כְּמִי שֶׁהוּנְּחָה דְּמֵיאָ an object intercepted in the air (crossing an area, v. רְשׁוּת) is considered as having rested there, v. הֻנְּחָה. B. Mets. III, 4, a. e. יֵרֵא מְהוּנָּח וכ׳, v. אֲלֵיהוּ. Yoma 72b עֲדַיִן מוּנָּח הוּא וכ׳ still lies (undisposed of), whosoever desires to obtain it &c. Kidd. 66a הֲרֵי כְרוּכָה וּמוּנַּחַת וכ׳ it (the Law) is wrapped up and lies in the corner, whosoever wishes to study &c.; a. fr.

Nif. נִינּוֹחַ *to be released; to be rested.* Cant. R. to VII, 5 וְהַגָּלִיּוֹת בָּאוֹת וְנִינּוֹחוֹת וכ׳ and the exiles will come and rest under it; (Yalk. Is. 334 וְנוֹחוֹת; Yalk. Zech. 575 וְיָנוֹחוּ). Y. Ber. V, end, 9d בְּטוּחַ אֲנִי שֶׁנ׳ בְּנוֹ וכ׳ I am confident that the son of . . . will recover from his illness. Gen. R. s. 13 נִינּוֹחוּ they are relieved (out of danger). Yalk. Chr. 1072, v. supra; a. e.

נוּחַ ch. same. Targ. Gen. II, 2 וְנָח. Targ. II Sam. XXI, 10 לְמָנָח; a. fr.—Part. נָיְחָה, נָיְרָה. Targ. Y. Num. XXIII, 24. Targ. Job III, 25 נָיְחִית (Ms. נָיְחוּת); a. fr.—B. Mets. 86a נַח הוּה נָיְחָא נַפְשִׁיהּ when the storm subsided. Ib. כִּי הוּה נָיְחָא נַפְשִׁיהּ when his soul was at rest (when he was dead). Ib. תִּינַח נַפְשִׁיהּ דְּהַהוּא יוֹמָא וכ׳ let me rather die, than be delivered &c. Ib. נַח נַפְשִׁיהּ דְּנַח on the day when he died. Keth. 104a, a. fr. נַח נַפְשִׁיהּ דְּ—is dead. Yoma 20b נִינַח מָר leave it alone, sir (be no longer my interpreter). Sabb. 3a bot. גּוּפוֹ מִינַח נָיְחָה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) his body had been resting (and he lifted it from the ground in moving). Ib. 5b מַיִם מִי עֲבִידִי דִּנְיָיחִי is it possible that water (running down an incline) is at rest at any time?; a. v. fr.

Af. אָנִיחַ, אַנְּיֵיחַ, אַנְּחָה 1) *to give rest, to assuage.* Targ. O. Deut. III, 20 הֵידִינִיחַ (ed. Vien. הֵידִי יְנִיחַ); Y. הֵידָנִיחַ. Targ. Ezek. XXIV, 13; a. fr.—Targ. II Chr. XV, 15; XX, 30 אַנְיָרִית (ed. Lag. אַנִּית; fr. נָיְרָה, v. supra).—Ber. 28b לַאֲנוּחֵי דַּעְתִּיהּ to quiet the mind of &c.—[Lev. R. s. 32, a. e. מִדַּכְּרִין וּמְנִיחִין, v. preced.]—2) *to rest, put down; to leave alone.* Targ. Ex. XXXII, 10 אַנַּח (O. ed. Vien. הַנַּח; ed. Berl. אָ). Targ. Jud. VI, 18; a. fr.—Sabb. 6a כִּי מַנַּח לֵיהּ when he sets it down. Keth. 47b אֲנוּחֵי נַנָּחִינְהוּ he must let them lie (store them); a. fr.—Part. pass. מַנָּח; f. מַנָּחָא; *pl.* מַנְּחֵי. Ḥull. 46a bot. דְּמֵי בֵּירֵהּ וכ׳, v. נָרָא. Keth. 84b דִּמְנוּחֵי הֵיכָא where were they placed (at the time of death)?; a. fr.

Ithpa. אִתְנַיַּח *to be relieved, recover.* Targ. Y. Lev. XXVI, 35.

Ithpe. אִתְנַח 1) *to be laid down, placed.* B. Bath. 14b דְּמִתְנַח לֵיהּ וכ׳ (Rashi דְּמַנַּח, v. supra) it was placed by the side; a. e.—2) (v. נִיחָא) *to be satisfactory.* Kidd. 45b

breviation (e. g. ק' for קרבן). Ib. 105[a] לשון נ' the acrostic method of speech (ref. to אָב הֲמוֹן, Gen. XVII, 5, אָב, בְּחוּר, חֹרִיב, מֶלֶךְ, נֶאֱמָן, וְתִיק). Ib. אנכי נ', v. אָנֹכִי; a. fr.—Trnsf. לשון נ' by a mere hint. Deut. R. s. 2, v. קְרִיהוּשׁ.

נָוָה, נוי I (b. h.) *to be becoming, pleasing.* Sot. 47[b], a. e. רִנְוֶה, v. נָוֶה II.

Hif. הִנְוָה 1) *to beautify, adorn.* Y. Peah I, 15[b] (ref. to Ex. XV, 2) וכי ... לַנְווֹת את בוראו is it possible for man to beautify his Maker?; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 לְהַנְווֹת קונו; (Yalk. Ex. 244 להשוות לקוני, v. infra).—2) *to equal, adapt one's self to.* Sabb. 133[b] (expl. ואנוהו, Ex. l. c.) הוי דומה לו be like Him; Mekh. l. c. נדמה לו let us be like Him. Yalk. l. c. וכי .. להשוות לקוני is it possible for man to equal his Creator?

Nif. הִתְנַוֶּה *to adorn one's self.* Mekh. l. c. אֶתְנַוֶּה לפניו, v. נָאָה.

Nithpa. נִתְנַוֶּה *to make one's self handsome, to be vain.* Sot. I, 8 אבשלום נ' בשערו Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. 9[b] ניתגאה) Absalom was vain of his hair.

Pi. נִוֵּיתִי *to beautify.* Mekh. l. c. (ref. to ואנויהו, v. supra) נְוֵיהוּ וְשַׁבְּחוּ לה' וכ' beautify Him, and praise the Lord before all nations (Yalk. l. c. אגיד נאותיו ושבחו וכ', v. נָאָה).

נָוָה, נוי II, *Hithpa.* הִתְנַוֶּה *to fall away,* v. נְוָנָה.

נוֹי, נוֹא m. (נָאָה, נָוָה) 1) *beauty, ornament.* Kel. XIV, 2 עשאן לנוי (ed. Dehr. לנואי) he attached them for ornamentation. Yeb. 39[b] הכונס את יבמתו .. לשם נ' he who married his deceased brother's wife (v. יְבָמָה) for her beauty (not with the intention of perpetuating his brother's name). Y. Maasr. III, end, 51[a] לנוֹיָהּ של חצר to embellish the court. Zeb. 54[b] (play on בניות, I Sam. XIX, 18) עוסקין בנויו של וכ' engaged in the embellishment of the world (consulting about building the Temple). Koh. R. to II, 12 והוא נואו and this (the nose) is man's beauty; Gen. R. s. 12 נאה (corr. acc.). Pesik. R. s. 31 בעלת נ' a handsome woman; a. fr.—*Pl.* נוֹיוֹת. Yalk. Cant. 988 בנוֹיותיו (not בנוֹיותיו), v. נָאָה.—2) נוֹי or נְוֵי (=נָוֶה II) *dwelling, climate.* B. Bath. 24[b] משום נוי העיר because of the health of the town (which suffers from trees; Rashi: because of *the beauty* of the town which requires an open space all around); Y. ib. II, 13[c] top שניאו נוי; Y. Shebi. VI, 36[c] bot. נְוֵיהָ, v. נָוֶה II.

נָוַי, pr. n. pl., v. נוֹאי.

נְוֵיָה, v. נְבֵיָה.

נוּךְ m. (נָכָה) *diminution, lesser portion.* Sifra M'tsor[a], Neg., Par. 3, ch. III (expl. תְּנוּךְ, Lev. XIV, 14) תוך נ' וכ' inside of the lesser helix, which is the anti-helix, v. גְּדִידָא.

נוּכְזְרִיָא, v. נַכְזְרִיָא.

נוּכְרָיָא, נוּכְרִי, נוּכְרָאָה, נוּכְרָא m. ch. = h. נָכְרִי, *strange; stranger; gentile.* Targ. Prov. VI, 1. Targ. O. Deut. XVII, 15; a. fr.—[Targ. Prov. XI, 17; XVII, 11 נוכריא some ed., v. נַכְזְרָיָא.]—Sabb. 65[b] גופא נוכראה another person's body, v. גּוּפָא.—*Pl.* נוּכְרָאִין. Targ. Lam. V, 2; a. e.—*Fem.* נוּכְרָאָה, נוּכְרִיתָא, נוּכְרִיתָא. Targ. Ex. II, 22. Targ. Job XIX, 17; a. e.—Esp. נוּכְרִיתָא *a gentile woman.* Targ. Prov. V, 20; a. fr.—[Ib. XXVII, 4 נוכריתא Ms. *abomination* (Pesh. מְרַחֲקָתָא), ed. נְכָזְרִיוּתָא.]—*Pl.* נוּכְרָאן, נוּכְרָיָתָא. Targ. Gen. XXXI, 15 (not נוּכְרִיתָא).

נוּכְרִיתָא, v. preced.

נוּכְתָתָא f. (נָכַת) = h. נֶשֶׁךְ, *usury.* Targ. Prov. XXVIII, 8.

נָוְלָא, נָוֵל, נָוֶל, &c., v. sub נוי.

נוֹלָד, v. יָלַד.

נָוְלִי, נָוְלָה f. (נָוַל I) *offensiveness; dunghill, cesspool.* Ezra VI, 11. Dan. II, 5.

נוּם I (denom. of נָאוּם, as נָאַם, Jer. XXIII, 31) *to speak, say.* Cant. R. to I, 1 שנָם, v. לְמִיאֵל. Tosef. Ohol. IV, 14 נם לי הן said he to me, Yes. Ib. נַמְתִּי said I; a. fr.—Part. נוֹמֶה (fr. נמה), fr. which (as in Chald.) נוֹמֶיתִי, נוֹמִינוּ &c. Yeb. XVI, 7 (122[a]) ונומיתי לו (Y. ed. וְנִימַּיתִי, *Pi.*) and I said to him. Ib. נוֹמִית Bab. ed. (Y. ed. נוֹמַה; Mish. אמרה) said she. Gitt. VI, 7 נומינו לשלית (Ar. נְמֵינוּ) we said to the messenger; a. e.—Y. Yeb. XII, 12[c] top ונומה לי (ed. Krot. וְנִימָה); Y. Naz. II, end, 51[c] נִימָא (fr. נמא); Tosef. ib. IV, 7 נם; Sifré Num. 22 נָאַמְתִּי.—Treat. Der. Er. ch. II המנמין וחמפפין בידיהם who make motions with their hands when speaking.—[Tosef. Ohol. V, 12 נמיתי ed. Zuck., oth. ed. נמתי, read: נעניתי, v. עָנָה II.]

נוּם II (b. h.) *to slumber.*

Hithpalp. חִתְנַמְנֵם, *Nithpalp.* נִתְנַמְנֵם *to be drowsy; to nap.* Meg. II, 2 ומתנמנם or (he read the Book of Esther) while he was half asleep. Pes. X, 8 נִתְנַמְנְמוּ if they napped (at the table), opp. נרדמו. Ib. 120[b]; Meg. 18[b] היכי דמי נתנמנם what condition is meant by *nithnamnem?*, v. נים. Yoma I, 7 בקש להתנמנם if he showed a disposition to fall asleep; a. fr.—Koh. R. to V, 11 (in Chald. dict.) נתנ' עבדא ודמך ליה the slave was overcome with drowsiness and fell asleep.

נוּם ch. same. Targ. Is. V, 27; a, e.—Part. נָיֵם, נָאֵם, נָיֵם. Targ. Ps. CXXI, 3, sq. רנום Ms. (ed. נָאִים, נָיֵם).—Erub. 65[a] לא בעי מר מינם פורתא would you not take a little nap? Ib. ונינום טובא ... השתא soon will come the days which are long and yet short (of deeds), when we shall have a long sleep. Pes. 120[b] מינם קא נאים מר were you asleep?, v. infra. Yeb. 24[b], a. fr. כי ניים ושכיב וכ' Rab must have said so when he was sleepy and going to bed; B. Kam. 47[b]; 65[a] (Ms. M. נאני, v. נְגֵי). Snh. 7[a] הוא נְיֵימָא, v. דְּיִקּוּלָא.

Palp. נַמְנֵם *to be drowsy; to doze.* Pes. l. c. אין נַמְנוּמֵי קא מְנַמְנֵמְנָא Ms. O. (ed. incorr., v. Rabb. D. S. a. l. note 90) no, I was dozing. Kidd. 17[b], v. הֲרִינוּמָא.—Esp. *to be in a comatose condition, be dying.* M. Kat. 28[a] דהוה קא מְנַמְנֵם that he was dying. Kidd. 72[a] bot. כי חוה קא מנ' רבי Ar. (ed. נירחא נפשיה) when Rabbi was dying.

Ithpalp. אִיתְנַמְנֵם, v. אִיתְנַי *to be drowsy.* Targ. Ps. LXXVI, 6. —Y. Yeb. I, 3[a] bot. שריין מִתְנַמְנְמִין they began to be drowsy. Y. Meg. II, 73[a] bot.; a. fr.

נוּמָא, v. נוּמִי.

נוּמָה, v. נוּם I.

נוּמְרוֹן, v. נוּמִירוֹן.

נוּמוֹס m. (νόμος) *law, custom.* Y.R.Hash. I, 57ª bot., v. אַגְרְפּוֹס. Lev.R. s.7, end ר׳ חוא וקרלוסין הוא Ar.ed. Koh. (ed. נימוס קלוסים; corr. acc.) it is a law and a command.—Mostly נִימוֹס.

נוּמִי f. (νομή, nome, *pl.* nomae) *corroding sore, ulcer.* Ab.Zar.10ᵇ מי שעלתה לו ר׳ וכ׳ Ar.ed.Koh.(ed.נימא .. שעלה, corr. acc.) if one has an ulcer on his foot, shall he have it cut and live, or let it go and die?—Gen. R. s. 46 עלתה ר׳ בבשרם וכ׳ (some ed. נמי) they have an ulcerating sore ..., and the physicians advice circumcision. Ib.(play on ונמלתם, Gen. XVII, 11) כנומי הוא תלויה בגוף it (the prepuce) is like an eating sore hanging from the body. Sifré Deut. 45 חרי אחה מעלה נימי .. ואם (corr. acc.) but if thou removest it (the plaster), thou wilt cause ulceration; Kidd. 30ᵇ; a. e.

נוּמִין, v. next w.

נוּמִירִין, נוּמִירִן f. (numerus, νούμερος, -ον, S.) *a division of troops.* Mekh. B'shall., s. 1 שאין ר׳ אחת בטרלה (not ואין) not one division (of the Roman empire) is unemployed; Yalk. Ex. 230 נומירון, נומירון (corr. acc.).

נוּמְיָתָא, v. נוּמְתָא.

נוּמָס, v. נוֹמוֹס.

נוּמְתָא f. (נוּם II) *slumber.* Targ. Prov. VI, 10 (some ed. נוּמְיָתָא).

נו״ן the letter *Nun.* Ned. 54ᵇ, v. next w. Sabb. 104ª; a. e.—Pl. נוּנִין. Ib. 103ᵇ.

נוּנָא, נוּן m. (contr. of נענע, v. letter ו; cmp. זוזו = זִיז) *fish.* Targ. Jon. II, 1; a. e.—Targ. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 17 נו״ן סמ״ך עי״ן ר׳ סמא לעינים Ned. 54ᵇ the succession of the letters *Nun, Samekh, 'Ayin* serves as an intimation, 'fish is a remedy for the eyes'. Gen. R. s. 11; a. fr.—Ab. Zar. 39ª שפר ר׳ (καλλίχθος) *sh'far nuna,* name of a fish of the genus *anthias*; קדש ר׳ (ἱερὸς ἰχθύς) *K'dash nuna,* a name for *anthias,* called by some קבר ר׳ (Ar. קברנונא, in one w.) *K'bar nuna* (Grave-fish); [for corr. vers., v. Rabb. D. S. a. l. note 70, a. Tosaf. a. l.]. Ib. לשפרנונא (Ms. M. in two words).—*Pl.* נוּנִין, נוּנָא, נוּנַיָּיא, נוּנֵי Targ. Deut. IV, 18; a. fr.—Y. Naz. IX, 57ᵈ, v. צְלֵי I.—Y. Ned. IV, beg. 39ᶜ, v. חל; a. fr.

נָוַנָּה, נוני (= נונו = נענע, v. preced.; cmp. צְוִיצִי, s. v. צָוַץ) *to be tender, delicate.*

Hithpalp. הִתְנַוְנָּה, *Nithpa.* נִתְנַוְנָּה *to become delicate, be failing, to fall away.* B. Kam. 91ª אמדוהו ויהיה מִתְנַוְנָּה; ed. Sonc. מִתְנַוְוָנָה) if the experts declared his injuries as curable (and the court assessed the damages accordingly), but he continues to be falling away. Hull. 57ᵇ מִתְנַוְוָנָה והולכת (Tosef. ib. III, 9 מכחשת) if the animal loses flesh, opp. משבחת. Sot. III, 5; ib. 6ª מתנונא (corr. acc.). Ib. 26ª במתנונה דרך אבירים when she is ailing all over the body (not suffering locally as predicted for the faithless woman, Num. V, 27); Y. ib. III, 19ª bot. המתנוָוה.

נַוְנֵי ch., *Ithpalp.* אִתְנַוְנֵי same. Sot. 6ª היא מִתְנַוְוָנָא she was falling away (before witnesses arose against her).

נוּס (b. h.) *to flee.* Ex. R. s. 3 למה נָס why did he flee (before the serpent)? Yalk. Ex. 237 בכל מקום שהיה מצרי נס וכ׳ withersoever an Egyptian fled, the sea ran against him; Mekh. B'shall. 6 מצרים נָסִים; a. fr.

נוֹס ch., v. נְסַס.

נוּעַ (b. h.) *to shake, move; to be tender.*

Pilp. נִיעֵעַ, נִ׳ 1) *to shake; to stir up, scare.* Tosef. Bets. I, 8 עד שרִיעֵעַ unless he stirred the bird up (the day before, by which act he made it his property and designated it for slaughtering); Y. ib. I, 60ᶜ top. אלא אם כן נִ׳ מבעוד יום. Succ. III, 1 כדי לְנַעֲנֵעַ בו large enough to (hold it in his hand and) shake. Ib. 9 והיכן היו מְנַעְנְעִים and at what passages of the Hallel did they shake (the Lulab)? Sabb. XX, 5 (141ª) ר׳ וכ׳ לא יְנַעֲנֵעַ .. חקש (Bab. a. Y. ed. יְנַעֲנְעֶנּוּ) must not stir up with his hand the straw &c.; a. fr. —ר׳ (ב)ראש *to (shake) bow the head.* Ber. 28ᵇ כיון שנ׳ ראשו וכ׳ if he only bows his head (in prayer), it is sufficient. Yeb. 121ª נְעֲנַעְתִּי לו ראשי ... וכל גל and as each wave came, I dipped my head under (to let it pass over me). Ib. יְנַעֲנֵעַ לו ראשו ... אם if wicked people come over man, let him bow his head. Pesik. R. s. 37 ומנענעים בראשיהם and shook their heads (in derision, ref. to Ps. XXII, 8).—Yalk. Prov. 953 ומנענע בו בקולו and sings it with a tremulous voice; Snh. 101ª מנענע בקולו Ms. K. (v Rabb. D. S. a. l. note 2); Tosef. ib. XII, 10 מנ׳ קולו.—Part. pass. מְנוּעֲנָע, *pl.* מְנוּעֲנָעִין. Bets. 25ª חמקושרים וחמ׳ the birds designated a day before the Holy Day by being tied or by being stirred up; ib. וחמקושרין וחמ׳ בכ״מ אסורין birds found anywhere tied or stirred up are forbidden to be taken up (because somebody has taken possession of them); Tosef. ib. I, 10 וחמְנוּעֲנָעִין (Var. וחמנענין, corr. acc.).—2) *to move in different directions, to introduce a surgical instrument.* Nidd. 25ᵇ, v. סְכִסֵּךְ I.

נוּעַ ch. same, *to totter.* Targ. Ps. CVII, 27.

Palp. נַעְנַע *to shake.* Gen. R. s. 75, beg. דְּמַעְנְעָה (= דמנענעה), v. נְעַר.

נוּעָרָן, נוּעְדָן, v. נְעָרָן.

נוּף (b. h.) *to move in the air, to soar.* [Yalk. Ps. 676 שהוא נפה, read: שהריא צפה, v. צוּף.]

Hif. הֵנִיף 1) *to swing, wave.* Men. 61ᵇ כהן מניח .. ומֵנִיף the priest places his hand under those of the owner of the offering and waves. Ib. אין העכ״ום מֵנִיפִין gentiles are not permitted to wave their offerings; אין הנשים מֵנִיפוֹת women are not permitted &c. Ib.ª וכול הֲנִיפָה ויחזור וניניף I might think that he must wave twice. Snh. VI, 1

מֵנִיף בסודרין gave the signal by waving a cloth; Succ. 51b. Pesik. R. s. 41 (ref. to רִפְיָה נוֹתֵן, Ps. XLVIII, 3) הריפה שהיא עתידה לְהָנִיף את וכ׳ the beautiful one (Israel) who is destined to swing (rule) the nations; Yalk. Ps. 755; Yalk. Ex. 417 שהיא מְנִיפָה לאו׳׳ה (ref. to Is. XXX, 28); a. fr.—2) *to fan.* B. Mets. 86a הָנִיפֵי עלי מְנִיפָא, v. מְנִיפָא. Y. Yoma I, 38c ומניפין לרבוניהם and fan their masters. Pesik. R. l. c.; Yalk. Ps. l. c. והכל מניפין עליה and all fan her (are subservient to her); a. e.

Pilp. נְפַנֵּף *to swing, fan.* Y. Ber. I, 2d ורוח צפונית נשבה ומְנַפְנֶפֶת.. and the northern wind blew and set the harp swinging. Yalk. Ps. l. c. שרוצא ומְנַפְנֵף את דגניה (not רגליה) (the dew) which goes forth and makes her grain in the ear wave (bend with its weight); Pesik. R. l. c. ומְנַפֵּף את הדגנים. Ohol. VIII, 5 טלית המְנַפְנֶפֶת a sheet suspended as a banner (cmp. מַפָּה).

Hithpol. הִתְנוֹפֵף 1) *to be winnowed.* Yeb. 63a (addressing the ears in the field, in Chald. dict.) אִי במנפה תִּתְנוֹפְפִי Ar., eh! thou desirest to be winnowed with the fan; [oth. vers. in Ar.: כמנפה תתנופפי (not במני) thou swingest thyself like a swing, v. infra]; ed. v. next w.—2) *to swing one's self; to soar; to be proud.* Ab. Zar. 24b הִתְנוֹפְפִי וכ׳ rise (O Ark) in the &c., v. הָדַר; Gen. R. s. 54. Yeb. l. c., v. supra.

נוּף ch. same; part. נָיֵיף. Yeb. 63a חזנהו דקא נָיְיפָן he saw them (the ears in the field) waving.

Af. אָנִיף *to swing, wave, winnow.* Targ. Is. XIII, 2. Targ. Y. II Lev. VII, 30.—M. Kat. 16b מְנִיפָה, v. חוּשְׁלָא.

Ithpol. אִתְנוֹפֵף, *Ithp.* אִתְנִיף *to swing one's self; to be proud.* Yeb. l. c. (addressing the standing grain) אִתְנִיפָא אִיתְנוֹפְפִי וכ׳ Ar. (not תנופא) swing thyself (be as proud as thou wilt): trading in business brings more profit than thou dost; ed. אי נָיְיפַת אִיתְנוֹפְפִי how thou wavest! swing thyself &c.; (Rashi אי תנפינו, read: אִיתְנוֹפוּ or אִיתְנִיפוּ).

נוֹף I (b. h. נֹף) pr. n. pl. *Nof, Memphis* in Egypt. Pesik. R. s. 17; Pesik. Vayhi, p. 63b, v. מִנְפִּיס.

נוֹף II m. (b. h.; נוּף) *boughs of a tree, swinging branches, summit.* Y. Ber. I, 2c bot. לא סוּף דבר נופו וכ׳ (not טפו) after all, not only its boughs in swinging, but even its main branches (extended over an area of &c.). Macc. II, 7 אילן ... ונופו נוטה וכ׳ a tree which stands within the limits (of the place of refuge), but whose branches spread beyond &c. Ib.; Maasr. III, 10 הכל הולך אחר הנ׳ the location of the branches decides the nature of the territory; Tosef. Arakh. V, 14 הִנִּיחַ. Kidd. 40b; a. e.—*Pl.* נוֹפִים, נוֹפִין, נוֹפוֹת. Num. R. s. 20 מי שאינו בקי קוצץ את הנ׳ וכ׳ he who is no expert (in felling trees) lops off the branches, each branch separately, and gets tired. Yalk. Ps. 755 (ref. to רִפְיָה נוֹף, Ps. XLVIII, 3) [read:] רפה בנ׳ שלח בהקפת וכ׳ she (Israel) is beautiful with her waving boughs when marching around the altar (on the Feast of Booths); Pesik. R. s. 41 יפה שלח (corr. acc.; Friedm. emends רָפָה נוֹף שלח).

נוֹפָא ch. 1) same. Targ. II Kings XIX, 30 (h. text פרי). Targ. Ez. XIX, 10; a. e.—2) = נַפָּא, q. v.

נוֹפִי, Tanh. Ki Thissa 18, v. נִינְפֵי.

נוֹפָךְ I *a jewel,* v. נֹפֶךְ.

נוֹפָךְ II m. (חָפַךְ; cmp. אֲפוּכִי) *exchange, consideration.* B. Kam. 99b; Kidd. 48b אם הוסיף לה נ׳ משלו if he gave her in addition a consideration (a small coin) out of his own.

נוֹפַר, v. נִיפָר.

נוֹפֶת f. (b. h. נֹפֶת; denom. of נָפָה) 1) *sifted flour, flour-dust;* 2) *the net-like honey, honey-comb.* Sot. IX, 12 בטל ... ונ׳ צופים the *shamir* ceased and the *nofeth tsufim*; ib. 48b מאי נ׳ צ׳ סולת שצפה ע״ג נפת what is meant by *n. ts.*? Fine flour which floats on (sticks to) the top of the sieve; (anoth. explan.) שתי ככרות וכ׳ two loaves stuck to opposite walls of the oven, which rise so that they touch each other; (anoth. explan.) דבש הבא מן הצופים Rashi (ed. מן חצירפא) honey which comes from Tzofim (v. צוֹפִים); Y. ib. IX, 24b bot. דבש חבא בצפיריה, v. צִיפָּרְיָא.—Gen. R. s. 71 (play on נִפְתֹּלַי תִּיא) נפת עצמה לא שלי תיא (not עצמו) is not mine the honey-comb itself? (allud. to Ps. XIX, 11); Yalk. ib. 127. Tanh. Ekeb 1 .... שאין בכל מיני שחיא צפה בנפה וכ׳ (not בפה) for among all kinds of grain flour there is none more precious than the fine wheat flour which sticks to the sieve, but the words of the Law are more precious than it, for we read (Ps. l. c.), 'sweeter than honey and flour-dust;' Yalk. Ps. 676.—[Gen. R. l. c. נופתי פיתיתי some ed., v. פָּתָה.]

נוּץ h., v. נָצַץ.

נוּץ ch., v. נִיץ.

נוֹצָה f. (b. h.; = נוֹצָאָה; יָצָא) 1) [*growth,*] *feathers, down.* Hull. III, 4 אם נטלה הנ׳ if the down is lost, contrad. to כָּנָף; Tosef. ib. III (IV), 18 נוֹצָא. Ib. VI, 11. Zeb. VI, 5 וחסיר את המוראה ואת הנ׳ וכ׳ he must remove the crop and the down-covered skin with the entrails that go along with it; ib. 65a בנוצתה נוטל את הנ׳ עמה 'with its plumage' (Lev. I, 16), he must take the plumage that covers it with the crop; Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7 ריטלנה עם הנ׳; a. fr.—Sabb. 28b נ׳ של עזים *goats-hair.*—2) cmp. צוֹאָה) *maw containing the faeces* (= קורקבן). Zeb. l. c. (expl. בנצחה, Lev. l. c.) נוטלה ונוטל וכ׳ he takes it (the crop) and takes the maw with it; Sifra l. c.

נוֹצְחִיָּא, v. נָצוּחָא.

נוֹצָיָא, v. נָצָא II.

נוֹצִיצָיָא* f. (v. נוֹצָה) *feathers, pinion.* Targ. Job XXXIX, 13 נוֹצִיצָיְרָא (ed. Lag. נוֹצְצָיְרָא; Ms. נִיצוֹצָיְרָא); [ed. Wil. נוֹצִירְצִירָא *pelican* (?)].

נוֹצְרִי m. *Nazarene, of Nazareth* (in southern Galilaea). —ישו הנ׳ Jesus of N. Snh. 43a Ms. M.; a. fr., v. יֵשׁוּ.—Ab. Zar. 7b יום נ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. יום א׳) the day of the Nazarene (Sunday).—*Pl.* נוֹצְרִים *Christians.* Taan. 27b משני הנ׳ Ms. M. (ed. השב״ום; in some ed. the

entire passage omitted) on account of (in order not to be identified with) the Christians (v. Treat. Sof'rim ch. XVII, 5).

נוֹצְרִין, Tosef. Toh. XI, 16, v. נֵצֶר III.

נוּקְבָּא, נוּקְבָא I *hole*, v. נִקְבָּא.

נוּקְבְתָא, נוּקְבָת II f. ch.=h. נֹקְבָה, *female*. Targ. Gen. I, 27. Targ. Lev. XXVII, 4; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ᵃ bot. Gen. R. s. 33, v. דְּכַר II; a. fr.—*Pl.* נוּקְבִין, נוּקְבָתָא, נוּקְבָן. Keth. IV, 11, v. בַּר II. Y. Kil. IX, 32ᵇ; Y. Keth. XII, 35ᵃ bot.; Gen. R. l. c., v. דְּכַר II, a. e.

נוּקְבְתָא pr. n. pl., v. נִקְרִפְתָּא.

נוֹקֵד m. (b. h. נֹקֵד; נָקַד I) [*marker, accountant,*] *shepherd*. Pesik. Shek., p. 12ᵇ; ib. Eth Korb., p. 60ᵃ; Pesik. R. s. 16; Tanh. Ki Thissa 5 מיהו נ' רועה what is *noked* (II Kings III, 4)? A shepherd.

נוּקָד m. (נָקַד I; cmp. Arab. *naḳd* probus et justi ponderi nummus) *a stamped coin*. Par. I, 3 בן עזאי קורחו נ' וכ' Ben 'Azzai called it (the sheep between one and two years of age, when it is neither פֶּבֶשׁ nor אַיִל) 'a distinct coin;' R. Yishm. called it 'counterfeit;' v. פַּרְכְּרַנְמָא.

נוֹקְדָנָא, נוֹקְדָן, v. sub נַקְדָּן.

נוֹקֵל, Y. Yeb. X, 11ᵃ bot., v. נוּ.

נוּקְנִיקָה m. (lucanica) a sort of *sausages*. Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. (Bab. ed. VII, 2 נקוניקה, Var. נקא כי קא, נקוניא כי קא, Ms. M. נקאני קא, read: נוּקָאנִיקָא).

נוֹקְרָן, v. נַקְדָּן.

נוֹקְרָנָא, v. נַקְדָּנָא.

נוּקְשָׁה m. (קָשָׁה) *old, spoiled*, esp. נ' (חמץ) *a leavened substance unfit for food*. Pes. 43ᵃ בעיניה נ' spoiled leavened substance in its natural condition, opp. ע"י תערובת in a mixture. Men. 54ᵃ; a. fr.—[Ar.: נוּקְשָׁא.]

נור as a verb, v. נִיר I.

נוּרָא, נוּר m. (v. נָהַר; cmp. מוּל a. מָהַל) *fire*. Targ. Job XVIII, 5; a. fr.—Hag. 13ᵇ, a. e. דינור, v. דִּינוּר. M. Kat. 12ᵇ, v. מַדְבּוּרָא. Ned. 62ᵇ עבדא דנ' a fire-worshipper (gheber). Ib. בי נ' fire temple, gheber-service; a. fr.—[Lev. R. s. 27, a. e. בנור ובוספת, v. מְרוּזוּבוֹת.]

נוֹרָאוֹת, נוֹרָא, v. יָרֵא.

נורת, Tosef. B. Kam. VII, 8, some ed., v. גֶּרֶת II.

נוּרִי pr. n. m. *Nuri*, father of R. Johanan. Erub. IV, 5; a. fr., v. רוֹתָנָן.

נוּרְיָתָא f. (Syr. נורתא, Löw Pfl., p. 258) *Crow-foot* (Ranunculus). Ḥull. 59ᵃ top Ar. (ed. מרידחא), v. מְרִירְיָתָא.

נוּרְתַּק, נוּרְתָּק, v. נַרְתֵּיק.

נוּשְׁקְתָא f. (נְשַׁק) *kiss*.—*Pl.* נוּשְׁקָאתָא. Targ. Prov. XXVII, 6 (ed. Wil. נוּשְׁקָתָא).

נוֹתָר, v. יָתַר.

נִזְבָּא, נִיזְ' m. *nizba*, supposed to be a *measure of length*, the height of a fist with the thumb. Men. 69ᵇ רום נ' חיטי Ms. M. (ed. כיזבא, v. Rabb. D. S. a. l. note) a layer of wheat of the height of a *nizba*; [for oth. vers., v. רוּזְנָקָא].

נָזָה, v. נזר.

נָזַח (Syr. נחו, P. Sm. 2295; cmp. זוּחַ II) *to be agitated; to roar, low* &c. Targ. Job VI, 5 יְנָזַח Ms. (Bxt. יַנְזַח *Af.*; ed. Lag. יגרח, ed. Wil. ירגעי).

Pa. נַזַּח *to chide, rebuke*. Sabb. 48ᵃ נזחיה רבא Ms. M. (ed. רבה) R. chid him.

נִיזְ', נִזְחָא m. (preced.) *chiding off, stirring on, cry*. Pes. 112ᵇ נ' דתורא (Ms. M. נחום, corrected into נזחא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the cry with which to chase an ox away (or goad him on); נ' דאריה the lion-hunter's cry; נ' דארבא the sailor's cry, v. חֲרָא.

נְזוּפָא, constr. נְזוּף m. (נָזַף) *rebuke*. Targ. Koh. VII, 5.

נָזַז* (cmp. זוּז I) *to be unsteady*. Lev. R. s. 10 שנ' לבו עליו Ar. (ed. נתנאה; Ex. R. s. 37, v. זוּחַ I) whose heart within him was unsteady (whose mind was unbalanced, who was wanton).

Hif. הֲזִיז *to make unsteady*. Part. pass. מְזִיזָן, *pl.* מְזִיזָרִין *staggering, reeling*. Pesik. Zutr. Hağz., ed. Bub. p. 115 (expl. מזי רעב, Deut. XXXII, 24) שירדו מ' ... מפני הרעב they shall be reeling and shall fall on the dunghill from hunger; Sifré Deut. 321 מאווים ברעב (or מאוזים, read: מְזוּזָדִים) staggering in starvation; Yalk. ib. 945 מיזָזָרין, v. נָזַז.

נָזַז ch. same. Part. נָזְזִי, *pl.* נָזְזֵי. Yoma 78ᵇ מאני נ' Ar. shaky vessels (that cannot stand, and are used as toys), v. נָזַז.

נָזַח (b. h.; cmp. זוּחַ II) *to be unsteady, shift*. Yoma 72ᵃ כדי שלא ינזח that it (the breast plate) may not slip.

Hif. הֲזִיחַ *to move, loosen; to remove*. Ib. חַמְנִיחַ, v. חוּשָׁן. Keth. 10ᵇ מַזִּיחַ (or מֵזִיחַ); Ḥull. 7ᵃ מְזִיחִין (or מְזִיזִין), v. זוּחַ II.—*Part. pass.* מְזוּחָן, *pl.* מְזוּחָזִין *unsteady, reeling*. Yalk. Deut. 945, v. נָזַז. [Ib. (ref. to זחלי, Deut. XXXII, 24) שירדו מ' בעפר, read with Sifré ib. 321 מְזוּזָחָלִין *dragged along* in the dust, v. זָחַל.]

נָזָה, נְזִי (b. h.; cmp. זוּעַ, a. נָדָה, נְדִי II) *to move, shake; to drip*.

Hif. הֲזָה *to sprinkle*. Yoma V, 3 וה' ממנו וכ' and sprinkled from it once upward &c. Ib. ולא הזה מתכוין לְהַזּוֹת and he did not aim at definite points in sprinkling. Tosef. Toh. VIII, 12 שבא להזות who comes asking to be sprinkled upon; אין מַזִּין עליו וכ' we do not sprinkle upon him &c. Par. XII, 8 לא יַזֶּה וכ' he must not sprinkle upon

the spindle and the whorl separately; a. fr.—Trnsf. *to have a cleansing influence.* Tosef. Dem. I, 14; Tosef. Makhsh. III, 15 טהור אחד מֵמֵּה על וכ׳ one clean person has a cleansing influence on one hundred unclean persons; Y. Dem. III, 23^{c} bot.

Hof. הוּזֶּה *to be sprinkled.* Par. I. c. ואם הזה מוזֶּה but if he has sprinkled (on each separately), it is sprinkled (the lustration is valid).

נְזָיְאָתָא, v. נְזִיתָא.

נְזִיד m. (b. h.; זוד) *dish, pottage.* Toh. II, 3 נְזִיד חדמע a pottage containing T'rumah. Ib. 4 נְ׳ הקודש a pottage containing sacrificial matter.

נְזִידְהוֹתָא f. (נְזַהּ) *chiding, railing.* Snh. 41^{b} מטיבותיה דמר אמרינן ... מִנְּזִידְהוֹתֵינוּ וכ׳ (v. Rabb. D. S. a.l. note; Ms. M. מנזידותיה) as you speak kindly, we have said many things about it (which we will tell you), but when you rail at us &c.

נזודי, Targ. Y. Num. V, 28, v. רזדי.

נזיותא, v. נְזִידְהוֹתָא.

נְזִיחַ *naziah,* a substitute for נָזִיר (v. כִּינּוּי). Ned. I, 2.

נְזִיִּי m. pl. (v. next w.) *seeds to be pressed for their oil.* M. Kat. 12^{b} חזר לנ׳ דאית בהו (Ms. M. נְזִירְתָא) they (the sesame plants) are fit (for immediate use) for the seeds which they contain.

נְזִיתָא f. pl. (cmp. זוּעַ, a. נְזָיְאָתָא I, II) *beer in the process of brewing, brewage.* Ab. Zar. 31^{b}. Pes. 20^{a} נ׳ וסימנך and the mnemonical word (for remembering the order of the objects named) is the brewing process ('vessel', 'eatable' (dates), 'liquid'). Ib. 113^{a} לבי נ׳ רחוט Ar. a. Ms. M. 2 (ed. סודנא) run to the brewery, v. חֲלוּז. Succ. 20^{b} חזו לנְזָיְאָתָא they (the mats) are fit for covering up the brewing vat. Keth. 6^{a}, a. e., v. מְסוֹכְרָא. B. Kam. 35^{a} פתקיה לנ׳ (פסקיה) וכ׳ (=לבי נ׳) he burst the vat open and drank the beer, and was cured.

נְזִיפָה f. (נָזַף) *anger, rebuke,* esp. *n'zifah,* a lower degree of excommunication; v. נְדוּי. Snh. 68^{a} גער בו וילך בנ׳ he frowned at him, and he (the son) went away feeling the rebuke. Sabb. 31^{a} ודוציאו בנ׳ and made him go out in anger. Ib. 97^{a} החוא בנ׳ בעלמא this (בם, Num. XII, 9) refers only to the anger (of the Lord, not to leprosy). M. Kat. 16^{a} אין נ׳ פחות וכ׳ the minor ban lasts no less than seven days. Ib.^{b} דידהו נ׳ their (the Palestinian) *n'zifah*; דידן נ׳ our (the Babylonian) *n.*; a. fr.

נְזִיפוּתָא ch. same. Targ. Koh. X, 12.—M. Kat. 16^{a} נדוג נ׳ בנפשיה וכ׳ he considered himself under the minor ban for thirty days. Ib.^{b}; a. e.

נָזִיק *nazik,* a substitute for נָזִיר, v. כִּינּוּי. Ned. I, 2.

נְזִיקִין, v. נֵזֶק.

נְזִיר, v. נָזַר.

נָזִיר m. (b. h.; v. נָזַר) 1) *abstinent.* Naz. II, 3 הרינו נ׳ מִמִּנּוּ I will abstain from this (cup); a. e.—*Pl.* נְזִירִים, נְזִירִין. Lev. R. s. 24, end, opp. שכורים.—Esp. *nazir, Nazarite,* one bound by a vow to be set apart for the service of God, and as such to abstain from grapes and all productions of the vine and from intoxicating drinks, and to let his hair grow (Num. VI, 1—21). Naz. I, 1, a. fr. הרי זה נ׳ he is a Nazarite (his words mean the vow of nazaritism). Ib. 2 נ׳ שמשון a Nazarite like Samson; נ׳ עולם a nazarite for life; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. V, 5; a. fr.—Fem. נְזִירָה. Ib. III, 6. Ib. II, 2 אמר אמרה פרה זו הריני נ׳ וכ׳ if he said, this cow thinks I will be a *nazir,* if I stand up ... he is a Nazarite by implication (it being his meaning that he will be a Nazarite if the cow gets up); a. fr.—2) *guarded.* Sifra B'har ch. I; Y. Shebi. VIII, 38^{b} top. (expl. נזרך, Lev. XXV, 5) מן השמור בארץ וכ׳ of that which is guarded in the ground &c. (v. Rashi to Lev. l. c.), opp. מובקר.—*Nazir,* name of a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Talmud Babli and Y'rushalmi (in Tosefta *N'ziroth*).

נָזִירָא, נָזִר I ch. *same,* 1) *Nazarite.* Targ. Num. VI, 18; a. fr.—Num. R. s. 10 (ref. to the precautions prescribed for the Nazarite, Num. VI, 3) מחלא אמר לך לך אמרין (ל)נ׳ סחורו וכ׳ the proverb says, go, go, they say (to the) Nazarite, go all around that thou mayest not come near the vineyard; Sabb. 13^{a}, a. fr. משום לך לך אמרי נ׳ וכ׳ as a measure of precaution; a. e.—*Pl.* נְזִירַיָּא, נְזִירִין. Y. Naz. V, end, 54^{b}; Gen. R. s. 91; a. fr.—2) *crowned, nobleman. Pl.* as ab. Targ. Lam. IV, 7.

נְזִירָא, נְזִירָה II, נְזִירָה I pr. n. m. *N'zira.* Gen. R. s. 12 ר׳ לוי בשם ר׳ נ׳ (ib. s. 11 זעירא). Midr. Till. to Ps. XCII לוי בר נזרא (ed. Bub. בשם ר׳ נזר׳); Pesik. R. s. 23 בשם בר נזירה; Y. Ber. VIII, 12^{b} בשם ר׳ בזירה (corr. acc.); Yalk. Ps. 843; 888. Y. Ber. II, 4^{b} bot. לוי בר נ׳; Y. Shek. II, end, 47^{a} בר נ׳ שמעון בן נ׳; Y. M. Kat. III, 8 בר טירא׳ (corr. acc.); Yeb. 97^{a} שמעון נ׳ (v. however, Bekh. 31^{b}). Y. Sabb. II, 5^{a} top ר״ש נ׳; Pesik. Dibré, p. 111^{a} שמעון בן נזירה.

נְזִירָה II f., v. נָזִיר, a. נְזִירוּת.

נְזִירוּ, v. נְזִירוּתָא.

נְזִירָה, נְזִירוּת f. (denom. of נָזִיר or נָזַר) *abstinence,* esp. *the Nazarite's vow, nazariteship.* Sifra Emor, ch. III, Par. 4 (ref. to Lev. XXII, 2 וינזרו) אין נזירה אלא הפרשה the verb *nazar* means to abstain (guard); Num. R. s. 10 אין נזירות אלא פרישות ..; Yalk. Lev. 632; Sifra l. c. הא אדם קובע עליו נזירות בתוך וכ׳ אין נזירות וכ׳. Num. R. s. 10 נְזִירָתוֹ a person may take the Nazarite's vow within the time of his vow. Naz. IV, 7 מגלח על נזירות אביו may cut his hair (and sacrifice at the expiration of his vow) on the nazariteship of his (deceased) father, i. e. use his father's money set apart for the purpose. Ib. הפריש לִנְזִירָתוֹ ... (Rashi to ib. 30^{a}; נְזִירוּת) he had set apart money for his nazaritic expenses without mentioning special items; Tosef. ib. III, 16; Tosef. Meïl. I, 9. Ned. 3^{b} חל על חל (sub. נֶדֶר) one nazaritic vow may take effect on top of another, i. e. a vow taken within the term of another, takes effect when the first expires, v. supra; a. fr.—*Pl.* (of נְזִירָה) נְזִירוֹת, (of נְזִירוּת) נְזִירִיּוֹת. Ned. I, 1 (כינויי) נ׳ כנ׳ the substitutes for *nazir* are as effective

as the word *nazir* itself. Tosef. Naz. l. c. לשאר נְזִירוּתָיו for his other nazaritic expenses. Naz. 14[b] שתי נ׳ two nazaritic vows. Y. ib. V, end, 54[b] נזיריות ... וכולן and all of them must observe nine nazaritic vows in succession; a. fr.

נְזִירוּ, נְזִירוּתָא ch. same. Targ. O. Num. VI, 2 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. נזירא).—Naz. 14[b] חדא נ׳ one Nazarite vow. Ib. 3[a] למיעבר על נְזִירוּתֵיהּ to violate his vow; a. e.

נָזַל (b. h.; cmp. אזל) *to run, melt, be distilled.* Gen. R. s. 13 (ref. to Job XXXVI, 28) היכן הם נוֹזְלִין בשחקים where are they (the salty waters of the Ocean) distilled? In the clouds; Yalk. Gen. 20 (corr. acc.); Koh. R. to I, 7 איכן הם נעשים נוֹזָלִים בשחקים where are they made into distilled (sweet) waters? In the clouds; Yalk. Koh. 967.—Esp. נוֹזָלִים, נוֹזְלִין *running waters.* Mekh. B'shall., Shir., s. 6; a. e.

Pi. נִזֵּל, *Hif.* הַזִּיל *to cause to flow; to distill.* Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) אם כנסת ... לסוף שאתה מְנַזֵּל ומשקה וכ׳ if thou gatherest the words of the Law after the manner of those who collect rain water in the cistern, thou shalt finally be able to make them flow and give drink to others. B. Bath. 25[a] (ref. to Deut. l. c.) זה רוח צפונית שמַּזֶּלֶת וכ׳ that is the nothern wind which makes the gold run (increases commerce; Rashi: *makes* gold *cheap*, v. זול). Cant. R. to IV, 15 (ref. to ונזלים וכ׳, ib.) זה מַזִּיל מקצת דבר וזה מזיל וכ׳ the one lets flow (utters, cmp. נָבַע) one part of the argument, and the other another part, until the *halakhah* shines forth like the Lebanon.

נָזַל ch. same; *part.* (or *adj.*) *pl.* נָזְלַיָּא, נוֹזְלִין *running waters, rivers*; v. preced. Targ. Y. Ex. XV, 8 (O. אזלא). Targ. Ps. LXXVIII, 16; a. e.

נֶזֶם m. (b. h.; זָמַם II, cmp. זְמָמָא) *nose-ring, earring.* Kel. XI, 9; a. e.—*Pl.* נְזָמִים. Ib. 8 נ׳ earrings; נזמי חאף nose-rings. Sabb. VI, 1 בנ׳, expl. ib. 54[b] נזמי חאף. Ex. R. s. 48, end; a. fr.

נָזַף (cmp. זעף II a. זעם) *to be angry, to rebuke, chide.* Gen. R. s. 12 שנ׳ בעבדו who rebuked his servant. Num. R. s. 13 נ׳ בו משה Moses reprimanded him; a. e.—Part. pass. נָזוּף, *pl.* נְזוּפִים, נְזוּפִין *reprimanded, placed under the ban* (v. נְזִירָפָה). Tanḥ. Ki Thissa 16 נ׳ הוא לפני וכ׳ he is banned in the sight of the Lord; Ex. R. s. 41 הרי זה נ׳ לחקב״ה; Ab. VI נקרא נ׳; a. fr.—Sabb. 115[a] יוחנן הנ׳ Joh. the excommunicated; Tosef. ib. XIII (XIV), 2 בן הנ׳ (Var. נִיזָּף *Nif.*), v. חָנָף. Taan. I, 7 כבני אדם הנ׳ למקום like men excommunicated in the sight of God. Yeb. 72[a]; a. e.

נָזַר, נָזַף ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 10 (h. text גער). Targ. Ps. IX, 6. Targ. Num. XII, 14 מִיזַּף ed. Berl. (Y. מְנָזִיף, not מַ׳); a. fr.—Part. pass. נָזִיף. Ḥull. 133[a] רבא נ׳ הוה (Rashi נָזוּף) Raba was under the ban.

Ithpe. אִיזְּדִיף *to be chid, chastised.* Ab. Zar. 55[a] מִיזְּדַּף עלמא, v. גזף.

נָזַק *Hif.* הַזִּיק (denom. of נֶזֶק) *to hurt, injure, damage.* Ex. R. s. 20, beg. דלג ... ולא הִזִּיקוֹ stepped over the child and did not injure it. B. Kam. I, 1 לילך ולהַזִּיק to do injury in moving (be an active agency of damage); ib. וכשהִ׳ חב וכ׳ and when one of them caused damage, the offender (מַזִּיק) is responsible. Ib. III, 6 והִזִּיקוּ זה וכ׳ and hurt one another (by collision); a. fr.—V. מַזִּיק.

Hof. הוּזַּק *to be hurt, injured, damaged.* Ib. III, 1, sq. Ib. 31[b] שהוּזְּקוּ כלים בכלים vessels (belonging to one person) were damaged by collision with (another person's) vessels; a. fr.

Nif. נִיזַּק same. Ex. R. l. c. end שלא יִנָּזְקוּ that they be not hurt (by the wolves). Deut. R. s. 7 ולא יִנָּזֵק צפורנו של אחד מהם rather than a nail of one of them be injured; a. e.—Usu. part. נִיזּוֹק, נִזּוֹק; *pl.* נִיזּוֹקִין, נִזּוֹקִין. Ber. 9[b] אינו נ׳ כל וכ׳ has no evil to fear for the entire day. Ib. 40[a] ואי אתה נ׳ and thou shalt not get sick; a. fr.—Ḥull. 142[a]; Pes. 8[b], a. e. שלוחי מצוה אינן נ׳ those going on a religious mission will not meet with evil; a. e.—V. נִיזָּק.

נְזַק ch. same. Targ. Ps. XCI, 7 יקרבון למִנְזָק (h. text ירגש); a. e.

Pa. נַזֵּק same. Targ. Jer. XII, 14 (h. text נגע); a. e.

Af. אַנְזֵק (הַנְזֵק), אַזֵּק same. Targ. O. Gen. XXVI, 11. Targ. Ex. XI, 7 לא יַנְזֵק ... בלישניה ed. Berl. (ed. Vien. לישניה, corr. acc.; Y. יְהַנֵּ׳); a. e.—B. Kam. 27[b] חזא דא׳ אנפשיה it is he who hurt himself (through his own action); ib. 28[a] א׳ נפשיה. Ib. 13[b] אַזְּקֵיהּ תורא דמשאיל וכ׳ the ox of the lender injured that of the borrower. Ib. אזקי ed. (read with Ms. M. אזקה). B. Mets. 117[a] אזלי ומַזְּקֵי וכ׳ the water came down and damaged the property of those living below; a. fr.—Gitt. 53[a] לאוזוקי קא מכוין (read: לְאַזּוּקֵיהּ or לְאַנְזוּקֵיהּ, Rashi לצעריה) he has the intention to harm him.

Ithpa. אִינְּזִיק, *Ittaf.* אִיתַּנַּזֵּק; *Ithpe.* אִיזְּדִיק, אִיתַּנְזִיק *to be hurt, to meet with an accident.* Targ. II Chr. XXXII, 31. Targ. Job V, 24.—B. Kam. 13[b] אילו איתזק מעלמא if he had been hurt through any other cause. Ber. 9[b] ואִיתַּזְּקֵי and I met with evil; במאי אִיתַּזְּקַתְּ what was the evil thou didst meet with?—Lev. R. s. 24 ולית אתון מִתְנַזְּקִין and you have never been injured. Kidd. 29[b] הוו מִיתַּזְּקֵי they used to be hurt (by a demon, v. מַזִּיק); a. fr.

נֶזֶק m. (b. h.; denom. of זקק) [*junction, touch*; cmp. נגע, רע &c.,] *accident, evil, injury, damage*; תַּשְׁלוּמֵי נ׳ *indemnity.* Ab. Zar. I, 7 וכל דבר שיש בו נ׳ לרבים or anything through which the public may be injured. B. Kam. I, 1 ... חב לשלם תשלומי נ׳ וכ׳ the offender is bound to pay indemnity with the best of the land (out of his best lands, v. עִידִּית). Ib. 2 הכשרתי במקצת נְזָקוֹ I have been partly instrumental in injuring him, v. הֶכְשֵׁר. Ib. II, 5, a. fr. חצי נ׳ indemnity up to half the damage, opp. שלם נ׳ full indemnity. Ib. VIII, 1 בנ׳ בצער וכ׳ (has to pay) damages (for the maimed limb), an indemnity for the pain inflicted &c.; a. fr.—*Pl.* נְזָקִין, נְזָקִים; constr. נִזְקֵי. Ib. 84[a] דנין נ׳ מנ׳ וכ׳ we may draw an analogy between different cases of mayhem, but not between mayhem and homicide. Ib. נ׳ שור בשור damages for an ox injured by an ox; a. fr.—נְזִיקִין, נְזָקִין (fr. נָזִיק) *cases of damages, laws concerning injuries; damages.* Ib. I, 1, v. אָב II. Mekh. Mishp. s. 14; a. fr., v. נִיזָּקִין.—Esp. *N'zikin*, (*Seder N'zikin*) name of the fourth Order of the Mishnah, Tosefta and Talmud, also of a section of M'khilta Mishpaṭim. Sabb. 31[a]. Lev. R. s. 19 נ׳ פרקים *N.* which

contains thirty chapters; a. e.—B. Kam 102ª כולה נ' תרא וכ' the entire *N'zikin* (*Baba Ḳamma, M'tsi'a and Bathra*) is one treatise.

נִזַּק, נָזַק ch. same. Targ. O. Ex. XXIV, 11. Targ. Y. ib. XXX, 12 נ' דמזתא (h. text נגף). Ib. XXI, 19; a. e.—B. Kam. 84ª לבר מנזקא Ms. M. (ed. מנזק) except indemnity for loss of limb. Ib. שומו לידה נִיזְקִירָה assess the damages due him for the loss of his hand; a. fr.

נְזָקִין, v. נִיזָק.

נָזַר (b. h.; sec. r. of זור) 1) *to surround; to keep off; to set apart.* V. נָזִיר, נָזֵר.—2) (denom. of נָזִיר) *to vow to be a Nazarite; to dedicate one's self to nazariteship.* Naz. III, 2 שנ' שתי וכ' who vows to be a Nazarite for two terms. Ib. 5 מי שנ' והוא וכ' if one makes the vow while in a burial ground. Ib. 17ª תִּירְנְזוֹר לא thou must not vow (while in a burial ground). Ib. I, 5 אחת גדולה נָזַרְתִּי I meant by my vow one nazaritic term which I consider a long one. Ned. 3ᵇ נימא קרא לִיזּוֹר the text (Num. VI, 2) ought to read *lizzor* (instead of *l'hazzir*). Y. Naz. I, beg. 51ª במחכוין לִיזּוֹר when he intended to vow nazariteship; a. fr.

Hif. הִזִּיר 1) (sub. נפשו) *to abstain.* Ned. 4ª עד שַׁיַּזִּיר מכולן (Naz. 3ᵇ שִׁיַּזִּיר הוֹר) unless he vows abstinence from all of them (mentioned Num. VI, 3).—2) *to impose the vow of abstinence.* Sifré Num. 22 לַהַזִּיר אם את אחרים *l'hazzir* (Num. VI, 2) includes also the imposition of nazariteship on others (one's son &c.). Ib. את עצמו מַזִּיר וכ' himself he may obligate, but he cannot obligate others; Num. R. s. 10; a. e.—3) *to be a Nazarite.* Naz. 19ª אע"פ שלא חבריא ה' even if he did not bring the due sacrifice, he must resume his nazariteship. Ib. אימתי ה' וכ' when can he resume &c.? After he brought the sacrifice (Num. VI, 12).

Nif. נִזַּר 1) (with ל) *to dedicate one's self to.* Sifré l. c. חמצוה לְהִתָּנַזֵּר לשם the merit of nazariteship consists in the dedication of one's self to the Lord (in the sacred motive).—2) (with מ) *to abstain from; to renounce.* Ib. 131 הִתָּנַזֵּר מתורתו .. והוא נָזַר renounce the law of Moses, and he did renounce; Y. Snh. X, 28ᵈ דִּירָנְזֵר.

נָזִיר, נָזֵר ch. same, *to abstain; to vow, observe nazariteship.* Targ. O. Num. VI, 3 יְזַר (ed. Berl. יַזֵּר) *Af.;* Y. II יִתְנַזַּר *Ithpe.*). Targ. O. ib. 5 דִּינְזִיר ed. Berl. (Var. דִּנְזַר, דִּירְנַזַּר, v. Berl. Targ. O. II, p. 40).

Af. אַנְזַר, אַנְזִיר, אַנְזֵר same. Ib. 12; v. supra.

Ithpe. אִתְנְזַר *to abstain,* v. supra.

נֵזֶר m. (b. h.; preced.) 1) *crown,* esp. *the Nazarite's hair.* Num. R. s. 10 (ref. to Num. VI, 7) קראו מכתוב עטרה לראשו the text calls it (his long hair which defaces him) a crown on his head. Ib. נִזְרוֹ כקרבן his hair is as sacred as the sacrifice; a. fr.—2)=נְזִירוּת, *the Nazarite's vow.* Num. R. l. c.; Tosef. Naz. II, 6 (ref. to Num. VI, 21) ולא נ' על קרבנו but not the vow to follow the dedication of his sacrifice; Y. ib. II, 52ᵇ top שיקדום נזרו וכ' his vow must precede the dedication of his sacrifice &c. Ib. V, 54ª גילגל בנזרו he turned around (trifled with) his vow. Ned. 90ª נשאל על נזרו, v. שָׁאַל; a. fr.

נִיזָר, נְזָרָא ch. same, *crown; vow.* Targ. Num. VI, 19. Ib. 5; a. fr.—V. נְזִירוּ.

נֹחַ *easy,* v. נוֹחַ.

נֹחַ (b. h.) pr. n. m. *Noah.* Ab. V, 2. Snh. 108ᵇ; a. fr.—מצוות ב' נ' laws obligatory upon all mankind, contrad. to such as bind Israelites alone, *universal laws.* Tosef. Ab. Zar. VIII (IX), 4 על ... נצטוו בני נ' the gentiles have been commanded seven laws, namely, concerning justice, idolatry &c.; Snh. 56ª; a. e.—Ib.ᵇ כל האמור ... בן נח וכ' the gentile stands forewarned concerning all that is said in the section on sorcery (Deut. XVIII, 10-12); Tosef. l. c. 6. Snh. 59ª כל מצוה שנאמרה לב' נ' וכ' whatever law has been published for the Noahides (prior to the Sinaitic legislation) and repeated at Sinai &c. Tosef. l. c. 8. Ab. Zar. 64ᵇ כל שקיבל .. ב' נ' (a gentile entitled to citizenship in Palestine) is he who obligates himself to observe the seven Noachidic laws, v. גֵּר; a. v. fr.

נַחְבִּי (b. h.) pr. n. m. *Nahbi,* one of the twelve spies. Sot. 34ᵇ; Tanḥ. Sh'laḥ 6. Ib. Haăz. 7, v. חָבָא.

נַחְבַּל m. (חָבַל) *the complainant in a case of battery.* Shebu. VII, 1; a. fr.

נָחָה I, v. נחי.

נָחָה* II f. (נוּחַ)=הֲנָחָה, *rest, relief.* Gen. R. s. 10, end כיון שנחו ... ניתן לחם נ' when the hands of their Maker left off from (extending) them, they were given rest (permanency); Yalk. ib. 16 חנירה.

נָחוּם, v. נִיחוּם.

נָחוּם (b. h.) pr. n. m. *Nahum,* 1) N. the prophet. Pesik. Naḥ., p. 127ᵇ; a. e.—2) N., name of several Tannaim a. Amoraim. Peah II, 6; Naz. 56ᵇ הלבלר נ'.—Sabb. II, 1, a. fr. נ' דמדי.—Taan. 21ª, a. fr. נ' איש גם זו, v. גַּמְזוּ.—Y. Taan. I, 64ᵇ top נ'; (Y. Ber. IX, 14ª top תנחום).—Ib. VIII, 12ᵇ bot., a. fr. נ' בר' סימאי; (Pes. 104ª; Ab. Zar. 50ª מנחם בר' סימאי;) Y. Meg. I, 72ᵇ bot., a. fr. נ' איש קדש קדשים.—Y. Bets. V, 63ᵇ R. N. brother of R. Ila; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 116ª.

נְחוּמְדָה, Y. Ber. III, 6ª (ed. Krot. נְחֶמְדָה q. v.).

נְחוּנְיָה, נְחוּנְיָא pr. n. m. *N'ḥunia,* 1) son of one Joseph ben Pakhsas (Paskas). Sifra Emor, beg. (also חוניא); Y. Naz. I, beg. 55ᵈ; a. e.—2) name of several Tannaim. Eduy. VI, 2 נ' בן אלינתן.—Ib. VII, 9 נ' בן גודגדא (Gitt. V, 5 יוחנן).—Ab. III, 5; Ber. IV, 2, a. fr. נ' בן הקנה; Meg. 28ª. Ib. נ' הגדול (Ms. M. חנינא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—3) Y. Shek. V, 48ᵈ; B. Kam. 50ª נ' חופר וכ' N. the well-digger. Cmp. חוֹנִי, חוֹנִיָא.

נְחוּנְיוֹן pr. n. m. *N'ḥunion* (Onias, cmp. חוֹנִיו). Y. Ned. VI, end, 40ª; Y. Snh. I, 19ª top נִיחוּנְיוֹן.

נָחוּשׁ, v. נִיחוּשׁ.

נְחֹשֶׁת, נְחוֹשֶׁת f. (b. h.) 1) *copper.* Zeb. 22ª (ref. to Ex. XXX, 18) לנ' הקשתיו וכ' I compared it (the foot of the laver with the laver itself) with regard to its being of copper, but not with regard to anything else. Pesik. Ekhah, p. 122ᵇ מטבעות של נ' וכ' silver-plated copper coins. Keth.

VII, 10, v. צָרַם; a. fr.—2) *bronze*, v. next w.—3) *copper vessels*. Y. Keth. X, 33[d] bot. לחזות גוברין מן הנ׳ וכ׳ to seize (for the widowhood) copper vessels and dining plates.—4) *the* (*copper*) *bottom* or *rim*. Sabb. 41[a] מפני שנְחוּשְׁתָּהּ מחממתה because its double bottom gives out heat to warm the water (even after the removal of the coals). Kel. VIII, 3; IX, 1; 3 נ׳ של תנור the (copper) rim of the stove. [Yoma 38[a], v. next w.]—5) *the polished, smooth side of skin* (קֶלֶף). Y. Meg. I, 71[d] top מקום נְחוּשְׁתּוֹ on its smooth side, opp. מקום שיער the hairy side.

נְחַשׁ, נְחוּשְׁתָּן I m. (preced.) *bronze*. Midd. II, 3; Tosef. Yoma II, 4; Y. ib. III, 41[a] מפני שנ׳ מצהיב because bronze has the appearance of gold; (Bab. ib. 38[a] מפני שנְחוּשְׁתָּן מצוהבת היתה (from נחושת, v. preced.) because the bronze of which they were made was goldlike). Tosef. l. c. נ׳ קלנטיא היתה (Var. נְחוּשְׁתָּא) it was Corinthian bronze; Yoma l. c. נחושת קלוניתא היתה (Ms. M. קלניתא); Yalk. Cant. 985.

נְחַשׁ, נְחוּשְׁתָּן II m. (b. h.) *Nehushtan*, name of the copper serpent erected by Moses. Targ. II Kings XVIII, 4.

נְחוּתָה, נָחוּתָא, v. אֲנְחוּתָה.

נָחוֹתָה, נָחוֹתָא m. (נָחַת) *one going* or *coming down*, esp. one coming from Palestine to Babylonia. Y. Shek. VIII, 51[a], a. e. אבודמא נ׳ (not אבודמא) A. who had been in Babylonia. Y. Kil. IX, 32[c] bot. עולא נ׳ הוה Ulla had gone to Babylonia; Y. Keth. XII, 35[b] bot. (not עללא).—*Pl.* constr. נָחוֹתֵי. Targ. Ps. CXV, 17 ed. Lag. (ed. נָחֲתֵי); a. fr.—נ׳ ימא *seafarers*. Ib. CVII, 23. Targ. Is. XLII, 10 נַחֲתֵי.—Sabb. 20[b]; 90[a] שאילתינהו לכל נ׳ ר׳, I inquired of all sea-farers. B. Mets. 85[a] (not נחיתי); a. fr.

נָחַת, נְחִי (b. h.; cmp. נוּחַ) *to bring to rest, to lead*. Ex. R. s. 20 (ref. to Ex. XIII, 17) לא נָחָם ממצרים וכ׳ he did not lead them from Egypt to Palestine by the route of eleven journeys; Tanḥ. B'shall. 1 נחם נהגם *naḥam* means, he led them; v. נִיחוּם.

נָחִיל m. (חוּל, חָלַל; cmp. נַהַל) 1) *basket* for catching fish. Y. Sabb. XIII, end, 14[b] [read:] ולהעלות נ׳ של דגים וכ׳ and to bring up a basket of fish with the child; (Men. 64[a] מצודה).—2) *bee-hive*, also *the bees of a hive, swarm*. Y. Sabb. IV, 7[a] top נ׳ של דבורין (Bab. ib. 43[a] כוורת); Y. Bets. V, beg. 62[d]; a. e.—B. Kam. X, 2 מכאן ריצא נ׳ זה this swarm came from here. Tosef. Bets. III, 4. Tosef. M. Kat. I, 6 נחול דבורים שברח וכ׳ ed. Zuck. (Var. נחיל) a swarm of bees that flew away may be brought back (during the festive week); a. fr.—*Pl.* נְחִילִין, נְחִילִים. B. Bath. V, 3 פירות כוורת נוטל שלשה נ׳ וכ׳ he who buys the issue (bees) of a bee-hive takes three swarms of young bees &c., v. סָרַס.

נְחִיל ch. same, *swarm*. Targ. Y. Deut. XXI, 8 נ׳ דמורנין a swarm of worms, v. מוֹרָנָא.

נְחִילָה f. (homilet. = נַחֲלָה) *inheritance*.—*Pl.* נְחִילוֹת. Midr. Till. to Ps. V, 1 (ref. to הנחילות ib.) על שתי חנ׳ שנחל דוד וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שני, corr. acc.) for the two inheritances, because David inherited royalty &c.; Yalk. ib. 629 על שני נַחֲלוֹת. Midr. Till. l. c. בשתי נ׳ נחלנו וכ׳ two inheritances: we inherited thee and inherited the Torah.

נְחִים, v. נְחַם.

נְחִיצָה f. (נָחַץ) *pressing, driving on*. Num. R. s. 10 (ref. to Jud. IV, 3) לפי שהיה מחרפם ומגדפם בנ׳ because he railed at them while driving them on to labor.

נְחִיר m., *pl.* נְחִירִין (b. h. נְחִירַיִם; נָחַר) *nostrils;* trnsf. *outlets*. Tosef. Mikv. V, 1.

נְחִירָא ch. same, *nostril*. Targ. Job XXXIX, 20; a. e.—Gitt. 69[a] לדמא דאתי מנ׳ for bleeding from the nose. Snh. 67[b] נפריץ וישרי ... מנְחִירֵיהּ blew his nose and threw bands of silk out of his nose (Rashi: מִנְחִירָיו, v. preced.); a. fr.—*Pl.* נְחִירֵי, נְחִירִין. Targ. Ps. CXV, 6; a. e.—Y. Yeb. XVI, beg. 15[c] יהבין ... על נְחִירֵיהוֹן put plasters on their noses (to disguise themselves); Y. Sot. IX, 23[c] bot.; v. סִרְפָּלָנִי.

נְחִירָה f. (נָחַר) 1) *stabbing*. Ḥull. 17[a] נ׳ שלהן וכ׳ the stabbing of them is named *sh'ḥiṭah*. Ib. בשר נ׳ flesh of an animal killed by stabbing (instead of ritual cutting). Ker. V, 1 דם נ׳ blood of a stabbed animal; a. e.—2) *the mucous discharge of a healing wound*. Nidd. 64[b].

נְחִית, v. נָחַת.

נְחִיתוּתָא, v. נָחָתָא.

נ׳ ימא, נחיתי, v. נָחוֹתָא.

נַחֲתַת, v. נָחָתָא.

נַחַל m. (b. h.; חוּל, חלל; cmp. מְדִינָה) *wady, river-bed, ravine, stream*. Sabb. 56[b] (ref. to I Sam. XV, 5) על עסקי נ׳ (he was discussing) the subject of *naḥal* (Deut. XXI, 4), i. e. the regard due to human lives. Cant. R. to I, 2 עד שנעשה כנ׳ גובע until he (through his erudition) becomes like a bubbling stream; a. e.—*Pl.* נְחָלִים, נְחָלִין. Ib. מה מים .. ונעשין נ׳ נ׳ as waters come down in drops and grow to be torrents; Midr. Till. to Ps. I. Ber. 16[a] (ref. to Num. XXIV, 6) מה נ׳ ... אף אהלים וכ׳ as the waters of streams raise man from uncleanness to cleanness, so do the tents (of learning) &c.; a. fr.

נַחֲלָא, נַחֲל ch. same. Targ. Gen. XXVI, 19. Targ. Num. XIII, 24. Targ. Ps. LXXIV, 15; a. fr.—[Targ. Is. XXXVIII, 12 נְחַל, v. נְוַל III.]—*Pl.* נַחֲלָיָא, נַחֲלֵי. Targ. Deut. VIII, 7. Targ. Koh. I, 7. Targ. Prov. VIII, 26 (h. text חוצות); a. e.

נָחַל (b. h.; denom. of נַחֲלָה, q. v.) *to inherit*. B. Bath. VIII, 1 יש נוחֲלִין ומַנְחִילִין there are such relations as inherit from and eventually transmit to one another (e. g. father and son); ויש נוחלין ולא מנחילין and some inherit, but (when they die) do not transmit their estate to those whose natural heirs they would have been (e. g. son and mother). Kidd. I, 10 ונוֹחֵל את הארץ and shall inherit the land (of life everlasting). Sifré Num. 133 יודע .. שהבנות נוֹחֲלוֹת Moses knew that daughters (in the absence of sons) are legal heirs. Midr. Till. to Ps. V, beg. (ref. to Num. XXI, 19) משנָחֲלוּ ע״ז בא עליהם וכ׳ when they adopted idolatry, the angel of death came upon them. Ib. נחלו

להק״בה לאלוה והוא נ׳ וכ׳ they adopted the Lord as God, and he adopted them as a people; ib. ממתנה נַחֲלָתִי לאל through the gift (of the well in the desert) I adopted God; מתוך שנתן לי הקב״ה הבאר נחלתי אותו (ed. Bub.) because the Lord gave me the well as a gift, I adopted him; Erub. 54a וכיון שניתנה לו במתנה נְחָלוֹ אל and since it (the Law) is given him as a gift, the Lord claims him as his own; a. fr.

Hif. הִנְחִיל *to transmit by legal succession; to give in possession.* B. Bath. l. c., v. supra. Tosef. B. Mets. XI, 32, a. fr. שעל מנת כן ה׳ וכ׳ for Joshua gave possession of the land with such provisions (restricting the rights of ownership). Ukts. III, 12 עתיד הקב״ה להַנְחִיל וכ׳ (Snh. 100a ליחן) the Lord will in the hereafter give every righteous man possession of &c. B. Bath. 114b אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל וכ׳ a son in the grave does not succeed his mother so as to transmit his estate to his paternal brothers; a. fr.

נַחֲלָא, v. נַחַל ch.

נַחֲלָה f. (b. h.; חוּל) [*turn, lot,*] *inheritance, right of succession.* B. Bath. VIII, 4 אחד הבן ואחד הבת בנ׳ the same law of succession applies to sons and (eventually) to daughters (v. ib. 122b). Bekh. VIII, 1, v. בְּכוֹר. Midr. Till. to Ps. V, 1 (play on נחילות ib.) על הנ׳ שנחלתם וכ׳ for the possession which you took from me, and for the possession which I took from you; a. fr.—Trnsf. *the central sanctuary at Shiloh* or *at Jerusalem.* Tosef. Zeb. XIII, 20; Zeb. 119a, sq.; Meg. 10a, contrad. to מְנוּחָה.—*Pl.* נַחֲלוֹת. B. Bath. VIII, 2 סדר נ׳ וכ׳ the following is the order of succession (among relatives). Ib. 117a משונה נחלה זו מכל נ׳ שבעולם this division of inheritance (after the conquest of Canaan) is different from all other successions; a. fr.—Yalk. Ps. 629, v. נָחִירָלָה.

נָחַם (b. h.; cmp. נוּחַ) *to be at ease.* Ex. R. s. 20 (homiletic interpret. of נָחָם, Ex. XIII, 17) אמר הקב״ה אינני מתנחם וכ׳ the Lord said, I shall not be contented, until &c., for we read וְלֹא נָחָם (perhaps meant for נִחַם *Nif.*).

Pi. נִיחֵם *to comfort, console.* Pesik. Nah., p. 128a א״ל הקב״ה אני ואתם נלך ונְנַחֲמֶנָּה the Lord said to them (the prophets), Myself and you, let us go and comfort her (Jerusalem); ib. נַחֲמוּהָ עמי וכ׳ comfort her, O my people; comfort her, you on high (angels) &c. Ib. הקב״ה שלחני אצלך לְנַחֲמֵךְ the Lord sent me to thee (Jerusalem) to comfort thee. Ib.b נַחֲמוּנִי נחמוני עמי comfort me, comfort me, O my people. Pesik. R. s. 30 ונכנסו חביריו לְנַחֲמוֹ and his friends came in to comfort him; אם על אשתו מְנַחֲמִים לו וכ׳ if it is for the loss of his wife that they seek to console him, and he refuses to be consoled &c. Midd. II, 2 השוכן בבית הזה יְנַחֲמֵךְ may He who resides in this house console thee. Y. Gitt. V, 47c top; Y. Dem. IV, 24a bot. ומְנַחֲמִין אבילי וכ׳ and you must comfort the gentile mourners (of your place) as well as the Jewish mourners; Y. Ab. Zar. I, 39c bot. ניחמים (corr. acc.); Tosef. Gitt. V (III), 5; a. fr.—מְנַחֵם *the consoling friend of the mourner.* Yalk. Prov. 947 בבית האבל בחול פריס מנ׳ ויהיב לאבל ... יש לה מנ׳ פריס מנ׳ וכ׳ in the house of the mourner, on week days, the comforter breaks the bread and gives it to the mourner, as it is written (Lam. I, 17), 'Zion breaks (the bread) with her own hands, she has no comforter', but if she had a comforter, the comforter would break it &c.—*Pl.* מְנַחֲמִים. M. Kat. 27a בית המנ׳ the room where the comforters meet. Ib.b אין מנ׳ וכ׳ ... כיון שניענע as soon as the mourner nods with his head (indicating that he accepts their consolations), the friends are no longer permitted to sit with him; a. fr.—Sabb. 152a מת שאין לו מנ׳ a deceased person that leaves no direct relations to be comforted.

Nif. נִחַם, *Hithpa.* הִתְנַחֵם, *Nithpa.* נִתְנַחֵם 1) *to be comforted, accept consolation.* Pesik. l. c. מי צריך להִנָּחֵם which of them is in need of being comforted?; ib. להִתְנַחֵם. Snh. 19a תִּתְנַחֲמוּ be comforted. Ib. מִתְנַחֵם מאחרים receiving consolations from others. Pesik. R. l. c. ואינו מתנחם, v. supra. Gen. R. s. 84 מִתְנַחֲמִים על המתים וכ׳ people accept consolation for dead persons but not for living ones (that have disappeared); a. fr.—Ib. s. 27 (expl. וינחם, Gen. VI, 6) מתנ׳ אני שבראתי וכ׳ I have that consolation that I created him (man) to live on earth below &c.—2) *to seek comfort; to be sorry, regret, reconsider.* Ib. מתנ׳ אני שעשיתו וכ׳ I regret that I made him, and that he was placed on earth. Ex. R. s. 45, beg. ואני מתנ׳ עליו and I am sorry for him (reconsider my judgment). Num. R. s. 23 (ref. to Num. XXIII, 19) לא בן עמרם עשה אותו להִנָּחֵם did not the son of Amram cause him (God) to reconsider (Ex. XXXII, 14); ib. להִתְנַחֵם; Y. Taan. I, 65b bot. שעשה לאל שיִתְנַחֵם; a. fr.

נְחִים, נְחֵם ch. same. [Targ. Y. II Gen. XXXV, 9 נְחִירַמַת; some ed., read: נַחֲרַמַת *Pa.*; v. גְּרַם II.]

Pa. נַחֵם, נְחֵם *to comfort.* Targ. Gen. L, 21 נְחֵם ed. Berl. (v. Berl. Targ. O. II, p. 18). Targ. Is. LXI, 2; a. fr.—Targ. Job II, 11 לְנַחֲמוּתֵיהּ to comfort him.—Part. מְנַחֵם, pl. מְנַחֲמִין, v. preced. Targ. II Sam. X, 3.—Keth. 8b אתא לְנַחוּמֵי צעורי וכ׳ he came to console, and he grieved him? Y. Shek. V, 48d bot., a. e. בעי מְנַחֲמוּתֵיהּ desired to comfort him. Snh. 19a כי מְנַחֲמֵי אחרינו וכ׳ when others comfort him; a. fr.

Ithpa. אִתְנַחֵם as preced. *Nif.* Targ. Job XLII, 6; a. fr.—Y. l. c. ולא קביל עלוי מִתְנַחֲמָה and would not allow himself to be comforted; a. e.

נֶחָמָה f. (b. h.; preced.) *consolation, relief.* Taan. 11b אל יראה בנֶחָמַת צבור (Yalk. Ex. 264 בנחמות, *pl.*) shall not live to see the relief of the community. Pes. 54b (man does not know) יום הנ׳ what day his relief from trouble will come; a. fr.—Esp. הנ׳ *the comfort* (of Zion), *restoration of Israel.* Macc. 5b, a. fr. (a euphemistic affirmation) אראה בנ׳ לא וכ׳ may I not live to see the consolation, if &c.—*Pl.* נֶחָמוֹת. Y. Ber. V, beg. 8d שחתמו נ׳ ... ובדברי חותמין who closed their books with words of praise and of consolation (predictions of relief; Bab. ib. 31a תנחומים); a. e.

נַחֲמוּתָא, infin. *Pa.* of נְחֵם q. v.

נְחֶמְיָה (b. h.) *Nehemiah,* 1) N., son of Hácaliah, governor of Judea. Sabb. 123b. Snh. 93b; a. e.—2) name of several Tannaim and Amoraim. Yeb. XVI, 7 N. of Beth-Dŏli.—Ter. VIII, 6, a. fr. R. N.—Men. 68b Judah ben N.—Pes. 22b, a. fr. נ׳ חעמסוני.—Y. Ber. III, 6a (some ed.

נחומיה).—Y. Peah I, 16c bot. ר׳ נ׳ בר עוקבן; Y. Yeb. XIV, beg. 14b ר׳ נ׳ בר מר ע׳.—Y. Shek. V, end, 49b; a. oth.—V. Fr. Darkhé p. 137; p. 176; M'bo p. 116b.

נַחְמָם* m. (חָמַם; formed like נחתום) *attendant at hot baths, bather* (practicing medicine). Y. Ab. Zar. II, 40d top, opp. רופא אומן professional surgeon.

נַחֲמָן, *pl.* of נֶחֱמָתָא.

נַחֲמָן pr. n. m. *Naḥăman.* Gen. R. s. 25, v. נוּחַ *Hif.*—Esp. name of several persons. Y. Dem. I, 22a; Y. Shek. V, 48d ר׳ שמואל בר נ׳. Y. Meg. I, 70b top; a. oth.—V. Fr. M'bo, p. 116b, sq.—Esp. R. N., the renowned Babylonian Amora. Keth. 94a; a. fr.

נַחְמָנִי pr. n. m. *Naḥmani.* Pes. 23b, a. fr. שמואל בר נ׳. Y. Sabb. I, 3d bot. נחמן בריה דר׳ שמואל בר נ׳; Y. Meg. I, 70b top נחמן בריה דר׳ ש׳ בר נחמן; v. preced.—R. Hash. 34b, a. fr. רבה בר נ׳.

נֶחֱמָתָא f. ch.=h. נֶחָמָה.—*Pl.* נֶחֱמָתָא, נַחֲמָן. Targ. Y. Gen. I, 21. Targ. Is. XVIII, 4 (ed. Lag. נִירַחֲמָן); a. fr.—B. Kam. 38a מאי איכפת לי גבי נ׳ דבבלאי what do I care for the consolations of the Babylonians? B. Bath. 14b וסיפיה נ׳ and ends with consolations. Ib. ונ׳ לנ׳.. סמכינן we join ... the consolations at the end of one book to those at the beginning of the next, v. חוּרְבָּנָא.—Y. Snh. X, 28b bot. וכל טבן ונ׳ וכ׳ and all the good times and consolations (predicted) in the world have come true in my own days.

נַחֲנָא, *pl.* of אֲנָא.

נָחַץ (cmp. חצץ I a. חוּץ I) *to squeeze in, strap. Part. pass.* נָחִיץ *closely corded.* Y. Meg. III, 74c bot. (not נחת), v. קוּנְטְרָא.

נָחַר (sec. r. of חרר, חור) 1) *to perforate*, esp. *to kill by stabbing.* Ḥull. V, 3 הנּוֹחֵר if one stabs (instead of cutting according to ritual). Pes. 49b מותר לנוֹחֲרוֹ you may stab him.—[Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII שלא תנחור, read: תְּנַחֵשׁ, v. נָחַשׁ; Rabad תנקור, v. נָקַר II.]—2) (denom. of נְחִירַיִם) *to discharge mucus, run.* Nidd. 64b כל זמן שנּוֹחֶרֶת as long as the healing wound discharges matter. V. נְחִירָה.

Pi. נִיחַר *to be stabbed.* Ḥull. 17a (ref. to ישחט, Num. XI, 22) יְנַחֵר לחם מיבעיא ליה (not נידחר) if no ritual cutting was prescribed for the people in the desert, the text ought to have read, 'shall be stabbed for them'.

Pi. נִיחֵר (denom. of נחירים) *to snort.* Snh. 94a (play on סְנַחְרִיב) שסּח ונירחר וכ׳ he spoke and snorted forth words against heaven.

נָחַר ch. same, 1) *to stab.* Targ. Y. Num. XXII, 40.—Gitt. 69a ולינחרוּ לכלבא וכ׳ and let them stab the dog in the pupil of his eye.—2) *to blow the nose, sneeze, to give a sign by means of a nasal sound.* Ib. 68a נ׳ ליה רב וכ׳ R. Ḥ. uttered a sound of warning behind him. Sabb. 152b נ׳ בהו וכ׳ R. A. (who was buried there) snorted at them (warned them off; Ag. Hatt. נחם). R. Hash. 34b כי נְחִירְנָא לָךְ (ed. נהירנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) when I give thee a sign. Ber. 62b.

Pa. נַחֵר *to rebuke.* Kidd. 81b נחרוּ ביה they rebuked him (for his misbehavior).

נַחְרָתָא f. (preced.) *wrath.* Gen. R. s. 67 (ref. to Am. I, 11) עוברתיה ונַחְרָתֵיהּ וכ׳ his anger and his wrath do not cease &c.; Yalk. ib. 116 וזחרתיה (corr. acc.).

נָחַשׁ (b. h.; cmp. לחש) *to whisper.*

Pi. נִיחֵשׁ *to divine, to make action dependent on an omen, to augur.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 13 אידהו מְנַחֵשׁ וכ׳ a diviner (under the law, Lev. XIX, 26) is he who says, 'my staff fell out of my hand' (it portends evil) &c.; Snh. 65b. Ib. 66a כגון אלו המְנַחֲשִׁים בחולדה וכ׳ like those who divine (evil or luck) from a weasel, birds &c. Y. Sabb. VI, end, 8d כל המנחש סופו לבוא עליו if one believes in omens, what he fears will finally befall him (with ref. to לא נחש Num. XXIII, 23, changed into לו נחש); Ned. 32a כל המנחש לו נחש for him who believes in omens, the omen exists (will be realized). Ib. כל אדם שאינו מנ׳ he who rejects divination. Mekh. B'shall. s. 2 שמא יְנַחֲשׁוּ וירחזרו וכ׳ lest they consider it a bad omen and go back. Ib. וזקני מדין נִחֲשׁוּ וכ׳ and the Midianite elders considered (Balaam's death) a bad omen and went home; a. fr.—Sifra Vayikra, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) [read:] שלא תְנַחֵשׁ thou must not augur (v. however, נָקַר II).

נָחַשׁ I, *Pa.* נַחֵישׁ, נָ׳ same. Targ. II Kings XXI, 6. Ib. XVII, 17 (ed. Wil. ונָחִישׁוּ *Pe.*); a. fr.—Ḥull. 95b דְּנָחֵישׁ because he had made his movements dependent on an omen. Yeb. 120b מְנַחֲשֵׁי אינשי וכ׳ כיס .. as to purse and bag people are superstitious and do not lend them; a. e.

נָחַשׁ II, *Af.* אַנְחֵשׁ, חַנְחֵשׁ (denom. of נְחָשׁ) *to use copper* and plate it with silver, *to plate.* Pesik. Ekhah, p. 122b חַנְחֲשָׁהּ לירה make it plated for him (in place of solid silver); Yalk. Is. 258 אכחיש, read: אנ׳.

נַחַשׁ m. (b. h.; נָחַשׁ) *divination from omen, superstition.* Num. R. s. 20 בעל נ׳ a believer in omens. Ned. 32a, v. נָחַשׁ. Y. Sabb. VI, 8c bot. אע״פ שאין נ׳ יש סרמן although you must not make them an omen, they are a sign (presage); Ḥull. 95b. Ib. כל נ׳ שאינו .. אינו נ׳ an omen which is not proposed in the manner of Eliezer ... (Gen. XXIV, 13, sq.) or of Jonathan (I Sam. XIV, 9, sq.) is not considered a divination (in the sense of Lev. XIX, 26); a. fr.—*Pl.* נְחָשִׁים. Tanḥ. Balak 4 בעל נ׳, v. supra.

נָחָשׁ m. (b. h.; נָחַשׁ) 1) [*the hissing,*] *serpent.* Gen. R. s. 22 נ׳ הקדמוני the original serpent (the seducer of Eve). Ib. s. 20 נ׳ זה רשע בעל תשובות that serpent is wicked and skilled in arguments. Bekh. 8a נ׳ לשבע שנים וכ׳ a serpent's pregnancy lasts seven years, and for that wicked animal I find no parallel (in the vegetable kingdom). Gen. R. s. 54 הנ׳ של בית the domestic serpent (harmless); a. fr.—*Pl.* נְחָשִׁים. Ib. s. 84 נ׳ ועקרבים snakes and scorpions; a. fr.—2) *a pungent* (*poisonous*) *fluid* in the leaves or in the stems of onions kept for a long time in the ground. Erub. 29b.—3) *a disease of the eye*, v. חַלָּזוֹן. Bekh. VI, 2 חלזון נ׳ וכ׳, expl. ib. 38b as identical with חלזון; Tosef. ib. IV, 2; Sifra Emor ch. II, Par. 3.

נַחֲשָׁא, נַחַשׁ ch.=h. נַחַשׁ. Targ. Y. II Num. XXIII, 23.—

Snh. 19ª נ׳ קא רמי להו (by saying to his comforters, 'be comforted') does he not cast an evil omen on them (that they would suffer bereavement)? Gen. R. s. 87, v. נָחָן; a. e.—*Pl.* נַחֲשִׁין, נַחֲשַׁיָּא, נְחָ׳. Targ. Num. l. c. (O. ed. Berl. נַחֲשׁ׳). Targ. O. ib. XXIV, 1. Targ. Y. Lev. XIX, 26; a. fr.

נְחַשָּׁא (נָחַשׁ), נְחָשׁ m. ch.=h. נְחוֹשֶׁת. Targ. Jer. XV, 20. Targ. Num. XXI, 9; a. fr.—Y. Kidd. I, 58ᵈ נ׳ ריקיר נ׳ זלילי copper rises and falls (silver being the standard), v. יַקִּירָא. Esth. R. to I, 22 (ר׳ עזריה) מה דהדרין קיתונא דנ׳ וכ׳ what purpose this copper vessels serves, an earthen vessel may serve as well; Lev. R. s. 12 (not נחשת); a. e.

נַחְשׁוֹל m. (נָחַשׁ; Syr. מחשולא, P. Sm. 1404) *a crushing wind* (cmp. I Kings XIX, 11); esp. (שבים) נ׳ *gale on high sea*, also *Naḥshol*, a spirit. Tosef. Yoma II, 4; Yoma 38ª (Y. ib. III, 41ª סער גדול). Tosef. B. Mets. VII, 14; B. Kam. 116ᵇ; Y. B. Mets. VI, end, 11ª ספינה שעמד עליה נ׳ והרקל וכ׳ if a gale threatened the ship, and they lighted it. Pesik. R. s. 32 אחזו נחשולה (corr. acc.). Num. R. s. 13 (play on נחשון) על שם שירד תחלה לנ׳ שבים because he was the first to go down to the surf (or to Naḥshol) in the sea. Gitt. 56ᵇ עמד עליו נ׳ שבים וכ׳ a *naḥshol* in the sea stood up against him to drown him; Yalk. Koh. 972 נ׳ של ים.

נַחְשׁוֹלָא, נַחְשׁוּלָא ch. same. Targ. Jon. I, 4. Ib. 15; a. e.—Lev. R. s. 22 מחא נ׳ בימא a *naḥshol* smote the sea; Gen. R. s. 10 מחאיה נחשלא בימא (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 מחא נ׳ גו ימא.

נַחְשׁוֹן (b. h.) pr. n. m. *Nahshon*, prince of the tribe of Judah. Num. R. s. 13, v. נָחְשׁוֹל h. Snh. 12ª (in a secret letter) עמוסי יריכי נ׳ the burdened (the officers) of the offspring of N., i. e. of the Nasi of Palestine; a. fr.

נַחְשִׁירָן, נַחְשִׁרְיָן (not נחשיד׳) m. (Pers., v. Nöld. Mand. Gramm. p. 63) *hunter; a shrewd man.* Targ. Gen. XXV, 27 (h. text ידע ציד; cmp. Gen. R. s. 63; Tanḥ. Tol'doth 8).

נחשלא, v. נַחְשׁוּלָא.

נַחְשִׁרְיָן, v. נַחְשִׁירָן.

נְחַשְׁתָּן, נְחֻשְׁתָּן, v. נְחוּשְׁתָּן, נְחוּשְׁתָּן.

נַחַת f. (b. h.; נוּחַ) 1) *rest, tray, stand* (v. אַנְחוּתָה). Ḥag. 26ᵇ; Men. 96ᵇ, a. e. כלי עץ תצשוי לנ׳ a wooden utensil intended for resting things on it (table &c.). Gen. R. s. 25; s. 33 לשם נ׳ תתיבה נקרא Noah was named from the resting of the ark (Gen. VIII, 4). Yeb. 103ᵇ סנדל של נ׳ ע״ז Ar. (in ed. our w. omitted) a sandal used as a rest for an idol.—2) *ease; gentleness; comfort.* Erub. 83ᵇ שלזה תשמישו בנ׳ which one neighbor can make use of with ease, opp. בקשה with difficulty. Ber. 56ᵇ בנ׳ at a slow trot, opp. ברדוק at full speed. Snh. 92ª, v. נָהַג; a. fr.—תימא נ׳ ר׳ עשיתי לבעלי she may say, I did it only to gratify my husband (but did not mean to sell). Ḥag. 16ᵇ כדי לעשות נ׳ ר׳ לנשים to let the (offering) women have the satisfaction (of putting their hands on the sacrifices). Ber. 17ª ועושה נ׳ ר׳ ליוצרו and acts so as to please his Creator; a. fr.

נָחַת (b. h.; sec. r. of נוּחַ) *to be put down, to go down.* *Nif.* נִחַת same, *to be humbled, bow.* Y. Ber. IV, beg. 7ª (ref. to Mal. II, 5) נ׳ הוא קודם .... before he mentions the Name (in the benediction), he must bow.—V. נָחָא.

נָחֵת, נָחַת ch. same, *to go down.* Impf. יֵחוֹת, inf. מֵיחָת, מֵירְחוֹת, imper. חוֹת. Targ. Ex. XV, 5. Targ. Y. Gen. XLIV, 26; a. fr.—[Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 לְמִנְחָתָא, some ed. לְמִנְתָתָא, read: לְמִנַּחֲתָא *Pa.*]—Sabb. 41ª כי נָחֵית when one is going down (to bathe). Ib. כי קא נָחֲתֵי when they were going down. Meg. 25ª ההוא דנ׳ וכ׳ a man went down (to the praying desk) in the presence of &c. B. Kam. 39ª נ׳ לעומק וכ׳ goes down to the depth of the law; a. fr.—B. Bath. 133ª נָחֲתָא לדיקלא she seizes the palm-tree for her widowhood, v. יָרַד.

Pa. נַחֵית 1) *to put down.* Yoma 47ª ונַחֲתֵיה וכ׳ and let him put down the pan; v. חֲתֵי I.—2) *to lower, remove.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 23 (v. supra; Y. I לְמַחֲתָא *Af.*).

Af. אַנְחֵית *to put down, rest; to let come down.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 (h. text תַּצֵּג). Targ. Y. I Gen. XLIX, 23, v. supra. Targ. O. ib. II, 5. Targ. Ez. XXIII, 15; a. fr.—*Part. pass.* מַנַּחַת (מְנַחֵית); f. מַנְחָתָא; *pl.* מַנַּחְתִּין; מַתָּתָן *placed, resting, lying; inlaid.* Targ. O. Gen. VIII, 11 (ed. Vien. נָחִית; Y. מְנַחֵית). Targ. Jer. XXIV, 1. Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Pesik. B'shall., p. 91ª והוא מַנַּחֵית לכון and he will take bread down out of the oven (cmp. רָדָה II). Taan. 21ᵇ הוה מַנַּחֵית גברי וכ׳ used to place men apart &c. Sabb. 101ª גוד אַנַּחֵית וכ׳, v. נָגַד. Ned. 91ᵇ הוו מַנַּחֲנָן תחלי וכ׳ cress was deposited there. B. Bath. 69ª, a. fr.

Ithpe. אִיתְנַחַת, *Ithpa.* אִיתְנְחַת 1) *to be brought down.* Targ. Gen. XXXIX, 1. Targ. Ez. XXXI, 17; a. fr.—Y. Peah XIII, 21ª bot. איתנחת מן נכסוי became poor, v. יָרַד; Y. Keth XI, 34ᵇ bot.—2) (of an argument) *to be settled.* B. Bath. 129ª אִנַּחַת לן חדא, v. נוּחַ *Ithpe.*

נַחֲתָא f., constr. נַחֲתַת (preced.) *layer.* Targ. O. Ex. XVI, 13 (Var. נְחָתַת, נְחִיתַת; h. text שכבת). Targ. Ps. CX, 3 (Bxt. נְחִיתוּת).

נַחְתּוֹם, נַחֲתוֹם m. (חָתַם; cmp. טָפוּס) *baker of bread in moulds, professional baker.* Tosef. Ḥall. I, 7 נ׳ אחד מארבעים וכ׳ the professional baker has to give one forty-eighth portion of his dough to the priest, opp. בעל הבית a private baker; Y. ib. II, end, 58ᵈ. Ḥall. II, 7 נ׳ שהוא עושה למכור בשוק the baker that makes bread for sale in the market. Y. Dem. V, 24ᵈ top נ׳ עושה טפוס אחד וכ׳ each baker makes his own peculiar form of bread, while the dealer (פלטר) deals with many bakers; ib. נ׳ עושה כמה טפוסין וכ׳ a baker makes several forms, while the dealer deals with one baker; a. fr.—ר׳ יהודה חנ׳ R. Judah, the baker, prob. identical with R. Judah ben Baba. Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot. Tosef. Ohol. XVIII, 13; a. e.—*Pl.* נַחְתּוֹמִים, נַחְתּוֹמִין. Y. Ḥall. l. c. Kel. XV, 2, v. אַרוּבָּה I; a. fr.

נַחְתּוֹ׳, נַחְתּוֹמָא, נַחֲתוֹם ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—*Pl.* נַחְתּוֹמִין, נַחְתּוֹמַיָּא, נַחְתּוֹמֵי. Ib. 2. Y. ib. 1. Targ. Jer. XXXVII, 21; a. e.—B. Bath. 20ᵇ בדנ׳ of the bakers' ovens.

נַחְתּוֹמַר m. (preced.; cmp. חֲלִיסַר) *bread-shop-keeper.* Y. B. Bath. II, beg. 13b.

נַחְתֹּם, v. נַחְתּוֹם.

נָטָא, v. נְטַע.

בַּר נָטוֹזָא, pr. n. m. *Bar Naṭoza.* Y. Ter. VIII, 45c bot.; Y. Ab. Zar. II, 41a.

נְטוּל m. (נָטַל) *heaviness, load.* Targ. Prov. XXVII, 3.

נָטוּל, v. נָטַל.

נְטוּלָא m. ch. = next w.—*Pl.* נְטוּלֵי. Hull. 54b דדמיא לנ׳ it may be classified with the cases of lost limbs.

נְטוּלָה f. (נָטַל) *the case of an animal in whose body an organ is found to be absent* or *destroyed.* Hull. 43a.—V. נָטַל.

נְטוֹפָא pr. n. pl., v. נְטוֹפָה.

נְטוֹפָא m. ch. (נְטַף) = h. נָטָף, *balm.* Targ. O. Ex. XXX, 34 (ed. Vien. נְ׳). Targ. I Chr. II, 54 (Var. ed. Rahmer נטופתי). Targ. Ruth IV, 20.—Gitt. 69b וניגבול בנְטָפָא let him knead it with balm.

נְטוֹפָה I pr. n. m. *Netofah.* Targ. Ruth IV, 20 (after I Chr. II, 54 נטופתי).

נְטוֹפָה II, נְטוֹפָא (b. h. נְטֻפָה) pr. n. pl. *Netofah,* near Bethlehem in Juda. Gen. R. s. 79 בקעתא דבירת נ׳ the valley of Beth N.; Yalk. Koh. 972; (Gen. R. s. 10 טרפא); v. טוֹפָה.—(ה)נ׳ זירת name of a species of olives, *Netofah olive.* Peah VII, 1 an olive which bore at one time a special name (אפי׳) כזירת נ׳ בשעתו Ms. M. (ed. הנ׳) (even if it be) like the N. olive; Tosef. ib. III, 9. Y. ib. VII, beg. 20a חרוב שניהן נ׳ if two of the trees were N. trees; כל שדהו נ׳ if all the trees of his field were N. Ib. (defining נ׳) נוטף שמן one dripping oil, contrad. to שפכוני (pouring), yielding large quantities of oil. Ib. והתנו נטיפה (corr. acc.).—Denom.:

נְטוֹפָתִי m. (b. h.) *of Netofa.* Taan. 28a סמלאי הנטפתה Ms. M. (ed. סלמאי הנְטוֹפָתִי, v. Rabb. D. S. a.l. note; cmp. I Chr. II, 54); Tosef. ib. IV (III), 8 סלמאי הנט׳ Var. (ed. Zuck. הנטוצתי); Y. ib. IV, 68b bot. סלמיי הנטיצתי (ed. Krot. נ׳; corr. acc.).

נְטוֹפָתָא, v. נִישׁוֹפָתָא.

נָטוֹרָא m. (נָטַר) *watchman, observer.* Yalk. Koh. 989 מה רשו ... חצרק האר נ׳ וכ׳ wherein lies the power of that sheep (Israel), that it can feed among seventy bears (nations)? Said he, strong is the watchman that guards it against all of them.—*Pl.* נָטוֹרַיָּא, נְטוֹרִין. Targ. Y. Deut. XVIII, 10 נְטוֹרֵי נחשין (ed. Amst. נט׳) observers of omens (h. text מנחש). Targ. Y. Gen. XLII, 6 (not נְטוּ׳); a. e.—Y. Ḥag. I, 76c איתון לן נְטוֹרֵי קרתא bring before us the guards of the town; Lam. R. introd. (R. Abba 2); Midr. Till. to Ps. CXXVII; Yalk. Ps. 881; ib. אילין נ׳ קרתא וכ׳ are these the guardians of the town? They are the destroyers &c. Lev. R. s. 12 צרי לי מן נ׳ I am afraid of the guards (to open the wine shop); Esth. R. to I, 22 (ר׳ עזריה); a. e.

נְטוֹרָא m. (preced.) [*that which is reserved,*] *reward.*—*Pl.* נְטוֹרִין. Gen. R. s. 11 דוגמא נ׳ some ed., v. הוּגְמַטְרִין.—[Tosef. Sot. VIII, 6 נטורים Var., v. נוֹטָרִין.]

נְטוּשׁ m. (נָטַשׁ) *a fugitive whose estate is abandoned.* Y. Keth. IV, 29a bot. נ׳ זה שיצא לדעת a *naṭush* is he who left of his own accord (not carried away by force); Y. Yeb. XV, 15a top.—*Pl.* נְטוּשִׁים, נְטוּשִׁין. Ib.; Tosef. Keth. VIII, 3 אלו הן נכסי נ׳ וכ׳ this is (in a legal sense) the abandoned estate of *n'ṭushin*: if the heir took possession without a report of the absentee's death having arrived, contrad. to רטושים; B. Mets. 38b. Ib. שמעתי שהנ׳ כשבויין I heard a tradition that the estate of fugitives is of the same legal category as that of captured persons. Ib., sq. מאי שנא הנך .. נ׳ וכ׳ why are these called *n'ṭushim,* and the others *r'ṭushim*? נ׳ דבע״כ *n.* are those who emigrate against their will (fugitives from justice).

נָטָה, נטי (b. h.) 1) (cmp. נָטַע) *to stretch; to pitch* a tent. Yalk. Gen. 67 בתחלה נ׳ אהלה וכ׳ (Gen. R. s. 39 נטע) first he pitched Sarah's tent &c.—2) *to hang over, incline; to decline.* Macc. II, 7 ונופו נוֹטָה, v. נוֹף II; Kidd. 40b. Ned. IV, 5, a. e. הנוטות overhanging fruit. Y. M. Kat. III, 82a בנוטות when one's mustache hangs over the mouth.—Snh. 6b להיכן הדין נוטה which way the judgment will incline (in whose favor the verdict will be). Ib. 3b (ref. to Ex. XXIII, 2) עשה לך בית דין נוטה arrange for thyself a court which can lean towards one side, i. e. of uneven numbers. Gen. R. s. 96, a. fr. נ׳ למות one inclines towards dying, feels death approaching; a. v. fr.—3) *to bend, pervert judgment.* Mekh. Mishp. s. 20 שמא תאמר .. ואיני נוטה את הדין lest you say, I will take a bribe but will not pervert the law.—*Part. pass.* נָטוּי; f. נְטוּיָה; *pl.* נְטוּיִים, נְטוּיִין; נְטוּיוֹת a) *hanging over, threatening, inclining.* Snh. 109a קיר נ׳ a threatening wall; R. Hash. 16b; a. e.—Gen. R. s. 49 נ׳ למות, v. supra.—b) *spread; pitched.* Ohol. VII, 2. Tosef. ib. VIII, 2; a. e.

Hif. הִרְטָה 1) (neut. verb) *to incline.* B. Mets. 59b הירטו כותלי וכ׳ the walls of the school-house bowed (threatening to fall). Ib. ועדיין מַטִּין ושומדין and so they still stand bending over. Ber. 11a הַשְׁתִּי, v. זָקַף. Keth. 84b; Erub. 46b מַטִּין one is inclined (in favor of R. Akiba's opinion), i. e. the presumption is in his favor, opp. הלכה definite decision for general practice. Y. Snh. I, 18a bot. (ref. to I Kings XXII, 19) אלו מטין לכף זכות וכ׳ these argued in favor, and those against. R. Hash. 17a ורב חסד מַטֶּה וכ׳ and He who is abundant in kindness inclines (the scales) towards the side of kindness; a. fr.—2) *to decline, move sideways.* Keth. 10a a man walking in the dark, ה׳ מצאו פתוח if he moves sideways (towards the door), he finds it open, if he does not (but strikes against the door) &c.—Trnsf. *to perform coition without violently tearing the hymen.* Ib.—3) (act. verb) *to bend;* ה׳ דין *to wrest judgment.* Mekh. l. c. שלא תאמר .. אַטֶּה עליו את הדין say not, because he is a wicked man, I will turn the verdict against him. Peah VIII, 9 כל דיין ... ומַטֶּה את הדין a judge that takes a bribe and

perverts judgment; a. fr.—4) (after Ex. XXIII, 2) *to decide by majority* (cmp. פָּרַע). Snh. IV, 1 דיני ממונות מטין וכ׳ in civil law a majority of one decides in favor or against (the claimant), ודיני נפשות מטין וכ׳ in criminal law a majority of one decides in favor of the defendant, but for a verdict against the defendant a majority of two is required, v. הַטָּיָה. Mekh. l. c. הרוג על פי מטין put to death on a majority vote; אף מטין בשנים .. מה עדים as incriminating witnessess must be two, so must the majority be two.—*Part. pass.* מוּטֶה; f. מוּטָה *reclining, bending over.* M. Kat. 21ª; Yeb. 103ª בין מ׳ .. בין עומד standing, sitting or reclining. Kel. IV, 3; Tosef. ib. B. Kam. III, 10 חיתה מ׳ על צדה וכ׳ if the vessel was misshaped so as to bend sideways like a sedan chair. Ib.; ib. 5 מַטָּה על צדה.—V. מוּטָה.

נְטָה, נְטָא, נְטֵי ch. same. Snh. 26ª נַטְרֵיה .. דילמא דעתיה וכ׳ perhaps the opinion of the Lord inclines after the majority. Y. B. Bath. II, end, 13ᶜ חד אילן נטה גו וכ׳ a tree the branches of which hung over that Roman's ground. Ib. זיל קוץ מה דנטה גו דידיה go and cut off what hangs over his ground; a. e.

Af. אַטֵּי *to bend.* Y. Ber. II, 4ᵇ top ליה אי׳ דלא יַטֵּי מילה it is not possible that he should not turn the discussion (so as to mention the exodus from Egypt; v. Bab. ib. 13ᵇ).

נְטִיָּה, נַטְיָה f. (preced.) *spreading.* Ohol. VII, 2 כְּנַטְיַת האוהל as a tent is spread; Tosef. ib. VIII, 2.

נָטוּל m. (נְטַל) *heavy.* Y. Snh. VI, 23ᵈ bot., v. קָטַל.

נְטִילָא, v. נַטָּלָא.

נְטִילָה f. (נְטַל) 1) *taking; lifting up; carrying.* Zeb. 34ª; Macc. 14ᵇ נְטִילַת נשמה death penalty. Y. Sabb. VII, 10ᶜ נ׳ נשמה taking life (destroying vitality); Bab. ib. 75ª; a. fr.—Meg. II, 5 נטילת לולב taking up the festive wreath.—Pesik. R. s. 10 נטילת ראש lifting up the head (with the ambiguous meaning of 'taking off the head' or 'promotion'). Lev. R. s. 17; Y. Ber. II, 5ᶜ bot. נטילת רשות, v. רְשׁוּת.—Y. M. Kat. III, 82ª top, a. e. נטילת צפורנים cutting the nails; a. fr.—2) נטילת ידים, or נ׳ *washing the hands* before and after meals &c. Hull. 106ª, sq. Sot. 4ᵇ; a. fr.

נִטּוּלָה, Targ. Ps. LV, 9, v. נְטַל.

נְטִילוּתָא ch.=h. נְטִילָה, esp. *washing the hands.* Ber. 22ª בְּטִלוּהָ לנ׳ they abolished the washing of hands (before prayer or studying the Law).

נְטִיעָה f. (נָטַע) 1) *planting; plant.* Cant. R. to VI, 11 בשעת נְטִיעָתָן when you plant them. Ber. 35ª בר נ׳ that which belongs to the vegetable Kingdom. Snh. 68ª נְטִיעַת קישואין planting of cucumbers; a. fr.—Esp. *young tree, shoot.* Bets. 25ᵇ נ׳ מקטע וכ׳ the law concerning young trees (עָרְלָה) cuts off the feet of the butchers (ought to teach them patience, so as not to use meat before flaying and dissecting). Shebi. I, 8 נ׳ כשמה by 'a young plant' (with reference to the Sabbatical year law) we understand what its name indicates (during the first year). Y. ib. 33ᵇ bot. נ׳ מעין עשר as to young shoots the proportion of ten to a field of a S'ah's size is required, v. infra; a. fr.—*Pl.* נְטִיעוֹת. Cant. R. l. c. כחן של נ׳ וכ׳ the endurance of young plants and the beauty &c., v. זִיו. Shebi. I, 6 עשר נ׳ מפוזרות וכ׳ if ten young trees are scattered over a field of one S'ah's size, we may plough the entire field for their sake (on the eve of the Sabbatical year); Succ. 34ª, a. e. עשר נ׳ the law concerning young trees in a field &c. Taan. 5ᵇ bot. יהי רצון שכל נ׳ שנוטעין וכ׳ may all shoots taken from thee be like thyself. Y. Yeb. I, 2ᵇ חמש נ׳ נטע he planted five shoots, had five sons; a. fr.—Ḥag. 14ᵇ, a. e. קיצץ בנ׳ he mutilated the shoots (of the garden of religion, v. פְּרִיסָה), i. e. became irreligious, v. קָצַץ.—Mekh. B'shall., Shir. s. 10, v. נְתִיצָה.—2) *pitching a tent, putting up a temporary structure.* Meg. 5ᵇ, a. e., v. אַבְרַנְקָא, a. נָטַע.

נְטִיפָה, v. נְטוֹפָה II.

נְטִיר, v. נְטַר.

נָטִיר m. 1) part. pass. of נְטַר.—2) (נָטַר) *observance, worth observing.* Targ. O. Ex. XII, 42.—3) בְּנ׳ *in secret.* Targ. Job IV, 12.

נְטַר, נָטַר m. (preced.) 1) part. of נְטַר.—2) *guardsman.* Targ. Ps. CXXVII, 1. Ib. CXXI, 4; a. fr.

נְטִירָה f. (נָטַר) *guarding*, esp. (with ref. to Lev. XIX, 18) *bearing grudge.* Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV עד היכן כתה של נ׳ וכ׳ how far does the law forbidding to bear grudge extend? If you ask your neighbor for the loan of an axe, and he refuses, and the next day he asks thee ...., say not, I am not like thee; Yoma 23ª.

נְטִירוּתָא ch. same, *watching, proper care.* B. Mets. 42ª, v. פְּשִׁירוּתָא. B. Kam. 48ª קביל עליה נ׳ he assumed the duty of guarding. Ib. עליה ידיה רמי נ׳ the duty of guarding rests upon him. B. Bath. 7ᵇ, a. e. רבנן לא צריכי נ׳ scholars require no guard; a. fr.—Pesik. Hahod., p. 56ª, v. נַטְרוֹנָא.

נְטִישָׁה f. (נָטַשׁ) *renunciation, giving up.* Y. Peah VI, beg. 19ᵇ (ref. to Ex. XXIII, 11) יש לך נ׳ אחרת כזו there is another resignation like this (הֶפְקֵר). Ib. נ׳ מיעוט וכ׳ the superfluous ונטשתה (Ex. l. c.) intimates a limitation: *this* you must resign indiscriminately for the benefit of the poor or of the rich, but &c.

נְטַל (b. h.; cmp. טָלְטֵל) 1) *to move, carry off; to receive, take.* B. Mets. I, 1 זה נוֹטֵל וכ׳ the one (of the claimants) gets three shares &c. Y. Sot. I, 16ᵈ bot., a. e. ומה שכר נָטְלוּ על כך what reward did they get for it?—Sifra Sh'mini, beg. מסיני נטלו לחם they got (their punishment) from Sinai. Sabb. 151ᵇ טול מה וכ׳ take away what thou hast put into me. Arakh. 16ᵇ; B. Bath. 15ᵇ טול קיסם מבין עיניך (Ag. Hatt. שיניך) remove the chip from between thy eyes (teeth); טול קורה וכ׳ remove the beam from &c. Gitt. VI, 1 אף האומרת טול לי גטי even if she says, get me my letter of divorce (instead of 'receive for me'). Ib. 78ª טְלִי גיטך וכ׳ take up thy letter of divorce from the ground. Pesik. R. s. 26, end נָטַלְתִּי עיני I lifted up my eyes. Ber. II, 8 לא כל הרוצה ליטול לו את השם יִטּוֹל Y. ed., not every one who desires to assume a name, may assume it, i. e. not

every one has a right to consider himself superior to the masses (v. יוֹהֲרָא); a. v. fr.—Part. pass. נְטוּל; f. נְטוּלָה *removed.* Ned. XI, 12 (if a woman says) נ׳ אני מן הירחודים I will be removed from (keep no company with) Jews; ... יפר ותהא נ׳ וכ׳ the husband may forbid the vow as far as it concerns himself, and (for the rest) let her be isolated &c.—Snh. 21[b] נְטוּלֵי טחול persons who had their milt cut out (to make them fast runners).—V. נְטוּלָה.—2) (sub. מים) *to pour water over one's hands* for purification; נ׳ לידים, (ellipt.) נ׳ ידים, or only נ׳ *to wash the hands* before and after meals, before prayer &c. Tosef. Yad. I, 1 מי רבִיעית נוֹטְלִין לידים וכ׳ (Var. ed. Zuck., a. Mish. ib. I, 1 נותנין) a quantity of one fourth of a Log of water may be used for pouring over the hands of one person &c. Ib. 13 הנוֹטֵל לידים חנוטל מתכוין והנותן וכ׳ if a person had his hands washed, himself having the intention (of purification), while he who poured it had not. Ib. 2; Mish. ib. II, 3 נ׳ את הראשונים if he began to use the water for washing before the meal (v. מַיִם). Ḥull. 107[a] נוטלין ממנו לידים you may use it for washing the hands; Tosef. l. c. 6, Ber. VIII, 2. Ib. 51[a] אל תִּשְׁתֹּל ידיך ממי וכ׳ have not water poured over thy hands by one who has not washed his hands &c. Ḥull. 105[a] בכלי .. נוטלין you must wash over a vessel (receiving the water); ע״ג קרקע on the floor; a. v. fr.

Nif. נִיטַּל 1) *to be handled.* Sabb. XVII, 1 (122[b]) כל הכלים ניטָּלִין בשבת all vessels (implements, utensils &c.) may be handled on the Sabbath. Ib. 43[a], a. e. אין כלי נ׳ אלא לדבר הנ׳ בשבת a utensil must not be handled on the Sabbath except for the protection of a thing which may be used on the Sabbath. Par. V, 9 וכן יכולות להִנָּטֵל וכ׳ and they can be handled simultaneously; a. fr.—2) *to be removed, be gone.* Ḥull. III, 1; 2, v. כָּבֵד III. Ohol. II, 3 כדי שינָּטל מן כ׳ as much of it as, if cut out from the skull of a living being, would cause death; a. fr.—3) *to be used for washing hands.* Tosef. Yad. II, 7 לא נִטְלוּ מן תכלי לא ניטלו מן הריבִיעית the water was not poured directly from the vessel; not poured from a vessel containing one fourth of a Log; a. fr.

Hif. הִטְעִיל 1) *to throw; to put; to hang on, attach.* Gitt. V, 9 משהִטְעִיל המים from the time she pours water on the flour. Yoma III, 2 המַטְעִיל מים who urinates. Men. 40[b] ה׳ לבעלת וכ׳ if he attached the fringe (תְּכֵלֶת) to a three-cornered garment. Sabb. 42[b] להַטְעִיל ביצתה to lay her eggs; a. fr.—2) (of plants) *to assume the shape of, to develop.* Maasr. I, 2 משטַּעִילוּ שאור, v. שְׂאוֹר; ib. משיטעילו גידין, v. גִּיד.

Hof. הוּטַל *to be thrown; to lie.* Part. מוּטָל, f. מוּטָלֶת; *pl.* מוּטָלִין, מוּטָלוֹת a) *lying.* Kidd. 82[b] מ׳ ברעב lies prostrated from starvation. Ber. III, 1 מי שמתו מ׳ לפניו he whose dead relative lies before him; ib. 18[a] כיון שמ׳ עליו לקוברו כמ׳ וכ׳ since the duty of burying rests upon him, it is the same as if the body were lying before him. Yeb. 37[b], a. fr. ממון חמ׳ בספק, v. סָפֵק; a. fr.—b) מוּטָלֶת *a garment provided with show-fringes.* Men. l. c. הטעיל למ׳ if he attached additional fringes to a garment provided &c.; a. fr.

נְטַל ch. same, 1) (corresp. to h. נָשָׂא) *to take, lift, move, carry.* Targ. Ex. X, 13. Targ. Ps. CXXXIV, 2 טוּלוּ (imperat.); a. fr.—2) (corresp. to h. נָסַע) *to move.* Targ. Gen. XX, 1. Targ. Ps. LV, 9 נָטְלָא (Bxt. נטרלח; h. text סעה); a. fr.—3) *to wash the hands.* Y. Ber. VIII, 12[a] bot. חוה נ׳ ידיה is to be considered as if he had washed his hands.

Pa. נַטֵּל *to lift, carry.* Targ. O. Deut. XXXII, 11. Targ. Is. LXIII, 9; a. e.—*Part. pass.* מְנַטַּל, מְנַטְּלָא; f. מְנַטְּלָא; *pl.* מְנַטְּלִין, מְנַטְּלָתָא; מְנַטְּלָן *exalted, high.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 13 (opp. מאירסין). Targ. Y. I ib. IV, 7. Targ. Is. LVII, 15. Targ. II Esth. I, 2. Targ. Prov. XXX, 13. Targ. Y. Ex. XV, 1 (not מַנְטַל). Targ. Is. II, 14.

Af. אַנְטֵל, אַטֵּל 1) *to cause to move, to pass.* Targ. Ex. XV, 22. Targ. Ps. LXXVIII, 26. Targ. Y. Deut. XXVI, 9; a. fr.—2) *to throw*; נ׳ (ב)אבנין *to stone* to death. Targ. Y. Deut. XIII, 11 תְּאַנְטְלוּן, תְּאַטְּ (!); a. fr.—[Targ. Y. II Ex. XXXIII, 22, v. טְלַל.]

Ithpa. אִתְנַטַּל, אִיתַּ׳; *Ithpe.* אִתְנְטִיל, אִיתְּ׳ 1) *to be lifted up; to be exalted.* Targ. Ps. XC, 2. Targ. Y. Ex. XV, 1; a. e.—2) *to lift one's self up, be overbearing.* Targ. Y. Num. XVII, 5.—3) *to be taken away, removed.* Targ. Job IV, 21. Targ. Esth. VIII, 10; a. e.—[Snh. 91[a] (quot. fr. Meg. Taan. ch. III) אתנטילו דרמוסנאי, v. דְּרְמוֹסְנָאי.]

נַטְלָא c. (preced.) 1) *a ladle* or *small vessel* used for taking liquid out of a larger vessel, esp. for pouring over the hands before and after meals, before prayer &c. Targ. Y. Ex. XL, 31; a. e.—Ib. XXX, 21 נְטִרְלָא f.—2) (as a measure) *one fourth of a Log.* Ḥull. 107[a] אתקין ... נ׳ בת וכ׳ R. J. ordered that a *naṭla* (to be used for washing hands) must contain one fourth of a Log; (Rashi: had a standard *naṭla* made, containing &c.). Gitt. 69[a] bot. נ׳ בת מחוזא a Moḥazean *naṭla.*—Y. Sabb. III, 6[a] bot. [read:] הבא ע״י נ׳ וחיא .. כלי שני get the hot water into the basin by means of a ladle, when it (the basin) becomes a 'secondary vessel' (v. שֵׁנִי; cmp. Bab. ib. 40[b] טול בכלי שני).—*Pl.* נַטְלֵי. Ber. 51[a] מעטר ליח בנ׳ surrounded the large cup (over which the benediction was said) with small cups (for distribution).

נַטְלוּתָא, Targ. Prov. XIV, 30, v. מַלְטְרוּתָא.

נָטַע (b. h.) [*to fix,*] 1)=נָטָה, *to pitch a tent; put up a temporary structure.* Meg. 5[b] נטיעה של שמחה נ׳ he put up a temporary structure for a festive religious occasion, v. אַכְרְזָנָקָא. Ib. הזכי נ׳ נטיעה וכ׳ how dared he put up a temporary structure on Purim?—Snh. 111[a] ביקש מקום לִנְטוֹעַ אהלו (Ex. R. s. 6 לְנָטוֹת) he wanted a place to put up his tent; a. fr.—2) *to insert, to plant,* contrad. to זרע. *Kil.* II, 4 זרועה ונמלך לנוטעה if a field was sown, and he resolves to plant trees in it, לא יאמר אֶטַּע וכ׳ he must not say, I will first plant and then &c., v. אֶטַּע. Ib. I, 8 אין נוטעין ירקות וכ׳ you must not plant vegetables &c.; a. v. fr.—Part. pass. נָטוּעַ; f. נְטוּעָה; *pl.* נְטוּעִים, נְטוּעִין; נְטוּעוֹת. Ib. V, 1; 4; sq.; a. fr.—Trnsf. *to beget.* Y. Yeb. I, 2[b], a. e., v. נְטִיעָה.

Nif. נִינְטַע, נִטַּע *to be planted* with trees. B. Bath. 24[b]; Erub. 23[b] נ׳ רובו if the larger portion of it was planted with trees, opp. נזרע. Ohol. XVIII, 3 אינה נִטַּעַת כל נטע must not be planted with any kind of trees; Tosef. ib. XVII, 10; a. fr.

נֶטַע m. (b. h.; preced.) *plant, plantation.* Koh. R. to IV, 6 כמה בית נ׳ וכ׳ how much land fit for plantation is in it?—נ׳ רבעי *the fourth year's fruits of a young tree* (Lev. XIX, 24). Maas. Sh. V, 4; a. fr.; v. רְבָעִי.

נָטַף (b. h.; cmp. טִפְטֵף) *to drip, overflow.* Ker. 6ª שרף הַנּוֹטֵף וכ׳ the gum which exudes from balm-shrubs. Y. Peah VII, beg. 20ª, v. נְטוֹפָה II. Sabb. 30ᵇ, a. e. שפתותיו נוֹטְפוֹת וכ׳, v. מַר II; a. fr.—נוֹטְפִין, נוֹטְפִים *dripping water, collected rain water.* Mikv. V, 5, v. זָחַל; a. fr.—Trnsf. (cmp. נָבַע) *to speak, prophesy.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, end (ref. to Joel IV, 18) אין רִטְפוּ אלא נבואה *yitt'fu* alludes to prophecy; v. חָטַף.—2) (cmp. טָפַי III) *to be too long, protrude, hang over.* Bekh. 43ᵇ חוטמו נוטף one whose nose overhangs his lips; Tosef. ib. V, 3.—[Y. Ber. I, 3ᶜ bot. שלא נטפי ed. Ven., v. חָטַף.]

Pi. נִיטַּף *to drop.* Taan. 19ª התחילו גשמים מְנַטְּפִין the rain began to come down drop-wise. Ohol. III, 5 מת שדמו מְנַטֵּף a slain body whose blood flows in drops, opp. שוחת. Y. M. Kat. I, 80ᵇ top ועודה מְנַטֶּפֶת and when it is still overflowing; a. fr.

Nif. נִיטַּף, נִיטּוֹף 1) *to be fed by an overflow.* Tosef. M. Kat. I, 1 בריכה שניטוֹפָה משדה וכ׳ (Var. ed. Zuck. נִיטְפָה, נִיטַּפְיָה *Nithpa.* of טוּף) a pond formed by the overflow (of rain) from a field &c.—2) *to be inundated, to overflow.* Y. l. c. שדה .. שניטופה לתוך וכ׳ a field dependent on irrigation which discharged its overflow (from rain) into another field (and there formed a pond).

Hif. הִטִּיף *to cause to flow; to drop.* Y. Gitt. II, 44ᵇ top (ה)מַטִּיף וכתב לא 'and he shall write' (Deut. XXIV, 1) but not form letters by dropping; Y. Sabb. XII, end, 13ᵈ. Y. Pes. V, 32ᶜ bot. ישפך לא מַטִּיף 'it shall be poured out' (Deut. XII, 27), but he must not let it fall in drops. Tosef. Sabb. XV (XVI), 9 צריך להַטִּיף וכ׳ he must cause a few drops of the blood of the covenant to flow; Gen. R. s. 46. Midr. Till to Ps. LXXIII, end; a. fr.

נָטַף ch. same, 1) *to drip.* Part. נָטֵף, נָטֵף. Targ. Prov. XXVII, 15. Targ. Ps. LXXII, 6 דְּנָטְפִין (ed. Wil. דִּנְטַפֵּי).—B. Bath. 73ᵇ לא נָטְפָא נישופתא וכ׳ not a drop fell to the ground.—נָטְפֵי (=h. נוטפים, v. preced.) *dripping rain water,* contrad. to שפכי rain water collected in spouts (v. מְרַזְּבָא). Ib. 6ª אחזיק לני וכ׳ if one has the right to let the dripping water from his roof run into his neighbor's yard, he may make spouts and gutters &c.—*2) (cmp. טוּף) *to turn up, lift.* Keth. 60ª (to a woman who had her eyes cast down in order not to look at her child) נְטוֹף עיניך Rashi (ed. נטף) turn thy eyes up (look freely around).

Af. אַטֵּיף *to drop.* Targ. Ps. LXVIII, 9; a. e.—V. טוּף.

נֵטֶף m. (נָטַף 2) *grapes hanging down directly from the trunk,* v. פֶּתֶף. Peah VII, 4; a. e.

נָטְפָא, v. נְטוֹפָא.

נָטְפָא, *pl.* נָטְפֵי, v. נְטַף.

*נַטְפִּירָק f. (transpos. of נפטיר, corresp. to Pers. נפתיר, Fl. to Levy Talm. Dict. s. v.) *naphtha-salve.* Gitt. 86ª נ׳ חיורא a salve of white naphtha.

נָטַר (b. h.; cmp. טוּר I) *to guard, observe.* Sifré Num. 157 (expl. טירתם, Num. XXXI, 10) מקום שהיו נוֹטְרִים ע״ז וכ׳ the place where they guarded their idols; Yalk. ib. 785 שהיו נוטרין בית וכ׳ their idolatrous temple. Yalk. Prov. 964 כשם שהתרנגול .. ונוֹטֵר לבני אדם as the cock crows by night and holds guard for men; a. e.—Esp. (with ref. to Lev. XIX, 18) *to reserve anger, bear grudge.* Gen. R. s. 55 כתבת בתורתך .. ואת נוקם ונוטר thou hast written in thy Law (Lev. l. c.) thou shalt not &c., and thou takest revenge and reservest wrath (Nah. I, 2)?; Koh. R. to VIII, 4 לא אֶשְׁמוֹר I will not reserve &c. Yoma 23ª; a. fr.—[Cant. R. to IV, 12 מנטרים, read: מנסכים, v. נָסַךְ.]

נָטַר, נְטַר ch. same, *to guard, wait; to observe; to reserve.* Targ. I Sam. XXX, 23, sq. Targ. Deut. V, 10. Targ. Ruth I, 13; a. fr.—Imper. טַר, *pl.* טְרוּ. Targ. O. Deut. V, 12. Ib. XXVII, 1 (Y. טוּרוּ); a. e.—Part. pass. נְטִיר, f. נְטִירָא; pl. נְטִירִין; נְטִירָן. Targ. I Sam. IX, 24; a. fr.—Targ. Y. Deut. V, 10 נְטִיר read: נְטַר.—B. Bath. 74ª נְטַר עד וכ׳ wait here until to-morrow. B. Mets. 63ᵇ; 65ª, v. אַגְרָא I.—Ḥag. 5ª, v. infra.

Pa. נַטֵּר same. Keth. 37ª נפשה מְנַטְּרָא (not מיני) she guarded herself (her purity).—[Yalk. Job 898 קמנטר תאני, read as Ḥag. l. c. מְנַקְּרִיט.]—Part. pass. מְנַטַּר, f. מְנַטְּרָא, v. infra.

Ithpa. אִתְנַטַּר, *Ithpe.* אִתְנְטַר, אִתְנְטַר 1) *to be guarded; to be reserved.* Targ. Hos. XII, 14. Targ. Y. Ex. XXIV, 11; a. fr.—Bets. 15ª מְנֻטָּר מחמת כלבי ולא מיניטר וכ׳ (or מִינַּטַּר) Ms. M. (ed. מְנַטְּרָא) it is safe from dogs, but not from thieves.—*2) *to keep watch.* Targ. Prov. VI, 22 (perh. to be read תִּנָּטֵר *Pe.*).—3) *to be preserved.* Ḥag. 5ª הני מִינַּטָּרָן והני לא מִינַּטָּרָן Ms. M. a. Rashi (ed. נטרן, corr. acc.) these (the unripe figs) can be kept, but those (the ripe) cannot; Yalk. Job 898 מינטרן.

נָטֵר, v. נָטַר.

נָטְרָא m. (preced.) *guard.* Targ. I Sam. XXVIII, 2.—*Pl.* נָטְרִין, נָטְרַיָּא. Targ. Is. LXII, 6. Targ. Jer. LI, 12; a. fr.—[נָטְרָא f., part. of נָטַר.]

נִטְרוֹן m. (νίτρον) *nitrum,* (prob.) *native carbonate of soda* (v. Sm. Ant. s. v.). Y. Sabb. IX, end, 12ᵇ (expl. נֶתֶר, ib. IX, 5).

נַטְרוֹנָה, נִטְרוֹנָא m. (נָטַר) *Natrona* (*Avenger*), a symbolical name. Pesik. R. s. 15 נ׳ .. מי פורע לכם who will avenge you on Rome? Natrona; Yalk. Ex. 191; Pesik. Hahod., p. 56ª נטרונא (corr. acc.).

נָטַשׁ I (b. h.; cmp. טוּשׁ I) *to polish, sharpen.* Snh. 95ᵇ מגלך נְטוּשָׁה (כלום) is thy sickle (of death) polished? Sabb. 67ª (in an incantation) חרב שלופה ויקלע נטושה the sword is drawn and (the stones of) the sling sharpened.

*נָטַשׁ ch. same, esp. (cmp. מָרַק) *to dress* a dead animal. Snh. 100ᵇ לא תְּנוּטוּשׁ וכ׳ (Ms. M. תפשוט), v. גְּלַדְנָא.—B. Bath. 110ª נְטוּשׁ וכ׳ (Ms. M. פשוט; Ar. נשוט), v. נְבֵלְתָּא; (Pes. 113ª פשוט, Ar. נשוט).

נָטַשׁ II (b. h.; cmp. טוּשׁ II) *to sink, drop* (cmp. Num. XI, 31); *to abandon, let alone,* v. infra. Gen. R. s. 75 אם רחקת ונָטַשְׁתָּה וכ' if thou wert to reject and abandon Jacob &c.; Yalk. Ps. 653.

Pi. נִטֵּשׁ same. Snh. 6^{b} (ref. to Prov. XVII, 14) לנַטֵּשׁוֹ to drop it (the case, to compromise), v. גָּלַע; Tanḥ. Mishp. 6; Y. Snh. I, 18^{b} לנוֹטְשׁוֹ.

Pu. נוּטַשׁ, *Nif.* נִיטַשׁ *to be torn loose, be released.* Pesik. Baḥod., p. 154^{b} נ' מחורש וכ' (not מחודש) released from one thicket and caught &c.; ib. נו' וכ'; Yalk. Num. 782 נו' וכ'; (Y. Taan. II, 65^{d} top נתחור, v. נָתַר I; Lev. R. s. 29, a. e. ניתש, v. נָתַשׁ).

נָטַשׁ ch. same. Targ. Ps. XCIV, 14.

Pa. נַטֵּשׁ same. Y. Shek. V, 48^{d} top נטשנה דלא תרמות גבן נטשת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 42), read: נַטְשׁוּנָהּ נטשונה .. let her go, that she may not die while with us; they did let her go (ed. אפקונה).

*נָטַשָׁא m. (preced.) *dropping, excrements.* Targ. Y. II Lev. I, 16 (h. text נִצָּה).

*נִיא m. *climate.* Y. B. Bath. II, 13^{c} top, v. נָוֶה II a. נוֹר.

*נִיאוּב, נִיאֵב m. (נוּב) *trough.* Y. Naz. I, end, 51^{c} ניאב (ed. Amst. שאוב); Num. R. s. 10 ניאוב; (Y. Ned. I, 36^{d} bot. שאוב).

נִיאוּף m. (b. h. נִאֻפִים; נָאַף) *lewdness, illicit intercourse.* Sifré Deut. 26 דבר נ' an unchastity; Deut. R. s. 2. Ned. 20^{a}. Num. R. s. 9; a. fr.

נִיאוּץ m. (נָאַץ) *insult.* Gitt. 56^{b} ניאוצו וגידופו וב' this man's (Titus') insult and blasphemy.—*Pl.* נִיאוּצִין, נִיאוּצִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) נ' תן .. נחומין these consolations ... are insults; Pesik. R. s. 28; Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. Ps. 884 נאוצים.

נִיאוּצָא ch. same. Targ. II Kings XIX, 3; a. e.

נִיאוֹת, v. אוֹת.

נְיָאקָא, v. נְיָיקָא.

נְיָאר, *pl.* נְיָארוֹת, v. נְיָיר.

נִיאֶרֶת, Tosef. Kel. B. Kam. V, 8 ed. Zuck., v. פְּוֶורֶת.

נִיב *to flow,* v. נוּב.

נִיב m. (b. h.; preced.) *flow, overflow; that which hangs over.*—נ' שפתים (borrowed fr. Is. LVII, 19; cmp. next w.) *upper lip.* Ḥull. 128^{b}. Gitt. 56^{a}.

נִיבָא I ch. same; (cmp. טפי, a. נוֹטֵף s. v. נָטַף) *tusks, canine teeth;* also *pl.* נִיבֵי. Targ. Ps. LVIII, 7 (h. text מלתעות).—[Targ. Y. I Deut. XXXIV, 7 נ' לסתיה his *molar teeth*; (h. text לֶחֱיוֹ!).]—B. Kam. 23^{b}. Ḥull. 59^{a} גמלא נ' אית ליה a camel has canine teeth. Sabb. 63^{b} שקילי ניבֵיה his (the dog's) tusks are gone. Gen. R. s. 86, פכרון ניביה break its tusks out; Yalk. ib. 145 תברון ניביה. Ib. מסתכל בניביה, v. סָכַל I.—Trnsf. *the sinews connecting the hip-bone with its socket.* Ḥull. 54^{b} איפסוק ניבירה (some ed. איפסיק) its sinews are severed.

נִיבָא II m. *sproutings,* v. נְבָרָה.

נִיבדקוס, v. נוּבְדִּיקוֹס.

נִיבוּל, נִבּ' m. (נָבַל) *disfigurement; disgrace, exposure.* Y. Ab. Zar. I, 39^{b} bot., v. נִיווּל. Ib. III, end, 43^{c} נִיבּוּלָהּ ר"ש (an idol worshipped by an Israelite) is bad even when disfigured, i. e. its material can never be used even after its worshipper has abandoned and disfigured it. Gen. R. s. 87; Cant. R. beg., v. זִבּוּל.—נ' פה *lascivious talk,* v. נָבַל. Lev. R. s. 24.

נִיבּוֹרַיָּא, v. נִבּוֹרַיָּא.

נִיבְזִין m. pl. (בזז; cmp. נָבוֹז; Samar. נבזה) *lots.* Y. Snh. VI, beg. 23^{b} אסקון נ' וכ' cast lots between you two, and one of you will at all events be caught.

נִיבְלָא, v. נִבְלָא.—[ניבלין, Targ. Is. LIII, 9 some ed., v. נִבְלָא.]

נִיבלתא, Targ. Job V, 16 some ed., v. נִבְלָתָא.

נִיבְּרִיוֹת, Y. Erub. V, end, 23^{a} וחוצה לה ע"ר נ' וחוצה לה אלפים אמה ע"ר שירובי, read:

נִיבְּרְקוֹס, v. נוּבְדִּיקוֹס.

נִיגָדָא, v. נִגְדָּא.

נִיגּוּן, נִגּ' m. (נָגַן) 1) *playing on a musical instrument; use of the root* נגן. Pes. 117^{a}; Y. Succ. III, 54^{a} top; Y. Meg. I, 72^{a} top; a. e.—2) *musical accent, melodiousness.* Cant. R. to IV, 11 בעינוגו ובניגוניו, v. עִינּוּג.

נִיגּוּנָא, נִגּ' ch. same, *music.* Targ. Is. XXXVIII, 20; a. e.

נִיגְמִי, v. נִגְמִי.

נִיגְנִי, v. בְּנִינְגְנֵי.

נִיגָּרָא, נִגּ' m. (נָגַר) 1) *gutter, dike.* B. Mets. 107^{b} ד' אמות .. דבני אנ' גרמידי דאגף לבני נ' Ar. (ed. ד' אמות) four cubits on the shores of a dyke belong to the owners of the dyke. Pes. 113^{a} לא תשוור נ' leap not over a dyke (oth. opin., v. infra). B. Bath. 12^{b} תרתי אחד נ' two fields dependent on one dyke for irrigation; a. e.—*Pl.* נִיגָּרֵי, נִגּ'. Ib.—[V. also נִגְדָּא.]—2) *track, step.* Pes. l. c. לא תשוור נ' do not leap in place of walking (v. supra).—*Pl.* as ab. B. Kam. 57^{a} נקטי לדהו נ' בריתא Rashi (ed. sing.) they adopted the habit of running out into the fields; ib. 118^{b} אנקטה נ' וכ' (not אָנַקְטֵי) he taught her the way out of the fold; B. Bath. 88^{a} אנקטינהו ניגרא וכ' he taught them &c.—Sabb. 51^{b} נ' דחמרא שערי the gait of the ass is (in accordance with) the barley (which he feeds on). Ib. 66^{b} קל נ' the sound of steps. Pes. 111^{a} שתין נ' sixty steps. Ber. 41^{b} נ' דפרזלא iron run (unwearied walk).

נִידָא Targ. Cant. I, 12, v. נַרְדָּא.

נִידָבָא, v. נִדְבָּא.

נִידָּה, v. נִדָּה.

נִידּוּי נְדֻי m. (נָדָה) *banishment, isolation.* Num. R. s. 10 תחא בנ' (Sabb. 64ᵇ, a. e. בנרתה), v. נִדָּה.—Esp. *excommunication*, of a higher degree than נְזִיפָה and lesser than חֵרֶם. M. Kat. 16ᵃ אין נ' פתוח וכ' *nidduy* lasts no less than thirty days. Ib. נִידּוּיוֹ נ' the excommunication pronounced by him is valid. Ber. 19ᵃ גוזרני עלך נ' I should have decreed the ban over; a. fr.

נִידּוּיָא ch. same. Ned. 7ᵇ (ref. to מנורה, v. נָדָה) לישנא דנ' חרא it has the meaning of excommunication (as if he had said נדינא, v. נָדַד I).

נָיוֹת* pr. n. pl. *Nayah* (prob. to be read נוֹת, v. נָוֶה III). Y. Snh. III, 21ᵇ רבנן דנ' the rabbis of N.

נִיחָו m. = אִירְהוּ (mostly after an open syllable to avoid a hiatus, or after ן) *he, himself; it, it is.* B. Kam. 114ᵇ דילמא .. וחוא נ' קא מפיק שמא perhaps he sold them, and he himself spread the report (that they had been stolen). Ber. 58ᵇ לא ידענא מאי נ' I do not know what it is (its nature). Taan. 24ᵃ אנא נ' (differ. in Ms. M.) I am he (of whom you are speaking). Pes. 104ᵃ, a. e. מאן נ' בנן וכ' (Ms. M. נינהו, v. Rabb. D. S. a. l. note) who is (are) meant by 'the son of saints'?; a. fr.—*Fem.* נִיחָי. Ber. 44ᵃ.—*Pl.* נִינְהוּ, נִינָהוּ. Ḥull. 38ᵃ מאי נ' דברים וכ' what are the movements indicating the agony of death? Ib. 79ᵃ כולהו חדא מינא נ' they all belong to the same species. B. Mets. 24ᵇ רובה ישראל נינהו the majority are Jews; a. fr.—With suffixes: נִיחָלָי, נִיחָלָךְ, נִיחָלֵיהּ &c. *(to) myself, thyself, himself* &c. Ḥull. 59ᵇ בעינא דמחזית ליה ניהלי (Rashi דמחזית ניהליה) I want thee to show him to *me* (Rashi: to make him visible). Ib. 142ᵃ והדר לקנינהו נ' and then let him transfer them to thyself. Ber. 54ᵇ בריך רחמנא דיהבך נִיחָלָן וכ' blessed be the Merciful who returned thee to *us* and not to the dust. Ned. 41ᵃ; Erub. 10ᵃ, a. fr. את אמרת ניהלן וכ' thou didst cite it to ourselves &c. Keth. 92ᵃ מגבי לחו נִיחָלַיְידְהוּ ארעא he will give land in payment to the very claimants, and then seize it from them; a. fr.

נִידּוּג, נִידּוּגָא m. (נָהַג) *leading.* Mekh. B'shall. beg.; Yalk. Ex. 226, v. נִיחוּם.

נִידָּל־, v. נִיחוּ.

נִידָּר, Yeb. 17ᵃ, v. נַהֲרוֹנְךָ.

נִיוּוּל m. (נָוַל) *ugliness; disgrace.* M. Kat. I, 7 מפני שנ' הוא לה because it defaces her (for the time being); Y. Ab. Zar. I, 39ᵇ bot. נִיבּוּל. Snh. VII, 3 (52ᵇ) נ' הוא זה this (the Roman way of decapitation with the sword) is a repulsive disfigurement. Y. Sot. III, end, 19ᵇ אבל אשה על ידי שנִיוּוּלָהּ מרובה וכ' but a woman, because her disgrace (feeling of shame) is greater, must not be executed naked. Ib. 18ᵈ bot. תחת ניוולה .. המקום the Lord will indemnify her for her (unmerited) exposure. Yalk. Prov. 943 חיים של נִיוּוּל a hideous life (without enjoyment). Ned. 80ᵃ (in Chald. dict.) נ' דחד יומא לא שמיה נ' a neglected appearance for one day (by not bathing) is not considered self-neglect in the sense of the law; a. fr.

נִיוּוְלָא, נִיוּל' ch. same. Targ. Lam. III, 51.—Ned. 80ᵃ אית לה נ' it would make her repulsive.

נִיוּטָאֵי, v. גִּיוּטָאֵי.

נִיוֵּר, נִיוָּרָה, v. נוֹר.

נִיוָּרִינָא* m. pl. (naeviana, sub. pira) *naeviana*, a species of *pears* (v. Sm. Ant. s. v. Pyrus). Y. Kil. I, 27ᵃ אם הרוגיריו' (corr. acc.).

נִיוָלִי pr. n. m. *Nivli.* Ḥull. 45ᵇ.

נִיוְמָא m. (נוּם) *slumber; idleness.* Targ. Prov. XXIII, 21.

נִיוְמְתָא, נִיוּ' f. same. Targ. Prov. VI, 4 ed. Lag. (ed. נִירְמָתָא; ed. Wil. נִירְמָתָא). Targ. Ps. CXXXII, 4.—*Pl.* נִיוּמָתָא. Targ. Job XXXIII, 15 Ms. (ed. sing.).

נִיוְתִי m. *Nabatean.* Sabb. 121ᵇ (Ms. M. כותי); Y. ib. XIV, beg. 14ᵇ נְפָתִי.

נִיזָדָא, נִיזָבָא, v. sub נְזַ'.

נִיזָק, נִיזָק m. (v. נָזַק) *one who claims damages; pl.* נִזְ', נִיזָקִין *cases of damage claims.* Gitt. V, 1; v. עִירְהִית. B. Kam. 83ᵇ; a. fr.; v. נִזֵּק.

נִיזָקָא, נִיזָקָא, v. sub נְזַ'.

נִיחַ, v. נוּחַ.

נִיחָ, v. נְחִית.

נִיחָא I m. (נוּחַ) *soft, gentle.* Targ. Job XXXVII, 13; Taan. 3ᵇ bot. מיטרא נ' a gentle rain, opp. רוזא. Ib. דאתא נ' when a gentle rain has fallen.—*Fem.* נִיחָא, נִיחָתָא. Targ. II Esth. VIII, 13.—Sabb. 7ᵇ תשמישתיה נ' it is convenient for use; a. fr.

נִיחָא II m. (preced.; v. נוּחַ) *ease, satisfaction.* Yeb. 118ᵇ דגופא וכ' נ' bodily comfort (even in an unhappy marriage) is preferable (to singleness). Snh. 45ᵃ, v. בַּזְיוֹנָא. Sabb. 132ᵃ מעיקרא מאי קא נ' ליה וכ' what satisfactory reason had he at first (for his interpretation), and what was again the objection he attempted to meet?—נ' ל־ *one likes, prefers.* Targ. Y. Deut. XXXII, 50.—Meg. 28ᵃ אתיריקורי .. לא נ' לי I do not want to be honored at the expense of thy disgrace. Ib. לא נ' לכו וכ' do you not want me to live? B. Bath. 172ᵃ מילתא דנ' ליה וכ' something which is satisfactory to the creditor and &c. Arakh. 30ᵇ לאיניש דליזבן וכ' נ' it is better for man to sell his daughter than to borrow on interest. Erub. 32ᵇ; a. fr.—נְ, הָנְ (a dialectical term, v. נוּחַ *Ithpe.*) *it is right; it will do.* Y. Pes. I, 27ᵇ top התלוניים וכ' נ' this is right as far as the uppermost and nethermost cavities are concerned. Y. Yoma III, 40ᶜ, sq. אין תימר מיד נ' ארן תימר ... נ' של משה וכ' if you say, sacred vessels are consecrated at once (as soon as finished), it is right; but if you say, they are not consecrated until they are used, it would be right as far as the Mosaic vessels are concerned, but &c.—Ḥull. 56ᵃ

this would be right according to the opinion of &c.; a. fr.—Cant. R. to I, 6 נ׳ (an editorial gloss, as a punctuation mark) *as a positive assertion*, opp. אִתְּמָרָא.—V. נְיָרִית.

נִיחָא III pr. n. m. *Niḥa*, name of an Amora. Y. Kil. IX, beg. 31[d]; Y. Yeb. VIII, end, 9[d]; a. e.

נִיחוּחַ m. (b. h.; נוּחַ) *pleasing*. Koh. R. to IX, 7 כריח נ׳ like the pleasing flavor (of a sacrifice); a. e.

נָח׳, נִיחוּם m. (b. h.; נָחַם) *comfort, consolation*. Mekh. B'shall., beg. (ref. to נחם, Ex. XIII, 17) אין נ׳ זה אלא נחוג this (*naḥam*) does not mean comforting but leading (i. e. the מ is not radical); Yalk. Ex. 226 אין ני׳ בכ״מ וכ׳ (corr. acc.), v. נָחַם a. נָחָה.—*Pl.* נִיחוּמִין, נִירחוּמִין, נִיחוּמִים, נִיחוּמִין comforting words, opp. קינטורין. Ib. Naḥămu, p. 124[a] דברים טובים וכ׳; Yalk. Is. 307 דברים טובים דברי נ׳. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1), v. נִיאוּץ; a. e.—V. תַּנְחוּמִים.

נִיחוּנְיוֹן, v. נְחוּנְיוֹן.

נִירחוּתָא f. (נוּחַ) 1) *mildness, gentleness*. Targ. Job XXXI, 18 (v. תּוּנַּחְתָּא).—Taan. 4[a], v. אֲלַם II. Arakh. 17[a] לענייו תוקפא וכ׳ as regards ruling with rigor or with leniency. B. Bath. 25[b] דאתיא מיטרא בנ׳ when the rain comes down gently, opp. בשפיכותא. Sabb. 34[a], a. e. צריך למימריהו בנ׳ he must say them in a gentle way; a. e.—2) *submission, humility*. Gitt. 36[b], v. עוּלְבָּן.—3) *ease of mind, satisfaction*. Snh. 30[b]; Pes. 32[b] מאי נ׳ why this ease of mind (why does he say, Let thy mind be set at rest as thou didst mine)?

נִיחָתָא, v. נִיחָא I.

נִיטּוּף m. (נָטַף) *overflow*. Y. M. Kat. I, 80[b] top.

נִיטּוֹפְתָא f. (נָטַף) *drop*. B. Bath. 73[b], v. נָטַף.—*Pl.* נִיטּוֹפְרִיתָא. Gitt. 69[b].

נִימְלוֹתָא, v. בִּלְטִירְתָא.

נָיוּד, v. נוּד ch.

נָיוֹת, *Pi.* of נָוָה.

נָיַח I, v. נוּחַ ch.

נָיַח II m.=h. נוֹחַ II, *kind, gentle, pleasing*. Targ. Y. Deut. XVII, 18.—ל׳ נ׳ *it is good (better) for*. Koh. R. to X, 5 [read:] והוה נ׳ ליה דקבריתיה וכ׳ it would have been better for him that I should bury him than &c.; (Y. Sabb. XIV, 14[d] bot. נוֹחַ הוה ליה אילו הוה מיית). Koh. R. l. c. הוה דייתרים וכ׳ it would have been better that his head were taken off than to do this; a. e.

נִיחָא, נָיְחָא, נָיְחָא (**נִיחָא**) m.=h. נוֹחַ I, 4) *rest, satisfaction*. Targ. Ps. XCV, 11 ed. Lag. (ed. Wil. a. oth. נִיחַ). Ib. CXVI, 7 Ms. נִיחַיְכִי (Regia נוֹחַיְכִי; ed. מְנַחַיְכִי). Targ. Job XXXVI, 16. Targ. Lam. I, 3; a. fr.—Y. Taan. I, 64[a] (transl. Is. XXX, 15) בשׁוּבָה ונ׳ וכ׳ through Sabbath rest and repose you will be redeemed. Gen. R. s. 87 (ref. to Ps. CXXV, 3) אין לו נ׳ וכ׳ (the evil spirit) has no satisfaction in the company of the righteous; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. ib. 880; a. e.—2) *gentleness*. Snh. 94[b] בנ׳ gently.—V. נִיחָא, a. next w.

נִיחָח, נָיְחָח f. h. same. Gen. R. s. 30 (play on נח נח, Gen. VI, 9) נ׳ לו נ׳ וכ׳ (ed. Wil. נירחא) he was a comfort to himself, a comfort to the world &c.; Yalk. ib. 48; Yalk. Chr. 1072 נירחא. Gen. R. s. 25 (ref. to נח, Gen. V, 29, a. ינוח, Ex. XXIII, 12) נָיְחָה שור וכ׳ . . . . נאמר כאן נ׳ here ease is mentioned, and so there: as there appeasement of the ox is meant, so here (the ox submitting again to man's control, v. נוּחַ); ib. נירחת קבר rest in the grave; Yalk. Chr. l. c.

נַיְמָתָא, v. נִיוּמְתָא.

נִיאָקָא, נָיְקָא pr. n.=אַנְיָאקָא; v. אַנְגָּרָא.

נְיָיר m. (נור) [*blank,*] *paper, parchment, papyrus* &c. Ab. IV, 20 דיו כתובה על נ׳ חדש ink on a new blank, opp. נ׳ מחוק palimpsest. Gitt. 9[b] חלק נ׳ blank paper, v. קָרַע. Ib. 19[b] נתן לה נ׳ חלק if he handed her a blank sheet. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 11; Kel. X, 4. Sifré Deut. 160 לא על נ׳ not on a loose sheet, opp. מגילה; a. fr.—*Pl.* נְיָירוֹת. Pes. 42[b] סופרים . . . מדבקין בהו נְיָירוֹתֵיהֶן scribes . . glue their parchments with it (Ms. M. נַיְירוֹתֵיהוּ ch. form). Kel. II, 5 נ׳ . . . כסוי (Var. וחנ׳) covers . . . made of papyrus; Tosef. ib. B. Kam. II, 5 ניארות ed. Zuck. (Var. וגרות, corr. acc.).

נִיכּוֹ׳, v. next w., end.

נְכּ׳, נִיכּוּשׁ m. (נָכַשׁ) *weeding; lopping (trees)*. Kel. XXIX, 7 קרדום של נכ׳ (perh. נָכוּשׁ; ed. Dehr. נָכַשׁ) the axe used for lopping trees (v. Maim. a. l. ed. Dehr.); Y. Meg. I, 71[b] top ניכ׳; Y. Ned. IV, beg. 38[c] מכוש (corr. acc.). Tosef. B. Mets. VII, 6 גמר נִיכּוּשׁוֹ (ed. Zuck. נְכִרְשׁוֹ) if he finished the weeding for which he was hired. Gen. R. s. 39 ראה אותן עסוקין בנ׳ בשעת הנ׳ וכ׳ when he saw them engaged in weeding (lopping) at the proper season &c.; a. fr.—[Pesik. R. s. 31 קטה כמין נ׳, ed. Fr. ניכו׳, read: כווי קטנה, v. כַּוָּוי; Fr. emends: כווי קטנה כמין צינור.]

נִיכָסָתָא, נִיכְסָא, נִיכְלָא, v. sub נְכָ׳.

נִילוֹס pr. n. (Νεῖλος) *the Nile*, also *the godhead Nilus*. Targ. Y. Gen. XLVII, 7; a. fr.—Sot. 13[a]. Gen. R. s. 87; Pesik. R. s. 6, v. זִיבּוּל; a. fr.

נִים *to slumber*, v. נוּם.

נִים m. (preced.) *slumber, sleep*. Pes. 120[b]; Meg. 18[b], a. e. (expl. מתנמנם) נ׳ ולא נ׳ וכ׳ a sleep which is no sleep, a wakefulness which is no wakefulness.

נִימָא, *Pi.* of נמא, v. נוּם I.

נִימָא, v. אֲמָא II.

נִימָּה, נִיבָּה f. (נמא, cmp. נְמָרָה=נְבָרָה, also meanings of נִיב, נְיָבָא) [*hanging over,*] 1) *fringe, cord, hair* (of the eye-brow); *bristle; fibre*. Bets. 14[b] שמא תכרך נ׳ וכ׳ lest a

fringe (shred of the garment used as mattress) wind itself around his body; Y. Kil. IX, 32ª bot. Nidd. 67ª, a. e. נ׳ אחת one single thread; Y. Sabb. VII, 7ᵈ top נמא (corr. acc.). Gen. R. s. 93 קשר חבל בחבל ונ׳ בנ׳ (Ar. נינא) he tied rope to rope, string to string. Ib. נ׳ אחת היתה לו בלבו he had one bristle on his chest; Yalk. ib. 150. Gen. R. s. 65, end קשר בה נ׳ וכ׳ (Ar. נינא) he tied a string to it ..., and hanged himself. Tosef. Sot. I, 2 כדי שירקשור הגרדי נ׳ as much time as the weaver needs to knot a fringe; Y. ib. I, 16ᶜ bot.—B. Bath. 16ª (ref. to סערה, Job XXXVIII, 1) וכל נ׳ ונ׳ וכ׳ for each hair (of the eye-brow) &c., v. גּוּבָּא. Sabb. 30ª, a. fr. מלא נ׳ a thread's (or hair's) breadth. Erub. X, 13 קושרין נ׳ במקדש they were permitted to knot a broken string of a musical instrument in the Temple; ib. 102ᵇ נַיְמַת כינור; a. fr.—*Pl.* נִימִין. B. Bath. l. c. Shek. VIII, 5 ed. (Ms. M. נִירִין); a. fr.—2) (cmp. נֵרֶב) *pl.* נִימִין *mustache.* Yoma 38ᵇ בין הנ׳ on the division line between the two parts of the mustache.—3) נ׳ של מים (cmp. בִּרְיָא III) *leech.* Ab. Zar. 12ᵇ. [Ib. 10ᵇ, v. נוֹמִי.].

נִימָא ch. same, *cord; string* &c. Targ. Ps. XI, 2 (h. text יִתְרוֹ); a. e.—*Pl.* נִימִין, נִימַיָּא. Targ. Koh. IV, 12. Targ. Y. Num. XV, 38. Targ. Ps. VI, 1; a. e.

נימאייק, v. פְּמָקָר.

נִימָה, v. נִימָא h.

נִימוֹל, v. מוּל II.—[נימולין, Y. Yeb. VIII, 9ᵇ, v. נְמָלָה.]

נימוס, נימום, Tosef. Bekh. IV, 15; Tosef. Men. XIII, 6, read נָמוּס, v. נָמַס.

נִימוֹס, v. מָסַס.

נִימוֹס I pr. n. m. *Nimos,* 1) הגרדי נ׳, v. אַבְנִימוֹס.—2) N., brother of Joshua the grist-maker. Bekh. 10ᵇ; Tosef. Makhsh. III, 13 אונימיס ed. Zuck. (oth. ed. אינ׳), read אַוְנִימוֹס, v. אַבְנִימוֹס.

נִימוֹס II m. (νόμος) *usage, law; religion* (v. נוֹמוֹס). Meg. 12ᵇ מוכתר בנימוסו, v. פָּתַר. Gitt. 65ᵇ עשו לה כנ׳ deal with her according to law. Ex. R. s. 15 בנ׳ המלכות in accordance with the royal usage of warfare; (Tanh. Bo 4, a. e. כטַקְסִין). Gitt. 43ᵇ נימוסו .. כיון שעשה Ar. (ed. נמוסי) as soon as the gentile did to him (the hypothecated slave) what the law requires (to take possession, v. נִשְׁקַר); Tosef. Ab. Zar. III (IV), 16 נימוסות (corr. acc.). Gitt. l. c. [read:] אע״פ שעשה לה נימוסה although he (the Jew) did what the law requires in regard to the field; a. fr.—*Pl.* נִימוֹסִין, נִימוֹסוֹת. Num. R. s. 18 בדרכי חגורים יש נ׳ וכ׳ it is the way of the nations to have many religious observances (for various deities) and many priests. Gen. R. s. 16 בנ׳ .. בשלשה (Ar. בנַוְסִין) in three things is Greece in advance of Rome: in codes &c., v. פַּנְקָסִין. Ib. s. 67. Num. R. s. 8 בנ׳ שלנו in our (Roman) law; a. e.—[Ex. R. s. 15 חנמוסין read: חטוֹמוֹסִין, v. טוֹמוֹס.]

נִימוֹסָא, נִימוֹסְיָא ch. same. Targ. Ps. I, 2. Targ. I Sam. II, 13; a. fr.—Gen. R. s. 48 (prov.) עלת לקרתא הלך בנימוסה when you come to a place, follow its customs.—*Pl.* נִימוֹסִין, נִימוֹסַיָּא. Targ. Ez. XX, 25; a. fr.—Y. Ber. V, 9ª בנ׳ דברייתא וכ׳ (ed. Lehm. sing.) he is engaged in studying the laws of his Creator.

נִימוֹק, v. עָמַק.

נִימוּק, נִמְ׳ m. (contr. of נעמוק; עָמַק) *depth, penetration.* Ab. d'R. N. ch. XVIII; Gitt. 67ª ר׳ יוסי נִימוּקוֹ עמו R. Jose the surname, 'His depth is with him', i. e. he has deep reasons for whatever he says. Ib. אלמלא ראיתו נ׳ עמו if thou hadst seen him, (thou wouldst have seen) his depth was &c. Erub. 51ª. Bekh. 37ª מהו דתימא נ׳ עמו you might have thought, we must adopt R. Jose's opinion because he is known to have deep reasons.

***נִימוֹרְתָּ** f. (מוּר; cmp. אֲמוּרָא) *a detachment of troops sent to take hostages* until a requisition be complied with. Y. Pes. IV, 31ᵇ bot., v. מַשְׁפּוֹנָא.

***נִימָסִים** m. du. (מָסַס) *mashing mill.* Ab. d'R. N. ch. XXXI, end, contrad. to ריחים grinding mills (v. Ber. 61ᵇ top).

נִימְפַי, v. נִינְפֵי.

נִימְפִיוֹן נִמְ׳, m. (νυμφεῖον, nympheum) *a fountain consecrated to the nymphs,* in gen. *fountain.* Tanh. Mishp. 8 (some ed. נמסינן, corr. acc.); Ex. R. s. 31 גיפיון (corr. acc.).

נִימְרִית, נִימְרִין, (נימרון), נִימְרָד, v. sub נִמְ׳.

נִין m. (b. h.; נוּנוּ) [*tender,*] *child, offspring.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 אם אניח נ׳ ונכד וכ׳ I will not leave over a son or son's son of Amalek; Yalk. Ex. 266).

נינגי, v. בְּנִינְגֵי.

נִינְדֵּי, pl. of נִינְדּוּ.

נִינְוֵה (b. h.) *Nineveh,* the capital of Assyria. Yoma 10ª; Gen. R. s. 37. Sabb. 121ᵇ; Y. ib. XIV, beg 14ᵇ צירעה שבנ׳ the hornet of N.; a. e.

***נִינְיָא, נִנְ׳** I m. (contr. of נענע, cmp. נונית) (*slender*) *hemp-cord, line* (v. P. Sm. 2362; 2387). Gen. R. s. 65; s. 93 Ar. (ed. נִירְמָה).—[Lev. R. s. 22, beg. נינרא, read: גִּרְנָיָא, v. סִרְנָא.]

נִינְיָא, נִנְ׳ II f. (v. preced.) *ammi, Bishop's-weed* (v. אַמִּיתָא). Ab. Zar. 29ª (Rashi: *mint*). Sabb. 128ª; 140ª נִירְנִיָּא. Ib. האי נ׳ מעלייא וכ׳ *ninia* is good for seasoning cress. Gitt. 69ᵇ תלת ביעי נ׳ (Ar. בנ׳) three eggs' sizes of *n.*—V. נַעֲנָא.

נינפה, v. next w.

נִינְפֵי, נִנְ׳ f. (νύμφη) *bride.* Targ. Cant. IV, 8, sq.—R. Hash. 26ª הוו קורין לכלה נ׳ I heard them call a bride *nin'fe.* Gen. R. s. 71 (play on נִפְתּוּלֵי, Gen. XXX, 8) נ׳ הרה לי לי׳ (not פה ...) I ought to have been made a bride before my sister; Yalk. Gen. 127 לינפה (corr. acc.). Ex. R. s. 36, beg. (ref. to יפה נוף, Ps. XLVIII, 3) לשון יוני .. נימפי (some ed. נִמְ׳) in Greek they call a bride

nymphe. Ib. s. 52, end (ref. to Ps. l. c.) קלי נינ׳ ed. Const. (missing in ed.) καλὴ νύμφη, the beautiful bride; Pesik. R. s. 41 קלוניפו (corr. acc.); Tanḥ. Ki Thissa 18 (ref. to יְפַת, Cant. IV, 11) כלה נופי; ed. Bub. ib. 9 קלונינפי, read קלי נ׳.— [Yoma 10ᵃ, v. נִיפָּר.]

נֵיס, *pl.* נִיסִין, נִיסִים, v. נֵס.

נִיסָא, v. נְסָא.

נְסָא, נִיסָא m. (an adapt. of νῆσος, as if fr. נסע=נסא *to emigrate*, or אנס *to subject*; cmp. אֲנִיסִין, Sam. ענישוסי, Gen. X, 32, Mand. נסיסיא, v. Nöld. Mand. Gr. p. XXX) *settlement, colony*, esp. *island* (v. נְגָוָן). Targ. Is. XX, 6 (ed. Wil. נסא). Targ. Jer. XXV, 22; a. e.—*Pl.* constr. נִיסֵי, נְסֵי. Targ. Is. XXIV, 15. Ib. II, 16 (ed. Wil. נסי; h. text אניות). Targ. Am. IX, 3 (h. text קרקע). Targ. Y. II Gen. X, 18 אומיא נ׳ (belonging to ib. 5, as quoted in Ar.); a. e.—Hebr. form, *pl.* (of נִיסוֹס) נִיסִים, נִיסִין, נְסִין; v. אֲנִיסִין.— [Deut. R. s. 2 נֵס; Yalk. Is. 369; Yalk. Deut. 825 נָמֵל.]

דַּר נ׳, נִיסָאי pr. n. (v. נֵס) *Mount Nissay* (Miracle), a substitute for Sinai, introduced for argument. Sabb. 89ᵃ (against one explaining הר סיני as הר שנעשו בו ניסים, the mount whereon miracles were wrought for Israel) דר נ׳ מיבעי ליה then its name ought to have been Har Nissay; v. סִרְמַנַּאי.

נְיסָה f. (נוּס) *flight*. Sot. VIII, 6 שתחלת נ׳ נפילה, corrected ib. 44ᵇ (as in Y. ed.) שתחלת נפילה נ׳ for the beginning of falling (in slaughter) is the rout; Y. ib. VIII, end, 23ᵃ; Sifré Deut. 198 שתחלת נ׳ נפילה for the beginning of flight means falling.

נְסָ׳, נִיסּוּךְ m. (נָסַךְ) 1) *libation*. Succ. IV, 1 נ׳ חמים שבעה the water libation (on the Succoth festival) is continued for seven days. Y. ib. 54ᵈ top; Tosef. ib. III, 15 נִיסּוּכוֹ בקדושה at its libation the laws of sanctity must be observed; (Tosef. Meil. I, 16 נְסִיכָתוֹ). Zeb. VI, 2. Snh. 62ᵃ נ׳ libation to idols; a. fr.—*Pl.* נִיסּוּכִין, נִיסּוּכִים, נְסָ׳. Gen. R. s. 78, end כמה נ׳ ניסך יעקב how many libations Jacob performed. Taan. 2ᵇ, a. e. שני נ׳ two kinds of libations.—2) *the manipulation by an idolater* by which he causes wine to be forbidden to Jews as יֵין נֶסֶךְ (v. נָסַךְ). Ab. Zar. 56ᵇ (in Chald. dict.) נ׳ דרגל .. נ׳ operating with the foot is not called a ritual manipulation (does not affect the wine); a. e.

נְסָ׳, נִיסּוּכָא, נִיסּוּךְ ch. same, *the act of libation*; (in Targ. Y. also) *the liquid used for libation*. Targ. Num. XXVIII, 7. Ib. IV, 7; a. fr.—*Pl.* נִיסּוּכִין, נִיסּוּכָיָא, נְסָ׳. Ib. O. some ed. Targ. Y. ib. XV, 13 (not נְסוּכְיָא); a. fr.—V. נְסָכָא I.

נִיסְחָנָא m.; *pl.* נִיסְחָנֵי, נְסָ׳ (נָסַח, v. *Af.*) [*despaired of, given up*,] *palms which never mature their fruits, male palms*; דִּנְ׳ *fruits of nisḥané, stunted dates* which cease growing early in the spring (נִיסָן). Pes. 53ᵃ בדנ׳ קץ he selected for felling (in the Sabbatical year) palms whose fruits had reached their limited maturity. Erub. 28ᵇ תחם בדנ׳ there it means fruits of the *nisḥané* (which having reached their maturity are considered as food). Ib. לאו בנ׳ (read בדנ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) it does not mean fruits of the *n.*—[Ms. M. נִסְחָנֵי, Var. נִיסָאנֵי, Ar. נִיסָנֵי, v. Rabb. D. S. to Erub. l. c.—The Var. נירסאני, dialect. for נירסת (cmp. נסח a. נסע) gave rise to etymological derivation from נִיסָן.]

נִיסִיתָא, נִיסָנָא, נִיסָרוֹן, v. sub נְסָ׳.

ניסיותא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נִיסְכָא, v. נְסָכָא.

נִיסֵל or **נֵיסֶל** m. (v. אַסְלָא II) *easy-chair, (royal) arm-chair*. Tosef. Snh. IV, 2 על נִיסְלוֹ ספסלו (strike out ספסלו, as a gloss; Var. נכסאו); Y. ib. II, 20ᶜ bot. (Var. נכסאו).

נִיסָן (b. h.; v. Fr. Del. Proleg., p. 138, note) *Nisan*, the first month of the Hebrew calendar, containing thirty days, varying between the sixteenth of March and the eighth of May. R. Hash. I, 1 באחד בנ׳ ראש וכ׳ on the first of Nisan begins the royal year. Ib. 2ᵇ בנ׳ .. מת בנ׳ וכ׳ if a king dies in N., and his successor ascends the throne in N., we count a year for the one, and one (the first year) for the other; a. v. fr.

נִיסָן ch. same. Targ. Y. Ex. XII, 8; 18; a. e.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ; Ber. 56ᵇ; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מתלמ׳), v. נְסָא.

נִיסָנֵי, v. נִיסָחָנָא.

נִיסָקָא m. (transpos. of ניקסא), v. נְקָצָא.

נִיסָרָא, v. נְסָרָא.

נִיסְרְדִי, v. מוּסַרְדֵּי.

נִיסְרוֹי, Targ. II Esth. III, 8 בנ׳ ed. Lag. a. oth., read: בְּגוֹ סִדְרָא, v. סִדְרָא.

נִיסְרְפוֹ, v. לקח.

נִיסָתָא, v. נִפְיָתָא.

נִיעַ m. (נוּעַ) *the effort made to remove phlegm, hawking; the phlegm discharged by hawking*, contrad. to כִּיחַ. Nidd. VII, 1 הנ׳ והרוק the phlegm (of an unclean person) and the spittle. Ib. 55ᵇ וניעו; B. Kam. 3ᵇ, v. כִּיחַ; a. e.

נִיעָא, נִיעָא m. (נוּעַ) [*something hanging*, cmp. Syr. נעא *lobe of the liver*, P. Sm. 2403,] 1) *fat-tail, rump*. Targ. Y. II Lev. III, 9 (h. text אליה).—2) *breast of an animal*. Ib. VII, 30 (h. text חזה); [Ar. נָעָא, v. Koh. Ar. Compl. s. v.].—Midr. Sam. ch. XIV שוקה וניעה the shoulder and the breast.

נִיעָה, v. preced.

נִיעוּר m. (נָעַר) *shaking* of a garment. B. Mets. 29ᵇ.

נֵיעוֹר, v. עוֹר.

נֵיעוֹת, v. עוֹת.

נִיעֲנֵעַ, נִיעֲנוּעַ, v. sub נוּעַ.

נִיף, Tosef. Arakh. V, 14, v. נוֹף II.

נִיפּוּחַ m. (נָפַח) *blowing into.* B. Bath. 79ª (play on נפח, Num. XXI, 30) אש שאינה צריכה נ׳ a fire which needs no fanning (hell); Yalk. Num. 765.

נִיפּוֹל, נְפִי׳ m. (נָפַל) 1) *falling off*, esp. (with ref. to Lev. XI, 32) *of a limb detached from the body.* Ḥull. 74ª מיתתה עושה נ׳ וב׳ הלהוט the natural death of an animal causes the hanging limb (הַלָּהוּט) to be considered as if detached (in life-time, so that it does not come under the law of נְבֵלָה), but slaughtering does not &c. (and the dangling limb is considered as a part of the slaughtered animal. Ib. 129ª אי מיתתה עושה נ׳ ליטמא וכ׳ if death causes the limb to be considered as detached, let it be susceptible of uncleanness as a limb cut off from a live animal, and if not &c.; a. fr.—*Pl.* נִיפּוֹלִין פת נ׳ *bread which falls apart, spoiled bread.* Tosef. B. Kam X, 9; B. Kam. 99ᵇ; B. Bath. 93ᵇ. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI פת ניפולה (corr. acc.; Yalk. Lev. 675 נוֹפָלָה).—[V. נִיפּוֹלִין.]—2) *falling down* for prayer. Deut. R. s. 2, beg. (as one of the expressions for prayer, with ref. to Deut. IX, 25); Yalk. ib. 811; Sifré ib. 26.

נִיפּוֹל, נְפִי׳ m. (preced.) 1) *young birds found near their nests.* B. Bath. II, 6 (23ᵇ) ניר חנמצא וכ׳ (Ms. O. נָפִיל; Ms. H. נָפֵל, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) birds found within fifty cubits &c.—2) a species of *locusts, nippol.* Ḥull. 65ᵇ סלעם זה ניר (Ar. הזחרגל) *Sal'am* (Lev. XI, 22) is *nippol;* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V תרגל זה נפול.

נִיפּוֹלָא, נִיפוֹלָא ch. as preced. 2. Targ. Y. Lev. XI, 22 (Ar. נעלא, corr. acc.; h. text חרגל).

נִיפּוֹלִת, Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VI, v. נִיפּוּל.

נִיפּוֹלִיתּ, v. next w.

נִיפּוֹלִין pr. n. pl. *Neapolis* on the site of the ancient Shechem. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ ניפולירה (corr. acc., or ניפולים); Deut. R. s. 3 נ׳ של כותיים. Num. R. s. 23 (expl. שכם, Josh. XX, 7) נִפִּי׳.

נִיפָּחָא, v. נַפָּחָא.

נִיפּוֹרָא, v. נִיפְּרָא.

נִיפֶל, v. נְפִילָה.

נִיפָלָא, נְפִי׳ I m. (cmp. נְפִיל) [*giant,*] the constellation of *Orion* (h. כְּסִיל). Targ. Job IX, 9. Ib. XXXVIII, 31.—*Pl.* נְפִילִין, constr. נְפִילֵי, נְפֵלֵי Targ. Is. XIII, 10 (h. text וכסיליהם).—Snh. 96ᵇ בר נפלי *son of giants* (?), surname of the Messiah (with allus. to הנפלת, Am. IX, 11); Yalk. Am. 549 (some ed. נְפִילֵי).

נִיפָלָא II m. *untimely birth,* v. נְפִילָא II.

נִיפָקָא, v. נְפָקָא.

נִיפַר pr. n. pl. (Assyr. Nipur, modern Niffer, v. Schr. KAT.², p. 572) *Nifar.* Yoma 10ª (identified with כלנה) ני׳ Ms. M. 2 (Ms. M. 1 נפגר for נפור, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. נופר נרנפר, strike out the second w., as a corrupt gloss, induced by phonetic resemblance of כַּלְנֵה a. כַּלָּה, v. נִירְנֵפַר).

נִיפְרָא* m. (a mutilation of λυχνοφόρος, cmp. לוּפָּר) *torch-bearer.* Ab. Zar. 11ª ני׳ Ar. (ed. נִיפְּרוֹרָא; Ag. Hatt. נוּפְּרָא; Yalk. Ex. 229 ed. Salon. אנפירא, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); v. פִּרְפִּירוֹרָא.

נִיפַשׁ m. (נָפַשׁ)=h. רֶוַח, *vacant space.* Targ. Y. Gen. XXXII, 17.

נִיץ, נוּץ (יְנַץ) 1) *to sprout, blossom.* Targ. Ps. XC, 6 יְנִיץ. Ib. CXXIX, 6 יֵינִיץ Ms. (ed. ירציץ).—Snh. 18ᵇ יֵינֵץ; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top מֵינֵץ, v. בִּכְּיר; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. מינץ (corr. acc.).—2) *to shine* (cmp. נָבַט). Targ. Ps. CXXXII, 18 (h. text יציץ).

Af. אֲנִיץ, אַנִּיץ *to bring forth blossoms.* Targ. Num. XVII, 23 (ed. Berl. אַנֵּיץ).

נִיצָא, נֵיצָא, v. נֵץ.

נִיצְבְתָא, נִיצְבָא, v. sub נִצְבְתָא.

נִיצּוּחַ, נְצִי׳ m. (נָצַח) *glory; use of the stem* נָצַח *for song.* Midr. Till. to Ps. IV (expl. נצח למנצח) למי שנצחותו נצח to him whose glory is everlasting. Ib. בנ׳ וכ׳ with glorification (use of נצח) &c.; Pes. 117ª, a. e. נִיגּוּן.

נִיצּוֹחָא, v. נְצוֹחָא.

נִיצּוּרֵי, נְצִי׳ m. pl. constr. (נִצֵּי) *strife, rivalry.* Meg. 24ᵇ top, v. נְצַר.

נִיצוֹלִית, v. next w.

נִיצֻלְתָּא, נְצִי׳ f. (נֶצֶל) *remnants, refuse.* Gen. R. s. 67 (ref. to אצלת, Gen. XXVII, 36) מן הנ׳ ed. (Ar. חִנְצוּלוֹת) of the leavings (of the poorest kind). Ib. s. 74 (ref. to ויצל, Gen. XXXI, 9) כזה שהוא מציל מן הנ׳ (Ar. תנצולות) like one that saves things from among the refuse.—*Pl.* נִיצוֹלוֹת, נְצִי׳. Tosef. Ter. X, 3 הנריצולית וכ׳ (corr. acc.; ed. Zuck. דמצולות) the leavings and the rotten fruits &c.—V. נָצַל a. נְצוּלָה.

נִיצוֹץ c. (נָצַץ) 1) (b. h.) *spark, sparkling light.* Tanḥ. Vayesheb 1 נ׳ אחד וכ׳ one spark from thy smithy.—*Pl.* נִיצוֹצוֹת, נִיצוֹצִים, נִיצוֹצִין. Tosef. Yoma II, 3 חרו נ׳ יוצאות ממנה sparkling rays proceeded from it (the golden tablet); Yoma 37ᵇ נ׳ יוצארן; Y. ib. III, 41ª top חנ׳ מנחזין; Y. Sot. II, 18ª top הנריצוצים וכ׳. Num. R. s. 5, beg. שני נ׳ של אש two sparks of fire &c. Ib. שני נצ׳ מקדמין וכ׳ two sparks preceded them. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ (v. לִיבּוּן) צריך שירתא נ׳ וכ׳ it must be so heated that sparks burst forth from it. Tosef. Sabb. VI (VII), 2 נפלו חרמנו נ׳ ואמר וכ׳ if snuff falls off the candle, and he says, we shall have guests &c. (v. אֲמוֹרִי). Sabb. III, 6 לקבל נ׳ to receive the snuff; a. fr.—*2) *shivers scattering from the broken sledge-hammer.* Sabb. 88ᵇ; Snh. 34ª (ref. to Jer. XXIII, 29) מה פטיש זה מתחלק לכמה נ׳ as the sledge-hammer (when shattered by

נִקּ׳, נִיקּוּף I m. (נָקַף I) *knock, bruise.* Hull. 7^{b} דם נ׳ וכ׳ the blood of a bruise atones &c. Ib. נ׳ שני a second bruise (before the first one is healed).

נִקּ׳, נִיקּוּף II m. (נָקַף II) *crown, rim.*—זיתי נ׳ (cmp. פֵּאָה; v. Is. XVII, 6) *the olives left on the tree for the poor, the poor man's share, gleaning,* opp. to זיתי מָסִיק. Hall. III, 9. Peah VIII, 3. Yib. 20^{d} bot. מקום שנהגו . . ז׳ נ׳ וכ׳ where the custom prevails to take down the gleanings (instead of leaving them on the trees), the poor man may say, this oil is from gleanings; a. e.—[Comment. זיתי נ׳ olives which are *knocked down,* v. preced.]

נִקּ׳, נִיקּוּר m. (נָקַר I) 1) *picking, biting; chiselling.*—נ׳ עינים *putting out the eyes.* Pesik. Aḥărê, p. 168^{b}; Lev. R. s. 20; Tanh. Vaëthḥ. 1; Koh. R. to VIII, 17.—נ׳ אבנים *chiselling of stones.* Sot. 46^{b}.—Esp. *the picking* or *biting* done by birds, snakes &c., *traces of biting.* Ab. Zar. 35^{a} משום נ׳ (נחש) because a serpent may have touched it. Y. Ter. VIII, 46^{a} top דג נ׳ a fish showing traces of bites; a. fr.—*Pl.* נִקּ׳, נִיקּוּרִין, נִיקּוּרִים. Ter. VIII, 6 ניקורי תאנים figs &c. which appear to have been bitten at (possibly by snakes); Tosef. ib. VII, 16 וכ׳ תבשיל נ׳ a dish &c. showing traces of bites. Kidd. 80^{a}, sq. נמצאו נ׳ נ׳ וכ׳ the dough shows that it has been pecked at (by chickens); a. fr.—Esp. *nikḳurin, laws concerning food suspected of having been touched by snakes.* Y. Ter. l. c.; v. אַפֵּךְ; a. fr.—2) *pl. worm-eaten cloth, shreds.* Midr. Sam. ch. XXII (some ed. נִיקּוּד, corr. acc.); Yalk. ib. 129, v. בְּרוּקְלַי.

נִיקּוּרָא ch. same.—*Pl.* נִקּ׳, נִיקּוּרִין, נִיקּוּרֵי. Ḥull. 59^{a} לא חיוש מר לנ׳ do you not apprehend that it may have been bitten by snakes?—Ab. Zar. 30^{b} אי אית ביה נ׳ Ar. (ed. נְקִירֵי) if there are bites in it.—Ḥull. 57^{a} צנא דנקורי Ar., v. אִרְנְקוֹרָא.

נִקּ׳, נִיקּוּשָׁא m. (נָקַשׁ) *knocking, rattling.* Targ. Jer. XLVI, 22. Targ. Nah. II, 11. Ib. III, 2; a. e.—V. נְקָשָׁא.

נִקּ׳, נִיקַמְטוֹן m. (v. אַנְקִרְטָמִין) *a musical instrument resembling a wooden leg.* Kel. XV, 6.

נִיקָּרוֹן, v. נִקָּרוֹן.—[Kel. XV, 8, R. H. G., v. נִיקּוֹן.]

נִיקְלַבְס, נִיקְלַבּוֹס, נִיקְלַבִּים, v. נִיקְלָוִוס.

נִיקְלוֹגוֹס, נִיקְלָגוֹס, v. נִיקוֹלוֹגוֹס.

נִיקְלָבְס, נִיקְלָוִוס m. (Νικόλαος, S.) *a variety of the date.* Ab. Zar. I, 5 (13^{b}) נקלבם (Bab. ed. נקלב; Mish. Nap. ודנקלבס, v. Rabb. D. S. a. l. note 400; Y. ed. נקלבים). Ib. 14^{b} נקלס (Ms. M. נקלוס); Y. ib. I, 39^{d} bot. נקלבי׳. Y. Sabb. XIV, 14^{d} דניקלבס stones of *nicolaos* dates; Y. Ab. Zar. II, 40^{d} דנקלבירסין (*pl.*)—*Pl.* נִיקְלָוִוסִין, נִיקְלָוִוסִיָּא &c. Y. Ber. VI, 10^{c} bot.—Num. R. s. 3, beg., v. נוֹבֶלֶת; Midr. Till. to Ps. XCII מקולסין (corr. acc.).

נִיקְלִי, v. אוּנְקְלִי II.

נִיקְלִיטִין, v. נִקְלִיטִין.

נִקּ׳, נִיקָנוֹר pr. n. m. (Νικάνωρ) *Nicanor,* 1) a general

נִיצוֹצָא ch. same, נִרְצוֹץ נוּרָא *spark.* Targ. Is. I, 31.

נִיצוֹצָיָא, v. נוֹצִיצָיָא.

נִיצוֹק, v. נִצּוֹק.

בַּר נִ׳, נִיצוֹר pr. n. m., v. נָצַר IV.

נִיצָחְנוּתָא, נִיצָחָנָא, נִיצָחוֹן, v. sub. נצח.

נִיצָיְרָא, נִיצָיְרָנָא, נִיצָיוּיָא, v. נְצִירָא.

נִיצֵל, v. נָצַל.

נִצּ׳, נִיצָנָא m. (נצץ) = b. h. נִצָּן, *blossom.*—*Pl.* נִיצָנַיָּא, נִצֵּ׳. Targ. I Kings VI, 1; 37.

נִיצָצָא, v. נְצָצָא.

נִיצָרָא, v. נְצָרָא.

נִיקְבָא, v. נְקָבָא.

נִקּ׳, נִיקּוּד m. (נָקַד I) 1) *dot, point.*—*Pl.* נִיקּוּדִין, נִיקּוּדִים, נִקּ׳. Tosef. Sabb. XI (XII), 13 הכותב שני נ׳ וכ׳ if one writes (on the Sabbath) two dots, and another person finishes them up &c., v. נְקוּדָּה.—2) *pl.* (as ab.) *minute loaves, cakes* (of half the size of an egg). Ter. V, 1 (oth. opin. *crumbled pieces*; v. Josh. IX, 12); Bekh. 22^{b}, Y. Ter. V, 43^{c} top והדרן נ׳ כהדא חצירי וכ׳ those *nikḳadim* are half the size of eggs.—[Midr. Sam. ch. XXII נקודים some ed., read: נִיקּוּרִים.]

נִקּ׳, נִיקּוּי m. (נָקָה) *cleansing, clearing* from sin. Gen. R. s. 82, beg. עולמים אין לו נ׳ will never be cleared (forgiven).

נִיקוֹלוֹגוֹס m. (νεικολόγος, not found in Greek Dict.) *pleader in a law-suit.* Pesik. Baḥod., p. 153^{b} מנה לך ניקלגיס וכ׳ (corr. acc.) retain for thyself such and such a man as pleader, and thou shalt be acquitted; Yalk. Num. 782; Yalk. Lev. 645 ניקולוני׳ (corr. acc.); Lev. R. s. 29 נקול׳; v. הֵיקוֹלוֹגוֹס.

נִיקוֹמָכִי pr. n. m. (Νικομάχης) *Nicomaches,* an Amora. Y. M. Kat. I, 80^{d} top; Y. Snh. II, 23^{d} bot. (not נירמי׳).

*נִיקוֹן m. (Νίκων, v. Joseph. Bell. Jud. V, 7, 2) *an engine of war, iron ram.* Kel. XI, 8 (comment. *iron point of a javelin,* ref. to קרנו II Sam. XXI, 16; R. Hai G. reads נקירן); [Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 גרינן].

under Antioch Epiphanes and Demetrius I, defeated and slain by Judah Maccabi (I Macc. VII, 39; II Macc. XV, 30). Y. Taan. II, 66ᵃ top (Meg. Taan. XII) יום נ׳ Nicanor-Day (a half-festival); Y. Meg. I, 70ᶜ bot.—2) N., who imported Corinthian bronze doors for a Temple gate. Yoma III, 10; Tosef. ib. II, 4; Y. ib. III, 41ᵃ; Bab. ib. 38ᵃ. Midd. II, 3, a. fr. שער נ׳ (שערי), v. נְחוּשְׁתָן.

נִיקָרָא, נִיקָצָא, v. sub נִקְ׳.

נִיר I נור (b. h.; v. Del. Proleg., p. 98, sq.) [*to conquer,*] *to break ground, clear.* Tosef. Men. IX, 3 נָרָה שנה he breaks the field the first year, the second year he ploughs it &c.; Men. 85ᵃ. Arakh. IX, 1 (29ᵇ) נָרָה if he broke it (without planting). Tosef. B. Mets. IX, 7 לא יהא נָר .. אלא נָאר וכ׳ (Var. נָר) he must not plough it over entirely one year and plant the next, but plough one half &c. Ib. 8 והיה נָרָה וכ׳ and he ploughed all of it one year &c. Ib. 26 נאר (Var. נָיֵיר, נָר); a. fr.—Part. pass. נִיר; f. נִירָה. Ib. 29 מנירתה לפניו נ׳ when he surrenders the field to him cleared, opp. שָׁלֵם.—[Men. 85ᵇ נִיר חצירה, Ms. M. נָר.]

Pilp. נִרְנֵר *to plough over repeatedly.* Part. pass. מְנוֹנָר (=מְנוֹרָנָר; cmp. מְטוֹטָלֶת a. מְטוּלְטֶלֶת); f. מְנוֹנֶרֶת, *pl.* מְנוֹנָרוֹת. Men. 85ᵃ שדות .. והמ׳ לכך (Ms. M. חנונרות לבד, corr. acc. or הִנִּיפָרוֹת *Nif.*) fields .. repeatedly ploughed over for that purpose; Tosef. ib. IX, 3 הגינרות, Var. הגיטרות, read הִנִּיפָרוֹת or הִנִּיפוֹרוֹת).

Nif. נִיפָּר, נִינּוֹר (cmp. נִיהוֹן fr. דִּין) *to be broken,* v. supra.

נִיר ch. same. Targ. I Sam. VIII, 12 לְמֵירָנָר (ed. Wil. לְמִירַנַּר).

נִיר II m. (b. h.; preced.) 1) *clearing, ploughing over.* Tosef. B. Mets. IX, 24 בשעת הנ׳ (read: בשנת) in the year during which he cleared the land.—2) *newly broken land.* Peah II, 1 חבור והנ׳ fallow land or newly broken land. Y. Naz. VII, 56ᵇ top; a. e.—*Pl.* נִירִין. Shebi IV, 3.

נִירָא, נִיר I ch. same. Targ. I Sam. VIII, 12.

נִיר III, נִירָא II m. ch. (preced. wds.; Assyr. *nîru*) *yoke; servitude.* Targ. Deut. XXI, 3. Targ. Num. XIX, 2.—Targ. Jer. XXVII, 8; a. fr.—Y. Sabb. V, end, 7ᶜ; Bab. ib. 54ᵇ, v. גֵּירְמוֹן.—*Pl.* נִירִין. Targ. Jer. XXVII, 2. Ib. XXVIII, 13.

נִיר IV m. (v. preced.; cmp. jugum a. ζυγόν, v. Sm. Ant. s. v. Tela) *cross-beam of the loom,* also *the cross-rod* under the cross-beam (liciatorium) to which the ends of the leashes are fastened; trnsf (mostly *pl.*) נִירִין, נִירִים *the leashes* or *thrums* to which the threads of the warp are fastened; also *the warp.* Gen. R. s. 94, v. פֻּתָּל. B. Kam. 119ᵇ אין לוקחין .. ולא נ׳ you must not buy from the weaver remnants of woof or of warp threads. Kel. XXI, 1 הנוגע בנ׳ ... he who touches the upper beam ... or the rods, contrad. to קִירוֹס.—בית נ׳ that portion of the web produced by passing the spool with the woof across the warp, *mesh, slip.* Sabb. XIII, 2 (105ᵃ) חטושה שני בחדי נ׳ Ms. M. (ed. בנירין) he who starts a web by making two meshes, attaching them either to the cross-pieces or to the slips (קִירוֹס). Ib. 105ᵃ ברוחב ג׳ בחד נ׳ within a distance of three meshes; (Tosef. ib. XII (XIII), 1 על ג׳ בתים). Y. ib. VII, 10ᶜ בנ׳ אחד ... שני נ׳ בחק two sets of warp threads fastened to one old border web (licium) or two borders fastened to one set of warp threads. Shek. VIII, 5 על ע״ב נ׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. (ed. נימין; v. Rabb. D. S. a. l., p. לד, note) the curtain was woven on seventy-two leashes, and each twist of the warp (נִימָה) contained twenty four threads; Ḥull. 90ᵇ; Tam. 29ᵇ נימין; Num. R. s. 4 נימין; Tanḥ. Vayaḳh. 7 נימין; ed. Bub. 10 נירים.

נִירָא III ch. same; בת נ׳ the *cross-rod* (liciatorium). Sabb. 105ᵃ (expl. שני בחד נירין בנירין, v. preced.) תרתי בבת נ׳ וחדא בנ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. בבתי, early ed. בבי; v. Rabb. D. S. a. l. note) he passes a thread twice around the cross-rod and once around the cross-beam (jugum). Ib. 67ᵃ ברקא נ׳ a white twisted cord.—*Pl.* נִירַיָּא. Y. ib. XIII, beg. 14ᵃ (expl. בנירין, v. supra) נ׳ the two cross-rods (the liciatorium and the jugum).

נִירְדָּא, v. נִרְדָּא.

נִירוֹן pr. n. m. *Nero,* the Roman emperor. Gitt. 56ᵃ נ׳ קיסר. Lam. R. to I, 5 מית נ׳ (Gitt. 56ᵇ קיסר).

נִירוֹנִית f. (preced.) *a Neronian coin.* B. Mets. 25ᵇ; Tosef. ib. II, 10. Kel. XVII, 12 כסלע הנרו׳ ed. Dehr. (ed. הנר, corr. acc.) the size of the Neronian Sela; Bekh. 37ᵇ. Ib. 38ᵃ.

נִירוֹק, v. רָקַק.

נִישְׁבִּין, נִישְׁבִּים, נִישְׁבָּא, v. sub נְשַׁב׳.

נִישָׁדוּר m. (Pers. našâdur. v. Perl. Et. St. p. 48) *gum-ammoniac.* Gitt. 69ᵃ bot.

נִישׂ׳, נִישׂוּאִין m. pl. (נְשָׂא) *taking in marriage* (v. אַרוּסִין); *married state.* Keth. I, 4 מן הנ׳ ... אלמנה a widow, a divorced woman ... after having been actually married, opp. to מן הארוסין. Ib. V, 1. Yeb. 23ᵃ (ref. to Deut. XXI, 15) אחובה בנישואיה וכ׳ beloved for her (blameless) marriage, hated for her (illicit) marriage. Ib. 64ᵇ ומלקות נ׳ as to marrying (a third time), and as to the treatment of one twice lashed; a. fr.

נִישׂוּאִין ch. same. Targ. I Chr. VIII, 9 דאתחדתא בני נישואה, read: דאתחדתא הלכה בנישואָה for a novel interpretation of the law was established through her marriage; v. Y. Yeb. VIII, 9ᶜ top.

נישיותה, v. נְשִׂיאוּתָא.

נישובים, v. נְשׁוֹבִים.

נִישׁוֹבֶת f. (נְשַׁב) *chaff.* B. Bath. 94ᵃ (Ms. M. נִישׁוּבוֹת *pl.*; Ms. R. נְשׁוּפוֹת).

נִישָׁא, נִישְׁפָּא, נִישְׁמָא, v. sub נְשַׁ׳.

נִישְׁתְּרוּפֵי m. pl. (denom. of שְׁתָם) *drippings;* קירא

דנ׳ *wax that runs through the beehive.* Sabb. 110ᵇ (Ms. M. נְשׁ).

נִיתְבָּרָא, v. נְדִבְּכָה.

נִיתְחַד, נִיתְ׳ m. (נָחַת) *dissection.* Zeb. V, 4, v. הֲפָשָׁה. Gen. R. s. 34; a. fr.

נִיתְרָא, נִיתָּרָא, v. sub נְתַר.

נָכָא, v. נְכִי.

נַכְאָר, v. נַכַּר.

נָכְאָלָא m. (נְכִיל) *deceiver, hypocrite.* Targ. Prov. XI, 9 Ms. (ed. נָכְלָא).

נֶכֶד m. (b. h.) *offspring, grandson.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2, v. נִין.

נָכָה, v. נכי.

נֶכֶה m. (b. h.; נָכָה) *crippled,* נֶכֶה רגלים *paralyzed, lame.* Yalk. Deut. 933. משל לנ׳ ר׳ וכ׳ like a lame person that disturbed the peace of &c., opp. שָׁלֵם.—*Pl.* נְכִים, Pesik. R. s. 13, v. צָלַע.

נְכוֹ נ׳, נְכֹה (b. h.) pr. n. m. *Pharaoh Necho* (II), King of Egypt. Sot. 9ᵃ; a. e.

נָכוֹן m. (b. h.; כּוּן) 1) *firm, ready.* Ber. 60ᵃ; a. e.—2) pr. n. גּוֹרָן נ׳, v. כִּידּוֹן II.

נַכּוֹסָה, נָכוֹסָא m. (נָכַס) *butcher.* Y. Yoma III, 40ᶜ top (expl. קַרְצָן, Jer. XLVI, 20) חד אמר נ׳ one says, it means the butcher (with ref. to Yoma III, 4 קרצו).

נְכוּשׁ, v. נִיכּוּשׁ.

נָכוּשׁ m. (נָכַשׁ) *he who lops trees,* v. נִיכּוּשׁ.

נַכְזָרְיָא m. (v. אַכְזָר) *cruel.* Targ. Prov. XI, 17 (ed. Lag. נוכרייא). Ib. XVII, 11 (ed. Wil. נוּכְזָן).

נַכְזָרִיוּתָא f. (preced.) *cruelty.* Targ. Prov. XII, 10 (ed. Wil. נַכְזָן). Ib. XXVII, 4 (v. נוּכְרָא).

נָכַח, נכי (b.h.) *to be lessened.*—[Lev. R. s. 33 אלא נכה, some ed., v. אָנַךְ.]

Pi. נִיכָּה *to deduct.* Ḥull. X, 3 ואינו מְנַכֶּה לו וכ׳ and the seller is not bound to allow him a reduction for the priest's share. B. Bath. VII, 2, sq. יְנַכֶּה he must make an allowance for what there is less than specified in the contract. Num. R. s. 20 (ref. to נכה, ib. XXII, 6) כמי שְׁמְנַכֶּה אחד מכ״ד לסאה as one (purchasing grain) is prepared for a deficiency of one twenty-fourth for each S'ah (allowance for chaff, v. טִירְנוֹפֶת); Tanh. Balak 4 (not למאה); ed. Bub. 6; a. fr.—[Cant. R. to III, 4 שנכח מסנחריב some ed., read שְׁנָכַת, v. נְכִירָתָא.]

Hif. הִכָּה, הִיכָּה 1) *to injure, knock, strike.* B. Kam. VIII, 1 הִכָּהוּ חבירו וכ׳ if he hit him (created a sore), he must pay for curing him. Ib. 3 המַכֶּה את וכ׳ if a person strikes his father &c. Snh. IX, 2 נתכוין לְהַכּוֹתוֹ וכ׳ if he intended to hit him on his loins. Y. Peah I, 16ᵃ bot. (ref. to Ps. CXX, 3, sq.) כל כלי זיין מַכִּין וכ׳ all weapons strike in their place, but this (calumny) strikes at a distance; a. v. fr.—Part. pass. מוּכֶּה; f. מוּכָּה; *pl.* מוּכִּין, מוּכִּים; מוּכּוֹת. Keth. VII, 10, a. fr. מוּכָּה שחין afflicted with leprosy. Ib. I, 3, a. fr. מוּכַּת עץ one who lost her hymen through an accidental lesion. Par. VIII, 9; Mikv. I, 8, v. מַיִם.—2) (trnsf.) *to strike, produce sound, play.* Yoma I, 7 מַכִּין לפניו באצבע וכ׳ snap their middle-fingers. Arakh. II, 3, v. חָלִיל; a. fr.

נָכָא, נְכִי ch. same.

Pa. נַכֵּי *to deduct.* Targ. Y. Lev. XXVII, 18.—Y. Sot. V, 20ᶜ bot.; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. אנא מְנַכֵּי, v. חֲנָכָה. Sabb. 140ᵃ מְנַכּוּ, v. זְכוּתָא. B. Kam. 97ᵇ, sq. אי מתמת ... מְנַכְּרִינָן לירה וכ׳ if provisions have become cheaper in consequence of the increased weight of the coin, we impose upon the creditor a corresponding reduction of the debt &c.; a. fr.

Ithpe. אִתְנְכִי, אִיתְנְכִי *to be injured, suffer.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ top אשתון .. ואִתְנְכוֹן the first drank and did not die, but were sick; ib. ולא מיירתין אינכון read ואִי׳; (Y. Ter. VIII, 45ᵈ bot. only מיירתין). Y. Dem. I, 22ᵃ top ולא אנכון and they suffered no more (from mice). Ib. יעבור ולא יִתְנְכֶה let him cross, he shall not be injured. Y. Keth. XII, 35ᵇ top כל דן דהוא מחו מִתְנְכֵי wherever he be buried, what does he lose (what difference does it make to him)?; Y. Kil. IX, 32ᶜ top טנכי (corr. acc.).

Af. אַנְכֵי *to harm.* Y. Sabb. III, 6ᵃ bot. (in Hebr. dict.) ומַנְכֵּי הוא לה כלום can he harm her in any manner?; Y. Bets. II, 61ᶜ.

נַכְאָר, נַכַּר m. (preced. wds.) *deduction.* B. Kam. 59ᵃ נכר חדה payment is made with a deduction of the expense for the midwife (which the husband now saves); נ׳ מזונות a deduction for nursing expenses (incident to a regular confinement). Y. ib. VIII, beg. 6ᵇ נותנין נכאי מזון the injured person must be fully indemnified, deducting what his ordinary alimentation would have cost; Tosef. ib. IX, 3 נכי מזון Var. (ed. Zuck. דמי נזק, oth. var. זכי, זבי, corr. acc.).

נַכַּר m. (preced.) 1) *deduction; less.* Gitt. 15ᵇ; B. Bath. 57ᵃ נ׳ ריבעא (the whole) less a quarter, i. e. *three fourths* (cmp. דַּל I).—2) *loss, harm.* Y. Kidd. IV, 66ᵇ bot. משם מה נַכְּרֵיהּ because of 'what is his loss?', i. e. because it makes no difference in the law.

נַכְוִיתָא, נַכְוִיתָא f. (preced. wds.) *reduction of a debt against a landed security* (מַשְׁכַּנְתָּא) *by deducting a stipulated amount every year for usufruct.* B. Mets. 67ᵇ top תאי משכנתא ... לא נכסל אלא בנ׳ where the usage prevails that a land pledge can be redeemed at any time, the creditor must not have the usufruct except for the consideration of a rent deductible from the debt, v. מַשְׁכַּנְתָּא. Ib. בלא נ׳ without paying any rent by deduction. Ib. 62ᵃ משכנתא בלא נכויתא (Rashi נכויי) in the case of usufruct from pledged land without consideration; a. fr.—Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. מה נ׳ ed. Lehm., v. הַנְכָּרָה.

נָכַל, נְכִיל *to be crafty; to contrive.* Targ. Ps. LXXXIII, 4.

Pa. נַכֵּל same; (with accus.) *to deceive.* Targ. O. Num.

XXV, 18 ed. Berl. (oth. ed. *Pe.*). Targ. Ps. XII, 3 (ed. Wil. מנבל׳). Targ. I Chr. XII, 17.

נְכִיל m. (preced.) *craftiness, fraud.* Targ. Mal. I, 14 (ed. Lag. נכל).

נָכִיל, נְכִילָא, נְכִילְתָּא m., **נְכִילָא, נְכִילְתָּא** f. (preced.) *crafty, deceitful.* Targ. Ps. XLIII, 1. Targ. Jer. IX, 2. Targ. Ps. CXX, 2; a. e.—Targ. Hos. VII, 16 (ed. Lag. נִירְכָּלָא).

נְכִילוּתָא, נְכִילוּתָא f.=נְכִיל. Targ. Ex. XXI, 14; a. e.—Targ. Ps. X, 2 נכילו׳ Ms. (ed. נְכִלּוּתָא; Regia נְכִירְלָתָא). Targ. Job V, 16 נְכָלְתָא ed. Wil. (ed. Lag. נבילתא, h. text צלתה).

נְכִילְתָּא, v. נָכִיל, a. preced.

נְכִיס *to slaughter,* v. נְכַס.

נְכִיס m., **נְכִיסְתָּא, נְכִיסָא** f. (preced.) *slaughtered.* Targ. Lev. XIV, 6 (O. ed. Amst. נְכֵסְתָּא). Ib. 51 (O. ed. Vien. נְכִיסְתָּא); a. e.

נָכִישׁ m.=נִיכּוּשׁ q. v.

נְכִית, v. נְכַת.

נְכִיתָת f. (נְכַת) *bite*; trnsf. *booty.* Cant. R. to III, 4 (play on נכתה, II Kings XX, 13) נ׳ שנכת וכ׳ (some ed. נְכָתָה) he showed him the bite which he had bitten off from Sennacherib, the booty &c.

נְכֵל, v. נְכִיל.

נָכַל, נְכָלָא, נ׳ m. (נְכִיל) 1)=b. h. נֵכֶל *deceit.* Targ. Ps. XXIV, 4; a. fr.—*Pl.* נְכָלִין, נ׳. Targ. Is. LIII, 9 (not נירב׳). Targ. Mic. VI, 12. Targ. O. Num. XXV, 18; a. e.—2) *deceitful; hypocrite,* v. נְכָאלָא, a. נָכִיל.—*Pl.* נְכָלֵי, נ׳. Gen. R. s. 49; Yalk. ib. 83, v. נְכָלָא II.

נָכְלָתָא, נְכִלּוּתָא, v. נְכִילוּתָא.

נָכַס (cmp. כָּסַס) 1) *to cut; to slaughter.* Imper. כּוֹס. Pes. 61ª (expl. תכסו, Ex. XII, 4) לשון סורסי הוא ... כוס לי טלה זה it is an abbreviated form (v. סוּרְסִי), as one says to his neighbor, *kos* (for נְכוֹס) &c., cut this lamb for me; Y. ib. V, 32ª bot.; Mekh. Bo. s. 3.—Snh. 82ᵇ (play on כזבי, Num. XXV, 15) שאמרה לאבירה כוס בי עם זה she said to her father, cut (ruin) this people through me. Hull. 37ᵇ בְּשַׂר כוס כוס meat of an animal about which one says, 'cut, cut', i. e. meat of an animal hurriedly cut, because it threatens to die; Treat. Kuthim (ed. Kirchh., p. 33, sq.) we must not sell to Samaritans כּוֹסְכּוֹס (sub. בשר) meat of an animal on the point of death.—2) *to mark, count,* v. נְכָסִים.

נָכֵיס, נָכַס ch. same; impf. יִכּוֹס. Targ. Gen. XXXI, 54. Ib. O. XXII, 10 לְמִיכַּס ed. Berl. (oth. ed. a. Y. לְמִיכַּס); a. fr.—Snh. 25ᵇ bot. והאידנא נ׳ אבא וכ׳ and presently he will slaughter the father for the son and the son for the father (he will exercise extortions). Y. Shebi. V, end, 36ª מִיכּוֹס תורא וכ׳ to slaughter an ox available for the plough; a. fr.

Ithpe. אִתְנְכֵיס, אִיתְנְכֵיס *to be slaughtered.* Targ. Lev. XIX, 6; a. fr.—Gen. R. s. 33 אזל לְמִתְנַכְסָה וכ׳ was going to be slaughtered, and it lowed, as if to say, save me; Y. Keth. XII, 35ª מִידְּנָכֵיס; Y. Kil. IX, 32ᵇ מְנָכֵס taken to be slaughtered.

נְכָסְתָּא, נְכָסָא, נ׳ f. (preced.) *slaughter; slaughtering* (according to the ritual, שְׁחִיטָה); *sacrifice, feast* (=h. זֶבַח). Targ. Is. XXXIV, 6 (h. text טבח).—Targ. Y. Deut. XIV, 21. Targ. Y. Lev. XVII, 13 (ed. Vien. נִירְכַּסְתִּירָה). Targ. Gen. XXXI, 45; a. fr.—Targ. Y. Gen. XLIII, 16 בית נ׳ the place for ritual cutting (בית השחיטה), *ritually cut throat.*—B. Bath. 92ª אי גברא דזבין לנ׳ לנ׳ if it is a man that sells cattle for food, the purchase was made for slaughtering (and not for work); B. Kam. 46ª (not לנכסותא; v. Rabb. D. S. a. l.); a. fr.—*Pl.* נְכָסָן, נְכָסְתָּא; constr. נְכָסַת, נ׳; (also נְכָסִין, נ׳). Targ. O. Ex. XXXII, 6 נכסן ed. Berl. (oth. ed. a. Y. נכסין). Ib. XVIII, 12; a. fr.—Targ. Ps. CVI, 28 נְכָסֵי (Ms. נכסת).

נכסותא, v. preced.

נְכַסַּיָּא, v. נְכָסִין.

נְכָסִים m. pl. (b. h.; כָּסַס or נָכַס) [*counted things,*] *account; property, business.* Ber. 46ª ויצלח מאד בכל נְכָסָיו ויהיו נכסיו וְנָכָסֵינוּ וכ׳ may he have great success in all his accounts (enterprises), and may his business and ours be successful and near a city. Ab. Zar. 19ᵇ, v. צָלַח. B. Bath. IX, 7, a. fr. Ib. המחלק נכסיו וכ׳ אַחֲרָיוּת, v. נ׳ שיש לחן אחריות if a person disposes of his belongings by word of mouth. Yeb. IV, 3 נ׳ property which the wife brings in and takes out again (v. מָלוֹג). B. Kam. I, 2 נ׳ של בני בריות Jewish property; נ׳ המיוחדין individual property; a. v. fr.

נְכָסִין, נְכָסֵי, נְכַסַּיָּא, נ׳ ch. same. Targ. Y. II Num. XXXII, 1 (h. text מקנה) *herds.* Targ. Josh. XXII, 8 (h. text נכסים). Targ. Deut. VIII, 17 (h. text חַיִל); a. fr.—B. Kam. 93ª (prov.) בתר מרא נ׳ וכ׳ behind a man of wealth chips are dragged along, i. e. in the company of a wealthy man you have an opportunity of making money. Bekh. 48ª Rashi (read: אשתעבוד; ed. אשתעבדן) דא אשתעבד נ׳ לדהו לנ׳ has not the estate been made responsible for the debt (before the father's death)? Ib. מכדי נ׳ דבר וכ׳ does not a person's property merely take the place of a guarantor? B. Bath. 58ª כל נְכָסַי לחד ברא all my property shall go to one son (of mine). Ib. כולהו נְכָסֵי דהאי all the property (of the father) goes to this (son).

נְכָסְתָּא, v. נְכָסָא.

נְכָפָה, v. כָּפָה.

נָכַר (b. h.) *to be unknown, strange.*

Hif. הִכִּיר 1) *to recognize, know; to favor.* Ruth. R. to II, 10 (ref. to לְהַכִּירֵנִי, ib.) נתנבאה .. לְהַכִּירָהּ כדרך וכ׳ she prophesied that he would know her in the way of all people (as his wife, cmp. יָדַע). Ber. 10ᵇ אשה מַכֶּרֶת באורחין וכ׳ woman recognizes the character of guests better than man. R. Hash. II, 1 אם אינן מַכִּירִין אותו if the court does not know him personally. Y. Yeb. IV, 6ᵇ כנסה ולא הִכִּירָהּ he married her but did not touch her (v. supra). Snh. 7ᵇ (ref. to Deut. I, 17) לא תַכִּירוּ thou shalt not

and he who does the weeding (in a field of mixed seeds); M. Kat. 2^b; a. fr. [B. Bath. 54^a Ms. R., v. מַכּוּשׁ I.]

Hif. הִכְּישׁ 1) *to strike, wound, sting.* B. Mets. 30^b; B. Bath. 88^a הִכִּישָׁהּ if he struck the lost beast which he took in charge. Gen. R. s. 30, beg. הִכִּישׁוֹ ארי וכ' a lion struck and crippled him. B. Mets. 78^a הִכִּישָׁהּ נחש a serpent bit her.—2) *to cause injury by contact.* B. Kam. 23^b מַכִּישׁ (Ms. H. משיך) he who caused a neighbor's death by bringing the serpent's tooth in contact with his neighbor's body; Snh. 78^a. Yalk. Deut. 944 שמַּכִּישִׁין, v. קוּנטְרִינִים; Sifré Deut. 317 שמכינים (corr. acc.).—3) (denom. of מַכּוּשׁ I) *to insert the hoe* or *spade.* B. Bath. 54^a, v. מַכּוּשׁ I.

Hithpa. הִתְנַכֵּשׁ, *Nif.* נִכּוּשׁ *to be hoed for.* Gen. R. s. 45 הקוצים ... לא מִתְנַכְּשִׁין ולא נזרעין וכ' for thorns there is neither hoeing (digging over) nor sowing, but they grow of themselves, while wheat &c.; Yalk. ib. 79 לא נִכּוּשִׁין ולא נחרשים וכ' neither digging, nor ploughing, nor sowing &c.

נָכַשׁ ch. same; *Pa.* נַכֵּישׁ *to bite.* Gen. R. s. 91 ... כן מְנַכְּשָׁא .... ואכלה וכ' so may this woman (I) take a bite of the flesh of this and eat; (Yalk. Gen. 148 only אכלה); v. נְכַשׁ.

Af. אַנְכִּישׁ *to weed.* B. Mets. 105^a מַנְכִּישְׁנָא וכ' I shall weed as much as is required for thy share.

נַכָּשׁ m. (preced.) *he who lops trees*; v. נִיכּוּשׁ.

נָכַת (v. next w.) *to bite.* Cant. R. to III, 4; v. נְכִיתָה.

נָכִית, נָכֵת (cmp. כתת; v. נכש) *to wound, bite, injure.* Targ. Num. XXI, 9. Ib. 6 (ed. Berl. נְכִיתוּ *Pa.*); a. fr.—Gen. R. s. 98 חיויא דבעי למיכַּת וכ' the serpent that is to bite my son. Y. Peah I, 16^a bot. [read:] ... אילולי דאתאמר נְכוֹת לא הוינא נָכִית had I not been told from on high, 'bite', I should not bite. Koh. R. to VII, 1 מאן דנַכְתֵּיהּ דנכתיה חמרא וכ' (קוּרדִּיקוֹס) וכ', v. הָחֵיל. Gitt. 67^b (expl. נשך ארכא דקא נכית ליה וכ' it is *neshekh* (usury, v. נֶשֶׁךְ), for he bites (injures) him, by taking from him something which he (the creditor) had not given him; a. fr.

Pa. נַכֵּית 1) same. Targ. O. Num. XXI, 6, v. supra.—Ab. Zar. 35^b חוה מְנַכֵּית ואכיל וכ' took a bite and ate of the bread (of a non-Jew) &c.—2) *to cause to bite.* Yeb. 76^a מיירתינן .. ומְנַכְּתִינָן ליה וכ' we get a big ant and let it bite (insert its head into the opening) and cut its head off.

Ithpe. אִיתְנְכִית, אִיתְנַכִּית *to be bitten, stung.* Targ. O. Num. XXI, 8. Targ. Y. II ib. 9.

נְכָתָה, v. נְכִיתָה.

נְכְתָמָא m. (כתם) (*wooden*) *lid* of a water pitcher. Bets. 30^a. B. Bath. 26^a top כדנייד נ' וכ' as much as a lid on a pitcher shakes. Sabb. 105^b. Pes. 112^a.

נָם perf. of נוּם.

נָמָה, נָמָא, *Pi.* נִימָּה, נִימָּא, v. נוּם I.

נְמוֹרָיְתָה, v. נְמָרְיָתָה.

favor him (if he is thy friend); a. fr.—Num. R. s. 9 במקום שמכירו where he knows (the people), where he is acquainted; Sifré Num. 14 במקום שמכירין אותו.—2) *to make known, identify; to acknowledge, own.* R. Hash. l. c. מן המכירים on the declaration of those who identify (the witnesses; v. Rabb. D. S. a. l. note 2). Gen. R. s. 43 לא חיה שמי ניכר .. וְהִכַּרְתָּנִי אותי וכ' my name was unknown .... and thou hast made me known among my creatures. Sifré Deut. 217; Kidd. 78^b, a. e. (ref. to יכיר, Deut. XXI, 17) יַכִּירֶנּוּ לאחרים he may identify him before others (as his first born son). Sifré Deut. 312 שאחיה מַכִּירוֹ that I may make it known as mine. Ib. מהיכן המקום מַכִּיר את חלקו beginning with whom does the Lord acknowledge his share (claim as his)? With Jacob; a. fr.

Hof. הוּכַּר *to be recognized; to be discernible.* Kidd. III, 5 ה' עוברה her pregnancy was certain, v. הַכָּרָה; ib. 62^b. B. Mets. 93^b ה' הגנב the thief was found out; a. e.

Nif. נִיכַּר same. Part. נִיכָּר. Ber. 28^a מכותלי .. אתה נ' by the walls of thy house, one sees that thou art a smith. Kidd. 31^a מסוף דברך נ' וכ' from thy last words (the fifth and following commandments of the decalogue) it is seen that thy first one is true. Ib. מבין ריסי עיניך נ', v. רֵיס. Gitt. 53^a שאינו נ', v. הֵינֵק. Sabb. 91^b מקומו נ' its location is discernible. Sot. 9^b נִיכָּרִין דברי אמת words of truth are easily recognized. Gen. R. s. 43, v. supra; a. fr.

Pi. נִכֵּר *to treat as a stranger, ignore; to discriminate against.* Snh. l. c. (ref. to Deut. I, 17) לא תְנַכְּרֵהוּ (if he is thy enemy) do not discriminate against him (v. supra). Sifré Deut. 322 בשעת ... מְנַכְּרִים וכ' when Israel is in trouble, the nations ignore them and act as though they did not know them; a. e.

נָכַר ch. same; *Af.* אַכַּר *to recognize, know.* Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25, sq.

Ithpa. אִיתַּכַּר *to be distinguishable.* B. Kam. 5^a דמִיתַּכְּרָא, v. הֵידֵּק. Ib. 97^a מִיתַּכַּר הידוקה its reduction in value is distinguishable.

Pa. נַכֵּר *to make strange, remove.* Sabb. 82^b (ref. to זוּר, Is. XXX, 22) נַכְּרִינְהוּ מינך כַּזָּר (v. Rabb. D. S. a. l. note) remove them from thee like a strange (disgusting) thing.

נָכְרִי m. (b. h.; preced. wds.) *stranger, gentile.* [In editions published under the censor's supervision, our w. is frequently changed into עכו"ם, גּוֹי, כּוּתִי, &c.] Ab. Zar. IV, 4 (51^b; 52^b; Mish. ed. עכו"ם). Sabb. 31^a; a. v. fr.—*Pl.* נָכְרִים. Hull. 13^b שבחוצה לארץ לאו עובדי ע"ז הוא נ' gentiles outside of Palestine are not to be considered as idolaters, they only continue their fathers' customs. Gitt. 61^a מפרנסין עניי נ' וכ' we must support the poor of the gentiles &c.; (Tosef. ib. V (III), 4 גוים). Gitt. V, 9 (61^a) מספידין מתי נ' וכ' (Mish. ed. עכו"ם) we must lament for the dead of the gentiles &c.; a. v. fr.—Fem. נָכְרִית. Yeb. 17^a. Ib. III, 7 שלשה אחים ... ואחד נשוי נ' in the case of three brothers, two of whom married two sisters, and one a stranger; a. fr.

נָכַשׁ (cmp. כשכש, קשקש) *to come in near contact.*

Pi. נִיכֵּשׁ (denom. of מַכּוּשׁ I) *to weed*; *to lop.* Kil. II, 5 אין מדיירבין אותו לְנַכֵּשׁ the law does not bind him to pluck out (the plants which grow among the fenugrec). Ib. ואם נִכֵּשׁ (Y. ed. נ') but if he did &c. Tosef. ib. I, 15 והמְנַכֵּשׁ

נָמוּךְ m., נְמוּכָה f. *low, lowly,* v. מוּךְ.—*Pl.* נְמוּכִים; נְמוּכוֹת. Num. R. s. 19 בגבוה שבגבוהים ובנמוך שבנ׳ with the highest of the high (the cedar) and the lowest of the low (the hyssop). Sot. 5ᵇ נְמוּכֵי הרוח the humble. Koh. R. to IX, 10 פניהם נ׳ with downcast countenances, opp. זקופות; a. fr.

נְמוֹס *law,* v. נִימוֹס.

נָמוֹס, v. מָסַס.—[Tosef. Bekh. IV, 16, read: נָמוּם, v. נָמַם.]

נָמוֹק, v. מָקַק.

נְמוֹק, v. נִימּוּק.

נָמוֹר m. (נָמַר) *speckled.* Targ. Gen. XXX, 32, sq.—*Pl.* נְמוֹרִין; f. נְמוֹרְתָּא. Targ. O. ib. 39. Ib. 35 נְמוֹרָתָא; Y. ib. נְמוֹרְתָּא (corr. acc.).

נְמוֹרֵי pr. n. pl., v. נְמִירֵי.

נְמוֹרִין pr. n. pl., v. נְמִרִין.

נמורקין, v. גמורקין.

נַמְטָא f. (מוּט or מָטַט) *felt-mattress, felt-cloth.* Yoma 69ᵃ; Bets. 15ᵃ, v. גְּמַד.—*Pl.* נַמָּטֵי. B. Mets. 84ᵇ, v. מוּךְ ch. B. Kam. 119ᵇ מאי בגדים נ׳ what kind of garments is meant? Felt-spreadings; ib. 93ᵇ.

נְמִי, v. נוֹמִי.

נַמִּי adv. (=נְהֵי מִי; cmp. וידהי מוה II Sam. XVIII, 23) *at all events, really, even, likewise.* Pes. 102ᵃ נימא נידחוי תיובתיה נ׳ מהא Ms. M. (ed. נימא מהא נ׳ תידחוי תיובתא) I mean to say, at all events (even if the previous objection could be met) he will stand refuted from this citation; Erub. 30ᵃ. Pes. 114ᵃ, a. fr. חכא נ׳ (abbrev. ח״נ), v. הָכָא. Yoma 64ᵃ נהי נ׳, v. נָהֵי II.—חכי נ׳ (abbrev. ח״נ) *it is really so; is it really so?* Hag. 11ᵇ ח״נ will you say, it is really so (that this subject must be taught only in the presence of three students)? Ḥull. 11ᵇ sq. ח״נ דלא וכ׳ (will you say) it is really so that he ate no meat?; וכי תימא ח״נ וכ׳ and if you will say, 'yes, it is so', what about sacred meat? Ib. 12ᵃ אפי׳ תרומה נ׳ then you must say 'yes' even with regard to T'rumah; אפי׳ שחיטה נ׳ לא then you must say 'no' even with regard to slaughtering. Ib. אי נ׳ שמע אינש אחרינא Rashi (ed. incorr.) even if another person did overhear it. Ib. 51ᵃ והאי נ׳ וכ׳ and this animal has really measured its strength. B. Mets. 98ᵃ, a. fr. אי נ׳ or indeed (which would be better).—R. Hash. 22ᵇ, a. fr. חכי נ׳ מסתברא so, indeed, it stands to reason. Ib., a. fr. תניא נ׳ חכי so, indeed, it has been taught. Ber. 4ᵇ ... מה קימה אף שכיבה נ׳ וכ׳ as on getting up you must recite ...., so on lying down likewise &c.; a. v. fr.

נָמְיָא, v. נָמַךְ.

נְמִירָה f. (denom. of נָמוֹג, Nif. of מוּג) *melting, loss of courage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9 (ref. to נמגו, Ex. XV, 15) אין נ׳ אלא נמיסה the root מוג is synonymous with מסס; Yalk. Ex. 251 אין נ׳ אלא מסירה.

נְמִירָה, נְמִירָת f. (supposed to be) *marten.* Ḥull. 52ᵇ. B. Bath. II, 5. Y'lamd. to Gen. XVI, 5, v. חָמַס; a. fr.

נְמִירָה, נְמָרָה f. (נמר, dialect. corresp. to נבר; cmp. Arab. *namay*) *sproutings,* v. נְבָרָה.

נמירטרין, Yalk. Ps. 868, v. מִירָטְרִין.

נְמִירָת, v. נְמִירָה.

נְמִירָת, v. נְמִירָה.

נְמִיל, v. נָמַל.

נְמִיסָה f. (denom. of נָמַס, Nif. of מָסַס) *melting, loss of courage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9, v. נְמִירָה.

נְמִירֵי pr. n. pl. *N'mirê,* a twin-town of (Hash-)Shulami, separated from it by the Jordan. Tosef. Bekh. VII, 3 כגון השולמי ונ׳ ed. Zuck. (Var. מנרי, corrupt.) like Hash-Sh. and N., being two autonomous places (v. אַבְטוֹנָיוֹת); Bekh. 55ᵃ נמר ונמורי של (corr. acc.); Y. B. Bath. III, 14ᵃ top שלומי ונבירו.

נָמַךְ (v. מוּךְ, a. נָמוּךְ), *Hif.* הֵנְמִיךְ *to lower.* Sifré Num. 83 הגבוה מַנְמִיכוֹ וכ׳ every hilly place he lowered, and every depression he raised; Yalk. Ex. 228.—Ber. 45ᵃ רַנְמִיךְ הקורא קולו Ms. F. (v. Rabb. D. S. a. l. note 6; ed. ימעך) the reader must temper his voice.

נָמֵל m. (a popular corrupt. of לִימֵן, q. v.) *haven, bay.* Erub. IV, 2, v. לִימֵן. Tosef. Yoma II, 4 נְמֵלָה של יפו (Var. נְמֵי) the harbor of Japho; Yoma 38ᵃ של עכו נ׳; a. e.

נְמָלָה f. (b. h.; perh. a contr. of נעמלה, fr. עָמֵל) *ant.* Ḥull. 63ᵃ כי הוה חזי נ׳ וכ׳ when he saw ants (at work), he used to say, 'thy righteousness &c. (Ps. XXXVI, 7). Deut. R. s. 5; Yalk. Prov. 938 הנ׳ שלשה וכ׳ in the house of the ant there are three stories. Ib. מעשה בנ׳ אחת וכ׳ once an ant dropped a grain of wheat &c.; a. e.—*Pl.* נְמָלִין, נְמָלִים. Peah IV, 11. Tosef. ib. I, 8; Men. 71ᵇ; a. fr.—Y. Yeb. VIII, 9ᵇ מבריא נימולין, v. נָשַׁךְ.—[Chald. שׁוּמְשָׁמָנָא.]

נַמְנוּמָא m. (נמנם) *sleeping couch.* Y. Keth. II, 26ᵃ bot., v. הֵירְנוּמָא.—[נַמְנוּמֵי, inf. of נִמְנֵם.]

נַמְנֵם, נִמְנֵם, v. נוּם II h. a. ch.

נָמַס m. (b. h.; מָסַס) *decayed.* Ex. R. s. 15 מי שהיה של עץ היה נ׳ that (idol) of wood appeared rotten; a. e.—V. מָסַס.

נמסיאות, Tosef. Toh. VII, 11, read: הֵירְמוֹסְרָאוֹת or אֶסְטְוָונִיוֹת (v. Toh. VI, 10).

נמסינן, v. נִירְמְפִּירוֹן.

נְמָקִים m. pl. (מָקַק) *decaying sores.* Sabb. 62ᵇ.

נָמֵר m. (b. h.) *tiger* or *leopard*. Y. Yeb. VIII, 9ᶜ top, v. חוּשׁ II. Snh. I, 4; B. Kam. I, 4, v. בַּרְהֲלִיס; a. e.—*Pl.* נְמֵרִים. Gen. R. s. 34. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; a. e.—[From Sabb. 107ᵇ, ref. to Jer. XIII, 23, it would appear that נמר, in Talmudic days, meant *leopard*.]

נָמַר, *Pi.* נִמֵּר (denom. of preced.) *to give a checkered* or *striped appearance*, esp. נ׳ שדה *to take out* or *cut the ripe plants* of a field, leaving the unripe stand for later crops. Peah III, 2. Men. 71ᵇ בְּמִנַּמֵּר לִקְלִיוֹת when he cuts portions of the grain field with the intention of using the ears for roasting; במנמר לאוצר when he cuts for storage.—*Part. pass.* מְנוּמָּר *striped, speckled*. B. Kam. 119ᵇ לוקחין מהן בגד מנ׳ you may buy from them (weavers) (even) a checkered web (for which they may have used remnants of other people's wool). Gitt. 54ᵇ משום דמירחזי כמנ׳ because (if he were to pass his pen over all the Divine Names in the scroll) the writing would look speckled; Men. 29ᵇ bot. משום דמירחזי כמ׳ it would look speckled (if he were to insert omitted vowel letters). Y. Succ. III, 53ᵈ bot.; Y. Maasr. I, 49ᵃ חמ׳ a speckled Ethrog.

נָמַר, נְמָרָא, (נְמָרְתָּא,) נ׳ ch. = h. נָמֵר. Targ. Jer. V, 6; a. e.—Y. Peah III, 17ᶜ top (expl. המנמר ib. III, 2) כהדין נימרה making the field look checkered like a tiger (or leopard), v. נְמָרִירָתָא.—*Pl.* נְמָרִין, נְמָרַיָּא, נְמָרֵי, נ׳. Targ. Cant. IV, 8 (ed. Vien. נְמָרִין). Targ. Hab. I, 8.—[בית נמרי, בית נמרא, נמרין, v. next w.]

בֵּית נ׳, נִמְרָה (b. h.) pr. n. pl. (*Beth*) *Nimrah*, modern *Nimrîn*, in Peraea. Tosef. Shebi. VII, 11; Y. ib. IX, 38ᵈ bot.; ib. (expl. בית נמרה, Josh. XIII, 27) בֵּית נִמְרִין.—Targ. O. Num. XXXII, 3 ed. Berl. (ed. Vien. כומרין דבית נִמְרִין, read with Y. מכוור ובית נ׳); Targ. O. ib. 36; Y. בית נִמְרִין, בית נְמָרֵי.—Tosef. Shebi. IV, 11 נמרין מלי (Var. נמרים); Yalk. Deut. 874 נימרין מילידה; Sifré ib. 51 נימרון עלידה (corr. acc.); Y. Shebi VI, 36ᶜ only נמרין.—[Sifré l. c. טרכונא דנימרא; Yalk. l. c. טרכונא דמחתם לבוצרא; Y. Shebi. l. c. טרניני דזימרה; Tosef. l. c. טרכונא דבחתום בצרה.] V. Hildesh. Geogr. p. 60.

נִמְרִירָה, v. נְמָרִירָה.

נִמְרִין, נְמָרֵי, נ׳, pr. n. pl. *Nimrin*, 1) = בית נמרה, v. preced. art.—2) *Nimrin* in Syria, the last station of messengers proclaiming the new moon. Y. Keth. II, 26ᵈ top עד מקום ששלוחי .... עד נ׳ as far as the messengers to announce the new moon go, as far as N. Y. R. Hash. I, 57ᵇ bot. אילין דאזלין לְנָמְרִין those messengers who go to N.—Tosef. Yoma V (IV), 3 בכותבת הנימרין, v. נְמָרִית.

נְמָרִירָה f. (sub. שדה; v. נָמַר) *a checkered field*. Y. Peah III, 17ᶜ top (in a corrupt and defective passage) מקום ... נ׳ קריר לה (not נמרידה) the manured spots mature their plants earlier (and such a field) is called *nimrirah*.

נְמָרִית f. *of Nimrah* or *Beth Nimrah*. Y. Yoma VIII, 44ᵈ bot כותבת הנ׳; Tosef. ib. V (IV), 3 הנימרין; v. כּוֹתֶבֶת.

נַן, *pl.* of נָא I.

נָנְאַי, v. נָאנָאי.

נַנַּי, נַנָּאי pr. n. m. (prob. abbrev. of חנניה) *Nannai*, a name frequent in Maḥoza. Yeb. 115ᵇ bot., v. חֲבַי.

נגנר, v. הֲנִינְגֵּר.

נגנא, Sabb. 140ᵃ Ar. ed. pr., v. נִינְיָא II.

נְדָהוּ, *pl.* of נִידּוּי.

נְנוֹסָא, נַנּוֹס, v. נַנָּס, נַנָּסָא.

נַנַּי, v. נַנָּאי.

נְנָיָא, נַנְיָא, v. נִינְיָא.

נַנָּיס, v. נַנָּסָא.

נַנָּס m. (νᾶνος, nanus, of Semitic origin, fr. נסס, cmp. ממל fr. מלל) *dwarf*; (adj.) *puny, stumped*. Nidd. 24ᵇ, opp. אָרוּךְ; Num. R. s. 9. Ber. 58ᵇ נ׳ one whose limbs are too small for his body, opp. כִּיפּוּחַ; Tosef. ib. VII (VI), 3 ננוס ed. Zuck. (Var. ננס); Y. ib. IX, 13ᵇ bot.; Tanḥ. ed. Bub., Pinḥas 1. Sifra Emor, Par. 3, ch. III; Bekh. VII, 6 (45ᵇ, of animals and of men). Cant. R. to II, 15; Gen. R. s. 65 נ׳ שבננסים a puny dwarf. Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Pesik. R. s. 31 הנ׳ הזה that dwarf (Nebuchadnezzar); a. fr.—Ḥull. 63ᵃ וסימנך ננוס פסול and thy sign (to remember that the small species of שקיטנא is unclean) be, 'the dwarf is unfit' (for priesthood).—*Pl.* נַנָּסִים, נַנָּסִין. Cant. R. l. c.; Gen. R. l. c., v. supra. Ib. s. 37; Yalk. ib. 62 כפתורים נ׳ Caphtorites (Gen. X, 14) are dwarfs; a. fr.—Tam. III, 5; Midd. III, 5 עמודים נ׳ small columns. Ib. V, 2 הנ׳ (sub. עמודים).—*Fem.* נַנָּסֶת. Bekh. 45ᵇ. Par. II, 2; a. e.

נַנִּיס, נַנָּסָא ch. same. Targ. Y. II Lev. XXI, 20 ננים (h. text דק).—Pesik. Dibré, p. 112ᵃ sq. נ׳ דבבל (Ms. Parma ננוסא) the Babylonian dwarf (Nebuchadnezzar); Yalk. Dan. 1062 (ref. to Dan. IV, 14 שפל אנשים) זה נבוכדנצר נ׳ וכ׳ that means N. the dwarf &c. (v. 'Rashi' to Gen. R. s. 16, end).

נַנְעָה, נַנְעָא m. ch. = h. נַעֲנַע, *mint*. Y. Maasr. V, end, 52ᵃ והא נ׳ וכ׳ (not והיא) but there is mint (which has a quadrangular stem, whereas you say, there is nothing quadrangular in nature)? (Answ.) It is full of knots; Y. Ned. III, 37ᵈ bot. והוא כנעה (corr. acc.); Y. Shebu. III, 34ᵈ bot. והנגעה (corr. acc.).

ננקפ״י, a fictitious word made up of every second letter in מנא מנא תקל ופרסין, v. אאלר״ן.

נַס I m. (b. h.; נסס *to lift up*, cmp. נָסָה) 1) *flag*. B. Bath. V, 1, v. אַדְרָא II. Gen. R. s. 55, beg. (ref. to Ps. LX, 6) כנס הזה וכ׳ like the flag of a ship; ib. (ref. to נסה, Gen. XXII, 1) גדלו כנס וכ׳ he lifted Abraham up like &c.; Yalk. Ps. 777 כנסו של וכ׳ (read: כנס זה); a. e.—2) (cmp. אוֹת, מוֹפֵת) *sign, wonder, providential event*. Nidd. 31ᵃ אפי׳ בעל חנס אינו מכיר בנִסּוֹ even he to whom the providential sign happens, does not recognize it. Yoma 21ᵃ כרובים בנס וכ׳ the cherubs (above the ark in the Solomonic Temple) stood by a miracle. Ib., a. e. נס גדול הית וכ׳ a

great miracle was connected with the show-bread which was as fresh at its removal &c. Sot. 47ª, a. fr. נס בתוך נס a double wonder. Ned. 41ª גדול נס שנעשה וכ׳ the wonder of recovery which the sick man experiences, is greater than that which happened to Hananiah, Mishael &c. Sabb. 23ª, a. e. אף הן היו באותו הנס the women, too, were concerned in that wonderful delivery. Ib. ונרמעוט נס why not omit the benediction mentioning the wonder (שעשה נסים וכ׳)?; a. v. fr.—*Pl.* נִי׳, נְסִין, נְסִים. Ber. IX, 1 הרואה מקום שנעשו בו נ׳ .. ברוך שעשה נ׳ וכ׳ he who sees a place where miracles happened to Israel, must say, Blessed be he who performed wonders &c. Ib. 60ª, a. fr. מעשה נ׳ (abbrev. מ״נ) a miraculous event, v. זָכַר. Yoma 29ª אסתר סוף כל הנ׳ the Book of Esther is the last record of miracles. Taan. 25ª; Snh. 109ª top, v. לָמַד; a. v. fr.

נֵס* II *island.* Deut. R. s. 2, v. נִיסָא.—*Pl.* נִיסִים, נִיסִין, נֵסִין, v. נִיסָא.

נֵס, נְסָא, נִי׳ I m. ch.=h. נֵס I, 1) *flag, sign, miraculous event.* Targ. Y. Num. XXV, 8; a. fr.—Y. Pes. V, 32ᶜ bot. נסא הוה רב a great event (delivery from danger) had occurred; Y. Taan. III, end, 67ª ניסא. Ber. 54ª דרבים נ׳ a providential event which concerns the community, opp. נ׳ דיחיד. Meg. 3ᵇ משום פרסומי נ׳ because it is a duty to proclaim the wonderful event (in the Book of Esther); Sabb. 23ᵇ פרסומי נ׳ to proclaim the wonderful events (of the Maccabean days, by lighting the candles); a. v. fr.—*Pl.* נְסִין, נְסֵי, נְסָיָא, נִי׳. Targ. O. Ex. XVII, 15. Targ. Y. II Num. XXI, 14; a. fr.—Y. Ter. VIII, end, 46ᶜ. Yoma 21ª דגואי נ׳ wonders which happened within the Temple; דבראי נ׳ outside of the Temple. Ib.ᵇ דקביעי נ׳ permanent, regularly recurring wonders; a. fr.—2) (=נְסָיוֹן) *trial.*—*Pl.* as ab. Targ. Y. II Ex. XV, 25.—Y. Maas. Sh. V, end, 55ᶜ (oneirocritical play on נִיסָן) וניסין לית את חמי and thou shalt experience no trials; (Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מתלמ׳) נְסִיוֹנִין; Ber. 56ᵇ ולא אתית לידי נסיון).

נָסָא II, נִי׳, נְסָה pr. n. m. *Nissa*, an Amora. Y. Erub. II, 20ª bot. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ. Y. Ter. XI, end, 48ᵇ; a. fr.

נָסָא, נָסָא, v. נסי׳.

נסאטאי, v. נַסְיוֹטָאֵי.

נָסַב, נְסִיב (corresp. to h. נָשָׂא a. נָטַל) *to lift up; to take; to carry.* Targ. Gen. II, 21; a. fr.—נ׳ וידהב (=h. נשא ונתן) *to deal.* Targ. Zech. V, 6, sq.—(איתתא) נ׳ *to take to wife, marry.* Targ. Gen. IV, 19; a. fr.—נ׳ אפין (=h. נשא פנים) *to be partial, favor.* Targ. O. Gen. XXXII, 21. Targ. Y. Ex. XXIII, 3.—Part. pass. נְסִיב; f. נְסִיבְתָּא, נָסִיבָא; *pl.* נְסִיבִין; נְסִיבָן. Targ. O. Gen. II, 23. Targ. Y. Num. V, 22 נסיבתא wedded.—נ׳ אפין *respected.* Targ. Is. III, 3 (not נְסַב); a. fr.—Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. וחוא נָסִיב כולא וכ׳ and he takes everything (entrusted to him) and runs away. Gen. R. s. 84, beg. דיסַב מאה וכ׳ that he should receive one hundred lashes; Yalk. Job 904; Yalk. Gen. 140 דידהב (corr. acc.). Lam. R. to I, 1 סַב מובלא וכ׳ take that load &c. Ib. סב לי טרמיתהון וכ׳ take their price at my hands and carry them &c. Y. Kidd. IV, 66ª נחות דרג וסב אינתא; Yeb. 63ª נָסִיב אינתא וכ׳, v. הָרַג. Macc. 11ª; Gen. R. s. 80, v. גְּזַר; a. v. fr.—Zeb. 11ᵇ הוא אַגְּרָהּ נַסָּבָהּ the redactor took this up (inserted it) by the way, v. אַגְּרָא II.—Cant. R. to II, 16 ואיתנסיב ודוה נ׳ נפש and he took courage, felt better; ib. והויית נסיב נפש read: והויית נסיב נפש and I felt better.—Y. Sabb. I, 3ª bot. לידוי נ׳ washed his hands (v. נָטַל). Y. Ber. VIII, 12ª bot. נְסָבִין ידיכון (not נסבין) wash your hands; ib. סב בריך wash thy hands and say grace.—[Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. והוון סבין מיניה, perh. to be read: והוון נסבין, they took from him.]

Af. אַסְיֵב, אַסִּיב, אַנְסִיב *to cause to take,* esp. *to give in marriage to, to allow to marry.* Targ. Zech. III, 5. Targ. Y. Gen. XXXVI, 3 דאַסְיָבָהּ (not בא ...); a. e.—Yeb. 121ª ואַנְסָבָהּ רב .. לדביתחו (not ואנסבי) and R. D. allowed his wife to marry again; ib. ואנסבוה (corr. acc.). Ib. 120ª top לאַנְסוּבֵי לצרה וכ׳ (Rashi: לאִינָּסֵי, *Ithpe.*) to permit her rival to marry before her. Lev. R. s. 34 ואַסְבוּן יתיה אינתא וכ׳ and they made him marry another wife; Yalk. Is. 352 אסבויתיה, read: אַסֵּב יתיה; a. fr.—[Sabb. 123ª אַסּוּבֵי ינוקא *to handle,* treat the infant; v., however, אָסַב.]

Pa. נַסֵּב same. B. Mets. 105ª מְנַסְּבַת וכ׳ קא thou causest my land to bear a bad reputation. Yeb. l. c. מְנַסְּבִינָן לה לצרה we allow the rival to marry; a. fr.

Ithpa. אִיתְנַסִּיב, *Ithpe.* אִינְּסִיב, אִתְנְסִיב *to be taken; to be taken away; to be married.* Targ. O. Num. XXXV, 17. Targ. Y. Gen. II, 23. Targ. Jud. XVII, 2; a. fr.—Snh. 51ª משום דאִינְּסִיבָא לההו לחני because she is married to one of those. Yeb. 120ª (repeatedly) אינסיב (read אינסיבא). Ib. 43ᵇ אִינְּסוּבֵי הוא דלא וכ׳ to marry she is not allowed, but to be betrothed &c.; a. fr.—Cant. R. to II, 16 אירתנסיב, v. supra.

נְסָבָא f. (preced.) *selection, choice.* Targ. Ez. XVII, 5 גפן נ׳ ed. Lag. a choice vine (ed. נְצָבָא; h. text צפצפה).

נְסָבְתָא or **נְסָבָא** f. (preced.) *free-will offering.*—*Pl.* נְסָבָתָא, נְסָבָאתָא. Targ. Ps. CXIX, 108 (ed. Wil. נְכָסָ׳, corr. acc.). Targ. Y. Deut. XII, 17 (ed. Amst. a. oth. נסכ׳, corr. acc.); v. נְסִיבָא.

נַסּוֹחָה, נַסּוֹחָא m. (נָסָח) *one who removes, sweeper.* Y. Yoma III, 40ᶜ top, v. מְגַלְּיָנָא.

נְסוֹרֶת f. (נָסַר) *chips, saw-dust.* Sabb. IV, 1 (49ª) נ׳ של תרשין וכ׳ (Talm. ed. נְסוֹרוֹת *pl.*) (fine) saw-dust of the carpenters; Y. ib. 6ᵈ bot. אנן תנינן נ׳ .. נעורת וכ׳ we read *n'soreth,* the teachers of the house of Rabbi read *n'ˢoreth,* which shows that both mean the same. B. Kam. X, 10 (119ª) אף הנ׳ של בעה״ב Y. ed. (Mish. ed. הַנְסָרוֹת, some Bab. ed. הַנְסָרִים; v. Rabb. D. S. a. l. note 200; Ar. הנסורות) even the saw-dust belongs to the employer.

נְסוֹרְתָּת* f. (preced.) *saw-dust,* name of a certain *aromatic plant.* Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ.

נָסַח (נָשַׁח) (b. h.; cmp. נסע) *to remove.* Sot. 42ᵇ; Yoma 75ª (ref. to יִשַּׁחֲנָה, Prov. XII, 25) יִשְׁחֲנָה מדעתו (Ms. M. 2 יִסְּחִינָּה, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) let him banish it from his mind; Yalk. Prov. 950; Snh. 100ᵇ יִשְׁרְחֲנָה; v. סוּחַ.

Hif. הִסְחֵי (with דעת) *to divert the mind, to discard.*

Sabb. 82ª יַסְרֵיהּ דְּעָתוֹ, expl. יסיח דעתו מדברים אחרים he must discard from his mind everything else. Y. Ber. VI, end, 10ᵈ ח' דעתו (ed. Krot. חַסְרֵיהּ) if he has abandoned the thought (of drinking more wine); a. e.—Snh. l. c.; Yoma l. c., v. supra.—V. חֲסַר.

נְסַח ch. same, 1) *to remove, take out.* Targ. Jud. XIV, 9 (h. text רדה).—Part. pass. נְסִיחַ. Ib.—Cant. R. to V, 14 אימיה נְסָחָא וכ' his mother took the bread out of the oven, and he ate; Pesik. B'shall., p. 90ᵇ, sq. נשא (corr. acc.).—[2) *to lift, weigh.*—Denom. מְסָחָא, מְסַחְתָּא.]

Pa. נַסַּח *to remove, sweep out; to exile.* Lam. R. to I, 13 (expl. וירדנה, ib., with ref. to Jud. l. c.) נְסָחָהּ (not נסחא) he removed (exiled) her.—Part. pass. מְנַסַּח. Targ. Prov. XXIX, 21 (h. text מנון!).

Ithpe. אִתְנַסַּח *to be pulled out.* Targ. Esth. VII, 9 (fr. Ezra VI, 11).

Af. אַסַּח as preced. *Hif.* Zeb. 20ᵇ אַסּוּחֵי מַסַּח דעתיה he discards (the service) from his mind; לא מַסַּח he does not. Pes. 103ᵇ אַסְחֵיתוּ דעתיכו you have abandoned the thought (of drinking). Gitt. 53ᵇ א' דעתיה he ceased to have his mind on it (as sacred matter that must be guarded); a. fr.

נָסָא, נְסִי *to lift up, take, carry,* v. נָשָׂא.

נָסַח, נְסִי (cmp. preced.) *to lift up.*

Pi. נִסָּה 1) same; 2) (denom. of נֵס) *to put up a sign; to ask for a test* (cmp. Is. VII, 11, sq.); *to try, test.* Gen. R. s. 55, beg. (interpret. נִסָּה, Gen. XXII, 1) .. בשביל לְנַסּוֹתָן לגדלן וכ' in order to lift them up (as a standard) for the world, to raise them &c., v. נֵס. Ib. (ref. to Gen. l. c.) R. J. says גדלו כנס וכ' he raised him &c.; R. A. says, נ' אותן בוודאי he really tried him, v. וַהֲאִי. Ib. אין הקב"ה מְנַסֶּה וכ' the Lord does not test the wicked, but only the righteous; ib. s. 32; s. 34. Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Ex. XV, 25) שם נשא לו (ל)גדולה there he raised him (Moses) to greatness; ... שם נסה המקום את ישראל there God tested Israel. Ib. Yithro, Baḥod., s. 9 לבעבור נַסּוֹת אתכם בשביל לגדל אתכם (Ex. XX, 28) 'to lift you up', to raise you. Arakh. 15ª עשר נסיונות נִיסּוּ וכ' ten times did our ancestors try the Lord; Ab. V, 4; a. fr.

Hithpa. הִתְנַסֶּה, *Nithpa.* נִתְנַסֶּה *to be tried.* Ib. 3. Yalk. Ps. 777 הראשונים מִתְנַסִּים ביד הקב"ה ... אבל האחרונים נִתְנַסּוּ וכ' the ancients were tried by the Lord ..., but the latter generations were tried by the nations; a. fr.

נָסָא, נְסִי (נָשָׂא) ch. same, 1) *to lift up.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56 נְסִיאַת ed. Berl. (oth. ed. נְסֵי, Pa.); Y. נְסַיִת (h. text נְסָחָה). Targ. Ps. IV, 7 נְסָא (h. text נְסֵה).—[Pesik. B'shall., p. 91ª, v. נְסַח.]—2) *to take, receive, carry* (v. נְסַב). Lam. R. to II, 2 לא נְסָיִן לְהוֹן they (the areas described) could not receive (would have no room for) them; Y. Taan. IV, 69ᵇ לא נַסְרֵיהּ. Y. Maas. Sh. IV, 54ᵈ נַסְתֵּיהּ לְקַנְיָא וכ' Bar Ḳ. took them. Lev. R. s. 6 נַסְתֵּיהּ בר קפר he took the cane and knocked it down. Ib. s. 34, end נסאתיה וחמאי לֵיהּ וכ', read: נסא יתיה ואחמי וכ' he took him along and showed to him &c.; (Yalk. Is. 355 נסבתיה ואחמתיה וכ'.—Pesik. R. s. 22 נשא ואפקדיה וכ' he took (his money) and put it in trust with him. Ib. נְסָתָה ויהבה ליה she took it (the deposited money) and gave it to him; a. fr.

Pa. נִסֵּי 1) *to find out by sign, to divine.* Targ. O. Gen. XXX, 27.—2) *to try, test; to attempt.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56, v. supra.—Targ. Esth. V, 14 לְמִנְסְיָא צלובא to test the (strength of) the gallows. Targ. Ex. XVI, 4; a. fr.—Snh. 107ª מְנַסֵּינָא לך I will try thee. Ib. אמר מינסנא לך (corr. acc.). Ab. Zar. 15ª ניסריה נירהלי, read: נְיַנַּסְרֵיהּ let us try the animal for me; a. e.

Af. הַנְסֵי, אַנְסֵי same. Targ. Ps. LXXVIII, 56 (Ms. *Pa.*). Targ. Y. II Gen. XXII, 1.

Ithpa. אִיתְנַסֵּי, אִירְתַּנַּסֵּי 1) *to be lifted up.* Targ. Ps. LX, 6.—2) *to be tried.* Targ. II Esth. V, 14.—Snh. l. c. אינהו מִירַנַּסוּ .. לִי מִירַנַּסְרַת לִי they have been tried (proved true) to me, thou hast not.

אתא נ', נסיא, v. אֲתָאנַסְיָא.—חניס נ', v. חֲנִיסְנַסְיָא.

נְסֵיב, v. נְסַב.

נְסִיבָא I m. (preced.) *that which is taken, assessment, tax.* Targ. O. Num. XXXI, 28 (h. text מכס); ib. 39; a. fr.—Targ. O. Lev. XXVII, 23 (h. text מכסת).

נְסִיבְתָּא II, **נְסִיבָתָא** f. 1) same. Targ. Y. Num. XXXI, 37; 39; a. fr.—2) *that which is lifted up* (תרומה), *free-will offering.* Targ. Y. Lev. XXII, 23; 21; a. e.—[נְסִיבְתָּא *married,* v. נְסַב.]—V. נִסְבָּא.

נַסְיוּבֵי m. pl. (=נסיבבי; preced. wds.; cmp. פְּרַשׁ a. פָּרֵשׁ) [*that which is separated,*] נ' דחלבא, or נ' *whey.* Pes. 42ª. B. Mets. 68ᵇ נ' ותותרי whey and refuse of wool. Ab. Zar. 35ᵇ איכא נ' דלא קרימי there is the whey which does not curdle (and which may contain unclean milk).

נסיומאי, v. גַּסְיוֹמַאי.

נְיָסָא, נְסָיוֹן m. (נָסָה) 1) *lifting up.* Gen. R. s. 55, beg. נ' אחר נ' גידולין וכ' (ref. to Ps. LX, 6) a repeated elevation, dignity &c.—2) *trial, test; temptation.* Snh. 107ª דוד ... הביא עצמו לידי נ' David ... placed himself in the power of trial (asked to be tried, Ps. XXVI, 2). Ber. 60ᵇ אל תביאני .. לידי נ' suffer me not to come within the power of sin, iniquity, or temptation. Sifré Deut. 21 נותן אתה לי לנ' wilt thou let me have (the animal) for a trial?; a. fr.—*Pl.* נְסָיוֹנִין, נְסָיוֹנוֹת. Ab. V, 3 עשרה נ' נתנסה וכ' Abraham underwent ten trials and stood all of them. Arakh. 15ª עשר נ', v. נָסָה. Num. R. s. 17 נ' אחרים additional trials; a. fr.

נְיָסָא, נְסָיוֹנָא, נְיָ' ch. 1) same, *sign, test, trial.* Targ. Y. Num. XXVI, 10 (h. text נֵס). Targ. Y. II Gen. XXII, 1. Targ. Y. Ex. XV, 25; a. e.—Ib. XVII, 7, v. נְסִירְתָּא.—Ber. 56ᵇ, v. נְסָא I.—2) *wonder, providential escape, salvation.* Y. Ter. VIII, end, 46ᶜ לנ' הוא מיתחמי he appears as a messenger of salvation; (Gen. R. s. 63 על נסין).—*Pl.* נְסָיוֹנִין, נְסָיוֹנֵי. Targ. II Esth. V, 1; a. e.—Ab. Zar. 15ª משום נ' on account of the trials (connected with the purchase of animals, and which the Jewish seller may be induced to attend on the Sabbath eve). Lam. R. to I, 1, v. נָסָא I; a. e.

נַסְיוּתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נסריא, v. נסרא.

נָסֵיךְ, v. נָסַךְ.

נָסִיךְ m. (b. h.; נָסַךְ) [*anointed,*] *viceroy, prince* (contradist. to מֶלֶךְ). Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXII, 4) והלא מתחלה נ׳ היה וכו׳ but was he not originally a viceroy? ... But when Sihon was slain, they appointed him king in his place; Yalk. ib. 765.

נְסִיכָה f.=נִיסּוּךְ, q. v.

נְסִיס m. (נסס) *falling away, grief.* Tem. 16ª (interpreting עצבי הרריני הולך בנסיסי לשאול I Chr. IV, 10) (not לנסיסי) I shall go with my grief to the grave (cmp. Gen. XXXVII, 35; XLIV, 31; a. e.); Mekh. Yithro, Amal., s. 2 יורד כבן סיסי (corr. acc.); Yalk. Josh. 27 (a. Ar. s. v. בר) ברסיסי (corr. acc.).

נָסִיס ch. 1) same, *evil, trouble.* Targ. II Esth. I, 3 נ׳ לנונין a trouble to the fish. [Targ. Koh. V, 16 בְּנִסְיס, ב radical, v. בְּנַס; perh. to be read: בִּנְסָא.]—*Pl.* נְסִיסִין. Koh. R. to II, 17 תלת נ׳ בישין three great evils.—2) adj. constr. *suffering, weak.* Targ. Y. Lev. XXII, 22 נ׳ עיני Ar. (ed. עינוי לקיין).

נסיע, or **נסיעה**, Koh. R. to I, 11 ענתה נ׳, read: אֲתָאנַסְרָא.

נְסִיעָה f. (נָסַע) *moving, marching.* Y. Erub. V, 22ᶜ bot.; Men. 95ª בנְסִיעָתוֹ when marching, opp. חֲנִיָּיה. Mekh. Yithro, Bahod., s. 1; a. e.

נִי׳, נִסְתָּא, נִסִּיתָא f. (נָסָה) *trial*; pr. n. pl. *Nissetha, Nistha.* Targ. O. Ex. XVII, 7 (Y. נְסִיוֹנָא); Targ. O. Deut. XXXIII, 8 (h. text מסה); a. e.

נָסַךְ (b. h.) *to pour, cast.* Y. Ber. I, 2ᵈ top, v. מָסַךְ II.

Pi. נִסֵּךְ 1) *to offer a libation.* Succ. IV, 9 ולמנסכך אומרים לו וכו׳ and they said to him who offered the libation (of water), raise thy hand. Ib. שפעם אחת ניר׳ אחד וכו׳ for once it happened, that a priest poured the libation out at his feet. Snh. 62ᵇ זיבח ... וניר׳ וכו׳ if one sacrificed, burnt incense, and offered a libation (to an idol) &c.; a. fr.—Cant. R. to IV, 12 מאין היו ישראל מנטרים כל וכו׳ (read: מְנַסְּכִים, v. Matt. K. a. l.) whence did the Israelites take wine for their festive gatherings during the forty years &c.?—2) *to make wine forbidden* (יַיִן נֶסֶךְ) *by the manipulation of a gentile suspected of dedicating it to idolatrous purposes.* Keth. 27ª; Sabb. 41ª אין פנאי לנסכך they do not take the time to manipulate the wine. Ab. Zar. 56ᵇ (in Chald. dict.) והא קא מנסך בידיה but might he not dedicate it to idolatry by putting his hand into it?; והא קא מנסך ברגל might he not do it with his foot (while treading the wine)? Gitt. V, 4 המנסך he who does damage to his neighbor by touching his wine for idolatrous purposes (v. interpret. ib. 52ᵇ). Y. Ab. Zar. IV, 44ª bot. מנסך כל חבור he causes all the wine in the pit to be forbidden; a. fr.

Nif. נִיסַּךְ *to be offered as libation, to be poured on the altar.* Pes. 22ª כמים הניסכין like the water which is poured on the altar, opp. חנשפכין which is poured out at the foot of the altar.

Hithpa. הִתְנַסֵּךְ, *Nithpa.* נִתְנַסֵּךְ 1) same. Ib. חמתנסכים; a. fr.—2) *to be made forbidden (as dedicated to idolatry).* Y. Ab. Zar. l. c. נתנ׳ חבור וכ׳ if the wine in the pit has been manipulated and become forbidden, the jet of wine poured into the pit becomes forbidden (affecting the wine in the vessel).

נְסַךְ, נָסַךְ ch. same, esp. *to offer a libation.* Targ. Cant. IV, 15; a. e.

Pa. נַסֵּךְ as preced. *Pi.* Targ. Ex. XXX, 9; a. fr.—Sabb. 41ª לא מְנַסְּכֵי they will not take the time to manipulate &c., v. preced.

Ithpa. אִתְנַסֵּךְ, *Ithpe.* אִיתְנַסֵּךְ as preced. *Hithpa.* Targ. Num. XXVIII, 7; a. e.—Ab. Zar. 71ᵇ קמא קמא אינ׳ ליה every drop as it comes out becomes forbidden.

נֶסֶךְ m. (b. h.; preced.) 1) *libation.* Ex. R. s. 15 יין נ׳ wine from which a libation has been poured on the altar.—*Pl.* נְסָכִים, נְסָכִין; constr. נְסְכֵי, נְסְכֵּי. Zeb. IX, 1 חנ׳ ירדו the libations brought on the altar illegally, may be taken down. Tosef. ib. V, 1; Men. 15ᵇ, a. e. נסכי בהמה the libations connected with an animal sacrifice. Ib. II, 4 ונְסָכָיו and the libations belonging thereto; a. v. fr.—2) יין נ׳ (יין שנתנסך לע״ז; abbrev. י״נ) *wine known* (or *suspected*) *to have been manipulated by an idolater, wine forbidden to Jews because of such* (*known or suspected*) *manipulation.* Ab. Zar. IV, 8 (55ª) ואינו נעשה י״נ וכ׳ (Bab. ed. עושה) it does not become (the gentile does not make it) forbidden wine until &c. Ib. V, 1 לעשות עמו ביין נ׳ to work with him in wine dedicated to an idol. Ib. 2 יין נ׳ שנפל וכ׳ if forbidden wine was poured over grapes. Ib. 74ª bot. יין נ׳ really idolatrous wine, opp. יין סתם suspected; a. fr.

נְסָכָא, נִי׳ I ch. same. Targ. O. Ex. XXIX, 40 (Y. נִיסּוּכָא); a. fr.—*Pl.* נְסָכִין, נִי׳. Targ. Jer. XIX, 13; a. fr.

נְסָכָא, נִי׳ II (preced. wds.) *cast metal.* Sabb. 59ᵇ, v. אֲנִיסְכָא.—Esp. *a piece of silver* or *gold, bar,* opp. to מטבע, coined metal. B. Kam. 96ᵇ תאר מאן דגזיל נ׳ וכ׳ if one steals a piece of metal and makes it into coins. Ib. 98ª שבח לעניין נ׳ he profits by the increased value of the metal. Keth. 110ᵇ ואימא נ׳ but may not 'silver' in the agreement mean metal (not coins)?; Men. 107ª; a. e.—B. Bath. 33ᵇ הדינו נ׳ דר׳ אבא וכ׳ this is a case corresponding to that of a metal bar which R. Abba decided, the case being that one took by force a piece of metal &c.; Shebu. 32ᵇ; a. e.

נְסָכָא, נִי׳ III m. (סכך) *weaving manipulation.* Sabb. 96ᵇ בנו׳ בתרא (Ms. M. מְסָכָא) at the last manipulation (when the weaver throws the clue through the web for the last time).

נְסַל, v. יְסַל.

נָסַס (b. h. נָסַס) [*to pine away,*] *to be sick;* trnsf. *to be troubled.* Targ. Esth. IV, 17.

Pa. נַסֵּס *to trouble.* Targ. II Kings IV, 28 (h. text תשלה).

Ithpa. אִתְנַסַּס, אִתְנַס, אִתְנַס, *Ithpe.* אִיתְנַסַּס, אִתְנַסַּס *to be troubled; to grieve; to be weak.* Targ. Gen. XLV, 5. Ib.

to make the flame rise; [cmp. עָלָה *Hif.*,] *to start a fire, to heat.* Bets. 32a, a. e. מַסְּרִיקִין בכלים וכ׳ you may, on the Holy Day, use wooden vessels for heating &c. Pes. 27b הַמַּסְרִיק he who put the wood on. Ib. תנור שהסריקו וכ׳ if one heated an oven with wood belonging to the sanctuary &c. Sabb. III, 1 כירה שהסריקוה בקש וכ׳ a range which they heated with straw &c. Tosef. Yoma II, 5; Yoma 38a מַסְרִיקִין מבפנים placed the fire deep into the stove. Sabb. 41a; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XXVIII, v. infra.]

Nif. נִיסַּק, נִיסָּק; *Hof.* הוּסַּק *to be heated.* Y. Ber. IV, 8b top נִסּוֹקֶת; ib. IX, 14b top נִיסּ, v. מֻרְחָץ.—Pes. 30b top הא ה׳ החנור but if the oven has been made glowing. Midr. Till. to Ps. XXVIII אם הוא נ׳ .. יהא ני׳ וכ׳ if it (the furnace) is usually heated with one bundle, let it now be heated with seven; ib. אם הוא מסיק בשבעה יהא מסיק וכ׳ (corr. acc.) if it is heated with seven bundles, let it be heated &c. Kel. V, 4. Tosef. Hull. I, 22 עד שלא הוּסְקוּ before they are hardened by heating; a. fr.

נָסַק ch. same, *to go up.* Impf. יִסַּק, יִיסַּק; inf. מִיסַּק, מֵיסַּק; imper. סַק, סוּק. Targ. II Sam. V, 22, sq. Targ. O. Num. XX, 19 נֵיסַּק ed. Berl. Targ. Gen. XLIV, 17; a. fr.—Kidd. 50a אדעתא למיסק וכ׳ with the idea of going up to Palestine. Bets. 27a אזכי ואסק; M. Kat. 22a ואיסק (not ואסיק), a. e., v. זְכִי; a. fr.

Af. אַסִּיק, אֲסִיק 1) *to cause to rise, to bring up, offer.* Targ. Lev. II, 9, a. fr. (h. text הקטיר). Targ. II Sam. VI, 2 לַאֲסָקָא ed. Wil. Targ. Lev. XI, 3, sq.; a. fr.—Targ. Josh. XVII, 13 מַסְקֵי מסרן *tributaries.*—Y. Keth. XI, 34b bot. והוה מַסֵּיק לון מזונין וכ׳ and he offered them support as long as they lived. Gitt. 56b, a. fr. אַסְקֵירָה וכ׳, v. נְגִירָא III. Y. Peah I, 15c אַסְקוּנֵיהּ למאתים וכ׳ they raised the offer to two hundred, to one thousand; Y. Kidd. I, 61b top אַסְקִירְנֵיהּ. Y. Maas. Sh. IV, end, 55c מַסֵּיק חסרן will produce lettuce; a. fr.—2) (sub. ברישרא) *to produce new flesh, to heal.* Gitt. 69a לְאַסּוּקֵי וכ׳ for healing let him take &c.—3) *to heat.* Targ. Koh. II, 6.—4) *to finish.* Succ. 39a אַסּוּקֵי מילתא the winding up of a proceeding; Yeb. 106b Ar. (ed. אפסוקי).—5) (with בִּשְׁמָא) *to name after, to adopt a name.* Yoma 38b לא מַסְּקִינָן בשמיידהו we do not name children after them. Gitt. 11b דלא שכיחי ישראל דמַסְּקֵי בשמהתייהו names which Israelites are not in the habit of adopting. Shebu. 29a זוזי ואסיק להו (שמא) and named them coins; a. e.—6) (with זוזי, a. ב of person) *to produce a claim against.* Shebu. 41b הב לי .. דמַסְּקִינָא בך give me the one hundred Zuz which I claim against thee (which thou owest me). Keth. 85a חזו מַסְּקֵי בירה זוזי וכ׳, v. חוֹזָאי. B. Kam. 97a אינשי דמסיק בהו זוזי persons against whom he had a claim; a. e.—7) (with אדעתא) *to have in mind.* Shebu. 29a דמסקי אדעתיידהו וכ׳ they might have in mind an idol.

Ittaf. אִיתַּסַּק 1) *to be offered up.* Targ. O. Lev. II, 12 יִתַּסְקוּן ed. Berl. (oth. ed. a. Y. יְתַסְקוּן); a. e.—2) *to be kindled, burnt.* Targ. Ps. LXXVIII, 21; a. e.

נַסְקָא, v. נִקְצָא.

נָסַר (b. h. נשׂר, a. שׁוּר; cmp. סער a. שׁער) [*to produce a rough, grating sound*; cmp. גָּרַר I,] *to saw, plane.* Gen. R. s. 6 כמסר הזה שהוא נוֹסֵר בעץ (the light of the sun pro-

XXXIV, 7 (O. ed. Berl. אִתַּנַּסְיָאוּ; v. Berl. Mass., p. 77). Targ. II Chr. XVI, 10; a. e.—Sabb. 145b; Gitt. 56a; v. אִיתְנִיס. Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11) אִינַּסּוּן or אִינְּסוּן they became weak.

נָסַע (b. h.) *to move, march.* Tosef. Sot. VIII, 1 בכל יום נוֹסֵעַ אחר וכ׳ .. every day the ark moved behind two standards (divisions), ..., but on that day it moved in front; Sot. 33b. Num. R. s. 2 נוסעים .. לאחר שהיו נוֹסְעִים את המשכן after these two standards had moved, the Levites marched (carrying) the Tabernacle. Yalk. ib. 686 מתקרבים לִנְסַע came together to make ready for the march. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 זו נסיעה לא נָסְעוּ וכ׳ this march they undertook by the order of Moses, but all other marches they made at the order of the Deity, a. fr.

Hif. הִסְּיעַ 1) *to remove, cause to depart, to separate, take apart.* Mekh. l. c. הִסְּיָעָן בעל כרחן במקל he forced them to march, against their will, with the staff. Ib. ע״ז עברה ... והִסִּיעָהּ משה וכ׳ an idol went with the Israelites across the sea, and Moses removed it &c. Kel. V, 7 צריך להַסִּיעוֹ he must (not only divide, but) separate the parts of the stove entirely. Sot. 8a בית דין מַסִּיעִין את העדים וכ׳ the court orders the witnesses to change their places; Tosef. Snh. IX, 1 (ed. Zuck. מַשִּׂיאִין). Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 2) הִסִּיעוּ עצמן מקדמונו וכ׳ they removed themselves from the Originator of the world; ib. s. 41 ה׳ עצמו וכ׳ he removed himself &c. Mekh. B'shall., Shir., s. 10 גפן שהַסַּעְתָּהּ ממצרים the vine (Israel) which thou didst transfer from Egypt (Ps. LXXX, 9); a. fr.—B. Bath. 8b להַסִּיעַ על קיצתן to remove (place outside of the protection of the law, Rashi) those who disregard the terms fixed by the authorities.—Erub. VIII, 5 (86a) חסיע מלבו (Ms. M. חסירה; ed. Sonc. הסיחה מדעתו, v. Rabb. D. S. a. l. note) he has removed from his mind (the thought of returning to his residence). Mekh. B'shall. s. 3 (ref. to ויסעו, Ex. XIV, 15) מַלְבֵּן (שהיו דוברים) הַסִּיעוּ דברים let them remove from their hearts the (evil) words which &c.; Ex. R. s. 21.—חסיח דשת=ה׳ דעת, v. נָסַח. Y. Ber. V, 9c bot.; a. fr.—[Y. Taan. IV, beg. 67b מפני מסיע, read: הַסִּיעַ.—Tosef. Shebi. II, 20 מסיעין, read מְסַיְּיעִין.]—2) *to signalize,* v. נָסָא.

Hof. הוּסַּע *to be removed.* Tosef. Yoma I, 4 ה׳ מן הכהונה was removed (deposed) from the high priesthood; Y. Hor. III, 47d top.

נָסַע ch. same. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 2) נַסְעוּ מן מדרנהא וכ׳ they moved from the east to go further east.

Af. אַסַּע *to remove.* Y. Meg. IV, 75c top אנא מסתכל ולא מַסַּע דעתי I can look (at the priests) without diverting my attention (from my prayers); Y. Taan. IV, beg. 67b הַסַּעְתָּה; v. הָסַע.

***נֶסַע** m. (preced.) *march.*—*Pl.* נְסָעִים. Num. R. s. 2 תחלה לנ׳ (Judah was) the first in marching in the desert, opp. חֲנִיּוֹת.

נָסַק (b. h. נשׂק) *to go up, ascend*; v. מָסַק.

Hif. הִסְּיק 1) *to impose a tax, to assess,* v. מַסִּיק II.—2) *to bring to a conclusion,* v. מְסַיֵּק I.—3) *to put on* wood,

Y. Sabb. IV, 6d bot., v. נְסוֹרֶת.—Esp. (של פשתן) נ׳ *hatcheled flax.* Sabb. IV, 1 (49a) נ׳ של פ׳ דקה thoroughly beaten flax (cmp. דַּקְתָּא). Ib. 11a, a. e., v. אֵשׁ. Snh. 37a, v. חֲבָחֵב; a. fr.

נְעוֹרְתָא ch. same; constr. נְעוֹרֵת. Targ. Is. I, 31 (Regia נַעֲרַת).

נְעוֹת, v. עוּת.

נְעָא, נְעֵי=רְעָא, q. v. (cmp. נצץ).

נְעִילָה f. (נָעַל) 1) *closing, shutting.* Y. Erub. III, 21a נ׳ של דלת היא קשירה היא tying a door (the stem קשר) means the same as shutting (the stem נעל). Num. R. s. 14 (play on נעלי, Ps. LX, 10) בְּנְעִילַת גרונו by tying up his throat (strangulation).—נעילת שערים *the time of closing the Temple gates*; (sub. תְּפִלַּת) *the concluding prayer on the Day of Atonement, on public fasts and Maʿămadoth* (v. מַעֲמָד); *the prayer called Nᵉʿilah* (נְעִילָה). Taan. IV, 1 בשחרית ... בנ׳ ש׳ during the morning prayer, the Musaf, the Minhah and the Nᵉʿilah. Y. Ber. IV, 7c top ארמתי הוא בנעילת שערי שמים when is the time for the N.? when the gates of heaven are closed (sunset); בנ׳ שערי היכל when the Temple gates are closed. Ib. דנצלי נ׳ שערים that we may offer the N. prayer. Ib. נ׳ פוטרת וכו׳; Yoma 87b תפלת נ׳ וכו׳ the concluding prayer exempts from reading the evening prayer; a. fr.—Trnsf. *locking up, interruption of business.* Cant. R. to VII, 2 (play on בנעלים, ib.) שתי נעלים נ׳ בפסח ונ׳ בחג two cessations of business, one shutting up on Passover, and one &c.—2) נעילת הסנדל (or נעילה) *putting on sandals, wearing shoes.* Yoma VIII, 1. Ib. 74a. M. Kat. 15b; a. fr.—Gen. R. s. 100 נ׳ רשות wearing shoes (by the mourner on the Sabbath) is a matter of choice, v. נת״ר.

נָעִים I m., **נְעִימָה** f. (b. h.; נְעֵם) *pleasing, lovely.* Ruth R. to II, 5 כיון שראה אותה נ׳ ומעשיה נאים when he saw that she was lovely and her conduct becoming.—*Pl.* נְעִימִים; נְעִימוֹת. Ib. מעשיה נאים ונ׳ her conduct is becoming and lovely. Midr. Till. to Ps. V כל מה שנתתה לנו טובים ונ׳ הם all the things which thou hast given us are good and pleasing. Gen. R. s. 23, v. נַעֲמָה. Cant. R. to IV, 4 כולכם נ׳ וחסידים וכו׳ all of you are welcome, all of you are pious &c.; a. e.

נָעִים ch. same. Targ. Y. Ex. XIX, 19.

נָעִים II pr. n. pl. *Naʿim* (*Nain*), in Isachar. Gen. R. s. 98.

נְעִימָה f. (preced.) 1) fem. of נָעִים.—2) *taste, disposition.* Ab. d'R. N. ch. IV, end (Snh. 38a דעת).—*Pl.* נְעִימוֹת. Ib. שינה הקב״ה נ׳ בני אדם זה מזה the Lord made the dispositions of men different one from the other.—3) *tune, chant; trill.* Y. Shek. V, 48d bot. נ׳ יתירה היה יודע he knew an extraordinary way of singing; Yoma 38b כשהוא נותן קולו בנ׳ when he tuned his voice to a trill. Kidd. 71a הבליע שם בנְעִימָה וכו׳ he let the Divine Name (the Tetragrammaton which he pronounced) be drowned in the chant of his brother priests; Num. R. s. 11, end אמרו בתוך נעימת וכו׳ he pronounced it during the chant &c. Y. Shek. V, 55c bot. סורח את הנ׳, v. אַרְבַּלִּיס.

duces a sound) like (that of) the plane which planes wood, opp. שׁף *to glide*; Midr. Sam. ch. IX. Y. Ber. I, 2c bot. עד שהחמה נוסֶרֶת ברקיע וכ׳ while the sun passes in the sky a journey of &c. Gen. R. s. 8, beg.; Lev. R. s. 14, beg. נְסָרוֹ וכ׳ he sawed him apart &c., v. גַּב.

Pi. נִסֵּר same. Yoma 20b גלגל חמה שמְנַסֵּר ברקיע וכ׳ the globe of the sun which saws in the sky like a carpenter sawing cedars, v. supra. Gen. R. s. 65, end ... נתנו וחיו מְנַסְּרִים בו they placed him on a sawing-jack (v. חֲמוֹר) and sawed his body; a. e.

Nif. נִסַּר *to be sawed.* B. Kam. X, 10 נְסָרוֹת, נְסָרִים, v. נְסוֹרֶת.

נְסַר ch. same. Targ. Y. I Ex. XIV, 25 (h. text וַיָּסַר; cmp. I Chr. XX, 3).

Pa. נַסֵּר same, *to split.* Targ. Ps. XXIX, 7.—Yeb. 49b אתיוה לארזא ונַסְּרוּהָ they brought the cedar and sawed it through; Yalk. Is. 274. B. Bath. 75a מְנַסְּרֵי אבנים וכ׳ Ms. M. (ed. מינסרי, corr. acc.) who were cutting precious stones.—V. מְסַר II.

נָסָר m. 1) (preced.) (*planed*) *board.* Cant. R. to I, 11 שחיפה בין נ׳ לנ׳ he put gold on between one board and the other; Y. Shek. VI, 49d bot. Y. Hag. II, 78b bot.—*Pl.* נְסָרִין, נָסְרִין. B. Bath. IV, 6 הנ׳ the boards in the bath house. Ib. 67b בית הנ׳ the room in which the boards are stored. Ib. מכר את נ׳ sold (with the press) the boards, v. רְצִירִין. Kel. XXII, 10, v. שָׁנַם. Y. Sabb. III, 6a top לחזות מגלין את הנ׳ to remove the boards (which covered the bathing tank). Bab. ib. 40a; a. e.—[2) *wicker*, v. נְצָר III.]

נָ׳, נַסְרָא ch. 1) same, *board.*—*Pl.* נָסְרִין, נָסְ׳, נָיְסְ׳, נְסָרִין. Targ. I Kings VI, 15; a. fr.—Ib. VII, 30 נ׳ דנחש bronze plates (to cover the laver (?); h. text סרני).—2) *veneer.* Sabb. 98b דני yeneered boards, opp. שלמין solid.—Pl. constr. נְסָרֵי. Targ. Hos. VIII, 6 נ׳ לוודין gold foils for boards (h. text שִׁבְבִים; cmp. שִׁרְבָּא).

נַסְתַּ־, v. נְסִי.

נַסְתָּא, v. נִסְיָתָא.

נָעָא, v. נָעַע.

נָעָא, v. נְגָעָא.

נַעֲה m.=נָאָה; pl. נָעִים, v. נָאָה.

נַעֲוָא, נַעֲוָא m. (טוי) [*hollowed out,*] *tank* of the press (h. גַּת). Targ. Y. Ex. XXII, 28.—*Pl.* נַעֲוָיָא, נְעָוֵי. Targ. Joel II, 24. Targ. O. Gen. XLIX, 12.—[Sachs, Beitr. II, 27: adaptation of Lat. *navia.*]

נַעֲוָה f. h. same. Ab. Zar. 74b נ׳ ארתחו (Ms. M. ארתוחי) as to a tank (used by gentiles), cleanse it with hot water.

נְעוֹר, v. נוּר.

נְעוּרִים m. pl. (b. h.; נַעַר) *youth.* Ex. R. s. 1 חופת נ׳ canopy of youth (bridal canopy).

נְעוּרְיתָא, v. נְשִׁירְתָּא.

נְעוֹרָן, v. נַעֲרָן.

נְעוֹרֶת f. (b. h. נְעֹרֶת; נָעַר) [*light matter,*] *scraps, chips.*

נָעַל ch. same, *to tie* a shoe. Part. pass. נָעִיל, נְעִיל. Targ. Y. Deut. XXV, 9 וירתא נ' וכ' and there shall be tied on the foot ... a sandal which &c.

Af. אַנְעֵיל *to provide with shoes.* Targ. II Chr. XXVIII, 15. [Dan. II, 25, a. e. הַנְעַל *to bring up*, fr. עֲלַל.]

נַעַל m. (b. h.; preced.) 1) (cmp. Gr. ὑπόδημα) [*tied under the foot,*] *shoe.* Yeb. 102ª מנעלו ולא נעלו .. התורה the Law (Deut. XXV, 9) says, what is tied to his foot, but not what covers his foot (a full shoe, v. מְנָעוֹל). Sifré Deut. 291 (ref. to Deut. l. c.) נעלו שלו his own shoe; a. e.—2) *lock, locking up.*—*Pl.* נְעָלִים. Cant. R. to VII, 2, v. נְעִירָה.

נעלא, Targ. Y. Lev. XI, 22, Ar., v. נִיפּוֹלָא.

נָעַם (b. h.) *to be pleasing, lovely.*

Hif. הֶנְעִים 1) same. Snh. 24ª (ref. to נֹעַם Zech. XI, 7) אלו .. שמנעימים זה לזה וכ' this refers to the scholars in Palestine who are polite to one another in discussion, opp. מחבלים.—2) *to sweeten* the voice; *to sing, accompany.* Y. Shek. V, 48ᵈ bot. הרה מַנְעִים את קולו וכ' he sweetened his voice when singing, v. נְעִימָה. Gen. R. s. 23 שהיתה מַנְעֶמֶת בתוף וכ' she sang to the timbrel in honor of idolatry, v. נַעֲמָה. Cant. R. to IV, 4 מי מנעים זמירותיהם וכ' who sweetens Israel's songs? David &c.; a. e.

נַעֲמָא, v. נַעֲמִירְתָּא.

נַעֲמָה (b. h.) pr. n. f. *Naamah,* 1) sister of Tubal-Cain. Gen. R. s. 23 (ref. to Gen. IV, 22) למה הדו קורין אותה נ' וכ' why was she (the wife of Noah) called N.? Because her doings were pleasing; ib. אחרת היתה וכ' Tubal-Cain's sister was a different Naamah, and she was so named &c., v. נָעֵם Hif.; Yalk. ib. 38.—2) N., the Ammonite, mother of King Rehoboam. Gen. R. s. 41; Yeb. 77ª. Ib. 63ª; a. e.

נָעֳמִי (b. h.) pr. n. f. *Naomi,* the mother-in-law of Ruth. B. Bath. 91ª, v. חָזָה. Snh. 19ᵇ. Ruth R. to I, 2; a. e.

נַעֲמִית f. (נָעֵם; v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 569 sq.) *ostrich.* Kel. XVII, 14 ביצת נ' המצופה the glazed shell of an ostrich egg; Tosef. ib., B. Mets. VII, 6. Y. Sabb. I, 3ᵈ את בת היענה זו ביצת נ' 'the child of a *yaʿănah*' (Lev. XI, 16), this intimates that the egg of an ostrich (and of all other unclean birds) is forbidden; a. e.—*Pl.* נַעֲמִיּוֹת. Tosef. Sabb. XIV (XV), 8; Sabb. 128ª מפני שהוא מאכל לנ' because glass pieces are given to ostriches to swallow. Y. Yoma IV, 41ᵈ top. Midr. Sam. ch. XVIII; a. e.

נַעֲמָא, נַעֲ', נַעֲמִירְתָּא ch. (בת נ', ברת נ') same. Targ. Lev. XI, 16 (ed. Berl. נַעֲ'). Targ. Is. XXXIV, 13 בת נַעֲמָא ed. Wil. (ed. Lag. נעמין; some ed. נעמנין, corr. acc.). Targ. Job XXX, 29.—Sabb. 110ᵇ ביעתא דנ' an ostrich egg. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. נ'; Bab. ib. 26ª ברת נ'.

נַעֲמָן I (b. h.) *Naaman,* a Syrian general. Gitt. 57ᵇ N. was a convert &c., v. גֵּר תושב היה נ' שיזדמנו Ned. 40ª לו רועים כנ' וכ' that he may meet with friends like those of N. who cured him of his leprosy. Deut. R. s. 2; a. fr.

נַעֲמָן II m. *Naaman,* name of a planet. Pirké d'R. El. ch. VI חלון נ' window of N. (a station of the sun).

Meg. 32ª הקורא בלא נ' he who recites Bible verses without chanting; Treat. Sof'rim III, 10. Cant. R. to VIII, 14 בנ' אחת in one accord; a. fr.

נְעִימְתָּא, נְעִימָתָא ch. same, *sweetness, melody.* Targ. II Esth. I, 1 נְעִימַת constr. Targ. Y. Ex. XIX, 19 ונ' מַלְיָא and full melody.

נְעִיץ m. (נַעֲצָץ) *a wedge-like ditch.*—*Pl.* נְעִיצִין, נְעִיצִים. B. Kam. V, 5 (50ᵇ). Mikv. V, 6; a. e.

נָעַל (b. h.) 1) *to tie* (the door), *to lock up, close.* B. Kam. VI, 1 בפניה כראוי נ' if he locked it in (secured the flock) properly. Tosef. B. Bath. II, 11, a. e. נ' וגדר וכ' if he fastened (something on the property), fenced in or tore down, it is possession (חֲזָקָה). Sabb. XIII, 6 ונ' אחד בפניו and one blocked it (by placing himself in the entrance). Ib. 7 לנועל את ביתו וכ' it is like one locking up (sitting at the entrance of) his house to guard it. Mekh. Mishp. s. 18 שלא לְנָעוֹל בפני וכ' in order not to close the door to future proselytes (not to discourage them on account of advanced age). Snh. 32ª, a. fr. כדי שלא תֵּנָעוֹל וכ', v. הֶלֶת.—Y. Naz. VIII, 57ª bot., v. נָעַד. Tosef. Sot. V, 9 [read:] שנעל דלת וכ' who locked his wife up (to prevent her from going astray); Y. ib. I, 17ª bot.; Gitt. 90ª; Y. Kidd. IV, 66ª; a. fr.—Cant. R. to VII, 2 (play on בנעלים, ib.) אתם נוֹעֲלִים לפני .. ואני נועל וכ' you lock up (interrupt business) for my sake on Passover ..., and I lock up (the rain) for your sake, v. נְעִילָה. Ib. מה היה ... שהיו נועלין בעד כל חצרות how great wa is the beauty of thy steps (pilgrimage to the Temple) which locked up (protected against) all troubles.—Part. pass. נָעוּל; f. נְעוּלָה; *pl.* נְעוּלִים, שערי תפלה ... נ' וכ' נְעוּלוֹת; נְעוּלִין. Midr. Till. to Ps. IV the gates of prayer are sometimes open, sometimes closed, but the gates of tears are never closed; a. e.—2) *to tie a sandal, to put shoes on.* Tosef. Sabb. IV (V), 8 לא יִנְעוֹל אדם וכ' one must not put on a nail-studded sandal &c. Y. M. Kat. III, 83ᶜ לנעול בו ביום .. הורי R. .. allowed (the people mourning for R. Yassa) to wear shoes on the same day. Tosef. Kidd. I, 5 לו סנדלו וכ' נ' if the slave tied his sandals for him (the new master) or untied them, it is possession (v. supra); B. Bath. 53ᵇ (Ms. M. הֶנְעִיל); a. fr.—Part. pass. as ab., *shod.* Yalk. Josh. 7 וכי במנעלים אתה נ' וכ' dost thou wear shoes and observest not mourning?

Hif. הֶנְעִיל *to put shoes on a person.* B. Bath. l. c.; Kidd. 22ᵇ הלבישו הֶנְעִילוֹ וכ' if the slave helped him put on his clothes or his shoes or lifted him up (helped him into a conveyance), it is possession.

Nif. נִנְעַל *to be closed.* Ber. 32ᵇ מיום .. נִנְעֲלוּ שערי וכ' since the day the Temple was destroyed, the gates of prayer have been closed. Ib. שערי דמעה לא ננעלו; Midr. Till. to Ps. IV נִנְעָלִים, v. supra. B. Mets. 59ª כל השערים נִנְעָלִים חוץ וכ' all gates (of prayer) are (at times) closed, except the gates for the cry of oppression. Ib. הפרגוד ננעל, v. פַּרְגּוֹד. Erub. 6ᵇ, a. e. אילמלא דלתותיה נִנְעָלוֹת if its gates were not shut by night; a. fr.—Sabb. 67ª bot. (in an incantation for a swallowed fish-bone) נִנְעַלְתָּה בתריס (Ms. M. מנעלתה בתריס) thou art locked up as (within) a cuirass.

נַעֲנַע, נַעֲנָא m. (cmp. נִינְיָא II) *mint.* Y. Sabb. VII, 10[a] נענע ed. Krot. (oth. נענא).

נִי', נַעֲנוּעַ m. (נִיעֲנֵעַ) *shaking* (the Lulab). Succ. 37[b].

נַעֲנַע, נַעֲנֵעַ, v. נוּעַ h. a. ch.

נַעֲנַע, v. נַעֲנָא.

נָעַץ (cmp. עוּץ, אוּץ) 1) *to prick, stick; to wedge in.* Men. 64[b] נ' צפרניו וכ' the swine pressed its nails against the wall; Sot. 49[b]; Y. Ber. IV, 7[b], a. e.—Y. Shek. V, 48[d] bot. כשחירה נועץ גודלו וכ' when he inserted his thumb into his mouth. Sabb. 17[a] נָעֲצוּ חרב וכ' they stuck a sword into the floor of the college; a. fr.—Part. pass. נָעוּץ. Bets. 7[b], v. הֶקֵר. Erub. III, 3; a. e.—2) *to cut a wedge-like ditch* (נְעָצִים). Y. Sabb. V, 9[d] bot.; Y. Kil. VII, 31[b] bot., v. חָרַץ; a. e.

Nif. נִנְעַץ *to be fixed, stuck in.* Sabb. 67[a] bot. (in an incantation, v. נָעַל) נִנְעֲצָתָה כמחט (not תא ...) thou art stuck in like a pin.

נָעַץ (transp. נָצַע) ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 38 (O. רעץ). Targ. Y. Deut. XV, 17; a. fr.—*Part. pass.* נָעִיץ; f. נְעִיצָא; *pl.* נְעִיצִין; נְעִירְצָן *inserted; perforated.* Targ. O. Gen. XXVIII, 12. Targ. Cant. II, 2.—Y. Ter. VIII, 45[d] top; Y. Ab. Zar. II, 41[a] bot. מיצע סכינא וכ' (ל) (or למיעץ) to stick a knife into a radish.

Pa. נַעֵץ (transp. נַצֵּעַ) same, *to plant.* Cant. R. to I, 16 וכדון אפי' את מְנַעֲצָתָה וכ' (not מצנעה) and now, even if you tried to stick into it sixty myriads of reeds &c., v. נָסַר; Y. Taan. IV, 69[b]; Y. Meg. I, 70[a] bot. מבצע (corr. acc.); Lam. R. to II, 2 כד את נַעֲצָתוֹן (not נצעתון).

נַעֲצוּץ m. (b. h.; preced.) *thorn*; (homilet.) *a wicked person.* Meg. 10[b] (ref. to Is. LV, 13); Yalk. Is. 345.

נַעֲצוּצָא ch. same.—*Pl.* נְעָצוּצֵי. Targ. Is. VII, 19.

נָעַר I (b. h.; cmp. next w.) [*to be excited, noisy,*] esp. (of the ass) *to bray.* Ber. 3[a]. Ib. 56[a] (in Chald. dict.) דקאי אאיסדן ונועַר standing at the head of the bed and braying. B. Kam. 18[b]; Kidd. 24[b]; a. e.—[Cant. R. to IV, 8 בחתלה הוא נוער, read: נָעוֹר, v. עור.]

נָעַר II (b. h.; cmp. עור, ערר) *to shake, stir.* Makhsh. I, 4 הנועֵר אגודה וכ' he who shakes (the rain off) a bundle of vegetables. Ib. V, 7. Pesik. R. s. 26 לאיוב נָעַרְתִּי מן האשפה וכ' I shook Job (making him rise) from the dunghill, and concerning thee (Israel) it is written (Is. LH, 2), shake thyself &c.; a. e.

Pi. נִיעֵר 1) *to shake.* Pesik. Shek., p. 17[a] נַעֲרָהּ קפלה shake it (the garment), fold it; Lev. R. s. 2. B. Mets. II, 8 מצא כסות מְנַעֲרָהּ וכ' if one found a garment (and holds it in charge waiting for the owner to claim it), he must shake it once in thirty days. Sabb. 147[a] top; a. fr.—2) *to stir.* Ḥull. VIII, 3 את הקדרה נ' if he stirred (the meat in) the pot. Y. Ab. Zar. I, 39[d] top שמא נ' חגוי בקדרה the gentile might have stirred the pot; a. fr.—3) *to empty; to cause evacuation.* Toh. II, 1 מְנַעֶרֶת את הקדרה she may empty (or *stir*) the dish. Kel. XXVIII, 2 לנַעֵר בו וכ' used for (lifting and) emptying the pot. Tosef. ib. B. Mets. II, 10 שהחנוני מְנַעֵר וכ' which the shop-keeper uses when pouring out &c. (or through which he pours for straining), v. רַתִּיךְ; a. e.—נ' את הצאן *to use means by which to expedite the discharge of excrements of the flock on the spot to be manured* (v. הוּר I, *Pi.*). Tosef. Shebi. II, 20; M. Kat. 12[a]; Y. Shebi. III, 34[c] bot. Ib. לנַעֲרָהּ ... השוכר he who hires a flock (for manuring) is forbidden to use means &c.; expl. ib. מולירה ממקום וכ' by driving it from place to place.—*Part. pass.* מְנוֹעָר; f. מְנוֹעֶרֶת; *pl.* מְנוֹעָרִים, מְנוֹעָרִין: מְנוֹעָרוֹת *empty, vacant.* Y. Ber. IV, 7[b] bot. (play on שְׁנָעַל) שחם מנ' מן חמצות וכ' they (the Babylonians) are vacant of (cannot perform) certain religious observances &c.; Koh. R. to XII, 7; Gen. R. s. 37 שהיא מנ' וכ' she (Babylonia) is deprived &c. Ḥag. 14[a] (play on נערים, Is. III, 4) אלו בני אדם שמנ' וכ' that means persons empty of good deeds, opp. ממולא; Yalk. Is. 261.—[B. Bath. 74[b] ור"י נויר some ed., v. עור I.—Ḥull. 51[b] ניערה, v. infra.]

Nif. נִנְעַר 1) *to be stirred up; to bestir one's self.* B. Bath. 74[b] ונו' ר"א and R. El. was stirred up (awoke). Sot. 5[a] אין עפרו נ' his dust will not be stirred up (for resurrection). Ex. R. s. 1 (play on חלאה ונערה, I Chr. IV, 5) חלתה ונִנְעֲרָה מחליה וכ' she (Miriam) was sick, but she bestirred herself (arose) from her sickness, and the Lord restored her to youth. Y. Ber. III, 6[d] top (play on מנערי, Gen. VIII, 21) משעה שהוא נ' ויוצא וכ' from the moment the embryo bestirs itself to come out into the world; Gen. R. s. 34; Yalk. ib. 61. Ḥull. 51[b] נערה לעמוד וכ' Rashi (ed. נִיעֲרָה) if the animal made an effort to get up, although it did not succeed; a. e.—2) (of flax) *to be hatcheled.* Y. Sabb. II, beg. 4[c] (expl. חוסן, ib. II, 1) פשתן שלא נערה flax which has not yet been hatcheled.—3) *to be emptied, poured out.* Y. Ber. l. c. (play on שנער) ששם נִנְעֲרוּ וכ' for into that valley the dead of the generation of the flood were dumped; Gen. R. s. 37; Koh. R. l. c.—Snh. 92[a] קשתו נִינְעֶרֶת his bow will be empty (his sexual vitality broken).

Hif. הֵנְעִיר *to stir up, to keep awake.* Erub. 53[b] (play on נערה &c., v. אַהֲרוֹנִית) והֵנְעִירָתוּ and she kept him awake.

Hithpa. הִתְנַעֵר *to be emptied*; trnsf. *to be displaced.* Zeb. 116[a] (ref. to Cant. IV, 16) הִתְנַעֵר אומה ... ותבא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) removed be the (Roman) nation whose sacrifices are slaughtered northward (Lev. I, 11, which is entitled only to burnt-offerings), and let the nation enter &c.

נָעַר ch. same, *to shake, stir.*—*Part. pass.* נְעִיר *waking.* Targ. Job XXI, 32 (Ms. נָעִיר; ed. Wil. רְעִיר, v. עור).

Pa. נַעֵר *to shake; to empty.* Yalk. Zech. 570; Cant. R. to IV, 8 (ref. to Zech. II, 17) דְּמְנַעֲרָה וכ' (דְּמִנַּעֲרָא), v. גּוּ ch.; Gen. R. s. 75. Sabb. 142[a] ולינַעֲרִינְהוּ נַעוּרֵי let him shake the fruit out of the basket.

נַעַר m. (b. h.; preced., cmp. נְעוּרֶת, a. meanings of דַּק, דַּרְדָּקָא, זְעֵר, &c.) *tender, young; lad.* Tanḥ. Ḥayé 1 שיתכבד הזקן בַּנַּ' that the old may be honored by the young. Ex. R. s. 1 ילד הירת ומנהגו כנ' he was a child, but his behavior was like that of a lad; a. fr.—*Pl.* נְעָרִים. Yoma 75[b] לנ' לחם וכ' the manna was bread to the young, oil to the old &c. Tanḥ. Sh'mini 11 אם נ' הם וכ' if they (the elders) are young &c., v. קָפַץ. Ib. חבחורים והנ' the young men and the lads. Sot. 46[b] נ' היו ובזבוז וכ' they were young

men, but behaved contemptibly like children; a. fr.—*Fem.* נַעֲרָה *lass, maid,* esp. (law) *a girl between twelve and twelve and a half years of age,* v. בַּגְרוּת. Esth. R. to V, 1; a. fr.—Keth. III, 8, contrad. to בוגרת a. קטנה. Ib. IV, 1; a. fr.—*Pl.* נְעָרוֹת, constr. נַעֲרוֹת. Ib. III, 1 (29a). Esth. R. l. c. שתי נַעֲרוֹתֶיהָ her two maids; a. fr.

נַעֲרוּת f. (preced.) *youth; vitality; puerility.* Ex. R. s. 1, v. נָעַר II. *Nif.*—Kidd. IV, 14 בנַעֲרוּתוֹ ... משמרתו the Law guards him from all evil while he is young. Deut. R. s. 8, end. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 2) שהיה עושה מעשה נ׳ he acted puerilely (was vain); a. fr.—Esp. *maidenhood, the age* or *the legal status of a* נַעֲרָה. Y. Yeb. I, 3a top, v. בַּגְרוּת; Kidd. 4a bot. סימני נ׳ the symptoms of maidenhood (puberty); a. fr.

נַעֲרוּתָא f. (v. נָעַר I) *roaring, camel's cry.* Yeb. 120b ולא אפסיקה לנַעֲרוּתֵיהּ Rashi (ed. אפסיקתיה) and this did not make the camel cease from crying (until life was entirely extinct).

נַעֲרָן (b. h.) *Naaran,* near Jericho. Lev. R. s. 23 (ref. to Lam. I, 17) כגון ... ירידתו לנ׳ as hostile as Jericho to N.; Cant. R. to II, 2; Lam. R. to l. c. נועדן (corr. acc. or נוֹעֲרָן).—Ḥull. 5a (ref. to נערה קטנה, II Kings V, 2) קטנה דמן נ׳ (ed. נְעוֹרָן) a little girl from N.; Sot. 46b נעורן.

נְעֹרֶת, v. נְעוֹרֶת.

נַעֲרַת, v. נְעוֹרָא.

נָעָתָא, v. נְאָתָא.

נָפָא, v. נְפִי.

נָפָא, *pl.* נָפָן, v. נַפְרָא.

נָפַח I, *Pi.* נִיפַּח, v. נפי.

נָפַח II (b. h.; נוּחַ) *fan; winnow; sieve.* Men. VI, 7; X, 4, v. נפי. Y. Keth. VII, 31b bot., v. נָדַר. Ḥull. 45a נקובה כנ׳ if the windpipe has perforations like a sieve. Sot. 48b; Y. ib. IX, 24b bot., v. נוֹפֶת. Tanḥ. Ekeb 1; Yalk. Ps. 676, v. נוֹפֶת; a. fr.—Ab. V, 15 נ׳ a scholar who retains the best teachings.—*Pl.* נָפוֹת. Men. 76b.

נָפְוָותָא, v. נָפְיָא, a. נַפְרָא.

נָפוֹל, v. sub נִיפּ׳.

נָפוֹלָא, v. נְפִילָא II.

נָפוֹלִין, v. נִיפּוֹלִין.

נָפוֹס, (**נָפוֹץ**) m. (נפס, נפץ) a kind of *radish,* resembling the carrot as to foliage, and the radish as to taste. Kil. I, 3; 5; Y. ed. a. Ms. M. ס ... (Mish. a. Bab. ed. ץ ...). Ukts. I, 2. [Lat. *napus* is a kind of *turnip.*]

נָפַח (b. h.; cmp. פּוּחַ) 1) *to blow, breathe.* Y. Sabb. VII, 10d הנוֹפֵחַ כלי זכוכית he who shapes glass vessels by blowing (on the Sabbath); Bab. ib. 75b חמְנַפֵּחַ בכלי וכ׳. Makhsh. I, 6 הנופח בעדשים וכ׳ he who breathes at lentils to ascertain their quality. Tosef. Sabb. XV (XVI), 2 נופח בחוטמו וכ׳ you blow into its nostrils and put the teat into its mouth; Sabb. 128b; Y. ib. XVIII, end, 16c מביא יין ונופח וכ׳ you take wine and squirt it &c. B. Mets. 60b אין נוֹפְחִין בקרביים it is not permitted to blow up entrails (for sale, to give them a delusive appearance); a. fr.—2) *to be blown up, to swell.* Tanḥ. K'dosh. 8 נָפְחוּ פניו his face was swollen. Ib. עיניו נְפוּחוֹת his eyes swollen.

Nif. נִיפַּח same. Sabb. 75b, v. *supra.* Maasr. IV, 5 מְנַפִּירַן .. ואם ני׳ וכ׳ Y. ed. (Bab. ed. נפח .. מנפח; Ms. M. מנפירת; Mish. ed. נפח .. מנפח, v. Raḇḇ. D. S. a. l. note 7) he may blow out (the chaff of the wheat-ears) from hand to hand and eat, but if he blows and puts the grain in his lap, he is bound (to pay tithes); Bets. 13b. Ib. 14a. Ber. 19b; Nidd. 57a, a. e., v. פָּרַס; a. fr.—[Y. Peah VIII, 21b top דמנפח, read דמכפח, v. קָפַח.]

Pu. נוּפַּח *to be blown, fanned.* Treat. S'mah. ch. VIII מוטב .. אש שנוּפְּחָה ולא אש שלא נופחה וכ׳ it is better that a fire consume me which has been blown (by man), than a fire that has not been fanned (Gehenna; Job XX, 26).

Nif. נִיפַּח *to be blown up, to swell.* Num. R. s. 7 תִּנָּפַח כרסי וכ׳ my belly may swell and burst.

נְפַח ch. same, 1) *to blow.* Targ. Gen. II, 7; a. fr.—Y. Bets. II, end, 62b מְנַפּוּחַ וכ׳ (ל) to blow meat up. Gitt. 69a bot. לְיִנְפַּח ליה חבריה וכ׳ let his neighbor blow white cress-seeds (into his throat) through a straw. Ḥull. 46b ונַפְּחִינָא לה and we blow the lungs up; a. fr.—*Part. pass.* נְפִיחַ; f. נְפִיחָא; *pl.* נְפִיחִין; נְפִיחָן *blown, ignited; blown up, swollen.* Targ. Job XX, 26. Targ. O. Num. V, 21; a. fr.—Ḥull. 47b דמיא לאופתא (not דנפיחה) some explain א״ד דנפיחא (v. אוּפְּתָא) as meaning lungs which look as if distended (white). Sabb. 33a נְפִיחֵי כפן, v. כַּפְנָא; a. fr.—2) *to be blown up, to swell.* Targ. O. Num. V, 27, v. *Ithpa.* (Y. ותְנָפַח, prob. to be read: ותִתְנַפַּח).—Lev. R. s. 33; Cant. R. to II, 14, v. קוֹלְתָא.

Pa. נַפַּח same, *to blow, cause swelling.* Targ. Y. Num. V, 22 (O. לְאַפָּחָא, *Af.*; ed. Amst. לְנַפָּחָא); a. e.—Part. pass. מְנַפַּח; f. מְנַפְּחָא; *pl.* מְנַפְּחִין; מְנַפְּחָן. Targ. Y. ib. 21.—Lam. R. to I, 1 כל עמא מְנַפְּחִין לי וכ׳ (1 חד כותי׳) רבתי (I dreamt) all the people were blowing at me with their full cheeks. Ib. דאינון מנפחין (it meant) that it (the wheat) was swollen (through rain drippings). Snh. 43a; B. Bath. 134b מְנַפַּח רב ששת וכ׳ R. Sh. blew into his hand (intimating that the question raised was scurrilous); a. e.

Af. אַפַּח, אַפַּח 1) *to blow, swell.* Targ. O. Num. V, 22, v. *supra.* Targ. Ps. XI, 6 מַפְּחִין דאשתא (Ms. מפ׳ אש׳) blowers (winds) of fire (h. text פחים אש).—2) (with נפש) *to incite longing, to cause despair.* Targ. Job XXXI, 39. Targ. I Sam. II, 33 (h. text לאדיב).—V. מַפַּח.

Ittaf. אִתְאַפַּח, *Ithpa.* אִתְנַפַּח, אִיתַּנַּ׳; *Ithpe.* אִיתְנְפַח, אִיתַּ׳ 1) *to be swollen.* Targ. Y. Num. V, 27 (v. *supra*; O. וִיתְפַּחוּן, ed. Berl. וְיִתְפַּחוּן). Targ. Job XIX, 26 (ed. Wil. אִתְפָּח; h. text נקפו). Targ. Koh. XII, 5.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55c אִיתַּנְפָּחָן the wheat shall swell (v. *supra*).—2) *to be blown, ignited.* Sabb. 26a אינפח בה נורא she caught fire.

נָפַח m. (preced.) *swelling; bulk, volume* (v. אוּפְּתָא). B. Mets. VI, 5 הנ׳ קשה למשאוי an increase of volume

makes the load harder for the animal (Bab. ed. 80ª הנ׳ קשה כמשאוי an increase of size is as hard for the animal as an increase of weight), v. נִפְחָא. B. Kam. 47ª נִירְפָּחָה, v. נִפְחָא.

נַפָּח m. (preced. wds.) *smith.* Gen. R. s. 84, beg. [read:] נ׳ שהיתה מפותחו פתוח באמצע פלטרא ופתח בנו זהבי מפותח כנגדו a smith whose open shop was in the middle of the road, and whose son, a jeweler, opened a smithy opposite him; Tanḥ. Vayesheb 1; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top, a. e. בן הנ׳ the smith's son, i. e. R. Johanan, v. next w.—*Pl.* נַפָּחִין. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ ולא של נ׳ nor dare an oven for smiths be put up (without the precautions mentioned in the Mishnah).

נַפָּחָא, נַפְחָא ch. same. Targ. Is. XLIV, 12.—Gitt. 69ᵇ בנורא דבי נ׳ Rashi (ed. only בי נ׳) by the fire of the smithy. Ib. מיא דבי נ׳ water used in the smithy. Sabb. 25ᵇ, a. fr. ר׳ יצחק נ׳ R. Isaac, the smith. Ḥull. 77ª יצחק בר נ׳ (corr. acc.)—בר נ׳ a) the smith's son, v. יוֹחָנָן. Snh. 96ª טבא דנ׳ מדבר נ׳ better is what the smith (R. Isaac) said, than what the smith's son (R. Johanan) said. B. Mets. 85ᵇ; a. e.—b) name of *a bird.* Ḥull. 62ᵇ.—*Pl.* נַפָּחִין. Targ. Jer. VI, 29. Targ. Jud. V, 26 נַפָּחִין.

נִי׳, נַפְחָא ch.=h. נֶפַח. B. Mets. 80ª (expl. קשה כמשאוי, v. נֶפַח) נ׳ כי תקלא וכ׳ the volume of the load is like the weight, i. e. loads of the same volume are considered of the same weight as regards the stress on the animal, and if he added three Kab to the volume bargained for, he is responsible for any injury to the ass; ib. (expl. קשה למשאוי) וכ׳ הוי תקלא .. weight is weight, and the volume is an addition, i. e. if he changed the load for a more voluminous one although of the same weight, he is responsible for the additional volume. Tem. 30ᵇ נירחא ליה בנירְפַּחֵירה its fuller appearance is welcome to him; Ab. Zar. 34ᵇ בנפחירה. B. Kam. 47ª נ׳ מאי (Ms. F. נִירְפָּחָה) how about the gain in value from its fuller appearance?

נְפַחְיָא pr. n. pl. *N'faḥaya.* Targ. Y. Num. XXI, 30 (h. text נֹפַח).

נְפַט, *Pi.* נִיפֵּט (cmp. נפץ) *to beat* (*cotton*). Sabb. 73ᵇ הדש המנפץ והמְנַפֵּט וכ׳ threshing, beating flax and beating cotton are all one kind of labor (threshing). [Ar. s. v. פץ reads: והמנפס, v. נָפַס.]

נֶפְטָא m. (prob. a transpos. of נטף, a readaptation of νάφθα) *naphtha.* Sabb. II, 2. Ib. 26ª אין מדליקין בנ׳ לבן וכ׳ white naphtha must not be used for lighting ... because it is explosive. Ib. ומה ניעשו ... אלא נ׳ and what shall the Cappadocians do who have .... only naphtha? Yoma 38ᵇ, sq. Y. Snh. VII, 24ᵇ bot. (v. שְׂרֵפָה) בפתילה של נ׳ the Mishnah, describing capital punishment by burning, means a wick saturated with naphtha. Y. Sot. VII, beg. 22ᵇ אש כנגד נ׳ שלהן 'fire' (Ps. XVIII, 13) corresponds to the arrows of the human armies tipped in naphtha; Pesik. R. s. 17 רמה בהן נ׳ he (the besieger) throws naphtha &c. (βέλη πυροφόρα or πυροβόλα).

נַפְטָא ch. same. Targ. Y. II Ex. XIV, 24. Targ. II Esth. I, 2.—Sabb. 46ª.

נַפְטָר m. (preced.) *dealer in naphtha.*—*Pl.* נַפְטוֹרֵי. Ned. 91ᵇ.

נָפָה, נפי, *Pi.* נִיפָּה (denom. of נֶפַח) *to fan, winnow, sift.* Maasr. IV, 5, v. נֶפַח. B. Bath. 94ª אם בא לְנַפּוֹת מְנַפָּה וכ׳ if the buyer winnows (a sample of the wheat, and it is found to contain more than the legally allowed refuse), he winnows the entire quantity, and the seller has to indemnify him for the entire quantity lost by winnowing. Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. ובלבד שלא יְנַפֶּה וכ׳ (better יְנַפֵּחַ) but he must not blow the chaff out over a basket; a. e.—Part. pass. מְנוּפָּה; f. מְנוּפָּה. Men. X, 4; VI, 7 מנ׳ בשלש סלת מנ׳ כל צרכה fine flour sufficiently sifted. Tanḥ. T'tsavveh 5, v. סַלַּת; a. e.—Pesik. R. s. 3 (ref. to בברת, Gen. XLVIII, 7) בזמן שהארץ מנ׳ (not בכברת) בכברת .. at a season when the ground can be sifted and be shaken in the sieve.

נָפָא, נְפֵי, *Pa.* נַפֵּי, same. Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מְנַפְּיָא וכ׳ when she fans (blows the chaff out, on the Sabbath), she is guilty of an act coming under the category of winnowing. Ruth R. to III, 3 [read:] אזל נַפֵּירֵיהּ והדיא וכ׳ go and winnow it (again), and it will yield the remainder; Yalk. ib. 604 זיל נַפֵּי תיבנא וכ׳ (not כפי).

נַפְיָא f. (preced.)=h. נֶפַח, *fan, winnow, sieve.* Pes. 111ᵇ והדר ביה כנ׳ (Ms. M. כינוּפָא) and he moves to and fro like a fan. B. Kam. 97ᵇ אפי׳ כי נ׳ (Ms. R. מנפיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) even if the new coin be of the size of a sieve?; Ḥull. 124ª אפי׳ כנ׳ even if the flesh on the hide be of the size &c.?—Gitt. 69ª bot. פארי דריש נ׳ the bran which comes up to the top of the sieve when shaken.—Ḥull. 45ª וסימניך נ׳ to remember the process required to ascertain the condition of the trachea perforated like a sieve, think of the construction of a sieve; a. e.—*Pl.* נַפְוָותָא, נַפְוָותָא. Sabb. 134ª, v. נַפָּא. B. Mets. 74ª אירפשר בנ׳ the winnowing may be done with a fan (independently of the wind). Succ. 20ᵇ חזו לפרסי וכ׳ can be used for covers and sieves, v. פְּרִיסָא.—Y. Sabb. VII, 10ᶜ top נָפָן (fr. נָפָא).—[Tosef. Ḥull. III (IV), 27 נפיא, v. אַפְרִין.]

נְפִירָא, v. נִיפְרָא.

נְפִירָחָה f. (נֶפַח) *blowing, breath.* Y. Sabb. II, 5ª bot. הבעיר וכיבה בנ׳ אחת if he ignited and extinguished in one continued act of blowing. Gen. R. s. 14, end בעולם הזה בנ׳ וכ׳ in this world the breath of life is put in by blowing (Gen. II, 7), ... but in the coming world by placing (Ez. XXXVII, 6). Ib. ומה אם זה שעשוי בנְפִירָחוֹ של בשר ודם וכ׳ if this (glass) which is produced by the blowing of a human being, can be restored (when broken) &c.; a. e.—Y. Meg. III, 74ᵇ bot. בנ׳ אחת in one breath (v. נְשִׁירָמָה).—[Ruth R. to III, 3 אזל נפיחה, v. נְפִי.]

נָפִיל m., *pl.* **נְפִילִים** (b. h.; cmp. פלא) *giants.* Gen. R. s. 26 נ׳ שהפילו וכ׳ they are called *n'filim*, because they caused the downfall of the world; a. e.—בֶּן הַנ׳ a) name of *a demon.* Bekh. 44ᵇ רוח בן נ׳ *nervous prostration*, v. נְאָלָא II.—b) name of a *species of lizards*, living in the water. Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5; Ḥull. 127ª (not כן). Ex. R. s. 15 בן הפילי׳ some ed. (corr. acc.).

נְפִיל m., נְפִילָא I f. ch. same, 1) *giant.* Ruth R. to II, 1 נסיב נ' לנ' when a giant marries a giantess.—2) *Orion.* —*Pl.* נְפִילִין, v. נִיפְלָא I.

נְפִיל, נְפִילָא II (נְפַלָא) m.=h. נֵפֶל, *untimely birth, not viable.* Targ. Y. I Lev. XXII, 27 דלא נְפִיל (ed. Vien. נָפִיל, ed. Amst. נַפִּיל) that it is not an untimely birth. Targ. Ps. LVIII, 9 Ms. (ed. נְפוּלָא). Targ. Job III, 16 נְפַלָא (Bxt. נְפֵלָא; Ms. נְפָלָא).—*Pl.* נְפִלֵי, נְפִלִי. B. Bath. 101b בדנ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 30, ed. בנ') it means a lot set aside for burying untimely births. Ib. 102b תרתי בנ' וכ' we do not presume two lots to be set aside for &c.

נְפִילָה f. (נָפַל) 1) *falling.* Sot. VIII, 6, a.e. v. נִיסָּה. B. Kam. V, 7 (54b) לְנְפִילַת חבור as to the laws relating to an animal falling into a pit (Ex. XXI, 33 sq.). Y. Ber. I, 3d top שתסמכנו מִנְּפִילָתֵנוּ that thou mayest support us in our downfall.—*Pl.* נְפִילוֹת. Yalk. Esth. 1058 (ref. to Esth. VI, 13) שתי נ' הללו למה why this double use of *nafal?*—2) (v. מַפּוֹלֶת) *quantity of seed required for a field.* Peah V, 1 נותן לעניים (ב)כדי נ' (Y. ed. לעניים נְפִלָה) he must give to the poor as much as the field requires for seed (v. Maim. a. l.; oth. opin.: as much as is generally dropped at cutting); B. Mets. 105b. Ib. IX, 5 אם יש בה כדי נ' (Y. ed. נִירְפָּלָה) if the field yields as much as is required for seed, expl. Y. ib. 12a כדי הזורע הנופל בה; Y. Peah. V, 18d כדי נפילתה (corr. acc.).—[Y. Orl. I, 60d top כדי נפילתה R. S. to Orl. I, 2, v. מְפֻרְלָה.]

נְפִיצָה f. (נָפַץ) *shattering.* Y. Orl. I, 60d bot. [read:] הרא עשירה הרא הקמה הרא שבירה הרא נ' (some ed. נְתִיצָה) 'making' an idol is the same as putting up, 'breaking' the same as shattering (v. Y. Ab. Zar. IV, 44a).

נְפִיק, v. נְפַק.

נָפִיק m. (preced.; cmp. Syr. נופקא, P. Sm. 2424) *quick, alert.* Targ. I Sam. XXIII, 22 ערים ונ' (h. text ערם יערים).

נפיקא, Lev. R. s. 26 מאנין נ' (מאניירן) some ed., oth. פניקא, v. פַּנְיָקָא.

נְפַשׁ (interch. with פּוּשׁ a. פָּשֵׁי, q. v.) 1) [*to be blown up,*] *to be large; to increase.* Targ. Ex. I, 7; a. e. Imper. פּוּשׁ. Targ. Gen. I, 28; a. e.—*2) [*to be blown away,*] *to be gone.* B. Bath. 121a; Ned. 78a אתא לנהרדעא .. נ' Ar. (ed. ולא אשכחיה) he came to N. to see R. S.; he was gone.

Af. אַפְרֵשׁ (interch. with אַפְשֵׁי, a. אַפְשֵׁי) *to extend, enlarge.* Targ. Gen. XLVIII, 4 (some ed. מַפְשֵׁי). Targ. Y. Num. XIX, 6 אַפּוּשֵׁי; a. fr.—Men. 23b דא' לה חבלין טפי וכ' when he made the quantity of spices larger than &c. Bets. 7a לא מַפְשִׁינָן ... אַפּוּשֵׁי (or מַפְשֵׁי' .. אַפְשֵׁי) we must not extend the range of unclean things by rabbinical enactments. Sot. 26a לא לִיפַּשׁ .. אפושי we ought not to increase the number of illegitimate births (by allowing intermarriage between bastards). B. Bath. 12b בעינא דא' אירסי (Rashi נירא לי לאפושי) I desire (it is an advantage to me) to have a large number of tenants around me (whom my neighbor must employ). Ib. אפושי לאו מילתא הרא this plea about a large number &c., is no plea; a. e.—Y. Kil. IX, 32c top; Y. Keth. XII, 35b top נַפֵּישׁ לר' וכ' let us make room for R. H.

נְפִישׁ m., נְפִישָׁא c. (preced.) [*blown up,*] *large, numerous* (cmp. אֲנוֹשׁ). Targ. Y. Deut. XXV, 9.—B. Bath. 73b כמה נ' תילתה וכ' how great is the strength of the tree. Keth. 66b דנ' זיונא the management of which is a large concern, v. זִיוּנָא III.; a. fr.—*Pl.* נְפִישִׁין, נְפִישֵׁי; נְפִישָׁן. Targ. II Esth. VI, 10; a. e.—Snh. 52a, v. הוֹגָנָא. Yeb. 74b תנך נ' those (laws relating to dedicated objects) are extensive. B. Bath. l. c. משום דנ' מיא because the water is deep; a. fr.

נָפֵישׁ, *pl.* נְפֵישִׁים, v. נָפֵשׁ.

נָפִיתָא, v. נְפַפִּיתָא.

נוֹ', נֹפֶךְ m. (b. h.) name of *a jewel* in the high priest's breast plate, *emerald.* Ex. R. s. 38, end על נ' הית כתוב וכ' on the *nofekh* the name of Judah was engraven.

נָפַל (b. h.) *to fall, lie down; to be dropped; to occur.* Sabb. XVI, 2 נָפְלָה דליקה if a conflagration takes place. Pes. II, 3, v. מַפּוֹלָה. Y. Sot. VII, 21d top (ref. to יקום, Deut. XXVII, 26) וכי יש תורה נוֹפֶלֶת is there a falling law (to need erection)? Ned. 65b כל הנוֹפֵל אינו נופל לידי וכ' he who falls (becomes poor) does not immediately fall into the hands of (become dependent on) the charities (but his friends support him for a time). B. Kam. IX, 11, a. fr. יִפְלוּ דמיו לנדבה its equivalent must be surrendered as a donation to the Temple. B. Bath. IX, 4 שנ' אחד .. האחין מדן לאומנות נ' לאמצע if one of two partner brothers (heirs) has been summoned to public service, his salary goes into the common fund. Y. Shek. V, 49b top בשביל ששמעתי שנפלה לך ירושה וכ' since I heard that an inheritance has fallen to thy share at a distant place, take (this as a loan) &c.; a. v. fr.—Imperat. פּוֹל. Tosef. Dem. VI, 4 ופול תחתיי וכ' (Var. טול, some ed. עול) and surrender thyself to public service in my place (v. supra).

Hif. הִפִּיל *to cause to fall; to throw down.* Gen. R. s. 26, v. נָפִיל. B. Kam. III, 10 ה' את שינו struck out his tooth; Tosef. ib. IX, 23; a. fr.—Esp. *to miscarry.* Nidd. III, 1 המַפָּלֶת וכ' if a woman loses a lump-shaped embryo; a. fr.

Hithpa. הִתְנַפֵּל *to prostrate one's self.* Deut. R. s. 2, v. נִיפּוּל.

Nif. הִנָּפַל (denom. of נִיפּוּל) *to fall apart, be spoiled.* Tosef. Sabb. VI (VII), 14 שלא תִינָּפֵל הפת, v. צָרוּחַ.

נְפַל ch. same. Targ. II Sam. I, 4. Targ. Koh. XI, 3 לִמְנָפֵל; a. v. fr.—Imperat. פִּיל. Targ. Is. L, 11.—Part. נָפִיל, part. pass. נְפִיל. Targ. Prov. XI, 5 (ed. Wil. נָפֵל). Targ. Ps. CXLV, 14; a. e.—Hull. 51a אי נְפוּל לארעא if they were thrown down (violently). Ib.b, v. נְגִירְתּוּתָא. Ned. 65b כל דמענו לאו עלי נפיל not every one that becomes poor, falls on me (for support). B. Mets. 105a בזרא דנ' נ' a seed (of weeds) once fallen, has fallen (cannot be destroyed by the plough). Meg. 15b נַפְלָה לירה מילתא בדעתיה something (a suspicion) had entered his mind; a. fr.

Af. אַפֵּיל, as preced. *Hif.* Targ. Ps. LXXVIII, 28. Targ. Y. Ex. XXI, 22; a. fr.—Hull. 42a top אַפּוּלֵי אפיל (read אַפֵּלָא)

she may have miscarried. Snh. 109b ומַפְּלָא ליה and she miscarried through his fault; a. fr.

Ithpe. אִיתְנְפִּיל *to be upset, fall in.* M. Kat. 2a דאתי לאיתְנְפּוּלֵי a caving in (of the ground through which the water makes a road) might occur; ib.b; a. e.

נָפָל, *pl.* **נְפָלִים**, v. נְפִיל.

נֵ֫פֶל, **נֵ֫ר'** m. (preced. wds.) 1) *capacity for seed*, v. נְפִילָה.—2) (b. h.) *abortion; premature, not viable birth.* Tosef. Ohol. XVI, 13; Pes. 9a, a. e.—Y. Yeb. XI, end, 12b אינו נ' is not considered a non-viable birth (for legal purposes); a. v. fr.—*Pl.* נְפָלִים. Gen. R. s. 26 (play on חֲמָנְפָלִים, Gen. VI, 4) שמלאו את חעולם נ' וכ' they filled the world with abortions by their lascivious life. Tosef. l. c.; a. fr.

נְפָלָא I (**נְפֶלָא**, **נְפֵלָא**) ch. same, v. נְפִיל.

נְפָלָא II m. *giant*, v. נְפִיל ch., a. נִיפְלָא I.

נְפָלָא III m., **נְפָלָאָה** f., *pl.* **נְפָלָאוֹת** (פֶּלֶא) *miracles.* Midr. Till. to Ps. CVI; v. פֶּלֶא.

נַ֫ר נְ', v. נְפִיל ch.

נְפַנֵּף, v. נוּף h.

נְפַס, **נַפֵּס**, **נְפָסָא**, **נַפָּס**, v. נפץ, נפצא.

נָפַע (cmp. פּוּעַ, פָּעָה) *to blow, squirt into the mouth.* Ex. R. s. 1 (play on פּוּעָה, Ex. I, 15) שהיתה נוֹפַעַת יין וכ' she squirted wine into the child's mouth after having given its mother to drink, v. נָפַח.

Hif. הִפְרִיעַ *to blow air into the lungs, to revive.* Ib. שהיתה מַפְרִיעָה את וכ' (or מְפָרְעָה, fr. פּוּעַ) she revived the child when they said it was dead.

נָפַע (interch. with נָפַץ) *to shake.*

Pa. נִפַּע *to shatter.* Targ. Jer. XXIII, 29 ed. Lag. (ed. מפגע, מפגע, corr. acc.; Bxt. נפץ).

Ithpa. אִתְנַפַּע *to be shattered.* Targ. II Chr. XXXIII, 13 (ed. Wil. אתכ', corr. acc.).

נָפַף, *Pi.* נִפֵּף, v. נוּף h.

נָפַף, *Pa.* נַפֵּף (preced.) *to fan, inspire.* Sabb. 134a, v. next w.

נְפָפָא f. (preced.) *fan.* Sabb. 134a לינַפְּפֵיה בנ' Ms. M. (not לי"כ; ed. בנפוויתא *pl.*, Rashi בנרפ', v. נְפָיָא) let one fan the child with a fan.

נְפָפִירְתָא f. (preced. wds.) *remnant of flour in the sieve.* Yeb. 114b ס"ד בהאי פורתא דנ' וכ' (Ar. דנפירתא) can it be imagined that he could live on that little remnant of flour which thou hast left to him?

נָפַץ (b. h.; cmp. פּוּץ) *to scatter, shake out, empty.* Bicc. I, 8 נוֹפֵץ וכ' he scatters them on the ground, and does not read. Tosef. B. Bath. IV, 2 נוֹפְצוֹ he shakes the bag out. Keth. 72a (the Mishnah means) שתְּמַלֵּא ונוֹפֶצֶת that she should receive (the semen) and then discharge it (by violent movements); a. e.

Pi. נִפֵּץ 1) same. Kil. V, 7 וְיִנַּפֵּץ he must shake the grain out of the ears; Y. ib. 30a bot. Deut. R. s. 3 וְיִנַּפֵּץ אבני וכ' and scatter the stones prepared for rebuilding the Temple. Lev. R. s. 10; s. 19 בשעת שאתה מְנַפְּצוֹ אין וכ' as soon as you shake it out (of its marrow), it is good for nothing. Midr. Till. to Ps. XVII אני מְנַפֵּץ ... כשם שאתה נִפַּצְתָּ וכ' I will dash thy babes against the rock, as thou didst my babes; a. e.—2) (interch. with נפס) *to beat* flax, *to hatchel* wool. Sabb. XIII, 4 והמְנַפֵּץ (Y. ed. a. Ar. המְנַפֵּס). Ib. VII, 2. Ib. 73b, v. נָפַס. Ber. 58a ונִפֵּץ; Tosef. ib. VII (VI), 2 וגירפס, ed. Zuck. (Var. נפץ); Y. ib. IX, 13c top וגירפס; a. fr.—3) *to spread.* Midr. Till. to Ps. XXII מְנַפֶּצֶת, v. נָצַץ.

נְפַץ ch. same, 1) *to scatter, shake out.* Targ. O. Gen. XXIV, 20 (ed. Berl. נְפַצַּת). Targ. Jud. VI, 38 ed. Lag. (ed. נפק, incorr.).—Nidd. 31a (prov.) פוץ מלחא ושדי וכ' shake the salt off, and throw the meat to the dog (when life escapes, the body decays). Gen. R. s. 36 (ref. to נפצה, Gen. IX, 19) דנְפָצָה עוברה וכ' .. לדגה like a large fish that scatters its roe &c.; a. e.—Snh. 67b דנְפַרִיץ (Rashi מְנַפֵּץ) he scattered, i. e. *blew his nose.*—2) *to shatter, break.* Targ. Jud. VII, 19.—3) *to beat, hatchel.* Yoma 20b, v. אֲגַר II.—Part. pass. נְפִיץ. Ḥull. 51b, a. e. כיתנא דדיריק ולא נ' flax which has been pounded, but not carded (freed of hard substances).—4) *to snap* a chalked cord for marking. Targ. Is. XLIV, 13.

Pa. נַפֵּץ same. Targ. Jer. LI, 34.—Ib. XXIII, 29, v. נָפַע.—Targ. Esth. I, 11 ומְנַפְּסָן.—Part. pass. מְנַפֵּץ. Targ. Is. XXVII, 9.—B. Kam. 93b נְפוּצֵי נַפְּצֵיהּ, v. סָרַךְ II. Sabb. 147a מְנַפְּצֵי גלימיהו shaking their cloaks. Ib. נַפּוּצוּ וכ' shake them in his face. Ḥull. 113a ומְנַפֵּץ ליה and shakes the salt off. Ib. 76b נַפְּצֵיהּ וכ' he split it, and found two nerves; a. e.—[B. Bath. 45a מפצי; Keth. 91b, sq. מפצינא, v. פְּצָא.]

נַפָּסָא, **נַפָּצָא** m. (preced.) *flax-beater, carder.* Yeb. 118b; Keth. 75a דנ' גברא תיקריהּ וכ' though the husband be a carder, his wife will call him out to the threshold and sit down (proud of her husband); [Ar. נפסא: *a guardsman in the vegetable garden*, denom. of נָפוֹס.]

נַפָּצָא f. (preced. wds.) *scattering.* Nidd. 30b סמא דנ' וכ' he made them drink a scattering drug (which destroys the semen in the womb).

***נָפַק** (cmp. פּוּק) *to go out.* Cant. R. to III, 4 (play on פִּלְצוֹתֹ, Is. XXI, 4) על ידי שנפקו לדבר לְצוֹתֹ because they went out for lascivious purposes.

נְפַק ch. (corresp. to h. יצא) same, 1) *to go out, come out; to result, end.* Targ. O. VIII, 7 מִיפַּק ed. Berl. (oth. ed. a. Y. מִיפַּק); a. v. fr.—Y. Ber. I, 2c top שרי מלכא נ' וכ' when the king begins to march out, even if he has not yet gone out, we say, he has gone out. Ib. 3c bot. חזרינן נַפְּקִין לתעניתא we went out for fast and prayer. Koh. R. to X, 8 מִינַּפַּק ליה (=מן נ') after he came out. Y. Taan. IV, 69a מְנַפְּקִין when they came out; Lam. R. to II, 2 מן דנַפְּקוּן. Y. l. c. לא נפקון טבאות (Matt. K. to Lam. R. l. c. לא נַפְּקַת לדון) they did not end well. Pesik. B'shall., p. 94a וגוש חלבאי נפקין וכ' and the men of Giscala went out after them with sticks &c.; Koh. R. to XI, 2 וגוש חלב אנפקין (corr. acc.); a. v. fr.—Imperat. פּוּק. Targ. Gen. VIII, 16; a. fr.—Erub. 14b, a. e. פ' חזי וכ', v. הָבַר. Sabb.

106[a], a. e. פ׳ תני וכ׳, v. בַּר I ch.—Part. נָפִיק. Targ. I Kings XV, 17; v. next w.; a. fr.—כד נפיק ברית (כנ׳)=h. כירוצא בו (v. רָצָא) *similar to, corresponding.* Targ. Y. II Gen. II, 18. Targ. Y. Deut. XIV, 8 (not כְּנָפִיק, כַּנָּפָק).—Y. Ber. VI, 10[b] bot. נ׳ אנא ידי חובתי do I do my duty?, v. רָצָא. Succ. 36[b] ונ׳ בה and used it for doing his duty (for the ceremony of Ethrog).—Y. Sabb. VI, 8[a] top, a. e. מה נ׳ מן ביניהון what is the outcome from between them?, i. e. what is the difference between them in practice?—נפקא מינה וכ׳ the practical difference is &c. Bets. 6[b] למאי נ׳ מינה in regard to what practice is there a difference (whether or not eggs found in a chicken can be hatched)? למקח וממכר it makes a difference in trade (if one bought eggs for breeding). Keth. 72[a] מאי נ׳ לה מינה תיעביד what difference does it make to her? let her do it; a. v. fr.—Tem. 7[a] נ׳ ליה וכ׳ it is derived from the Biblical word &c. Ib. תֵּירפּוֹק let 'sprinkling' be derived from &c.—Gen. R. s. 52 וניפוק ידוי and do justice to it (to the verse to be explained), v. supra.—2) *to take out, exclude.* Sabb. 74[a] ולֵיפּוק חדא וכ׳ let him take out one (of the enumerated categories) and insert another one. Ḥull. 43[a] לא תֵּיפַּק, v. infra.—[Targ. Am. IX, 13, v. infra.]

Af. אַפֵּיק, *Haf.* הַנְפַּק 1) *to lead forth, carry forth; to bring forth, produce; to derive; to take out, exclude.* Targ. Ex. XVI, 3. Targ. Am. IX, 13 במַפֵּיק ed. Lag. (oth. ed. במַפַּק, corr. acc.). Targ. Job XV, 13; a. fr.—Ber. 38[a] (ref. to המוציא in the benediction over bread) דא׳ משמע it means 'who has brought forth'; דמַפֵּיק משמע it means 'who brings forth'. Ib. אַפִּיקוּ ליה ריפתא they brought out bread (and placed it) before him. Ib. (ref. to המוציא, Ex. VI, 7) כד מַפֵּיקְנָא לכו ... דאַפֵּיקית וכ׳ when I lead you forth, I shall do for you a thing that you may know that it is I who led you forth. Sot. 16[b]; R. Hash. 13[a] לא תַּפֵּיק נפשך וכ׳ do not let thyself go beyond the established rule. B. Bath. 60[a] דהוה מַפֵּיק וכ׳ which led to (opened towards) etc. Tem. 3[b] מפיק שם וכ׳ utters the name of the Lord in vain. Ib. 7[a] מַפְקִינָן לבמת יחיד we derive from it a rule for individual high-places.—Ḥull. 42[b] אַפֵּיק חדא וכ׳ take out one category and insert another. Ib. 43[a] top חנך דאַפֵּקת לא תַּפֵּיק Tosaf. (ed. לא תיפק) the two which thou didst exclude, do not exclude; a. v. fr.—לַאַפּוֹקֵי or לְאַפּוֹקֵי *to the exclusion of*, v. אַפֵּק.—2) *to take out by legal decision; to collect; to claim.* Keth. 76[b] מיירתי אב ראיה ומפיק the father brings evidence and gets a verdict for collecting, opp. ומוקים for letting the money stand where it is. Y. Gitt. I, end, 43[d] ואַפְקוּן מיניה and collected from him. Ib. בעון מִיפַּקָא (v. supra *Pe.* 2) they wanted to collect. Y. Shebu. VII, 38[a] top אתון ואַפְקוּן דלא וכ׳ they came and claimed that he had not given them anything; a. fr.

Ittaf. אִיתַּפַּק, *Ithaf.* אִתְאַפַּק *to be carried forth.* Targ. Gen. XXXVIII, 25; a. fr.—Y. Gitt. VI, 48[a] bot. אתא למקטלא was led out to be executed.

נָפֵק m., constr. נְפַק (preced.) *going out*; נ׳ בַּר *a male prostitute; fem.* נִפְקָא, constr. נִפְקַת; נִפְקַת בָּרָא a) *a female prostitute.* Targ. Y. II Deut. XXIII, 18. Targ. Gen. XXIV, 35.—b) (sub בית) *brothel, prostitution.* Targ. I Kings XIV, 24; a. fr.

נִי׳, נִפְקָא m. (preced. wds.) 1)=h. צֹאָה, *excrements.* Gitt. 69[b] top.—2)=h. מוֹצָא, *outlet, opening*; [Ar.: *projection*].—*Pl.* נִי׳, נִפְקֵי. Erub. 87[b].

נַפְקוּתָא f. (preced. wds.)=h. הוֹצָאָה, *expense.* Ned. 7[a] לנ׳ בעלמא for general expense (not charity). Tosef. B. Mets. IX, 13 (in a farming contract) ואנא בעמלי ובנַפְקוּת ידיי וכ׳ and I shall get one half for my labor and my outlay; B. Mets. 105[a].—[In Talmud. comment. and casuists: נ׳ *outcome, difference*, v. נְפַק.]—*Pl.* (fr. נפקתא) נַפְקָתָא. Pesik. R. s. 31, v. מְעַפְּתָא.

נַפְקַת, constr. of נַפְקָא, v. נָפַק.

נַפְקָתָא, v. נַפְקוּתָא.

נַפְרָא m. (an adapt. of λεόπαρδος) *leopard.* B. Kam. 16[a] (Ms. M. נפריא), v. אָפָא.

נָפֵשׁ m. (נָפַשׁ, b. h. *Nif.*) *breathing, resting.*—*Pl.* נְפָשִׁים, נְפֵי׳, נְפֵשִׁין. Tanḥ. Vaëra 6 (expl. ישנו, Ex. V, 9) אל ירהו משתעשעין כלומר אל ירהו נ׳ (not ואל ירהון) let them not play, that is, let them not rest (on the Sabbath); Ex. R. s. 5.

נְפַשׁ, v. נְפֵישׁ.

נֶפֶשׁ f. (b. h.; preced. wds.) 1) *resting place,* esp. *a structure next to* or *over a tomb.* Ohol. VII, 1 נ׳ אטומה a solid tomb-structure (to which there is no access). Shek. II, 5 מותר המת בונין לו נ׳ וכ׳ from what is left over of the appropriation for funeral expenses, we build a monument &c.; (Gen. R. s. 82 בַּיִת). Tosef. Erub. VI (V), 4, sq.; Erub. 55[b] (contrad. to קבר).—*Pl.* נְפָשׁוֹת. Ib. V, 1 נ׳ sepulchres (containing a place of shelter). Y. Shek. II, 47[a] top; Gen. R. l. c. אין עושין נ׳ וכ׳ no monuments need be put up for the righteous, v. זָכָרוֹן. Tosef. Ohol. XVII, 4 חזקת נ׳ שבא״י וכ׳ the presumption in the case of sepulchres in Palestine is that they are levitically clean, except those marked.—2) *soul, life; person; will, desire, disposition.* B. Mets. IV, 6 שאינו אלא נ׳ רעה for it (the refusal of a coin on the ground of a slight abrasion) proves merely a malevolent soul (illiberality in dealing); ib. 52[b], v. קָהֵה. Gen. R. s. 14 (names of the soul) נ׳ רוח וכ׳. Ib. נ׳ זו הדם *nefesh* means blood (life). Ib. (ref. to Gen. II, 7, a. VII, 22) כאן הוא עושה נשמה נ׳ וכ׳ here the text calls the soul (נשמה) *nefesh,* and there, *ruaḥ* (spirit); ib. s. 32.—Snh. IV, 5 נ׳ אחת one (person's) life. Y. Taan. III, beg. 66[b] מכיון שנחתנו ב״ד נַפְשָׁךְ וכ׳ as soon as the court has declared its will to do a thing. Nidd. 65[b], a. fr. בעל נ׳ one who is master over his desire, *a conscientious man.*—Ber. 44[b] כל נ׳ משוב את וכל קרוב לנ׳ וכ׳ all life (animal food) restores life; and what is nearest life (the neck which contains the jugular vein) &c.—Y. Keth. V, 30[b] top דברים שהן קיום נ׳ things required for sustaining life. Yoma 74[b] אבידת נ׳, v. אֲבִירָה; a. v. fr.—דחה נ׳, v. דָּחָה.—Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 3, ch. VI (בְּעֵי, v. ואיבעית אימא=) ואם נַפְשְׁךָ לומר וכ׳ or if you prefer (another argument); Ḥull. 78[b] bot. Ib. מה ואם נפשך לומר why should you prefer another argument?, i. e. what objection can there be to the argu-

ment offered before?—מה נפשך (מ), v. מָה.—Ḥull. IV, 7 (77ᵃ) נ' הירפה *one not fastidious.*—B. Bath. 89ᵃ מאזנים נ' *the opening in which the tongue of scales rests* (agina).—*Pl.* as ab. דיני נ', v. דִּין II. Snh. I. c. עדי נ' witnesses in capital cases.—Yoma VIII, 6 ספק נ' the possibility of danger to human life; Sabb. 129ᵃ; a. fr.

נֶפֶשׁ, נִפְשָׁא, נַפְשָׁה ch. same, 1) *monument.* Pesik. B'shall., p. 79ᵇ ועבדון לירה נ' וכ' and they erected a monument to him (the dog that saved their lives), and to this day they call it דכלבא נ' the dog's monument. Y. Erub. V, 22ᵇ bot. דסרירקין נ', v. סְרִירָקִין; a. e.—2) *soul, will* &c. (v. preced.). Targ. Gen. I, 20. Ib. XXIII, 8; a. fr.—Cant. R. to II, 16, v. נְסַב. Sabb. 129ᵃ בשר נ' חלקם נ' meat (is a necessary of life), life for life, v. preced.—נח נַפְשֵׁיהּ, v. נוּחַ ch. Pes. 68ᵇ נַפְשָׁאי, v. חֲדֵי. Ib. אדעתא דנפשיה with the intention of benefiting himself. Sot. 16ᵇ, a. e. לא תפרוק נַפְשָׁךְ, v. נְפַק; a. v. fr.—*Pl.* נַפְשָׁן, נַפְשָׁתָא. Targ. Jud. XVIII, 25 (ed. Lag. sing.). Targ. Gen. XIV, 21; a. fr.—[Targ. Y. Lev. XXVI, 15 נַפְשָׁתֵיכוֹן (sing.).]—Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ, v. סְכַן II.

נֹפֶת, v. נוֹפֶת.

נְפָתָאי, v. נִפְתִּי.

נַפְתּוּחָא, נַפְתּוּחָאָה, נַפְתּוּחָאת, v. נִבְטָרְיָא.

נִבְטִי, נִפְתַּי, נִפְתָּיָא, נִפְתָּיִת ... , נְבָטִי m. (preced.) *Nabataean.* Y. Sabb. XIV, beg. 14ᵇ, v. נִירוּתִי. Ib. XVI, end, 15ᵈ; Y. Yoma VIII, 45ᵇ.—*Pl.* נְפָתָאֵי. Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ bot. Y. Snh. IX, end, 27ᵇ.

נֵץ I m. (b. h.; נָצַץ) 1) *sprouting, flower, blossom.* Ukts. II, 1 והנץ שלה and the flower-like substance on cucumbers. Ib. 3 הנץ שלו the sproutings on the pomegranate; (Tosef. ib. I, 8 סיאר, שיער). Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ (ref. to משרינצו, ib. IV, 10) לאי דו נץ שהוא וכ' what blossoming is meant? Such as promises one Rob'a of olives. Cant. R. to II, 3 נִיצוֹ קודם לעליו its blossoms come out before its leaves. Tosef. Par. XII (XI), 1 משישיר את ניצו when it has shed its blossoms; a. fr.—Gen. R. s. 28 נץ השדרה Ar. (ed. לוז q. v.).—נץ החלב, v. חֵלֶב.—2) נֵץ, הַנֵּץ name of *a coin* (Blossom)=7/8 of an As (v. הַרוֹסָה). Kidd. 12ᵃ; Tosef. B. Bath. V, 12 ed. Zuck. (Var. חרינץ, some ed. חריצין, corr. acc.).—*Pl.* נִיצִּים, חֲרִינְצִין. Y. Kidd. I, 58ᵈ; Bab. ib. l. c.; Tosef. l. c.; v. הַנֵּץ.

נֵץ, נֵרִיץ, נְרָצָא ch. same, *blossom.* Targ. O. Gen. XL, 10. Targ. O. Num. XVII, 23 (ed. Berl. נֵץ). Targ. Job XIV, 2 (ed. Lag. צריצא). Targ. Y. II Deut. XXVIII, 40 נִיצָה; a. e.—*Pl.* נֵרִיצִין, נְצָצִין. Targ. Y. Num. l. c. Targ. Job XXXI, 8 נְצָצֵי (not נצרי); a. e.—נְצָצָא *the blooming stage.* Y. Maass Sh. IV, 55ᵇ bot., v. חֲבָטָא; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כות') נצבא (corr. acc.).

נֵץ II m. (b. h.; prob. fr. its far-sightedness, cmp. צִיץ, *Hif.*) *hawk.* Ḥull. III, 1; Tosef. ib. III, 3; a. e.

נָצָא, נָצָא I ch. (mostly בר נ') same. Targ. O. Lev. XI, 16; Deut. XIV, 15. Targ. Job XXXIX, 26 (Ms. נְרָצָא).—*Pl.* נְצָצִין. Targ. II Esth. I, 2.

נָצָא II c. (נָצַץ) 1) (adj.) *shrunk, withered.*—*Pl.* f. נְצָצָן. Targ. Gen. XLI, 23 (h. text צנמות),—2) *lean (low) ground.* M. Kat. 10ᵇ נצא (Ms. M. צנא, v. Rabb. D. S. a. l. note); B. Bath. 54ᵃ, v. מוּלָא.

נָצָא *to quarrel,* v. נָצַי.

נָצָא III (or נְצָא) m. (preced.) *strife;* pr. n. m. *Natsa.* Sabb. 56ᵇ (transl. מריב, I Chr. VIII, 34, a. ref. to וירב, I Sam. XV, 5) בר נ' Strife (Mephibosheth), son of Strife (Saul), v. נַחַל.

נָצַב *to put up, place,* v. נָצַב.

Nif. נִצַּב *to stand (defiantly).* Num. R. s. 18, v. הִתְצַבָּה.

נְצֵיב, נְצַב ch. same, *to put up, plant.* Targ. Gen. IX, 20 (h. text נטע). Targ. Y. Deut. XXXII, 50 (cmp. נְטַע); a. fr.—Lev. R. s. 25 למינצב נציבין to plant (trees); Koh. R. to II, 20 למינצב. Y. Orl. I, 61ᵃ top ונ' לון בארץ and planted them in the land (Palestine); a. fr.—Part. pass. נְצִיבָא, נְצִיבָה. Lam. R. to I, 1 חד גופנא .. והוה נ' (רבתי) וכ' we had a vine which was planted on our father's grave.

Af. אַנְצַב *to point, sharpen* (cmp. נצבתא, Dan. II, 41). Targ. I Sam. XIII, 21 לַאֲנְצָבָא, (Ar. לאנצא, v. אֲנַץ; h. text לחצרב).

נְצָבָא, נְצָבְתָא, נְצָבָה c., נְצָבְתָא, נְצָבָה f. (preced.) *plant, shoots.* Targ. Job XIV, 8, sq. (Ms. נְצָרִיב). Targ. Is. LVII, 3. Targ. Mic. I, 6 ed. Lag. (ed. מְצַבְרָא). [Targ. Ez. XVII, 5, v. נְסָבָא.]—*Pl.* נְצִיבִין, v. נְצִיבָא.

נָצַד, v. נצר.

נְצוּחַ, v. נִרְצוּחַ.

נְצוֹחָא m. (נְצַח) *victor.* Lev. R. s. 30 ולית .. מאן חוא נ' (some ed. נצח) and we do not know which is the victor; Yalk. Lev. 651 הי דין ניצוחיה (corr. acc.); (Pesik. Ul'kaḥ., p. 180ᵃ הדדין נצח). Lev. R. l. c. דהוא נצוחייא (corr. acc.)—*Pl.* נְצוֹחָיָא. Ib. דישראל אינון נ' that the Israelites are the victors; Pesik. l. c., p. 180ᵇ. Ib. ניצוחייא (corr. acc.); Yalk. l. c. נוצח' (corr. acc.).

נְצוֹחוֹת m. pl. (preced.) *illustrious men.* Cant. R. to II, 13 (play on חנצנים, ib. 11) חנ' נראו וכ' the illustrious appear in the land.

נְצוּלָה f. (נָצַל; v. נִרְצוּלָה) *place for refuse, dumping ground, mire.* Ber. 9ᵇ כנ' שאין בה דגה Ar. (ed. כְּמָצוּלָה).

נְצוֹק, נְצַק m. (נָצַק) *uninterrupted flow* of a liquid poured from vessel to vessel. Toh. VIII, 9 הנ' ... אינן חבור וכ' an uninterrupted flow, a current on slanting ground and . .., are not considered a connection (of the two liquids) either for communicating uncleanness or for producing cleanness. Ab. Zar. 56ᵇ, a. fr. חיבור נ', v. חִיבּוּר. Yad. IV, 7. Naz. 50ᵇ יש נ' לאוכלין וכ' does, or does not, the law regarding a connected flow apply to eatable things (e. g. melted fat)?; a. fr.

נָצוֹר, v. נָצַר IV.

נְצוֹרָא* m. (ניצר) *joiner's frame, clasps* to keep glued objects in shape. Targ. Is. XLIV, 13 ed. Lag. (oth. ed. נְצוֹרִין *pl.*; Var. ed. Lag. נצוריין; ed. Ven. I a. Levita Var. נְצַמִּין; h. text מְחוּגָה).

נָצַח (b. h.; cmp. צַח) [*to be bright, pure,*] (cmp. זָכָה)

to be victorious, win, prevail. Y. Sabb. VII, 5[b] top אם לְנַצּוֹתַ אם לְהִינָּצַח whether to conquer or to be conquered. Pes. 119[a] (play on לְמִי שֶׁנּוֹצְחִין אוֹתוֹ וְשֶׁמַּח) זַמְּרוּ לְמִי שֶׁנּוֹצְחִין אוֹתוֹ וְשֶׁמַּח sing to him who rejoices when they conquer him (prevail over him to change his evil decrees); Midr. Till. to Ps. IV. Pesik. R. s. 40 נְצַחְתִּי לְדוֹר וכ׳ I conquered the generation of the flood and was the loser by it, because I destroyed &c. Ib. נְצָחַנִי מֹשֶׁה וכ׳ Moses conquered me ...., and I gained all those masses; a. fr.—Part. pass. נָצוּחַ. Ib. בשעה שאני נוצח ...ובשעה שאני נ׳ וכ׳ when I prevail, I lose, but when I am prevailed over, I gain; a. e.

Pi. נִצַּח 1) *to make illustrious, to glorify.* Midr. Till. l. c. (expl. לְמִנְצֵחַ) לְמִי שֶׁהוּא נָאֶה לְנַצֵּחַ to him whom it is befitting to glorify.—2) *to conquer, prevail over.* Ib. מלך ב״ד מְנַצְּחִים אוֹתוֹ וכ׳ a human king is angry when people defeat him (in argument; cmp. זָכַי *Pa.*); Pes. l. c.—B. Mets. 59[b] נְצָחוּנִי בָּנַי (or נְצָחוּנִי) my children have won over me. Ib. תלמידי חכמים שמנצחים וכ׳ scholars who defeat one another in discussion. Snh. 91[a] אִם נְצָחוּנִי..נְצַחְתֶּם if they defeat me, say to them, you have defeated an ignoramus among us; ואם אני אֲנַצֵּחַ ... תּוֹרַת מֹשֶׁה נְצַחַתְכֶם and if I defeat them, say to them, the law of Moses has defeated you; a. fr.—Part. pass. מְנוּצָּח. Midr. Till. l. c. למי שמנ׳ וכ׳ to him who allows himself to be won over by his creatures (v. supra); a. e.

Nif. נִיצַּח *to be defeated.* Y. Sabb. II, 5[b] top v. supra.

נְצַח ch. same, 1) *to be glad, to sing.* Targ. II Esth. I, 2 וחוה נָצַח וכ׳ it flew singing among &c.—2) *to succeed, thrive.* Targ. Koh. XI, 2.—3) *to be victorious.* Targ. O. Ex. XXXII, 18, v. נַצָּחָא; a. e.—Y. Sot. IX, 24[b] נַצְחוּ טליא the boys (John Hyrcan's sons) have won the battle; Bab. ib. 33[a]; Tosef. ib. XIII, 5. Tam. 32[a], v. סַטְנָא; a. e.

Pa. נַצַּח *to conquer, overpower.* Targ. Y. Num. XVI, 14; a. e.—Lam. R. to I, 13 (expl. וירדנה ib.) נַצָּחָהּ (not נצחא) he conquered her.

Af. אַנְצַח *to cheer up, play.* Y. Ter. VIII, end, 46[c] וא׳ קדמיהון and played before them; (Gen. R. s. 63 מוזגה, v. מְזַג).

Ithpe. אִתְנְצַח 1) *to be bright, shine, excel.* Targ. Ez. XIX, 11. Ib. XXXI, 8; a. e.—2) *to be defeated.* Targ. Y. Ex. XXXII, 18.

נְצַח m., **נְצַחַת** f. (b. h.; preced.) *successful, convincing, irrefutable.* Snh. 105[a] (ref. to Jer. VIII, 5) חשובה נ׳ חשיבה וכ׳ the congregation of Israel defeated the prophets with an irrefutable argument.

נֶצַח m. (b. h.; preced.) *success, endurance*; (adv.) *forever.* Erub. 54[a] כל מקום שנאמר נ׳ וכ׳ wherever the Biblical text has the words *netsaḥ, selah,* or *va'ed,* it means &c., v. חֶפְסֵק.—*Pl.* נְצָחִים. Midr. Till. to Ps. IV, v. נִרְצוּחַ.

נַצָּחָא m. (preced. wds.) *victor.*—*Pl.* נַצָּחִין. Targ. II Esth. I, 2 כליל ריש דנ׳ the crown of the chief of victors. Targ. Ex. XXXII, 18 (O. ed. Berl. דְנָצְחִין, v. נָצַח).

נְצָחוֹן, נְצַחְנָא m. (preced. wds.) 1) *victory, strength.* Sot. VIII, 1 בִּנְצָחוֹנוֹ שֶׁל וכ׳ (Y. ed. בנצחת ב״ד, corr. acc.) relying on the strength of &c.; a. e.—2) *praise, song.* Midr. Till. to Ps. LXXXIV; Yalk. Ps. 833 כל מי שרואה ... נותן עליה נ׳ whoever sees that wine press (Is. LXIII, 1 sq.), gives forth songs over it.

נַצְחָן m. (preced. wds.) *victorious, strong.* Targ. Job XXII, 8 Ms. (ed. v. next w.).

נְצָחָנָא, נְצָחָן נ׳ m. ch.=h. נָצָחוֹן, *strength, victory.* Targ. Job XXII, 8 (h. text זְרוֹעַ; Ms., v. preced.). Targ. Jud. VII, 18. Targ. Ps. XXXV, 23; a. fr.—*Pl.* נְצָחָנִין, נְצָחָנֵי; constr. נְצָחָנֵי, נ׳. Targ. Jud. V, 28. Targ. Y. II Ex. XIV, 14; a. e.

נְצָחָנָת pr. n. pl. *Nitsḥana.* Koh. R. to II, 8.

נְצָחָנוּתָא f., constr. נְצָחָנוּת=נְצָחָנָא. Targ. Y. I Ex. XIV, 14; a. e.

נְצַחַת, v. נִצַּח.—[Sot. VIII, 1 (3), Y. ed. נצחת ב״ד, v. נִצָּחוֹן.]

נְצַץ, נְצָץ *to press; Nif.* נִצַּץ (b. h.; cmp. חָבַל) *to wrangle, fight.*

Hithpa. הִתְנַצֵּץ same. Tanḥ. Ḥuck. ed. Bub. 1; Num. R. s. 18, end ראה שני צפרים מִתְנַצְּצִין וכ׳ saw two birds fight &c.

נְצָא, נְצֵי ch. same, 1) *to be pressed; to shrink, be lean,* v. נָצָא II.—2) *to wrangle.* Targ. Gen. XXVI, 20, sq.; a. fr.—Part. נָצֵי, נָאצֵי; f. נָצְיָא; *pl.* נָצֵן. Targ. Prov. XXVI, 17 נא׳ ed. Lag. (ed. Wil. נָצֵי, corr. acc.). Ib. XXVII, 15. Targ. Ex. II, 13; a. e.—M. Kat. 16[a] דְנָצִינָן וכ׳ that we (the court) must contend (with persons disregarding legal summonses) and curse &c.

Ithpa. אִתְנַצֵּי, *Ithpe.* אִיתְּ׳ same. Targ. O. Lev. XXIV, 10. Targ. Gen. XLV, 24; a. fr.—B. Mets. 84[b] הוה קא מִינַּצְיָא וכ׳ his wife was quarrelling with &c. Kidd. 76[a] נשי דכי מִינַּצוּ בהדי הדדי בעריות הוא דמְיַנְּצוּ when women quarrel with one another, they will eventually reproach one another with unchaste conduct; גברי .. ביוחסין הוא דמינצו when men quarrel, they will reproach each other with spurious descent (if there is any rumor about it). Ib[b]. כירן דְמִנַּצוּ בהדי אינשי (or דְמִנַּצוּ *Pa.*) because they (charity collectors) expose themselves to reproaches. Ib. והוה קא מְנַצֵּי אידהו וכ׳ (or מְנַצֵּי) he and Rab Bibi strove with each other, one saying, I want the town office &c. Meg. 24[a] משום דאתי לאינַצּוּיֵי because it may come to quarrels between them. Ib.[b] אינצי אבוי ומינצי רבו Ms. M. (ed. נִיצּוּיֵי) his father may take up the quarrel for him, or his teacher. B. Kam. 117[a] מנצו, v. שׁוּתָא III; a. e.

Pa. נַצֵּי same. Targ. Koh. III, 7; a. e.—Meg. 24[a] קטן בר נַצּוּיֵי הוא will a minor quarrel (about precedence)? Ber. 56[a] מְנַצְּצוּ (Beth N. מְיַנְּצֵי); a. e. (v. supra).

נְצַצְיָא, v. נֵץ ch.

נְצֵב, v. נָצַב.

נָצִיב m. (נָצַב; cmp. רַצִּיבָא) *permanent resident,* opp. גֵּר. Gen. R. s. 64 (ref. to שָׁכֵן, Gen. XXVI, 2) עשה שכונה הוי נוטע הוי זורע הוי נ׳ .. make a settlement in the land of Israel, be a planter, be a sower, be a citizen.

נְצִיב m. (b. h.; נָצַב) *officer, post*; (in a secret letter) *month.* Snh. 12[a] לקבוע נ׳ אחד to establish one post (to intercalate one month).

נְצִירָא, נְצִיב m. ch.=נְצַבָּא, q. v. Targ. Job XIV, 8, sq. Ms.—*Pl.* נְצִירִין. Targ. Ps. CXLIV, 12.—Lev. R. s. 25, v. נְצַב; a. e.—Targ. Y. Ex. XXVI, 15 כאורח נְצִיבֵיהוֹן the way they grow, v. גְּדִירָה I.

נְצִיוָא* m. (v. נָצָא II) *lean land.* Targ. Ps. LXV, 11 נְצִירָתָא תבריך ed. Lag. (ed. Wil. צְמָחָא; h.text צִמְחָהּ). Ib. נְצִירָנָא רוי Ms. (ed. מרביני צמחהא; h. text חלמיה).

נְצִירָנָא, v. preced.

נְצִיף, v. נָצַף.

נָצִיר m. (b. h. Kethib; נצר) *guarded;* (homiletically interpreted=יצר) *that which is being formed, embryo, premature birth.*—*Pl.* נְצִירִים, constr. נְצִירֵי. Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ אפילו נפלים וכ׳ even premature births will have a share in the resurrection, as we read (Is. XLIX, 6) &c.

נְצִית, v. צוּת.

נָצַל (b. h.; cmp. אצל) *to remove, set aside.*

Pi. נִצֵּל *to empty, ransack.* Esth. R. to III, 9 עד שנִצְּלוּ את מצרים so that they ransacked Egypt.

Nif. נִצַּל, נִיצַל, נִיצּוֹל *1) to be fit for throwing away* (as נִצֵּל), *to be decayed.* Y. Naz. VII, 56ᵇ bot. בשר חמת שנִצַּל Ar. (Ar. ed. Rome שנצול; ed. שנחוק), v. נָצַל.—2) (b. h.) *to be rescued, saved.* Midr. Till. to Ps. I לא נִצַּלְתִּי מידו I did not escape his power; Yalk. Num. 750 נוצלתי (read: נִיצַּ׳; ed. Liv. נִצּוֹלְתִּי). Yoma 86ᵇ וכ׳ חימנה ..... כגון שבאת when an opportunity to sin offered itself to him once and again, and he escaped it; Kidd. 39ᵇ. Esth. R. to II, 7 עתידין לִינָּצֵל are destined to be saved through me; עתידין להִנָּצֵל וכ׳ על ידיה be saved through her. B. Bath. 164ᵇ שלש .. אין אדם ניצול מהן וכ׳ there are three sins which man cannot escape &c.; a. fr.

Hif. הִצִּיל *to save, rescue.* Num. R. s. 18 אשתו הִצִּילָתוּ his wife saved him. Ib. משה .. הַצִּילֵנוּ O Moses . . ., save us! Sabb. XVI, 1 מַצִּילִין אותן וכ׳ we must save them from fire (on the Sabbath). Snh. VIII, 7 שמצילין אותן בנפשן whom we must save (prevent from committing a crime) even at the risk of their lives. Ib. 73ᵃ ניתן לְהַצִּילָהּ בנפשו it is a duty to save her (from rape) at the expense of the assailant's life; a. fr.—Trnsf. (in ritual and levitical law) *to protect.* Ḥull. 55ᵇ מַצִּיל בגלודה ... כל every part of the skin (which has remained unaffected) protects a flayed animal from being declared *ṭ'refah.* Ib. מהו שיַּצִּיל וכ׳ does it form a protection from &c.? Ohol. V, 3 מַצָּלָת על האכל protects everything in it from uncleanness; a. v. fr.

Hof. הוּצַל *to be saved.* Esth. R. to V, 3 כבר הוּצְּלוּ חננירה וכ׳ Hananiah and his colleagues have long ere this been delivered from the furnace; a. e.

נְצַל ch. same, *to save.* Taan. 9ᵇ רחמנא לִינְצְּלֵן, v. כִּרְסוּפָּא; a. e.

Af. אַצִּיל same. Snh. 72ᵇ דלא מצי אַצּוֹלֵי when he cannot save him. Sabb. 115ᵃ חשוא אַצּוֹלֵי מַצִּילְנָן וכ׳ since we are bound to save them (on the Sabbath), is it necessary to say that they require burying (when defective)?; a. fr.

Ittaf. אִתַּצַּל *to be saved.* Ab. Zar. 18ᵃ bot. ומִתַּצַּלְתָּ and thou shalt be saved.

נֵצֶל, נֵי׳ m. (preced. wds.) [*that which is thrown away,*] *decayed matter,* esp. (in levitical law) *liquid and coagulated portions of a corpse.* Ohol. II, 1; Naz. VII, 2. Y. ib. VII, 56ᵇ bot. אירחו נ׳ בשר חמת שניתוק ומוחל וכ׳ (Ar. שנצל) what is *netsel* (in levitical law)? A corpse which is dissolving &c., v. מוֹחַל; Bab. ib. 50ᵃ ארוחו נ׳ בשר חמת שקרש ומוחל שהרתיח a secretion from a corpse which became coagulated, and a liquid secretion exposed to heat. Tosef. Ohol. III, 6; a. e.

נְצָמִין m. pl. (צמם) *clasps,* v. נָצוֹרָא.

נַצְנֵץ, נְצַנֵּץ, v. נצץ.

נָצַע transpos. of נָעַץ q. v.

נְצִיף, נְצַף (cmp. צפצף) *to chirp, squeal.* Targ. Is. XXIX, 4; a. e.

Pa. נְצַּף same. Ib. XXXVIII, 14 (some ed. מְנַצֵּף *Af.*). Ib. XIII, 22; a. fr.

נְצָפָה f. *caper-bush.* Dem. I, 1 וחנ׳; expl. Ber. 40ᵇ פִּרְחָהּ the flower of the caper-bush. Ib. 36ᵃ מיני נ׳ (identical with צָלָף) the various products of the caper-bush which are eatable; the leaves &c.—Y. Sabb. XV, end, 15ᵇ סוכה אחת של נ׳ one bush of &c.; Lev. R. s. 34, end אילן של נ׳; (Sabb. 150ᵇ צלף).

נָצַץ (נוץ) (b. h.; cmp. ציץ) *to sparkle, blossom.* Erub. 54ᵃ נוֹצְצִין, v. חָלָה.

Hif. הֵנֵץ 1) *to sparkle.* Y. Ber. I, 2ᶜ עד שהֵנֵץ החמה; Gen. R. s. 50, a. e. (Pes. 93ᵇ עד הנץ), v. חָנַן.—2) *to blossom, sprout.* Shebi. IV, 10 משרָנְצוּ; Pes. 53ᵃ משרָנִיצוּ (or משרָנִיצוּ) as soon as they blossom (expl. Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ משהכניסו רובע, v. נֵץ). B. Bath. 147ᵃ בשעה שרניצו (Ms. M. שהַנִּיצוּ) when they are in blossom. Koh. R. to XII, 5, v. צוּץ; a. fr.—2) *to cause to sprout.* Gen. R. s. 28 מֵנֵיץ Ar. (ed. מצריץ), v. צוּץ.

Pilp. נִיצְנֵץ 1) *to sparkle, be enkindled.* Gen. R. s. 84 ניצנצה בו רוה״ק the spirit of prophecy was enkindled within him; Cant. R. to I, 12. Midr. Till. to Ps. XC, end, נ׳ עליו מזיו וכ׳ a ray of the Divine Glory shone upon him, v. זָהַר.—2) *to sprout, grow.* Cant. R. to VI, 10 מְנַצְנֶצֶת ובאה spreads wider and wider; (Midr. Till. to Ps. XXII מנפצת).

נְצַץ ch. same, *to sprout, grow forth, bloom.* Targ. Ps. XCII, 8. Ib. LXXII, 16 יְנִיצֵץ Ms. (ed. *Pa.*).

Pa. נֵצֵץ 1) same, v. supra.—2) *to sparkle.* Targ. Ez. I, 7 Levita (ed. מְנַצְנְצָן *Palpel*).

נִיצְצָא, נְצָצָא m.=בַּר נ׳, נְצָא *hawk.* Targ. Y. Lev. XI, 16; Targ. Y. Deut. XIV, 15 (נְצָצָא). Targ. Y. Lev. XX, 25 נ׳.

נָצַר (b. h.; cmp. אצר, צרר) *to preserve, guard.* B. Bath. 91ᵇ (play on תיוצרים, I Chr. IV, 23) שנָצְרוּ שבועת וכ׳ who guarded their father's oath (of abstinence). Ber. 17ᵃ נְצוֹר תורתי וכ׳ keep my law in thy heart. Ib. נצור לשוני מרע guard my tongue from evil. Tanḥ. B'midbar 13 עד היכן נָצָרָן up to what degree did He guard them?; Num. R. s. 2. Midr. Till. to Ps. CXL רצונך שאֶצְרֹךְ נצור וכ׳ if it is thy desire that I guard thee, guard thou my law; a. fr.

נְצַר (cmp. Arab. sarṣara, a. צַרְצוּר) *to chirp.* Lev. R. s. 33 end (play on נבוכד נצר) נ׳ כצרצרא נבח .. bark like a dog ..., chirp like a cricket; נ׳ וכ׳ מיד presently he ...chirped &c.; Cant. R. to II, 14.

נֵצֶר I m. (preced.) *cricket.*—*Pl.* נְצָרִין. Tosef. Ḥull. III, 25 (Ḥull. 65ᵇ צרצור).

נֵצֶר II m. (b. h.; cmp. Arab. naḍara, a. נצץ) *sprout, offshoot.* Tanḥ. Lekh, ed. Bub. 9 אם נוטלין נ׳ מהם וכ׳ if you take a shoot of them (the felled trees) and plant it &c.; Tanḥ. ib. 5 ונוטעין מנצרה שלהן.

נֵצֶר III m. (cmp. מֵצַר II) [*twist,*] *willow, wicker.* Erub. 58ᵃ של נ׳ (חבל) a wicker rope.—*Pl.* נְצָרִים. Ib. Kel. XX, 2 כלי נ׳ (ed. Dehr. נְסָרִים) vessels of wickerwork. Bicc. III, 8 סלי נ׳ (Ms. M. נס׳) wicker baskets; a. fr.—Tosef. Toh. XI, 16 נוצרין.

נֵצֶר IV pr. n. m. 1) *Netsar,* one of the alleged disciples of Jesus of Nazareth. Snh. 43ᵃ Ms. M. a. ed. Ven. (omitted in later edit., v. בוּנִי).—2) בֶּן נ׳ *Ben-Netsar* (*son of Nassor*) name of a chief of robbers who became founder of a dynasty, i. e. *Odenathus* of Palmyra (v. Cyclop. Brit. s. v. Palmyra, Ersch u. Gruber II, Vol. 27, p. 185, Fürst Gloss., p. 145). Keth. 51ᵇ (opp. to מלכות אחשורוש the legitimate Persian dynasty). Gen. R. s. 76; Yalk. Dan. 1064 בן נָצוֹר. Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. בר ניצור.

נְצָרָה, נִצְרָא I, נִ׳ m. ch.=h. נֵצֶר III, *wicker-basket.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ אפי׳ נ׳ even an ordinary basket of figs, opp. to כַּלְכָּלָה.—*Pl.* נְצָרִין, נִ׳. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot.—[Targ. Job XXXI, 8 נצרי, read with ed. Lag. a. oth. נְצַרִי, v. נָץ ch.]

נְצָרָה II f. *shoot,* v. נֵצֶר II.

נְצָרְפֵי m. pl. (fr. צרף, a cacophemistic disguise of נוֹצְרִי, v. נוֹצְרִי); בי נ׳ *a Christian place of worship,* contrad. to בֵּי אֲבִירָן. Sabb. 116ᵃ (Ms. O. נצרפו, v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

נָקָא, v. נְקִי.

נָקָא, v. נָאקָא.—[Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. נ׳ כר קא, v. נוּקָנִיקָה.]

נָקַי, נָקָאי pr. n. m. *Nacai* (*Lucas,* v. Neub. Stud. Bibl. I, p. 61); 1) נ׳ ספרא N. the scribe (or teacher). Gen. R. s. 79 שמע קלידה דנ׳ ס׳ he heard N. say; Koh. R. to X, 8 קלידה דנ׳ ס׳; Yalk. Gen. 133 דנקא; Pesik. B'shall., p. 90ᵃ דמינקי (corr. acc.).—2) N., one of the disciples of Jesus of Nazareth. Snh. 43ᵃ Ms. M. a. early eds. (v. נֵצֶר IV).

נְקָא, נְקָאנִי, נ׳ קָא, v. נוּקָנִיקָה.

נָקַב (b. h.; cmp. קבב s. v. קַב) 1) *to bore, perforate.* Snh. 97ᵇ מקרא זה נוֹקֵב וכ׳ this verse bores and penetrates to the depth. Ib. 6ᵇ, a. e. וְנִקּוּב חדין וכ׳, v. דִּין II; a. e.—Part. pass. נָקוּב; f. נְקוּבָה; *pl.* נְקוּבִים, נְקוּבִין; נְקוּבוֹת. Y. Keth. XII, 35ᵃ top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top; (Gen. R. s. 100 נקופה), v. אָרוֹן. Cant. R. to VIII, 5 מצאתי חכמכם נ׳ וכ׳ I found your palate perforated, unable to receive blessings.—Esp. נקובה *the case of an animal found to have a vital organ perforated.* Ḥull. III, 1 נְקוּבַת הושט, v. וָשֶׁט. Ib. 43ᵃ; a. fr.—Esp. נְקוּבִים (נְקָבִים) *female parts.* Y. Meg. I, 71ᵈ bot. (reported as one of the changes adopted in the Greek translation of the Pentateuch, ref. to Gen. I, 27, a. V, 2) זכר ונְקוּבָיו בראם a male with corresponding female parts created he them; Gen. R. s. 8; Mekh. Bo, s. 14 (v. Gen. R. l. c., beg.).—[Y. Meg. I, 71ᶜ לנקוביו, v. נָקֵב.]—2) (cmp. אָרַר) *to curse, blaspheme.* Snh. 56ᵃ (ref. to Lev. XXIV, 16) ממאי דהאי נוֹקֵב וכ׳ whence do you prove that this *nokeb* is used in the sense of blasphemy? .... perhaps it means *to perforate?* Ib. למימרא דנוקב וכ׳ to indicate that *nokeb* means curse.—3) *to point out, to pronounce.* Ib. אימא פרושי שמיה הוא I might say, *nokeb* means uttering His name (the Tetragrammaton)? Tanḥ. Emor 24 התחיל לְנַקּוֹב וכ׳ he began to pronounce the Name and curse Him.—[Midr. Till. to Ps. I ונקובות ירים; ed. Bub. נקיבת ירק, read: קְנִיבַת ירק, v. קְנִיבָה.]

Nif. נִקַּב, נִיקַּב *to be perforated, punctured.* Ḥull. III, 1 הריאה שניקְּבָה if a lung is found to be perforated. Ib. עד נ׳ זה בלא שתִּירָנֵּקֵב וכ׳ until the puncture reaches &c. Ib. 43ᵃ if only one of the two is perforated. Bekh. 44ᵇ אם נִקְּבוּ זה וכ׳ if there is a perforation going from one channel to the other; a. fr.

נְקֵב ch. same, *to perforate.* Targ. II Kings XII, 10; a. fr.—Ḥull. 48ᵃ אי האי נְקֵיב וכ׳ whether this lobe is perforated or the other; a. e.

Pa. נַקֵּיב same. Ib.ᵇ נַקּוּבֵי נקיב ואתאי the needle perforated (the entrails) and came into the lungs.

Ithpe. אִיתְנַקֵּב, אִיתְנְקֵיב *to be perforated* Ib. Ib. 45ᵃ; a. e.

נֶקֶב m. (b. h.; preced.) *hole, perforation, incision.* Ḥull. 45ᵃ נ׳ אחד ארוך one lengthy incision; a. fr.—*Pl.* נְקָבִין, נְקָבִים. Ib. נ׳ שיש בהן חסרון perforations connected with loss of substance (holes); נ׳ שאין בהן חסרון mere punctures. Bekh. 44ᵇ שני נ׳ יש בו וכ׳ two channels are in the membrum. Gen. R. s. 1, beg.; a. fr.—Esp. *the organs of the extremities, urinary organ* &c. Tosef. Ber. II, 18 וירחא צריך לנְקָבָיו when needing to ease himself; Ber. 23ᵃ; Y. Meg. I, 71ᶜ לנְקוּבָיו. Sabb. 152ᵃ; a. fr.

נוּ, נִ׳, נְקָבָא ch. same. Lev. R. s. 12 חזא נו׳ בתרעא saw a hole in the door. Sabb. 90ᵃ בנ׳ דמרגניתא in the cavity wherein the pearl is seated; a. e.—*Pl.* נִיקְבִין, נְקָבִין, constr. נִקְבֵּי, נִ׳. Targ. Ez. XXVIII, 13 נָךְ (ed. Lag. נִיךְ). Targ. II Chr. XXXIII, 11; a. e.—Nidd. 62ᵃ מרגניתא נ׳, v. supra; a. e.

נְקֵבָה, נָקַי f. (b. h.; preced. wds.) *female sex, female; female gender.* Nidd. III, 2, a. fr. תשב לנ׳ she must observe the laws of cleanness for the birth of a female child (Lev. XII, 5). Ib. 31ᵇ, v. נָקִי I; a. v. fr.—לשון נ׳ feminine gender. Kidd. 2ᵇ, v. זָכָר; a. fr.—Y. Yeb. VIII, end, 9ᵈ ממקום נ׳, v. next w.—*Pl.* נְקֵבוֹת, נִ׳. Kidd. 82ᵇ; a. v. fr.—Succ. 12ᵇ חצין נ׳, v. חֵץ.

נְקֵבוּת, נְקֵבוּת׳ f. (preced.) 1) *female genitals, female sex.* Snh. 82ᵇ; (Y. ib. X, 28ᵈ bot., a. e. קרבה). Yeb. 83ᵇ בנ׳ שלו

at his (the hermaphrodite's) female organ; (Y. ib. VIII, end, 9[d] מקום נְקֵירָבָה). Ib. צד נְקֵירְבוּתוֹ (ed. Krot. נְקֵירָבְתּוֹ) inasmuch as he is a female, v. זְכָרוּת.—2) *the broadside of a double tool.* Bets. 31[b], v. זִכְרוּת.

נְקֵבְתָּה, נְקֵבְתָּא, v. נִקְרִיפְתָּא.

נָקַד I (cmp. קָדַר) *to sting, point, puncture, break through.* Y. Keth. II, 26[b] bot. לבי נוֹקְדִינִי my conscience stings me (I am afraid that I may have sinned); Y. Yeb. X, 11[a] top נוקרינני (corr. acc.). Gitt. 56[a] (play on נִקּוֹדִימוֹן) שֶׁנָּקְבָה לוֹ חַמָּה בְּעַבּוּרוֹ for his sake did the sun break through again (after being obscured); Yalk. Deut. 809; Taan. 20[a] Ms. M. (ed. שנקדרה). Ib. אֵילּוֹ לֹא נ׳ חַמָּה Ms. M. (ed. נקדרה). [Ib. שלשה נקדה Ms. M. (ed. נקדמה, read, as Ab. Zar. 25[a]: עמדה.]—2) (Massorah) *to dot, mark with diacritical points.* Ab. d'R. N. ch. XXXIV, כּבר נָקְדוּ עליהן I (Ezra) have marked these words with dots.—Part. pass. נָקוּד. Ib. שבינך נ׳ על י׳ there is a dot over the Yod of *benekhah* (Gen. XVI, 6). Snh. 43[b] למה נ׳ על לט׳ וכ׳ why are there dots over *lanu* &c. (Deut. XXIX, 28)? Pes. IX, 2 לפיכך נ׳ על וכ׳ therefore the Hé (of רחקה, Num. IX, 10) is marked &c.; a. fr.

Nif. נִיקַּד *to be spotted.* Maasr. I, 3 התרובים משניקדו carobs are subject to tithes as soon as they get dark spots; Y. ib. 48[d] bot. משנְּקִידוּ.

נָקַד II (dialect. interch. with נָקַר) *to be clean,* v. נָקַר II.

נְקַד ch. same, v. נְקַר.

נַקְדוּד m. (v. נוֹקֵד) *herder.* Lev. R. s. 1 אין גנאי .. נַקְדוּדוֹ it is not beneath a king's dignity to speak with his herder (the Lord spoke to Noah).—Y. Ber. I, 3[c] bot. (ref. to I Kings VIII, 54) כגון הדין נקדים היה עומד (Var. נקריס; corr. acc.) Solomon stood before the Lord like a herder (giving an account of the Temple expenses), expl. by R. El. bar A. ככפרים הללו וכ׳.

נִקְדִים, v. preced.

נַקְדִימוֹן pr. n. m. *Nakdimon* (Nicodemus) ben Gorion, a wealthy citizen of Jerusalem during the siege by Vespasian and Titus. Gitt. 56[a]. Taan. 20[a] (ed. Pes. נִיקּוֹדִימוֹן); Ab. Zar. 25[a]; Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 21. Gen. R. s. 42. Lam. R. to I, 16; Pesik. R. s. 29—30—30.

נוֹקְדָן, נַקְדָן m. (נָקַד I) *a punctilious person, caviller.* Der. Er. Zuta ch. VI נו׳.—*Pl.* נוֹקְדָנִין, נוֹקְדִ׳. Tosef. Ber. V, 18 וחנו׳ תופשין וכ׳ ed. Zuck. (Var. וחנקד׳) the cavillers (overscrupulous) take him to task for it; Y. ib. VII, 11[c] top חנו׳ (ed. Lehm. חנוקרנין); Bab. ib. 50[a] נקד׳ (Ar. נקר׳), v. נַקְדָן.

נוֹקְדָ׳, נַקְדָנָא ch. same. Y. Ber. VII, 11[c] top בגין נו׳ ... דצווח (ed. Lehm. נוקר׳) because R. .. called R. .... a caviller.—*Pl.* נַקְדָנֵי. Ned. 49[b] חלין נ׳ דהוצל those fastidious persons of Hutzal.

נָקָה I f., v. נָאָקָה II.

נָקָה II *to be clean,* v. נקי.

נָקוֹב m., pl. נְקוּבִים, v. נָקַב a. נָקֵב.

נְקוּבָא m. ch. = h. נְקוּבָה, v. נָקַב.—*Pl.* נְקוּבֵי. Ḥull. 42[b] תמניא הוו נ׳ there are eight cases of perforations (which cause the animal so afflicted to be declared *ṭ'refah*). Ib. 54[b].

נְקוּבָה f., 1) v. נָקַב.—2) בֵּית נ׳ *anus, buttock.* Pes. VII, 1 בית נְקוּבָתוֹ; a. e.

נְקוּבְתָּא, v. נִקְרִיפְתָּא.

נְקוּד, v. נִיקּוּד.

נָקוֹד m. (b. h. נָקֹד; נָקַד I) *speckled.*—*Pl.* נְקוּדִים. Tanḥ. Vayetsé 11 הירה מתהפך עליו מן העקודים לנ׳ ומן הנ׳ וכ׳ he turned around (changing his wages) from the ring-streaked to the speckled and from the speckled to the ring-streaked; a. e.

נְקוּדָה f. (b. h. נְקֻדָּה; preced.) *point, dot, drop.* Y. Sabb. VII, 10[d] top יש שהוא כותב נ׳ אתת וכ׳ sometimes a man writes one dot (a touch of the pen by which a Daleth is changed into a Resh &c.). Y. Ḥag. II, 77[c] והוא מראה להן בנ׳ (של מעלן) וכ׳ and it (the letter Beth) points with its upper stroke (saying), He above (has created me); ib. נ׳ לאחוריו the projecting point (of the Beth) beneath to the right side; Pesik. R. s. 21; (Gen. R. s. 1 עוקץ); a. fr.—*Pl.* נְקוּדוֹת. Y. Gitt. II, 44[b] top אפי׳ עירב נ׳ even if he connected the dots (which he had dropped to form letters, v. נָקַם); a. fr.—Esp. (Massorah) *mark by diacritical dots above letters.* Ab. d'R. N. ch. XXXIV (מעליהן) אעביר נ׳ (not אעבור) I will remove the dots from above them. Gen. R. s. 48, v. כְּתָב; a. fr.—*Pl.* as ab. Ab. d'R. N. l. c.; Treat. Sof'rim VI, 3 עשר נ׳ בתורה there are ten passages in the Torah marked with dots; a. fr.

נְקוֹטָאֵי m. pl. (נָקַט) (*laborers*) *gathered from different places.* B. Mets. 83[b] (Ms. H. לָקוֹטָאֵי).

נְקוֹי, v. נִיקּוּי.

נְקוֹנִיקָא, נְקוֹנְיָא, v. נוֹקְנִיקָה.

נָקוֹסָה, נָקוֹסָא pr. n. m. *Nakosa.* B. Kam. 81[b] יהודה בן נ׳ Ms. M. (ed. קנוסא); Y. Ber. II, end, 5[d] ed. Lehm. (ed. פפוס). Koh. R. to I, 8; VII, 26 (some ed. נקירסא).

נְקוֹף, v. נִיקּוּף.

נְקוֹפָא m. (נָקַף I) *striking against, bruise.* Targ. Ps. LVI, 14 (ed. Wil. נְקִיפָא).

נְקוֹרָא, נְקוֹר, v. sub נִיקּ׳.

נְקוֹרוֹת m. pl. (נָקַר I) *those sharpening the millstones, chisellers.* Tosef. Kidd. V, 14; Kidd. 82[a].

נְקוֹשָׁא, v. נִיקּוּשָׁא.

נָקַז (emp. קָזַז a. נָקַד I) *to puncture.*
Hif. הִקְזִיז (mostly with דָּם) *to let blood; to be bled.*

XXXIV, 7) מנקה הוא וכ׳ he clears the repentant sinners &c. Tem. 3b. Pesik. R. s. 42 כדי לנַקּוֹת את שרה in order to clear Sarah (from suspicion); a. fr.—Part. pass. מְנוּקֶה, *pl.* מְנוּקִין *clear, clean, bare.* Snh. 49a מנ׳ מגזל innocent of robbery. Sot. 28a. Snh. 36b, a. e. מנ׳ .. כשם שב״ד מנ׳ בצדק מכל מום as the judges must be clear (from suspicion) as to righteousness, so must they be clear of every blemish (of descent). Gitt. 86a מ׳ מכל מום free from all objectionable qualities; a. e.

Nif. נִיקָּה, נִיקֶּה, *Hithpa.* הִתְנַקֶּה *to be cleared, vindicated.* Tosef. Sot. II, 3 שנ׳ ונקתה נְקָתָה מכל פורעניות וכ׳ (v. ed. Zuck. note) the text says (Num. V, 28) 'and she shall be cleared', she shall be cleared (released) from all the evils which might come upon her deservedly (because she gave rise to suspicion through her conduct). Ib. שניקללה נירוולה (Var. שניקל) read: שניקתה בנירוולה she is released from further visitation (being sufficiently punished) by her exposure to disgrace. Pesik. R. l. c. מִתְנַקֶּת ... תיראך by what severe means has Sarah been vindicated!

**Hif.* הַנָּקָה *to clear, remove.* Kidd. 62a (ref. to הַנָּקִי, Num. V, 19) הַנָּקִי כתיב it may be read *hanki*, clear thy life out of thy body (die, if thou art guilty); v. חָנַק.

נָקָא, נָקֵי ch. same. [Targ. Prov. XVII, 3, v. בְּקָא.]

Pa. נַקֵּי *to cleanse, clear.* Targ. Is. I, 25.—Keth. 87a נַקֵּי נפשך בשבועתא clear thyself by means of an oath. Part. pass. מְנַקֵּי. Ib. מְנַקֵּית משבועתא thou art free from the obligation of an oath.

Ithpa. אִתְנַקֵּי, אִתַּנַקָּא *to be cleansed.* Targ. Ez. XVI, 4; v. נְקַר II.

נָקִי I m. (b. h.; preced.) *clean, clear; bare.* Tosef. Toh. III, 8, opp. מלוכלך. Pes. 22b (ref. to Ex. XXI, 28) as one says to his neighbor יצא פלוני נ׳ מנכסיו that man went out of his possessions empty-handed; B. Kam. 41a. Ib.b נ׳ מחצי כופר free from paying the half-fine. Taan. 23a (ref. to Job XXII, 30) דור שלא חית נ׳ וכ׳ thou hast saved with thy prayer a generation which was not clear from sin. Y. Meg. I, 71c; Y. Ber. II, 4d top (ref. to Koh. V, 17) שמור ... שתהא טהור ונ׳ guard thy foot, that thou be pure and guiltless when thou art called to the house of God; a. fr.—Erub. 62b, a. fr. קב ונ׳ only a Kab (little in quantity), but well-sifted (v. infra).—(Adv.) נָקִי נדר שבועה נ׳ without vow (as an oath), without oath; or: cleared by means of a vow &c. Keth. 87a.—*Pl.* נְקִיִּין, נְקִיִּים. Gen. R. s. 98, v. נְקִיּוֹן. Gitt. IX, 10 נְקִיֵּי הדעת the pure-minded; a. e.—*Fem.* נְקִיָּה, נְקִיְתָא. Nidd. 31b נקבה נקייה באה a female comes into the world poor (without the means of making a livelihood). Y. Maasr. II, 49d דעתו נ׳ his mind is clear (he is wise). Y. Ḥag. II, 77b top אין דעתן נ׳ their minds are not clear enough (for esoteric wisdom). Num. R. s. 9 כדי שתהיי נ׳ לבעליך וכ׳ in order that thou be clean for thy husband through these waters. Y. Shek. V, 48d bot. פת נ׳ bread of fine (sifted) flour; Pes. 37a, v. הַדְרָאָה. Kidd. 82b אומנות נ׳ וקלה a cleanly and easy trade; Tosef. ib. V, 15; a. fr.

נָקִי II m. (preced.) *a young lamb* (v. Syr. נקיא, P. Sm. 2446). Sabb. 54a; Shebu. 6b, v. בָּבָן.

Bekh. V, 2 אין מַקִּיזִין לו דם you must not bleed it; יַקִּיזו one may &c. Sabb. 129a ה׳ דם ונצטנן if one feels chilly after having been bled. Ib.b ה׳ דם ועמד if one stands up after &c. Ab. Zar. 29a. Ned. 54b אין מקיזין על וכ׳ you must not be bled after having eaten &c. Sot. 22b (expl. פרוש קיזאר) הַמַּקִּיז דם לכותלים who bleeds himself by striking against the walls (walking with closed eyes from sanctimoniousness). Ber. 60a הנכנס לְהַקִּיז דם he who enters (the surgeon's office) to be bled; a. fr.

נָקַז ch., *Af.* אַקִּיז same. Y. Ber. III, 5c bot. [V. נְקָז.]

נָקַט (cmp. לָקַט) *to hold in hand, take, seize.* [נקטה Pesik. B'shall., p. 81b; Yalk. Ex. 225, v. קוּט.]

Pi. נִיקֵּט *to cause to hold, to procure.* Ex. R. s. 1 וְנִיקֵּט להם שני וכ׳ (some ed. ומלקט) and provided for them two balls (breast-shaped stones); (Sot. 11b ומלקט; Yalk. Ex. 164 ומלקט; Yalk. Ez. 354 ונותן).

נָקַט ch. same (corresp. to h. אָחַז). Targ. Esth. VI, 1; a. fr.—Part. act. נָקִיט, pass. נְקִיט *holding.* Ib. VIII, 15; a. fr.—Shebu. 38b נ׳ חפצא וכ׳ he held an object in his hand (on being sworn). Ab. Zar. 30a הוה נקיט חמרא בהדיה was carrying wine with him. Ib. סרכא דגברא נָקְטָה she holds fast (clings to) the habit of her (deceased) husband. Sanh. 5a נְקִיטְנָא רשותא I hold a license (to teach). M. Kat. 28a, a. e. נָקוֹט לך מיהא וכ׳ hold at least half of it in thy hand, i. e. admit as certain &c.; Snh. 90b נָקוֹטְנוּ (not נקוטי); a. v. fr.—Ḥull. 53a, a. fr. נְקִיטְנָן, נָקְטִינָן we hold a tradition.—Sabb. 116b top נקיט שמא וכ׳ quoted in Levy Talm. Dict. (ed. שקיל) had the reputation that &c. Gitt. 56a נָקוֹט נפשך בקצירי have thyself counted among the sick, i. e. have the report spread that thou art sick. Ḥull. 87a נקוט לי דמנא וכ׳ keep time for me &c., i. e. allow me three days' time.—Trnsf. *to contract a habit.* B. Kam. 57a, v. נִיגְרָא.

Af. אַנְקִיט, אַקִּיט, *Pa.* נַקִּיט 1) *to cause to hold, to give, hand.* Targ. II Esth. IV, 16.—Pes. 110a מְנַקְּטָא לירה אימיה וכ׳ (not מנקיט, v. Rabb. D. S. a. l. note) his mother was ready to hand him two cups. Ib. מַנְקִיט לירה וכ׳ (or מְנַקֵּיט) his servant was ready to hand him &c. B. Kam. 85b לַאֲנַקּוּטֵי גווניא דבישריה to make him regain the natural color of flesh; a. e.—B. Bath. 22a נַקִּיט לירה שוקא make him take the market, i. e. give him the monopoly of sale.—2) *to pick up, gather.* Ned. 50a וכ׳ (read מְנַקְּטָא) חוה קא מנקיט she picked the straw out of his hair.—3) *to cause to contract a habit, train.* B. Kam. 118b; B. Bath. 88a וכ׳ אַנַקְטִינְהוּ, v. נִיגְרָא.—4) **to carry.* Targ. Y. Ex. XXI, 37 אַקְּטֵיהּ בגנבותיה he carried it (on his shoulder) when he stole it.

Ithpe. אִתְּנַקִּיט *to receive.* Yeb. 42b מִתְּנַקִּיט ואזיל הלכתא וכ׳ received instruction from him while walking.

נָקַטְמוֹן, v. נִירַמְּטָ׳.

נָקָה, נקי (b. h.) [*to be rubbed off, be white,*] *to be clean, clear* (cmp. זָכָה).

Pi. נִיקָּה 1) *to cleanse.* Ex. R. s. 1 וְנִיקָּה אותם and cleansed them (the new-born); Yalk. ib. 164; Yalk. Ez. 354; (Sot. 11b מנקיר). B. Kam. 93b פשתן וניקָּהוּ if he stole flax and cleansed (bleached) it; Tosef. ib. X, 2; a. e.—2) *to clear, let go unpunished.* Yoma 86a (ref. to Ex.

נָקַי, v. נָקַאי.

נְקִיבוּת, נְקִיבָה, v. sub נְקֵב׳.—[נקיבת ירק, Midr. Till. to Ps. I ed. Bub., v. קְנִיבָה.]

נָקִיד pr. n. (נָקַד II) *Nakid* (*Cleanliness*). Pes. 111ª, v. אִיסְרָא.

נְקִידָא c. (preced.) *pure, clear.* Gitt. 69ª bot. חמרא נ׳ clear (not dark) wine.—*Pl.* נְקִידֵי. Sabb. 110ᵇ מוניני נ׳ Ms. O. (Ar. דנקידי; ed. דנקירי) clear fish-brine, v. נְקִירָא.

נְקִידָת, v. נָקַד I.

נְקִי, נְקָיוֹן m. (b. h.; נָקָה) *purity, innocence; clearness.* Ruth R. to I, 1 (play on ולבן שנים וכ׳, Gen. XLIX, 12) שהיו סודרין ... בְּשִׁנַּיִם עד שהיו מוציאין אותה בנ׳ כחלב (the Sanhedrin) that used to discuss the points of law in couples (v. Snh. V, 5), until they brought them out with a clearness like that of milk; Gen. R. s. 98 שהיו .. בשינים עד שהן מוציאין אותן נְקִיִּים כחלב (read בְּשִׁנַּיִם).

נְקִיּוּת f. (preced.) 1) *cleanliness.* Yeb. 46ᵇ ודילמא נ׳ בעלמא perhaps mere cleanliness of appearance is intended? (not levitical purification). Sot. IX, 15; Y. Shek. III, end, 47ᶜ; Ab. Zar. 20ᵇ זריזות מביאה לידי נ׳ zeal leads to cleanliness, נ׳ מביאה וכ׳ cleanliness leads to levitical purity. Y. Pes. VII, 35ᵇ bot. אינה אלא נ׳ it is a mere matter of cleanliness.—2) *innocence, expiation.* Tem. 3ᵇ נ׳ .. ואימא כלל may I not say, it means that there is no expiation for him?; a. e.—3) *respectability, dignity.* Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV מתפרנס בנ׳ he will make a decent living (not be dependent on charity). Gen. R. s. 99; a. e.

נַקְיוּתָא or נְקִיוּתָא ch. same, *cleanliness*; v. מְנַקְּרוּתָא.

נָקִיט m., נְקִיטָה f. (קוּט) [*shrinking,*] *feeling aversion, disgusted.* Pesik. Dibré, p. 111ª ונפשו נ׳ עליו ממנה and he has a disgust for it; Yalk. Lam. 998; Yalk. Prov. 932 קנישה (corr. acc.); v. קָנַשׁ.

נְקִיטָא, נְקִיט, נְקֵיט, v. נְקַט.

נְקִיטָה, נְקִיטָא m. (read: נִיקֵי, νικῆτα, Vocat. of νικήτης) *O, conqueror!* Lam. R. introd. (R. Josh. 2), v. בְּרַבְּרוֹן; Lev. R. s. 22 ברבריא נ׳.

נְקִיָּדָת, v. נָקַד I.

נְקִימָה f. (נָקַם) *revenge, retaliation; use of the root* נקם. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV; Yoma 23ª (defining the difference between נ׳ and נְטִירָה). Snh. 52ᵇ נ׳ זו סייף *n'kimah* (Ex. XXI, 20) means putting to death by the sword; Y. ib. VI, 24ᵇ bot.

נְקִיפָא, v. נְקוֹפָא.

בֵּית נְקִיפֵי, נְקִיפַי pr. n. gent. *Beth N'kifé.* Y. Yeb. I, 3ª bot. משפחת בית נ׳; v. קוֹפָאֵי.

נְקִיפְתָא, נְקִיפָא נ׳ דְּעִיּוֹן pr. n. pl. *N'kifta* (*Hollow*) *of Iyon* (Merg 'Ayun), in the north of Palestine (v. Hildesh. Beitr., p. 37, sq.). Tosef. Shebi. IV, 11 (Var. נְקוּבְתָא, נְקִיבָה, נְקֻבְתָא); Sifré Deut. 51 נקבתה רעיון; Y. Shebi. VI, 36ᶜ נוקב׳ דעוון; Yalk. Deut. 874 נקיב׳ רעוין (corr. acc.).

נָקִיק m. (b. h.; cmp. נקע) *cleft.* Yalk. Cant. 986 ... לירונה ונכנסה לְנִ׳ הסלע like a dove that, fleeing before a hawk, entered the cleft of a rock.—*Pl.* נְקִיקִים, constr. נְקִיקֵי. Tosef. Zab. II, 9; Pes. 81ᵇ; a. e.

נְקִירָא m., pl. נְקִירֵי (נָקַר I) 1) name of *small birds* (*pickers*). Sabb. 110ᵇ מוניני דנ׳ brine of small birds; v. נְקִירָא.—2) *bite*, v. נְיקוּרָא.

נְקִירָה f. (preced.) *picking, bite.* Toh. III, 8 קִירַת תרנגולים (Ar. נְקָרַת) traces of hens' pickings.

נְקִירְתָא f. (preced. wds.; cmp. b. h. נְקָרָה) *cave, underground passage.* Ab. Zar. 10ᵇ נְקִרְתָא.—*Pl.* נְקִירָתָא. Targ. Job XXX, 6 (h. text חֹרֵי).—Ber. 54ᵇ top (Ms. M. נחוריתא); Yalk. Num. 764.

נְקִישׁ, v. נָקַשׁ.

נְקִישָׁא, v. נְקָשָׁא.

נְקִלְבָס, v. sub נִיקְ׳.

נַקְלָה, v. אוּנְקְלַי II.

נקלוגוס, v. נִיקוֹלוֹגוֹס.

נְקִלְוָס, v. sub נִיקְ׳.

נַקְלְטִין m. pl. ch.=next w. Targ. Esth. I, 6.

נַקְלִיטִין m. pl. (קָלַט, cmp. נָזִיר fr. זוּד) [*retirement*] *the poles of the bedstead, connected by a cross-pole* over which a net is spread so as to form a slanting cover, *curtain-frame.* Kel. XII, 2. Ib. XVIII, 3 נַקְלִיטֵי המטה; Succ. I, 3; Y. ib. 52ᵇ bot. נִיקְלִיטֵי. Bab. ib. 10ᵇ נ׳ שנים וכ׳ *nakliṭin* means a frame with two poles (one on each side), *ḳinofoth*, one with four poles; a. fr.

נָקַם (b. h.; cmp. קוּם) 1) *to take revenge.* Sabb. 63ª נוֹקֵם ונוטר כנחש revengeful and grudge-bearing like a serpent. Yoma 23ª; a. fr.—2) *to be hostile, do evil.* Midr. Till. to Ps. CXLIX, 7 מה שֶׁנָּקְמוּ, v. נְקָמָה.

נְקַם ch. same. Targ. Lev. XIX, 18.

Ithpa. אִתְנְקַם *to be punished.* Targ. Y. II Ex. XXI, 20.

נְקַמְתָא, נְקָמָא f. (preced.) *revenge; judgment.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 43 (ed. Amst. נְקָמָא); Y. II (ed. Amst. נְקַמְתָא). Targ. Y. II ib. 35.

נְקָמָה f. h. (b. h.) same. Ber. 33ª (ref. to Ps. XCIV, 1) גדולה נ׳ וכ׳ divine judgment is something great, for it is placed between two divine names. Ex. R. s. 20 עד שאנקום קְמָתָן וכ׳ until I execute judgment for the slaughter of the Ephraimites. Midr. Till. to Ps. CXLIX, 7 איזו היא נ׳ ... מה שנקמו לישראל what revenge is meant here? ... the revenge for the evil they did to Israel. Ib. ולא נְקָמַת אדם nor will it be a revenge executed by man; a. fr.—*Pl.* נְקָמוֹת. Ib. כל חנ׳ האירלו יש וכ׳ all these retaliations are reserved with the Lord for the wicked; a. e.—[Ber. l. c. שתי נ׳

הללו וכ׳ why these two judgments (*n'kamah* in the plural)?; v., however, הוֹפָעָה.]

נְקַמָן m. (preced.) *revengeful.* Gen. R. s. 99, end כשם שנחש נ׳ וכ׳ as the serpent is revengeful, so was Samson.

נְקַמְתָּא, v. נְקָמָא.

נקסטן, v. פִּירְקַסִינוֹן.

נֶקַע m. (cmp. נְקִיק) *cleft, cavity, ravine.* Kil. V, 4. Tosef. Erub. III (II), 3; a. e.—*Pl.* נְקָעִים. B. Bath. VII, 1. Ib. 103ª; Kidd. 61ª מלאים מים נ׳ ravines filled with water; v. נְאָנָא.—Y. Sabb. VII, 10ª top שתחת הזתים נ׳ cavities under olive trees; cmp. אוּגְרָא.

נָקַף I (b. h.; cmp. נגף) *to bring in close contact; to knock, strike against, wound.* Ḥull. 7ᵇ אין אדם נוקף וכ׳ no one on earth bruises his finger, unless it is decreed &c. Ber. 7ᵇ; Meg. 6ᵇ מי שלבו נוקפו he whom his heart smites (who has no clear conscience). Nidd. 3ᵇ, a. e. לבו נוקפו ופורש he may have scruples and separate himself entirely from his wife. Midr. Till. to Ps. IX, v. נָקַף.—Maas. Sh. V, 15; Sot. IX, 10 המנוקפים those who knocked the sacrifices on their heads; expl. ib. 48ª; Y. ib. IX, 24ª bot.—Part. pass. נָקוּף; f. נְקוּפָה; *pl.* נְקוּפִין, נְקוּפִים; נְקוּפוֹת. Tosef. Ḥull. III, 24 ביצים נ׳ לקטרה eggs cracked open into a dish (Ḥull. 64ª טרופות).

Hif. הִקִּיף, הִנְקִיף 1) *to cause a knocking together.* Sot. 22ᵇ (expl. נקפי) המנקיף את רגליו he who knocks his feet against each other (by his mincing walk; Rashi: who causes his feet to strike against objects on the road); cmp. נָקַשׁ.—2) *to bring closely together.* Bekh. VII, 6 שמקיף, v. נָקַשׁ. Nidd. X, 7 ומקפת and brings the vessel which contains the Ḥallah near the dough; T'bul Yom IV, 3, sq. Bets. IV, 5 ואין מקיפין שתי וכ׳ and you must not move two wine vessels together to put upon them &c.—Esp. (ritual law, in examining an organic defect found in a slaughtered animal) *to create a defect similar and near to the one found,* in order to ascertain whether the latter was not the result of an accident after slaughtering; in gen. *to compare.* Ḥull. 50ª מקיפים בבני מעים we may compare defects in entrails in which was found a perforation the origin of which is doubtful by making a hole next to it. Ib. מקיפין בקנה we may compare defects in windpipes; a. fr.—Kidd. 40ª אין מקיפין בחילול השם no comparing (balancing of sins against good deeds) is granted when the Name of God is profaned; (oth. interpret., v. נָקַב II).—*Part. pass.* מוּקָף *brought near.* Erub. 30ᵇ; Ḥull. 7ª; a. fr. לתרום שלא מן המ׳ to take T'rumah out of a mass which is not in close neighborhood of those products which are to be redeemed; Bicc. II, 5; Ter. IV, 3; a. e.

נְקַף ch. same, *to strike, knock, push down.* Targ. Ps. CXL, 5. Targ. O. Ex. XXXIV, 20 ותיקפיה ed. Berl. (oth. ed., a Y. ותנוק; ed. Vien. ותנוק *Af.*; h. text וערפתו). Targ. Deut. XXI, 4 (O. ed. Berl. ויקף, *Af.*); a. e.—Part. pass. נְקִיף; f. נְקִיפָא. Ib. 6 (O. ed. Vien. נְקֵיפְתָּא).—Erub. 53ᵇ (enigmatic speech) עלת נקפת בכד ידאון וכ׳ the ladle strikes against the jug, shall the eagles fly to their nests (the wine is gone, shall the students go home)?

Pa. נַקֵּף same. Targ. Ps. CXL, 12 (Ms. *Pe.*).—Part. pass. מְנַקֵּף. Ber. 6ª כרעי דמנקפי bruised feet; Yoma 53ª, v. נָגַף.

Af. אַקִּיף, אַנְקֵף 1) same; v. supra.—2) *to knock the feet against each other, to mince* (v. preced. *Hif.*). Targ. Is. III, 16 (h. text טפף).—2) *to compare defects* (v. preced. *Hif.*). Ḥull. 50ª אקפיונהו ולא וכ׳ they compared them, and they did not look alike.

Ithpa. אִתְנַקַּף *to knock against, to stumble.* Targ. II Esth. IV, 13.—Yoma l. c. מיתקפין Ar. ed. Koh., v. נָגַף.

נָקַף II (b. h.; cmp. קוּף a. נָקַב) *to circle; to bore.*—Part. pass. נָקוּף; f. נְקוּפָה. Gen. R. s. 100, v. נָקַב.

Hif. הִקִּיף 1) *to surround.* Erub. I, 8 (15ᵇ) (ב)כלי (ב)ותקיפוה בהמתה and they surrounded it (the camp) with utensils of travel (wagons, saddles &c.). Ib. 9 מקיפין שלשה וכ׳ you may surround the camp with three ropes &c. (for Sabbath purposes). Ib. 53ᵇ מצאתי שמקיפין אותה גנות וכ׳ I found that gardens and orchards surrounded the town (making it inaccessible); a. fr.—2) *to cause to go around.* Mekh. B'shall. s. 1 אקיפם במדבר וכ׳ I shall make them go around in the desert forty years; ib. הריני מקיפך וכ׳. Snh. VIII, 1 עד שיקיף וכ׳ until he has grown hair around &c., v. זָקָן.—3) *to cut all around,* esp. (with ref. to Lev. XIX, 27) *to cut around the corners of the hair of the head.* Naz. 57ᵇ אחד המקיף ואחד הניקף he who cuts and he whose hair is cut are alike guilty; a. fr.—4) *to sell on terms* (v. תָּקוּפָה), *to lend.* Ab. III, 16 החנוני מקיף the shopkeeper allows credit (the Lord is long-suffering). B. Kam. 79ª top גנב וה׳ if he stole an animal and sold it on credit (and has received no pay); a. fr.—Kidd. 40ª אין מקיפין וכ׳ no loan on time is granted (no chance for repentance is allowed), when the Name of the Lord is profaned; (oth. interpret., v. נָקַף I).

Hof. הוּקַף *to be surrounded.* Arakh. 33ᵇ; Meg. 3ᵇ שה׳ ולבסוף וכ׳ it was surrounded (a fort was built) and then settled; a. fr.—Part. מוּקָף; f. מוּקָפָת; *pl.* מוּקָפִין; מוּקָפוֹת. Ib. I, 1 חמ׳ חומה וכ׳ fortified since the days of Joshua. Ib. 2ᵇ. Ib. 4ᵇ. Gen. R. s. 39, v. פָּתִיל; a. fr.—Mekh. B'shall., s. 1 מוקפות *semicircular.*

Nif. נִיקַּף *to have one's hair cut all around.* Naz. l. c., v. supra. Ib. כל הרכא דנ׳ מיחייב וכ׳ whenever he who has his hair cut &c. is punishable (is not a minor or a woman), the cutter is punishable; a. e.

Pi. נִיקֵּף 1) *to collect fruit which remained in the crown of the tree* (v. נִיקּוּף II), *to glean olives* (corresp. to פֵּאָה, Deut. XXIV, 20). Gitt. V, 8 עני המנקף . . . מה שתחתיו גזל when the poor man does the gleaning on the top of the olive tree, what falls down under him is forbidden to any other person; Y. ed. המנ׳ בראש הזית גזל (corr. acc.; v. ib. 47ᶜ top).—2) *to cut all around, trim.* B. Kam. 119ᵇ; Tosef. ib. XI, 18 המנקפי הירגין those who trim shrubs. Ib. השוכר . . . לנקף עמו וכ׳ if one hires a laborer to help him trim &c.

נְקַף ch. same.—*Af.* אַקֵּף as preced. *Hif.* Targ. Jud. XI, 18.—Targ. Lev. XIX, 27; a. fr. Part. pass. מְקַף (=h. מוּקָף, v. preced. *Hof.*). Ib. XXV, 31. Targ. Is. XXIX, 2; a. fr.—Snh. 69ª מקמיה דלקיף זקן before his hair around the genitals is grown.—Y. Ber. IX, 14ᵇ bot., a. e. (expl. ניקפי) אקיף לי וכ׳ (the Pharisee that says,) Lend me that I may do a certain pious work; a. fr.

נֶקֶף m. (נָקַף I) 1) *bruise.*—*Pl.* נְקָפִים. Sabb. 62ᵇ (expl. נקפה, Is. III, 24); Yalk. Is. 264.—2) *beating* (of the heart), *scruples, doubt.* Midr. Till. to Ps. IX, 2 שלא יהא בלבי נ׳ that there be no struggle in my heart (ed. Bub., a. Yalk. ib. 642: שלא יהא לבי נוקפני, v. נָקַף I).

נְקָפְתָּא, v. נָקַף I.

נַקָּר, נַקָּרִי m. (נקף) *knocker,* or *borrower,* an opprobrious epithet for a sort of sanctimonious Pharisees. Sot. 22ᵇ, v. נָקַף I; Y. ib. V, 20ᶜ bot.; Y. Ber. IX, 14ᵇ bot., v. נָקַף II.

נַקָּצָא נ׳, נַקָּצָא m. (קצץ) *piece, splinter.* Targ. Prov. XXVI, 8 נ׳ דטסא ed. (ed. Lag. a. oth. ניסקא, transp. of ניקסא, cmp. קֵיסָא) a splinter of foil (*mica*; h. text צרור אבן).

נָקַר I (b. h.; cmp. קָרַר I) 1) *to dig, chisel,* esp. *to whet a millstone.* M. Kat. 10ᵃ נוֹקְרִין רֵיחַיִם וכ׳ you may roughen a millstone during the festive week. Sot. 46ᵇ ולְנָקוֹר, v. infra.—2) *to bore, perforate; to put out.* Sabb. 130ᵃ יְנַקְּרוּ they shall perforate (or put out) his brain. Sot. I, 8 נָקְרוּ פלשתים וכ׳ (or נִקְּרוּ) the Philistines put out his eyes; a. e.—3) (of birds, mice, serpents &c.) *to pick, gnaw at.* Tosef. Ter. VII, 17. Y. ib. III, beg. 42ᵃ בשראו אותו נוקר when they saw the bird pick; a. fr.—[Y. Yeb. X, 11ᵃ top לבי נוקריני, v. נָקַד I.]—Part. pass. נָקוּר; *pl.* נְקוּרִין, נְקוּרִים. Y. Ter. l. c. Tosef. l. c. שמא נ׳ היו may be they were already picked at (by birds); a. e.

Pi. נִיקֵּר same. M. Kat. l. c. מְנַקֵּר ריחים, v. supra. Sot. IX, 5 ולנַקֵּר שם וכ׳ (ib. 46ᵇ ולנקור) and to chisel stones there.—Pes. 8ᵇ תרנגולתך מְנַקֶּרֶת וכ׳ (not מנקר) thy hen shall be picking in the dunghill &c. Toh. IV, 3 היו מְנַקְּרִין בהן וכ׳ if they have been picking them (the pieces of carrion) on the ground; a. e.

Nif. נִיקַּר *to be picked at.* Y. Ter. VIII, 45ᶜ top תאנים שניקְּרוּ ... figs or grapes which have been picked at.

נְקַר ch. same. Targ. Y. Num. XXI, 35. Targ. I Sam. XI, 2 מִירַקַּר (ed. Wil. מֵירַכַּר); a. e.—Yalk. Prov. 963 דין נָקֵיר וכ׳ the one (the raven) picks the eye out, and the other (the eagle) eats it; Midr. Sam. ch. VII נָאקַר.—Pesik. B'shall., p. 93ᵇ one worm דיתידא דנַקְרָא וכ׳ which shall bite me behind the ear.—Y. Sabb. XII, beg. 13ᶜ החן דנ׳ כיפין וכ׳ he who chisels stones, columns, millstones &c.; a. e.—Part. pass. נְקִיר. Kidd. 80ᵇ אם אירתא דנ׳ וכ׳ if it had been picked at (by the hens after drinking of a red liquid), it would have been noticeable.

Pa. נַקֵּר same. Y. Ter. VIII, 45ᶜ top הוה מְנַקְּרָא בתאיניא a serpent had been biting at figs.—M. Kat. 10ᵃ דקא מְנַקֵּר ריחיא (Ms. M. נָקַר) whetted millstones &c.

נָקַר II (interch. with נָקַד; cmp. נָקָה) *to be clean.* [Sifra Aḥărê, Par. 9, ch. XIII שלא תְּנַקְּרִי 'Rabad', be not *foppish* in dress in order to attract the admiration of women; v., however, נָחַשׁ.]

Pi. נִיקֵּר *to keep clean.* Ḥull. 41ᵇ הרוצה לנַקֵּר וכ׳ (Ar. לנַקֵּד) he who wishes to keep his court clean.

Hif. הִנְקִיר *to cleanse.* Sot. 11ᵇ מִנְקִיר, v. נָקָה.

נְקַר ch. same; *Ithpa.* אִיתְנַקַּר, *Ithpe.* אִיתְּנַקִּיר *to be cleansed.* Targ. Ez. XVI, 4 ed. Lag. לְאִיתְנַקְּרָא (Var. לְאִיתְנַקָּרָא; ed. Wil. לאתנקאה; h. text למשעי).—B. Mets. 103ᵇ בעינא דתיתְּנַקִּי אריעאי (Ar. דתיתְּנַקֵּד) I desire that my field be clear (of stubble).

נֶקֶר m. (נָקַר I) *bite, trace of a bite.* Tosef. Ter. VII, 16 נ׳ בתאינה וכ׳ if there was a bite to be seen in a fig, and it shrivelled (v. גְּרוֹגֶרֶת,—which is an indication that it was not a serpent's bite). Y. ib. VIII, 46ᵃ top מקום הנ׳ אכלו they (the birds) ate from a spot which had been bitten at (by a serpent); a. e.—V. נִיקּוּר.

נַקְרָא נ׳, נַקְרָא m. (נָקַר I) 1) *cleft.*—*Pl.* נְקִרְיָא. Targ. Y. I Num. XXIV, 21 (Y. II כבקרת, read: בנְקָרָתָא, v. נְקִירָתָא).—2) *rag, lint.* Sabb. 134ᵇ האי נ׳ מסי Ms. O. a. Ar. (ed. חני כתיתין מסו) a compress of lint has a healing effect (and is not merely a protection).—3) *pickings, worms which hens pick.* Ab. Zar. 28ᵃ נ׳ מקולקלתא (Ms. M. נִיקְרֵי *pl.*) worms from a dunghill.

נְקָרָה f. (נָקַר I) 1) *offal at chiselling, stone-dust.* Ḥull. 88ᵇ נְקָרַת פסולין dust of chiselled millstones.—2) *bite.* Toh. III, 8 Ar., v. נְקִירָה.

נקריס, v. נְקָדוּד.

נוֹקְרָן, נַקְרָן m. (נָקַר I) [*picker,*] *carper, fault-finder.*—*Pl.* נַקְרָנִין, נַקְרָנִים, נוֹ׳. Y. Snh. X, 28ᵈ bot.; Num. R. s. 20, end; Sifré Num. 131 החקרנים (some ed. החיקר; corr. acc.); Yalk. ib. 771 נקדנין (some ed. נקרבין; corr. acc.).—V. נַקְדָּן.

נַקְרָתָא, v. נְקִירָתָא.

נָקַשׁ (v. קְשָׁקַשׁ I) *to strike against; to touch closely.* Bekh. VII, 6 (45ᵃ) (expl. עיקל) כל שמקיף ... נוקְשׁוֹת וכ׳ (Mish. ed. נושקות) he whose legs do not touch each other when he puts his feet together. Meg. 12ᵇ, v. infra.

Hif. הִקִּישׁ 1) *to cause striking against; to knock.* Bekh. l. c. (44ᵇ) המַקִּישׁ בקרסוליו וכ׳ he who knocks his ankle-bones against each other (in walking, because his legs are bent outward), or rubs his legs against each other (his feet being bent outward). Midr. Sam. ch. IX מַקִּשָׁת ברגליה ומקשת בקרנידה she knocks (creates a loud sound) with her feet and with her horns. Zab. IV, 1, sq. ה׳ על וכ׳ if he knocked against &c. Meg. 12ᵇ (play on בן קיש, Esth. II, 5) שה׳ על וכ׳ (Ms. M. שנָקַשׁ) he (Mordecai) knocked at the gates of mercy &c.; a. fr.—Esp. (cmp. נָגַן, נָבָה) *to strike an instrument, play.* Tam. VII, 3. Gen. R. s. 18 (play on חפצם, Gen. II, 23) עתידה להַקִּישׁ עלי כזוג ('Rashi': לקשקש) she is destined to be loud against me like a bell. Pesik. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. CXXXVII אני מבקש שתצמדו ותַקִּישׁוּ ... כדרך שהיית מַקִּישׁן וכ׳ I desire that you play on the cithern before me and the idol, as you played before your God. Ib. אנו עומדים להַקִּישׁ וכ׳ shall we stand playing before this dwarf (Nebuchadnezzar) and this idol? Ib. to Ps. XCII, end (play on ירקון, Gen. XXV, 2) שהיו מקישין בתוך לעכו״ם they struck the timbrel before idols; Yalk. Chr. 1073; Gen. R. s. 61 מקשין ברית׳ (corr. acc.).—2) (cmp. נָקַם) *to bring under the same category by juxtaposition, to compare.* Kidd. 5ᵃ, a. fr. (ref. to ויצאה a. וחיתה in the same verse, Deut. XXIV, 2) מקיש חויה ליציאה, v. חִוָּיָה. Snh. 60ᵇ (ref. to Ex. XXII, 19 a. XXXIV, 14) זבוחה בכלל ... להַקִּישׁ אליה slaughtering for the idol would have been included in worshipping, and why is it singled out? To compare all other idolatrous functions

with it: as slaughtering is a function performed inside &c. Zeb. 5b הַקִּישׁוֹ הכתוב וכ׳ the text (Lev. VII, 37) places it side by side with peace offerings; a. fr.

Hof. הוּקַּשׁ *to be placed side by side, to be compared.* Ker. 3a (ref. to Num. XV, 29, sq.) הוּקְּשָׁה כל התורה וכ׳ all the laws of the Torah are here placed on an equality with idolatry (as regards conditions of punishment). Ib. 2b הוּקְּשׁוּ כל העריות כולן וכ׳ all laws concerning incest are put on an equality with &c. (Lev. XVIII, 29); a. fr.—Part. מוּקָּשׁ. Gen. R. s. 35 (play on קשתי, Gen. IX, 13) דבר שהוא מ׳לי something comparable with me (with the Divine Glory); Yalk. ib. 61; v. קִרְשׁוּת II.

נְקַשׁ ch. same, *to strike against; to knock, drive in.* Targ. II Esth. VI, 10, sq. Targ. Jud. IV, 21 (ed. Wil. נקיש); a. e.—Snh. 25b אנא ידענא למְנְקַשׁ וכ׳ Ar. (ed. לְנַקּוּשֵׁי, *Pa.*; Rashi בְּנָקְשָׁא) I know better how to clap (at the pigeon-race). B. Kam. 52b אבעי ליה למיזיל ומְנַקַּשׁ עליה it was his duty to go and knock upon it (to try the soundness of the board). B. Mets. 59a (prov.) נָקֵישׁ ואזיל ... כְּמִשְׁלַם תִּרְגְּרָא when the barley is gone out of the pitcher, quarrel knocks and comes in; a. e.

Pa. נַקֵּשׁ same, v. supra.

Af. אַקְּשׁ 1) same. Y. B. Bath. IV, end, 15c; Y. Gitt. III, end, 45b מַקְּשִׁין על גרבא וכ׳ they knock at the vessel outside and know what is in it. Lev. R. s. 6 ואַקְּשֵׁיה לארעא .. נסתיה he took the cane and knocked it against the floor; a. e.—2) *to compare.* Targ. Job XXX, 19 (sec. Vers.).—Zeb. 5b מאי חזית דאַקְּשַׁת ... אַקְּשָׁהּ לחטאת (ed. אַקֵּישׁ) why do you compare it with peace offerings? Compare it with sin offerings; Yalk. Lev. 470. Snh. 15a לאַקּוּשֵׁי וכ׳ to place on an equal footing &c.; a. e.

Ithpe. אִתְנַקַּשׁ *to be knocked together.* Targ. Koh. XII, 3 (of the trembling hands of the age-stricken; h. text דִּרְעֲדוּ).

Ittaf. אִיתַּקַּשׁ *to be set side by side, be compared.* Pes. 61a (ref. to Ex. XII, 4) אוכלין למנויין א׳ those who partake of the Passover lamb are placed on an equal footing with those who are entered as shareholders, i. e. it must be slaughtered in behalf only of those entered and of such among them as are able to partake. Snh. 15a עבד א׳ לקרקעות a slave is classed with landed estate. Ib. 63a אִיתַּקּוּשֵׁי אִיתַּקּוּשׁ they (the bowing and the sacrificing to the idol) are legally alike; a. fr.

נְקָשָׁא m. (preced.) *knocking, rattling.* Snh. 25b בנ׳ חלֵיא מילתא (Ar. בִּנְקִישָׁא) the winning of the race depends on the clapping, v. preced.—V. נִיקּוּשָׁא.

נקשנון, נקשונין, v. פִּיקְסִינוֹן.

נֵר c. (b. h.; v. נוּר) *light.* Sabb. 22b; Men. 86b נר מערבי שמותנין וכ׳ the westernmost light (on the candlestick in the Temple) into which as much oil was put as all the others together contained. Sabb. 22a מדליקין מנר לנר you may light one Ḥanuckah light on the other; a. v. fr.—Ber. 28b, a. e. נר ישראל light of Israel (great scholar).—Ex. R. s. 36 נֵרִי my (the Lord's) light (the Law), נֵרְךָ thy (man's) light (the soul); Lev. R. s. 31 נֵרִי (the Lord's light in the Temple).—*Pl.* נֵרוֹת. Tam. VI, 1 שני נ׳ מזרחיים (Talm. ed. שתי נ׳ מערביים, corr. acc.) the two easternmost lights. Ib. III, 9 (30b) שתי נ׳ מזרחיות (Talm ed. ב׳ נ׳ מערביות, read מערביות or מערביים); a. fr.

נַרְא m. (v. preced.) *violet* (color), *violet* (flower). Gitt. 19b בדקינן ליה במיא דנ׳ we examine the sheet with a violet-colored liquid (to bring out any faded writing). Ab. Zar. 28b אודרא דנ׳ Ar. (ed. אודרא דנדא; Ms. M. דנורא) violet-dyed wool. [R. Ḥan.: מיא דנ׳ decoction of the bark of the *pomegranate-tree*, Pers. nâr, Perl. Et. St., p. 37, sq.]

נַרְגָּא c. (transpos. of נַגְרָא, v. נַגָּרָא) *axe.* Targ. Y. Num. XXI, 35.—Ber. 54b שקל נ׳ בר וכ׳ Moses took an axe measuring ten cubits. Keth. 10b, v. דְּקָלָא. R. Hash. 13a שדא ביה נ׳ he swung an axe at it, i. e. disproved the opinion; Succ. 12a; Snh. 30b; Pes. 32b; a. e.—*Pl.* נַרְגִּין, נַרְגֵּי, נַרְגָּיָא. Targ. II Esth. I, 2 (3). Targ. Job XLI, 21 (ed. Wil. נַרְ׳).—Yoma 37b; Bets. 33b קתנא דנ׳ ותצינו (Ms. M. a. Ar. נגרי, v. Rabb. D. S. a. l. note) the helves of axes and adzes. Snh. 96b תלת .. נ׳ וכ׳ (not נרגא) three hundred mule loads of axes of iron that has power over iron (steel).

נַרְגּוֹל, v. נַרְגַּל.

נַרְגָּז, v. רָגַז.

נרגנא, Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 ed. Bub. (oth. ed. נרגזין), read: בַּר גַּנָּא or בַּר גַּזְרִין, v. גַּנָּא.

נַרְגִּילָא m. (Pers. nârġil, Perl. Et. St. p. 38) *cocoanut, cocoanut-palm* the bast of which is used for making ropes. Erub. 58a, v. נְבָרָא.

נַרְגַּל (b. h.) pr. n. *Nergal,* 1) a deity of the Cutheans (v. Schr. KAT2, p. 282, sq.). Snh. 63b (quoting II Kings XVII, 30 נרגול), expl. תרנגול a cock; Y. Ab. Zar. III, 42d top ריגלית דיעקב וריגלית דיוסף וכ׳ Nergal has the meaning of *luck* in the sense in which the Scripture speaks of the luck of Jacob (Gen. XXX, 27 בגללך, for which לרגלו in verse 30) and the luck of Joseph (ib. XXXIX, 5 בגלל), v. רִגְלָא.—2) *N. Sarezzar,* one of the princes of Nebuchadnezzar. Targ. II Esth I, 2 (3).

נַרְגָּל, v. רָגַל.

נַרְגָּן, v. רָגַן.

נֵרְדְּ m. (b. h.) *Nard,* an aromatic herb, *Valerian.* Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d, v. שִׁיבּוֹלֶת.—B. Mets. 86a bot. ככרין דנ׳ וכ׳ talents' worth of N. [Cant. R. to I, 12 נרדי, expl. by R. M. סירוי my ill odor, v. next w.]

נַי׳, נַרְדָּא ch. same, believed to smell badly. Targ. Cant. I, 12 (ed. Lag. a. oth. נידא, corr. acc.).

נַרְדִּינוֹן m. (νάρδινον, sub. μῦρον) *nard-oil.* Cant. R. to IV, 14 (expl. נֵרְדְּ ib.).

נַרְדְּשִׁיר m. (Pers. a. Arab. *nard,* also *nardshir*) *Nardshir,* name of a game, *checkers.* Keth. 61b Ar. (ed. נדר׳).

נרוד, Neg. VII, 4 Ar. (ed. גדוד, ed. Dehr. נדוד) pr. n. pl., prob. a corrupt fragment of בְּרוּנְדִּיסִין *Brundisium*, v. בלדרסין.—[Ohol. VI, 1 Ar., v. נִדְבָּךְ.]

נָרוֹס m. (naurûz, Koh. Ar. Compl. s. v.) *narus*, the Persian and Median *New-Year's Festival*, at the vernal equinox. Y. Ab. Zar. I, 39c.

נָרוֹק, v. רָקַק.

נרמקי, Yeb. 102b top זוגי נ' Ar., misreading of דמוקי (ed. זוזי מוקי).

נרקוס, נרקום, v. next w.

נַרְקָס, נַרְקֵס m. (νάρκισσος) *narcissus*, prob. *White Daffodil*. Targ. Cant. II, 1 (some ed. ברקום, corr. acc.).—Ber. 43b נרקס דגנוניתא Ar. (ed. נרקום; Ms. M. נרכום) garden narcissus, דדברא wild n.

נָרַשׁ pr. n. pl. *Narash* (*Ners*), *Narse* in Babylonia. B. Mets. 93b גמלא דנ' the crossing of N. (v. גַּמְלָא). Nidd. 67b. Erub. 56a; Ḥull. 127a, v. בֵּירַאי. Yoma 81b בירי דנ' Beray near N.; a. e. (v. Berl. Beitr. z. Geogr., p. 54).—B. Kam. 115a bot. נַרְשָׁא.

נַרְשָׁאָה m. (preced.) *of Narash*. Ḥull. 127a נ' נשקיך וכ' if a Narashean kissed thee, count thy teeth. B. Kam. 115a נ' גנב וכ' a Narashean stole &c. Sabb. 60a; 140a אדא נ' Ada of N.; a. e.—*Pl.* נַרְשָׁאֵי. B. Mets. 68a חכירי נ' Narashean tenancies, i. e. the owner gives a field in pledge for a debt and takes it back in tenancy, v. מַשְׁכֵּן.

נַרְתֵּק, נַרְתִּיק m. (νάρθηξ) [*narthex*, a small umbelliferous plant with a hollow pithy stalk, which may be used as a receptacle; in gen.] *case, casket*. Y. Ber. V, 9b top נַרְתִּיקוֹ של רופא a physician's medicine chest. Y. R. Hash. I, 57b. [Lam. R. to I, 9 נורתוק Vers. in Ar. (corr. acc.), v. לַבְרָטוֹן.]—Y. Erub. I, 19b bot. (של קרן) נרתיקו the pithy hollow part of the horn, opp. זַבְרוּת. Gen. R. s. 6 גלגל חמה יש לו נ' the globe of the sun has a sheath; ib. חקב"ה מערטלו מנרתיקו (Ar. מנושתקו) the Lord will denude it of its sheath; Koh. R. to I, 5 (v. נַשְׁתֵּק); Ab. Zar. 3b bot., a. e.—[Y. Yoma IV, 41d top, v. נַשְׁתֵּק.]

נַרְתָּקָא, נַרְתִּיקָא ch. same. Targ. Ruth IV, 7 sq. נרתק יד *sleeve* (h. text נעל).—*Pl.* נַרְתִּיקִין. Targ. Y. I Deut. XXV, 13 (weight-chests).

נרתיקות, Cant. R. to IV, 4 נ', read: נַרְתָּקוֹת, v. רָתַק.

נַרְתָּקָא, נַרְתִּיקָא, v. נַרְתִּיק, נַרְתִּיקָא.

נָשָׁא, נָשׁ I m.=אֱנָשׁ, only in בַּר נ' *son of man, human being*. Targ. Job VII, 1; 20; a. fr.—Y. Dem. I, 22a top; a. v. fr.—*Pl.* בְּנֵי נָשָׁא, בְּנֵי נָשׁ, also בְּנֵי נָשֵׁי. Targ. Ps. LXII, 10; a. fr.—Gen. R. s. 60. Y. Shek. V, end, 49b; a. fr.

נָשָׁא I f. (preced.) *woman*. Targ. Y. Deut. XXII, 5.—*Pl.* נָשִׁין, נָשָׁיָא, נָשֵׁי. Targ. Ruth I, 4. Targ. Gen. VI, 2; a. fr.—Tam. 32a מחוזא דכולידת נ' a place inhabited by women only. Ber. 17a חני נשי מאי זכירן Ms. M. (ed. נשים) whereby can women acquire merits? M. Kat. 28b דשכנצרב נ' the lamenting women of &c.; a. v. fr.—בֵּי נ' a) *the wife's family, father-in-law* &c.—b) *the paternal house after the father's death*. B. Bath. 12b אמצרא דבי נְשֵׁיהּ contiguous to the estate of his father-in-law (Rashi: of his deceased father). Sabb. 23b. Ib. 156a בי נשיהּ in the house of his deceased father (Ms. M. נשיאה, v. גַּבָּלָא). Yeb. 35a בי נָשֵׁיהוּ their (the women's) paternal home; a. e.

נָשָׂא II, **נָשָׁא** II *to forget*, v. נשי.

נָשָׁא III m. name of a *plant* the sap of which is used as a depilatory. B. Kam. 86a סָכוֹ נ' וכ' he smeared *nasha* over it so that the hair will not grow again. Macc. 20b. Naz. 40a.—V. נֶשֶׁם.

נָשָׂא (b. h.; cmp. נָסָה) 1) *to lift up, carry*. Sot. 35a נ' ארון את נושאיו the Ark carried its carriers. Ab. ch. VI נוֹשֵׂא בעול וכ' helps his brother to bear his yoke. Ber. III, 1 נוֹשְׂאֵי המטה, v. מִטָּה. Meg. 9a (one of the changes in translating the Bible into Greek) נוֹשֵׂא בני אדם a carrier of men (for חַמֹּר, Ex. IV, 20); a. v. fr.—Pesik. R. s. 6 אני מרומם ונושא את ראשם I will raise and elevate their head; v. infra.—נ' כפים, v. כַּף.—נ' פנים *to lift up the face, to respect, favor, spare, be partial*. Ḥag. 14a (expl. נשוא פנים, Is. III, 3) זה שנוֹשְׂאִין פ' לדורו בעבורו he for whose sake his generation is favored in heaven. Sabb. 13b שלא נ' פ' לתורה who spared him not for the sake of his scholarship. Yoma 87a שנָשְׂאוּ לו פ' בעה"ז that indulgence was shown him (by the Lord) in this world. Num. R. s. 11 לא אֶשָּׂא פ' מפניך shall I not favor thee for thy own sake? Ib. כשם שהם נוֹשְׂאִין לי וכ' as they (the Israelites) honor me (by saying grace even after a scanty meal), so do I favor them; a. fr.—נ' נפש אל *to lift up the soul to, to long for*. Midr. Till. to Ps. XXV, 1 למה אתה נושא נפשך אלי why dost thou lift up thy soul to me (why dost thou depend on me)?; Yalk. ib. 701.—נ' קרבן *to offer up a sacrifice*. Ib. 702 אדם חוטא ונושא ק' if a man sinned, he offered &c.; Midr. Till. l. c. נושא ומביא ק' (corr. acc.)—Part. pass. נָשׂוּי, f. נְשׂוּאָה &c. Ib. עכשו הרי נפשנו נ' לך . . . now that we have no sacrifices, our soul is lifted up to thee.—2) *to lift, remove*. Pesik. R. l. c. (ref. to the double meaning of נ', *to raise* a. *to remove*) לכו שְׂאוּ את ראשו go and remove (or lift up) his head; a. fr.—נ' עון *to forgive*. Y. Snh. X, beg., 27c (ref. to Ex. XXXIV, 7) נושא עוונות ארן וכ' the text does not say, 'removing iniquities', but 'removing iniquity', the Lord takes away (from the scales) one bond of man's sins, and the merits prevail &c.; Y. Peah I, 16b bot. (corr. acc.); Yalk. Ex. 400; v. שְׁטַר. Pesik. R. s. 45; a. e.—3) *to take*, esp. נ' ונתן *to take and give, to deal; to transact, argue*. Sabb. 31a נָשָׂאתָ ונתת באמונה hast thou (while on earth) been dealing honestly? B. Mets. 48a הנושא ונותן בדברים he who concludes a bargain verbally. Tanḥ. Sh'moth 18 כשם שנושאין ונותנין בהלכה וכ' as well as they debate on the law below, so do they above. Ib. שנושאין ונותנין בדין וכ' they argue in court, and the Lord argues with them; a. fr.—4) נ' אשה, or נ' *to take a wife into one's house, to marry*. Keth. II, 1 בתולה נָשָׂאתַנִי thou hast married me as a virgin; אלמנה נְשָׂאתִיךְ I married thee as a widow. Yeb. 37b לא יִשָּׂא אדם וכ' one may not marry in one country and go away &c. M. Kat. I, 7 אין נושאין נשים וכ' no marriages may take place during the festive week; a. v. fr.—*Part. pass.* נָשׂוּי (followed by accus.) *having married*; f. נְשׂוּאָה (followed by ל) *being married to*; *pl.* אין נְשׂוּאִים...;

נְשׂוּאוֹת. Yeb. III, 6 ואחד נ' נכרית one of them has married a stranger. Ib. ומתו הנ' את האחיות and those brothers who had married two sisters died. Ib. I, 2 (2b) ... הירתה נשואה לאחיו Y. ed. (Mish. ed. נשואת, corr. acc.; Bab. ed. נשואות) if his daughter or ... was married to &c.; a. fr.—Tosef. ib. VI, 5 נְשׂוּאִין.

Nif. נִישָּׂא 1) *to be lifted up, removed* &c. Pesik. R. l. c. כבר .. שנִישָּׂאוּ את ראשם וכ' it had been decreed that their head should be lifted (v. supra): turn its meaning and elevate their head.—2) f. נִישֵּׂאת, נִישָּׂאת, נִשֵּׂא, נִשֵּׂאת *to be married.* Keth. I, 1 בתולה נ' וכ' a virgin's marriage takes place on the fourth day of the week. Ib. V, 2 תגיע .. ולא נִשְּׂאוּ if the time set for marriage expired and they were not taken in marriage. Yeb. II, 10 מותרות לִינָּשֵׂא להם they may marry them. Ib. 88b הרי זו לא תִּנָּשֵׂא ואם ניסת וכ' she must not marry again, and if she does &c.; Keth. 22b; a. v. fr.

Hif. הִשְׂרִיא 1) *to lift up, to announce by signals* (the New Moon). R. Hash. II, 2, a. e. מַשְׂרִיאִין, v. מַשּׂוֹאָה. Y. ib. II, 58a top אין משריאין לילי זמנו we do not raise signals in the night of the regular New Moon (from the 29th to the 30th) &c.; a. fr.—Tosef. ib. II (I), 2 מַסִּיעִין את החדש ed. Zuck. (מסיא', משיא' על) we signalize the New Moon.—2) *to transfer.* Deut. R. s. 11 (ref. to ישא, Ps. IXXV, 5) יַשְׂרִיא ברכה לאחרים he will bring blessing upon others.—3) *to move, remove, pass.* Bets. III, 7 מַשְׂרִיאָה על גבי חברתה he may pass one knife over the other (to whet it). Tosef. Par. X (IX), 3 חִשְׂרִיאוֹ לדבר אחר he diverted his mind towards another subject; Ab. Zar. II, 5. Y. ib. II, 41c bot. חירת לו לְהַשְׂרִיאוֹ וכ' v. הֶשְׂרֵיאָה.—4) *to transfer, transcribe, translate.* Tosef. Sot. VIII, 6 חִשְׂרִיאוּ את הכתב וכ' they transcribed the inscription on the stones in seventy languages; Sot. 35b; Y. ib. VII, 21d bot.—5) *to give away in marriage; to cause to marry.* Keth. 111b כל המַשְׂרִיא בתו וכ' he who marries his daughter to a scholar. Ib. 67b top מַשְׂרִיאִין את חירתומה וכ' we must first help the fatherless maiden to marry, and then the fatherless lad. Kidd. 29a האב חייב .. ולְהַשְׂרִיאוֹ אשה a father is bound to ..., and to provide a wife for him; a. fr.

Hithpa. הִתְנַשֵּׂא *to be raised; to exalt one's self, to boast.* Ab. Zar. 44a, v. הִתְלַבֵּם. Ber. 63b לְהִתְנַשֵּׂא, v. נָבַל; a. e.

נְשָׂא ch. same, 1) *to lift up,* v. נְסָא.—2) *to bring, offer.* Pesik. B'shall., p. 90b, sq. אימרה נשא (Ms. O. נַשָּׂאָה) his mother was bringing (the bread); v., however, נְסָה.—3) (neut. verb) *to move, stir.* Taan. 24a; B. Mets. 85b, v. נְשַׁב.

נָשַׁב (b. h.) *to blow.* Ber. 3b .. ונוֹשָׁבָת בו בא (Ms. M. ומְנַשֶּׁבֶת *Pi.*) the north wind came and blew at him. Ab. III, 17 אפילו .. ונוֹשְׁבוֹת בו even if all the winds of the world came and blew at it (to uproot it) &c.; Taan. 20a; a. fr.

Pi. נִשֵּׁב 1) same. Cant. R. to IV, 16. Yoma 21b; a. fr.—2) *to cause to blow.* Keth. 111b .. ומְנַשֶּׁבָה עליה חקב"ה the Lord brings a wind ... and lets it pass over it (the wheat).

Hif. הִשְׁרִיב same. מַשְׁרִיב הרוח ומוריד הגשם 'who causes the wind to blow and the rain to descend', a clause inserted in *G'buroth* (v. גְּבוּרוֹת) during the winter season. Taan. 3b אמר משיב הרוח אין וכ' if he said in his prayers, 'Who causes the wind to blow' only. Ib. 24a אמר מ' הרוח וכ' as soon as he said, 'Who causes &c.', a wind arose; a. e.

נְשַׁב ch. same. Targ. Is. XL, 7; a. e.—Taan. 24a, sq. וכ' זיקא (ed. once ונשא, v. נָשָׂא), v. preced.; B. Mets. 85b ונִשְׁבָה זיקא (Ms. M. נשא; Ms. R. נָשְׂרָא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

נְשָׁבָא, נְשָׁבָה m. ch.=next w. Targ. Prov. VI, 5 (some ed. נשכא, corr. acc.). Ib. XXII, 5 (some ed. *pl.*).—*Pl.* נְשָׁבֵי, נְשָׁבִי. B. Mets. 85b גדילנא נ' וכ' I plaited nets and caught deer; Keth. 103b.

נְשָׁבִין, נְשָׁבִים m. pl. (נשב; cmp. פַּח) *trap, snare, net.* Y. Sabb. XIII, 14a bot.; Y. Bets. III, 62a top מחוסר נ' that which must be caught by snares to be available. Sabb. 90b מצניעין אותן לנ' they (the horse's hairs) are laid aside to be used for bird snares. B. Kam. VII, 7 (79b) אין פורסין נשבים וכ' (Talm. ed. נישובים; Ms. M. נשבין; Rashi to Ḥull. 116a quotes ירישבין) you must not spread gins for doves, unless &c.

נְשַׁדּוּר, v. נִישְׁדּוּר.

נָשָׂה, v. נשי.

נָשָׁה m. (b. h.; preced.) *movable;* גִּיד הַנָּ', v. גִּיד.

נָשׂוֹא* m. (נָשָׂא) *burden, affairs* (v. מַשּׂוֹא). Num. R. s. 3 נשא נְשׂוֹאָן של וכ' (some ed. נְשׂוּאִין, *pl.*) he administered the affairs of Israel.—V. נָשָׂא.

נְשׂוּאִין, v. נִישׂוּאִין.

נְשׁוּאָר, v. נִתְּזוּאי.

נְשָׁוְרָא m. (collect. noun; שאר, *Pa.* שַׁיֵּר) *crumbs, leavings.* Pes. 111b נ' בבירתא וכ' to leave crumbs lie around in the house, is bad for poverty. Ḥull. 105b (not ראה ...).

נשורתא, v. נְשָׂרְאוּתָא.

נְשׂוּפוֹת, v. נִישׂוּבֶת.

נְשַׁט (v. P. Sm. 2475) *to flay*, v. נְטַשׁ.

נָשָׁא, נָשָׁה, נשי (b. h.; cmp. נָסָא) 1) *to move, slip.* Ḥull. 91a it is called *gid hannasheh* (v. גִּיד), שנ' ממקומו וכ' because it slipped from its place and went up; Yalk. Gen. 133. Ib. שנשא את מקומו .. א"ר תנחא R. Ḥ. said, ... because it left its place; Gen. R. s. 78 שנשה ממקומו; a. e.—2) *to discard, forget.* Ned. 50b אבותינו אמרו נָשִׁינוּ טובה וכ' our fathers said (Lam. III, 17), we have forgotten the good times: we have not even seen them &c. Snh. 102b (play on מנשה) שנשה יה he forgot Yah. Pesik. R. s. 45 (ref. to נְשׁוּי, Ps. XXXII, 1) ש"ין נְשׁוּי .. אל תקרי read it not with Samekh (*n'suy*), but with Shin, *n'shuy*, whose sin is forgotten; a. e.—3) (with ב, cmp. נָסַק *Af.*) [*to raise, collect,*] *to have a claim against; to be a creditor of.* B. Mets. 75b נוֹשֶׁה בחבירו מנה he who has a claim &c., to whom his neighbor owes money. Men. 85b נושה בי וכ' I owe him &c.; a. e.

Hif. הִשְׁרִיא 1) *to carry away; to incite, allure.* Gen. R. s. 19 (expl. השריאני, Gen. III, 13) הטעני he led me astray; v. הֶגְרֵה.—2) *to make a loan to; to collect, distrain; to pledge.* Ib. (expl. השריאני) חייבני he made me a debtor (guilty, v. חוּב). Cant. R. to II, 7 (ref. to אֶשָּׂא, Ps. XXV, 1) אַשְׂרֵיא כתיב it may be read *ashshi*, I pledge (my soul); שהיו מַשְׁרִיאִין נפשם על וכ' they (the martyrs) pledged their lives for the sanctification &c. (v. Midr. Till. to Ps. XXV שנתמשכנו

וכ׳); ib. מהם ... משיארין they (the torturers) take their lives as pledges; Midr. Till. to Ps. XVI; Yalk. Ps. 667 משירחין (corr. acc.).—3) הִנְשָׁי *to cause to forget.* Snh. l. c. (play on מנשה) שהנשי את ישראל לאביהם וכ׳ he made Israel forget their Father in heaven; Yalk. Kings 245 שהִנְשִׁיאַ.

נְשָׁא, נְשֵׁי ch. same, *to forget.* Targ. Deut. VIII, 19 (O. ed. Berl. *Ithpe.*).

Af. אַנְשֵׁי 1) same. Targ. Ps. CXXXVII, 5; a. e.—Y. Dem. IV, 24[a] [read:] דילמא אַנְשֵׁיתָה מתקנה perhaps thou didst forget to prepare it (by giving tithes)? Keth. 20[a] ומַנְשֵׁי חד וכ׳ and one of the witnesses has forgotten (that he knows of the case). Ḥull. 93[b] אַנְשִׁיוּהָ לדר׳ וכ׳ they have forgotten R. Judah's opinion. Gen. R. s. 77 דילמא אַנְשִׁינָן כלום perhaps we forgot something (left behind). Ib s. 78 אַנְשֵׁית מאה I forgot one hundred (of the fables); a. fr.—2) *to cause to forget.* Targ. Lam. II, 6 (ed. Vien. אירנשי, corr. acc.); a. e.

Ithpe. אִיתְנְשֵׁי, אִיתְּנְשֵׁי *to forget.* Targ. O. Deut. VIII, 19 (v. supra); a. e.—Y. Shek. VII, 50[c] bot. ואִירְנְשֵׁיתָהּ and forgot to take it out; a. e.

נְשַׁח, v. נָסַח.

נַשְׁיָא m. ch.=h. נָשִׂיא. Targ. Gen. XXXII, 33 גידא דנ׳.—Ḥull. 97[b] גידא נ׳, v. גִּידָא.

נָשִׂיא m. (b. h.; נָשָׂא) 1) *prince, chief, ruler, officer.* Num. R. s. 1 לנ׳ שנכנס וכ׳ like unto a chief that entered a country. Ib. שלא מנה נ׳ לשבט וכ׳ he appointed no prince for the tribe of Levi. [Ib. נשיא שבטים, read נְשִׂיאֵי]. Hor. II, 6; a. v. fr.—*Pl.* נְשִׂיאִים. Num. R. s. 12 למה נזדרזו הנ׳ וכ׳ why were the princes so anxious to be the first &c.? Ib. s. 3; a. v. fr.—Esp. *Nasi,* the chief of the Great Sanhedrin in Jerusalem and of its successor in Palestinian places (v. אָב). Taan. II, 1. Pes. 66[a] מינוהו נ׳ עליהם they elected him as their Nasi; a. fr.—R. Judah the Nasi, v. רַבִּי.—*Pl.* as ab. Ḥag. II, 2; a. e.—2) *pl.* as ab. *clouds.* Kidd. 32[b] .. חק״בה מעלה נ׳ וכ׳ the Lord causes the wind to blow and brings up clouds and lets rain come down &c.

נְשִׂיא I נְשִׂיאָה, נְשִׂיאָה, נְסִ׳ ch. same, *prince, Nasi.* Ḥull. 98[a] a. fr. דבי נ׳ those of the Nasi's (R. Judah's) house. Ib. 124[a] חתניה דבי נ׳ the son-in-law of the Nasi's (the Resh Gelutha's) house. Y. Ḥag. II, 77[d] bot. אין אנא מתעביד נ׳ if I am made Nasi; a. fr.—Y. Erub. VII, end, 24[d] ר׳ יודן נסריא.

נְשִׂיאָה II f. (נָשָׂא) 1) *lifting up*; נְשִׂיאַת כפים *pronouncing the priestly benediction,* v. נָשָׂא, a. כַּף. Taan. 26[b]; a. fr.—2) *carrying, loading.* Ex. R. s. 4, v. עֲמִירָה. Gen. R. s. 89 (ref. to Ps. LXXII, 3) נשאו הרים נְשִׂיאָתָן וכ׳ when the mountains bear their load (of fruits), there is peace for the people.—3) נְשִׂיאַת ראש *taking the sum, census.* Num. R. s. 6 (ref. to Num. IV, 2, sq.) למה הקדים ... לנ׳ ר׳ why does the Biblical text give Kehath the first place in taking the census?; v. next w.

נְשִׂיאוּת f. (נָשָׂא, v. preced.) 1) *lifting, carrying.* Num. R. s. 6 נאמר בהן נ׳ ראש the expression 'lifting up the head' (Num. IV, 1; 21; v. preced.) is used in connection with them. Ib. נ׳ ראש של בני קהת .. בני הארון the taking the census of the sons of Kehath (v. preced.) is not dependent on their genealogical descent but on their office of carrying the Ark. Ib. s. 16 (ref. to Ps. CVI, 26, a. Num. XIV, 1) נ׳ יד כנגד נ׳ קול lifting up the hand (for oath) against lifting up the voice (for murmuring).—נ׳ עון *carrying sin, responsibility.* Tosef. Shebu. III, 4 (ref. to Lev. V, 1) תלה הכתוב נ׳ ע׳ וכ׳ the text makes the responsibility dependent on the telling. Y. Ter. I, 40[c] bot. (ref. to Num. XVIII, 32) את שהוא בנ׳ ע׳ וכ׳ only he who is responsible can separate T'rumah; ib. II, end, 41[d] ממה שהוא בנ׳ ע׳ וכ׳ from the fact that he is made responsible, you learn that his act is valid. Y. Shebu. I, 33[a] bot.; a. e.—2) (denom. of נָשִׂיא) *elevation to office, dignity.* Num. R. s. 4 (ref. to Num. IV, 2) אינו אומר לשון נ׳ ... פקוד the text does not read *p'ḳod,* but *naso* .., which expresses elevation; קבלו נ׳ מתוך וכ׳ they were given a superiority over the other sons of Levi.—Esp. *the office of the Nasi.* Keth. 103[b] נהוג נְשִׂיאוּתָהּ וכ׳, v. דָּמִים. Sabb. 15[a] נהגו נְשִׂיאוּתָן וכ׳ occupied their office &c.; a. e.

נְסִ׳, נְשִׂיאוּתָא ch. same, *the office of the Nasi, the house of the Nasi.* Y. Pes. VI, 33[a] bot. דשרון גרמון מן נ׳ וכ׳ who resigned from the Nasiate and appointed him (Hillel) &c.; Y. Kil. IX, 32[b] מנשיאותיה (corr. acc.) Y. Sabb. XII, 93[c] bot. אתחתנון בנ׳ they married into the Nasi family. Y. Peah III, 21[a] bot. Y. Kil. IX, 32[a] bot. ביתא דִנְשִׂיאוּתָהּ הוא משועבד הוא לנישיותה it is the Nasi's official residence, and is pledged to those who occupy the office (and the widow must leave); Y. Keth. XII, 35[a] top נשוותא (corr. acc.); Gen. R. s. 100. Y. Ab. Zar. III, 42[c] אילין דנַשָּׂיָתָא those of the family of the Nasi. Y. Sot. IX, end, 24[c] ניסיותיה (corr. acc.), v. חֲתַן.

נְשִׂירָא, v. נְשִׂיאָה.

נְשִׂירֵי, pl. of נָשָׂא I.

נְשִׂירוּתָא, v. נְשִׂיאוּתָא.

נְשִׂירָה f. (נָשַׁךְ) *biting, bite.* Mekh. Mishp., N'zikin, s. 12; Y. B. Kam. I, beg. 2[a]. Bab. ib. 2[b] נ׳ תולדה דשן היא is not biting a species of damage by the tooth? Ab. II, 10 נְשִׁירָתָן נְשִׁירַת וכ׳ their (the scholars') bite is the bite of a fox; a. e.—[Y. Ter. VI, end, 44[b] נשירת פראה, read נשירת, v. נְשִׁירָה.]

נְשִׁירָה f. (נָשַׁל) *falling off, chopping off; dropping.* Y. Macc. II, beg. 31[c] מה נ׳ שנ׳ להלן נשירה וכ׳ as the verb *nashal* there (Deut. XXVIII, 40) means dropping, so here it means (ib. XIX, 5) the slipping (of the iron from the helve). Ib. מה נ׳ שנ׳ להלן מכה וכ׳ as well as *nashal* there (Deut. VII, 1) means striking (diminishing), so here it means (Deut. XIX, 5) striking (the iron will cause a chip to fly off the wood). Koh. R. to IX, 12 בִּנְשִׁילַת אברים they died from decaying limbs; a. e.

נְשִׁימָה f. (נָשַׁם) *breath.* Meg. 16[b] צריך למימרינהו בנ׳ אחת you must recite them (the names of the sons of

Haman) in one breath; (Y. ib. III, 74[b] bot. בנפירתה). Gen. R. s. 14, end (ref. to כל הנשמה, Ps. CL, 6) על כל נ׳ ונ׳ שאדם נושם וכ׳ for every breath that one takes one must praise &c.; Deut. R. s. 2, end.—[Tanḥ. R'eh 9, v. next w.]

נְשִׁיפָה f. (נָשַׁף) *blowing*. Tanh., ed. Bub., R'eh 3 מתו בנ׳ אחת they died from one current of wind; Tanḥ. ib. 9 בנשימה (corr. acc.).

נְשִׁיק, v. נָשַׁק.

נְשִׁיקָה, v. נָשַׁק.

נְשִׁיקָה f. (b. h.; נָשַׁק) 1) *kissing, kiss*. Gen. R. s. 70; Ex. R. s. 5, a. e. נ׳ של גדולה the kiss of homage; נ׳ של פרקים the kiss of meeting again; נ׳ של פרישות the kiss of parting; נ׳ של קריבות the kissing of relations. Deut. R. s. 11, end ונטל .. בנְשִׁיקַת פה and took his (Moses') soul with a kiss of the mouth. B. Bath. 17[a] מרים נמי בנ׳ מתה Miriam, likewise, died with a (divine) kiss (without agony); M. Kat. 28[a]. Ber. 8[a] נ׳ דמירא וכ׳ death without agony is like taking &c., v. בִּירְנָתָא II; a. fr.—*Pl.* נְשִׁיקוֹת. Ex. R. l. c. Cant. R. to I, 2 מה״ש אמרוהו יתן לנו מנ׳ וכ׳ the ministering angels said the verse, 'May he give us of those kisses which he gave to his sons' (at Mount Sinai). Ib. בסיני נאמרה יוציא לנו נ׳ מתוך פיהו at Mount Sinai the verse was said (by the Israelites), 'May he let kisses go forth to us out of his mouth'; a. e.—2) *contact of sexual membra*. Yeb. 55[b].

נְשִׁירְקוּת f. (preced.) *attachment, love*. Cant. R. to I, 2 יוציא לי קול נ׳ וכ׳ may He issue forth unto me the voice of attachment.

נְשִׁירְקִיָּא pr. n. pl. (or district) *N'shiḳya* in Babylonia. Sabb. 121[a] Ábin דמן נ׳ (Ms. M. מִנְּשִׁירְקָאָה?) of N.

נְשִׁירְקָתָא, constr. נְשִׁירַקַת ch.=h. נְשִׁירָקָה. Targ. Y. I Deut. XXXIV, 5.

נְשִׁירָת f. (נָשַׁר) *falling off, dropping* (of fruits). Y. Macc. II, beg. 31[c], v. נְשִׁירָה. Y. Peah II, 20[a] bot. פרט בנְשִׁירָתוֹ קדש the dropping grapes are dedicated (to charity, cease to be private property) at the moment of dropping (before they reach the ground). Ib. לקט בנשירתו וכ׳ if one intercepts the grapes in falling &c.; Y. Ter. VI, end, 44[b]. Ib. בנשיכת פיאה וכ׳, read: בנְשִׁירַת פרט it refers to grapes intercepted in falling. Tem. 25[a] אמר על הלקט עם נשירת רובו וכ׳ if he said concerning gleanings, As soon as the larger portion of them drops (before they reach the ground) they shall be free to all (הֶפְקֵר); a. e.

נְשִׁירְתָא f. (v. נֶשֶׁר II) *birds of prey*. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 (expl. ערוב ib.) נ׳ (some ed. נְשִׁרִיתָא; ed. Bub. נעוריתא, corr. acc.; Yalk. Ps. 820 פוריתה).

נַשְׁאוּרְתָא, v. נְשׁוֹאוּרְתָא.

נָשַׁךְ (b. h.; cmp. נשק) 1) *to bite*. Gen. R. s. 74, beg. שאינן נוֹשְׁכִין ואוכלין וכ׳ they do not bite off and eat, but eat &c.; Pesik. Par., p. 34[a]; Koh. R. to VII, 23. Pirké d'R. El. ch. XXXVII אל תהי קורא וישקהו אלא וַיִּשָּׁכֵהוּ read not, 'and he kissed him' (Gen. XXXIII, 4) but, 'and he bit him.' Tosef. B. Kam. I, 5 לִישׁוֹךְ . . . אינה מועדת is not considered as forewarned (v. מוּעָד) as regards . . . biting; a. fr.—Part. pass. נָשׁוּךְ, f. נְשׁוּכָה &c. Num. R. s. 20 בלשונו ... רופא נְשׁוּךְ נחש a physician that comes to heal with his tongue (charm) one bitten by a serpent. Ter. VIII, 6 נְשׁוּכַת הנחש וכ׳ any food showing traces of being bitten at by a serpent is forbidden &c.; a. fr.—Trnsf. *to adhere to, be affixed*. Pes. 48[b] שנִּשְׁכוֹת זו מזו .. ככרות Babylonian loaves which stick to one another; T'bul Yom I, 1 נושכות זו בזו; Ḥall. II, 4 עד שישכו (*Nif.*) until the pieces of dough have grown together in rising, contrad. to נגע. Sabb. 17[a] חנישכות clusters of grapes which stick together (and cannot be separated without squeezing some grapes open); a. fr.—Part. pass. as ab. Y. Ḥall. I, 57[b] בנ׳ if refers to pieces of dough sticking together, contrad. to בלול kneaded. Ib. III, 59[c] top עיסת חנ׳ dough made one lump by sticking; נ׳ מאליו sticking together of itself (by rising), opp. חִשְּׁירוֹ בידו he pasted it together with his hand. Ib. 58[b] bot., sq. חנ׳ תורת the liability to T'rumah, Ḥallah &c. of joined lumps of dough is Biblical law. Y. Kil. IX, end, 32[d] אין אסור אלא נ׳ בלבד the combination of heterogeneous materials (כִּלְאַיִם) is forbidden only when they are interlaced. Ib. ודחקן נו נ׳, v. נוּ.—2) (denom. of נֶשֶׁךְ) *to take interest*. B. Mets. V, 1; a. e.

Nif. נִישַּׁךְ same, *to bite*. Gen. R. s. 78 לִנָּשְׁכוֹ to bite him. Tanḥ. Vayishl. 4 וינָּשְׁכֵנּוּ and may bite him; a. e.—Part. pass. מְנוּשָּׁךְ. Tosef. B. Kam. III, 6 או מ׳ or he is found to have been bitten.

Hif. הִשִּׁיךְ 1) *to cause to bite*. Snh. IX, 1 ה׳ בו וכ׳ he brought the serpent near him to bite him, contrad. to שירסה to set on. Ib. 78[a]; B. Kam. 23[b], v. נָבַשׁ. Y. Yeb. VIII, 9[b] top [read:] מבריא נמלין ומַשִּׁיכָן וקוצץ he gets ants and makes them bite (the open wound) and cuts their bodies off (and so the gap is filled), v. Bab. ib. 76[a].—Trnsf. *to paste or press together*. Y. Ḥall. III, 59[c] top, v. supra. Ib. מביא ארבע רובעין ומַשִּׁיךְ he takes four lumps of dough which joined contain four fourths of a Kab and presses them together into one lump; a. e.—2) *to pay interest*. B. Mets. 70[b] (ref. to Deut. XXIII, 21) מאי תשיך לאו תְּשׁוֹךְ לֹא הַשִּׁיךְ what is meant by *tashshikh?* Does it not mean thou mayest (or must) take interest? No, it means, thou mayest (or must) pay him interest.

נֶשֶׁךְ m. (b. h.; preced.) [*bite*, trnsf., cmp. תְּבוּלָיָא) *usury, interest*. B. Mets. V, 1 איזהו נ׳ המלוה וכ׳ what is *neshekh?* If one loans a Sela stipulating the debt at five Denars, contrad. to תַּרְבִּית. Ib. 60[b] נ׳ אוכא דקא נכרת וכ׳ in this case it is *neshekh*, for he bites (injures the debtor) by receiving what he had not given him; a. fr.

נַשְׁכָנִית f. (preced.) *an animal wont to bite, biter*. Tosef. B. Bath. IV, 6; B. Mets. 80[a].

נָשַׁל (b. h.; cmp. שָׁלָה) 1) *to strike off, chip*. Tosef. Macc. II, 6 נ׳ חברזל מן חיצ׳ המתבקע if the iron (axe) chipped a piece off the wood which was to be split (and the chip struck a person dead); v. נְשִׁירָה.—2) *to slip off, fall off*. Lev. R. s. 22 נָשְׁלוּ איבריו his limbs fell off (by decay; Gen.

R. s. 10 נָשְׁרוּ; Koh. R. to V, 8 נשרין, נשורין, ch.). Macc. 7[b] וְנָשַׁל קרינן, v. infra.

Pi. נִישֵּׁל *to strike off, to cause chips to fly off.* Ib. וניישל כתיב *v'nashal* (Deut. XIX, 5) may be read *v'nishshel* (*Pi.*) and the iron chips off a part of the wood &c., v. supra; וְנָשַׁל קרינן the traditional reading is *v'nashal*, and the iron slips out of the helve (v. אֵם).

Nif. נִישַּׁל, נִישּׁוֹל *to fall off, decay.* Lev. R. s. 37, end שהיתה נ' ממנו אבר אבר וכ' limb after limb fell off his body and was buried each in a different place; ib. נ' אבר אבר; Koh. R. to X, 15; Gen. R. s. 60. Num. R. s. 9 ירא בשרה נ' her flesh (limbs) shall fall off; a. e.

Hif. הַשִּׁיל *to let fall, drop.* Bets. V, 1 מַשִּׁילִין פירות וכ' you may let down fruit (that was spread on the roof) through the aperture &c.; (versions ib. 35[b]: משחילין, מנשירין, משחירין).

*נְשַׁל ch., *Af.* אַשֵּׁיל *to send off.* Targ. Y. Deut. XXIV, 1 ed. pr. (oth. ed. וירַחֵיל; h. text ושלחה).

נְשַׁם (b. h.; cmp. נשב) *to breathe.* Gen. R. s. 14 end, v. נְשִׁירְמָה.

נְשַׁם ch. same.

Ithpe. אִיתְנְשַׁם, אִיתְנְשִׁים, *Ithpa.* אִירַנְשַׁם 1) *to take breath, to rest.* Pesik. B'shall., p. 93[a] בעי את למִתְנְשְׁמָא וכ' wouldst thou rest a while?—2) *to recover, get well.* Y. Sabb. XIV, 14[d] bot.; Y. Ab. Zar. II, 40[d] ואי' ... לחש he whispered ...., and the person recovered, v. יְשַׁוּ. Lam. R. to II, 11 כחול .. ואת מְנַשְּׁמָה use my eye-paint, and thou shalt get well. Y. Kil. IX, 32[b] bot. אִירַנְשַׁמַת it (the tooth) was cured; Y. Keth. XII, 35[a] bot.; Gen. R. s. 33 אִתְנַשְׁרַמַת (some ed. אִתְנַשְׁמִית I feel better). Lev. R. s. 9 רוקר .. ואנא מִירְנַשְׁרִם spit in my face seven times, and I shall be cured.

Ittafel אִירַנְשְׁתֵּם *to breathe, to give signs of life.* Sabb. 134[a] חאי ... דלא מִירַנְשְׁתֵּם Rashi a. Ms. O. (ed. מנשתיה, מנשתי; Rashi Ms. מִמְּנַשְּׁרִים, v. Rabb. D. S. a. l. note 40; Ms. M. מנשתין) an infant which gives no signs of life.

נֶשֶׁם m. (cmp. נָשָׁא III) *neshem*, a medicine which produces depilation. Neg. X, 10 אכל נ' סך נ' if one ate *n.* or smeared *n.*; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. X.

נְשָׁמָא m. (נשם) *breath, respiration.*—*Pl.* נְשָׁמִי. Succ. 26[b]; Yalk. Prov. 938 שתין נ' sixty respirations.—נְשָׁמָא f., v. נְשִׁמְתָא.

נְשָׁמָה f. (b. h.; preced.) *breath, spirit, soul.* Gen. R. s. 14, end, v. נֶפֶשׁ. Snh. 52[a], a. e. שריפת נ' וגוף וכ' burning of the breath of life while the body remains intact. Y. Gitt. VII, beg. 48[c] בחזקת שחנ' חלויה בו under the presumption that he is still alive. Y. B. Kam. VII, end, 6[a] דבר שחנ' חלויה בו a part of an animal's body the removal of which results in death; a. fr.—*Pl.* נְשָׁמוֹת, Yeb. 62[a], a. e., v. גּוּף II. Sabb. 152[b] נְשָׁמוֹתָן של צדיקים (not נשמתן) the souls of the righteous; a. fr.

נְשָׁמָא, נִשְׁמָא ch. same. Targ. Deut. XX, 16; a. fr.—*Pl.* נְשָׁמָתָא. Targ. Is. LVII, 16; a. e.

נָשַׁף (b. h.; cmp. נָשַׁב) *to blow, breathe.* Num. R. s. 20 וכי לא .. לְנָשׁוֹף וכ' could not the angel have blown at him, and he (Balaam) would have given up his spirit?; Tanḥ. Bal. 8. Yalk. Cant. 986 נוֹשֵׁף בה ... וחירה and a serpent blew (hissed) at it (the dove); a. e.—נ' עֵמָּה (or עֵירָה) *to make the leaven swell, to stir up passion, hatred.* Esth. R. introd. (ref. to Am. V, 19) the serpent, that is Haman שהיה נוֹשֵׁף עֵמָּא כנחש who stirred up passion like the serpent (Gen. III, 13); Lev. R. s. 13 שנשף עירסה כנחש (not שמשך); ib. s. 15 end ששף כנחש (insert עמה); Gen. R. s. 16 שהיה המן שף עמה וכ' (fr. שׁוּף); Yalk. ib. 22 שף כנחש (corr. acc.).—[*Nif.* נִשּׁוֹף, נִישּׁוֹף, v. שׁוּף II.]

נָשַׁף I ch. same. Ber. 3[b] (expl. נֶשֶׁף) נ' לילא וכ' the night blows (expires), and the day comes in; the day blows, and night sets in (Rashi: *retires*), v. נֶשֶׁף, נִשְׁפָּא.

Ithpe. אִירַנְשַׁף *to be covered with breath, to become dim.* Men. 50[b] אירַנְשָׁפָא לה (Ar. אירג', Var. אירנ'; some ed. Ar. אינשבא) the bread loses its glistening surface (when it gets stale).

נָשַׁף II (cmp. שׁוּף I ch.) *to slip, glide, move.* Meg. 3[a] לִינַשּׁוֹף מדוכתיה וכ' let him move (Rashi: *skip*) from his place four cubits.

Ittaf. אִירַנְשַׁף *to be made to slip.* B. Mets. 23[a] מִירַנְשְׁתָּפָא it slips from its place (by people's stepping against it).

נֶשֶׁף m. (b. h.; נָשַׁף) [*zephyr,*] *early morning; sunset.* Keth. 111[b] קדמתי בנ' (fr. Ps. CXIX, 147) I got up early in the morning. Ber. 3[b] (ref. to Ps. l. c.) ממאי דהאר נ' אורתא וכ' how do we know that *neshef* means evening? (Answ. ref. to Prov. VII, 9). Ib. ונ' אורתא הוא דא נ' וכ' does *neshef* mean evening? does it not mean morning?—Lam. R. introd. (R. Joḥ. 2) הרי נ' the mountains of darkness. Lev. R. s. 23 אימתי נ' בא וכ' when will the dusk come, when the evening?; a. e.

נִשְׁפָּא, constr. נִשְׁפָּ, נָשְׁפָּ ch. same. Targ. Job III, 8. Ib. XXIV, 15 (ed. Wil. נֶשֶׁף).—*Pl.* נְשָׁפֵי. Ber. 3[b] תרי נ' חוו וכ' there are two *neshef*, the night expires &c., v. נָשַׁף.

נָשַׁק (b. h.; cmp. נָשַׁךְ) 1) *to touch closely; to kiss.* Y. Yeb. XV, 14[d] (ref. to נשק, Ps. CXL, 8) ביום שחקריץ נוֹשֵׁק וכ' when the summer kisses the autumn (at the change of seasons, when disease is rife). Ib. ששני עולמות נוֹשְׁקִין וכ' when the two worlds touch eath other (the moment of death). Gen. R. s. 90, beg. (ref. to Gen. XLI, 40) שלא ירחא אדם נוֹשְׁקִינִי וכ' none shall kiss me (the kiss of homage) but thou. Ber. 8[b], a. e. כשנוֹשְׁקִין אין נושקין אלא וכ' when they (the Medians) kiss, they do so only on the hand. Yalk. Gen. 159 בדבר שחוא נוֹשְׁקוֹ על צרפו וכ' with a thing which one puts close to one's neck, that is the bow; a. fr.—*Part. pass.* נָשׁוּק (cmp. אָחוּז fr. אָחַז) *kissing.* Sot. 42[b] (ref. to Ruth I, 14) יבאו בני הנְּשׁוּקָה ... הדבוקה let the children of her that kissed (and parted) come and fall into the hands of the children of her who clung (to Naomi); Yalk. Sam. 156 חִנְּשִׁיקָה .. חִדְּבָקָה.—2) (denom. of נֶשֶׁק) *to arm, equip.* Cant. R. to I, 2 (expl. ישקני, ib.) ירירנני ישחרני וידבריקני may he arm me (ref. to I Chr. XII, 2), may he purify me (v. infra), may he attach me (ref. to Ezek. III, 13).

Pi. נִישֵּׁק 1) *to kiss.* Snh. VII, 6 חִמְנַשֵּׁק he who kisses (an idol); a. fr.—2) *to arm, equip.* Part. pass. מְנוּשָּׁק; f.

מְנוּשָּׁקוֹת, *pl.* מְנוּשָּׁקוֹת. Cant. R. l. c. אם עסקת .. ששפתיך מנ׳ וכ׳ if thou studiest the words of the Law so that thy lips be equipped (ready for contest), all shall kiss thee &c.

Hif. הִשִּׁיק 1) *to bring in close contact, to close* (lips). Y. Ab. Zar. II, 41[d] top יש דברים שמַשִּׁיקִין וכ׳ there are things on which you must seal your mouth (v. חָשַׁק).—2) (Levitical law) *to restore a liquid to cleanness by contact or levelling with a clean well.* Mikv. VI, 8 מביא ... ומושכו ומַשִּׁיקוֹ he takes a pipe ... and draws (the water from the clean pond) and makes it touch the surface of the unclean pond; Tosef. ib. V, 5. Cant. R. l. c. (expl. ישקני, may He cleanse me, v. supra) כאדם שהוא מַשִּׁיק וכ׳ as one brings in contact or levels &c., v. גָּבָא. Bets. II, 3 ושוין שמַשִּׁיקִין וכ׳ and they agree that you may (on the Holy Day) dip a vessel with an unclean liquid into a well so that the two surfaces are on a level, v. הַשָּׁוָה. Ḥull. 26[a] sq. עד שלא החמיץ מַשִּׁיקוֹ וכ׳ before it is sour, you may cleanse it by levelling &c.; a. e.

נְשִׁיק, נָשַׁק ch. same. Targ. Gen. XXIX, 11; 13 (O. ed. Vien. נַשִּׁיק *Pa.*). Targ. Prov. XXIV, 26 נְנַשְּׁקוּ וכ׳ let them *close* the lips of &c. Targ. Job XXXI, 27; a. fr.—M. Kat. 25[b] נָשׁוּק, v. כִּירְפָּא I. B. Bath. 74[a] הדכא דנַשְּׁקָא ארעא וכ׳ where earth and heaven meet. Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. חמית נשקה וכ׳ .. I saw in my dream one of my eyes touch the other. Gitt. 57[b] bot. ואַינַשְּׁקִיה פורתא that I may kiss him a little (before he is put to death); a. fr.

Pa. נַשֵּׁק, נְשֵׁק same. Targ. O. Gen. XXXI, 28; a. e.

נֶשֶׁק m. (b. h.; preced.) [*hostile meeting*, cmp. זָנַג, מִלְחָמָה &c.,] *going to war*; כלי נ׳ (or sub. כלי) *weapon, armor.* Y. Yeb. XV, 14[d] (ref. to Ps. CXL, 8) נְשָׁקוֹ של גוג the day of war against Gog (v. זִיוּן); Yalk. Ps. 888.

נַשְׁקִי* f. (preced. wds.) *kiss* (of the foot), a form of *taking possession of a slave.* Gitt. 43[b] נ׳ ... מאי נמוסו what is meant by the gentile's doing to the slave his *nomos* (v. נִימוֹס)? (Answer.) נ׳. Ib. שדת בת נ׳ הוא can a field be taken possession of by *nashḳi?*—[Ar. *armor*, Rashi *seal*, suspended from the slave's neck].

נָשַׁר (cmp. נָשַׁל) *to drop, fall off.* Peah VII, 3 אירחו פרט הנוֹשֵׁר וכ׳ by *pereṭ* (Lev. XIX, 10) is understood that which drops on cutting grapes. Bets. 2[b] פירות הנוֹשְׁרִין fruit which drops from the tree (on the Holy Day). Y. ib. I, beg. 60[a] ספק מהיום נָשְׁרוּ וכ׳ where it is doubtful whether they fell off to-day (on the Holy-Day) &c. Gen. R. s. 10, v. נָשַׁל; a. fr.—Sabb. XXII, 4 (146[b]) מי שנשרו כליו בדרך (במים) if one's garments (cloak) fell into a puddle on the road.

Hif. הִנְשִׁיר (הַשִּׁיר) 1) *to let fall, drop.* Ib. 67[a] אילן שמַשִּׁיר פירותיו a tree that drops its fruit prematurely. Naz. VI, 3 מפני שמַשֶּׁרֶת וכ׳ because it causes falling out of the hair. Y. Peah VIII, 20[a] bot. מַשִּׁיר (not משיר), v. מַחֲבוֹא. Midr. Till. to Ps. XIV עתיד .. לַהֲשִׁירוֹ the Lord will cause him to drop, v. גּוֹבְלָת. Keth. 6[b] אע״פ שמַשִּׁיר צרורות although (by walking through the breach) he causes pebbles to break loose; Y. Ber. II, 5[b] top אפי׳ מַשֶּׁרֶת צרורות even if the wall is so brittle as to drop &c.; a. fr.—Bets. 35[b] מְנַשְּׁרִין; מַנְשִׁירִין (prob. to be read: מְנַשְּׁרִין as versions of מַשִּׁילִין, v. נָשַׁל).—Esth. R. to I, 14 ומַשִּׁירָן, v. כַּרְשֶׁינָה II.

Pi. נִשֵּׁר 1) *to drop, let drop,* v. supra.—2) (cmp. Assyr. našâru, Del. Assyr. Handw., p. 487) *to tear, lacerate.* Ab. Zar. 11[a] sq. המְנַשֵּׁר פרסותיה וכ׳ ... אריזהו עיקור what mutilation of an animal's feet does not affect its vitality (v. טְרֵפָה)? Cutting the tendons of its hoofs beneath the ankle; ib. 13[a]. Pesik. R. s. 31 מְנַשְּׁרִים בשערו they pluck his hair.

נָשַׁר I ch. same, 1) *to fall off.* Koh. R. to V, 8 נַשְּׁרִין, נַשְּׁרָן, v. נָשַׁל.—2) *to lacerate.* Ber. 8[a] [a gloss, v. Ar. ed. Koh. s. v. נשר 4] דלאחורי נַשָּׁרָא (Ar. נָשְׁרֵי) which tears backwards (when you attempt to pull it out), v. חִרְזָא I.

Af. אַשִּׁיר *to cause to fall off, drop.* Targ. I Chr. V, 23, v. סְרֵי II.

נֶשֶׁר I or נֵשֶׁר m. (preced.) *dropping, dropped fruit.* Succ. I, 3 מפני חנ׳ to intercept the droppings (from the branches covering the Succah). Pes. 56[a] להאכיל נ׳ לעניים וכ׳ to give the poor an opportunity to eat of the fallen fruit (on Sabbaths &c.) in years of famine; Men. 71[a]; a. fr.—*Pl.* נְשָׁרִים, נְשָׁרִין. Tosef. Pes. II (III), 19. Y. Bets. I, bg. 60[a]; a. e.

נֶשֶׁר II m. (v. נָשַׁר *Pi.*) *eagle.* Ḥag. 13[b] מלך שבעופות נ׳ the king of birds is the eagle. Ḥull. 60[b] sq. (ref. to Lev. XI, 13) נ׳ מה נ׳ וכ׳ the text specifies the eagle to intimate, as the eagle has no additional toe ...., so all birds like him are unclean. Y. Peah I, 15[d] top נ׳ שהוא רחמן the eagle who is kind (to his young ones); Yalk. Prov. 963. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2; a. fr.—Snh. 12[a] (in a secret letter) ותפשו נ׳ and the eagle (Roman) caught them (the messengers, v. נְצִיב).—*Pl.* נְשָׁרִים. Ib. 92[b] עושה להם כנפים כנ׳ וכ׳ he shall give them (the righteous) wings like those of the eagles, and they shall soar &c.; a. e.

נְשַׁר II, נְשַׁרְא, נְשַׁר׳ 1) same. Targ. Lev. XI, 13; a. fr.—*Pl.* נְשָׁרִין, נְשָׁרַיָּא, נְשַׁר׳. Targ. Ex. XIX, 4. Targ. II Sam. I, 23.—Erub. 53[b], v. נָקַם I.—2) *Nishra*, name of an Arabian deity (Sabaean: *Nasr*). Ab. Zar. 11[b].—[נשרא, Ber. 8[a], v. נָשַׁר I.]—קֵן נְשַׁרְנִיא pr. n. pl., v. קֵן ch.

נַשְׁרִיתָא, v. נְשִׁירְתָא.

נשתי, Sabb. 134[a], מנשתי, מנשתיה, v. נְשַׁם.

נַשְׁתִּיק, v. נַשְׁתֵּק.

נַשְׁתֵּם, v. נְשַׁם.

נַשְׁתֵּן (v. שְׁתַן) *to urinate.* Sabb. 134[a] מְנַשְׁתֵּן Ms. M., v. נְשַׁם.

נַשְׁתֵּק, נַשְׁתִּיק m. (נָשַׁק, cmp. אינשתם, fr. נְשַׁם) *attachment,* a contrivance to prevent the handle of a coal-pan from getting too hot. Tosef. Yoma III (II), 3 בכל יום לא הית לה נ׳ on any other day the priest's coal-pan had no damper &c.; Yoma 44[b] נִיאַשְׁתֵּיק (Ms. M. נִיאַשְׁתִּיק; Rashi: 'a rattling ring'); Y. ib. IV, 41[d] top נרתיק. Koh. R. to I, 5 [read:] מצרטלו מְנַשְׁתְּקוֹ or מְנַרְתְּקוֹ (v. השתק).

נָתַב, נְתִיב=נָשַׁב, *to blow.* Targ. Ps. CXXIX, 6 (ed. Wil. נָתֵךְ). Ib. CIII, 16 (ed. Wil. נחכת, some ed. חבת, corr. acc.).

Pa. נַתֵּב same. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 (ed. Vien. דְמִירַתְבִּין *Ithpe.*). Targ. Y. Gen. I, 2 (ed. Vien. מְנַתְּבָא).

Af. אַנְתִּיב *to cause to blow.* Targ. Ps. CXLVII, 18 (Ms. *Pa.*).

Ithpe. אִיתְנַתַּב, אִירְתַּב *to be blown,* v. supra.—[Targ. Y. Gen. XII, 10 לְאִירְתּוֹתָבָא, read: לְאִיתְנַתְּבָא, v. יְתַב.]

נְתַבְּרָא, v. נְדַבְּרָא.

נְתוּדַּי, v. נִיתּוּדַּי.

נְתוֹצָתִי, נְתִיצָתִי, v. נְטוֹפָתִי.

נָתַז, *Pi.* נִתֵּז (sec. verb of נָזָה, v. Kidd. 25ª) 1) (neut. verb) *to squirt, fly off.* Kidd. 25ª מַזֶּה וְנִתְזָה הוֹאִיל דְּרִי ... וכ׳ (perh. *Nif.*) if a person (priest) was sprinkling for purification, and the sprinkling flew upon his (the unclean person's) mouth. Y. Yoma III, 41ª top, a. e. מְנַתְּזִין, v. נִיצּוֹץ. B. Kam. II, 1 מִן ... וכ׳ הֵיוּ if stones flew off from under the animal's feet; a. e.—2) (act. verb) *to cause to fly off.* Ib. 19ª במקום .. אלא אם כן מְנַתְּזָהּ where the animal cannot help making stones fly off. Nidd. 61ª וְנִתְּזוּ בקרדומותיהן they chopped with their axes.

Hif. הִתִּיז (b. h. הִתַּז) *to cause to fly off, to chop off; to squirt.* B. Kam. l. c. בעטה והתיזה וכ׳ she kicked and made stones fly off and thus did damage. Ib. 17ᵇ. Snh. 102ª כשותי מקלות שמתיזות זו את זו like two sticks which splinter one another. Sabb. 62ᵇ ומַתִּיזוֹת עליהם and caused the balsam to squirt at them; a. fr.—Esp. (with רֹאשׁ) *to decapitate.* Snh. VII, 3 הֵיוּ מַתִּיזִין אֶת וכ׳ they decapitated him with a sword. Y. Ber. IX, 13ª חייבו לְהַתִּיז וכ׳ he sentenced him to decapitation; Cant. R. to VII, 5; a. fr.—Trnsf. *to separate syllables* or *words distinctly, to articulate* (*sybillants*). Y. Ber. II, 4ᵈ צריך להתיז למען תזכרו (ed. Lehm. צריך לה׳ זי״ן וכ׳) you must articulate *tiz-k'ru* (emphasizing the *zayin,* Num. XV, 40). Ib. צריך לה׳ כי לעולם חסדו you must articulate *has-do* (so as not to make it sound *hasto* or *hazdo.*—[Gitt. 70ª מַהֲרִיזִין גופו וכ׳ *scatter* the strength &c.; En Yaăk. מתרישין.]

Hof. הוּתַּז *to be made to fly off, be cut off.* Hull. 27ª. Gen. R. s. 9, end יוּתַּז ראשו בסייף his head shall be cut off with a sword.

Nif. נִיתַּז *to fly off; to splash.* Cant. R. l. c. .. נִתְּזָה החרב והתיזה the sword flew off the neck of Moses and struck &c. Nidd. 13ª נִתְּזִין, v. נִיצּוֹץ. Tosef. Macc. II, 1 ניתזה בקשת וכ׳ if a chip flew off &c., v. נָשַׁל.—Hull. VI, 6 דם הנִּתָּז the blood which splashes forth at slaughtering; ib. 88ª הנ׳. Zeb. XI, 3; a. fr.

נְתַז ch. same, *to gush forth, splash.* Targ. O. Deut. I, 44 נָתְזוּ (ed. Vien. נִתְּזוּ, of bees). Targ. Job III, 23 (h. text נחך).—Sot. 48ᵇ (quot. fr. Targ. O. Deut. l. c.).

Af. אַתִּיז (with רֵישָׁא) *to decapitate.* Targ. I Chr. X, 9 (h. text נשא).

Pa. נְתִּיז *to cause to fly off.* B. Kam. 19ª מְנַתְּזָא צרורות קא, v. preced.

נְתַזְדָּ pr. n. m. *Nithza.* Snh. 74ª נמנו וגמרו בעליות בית ד׳ they voted and passed a law in the upper chamber of the house of N.; Y. ib. III, 21ᵇ top; Yalk. Deut. 838; Y. Shebi. IV, 35ª bot. לבזה. Kidd. 40ᵇ; (Sifré Deut. 41 ערוד).

***נְתַזְוָאי** (prob. to be read נְתַזְוָאר) pr. n. m. Erub. 59ª (Ms. M. נְשַׁזְוָאר; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. נחזור, prob. for נְתַזְוָר).

נָתַח (b. h.), *Pi.* נִתֵּחַ 1) *to sever, dissect.* Zeb. 85ª רפשיט וְיִנַּתֵּחַ וכ׳ he must flay and dissect it in its place (where he slaughtered it). Ḥull. 28ᵇ כיון שמְנַתְּחָהּ אבר אבר (not דמנ׳) since he cuts it into parts; a. fr.—2) *to distrain, take by force,* esp. *to seize* by waiting for the debtor to come out of the house with an object, opp. to מְשַׁכֵּן, to enter and seize. B. Mets. 113ª אימא לא יְנַתְּחֶנּוּ וכ׳ read in the Mishnah (IX, 13), he must not seize his goods outside of his house except through the court messenger.

נָתַח ch., *Pa.* נַתֵּחַ same, 1) as preced. 2. B. Mets. 113ª נַתְּחֵי אין וכ׳ the court messenger may distrain out side of the house, but enter and seize he dare not?—2) *to tear, pull.* Bets. 10ᵇ גוזלות מְנַתְּחֵי מהדדי (not אהדדי; Ms. M. מנתקי) pigeons might pull against each other (and tear the bands); Gitt. 51ª.

נַתַּח m. (b. h.; preced.) *piece.*—*Pl.* נְתָחִים. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. V (ref. to Lev. I, 6) יכול ינתח נְתָחָיו לְנְתָחִיהֶם you might think, he may cut its parts into their parts again; Ḥull. 11ª ולא נתחיה לנ׳ but he must not cut &c.; a. e.

נָתִיב m. (b. h.) *highway, road.* Keth. 8ᵇ נ׳ הוא משעת וכ׳ such is the road (the course of events) from the days of creation. Ex. R. s. 30 תתורה אומרה באי זה נ׳ אני מהלכת the Torah says, what road do I follow?; a. e.—*Pl.* נְתִיבוֹת. Ib.

נְתִיבְתָא f. ch. same. Targ. Prov. I, 15 Ms. (ed. שְׁבִילָא).

נַתִּיךְ m. (נָתַךְ I; cmp. רָצוּף) *cast, firm.* Targ. Job XLI, 16 Ms. (ed. אַתִּיךְ).

נָתִין m. (b. h.; נָתַן) [*donated, dedicated to the Temple service,*] *Nathin,* a descendant of the Gibeonites (Josh. IX, 27). Macc. III, 1; a. fr.—*Pl.* נָתִינִים, נְתִינִין. Yeb. 78ᵇ נ׳ דוד גזר עליהן as to N'thinim, David decreed concerning them (their exclusion from the Israelitish community with regard to intermarriages). Ib. VIII, 3 ממזרין ונ׳ אסורין bastards and N'thinim are forbidden (for intermarriage). Tosef. Kidd. V, 4; a. fr.—*Fem.* נְתִינָה. Macc. l. c.; a. e.

נְתִינָאָה ch. same.—*Pl.* נְתִינָאֵי. Targ. I Chr. IX, 2.—Kidd. 70ᵇ (play on דורנוניתא) דרא דנ׳ Rashi (ed. דראי נ׳) village of N'thinim.

נְתִינָה I, v. נָתִין.

נְתִינָה II pr. n. m. *N'thinah,* father of Dama, (v. דָּמָא). Kidd. 31ª; Y. ib. I, 61ᵇ top; a. e.

נְתִינָה III f. (נָתַן) 1) *donation.* Pes. 21ᵇ, a. e. (ref. to Deut. XIV, 21) אין לי אלא לגר בנ׳ וכ׳ from this I would

conclude that it is permitted to give it to the sojourner as a gift &c., contrad. to מכירה; a. fr.—2) *delivery.* B. Mets. 19ª נ׳ עד שעת up to the time of the delivery (of the letter of divorce). Y. Ḥag. II, 77ᵇ bot.; Cant. R. to I, 10 כִּנְתִינָתָן מסיני, v. שָׁמַח; a. fr.—3) *putting on,* opp. חליצה taking off. Y. Ber. III, beg. 5ᵈ נ׳ חלכה .. the practice is in accordance with ... as regards putting on (the shoes by mourners); Y. M. Kat. III, 82ᵇ; Gen. R. s. 100.

נְתִינוּת f. (נָתִין) *the legal status of the Nathin; the class of N'thinim.* Tosef. Kidd. V, 4 'I shall cleanse you' (Ez. XXXVI, 25) אפי׳ מן הנ׳ even from the class of *n'thinim* (i. e. they shall be restored to full Jewish citizenship). Ib. 2 כל שאין בת לא משום נ׳ וכ׳ a family which is not suspected of intermarriage with N'thinim; Keth. 14ª. Ibᵇ; a. e.

נְתִינִי m. (preced.) *one belonging to the class of N'thinim.* Kidd. IV, 1; Tosef. ib. V, 1; v. מַמְזֵרִי.

נְתִיצָה f. (נָתַץ) *cutting out, breaking up.* Sifra Sh'mini, Par. 8, ch. X את שיש לו נ׳ that which can be broken up (brick-work &c.). Y. Sabb. IX, 11ᵈ top נ׳ מבית המנוגע the breaking up of idolatrous structures (Deut. XII, 3) is analogous to the breaking up of leprous buildings (Lev. XIV, 45). Y. Orl. III, 63ª bot. דכתיב נ׳ נ׳ for the term נתץ is used for idolatry and for levitical purity (Lev. XI, 35). Tosef. Neg. VI, 10, contrad. to חליצה the removal of one affected stone. Mekh. B'shall., Shir., s. 10 נטיעה שאין בה נ׳ a putting up not to be followed by a tearing down. Y. Orl. I, 60ᵈ bot., v. נְפִיצָה. Y. Ab. Zar. IV, 44ª; a. fr.

נְתִיקָה f. (נָתַק) 1) *breaking loose.* Pesik. Shub., p. 163ª (ref. to אתקנך, Jer. XXII, 24) ממקום נְתִיקָתוֹ תהא תקנתו from where he will be torn away will arise his regeneration (through repentance); Cant. R. to VIII, 6 ממקום שנְתִיקָתָךְ שם וכ׳; Yalk. Jer. 303.—2) *forcing a door open.* Y. Snh. VII, 25ᵈ (in Chald. dict.) בנ׳ (חד) ירהיב ליה struck him by opening the door forcibly; v. מַרְתּוֹקָא.

נָתַךְ (b. h.; cmp. נחת, נחק) *to cut, reduce, smelt.* [Tosef. Shebi. III, 19 יתוך, לתוך Var. ed. Zuck., v. נָתַק.]

Nif. נִיתַּךְ *to be smelted, reduced to slags.* Zeb. XII, 6 נ׳ חבשר if the flesh in the fire is burned to hard lumps; ib. 106ª, contrad. to נעשרן אפר; v. תָּרוֹכָא.

Hif. הִתִּיךְ *to smelt, cast, pour.* Ex. R. s. 15 ... של כסף הִתִּיכָן וכ׳ the idols of silver ..., he caused to melt and be shapeless as before they were cast. Y. Sabb. X, 10ᵇ bot. חַמַּתִּיךְ אבר he who casts lead (on the Sabbath). Naz. 50ᵇ והִתִּיכוֹ and he melted it (the fat); Tosef. Ohol. IV, 3 והיתכו, ותתכו (corr. acc.); Y. Naz. VII, 56ᵇ bot. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ; ib. IV, 44ᵇ top המתיך כוס לע״ז he who casts a cup for an idol.—[Pesik. R. s. 31 מנתכי׳ אחוריה, read: מכופתים לאחוריהם; v. ed. Fr. note 49.]

Hof. הוּתַּךְ *to be molten; to be reduced to slags.* Meïl. II, 3 (9ª) עד שיותַּךְ הבשר (Talm. ed. שיתיך, corr. acc.) until the flesh is charred in small lumps; Zeb. 35ᵇ; 104ᵇ.—Part. מוּתָּךְ. Sabb. 21ª, a. fr. חלב מ׳ Ar. (ed. מְהוּתָּךְ, v. הותך) molten fat.

נָתַךְ I ch. same; *Af.* אַתִּיךְ *to melt, cast, pour.* Targ. Job X, 10 Ms. (ed. סנן). Targ. Ex. XXV, 12; a. fr.—Part. pass. מַתִּיךְ. Targ. II Chr. IV, 2, sq.—Midr. Till. to Ps. II, 6 (expl. נסכתי׳ ib.) אַתִּירְכָּתֵיהּ I cast him (made him strong, cmp. יָצַק *Hof.*); Yalk. ib. 620.

Pa. נַתֵּךְ same. Targ. II Chr. XXXII, 21.

נָתַךְ* II (v. P. Sm. 2480; cmp. נָתַח *Pi.* 2) *to distrain, fine.* Targ. Prov. XVII, 26 (h. text ענש).

נָתַל* (v. P. Sm. 2480) = נָתַן *to give answer, teach.* Targ. Prov. XXVI, 4; 7.

נָתָן (b. h.) pr. n. m. *Nathan,* 1) the prophet. Koh. R. to IV, 12. Midr. Till. to Ps. LI; a. fr.—2) N. the Babylonian, a Tannai. Ber. IX, 5. Tosef. Yeb. VIII, 4. B. Bath. 73ª; a. fr.—3) name of several Amoraïm. Y. Erub. VI, 23ᶜ bot., v. דְּרוֹמָאָה; a. e.—Y. M. Kat. III, 82ª נ׳ בר אבא.—Y. Ter. VII, 44ᶜ נ׳ בר חושעיה.—Y. Ber. IV, 7ᵇ נ׳ בר טובי; a. fr.—4) N. d'Tsutsitha, a penitent. Sabb. 56ᵇ.—אבות דר׳ נ׳, v. אָב II.

נָתַן (b. h.) *to give; to place, put.* Gitt. I, 6 תֵּן גט וכ׳ give this letter of divorce to my wife. Ib. תְּנוּ גט וכ׳ give ye &c. Ib. לא יִתְּנוּ לאחר מיתה they must not deliver it after the man's death; a. v. fr.—נ׳ עיניו ל־, v. נָשָׂא וכ׳.—נ׳ עיניו ב (to put an eye upon) *to intend.* B. Mets. 19ª, a. e. כיון שנ׳ ע׳ לגרשה as soon as he has resolved to divorce her; a. fr.—נ׳ עיניו ב (to have an eye on) *to desire, think of.* Ned. XI, 12 שלא תהא אשה נוֹתֶנֶת עיניה באחר lest the woman have a liking for another man. Ib. 20ᵇ שלא אֶתֵּן עיני וכ׳ lest I think of another woman. Ib. אל ישתה .. ויִתֵּן וכ׳ one must not drink of one cup (have connection with one woman) and think of another; a. fr.—Esp. נ׳ עיניו בו *to cast an angry eye at, to hurt by an angry look.* Ber. 58ª נ׳ ע׳ בו ונעשה וכ׳ he cast an eye at him and he was changed into &c., v. גַּל; Sabb. 34ª; a. e.—Y. Ber. III, beg. 5ᵈ, a. fr. נותן תפלין puts on T'fillin.—נ׳ טעם, v. טַעַם.—חדרין נותן the conclusion *ad majus* gives it, it is a legitimate conclusion. Bekh. 59ᵇ, a. fr. Ib. הרא הנוֹתֶנֶת (on the contrary,) it is thus we should argue.—Gen. R. s. 33 וחדרין נותן and it stands to reason.—Esp. נ׳ (sub. דם) *to put blood on the altar, sprinkle, smear.* Zeb. VIII, 4; a. fr.—[Tosef. Neg. VI, 10 נותן, v. נָתַץ.]

Nif. נִיתַּן *to be given, put* &c.; *to be intended.* Ned. 38ª לא נִיתְּנָה תורה אלא וכ׳ the Law was given only to Moses and his descendants. Ib. וכולן נִתְּנוּ וכ׳ and all those (gates of understanding) were granted to Moses; a. fr.—Keth. 81ª לא ניתנה כתובה וכ׳ the K'thubah is not intended to be collected during life-time. R. Hash. 28ª נִיתְּנוּ .. מצות, v. הָיָה; a. fr.—[Tosef. Ab. Zar. V (VI), 8 עד שינתן, v. נָתַץ.]—Esp. *to be put on the altar, sprinkled, smeared.* Zeb. VIII, 9 הנִּתָּנִין למעלה .... בנתנין למטה blood which must be put below (the red line) which has been mixed with blood that must be put above. Ib. 10 יִנָּתְנוּ במתן וכ׳ shall be applied four times, v. מַתָּן a. מַתָּנָה; a. fr.

Hof. הוּתַּן *to be put.* Makhsh. I, 1 בכי יותַּן (הרי זה) it comes under the law (Lev. XI, 38), i. e. it is a liquid which, if put on eatables, makes them susceptible of uncleanness. Ib. 2 אינן בכי יותן do not qualify for uncleanness; a. fr.

נָתָן ch. same. Targ. Deut. XV, 10; a. fr.—[Targ. Is. LIII, 5 ובדגירתנתי some ed., read: ובדגירתנתי, v. נָגַר I.]

נָתַץ (b. h.) *to chip off; to tear down.* Neg. XIII, 2 בזמן שהוא נוֹתֵץ נותץ את שלו when he has to tear down (Lev. XIV, 45), he must chip off his part of the house, contrad. to חָלַץ; Tosef. ib. VI, 10. Ib. בנתיצה נותץ את וכ׳ (not נוחן) when he has to tear down, he must chop those stones which are affected as well as those which are not; a. fr.

Nif. נִיתַּץ *to be torn down.* Ab. Zar. 53ᵇ עד שיִּתַּץ רובו until the largest part of it is torn down; Tosef. ib. V (VI), 8 שינתן (corr. acc.). Neg. XIII, 1; a. fr.

Hof. הוּתַּץ same. Ab. Zar. III, 9 אם חדש יותַּץ if the oven was new, it must be taken apart; Pes. 26ᵇ; a. fr.

נָתַק (b. h.; cmp. preced. a. נחך) 1) *to break loose; tear out.* Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. מקום שנהגו לקוץ יְהוֹכ לָהוֹכ וכ׳ where it is customary to cut the reeds, let him pluck them; where it is customary to pluck them &c.; Tosef. ib. III, 19 Var. יְהוֹךְ לְהוֹךְ. Cant. R. to VIII, 6 (ref. to Jer. XXII, 24) שהוא נוֹתֵק מלכות וכ׳ that he will tear the Davidic kingdom out of his hand; ib. משם אני נותק וכ׳ from there I shall tear loose the kingdom &c.; Pesik. Shub., p. 163ᵃ. Bekh. 33ᵇ נותק he who tears loose (testicles and throws them away); נותק אחר כורת who removes them after one has cut them (tearing off the roots). Sifra Thazr., Neg., ch. VII, Par. 5 אם אדם נָתָקוֹ if a man made it bald (נָתָק); (R. S. to Neg. III, 5 אם נִיתְּקוּ בידי אדם, Nif.); a. e.—*Part. pass.* נָתוּק (b. h.) *an animal whose testicles have been forcibly removed*; [oth. opin.: *whose membrum has been mutilated by a violent severance*]. Sifra Emor, Par. 7, ch. VII; Tosef. Yeb. X, 5.—2) *to cause oozing, to secrete.* Tosef. Ter. III, 13 ענבים רכות ונותקות .. ואינן נותְּקִין וכ׳ grapes are soft and let their juice ooze out (when packed), but olives are hard and do not let their oil ooze out.; Y. ib. III, 42ᵇ top, v. הֵידָא.

Pi. נִיתֵּק 1) *to tear loose.* Cant. R. l. c. (ref. to Jer. l. c.) אֲנַתֵּקְךְ אין .. אֲתַקְּנֵךְ it does not say *ănattekkha* (I shall tear thee loose), but (it may be read) *athakkenkha* (I shall restore thee, v. תָּקַן); Yalk. Jer. 303 אֲתֵּקְךְ (*Hif.*); Pesik. l. c.—2) [*to tear, pull*] *to remonstrate, protest.* Sifré Num. 115; Yalk. Num. 750 התחיל הבן הזהוא מְנַתֵּק that son began to protest (against doing slave's work); התחילו ישראל מְנַתְּקִים the Israelites remonstrated (against the laws imposed upon them); v. infra.

Nif. נִיתַּק, נִיתּוֹק 1) *to be torn loose; to fall out.* Ḥull. 123ᵇ שומר העשוי לְנַתֵּק מאליו a protection (cover) which is likely to come off of itself. Nidd. 65ᵃ כיון שנִתְּקוּ שניו וכ׳ when a man's teeth are gone; a. e.—2) [*to tear one's self loose,*] *to remonstrate, be discontented.* Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII גלוי .. לְיִנָּתֵק בעריות it was known before the Lord that they would bear unwillingly the restrictive laws concerning sexual relations; נִיתְּקוּ בעריות they did remonstrate &c. (ref. to Num. XI, 10; v. Sabb. 130ᵃ; Yoma 75ᵃ); Yalk. Lev. 590.—3) *to be shifted, transformed, modified.* Zeb. 5ᵇ, a. fr. אשם שנ׳ לרעיה an animal dedicated as a guilt-offering which (on account of its owner's death &c.) has been condemned to pasture until natural death (v. סָאַב).—Y. Naz. IV, end, 53ᶜ משנ׳ מלא תעשה לעשה since it (the cutting of the hair which is forbidden to the Nazarite) has gone over from a prohibition to a positive duty (Num. VI, 18).—לאו שנ׳ לעשה a prohibition transformed into a command, i. e. a prohibitive law the transgression of which must be repaired by a succeeding act, e. g. (Lev. XIX, 13) 'thou shalt not rob', and (ib. V, 23) 'he shall make restitution.' Ḥull. 141ᵃ (for which ib. XII, 4 מצוה לא תעשה שיש בה קום עשה). Yoma 85ᵇ לא תעשה שנ׳ לעשה; a. fr.—4) (v. Kal 2) *to enter a stage of moist decomposition.* Y. Naz. VII, 56ᵇ, v. נִצַּל.—5) (denom. of נֶתֶק) *to become hairless and blanched, to be afflicted with* נֶתֶק. Neg. X, 9 וכ׳ כל ראשו and his entire head became bald (v. קָרַחַת). Sifra Thazr. l. c. את שני׳ נתק בתוך נתק a person that became afflicted with a bald spot within a patch of hair surrounded by baldness (Neg. X, 7 שני נְתָקִין זה לפנים מזה; a. fr.).

נָתַק ch. same; *Af.* אַתֵּיק *to pull, drag.* Targ. Jer. XII, 3 אַתְּקִינוֹן or אַתְּקִינְגוֹן (ed. אַתְּקִנְ׳, ed. Lag. אַתְּקִינִ׳, v. תְּקַן; h. text תחריקם).

Pa. נַתֵּק 1) *to tear, sever.* B. Kam. 9ᵇ שור דרכיה לְנַתּוֹקֵי an ox may be expected to tear (the rope). Bets. 10ᵇ מְנַתְּקֵי Ms. M., v. נָתַח.—2) *to snatch, take away.* Yoma 46ᵇ כיון דנַתְּקָהּ נתקה having snatched it (the coal from the altar), he has snatched it (and it has its sacred character no longer).—3) *to shift, transform.* Macc. 15ᵃ הרהוא לְנַתּוֹקֵי לאוי וכ׳ Ms. M. (Rashi לאוירה, ed. לאו) this (positive command) has the function of modifying the prohibitory law (intimating the reparation in the event of its transgression); v. preced. *Nif.*

Ithpe. אִיתְּנַתֵּק, אִתְנַתֵּק 1) *to be severed, snatched.* Targ. Koh. IV, 12.—Yoma l. c. אִיתְּנְתָקָה למצוותה the taking it from the altar was done for an ordained use of it; a. e.—2) *to be set aside, be designated.* Erub. 13ᵃ כיון דא׳ לשום רחל תו לא הדרא מִיתַּנְתָּא וכ׳ having been originally designated (copied) for Rachel, it cannot again be converted and used for Leah; Sot. 20ᵇ. Zeb. 3ᵃ; a. e.

נֶתֶק m. (b. h.; preced.) [*torn out,*] *bald (blanched) spot* on the head or in the beard. Neg. X, 2; a. fr. *Pl.* נְתָקִים, נְתָקִין. Ib. 1; 7; a. fr.

נְ׳, נְתָקָא ch. same. Targ. Lev. XIII, 30; a. fr.

נת״ר, a mnemotechnical abbreviation for נְעִילַת הַסַּנְדָּל, רְחִיצַת יָדַיִם, חִשְׁמִישׁ חַמְטָה. M. Kat. 24ᵃ.

נָתַר I (b. h.; cmp. נתק) *to sever, loosen.*

Nif. נִיתַּר, נִיתּוֹר 1) *to be torn loose, be released.* Y. Taan. II, 65ᵈ top, v. נָטַשׁ II a. נָתַשׁ.—Trnsf. *to be untied, released from an obligation; to become permitted.* Y. Yeb. IV, 6ᵇ bot. (ref. to Deut. XXV, 10) בית שהוא נִיתָּר וכ׳ a house (of several wives) which is released (from the leviratical marriage) by means of one *ḥălitsah* (performed on one of the wives). Y. Bicc. I, 64ᵇ top כל הביכורים שנראו לִיתּוֹר .. אינן נִיתּוֹרִין וכ׳ all the first fruits which are to be released (become permitted by being brought to the Temple) in the land (of Palestine), can become so only by reciting the confession (Deut. XXVI, 5—10). Erub. 10ᵃ; 12ᵃ חצר נִיתֶּרֶת וכ׳ a court becomes permitted (for Sabbath purposes) by &c., v. פַּס. Ib. שהוא נִיתָּר וכ׳ that it is made available &c.; a. e.

Hif. הִתִּיר 1) *to loosen, untie, unscrew.* Tosef. Sabb. XVI (XVII), 5 שֶׁהִתִּירוֹ which one unscrewed; Sabb. XX, 5 מַתִּירִין, v. מַכְבֵּשׁ. Ib. 22a מבגד לבגד (צריצית) מתירין you may untie show-fringes from one garment (and put them) on another garment. Gen. R. s. 5 מַתִּירָן ומוציא וכ׳ he unties them (opens the bags) and lets the air in them escape; a. fr.—[Tosef. Shebi. I, 7, v. נָתַר.]—2) *to permit, declare permitted,* opp. אָסַר. Sabb. 4a הִתִּירוּ לוֹ וכ׳ would they (the scholars) permit him to take it out &c.? Ib. II, 4 ור׳ יהודה מַתִּיר but R. Judah declares it permitted. Ib. 2 וחכמים מַתִּירִין; a. v. fr.—V. מַתִּיר.—3) *to free, surrender; to outlaw, proscribe.* Snh. 40b ה׳ עצמו למיתה did he surrender himself to death?, i. e. did he declare that he would commit the act in spite of the warning which defined it to be a deadly crime? Ib. 41a (ref. to Deut. XVII, 6) עד שיַּתִּיר וכ׳ until he declares himself ready to undergo capital punishment for his act. Ḥull. 41a. Y. Peah I, 16a לַהַתִּיר דמן וכ׳ עילא .. they wanted a pretext to outlaw the rebels; a. fr.

Hof. הוּתַּר 1) *to be loosened, untied.* Lev. R. s. 28, beg., a. fr. הוּתְּרָה תרצועה, v. רְצוּעָה. Sabb. XX, 5 אם היתה מְוּתָּר וכ׳ if it (the clothes press) was (partly) unscrewed on the eve of the Sabbath, he may unscrew it entirely. B. Kam. 9b שור מותר an ox that is not tied, opp. קשור. Erub. II, 1 קשורות אבל לא מְוּתָּרוֹת closely tied together, but not tied in a loose way; a. e.—2) *to be permitted.* Y. Sabb. II, 5b bot. ה׳ הנדר, v. נֶדֶר; Snh. 68a. Ḥull. 17a בתחילה ה׳ לחן וכ׳ originally they were permitted to eat the flesh of an animal killed by stabbing (v. נְחִירָה). Ib. 9a נשחטה הותרה when the animal has been slaughtered according to the ritual, it is (absolutely) permitted. Ernb. 93b שבת כיון שהותרה הותרה as regards Sabbath laws what has been permitted at the entrance of the Sabbath remains permitted the entire day; ib. 70b כל שה׳ למקצת וכ׳ whatever is permitted for one part of the Sabbath &c.; a. v. fr.—Part. מְוּתָּר; f. מְוּתֶּרֶת; *pl.* מְוּתָּרִים, מְוּתָּרִין; מְוּתָּרוֹת (*it is, they are*) *permitted* (of things and persons). Ter. X, 7. Yeb. I, 2 צרתה מ׳ her rival is permitted (to him as wife). Ib. III, 2 ומ׳ באחותה and he is permitted to marry her sister. Ib. II, 10 מותרות לינשא להן may be married to them; a. v. fr.—Pes. 48a, a. e. (ref. to ממשקה ישראל, Ez. XLV, 15) מן המותר לישראל of what an Israelite is permitted to drink. Sabb. 108a (ref. to בפיך, Ex. XIII, 9) מדבר המותר בפיך the Torah must be written on the skin of an animal which is permitted in thy mouth (a clean animal).

נָתַר II, *Pi.* נִתֵּר (b. h.; cmp. נתק) [*to move.*] *to leap.* B. Kam. 38a (ref. to Hab. III, 6) מאי משמע דתאר וירתר לישנא דאגלויי הוא what evidence is there that this *vayyatter* has the meaning of sending into exile (causing to emigrate)? Answ. ref. to לְנַתֵּר (Lev. XI, 21). Lev. R. s. 20 (ref. to Job XXXVII, 1) מהו וְיִתַּר יקפץ וכ׳ what does *v'yittar* mean? It will leap, as we read (Lev. l. c.) &c.

Hif. הִתִּיר *to exile.* B. Kam. l. c., v. supra. Lev. R. s. 6, beg. ומַתִּיר את הגנבים and condemned the thieves to exportation (v., however, גִּירֵד).

נָתַר ch. = h. נָשַׁר, *to fall off, drop; to fall apart, decay; to become wearied, faint.* Targ. Is. XL, 7. Ib. LXIV, 5; a. fr.—B. Mets. 21b דנתרא that it (the fig) dropped (and was not taken off the tree). Ib. אע״ג דנתרין זיתי וכ׳ even when the olives have dropped &c. Sabb. 33b ונקא נָתְרָן דמעת עיניה and the tears fell from his eyes; a. fr.

Af. אַתִּיר *to drop, shed, let fall.* Targ. Ruth II, 16. Targ. Y. II Ex. IX, 32 ואַתְּרַת (not ואתך).—Y. Kil. VII, beg. 30d דמַתְּרָן טרפיהן וכ׳ where trees shed their leaves even in midsummer. Naz. 42a אדמה דלא מַתְּרָא an earth which does not cause falling out of the hair; a. e.—Y. Yeb. XVI, 15d אתרין, v. infra.

Pa. נַתֵּר. 1) (neut. verb) *to crumble, fall in.* B. Kam. 9b בור דרכה לְנַתּוּרֵי a pit is liable to fall in (and mere covering it up is not a sufficient precaution).—2) *to drop, shed.* Targ. Is. I, 30; a. e.—Y. Yeb. XVI, 15d (if one says of a person) נַתְּרִי פלוני, 'I have dropped that man', you must not allow his wife to marry again (it does not necessarily mean that he saw him dead), for I may say, he means [read:] אַתְּרִי לפלוני מאכל I dropped that man something to eat.

נֶתֶר f. (b. h.; preced.; v. esp. Naz. 42a quot. in preced.) 1) (*nitron,*) *natron, native carbonate of soda* (v. Sm. Bibl. Dict. s. v. Nitre, a. Sm. Ant. s. v. Nitron). Sabb. IX, 5; Nidd. IX, 6. Ib. 62a; Sabb. 90a, v. אַלְכְּסַנְדְּרִי a. אַנְטְרַפַּטְרִית; a. e.—2) כלי נ׳ *a vessel made of alum crystals.* Kel. II, 1. Ab. Zar. 33b (expl. כלי מחפורת וכ׳, v. מַחְפּוֹרֶת); a. fr. [v., however, Maim. to Kel. l. c.]

נְתָרָא I ch. same. Targ. Jer. II, 22. Targ. Prov. XXV, 20 (Ms. יתרא as in Pesh.).

נְתָרָא II ch. = h. נָשֶׁר I, *dropping.* Targ. O. a. Y. I Lev. XIX, 10 (h. text פֶּרֶט).

נָתַשׁ (b. h.; cmp. נתץ) *to break loose, tear off.*

Nif. נִיתַּשׁ נִתּוֹשׁ *to be torn loose, be released.* Lev. R. s. 29; Gen. R. s. 56, v. נָטַשׁ II a. נָתַר I.

Hif. הִתִּישׁ *to uproot.* Gen. R. s. 23, beg. (play on מתושאל, Gen. IV, 18) מַתִּישָׁן אני וכ׳ I shall tear them out of this world.—[הַתִּישׁ or תִּתִּישׁ *to weaken,* v. תָּשַׁשׁ.]

*נָתַשׁ h. same. Targ. Ps. CXVIII, 10, sq. אֲתִשִּׁרְנוּן (ed. Lag. אֲתוֹשְׁשִׁרְנוּן; Regia a. Levita אֲתוֹשְׁשִׁירְנוּן), v. תָּשַׁשׁ.

ס

ס *Samekh*, the fifteenth letter of the Alphabet. It interchanges with שׂ, e. g. פָּרַס a. פָּרַשׂ, נָסָא a. נָשָׂא; a. fr.; with ז, q. v.; with צ, as סָנָאר a. צָנָאר.—ס preformative for Safel forms, as in סקבל, סרהב &c.

ס׳ as numeral, *sixty*, v. א׳.

סָאָא, v. סְאָה ch.

סָאַב [*to be rough, ugly,*] *to be filthy, unclean, repulsive.*

Pi. סִיאֵב *to soil, make unclean; to unfit for sacrifice* on account of repulsive appearance. Part. pass. מְסוֹאָב, f. מְסוֹאֶבֶת; *pl.* מְסוֹאָבִים, מְסוֹאָבִין; מְסוֹאָבוֹת.—מס׳ ידים *unwashed hands.* Ḥall. II, 2. Ḥull. II, 5; a. fr.—Tem. 8ª רישו הא מס׳ וקרימין ... (you say) 'let them go to pasture until they become unfit for sacrifice', but are they not already unfit (being blemished)?

Hithpa. תְּסָתָּאֵב *to become filthy, repulsive, unfit for sacrifice.* Yeb. XI, 5 יהא רועה עד שיִּסְתָּאֵב let it go to pasture, until it becomes unfit for sacrifice. Tem. l. c. עד שיִּסְתָּאֲבוּ, v. supra. Ib. IV, 1 עד שֶׁתִּסְתָּאֵב; a. fr.

סְאֵב I ch. same.

Pa. סָאֵב, סָאֵיב 1) *to soil, defile, make unclean, unfit for sacrifice.* Targ. Lev. XV, 31. Targ. Gen. XXXIV, 5; a. fr.—Taan. 11ª bot. חזרוא דסאיב נפשיה that is because he defiled himself (by touching a corpse &c.). Y. Maas. Sh. III, 54ᵇ top מְסָאֲבָא לה ופדי לה made the fruit unclean and also redeemed it. Y. Snh. I, 18ᵇ top חד בר נש ס׳ וכ׳ a man caused a priest to become unclean; a. e.—*Part. pass.* מְסָאָב, f. מְסָאֲבָא; *pl.* מְסָאֲבִין &c. Targ. Lev. XIV, 40. Ib. O. XII, 2. Ib. XI, 8; a. fr.—Tem. 22ª הא מְסָאֲבָה וקרימא is it not already unfit for sacrifice?, v. preced. Ab. Zar. 37ª; Eduy. VIII, 4 Ms. M., v. infra.—2) *to declare unclean.* Targ. Lev. XIII, 44; a. fr.

Ithpa. אִסְתָּאֵב *to be made unclean, be unclean.* Targ. Num. VI, 12 (Regia מסאב). Targ. Y. ib. 11. Targ. O. Lev. XIII, 45. Targ. O. Deut. XXII, 9 (h. text תקדש); a. fr.—Eduy. VIII, 4 ודיקרב במיתא מְסָתָּאֵב (Ms. M. מְסָאֵב) only what is sure to have touched a corpse is unclean (v. Ab. Zar. 37ᵇ).

סְאֵב II or סָאֵב (cmp. preced.; v. סִיב I) [*to be hairy,*] *to be old.* Targ. Prov. XXII, 6 נסאב ed. Lag. (oth. ed. נָסוֹב, נסאובא, יָסוֹב; Ms. נסאבא).—Y. Dem. III, 23ᶜ bot. כד תְּסָאֲבוּן וכ׳ when you are old (appointed elders, v. זָקֵן), I shall tell you.

סָאָבָא m. (preced.) *old man*, v. סָב.

סְאָה f. (b. h.) *S'ah*, a measure of volume for dry objects and for liquids; in gen. *measure.* Men. XII, 4 בארבעים ס׳ וכ׳ in a reservoir containing forty S. he can bathe for purification, in forty less one drop &c. Mikv. I, 7; a. fr.—Sot. 9ª עד שתתמלא סָאתו ... אין the Lord does not exact payment (punishment) of a man until his measure is full. Ib. 8ᵇ; Tosef. ib. III, 1 (ref. to בסאסאה, Is. XXVII, 8) אין לי אלא שמדד בס׳ וכ׳ this would prove only that the Lord measures by the S'ah (repays only great sins, overlooking the small ones) &c.; Y. ib. I, 17ª.—בֵּית ס׳ (or sub. בית) *a field requiring one S'ah of seed,* (a square measure) *Beth S'ah.* Shebi. III, 2. B. Bath. VII, 2 רובע לס׳ one fourth of a Kab for each (Beth) S'ah; a. fr.—Tanḥ. Ki Thissa 26 משקל ארבעים ס׳ forty S'ah in weight (weight of forty S'ah of wheat).—*Pl.* סָאוֹת, סָאִים, סְאִין. Y. l. c. (ref. to סאון, Is. IX, 4) ריבה כאן ס׳ הרבה the text intimates here a variety of measures (recompenses). Men. VII, 1 חמש ס׳ וכ׳ five Jerusalem S'ah which are equal to six Desert S'ah. Ib. 77ª; a. fr.—*Du.* סָאתַיִם. Ter. X, 8. Shebi. III, 4; a. fr.

סָאָא, סְאָא ch. same. Targ. II Kings VII, 1; 16; a. e.—*Pl.* סָוִין, סָאִין, סָאוִין, סָאוֵי, סָאוֹן, סָוֹן. Targ. Gen. XVIII, 6. Targ. Y. Ex. XXIX, 4; a. fr.—Targ. Y. Deut. XXXIV, 12 (*a weight*, v. preced.).—Pes. 113ª סָאוֵי Ms. M. (ed. סָאָה). M. Kat. 12ª בר שית ס׳ וכ׳ a vessel containing six S'ah (of beer) but well closed, is better &c.; a. e.—*Du.* סָאתָן. Targ. II Kings l. c.—V. סָאתָא.

סָאוֹב m. (סְאֵב I) *unclean object; uncleanness.* Targ. Y. Lev. XXI, 1. Targ. Y. Deut. VII, 26 ס׳ שקצא (ed. Amst. סָאִיב, not סָ) what has become unclean through an abomination.

סוֹבָתָא, סוֹאֲבְתָא, סָאוֹבְתָא f. (preced.) 1) *uncleanness*, esp. *menstruation.* Targ. Ez. XXIV, 11. Targ. Y. Gen. XVIII, 11 (ed. Vien. סוּבְתָא). Targ. Lev. XV, 25; 31 (some ed. סָאוֹב׳); a. fr.—2) cmp. (נִדָּה) *menstruant.* Targ. O. ib. 33 (Y. סִיאוּבְתָא; some ed. סִיאִיב׳); a. e.—*Pl.* סוֹאֲבָתָא. Targ. II Chr. XXIX, 16. Targ. O. Lev. XVI, 16; 19 סוֹאֲבַת constr. (Y. סוֹאֲבוֹת Hebraism); a. e.

סָאוֹר, v. עָאוֹר.

סָאוֹרָא, סְאוֹרָא, v. סִיאוּר, סִיאוֹרָא.

סָאט, v. סוּט.

סָאִיב, סָאֵיב, v. סְאֵב I a. סָאוֹב.

סָאִים, v. סוּם I ch.

סָאִין, v. סְאָה. [סָאִין *pl.* of סָאָה.]

סָאמָא *silver*, v. סְרָמָא I.

סָאן, v. סְנֵן.

סָאנֵי, v. סְנֵי.

סָאסָא, סָאנִיא Targ. Prov. XVI, 16; XVII, 3 some ed., v. סְרָמָא I.

סַאסָא, סָאסָא m. h. a. ch. (=סעסע, cmp. סער, שׂער; cmp. זָאזָא) *bristle, awn* or *beard of grain.* Sot. 5ᵃ (Ar. סָסָא). Ḥull. 17ᵇ דמיא לס׳ (Ar. לססא) if the slaughtering knife is rough like a bristle of &c.—*Pl.* סָאסִין, constr. סָאסֵי. Koh. R. to IX, 11 שחיזו רץ על ס׳ שיבולין וכ׳ (not שיבוליא; some ed. שָׂאסֵי) he ran over the ears of standing grain, and they were not broken.

סָאפוֹן m. *soap, detergent,* v. צָפוֹן I.

סָאתָא I, סָאתָה f. ch.=h. סָאָה, *S'ah; measure.* Targ. Is. XXVII, 8. Targ. Job XX, 22; a. e.—Y. Ter. X, 47ᵇ top כמה ס׳ עברא וכ׳ how much does a S'ah contain? Twenty four Log. Lev. R. s. 36; Y. Snh. X, 27ᵈ וכ׳ כאינש ... והא ס׳ as if one says, here is the bag, here is the Sela, and here is the measure, rise and measure (said of one who asks immediate reward for a good deed); Ruth R. introd. (some ed. סאה); a. e.—*Pl.,* v. סָאָה ch.

סָאתָא II f.=סָחוּתָא, *sweepings, refuse.* Lam. R. to I, 15 (expl. סלה, ib.) עבדי ס׳ וכ׳ (some ed. סָאתֵי *pl.*) he made me like refuse before them. Ib. בבר גמזא צווחין לס׳ סרקי (read סלותא; Ar. לסחותא סולתא . . בברגיא) in Bar Gamza they call sweepings *sallutha* (that which is thrown away); v. סָחִיתָא.

סַב, v. נָסַב.

סַב, סָבָא I, סָאבָא m. ch. (v. סָאֵב II, סִיב)=h. שָׂב, *grey, old; elder; ancestor; scholar* (=h. זָקֵן). Targ. Is. III, 2. Targ. Gen. XXIV, 2; a. fr.—Targ. Y. II Lev. XXII, 27 סַבָּיָא.—Targ. II Esth. VII, 9 כאגג אבא סב (ed. Lag. אבא . טב, corr. acc.) like Agag my *grandfather.*—Y. Yeb. XII, 12ᵈ bot., opp. עַלַיְתָא. Ḥull. 6ᵃ אשכחית ההוא ס׳ an old man (or scholar) met him; Sabb. 34ᵃ. Gen. R. s. 74 (ref. to Ps. CXXIV, 1) ישראל ס׳ it means Israel the patriarch (not Israel the people); Midr. Till. to Ps. l. c. Y. Ned. X, end, 42ᵇ לסָבַי to my ancestor. Ib. ר׳ דוסתי ס׳ R. Dostay senior; a. fr.—[Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top, v. כַּסָּא I.]—*Pl.* סָבְרִין, סָבַיָּא, סָבֵי. Targ. Zech. VIII, 4. Targ. Joel I, 14. Targ. Prov. XX, 29 (Ms. סִיבֵי); a. fr.—Y. Peah VII, end, 21ᵇ איתי חוו ס׳ וכ׳ there were (poor) old men in our days &c. Kidd. 33ᵃ ר׳ ס׳ דארמאי ... R. J. used to rise before gentile old men. Snh. 17ᵇ ס׳ דסורא the scholars of Sura. B. Bath. 58ᵇ סאבי דיהודאי the Jewish scholars. Bekh. 8ᵇ, v. אַתְרָנָס; a. fr.—*Fem.* (סָבָא), סַבְתָא. Y. Maas. Sh. III, 54ᵇ top אמר לון חד סבא (read: אמרת לון הדא ס׳) said to them a certain matron (prob. wife of a scholar). Ib. מימר . . הדא סברתא that matron was of the opinion. B. Bath. 125ᵇ נכסי לס׳ I bequeathe my property to my grandmother. Ib. אי קדים ס׳ וכ׳ if that grandmother had sold the property bequeathed to her before the claim could be preferred, the sale would have been valid; a. fr.—*Pl.* סָבָן. Targ. Zech. l. c.; a. e.—[סָב *to be old,* v. סִיב.]

סָבָא II 1) pr. n. m. *Saba.* Y. Yeb. IX, beg. 10ᵃ נירתא בר ס׳; Y. Kil. IX, beg. 31ᵈ סָבָה.—2) בְּפַר ס׳ pr. n. pl. *K'far Saba,* in Samaria. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. (ed. Krot. כפרסבא, one word). Nidd. 61ᵃ; Tosef. ib. VIII, 5 (v. Hildesh. Beitr., p. 10).

סָבָא III (b. h.; cmp. שָׂבַע) *to drink freely.*—Part. pass. סָבוּא, *pl.* סְבוּאִים, סְבוּאִין *soaked, satiated.* Nidd. 24ᵇ עצמותיו ס׳ Ar. (ed. סכווירן) his bones are found satiated with moisture, i. e. *porous,* contrad. to משוחרן oily, smooth.

סָבָא ch. same. Part. סָבֵי. Targ. O. Deut. XXI, 20.—[Targ. I Sam. XXX, 20 וסבא some ed., read וְשָׁבָא.]

Pa. סַבֵּי *to retail wine* in the shop or tavern. B. Bath. 98ᵃ אדעתא לסַבּוּרֵיה with the intention to retail it.

Af. אַסְבָּא *to satiate, soak;* trnsf. (cmp. סָפַג) *to lash.* Keth. 10ᵃ אַסְבּוּהוּ כופרי make him absorb (strike him with) palm switches. Ib. ומַסְבִּינָן לֵיה וכ׳ and we lash him nevertheless.

סָבַב (b. h.) *to go around, turn.* Num. R. s. 18 כשהייתי וחולך וסוֹבֵב כל וכ׳ ... when I travelled ... and went around all the towns; הייתי סובב וחולך מעיר וכ׳ I went around from town to town. Erub. 56ᵃ וסובב אל צפון בלילה 'and turns northward' (Koh. I, 6) by night; a. e.

Nif. נָסַב *to take a turn.* Num. R. s. 4 ונָסַבָּה ורחבה למעלה it turned upward and became wider.

Pi. סִרְבֵּב 1) *to surround.* Erub. l. c.; B. Bath. 25ᵇ (ref. to Koh. l. c.) פעמים מְסַבְּבָתָן ופעמים מהלכתן (Rashi סוֹבְבָתָן, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) at seasons the sun goes around them (making a circuitous route), and at seasons it passes straight through (from north-east to south-west). Erub. 23ᵇ; Num. R. s. 13 סַבֵּב tie around; a. e.—Trnsf. *to be around a person, to wait upon.* Deut. R. s. 1 (play on סב Deut. II, 3) הרבה ס׳ עשו את הורו וכ׳ a long while has Esau been around his parent &c.—ס׳ על חפתחים *to go around from door to door, to beg.* Tosef. Peah IV, 8 המְסַבֵּב על ... אין וכ׳ for the poor man that goes begging, the public charities are not bound to do anything. Y. ib. I, 15ᵈ top כבד . . אפי׳ את מסבב וכ׳ 'honor thy father and thy mother', even if thou have to go begging (thou must support them); Pesik. R. s. 23—24; a. e.—Ruth R. to I, 1 עכשיו . . מְסַבְּבִין פתחי וכ׳ now all Israel will surround my gate ..., waiting for distribution of food; Yalk. ib. 598 ירדו . . מְסוֹבְבִין.—2) *to carry around from place to place.* Kel. I, 7 ומְסַבְּבִין לתוכן וכ׳ and you may carry a corpse from one (of the fortified places) to another; Tosef. ib. B. Kam. I, 14 ומס׳ בתוכן.—3) *to place around.* Num. R. s. 2 ס׳ לכסאו וכ׳ he placed four angels around his throne.—Part. pass. מְסוּבָּב, f. מְסוּבֶּבֶת *surrounded, closed.* B. Bath. 25ᵇ, v. אַכְסַדְרָא.—*Pl.* מְסוּבִּין, מְסוּבִּים *assembled, arranged around.* Ab. Zar. 18ᵃ מס׳ לו וכ׳ (Ms. M. מְסוֹבְבִין אותו) (his sins) are arranged around him on the day of judgment (as witnesses). Yalk. Ruth l. c., v. supra.—Esp. *reclining on the dining couch around the tables* (v. מְסוּבָּה). Ex. R. s. 25 מס׳ ואוכלין וכ׳ lying on couches and eating and praising &c. Pes. 101ᵇ בני ... מס׳ לשתות the members of a party that were assembled for a feast; ib. 102ᵃ. Tosef. ib. X, 12; a. fr.—[Tanḥ. Ḥayé 3 מסביב, read: מכתיב, v. כָּתַב.]

Hif. הֵיסֵב, חֲסֵיב, חֲסֵב 1) [*to surround the table,*] *to recline for dining in company.* Ber. VI, 6 (42ᵃ) חסיבו אחד וכ׳ (Bab. ed. חֲסַבּוּ; Y. ed. הֵיסַבּוּ) if they lie down for a meal, one says grace in behalf of all, opp. דיו יושבין. Tosef. ib. IV, 20 בעל חבירת שהיה מֵיסֵב ואוכל וכ׳ if a host has been reclining in company and eating, and a neighbor called

him away to speak to him. Ib. V, 5; Y. Taan. IV, 68ª bot. בזמן שהן שתי ... ומיסב וכ׳ when there are two couches, the highest in rank goes up and reclines at the head of the uppermost couch &c., v. חִסֵּב. Pes. X, 1 אפי׳ עני ... עד שיסב even the poorest man in Israel must not eat (on the Passover night) without reclining (to indicate that he is a free man); a. fr.—2) *to cause to recline, to invite.* Ex. R. s. 25 (ref. to ויסב, Ex. XIII, 18, a. שלחן, Ps. LXXVIII, 19) הסיבן תחת ענני וכ׳ he invited them to recline under the clouds of glory (v. סְרִיגְמַטִּין); a. e.—3) *to turn around.* Pesik. R. s. 14 עתיד אני להסיב על עולמי וכ׳ I shall turn again to my world in mercy.

Hof. חוּסַב *to be transferred* from tribe to tribe (Num. XXXVI, 7). B. Bath. 112ª כבר הוּסַבָּה the field had been transferred (before the division of the land); שכבר הוסבה לא אמרינן we do not adopt the argument that a transfer before the division made any difference (v. comment., a. Rabb. D. S. a. l. notes 4 a. 5 for Var. Lect.).

Polel סוֹבֵב *to surround.* Ab. Zar. 18ª, v. supra.

סָבַב ch. same; *Af.* אַסֵּב *to go around* (announcing). Y. R. Hash. II, 58ª top דהוון אילין מַסְבְּרִין יומא דין וכ׳ these went around (as messengers to announce the New-Moon) to-day, and others the day after. Ib. מהו דיסַּבּון; למה מַסָּבָה, v. צַפְּרִי.

סַבָּא m. (preced.; cmp. שְׁיָבָא) *neighbor, borderer.*—*Pl.* סַבָּיָא. Targ. Is. VII, 20 בס׳ ובמגריא בעברי וכ׳ (ed. Lag. בסיבכיא במגריא) read: בס׳ בעברי וכ׳ (במגריא being a gloss to our w.) among the borderers on the sides of &c.

סָבָה, v. סִיבָּה.

סבדוי, Targ. Prov. II, 7 ed. Lag., read סְבָהוֹר=שְׁבָהוֹר.

סַבְדַּלּוֹם m.=h. יַהֲלֹם, name of *a jewel* in the high priest's breast-plate, *diamond.* Targ. O. Ex. XXVIII, 18 (some ed. סְ׳); XXXIX, 11. Targ. Y. Num. II, 10.

סֵבוּ, v. v. סִיבּוּ.

סַבּוּאָתָא, v. סַבּוּתָא.

סבוי, Yalk. Num. 773, סברוני ס׳, v. סִיפּוּיָא.

סַבּוּיָתָא c. pl. (סָבָא) *wine-retailers.* Ab. Zar. 71ª (Ar. סַבּוּאָתָא); ib. 72ᵇ סַבְּיָתָא.

סְבוּךְ, v. סִיפּוּךְ.

סְבוּל, v. סִיבּוֹלֶת.

***סַבּוּלָאָת** m. (סָבַל) *load-carrier.* B. Mets. 93ᵇ בר אדא ס׳ (Ms. R. סַבּוֹלָא; Ms. H. סַבּוּלָאָת, Ms. F. סַקּוֹלָא *of Saccola=Sacala* in Gedrosia?).

סְבוּלֶת, סִבּוֹלֶת, v. סִיבּוֹלֶת.

סבונה, Y. Sabb. VI, 8ª bot. ed. Zyt., v. סְבָנִי.

סְבוּרָא, סְבוּר, v. sub. סִיב.

סְבוּרָא m. (סְבַר I) 1) *a reasoner* (opp. to learned, v. גְּמַר II). Y. Sabb. III, 6ª הדרן ס׳ דלא ילוף וכ׳ that reasoner who has neither studied nor attended scholars.—2) (adj.) *imaginative, fanciful.* Y. Kidd. III, 63ᵈ bot. דחגיי אינשא ס׳ הוא (not אינשי) for H. is a fanciful man (whose traditions cannot be relied upon).

סְבוֹרָא m. *hope*, v. סִבְרָא.

סָבוּתָא, v. סִיבּוּתָא.

סַבְטָא pr. n. m. *Sabṭa.* Snh. 64ª ס׳ בן אלס (v. אָלָס, a. אַבְלַס); Y. ib. X, 28ᵈ סובתה; Sifré Num. 131, a. Yalk. ib. 771 סבטיא.

סַבַּטְיָא, v. preced.

סַנְבַּ׳, סַמְבַּ׳, סַבַּטְיוֹן pr. n., נְהַר ס׳ (Σαββατεῖον, Σαββατικός) *the river Sabbation,* said to rest on the seventh day (v. Plin. Hist. Nat. XXXI, 2; Jos. Bell. Jud. V, 5, 1; Neub. Géogr. p. 33). Snh. 65ᵇ נהר ס׳ יוכיח let the river S. prove (that the seventh day is the Sabbath); Yalk. Lev. 617 סנ׳; Gen. R. s. 11 סמ׳; Tanḥ. Ki Thissa 33 סמ׳; Pesik. R. s. 23 סמ׳. Gen. R. s. 73 עשרת .. לפנים מנהר סמ׳ וכ׳ the ten tribes were exiled to within the confines of the river S., whereas Judah and Benjamin were scattered over all lands; Y. Snh. X, 29ᶜ bot. סנ׳; Targ. Y. Ex. XXXIV, 10 מן לגיו לנהר סמ׳.

סַבְיָא m. 1) *old*, v. סָב.—2) *officer of the royal household.* Koh. R. to IX, 18 (expl. המזכיר, II Kings XVIII, 18) ס׳ (some ed. סַבְנָיָא).

סָבִיב (b. h.; סָבַב) *around.* Tanḥ. B'midb. 12 ס׳ למשכן around the Tabernacle; a. e.

סְבִיבָה f. (preced.) *neighborhood.*—*Pl.* סְבִיבוֹת. Num. R. s. 18 כיון שראו שנסתלקו ישראל מסְבִיבוֹתֵיהֶם when they saw that the Israelites had removed themselves from their neighborhood; a. e.

סְבִיכָא m. (סָבַךְ)=b. h. סָבָךְ, *thicket.* Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. II Chr. XX, 2 סְבִיךְ דיקליא (h. text חצצון תמר).

סְבִילָה f. (סָבַל) *carrying a burden, use of the stem* סָבַל. R. Hash. 11ᵇ אתיא ס׳ ס׳ Ms. M. (omitted in ed., v. Rabb. D. S. a. l. note) there is an analogy between סבל (Ex. VI, 6) and סבל (Ps. LXXXI, 7); Yalk. Ex. 177; Yalk. Ps. 831.

סבין, Y. R. Hash. II, 59ᶜ top, v. סְכֵּי.

סְבִינְתָא, v. סַבְנִיתָא.

סְבִיסְקֵי m. pl. (v. Löw Pfl., p. 188 sq.) *mandrake flowers.* Snh. 99ᵇ (expl. דודאים, Gen. XXX, 14) ס׳ (Var. סיבסוך, Ms. M. סכסוך; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סְבִיעַ, v. שְׂבִיעַ.

סבירינוות, Y. Keth. I, 25ᵇ top, v. שְׁבִירָא.

venom of the serpent remains on top (of liquids) as a net-like film; Y. Ab. Zar. II, 41[d] top דומה לש׳; Y. Sabb. I, 3[d] top עשוי כש׳; a. fr.—Ib. VI, 7[d] טבוסה, read שבכה, v. כָּבוּל II.—*Pl.* סְבָכוֹת, שְׁ׳. Kel. XXIV, 16; Tosef. ib. B. Bath. II, 10 שלש ס׳ הן וכ׳ there are three categories of nets with regard to levitical cleanness; a. e.

סִבְּבַי, v. סִרְבַּי.

סַבְּכְתָּא f. ch.=h. סְבָכָה. B. Bath. 146[a] (Ms. M. ספכ׳, oth. Mss. סבתכא, ספתכא, סככתא, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. בִּירְכָא.

סָבַל (b. h.) *to carry* a load; *to sustain; to endure.* Lev. R. s. 4, end חנפש חזו סוֹבֶלֶת ... והקב״ה סוֹבֵל את עולמו the soul supports the body, and the Lord sustains his world; (Tanḥ. Ḥayé 3 משמרת ... משמר). Pes. 113[b] ארבעה סוֹבַלְתָּן אין there are four things which the mind (of man) cannot endure. Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. IV, 13) לעליונים .. אתה סובל ולפשעי אין אתה סובל thou bearest those on high and those below, and my trespass thou wilt not bear? Y. R. Hash. II, end, 58[b] (ref. to Ps. CXLIV, 14 אלופינו מסבלים) בשעה שהגדולים סוֹבְלִין את וכ׳ when the great bear the small (take care of them), there is no breach &c.; ib. בשעה שהקטנים סובלין וכ׳ when the small bear the great (respect their superiority), there is &c.; Yalk. Ps. 888; Ruth R. introd (ושם). Ex. R. s. 5 סָבְלוּ מכות they endured maltreatment; a. fr.—Y. Peah I, 16[b] הפורק .. ואיני סוֹבְלָהּ he who throws off the yoke, that is, he who says, there is a law, but I will not bear it.

Pi. סִבֵּל *to load.* Part. pass. מְסוּבָּל. Ber. 17[a] (ref. to Ps. l. c.) מס׳ ביריסורים מְסוּבָּלִים במצות laden with good deeds; laden with pains. Yalk. Deut. 963 מסובלים כספם וכ׳ (Deut. R. s. 11 חיו סובלים) carrying their silver and their gold; a. e.

סְבַל ch. same. Targ. Y. Deut. XXXII, 11. Targ. Job XXI, 3. Targ. Y. II Deut. XXIV, 15; a. fr.—Cant. R. to V, 14 לְמִיסְבַּל, v. סְבָנִי. Gen. R. s. 38 דְסָבֵיל רוחא, v. רוּחָא; a. e.

Pa. סַבֵּל (v. סַבְּלוֹן) *to send presents of betrothal.* Kidd. 50[b] מְסַבְּלֵי והדר מקדשי where it is customary to send the presents before betrothal; a. e.

סַבָּל m. (b. h.; preced.) *load-carrier.* Y. B. Mets. X, end, 12[c]; (Bab. ib. 118[b] כַּחֲמֵי). Kidd. 82[b]; Y. ib. IV, end, 66[d]; Tosef. ib. V, 15 (ed. Zuck. note). Tanḥ., ed. Bub., M'tsora 11 בריאים כסַבָּלוֹ של עולם as strong as he who carries the world; Yalk. Ps. 808.—*Pl.* סַבָּלִין. Kel. XXVIII, 9 כסת הס׳ the cushion which load-carriers wear on their heads.

סַבְּלָה f. (b. h.; preced.) *load, burden.*—*Pl.* סִבְּלוֹת. Lev. R. s. 37 שהיה רואה בסבלותם וכ׳ סִבְלוֹתָם, v. יָשַׁב. Ex. R. s. 1 he saw their burdens and wept. Ib. הדה הולך ומישב להן סִבְלוֹתֵיהֶן he went and helped them to arrange their burdens; a. e.

סִ׳, סִבְּלוֹן m. (preced. wds.) 1) *load.* Sifra introd. עשוי לסִרְבָּלוֹן אחר made for the carrying of something else (than only persons).—2) *pl.* סִרְבִּ׳, סִבְּלוֹנוֹת (cmp. b. h. מַשָּׂא, מַשָּׂאת) *presents*, esp. *presents of betrothal* (donatio propter

סַבְּנָא, v. סַבּוּרְתָּא.

סָבַךְ (b. h.) *to interweave, interlace*, esp. *to make a hedge* or *dam* with twigs, stones &c. Shebi. III, 8 לא יְסַבּוֹךְ Ms. M. a. R. S. a. l. (ed. יסמוך) בעפר he must not cover the dam with earth, opp. עושה חריץ, v. חָרִיץ.

Nif. נִסְבַּךְ *to be caught, entangled.* Lev. R. s. 29, a. e., v. נָטַשׁ II. Yalk. Num. 782, v. infra; a. e.

Hithpa. הִסְתַּבֵּךְ, *Nithpa.* נִסְתַּבֵּךְ same. Gen. R. s. 56 מִסְתַּבְּכִין בצרות entangled in troubles. Ib. [read:] עתידין לְהִסְתַּבֵּךְ במלכות ונמשכין ממלכות למלכות thy children will be entangled (come in conflict) with successive empires, and be drawn from empire to empire; Yalk. Num. 782 נִסְתַּבְּכִין. Gen. R. s. 65 ונ׳ בשערו and the chaff stuck in his hair. Y. Sabb. VII, 10[a] bot. נִסְתַּבְּכוּ בגדיו וכ׳ if his garments were caught in thorns; a. e.

Hof. הוּסְבַּךְ same. Peah VII, 3 [read:] עקץ .. ח׳ בעלים ונפל לארץ וכ׳ if he cut a cluster off by its stalk, and it was intercepted by the foliage, and in falling to the ground single berries fell off.

Pi. סִבֵּךְ *to entangle.* [Y. Kil. II, end, 28[b] מסבכין, some ed., v. סָבַךְ.]—Part. pass. מְסוּבָּךְ. Ḥull. 30[b] תחת צמר מס׳ if he put the slaughtering knife under the entangled wool (on the animal's neck). M. Kat. 6[a] top בְּמְסוּבָּכִין when the trees in the field are irregularly scattered (not planted in rows). Sot. 48[a]; Yalk. Is. 292 (ref. to ארזה, Zeph. II, 14) בית המסובך בארזים a house which lies in a thicket of cedars.

סְבַךְ ch. same. Part. pass. סְבִיךְ. Ḥull. 48[a] והוא דס׳ בבסרא provided the perforated lung is intergrown with the fleshy part of the ribs.

Pa. סַבֵּךְ *to weave a net.* Targ. Prov. XXX, 28 דְמְסַבְּכָא ed. Lag. (Var. דְמְסַכְּכָה).

סֶבֶךְ m. (preced.) *net-work, web.* Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 אם יש להן ס׳ (ed. Zuck. a. oth. סכך) if the fringes form a web. Ib. ס׳ עולה וכ׳ a web of fringes is partly subject and partly not subject to the standard measure of &c.

סַבָּךְ* m. (preced.) *net-weaver.* Erub. 72[b] top ר׳ יהודה חס׳ R. Ḥan. a. Alfasi (ed. חסבר, v. Rabb. D. S, a. l. note 20).

סִ׳, סְבָכָא m. (preced. wds.) *net, head-dress.*—*Pl.* סִרְבִּ׳, סְבָכָיָא. Targ. Is. III, 18 (h. text שהרנים); v. next w.—[Ib. VII, 20 סיבכיא, ed. Lag., v. סְבָכָא.]

שְׁ׳, סְבָכָה f. (b. h. שְׂ׳) 1) same. Tosef. Sabb. IV (V), 11 ס׳ חמוזחבת (ed. Lag. סבכא, Var. ספכא, corr. acc.) a gold-embroidered hair net; Sabb. 57[b]. Y. ib. VI, 8[b] bot.; Neg. XI, 11, a. fr. שביס של ס׳, v. שָׂבִיס; Tosef. Kel. B. Bath. V, 15 שביס של ש׳. Sabb. l. c. כל שהוא למטה מן חש׳ whatever ornament is worn beneath the net; ib. 65[a] חס׳; (Tosef. ib. IV (V), 7 חיפוי שלמטה משערה); a. fr.—2) *any net-work, mat* &c. Kel. XXVIII, 9 ס׳ של זקנה the old woman's net-work (mat to sit upon, v. Maim. a. l.). Ib. חלוק .. העשוי כס׳ the public woman's shirt which is like net-work (gauze, v. חוּץ II). Y. Ter. VIII, 45[d] עומד כס׳ אורס .. the

nuptias). Kidd. II, 6 אע"פ ששלח ס' וכ' although he sent presents after that (after an invalid betrothal). Ib. 50[b] חוששין לס' we have an apprehension concerning nuptial presents, i. e. the fact of a man's having sent presents to a woman gives rise to the apprehension that a betrothal may have taken place (Tosaf.), or that the presents may have been meant as a means of betrothal (Rashi). Ib. אימא ... כי קא משדר ס' אדעתא וכ' I might think ... when he sent the presents he did so with the intention of making them the means of betrothal. B. Bath. IX, 5 חשולה ... אינן נגבין ס' if one sends presents ..., they cannot be reclaimed (in case of death or divorce before marriage). Ib. 146[a] ס' העשויין לריבלות presents intended for immediate consumption or wear; a. fr.

סבנח, v. next w.

סִיבְ', סוּבְ', סָבְנִי m. (cmp. Arab. *sabanu*, nomen oppidi ... a quo panni nomen acceperunt (Freytag); cmp. σάβανον, sabanum) *a cloth*, esp. *a head-cover which fell down over the shoulders, sibni*. Y. Sabb. VI, 8[a] bot. כריך סָבְנִיה עלוהון (ed. Zyt. סבונה, corr. acc.) he tied his *sibni* around them; Y. Yeb. XII, 12[d] top סָבְנָה. Gitt. 59[a] ס' (Ar. סוּ), v. חוֹמֶס. Cant. R. to V, 14 אפי' סבניה לא הוה יכיל למיסבל וכ' (he became so weak from studying that) he could not even carry his sibni (in his hand), but others had to take it off for him; v. next w.—*Pl.* סָבְנִין. Gen. R. s. 19 סכנין (corr. acc.) *a female head-cover*, corresp. to סדינין for males.

סְבִינְתָּא, סַבְנִיתָא f. same. Sabb. 147[b] סבנ' צריך וכ' Ar. (ed. סכ'; Ms. O. סַרְבְּנִיתָא; Rashi Ms. סַרְבְּנִיתָא, *pl.*) if one carries a *sabnitha* (to be used at bathing, on the Sabbath), he must tie its two ends (around his neck, so that it be a part of his wearing apparel). Pesik. B'shall., p. 93[b] סָבְנִיתֵיהּ וכ' Ms. O. (ed. סכינתיה, v. Bub. notes a. l.) even his *s.*, if another person did not take it off for him, he could not &c. (Ar. אפי' ס' לא יכיל טעון, v. preced.). Y. Shebu. VI, end, 37[b] אדם סבינתיה וכ' tore his *s.* off his head and said, this sheet (סדינא) shall not go out of my hands &c.—*Pl.* סִירְ', סַבְנִין, סָבְנִין, סַבְנִיתָא, סַרְבְּנִיתָא. Sabb. l. c., v. supra.—Y. ib. VI, 8[b] bot. (expl. מטפחות, Is. III, 22) ס' רברבן large head-covers.

סְבַסְטִי pr. n. pl. (Σεβαστή) *Sebaste*, built by Herod on the site of the old Samaria (Shomron). Num. R. s. 10 (ref. to Am. VI, 1) that means the ten tribes שהיו יושבים לבטח בס' (not שיושבים) who dwelt safely in S.; Tanḥ. Sh'mini 5 בסַבַסְטָיָא. Arakh. III, 2 (14[a]), v. חוֹלַת; Sifra B'ḥuck. Par. 4, ch. X סְוֹוסְטָי; Tosef. Arakh. II, 8 ספוסטא (Var. ספימטא, corr. acc.).

סְבַסְטִין* m. pl. (σεβαστοί) *members of the imperial family, princes*. Tanḥ. B'midb. 2 [read:] הרבצתי אתכם כס' וכ' I caused you to recline on couches like princes; (ref. to ויסב, Ex. XIII, 8) כדרך שהמלכים מסובין וכ' just as kings recline; [Var. בסיגמטין, בסוג, taken fr. Num. R. s. 1, beg., v. סִיגְמָטִין].

סְבַע *to be satisfied*, v. שְׂבַע.

סִיבְ', סִבְעָא m. (preced.) *plenty*. Targ. O. Gen. XLI, 29; 30; 31 ed. Berl. (oth. ed. שׂוֹבְעָא, שׂוּבְעָא). Targ. O. Deut. XXIII, 25 ed. Berl. (oth. ed. שׂוֹבְ', שָׂבְ', שִׂירְ'). Targ. Prov. III, 10 סוּבְעָא Ms. (ed. שׂוּבְעָא, שׂוֹבְעָנָא).

סְבַקִין, v. סְרַבֵּק.

סָבַר (b. h. שָׂבַר *Pi.*; Saf. of ברר) [*to be bright,*] *to look for, be hopeful; to think, imagine. Part. pass.* סָבוּר; f. סְבוּרָה; *pl.* סְבוּרִין, סְבִירִין; סְבוּרוֹת *hoping; thinking*. Ruth R. to I, 1 היו ... ס' עליו the citizens were relying on him; (Yalk. ib. 598 בטוחין).—Keth. VII, 10 ס' הייתי וכ' I was in hopes that I might be able to bear it. Gitt. 56[b] וכס' חרג וכ' and he was like thinking (he imagined) that &c., v. חָרַג; a. fr.—Tanḥ. P'kudé 3 היו סוֹבְרִים וכ' (perh. to be read: סבורים) they thought that he (Adam) was their creator; Pirké d'R. El. ch. XI כסבורין.

Hif. הִסְבִּיר *to brighten, illustrate, make clear*. Koh. R. to X, 10 (ref. to Koh. l. c.) אם נקהה ... והוא אינו בא לידך להַסְבִּירוֹ בפניך וכ' if thy study has been dull to thee like iron (difficult), and he ... does not come to thy side to make it clear before thee, denounce him with all thy might.—Esp. ה' פנים *to show a bright face; to be friendly; to encourage*. Ib. ואין הרב מַסְבִּיר פ' לתלמיד and the teacher does not show the pupil a kind face (will not relent); ib. ואין הרב מסביר לתלמיד (sub. פנים). Ib. ואין הקב"ה מסביר פ' לדור and the Lord does not look favorably at the generation. Y. Yoma VI, beg. 43[b] שלא יהא הדיין מסביר פ' ... ומעיו וכ' that the judge must not be friendly towards the one and severe towards the other (of the litigants). Midr. Till. to Ps. CXXXVII ... וכיון אלהיהן שמַסְבִּירִין לו פ' וכ' their God is merciful, and as soon as they show him a kind face, he takes pity &c.; Pesik. R. s. 28. Ber. 63[b] אני ואתה נַסְבִּיר פ' בהלכה let us cheer each other up in the *halakhah* (by discussion). Ib. כשם שאני הַסְבַּרְתִּי ... מַסְבִּיר פ' וכ' as I have been kind to thee, so be thou kind (forgiving) to &c.; a. fr.

סְבִיר, סְבַר I ch. same, 1) (with אַפִּין) *to show a bright face, be pleasant; to favor* (with ב or ל). Targ. Y. Gen. IV, 4, sq. Targ. Job XXXII, 22 יְסַבַּר Ms. (ed. יְסוֹבַר *Poël*; some ed. יְסַבֵּר *Pa.*).—*Part. pass.* סְבִיר; סְבִיר אפין *looked up to with favor, honored, popular*. Ib. XXII, 8.—2) *to be bright, intelligent*. Targ. O. Lev. XIX, 32 סָבַר (Y. ib. סְבִירִין).—3) *to look out for, hope; to speculate, plan; to imagine, believe*. Targ. Hos. XII, 7. Targ. Ps. XXVII, 14. Targ. Y. Ex. X, 11 סַבְרִין. Targ. Prov. XIV, 12; a. fr.—*Part. pass.* סָבִיר, סְבִיר *looking for, planning, thinking, believing*. Targ. O. Ex. X, 10. Targ. O. Gen. XXXVII, 8; a. fr.—Y. Ber. III, 6[c] top תמן סְבִירְתֵּיהּ there I thought about it, v. סְבָר.—4) *to conclude, argue, understand; to have an idea*. Targ. II Sam. XII, 19; a. e.—B. Bath. 65[a], a. fr. סָבוּר מינה וכ' they concluded from this that ..., but it is not so. Gitt. 56[a] סבור רבנן לקרוביה the scholars proposed to offer it up on the altar. Keth. 87[b], a. fr. ס' ... למימר וכ' R. ... had an idea to say &c. (but was refuted). Ber. 3[a], a. fr. מאי קס' אי קס' שלש וכ' what is R. E.'s opinion? if he holds that the night contains three watches &c. Ib. 4[b] ר' יוחנן סָבְרָה דהאי וכ' ס' וכ' R. J. argues (thus) &c. Ib. 27[a] מי סָבְרַת do

you think that &c.?—Yeb. 72b וכ' וסַבְרָה .. תניוה he learned it by heart in three days, and reasoned it out (drew the logical conclusions from it) in three months. Sabb. 63a לְיִסְבַּר, v. גְּמַר II. Keth. 77a דקסָבְרָא וקבילא for she understood well (her husband's physical condition) and accepted it; ib. הא סָבְרָא וקבילא did she not understand and accept? B. Mets. 65a סָבְרַת וקבילת thou didst understand and accept; a. fr.—ס' כ to think like, *to agree with, adopt the opinion of.* Succ. 33b ס' לה כוותיה בחדא ופליג וכ' he agrees with him in one point, and differs in another point; a. fr.—סָבְרָא ל *is of the opinion, shares the opinion.* Ib.a אי ס' לן וכ' if we accept the opinion that &c. Ḥull. 48a ולית לא ס' ליה (abbr. ל"ס) but he himself does not entertain that opinion; a. fr.—Tanḥ. P'kudé 2 סַבְרֵי מרנן have the gentlemen formed an opinion?, i. e. how do you vote?—Ib. (introducing the benediction over wine) סברי מרנן have you agreed (to allow me to say the prayer)?, i. e. with your permission!—B. Kam. 32a ותְסַבְּרָא how can you understand that?, i. e. is this not a contradiction?—Gen. R. s. 34; s. 38 הוה מַסְבַּר ליה ולא ס' he explained to him, but he could not comprehend; מאי טעמא ליה את סבר why is it that you do not comprehend?

Pa. סַבַּר 1) *to look for, hope, trust.* Targ. O. Gen. XLIX, 18 סַבְּרִית (ed. Berl. סָבְּרִית).—2) with אַפִּין) *to favor.* Targ. Job XXXII, 22, v. supra.

Af. אַסְבַּר 1) *to trust.* Targ. Prov. XI, 28 מַסְבְּרִין Ed. Lag. (oth. ed. מְסַבְּרִין *Pa.*); a. e.—2) *to make confident.* Targ. Ps. XXII, 10.—3) (with אַפִּין) *to be kind to, cheer up.* Targ. Y. Num. VI, 26 יְסַבַּר סְבַר אפוי. Targ. I Chr. II, 55.—4) *to illustrate, explain.* Ḥull. 48a .. אַסְבְּרָהּ לִי רבין Rabin .. made it clear to me. B. Mets. 33a דאַסְבְּרָן זוהמא וכ' who explained to us what *zomalistron* meant. Erub. 21b ואַסְבְּרָהּ במאי דדמי ליה and illustrated it by a simile. Y. ib. X, beg. 26a אַסְבְּרֵי רב וכ' R. H. enlightened me (saying) &c. Gen. R. l. c., v. supra; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּבַּר 1) *to look for, hope; to plan, intend.* Targ. Ps. CVI, 13.—Targ. Y. II Gen. XLIX, 17.—2) *to be understood, be intelligible, evident*; to be *rational, logical.* R. Hash. 31b sq. אמר מלתא וא' טעמיה וכ' he said something, and his argument appeared reasonable, and his teacher instituted the usage in his (R. Joḥanan's) name. Y. Ab. Zar. I, 40a לא מִסְתַּבְּרָא כאידך סוברה וכ' it is not reasonable to follow this opinion that it is not forbidden. Ber. 36a כותך מסתברא it is reasonable to follow thy opinion, i. e. thou art obviously right. Sabb. 76a אדרבא כדמעיקרא מס' on the contrary, that which he first said stands to reason; a. fr.

Poël סוֹבַר, v. supra.

Ithpoël אִסְתּוֹבַר (cmp. צָפַן) *provide one's self; to store up for one's self.* Targ. Ez. XXXIX, 9. V. תִּסְבְּרָא, טַסְבְּרָא.

סְבַר II, *Poël* סוֹבַר (cmp. סבל) [*to encompass,*] *to carry; to bear, endure; to sustain.* Targ. Y. Gen. XXI, 15. Targ. Deut. I, 31.—Targ. Prov. XXX, 21 לסוֹבָרָא Ms. (ed. לְמִסְבְּרָא, לְמַסְבָּרָא). Targ. Ps. XCVI, 8 אוביולו וסוֹברו ed. Wil. (ed. Lag. תוברו ושׁוֹברו, corr. acc.). Targ. I Kings IV, 7 (h. text כלכל); a. fr.—Y. B. Bath. II, beg. 13b מְסוֹבָר ולא הוה יכיל and could not carry it (and dropped it).

סְבַר III, *Poël* סוֹבַר (*Saf.* of ברר; cmp. Arab. *sabar* exploravit vulnus &c.; *misbâr* specillum vulnerarium) *to perforate, cut,* (only used in the sense of) *to let blood.* Part. pass. מְסוֹבָר. Pes. 112a top דמס' ולא משי וכ' Ms. M. (ed. מְסוֹבָר, v. סְבַר II) he who has been bled and has not washed his hands. Yeb. 72a לא מְסוֹבְרִינַן בידיה Ar. (ed. מסוב') and on it (that day) we must not be bled. Meïl. 20b דמס' ואכל וכ' (ed. דמסוב'; Ar. דַּסַּבַּר, prob. clerical error, v. Koh. Ar. Compl. s. v.) he who eats fowl after blood-letting. Ab. Zar. 28b דכאיב ליה עינא ודמ' Ag. Hatt. (v. Rabb. D. S. a. l. note 7) one having pain of the eye and one who has been bled.—V. סִיבּוּרָא II.

סַבַּר m. (סְבַר I) *reasoner, fine scholar.* Targ. O. Lev. XIX, 32 Ms. a. some ed., (ed. Berl. סָבַר, v. סְבַר I).—*Pl.* סַבְּרִין. Targ. Y. II Gen. XLIX, 10 (ed. Vien. סכ', corr. acc.; Y. I ספרין).

סֶבֶר m. (b. h. שֶׂכֶר; סְבַר) 1) *hope.* Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLII, 1) אל תהי קורא יש שבר אלא יש ס' ... שסְּבָרוֹ וכ' read not *yesh sheber* (there is corn) but *yesh seber* (there is hope) &c., v. אַסְפַּקְלַרְיָא. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII ושמא תאמר אבד סִבְרִי ואבד סכויי ... אני סְבָרָךְ וכ' lest thou say, my hope is gone, my outlook is frustrated, therefore it reads, 'I am the Lord', I am thy hope &c. Yoma 72a אבד סִבְרָן ובטל סכויין their prospect of restoration is gone &c. Erub. 21b אבד סִבְרָם וכ' they are beyond hope (of return to God) &c. B. Mets. 33b פסק סברם ובטל סכוים there is no hope for them &c.; Yalk. Is. 371 שיכויין .. שכרן .. (read שִׂבְרָן).—2) with פָּנִים, *brightness, friendly expression;* in gen. *countenance.* Ab. I, 15 הוי מקבל .. בס' פ' יפות receive every man with a countenance of friendliness. Cant. R. to II, 5; a. fr.—3) *understanding, plain sense.* Yalk. Sam. 158 כך הוא סִבְרוֹ של דבר this is the plain sense of the thing (the common opinion), opp. to עיקרו של דבר the root, the deeper cause; v. סְבָרָא.

סוֹבָרָא, סִ', סְבָרָא IV, סְבַר ch. same, 1) *hope.* Targ. Prov. XI, 7. Targ. Job V, 16. Targ. Prov. XIII, 12 סַבְרָא ed. Wil.—Targ. Ps. IX, 19 סוֹבָ' (Bxt. סבו'); a. fr.—Gen. R. s. 68 סִבְרֵי, v. בְּרִירָא. Ib. s. 53 את לא אובדית סִיבְרָךְ וכ' (some ed. סוֹבְרָךְ) as thou didst not give up thy hope, so will I not suffer thy hope to be frustrated. Midr. Sam. ch. V; Yalk. ib. 86 (ref. to אפסי, I Sam. II, 10) ... אילין דסוֹבְרֵיהוֹן פסיק מן בריהון that means the nations whose hope is cut off from their Creator (who have no faith); a. e.—2) with אַפִּין, *countenance.* Targ. Gen. XXXI, 2; a. fr.—Gen. R. s. 35, v. אַפָּא. Lev. R. s. 5 מאן יכיל למידחמי ס' אפוי וכ' who can ever see the face of Abba Judan?; a. fr.—3) *opinion.* Y. Ab. Zar. I, 40a סִיבְרָהּ (ed. Krot. סוּ'), v. סְבַר I, *Ithpa.*

סֶבֶר, סְבָרָא m. (preced.) 1) *brightness of mind, ingenuity.* Targ. Cant. V, 10.—2) *speculation, logical argument.* Meg. 18b, a. e. (expl. מתנמנם, v. נרם) דקרו .. ולא ידע you call him, and he answers but cannot recall an argument. Y. Ber. III, 6c top כל סבר קשי דהוה לי תמן סבירתיה any hard thinking I had to do, there I did it. Ib. כל החוא סברא קשיא וכ' all that difficult subject of T'bul Yom I studied there.—Esp. *logical deduction, conclusion by reasoning,* opp. to גמרא verbal tradition. Yoma

סְגוֹדָא, סְגוּד m.=סִגְדָּא, *idol-worship*. Targ. Y. Ex. XXIII, 24.

סְגוּדִירְנָא, v. סוּגְדִירְנָא.

סְגוּלְתָּא, סְגוּלָא, סְגוֹל m. (סְגַל)=h. אֶשְׁכּוֹל, *cluster* of grapes. Targ. Y. II Num. XIII, 23. Ib., sq. נחל סגולא Ar. (ed. לה ...). Targ. Y. II Deut. I, 24 נחלי סגולה.—Y. Peah VII, 20[b] top החוא ס' וכ' that (much spoken of) cluster in the vineyard. Ib. חדרין תורא דאת סבר חוא ס' that ox which you think you see (at a distance), is a cluster.—*Pl.* סְגוֹלְוָיָא. Targ. Y. I Gen. XL, 12. Targ. Y. ib. 10.

סְגוּלָא m. (v. next w.) *acquisition, property*. Targ. Y. II Gen. XIV, 21 (not סגו לא; h. text רכש). Ib. XXXI, 18.—Hebr. form סְגוּלָּה (v. next art.). Targ. Y. II Deut. XXVI, 18.

סְגוּלָּה, v. סְגוֹל.

סְגוּלָּה f. (b. h. סְגֻלָּה; סָגַל) *safe investment, heirloom, family relic, treasure*. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to סגלה, Ex. XIX, 5) מה סְגוּלָּתוֹ של אדם וכ' as the heirloom a man possesses is dear to him, so &c.; Pesik. R. s. 11, end. B. Bath. 52[a] קבל מן הקטן יעשה לו ס' if one receives a trust from a minor, he must invest it safely (since he cannot return it to him until he is of age). Ib. מאי ס' וכ' what is a *s'gullah?* ... A scroll of the Law; ... a date-tree. B. Kam. 87[b]; Tosef. ib. IX, 8, sq.; a. e.

סגולה, Deut. R. s. 11 פגעה בו ס', read with Yalk. ib. 963: סרח בת אשר.

סְגוֹלְיִין m. pl. (saeculares, sub. ludi) *the secular games of the Romans*. Y. Ab. Zar. I, 40[a] סגיל' (corr. acc.); Tosef. ib. II, 6 סגלריון (Var. סגילאדין, corr. acc.); Bab. ib. 18[b] סלגוריין (corr. acc.; v. Var. Lect. in Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Ps. 613 סגלריין.

סָגוֹס, סָגוּם m. (σάγος, sagus, sagum) *a coarse woolen blanket*, mostly mentioned as *a mattress* to sleep on. Sifré Deut. 277 ס' בלילה וכ' he must give him back the sagum for the night (B. Mets. IX, 13 את הסַּבַּר). Sifré ib. 234 (ref. to Deut. XXII, 12, 'wherewith thou clothest thyself') פרט לס' this excludes the sagum. Kel. XXIX, 1. Ohol. XI, 3; a. fr.—*Pl.* סָגוֹסִין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 1 (ed. Zuck. סגסגין, oth. ed. סגסין, corr. acc.; v. R. S. to Kel. XXIX, 1). Ib. V, 11 חסנסין (corr. acc.; v. R. S. to Kel. XXVIII, 8); ib. Neg. V, 14 סנסין (corr. acc.).—[Tanḥ. ed. Bub., Vayera 21 חוא מהלך בסגן Ms. R. (Ms. Parma בסגו, printed text בגן; Gen. R. s. 50, a. e. כפגן) read: מהלך בסָגוּן כפגן he travelled in a sagum like a commoner; (v. Sm. Ant. s. v. Sagum.]

סָגוּף, v. סָגַף.

סְגוּפָא, סְגוּף, v. sub סְרִיג'.

סְגוֹרָא, m., constr. סְגוֹר (סגר) *lock, secret*. Targ. Job XXXVIII, 16.

סָגָא, סָגֵי I (b. h. שָׂגָה, שָׂגָא; Saf. of גאר; cmp. Job VIII, 11) 1) *to swell, rise, grow, spread, increase, thrive,*

33[a] bot. גמרא גמירנא ס' לא ידענא I know the final decision as a tradition, the argument I do not know. Gitt. 6[b] בשלמא מילתא דתלא בס' לחרי וכ' if it were a thing which depends on reason, you might be right, but this is a tradition. B. Bath. 77[a] גמרא או ס' is this a tradition or a logical inference? Ab. Zar. 34[b] ארבעית אימא ס' ואב"א קרא I may say, it is founded on reason, or I may say, it is intimated in the Scriptures; a. v. fr.—3) *common sense, ordinary conception*, opp. עיקר. Y. Ber. IX, 13[c] bot.; Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 כך הוא ס' דמילתא, v. סַבָּר 3.

סַבְרוֹנָא m. (dimin. of סַבְרָא) *dear hope*, or *dear little face*. Pesik. B'shall., p. 83[a] סַבְרוֹנֵי, v. סְבִרוֹנָא I; Yalk. Num. 773; Cant. R. to IV, 12.

סַבְרוֹסִי m. (prob. a. geogr. term; cmp. סְמָרָאֵי) *sibrosi*, name of a species of olive. Ber. 39[a] Ms. M. (ed. סַמְרוֹסִי), v. אַבְרוֹסִי.

סִיבַּר', סַבַּרְתָּא, סְבִרְתָּא f.=סַבְרָא, *hope*. Targ. Ps. IX, 11 סַבְּרוּתָךְ (Ms. סוֹבְ') the hope placed in thee. Targ. Job XI, 20 סְבַרְתְּחוֹן ed. Wil. (ed. Lag. סיבר'); a. e.

סַבְרִיקִין, סַבְרִיקִים, v. סְפַרְקִין.

סַבְרָתָא, v. סַבְרוּתָא.

סֶבְרָתָא, v. סִיבְּרָתָא.—[Ab. Zar. 58[b] סברתא, v. סְכוּתָא II.]

סַג, v. סִיג.

סָגָא, v. סגי.

סָגַד, סָגִיד, סָגֵד (b. h. סָגַד) *to bend, bow; to worship*. Targ. Gen. XXIV, 26. Targ. O. ib. XXVII, 7; a. fr.—Part. סָגֵד, *pl.* סָגְדִין. Targ. II Esth. III, 2; a. e.—Gen. R. s. 38, end ווי לית ... ובעי למסגַּד לבר יומיה woe to that man who is sixty years old and wants to bow to an idol made to-day!; Yalk. ib. 62 נְסַגּוֹד לְהַדִּין דיבריד יומא דין. Ib. נסגוד וכ' .. לנורא let us worship the fire; said he to him, let us worship the water which extinguishes the fire. Cant. R. to II, 5 מְסַגֵּיד, v. פְּתַרְתָּא; a. fr.—Ḥull. 62[b] סָגֵיד, v. זָגִיד.

סְגִידָא, סְגִדָא c. (preced.) *kneeling, worship*. Targ. O. Lev. XXVI, 1 סיגדא ed. Berl. (oth. ed. סְגִירָא; h. text משכית).—*Pl.* m. סְגִדִין, סְגִי'; f. סְגִדָתָא, סְגִי'. Targ. O. Num. XXXI, 10 בית סְגִדְהִתְחוֹן; Y. בית סְגִדְהִירְחוֹן (ed. Vien. סְגִ'; h. text טירתם).

סְגִידוּ, סְגִדוּ f. (preced.) *idol-worship;* trnsf. m. *idol*. Targ. Y. I Gen. XI, 4; Y. II בית סגידו (strike out בית).

סַגְדוּם, v. זַגְדוּם.

סגדיות, read: סַגְדְיוּת; v. אֲכְסִיטָרוֹן.

סגדיס, v. זַגְדוּם.

סַגּוּ, v. סִיגּוּ.

סְגוֹד, v. סָגַד.

a. fr.—3) סַגִּי, סַגְיָא, also סַגִּין *much, enough*; *greatly*. Targ. Num. XVI, 3. Targ. II Esth. VI, 10 סַגְיָא בְּאִישׁ (not סַגְּיָא); a. fr.—Y. Ber. V, 9ª bot., v. הַגָּא. Y. Shebu. VII, end, 38ª אִנַּן עֲבִידִין טָבוּת סְ׳ מִנָּכוֹן we will do much better than you did. Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. דְּהַב סְ׳ much gold. Y. Yoma IV, 41ᵈ top חִסַּר סְ׳ it loses much (v. בְּרָיָא); Num. R. s. 12 a. fr.—Y. B. Mets. l. c. סוּגְּוֹ .. אַתּוּן רְחַמִּין you love gold very much; ib. סוּגְּוֹן.—[Yalk. Prov. 935 סַגִּיר סוּגְרִיא, read: סַיְיגִין סַיְיגָא, v. סוּג I ch.]

סַגְיָא, סַגִּי II m. (סְגִי II, v. סוּגְיָא) *way*; לָא סְ׳ there is no way, *it is impossible*. Keth. 95ᵇ לָא סְ׳ דְּלָא יְהַבִי לַהּ there is no way of not giving her, i. e. they *must* grant her alimentation. Tam. 32ª לָא סְ׳ דְּלָא אֲזִלְינָא I must go; a. e.

סַגְיָא I, v. סְגִי II, III.

סַגְיָא II m.=סִיגְיָא, *fence*. Targ. Y. II Num. XXII, 24.

סַגְיָא III pr. n. *Sagia*, name of a canal in Babylonia. Kidd. 33ª נְהַר סְ׳ (Mss. M. a. R. פַּפָּא).

סַגְרוּ׳, סְגִיוּתָא, סְגִיאוּתָא f. (סְגִי I) *multitude, greatness*. Targ. O. Gen. XXVII, 28. Targ. O. Lev. XI, 42. Ib. XXV, 16; a. fr.

סְגִידָא, סָגֵיד, סְגֵידָא, v. סְגֵד, a. סַגְּדָא.

סְגִידוּ, v. סַגְּדוּ.

סְגִיוּתָא, סַגְרוּ׳, v. סְגִיאוּתָא.

סגיין, Tanh. Ki Thissa 2 בשירתין ובסְ׳, read וּבְסַנְיָרִין, v. סְנֵה (Pesik. R. s. 10 בסירים ובחוחים).

סְגִינָא, v. סוּגְדָנָא.

סְגִינָא, v. סְגִיל.

סְגִילַאדִין, v. סְגוּלָרִין.

סְגִילָרִיָּא, סְגִילָרִיתָא m.pl. (sigillaria) *Sigillaria, the Image Feast*, the last days of the Roman Saturnalia, on which little images were given and received as presents. Y. Ab. Zar. I, 40ª סגילריה (missing or corrupted in Bab. ib. 18ᵇ; Ms. M. סגלוין; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); Tosef. ib. II, 6 סגלריא; Yalk. Ps. 613 סגלין (corr. acc.).

סגינים, Gen. R. s. 52 some ed., v. סִירִים.

סְגִיעַ, v. סְנַע.

סַגְיָא c. (preced.)=סַגִּיא, *large, great, numerous*. Targ. Prov. XXII, 1.—*Pl.* סַגְיִין, סַגְיֵי; f. סַגְיָן. Targ. Ps. IV, 7 ed. Lag. Targ. Prov. XIX, 4. Ib. 21; a. e.

סַגְיָא, סְגִיעָא, סְגִיעוּתָא f. (preced.) *greatness, multitude*. Targ. Ps. LI, 3. Ib. V, 11 סָגְיַת Ms. (ed. סגעא, סירגעא, read: סַגְעַת).

סְגִיעֵי m. pl., v. סוּגְיָא a. סוּגְיָא.

סַגִּיף, סַנֵּיף, v. סְנַף.

Targ. Lev. XIII, 12. Targ. Ex. I, 20. Targ. Ps. XCII, 13; a. fr.—Part. סָגֵי; f. סַגְיָא. Targ. O. Ex. IX, 9, sq. ed. Berl. (ed. Vienna, a. Y. סַגֵּי). Targ. Lev. XIII, 42; a. fr.—Esth. R. introd. מִן דְּסָגוֹ דַּיְינֵי שִׁיקְרָא סָגוֹן וְכ׳ when faithless judges are numerous, false witnesses are frequent; מִן דְּסָגוֹן סָגְיָן מְמוּנְהוֹן וְכ׳ . . . when informers are numerous, the cases of people's properties being despoiled increase; Yalk. Esth. 1044 מִדְּסָגֵן .. סָגְיָאוּ . . מִדְּסָגְיָן; Yalk. Job 920 מִדְּסָגֵן .. סָגְיָאוּ. Sot. IX, 15 (49ᵇ) יִסְגֵּא, v. חוּצְפָּא; a. fr.—2) (=h. רב) *to be sufficient*. Snh. 6ª תִּסְגֵּי בִּתְרֵי let it be enough with two judges.—[Targ. II Esth. III, 3 סגיתיה, read סַגֵּי, v. סוּג ch.]

Af. אַסְגֵּי *to enlarge, increase, make great; to have much, do much*. Targ. Gen. III, 16. Targ. Ps. XLIV, 13. Targ. Ex. XVI, 17. Targ. II Sam. XXII, 36; a. fr.—Yoma 88ª סָגֵי וְלָא סָגֵי he will grow and multiply (his descendants will be numerous).

Pa. סַגֵּי same. Targ. O. Num. XIV, 17 סַגֵּי (imperative).

Ithpe. אִסְתַּגֵּי *to be multiplied; to increase*. Targ. Y. Gen. XLVIII, 16.

סָגֵי, סָגֵיא II, *Pa.* סַגֵּי (preced.; cmp. meanings of עָבַר) *to progress, pass, walk*. Snh. 95ª אוֹרְחָא דְּעֶבְדָא לְסַגּוּרֵי סָגֵי . . . a distance which one would have required ten days to make, he made in one day. Taan. 24ª דְּעַד הַשְׁתָּא הוּא דְּסָגֵינָא and I have been running until now. Sabb. 118ᵇ דְּלָא סָגֵינָא וְכ׳ that I never walk a distance of four cubits with my head uncovered. Keth. 62ª לְסַגּוּרֵי . . . וּמִי שָׁרֵי I. B. Bath. 123ª לְסַגּוּיֵי בִּרְמָאוּתָא מְצִי בְּחֵרֵיהּ are righteous men permitted to walk in the way of fraud (to deal fraudulently with a deceiver)? Erub. 18ᵇ תַּנְיָא זְכַר סְ׳ מִינַּיְיהוּ סָגֵי בְּרֵישָׁא which of them went ahead?; זְכַר סְ׳ וְכ׳ the male (part of the double body) went ahead; Yalk. Ps. 887 סָגֵינָא .. מִסְתַּגְיָא.

Af. אַסְגֵּי same. Targ. Jer. VIII, 6; XXIII, 10.—Sabb. 77ᵇ עִזִּי מַסְגֵּי בְּרֵישָׁא goats take the lead. B. Kam. 60ᵇ מַסְגֵּי לְהַדְיָא passes openly, מִחֲבֵי חֲבוּרֵי וּמַסְגֵּי passes secretly; a. fr.

Ithpe. אִסְתַּגֵּי *to be marched, be set in motion*, v. supra.—Esp. א׳ לֵידָהּ *he moved on*. B. Bath. 74ª וְלָא הֲוָה מִסְתַּגֵּי לַן לָא מ׳ לֵידָהּ he (the camel) will not start. B. Mets. 107ᵇ, sq. לָא מ׳ לְהוֹ they will march along the river. Sabb. 7ª לָא מ׳ לְהוֹ בְּהַדְיָא they do not pass there openly (with ease); a. e.

סַגְיָא I, סַגְיָא III m. (סְגִי I) *multitude, greatness*. Targ. Gen. XXXII, 13 (12) מִסְּגֵי (O. ed. Vien. מִסַּגֵּי; some ed. מִלְּמִסְגֵּי from being too numerous). Ib. XXX, 30 (O. ed. Vien. לְמִסְגֵּי, v. מִסְגֵּי). Targ. Y. II Ex. XXIII, 2 סַגְיָא *majority*; a. e.—V. next w.

סַגִּי, סַגְיָא m., סַגְיָאתָא f. (preced.) 1) *spreading*, v. סְגִי I.—2) *numerous, large, great*. Targ. Gen. XXVI, 14 (O. ed. Vien. סַגְיָא). Targ. Is. LXIII, 7; a. fr.—Lam. R. to I, 1 רִבְתִּי (חַד כּוֹתִי) נְהוֹר בִּנְהוֹר סְ׳ light within a great light (many joys).—נְהוֹר, v. נְהוֹר.—*Pl.* סַגְיָאֵי, סַגְיֵי; f. סַגְיָין, סַגְיָן. Targ. Ps. III, 2, sq. Targ. Jud. VIII, 30 סגיאן (not ארן . . .); a. fr.—B. Bath. 65ª, a. fr. זְמַנִּין סְ׳, v. זְמַן ch. B. Mets. 44ᵇ בְּאַתְרָא דְּסְ׳ פֵּירָא where money is plentiful, opp. דְּסְ׳ פֵּירָא where goods are plentiful;

סְגִירָתָא, סְגִירַת, סְגִירָא, סְגִיר m., סְגִירְתָא f. (סָגַר) [*locked up,*] *declared leprous after being locked up;* in gen. *leprous.* Targ. Lev. XIII, 44. Targ. O. ib. 45.—Targ. O. Num. XII, 10 סגירא ed. Berl. (ed. Vien. סְגִירָת). Targ. Y. Ex. IV, 6; a. fr.—*Pl.* סְגִירִין; f. סְגִירָן, סְגִירָתָא. Targ. II Kings VII, 3.—Tosef. Neg. VI, 1 סְגִירָתָה; Snh. 71ª חוּרְבָּא ..., v. II.

סְגִירָת f. (סָגַר) 1) *closing in, use of the root* סגר. Mekh. B'shall. s. 1.—2) *enclosure.* Num. R. s. 13 משלימים לְסָגִירַת האהל וכ׳ completing the enclosure of the Tabernacle on its sides and that of the court from all sides.

סְגִירוּתָא, סְגִירוּת f. (סְגִיר) *leprosy.* Targ. Lev. XIII, 2, sq. Ib. 42; a. fr.

סְגִירָתָא, v. סְגִיר.

סְגַל, *Pi.* סִיגֵּל (*Safel* of גלל) [*to heap up,*] *to lay by, save; to treasure* as a relic. Y. B. Bath. IX, 17ª top בן ... מה שס׳ ס׳ לעצמו שנראה חלוק if a son appears to have kept a separate household during his father's lifetime: what he has saved (of what he took out for his private expenses), he has saved for himself (does not belong to the estate). Lam. R. to I, 17 עמד וס׳ וקנה וכ׳ he made an effort and economized and bought himself sheep. Tanh. Emor, ed. Bub., 30 מְסַגְּלִין עונות וכ׳ they accumulate sins during the whole year. Gen. R. s. 9 .. כלום ... אנו נְסַגֵּל מצות מסגלין the righteous live because they lay by good deeds, we shall likewise lay by good deeds (in order to live). Koh. R. to I, 3 מְסַגְּלוֹת במצות וכ׳ provide for the future world by means of good deeds; (Lev. R. s. 28, beg. מגדלין במצות *heap up*; Yalk. Koh. 966 מגדלים מצות; Pesik. Haʿom., p. 69ª מתגדלין, corr. acc.); a. fr.—Pesik. R. s. 11 (ref. to סגלה, Ex. XIX, 5) רכול כמו שחעבר מְסַגֵּל מאחר רבו וחבן ... והאשה .. כך אתם מְסוּגָּלִים לי וכ׳ you might think, as a slave lays by something from what his master gives him, or a son from what his father gives him, or a wife from what her husband gives her, so have you been given me as a keepsake: therefore it is written, For mine is the whole earth; Yalk. Ex. 276 כשם שהאשה מְסַגֶּלֶת ... כן אתם מסגלין לי מאחורי as a wife ..., so could you lay by something for my benefit from what I give you; Mekh. Yithro, Bahod., s. 2 אף אתם מסוגלין לי מאחרי (corr. acc.). Sifré Deut. 48 two brothers שהיו מסגלים ממון אחר אבירהם that saved what money their father gave them; Yalk. ib. 873.—*Part. pass.* מְסוּגָּל *given as a keepsake,* v. supra.

סַגַּל ch. *to be round,* v. next wds.—[Targ. Ps. XLI, 4 יסגל Ms., read as in ed. יתגלי, v. Ned. 40ª.]

Pa. סַגֵּל *to lay by, save.* Midr. Till. to Ps. VII כל מה דאנא מְסַגֵּל את נסבא whatever I may save, thou shalt have; [read:] חן אינון כל מה דסַגֵּלית where is all that I have saved?; Yalk. Gen. 56 (not דסגילות).

סגלגל, Targ. Y. Ex. XXVI, 28 מסגלגל some ed., read: מתגלגל.

סַגְלַגְלָא m., סַגְלַגְלְתָא f. (preced. art.) *round.* Ned. 66ᵇ אמרו לו ס׳ they said to him, (her head is) round.—*Pl.* סַגְלַגְלִין, סַגְלַגְלָתָא; סַגְלַגְלּוֹת. Sabb. 31ª ס׳ ... מפני מה ראשיהן (Ms. M. סגלגל ... ראשם, v. Rabb. D. S. a. l. note) why are the heads of the Babylonians round?

סַגְלְגַלָּא, סַגַּלְגַּל ch. 1) (adj.) same. Targ. I Kings VII, 23; a. fr.—*Pl.* סַגַּלְגַּלִּין; סַגְלְגַּלָּן. Ib. 31. Targ. Ez. I, 7; a. e.—2) (noun) *door turning on pivots, folding door* (v. גְּלָלָה).—*Pl.* סַגַּלְגַּלִּין. Targ. I Kings VI, 34 (h. text גלילים). Targ. Esth. I, 6, v. הַשָּׁא.

סְגַלְגַּלְתָּא, s. סְגוּלְגַּלְתָּא.

סגמוס, Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar., read: סְרִיגְמָא; v. סְרִיגְמָטִין.

סָגָן m. (b. h. *pl.* סְגָנִים; v. סְגִי I; cmp. רַב) *grandee, chief, viceroy.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 134 כלי ... אין לס׳ רשות וכ׳ the viceroy is not permitted to use a vessel which the king has used.—[Num. R. s. 15; Tanh. Bhaăl. 11 לְמדור ס׳, v. פָּגָן.]—Esp. סָגַן הכהנים or חַס׳ *the chief of the priests, adjutant high priest.* Ab. III, 2. Yoma III, 9. Y. ib. III, 41ª top לא חדיה ... עד שנעשה ס׳ none could be appointed high priest, unless he was made a Sagan first. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 נעשה משה ס׳ חכ׳ לאהרן Moses was Aaron's aid; וכשם שנעשה לן ס׳ בחייו וכ׳ and as he was his aid in his life-time, so was he his aid in his dying hour; a. fr.—*Pl.* סָגָנִין, סְגָנִין, constr. סְגֵנֵי, סְרֵי. Es. R. s. 1 מי שם הס׳ אלמים וכ׳ who made the chiefs (Pharaoh's counsellors) mute &c.?; Tanh. Sh'moth 10. Cant. R. to VI, 12 כשנעשו ... ונעשו ס׳ על וכ׳ when they were made free men and were redeemed and made the primates of all entering this world; Yalk. ib. 992 נעשו חוריך וס׳ וכ׳ they were made nobles and primates &c. Num. R. s. 18 אחיו כ״ג ובניו סגני כהונה his brother is high priest and his sons the high priest's aids; a. fr.—[סגנין, Midr. Till. to Ps. XX, end, v. סְרִיגְנוֹן.—סְגָנִים, Y'lamd. to Num. X, 2, quot. in Ar., v. סְרִיגְנוֹן.]

סְגָנָא, סְגַן, סְרֵי I ch. same. Targ. Jer. LII, 24 ס׳ כהניא (h. text כהן המשנה), v. preced.—Targ. II Kings XXIII, 4 (h. text *pl.*); a. fr.—*Pl.* סְגָנִין, סְגָנַיָּא, סְגָנַיָּה, סְגֵנֵי, סְרֵי. Targ. I Chr. XVIII, 16.—Snh. 110ª ס׳ דכהנא (Ms. M. סגני כהנים, v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. 106ª, v. זְנֵי. Esth. R. to I, 3, v. סַעֲמָא.

סְגָנָא II, v. סוּגְרִינָא.

סְגַנָּאר III, סְגָנָא, v. סְרִיגְנָא II.

סגנוס, סְגָנוֹן, סְגָנוּם, v. סְרִיגְנוֹן.

סְגַנְוּנוֹת f. pl. (v. סְגִי I, cmp. מוּרְבִּית) [*made of twigs, leaves,*] *loosely woven mats* used for covering up fruit. Kel. XVI, 5 ס׳ של עלין (R. S. סוּג׳) mats made of leaves; ס׳ של נצר of wicker.—[סרגיות, Yalk. Ex. 232, v. סְרִיגְנוֹן.]

סְגַנְיוּר, v. סְרִיגְנָא II.

סְגַע, סְגִיעַ=סְגִי I (with which our w. interchanges in mss. a. eds.). Targ. Ps. CXXXIX, 18. Targ. I Chr. XXIII, 17; a. fr.

סְגִיעָא, סִיגָּא f. (preced.) *greatness, multitude.* Targ. Ps. V, 11, v. סְגִיעוּתָא.—*Pl.* m. סְגִיעֵי, v. סוּגָּעָא.

סָגַף (*Saf.* of נגף) *to plague, afflict* (corresp. to b. h. עָנָה). B. Mets. VII, 10 (93ᵇ) סָגְפָה if he maltreated (starved)

her (v. סָגַף).—Part. pass. סָגוּף; f. סְגוּפָה; *pl.* סְגוּפִים, סְגוּפִין, סְגוּפוֹת (usu. combined with דָּוֶה, v. דָּוֶה). Sifré Deut. 24; Yalk. ib. 805. Gen. R. s. 74; (ib. s. 60 שפופין); a. e.; v. סָחַף a. סָגַף.

Pi. סִיגֵּף *to afflict.* Taan. 22[b] לסגף את עצמו בתענית to afflict himself by fasting. Y. Dem. VII, 26[b] top .. לא ירעיב ולא יְסַגֵּף the hired laborer must not starve himself or undergo privations, because he lessens his employer's work; a. e.—[Yalk. Josh. 27 שלא יסגפני, v. שָׁגַב.]

Hithpa. הִסְתַּגֵּף *to feel privation; to suffer.* Gen. R. s. 60 (הוא) מִסְתַּגֵּף he suffers; Ex. R. s. 26; Mekh. B'shall., Vayassa, s. 6; a. e.

סָגַף ch. same. Part. pass. סְגִיף. Targ. Y. Deut. I, 27 (ed. Vien. סַגִּיפִין).

Pa. סַגֵּיף *to afflict.* Targ. Y. Gen. XV, 13. Targ. Ps. XC, 13 תְּסַגְּפִינָךְ (incorr. תְּסַגְּרִינָךְ). Ib. 15. Targ. I Chr. XVII, 9 סַגְּפוּנוּן ed. Lag. (oth. ed. סַגְּרִיפוּנוּן). Targ. Job XXX, 11 סַגְּפָנִי (ed. Lag. סגפיני, read סַגִּיפָנִי); a. fr.—Part. pass. מְסַגְּפָא; f. מְסַגְּפָא. Targ. Is. LVIII, 10.

Ithpa. אִסְתַּגֵּיף, *Ithpe.* אִסְתְּגִיף *to be afflicted, reduced; to suffer.* Targ. Ps. CII, 24. Ib. CVII, 17; a. fr.

סָגַר (b. h.) *to bar, bolt; to lock up, close.* Snh. 38[a] (ref. to מסגר, II Kings XXIV, 16) כיון שסוגְּרין תלכה וכ׳ after they had closed the discussion about a law (declared it obscure), there was none to open again; Gitt. 88[a]; Sifré Deut. 321 אחר שפותח אין סוֹגֵר after he has opened (explained), none can close (raise objection). Tanḥ. Sh'mini 9 עבר על כל בתי .... וסגר אותם he passed over all synagogues and schools and closed them. Mekh. B'shall., s. 3 הים סוגר ושונא רודף וכ׳ the sea forming a bar, and the enemy pursuing &c.; Ex. R. s. 21 (not סגר). Mekh. Yithro, Amal., s. 1 מתחלה ... שהיתה סוֹגֶרֶת ומסוּגֶרֶת וכ׳ formerly no slave could flee from Egypt, for it was shut up and barred (Josh. VI, 1); a. fr.—Cant. R. to III, 10 (expl. זהב סָגוּר) שהיתה סוגרי בעד כל וכ׳ it locked up the shops of all workers in gold (ruined their trade); Y. Yoma IV, 41[d] top מכסרס (corr. acc.); Num. R. s. 12 (not סגור); Ex. R. s. 35 שהיתה סגור כל וכ׳ (corr. acc.).

Nif. נִסְגַּר *to be locked up.* Yoma 45[a] כל החנויות נִסְגָּרוֹת all (gold) shops were closed (their business ruined, v. supra); a. e.

Hif. הִסְגִּיר *to lock up; to bind over, hand over, deliver.* Sifré Deut. 322 בקשו ישראל לברוח ... היו מַסְגִּירִים אותם when the Israelites attempted to flee northward, they blocked their way. Ib. 323 (ref. to Deut. XXXII, 30) אינו מַסְגִּיר אתכם ע״י עצמי וכ׳ I shall not deliver you (into the hands of the enemy) directly, but through others (who will betray you). Ib. מוכרני מיד ומַסְגִּירַנִי מיד I sell and immediately deliver you. Tanḥ. Sh'mini l. c. (ref. to המסגר, v. supra) שכל או״ה ... שהן מַסְגִּירִין לכל האומות all nations go before them into enclosures and flee, for they cause all nations to lock themselves up; a. fr.—Esp. *to lock up the leper* pending the priest's observation (Lev. XIII, 4, a. e.). Neg. V, 1; a. fr.—Part. pass. מוּסְגָּר a leper under trial, opp. מוּחְלָט (v. חָלַט I). Meg. I, 7; a. fr.

Pu. סוּגַּר *to be closed, locked.* Part. מְסוּגָּרֶת, f. מְסוּגָּרֶת, v. supra.

סָגַר ch. same. Targ. Job XXXVIII, 8 Var. Ms. (ed. אגיח). Targ. Y. Deut. XXI, 5.—Part. pass. סְגִירָא, סְגִירָא a) *fenced in, barred.* Targ. Cant. I, 9.—b) *leprous,* v. סְגִיר.

Af. אַסְגֵּיר, אַסְגַּר same. Targ. Lev. XIII, 4. Ib. XIV, 38; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּגַּר, *Ithpe.* אִסְתְּגַר 1) *to be locked up, closed.* Targ. Y. Gen. VIII, 2 (h. text ויסכרו). Targ. O. Num. XII, 14; a. fr.—Trnsf. *to be engrossed with; to be bewildered,* v. אִסְתַּגַּר.—2) (v. סְגִיר) *to become leprous.* Targ. II Chr. XXVI, 22.

סֻגָּר or **סֻגָּר** m. (preced.) *lock, bolt.* Tanḥ. Ḥayé 3 ונעל הסֻ׳ לפניה and he shut the lock before her [perh. סְגוֹר].

סגרגר, Targ. Ps. I, 3 Var, corrupt. of מגרגר, v. גַּרְגַּר.

סַגְּרוֹן, v. סִירָגוֹן.

סַגְּרִיוֹת, v. אֲכִסְרָגוֹן.

סגריס, v. זַגְּדוּם.

סַגְּרִיר m. (b. h.; *Saf.* of עָרַר II, cmp. Jer. XXX, 23) *severe rain storm.* Y. Meg. I, 71[d]; Gen. R. s. 1 מעשה היה ביום ס׳ וכ׳ it happened on a stormy day, when the teachers did not come to school &c. Y. Ḥag. II, 77[d] bot.; Y. Snh. VI, 23[c] bot. Yeb. 63[b] ביום ס׳ ... קשה a bad wife is as hard to bear as a stormy day.

סַגְּרִירָא ch. same. Targ. Prov. XXVII, 15.

סַד m. (b. h.; סדד *to join*; Arab. *sadda, to obstruct, block*) *block, torturing stock.*—*Pl.* סַדִּין. Tosef. Ab. Zar. II, 4 לא ס׳ וכ׳ (ed. Zuck. חסָדָן), v. כָּבַל.

סַדָּא ch. same. Pes. 28[a] (prov.) סַדָּאָה בסַדִּירָה יחיב וכ׳ Ms. M. 2 (ed. בסַדָּנָא בסַדְנִירָה, not בסדני; early eds. נגרא) when the maker of the stocks (the carpenter) sits in his own stocks, he is paid &c., v. הָוִיל; Yalk. Ex. 201 סדנא בסדנירה.

סַדָּאָה m. (preced.) *carpenter,* v. preced.

סָדָה, v. שָׁדָה.

סַדָּה *raft,* v. אַסָּדָא.

סְדוֹם (b. h.) pr. n. pl. *Sodom,* one of the cities in the plain of Jordan destroyed for their wickedness. Snh. X, 3 (108[a]) (ref. to Ps. I, 5) אלו אנשי ס׳ this alludes to the men of S. Ib. 109[b] ארבעה ... בס׳ וכ׳ four judges lived in S. &c., v. וָרִיפַי; a. fr.—מִדַּת ס׳ *Sodomitic rule, unfairness, selfishness.* Ab. V, 10 'mine is mine, and thine is thine', זו הרא מ׳ ס׳, that is a Sodomitic principle (justice without charity). B. Bath. 12[b] כופין על מ׳ ס׳ the law may use force against unfairness (where one claims a privilege which causes the neighbor no loss); a. fr.—Ib. 114[b] הלכתא .. יוסף בס׳ Ar. (ed. בשדה) the law follows R. Joseph's opinion as to using force against unfairness.—ים ס׳ רמא *the Lake of Sodom* (usu. רמא דמילחא). Sabb. 108[b], v. טָבַע I; a. e.

סוֹדֹמִי, סְדוֹמִי m. (preced.) *Sodomite.* Gen. R. s. 41 כשאדם רע קורין אותו ס׳

tree. Kil. I, 8 אין . . . בתוך ס׳ של ש׳ you must not plant vegetables in a trunk &c. B. Bath. IV, 9; a. fr.—Pesik. R. s. 1 (ref. to Is. LXV, 22) [read:] זה עץ הס׳ שעושה וכ׳ that means the wood of the sycamore trunk, which endures in the ground for six hundred years; (Gen. R. s. 12 כשקמה חזו); a. e.—*Pl.* סַדָּנִים. Ib. s. 42 (expl. עמק השדים, Gen. XIV, 3) שהוא מגדל ס׳ which produces sycamore trees.

סַדָּנָא, סַדָּנָא I, סַדָּן ch. 1) same. Targ. Jer. XVIII, 3 (h. text אבנים).—Ḥull. 16ª ס׳ דפחרא Ar. (ed. סרנא) the potter's block (wheel turned by hand); ס׳ דמיא wheel turned by water. Pes. 94ᵇ כי ס׳ דריחיא Ms. M. 2 a. Ar. (ed. כבוצינא) like the movement of the block of the mill (millstone, the pivot remaining stationary, v. בּוּצִינָא). Ib. 28ª, v. סַהֲדָא. Kidd. 27ᵇ ס׳ דארעא חד הוא the land (although consisting of disconnected fields) is one block (by taking symbolical possession of one field, you take possession of the whole complex contracted for); B. Kam. 12ᵇ (Ms. M. פרנא).—Lev. R. s. 22 והוה ביה חד ס׳ there was in the garden one sycamore trunk; Koh. R. to V, 8 סדיין (a. otherwise corrupted; corr. acc.).—[Pes. 113ª בי סדנא Ar., v. סוּדָנָא.]—2) (perh. an adaptation of Latin *essedum*) *travelling carriage.*—*Pl.* סַדָּנֵי, סַדָּנַי, סַדָּנַיָּא. Targ. Y. Gen. XLV, 19; 21; 27 (ed. Amst. a. oth. סר׳, with ר).

סַדָּנָא II m. *block-maker, carpenter.* Pes. 28ª, v. סַהֲדָא a. סַהֲדָא.

סדסים, Sifré Deut. 234, v. בְּרֹסִין.

סָדַק (Saf. of דק) *to cleave, tear apart.* Part. pass. סָדוּק; f. סְדוּקָה; *pl.* סְדוּקִים, סְדוּקִין; סְדוּקוֹת. Ḥull. 59ª אם פרסותיה ס׳ if its hoofs are cloven. Cant. R. to VII, 3 מה חיטה ס׳ וכ׳ as the wheat grain is split (has an incision) &c. Nidd. 25ᵇ; a. e.

Pi. סִידֵּק 1) same. Cant. R. to III, 6 סִידְּקָהּ כדג he split it as a fish is split; Gen. R. s. 77; Yalk. ib. 132 (corr. acc.).—2) *to chip, chisel* (the surface of a stone). Cant. R. to I, 1 וסידקה וסתתה וכ׳ (ed. Wil. וסירקה, corr. acc.) he carved and chiselled and polished it; Yalk. Kings 182 וסתתה וסדקה; Yalk. Prov. 960 וסרקה (corr. acc.); (Koh. R. introd. וישבבה וסתתה ומירקה).

Nif. נִסְדַּק 1) *to be split, cut into.* Bekh. VI, 1 נִסְדְּקָה if there is a slit in the ear of the first-born animal, contrad. to נפגמה; a. e.—2) *to be chipped off*; trnsf. (cmp. פָּסַל) *to become unfit for use, to be abrogated.* B. Kam. IX, 2 גזל מטבע וכ׳ if a man stole a coin and it became 'chipped'; expl. ib. 97ª ממש נ׳ chipped in its literal sense, i. e. the stamp was chipped off; [anoth. opin.] פסלתו מלכות נמי הירגו נ׳ if the government abrogated it, it is the same as chipped off; Y. ib. IX, beg. 6ᵈ.

סָדַק, סָדִיק ch. same. Targ. I Kings XI, 30 סְדִיקָה (not סדיקא, ed. Lag. סַדְקָה; h. text קרע). Targ. II Kings II, 12.—Part. pass. סָדִיק; f. סְדִיקָא; *pl.* סְדִיקִין; סְדִיקָן *cloven.* Targ. Lev. XI, 7. Ib. 3. Ib. 4 מְסַדְּקֵי (O. ed. Vien. מְסַדֵּי *Af.*). Targ. Y. Deut. XIV, 7; a. fr.

Af. אַסְדֵּיק *to have a cloven hoof.* Targ. Lev. XI, 5 sq. ed. Vien. (ed. Berl. סדיקא). Ib. 4, v. supra. Targ. O. Deut. XIV, 7 (ed. Berl. מְסַדְּקֵי).

a Sodomite; Tosef. Sabb. VII (VIII), 23. Ib. 24; a. fr.—*Pl.* סְדוֹמְמִים, סְדוֹמְמִין, סְדוֹמִין, סוֹדִי׳. Gen. R. s. 26; Yalk. ib. 44; a. fr.—Y. B. Bath. II, 13ᶜ top כותל סודמין a wall of the Sodomites', i. e. a wall which may not have windows looking into the adjoining lot.

סְדוּרָא, סִדּוּר, סִדּוּק, v. sub סיד׳.

סַדְיָא f. (v. סַד a. אִסְדָּא) *the head-board of a couch, head-side.* Keth. 61ª אבי ס׳ by the head-side.—Esp. בֵּי ס׳ *pillow, bolster.* Ber. 56ª. Sabb. 118ª; a. e.—*Pl.* סַדְוָתָא. Ib. 124ᵇ הנהו בי ס׳ Ar. (ed. ההוא בי סדיותא; Ms. M. מסדייתא, read: בי סַדְיָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—[Hebr. pl. סַדְיוֹת. Y'lamd. to Gen. XXVIII, 10, quot. in Ar. פסדיות, read: בי ס׳ *cushions.*]

סדידין, Tosef. Kidd. V, 14 Var., v. סָדִין.

סדיון, Koh. R. to V, 8, v. סָדָן ch.

סָדִין m. (b. h.) *sheet*, usually of fine linen (cmp. σινδών; v. Sm. Ant. s. v. Pallium). Yoma III, 4 פרשו ס׳ של בוץ וכ׳ they spread a sheet of linen (for the high priest to walk on) between him &c. Y. Kil. IX, 32ᵇ top בס׳ אחד נקבר רבי Rabbi was buried in one linen shroud (without any other garments); Y. Keth. XII, 35ª top. Y. Yeb. I, 2ᵇ; Gen. R. s. 85 דרך ס׳ each wrapped in a sheet (preventing direct contact). Men. 37ᵇ, a. e. בציצית ס׳ a linen cloak with woollen show-fringes; a. fr.—*Pl.* סְדִינִין, סְדִינִים. Nidd. 61ª. Kel. XXIV, 13 שלשה ס׳ הן there are three classes of sheets with regard to Levitical purity. Tosef. ib. B. Mets. I, 14 לצורות ס׳ canvas sheets for paintings; ס׳ היו לאוהלים sheets for awnings. Tosef. Bets. II, 13 פרוסין sheets (covering the floor of the dining room) were spread; Bab. ib. 22ᵇ; Y. ib. II, 61ᶜ bot.; a. fr.

סְדִינָא ch. 1) same. Targ. Ps. CIV, 2 (h. text שלמה).—Men. 40ᵇ שרא . . . לסדיניה R. Z. untied the show-fringes of his linen sheet. Ib. 41ª מיכסי ס׳ he was wrapped in a linen sheet (without show-fringes); ס׳ בקויטא וכ׳ you wear a linen sheet in the summer, and a *sarb'la* in the winter (without show-fringes), what is to become of the law &c.?; a. fr.—*Pl.* סְדִינַיָּא, סְדִינִין. Targ. Lam. II, 20; 22.—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (interpret. סדינים, Is. III, 23).—*2) (cmp. סְדָנָא) *a litter.* Y. Bets. I, 60ᶜ bot. מיטעני . . חורי בס׳ וכ׳ allowed Bar G., the physician, to be carried in a litter to visit the sick on the Sabbath.

סְדִיק, v. סדק.

סְדִיקָא, v. סְדָקָא.

סַדָּן m. (v. סַד) *block.* Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. I, 16) אין אבנים אלא ס׳ (gloss: שהוא דבר קשה) *obhnayim* means a block (which means a hard object); וס׳ . . . מה יוצר זה באמצע as the potter sits with one leg on each side of the block (mould); Sot. 11ᵇ. Gen. R. s. 10, end כזה שהוא . . . על הס׳ as one striking with the hammer on the block (anvil); Sabb. XII, 1. Snh. VII, 3 על . . . מניחין הס׳ they put his head on the (executioner's) block; a. fr.—Esp. ס׳ של שקמה (or sub. שקמה) *the trunk of the sycamore*

Pa. סִדֵּיק *to split.* Targ. Ps. LX, 4 סְדִיקָ (some ed. סְדַק; ed. Lag. סריק; corr. acc.; h. text פצמ).

סֶדֶק m. (preced.) 1) *split, slit.* Bekh. 37b הס׳ כל שהוא a slit in the ear disqualifies, even if it be of the minutest size. Koh. R. to I, 8 כמבין סידקו של פתוח like looking through the crack of a door; a. e.—*Pl.* סְדָקִין, סָדָקִים. Pes. 8a לחוררין סיהוקן שנתערבו ולס׳ into holes and fissures. Ib. III, 5 (48b) סדקיו וכ׳ (Bab. ed. סדקין) dough is called *sidduk*, when its cracks run into one another. Ib. 48b אין לך כל סדק וסדק ... כמה ס׳ וכ׳ for every crack on the surface there are several inside. Ib. III, 2 סדקי עריבה (Bab. ed. 45a סידקי) the cracks in the kneading trough; a. fr. — 2) *a strip* of a sheet. Tosef. Kil. V, 22 ed. Zuck., v. סֶרֶט II.

סִידָקָא, סָדָקָא ch. same, *split, slit; rent.* Targ. Y. Deut. XIV, 6.—*Pl.* סִדְקִין, סִי׳. Targ. I Kings XI, 30. Targ. II Kings II, 12 (ed. Wil. סְדִידְקִין); a. e.

סדקאריס, read: סִירִיקָאִירִיוס m. (sericarius, sub. textor) *silk-weaver.* Cant. R. to VIII, 11. V. סילִיקראוּת.

סְדָקִית, סִדְקִי, v. sub סִיד.

סָדַר (Saf. of הדר) *to arrange, order* (corresp. to b. h. ערך). Pes. 54a סוֹדְרָן על הכוס he pronounces them (the benedictions) in successive order over the cup. Yoma 45b top שסודרן ע״ג חמזבח that he must place them in order on the altar; וסודרן ... שסודרן על הכבש that he must arrange them on the bridge or on the rim of the altar, until a large pile (of wood) is formed, when he must put them in order (on the altar); Tam. II, 1; a. fr.—Part. pass. סָדוּר; f. סְדוּרָה &c. Taan. 8a בשביל משנתו שאינה סדורה it is because his learning is not properly systematised in his mind. Ber. 57a עוונותיו ס׳ לו his sins are arranged before him; מאי ס׳ ס׳ לימחל what does this mean? It means that they are arranged (ready) to be forgiven; Yoma 88a. B. Bath. 69a אבנים הס׳ לגדר stones arranged for erecting a fence, contrad. to צבורות piled up (v. סָוַר); a. fr.

Pi. סִידֵּר 1) same Tam. II, 3 לסַדֵּר אש המערכה to arrange the pyre, v. מַעֲרָכָה. Num. R. s. 4 כיצד מְסַדְּרִין לחם וכ׳ how did they arrange the showbread?; ib. also מַסְדִּירִים, מַסְדִּירִין (*Hif.*); a. fr.—ס׳ שבח (cmp. ערך, Ps. V, 4, a. e.) *to offer praise.* Ab. Zar. 7b; Ber. 32a לעולם יְסַדֵּר אדם וכ׳ one should always offer praise to the Lord first, and then pray (for what he needs). Ib. 34a ראשונות דומה לעבד שמְסַדֵּר וכ׳ in the first three benedictions of the T'fillah one is like a servant that offers praise to his master; a. fr.—Part. pass. מְסוּדָּר, Men. 95a במס׳ when everything in the Tabernacle was arranged, opp. במסולק when arrangements for moving were being made.—2) (corresp. to חערים, Lev. XXVII, 8) *to assess a person's value* with reference to the vower's ability to pay, whence: *to exempt from seizure* (bed, tools &c.; v. Arakh. VI, 3, sq.). B. Mets. 113b כדרך שמסדרין בערכין כך מסדרין בבעל חוב as well as we allow an exemption from seizure in cases of vows, so we allow it in cases of debt; [Rashi quotes a Var! מְשָׁרְדִין, v. שָׁרַד]. Ned. 65b שמעת מינה אין מסדרין וכ׳ (Var. מְשׁוּיְרִין) from this you may deduce that no exemption is granted the debtor; B. Mets. 114a מהו שיְסַדְּרוּ וכ׳ is a debtor allowed an exemption? Y. B. Kam. IX, 7a top על מנת שלא לסַדֵּר מה וכ׳ with the condition that what my wife or my child wears is not to be exempted from seizure. Ib. אין מסדרין לו מאותו החפץ this special object is not exempted; a. e.

Hif. הִסְדִּיר *to arrange, establish the order of.* Num. R. l. c., v. supra. Ber. 28b; Meg. 17b ... על הסדר וכ׳ ה׳ arranged the eighteen benedictions before Rabbi in the order in which they are to be recited. Sifra Tsav, Mill. כשם שה׳ משה וכ׳ as Moses arranged the service of the Tabernacle, so he arranged &c.; a. e.

סְדַר ch. same. Targ. Y. II Ex. XL, 23 (Y. I a. O. סַדַּר, some ed. סָדַר). Targ. Y. ib. XII, 39; a. e.—Part. pass. סְדִיר; f. סְדִירָא. Targ. Ps. VII, 13 *ranged.*

Pa. סַדֵּר 1) same. Targ. Gen. XXII, 9 (Y. ed. Vien. סדר). Ib. XIV, 8 (O. ed. Amst. סָדְרוּ). Targ. Job XIII, 18 (ed. Wil. סְדַר); a. fr.—Targ. Ps. V, 4 (v. preced.).—Part. pass. מְסַדַּר. Targ. Y. Lev. XXIV, 6 (not מְסֻדָּר). Targ. Y. Ex. XXXIX, 18; 37.—Ber. 13a התם נביא הוא דקא מְסַדַּר לשבחיה וכ׳ there (Neh. IX, 7 where Abram is used instead of Abraham) the prophet praises the Lord by referring to the past. Yoma 38b דהוה מְסַדַּר אגדתא קמיה who reviewed before him the homiletic sayings according to a certain system; a. fr.—Y. Ab. Zar. V, 44d נקדוץ נְסַדֵּר לאילין וכ׳ let us get up early and set in order those thorn-bushes (meaning, let us kill those men).—Shebu. 30b דמיחזי כמאן דמְסַדַּר דינויה Ms. M. (ed. דסַדַּר ליה לדינויה) he has the appearance of one whose case has been prearranged (with the judge; ed.: of one who has prearranged his case).—2) *to allow exemption from seizure* (v. preced.). B. Mets. 113b השתא .. סַדּוּרֵי מְסַדְּרִינַן ליה since we order his pledge (which consists of necessaries) to be sold for his debt, how can we allow him an exemption (so as to leave him a certain amount from the money realized by the sale)?

Ithpa. אִסְתַּדַּר *to be arranged,* (of prayers) *to be offered.* Targ. Job XXXVI, 19.

סַדָּד, v. סְדָד.

סֶדֶר m. (b. h. סְדָרִים *pl.*; סָדַר) *row, pile, arrangement, order, succession.* Num. R. s. 4 ו׳ חלות לס׳ זה וכ׳ six cakes in one pile and six in the other. Yoma V, 7 כל .. האמור על הס׳ וכ׳ as to all the acts for the Day of Atonement here told in their consecutive order, if he advanced (changed the order) &c. Sifra Tsav, Mill. הסדיר את הקרבנות כסִדְרָן the text arranges the sacrificial functions in their proper succession. Yoma 73a sq. דוד שאל שלא כס׳ David did not put his questions (I Sam. XXIII, 11) in their natural order. Meg. III, 4 חוזרין לכסִדְרָן the regular reading (interrupted during the four distinguished Sabbaths, v. פָּרָשָׁה) is resumed. Ib. 30b לס׳ פרשיות הוא חוזר the regular order of the Pentateuch sections is resumed; לס׳ הפטרות וכ׳ the regular order of Haftaroth is resumed; a. v. fr.—ס׳ זרעים the Order of Seeds, the first Order of the Mishnah; ס׳ מועד the Order of Festivals, the second Order of the Mishnah &c. Sabb. 31a; a. fr.—Keth. 106a אלידהו (ד)אלירהו ס׳, v. אֲלָיָדוּ.—Esth. R. to

I, 9 ראש הס׳ as the first words of a pericope (Lev. R. s. 3 ראש סדרא).—*Pl.* סָדָרִים, constr. סִדְרֵי, סִי׳. סדרי משנה, v. מִשְׁנָה.—Keth. 103b חכמה ס׳ orders (rules) of wisdom; נשיאות ס׳ rules for the conduct of the Nasi's office. Sabb. 53b בראשית ס׳ the order of nature; a. fr.—Esp. *regular homilies on the weekly portion.* Sot. 49a (ref. to Job X, 22) אם יש סדרים תופיע וכ׳ but if regular homilies are held, it (the earth) will come forth bright out of the dark.

סִי׳, סִדְרָה, סִדְרָא ch., constr. סִדַּר a. סַדֵּר, same, 1) *row, order.* Targ. Ex. XXVIII, 17, sq. (h. text טוּר). Targ. O. Lev. XXIII, 44 (Y. סִדְרוּרֵי); a. fr.—*Pl.* סִדְרִין, סִדְרֵי, סִי׳. Targ. Ex. l. c. (Y. ed. Vien. סָדָן). Targ. O. Lev. XXIV, 6, sq. (Y. סִידּוּר).—Targ. Y. Deut. V, 28 ס׳ דלעיל the upper ranks (angels). Targ. Y. Gen. XIV, 8 ס׳ קרבא battle-lines. Targ. II Esth. III, 8 בגו סִדְרוֹי (ed. Vien. בגו סדרי; ed. Lag. בניסרוי, corr. acc.) when among his troops; a. fr.—2) *order* or *section* of the Scriptures, *the portion of the Pentateuch* to be read at public service on Sabbaths &c.; in gen. *Scripture lesson.* Sabb. 116b פסקי ס׳ בכתובים (not דכת׳) they closed the reading from the Pentateuch with a reading from the Hagiographa (v. הַפְטָרָה). Yoma 87a bot. הוה פסיק ס׳ וכ׳ was reading the Haftarah; a. fr.—Sot. 49a קדושא דס׳ (v. קְרוּשָׁא.—3) *order* or *part of the Mishnah.* Keth. 103b אתני סִדְרָךְ לחברך teach thy fellow student the Order which thou hast learned; a. e.—*Pl.* as ab. Ib. [read:] מתנינא שיתא סדרי לשיתא ינוקי סדרא לכל חד וחד I taught six boys the six Orders of the Mishnah, one Order to each; a. e.—4) *colonnade,* esp. *the hall of studies* (cmp. אַכְסַדְרָא). Y. Sabb. VII, 8a מן ס׳ רובא וכ׳ from the large colonnade to the store of &c.; Y. Snh. X, 28a bot. Y. Ber. III, 6b top כד הוו מסקין ליה לס׳ when they were carrying him to the hall; a. fr.—[סְדָרָא, סִדְרָא *net,* v. סְדָנָא.]

סדרונגיא, v. סְרוֹנְגַיָּא.

סַדְרוּתָא, v. סַרְהוּתָא.

סדריום, v. סְרַדְיוֹט.

סַדְרִיתָא, v. סַרְהוּתָא.

סוֹדָרָן, סַדְרָן m. (סָדַר) *one who arranges traditions systematically, systematic scholar,* opp. פִּילְפְּלָן dialectician. Y. Hor. III, 48c top חסו׳ (Bab. ed. הסו׳). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to II Kings XX, 20) 'he brought the water (of the Law) into the city', שהוא סו׳ because he (Ezekiah) was a collector, v. next w.

סוֹד׳, סַדְרָנָא, סַדְרָן ch. same. Midr. Till. to Ps. LXXXVII (v. preced.) חמי ס׳ טב וכ׳ when he (Ezekiah) saw a good systematiser, he made him come (to Jerusalem); Yalk. ib. 837 סוד׳. Pes. 105b גמרנא וס׳ אנא (v. Rabb. D. S. a. l. note 400) I am a teacher and systematiser of traditions.

סָהַד (v. next w.) *to be witness.*

Pi. סַהֵד *to provide witnesses for.* Tosef. Gitt. VIII (VI), 8 הנותן גט לאשתו ולא סִיהֲדוּ (ed. Zuck. שִׁהֲדוּ) if a man gives his wife a letter of divorce without witnesses.

סָהֵד, סָהִיד (v. עוד, a. וָדָה; Sam. סעד, סהד, v. Sam. Pent. Gen. XXXI, 52; cmp. also סעד = עַד ib. VII, 16; for interch. of ע a. ו a. ה, v. letters ה a. ו) *to be sure, be present; to witness.*

Af. אַסְהֵד, אַסְהִיד (corresp. to b. h. הֵעִיד) 1) *to testify.* Targ. O. Ex. XX, 13; a. fr.—Keth. 21a אחתימוה v. א׳ אחתימוה. Ib. לא צריך אידהו לאַסְהוּדֵי וכ׳ he would not need to identify his own signature; ואזל אידהו ואתאי ומַסְהֲדֵי וכ׳ (or וּמַסְהֲדֵי *Pa.*) and thus he and the other man might identify the signature of that man (the deceased); a. v. fr.—2) *to call to witness; to give warning.* Targ. Deut. IV, 26. Targ. Ps. LXXXI, 9. Targ. II Chr. XXXIII, 10; a. fr.

Pa. סַהֵד שַׁהֲדֵי same, 1) *to testify.* Targ. Y. Ex. XX, 13; a. e.—Keth. 21a מְסַהֲדֵי, v. supra. Y. Snh. I, 18b top איתא שַׁהֲדֵי עלי come, testify in my behalf. Y. Shebu. VI, end, 37b דלא יְשַׁהֲדוּן כארעא ... like one that ties up the mouth of witnesses that they may not testify; a. fr.—2) *to warn.* Targ. Y. Gen. XLIII, 3 מְסַהֲדָא אַסְהִיד; a. e.

Ittaf. אִיתַּסְהַד *warning has been given.* Targ. Ex. XXI, 29.

סָהֲדִי, v. סָהִיד.

שׁ׳, סָהֲדָה, סָהֲדָא m. (preced.) 1) *witness.* Targ. O. Deut. XIX, 18. Targ. Prov. XII, 19; a. fr.—B. Bath. 38b. Sabb. 65b ס׳ רבת פרת .. מטרא (the rise of) the Euphrates is a weighty witness (indication) that it rained in Palestine; a. fr.—*Pl.* סָהֲדִין, סָהֲדֵי, שׁ׳. Targ. Ex. XXII, 12. Targ. O. ib. 2; a. fr.—B. Bath. l. c. Kidd. 65b לא אִיברו ס׳ אלא לשקרי witnesses are created only for liars, i. e. the institution of witnesses is not intended to legalise an act, but only as a guard against faithless persons who might deny the transaction. Y. Shebu. VI, end, 37b פומהון דש׳, v. preced. art. Ib. ייתי עלוי ש׳ let him produce witnesses to confirm it. Y. Snh. III, end, 21d וקבלון לש׳ וכ׳ and they received (heard) the witnesses in the absence of &c.; a. fr.—Ber. 17b, a. fr. אנן ס׳ we know certainly.—Fem. סָהֲדָא. Targ. O. Gen. XXXI, 52.—V. סָהִיד.—2) *pl.* סָהֲדִין, constr. סָהֲדֵי *testimony.* Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Y. Deut. XIX, 18 סהדין שקרא; a. e.; v. next w.

שׁ׳, סָהֲדוּתָא, סָהֲדוּ f. (preced.) *testimony, evidence; warning.* Targ. Deut. V, 17. Targ. Is. VIII, 20; a. fr.—Y. Snh. III, end, 21d קבילְ .. ס׳ דלא באפוי וכ׳ R. E. heard evidence in the absence of the party; a. fr.—ידע בס׳ to know evidence, to have something to testify to. Macc. 5b; a. fr. Y. Snh. I, 18b top ידע ש׳; a. fr.—*Pl.* סָהֲדָוון, סָהֲדָן, סָהִידִין, סָהִידֵי; constr. סָהִידְוָות. Targ. Jer. XVIII, 18 סהדון (ed. Lag. סהדין, v. preced.). Targ. Y. Deut. XXII, 14 (not דְוון ...) *evidence of virginity.* Targ. Ps. CXIX, 14; a. fr.

סָהִיד, v. סָהֵד.

סָהֲדִי, סָהִיד m. (part. of preced.) *witness.* Targ. Prov. XII, 17 סָהֲד ed. Wil. (ed. Lag. סהדא). Targ. O. Deut. XIX, 15; 18; s. fr.—Fem. סָהִידָא. Targ. Y. Gen. XXXI, 52.—*Pl.,* v. סַהֲדָא.

סָהֲדִידָוותָא, סָהִידְוָתָא, סָהֲדִידָן, סָהִידָוון, v. סָהֲדוּ.

סַהַר c. (b. h.; cmp. סחר) 1) *an enclosed place*, esp. *the enclosure for cattle* near a dwelling; *stable.* Erub. II, 3 (18[a]; Mish. a. Ms. M. everywhere סַחַר). Ib. 22[a]; Y. ib. IV, 21[d] bot.; Tosef. ib. III (II), 9. Tosef. Sabb. X (XI), 1. Shebi. III, 4 עושה ס' וכ' may put up (in the field) an enclosure covering an area of &c.; Tosef. ib. II, 15. Ib. 16 שׂחר; a. fr.—Tanḥ. Ki Thissa 2 (play on הסהר, Cant. VII, 3) הס' שדומה לסוחר וכ' (the meeting place of the Sanhedrin is called) *hassahar*, because it resembles a merchant's store.—2) (cmp. next w.) *moon.* Ib. ed. Bub. 1 אגן חס' כחצי הירח *ăgan hassahar* means, 'like a half-moon' (the semicircular seats of the Sanhedrin), v. פְּתָרוֹן I.—*Pl.* סְהָרִים, סְהָרִין. Tosef. Shebi. II, 19; Y. ib. III, 34[c] bot. סיחרין (corr. acc.).—Tosef. Dem. VI, 11 זה (ש)חבירא שַׁהֲרֵי שבלים וכ' if one brought (into the partnership) stores of ears of his own crop &c.; a. e.

סַהֲרָה, סַהֲרָא m. ch. (זהר = סהר) *light*, esp. *moonlight.* Cant. R. to VII, 3, v. זַהֲרָא I. Ber. 53[a] דאיכא ס' (Ms. F. סיהורא) when there is moonshine.—V. סִיהֲרָא.

סַהֲרוֹן m., *pl.* סַהֲרוֹנִים (b. h. שַׁהֲרוֹנִים; preced.; cmp. זְהוֹרִית) *crimson* (or *saffron*) *colored ribbons.* Y. Sot. IX, 24[c] top וסַהֲרוֹנֵי זהב תלויין בהן with gold-embroidered ribbons hanging thereon (Tosef. ib. XV, 9 וזהוריות מוזהבות); [oth. opin.: *moon-shaped* ornaments of gold].

סַהֲרָנָא, *pl.* סַהֲרָנְיָא ch. same. Targ. Jud. VIII, 26 (Rashi: עונקלי as Targ. ib. 21).

סוֹא, v. סוּי.

סוֹאָבָא m. (=מְסוֹאָבָא; סְאֵב) *unclean.* Targ. Y. II Deut. XXVI, 14 בס' while unclean.

סוֹאֲבוּתָא f. (preced.) *uncleanness.* Targ. Y. Gen. XXXV, 2. Targ. Lam. I, 9; a. e.

סוֹאַבְתָּא, v. סְאוֹבְתָּא.

סוֹוָר, סַוְוָר, סַוְוָאר m. (dial. for צַוָּאר; צַבָּר = סַוָּר; v. Maim. to Ohol. III, 7 ed. Dehr.) *a pile* of joists, *frame.* Ohol. III, 7 ס' של קורות (ed. Dehr. צווּאר, in comment. צַוָּוִר, Var. צַבָּר); Succ. 20[b] (Ms. M. סוואר); Y. Sabb. IV, 7[a] top צבר. Bets. 31[b] אין מבקשין עצים לא מן חס' וכ' we must not chop (on the Holy Day, for immediate use) wood from a pile of joists (intended for building purposes), v. מוּכָן.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 4 ס' של נחתומין הפרוס וכ' (R. S. to Kel. XV, 2 סרוד) the baker's frame when it is plain (without rims) is unclean, because dough is cut and carried to the stove on it.—V. סַוָּר.

סוּב (sec. r. of סבב), *Pa.* סִיֵּיב [*to go all around,*] *to finish up, trim.* Gen. R. s. 78 (a proverbial expression) שירצת סַיְּבַת hast thou finished? hast thou trimmed (so as to be entitled to wages)?; Yalk. ib. 133 סיימת.

סוֹב, *pl.* סוּבִּין, v. סוּבִּין.

סוֹבָב m. (סָבַב) *ring, hoop.* Kel. XI, 3, a. e. ס' של גלגל the iron hoop of a wheel.—Esp. חס' *the Sobeb*, a sort of gallery around the altar for the priest to walk on. Midd. III, 1 זה חס' there (at five cubits from the bottom) the Sobeb was attached. Zeb. V, 3; a. fr.

סוֹבְיָא, סוֹבָא ch. same. Targ. O. Ex. XXVII, 5 סוֹבָ' (ed. Berl. סוֹבֵי, ed. Vien. סוֹבְבֵי, *pl.*; Y. סובבי; h. text כרכב). Ib. XXXVIII, 4 סוֹבְיֵיהּ (ed. Berl. סוֹבֵי; Y. סוֹבֵ').

סוֹבִית, v. סוֹבְיָיהּ.

סוֹבִין m. pl.=סוֹבְבִין (סָבַב) *galleries.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 [read:] חס' וחסטרוין שלהן (v. סְטָרִיו) the galleries and colonnades on turrets (v. אֲקוּנְבִי).

סוֹבִין m. pl. (preced.; cmp. חֲדָרָאָה) *flour of the second course, bran-flour* (differ. fr. מוּרְסָן). Keth. 112[a]; Y. Sot. I, 17[b], a. e.—B. Bath. 98[b] (from Ben Sira) חכל ... קל מס' וקל מס' וכ' I have weighed everything ..., and found nothing lighter than bran, but lighter (in mind) than bran is &c.; a. fr.—Sing. סוֹב, with suffix סוּבָּן. Ḥall. II, 6. Sabb. VII, 4 (76[b]).

סוֹבָא m. (סָבַךְ) [*thicket,*] *the fleshy part of the leg, calf.* Ḥull. X, 4. Y. Yeb. XII, 12[c] bot.; Tosef. Yad. II, 1 ברגל עד חס' he must wash his feet up to where the calf begins.

סוּבַלְתָּא, v. שׁוּבַּלְתָּא.

סוּבְנִי, v. סִבְנִי.

סוֹבָעָא m. (סְבַע) *plenty.* Targ. Ps. XVI, 11. [סוּבְעָא, v. סִבְעָא.]

סוּבְרָא m. (סְבַר II) *carrying.* Y. Taan. IV, 68[b] ס' דקיסא טרד (not סוכרא) the carrying of wood kept them busy.—[Ḥull. 18[b] מסוברא, v. סִיכְרָא II.]

סוֹבָרוּתָא, סוּבְרָה, סוֹבָרָא, סוּבָרָא, v. סִבְרָא a. סַבָּרוּתָא.

סוּבְרִיקִין, v. סְפַרְקִין.

סוֹבְתָּא, סוֹבָתָא, v. סְאוֹבְתָּא.

סוּג I (b. h.) [*to cut off, separate,*] *to fence in, mark off.* Y. Ab. Zar. IV, 43[c], sq. כל שהוא סָג וכ' any stone that is put up to mark the sea-shore or the roads. Y. M. Kat. I, 80[c] פירצה שהיא סָגָה וכ' a fence which, though broken, still bars the ground behind it (from falling out); Y. Shebi. III, end, 34[d]; a. e.—Trnsf. (v. סָגֵי a. גָּדַר) *to guard against trespassing a law, to make a prohibition more restrictive; to exaggerate.* Ab. d'R. N. ch. I סייג שסָג ... לדבריו (v. ed. Schechter) the guard which Adam set to his words (by adding the prohibition to touch the tree of knowledge). Ib. אם סג אדם לדבריו וכ' if a person exaggerates his words, he cannot abide by them.

Pi. סִיֵּיג *to fence in.* Part. pass. מְסוּיָּג. Koh. R. to V, 14 וחיה מס' וכ' it (the vineyard) was fenced in on all sides.

Hif. הִסְגִּיג (with גְּבוּל) *to remove the landmark.* Sabb. 85[a] (ref. to Deut. XIX, 14) לא תַסִּיג ... גבול do not remove the landmark which those before thee (the Canaanites) have set.

סוּגָה, סוּגְעָה m. (סָגַע) *plenty, largeness*; (adv.) *much, frequently.* Targ. Job XXXI, 25. Targ. Prov. X, 19 (ed. Lag. סוּגְאָה).—Targ. Ps. LI, 4. Targ. I Chr. XXII, 8; a. fr.—*Pl.* סוּגְעֵי. Targ. Ps. XXXIII, 16 Ms. (ed. סַגְעֵי). Ib. 17 (ed. סגיעי; some ed. סַגְרֵי); a. fr.

סוּגְעָא f. same. Constr. סוּגְעַת (adv.) *enough.* Targ. Ps. CXXIII, 4 (h. text רַבַּת).

סוּגָר m. (b. h.; סָגַר) *collar* or *muzzle.* Sabb. 51^{b}. Y. ib. V, end, 7^{c}; Y. Bets. II, end, 61^{d}, v. חֲכָה.

סוֹד m. (b. h.; cmp. סַד a. סָמַד) 1) *foundation.* Snh. 92^{b} סודו (Tanh. Noah 10 יסודו), v. מָקַק.—Trnsf. *principle.* R. Hash. 20^{b} ס׳ העיבור the Principle of Intercalation (title of a book). Ex. R. s. 15 ס׳ הלבנה the principle of the lunar calendar.—2) *intimate union, circle, council.* Y. R. Hash. II, 58^{b} (ref. to Ez. XIII, 9) זהו ס׳ העיבור that means the council (of the Sanhedrin) for intercalation; Keth. 112^{a}; Y. Snh. I, 18^{c} bot. זה עיבור (corr. acc.).—3) *deliberation, counsel.* Erub. 65^{a} (ref. to the numerical value of יַיִן and סוֹד) נכנס יין יצא ס׳ where the wine enters, counsel leaves; Snh. 38^{a}; Num. R. s. 10; s. 11. Ib. יצא יין נכנס ס׳ when the wine has left (where there is abstinence), deliberation enters. Ib. (ref. to Prov. III, 32) . . . הוא נוזר זוכה לס׳ החכמה he is abstinent . . ., therefore he is granted the counsel of divine wisdom. Ib. אנשי סודו the men of his (God's) counsel, i.e. his friends. Pes. 113^{a} (play on סוֹדְנָא) סוֹד נאה וכ׳ (beer-brewing is) a profitable device and a charity (requiring a very small capital); a. e.—4) *secret.* Ib. 49^{b} אין מגלין להן ס׳ we must not entrust a secret to them. Ḥag. 14^{a} הקב״ה מגלה להם ס׳ וכ׳ the Lord shall reveal a secret (solve mysteries) to them in the hereafter. Yeb. 63^{b} (fr. Ben Sira) גִּלָּה ס׳ וכ׳ reveal a secret to one out of thousand; a. e.

סוּד [cmp. זוּד, *to boil*, fr. which סִיד *lime*; denom. סוּד or סִיד (b. h. שִׂיד),] *to plaster, whitewash.* Sot. VII, 5 סָדוּהוּ בסיד they whitewashed it (the altar) with lime. Ib. 35^{b}. Tosef. Sot. XV, 9 שלא יָסוּד אדם וכ׳ that a person must not plaster his rooms &c. Tosef. B. Bath. II, 17; B. Bath. 60^{b} סָד אדם וכ׳ a man may plaster all his rooms &c.; a. e.—Esp. *to paint the skin* with a depilatory (of lime or orpiment). Sabb. VIII, 4 כדי לָסוּד וכ׳ as much as may be required for painting a little girl; ib. 80^{b} כדי לסוד אצבע וכ׳ to paint the little finger &c.; Tosef. ib. VIII (IX), 20; a. e.

Pi. סִיֵּד *to cover with plaster.* Tosef. Sot. VIII, 7 וְסִיְּידוּהוּ, v. כִּיֵּר. Ab. Zar. III, 7; a. fr.—Part. pass. מְסוּיָּד; f. מְסוּיֶּדֶת. Tosef. B. Bath. l. c.; B. Bath. l. c.; a. e.—[Incorr. סיוד in some ed.]

סוּד ch. same. Targ. Am. II, 1. Targ. O. Deut. XXVII, 2 תְּסוּד (some ed. תְּסִיד).

סוֹדָמִי, v. סָדוֹמִי.

סוֹדָנָא m. (v. סוּד h.) *brewer*; [oth. opin. סוֹדָנָא *beer*]. Pes. 113^{a} לבי ס׳ (Ar. סד׳) to the brewery, v. חַלּוּד. Ib. מאי ס׳ why is the brewer (beer) called ס׳?; v. סוֹד.

סוֹדָנִי I m. (preced.) *brewer.* Ber. 44^{b}; Men. 71^{a};

סוּג ch. same. Targ. II Esth. III, 3 סָג יתיה (not סגיתיה).—Part. סָיֵג, סָגֵג. Targ. Hos. II, 8 כמא דסָיְגִין (missing in ed. Lag.).—Y. M. Kat. III, 83^{c} top יְסוּג תורעתך may the Lord fence in thy breach (guard thee from further trouble); Gen. R. s. 100. Y. Kidd. I, end, 61^{d}; Y. Shebu II, end, 33^{c}, a. e. סָיְגִין סייגה ותרעין וכ׳ a fence is fenced around, and a breach broken into, i. e. the good are assisted by Providence in their good work, and the bad in their evil ways; וכיני סיגין וכ׳ (not ובני) but is it right that the fence &c.?; Yalk. Prov. 935 סגיר סוגיריא (corr. acc.).

סוּג II m. (preced.) [*partition,*] *a large chest* or *basket* with partitions for various kinds of provision. Dem. V, 6 אפי׳ מאותו הס׳ וכ׳ even if he buys the second time from the same chest and of the same kind (quality). Y. B. Kam. II, 3^{a} ס׳ שנתון וכ׳ a dealer's chest which stands at the entrance of the shop; a. e.—*Pl.* סוּגִין, סוּגִים. Kel. XVI, 3 חס׳ הגדולים (R. S. a. l. Var. סוֹאִין; Tosef. ib. B. Mets. V, 3; 13 חסאין, v. סוֹר) the large provision chests; Sifra Sh'mini ch. VII, Par. 6 סיגים (corr. acc.). Y. Sabb. XVII, 16^{a} bot.; a. e.—[In later philosophical literature: סוּג *class, species.* —[Midr. Till. to Ps. CXIX, 119 עושה סוגים, v. סִיג I.]

סוּגָא I m. *Suga*, name of *a bird.* Ḥull. 62^{b}.

סוּגָא* II pr. n. m. *Suga.* B. Bath. 90^{b} Ms. M. (ed. פוגא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּגְאָא, סוּגְאָה, v. סוּגֵי.

סוּגָה f. (סוּג) *fence, enclosure.* Snh. 37^{a} (ref. to Cant. VII, 3) אפי׳ בס׳ של שושנים וכ׳ even in a fence of lilies they will make no breach (they will not trespass a law however slightly guarded). Ib. (second time) בס׳ בשושנים ed. (Ms. M. של ש׳; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּגְדָן, סוּגְדוּ *much, very*, v. סַגִּי I.

סוּגְיָא, סוּגְאָה, סוּגְאֵי, סוּגֵי I m. (סְגִי I) *multitude, largeness.* Targ. Prov. VII, 21 סוגי Ms. (ed. סוגיא). Ib. V, 23 סוגאי (Ms. סוגיא). Targ. Ps. LXIX, 14 Ms. (ed. סגיעי); a. fr.—V. סוּגְעָא.—Lam. R. to I, 1 (שרתי) סוּגְיָדוֹן בישין their masses are bad; Gen. R. s. 50 סוּגְיָרָה בישין the masses of the place are bad; Yalk. ib. 84 סוּגְיָא. Y. Ab. Zar. I, 39^{c} סוגירה שמרין (not ס׳; prob. to be read רומיין) most of the garrison are Samaritans (Romans).

סוּגְיָא, סוּגְיָה II m. (סְגִי II) 1) *walk.* Sabb. 66^{b} top לחרוצי ס׳ הוא דעביד Ms. M. it (the cane) serves merely to direct the walk (not as a support).—2) (cmp. הֲלָכָה) *study, lesson, subject; practice, usage.* Num. R. s. 12; Lam. R. to I, 3, v. בְּזַז I, a. גְּזַז. Snh. 6^{a} סוּגְיָין דעלמא (Ms. M. ס׳ דשמעתתא בעלמא) the general practice (as regards that subject).—[Yalk. Prov. 935 סגיר סוגיריא, v. סוּג ch.—Koh. R. to V, 8 סוּגְיָא, v. סִרְגָא.]

סוּגְיָנָא m., *pl.* סוּגְיָנֵי (סְגִי I, cmp. סְגָנִיּוֹת) *twigs.* Erub. 29^{b} ס׳ דערבתא (some ed. סגוירני; Ms. M. סוגירתני, corr. acc.; Ms. O. סְגֵיֵי) twigs of a willow.

סוּגָנֵי m. pl., with suffix סוּגָנוֹי (סְגִי I, v. סוּגוּ, סוּגוּן) *plenty of it.* Targ. Y. Gen. XXVII, 28.

Nidd. 12[b] top (applied to R. Papa, the brewer). [Other opinion: ס׳ (denom. of סוֹד) *wise man*.]

סוּדָנִי II m. *Sidonian.*—*Pl.* סוּדָנִיִּים. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 ed. Zuck. (Var. צִידוֹנִים; R. S. to Kel. XXX, 3 צִידוֹנִים).

סוּדָר (mostly pl. form סוּדָרִין) f. (סָדַר; cmp. הוּר II) *scarf wound around the head and hanging down over the neck, turban.* Sabb. 120[a] וסודר שבצווארו and a scarf hanging down over his neck (v. Rashi); Y. ib. XVI, end, 15[d] וסודרין שעל זרועותיו (not וסי׳) hanging down over his arms. Succ. 51[b] וחזן..והסודרין בידו and the superintendent of the synagogue stood there with a scarf (as a flag) in his hand; ומניף בסודר; Tosef. ib. IV, 6 בסודרין; Y. ib. V, 55[b] top בסודרין, v. נוּף; Snh. VI, 1. Ib. VII, 2 (52[b]) ונותנין סודר קשה לתוך הרכה (Y. ed. סודרין) they put a twisted scarf of coarse material within a soft one and wound it around his neck; a. fr.—[Lat. *sudarium* is a phonetic coincidence with our w., from which it differs in meaning.]

סוּדָרָא, סִידָרָא ch. same. Targ. Ruth III, 15 (h. text מִטְפַּחַת). Targ. Y. Ex. XXXIV, 33, sq. (h. text מסוה). Targ. Y. Lev. XX, 10 שינוק ס׳ וכ׳ strangulation with a twisted scarf &c. (v. Snh. VII, 2 quot. in preced.); Targ. Y. Ex. XXI, 15; a. fr.—Ab. Zar. 4[a] רמו ליה ס׳ וכ׳ they twisted a scarf around his neck and tortured him. Ber. 51[a] (expl. עיטוף) פריס ס׳ וכ׳ spread the scarf over his head; a. e.—Esp. *turban.* Pes. 111[b] סוּדָרֵיהּ דמר כי וכ׳ your turban looks like that of a scholar, yet I am sure you do not know the benediction (on putting it on: עוטר ישראל בתפארה). Sabb. 77[b] (playful etymology) סוֹדוֹ ה׳ לִירֵאָיו סוֹדָרָא 'the secret of the Lord is revealed to those that fear him' (the turban being the scholar's apparel); a. e.

סוּדָרִין, v. סוּדָר.—[Yalk. Prov. 947 מעלים לו ס׳, v. סַלְדִּין.]

סוּדָרָן, v. סַדְרָן.

סוּוָאר, v. סַוָּאר.

סוּוּדָא, v. סוּחָא.

סוּוּחִי, v. סַחְרָא.

סוּוָן, v. סִין.

סָוָוס m. name of a *bitter herb.* Pes. 39[a] וסורא ס׳ Ms. M. (ed. עסווס וטורא; Ms. O. סָוָאס; v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוּוָסְטַי, v. סְבַסְטַי.

סוּוסְרִיתָא, v. סַרְסָנָא.

סַוָּר, v. סַוָּאר.

סַוְוִירִיקִין, v. סְפַרְקִין.

שׁוּחַ, סוּחַ (b. h. שׁוּחַ) [*to think,*] *to talk; to tell.* Shebu. VIII, 3; 6 אינו יודע מה אתה סָח (Y. ed. עָשָׂה) I do not know what you are talking about. Ber. 51[a] סח לי told me. Sot. 44[b] שח בין תפילה וכ׳ if one talks between putting on the T'fillin of the arm and of the head; Men. 36[a] סח; a. fr.—Hull. 27[a], v. חָטָא I.—[Yalk. Ps. 755, read: שָׂח, v. שׂוּחַ.]

Hif. הֵשִׁיחַ, הֵסִיחַ same. Ber. 51[b] אין מְסִיחִין על כוס וכ׳ you must not converse while holding up the cup of benediction. Sabb. 13[b] והיתה מְסִיחָה וכ׳ and she told (me) all that happened to her. Y. Gitt. IX, end, 50[d] מסיחין, מש׳, v. סִיחָה. Pesik. R. s. 31 עומד ומְסִיחַ וכ׳ (the text, Is. XLIX, 8 sq.) stands and speaks (is a standing prophecy) of the king Messiah. Deut. R. s. 1 מי אתה מסיח עמי וכ׳ who art thou that art talking to me &c.?—Gen. R. s. 13, beg. (ref. to שיח, Gen. II, 5) כל ... כאילו מְשִׂיחִין אלו וכ׳ all trees speak to one another as it were; מש׳ עם הבריות speak to men; Yalk. ib. 20. Ex. R. s. 1 לְהָשִׂיחַ עלינו to talk against us. Tanh. T'rum. 9; Yalk. Mal. 587, v. קָבַע I; a. fr.—מסיח לפי תומו, v. תֹּם.—Yoma 75[a] (ref. to ישחנה, Prov. XII, 25) חד אמר יְשַׂחֲנָה מדעתו וחד אמר יְשִׂיחֲנָה לאחרים one says, let him dismiss it (fr. נָשָׂה=נָסַח; Ms. M. 2 יַסִּיחֲנָה) from his mind; the other says, let him speak it out to others; Sot. 42[b]; Snh. 100[b]; Yalk. Prov. 950; v. נָסַח.

סוֹחַ ch. same. Ḥag. 5[b] שמעיה דסח וכ׳ heard him talk and laugh.—Part. סָיֵיחַ. Lev. R. s. 26 גחין וס׳ יתה bending down and talking to her (rebuking her in a persuasive way; prob. to be read: ומפייס).

Af. אַסִּיחַ, אֲשִׂיחַ same. Targ. Job VII, 11. Targ. Y. I Num. XXI, 27 (not מְשִׂיחִין). Ib. 28 (not מְשִׂיחִין); a. e.—[Targ. Prov. VIII, 15 אנא משיחין ed. Lag. (ed. Wil. מְשָׂחָא), fr. מְשׂוֹחַ I.]

סוּחָא m. (נָסַח; cmp. b. h. סוּחָה, a. סְחִיטָא) *that which is thrown out, dirt, disgusting matter.* Targ. Prov. XXIII, 29 ed. Compl. (ed. Lag. סוודא, Var. סְוֵירָא; ed. Wil. שׁוּחָא; h. text שִׂיחַ).

סוּחָאָה, v. סְחִיטָא.

סוֹחֵר m. (b. h. סוֹחֵר; סָחַר) 1) *traveller, beggar.* Snh. 107[a] דומה לס׳ כותי like a Samaritan beggar (v. Midr. Till. to Ps. XIX, end, a Lev. R. s. 5; Rashi: a Samaritan *peddler* that offers his goods by degrees, from the worse to the better).—2) *travelling merchant,* in gen. *merchant.* Tanh. Ki Thissa 2, v. סָחַר; a. e.—*Pl.* סוֹחֲרִים, סוֹחֲרִין. Gen. R. s. 84 אחיו .. לס׳ וס׳ וכ׳ his brothers sold him (Joseph) to the Ishmaelites, the Ishmaelites to the merchants, and the merchants to the Midianites &c. Shek. VII, 2 סוֹחֲרֵי בהמה cattle merchants (in Jerusalem); a. fr.

סוּחֲדָתָא, v. סְחִיטָא.

סוּט, (יָסַט) (b. h. שׁוּט) *to move about, be unsteady,* v. סָטָה.

Hif. הֵסִיט, חְסִיט *to shake; to swing* (v. הֲרִיסָה), contrad. to נגע to touch directly. Zab. V, 1 חִמְּשָׁה את חוב או שהזב מַסִּיטוֹ he who moves a *zab* (v. זָב) (by shaking the board on which he stands) or whom the *zab* moves. Ḥull. 124[b] והִסִּיטָן and shook them; a. fr.—[Ex. R. s. 23; Lev. R. s. 11; ib. s. 16 הסיטן, read הטישן, v. טוּשׁ h.]

Nif. נִיסּוֹט *to be shaken, moved.* Tosef. Zab. IV, 6 אם היו נִיסּוֹטְטִין if they moved (on account of his rapping, and did not merely vibrate). Tosef. Toh. X, 8 [read :] ובלבד

שלא ירהו ניסוטין וכ׳ provided they are not shaken up by the vibrations of the partition.

סוּט (יָסַט) ch. same, 1) *to be unsteady, go astray.* Targ. Koh. II, 15 (ed. Lag. סָטָא).—Snh. 67ᵃ (missing in some ed.) סָטַת, v. סַמְדָא.—2) *to move, swing.* Targ. Lam. II, 8 סָאט (h. text נטה).

Af. אוֹסִיט, אַיסֵיט *to shake.* Targ. Y. Lev. XV, 10; a. e.

Ithpe. אִיסְתַּוִיט, אִירְסְטִי׳ *to become wild* (cmp. שָׁטָה); *to shy.* Ned. 41ᵃ אירסטויט ed. (Ar. אירסטוית, אירסטיות, cler. error ויס . . .).

סוּמְדָא, v. סַמְדָא.

סוֹטָה f. (סָטָה) *faithless wife, a woman suspected of faithlessness,* to whom the law, Num. V, 12-31, applies; *Sotah.* Sot. 2ᵃ, a. e. פרשת ס׳ the chapter concerning the Sotah (Num. l. c.). Ib. כל תרואה ס׳ בקילקולה וכ׳ whoever sees a Sotah in her disgrace, will vow abstinence from wine. Yeb. 85ᵇ ס׳ ודאי a convicted adulteress. Ib. מחזיר ספק סוֹטָתוֹ as to taking back his wife suspected of adultery; a. fr.—Y. Keth. VII, 31ᶜ אין שׁוֹטָה היא וכ׳ if she is declared a Sotah, let her get out without dowry, and if she is not &c.—*Pl.* סוֹטוֹת. Sot. I, 5 ששם משקין את הס׳ there (in the Nicanor gate) they made the suspected women drink (the bitter water). Ib. 8ᵃ אין משקין שתי ס׳ באחת two suspects must not be made to drink at the same time; a. fr.—*Soṭah,* a treatise, of the Order of Nashim, of Mishnah, Talmud Babli a. Y'rushalmi, a. Tosefta.

סוֹטָנָא, v. סָטָן II.

סוּטְנְתוֹן, Targ. Is. XXI, 8 ed. Lag., v. סִיטוֹנָא.

סוּטַר* pr. n. m. *Suṭar.* Y. Ber. I, 2ᶜ top (for which Yalk. Ez. 340: סִירְטַרַאי).

סוֹ׳, סוּטָרָא m. (Saf. of נטר, cmp. סְנָטָר) [*that which is reserved,* cmp. נְטוֹרָא) *reward, wages.* Targ. Y. Ex. XXII, 30 בסוֹטַרְיָה as his reward (for not barking at the Israelites, v. Ex. R. s. 31). Targ. Y. Lev. XIX, 13. Targ. Y. Deut. XXIV, 14, sq. Targ. Job XIV, 6. Ib. VII, 2 סְטָ׳.

סוֹי m. (נסא=נשא; cmp. שׂוֹא, Ps. LXXXIX, 10) [*load,*] *large basket.* B. Kam. 20ᵃ ס׳ מקצתו וכ׳ (quot. by R. H. G. to Kel. XVI, 3; ed. מַשּׂוֹי).—*Pl.* סוֹאִין, סוֹאֲרִין. Kel. XVI, 3 R. H. G., a. R. S. a. l. Var. (ed. סוּגִים); Tosef. ib. B. Mets. V, 1; 13 (quot. by R. S. l. c.; ed. Zuck. וחסאין, read: וְהַסְּאִין), v. סוּג II.

סָוֵי* (cmp. Syr. סוא a. סוח cupio, P. Sm. 2540; 2546, a. זוּחַ I) *to be bright, cheer up.* Keth. 62ᵇ ס׳ . . דל עינה לבה וכ׳ he lifted up her eye (attracted her attention), she saw him, her heart was overjoyed, her spirit fled (she fainted).

Af. אַסְוֵי *to look up with joy.* Ib. 60ᵃ חזה קא מַסְוֵי לאפה (not חזה) the child looked up to her with joy (showing that he recognised his mother).

סָוִירָא* m. (סור, cmp. Syr. סורא mucus nasi, P. Sm. 2584) *nasty secretion, vomit.* Targ. Prov. XXIII, 29 some ed. (Ms. Var. סִירָא; ed. Lag. סוודא, read סָוָרָא), v. סוּחָא.

סוּךְ (b. h.; cmp. נָסַךְ) *to pour* (*oil*), *to anoint; to oil.* Dem. I, 3 שמן לָסוּךְ בו וכ׳ oil for vessels. Ib. 4 שהגרדי סָךְ וכ׳ with which the weaver oils his fingers. Sabb. VIII, 1 כדי לסוך אבר קטן as much as required to rub one small limb. Tosef. Ter. X, 10 לא יָסוּךְ כהן שמן תרומה וכ׳ a priest must not pour oil of T'rumah on a marble plate &c. Ib. 11 ואין סָכִין בו מנעל וכ׳ nor must you use it for oiling a shoe &c. Shebi. II, 5 סָכִין את התגרים וכ׳ you may pour oil on green figs and pierce them (to accelerate ripening); a. fr.—Part. pass. סוּךְ; f. סוּכָה; *pl.* סוּכִין, סְכִיכִין; סוּכוֹת. Y. Bicc, I, 63ᵈ bot. תאנים ס׳ וכ׳ figs which have been oiled and pierced.

Hif. הִסִיךְ same. Yalk. Ex. 165 הסלע . . מְסִיכָה . . כחיה שהיא מְסֶכֶת את בנה (not ממסכת) the rock by their side anointed them with oil like a confined woman that anoints her child; Pirké d'R. El. ch. XLII מניקה . . מְנִיק (corr. acc.).

Nif. נִיסַךְ *to be oiled, perfumed.* Tosef. Ter. X, 10 אין הזר . . . אע״פ שנ׳ ממנו the non-priest need not hesitate to rub it (on the priest's body), although he himself (his hand) is perfumed thereby.—[*Nithpol.* נִסְתּוֹכֵךְ, v. סָבַךְ II.]

סוֹךְ ch. same. Targ. Ruth III, 3. Targ. O. Deut. XXVIII, 40 תְּסוֹךְ (some ed. תְּסִיךְ; ed. Berl. תְּשׁוּחַ).

Ithpe. אִתְסָךְ *to be poured., rubbed.* Targ. O. Ex. XXX, 32 ed. Berl. (ed. Vien. יִתְנַסַּךְ).

סוֹךְ (שׂוֹךְ) m. (b. h. שׂוּךְ; סבך=סוך) *bough, bush.* B. Kam. X, 2 (114ᵃ) לא יקוץ את סוכו וכ׳ (some ed. שׂ׳; Y, ed. הסוֹכָה; v. Rabb. D. S. a. l. note 100) he must not cut off the bough of his neighbor's tree &c. Y. Keth. II, end, 27ᵃ בשׂוֹכוֹ when the bees have settled on his neighbor's bough (or bush); a. e.—*Pl.* סוֹכִים, constr. סוֹכֵי. Succ. 13ᵇ; Tosef. Maasr. III, 5 ס׳ תאנים boughs of fig trees. Erub. 101ᵃ ס׳ קוצים וכ׳ boughs of thorn-bushes and bundles of twigs of which one made a movable hedge before a breach; Tosef. ib. XI (VIII), 11, חבילי וסיכה של קוצים ed. Zuck. (Var. סוכה); v. סוֹכָה.

סוֹכָא ch. same. Targ. II Sam. XVIII, 9 (h. text שׂוֹבֶךְ). Targ. Jud. IX, 49. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Lag. a. oth. סוֹכָה); a. e.—V. סוֹכְתָא.

סוּכְּא, pl. סוּכַּיָּא, v. סְכָא.

סוֹכָה, שׂ׳ (b. h. שׂוֹכָה)=סוֹךְ. Makhsh. I, 3. Y. Sabb. XV, end, 15ᵇ, B. Mets. 105ᵇ, v. חָגָיוֹן II. Pesik. R. s. 15 מס׳ לס׳ from bush to bush; Cant. R. to II, 9; Yalk. ib. 986. Ab. d'R. N. ch. XXXIX קוצו ס׳ זו וכ׳ cut this limb off the tree. Pesik. R. s. 10, beg. הס׳ חזו של קוצים (not חזה) this thorn-bush. Tosef. Erub. XI (VIII), 11 (not סְרִיכָה), v. סוֹךְ, Lam. R. to V, 13 בש׳ אחת, v. חָרַז; a. e.—*Pl.* סוֹכוֹת. Y. Bets. IV, 62ᶜ top תאנים ס׳, v. סוֹךְ.

סֻכָּה, סוּכָּה f. (b. h.; סָכַךְ) *cover* of twigs; *booth*; esp. *Succah, the booth* covered with twigs &c. *for the seven days of Succoth.* Maasr. III, 7 סוכת גינוסר the lodge of Genezareth gardens (inhabited during vintage); ס׳ חיוצריים

Bekh. 37b; Shebu. 4b; a. e.—*Pl.* סוּלָּין, סוּלָּים. Num. R. s. 3, beg. עושה ס׳ .. מה התמר as the palm bears dates ... and also pricks (v. נוֹבֶלֶת); Midr. Till. to Ps. XCII, 13 סילין; ed. Bub. סילון (corr. acc.). Y. Ab. Zar. III, 42c bot. וחסולים (ed. Krot. וחסלים, corr. acc.), v. סָמַל.

סוּל ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2.—*Pl.* סוּלַּיָּא. Targ. Ps. CXIX, 119 (ed. Lag. פסולי׳א; h. text סִגִּים).

סוֹל, *Pol.* סוֹלֵל, v. סָלַל I.

סוּלָּא* pr. n. pl. *Sulla.* Cant. R. to II, 17 (ref. to הרי בתר ס׳ כד תסב מלכותא בתר) when the (Roman) government will receive the payment for the massacre of S.

סוּלָּאנָא m. (סָלַי) *offal, dross.* Targ. Prov. XXV, 4 (some ed. סוּלְאָנָא; h. text סִיגִים; v. סוּל ch.).

סַלְסוּלְגִּיתָא, f. *bread-basket* (?). Gen. R. s. 65 לא דמי האי דחמי ס׳ וכ׳ you cannot compare him who sees an empty basket and is hungry, to him who sees it filled and is satisfied (even without eating); Koh. R. to V, 10 סַלְסוּלְגִּיתֵיהּ his basket; Yalk. Gen. 114; Yalk. Koh. 972 סולנ׳ (?).

סוּלִּיוֹם, read:

סוֹלֶדִיס m. (*solea*, accus. *pl.*) *sole, slipper* without heels. Yeb. 103b, a. e. Ar., v. מְסוֹלְדִיס. Kel. XXVI, 4 (not סולים). Y. Sabb. I, 3c top (ref. to Ps. CXI, 10, a. Prov. XXII, 4) מה ... עשת ענוה עקב לסוֹלְדִיסָהּ that (fear of the Lord) which Wisdom makes the crown of her head, Humility makes the imprint of her shoe; Yalk. Prov. 960 עשתה ענוה סולדיתה לרגלה (corr. acc.) Humility makes the shoe of her foot.—Hebr. adapt.: סוֹלֶדֶת (as if from סָלַל II). Tanḥ. B'resh. 1 סוֹלַדְתָּהּ ענוה וכ׳ the Law,—her shoe (footprint) is humility, her crown, fear.

סוֹלֶדִיס ch. same. Y. Taan. I, 64c bot. לביש סוֹלְדִיסֵיהּ wearing his slippers; Y. Yoma VIII, 44d bot. סוֹלְדִיסָהּ.

סוֹלִית, סוֹלְדִיס, סוֹלִיתִי, v. preced. h. a. ch.

סוּלָּם m. (b. h. סֻלָּם; סָלַל II) 1) *ascent, ladder.* B. Bath. III, 6, v. מְצָרֵי II. Gen. R. s. 68 בו עולים וירודים בס׳ *bo* (Gen. XXVIII, 12), that is, they went up and down the ladder. Ib. סלם זה סיני *sullam* (whose numerical value is 110) is Sinai; a. fr.—סוּלָּמָהּ של צור *the Ladder of Tyre* (Scala Tyriorum), a promontory south of Tyre. Y. Ab. Zar. I, 40a bot.; a. e.—*Pl.* סוּלָּמוֹת. Gen. R. l. c. חקב״ה יושב ועושה ס׳ וכ׳ the Lord makes ladders, causing one to go down, the other to rise (on the social scale). Sabb. 26a מס׳ של צור וכ׳ from the Promontory of Tyre (along the sea-coast) to Haifa. Ruth R. to IV, 21 (play on שַׁלְמוֹן) עד כאן עשו ס׳ לנשיאים וכ׳ thus far they made ladders for princes (the genealogical tree of chiefs), from now (Salmon) they made ladders for kings; a. fr.—2) *a yoke* in the shape of a ladder, put on the ass to prevent him from scratching a sore. Sabb. V, 4 (54b), v. לוּעָא.—3) a sort of *hem, chain-stitch.* Y. M. Kat. III, 83d, v. חָפַשׂ.—*Pl.* as ab. Bab. ib. 26b מתוך הס׳ ... הקורע he who rends his garment (in mourning) where it has been mended with chain-stitches after a previous rent.

the potter's hut (the outer compartment serving as a workshop, the inner as a dwelling); סֻכַּת החג the festive booth. Num. R. s. 4 (ref. to יְסֻדָּהּ, Ex. XXV, 29) שהיו מעמידין .. כמין ס׳ they put the bread up in the shape of a hut; שכל חלה ... ס׳ וכ׳ each cake forming a roof over that below (tubes being placed between them to allow the air to strike). Succ. I, 1 ס׳ שהיא גבוהה וכ׳ a Succah which is higher than twenty cubits is unfit for ritual use. Ib. 2 העושה סוּכָּתוֹ וכ׳ he who put up his Succah under a tree; a. v. fr.—*Pl.* סוּכּוֹת, סְכוֹת. Ib. 8b שתי ס׳ של יוצרים the two combined huts of the potters, v. supra; a. fr.—*Succah,* name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Talmud Babli a. Y'rushalmi, a. Tosefta.

סוֹכוֹ (b. h. שׂוֹכוֹ a. שׂוֹכֹה) pr. n. pl. *Soco, Sokho,* name of two towns in Judaea. Ab. I, 3, v. אַנְטִיגְנוֹס.

ס׳ בְּנוֹת, (סְכוֹת) סוּכּוֹת (b. h.) *Succoth B'noth,* name of an idol. Sanh. 63b תרנגולת ... ב׳ ס׳ Succoth B'noth (covering the young) ... is a hen; Y. Ab. Zar. III, 42c sq. תרנגולתא ופרחיה a hen and her chickens.

סוֹכִי, Tosef. Succ. III, 6, v. סָחוּ.

סוֹכְיוּת, סוֹכְיָא m. (סוֹכוֹ) *of Sokho.* Y. Yoma VIII, 45b bot. לוי ס׳; Y. Erub. X, 26a bot. סוכיא (not סי׳); ib. 26c bot. סובייה (corr. acc.); Y. Pes. VI, 33b ר׳ סובייה (read: לוי סוכ׳); Y. Shebu. I, 33b לוי שובדא (read: שׂוֹכְיָא).

סוּכְלָא, v. סִכְלָא.

סוּכְלְתָנָא, סוּכְלְתָנִי ש׳ m. (סְכַל I) *intelligent; intelligent person.* Targ. Prov. I, 5. Ib. X, 5. Ib. 19 ש׳; a. fr.—*Pl.* סוּכְלְתָנִין. Targ. Deut. I, 13. Targ. Is. XXIX, 14; a. fr.—[Targ. Prov. XXI, 11, v. next w.]

סוּכְלְתָנוּתָא, סוּכְלְתָנוּ f. (preced.) 1) *intelligence, intellect.* Targ. Ex. XXXI, 3. Targ. Is. XXIX, 14; a. fr.—2) *reasoning.* Targ. Prov. XXI, 11 בסוּכְלְתָנוּתֵיהּ דחכימא (Ms. בסוכלתנותי, some ed. בסוכלתניה, corr. acc.) when the wise man is reasoned with.

עֵין ס׳, סוֹכֶר pr. n. pl. *'En Sokher.* Sot. 49b בקעת ע׳ ס׳ the valley of 'E. S.—Y. Shek. V, 48d; Men. 64b, v. next w.

סוֹכָרָא m. (סְכַר) 1) *bolt.* Targ. Prov. XVIII, 19.—Y. Shek. V, 48d (of a mute man that wanted to point out the place 'En Sokher, v. preced.) וידיה על ... וחוה ידיהּ ס׳ he put one hand on his eye and the other on a bolt; Men. 64b סרכ׳ (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); Yalk. Ezra 1067.—2) ס׳ דנהרא *dam, lock.* Y. Bets. III, 62a top ס׳ דנהרא שרי it is permitted to catch fish (on a Holy Day) which are kept in the lock of a river, v. דשמים; Y. Sabb. III, 14a bot. סברא (corr. acc., or סִכְרָא).—[Y. Taan. IV, 68b סוּבְרָא, v. ס׳ דקיסא.

סוֹכְתָא f. ch. = h. סוֹכָה. Targ. Jud. IX, 48.

סוֹל m. (v. סִילוֹן I) *thorn, a wooden prick.* Y. Kidd. I, 59d top (ref. to Deut. XV, 17) מניין אפי׳ בס׳ וכ׳ whence do you prove that you may also use a prick, a thorn &c.?;

סוּלָּמָא, סוּלְמָא ch. same, *ladder*. Targ. Gen. XXVII, 12. (O. ed. Vien. סַלְמָא; oth. ed. סוֹלְ). —Y. R. Hash. II, 58ª, v. חֲפַךְ. Y. M. Kat. I, end, 81ª איתבר עוקא דסוּלַּמֵיהּ a round of his ladder broke; a. e.—Succ. 53ᵇ ס׳ דפרת (Rashi סוּלְמֵי *pl.*; Ms. M. 2 סולמות) the upper part (the source) of the Euphrates.—*Pl.* סוּלַּמַיָּא, סוּלַּמֵיהּ, סוּלַּמֵי. Targ. I Chr. II, 54 (v. Taan. 28ª).—Y. B. Kam. IV, 4ᵇ לא מטון לס׳ דצור וכ׳ they (the Roman delegates) had not yet arrived at the promontory of Tyre (v. preced.), when they had forgotten everything. Bekh. 55ᵇ ס׳ דפרת, v. supra.

סוּלְעָמוֹתָא, v. סַלְעָמִיתָא.

סוּלְפוּרִין, סוּלְפוּרִים, v. סַלְפִינְגָּס.

סוּלְקוֹס, v. סַלְיוּקוֹס.

סוּלְתָּא, סוּלְתָא, סוֹלֶת, v. סֹלֶת.

סוּלְתָא, Lam. R. to I, 15 Ar. ed. Koh., v. סַלּוּתָא.

סוּלְתִי, Sabb. 150ᵇ, v. סִרְלָתָא.

סוּלְתִין, Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 ed. Zuck., v. סַלָּת.

סוּלְתָּנִית, (סוּלְתָּנוּת) f. (denom. of סוֹלֶת) [*fish fried with flour,*] *a small fish* believed to grow scales on reaching a certain age (cmp. אַפִּירִין). Ḥull. 66ª; Ab. Zar. 39ª אין לו ... כגון הס׳ וכ׳ one that has no scales now but will grow them after a time, as, for instance, the *sultanith* &c. Ib., expl. חֲרִילָּק I. (Ar. סַלְתָּ׳).

סוּלְתָּנִיתָא ch. same. Y. Ab. Zar. II, 42ª (expl. חרילק) רב אמר ס׳ (Ar. סַלְתָּ׳).

סוּם I (v. שׂוּם) *to attach, place; to tie together.* Tosef. Shebi. I, 11 אין סָמְכִין את הגפנים וכ׳ Var. ed. Zuck. (text: אם סימין; oth. ed. אין סכין) you must not bind the grapevines in the Sabbatical year.

Pi. סִיֵּם 1) same. Cant. R. to VII, 1 (ref. to שולמית ib., a. Num. VI, 26) אומה שמְסַיְּימִים לה שלום וכ׳ a nation to which peace is assigned every day; (Gen. R. s. 66 שהכהנים מְשַׁיְּמִין לה שלום וכ׳).—2) *to mark, name* (cmp. שֵׁם, שׂוּם); *to distinguish.* Y. Peah VII, beg. 20ª הדקל מְסַיְּימוֹ the neighboring palm-tree serves as a mark for it (that the owner did not forget it); זה מְסַיְּימִים וכ׳ they mark each other (cmp. Mish. ib. 1 שיש לו שם). Deut. R. s. 7 סַיְּימֵנִי בתוך המדינה וכ׳ give me some distinction in the country, (by which to show) that I am thy son. Y. Ber. V, end, 9ᵈ וסַיְּימוּ באותה וכ׳ and they noted (the time when he said it), at that very time he (the patient) asked for food. Y. Meg. I, 71ᵈ וסיימו אותן חכמים וכ׳ the scholars noted them (took their names &c., in order to be able to observe their career), and all of them turned out great men; Gen. R. s. 1. Y. Dem. V, 24ᶜ bot. סַיְּימַתְּ ... וּמְסַיֵּים and he makes a mark (on the pile), and says to the priest, so far I have marked (as tithe); a. fr.—[Gen. R. s. 42 end ומסיים את עצמך, v. סוּם II.]—Part. pass. מְסוּיָּם, מְסוּיָּם; f. מְסוּיֶּמֶת &c. Y. Peah I. c. חיה מס׳ בדעתו if it (the olive or the sheaf left behind) was noted in his mind (so that he could identify it), כאילו חוא מס׳ it is to be considered as if it were marked (by a special name, locality &c.). B. Bath. 54ª שדה המס׳ במצריה a field definable by its boundaries. Y. Yeb. XV, 15ª אדם מס׳ a well-known man. Y. Shek. I, 46ᵇ top דבר חמס׳ an object which bears the name of its owner. Gen. R. s. 44 מה איים חלקו מס׳ בים וכ׳ as the islands are distinguishable in the sea, so were Abraham and Shem distinguished in the world; a. fr.—3) *to tie up; to finish, wind up,* opp. פתח. Arakh. 10ᵇ פתח בחלילו ומסיים באבוב the Mishnah begins with *ḥalil* and ends with *abbub!* Ber. 10ª פתח בה באשרי וס׳ באשרי he began it (the psalm) with *ashrê* and closed it with *ashrê*; a. fr.—Part. pass. as ab. Y. Bets. I, beg. 60ª בהמה יולדת לחדשים מס׳ every animal gives birth after a certain number of complete months, opp. למקוטצין counting a fraction of the last month as a whole month.

Nithpa. נִסְתַּיֵּים 1) *to be marked, defined.* Y. Ter. III, 42ᵇ top מקום שנִסְתַּיְּימָה וכ׳ where the T'rumah of one pile was marked, there (in the corresponding place) the T'rumah of the other pile was meant to be dedicated. Y. Shebi. VIII, 38ª ונסתיימה לו וכ׳ .. זה שהוא if one used a basket for measuring and after using it two or three times knew exactly how much it contained; a. e.—2) *to be finished, concluded.* B. Bath. 125ᵇ דבר זה נפתח בגדולים ונִסְתַּיֵּים וכ׳ this subject was opened by great men and has been concluded by small men.

סִים, סוּם ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 14 תְּסִים ed. Berl. (oth. ed. תְּשִׂים); a. e.—Part. סָאֵם, סָאֵם, סָיֵם, סָיֵם. Targ. Prov. VI, 27. Ib. XXVI, 24. Ib. XI, 15.—V. שׂוּם.—Gitt. 56ᵇ חוה סיים חד וכ׳ he had tied (put on) one shoe. Taan. 22ª חוה סיים וכ׳ used to wear black shoes; a. e.

Pa. סַיֵּים 1) same, esp. *to put on shoes* (cmp. Ez. XXIV, 17). Gitt. l. c. בעא לְמִסַּיְּימָא וכ׳ he wanted to put on the other shoe. Taan. 12ᵇ דמסַיְּימֵי מסניידהו וכ׳ that they wear their shoes and come to the fast-meeting. Ib. כי מסיימי, v. אַפַּנְתָּא; a. e.—2) *to mark, define.* Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. סַיְּימוּן וכן וכ׳ they marked (the time), and so it was.—Part. pass. מְסַיָּים. B. Bath. 100ª דמְסַיְּימָן מחיצתא when the partitions are distinctly defined; a. e.—3) *to finish.* Targ. Y. Gen. XLIV, 18 Tosefta (ed. מחסיל).—Meg. 25ª סַיְּימְתִּינְהוּ לשבחיה וכ׳ hast thou exhausted all the praises of the Lord? Ber. 12ª דשכרא וס׳ בדחמרא .. פתח he began the benediction under the impression that it was beer, and closed with the benediction over wine. Ib. 17ª כי חוה מְסַיֵּים צלותיה וכ׳ when he closed his prayer, he said &c. B. Mets. 76ᵇ סַיְּימוּהָ קמיה they cited it (the Boraitha) before him to the end; a. fr.—Part. pass. as ab. Cant. R. to I, 11 מְסַיְּימָה, v. חֲתַם.—[Targ. Y. I Deut. VIII, 9 מסימין, v. חֲסַם.]

Ithpa. אִסְתַּיֵּים 1) *to be marked, named.* Ab. Zar. 16ᵇ, a. e. מינאי ומינך תִּסְתַּיֵּים שמעתתא this tradition will be named from myself and from thee.—2) *to be concluded, proved.* Sabb. 31ᵇ תסתיים דר׳ וכ׳ it can be conclusively proved that it was R. .. who said &c.; תסתיים it is proved.

סוּם II (or סָמַם) (preced.) [*to tie up the eye,*] *to blind; to be blind.*—V. סַמֵּא, סַמֵּי I.

Nif. נִיסּוֹם, נְסוֹם *to be blinded.* Taan. 21ª עיני .. יְסוֹמוּ (or רִיסּוֹמוּ) may my eyes .. become blind.—V. סְמָא.

סוּם ch. same; *Pa.* סַיֵּים *to blind.* Targ. Cant. V, 7.—V. סְמִי.

סוּמָא I m. (preced.) *blind, blind man.* Ḥag. I, 1. Ib. 2ª ס׳ באחת מעיניו blind in one eye. Taan. 21ª ס׳ משתי עיניו blind in both eyes. Ex. R. s. 36 פקח וס׳ שהיו וכ׳ a seeing and a blind man that were walking &c. B. Bath. 12ᵇ; Nidd. 20ᵇ כס׳ בארובה, v. אֲרוּבָּה; a. fr.—*Pl.* סוּמְיִין. Gen. R. s. 53 בשעה ... הרבה ס׳ נתפתחו when Sarah was remembered, many childless women were remembered with her, ... many blind persons had their eyes opened. Ib. (ref. to Gen. XXI, 19) הכל בחזקת ס׳ עד וכ׳ all men are to be considered as blind, until the Lord opens their eyes. Snh. 34ᵇ שלא בס׳ cannot be performed by blind persons; a. fr.—*Fem.* סוּמְתָּא, סוּמְטָא. Keth. 17ª ס׳ או .. הרי suppose the bride is lame or blind. Y. Sot. II, end, 18ᵇ הוא סומא הויא ס׳ whether he (the husband) be blind, or she, (the law is the same). Ḥull. 139ᵇ; a. fr.—[Ch. סוֹמָא, v. סַמְיָא.]

סוּמָא II f. ch. (סוּם I, cmp. שׁוּמָא) *mark, spot.* Targ. Y. Lev. XIII, 10. Targ. Y. II ib. 2 some ed. (oth. שׁוּמָא). [Targ. O. Num. XXXII, 3 quot. as. Var. by Levita: ס׳ דבית קבורתא וכ׳ (or סִימָא) the mark of the burial place of Moses, h. text שבם ונבו; ed. Amst. and oth. סיעת בית וכ׳; Y. I שירן ובית וכ׳. The entire passage came into Targ. O. by mistake; v. Berl. Mass. p. 60.]

סומבק, v. סִיבֵּק.

סוּמָד I, v. סוּמָא I.

סוּמָד II pr. n. m. *Sumah.* Num. R. s. 14 ס׳ בר כתבה.

סומוקן, v. סוּמַק.

סוּמוֹקְרַיי, v. סְמוֹקְרַיי.

סוֹמָךְ m. (סָמַךְ) *the pin for attaching the pole to the wagon,* Maim.; [*the ring* (ס) *suspended from the yoke and pulled over the front end of the pole,* R. Hai G. a. Ar.) Kel. XIV, 4.

סוּמָכָא m. (סָמַךְ) *thickness.* Targ. I Kings VII, 26; a. fr.—Ḥull. 55ᵇ בסומכיה on the thick part of the milt, opp. קולשא. Sabb. 98ª ס׳ דקרש the thickness of each board. Succ. 53ᵇ ס׳ דארעא the thickness of the rind of the earth (beneath which there is water); a. e.

סוּמְכִי׳, סוּמְכָנָא, סוּמְכָנִין f. pl. (סָמַךְ) 1) *approaches* (cmp. Ez. XXIV, 2), *works and troops of siege, forts.* Targ. Ez. XVII, 23. Ib. XXIX, 7 בית ס׳ *fortification.* Ib. XXIV, 5; a. e.—2) *auxiliaries.* Targ. I Kings X, 15; Targ. Jer. XXV, 20, a. e. (h. text חערב). Targ. Nah. III, 9 סוּמְכָנְוָתָהּ ed. Lag. (oth. ed. סוּמְכָתָהּ; h. text עצמות).

סוּמְכוֹס pr. n. m. *Sumkhos* (*Symmachos*), a Tannai, pupil of R. Meïr. Erub. 13ᵇ. Ib. III, 1. B. Bath. 73ª; a. fr.—(V. Fr. Darkhé, p. 198.)

סוּמְכָנָא, סוּמְכָתָא, v. סוּמְכָנָן.

סוּמָנָא m. (סוּם I; v. סִימָנָא) *mark, balk.*—*Pl.* סוּמָנִין. Targ. Is. XXVIII, 25 (h. text נסמן).

סוּמְפַּנְ׳, סוּמְפוֹנְיָה, v. סִימְפּוֹנְיָא.

סוּמֵק *to be red, v.* סְמֵק.

סוּמָ׳, סוּמָקָא, סוּמַק I m. (=סעמק, Saf. of עמק; cmp. עָמוּק) [*dark,*] *red.* Targ. O. Lev. XIII, 30 (h. text צהב). Targ. O. Gen. XXV, 30 ed. Berl. (v. סִימוּקָא). Targ. Y. Lev. XIII, 24 סוּמָקָא (ed. Amst. סוֹמָ׳) *red spot*; a. e.—Pes. 25ᵇ, a. e. מאי חזית דדמא דידך ס׳ טפי וכ׳ what reason hast thou to assume that thy blood is redder? may be thy neighbor's blood is redder, i. e. you dare not save your life at the expense of your fellowman's life. Sabb. 134ª תאי ינוקא דס׳ an infant that looks red. Gitt. 67ᵇ בישרא ס׳ red meat. B. Mets. 58ᵇ, v. תִּירָא; a. fr.—Yeb. 64ᵇ יצחק סומקא surname of R. Isaac ben Joseph.—*Pl.* סוּמָקִין, סוּמָקֵי, סוּמְקִין, סוּמְקֵי׳. Targ. II Kings III, 22; a. e.—Y. Snh. I, 18ᶜ bot.; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top (not סומוקן). Ḥull. 93ᵇ שורירקי ס׳ red veins. Sabb. 147ª תיזרי וס׳ white or red garments; a. fr.—*Fem.* סוּמָקָא, סוּמְקָתָא. Targ. Y. Num. XIX, 2.—Ḥull. 46ᵇ, v. אַדִּירְנָא.

סוּמָקָא II m. (preced.) 1) *milt.*—*Pl.* סוּמָקֵי. Gitt. 69ª.—2) *inflammation of the eye.* Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ top; Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top, v. סַכָּנָה.

סוּמָקִי pr. n. *Sumḳi,* a fictitious name in a charm formula. Gitt. 69ª.

סומקינו, Pesik. R. s. 29-30 beg., read וּמַקְרִיבוֹ.

סוּמָקָנוּתָא f. (סוּמַק) *redness.* Targ. Prov. XXIII, 29 סוּמָקָנוּת עֵינוֹי (ed. Lag. יורם קנצין, corr. acc., v. יורם).

סוּמְקָתָא, v. סוּמַק.

סָמֵ׳, סוּמַקְתָּא pr. n. חקל ס׳ *Red-Field.* Y. Snh. II, 20ᵇ bot.; a. e., v. חַקַל II.

סוּמַקְתָּי m. (preced. wds.) *red-painter.* B. Bath. 84ª תאי שמשא ס׳ הוא the sun paints red.

סוּן, *Hithpol.* הִסְתּוֹנֵן, v. סָנַן.

סונבא, Pesik. R. s. 29-30 (Var. שינפא) quid?—perh. סוּקְבָּא (v. סָקַב) *contusion.*

סונדוקרוס, v. סַנְקְתּוֹדְרוֹס.

סונטימוס, v. סִינְטוֹמוֹס.

סונטמא, Lev. R. s. 12, quot. in Ar., quid?—perh. סִיפוֹנָא (σίφων) *tube?*

סוֹנְיָא f. (v. סַנְיָא II) *evil habit,* (by way of angry antiphrasis) *practice, virtue.* Gen. R. s. 50 אוף הדא ס׳ בישא וכ׳ (Ar. ed. Koh. סניתא) wilt thou introduce also this bad practice (another of your noble virtues)?; Yalk. ib. 84 חדין סוניתא (corr. acc.). [Ar. refers to συνήθεια.]

סוּנְקַתַדְרוֹס, סוּנְקַלִיטִיקוֹס, סוּנְקַלִיטוֹס, v. sub סְנַק׳.

סוּס *to be bright, glad,* v. שׂוּשׂ.

סוּס m. (b. h.; v. Nöld. Mand. Gr. p. 147) *horse.* Pes. 113b. Succ. 26b שׁינת הס׳ the (short) sleep of the horse, v. נְשָׁמָא. Cant. R. to VIII, 9 אם ראית ס׳ פרסי וכ׳ when thou seest the Persian horse (Parthian cavalry) tied &c. Snh. II, 5 סוּסוֹ על on the king's horse; a. fr.—[Gen. R. s. 95, end הס׳ לקבלי (read: לקבלך) the horse is before thee (has been surrendered), v. בּוּצְלָא.]—*Pl.* סוּסִין, סוּסִים. Snh. II, 4. Ib. 21b הבטלנין ס׳, v. בַּטְלָן; a. fr.—Cant. R. to I, 9 נקבות ס׳ mares.—*Fem.* סוּסָה. Ib. Pirké d'R. El. ch. XLII; סוּסְיָא.—*Pl.* סוּסְיוֹת. Ex. R. s. 23, end נקבות ס׳, v. supra.

סוּסָא ch. same, v. סוּסְיָא.

סוּסְבִּיל m. a species of *locusts.* Ab. Zar. 37a, expl. אוּרְיל קמצא.

סוּסָה, v. סוּס.

סוּסְיָא I b. h., *she-horse,* v. סוּס.

סוּסְיָא c. ch.=h. סוּס. Targ. Ps. XXXII, 9 (Ms. סוּסָא). Ib. XXXIII, 17 סוּסא. Targ. O. Ex. XV, 1; a. fr.—Ḥag. 9b, v. בִּרְיָא II. Snh. 105b ס׳ לא רכבת (א) מ״ט why didst thou not come riding on horseback?; a. fr.—[Ab. Zar. 4a דאית ס׳ לית, v. סִרְסְיָא.]—*Pl.* סוּסִין, סוּסָנָן, סוּסְוָתָא, סוּסְוֵי׳. Targ. Y. Ex. XV, 1. Targ. Gen. XLIX, 17. Targ. Is. XXX, 16 סוסוון ed. Lag. (ed. Wil. סוסותא; some ed. סוּסְוָתָן *our horses*). Targ. Ex. XIV, 23 סוּסָוַת constr.; a. fr.—Cant. R. to I, 9 (ref. to סוּסְרָךְ Hab. III, 8) [read:] סוסוון סגירין 'horses' in the plural.

*סוּסְיָא II m. (b. h. סוּס or סִיס) *swallow.* Targ. Is. XXXVIII, 14 כס׳ דאחיד (h. text כסוס עגור).—[Targ. Jer. VIII, 7 (h. text סוס ועגור) כורכיא וסנונירתא,—from which it would appear that our w. is meant for *horse.*]

סוּסִיתָא, סוּסִיתָה pr. n. pl. *Susitha (Hippos); district of Hippos* (Hippene, Jos. Bell. Jud. III, 3, 1). Tosef. Ohol. XVIII, 4 (gentile towns in Palestine) כגון ס׳ וחבירותיה (Var. סִרְסִית) like S. and her sister towns. Tosef. Shebi. IV, 10 תחום סוסיתה Var. ed. Zuck. (ed. ציצירת, ציצירתה) the district of S.; Y. Dem. II, 22d top ס׳. Y. Shebi. VI, 36c bot. ארץ טוב זו ס׳ 'the land of Tob' (Jud. XI, 3) that is the district of S. Ib. VIII, 38a מן ס׳ לטבריא from S. to Tiberias. Gen. R. s. 31; s. 32 כמן טבריא לסוסתא (ed. Leipz. לסיסטא; corr. acc.) as the distance (on the Lake of Tiberias) from T. to S. Lev. R. s. 23 כגון .. ס׳ לט׳ as hostile as S. to T.; Cant. R. to II, 2 סוסיתן (corr. acc.); Lam. R. to I, 17; a. e.

*סוּסְכִּינָתָא f. (=סכסכ׳; cmp. סִיכָּא I a. סַכִּין) *a cutting pain in the bladder, stone.* Yeb. 64b (Ar. סכגוניתא).

סוּסְרִיתָא, v. סַרְסְיָא.

סוּסַרְנָא m. (σισύρνα) *a garment made of goat-skin with the hair on.*—*Pl.* סוּסַרְנִיָּה. Y. Ned. VII, end, 40c כגון אילין ס׳ (not סוסרנה) like those garments made of goat-skins (the hair of which is not used for clothing).—V. סִרְסָרְנוֹן.

סוּסתָא, v. סוּסִיתָא.

סוּעַ, v. סְרִיעַ. [Targ. O. Lev. XIV, 42 וידסוע some ed., v. שׁוּעַ ch.]

סוֹעָד m., v. סָעַד.

סוּעֲרָה, סוּעֲרָא, v. סְעוֹרָא.

סוֹעֲרָה f. (b. h.; = מסוערה, v. סָעַר II) *storm-beaten, restless.* Pesik. R. s. 32; Yalk. Is. 339 מערערתא וכ׳ *so ʿărah* (Is. LIV, 11) means *stirred up,* for the nations have stirred her (Israel) up (with ref. to Ps. CXXXVII, 7). [Pesik. R. l. c. ס׳ מן המצות, read, with Yalk. l. c., עֲנִיָּה.]

סוֹעֲרָן, v. סְעוֹרָנָא.

סוּף I m. (b. h.; v. סוּף II) *reed, bulrush.*—ים ס׳ *the sea of Suf* (Red Sea). Sot. 12a sq. (ref. to בסוף, Ex. II, 3) ר״א אומר ים ס׳ וכ׳ R. E. says, that means the sea; R. S. says, it means *ăgam* (v. אֲגַם II, 2); Ex. R. s. 1. Ib. s. 22 קריעת ים ס׳ the splitting of the Red Sea (for the passage of the Israelites); Y. Ber. I, 3d bot.; a. fr.

סוּף ch. same, only with יַמָּא. Targ. Ex. XIII, 18. Targ. Jon. II, 6; a. fr.

סוּף II (b. h.) *to cut; to be cut off; to end.* Tanḥ. B'resh. 12 וְסָפָה הטובים וכ׳ and destroys the good and the bad.

Pi. סִיֵּיף *to cut, diminish; to exterminate* (corresp. to b. h. כָּלָה). Gen. R. s. 100 מי יכול לסַיֵּיף וכ׳ who can annihilate the dust? ... the beasts of the field? &c. Ib. s. 42 מה אתה הולך ומְסַיֵּיף את עצמך וכ׳ Var. in Yalk. ib. 73 for מסרס (ed. מסירים) why wilt thou reduce (weaken) thyself among thy enemies? (v. Tanḥ. Vayera 3).—*Part. pass.* מְסוּיָּיפוֹת (denom. of סוֹף); f. *pl. left to the end, ripening late;* opp. בְּכִירָה, בְּכוּרָה. Y. Dem. I, beg. 21c הבכירות והמס׳ (Tosef. ib. I, 3 הבכורות והסיריפות). Y. Shebi. IV, end, 35c; a. fr.

Nithpa. נְסְתַּיֵּיף *to be late in ripening, to be left on the tree beyond cutting time.* Y. Dem. I, beg., 21c נְסְתַּיְּרִיפוּ וכ׳, v. סוֹף a.

סוֹף ch. same, 1) *to finish; to destroy.* Targ. Y. II Num. XXXIII, 52 תְּסוֹפוּן (Y. I תְּסַיְּרִיפוּן a. תְּסַיְּפוּן). Targ. Lam. IV, 11; a. e.—2) *to cease.* Targ. Is. XIV, 4. Targ. Lev. XXVI, 20. Targ. Prov. II, 22; a. fr.—Part. סָיֵיף. Ib. XI, 31; a. e.—Koh. R. to X, 15 מביני .. סָפַת וכ׳ between the two (disputing) that unfortunate woman (Jephthah's daughter) perished; Lev. R. s. 37, end בין דין לדין ספת וכ׳ (some ed. נספת, corr. acc.).

Pa. סַיֵּיף *to finish; to consume, ruin.* Targ. Y. Gen. XLIV, 12 Ar. (ed. פסק). Targ. Y. Lev. XIX, 9. Ib. XXVI, 16; a. e.—Part. pass. מְסַיֵּיף. Targ. I Kings XIV, 10.—Yalk. Gen. 133 סַיְּיפַת, v. סוּב.

Af. אַסִּיף, אַסֵּיף same. Targ. O. Deut. XXXII, 22 (ed. Berl. אַסֵּי; ed. Vien. אָסֵי; h. text אכלה). Ib. 23 (h. text אספה). Targ. Zeph. I, 3; a. fr.

סוֹף m. (b. h.; preced.) 1) *end.* Yeb. XVI, 4 (121[a]) מים .. שאין לחם ס' waters without end (the shores of which you cannot see from all sides). Ned. 62[a] וס' הכבוד לבא and honor will finally come of itself. Gen. R. s. 71, beg. (ref. to Ps. LXIX, 34) לא ראשו .. סופו ולא סופו ראשו the first clause of this verse does not correspond (in syntactical construction) to its final clause &c. Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2 אם גנבת סופך לכחש וכ' if thou stealest, thou wilt finally deny &c. Kidd. 31[a] מס' דברך, v. נָכַר. Meg. 7[a] בתחלה קבעוה בשושן ולבסוף וכ' at first they established it (the festival of Purim) in Shushan, and then for the whole (Jewish) world; a. v. fr.—לא ס' דבר אלא ... this is not the end of it ...., but. Gen. R. s.38 (ref. to Prov. XVII, 13) לא ס' ד' משיב וכ' after all, not only he who requites evil for good. but even he who requites evil for evil &c. Y. Shebi. III, end, 34[d]; a. fr.—2) *remnant*, esp. *pl.* סוֹפִין *fruit remaining on the tree after harvest time, late fruit.* Y. Yeb. XII, 12[d] bot. קידש בגופו של ס' (prob. to be read בנופו) if one betrothed a woman, giving as a consideration a branch of a tree of his containing remainders (mostly worthless). Pes. 6[b] סופי ... ומשמר וכ' if there are in a man's field late figs, but he watches his field for the sake of the grapes; v. סוֹפֶת.—[Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 סופין ed. Zolk., read: סוֹבִין.]

סוֹפָא, סוֹף ch. same. Targ. Job XXVIII, 3; a. fr.—Y. Snh. X, 29[a] bot. יהא סופיה וכ', v. חָנַק. Ab. Zar. 41[a] מעיקרא ... ולבסוף וכ' at first ..., but finally &c.; a. fr.

סוּפְגָנִין, סוּפְגָנִים m. pl. (סְפוֹג) *cakes made of spongy dough*, a sort of *crackers.* Hall. I, 4, expl. Y. ib. 57[d] טְרִירְקָא. Hall. l. c. 5 תחלתה עיסה וסופה ס' if his first intention was to make regular dough (for bread), and then it was changed for crackers. Y. l. c. ס' שנעשו באור crackers baked over fire, opp. בחמה baked in the sun. Kel. V, 8; a. fr.

סוֹפָדָא, v. סְפִדָה.

סוֹפִיוּנוֹס, Y. Ber. IX, 13[a] bot. מן דס'; Yalk. Joel 537 מן דפופיונוס אנא, read דאסְפַסְיָינוֹס, I am a follower of Vespasian; cmp. אִסְפַּסְרָאנִי.

סוֹ', סוֹפִינָא m. (v. סוֹף) *metal spike at the butt-end of the spear* (v. Sm. Ant. s. v. Hasta). Targ. II Sam. XXI, 16 (h. text קַיִן).—*Pl.* (in Hebr. dict.) סוֹפִינֵי. Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 תלוי דינר וס' ed. Zolk. (ed. Zuck. ספטני) the handles of weapons and spikes.

סוֹפִיסְטִיס, סוֹפִיסְטָה ..., טָה m. (σοφίστης, sophista) *sophist,* teacher of grammar, rhetoric, mathematics &c., esp. *arithmetician.* Y. Shebi. IX, 38[d] bot. Pesik. R. s. 21 עד מקום שאין ס' יכול לחשוב (not טוס ...; some ed. טופ', corr. acc.) up to where no arithmetician can count; Pesik. Bahod., p. 107[b] עד מקום שהספרטס וכ' (corr. acc.).—*Pl.* סוֹפִיסְטִין. Targ. I Chr. XII, 32.

סוֹפִיק, v. סְפַק II, a. סִיפּוּק ch.

סוּפְלֵי m. pl. (ספל, v. סְפַל) *scrapings*, esp. [*scraped*] *date-stones* used as *fodder* (eventually as fuel). Bets. 21[b]. B. Bath. 11[a] פירא דס' a pit where offal is deposited for fodder. Gitt. 69[b] bot. מיא דס' water in which date-stones have been soaked; a. e.—[Tosef. Sabb. XV (XVI), 3 סופלי של שמן, v. סְפָל.]

סוֹפְלָנִי, v. סִיפְלָנִי.

סוֹפָנֵי, pr. n. דְמָא דס', דְמֵהּ שֶׁל ס' *Lake of Sof'ne.* Tosef. B. Kam. VIII, 18; Targ. Y. I Deut. XXXIII, 23 (h. text יָם); v. סִיבְכַיי.

סוֹפַפְתָּה pr. n. pl. (?) *Sofafta.* Y. Snh. II, 20[a] bot. שמעון דתוספתא (Y. Ber. III, 6[b] שמואל דס').

סוֹפֵק, v. סְפַק II.

סוֹפָקָא m. (סְפַק II, cmp. אִיסְפָּקָא) *large wine vessel.* Yalk. Esth. 1048 the Persians had a large goblet ... ומתקרי ס' quot. in Levy Talm. Dict. (ed. Frf. a. oth. ורווא נקרא פּוּסָקָא) which was called *Sufḳa*; (Targ. II Esth. I, 8 פִּיתָקָא).

סוּפָקָנָא m. (preced.) *sufficiency.* Targ. Prov. XXVII, 27. Ib. XXV, 16 סוּפְקָנָךְ (not חוּפ').

סוֹפֵר m. (b. h.; סְפַר) 1) *scribe, writer of documents, copyist* of prayers &c. Gitt. VIII, 8 כתב ס' גט וכ' if the scribe wrote the letter of divorce for the husband and a receipt for the wife &c. Keth. 51[a], a. e. טעות ס', v. אַחֲרָיוּת. B. Bath. 21[b] מתא ס' (Ms. M. ספר) town-scribe (libellarius); B. Mets. 109[b] top ספר; B. Bath. 21[a] מתא ס' (some ed. ספר), v. Tosaf. a. l.; (Rashi: *principal of a town-school keeping assistants*, v. infra); a. fr.—2) *a scholarly man*, opp. בּוּר illiterate. Ber. 45[b] אחד ס' וכ' if one is a scholar (knowing the prayers) and the other illiterate.—3) *school teacher, primary teacher.* B. Bath. l. c. ס' יהודי a Jewish teacher; ס' ארמאי a teacher of secular branches (oth. opin.: a gentile teacher). Ib. ס' מתא, v. supra. Tosef. Meg. IV (III), 38 וחס' מלמד כדרכו but the Bible teacher teaches (these passages) in his usual way; a. fr.—*Pl.* סוֹפְרִים, סוֹפְרִין. Gitt. 24[b] תעשויין וכ' ס', v. לָמַד. Y. Ḥag. I, 76[c], a. e. ס' ומשנים, v. מִשְׁנִים. Ber. l. c. בששניהם ס' when both of them are scholarly men (knowing the prayers); a. fr.—Kidd. IV, 13 לא ילמד ס' must not be a teacher of primary schools.—מסכת ס' *the Treatise Sof'rim*, one of the small treatises attached to the Talmud, containing rules for writing Torah copies; (in Septem Libri &c., ed. Kirchheim: מסכת ספר תורה).—Esp. *Sofer, pl. Sof'rim*, title of the scholars of the ante-Tannaic period, beginning with Ezra (v. Ezra VII, 11). Y. Shek. V, beg. 48[c]. Kidd. 30[a] לפרכך ... ס' שהיו סופרים וכ' the early scholars were called Sof'rim, because they counted all the letters in the Torah; a. fr.—דברי ס' *enactments or interpretations* dating from the Soferic period. Yeb. II, 4 מד' ס' belonging to the prohibitions ascribed to the Sof'rim. Snh. XI, 3 חומר בד' ס' וכ' disregard of Soferic enactments is more strictly dealt with &c., v. חוֹמֶר I. Ib. 88[b] דבר שעיקרו .. מד' ס' a law which is founded on the Torah, but the interpretation of which dates from the Soferic period. Tosef. Kidd. V, 21; a. fr.—תִּקּוּן ס', v. תִּיקּוּן.

סוּפְרָא, v. סָפַר.

סוֹפֶת f. (v. סוֹף) *late fruit.* Tosef. Maasr. III, 12 ס' תאנים וכ' (ed. Zuck. אסיפת) if there are figs left on the tree, but he guards his field &c.; v. סוֹף.

סוּפָתָקָא, v. סִיפְּחָקָא.

סוּקְיוֹסִין, v. סִיקוֹסִים II.

סוּר I (b. h.) 1) *to go around; to turn*; with ל *to turn to, follow*; with מִן, מ־, *to turn away*; in gen. [*to turn from the right path,*] *to go astray; to degenerate.* Snh. 21b (ref. to Deut. XVII, 17) אני ארבה ולא אָסוּר I (Solomon) will take many wives and yet not go astray. Ber. 19b, a. fr. לאו דלא תָּסוּר the prohibition inplied in the words, 'thou shalt not deviate' (from the decisions of the courts, the interpretations of the Rabbis, Deut. XVII, 11); a. fr.—2) *to pass away, cease.* Num. R. s. 9 (ref. to Am. VI, 7) אותה שעה תָּסוּר שמחת חסרוחים at that time shall the joy of the (corrupt) banqueters cease; a. e.

Hif. הֵסִיר 1) *to remove, take off.* Num. R. s. 14 (play on סיר, Ps. LX, 10) והסַרְתִּי חצרעת מעליו and I removed the leprosy from him; שהסרתי אותו מן המטבריה whom I removed (saved) from drowning, v. מְטַבְרִיָּה I; Num. R. s. 12 הָסֵר חטומאה וכ' remove the uncleanness out of thy house; a. e.—2) *to cause to deviate, to corrupt.* Snh. II, 4 (ref. to Deut. XVII, 17) ובלבד שלא יהו מְסִירוֹת את לבו provided they (the wives) do not corrupt his heart; אפי' אחת ומְסִירָה וכ' even one wife, if she might corrupt his heart, he must not marry. Kidd. 68b (ref. to Deut. VII, 4) לרבות כל המְסִירִים this is to intimate the extension of the prohibition of intermarriage to all nations that might lead astray; Yeb. 23a; Ab. Zar. 36b הַמְסִירוֹת.

Hof. הוּסַר *to be removed.* Macc. 5a (ref. to סרה Deut. XIX, 16) עד שהוּסַר גופה של עדות Ar. s. v. זמם (ed. שתסרה) until the testimony itself has been removed (an alibi has been proved).

סוֹר ch. same, 1) *to turn*, esp. ס' סכינא (v. Ḥull. 17b, quot. s. v. טוּפְרָא) *to turn the slaughtering knife on all sides, to examine.* Erub. 63a רבינא סַר סכינא וכ' R. examined the slaughterer's knife (assumed the rabbinical function of superintending the slaughtering) in Babylonia. Ḥull. 18a דלא סר וכ' who failed to examine his knife before an authorised scholar.—2) *to go around, visit, superintend*, esp. ס' ניכסיה (or ארעית) *to superintend one's estate, examine, watch laborers* &c.—Part. סָיֵיר. Ib. 105a מאן דסיֵיר ניכסיה וכ' (Ar. סָאֵיר) he who goes around examining his property every day. Ib. אבא הוה ס' ... ואנא לא סָיֵירְנָא my father used to examine his estate twice a day, but I do it only once a day.

Pa. סַיֵּיר same. B. Mets. 76b, sq. [read:] סַיֵּירָהּ לארעית וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note) he visited his fields &c. Gitt. 38b דְּסַיְּירֵי וכ' Rashi (ed. דְּסָיְירֵי) those who examine their property on the Sabbath; a. e.—V. סָעַר I.

סוֹר II (b. h.) pr. n. שער דס' *the gate of Sur*, name of a Temple gate. Y. Erub. V, 22c.

סָ֫ר* (cmp. צבר, v. סָאַר) *to pile, arrange.*—Part. pass. סָוּר; f. סְוּרָה; *pl.* סְוּרוֹת. Tosef. B. Bath. III, 6 העצים ... ס' וכ' ed. Zuck. (Var. סוררות, some ed. סוררות, corr. acc.) wood or stones piled up whether for his untilled field (for building) or for his fence; v. סָדַר a. צָבַר.

סוֹר m. (=סאור, v. סִיאוּר) *fermentation, froth, leaven*; trnsf. (cmp. שָׂאוֹר, עִיסָה a. חָמֵץ) *germ, original nature, character.* Snh. 92b סורו his haughty nature; [oth. opin.: its (the kiln's) froth], v. מָקַק a. מָרַק. Kidd. 82a כל שעסקיו סורו רע ... he who has a business which brings him in contact with women, has bad leaven in him (or else he would not have chosen such a trade). Hor. 13a מפני ששורָן רע because they (the mice) are of a mischievous nature. B. Mets. 59b the Torah cautions repeatedly against ill-treating the proselyte (גֵּר), מפני ששורו רע because his original character is bad (into which ill treatment might cause him to relapse). Kidd. 17b שמא יחזור לסורו lest he (the proselyte) relapse &c., v. קִרְלְקוֹל. Gen. R. s. 70 הרי חוזר לסורו he (Aquila) might have gone back to his evil ways (to heathenism); v. סִיאוּר. Ib. s. 74, end (expl. למקומו, Gen. XXXII, 1) לסורו to his evil manners (sensual pleasures). Cant. R. to II, 5; a. e.—*Pl.* סוֹרִים *degenerate, bad people.* Num. R. s. 3 אפי' סוֹרִירָן וכ' even the bad among them are charitable; (Midr. Till. to Ps. XCII בּוֹרִים שבהם).

סוֹרָא I (or **סַוְרָא**) m. name of *a bitter herb.* Pes. 39a, v. סָוַס.

סוּרָא II pr. n. pl. *Sura*, 1) a town in Southern Babylonia between the canals, seat of the college founded by Rab. Erub. 8a. B. Mets. 67b, a. e. ס' דמשכנתא, v. מַשְׁכַּנְתָּא. B. Bath. 89a ס' דפרת רב יהודה מס'; a. fr.—2) *Sura on the Euphrates* (*Soura-Soura*, mod. Surie). M. Kat. 24b (v. Neub. Géogr. p. 343, sq.).—[Y. Shebi. VI, 36d בסורא, read: בכסוּרָא.—Midr. Till. to Ps. XII מס' ... למזבן ed. Bub. (oth. ed. מסורתא), prob. to be read: מסוּרָא.]

סוּרָאָה m. (preced.) *of Sura.* Keth. 39b ס' בת אבא the daughter of Abba of Sura (wife of R. Papa). Ib. 52b; a. e.

סוּרְבָּנָא, סוּרְבָּנָא, v. סַרְבָּנָא.

סוֹרֶג m. (סָרַג) *lattice-work, Soreg*, name of one of the approaches of the Temple fortification. Midd. II, 3; Yoma 16a.

סוּרְדָּבָן m. (סָרַהּ) *rebellious.* Targ. Y. Deut. XXI, 18; 20.—*Pl.* fem. סַרְדָּבָנָן. Targ. Y. Gen. XXVI, 35 (ed. Vien. a. oth. סַרְדָּבִינִין, corr. acc.; Ar. סַרְבָּנִיתָא, v. סַרְבָּנָא).

סוּרְדָּבָנוּתָא f. (preced.) *rebelliousness.* Targ. Y. Deut. XXXI, 27.

סוּרְחָא m. (סָרַח II) *overhanging part.* Targ. O. Ex. XXVI, 12 (some ed. סִירָ', סִרְ').

סוֹרְחָן m. (סָרַח III) *corruption, sin, offense.* Yoma 86b יכתב סוֹרְחָנִי let my sin be recorded; Yalk. Ps. 718 סָרְחָנִי; Tanḥ. Ki Thissa 22 מה סרחני what is my sin?; a. e.—V. סִירָחוֹן.

סורקין, Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 ed. Zuck., v. סִירִיקוֹן.

סורתא, Midr. Till. to Ps. XII, v. סוּרָא II.

סוּת* or סֶוֶת f. (b. h.; סוּה, v. מַסְוֶה) *dress, cloak.* Kel. XVI, 7 עושה ס׳ ed. Dehr. (oth. ed. סְוָתוֹת or סוּתוֹת *pl.*), v. אִמּוּם. [Var. in Mish. ed. סיאגוס, prob. meant for סָאגוֹס =סָגוֹס, as a gloss to our w.; R. S. to Kel. l. c. שיראגות, Var. סבאות; Hai G. סאיכות, Var. סְרָאוֹת.]

סוּת or סִית, *Hif.* הֵסִית, v. נָסַת.

סוֹתָה f. (homilet. etymology fr. נָסַת) *being misled, error.* Tanḥ. Vayḥi 10 (ref. to סוּתוֹ, Gen. XLIX, 11) אין ס׳ אלא טעות וכו׳ (not סותו) *suthah* means error, as we read כי יסית (Deut. XIII, 7): when an error in law is committed, it shall be washed clean in his (Judah's) borders (by the Sanhedrin); cmp. Gen. R. s. 98, quot. s. v. חָנַר.

סותוריתא, v. סִיתוּרְיָתָא.

סָחָא, סָחֵי, v. סְחֵי.

סָחוּ f. (b. h. שָׂחוּ; סָחָה) *swimming.* Tosef. Succ. III, 6 אבל יעבירנה בס׳ Var. ed. Zuck. (anoth. Var. סָחוּר; ed. Zuck. סוכי, corr. acc.) but one may be able to cross it by swimming.

סַחְוָא ch. same. Targ. Ez. XLVII, 5.

סָחוּי, v. סָחוּ.

סָחוֹס, with art. הַסָּ, contract. of הִתְסַחְוֹס, v. תְּסָחוּס.

סָחוֹר m. (סְחַר) *surrounding*; ס׳ ס׳ *all around.* Targ. O. Num. I, 53; a. fr. (v. חָזוֹר).—Sabb. 13ª, a. fr. ס׳ ס׳ לכרמא וכ׳, v. נְזִירָא I.

סְחוֹרְתָא, סְחוֹרָא f. (preced.) 1) *going around, circuit* (cmp. סוּר Ich.). Targ. Jer. XIV, 18.—2) *circulation, exchange.* Targ. O. Gen. XXIII, 16 מתקבל ס׳ received as exchange.—3) *trade, traffic; goods.* Ib. XXXIV, 10. Ib. 21 (ed. Berl. סְחוֹרְתָא).—Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת) אי ... בהדא ס׳ וכ׳ if I come to you with this ware (shoes), wilt thou sell it for me? Ib. זבין ס׳ דסנדליא he bought an assortment of shoes.

סְחוֹרָה f. h. (b. h.) same, *traffic; goods.* Pesik. R. s. 10 (play on סחר, Cant. VII, 3) בשעה ... חס׳ והשכר הרי בעולם when they (the Sanhedrin) were in session, there were traffic and profit in the world. Ab. II, 5 לא כל המרבה בס׳ מחכים not every one that has a large trade obtains wisdom. B. Mets. III, 2 כיצד הלה עושה ס׳ וכ׳ how (can this be)? Shall this man traffic with his neighbor's cow? Sifré Num. 23 שומע אני מסחורתו ומרפואתו I might understand, that the Nazarite must abstain from trading in wine or using it as external medicine; Num. R. s. 10. Ab. VI במיעוט ס׳ by contentment with small business; a. fr.

סְחוֹרְתָא, סְחוֹרָתָא, v. סְחוֹרָא.

סְחִיתָא, v. סְחִיתָא.—[Y. Shek. VI, 50ª top, Bab. ed. Ms. M. סחורתא, read: סַחְוָנָא, v. סַחְיָא.]

סחוֹרְתָא, סְחוֹרָתָא ch. same. Targ. Gen. XXXI, 36. Targ. Job XXXIV, 37; a. fr.—Lev. R. s. 27; a. e.—*Pl.* סוּרְחָנֵי, סוּרְחָנִין. Targ. Job II, 1 ed. Lag. (oth. ed. סְרִי, סָרֵי).—Cant. R. to V, 16.

סוּרְחָנְתָא, סוּרְחָנוּתָא f. same. Targ. Job XXII, 29 Ms. (ed. סורחנא). Ib. XXXVI, 14 Ms. (Var. Ms. a. ed. טלילות). Targ. Y. Lev. X, 17 סָרְחָ׳. Targ. Y. Deut. IX, 21 סוּרְחָנְתָ׳; a. e.

סוּרְיָא pr. n. (Συρία) *Syria,* name of several districts situated north-east of Palestine (v. Neub. Géogr. p. 292), sharing in many respects the sanctity of the Holy Land. Ab. Zar. I, 5 ובס׳ וכ׳ but in Syria &c., contrad. to א״י (Palestine) and to חוצה לארץ (v. אֶרֶץ). Ḥall. IV, 11. Shebi. VI, 2; 5, sq. Ohol. XVIII, 7; a. fr.

סוּרִיאֵל pr. n. *Suriel,* name of an angel. Ber. 51ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 100).

סוּרְיָאתָא, v. סִירְתָּא.

סוּרִיבְטִין, v. סוּרִיסְטִין.

סוּרִיגָה, סוֹרִיגָא m. ch. = h. סוֹרֵג. Meg. Taan. ch. VIII אירסתר ס׳ the Soreg was broken up (v. Graetz Gesch. d. Jud. III², p. 420).

סוּרִיקָא, סוּרְיָקָא, v. שׁוּרְדִיקָא.

סוּרִיסְטִין (Συριστί) *in the Syrian language*; מישמע ס׳ (ἐπίστασθαι Σ.) to understand Syrian. Y. Ned. X, 42ª bot. (not סורייב׳).

סוּרְנָקָא, v. סוּרְדִיקָא.

סורכיותא, Targ. Y. Gen. XXX, 38, ed. Amst., read: מוֹרְכִיוָתָא.

סוּרְמָקִי pr. n. m. *Surmaḳi* (cmp. סומקי). Yoma 10ª (Ms. M. סירי׳, v. Rabb. D. S. a. l. note).

סוֹרֶס m. *Sores* (?), name of a plant (?). Y. Ned. IV, 38ᵈ top מי ס׳ וכ׳ a solution of S. &c., a spiced drink (perh. סוּרָא?).

סוּרְסִי m. (סָרַס) 1) (cmp. meanings of ἀπόκοπος a. ἀποκοπή) [*castrated,*] לשון ס׳ *aphœresis, dropping of a radical letter.* Mekh. Bo, s. 3; Pes. 61ª; Y. ib. V, 32ª bot. expl. תכסו (Ex. XII, 4) = תנכסו, v. נָכַס. Ex. R. s. 42, end לשון סרדיוטין (corr. acc.), v. מַסָּכָה III.—2) (a contemptuous perversion of לשון ס׳ (סוּרְיָי) *Syrian,* in gen. *Aramœan language.* Sot. 49ᵇ; B. Kam. 82ᵇ sq. בא״י ל׳ ס׳ למה וכ׳ what has the Syrian tongue to do in Palestine? Speak either Hebrew or Greek. Y. Sot. VII, 21ᶜ top לא יהא ל׳ ס׳ קל וכ׳ do not despise the Syrian language, for it is employed in the Torah (Gen. XXXI, 47) &c.; Gen. R. s. 74 פרסי (corr. acc.); Yalk. Gen. 130 פרסי (corr. acc.); (Yalk. Jer. 286; Yalk. Dan. 1060 ארמי). Y. Sot. l. c.; Y. Meg. I, 71ᵇ bot., v. אִירְלָא; Esth. R. to I, 22 פרסי (corr. acc.).—*Pl.* סוּרְסִין *Syrian cakes.* Y. Pes. II, 29ᵇ bot.; v. סְרִיקִין.

סָחַט (b. h. שָׁחַט) *to press out, wring, cause to flow.* Sabb. XXII, 1 אין סוֹחֲטִין וכ׳ you must not press fruits (on the Sabbath) for the sake of the juice. Ib. 144[b] היו סוחטין ברימונים they squeezed pomegranates. Y. ib. X, 10[c] top חסוֹחֵט והמכבס מלאכה וכ׳ wringing clothes and washing are in the same category of labor. Bets. 3[a] שמא יִסְחוֹט lest he may squeeze (fruit); a. fr.—Hull. 27[a] א״ת וְשָׁחַט אלא וְסָחַט וכ׳ read not (Lev. I, 5) *v'shaḥaṭ* (and he shall cut), but *v'saḥaṭ* (and he shall get the blood out) &c., v. חָטָא I.

סְחַט ch. same, *to absorb.* B. Mets. 114[b] ס׳ גלימא ריחא his cloak had absorbed the scent (of Paradise; Ms. F. סַחְטֵיה לגלימיה he wrung his cloak out; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Yalk. Lev. 675 ס׳ גלימיה ריחיה.

סָחָא, סָחֵי 1) (b. h. שָׂחָה) *to swim.* Part. סָחֵי; f. סַחְיָא. Targ. Y. Gen. VII, 18.—Y. Sabb. VII, 10[a] bot. הדחן דסָ׳ וכ׳ swimming (on the Sabbath).—2) (=h. סָחָה, v. Ez. XXVI, 4) [*to scrape, sweep,*] *to wash, bathe.* Targ. Lev. XIV, 8; a. fr.—Y. l. c. יאל מִיסְחֵי וכ׳ went bathing with &c. Bab. ib. 141[a] מאן דסָחֵי במיא וכ׳ he who bathes in the river &c. Y. Pes. X, beg. 37[b] סָחָה וצחא had taken a bath and was thirsty. Y. Ter. VII, end, 46[c] סְחוֹן וכ׳ take ye a bath, for your Creator will help you &c. Ib. עד דאינון סַחְיָרִין until they shall have taken a bath. Ruth R. to II, 19 נתתון מִסְחֵי וכ׳ (not מסחו) they went down to bathe &c.; a. fr.

Pa. אַסְחֵי *to wash, cleanse, bathe.* Targ. Job IX, 30 (Ms. אשחזיג, v. שָׁזַג). Targ. Lev. XIV, 9 (not וְיִסְחֵי); a. fr.—Ruth R. l. c. כי קיימין מְסַחֲיָרִין יתיה (or מַסְחְיִין) when they were washing his body. Lev. R. s. 28 יאל אַסְחְיֵיה (not אסחי) he went in and scoured him (Mordecai); a. e.

סְחִיטָה f. (סָחַט) *pressing, wringing.* Sabb. 144[a] בני ס׳ fruits designated to be pressed (for the juice). Y. ib. VII, 10[c] top חצבעים .. עושים ס׳ מלאכה וכ׳ the dyers in Jerusalem made the wringing (of dyed clothes) a special work; a. e.

סַחְיוָא or **סַיְרָחָא** m. (סְחֵי or סוּחַ) *swimmer.* Yoma 77[b] שכן קורין לשוישטא סחי׳ ed. (Ms. M. שְׂחָיָה; Ms. M. 2 סָחְוָא; Ar. סוחי) for the swimmer is called *s.*; Yalk. Ez. 381 שַׂחְיָרָא; Y. Shek. VI, 50[a] top שַׂחְרָנָא (Bab. ed. שַׂחְוָנָא; Ms. M. סחותא, read: סַחְוָנָא).

סחינין, Y. Dem. I, 22[a], read: טְחִינִין.

סְחִיפָא m. (סָחַף II) *an inverted vessel,* opp. זְקִיפָא. Pes. 40[a] ס׳ שרי (ed. סחיפה; Ms. M. סְחִיפָא) if the grain is roasted in an inverted vessel &c., v. זְקִיפָא I.

סְחִיתָא, סָחוּתָא f. (סָחֵי 2)=b. h. סָחִי, *sweepings, refuse.* Targ. Zeph. I, 17 (ed. Wil. סָ׳; Ar. סְרִיחָתָא). Targ. Is. V, 25 (Regia סוּחֵי׳; some ed. סְרִיחֵי׳; h. text סוּחָה).—Sabb. 121[b] הוה שדי ס׳ Ar. (ed. רוקא) threw refuse (disgusting matter, cmp. סוּחָא, before the Resh G'lutha). Y. M. Kat. II, 81[d] top והמת הדא איתא ס׳ דבייתא וכ׳ (not וחמת) a woman swept the refuse out of the house and threw it &c. Lam. R. to I, 15, v. סָאתָא II.

סחן, Y. Snh. X, 29[b] top אסחין, v. חָסַן I.

סָחַף (b. h.; cmp. חָפַף II) *to rub, sweep.* Pirké d'R. El. ch. XIV בעצבון .. סוֹחֵף במעיו על הארץ in the pain of its growth, it (the serpent) shall sweep along (drag itself) with its belly on the ground.—*Part. pass.* סָחוּף, *pl.* סְחוּפִים, סְחוּפִין *swept away, driven about.* Tanḥ. P'kudé 3 like a dog שהוא ס׳ וכ׳ (some ed. חשוף, חצוף) that is pushed this way and that way. Yeb. 47[a] דווירים דחופים ומטורפין ס׳ broken down, pushed about, swept (from place to place) and tossed about; [Rashi: *covered* in mourning, v. חָפָה a. חָפַף I]. Yalk. Ps. 735, v. סָבַךְ.

Nithpa. נִסְתַּחֵף *to be swept, be inundated, ruined by a flood.* Keth. I, 6 (12[b]) נִסְתַּחֲפָה שדך (Y. a. Bab. ed. שדהו, euphemism) thy field has been ruined, i. e. it is thy misfortune, and I cannot be made to suffer for it. Ib. 2[a] נ׳ שדהו it is thy misfortune (that I was taken sick). Ib. VII, 8 האב .. ונ׳ שדהו the father has to bring evidence that these blemishes arose while she was betrothed and therefore it was his (the husband's) misfortune; a. e.

Nif. נִסְחַף *to be swept away, struck down;* (homilet. =נִסְפַּח) *to be smitten with leprosy* (v. סַפַּחַת). Tanḥ. Thazr. 11; Yalk. Kings 229; Zech. 586 (interpret. נסחף, Jer. XLVI, 15); Yalk. Lev. 555.

סְחַף I ch. same, *to sweep away; to reject, despise.* Targ. Prov. III, 34. Ib. X, 3 (h. text חדף).—*Part.* pass. סְחִיף *hurried.* Targ. Esth. VIII, 14 (h. text דחוף).

Ithpe. אִסְתְּחַף *to be swept away; to be inundated, ruined.* Targ. Prov. XIV, 32 (h. text ידחה). Targ. Y. I Gen. XLIX, 4.

סְחַף II (v. חפף I) *to put on as a cover, to tilt over, invert.* Snh. 104[a] ס׳ אירישיה אוכלא (אובלא) .. he inverted a fuller's trough over his head. Ned. 51[a] וסַחְפֵיה על רישיה and tilted it over &c. Sabb. 110[a] ולִיסְחוֹף דיקולא אירישיה (Ms. M. incorr. ולירחסוף) and let him put a basket over his head. Ib. 121[b]. Hull. 8[b] כפלי וכ׳ ... לא ליסְ׳ one must not cover up meat with groins; a. e.—Part. pass. סָחִיף; f. סְחִיפָא. Ab. Zar. 51[b], v. מְשִׁירְבָּלָא. Ḥag, 15[a] כתרי כסי דסָחְיִיפֵי אהדדי (Rashi דסחופין, read: דסחוי) like two cups inverted one over the other.—V. סְחִיפָא.

סָחַק, v. שָׂחַק.

סָחַר (b. h.) *to go around;* esp. *to travel as a merchant.*—[Num. R. s. 13 אינה סוחרת, read, as Yalk. Lev. 554, a. Yalk. Prov. 959 סוֹרַחַת, v. סָרַח III.]—Denom. סוֹחֵר.

סְחַר ch. same, 1) *to go around, turn* (corresp. to h. סָבַב). Targ. Koh. XII, 5, Targ. Cant. III, 2 (ed. Vien. *Af.*); a. fr. (V. *Af.*).—2) *to trade.* Gen. R. s. 52 סָחֲרַת בה וכ׳ .. אזלת thou wentest to Egypt and tradedst with her (Sarah), thou hast come here and tradest with her.

Pa. סַחַר *to go around.* Targ. Koh. l. c. Targ. Lam. I, 6.

Af. אַסְחַר 1) *to surround, enclose.* Targ. Josh. VI, 3; 11; 14 (interch. with Pe.); a. fr.—2) *to go about.* Targ. II Chr. XVII, 9.—3) *to lead about, to move.* Targ. O. Ex. XIII, 18. Targ. I Sam. V, 8; a. fr.—4) (cmp. סָבַב *Hif.*) *to recline around the table, to dine.* Targ. Ex. XXXII, 6. Targ. I Sam. XX, 5; a. fr.

סְטִימִירִין, סְטִמְטִירִין, v. לִיסְטַיְירִין.

סְטָה, סְטִי (b. h. שָׂטָה; v. נָטָה) *to deviate, to turn to* or *from*. Koh. R. to I, 16 חִלֵּב סוֹטֶה the heart deviates (turns to evil).—Esp. (of woman) *to be faithless*. Y. Sot. II, 18[b] top; Y. Kidd. I, 60[d] אמן שלא סָטִיתִי ארוסה וכ' 'Amen', that I have not been faithless as a betrothed, as a married woman &c.—V. סוֹטָה.

סְטָא, סְטֵי ch. 1) same (corresp. to b. h. נָטָה). Targ. Gen. XXXVIII, 1; 16 (h. text וירט); a. fr.—Esp. *to deviate from the right path, to go astray; to be faithless*. Targ. Num. V, 12 (h. text תשטה); a. fr.—Sabb. 104[b] סְטָתַ; Snh. 67[a] סָטָת, v. סְטָיָא.—2) (of the mind) *to wander, be mad* (cmp. h. שָׂטָה). Targ. Koh. II, 15 סטא ed. Lag. (ed. Vien. סט, v. סוּט).—*Part.* סָטֵי; f. סָטְיָא; *pl.* סָטְיִין a) (of the mind) *distracted*. Targ. I Kings XXI, 5 (h. text סרה).—b) *inclining*. Targ. Y. Ex. XXIII, 2 (h. text לחטות).—c) *deviating from the right path, rebellious*. Targ. O. Deut. XXI, 18; 20 (h. text סורר). Targ. Jer. V, 23. Targ. Ps. CI, 3 Ms. (ed. שָׂטְיָן, ed. Wil. שָׂ). Ib. CXXV, 5; a. fr.

Af. אַסְטֵי 1) *to turn (one's own way), to deviate*. Targ. Prov. XIV, 27 (h. text סור).—2) *to turn, direct*. Targ. O. Num. XXII, 23 (h. text לחטות); a. fr.—Esp. א' דינא *to divert justice; to oppress*. Targ. Is. XXIX, 21; a. fr.—V. מַסְטֵי.

סַטְיָא f. (preced.) *deviation, revolt*. Targ. Deut. XIX, 16 (h. text סָרָה). Ib. XIII, 6; a. fr.

סְטִיבָס m. (στιβάς) *straw-mattress*. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 15 לווחין של יסטיבס (Var. יסטבס, יסקיבס) the boards on which the straw rests; Y. ib. XII, beg. 13[c] ספינה (corr. acc.); Bab. ib. 47[a] סקיבס (Ms. M. סקבין; Ms. O. סקיבוס; v. Rabb. D. S. a. l. note). Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 4 סטרכס (corr. acc.; R. S. to Kel. XVIII, 3 סקבס). [The phonetic corrupt. of ט into ק in the Babylonian Talmud has been reimported as Variant into Tosefta.—For the phonetic relationship between *t* and *k*, cmp. Lidd.-Scott. Gr. Dict. sub lit. K.]

סְטִיו m. = אִיסְטְיו, *colonnade*. Y. Succ. V, 55[a] bot.; Y. Taan. III. 66[d] bot. אסטיו לפנים מס' a colonnade within a colonnade; Pes. 13[b] ס' לפנים מס' = ס' כפול; ib. 52[b]; Succ. 45[a]; Tosef. ib. IV, 6. Tosef. Sabb. X (XI), 1 דרך ס' וכ' through a colonnade into the street. Tosef. M. Kat. II, 13 חנות פתוחה לס' a shop having an entrance from a colonnade; a. e.—*Pl.* סְטֵיוִין. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8 והסיטיון ed. Zuck. (ed. Zolk. והסטיין, corr. acc.), v. סוֹבִין.—V. אִיסְטֵיב, אִיסְטְבָא.

סְטָיו m. *mosaic pavement*. Targ. Esth. I, 6 (h. רִצְפָּה). Targ. Y. Lev. XXVI, 1 סַטְוִי.

סְטִימִירִין, v. סְטִטִירִין.

סְטִיוִין, v. סְטֵיו.

סְטִים, v. סְטַם.

סָטִיס, סְטִים, v. אִיסְטְיס.

סַדַּר

Ithpa. אִסְתַּדַּר, *Ithpe.* אִסְתְּדַר 1) *to turn around, turn to* or *from, to be carried around*. Targ. O. Gen. XLII, 24. Targ. O. Ex. X, 10 (v. Berl. Targ. O. II, p. 22). Targ. O. Num. XXXIV, 4, sq. (some ed. *Pe.*, others *Af.*). Targ. I Sam. V, 8; a. fr.—2) *to be seated at the table*. Targ. Ps. I, 1. Targ. Gen. XXVII, 19.

סַדַּר m. *enclosure*, v. סִדֵּר.

סַדְרוֹנִי, v. סַדְרָנִי.

סַדְרָן m. (סִדֵּר) *travelling merchant*. — *Pl.* סַדְרָנִים, סַדְרָנִין. Erub. 55[a]; Yalk. Deut. 940.

סַדְרָנוּתָא, סַדְרָנוּתָא f. (סִדֵּר) *surrounding*; constr. סַדְרָנוּת (adv.) *in the neighborhood of, round about*. Targ. O. Ex. VII, 24. Targ. Ez. XXXII, 22, sq. (some ed. סַדְרְתְּהוֹן).

סַדְרָנִי, סַדְרָנֵי, סַדְרוֹנֵי m. pl. constr. (preced.) *neighborhood, neighbors of*. Targ. Jer. XLVIII, 17. Ib. XXXIII, 13; a. fr.—Sabb. 152[a] סתרוני גלידן (Ms. M. סַדְרָנוֹהִי; Ms. O. סַדְרוֹנוֹהִי), v. גְּלַד.

סַדְרְתָּא f. *neighborhood*, v. סַדְרָנוּתָא.—[Tosef. Shebi. IV, 11, v. מְדַרְתָּא.]

סַטְ m. (סוּט; cmp. חֲסִירְ, a. the phrase נטה יד) 1) *handle, that part of a handle which is indispensable in using the tool*. Tosef. Mikv. VI (VII), 21 מִסַּטָּהּ ולחוץ beyond the indispensable part of the handle, מס' ולפנים within that part.—2) *swinging the forefinger*, v. סִירְ.

סָטָא, v. סְטֵי.

סַטָּדָא, (סוּטָ') pr. n. (prob. of Greek origin, cmp. pr. n. Σταδιεύς) *Saṭda*; בן ס' son of S., surname of Jesus of Nazareth. Sabb. 104[b]; Tosef. ib. XI (XII), 15; Y. ib. XII, end, 13[d] והלא בן ס' לא חביא וכ' but did not Ben S. bring sorcery from Egypt only in this way (by making incisions in his flesh)? Y. Snh. VII, 25[d] top כך עשו לבן סוט' וכ' so they did to Ben S. in Lydda, when they made two scholars lie in wait for him &c.; Y. Yeb. XVI, 15[d] bot. Sabb. l. c. (in editions not controlled by censors, v. Rabb. D. S. a. l.) בעל ס' בועל וכ' her husband's name was S., her lover's, Pandera; (refuted and changed) אמו ס' וכ' his mother's name was S. . . . סַטַּת דָּא וכ' this one deserted her husband; Snh. 67[a] סָטַת דא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note).

סַטוּמְתָּא, v. סִישׁוּמְתָּא.

סְטוּתָא f. (סְטֵי) *aberration, madness*. Targ. Koh. II, 15 (ed. Vien. סטו').

סַטַטְוֹנָר m. (stationarius) *station-master, police officer*. Gen. R. s. 26 ס' שלחם . . . הק"בה עושה the Lord will make the angel of death their (the nations') officer (in the place of tyrants like Pharaoh &c.); ['Rashi': מיטושר, v. מִיטָשׁוֹר;] Yalk. Is. 295 אַסְטַטְרוֹ'. Ex. R. s. 51 ס' בראתיך וכ' I have created thee (the angel of death) a *stationarius* for &c.—*Pl.* סַטַטְרוֹנָרִין, אִיסְטַ', אַסְטַ'. Cant. R. to VII, 1 (not אִיסְטַטְרוֹן . . . רון), v. אִיסְטַטְרוֹן.

סְטִיפָה f. (סְטַף) *having a pustulate face.* Y. Sabb. IX, end, 12[b] אשה ס׳ (prob. to be read סְטוּפָה).

סְטִירְתָּא f. ch.=h. סוֹטָה q. v. Targ. Y. Num. VI, 2.

סְטַכְטוֹן m.=אֶסְטַכְטוֹן. Lev. R. s. 28, end והוא עביד ס׳ Ar. (missing in ed.) and he was a manufacturer of *stakton.*

סְטַכְתִּי f. (preced.; a corrupt. of στακτή) *oil of myrrh* or *cinnamon.* Pes. 43[a] (expl. שמן חמר, Esth. II, 12); Meg. 13[a]; Yalk. Esth. 1083.—Targ. Esth. II, 12 מכסת (corr. acc.).

סְטַלָּא, Y. Sabb. III, 6[a] bot. תנח גו ס׳ Ar. (Var. חבה גו ס׳, חוה), ed. חבא גו נטלא, v. נַטְלָא.

סְטַם (v. טום, טמם) *to close, to seal.* Targ. Esth. VIII, 8 סְטִימוּ (imper.).

סְטַמְיָא, Pesik. Shek., p. 19[b], read סְכוֹמַיָּא, v. סְכוֹם ch.

שְׂטַן, סָטַן (b. h. שטן; cmp. טְנָנָא) *to be hostile to; to hinder, accuse.* Pesik. R. s. 13 אותה הברכה אתה (על) שׂוֹטְנִיני וכ׳ thou art hostile to me on account of that blessing; it is given to you. Ib. s. 12; a. e. (interch. with שטם).

Hif. הִסְטִין, חִשְׁ׳ (with על) *to bring charges against, accuse.* Ib. s. 36 בואו ונשטין על דורו וכ׳ come, let us bring charges against the Messianic generation, so that it may not be created. Ib. הריאך אתם מַסְטִינִים וכ׳ how dare you attack &c.

שְׂטַן, סָטַן I ch. same. Targ. Y. Num. XXII, 22 לְמִשְׂטַן (O. לְשָׂטָן; ed. Berl. לְסָטָן). Ib. 32 לְמִישְׂטַן (O. ed. Vien. לְמִסְטַן; ed. Berl. לְסָטָן). Targ. Ps. XXXVIII, 21 סָטְנַי Levita (ed. *Af.*). Ib. CIX, 4 סַטְנוּ (Ms. שַׂטְנוּ); a. e.

Af. אַסְטִין 1) same. Ib. XXXVIII, 21, v. supra.—2) (denom. of סָטָן) *to mislead.* Yoma 20[a] לית ליה רשותא לאַסְטוֹיֵי (not לְאָרוּס) has no permission to seduce to sin.

סְטַן, סָטָן II, סְטָנָא, סָטָנָא, סִטְנָא, סִ׳, סָ׳ m. (preced.)=h. שָׂטָן, 1) *hinderer, enemy.* [Targ. O. Num. XXII, 22; 32, v. preced.] Targ. I Kings V, 18; XI, 14 (interch. with שׂ).—*Pl.* סַטְנִין, סוֹ׳. Targ. Ps. CIX, 20 סָטְנַי (ed. Lag. שׂוֹ׳). Ib. 29 (ed. Lag. סוֹ׳).—2) *the accuser, seducer, Satan.* Targ. Job I, 6; a. fr.—Tam. 32[a] נצח ס׳ Satan has been victorious, i. e. wrong has won against right.—Yalk. Gen. 23 סָטָן (in Hebrew dict.), v. סמ״ך.

סְטָנָה pr. n. ch.=h. שִׂטְנָה, *Sitnah* [*enmity,*] name of a well. Targ. O. Gen. XXVI, 21 ed. Berl. (oth. ed. שטנה; Y. שִׂטְנָא).

סָטַף, *Pi.* סִישֵּׁף (*Saf.* of נ״ש) [*to cause dripping,*] *to scarify* sycamores &c.—Part. pass. f. *pl.* מְסוּסָּפוֹת *fruit burst open* (naturally or through scarification). Dem I, 1 Y. ed. a. Ms. M. (ed. מוסטפות, corr. acc.).—V. סְטִירָה.

סָטַר (v. סְטַר II) 1) *to turn sideways.* Meg. 16[a] ובא מלאך וס׳ ידה וכ׳ and an angel came and turned her hand towards Haman.—2) *to strike sideways, slap.* B. Kam. VIII, 6 סָטְרוֹ if he slapped his neighbor, contrad. to תקע to strike with the fist, a. to לאחר יד with the back of the hand. Snh. 58[b] הסוטר, v. לוּעַ. Ex. R. s. 15 סָטָרוֹ, סְטָרָן; Tanḥ. Ḥayé 3, v. מְסַטֵּר, מְסָטֵר; a. fr.

Pi. סִיטֵּר same. Y. Peah I, 15[c] top חירתה אמו מְסַטֵּרְתּוֹ וכ׳ his mother slapped him (with her shoe) &c., v. בּוּלִי II; Y. Kidd. I, 61[b] top; Esth. R. to I, 16; Lev. R. s. 12 מסרסתו (some ed. מסוררתתו; corr. acc.); Pesik. R. s. 23-24 מפרטתו (corr. acc.). Nidd. 25[b] שסיטר Ar. (ed. שסטר); a. e.

סְטַר I ch. same. [Targ. Prov. XV, 25 נסטר ed. Lag., v. סְתַר II.]

Af. אַסְטַר *to strike with the flat hand; to flatten.* Targ. Ps. CIV, 2 מַסְטַר Ms. (ed. מתח).

סְטַר, סְטָרָא II, סְ׳, סְטָרָא, צְ׳, סְ׳ m. (contract. of צרצר, √צר, *to be near*; cmp. forms like זוטרא, כסוסטרא, גיסטרא &c.; cmp. Samar. ארצר, איצטר a. צטרא for our w.) *side, border.* [Dan. VII, 5 שִׁטַּר.] Targ. O. Ex. XXV, 12 (Y. צִ׳). Targ. Y. Num. XIII, 17 צטרא. Targ. Y. Ex. XX, 2, sq.; a. fr.—Y. Snh. VII, 24[c] top דין מן דין ס׳ וכ׳ one stands on this side (of the culprit) and one on the other side (contrad. to מלפניו a. מלאחריו standing in front and behind). Sabb. 134[a] ליפניה לסִיטְרֵיהּ וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) let him turn its hem upwards (outside). Nidd. 56[b] בס׳ in the borders (folds) of the garment. Koh. R. to XI, 2 קמון ליסטר ... the two serpents placed themselves by the side (of the cave); Pesik. B'shall., p. 94[a] לסיטרא; a. fr.—[Targ. Ps. LXXIV, 6; CXLIX, 6, v. הֵידוֹסְטַר.]—*Pl.* סְטָרִין, סִטְרַיָּא, סִ׳, סְ׳, צְ׳. Targ. Y. I Gen. III, 24 (Y. II סטרה, corr. acc.). Targ. Ex. XXXVII, 7, sq. Ib. XXV, 14 (Y. צִ׳); a. fr.—[סְטָרָא *wages,* v. סוּטְרָא.]

סְטָרָאָה m. (preced.) *coming from the side.*—*Pl.* סְ׳, סְטָרָאֵי *money given in settlement of another case than the present transaction.* Shebu. 42[a].

סטרגלים, v. סְטַרְנַלְיָא.

סְטָרוֹמָטִין m. pl. (στρώματα) *covering for a couch, mattresses.* Koh. R. to III, 9 (not סטרמוסין).

סטרוניא, v. סְטַרְנַלְיָא.

סְטַרְטִירְגוֹס=אֶסְטַרְטִירְגוֹס. Ex. R. s. 37.

סְטַרְטִיוֹט m.=אִסְטַרְטִיוֹט, *soldier.*—*Pl.* סְטַרְטִיוֹטִין. Ex. R. s. 15 מכתיב לו ס׳ וכ׳ levies as soldiers strong and sound men &c.; Tanḥ. Ḥayé 3 מסביב לו סרדיוטין (read מכתיב).

סְטַרִיוֹת f. pl., ס׳=באסטריות (v. אִסְטַרְיָא). Tanḥ. P'kudé 3 [read, as in ed. Warsaw:] עולם רביעי דומה לסוס שהוא מהלך בס׳ in his fourth stage man is like the horse that runs in races.

סטרמוסין, v. סְטָרוֹמָטִין.

סטרנורא, v. next w.

סְטַרְנַלְיוּת, סְטַרְנַלְיָא f. (Saturnalia) *the Saturnalia,* a Roman festival beginning on the 17th of December and lasting several days. Ab. Zar. I, 3 Y. ed. (Mish. a.

(not סִיכָא), v. preced.; Koh. R. to V, 8 (ed. Wil. שִׁירָא); Yalk. ib. 971 סִיכָא (corr. acc.).

סִיבָא II m. (סִיב I) *old age.* Targ. I Kings XIV, 4.

סִיבָא, v. סַבָּא.

סְבָּה, סִיבָּה f. (סָבַב) *transfer of properly from tribe to tribe* (interch. with חֶסְבָּה). B. Bath. 111[b], a. fr. סִיבַּת נאמרה ס׳ בבן נאמרה ס׳ בבעל חבעל, v. חֶסְבָּה II. Ib. 159[b] (Ms. M. הסיבה) the transfer is spoken of (as forbidden) concerning the son succeeding his mother and the husband succeeding his wife; a. fr.—[Bibl. Hebr. סְבָּה: *arrangement, divine dispensation*; in later Hebr.: *turn, misfortune*; in philos. literature: *cause.*]

סְבִ׳, סִיבוּתָא, סִיבוּ f. (סִיב I) *gray head, old age.* Targ. II Esth. VII, 9. Targ. Gen. XV, 15 (some ed. שִׁיבוּ); a. fr.—Targ. Y. II Deut. XXXIII, 25 סְבוּ׳.—Cant. R. to VIII, 7 דלא שבקת לסִיבוּתִיךְ כלום that thou didst leave nothing for thyself in thy old age; Lev. R. s. 30; a. e.—Yeb. 65[b] מַסִּיבוּ דילה (not בי ...)=מה ס׳ what about her (my) old age?—Trnsf. *old men, elders.* Tosef. Ḥull. II, 24 (in Hebr. dict.) אפשר שחס׳ הללו טועים וכ׳ is it possible that these elders &c., v. יְשִׁיבָה.

סִיבוּא, Lev. R. s. 22, beg., v. סִיגָא.

סִיבּוּוִי, Cant. R. to IV, 12, v. סִיכּוּי.

סִיבּוּן, v. סִיכּוּךְ.

סִיבּוֹלִית, סִיבּוּל, v. next w.

סְבִ׳, סִיבּוֹלֶת f. (סָבַל; cmp. סְבָלוֹנוּת) *sending provisions for a common meal, picnic.* Pes. 89[b] אפי׳ חמשה ועשו ס׳ (Ms. O. repeatedly סבלונות, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) even (in ordinary cases) when five persons sent articles of food for a picnic; Tosef. ib. VII, 10 (Var. סבול, סיבלות); Y. ib. VIII, 36[a] סִינְבּוּל (with anorg. נ). Y. Maas. Sh. IV, 55[b] אני אומר סיבולית וכ׳ I say (the inscriptions 'in behalf of—' intimate) that they have arranged a picnic among themselves (and each marked his contribution).

סְבִ׳, סִיבּוּרָא I m. (סָבַר I) *hope.* Targ. I Chr. XXIX, 15. Targ. Prov. XI, 23. Ib. 7; a. fr.

סְבִ׳, סִיבּוּרָא II m. (סָבַר III) *blood-letting.* Ab. Zar. 29[a] (interch. with סִיבּוּרֵי סְבִ׳ *pl.*).—Keth. 39[b] תרפתא דסיבורי Ar. ed. Koh. (oth. ed. דסיכורי, a Var. to רבדא דכוסילתא, v. Rashi a. l.) the scar from blood-letting.

סִיבּוּת f. h.=סִיבּוּ, *grey color, grey hair.* Tosef. Neg. I, 4 מראת ס׳ grey color.—Y. Ber. IV, 7[d] top שֵׂיבוּת ... נתמלא his entire head became grey.

סִיבּוּתָא, v. סִיבּוּ.

סִיבְמָא, Snh. 112[a], v. סַבְתָּא.

סִיבְכָא, v. סַבְכָא.

Bab. ed. 8[a] variously corrupted or perverted). Y. ib. 39[c] (cacophemistic etymology) שנאה טמונה שונא נוקם ונוטר hatred hidden (under the merriment of social equality and good will), he (the Roman) hates &c. Ib. ס׳ דבירישן the Saturnalian fair of Scythopolis (v. בֵּירִשָׁן). Ib. top ס׳ אינה אסורה וכ׳ during the Saturnalia trading is forbidden only with those who worship thereon (celebrate it). Bab. ib. 8[a] ס׳ שמונה ימים לפני וכ׳ the Saturnalia begin eight days before the solstice; Y. l. c. ס׳ לאחר וכ׳ (corr. acc.). Deut. R. s. 7 סטרגלים, סטרנלים (corr. acc.).

סִי (σέ) *thee.* Pesik. R. s. 40 סי לעולה (not חי), v. אֶה.

סִיאָה f. *Siah*, a plant classified with hyssop, *Satureia Thymbra* (*savory*). Maasr. III, 9. Shebi. VIII, 1. Tosef. Kil. III, 12. Sabb. 128[a], expl. צתרי; a. fr. — V. Löw Pfl., p. 135.

סִיאָה, Arakh. 18[a], v. סִיעָה.

סִיאוּר m. (שאר=סאר) *fermentation, leaven.* Ḥall. II, 6 וסיאורן Ar. (ed. ושאורן) the leaven required for them.—Trnsf. *original immoral condition; evil nature.* Y. Ab. Zar. II, 41[a] top חזר לסִיאוּרוֹ he returned to his old condition (heathenism). Koh. R. to VII, 8 אילולי כן חזר הפרסי לסיאורו because but for it (Samuel's forbearance) that Persian would have gone back to heathenism; a. e.—V. סוֹר.

סִיאוּרָא ch. same. Targ. Ps. LXXXV, 9 (ed. Lag. סְאוּרָא; oth. ed. סכלא; h. text כסלה).

סַיְיאָנָא, v. סַיְינָא.

סִיאַנְקִי m. pl. *of Siân*, a Persian town. Keth. 67[b] דינרי ס׳ (Ar. זְרִינְקִי, סְרִינְקִי) Sian (gold) Denars (v. Zuckerm. Talm. Münz., p. 33 note).

סִיאָר, Tosef. Ukts. I, 8, v. שֵׂעָר.

סִיב I m. (v. סָאַב II) *gray, old; elder, scholar.* Targ. Gen. XXV, 8; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8[a] bot. פוק חמי חד ס׳ וכ׳ go and look out for a scholar (observe his practice) and rely on him; Y. Yeb. XII, 12[d] top סב; a. fr.—*Pl.* סִיבֵי. Targ. Prov. XX, 29 (some ed. סָבֵי).

סִיב II, **סִיב** (preced.) *to be old.* Targ. I Sam. II, 22. Ib. XII, 2 סָבְרִית; ed. Lag. סִירְבִית; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58[b] top; Y. Snh. I, 18[c] bot. זכה למֵיסַב וכ׳ he was permitted to reach so high an age that &c.; a. fr.

Ithpe. אִיתְסִיב *to become old.* Targ. Job XIV, 8 מִיתְסִיב Ms. (ed. מִתְסַב).

סִיב III m. (v. סָאַב) *fibrous substance*, esp. *bast* of the palm-tree. Ukts. I, 2 ס׳ שלו the fibrous root of the radish. Pes. 115[b] כרכן בס׳ if he wrapped them up in bast. Y. Succ. I, 52[b] bot. חבלים של ס׳ ropes of bast; a. fr.—*Pl.* סִיבִּין, סִיבִּים. Gen. R. s. 41, beg.; Num. R. s. 3, beg. ס׳ לחבלים the bast of the palm-tree is used for making ropes; a. e.—[Yalk. Ps. 841 סיב קמלפי, v. סִיבַּךְ.]

סִיבָא I ch. same. Lev. R. s. 22, beg. ס׳ למעבד חבלא

סִיבְכַי pr. n. רמה דס׳, רמא של ס׳ *the Lake of Sibkhay* (*Merom*, *Samachonitis*). B. Bath. 74[b] (Ms. M. סִיבְכַיי); Midr. Till. to Ps. XXIV; Y. Kil. IX, 32[c] bot. דסַמְכוֹ; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דכובבו (corr. acc.). Y. B. Bath. V, 15[a] (ref. to Deut. XXXIII, 23) זה רמה של סמכו this means the Lake of S.—Targ. Y. I Deut. l. c. רמא דסוֹפָנֵי; Tosef. B. Kam. VIII, 18 רמה של סופני.

סִיבְנִי, v. סִבְנִי.

סִיבְעָא, v. סִבְעָא.

סִיבָּק m. (sebaceus) *tallow-candle.* Midr. Till. to Ps. XC [read:] מה בוצין טב קומוי מה ס׳ טב קומוי וכ׳ (ed. סומבק, סימבק) of what good is a lamp before Him, of what good is a tallow-candle before Him?—Moses, a being of flesh and blood, dares to come before the Lord, who is all fire &c.; Yalk. Ps. 841 סיב קמלפי (corr. acc.).—*Pl.* סִיבְּקִין, סִבֵּי. Ex. R. s. 36 קריונין וס׳ wax and tallow-candles.

סִיבְרָה, סִיבְרָא, v. סִבְרָא.

סִיבְרָתָא, v. סַבְּרוּתָא.

סִיבְתָא, סִיבְתָא f. 1)=סִיבּוּתָא. Targ. Gen. XLII, 38 (O. some ed. עִוֵּר). Targ. Job XV, 32 (ed. Wil. סִבְתָּ); a. fr.—2) *eldership, receiving the title of* סָבָא. Y. Bicc. III, 65[d] וכתב ליה מן סִיבְתַיֵּיה בגוה (not וירחב) and he informed him therein of his (expected) appointment as elder.—*Pl.* סִיבָתָא, סִבֵּי. Ib. בגין אילין ס׳ קום וכ׳ for the sake of those appointments (which will take place), rise, come to &c.

סִיג I m. (b. h.; סוג) [*that which is to be removed;* cmp. בְּדִיל,] *dross, base metal; refuse.* Bekh. 51[a] שלא יביא ס׳ לעזרה Ar. (ed. סִירָה) in order that one may not bring base metal to the Temple (therefore stamped silver coins had to be brought along; Rashi: סיגה וכסף סיגים base metal or non-purified silver).—*Pl.* סִיגִים, סִיגֵּי. Num. R. s. 14 (ref. to סוג לב, Prov. XIV, 14) אותו הלב שהוא מלא ס׳ וכ׳ the heart full of base things, will get sick of its own ways. Ib. s. 13 יחזקאל קורא אותם ס׳ Ezekiel calls them base metal (ref. to Ez. XXII, 18). Midr. Till. to Ps. CXIX, 119) אכל הענבים נעשה ס׳ ed. Bub. (ed. עושה סוגים, corr. acc.) after he has eaten the grapes, it (the cluster) becomes refuse.

סִיג II m. (v. סְגֵי I; cmp. סוּגְרִינָא; for the apocopate form cmp. רֵעָה a. רַעְיָה) *growth, sproutings*, esp. *luxuriant growth* (in good or bad sense). Tosef. Ukts. I, 2 (T'bul Yom III) חס׳ של אשכלות the foliage covering the clusters of grapes, של רצפות the cobweb-like covering of fruits; Ukts. I, 2.—*Pl.* סִיגִּים, סִיגִּין. Deut. R. s. 3 (ref. to Deut. VII, 13) מה פרי אדמתך ס׳ וכ׳ as the fruit of thy ground will be of luxuriant growth, so will be the fruit of thy womb (strong people). Num. R. s. 16; Tanḥ. Sh'laḥ 12 (ref. to Is. XVII, 11) ביום שאמר ... (נ) עשיתם ס׳ on the day that he intended to plant you in the land, you became a luxuriant growth (degenerated); Num. R. s. 7.—[Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6, v. סוג II.].

סִיגָא, סִיגָּא, v. סִירָא, סִירָג.

סִיגָא m. (v. סִיג II, cmp. סוּגְרִינָא) *twig.*—*Pl.* סִיגֵּי. Koh. R. to V, 8 [read:] ס׳ למיסך גיניא the twigs (of the palm tree) are useful for garden hedges; Lev. R. s. 22, beg. סיבוא וכ׳ (corr. acc.; Ar. סיגא למיסג גינין); Yalk. Koh. 971 סיכא למסמך ביה גופנין (corr. acc.).—[Y. Ab. Zar. I, 39[c] סיגרידה, v. סוּגֵי.]

סִיגְדָא, סִיגְדָא, v. סַגְדָא.

סִיגוּ, סִיגוּ m. (constr. of סִיגְיָא; סְגֵי I) *plenty of, much; very.* Targ. Prov. XIII, 3. Ib. XV, 23 (ed. Wil. סְגוּ).—*Pl.* סִיגוּיֵי. Targ. Is. V, 13 סִיגוּיֵיהוֹן ed. Lag. (ed. Wil. סְגִיאֵיהוֹן, sing.) their multitudes (h. text הֲמוֹנוֹ).

סִיגוּיָא, pl. constr. סִיגוּיֵי, v. preced.

סִיגוֹס, סִיגוֹם, Sifra M'tsora, Zab., Par. 1, ch. II, read: סְגוּם.

סִיגוּף, סִיגּ׳ m. (סָגַף) *affliction, privation, ascetic practices.* Koh. R. to III, 18 על מדברות שהצדיקים מְהַבְּרִים בצוה״ט בס׳ וכ׳ concerning the conduct with which the righteous conduct themselves in this world in privation, fasts and sufferings.

סִיגוּפָא, סִיגוּף, סִיגּ׳ ch. same, *affliction, misery.* Targ. Is. VIII, 21. Ib. XLI, 17; a. fr.—*Pl.* סִיגּוּפִין, סִיגּ׳. Targ. Y. Gen. XLI, 52.

סִיגוּרִין, Y. Meg. II, 73[a] bot., read: סִירוּגִין.

סִיגוּם, Gen. R. s. 52 some ed., v. סִירִים.

סִיגְלָא m. *pl.* סִיגְלֵי (סַגְלָא, cmp. סְגוֹל) [*bunch of*] *violets* [Ar. s. v. עפר: *root of the Cyperus rotundus*, v. Löw Pfl., p. 269]. Targ. Y. Num. XXI, 12.—Snh. 99[b] (expl. דודאים, Gen. XXX, 14). Sabb. 50[b], v. בַּרְדָּא II. Ber. 43[b] (Ar. some ed. סגילי).

סִיגְמַטִין m. pl. (sigma, *pl.* sigmata) *semicircular couches for reclining at meals.* Num. R. s. 1, beg. (homiletic play on ויסב, Ex. XIII, 18, v. סָבַב) הרבצתי אתכם בס׳ I caused you to recline on *sigmata* (like noblemen); Tanḥ. B'midb. 2 Var. סיג׳ (some ed. סוג׳), v. סְבַסְטִין.—Y'lamd. to Num. I, quot. in Ar. סגמוס כמה מיסא כותב ע״ג (read: סִיגְמָא ... מיסון ...) writes on the *sigma* the number of courses.

סִיגְנָא I, v. סְגַן.

סִיגְנָא II, סִיגּ׳, סִיגְנָא pr. n. pl. *K'far Signa* (cmp. סַכְנִין). Tosef. Ter. III, 18 בפרסגנא ed. Zuck. (Var. בכ׳ ס׳). Kel. V, 4 סִיגְנָה, (סִיגּ׳). Men. VIII, 6 (86[b]).—*Eduy.* VII, 8 בן סִיגְנַיי Ms. M. (ed. סִגְנַאי).

סִיגְנָא III, v. סוּגְרִינָא.

סִיגְנָת, סִיגְנַאי, v. preced. art.

סִיגְנוֹן, סִיגְנוֹם, סִיגּ׳ m. (signum, σίγνον S.) 1) *sign, ensign, banner.* Gen. R. s. 6, end ספר משנה תורה הדה ס׳ לִיהוֹשֻׁעַ וכ׳ (Ar. ed. Koh. סגנם, read סגנום) the Book of Deuteronomy was to Joshua a (commander's) banner; ... he took it up and showed it to the sun &c.; Yalk.

Josh. 22 שגנו יהושע (corr. acc.). Ex. R. s. 45 נטל סגנוס של וכ' (some ed. סגנם; corr. acc.) the commander (of the mutinous legion) took the royal ensign and fled.; Yalk. Ex. 394 סִיגְנִין (*pl.*); Tanḥ., ed. Bub., Ki Thissa 15; Y'lamd. to Num. X, 2, quot. in Ar. נטלו סַגְנִים וכ' they (the *singulares*, v. סַגְנְגְּרִין) took the ensigns &c.—*Pl.* סִיגְנִין, סִיגְנִין, סִגְּ' (v. supra); סִיגְנִיּוֹת, סִגְּ'. Cant. R. to I, 9 נטל ס' שלהם וכ' the Lord took away their (the Egyptians') ensigns &c.; Yalk. Ex. 232; Tanḥ. B'shall. 23 סגרונות (some ed. סגנירות, corr. acc.); Mekh. B'shall., s. 2 מגפות (Var. מגניות, corr. acc.; v. מְגַפָּה); Y. Sot. VIII, 22[b] bot. והפיל סיגנם שלהן (corr. acc., or סיגנום).—Midr. Till. to Ps. XX, end מכיר דגלו מתוך סגנין שלו ed. Bub., not סגנון; oth. ed. דגלו מתוך ס', read: דגלו מכל סַגְנֵי (recognises his regiment by its colors; Yalk. Ps. 681 סימנין.—[Tosef. Ab. Zar. V (VI), 1 הסיגנין some ed., read with ed. Zuck. הַשִּׁיגְנִין.]—2) *watchword, signal.* Snh. 89[a] ס' אחד עולה . . . בס' אחד the same watchword (divine oracle) is passed to many prophets, but no two prophets prophesy under the same watchword (use the very same expressions).—3) *sign in the heavens, constellation; v.* אִסְטַגְנִין.

סִיגְנֵי, pl. constr. of סַגָּן.

סִיגְנֵיי, v. סִיגְּנָא II.

סִיגְנִין, סִיגְנִין I, *pl.* of סִיגְנוֹם.

סִיגְנִין II, *pl.* of סַגִּין.

סִיגְנָם, Y. Sot. VIII, 22[b] bot., v. סִיגְנוֹם.

סִיגְנָרוֹן I m. (סָגַר, *Pi. to surrender*, cmp. I Sam. XXVI, 8) *surrender*. Num. R. s. 8 כל מי שכותב את עצמו ס' למלך וכ' he who signs himself (is enlisted) for surrender to the king, must renounce his father &c.; Pesik. R. s. 23—24 מכתיב עצמו שרגירון וכ' . . . (corr. acc.).

סִיגָּרוֹן II pr. n. (v. preced.) *Siggaron* (Guard), surname of the angel Gabriel. Snh. 44[b].

סִיד I, v. סוּד.

סִיד II m. (b. h. שִׂיד; סוּד) *lime, plaster*. Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2; Neg. I, 1 כס' החיכל (white color) like the plaster of the Temple walls (less intense than snow). Ib. 2; Sifra l. c. חפתוך שבס' וכ' the mixture of red and white colors (in plagues) resembles blood mixed with milk; a. fr.—Esp. *lime* or *orpiment* used as *a depilatory* and *a cosmetic*. Sabb. VIII, 4; a. fr.; v. סוּד and טָפַל.

סִידָא ch. same. Targ. O. Deut. XXVII, 2; a. e.

סִיד', סִידּוּק m. (סָדַק) *being cracked*; (sub. עיסת) *dough, the surface of which is cracked* in consequence of fermentation. Pes. III, 5 ס' ישרף dough in the stage of *sidduk* (during Passover) must be burnt; expl. נתערבו סדקיו, v. סָדַק; ib. 48[b]; Mekh. Bo s. 9; a. e.

סִיד', סִידּוּר I m. (סָדַר), corresp. to b. h. עֲרֵךְ, 1) *arrangement, order*. Gen. R. s. 32 סידורו של עולם the natural order, v. סִילּוֹן II. Y. Meg. IV, 75[a] bot. שהיא סידורו של יום (not סדורה) for this (the section of Amalek) is the order of the day.—[In later Hebr. ס' תפלה=ס', the order of prayers, *Prayerbook.*]—2) *piling up, putting in order*, esp. on the altar, the golden table &c., opp. סילוק, removal. Yoma 24[b] ס' בזיכין the putting (on the show-bread) of the frankincense from the vessels; ס' איברים the offering of the sacrificial parts. Men. XI, 6 ס' קנים the arrangement of the tubes for the show-bread. Ib. 29[a], a. e. סילוקו כסידורו when it (the show-bread) was removed, it was as fresh as when it was put on; a. fr.—3) [*that which is arranged before a person,*] *offering, present.* Lev. R. s. 9 טלו סידורו take what he has brought as his tribute.—4) *the daily ration.*—*Pl.* סִידּוּרִים. Ib. s. 5 ס' של דוב the portions (of honey) designated for the bear (in the vivarium).—5) (=עֲרֵךְ) *determination of a man's obligation (to the sanctuary &c.) based upon his financial ability* (v. סָדַר *Pi.* 2); *exemption from seizure.* B. Mets. 113[b] עיקר ס' בערכין כתיב the original exemption law is stated with reference to vows (Lev. XXVII, 8). Y. Naz. II, 51[d] bot. סידורו עלי וכ' if one said (pointing to a person), 'I vow his *siddur*' (instead of ערכו), he must pay his value according to his age.—*6) *net in the flour mill.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 15 הס' וחסרן וכ' the net and the block of the mill, if made of metal &c.—Sifra Metsor'a, Zabim, Par. 1, ch. II, v. סָרוּד.

סִידּוּר II pr. n. m. *Siddur*, an Amora. Y. Ḥall. II, 58[c] top. Y. Sabb. VII, 9[c] top (ed. Krot. סירור).

סִיד', סִידּוּרָא ch.=h. סִידּוּר I, *arrangement, order, row.* Targ. Y. Num. XIX, 4, sq. (not סִדּוּר). Targ. I Chr. XXI, 23. Targ. Esth. II, 15 (h. text תּוֹר).—*Pl.* סִידּוּרִין, סִידּוּרַיָּא, סִדֵּי'. Targ. Y. Lev. XXIV, 6, sq. Targ. Y. Num. XIX, 3 (not סִדּוּר); a. fr.

סִידָּק, v. סָדָּק.

סִידָּקָא, v. סַדָּקָא.

סִידְקִי (interch. with סִירְקִי) m. (v. סָדַק) 1) *small dealer, retailer* in the market, *huckster*, contrad. to פלטר shop-keeper. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] (ref. to Deut. XXVIII, 66) זה שהוא לוקח מן הס' ופחדת . . 'and thou shalt be in fear day and night', that is, he who buys from the huckster (who cannot lay in stock for a year), 'and thou shalt have no assurance of thy life'—that is, he who buys from the shop-keeper; ib. III, 47[c] צירוקי (corr. acc.); Y. Sabb. VIII, 11[a] bot.; Esth. R. introd., beg.; a. fr.—2) (also fem., sub. שוק) *market-stand, provision market.* Y. Ned. XI, 42[c] bot. והיו שם צבורים בס' and there were provisions piled up in the market. Ruth R. to I, 1 יצתה . . . ועומדת בס' (not מעילת) his maid servant went out and stood in the market (waiting for her turn to buy provision); Yalk. Ruth 598. Y. Dem. III, 23[c] ס' שחיתה מסתפקת וכ' a provision stand which was supplied with forbidden fruits one day; ib. II, 22[c] top כורכיא (corr. acc.); Y. Keth. I, 25[d] bot. סִידְקִית (סִירָק); a. fr.—Y. Kil. II, beg. 27[c] (in Chald. dict.) בסירקי in the market-stand.

סִיד', סִידְקִית f. 1) same, v. preced.—2) (adj.) *very fine.* Erub. 53[a] נקב מחט ס' the eye of a very fine needle.—

3) *small ware, tinsel.* Sot. 40ª מוכר מיני ס' one who sells tinsel, opp. אבנים טובות ומרגליות.

סרדתא, Pesik. Shek., p. 11ª, read: סִרְדָתָא.

***סִירוָאד** m. *of Siva.* Nidd. 20ª כלבושא ס' (Ar. סיבא, Var. סירוהא, v. Ar. ed. Koh. s. v. סיבא a. סירגא) of the dark color of a Siva cloak; [oth. opin.: *dirty-dark*, v. Ar. l. c.].

סִירוָא f., constr. סִירוּגַת (סוג I) *fencing in, protection.* Targ. Mic. VII, 4.

סִירוּד m. (סוד) *a coat of whitewash.* B. Bath. 53ᵇ.

סִירוָמָא m. (v. סוט, *Ithpe.*) *fright.* B. Kam. 37ᵇ הך שופר קמא ס' בעלמא וכ' that first goring when the animal heard the sound of a trumpet, was merely due to the fright which seized it. Yoma 22ᵇ חזא ס' בחלמיה saw a panic in his dream (frightening demons, Rashi); Yalk. Sam. 117.

סִירוֹם m. (סום I, *Pi.*) *conclusion, finishing.* Tanh. Haăz. 5 ס' תחימתו וכ' the final letter of Moses' signature. Ib. כאדם . . וחותם . . בס' ספרו like a man that finishes his book and signs his name (in an acrostic) at the end of his book.

סִירוָמָא ch. same. B. Bath. 22ª משום דלא חוו בס' because they had not been present at the final lecture of Raba's course; [oth. opin.: at the final meeting when the election of the chief of the academy was held].

סִירָן m. (b. h.) *Sivan,* the third month of the Hebrew calendar, of thirty days, varying between the tenth of May and the eighth of July. Targ. Esth. VIII, 9. Targ. II Esth. III, 7; a. e.—Sabb. 87ᵇ. R. Hash. 7ᵇ ששה בס' וכ' the sixth of S. is the New Year for the two loaves (the wheat crop); a. e.

סִירוּעַ m. (סרע) *help, assistance.* Y. Sabb. XVIII, end, 16ᶜ (ref. to מסעדין, Mish. ib. 3) אי זהו חס' wherein does the assistance (rendered to travailing animals) consist? Lev. R. s. 24 ומה אם הרוחות . . . לשום ס' צריכין ס' אנו שנבראנו לס' וכ' when the spirits that are not made dependent on assistance, require assistance, how much more do we (human beings) who are made dependent on assistance &c. Ib. (ref. to עזרך . . ישעדך, Ps. XX, 3) עזרה וס' וכ' help and assistance come from Zion. Esth. R. to I, 1 וכי לסִירוּעָן של וכ' does the Lord need the assistance of the nations?—Ex. R. s. 43 עשו לך ס' they have given thee (the Lord) an assistant (in the golden calf); a. e.

סִירִי, סִירוּעָא, סִירוּעַ ch. same. Targ. Job VI, 13. Targ. Y. Gen. XLIX, 25; a. e.

סִירוּפָא m. (סוף II) 1) *ending, failing.* Targ. Y. II Deut. XXVIII, 65 סִירוּף עיינין (not יסוף) failing of eye-sight.—2) *pl.* constr. סִירוּפֵי the *fruit left to the end, late fruit.* Targ. Am. VIII, 1, sq. (ed. Lag. סְרָפֵי, סְרָפֵי). Targ. Mic. VII, 1 (h. text אספי); v. סוֹף.

סִירְיָא, v. סְרִירָא.

סִירַח, v. סוּחַ.

סִירָחָה, סַיְחָה, v. סַיְרָה.

שִׂירָחָה, סִירָחָה f. (b. h. שִׂיחַ; סוּחַ) *talk, conversation.* B. Bath. 78ᵇ ואמאי קרי ליה סירח שמחלך אחר ס' נאה and why do they call a young ass *sayyaḥ*? Because it follows a persuasive talk (of its driver, whereas the old ass must be struck). Ib. (play on עיר סיחון, Num. XXI, 27) אם כְּעַיִר שמחלך אחר ס' נאה משרם . . . if a man makes himself like (is as obedient as) the young ass that follows &c. Ib. (play on עיר ib. 28) זה שמחלך אחר יצרו . . . ס' נאה that is he who follows his evil inclination as the young ass follows &c. Snh. 94ª (play on סִנְחֵרִיב) שסִירָחָתוֹ רָעָה whose talk is strife. Kidd. 71ᵇ כל שסירחתו בבבל he whose conversation shows that he is a Babylonian. Ḥag. 5ᵇ (ref. to Am. IV, 13) אפי' ש' יחידית וכ' even superfluous talk between husband and wife is brought up against man in his hour of death; Lev. R. s. 26 אפי' ש' קלה שאדם משיח וכ' even frivolous talk &c. Succ. 28ª שִׂיחַת חולין profane (secular) talk. Yalk. Num. 764 שיחת כנענים the language of the Canaanites; a. fr.—*Pl.* סִירוֹת, שִׂיחוֹת. Y. Gitt. IX, end, 50ᵈ ס' בני אדם משיחין (ש') when people talk what people say (i. e. when you can trace the rumor; v. Bab. ib. 89ª); a. e.

סִירוּחוּי m. (סחה, v. סָחֵי) *swimming.* Yoma 77ᵇ יכול יעבירנו בס' you might think one could cross the river by swimming; Yalk. Ez. 381 בשוחי (read: בשִׂחוּי).

סִירוֹן (b. h.) pr. n. m. *Sihon,* King of the Amorites. Ḥull. 60ᵇ; Gitt. 38ª עמון ומואב טהרו בס' the districts of Ammon and Moab became permitted (a legitimate conquest) to the Israelites through Sihon (who had conquered them from Ammon and Moab, and from whom Israel took them by the right of conquest). B. Bath. 78ᵇ, v. סִירָחָה; a. fr.—[Gen. R. s. 12 כפר סירון (some ed. סרחין; oth. שרחון), v. שִׂירְחִין.]

סִירְט m. (סוט; cmp. חֲסִירְט), only with art. חַסִּירְט (cmp. חַנִּין) [*swinging the forefinger,* cmp. the expression נטה יד,] *hassiṭ, the distance between the tip of the thumb and that of the index finger when held apart, or between the root of the thumb and the tip of the index finger, when the former is leaning against the latter* (בפוּם). [Commentators differ in the definition of our w.—Maim. to Kel. XIII, 4 distinguishes between מלא חס' a. מלא רחב חס'.] Sabb. XIII, 4 כמלא רחב חס' כפול the double size of a *hassiṭ*; ib. 106ª רב יוסף מחוי כפול R. J. showed the double measure (Ar. כפוּם, v. supra); רב חייא . . מחוי פשוט R. H. b. A. showed the single measure (Ar.: with the thumb stretched); Tosef. ib. IX (X), 3 מלא חס' כפול. Orl. III, 2; a. fr.—Num. R. s. 18; Tanh. Huck. 1 מלא חס' יש בו וכ' within a distance of a *hassiṭ* (in the human head) there are several wells (seats of mucous secretions).

סִירְטוּמְתָא, סְמָא' f. (סְטָם) *seal, signet ring.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18. Targ. Esth. VIII, 2; a. e.—B. Mets. 74ª תאר

סִיחַ, סַיָּח m. *foal, young ass.* B. Bath. V, 3. Ib. 78b, v. סִיחָה. R. Hash. 3a סיחון שדומה לס' וכ' he was named Sihon, because he was (quick or untamed) as a foal in the desert. Pesik. Ekha, p. 123a, v. כָּפָה; a. e.—*Pl.* סַיָּחִים, סַיָּחִין. Y. Taan. II, 65b מבפנים ואימותיהן וכ' ס' foals (sucklings) within and their mothers without; (Bab. ib. 16a החבחמות .. והוולדות). Y. B. Mets. II, 8c bot. [read:] שלא יאכיל .. סייח לס' he must not feed ... foals with a foal (sell one of the animals in his keeping to feed the others). Tosef. ib. II, 20. Lev. R. s. 20, a. e. הרבה ס' מתו וכ' many foals died and their skins were spread on their mothers' backs (many old men survive the young); a. fr.—*Fem.* סַיָּחָה. Esth. R. to III, 1; Yalk. ib. 1053.

סַיָּחָא m. *swimmer,* v. סַחְיָא.

סַיָּחָה, v. סַיָּרָה.

סִיטָא, Targ. Y. Gen. XV, 11 Levita, read: טָרְסָא.

סַיְטָן, m. (סוּט) *flighty,* v. שַׂרְיָטָן.

סַיְרָא, v. סַיָּרָנָא.

סַיִן, Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28, v. סָנַן.

סַיָּרָנָא m. (denom. of סְרָן) *trowel,* name of a *felt cap with a shade in front.* Sabb. 138b Ms. M. (ed. סַרְאָנָא); Erub. 102b. Sabb. 119a אותבה בסַיָּרְנִיתּ he stuck the jewel on his cap; (Ms. M. בסדרניה; Ms. O. בסַיָּראנִיה דרישיה וא"ל בסדרניה); Yalk. Gen. 16, a. Is. 356 (בסדרניה).—[Nidd. 20a סירנא Ar. ed. Koh., v. סִרָּאָה.]

סַיְרָא m. (v. סִיוּעָא) *help.* Targ. Lam. IV, 17.

סַיְעָ', סַיְרְעָתָא f. 1) same. Targ. Ps. XLVI, 2 (ed. Wil. סִיעָתָא, read סַיְעָתָא).—2) *divine assistance, providential grant.* B. Bath. 55a, v. אֲנַהִירְסָקֵי. Meg. 6b ס' מן ש' הוא success depends on divine grace (not on man's work alone); a. e.—2) *support* of an argument, *confirmation,* opp. תיובתא refutation. B. Mets. 48a לא קרא ולא ס' תיובתא (Ms. F. a. R. 2 סַיְרְעָתִירה .. תיובתירה) no argument either against or in favor of his opinion could be derived from the text.

סַיִף, סַיְפָא m. (סוּף II) *sword.* Kel. XIII, 1. Ib. XIV, 5. Lev. R. s. 35; Sifré Deut. 40, v. כָּרַךְ; a. fr.—Esp. *execution by the sword* (=הֶרֶג), v. Snh. VII, 3. Ib. 50a סקילה חמורה מס' stoning is a severer punishment than beheading. Ib. 52b בס' is to be put to death with the sword; a. fr.

סִיפָא, סַיְפָא, (סַיְפָא) ch. same. Targ. O. Gen. XXVII, 3 (ed. Berl. סִרְפָּ'). Targ. Y. Num. XIX, 16; a. fr.—B. Bath. 4a אם סַיְפָךְ עלך Ar. (ed. זירנך), v. זַיְנָא.—*Pl.* סָרְיְפִין, סָרְפִּ', סָרְפֵּי, סָרְפֵּי. Targ. I Chr. V, 18. Targ. Is. II, 4; a. fr.—Taan. 21a כי הוה שדי עפרא הוו ס' (not סיריפו) when he threw dust, it changed into swords (ref. to Is. XLI, 2).—V. סִרְפָּא.

סַיְרָפָא m. (preced.) *sword-bearer, warrior.* Ab. Zar. 17b אי ספרא לא ס' ואי ס' וכ' Ar. (ed. אי סַיְרְפָּי לא וכ') if one is a scholar, he is no warrior (robber), and if a warrior &c.

ס' קניא putting the seal (mark) on the wine bought gives possession.

סִיטוֹן m. (σιτώνης) *corn-merchant,* in gen. *wholesale provision dealer,* contrad. to חנוני shop-keeper, and בעל חבית the producer. B. Bath. V, 10. Tosef. Dem. III, 13; a. fr.—*Pl.* סִיטוֹנוֹת. Dem. II, 4 חס' ומוכרי וכ' the wholesale provision merchants and the corn dealers. Kel. XII, 1; a. e.—[Midr. Till. to Ps. XXIII הסיטון, v. אַמְרַיְנְטוֹן.]

סִיטוֹנָא ch. 1) same. Y. Maas. Sh. IV, 54d לחטונא (read: לסִיטוֹנָא or לסִיטוֹנֵיס).—2) (=frumentarius) *commissary of the army.*—*Pl.* סִיטוֹנִין. Targ. Is. XXI, 8 בסיטוניהון (ed. Lag. בסוטנהון; v. Sm. Ant. s. v. Frumentarii).

סִיטוֹסִימָא, סִיטְמָא, read: סִיטְסָטָא m. pl. (σιτιστά, v. Matth. XXII, 4) *fatlings.* Y'lamd. to Gen. XXXVII, quot. in Ar. אפי' יהו לי פטומות וס' וכ' even if I were to have crammed (fowls) and fatlings in foreign lands &c.

סִיטִין, Tosef. Kel. B. Mets. II, 8, v. סָטָה.

סִיטָמַנְיָא* m. pl. (סָטַם) *sealed-up things, hidden treasures.* Targ. Y. II Deut. XXXIII, 19 ed. Vien., v. סִרְמָא II.

סִיטָנָא, v. סָטָן II.

סִיטְנוּ, Tanh. Shof'tim 2; ed. Bub. 3 שיטנו, read: שְׁטָרוֹ, v. שֶׁטֶר.

סִיטָרָא, v. סָטַר II.

סַיְרָב, v. סוּב.

סַיְרָאָרָא, v. סַיָּרָא.

סִירְבָא, v. סִרְוָאָה.

סָג, סַיָּג m. (סוּג I) *fence, hedge.* Orl. I, 1 הנוטע לס' he that plants for the sake of forming a hedge (not for the fruit); a. fr.—Trnsf. (cmp. גָּדֵר) *guard, preventive measure, protection.* Nidd. 3b ... ומיהו עשה ס' לדבריך but at least set a guard to thy words (add a restriction), for wherein does this case differ from other Biblical laws around which we (the Rabbis) place a fence? Y. ib. I, beg. 48d. Ab. d'R. N. ch. I, v. סוּג I. Ab. I, 1 עשו ס' לתורה make a fence around the Law. Ib. III, 13 מסורת ס', v. מַסּוֹרֶת; מעשרות ס' לעושר tithe-giving is a preserver of wealth; נדרים ס' וכ' vows are a help to self-control; ס' לחכמה וכ' a protection of wisdom is silence; a. fr.

סִיגָא, סַיְגָא, סַיָּג ch. same. Targ. Mic. VII, 4. Targ. Y. Num. XXII, 25; a. e.—Y. Dem. III, 23b bot. הא אזיל ס' דגוברא the man's fence would soon be gone.—Y. Kidd. I, end, 61d, a. e. סיגין סַיָּגָה, v. סוּג I ch.; Yalk. Prov. 935 סגיר סוגיירא (corr. acc.).—*Pl.* סַיָּגִין. Y. Ab. Zar. V, 44d bot., v. כּוּבָּא I.

סִיד, סַיָּד, v. סוּד.

סַיָּד m. (preced.) *lime-burner, worker in lime, plasterer.* Koh. R. to IX, 8 חלך הס' לסידו the lime-burner went to his lime (workshop). [Tosef. B. Bath. II, 17 בסיד, read: בסִידִי.]—*Pl.* סַיָּדִין, סַיָּדִים. Sabb. 80b, v. כַּף. Eduy. II, 8, a. e. סנדל של ס' the (wooden) sandal of the lime-burners; a. e.

סִירְפָּא, *pl.* סָרְפֵי, v. סִירוּפָא.

סִירְפוֹת f. *pl.* (v. סִירוּפָא) *late* (*stunted*) *fruits.* Tosef. Dem. I, 3, v. סוּחַ II. Gen. R. s. 22 שהרה אוכל ... את חס' who ate the first fruits and presented the late fruits to the king; a. e.—Constr. (m.) סִרְפֵי, סָרְפֵי. Midr. Sam. ch. I סִרְפֵי סִירְפֵי (or סִירְפֵי) סָרְפֵי סָרְפָנִים the very poorest produces.

סַרְפֵי, v. סִירְפָּא.

סִירְר, incorr. for סִדֵּר, v. סוּד.

סִירָא, סִיאָרָא m. (סוּר I ch.) *spy.* B. Bath 21^{b} ירחבי ס' (the fish) place spies (to look out for bait).

סִירְתָּן, Tosef. Kil. III, 12 ed. Zuck., read: סִיעֲרָתוֹ, v. סָעַר II.

סִיכָא, v. סְכָא.

סִיכָה, Tosef. Erub. XI (VIII), 11 ס' של קוצים, read: סוֹכָה.

סִיכָה f. (סוּךְ) *anointing, rubbing with oil.* Yoma VIII, 1. Y. Bicc. II, 64^{d}, v. מְשִׁחָה. Eduy. IV, 6 כדי סִיכַת אבר קטן, v. סוּךְ; a. fr.—*Pl.* סִיכוֹת. Tosef. Sabb. III (IV), 6 כל מיני ס' all sorts of applications of oil.

סִיכּוּי, סִכֵּי m. (סָכָה) *what is looked for, prospect, hope.* Erub. 21^{b} בטל סִיכּוּיִם their prospect is frustrated. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII סִיכּוּיִךְ, v. סָבַר. Ib. אני סִכּוּיֵרְךָ I (the Lord) am thy hope. B. Mets. 33^{b} סִרְכּוּיָם; Yalk. Is. 371 שִׂרְכּוּיָן; a. e.

סִיכּוּיָא, סִכֵּי ch. 1) same. Targ. Prov. XIX, 18 (ed. Wil. סִכְוָיָא, corr. acc.); a. fr.—2) *looks.* Cant. R. to IV, 12 סִכּוּוִי (some ed. סִרְבּוּוִי, corr. acc.); Yalk. Num. 773 סבוי (corr. acc.); (Pesik. B'shall., p. 83^{a} סַכְוָנֵי); v. בְּרוּנָא I.

סִיכּוּךְ, סִכֵּי m. (סָכַךְ) 1) *interlacing, training a creeper so as to be intertwined with another plant.* Tosef. Kil. I, 6 אסורה בס' וכ' (Var. לִסְכָּךְ) must not be trained over vegetables; Y. ib. II, end, 28^{b} ס' שאמרו בנוגע (not סירוך) the training spoken of (as forbidden) means real contact.—2) *the branches or reads used for covering the festive booth* (סוּכָּה); *thatch-roof.* Succ. I, 9 חרחיק את חס' וכ' if he left a space of three handbreadths between the covering and the walls. Ib. 11 לס' if the reed-mat was intended for covering the Succah. Ib. 4 ואם חיה ס' וכ' but if the covering (fit for the Succah) is larger in quantity than they (the vines trained over the Succah); a. e.—3) *hedging in.* Gen. R. s. 41; Num. R. s. 3, beg. חרוּת לס' the dry twigs of the palm-tree are useful for hedges (about garden beds; cmp. Koh. R. to V, 8, quot. s. v. סִרְנָא).

סִיכּוּלָא, סִכֵּי m. (סָכַל I) *intelligence, deliberation.* Targ. Prov. XXI, 16. Ib. XXIII, 9 (some ed. שׂוּרְכָּ').

סִיכּוּן, סִכֵּי m. (סָכַן II, v. סַכָּנָה) *endangering*; ס' נפשות *risk of life.* Y. Peah I, 15^{d} top; Y. Kidd. I, 61^{b} bot.

סִיכּוּת, סִכֵּי m. (סָכַת) *affliction.*—*Pl.* סִיכּוּפִין, סִיכּוּפִים, סִכֵּי'. Lam. R. introd. (R. Naḥm.) (expl. תאניה ואניה, Is. XXIX, 2) ס' סִכּוּפֵי the worst of afflictions; Yalk. Is. 302 סכיפי סכופים (corr. acc.); Lam. R. to II, 5 (ref. to Lam. ib.) סכופים סכיפים (corr. acc.).

סִיכּוּרוּ, v. סְבַר II.

סִיכּוּת, v. סִכּוּת.

סִיכְנִין, סִיכְנָא, v. sub סְכִי'.

סִיכְסָא m. (=סיכסכא; v. סכסך I) *confusion, folly.* B. Bath. 74^{a} כל בר בר ח' ס' the whole Bar Bar Ḥanah is (all his stories are) nonsense (Rashi: =סַכְסָן q. v.).

סִיכְסָן, v. סַכְסָן.

סִיכְרָא, סִכֵּי I m. (סְכַר II) *grave, burial place.* Keth. 17^{a}; Meg. 29^{a}, v. אֲבוּלָא.—*Pl.* סִיכָרֵי, סִכֵּי'. Sabb. 67^{a} עפרי ז' סיכרי Ms. M. (ed. סנרי, Rashi סינרי; Ms. O. סוכרי דבבא מז' ס'; v. Rabb. D. S. a. l. note) seven specimens of earth from seven graves; [oth. opin. from under seven *door sockets*, v. סוֹכְרָא].—[Men. 64^{b}, v. סוֹכְרָא.]

סִיכְרָא, סִכֵּי II pr. n. pl. *Sikhra*, near Maḥuza (v. Berl. Geogr., p. 56). Ab. Zar. 40^{a} (R. N. סורא). Keth. 100^{b}. Ḥull. 18^{b} רב שמן מסוכרא (corr. acc.); Nidd. 36^{a} מסכ'. Ḥull. 94^{b}. B. Mets. 42^{a}; Pes. 31^{b} רפרם מס' B. Mets. 83^{a}.

סִיכְתָּא, סִכֵּי', v. סַכְתָּא, סִכֵּי'.

סִילְוִים, סִילְוִין, סִילְוָא, v. סִלְוָא.

סִילוֹן (correct סִילִין) m. (σελλίον, σέλλιν) *chair.* Lev. R. s. 25 ס' דדהבא a golden (or gilt) chair.

סִילוֹן I m. (b. h. סְלַל; סָלַל I) *rod, thorn.* Koh. R. to VI, 6 כס' רשוב הפוך (not כסילין) like a green rod inverted (in the direction opposite to that of its knots, v. חִרְזָא I); Lev. R. s. 4 כסילָן.—[Midr. Till. to Ps. XCII, 13 סילון ed. Bub., v. סוֹל.]

סִילוֹן, סִלֵּי II m. (סְלַל II; cmp. סוּגְלָם) *path, gutter*, in gen. *duct, pipe, tube.* Kil. VII, 1 חבריכה בדלעת או בס' if in sinking a vine he conducted it through gourd shells or through a pipe (so that it could draw no nourishment from the ground which it passed); Y. Bicc. I, 63^{d} top. Y. Kil. VII, beg. 30^{d} ס' של חרס an earthen pipe; ס' של אבר a leaden pipe. Sabb. III, 4 (38^{b}) הכניאו סל' של צונן וכ' (Y. a. Bab. ed. סיל') they passed a duct of cold water through an arm of the hot springs. Tosef. Makhsh. II, 2 ס' של יוצר an earthen water pipe. Bekh. 44^{b}, a. e. ס' החוזר the urin in the urinary duct which is forced back. Num. R. s. 14 כמין ס' של אש like a duct of fire; a. fr.—B. Bath. 99^{b} comment., v. קִילוֹן.—*Pl.* סִילוֹנוֹת. Kel. II, 3; Tosef. ib. B. Kam. II, 3. Tosef. Erub. IX (VI), 18 ס' שבכרכין the culverts in large cities; Y. ib. VIII, end, 25^{b}. Gen. R. s. 32 הם קלקלו ס' שלהן וכ' (not סילונית) they abused their (seminal) ducts, therefore the Lord changed the order (of irrigation) of the world. Pirké d'R. El. ch. V ס' עולין וכ' (not ניח ...) ducts rise from the depth to irrigate &c.; Yalk. Gen. 20 (corr. acc.).

סִילוֹנָה m. ch. same, *tube*. Y. Sabb. VI, 8[b] top מהו מיתניתירה בהתן ס׳ how about putting it (the amulet) into a tube (and wearing it on the Sabbath)?

סילונית, v. סִילוֹן II.—Yalk. Lev. 537, v. סִרוֹנִית.

סִלּוּק, סִילּוּק m. (סָלַק) *removal, taking up; being taken away*. Men. 29[a], a. e. סִילּוּקוֹ, v. סִירוּר. Ib. 95[a]; Zeb. 60[b] בשעת ס׳ מסעות at the time of packing up (the Tabernacle) for journeying. Yoma 24[a] עבודת ס׳ the function of removing (the ashes &c.). Nidd. 53[a] עם ס׳ ידיה at the moment she removed her hands. Lam. R. to I, 16 ס׳ דעת the loss of the senses; ס׳ שכינה the departure of the Divine Presence. Cant. R. to III, 6; VIII, 5 עילודת ... סִילּוּקָהּ וכ׳ her (Israel's) elevation (to her priestly mission) dates from the desert, her removal (from divine grace) dates from the desert; a. fr.—Esp. (ס׳ מן העולם) *death*. Lam. R. to I, 15 סִילּוּקָן של בחורים the death of youths. Gen. R. s. 62, a. e. בשעת סילוקן וכ׳ when the righteous die &c. Pesik. R. s. 1 בשעת סילוקו מן העולם at the time of his death; a. fr.—*Pl.* סִילּוּקִים. Ex. R. s. 52 (ref. to עתק, Ps. XXXI, 19) דברים של ס׳ words of removal ('go away'), i. e. harsh words.

סִילֵי or סִילְוֵי m. pl.=סַלְוָא, *thorns*, v. כִּילּוּיָא.

סילון, Y. Maasr. V, end, 52[a] זרע הס׳, read with Maim. to Maasr. V, 8 הַעֲלִירוֹן; [R. S. to Maasr. l. c. quotes: סלולין].

סילון, Midr. Till. to Ps. XCII, 13, v. סוֹל.

סִילִיקָרָא׳, סִילִיקָרָאוּת f. (a denom. of סִירִיקָר=סִירִי׳, sericarius, sub. textor) *silk-weaver's trade*. Pesik. R. s. 25; [Midr. Till. to Ps. VIII, ed. Bub. סרריקה שירקורים (note: סרריקה סירקוריוס) read: סִירִיקָרִיוּס, sub. אומנות; Yalk. Ps. 639 סרוקי, סרריקי, read: סִירִיקָר].—V. סרקאריס.

סִילְוָתָא, v. סַלְוָתָא.

סִילְבָּא* pr. n. *Silka*. Lev. R. s. 5 מן בנוי דס׳ (not בנו); Y. Hor. III, 48[a] bot. מן אילין דבר סילני (prob. דבי ס׳).

סִילָן, v. סִירוֹן.

סילני, v. סִילְבָּא.

סִילְעָא, סִילֶסֶל, סִילְסוּל, v. sub סְלִי.

סילק, Yoma 10[a], v. סָלִיק.

סִילְקָא, v. סַלְקָא.

סילקוס, v. סֶלֶוְקוֹס.

סילקי, Y. B. Mets. VI, 11[a] top בס, read: בְּבָסִילְקִי.

סִילָּת, v. סַלָּת.

סִילְתָא m. (v. סַלָּת) 1) *kindling chip*. B. Kam. 22[b], v. גַּוְזָא I.—*Pl.* סִילְתֵי. Sabb. 74[b] תאי מאן דסליתי ס׳ he who cuts chips (on the Sabbath). Ib. 150[b] (ed. סולתי), v. סָלַת.

Ib. 20[b].—2) (cmp. בְּקִעְתָּא, גַּוְזָא I) *log*. Nidd. 66[b]; [Rashi refers to סִירְפְּתָא II].

סִילְתָא I f. (=סַל) *bread-basket*. B. Bath. 74[a] [read:] שקלירתה לסילתאי וכ׳ I took off my basket with provision &c. Ab. Zar. 38[a]. Pes. 111[b] (prov.) תלא סִילְתֵירה תלא מזוניה (ed. סילתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) he who suspends his bread-basket (in the air), suspends his sustenance (brings poverty into the house).

סִילְתָא II f. (cmp. סוֹל, סַלְוָא) *rod, thorny twig*.—*Pl.* סִילְתָא. Yeb. 63[b], v. חֲבֶרְתָּא.

סִילְתָא f. *after-birth*, v. סַלְיָתָא.

סילתית, v. סַלָּת.

סִים, v. סוּם.

סִימָא I, סָאמָא m. (Pers. *saim*; v. however, next w.) *silver*. Targ. Ps. XII, 7. Ib. XV, 5 (ed. Lag. סָמִירָת). Targ. Prov. X, 20. Ib. VIII, 19 ed. Lag. (ed. סגיא for סגיא). Ib. XVI, 16; XVII, 3 (some ed. סאניא, סאסא; corr. acc.); a. fr.; v. גַּבְרָא I.

סִימָא II c., סִימְתָא, סִירְמָא f. (סוּם, v. סְמִי) [*tied up, hidden,*] *treasure*. Targ. Gen. XLIII, 23 (O. ed. Berl. סִירְמָן; h. text מַטְמוֹן). Targ. Prov. XXI, 20 (h. text אוֹצָר); a. e.—Y. B. Mets. II, 8[c] bot. וס׳ יהוי וכ׳ let the treasure (that has been found) belong to both of them. Ib. וס׳ עלת למלכא; Lev. R. s. 27 וס׳ סלקא לבי מלכא and the treasure goes to the king's treasury; Tanh. Emor 6; Yalk. Ps. 727; Pesik. Zakhor, p. 74[b] sq. Y. Shek. III, 47[c] top אשכח .. ס׳ R. A. must have found a treasure (because he looks so bright); Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] סִירְמָה; a. fr.—*Pl.* סִירְמָן, סִירְמָתָא, סִירְמָאתָא. Targ. O. Gen. l. c. ed. Berl. (v. supra). Targ. O. Deut. XXXIII, 19 (ed. Vien. סימא sing.; ed. Berl. סִירְמַיָּא; Y. II סִירְמָנְיָא; ed. Vien. סִירְמַנְיָא). Targ. Is. XLV, 3 (ed. Wil. סְמָן); a. fr.—V. סִירְמָה.

סִימָא III f. (v. סוּמָא II) *mark, sign*. Targ. Y. Ex. XXXII, 20. Targ. O. Num. XXXII, 3, v. סוּמָא II.—Esp. *pl.* סְמִי׳, סִירְמָוָתָא, סִירְמָוָאתָא, סִירְמָוָן, סִירְמָוָון *military ensigns, standards*. Targ. Jer. IV, 21 (Bxt. סִירְמָן). Targ. Hab. I, 16; a. fr.—Meg. Taan. IX, beg. אירתנשלו ס׳ וכ׳ the (foreign) insignia were removed from the Temple; expl. ib. as referring to Greek idolatrous emblems (סִימָנָאוֹת). [The peculiar application of our w. is caused by the adaptation of σῆμα a. σημαία.]

סימא, Pesik. Vattom., p. 133[b], ס׳, ר׳, v. סִימוֹן.

סִימַאי pr. n. m., v. סִימַיי.

סִימָדִי, v. סְמִידָא.

סִימְתָא f. h. (also סִירְמָא=סִימָא II, *treasure*. Cant. R. to IV, 12 (ed. Wil. a. oth. סרמא); Yalk. Ex. 225. Y. Ab. Zar. II, 41[d] top (play on תשרם, Ex. XXI, 1) מה חס׳ חזאת וכ׳ as a treasure is not revealed to every one &c.; Cant. R. to I, 2 שִׂרְמָה. Lev. R. s. 17; a. fr.—סִירְמָה ch., v. סִימָא II.

סִימָנָאוֹת f. pl. h, *ensigns*, v. סִירְמָא III.

סִימְסִיר, סִימְסִירִיקִין m. pl. (semiserica) *half-silken garments.* Koh. R. to I, 7 (not קִין . . .)

סִימְרוֹן (σήμερον=τήμερον) *to-day.* Y. Keth. II, 26c bot. שמירון (Ar. סמרון, corr. acc.), interch. with יום דין a. היום.

סִימְלָק, סִימְלוֹן, v. sub סמ׳.

סִימְמָנִין, סִימָנִים, v. סִימָן.

סִימָן m. (סוּמָא I, v. סוּמָא II) *mark, sign; omen; symptom; cipher, mnemotechnical note.* B. Mets. 22b ס׳ העשוי לידרס לא חזי ס׳ a mark (on a lost object) which is liable to be effaced by treading upon it, is no mark (by which one can claim it). Ib. 23a ס׳ חבא מאליו an accidental mark (not made purposely). Ib. 24b נתן בה ס׳ he told a sign (by which he identified it). Ib. 27b ס׳ מובהק a distinguished (specific) mark of identification.—Ber. 24b יפה ס׳ an auspicious omen. Taan. 30b אינו רואה סִימָן ברכה וכ׳ will never see a sign of blessing (will labor without success).—Kidd. 16b דברי חכל ס׳ all agree that it is a sign of puberty. Ḥull. 61a עוף חבא בס׳ אחד a bird which has one of the four marks of cleanness. Erub. 54b (ref. to שִׁרְמָה, Deut. XXXI, 19) א״ח שירמה אלא סִימָנָהּ read not *simah* (put it), but *simanah* (its mark, catchwords). Ib. 54a, a. fr. (editorial gloss) ס׳ וכ׳ the catchwords for the subject following are &c.; a. v. fr.—Trnsf. *the organ, the cutting of which is an indication that the animal has been slaughtered according to the ritual, the windpipe* and *the gullet.* Ḥull. 27b הכשרו בס׳ אחד is made ritually fit for eating by the cutting of either of the organs; a. fr.—*Pl.* סִימָנִים, סִימָנִין. B. Mets. 27a, a. fr. ס׳ דאורייתא וכ׳ is identification by marks a Biblical or a rabbinical institution? Ib. II, 5 שיש בה ס׳ which can be identified by signs. Ib. 7 אמר אבידה ולא אמר סִימָנֶיהָ if he states the object he has lost, but cannot describe it.—Kidd. 4a, a. fr. סִימָנֵי נערות evidences of puberty (v. נַעֲרוּת). Ib. 16a קונה את עצמה בס׳ acquires herself (becomes free) on showing evidences of puberty. Ib.b אין ס׳ באיש a man-servant does not go out free on reaching puberty. Ḥull. III, 6 סימני בהמה וכ׳ the distinguishing marks of cleanness in animals &c. Ib. 27b לחייבו בשני ס׳ to make it obligatory to cut both organs (the windpipe and the gullet). Ib. 44a עיקור ס׳ the case of the organs' being torn loose before cutting. Erub. 54b אין התורה . . . בס׳ knowledge of the Law can be obtained only by means of signs (rubrication by catchwords). Ib. 21b סימני טעמים notes of accentuation (v. טַעַם); a. fr.

סִימָנָא, סִימָן I ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 39. Targ. Y. II Num. XVII, 3 (h. text אוֹת).—Targ. Y. Ex. VII, 17 (fem.); a. fr.—Targ. Jer. IV, 21, v. סִימָא III.—Ḥull. 96a פלניא דהאי סִימָנֵיהּ וכ׳ that person whom I know by such and such a mark has killed a man; opp. טבריעוּתָא, v. טָבְרִיעָה עינא. Ib. 95b. Ker. 6a; Hor. 12a ס׳ מילחא דרא there is something in an omen. Y. Snh. I, 18c bot. מיעקר אף אהן ס׳ to abolish even this (last) distinction of Judæa.—Ḥull. 46a וסִימָנָךְ וכ׳ and thy sign (the words by which to remember) be &c. Sabb. 66a וס׳ סמך and the mnemonical sign is Samekh Samekh (i. e.

סִימָן, סִימָנָא, סִימוֹנָא, סִימוֹנְתָא, ch. same, v. סִימָא III.

סִימוּי m. (סָמָה) *making blind.* Lev. R. s. 6 זה ס׳ עינים וכ׳ this refers to the blinding of the eyes which they executed on &c.; Yalk. ib. 675; Yalk. Ez. 357.

סִימָנָא, v. סִימָן.

סִימוֹן pr. n. m. (Σίμων) *Simon*, name of several Amoraim. Y. Sabb. VIII, 11a bot.; Y. Shek. VIII, beg. 51a (also שִׁמְעוֹן). Y. Succ. IV, beg. 54b; a. fr.—Y. Pes. IX, beg. 36c. Y. Sabb. VII, 9a top; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 118a.—Lam. R. to IV, 15; (Pesik. Vatt., p. 133b סימא).

סִימוּנָא, m. ס׳ דְּאַגְמָא *Simuna of the marshland*, name of *a reed* (v. Löw Pfl. p. 344). Ḥull. 16b (Ar. סִימוּנַיָּא a. סִימוּנִירְתָא; v. Koh. Ar. Compl. s. v.).

סִימוֹנִי, סִימוֹנַאי, v. next w.

סִימוֹנְיָא, סִימוֹנְיָא pr. n. pl. (Σιμωνίας, Joseph. Vita 24) *Simonia* (Semûniye), west of Nazareth. Gen. R. s. 81, beg.; Tanḥ. Tsav 5; Y. Yeb. XII, end, 13a (not כימ׳); Yalk. Prov. 964 סימונאי.—Nidd. 24b סימוני.

סְמָל׳, סִימוּקָא, סִימוּק m. (סָמַק) 1) *reddish.* Targ. O. Gen. XXV, 25 (ed. Vien. סְמוֹק). Targ. ib. 30 (O. ed. Vien. סְמוֹ׳); a. e.—Y. Dem. II, beg. 22b ס׳ הוא (not ט׳) it is reddish (blighted), v. אֲכַפֵּר.—2) (noun) *red meat.* Y. Ter. I, 40b [read:] אכים גו ס׳ (they gave him) dark wine after red meat; Y. Gitt. VII, beg. 48c סְמִיק.—[Lam. R. to IV, 3 סימוקן (ed. Wil. סמקון), read: סַמְקָן, v. סַמְקָא.]—*Fem.* סִימוּקְתָא. Targ. O. Num. XIX, 2 (ed. Vien. סְמוּקְתָא); a. e.

סְמָל׳, סִימְטָא I m. (סמט, Saf. of מוט, cmp. שמט; v. אִיסְמְטָא) *recess, alley* adjoining an open place to which merchants retire to transact business; *market-stand* under a colonnade. Keth. 84b, opp. רשות הרבים. Pes. 50b; Tosef. Bicc. II, 16 תגרי ס׳ traders in market-stands. Sifra B'har, ch. VII, Par. 6, [read as:] Yalk. Lev. 667 (ref. to Lev. XXV, 42) לא יעשה ס׳ ויעמידם על וכ׳ one must not put up a stand and put them on the auction stone; a. e.—*Pl.* (h. form) סִמְטָאוֹת. Y. Sabb. I, 2d bot. ס׳ שבין העמודים; (Bab. ib. 7a only בין העמודים) the stands between the columns.

סְמָל׳, סִימְטָא II (v. preced.; cmp. Lat. abscessus) *abscess, carbuncle.* Ab. Zar. 28a bot. Sabb. 67a.

סִימְיוֹנָא, סִימְיוֹן, v. sub סמ׳.

סִימְטָאוֹת, v. סִימְטָא I.

סִימְיָא, Targ. Y. Lev. XIX, 14 ed. Vien., read: סַמְיָא.

סִימַאי, סִימְיי pr. n. m. *Simay*, 1) a Tannai. Kidd. 64a; Keth. 29b. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14; Y. ib. XII, beg. 13c; a. e.—2) an Amora. Ib. VII, 9c top. Y. Maas. Sh. II, 53b; Yeb. 74a סְמָיָא.—Pesik. Vattom. p. 134a ר׳ ס׳ בר קוסי (v. Bub. a. l. note 81); Yalk. Is. 333 ר׳ סימון.

סִימִין, Tosef. Shebi. I, 11, v. סוּם I.

both alternatives), v. תְּנַאי. Y. B. Mets. X, 17c כתוב ס׳ מלעיל וס׳ וכ׳ if one postscript is written at the top of the document, and one effaced at the bottom. B. Mets. I, 8 (20a) אם יש עמהן ס׳ יעשה מה שבס׳ Y. ed. a. Ms. M. (Bab. a. Mish. ed. *pl.*) if a postscript is attached to the documents, you must be guided by the postscript. Ib. 20b ס׳ תרוצא וכ׳ a postscript (receipt to a note) produced by the creditor. Ib. 21a ס׳ שיש עליו עדים a receipt signed by witnesses; a. fr.—*Pl.* as ab. B. Mets. I, 8, v. supra.—3) *an implicit condition the non-fulfillment of which annuls the agreement*, whence, *a bodily defect* (of a woman or a slave) *not stated in the contract.* Keth. 57b, a. fr. משום ס׳ because a bodily defect may be detected before marriage, which would annul the betrothal. Ib. ס׳ בעבדים ליכא a bodily defect detected in a slave does not affect the validity of the purchase. Kidd. 10b ולא תדישת לס׳ do you not take into consideration the possibility of finding a bodily defect by which the betrothal might be annulled?; a. fr.

סַמְּ׳, סִימְפּוֹנָא ch. same, *artery, blood-vessel; bronchiae.* Hull. 48b בס׳ רבה דראה ... התוא a pin which was found in the large bronchus of the lungs. Ib. 49a ס׳ רבא דכבדא the large blood-vessel of the liver; a. e.—*Pl.* סִמְפּוֹנָיָא, סַמְּ׳. Ib. 47b וחוא דקרימי סִמְפּוֹנָתָא Ar. (ed. סמפונות) provided its bronchiae are unaffected.

סַמְּ׳, סִימְפּוֹנְיָא, סִימְפּוֹנְיָה, סִימְפּוֹנְיָא f. (Dan. III, 5 סוּמְפֹּנְיָה; 10 סִימְפֹּנְיָה, Keth. סוּמְפּ׳; 15 סומפניה; v. preced., a. cmp. סבכא, שבכא Dan. ll. cc.) [*air-passages*, cmp. meanings of σύριγξ,] *simponia* (Greek adapt. συμφωνία), *a wind instrument, double flute.* Kel. XI, 6 ס׳ אם יש בה בית קיבול כנפים if the *simp.* has a receptacle for the wings (i. e. a *bagpipe*); Tosef. ib. B. Mets. I, 7. Kel. XVI, 8 סמפ׳ Mish. ed. a. ed. Dehr. (Talm. ed. סְפוֹנְיָא).—[Midr. Till. to Ps. XII, beg. עסוקים בחדרי סרמפוניא ed. Bub. (oth. ed. חוסתיא, עוסקים חוסמפניא; Var. in Mss. עוסקים בחדיא סמפניא &c., v. ed. Bub. note; Yalk. Ps. 656 עסוקים בחדירה ספסוני׳, a corrupt. in a spurious passage; perh. to be read: בהוֹרוֹסקוֹפְיָא (ὡροσκοπία) engaged in *horoscopy.*]

סִימְפּוֹרִין, v. סִמְפּוֹרִין.

סִימְפִּירָה, Tosef. Makhsh. II, 4 ed. Zuck. וּבס׳, read: וּבִמְעֵירָה.

סִיָּין (סִין), סָיָן m. (סאן *to tread*) *clay, dirt.* Targ. Ps. XVIII, 43; Targ. II Sam. XXII, 43. Targ. Is. X, 6. Ib. LVII, 20. Targ. Mic. VII, 10; Targ. Zech. X, 5 סין ed. Lag. (ed. טִין; Ar. סָוָן). Targ. Job XLI, 22; Targ. Ps. XL, 3, v. בְּסָן.

סִינָא m. (v. preced.) *shoe.* Targ. O. Deut. XXV, 9. Targ. Josh. V, 15 (ed. Wil. סִנָּ׳). Targ. O. Ex. III, 5.—Yeb. 39b ושרת סִינֵיהּ וכ׳ and she has loosened his shoe &c.; Y. ib. XII, end, 13a; Y. Snh. I, 19a bot.

סִינָאָה, סִינָאתָא, v. sub סִנָּ׳.

סִינְבּוֹל, v. סִיבּוֹלֶת.

סִינְגוּרִים, v. סִנְגָּלִין.

סִינְדִיקוֹס, v. next w.

סִימָנָא II m. = סִמָּא II, *treasure.*—*Pl.* סִימָנֵי. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 19, v. סִמָּא II.

הַר ס׳ סִימַנַאי pr. n. (v. preced. wds.) *Mount Simanay* (Sign), a substitute for Mount Sinai, introduced for argument. Sabb. 89a (against one explaining הר סיני as הר שנעשה סימן טוב וכ׳ the mount which has become a good sign for Israel) הר ס׳ מיבעי ליה then it ought to have been named Har Simanay; v. נִיסַּאי.

סִימַנְטִירִין, סִימַנְטִיר (סימנטו׳) m. (σημαντήρ, σημαντήριον) *seal, signet, stamp.* Pesik. B'shall., p. 82b חותמו ... וס׳ שלו her husband's signature (to the marriage contract) and his seal; Cant. R. to IV, 12. Y. Ber. I, 3b bot. סמנטרין; Cant. R. to I, 2 סרמנט׳. Ex. R. s. 19 אם אין סִימַנְטְרֵי וכ׳ (some ed. סינטרי, corr. acc.) unless the invited guests show my seal (on the invitation card) &c.; a. e.

סִימַנְטֵר, v. preced.

סימנטרא, Midr. Till. to Ps. XVIII, v. טוּרְמְנְטִין.

סִימָנִית f. (v. סִימָן) *mark.*—*Pl.* סִימָנִיוֹת. Sabb. 115b (ref. to Num. X, 35-36) פרשה זו .... ס׳ וכ׳ for this section the Lord designated marks (an inverted נ) .... to indicate that it is not in its place; Yalk. Num. 729. R. Hash. 17b (ref. to Ps. CVII, 23-28) עשה להם הקב״ה סי׳ Ms. M. (ed. עשה להם סי׳, some ed. סמ׳) the Lord arranged for them marks. Sabb. XII, 3 (103a) if one writes two letters משני סי׳ Y. ed. a. Ms. O. (sub. מיני; Bab. ed. משתי סמניות; Mish. ed. סממניות, v. Rabb. D. S. a. l. note) belonging to two different marks (abbreviated signatures, numerical signs &c.); Y. ib. 13c bot. סרמיונית or סרמיונות (corr. acc.).—V. סַמָּנִית.

סִימְפּוֹן, סַמְּ׳ m. (= סנפון; סְנַפָּה) [*ramification, interweaving,*] 1) *ramified blood-vessel, artery; bronchiae.* Y. Meg. I, 71c bot. הירת עשוי כמין ס׳ if the writing was done in the shape of arteries (furcated); cmp. חֲלִירְתָּה I.—Ḥull. 49a (expl. בירת הסרמפונות, v. infra) ס׳ גדול the main branch (of the aorta); a. e.—*Pl.* סִרְמְפּוֹנוֹת, סַמְּ׳. Ib. III, 1 עד שתינקב לבירת הס׳ until the perforation of the lungs reaches the starting point of the ramified blood-vessels (v. supra), expl. ib. 45b לחריכא דשפכי ס׳ כולהו into which all the vessels discharge themselves.—2) [*cross-writing,*] *postscript to a document, codicil, conditions* or *modifications attached to a deed; receipt in full or in part.* Y. Gitt. VII, end, 49a; Y. Kidd. III, 64a top; Y. Erub III, 21b top סדר ס׳ כך הוא וכ׳ this is the formula of a *simpon* (of betrothal), I—betroth thee—, with the condition that I marry thee on a certain day, and if that day arrives and I fail to marry thee, I shall have no claim &c. Ib. ירדו לס׳ בשיטת וכ׳ they entered into a conditional agreement in accordance with the principle of R. M. &c. (i. e. stating R. José is he that forbids); a. v. fr.—*Pl.* סִרְמָנֵי, סִרְמָנִין. Targ. Y. I Gen. I, 14. Targ. Y. Ex. XXI, 7 תרין ס׳ בס׳ with signs of puberty. Targ. Y. Num. XIX, 3 the windpipe and gullet (v. preced.); a. e.—B. Mets. 27b; a. fr.

סִינְדִּיקְנוֹס m. (a corrupt. of σύντεκνος, S.) *godfather, he who holds the male infant on his knees for circumcision.* Midr. Till. to Ps. XXXV, end, ed. Bub. (missing in oth. eds.) בברכיי אני נעשה ס' וכ' with my knees (I praise God)—when I am made the godfather of children that are circumcised on my knees; Yalk. Ps. 723 אני עושה סינדיקוס (some ed. סנדיקות, corr. acc.).—[In ritual literature the godfather is called סנדק, *sandak*, and his function סַנְדָּקָאוּת.]

סִינוֹדְיָא f. (συνοδία) *travelling company, escort.* Y'lamd. to Num. III, 40, quot. in Ar. אני ומלאכי נעשינו ס' שלך (Ar. ed. Koh. סינוריא; Tanḥ., ed. Bub., B'midb. 22 נצבים עליך, Var. in Mss. סנהירגוריא, סנגוריא, corrupt. of our w.; Yalk. Is. 316 (פמליא) I and my angels were thy escort.

סִינְוָתָא, v. סְנְוָאתָא.

סִינוּפָא, v. סְנִיפָא.

סִינוֹקְרִית, סִינוֹקְרֵת, סִינוּק, v. sub סְנִי.

סִינוּרְיָא, v. סִינוֹדְיָא.

סִינְטוֹמוֹס, סִינְטִי (συντόμως) *concisely, briefly.* Cant. R. to I, 12 כך אמר לי הקב"ה ס' וכ' the Lord has told me so concisely, No uncircumcised &c. (Ex. XII, 48); ib. to III, 7 סונטי; Num. R. s. 11 (some ed. סינטי).

סִינְטְרִי, Ex. R. s. 19 some ed., v. סִרְמְנְטְרִי.

סִינַי pr. n. (b. h.) ס' (הר) *Mount Sinai.* Sabb. 89ª, v. סִרְמְנַאי. Shebu. 47ª (expl. חזרה השבועה למקומה, ib. VII, 4) לס' .. חזרה the oath (which ought to have been administered to one of the contestants) goes back to Sinai, i. e. the case is referred to Divine Justice that proclaimed from Sinai, 'thou shalt not rob', on which all Israelites are sworn. Ib. 22ᵇ, a. fr. מושבע ועומד מהר ס' הוא does he not stand sworn (not to eat it) from Mount Sinai? Macc. 22ª לא קא חלח ... מושבע ועומד מהר ס' הוא the oath (not to plough on the Holy Day) takes no effect, because he stands sworn &c. Ab. I, 1 משה קבל תורה מס' Moses received the Law from Sinai (by revelation); a. v. fr.—הלכה למשה, v. מס', חֲלָכָה.—Sot. 21ª כי ס' דרשיה ... R. M. interpreted that verse (Cant. VIII, 7) like a revelation; Arakh. 30ᵇ.—Trnsf. *erudite scholar.* Hor. 14ª, opp. to עוקר הרים (v. הַר) dialectician; Ber. 64ª. M. Kat. 12ª אמר הלכה וכ' ס' Sinai (R. Joseph) has said &c. (and you dare to differ?).

סִינִים pr. n. (ref. to ארץ ס' Is. XLIX, 12) *Sinim*, homiletical name for *South.* Gen. R. s. 52 Var. (not סיגים, texts incorr. סנינים, סגיני, סגיגי); Yalk. ib. 87.—[Gen. R. s. 94 ירח סינים, read: דנח פניים, v. Midr. Sam. ch. XXXII.]

סִינָן, סִינִים, v. סֵן.

סִינְפוֹן m.=סִימְפוֹן, *bronchial ramification.* Y. Peah VI, 19ᶜ bot. הרו עשוירים כמין ס' if the berries were joined to one another in the way of bronchiae.

סִינְקְלִיטִיקוֹס, סִינְקְלִיטוֹס, (סינקליטק'), סִינְקְהִידְרוֹס, v. sub סְנִי.

סִינָר or סִינָּר m. (סנר, secr. r. of סור, cmp. מְרִיָּר, צִינוֹק, צְנִנוֹר &c.) [*surrounding, protecting,*] *a sort of petticoat* or *breech-cloth.* Sabb. X, 4 האשה החוגרת בס' בין מלפניה וכ' a woman that wears a *sinnar* (and attaches an object to it) whether in front &c. B. Kam. 82ª Ezra ordained שתהא אשה חוגרת בס' that woman must wear a *sinnar* (as a matter of chastity); Y. Meg. IV, 75ª. Y. Sot. I, 16ᶜ bot. לאחר התרת ס' after untying the *sinnar* (for immoral purposes). Sabb. 13ᵇ; a. e.

סְנָא, סִינָרָא m. (v. preced.)=צְנוֹרָא I, *door-socket.*—*Pl.* סִרְנָרֵי. Sabb. 67ª שבעה ס' ... שבעה seven specimens of earth from under seven door-sockets; v. סִרְנָא I.

סִיס m. (סוס, cmp. ציץ) *tuft, tassel.*—*Pl.* סִיסִין. Men. 42ᵇ מן הס' ... עשאן if one made the show-fringes out of the tufts (cutting them into threads); Succ. 9ª.

סִיסָא ch. same. Men. 41ᵇ עבד ליה ס' rolled the show-fringes up so as to form a tuft.—*Pl.* סִיסַיָּא. Targ. Y. I Num. XV, 38 (not סִיסְיָא).

כְּפַר ס', סִיסַאי pr. n. pl. *K'far Sisay*, a gentile place in Palestine, belonging to the district of Acco, although near Sepphoris. Gitt. 6ᵇ; Tosef. ib. I, 3 סָאסַאי (Var. סָסַי); Y. ib. I, 43ᶜ top סמיר (corr. acc.).

סִיסָאנָא, v. סִיסָנָא.

סִיסוֹן, v. סִיסִי.

סִיסְמָא, Gen. R. s. 32, v. סוּסִיתָא.

סִיסְמִין, v. סִיסַרְנוֹן.

סִיסִי, Mekh. Yithro, 'Amal., s. 2 כבן ס', v. נָסִיס.

סִיסַיי, סִיסִי pr. n. m. *Sisi, Sisay*, name of several persons. Y. Maasr. I, 48ᵈ top ר' סיסיי.—Y. Yeb. XII, end, 13ª לוי בר ס', v. לֵוִי; Gen. R. s. 81; Yalk. Prov. 964; Tanḥ. Tsav 5 סיסין; ed. Bub. 7 סיסון (corr. acc.).—Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. אינייני בר סיסי (Naḥmanides: חנינא בר סיסי); Y. Snh. II, 20ᶜ bot. חנ' בר סיסי; Y. Ber. VI, 10ᶜ bot. חנ' בר סיסיי.

סִיסְיָא f. (נסס; cmp. נָסִיס) *grief; bad humor; anger.* Ab. Zar. 4ª (ref. to Am. III, 2) מאן דאית ליה ס' ברחמיה וכ' (Ms. M. סוסיא, oth. vers. סוסיא בישא, v. Rabb. D. S. a. l. note) if one is in bad humor, will he let it out on his friend?; Yalk. Am. 540. Tanḥ. Hažz. 7 (play on סוסי, Num. XIII, 11) והעלה ס' החטיח .. he spoke rebelliously against the Lord, and caused anger.

סִיסַיי, v. סִיסִי.

סִיסִין I c. (cmp. סִיסָנָא) *Sisin*, name of a medicinal plant (expl. in Ar. a. Rashi *polio* or *poliol*) *poley.* Ber. 44ᵇ [read:] מי ס' יבש a decoction of dry *sisin*; ib. 57ᵇ מי ס'

יבש Ms. M. (ed. סִ׳ יבשין); Ab. Zar. 29ª מי ס׳ יבישה. Gitt. 69ᵇ (Chald.) ס׳ רטיבא green *sisin*.

סִיסִין II pr. n. m. *Sisin*. B. Bath. 30ª; 159ᵇ (נכסי) דבי (בר) ס׳ (v. Rabb. D. S. a. l. notes) the estate of the family of (Bar) Sisin.—[Tanḥ. Tsav 5, v. סִיסִי.]

סִיסִין, Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot. בעלי ס׳, read: מַעֲלֵי מִיסִין, v. מַס II.

סִיסִית, v. סוּסִיתָא.

סִיסְמָא* m. (*pl.* of σύσσημον, v. LXX Jud. XX, 40 for h. מַשְׂאֵת) *fixed signals*. Midr. Sam. ch. IX, beg. אילולי שעשו ס׳ ביניהן unless they had agreed upon certain signals between themselves (by which they could find each other on the road).

סִיסְנָא f. (=סנסנא, v. סַנְסָן) 1) *thorn, twig*. Gitt. 69ᵇ אס׳ יבישתא on a dry twig.—[Pes. 4ª, v. אֲסִיסְנָא.]—2) *basket made of twigs*.—*Pl.* סִיסְנֵי. B. Mets. 67ᵇ. Sabb. 110ª וסימניך סיסני Ms. M. (ed. סִיסָאנֵי) and thy mnemonical catchword be *sisânê* (i. e. יוסף סעירי R. Joseph mentioned (שעורי) barley).

סִיסְרָא (b.h.) pr. n. m. *Sisera*, 1) captain of the army of Jabin king of Canaan. Ber. 58ª (ref. to I Chr. XXIX, 11, a. Jud. V, 20) זו מלחמת ס׳ this refers to the warfare against S.—Num. R. s. 9; a. fr.—2) name of a gentile gardener. Y. Dem. II, 22ᶜ bot.

סִיסַרְטָא, v. next w.

סִיסְרַטַּאי, סִיסְרַטַּוי, סִיסְרַטַּי, סוּסְ׳ pr. n. m. *Sisraṭai*. Yalk. Ez. 340, v. סוּסַר.—Y. Kil. III, beg. 28ᶜ סיסרטא (corr. acc.). Y. Sabb. III, 5ᵈ top. Y. B. Mets. IV, 9ᵈ top; a. e.—Taan. 14ª סְסְרָטַאי (Yoḥăsin סיסראטי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200).

סִיסַרְטוֹן, v. סִיסְרָנוֹן.

סִיסְרַטַּוי, סִיסְרַטַּי, v. סִיסְרַטַּאי.

סִיסְרָנוֹן m. (σισύρνον, usu. σίσυρνα) *a garment made of skin*. Gen. R. s. 20 end, Ar. (ed. סיסרטון, corr. acc., or סִיסַרְנִיוֹן סיסורניון); Tanḥ. ed. Bub., Bresh. 24 סיסטין (corr. acc.).—V. סוּסְרָנָא.

סִיעַ, *Pi.* סִיֵּעַ (denom. of סִיעָה) [*to accompany, join a caravan, escort,*] *to aid, assist*. Sabb. 104ª; Yoma 38ᵇ, a. e. מְסַיְּעִים אותו, v. מָחַר. Sifra K'dosh., Par. 1, ch. II לא תְסַיֵּעַ את העני do not assist one poor man (in gleaning, to the injury of another poor man). Bets. 22ª אין מְסַיְּעִין בו ממש assisting (the gentile in an operation on the Holy Day) is no real act; a. fr.—Trnsf. *to support an opinion of, to prove in favor of*. Snh. 91ᵇ ומקרא מְסַיְּעוֹ and a Bible verse supports him. Y. ib. IV, beg. 22ª ובא חבירו וסִיְּעוֹ and a fellow witness came and confirmed his evidence; a. fr.—[Tosef. Kil. III, 12 סיעתו ed. Zuck. Var, read: סיערתו, v. סָעַר II.]

סִיעַ, *Pa.* סִיֵּעַ, סַיֵּעַ ch. same. Targ. Koh. II, 9. Targ. Job XXVI, 2; a. fr.—Bets. 22ª בהדיה וכ׳ מר קא מְסַיֵּיעַ you assist him in his operation by closing and opening your eyes; a. fr.—Ḥull. 4ª תניא דמסייע לך there is a Boraitha supporting your opinion. Gitt. 48ª bot. קרא .. מְסַיְּיעֵי ליה a Bible verse and a Boraitha support Resh. L. Snh. 71ᵇ נימא מְסַיְּיעָא ליה can we deduce from the following an argument in his favor?; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּיַּיעַ 1) *to join in troops, meet*. Targ. Mic. IV, 14 (h. text תתגדדי). Targ. Jer. V, 7; a. fr.—2) *to be helped, supported; to succeed* (*by divine help*). Targ. I Chr. XI, 11. Targ. Koh. IX, 11; a. fr.—B. Mets. 85ᵇ לא הוה מִסְתַּיְּיעָא מילתא the attempt was not supported (it was not to be, the moment was not favorable); Ber. 25ᵇ לא הוה מסתייעא מילתא he could not consummate the marriage act. Ḥull. 7ᵇ לא מסת׳ מילתיך thy sorcery shall not succeed. Ib. 5ᵇ חיכא מסת׳ מילתא וכ׳ how could it happen (to such a righteous man) to eat something forbidden? a. fr.

סִיעָא m. (v. סַיָּעָה) *travelling company, escort*. Y. Peah VIII, 21ª אתא חד ס׳ וכ׳ one party of begging travellers came, and they ate &c.—[סִיעָא f., v. סִיעָתָא.]

סִיעֲדָה, סִיעָדָא f. (סָעַד) *support, strength*. Targ. O. Lev. XXVI, 37 (ed. Berl. תקומה; h. text תקומה).

סִיעָה f. (נָסַע; cmp. b. h. שִׂיא fr. נָשָׂא) *travelling company, escort*. Y. Keth. I, 25ᵈ ס׳ של כהנים עוברת a troop of priests passed the place; Bab. ib. 15ª ס׳ של כשרין ... a party of men of unblemished descent. Ib. רוב ס׳ the majority of transients. Shebu. 35ª ראה ס׳ של וכ׳ if he saw a troop of people standing and his witnesses among them; Arakh. 18ª סִיאָה; a. fr.—In gen. *company, followers*. Gitt. 76ᵇ ולא הודו לו כל סִיעָתוֹ none of his followers (disciples) agreed with him. Ber. 17ᵇ שלא תהא סִיעָתֵנוּ כסיעתו that our following be not like that of David; a. fr.—*Pl.* סִיעוֹת. Y. Dem. IV, end, 24ᵇ; a. e.

סִיעוֹר m. = שִׁיאוּר, q. v.

סִיעָרָא, v. סְעוֹרָא.

סִיעַת pr. n. pl. (v. next w.) *Si'ath*. Targ. Y. Num. XXXII, 3 (misplaced in Targ. O., v. Berl. Mass. p. 54; h. text שבם).

סִיעָא, סִיעָתָא f. ch. = h. סִיעָה, *company, troop, band, party*. Targ. Josh. IX, 2 ס׳ חדא (h. text פה אחד). Targ. II Sam. II, 25 (h. text אגדה). Targ. Y. Gen. XI, 28; a. fr.—Targ. Prov. XXVII, 22 בגו ס׳ (ed. Wil. סִיעָתָא) in the *public assembly* (v. אוּרְדָּן).—Gen. R. s. 64 (expl. אחזת מריעהו, Gen. XXVI, 26) סִיעַת מרחמוהי a suite of his friends (fr. Targ. O. a. l.).—*Pl.* סִיעָן, סִיעָתָא. Targ. O. Num. XXIV, 24. Targ. Jer. XXXI, 3 (4) סִיעָן משבחין (h. text מחול משחקים); ib. XXV, 10 סִיעַת דמשבחין בנהור בוצין (h. text רחיים ואור נר). Ib. XLIX, 3 (h. text גדרות); ib. XLVIII, 37 (h. text ידים). Targ. II Chr. XV, 6; a. e.—[Targ. Ps. XLVI, 2 סִיעָתָא ed. Wil., v. סַיְּיעָתָא.]

סַיְּעָתָא, v. סַיְּיעָתָא.

סִיף or **סִיפָּא**, *pl.* constr. סִיפֵּי or סִיפֵּי, v. סְיָפוֹת.

סַיִף, סַיְפָא (סֵיפָא), v. סַרְיִיפָא.

סֵיפָא m. (v. סוֹפָא) *end.* Y. Snh. X, 29ª bot. סַרְיִיפָה (interch. with סוֹפָרִית). B. Bath. 14ᵇ; a. e.—Esp. *the last (second) clause of a Biblical verse; the last section of a Mishnah* &c. Ber. 60ª כל הדיכי .. מרישרה לסיפרה .. whatever way you interpret that verse, whether from the first to the second clause, it gives sense, or from the second to the first clause, it gives sense. Ḥull. 94ᵇ, a. fr. אימא ס׳ how will you understand the last (third) clause? Sabb. 86ª ס׳ בר׳ וכ׳ the last (second) clause agrees with &c.; a. v. fr.

סִיפָא, (סֵיפָא, סִיפָא), v. סַפָּא.

סִיפְגִים, סִיפְגִין, v. סִרְפּוּג.

סִיפְדָא, סִפְּ׳ m. (סְפַד) *mourning, lamentation.* Targ. II Esth. IV, 3. Ib. VI, 11 סְפִידָא (ed. Amst. סַפִּירָא).

סִיפּוּג, סִפְּ׳ m. (סְפַג) *absorption, drying* after a bath. Zab. I, 4 כדי מבילה וס׳ (not וסיפג) long enough to bathe and dry one's self; Tosef. ib. I, 9 (not סופג); 12, sq.; a. e.—*Pl.* סִיפּוּגִין, סִיפּוּגִים, סִפְּ׳. Zab. I, 5 שתי מבילות ושני ס׳ as much time as is required for twice bathing and getting dry. Tosef. ib. I, 10 סיפגים (corr. acc.).

סִיפָּוָא m. (v. סִרְפְּתָא) *lip; border.* Targ. Y. II Ex. XXVIII, 32 (ed. Vien. סְפָוָא).—*Pl.* fem. סִרְפָּוָן, סִרְפָּוָתָא, v. סִרְפְּתָא.

סִיפָּוְנִיּוֹת f. pl. (v. preced.; cmp. סְרִיפּוֹת) *fruit (figs) remaining on the edges of trees, late fruits.* Tosef. Shebi. VII, 15 ed. Zuck. (Var. שִׁיפָנִיּוֹת, שִׁפְּ׳; Shebi. IX, 4 סִרְתָּוְנִיּוֹת, סִתְּ׳). Ber. 38ª סְפָוְנִיּוֹת (not ספינ׳; Ms. M. סתונ׳; Ter. XI, 2; Ḥull. 120ᵇ סירתו׳).

*סִיפּוּסָקָא m. (partial reduplic. of ספק) [*satiating nourishment,*] *bran mixed with flour, coarse meal* (cmp. קִרְבָּר). Gitt. 56ᵇ מיא דס׳ Ar. (ed. דסירפקא, Rashi דסיפוקא) coarse flour-water. Pes. 42ª bot. (a gloss to פת קרבר, missing in ed.) ריפתא ס׳ Ar. (Ms. M. ר׳ דסירפיקא; Ms. O. פת ספסוקא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

סִיפּוּת m. (ספת, denom. of סוֹת; cmp. סִרְפָּוְנִיּוֹת) *late fruits, leavings.* Tanḥ. R'eh 8 (ref. to הסתופפת, Ps. LXXXIV, 11) אפי׳ לא ... ס׳ של חרובין even if I had nothing but the leavings of carobs to eat in the land of Israel; Y'lamd. Vayesheb, quot. in Ar.—V. סִרְפָּסוֹת.

סִיפּוּק, סִפְּ׳ I m. (סְפַק I) 1) *clapping* of the hand on the hip. Y. Bets. V, 63ª, v. מִיפּוּחַ.—2) *connection, affixed object, attachment.* Kil. VI, 9 תחת הס׳ under the place where the rope is attached to the vine. Orl. I, 5 ס׳ הגפנים the connection of grape-vines (by training and engrafting); ס׳ על גבי ס׳ engrafting on an engrafted branch; Sifra K'dosh. ch. V, Par. 3 ס׳ על ס׳; Yalk. Lev. 615.

סִיפּוּק, סִפְּ׳ II m. (סְפַק II) *sufficiency, adequate power; supply.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 3 אין ס׳ בידו וכ׳ (ed. Fr. סֵפֶק; Yalk. Ex. 259 ספיקא) he has not enough power to give it to us. Tanḥ. Lekh 5 ס׳ הרבה לחם וכ׳ a large supply of bread and meat.

סִיפּוּק, סִרְפָּקָא, סִפְּ׳ ch. 1) same, *sufficiency, supply.* Targ. Jer. XXXI, 1 (2) ס׳ צרכיהון (ed. Lag. סופיק, corr. acc.) a supply of their wants. Targ. Job XXXVI, 18 ס׳ הרבה Ms. Var. (ed. מִיסַת; h. text שפק).—2) *bran mixed with flour,* v. סִרְפּוּסָקָא.

סִיפּוּר, סִפְּ׳ m. (סְפַר *Pi.*) *narration.* Gen. R. s. 78 ס׳ חוא מספר the text (Neh. IX, 7) mentions a fact.—[Naz. VII, 3 ספורו Y. ed., v. סְפַר.]

סִיפּוֹרִין, v. סִמְפּוֹרִין.

סִירְדָא, v. סִרְפְּתָא.

סִירְטָא, סִפְּ׳ m. (mostly as collect. noun; cmp. צבט, צבת) *luggage, bag, bags.* B. Mets. 73ᵇ; Yeb. 46ª Ar. (ed. טַפְטָא). Taan. 21ª מלא ס׳ דאבנים וכ׳ (omitted in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a load of precious stones &c. Ib. שקלינהו לסירטיהו (Ms. M. שקלו כל מה דהוה בסירטיהו) they took out (the contents of) his bags and filled them with earth. Ib. שרינהו לס׳ (Ms. M. לסַיְרַטֵיהוּ; Ms. M. 2 everywhere טפס׳) they untied his bags; Snh. 109ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Yalk. Is. 312 (Ms. ספח׳, v. Rabb. D. S. to Taan. l. c. note). Snh. 82ª אותבינה בס׳ he put it (the skull) into a bag; ib. 104ª בסִירְפְּתָא.

סִירִין, סִירִים, v. סַר.

סִירְלָא, v. סִרְפְּלָא.

סירלוני, v. next w.

סִירְלָנִי f. (v. אִסְפְּלָנִית) *rag, compress, plaster.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ, v. מַרְטוּט. Y. Sot. IX, 23ᶜ bot. מאן ... ירהב סוף׳ וכ׳ let him who wishes not to be recognized put a plaster on his nose &c. Ib. סירלני וכ׳ ... דוון (corr. acc.) they put plasters &c.; (Y. Yeb. XVI, beg. 15ᶜ אירספלני).

סִירָנִים or סִירָנִין m. pl., v. סְרִיפּוֹת.

סִירְפּוֹסוֹת m. (סְפַס; cmp. סִרְפּוּק) *late fruits, leavings.* Y. Peah VII, 20ª bot.; Y. Sot. I, 17ᵇ top; ib. IX, 24ᵇ bot.

סִירְפַּסְלָה, v. סַפַּסְלָא.

סִירְפַּסָּק, v. סְפַּסְתָּא.

סִירְפָּק m., v. סְפִיקָה I.

סִירְפָּקָא, v. סִרְפּוּסָקָא.

סִירְפָּרָא, v. סַפְרָא.

סִירְפְּתָא, שִׁ׳, סִפְּ׳ f. = h. שָׂפָה 1) *border, hem.* Targ. O. Ex. XXVI, 4; 10 ed. Berl. (oth. eds. שִׂ׳). Ib. XXVIII, 26; a. fr.—2) *lip.* Targ. Ps. LXXXI, 6 (some ed. סְפָוָתָא *pl.*; Ms. שִׂפְתָא). Ib. CXX, 2 Ms. (ed. סְפָוָתָא). Targ. Prov. XII, 19; a. fr.—*Pl.* סִרְפָּוָן, סִרְפָּוָתָא, סִפְּ׳, שִׂ׳. Targ. II Esth. VII, 9 (10) סִרְפָּוָתֵי. Targ. Job XI, 2. Targ. Lev. V, 4. Targ. Prov. XIV, 23; a. fr.—[Ib. XXIV, 22 ספוותא, v. שַׂפְוָנָא.]

סִירְתָּא m. *luggage,* v. סִרְפְּטָא.

סִיקְרָא I m. (v. סָקַר I) *leaping*. B.Kam. 22ª כלבא בס׳ וכ׳ Ar. (v. Ar. Compl. ed. Koh. s. v. סקר 3; ed. בזקירא) if (contrary to their habits) the dog did damage by leaping or the kid by climbing.

סִיקְרָא II, סִיקָּא m. (v. סָקַר II, a. P. Sm. p. 2722) *rock-lichen* (fucus); *red paint*. Gitt. II, 3, expl. ib. 19ª סקרתא. Bekh. IX, 7, v. סָקַר II; a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. סִיקָרָה.

סִיקְרָא III, סִקָּ׳ pr.n.m., אבא ס׳ *Abba Sikra* (cmp. סִירְקִרִין). Gitt. 56ª, v. בַּרְיוֹנָא.

סִיקָרָה, v. סִירְקָרָא II.

סִיקָרִין m. pl. (sicarii) *murderers, robbers*. Makhsh. I, 6 מעשה ... מפני הס׳ it happened in Jerusalem that they hid their fig-cakes in water to save them from the robbers (ref. to the terrorists during the last siege of Jerusalem, cmp. סִירְקָרָא III); [Var. lect. סִרִיקִין; R. Hai G. reads: סיקריקין, v. next w.] Ab. d'R. N. II, ch. VII (ed. Schechter, p. 20) עמדו כל חס׳ וכ׳ all the terrorists arose and burnt all the provision stores in Jerusalem; (Ab. d'R. N. I, ch. VII קנאים).

סִקָּ׳, סִיקָרִיקוֹן m. (a disguise of καισαρίκιον) *property confiscated by the Roman government*; (sub. דין) *the law concerning the purchase of confiscated property*; (sub. בעל) *the possessor of confiscated property*. Gitt. V, 6 לא חזרה ס׳ ביהודה וכ׳, (expl. ib. 55ᵇ לא דנו בה דין ס׳) in Judæa the law concerning the purchase of confiscated property was not applied to the estate of those killed in the war. Ib. מהרוגי .... יש בה ס׳ after that period the law was applicable to Judæa. Ib. לקח מס׳ וחזר וכ׳ if one bought from the holder of confiscated property (the fiscus or whoever took possession of it) and then bought from the original owner, the purchase is invalid (as being obtained under pressure). Ib. (later enactment) הלוקח מס׳ נותן וכ׳ he who buys from the holder of confiscated property, must give the original owner one fourth (of the land or of the purchasing price), provided the original owner is unable to repurchase the entire land &c. Ib. אם שהתה בפני ס׳ וכ׳ if it has been in the hands of the holder twelve months, whoever is the first to buy, gets the title, but he must give one fourth &c. Ib. 58ᵇ אין בו משום ס׳ the *sicaricon* law does not apply in this case. Ib. אם כן עשית ס׳ if you decide thus, you create a *sicaricon* law (for Babylonia); Y. ib. V, 47ᵇ top [read:] והיתה הארץ חלוטה ביד ס׳ ונמנעו מליקח and the land was entirely in the hands of the government (or whoever took unlawful possession of it), and they (Jews) refrained from buying it; Tosef. ib. V (III), 1 sq. Bicc. I, 2 חס׳ והגזלן וכ׳ (some ed. סְקָרִיקִין *pl.*) the holder of confiscated property or of illegally acquired land is not permitted to offer the first fruits in the Temple; a. fr.

סִיקְרִין, v. סַקָּרִין.

סִיר m. (b. h.; cmp. סַחַר) *pot*. Num. R. s. 14 (ref. to Ps. LX, 10) מה הבשר מתעכל בס׳ וכ׳ as the flesh is consumed in the pot, so were they (David's parents and

סִיפְתָּקָא* m. (Pers. *sefta, seftakh*, Fl. to Levy Talm. Dict. III, p. 726[1]) *strong, very sour*. B. Bath. 96ª (Ms. M. סופ׳).

סִירְצִילִיא, v. סְלִיקָא.

סִיקִין, סִיקוֹסִין, סִקּ׳ I m. pl. (also used as sing.) (σηκός, corresp. to Lat. saeptum, saepta) [*pen, enclosure,*] 1) *flood-gate*. Lam. R. to II, 11 ס׳ ניתן לעין a flood-gate has been made for (the tears of) the eye.—2) *limitation*. Gen. R. s. 10, beg. (ref. to Ps. CXIX, 96) לכל יש ס׳ וכ׳ everything has its limitations ... except one thing which has none, that is the Law (ref. to Job XI, 9); Yalk. Ps. 878. Ex. R. s. 25 (ref. to Gen. XXVIII, 14) ס׳ נתן הקב״ה וכ׳ the Lord has set limits (to his words) to Jacob, thy seed shall become (as low) as the dust of the earth, but when thy children have reached that condition, then shalt thou spread &c. Lev. R. s. 12 לקרבנות נתתי ס׳ ולך איני נותן ס׳ for the offerings (to me) I have set limits (ref. to Num. XXVIII, 14), but for thee I set no limits (God's gifts to man are unlimited).

סִיקִין, סִיקוֹסִין, סִקּ׳ II m. pl. (fr. סיקוסיס, σύκωσις, v. also Gr. Dict. s. vv. σῦκον a. συκῆ) *excrescences* (on trees), *lumps*. Gen. R. s. 41, beg. (ref. to Ps. XCII, 13) מה התמרה .... לא עוקין ולא ס׳ Ar. ('Rashi' פקוסין, Var. ס׳; ed. עקומין for עוקין) as the palm and the cedar have neither cavities (curves) nor excrescences, so the righteous have not (in their character) either &c.; Yalk. Ps. 845 סוּקָוּסִין.

סִיקוּף, v. סְקוֹף.

סִיקוּרְיָא, סִיקוֹרָא m. (securis) *hatchet*. Targ. Y. I, II Deut. XIX, 5.

סִיקִי׳, סִיקוּרְדָּא* m. (Siculus, Σίκελος) *Sicilian*, esp. *Sicilian cook* (v. Sm. Ant. Engl. ed.[3] s. v. Cena, I, p. 394ᵇ) *sausage-maker*. Y. Bets. IV, 62ᶜ bot., v. בגומא. Y. Sabb. VII, 10ª bot. הזן ס׳ כד מבחר וכ׳ (not מכחד) when the sausage-maker selects from the scraped meat, from the garlic &c. (v. בְּהַר).—*Pl.* סִיקוּרְדָּיָא, סִירְקִי׳. Y. Shek., Bab. ed. VII, 2 יתכמון ס׳ וכ׳ (Ms. M. סִיקוּרְדִי, Var. in eds. סילוקוס, סילויקוס; Y. ed. 50ᶜ bot. סיקיירירא) let the sausage-makers identify their product (whether the sausage found was or was not of their make), v. נוּקָנִיקָא.

סִיקוּרְיָא, v. סִיקוֹרָא.

סִיקְוָא* m. pl. [prob. to be read: שִׁיקְוָא (v. שִׁיקְוָא)] *wooden troughs*. Targ. Y. II Ex. VII, 19 (h. text עצים).

סִיקְוִירְיָא, v. סִירְקוּרָה.

סִיקְלָא Tosef. Sabb. XIII (XIV), 11 Var. ed. Zuck., v. סקילא.

סִיקְלֵי* m. pl. (Syr. סקל *to polish*; cmp. סָקַר II) *polishers*. B. Mets. 84ª a silver cup מבי ס׳ Ar. (ed. סלקי; Rashi סילקי; Ms. M. ניקלי; Ms. H. סְקוֹלָאֵי) directly from the polishers' workshop.

kindred) consumed there (in Moab).—[סִיר *thorn*, v. סִירָה I.]

סִירָא I m. = h. שִׁרְיָה, *coat of mail.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 32 (Y. I שיריא; h. text תחרא).

סִירָא II m. (v. סִירָה I) *thorn.* Midr. Sam. ch. II, v. שַׂעֲרָא.—*Pl.* סִירִין. Targ. Is. XXXIV, 13.—[Hebr. סִירָא, v. סִירָה I, II).

סִירָא III pr. n. m. *Sira*; בן ס׳ (בר) Jesus son of Sira (Sirach), author of the Hebrew original of Ecclesiasticus. Snh. 100ᵇ. Gen. R. s. 73, end. Ib. s. 8; Y. Ḥag. II, 77ᶜ top בר סִירָה; a. fr.

סִירְגּוֹל, סַרְ׳ m. (סַרְגֵּל) *drawing lines, ruling.* Gen. R. s. 24, end אפי׳ סִירְגּוֹלוֹ של ספר even the way of ruling the parchment for the Book (the Pentateuch). Cant. R. to I, 11 'the silver dots' זה הס׳ (some ed. הסַרְגֵּל) that means the ruling for sacred scriptures. Lev. R. s. 19, beg.; a. e.

סִירָא, סִירָה I f. (b. h. סִיר; סוּר, v. סרי) 1) [*degenerate growth,*] *thorn, thorn-bush.* Bekh. 37ᵇ; Shebu. 4ᵇ, a. e. הסול והס׳ a prick or a thorn, v. סוֹל. Ker. III, 8 (15ᵇ) תוחבו בס׳ pins it with a thorn (to a stationary object). Lev. R. s. 26; Y. Peah I, 16ᵃ bot.; Midr. Till. to Ps. VII, a. e., v. עָדָה I. Snh. 49ᵃ בור וס׳ גרמו וכ׳ well and thorn were the cause of Abner's death (i. e. when David had taken Saul's pitcher and spear, Abner said that the lads had left them at the well, and when the lap of Saul's cloak was shown in David's hand, Abner said, it was caught in a thornbush); a. fr.—*Pl.* סִירָאוֹת, סִירוֹת. Midr. Till. l. c. Ex. R. s. 30; a. e.—2) *refuse, foul matter.*—*Pl.* סִירוֹת. Midr. Till. to Ps. II, beg. מה חיים הזה כל סִירוֹתָיו על פיו כך סִירוֹתֵיהֶם וכ׳ as all the refuse of the sea is on its mouth (shore), so the foulness of the wicked is in their mouths; Yalk. Is. 350. Yalk. Num. 771 מה הנהר שומט את הס׳ וכ׳ as the river carries off the refuse, so does the Day of Atonement &c.

סִירָא, סִירָה II f. (cmp. זִירָה, a. סַהַר a. b. h. סוֹהַר) *surrounded place, court, prison.* Cant. R. to VI, 11 מה אגוז .. והס׳ באמצע וכ׳ as the nut has four store-houses (v. מְגוֹרָה) and a court (vacant space) in the centre &c. Sifra Emor, ch. II, Par. 3; Bekh. VI, 2 (expl. חבלל, Lev. XXI, 20) לבן הפוסק בס׳ וכ׳ the white of the eye breaking through the ring and entering the black; ib. 38ᵇ הפוסק את הס׳. Gen. R. s. 41, beg.; s. 52, end אברהם חוץ לס׳ ואני נתונה בתוך הס׳ (Sarah says) Abraham is outside of the prison and I am placed within it (at Pharaoh's court). Ib. s. 42 נתנו אותו בס׳ וכ׳ they put him (Lot) into an enclosure and took him with them.

סִירָא m. (סָרַי II) *ill-smell, nuisance*; trnsf. *quarrelsome person.*—Pl. סִירָוֵי. Koh. R. to IX, 10, v. טִילְיָא.

סִירוּב, סַרְ׳ m. (סָרַב) *declining an office.* Y. Ber. V, 9ᶜ bot.; Bab. ib. 34ᵃ Ar. (ed. סַרְבָּנוּת).

סִירוּג, סַרְ׳ m. (סָרַג) *plaiting, strapping.* Y. M. Kat. I, 80ᵈ bot. (expl. מסרגין, ib. I, 8) ס׳ שתי וערב strapping a bedstead means length- and breadthwise; (anoth. opin.) ס׳ או שתי או ערב strapping means either lengthwise &c. Bab. ib. 27ᵃ סִירוּגוֹ מתוכו has the strapping inside (through slits in the frame); סִירוּגָהּ על גבה the strapping over the frame.—*Pl.* סִירוּגִים, סִירוּגִין, סַרְ׳ (adv., with or without prepos.) *strapwise, in intervals, with interruption.* Meg. II, 2 קראה ס׳ if one read the M'gillah in intervals (pausing between passages). Tosef. R. Hash. IV (II), 9 אפי׳ בס׳ וכ׳ (ed. Zuck. בסיריגין, corr. acc.) even if one heard the notes of the Shofar at intervals extending even over the entire day. Y. Meg. II, beg. 73ᵃ קישטיען ס׳ *serugin* means in sections. Ib. (Rabbi's handmaid speaking Hebrew) למה אתם נכנסין ס׳ ס׳ (not סיגורין) why do you enter in a broken line?; Y. Shebi. IX, beg. 38ᶜ; Meg. 18ᵃ; R. Hash. 26ᵇ. Gitt. 60ᵃ; Yoma 38ᵃ top בס׳ (the oath for the suspected woman on the tablet) was written by sections, i. e. the headings of sections were written out, and the rest intimated by initial letters. B. Bath. 62ᵇ top מהו בס׳ how is it, if he defined the borders of a field by the neighbors' alternate names (omitting one name on every side where there were two neighbors)? B. Kam. 37ᵃ לס׳ for every alternate case of goring. Nidd. 68ᵇ מונה בס׳ he counts (the dags of cleanness) with interruptions; (Tosef. ib. IX, 13 מסורגין); a. e.—V. סֵירוּס.

סִירוּחַ, סַרְ׳ m. (סָרַח III) *stench, nauseous substances.*—*Pl.* סִירוּחִין, סַרְ׳. Lev. R. s. 14.

סִירְוָות, v. סִרְוָטָא.

***סִירוֹן** (σῆρον, imper. aor. of σαίρω) *sweep!* Lam. R. to IV, 15 (play on סורו, ib.) לשון יוני הוא ס׳ ס׳ it is Greek, (they call) *sweep, sweep!* (remove the blood-stains); Lev. R. s. 16.

סִירוֹנִית, סִירֵנִית f. (סוּר, an adapt. of Σειρήν) *Siren*, one of the mythical sea-damsels that entice the sailors with their songs. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3; Yalk. Lev. 537 הסירונית (corr. acc.).

סֵירוּס, סַרְ׳ m. (סָרַס) 1) *castration, mutilation.* Kidd. 25ᵃ אף הס׳ castration of a slave also entitles him to his liberty. Sabb. 110ᵇ; a. fr.—2) *breaking the line, irregularity.* B. Bath. 80ᵃ (expl. ומסרס, Mish. ib. V, 3), נוטל ג׳ נחילין בס׳ he takes three broods of bees not in immediate succession of their birth, i. e. the first, the third and the fifth brood.—*Pl.* סֵירוּסִים, סֵירוּסִין, סַרְ׳ (adv.) *out of order, irregularly.* Meg. 18ᵃ, sq.; Y. ib. II, beg. 73ᵃ קראה ... ס׳ if one read the M'gillah in deranged order (=לְמִשְׁרֵעַ); cmp. סֵירוּג.

סִירְחָא I, v. סוּרְחָא.

סִירְחָא II, **סַרְ׳** m. (סְרַח III) *stench, decay.* Succ. 26ᵃ משום ס׳ דגרגישתא on account of the bad odor of the clay (on the floor of the Succah). B. Kam. 82ᵇ (Rashi סֵירָחוֹן), v. next w.

סֵירְחוֹן, סַרְ׳ m. h. same. B. Kam. 82ᵇ (v. preced.) משום ס׳ on account of the bad odor of decaying matter in gardens. Pes. 35ᵃ שאין באין לידי חימוץ אלא לידי ס׳

which do not ferment (v. חִרְמוּץ) but decay; Y. Ḥall. I, beg. 57a.—Trnsf. *offense, mischief, fault.* Gen. R. s. 73, חס' ניתלה בה whatever mischief is done in the house is put upon her. Ib. s. 84 ואין חס' נתלה אלא בי none will be blamed but myself. Num. R. s. 20, end ע"י ס' הם נמנים they were counted whenever they had sinned (and had been punished with pestilence). Pesik. R. s. 44 מי שאין לו חטא ולא ס' he who is without sin or fault; a. fr.—V. סוֹרְחָן.

סִירְחַן, v. סוֹרְחָן.

סִירְטָא m. (סְרַט) *incision, scratch.* Tosef. Ter. VII, 14 בזמן שיש בו ס' when he has a scratch (on the skin, whereby the poison might be communicated to the blood); Ab. Zar. 30b מקום שיש ס'; Y. Ter. VIII, 45d top מקום ס'. Ib. פניו כס' הם a man's face is as susceptible of poison as a scratched spot.

סִירְטוּט m. (סרטט, v. סְרַט) *ruling.* Y. Meg. I, 70a top; cmp. סְרַגֵּל.—Mostly שִׁירְטוּט.

סִירוֹ, v. סֵרִי.

סֵירָוֹת, v. סֵרָיוֹת.

סִירְוִי, v. סֵרִי.

סִירִינָא, סִירְיוֹנָא, v. שִׁרְיָן.

בִּירַת ס', סִירִיקָה, סִירִיקָא pr. n. pl. *Birath Sirika* in Samaria, Ab. Zar. 31a סריקא ed. (Ms. M. סירקי, corr. acc.); Y. ib. V, 44d.

סִירִיקוֹן m. (σηρικόν, sericum) *silk-stuff, silken garment.*—Pl. סִירִיקִין. Sabb. 20b הסיריקון an inferior silk, (contrad. to שידראים); Men. 39b סרקין (v. Rabb. D. S. a. l. note 6). Ib. סירקין. Ḥag. 16b לבושים ס' dressed in silk. Kidd. 31a סירקון של זהב a gold-embroidered silk dress. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 סורקין (R. S. to Kel. XXVIII, 8 סיריקון, read סִירִיקִין) silk cloaks.

סִירִיקִין or סִירִקִין *Syrians*, v. סִרִיקִין.

סִירָכָא, v. סִרְכָא.

סִירְנוֹקָא, v. סַרְנוֹקָא.

סִירְסוֹר, v. סִרְסוּר.

סִירַפְיָא, v. סַרְפְּיָא.

סִירְקַאי, סִירְקָאָה, v. סַרְקִיוֹ.

סִירְקִית, סִירְקִי, frequ. for סִידְקִי, סִידְקִית; [v. also סַרְקִי].

סִירְתָּא f.=h. סִירָה I, *thorn.* Targ. Y. Num. XIX, 2.—Pesik. Shek., p. 11a (ref. to Prov. XV, 19) דהוא ... ס' וכ' (not סיד) he (Esau-Rome) is like a thornbush, you extricate yourself here and get caught there; Yalk. Prov. 953; (Yalk. Ex. 386 סִרְכָּתָא).—*Pl.* סִרְיָיתָא, סִרְ'. Koh. R. to VII, 6 הלין those thorns when burning crackle saying, we, too, are wood; Yalk. ib. 973. Koh. R. to IV, 14 סִרְיָאתָא; Midr. Till. to Ps. IX סוּרְיָאתָא, v. פַּשְׁפֵּשׁ; Yalk. Koh. 971 סִרְתָּא.

סִית, *Hif.* הִסִּית, v. רָסַת.

סִיתָא, v. שִׁיתָא.

סִיתָךְ, סִיתָנִית, סִיתָנָא, סִיתָנָא, v. sub סִתְוָ'.

סִיתּוֹרְיָיתָא f. pl. (סְתַר II) *used for tearing down; sapping instruments.* Lam. R. to II, 1 (not סות') מאני ס'.

סִיתּוּת, סִתְ' m. (סָתַת) 1) *chiselling, cutting.* Y. Shebi. III, end, 34d צא חצי טפח לס' וכ' deduct half a handbreadth for chiselling on one side &c. Y. Sabb. IX, 11d bot. סִירְתּוּתָן של אבנים וכ' the chiselling (smoothing) of stones is the finishing touch on them; Y. Ab. Zar. III, 43b top סתירתן (read סתו'). Ib. IV, 43d bot. על כל ס' וס' at every stroke by which he breaks the stone loose in the quarry; a. e.—2) *chip.* Y. B. Mets. X, end, 12c וחזק בין בס' וכ' and a person was hurt either by a chip or by the stone itself. Ib. [read:] אחר שמסרה חסתת לסבל וחזק בס' וכ' if a person was hurt after the stone-cutter had delivered it to the carrier, if by a chip, the cutter is responsible &c.

סִיתָקִית, v. סִתָּקִית.

סִיתָקָא f. (סְתַק) *split.* Targ. Y. Deut. XIV, 6 Ar. (ed. סִדְקָא); Targ. Y. Lev. XI, 3 Ar.

סִיתְרָא, סִיתָרָא, v. סִתְרָא, סִתָּרָא.

סַךְ m. (v. סְכִי *Af.* 2)=h. חֶשְׁבּוֹן, *amount, number.* B. Bath. 21a סך מקרי וכ' the number of pupils for a teacher in the primary class is twenty-five. [In later Hebr. סך הכל *the sum total.*]

סַךְ, Ab. Zar. 11b סך קירי פלסטר (Ms. M. בר), an alleged proclamation, made in Rome on the occasion of a sort of secular game, and intended as a satire of Esau (Rome) on his brother Jacob (Judaism). The interpretations of commentaries (סך *number* of years predicted for the coming of the Messiah, or סך *brother*) are unsatisfactory.

סָכָא, v. סְכִי.

סִיכָא, סַכָּא m. (סָכַךְ) [*anything interlaced* or *inserted,*] 1) *thorn; pin, nail,* v. סִכְתָּא.—[Yalk. Koh. 971 ס' למיעבד חבלא, read: סִיגָא; ib. ס' למסמך ביה גופנין, v. סִיגָא.—Lev. R. s. 22, beg. סיכא some ed., read סִיכָּא.]—*Pl.* סִכַּיָּא, סַכַּיָּן, סִכֵּי, סַכֵּי. Targ. Esth. V, 14. Targ. O. Ex. XXXVIII, 20; a. fr.—Y. Taan. II, 65b (ref. to Mic. VII, 4) ישרא דבהון כאילין ס' (ed. Krot. סוּכֵּי) the upright among them is like those thorns. Sabb. 67a סיכי ז'; a. e., v. סִכְתָּא.—2) ס' דפדן (or סַכִּין) (or ס' only) *coulter of the plough* (v. Sm. Ant. s. v. Culter). Num. R. s. 8 יהב ביה סכין דפ' (some ed. סכן, corr. acc.) he (the Caesar) has a coulter put into him (orders him to be stabbed); Pesik. R. s. 23-24 מכה דפ' (corr. acc.).—*Pl.* as ab. Targ. Mic. IV, 3; Targ. Is. II, 4 (ed. Lag. סַכִּינִין).—3) *a sort of spade,* v. סִכְתָּא.

סָבָה, v. סבי.

סְבָה, v. סוּבָּה.—[Cant. R. to II, 9 מסכה לסכה, some ed., v. סוֹכָה.]

סַכְוָו', סַכְוָאָה m. (סְבִי II) *watchman; seer, prophet.* Targ. II Sam. XIII, 34. Targ. I Chr. XXVI, 28; a. fr.—*Pl.* סַכְוָאַיִן, סַכְוָאַיָּא, סַכְוָוִ'. Targ. Is. XXI, 5. Targ. I Sam. XIV, 16; a. fr.

סַכְוִי, סַכְוָויָא, סַכְוָוא, v. שַׁכְוִי.

סַכּוּךְ, סְכוּיָא, סְכוּי, v. sub. סִיךְ.

סְכוּכִית I f. = זְכוּכִית. Tosef. Sabb. VIII (IX), 21 ed. Zuck. (Var. ז'). Sabb. VIII, 6 (81[a]) Ms. M. (ed. ז').—*Pl.* סְכוּכִיּוֹת. Tosef. B. Kam. II, 6 ed. Zuck. (Var. ז').

סְכוּכִית II f. (סָכַךְ I), *something overhanging, shade* (v. סְכָכָה). Naz. 53[a] אבן הס' a rock shading a grave.

סְכוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

סְכוּלַסְטִיקָא, סכולוסטיקא, v. אִיסְכּוֹלַסְטִיקָא.

סְכוֹם m. (סָכַם; cmp. חֶשְׁבּוֹן) *fixed number, amount, sum total.* Ex. R. s. 1 ס' שלהן their fixed number (daily rate of bricks). Ib. אין אתם משלימין ס' וכ' you will be unable to finish your task. Yalk. Gen. 130 (expl. נקבה, Gen. XXX, 28) ס' קבוע פרוש define a fixed amount (v. סָכַם). Tosef. Bets. III, 7 ס' מנין the sum total of the amount of things (received on credit); ס' ממכר the total amount of the value of his purchases; Bets. 29[b] ס' מדה; ס' מקח (v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

סְכוֹמָא, סְכוּמָא ch. same. Targ. Ps. CXLVII, 4 (h. text מספר). Targ. II Chr. V, 6. Targ. Y. Ex. XII, 4 (h. text מכסת); a. fr.—*Pl.* סְכוֹמַיָּא. Targ. I Chr. XII, 23; a. fr.—Pesik. Shek., p. 19[b] (expl. Ex. XXX, 13) כל דעבר על ס' (not סטמיא; cmp. Targ. Y. II Ex. XXX, 12) all those who pass when the numbers are taken (census); Tanḥ. Ki Thissa 9, end.

סְכוֹן, v. סִיכּוֹן.

סכוס, Ned. 55[b] Ar., Var. for סָגוֹס.

סְכוּךְ, v. סִיכּוּךְ.

סְכוּת m. (b. h.) *Sicuth*, name of an idol. Targ. Am. V, 26 (ed. Lag. סִיכּ').

סְכוֹת, ס' בְּנוֹת, v. סוּכּוֹת.

סְכוּתָא, ס' I f. (סְכִי) 1) *outlook, watchpost.* Targ. O. Num. XXIII, 14 (h. text צפים). Targ. Y. Gen. XXXVIII, 21 סְכוּת עירנין (h. text עירים); a. fr.—2) *hope.* Targ. Lam. IV, 17.

סְכוּתָא, ס' II (v. preced.) pr. n. pl. *Sakhutha* (corresp. to h. מצפה). Targ. Gen. XXXI, 49 (not סְפוֹ').—Yalk. Deut. 874; Sifré Deut. 51 מכותא (corr. acc.; v. Hildesh. Beitr., p. 58); Tosef. Shebi IV, 11 סיכ' ed. Zuck. (Var. סהדותא).—Y. M. Kat. I, 80[b] bot. כהדא דבני ס' (not דס') as in the case of the men of S.; Bab. ib. 4[b] (prob. the same place).—Ab. Zar. 58[b] Ms. M. (ed. סבתא).

סָכָה, סכי (cmp. זָכָה a. סְכוּכִית I) [*to be clear*; cmp. סָבַר,] *to look, see, foresee.* Meg. 14[a] (play on יסכה, Gen. XI, 29) שְׂכָתָה ברוה"ק she looked into the future in holy inspiration. Ib. שהכל סוכין ביפיה Ms. M. (ed. סכין, incorr.) all looked at her beauty. Lev. R. s. 1, beg. (ref. to שׁוֹכִי = סוֹכִי, I Chr. IV, 18) the father of prophets שסוכים ברוה"ק who see &c.—*Part. pass.* סָכוּי *clear, transparent.* Nidd. 24[b] עצמותיו סכויין his bones are transparent (v., however, סָבָא III).

סָכָא, סָכֵי ch. same, *to look out; to hope.* Targ. I Kings XVIII, 43. Targ. O. Gen. XXXI, 49 וְיִסְכֵּי ed. Berl. (oth. ed. וְיִסְבֵּי, וְיִסְכֵּי; Y. וְיִסְתְּכִי *Ithpe*; h. text וְיִצְפֶּה). Targ. Y. ib. XLV, 28. Targ. Prov. XX, 22; a. fr. (interch. with סבר).—Lev. R. s. 34 סָכֵי בי אסתכל בי (the poor man says) look at me, observe me; סכי כי מה חוינא וכ' look at me (think) what I was, and observe what I am. Y. Taan. IV, 68[b] סְכוֹן מיעול וכ' look out (be on your guard) that you come in while it is yet day-time; Y. R. Hash. IV, 59[c] top סבין מטול ומיעול (corr. acc.).

Pa. סַכֵּי, *Af.* אַסְכֵּי 1) same. Targ. Hab. II, 1 מְסַכֵּינָא (some ed. אֵיסְכֵּינָא, incorr.). Targ. Is. XLVII, 13; a. fr.—Keth. 62[b] חוות מְסַכְיָא וכ' his wife was looking out (for him, saying,) now he is coming &c. Midr. Till. to Ps. CV, 38 [read]: חמרא מְסַכֵּי .. מיני ואידו מסכי וכ' the ass was looking (hoping), when will he get down off me?, and he was looking, when shall I get down &c.; a. e.—2) (cmp. חָשַׁב) *to calculate, count, sum up.* B. Bath. 166[b] sq. אַסּוּכֵי מְסַכֵּי וכ' Rashi (ed. מסכן, read: מְסַכּוּ; v. Rabb. D. S. a. l. note) he (they) would count them (the P'rutahs) and state their amount in Zuzé.

Ithpe. אִסְתְּכִי, *Ithpa.* אִסְתַּכִּי same, *to look, face; to hope, wait.* Targ. O. Gen. XV, 5 (Y. אסתכל; h. text חבט). Targ. O. Num. XXI, 20 מִסְתַּכְיָא (ed. Berl. מִסְתַּכְיָא). Targ. Ps. XXXVII, 32; a. fr.—Snh. 97[b] אִסְתַּכִּי .. עד תכא לא תִּסְתַּכִּי לידה לידה until that time do not hope for him (the Messiah), after that hope for him; a. e.

סֵכִי m. (preced.) סֵכִי שמש *looking to the sun*, euphem. for *squinting, cross-eyed.* Tosef. Bekh. V, 3, expl. שרואה את החדר וכ' who takes in the room and the ceiling in one glance; Bekh. VII, 3, changed by R. Jose. ib. 44[a]: סני שמש one who hates the sun, *blinkard.*

סַכְיָא m. (preced.) *seer, prophet; guardsman.* Lev. R. s. 1 (ref. to I Chr. IV, 18, v. סָבָה) בערביא קורין לנביא ס' in Arabia they call a prophet *sakhia* (seer).—[Koh. R. to IX, 18 (expl. המזכיר, II Kings XVIII, 37) ס' watchkeeper (some ed. סַבְיָא); v. סַקְרִיפְּטוֹר.]

סַכְיוֹנָא m. (preced. wds.) *looks* or *hope.* Pesik. B'shall., p. 83[a], v. סִרְפּוֹנָא.

סְכִין, v. סַכָּן.

סַכִּין f. (b. h. שַׁכִּין, v. סָכָא) *knife* (inserted in a handle), mostly *slaughtering knife.* Ḥull. I, 2. Ib. 8[a]; a. v. fr.—*Pl.* סַכִּינִין. Ib.[b]; a. e.

Pa. סִכֵּךְ 1) *to weave.* Targ. Prov. XXX, 28, v. סְבַךְ.—*2) *to fence in.* Yoma 84[b] מְסַכֵּךְ סַכּוּכֵי Ms. L. (ed., v. מְכַךְ) he forms a fence (by placing vessels filled with water to check the fire).

סָכַךְ II or סוּךְ (sec. r. of סָכָה; cmp. סְכוּכִית I), *Nithpo.* נִסְתַּכֵּךְ *to be enlightened.* Tanh. Vayakh. 8 (play on שׁוֹכָתִים, I Chr. II, 55) שׁנִּסְתּוֹכְכוּ בְּרוּחַ הַקּוֹדֶשׁ they (the men of the Great Assembly) were enlightened by holy inspiration.

סֹכֶךְ m. (סָכַךְ I) 1) *overhanging boughs* or *twigs.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 3 חוֹתֵךְ בָּהּ אֶת הַסּ׳ he cuts the twigs (trims the trees) with it. Tosef. Nidd. IX, 13 יוֹשֵׁב עַל גַּבֵּי סּ׳ sitting on boughs (in which there is a seat of uncleanness), v. סְכָכָה.—2) *ceiling of twigs* or *matting*, esp. *the cover of the festive booth.* Succ. 17[a] סְכָכָן שֶׁל כָּשֵׁר הוּא their cover is a proper one (such as is prescribed for the Succah); סְכָכָהּ שֶׁל פָּסוּל הוּא its cover is an unfit one; a. fr.—Y. Maasr. V, 51[d] bot. זָרַע בְּבֵרִית וְהֶעֱבִיר הַסּ׳ if he planted in a covered space and (after the seed reached a certain stage) removed the ceiling; [strike out the following וְסִיכֵּךְ עַל גַּבָּיו].—*Pl.* סְכָכִין. Y. Succ. I, 52[b].

סְכָכָא m. ch.=next w. Snh. 4[b] סּ׳ לֹא בְּעִי קְרָא that the Succah must be covered requires no special intimation in the Biblical text (it being self-explanatory).

סְכָכָה f. (preced. wds.) 1) *covering the Succah.* Succ. 6[b] סּ׳ בָּעְיָא קְרָא that the Succah must be covered does require a special intimation, v. preced.; Zeb. 38[a] וְחַד לְסּ׳ (Rashi: לִסְכָכָה) and one 'succoth' in the text is needed for intimating that the Succah must be covered.—2) *pl.* סְכָכוֹת (v. סָכַךְ) the case of *overhanging boughs* in one of which there is a seat of uncleanness. Ohol. VIII, 2, expl. אִילָן הַמְּסִיךְ וְכוּ׳, v. סָכַךְ; Tosef. ib. IX, 3; Naz. VII, 3; ib. 54[b], a. e. Nidd. 68[b] נָזִיר שֶׁהִילֵךְ (ע״ג) סּ׳ וְכוּ׳ a Nazarite that passed over unclean boughs or protruding stones; Tosef. ib. IX, 13, יוֹשֵׁב ע״ג סְכָכָה (v. סָכַךְ); a. fr.

סָכַל I (b. h. שָׂכַל; cmp. סָכָה) *to be bright.*

Hithpa. הִסְתַּכֵּל, *Nithpa.* נִסְתַּכֵּל *to look at, observe; to reflect, keep in mind.* Snh. 92[a] הַמִּסְתַּכֵּל בְּעֶרְוָה he who looks at his nakedness; (oth. opin.: who allows his obscene thoughts to dwell on a woman forbidden to him). Ber. 10[a] נ׳ בַּכּוֹכָבִים וְכוּ׳ he looked at the stars and planets and recited a song. Ib. נ׳ בְּיוֹם הַמִּיתָה he speculated on the day of death. Midr. Till. to Ps. XXXII (ref. to Prov. XV, 24) מִי שֶׁהוּא מִסְתַּכֵּל לְמַעְלָה he who looks on high (prays to God); בְּנֵי .. שֶׁנִּסְתַּכְּלוּ וְכוּ׳ the sons of Korah who looked on high escaped. Lev. R. s. 34 (ref. to Ps. XLI, 2) אַשְׁרֵי נוֹתֵן ... הַרֵי מִסְתַּכֵּל בּוֹ וְכוּ׳ it does not say, 'blessed who gives to the poor', but, 'blessed who looks at the poor', speculates how to do him good; a. fr.—V. שָׂכַל.

סְכַל ch. same, *to see clearly, be sensible.* Targ. Ps. XXXVI, 4 Ms. (ed. לְמִשְׂכַּל). Targ. Prov. VIII, 5 נַסְכְּלוּן Ms. (ed. נִסְתַּכְּלוּן).

Af. אַסְכֵּל 1) *to become wise.* Targ. Ps. XCIV, 8 Ms. (ed. תַּשְׂכִּילוּ).—2) *to explain, give to understand.* Targ. Job VI, 24.

סַכִּינָא, סַכִּין ch. 1) same. Targ. Gen. XXII, 6; a. e.—Keth. 77[b] א״ל הַב לִי סַכִּינָךְ he said to him (the angel of death), give me thy knife. Ib. הַב לִי סַכִּינָאי give me my knife back. Ḥull. 8[a]; a. fr.—B. Bath. 111[b], a. e. סּ׳ חֲרִיפָא; Ḥull. 77[a]; Yeb. 122[a] דְּחָרִיף סּ׳, v. דְּחָרִיף.—*Pl.* סַכִּינֵי, סַכִּינִין. Taan. 9[b] מִלְּא צִנְא דְּסּ׳ וְכוּ׳ (not דְּסַכִּינָא) a basketful of knives (pain-producing dates) for a Zuz. Ib. 24[b] מְרַשַּׁם פּוּרְיֵיהּ בְּסּ׳ his bed was marked with cuts made with knives; a. e.—2) סּ׳ דְּפַדָּן, v. סַכָּא.

סַכִּינְתָּא, Pesik. B'shall., p. 93[b], v. סַבְּנִיתָא.

סַכִּיס, v. סַכָּסָן.

סַכִּיפִים, סַכִּיפֵי, v. סִיפּוּם.

Ithpa. אִסְתַּכַּל *to look at, reflect; to become wise.* Targ. Prov. l. c., v. supra. Targ. Is. I, 3. Targ. O. Ex. III, 6 (Y. מִסְתַּכֵּי); a. fr.—Gen. R. s. 86, end [read:] .. מִסְתַּכְּלִין אַתּוּן you look at that which is on her back, but I look at that bear's tusks; Yalk. ib. 145. Pes. 113[b] [read:] אירנהי מִסְתַּכְּלָן בהו ואירנהו ... לְאִסְתַּכּוּלֵי בהו (v. Rabb. D. S. a. l.) they looked at them (the shoemakers), but the latter did not lift up their eyes to look at them. Y. Keth. XII, 35[b] top תלא עינוי מִסְתַּכְּלָא he lifted up his eyes in order to observe; Y. Kil. IX, 32[c] top מִסְתַּכְּלָה; a. fr.

סְכַל II (b. h.; cmp. סָכַךְ I), *Hithpa.* הִסְתַּכֵּל *to become confused.* Meg. 2[a] הואיל ומִסְתַּכְּלִין וכ׳ because (if the M'gillah were read on any other day) they might be confused by it (in their calculations as to Passover), therefore they must read it on its proper day; [oth. explan., v. Rashi and Alfasi a. l. — Var. ומסתכנין, v. סָכַן II]; Tosef. ib. I, 3 הואיל ומסתכלין בה אין מתכנסין אלא בזמנה Var. (ed. Zuck. ומתכנסין, read with Var. ומסתכנין).

סְכַל ch. same, *to be confused, to be foolish.*

Af. אַסְכֵּיל *to act foolishly.* Targ. Gen. XXXI, 28.

Ithpa. אִסְתַּכֵּל *to be confused, foolish.* Targ. II Sam. XXIV, 10. Targ. I Sam. XXVI, 21.

שׂוּ׳, שְׂ׳, סוּכְ׳, סֻכְלָא m. (סְכַל I) *reason, sense.* Targ. Ps. CXI, 10 (Ms. סו׳). Targ. Prov. I, 2 Ms. (ed. ביונתא). Ib. 3 שׂו׳. Ib. III, 4 שְׂ׳ (Ms. שׂו׳). Targ. Ps. XXXII, 1. Targ. II Chr. XXX, 22; a. fr.

סַכְלָא (not ס׳) m. (סְכַל II) *foolish, fool.* Targ. Prov. X, 1. Ib. XVII, 10. Ib. 24 (Ms. סָכְאלָא); a. fr.—B. Bath. 126[b], v. בּוּכְרָא I.—*Pl.* סַכְלֵי. Targ. Prov. I, 22; a. fr.—*Fem.* סַכְלְתָּא. Ib. IX, 13 (ed. Wil. סַכְלְתָא; oth. סָכְלְתָא).

סָכְלְנוּתָא f. = סוּכְלְתָנוּתָא. Koh. R. to II, 3 (expl. סכלות, ib.) ולאחזו בס׳ (some ed. סכלחנותא) to hold firm to wisdom.

סָכְלְ׳, סַכְלְתָא, סָכְלְתָא, v. סַכְלָא.

סָכְלְתָנוּתָא, v. סָכְלָנוּתָא.

סְכַם (cmp. סָכְתָה) *to look to, take in view.* Macc. III, 10 (22[a]) (ref. to במספר Deut. XXV, 3, combined with ארבעים of next verse) מנין שהוא סוֹכֵם את הארבעים Ms. M. (ed. שהוא סמוך לארב׳) a number which faces (is matched in counting with) forty, (i. e. thirty nine); ib. 22[b]; Yalk. Deut. 937 סמוך את וכ׳; Yalk. Zech. 581 סוכם; Sifré Deut. 286 סמוך לארב׳.

Hif. הִסְכִּים 1) *to contemplate, plan.* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 7 (ref. to משכיות, ib.) יש שהיה מַסְכִּים וכ׳ (ed. Bub. מַשְׂכִּים) one planned to become a centurio, and thou madest him a general &c.; על כל מה שהיו מַסְכִּימִים העברת וכ׳ thou didst carry them beyond all they ever contemplated (to become).—2) (cmp. שָׁוָה, חָשַׁב) *to harmonize; to agree.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. IV, Par. 4 ואתה דורש ומַסְכִּים לשמועה and thou interpretest the text and harmonizest it with the traditional law; Yalk. Lev. 440 ומסכים הלכה and harmonizest the tradition (with the text). Yeb. 62[a] וְהִסְכִּימָה דעתו לדעת וכ׳ and his (Moses') opinion (the result of his deliberations) turned out to be in agreement with the Lord's; Sabb. 87[a] וה׳ הקב״ה עמו the Lord agreed with him; ib. ה׳ הקב״ה על ידו the Lord approved his doing; a. fr.

סְכַם ch. same, 1) *to count, muster.* Targ. Y. Num. XXVI, 63; a. fr.—2) *to agree.* Targ. I Chr. IV, 23. Targ. Job XV, 10 סכמו בנא Ms. (ed. Lag. סמכו, missing in oth. eds.). Targ. Y. Num. XXVII, 5 .. ס׳ על דעתיה וכ׳ he decided them in the sense of (his decision was approved by) the Lord.

Af. אַסְכֵּם *to agree, approve.* Targ. Cant. VIII, 13.—Gitt. 6[b] דא׳ מרירה על דידה whose opinion the Lord approved. Y. Dem. I, 22[a] top דלית הוא מַסְכְּמָה עימיה that he did not share his opinion; a. e.—Part. pass. מַסְכָּם; f. מַסְכְּמָא. Lam. R. to I, 2 הא חסילה והא מ׳ ע״י וכ׳ it is made final and confirmed by Jeremiah.

Ithpe. אִסְתְּכַם *to be agreed upon, to be decreed.* Targ. Y. Num. XVI, 29 (h. text יִפָּקֵד).

סְכָמוּתָא f. (preced.) *approved sentence, final decree.* Targ. Y. Num. XVI, 29 (h. text פקדת), v. preced.

סְכַן I (b. h.; *Saf.* of כון, כנן; cmp. Targ. Y. Num. XXII, 30) *to arrange, manage.*—Denom. (b. h.) סֻכָּן; מְסֻכָּן q. v.

Pi. סְכֵּן *to supply* (rations to the poor); *to give niggardly.*—Part. pass. מְסוּכָּן. Midr. Prov. ch. XXII, v. מְסֻכָּן I.

סְכַן ch. same; *Af.* אַסְכֵּן *to arrange.* Targ. Ps. CXXXIX, 3 (h. text תסכנת).

Ithpa. אִסְתַּכַּן *to be trained, prepared.* Targ. Job XXXIV, 9 (h. text יסכן).

סְכַן II (b. h.; cmp. סָכַל II), *Pi.* סִכֵּן *to be perplexed; to despair; to be in danger.* Ber. I, 3 וסִכַּנְתִּי בעצמי וכ׳ and I despaired of my life on account of robbers (whom I met there); Y. ib. 3[b] bot. וסִרְכֵּי. Men. 64[b] בזוב סִרְכָּנָה, v. זוֹב; בעינה ס׳ she was in danger of losing her eye-sight; בים ס׳ she was in danger of drowning in the sea.—Part. pass. מְסוּכָּן; f. מְסוּכֶּנֶת q. v.

Hithpa. הִסְתַּכֵּן 1) *to become confused, to be misled;* 2) *to be exposed to danger.* Tosef. Meg. I, 3; Meg. 2[a] Var. במקום שנכנסין וכ׳ הואיל ומִסְתַּכְּנִין בה, v. סָכַל II; Y. ib. I, 70[d] (read: שמסתכנין, or שנִסְכָּנִין, *Nif.*) where people might be misled, they must read the M'gillah on the fourteenth; ר׳ יוסי בעי אם במקום שנכנסין אל יקראו וכ׳ (correct as above) R. José (taking מסתכנין in the sense of being in danger) objected, if danger to life is connected with reading the M'gillah, let them not read it at all.

סְכִין, סִכִּין ch. same. Y. Shebi. IV, 35[b] top וסכין and got himself into trouble. Y. Ab. Zar. II, 40[d] bot. רחם ... וס׳ fell in love with a woman ..., and became dangerously ill.; Y. Sabb. XIV, 14[d] bot. Y. Ab. Zar. l. c. ומשתי ולא יִסְכַּן and let him drink it, that he may not get ill. Y. Shek. V, 48[d] בעינה סַכְנָה she was in danger of losing her eye-sight; ברמה ס׳ she was in danger of drowning &c.,

v. preced. Y. Ab. Zar. III, 42c וסַכָּנָן נפשתא (not וסכנתן) human lives were in danger; a. fr.

Pa. סַכֵּין *to expose to danger; to hurt; to mislead, bring into trouble.* Ber. 25b סַכַּנְתּוּן לברי you might have brought my son into trouble (by causing him to sin unawares). Sabb. 116a בעו לְסַכּוּנֵיהּ they tried to give him trouble; a. fr.—Part. pass. מְסַכַּן; f. מְסַכָּנָא. Targ. II Sam. XXII, 5.—Y. Peah VIII, 21a top עד דחוא מצמית לון חוא מס׳ until he gets them together for a meeting, he might be in danger (of starving).

Ithpa. אִסְתַּכַּן *to be exposed to danger, be hurt; to be in trouble.* Targ. Y. Deut. XXV, 3. Targ. Ps. CIX, 109.—Pes. 112b ואי לידה and he might be injured; ib. ומִסְתַּכַּן. Keth. 61a .. אִסְתַּכַּנְיֵהּ אי לאו if he had not given it to me, I should have become seriously ill; a. e.

סְכָנָא, סִ׳ pr. n. m. *Sikhna.* Koh. R. to IV, 17 שמעון ס׳ (prob. to be read: סַכָּנָאָה, v. סַכְנִין).

סַכָּנָה f. (סָכַן II) *trouble, persecution, danger.* Keth. 3b ומס׳ ואילך and since the days of danger (the Hadrianic persecution when the Romans enforced the jus primae noctis). Ib. האי ס׳ אינס חוא you call that risk of life (for religion's sake)? This is rather assault (which no woman is bound to sacrifice her life in resisting). Ib. משום דאיכא צנועות ... ואתיין לידי ס׳ because there are chaste women who would rather suffer death, and their lives might be endangered. Succ. 14b; Sabb. 21b, a. fr. בשעת תס׳ in times of religious persecution. Y. Shebi. I, 52d top מעות של ס׳ coins of the revolution (confiscated coins). Bets. 22a סַכָּנַת נפשות risk of life (serious illness). Ib. דבר שיש בו ס׳ a case of serious sickness; Succ. 26a חולה שיש בו ס׳. Y. Ab. Zar. II, 40c top אופיון ס׳, v. אוּפְיוֹן. Ib., a. e. אחן סומקא ס׳ an inflammation of the eye is a case of serious illness (with regard to breaking the Sabbath laws); a. v. fr.

סְכָנִי, v. סִכְנִין.

סְכַנְיָא or סְכַנְיָה pr. n. pl. (v. next w.) כפר ס׳ *K'far Sikhnaya* (or *S'khania*), the home of one Jacob, a disciple of Jesus. Ab. Zar. 27b (Ms. M. סכני, v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Mic. 551 סכנריא; (Tosef. Ḥull. II, 22 סמא; Y. Sabb. XIV, 14d bot. סמא; Y. Ab. Zar. II, 40d bot. סמא; Tosef. l. c. 24 סַכְנִין).—Gitt. 57a כפר ס׳ של מצרים (?).

סְכִנִין, סִכְנִי, סִ׳ pr. n. pl. (Σωγάνη, Jos. Vita 51) *Sikhnin* (*Sukhnin*), north of Jotapata in Galilee, seat of R. Ḥănania b. T'radyon, and home of R. Joshua. Taan. 16b סיכני. Snh. 32b לס׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 30).—Y. Ber. IV, 7b bot., a. fr. ר׳ יהושע דס׳. Lev. R. s. 5 (ref. to חסכן, Is. XXII, 15) מן הדא ס׳ חוה he came from Sikhnin.—Tosef. Nidd. III, 11 בקעת סכני the Valley of S.—Cmp. סִיגְנָא II.

סכנין, Gen. R. s. 19, v. סְכִנִי.

סכניתא, Sabb. 147b, v. סַכְנִיתָא.

סַכַּנְתָּא f.=h. סַכָּנָה. Constr. סַכַּנְתַּ. Targ. I Chr. XI, 19. Targ. Lam. V, 9 Levita a. some ed.—Ḥull. 9b מי קא מדמית

אירסורא לס׳ how can you compare what is forbidden ritually with what is forbidden on account of possible risk to health? Ib. 10a חמירא ס׳ וכ׳, v. חָמִיר I. Koh. R. to VII, 11 דימא ס׳ for bathing in the sea is dangerous; a. fr.

סְכָסָא, v. סִיכְסָא.

סכסיתא, v. כְּסִירְתָּא.

סָכְסֵךְ I (b. h.; Pilp. of סָכַךְ I) 1) *to be caught; to stick.* Nidd. 25b מביא ... אם מְסַכְסֵךְ וכ׳ one takes a chip with a smooth head and introduces it at the place of the genitals (of a miscarried foetus), and if it gets caught (that it can proceed no farther), it is sure to be a male foetus.—2) *to entangle, snare.* Gen. R. s. 67 ועופות ומְסַכְסְכָן וכ׳ and (he hunted) birds and ensnared them, but an angel came and freed them; Yalk. Prov. 950.—Part. f. מְסַכְסֶכֶת (sub. סַכִּין) *a slaughtering knife having an indentation which catches the nail passing in one direction,* contrad. to אוגרת which catches the nail in either direction. Ḥull. 17b Ar. (ed. מְסוּכְסֶכֶת *part. pass.*).

סָכְסֵךְ II (transpos. of כְּסָכֵס; cmp. גְּעָגֵעַ; v. כָּסַס) *to chew, nibble*; (of fire, cmp. לָחַךְ) *to graze, singe, make brittle.* Sabb. 21a תאור מְסַכְסֶכֶת בחן the flame nibbles at them (producing sputtering sparks). B. Kam. 6a top סְכָסְכָה אבניו the lapping fire attacked his neighbor's stones; (Y. ib. II, 5c top סרפסנה). Tosef. ib. VI, 23 אם חיתה מְסַכְסֶכֶת והולכת if the fire went on lapping, opp. קפצה it skipped. Ḥag. 15b ירדה אש וסכסכה וכ׳ (Ms. M. 2 סבבה; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) fire came down and lapped Rabbi's chair.

סַכְסָן m. (=סכסכן, v. סָכַךְ I a. סְכָסֵךְ I) *of confused mind; fool.* Snh. 100b (cit. fr. Ben Sira) עבדקן ס׳ (Ms. M. סַכְּרִיס; Rashi to B. Bath. 74a סִיכְסֵךְ) a thick-bearded person has a confused mind, opp. קורטמן.

סָכַךְ (*Saf.* of כפף; cmp. Del. Assyr. Handwört. s. v. סכף) *to bend, knock down, maltreat; to discourage.* B. Mets. VII, 10 (93b) סְכָפָהּ Y. ed. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 9), v. סָגַף.—Part. pass. סָכוּף; *pl.* סְכוּפִין, סְכוּפָרִין. Gen. R. s. 88, beg. דווים וס׳, (Yalk. ib. 146 שחופים; Yalk. Ps. 735 סַחוּפִין, v. סָחַף), v. סָגַף; v. infra.

Hif. הִסְכִּיךְ *to bend* (a person's courage), *to cause defeat,* opp. סעד. Lam. R. to II, 2 לא תסעוד ולא תַּסְכִּיךְ (some ed. תִּסְכּוֹךְ *Kal*; Ar. לא תסעדינן ולא תַּסְכְּפִינָן Chald.) neither raise up nor bend down (neither assist, nor discourage us); Y. Taan. IV, 68d bot. תכסוך (corr. acc.); ib. 69a (in the third person) לא יסעוד ולא יסמוך (read: יַסְכִּיךְ or יִסְכּוֹךְ).

סָכַךְ ch. same. Lam. R. to II, 2 לא נְסָעוֹד ולא נְסָכוֹךְ let him neither help nor discourage; v. preced.

סָכַר (b. h.; cmp. סָכַךְ I) *to bar, dam in; to stop, choke*; v. אַסְפָּרָה.

Nif. נִסְכַּר *to be choked, stopped.* Tanḥ. P'kudé 2 יִסָּכֵר פיחם של וכ׳ let the mouth of the nations be stopped.

**Hithpa.* הִסְתַּכֵּר *to be dammed in*; trnsf. (cmp. Is. XIX, 4) *to be hindered, curbed.* Y. Hor. III, 48c top לְהִיסְתַּכֵּר ... צפה במלכיות וכ׳ (Var. לְהִיסְתַּכְּרָה) Moses divined that the Israelites

would be curbed (oppressed) by foreign governments, and their chiefs would stand by them (protect them).

סְכַר I ch. same. Gitt. 60b במִיסְכַּר ואשקויי as to damming (the canal) and using the water for irrigation. Ib. סְכַר מיסכר ואשקי וכ׳ dam thou the canal, but &c., v. הַנְדָּא.

Pa. סַכֵּר same. Targ. Prov. XXI, 13. Ib. XXVIII, 9 דמְסַכֵּר Ms. (ed. מַסְכִּיר *Af.*).—Sabb. 109b נְסַכְּרִינון וכ׳ let them stop up his orifices (ears and nose).

Ithpa. אִסְתַּכַּר, *Ithpe.* אִיסְתַּכַּר; אִיסְתַּכַּר *to be dammed in, closed.* Targ. O. Gen. VIII, 2 (Y. אסתגר).—B. Mets. 106b א׳ נהר מלכא סבא the Old King's Canal became obstructed (and the waters took a different direction). Ib. לא עביד דמְסְתַּכַּר Ms. F. a. oth. (ed. דמִיסְכַּר) it is unusual (for this canal) to be obstructed.

סְכַר II, *Pa.* סַכַּר a. *Po.* סוֹכַר (cmp. סְבַר III a. פְּרֵי) [*to bore, dig,*] *to let blood.* Gitt. 67b לשוימשא ... בת תרי יומי סַכּוּרֵי for sunstroke ... on the second day blood-letting is indicated (some ed. סִיכּוּרֵי *pl.* noun). Pes. 112a, a. e. מְסוֹכַר (interch. with סְבַר III).

סַכָּר m. (סְכַר) *maker of water-locks* for fishing purposes, *fisherman.*—*Pl.* סַכָּרִין. Kel. XXIII, 5 מצודות חס׳ the skeins of the fishermen.

סַכְרָא, סַכָּרָא, v. סוֹכְרָא a. סִיכְרָא.

סִי׳, סִכְתָּא f. (v. סְכָא), (corresp. to h. יָתֵד) 1) *thorn, peg, nail* (of the tent). Targ. Jud. IV, 21, sq.; a. e.—Gitt. 32a אפי׳ ס׳ וכ׳ even the peg in the wooden partition becomes loose (from the heat). Snh. 112a תלי בס׳ Ms. M. (ed. סיבטא) it hangs on a peg; Arakh. 7b. Erub. 53a ואנן כי ס׳ וכ׳ for us (the labor of impressing traditions on our memory is) like driving a peg into the wall. Ab. Zar. 38a דשדי ס׳ לאתונא who threw a tent pin (or a coulter, v. infra) in the stove (to let it dry); Sabb. 74b.—Y. Dem. I, 22a בס׳ איתערריית she remained hanging on a projecting peg (in the well). Yalk. Ex. 386, v. סִירְתָּא; a. e.—*Pl.* m. סִכֵּי, סִרְכֵּי (from סִירְכָּא). Sabb. 67a top ז׳ ס׳ וכ׳ seven pegs from seven bridges, v. גְּשָׁרָא. B. Bath. 69a דנקיטי בס׳ when the door frames are fastened with pegs (easily removable); a. e.—Yeb. 80b ס׳ דיקנא הוה ליה he had single prickly hairs in his beard.—2) *a sort of spade.* Targ. O. Deut. XXIII, 14 (ed. Amst. סִירְתָּא; Y. סִירָא (not סִירְכָא).—3)=סְכָא דפדן, *coulter.* Targ. I Sam. XIII, 20 סִירְבַּת, constr. (not סִירְכַת).—Lam. R. introd., end תקף ידיה אסִירְכָתֵיה he pressed his hand on his coulter.—*Pl.* סִירְכִּי, סִכָּתָא; constr. סִירְבַּת. Targ. I Sam. XIII, 21.

סִירְכִּי, סִכְתָּא f. (סְכִי II; cmp. b. h. מַשְׂכִּית) *face, stamp of a coin.* B. Kam. 99b טעו בס׳ חדתא דהדיא שעתא נפק מחותי ס׳ they (the experts having declared a coin cancelled) made a mistake in not noticing the new stamp (by which it was reinstated), for it just had come from the stamping process.

סַל, v. סוֹל.

סַל m. (b. h.; סָלַל I; cmp. סַלְסֹל) *basket.* Shebi. I, 2 וסַלּוֹ with his basket, v. אָרָה. Y. Kil. VI, beg., 30b [read:] מלא בוצר וסלו room for the grape-cutter and his basket; ib. אמה בוצר ואמה סלו one cubit for the cutter and one for his basket; a. v. fr.—Yoma 74b, a. e. אינו דומה מי שיש לו פת בסלו וכ׳ you cannot compare one who has bread in his basket with one who has none, i. e. the craving of him who lacks the opportunity of gratifying it, is much more intense than that of him who has the opportunity.—*Pl.* סַלִּים. Gen. R. s. 46, beg.; a. e.

סַלָּא I ch. same. Targ. Gen. XL, 17; a. fr.—Y. Meg. IV, 74d bot., v. חֲזַר; Y. Bicc. III, end, 65d די אמר כלה, read: וראמר ס׳; a. fr.—*Pl.* סַלַּיָּא, סַלַּיִן. Targ. l. c., 16; 18; a. e.

סַלָּא II pr. n. m. *Salla,* name of an Amora. Ber. 29b; a. e.

סְלָא, דְּאַסְלָא, וְאַסְלָא=וַסְלָא, v. אַסְלָא II.

סְלָא, סָלָא, v. סלי.

***סַלְבוֹנְיָא** m. pl. (סלב, dialect. for שלב) *braided bands* worn in the hair. Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. שבסים, Is. III, 18) ס׳ Ar. (or Mus. s. v.; ed. שלטונית, read שַׁלְבוֹנַי׳; Ar. s. v. שבים: שרטטיא).

סַלְגּוֹרְתָּא, v. סוּלְגּוּרְתָּא.

סַלְגּוֹרִין, v. סְגוּלָרִין.

סָלַד (b. h.; cmp. סָלַל I, סלח) *to bound, rebound, shrink.* Makhsh. V, 9 מפני שהיא סוֹלֶדֶת לאחוריה because the jet of a viscous mass, when poured out and stopped, bounds backward (and the connection with the mass in the unclean vessel is not suddenly severed, v. נִיצּוֹק). Gitt. 57a לובן ביצה סוֹלֵד מן האור a stain on bed-clothes made by the white of an egg contracts (and hardens) when heated, opp. דיהה gets faint. Sabb. 40b יד סולדת בו when the hand put into it is spontaneously withdrawn (feeling the scald); Ḥull. 105b top. Pesik. B'shall., p. 103a ונפשו סולדת לאחוריה his soul starts backward (he shrinks back in disgust of the smell); Gen. R. s. 51 ונפשו ס׳ עליו; Midr. Till. to Ps. XI ed. Bub. (oth. ed. מסוללת); Yalk. Gen. 85; (Yalk. Ps. 655 קצה).—Sifra Emor ch. II, Par. 3; Bekh. 43b חוטמו סולד one whose nose is turned up (snub-nosed).

Pi. סִלֵּד *to spring, sport* (euphem. for unnatural sexual gratification). Y. Gitt. VIII, 49c bot., v. סָלַל I.

סַלְדִית, v. סָלְרִין.

סֶלָה (b. h.) *selah* (supposed to be a musical direction); *forever.* Erub. 54a, v. נֶצַח.

סַלּוּא, v. סִפּוּנִי.

סִי׳, סַלְוָא, סַלָּא m. (סלי=סלל, v. סוֹל) *rod,* esp. *prick, thorn.* Targ. Job XL, 26. Targ. II Chr. XXV, 18.—Ab. Zar. 28b דתרזיה ס׳ who was stung by a thorn. Ib. חמימי לס׳ hot water is good for a thorn sting; a. fr.—Keth. 91a בס׳ דלא מבע דמא, v. נְבַע; B. Bath. 151b.—*Pl.* סַלְוָיָא, סַלְוֵי, סַלְוִין, סַלְוַי, סִי׳. Targ. Cant. II, 2. Targ. Job XXXI, 40.—Sabb. 67a top שבעה ס׳ וכ׳ seven prickles from seven

notorious]; Tanḥ. Pinḥ. 2; Yalk. Num. 772; Num. R. s. 21 בן שסירלא וכ׳.—2) *to throw away, reject.* Snh. 104ᵇ, v. פָּסַל.

סְלָא, סְלֵי ch. same. [Targ. Job XXVII, 23 ויסלי Ms., read וירַכְלֵי, v. כְּלֵי II.]

Af. אַסְלֵי, אַסְלָא *to throw away, despise, reject.* Targ. Prov. III, 11. Ib. V, 12 ed. Lag. (oth. ed. אַשְׁלֵי); a. fr.—V. מַסְלְיָא.

סְלָו f. (b. h. שְׂלָו, שֶׂלֶו) *quail* (collect. noun). Yoma 75ᵇ ד׳ מינו ס׳ הן there are four kinds of *s'lav* (*fat birds*). Ib. כתיב שליו וקרינן ס׳, v. סְלְוָא; [En Yaăk. ed. pr.: כתיב שלו וקרינן שליו it is written without Yod (which allows the reading שָׁלַו) &c.]. Ib. שְׂלָו. Cant. R. to II, 5 וחש׳ מצוי להם and they had quails; a. e.

סְלָו ch. same. Targ. O. Ex. XVI, 13; Num. XI, 32, sq., ed. Berl. (oth. ed. vary between ס׳ a. ש׳).—*Pl.* סַלְוֵי. Targ. Y. Num. l. c. (ed. Vien. ש׳).—Targ. Y. II ib. 26 סַלְוָון (used as sing. m.).

סלווקא, v. סַלְוַוקְיָא.

סַלֵּיוקוס pr. n. m. *Seleucus* I, king of Syria. Midr. Till. to Ps. IX ed. Bub. סליוק׳ (oth. ed. סקילוס, corr. acc.); Yalk. Ps. 642 סרל׳, סולקוס (corr. acc.), v. סְלִיקְיָא.

סַלְידָא, constr. סַלִּידַת, v. סְלִידוּתָא.

סְלִידָה f. (b. h.; סָלַח) 1) *sprinkling.* Ker. 24ᵇ (ref. to Lev. V, 18) והא לא ידעה בשעת ס׳ ... and he (who got knowledge of his innocence after the blood was sprinkled) had no knowledge of it at the time of the sprinkling.—2) *forgiveness.* Taan. 30ᵇ; B. Bath. 121ᵃ. Tosef. Naz. III, 14; Naz. 23ᵃ. Ex. R. s. 42 אין ס׳ there is no forgiveness (for Israel); a. fr.—*Pl.* סְלִידוֹת. Midr. Till. to Ps. XXV ... חקב״ה ס׳ הרבה וכ׳ the Lord liberally granted us many pardons out of his own (treasury); a. e.—[סְלִידוֹת: a) (in liturgy) *penitential prayers.*—b) name of *a Piska* in Pesikta (p. 166ᵃ, sq.).]

סְלִידוּתָא ch. same. Targ. Jer. VIII, 15. Ib. XIV, 19 (some ed. סְלִידַת).

סלויקוס, v. סַלֵּיוקוס.

סליל, Tosef. Mikv. III, 4 some ed., v. סָלוּל.

סַלִּיל m. (dimin. of סַל) *shuttle containing the spool.* Neg. XI, 9.

סְלִילִי, סְלִילָה f. (denom. of סַל) *the shopkeeper's basket stand.* Ab. Zar. II, 7 (39ᵇ) Y. ed. a. Ar. (Bab. ed. a. Mish. חסלי׳), v. הָפְחַק; Tosef. ib. IV (V), 12 ed. Zuck. (oth. ed. לָא ...).—[Bab. ib. 40ᵇ מן ס׳ (twice), read דסספינה, v. Rabb. D. S. a. l. note 5.].

סָלִיק, סַלִּיק, v. סְלַק.

סֶלֵּיק, v. סַלֵּק.

סְלֵיקְא, סְלִיקְיָא pr. n. pl. (Σελεύκια) *Seleucia* (*Assyriae* or *Parthorum*), on the confines of Assyria and Babylonia.

palm-trees.—Yoma 75ᵇ (in Hebr. dict.) (ref. to שְׂלָו) כתב שליו וקרינן סְלָיו ... צדיקים אוכלין אותו בשַׁלְוָה ... ודומה להן כסִירְיוֹן it is written with ש (and may be read *sh'lav*), and we read *s'lav*; ... the righteous ate it (the quail) in safety, but the wicked ate it, and it appeared to them like thorns; Yalk. Ex. 260 כסִירְיוֹם; Yalk. Num. 738 אוכלין אותו בסירוא (corr. acc.); v. סְלָיו.

סַלְוַוקְיָא, סַלְוַוכְיָא pr. n. pl. (Σελευκία) *Salvakhia* (*Seleucia*), in north-eastern Palestine (an anachronistic adaptation of סַלְבָה). Targ. Y. Deut. III, 10; Targ. I Chr. V. 11 (Ar. סלירוקא).

סַלְוֵי, סַלְוָון, v. סְלָיו ch.

סַלְוַוקְיָא, v. סַלְוַוכְיָא.

סָלוּל m. 1) (dial. for צָלוּל) *clear water.* Tosef. Mikv. III, 4 חס׳ בשיט וכ׳ (some ed. הסליל, corr. acc.) the clear water within the mud on the sides (of a pond) &c.—2) v. סָלַל.

סְלוּלָה, v. סְלִילָה.

סְלוֹן, v. סִירְיוֹן.

סלונדקי, v. סַלְקוּנְדְּרֵי.

בֵּית ס׳, סַלּוּנִי pr. n. *Beth Salluni* (the family of Sallu). Gen. R. s. 63 חד מן אילין דב׳ ס׳ one of those of B. S. (Ba'al ʿAḳeda: לר׳ מאיר בבית סַלּוּא R. M. at Beth Sallu; Yalk. Gen. 110 (את ר׳ גמליאל).

סְלוּפְתָּא, v. סַלְפִּיתָא.

סְלוּק, v. סִירְלוּק.

סלוקנרית, v. סַלְקוּנְדְּרִית.

סלוקתי, v. סַלְקוּנְדְּרֵי.

סַלּוּתָא f. (סָלַי) *that which is thrown away, refuse.* Lam. R. to I, 15 (ed. סַדְקִי, סדקי, corr. acc.; Ar. s. v. סחותא: סולתא, corr. acc.), v. סָאתָא II.

סָלַח (b. h.; cmp. סָלַל) [Assyr. *to sprinkle,*] *to forgive.* Y. Yoma VIII, end, 45ᶜ וחְסְלַח לי על וכ׳ and forgive me all my sins. Num. R. s. 16, end בשבילך אֶסְלַח להם for thy sake I will pardon them. Tanḥ. Ki Thissa 27 וסָלַחְתִּי כדבריך and I pardoned (Israel) according to thy word; a. fr.

Nif. נִסְלַח. *to be forgiven.* Yalk. Ps. 755 ונ׳ לו (Midr. Till. to Ps. XLVIII ומתכפר) and he is forgiven.

סַלַח ch. same. Targ. Ex. XXXIV, 7; a. e.

Pa. סַלַּח 1) same. Targ. Is. LV, 7.—2) *to effect forgiveness.* Targ. O. Num. XVIII, 1.

***סַלְטָא** m. [*sprinkler* (?),] *a small vessel with two or more apertures.* Y. Ter. VIII, 45ᵈ bot.

סָלַל, סָלָא, סְלִי (b. h.) *to swing.*

Hif. הִסְלִיא, *Pi.* סִלֵּא 1) [*to make rise,*] *to balance, outweigh.* Snh. 82ᵇ (play on סלוא, Num. XXV, 14) על שה׳ וכ׳ because he outweighed the sins of his family; [oth. opin.: he caused the sins of his family to rise, i. e. become

Yoma 10ª אשור זה ס׳ Ms. M. (ed. סילק, v. Rabb. D. S. a. l. note); Keth. 10ᵇ סלוקא.

סְלֵיקוֹס pr. n. pl. (preced.) *Seleucia.* Macc. 10ª there were two Kadesh ... כגון ס׳ ואקרא דס׳ just as S. and the Fort of S. are two different places.

סְלֵיקוּסְתָּא f. (Pales of סְלֵק, by false etymology of מוּגְמָר q. v.) *a fragrant plant* used after meals in place of burnt spices. Sabb. 50ᵇ ed. (Ms. M. סְלִיקוּתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. Var. חֲלִיקוּסְתָּא, v. next w.).

סְלִיקוּסְתָּא II f. (Pales of סְלַק) *refuse of boiled dates after brewing.* B. Kam. 31ª top (Ms. F. סְלִיקוּתָא; Ms. H. a. Ar. חֲלִיקוּסְתָּא, חֲלִיקוּסְתָּא, fr. חלק, v. etymology of שְׁלַק).

סְלִיקוּתָא, v. preced. wds.

סְלִיקְיָא pr. n. pl. (v. סְלִיק) *Seleucia,* the great city and fortress of Syria founded by Seleucus Nicator. Midr. Till. to Ps. IX ed. Bub. סליקוס בנה ס׳ Seleucus built Seleucia; Yalk. ib. 642 סולקוס בנה ס׳ (not סליקוא); [Midr. Till. ed. Bub. l. c. סקילוס בנה סקיליא, a corrupt Var. lect. of our wds.; oth. ed. contain only the corrupt version, some having סרצילויא].

סְלִיקְתָּא, v. סְלַק.

סְלִירָא* f. (a corrupt. of sellula) *a little chair* or *stool.* Lev. R. s. 9 (mixed dict.) יהבו (לית) לו ס׳ וישב עלית give him a stool that he may seat himself on it; Yalk. ib. 493 יהבו לית סלריא ויתיב עלית (corr. acc.).

סְלִירָא, Ab. d'R. N. 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter p. 66), v. סְלָרִין.

סְלִית, v. סְלַח.

סִילְתָּא, (סְלִיתָא) f.=h. שִׁלְיָה, *after-birth.* Sabb. 134ª (Ms. O. שליירתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Ber. 6ª סִילְיָתָא Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. סילחא; ed. שליירתא).

סָלַל I (b. h.; cmp. סָלַד) *to swing, be light; to bound.* Ab. d'R. N. 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter, p. לב) אם יעלה ... הוא סוֹלֶלֶת אחריה if you take an animal to the top of a roof, it will start backward (be afraid).—*Part. pass.* סָלוּל; *pl.* סְלוּלִין *swinging, high.* Y. Maasr. V, end, 52ª (expl. זרע לוֹם העליון, ib. V, 8) זרע הס׳ של לוֹם R. S. to Maasr. l. c. (ed. הסילוין) the seed in the swinging tops of *lof* (Maim. הָעֲלִיוֹן).

Nif. נִסְלַל *to rebound.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ, v. עָגַל.

Pi. סִלֵּל, *Polel* סוֹלֵל (fr. סוּל) *to sport*; (euphem.) *to commit lewdness.* Tosef. Sot. V, 7 הִמְסַלֶּלֶת בבנה קטן (ed. Zuck. הִמְסַלְסֶלֶת, Var. המסולס׳) a woman that commits lewdness with her little son; Snh. 69ᵇ הִמְסוֹלֶלֶת (Ms. K. המסלסלת; v. Rabb. D. S. a. l. note 300); Y. Gitt. VIII, 49ᶜ bot. הִמְסַלָּדֶת. Yeb. 76ª נשים הִמְסוֹלְלוֹת זו בזו women that commit lewdness with one another; Sabb. 65ª; Y. l. c. הִמְסַלְּדוֹת.—V. סִלְסֵל.

סָלַל II (b. h.) *to tread, press*; (cmp. כָּבַשׁ) *to make a path, pave.*—Denom. מְסִלָּה, סוֹלָם, סִילּוֹן II.

סַלְמָא, סַלָּם, v. sub סוּלָּ׳.

סַלְמַי, סַלְמַאי pr. n. m. *Salmai.* Taan. 28ª (Ms. M. סמלאי); Tosef. ib. IV (III), 8; Y. ib. IV, 68ᵇ bot.; v. נְטוֹפָתִי.

סַלְמִינְטִין, v. סַלְמֶנְטוֹן.

סַלְמַנְדְּרָא c. (σαλαμάνδρα) *salamander,* a reptile believed to be engendered in fire. Targ. Y. Lev. XI, 29 Ar. (ed. עכברא); ib. 30 ed. (h. text חנשמת).—Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5; Hull. 127ª (classified under צָב).—Ḥag. 27ª ס׳ .. הסך מדמה וכ׳ he who oints himself with the blood of the salamander becomes fire-proof; Yalk. Ex. 373; Tanḥ. Vayesheb 3.

סַלְמֶנְטוֹן m. (a corrupt. of salsamentum) *salted food, preserve.* Sifra B'har, Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. XXV, 22) ישן לא מלמטן (corr. acc., or סלסמן salsamen) 'old produces' (in natural condition,) not preserved; Yalk. Lev. 661 ולא סלמינטין (read: סַלְמִינְטוֹן); B. Bath. 91ᵇ בלא ס׳ without need of preserving; v. רְצִינָתָא.

סִילְ, סֻלְסוּל m. (next w.) 1) *loftiness, distinction, dignity.* Y. Bicc. I, 64ª וכהנים נהגו ס׳ בעצמן but the priests decided to guard their dignity (by abstaining from marrying one both of whose parents were proselytes); Kidd. 78ᵇ. Bekh. 30ᵇ נהגו ... ס׳ ... שארן וכ׳ the priests guarding their dignity decided not to entrust matters of levitical cleanness to everybody.—Y. Shek. IV, 48ª bot. מעלה ... ס׳ הוא בפרה prominence was to be given, solemnity was to be given to the ceremonies connected with the preparation of the ashes of the red cow; Y. Ab. Zar. II, beg. 40ᶜ; Pesik. Par., p. 40ª; Pesik. R. s. 14 משום ס׳ פרה in order to lend solemnity to &c.—2) *curling the hair.* Naz. 3ª (ref. to מסלסל, ib. I, 1) ממאי דהדרן ס׳ שערא הוא how do we know that this *m'salsel* means the curling of the hair?, v. next w.

סִלְסֵל (b. h.; v. סָלַל I) 1) *to swing, lift up*; trnsf. *to hold in high esteem.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Y. Naz. V, end, 54ᵇ; Gen. R. s. 91, a. e. it is written in the Book of Ben Sira סַלְסְלֶיהָ והרוממך ובין וכ׳ hold her (the Torah) high, and she will uplift thee and seat thee between princes (v. Prov. IV, 8). Pesik. R. s. 20 ולסַלְסְלָהּ בכל וכ׳ ... לחרכיבה to let her ride on an elephant .... and raise her among all the nobles of the kingdom; a. e.—*Part. pass.* מְסוּלְסָל (v. סֹלֶת) *select, sublime.* Cant. R. to I, 1 המעולה שבשירים חמס׳ the loftiest, the sublimest of songs.—2) (cmp. שלשל) *to turn, to plait,* esp. *to curl the hair.* Pesik. R. s. 26 הרי מְסַלְסָל קווצותיו behold, he (Elijah) curls his locks! Meg. 18ª; R. Hash. 26ᵇ (ref. to Prov. IV, 8) the Rabbis did not know what *sals'leha* meant, until they heard Rabbi's handmaid say to one twirling his hair, עד מתי אתה מסלסל בשערך how long wilt thou curl thy hair (from which they deduced that *sals'leha* meant, 'turn the law in all directions'); Naz. 3ª. Ib. I, 1 if one vowing uses the expression הריני מסלסל וכ׳ 'I will be a hair-curler', he is a Nazarite; Y. ib. I, 51ᵇ top כאומר הריני מן המְסַלְסְלִין it is as if saying, I will be one of those wearing curled locks. Ib. אֲסַלְסֵל I will curl my hair. Midr. Till. to Ps. LXXX (expl. פתואל) שהיה מסלסל בשערו וכ׳ he curled his hair like

(corresp. to h. בלע). Targ. Job X, 8; a. fr. — Part. pass. מְסַלְּעָם; f. מְסַלְּעָמָא. Targ. Nah. III, 11. Targ. Is. IX, 15 מְסַלְּעָמִין (Hebraism).

Ithpa. אִסְתַּלְּעֵם *to be swallowed up, ruined.* Ib. XXVIII, 7; a. fr.

סֶלְעָם m. (b.h.; preced.) name of a *species of locusts.* Ḥull. 65[a], sq.; Yalk. Lev. 537 (defined רשון or גיפול). Yoma 77[b] קרני ס׳ Ar., a. Mss. O. a. L. (ed. חגבים).

סַלְעֲמִיתָא f. (preced. wds.) *destruction, ruin.* Targ. Ps. LII, 6 (Ms. סוּלְעָמוּתָא).

סָלַף (b. h.; cmp. סָלַל) *to twist, pervert.*

Pi. סִילֵּף same. Tanḥ. Noah 19 לא תְסַלְּפוּ הדרך do not pervert the way (deviate from the right path).

סְלִיף ch. same. Part. pass. סְלִיף. Targ. Prov. X, 10 Ms. (ed. סַלְּיָף adj.).—[Targ. Job XXXIV, 29 ויסלף ed. Lag., read ויסלק, v. סָלַק.]

Ithpe. אִסְתְּלִיף *to be distorted.* Targ. II Esth. VI, 10.

סַלְפִּידָס, סַלְפִּידִין, סַלְפִּירִים m. pl. (σαλπίδες, accus. -δας, a form otherwise unknown; cmp. however, σαλπίζω, fut. σαλπίσω &c.) *trumpets,* v. next w.

סַלְפִּינְגָּס m. pl. (accus. *pl.* of σάλπιξ) *trumpets.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) לתרועה קול בהרים ס׳ Ar. Var. (סלפידס Ar.; ed. סרפינוס, סרפיגס, corr. acc.) 'to lift up the voice in shouting' (Ez. XXI, 27), that means the trumpet signals; Koh. R. to XII, 7 בסרפיניסס (corr. acc.) Gen. R. s. 99 סולפירים (סלפירין, סרילפירי, read ד for ר, v. preced.). Pesik. R. s. 5 סלפירין (corr. acc.). Pesik. Baḥod., p. 152[a] כמה קרנות ... וכמה סלפידים וכ׳ how many horns have they (the gentiles) .... how many trumpets!; Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ספק ידים (ed. Bub. ספלירין; corr. acc.); Yalk. Lev. 645 סנפירים (corr. acc.); a. e. (variously corrupted).

סַלְפִּיתָא* f. *salpitha,* name of a species of fish. Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] אחוי ליה הדא ס׳ he showed him the eggs of a *salpitha*; [Var. קַלְפִּיתָא, קַלִּיפְתָּא, v. Tosaf. to Bab. ib. 40[a]; Asheri to Ab. Zar. II, end סַלּוּפְתָּא].

סָלַק 1) *to go up, go away.*—[2) *to pile up.* Tam. II, 1 סוֹלְקִין Talm. ed., v. סָנַן.]

Pi. סִילֵּק 1) *to remove; to cause cessation, suspend.* Sabb. XX, 4 גורפין ... ומְסַלְּקִין לצדדין you may rake ... and remove to the corners. Nidd. IV, 7, a. e. מְסַלֶּקֶת suspends, v. חֲדָרָה. Ex. R. s. 3 סִלַּקְתָּ אותו thou hast discarded him (omitted to mention him in connection with the Lord); a. fr.—Part. pass. מְסוּלָּק; f. מְסוּלֶּקֶת; *pl.* מְסוּלָּקִין, מְסוּלָּקוֹת. Nidd. 68[b] דמיה מס׳ her menstruation is suspended. Y. Keth. IX, beg. 32[d] ידיי מס׳ וכ׳ if one uses the expression my hands are removed, my feet are removed from this field, he has said nothing (has not thereby renounced his rights); a. e.—2) *to lift up, raise,* esp. *to tuck up the trail of a garment.* Zeb. 18[b] מרושלין שסילָּקָן ... כשרין trailing (priestly) garments when tucked up by the belt, are fit for service; a. e.—*Part. pass.* as ab. *lifted up, too short.* Tosef. Men. I, 8; Zeb. 18[a], sq., v. רָשַׁל.

סַלְסָלָה f. (preced.) [*curling,*] *a cloth of very fine texture.* Gitt. 59[a].

סַלְסֶלָּה f. (b.h.; v. סַל) *a small basket.* Tanḥ. K'dosh. 8 (contrad. to סל גדול).

סַלְסְלִין m. pl. ch. same, *the grape-cutter's small baskets* for the gleanings. Targ. Jer. VI, 9.

סֶלַע m. (b. h.; Arab. *sal'a, to cleave*) 1) *rock, clod, boulder.* Tosef. B. Bath. I, 1 בס׳ הבא בידים if there is (between the two pits) a clod which crumbles under one's hands; B. Bath. 17[b]; 19[a]. Orl. I, 3 אילן שנעקר וחס׳ עמו if a tree has been uprooted with the clod on its roots; a. fr.—*Pl.* סְלָעִים, סְלָעִין. B. Bath. II, 1 מרחיקין ... את חס׳ וכ׳ deposits of stones (or earth) must be kept off the neighbor's wall &c.; Y. Sabb. IV, 6[d] bot. לא שחס׳ מרתיחין וכ׳ not because they generate heat, but because they generate mould and ruin the wall. B. Bath. l. c. תנא הכא ס׳ והוא הדין לתול the Mishnah mentions stones and implies sand. Tanḥ. Ḥuck. 20 כמין שדים ס׳ rocks protruding like breasts; a. fr.—2) *pl.* as ab. *scales* on the bodies of serpents. Tanḥ. M'tsor'a 2 חס׳ שהן על הנחש וכ׳ the scales on the serpent's back are its leprosy.—3) *Sela, a weight* and *a coin* equal to one sacred or two common Shekels (v. Zuckerm. Talm. Münz., pp. 9; 24). Kel. XII, 7 ס׳ שנפסלה וכ׳ a Sela which has been unfitted (as a coin) and which has been fitted up for use as a weight. Bekh. 50[a] ס׳ של קדש וכ׳ the sacred S. contains 48 dupondia. Ib.[b] (ref. to B. Kam. VIII, 6) כל בסף האמור בתורה סתם ס׳ every silver piece mentioned in the Pentateuch without any qualification means a S. ולא תימא ס׳ ארבע זוזי וכ׳ think not that the Mishnah means a S. of four Zuz, but it means half a Zuz, for people call half a Zuz a Sela (split, cmp. בָּקַע); B. Kam. 36[b] ס׳ צורי a Tyrian S.; ס׳ מדינה a country S. (one eighth of a Tyrian S., half a Zuz; v. supra); a. v. fr.—In gen. *coin.* Sabb. VI, 6 ס׳ שעל הצרעת a coin placed on a sore of the foot. Ab. Zar. 54[b] ס׳ שלי my (the Lord's) coin (divine image of man), v. פּוּמְבִּי.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. l. c. תיפתר בס׳ של כסף it means *s'la'im* (coins) of silver; בשל זהב וכ׳ golden, copper *s'la'im.* Keth. V, 9 משקל חמשה ס׳ שתי וכ׳ warp of the weight of five S. in Judæa which is equal to ten S. in Galilee &c. Y. Kidd. I, 59[d] bot., a. e. כל שקלים ... ס׳ all Shekels mentioned in the Pentateuch mean S., v. supra; a. fr.—[Tosef. Ukts. I, 2 (T'bul Yom III) ס׳ של שבלים, v. מֵלַע.]

סְלָע, סְלָעָא, סְרֵי ch. same, 1) *Sela.* Targ. Ex. XXX, 13 (h. text שקל); a. fr.—Y. Kidd. I, 58[d] bot. ס׳ דינרין one Sela has four Denars; a. fr.—*Pl.* סְלָעִין, סְלָעַיָּא, סְלֵי, סְרֵי. Targ. Gen. XX, 16. Targ. Ex. l. c.; a. fr.—B. Bath. X, 2 (165[b]; v. Rabb. D. S. a. l. notes 6; 7); a. fr.—2) *pl.* as ab. *scales* on the serpent. Gen. R. s. 20 הלין ס׳ דבירה וכ׳ (not דהין) those scales on the serpent are leprosy (v. preced.); Ex. R. s. 3; Yalk. Gen. 30 (not רבירה).

סְלַע (Saf. of לעם; cmp. לעט, לעס) *to swallow; to ruin*

Hithpa. הִסְתַּלֵּק, *Nithpa.* נִסְתַּלֵּק *to be dismissed, removed; to rise.* Erub. 54b נ׳ אהרן וכ׳ Aaron was dismissed (got up) and took his seat to the left of Moses; נִסְתַּלְּקוּ בניו when his sons were dismissed. Yeb. 64a שׁהִסְתַּלֵּק .. גורם מישׂראל causes the Divine Presence to withdraw from Israel. Lev. R. s. 34 וראשון ראשון מִסְתַּלֵּק and one after the other rose (from the meal). Ab. I, 16 עשׂה לך רב והִסְתַּלֵּק get thyself a teacher so as to be removed from (to escape) doubt; a. fr.—Esp. (with or without מן העולם) *to be called away* from this world, *to die.* Tosef. Hag. II, 5. Gen. R. s. 62 הקב״ה יודע .. להִסְתַּלֵּק העולם ומַסְתַּלְּקָן the Lord knows when it is time for the righteous to be called away .., and he does call them away. Ex. R. s. 52 חידה מַסְתַּלֵּק וכ׳ was about to die; a. fr.

סְלִיק, סְלֵיק, ch. same, (corresp. to h. עָלָה) 1) *to rise, go up; to go away.* Targ. Gen. XIX, 28 (Y. ed. Amst. סַלֵּיק). Ib. XXXII, 27 (Y. ed. Amst. סַלֵּיק). Targ. Ex. XIII, 18; a. fr.—Bets. 38a, a. fr. כי ס׳ ר׳ וכ׳ when R. A. went up (from Babylonia to Palestine); ib. כי ס׳ להתם Ms. M. when he arrived there; a. fr.—2) *to occur.* Taan. 21a כל מילתא דהוה סַלְקָא ליה הוה אמר וכ׳ (Ms. M. כל דהוה ס׳ ביה) whatever happened to him, he said, this, too, is for good; Snh. 108b bot.; a. fr.—3) (interch. with *Pa.*) *to stop, hush, keep silence.* Targ. Jud. III, 19; Targ. Am. VI, 10; VIII, 3 (h. text הס).—4) *to turn out, result,* (with אליבא) *to agree with.* Targ. I Chr. XI, 11.—B. Kam. 92a bot. לא הוה סלקא Ms. H. ליה שמעתא וכ׳ (ed. סליק, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) whatever tradition he reported turned out not to be in agreement with the *halakha.*—5) with על ליבא דעתא, &c. (=h. עלה על לב) *to occur to the mind; to desire; to entertain an opinion.* Targ. II Chr. VII, 11.—In Talm. סלקא דעתא =סלק אד׳, v. דַּעְתָּא.—Hull. 64b, a. fr. לא ס״ד that cannot rise in your mind, no idea of it.—6) (cmp. עלתה ארוכה, העלה ארוכה, v. אֲרוּכָה II) *to grow, heal up.* Sabb. 134b, a. e., v. חַדְיָא.

Pa. סַלֵּיק 1) *to remove.* Targ. Ez. XLV, 9 (not סָלֵי׳). Targ. Job XXXIV, 29 (not וישלם). Targ. Ps. CII, 25; a. fr.—Nidd. 51b בתר דסַלְּקוּ וכ׳ after they have taken off their phylacteries. Gitt. 52b ואֲסַלְּקִינֵיהּ and I shall remove him (from office). Ib. מְסַלְּקִינָן ליה we (the court) must discharge him; a. fr.—2) (with or without בזוזא) *to dismiss with payment; to settle, satisfy.* B. Mets. 68a מצי מְסַלֵּק ליה he has a right to settle with him (satisfy the mortgage). Ib. 67a, v. מְשַׁכְּנָתָא; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּלֵּק, *Ithpe.* אִיסְתְּלֵיק 1) *to remove one's self, rise, go away; to be removed, taken away; to die.* Targ. Gen. XII, 8. Targ. I Chr. V, 1 (ed. Lag. a. oth. אשתקלת); a. fr.—Targ. Y. Ex. XII, 43 דא׳ who deserted the Jewish faith (O. ed. Berl. דאשתמד; oth. ed. דאסתלק; h. text בן נכר).—Keth. 106a כיון דעבד הכי א׳ after he had done this, he (Elijah) stayed away (ceased to appear to him); a. fr.—2) *to be accounted.* R. Hash. 27a תִּיסְתְּלֵק לה בתרתי let it be accounted as two notes.—[Ber. 56b אסתלין Ms. M., v. צְלַק.]

סְלַק (=שְׁלַק) *to boil down.* Gitt. 68b, sq. Ar. (ed. ש׳).—Part. pass. סְלִיק; f. סְלִיקְתָּא, סְלִיקָא; *pl.* סְלִיקָתָא. Pes. 34a top בס׳ ומאיסתא Ar. (ed. Koh. סְלָקְתָא; Ms. M. 2 סלקיתא; ed. שליקתא) when the wheat has been boiled (in the brewery) and become repulsive; v. סְלִיקוֹסְתָּא II.

סִי׳, סְלָקָא I m. (v. next w.) *beet.* Ber. 35b bot., v. אֲנִיגְרוֹן. Erub. 28b, sq. חייא ... ס׳ חייא raw (not sufficiently boiled) beets kill a healthy man; a. fr.

סִי׳, סְלָקָא II m. (סְלַק) *well-boiled vegetable.*—*Pl.* סְלָקֵי, סִי׳. Ber. 35b sq. מיא דכולהו ס׳ Ar. (ed. ש׳), v. אֲנִיגְרוֹן.

סַלְקוּנְדְּרִי* m. pl. (siliginarii or siliquiarii) *bakers* of wheat flour (v. Sm. Ant.3 s. v. Pistor). Ab. Zar. 39b (Ar. סלונדקי, סלותקי, סלוקתי), v. next w.

סַלְקוּנְדְּרִית, סַלְקוּנְדְּרִית f. (preced.) מלח ס׳ *lumpy salt* (used by bakers), for which, it was believed, entrails of unclean animals were used as a condiment or to polish its surface. Ab. Zar. II, 6 (35b) מלח ס׳ Ms. M. (Mish. ed. סלקונטית; Bab. ed. שלקונדית; Y. ed. סלוקנריית; Alf. סלקונתית). Tosef. ib. IV (V), 12 מלח סלקונתית שחורה ed. Zuck. (Var. של קינטית, oth. ed. סלקונט) black Salkundre salt (prepared by pouring saline water over piles of burning wood, v. Lübker Reallex. s. v. Salinae); לבנה ... white Salk. salt; Y. ib. IV, end, 42a; Bab. ib. 39b. Ib. מאי מלח ס׳ מלח שכל סלקונדרי רומי אוכלין אותה (Ar. סלוקתי ... בה) what is Salk. salt? A salt which all Roman *siliginarii* use at their meals (R. Niss. to Alf.: which all Roman nobles eat, i. e. those using fine bakery or confections).

סלקונתית, סלקונטית (ט or ת arisen from ד׳), v. preced.

סַלְקוֹתָא f. (סְלַק; cmp. Arab. šallâḳ) *beggar's bag containing victuals.* Y. Ter. VIII, 45d bot.

סלקטירין, v. בּוּלְקָטָר.

סלקיתא, v. סְלַק.

סלקנרית, סלקנדית, v. סַלְקוּנְדְּרִית.

סְלָקָתָא, v. סְלַק.

סלריא, Yalk. Lev. 493, v. סְלִירָא.

סַלַּרְיָא f., v. next w.

סָלָרִין m. (salarium) *pay, pension, salary.* Lev. R. s. 34 והן מעלין לו ס׳ Ar. (ed. מזונות) they grant him a salary (for his services); Yalk. Prov. 946 סודרין (corr. acc.); Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XXX (ed. Schechter, p. 66) המלכות מעלה לו סלירא וכ׳ (corr. acc., or סַלַּרְיָא) the government grants him an annual pension. Ib. ch. XVIII (p. 38) שהיתה לו סלריה בכל וכ׳ (corr. acc.) that he (Joiachin) had an annual grant.

סָלַת, *Pi.* סִילֵּת (denom. of סֹלֶת) *to sift, select, produce fine flour.* Ter. XI, 5 חמְסַלֵּת קב וכ׳ he who gets one or two Kab out of one S'ah of wheat. Y. ib. 47d bot. מסלת

בחטים וכ׳ the priest may sift out of the (flour of) wheat (of T'rumah) as much as he wants (and abandon the rest). Tanḥ. T'tsavveh 5 וסַלֵּיהּ לי מיתוכה וכ׳ and get me out of it flour for one loaf (v. גְּלוּסְקָא) fine and well sifted.—Part. pass. מְסוּלֶּתֶת, *pl.* מְסוּלָּתִים. Sifré Deut. 21 מן .. מן המס׳ out of the chosen, out of the select among you, v. בָּרוּר.

סַלַּת, *Pa.* סִלֵּית (denom. of סִילְתָּא II) *to cut chips, trim.* Sabb. 74[b], v. סִילְתָּא. Ib. 150[b] וסַלְּתִינָן סילתי Rashi (ed. ומסלתית, corr. acc.; Ms. M. וסַלְּתִינָן) and we chopped kindling wood. Bets. 19[b] חשוא סַלּוּתֵי מסלתינן וכ׳ since we are permitted to chop kindling wood (during the festive week), can there be a question about offering &c.? B. Kam. 113[b] זבין דיקלא ... לסַלּוּתֵי Ar. (ed. לצלחא) bought a palm-tree ... to cut it for fuel.

סִילְתָּא, סַלְתָּא m. (סַלַּת) *flour-sifter, fancy-baker* (siliquiarius).—*Pl.* סִילָּתִין, סַלָּתִין. Kel. XV, 3 ים נפה של סילי (Talm. ed. סילתית) the bakers' frame for the reception of sifted flour, opp. נפה של סלי של בעל הבית. Ib. 4 (Talm. ed. סלתית, corr. acc.). Tosef. ib. B. Mets. V, 5 (ed. Zuck. סלתון, corr. acc.).

סוֹלֶת, סֹלֶת f. (b. h.; סָלַל I, v. סְלֶסֶל) 1) *sifted fine flour.* Men. XII, 3 קמח יביא ס׳ if one vows an offering of flour, he must bring fine flour. Sifré Deut. 315 ונושרות סוֹלְתָן וכ׳ and drop their flour on the ground. Cant R. to I, 1 כל ... לא ס׳ is not all of Solomon's wisdom fine flour (choice)?; a. fr.—Kidd. 69[b]; 71[b] Ezra did not leave Babylonia, עד שעשאה כס׳ נקיה until he made her (the Jews in Babylonia) like the purest sifted flour, i. e. established the purity of descent of their families by careful investigation (cmp. עֲדִיסָה).—*Pl.* סְלָתוֹת. Shek. IV, 3. Ab. Zar. 37[b] bot. Esth. R. to I, 14, v. סָרַס; a. fr.—2) *a dish made of fine flour, pudding.* Ber. 37[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Y. ib. VI, 10[b]; a. e.

סוֹלְתָּא, סֻלְתָּא, סוֹלַת, סֹלַת ch. same. Targ. O. Ex. XXIX, 2. Targ. O. Gen. XVIII, 6 (ed. Vien. סָלְתָּא); a. fr.—Y. Ber. VI, 10[c] bot. סלת (ed. Krot. a. oth. סלית), a. סולתא *flour-dish,* v. preced.

סִלְתָּא, סְלָתָא, v. sub סיל׳.

סַלְתִּית, v. סַלָּה.

סַלְתָּנִיתָא, סְלָתָנִית, v. סוֹלְתָנִית.

סַם m. (b. h. סַמִּים *pl.*; סמם, cmp. Arab. *samma, to penetrate*) *drug* (healing or deleterious); *medicine; poison; paint.* Sabb. XII, 4 כתב בדיו בסם וכ׳ if one wrote (on the Sabbath) with ink, with a paint (orpiment or sandaracha) &c. Lam. R. to II, 11, v. דְּמָעָה. Ḥull. III, 5 אכלה סם המות if the animal is known to have swallowed a deadly poison; ib. 58[b] סם המות דבהמה what is deadly to animals, דאדם what is deadly to man. B. Kam. 85[a] כמה ... בין סירוס לסם how much a person condemned by the government to have his hand cut off would pay for the difference (in pain) between the plain operation with the sword and that performed under the influence of a drug (mandrake, v. Plin. H. N. XXV, 150). Yoma 72[b] (play on שָׁם, Deut. IV, 44) זכה ... סם חיים וכ׳ if he applies his learning rightly, it becomes to him a medicine of life, if not, a deadly poison. Kidd. 30[b] (play on ושמרתם, Deut. XI, 18) סם תם an unfailing remedy; Sifré Deut. 45; a. fr.—*Pl.* סַמִּים. Gen. R. s. 10 (fr. Ben Sira) אלוה העלה ס׳ וכ׳ God made drugs come forth out of the earth, with them the physician heals .., and out of them the druggist produces poisonous drugs. Ker. 6[b]; a. e.

סַמָּא I ch. same. Targ. Y. Gen. XXIV, 33; a. e.—Nidd. 30[b], v. נִפְצָא. Ib. אירכא גופא דלא מקבל ס׳ sometimes a body is not susceptible to the effects of a drug. Ḥull. 54[a], v. בְּרַר. Sabb. 104[b] (expl. סם, ib. XII, 4) ס׳ *orpiment,* v. preced. Yoma 72[b] ס׳ דחירי, v. preced.; Sabb. 88[b]; a. fr.—[Targ. Prov. XXV, 20 ס׳ למנא some ed., read: סָמָא.—Y. Bets. III, 61[c] top ס׳ דקרסא, v. בַּסָּמָא I a. סָמָא.]

סָמָא II m. (סמם, *to tie up, close*; cmp. תסתיים s. v. סוֹם ch.) [*that which includes everything,*] *essence, sum.* Y. Ber. IX, beg. 12[d]; Meg. 18[a], a. e. (ref. to Ps. LXV, 2) ס׳ דכולא משתוקא the sum (the highest) of all (praise) is silence. Y. Snh. XI, 30[b] כל ס׳ דמילתא וכ׳ to conclude the matter, it is not this, but &c. Y. Taan. IV, 69[a] כל ס׳ דמילתא ניתי וכ׳ to end the matter, let us bring &c.; Lam. R. to II, 2. Koh. R. to V, 12.

סַמָּא III 1) pr. n. m. *Samma,* name of several Amoraim (v. Yoḥăsin sub lit. ס) Ab. Zar. 50[b]; a. fr.—2) כְּפַר ס׳ pr. n. pl. *K'far Samma,* the home of one Jacob, a disciple of Jesus of Nazareth. Tosef. Ḥull. II, 22; Y. Ab. Zar. II, 40[d] bot.; a. e.; v., however, סַכְנַיָּא.

סְמָא, pl. סְמַן, v. סִרְמָא II.

סְמָא, סַמָּא, v. סמי.

סַמָּאֵל pr. n. *Sammael,* name of an accuser and angel of death. Targ. Y. Gen. III, 6. Targ. Job XXVIII, 7 second vers.—Sot. 10[b]. Deut. R. s. 11 מלאך ס׳ הרשע ראש וכ׳ the angel S., the wicked, the chief of all Satans; a. fr.

סָמָאלָא, v. סָמָלָא.

סַמְבַּטְיוֹן, v. סַבְּטְיוֹן.

סמדאי, v. סָמְרָאֵי.

סְמָדַר m. (b. h.) (*berry*) *in the budding stage.* Gitt. III, 8 בהוצאת ס׳ at budding time. Orl. I, 7 תעלים ... והס׳ Ms. M. the leaves, the sprouts, the sap of vines and the budding berries are permitted in the third year; ib. חס׳ אסור וכ׳ the buds are forbidden, because they are fruits; Sifra K'dosh. ch. V, Par. 3 מִי ס׳. Ber. 36[b] (contrad. to בּוֹסֶר). B. Kam. 58[b] המבכיר כרם .. ס׳ he who cuts (the berries of) his neighbor's vineyard in the budding stage. Ib. 59[a]; a. e.

סְמָדָר ch. same. Targ. Is. XVIII, 5 (h. text גֹּמֶל).

סַמַּדְרְקוֹס m. (transpos. of σαμάρδακος) *buffoon, quack.* Ex. R. s. 46 בן ארכיאטרוס שפגע בס׳ וכ׳ the son of

a chief physician who met a quack and addressed him Lord, master, father.

סמת, Y. Keth. VII, end, 31[d] בס׳ דמטרונא Matt. K. to Gen. R. s. 41 בפונסא (some ed. בפסונא), read: בסִירָה, v. סִירָא; v. מָסָאנָא.

סָמָה, v. סמי.

סַמְוֻתָּא f. (סָמֵי) *blindness*; (sub. בעיל) *blind person.* B. Kam. 31[b] כחוטרא דס׳ Ms. R. (ed. דסמיותא) barring the road in the position of a blind man's groping staff. Ib. 52[a] כד רגיז ... לנגדא ס׳ Ms. R. (ed. סַמְוָתָא) when the shepherd is angry with his flock, he makes the leader blind.

סָמוּי, v. סָמָה.

סְמוּי, v. סְרִמּוּי.

סָמוּךְ, סְמוּכָא, v. סָמַךְ, סְמַךְ.

סְמוּכוֹת m. pl. (סָמַךְ) 1) *supports, pillars.* Gen. R. s. 38.—2) (with or without רגלים or ידים) *cushions tied to the cripple's feet* or *hands.* Sabb. VI, 8 ס׳ שלו his foot-cushions. Ib. כסא וס׳ שלו his stool and his hand-cushions. Yeb. 103[a] ס׳ הרגלים. Ib. ס׳ הידים Rashi (ed. סמיכת). Ib. 102[b] סמיכת הרגלים.

סמומיות, v. סַמְמִית.

סמוק, סְמוּקָא, (סָמוּק), v. sub סרמ׳.

סַמּוֹקָא, סַמּוֹקָה pr. n. m. *Sammoḳa* (*dyer of red*?), surname of R. Ṭayfa, v. טַיְיפָה.

אַבָּא ס׳, סַמּוּקְיָד pr. n. m. *Abba Simmuḳyad* (Red-hand). Num. R. s. 3.

סְמוֹקְרִי, סְמוֹ׳ m. (סָמֵק) *reddish, reddy.* Targ. Y. Lev. XIII, 42 (ed. Vien. סְמוּקְרִי; h. text אדמדם). Targ. Y. I Gen. XXV, 25 סומוקרירי (ed. Vien. סוּמוּקְרִירִי); II סַמְקְרִירִי (h. text אדמוני).

סְמוּקָתָא, v. סְרִמּוּק, a. סַמְקָתָא.

סַמְוָתָא, v. סַמְוֻתָּא.

סממיא, v. next w.

סַמַטְרִיָּה pr. n. (transpos. of Sarmatia) *Sarmatia*, the country extending from the Vistula to the Rha (Volga). Cant. R. to II, 8; Pesik. Haḥod., p. 48[a] סמטיא (corr. acc.), v. בַּרְבַּרְיָא.

סָמַד, סָמָא, סמי (v. סום II) *to tie up, close; to make blind.*—Part. pass. סָמוּי; f. סְמוּדָה, סְמוּיָה; *pl.* סְמוּדִים, סְמוּיִין; סְמוּדוֹת *a) tied up, hidden* (cmp. סְתִימָה). Taan. 8[b] (ref. to אסמיך, Deut. XXVIII, 8) דבר חס׳ מן העין that which is hidden from sight (the exact quantity of which you do not know); B. Mets. 42[a]; a. e.—*b) blinded, blind.* Kidd. 24[b] הרי שדיחתה עינו ס׳ וכ׳ if the slave's eye was blind, and he (the master) cut it out. Keth. 105[a] כמה ס׳ עיניהם וכ׳ how blind are the eyes of (how short-sighted are) those who receive bribes!

Pi. סִמֵּא, סִרְמֵּא 1) *to blind, make blind.* Kidd. l. c. סי׳ עובר וכ׳ he injured the eye of the embryo (while operating on the mother). Ib. וסִמְּאָהּ ... הרי שדיחתה suppose the slave's eye was dim, and he (the master) made it entirely blind. Y. Kil. VIII, 31[c] top וסִרְמְּרָהּ; B. Kam. 91[a] וסִרְמְּאוֹ (Ms. M. וסימאה) and he made him blind. Ib. VIII, 7 האומר סַמֵּא וכ׳ if one says (to his neighbor), blind my eye, the neighbor is responsible. Gen. R. s. 75, end שלח לו ... לְסַמּוֹת וכ׳ he sent him a present in order to blind his eyes (with ref. to Deut. XVI, 19). Sabb. 109[a] top יד מְסַמְּאָה an unwashed hand put on the eye makes blind. Gen. R. s. 42 (ref. to ערן משפט, Gen. XIV, 7 ערן .. לְסַמּוֹתָהּ they wanted to blind the eye (of him) that established the rule of justice in the world; a. fr.—2) *to tie up one's own eyes; to simulate blindness.* Tosef. Peah IV, 14; Y. ib. VIII, 21[b] top; Keth. 68[a] חִמְסַמֵּא את עינו (a beggar) who ties his eye up.

Nif. נִסְמָא, נִסְמָה *to be blinded; to become blind.* Num. R. s. 7, beg. Bekh. V, 5 (36[b]) שנִסְמֵית עינו (Talm. ed. שנִסְמֵית) that became blind on one eye; Keth. 77[a] נִיסְמֵית; a. fr.

Hithpa. חִסְתַּמֵּא, *Nithpa.* נִסְתַּמֵּא, נִסְתַּמְּהָ same. Arakh. 17[b], sq. פְּתָחַ וכ׳ if he was open-eyed and became blind; B. Bath. 128[a]. Num. R. s. 18 מיד היה מִסְתַּמֵּא (not הירתה) he would get blind at once; a. e.

סָמֵי, סָמָא ch. same.—V. סָמֵי.

Pa. סַמֵּי 1) *to close the eyes of; to blind.* Targ. Y. Ex. XXIII, 8. Ib. XXI, 26; a. e.—Y. Ber. II, 4[b] עבור קומוי וסַמֵּי עינוהי (euphem. for עינך) pass it (the idol) and blind thy eye (ignore it); Y. Shek. II, 47[a] top; Y. M. Kat. III, 83[c] bot. ואַסְמֵי (*Af.*). R. Hash. 24[b] סמי עינוהי דדין put its eye out (destroy the form of the figure); a. e.—Trnsf. (cmp. גְּנַז) *to declare apocryphal, repudiate, cancel.* B. Bath. 77[b] אֵיסַמְּיֵהּ shall I cancel it (the Boraitha)?; ib. 78[b] (not איסמיא); Yeb. 40[a] אַסַמְּרֵהּ; B. Kam. 91[b]; a. e.—Sabb. 52[a] מאי חזית דְּסַמֵּית הא מקמי הא סמי הא קמי הא what reason dost thou see to repudiate this opinion rather than the other? repudiate rather the other.—2) *to bind, to act as an astringent.* Y. Shek. V, 48[d] (Bab. ed. to V, 1) סמי למעירן ... הירדין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. p. 43; ed. סמס, ממסמס) which wine is good for the bowels and which binds the bowels.

Ithpe. אִסְתַּמֵּי *to become closed, get blind.* Targ. Koh. XII, 2.—Y. Peah VIII, end, 21[b] יִסְתַּמְּיָן ... עיניה may the eyes of him who saw thee and gave thee nothing, become blind; Y. Shek. V, end, 49[b]. Lev. R. s. 22 ואִיסְתַּמְּיַת and she became blind. Ib. דין דחזה פתיח א׳ he who was open-eyed got blind; a. fr.

סַמְיָא, סָמֵי m. (preced.) *blind.* Targ. Y. Lev. XXI, 18. Ib. XIX, 14 (ed. Vien. סִרְמְיָא, corr. acc.); a. fr.—Gitt. 68[b] top חזא ס׳ וכ׳ (not חזיא) he saw a blind man that had lost his way, and led him back &c. Lev. R. l. c.; a. fr.—*Pl.* סָמְיִין, סַמְיֵי, סָמְיָא. Targ. Zeph. I, 17. Targ. Is. XXIX, 18 (some ed. סוֹמְיָן). Ib. XXXV, 5 (some ed. סוֹמְיִין); a. fr.—Gen. R. s. 30 בשוק ס׳ צווחין לעווירא וכ׳ in the market

place of those whose eyes are closed, they call a blind man rich of light. Y. Peah IV, end, 19a, v. נָהוֹרָא; a. fr.

סְמִיָּא pr. n. m. *Simya*, v. סִימַאי.

סְמִידָא m. (emp. סָמְדָר, a. σεμίδαλις) *finest flour* (in Targ. Y. corresp. to סֹלֶת in Targ. O.). Targ. Y. Ex. XXIX, 2; a. fr.—Targ. Y. Gen. XVIII, 6 ס׳ דסולתא (h. text קמח סלת).—Gitt. 56a (contrad. to חִיוָּרִיתָא a. גּוּשְׁקָרָא).—Pes. 74b בס׳ בדסימידי (Ms. M. 2 בסְמִידִי דמפרירי; Ms. M. דמיפרך) in the case of a paste of the finest flour, which is brittle. Ib. ס׳ a paste of &c. M. Kat. 28a ס׳ לחמא לכלבי וכ׳ Ms. M. (ed. ס׳ only) bread of finest flour was given to the dogs and was not wanted (i. e. there was great affluence). Pes. 42a sq. פת נקיה דס׳ 'pure bread' means bread of fine flour. Yalk. Koh. 989 אייתי צמידא וכ׳ bring me bread of fine flour and good wine &c.; a. fr.—Denom. סְמִידִי, סְרִימְדִי, v. supra.

סְמִידָתָא f. (preced.) *pollen.* Gitt. 69a ס׳ דכשותא Ar. (ed. דחוּמַרְתָּא) pollen of cuscuta.

סְמִיוֹן, סִי׳ m. (v. next w.) *rope* of a yoke.—*Pl.* סְמִיוֹנִין, סִי׳, v. סְמָלוֹן.

***סְמִיוֹנָא, סִי׳** m. (סְמֵי) *bond, shackle, fetter.*—*Pl.* constr. סְמִיוֹנֵי, סִי׳. Targ. Job XIII, 27 (h. text שרשי). [Ib. XXI, 29 סמיוניהון Ms.; ed. Lag. סמיני, read: סִרְמָנֵי׳].

סְמִיוֹנִית, סְמִיוֹנוֹת, v. סִרְמָנִית.

סַמְיוּת f. (סָמֵא) *being tied up, obstructed.* Keth. 105a ס׳ הלב obstruction of the mind, *dullness.*—Esp. ס׳ עינים *blindness.* Gen. R. s. 93, v. חֲשָׁמָה; Yalk. ib. 150. B. Mets. 71a.

סַמְיוּתָא, v. סַמְוּתָא.

סְמִיי כְּפַר ס׳, סְמִיי, v. סִיסַאי.

סְמִיךְ, סָמִיךְ, v. סָמַךְ.

סְמִיכָה f. (סָמַךְ) 1) *proximity, close neighborhood.* Y. Kil. III, 28d bot. מה ביניהון ס׳ they differ as to planting (the gourd) near (the onions, without intervening space).—2) (=סמיכת יד, v. Lev. I, 4) *putting hands upon the head of the sacrifice.* Men. IX, 8 (93a) ס׳ שורי מצוה laying hands on the sacrifice is a dispensable act, v. שְׁרִיר. Ib. תכף לס׳ שחיטה the laying on of hands must immediately precede the slaughtering. Tosef. Ḥag. II, 8 [אלא] על הס׳ except on the question of laying hands &c. (on the Holy Days, v. Ḥag. II, 2). Tem. 16a top דופי של ס׳ the taint which attached to them on account of their disputes concerning the *s'mikhah* (on the Holy Days). Snh. I, 3 סְמִיכַת זקנים the laying on of hands by the elders (Lev. IV, 15); Tosef. ib. I, I, v. next w. Y. ib. I, 19a bot., v. next w.; a. fr.—*Pl.* סְמִיכוֹת. Kidd. I, 8. Men. 88a, a. e. שתי ס׳ בצבור in two cases of communal offerings is laying on of hands required (Lev. l. c., a. XVI, 21).—3) *laying hands on the scholar*, in gen. *ordination.* Snh. 14a אין ס׳ בח״ל ordination cannot take place outside of Palestine. Ib. ס׳ אלא *zaken* (I Sam. II, 32) can only refer to ordination as an elder; a. fr.—Ib. 13b סְמִיכַת זקנים, v. next w.—4) *leaning against, support.* Keth. 111a sq. ישיבה שאין בה ס׳ sitting without a back to lean against; עמידה שאין בה ס׳ standing without something to lean against; a. e.—5) *cripple's cushion*, v. סְמוֹכוֹת.—[Y. Yoma III, 40b bot., read: מְסִירָה.]

סְמִיכוּת f. (preced.) *ordination.* Tosef. Snh. I, 1 סמיכה וס׳ זקנים וכ׳ the laying of hands (on the head of a communal sacrifice) and the ordination of elders require the presence of three; Snh. 13b סמיכה וסְמִיכַת זקנים (v. סְמִיכָה I); Y. ib. I, 19a bot. הס׳ בשלשה, expl. לא סמיכה חיא ס׳ *s'mikhah* is not the same as *s'mikhuth*, v. מִינּוּיָא.—[In later grammatical writings: ס׳ *status constructus.*]

סְמִיכוּתָא ch. same, *ordination.* Y. Snh. I, 19a bot., v. מִינּוּיָא.

סְמִיכְתָּא f. (סָמֵךְ) *solid, thick.* Ber. 25b דדמו כארעא ס׳ which is legally to be considered like solid earth. B. Bath. 20a בס׳ when the material of the rag is very thick. Taan. 9b עיבא ס׳ a heavy cloud, opp. קלישא.

סְמִיךְ, v. סָמֵךְ.

סמ״ך *Samekh*, name of the fifteenth letter of the Alphabet. Gen. R. s. 17; Yalk. ib. 23 מתחלת הספר ועד כאן אין בתיב סמ״ך ... נברא סמך from the beginning to this verse (Gen. II, 21) there is no Samekh; when Eve was created Satan (temptation) was created (Gen. R. l. c. שטן). Meg. 2b; Y. ib. I, 71c top מעשה ניסים ס׳ the letter S. (on the tablets of the Ten Commandments) was suspended by a miracle. Sabb. 66a, v. סִרְמָא I; a. fr.—*Pl.* סַמְכִין. Ib. 103b, v. מ״ם.

סָמַךְ (b. h.) [*to close, join,*] 1) *to pack, make close, stamp.* Shebi. III, 8 לא יְסַמּוֹךְ בעפר one should not support the dam by packing earth upon it, v. סָבַךְ. Gen. R. s. 5 סְמָכָן וכ׳ he crowded them between &c. (Lev. R. s. 10 שָׁמָן); a. e.—2) *to support, stem.* Midr. Till. to Ps. CXXXVI, עוג הית ... וסוֹמְכוֹ Og broke a mountain loose and threw it on the Israelites ...., Moses took a pebble and mentioned the Holy Name over it and stemmed its fall; הידים שכך סוֹמְכוֹת the hands which thus stem (the mountain); Deut. R. s. 1, end; a. e.—3) *to bring close, to join.* Y. Sabb. III, 5d bot. אפי׳ לְסַמּוֹךְ לו even to place a vessel close to it (to be warmed); Bab. ib. 38b. Y. Kil. II, 27d סוֹמְכִין עומרין וכ׳ you may put packed sheaves by the side of &c. Kil. II, 7 לסמוך לו וכ׳ to plant closely adjoining to it &c. Ib. 8; a. fr.—Esp. (sub. יד) a) *to press hands on the head of a sacrifice* (to indicate ownership). Men. IX, 8 הכל סוֹמְכִין וכ׳ all persons are entitled to lay hands on their sacrifices, except &c. Ḥag. II, 2 שלא לסמוך that the laying on of hands must not be done on the Holy Days. Ib. 3 ואין סומכין עליהם but hands must not be laid on them; a. fr.—b) *to lay hands on the head of a scholar*, in gen. *to ordain.* Snh. 14a the government decreed שכל הסומך יהרג וכ׳ that whosoever ordained a scholar should be put to death, and whosoever be ordained should be put to death, ועיר שסומכין וכ׳ and the town wherein the ordination takes place &c. Ib. וס׳ שם חמשה וכ׳ and he ordained there five elders. Ib. ר״מ לא סָמְכוֹ ר״ע that R. Akiba never ordained R. M.—Ib. סומכין בארץ ונְסַמְכִין וכ׳ if those ordaining stand on Palestinean ground, and

those to be ordained outside of Palestine; a. fr.—4) *to lean, to rely.* Ber. 9ª, a. fr., v. בְּדָדֵי. Erub. 65ᵇ נְסָמוֹךְ עַל וכ׳ let us rely on the opinion of &c.; a. fr.—Trnsf. a) *to support; to find support for an opinion* or *a rule,* (v. אַסְמַכְתָּא). Y. Shebi. X, 39ᶜ bot. (ref. to Deut. XV, 3) מיכן סָמְכוּ לפרוזבול וכ׳ here they found a support for the *prosbol* as a Biblical institution, expl. בשהתקין הלל סָמְכוּהוּ וכ׳ when Hillel had instituted it, they supported it by reference to &c.—b) (with ענין) *to bring under the same rule laws which are joined in the Biblical text.* Yeb. 4ª (ref. to Ex. XXII, 17 a. 18) סמכו עניין לו וכ׳ they brought the subject (verse 17) close to it (verse 18) (to intimate) as the punishment for the one is stoning, so is it for the other. Ib. וכי מפני שסמכו וכ׳ can we put a person to death on an intimation suggested merely by the neighborhood of two subjects? (v. סְמוּכִים, infra).—*Part. pass.* סָמוּךְ; f. סְמוּכָה; *pl.* סְמוּכִים, סְמוּכִין; סְמוּכוֹת a) *near, close by.* Meg. 3ᵇ וכל הס׳ לו and all (the inhabited area) adjoining it. Men. 98ª, a. e. על בס׳ the preposition ʿ*al* means *immediately on.* Sifré Num. 131 הרבה פרשיות ס׳ וכ׳ many sections (in the Torah) adjoin one another, and yet are (mentally) as far from one another &c. Sabb. I, 2 למנחה ס׳ near Minḥah time; a. v. fr.—Esp. סְמוּכִין, סְמוּכִים *the interpretation founded on the fact of local junction of texts* (v. supra). Yeb. l. c. ס׳ מן התורה מנין where is it intimated that Biblical texts are to be interpreted on the basis of proximity? Answ. (ref. to Ps. CXI, 8): they are arranged &c. Ib. מאן דלא דריש ס׳ he who does not adopt the interpretation based on textual proximity. Ber. 10ª; a. fr.—b) *strong, hardened.* Num. R. s. 9 לבה ס׳ עליהם her heart is hardened towards them (and their presence will prevent her from confessing her guilt); cmp. גּוּס I.

Nif. נִסְמַךְ 1) *to be adjoined.* Ber. l. c. למה נִסְמְכָה וכ׳ why has the section referring to Absalom (Ps. III) been joined to that relating to Gog and Magog (Ps. II)? Tanḥ. Ḥuck. 20 ונ׳ להר וכ׳ and is close to the mountain opposite. M. Kat. 28ª; a. fr.—2) *to be ordained.* Snh. l. c., v. supra. Yoma 87ª שראויין לִיסָּמֵךְ who are worthy to be ordained; a. fr.

Pi. סִימֵּךְ *to support, prop.* Y. Maasr. II, 50ª top חִמְסַמֵּךְ עוזר ומסמך אתה בגפנים Yalk. Ex. 244 he who props vines. וכ׳ thou art a helper and supporter to all &c.; a. e.—Part. pass. מְסוּמָּךְ, *pl.* מְסוּמָּכִין. Kel. II, 2 יושבין שלא מ׳ (vessels or fragments of vessels) resting without the need of a support.

Hif. הִסְמִיךְ *to pack, tread.* Y. Maasr. l. c. ברגליו מַסְמִיךְ working with his feet is he who packs (sheaves &c.; Y. B. Mets. VII, beg. 11ᵇ מקמץ).

Hithpa. הִסְתַּמֵּךְ, *Nithpa.* נִסְתַּמֵּךְ *to lean one's self.* Gen. R. s. 45, end הירתה מִסְתַּמֶּכֶת על וכ׳ was leaning on her handmaid. Sifré Num. 131 והיה מִסְתַּמֵּךְ וכ׳ and he went off leaning on his stick; a. e.

סָמַךְ I, ch. same, 1) *to press, lay hands on, lean on.* Targ. Am. V, 19. Targ. Ex. XXIX, 10; a. fr.—2) *to support, uphold.* Targ. Ps. LI, 14; a. e.—3) *to rest on; to rely, feel safe.* Targ. II Sam. I, 6. Targ. Ps. LXXXVIII, 8. Ib. LXXI, 6; a. fr.—Ḥag. 20ᵇ מְיִסַּמְּךָ סָמְכָא דעתיידו their mind is at rest (they feel safe that they cannot be seen). Ab. Zar. 71ᵇ סמכא דעתיה he feels sure (of his bargain); a. fr.—4) *to bring close, join.* Y. Sabb. III, 5ᵈ bot., v. אֲדִירָא. Yeb. 119ª סְמוֹךְ מישטא וכ׳ bring close, i. e. add &c., v. מִישׁוּטָא; Kidd. 80ª; a. e.—Esp. *to ordain* (v. preced., a. Targ. Deut. XXXIV, 9). Snh. 13ᵇ (expl. סמיכת זקנים, v. סְמִיכוּת) מְיִסַּמֵּךְ סבי ordaining of elders. Ib. בידא ממש סַמְכִין לֵיהּ Ms. M. must they ordain him by actually putting a hand on him, or merely by calling his name? Ib. וחד לא סָמֵיךְ and one alone cannot ordain? Ib. 14ª סַמְכֵיהּ ... ור״מ was it R. J. ben B. that ordained R. Meir? Ib. הוה מיטמר מלמיסמכיה Ms. M. was on his guard not to be ordained. Ib. סְמוֹכוּ לנא appoint for us as teachers, v. חֲמִישִׁין; a. fr.—*Part. pass.* סָמִיךְ, סָמִיךְ a) *ordained.* Pes. 49ª תרי בני סְמִיכֵי two sons both of whom were ordained teachers. — b) *near, adjoining.* Targ. Y. I Num. XXI, 14. Ib. II, 5; 12, a. e. (interch. with סְמוּכִין). Targ. Y. Deut. VI, 7.—Snh. 7ᵇ וס׳ ליה וכ׳ and next to it follows &c.; ib. 107ª; a. fr.

Pa. סִמֵּךְ 1) *to press, stamp, make a thick mass.* Pes. 116ª וצריך לְסַמּוּכֵיהּ וכ׳ and you must make it a thick mass so as to be emblematical of clay (v. תְּרוֹסֶת).—2) *to secure,* esp. *to refer to a depositary for payment; to draw an order for.* Y. Kidd. III, 64ª top סְמָכֵיהּ גבי לוי he referred him to Levy (as his depositary). Ib. סְמָכוּן ... גבי זבונה they secured the teacher by a deposit with a merchant. Y. Shebu. VII, 38ª top, בְּסָתָם. Y. B. Mets. IV, beg. 9ᶜ; a. e.

Af. אַסְמֵךְ 1) *to give an order to.* Ib. דאַסְמִיכְתַּנִי ... אנא בעי I want to collect the money for which thou hast given me an order (at the banker's).—2) *to lean on; to find support; to give support.* Y. Ber. II, 4ᶜ מַסְמְכִין ... כל מילה לה מן וכ׳ whenever a proposition is not evident, they try to support it by a large number of Biblical passages; Pesik. R. s. 22 מַסְמְכִינָן, v. אַחַר. M. Kat. 5ª אַסְמְכָהּ אקרא gave it support by reference to a Biblical verse. Ber. 19ᵇ כל מילי .. אַסְמְכִינְהוּ על וכ׳ they lean all rules of the Rabbis on the law, 'Thou shalt not deviate', v. סוּר I; a. e.—3) *to make substantial, put a thick layer on.* M. Kat. 13ᵇ מעבירין אַסְמוּכֵי *m''abbin* (Mish. II, 5) means covering with a heavy layer, opp. אַקְלוּשֵׁי, v. קְלַשׁ.

Ithpe. אִסְתַּמִּיךְ *to lean; to rely.* Targ. Jud. XVI, 26. Targ. Is. L, 10; a. fr.—Yeb. 42ᵇ מְסְתַּמִּיךְ ואזיל וכ׳ R. A. walked leaning on the shoulder of &c. Y. Ber. II, 4ᵇ; Y. M. Kat. III, 83ᶜ bot. ר׳ יוחנן הוה מיסתמיך וכ׳ R. J. was (walking) leaning on &c.; a. fr.

סְמַךְ II m. (preced.) *support, help.* Targ. O. Gen. II, 18 (ed. Vien. סָמֵךְ; Y. סָמִיךְ). Targ. Y. I Deut. XXXIII, 7 סמיך (Y. II סָמֵךְ); a. e.

סַמְכָא c. (preced.) 1) *socket, base.* Targ. O. Ex. XXXVIII, 27. Targ. Ez. XXXIX, 11 סְ׳ (h. text חסמת); a. e.—*Pl.* סַמְכֵי, סַמְכָיָא. Targ. O. Ex. l. c. Ib. XXVI, 19. Targ. Job XXXVIII, 6; a. fr.—2) [*reclining,*] *banquet.* Targ. II Esth. I, 4.—3) *reliance;* בר ס׳ *trustworthy* in reporting traditions. Kidd. 44ª אבין בר ס׳ הוא can Abin be relied upon?; Yeb. 64ᵇ אבין דס׳ וכ׳ (corr. acc.) A. is a trustworthy authority, Isaac .. is not.—*Pl.* בְּנֵי סַמְכֵי. Kidd. 31ᵇ חמשה בני ס׳ וכ׳ Abimi had five sons who were authorities in traditional law during the life-time of his own father.

one of the ingredients of the frankincense; a. fr.—Y. Sabb. XII, 13c bot. לרטץ סַרְמָנִין to plant the spices for the frankincense.—2) *pl.* as above: *paint, dye, colors*; in gen. *artist's material.* Gen. R. s. 1 שמצא ס' וכ' .... צריר your god is a great artist, but he found good material which helped him. Num. R. s. 12; Ex. R. s. 35, a. e. אתה בסַמָּנֶיךָ וכ' thou (paint it) with thy materials, but I appear in my glory myself; Yalk. Ex. 369 בסַמָּנֶיךָ; Pesik. Vayhi, p. 5a בסרמנך (corr. acc.). B. Kam. 101a שבח ס' the value of the dye (additional to that of the wool); a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 סממנין, v. סְמָלוֹן.]

סַמָּנָא, סַמְמָנָא ch. same.—*Pl.* סַמְמָנִין, סַמְמָנַיָּא, סַמְמָנֵי, סַמָּנֵי. Targ. Y. I Gen. XLIX, 20. Targ. Jer. XLVI, 11 (h. text רפאות). Targ. Ez. XXIII, 14 (h. text ששר); a. e.—B. Kam. 101a הב לי סַמָּנַאי give me back my dyes. B. Mets. 85b bot. [read:] הוה מותיב ליה גובתא דס' וכ' (Ms. M. סַמָּנֵאי) he placed the tube containing the medicine under his cushion.

סַמְמָנִית f. (preced.), *pl.* סַמְמָנִיּוֹת, סַמָּנִי *writing colors, inks.* Sabb. XII, 3 (103a) משתי ס' with two inks, v. סַרְמָנִית.

סָמַן (b. h. *Nif.*), *Pi.* סִרְמֵּן (denom. of סִרְמָן) *to mark.* Koh. R. to XII, 10, [read:] שלש סימנים סִרְמַנְתִּי לך בקבורתו וכ' (וסירמתי לך, being a gloss) three signs did I mark out for thee with regard to the grave of Moses; Midr. Till. to Ps. IX (not סרמנתין).—Part. pass. מְסוּמָּן; pl. מְסוּמָּנִים, מְסוּמָּנִין. B. Bath. X, 7 (172a) אם דירו מ' (Y. ed. אם דירו בסרמנין; Ms. M. אם דירו סרמנין, v. Rabb. D. S. a. l. note) if the two persons of the same name bear also the same marks.

סָמַן, *Pa.* סַמֵּן *to believe in* סִרְמָן, *be superstitious.* B. Mets. 27b כיס וארנקי משום דמְסַמְּנֵי people are not likely to lend a money bag or purse, because they are superstitious about it.—*Part. pass.* מְסַמָּן; f. מְסַמָּנָא *auspicious.* Kidd. 59a ולא מס' מילתא and it is inauspicious (to sell the first field one has acquired).

Ithpa. אִסְתַּמַּן *to be marked.* Targ. Y. Num. II, 2 ארזון דמִסְתַּמְּנִין וכ' emblems which are marked out on &c.

סַמָּנָא, סַמָּן, v. סַמְמָן, סַמְמָנָא.

סְמָנוֹן, v. אֲמָנָה II.

סַמָּנִיּוֹת, v. סַמְמָנִית.

סמנין, סמניירין, v. סְמָלוֹן.

סָמָנִים, v. אֲמָנָה II.

סמס, Y. Shek. V, 48d, v. סְמֵר.—Yalk. Is. 263 שמסמסין, v. מְסַמֵּס II.

סמפולינא, v. סַמְפּוֹרִינָא.

סַמְפַּנְ', סַמְפּוֹנָא, סִמְפוֹנָא, v. sub סִרְמְפ'.

סַמְפּוֹרִינָא m. (v. next wds., a. b. h. סַפִּיר) *lapis*

סַמְכוּ, v. סִיבְּכִי.

סֶמֶל m. (b. h.; Saf. of מוּל II; cmp. אִזְמֶל) [*carving,*] *carved image.* Gen. R. s. 68 (ref. to סלם, Gen. XXVIII, 12) זה צלמו ... הוא סלם הוא ס' וכ' that means the image of Nebuchadnezzar, *sullam* is *semel*, the letters being the same.

סֵמֶל (or סַמְלָא) m. (v. preced.; cmp. γλύφανον, γλυφεῖον) *cutting tool.*—*Pl.* סְמָלִים, (or סְמָלֵי). Y. Ab. Zar. III, 42c bot. [read:] חסל וחסולים וחס' וכ' figures on a signet ring with emblems representing a basket, palm-pricks or shears are indications of common (commercial) use (opp. ornaments with idolatrous emblems), v. בְּזִיּוֹן.

סְמָאלָא, סְמָלָא m. ch.=h. שְׂמֹאל, *left side.* Targ. O. Num. XXII, 26 סמל' ed. Berl. (oth. ed. סְמָא; ed. Vien. שְׂ'; Y. שְׂ'); a. fr. (interch. in editions with שְׂמָא').—*Pl.* סְמָלִין. Targ. II Esth. VI, 11.

סְרִ', סְמָלוֹן m., *pl.* סְמָלוֹנִין, סְמָלוֹנִים, סְרִ' (v. סֵמֶל; cmp. γλυφαί, Sm. Ant. s. v. Jugum) *the carved ends of a yoke.* Sifra B'huck., Par. 1, ch. III קצץ את הס' Rabad a. Ar. (ed. סְמָרוֹנִין, סְמָרִ', v. סְמָרוֹן) he cut off the carved ends. Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 [read as:] Sabb. 59b bot. בעול הלך אחר סְמָלוֹנָיו as regards the susceptibility of a yoke to levitical uncleanness, go by its carved ends (if they are broken off, the susceptibility ceases); Y. ib. VI, 8b ונעול אחר סמניירין (corr. acc.).

סַמְלוֹן pr. n. m. *S'malyon,* a scholar. Sifré Deut. 357; Yalk. ib. 963; Sot. 13b ס' אמר וכ' S. says, (the voice called out,) And Moses died &c.

סַמְלָנִית f. a species of *wild beasts* (?). Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 ed. Bub. Var. of כמלנית (expl. עָרֹב ib.).

סְרִ', סַמְלָק m. *jasmine.* Ber. 43b top (v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

סָמַם, v. סוּם II.

סַמְמִית f. (b. h. שְׂ'; v. סַם) [*poisonous*] *spider.* Sabb. 77b ס' לעקרב (Ms. O. שׂ') a (crushed) spider is a remedy for a scorpion's bite; Y. Ber. IX, 13c bot. Sabb. l. c. ארמת ס' על וכ' the fear which the scorpion has of the spider; Yalk. Am. 544 ש'. Snh. 103b העלה ס' ע"ג וכ' Ar. (ed. שׂ') caused spider-web to cover the altar.—*Pl.* סַמָּמִיּוֹת. Sifré Deut. 354 ס' מכרשות אוהו וכ' (not סמומ') spiders bite him, and he dies &c.; Yalk. ib. 961.—[LXX a. Vulg. translate שממית *spotted lizard,* v. next w.]

סַמְמִיתָא ch. (v. preced.) [*poisonous animal,*] 1) *spotted lizard.* Targ. Y. Lev. XI, 30 Ar. (ed. שְׂ'; h. text חלטאה).—2) *spider.* Y. Sabb. I, 3b ודמנא שְׂמָמִי and the mite in garments is changed into a spider.

סַמָּן, סַמְמָן c. (v. סַם) *drug,* 1) *ingredient of frankincense.* Y. Yoma IV, 41d bot. (expl. חצירים) חצי כל ס' וס' a fraction of each ingredient.—*Pl.* סַמְמָנִין, סַמָּנִי, סַמָּנֵי. Ib. 41d; Ker. 6a סַמְמָנֵיהּ, v. חָסַר. Ib. אחד מסַמְמָנֵי חקטרת

lazuli, a jewel in the high priest's breastplate. Targ. Y. II XXVIII, 18 (some ed. סמפול׳).

סִימְ׳, סַמְפּוֹרִין m. pl. (ספר; cmp. צִפּוֹרֶן) *nails, points.* Targ. Is. XLI, 15. Targ. I Chr. XX, 3 (ed. Rahm. סִימְפּוֹרִין).

סמפירונין, v. next w.

סַנְפִּיר׳, סַמְפִּיר׳, סַנְפִּי׳, סַמְפִּירִינוֹן m. (σαπφείρινον) *sapphir-like*; in gen. (=lapis sapphirinus) *sapphire, lapislazuli* (v. Sm. Ant. s. v. Sapphir). Tanḥ. KiThissa 26 ושל סמ׳ היו וכ׳ and they (the tablets) were lapislazuli, and yet they were like a light object in his hands; Cant. R. to V, 14 [read:] מעשה נסים היו של סנ׳ היו וכ׳ they were a miraculous work: they were of sapphire, and yet could be rolled up. Tanḥ. B'shall. 21 המטה של סמפר׳ היתה the staff (of Moses) was of sapphire; Ex. R. s. 8. Pesik. ʿĂniya, p. 135ᵇ סמפ׳ היה נאה כס׳ הזה beautiful like sapphire. Ib. סמפ׳ הירו׳ (corr. acc.); Pesik. R. s. 32; (Lam. R. to IV, 7 סַפִּיר); a. fr.—*Chald.* Targ. Y. Deut. IV, 13. Ib. XXXIV, 12.

סָמִיק, סְמַק (v. סוּמַק) *to be red* (interch. with *Pa.* in Targ. editions). Targ. Y. Num. XXXI, 18. Targ. Gen. XLIX, 12 (Ms. וְסוּמְקוּן); a. fr.—B. Bath. 84ᵃ דקא סָמְקָא וכ׳ for it (the sun) is red in the morning and in the evening; a. e.

Pa. סַמֵּק 1) same, v. supra.—2) *to redden.* Targ. Y. Gen. XLIX, 11.—Lev. R. s. 12 (expl. כי יתאדם, Prov. XXIII, 31) ודאי מְסַמֵּק לֵיהּ (or מַסְמִיק *Hif.*) the wine will surely make him red (excite him). Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; Y. Snh. VI, 23ᶜ בגין דלא מְסַמְּקָא אפוי (not מסמקי) in order not to make his face red (put him to shame); a. e.—*Part. pass.* מְסַמָּק; *pl.* מְסַמְּקֵי, מְסַמָּקֵי. Targ. Ex. XXVI, 14. Targ. Nah. II, 4; a. e.

Af. אַסְמֵיק 1) *to become* or *be dark red.* Ḥull. 93ᵇ; Pes. 74ᵇ אומצא דא׳ a piece of meat which is dark red (from congested blood). Ib. בין א׳ בין לא א׳ whether the fluid looks red; a. e.—2) *to make red*, v. supra.

סַמְקָא c. (preced.) *reddish.* Targ. Y. Lev. XIII, 43.—*Pl.* סַמְקִין; f. סַמְקָן. Targ. O. Lev. XIV, 37 (Y. סומקן).—Lam. R. to IV, 3 דלא .. סמקין וכ׳ (not סמקון; some ed. סרמוקן, corr. acc.) lest they see their young red-colored and eat them up.—Yalk. Prov. 960 סמקן דעיירין inflammation of the eyes (Lev. R. s. 12 שמשמין).

סַמְקִי pr. n. pl. *Samḳi.* Yeb. 121ᵃ אגמא דס׳ the swamp of S.

סָמְקָן, ס׳ m. (preced. wds.) name of a *red jewel, carnelian.* Targ. O. Ex. XXVIII, 17. Targ. Ez. XXVIII, 13; a. e.

סַמְקְרִיר, v. סְמוֹקְרִי.

סַמְקְתָּא, v. סִימוּק.

סַמְקָתָא f. = סָמְקָן. Targ. Y. II Ex. XXVIII, 17 (not סַמְקָ׳); Y. I סְמוּקְתָּא.

סָמַר [(b. h.) *to stand erect, bristle.*—Denom. מַסְמֵר; whence סָמַר] *to nail, fasten.* Y. Meg. IV, 75ᶜ bot. זְמָרוֹ he nailed it (against the door, in an inappropriate place).

Pi. סִימֵּר *to stud with nails.* Kel. XIV, 2.—Part. pass. מְסוּמָּר. Sabb. VI, 2, a. fr. סנדל המס׳ a nail-studded shoe.

סָמַר I ch., *Pa.* סַמֵּר same.—Part. pass. מְסַמְּרָא, מְסַמָּרָא. Y. Ḥag. III, beg. 78ᵈ עד כרפא מ׳ ... to this day it is called the nail-studded rock.

סָמַר II (=h. שָׁמַר), *Ithpa.* אִסְתַּמַּר, אִסְתְּמַר׳ *to take heed, beware.* Targ. O. Ex. XXIII, 21. Targ. Josh. VI, 18 (some ed. אסט׳). Targ. Job XXXVI, 21 (Ms. אסט׳); a. fr.—[Ib. XXXIV, 17, v. סְמַתֵּר.]

סָמְרָאֵי, or **סַמְרָאֵי** m. pl. *S'maraë* or *Samraë*, name of a Cushite tribe, prob. named from *Sabrata* (Abrotonum), in northern Africa; cmp. זִינְגָאֵי. Targ. Y. Gen. X, 7 סָמְדָ׳; Targ. I Chr. I, 9 (ed. Rahmer סמד׳; h. text סבתה).

סמרון, v. סִימִירוֹן.

סַמְרוֹסִי, v. סַבְרוֹסִי.

סַמַרְטוּט m. (Saf. of מרט; cmp. מַרְשׁוּט) 1) *rag, lint.* Sabb. XIX, 2. Ib. XXI, 2.—*Pl.* סַמַרְטוּטִין. Shebu. 31ᵃ אחד לבוש ס׳ one (of the contestants) clad in rags. Tosef. Bets. II, 11 לא יקרע לה ס׳ he must not tear rags (to dress the wound after circumcision). Tosef. Sabb. II, 1; a. fr.—2) (adj.) *ragged.*—*Pl.* as ab. Cant. R. to I, 5; Yalk. ib. 982.

סַמַרְטוּטָא ch. same.—*Pl.* סַמַרְטוּטֵי. Ber. 51ᵇ, v. כַּלְמָתָא.

סַמַרְטִין m. pl. (v. סַמַּרְדָּה) *Sarmatians.* Y'lamd. to Num. III, 45 (or VIII, 6) quot. in Ar. אפי׳ ס׳ אפי׳ ברבריים (ed. Koh. סמריטין) even Sarmatians, even Barbarians; [perh. Samaritans, v. next w.].

סַמַרְטִיקִי f. (Σαμαρειτική, sub. χώρα) *the Samaritan district.* Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot.

סמריטין, v. סַמַרְטִין.

סַמַרְמוֹרוֹת m. pl. (סָמַר) *shudder.* Nidd. IX, 8 (63ᵃ) Ar. [Var. in Ar. צַמַרְמוֹרוֹת; Mish. ed. צמרמורת; Bab. ed. צמרמורות].

סַמְתָּרָא, סַמְתּוֹרָא m. (comp. of סַם a. תּוּרָא, v. תְּרָא I; cmp. P. Sm. 2653 סם תרין) *an emollient*, esp. *cosmetics.* סַמְתַּר משחא, ס׳ רבותא *cosmetic ointments* (v. מְשָׁחָא I a. רְבוּתָא). Targ. Esth. II, 3; 9.—*Pl.* constr. סַמְתּוֹרֵי. Ib. 12.

סַמְתִּירָא m. (preced.) *an emollient* put on a sore, *plaster.* Targ. Job V, 18 מָעַל ס׳ (Bxt. סַמְתַּרְתָּא; h. text חבש).—V. סַמְתִּרֵי.

סַמְתַּר, v. סַמְתּוֹרָא.

סַמְתֵּר״ (preced. wds.) *to apply an emollient, to heal.* Targ. Job XXXIV, 17 יְסַמְתֵּר ed. Lag. (ed. ירחמר, Ms. יסטמר; corr. acc.; h. text ירחבוש; cmp. סְמִתִּירָא). [As regards

Torah scroll (of the synagogue) of S.—Denom. סַנְבְּרָא, צַנְבַּ׳, צִרְנַ׳. Y. Shebi. VI, 36[d]; ib. IX, 39[a]; Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] צ׳ לוּר.

סנגדא, v. סַנִּיגּוֹרָא.

סנגדודין, v. סִנְגְּלָרִין.

סנגוריא, v. סְרוּנְגְּיָא.

סנגורין, v. next w.

סִנְגְּלָרִין m. pl. (variously corrupted) *singulares, orderlies in the army*; (under the later Roman emperors) *imperial clerks in the provinces.* Yalk. Num. 771 גירה בהן חס׳ he set the singulares on them, and they crushed their heads with clubs (v. Sm. Ant. s. v. Fustuarium); Sifré Num. 131 סנגדודים, סנגרורים; Y. Snh. X, 28[d] bot. סניגורים (corr. acc.).—Y'lamd. to Num. X, 2 quot. in Ar. s. v. סגגם: מה עשו הסניגורים (corr. acc., or סַנְגִּיפֵרִים signiferi?).

סַנְגָּרָא, v. סַנִּיגּוֹרָא.

סנגרין, סנגרורין, corruptions of סִנְגְּלָרִין.

סנדיות, read: סַגְּרִיּוֹת.

סַנְדִּיקְנוֹס, סנדיקות, סַנְדִּיקוֹס, v. סִינְדִּיקְנוֹס.

סַנְדָּל c. (σάνδαλον, prob. from Pers. *sandal* = calceus) *sandal*, 1) *a sole with straps, shoe*, contrad. to מַנְעָל a. נַעַל. Sabb. VI, 2, v. סַמַּר. Yoma VIII, 1. Yeb. 102[a]; a. fr.—ס׳ בחמה a sort of shoe for animals (v. Sm. Ant., 3rd Engl. ed., s. v. Solea). Sabb. 59[a] ס׳ של וכ׳ a metal shoe for animals is liable to levitical uncleanness (expl. 'because it may be used as a drinking vessel in war' &c.); Kel. XIV, 5 סַנְדָּלֵי בהמה (*pl.*). Par. II, 3 עשה לה ס׳ וכ׳ if one made a shoe for her (the red cow), that she might not slip.—ס׳ של ערימה *a sort of shoe for the legs of a bedstead;* [Ar.: *a board placed under a short leg*]. Ohol. XII, 4; Tosef. ib. XIII, 4.—Yeb. 103[b] ס׳ של נחת ע״ז Ar. (ed. ס׳ של ע״ז) the shoe for the rest of an idol.—*Pl.* סַנְדָּלִין. B. Bath. 58[a] 'the bed of a scholar' is כל שאין ... ס׳ וכ׳ that under which nothing is placed except the sandals in summer and shoes in winter time. Y. Sabb. VI, 8[a]; a. fr.—2) *a flat fish* like *the sole* or *turbot*; trnsf. *a flat, fish-shaped abortion.* Nidd. III, 4 המפלת ס׳ וכ׳ a woman who discharges a sandal-like foetus or a placenta. Tosef. ib. IV, 7 ס׳ שאמרו דומה לס׳ דג שבים the sandal abortion of which they speak means a foetus resembling the sea-fish called sandal; [oth. opin.] דומה ללשון של שור resembling the fish called 'ox-tongue' (βούγλοσσος, lingulaca); Y. ib. III, 50[d] bot.; Bab. ib. 25[b]; a. e. [Snh. 59[b] סנדלין Ms. M., v. סִנְדָּלְכוֹנִים.]

סַנְדָּלָא, סַנְהָלָא ch. same. Targ. Y. I Gen. XIV, 23 סַנְדָּלַת רצועא a sandal provided with straps; Y. II רצועה דס׳ a shoe-strap. Targ. Ps. CVIII, 10; a. fr.—Gen. R. s. 44; Yalk. Jer. 285 עד דסַנְדָּלָךְ וכ׳, v. כּוּבָּא I. Yeb. 102[a], v. עַזְיָא. Snh. 7[b] אפיקו לי מאני חנותאי ... וס׳ get me my shop-tools (the judge's implements): a stick, a strap, a trumpet (with

formation of a verb from a compound noun, cmp. ברנש, P. Sm. 582.]

סַמְתָּרֵי m. pl. (v. preced. wds.) *a vulnerary preparation; dragon's-blood.* B. Mets. 107[b] חוו עבדי לידה ס׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. ed. Koh. (ed. סַמָּא; Ar. ed. סמתר) they might prepare *samtré*, and he might recover; Yalk. Deut. 849; Yeb. 114[b] (Rashi סַמְתָּרֵי). B. Bath. 74[b] תחוא עישבא ס׳ הוה (Ar. הנך עישבי ס׳ הוו, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) that plant was *s.*—Ḥull. 54[a] quot. in Rashbam to B. Bath. l. c. עבדי לה ס׳ (ed. בדרי לה סמא).

סַמְתָּרָתָא f., v. סַמְתִּירָא.

סָן (סנן, cmp. סְנֵה a. שֵׁן) *tenon.*—*Pl.* סִינִין, סִינִים. Kel. X, 6 עשאן בס׳ (Mish. ed. סינן, corr. acc.) if he joined the boards by means of tenons, Maim. (R. S.: by placing between them *fine chips of thornwood*, v. סְנֵה).

סַנָּא, v. סַנּוּא.

סְנָא, סָנֵא *to hate*, v. סני.

סְנָא, סָנָא m. (preced.) *hatred.* Targ. Y. Ex. XXIII, 5. Targ. Y. Num. XXXV, 20 בסִנְאָא. Targ. Y. Gen. XXVII, 41; a. e.

סְנָאב, v. סְנָאָה.

סְנָאָה f. = סְנָא. Targ. O. Num. XXXV, 20 ed. Berl. (ed. Amst. סַ׳, corr. acc.).—V. סִנְאָתָא.

סַנָּאָה m. (preced.) *hater, enemy.* Targ. Ex. XXIII, 5. Targ. II Esth. VI, 10; a. e.—Y. Ber. II, 5[a] top סַנָּאֵי רישראל the enemy of Israel. Ḥull. 43[b] (euphem.) כלפי סַנְאִיתֵיהּ דרבא the enemy of Raba.—*Pl.* סַנָּאֵי, סַנְאֵי, סַנָּאֵי. Targ. Ps. XXXV, 19 (ed. Wil. סָנְאַי). Targ. Ex. I, 10. Targ. Ps. CXXIX, 5 (Ms. סְנָאֵי; some ed. סַנֵּי). Ib. XLV, 6 (some ed. שַׂ׳); a. e.—Y. Taan. IV, 68[d] שַׂנְאַיְיהוּ.—V. שִׂנְאוּתָא.

סְנָאָה pr. n. m. *S'naah.* Taan. IV, 5 (26[a]) בני ס׳ (Ms. M. שְׂנָאָב; v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. IV, 68[b] bot.; Tosef. ib. IV (III), 6 ed. Zuck. (Var. סניאה); Bab. ib. 12[a] סְנָאָב (Ms. M. שׂ׳); Erub. 41[a] סנאב (Ms. O. סנאה).

סְנָאֵי, v. סְנֵי.

סְנָאִין, סְנָאִים, v. סְנֵה.

סְנָאָתָא f. = סְנָאָה. Targ. II Sam. XIII, 15 (ed. Wil. סְנָאָתָא). Targ. Ps. CIX, 5 (ed. Lag. סְנִיאָתָא). Ib. 3 סְנוּאָתָא. Targ. Prov. XXVI, 26 סְנוּאָתָא (ed. Lag. סְנִיאָתָא; Ms. סרנוותא).

סַנְבּוּטִין, v. סַרְבִּיטִין.

סְנְבוּל, v. סִיבּוֹלֶת.

סַנְבַּטְיוֹן, v. סַמְבַּטְיוֹן.

צִינַ׳, צַנְבְּרֵיי, צַנַ׳, סַנְבְּרַאי pr. n. pl. *Sennabris*, near the lake of Tiberias. Gen. R. s. 98; Y. Meg. I, 70[a] צי׳; v. עֵרוּת. Ib. III, 74[a] top Ursicinus burnt אורייתא דצנבראי the

which to proclaim excommunication) and a sandal (for חֲלִיצָה); a. fr.—*Pl.* סַנְדְלַיָּא, סַנְדְלִין. Targ. Is. XI, 15. Targ. Y. Gen. XXXVII, 28 (cmp. Am. II, 6); a. e.—Y. Sabb. VI, 8[a] top תרין ס׳ two pairs of shoes. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מאת׳ 8); a. e.

סנדלבין, סנדלבונין, v. next wds.

סַנְדַלְכוֹן m. (a corrupt. of *σαρδόνυξ, σαρδόνυχος*) *sardonyx.* Targ. Job XXVIII, 18 (h. text רְאמוֹת).

סַנְדַלְכוֹנִין, סַנְדַלְכוֹנִים m. pl. h. same, in gen. *gems.* Snh. 59[b] סנדלב׳ טובים ed. (ed. Cracow סַנְדַלְכְנִין; Ms. M. סנדלין; Ms. C. סנדלנין; corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Gen. 15 סנדלפונין; Ab. d'R. N., ed. Schechter, ch. I סנדלכים. Ib. ch. XXXVIII סנדלפונין טובות פה שמוציא the mouth which uttered beautiful gems.

סַנְדַלְכִין, סַנְדַלְכָנִין, v. preced.

סַנְדַלְפוֹן pr. n. *Sandalfon*, name of an angel. Ḥag. 13[b]. Pesik. R. s. 20 אשו של ס׳ the fire of S.

סנדלפונין, v. סַנְדַלְכוֹנִים.

סַנְדָלָר m. (sandalarius) *sandal-maker*, surname of R. Johanan; [oth. opin.: ס׳=אלכסנדרי, *the Alexandrian*; v. Y. Ḥag. III, beg. 78[d] ר׳ י׳ חס׳ אלכסנדרי וכ׳ R. J. the Sand'lar is a true Alexandrian]. Ab. IV, 11; a. v. fr.

סנדלריאות, Yalk. Gen. 79, read: בַּלְנַרְיָאוֹת, v. בַּנְרִיוֹת.

סַנְדָלַת, v. סַנְדָלָא.

סַנְדְרִיאוֹס, סַנְדְרוֹס, abbrev. of אֲלֶכְסַנְדְרוֹס. Ex. R. s. 15, v. אִילְיאוֹס.

סַנְדַרְיִיתָא, סַנְדָרִי, סַנְדָרָאוֹת, סַנְדָרִיוֹת, v. סַנְהֶדְרִין h. a. ch.—[סנדריות, Sifra B'har, Par. 2, ch. III, v. אֶכְסְרָגוֹן.]

סַנְדַרְיָיתָא, v. סַנְהֶדְרִין ch.

סנדרנא, Cant. R. to IV, 4 ס׳ ע״י, a corrupt dittography of ע״י שני שדיך.

סַנָּה m. (b. h.) *prick, thorn, thorn-bush.* Ex. R. s. 2; Tanḥ. Sh'moth 14 (expl. בלבת, Ex. III, 2) משני חלקיו של ס׳ (from the heart of) from upward of two thirds of the height of the thorn-bush. Ib. הם ... אף אני בס׳ וכ׳ they (the Israelites) are in anguish, I (the Lord) also appear in the thorn-bush, out of a narrow place. Ex. R. l. c. מה הסנה שפל וכ׳ as the thorn-bush is the lowest of the trees, so are the Israelites &c.; a. fr.—*Pl.* סְנָאִים, סְנָאִין, סְנִיִּים, סְנָיִין. Kil. VIII, 5, a. e. חוּלְדַּת חס׳, v. חוּלְדָּה I. Tanḥ. Ki Thissa 2 סגיין (corr. acc.). B. Mets. 117[a] (expl. תקרה) קרנים ס׳ ושדנא Ar. (ed. קינים וס׳) he must furnish reeds, thorns and clay (for the ceiling).—Y. Meg. I, 72[d] top בסנאיו של יוסף, v. סַנְאָא.]

סנדריומי, v. סַנְדְרִיוֹט.

סַנְהֶדְרִין, סַנְדְרֵי f. (also *pl.*) (συνέδριον) *Sanhedrin*, the supreme council of the Jews; ס׳ גדולה *the Great S.*, consisting of seventy-one members; ס׳ קטנה *the Small S.*, a judicial court of twenty-three. Snh. I, 6. Ib. ס׳ נוהגת לס׳ ראויה fit to be a seat of the S. Macc. I, 10 בארץ וכ׳ the S. may exercise its functions in Palestine and outside. Ib. ס׳ ההורגת וכ׳ a S. that executes capital punishment (more than) once in seven years. Ib. 9 (ref. to Deut. XVII, 6) שלא תהא ס׳ שומעת וכ׳ this intimates that the S. must not hear the testimony from the mouth of an interpreter. Snh. 63[a] לס׳ שהרגו וכ׳ that a S. which puts a person to death must not taste food during the entire day of execution; a. v. fr.—*Pl.* סַנְהֶדְרָיוֹת, סַנְהֶדְרָאוֹת, סַנְדְרֵי׳. Ib. I, 5 אין עושין ס׳ לשבטים וכ׳ supreme courts for tribes (provincial courts, Small Sanhedrin) can be instituted only by decree of the court of seventy-one; Sifra K'dosh. ch. VIII, Par. 10 סנדריות של ישראל; Yalk. Lev. 619 סנהד׳ של שבטים, opp. ס׳ גדולה. Snh. 16[b] כנדראות (also in Chald. diction); a. fr.—*Sanhedrin*, name of a treatise, of the Order of N'zikin, of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli a. Y'rushalmi.

סַנְהֶדְרִי, סַנְהֶדְרִין, סַנְדְרֵי ch. same. Targ. Y. II Num. XXV, 4. Targ. Y. I ib. 7. Targ. I Chr. XVIII, 17; a. fr.—Snh. 16[a]; a. fr.—*Pl.* סַנְהֶדְרַיָּיתָא, סַנְהֶדְרַיָּתָא. Targ. Y. I Lev. XXIV, 12. Targ. Y. I Num. IX, 8; a. fr.

סַנָּא, סָנוֹא m. (שָׂנֵא=סָנֵא; cmp. קַנָּא a. קָנוֹא) *hater.*—*Pl.* סַנָּאִין, סַנּוֹאִין. Zeb. 118[b] (ref. to Deut. XXXIII, 16, play on סָנֶה) עין חס׳ שלו ... מן Ms. M. (ed. בין השנואין, v. Rabb. D. S. a. l. note) the eye (of Joseph) which refused to enjoy that which was not its own, shall be permitted to feast on that which belongs to his haters (the brother tribes); Yalk. Josh. 29; Y. Meg. I, 72[d] top ששרת שכינה בסַנָּאָיו של יוסף the Divine Presence dwelt among Joseph's haters.

סַנְוַאדְתָּא, v. סַנְוַרְתָּא.

שְׂ׳, סִנּוּאֲתָא f. (סְנֵי) 1) *the hated wife.* Targ. O. Deut. XXI, 15 ס׳ ed. Berl. (oth. ed. שְׂנוּאֵי׳, a. שְׂנִיאֵי׳; Y. סָנוּתָא, a. סָנִיתָא, סָנֵי׳). Targ. O. Gen. XXIX, 33 ס׳ ed. Berl. (oth. ed. שְׂ׳; Y. שָׂנֵיתָא). Targ. Prov. XXX, 23 שנוא׳ (ed. Lag. שְׂנִי׳); a. e.—2) *hatred*, v. סְנָאָה.

סַנְוֵר (Saf. of נור; cmp. חִינַּוַּרְיָא) *to dazzle, blind.* Targ. Y. Num. XVI, 14.

סַנְוַרְתָּא, סַנְוַרְתָּה f. (preced.; cmp. Syr. סנורא, lorica, P. Sm. 2680) *polished metal helmet.* Sabb. 62[a], expl. קסדא (Ms. M. סנירתא, read סנור׳; v. Rabb. D. S. a. l. note for Var. lect.).

סְנַוְתָּאָה m. (v. סְנַפְתָּא) *of S'navta.* Sabb. 17[b] (Ms. M. נתוואה, v. Rabb. D. S. a. l. note); (Ab. Zar. 36[a] נְוָתָאָה, early eds. נִירוֹתֵי׳; v. נִירוֹתֵי׳).

סְנוּנִית f. (סָנַן) [*the glistening,*] *swallow.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V חס׳; Ḥull. 62[a] ס׳ לבנה the white-bellied swallow. Tosef. ib. III (IV), 23 אוכלין את ס׳ לבנה וכ׳ used to eat the white-bellied swallow, because &c. Sabb. 77[b] אימת ס׳ על הנשר the fear which the eagle has of the swallow; a. e.

סְנוּנִיתָא ch. same. Targ. Jer. VIII, 7 (h. text עָגוּר).

סְנוּק, סִ׳ m. (סנק) *pressure, exhaustion.* Sabb. 67ª, v גַּבָּא.

סִינִ׳, סְנוֹקֶרֶת f. (סָכַר II, with anorg. נ) [*reddening,*] *a severe* or *insulting blow in the face* (*with the fist*; oth. opin.: *with the back of the hand*; Rashi: *with the saddle of an ass*). B. Kam. 27ᵇ (Ms. M. סִינוֹקְרִית; Ms. F. סינוקרת; ed. Sonc. סטקרת, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Y. ib. VIII, end, 6ᶜ סקלונקוית.

סַנְוֵרִים m. pl. (b. h.; v. סַנְוֵר) *blindness, dimness,* Yalk. Esth. 1056 שהיה חס׳ על עיניו his eye-sight was veiled.

סָנוּתָא, v. סְנָאתָא.

סְנוּתָא, v. סְגוּאתָא.

סָנַט (cmp. Syr. סנט, P. Sm. 2676, a. Arab. sanuṭ) [*to scrape,* cmp. חָסַד II] *to sneer, scoff, malign.* Gen. R. s. 71, beg. היו הכל סוֹנְטִין בה all sneered at her; ib. אם הגיתיות סוֹנְטוֹת בה ... (not סונטין), v. גְּהִירוּת; Yalk. ib. 125. Gen. R. s. 68 סוֹנְטִים 'Rashi' (ed. Leipz. סונטומוס, corr. acc.; ed. Wil. שׂוֹנְטִים; some ed. שוטנים, corr. acc.).

סַנְטוֹרָא, v. סַנְטָרָא.—סנטוראי, v. next w.

סַנְטוֹרְיָא, סַנְטוּרְיָא m. pl. (סנטר; cmp. נָטַר) *grudge, hidden hatred, vindictiveness.* Gen. R. s. 67 עד .. סנטורי דרומי Ar. (ed. סנטרי דרומי, סנטרוי, corr. acc.) to this day people exclaim, 'the vindictiveness of Rome' (with play on *senatores*); Yalk. ib. 115 סנטוראי דרומאי (סנטראי; corr. acc.). Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ (play on Saturnalia, v. סַטַרְנַלְיָא) ברומי צווהרין ליה סַנְטוֹרְיָה דעשו in Rome they (the Jews) call it (that festival of apparent good-will) the hidden hatred of Esau (Rome).

סנטורתא, v. סַנְטָרוּתָא.

סַנְטִירָא, סַנְטִיר, סָנְטִיר, v. סְנִיטָר, סַנְטָר, סַנְטָרָא.

סנטיראי, v. סַנְטוֹרֵי.

סְנִיטָר (Saf. of נָטַר) *to guard,* esp. *to watch jealously; to bear grudge.* Gen. R. s. 67 (ref. to וישטמהו, Gen. XXVII, 41) סְנִיטְרוֹ ונעשה לו שונא נוקם ונוטר (better סִינְטְרוֹ; Ar. a. Yalk. Gen. 115 omit our w.) he watched him grudgingly, and became to him a vindictive and grudge-bearing enemy; v. סַנְטוֹרֵי.

סַנְטִיר, סַנְטֵר m. (preced.) 1) *guardsman, bailiff.* B. Bath. IV, 7 המוכר ... מכר את חס׳ if one sells a township, he sells with it the *sanṭer* (a slave, v. אִרְקוֹנוֹמוֹס); expl. ib. 68ª בר מתווניתא, v. מַתְוָנִיתָא; [oth. opin. ib. באגי *the fields around the town*]; Tosef. ib. III, 5. Snh. 98ᵇ פגע בו ס׳ a bailiff meets him (trying to contest his title to the field). Y. B. Mets. V, 10ᶜ ישראל שמינה ... או ס׳ an Israelite who appointed a gentile his manager or guardsman. Gitt. 80ᵇ לשם ס׳ שבעיר אפי׳ ... even if he dates a letter of divorce from the rule of a bailiff of the town. Tanh. B'rakhah 6 כס׳ חזה וכ׳ like the guardsman that speaks before the king; a. e.—2) *the guarded land outside of a township.* B. Bath. l. c., v. supra.—3) (cmp. meanings of לְחִי, and phrases like שמר פתחי פיך, Mic. VII, 5) [*fence,*] *jaw, jaw-bone, chin.* Ber. 24ᵇ מניח ידו על סַנְטְרוֹ ... וכשהוא (Ms. M. סַנְטְרוֹ) and when he yawned, he put his hand on his chin (to cover his mouth).—4) a sort of *cloak, sanṭer* (cmp. גּוּנְדָּא II). Treat. Der. Er. ch. XI סַנְטְרוֹ לצדדין וקובעו וכ׳ he who walks with his *sanṭer* hanging sideways and his cap turned back ..., belongs to the haughty.

סַנְטָר (סַנְטוֹ׳), סַנְטֵי׳, סַנְטָרָא ch. same, 1) *guardsman, bailiff* &c. Koh. R. to IV, 8 דבבל ס׳ בלשאצר Belshazzar, governor of Babylon. Lev. R. s. 34 אתנסיבת לס׳ דקרתא she married the guardsman of the town; Yalk. Is. 352; Gen. R. s. 17 סנטרין (corr. acc.); Y. Keth. XI, 34ᵇ bot. לכסורא (corr. acc.). Pesik. Ha'om., p. 69ᵇ (ref. to Jer. V, 24 סַנְטָרָךְ אנא וכ׳ (ושמר לנו I (the Lord) am thy guardsman (guarding thy crops), and wilt thou not give me my guard's pay (tithes)?; Pesik. R. s. 18; Koh. R. to I, 3 סנטורך; Lev. R. s. 28. Pesik. Ekhah, p. 120ᵇ ריש מטרתא וס׳ the chief of the town guard and the bailiff; Lam. R. introd. (R. Abba 2); a. e.—*Pl.* סַנְטְרַיָּא, סַנְטְרִין, סַנְטֵי׳, (סַנְטוֹ׳). Y. Shebi. IV, 35ᵇ top חמוניה ס׳ וכ׳ the field watchmen saw him (eat of the fruit) and began to strike him. Y. Ḥag. I, 76ᶜ סַנְטוֹרֵי קרתא the guardsmen of the town (Pesik. l. c. ריש מטרתא וסנטרא, v. supra); a. e.—2) (only in *pl.*) *upper garments, outer clothing, walking dress.* Gen. R. s. 100 נפיק .. סַנְטְרוֹי came forth to meet him dressed in his upper garments (although a mourner); מאי סנטרוי מאנין וכ׳ what do you mean by 'his *sanṭerin*'? Garments which showed no rents; Y. M. Kat. III, 83ᶜ top לביש סַנְטְרַיָּה, expl. מאנין דלא חפיתין, v. חָפַת.—[Gen. R. s. 67 סנטרי׳, סנטרוי, v. סַנְטוֹרֵי.]

סַנְטָרוּתָא f. (preced.) *watchman's pay, watchman's charge.* Pesik. Ha'om. p. 69ᵇ סַנְטְרוּתִי (not סנטורתי), v. preced.; Pesik. R. s. 18; Lev. R. s. 28 דסנטרותי of that which I have guarded; Koh. R. to I, 3 מסַנְטַרְוּתִי.

סַנְטַרְוּתָא, v. preced.

סַנֵּי, *pl.* of סַנְאָה.

סַנֵּי, v. סַנֵּיא IV.

סָנֵי, סָנֵא, סָנֵי, *to hate,* v. שָׂנֵא.

סְנֵי, סְנָא ch. same, 1) *to hate.* Targ. O. Deut. XXII, 16 (Y. ed. Amst. סַנֵּא). Ib. 13. Targ. Ps. XXXI, 7 Ms. (ed. שׂ׳); a. fr. (interch. with שְׂ׳).—Part. סָנֵי, (סָאנֵי); f. סַנְיָא; *pl.* סַנְיִן, סָנְנָן. Targ. Prov. VI, 16. Ib. XXVI, 28 (some ed. שָׂא׳). Ib. VIII, 13 (Bxt. סַנְאָה). Ib. I, 22. Targ. Mic. III, 2; a. fr.—Yoma 9ᵇ באלהא דסָנְיָנָא לכו Ms. M. (אלהא ס׳) by God, we hate you (Babylonians). Keth. 105ᵇ לית דס׳ ... לא לידון one must not act as judge in the case of one he loves, or of one he hates. Ib. מיניהו סָנוּ לי some of them hate me. Ib. אי מְסַנֵּי כולהו סנו לי (not מסנו) if there is hating (among them), they all hate me. Sabb. 153ª דסני ליה כולהו וכ׳ (Rashi דסנו) whom all the people of Pumbeditha hate. Ib. 26ª דהווה סניא לכלתה Ms. M. (ed. סַנְיָאה לה לכלתה) who hated her daughter-in-law. Pes. 113ᵇ ומי שריא למְסַנְיֵיהּ (some ed. למסניה) is it permitted to hate a fellowman?

Ib. מחו למימרא . . . לְמִסְנֵיהּ (Yalk. Ms. לְמִסְנֵירֵיהּ, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) *is it permitted to denounce him to his teacher that he may hate him?* Ib. מְסָנֵא סני ליה Ms. M. (ed. מְיסְנֵי סני) *they should hate him.* M. Kat. 17ª דהוו סנו שומעניה *whose reputation people disliked (who was ill-reputed, v. infra);* a. fr.—*Part. pass.* סָנֵי, סָנִי; f. סַנְיָא *hated, hateful; ungainly, unsavory.* Targ. Prov. XIV, 20 (ed. Lag. סאני; h. text רָשׁוּעַ).—Sabb. 31ª דעלך סני וכ' v. חַבְרָא. Meg. 25ᵇ דאי מאן דסני שימעניה Ms. M. (ed. דְּסָנְאֵי, v. supra) *one whose reputation is bad,* v. בְּזֵי I. Ib. 14ᵇ סַנְיָן שמיהון (Ms. M. סני; Ms. Halberst. שַׁנְיָאן; Ms. O. אִישְׁתַּנֵּי; v. Rabb. D. S. a. l. note) *they are ungainly of name;* (Ms. M. *their names are ungainly*).—2) (fr. part. pass.) *to be ugly.* Taan. 7ᵇ top אי הוו סָנוּ וכ' *if they had been ugly, they would have been still greater scholars.*

סַנְיָא I f., v. preced.

סַנְיָא II m. (preced) 1) *badness, inferiority.* B. Bath. 122ª לשופרא וס' to equalize the distribution of land with regard to the better or inferior quality.—2) *evil nature;* (by way of antiphrasis for טיב) *nature.*—ביש סַנְיָיה one whose nature is bad, *ill-natured.* Koh. R. to XI, 9 (some ed. ביש סַנְיָה).—V. סוּנְיָתָא.

סַנְיָא III, **סְנֵיָא** m.=h. סְנֵה. Targ. Y. Ex. III, 4, sq.—Cant. R. to I, 1 (prov.) מן ס' נפרק וורדא (some ed. נפקא ורדא) *from a thorn-bush comes forth a rose (good children of a bad father);* Yalk. Sam. 134 ס' דאפרק וכ' (not סכרא) *a thorn which produced a rose.*—*Pl.* סַנְיָא, סַנְיָא. Targ. Y. Deut. XXXIII, 16 (prob. to be read סַנְיָיא sing.).—[Targ. Prov. VIII, 19 סניא for סגיא, v. גַּבְיָא I.]

סַנְיָא IV, or **סַנְיָ** m. (סנן) *sieve;* ס' דיבי *mucal sieve,* name of a certain *part of the intestines;* [oth. opin.: *disliked by wolves,* v. סַנְיָ].—Ḥull. 50ᵇ.—Koh. R. to VII, 19 (some ed. סני); Lev. R. s. 3 *the ileum;* v. כַּנְתָּא.

סְנִיאָס, Targ. Y. I Num. XXXIV, 11, read פַּנְיָאס.

סְנִיאָתָא, v. סְנוּאָתָא, a. סְנֵאתָא.

סַנְיְגוֹר m. (συνήγορος) *advocate, attorney,* opp. קטיגור prosecutor. R. Hash. 26ª אין קטיגור נעשה ס' the accuser (gold reminding of the golden calf) must not be made an advocate (therefore must the high priest on the Day of Atonement not enter the Holy of Holies in gold-embroidered garments); Ber. 59ª. Ḥag. 13ᵇ קטיגור יעשה ס' shall the accuser (the ox or calf) become an advocate? Lev. R. s. 30 אוי .. סַנְיגוֹרוֹ וכ' woe to this man, his advocate has turned prosecutor!; Y. Succ. III, beg. 53ᶜ שניגורו (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* סַנְיגוֹרִים, סַנְיְגוֹרִין. Y. R. Hash. I, 57ᵇ top; a. fr.—Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 7) שלא יעמיד אצלו ס' וכ' that he (the judge) must not allow advocates to stand by his side (in place of the parties themselves), for it is said, 'before the judge the words of both of them must come' (ib. XXII, 8); [Shebu. 30ᵇ שלא יעשה סניגרון (Ms. M. לדבריו יעשה דבריו סנגרון; Yalk. Ex. 352 שלא יעשה סנגורין לדבריו) that he must not appoint advocates for what he has to say (in defense of his decision, if a point of law is raised against it); the entire passage seems to require emendation in accordance with Mekh. l. c.]

בַּר סַנִּיגּוֹרָא pr. n. m. *Bar-Sannigora.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 8 כרכוי דבר ס' the towns of Bar-S. (on the border between Syria and Palestine); [for טבריא ib., read with Y. II אנטוכיא]; Sifré Deut. 51 כרכא דבר סנגרא (not דכר); Yalk. ib. 874 (not כרבא); Tosef. Shebi. IV, 11 כפרא דבר סנגרא (read כרכא; Var. סרנגורא); Y. Shebi. VI, 36ᶜ ברכה רבה ובר סנגדא (corr. acc., or כרכה רבה דבר ס' the large town of &c.).

סַנִּיגּוֹרְיָא f. (συνηγορία) *defence, speaking in behalf of.*—לְמֵימַר ס' עַל *to speak in defence of.* Y. Taan. II, 65ᵈ top. Ex. R. s. 15, end. Lev. R. s. 6, beg. [read:] הדא רו"חק ס' זכות) הוא מלמדת לכאן וכ' being a gloss to our w.) *that holy spirit speaks in defence of both sides;* a. fr.

סְנִיגְרוֹן, a corrupt. of סִרְגָּרוֹן(אָכְ). Tosef. Shebi. VI, 3; Tosef. Ter. IX, 10; v. אָכְסִרְגָּרוֹן.

סניגרון, Shebu. 30ᵇ, read: סְנִיגּוֹרִין; v. סְנִיגּוֹר.

סַנְיָה, v. סַנְיָא II.

סַנִּיוּתָא f. (סָנֵי) *dislike, displeasure.* Ned. 62ª קסבר משום סַנִּיוּתָא מילתא וכ' *he thought that man spoke so from a dislike of the thing (spoke ironically because he was angry).* Yalk. Dan. 1060, v. שַׁנְאִיתָא.

סְנִין, v. סְנַן.

סְנִיף m. (סָנַף) *attachment, wedge; key-stone.* Midr. Till. to Ps. XCI; Pirké d'R. El. ch. XXXV; Yalk. Gen. 120 כאדם שהוא נותן ס' לכיפה *as one inserts a key-stone in an arch.* Ber. 47ᵇ; Y. ib. VI, 11ᵇ top עושין אותו ס' לעשרה *we wedge him in among the ten, i. e. we count him in so as to make up the requisite number;* a. fr.—*Pl.* סְנִיפִין, סְנִיפִּים. Tosef. Snh. VII, 9 עושין אותן ס' .. בבית *at a wedding feast we place them among (the adults);* Hor. 13ᵇ. Taan. 25ª עשאום ס' *they made them (the beams) in links, i. e. joined mortised pieces to them.* Tosef. Men. XI, 6 היו .. ארבע ס' וכ' *four golden attachments were there (to the table) shaped like forks;* Men. XI, 6. Ib. 94ᵇ מעמידין וכ' וחס' *and these attachments supported the loaves;* Num. R. s. 4; a. fr.—Kel. XXI, 3 ס' *the side-pieces of a saw which hold the blade, and the wedge with which the cord is twisted.*

סְנִיפָא ch. same.—*Pl.* constr. סְנִיפֵי (סִינּוּפַּי) *the barbed tops of a fence* or *wall.* B. Bath. 4ᵇ, v. דְּיוּכֵי.

סְנִיפְתָּא, v. סְנַפְתָּא.

סנירתא, v. סַנְוֵירָתָא.

סְנִיתָא, סַנְיָתָא, v. סְנוּאָתָא a. סְנֵאתָא.

סָנַן [*to sting,* cmp. סְנֵה; of color:] *to be bright, shine.* V. סְנוּנִית.—Part. pass. סָנוּן; *pl.* סְנוּנִין. Num. R. s. 4 (expl. מפוז, II Sam. VI, 16) היה לבוש בגדי זהב ס' וכ' *he was dressed in glistening, gold-embroidered garments shining like fine gold.*

refers to its (the Leviathan's) fins. Ḥull. l. c. וס׳ הפורח בהן by *s'nappirin* is meant that organ with which it speeds its movements.—[Yalk. Lev. 645 סנפירים, v. סַלְפִּרְנֻפְס.]

סַנְפִּירִינוֹן, v. סַנְפִּר׳.

סְנַפִּיר, v. סְנַפִּיר.

סְנַפְתָּא, סַנְפְּתָא pr. n. pl. *S'nafta*, a border town. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 סְנִיפְּ׳ ed. Zuck. (Var. סנפ׳); Sifré Deut. 51, a. Yalk. ib. 874 ספנתא.

סְנַק (Saf. of ענק, אנק; cmp. Assyr. סנק, Del. Assyr. Handw.) *to press, stuff*. Tam. II, 1 סוֹנְקִין אותן וכ׳ (Talm. ed. סוֹלְקִין) they press them against the sides of the altar.

Pi. סִינֵּק same. Mikv. II, 6 הִמְסַנֵּק את הטיט וכ׳ if one presses the mud against the sides of the pool.

סְנַק ch., *Pa.* סַנֵּק same, esp. *to stuff*; [oth. opin.: *to choke, cause loss of breath*].—Part. pass. מְסַנָּק, (with ו emphat.) מְסַנָּקָן. Pes. 3ᵇ שויתינן . . . בגדי מס׳ you made that subject to us (as savory) as a stuffed kid; כדבר אחר מ׳ as a stuffed swine; [Ar. a. Rashi: this lesson made us (as tired) as a breathless kid, swine].

סנקדרין, Yalk. Esth. 1057, read: סַנְהֶדְרִין.

סנקוטס, v. סְנַקְלִיטוֹס.

סנקירקים, סנקירקים, Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944 סרקני דקין, corruptions; prob. to be read: סְנַקְלִיטִיקִים, v. סְנַקְלִיטִיקוֹס; [Pesik. Zutr. Haăz., ed. Bub. p. 113 has סנקליטין].

סְנַקְלִיטוֹן, סנקלטורי, סנקלוס, v. next wds.

סוּנְ׳, סִינְ׳, סְנַקְלִיטוֹס m. (σύγκλητος) 1) (= סנקליטיקוס) *senator, councilor, counselor*. Ex. R. s. 46.—*Pl.* סְנַקְלִיטִין, סְנַקְלִיטִים. Pesik. Zutr. Haăz. (ed. Bub. p. 113) (ref. to עתודים, Deut. XXXII, 14) אלו ס׳ שלהם that means their (the Roman) senators (sent to the provinces); (Sifré Deut. 317 סנקירקים, Var. סנקירקים; Yalk. ib. 944 סרקני דקין). Y. Ber. IX, 13ᵈ חילק את כל ס׳ שלו he changed all his councilors; Y. Snh. XI, 30ᶜ top (some ed. סנקלישון, v. infra). Lev. R. s. 13 גחין ואמר לסַנְקְלִיטָיו וכ׳ he bent down and said to his assessors, these three things (for which I put to death three persons) did I do in one night; Midr. Till. to Ps. LXXX לסַנְקְלִיט שלו (sing.; ed. Bub. סנקוטס, oth. ed. סנקלוס, טוקלוס; corr. acc.). Gen. R. s. 8 מלך שהיו לו שני ס׳ וכ׳ a king that had two counselors, without whose consent he did nothing; Yalk. ib. 13; a. fr.—2) mostly סְנַקְלִיטוֹן (ἡ σύγκλητος, accus.) *senate, assembly*. Y. Snh. l. c.; Y. Ber. l. c., v. supra. Deut. R. s. 6 תיקרי אומן של סנקליטור (read: אִרְמָן של סנקליטון) let her be called the mother of the senate.—[Pirké d'R. El. ch. XLVIII, סנקלטורי פרעה, read with Yalk. Ex. 169 ספקלטורי, v. סְפַקְלָטוֹר׳, סנקליט׳.]

סנקליטור, v. preced.

סִינְ׳, סְנַקְלִיטִיקוֹס m. (συγκλητικός) *one of senatorial rank, senator*. Ex. R. s. 28 קרא לפלוני ס׳ וכ׳ call such and such a senator that he may come with you.

Pi. סִינֵּן *to clear, filter*; (of metals) *to smelt, refine*. Sabb. XX, 2 מְסַנְּנִין את היין וכ׳ you may (on the Sabbath) filter wine through a cloth &c. Ḥull. 67ᵃ יבחושין שסִינְּנָן gnats in liquids which one has passed through a filter; a. e.—*Part. pass.* מְסוּנָּן *refined, bright*. Num. R. l. c. (expl. מפזו, v. supra) פוזו . . . חזהב המס׳ the refined gold which he wore made a rustling noise.

Nithpa. נִסְתַּנֵּן, *Hithpol.* הִסְתּוֹנֵן *to be refined*. Ib. s. 7, beg. נִסְתַּנְּנוּ הפסולות ממנו וכ׳ when the base metals are removed from it (the silver) by refining, it shows at once &c. Pesik. R. s. 14 (ref. to Ps. XII, 7) [read:] כשם שהכסף . . . ומצטרף ומִסְתּוֹנֵן וכ׳ as the silver to be smelted enters the crucible and is smelted and refined etc.; כך הוא התורה מִסְתּוֹנֶנֶת וכ׳ so is the Law refined and smelted (through study) in forty-nine ways.

סְנִין, סְנַן ch. same; (act. verb) *to filter, clear, refine* (interch. with *Pa.*). Targ. Ps. CV, 19 (Ms. סַנֵּין). Ib. XVII, 3; a. fr.—Part. pass. סְנִין; f. סְנִינָא. Ib. XII, 7. Ib. LXVIII, 14. Targ. Job XI, 15; a. fr.

Pa. סַנֵּין same, v. supra. Ib. XXVIII, 1; a. e. [Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28 דסַנֵּין (some ed. דמיין; h. text צרם) prob. to be read: דְּמְסַנְּנִין וכ׳ (= דמסננין) which let filter down dews &c.

סנסין, סנסון, Tosef. Kel. B. Bath. V, 11; Tosef. Neg. V, 14, read: סָגוֹסִין, v. סָגוֹס.

סַנְסַן I pr. n. m. *Sansan*. Gen. R. s. 19 תנינא בר ס׳ (cmp. סִיסִי; Yalk. Esth. 1056 פפא).

סַנְסַן II f. (b. h. סַנְסִנִּים *pl.*; v. סְנַן) [*prick,*] *the pointed ribbed leaf of the palm tree*. Snh. 93ᵃ (ref. to Cant. VII, 9) לא עלתה בידי אלא ס׳ אחת (v. Rashi) I can claim as mine only one leaf (of the palm Israel) that of Hanania &c.; Yalk. Cant. 992 סַנְסִנָּה.—*Pl.* סַנְסִנִּים. Num. R. s. 3, beg.; Gen. R. s. 41, beg.; Yalk. Ps. 845 ס׳ לכברה (not לכבד) the leaves (of the palm tree) are used for sieves.

סַנְסַנָּא ch. same.—*Pl.* סַנְסַנֵּירָה. Cant. R. to VII, 9, v. אִלְבְּנָא.

סַנְסַנָּה, v. סַנְסַן II.

סָנַף (Saf. of סנף; v. סִינְפּוֹן) *to interlace; to insert*. Tosef. Keth. VII, 10 היה בה מום אחר וסָנָפוֹ בין המומין if she had another blemish, and he in his enumeration had inserted it among the blemishes (which she really did not have, so as to make believe that she was also free from that blemish); Tosef. B. Bath. IV, 5, sq.; B. Mets. 80ᵃ (אחד for אחר). V. סָנִיף.

סנף, Koh. R. to XI, 9 אירסתנפנוי, read: אִירְסְתַּפְּנוּן, v. סְפַּן.

סְנַפִּיר f. (b. h.; = סְנַפִּיר; ספר with anorganic נ; cmp. סַמְפּוּרִין, סַפִּיר &c.) *fins*. Ḥull. III, 7. Nidd. VI, 9 כל . . יש every fish that has scales has also fins; ויש שיש לו ס׳ but some have fins but no scales. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 אפי׳ אין לו אלא ס׳ אחת even if it has only one set of fins; a. e.—*Pl.* סְנַפִּ׳, סְנַפִּירִין, סְנַפִּירִים. Ib. חמרבת סְנַפִּ׳ ובס׳ . . one that has more than one coat of scales and one set of fins. Ib. (ref. to Job XLI, 22) *ḥaddudē ḥares* אלו ס׳ שלו

Num. R. s. 18.—*Pl.* סַנְקְלִיטִיקִים, סַנְקְלִיטִיקִין, סִינֵי. Sifré Deut. 317; Yalk. ib. 944, v. preced art.

סוּנֵי, סִינֵי, סַנְקַתְּדְרוֹן, v. next w.

סוּנֵי, סִינֵי, סַנְקַתְּדְרוֹס m. (συγκάθεδρος) *assessor, associate.* Gen. R. s. 49 מלך שהיה לו ס' אחד (not ים ..., יס ...; Ar. רון ...) a king who had an associate; עשיתי ס' שלי ... I have appointed him my associate. Ib. s. 78 רון .... Ex. R. s. 43, beg. סוּנְקַתְּדְרוֹ his associate regent. Tanḥ. Mishp. 5 סנדוקרוס; ed. Bub. 3 סונדוקרוס (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* סִינֵי, סַנְקַתְּדְרִין. Yalk. Gen. 13 מלך שהיו לו ס' ... תוץ מדעתן a king who had associates without whose consent he did nothing; Gen. R. s. 8 סנקתדרון .. תוץ מדעתו (some ed. מדעתם, corr. acc.). Yalk. Esth. 1057 סנקדרין (corr. acc.).

סַנְרָא, v. סִרְנָא.

סנריות, v. אֶכְסִירָגוֹן.

סָס m. (b. h.) *moth, worm.* Yoma 9ᵇ ארז מגור מן הסס Ms. L. (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) a cedar sawed out by the worm, v. סַסְמָגוֹר.

סָסָא ch. 1) same. Targ. Prov. XXV, 20 (some ed. סימא, corr. acc.).—Y. Bets. II, 61ᶜ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top; Y. Ḥag. II, 78ᵃ bot. ס' דקיסא מינירה ובירה (vers. of Meïri to Bets. 20ᵇ) the worm of the wood comes out of itself (the wood); v. סָאסָא I.—[2) = סָאסָא q. v.]

סַסְגְּנָוֵי, סַסְגּוֹנָא m. (comp. of סס, v. סוּס a. שׁוּשׁ, a. גְּוָנָא) [*of glistening color,*] *sasgona, sasg'vana* (Chald. rendition of תַּחַשׁ) 1) name of an animal the skin of which was used for covering the Tabernacle. Targ. Ex. XXV, 5. Ib. XXVI, 14 (Y. סמגוי); a. e.—Sabb. 28ᵃ היינו דמתרגמינן ס' Ar. (ed. שַׁשָּׁשׁ) that is the reason why we translate (*taḥash*) with *sasgona*, because it glistened with many colors.—2) name of a *color, scarlet* (v. P. Sm. 2682). Targ. Cant. VII, 2 סנרלין דס' (not דססוגינא) scarlet shoes (cmp. Ez. XVI, 10).

סַסְגּוֹנִיתָא f. (preced.) *uratic stone* (from its color; Ar. *colored spots on the skin*). Yeb. 64ᵇ Ar. (ed. סוּסְכִּירְנָתָא).

***סַסְמָגוֹר** m. (supposed to be a comp. of סָס a. מגור, cmp. מְגֵרָה) [*a sawing worm,*] name of a species of *cedar* subject to decay. Yoma 9ᵇ [read:] מאי ארז שהרקב שולט בו ס' ... what is the cedar over which decay has power?... Sasmagor (Ms. L. omits our w., and has only the explanation of it: ארז מגיר מן הסס, v. סָס; v. Rabb. D. S. a. l. note 200). [To the following מאי ס' what is S.?, the reply ארז מגור מן הסס has obviously fallen out, whereas the subsequent אמר ר' אבא בת קול resumes the discussion interrupted by מאי ארז וכ';—different in comment.]

סָעַד (b. h.; Saf. of עוד, cmp. סָהֵד) 1) *to support, strengthen.* Lam. R. to II, 2; Y. Taan. IV, 68ᵈ bot. לָא תְסָעְדוֹ, v. סָבַךְ. Midr. Till. to Ps. XLI, 3 אני סוֹעֲדוֹ ומעמידו I will strengthen and raise him (from his sick-bed); a. fr.—2) (with or without לֵב) *to satisfy the appetite, to satiate.* Ib. to Ps. CIV, 15 הלחם סועד (ed. Bub. לבב) bread satiates, v. מְזוֹנְתָא. Yalk. Lev. 675 (ref. to Lev. XXVI, 26) לרבות כל סוֹעֲדֵי לתם (fr. a noun סִיעָד) this include all supports by bread (all substitutes of food); Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI מְסָעֲדֵי or מְסַעֲדֵי.—3) (denom. of סְעוּדָה) *to dine.* Hull. 7ᵇ רצונך סְעוֹד אצלי please dine with me. Erub. 53ᵇ מדוע אינך סועד why dost thou not eat?; כבר סָעַדְתִּי וכ' I have had my meal in daytime; a. fr.—Sabb. 62ᵇ במה סָעַדְתָּ היום what did you dine on to-day? (a lascivious metaphor).—[Ib. 12ᵇ ששכינה סועד, v. סָעַר I.]

Pi. סִיעֵד *to support, assist.* Yalk. Num. 760 לְסַעֲדָהּ in order to keep her (the cow) steady (on the ship). Sabb. XVIII, 3 אבל מְסַעֲדִין but you may assist (an animal in child-birth); expl. ib. 128ᵇ. Ib. (quot. fr. Tosef. ib. XV (XVI), 2) כיצד מסיעדין אוחזין וכ' (Tosef. l. c. מסיירין).

סָעִיד, סָעוֹד, סָעַד ch. same, 1) *to assist, help.* Targ. I Sam. VII, 12 (ed. Wil. *Pa.*).—Targ. Gen. XXVII, 37 (h. text סמך); a. fr.—Lam. R. to II, 2 לָא נְסָעוֹד וכ', v. סָבַךְ.—2) (with or without לֶחֶם) *to dine, eat.* Targ. Jud. XIX, 5. Targ. Ps. XIV, 4.—Gitt. 67ᵇ מאי טעמא לא סָעֵיד מר גבן why will you not dine with us?—3) *to satiate,* contrad. to זון and to גרר. Ber. 35ᵇ חמרא סָעֵיד wine satisfies; נהמא מְיסְעַד סעיד וכ' bread satisfies but does not exhilarate; a. e.

Pa. סַעֵיד *to support, help.* Targ. II Chr. XXVIII, 23. Targ. Y. Ex. XVII, 12.

Ithpa. אִסְתָּעַד *to be supported.* Targ. Is. V, 6.

סַעַד m. (preced.) *support, auxiliary.* Tosef. Snh. II, 4 עושין אותן ס' לשנה we consider each of these circumstances an auxiliary reason for intercalation; Snh. 11ᵃ; Y. ib. I, 18ᵈ top (corr. acc.).

סַעֲדָא, סַעֲדָא I ch. 1) same, *support, assistance.* Targ. I Kings X, 12 סעד Bxt. (ed. סְעִיד). Targ. Gen. XXI, 20; a. fr.—Lam. R. to II, 2 בריא בסַעֲדֵיכוֹן מן אלין the Lord help you against these (Romans); (Y. Taan. IV, 69ᵃ בריכון סְעוּדֵיכוֹן).—*Pl.* סַעֲדִין, constr. סַעֲדֵי. Targ. Y. Lev. XXVI, 26 (v. סַעַד).—2) *food.* Targ. Ruth II, 14.—*3) סַעֲדִין *root of the Cyperus Rotundus.* Gen. R. s. 72 (expl. דודאים, Gen. XXX, 14) ס' Ar. (ed. שעורין).

סַעֲדָא, סָעֲדָא II m. (preced.) *assistant, helper, follower.*—*Pl.* סַעֲדַיָּיא, סָ'. Targ. O. Lev. XX, 5 סָעֲדוֹהִי ed. Berl. (not with ר; oth. ed. סָ'; h. text משפחה).

סַעֲדָתָא f. (preced. wds.) *sustenance, comfort.* Gen. R. s. 48 quot. in Rashi to Gen. XVIII, 5 (ed. מְזוֹנְתָא).

סְעוֹד, v. סָעַד.

סְעוּדָה m. = סְעוּדָה. Y. Ber. II, 5ᵃ bot. אם היו עושין עמו בְּסְעוּדָן if they work for him for their meals (the meals included in the wages).

סְעוּדָא f., v. סְעוּדְתָא.

סְעוּדָה f. (סָעַד) *meal, dinner; feast.* Yoma 75ᵇ (ref. to Ex. XVI, 12) קבע להן זמן ס' he (Moses) introduced for them fixed meal-times. Succ. 26ᵃ סְעוּדַת קבע a regular full meal, v. עֲרַאי. Tosef. Ber. IV, 10 מוסרין ס' לטבח they put the banquet in charge of the cook; נתקלקל דבר בס' if anything is wrong in the banquet; B. Bath. 93ᵇ. Tosef

l. c. 8 סדר חס׳ ed. Zuck. (Var. וְהַסְּרֵבָה); a. v. fr.—סעודת ארוסין, ס׳ נישואין &c., v. respective determinants.—Ab. III, 16 הכל מתוקן לס׳ everything is prepared for the feast (the hereafter). Pesik. R. s. 41, end, v. זְמַן.—*Pl.* סְעוּדוֹת. Sabb. XVI, 2. Ib. 117[b]; a. fr.

סְעוּדְיָנָא, סְעוּדוּנָא m. (סְעַד) *assistance, help*; trnsf. *helper*. Y. Taan. IV, 69[a], v. סַעֲרָא I.

סְעוּדָא, סְעוּדְתָא f. ch.=h. סְעוּדָה. Targ. II Esth. VI, 11. Targ. II Sam. XI, 8.—Yoma 74[b]; 75[b] מאן דאית ליה ס׳ וכו׳ he who has only one meal, let him eat it in daytime. Keth. 61[b]; a. fr.—*Pl.* סְעוּדָתָא. Gitt. 38[b] אותה קבעת ס׳ וכו׳ one family had their regular dining parties on the Sabbath &c. Ib. סְעִידָתַיְידְהוּ their entertainments; a. e.

סְעוֹרָא f. (סְעַר I) *visitation*. Targ. O. Num. XVI, 29 ed. Berl. (oth. ed. סְעָרָא; Var. סוּעֲרָא, סוּעֲרָה, סְר׳). Targ. Mic. VII, 4 סְעוּרַת (constr.).

סְעוֹרִים, סְעוֹרָם pr. n. m. *S'orim, S'oram*. B. Mets. 73[b] רב סעורם; M. Kat. 28[a] רב שְׁעוֹרִים (Ms. M. סְעוֹרִים).

סְעוֹרִין *barley*, v. סַעֲרָתָא.

סְעוֹרְנָא m.=סְעוֹרָא. Targ. Hos. IX, 7. Targ. Jer. XI, 23. Ib. XXIII, 12 (ed. Lag. סוֹעֲרָן).

***סְעוּתָא** f. (נסע; cmp. נסח a. נסע)=סְחוּתָא, *sweepings*. Pesik. Asser, p. 95[b] מן סְעוּתֵיהּ דביתך וכו׳ Ar. (ed. Bub. פחותיה) out of the sweepings of thy house thou mightest give me so much; [Tanḥ. B'eh 10 סחורה; ed. Bub. 4 סחורתא (read: סחותא); Var. in a gloss חֲרָוָתָא; Var. in Ar. s. v. סעותא: חֲרָוָתֵיהּ, חֲרָוָתֵיהּ, v. חֲרֵי.]

***סעל**, a word in an enigmatic speech, Koh. R. to I, 8 ס׳ לרפאתו, perh. to be read: סַעַר *help*; [Matt. K. suggests תַּעַל].

***סָעַר** I (cmp. סוּר) *to go around; to visit*. Sabb. 12[b] מנין שהקב״ה סוֹעֵר את החולה Ms. M. (Ar. סר; ed. שהשכינה סועד) whence is it proven that the Lord visits the sick?—Answ. ref. to יסעדנו (Ps. XLI, 4), [to which is added in Ar.: קרי ביה יְסָעֲרֶנּוּ read it *yis'arennu* 'shall visit him].

סְעַר ch. same, (corresp. to h. פקד) *to visit, examine*. Targ. I Kings IX, 12 (ed. Lag. למחזי). Targ. I Sam. XIV, 17.—Esp. ס׳ (ל)שלם *to inquire after a person's health*. Ib. XVII, 18 (ed. Wil. תַּסְ *Af.*). Targ. II Kings X, 13 (ed. Wil. למסעד, corr. acc.; v. Koh. Ar. Compl. s. v. סער).

Af. אַסְעַר 1) same, v. supra.—2) (with על of person) *to visit upon*. Targ. Job XXXIV, 29. Ib. XXXVI, 23 אַסְעַר Ms. (ed. יְסַעֵר, read יְסָ׳). Targ. O. Lev. XXVI, 16; a. fr.

Ithpa. אִסְתַּעַר *to be visited; to be inflicted upon*. Targ. O. Num. XVI, 29 (some ed. יִסְתָּ׳, *Ithpe.*).

סָעַר II (b. h.; cmp. ערר) *to be rough; to be in commotion*.

Pi. סִיעֵר *to stir up, to blow*. Kil. V, 7 וסִיעֲרָתְהוּ הרוח לאחוריו and the wind drove the seed backward; Tosef. ib. III, 12 סייעתו, סייעתו, הסעורתו ed. Zuck. (corr. acc., v. infra).

B. Bath. 25[a] (ref. to שעירים, Deut. XXXII, 2) שמְסָעֶרֶת וכו׳ ... זו that is the east wind which stirs up the whole world like a *sa'ir* (demon); [Sifré Deut. 306 שמשחיר וכו׳; Yalk. ib. 942 שמשחרת which makes the sky black like goats.

Hif. הִסְעִיר same. Tosef. l. c. והסעורתו, read: יהסעירתו, v. supra. Num. R. s. 9 (play on שְׂעִירִים, Num. V, 15) והסעירם הב״ה וכו׳ (not והסעידה) and the Lord scattered them among the nations (with ref. to Zech. VII, 14).

סַעַר ch. same; *Ithpa.* אִסְתַּעַר *to be excited, troubled*. Targ. II Kings VI, 11.

סְעָר *hair*, v. שְׂעָר.

סַעֲרָא, סַעַר, סְעָר I m. (preced. art.; cmp. זִיקָא II a. זִיקָא) *hair*. Targ. O. Gen. XXV, 25 ed. Berl.; a. fr. [Mostly with שׁ, v. שַׂעֲרָא.]—Y. Naz. IX, end, 58[a] סְעָרָה, v. שַׂעֲרָא.—*Pl.* סַעֲרָן f. Targ. Ps. LXIX, 5 (Ms. סְעָרִין).

סַעֲרָא II, **סְעָרָא** f. *visitation*, v. סְעוֹרָא.

סַעֲרָה, v. סְעָר.

סְעָרָה I f. (b. h.; סָעַר II) *storm-wind*; (hypostatised) *the wind-bag*. Ḥag. 12[b] רוח בס׳ the wind rests on the storm, for we read (Ps. CXLVIII, 8) as to the wind (*ruaḥ*), storm does its bidding; וס׳ תלויה וכו׳ (not תלוי) and the storm depend son the arm of the Lord; Yalk. Am. 543; Yalk. Ps. 883; Y. Ḥag. II, beg. 77[a] הרוח תלויה בס׳ the *ruaḥ* depends on the *s'arah*; וס׳ עשאה הקב״ה כמין וכו׳ and the Lord has made the *s'arah* a sort of charm and suspended it on his arm; a. e.

סְעָרָה II (v. סָעָר)=שַׂעֲרָה, *hair*. B. Bath. 16[a] (ref. to שערה, Job IX, 17, a. סערה ib. XXXVIII, 1) איוב בס׳ תירוק .. ובס׳ השיבוהו Job when blaspheming used the word *s'arah* (storm, anger), .. and he was answered with *s'arah*, for we read, And the Lord answered Job (by argument) from the *s'arah* (the hair of man), v. נִרְמָה; Nidd. 52[a] בשְׂעָרָה תירוק בס׳ וכו׳.

סְעָרִין, סַעֲרֵי, סָעֲרַיָּא m. pl. *barley*, v. סַעֲרָתָא.

סַעֲרָן m. (סַעֲרָא I) *hairy*. Targ. O. Gen. XXVII, 11 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. שַׂ׳).—*Pl.* fem. סַעֲרָנְיָין. Ib. 23, ed. Berl. (oth. ed. שְׂעִירָן; Y. שערניין).

סערניא, Targ. O. Ex. IX, 31 ed. Vien., v. next w.

סַעֲרָתָא f. (collect. noun)=h. שְׂעֹרָה, *barley*. Targ. Y. Ex. IX, 31 סַרְתָּא (contr. of סַעֲרָתָא). Targ. Job XXXI, 40 (some ed. סַעֲרָתָא *pl.*).—*Pl.* סְעָרִין, סָעֲרֵי, סָעֲרַיָּא, סְעוֹרִין, סְעוֹרְנָא. Targ. O. Ex. l. c. (ed. Vien. סַעֲרֵי; סערניא, corr. acc.). Targ. O. Num. V, 15 ed. Berl. (oth. ed. שׂ׳). Targ. Is. XXVIII, 25. Targ. Ruth III, 15; 17; a. e.—Y. M. Kat. I, beg. 80[a] דחוות זריעה ס׳ (not דחוון) which was planted with barley. Pes. 42[b] דשדי ביה שעריו they put barley into it (the grape vinegar); a. e.

סָף, סַף part. a. perf. of סוּף.

סַף m. (b. h.; ספף, v. סוּף, *to cut, hollow out*; also *to put ends together, join*) 1) *door-sill*; 2) *bowl*. Mekh. Bo, s. 6

(ref. to Ex. XII, 22) מגרד הכתוב ... ואין סף אלא אסקופה the text intimates that he loosens and digs a hole on the side of the threshold and slaughters over it, for *saf* means (a cavity made in) the threshold. Ib. אין סף אלא כלי *saf* means a vessel; Y. Pes. IX, 36[d] bot., sq.—3) *pl.* סְפִין, סְפִים, סְרִי [*cut stones*, cmp. גְּזִירִית,] *paving-blocks, stone-pavement.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 וחס' נבקעין וכ' and the blocks burst before them (the frogs). Ib. to Ps. CV, 30 בתי חס' houses which had stone pavements; (Yalk. ib. 820 פסיפסין; Ex. R. s. 10 פסיפס).

סְפָא, סִיפָא (סְרִי, סִירָא) ch. same. 1) *door-sill, door-post*; also (v. סִירָא) *border, bank.* Targ. Ez. XL, 6, sq. Targ. I Sam. I, 9. Targ. II Kings X, 21; ib. XXI, 16 (סִירָא; h. text פֶּה; v. Pesh. Josh. III, 15); a. fr.—Gitt. 68[b] bot. בסרי דבבא at the door-post.—*Pl.* סְפִין, סְפַיָּא, סְפֵי, סְרִי. Targ. Ex. XII, 7 (some ed. סִרְפֵי). Targ. Deut. VI, 9; XI, 20 (some ed. סִירֵי, סְרִי). Targ. Prov. VIII, 34 ספי (Ms. a. some ed. פכי, corr. acc.); a. e.—2) (v. preced. 3) *block, a course of blocks, layer* (v. נְדָבָךְ). B. Bath. 5[b] כל ס' וס' זימניה הוא Ar. (ed. שפא) every time he finishes a layer, it is his time (to get paid); ib. 6[a] (ed. שפה). Ib. 4[a] אפיק ס' ועייל ס' (some ed. שפה) he let one block protrude (beyond the line) and one block recede; Yalk. Deut. 913 שפא.—*Pl.* סְפָרִין (h. form, as if from סְפַי, v. סָפָה). Y. Sabb. VII, 10[d] top דעבד ס' who lays a course of blocks; ib. XII, beg. 13[c].

סְפָא, v. סְפַי.

סְפָאוֹת, (סַפָּאוֹת), v. סְפַי.

סְפַג (denom. of סְפוֹג) 1) *to swallow, absorb.* Cant. R. to VII, 3 מה חטה זו סוֹפֶגֶת .. סוֹפְגִין וכ' as the wheat (flour) absorbs (water), so Israel absorbs &c. Ab. V, 15, v. סְפוֹג; a. e.—Trnsf. (cmp. בָּלַע, בָּלָה) *to receive lashes, be punished.* Tem. I, 1, a. fr. סוֹפֵג את הארבעים receives forty (thirty-nine) lashes. Naz. IV, 3 אם אינה סופגת .. תִּסְפּוֹג וכ' if she cannot receive the Biblical punishment, let her receive the punishment for rebellion; a. fr.—2) *to use a* סְפוֹג, *to wipe, dry.* Sabb. XXII, 1 לא יִסְפּוֹג (Ar. יְסַפֵּג *Pi.*) he must not put down a sponge (to absorb the spilt wine). Zeb. VI, 5 סָפְגוֹ במלח he dried the dripping head of the sacrifice by rubbing salt on it. Tosef. ib. VII, 10 מלח ולא ס' וכ' if he put salt on but did not dry it, or if he dried it without putting salt on; a. e.—Sabb. 145[a] לסוֹפְגָן במלח Ar. (ed. לסוּפְתָן, v. סָפַת).—[Tosef. Zab. I, 9 וסרפג, read: וסְפַּוּג.—Yalk. Deut. 840 סופגין, read: סופנין, v. סָפַן.]

Pi. סִרְפֵּג same; v. supra, a. infra.

Hif. הִסְפִּיג 1) *to wipe, dry.* Men. 7[b] וכבל ולא מַסְפִּיג (Rashi: מְסַפֵּג *Pi.*) he must dip (Lev. IV, 6) but not wipe, i. e. there must be blood enough in the vessel to dip the finger into it; Yalk. Lev. 469; Zeb. 93[b] מְסַפֵּג. Num. R. s. 17 נטלו והִסְפִּיגוֹ he took it (the flayed ram) and wiped it (with salt, v. supra); a. e.—2) *to receive drippings, collect.* Gen. R. s. 94 עד שמַסְפִּיגִין אותו ... כשרף חזה like resin which scarcely begins to ooze out, when arrangements are made to collect it; Tanh. B'midb. 16 (not השבט); ed. Bub. ib. 19; Yalk. Ezra 1067.

Hithpa. הִסְתַּפֵּג, *Nithpa.* נִסְתַּפֵּג *to be wiped off, dried.* Num. R. l. c. כאילו יצחק מִסְתַּפֵּג לפניך as if Isaac's blood had been wiped off. Sabb. XXII, 5 הרוחץ ... וכ' if one bathed ... and dried himself &c. Ib. מִסְתַּפְּגִין וכ' wipe themselves with one sheet. Yoma III, 4. Tosef. Zab. I, 9 ... וּמִסְתַּפֵּג כדי time enough for a person to bathe, come up and dry himself; a. fr.

סְפַג m. (preced.) *drying, wiping.* Kil. IX, 3 מטפחות הס' (Ar. חִסְפּוּג) towels.

סְפַד (b. h.) [*to strike, beat;* cmp. Lat. plango,] *to lament, mourn.* Gitt. 57[a] סִיפְדוּ לזה mourn for this man. Snh. 47[a], a. e. אל תְּסַפְּדוּנִי וכ' do not hold services for me in the towns; a. fr.

Hif. הִסְפִּיד *to arrange funeral* or *memorial services for; to lament, eulogise.* M. Kat. I, 5 ולא יַסְפִּידֶנּוּ קודם וכ' and must not engage a *safdan* (eulogist) for him thirty days before a festival. Meg. 28[b] אין מַסְפִּידִין בהן וכ' no funeral services for an individual must be held in them (the synagogues); ... רבים ומספידין but you may use them for funeral services in cases of public mourning (for a distinguished person). Treat. S'mah. III, 4 מספידין לעניים וכ' mourning services are held for children of poor men at the age of three, for those of rich men at the age of four years. M. Kat. 21[b] והִסְפִּידוּם הספר גדול and they arranged a great lamentation over them (the sons of R. 'Akiba); a. fr.

Nif. נִסְפַּד *to be mourned for, be eulogised.* Snh. 47[a] מת לא נ' וכ' a dead not mourned for and not buried. Yeb. 78[b] שלא נ' כהלכה no appropriate lamentations were held over his remains; a. e.

סְפַד ch. same. Targ. Gen. XXIII, 2; a. fr.—Yeb. 116[b] סְפִדִי בעלך observe mourning for thy husband. M. Kat. 28[b] דיסְּ' וְיִסְפְּדוּנֵיהּ for him who has mourned for others, others will mourn; Keth. 72[a] דִּסְ'; Tosef. ib. VII, 6 סְפוֹד דִּיסְפְּדוּנָךְ mourn, in order that people may mourn for thee; Y. ib. VII, 31[b] bot. (corr. acc.). Meg. Taan. ch. I; Sabb. 21[b], a. fr. דלא לִמְסַפֵּד when no lamentations may be held; a. fr.

Af. אַסְפִּיד 1) as preced. *Hif.* Targ. Lam. I, 18.—M. Kat. 25[b] ההוא יומא לא אתו לְאַסְפּוּדֵיהּ that day (when he died), they did not come to mourn for him. Meg. 28[b] אַכְּפָדָהּ לכלתיה וכ' held funeral services for his daughter-in-law in the synagogue; a. fr.—2) *to beat the hip in mourning.* Koh. R. to XII, 7 חזה מַסְפִּיד בחדא ידא וכ' made the motion of mourning with one hand and of praising (Nebuchadnezzar) with the other; Yalk Ez. 364 ומַסְפִּידִין וכ' ..חזון.

סַפְדָא m. (preced.) *mourner, wailer.*—*Pl.* סַפְדַיָּא. Targ. Koh. XII, 5 (some ed. סוֹפְדַיָּא). Targ. Y. Lev. XIII, 45 ועל ס' יהוי מהלך (not ספרא) and he shall go around to the wailers (v. M. Kat. 5[a]).

סְפַדָּא, v. סִיפְדָא.

סַפְדָן m. (preced. wds.) *hired mourner, speaker at funerals* or *memorial services.* M. Kat. 8[a] בא ס' וכ' a wailer came and placed himself at the door (offering his services). —*Pl.* סַפְדָנִין. Ber. 62[a] כשם ... מן הס' וכ' as the dead are called to account (for their deeds), so the wailers and those who respond after them will be made responsible (for their eulogies).

סַפְדָנָא ch. same. M. Kat. 8[a] כד חדר ס' וכ' whenever, in Palestine, a wailer comes around, they say, let all those who are of a bitter heart (mourning for a relative) weep with him (engage him for wailing). Ib. 25[b] פתח עלידה דהוא ס' the wailer on the occasion began thus; Ḥag. 15[b]; a. fr.—*Pl.* סַפְדָנֵי, סַפְדָנַיָּא. Taan. 5[b] וכי בכדי בכו בכויא Ms. M., was it for nought that the weepers wept, and the wailers wailed &c.? Yeb. 121[b] כן וכן ס' חוו וספדו ס' וכ' such and such wailers officiated there.

סַפָּה f., *pl.* סְפוֹת (b. h.; v. סָפָה) *bowls, moulds* of glass-ware. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 7 משינטלו מן חס' שלהן as soon as they are taken out of their moulds.

סְפוּג, v. סִירְפּוּג.

סְפוֹג m. (ספג, cmp. ספח) *a porous luxuriant growth, mushroom; sponge, any sponge-like material; wiper.* Y. Sabb. VII, 10[a] (in Chald. dict.) תהן דגזז ס' וכ' he who cuts mushrooms etc. (on the Sabbath) is guilty of the acts of harvesting and of planting (the cutting being the means of advancing the growth). B. Kam. 115[b]; Succ. 50[a]; Yalk. Mal. 587 ארס .. דומה לס' וכ' the venom of the serpent (on top of liquids) resembles a fungus (Ar.: a veil-like growth on the head of a certain sea-fish) and remains floating &c.; (Y. Ter. VII, 45[d] bot. עומד כסבכה, v. סְבָכָה). Kel. IX, 4 ס' שבלע וכ' a mushroom which has absorbed unclean liquids, though it is dry on the outside etc. Sabb. XXI, 3 ס' אם יש לו עור וכ' a sponge (used for sucking up liquids), if it has leather handles etc. Tosef. ib. V (VI), 3 ס' שע"ג המכה an absorbent substance (wool) put on a wound. Y. ib. XVII, 15[c] top ונתן עלידה ס' ריבש and he put on it a dry sucker (compress); Lev. R. s. 15; Lam. R. to IV, 20; a. fr.—Ab. V, 15 ס' שחוא סופג וכ' (a scholar indiscriminately cramming his mind is called) a sponge, because he absorbs every thing.—*Pl.* סְפוֹגִין, סְפוֹגִים. Y. Yeb. XVI, 15[d] top רצו לחתוך ס' (divers) wanted to cut sponges. Sabb. 129[b] ס' של צמר tufts of wool; (Tosef. ib. XV (XVI), 3 כסות). Ab. Zar. 18[a] חביאו ס' של צמר וכ' they took tufts of wool, soaked them with water, and put them on his heart; a. e.—[Σπόγγος, σφόγγος seems to be of Semitic origin.]

סְפוֹנָא ch. (preced.) *a spongy cake.*—*Pl.* סְפוֹנִין. Targ. Y. Lev. II, 4 (ed. Vien. ספוג); v. אַסְפּוֹג.

סְפוֹנְגִית f. (preced.) *sponge-like.* Ukts. II, 8 ס' פת spongy bread.

סְפָוָא, סְפֵּי, v. סִירְפָוָא.

סְפָוְתָא, סְפָוָן, v. סִירְפְתָא.

סָפוֹן m. *soap*, v. צָפוֹן I.

סַפּוֹנָא, v. סַפְדָנָא.

סְפוּנָאוֹת, Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17, v. סָפִי a. אַסְטַגְיוֹת.

סְפוּנְיָא, v. סִירְפּוּנְיָא.

סְפָוְנִיּוֹת, v. סִירְפָוְנִיּוֹת.

סְפוּסְטָא, v. סַבְסְטִי.

סְפוּקָא, סְפוּק, v. סִירְפָּא.

סְפוּקָה, v. סְפֵרָקָה I.

סְפוּקְלָטוֹרָא, סְפוּקְלָטוֹרָא, v. אִיסְפַּקְלָטוֹרָא.

סְפוּר, v. סִרְפּוּר.

סְפוּר m. (סָפַר), pl. סְפוּרִין, סְפוּרִים *the days which have to be counted* (Lev. XV, 28), *legal calculation.* Nidd. 30[a] שלימו לה ס' דידה her account is completed. Ib. בעינן ס' בפנינו we (the judges) require the count before us, i. e. we count from the first day of her appearance before the ritual court; ib. 69[a].

סְפוּרָא m. (סָפַר *Pa.*) *hair-cutting;* מאני ס' *barber's tools.* Lev. R. s. 28, end אפיק מאני סַפּוּרֵיהּ he took out his barber tools; ib. ואילין אונון מאניא ספוריה (read: מאני) and these are his (thy father's) tools; Yalk. Esth. 1058 ואילין אינון סַפְרָיָא דידך and these are thy scissors; Esth. R. to VI, 10 ואשכחת מאני סַפְרָא דידיה and thou shalt find his tools.

סְפוּרָה f. (b. h. סְפָרָה; סָפַר) *number.*—Pl. סְפוּרוֹת. Y. Shek. V, beg. 48[c] (ref. to I Chr. II, 55 they are named Sofrim, שעשו את התורה ס' ס' because they arranged the Law by numbers (as in Ter. I, 1; Sabb. VII, 2 etc.); Yalk. Chr. 1074 סְפִירוֹת.

כְּפַר ס', סְפוּרַיְיא pr. n. pl. *K'far Sippuraya* (Es-Safiriye), near Lydda (Neub. Géogr. p. 81). Y. Kidd. III, 64[d] bot. [read:] חורי בכ' ס'.

סָפַח (b. h.) *to grow, swell, be added to.*

Pi. סִפַּח 1) *to add,* esp. (of a river) *to cast out alluvial soil, make new land* Gen. R. s. 13 על הנהר שמְסַפֵּחַ למדינה וכ' when a river ameliorates the soil of a district, we say the blessing etc.; Y. Ber. IX, 14[a] מספיק (corr. acc.).—2) *to join, conspire.* Tanḥ. Thazr. 11 (play on ספחה, Lev. XIII, 2) שהירה המן מספח עם וכ' Haman conspired with Ahasver to destroy etc.—3) (v. סַפַּחַת) *to smite with sores.* Pesik. Vattom., p. 133[a] (ref. to ושׂפח, Is. III, 17) ואין ספח אלא צרעת *sippaḥ* means striking with leprosy; Tanḥ. l. c. אין וּשְׂפַח וכ'; Lev. R. s. 16 חלקן בצרעת.

Nithpa. נִסְתַּפַּח *to attach one's self, become a citizen.* Ruth R. to I, 1 end שהנידו ישראל ונִסְתַּפְּחוּ וכ' they left Israel and became citizens in the fields of Moab.

סֶפַח, v. סָפִיחַ.

סִפְחִית, Y. Shek. IV, 48[a] top, v. סָפִיחַ.

סַפַּחַת f. (b. h.; סָפַח) *rising on the skin, sore.* Sifra Thazr., Neg., ch. I (ref. to Lev. XIII, 2) ס' שני לשאת (not לבהרת) *sappaḥath* is secondary to (is a species of) *s'eth.* Ib.; Shebu. 6[b] אין ס' אלא טפילה the word *sappaḥath* itself intimates an attachment to something (ref. to I Sam. II, 36). Yeb. 47[b]; 109[b], a. e. קשים גרים לישראל כס' בעור proselytes are as bad to Israel as a sore on the skin (ref. to ונספחו, Is. XIV, 1).

סְפָטָא, v. סִיפְטָא.

סַפַטָנֵי* f. pl. (spatulæ) *small and broad swords.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 (ed. Zolk. סוֹפִרְנֵי).

סְפִי, סְפָה (b. h.; cmp. סוּם) 1) *to cut,* esp. *to cut a slice, to give a portion; to have a share in a meal.* Pes. 3^{b} סְפוּ לִי מֵאלִיָּה give me a piece of the fat-tail. Midr. Till. to Ps. IV, 7 ed. Bub. מִי יִתֵּן (לְנוּ) לְסַפּוֹת עִמָּכֶם וכ׳ (differ. in ed., v. ed. Bub. note) oh, that we could share with you in the good of the hereafter; Yalk. ib. 627 לספור (corr. acc.).—2) *to consume, destroy.* Tanḥ. Vayera 8 (ref. to Gen. XVIII, 23) בשר ודם הואת סוֹפָה אוֹרְחוֹ וכ׳ as regards a human being, anger consumes him (carries him away), is it so with thee? Wilt thou consume the righteous with the wicked?

Nif. נִסְפֶּה *to be destroyed, ruined.* Gen. R. s. 49 (ref. to Prov. XIII, 23) ונמצא נ׳ בלא משפט מקומו and thus he was ruined (by the tax-gatherers) not in accordance with the judgment of his place (which had been released from the tax in the meanwhile).

סְפִי, סְפָא ch. same, 1) *to cut, apportion, give to eat.* Targ. Y. Num. XI, 18 (ed. Vien. יְסַפֵּי *Af.*).—Pes. 3^{b} מי קא סָפוּ לָךְ מֵאלִיָּה have they given you a piece &c.? v. preced. Ḥull. 107^{b} לא סְפִינָא לָךְ I should not have given thee to eat. Ib. קא סָפֵית לִבְרִאי וכ׳ thou didst feed my son, and didst not wash thy hands (v. מְשֵׁי). Ib. 95^{b} אירכו חשחא סְפִירְתּוּ how near you came giving the sons of B. forbidden food to eat. Ib.^{a} top מי לא סַפֵּי לָךְ וכ׳ (Ar. סְפָאי) should I not have given thee a portion of the fat ox? Ib. דזבן..וס׳ such and such a gentile bought of it, and he gave me of it. B. Bath. 21^{a} top קביל וסְפֵי לִיהּ וכ׳ עד שית....Ar. (ed. אַסְפֵּי *Af.*) until six years of age take no pupils, from six and upward take (the child) and feed him (with knowledge) as you feed an ox; a. fr.—2) *to scrape together, collect.* Targ. O. Ex. XXVII, 3.—Cant. R. to I, 6 ס׳ חלא וכ׳ he grabbed up sand and put it in his mouth. B. Mets. 114^{b} סְפִי שקול וכ׳ grab and take of these leaves (of Eden); ספא שקל he grabbed and carried them off.

Af. אַסְפֵּי same, *to give to eat.* Targ. Y. Num. XI, 18, v. supra.—B. Bath. 21^{a}, v. supra.—[Lam. R. to I, 7 כד תספון כלה וכ׳, a corruption, prob. to be read: כד מְסַפְּיִן כלה ‘when they give a bride to eat’, some words like ‘coarse food’ being omitted.]

Ithpa. אִסְתַּפֵּי [*to be withdrawn,* cmp. *Nif.* of אָסַם II Sam. XVII, 13; Jer. IV, 5, a. e.,] *to shrink, be afraid.* Targ. Job XXXII, 6 אִסְתַּפֵּיתִי (h. text וחלתי). Targ. Y. Gen. XXI, 17 תִּסְתַּפְּיִן (not תִּסְתַּרְפִּין). Ib. XLII, 4; a. fr.—Ber. 20^{a} לא קא מִסְתַּפֵּי מר מידת״ר are you not afraid of temptation? Ib. 62^{a} מדאורי לא תִּסְתַּפֵּי לא מִסְתַּפֵּירְתּוּ are ye not afraid? Snh. 94^{b} bot. אלא אִסְתַּפֵּי וכ׳ be not afraid of this one, but be afraid of &c.; a. fr.

סְפִי, Yalk. Gen. 133 ס׳ קולא, read: סְפִירְקוּלָא.

סְפֵי m. (סְפָה = b. h. שְׂפָה) *rim.*—*Pl.* סְפָיוֹת, סְפָאוֹת. Y. Ab. Zar. II, end, 42^{a}; Tosef. Kel. B. Kam. VI, 17 (not ספונאי), v. אַסְטַגְיוֹת; Kel. VIII, 9 שְׂפָיוֹת. Ib. IV, 4 ספיות Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. סְפָאוֹת, סְפָאיוֹת; ed. שְׂפָיוֹת).—סְפַיִן, Y. Sabb. VII, 10^{d} top, v. סְפָא.

סְפָיָא, v. מְסַפְּיָא.

סַפְיָדָא, סְפִידָא, v. סִיפְדָא.

סְפִיחַ, (סְפַח) m. (b. h. ספיח; סָפַח) *spontaneous growth, after-growth.*—*Pl.* סְפִיחִין, סְפִיחַיָּא (סְפָחִים). Shebi. IX, 1 כל הס׳ מותרין חוץ מִסְּפִיחֵי כרוב (Y. ed. סְפָחֵי..חספחים) all spontaneous growths (of the Sabbatical year, dating from the sixth year) are permitted, except the after-growth of cabbage; Pes. 51^{b} כל הס׳ אסורין וכ׳ (v. comment.). Sifra B’har, Par. 1, ch. I (ref. to Lev. XXV, 5) מכאן סמכו..הס׳ וכ׳ from here the scholars found a support for the prohibition of the after-growth. Shek. IV, 1 שומרי ס׳ בשביעית וכ׳ those appointed to watch the after-growth (of barley for the ‘Omer) in the Sabbatical year receive their wages &c. Y. ib. 48^{a} top ספחית (corr. acc.); a. fr.

סְפִימָס, סְפִימוֹס, v. סוֹפִיסְטָא.

סַפְיָא, v. מְסַפְּיָא.

סְפָיִן, Y. Sabb. VII, 10^{d} top, v. סְפָא.

סְפִימְטָא, v. סִבְסְטִי.

סְפִינָא, v. סְפִינְתָּא.

סְפִינָה f. (b. h.; v. סָפַן 2) [*storage,*] *freight-ship.* Taan. III, 7, v. טָרַק. B. Bath. 91^{b} top (on the death of Abraham) אוי לה לס׳ וכ׳ woe to the ship whose captain is gone; a. fr. —*Pl.* סְפִינוֹת. Ex. R. s. 17, end ס׳ של פירטין pirate ships; a. e.

סְפִינָא, סְפִינְתָּא ch. same. Targ. I Kings IX, 26, sq. ספינא Bxt. (ed. סְפִינְתָּא collect. noun; ed. Wil. סְפִינָתָא, *pl.*). Ib. X, 22.—Taan. 21^{a} אסקריא דס׳, v. אַסְקַרְיָא. Ned. 50^{a}, v. אַיְלָא; a. e.—*Pl.* סְפִינָן, סְפִינָתָא, constr. סְפִינַת, סְפִינֵי. Targ. O. Deut. XXVIII, 68. Targ. I Kings XXII, 49. Targ. Is. XXIII, 1; a. fr.

סְפִיק, v. סְפַק. [Pesik. B’shall., p. 89^{a}, ס׳ לְהוּ, read: סְפִירְקוּלָא.]

סְפֵיק, v. סְפַק.

סְפֵיקָא, v. סְפָקָא, a. סְפֵרָקָה.

סַפֵּיקָא f. (סְפַק) *sufficiency, opportunity, possibility.* Targ. Y. Gen. XXXI, 29.—V. next w.

סְפֵיקָה I f. h. same (frequ. Chald. form סַפֵּיקָא (v. preced.) or סְפֵיקָא). Y. Peah I, 15^{c} sq. דאיש ס׳ בידו וכ׳ the man has the power (possesses the means, to honor his parents) but the married woman not; Y. Kidd. I, 61^{a} bot.; Bab. ib. 30^{b} סִיפֵּק; ib. 35^{a}; Tosef. ib. I, 11 סָפֵק. Yalk. Ex. 259 אין סַפֵּיקָא בידי וכ׳ I am unable to give it to you; Mekh. B’shall., Vayass’a, s. 3 ספק. Koh. R. to I, 15 שהיית ספיקא בידך וכ׳ thou didst have an opportunity to repent. Midr. Till. to Ps. LXXXVI, 1 וספוקה בידו וכ׳ ed. Bub. (corr. acc.; oth ed. וספק) while he has the power to prevent it. Ker. 5^{a} אינו סיפק, v. עִיקֵּר; a. fr.

סְפֵיקָה II f. *doubt;* pl. סְפֵיקוֹת, v. סְפַק.

סְפִיקוּלָא I, סְפִיקוּלָה, (סְפַקוּלָ׳) m. (spiculum) *dart, javelin;* נתן ס׳ [*to put up the javelin,*] *to call for judgment; to sentence* (v. Sm. Ant. a. Luebker Reallex. s. v. Hasta), opp. דִּימּוֹס II. Y. Ber. IX, 14[b] וכשהוא נותן ס׳ תכל וכ׳ but when he orders judgment, all murmur against him; Lev. R. s. 24, beg. ספיקלא.—Gen. R. s. 79 וכד׳ ׳׳ ס׳ וכ׳ and when he heard the divine voice say 'judgment', the bird was caught; Koh. R. to X, 8 ספיקלא (correct the passage as in Gen. R. l. c.); a. e.—Ex. R. s. 15 prepare the swords (v. אִסְפַּקְתִּי), שאם ימרדו ישמעו אִסְפִּיקוּלָא that, in case they rebel, they may hear the call for judgment ('spicula'). Midr. Till. to Ps. XCII ישב עליו בדין לספק לו, read: ישב עליו לס׳ (בדין, a gloss) he sat down to pronounce judgment upon him.

סְפִיקוּלָא I, סְפִיקְלָה f. (specula) *watch-tower.* Y. Sabb. I, 3[b] bot.

סְפִיקְטוּרִין, v. סְקִירְפְּטוֹרִין.

סְפִיקְלָא, סְפִיקְלָה, v. סְפִיקוּלָא.

סְפִיקְלָטוֹר, v. סְפַקְלָאטוֹר.

סְפִיקְרִיא, סְפִיקְלִיא* Y. Ber. VIII, 13[c] bot. בבית ס׳; Asheri to Ber. 59[a] בכספוקלריא, Ma'ăd. Yomt. a. l. בבית ספוקלרי, prob. to be read: בבית סְפִיקְלַרְיָא (v. סְפַקְלַרְיָא) *in the mirror-room,* i. e. *toilet-room.*

סַפִּיר, m. (b. h.; סָפַר) 1) *sapphire.* Ex. R. s. 38, end על ס׳ היה וכ׳ on the sapphire (in the high priest's breastplate) the name of Issachar was engraven. Pesik. 'Ăniya, p. 135[b] נבקע...וחס׳ לא חסר the anvil was split, the hammer was broken in two, but the sapphire remained intact. Lam. R. to IV, 7, v. גְּזֵרָה; a. e.—V. סַמְפִּירִינוֹן.—2) *sappir,* name of a species of beans. Kil. I, 1, expl. Y. ib. 27[a] top פִּירִישׁוּנָא (R. S. to Kil. l. c. פִּירִשׁוּנָא).

סַפִּירִי, v. סָפַר.

סְפִירָא, f. *goat's hair,* v. צְפִירָא II.

סְפִירָה, סְפִירָא f. (σφαῖρα) *ball.* Pesik. R. s. 3; Num. R. s. 14 כהדא ס׳ וכ׳ like the ball with which girls play &c., v. הַדּוּר.

סְפִירָה f. (b. h.; סָפַר) 1) *counting.* Nidd. 73[a] ראוי לס׳ fit to begin with it the count (of the seven days of purification); ib. לִסְפִירַת או כי תזוב for the count required in the case described Lev. XV, 26, sq. Sifra Emor, Par. 10, ch. XII (ref. to Lev. XXIII, 16) כל סְפִירָתָם לא וכ׳ all they have to count (from Passover to the Feast of Weeks) shall be no more than fifty days. Ib. ס׳ שהיא תלויה בב״ד וכ׳ a count which depends on the court (deciding on the New Moons), to exempt the weekly Sabbath, שֶׁסְּפִירָתָהּ בכל אדם which everybody counts; Men. 65[b]; a. fr.—*Pl.* סְפִירוֹת. Ib. כל ס׳ שאתה סופר וכ׳ all the counted days together shall be no more than fifty (v. supra); a. e.—Yalk. Chr. 1075, v. סְפוֹרָה.—2) *writing, recording.* Gitt. 21[b]; Succ. 24[b] (ref. to ספר, Deut. XXIV, 1) לִסְפִירַת דברים וכ׳ (the word *sefer* refers not to the writing material but) merely to the act of writing the words (formula of divorce). Yalk. Deut. 936; Erub. 15[b] לספירות.

סְפִירוּת f., v. preced.

סַמְפִּירִינוֹן, v. סַמְפִּירִינוֹן.

סָפָל m. (ספל *to scrape, cut out*) 1) (b. h.; cmp. סַף) *bowl, basin.* Kidd. 31[a] השטל להן מים בס׳ וכ׳ pour water into a bowl for them (to drink from) &c., v. קָעָקַע I. Nidd. 27[a]; Y. ib. III, 51[a] במוציא את הס׳ וכ׳ when he carries away the basin (with the after-birth) &c. Cant. R. to I, 1; Koh. R. to I, 1 (ref. to יקח, Prov. XXX, 1) כס׳ הזה שנתמלא בשעתו וכ׳ like a bowl which is filled in due time and emptied in due time, so did &c.; Num. R. s. 10; a. e.—*Pl.* סְפָלִין, סְפָלִים. Sabb. 129[b] בס׳ של שמן the rich keep the after-birth in basins filled with oil; Tosef. ib. XV (XVI), 3 בסופלי (corr. acc.). Ber. 44[a] סְפָלֵי טרית basinfuls of salted fish. Zeb. 91[b] לס׳ for the bowls (for *libations*); a. e.—2) *a frame stool* or *bench;* also *night-stool,* interch. with סַפְסָל. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 היה..יושב על הס׳ וכ׳ והיה הס׳ נבקע (ed. Bub. ספסל) the Philistine (to save himself from the attack of the mice) seated himself on a stool of bronze; and the stool burst of itself, and the mouse came up &c.; Midr. Sam. ch. X; Yalk. Sam. 102; Yalk. Kings 222 ספסל; Yalk. Ex. 183 ספסל; a. e.—*Pl.* as ab. Tosef. Ab. Zar. VI (VII), 3 והקתידראות הס׳ ed. Zuck. (Var. חַסַפְסָלִין) stools and chairs. Midr. Sam. l. c.; Yalk. Sam. l. c.; a. e.

סִיף, סְפָלָא ch. same, *bowl.*—*Pl.* סְפָלֵי, סְפָלַי. Targ. Y. Num. XV, 7.—[Targ. Y. Ex. XXIV, 6 ספלים Ar.; ed. מזרקיא; h. text אגנות).

סְפָלָנִי, v. סִרְפָּלָנִי.

סְפָמָא, סְפָם, v. שְׂפָם.

סַפְמָיָא, v. אִסְפַּמְיָא.

סָפַן (cmp. צָפָה, צָפַן) [*to look up to, look out for,*] 1) *to respect; to care for, mind* Y. Snh. X, beg. 27[c] זהו שאומר ואיני סוֹפְנָהּ... that is he who says, there is a Torah, but I do not mind its authority; Y. Peah I, 16[b] סובלה (corr. acc.). Tosef. Sot. III, 14 ולא סְפָנוּהוּ וכ׳ (Var. סנפוהו, corr. acc.) they minded him not, because he was merely a common soldier (גּוֹלְיָיר). Sifré Deut. 33 (ref. to דיום, Deut. VI, 6) שלא ידהו...שאין אדם סופנה Rashi ed. Berl. a. l. (ed. סופרה, corr. acc.; Ms. 3 צוֹפְנָהּ, v. ed. Fr. note) that they be not in thy eyes like an antiquated ordinance which nobody minds; Yalk. Deut. 840 שאין חכל סוֹפְנִין אותה (not סופגין). Tosef. Keth. VII, 5 תחא מוטלת ואין כל בריה סופנה (not בריא) she will lie dead and none will care for her (to bury her); Keth. 72[a] סופנה...ואין..סופדה (R. Hillel quoted in Sifré l. c., ed. Fr. note צופנה) and none will mourn for her, and some say *sof'nah*; (Y. ib. VII, 31[b] bot. משגחת).—Part. pass. סָפוּן; *pl.* סְפוּגִין, סְפוּנִים. Ex. R. s. 20 והיית ס׳ בפניו (some ed. בעיניו) and I enjoyed his respect. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2 וכי מה אנו ס׳ שאתם וכ׳ what is our distinction, that you murmur against us?; Yalk. Ex. 258. Tanh. Vayesh. 3 אתה עושה...כאלו הוא ס׳ thou wouldst treat the idolater as if he (his idolatry) was respected. Ib. אינן ס׳ לכלום are regarded as nothing (before God); a. e.—[2) (b. h.) *to provide, lay up*; v. next w.]

סְפַן ch. same, 1) *to brighten, scour*; v. *Ithpe.*— 2) *to regard.* Targ. II Esth. I, 12. Ib. VII, 9 (10).—3) *to look out for, provide, store*; (of a bird's ovary) *to be fructified.* Bets. 7[a] ביעי דסַפְנָא מארעא eggs laid by a hen that was fecundated by friction in the dust, v. דְּכָרָא. Hull. 58[a] בדספנא מארעא if the hen was fructified by friction &c.

Ithpe. אִסְתַּפַּן 1) *to be brightened, scoured.* Targ. Y. Lev. VI, 21 (cmp. Tosef. Nidd. VIII, 11 חצפינן, quot. s. v. צְפוֹן I). —2) *to be provided, laid in.* Koh. R. to XI, 9 [read:] עד דאיסְתַּפְנוּן פרישוי until the money which he owes is hatched (brought together); (Pesik. Shub., p. 164[b] מתפשר, v. פְּשַׁר).

סַפָּן m. (denom. of סְפִינָה) *sailor, captain* of a freight ship. Shebi. VIII, 5, v. בַּיָּיר. Tosef. B. Mets. IX, 14, a. e.— *Pl.* סַפָּנִין. Sabb. XV, 1, sq. קשר חס׳, expl. ib. 111[b], v. אוּסְטְרִידָא. Kidd. IV, 14 חס׳ רובן וכ׳ sailors are mostly pious men. Y. M. Kat. III, 82[b] bot. אכריו וסַפָּנֵיו וכ׳ (not אבריו) his farm-hands, and the sailors and camel drivers in his employment.

סַפּוּנָא, סַפְנָא ch. same. Bekh. 8[b] bot. א״ל לספו׳ וכ׳ he said to the captain, untie thy ship.—*Pl.* סַפָּנֵי, סַפָּנְיָא, סַפּוּנָאֵי. Targ. I Kings IX, 27. Targ. Jon. I, 5. Ib. 6 (not סָפָּן); a. e.—B. Mets. 84[b] ספונאי; Yalk. Prov. 964 סַפָּנָאֵי. Ned. 50[a], sq.

סַפְנָא m. (סְפַן; cmp. סְפִינָה) *store-room, hold.* Snh. 108[b] ס׳ דתיבותא the hold of the ark.

סַפְסוֹנְיָא, Yalk. Ps. 656, v. סִימְפּוֹנְיָא.

סַפְסוּפָא, סַפְסוּפְתָּא m. (=אספס׳; אסף) *riotous gathering*, or *indiscriminate capture* of people during a riot. Y. Ter. VIII, 46[b] bot. איתצריד בס׳ was caught in a riot.

סַפְסַל, v. סַפְסָל.

סַפְסִירָא c. (סָפָר; cmp. σαμψῆρα Jos. Ant. XX, 2, 2) *sword.* Targ. Prov. XII, 18. Targ. Esth. VIII, 15; a. e.— B. Bath. 21[b] שקל ס׳ למיקטליה he took up a sword to kill him. Y. Ter. VIII, 46[b] bot. טעין חד סַפְסִירָא carrying a sword; בחדא ס׳ וכ׳ with this sword did Bar N. kill his brother. Snh. 7[a] כי רחימתין עזיזא אפותיא דס׳ וכ׳ when our love was strong, we found room to sleep on the broadside of a sword &.; a. e.—*Pl.* סַפְסִירֵי. Targ. Prov. XXX, 14 Ms. (ed. סַפְסִירֵי).

סַפְסִירָא m.=h. סַפָּר, *accountant, middleman, broker.* B. Mets. 42[b] ס׳ דזבין וכ׳ a middleman who buys here and sells there (immediately). Ib. 63[b] והא בעי למיתב זוזי לס׳ but would he not have had to pay the broker?, i. e. has he not the advantage of saving the broker's fee?

סַפְסִירוּתָא f. (preced.) *broker's work, agency.* B. Mets. 63[b] סַפְסִירוּתַיְיהוּ...זוזי a man's money does the brokerage for him, i. e. dealers come to the capitalist directly.

סַפְסָל m. (v. סָפַל 2) *frame, bench, stool.* Kidd. 70[a] ס׳ דאמור רבנן וכ׳ call it *safsal* (Hebrew) as the scholars do, or &c. (v. אִיסְטַבָּא 2). Kel. XXII, 3 ס׳ שניטל וכ׳ a bench (long board) which has lost one of its ends (supports). Tosef. ib. B. Bath. I, 12 ס׳ שנתפרק a frame which has fallen apart. Mikv. V, 2; a. fr.—*Pl.* סַפְסָלִים, סַפְסָלִין. Y. Ber. IV, 7[d] top שמנים ס׳ היו שם של וכ׳ eighty benches (forms) of students were there. Tosef. l. c. 11 חס׳ שבפונדקאות the (movable) benches in inns; חס׳ של מלמדי וכ׳ the school teachers' benches (open frames serving as foot-rests for those behind). Kel. XXII, 10 ס׳ שבמרחץ (used as singular) the (marble) board-frame (with wooden supports). B. Bath. IV, 6 לא מכר...חס׳ (Babli ed. 67[b] חַסְפָּלִין) has not sold (with the bath-house) the boards of the seats. Ib. 67[b] בית חס׳ Ms. H. a. R. (ed. הספלים) the room where the seats are kept. Pes. 51[a] סַפְסָלֵי נכרים the frames on which gentiles spread their goods. Snh. 104[b] לחכה אש בסַפְסִירֵיהֶן (some ed. בסַפְסָלֵיהֶם). fire lapped their benches; a. fr.

סִיף׳, סַפְסָלְתָּא, סַפְסָלָא ch. same. Sabb. 29[b] גרר ס׳ dragged in a form (for the students to sit on). Y. ib. XV, beg. 15[a] חן דמקפל על ס׳ he who folds a garment over a frame; a. fr.—*Pl.* סַפְסָלִין, סַפְסָלַיָּא, סַפְסָלַיְיהוּ, סַפְסָלֵי. Targ. Y. II Gen. XV, 17.—Ber. 28[a], v. יְסַם. Y. Sot. I, 16[d] bot., v. מַרְצָעָא; a. e.

סִיף׳, סַפְסֵף (denom. of סוֹף) *to cut the ends of, trim; to graze.* Naz. VI, 3 (39[a]) או שסי׳ כל שהוא (Bart. שִׁשְׁרְפָשַׁתּ, cmp. שָׁפָה) or trimmed his hair ever so little. Ib. 39[b]. Y. ib. VI, 55[a] bot. לרבות את המְסַפְסֵף to include (in the prohibition) him who trims his hair. Y. B. Kam. VI, 5[c] top סִיפְסְפָה אבניו if the fire grazed his stones. Ib. או מְסַפְסֵף or it went on grazing (objects) even to a mile's distance; v. סְבַךְ II.—Y. Bets. IV, 62[c] bot. אין מְסַפְסְפִין אותה באור you must not trim the ends of a wick by burning it (Bab. ib. 32[b] מהבחבין); v. פְּסַס II.

סַפְסָר m. (reduplic. of סַפָּר) *accountant, expert in prices, speculator.* B. Mets. 51[a] בתגר ס׳ וכ׳ it means a speculating trader...he knows well what his goods is worth &c.—V. סַפְסָרָא.

סַפְסֵר, v. סִפְסִירָא.

סָפַק I (b. h.; cmp. סָפַד), *Pi.* סִיפֵּק 1) *to strike, clap*, esp. *to clap the hands against the hips to a certain tune* in mourning or in rejoicing; cmp. סָפַד I. Bets. V, 2 (36[b]) ולא מְסַפְּקִין you must not clap or dance (on the Sabbath or Holy Day). Tosef. Sabb. VI (VII), 2 המְסַפֵּק וכ׳ he who strikes the hip, claps hands or dances by a flame (a superstitious practice); a. e.—V. סִיפּוּק I.—2) (cmp. נָסַק, נָקַשׁ) *to join closely; to attach; to engraft* Y. Sabb. V, beg. 7[b] במְסַפֵּק חבל על חבל when he ties a rope to a rope (of the halter). Kil. VI, 9 סְפָקָהּ בחבל וכ׳ if, in training the vine, he attached to it a rope or a reed (with which he fastened it to a plant). Par. XII, 1 מְסַפְּקוֹ וכ׳ האזוב...if the hyssop is too short, he ties it to a thread &c. Y. Orl. I, 61[a] bot. ילדה שסִיפְּקָהּ a young plant (subject to 'Orlah) which one engrafted on an old tree; a. fr.—V. סִיפּוּק I.

סִפֵּק, סַפֵּק ch. same, *to strike, knock.* Targ. Job XXXIV, 26 סַפְּרִיקְנוּן ed. Lag. (ed. Wil. סַפְּקִי *Pa.*).—Esp. *to clap hands.* Targ. Lam. II, 15 (ed. Lag. a. oth. שָׂ); a. e.— [Targ. Koh. IV, 16 לאסתפקא, read with ed. Lag. לְאִסְתַּקָּפָא, v. סְקַף I.]

סָפַק II (b. h. שָׁפַק) *to divide, distribute; to supply;*

to suffice. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 ולא סָפְקוּ אלא וכ' and they supplied water for only seventy date trees; כיון וספקו להם ושנו וכ' ... when the Israelites came and six hundred thousand men encamped around them, they supplied them (with drinking water), and this a second and a third time.

Pi. סִיפֵּק to *supply, furnish.* Ib. s. 6 אם מְסַפֵּק לנו צרכנו וכ' (ed. Weiss מַסְפִּיק, *Hif.*) if he supplies our wants, we shall serve him &c. B. Mets. IX, 1 (103b) שניהם מְסַפְּקִין את הקנים the two together have to furnish the needed poles. Sot. 11b היו מְסַפְּקוֹת להם מים ומזון they supplied them with water and food; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XCII לספק לו, v. סְפִירוּגָא I.]—V. סִירוּק II.

Hif. הִסְפִּיק 1) *to distribute, supply.* Lev. R. s. 4 (ref. to יסיפוק, Job XXXIV, 37) אתה מַסְפִּיק בנינו וכ' thou distributest thy sins among us, i. e. we have to suffer for thy sins; Yalk. Job 920 משתיק (corr. acc.; Var. מְשַׁפִּיק). Mekh. l. c., v. supra; a. e.—2) (with בירד) *to give sufficient time* or *power; to allow* an opportunity. Ab. V, 18 אין מַסְפִּיקִין בידו וכ' no time (or opportunity) will be given him to do repentance; Yoma 87a; Tosef. ib. V (IV), 11. Ib. 10 אין מספיקין בידו וכ' he will be given no opportunity (temptation) to sin; a. fr.—3) *to have sufficient time, power* &c.; *to succeed, finish.* Taan. 21a לא הִסְפַּקְתִּי לפרוק וכ' I had not yet finished unloading when &c. Y. Ber. IX, 14b bot. לא ה' לומר עד וכ' he had not yet finished saying Sh'm'a, when he expired; a. fr.—[Ib. 14a מספיק למדינה, v. סְפַח.]

Hitpa. הִסְתַּפֵּק *Nithpa.* נִסְתַּפֵּק 1) *to be supplied, to supply one's self.* Pes. 8a במִסְתַּפֵּק when it is a store-room from which supplies are taken for the table; ib.b. Y. Ab. Zar. V, 44d bot. אבותיכם היו מִסְתַּפְּקִין משלנו וכ' (not בשלנו) your fathers used to buy supplies (of wine) of our fathers, why do you not buy of us? Y. Dem. III, 23c, a. e. מִסְתַּפֵּקת, v. סִירְדִּיקִי. Erub. 88a אדם עשוי להִסְתַּפֵּק סאתים וכ' a person usually consumes two S'ah of water a day (from the supply in the cistern &c.); a. fr.—Der. Er. ch. VII ונִסְתַּפְּקוּ they ate and were amply supplied (enjoyed their meal).—2) (cmp. סָפֵק) *to be doubtful* Y. Yeb. XI, end, 12b לי נ' he was in doubt.

סַפֵּק, סְפֵּק ch. same, 1) *to supply, furnish; to give an opportunity.* Targ. Y. II Num. XXIV, 6. Targ. Y. II Deut. XXVIII, 32.—2) *to be sufficient; to have enough; to have done.* Targ. I Kings XX, 10. Targ. I Chr. XXVII, 24. Targ. O. Gen. XXIV, 19 דיסַפְּקון ed. Berl. (oth. דיסַפְּקון, *Pa.*; Y. דיר סַפְּקון); a. fr.—[Targ. Lam. II, 11 ספקו בדמעין וכ' my eyes have done shedding tears; prob. to be read: פסקו; h. text כלו.]

Pa. סַפֵּר 1) *to distribute, supply.* Targ. O. Deut. II, 7 סַפֵּק (ed. Berl. סוֹפִיר *Poël*; Y. ed. Vien. סופיר, read: סוֹ'). Targ. Hos. II, 7; a. fr.—2) *to be sufficient.* Targ. Jud. XXI, 14. Targ. Num. XI, 22; a. e.—Esp. (with ירא; interch. with *Pe.*) *to be able, afford,* Targ. Y. Lev. XIV, 21, sq.; 30, sq.—V. מְסַפְּקָא.—3) *to divide.*—Part. pass. מְסַפֵּק, מְסַפְּקָא *divided* in opinion, *doubtful, questionable.* Targ. Lam. V, 3 מס' ר' אסר סַפְּקִי מס' לידה לחון they are in doubt.—Bets. 4b R. A. was undecided in his opinion. Pes. 117a אלמא מס' לידה which proves that he was undecided; a. fr.—Hence: 4) *to create a doubt, make doubtful, treat as doubtful.* Kidd. 39a (ref. to doubtful 'Orlah fruit outside of Palestine) סַפֵּק לי וכ' make them doubtful for me (pluck them in my absence), and I shall eat them. Ib. מְסַפְּקִי לְהַדְדִי they made (the fruit) doubtful to one another (by exchanging fruit cut by the one in the absence of the other). Bekh. 49a מְסַפְּקִינָן לידה we treat it as doubtful.

Poël סוֹפֵק, סוֹפֵק *to supply.* Targ. Hos. XIII, 5. Targ. Deut. II, 7, v. supra.

Af. אַסְפִּיק 1) same, *to supply; to be sufficient.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 20. Targ. Josh. XVII, 16; a. e.—2) *to divide, distribute.* Targ. Job XXXIV, 37 (v. Lev. R. s. 4, quot. in preced.).

סֵפֶק m. (preced.) *sufficiency,* v. סְפֵיקָה I, a. סִיפּוּק II.—[Midr. Till. to Ps. LXXXI, 4 ס' ידים, v. סַלְפִּירְנְגָּס.]

סָפֵק m. (preced. wds.) 1) *division, doubt,* opp. וַדַּאי. Ker. IV, 1 ס' אכל ס' לא אכל if there is a doubt whether or not he has eaten forbidden fat; ס' יש בו וכ' if there is a doubt whether it was the legally required quantity. B. Bath. 10a ס' מקבלין ... ס' אין וכ' it is uncertain whether it will be accepted from him or not. Ab. Zar. 41a דוי ס' וכ', v. וַדַּאי. Y. Bets. I, 60b bot. סְפֵיקוֹ סְפֵיקָה where there is a doubt about it, v. וַדַּאי. Ib. מאי ס' יש שם what is the doubt there? i. fr. what difference does it make in practice?—Yeb. 37b, a. fr. ממון המוטל בס', v. מָמוֹן. Ker. VI, 3 (25a) המתן עד שתכנס לס' (Var. in Talm. ed. לבית חס') wait until you arrive at a condition of doubt, i. e. until you are in doubt as to having committed a sin requiring a sacrifice. Ib. 2 פָּרָה סְפֵיקָה וכ' the heifer has atoned for the doubt for which it has been put to death, and is gone (i. e. at the time of its being thrown down the murderer was unknown); ib. 25a עדיין לא כיפרה סְפֵיקָתָהּ it had not yet atoned for the doubt for which it was to be put to death; a. v. fr.—*Pl.* סְפֵקוֹת, סְפֵקִי (*fem.*). Kidd. IV, 3 ואלו הן חס' and these are the cases of uncertain parentage. B. Mets. 83b ס' שלכם cases in which you act on doubts (mere suspicion), v. וַדַּאי. Y. Keth. I, beg. 24d שתי ס' a double doubt, v. next w.; a. e.—2) *dilemma, difficulty.* Cant. R. to VII, 8 למה באו ישראל בס' וכ' why did the Israelites get into trouble in the days of Haman?

סְפֵי, סְפֵיקָא ch. same. Targ. Y. Lev. VIII, 15 סְפֵיק (סְפֵק) constr.—Ber. 3b מי איכא ס' קמי וכ' is there a doubt before God?; Gitt. 6b. Ker. 21a, a. e. כוי ס' הוא the Koy is a doubtful animal (as to classification), v. כּוֹי. Ib. אצטריך קרא למיסר ס' does it need a special intimation in the Biblical text to forbid the blood of an animal of doubtful classification?; Yoma 74b אצטריך קרא לרבויי ס' does it need an intimation in order to include an animal of doubtful classification (i. e. is it doubtful with God who revealed the Law)?; a. v. fr.—סְפֵיק ס' (סְפֵק) the doubt of a doubt, *double doubt.* Ab. Zar. 70a bot. הוי לידה ס' ס' it is a doubly doubtful case (first, whether a Jew or a gentile opened the cask, and secondly, if a gentile, whether he touched the wine). Keth. 9a; a. fr.—*Pl.* סְפֵקֵי, סְפֵקֵי. Ḥull. 18b דאפילו ס' דגברי גריס who records even the doubts as to the authorities of a Halakhah. Ib. 95b תליסר גמלי ס' וכ' thirteen camel loads of questionable cases of *t'refah*; a. e.

סְפֵקָה, *pl.* סְפֵקוֹת, v. סָפֵק.

סְפַקְלָא, סְפַקוּלָא ..., v. סְפִירְקוּלָא.

סְפַקְלָאטוֹר, סְפַקְלָטוֹר masc. (speculator, v. אִיסְפַּקְלָטוֹר) *executioner*. Sifré Num. 91. Lev. R. s. 26 נעשה ס' לכל וכ' (the serpent) has become the executioner for all who break down fences (of customs, with ref. to Koh. X, 8). Lam. R. to II, 1; a. fr.—*Pl.* סְפַקְלָטוֹרִין, סְפַקְלָטוֹרִים. Ib. introd. (R. Josh. 2) ספקלטורים..לפתח 'to open the mouth for murder' (Ezek. XXI, 27) refers to the executioners. Pirké d'R. El. ch. XLVIII סְפַקְלָטוֹרֵי פרעה (not סנקלטורי) Pharaoh's executioners; a. e.

סְפַקְלָטְרִים, v. preceded.

סְפַקְלִי*, Koh. R. to IX, 18 (expl. על חבירת II Kings XVIII, 37), a corruption, prob. to be read פילקס (φύλαξ) *chief of the guard* (excubitor).—V. סְקָרִיפָּטוֹר.

סְפַקְלַרְיָא f. (specularia) *window-panes; mirror*. Y. Ber. VIII, 12[b] bot. נר..בתוך ס' a light in one's lap, in a lantern, or seen in a mirror. Kel. XXX, 2 תמחוי שעשאו ס' ed. Dehr., v. אִסְפַּקְלַרְיָא. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 מלבן של ס' a frame with glass, i. e. a glass window; a. e.

סָפַר (b. h.) [*to cut; to mark,*] 1) *to write; to count*. Y. Kil. VII, end, 31[a] יִסְפּוֹר he (who is in possession of property bought from an oppressor, v. אָנַס) must count (settle with the original owner according to rules, v. גּוֹרְדִּירִנִי), opp. יחזיר he must return the property; ib. יִסְפַּר (or יְסַפֵּר *Pi.*). Kidd. 30[a] שהיו סוֹפְרִים, v. סוֹפֵר. Nidd. 69[a] סוֹפַרְתָּן למנין וכ' she counts them in with the requisite number of seven days. Ib. 31[a] יושב וסוֹפֵר וכ' sits and records the copulations &c. Men. 65[b], v. סְפִירָה; a. v. fr.—[Sifré Deut. 33 סופרה; read: סופנה, v. סָפַן.]—Part. pass. סָפוּר, q. v.—2) *to cut, shear*, v. infra.

Nif. נִסְפַּר *to be counted*. Bekh. 45[a] שנִסְפֶּרֶת ע"ג הידד when the additional finger is counted (is in a line) with the others; Yalk. Sam. 156.

Pi. סִיפֵּר 1) *to cut, shear*. Sot. 49[b], a. fr. מְסַפֵּר קומי, v. קוֹמִי I. Ib. התירו (לו) לְסַפֵּר וכ' they allowed him to cut his hair in gentile fashion, because of his connections with royalty. Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII תְּסִפְּרוּ, v. קוֹמִי I. Tosef. Bets. III, 19 אין מְסַפְּרִין הירק וכ' you must not no trim vegetables with the clipper (on the Holy Day) &c.; a. fr.—2) *to tell, speak, count*. Y. Kil. l. c., v. supra. Gen. R. s. 78 (ref. to אברים in place of אברהם, Neh. IX, 7) סיפור הוא מְסַפֵּר וכ' he states a historical fact, saying &c. Y. Ber. IX, beg. 12[d] אם בא אדם לְסַפֵּר וכ' if one were to undertake to count the mighty deeds of the Lord, he would be ruined (ref. to Job XXXVII, 20); המספר בשבחו וכ' he who tells the praise of the Lord more than is beconing. Ib. מכאן..אסור לְסַפֵּר וכ' beyond that (which has been adopted in ritual prayers) one must not tell &c. Arakh. 16[a] לעולם אל יְסַפֵּר אדם בטובתו וכ' man should not count up his neighbor's good qualities, for he may be induced to speak of his shortcomings; B. Bath. 164[b]. Sot. 42[a] מְסַפְּרֵי לשון תרע gossipers. Snh. 38[b] בלשון ארמי סי' spoke Aramæan; a. v. fr.—Ib. 52[b] הימנו סי' if he (the scholar) holds conversation with him.

Hithpa. הִסְתַּפֵּר *to have one's hair cut*. Ab. Zar. II, 2 אין מִסְתַּפְּרִין מהן וכ' you must not have your hair cut by them in any place (on account of danger to life). Tosef. ib. III, 5 ישראל המִסְתַּפֵּר וכ' if an Israelite has his hair cut by a gentile, he must look into the mirror; Ab. Zar. 29[a]; a. fr.

סַפַּר ch. same, 1) *to count, mark, write*, v. סַפְרָא I.—2) *to shear*, v. infra.

Pa. סַפֵּר *to cut, shear, shave*. Targ. Job I, 20 (Ms. סְפַר *Pe.*). Targ. Y. Lev. XIII, 33 (not יְסַפַּר); ib. XIV, 8, sq. (h. text גלח); a. fr.—Lev. R. s. 28, end יתרב ומְסַפֵּר ליה (Haman) sat down and cut his (Mordecai's) hair; ib. (מן) מן דחסל מְסַפְּרָא ליה when he had done cutting his hair; a. fr.—Part. pass. מְסַפַּר. Ib. אית בר נש..ולא מ' is there a man who putts the royal crown on his head without having his hair cut?; Esth. R. to VI, 10.

סַפָּר m. (preced. wds.) 1) (v. סַפַּר) *Bible teacher*. Y. Maasr. III, 50[d] בית..טובלין לס' ולמַשְׁנָה (not ולא למש') school houses for Bible and Talmud make fruits *ṭebel* for the Bible teacher and for the Talmud teacher. [Perh. to be read: סַפָּר Chald. form.]—2) *hair-cutter, barber*. Sabb. I, 2 לא ישב אדם לפני הס' וכ' one must not sit down for the hair-cutter near Minḥah time before saying the prayer. Shebi. VIII, 5; a. e.—*Pl.* סַפָּרִים, סַפָּרִין. Kel. XIII, 1 זוג של ס' the barbers' scissors. Sabb. 9[b]. v. מַעֲפוֹרֶת; a. e.

סַפְרָא, סַפָּרָא ch. same, *hair-cutter*. Targ. II Esth. VI, 12.—Lev. R. s. 28, end; Esth. R. to VI, 10. Lev. R. s. 14, end לית ס' דמספר לגרמיה no hair-cutter can cut his own hair (i. e. the female sperm begets the male embryo and vice versa); a. e.

סְפַר m. (סָפַר) [*mark, march,*] *boundary, border district*. Yeb. 48[b] עיר הסמוכה לס' a town near the boundary. Sot. 42[a] פעמים מדבר עמו אחת בס' וכ' the priest addressed the people twice, once on the border line (before entering the enemy's land) and once before the battle. Tosef. Erub. IV (III), 5 באו..הסמוכות לס' if the enemy invades towns near the boundary (of Palestine); Y. ib. IV, 21[d] bot.; Bab. ib. 45[a]. Ib. ובבל בעיר הסמוכה לס' וכ' and Babylonia is (as regards the duty of defence) like a town near the boundary, which was interpreted to mean Neharde'a. Num. R. s. 16 מה ראה לישב לו על הס' וכ' what reason had he (Amalek) to settle on the border, on the way of the entrance of the Israelites into the land?; a. e.—*Pi.* סְפָרִים, constr. סְפָרֵי. Y. Ḥall. II, 58[b] bot. ס' א"י Palestinian districts, ס' חוצה לארץ foreign districts (conquered by Israelites).

סְפַר ch., constr. סְפַר, same; ס' יַמָּא *sea-district*. Targ. O. Gen. XLIX, 13 (h. text חוֹף); a. fr.—*Pl.* סַפְרַיָּא, constr. סַפְרֵי. Targ. Y. ib.—[Targ. Y. Lev. XIII, 45 ספריא, some ed., v. סְפָרָא.]

סֵפֶר m. (preced. wds.) = סְפִירָה, *counting*. Naz. VII, 3 (54[a]) ימי סְפֵירוֹ (comment. סְפִירוֹ; Y. ed. ספורו) the days which the cured leper has to count (Lev. XIV, 8); Y. ib. 56[c] bot. ספירו.

סֵפֶר m. (b. h.; preced. wds.) *letter, document, book*. Erub. 15[b]; Gitt. 21[b]; Succ. 24[b], v. סְפִירָה. Eduy. I, 12, a. fr. ס' כתובה the formula of a *Kethubah*. Y. Sot. IX, end, 24[c] משמת ר"א נגנז ס' החכמה with the death of R. El. a book

the Law; a. fr.—*Pl.* סִפְרַיָּא, סִפְרַיָּיא, סִפְרֵי, סְרֵי. Targ. Koh. XII,9; 12.—Y. Maasr.III, end, 51ª וצווח לחון ס׳ קוסמי called them (the books of Agadah) books of sorcery; a. fr.—2) ספרא דבי רב, or ס׳ *Sifra* (*of the school*), also called תּוֹרַת כֹּהֲנִים, a halakhic commentary on Leviticus. Targ. I Chr. XI, 22.—Ber. 18ᵇ. Ib. 11ᵇ; a. fr.—*Pl.* סִפְרֵי *Sifré* (*d'Be Rab*), a halakhic commentary on Numbers and Deuteronomy. Snh. 86ª סתם סיפרא ... ס׳ וכ׳ an anonymous tradition in Sifra belongs to R. Judah, in Sifré, to R. S.—Yoma 74ª בשאר ס׳ דבי רב in a fragment of the books of Be Rab (ref. to Sifra Emor, Par. 11, ch. XIV).

ספרגוס, read:

סְפַרְגִּיס f. (σφραγίς) *seal.* Gen. R. s. 32 נתן ס׳ שלו עליו he put his seal on it (the prison door); ib. s. 49; Yalk. Gen. 34 איספרגוס. Midr. Till. to Ps. XVII, beg. שמו של הקב״ה חקוק...כמין איסטרטיגוס (ed. Bub. אסטרטיגוס; corr. acc.) the name of the Lord is impressed upon the hearts of the angels like a seal.

סַפָּרָה, v. סְפָרָא.

ספרוות, v. כרפוונה.

סַפְרוּתָא, סַפְרוּתָה f. (denom. of סַפְרָא) *teacher's office.* Y. Meg. IV, 75ᵇ bot. שרון לידה מן סַפְרוּתָה they discharged him from the teacher's office.

סַפְרִינוֹן, v. סַמְפִּירִינוֹן.

סַפְרִיקִין, v. סַפְרָקִין.

ספרכיתא, Targ. Prov. II, 12 (ed. Wil. מפ׳), read with ed. Lag. הַפִּירְכָתָא or הַפִּירְכִיתָא; Ms. תַּהֲפוּכְיָתָא; v. הָפִיכָא.

סַפְרָנָא m. = סַפְרָא, *scribe, secretary.* Targ. Esth. V, 11.

סַפְרָקִין m. pl. (*Saf.* of פרק; cmp. אַוִּירְקַסִין) a sort of *trousers.* Sabb. 120ª; Y. ib. XVI, 15ᵈ סַבְּרִיקִין (פרק = ברק; cmp. בקר = פקר). Kel. XXIX, 2 סוּבְּרִיקִין (Var. סַוְּרִיקִין, סַפְּרִיקִין); Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V. סַבְּרִיקִים.

סְפַת (cmp. סְפִי) *to cut, chip, slice; to take a chip, a slice.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 2 לא יִסְפּוֹת חרס וכ׳ one must not take a chip of it (the broken cask) as a support to &c.; Sabb. 124ᵇ ולא יספות ממנה שבר וכ׳ he must not trim a fragment of it (break off its projecting points, Rashi) to cover with it &c. Tosef. Kel. B. Mets. I, 12 ס׳ לח צואה חרס if he cut a piece off it. Ab. Zar. 80ᵇ if he offered to it (the idol) excrements (in the place of cakes, flesh &c.); a. e.—Esp. (with or without במלח) *to cut slices* (*of melons*) *and salt them; to make an incision in olives and salt them.* Sabb. 145ª חמפצינ.....לסוֹפְתָן במלח (Ar. לסופגן) if one bursts olives open ... with the intention of salting them. Maasr. II, 6 סוֹפֶת ואוכל (Var. כופף) he slices (and salts) and eats. Tosef. ib. II, 14 לא יספות במלח וכ׳ the laborer must not cut and salt (the fruits on which he works) and eat, unless the employer has given him permission. Y. Mass. Sh. II, 50ª top אבטיח שס׳ בו וכ׳ a melon in which he made a cut, however small &c.—[Midr. Till. to Ps. IV, ed. Bub. לספות, v. סָפָה.]

of wisdom disappeared; Bab. ib. 49ᵇ נגנז ס׳ תורה; Tosef. ib. XV, 3 בטל ס׳ תורה. Gen. R. s. 24 סִפְרוֹ של אה״ר the book of Adam (the destinies of humanity); Ex. R. s. 40; Lev. R. s. 15 beg.; a. fr.—Esp. a *Biblical book.* B. Bath. 15ª ירמיה כתב ספרו וס׳ מלכים וכ׳ Jeremiah wrote his book (the prophecies of Jerem.) and the Book of Kings and the Lamentations. Ib. 14ᵇ משה כתב ספרו וכ׳ Moses wrote his own book, and the Section of Balaam (the chapters on B., Num. XXII, 2—XXIV, 25) and Job; Y. Sot. V, end, 20ᵈ; a. v. fr.—ס׳ תורה (abbrev. ס״ת) (or ס׳ only) *the Pentateuch* in a scroll. Ab. Zar. 18ª כרכוהו בס״ת וכ׳ they wrapped him up in the scroll &c. Sabb. 116ª ס״ת שנמחק a scroll of the Pentateuch the writing of which is effaced; Yad. III, 5 ס׳ שנמחק; a. v. fr.—Kel. XV, 6, a. e. ס׳ העזרה the Pentateuch kept in the Temple court, v. עֲזָרָה.—ס׳ הוא, ס׳ זעטוטים &c., v. respective determinants.—בֵּית סֵ׳, בֵּית הַסֵּ׳ the school in which the Bible is taught, secondary school, contrad. to בית תלמוד Talmud school. Y. Maasr. III, 50ᵈ, v. סַפָּר 1. Midr. Till. to XCII, 16 שתולים...אלו התינוקות שבבית הס׳ 'planted in the house of the Lord' (ib. 14), that means the children at school; a. fr.—*Pl.* סְפָרִים, constr. סִפְרֵי, סִירֵ׳. Ex. R. s. 41 זריז בכ״ד ס׳ well-versed in the twenty-four books of the Scripture. Sabb. 116ª ס׳ מינים (ס׳ צדוקים) heretical books, v. מִין III. Snh. 68ª כשני ס׳ תורה שתי....וכ׳ my two arms which are like two rolled up scrolls of the Torah, a. v. fr.—Ch. סִפְרָא, constr. סִפְרָ.

סַפְרָא, סָפָר I m. = h. סוֹפֵר, 1) *scribe, writer of documents; copyist.* Targ. Jer. XXXVI, 20, sq.; a. fr.—Ab. Zar. 9ª, v. בַּצִּירָא. Ib. 10ª, v. דּוּכָנָא. Hull. 64ᵇ, sq. פסיק לחו ס׳ וכ׳ the copyist (of the Scriptures) divides them into two words. Y. Succ. II, 53ª top סַפְרָה דגופתא the scribe of Gufta; a. fr.—2) *scholar, teacher.* Targ. Is. III, 2 (h. text נביא); ib. IX, 14. Targ. O. Gen. XLIX, 10 (h. text מחקק); a. fr.—Gen. R. s. 70, end אית ס׳ דלית וכ׳ is there a teacher that has no pupils?, i. e. I (Laban) learned trickery from you (Jacob).—Esp. *Bible teacher.* Y. Hag. I, 76ᶜ, a. e., v. מַתְנָיְרִין; a. fr.—ס׳ מתא, v. סוֹפֵר.—*Pl.* סַפְרַיָּא, סַפְרַיָּיא, סַפְרִין, סַפְרֵי. Targ. Y. I Gen. XLIX, 10. Targ. I Sam. X, 15 (h. text גבריאים); a. fr.—Sot. IX, 5 (49ª), v. חַכִּירְמָא. Midr. Till to Ps. XCI, 6 מפקיד לס׳ וכ׳ ordered the school teachers to let the children go free (during the summer) from the fourth to the ninth hour of the day; Lam. R. to I, 3; Num. R. s. 12 לסַפְרָנְיָה; a. fr.

סַפְרָא II pr. n. m. *Safra*, an Amora. Pes. 52ᵇ. Ḥull. 110ᵇ; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 119ª.

סַפְרָא, v. סַפָּר ch.

סִ׳, סַפְרָא ch., constr. סִפְרָ, סַפְרָ, 1) = h. סֵפֶר. Targ. Is. XXIX, 11, sq. Targ. Ex. XVII, 14. Targ. II Chr. XXXIV, 15; a. fr.—B. Mets. 85ᵇ bot. ס׳ דאדה״ר the book of Adam, v. סֵפֶר. Ber. 23ª ס׳ דאגדתא a homiletical book, v. אֲגַדְתָּא; a. fr.—Esp. *Biblical book; Pentateuch.* Snh. 93ᵇ מאי טעמא לא אריקרי ס׳ על שמיה why was the book (of Ezra) not named from him (Nehemiah)? Meg. 22ª קרא בס׳ he read from the Law. B. Kam. 82ª דשכיחי דאתו למקרא בס׳...דנין court is held on Mondays and Thursdays, because they (the villagers) are accustomed to come (to town) for the reading of

סְפָתָא, v. סִיפְתָא.

סַק I imper. of נְסַק.

סַק II m. = שַׂק, *sack, sackcloth.*—*Pl.* סַקִּין, סַקִּים. Tosef. Sabb. V (VI), 13 (Sabb. 62ª שַׂקִּין).—V. שַׂק.—[Sifré Num. 89 סק בקוטלא, v. סְקוּטְלָא.]

סַק, סַקָּא ch. same. Targ. Am. VIII, 10. Targ. Ps. XXXV, 13. Targ. O. Gen. XLII, 25 (Y. שׂ׳); a. e.—Lev. R. s. 36; Ruth R. to I, 1, v. סָאתָא I; (Y. Snh. X, 27ᵈ שׂ׳). Sabb. 152ª שרי שַׂקָּךְ וכ׳ untie thy bag (open thy mouth) and put in food; a. fr.—*Pl.* סַקִּין, סַקַּיָּא, שׂ׳ Targ. O. Gen. XLII, 35 (ed. Berl. שׂ׳; Y. דיסקי׳). Targ. Joel I, 13; a. e.

סַקָּאָה m. ch. = h. סַקָּי II. Targ. O. Deut. XXVIII, 42; quot. B. Kam. 116ᵇ.

סַקָּאי, v. סַקָּי.

סְקַב, *Pa.* סַקֵּיב (*Saf.* of נ״קב I; cmp. נקף I a. נגף) *to make sore.* B. Mets. 27ᵇ [read:] לא שאילי אינשי אוכפא משום דמְסַקֵּב לירת לחמרא people do not borrow a saddle, because it makes sore the ass' back (which it does not fit; Ms. M. דמְסַקְּרִיב לחו לחמרייהו .. לא שיילי people do not lend ...., for it makes their asses' backs sore, after having been worn by a strange ass; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yeb. 120ᵇ דמסקרב וכ׳ .. לא שיולי (read שיילי).

סַקְבָּא m. (preced.) *sore spot.* Kidd. 81ª ס׳ דשתא ריגלא the sorest spot of the year (the time of the greatest danger to chastity) is the festive season (when people of all sorts congregate).

סַקָּבָא, v. סַקְבָּנָא.

סַקְבְּטִרִין, Lev. R. s. 21; Pesik. Aḥăré, p. 175ᵃᵇ Ar., v. אֶגְסִיטֵרִין.

סַקְבֵּל (*Saf.* of קבל), *Ittaf.* אִסְתַּקְבֵּל *to come to meet.* Targ. Prov. XII, 27 (h. text יחרך; v. Pesh.).

סַקְבָּנָא m. (סְקַב) *sufferer from sores.*—*Pl.* סַקְבָּנֵי. Snh. 98ª יתיב ביני ס׳ דרומאי Ar. ed. Koh. (some ed. סַקָּבֵי; Talm. ed. עניי סובלי חלאים...) he (the Messiah) is seated among the sore-stricken of the Romans.

סַקְבָּס Ar., v. סְקִיבָּס.

סְקַד, *Pa.* סַקֵּיד (*Saf.* of נ״קד I; interch. with סקר, cmp. נקר I) *to sting, goad; to drive, train.* Targ. Y. Deut. VIII, 5 (some ed. מְסַקֵּר; incorr. מְסָקֵר; h. text וייסר).—Pesik. Baḥod. p. 153ª (ref. to מלמדך, Is. XLVIII, 17; cmp. מַלְמֵד) [read:] מְסַקֵּיד לך כמא דחרין מסאסא מסקיד לחדא פרחא who trains thee (through sufferings) as the goad trains the cow; [Ar. s. v. מסקיד: מְסַקִּידְנָא וכ׳ I train thee &c.]; Lev. R. s. 29; Yalk. Num. 782; Yalk. Lev. 645 מְסַקֵּר.

סַקְוִיטְרִיס, סַקְוִוטְרִיס, v. אֶגְסִיטֵרִין.

סַקְוָוסְתָן, v. סִקְרִיסְתָן.

סְקוּטְלָא f. (scutella, σκοῦτλον) = אִסְקוּטְלָא II, *salver, tray.* Sifré Num. 89 ונעשה לארץ כמין ס׳ וכ׳ כגליד... (not סק בקוטלא) first (the dew) came down like a frozen mass, and on the ground became like a tray, upon which the mannah then fell; Yalk. Num. 735 כמין אסקוטלא.

סַקוּטְרָאק, Treat. Sof'rim ch. XIII, 6 ס׳ נטריא, a corruption, v. קוּנְטָרָא.

סְקוּל m. (*Saf.* of קלל) *mishap, accident.* Targ. Y. I Lev. X, 19. Targ. Y. Gen. XLII, 4; 38 סְקַל Ar. (ed. מותא; Sam. אסקל; h. text אסון).

סְקוּנְדְּרִי, v. אִיסְקוּנְדְּרִי.

סַקוּסִין, סַקוּסִים, v. sub סִיק׳.

סְקוּף (סְקוּפָה) m. (v. next w.) *lintel, threshold.* Targ. Y. Num. IX, 10 (ed. Vien. סְקִיף); ib. 13 (ed. Vien. סִיקוּף). Targ. Ez. IX, 3 Kimḥi (ed. סְקוֹפַת); a. e.—*Pl.* סְקוֹפַיָּא. Targ. II Chr. III, 7. Targ. II Kings XVIII, 16; a. e.—V. סַקוּפְתָּא, a. שַׁקְפָּא.

סְקוּפָּה f. h. (סקף, v. שָׁקַף I, a. אַסְקוּפָּה) same. Lev. R. s. 34 כמין ס׳ התחתונה like the lowest door-sill.

סַקוּפוֹטִי, Pesik. Baḥod., p. 103ª, v. אִסְקַפְסִי׳.

סְקוּפְתָּא = h. סְקוּפָּה. Targ. I Sam. V, 4 (ed. Lag. אִיסְקִי׳). Ib. 5 סְקוּפַּת constr. (ed. Lag. אִיסְקִי׳). Targ. Ez. IX, 3 (v. סְקוּף). Ib. XLI, 25 (h. text עב); a. fr.—*Pl.* סְקוּפָתָא Ib. 36 (ed. Lag. סְקוֹפָיָא; some ed. סַקִּיפָתָא, corr. acc.; h. text עבים).

סַקוּרְדְּקִין, Gen. R. s. 45 Ar., v. קוֹרְדְּקִין.

סְקוֹרְטִית, סְקוֹרְטִיָּא f. (scortea, sub. vestis; v. אִיסְקוֹרְטִיָּא) *leather coat;* also *leather apron.* Kel. XVI, 4 (Maim. *leather table-cover*, v. צִיצָה). Ib. XXVI, 5 (6) ס׳ עור the skin intended for a *scortea.* Ohol. VIII, 1 ס׳ *a leather bed-sheet.* Tosef. Sabb. V (VI), 14. Ned. 55ᵇ, [read as:] Y. ib. VII, end, 40ᶜ; Tosef. ib. IV, 3 אירסק׳; a. e. [Ned. l. c. מאי אירסק׳ כיתונא דצלא *scortea* is a leather coat.]

***סָקוֹת** f. pl. (נָסַק) *fire-brands.* Tanḥ. Mishp. 18 חרו כמו ס׳ מכבשן האש ... their faces became black like brands out of a furnace.

סַקָּי I m. (denom. of סַק) *sack-maker; sack-carrier.*—*Pl.* סַקָּאִין, סַקָּרִין. Kel. XIII, 5 ס׳ של (מחט) the sack-makers' needle. Tosef. ib. B. Mets. VII, 1; Bekh. 22ª כפירקה גדולה של ס׳ of the size of a large stopper (seal) of the sack-carriers; a. e.

סַקָּי II m. (preced.) name of a *locust* or a *beetle* (*sack-carrier*), supposed to be the *cricket.* Sifré Deut. 42 מעלה ס׳ (some ed. סַקָּאי) (the late rain) brings the cricket.—*Pl.* סַקָּאִין, סַקָּוִין. Taan. 6ª; Yalk. Deut. 863.

סְקִיבָּס m., v. סְטִיבָּס.

סְקִיווִי, Koh. R. to IX, 18 ס׳ פטריי ed., Mus. סְקִירְפְּטוֹר q. v.

סִיקְלָא, סִקוּלָא, read סָקָלָא (scala) *a ship's ladder.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 11 עשה ס׳ וירד בו (read בָּהּ) a

gentile made (threw out) a ladder and went down on it; [ed. Zuck. כבש; v. Sabb. XVI, 8].

סְקִילָה f. (סָקַל) *stoning, execution by stoning.* Snh. VII, 1. Ib. 9 בס' (sub. נידון) is to be put to death by stoning. Ib. IX, 3 נידונין בס'. Ib. חמורה ס' stoning is the severer punishment; a. v. fr.—בית ס' the place of stoning, a scaffolding from which the culprit was thrown down. Ib. VI, 1. Ib. 4 בית הס' היה וכ' the scaffolding was two (men's) statures high; a. e.

סקילוס, v. סְלִיקָא.

***סְקִימְיוֹן** m. (a corrupt. of *xenium*) *a host's* or *king's gift, donation indefinite as to time and amount.* Taan. 19[b] מיום שחרב...נעשו הגשמים ס' וכ' Ar. (ed. צימוקין; Ms. M. צומוקין, Rashi ed. Pes. צומוקיון, substitutes for the unintelligible ס') since the destruction of the Temple the rains have become irregular and arbitrary gifts, in some years rains are abundant, in others, scanty; in some years rains are in season &c. [Compare the simile: לעבד שנתן לו רבו פרנסתו.]

סקיסאות, Yalk. Num. 713, read: סְקִיפַסְטָאוֹת, v. אֶסְקַפַּסְטֵי.

סְקִיסְתָן pr. n. (Σακαστηνή) *Sakistan* (Segestan), a district of Drangiana in the Persian empire, occupied by the Sacæ or Scythians. Yoma 10[a] (ref. to סבתה..וסבתכא, Gen. X, 7) סְגִיסְתָאן Ms. M. 2 ס' גויריתא וס' בריריתא וכ', v. Rabb. D. S. a. l. note 9; Ar. סַקָנְוִיסְתָן) the inner S. and the outer S., with one hundred parasangæ between &c.

סְקִיף, v. סְקוֹף.

סְקִיפְמוֹרִין m. pl. (exceptores) *short-hand writers, clerks in court.* Pesik. Haḥod., p. 53[b] sq. [read:] העמידו סנגורין ויעמדו ס' summon the advocates and let the clerks be ready; ib. ויעברו ס'...העבירו dismiss the advocates and let the clerks go; Yalk. Ex. 190 ספיקטורין; Yalk. Ps. 831 ספיקטרין, ספיקטו' (corr. acc.); (Y. R. Hash. I, 57[b] top קטיגורין).

סקיפטיות, v. אֶסְקַפַּסְטֵי.

סקיפנטום, v. next w.

סְקִיפַנְטָיָא f. (συκοφαντία) *false accusation.* Sifré Deut. 349 (ref. to תריבהו, Deut. XXXIII, 8) ס' נסתקפה לו וכ' (ed. Fr.) false denunciation turned against him (Aaron); if Moses said...., what have Aaron and Miriam done?; (oth. ed. סקיפנטום נסתקפת, read: סְקִיפַנְטִיס (συκοφάντης) *an informer,* v. סָקַק); [Yalk. Deut. 954 תסקופים נסתקפת (ed. Lemb. 'תשק); Naḥm. to Deut. l. c. סקופים נסתקפו לו, v. סָקַק a. תַּסְקוּפִים].

שְׁסְקִי', סְקִיפַס m. (denom. of סְקִיף or שְׁסְקוֹף) *one whose occiput has the shape of a lintel* (having an angular projection). Bekh. VII, 1 (43[a]) (Mish. a. Ar. 'ש). Ib. 43[b] ס' מאחוריו וכ' *s'ḳifas* refers to the hinder part of the head, as people say שְׁקִיל פִּיסָא, a piece is taken off.

סְקִיפַסְטֵי, v. אֶסְקַפַּסְטֵי.

סַקִיפָתָא, v. סְקוּפְתָא.

סְקִירָה f. (סָקַר II) *look, glance.* R. Hash. 18[a], v. סָקַר II.

סָקַל (b. h.) *to stone, put to death by stoning.* Snh. VI, 1 (42[b]); מוציאין אותו לסוקלו (Mish. ed. לסָקְלוֹ) they take him out (from the court) to execute him. Ib. 46[a] וסקלוהו and they condemned him to be stoned; a. fr.—Tosef. Sabb. VI (VII), 5 האומר סקלו תרנגול זה וכ' (not תרנגולת) ed. Zuck. (Var. שחטו) if one says, stone this cock, for he crowed at evening,—that is a superstitious practice (v. אֱמוֹרִי).

Nif. נִסְקַל *to be stoned, be condemned to death by stoning.* Snh. 43[a] אבן שנ' בה the stone with which the culprit is to be put to death. Ib. VI, 1 יוצא לִיסָּקֵל is taken out to be stoned. Ib. 3 האיש נ' ערום ואין האשה נִסְקֶלֶת וכ' the male convict is put to death undressed, but not so the woman. Ib. 4 כל הנִּסְקָלִין נתלין all those executed by stoning are afterwards hanged; a. fr.—שור הנִּסְקָל the ox that is to be, or has been put to death by stoning, having killed a human being (Ex. XXI, 28). Ib. I, 4 שור הנ' וכ' the case of an ox to be stoned is argued before a court of twenty-three. Mekh. Misp., Nziḳin, s. 10; a. fr.

Pi. סִיקֵּל *to clear of stones.* Shebi. II, 3 מְסַקְּלִין עד וכ' you may clear fields of stones (in the sixth year) up to the beginning of the Sabbatical year. Tosef. B. Kam. II, 12 כדרך...לא יְסַקֵּל ואם סי' וכ' as one has no right to put dung on the public road, so one must not clear his field and deposit the stones on the road, and if he does clear it, he must carry the stones to &c. Ib. 13 (to one who deposited stones on the road) מפני מה אתה מְסַקֵּל מתוך וכ' why dost thou remove the stones from a place which is not thine to a place which is thine?; a. fr.

סָקַל I ch. same. B. Kam. 41[a] הרכא דסָקְלֵיה מְסָקֵל after one has stoned him (the ox).

סָקַל II m., v. סְקוּל.

***סַקְלוּנְקִית** f. (= סקלוקית, reduplic. of סקל) *a hard blow with the fist.* Y. B. Kam. VIII, end, 6[c], v. סְנוֹקֶרֶת.

***סקליטין,** Midr. Hashkem, Vayaḳhel, quot. in Ar. and expl. as *court* or *palace,* prob. meant for סִיקְרִיטוֹן (secretum) *secluded place*; v. Koh. Ar. Compl. s. v.

סקנדרוס, v. סַנְקְתְּדְרוֹס.

סַקְסָנָאָה m. of *Sacassana* (Σακασσήνη), a province of Armenia. Nidd. 65[a] מנימין ס' Miniamin of S., v. גְּנְזַכָּרֵיה.

סָקַק (Saf. of נ־קק, v. נָקַק II) *to go around.*

Hithpa. הִסְתַּקְּקָה, *Nithpa.* נִסְתַּקְּקָה 1) *to come in turn; to be arranged; to happen* (cmp. סָבַב); 2) (of persons) *to turn around;* (= נהפך) *to change.* Sifré Deut. 349 ed. Fr. נִסְתַּקְּקָה, v. סְקִיפַנְטָיָא; ed. Radwill a. oth. סקפנטיס נִיסְתַּקְּפָה לו (not טום...) thou hast turned informer against him; Yalk. Deut. 954 תסקופים ניסתקפת לו (some ed. 'תשק, read נִיסְתַּקְּפוּ), v. תַּסְקוּפִים.

סַקַק I ch. same.

Pa. סַקֵּף *to turn over, transfer.* Targ. I Chr. X, 14 (h. text וימסב).

Ithpa. אִסְתַּקַּף, *Ithpe.* אִסְתְּקַף 1) *to be turned; to pass over.* Targ. Y. Num. XXXVI, 7 תיתקף (read תִּיסְתְּקַף; h. text תִּסֹּב, v. supra).—2) *to be brought about; to happen.* Targ. Y. Gen. XLV, 8. Targ. Y. Num. V, 15. Targ. Esth. VII, 7; a. e.—3) *to be visited with.* Targ. O. Num. XI, 1 כד מְסְתַּקְפִין ביש as though an evil (mourning) had befallen them (h. text מתאננים, v. אוֹנֵן).—4) *to be the cause of.* Targ. Y. ib. IV. 18. Targ. Koh. IV, 12. Ib. 16 ed. Lag. (oth. ed. לאסתפקא, corr. acc.); a. e.—5) *to turn against, seek occasion* (v. עִילָּה). Targ. Lam. I, 22 (h. text עולל). Targ. O. Gen. XLIII, 18 (h. text התגולל; v. עֲקַק).

סַקַּף II, (שְׁקַק) (*Saf.* of נ־קף, v. נקף I) *to bring close together, knock, clap.* Targ. O. Num. XXIV, 10 ed. Lsb. (ed. Berl. a. oth. שקפ; Ms. I שפק).

Pa. סַקֵּיף same. Targ. Job XXVII, 23 Ms. (ed. ישקוף; ed. Lag. a. oth. ישפיק).—V. שְׁקַף.

סְקַפְּטוֹרִין, v. סְקִרְפְּטוֹרִין.

סָקַר I (v. זָקַר) *to thrust.*

Nif. נִסְקַר *to stagger.* Cant. R. to III, 6 נִסְקָרִין וכ', v. בַּת II.—[R. Hash. 18ª, v. next w.]

סָקַר II (b. h. שָׁקַר) [*to blink, shine*; denom. סִיקְרָא] 1) *to look, gaze.* Y. Nidd. III, 50ᶜ bot. סוֹקְרִין לפניהן כאדם they look forward (have their eyes in front of the head) like human beings (v. Bab. ib. 23ª).—2) (denom. of סִיקְרָא) *to paint red, mark with sikra.* Bekh. IX, 7 (58ᵇ) היוצא ·· סוֹקְרוֹ בסיקרא (Talm. ed. סוֹקֵר) he marks every tenth lamb that goes forth; ib. לא סָקְרוֹ וכ' (Talm. ed. סוקרו) if he failed to mark it. Sabb. 67ª סוקרו בסיקרא (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Ḥull. 77ᵇ; a. e.

Pi. סִיקֵּר *to paint* (the eyes). Pesik. Vattom. p. 132ª (ref. to Is. III, 16) שהיו מְסַקְּרוֹת וכ' Ar. (ed. סוֹקְרוֹת) they painted their eyes with *sikra*; Lam. R. to IV, 15 מְשַׂקְּרוֹת; Lev. R. s. 16; Yalk. Lam. 1030 מְשַׂקֶּרֶת עיניה וכ' (not משקרות) she painted her eyes &c.

Nif. נִסְקַר *to be overlooked, reviewed.* R. Hash. 18ª כולן נִסְקָרִין בסקירה אחת they are all reviewed with one glance; v. זָקַר.

סָקַר I ch. same, *to look at.* Targ. Job XX, 9; XXVIII, 7 (h. text שזפתו).—(With ב) Lev. R. s. 22 ס' בהחוא חויא he looked at the (dead) serpent; Gen. R. s. 10 קם לְמִסְקַר וכ'. Koh. R. to XI, 9 לחבושר לית את ס', v. חֲבוּשָׁא.

סָקַר II, *Pa.* סַקֵּר *to sting, goad,* v. סְקַד.

סִקְרָא, v. סִיקְרָא.

סקרדין, v. סַקְרָרִין.

*סְקְרִיפְטוֹר m. (scriptor) *scribe, secretary.* Koh. R. to IX, 18 (ref. to הספר, II Kings XVIII, 37) ס' Mus. (ed. סקיווי פטרייר). [The entire passage seems to be a corrupt gloss; v. ספקלי, a. סַבְיָא.]

סקריירין, סקרידין, v. סַקְרָרִין.

סַקְרָנִית f. (סָקַר II) *looking around, coquettish.* Gen. R. s. 18 Eve was not made of Adam's eye שלא תהא ס' (Ar. סו') that she might not be a coquette; והרי היא ס' and yet she (woman) is coquettish; Yalk. ib. 24 (not נות..., ניות..); Yalk. Is. 265; Tanḥ. Vayesh. 6.

סַקְרָרִין m. (sacrarium) *shrine* in a temple or in a house. Gen. R. s. 89 שכך מוכתב בס' וכ' (ed. סקריירין, סקרירין) for thus is it recorded in the *aerarium* of the Pharaoh that a slave cannot obtain an office &c. (v. Sm. Ant. s. v. Aerarium); Yalk. ib. 147 בסיקררין שלחם; (Tanḥ. Mick. 3 בספריו).

סָקַרְתָּא f. (v. סָקַר II) *red paint.* Gitt. 19ª (expl. סיקרא) its name is *s'ḳarta.*—Esp. *marking with sikra.* Bekh. 58ª משום ס' שמה ...אי אפשר you cannot tithe the sheep on the Holy Day on account of the required marking with paint; Ḥag. 8ª. Naz. 39ª תא שמע מס' וכ' come, learn it (that the hair grows from the root) from the mark on sheep, where you can see that the wool beneath is loose (while that on top is matted).

סַר = עֲסַר, *ten,* v. חַדְסַר.

סָר m. (b. h. סַר, sub רוּחַ; סוּר) *one whom courage has left, low-spirited* (v. I Kings XXI, 5). Ex. R. s. 2 (ref. to סָר, Ex. III, 4) סר וזעף הוא זה וכ' low-spirited and indignant is this man, seeing the trouble &c.

סָר אֲפִיס, סָר pr. n., v. אֲפִיס.

סָרָא, v. סְרֵי II.

סָרַב, *Pi.* סֵירֵב (*Saf.* of רָב) 1) *to assume importance, to allow one's self to be coaxed; to decline an offer.* Pes. 86ᵇ מְסָרְבִין לקטן וכ' you may decline an offer from an inferior person than yourself, but not &c. Ber. 4ª ...העובר צריך לְסָרֵב he who is asked to say the prayers, must first decline (wait to be asked again); ואם אינו מְסָרֵב וכ' and if he does not decline, he is like a dish without salt; ואם מסרב יותר מדאי וכ' but if he allows himself to be coaxed more than proper &c. Ib. פעם ראשונה יְסָרֵב וכ' when asked for the first time, he must decline, the second time &c., v. תְּבָהֵב; Y. ib. V, 9ᶜ bot. בתחלה מסרב וכ'.—2) (with ב; v. סְרַהֵב) [*to be imperious,*] *to press, urge.* Y. Dem. IV, 24ª bot. לא יְסָרֵב וכ' one must not urge his neighbor to be his guest, when he knows that he will not accept; Tosef. B. Kam. VII, 8 המְסָרֵב בחבירו וכ' he who urges his neighbor to be his guest, when in his heart he does not mean to invite him; Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ bot.; Tosef. B. Bath. VI, 14; Treat. Der. Er. ch. VIII; (Ḥull. 94ª יסרהב). Tosef. Ned. IV, 8ª; Ned. 21; a. e.—3) (=מָרָה) *to rebel.* Koh. R. to I, 16 הלב מסרב וכ' the heart is rebellious, as we read (Jer. V, 23). Midr. Till. to Ps. V, 11 (expl. מרו, ib.) שסֵרְבוּ כנגדך ed. Bub. (oth. ed. שרבו, corr. acc.) they rebelled against thee; Yalk. ib. 632; a. e.

סָרַב I, *Pa.* סָרֵיב ch. same, 1) *to decline, refuse* (corresp. to b. h. מָאֵן). Targ. Gen. XXXVII, 35; a. fr.—2) (with עַל) *to rebel.* Targ. Deut. I, 26. Targ. O. Gen. XXVI, 35. Targ. Ez. II, 6; a. fr.—V. מְסָרְבָן.

סְרָבְנוּתָא f. (preced. wds.) 1) *rebelliousness, obstinacy.* Targ. I Sam. XX, 30 ed. Lag. (ed. Wil. a. oth., v. next w.). Targ. O. Deut. XXXI, 27 (Y. סורחבנ׳).—2) *assumption,* v. סְרָרוּתָא.

סַרְבָּנִיתָא f. (preced.) *rebellious woman.* Targ. I Sam. XX, 30 ed. Wil. a. oth. (v. preced.).—*Pl.* סַרְבָּנָן. Targ. Y. II Gen. XXVI, 35 Ar. (ed. סרחב׳), v. סוּרְחֲבָן.

סַרְבֵּק (transpos. of סברק, *Saf.* of ברק) *to blink, cast eyes about.* Targ. Is. III, 16 (h. text שׂקר).

סָרַג (b. h. שָׂרַג; *Saf.* of אַרְג), *Pi.* סִירֵג [*to interlace, plait,*] 1) *to strap* (in zig-zag); *to girth.* Kel. XVI, 1 משְׁרָגוֹ בה וכ׳ from the time he made three meshes of girthing. Tosef. ib. B. Bath. I, 12 סִירְגוֹ במשיחית וכ׳ if he strapped it (the disjointed frame) with cords &c. Ib. B. Mets. IX, 4 [read:] שהוא מְסָרֵג בו את המטה with which one girths the bedstead. M. Kat. I, 8 ומְסָרְגִין את המטות you may girth the bedsteads (during the festive week). Y. Ber. III, beg. 5ᵈ, a. e. כל שמסרגין על וכ׳ a bedstead on which the girths are drawn on top is called *miṭṭah,* when drawn beneath, *dargesh*; Ned. 56ᵇ (v. אַבְקָא); a. fr.—Trnsf. a) *to unite, combine.* Gen. R. s. 85 (ref. to the chronological disorder in the Book of Daniel, in going from Belshazzar (ch. V) to Darius (ch. VI), again to the first year of B. (ch. VII), and to the third year of B. (ch. VIII)) unite כדי לְסָרֵג עַל וכ׳ in order to combine the entire section as one written in the spirit of holiness; Yalk. ib. 144; Yalk. Dan. 1063 (perh. to be read לְסָרִיג).—b) *to make a partition by means of net-work,* like lattices &c. Tosef. Men. X, 23 ומסרגין שם כנגד וכ׳ and there they fence in an area of about three S'ah.—Part. pass. מְסוֹרָג. Ber. 57ᵇ, v. next w.—2) *to do a thing in a manner in which straps are drawn in bedsteads* &c., i. e. *in zig-zag; to skip.* Tosef. Nidd. IX, 3 סִירְגָה לה וכ׳ if she skipped four days (beyond the ordinary period of menstruation); Nidd. 64ᵃ סירגה לימים וכ׳ if she skipped (from the twenty-first) to the twenty-fourth day. Y. Gitt. VII, 48ᶜ bot. ובלבד במְסָרְגִין לו provided they put cross-questions to him alternately (one question to which a positive, and one to which a negative answer are expected, so as to test his sanity).—Part. pass. מְסוֹרָג; f. מְסוֹרֶגֶת; *pl.* מְסוֹרָגִים, מְסוֹרָגִין, מְסוֹרָגוֹת. Mekh. Yithro, Bahod. s. 6 [read as:] Yalk. Ex. 292 (ref. to Ex. XX, 5) בזמן שהן אינן מסורגין או בזמן שהן מס׳ (not מסרגין) are the sins of the fathers visited upon the children when the succession is uninterrupted, or even when interrupted (by a good generation)? Y. Snh. I, 19ᶜ bot. מס׳ עלו the differently marked ballots came up alternately. Tosef. Nidd. IX, 13, v. סִירוּג.—Trnsf. a) *to write in broken lines* (leaving a vacant space in the middle of the line); *to spread.* Treat. Sof'rim I, 11 מְסָרְגוֹ וכ׳ he spreads the writing so as to make a small column of it.—Part. pass. as ab. Ib. 10 רצוף שעשאו מס׳ או מס׳ וכ׳ if he wrote in broken lines what is to be written in continuous lines or vice versa; או שעשה המס׳ שלא כהלכתו or if he did the spreading not in accordance with the rule.—b) *to trace cross-lines on stone, to carve designs.* Pesik. ʿÂniya, p. 137ᵃ מְסָרְגִין בו carving it; Yalk. Is. 339 (omitted in Pesik. R. s. 32); v. סָתַת.—V. סִירוּג.

סָרַב II, *Pa.* סְרֵיב (*Saf.* of ארב, ערב) [*to interlace,*] *to confound* (cmp. סרך). Targ. Lam. III, 9 ed. Lag. (Var. סראו!; ed. Amst. סרך; h. text עוה). Ib. 11 ed. Lag. (oth. ed. סרך; h. text סורר). Ib. 36 ed. Lag. (ed. oth. לסרכא; h. text לְעַוֵּת).—*Part. pass. Peil* סְרִיבָא, סְרִיבָה; f. pl. סְרִיבָן. Targ. Koh. I, 15 ed. Ven. (oth. ed. סְרִיכָן; h. text מְעֻוָּת).

סַרְבִּיטִין m. pl. (סבט, *Saf.* of בטט, with ר inserted; cmp. שַׁרְבִּיט) [*blossoms,*] *a head-dress* hanging down the cheeks, *garland.* Sabb. VI, 1 (57ᵃ) Talm. ed. (Mish. a. Y. ed. סַנְבּוּטִין). Ib. 5 (64ᵇ); a. e.

סַרְבָּל (cmp. אַרְבֶּל II, a. סָרַב II) *to interlace. Part. pass.* מְסוּרְבָּל; *pl.* מְסוּרְבָּלִין (with, or sub. בשר, בבשר) *interwoven with flesh, fat, thick.* Sabb. 137ᵇ קטן חמס׳ בבשר a child whose membrum is overgrown with flesh (so that the sign of the covenant is invisible); Tosef. ib. XV (XVI), 9. Ab. Zar. 2ᵇ כדוב (בשר) ומס׳ fleshy like a bear; Meg. 11ᵃ; Kidd. 72ᵃ; Yalk. Is. 316.

סַרְבֵּל ch. 1) same. Part. pass. מְסַרְבֵּל; f. מְסַרְבְּלָא; *pl.* מְסַרְבְּלִין; constr. מְסַרְבְּלֵי. Targ. Y. I Num. XI, 8 (O. לָלִישׁ). Targ. Ez. XVI, 26.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ חמית...רגלי מסרבלא (ed. Krot. מסרבלא, corr. acc.) I saw in my dream, that my foot was thick.—2) (denom. of next w.) *to wrap up, cloak.* Part. pass. as ab. Targ. Nah. II, 4.

סַרְבָּל m. (preced. wds.) *a thick, shaggy web, cloak.* [σαράβαρα, Pers. *trousers.*] Sabb. 101ᵇ חיט הס׳ a thread of a *sarbal*; Ḥull. 76ᵇ.

סַרְבָּלָא, סִרְבָּלָא, סַרְבְּלָא ch. same. Targ. Esth. VIII, 15.—B. Mets. 81ᵇ גוצא מיכסי ס׳ the little man was covered with a cloak. Ib. 60ᵇ למרמא חומי לס׳ to put fringes on a cloak (so as to make it appear more woolly); a. e.—*Pl.* סַרְבָּלֵי, סַרְבָּלִין. Gen. R. s. 36, a. e. (expl. Dan. III, 21), v. מוּקְסִין. B. Mets. 116ᵃ bot. Ms. M. (ed. sing.), v. זָוָא I. Sabb. 58ᵃ תתימי ס׳ scholars' cloaks to which seals (knots) were attached (emblems of allegiance to the Resh Galutha); a. e.

סָרְבָּן m. (v. next wds.) *stubbornness.* Pesik. R. s. 38 הרי הוא בסָרְבָּנוֹ he remains stubborn (refuses to forgive me).

סַרְבָּן m. (סָרַב) 1) *one who waits to be coaxed, declining.* Ber. V, 3 ולא יהא ס׳ וכ׳ in such a case one must not decline (when asked to say prayers).—2) *persistent.* Sot. 13ᵇ הרב...ותלמיד כמה ס׳ how rigorous the teacher, and how persistent the scholar!—3) *rebellious, stubborn.*—*Pl.* סַרְבָּנִים, סַרְבָּנִין. Ex. R. s. 7; Sifré Num. 91; Yalk. Ex. 178; a. e.

סַרְבָּנָא, סַרְבָּן ch. same, *obstinate, rebellious.* Targ. O. Num. XVII, 25 (ed. Berl. סַרְבָּ׳). Targ. Ez. II, 8; a. fr.—*Pl.* סַרְבָּנַיָּא. Targ. Y. Num. l. c. Targ. O. Num. XX, 10 (ed. Berl. סַרְבָּ׳; Y. סוּרְבָּ׳, סוֹרְבָּ׳). Targ. Ez. II, 3 סורב׳ ed. Lag. (ed. Wil. סרניא, corr. acc.); a. e.—*Fem. pl.* סַרְבַּנְיָן, v. סַרְבָּנִיתָא.

סַרְבָּנוּת f., v. סִירוּב.

Hithpa. הִסְתָּרֵג *to be provided with girths, be strapped.* Ned. 56ᵇ אי מטה מִסְתָּרֶגֶת עַל גַּבָּהּ if it be, that *miṭṭah* is a couch, the straps of which are drawn over the frame &c.

סָרַג, *Pa.* סָרֵיג ch. same, *to strap, saddle, harness.*—Part. pass. מְסָרָג. Ber. 57ᵇ הא דמסרג (Ar. דמסורג, h. form) in the one case the elephant was seen saddled. B. Bath. 73ᵃ הוה מְסָרְגָאן לרה וכ׳ (Ms. R. a. Rashb. סָרִיגָן, Ms. O. שָׁרִיגָן, Part. pass. *Pe.*) two mules were saddled for him.—[Targ. Job XIV, 5, v. סְרִיג.]

סָרָג m. (preced. wds.) *weaver, net-plaiter.*—*Pl.* סָרָגִין. Kel. XXIV, 8 ס׳ של ... מטה the frame of the net-makers [oth. opin. *harness-makers*].

סָרְגוּל, v. סִירְגּוּל.

סַרְגִּיד m. (סרג, with formative ד) [*formed in zig-zag,*] *key-ward.* Y. Sabb. VIII, 11ᵇ bot., v. דָּקַק.

סָרְגֵּל (*Saf.* of רגל) [*to lead the writer,*] *to rule, draw lines.* Y. Meg. I, 71ᵈ top מְסַרְגְּלִין בקנה (for writing T'fillin) you must draw lines with a reed; Treat. Sof'rim I, 1 הלכה .. שמסרגלין בקנה it is a Sinaitic tradition that we must rule with a reed (in writing sacred books).—Part. pass. מְסוּרְגָּל; f. מְסוּרְגֶּלֶת. Ib. (quot. in Tosaf. to Gitt. 6ᵇ ירושה שאינה מס׳ וכ׳ a sheet (in a scroll) which is not ruled is unlawful.

סַרְגֵּל ch. 1) same, esp. *to trace outlines on hides for cutting.* Y. Sabb. VI, 10ᶜ bot. מהו משרטטין (לון) מְסַרְגְּלִין לון what is *m'sharṭ'tin?* They traced on them.—2) *to level with a strickle. Part. pass.* מְסַרְגַּל *level.* Targ. Y. Ex. XVI, 14 (h. text מחספס).

סַרְגּוֹל m., v. סִירְגּוּל.

סַרְגְּלָא f. (v. preced. wds.) [*runner,* Lat. currus,] *chariot.* Ex. R. s. 15; Tanḥ. Ḥayá 3 מלך בשר ודם עושה ס׳ שלו הקב״ה וכ׳ a human king makes his chariot strong &c.; ib. עושה ס׳ שלו עבים but the Lord makes clouds his chariot. —*Pl.* סַרְגְּלִין Ex. R. l. c.

סִרְגָּתָא, v. סִירְגָּתָא.

סָרָד m. (v. next w.) *net-maker.* Yoma 85ᵃ לוי הס׳ Ar. (Ms. O. הסַרְדִי; ed. הסַדָּר); Mekh. Ki Thissa, a. Yalk. Ex. 327 הסדר.—*Pl.* סָרָדִין. Tosef. Kidd. V, 14 (ed. Zuck. הסַרְדִּירִין; Var. הסדירין, הסרידין).

סָרְדָא m. (transpos. of סדרא, v. סדר; cmp. מִדְרוֹן, מִדְרָא fr. ירד) [*arrangement,*] 1) *net-work, grate.* Targ. O. Ex. XXVII, 4 (ed. Amst. סַדְרָא; h. text מכבר); ib. XXXVIII, 4 (ed. Amst. סַדְרָא); a. e.—2) *web with wide meshes, sail, hanging.*—*Pl.* סָרָדִין. Ib. XXVII, 9 (h. text קלעים). Ib. XXXV, 17 (ed. Amst. סַדְרֵי); ib. XXXVIII, 9; 14 (ed. Amst. סְדָר׳); a. fr.—[Cmp. Syr. סדרא, P. Sm. 2533.]—[Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 סרדא דהוה ליה במטרדא Ar., read: טַרְדָּא מִטַּרְדָה, v. דהוה לעי וכ׳.]

סרדה, Gen. R. s. 49, v. חֻלְדָּה II.

סַרְדוּתָא f. (preced. art.) 1) *hunter's net.* Targ. I Chr. I, 50; Targ. Y. II Gen. XXXVI, 39 (ed. Amst. סַדְרֵי׳), v. מִטַּרְדָה.—2) *sail* (cmp. אִסְטַרְדָא).—*Pl.* סַרְדְּוָיָתָא. Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ הוה מפתר סַרְדְּוָותֵיהּ he steeped his sails in water (to improve their appearance).

סַרְדִּיוֹט m. (a corrupt. of στρατιώτης, v. אִסְטְרַטְיוֹט) *Roman* or *Greek officer, captain.* Tosef. Succ. IV, 28; Y. ib. V, end, 55ᵈ; Bab. ib. 56ᵇ. Sabb. 32ᵃ כמי שנמסר לס׳ as if given in charge of an officer (to be brought before court). Num. R. s. 15 למחר קומיס ולמחר ס׳ the next day one is a comes, the next day he may be (degraded to be) captain; a. fr.—*Pl.* סַרְדִּיוֹטוֹת. B. Kam. 38ᵃ שלחה מלכות הרשעה שני ס׳ Ms. M. (not סרדיוטת); Ar. סַרְדִּיוֹטָאוֹת; v. Rabb. D. S. a. l. note) the wicked (Roman) government sent two commissioners &c. (to study the Jewish law); Yalk. Ex. 341 סנדריוטי (read: סַרְדִּיוֹטֵי); Sifré Deut. 344 סרדיטאות (corr. acc.); (Y. B. Kam. IV, 4ᵇ אירסַרְטִיוֹטוֹת).—[Cant. R. to IV, 8 להביא אותה סרדיוטות, read: אותם הוֹרְיוֹת or הוֹרוֹנוֹת.]

סרדיומין, Ex. R. s. 42 לשון ס׳, read: סוּרְסִי; v. מַסֶּכְתָּא III.

סָרָה I, v. סרי.

סָרָה II (b. h.; סור) *deviation, sin, transgression.* Sifré Deut. 189 (ref. to Deut. XIX, 16) אין ס׳ אלא עבירה *sarah* means transgression; Yalk. ib. 922; v. סרי.

סָרַח, v. סָרֵי II.

סָרְחַב (*Saf.* of ריחב; cmp. סָרַב) [*to be imperious,*] *to order, urge, press.* B. Kam. 32ᵇ כשרבו מְסַרְחֲבִים בו לצאת (Ms. M. מְסָרְבִים) when his master (the smith) had strictly ordered him to leave the smithy. Ḥull. 94ᵃ אל יְסַרְחֵב אדם בחבירו (not לחבירו), v. סָרַב.

סַרְחֵב ch. same, 1) *to press, hurry*; (neut. v.) *to hasten, be quick.* Targ. Esth. VII, 7 (h. text צורה). Targ. II Chr. XXVI, 20 (h. text מהר). Targ. Ps. VIII, 8; a. fr.—Ber. 47ᵃ הוה קָמְסַרְחֵב ואכיל he hastened his meal (in order to say grace with them). Sabb. 10ᵇ מסרחב ר׳ ר׳ הוה קא R. J. hurried (his teacher to adjourn). Ḥull. 7ᵇ מְסַרְחִיבְנָא I am in a hurry; a. e.—2) *to be rebellious.* Targ. Y. Deut. XXXI, 27.

סַרְחֲבָנִין, סַרְחֲבִינִין, v. סוּרְחֲבָן.

סַרְחוֹבָא I m. (preced. wds.) *anxious, quick.*—*Pl.* סַרְחוֹבִין. Targ. Ps. CIV, 4.

סַרְחוֹבָא II f. = next w. Targ. Ps. CXLVII, 15 (h. text מהרה).

סַרְחוֹבְיָא, סַרְחוֹבִיָּא f. (preced. wds.) *anxiety, hurry.* Targ. Ps. LV, 15 (h. text רגש).—Esp. בס׳ (adv.) *quickly, soon* (= h. מהרה). Targ. Ps. XXXI, 3 (Ms. בסרחובא, v. preced.). Ib. XXXVII, 2; a. fr.

סָרִיד m. (v. סָרְדָא) [*arrangement,*] *stand with shelves, frame.* Kel. XV, 2 ס׳ של נחתומין (Ar. סריד) the bakers' frame; Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II חס׳ (Rabad הסַהוֹר); Tosef. Kel. B. Mets. V, 4 הסַנָּור, v. סַנָּאר. Ib. 5, v. צְפִירָה II. Ib. X, 5 ס׳ של חייטין ed. Zuck. (oth. ed. סריד) the frame of the tailors. Y. Sabb. X, 12ᶜ top; a. fr.

סְרוּדוֹת, סְרוּדָה, v. סְרִידָה.

סְרוּחַ, v. סִירוּחַ.

סְרוּחָא v. סְרוּתָא.

סרומגין, read: סְרוּנְגִּין.

סְרָוְיָא m. *of Sirva*(?). Sabb. 45^{b} קרויא וא"ל ס׳ (missing in Ms. M.) of Ḳirva, and some say, of S.

סְרוֹךְ m. (סָרַךְ I) *perversion, wrong.* Targ. Lam. III, 59.

סְרוּנְגָיָא, v. next w.

סְרוּנְגִּין, סְרוּנְגָיָא pr. n. pl. *S'rungaya, S'rungin* (Serǧûnieh), near Tiberias (v. Hildesh. Beitr. p. 39, note 270). Y. Kil. IX, 32^{d} top דס׳ כנישתא... the old synagogue of S.; Y. Keth. XII, 35^{b} bot. דיסרוטגין (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 דסְרוּנְגָּא.—Denom. סְרוּנְגָּאָה m. *of S'rungin.* Gen. R. s. 1 ר׳ ביבא סנגוריא; ר׳ אבא ס׳ Lam. R. to I, 16 ר׳ ביבא מרגניא (מרגינא, corr. acc.). Ib. to I, 13 ר׳ ביבא מרנגיא (Ms. סרחוניא; corr. acc.). Tanḥ. Maṭṭ. 6 ר׳ אבא סנגוריא; v. Tanḥ. ed. Bub. ib. 9 note 44); Num. R. s. 22 מרומניא (corr. acc.); (Yalk. Num. 786 ר׳ אבא only; Yalk. Sam. 85 ר׳ אבין; Yalk. Ps. 812 ר׳ אבא). Num. R. s. 14 סדרונגריא (corr. acc.); Pesik. R. s. 3 סרונגלא (corr. acc.).

סְרוּנְקָא, v. סַרְנוֹקָא (a. next w.).

סְרוּנְקִי f. (סרך II, with נ inserted) [*interception, sticking,*] *choking, suffocation.* Yoma 84^{a} מקרזין דם לס׳ בשבת you may let blood on the Sabbath in a case of asphyxia. Snh. 37^{b}; Keth. 30^{b}; Sot. 8^{b}; Num. R. s. 14 מת בס׳ will die from suffocation.—Cmp. סרנק.

סְרוּק m. *hatchelled wool* or *flax,* v. סָרַק.

סָרוֹק m. (preced.) *hatcheller, dealer in hatchelled wool* or *flax.* Dem. I, 4 Ar. (ed. סוֹרֵק).—*Pl.* סָרוֹקוֹת. Kel. XII, 2; Tosef. ib. B. Mets. II, 4 סריקות (corr. acc.). Tosef. Kidd. V, 14 הסרוקת ed. Zuck. (Var. הסריקות; corr. acc.); Kidd. 82^{a} הסָרוֹקִין Ar. (ed. הסריקים, corr. acc.) the carders of women's garments.

סרוקין, Y. Pes. II, 29^{b} bot., read: סְרִיקִין.

סרוקיתא, Ned. 50^{a} דמן דס׳, missing in En Yaăkob and unnoticed in comment., obviously a corrupt dittography of ומן מטרוניתא.

סרוקת, Tosef. Kidd. V, 14, v. סָרוֹק.

סרוריא, Targ. Y. I Gen. XIX, 11 Ar. s. v. סרר; a corrupt. of תְּרוּרְרָיָא.

סְרוּתָא f. (סְרִי II) *stench, decay.* Targ. Am. IV, 10 סְרוּת constr. (ed. Wil. סְרוּחַ; ed. Lag. סִירְוַת, cmp. סִרְוָא). Targ. Y. Num. XI, 20 סַרְיוּתָא.

סָרַח I (*Saf.* of ארח; cmp. סרג, סרך) *to entangle, intercept.* Y. Succ. V, 55^{c} bot. מפני שהוא סוֹרֵחַ את הנעימה because it (the sound of the organ) intercepts (confounds) the melody of the song; (Arakh. 10^{b} מיערבב)—Esp. (of a rough-edged surface) *to catch* (cmp. סָכַךְ); *to lacerate.* Kel. XXX, 4 סוֹרַחַת את היד it (the flask whose mouth is broken off) catches the hand (when you attempt to get the aromatic unguent out). Tosef. ib. B. Bath. VII, 10 סוֹרְחִין את הפה the rough edges lacerate the lips (R. S. to Kel. XXX, 3 סורקים, read סוֹרְחִים).

Hif. הִסְרִיחַ same, *to lacerate.* Keth. 61^{b} שפשתן מַסְרִיחַ את הפה the flax (which the spinner moistens with saliva) makes the mouth sore; Y. ib. V, 30^{a} bot. מַסְרַחַת, v. שִׁלְבֵּק.

Pi. סִירַחַ *to clutch, grasp.* Erub. 54^{a} (ref. to Ps. LXVIII, 11) אם אדם משים... שמְסָרֵחַ ואוכלת וכ׳ if one makes himself like a beast of prey which seizes (with its claws) and eats (differ. in comment.), his learning will stay with him, i. e. only he who is plain in his living will become a scholar; Yalk. Ps. 795.

סָרַח ch. same; *Af.* אַסְרַח *to clutch.* Targ. Prov. XXVIII, 15 מַסְרִיחַ Ms. (ed. מַצְרִיחַ; h. text שקק).

סָרַח II (b.h.; *Saf.* of רוח, cmp. רָוַח; cmp. Arab. *saraha*) *to be* or *to make wide; to extend.*—*Part. pass.* סָרוּחַ; f. סְרוּחָה; *pl.* סְרוּחִין, סְרוּחִים; סְרוּחוֹת a) *overhanging, flapping.* Yoma 83^{b} ואזניו ס׳ and his (the mad dog's) ears flap.—b) (v. Am. VI, 4; 7) *stretched indolently* on the couch, *banqueting.* M. Kat. 28^{b}; Keth. 69^{b}; Yalk. Am. 545 נעשה שר לס׳, v. מַר II. Num. R. s. 9, v. סוּר I.—c) *emasculated, impotent.* Gen. R. s. 32 (ref. to Gen. VII, 16) פרט לס׳ ומחוסרי וכ׳ (ed. Leipz. סרוסים, corr. acc.) to the exclusion of emasculated animals (impotent from old age; 'Rashi': animals having overhanging, double, limbs) and mutilated ones. Deut. R. s. 3 (expl. עקר וכ׳, ib. VII, 14) ס׳ ואילוניות (some ed. סריסין) impotent men or barren women.

סָרַח ch. same, *to hang over.* Targ. O. Ex. XXVI, 12. Part. סָרִיחַ. Ib. 13.

Pa. סָרַח *to cause to hang over.* Part. pass. מְסָרַח. B. Kam. 117^{a} גְּבִרְנָא ומְסָרְחֵי וכ׳, v. I.

סָרַח III (v. precd.; cmp. רִיחַ) *to evaporate, be decomposed; to decay; to smell badly.*—Part. pass. סָרוּחַ; f. סְרוּחָה; *pl.* סְרוּחִין, סְרוּחִים; סְרוּחוֹת. Ter. III, 1; a. fr.—Trnsf. a) (cmp. חָמַץ) *to sin, offend.* Snh. 71^{b}; Keth. 45^{a} סָרְחָה ולבסוף בגרה if she sinned (had intercourse) and afterwards became of age. Num. R. s. 13 אם אינה סוֹרַחַת.. ואם סורחת מלקה (not סוחרת) is she (the ass whom he rides) is not mischievous, he does not strike her, but if she is, he strikes her; Yalk. Lev. 554; Yalk. Prov. 959. Ib. שאם יְסָרַח ירהא וכ׳ to chastise him with them in case he should offend. Yoma 75^{a} הוא ס׳ עלי he (my husband) acted offensively towards me; היא סרחה וכ׳ she acted offensively &c. Ib. 77^{a} סרחה אומתך thy people has degenerated. Midr. Till. to Ps. VI סרחה עליו מדיניתו one of his provinces rebelled against him. Ex. R. s. 43 סָרַחְתָּ כל הסרחון הזה וכ׳ thou hast done all that mischief, and thou criest? Ib. s. 42 לא היה לכם לְסָרוֹחַ וכ׳ you ought not to have sinned either on the second or the third day, but must you sin on the very first day?; a. fr.—b) *to become senseless* (cmp. טָעַם); *to be stupid.* Sot. IX, 15 (49^{b}) וחכמות סופרים תִּסְרַח (or תִּסָּרֵחַ *Nif.*) and the wisdom of the scholars shall become

vapid (v. Jer. XLIX, 7); Snh. 97ª; Cant. R. to II, 13; Yalk. Am. 549.—Part. pass. as ab. Cant. R. to IV, 8 דיעה ס׳ וכ׳ that senseless fool &c., v. הֶדְיָא. Num. R. s. 20; Tanḥ. Bal. 9 (ref. to the peculiar expression in Num. XXII, 29) אע״פ לשונו ס׳.... even when speaking the sacred tongue, the gentile's speech is tasteless (or obscene).

Nif. נִסְרַח *to become vapid, be stupid.* Ḥag. 5ᵇ (ref. to Jer. l. c.) נִסְרְחַת וכ׳ ...כיון שאבדה when counsel was gone from the children (of Israel), the wisdom of the nations became vapid.

Hif. הִסְרִיחַ 1) *to make offensive.* Sabb. 62ᵇ (ref. to סרחים, Am. VI, 4) מַסְרִיחִין וכ׳ make their beds offensive with effusion &c.; Kidd. 71ᵇ. Tanḥ. Vaëra 14 הִסְרִיחוּ מצרים they made Egypt stink; a. e.—2) *to become vapid, putrid; to smell badly.* Cant. R. to II, 13 היין מַסְרִיחַ the wine will become vapid (Sot. l. c., a. e. היין ביוקר). Gen. R. s. 34 הוא מַסְרִיחַ it becomes putrid; ואינה מַסְרַחַת without decaying. Tanḥ. l. c. וַיַּסְרִיחוּ במצרים and spread stench in Egypt. Yalk. Ex. 391 מסרחת .. חלבנה galbanum gives only an offensive smell; a. fr.

סָרַח ch. same, *to decay.* Part. pass. סְרִיחָא. Targ. Job XLI, 19 Ms. (ed. בּוּלְטִירְיָא).—Esp. *to sin.* Targ. Y. Num. XV, 28. Targ. II Sam. VII, 14; a. fr.

Af. אַסְרַח *to make offensive.* Targ. Y. Ex. V, 21 דאַסְרַחְתּוּן (not דאַס׳).

סָרַח (b. h. שָׂרַח) pr. n. f. *Serah,* daughter of Asher, a legendary prophetess, a survivor of the Egyptian immigrants to the period of the exodus. Sot. 13ª. Gen. R. s. 94 (some ed. שָׂ׳). Deut. R. s. 11 פגעה בו סגולה (read: ס׳ בת אשר). Koh. R. to IX, 18; a. e.

סָרְחָא, v. סִירְחָא a. סוּרְחָא.

סָרְחוֹן, v. סִירְחוֹן.

סָרְחָן m. (סָרַח III) *sinner.*—*Pl.* סָרְחָנִין. Tanḥ. Vayera 13.

סָרְחָן, v. סוֹרְחָן.

סָרְחָנְיְתָא, סָרְחָנוּתָא, v. sub סוּרְחָן.

סָרַט (b. h. שָׂרַט; contr. of סחרט, *Saf.* of חָרַט) *to make an incision; to mark.* Tosef. Sabb. XI (XII), 6 הסוֹרֵט סריטה וכ׳ he who draws one mark over two boards at the same time; (Sabb. 103ᵇ שׂוֹרֵט שריטה). Gen. R. s. 33, end יְסָרוֹט לו סריטה וכ׳ let him make a mark on the wall (indicating the standing of the sun) &c. Ex. R. s. 12, beg. ס׳ לו סריטה וכ׳ (Tanḥ. Vaëra 16 ש׳ לו שריטה) he drew a mark for him on the wall &c. Lam. R. introd. (Zabdi 2); ib. to IV, 12 (ref. to Is. X, 19) ...לחיות שׂוֹרֵט ששה שכן שריטה six were left over, for that is a child's way to make a stroke (resembling ו = six); (Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg.; v. ed. Bub. note 21); a. fr.—Esp. *to wound the body in mourning,* v. שָׂרַט.

Pi. סִרֵּט same. Sabb. XII, 4 המְסָרֵט על בשרו he who makes a mark on his body by scratching, contrad. to תכותב. Sot. 48ª (expl. נוקפין) שהיו מְסָרְטִין לעגל וכ׳ they used to make a scratch between the calf's horns, that the blood might run over its eyes; (Tosef. Sot. XIII, 10 שמכין, ed. Zuck. שמושכין). Ex. R. s. 24 ... שאילולי היה ומְשָׂרֶטֶת אותו if a man were to eat (and swallow) a piece of bread in its natural condition (not softened by the moisture of saliva), it would enter his entrails and wound him; a. e.—[Tosef. B. Mets. III, 29 משרבטין ומסרטין, strike out ומסרטין as a corrupt dittography of משרבטין; v. ed. Zuck.]—V. שָׂרַט.

Nif. נִסְרַט, *Hithpa.* הִסְתָּרֵט *to be scratched, wounded.* Sabb. 53ᵇ כדי שלא יִסָּרְטוּ דדיהן that their udders may not be scratched (when passing between bushes). Ex. R. s. 2 וכשהוא מוציאה מִסְתָּרֶטֶת but when he takes his hand out, it will be wounded.

סְרַט, *Pa.* סְרֵיט same. Targ. I Sam. XXI, 14 ומְסָרֵיט (Levita יְסָרֵט; Kimchi וּמְשָׂ׳) making marks (scribbling; h. text וירוֹ).

סֶרֶט m. (preced.) 1) (= b. h. שֶׂרֶט) *incision,* v. שֶׂרֶט.—2) [*that which is marked out for cutting,*] *stripe, strip of a sheet.* Kil. IX, 9 (Ms. M. סֶרֶק); [Tosef. ib. V, 22 סֶרֶק ed. Zuck.; oth. ed. סרק].

סִרְטָא, v. סִירְטָא

סִרְטְאוֹת, סִרְטָאוֹת, v. סִרְטָא.

סַרְטָבָא pl. n. pl. *Sarṭaba* (Karn Sarṭabe), a signal station for the proclamation of the New Moon. R. Hash. II, 4 מהר המשחה לס׳ ומס׳ וכ׳ from Mount Olives to S., and from S. to Agrippina; Tosef. ib. II (I), 2 (ed. Zuck. סרטכא; corr. acc.).

סִרְטוּט, v. סַרְטוּט.

סֶרְטוֹן, v. שַׂרְטוֹן.

סַרְטוֹן, v. סַרְטָן.

סִרְטָיָא f. (= אִסְטְרַטְיָא I) *camp, station.* Sabb. 6ª ס׳ ופלטיא וכ׳ a camp and a large highway. (Ib. 151ª אִסְטַרְטְיָא). Erub. 22ᵇ תיקן להם דרכים וס׳ (Ms. M. אִסְטַרְטְיָאוֹת; ed. Sonc. סַרְטְיוֹת) (Joshua) made for them roads with stations.—*Pl.* סִרְטְיוֹת, סִרְטְיָאוֹת. Tosef. Ab. Zar. II, 5 העולה לסרטאיות של גויים (ed. Zuck. לתרטאי׳; corr. acc.) he who visits gentile camps (for entertainments). Ib. 7 ...העולה לתרטריאות היה ציירו וכ׳ ed. Zuck. (corr. לסרט׳, and strike out היה; oth. ed. אם צווח .. לסרטאות, corr. acc.) he who enters Roman camps (joins the Romans in besieging a Jewish city), if they undertake the siege for the benefit of the country &c., v. חָשַׁב (v. Ab. Zar. 18ᵇ ולברקום מותר); Y. ib. I, 40ᵇ העולה לתיאטרון וצווח (read: לס׳ וציייר).

סַרְטְיָא ch. same.—*Pl.* סַרְטְיָיתָא. Targ. Y. Gen. XLII, 6.

סַרְטָן m. (סָרַט) [*scratcher, scraper,*] *crab; Cancer,* the fourth sign of the Zodiac, corresp. to the Hebrew month of Tammuz. Pesik. R. s. 20 ס׳ ואחריו מה אתה בורא ...מפני and after that, what wilt thou create? Cancer; ... because man (in childhood) grabs out of holes and cracks like a crab; Tanḥ. Haăz. 1 תחלתו חלש כס׳ at first

man is weak like a crab. Pesik. R. s. 27-28 ...חס׳ הזה חמים (some ed. חַסַרְטוֹן) the crab lives only on what it finds in the water. Yalk. Ex. 418.

סַרְטָנָה, סַרְטָנָא, Y'lamd. to Num. XX, 8, quot. in Ar. —, prob. misread in place of סִרְטָנָא, סִרְטָנָה (= שִׂטְנָה) *enmity, quarrel.*

סָרֵי I c. = עֲסָרֵי *ten*, only in compounds. Ned. 50ᵃ תַּרְתֵּי סָרֵי twelve. Ber. 29ᵃ תְּמָנֵי סָרֵי eighteen; a. fr.—V. תַּרְסָרֵי.

סָרָה, סְרִי (v. next w.) *to become offensive, vitiated; to decay.*

Hif. הִסְרָה *to cause to decay; to vitiate.* Macc. 5ᵃ (ref. to לְעָנוֹת בּוֹ סָרָה, Deut. XIX, 16) עַד שֶׁתַּסְרֶה גּוּפָהּ שֶׁל עֵדוּת until thou vitiatest the testimony itself (by proving an alibi of the witness himself).

סָרֵי II, **סָרָא** (dialect. for סָרַח; cmp. פְּתִי = פֶּתִי) 1) (cmp. סָרַח II) *to become lax, feeble.* Snh. 22ᵃ (vers. in Ar.) חַד סָרִי וְלָא גָּנַב וְכוּ׳ when one is weak and steals no longer &c.; v. גְּנָבָא.—2) (cmp. סָרַח III) *to decay, be spoiled; to smell offensively.* Targ. Ex. VII, 18; 21 (h. text בְּאַשׁ); a. fr. —Targ. Cant. I, 12. Targ. Prov. XI, 22 וְסָרֵי טַעְמָא (read: טַעֲמָהּ) her sense is vapid (h. text סָרַת טַעַם; Pesh. סְרִיַת; cmp. דְּעָה סְרוּחָה, s. v. סָרַח III).—Succ. 12ᵇ sq. כֵּיוָן דְּסָרֵי רֵיחֵיהוּ because their odor becomes offensive (when they wither). Ab. Zar. 38ᵇ מִיסְרַח סְרֵי ed. (Ms. M. מִיסַּר׳ סְרֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) it (the honey) would be spoiled (become running through an admixture). Bekh. 8ᵇ מִדְּלָחָא כִּי סָרֵי וְכוּ׳ when salt has lost its savor, wherewith can it be salted? Ned. 50ᵇ וְס׳ אַזְלַת..וְאָסְרֵי she went and put the wine into gold and silver vessels, and it became stale; Taan. 7ᵃ תְּקוֹף וְאִיסַּר Ms. M. (read: וְאִיסְתֵּרֵי, *Ithpe.*; ed. only וְתִקְפָה) it became sour and stale.

Af. אַסְרֵי *to make offensive, unsavory; to corrupt.* Targ. Ps. XXIX, 6 טוּר מַסְרֵי פֵּרוֹי 'the mount which produces tasteless fruits' (h. text שִׂרְיוֹן); Targ. Y. I Deut. III, 9 (Y. II אַרְעָא read אַטּוּרָא); Targ. I Chr. V, 23 מִסְרֵי פֵּרוֹי (in one w.) ed. Rahmer (Var. מִישְׁרֵי פַּרְזֵי; ed. Lag. מִישַׁר פַּרְזֵי, read: מַשִּׁיר פֵּרוֹי that drops its fruit; h. text שְׂנִיר). Targ. Cant. I, 12 אַסְרִיאוּ עוֹבְדֵיהוֹן they made their deeds unsavory. Targ. Koh. X, 1 מַסְרֵי חָכְמָא makes the wise man vapid (stupid, v. סָרַח III).

Ithpe. אִסְתְּרֵי (אִסְתְּרִיחַ) 1) *to be spoiled; to become mischievous.* B. Kam. 97ᵃ דְּלָא נְסִתְּרֵי עַבְדֵּיהּ Ms. R. (ed. לְסִתְּרִיחַ; Rashi נְסִתְּרִיחַ) that his slave may not become mischievous (through idleness); B. Mets. 65ᵃ top נסתרי.—2) *to become a nuisance, a cause of corruption.* Sot. 5ᵇ דְּלָא לִיסְתְּרִיחַ לְבֵיתְהוּ (Tosaf. לִיסְתְּרֵי, Rashi תִּיסְתְּרֵי) that she may not become a cause of decay to his house; ib. דְּלָא תִּסְתְּרֵי.

סֵרִי m. (preced. wds.) *stench; offense, sin.* Cant. R. to I, 12 (expl. נִרְדִּי ib., v. נֵרְדְּךָ) סִרְיֵי נָתַן רֵיחוֹ my offense (the making of the golden calf) gave forth its odor. Yalk. Ex. 391 (ref. to Cant. l. c.) הֵידָה לוֹ לוֹמַר נִרְדִּי נָתַן סִרְיוֹ (not שֶׁנּ׳) it ought to have read, 'my nard gave forth its stench'.

סַרְיָא m. ch. (preced.) *offensive, putrid.* Gitt. 56ᵃ אֵירְתֵי מִידֵּי סַרְיָא וְכוּ׳ get some putrid substance and have it placed by thy side (in the coffin). B. Bath. 19ᵇ בְּסַרְיָא if the straw is decaying.—Trnsf. (of persons) *ill-reputed, rogue.* B. Mets. 93ᵇ bot. גַּנְבָּא סַרְיָא contemptible thief that thou art. Y. Snh. VII, end, 25ᵈ לְסַרְיָה קְרָא וְכוּ׳ (ed. Krot. לְסִרְיָה) he called some rogue, and he stole &c., v. בַּקְרוּיָתָא I.

סְרִיאָתָא, v. סִרְדָּתָא.

סָרִיג m. (סָרַג; b. h. שָׂרִיג *vine-branch*) *grate, lattice.* —*Pl.* סָרִיגֵי חִלּוֹנוֹת Tosef. Ohol. IX, 4 window lattices; Ohol. VIII, 4 הַסְּרִיגוֹת שֶׁבַּחִלּוֹנוֹת. Tosef. Erub. XI (VIII), 17 סְרִיגִין שֶׁל חִלּוֹנוֹת (Var. מְרִיסִין, טְרִיסִין, corruptions). Ib. X (VII), 12.—V. סְרִיגוּת.

סְרִיגָא, סָרִיג m. ch. (preced.) 1) *hedged in, besieged, cut off.*—*Pl.* סְרִיגִין. Targ. Job XIV, 5 (h. text חֲרוּצִים).—2) *net, checker-work.* Ib. XIX, 6 (h. text מְצוּד). Targ. I Kings VII, 17 (ed. Lag. סְרִיגוּ; h. text שְׂבָכָה).—*Pl.* סְרִיגִין. Ib. B. t. (oth. ed. סְרִיגַן), v. סְרִיגְתָּא.

סְרִיגָה, *pl.* סְרִיגוֹת, v. סָרִיג.

סְרִיגוּ f. *checker-work,* v. סְרִיג.

סְרִיגוּת f. (preced. wds.) *in a broken line, in alternate order* (v. סְרִירוּגִין). Lam. R. to I, 14 (expl. רִשְׁתַּרְגוּ, ib.) עֲשָׂאָן עֲלַי סְ׳ סְ׳ וְכוּ׳ he put them (the conquerors) over me in broken lines (at intervals); he brought them over me in couples: Babylonia and Chaldaea, Media and Persia; עֲשָׂאָן עֲלַי סְ׳ וְכוּ׳ he put them over me in alternate order (as to severity): Babylonia was rigorous, Media mild &c.

סְרִיגְתָּא, סַרְגָּ׳ f. (v. סְרִיגָא) *net, net-work.* Targ. Job XVIII, 8 (h. text שְׂבָכָה). Targ. I Kings VII, 18; 20; a. fr. —*Pl.* סְרִיגָן, סְרִיגָתָא. Ib. 41, sq. Ib. 17; a. fr.

סָרִיד, v. סָרוּד.

סְרִידָה f. (v. סַרְהוּדָתָא) [*net-work,*] *coarse web* or *matting*, esp. *stuffed matting used for stoppers of stoves, bag.* Kel. VIII, 3 (some ed. סְדוֹרָה); ib. IX, 7. Ib. X, 7; a. e.—*Pl.* סְרִידוֹת. Tanh. B'shall. 18 חֲבָא...וְיִמְלְאוּ סְ׳ תִּבֵּן (some ed. סְרִירוֹת) get ten strong men and let them stuff bags with straw; ed. Bub. 17 סְרוּדוֹת; v. אֵדֶר I.

סַרְיָה, v. סַרְיָא.

סִרְיוֹן pr. n. *Siryon*, name of a mount. Targ. O. Deut. III, 9 (h. text שִׂרְיוֹן; v. סָרֵי).

סִי׳, סֵרָיוּת f. (סרי) *offal, garbage, offensive matter; stench.* Y. Hag. II, 77ᶜ bot.; Gen. R. s. 1 מְקוֹם סְ׳ a place where garbage is deposited. Ib. s. 28 ...סְ׳ וּמִלְאוּ they filled the whole city with stench. Ib. s. 63 וְיֹצֵא סֵרִיחוֹתוֹ עִמּוֹ (not סְרִירוֹתָיו) let the offensive matter (surrounding the embryo) go out with him; Yalk. ib. 110. Pesik. B'shall. p. 81ᵇ; Yalk. Ex. 225 סְ׳ putrid fish. Ex. R. s. 42 (ref. to סָרוּ, Ex. XXXII, 8, cmp. סָרָה a. סִירָה I) נַעֲשׂוּ סְ׳ נַעֲשׂוּ כּוֹבְרִים (not כּוֹבְרִים) they have become refuse, they have become thorns. Y. Kidd. III, end, 65ᵃ מוּלִיכִין...וְס׳ אֲצִל סְ׳ mud is

carried to mud, and refuse to refuse (v. עִרְנָא, a. correct quot. s. v.).—V. סִירָה I, 2.

סַרְיוּתָא ch. same, v. סְרוּתָא.

סְרַיְחָא, סְרִיחָא, v. סְרַח.—[Y. Snh. VII, end, 25d, לסריח, v. סַרְיָא.]

סִיר׳, סְרִינָא, סַרְיוֹנָא, v. שִׁרְיָין.

סְרַיְיתָא, v. סִירְתָּא.

סריותו, Gen. R. s. 63, v. סַרְיוּת.

סָרִין, v. סְרַךְ.

סְרִיקָא f. (סְרַךְ II) *climbing.* B. Kam. 22a (Ar. סרקא), v. סִיקָרָא I.

סרימסין, v. שְׁרִימְסָא.

סְרִינָא, v. סִרְיָנָא.

סָרִיס m. 1) (b. h.; סָרַס I, cmp. עָקָר) *impotent, castrate; eunuch.* Yeb. VIII, 4 סְרִיס אדם one emasculated by man, a castrate, opp. to ס׳ חמה, v. חַמָּה. Ib. 80a והוא יביאו ראיה... הס׳ they shall bring evidence that he is twenty years old (without showing the symptoms of maturity), and this is the legal *saris.* Ib. נעשה ס׳ למפרע he is considered as having been a *saris* at the time of the deed (and legally responsible), opp. קטן. Ib. סימני ס׳ וכו׳ persons with the symptoms of impotency . . . are not legally proceeded against (as responsible persons) until they are twenty years of age; a. v. fr.—*Pl.* סָרִיסִים, סָרִיסִין. Snh. 93b ס׳ ממש real castrates (סריס in the real sense). Deut. R. s. 3, v. סָרַח II; a. e.—[2) (homilet., v. סָרַס II) *mediator, manager.* Num. R. s. 11; Cant. R. to III, 7, v. מוּפְלָא.]

סָרִיסָא I ch. same, *castrate.* Targ. Is. LVI, 3.—*Pl.* סָרִיסַיָּא. Ib. 4.

סָרִיסָא II pr. n. m. *Sarisa,* surname of one Levi (on account of a simile drawn from a castrate which he used). Y. Sabb. III, 6a bot.; Y. Bets. II, 61c. Y. Gitt. VI, 48a bot. לוי פריסא (corr. acc.).

סָרִיק m., *pl.* סְרִיקִין, סְרִיקִים (Saf. of רֵק, v. סָרַק I) *idlers, vagabonds.* Tanḥ. Ki Thetsé 1 שסופו... עם הס׳ וכו׳ for he (the rebellious son) will finally waste his father's fortune with the vagabonds with whom he eats &c. Snh. 70b חבורה שכולה ס׳ a company all of which are vagabonds.—Makhsh. I, 6 מפני הס׳ Var. lect., v. סִירָקִין.—[Kidd. 82a הסריקים, v. סְרוֹק.]—[V. סְרִיקִין.]

סְרִיק, סָרִיק m., **סְרִיקָא** I c. ch. same, 1) *empty; hungry.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 24 (h. text רֵק).—Targ. Ps. CVII, 9 (h. text שוקקה *longing*).—Yeb. 87a sq. ס׳ גופא an empty body, opp. מלא pregnant.—*Pl.* סְרִיקִין, סָרִיקַיָּא, סְרִיקֵי; f. סְרִיקָן. Ab. Zar. 37b בוקי ס׳, v. בּוּקָא.—2) *vain.*—*Pl.* as ab. Targ. Ps. CXIX, 113 דחשבין מחשבן סריקן (ed. Wil. סריקין; h. text סעפים).—3) *idler, reckless person, robber.*—*Pl.* as ab. Targ. Jud. IX, 4; XI, 3 (h. text ריקים). Targ. Ps. XXV, 3 בזוזין וס׳ (h. text בּגדים רֵיקָם!); a. e.—[סריקין, part. pass. of סְרַק q. v.]

סָרִיקָא II m. *hatcheller,* v. סַרָּקָא.

בֵּירַת ס׳, סָרִיקָא, v. סִירִיקָא.

סְרִיקָה f. (סְרַק II) *hatchelling, carding.* Sot. 46b סריקת פשתן hatchelling of flax.

סריקוסתא, v. next art.

סריקות, v. סְרוֹק.

סְרִיקוּתָא I f. (סְרַק II) *comb.* Nidd. 20b (Ar. ed. pr. סריקוסתא).

סְרִיקוּתָא II f. (v. סָרַיק) *idleness; vanity; recklessness.* Targ. Ps. II, 1 (h. text רִיק). Ib. LXXIII, 13; a. e.—Targ. Hos. VII, 3 סְרִיקוּתְהוֹן ed. Lag. (ed. Wil. סְרִיכַתָּן).

סְרִיקִין m. pl. (Syriaci, Συριχοί) 1) *Syrians.* Y. Erub. V, beg. 22bi נפשה דס׳ (דסִירְיָקִין) the monument of the Syrians (near Tiberias).—2) (cmp. סוּרְסִי) *Syrian cakes.* Tosef. Pes. I (II), 31 אין יוצאין בס׳ you do not comply with the law (commanding to eat unleavened 'bread of misery' on the first night of Passover) by eating Syrian cakes; ס׳ מצויירין Syrian cakes shaped in figures; Y. ib. II, 29b bot. סרוקין (corr. acc.); Bab. ib. 37a. Ib. סְרִיקֵי ביתוס the Syrian cakes in the house of Boëthos; a. e.

סְרִיקְתָא, constr. סְרִיקַת, v. סְרִיקוּתָא.

סְרֵיךְ I סָרַךְ (*Saf.* of ארך, cmp. סרג) *to interweave, twist*; trnsf. (corresp. to h. עָוַת) *to confound*; *to wrong.* Targ. Lam. III, 59; a. e. (interchanging with סָרַב II, q. v.).—Pes. 51a, v. next w.—*Part. pass.* סָרִיךְ, f. סְרִיכָא; *pl.* סְרִיכִין; סְרִיכָן *intricate, perverted.* Targ. Koh. X, 3. Ib. I, 15.

Pa. סָרֵיךְ 1) *to subvert, wrong.* Targ. Lam. III, 36 לסָרְכָא (ed. Vien. לסַרְכָא; ed. Lag. לסרבא; h. text לְעַוֵּת).—2) *to confound,* v. next w.

סָרַךְ II (preced.; cmp. סָרַח I) 1) *to clutch, hold fast, hang to.* B. Bath. 86b שאני בהמה דסָרְכָא (Ms. R. דמָסְרְכָא *Pa.*, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) it is different with taking possession of an animal, because it clutches (the ground). Ḥull. 51a אית לה מידי למִיסְרַךְ the animal has something to clutch (when falling, so as to break the shock); והאי ליתי..למ׳ while this (kid) had nothing to cling to. Ib. top ליכא מידי למיסרך there is no object for the blood to hang to (around which to coagulate); מיסרך.. כיון דאיכא מחט since a needle has been found there, if the perforation had taken place before slaughtering, blood would have clung round it; a. e.—Part. pass. סָרִיךְ; f. סְרִיכָא; *pl.* סְרִיכִין; סְרִיכָן. Gitt. 68b ס׳ שוטה בחדא מילתא לא שוטה בחדא an insane person does not cling to one fiction (he will betray his insanity in some other way than merely by repeating the same thing). Ḥull. 46b דס׳..תני two lobes of the lungs which adhere to each other (by a membrane). Ned. 50b ואם איתי ביבא ס׳ עלה if there be a sore

סַרְנִיוָא, סַרְנִי, סַרְנָא, v. סַנְהֶן ch.

סַרְנוּקָא m. (v. next w.) *choking, suffocation.* Targ. Ps. LXVIII, 21 (Ms. סַרְנִיקָנָא; v. Ber. 8ª). Targ. Job VII, 15 סִרְנוּנְקָא Ms. (Ar. סְרוּנְבָּא; ed. שִׁירֵי שְׁרִינוּקָא).

סַרְנֵק, סַרְנֵיק (= סַנֵּיק, v. סנק) *to close, stop.* Targ Ps. LXIII, 12 (h. text רַפְּכֵי).

סַרְנִיקָנָא f., v. סִרְנוּקָא.

סָרַס I, *Pi.* סִירֵס (cmp. חָרַס, חָרֵס) *to destroy, uproot; to mutilate,* esp. *to make impotent.* Tosef. B. Bath. IV, 7 חלות דבש אינו רשאי לְסָרֵס וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. לירש) if the honey-combs of a bee-hive are sold, the purchaser must not uproot (tear out) all of them at the same time, but must leave the outermost cakes &c. Sot. 36ª סֵירְסָתָן צִרְעָה מלמטה it (the wasp צִרְעָה) mutilated them at their lower extremities. Cant. R. to I, 1 סֵירְסוֹ made him impotent. Kidd. 25ª עבד שסֵירְסוֹ וכ׳ a slave whom his master mutilated by injury to his testicles. Sabb. 110ᵇ חרוצה שיְסָרֵס וכ׳ if one desires to emasculate a cock, let him take off his comb, and he will thereby be emasculated (without an operation). Ib. 111ª בְּמְסָרֵס אחר מסרס if one adds to the mutilation caused by another person; a. fr.—B. Bath. V, 3 נוטל ג׳ נחלין ומסרס the buyer takes three broods, after which the owner may make the bees impotent of propagation; ib. 80ª במה מְסָרְסָן וכ׳ by what means does one make them impotent?... By feeding them with mustard. Ib. לא חרדל מסרסן וכ׳ mustard does not make them impotent &c.—Trnsf. *to disarrange, upset; to transpose.* Ib. (another interpret. of ומסרס, Mish. l. c.) בסידוס.. נוטל, v. סֵרְדוּס. Ib. 119ᵇ (ref. to Num. XXVII, 2) סָרַס המקרא ודרשהו invert the order in which the persons are mentioned in that verse, and interpret it. Lev. R. s. 27, beg. (ref. to Ps. XXXVI, 7) סרס המקרא וכ׳ transpose the verse, and explain it: 'thy kindness is as far above thy judgments, as the mountains are above the great deep'. Ex. R. s. 5 (ref. to מי, Ex. V, 2) סרס אותו מי ים וכ׳ transpose *mi* and read *yam*, the sea made thee know the Lord; a. fr.—[Lev. R. s. 12 מסרסתו, read: מְסַעֲרָתוֹ, v. סָעַר.]—*Part. pass.* מְסוֹרָס *upside down, transposed* &c. Nidd. III, 5 מס׳ יצא.. if the embryo came out with its feet foremost. Num. R. s. 11 (ref. to Ex. XX, 24) זה מקרא מס׳ וכ׳ this verse must be interpreted by transposition, wherever I shall come and bless thee, there I shall allow my Name (the Tetragrammaton) to be pronounced. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4. Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXVIII, 22) מְסוֹרֶסֶת היא הפרשה the accounts of the section are not in chronological order, opp. על הסדר וכ׳; a. e.

Hithpa. הִסְתָּרֵס, *Nithpa.* נִסְתָּרֵס 1) *to be emasculated.* Sabb. 110ᵇ והוא מִסְתָּרֵס וכ׳, v. supra. Gen. R. s. 86; a. e.—2) (cmp. עָקַר) *to be uprooted, removed.* Snh. 93ᵇ נִסְתָּרְסָה ע״ז וכ׳ idolatry was uprooted in their days (in the days of Hanania, Mishael &c.). Mekh. Mishp. s. 20 [read:] שלא תִּסְתָּרֵס שבת בראשית ממקומה to intimate that the weekly Sabbath is not to be removed from its place, i. e. that it must be observed also in the Sabbatical year; Yalk. Ex. 354. Mekh. l. c. שלא נִסְתָּרְסוּ שלש וכ׳ that the three festivals in the bowels, it will cling to it (v. סְרוּמִיטָא); a. e.—2) *to confound,* v. infra.

Pa. סֵרֵיךְ same, 1) *to clutch*; (cmp. טָפַס) *to climb.* Bets. 11ª סָרוּכֵי סָרוּךְ וסליקו they clutched and climbed up. B. Kam. 20ª סריך סליק וכ׳ it climbed, came up and ate &c. Ib. לסרוכי ולמסלק (not לסרוכיה; Ms. F. למירסך, v. Rabb. D. S. a. l. note 30) to climb up; a. e.—2) *to cling to, adhere.* Ḥull. 111ª חלב סָרוּכֵי מְסָרֵיךְ (not סרוכיה) milk adheres (and penetrates), opp. מישרק שריק glides off. Ab. Zar. 22ᵇ מְסָרֵיךְ אבתרה (Ms. M. מִיסְרַךְ סָרֵיךְ) he clings to her (runs after her).—3) (v. preced.) *to confound.* Pes. 51ª משום דְּמְסָרְבֵי מילתא (Ms. M. דסריכי; Ms. O. דמסרבי מילתא במילתא, v. סָרַב II) because they confound one thing with another (if you permit them one thing, they will allow themselves another); הנך אינשי נמי סָרְבֵי מילתא (Ms. M. סָרִיבֵי, Ms. O. מסרבי מילתא במילתא) those people (ignorant Jews) will likewise confound &c.; a. e.

Ithpe. אִיסְתָּרִיךְ *to cling to.* Ab. Zar. l. c. כרון דְּמִיסְתָּרִיךְ Rashi (ed. דמיגרי), v. גָּרַר.

סֵרֶךְ m. (preced.) *clinging to, following the example of; habit.* Nidd. 67ᵇ משום ס׳ בתח because her daughter might follow her example (and make the mother's exceptional act a rule for all occasions). Ḥull. 106ª נטילת משום ס׳ תרומה... the washing of hands before a meal on secular food was introduced for the sake of uniformity with T'rumah (to make it a habit). Y. Yoma III, 40ᵇ bot., sq. טבילת ס׳ an immersion required merely for the sake of uniformity; Bab. ib. 30ª ס׳ טבילה. Y. Bicc. III, 64ᵈ bot.; Y. Ḥag. II, 78ᵇ נטילת ס׳ washing of hands (before meals) for the sake of uniformity (v. supra).

סִיר׳, סָרָא ch. same, 1) *adhesion, cohesion.* Bets. 40ª משום ס׳ דמשכא on account of the adhesion of the skin (because the hide is hard to flay unless the animal is watered before slaughtering).—[In ritual: ס׳ *an adhesion* of lobes of the lungs to each other or to the chest.]—2) *climbing,* v. סִירְדָּא.—3) *habit.* Ab. Zar. 30ª ס׳ דגברא נקיטה she is supposed to have adopted her husband's habits. Snh. 51ᵇ ס׳ בעלמא נקט (v. Rabb. D. S. a. l.) he merely used the customary phraseology. Ber. 16ª סָרְכֵיהּ דְּוָוֹשָׁא נקט, v. עָשְׂרִיג.—*4) (cmp. b. h. עָשְׂרִיג) *branch, scion* of a figtree. Cant. R. to I, 1 (prov.) ס׳ דאקרם תאינתא בְּרֵיבָא תניתא (some ed. ברכה), prob. to be read: ברכא דמקרם תינתא.—[סרכי, Yalk. Gen. 116, v. שָׂרָךְ].

סָרָא m. (סרך, *Saf.* of ערך, ארך; cmp. אַרְכֵּן I, a. אָרִיכָא) *manager, commander.* Targ. Prov. VI, 7 (h. text שֹׁטֵר).—*Pl.* סָרְכִין, סָרְכַיָּא, סָרֵי. Targ. Deut. I, 15. Ib. XX, 5; a. fr.

סַרְכוּנָא, v. סַרְכְּנוּתָא.

סַרְכֵן m. (v. סָרְכָא) *leader, officer* (corresp. to h. נָגִיד). Targ. Y. Gen. XLI, 41. Targ. I Chr. XI, 2 (two versions, with ארכון a. ס׳, combined); a. fr.—Targ. Y. Ex. XXIV, 1 מיכאל סַרְכַן חכמתא Michael, the prince (angel) of wisdom.

סַרְמִיסִין, סַרְמִיטִין, v. חַמִּיסִין.

must not be removed from their place; Yalk. Ex. 356 שלא יסתרו וכ' (corr. acc.).

סָרַס, *Pa.* סָרֵיס ch. same, 1) *to emasculate.* Targ. Y. Lev. XXII, 24.—Ḥag. 14[b] מהו לסָרוּסֵי וכ' is it permitted to castrate a dog?—2) *to disarrange, transpose, reverse.* Lev. R. s. 22 הוה מְסָרֵס קריא וכ' Resh Lakish interpreted the verse (Is. LXVI, 3) by transposition (making the subject the predicate &c.), 'he who kills a man (thinks of it as lightly as if he) had slaughtered an ox' &c. Y. R. Hash. II, end, 58[b] [read:] ר"ש בן ל' מסרס הדין קריא אלופינו מְסַבְּלִים R. S. b. L. interprets this verse just in a reverse way (to R. Johanan's interpretation), it is not written, 'our teachers bear', but 'our teachers are borne with', when the small bear with (the shortcomings of) the great, then there is no breach &c.—Trnsf. *to plague, torment, weary into submission.* Gen. R. s. 58 (ref. to ופגע, Gen. XXIII, 8) [read as:] Yalk. ib. 102 פגעונירה לי סָרְסוּנֵירה לי וכ' plague him for me, bore him for me, and if this has no effect, pray for him in my favor (that God may turn his heart to yield to my wishes).

סָרַס II, *Pi.* סִירֵס (*Saf.* of ארס, cmp. אָרִיס) *to manage*; trnsf. *to argue.* Y. Snh. I, 18[c] top; Cant. R. to III, 7 (ref. to סריס, II Kings XXV, 19) שמְסָרֵס את ההלכה he manages the decision (argues the point of law); Gen. R. s. 70 (ed. Leipz. מפרד, corr. acc.), v. מוּפְלָא.

סָרְסָא, (סָרְסְיָא) m. (preced.) *agent, manager on shares,* esp. *foreman of the brewery.* Bekh. 31[b] ר' אידי סָרְסְיֵה דר' וכ' Rashi (ed. סרסיא) R. J. was R. Shesheth's steward. B. Mets. 42[b] אמר ליה לסרסיה וכ' (Ms. F. a. R. לסרסיא) he said to his brewer, take from this pile. Kidd. 52[b] ההוא סרסיא (corresp. to ההוא אריסא, ib.).

סִיר', סַרְסוּר m. (reduplic. of סור; cmp. Arab. *sursûr*) *going around, examination*; (sub. בעל) *expert, middleman, broker* (cmp. סַפְסָרָא, סַפְסָר). B. Bath. V, 8 אם היה ס' לסִיר ... ביניהן if a middleman is between them, and the cask is broken (before delivery to the purchaser), the middleman has to suffer the loss; ib. 87[a] במרת ס' when the vessel belonged to the middleman; Deut. R. s. 3 נשברה נשברה התבירת לס'; Tanḥ. Ekeb 11 (corr. acc.). Gen. R. R. s. 8 עשה לו סחורה ע"י ס' had business done through a commissioner. Koh. R. to X, 16 הדיין יושב..והס' מכריע וכ' the judge is seated, the parties stand, and the mediator tries to compromise between them. Y. Meg. IV, 74[d] top כשם שנתנה ע"י ס' וכ' as the Law was given through an agent (Moses), so it must be taught through an agent (the Amora, v. אֲמוֹרָא). Pesik. Haḥod., p. 45[a] הס' the agent (Moses); Pesik. R. s. 15 פני הס' (strike out השליט or השליח, as a gloss to הס'). Lam. R. to I, 18 פירהו ופום סָרְסוּרוֹ against his commandment and that of his agent (the prophet); a. fr.—Y. Ber. III, 6[a] top; Y. M. Kat. III, 83[a] top הס' the agent of sin, v. פֶּתַח.—*Pl.* סִירִין, סִירִי'. Num. R. s. 17, end (ref. to Num. XV, 39) חלב..ס' לגוף the heart and the eyes are the body's agents (panders); Tanḥ. Sh'laḥ 15; a. fr.

סִיר', סִרְסוֹרָא, סִרְסוּר ch. same. Y. Ab. Zar. I, 39[d] bot., v. סַרְסַר.—*Pl.* סִרְסוֹרִין, סִרְסוֹרֵי, סִרְסוּרִין, סִרְסוּרֵי, סִרְסוּרִי, סִרְסוּרֵי, סִרְסוּרִין, סִי'. Y. Ber. I, 3[c] top ליבא...ס' דחטאה the heart and the eye are the two agents of sin, v. preced.; Num. R. s. 10.

סִרְסְיָא, v. סִרְטָא.

***סַרְסְיָא** f. (סָרַס; cmp. סוּרְסָר) *mutilated* or *reduced coin.* Bekh. 49[b] אסתירא ס' וכ' (Rashi סוסריתא, סווסריתא; Tosaf. סטוירייא, prob. meant for סוּרְסִירְתָא or סוּרְסִירָא) a battered or reduced Istira, eight of which sell for a Denar.

סִרְסֵר (v. סִרְסוּר) *to negotiate, be agent.* Deut. R. s. 3 כשסִרְסַרְתָּ לישראל וכ' (not כשסדרת) when thou wast the agent for Israel (conveying the Law to them), I gave thee as a reward &c. Tanḥ. Vayikra 6 הרי מְסָרְסְרִין זה לזה וכ' they were the agents (pimped) for one another in sins; Yalk. Jer. 309.

סַרְסֵר ch. same. Y. Ab. Zar. I, 39[c] sq. ברא..לסרסור קנס דְּמְסַרְסֵר לארמאי he fined the broker (for selling a camel to a gentile), and they called him a man that serves as a Roman agent. Pesik. Shub. p. 165[a] והוה דין מסרסר לדין וכ' and thus they pimped for one another.

סַרְסָרוּת f. (preced.) *agency, broker's fee.* Gen. R. s. 72 סַרְסָרוּתָן של דודאים the brokership (conciliation) through the *dudaim* (Gen. XXX, 16).

סַרְעַפִּים, v. שַׂרְעַפִּים.

סָרַף, *Pi.* סִירֵף *to cover with resin*, v. שָׂרַף III.

סַרְפַּיָּא m. pl. = h. שְׂרָפִים, *Seraphim, ministering angels.* Targ. Ez. I, 8. Targ. Zech. III, 7 (ed. Wil. שַׂ; ed. Lag. סִירְפַּיָּא).

סַרְפִּינִיסָם, סַרְפִּינוֹס, סַרְפִּינָס, v. סַלְפִּינָג.

סָרְפִּיס, v. אָפִיס. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 1 סרפס (corr. acc.).

סָרַק I (*Saf.* of רֵק) *to empty.*—*Part. pass.* סָרוּק, *pl.* סְרוּקִין *empty, barren; idle.* Snh. 70[b] Ar. ed. R., v. סֵרֵיס.—Denom. סָרָק.

סָרַק ch. same. Taan. 21[a] סַרְקִינְהוּ לספטי Ar. (ed. שקלינהו לסרפטיה) they emptied the chests.

סָרַק II (cmp. preced.) [*to cleanse,*] *to comb, card, hatchel* (cmp. b. h. שְׂרִיקוֹת, Is. XIX, 9). Sot. IX, 5 מותר לְסָרוֹק שם וכ' it is permitted to hatchel flax thereon. Naz. VI, 3 אבל לא סוֹרֵק but must not comb his hair. Y. Pes. I, 27[b] top סוֹרֶקֶת must comb her hair (before bathing). Ber. 61[b] היו סוֹרְקִין את בשרו וכ' they flayed his flesh with iron combs; a. fr.—Dem. I, 4 הסוֹרֵק, v. סָרוֹק. [Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 סורקים, R. S. to Kel. XXX, 3, v. סָרַח I.)—*Part. pass.* סָרוּק; *pl.* סְרוּקִים. Kel. XXVI, 5 עור הסרוק the skin on which the carded wool is placed for sale; עור הסורק the skin which the carder uses as an apron. Yalk. Zech. 574 (play on שרוקים, Zech. I, 8) סרוקים כד"א וכ' 'hatchelled material' as the root *sarak* is used (Is. XIX, 9) in the sense of flax; this refers to the sons of Gershon whose burdens consisted mostly of linen garments.

סָרַק ch., *Pa.* סָרֵיק same. B. Kam. 93b דְסָרְקֵיהּ סָרוּקֵי he carded the wool with a comb, opp. נפצירה נפוצי hatchelled it by beating. Lev. R. s. 5, end ס' שערירה he combs his hair. M. Kat. 10b לְסָרוּקֵי סוסיא to curry a horse. Lam. R. to II, 2; Gitt. 57b, a. e. מְסָרֵיקְנָא וכ' I shall flay your flesh with iron combs; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) סְרֵיקְנָא; a. e.

סָרַק III, *Pi.* סִירֵק (*Saf.* of ירק; cmp. מרק) *to stain* wood; *to paint.* Kel. XV, 2 סִירְקָן; XXII, 9 סִירְקוֹ, v. פִּרְפֵּם. —[Cant. R. to I, 1; Yalk. Prov. 960, v. סָדַק.]

סָרָק m. (preced.) *paint.* Snh. 14a; Keth. 17a Ar. (ed. שָׂרָק), v. בּוֹחָל. M. Kat. 9b מעברת ס' על פניה ed. (Ms. M. a. Ar. מעברת ש') she may pass paint over her face (during the festive week). [Ib. מעברת ס'.. של מטה, read with Ms. M. a. Rashi: סַכִּין.] Sabb. 95a אשה לא תעביר ס' וכ' (Ms. O. a. Ar. ש') a woman must not pass paint over her face (on the Sabbath), because this comes under the category of coloring; Tosef. ib. IX (X), 13 לא תקנח . . . שיש בו ש' a woman must not rub her face with a cloth on which there is paint.

סֶרֶק* m. (preced. wds.) [*that which is marked out with paint for cutting,*] *a strip* of a sheet. Kil. IX, 9 Ms. M.; Tosef. ib. V, 22 (ed. Zuck. סדק); v. סֶרֶט 2.

ס' אני, סרק, v. חֲרַקְלִיאוֹפּוֹלִיס.

סָרָק m. (סָרַק I) *barrenness, desert.*—אילן ס' *a tree which bears no fruit; shade-tree, wild-tree.* Kil. VI, 5 (ref. to ib. 3) אזהו אילן ס' כל שאינו וכ' what tree is meant by *illan s'raḳ*? Any tree which bears no fruit; (oth. opin.) הכל א' ס' חוץ מן הזית וכ' all trees are *s'raḳ*, except olive and fig trees; (oth. opin.) כל שאין...הרי זה א' ס' whatever trees you do not plant in orchards, are called *illan s'raḳ*. B. Kam. 91b (ref. to Deut. XX, 20) כי לא עץ...זה א' ס' 'that it is not a fruit tree', that means a tree which bears no edible fruit; לחקדים ס' למאכל (sub. אילן) to prefer (for cutting down) the barren tree to one that has edible fruit; Sifré Deut. 204. Gen. R. s. 16 אומרים לאילני ס' וכ' they ask the fruitless trees, why are you so noisy? Ib. אבל אילני ס' וכ' but the shade-trees are loud, because they are not burdened with fruit; a. fr.

סַרְקָא m. (סָרַק II) *hatcheller, carder.*—*Pl.* סַרְקִין. Targ. Is. XIX, 9 כיתנא דס' ed. Lag. (ed. סִירְקִין) flax of the hatchellers (h. text שריקות).—[Lam. R. to I, 15 סרקא, סרקי, a corrupt., v. סָאתָא II.]

סַרְקָאי, סַרְקָאָה, v. סַרְקָא.

סַרְקִי, v. סִירְקִי.

סַרְקִי m. (v. סָרָק) [*desert-dweller,*] pr. n. *Sarḳí* (Saracenus), a nomadic trading tribe (v. Sm. Dict. Rom. a. Greek Geogr. s. v. Saraceni). Gen. R. s. 48 אחד נדמה לו בדמות ס' וכ' Ar. (ed. סרקי, corr. acc.) one of the angels appeared to him as a Sarḳí, one as a Nabatæan &c.; Yalk. ib. 82 סרקי.—*Pl.* סַרְקִין, סַרְקִיִּין. Y'lamd. to Num. XXIV, 6; Yalk. Num. 771 (ref. to אָהָלִים, Num. l. c.) בקש לעשותן כאהלים של ס' וכ' he (Balaam) wanted to make them like the tents of the Saracens which are removed from place to place. Y. Yoma VI, 43c bot. חס' אוכלין אותו the desert dwellers ate it (the scape-goat that escaped death).

סִיר', סַרְקַאי, סַרְקָאָה, סַרְקִיי, סַרְקָיָא ch. same. Y. Bets. V, end, 63b, v. יָקַר. Y. Dem. I, 22a top מרגלי מן דסַרְקָאי דמלכא סרקיא (prob. to be read דסַרְקָאי) one of the jewels belonging to a chief of the Saracens. Y. B. Mets. II, 8c top מתח סיר' זבנין ליה . . . they bought for him (R. Simon ben Sheṭaḥ) the ass of a Saracen; (Deut. R. s. 3, in Hebr. dict.: ישמעאלי); a. fr.—*Pl.* סַרְקָאֵי, סַרְקָאִין. Targ. Y. I Gen. XXXVII, 25 (ed. Amst. ערביין; Y. II סַרְקָיִין). Ib. XXXIX, 1 Ar. (ed. ערבאי).

סרקין, Men. 39b, v. סִירִיקוֹן.

סַרְקִין* (or סָרְקִין) m. pl. (v. סֶרֶק ch.) *unlawfully acquired.* Y. Taan. I, 64b bot. שמעית עליהון דאינון ס' I heard that they (the coins deposited with you by my father) were ill-gotten.

סָרַר (b. h.) [*to be strong,*] *to lord it, rebel* (cmp. מָרָה). —Part. סוֹרֵר, esp. (בן) ס' ומורה a rebellious son; v. מָרָה. Snh. VIII, 1; a. fr.

סררת, Y. Ber. IV, 8a סלקית לס', read: לסַדְרָה.—Y. Sabb. XII, 13d top אמר...בס', read בסַדְרָה; v. סַדְרָא.

סְרָרָה f. (v. סָרַר)=שְׂרָרָה, *office, command.*—*Pl.* סְרָרוֹת. Tanḥ. Kor. 9 הם אבדו ולא סְרָרוֹתָן וכ' (or סְרָרוֹתָן) they perished, but not so their offices, but others in their stead were appointed; Num. R. s. 18 פחדותן (corr. acc., or פְּקוּדָתָן).—V. שְׂרָרָה.

סְרָרוּתָא ch. 1) same. Kidd. 76b דמתא ס' דבידנא אנא I want to be the officer of the town.—2) *lordliness, presumption.* Pes. 104b דמר וסְרָרוּתֵיהּ דמר רברבנותיה (Ms. O. סַרְבָּנוּתֵיהּ; Ms. O. 2 שְׂרָרוּתֵיהּ) your pride and your presumption.

סַרְתָּא = סַעֲרָתָא, q. v.

סְתָו, סְתָיו m. (b. h.) *winter.* Pesik. Haḥod., p. 50a; Pesik. R. s. 15; Cant. R. to II, 11 ולא הוא הגשם ולא הוא הס' are not rain and winter the same?; Yalk. ib. 986 ששה וכ' the winter lasts six months, but the real trouble about them is the rainy season; a. e.

סִי', סְתָוָא, סְתָיוָא ch. same. Targ. Gen. VIII, 22 (h. text חֹרֶף). Targ. Is. XVIII, 6 יעברון ס' (h. text תחרף); a. e.—B. Bath. 3b סתרי..ס' ובי ס' וכ' they tore down and built the summer house (of worship) in winter, and the winter house in summer. Men. 41a, v. סְדִינָא; a. fr.—Y. Taan. II, 65b top מן עפר קיטא לס' out of the summer's dust the winter's mud is made, i. e. your doing during the year is passed in review at its end.

סִיתִּי, סְתָוִנִי, סְתָוָנִי, סְתָוָנִית f., *pl.* סְתָוָנִיּוֹת (preced.) *winter-fruits, late fruits* (remaining on the tree until winter-time). Shebi. IX, 4. Ter. XI, 2 חומץ ס' vinegar made of late grapes; a. fr—V. סִיפָוָנִיּוֹת.

סְתוֹם (or סְתוּם) m. (סָתַם) *closing up, pasting over.* Ab. Zar. 69[b] סְתוּמוֹ ניכר (or סְתוּמוֹ; Ms. M. שתמו) its paste will tell (that the cask has been tampered with); v. שָׁתַם.

סְתוּמָה, v. סְתִימָה, a. סָתָמָא.

סְתוּמְתָּאָה, v. סְתִימְתָּאָה.

סְתָוָנִית, v. סִתְוָונִית.

סְתוֹר (b. h.) pr. n. m. *Sethor*, one of the twelve spies. Sot. 34[b]; Gen. R. s. 71; a. e.; v. סְתוֹרִים.—[Tosef. Men. IX, 14 סְתִירָה II.].

סְתוֹרָא m. (סָתַר II) *destroyer.*—*Pl.* סְתוֹרֵי. Yoma 10[a], v. בָּנוֹרָא.

סְתוֹרִים, סְתוֹרִין m. pl. (preced.) *confusion, mischief.* Gen. R. s. 71 (play on סְתוֹר q. v.) בן ס' (not בין) a doer of mischief; (Yalk. ib. 126 בר מסתורין, v. מְסְתוֹרִין).

סְתוּת, v. סִיתוּת.

סְתֵי, Lam. R. to I, 15 some ed., v. סָאתָא II.

סְתִידְרָאוֹת f. pl. (*Hithpa.* noun of סָדַר, as שְׁתַּחְוָיָה for הִשְׁתַּחֲוָיָה; cmp. אִסְטְרִידָא, אִסְתְּרִידָא) *riggings, sail-yards.* Ab. d'R. N. ch. XXXI ס' בעולם ס' באדם וכ' there are sail-yards in the world, and so there are sail-yards in the structure of man, that is, his two arms.

סְתִיו, v. סְתָו.

סְתִימָא, v. סְתִימָתָא.

סְתִימָה f. (סָתַם) *closing, closure, cover.* Snh. 47[b], a. e. סְתִימַת חגולל, v. גּוֹלֵל. Kel. VIII, 8 מן הס' ולפנים (ed. Dehr. הסתומה) from where the covering of the vessel begins and farther inside (not the rim surrounding the lid); Tosef. ib. B. Kam. VI, 15 סְתוּ'.

סְתִימְתָּא f. (preced.) *that which is closed up, secret.*—*Pl.* סְתִירָאתָא. Targ. II Esth. IX, 14 (ed. Lag. סְתִירָאתָא).

סְתִימְתָּאָה m. (v. סָתַם) *an unnamed authority.* Bekh. 30[a]; Meg. 2[a] זו דברי ר"ע ס' those are the words of R. Akiba whose opinion has been adopted without naming him. Ib. 26[a] סְתוּמ'. Keth. 101[b]; a. fr.

סְתִירָה I f. (סָתַר I) *hiding, retirement,* esp. (with ref. to Num. V, 13) *a married woman's retirement with a man under suspicious circumstances.* Sot. 2[a] קינוי וס' the husband's jealousy (warning) and the wife's retirement. Ib.[b] a. fr.

סְתִירָה II f. (סָתַר II) *tearing down, destruction.* Meg. 31[b] ס' זקנים...סְתִירַת the tearing down of the old is building, the building of the young is tearing down; Ned. 40[a]; Tosef. Ab. Zar. I, 19. Tosef. Men. IX, 14 מכל מקום ושל ס' ed. Zuck. (Var. סְתוֹר or סְתוּר) and wood of any kind taken from a torn-down building (or a broken vessel; v. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI; Men. 22[a] עצים..שלא נשתמש בהן הדיוט).—Trnsf. *discontinuance; cancelling.* Y. Naz. II, end, 52[b] סתירת תער כס' ממש the interruption of a Nazarite's vow brought about by cutting his hair, is like a real annulment (so that he has to begin his nazariteship anew). Ib. V, 55[b] top לס' שלש for cancelling the nazariteship (the obligation to begin it over again), the cutting of at least three hairs is required; v. סָתַר II.

סְתִירָתָא f., *pl.* סְתִירָאתָא, v. סְתִימְתָּא.

סְתִית, v. סִיתוּת.

סָתַם (b. h.; = סתתם, *Saf.* of תחם) 1) *to stop up, close, shut.* Ab. Zar. V, 3 כדי שישתום ויסתום ויגוב, v. גָּנַב. B. Mets. VII, 5 שלא ידחא..וידחא סותם את הפתח וכ' that he (the laborer) must not be greedy so as to shut the door before himself (make himself objectionable to employers). Ḥull. 43[a], a. e. מרה שניקבה וכבד סותמתה if the bladder of the gall is perforated, and the liver (adhering to the perforated spot) closes it up. Ib. 49[b] חלב טהור סותם clean fat (such as it is permitted to eat) forms a stopper (to an adjacent organ, and makes the animal so affected permitted). Pes. IV, 9 (56[a]) ס' מי גיחון וכ' he stopped up the water of the upper Gihon (II Chr. XXXII, 3); a. fr.—Part. pass. סָתוּם; f. סְתוּמָה; *pl.* סְתוּמִים, סְתוּמִין; סְתוּמוֹת. Yeb. 71[b]; Nidd. 30[b]; Lev. R. s. 14 נפתח הס' ונסתם וכ' the organ which (in the embryonic stage) was closed, opens, and that which was open, closes itself. Bets. IV, 3 ס'...בית a room filled with fruit which was closed up (with bricks). Y. ib. 62[c] bot. לפסים ס' pots with their lids on (not yet cut apart); Tosef. ib. III, 13; Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13. Snh. 94[a] (ref. to לברבה, Is. IX, 6) מפני מה כל מ"ם...וזה ס' why is every Mem in the middle of a word open, and this one is closed (final Mem). Meg. 3[a] פתוחין...וס' בסוף וכ' open in the middle of words and closed at the end (v. מנצפ"ך); a. fr.—Esp. פרשה סתומה *a paragraph in the Torah separated from the preceding by a vacant space in the middle of the line,* opp. to פתוחה a section beginning a new indented line. Gen. R. s. 96, beg., v. infra. Treat. Sof'rim I, 14 איזוהי ס' כל שהניח וכ' what is a closed paragraph? When space is left &c.; ותהא נקראת ס'....וכמה יניח and how much space must be left ..., in order that the paragraph may be called closed?; a. fr.—2) *to conceal.* Gen. R. l. c. (ref. to the section beginning with Gen. XLVII, 28) that paragraph is closed, שס' ממנו וכ' because the Lord concealed from his vision all (coming) troubles; (Yalk. ib. 154 שנסתמו ממנו, v. infra); a. e.—*Part. pass.* as ab. *concealed, not explicitly stated,* opp. מפורש. Zeb. 53[a] מן ס' ילמד המפורש let that which is not explicitly stated in a law be derived (by analogy) from what is explicitly stated; Sifra Aḥăré, beg. ילמד פתוח על הס' let the explicit statement throw light on the implicit. Meg. 15[a] כל...אבותיו ס' a person (mentioned in the Bible) whose deeds and the deeds of whose ancestors are not stated; a. fr.—Y. Bets. I. c. (in Chald. dict.) סתומה *the anonymous opinion,* v. סְתָמָא.

Nif. נִסְתַּם, *Hithpa.* הִסְתַּתֵּם, *Nithpa.* נִסְתַּתֵּם *to be closed; to be concealed; to be silenced.* Gen. R. l. c. בקש..ונ' ממנו

Jacob wanted to reveal the end of the captivity, and it was closed before him; Yalk. ib. l. c. נִסְתַּתְּמוּ מִמֶּנּוּ, v. supra. Cant. R. to I, 4 הדית אומר .. וּמִסְתַּתְּמִין he said a word (of charm) over them, and they became silent (dumb). Snh. 31b לעולם...עד שיִסְתַּתֵּם מענותיו (Alf. שיִסְתּוֹם; Asheri שיסתיר) he may continually bring evidence and refute, until he declares himself closed as to his pleas, i. e., until he declares that he has no more evidence to offer. Yeb. 76a; Tosef. ib. X, 4, a. e. נ׳ כשר if the perforation in the membrum has closed itself again, he is considered unblemished. Kel. XIV, 8 נִסְתַּתְּמוּ נקבין if the holes have been stopped up. Snh. 94a לכך נ׳ therefore the Mem was closed (the final מ was written). Sot. 13b נסתתמו ממנו שערי וכ׳ the gates of wisdom were closed before him (he lost his judicial judgment); a. e.

Pi. סִיתֵּם *to close.* Y. Snh. X, 28c bot. חיו .. מְסַתְּמִין וכ׳ the ministering angels closed the windows (of heaven) that the prayer of Manasseh might not rise; Deut. R. s. 2; (Pesik. Shub., p. 162b סוֹתְמִין).

סְתַם ch. same. Targ. II Chr. XXXII, 3. Targ. II Esth. I, 2 (3) ס׳ נפשירה (the gate) closed itself; a. fr.—Part. pass. סָתִים; f. סְתִימָא; *pl.* סְתִימַיָּא, סְתִימִין; סְתִימָן. Targ. Ez. XLI, 16. Targ. Y. I Gen. XLIX, 1; a. e.—Hull. 49b חד סָתִים one of them stops up a perforation (by close adhesion, v. preced.). Ib. sq. אינהו .. ולדידן מִיסְתַם נמי לא ס׳ they eat (that kind of fat), and for us was it not even to have the effect of closing up the perforation (that the animal in the case be permitted)?; a. fr.—Esp. *to conceal an authority; to state a law without naming the author.* Bets. 2a (ref. to Sabb. XXIV, 4) ס׳ לן תנא כר״ש where the editor of the Mishnah states the law anonymously, in agreement with R. S.'s opinion. Ib.b (ref. to Bets. IV, 3) ס׳ לן תנא כר״י where the editor gives R. Judah's opinion anonymously; a. fr.

Pa. סַתֵּם same. Gitt. 68a וסַתְּמִינְהוּ בגבבי וכ׳ and stopped the waters up with wool.—Part. pass. מְסַתֵּם; f. מְסַתְּמָא; *pl.* מְסַתְּמָן; מְסַתְּמִין. Meg. 3a in the Prophets ... אידכא מילי דמ׳ (Ms. O. דסְתִימָן) some things are clearly stated, others obscurely.

Ithpa. אִסְתַּתַּם; *Ithpe.* אִסְתְּתַם *to be closed, stopped up, sealed.* Targ. Esth. VIII, 10. Ib. V, 14 (some ed. אסתממו, incorr.); a. fr.—Targ. Y. Lev. XV, 3 אִיתְסַתַּם (v. סָתַם).—Keth. 106a אסתתם טענתיה (v. preced.) he declared he had nothing to say (was intimidated). Shebu. 30b מְסַתְּתְמָן טענתיה דבעל וכ׳ (Ms. M. קַמְסְתַּתְמָא) the opponent will be intimidated; Yalk. Deut. 922 מִיסַּתְמָא טענתיה וכ׳; a. e.

סְתָם m. (preced.) 1) *closing up.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 14; Ab. Zar. 69b, v. סְתוֹם, a. סְתָמָם.—2) *something unknown, undefined.* Ib. 74a bot. סְתַם יינן Ms. M. a. Rashi (ed. יין) wine of gentiles of which it is not known that it has been dedicated to an idol, opp. יין נסך; Ḥull. 4b. Y. Ab. Zar. III, 43b bot. בס׳ חלוקין they differ with regard to a tree (Asherah) of which it is not known that is has been worshipped. Ib. סְתָמָן עובדין וכ׳ those of them (the gentiles) not otherwise known worship an image but not a tree. Macc. 3b המלוה את חבירו ס׳ he who makes a loan to his neighbor without terms, cannot claim payment before thirty days. Snh. 25b ס׳ גבאי כשר a tax collector, unless known to be dishonest, is admissible as witness; ס׳ רועה פסול a shepherd, unless known to guard his flock from illicit pasture, is disqualified. B. Mets. 69a (in Chald. dict.) ס׳ אריסא וכ׳ the presumption is that a tenant obligates himself, etc. R. Hash. 7b ס׳ כי אגר וכ׳ as a rule, when one rents a house etc.; a. v. fr.—3) *an opinion stated without an authority, anonymous opinion.* Yeb. 42b, a. fr. מחלוקת ואח״כ ס׳ הלכה כס׳ where differing opinions are quoted and followed by an anonymous opinion ('the scholars say'), the latter is the practice. Ḥull. 43a, a. e. הלכה כס׳ משנה the practice follows the anonymous opinion in the Mishnah. Snh. 86a, a. e. ס׳ מתני׳ ר׳ מאיר וכ׳ wherever an anonymous opinion is stated in the Mishnah, it is R. Meïr's; in the Tosefta, etc.; a. fr.—Y. Sot. I, 17b bot. כתוב לה ס׳ write the order for two men without specified names.

סְתָמָא ch. same. B. Bath. 61b אי אמר ליה ארעתא ס׳ if he said to him, fields (I sell thee), without any further qualification. B. Mets. 81b הנח ס׳ 'put it down' without anything else (instead of הנח לפניך or חנח לפניך); הא ס׳ ולא כלום from which we deduce that if he said merely, 'put it down', he has said nothing. Ib. 15a, a. fr. ס׳ דמילתא ordinarily. B. Bath. 4a הא ס׳ ארן מחייבין אותו but where there is no distinct usage in that respect, we do not force him; a. fr.—Yeb. 42b ס׳ דמתניתן ומחלוקת וכ׳ if the Mishnah states an opinion anonymously (as undisputed), and the Boraitha records differences; ס׳ בברייתא וכ׳ where the Boraitha states an undisputed opinion; a. v. fr.—Sabb. 157a ר״י ס׳ אתרינא אשכח R. J. found another ruling opinion of R. S. without having his name attached to it.—Y. Bets. IV, 62c bot. סְתוּמָה, v. סָתַם.

סְתַק* (dial. for סדק) *to split.*—Part. pass. סְתִיק; f. סְתִיקָא. Targ. Y. Lev. XI, 3 Ar. (ed. סדי׳).—V. סִיתְּקָא.

סְתָקִית f. (preced.) = סְדָקִית. Sot. 40a Ar. (ed. סִידְקִית).

סָתַר I (b. h.) *to cover, hide.*

Pi. סִיתֵּר *to conceal.* Meg. 13a (play on שהיתה (אסתר מְסַתֶּרֶת דבריה she used her words with discretion (ref. to Esth. II, 20); Yalk. Esth. 1053 (not שסתרה).—Part. pass. מְסוּתָּר; *pl.* מְסוּתָּרִים. Ab. d'R. N. ch. VI דברים המס׳ מבני אדם הוציאם וכ׳ things which are concealed to men, R. 'Akiba brought forth to the light.

Hif. חִסְתִּיר *to hide.* Yalk. Deut. 941 אע״פ שהִסְתַּרְתִּי פָּנַי וכ׳ although I hide my face before them, I will speak to him in a dream.

נִסְתַּר, *Hithpa.* חִסְתַּתֵּר *to be hidden, protected; to hide one's self.* Midr. Till. to Ps. XIX, 7 לע״ל מי נִסְתָּר מחמתו וכ׳ in the future who will be protected from his heat?—Esp. *to retire under suspicious circumstances* (Num. V, 13). Sot. 3a קינא לה ונִסְתְּרָה he was jealous of her (forewarned her), and she retired (with the man). Y. ib. I, 16b bot. מה טרבה לִתְסָּתֵּר what business had she to retire? Bab. ib. 5b אל תִּסָּתְרִי do not hide thyself (with that man); ib. 2b (in Chald. dict.) לא תִּסְתָּרִי וכ׳ do not hide thyself with that man. Ber. 31b אלך ואֶסְתַּתֵּר וכ׳ I will go and seclude myself (with a man) before my husband. Ib.

אם כן ילכו . . . ויסתתרו if this be so, all childless women would go and hide themselves; a. fr.—נִסְתָּרוֹת *f.pl.* a) *secret things, mysteries.* Ḥag. 13ª (fr. Ben Sira) אין לך עסק בנ׳ thou must have nothing to do with (must not speculate on) mysteries; Gen. R. s. 8; a. e.—b) *secret sins* for which the whole community is made responsible. Snh. 43ᵇ לא ענש על חנ׳ וכ׳ the Lord did not punish (Israel) for secret sins until &c. Y. Sot. VII, end, 22ª אין לכם עסק בנ׳ you will no more be made responsible for undetected sins.

סְתַר ch., *Pa.* סַתֵּר same, *to hide.*—Part. pass. מְסַתַּר. Targ. Is. LXV, 16. Targ. Jer. XVI, 17 (ed. Wil. מְסַתְּרָן, corr. acc.).

Ithpa. אִסְתַּתַּר, *Ithpe.* אִיסְתַּר *to hide one's self; to find shelter.* Targ. Koh. VII, 12.—*Targ. Y. I Deut. XXIX, 5 מִסְתְּרָא וכ׳ finding shelter in your schools.—Ber. 31ᵇ כיון דמִסְתַּתַּרְנָא when I closet myself (with a stranger), v. preced. Sot. 2ᵇ זמנין דלא אִיסְתַּתְּרָא ואמר אִיסְתַּתְּרָא (not אִיסְתַּתַּר) it may happen that she did not closet herself with a man, but he (the husband) says that she did &c. Ib. ומִסְתַּתְּרָא ולִיכָּא וכ׳ Rashi (ed. ומיסתתרה) and she may closet herself, and we have in our days no waters . . . to test her &c.; a. e.

סְתַר II (= סתתר, Saf. of תתר; cmp. Arab. *šatar*) [*to dig under,*] 1) *to upset, tear down.* Meg. 31ᵇ אם אמרו לך זקנים סְתוֹר וכ׳ if the old tell thee, tear down, and the young, build, tear down and build not, v. סְתִירָה II; Ned. 40ª. Sabb. VII, 2 הבונה והמסתֵּר he who builds (on the Sabbath) or who tears down. Yoma 10ª שיפלו בונין ביד סוֹתְרִין that the builders (of the Temple, the Persians) should fall through the hands of the destroyers (the Romans), v. סָתְרוֹ. Ab. d'R. N. ch. VI סָתְרוֹ ועקרו וכ׳ he dug under it (the rock) and broke it loose &c. Koh. R. to VII, 26 כותל קשה . . . וסוֹתְרוֹ a wall is strong, but man has more power and tears it down; a. fr.—2) [*to stir up,*] *to loosen, unravel.* Sot. I, 5 סותר את שערה the priest loosens her hair (Num. V, 18 ופרע); אם . . . לא היה סוֹתְרוֹ if her hair was beautiful, he did not loosen it. Treat. S'maḥ. ch. VIII סוֹתְרִים שערות וכ׳ you may untie the hair of dead brides; a. e.—3) *to dissolve, decompose.* Lam. R. introd. (R. Ḥănina 1) (ref. to Prov. XXV, 20) כזה . . וסוֹתְרוֹ כך היו סוֹתְרִים וכ׳ as one pours vinegar on natron and decomposes it, so they decomposed (counteracted) the words of the Law; v. infra.—4) *to undo, reverse, invalidate.* Snh. III, 8 כל זמן . . . סותר את הדין whenever he offers new evidence, he reverses the decision, i. e. the court has to try his case again; לאחר שלשים יום אינו סותר after thirty days, the judgment cannot be disturbed.—Esp. *to make void the days of a Nazarite's vow which have been observed, to begin anew.* Naz. II, 10 סותר שבעים he must count seventy days again. Ib. III, 3 ס׳ את הכל he must count over the whole period (of days); אינו ס׳ אלא שבעה he has to count only seven days over. Tosef. ib. II, 13 יש לו לְסַתּוֹר סותר וכ׳ if there is a portion of the period left to undo, i. e., if the period of his vow has not yet expired, he must count thirty days again; כל . . ואין לו לסתור סותר וכ׳ whenever he becomes unclean on a day on which it is improper to offer a sacrifice, and he has nothing left to undo, i. e. his term has expired, and he lacks only a sacrifice to be released: he must count seven days; a. fr.—5 (logics) *to contradict, disprove.* Succ. 26ᵇ, a. fr. מעשה לסתור, v. מַעֲשֶׂה. Sabb. 13ᵇ שהיו דבריו סוֹתְרִין וכ׳ . . שאלמלא but for him, the Book of Ezekiel would have been expunged from the canon, because its words seemed to contradict the words of the Law. Ib. 30ª דייך שדבריך סותרין וכ׳ לא not only do thy words contradict those of David, but they contradict one another; a. fr.—Num. R. s. 13 לא אחד מהן סותר על חבירו neither of them conflicts with the other.—[Yalk. Ex. 356 שלא יסתרו, v. סָרַס I *Hithpa.*]

Hithpa. הִסְתַּתֵּר *to be disarranged, be undone.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ; Y. Sabb. XIII, beg. 14ª מִיסְתַּתֵּר חוּא the web will go apart again, opp. מתקיים.

סְתַר ch. same, 1) *to tear down, destroy.* Targ. Y. Deut. VII, 5. Targ. Jer. I, 19; a. fr.—Taan. 20ᵇ . . כל אשיתא דחווה ס׳ לה every threatening wall he ordered to be torn down. B. Bath. 3ᵇ לא לִיסְתּוֹר וכ׳ one must not tear down a synagogue before having built another one. Ib. סָתְרֵי ובנו, v. סְתָוָא; a. fr.—2) *to unravel, wind up.* Ḥull. 60ª, v. הַוָּלָלָא.

Pa. סַתֵּר same. Targ. Prov. XV, 25 (Var. ed. Lag. נסטר, corr. acc.). Targ. II Kings XI, 18; a. e.—Yeb. 116ᵇ קרע סַתְּרִי מזייך . . rend thy garments, disarrange thy hair (in mourning). Ned. 50ᵇ עד דמְסַתְּרִין וכ׳ until the people of his household disarranged their hair for him (in sympathy with his pain).

Ithpa. אִסְתַּתַּר *to be torn down.* Meg. Taan. ch. VIII, v. סוּרְיָנָא.

סֵתֶר m. (b. h.; סָתַר I) *secrecy.* Sot. I, 2 (2ª) נכנסה עמו לבית הס׳ (not בס׳) if she went with him to a closeted place, v. סְתִירָה. Gen. R. s. 45 סִירְתָהּ, v. גְּלוּי.—בַּסֵּ׳ *in secret.* B. Bath. 9ᵇ גדול העושה צדקה בס׳ וכ׳ he that dispenses charity in secret, is greater than Moses. Ḥag. 16ª המעבר עבירה בס׳ וכ׳ he who selects a secret place for committing a sin, is considered as though he pushed away the feet of the Divine Presence (denying the omniscience of God). Ab. IV, 4; a. fr.—*Pl.* סְתָרִים, constr. סִתְרֵי, סִ׳. Mikv. IX, 3; Lev. R. s. 15, a. fr. בית הס׳ covered parts of the body, posteriors &c. Meg. 3ª מי הוא זה שגילה סְתָרַי מי הוא זה שגילה סתרי לבריות וכ׳ who is he that revealed my secrets to men? Ib. אני סְתָרֶיךָ . . . I did reveal thy secrets. Ḥag. 11ᵇ סתרי ערוות the secrets of the laws of incest, i. e. the laws not explicitly stated (cmp. סָתָם). Y. Keth. V, 29ᵈ bot. סיתרי תורה the secrets of the Law, i. e. logical deductions; a. fr.

סִתְרָה, סִתְרָא, סִ׳ ch. same. Targ. O. Deut. XIII, 7. Targ. Jud. III, 19; a. e.—*Pl.* סִתְרִין, סִ׳. Targ. II Esth. I, 2; a. e.

סְתָרָה f. (b. h. *cover*) same. Pesik. R. s. 1 אין אנו אומרים ס׳ וכ׳ we do not talk secrets (obscure language) &c.

סְתָרִיאֵל pr. n. m. *Sithriel.* Bekh. 57ᵇ.

סָתַת (= סתתת, *Saf.* of תתת), *Pi.* סִיתֵּת *to chip, chisel; to polish.* Sabb. XII, 1 המְסַתֵּת he who chisels (on the Sabbath). B. Kam. 93ᵇ אבנים וסִיתְתָן . . . גזל if one stole

rough stones and chiselled them. Pesik. 'Ăniya, p. 137[b] מְסַתְּתִין בּוֹ וכ׳ chiselling it, shaping it, carving it (v. סָרַג). Ib. Shub., p. 165[a] סַתְּתוּ קִרמָעה וכ׳ chip off little by little &c. Ab. d'R. N. ch. VI הִיה מסתת והולך וכ׳ he went on chipping, until he came to a big rock; a. fr.

סַתָּת m. (preced.) *stone-cutter, chiseller.* Y. B. Mets. X, end, 12[c], v. סִירְתּוּת; Bab. ib. 118[b], חַצָּב; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 6 כלי חס׳ R. S. to Kel. XXI, 2 (ed. הַשַּׁתָּת) the stone-cutter's implements.—*Pl.* סַתָּתִים, סַתָּתִין. Kel. XXIX, 7. Y. Shek. IV, 48[a] top; a. e.

ע

ע *'Ayin*, the sixteenth letter of the Alphabet. It interchanges with א, and ח, v. letters א a. ח; also with ו, v. letter ו; dialectically with צ, e. g. צָאן and עָאן; with ק, e. g. אַרְעָא a. אַרְקָא.—ע elided, e. g. טוּעֲנָא = טוּעֲנָא; מַהֲנָּם = מַעֲרַבְּיִם.—V. עי״ן.

ע׳ as a numeral letter, *seventy*, v. א׳.

עָא, sometimes for אָמַר. Targ. O. Num. XXXI, 20 ed. Vien. (ed. Berl. אָמַר); a. e.

עָאל, עָיֵל, v. עול.

עָאן f.=h. צֹאן, *small cattle, sheep.* Targ. Job I, 3 (ed. Wil. עָן). Ib. XLII, 12; a. fr.—V. עָן.—Cant. R. to III, 6 ע׳ אוחרי more sheep; v. עָן.

***עָאס** = עַסִּי *to press.* Targ. Job XVI, 9 Ms. Var. (ed. Lag. עמס; ed. Wil. עַסִּי).

עָאתָא, עָיְתָא f. (=עַוָתָא; עָוַת) *crookedness, perverseness, wrong.* Targ. Prov. XII, 21 דע׳ (not דז׳). Ib. XV, 16. Ib. IV, 24 (ed. Lag. עָתָא, Ms. עַוָתָא); a. fr.

עָב I m., **עָבָה** f. (עָבַב) *thick, dense, large.* Men. III, 2, v. בְּלִילָה. Pes. 36[b] sq.; Bets. 22[b] אין אופין פת ע׳ וכ׳ you must not bake thick bread on the Passover; וכמה פת ע׳ טפח and how high must it be to be called thick bread? One handbreadth; ib. (Rabbi's interpret.) פת מרובה a large batch; a. fr.—*Pl.* עָבִים, עָבִין; עָבוֹת. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 אלו הן חע׳ these are the thick (heavy) garments; Kel. XXVIII, 8; Y. Sabb. II, 4[d] bot. חע׳ הרכים the thick but soft garments. Mikv. VIII, 3 טפרן ע׳ thick (turbid) drops; a. fr.—[Y. Kil. V, beg. 29[d] הרו עבות, ed. Krot. העבות, R. S. to Kil. V, 1 הרו עבים, read: הֶעֱבוּ, v. עָבָה.]

עָב II m. (b. h.; preced.) [*thick,*] *dark cloud.* Gen. R. s. 13 עב שהוא מעבב וכ׳ the cloud is called *'ab*, because it makes the sky look thick (dark); Yalk. ib. 20; Y. Taan. III, 66[c] שהוא מעבה את הרקיע; a. e.—*Pl.* עָבִים. Taan. 3[b] הע׳ והרוחות שניות למטר the clouded sky and the winds are (as blessings) secondary only to the rain. Ib. 20[a] נתקשרו שמים בע׳ the sky became covered with clouds. Ib. נתפזרו הע׳ the clouds dispersed; a. e.

עַב, v. עוב.

עָבָא, v. עִיבָא.

עָבַב *to be thick, dark.*

Pi. עִיבֵּב *to thicken, darken.* Gen. R. s. 13, a. e. מְעַבֵּב, v. עָב II.—V. עָבָה.

עַבְבִית, v. אַבְאָבִית.

עָבַד (b. h.) [*to work*] 1) *to serve, work for.* Gitt. IV, 5 עוֹבֵד את רבו וכ׳ works one day for his master, and one for himself; a. fr. Esp. *to do priestly service.* Ḥull. 24[b] אחיו הכהנים . . . לַעֲבוֹד וכ׳ his brother priests allow him not to serve, until he is twenty years of age.—2) *to prepare; to till the ground; to dress* (hides). Gen. R. s. 22 קין עובד אדמה Cain the tiller of the ground. Y. Ab. Zar. II, 41[b] bot. גוי עוֹבְדָן; Tosef. ib. IV (V), 10 עוֹבְדוֹ, v. עָבַב I; (Bab. ib. 33[a] עירבן). Y. Sabb. I, 4[b] top ומצאו . . . נתן כלים עובד בו וכ׳ if one gave a gentile garments to wash, and found him working at them on the Sabbath; a. fr.—*Part. pass.* עָבוּד, *pl.* עֲבוּדִין *dressed,* v. infra.—3) (v. עֲבוֹדָה) *to use* esp. *for idolatrous purposes; to worship.* Tem. VI, 1, v. infra. Ab. Zar. III, 7 (defining אשרה כל שעובדין אותה) a tree which is itself worshipped (not one at which idolatrous rites are performed). Ib. הן עובדין . . הוא since they worship merely the image (under the tree). Snh. VII, 6 העובד ע״ז אחד העובד וכ׳ he who worships an idol, whether he goes through the regular forms of that particular worship (v. ib. 60[b]), or sacrifices &c. Ab. Zar. III, 5 העכו״ם שעובדין וכ׳ as to idolaters that worship mountains and hills (as deities), they (the territories) may be used, but what is on them is forbidden. Ib. 45[b] אילן . . ולבסוף עָבְדוּ if one planted a tree and afterwards made it a subject of worship. Ib. 46[a] ועובדיהן בסייף and those (Jews) who worship them are put to death by the sword; Tosef. ib. VI (VII), 8. Sabb. 56[b] . . . אילמלי לא ולא עָבְדוּ ישראל ע״א had David not listened to evil gossip (against Mephibosheth), . . . Israel would not have worshipped idols (under Jeroboam). Ib. 105[b] עד שיאמר לו עֲבוֹד ע״ז until he (the tempter) finally tells him, worship idols; Tosef. B. Kam. IX, 31. Ḥull. 13[b] נכרים שבח״ל לאו עוֹבְדֵי ע״א הן gentiles outside of Palestine must not be considered as idolaters; a. v. fr.

Nif. נֶעֱבַד 1) *to be prepared, dressed.* Tosef. B. Kam. l. c. עורות שאינן נֶעֱבָדִין ed. Zuck. (oth. ed. עֲבוּדִין) undressed hides; a. e.—2) *to be used,* esp. for illicit purposes; *to be worshipped.* Tem. l. c. המוקצה וחנ׳ the animal designated for idolatrous purposes and the one used; expl. כל שעובדין אותו whatever they may use it for ((e. g. yoking the ox, shearing the sheep for the benefit of idolatrous temples). Ib. 28[a] נעבדה בהן עבירה an illicit act has been done with them (by coupling them); ib. לא נֶעֱבָדָה בה עבירה no sinful act has been done with it

(by which to unfit it for the altar). Ab. Zar. 46b יש במחובר אצל גבוה ג׳ does the law forbidding the use in divine worship of objects which have been used for idolatrous purposes include things fixed in the ground? Ib. יש שינוי בג׳ does change of form restore to legitimate use objects otherwise forbidden on account of their use in connection with idolatry? a. fr.

Nithpa. נִתְעַבֵּד same, v. supra.

Hif. הֶעֱבִיד *to enslave, oppress.* Yalk. Ex. 162 הֶעֱבִידוֹ בכל וכ׳ he (Esau) oppressed him with all sorts of troubles.

Pi. עִיבֵּד *to prepare,* esp. *to dress hides.* Sabb. VII, 2 (among the labors forbidden on the Sabbath) והמְעַבֵּד את עורו dressing the hide of the deer (to fit it for parchment). Ib. 75b חייב משום מעבד is guilty of a Sabbath offence coming under the category of tanning. Gitt. 54b גווילין .. לא עִיבַּדְתִּין לשמן I did not prepare the parchment sheets with the proper intention; a. fr.

עֲבַד I, עֲבִיד ch. same (corresp. to h. עָשָׂה) 1) *to do, labor; to make; to act.* Targ. Gen. I, 7. Ib. XXXI, 26; a. v. fr.—Ber. 60b לעולם ... כל דעביד רחמנא לטב Ms. M. (ed. לטב עביד; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) man should train himself always to say, Whatever the Merciful One does, is for good; Yalk. Job 893 לטב עביד ... כל. Tem. 4b מי עָבִיד רבנן תקנתא וכ׳ אי עביד מחני, v. חֲנִי. Yeb. 37a (not עביד) have the Rabbis adopted special measures for priests &c.? Ib. עָבְדִינַן כרבנן we act (decide) in accordance with the opinion of the Rabbis. Keth. 60b לא עָבְדִי נשי דחנקן וכ׳ women will not do such a thing as strangling their children. Kidd. 50a לא ע׳ אינש דמשוי וכ׳ a man will not declare himself a wrongdoer; a. v. fr.—2) *to do, fare, prosper.* Lev. R. s. 5, end מה את עָבִיד how art thou?; ומה ארעא עָבִידָא and how does the field fare?; מה תורין עָבְדִין how are the oxen? Ib. ע׳ לב טב he assumes cheerfulness. Gen. R. s. 13 כל שיחתן .. עָבְדַת ארעא all the talk of people turns on the land (material prosperity): 'the land is doing well' (crops promise to be good); 'the land is not doing well'; a. fr.—3) *to spend time.* Y. Shebi. VIII, 38b top עביד טמיר במערתא וכ׳ he remained hidden in a cave &c.; ib. IX, 38d. Y. Shek. V, 48d top עַבְדַת טמירא וכ׳ she (the ass) remained hidden with them &c.; Gen. R. s. 60 עבדת גבון; a. fr.—*Part. pass.* עָבִיד; f. עֲבִידָא *made, liable to, likely, used to.* Y. Peah III, 17d bot. היך ע׳ how did it happen (i. e. in what case would it make a practical difference for the slave)? R. Hash. 22b, a. e. מילתא דע׳ לאיגלויי, v. גְּלֵי. Shebu. 46a, v. גְּזַם; a. fr.

Af. אַעֲבִיד, *Pa.* עַבֵּיד 1) *to make, produce.* Targ. O. Ex. XXXII, 10 אַעֲבֵיד ed. Berl. (oth. אַעְבֵּיד; Y. אֶעְבֹּד). Ib. XXX, 37; a. fr.—Lev. R. s. 28, end, v. infra.—2) *to cause to prosper.* Gen. R. s. 13 כל תפלתן ... מרי תַּעֲבִיד ארעא וכ׳ all the prayers of men turn on the earth (mundane affairs): Lord, make the land (crop) thrive, make the land prosper; a. e.—3) *to work through.* Part. pass. מְעַבַּד, מְעַבְדָא. B. Mets. 116b טינא דמע׳ thoroughly kneaded clay.

Ithpe. אִיתְעֲבִיד, אִיעְעֲבִיד *to be done; to be made, become.* Targ. Gen. XXIX, 26. Targ. Koh. VIII, 4. Targ. Ps. LXII, 4; a. fr.—Lam. R. to II, 2 בעית לאִיעְעֲבָא וכ׳ (not לאירבא, לעיבדא) dost thou want to be made a senator? Lev. R. s. 28, end מאן דעַבַּד .. אתע׳ וכ׳ he who made the comes ..., is now to become a bather &c.; Esth. R. to VI, 10 האי גברא מְעַבַּד .. עביד בלן (corr. acc.); a. fr. [Zeb. 75b דאיעבד, read: דאיערוב, v. עֲרַב I.]—V. הִיעֲבַד.

עֶבֶד m. (b. h.; preced. wds.) *slave, servant.* Kidd. 20a הקונה ע׳ עברי וכ׳ he who buys a Hebrew slave, has, so to say, bought a master over himself. Sabb. 89a כלום יש ע׳ שנותן וכ׳ dare a servant salute his master (first)? Snh. 58b (ref. to Prov. XII, 11) אם .. כע׳ לאדמה וכ׳ if a man makes himself a slave to the soil, he will be satisfied with bread &c. Kidd. I, 3 ע׳ כנעני נקנה וכ׳ a Canaanite (gentile) slave is acquired by money, by deed &c. Ib. III, 13 .. ממזר הולד ע׳ if a bastard marries a slave, the child is a slave; הרי זה ע׳ ממזר the child is a bastard slave (subject to the disabilities of both). Shebu. 47b ע׳ מלך כמלך a king's officer is like a king (the inferior person is raised by association with a superior); a. v. fr.—*Pl.* עֲבָדִים. Kidd. 22b (ref. to Lev. XXV, 55) כי לי .. ולא ע׳ לע׳ 'the children of Israel are my servants', but they must not make themselves servants of servants (of human beings). Ab. I, 3 אל תהיו כע׳ וכ׳ be not like the servants that wait upon their master for the sake of getting their fare (reward), v. פְּרָס; a. fr.

עַבְדָּא, עֲבִיד, עֶבֶד, עֲבַד II ch. 1) same. Targ. Gen. IX, 25 (O. ed. Berl. עַבַד; ed. Vien. עֶבֶד). Ib. 26; a. fr.—Gen. R. s. 86 ע׳ זבין ... ע׳ לתרוידהון a slave (Potiphar) buys, the son of a handmaid (the Ishmaelite) sells, and the free man (Joseph) is the slave of both; Koh. R. to X, 7. Gitt. 13a, a. e. בהפקרא וכ׳ ע׳, v. הֶפְקֵרָא; a. fr.—[Y. Ber. IV, 7c נפק ע׳, read: עוּבְדָא.]—*Pl.* עַבְדַיָּא, עֲבָדִין, עַבְדִין. Targ. Gen. XXIV, 25. Targ. Is. LIV, 17. Targ. Prov. XII, 9; a. fr.—B. Kam. 97a דאינשי וכ׳ תקיף ע׳ הוה used to seize slaves of men against whom he had a claim &c. Kidd. 70a רגיל דקורי אינשי ע׳ he is in the habit of calling people slaves; a. fr.—2) *worshipper.* Ned. 62b דנורא ע׳ fire-worshipper (Geber); a. e.

עַבְדוּ, v. עַבְדוּתָא.

עַבְדוּת f. (preced. wds.) *slavery, servitude; status of a slave.* Y. Kidd. I, 59d אחת בסוף שש עד שהוא בעַבְדוּתוֹ (not בעבודתו) one declaration at the end of the sixth year, while he is still a slave by law. Pes. X, 5 (in the Passover night service) הוציאנו מע׳ לחרות he led us forth from slavery to freedom; Kidd. 22b. Hor. 10a כמדומין אתם ששררת .. ע׳ וכ׳ you seem to believe that I place a rulership upon you (by appointing you to office), I place servitude upon you (ref. to I Kings XII, 7); a. fr.

עַבְדוּ, עַבְדוּתָא ch. same. Targ. O. Ex. XIII, 3; a. fr.—Gitt. 86a (in a deed of sale) עבדא דנן מוצדק לעבדו this slave is lawfully a slave.

עַבְדָּן m. (עָבַד *Pi.*) *hide-dresser, tanner.* Kel. XXVI, 8 (עורות) של ע׳ hides in the tanner's possession (intended for sale to mechanics). Sabb. I, 8; a. e.—*Pl.* עַבְדָּנִין. Kel. XV, 1 עריבת הע׳ (ed. Dehr. העוֹבְדָן) a trough used by tanners.

עַבְדִּקַן m. (comp. of עַב a. דִּקַן; cmp. זַלְהִקַן) *thick-bearded.* Snh. 100b (Mss. F. a. K. עב דקן), v. סַכְסַן.

עֲבָה I, f. of עָב.

עֲבָה II, v. עבי.

עבוד, Bekh. VI, 6 (40a) Ms. M., v. אָכוּז.

עִבּוּד, v. עִיבּוּד.

עֲבוֹדָה f. (b. h. עֲבֹדָה; עָבַד) *work, labor, service, attendance,* esp. 1) (in agric.) *space required for attending to a plant.* Kil. VI, 1, a. e. נותנין לו את עֲבוֹדָתוֹ (כדי ע׳) we must allow it (the vine) its space (within which no other seed should be planted). Ib. וכמה הוא עֲבוֹדַת חגפן and how large is the space for the vine? B. Bath. 83a כדי עבודת הכרם as much space as is required for attending to the vineyard. Tosef. Kil. II, 7 עבודת ירק בירק אחר the space to be left between one vegetable and another; a. fr.—2) *service, agricultural implements, working cattle* &c. Gen. R. s. 42 (ref. to אָכְלָם, Gen. XIV, 11) זו ע׳ this means their agricultural service.—3) *manual labor; servitude, service.* Men. 109b, v. שֵׁירוּת. R. Hash. 11a בר״ח בטלה ע׳ מאבותינו וכ׳ on the New Year's Day (prior to going out of Egypt) our ancestors in Egypt were freed from servitude; a. e.—4) *divine service, priest's service; worship.* Y. Kidd. I, 59d top וירפסל מן הע׳ and he (the priest) will be made unfit for service. Tosef. Shek. III, 26; Ḥull. 24a כ״ח ללמוד ושלשים לע׳ twenty-five years is the age for apprenticeship, and thirty years for practical service. Ib. הע׳ בכתף the service of carrying the Tabernacle on the shoulder. Men. l. c. אלמדך סדר ע׳ I will teach thee the order of the priestly service. Yoma 32a המשנה מע׳ לע׳ he who goes from one function of the Temple service to another. Ib. עבודת היום בבגדי וכ׳ the special service of the Day of Atonement is performed in white garments. Ib. 39b הגרלה לאו ע׳ הוא casting lots is no special function. Ib. III, 3 אין אדם נכנס לעזרה לע׳ וכ׳ no one must enter the Temple court for worship, unless &c. Snh. VII, 6 (60b) זו הוא עֲבוֹדָתוֹ (not עבודתה) this is the form of worshipping that deity; a. fr.—Trnsf. *the emoluments of the officiating priest.* B. Kam. 109b, sq. עֲבוֹדָתָהּ ועורה וכ׳ (not עבודתו) the gifts for officiating at its offering and its hide belong to &c.—In gen. *divine worship, prayer.* Ab. I, 2. Taan. 2a (ref. to Deut. XI, 13) אי זו הוא עבודה ... זו תפלה ע׳ שבלב what is meant by the service of the heart? Prayer. Arakh. 11a (ref. to Deut. XXVIII, 47) אי זו הוא עבודה ע׳ .. זה שירה what is the service in joy and cheerfulness of the heart? It is song. Ib. (ref. to Num. IV, 47) אי זו הוא עבודה ע׳ שצריכה ע׳ וכ׳ what service is that which requires (accompanies) sacrificial service? It is song; a. fr.—חַיֵּי *by the worship!*, for 'by God!' Yeb. 32b. Sifra K'dosh., Par. 2, ch. IV; a. fr.—Esp. *'Ăbodah, the first of the last three sections of the Prayer of Benedictions* (תְּפִלָּה), containing *the prayer for the restoration of the Temple service.* Ber. 29b טעה...בע׳ חוזר לע׳ if he failed to insert the prayer for the New Moon Day in the 'Ăbodah, he must begin the 'Ă. anew; נזכר בהודאה חוזר לע׳ if he recalls the omission while reading the Hodaah (the second of the last three sections), he must begin &c. Y. ib. IV, 8a bot. כל דבר שהוא בָּא אומרה בע׳ whatever prayer refers to the future is inserted in the 'A.—Meg. 18a כיון שבאת תפלה באת ע׳ when you speak of prayer (praying that your prayer be acceptable), comes the prayer for the restoration of the Temple service. Ib. 'Ăb. and Hodaah are one thing (belong together); a. fr.—5) ע׳ זָרָה (abbrev. ע״ז) *idolatry,* mostly used for *idol, heathen deity,* interch. in editions with עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים וּמַזָּלוֹת (abbrev. ע״א) and עֲבוֹדַת אֱלִילִים (abbrev. עכו״ם, עכו״ם). B. Bath. 110a תעשה כהן לע״א thou (Jonathan, grandson of Moses) to be a priest of idolatry?; כך מקובלני...ישכיר אדם עצמו לע״ז וכ׳ I have a tradition from my grandfather, a man should rather hire himself out for 'strange service', than be dependent on man; הוא סבר לע״ז ממש...אלא ע׳ שזרה לו he thought it meant real strange service (idolatry), but it means 'for labor strange to him' (beneath his station). Snh. V, 1 (40a) העובד (העובד כוכבים וכ׳ Mish. ed. עכו״ם את מי עבד וכ׳) in the case of one accused of idolatry, (the witnesses are asked,) whom (what special deity) did he worship? and in what manner did he worship? Ab. Zar. 11b בתי ע״א idolatrous temples (and fairs connected therewith); a. v. fr.—*'Ăbodah Zarah,* name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi, of the Order of N'ziḳin.—*Pl.* עֲבוֹדוֹת. Sifra Sh'mini, Milluim בשעה קלה למדו שבעה ע׳ וכ׳ in a short moment they learned seven sacrificial functions: the slaughtering &c. Yoma 47b זו הוא מע׳ קשות וכ׳ this is one of the difficult services (manipulations) in sacrificial rites. Ib. 32a וחמש ע׳ הן וכ׳ and there were five rites (on the Day of Atonement): the daily morning sacrifice &c.; a. fr.

עִבּוּז, v. אֲבוּז, a. אָכוּז.

עֲבוֹט m. (b. h.; עָבַט; cmp. עָבֹת s. v. עֲבוֹת) [*fastening;* cmp. חֲזָקָה,] 1) *pledge, security.* B. Mets. 114b (expl. Deut. XXIV, 12) לא תשכב ועבוטו אצלך thou must not go to bed with his pledge with thee.—2) = עֲבָרִט *saddle, saddle-bag.* [Tosef. Maasr. III, 13, v. עֲבָרִט.]—*Pl.* עֲבוֹטוֹת *saddle cushions, rugs* &c., *baggage.* Tanḥ. Emor, ed. Bub. 26, note 188 אתה יודע שאין לי זהב א״ל ותן לי ע׳ נתן לו טפרטוס וכ׳ thou knowest that I have no gold. Said he to him, then give me the baggage, and he gave him a rug and other garments that he had robbed him of; ib. תן לי אותן ע׳ שנטלת ממני give me that baggage which thou hast taken from me; נתן לו אותו זהב ואותן ע׳ מקצת he gave him that gold (of which he had robbed him) and the baggage, but only a part thereof; Tanḥ. Emor 18 עֲבִרטוֹת.

עָבוֹךְ m. (עבך, cmp. עבב) *densely covered, thick with leaves.* Targ. O. Deut. XII, 2 (not ענוך); Targ. Jer. III, 13 (h. text רענן); a. fr.

עֲבוּכְיָא f. (preced.) *thick foliage.* Targ. Job XV, 32 (h. text רעננה).

עִבּוּרָא, עִבּוּר, v. sub עִיבּ׳.

עֲבוּר (b. h.; עָבַר), בַּע׳ *for the sake of.* Taan. 20a נקדרה חמה בַּעֲבוּרוֹ the sun was made to break forth for his sake. Ib. בַּעֲבוּרָן for their sake; a. fr.—[Pesik. Haḥod., p. 45a sq. בעֲבִירָה, read: בעֲבוּרָה.]

עֲבוֹרָא m. (עָבַר) *passer-by, traveller.* Y. Taan. IV, 69[a] bot. דלא הוו מקבלין לע׳ they would receive no stranger (Lam. R. to II, 2 אכסניא).—*Pl.* עֲבוֹרָיָא. Targ. Y. Gen. XVIII, 3 (ed. Vien. עַרְבוֹדַיָּא, corr. acc.).

עַבּוֹרָא m. (עָבַר) *one who hands over.*—*Pl.* constr. עַבּוּרֵי. B. Bath. 133[b], v. אַחְסָנָא.

עָבוֹת f. (b. h. עָבֹת; עָבַת *to twist, plait*) *network, matting;* ע׳ עץ *a tree screened by a network of foliage.* Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI (expl. Lev. XXIII, 40) את שענף עצו דומה לקליעה the tree the ramification around whose trunk resembles plaiting; Y. Succ. III, 53[c] bot. עץ שענפיו קליעה...חופין a tree the branches of which cover its larger portion and which rises in the shape of a plaiting; Bab. ib. 32[b] שענפיו חופין את עצו whose branches cover up its trunk. Ib. דומה דמי ע׳ וכ׳ what is *'aboth* like (when is a tree called *'aboth*)? When three leaves are on each stem. Ib. ובלבד שתהא עֲבוֹתוֹ קיימת provided its network (three leaves on each stem) remains; a. e.

עָבוֹת m. (b. h.; preced.) *chain, rope* for fastening the yoke of the animal to the plough (Maim.); [*the pole tied to the yoke* by means of a knotted rope (R. S.)]. Kel. XXI, 2. Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII.—Snh. 99[b] (ref. to Is. V, 18) בתחלה..לע׳ העגלה at first the evil inclination resembles a thread of cobweb, and at the end it is like a wagon rope; Yalk. Gen. 129.—*Pl.* עֲבוֹתוֹת. Succ. 52[a]; Yalk. Is. 270 (not עבותי).—V. עֲבִית.

עָבַט, v. עָבִיט.

עָבַט (denom. of עֲבִיטָא, v. עָבוֹט) *to seize a pledge.*

Ithpe. אִיתְעֲבַט *to have one's goods seized.* B. Kam. 113[b] בר מתא אבר מתא מִיתְעֲבַט the goods of one resident may be seized for the delinquent taxes of a fellow resident (v. תְּפַס).

עָבַח, עִבֵּי (b. h.; cmp. עָבַב) *to be thick, dense, dark.*

Nif. נֶעֱבָּה *to become thick, swell.* Tanḥ. Vaëra 3 ובלען ולא נ׳ יותר וכ׳... Aaron's staff swallowed them up and yet was not thicker than before.

Hif. הֶעֱבָּה same. Tosef. Kil. III, 4 הֶעֱבּוּ ונעשו מכוונות (not התעבן) if the plants on growing denser appeared to form a straight line; Y. ib. V, beg. 29[d] התעבות (R. S. to Kil. V, 1 הרו עברים; corr. acc.).

Pi. עִיבָּה *to make thick; to condense, darken; to facilitate growth.* Y. Taan. III, 66[c] מְעַבֶּה, v. עָב II. M. Kat. II, 5 מְחַפִּין...אַף מְעַבְּרִין (during the festive week) you may cover up the cut figs with straw;...you may even &c.; expl. ib. 13[b] מחפין אקלושי מעברין אסמוכי by *m'ḥappin* is meant a loose covering, by *m'abbin* a dense, packed covering; (anoth. opin.) כמין כרי..מע׳..מחפין *m'ḥappin* means a loose or a dense covering, *m'abbin* means bringing the figs close together so as to form a pile. Y. Peah III, 17[c] בשעי׳ על מנת להדל if he set the plants close together with the intention of thinning them afterwards. Ib. VII, 20[b] מתוך שהוא מְעַבֵּן וכ׳ because he strengthens the remaining plants (by thinning the field), they produce more fruit the next year (and thus he benefits also the poor). Y. Shebi. I, beg. 33[a] מעבה את הכורת he advances the growth of the ramification, opp. מתיש כוחה. Y. Bets. IV, 62[c] top בשלא נתכוין לְעַבּוֹתָהּ when (in putting wood on the booth) he had not had the intention to cover it more densely; a. e. —Tosef. Peah IV, 14 המעבה את שוקיו (ed. Zuck. המקפח) he who contracts his shoulders (simulating a hump), v. קָפַח.—Part. pass. מְעוּבֶּה, q. v.

עֲבֵי ch. same, *to be thick, rough, strong.* Ḥull. 38[a], v. עֲמֵי.

עָבֵי m. (preced.) *thick, rough.* Ḥull. 79[a] ע׳ קליה וכ׳ if the voice of a mule is rough, its dam is an ass, if shrill (צנוק), a horse.

עָבֵי, v. עוֹבִי.

***עֲבִיָּא** m. (עבי) *cover, concealment.* Targ. Y. II Ex. XIX, 9 (Y. I a. O. עֲרָבָא; h. text עָב).—Y. Taan. II, 65[b] top (expl. ויעבתוה, Mic. VII, 3) עבדוה ע׳ עבדוה קליעה וכ׳ they make it (their speech) a cover, they make it a screen for their guilty acts (cmp. עָבוֹת).

עֲבִיד, עָבִיד v. עֲבַד I, II.

עֲבִידְתָּא, עֲבִידָא, עָבִידָא, v. sub עִבִּיד׳.

עֲבִיט m. (עבט, v. עָבוֹט; cmp. חָבֵט I) [*fastening, pressing,*] 1) (של גמל) *sumpter-saddle* consisting of a pair of panniers tied across the animal's back (Lat. clitellae, Gr. καναθήλια); also *the cushion on the camel's back* (Arab. ġabiṭ). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 2, ch. III; Kel. XXIII, 2; a. e.—*Pl.* עֲבִיטִין. Tosef. Erub. III (II), 1; Erub. 16[a] top; Y. ib. I, 19[b] bot.—Tanḥ. Emor 18 עבירטוח. v. עָבוֹט.—2) ע׳ של ענבים (cmp. καναθήλια) *a large basket, strapped on the carrier's back, in which grapes are carried during the vintage.* B. Mets. V, 7 (72[b]); Tosef. ib. VI, 2. Tosef. Maasr. III, 13 (ed. Zuck. עבוט, corr. acc.). Tosef. Dem. VI, 11; Y. ib. VI, 25[c] bot. עֲבָט. Y. Bets. V, beg. 62[d] העבט. Toh. X, 4, sq. העבירט ed. Dehr. (ed. העבט; Ar. מעבט). Y. M. Kat. II, beg. 81[a] דורכין את עֲבִיטוֹ you may press, for the mourner, the grapes in the basket (to prevent ruin by delay); a. e. —3) ע׳ של מימי רגלים *a large vessel for the collection of urine* (for manufacturing purposes). Ber. 25[b] גרף של ריעי ע׳ וכ׳ a vessel for the collection of excrements, and a tub for urine; Tosef. ib. II, 16 Var. B. Bath. 89[b].—Keth. 82[b], read with Tosaf.: ע׳ של נחושת a bronze tub.

עֲבִיטָא ch. same, *sumpter-saddle.* Targ. Gen. XXXI, 34 (h. text כַּר).—Gen. R. s. 74.—Trnsf. *burden, obligation.* Y. B. Kam. X, end 7[c] מינך עֲבִיטָיךְ רכיל מימר לית את שרי he (who has been forced to pay his neighbor's arrear taxes) can say to him, take thy saddle off me, i. e. pay me the amount you would have had to pay the government. Bab. ib. 115[a] זיל שרי עביטך...א״ל he said to that man (whose stolen goods had been bought in good faith), go, untie thy saddle, i. e. redeem thy goods by indemnifying the buyer.

עבין, Y. Taan. I, 64[b] bot. חמר ע׳, read: חמש עבירן, v. עֲבִירְתָּא.

***עֲבִיצָא** m. = חֲבִיצָא 1.—*Pl.* עֲבִיצִין. Y. Ḥall. I, 58[a] top.

doing so, so shall you not go beyond the line of justice. Ib. עִיבְּרָה אֶת הַדִּין (*Pi.*); a. e.—3) (with עַל) *to pass over* (a sin); *to forgive.* Cant. R. to V, 5 (play on מוֹר עוֹבֵר, ib.) מַר עוֹבֵר ע׳ עַל מְרָרִי the bitterness passes away, he (the Lord) passes over my bitterness (sin). R. Hash. 17ª (ref. to Mic. VII, 18) לְמִי נוֹשֵׂא עָוֹן לְמִי שֶׁעוֹבֵר עַל פֶּשַׁע whose iniquity does he pardon? the iniquity of him who forgives (his neighbor's) transgression; a. e.—4) *to transgress, sin.* Yoma 86ᵇ, a. e. כֵּיוָן שֶׁע׳ אָדָם עֲבֵירָה וְשָׁנָה וְכו׳ as soon as a man has committed a sin and repeated it, it becomes to him a permitted act. Ib.ª, a. e. ע׳ עַל עֲשֵׂה when one has transgressed a positive law (committed a sin of omission). Ib. ע׳ עַל כָּרֵיתוֹת וְכו׳ when one has committed sins punishable with extinction or death by a court. Erub. 100ª, a. fr. חֲשׁוּבָה עַל דַּת וְכו׳ עוֹבֶרֶת עַל בַּל וְכו׳ if a wife offends against Mosaic or Jewish customs, v. דַּת; Y. ib. VII, 31ᶜ top נָשִׁים הַמְעַבְּרוֹת עַל הַדַּת (*Pi.*); a. v. fr.—5) *to pass, overtake, precede.* Pes. 7ᵇ כָּל הַמִּצְוֹת מְבָרֵךְ עֲלֵיהֶן עוֹבֵר לְעֲשִׂייָתָן in the performance of all religious ceremonies one must say the benediction over them before doing them; מַאי מַשְׁמַע דְּהַאי עוֹבֵר לִישְׁנָא דְּאַקְדּוּמֵי הוּא what evidence is there that this *'ober* has the meaning of precedence? Answ. by ref. to וַיַּעֲבֹר (II Sam. XVIII, 23) 'and he arrived before the Cushite'.—6) *to pass by, go away, be removed.* Pes. III, 1 אֵלּוּ עוֹבְרִין בְּפֶסַח the following things must pass away (their use must be suspended) during Passover. Bets. 26ª, a. fr. מוּם עוֹבֵר a transitory blemish, opp. קָבוּעַ. Ber. 26ª ע׳ יוֹמוֹ בְּטֵל קָרְבָּנוֹ when its day is passed, the sacrifice of the day is void. Pes. II, 2 חָמֵץ ... שֶׁע׳ עָלָיו הַפֶּסַח leavened matter ... over which Passover has passed (which had been in the house during Passover). Ber. IX, 3 חָצוּעַ לַשָּׁעָבַר וְכו׳ praying for what is passed (decided) is a vain prayer, e. g. if one's wife is with child, and one prays, may it be the will of God that my wife bear a male child; Y. Taan. II, 65ᶜ bot. נוֹתֵן הוֹדָיָה לְשֶׁעָבַר וְצוֹעֵק וְכו׳ one gives thanks for what is passed, and prays for what is to come. Gitt. VII, 7 כָּל זְמַן שֶׁאֲנִי עָבוּר מִכְּנֶגֶד פָּנֶיךָ וְכו׳ as soon as I shall have been out of thy sight for thirty days; Tosef. ib. VII (V), 10. Keth. 17ª ע׳ מִלְּפָנֵי כַלָּה he passed aside to make room for a bridal procession. Yoma 66ª, a. e. חַטַּאת שֶׁעָבְרָה שְׁנָתָהּ a sin-offering whose year is passed (that is older than one year); Tem. 22ª שֶׁעִיבְּרָה שְׁנָתָהּ (Pi.) whose year is completed (v. infra). Ib. 21ᵇ בְּכוֹר שֶׁעָבְרָה שְׁנָתוֹ a first-born animal older than one year; R. Hash. 5ᵇ; Zeb. 29ª bot. שֶׁעִיבְּרָה; Tosef. Snh. III, 6 בְּכוֹר שֶׁעִיבְּרָה זְמַנּוֹ ed. Zuck. (read with Var.: שֶׁעָבַר). Keth. 87ª עַל עָבָר׳ as regards the past, v. עָתִיד; a. v. fr.—עֲבָרִים׳ *in former days.* Gen. R. s. 47, opp. עַכְשָׁיו; a. fr.

Hif. הֶעֱבִיר 1) *to lead past, stroke gently.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 23 [read:] מַעֲבִירִין עַל גַּבֵּי הָעֵין בְּשַׁבָּת you are permitted to stroke a sore eye on the Sabbath; Y. ib. XIV, 14ᶜ bot. מְעַבְּרִין עַל הָעֵין. Ib. הֶעֱבִירוּ עָלָיו כֵּלִים they passed garments over it.—2) *to cause to pass; to remove, displace.* Keth. 17ª מַעֲבִירִין אֶת הַמֵּת מִלְּפָנֵי כַלָּה וְכו׳ a funeral procession is made to make way for a bridal procession, and both of them for the king, v. supra. Gitt. 57ᵇ שֶׁאֵין אֲנוּ מְעַבְּרִין אוֹתוֹ בְּאֵל אַחֵר that we shall never displace him for another god; שֶׁאֵין מַעֲבִיר אוֹתָנוּ וְכו׳ that

עֲבִירָא, v. עֲבִירְתָּא.

עֲבִירָה f. (עָבַר) *passing by.* Y. Erub. I, 19ª top כְּדֵי עֲבִירַת אָדָם as much space as is required for a person to pass.

עֲבֵרָה, עֲבִירָה f. (preced.) *transgression, sin.* Sot. 3ª (play on עבר *Hif.*, with ref. to ויעבירו, Ex. XXXVI, 6) אָדָם עוֹבֵר ע׳ בַּסֵּתֶר וְהַקב״ה מְכָרִיז וְכו׳ man commits a sin in secret, and the Lord causes his exposure in public; ואין ע׳ אֶלָּא לְשׁוֹן הַכְרָזָה וְכו׳ and the word *'āberah* (cmp. preced.) has the meaning of publication (passing forth) &c. Ib. אֵין אָדָם עוֹבֵר ע׳ אֶלָּא אִם כֵּן וְכו׳ a man does not sin, unless a spirit of insanity has entered into him. Tem. 20ᵇ אֵין אָדָם ... בִּדְבַר חֲבֵרוֹ בְּע׳ a person cannot obtain atonement by means of a thing which is connected with an offense, v. מְצָוָה; a. v. fr.—Esp. (cmp. אִיסּוּרָא) *sexual immorality.* Gen. R. s. 90. Snh. 70ª top שֶׁתִּכָּנֵס כָּל מְצוּיִין אֲצִלָּהּ בְּע׳ for all people will finally associate with her in an immoral way; a. v. fr.—*Pl.* עֲבֵירוֹת, עֲבֵרוֹת. Yoma VIII, 8 ע׳ קַלּוֹת light transgressions. Ib. 9 ע׳ שֶׁבֵּין אָדָם לַמָּקוֹם sins affecting the relation of man to God; ע׳ לַחֲבֵירוֹ.. sins affecting the relation of man to his fellowman; a. fr.

עֲבִירִין, עֲבִירִים, v. עֲבִירִים.

עֲבַר׳, עֲבִירְתָּא f. = h. עֲבֵירָה. Targ. Prov. X, 23 עֲבִיד (not עֲבִיד׳ עֲבִיד׳) עֲבִיר׳. Ib. XXI, 27. Targ. O. Deut. XXIII, 15; XXIV, 1 עֲבִירַת פִּתְגָם (h. text עֶרְוַת דָּבָר); a. fr.—*Pl.* עֲבִירָן, עֲבִירָתָא. Targ. Job IV, 4 Ms. (ed. Lag. עֲבִירָה *sing.*, hebraism; ed. Wil. עֲבֵירָא; oth. ed. עֲבִירְתָא, incorr.). Targ. Y. Num. XXXV, 25; a. e.—Y. Taan. I, 64ᵇ bot. [read:] א״ל חֲמֵשׁ עֲבִירִין הַאי גּוּבְרָא עָבִיד בְּכָל יוֹם he said to him, five sins does this man (I) commit every day.

עֲבִית* f., *pl.* עֲבִיוֹת (עֲבַת; cmp. עֲבוֹת) *engines for hurling missiles by means of twisted fibres, ropes &c.* (Lat. tormenta). Lam. R. to IV, 19, v. דָּלַק.

עַבְעָבִית, v. אַבְאָבִית.

עָבַץ* I (v. next w.) *to become white, be put to shame.* Targ. Ps. XXXIV, 6 עֲבָצוּ Ar. a. Levita (ed. עֲבָצוּ; h. text יִחְפְּרוּ).

עָבַץ II, עָבְצָא m. (transpos. of בְּעִבְצִין = בְּצִבְעִין; cmp. פַּסְפֵּס = פֶּסֶךְ, transpos. of סַכְסֵךְ) *tin.* Targ. Ez. XXVII, 12 (ed. Lag. בְּעִיץ). Targ. O. Num. XXXI, 22 ed. Berl. (oth. ed. אַבְצָא).

עָבַר (b. h.) 1) *to be thick, swell; to run over.* Par. VI, 4 כְּדֵי שֶׁתַּעֲבְרוּ הַמַּיִם וְכו׳ that the water may overflow into a vessel; a. e.—Ex. R. s. 15 שֶׁאֲנִי עוֹבֵר, v. עֶבְרָה.—2) (cmp. סָגִי I a. II) *to pass, to cross.* Tosef. Sot. VIII, 1; Sot. 33ᵇ כֵּיצַד עָבְרוּ יִשְׂרָאֵל אֶת וְכו׳ in what manner did the Israelites cross the Jordan? Cant. R. to V, 13 עוֹבֵר הוּא וְחוֹזֵר וְכו׳ he goes over his studies once and again &c.; a. fr.—ע׳ אֶת הַדִּין *to cross the line of justice, to be too severe.* Midd. II, 2 כְּאִילּוּ עִיבְּרוּ עָלָיו וְכו׳ as if they had treated him too severely (arbitrarily). Ex. R. s. 30 כְּשֵׁם שֶׁאֲנִי יָכוֹל לַעֲבוֹר .. וְאֵינִי מַעֲבִיר וְכו׳ as I (the Lord) have power to treat the nations with rigor, but refrain from

she is pregnant with; v. עֻבָּרָה.—2) *to become pregnant.* Gen. R. s. 45 מביאה..וְנִתְעַבְּרָה she conceived on her first intercourse; אין אשה מִתְעַבֶּרֶת וכ' no woman conceives on &c.; Yeb. 34a. Ib.b כדי שלא תִתְעַבֵּר וכ' that she may not become with child, and her beauty &c., v. פָּרַשׁ. B. Kam. IX, 1 ונתעברה אצלו, v. supra; a. fr.—3) *to be extended, to be consolidated into one township.* Y. Erub. V, 22b bot. יכול אני ... בית מטון מתעברת וכ' I can cause Beth Ma'on and Tiberias to be considered one township (as regards Sabbath distances).—4) *to be added to, to be proclaimed a full month* (of thirty days), *a leap-year* (of thirteen months). Y.R. Hash. III, beg. 58c ניסן לא נ' מימיו Nisan was never made a full month (by decree of the court); Y. Shebi. X, beg. 39b; a. e.—Snh. 12a ... שתִתְעַבֵּר ראויה that year ought to have been a leap-year. B. Mets. נִתְעַבְּרָה השנה נתע' לשוכר if the year was made a leap-year, the tenant (that rented by the year) reaps the benefit of the intercalation. R. Hash. 19b; a. fr.

Nif. נֶעֱבַר (with עֻבָּרָה) *to be committed.* Tosef. B. Kam. X, 3 בהמה ונֶעֱבְרָה בה׳ עבירה if one stole a beast, and some sinful act was committed on it (by which it became forbidden for any benefit); (B. Kam. IX, 2, a. fr. נעבדה ... עבירה).

עָבַר, עָבַר ch. same, *to pass, cross, step over, forgive* &c. (v. preced.). Impf. יְעִיבַר; infin. מֵיעְבַּר. Targ. Gen. XXXII, 17. Ib. XII, 6. Targ. O. Deut. XVII, 2 מֵיעְבַּר ed. Berl. (oth. ed. מֶעֱבַר, מֶעְבַּר; Y. מֵעִיבַר). Targ. Ps. CXXIV, 4; a. v. fr.—Sabb. 40a האי מאן דע' אדרבנן he who disregards Rabbinical enactments. Y. ib. VII, 9a top; Y. Yeb. VIII, 9c עֲבָרַת בירדן וכ', v. בְּדִי I. Y. Ab. Zar. III, 43b bot. מהו נֵיעְבוֹר how about passing it by?; ... עבור וסמי עיניה pass it and ignore it, v. סָמֵי; Y. Ber. II, 4b מהו מֵיעְבוֹר (not מירחו); Y. Shek. II, 47a top; a. fr.

Af. אַעְבַּר, אַעֲבַר as preced. *Hif.* Targ. O. Lev. XVIII, 21 לְאַעְבָּרָא ed. Berl. (oth. ed. לַאֲעָבָךְ, לְאַעֲבָךְ). Targ. Gen. XLVII, 21. Targ. Ex. XXXVI, 6.—Targ. II Sam. XII, 13.—Targ. Mic. VII, 18; a. v. fr.—Esp. (b. h. עִבֵּר) *to pass through; to bar.* Targ. I Kings VI, 21. Targ. O. Ex. XXXVI, 33. —*Part. pass.* מַעְבַּר *passed through, barring.* Ib. XXVI, 28.—Hag. 5a מַעְבִּיר במילתה = h. מְעֻבָּר על מדותיו, v. preced. a. מְדָה.

Pa. עַבַּר 1) *to be with child, to conceive.* Targ. Ps. LI, 7 עַבְּרַת (ed. Lag. עבריה, Bxt. עֲבָרַת, corr. acc.). Targ. Y. Num. XI, 12 (ed. Vien. עֲבָרִית, corr. acc.); a. fr.—Part. pass. f. מְעַבְּרָא, מְעַבְּרְתָּא, מְעַבְּרָתָא; *pl.* מְעַבְּרָתָא. Targ. Y. Gen. XVI, 11. Ib. XXXVIII, 24; a. e.—B. Kam. 47a פרה מע' a pregnant cow. Ḥull. 59b אַפִּילוּ כל מע' all pregnant women miscarried; a. e.—2) as preced. *Hif., to cause to pass; to remove, displace; to cover up.* Ab. Zar. 65b מְעַבֵּר לדהו מעברא he passed them over the ford. Yoma 33b עַבּוּרֵי דרעא, v. דְּרָעָא. Erub. 65a, v. פּוּק. Ḥull. 18a שמחתיה ועַבְּרֵיה he excommunicated him and removed him (from his office). Ib. מְעַבְּרִינָן לירח וכ' we remove him and declare his meat *t'refah.* Ber. 27b תא ונְעַבְּרֵיה come, let us displace him. Ib. 39a לעבורי זוהמא to carry off foul matter. Y. Ber. II, 4c bot. חוח מעבר וכ' covered it with a sheet, v. פַּלְיוּם; a. fr.—Yeb. 63b עבורי, v. infra.—3) *to declare a full month, a leap year.* Targ. I Chr. XII, 32. Targ. Cant.

he will never displace us for another nation. Ex. R. s. 30 כאילו חוא מעביר איקונין וכ' as if he removed (defaced) the king's portrait; a. fr.—3) *to go beyond.* Ib. איני מעביר וכ', v. supra. Ib. חבריות מעבירין על הדין וכ' men go beyond the line of justice (are treacherous, cruel), and they are punished; a. e.—4) *to skip over; to forego, postpone.*—ה' על מדותיו, v. מְדָה.—Yoma 33a; 58b, a. fr. אין מעבירין על המצות you must not forego the occasion for performing a religious act. Erub. 64b אין מעבירין על האוכלין you must not pass by eatables (and let them lie in the street); B. Mets. 23a; a. fr.—5) *to forego, overlook, pardon.* R. Hash. 17a (ref. to Mic. VII, 18) מעביר ראשון ראשון וכך היא חמדה (Ms. M. על ראשון וכ'; v. Rabb. D. S. a. l. note) he pardons one sin after the other (before they are put on the scale), and such is the divine dealing. Ib. מעבירין לו על כל פשיעיו all his transgressions are pardoned; a. fr.—6) *to cause to forego* or *disregard.* Erub. 41b שלשה דברים מעבירין...על וכ' three things make a man disregard his own sense (of right) and the sense of his Maker; a. e.

Pi. עִיבֵּר 1) *to be completed, full.* Tem. 22a, a. e., v. supra.—2) *to transgress repeatedly.* Y. Keth. VII, 31c top, v. supra.—3) *to go beyond.* Ex. R. l. c. עיברה את הדין, v. supra. [Tosef. B. Kam. VI, 22 שעיברה הדליקה עד, read with Y. ib. VII, 5c. את ... שעברה.]—4) (v. עִיבֹּר) *to carry, be with young.* Kidd. 31b כי עִיבְּרַתּוֹ אמו וכ' while his mother was pregnant with him, his father died. Tosef. B. Kam. X, 1 ועִיבְּרָה אצלו (B. Kam. IX, 1 ונִתְעַבְּרָה) and the cow became pregnant while she was in his possession. Ḥull. 58a; a. fr.—*Part. pass.* f. מְעוּבֶּרֶת; *pl.* מְעוּבָּרוֹת *pregnant.* Yeb. XVI, 1. Ib. 36b, a. e. מע' חבירו a woman who is with child of another man (divorced or widowed during pregnancy). Gen. R. s. 85 מלכים אני מע' גואלים אני מע' I am pregnant with kings, with redeemers (kings and redeemers are destined to be of my offspring). Yeb. III, 10; a. fr.—4) (v. עִיבּוּר) *to extend the city limits,* for the purpose of defining Sabbath distances, in cases of buildings projecting beyond the city lines (outskirts). Erub. V, 1 כיצד מְעַבְּרִין וכ' (v. אָבַר), defined ib. 53a; Y. ib. V, beg. 22b; Y. Ber. VII, 12c top כאשה עוברה like a pregnant woman; Tosef. ib. VI (V), 1; a. e.—5) *to complement, add to,* esp. *to intercalate a month,* (second Adar); *proclaim a leap year; to complement a month* (v. מָלֵא) *by assigning to it an additional day* (thirty days). Tosef. Snh. II, 1 שנים אומרים צריכה לְעַבֵּר if two judges say, it is necessary to intercalate a month. Ib. 2 על שלשה סימנים מעבירין וכ' on three indications the intercalation is decided; על שנים מעבירין וכ' when two of them exist, the intercalation is decreed. Ib. ואם עִיבְּרוּהָ חרי זו but if they proclaimed it a leap-year, it remains מעוברת a leap-year; a. fr.—Part. pass. מְעוּבָּר; f. מְעוּבֶּרֶת. R. Hash. 19b אלול מע' an Elul of thirty days. Snh. 11b אינה מע' the year is not a leap-year (the declared intercalation is invalid); a. fr.

Hithpa. הִתְעַבֵּר, *Nithpa.* נִתְעַבֵּר 1) *to swell* (with anger), *to become wroth.* Sifré Num. 135 (expl. ויתעבר, Deut. III, 26) כאדם שאומר נ' בי פלוני נתמלא וכ' as a man says, that man (became full) got wroth with me, meaning, he was filled with wrath against me; Yalk. Deut. 818; Sifré Deut. 29 כאשה שאינה יכולה לשוח מפני עוברה (*swelled,*) like a woman that cannot bend down on account of the child

VII, 5; a. e.—Snh. 11[b] בתר דעַבְּרוּהָ after they had declared it a leap year. R. Hash. 20[a] עַבְּרוּהָ לאלול they have declared Elul a full month; a. e.—Part. pass. מְעֻבָּר; f. מְעֻבֶּרֶתָּא. Snh. 12[b] שהא מע' a leap year; a. e.

Ithpa. אִיתְעַבַּר, אִיעַבַּר 1) *to become pregnant.* Targ. Y. Gen. XIX, 36, sq.; a. e.—Yeb. 45[a] אִיעְּבָרָא מכותי was with child by a Samaritan.—2) *to get over it, to be appeased.* Yeb. 63[b] ...ועַבּוּרֵי איעברא במילא מתקנתם she is irascible, but is easily appeased with a word.—3) *to be waded through, be crossed.* Targ. Ez. XLVII, 5.

עֵבֶר I (b. h.) pr. n. m. *Eber*, a descendant of Shem, believed to have maintained schools (oracles) in connection with Shem. Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 22) למדרשו של שם ועֵ' to the school of Shem and Eber. Ib. s. 37 נביא גדול הוה ע' וכ' E. was a great prophet, for he gave names alluding to coming events. Ib. s. 42 (expl. העברי, Gen. XIV, 13) שהוא מבני בניו של ע' because he is a descendant of Eber; a. fr.

עֵבֶר II m. (b. h.; עָבַר) *border, bank, side.* Gen. R. s. 42 (expl. העברי, v. preced.) כל העולם כולו מֵעֵ' אחד וכ' the whole world was on one side (idolaters), and he (Abraham) on the other side; שהוא מע' הנהר וכ' because he came from the banks of the river (Euphrates), and spoke the Hebrew language (v. עִבְרִי).—מע' לים *beyond the sea.* Erub. 55[a] (ref. to Deut. XXX, 12) אם מע' לים .. לעבור אחריה if the Law be beyond the sea, thou must go over to learn it.

עֵבֶר, עֵבֶר, עֵבְרָא, עֵבְרָה, עֵ', v. עִיבַּר II, a. next w.

עֲבָרָא m. (עָבַר *Pa.*) *bar, bolt.* Targ. O. Ex. XXVI, 28 (ed. Berl. עֲבָרָא). Targ. Jud. XVI, 3 (ed. Wil. עִבְרָא).—Erub. 102[a], a. fr. עִרְבְּרָא דדשא the door bolt.—*Pl.* עֲבָרִין Targ. O. Ex. XXVI, 26, sq.; a. e.

עִבְרַאי, עִבְרָאָה, v. עִבְרִי.

עִבְרָאִי, עִבְרָאֵי, v. עִבְרִי end.

עֲבֵרָה, v. עֲבִירָה.

עֲבֶרָה, v. עִבְרָה.

עֲבָרָה f. (עָבַר) 1) = חֲמָתָה q. v.—2) *passing by*; ע' מ־ *passing from one act to another, ceasing.* Y. B. Kam. II, 3[a] top בשעת עֲבָרָתָן while they were passing by. Nidd. I, 7 בשעת עברתן מלאכול וכ' when they cease to eat T'rumah.

עֶבְרָה f. (b. h.; עֶבֶר 1) [*swelling, running over,*] *anger, indignation.* Ex. R. s. 15 שהע' שאני עובר קשה הרא severe is the anger with which I am filled. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 נתמלא חקב"ה בע' עליו the Lord was filled with anger at him (with ref. to Deut. III, 26). Yalk. Deut. 820 (expl. ויתעבר, Deut. l. c.) נתמלא עלי ע'. Gen. R. s. 13 שהיא אוספת את הע' it calls in the wrath (i. e. it is a sign of forgiveness, with ref. to Ps. LXXXV, 4); a. fr.

עִבְרִי m., **עִבְרִית, עִבְרִיָּה** f. (b. h.) *Hebrew*; ע' (לשון) *Hebrew language*; ע' (כתב) *Hebrew character, type.* Kidd. I, 2 עבד ע' a Hebrew slave; אמה הע' a Hebrew handmaid. Gen. R. s. 42 ומשירת בלשון ע', v. עֵבֶר II. Gitt. IX, 6 עד אחד עברי וכ' if one witness signed in Hebrew type, and the other in Greek, and again one in Hebrew &c. Ib. 8 גט שכתבו עברית וכ' if a letter of divorce was written in Hebrew, and its witnesses signed in Greek. Y. Meg. I, 71[b] bot.; Esth. R. to I, 22, a. e. לדיבור ע' the Hebrew language is adapted for oratory; a. fr.—Meg. 18[a] קראה עברית... if he read the Megillah in a trans-Euphratean (Aramaic) translation.—*Pl.* עִבְרִים, עִבְרִיִּים; f. עִבְרִיּוֹת. Ib. עברית לע' an Aramaic translation read before Aramæan Jews. Ex. R. s. 3 למה קורא אותם ע' על שם שעברו ים why does he call them *'Ibriim* (Ex. III, 18)? Because they passed the sea (on going to Egypt). Ib. s. 1. Pesik. R. s. 23; a. fr.

עִבְרָאָה, עִבְרַאי, עִבְרִי ע', ch. same. Targ. Gen. XIV, 13 (Y. ed. Vien. עִיבְרָא, corr. acc.). Ib. XXXIX, 14; 17 (not עִבְרָאֵי); a. fr.—*Pl.* עִבְרָאֵי, עִבְרָאִי. Ib. XL, 15; a. fr.—[Targ. Num. XXVII, 12; Targ. Deut. XXXII, 49 טורא דע' ed. Berl. (ed. Vien. עִבְרָאֵי, עֲבָרָאֵי; h. text הַר הָעֲבָרִים.]—Pesik. Vayhi, p. 65[a]; Pesik. R. s. 17; a. fr.

עֲבַרְיוֹן m. (עָבַר, v. עֲבֵירָה) *renegade.* Nidd. 13[b] נקרא ע' may be called a renegade (to idolatry).

עֲבַרְיוֹנָא ch. same. Sabb. 40[a] bot. שרי למקרי ליה ע' it is permitted to call him an apostate.

עֲבַרְתָּא, v. עוֹבַרְתָּא.

עֲגָא, v. עוּגָא.

עֲגָבְאֵי, עֲגָבָאֵי* m. pl. *'Agbeans, 'Ăgebeans,* a tribe in Ituræa, cmp. אַרְגּוֹב. Targ. Ez. XLVII, 16 ברוכת ע' (ed. Lag. עגי) the pond of the 'Agebeans (h. text חצר התירכון).

עֲגָבָה f., *pl.* עֲגָבוֹת (עגב *to be round*) *rump, buttocks* (cmp. עֶקֶב). Snh. 38[b] עִגְבּוֹתָיו .. מאקרא וכ' (not עגבריותיו) the earth for Aḳra &c.; Yalk. Ps. 888. Nidd. 30[b] עגבותיו על ב' עקביו וב' and its (the foetus') two heels lie against the two sides of its rump; Lev. R. s. 14; Yalk. ib. 547. Ber. 24[a] משום ערוה ע' .. the contact of posteriors (of two persons lying in one bed) does not come under the class of indecency (as regards prayer). Sabb. 152[a] (expl. החגב, Koh. XII, 5) אלו ע' that means the rump; (comment. *the genitals*; Lev. R. s. 18 לוז של שדרה; Koh. R. to XII, 5 קרסולין).

עָגַג (or עוּג) (cmp. עגל) [*to round, roll, press*; denom. עוּגָה, fr. which] 1) *to draw* (cmp. חגג). Taan. III, 8 (19[a]); 23[a] עג עוגה he drew a circle.—[2) *to make a cake.* Ez. IV, 12.]

עָגָה, v. אָגָא.

עָגָה, עֻגָּה, v. עוּגָה.

עָגוֹל pr. n. m. *'Agul.* Y. Yeb. VI, 7[c] bot. ר' חנינה בר ע', v. עַגָּל.

עָגוֹל m., **עֲגוּלָה** f. (b. h. עָגֹל, עֲגֻלָּה; עָגַל) *round.* Nidd. VIII, 4 (58[b]) ע' a round blood-stain, opp. משוך lengthy. Y. Pes. VIII, 36[a] bot. ע' גל a round heap of debris, opp.

ארוך. Snh. IV, 3; Ex. R. s. 5 גורן ע׳, v. גֹּרֶן. Y. Erub. II, 20ᵃ; a. fr.

עִגּוּל m. (preced.; v. צִרְגּוּל) *round cake, loaf.* Targ. Y. Ex. XXIX, 23 (h. text ככר).—*Pl.* עִגּוּלִין. Ib. XL, 4.

עִגּוּלָא, עִגּוּל, v. sub. עִרְגּ׳.

עִגּוּלְגֻּלָּא, עִגּוּלְגּוֹלָא f. (preced. wds.) *round, rolling.* Hull. 64ᵃ; Ab. Zar. 40ᵃ, v. כְּרַר; Tosef. Hull. III (IV), 23 (not לית ...).

עִגּוּל m. (preced. wds.) *circle.* Tosef. Neg. VI, 3, v. עִרְגּוּל.

עִגְּרָא, עַגְּרָא m. (preced. wds.) *round shield.* Targ. Ps. XXXV, 2 (h. text צנה). Targ. II Chr. IX, 15; a. e.—*Pl.* עִגְּרַיָּן; עַגְּרַיָּא. Ib. Targ. Ez. XXIII, 24. Targ. II Chr. XXIII, 9; a. e.—Targ. Ps. XLVI, 10, v. עֲגַלְתָּא I.

עָגַל *to be round; to roll; to circle.* Sabb. 85ᵇ ועוֹגֵל בה חמשה and inscribes in it a circle of five in diameter.

Nif. נֶעֱגַל *to be rounded.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ הוא נסלל ונע׳ the cut in the skin of an animal (whose heart has been taken out while alive) rebounds and becomes rounded.

Pi. עִגֵּל 1) *to draw a circle.* Part. מְעַגֵּל, v. חוֹנִי. Taan. III, 8; a. e.—2) *to roll, press, make even.* Maasr. I, 8 חמגורה משרַעֲגֵּל when the figs are stored in a bin, they are subject to tithes when he has pressed them. Ib. הרח ...ומעגל וכ׳ דש if after treading figs in a vessel or pressing in a bin &c. Macc. II, 1 הרח מעגל במעגילה if he was levelling the roof with a roller, v. מְעֲגִילָה; Y. ib. II, beg. 31ᶜ (also מְעַגֵּיל, *Hif.*).—3) *to roll on an oiled surface, to smooth a person's skin.* Tosef. Ter. X, 10 ומְעַגְּלוֹ על גביו and oints it (the child) by rolling it on his own body; Y. Maas. Sh. II, 53ᶜ top ומעגלו ע״י מירעו.—4) *to round off, form a round body,* v. infra.

Hif. הֶעֱגִיל 1) *to round off, form a round body.* Ohol. VII, 4 שעִגְּלוּ ראש כפיקה עד שהֶעֱגִילוּ; Tosef. ib. VIII, 8 וכ׳ (v. R. S. to Ohol. l. c.), v. פִּיקָא I.—2) *to roll,* v. supra.

Hithpa. הִתְעַגֵּל 1) *to form globules.* Nidd. 56ᵃ מה רוק שמִתְעַגֵּל ויוצא וכ׳ as the secretion in the mouth is formed in globules on being discharged &c.; ib. 19ᵇ.—2) *to roll one's self on an oiled surface, to smooth one's skin.* Tosef. Ter. l. c. על טבלה של שיש להִתְעַגֵּל עליה on a marble plate to anoint himself upon it. Ib. 11; Tosef. Sabb. III (IV), 17; a. e.

עָגַל I ch. same, *to be round.* Y. Erub. II, 20ᵃ בחן דעִגְלִין in the case of those stones which are round (forming a fence).

Pa. עִגֵּיל 1) *to round off.* Men. 94ᵇ דעִגֵּיל לחו מיעִגֵּל he rounded them off.—2) *to twine around.* Y. Kil. IX, end, 32ᵈ [read:] נסב פסקיא דעמר ועִגְּלָה וכ׳ (v. פְּסִיקָא) he took a woolen band and wound it around both of them.

עֵגֶל m. (b. h.) *calf.* Sabb. V, 4. Tosef. Bekh. VI, 13; Kidd. 8ᵃ (Ar. עִגּוּל). Pes. 112ᵃ, v. רָנַן; a. fr.—Esp. העֵ׳ the golden calf which the Israelites made in the desert. Tosef. Sabb. I, 17 אותו ..שעשוי בו העֵ׳ that day was as ominous to Israel as the day whereon they made the golden calf; Sabb. 17ᵃ. Sot. 14ᵃ שכיפר על מעשה העֵ׳ he made atonement for the sin of the golden calf; a. v. fr.—[Tosef. Neg. VI, 3 ברית העֵ׳ Var., v. עִרְגּוּל.]—*Pl.* עֲגָלִים. Snh. 63ᵇ; a. fr.—[Ab. d'R. N. ch. VI, end מביאין העֵ׳, read: הַעֲגוּלִים, v. עִרְגּוּל.]—*Fem.* עֶגְלָה *heifer.* Sot. VII, 2 פרשת ע׳ ערופה the verses to be read at the ceremony of breaking the heifer's neck (Deut. XXI, 7 sq.). Ib. IX, 7 (47ᵇ) אם נערפה העֵ׳ וכ׳ if the murderer was found after the heifer's neck was broken. Gen. R. s. 44 הראה לו ...ע׳ ערופה the Lord showed Abraham the ceremony of &c. Sot. 45ᵃ מדידת ע׳ the measuring which is done for the ceremony of &c. (to ascertain the nearest town). Par. I, 1 ע׳ בת שנתה וכ׳ *heifer* (mentioned in the Law) means one not yet one year old, and *cow* means one two years old; a. fr.

עָגַל II, **עֲגַל** ch. same, v. עֲרַג.

עֲגָלָא III, **עֲגָלָא** m. (עָגַל) [*rolling,*] *swiftness;* לע׳, בע׳, *very soon, swiftly, suddenly.* Targ. Job XX, 5. Targ. Prov. XXIX, 1. Targ. II Esth. VI, 10 בע׳ בע׳ make haste.—Ber. 18ᵇ דלע׳ קא אתית because thou shalt soon come (to us, the dead). Snh. 52ᵃ כי הדכי דלישרוף לע׳ in order that he may be burnt to death so much sooner; Pes. 75ᵃ כי הדכי דתרמות בע׳ (Ms. O. לעגל) that she may die the sooner; Yalk. Lev. 630; a. e.

עֶגְלָא I f. *heifer,* v. עֶגְלְתָא.

עֲגָלָא II f. *wagon,* v. עֲגָלְתָא I.

עֶגְלָה pr. n., בְּרֵיכַת ע׳ *the Pond of 'Igla.* Targ. Jer. XXXI, 38 (ed. Lag. עירגליא; h. text גִּבְעָה).

עֶגְלָה f. *heifer,* v. עֵגֶל.

עֲגָלָה f. (b. h.; עָגַל) [*roller,*] *wagon.* Bets. II, 10 ע׳ בע׳ שתחת וכ׳ children's wagon. Sabb. V, 4 עם עגלה של קטן with the little wagon under the tail (to protect the latter from friction, v. חֲמַט II); a. e.—*Pl.* עֲגָלוֹת. Kel. XXIV, 2 שלש ע׳ וכן וכ׳ there are three classes of wagons (with regard to levitical cleanness), one shaped like a *cathedra;* like a couch ..., and one for stones (loads). Gen. R. s. 95; a. e.—Esp. עֲגָלָה *the constellation called Charles' Wain* (Ursa Major). Pes. 94ᵇ.

עֲגָלְתָא I, **עֲגָלָא** (**עֶגְלָתָא**) ch. same. Targ. O. Num. VII, 3 עֲגַל׳ ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֲגָלְתָא, עֲגָ׳; Ms. II עֲגָלָא). Targ. Is. XXVIII, 27 (ed. Lag. עגלה); ib. 28; a. e.—Esp. *Charles' Wain.* Ber. 58ᵇ bot. רישא דע׳ the head-star of the Wain; [Rashi: the head of *the Ox* (Taurus)].—*Pl.* עֲגָלָן, ע׳, עֶגְלָתָא, ע׳. Targ. O. Gen. XLV, 21. Ib. 27 (ed. Vien. עֲגַל׳). Targ. Ps. XLVI, 10 Ms. (ed. תריסיא עגילין round shields).

עֲגָלְתָא II f. = h. עֻגָל, *basin.* Y. Sabb. III, 6ᵃ bot. מיחן .... גו ע׳ to put the bottle of oil into a basin (of hot water), v. נִטְלָא.

עֲגָלָא, עֲגָ׳, עֲגָ׳, עֶגְלָתָא (**עֲגָלְתָא** III) f. = h. עֶגְלָה. Targ. Y. Gen. XV, 9. Targ. Deut. XXI, 4 (O. ed. Berl. עֶגְלָתָא). Targ. O. ib. 3 עֶגְלַת (ed. Berl. עֲגָלַת; Y. עֶרְגְלַת). Targ. Hos. X, 11; a. e.—V. עֲרַג.

עָגַם (b. h.; cmp. אָגַם) 1) *to be bent, weighed down.*

Part. pass. עָגוּם; f. עֲגוּמָה; (cmp. כָּפַם, כָּפַת) a) *pressed down, tied.* Num. R. s. 10 לשונו ע׳ his (the drunken man's) tongue is tied.—Trnsf. (of a woman) עֲגוּמָה *tied to an absent husband, prevented from marrying* (cmp. עָגַן). Y. Snh. VI, 23c עד מתי..ואני יושבת ע׳ בביתי how long yet shall my husband dwell with thee (Alexandria), and I (Jerusalem) sit a living widow in my house; Y. Ḥag. II, 77d ע׳ עליו ... tied (lonely) for his sake.—b) *bent down, grieving.* Lev. R. s. 1 הירתה נפשו של משה ע׳ עליו Moses' soul within him grieved. Ib. s. 34 שנפשן ע׳ עליהן who are in grief. Ber. 55b הרואה חלום ונפשו ע׳ he who has had a dream and is worried about it; a. e.

עָנַם ch. same. Targ. Job XXX, 25.—Part. pass. עָגִים; f. עֲגִימָה, עֲגֵרְמָא; *pl.* עֲגִירָן. Targ. Ruth I, 13 (h. text תעגנה). —Y. Meg. III, 74a top מן גו דנפשהון ע׳ וכ׳ since they will grieve (because they are deprived of the reading of the Law), they will go and buy another scroll.

עֲגִימָה f. (preced.) *grief*, v. אֲגִימָה.

עָגַן (b. h.; v. עָנַם) *to bend; to tie.*—V. עוֹגֵן.—Part. pass. f. עָגוּנָה *tied to an absent husband, deserted wife.* Y. Gitt. IV, beg. 45c שלא תהא יושבת ע׳ that she may not remain a deserted wife (prevented from marrying again); a. fr.—*Pl.* עֲגוּנוֹת. Ruth R. to I, 13 (ref. to תעגנה, ib.) יכולות יושבות ע׳ לבלתי וכ׳ ... can you afford to sit tied, so as not to get married? Gitt. 33a, a. fr. מפני תקנת ע׳ as a measure in favor of deserted wives (that they may be enabled to marry again). Lev. R. s. 20 הרבה נשים היו יושבות ע׳ ממתינות להם many women (to whom they had made love) remained unmarried, waiting for them (to propose); Tanḥ. Aḥăré 6; a. e.—Trnsf. (of animals in the stable) *left lonely.* Tosef. B. Kam. VIII, 12 מהו לגדל בהמה ... מקיימין את הע׳ שלשים יום how about rearing (for consumption, v. B. Kam. 80a) small cattle in Palestine?... That which remains last (after the others have been disposed of) should be kept (no more than) thirty days; B. Kam. 80a ובלבד שלא ישהה הע׳ שבהן שלשים יום (Tosef. l. c. האחרונה) provided he do not keep the last of them over thirty days.

**Pi.* עִגֵּן *to press against; to smooth.* Tosef. Ter. X, 4 מְעַגֶּנֶת שערה בשערה Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. מְעַגֶּנֶת, v. עָגַן; oth. ed. מְעַגֶּלֶת, v. עָגַל) she may smooth her own hair by rubbing it against her (the priest's daughter's) hair.

עִגֵּן ch. same, *to press, tie; to seclude, imprison.* Targ. Is. XXIV, 22 וירעגנונון וכ׳ and they shall press them into the prison house (ed. Lag. וירגונון, ed. Ven. ויגרינון, contr. of ורעגרינון *Af.* (?); Ar. ורעגנון *Ithpa.*; h. text וסגרו).—Part. pass. עִגְּרִין; *pl.* עִגְּרִינִין. Ib. XLII, 7. Ib. 22, v. next w. Ib. XLIX, 9.

Pa. עִגֵּן *to make lonely, desert* (a wife). Gitt. 26b ומְעַגֵּן ומוחרב לה he might desert her.

Ithpa. אִיתְעַגֵּן, אִירְעַגֵּן *to be secluded, tied up;* (of a woman) *to be prevented from marrying, be an* עֲגוּנָה. B. Mets. 19a משום דלא תִּתְעַגֵּן ותתרב הוא Ms. M. (ed. תיעגין, corr. acc.) it was done in order that she might not remain a widow in life.

עֲגָנָא m. (preced.) *solitude, prison.* Targ. Is. XXIV, 22 לבית ע׳, v. preced. Ib. XLII, 22 עֲגָנְיָהוֹן Ar. (Regia עַגָּנֵיהוֹן *pl.*; ed. Lag. עִרְגוּנָהוֹן; ed. Wil. עֲגִינִין, v. preced.).

עַגְעַג *to roll*, v. גַּעְגַּע.

עִגָּרוֹן m. (אֲגַר=עָגַר)=אֲגוּרָה, *apt for storage, superior (wheat).* Tosef. Dem. IV, 23 (ed. Zuck. אֲגִרֵי, v. אֲגוּרֵי); Y. Naz. V, 54a אגרון.

עָגַשׁ (dial. for נָגַשׁ; cmp. Pesh. Ex. XXI, 29; 36) *to attack, gore.* Part. f. עֲגִישָׁא. Gen. R. s. 80, beg. Ar., v. נָגַשׁ.

עַד m. (b. h.; עוד) *turn, continuation;* (prep.) *up to, until, during, while; in place of.* B. Mets. 87a; Snh. 107b זְקָנָה עד אברהם up to Abraham's time, v. זָקֵן. B. Kam. 55a עד שאתה שואלני וכ׳ during the time that &c., instead of asking me &c. Gen. R. s. 58 עד שלא ישקיע וכ׳ before yet the Lord causes the sun of one righteous man to set, he causes that of another to rise. Kidd. 29b עד כ׳ שנה until a person is twenty years old. Ib. 31a עד היכן כיבוד וכ׳ how far does the duty of honoring parents go?; a. v. fr.—Ber. 26b (ref. to ib. IV, 1 'up to four hours') עד ועד בכלל וכ׳ does it mean 'up to', and that 'up to' included, i. e. including the whole fourth hour of the day, or excluding the fourth hour? Nidd. 58b לרמא בעד ועד בכלל קמיפלגי shall we say, their difference turns on the question whether 'until' is meant to include or to exclude the terminus? Ib. אימא עד ועד בכלל ואימא עד ולא עד בכלל sometimes 'until' means *inclusive of*, and sometimes *exclusive of*. Ib. קמיפלגי בעד ועד דהכא they differ as to the meaning of the word 'until' in this case (in the Mishnah); a. fr.—בְּעַד, בַּעֲד (cmp. עֲבוּר) *in behalf of, for, about.* Midr. Till. to Ps. IV הפונדק בַּעֲדֵינו וכר׳...(our w. missing in ed. Bub.) has that innkeeper opened his shop for the first time today, for our benefit? Ib. to Ps. XII שאל בַּעֲדוֹ וכ׳ he inquired about him, where is he?; a. e.—וָעַד, v. עוֹלָם.

עַד ch. same. Targ. Gen. II, 5. Ib. XIV, 14; a. v. fr.—B. Bath. 21a עד שית לא תקביל up to six years of age admit no child to school. Gen. R. s. 44a, a. e. עד דסנדלך, v. פּוּבָּא I. Lam. R. to III, 20 עד דשמינא וכ׳, v. חָשַׁרְ II; a. fr.

עֹד v. עוֹד.

עַד, Targ. O. Lev. XI, 13 ed. Amst., v. עֵר.

עֵד m. (b. h.; עוד) [*present, confirming,*] (cmp. סהד) *witness, evidence.* Ḥull. 10b, a. e. עד אחד נאמן וכ׳ in matters of ritual the statement of one witness is sufficient. Bekh. 36a, a. e. עד מפי עד a witness testifying to what he has heard from an eye-witness. R. Hash. 26, a. e. אין עד נעשה דיין a witness in the case cannot act as judge. Keth. 21b עד נעשה דיין a witness may act as judge; a. v. fr.—*Pl.* עֵדִים. Ib. דיינים המכירין חתימות ידי ע׳ if the judges know (can identify) the signatures of the witnesses to a document. Ib. II, 3 הע׳ שאמרו וכ׳ if witnesses declare, this is our signature, but we have been forced &c. Ib. 5 אם יש ע׳ וכ׳ if there is evidence that she was a married woman.—Kidd. 48a, a. fr. עידי חתימה, ע׳ מסירה, v. כָּרַת;

a. v. fr.—Trnsf. *evidence, proof.* Sabb. 81ª אם יש עליה עד (euphem.) if there is an evidence (stain of excrements) on it. B. Kam. 11ª top (ref. to Ex. XXII, 12) יביא עד עורה Ar. (ed. אדורה, עדודה, v. אָדַר) he shall offer in evidence its hide.—Esp. *a piece of cloth used by women for ascertaining their condition of cleanness or uncleanness.* Nidd. VIII, 4 עד שהוא נתון וכ׳ if an examining rag (after use) has been put under the cushion &c. Ib. 14ᵇ; 12ª משל לשמש ועד וכ׳ to speak allegorically (euphemistically), the servant and the examiner stand by the side of the threshold &c. (v. שַׁמָּשׁ). Ib. זהו עֵדָן של צנועות (Ar. עִידָן) this (special) rag is that of the chaste women; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. I, 7. Ib. II, 1; a. fr.

עָדָא, v. עִידָא.

עֲדָא, v. עֲדַי.

עָדָא I or **עֲדָא** f. = אָדָא I. Bekh. 45ᵇ ע׳ אמרת this proves. Pes. 53ᵇ ע׳ תהא let it be this (I admit).—V. עָדַי I.

עָדָא II m. (עֲדַי II) *plunderer.*—*Pl.* עָדָיָא. Targ. Jer. XXX, 16.

עֲדָאָה m. (preced.) *booty, spoil.* Targ. O. Num. XXXI, 11, sq. Targ. I Sam. XXX, 16; a. fr.

עַד׳, עֲ׳, עַדְוָא, עַדְבָא, m. (עדו, עדב; cmp. עָדַם) [*rolling*; cmp. גּוֹרָל] *lot, share.* Targ. O. Gen. XLIX, 21. Targ. Deut. XXXII, 9. Targ. Esth. IX, 24 עדווא ed. Lag. Targ. Cant. VIII, 11 עִידְבִיה (Var. עִירְוִיה).—*Pl.* עַדְבִין, עַדְבַיָּא. Targ. I Sam. XIV, 42. Targ. Y. Num. XVIII, 7; a. e.

***עָדַד** (cmp. עָדַר) *to cut, strip.* Part. pass. עָדוּד; f. עֲדוּדָה. B. Kam. 11ª, v. אָדַר.—[Tosef. Makhsh. I, 3 מועדד, מעודדים, v. עוד.]

עֵדָה I f. (b. h.; עָדַד) [*appointed meeting,*] *assembly, congregation; court; prayer meeting.* Tosef. Snh. XII, 3 (ref. to Ex. XXI, 18) מה אגרוף הרדוי לע׳ לעדים וכ׳ as the fist (of the slayer) is ascertained before court and witnesses, so must the stone (weapon) be &c.; B. Kam. 90ᵇ; ib. 91ª. Snh. I, 6 (ref. to Num. XXXV, 24, sq.) ע׳ שופטת וע׳ מצלת there must be a possibility of an incriminating assembly (of ten persons), and of a saving assembly, which makes twenty persons; ומנין לע׳ שהיא וכ׳ and where do we find an intimation that an *'edah* consists of ten?; Y. Ber. IV, 11ᶜ top; a. fr.—Y. Maas. Sh. II, end, 53ᵈ; Koh. R. to IX, 9; Yalk. ib. 989 ע׳ קדושה the holy brotherhood.

***עֵדָה** II f. = עֵדוּת, *testimony.* Tosef. Bekh. III, 8 שכר עֵדָתוֹ ed. Zuck. (oth. ed. עדותו) pay for his testimony.—*Pl.* עֵדוֹת. Bekh. IV, 6 (29ª) עֵדוֹתָיו בטילין *masc.* (Var. in Mish. ed. עדותו בטילה) his testimonies are void; (Kidd. 58ᵇ עדותו בטילה).

עִד׳, עַדְוָא, עַדְוָא, v. עַדְבָא.

עִדּוּר, עִדּוּן, עִדּוּן, עִדּוּי, v. sub עִיד׳.

עֵדוּת f. (b. h.; v. עֵד) *testimony, evidence.* Ber. 14ᵇ כאילו מעיד ע׳ וכ׳ as if offering evidence of falsehood against himself. Succ. 29ª מעידי ע׳ שקר those who give false witness. Sabb. 22ᵇ (ref. to Lev. XXIV, 3) ע׳ הוא לבאי עולם וכ׳ it (the light in the Temple) is an evidence to mankind that the Divine Presence dwells in Israel; Men. 86ᵇ. Ib. מאי עֵדוּתָהּ how did it give evidence (of the Divine Presence)?; Sabb. l. c. מאי עדות (corr. acc., as Ms. M.). Macc. 5ª גופה של ע׳ (not עדיות) the testimony to the fact itself, v. סָרָה. Ib. I, 7 אם מתקיימת הע׳ בשנים וכ׳ if an evidence is legally established by two witnesses, why does the Scripture mention three? Ib. 8 מה שנים.. עֵדוּתָן בטלה וכ׳ as in the case of two witnesses, if one of them is found out to be a relative or a disqualified witness, their testimony is void, so in the case of three &c. —Ex. R. s. 41 מה כלה...כל מי שיודע לי ע׳ וכ׳ as the bride ...on entering her chamber (in procession) uncovers her face, as if saying, whoever knows any evidence against me, let him come..., so must the scholar &c.; Yalk. ib. 391; Cant. R. to IV, 11 וזו עֵדוּתִי מעידה עלי and this (procession) is my testimonial testifying for me; a. v. fr.—Trnsf. (v. סַהֲדוּ) *tokens of virginity.* Gen. R. s. 60 ממקום עֵדוּתָן Ar. (ed. ערותן) at the seat of virginity. Ib. s. 45; s. 51 הוציאו עדותן Ar. (ed.; Yalk. ib. 79 ערותן).—*Pl.* עֵדָיוֹת. Macc. I, 9 חדי אלו שתי ע׳ these are two testimonies (two independent sets of witnesses); a. fr.—*'Eduyoth*, name of a treatise, of the Order of N'zikin, of the Mishnah and Tosefta, containing statements of traditional deliveries and rules. Ber. 28ª ע׳ בו ביום נשנית on that day *'Eduyoth* was taught.

עֲדָה, עֲדִי I (b. h.; cmp. עוד) [*to turn, pass*; cmp. סוּר and חוּל,] *to pass by; to pass away,* v. next w.

Hof. הוּעֲדָה *to be passed, be caught in passing.* Lev. R. s. 26 (ref. to I Sam. XXIV, 11, a. XXVI, 14) בכנף אמרת בסירה ח׳ . . . בסירה הוּעֲדוּ as to the skirt (of Saul's cloak) thou saidst, it was caught in a bush: have the spear and the cruise also been caught in the bush?; Num. R. s. 19 הוּעֲדַת (read the second time הועדו); Midr. Till. to Ps. VII; Yalk. Sam. 133, a. e.; (Y. Peah I, 16ª bot.; Y. Sot. I, 17ᵇ הוערת, הועדת, הוערו, v. עָרָה).

עֲדָא, עֲדַי ch. same, 1) (corresp. to h. עָבַר) *to pass by, between* &c. Targ. O. Gen. XV, 17 עֲדָא ed. Berl. (ed. Vien. דיר עֲדָא; ed. Amst. עברא). Targ. Is. XLV, 14 יֶעֱדוּן (ed. Lag. ירידון). Targ. II Kings IV, 8 מֵיעֵידוֹדִי ed. Lag. (oth. ed. מְעִיד׳; fr. עוד); a. fr.—Part. עָדֵי, עֲדַי; *pl.* עָדָן. Targ. Is. XLIV, 22. Targ. Jer. IX, 11 ed. Lag. (oth. ed. ריתיב, corr. acc.). Targ. Ez. XXXIX, 14, sq.; a. fr.—Kidd. 33ª כמה עֲדוּ עליידהו וכ׳.. how many vicissitudes have passed over these (old men); R. Hash. 16ª, v. חַרְפַּתָקָא.—2) (corresp. to h. סוּר מ־) *to pass away, cease.* Targ. O. Gen. XLIX, 10. Targ. II Chr. XXXV, 15. Targ. O. Deut. IV, 9 יְעִידוּן ed. Berl. (oth. יְעִידוּן); a. fr.—Yoma 53ᵇ לא יַעֲדֵי וכ׳ (fr. Gen. XLIX, 10).—3) *to carry, become pregnant,* v. infra. Gen. R. s. 23 (play on עדה, Gen. IV, 19) דְּעָדָה מיניה because she was with child of him.

Pa. עַדֵּי 1) *to remove.* Bets. 32ᵇ עַדּוּרֵי תושכא, v. מָחַט.—2) (cmp. עָבַר *Pi.*) *to carry, be pregnant, conceive.* Targ. O. Gen. IV, 1 (Y. *Af.*). Targ. O. Lev. XII, 2 (ed. Ber. תַּעֲדֵי *Af.*; ed. Vien. תְּעָדֵי; Y. תָּעֲדֵי, corr. acc.); a. fr.—*Part. pass.* f. מְעַדְּרָא, מְעַדְּרָאתָא; *pl.* מְעַדְּרִיתָא, מְעַדְּרָן [*made to carry,*] *pregnant.*

Targ. O. Gen. XVI, 11. Targ. Jer. IV, 31. Targ. Am. I, 13. Targ. Lam. I, 16; a. fr.

Ithpa. אִתְעֲדָא, *Ittaf.* אִתְעֲדִי, אִתְעֲדָא (corresp. to h. הוסר) *to be removed.* Targ. O. Lev. IV, 31 (Y. אִתְעֲדָא). Ib. 35 (Y. אִתְעֲדָא; ed. Amst. אִתְעֲדָא). Targ. Is. XVII, 1. Targ. II Esth. I, 1, beg.; a. e.

עֲדִי, עָדָה II (b. h.; cmp. עָדַד) *to strip.*

Hif. הֶעֱדָה same, *to take off.* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) יום..ה' מחן וכ' on the day Nebuchadnezzar came in conflict with Israel, he deprived them of two garments, the garment of priesthood and the garment of royalty.

עֲדִי, עֲדָא ch. same, *to strip, tear; to make spoil.* Targ. Is. X, 6. Targ. Ez. XXXVIII, 12, sq.; a. e.

עֲדִי I m. (preced.) *spoil.* Targ. Is. XXXIII, 23 (ed. Wil. עֲדֵי). Targ. Josh. XI, 14 (ed. Wil. עֲדֵי constr.); a. e.—V. עֲדָאָה, עֲדִירָא.—[V. עֲדֵי II.]

עֲדִי II m. (b. h.; עָדָה I) *that which is carried* or *put on, cloak, ornament.* Meg. 12[b] bot., v. פָּתַר. Esth. R. to V, 1 תפארתה ע' her cloak of state. Ib. סומכת עֲדָתָהּ supporting her cloak (trail); a. e.—*Pl.* עֲדָיִים. Ab. Zar. 24[b] מפוארת בעדי ע' adorned with the choicest ornaments.

עֲדִי pr. n. m. *'Adi.* Ab. Zar. 33[a]; Men. 69[b], v. עֲדִינָא.

עָדִי I (v. עֲדָא I) *here is, here are.* Ber. 42[a] ע' כפנא this is (what we call) hunger. Gitt. 45[a], v. גּוּבָרָא. Men. 34[a] ע' פצימין Ms. M. (ed. פצימו, read: פצימיו) here (these extremities of the wall) are its posts.

עָדִי II m. (עֲדִי I), sub נחורא, *passing light, flash.* Targ. Zech. XIV, 6 (some ed. עֲדִי; h. text יקרות, v. Rashi a. l.; Pesh. עריא *cold*, P. Sm. 2977).—V. עֲדִי I.]

עָ' עֲדָיָא (עֲדִירְתָא) עֲדִיתָא m., f. (preced.) *a passing eruption, rash, scurf.* Targ. O. Lev. XIII, 2, a. e. (h. text ספחת). Ib. 6, a. e. (h. text מספחת).—[Targ. Y. II Deut. XIV, 12 ed. Amst. עדיא, v. עֲרָעָא.]

עֲדִירִין, Targ. Y. II Gen. VI, 6 some ed., read: אִתַּיְרִין, v. דִּיר I ch.

עֲדִירִין = אֲדִירִין. Sabb. 88[b]; Gitt. 36[b], v. חֲבִיבוּתָא; Yalk. Cant. 983 עֲדַרִין. Cant. R. to II, 5, v. זִיו; a. fr.

***עֲדִירָנָתָא** f. (עֲדָה I) [*crossing,*] *board to cover a pit* (?). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II.

עֲדִילְרִין, v. עַרְדִּילִין.

עֲדַיִן, v. עֲדַיִן.

עֲדִינִין, v. עֲדוֹן.

עֲדִיף m. (עָדַף) 1) *ample, liberal.* Yalk. Ps. 876 טובך ע' על כל באי עולם רַעֲוֵם וכ' thy goodness is ample towards all those entering the world, let thy goodness be ample towards me, and teach me thy law.—2) *better, preferable,* v. next w.

עֲדִיף, עֲדִיפָא m., f. ch. (preced.) *more, better, preferable.* Targ. Ps. XLV, 3.—Meg. 3[b] מקרא מגילה ע' the reading of the M'gillah takes precedence; מת מצוה ע' the burial of a dead person without relatives (v. מְצֻוֶּה) takes precedence. Yeb. 39[a] חליצת גדול ע' the discharge of the Y'bamah (v. חֲלִיצָה) by the elder brother is preferable; בראת קטון ע' the marriage of the Y'bamah to the younger brother is preferable; a. fr.—*Pl.* עֲדִיפֵי. Meg. 3[a] אינהו ע' מינייהו they (Haggai, Zechariah and Malachi) rank higher than he (Daniel); a. fr.—With personal pron. *to be better* &c. B. Mets. 101[b] לא עֲדִיפַתְּ מינאי thou hast no more rights than I have. Keth. 103[b] לא עֲדִיפְנָא ממשה וכ' I am not more than Moses our teacher; a. fr.

עֲדִירָה f. (עָדַר) *hoeing.*—*Pl.* עֲדִירוֹת. Koh. R. to II, 23 עדור לי שתי ע' do for me the hoeing of two fields; Gen. R. s. 27 עֲדָרִיוֹת (fr. עֲדָרָה).

עֲדִירִין, Y. Keth. VI, 30[d] top אשכחינון ע' ed. Krot., read טְרִירִין, v. עֲרַר I.

עֲדִישָׁא pr. n. f. *'Ădisha* (Khadija), legendary wife of Ishmael. Targ. Y. Gen. XXI, 21.

עֲדִיתָא, עֲדִירְתָא I f., v. עֲדָא.

עֲדִיתָא, עֲדִירְתָא II f. (v. עֲדָאָה) 1) *booty, spoil.* Targ. Y. Num. XXXI, 11, sq. (ed. Amst. עֲרֵ', corr. acc.). Targ. Prov. XVI, 19.—Lam. R. to II, 13 (ref. to אשירך, ib.), v. בִּירְתָא II.—2) *choice dwelling,* v. עִדִּירְתָא.

עֲדָל, v. אֲדַל.

עִדָּן, v. זִדָּן.

עֲדַן (b. h.) [*to turn,* v. עוּד,] *to be round, smooth, pliant.*

Pi. עִדֵּן 1) *to make pliant; to bend.* M. Kat. 16[b] (play on כשהיה.. חיה מְעַדֵּן עצמו וכ' עדינו, II Sam. XXIII, 8) when sitting and studying the Law, he made himself pliant like a worm, opp. מקשה עצמו stiffening one's self. —2) *to smooth, lubricate, to improve* (the complexion); *to refresh, invigorate.* Cant. R. to I, 2 .. מה שמן מְעַדֵּן מְעַדֵּנִים וכ' as oil brightens the appearance of the head and the body, so the words of the Law &c. Pes. 43[a] משיר.. ומעדן את הבשר makes the hair fall out and improves the complexion. Y. Ber. VI, 10[b] top מעדנים.. אשר לְעַדֵּן בהן וכ' who created all sorts of delicacies to refresh therewith the soul &c. Gen. R. s. 16 עִדְּנוֹ מכל אילני וכ' he nursed him (with fruits) of all the trees of the garden of Eden; ib. לְעַדְּנוֹ וכ' he had intended to nurse him &c. Sabb. 33[b] מרחצאות לְעַדֵּן בהן עצמן (Ms. M. בְּעַדֵּן בהן; Yalk. Ms. לְהִתְעַדֵּן, v. Rabb. D. S. a. l. note) (the Romans have erected baths) for their own enjoyment (not for the benefit of the people); Ab. Zar. 2[b]; Yalk. Is. 316. Sifré Deut. 306 כל זמן.... היו מערבים ומעדנים ומפנקים וכ' as long as my son does my will, humor him, nurse him and indulge him and give him to eat and to drink; Yalk. Deut. 942 היו מְעַדְּנִין וכ'. Sifré l. c. מה רביבים...ומעדנים וכ' as the rains come down on the plants and brighten them and embellish them &c.; Yalk. l. c.; a. fr.—*Part. pass.* מְעוּדָּן a) *well-nursed, graceful.* Y. Ned. IX, end, 41[c] (ref. to

II Sam. I, 24) גוף מע׳... אין תכשיט ornamentation becomes only a well-nursed (graceful) body.—b) *indulged, used to luxuries.* Mekh. Mishp. s. 8 אם היה מרוכך מע׳ מפונק if the wounded man was delicately reared, used to comfort and luxuries; Yalk. Ex. 339.

Hif. הֶעֱדִין *to surround, bind, connect.* Gen. R. s. 10 (ref. to Job XXXVIII, 31 כימה מַעֲדֶנֶת וכ׳ (מעדנות וכ׳ the Kimah binds (gives substance and shape to) the fruits; cmp. מָזַר.

Hithpa. הִתְעַדֵּן, *Nithpa.* נִתְעַדֵּן *to be made smooth, pliable; to be rejuvenated; to be nursed, recover strength.* B. Bath. 120ª נ׳ הבשר ונתפשטו וכ׳ the body was again made smooth, the wrinkles of age were straightened out, and beauty returned &c.; Yalk. Ex. 165. Sabb. 33ᵇ, v. supra. Ned. 8ᵇ מִתְעַדְּנִין בה the righteous will be rejuvenated by it (by basking in the sun). Pesik. Hahod., p. 102ª יִתְעַדֵּן בני וכ׳ let my son be nursed with food and drink for two or three months; יִתְעַדְּנוּ בני וכ׳ let my children be nursed &c.; Cant. R. to II, 5; Koh. R. to III, 11; a. fr.

עֶדֶן m. (b. h.; preced.) *refreshment, pleasure*; esp. ע׳ or גַּן עֵ׳ (abbrev. ג״ע) *the garden of Eden; paradise (of the hereafter).* Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 8) גן גדול מע׳ the garden was larger than Eden, v. גַּן. Ib. s. 16 מכל אילני ג״ע the garden and Eden are two distinct things, v. preced. Ber. 34ᵇ גן לחוד וע׳ לחוד Pes. 54ª שבעה דברים וג״ע וכ׳... seven things were created before the world was made: the Law, repentance, paradise, Gehenna, &c. Ber. l. c. (ref. to Is. LXIV, 3) זה ע׳ שלא וכ׳ that is Eden which no living creature's eye has ever seen; Snh. 99ª. Pes. 94ª; a. fr.

עֵדֶן ch. same. Targ. Gen. II, 8. Targ. Job XXXVIII, 18; a. fr.

עדן Y. Kidd. IV, 65ᵈ bot., v. מושחן.

עֶדְנָה f. (b. h.; עָדַן) [*rejuvenation,*] (in homilet.) 1) (v. עֲדִי II) *ornaments.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 12) היתה לי ע׳ תכשיטים נאים וכ׳ 'I should have 'ednah' (= עדי נאה), beautiful finery (to make me attractive) (ref. to Ez. XVI, 11).—2) *period, menses.* Ib., v. עִידּוֹן.

עָדַף (b. h.) [*to be lax, hang over,*] *to be abundant; to be larger, more, better.* Sifra K'dosh. beg. יכול שכבוד האב עודֵהוּ וכ׳ you might think that honoring the father was more important than &c. Yalk. Ps. 876 יַעֲדֵהוּ, v. עָדִיף h. Midd. IV, 7 האולם עודֵהוּ עליו וכ׳ the hall extended beyond it (the Hekhal) fifteen cubits to the north &c. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top [read:] אילו אמר בעיבור חייתי אומר....שהחמה עוֹדֶפֶת וכ׳ if he had said *b'ibbur* (by intercalation), I might have said, this refers to the eleven days by which the solar year is larger than the lunar year. Erub. 83ª סאה של ירושלמית עודפת וכ׳ Ms. M. (ed. יתירה) the Jerusalem S'ah is larger than: ... by &c.; a. e.

Hif. הֶעְדִּיף *to do more (than enough); to be liberal.* Kidd. 63ª, a. e. שמא תַּעְדִּיף יתר וכ׳ she might do more work for him than is due to him. Tosef. B. Mets. IV, 14 אע״פ שמַעְדִּיפִין זה על זה although one of the partners does more business than the other (they are liberal towards one another). Y. Dem. V, 24ᶜ המַעְדִּיף על מעשרותיו he who adds to his tithes (gives more than one-tenth; Tosef. ib. VIII, 13 המרבה במעשרות); a. e.

עַדַּף, v. עָדִיף ch.

עָדַק (v. אָדַק) *to be fastened, stick to.* Part. pass. עָדִיק. Gitt. 78ª דע׳ ליה בחרציה וכ׳ Mus. (v. Koh. Ar. Compl. s. v. עוּיק; Ar. עִירִק, corr. acc.; ed. דערק לה וכ׳, v. infra) when it (the letter of divorce) sticks in his belt, and she takes it out.

Pa. עִדֵּק 1) *to bring close to.* Ib. דע׳ לה חרציה וכ׳ (ed. דיערק, corr. acc.) when he pressed his loins (the belt in which the letter of divorce was sticking) close to her, and she took the letter out.—2) *to seize, overtake.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 45 (ed. Vien. ויערק׳, corr. acc.), v. אָדַק.

**Af.* אַעְדִּיק *to squeeze out, push away.* Targ. Prov. XVI, 28 Var., v. עָרַק.

עֲדָק I m. *a perforated vessel,* v. אֲרָק.

עֲדָק II m. (עדק; cmp. חָדַק, a. preced. wds.) *something squeezed together, compress.* Sabb. 54ᵇ טומנין לה ע׳ וכ׳ Ar. (ed. עֲזָק; Ms. O. עֲרָק, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) we dip a compress in oil for her and put it &c.—*Pl.* עֲדָקִין. Ib. שני ע׳ בשמן (not שמן של; ed. עֲזָקִין, v. Rabb. D. S. a. l. note 90).—[עדקין, Targ. Ezek. XXVII, 19 some ed., v. עַרְקָא.—Snh. 11ᵇ, v. הַעֲדַק.]

עָדַר (b. h.; cmp. גָּדַר a. עָדַד) 1) *to strip.*—Part. pass. עָדוּר; f. עֲדוּרָה, v. אָדַר.—2) *to pluck, clear* (of weeds); *to hoe; to pick* (figs, cmp. אָרָה); [b. h. also: *to sift* an army, *to discharge the unfit* &c., *to muster out,* v. I Chr. XII, 34; 39]. Neg. II, 4; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV כעודֵר in the position of one hoeing; כעודֵר בבית הסתרים the position of one hoeing is required for the examination of the posteriors. Tosef. Maasr. II, 14 פועלים שהיו עוֹדְרִין בתאנים laborers engaged in picking figs; B. Mets. 89ᵇ (Ar. אורין, v. אָרָה). Ib. לַעֲדוֹר ולקשקש וכ׳ Rashi (ed. לְעַדֵּר, *Pi.*) to hoe and to cover up the roots of olive trees. B. Kam. 119ᵇ עוֹדְרֵי ירקות engaged in thinning vegetables (cmp. דָּלַל); a. fr.

Pi. עִדֵּר same. Tosef. Maasr. II, 13 מְעַדְּרִין בשדה engaged in hoeing a field. Gen. R. s. 82 better is he who rents one field ומזבלה ומְעַדְּרָהּ וכ׳ and manures and hoes it &c. Y. Maasr. III, end, 51ª והוא שיע׳ רובה provided he broke the ground of the larger portion of the court; a. fr. —[Tosef. Makhsh. I, 3 מעודר, ed. Zuck. מעודרון, v. עוּד.]

Nif. נֶעְדַּר 1) *to be hoed, to be prepared for tillage.* Y. l. c. והיא שחצה נעדרת provided the ground of the court has been broken (before sowing). Ib. 50ᵈ bot. חצר שהיא נעדרת ונזרעת R. S. to Maasr. III, 9 (ed. only נעדרת) a court which has been hoed up and planted with seeds; a. e.—2) *to be cast out, rejected, banished.* Sot. IX, 15 (49ᵇ) ואמת תהא נעדרת and Truth shall be banished (fr. Is. LIX, 15); Snh. 97ª; Cant. R. to II, 13; v. עֶדֶר.—3) *to withdraw one's self, fail.* Lev. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. XIX; Yalk. ib. 673 (expl. Zeph. III, 5), v. פָּסַק.

עֶדַר I ch. same, *to hoe*; (of chickens) *to pick.* Lev.

R. s. 25 זיל עֲדוֹר וכ׳ go and pick in thy own dunghill; Yalk. Job 925.

Pa. עִדֵּר same. Lev. R. l. c. וּמְעַדְּרָה קדמיתון (not ומעדרנה) and she (the mother) picks for them; Yalk. l. c. (not ומעררה).

עָדַר II = h. עָזַר, *to help.* Targ. Prov. XIII, 12 דמשרי לְמֶעְדַּרְיָה (ed. Lag. a. oth. דמשדי) who begins to help himself (v. Pesh. a. LXX).

Ithpe. אִתְעַדַּר *to be helped.* Ib. XVIII, 19 דְּמִתְעַדַּר (oth. ed. דמתעור; v. Pesh. a. LXX).

עֶדֶר m. (b. h.; עֲדַר; cmp. גְּדֵרָה s. v. גּוֹדְרוֹת) *enclosure, pen, fold; herd, flock.* Ohol. VIII, 1 ע׳ בהמה וכ׳ clean or unclean beasts closely penned; Tosef. ib. IX, 1; [Ar. s. v. אדר, ed. Koh. s. v. אדורה, I, p. 39ª, explains our w.: *hide*, v. עֲדַר 1, a. עָדַד]. Yoma 34ᵇ; 70ᵇ; Meg. 28ª אחד מיוחד שבעֲדָרוֹ 'one' (Num. XXVIII, 4) means one singled out (the best) of its fold. Bekh. 24ª הנכנס לתוך עדרו וכ׳ if one enters his pen at night. Naz. V, 3 תצא ותרעה בע׳ let it go and be fed in the fold (as a profane animal). Yoma 61ᵇ, sq. וכי עדרו משלח .. וכי עדרו שורף shall one send off his whole flock (of goats)?.. shall one burn &c.?; a. fr.—*Pl.* עֲדָרִים, עֲדָרִין. Ex. R. s. 1 באין ע׳ ע׳ וכ׳ they came to their homes in flocks; א״ת עדי עדיים אלא עֶדְרֵי ע׳ read not (Ez. XVI, 7) *'ădi 'ădayim* (choice attractions) but *'edré 'ădarim* (flocks after flocks). Cant. R. to II, 13 (ref. to Is. LIX, 5) להיכן הולכת .. ויושבת ע׳ ע׳ במדבר whither does banished Truth go (v. עֲדַר)? She goes and sits down in groups (of eremites) in the desert; Snh. 97ª; Yalk. Is. 357; a. fr.—Tosef. Eduy. III, 2 גוחרין היו עֲדָרוֹת וכ׳ they stabbed entire herds in the camp. (v., however, עֲרוֹד).—מִגְדַּל עֵדֶר (b. h.) pr. n. pl. *Migdal Eder* (Fold Tower), between Bethlehem and Jerusalem. Shek. VII, 4; Kidd. 55ª.

עֵ׳, עֵדְרָא ch. same, *fold, pen; herd, flock.* Targ. Gen. XXXII, 17; a. fr.—Targ. Ps. L, 9 עֵדְרָךְ (ed. Wil. עֲדָרָךְ; Ms. עדראך; h. text מכלאת׳).—Y. R. Hash. II, 58ᵇ top תור באדר בעֲדָרֵיה רמות (not בעדרייה) when in Adar the ox dies in his pen (from cold); Y. Snh. I, 18ᶜ bot. בעריה (corr. acc.; v. Bab. ib. 18ᵇ).

עֲדַרְוּוֹת, v. עֲדִירָה.

עד״ש, v. דצ״ך.

עֶדֶשׁ m., v. next w.

עֲדָשָׁה f. (b. h. *pl.* עֲדָשִׁים) 1) *lentil.* Neg. VI, 6, v. מוּבָאת. Kel. XVII, 8 כע׳ שאמרו וכ׳ wherever lentil is spoken of as a standard size, it means... the Egyptian lentil. Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 34); B. Bath. 16ᵇ ערש Ms. M., v. גַּלְגַּל h.; a. fr.—*Pl.* עֲדָשִׁים, עֲדָשִׁין, עֲדָשׁוֹת. Neg. VI, 1 תשע ע׳ space of nine lentils. B. Kam. 60ᵇ. Maasr. V, 8 הע׳ המצריות Egyptian lentils; Tosef. ib. III, 14 אלו הן ע׳ המצריים וכ׳; Y. ib. V, end, 52ª, v. גַּלְגַּל h.; a. fr. —2) (cmp. φακός) *a flattish warming vessel.* Tosef. Sabb. III (IV), 7; Gen. R. s. 80 'Rashi' (ed. עריבה).—3) (v. טְלוֹפְחָא) *a trough* in the wine or oil press. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ. —*Pl.* as ab. Bab. ib. 75ª; Tosef. ib. VIII (IX), 3; Tosef. Toh. XI, 16.—4) *dish of the steel-yard, scales.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 בע׳ אחר המסמר in the levitical law concerning (wooden) scales, the material of the nails (with which they are studded) decides; Sabb. 60ª בע׳ הלך אחר שלשלותיו Ms. M. a. O. (ed. בערסא; Rashi ed. Sonc. בערשא, v. Rabb. D. S. a. l. note) the material of the chains decides. Tosef. Erub. XI (VIII), 21; Y. ib. X, 26ᵈ top אין מימלין בע׳ וכ׳ you must not draw water, on the Sabbath, by means of an *'ădasha* (using it as a lever).

עוֹב, v. עִיב.

עֵב, עוֹב m. (עבב, cmp. חבב) 1) (b. h.) [*junction,*] *beam.* —*Pl.* עוּבִּים, עוּבִּין. B. Kam. 67ª (ref. to Ez. XLI, 26) עובים 'ubbim means joists.—[Y. B. Bath. V, beg. 15ª והעובון, prob. to be read: והעוגין.]—2) (cmp. Arab. *'aybah*, עֵבְיָא, and חוֹב II) *bag.* Kel. XXVI, 6 עֵב כסות the bag for a garment, contrad. to תכריך.—*Pl.* עוּבִּים, constr. עוּבֵּי. Tosef. ib. B. Bath. IV, 9. Ib. 10 ע׳ הצמר (not הצור) woolen material for carpet bags. Hull. 49ª ע׳ בית הכוסות the pockets (folds) of &c., v. כּוֹס I.

עוּבְיָא (not עוּבָא) ch. (preced.; cmp. חוּבְיָא I) 1) *bosom, lap.* Targ. Y. Deut. XIII, 7 בעוּבְיָךְ (not בעוּרְךָ). Targ. Prov. V, 20 (ed. Lag. עוּבָּה; Var. ח׳). Targ. Ps. XXXV, 13. Targ. Job XXXI, 33 Ms. (ed. עטפי; h. text חֻבִּי); a. fr.—2) (v. חוֹב II) *the full ramification of a tree.* Ib. XV, 32 (ed. Wil. עוֹב׳; h. text כַּפָּה).

עוּבְדָּה, עוּבְדָא, עוֹבָדָא m. (עבד), corresp. to h. מַעֲשֶׂה, *deed, work; occurrence, event, fact, case, precedent.* Targ. Gen. XLIV, 15. Targ. Ex. XXVIII, 32 עוֹבַד constr.; a. v. fr.—Yoma 71ᵇ דעבדין ע׳ דאהרן who act like Aaron. Kidd. 79ᵇ עבד ע׳ כותיה דרב decided a case in agreement with Rab's opinion. Y. Ber. I, 3ª top, v. פְּוָת. Y. Naz. V, 54ª top נפק ע׳ כר׳ וכ׳ the case went forth (was decided) in agreement with the opinion of &c. Keth. 60ᵇ בדידי הוה ע׳ it was my case (that came up for decision). Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. ר׳ יוסי .. אהן ע׳ R. J. told the following story; ע׳ היה איתא חדא וכ׳ it happened that a certain woman loved to do charity &c.; Y. Ter. VIII, 45ᶜ bot. Ib. (mid-page) לע׳ for practice. Ib. מרי ע׳, v. מָרָא I. Y. M. Kat. III, 82ᵈ top הוה ליה ע׳ had a case (euphem. for, mourning befell him). B. Mets. 70ª .. גופא דע׳ וכ׳ אימא tell me now, what was the real case (from which you derived your report of Samuel's opinion)?; a. v. fr.—*Pl.* עוֹבָדַיָּא, עוֹבָדִין, עוֹבָדַי, עוּבִּי. Targ. Koh. IX, 10. Targ. Num. XVI, 28. Targ. Y. Lev. XXI, 4 (v. Sifra Emor, Par. 1); a. fr.—Y. M. Kat. l. c. תרין ע׳ two cases of mourning. Y. Taan, IV, 68ᵈ הוה ע׳ בבריע ... דריש cited in his lectures twenty-four cases to which he applied the text *bill'a* &c. (Lam. II, 2); (Lam. R. to l. c. אַפִּין). Lam. R. to III, 58 מה אילין עובדי וכ׳ what deeds are those that thou doest?; a. fr.

עוּבַדְתָּא f. 1) same, *work.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ הוה עביד ע׳ גבי וכ׳ did work for &c.; Y. Sabb. II, 4ᵈ top עובידתוה ed. Krot. (read: עוֹבִידַתֵּיהּ or עֲבִידַתֵּיהּ) his work, v. עֲבִידְתָּא.—2) *service, animals and their attendants, live stock.* Targ. O. Gen. XXXIII, 14 (Y. עֲבִידְתָּא; h. text מלאכת).—[Targ. Y. Gen. XLIX, 22 עוּבְדְהָתָא ed. Amst., v. עוֹבַרְתָּא.]

עובטין, Tosef. Ter. VII, 13, v. עוֹבֶשׁ.

עֲבִי, עוֹבִי m. (b. h.; עָבָה) *thickness, diameter.* Y. Ber. I, 2c bot. עוֹבְיוֹ של רקיע וכ' the thickness (diameter) of the heavens is equal to a journey of 500 years; עוֹבְיָהּ של ארץ the diameter of the earth; Gen. R. s. 4; Pes. 94a. Gen. R. s. 42 בעל קורה טעון בעוביה the owner of the beam must put his shoulder to the thickest part of it; Ber. 64a בְּעָבְיָהּ וכ', v. כַּאן. Tanḥ. Sh'moth 3 נותן עביה של תקרה זו בצד ראשה וכ' he places the thick side (trunk) of one beam by the side of the top (the thinner part) of the other beam; Ex. R. s. 1. Ohol. XVI, 1 בע' חמרדע measured by the diameter of the handle of a plough; Sabb. 17a מרדע שאמרו אין בעָבְיוֹ וכ' the handle of which they speak is less than a handbreadth in diameter, but is a handbreadth in circumference; a. e.

עוֹבְיָא, עוֹבְיָה, עוֹבְיָ' ch. same, *thick mass; thick part.* Targ. I Kings VII, 46 עוֹבִי constr. (ed. Wil. עוֹבֵי; h. text מַעֲבֶה); Targ. II Chr. IV, 17 (h. text עָבִי).—Y. Sot. VII, 21d דתן גבי קוטנה וכ' ע' you place the thick part of one beam by the side of the thin part &c., v. preced. Y. Shebi. I, end, 33c לע' increasing the size (of the fruits; v. however, R. S. to Shebi. I, 8); [Y. Orl. I, 61a bot., v. מַרְבִּיתָא].

עוֹבִידָתָא, v. עִיבִּידָתָא, עוֹבַדְתָּא.

עוֹבֵר m. (עָבַר) *passer-by, transient.* Snh. 70a דרש ע' גלילאה a Galilean travelling lecturer preached; Ḥull. 27b; (Sabb. 88a חחוא גלילאה).—Mostly ע' וְשָׁב *traveller.*—*Pl.* עוֹבְרִין, עוֹבְרִין. Y. Shebi. III, beg. 34c לא חשו לע' וְשָׁבִין וכ' they cared not for eventual travellers (who might misconstrue the act); a. fr.—Snh. 103b מפני שפיתו מצויה לעוברי דרכים because his bread was ready for travellers, i. e. he was hospitable. Ib. 109a למה לנו עוברי דרכים וכ' why should we admit those travelling merchants who come only to take away our money?; Tanḥ. B'shall. 12; a. fr.

עוּבָּר m. (עָבַר *Pi.*) *embryo.* Ḥull. IV, 1 הוציא הע' את ידו if the embryo put forth its forefoot. Ib. 58a, a. e. ע' ירך אמו הוא the embryo is a thigh (part) of its mother, i. e. comes under the same law. Yeb. 37a עוּבָּרָהּ נרכר לשלישי רמיזה her embryo (pregnancy) is felt when she has arrived at the third portion of her days of pregnancy (three months). Sifré Deut. 29, v. עָבַר *Hithpa*; a. fr.—Ab. Zar. 40a קירבי דגים ועוּבָּרָן, v. infra.—*Pl.* עוּבָּרִין, עוּבָּרִין. Snh. 57b אם על הע' the law (Gen. IX, 6) applies also to killing embryos; Gen. R. s. 34 ע"י ע' (read: על ע'). Tem. I, 3. Sot. 30b; a. fr.—Ḥull. 64a top; Ab. Zar. l. c. עוּבְּרֵי דגים fish-roe. Ib. (ועוברין) קירבי דגים ועוברין the entrails of fish and their roe.

עוּבְרָא ch. 1) same. Targ. Cant. VII, 3.—*Pl.* עוּבְרַיָּא, עוּבָּ', עוֹ'. Targ. Ps. LXVIII, 27. Targ. Y. Gen. XXX, 21.—2) v. עִיבְרָא.

עוֹבְרָא f., v. עוֹבַדְתָּא.

עוּבָּרָת, עוּבְּרָת f. (= מעוברת; עָבַר *Pi.*) *pregnant woman.* Erub. 53a, a. e., v. עָבַר *Pi.* Ber. 29b, v. עִיבּוּר. Gitt. 23b; Tem. 25a אם היתה ע' וכתח לו if she (the slave) was with child (at the time of the emancipation of herself and her eventual issue), she can accept the privilege for it. Yoma 82b (in Chald. dict.) חחזיא ע' וכ', v. רִיחַ ch. Tosef. Yoma V (IV), 4 עִבְרָה ed. Zuck., v. רִיחַ h.; a. fr.—*Pl.* עוּבָּרוֹת. Y. Keth. XII, 35a bot.; Y. Kil. IX, 32b bot. Nidd. 60b; a. e.

עוֹבָרָא, עוֹבַרְתָּא f. (עָבַר; cmp. חַלִּילִפִּים) *shoot, sprout, branch.* Targ. Num. XIII, 23 (24); Y. II עוברא. Targ. Ps. LXXX, 16 (h. text כנה). Targ. Ez. XVII, 3. Ib. 22 Ar.; a. e.—[Targ. Y. Gen. XXXIII, 14 some ed., read: עוֹבַדְתָּא.]—*Pl.* עוֹבָרָן, עוֹבָרָתָא. Targ. Ez. XVII, 6 (Bxt. עוֹבָרִין m.). Targ. Y. I Gen. XLIX, 22 (ed. Amst. עובד', corr. acc.).

עוּבַרְתָּא f. = h. עֶבְרָה, *wrath.* Gen. R. s. 67 עוּבַרְתֵּיהּ; Yalk. ib. 116, v. נַחֲרָתָא.

עוֹבֶשׁ m. = חוֹבֶשׁ (v. חָבוּשׁ), *quince.* Tosef. Kil. II, 15 (ed. Zuck. עוגס).—*Pl.* עוּבְשִׁין. Tosef. Ter. VII, 13 עובטין Var. (corr. acc., v. חָבוּשׁ). [Tosef. Ukts. I, 5 שורשי הע' ed. Zuck., read with ed. עוקצי האובשין].

עוֹג (b. h.) pr. n. m. *Og*, king of Bashan. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 13) הוא ע' הוא פליט Og is the one that escaped; Tanḥ. Ḥuck. 25. Ber. 54a אבן..לזרוק ע' וכ' the stone which Og king of Bashan wanted to cast upon Israel. Ib.b, a. fr.

עוּג, v. עָגַג.

עוּגָא m. (v. next w.) 1) cake.—*Pl.* עוּגִּין. Targ. Y. II Num. XI, 8 (some ed. עוּגִין; Y. I חררן, v. next w.).—2) *cavity*, v. next w.

עוּגָה, (עוֹגָה) f. (b. h. עֻגָּה, עֻגָּה; עָגַג) 1) *circle.* Taan. II, 8; 23a, v. עָגַג; a. e.—2) *cake* baked on coals. Tanḥ. Bo 9 ואין ע' אלא לשון חררה *'uggah* has the meaning of *ḥărarah* (v. חֲרָרָה).—*Pl.* עוּגוֹת. Ib. לא הספיקו לאפות ע' they had no time to bake cakes. Yalk. Ex. 209. Gen. R. s. 48 שלש לע' (not לעוגת) three S'ah of flour were used for cakes. Ib. s. 42 (play on עוֹג) שהיה יושב ועוסק במצות ע' he (Abraham) was engaged in the ceremony of preparing unleavened cakes; Yalk. ib. 72; Deut. R. s. 1, end במצות בע' הפסח (read: במְצָוַת ע' וכ'); Yalk. Ps. 883 הפסח בע'. Yoma 75a; a. fr.—3) *cavity*; ע' של מים *pool.* Ḥull. II, 9 (41a; Mish. ed. עוגא; Ar. ed. Koh. אוגן; oth. ed. עוגן; Ar. s. v. עגל: עוגל). Tosef. M. Kat. I, 2 עוּגָתוֹ של מים (ed. Zuck. עוּנָתוֹ, corr. acc.).

עוּגָה, עוּגָא f. (עגי, v. אוּגָרָה) *cavity dug around a tree.*—*Pl.* עוּגָלוֹת, עוּגָאוֹת. M. Kat. I, 1. Ib. 3a; ib. 4b expl. בְּנִקְבֵי or בְּדִירִין; Y. ib. I, 80b top; Tosef. ib. I, 2; Tosef. Shebi. I, 7. Ib. III, 7 ועושין ע' מזה לזה and you may make ruts from one tree to another (Var. ועושין ע' לגפנים מזו לזו); Sifra B'har, Par. 1 עוגיאות בין אילן לאילן חבירו. Y. Sabb. VII, 10a top; a. e.

עוֹגָן m. (עָגַן) *anchor, ballast.* B. Bath. V, 1 (Y. ed. הוֹגָן); Yalk. Ez. 367. Tosef. Sabb. XIV (XV), 1, v. הוֹגָן. [*Pl.* עוֹגִינִין, v. עִיגּוּן.]

עוּגְרְתָא ch. = h. עוּגָרָה, *rut, bed.*—*Pl.* עוּגְרָתָא, constr. עוּגְרָת, עוּגְרַת. Targ. Ez. XVII, 7; 10 (ed. Ven. עוּגִית, sing.; h. text ערגות).

עוּגָל m. (עָגַל; cmp. עוּגָה, עוּגָרָה) *pond, reservoir.* Tosef. Mikv. IV, 10 ע׳ ארבעים סאה a reservoir containing forty S'ah. Ḥull. II, 8, v. עוּגָה.—Cmp. אֲגָלִים.

עוּגָס v. אֲגַס.

עוּד (b. h.; cmp. עָדָה) *to turn, return, occur; to continue, endure, exist* (v. Ges. Thes. s. v.).—Denom. עוֹד, עֵד, עֵת &c.

Polel עוֹדֵד *to straighten, erect, help up.* Midr. Till. to Ps. CXLVI, 9 מְעוֹדֵד .... וכי כל does the Lord uphold all widows and orphans?—*Part. pass. מְעוֹדָד; *pl.* מְעוֹדָדִים, מְעוֹדָדִין. Tosef. Makhsh. I, 3 שק אחד מע׳ (ed. Zuck. מעודר, Var. מועדר; R. S. to Makhsh. I, 4 מעורר; Makhsh. l. c. מלא פירות) one bag standing upright (closely packed); ib. שני שקין מע׳ (ed. Zuck. מעודרון, Var. מעודדי, R. S. מעוררין).

Hif. הֶעִיד (denom. of עֵד) 1) *to declare one's presence at a certain occurrence,* esp. *to establish a law from a witnessed precedent* or *traditional knowledge.* Eduy. II, 1 ר׳ חנינא ... ה׳ וכ׳ R. Ḥ. ... related four things which he knew by tradition. Ib. 3 אף הוא ה׳ על וכ׳ he also reported as a precedent the case of a small village &c.; a. fr.—2) *to testify before court.* Ib. IV, 11 מי שהיו .. מְעִידוֹת אותו he concerning whom there were two sets of witnesses testifying; אלו מְעִידִים וכ׳ the ones testifying that &c. Macc. I, 1 מעידין אנו באיש ... שגירש וכ׳ (Bab. ed. 3ª את ... איש) we testify about this man that he divorced &c. Ib. 2, sq.; a. v. fr.—Ḥag. 5ª וממהר להָעִידוֹ and is quick to testify against him; Yalk. Mal. 589 ומַעֲיד בו.—3) *to call upon as witness.* Lev. R. s. 2 מֵעִידְנִי עלי וכ׳ I call upon heaven and earth as my witnesses &c.; Arakh. 16ᵇ מעיד אני וכ׳; a. fr.—4) *to forewarn, exhort.* Lev. R. l. c. שבעה נביאים .. וחן מעידין וכ׳ seven prophets stood up for the nations exhorting them; לא הֵעִידוּ בנו they have not warned us; גירי חדור מעידין בדור the proselytes of every generation are an exhortation to their respective generation; a. e. —Esp. *to forewarn the owner of a noxious animal; to declare an animal noxious* (v. מוּעָד). B. Kam. II, 4 כל עד שיַעִידוּ בו וכ׳ unless he be declared noxious (testimony be deposited stating the facts on which the declaration is based) in the presence of the owner and in court. Ib. הֵעִידוּהוּ שנים וכ׳ if the first case has been ascertained by two witnesses &c.; a. fr. —Part. pass. מוּעָד q. v.

עוֹד m. (b. h.; preced.) *existence, strength;* (adv.) *still, yet, more.* Pirké d'R. El. ch. XXXII עד שאני בעוֹדי אברכך while I am yet in my strength (of mind, able to dispose), I will bless thee. Ib. עד שהוא בעוֹדו.—Y. Kil. IX, 32ᶜ top ואין ע׳ and none more (shall be buried here). Y. Erub. VI, 23ᶜ ע׳ היא דבירת שמאי this is still in agreement with the opinion of Beth Sh. Y. Peah III, 17ᵈ bot. ולא ע׳ הוא בריא when he is no longer well; ולא עוֹדהוּ וכ׳ when he is no longer ill. Tosef. Mikv. V, 12 עודהו ראשון וכ׳ (not עדירהו) while the first bather is yet in the water; .. עוֹדֵירהוּ רגלו [במים] while the first is still with one foot in the water; Ḥag. 19ª. Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 מפני שעודירהו כלי וכ׳ (not שענדרהו) because it is still a utensil, the girls sitting therein &c. Sabb. 151ᵇ ועוֹדְךָ בירך (Ms. M. וידיין) and while thou art yet in thy own power (while thou canst still dispose of thyself, s. supra). Ib. 43ª בעוֹדָן עליו when they are yet on it; שאין עודן עליו when they are no longer on it; a. fr.—ולא ע׳ אלא and no more? But (also this), *and not only this, but even more.* Ber. 4ª. Ib. 7ᵇ; Meg. 6ᵇ; a. fr.—מִבְּעוֹד *while there is yet, during.* Sabb. I, 5 כדי שישורו מ׳ יום in time to be soaked through during day-time (before sunset). Ib. 6. Yoma 81ᵇ מתחיל ומתענה מ׳ יום he must begin the fast in day-time; a. fr.—[Targ. Y. Deut. XIII, 7 בעודך, read: בעוּבָּךְ, v. עוּבָּא.]

עִידְרָא, עוּדְרָא m. (עדר, עדד) = אוּדְרָא, *tow-cotton, wool.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ sq. נפל עוּדְרֵיהּ דאוניה the cotton in his ear fell out.

עִידָּה* f. (עוד, cmp. עִוּדְנַי Ps. CXIX, 61) [*convolution, coil,*] *bundle.* Sot. 46ª; Ab. Zar. 23ª ע׳ של שקין a bundle of (empty) bags; [oth. opin. in Rashi Ab. Zar. l. c.: *the pin used for knitting sack-cloth.*]

עודת, Y. Yeb. II, beg. 3ᶜ, read: עירת, v. עָרָה II.

עוֹדֵף m. (עָדַף) *surplus.* Y. Dem. V, 24ᶜ מעשר שני שבע׳ that portion of the surplus (over the exact tithe) which lawfully belongs to the second tithe. [Sifré Num. 126 פתיל זה הע׳, read עוֹרֵף, v. פָּתִיל.]

עוּדְפָא ch. 1) same. Erub. 83ª ואילו ע׳ שתין ותלת whereas the surplus (of the one measure as against the other) is sixty three egg-shells; [Ms. M. a. Rashi עוֹדֵפֶת f. h.].—2) *greater importance, gravity.*—*Pl.* עוּדְפַיָּא. B. Bath. 88ᵇ מאי עוּדְפַיְרְהוּ wherein does their greater gravity consist?

עוּדָּא, v. עוּדְּא.

עָוָה, v. עוי.

עַוּוא pr. n. m., v. עִוְיָא II.

עֲוִירָא, v. עֲוִירָא I.

עַוּלְתָא, עַוְלָה, עַוְלָא, עַוְלָא, v. sub עול (with one ו).

עָוֹן, v. עָוֹן.

עוֹן, pr. n. pl., v. עִיּוֹן.

עוֹנְיָא, Y. Yeb. I, 3ᵇ top, v. שׁוּנְיָא.

עָנוֹק, *pl.* עֲנוּקִים, עֲנָקִין, v. עָנָק.

עָוְתָה, v. עִוְּתָה.

עוּז, *Hif.* הֵעִיז, v. עָזַז.

עוֹז I, עֹז m. (b. h.; עָזַז) *fortitude, strength, majesty.* Ber. 6ª התפלין ע׳ הם לישראל T'fillin are a sign of strength to Israel. Ex. R. s. 8 לבושו של הקב״ה ע׳ the garment of

the Lord is strength (with ref. to Ps. XCIII, 1). Midr. Till. to Ps. VIII, 3 ארן ע׳ אלא תורה וכ׳ 'strength' means the Law, as we read (Ps. XXIX, 11) &c.; Mekh. B'shall., Shir., s. 3 ארן עֻזִּי וכ׳ 'my strength' (Ex. XV, 2) means &c. Ber. 16b תחכסה בעֻזְּךָ clothe thyself in thy majesty; a. fr.

עוֹז II m. name of *a bird*, prob. *black eagle* (b. h. עזניה). Kel. XVII, 14; Tosef. ib. B. Mets. VII, 5.—V. עוּזָּא.

עוּזָּא, עֻזָּא I, **עֻזָּא** m. (cmp. preced.) name of *a bird of prey*, prob. *sea-eagle*. Targ. Y. Lev. XI, 13; Targ. Y. I Deut. XIV, 12 (h. text פרס).—V. עוּזָּא, a. עֵר.

עוּזָּא, עֻזָּא, עֻזָּי׳, עוּזָּח II (b. h.) pr. n. m. *Uzza*, 1) one of the brothers that accompanied the Ark to Gibeah. Sot. 35a; Num. R. s. 4. Ib. s. 21; a. e.—2) name of a fallen angel. Yoma 67b מעשה ע׳ ועזאל the deed of U. and Azael (who came down and had connection with the daughters of man, v. Targ. Y. Gen. VI, 4). Pesik. R. s. 34 ומה עזא ועזאל וכ׳ when U. a. Azael.... sinned on coming down &c. Deut. R. s. 11, end עזה ועזאל.—[Yalk. Gen. 44 שמחזי ועזאל; Targ. Y. Gen. VI, 4 שמחזי ועזואל.]

עוּזָּא m. (v. עוֹז II) name of *a bird of prey*, prob. *black eagle*. Targ. O. Lev. XI, 13 (ed. Vien. עֻזָּא); Deut. XIV, 12 (ed. Amst. עֻזָּא; ed. Vien. עֻזָּ׳; h. text עזניה); v. עֻזָּא.

עֻזָּי׳, עוּזִּיאֵל (b. h.) pr. n. m. *Uzziel*, 1) the father of Jonathan the translator. B. Bath. 133b, a. fr., v. יוֹנָתָן.—2) name of two Amoraim. M. Kat. 5a ע׳ בר בריה דר׳ ר׳ ע׳ בר בריה דר׳ רבה R. U. grandson of R. U. the elder; Y. ib. I, 80b bot. ר׳ ע׳ בריה דר׳ חוניה. Y. Bets. III, 62a top; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 119b.—3) name of a fallen angel, v. עֻזָּאֵל, a. עוּזָּא II.

עֻזִּי׳, עוּזִּיָּה (b. h.) pr. n. m. *Uzziah*, king of Judah. M. Kat. 7b יותם לא חיה לו לע׳ וכ׳ Jotham was begotten by U. after the latter was declared a leper; Tosef. Neg. VIII, 6. Gen. R. s. 20; Yalk. jb. 35. Num. R. s. 4 שעל ידו נצטרע ע׳ on account of it (the offering of frankincense) U. became a leper. Ib. s. 7 זה ע׳ שבקש להכנס בתחום וכ׳ that is U. who attempted to encroach on the domain of priesthood; a. e.

עוּזָּר (עוּזָּד) I m. (v. חִיזָּר a. חַזָּר; popularly conceived as a transposed reduplic. of זער) [*small and shrunk*,] *medlar, crab-apple; sorb-apple.* [Tosef. Kil. I, 3 אוּזָּד, v. חִיזָּר.]—*Pl.* עוּזָּרִין, עוּזָּרִים (עוּזָּדִי׳). Kil. I, 4 (Y. ed. עֲזָּדִים) sorb-apples (Maim.). Maasr. I, 3 (Ms. M. חזוררין, Y. ed. חזרדין). Dem. I, 1 (Y. ed. עז׳); Ber. 40b, expl. טוּלָּשִׁי; a. e.

עוּזָּר (עוּזָּד) II m. (preced.) *shrunk, hardened* (reed).—*Pl.* עוּזָּרִין, (עוּזָּדִי׳). Erub. 34b עוזרי Ms. M. (or עודררין; ed. עוזדין). [Ib. ע׳ אשדין וחרגין Rashi, v. וֶרֶד II.]

עָוָה, עָוַת (b. h.) [*to be curved, bent, crooked; to curve* &c.,] *to pervert, do wrong.* Yoma III, 8 עִוִּיתִי פשעתי וכ׳ I have done wrong, I have transgressed &c. Ib. VI, 2 עָווּ פשעו וכ׳ thy people Israel has done wrong &c.; a. fr.

Pi. עִוָּה 1) *to subvert, lay waste* (cmp. הָחֲפֵךְ). Hull. 60b (play on עִוִּים, Deut. II, 23) שעיוו את מקומן Ar. a. Rashi (ed. שעִוְּרוּ) they laid waste their home (deserted it); Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 22 שעִוּוּ.—*2) *to curve one's self* (like a serpent, v. עִוְיָא), *wriggle.* Ib. שעיוו לאלוהות הרבה Ar. they wriggled before many deities (ed. שאִרְוּ, v. אָוָה I).

עֲוֵי I ch. same, *to curve.* *Targ. Ps. LIX, 5 עד לא עַוְיִן ed. Lag. (oth. ed. על לא עַוָּן) without making a curve (deviation) (Ms. עַוְיָא).

Af. אַעְוֵי *to be wrong.* Ib. CVI, 6 (ed. Lag. עותנא, v. עֲוַת).

Ithpe. אִתְעֲוֵי *to be wronged.* Targ. Prov. XVIII, 19 (v., however, עֲדַר II).

עֲוֵי II, *Pa.* עַוֵּי (cmp. צְוַח) *to cry*; Yoma 77a ע׳ ע׳ ולריכא דאשגח ביה (missing in later eds.; v. Rabb. D. S. a. l.) he cried and cried, and none minded him. Yeb. 71b תיכא דלא מְעַוֵּי if the infant (on putting its head forth the first time) did not cry. Sabb. 134a דאי ינוקא דלא מעוי if an infant does not cry (breathe). Sot. 12a כר הירכי .. ומעוי בהדייהו in order that it should hear them and cry with them; a. e.—Ḥull. 53a אידו קא מְעַוַּאי when he (the lion) roars.

עָוֶל, עָוְלָא, עֲוִירָא f. (עֲוִי I) = h. עָוֶל *curve; wrong, iniquity.* Targ. Ps. LIX, 5 Ms. (v. עֲוִי I). Targ. Ex. XXVIII 38 (ed. Berl. עֲוִירַת) constr. (ed. Wil. עֲוָרַת) *pl.*). Targ. Ps. LI, 7 (ed. Wil. עֲוָרָא); a. fr.—*Pl.* עֲוָלִין, עֲוָלַיָּתָא, עֲוָלֵי׳. Ib. CXXX, 3 (ed. Wil. עֲוָנִין). Targ. Lev. XVI, 21; a. fr.

עָוֶל, עָוְלָא, עֲוִירָא I m. (v. עָוְתָא) = חִוְיָא, *serpent.* Gen. R. s. 26 (play on עֲוִים, v. עָוָה) ע׳ בגלילא .. Ar. (ed. אִוְיָא) in Galilee they call a serpent *'ivya* (for *ḥivya*).

עָוְלָא II pr. n. m. *'Ivya*, an Amora. B. Bath. 129b; 133a, sq. (Ms. M. עַוָּא; Ms. R. עֲוִירָא, v. Rabb. D. S. a. l. notes).

עֲוֵילָה, עֲוֵילָא m. 1) = b. h. עֲוִיל, *boy.* Gen. R. s. 36 (ref. to Job XXI, 11) ע׳ .. בערביא in Arabia they call a child *'ăvila*; Lev. R. s. 5, beg.; Yalk. Job 908.—2) *wrong-doer*, v. עַוָּלָא.

עוֹלָן, v. עוּן ch.

עִוֵּר m., **עִוְרָא** I c., **עִוְרָ׳, עִוְרָן** = h. עִוֵּר, *blind.* Targ. O. Lev. XXI, 18. Targ. O. Ex. IV, 11; a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי (7 חד מאת׳), v. נָאקְתָא. Gitt. 69a ונימא לירה ע׳ וכ׳ and let the blind man say to him &c. B. Kam. 85a עינא ע׳, v. אַסִּי. Gen. R. s. 30, v. סַמֵּי; a. fr.—Sabb. 151b תרתי תיכלא shall I be both, childless and blind? (v. next w.)—*Pl.* עִוְרִין. Targ. Lam. IV, 14.

עִוְרָא II f. (preced.) *blindness.* Ned. 81a, v. עִרְבּוּבְרִיתָא.—Sabb. 151b תרתי תיכלא ועִוְרָא (Rashi) shall I suffer both, bereavement and blindness?

עֲוִירָא III pr. n. m. *'Ăvira*, an Amora. Hull. 42b; 55b; a. fr.—V. עֲוִיָּא II.

עֲוִירוּת, *Pa.* of עֲוַת.

עֲוִירֻת f. (עָוָה) *convulsion.* Hull. 60b (play on עִוִּים, v. עָוָה) שכל הרואה אותם אוחזתו ע׳ whoever saw them was

seized with convulsions (from fright); Yalk. Deut. 809; Yalk. Josh. 22. Gitt. 70a. Tosef. Sabb. VII (VIII), 21, v. פִּרְקָה II. Koh. R. to I, 18 ראית מימיך חמור ע' עליו וכ' hast thou ever seen an ass in spasms, a camel in spasms?; v. אִבְּרִית.

עוּכְבָנִיוָן* m. (v. עַכְבִּרִית) *a dish of thistles* (Cynara Syriaca), the eating of which generates an evil smell of the body (v. Löw Pfl. p. 292, quot. fr. Dioscorides). Lam. R. to IV, 9 הרו מתים מריח ע' they died from the smell of the thistles (which they ate during the siege).

עוּכְלָא m. (עכל, cmp. אוּכְלָא II a. כֻּלָּה) *'Ukhla*, a small measure of capacity (also a weight). B. Bath. 89b. Ib. 90a וכמה הוא ע' אחד משמונה ברובע (ed. מחמשה ברביע, v. Rabb. D. S. a. l. to 89b note 400) and how much is an 'Ukhla? One-eighth (fifth) of a fourth of a Kab. Sot. 8b; Tosef. ib. III, 1 (missing in ed. Zuck.; Y. ib. I, 17a אוכלא); Num. R. s. 9. Erub. 29a ע' תבלין an 'U. of spices (v. כֻּלָּה).—*Pl.* עוּכְלֵי. B. Bath. 85b מחו לה מאה ע' עוכלא they struck (defeated) that opinion with a hundred measures against one (a hundred arguments against for one in favor of it; Rashi: with a hundred strokes with a lash to which the weight of an 'Ukhla was attached); Keth. 53a דאמינא כמאן דקא מחו וכ' for I may adopt the opinion of him who said, they struck &c.

עוּל, עוֹל imperat. of עָלַל.

עוֹל (interch. with עָלַל) 1) *to come, come in.* Perf. עָל, עָאל; part. עָל, עָאֵל, עָאֵל, עָיֵל. Targ. O. Ex. VII, 23 עָל; Targ. Y. עאל (ed. Amst. אָעַל). Targ. Y. ib. XXXIII, 9 עאיל (ed. Amst. אָעֵיל). Targ. O. Gen. XXIII, 10 עָאלֵי (ed. Berl. a. oth. עָלַי; Y. עָלַי). Targ. Prov. XVII, 10 עָאלָא ed. Lag. (oth. ed. עָלָא); a. fr.—Y. Kidd. II, 63a top דחק סומכוס ועאל S. pressed on and went in. Yoma 51b נֵיעוּל וכ' (Ms. M. נעביד) let him make his entrance in the way prescribed by R. J. Ib. 52a נישול בין מנורה וכ' let him make his entrance between the candlestick and the wall. Pes. 112a; B. Bath. 21a שבשתא כיון דעל על a mistake once entered (into the mind) remains therein. Sabb. 98b האי עָיֵיל והאי נפיק one will go in (recede), the other go out (protrude, i. e. form an uneven surface); a. v. fr.—*2) to bring in.* Targ. Y. Gen. VI, 19 תֵּיעוֹל ed. Vien. (v. עַלַל).—Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 40) עול חרבך וכ' ועל חרבך bring thy sword home (into its sheath), and thou shalt live; (Yalk. ib. 115 תטול, read: תֵּיעוֹל).

Pa. עַיֵּיל 1) *to come in habitually.* Inf. מְעַיֵּיל, v. מְעָלָא.—2) *to bring in, insert.* Hull. 42b ועַיֵּיל..אפיק, v. נְפַק. Erub. 44b בעי עֲיוּלֵי נהוּ wanted to bring them in. Sabb. 96b מה לי אפוקי ומה לי עֲיוּלֵי what is the difference between carrying out and bringing in? Erub. 38b ע' רב חסדא וכ' R. Ḥ. brought (the subject) in, in order to show a contradiction &c. Keth. 61a ועַיֵּילִית וכ', v. חֲרִיקָא. Ib. 101a עַיֵּילָא לית גלרמא if she brought him a cloak (as dowry). Yoma 47a נְעַיֵּיל והדר נעייל shall he bring in (one portion) and again bring in (another portion)?; a. fr.—3) *to produce, develop, ripen.* R. Hash. 13a ודילמא לא ע' כלל perhaps it means when it (the growing vegetation) had not yet begun to ripen at all? Ib. דע' ביד נכרי the barley of which the 'Omer was brought had ripened while in the possession of a gentile (a Canaanite). Ib. דע' ריבעא if it has developped one fourth of the full size; a. e.

Ithpa. אִתְעַיֵּיל *to insert one's self; to get in.* Yoma 51b ולא מִיתְעַיֵּיל ליה he could not get himself in (between the table and the wall).

Af. אַעֲיֵיל; *Ittaf.* אִיתְעַל, *Ithpe.* אִתְעַל, v. עָלַל.

עוֹל m. (b. h. עֹל; עָלַל) *yoke*; also *pole* of a wagon. Kil. II, 6 מלא רוחב ע' השרוני the width of the yoke (the team) used in the plain of Sharon. Kel. XIV, 4 ע' של מתכות a metal pole (v. Maim. a. l.); ib. 5 ע' המצופה the metal-tipped pole. Sifré Num. 123 בע' שלא לעבודה וכ' the text speaks of a yoke not put on for working. Sot. 46a ע' פוסל בין בשעת וכ' the bearing of a yoke disqualifies the animal for the ceremony, whether it was put on at working time &c.; a. fr.—Trnsf. *obligation, dependence.* Ab. III, 5 כל המקבל עליו ע' תורה...ע' מלכות וע' דרך ארץ whosoever takes upon himself the yoke (obligations) of the Law, from him shall be removed the yoke of government (oppression) and the yoke of worldly affairs; וכל הפורק ממנו ע' תורה וכ' but he who throws off the yoke of the Law, will be made to feel the yoke of &c. Ber. II, 2 כדי שיקבל עליו ע' מלכות שמים..ע' מצות in order that he may acknowledge his dependence on divine government first (by reciting Deut. VI, 4 sq., v. שְׁמַע) and then his subjection to religious duties (by reciting Deut. XI, 13 sq.); a. fr.—*Pl.* עוּלִין. Tanḥ. V'zoth 5 שני ע' וכ' thou puttest two yokes upon thy children; Yalk. Deut. 952.

עָוַל (b. h.), *Pi.* עִוֵּל, עִיֵּל (denom. of עָוֶל) *to act perversely; to do wrong, cheat.* Tosef. B. Kam. VII, 8 חמעַוֵּל במידות והמשקר וכ' he who cheats in measuring, and is false in weighing; Mekh. Mishp. s. 13. Yalk. Num. 765 מה אתה מועל ומשקר וכ' (read: מְעַוֵּל) why dost thou cheat and give false weights?; Tanḥ. Balak 12 מה אתה עושה מעולה ומשקר וכ' (corr. acc.); ib. ed. Bab. 16; a. e.

עָוֶל m. (b. h.; עוּל; cmp. עָוֹן) *perversion, fault.* Yalk. Lam. 999 לא מצא בי ע' found no fault with me. Ib. מצאתם בי ע' you found fault with me; a. e.

עַוָּל, עַוָּלָא ch. same. Targ. Y. I Deut. XXXII, 4 (O. עַוָּלָה). Targ. Prov. XIII, 11.—*Pl.* עַוָּוֵי, עַוָּלֵי. Ib. XXXI, 8, v. next w.—V. עַוְלָתָא.

עַוָּל, עַוָּלָא m. (preced.) *perverter; wrong-doer.* Targ. Prov. XXIX, 27 (ed. Wil. עַוָּן; some ed. עִרְלָה). Targ. Job XVIII, 21 (ed. Lag. עַוְרִילָא).—*Pl.* עַוָּלַיָּא, עַוָּלֵי, עַוָּלָאֵי, עַוָּוֵי. Targ. Zeph. III, 5 (not עַוָּלֵי). Targ. Prov. XXXI, 8 (ed. Wil. עַוְלֵי; h. text חֲלוֹף). Ib. XXIX, 18 בסוגא דעולאי (h. text באין חזון!). [Ib. XIV, 22 ed. Lag. (ed. Wil. חֲלָא; h. text חֲלוֹא.]

עוּלָא I m. (b. h. עוּל; עול) [*that which is carried,*] *infant, nursling, child* (v. עוֹלָל). B. Bath. 9a sq. ע' משגש ארחתיה דאימיה (Ms. H. אילא; Ms. F. עילא; ed. Ven. עיולא, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) the suckling that confounded its mother's way (a surname of R. Aḥadboy, or of R. Shesheth, v. Rashi a. Tosaf. a. l.)—[*Pl.* עוּלִין *foals*, v. עִירָא I.]

עוּלָא II pr. n. m. *'Ula* (or *'Ulla*), name of several

Amoraim. Y. Shek. I, beg. 45[d]; a. fr.—Y. Ber. II, beg. 4[a] עילא.—Y. Meg. II, 73[b] עולה ביריה; Y. M. Kat. III, 83[b] bot. ע׳ ביריא; Bab. ib. 26[a] ע׳ ביראה, v. בֵּירָאָה.—Y. Pes. III, 30[a] ע׳ דקיסרין; Y. Nidd. II, 50[a] bot.—Esp. known: *'U. bar Yishmael*, in Bab. only *'Ula*. Y. Succ. IV, 54[c]. Y. Gitt. V, 47[b] top; Bab. ib. 55[a]. Hor. 4[a]; (Y. ib. I, 46[a] top הילא). Y. Maasr. V, 51[d], a. e. עילא, עילה; a. fr.—Y. Kil. IX, 32[c] bot. ע׳ נחותא; Y. Keth. XII, 35[b] עללא (corr. acc.), v. נָחוֹתָא.—V. Fr. M'bo, p. 119[b], sq.

עוּלְבָּנָא, עוּלְבַּן m. (עֲלַב) 1) = h. עֶלְבּוֹן, *humiliation, insult.* Targ. Zeph. III, 12 מקבל ע׳ submitting to humiliation (h. text דל). Targ. Y. Ex. III, 16. Targ. Is. XXXIV, 8; a. fr.—2) *assumption of superiority, arrogance.* Gitt. 36[b] דא פרוסבלא ע׳ דדייני הוא that institution of Prosbol (v. פְּרוֹסְבּוֹל) is an *'ulbana* of the judges. Ib. האי ע׳ לישנא דחוצפא הוא או לישנא דניחותא הוא this *'ulbana*, does it mean assumption of power, or does it mean submission (i. e. submission to a law which they at heart disapprove)? [Rashi explains ניחותא *convenience*, i. e. an assumption of authority not from arrogance but from a desire to relieve the judges from overwork].

עַוְלָה f. (b. h; v. עָוֶל) *wrong.* Keth. 19[b] כיון דע׳ הוא אע׳ חתמי since it (the holding of a bill of indebtedness on trust, v. אֲמָנָה) is a wrong, (a violation of the rule, 'harbor no wrong in thy tent', Job XI, 14), they would not have lent their signature to a wrong act; a. e.

עַוְלָה ch., v. עַוָּלָא.

עוּלָה I pr. n. m., v. עוּלָא II.

עוּלָה II f. *girl*, v. עוֹלְלָה.

עוֹלָה f. (b. h. עָלָה; עָלָה) [*rising,*] *burnt-offering.* Ḥag. 6[a] עולת תמיד הואי ... ע׳ the burnt-offering which the Israelites brought in the desert (Ex. XXIV, 5) was the daily offering; עולת ראיה הואי was the Temple visitors' offering; Yeb. 5[b]. Zeb. 7[b], v. הוֹרוֹן II. Ib. ע׳ אחריתי another burnt-offering. Ib. V, 4; a. v. fr.—*Pl.* עוֹלוֹת. Ḥag. l. c. שריבה .. יותר מבע׳ for the Biblical text ordains, in connection with the princes, more peace-offerings than burnt-offerings. Ib. I, 3; 5; a. fr.

עוּלָם, עוּלֵם, עוּלְמָא, עוּלֵימָא m. (עֲלֵם) 1) *strong, powerful.* Y. Ber. II, 5[b] כהנא הוה ע׳ סגין Kahăna was very powerful (in mysteries).—2) *young, young man;* (cmp. נַעַר) *servant.* Targ. II Chr. XXXV, 27 (contrad. to טלי). Targ. O. Gen. XLI, 12 (Y. טליא). Targ. I Sam. XVII, 55. Ib. II, 13; a. fr.—Keth. 72[b] ע׳ אייתי וכ׳ boy, get me the spindle; Snh. 95[a] עֻלֵּם (Ms. F. עולימא); a. e.—*Pl.* עוּלַיְמִין, עוּלַיְמֵי, עוּלְמֵי, עוּלְמֵי. Targ. I Sam. II, 33. Ib. XVI, 11. Targ. Esth. II, 2 (not עוּלְמֵי); a. fr.—Gen. R. s. 79 (play on אלמתיו, Ps. CXXVI, 6) אתא שעון ע׳ ועוּלַמְרְתָא he (Jacob) came laden with young men (sons) and a girl (daughter); Midr. Till. to Ps. l. c. ועולמין עולמרתא ed. Bub. (oth. ed. עוּלְמֵי ועולמותי, corr. acc.); Yalk. Ps. 881 עוּלַיְמֵי ועולרמות (read: ועוּלַיְמִית); Yalk. Gen. 133 עולמי ועולמי .. —*Fem.* עוּלַיְמָא, עוּלַיְמְתָא, עוּלְמָא, עוּלְמְתָא (ed. Amst. עוּלֶמְתָא); a. fr.—Gen. R. l. c., a. e., v. supra.—*Pl.* עוּלַיְמָן, עוּלַיְמְתָא, עוּלְמִין. Targ. Zech. VIII, 5. Targ. Esth. II, 9. Ib. 2 (ed. Vien. עִלְּמָן); Targ. II ib. עֲלַיְמָן; a. fr.—Y. M. Kat. III, 83[b] bot., v. עֲלִימוּת.—V. next wds.

עוּלַיְמָא *youth*, v. עוּלֵימָא.

עוּלְמָא, עוּלַיְמוּתָא, עוּלֵימוּ f. (preced.) 1) *strength.* Targ. I Kings XII, 10; Targ. II Chr. X, 10 (ed. Lag. גבורתא).—2) *youth.* Targ. Is. LIV, 4. Targ. O. Gen. XVIII, 12. Targ. O. Num. XI, 28 ed. Berl. (oth. ed. מעוּלַיְמוֹתַי, v. next w.). Targ. Joel I, 8 עוּלַיְמוּתָא ed. Lag. (ed. Wil. עוּלְמָהּדָא; oth. ed. עוּלַיְמָתָא *pl.*); a. fr.—[עולמותי, עולמותי, v. עוּלַיִם.]

עוּלַיְמִין, עוּלֵימָא m. pl. same. Targ. Is. LIV, 6 (ed. Ven. עֲלוּמִין). Targ. Ps. CXXVII, 4 Ms. (ed. עולימא). Ib. LXXXIX, 46 עוּלַיְמוֹי Ms. (ed. עֲלַיְמוֹי). Targ. O. Num. XI, 28, v. preced.; a. e.

עוּלְמְתָא, עוּלְמָא, עוּלַיְמְתָא, עוּלַיְמִית, v. עוּלַיִם, a. עוּלַיְמוּ.

עוּלְיְתָא, v. עוּלְתִין.

עוֹלָל m. (b. h.; dimin. of עוֹל) *nursling, child.* Sot. 30[b] ע׳ מוטל וכ׳ an infant lying on its mother's knees; ע׳ הגבירה וכ׳ the infant raised its neck, the suckling dropped the breast ..., and they said, This is my God &c.; Y. ib. V, 20[c] top; a. e.—*Pl.* עוֹלְלִים. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 (ref. to Ps. VIII, 3) ע׳ אלו ע׳ שבחוץ *'ol'lim* means the children playing in the street (with ref. to Jer. IX, 20); Midr. Till. to Ps. l. c. ע׳ אלו שבחוץ *'ol'lim* means infants outside (of the womb, by ref. to Lam. IV, 4); (oth. opin.) ע׳ אלו שבפנים *'ol'lim* refers to those yet unborn (by ref. to Job III, 16); Mekh. l. c.; Yalk. Ps. 640 ע׳ אלו שבמעי אמן; ib. ע׳ חזרו לטיבורן the infants returned to their navel (womb); Yalk. Lam. 1043. Midr. Till. to Ps. IX (ref. to הטלם, Koh. III, 11) גם אהבת הע׳ נתן וכ׳ even the love of the little ones has he put into the heart of their parents. Ib. to Ps. CXXI אני מנפץ את עוֹלָלַיִךְ .. את עוֹלָלַי I myself will shatter thy babes, as thou didst mine; a. e.—*Fem.* עוֹלְלָה *girl.* Esth. R. to I, 9 (ref. to לעוללים, Ps. XVII, 14) ע׳ אחת וכ׳ (some ed. עוּלָה) one babe was left &c.; (Yalk. Ps. 671 יתומה).

עוֹלָלָא f., *pl.* עוֹלְלָן, עוֹלְלָתָא = h. עוֹלְלוֹת (v. עוֹלֵלָה) *gleanings, single bunches.* Targ. Jer. XLIX, 9; Targ. Obad. 5. Targ. Is. XVII, 6 (ed. Wil. עוֹלְלִין m.).—Lam. R. to I, 22 (ref. to עולל ib.) קטוף עוֹלָלָתַיהוֹן כמה דקטפת עוֹלָלָתַי cut their last bunches as thou hast done to mine; v. עוֹלֵלָה.

עוֹלָלָה *girl*, v. עוֹלָל.

עוֹלֶלֶת, עוֹלֵלָה f. (b. h. עוֹלְלוֹת *pl.*, = מְעוֹ; עָלַל) [*that which is searched after,*] *gleaning reserved for the poor;* in gen. *small single bunch* (on a single branch, or hanging down directly from the trunk), opp. to אשכול. Peah VII, 4 ע׳ בארכובה a bunch on the knee of a vine. Ib. ע׳ גרגר יחידי ... ע׳ (Mish. ed. עוֹלְלוֹת *pl.*) single berries...are considered gleanings (belong to the poor); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III; a. fr.—Gen. R. s. 29 ראה עוללה אחת וכ׳ saw a single bunch (that was ripe), and said a blessing over it; בדאי הע׳ וכ׳ this single bunch is worth

saying a blessing over it. Lam. R. to I, 12 (ref. to עולל ib.) קטַח עוֹלָלָתִי he cut my last bunch (destroyed me entirely), v. עוֹלָלָא.—*Pl.* עוֹלָלוֹת. Sifra l. c.; Peah VII, 7 כרם שכולו ע' a vineyard in which all grapes grow in small separate bunches. Ib. 8 חמקדיש...בו הע' וכ' if one consecrates his vineyards before the bunches (which would have been the poor man's share) were distinguishable on it, they do not belong to the poor. Midr. Till. to Ps. CXXI אלקוט עוֹלְלוֹתֶיהָ של גפן (not עלילותי) I will pluck the very gleanings of the vines; ואת לקחת עד הע' וכ' (read לקטת) but thou hast plucked the last grapes. Esth. R. to I, 9 (ref. to Is. III, 12, and Lev. IX, 10) מקטפין עוֹלְלוֹתֵיהֶן they (the officers) cut their gleanings (rob the people of their last belongings); a. fr.

עוֹלְלָתָא, v. עוֹלָלָא.

עוֹלָם m. (b. h.; עָלַם I) [*strength, endurance,*] *nature, existence, world;* (b. h.) *life-time, eternity.* Y. Ber. IV, 7[b] bot. (ref. to עד עולם, I Sam. I, 22) והלא אין עוֹלָמוֹ של לוי אלא עד וכ' but the life-time (active service) of the Levite is only up to fifty years. Kidd. 15[a] (ref. to Ex. XXI, 6 לְעֹלָם) הוה אמינא לע' ממש I might have thought, that it meant really for ever (for life); קמשמע לן לע' לעולמו של יובל it is intimated (by ושבתם וכ', Lev. XXV, 10) that *l'olam* means up to the period of the jubilee. Ber. 17[a] עוֹלָמְךָ תראה בחייך וכ' mayest thou see (enjoy) thy existence during thy lifetime, and thy future (reward be reserved) for the life of the world to come. Arakh. 16[b] bot. קיבל עולמו has received his reward in this world. Ber. IX, 5 כל חותמי...מן הע' (Bab. ed. 54[a] עד הע', v. Rabb. D. S. a. l. note 20) in all conclusions of benedictions in the Temple they used to say, (Blessed is the Lord....) משקלקלו ...אין ע' אלא אחד וכ' from everlasting; when the heretics (or Sadducees) degenerated and said, there is only one world, they ordained the formula, From everlasting to everlasting. Pes. 56[a]; Tosef. ib. II (III), 19 ברוך שם כבוד מלכותו לע' ועֶד they did not say blessed be the name of His glorious kingdom for ever and ever. Gen. R. s. 30, a. fr. ראה ע' חדש has seen a new world (a great change). Cant. R. to I, 3, a. e. ע' שאֵין בו מות, v. אֲתַאנַסָיָא; a. fr.—Y. Ned. XI, 42[c] bot. פירות הע' the fruits of the world, i. e. coming from some other place, opp. צבורים בסידקי.—ע' הזה (abbrev. ע"ה) this world, *mundane existence*; ע' הבא (abbrev. עה"ב) the world to come, *the hereafter*, also *the Messianic days; the days of resurrection.* Pes. 50[a] לא כעה"ז עה"ב not as in this world (the present), will it be in the Messianic days. Ber. 51[a] זוכה ונוחל שני עולמים העה"ז והעה"ב will be permitted to inherit two worlds, this world and the hereafter. Ab. IV, 16, v. פַּרְזְדְּוֹר. Snh. X, 1, a. fr. חלק לעה"ב a share in the world to come (resurrection); a. v. fr.—אומות הע' (abbrev. אוה"ע, א"ח), v. אוּמָּה.—בית ע' (euphem.) *cemetery.* Lev. R. s. 12, beg. (interch. with עַלַם q. v.).—*Pl.* עוֹלָמַיִם, עוֹלָמִין, עוֹלָמוֹת. Ber. l. c., v. supra. Snh. 100[a] שלש מאות ועשרה ע' three hundred and ten worlds (existences of beatitude). Gen. R. s. 3, a. e. חרב בורא ע' ומחריבן he created worlds and destroyed them again; a. fr.—בית ע' the permanent house, *the Jerusalem Temple*, opp. משכן the Tabernacle. Succ. 5[b]; a. fr.—לְעוֹלָם a) *forever, always, under all circumstances.* Y. Ber. V, 9[a] bot. חיים לע' a life for ever (not ceasing). Keth. IV, 5 לע' חיא ברשות וכ' she (the betrothed) continues to be under the father's jurisdiction (sharing his legal status), until she is wedded. B. Mets. 59[a] לע'...בכבוד אשתו under all conditions a man must guard the honor of his wife. Yeb. 46[a], a. e. לע' אין גר עד וכ' a person is not considered a proselyte, until he has been circumcised and immersed; a. v. fr.—b) (dialectic term) *at all events, in spite of your argument, still.* Hull. 101[a] לע' קסבר וכ' Rab may still be of the opinion that &c.; Ber. 3[a]. Ib.[b] לע' בחד וכ' I may still say, it refers to one person and to recent debris; a. fr.—מע' לא *never.* Yoma 49[a] מע' לא שאלני וכ' never (in my life) did a person consult me about &c.; (Hull. 7[b] מימי). Sabb. 108[b] מע' לא טבע גברא וכ' never yet has a person been drowned in the Dead Sea; a. fr.

עוֹלַמְיָא, עוֹלֵמוּתָא, עוֹלֶמָא, עוֹלָמוּ, עוֹלָם, עוֹלַמְתָּן, v. sub עוֹלַמ'.

עוֹלָמִית adv. (v. עוֹלָם) *for ever, absolutely.* Tosef. Dem. II, 9 אין מקבלין אותן ע' they must never (under no conditions) be received (as *haberim*, v. חָבֵר). Y. Sabb. IX, end, 12[b] אין לו תקנה ע' can never be remedied; a. fr.

עוֹלֶמְתָא, עוֹלֵמְתָא, עוֹלָמְתָא, v. עוֹלַמ'.

עוֹלָשִׁין m. pl. *endives* (v. Löw Pfl., p. 255). Kil. I, 2 ע' וע' דשדה (garden) endives and field endives; Y. ib. 27[a] top ע' טרוקסרמון ע' *'ulshin* are endives that are eaten raw, ע' שדה עולתין field *'ulshin* are known as *'ulthin* (Chald.). Pes. II, 6; a. e.

עוּלְשִׁין ch. same. Targ. Y. Ex. XII, 8 (h. text מרורים); Targ. Cant. II, 9.

עוּלְשָׁתָא pr. n. pl. *'Ulshatha.* Tosef. Shebi. IV, 11 (missing in ed. Zuck., Var. עול שתא, עילשתא; v. Hildesh. Beitr., p. 34, a. p. 80 note).

עַוָּל, עַוָּלְתָא f. (v. עַוְלָא) *perversion, wrong.* Targ. Ps. XCII, 16. Targ. Job XV, 16 Ms. (ed. עִילְיָתָא, עִילָתָא).

עוּלְתָּן m. pl. ch. = h. עוּלְשִׁין. Y. Kil. I, 27[a] top, v. עוּלְשִׁין.—Lam. R. to III, 42 עוּלְיָתָא Ar. (ed. כרנבי), v. בְּסִירְתָּא.

עוּמָּא, Tosef. Kel. B. Bath. I, 6, = עִירְמָא.

עוּמָד m. = אוּמְדָּא, *estimate, guess, medical prognosis.* Tam. II, 5 בע' חמש וכ' as much wood as would by estimate yield five S'ah of coal. Y. Snh. IX, 27[a] bot. ע' של טעות an erroneous prognosis. Y. Naz. IX, end, 58[a] ע' האמצעי, v. אוּמְדָּא. Ib. עֲמֵד, a. עֲמָדָה.—*Pl.* עוּמָדִין. Ib. שני ע' two subsequent medical opinions.

עוֹמֵד, v. עֲמֵד.

***עוּמְדָה**, Y. Ab. Zar. III, 43[a] bot., v. עֲמִידָה I.

עוֹמְדוֹת f. pl. (עֲמַד) *standing at meetings, attendance while standing*, opp. יְשִׁיבוֹת. Y. Sabb. X, 12[c] bot., a. e., v. יְשִׁיבָה.

עוֹמְדִין, עוֹמְדִים m. pl. (preced.) 1) *upright loom.* Neg. II, 4 באורגת בע' in the position of one weaving at an

upright loom; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV (not בעומר); Lev. R. s. 15 בעמרים (corr. acc.); Yalk. ib. 551 (corr. acc.). —2) *side-pieces of a ladder.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 אחר הע' the material of the side-pieces decides (v. עֲדָשָׁה 4).

עוּמָּה f. (b. h. עֻמָּה; עֻמַּם, cmp. עִם) *junction*; לְעוּמַּת *corresponding, against.* Keth. V, 8 פוסק לְעוּמָּתָן וכ' must give her other products of the same nutritious quality.

עוֹמֶס m. (עמס) *pack*; מלא עומסו *as much as one can pack into one's hand.* Snh. 100ª; Yalk. Ps. 797.

עֹמֶק, עוֹמֶק m. (b. h.; עָמַק) *depth, profoundness.* Pes. 54ᵇ (among the things hidden to man) ע' הדין the profundity of divine judgment; [oth. opin.: the intricacy of human law]; Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5. Meg. 3ᵇ top (ref. to Josh. VIII, 9, a. 13, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) שהלך ולן בעומקה וכ' Tosaf. (ed. שלן only) he went and spent the night in the depth (of study) of the Law; Erub. 63ᵇ שהלך בעומקה וכ' he entered into the depth &c.; a. fr. —Meg. 6ª הרוגי ע' those who died in the valley (Babylonia), v. רַפַּת.— *Pl.* עוֹמְקִין. Gen. R. s. 41 beg. Ar.; Yalk. Ps. 845, v. סִיקוֹסִים II.

עוּמְקָא I ch. same, 1) *depth, foundation; the soil under a building.* B. Bath. IV, 2 שכתב .. אע"פ לא את חבור ורומא לו ע' (in selling a building, one has not implicitly sold) the well or the subterranean store-room, allhough he wrote in the contract 'depth and height' (ground under the building and space above the roof); ib. 61ª עומקה ורומה (corr. acc.). Ib. 63ᵇ ורומא בסתמא לא קני ע' depth and height, unless explicitly stated, are not sold with the house (and the seller has a right to dig under and to build on top of the house); אהני ע' ורומא למיקני ע' ורומא the specification of 'depth and height' in the contract, has the effect to give possession of the ground beneath and the space above. Ib. ואי ס"ד בסתמא קני ע' ורומא ליהני ע' ורומא למיקנא בור וכ' but if we were to assume that depth and height are implied in the sale, let the specification of 'depth and height' have the effect to give possession of the well &c. Ib. 64ª; a. fr.—Gen. R. s. 50 וסדום בע' הוא שרי בע' וכ' now, Sodom was situated in a depression, therefore he said, and I cannot escape to the mountain; he dwelt in a valley, and they say to him, go out to the mountain (which has a healthier climate), and yet he speaks in that manner? B. Mets. 117ᵇ נחית לע' דדינא; B. Kam. 53ª; ib. 39ª לעומקיה וכ', v. נָחַת; a. e.—*Pl.* עוּמְקָאֵי, עוּמְקִין. Targ. Ps. CXXX, 1. Targ. Ez. XXVII, 34; a. e.—V. עִמְקָא.—2) (trnsf., cmp. חָלָל III) *intricacy, cunning, reservation.* Targ. Y. I Gen. XXII, 14 (Y. II פַּלְגּוּ).

עוּמְקָא II, **עוֹ'** f., constr. עוֹמֶק, עוֹמַק; *pl.* עוּמְקָוָן, עוּמְקָוָתָן, v. עִמְקָא.

עוֹמְקָן m. (v. עוּמְקָא I, 2) *reserved person, trickster.* Der. Er. Zuta ch. VI.

עוּמְקָנָא ch. same, *tricky.* Targ. Ps. CI, 4 ed. Ven. (oth. ed. עורקמנא).

עֹמֶר, עוֹמֶר m. (b. h.; עמר) 1) *sheaf.* Peah IV, 3 ע' השכחה the forgotten sheaf (Deut. XXIV, 19); a. fr.—*Pl.* עֳמָרִים, עוֹמָרִים, עֳמָרִין, עֳמָרֵי. Ib. VI, 5 שני ע' שכחה two sheaves left in the field are considered as forgotten (belong to the poor). Ib. 6 שני ע' ובהם סאתים two sheaves containing two S'ah between them (the ordinary size of a sheaf being one S'ah). Ib. וכי מרוב הע' וכ' is the privilege of the owner strengthened or infringed by the quantity of the sheaves (irrespective of their sizes)? Ib. V, 1; a. fr. [Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 551, v. עוֹמָרִים.]—2) [*the quantity of grain in a sheaf,*] *Omer,* a dry measure, esp. *the Omer of barley offered on the sixteenth day of Nisan* (Lev. XXIII, 10—14). Men. X, 1 הע' הירה בא בשבת וכ' the Omer, when offered on the Sabbath, was prepared by cutting three S'ah-fuls of barley (sifted down to one Omer). Tosef. Dem. I, 28 מותר ע' that which is left over when preparing the Omer. Men. X, 6 הע' הירה מתיר וכ' the offering of the Omer had the effect of allowing the use of the new crop in the country. Ib. 7 קודם לע' before the Omer was to be offered (before the sixteenth of Nisan); a. fr.

עֳמָרָא, עוֹמָרָא ch. same, 1) *sheaf.* Targ. Deut. XXIV, 19. (O. ed. Vien. עֲמָ)—2) *Omer.* Targ. Ex. XVI, 36 (Y. ed. Vien. עֲמָרָא; O. ed. Vien. עֲמָ). Ib. 33. Targ. Lev. XXIII, 10; a. fr.—Targ. Hos. III, 2 עומר ארמותא (עוֹמֶר) the Omer of the wave-offering (h. text חֹמֶר).—*Pl.* עֳמָרִין, עוֹמָרִין. Targ. Ex. XVI, 22.

עָוֹן m. (b. h.; עָוָה) 1) *perversion, wrong.* Deut. R. s. 3 לא אותו ע' חטא ולא ע' no sin or wrong. Sabb. 30ª that sin (of David's, against Uriah and Bathsheba); Snh. 107ª מחול לי על אותו ע' pardon me for that sin entirely. Sabb. 88ᵇ כולו זה ע' גדר, v. גָּדַר. Snh. 44ᵇ אם יש בי ע' if I am guilty of that crime (for which I am to be put to death); a. fr.—ע' גלגול, v. אָוֶן.—*Pl.* עֲוֹנוֹת, עֲוֹנוֹתַי. Ib. תהא .. עֲוֹנוֹתַי may my death be an atonement for all my wrong-doings. Ber. 5ᵇ מוחלין לו כל עֲוֹנוֹתָיו is forgiven all his sins. Yoma III, 8. Ib. 39ᵇ עֲוֹנוֹתֵיהֶן של ישראל the sins of Israel; a. v. fr.—2) (sub. עוֹנֶשׁ) *penalty.* Yeb. 47ª מודיעין אותו עָוֹן לקט וכ' we acquaint him (the proselyte) with the consequences of a neglect of the laws concerning the share of the poor &c., v. עוֹנֶשׁ.— בַּע' as *a punishment for, in consequence of.* Sabb. 32ᵇ בע' נדרים (sub. ביטול) as a punishment for the neglect of vows; בע' מזוזה for neglecting the law concerning the door-post inscription; בע' ביטול תורה for neglecting the study of the Law; בע' גילוי עריות for unchastity; a. fr.

עין *to be round, curved;* denom. עַיִן.

Pi. עִיֵּן (denom. of עַיִן 1) *to look in, read.* Tanḥ. Ki Thissa 34 אסור .. לעיין בתורה וכ' the interpreter must not look into the Torah (Hebrew text) and translate; (Pesik. R. s. 5 ליתן עיניו).—2) *to look carefully; to search, investigate* (cmp. דִּקְדֵּק a. דּוּק). B. Bath. 115ª (ref. ובן אין לו, Num. XXVII, 8) עיין עליו (Ar. אַיֵּן) investigate his case (whether he has really no male issue); Yeb. 22ᵇ. Kidd. 4ª (ref. to Lev. XXII, 13 וזרע אין לה) עיין לה; Yeb. 70ª עיין עלה (Chald.).—3) *to speculate, contemplate.* Ber. 55ª המאריך בתפלתו ומְעַיֵּין בה he who stays long in prayer and speculates on it (expecting its fulfillment as a reward for his lengthy prayer); Yalk. Prov. 950; Ber. 32ᵇ; a. e.—4) [*to measure with the eye*] *to balance exactly,* opp. חכריע (v.

the natural night, or (at solstice) *natural day*, or *natural night*. Y. Ab. Zar. V, end, 45[b]; Bab. ib. 75[a]; Nidd. 65[b]. Y. Ab. Zar. l. c. כדי ע'; Tosef. Toh. XI, 16 מלא ע' for the term of an 'Onah; Ab. Zar. l. c. וכמה ע' how long? An 'Onah. Yeb. 62[b]; Nidd. 63[b] וכמה ... ע' and how long before? ... An 'Onah. Ib. אחריתי ע' an additional 'O. (day or eventually night). Ib. 65[a] שלמה ע' a complete 'O., expl. ib. לילה וחצי יום, expl. ib.[b] אי לילה וכ' either the space of one night at solstice, or half a day and half a night &c., in midsummer or midwinter; a. fr. —*Pl.* עוֹנוֹת. Mikv. VIII, 3; Tosef. ib. VI, 6; Sabb. 86[a]. Ib.[b]; Y. ib. IX, 12[a] top שלמות ע' full 'Onahs (not counting fractions); a. fr.—4) *due season, period, stage.* Peah IV, 8 עד שלא באו לעונת המעשרות before the harvested products have arrived at the stage when they are subject to tithes; Maasr. V, 5. Y. M. Kat. III, 83[a] top עונת קריית שמע the time of the day for reading the Sh'm'a. Y. Shek. I, beg. 45[d] כדי שיבואו ... בעונתן so that the Israelites might deliver their Shekels in due time. Y. Erub. VIII, end, 25[b] אם עונת הגשמים היא if it is during the rainy season; Y. Kil. IX, 32[a]. Y. Ber. II, 5[c] top עונתה וכ' .... בעל התאנה the owner of the fig tree knows when it is time for the figs to be picked; עונתן של וכ' ... כך הקב"ה so does the Lord know when it is time for the righteous to be called away; Cant. R. to VI, 2. Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. עונת אשה marriageable age, v. עוּפָּר; a. v. fr.—Esp. (b. h. עֹנָה) *the duty of marital visits at certain intervals, marital duty.* Keth. V, 6 הע' האמורה בתורה וכ' the time for marital duties intimated in the Law (Ex. XXI, 10) is: for men of leisure &c.; Gen. R. s. 76; Yalk. ib. 131. Sabb. 118[b] למימרא ... מצות ע' לא קיים does this mean that R. J. neglected the regulations concerning the marital duty? Keth. 62[b]; a. fr.—Mekh. Mishp., s. 3 (ref. to Ex. l. c.) ועונתה זו דרך ארץ *her 'onah* refers to marital visits; [oth. opin.: ועונתה לא יתן וכ' *her 'onah* means, he must not give her summer apparel in winter &c., but כל אחד ואחד בעונתה each in its due season; anoth. opin.: עונתה זו מזונה *her 'onah* means her sustenance (with ref. to ויענך Deut. VIII, 3; v. next w.); Keth. 47[b]; Y. ib. V, 30[b] top.]

עוֹנָה II f. (עָנָה II; cmp. עִינּוּי) *trouble, suffering.* Sifra B'huck., Par. 2, ch. VIII (play on ינק וביניק, Lev. XXVI, 43) ע' של מדבר (Yalk. Lev. 675 עונות) the privations in the desert; ע' של בעל פעור (Yalk. l. c. של פעור) the suffering attendant upon the worship of Baal (Num. XXV, 3, Ps. CVI, 28, sq.); ע' של מלכי האמורי the suffering from the Emorite kings (Jud. II, sq.).—*Pl.* עוֹנוֹת. Lev. R. s. 17 (play on חֲרֵצוֹת, Ps. LXXIII, 4, v. חָרֵחַ) ולא צבריתים בע' I did not make them swell from sufferings; ib. אין להם צירים של ע' וכ' they (the wicked) have no swellings (accumulations) of sufferings with which they die (so as to atone for their sins) &c.; Yalk. Ps. 808.

עוֹנָה III f. (denom. of עַיִן) 1) *sight* or *affliction of the eye.* Men. 64[b], v. next w.—2) *shade of color, pattern* (in weaving, v. Sm. Ant. s. v. Tela).—*Pl.* עוֹנוֹת. Lev. R. s. 17 [read:] אלו לצירים ולע' (v. Ar. s. v. אספריטין, where our w. reads: ולעיגונות) these (the coarse threads) are used for tassels and for producing (raised) patterns; Yalk. Ps. 808 לצבריתים ולעֻנּוֹת.

where it is customary to give overweight, you dare not sell by exact weight, and *vice versa*; a. e.—*Part. pass.* מְעוּיָּן *a)* (adv.) *weighed exactly, even-balanced.* Num. R. s. 16, end (ref. to עין בעין, Num. XIV, 14) הרי מאזנים מע' אתה behold the scales are evenly balanced, thou sayest ..., and I say &c.; Deut. R. s. 5 הרי מדת הדין בכף מאזנים judgment lies on evenly balanced scales. Tanḥ. Ki Thissa 34; Pesik. R. s. 5, beg. חמאזניים מע' the claims on both sides are equal. Y. Snh. X, beg. 27[c] חיה מע' if it (his sins and his merits) be even; Y. Peah I, 16[b] bot.; Y. Kidd. I, end, 61[d] מחצירין (corr. acc.); Yalk. Ps. 784 כף מאזנים מע' [חיה]; a. e.—*b) having eyes (rings)* or *colors.* Y. Kil. I, 27[a], v. לְעִינִים.

Polel עוֹנֵן (b. h.) [*to contemplate; to augur;*] *to produce apparitions, to conjure.* Snh. 65[b], a. e. (interpret. מעונן, Deut. XVIII, 10) המעביר ... על הצון, v. זְכוּרוּ. Ib. (oth. interpret.) תאוחזו את העֲנָנים, v. אָחַז. Ib. (oth. interpret.; cmp. *Pi.*) המחשב עתים ושעות וכ' who calculates what times and hours are auspicious &c.; [Comment. on המחשב עתים explain עונן as denomin. of עוֹנָה I]; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14 נותני עתים וכ'.

עוּן ch., *Pa.* עַיֵּן, עַיֵּן same, 1) *to watch, guard.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 10 עַיְּנֵי (*Paeli*).—B. Kam. 32[b] ארבעי לית עַיְּוָנֵי (עַיְּוָנֵיה) he ought to have been on his guard; Macc. 8[a] לעַיְּוָנֵיה.—2) *to look out for, select.* Targ. Job VIII, 17 יְעַיֵּין ed. Lag. (oth. ed. יְעוֹיֵן).—3) *to look into, meditate, study, speculate.* M. Kat. 14[b] לעיוני בדיניה to study his case (not to decide it). Ib. אתו מצפרא ומְעַיְּינֵי בדיניה וכ' they meet in the morning and consider his case ..., and then they come again at sunset &c. Ber. 25[a] עַיֵּין אי וכ' examine and see whether &c. Ib. 58[a] עד דמעיינו ביה בדינא while they were arguing about him in court. Snh. 18[b] ומְעַיְּינִינָא וכ' and we argue on his case. Meg. 30[b] מְעַיְּינִינָן במילי דמתא we look into the affairs (the moral condition) of the town. Gitt. 60[a]; Tem. 14[b] מְעַיְּינֵי בספרא וכ' used to study the book of &c. R. Hash. 16[a] בחינה עיוני בעלמא הוא 'to probe' (בחן) means merely to investigate (without decreeing). Ber. 55[a] דמְעַיֵּין בה when he thinks of his prayer (expecting its fulfilment), v. preced; a. fr.—[*Pol.* עוֹנֵן, v. עָנַן.]

עוֹנֶג m. (b. h. עֹנֶג; עָנַג) *pleasure, enjoyment.* Sabb. 118[b] (ref. to והתענג Ps. XXXVII, 4) ע' זה אינו יודע ... ע' I should not have known what this 'delight' means, but when it is said (Is. LVIII, 13), thou callest the Sabbath a delight, I learn that this *'oneg* means the enjoyment of the Sabbath; a. e.

עוֹנָה I f. (עָנָה I) [*turn, circle, period,*] 1) *moment*, esp. *'Onah, the twenty-fourth part of an hour.* Yalk. Deut. 942 ואין לחרהר ... אפי' ע' של כלום and you must not criticise God's dealings with man even for a moment of the least duration; Sifré Deut. 307 (some ed. שנה, emended in ed. Fr. עולה; corr. acc.). Tosef. Ber. I, 3 הע' ... בשעה an 'Onah is the twenty-fourth part of an hour, and an 'Eth the twenty-fourth part of an 'Onah, and a Reg'a the twenty-fourth part of an 'Eth; Y. ib. I, 2[d] top; Lam. R. to II, 18 (corr. acc.).—2) *'Onah, a period of twelve astronomical hours, one half of the natural day and of*

עוֹנָה IV f. (denom. of עַיִן; cmp. Arab. *'âna* manare) *welling, flux.* Men. 64[b] a woman said, I am offering a sacrifice לעוֹנָתִי after my recovery from flux, .. סבור מינה לעוֹנָתָהּ ממש (v. Rabb. D. S. a. l.) which they understood to mean really for her flux, when the suggestion was offered, שמא בעינה סיכנה (v. preced.) perhaps she was in danger of losing her eye-sight; Y. Shek. V, 48[d] לעֵינָתִי, interpreted שופעת כמעיין, v. שָׁפַע.—[Rashi, ignoring Y. Shek. l. c., takes our w. in the sense of *due season* for a sacrifice, v. עוֹנָה.]—[Tosef. M. Kat. I, 2 עונתו של מים, v. עוּגָה.]

עוֹנִי I, עָנִי m. (b. h.; עָנָה II, v. עוֹנָה II) *misery, poverty, privation.* Ab. IV, 9 כל המקיים...מע' וכ' he who fulfills the Law in spite of poverty, shall finally do so in wealth; וכל המבטל...סופו לבטלה מע' and he who neglects the Law on account of his wealth, shall finally neglect it from poverty. M. Kat. 17[b], a. e. כל מקום...או מיתה או ע' wherever the scholars put their eyes (upon a person, i. e. decreed the ban), there follows either death or poverty. Midr. Till. to Ps. V (ref. to I Chr. XXII, 13) בעָנְיִי בצער וכ' what does 'in my misery' mean? In the pain which I suffered about it. Sifré Deut. 130 (ref. to Deut. XVI, 3) למה נקרא לחם ע' על שם עינוי וכ' why is it called bread of misery? For the affliction which they suffered in Egypt; a. fr.—[Pes. 36[b] באוני תיפוק ליה מלחם ע'..derive it (that you dare not use second tithes for unleavened bread to be eaten with the Passover lamb) from the expression 'bread of misery', which intimates 'that which it is permitted to eat in mourning (to the exclusion of second tithes, v. Deut. XXVI, 14); ib.[a] לחם ע' מה שנאכל באנינות. Ib., a. e. לחם ע' לחם שעונין עליו וכ' 'bread of recitation', bread over which they recite many words (the Hagadah, Hallel &c.).]

עוֹנִי ch., v. עֲנִי.

עוֹנִי* II pr. n. pl. *'Oni.* Tosef. Ohol. XVI, 12 תחום ע' (R. S. to Ohol. XVI, 5 עכו); cmp. אוֹנִי II.

עוניתא, Lam. R. to IV, 18 עוניתיה, read: אוֹנִיָּתָא.

עוכן, Y. Snh. VII, 24[c] top הניחוש והע', read: והצִינּוּן.

עוֹנְיָן, v. עֲנָנָא.

עוֹנְקָא, v. אוּנְקָא I, a. עֲנָקָא.

עוֹנְקָלָא, v. אוּנְקָלָא.

עוּנְקָתָא f. = עוּנְקָא (v. אוּנְקָא I) *neck.* Y. Ber. II, 5[c] bot. עד כדון עונקתיה..רפרא is this man's neck loose yet?; ib. הדיא ע' דחוות וכ' this neck which was loose is now laced (thou art going to be hanged).

עוֹנֶשׁ, עֹנֶשׁ m. (b. h.; עָנַשׁ) 1) *punishment, penalty; responsibility.* Snh. 89[b] כך עונשו וכ', v. בְּהִיאי; Ab. d'R. N. ch. XXX. Snh. 54[b] top, a. fr. שמעמו אזהרה מנין ע' we learn here the penalty, whence do we learn the prohibition? Yeb. 3[b], v. אַזְהָרָה. Ib. 47[a] ומודיעין אותו עונשן של מצות and we acquaint him (the proselyte) with the penalty attending the neglect of the duties (of an Israelite), v. עָוֹן. Sabb. 87[a] בתחלה פירש עונשה וכ' first he explained the penalty for trespassing the Law, .. and then the reward for observing it. B. Bath. 88[b] עוֹנְשָׁן של מדות the responsibility connected with measures (the punishment for giving wrong measures); Yeb. 21[a] עונשין (corr. acc.); a. fr. —2) *punishable act, sin.* Sabb. 115[b] גדול ע' האחרון וכ' the sinfulness of the latter act is greater than &c. B. Kam. 105[b] ע' ממון (Rashi ע' כפירה) the crime of denying an obligation; ע' שבועה the crime of false swearing; a. fr.— *Pl.* עוֹנְשִׁין. Snh. 43[b] שבגלוי ע' sins committed publicly; a. e.

עֵר' עוֹנָתָא, v. עֲנָנָתָא.

עוֹנָתָא f. pl. (v. עוֹנָה III) [*eyes,*] *rings* of a yoke (κρίκος). Targ. Hos. X, 10 (Rashi: עֵינוֹתֵי; h. text עינתם, K'ri עונותם). Cmp. עַיִן 2.

עוֹסָקָן v. עַסָּקָן.

עוּף I *to be bent, doubled; to be wearied.* Ḥull. II, 3 מריב עונות...עָפְרִים, v. שָׁחַז, וְעָף. Midr. Sam. ch. XXIII, beg. ומתעלפים on account of the multitude of my sins are the righteous in me wearied and faint.—Denom. עוֹף, עָיֵף.

עוּף ch., v. עוֹף.

עוּף II (b. h.; denom. of עוֹף) *to fly.* Sabb. 26[a] מפני שהוא עָף because it is volatile (explosive). [Sot. 45[a] עפו, עם Ar., v. צוּף.]

Pol. עוֹפֵף same. Ber. 63[a] פרנסתו מְעוֹפֶפֶת לו כעוף his sustenance comes flying to him like a bird. Ḥull. XII, 3 הרתה מעופפת if the mother bird was flying about the nest; Tosef. ib. X, 10. Pirké d'R. El. ch. IV ובשתים מְעוֹפְפִים וכ' and with two wings they fly, and they sanctify &c.; Yalk. Is. 271; a. e.

עוּף ch. same. Targ. O. Deut. IV, 17 דפרח דתיעוף ed. Lisb. (ed. only דפרח; דתיעוף being a gloss).

עוֹף m. (b. h.; עוּף I) [*bend, wing*; cmp. עָנָף,] *bird, fowl.* B. Kam. 92[b] (quoted fr. כתובים) כל ע' למינו ישכון ובן אדם לדומה לו (not ובני; Tosaf. ע' כנף) every bird nests according to (with) its kind, and man with one like himself; Yalk. Gen. 116; Yalk. Jud. 67. Ḥull. 27[b], a. fr. אין שחיטה לע' מן התורה the ritual slaughtering of birds is not indicated in the Torah. Sabb. 130[a], a. e. במקומו ... בשר ע' בחלב in the native town of R. J. the Galilean they ate poultry prepared with milk; a. v. fr.—*Pl.* עוֹפוֹת. Ḥull. l. c. Gen. R. s. 67, v. סְכַכְתָּ I; a. fr.

עוֹפָא, עוֹף I ch. same. Targ. Y. Lev. V, 10. Targ. Gen. I, 20; a. fr.—*Pl.* עוֹפְרִין, עוֹפַיָּא, עוֹפָן. Targ. Ps. L, 11 Ms. (ed. sing.). Ib. XXIII, 5 ed. Lag. Targ. Y. Gen. XXV, 27.

עוֹפָא* II pr. n. *'Ofa,* name of a gate of Jerusalem. Targ. Zeph. I, 10 (h. text משנה, v. עוּף I; Kimḥi reads: עָפְלָא, v. עוֹפֶל).

עופא, Targ. Job XXVIII, 3 some ed., read: סוֹפָא.

עוֹפֶל (b. h. עֹפֶל; עָפַל) [*swelling,*] pr. n. *Ophel,* an elevation of the Temple mount (v. II Chr. XXXIII, 14). Y. Taan. III, 67[a] top קרן הע' the summit of O.; v. אֹפֶל II.

עוֹפֶר m. (b. h. עֹפֶר; עפר *to be thick, strong*; cmp.

preced., a. אַבִּיר) *young animal*; trnsf. *youth, strong man.* Gen. R. s. 14 (play on עפר, Gen. II, 7) ע' כולם על מלואתו נברא the conqueror of the world was created in his fulness (completely developed).—*Pl.* עֻפָּרִים. Y'lamd. to Num. XXIII, 10, quot. in Ar. (play on עֻפָּר, Num. l. c.) מי מנה ע' וכ' who will count the youths among them that have reached the age of marriage &c.?; Yalk. Num. 766 כמה ע' ישׂ וכ' how many are the youths in Israel that study the Law &c.! (Tanna d'bé El. ch. XXI עפר, corr. acc.).

עוֹפֶרֶת f. (b. h. עֹפֶת; v. preced.; cmp. אֶבֶר) *lead.* Mekh. B'shall., Shir., s. 5; Yalk. Ex. 246.

עוּץ (cmp. אוּץ) [*to press, urge,*] *to encourage, advise.* —Part. עָיֵיץ. Targ. Y. II Num. XXIV, 14. Targ. II Esth. I, 15; a. e.—Kidd. 80b ועייץ לו עצות וכ' and is likely to give him bad advice. Yeb. 107a עָיְיצֵי לה וכ' her relatives may advise her (put her up to it) and take the property away from me.

עוּצְבָּא I m. (עֻצָּב) *grief.* Ber. 56a ולא אהני ... מע' דלבך thou wilt find no pleasure in eating on account of the grief of thy heart.

עוּצְבָּא II, עוּצָבָה f. (אֲבַרְוִין, v. עֻצָּב) *fur trimmed* (or *to be trimmed*) *of its ends, robe, cover.* Kel. XXVI, 7; B. Kam. 66b Ms. M. (ed. עיצ'). Ib. ע' אינה צריכה קיצוע an *'utsba* requires no trimming (in order to be considered a finished object of use). Zeb. 94a ע' שחשב עליה לקצעה Ms. M. (ed. לירה, corr. acc.) a fur which the owner had intented to trim; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10 עוצבה R. S. to Kel. l. c. (ed. אצבע, corr. acc.); Zeb. l. c. ע' דחשיב עלה וכ'.

עוֹצָר or עֻצָּר, v. אוֹצָר a. אָצַר.

עוּק (b. h.; cmp. חוּק) 1) *to circle, round.*—Denom. עָנָק.—2) (cmp. גּוּג) *to hollow out.*—Denom. עוּקָה.—3) *to press.* —Denom. עָקָה.

[*Hif.* הַעִיק (b. h.) *to press, make a rut* (in the ground).]

עוּק ch. (= h. צוּק) *to be narrow, pressed.*—Perf. עָק; part. עָק, עָרִיק, עָיק (עָרֵק). Targ. Is. XLIX, 20.—Trnsf. *to feel pain, disgust; to be sick of.* Targ. Jud. XVI, 16 (h. text קצר). Targ. O. Gen. XXVII, 46 (Y. *Ithpe.*; h. text קצתי); a. fr.—V. עָיְקָא.—ע' ל־=(h. צר ל־) *to be in distress, fear, anxiety.* Targ. Ps. XXXI, 10, a. e. עִיק Ms. (ed. עַיִּק, עַיָּק noun); v. עָנָק. Targ. II Sam. XXII, 7 עיריקא ed. Lag. (ed. Wil. עָקָא); Targ. Ps. XVIII, 7 עָקָא Ms. (ed. עָיְקָא, עָיִיר'). Targ. O. Deut. IV, 30 יֵיעוֹק (ed. Berl. a. Y. תיעוק). Targ. O. Num. XXII, 3 (Y. אתיעקו, v. יְעַק); a. fr.—[Gitt. 78a עיריק, עויק Ar., v. עַדַק.]

Af. אָעִיק *to press, trouble, annoy, distress.* Targ. Ex. XXIII, 9 (h. text לחץ). Ib. 22 (h. text צרר). Targ. Jud. XVI, 16; a. fr.—Y. Kil. IX, 32b; Y. Keth. XII, 35a bot. חד שינא מעיקא לי one tooth annoys me. Gen. R. s. 14 [read:] לא עקתיה אלא דאתית לאעקא ליה has this man (I) not enough trouble that thou camest to trouble him?; Midr. Till. to Ps. II אלא אם את אתי לאעקא ליה (read: אתית); Yalk. ib. 621 אלא דאת מעיקא ליה (read: מְעִיקַת). Y. Ber. II, 4d top למחר..ואינון מְעִיקִין לון they will be with us, and they trouble us (by treading upon our graves); a. e.—*Part. pass.* מְעִיק *troubled, feeling dread.* Targ. Is. VII, 16 (h. text קץ). Targ. I Sam. XXII, 2 (not מְעִיק).

Ithpe. אִיתְעַק *to be distressed, sick.* Targ. Y. Gen. XXVII, 46 (v. supra).—Targ. Job XXXVI, 16 וְיִתְעַק, v. תְּעַק.]

Ithpa. אִתְעַדַּק *to be narrowed in.* Targ. Job XVIII, 7, v. רְעַק.

עָוּק, עָוָק m. (עוּק h.) *rundle of a ladder.*—*Pl.* עָוָקִים, עָוָקִין, עָוֵי'. Tanh. Vayetse 2; Pesik. Bahod., p. 151a; Lev. R. s. 29, a. e., v. חָוּוק. Y. B. Bath. III, end, 14b עד ג' ע' (not בכסא) ככסא a ladder of three or less rundles is considered a stool; Y. Sabb. III, end, 6c עד ג' ככסא (corr. acc.).

עוּקְבָּא I, Snh. 96a Ar., v. עֲקוּבָה.

עוּקְבָּא II, עוּקְבָּה, עוּקְבָן pr. n. m. *'Uḳba, 'Uḳba, 'Uḳban,* (*Mar 'U.*), name of several Amoraim and of one Resh Galutha (or two), commonly named Mar'U. Snh. 31b. Pes. 115b רבנא ע'. M. Kat. 16b.—Y. Ber. I, 3a bot. מר ע'.—Sabb. 56b עוקבן בר נחמיה וכ' 'U. son of N., the Resh Galutha; a. e.—Erub. 34b בר חמא ע' Ms. M. (ed. בר אבא, corr. acc.). B. Mets. 65a. Ber. 44a מר ע' בר ח' (Ms. F. רב ע'). Zeb. 55b רב ע' Ms. M. (ed. מר); a. fr.—Y. Erub. I, 18d bot. רבי ע'. Y. Hag. II, 78b top ר' עוקבה. Y. Meg. I, 71a top מר ע'; a. fr.—Lev. R. s. 28; Pesik. Ha'omer, p. 70b רב חמא בר ע'. —V. Fr. M'bo p. 120b, a. Koh. Ar. Compl. s. v.

עוּקָה f. (עוּק; cmp. עוּגָה) 1) *cavity, trough, pit.* Y. Maasr. II, 50a top והשמן משירד לע' oil (is subject to tithes), when it drips down into the trough; Y. B. Mets. VII, beg. 11b (insert והשמן). Erub. VIII, 9 ע' מחזקת וכ' a pit (in the court for receiving waste water) containing two S'ah. Ib. 88b ע' מחזיק וכ' (*masc.*). Tosef. ib. IX (VI), 18. Mikv. VI, 1 עוקת המערה a pit adjoining a grotto (filled with water); a. v.—2) עוקת נפש *distress,* v. עָקָה a. חֲלוּקָה.

עוּקַל, v. עֻקַּל.

עוּקְמָא m. (עֻקְמָה) *insidious, tricky.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 5 (h. text עקש).

עוּקְמִין, Yalk. Jer. 332, v. עִנְקְמוֹן.

עַק', עוּקְמָן m. (עָקַם) *trickster.* Gen. R. s. 33, v. כְּמָנוֹן. —*Pl.* עוּקְמָנִין, עוּקְמָנִין, עַק'. Sifré Deut. 308; Yalk. ib. 942. Y. Yoma VII, 44b bot. (not עיק'); Lev. R. s. 10 ע' שבלב; Cant. R. to IV, 4.

עוּקְמָנָא ch. same, *tricky, trickster.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 5 (h. text עקש, v. עוּקְמָא). Targ. Ps. CI, 4 (Levita עוקמתא, incorr.).—*Pl.* עוּקְמָנֵא. Targ. Job V, 13.

עַק', עוּקְמָנוּתָא f. (preced.) *trickery, insincerity.* Targ. Y. I Deut. VI, 4. Targ. Ps. CXXV, 5 (Ms. עוּקְמַתָּ'). —V. עֲקִימוּתָא.

עוּקְמִיתָא same; v. preced.—[Targ. Ps. CI, 4 Levita, v. עוּקְמָנָא.]

עוּקְסָא, v. עוּקְצָא.

עוּקָּן m. (עֻקָּן) [*tail, end,*] 1) (= קוֹץ) *thorn, point, prick, sting.* Y. Sabb. XIV, 14[d] top עוּקָּן עקרב Scorpion's Tail (name of a plant); Y. Ab. Zar. II, 40[d] top. Gen. R. s. 12 והע' שלו למעלה the pointed stroke of the letter *He* is directed upwards. Kel. XIII, 5; Sabb. 52[b] מחט..עוּקָּצָהּ a needle whose point is broken off (v. חוֹר I); a. e.—Esp. *the peduncle of fruits.* Succ. III, 6 נטל עוּקָּצוֹ if its (the Ethrog's) peduncle is off. Ukts. I, 6; a. fr.—*Pl.* עוּקָּצִים, עוּקָּצִין. Lev. R. s. 30 תמרה יש בה אוכל ויש בה ע' on the palm there is eatable fruit and there are prickles. Ukts. l. c. עוּקְצֵי תאנים the peduncles of figs; a. fr.—*'Uktsim, 'Uktsin,* name of a treatise of the Mishnah and Tosefta, of the Order of Toharoth. Hor. 13[b] ניתי מר וניתני בע' come, sir, lecture on 'Uktsin. Ib. גלי עֻקְצִים explain 'U.—2) (=b.h. עָצָה) [*spine,*] *haunch* (*with tail*). Tam. III, 1. Ib. IV, 3. Hull. 93[a]; a. e.—3) (= קָצָה) *corner, recess.* Y. Dem. V, 24[c] bot. בתחלת כל ע' וע' (not בתחלה) at the beginning of each corner (in which fruits are piled up).

עוּקְצָא ch. same, 1) *sting, tail, spine.* Num. R. s. 20 לא מן דובשיך לא מן עוּקְצִיךְ I want neither thy honey nor thy sting; Midr. Till. to Ps. I, 5 מעוּקְצָךְ... Y. Nâz. IX, 57[d] like fish that are fried, רישיה דהן גבי עוּקְצֵיה דהן the head of one by the side of the other's tail. Ber. 58[b] ע' דעקרבא (Ar. עקוסא) the prick (tail) of the Scorpio. Erub. 100[b] דאית ליה עוּקְצִי; Ms. M. (ed. דאית לה עוּקְצִי; Ar. a. Ms. O. עוקסא) when they (the shoes) have spurs (pegs in the sole); a. e.—*Pl.* עוּקְצֵי, v. supra.—2) *corner, recess.*—*Pl.* as ab. Sabb. 106[b] כל הירכא דלירכא ע' ע' וכ' (Ms. O. אוקסי) a vivarium which is not divided off in recesses is called a small vivarium; Bets. 24[a] (Ar. אוקסי עוקסי; v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

עוּר I (b. h.) [*to be stirred up,* v. עָרַר,] *to wake* (act. a. neut.). [Y. B. Bath. III, 14[a] וצריך לעורו, read לעוררו, v. infra.]—Part. עֵר; f. עֵרָה; *pl.* עֵרִים, עֵרוֹת, עֵרִי. B. Kam. II, 5 בין עֵר בין ישן whether awake or asleep. Nidd. 12[a]. Sabb. 55[b]; Snh. 82[a] (ref. to Mal. II, 12) שלא יהיה לו עֵר..ועונה וכ' he shall have none awakening (teaching) among the teachers and none responding among the scholars. Cant. R. to V, 2 אני ישנה מן המצות ולבי ער לגמילת חסדים I am asleep (negligent) in ceremonies, but my heart is awake for charity; אני ישנה מן הצדקות ולבי ער לעשותן I am asleep (careless) about righteous deeds, but my heart awakens me (stirs me up) to do them; ib. ולבי של הקב"ה ער לגאלני but the heart of the Lord, is awake (anxious) to redeem me; Pesik. Hahod. p. 46[b]; Pesik. R. s. 15 ולבי ער להקב"ה לגאלני but my heart is awake (waiting) for the Lord to redeem me; Yalk. Cant. 988; Tanh. ed. Bub., Tol'doth 18. Der. Er. Zuta ch. V לא יהא אדם ער..בין העי' one must not be awake among those sleeping, nor asleep among those awake. Nidd. l. c. בין ישנות בין ע' whether they are asleep or awake; a. fr.

Nif. נֵעוֹר, נֵ' *to be awake, wake up; to be stirred up, become active.* B. Bath. 74[b] והיה ר"א ישן ור"י נעור (not נייער) R. E. was asleep, and R. J. awake. Gitt. VIII, 2 (78[a]) נֵעוֹרָה קוראה וכ' (נֵ') when she woke up, she read and found it was her letter of divorce. Ab. III, 4 הנ' בלילה he who is awake by night. Sifré Deut. 314 כדי שיעוֹרוּ בניו (not שיעירו) that his young brood may wake up; Yalk. ib. 944. Cant. R. to IV, 8 (read:] בתחלה הוא נעור וכ' (or נִנְעַר, v. נָעַר II) first he bestirs himself (and proceeds) from the Temple &c.; a. fr.—Ab. Zar. 73[a], a. fr. מצא מין את מינו וניעור kind found its kind and was stirred up, i. e. the two equal elements in the mixture join to become working agents.—V. נָעַר II.

Hif. הֵעִיר *to wake up; to stir up, instigate.* Gen. R. s. 43 מי הוא זה שהֵ' לבם של מזרחיים וכ' who was he that stirred up the heart of the eastsrn nations that they should come and fall &c.?; Yalk. Is. 311 שהֵ' בלבם של ישנים...ומי הֵעִירָן לבא וכ' (corr. acc.). Ib. אזרחיים the nations were too indifferent to come under the wings of the Lord, and who waked them up to come under his wings? Snh. 25[b] (expl. מפרירחי יונים, ib. III, 3) אלו שמְעִירִין וכ' Ms. M. (ed. שמעירין) those who stir up the pigeons (on which they bet), v. מָרָה II.

Hof. הוּעַר *to be stirred up, be removed.* Gen. R. s. 85 שהֵ' מן העולם, v. עֵר II; Yalk. ib. 145.

Polel עוֹרֵר 1) *to wake up.* Y. Ber. I, 2[d] (ref. to Ps. LVII, 9) דרכן להיות השחר מְעוֹרְרָן ... it is usual with kings that the dawn wakes them up; Tanh. B'ha'ălôt. 10 דרך השחר מְעוֹרֵר usually the dawn wakes the sons of man, but I wake the dawn up. Y. Ber. IX, 13[d] bot. הוא היודע..מעורר וכ' he that knows your numbers wake you (from death); a. fr.—Y. Ter. V, end, 43[d] מעורר את מינו ליאסר stirs up its kind (makes it an agent) to become forbidden, v. supra.—Maas. Sh. V, 15 בטל את המְעוֹרְרִים abolished the wakers; Sot. IX, 10, expl. ib. 48[a]; Tosef. ib. XIII, 9 מעוררין אילו הלוים וכ' the wakers are the Levites, who ... sang, Awake &c. (Ps. XLIV, 24). Lev. R. s. 7, beg. שנאה...הרא עוֹרָרָה עלידן דיני דינין hatred .... stirred up against them judgment upon judgment; a. fr.—2) *to excite to lamentation, arrange a memorial service, engage a travelling wailer.* M. Kat. I, 5 לא יְעוֹרֵר וכ' one must not arrange a memorial service &c., v. סַפְּדָנָא; ib. 8[a] לא יערער, v. עַרְעֵר.—3) *to raise an objection; to contest the legality of.* Y. B. Bath. III, 14[a] (interch. with עָרַר) מכיון שערר..צריך לעוֹרֵר עליו since he contested the right of possession in three successive years, he need no longer contest. Ib. צריך לעוררו (corr. acc.); v. עָרַר a. עָרַעַר.

Hithpol. הִתְעוֹרֵר, *Nithpol.* נִתְעוֹרֵר 1) *to be waked up; to bestir one's self.* Lev. R. l. c. עד שנה שנִתְעוֹרְרָה עלידן וכ' up to the year when it (hatred) was stirred up against them &c. Ib. s. 9 (ref. to Cant. IV, 16) לכשיִתְעוֹרְרוּ הגליות וכ' when the exiled colonies in the north are waked up (to be redeemed), they will come &c.; ib. לכשיִתְעוֹרֵר גוג וכ' when Gog bestirs himself (to war) &c. Ib. דבר שהוא ישן ונתע' a thing (the daily offering) which was asleep (during the captivity) and has been reawakened (reinstated); a. e.—2) *to be lively; to enjoy one's self.* Midr. Till. to Ps. CXLIX הִתְעוֹרְרוּ עלי וכ' enjoy yourselves with me at your pleasure.

עִיר ch. same, *to stir up, awaken; to awake.* Targ. Job XLI, 2 יְעִירֵנּוּ (ed. Lag. a. oth. יְעִרֵּנּוּ *Af.*).—Taan. 4[a] עִירוּ, v. עוּרוּ.—Part. עָיֵר, עָיֵיר; f. עָיְרָא, עָיִירָא. Targ. Cant. V, 2.—

Nithpa. נִתְעַוֵּר *to be blinded.* Tanh. Aḥăré 1 נִתְעַוְּרוּ עֵינָיו his eyes were put out.

עַוָּר ch. same. Targ. II Kings XXV, 7. Targ. O. Ex. XXIII, 8 מְעַוֵּר (ed. Berl. מְעַוֵּר); a. e.

Ithpa. אִתְעַוַּר *to get blind.* Sabb. 77^{b} מִתְעַוְּרָא would get blind.

עוֹרֵב m. (b. h. עֹרֵב) *raven, crow.* Ḥull. 65^{a}, a. e. אצל ע׳, v. זַרְזִיר II. Ib. 63^{a} ע׳ אוכמא the black *'oreb* (raven); ע׳ השמקר חיוורא the *'oreb* of the valley, the white spotted *'oreb*; ע׳ הבא בראשי יונים the *'oreb* (crow) that moves in advance of the doves. Snh. 108^{b} לנח ע׳ .... חשובה the raven brought a convincing argument against Noah; Yalk. Gen. 58; ib. ע׳ רק the raven was punished inasmuch as he spits (semen from his mouth, Rashi). Pirké d'R. El. ch. XXIII. Tosef. Sabb. VI (VII), 6; Sabb. 67^{b} (v. עוֹרַבְתָּא); a. fr.—*Pl.* עוֹרְבִים. Ḥull. 5^{a} (ref. to I Kings XVII, 6) ע׳ ממש ravens in the true sense; שמרירתו ע׳ ... דילמא might it not mean two men by the family name of 'Oreb (as Jud. VII, 25); Gen. R. s. 33; a. fr.

עוֹרְבָא, עוּרְבָּא ch. same. Targ. Gen. VIII, 7 (ed. Vien. O. עֻרְבָּא); a. e.—Bets. 21^{a}; Ḥull. 124^{b} פרח א״ל ע׳ said he to him, a raven flew by (an evasive answer). Gen. R. s. 65 (ref. to Gen. XXVII, 20) (Jacob through his pious speech came near frustrating his device) לע׳ דאיירתי וכ׳ like a raven that carries fire to his nest (to warm his brood). Keth. 49^{b} ע׳ בעי בניה וכ׳ the raven wants (and cares for his) children, and this man wants none; a. e.—*Pl.* עוֹרְבֵי, עוֹרְבַיָּא. Targ. Is. XXXIV, 11. Targ. I Kings XVII, 4; 6.—Ber. 56^{b} חזאי ע׳ וכ׳ I saw in my dream ravens which flew around my bed.

עוֹרְבִי m. *an inhabitant of a place called 'Oreb* (v. עָרְבוּ).—*Pl.* עוֹרְבִים, עוֹרְבִיִּים. Ḥull. 5^{a} (ref. to חֹרְבִים, I Kings XVII, 6) דילמא על שם מקומן might it not have been men called 'Or'bim after their place? אם כן עורביים מירבעי ליה if it were so, it ought to read 'Or'biyim.

עוֹרַבְתָּא f. (v. עוֹרְבָא) *she-raven.* Sabb. 67^{b} (in Hebr. dict.) האומר לעורב ... ולע׳ וכ׳ if one says to a raven, croak, and to a she-raven, shriek and turn thy tail towards me (a superstitious practice); differ. in Tosef. ib. VI (VII), 6.

בֵּי ע׳, עוֹרַבְתִּי pr. n. *Be-'Orabti,* name of a family. Kidd. 70^{b}.

עוּרְדַּעְנָא, עוּרְדְּעָן m. (h. equivalent צְפַרְדֵּעַ) 1) *frog.* Gen. R. s. 10 חמי חד ע׳ וכ׳ saw a frog carry a scorpion &c.; Yalk. Koh. 972; (Koh. R. to V, 8; Lev. R. s. 22, v. אוּרְהָעָה).—*Pl.* עוּרְדְּעָנְיָא. Targ. Ex. VII, 27, sq. (ed. Vien. O. עָרְ׳); a. e.—2) f. *a disease of the tongue* (*rana*). Y. Ab. Zar. II, 40^{d} top, v. אוּרְדַּעְנָה.

עִוְּרוֹן m. (b. h.; עִוֵּר) *blindness.* Midr. Till. to Ps. CXLVI כעִוְּרוֹן עינים .... אין צער גדול there is no trouble so great ... as blindness.

עוּרְזְלָא, v. אוּרְזְלָא.

עָרְ׳, עוּרְלָתָא, עוּרְלָא f. = h. עָרְלָה, *prepuce.* Targ. Gen. XXXIV, 14 (O. ed. Berl. עוּרְלָה). Ib. XVII, 11; a. fr. —Ab. Zar. 10^{b} עוּרְלָתֵיהּ (v. vers. of Ms. M., Rabb. D. S. a. l. note). Erub. 19^{a} עָרְלָתֵיהּ Ms. M. (ed. ערלתו, h. form); a. e.

Part. pass. עִיר, *pl.* עִירִין, עִירֵי *awake.* Y. Ber. I, 2^{d} עד כדון ברייתא ע׳ until then (the end of the first night-watch) men are awake. Snh. 29^{b} ושכבי לידוי וכ׳ ע׳ shall those awake and those asleep be witnesses against thee (i. e. wouldst thou say so within the hearing of &c.)?

Af. אָעַר, אַעֵיר 1) *to stir up, awaken.* Targ. Is. XIV, 9 אַעֲיִרַת (ed. Lag. אעדת, read אַעֲרַת). Targ. Zech. IV, 1.—2) *to wake, watch; to wake up.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 11 (not מַעִיד); a. e.—Midr. Till. to Ps. XXII (ref. to ib. LVII, 9) אַעֲיִר יקרי וכ׳ wake up, my dignity (soul), before the dignity of my Maker (v. infra).

Polel עוֹרֵר *to stir up, awaken.* Targ. Ps. LXXX, 3. Targ. Y. I Deut. l. c.—Y. Ber. I, 2^{d} (ref. to Ps. LVII, 9) אנא הוינא מְעוֹרֵר שחרה וכ׳ I am wont to wake up the dawn, the dawn never wakes me up; Pesik. Vayhi, p. 63^{a}; Pesik. R. s. 17 ושחרה לא עוֹרְרָתְנִי; Midr. Till. l. c.; Lam. R. to II, 18; a. e.

Ithpe. אִתְעֵיר, *Ittaf.* אִתָּעַר *to be stirred up; to awake; to bestir one's self.* Targ. Job XIV, 12. Targ. Gen. XLI, 4. Targ. Hab. II, 19; a. e.—Y. Ber. l. c. אִתְעֵיר יקרי wake up, my dignity (v. supra); Pesik. l. c. אִיתְּעַר; Pesik. R. l. c.; Lam. R. l. c.; Yalk. Ps. 776 יִתָּעַר יקרי וכ׳ let my dignity wake up. Ber. 4^{a} לְאִתְעוּרֵי משנתיה (Ms. M. לְאִתְעוֹרֵרֵי) for the purpose of (his) being waked up from his sleep; Yalk. Ex. 186. Lev. R. s. 12, beg. א׳ משנתיה וכ׳ when he woke up from his sleep, he saw &c.; a. fr.—Koh. R. to I, 8 כיון דא׳ בך חמרא וכ׳ since that wicked man's ass has been stirred up against thee (as it will be a constant reproach to thee that that man has caused thee to ride on the Sabbath), thou canst no longer stay &c.; [Matt. K.: since that wicked man's ass has *brayed* at thee, as if from נער, v. נָעַר I.]

עִיר II m. ch. (v. next w.) *husk, chaff.* Y. Sabb. XIV, 14^{d}, v. אוּר II.

עוֹר m. (b. h.; עור; cmp. עֵרָה I) *skin, hide.* Bets. I, 5, v. הוֹרְסָן. Kel. XXVI, 5 (6), v. חַמָּר II. Ib. ע׳ חרופא the surgeon's leather apron; ע׳ חטריסה the leather sheet in the cradle; a. v. fr.—*Pl.* עוֹרוֹת. Ib. 8 ע׳ בעל חבית the skins in the possession of a private man, opp. ע׳ של עבדן, v. עֲבָדָן. Ab. Zar. II, 3, v. לָבַב; a. v. fr.

עִוֵּר I m. (b. h.; עור; cmp. חַוָּרָוור, חָוַר) [*white, blank,*] *blind.* Bekh. 44^{a} (ref. to Lev. XXI, 18) ע׳ בין סומא וכ׳ *'iwer* means both blind of one eye as well as of both; a. e.—B. Mets. V, 11, a. fr. משום ולפני ע׳ וכ׳ it comes under the category of the law (Lev. XIX, 14), 'place no stumbling block before the blind' (cause no man to sin).—*Pl.* עִוְּרִים. Midr. Till. to Ps. CXLVI, 8 ... כע׳ ומי הן הע׳ הדורות who are the blind? These latter generations that walk in the Law like blind men; a. e.—[Usually סוּמָא].—Denom.

עִוֵּר II (b. h.) *to blind; to cause perversion of judgment.* Sifré Deut. 144 (ref. to Deut. XVI, 19) כי השוחד יְעַוֵּר שאומר 'bribe blindeth', that means, that (in old age) he will declare unclean what is clean &c.; Yalk. ib. 907; Keth. 105^{a} (v. Peah VIII, 9); Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 8) רשע עינו חכמים בתורה blinds the judgment of scholars of the Law.

—*Pl.* עוּרְלָתָא, עָרֵי. Targ. Josh. V, 3 עוּרֵי ed. Lag. (oth. ed. עָרֵי, עָרֵי). Targ. I Sam. XVIII, 25 עָרְלַת constr. (ed. Lag. עָרֵי, corr. acc.).

עוֹרְלָה, v. עָרְלָה.—עוּרְלָה, v. preced.

עוּרְמָא f. (עָרַם) *heap, pile.*—*Pl.* עוּרְמָן. Targ. Y. Ex. XV, 8, v. עָרֵימָה.

עוֹרֶף m. (b. h. עֹרֶף; עָרַף) 1) *hind part of the head with the neck, neck.* Ḥull. I, 4 השוחט מן הע' if one cuts the animal from the neck (frontward); ib. 19b מאי ע' what is meant by עורף? אילימא ע' ממש shall I say, the real *'oref* (occiput)? Ib. מול הרואה את הע', v. מוּל I. Ib. (ref. to Jer. II, 27) מכלל דע' להדי פנים from this we conclude that *'oref* is the part opposite the face. Ab. Zar. 25a (ref. to Gen. XLIX, 8) איזוהי מלחמה שצריכה יד כנגד ע' וכ' what kind of warfare requires the hand against (opposite) the neck? The bow; a. fr.—B. Bath. 25a (ref. to Deut. XXXII, 2 (ירעף) שבאה מעורפו של עולם ... זו that is (the rain coming with) the western wind which comes from the hinder part (cmp. אחור, Is. IX, 11) of the world; Sifré Deut. 306 שהוא ערפו של עולם. Ib. Num. 126; Yalk. ib. 762, v. פָּתִיל. —2) *separation, division.* Ḥag. 15a in the heavens above there is לא ישירה .. ולא ע' ולא עיפוי no sitting down (for deliberation), no conflict, no division and no junction (Maim. to Snh. ch. X; Rashi: no *back*, i. e. everything is in sight, nor *weariness*).

עוֹרְפִּלָּא m. (dimin. of ערף, v. Deut. XXXII, 2; XXXIII, 28; v. עָרַף) *fine rain, drizzle.* Taan. 4a top ע' אפילו וכ' (Ms. M. ער') the drizzling rain is good even for the seeds under a hard clod. Ib. (phonetic etym.) מאי ע' עורו פילי wake up, ye cracks (of the soil).

עורקומא, v. next w.

עַרְקוּמָא (עוּרְקָמָא) m. (ערקם, *Parel* of עקם) 1) *knee* (cmp. בִּרְכָּה), ע' דמריא *a pool.* Yoma 78a עור' (Ms. M. 2 ערקו'; ed. once עורקומא). Meg. 28b (Ms. O. ערקו'); Kidd. 71b.—2) *hough* of an animal's hindleg. Ḥull. 76a ערקו'.—Cmp. עַרְקוּב.

עוּרָרָה, v. עִירְרָה.

עוּשׁ (cmp. חוּשׁ) *to take care, come to help.* B. Bath. 9a עושו אהדדי Ms. M. (ed. בהדי הדדי) take care of one another.

עושינא, Targ. Ps. XXX, 8 ed. Lag., v. עַשְׁרִין.

עוֹ', עוּשָׁנָא, v. עָשְׁנָא.

עֹשֶׁף, עוֹשֶׁף m. (cmp. חֹסֶם, a. b. h. חָשַׂף) *the curved blade of a double-edged axe, that part which is used for paring or chipping, adze,* contrad. to בית בקוע that part which is used for splitting, v. בִּיקּוּעַ. Kel. XIII, 3 עוֹשְׁפוֹ (Ar. עָשְׁפוֹ; R. S. a. l. reads: אָשְׁפּוֹ). Tosef. ib. B. Mets. I, 3 קרדום .. ועשפו מן הטהור (ed. Zuck. ועשהו, R. S. to Kel. XI, 4 ועשאו, corr. acc.) an axe which one made of unclean material, but the adze-shaped part of it is of clean material.

עוּשְׁפָּא ch. same, *adze.* Targ. I Sam. XIII, 20 (h. text מַחֲרֵשָׁה).—*Pl.* עוּשְׁפַּיָּא. Ib. 21.

עֹשֶׁק, עוֹשֶׁק m. (b. h.; עָשַׁק) *withholding what is due to one's neighbor, oppression.* Sifra K'dosh., ch. III, Par. 2 (ref. to Lev. XIX, 13) אף ע' דבר של ממון *'oshek* likewise (like גזל) refers to money matters (not to personal injury). B. Mets. 111a (interch. with עשק) זהו ... לך ושוב וכ' ע' saying, go and come again (for thy wages &c.), that is *'oshek*; I have what is due to thee, but I will not give it thee, that is *gazel* (robbery). Ib. אידהו ע' שחייבה וכ' what withholding is it for which the Law requires a sacrifice (Lev. V, 21 sq.)? דכפר ליה ממונא when one denies owing money. Ib. זהו ע' זהו גזל *'oshek* and *gazel* are the same; Yalk. Lev. 605. B. Mets. 48a ידהד לו כלי לעשקו he assigned to him an object (as security) for the wages withheld from him; Yalk. Lev. 479 לעושקו; a. fr.

עוֹ', עוּשָׁקָא ch. same. Targ. O. Lev. V, 23. Targ. Is. LIV, 14; a. fr.—Targ. II Esth. III, 8 מזבנין בע' they sell with oppression, i. e. overreach (cmp. הוֹנָאָה), opp. בשוראו at value.—*Pl.* עוּשְׁקָנָא. Targ. Prov. XXVIII, 16 עוּשְׁקוֹי (ed. Wil. עוֹ').

עֹשֶׁר, עוֹשֶׁר m. (b. h.; עָשַׁר) *plenty, wealth, riches.* Ab. IV, 9, v. עוֹנִי. B. Bath. 9b בעלי ע' wealthy men; a. e.—Gen. R. s. 63 (play on ויעתר, Gen. XXV, 21; cmp. עוּתָּרָא) שפך תפלות בע' he poured out prayers plentifully; Yalk. ib. 110 כעתר (corr. acc., or בְּעֹתֶר, a Hebr. adapt. of עוּתַּר).

עוּת (v. אוּת I), *Nif.* נֶעְוַת *to be gratified, enjoy.* Y. Ab. Zar. I, 39c top, a. e. Samuel reads יֵעוֹתוּ (with ref. to לָעוּת; Is. L, 4).

עוּת* ch., *Pa.* עִיֵּת (preced.) *to make suitable, adjust.* Lam. R. to III, 9 Ar., v. צְמַד.

עוּת, pr. n. m., v. עַוָּת.

עָוַת (b. h.; v. עָוָה) *to be curved, crooked.*

Pi. עִוֵּת, עִוֵּת 1) *to pervert, wrest; to corrupt.* Num. R. s. 10 מתוך כך ... ומְעַוְּתִין את הדין in consequence (of drinking) they cause the Law to be forgotten, and they pervert judgment. Nidd. 10b אין בודקות ... מפני שמְעַוְּתוֹת אותן (not בודקין) they (the women) must not examine them (the young girls) with the fingers, because they may corrupt them (teach them unnatural gratification; Rashi: they may *wound* them).—Koh. R. to I, 15 (ref. to מעוה ib.) אם אין אדם מְעַוֵּת עצמו מדברי תורה וכ' as long as a person (though doing wrong) does not pervert himself through wilful misinterpretation of the Law, there is a remedy for him; משאדם מעוה וכ' but as soon as a person perverts himself &c.; a. fr.—Nidd. 12b (adapting Koh. l. c.) הן עִוְּתוּהָ הן תקנוה they make her crooked (the evidence on the cloths will make her unfit for marital intercourse), and they make her straight (if the evidence is favorable).—2) *to offend, excite displeasure; wound the feelings of.* Snh. 97a יְעַוֵּת; Der. Er. Zut. ch. X יְעַוְּתוּ shall be offensive, v. אָמַר II. Midr. Till. to Ps. CXIX, 78 .. אע"פ שמְעַוְּתִים אותי וכ' although the wicked insult me, I do not abandon the Law.—3) *to render offensive, loathsome.* Sifré Deut. 1; Yalk. ib. 792 למה אתה מְעַוֵּת עלינו וכ' why dost thou make the Scriptures loathsome to us (by absurd

עז (corr. acc.). Ab. V, 20 חוי עז כנמר וכ׳ be strong (energetic) like a tiger ... to do the will of thy Father in heaven; a. fr.—עז פנים *insolent, impudent.* Ab. l. c.; a. e.—*Fem.* עַזָּה. Neg. I, 1, a.fr., v. בַּהֲרָת. Ker. 6ᵃ כדי שתהא ע׳ that it may have a pungent flavor.—*Pl.* עַזִּין, עַזִּים; עַזּוֹת. Bets. 25ᵇ מפני מה ... מפני שהם ע׳ why was the Law given to Israel? Because they are impetuous (and the Law was to discipline them). Ib. שלשה ע׳ הן וכ׳ three (creatures) are of a vehement temper, Israel among the nations, the dog among the beasts &c.; a. fr.—Sabb. 30ᵇ; Ber. 16ᵇ עַזֵּי פנים insolent people, v. עַזּוּת. Taan. 7ᵇ; a. e.

עֹז, v. עוז.

עֵז c. (b. h.; עָזַז) *goat.* Bets. 25ᵇ אם עז וכ׳ (among the aggressive creatures, v. עַז) also the goat among the small cattle. Bekh. III, 1 עז בת שנתה וכ׳ that born of a goat in her first year belongs surely to the priest (as first-born); a. fr.—*Pl.* עִזִּים. Ḥull. 113ᵇ; a. fr.—V. עִירָה.

עִזָּא, עֵזָא ch., v. עִיז.

עֲזָא, v. עִזְּא.

עֲזַאי pr. n. m. *ʿAzzai*; שמעון בן ע׳, or בן ע׳ (*Simon*) *Ben Azzai*, a Tannai, disciple and colleague of R. ʿĂḳiba. Y. Shek. III, beg. 47ᵇ; Y. B. Bath. IX, end, 17ᵇ; Bab. ib. 158ᵇ, a. e., v. חָבֵר. Ab. IV, 2. Tosef. Maas. Sh. II, 5. Sot. IX, 15. Yeb. 63ᵇ; a. fr.—V. Fr. Darkhé, p. 135 sq.

עֲזָאל pr. n. *ʿĂzael*, name of a fallen angel. Targ. Y. Gen. VI, 4 עזזיאל.—Yoma 67ᵇ, a. e., v. עִזְּא II.

עֲזָאזֵל m. (b. h.) *Azazel*, (*Fort,*), *a rough and rocky mountain.* Yoma 67ᵇ קשה שבהרים ע׳ Az. means the hardest of the mountains. Ib. ע׳ עז וקשה, v. עַז; a. e.

עָזַב (b. h.) [*to cut off,*] 1) *to relieve an animal broken down under its load* (v. פָּרַק), *help to unload.* Mekh. Mishp. s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 5) פעמים שאתה חדל ופעמים שאתה עוזב at times you may abstain, at times you must help. Ib. פריקה מנין ת״ל עָזוֹב וכ׳ whence do we derive the duty of unloading? It says (Ex. l. c.), thou must release with him; B. Mets. 32ᵃ. Tanḥ. Mishp. 1 עזוב קרמעה מכאן וכ׳ loosen (the load) here a little, raise there &c.—2) *to leave, abandon.* Sot. 12ᵃ; Ex. R. s. 1 (ref. to עזובה, I Chr. II, 18) עזובה ... שחכל עֲזָבוּהָ Azubah is Miriam ... for all (young men) left her alone (ignored her on account of her sickliness). Midr. Till. to Ps. X וצירון אמרה עֲזָבַנִי וכ׳ and Zion said, he has forsaken and forgotten me. Ib. to Ps. XCII מי שמודה ... ועוזב וכ׳ he who confesses his sins and forsakes (them, Prov. XXVIII, 13); a. fr.

Hif. הֶעֱזִיב *to untie, release; to effect a divorce.* Gitt. 32ᵇ גט זה ... לא רַיעֲזִיב this letter shall have no effect, shall not untie, shall not release, contrad. to אינו מַעֲזִיב does not release, v. רָעָא.

Pi. עִיזֵּב *to make worth abandoning, make abominable.* Yalk. Hos. 527 (ref. to Is. I, 4) אל תיקרי עזבו אלא עיזבו read not, 'they have forsaken', but, 'they have made (me) worth abandoning (caused me to be cruel); Tanh. B'huck. 2

interpretations)?—*Part. pass.* מְעֻוָּת, מְעוּוָּת; f. מְעֻוָּתֶת; *pl.* מְעֻוָּתִין, מְעוּוָּתִין, מְעֻוָּתוֹת, מְעוּוָּתוֹת *crooked, perverted, perverse.* Koh. R. l. c. בעולם הזה מי שהוא מע׳ וכ׳ in this world, he who is crooked may be straightened again (a sinner may amend his ways) &c. Ex. R. s. 2, beg. (ref. to עלילות, Ps. CIII, 7, in contrast to Deut. XXII, 14) [read:] בשר ודם עלילותיו מע׳ וכ׳ the *ʿăliloth* (machinations) of man are perverse ..., but the *ʿăliloth* (dispositions) of the Lord are merciful; a. e.

Nithpa. נִתְעַוֵּת *to be curved, wrested; to be perverted; to deteriorate.* Koh. R. l. c. ... אין קורין משוות וכ׳ we do not call a thing perverted, unless it was at a time straight (right), and it became curved. Ib. משנתעוותו המים וכ׳ when the waters dating from creation became deteriorated. Sot. 41ᵇ נִתְעַוְּתוּ הדיינין (or הִדַּיְּנִין, v. Rashi a. l.) the courts became depraved. Ib. 47ᵇ נתעוותו הדינין justice became corrupt; (Tosef. ib. XIV, 3 נתקלקל הדין).

עָוֹת, עָוַת ch. same.

Pa. עַוֵּת, עַוֵּת 1) *to offend, oppress.* Targ. Ps. CXIX, 78. Targ. II Esth. I, 1 מלכא מְעַוָּתָא a tyrannous king.—2) *to do a thing wrong.* Ber. 14ᵇ שלוחא הוא דע׳ the servant did the wrong thing. Keth. 85ᵃ, a. fr. לתקוני שדרתיך ולא לְעַוּתֵי I deputed thee to do the right thing (to benefit me), but not to do it wrong (impair my cause); Ned. 36ᵃ.

עָוֶל, עַוְלָא I f. (עָוַל, v. עָאֲתָא) 1) *crookedness, perverseness, wrong.* Targ. Prov. IV, 24 Ms. (ed. Lag. עתא; ed. Wil. עאתא). Ib. X, 29; a. e.—2) pr. n. pl. *Avtha* (*Wrong*). Targ. Y. II Gen. XIV, 15 (h. text חוֹבָה).

עָוֶל, עַוְלָא II m. (עָוַת) *perverse person.* Targ. Prov. III, 32 (h. text נלוז).

עוּתָּק, עוּתָּק m. (v. עַתִּיק) *old (wine)*; שתי ע׳ drank old wine, i. e. has clear eye-sight. Y. Nidd. II, end, 50ᵇ ר״י לא ר״ה שתי ע׳ R. Ḥ. is an expert in examining colors; שתי ע׳ is R. J. no expert? ר״ה שתי ע׳ דע׳ R. Ḥ. is a great expert.

כְּפַר ע׳, עַוְתָּנַי, עַוְתָּנָי, עַוְתָּנַאי pr. n. pl. *K'far Avthanai*, in Galilee. Gitt. I, 5; Tosef. ib. I, 4. Ib. VII (V), 9; Y. B. Mets. VII, end, 11ᶜ.

עוּתָּק, v. עוּתִּיק.

עוּתְקָא m. (preced.) *old age.* B. Bath. 91ᵇ לכל מילי ע׳ מעלי וכ׳ Ms. H. (Ms. M. לכל מילי מעלי עתיקא; ed. כל מילי עתיקא מעליא) for all things age is an advantage, except &c.

עָתָר, עוֹתָרָא, עוּתְרָא m. (עָתַר)=h. עֹשֶׁר, *wealth, plenty.* Targ. I Sam. XVII, 25. Targ. Prov. XXII, 1; a. fr.—M. Kat. 28ᵃ עוּתְרֵיהּ דרב וכ׳ R. Ḥisda's fortune; a. e.

עַז m. (b. h.; עָזַז) *strong, firm; vehement, rough*; (of colors) *bright, intense*; (of smell and taste) *pungent, acrid.* Yoma 67ᵇ (expl. עזאזל) שיהא עז וקשה the mountain must be rough and hard (rocky). Yalk. Ps. 852 (ref. to Ps. XCIX, 4) you will find, מי שהוא עז וכ׳ he who is powerful does not care to abide by the law; Midr. Till. to Ps. l. c. ed. Bub.

עזבני אותי (read עיזבו אותי). Pesik. R. s. 31 (ref. to Is. XLIX, 14) עֲרִיזָבְנִי he has made me contemptible.

Nif. נֶעֱזָב *to be forsaken.* Lev. R. s. 35 (ref. to Ps. XXXVII, 25) נ׳ מיראתו וכ׳ forsaken of his fear of the Lord.

Hithpa. הִתְעַזֵּב *to be abandoned, neglected, hated.* Gen. R. s. 45 ומתעזבת, v. כָּעַר; Cant. R. to II, 14 ומחעבת, ed. Wil. מחעובת (corr. acc., or read: מָתוֹעֶבֶת, v. תָּעַב). Pesik. R. l. c. ומתעזבות בפנירתם ... ויהיו and they became abominable and hateful in their sight.

עֲזַב ch. same, *to forsake.*—Part. pass. עָזִיב. Y. Kidd. I, 61ᵃ מצורע ע׳ 'leper' (II Sam. III, 29) means abandoned (lonely).—V. שְׁזֵיב.

עַ׳ עַזְגַּד m.=אִיזְגַּד. Targ. Y. Gen. XXXI, 4 (some ed. אַ׳). Ib. XLIX, 21. Targ. Y. Num. XIII, 4, sq., a. e.—*Pl.* עַ׳ עַזְגַּדְרִין, עַזְגַּדְרַיָּא. Ib. XXI, 21. Targ. Y. Gen. XXXII, 7 (ed. Vien. אַ׳); a. e.

עַזָּה I f., v. עַז.

עַזָּה II (b. h.) pr. n. pl. *Gaza*, one of the chief cities of the Philistines. Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ top ירוד ע׳; Bab. ib. 11ᵇ, v. עַטָּלֵז. Tosef. Neg. VI, 1; Snh. 71ᵃ תחום ע׳ the district of Gaza. Num. R. s. 9, a. e., v. קִרְלָקוֹל; Tosef. Sot. III, 15 עַזָּתָה.

עַזָּה, v. עִזָּה.

עַזָּה, v. עוּזָּה.

עֲזוּבָה (b. h.) pr. n. f. *Azubah.* Sot. 12ᵃ, a. e., v. עָזַב.—[Ned. 22ᵃ Ar., v. עֲזִירָה].

עָזוּז m. (b. h.; עָזַז) *majestic.* Ber. 33ᵇ; Midr. Till. to Ps. XIX.

עַזּוּת f. (v. עַז) 1) with פנים or מצח, *insolence, effrontery.* Kidd. 70ᵇ כל כהן שיש לו ע׳ פ׳ וכ׳ (not בו) any priest that is insolent is surely one of them (the slaves of Pashḥur). Ib. אם ראית כהן בע׳ מ׳ וכ׳ if thou seest an insolent priest, do not criticise him, for it is said (Hos. IV, 4) &c. Sabb. 30ᵇ; Ber. 16ᵇ שתצילנו מעזי פנים ומע׳ פ׳ save us from contact with insolent men and from being insolent; (Rashi: from giving reason for the imputation of spurious descent, a sign of which is insolence). Taan. 7ᵇ כל אדם שיש לו ע׳ פ׳ (Ms. M. עזות only), v. supra. Kidd. 49ᵇ עשרה קבים ע׳ וכ׳ ten measures of insolence have come down into the world, nine of them Meshan took &c.; a. e.—2) *harshness.* Deut. R. s. 2 ענה אותו ע׳ gave him a harsh answer.

עָזַז (b. h.; cmp. חזז, s. v. חֲזָזִית) [*to sting, be pointed, flinty*;] *to be hard, strong*, v. עַז.

Hif. הֶחֱעִז 1) (of color) *to be bright, intense.* Sifra Thazr., Neg., Par. 2, ch. II, v. כָּהָה.—2) ה׳ פנים *to set one's face against; to dare, be insolent.* B. Bath. 131ᵃ והחעזתי פני, v. רָלַהּ. Ber. 62ᵃ עד כאן החעזתם פניך ברבך hast thou dared so much against thy teacher (as to enter into his private rooms)? Zeb. 102ᵃ תָּעִיז פניך בו *defy him.*—3) *to strengthen, encourage.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 7 תְּעָרְזוּ לבבכם (or תְּעִירְזוּ, fr. עוּז) strengthen your hearts, take courage.

Hithpa. הִתְעַזֵּז *to become strong; to be daring, defiant.* Midr. Till. to IX, 20 (ref. to יָעֹז, ib.) אל יתעזזון במלכותן ואל יתעזזון בשלותן let them not be defiant on account of their royal power, or on account of their prosperity; (ed. Bub., Chald. לא יתע׳ במלכותיהן ובלישניהון let them not be daring with their power or their tongues); Yalk. Ps. 645.

עֲזַז ch., *Ithpa.* אִתְעַזַּז same, v. preced.

עֲזָזֵיל m. ch.=עֲזָאזֵל. Targ. O. Lev. XVI, 8; 10 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֲזָאזֵל).

עַזָּן, עַזָּדָה, עַזָּא, v. עוּזָּא.

עַזְדָּן, עַזּוּדָה, v. עוּזָּה.

עֲזִיבָה f. (עָזַב) 1) *abandoning, giving up, renouncing* (in favor of the poor, Lev. XIX, 10). Ḥull. 131ᵇ ... וכולן מ״ש ע׳ כתיב בהו and from all of them the owner must not derive the benefit of putting a person under obligation (v. טוֹבָה), because 'abandoning' (עזב) is written about them (Lev. l. c.). Y. Peah IV, end, 19ᵃ שהן בע׳ they must be abandoned. Ib. V, beg. 19ᵇ (ref. to תעזב אתם, Lev. l. c.) יש לך ע׳ אחרת כזו (it intimates that) there is another abandonment like this (renouncing one's property in favor of the poor, v. הֶפְקֵר). Y. Ned. XI, 42ᶜ bot. מעשר עני ניתן בזכיריה ואלו בע׳ the tithe of the poor is given to the poor by way of a transfer (to a certain person), but these (gifts) are abandoned (the owner having no right of disposal).—2) *forsaking.* Lam. R. to V, 20 ... ארבעה דברים מאיסה וגערלה ע׳ ושכיחה Jeremiah used four expressions: rejection, loathing, forsaking, and forgetting. Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 15) אין ע׳ אלא פרנסה forsaking refers to sustenance (with ref. to Ps. XXXVII, 25); Lev. R. s. 35; a. e.—3) *shunning, unworthiness.* Ned. 22ᵃ (in Chald. dict.) מלין דע׳ things which must be shunned (indecencies); (Ar. מלין דעזובה things worthy of an abandoned woman).

עַזִּין m., עַזְיָא I f. (עָזַז) *strong, intense.* Snh. 7ᵃ, v. סַפְסִירָא.—*Pl.* עַזִּין, עַזִּי; constr. עַזְזֵי. Targ. Is. VII, 18.

עַזְיָא II f. (preced.) *sting, insult.* Targ. Prov. XV, 1 (h. text עֹצֶב).

עַזְזוּתָא f. (preced.) *hardihood*; עַזְזוּת לבא *obduracy.* Lam. R. to III, 65 (expl. מגנת לב ib.).

עֲזַל, v. עָזַל.

עֲזַל m. (עָזַל) *yarn, web.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ דיזבון לית ע׳ קטן מן וכ׳ that he should buy him some small web at the fair of the Saturnalia of Beshan. Y. B. Mets. II, beg. 8ᵇ, v. מִקְטוֹרָא.

עֲזַקָּה, v. עֲזֵקָה.

עָזַל, עָזַל (v. אָזַל II, a. זול II) *to wind* the yarn; *to spin.* Targ. Ex. XXXV, 25 (O. ed. Vien. מְעַזְּלָא *Pa.*). Targ. II Chr. IX, 15; a. e.—Part. pass. עָזִיל, עָזִל. Targ. Ex. l. c. (Ms. מְעַזִּיל, read: מְעַזַּל, part. pass. *Pa.*). Targ. Y. Deut. XXII, 11.—Koh. R. to VII, 9, v. מְעַזְּלָא.

well, she will be to him a help, if not, an opposition; Gen. R. s. 17, a. e., v. נֶגֶד. Yalk. Gen. 62 לאדם ולעֶזְרוֹ for Adam and his wife; Pirké d'R. El. ch. XX. Ib. ch. XXI אדם ועזרו (corr. acc.); a. e.

עֶזְרָא (b. h.) pr. n. m. *Ezra*, 1) the priest and scribe. Succ. 20[a] כשנשתכחה ... עלה ע' מבבל וסדרה when the Law was forgotten in Israel, Ezra came from Babylonia and re-established it. Ber. 27[b]; Men. 53[a] עשירי לע' a descendant of Ezra in the tenth generation. Meg. 15[a] מלאכי זה ע' Malachi is Ezra; a. v. fr.—ע' (ספר) the Book of Ezra (and Nehemiah). B. Bath. 14[b].—[M. Kat. III, 4 (18[b]) ספר ע', v. עֶזְרָה.]—2) name of several Amoraim. Men. l. c.—Y. Erub. II, beg. 19[d]. Y. Taan. IV, 68[c] top עֶזְרָה; a. fr.

עֶזְרַד, v. עִזְרֵד.

עֶזְרָה I pr. n. m., v. עֶזְרָא.

עֶזְרָה II f. (b. h.; עָזַר) *help*. Taan. III, 7 (19[a]) לע' ולא לצעקה (you may blow the alarm on the Sabbath to summon people) for help, but not for prayer. Kidd. 6[a] עֶזְרָתִי מהו (if one says to a woman) 'be my help', how is it (is she betrothed)?, v. עֵזֶר.

עֶזְרָה f. (b. h.; עָזַר; cmp. גְּזֵרָה) *enclosure*, esp. *Temple court*. Midd. I, 4 שבעה שערים היו בע' the Temple court had seven gates. Ib. II, 5 עֶזְרַת הנשים the women's compartment in the Temple court; עזרת ישראל the men's compartment (for non-priests). Ib. 6 כל הע' רכ' the whole Azarah was one hundred and seventy five cubits long &c.; a. v. fr.—ספר הע' the copy of the Torah used in the Temple court. M. Kat. III, 4 (18[b]) ספר הע' (Var. עזרא the copy deposited by Ezra). B. Bath. 14[b] top. Kel. XV, 6; a. fr.

עֲזַרְיָה (b. h.) pr. n. m. *Azariah*, 1) A. ben Oded, the prophet. Lev. R. s. 19.—2) one of the Jewish exiles at the Babylonian court, v. חֲנַנְיָא. Sabb. 67[a]; a. v. fr.—3) brother of Simon. Zeb. I, 2 שמעון אחי ע'; Toh. VIII, 7.—Lev. R. s. 25 ע' עוסק בפרקמטיא ונותן וכ' A. was engaged in trade, and supported his brother Simon. Sot. 21[a].—4) father of R. Elazar, v. אֶלְעָזָר.—5) name of several Amoraim. Y. Ber. I, 2[d] top. Y. Sabb. VII, 9[b] (prob. identical with R. Ezra). Lev. R. s. 10, beg. Pesik. R. s. 14; Pesik. Par., p. 39[a].—Pesik. R. s. 16 ר' ע' דכפר חטרירה; Pesik. Eth. Korb., p. 61[a]; Lev. R. s. 7; a. fr.

עֲזָרְתָא f. = h. עֲזָרָה, *court*. Targ. Is. X, 32 (ed. Wil. עֲזָרְתָא, *pl.*). Targ. I Sam. III, 3 עֲזָרַת constr.; a. e.—*Pl.* עֲזָרָתָא. Targ. Is. I, 12 עֲזָרָתִי (not תִי . . .).

עֲזָת* pr. n. m. (?) *Azzath*. Snh. 19[a] Yoḥăsin (ed. עוּת; Ms. M. אילת; Ms. F. עזה; Ms. K. עוא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

עֲזָתָה, v. עֲזָה II.

עִיט, עֵט m. ch. (= b. h. עֵט; עטט, cmp. חטט) *style, pencil*. Targ. Jer. XVII, 1.

עֵיטָא, v. עֵירְטָא.

עִזְלָא, עִזְלָא m. (preced.) *web*. Targ. Ps. LVII, 3.—V. אִרְזְלָא.

עֲזַם, v. חֲזַם.

עָזַק (b. h. *Pi.*; cmp. חָזַק) [*to press,*] 1) *to break clods and level the ground; to break ground; to till*. Men. 85[b] הרה עוזק תחת זיתיו (cmp. בָּלַשׁ; Yalk. Deut. 962 עוסק; Yalk. Prov. 950 מוסק) was hacking and levelling the ground under his olive trees. Ohol. XVIII, 5 העוזק בית הפרס he who breaks a field suspected of containing human bones (v. פָּרַס). Tosef. ib. XVII, 9 עָזְקוֹ אין לך בדיקה וכ' if he broke the ground, there is no better way of examining than this. Y. R. Hash. II, 58[a] top (ref. to בית יעזק, v. יַעֲזֹק) ששם היו עוזקין את התלכה for there they cultivated (levelled) the law; a. e.—2) *to hold fast*. Hull. 94[a] עוזק אחת בפיו וכ' holding one piece in his mouth and two in his hands.

עָזָק m. (preced.) 1) *compress*, v. עֲדָק II.—2) v. עֲזָקָה.

עִזְקָא, עִזְקָא I m. (preced. wds.) *fetter, handcuff*.—*Pl.* עִזְקִי, עִזְקָיָא. Targ. Jer XL, 1 (h. text אזקים).

עִזְקָא, עִזְקָא II m., **עִזְקָא, עִזְקָתָא** f. (preced.; cmp. חִזְקָא) *clasp, ring, signet-ring*. Targ. Ex. XXVIII, 11 (O. ed. Vien. עִזְקָן *pl.*). Targ. O. Gen. XXXVIII, 18; a. fr.—Gitt. 68[a] ע' דחקיק עלה שם a ring on which the divine name was engraven; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45. Y. Ab. Zar. IV, 44[a] top צר ע' חד a ring on which was a figure (Bub. ib. 43[a] טבעת ועליה צורת דרקון); a. fr.—[Lev. R. s. 13 בעזקתא סומקתא, read: בעַצַּרְקָתָא.]—Trnsf. (v. עַצַּרְקָתָא) *anus, end of the rectum*. Koh. R., to VII, 19; Yalk. ib. 976.—*Pl.* עִזְקָיָא, עִזְקָן, עִזְקָתָא; עִזְקִי. Targ. Ex. XXV, 12; 14; a. fr.—Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. וטבעת Num. XXXI, 50).

עֲזִיקָה, עֲזִיקָת f. (עָזַק 1) *a newly broken field*. Tosef. Dem. V, 2 (a gentile vender praising his goods) פירות ע' הם ed. Zuck. (oth. ed. עֲזָק) they are fruits of a new land (in which case they would be forbidden as Orlah); Yeb. 122[a].

עֲזָקָתָא, v. עִזְקָא II.

עָזַר (b. h.; cmp. אזר a. גזר) [*to surround,*] *to help, protect*. Yalk. Num. 759 (play on אל אלעזר, Num. XIX, 3) אל אל עוזר (give her, i. e. Rome, over) to the helping God (omitted in Pesik. Par., p. 41[a]; Pesik. R. s. 14). Yeb. 63[a] (ref. to Gen. II, 20) זכה עוֹזַרְתּוֹ וכ' if he deserves well, she is a help to him &c., v. next w.—Midr. Till. to Ps. CXXI אתם יודעים מי עוזר אתכם עושה וכ' do you know who is your helper? The maker of heaven and earth. Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 2 שבשבילו רדפתי מלכים (דמשק אליעזר עד דמשק וַיַּעֲזְרֵנִי האל for his (Lot's) sake I pursued the kings as far as Damascus, and God helped me; a. e.

עֵזֶר m. (b. h.; preced.) *help*; trnsf. (after Gen. II, 20) *helpmate*. Pirké d'R. El. ch. XII (ועשתה not ועשאה) ע' וכ' and he made her a help and placed her opposite him. Ib. משבנה לו ע' אשה when he had built for him a helpmate named *ishshah*. Ib. אם זכה תחזיר לו ע' וכ' if he deserves

עַטָּא, עַטָּה, v. עטי.

עַטּוֹף, *pl.* עֲטוֹפִין, v. עָטַף.

עַטּוּשׁ, עַטּוּר, עַטּוּף, v. sub. עטש.

עַטּוּשָׁרְיָא, עַטּוּשָׁיָא m. *of Aṭṭush*, surname of one R. Yitshak. Y. Sot. III, beg. 18c. Y. Peah VIII, 20d bot. (ed. Krot. עטרש). Y. M. Kat. III, 82b top; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 106b.

עָטַח, עטי (b. h.) *to wrap up; to cover one's self.* Cant. R. to I, 7 ועט את בגדו וכ' and rolled up his cloak and went off. Ib. כאבל הזה שהוא עוֹטֶה על שפמו וכ' like the mourner that wraps himself up to his lip and weeps. Ned. 49b ברוך שעטני מעיל blessed be he who wrapped me in a cloak; a. e.

עָטָא, עָטֵי ch. same. Targ. Ps. CIX, 29 Ms. (ed. וייעטפ').

עָטִי m. (עטה *to press on*; cmp. ריצ, ריצן; v. I Sam. XV, 19) *urging, instigation.* Sabb. 55b בת מי שמת בעטיו של נחש the daughter of him who died (for the sin committed) through the instigation of the serpent, i. e. for no sin of his own; B. Bath. 17a (cmp. Targ. Ruth IV, 22). Ib. ארבעה מתו בעטיו של נחש four persons died through no sin of their own.—V. עִיטָא.

עַטִּילָא, v. עַטְלָא.

עַטִּינִין, עַטִּירִים m. pl. (עָטַן) *packed olives*, beginning to drip. Y. M. Kat. II, beg. 81a מתניתין בע' the Mishnah (II, 1) speaks of packed olives, opp. גרגרים loose berries.

עַטְנִין, עַטִּינִין m. pl. (transpos. of נטע), v. אַטִּרִין.

עִטִּיף m. (עָטָף II) *wrap, cloak.*—*Pl.* עִטִּיפִין. Y. Peah VII, 21b top (ed. Krot. עֲטוֹפִין); Ruth R. to III, 3 עֲטוֹפִים (some ed. עֲטָפִין).

עַטִּיפָא, עֲטִירָפָא *bosom, lap,* v. עִיטְפָא.

עַטִּירָפָה I f. (עָטַף I) *fainting, exhaustion.* Midr. Till. to Ps. CII, 1 ed. Bub. (ref. to עֲטָפִים Gen. XXX, 42) אותם שקנה בעטירפת תפלה those he obtained by exhaustion in prayer. Ib. אין ע' אלא תפלה, v. עָטַף I.

עַטִּירָפָה II f. (עָטָף) 1) *wrapping one's self up* in mourning. M. Kat. 24a כל ע' שאינה כעטירפה וכ' a covering which is not like the covering of the Ishmaelites (up to the lip) is not a mourner's covering.—2) *putting on a cloak, upper garment.* Y. Peah VIII, 21b top כעטירפתנו בחול וכ' as we dress on week days, so do we on the Sabbath (we have no change of cloaks); Ruth R. to III, 3. Gen. R. s. 11, beg. ברכו בע' he blessed it (the Sabbath) with the distinction of a special cloak; Yalk. ib. 16. Gen. R. s. 82 שינו עטירפתן וכ' changed their (Jewish) cloaks in days of persecution; Yalk. ib. 136; Yalk. Is. 263. Cant. R. to V, 9 מלך בשר ודם מעטירפתו ניכר a human king is distinguished by his cloak. Treat. Der. Er. Zuta ch. V ובעטירפתן ... בארבעה by four things are scholars recognized ... by their cloaks; a. e.

עַטִּיר m. (עָטַר III) *smoking.* Targ. Y. II Ex. XX, 15.

עַטִּיר, v. עָטַר.

עַטִּישׁ, v. עָטַשׁ.

עַטִּישָׁה f. (b. h. *pl.*; עָטַשׁ) *sneezing.* Pirké d'R. El. ch. LII חייב אדם לומר בעטישתו חיים on sneezing man must say, Life! (ref. to Job XLI, 10), v. עָטַשׁ.

עַטִּישָׁיָא, v. עַטּוּשָׁרְיָא.

עַטִּיתָא, v. עִיטָא.

עַטַל pr. n. m. *Aṭal.* Esth. R. to I, 5 חנינא בר ע' (Y. Yeb. VI, 7c bot. בר עגול).

עַטְלָא m.=h. עָצֵל, *lazy, laggard.* Targ. Prov. X, 26. Ib. XXII, 13 (Ms. עַטִּילָא); a. fr.—*Pl.* עַטְלֵי. Ib. XV, 19.

עַטְלוֹזָא, v. עַטְלִיז.

עַטְלוּתָא f. (preced. art.) *idleness, laziness.* Targ. Prov. XIX, 15.

עַטְלִין m.=אַטְלִיז, *bazaar, fair.* Ab. Zar. 11b עַטְלִיזָהּ של עזה Ar. (ed. עטלוזא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) the bazaar of Gaza (outside of the town).

עַטְלֵיפָא, v. עֲטַלֵּפָא.

עַטְלֵף m. (b. h.; supposed to be comp. of עט a. עוף, v. Ges. Thes., a. Ges. H. Dict.10 s. v.) *bat.* Snh. 98b אמר לו תרנגול לע' וכ' the cock said to the bat, I look out for the light, because the light is mine (I see it), but &c. Bekh. 7b, v. לָקַט. B. Kam. 16a, v. עֲרָפָד.

עַטְלֵי, עַטְלֵפָא ch. same. Targ. O. Lev. XI, 19; Deut. XIV, 18.

עִיט, עִיטְמָא, עַטְם m.=אַטְמָא, *flank.* Targ. II Esth. I, 2 עיטמיה ed. Lag. (oth. ed. אירטמיה).—Y. Meg. I, 70d חד ע' (not חדא) one flank; (Bab. ib. 7a bot. אטמא דעיגלא).

עָטַן (cmp. טנן; v. Targ. Job XXI, 24 for עטיניו, a. meanings of Arab. *ʿaṭana*) [*to moisten, cause dripping,*] *to pack olives in a vat* preparatory to crushing. Men. VIII, 4 (86a) הזרת השלישי עוטנו בתוך הבית וכ' (Ms. M. בבית, Bab. ed. בבית תבד) the third crop of olives (which are hard) he packs in the house, until they begin to rot &c. Tosef. Toh. X, 4 העוטן זיתיו בין שני בדין (R. S. to Toh. IX, 3 ... בשני בתים) if a man divides his olives and packs them in two separate pits (houses); a. fr.—Part. pass. עָטוּן; *pl.* עֲטוּנִים, עֲטוּנִין. Y. Dem. VI, 25c bot. דרך ... לאכול זיתיהן כ' ע"י עילה (strike out אלא) it is customary for people for some cause to use their packed olives for eating.—V. עֲטִינִים.

עַטְנִין, v. עַטִּינִין.

עַטְעֲמָה, v. מַטְעֲמָה.

עָטַף I (b. h.; cmp. עדף, a. meanings of Arab. *ʿaṭafa*, a. *ʿaṭaba*) *to be lax, hang down;* trnsf. *to droop, faint;*

to lag behind, be slow. Midr. Till. to Ps. LXI, 3 עד היכן עד שיעטוף ... (ed. Bub. עד שיע׳ לבו) how long must a man remain in prayer? Until he (his heart) is faint. Ib. to Ps. LXXIII, 6 ואין יעטוף אלא לשון לידה ed. Bub. (oth. ed. אלא ילוד) *ya'ăṭof* (ib.) has the meaning of (drooping) giving birth (by homiletical ref. to Gen. XXX, 42). Ib. to Ps. CII, 1 ואין יעטוף אלא תפלה *ya'ăṭof* (ib.) means (exhaustion from) prayer (differ. in ed. Bub., v. עֲטִיפָה I. Gen. R. s. 24 (ref. to Is. LVII, 16) מהו יעטוף משלחי ליה what does *ya'ăṭof* mean? It (the wind) becomes wearied; Yalk. Kings 219; Y. Ber. IX, 13^{d} top; a. e.

Hithpa. הִתְעַטֵּף, *Nithpa.* נִתְעַטֵּף *to faint.* Tanḥ. Hăaz. 8 נתע׳ רוח תאב his father's spirit fainted.

עָטַף II (b. h.; v. preced.) [*to let hang over,*] *to wrap one's self up, to put on an upper garment.* Y. Ned. III, 38^{a} bot. עתיד ... לַעֲטוֹף שליתו וכ׳ wicked Esau (Rome) shall put on his cloak (for prayer, v. שַׁלְיָא) and sit down among the righteous &c.—Part. pass. עָטוּף; *pl.* עֲטוּפִים, עֲטוּפִין. Num. R. s. 20 נראין ע׳ לשלום they appeared cloaked for peace, opp. מזויינין למלחמה in armor for war. Y. Ab. Zar. I, 40^{a} bot. ע׳ ויושבין wrapped (in the judge's cloak) and seated.

Hithpa. הִתְעַטֵּף, *Nithpa.* נִתְעַטֵּף same. Sabb. 10^{a} משהִתְעַטְּפוּ הדיינין when the judges put their cloaks on. Ib. 31^{a} נ׳ ויצא וכ׳ he (Hillel) wrapped himself up and came out to meet him. Keth 66^{b} נִתְעַטְּפָה בשערה she covered herself with her hair. Ber. 16^{b} ותתעטף בחסידותיך clothe thyself in thy kindness; a. fr.

עַטַּף I ch. same. Targ. Jer. XLIII, 12 וְיַעְטֵף Bxt. (ed. וירוקין). Targ. Ps. LXXXIV, 7 (Ms. *Pa.*). Ib. CIX, 29, v. עֲטַר.—Part. pass. עָטִיף, עָטִיר; *pl.* עָטִיפִין. Targ. I Sam. XXVIII, 14. Targ. II Esth. I, 3.—M. Kat. 28^{b} (in a funeral dirge) עטופו וכסו טוריי וכ׳ wrap and cover yourselves (in festive garments), ye mountains, for he (the deceased) is &c.

Pa. עִטֵּף *to put on, cover.* Targ. Is. LXI, 10. Targ. Ps. LXXXIX, 46 עַטַּפְתָּ (ed. Wil. עִטַּף *Pe.*). Ib. LXXXIV, 7 (v. supra); a. e.—Part. pass. מְעַטַּף. Targ. Y. Lev. XIII, 45 (ed. Vien. מְעֻטָּף).

Ithpa. אִתְעַטֵּף, אִתְעַטִּיף, אִיתְעַטֵּף *to cover one's self.* Targ. O. Lev. l. c. Targ. Y. I Gen. XXIV, 65. Ib. XXXVIII, 14 (ed. Vien. אַעְטַפַת *Af.*, incorr.). Targ. Ps. CIV, 2; a. fr.—Sabb. 10^{a} לביש ומתכסי ומְתַעְטֵף וכ׳ dressed and put an upper garment on and covered his head with it and prayed. Ib. 119^{a} מְיַעְטֵף וקאי וכ׳ (Rashi מתע׳) was wrapped (in his festive cloak) and stood (ready to receive the Sabbath); B. Kam. 32^{b} top; a. fr.

***עָטַף II** (cmp. נטף) *to float.* Succ. 53^{a}, v. infra.

Pa. עִטֵּף *to cause to float; to drown.* Ib. דעִטְּפַת עֲטָפוּהָ Ms. M. (ed. דאטרפת אטפוך וכ׳), ורַעֲטָפוּהָ v. טוּף.

עָטָף; *pl.* עֲטָפִין, v. עָטִיף.

עָטָף, עִטְפָא, v. עִיטְפָא.

עָטַר (b. h.; cmp. חטר) [*to cut off, surround,*] *to wreathe, adorn.*—Part. pass. עָטוּר. Pesik. R. s. 9, beg. כוס ... שירדא מודח ושירדא ע׳וכ׳ the goblet of benediction must be cleansed (shining), wreathed and full; Y. Ber. VII, end, 11^{d} מלא ע׳ ומודח (not עיטור), v. infra.

Pi. עִיטֵּר 1) same. Ber. 51^{a} ר׳ ר׳ מְעַטְּרִין בתלמידים R. J. wreathed it (the goblet of benediction) by placing scholars around it (v. supra). Bicc. III, 9 מְעַטְּרִין את וכ׳ the first fruits must be decorated with plants not belonging to the seven kinds of fruits. Y. ib. 65^{c} היה מְעַטְּרָן תאנים decorated them with figs. Y. Taan. IV, 68^{b} bot. Bets. 5^{a} כדי לעַטֵּר שוקי וכ׳ in order to have the markets of Jerusalem decorated with fruits; a. fr.—Part. pass. מְעוּטָּר; f. מְעוּטָּרֶת; *pl.* מְעוּטָּרִין, מְעוּטָּרִים; מְעוּטָּרוֹת. Ab. Zar. I, 4 (12^{b}) חנויות מע׳ wreathed shops (in honor of the deity of the bazaar). Y. ib. I, 39^{d} במה מע׳ wherewith are they wreathed (in order to be recognized as dedicated to a deity)?; a. e.—2) *to crown, offer a crown.* Tanḥ. Vaëra 5 והיו ... ומְעַטְּרִין אותו and all the chiefs came and crowned him (Pharaoh); Ex. R. s. 5 מַעֲטִירִין (*Hif.*). Ib. משעִטְּרוּ אותו after they had crowned him. Ib. s. 42 לעַטֵּר למלך ... מדינה a country that sent a delegate to offer the king a crown (of fealty); a. fr.

Hithpa. הִתְעַטֵּר, *Nithpa.* נִתְעַטֵּר 1) *to be surrounded, protected, saved.* Tanḥ. Tol'doth 4 (ref. to Prov. XVII, 6) הצדיקים מִתְעַטְּרִין בבני בניהם ובניהם מתעטרין באבותם the righteous are saved for the sake of their grandchildren, and their children for the sake of their fathers; אברהם נתע׳ בזכות וכ׳ Abraham was saved (from the furnace) for the sake of Jacob &c. Ib. יצחק נתע׳ וכ׳ Isaac was protected through Abraham, and Abraham through Isaac. Gen. R. s. 47, beg. (ref. to Prov. XII, 4, as applied to Sarah) בעלה נתע׳ בה והיא לא נִתְעַטְּרָה בבעלה her husband was protected through her, but she was not protected through him; a. e.—2) *to be crowned, adorned, distinguished.* Y. Snh. II, 20^{b} top (ref. to I Chr. II, 24; 26) הוא ירחמאל קדמוי גויה להִתְעַטָּרָא בה ... it is the Jerahmeel mentioned before, only that he married a gentile woman (named עטרה) to be ennobled through her; Ruth R. end. Y. Dem. II, 22^{c} bot. אוחה עטרה ... לתתעטר בה the Lord has left to him this crown to be crowned with it (this distinction to become renowned by it), v. גְּבַר; a. e.

עֲטַר I same. Targ. Ps. LXXIII, 6 עֲטַרְתָּנוּתָן וכ׳ pride adoms them (some ed. עטרתתון, v. עֲטַרְתָּא).—*Part. pass.* עָטִיר *a) surrounded, guarded.* Gitt. 86^{a}, v. חֲרוּרִי (v., however, next w.).—*b) distinguished.* Y. Nidd. II, end, 50^{b} [read:] חנירות מע׳ מני dost thou see him (Rab)?—He is more distinguished than I am, i. e. let him decide.

Pa. עַטֵּר same, *to wreathe, decorate.* Targ. Y. I Deut. XXVI, 3. Targ. I Chr. II, 54. Targ. Y. I Gen. L, 26 עַטְּרוּן יתיה they decorated his body. Targ. Y. Ex. III, 22 וְתַעֲטְרוּן על וכ׳ and put them as ornaments on your children.—Ber. 51^{a} מְעַטֵּר, v. נְטָלָא. Sot. 5^{a} ומְעַטְּרָא לירה וכ׳ and it (a little pride) adorns (or protects) man as the awn protects the ear.

Ithpa. אִתְעַטַּר *to be wreathed* (with flowers). Targ. Joel II, 22 (h. text דשאו).

עֲטַר II (v. preced.; cmp. פְּלַח a. פְּלִילָא) *to be gone; to*

cease entirely. Targ. I Sam. IX, 7 עֲטַרוּ מִמַּנָּא (h. text אזל מִכְּלִינוּ); (ed. Wil. עֲטַר מִנַּנָּא, corr. acc.; v. עֲטַר I). Targ. I Kings XV, 14 (h. text סוּר); a. fr.—*Part. pass.* עָטִיר *removed.* Gitt. 86ª Rashi (v. preced.).

Pa. עַטֵּר *to abolish entirely.* Targ. II Chr. XXX, 14 (h. text הסיר). Targ. Y. Gen. XXXV, 2; a. fr.

עַטַּר III (preced. wds., cmp. קטר) [*to whirl around,*] *to smoke.* Targ. Y. II Ex. XIX, 18.—V. עִטַּר.

עִטְרָא, v. עִיטְרָא.

עֲטָרָה f. (b. h.; עָטַר) 1) *protection.* Gen. R. s. 63, beg. (ref. to Prov. XVII, 6) תאבות ע' לבנים וחבנים ע' וכ' the fathers are a protection to their children (who are saved for their parents' sake), and the children are a protection to their fathers; v. עָטַר *Hithpa.*—2) *wreath, crown, decoration.* Ex. R. s. 5 לא חיה יודע לשלח לי ע' did (your God) not have sense enough to send me a crown? Y. Sot. IX, 24ᵇ bot. ע' של זית a wreath of olive leaves; Lam. R. to V, 16 עֲטֶרֶת זית. Tosef. Sot. XV, 3 בטלה עטרת חכמים שעטרת חכמים עושרם the crown (or protection) of the scholars ceased, for the crown of the scholars is their wealth (independence, Prov. XIV, 24); Sot. 49ᵇ בטלו עַטָּרוֹת וכ' Y. Dem. II, 22ᶜ bot., v. עָטַר *Hithpa.*—Yoma 69ᵇ חזרו ע' לישנה they restored the crown (the praise of the Lord) to its original condition (by re-introducing the phrase האל הגדול הגבור והנורא; Y. Ber. VII, 11ᶜ חַגְדוּפָתָא). Ned. 62ª; Ab. IV, 5 עתיד הקב"ה אל העשם ע' וכ', v. גָּדַל. Meg. 15ᵇ; Snh. 111ᵇ לתהות ע' וכ' the Lord, in the time to come, shall be a crown on the head of every righteous man (ref. to Is. XXVIII, 5); a. fr.—*Pl.* עֲטָרוֹת. Ab. Zar. IV, 2 ע' של שבלים wreaths of ears (used for idolatrous purposes); Y. ib. IV, 43ᵈ עַטָּרוֹת שיבולים. Ib. ע' של וורד rose garlands. Sot. IX, 14 גזרו על חתנים ע' כלות they forbade bridegrooms' garlands; ע' brides' crowns. Ib. 49ᵇ אירזתו ע' כלות עיר וכ' what brides' crowns were forbidden? A golden representation of the city (of Jerusalem); a. fr.—Sabb. 87ᵇ אותו יום נטל עשר ע' that day carried off ten distinctions.—3) *a) brickwork of an oven.* Kel. V, 3 עטרת כירה, v. טְרָדָה.—*b) moulding, sill, cornice.*—*Pl.* as ab. Ohol. XIV, 1. Midd. III, 8.—*c) corona of the membrum virile.* Yeb. 55ᵇ, a. e., v. הַכְנָסָה.—*d) the ring around the teat* of a woman, as a symptom of puberty. Nidd. 47ª; 52ᵇ עד שתקרם חע' until a ring is formed around &c.; Tosef. ib. VI, 4 משתקרם חע' (not משיקרם); ib. 5; a. e.

עֲטָרוֹת pr. n. pl. ע' דְּבוֹרָה *Ăṭaroth Deborah.* Targ. Jud. IV, 5 (h. text תמר דבורה; cmp. תָּמָר a. עָטַר III).

עִיטְרָן, עִיטְרָן m. (cmp. עָטַר III, a. Samaritan אירטן, Gen. XXXVII, 25 for h. לט) *ʿiṭran, a sort of resin* used for lighting in place of oil. Sabb. II, 2 (24ᵇ). Ib. 26ª; Tosef. ib. II, 4. Y. ib. II, 4ᵈ ע' בין כבח בין דלק וכ' *ʿiṭran* smells badly whether extinguished or burning.

עִיטְרָא, עִיטְרָא ch. same. Sabb. 20ᵇ ע' פסולתא דזיפתא *ʿiṭrana* is the oily residue of pitch.

עַטְרָתָא f.=h. עֲטָרָה. Targ. Ps. LXXIII, 6, v. עָטַר I.

עָטַשׁ 1) *to sneeze;* 2) (euphem.) *to break wind.* Pirké d'R. El. ch. LII; Yalk. Job 927 לא נמצא אדם עוטש וחיה וכ' (up to Jacob's days) it had never occurred that a man sneezed and recovered from his sickness. Y'lamd. to Gen. XXVII, quot. in Ar. אדם עוטש אומר לו וכ' when a person sneezes, one says to him, Good life!—Y. Ber. III, 6ᵈ bot.; a. fr.

Pi. עִיטֵּשׁ same. Ib. אני ... מפחק ומְעַטֵּשׁ I saw him yawn and sneeze. Nidd. IX, 8 מפחקת ומְעַטֶּשֶׁת she yawns and sneezes (or feels inflated; symptoms of approaching menstruation); a. fr.

Hithpa. הִתְעַטֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְעַטֵּשׁ same. Yalk. Job l. c. כשמִּתְעַטֵּשׁ ... לפיכך therefore one must offer thanks when one sneezes. Ber. 24ª bot. Num. R. s. 9 תהא מִתְעַטֶּשֶׁת וכ' she will feel inflated and languid. Y. Succ. V, 55ᵇ bot. היו מִתְעַטְּשׁוֹת מריח וכ' used to sneeze on account of the smell of the frankincense (offered at the Temple); a. fr.

עִיטּוּשׁ, עֲטִישׁ ch. same. Y. Ber. VI, 10ᵈ top אהן דע' גו מיכלא וכ' he who sneezes at a meal must not say &c., v. זט. Y. Yoma III, 40ᵈ bot.; Koh. R. to III, 11.

עִיב (cmp. עָבָה) *to be thick, heavy.*

Pa. עִיֵּב *to press, seize;* trnsf. *to declare guilty, convict.* Lam. R. to II, 1 (expl. עִיֵּב, ib.) אידך ע' וכ' Ar. (ed. חייב), v. חוּב ch.—V. עִיבְּרָא, עַיְּרָבָא.

עִיבָא, (עָבָא) m. (preced.)=h. עָב, *thickness, darkness, cloud.* Targ. Ex. XIX, 9 (Y. some ed. עִיבָּא). Targ. Job XXX, 15 (ed. Lag. a. oth. עבא). Targ. Is. XLIV, 22; a. fr.—Ber. 59ª דאתא בע' Ms. M. (ed. דקטר, v. Rabb. D. S. a. l. note) when it (the morning) comes with a heavy cloud, opp. ענגא. Taan. 3ᵇ ע' דבחר מיטרא כמיטרא a covered sky after the rain is as beneficial as the rain itself. Ib. 20ᵇ כל יומא דע' on every cloudy day (when heavy rains were threatening). Yoma 28ᵇ יומא דע' כולהי שמשא on a cloudy day the sun is felt all over; a. fr.

עִיבָא, v. עַיְּרָבָא.

עִיבּוּד m. (עָבַד) *dressing hides, working in leather.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ bot., v. שְׁרָטָא. Bab. ib. 75ᵇ אין ע' באוכלין the prohibition of dressing (by means of salting) does not apply to eatables (meat &c.); a. e.

עִיבּוּר, עִיבּוּר m. (עָבַר) 1) *passing, crossing.*—פָּרְשַׁת הע' *cross-road;* trnsf. *crisis.* Ber. IV, 4 (in a short prayer prescribed for one passing an unsafe road) ... בכל פ' הע' לפניך let their needs be before thee at every critical period, expl. ib. 29ᵇ ... עִבְרָה כאשה עוֹבֶרֶת וכ' אפי' even at a moment when thou art full of swelling anger at them, like a woman big with child &c.; (anoth. explan.) ... אפי' עוֹבְרִים על דברי תורה even at a moment when they trespass the words of the Law; Y. ib. IV, 8ᵇ top כל מה שש"ץ עוֹבֵר וכ' whatever the messenger of the congregation passing before the ark may ask of thee &c.—2) ע' דִּין *passing beyond justice* or *law, rigor, tyranny.* Ex. R. s. 30 ע' הדין שעיבר על אחרים the rigorous judgment which he passed on others.—3) (b. h. עִבּוּר) *growth,* esp. *grain, breadstuff.* Gen.

calation, proclamation of a full month; proclamation of a leap-year. Targ. I. Sam. XX, 27; 34 יום ע' ירחא תנינא the second New Moon Day which is observed in consequence of the proclamation of a full month. Targ. Esth. IX, 31; Targ. II Esth. IX, 29; a. e.—Y. Snh. I, 18c bot. ואצל ... קמירה מינירה לע' (not מנירן) R. Jacob bar A. was before him admitted to the meeting for the proclamation of a leap-year; Y. R. Hash. II, 58b top; a. fr.

עִבְרָא, עִיבְרָתָא, עִיבְרָא f. (עבד) 1) *labor, work, trade, occupation.* Targ. Lev. XVI, 29. Targ. Ex. XXXI, 5; a. fr.—B. Mets. 91a בעִבְרָתָהּ טריד his attention is absorbed by his business. Y. Taan. IV, 69b bot. מיעבד עִיבְרָתָהּ to follow his pursuit (as a washer). Y. Sabb. II, 4d top, v. עוֹבְדָתָא; a. fr.—2) *beasts of labor,* v. עוֹבְדָתָא.

עֵיבָל (b. h.) pr. n., הר ע' *Mount Ebal,* near Shechem. Sot. VII, 5; Tosef. ib. VIII, 9; 11; a. e.

עִיבַר I m. (עבר), ע' אורחא *traveller.* Targ. Job XXXI, 32 Ms. Var. (ed. אכסניי).—V. עִבּוֹרָא.

עִיבַר II, **עֵיבְרָא, עֵבְרָא** m.=h. עֵבֶר, *border, bank, side.* Targ. Ez. XLVI, 19 (ed. Wil. עִבַּר; h. text עֲבָרָה). Ib. XL, 18 (ed. Wil. עֵבְרָא). Targ. II Chr. XXIII, 10. Targ. O. Gen. L, 10; (Y. ed. Amst. עִיבְרָא); a. fr.—B. Bath. 40b בעיבר ימינה on the right bank. Ib. 91a ע' זעירא דכותי זחו וכ' the small side of Kuthi is Ur Kasdim; [comment.: *ʿIbra Zʿera,* pr. n. pl.]; a. e.—*Pl.* עִבְרִין, עִיבְרֵיא, עִבְרֵי. Targ. O. Ex. XXXII, 15, Targ. Jer. XLIX, 32; a. e.

עִיגּוּל, עִגּוּל m. (עגל) 1) *circle.* Succ. 8a כמה מרובע יותר ע' על הע' by how much is a square larger than a tangent circle within it? One fourth; Ohol. XII, 6. Naz. 8b בֵּירִית עי' Ar. (ed. ביית עגול) a circular building; Tosef. Neg. VI, 3 בירית התעגרל ed. Zuck. (Var. התעגל).—2) *a round mould in which figs or grapes are pressed, cake of pressed figs; cake, loaf.* B. Mets. II, 1 (21a) מצא ע' ובתוכו וכ' if one finds a cake of figs within which was a piece of earthen ware (as a mark). Maasr. I, 8, v. חָלַק. Sabb. 93a top (expl. ככר, ib. X, 5) בע' של דבילה a cake of figs (too large for one to carry); a. fr.—*Pl.* עִגּוֹלִין, עִיגּוּלִין, עִגֵּי. Ter. IV, 8, v. מַלְבֵּן. Y. Hall. I, 57d bot. Toh. X, 8 בין הע' לזוגין the space between the moulds and the deposit of grape shells (Maim.; v. infra).—Ab. d'R. N. ch. VI, end הדו מבריין את הע' וכ' (not העגלים, v. ed. Schechter note) they took the loaves of bread and sawed them apart and soiled them with mud.—3) עִגֵּי, עִגּוּלֵי חגת *weights (clay cylinders) put on the wine press.* Sabb. I, 9 טוענין ... ע' חגת you may put on (the press) the beams of the oil press or the cylinders of the wine press; Tosef. ib. I, 29 ותולין בע' חגת (Var. ע' חגת) and suspend the weights &c. Toh. l. c. בין ע' לזוגין between the cylinders &c. (R. S.; v. supra).—4) in gen. *ball, lump.*—*Pl.* as ab. Sot. 11b, a. e., v. נָקַט. Tosef. Mikv. V, 8 עגולי שלג lumps of snow; a. fr.

עִגְּלָא, עִיגּוּלָא, עִיגּוֹל ch. same, 1) *circle.* Succ. 8a ע' דנפיק מגו ריבועא a tangent circle within a square; ריבועא דנפיק מגו ע' a tangent square within a circle; a. e.—2) (v. עִגּוּל) *cake, loaf.* Y. Shebu. VI, 37a bot. ואיערכו גו ע' עִגְּלָא, v. עִגְּלָא.

R. s. 94 (ref. to Gen. XLV, 23) בר ע' *bâr* means breadstuff. Keth. 112a מכנה ע' וכ' from this field I have my breadstuff, from it my peas &c.—4) *pregnancy, conception.* Gen. R. s. 20 (ref. to Gen. III, 16) עצבונך זה צער הע' 'thy pain' refers to the suffering attending upon conception, v. עֲהוּי; Erub. 100b והרונך זה צער הע' 'and thy pregnancy' refers to &c.; Ab. d'R. N. ch. I. Gen. R. s. 51, end (play on עִבְרִתּוֹ, Jer. XLVIII, 30) מתחילת עִיבּוּרוֹ וכ' from the time when Moab was first conceived. Ib. s. 38, end שנח לעִיבּוּרָהּ של וכ' deduct one year for the pregnancy with Milkah &c. Ib. s. 45, beg. (expl. מכרה, Prov. XXXI, 10) עִיבּוּרָהּ her going with child (with allusion to מכרתיך, Ez. XVI, 3); a. fr.—5) *extension of city limits* for Sabbath movements, *outskirts.* Erub. V, 7 ... הנותן בעיבורה של עיר he who places his 'Erub within the outskirts of a city. Y. ib. 22b bot. מהו ליתן ע' לע' may an outskirt be added to an outskirt (to be considered part of the township)?; a. fr.—6) *intercalation;* ע' חחדש *proclaiming the month just past one of thirty days;* ע' השנה *proclaiming a leap-year, inserting a second Adar.* Snh. I, 1 ע' החדש בשלשה the proclamation of a full month (i. e. the postponement of the New Moon Day) must take place in a court of three. Ib. 11a ע' השנה שלשים יום the intercalated month consists of thirty days. Ib. 12a כנגד חדש הע' corresponding to the thirteenth month. B. Mets. VIII, 8 ירחלוקו את חדש הע' let them (the landlord and the tenant) divide the rent for the additional month; a. fr.—*Pl.* עִבּוּרִין, עִיבּוּרִים, עִבֵּי. R. Hash. 7a באחד בניסן ... ולע' the first of Nisan is the New Year's Day for the months and for intercalations; expl. ib. להפסקת ע' for interrupting the intercalation, i. e. after the month of Nisan has been proclaimed, no intercalation can take place for that year. Gen. R. s. 72 (expl. לעתים, I Chr. XII, 33) לע' 'for seasons' means for intercalations; a. fr.—Trnsf. *calculations of the time of redemption* (v. קֵץ); *epochs.* Cant. R. to II, 8 מדלג על החשבונות ועל הקיצים וע' the Lord skips over (human) calculations and (speculations on) ends and epochs; Pesik. R. s. 15; Yalk. Cant. 986. Lev. R. s. 19 אנן ... כמה קצרים וכמה ע' we who have been separated from the house of our life and from the house of our holiness and glory these many days and years, these many terms and epochs; Yalk. ib. 571 כמה יובלות וכמה ע'.—7) ע' צורה (v. עָבַר *Pu.*) *disfiguration, decay.* Pes. 34a, a. fr.

עִבְּרָא, עִיבּוּרָא, עִיבּוּר ch. same, 1) (Targ. O. ed. Berl. a. oth. עִירַב, without Dagesh) *grain, breadstuff.* Targ. Gen. XXVII, 28; 37 (h. text דָּגָן). Targ. Is. LXII, 8. Targ. Gen. XLI, 35, sq. (h. text אֹכֶל); a. fr.—Y. Dem. I, 22a top עִירְבּוּרָן our grain. Y. Ned. VII, 40c top דגנה מעבורה (perh. to be read מַעֲבוּרָהּ) by *d'ganah* we understand, of its (Palestine's) breadstuff (and not Egyptian beans), v. דְּגָנָא.—*Pl.* עִירְבּוּרְיָא. [Targ. Y. Gen. XVIII, 3 ed. Amst., v. עִבּוֹרָא.]—Y. Dem. l. c. מהו ע' עבידין how are the crops?; Y. Taan. III, 66c top.—2) *pregnancy, conception.* Targ. Job III, 2 על ע' לילא (not ולילא). Targ. Y. Gen. XXV, 24.—Nidd. 40a בחד ע' כגון וכ' two confinements of one pregnancy, as was the case with Judah and Hizkiah (who were born three months apart from one another).—*Pl.* עִיבּוּרֵי, עִבֵּי. Ib. בתרי ע' two confinements of two conceptions (one being a miscarriage).—3) *inter-*

Ib.[b] top קצון חד עיגל וכ׳ (corr. acc.) they cut one loaf and found &c.; Lev. R. s. 6 עגולה חד (corr. acc.). Gen. R. s. 49 ע׳ דריפתא בעשר פולרין חד ע׳ דפירתא בעיגול (Ar. ed. Koh. פולרי, corr. acc.) one loaf of bread for ten follera. Y. Bicc. III, 65[d] ולא חוה ליה ע׳ מיכליה and had not a loaf of bread to eat; a. fr.—*Pl.* עִירְגּוֹלִין. Lev. R. l. c. Lam. R. to III, 16 תמנין ע׳ Ar. (ed. פטרלקין); a. e.

עִירְגּוֹן, עִיגּוֹן m. (עָגַן) *tying, holding fast.*—*Pl.* עִירְגּוֹנִין [*means of tying,*] *anchor, ballast.* B. Bath. 73[a] (expl. עוגין ib. V, 1) אלו ע׳ שלח Ms. H. a. F. (ed. עוגינין; Rashb. עִירְגּוֹנָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) that is the means of her (the ship's) detention (with ref. to Ruth I, 13); Yalk. Ez. 367 (not עיגוני).—[In later Hebr. literature: עיגון *status of a deserted wife.*]

עִירְגּוֹנָא ch. same, 1) *anchor*, v. preced.—2) *condition of a deserted wife, disability to remarry*, v. עָגַן. Gitt. 3[a]; Yeb. 88[a] משום ע׳ אקילו וכ׳ in order to prevent the eventuality of 'widowhood in life', the Rabbis have made lenient rules for her (as regards testimony to her husband's death); a. e.

עֵגֶל, עֵגָא, עִיגְלָא, עֶגְלָא m. = h. עֵגֶל, *calf.* Targ. Lev. IX, 2, sq. (ed. Lsb. עַגַל). Targ. Ex. XXXII, 24; a. fr.—Y. Snh. VII, end, 25[d] נחת ואתעביד חד עגל (the pebble) fell down and turned into a calf. Y. Kil. IX, 32[b] חמא חד עיר מנכס saw a calf which was going to be slaughtered. Snh. 65[b]; 67[b], v. בְּרָא I; a. fr.—[Y. Shebu. VI, 37[b] top חד עיגל, read: עירגול.]—עֵין ע׳ *calf's eye*, name of a jewel. Targ. Ex. XXVIII, 19; XXXIX, 12 (h. text אחלמה). Targ. Y. Num. II, 18 עירְעֵיגַל.—*Pl.* עֵגָן, עִיגְלִין, עִירְגְּלָא. Targ. II Kings XVII, 16. Targ. I Kings XII, 32; a. e.—[Targ. Jer. XXXI, 39 ed. Lag., v. עִגְלָא.]

עֵיד, v. עֵד.

עִיד m. (עוד) = אֵיד, *anniversary, (idolatrous) festival.*—*Pl.* אִידִין, עִידִים. Ab. Zar. 2[a]; Y. ib. I, 39[c] top; Y. Erub. V, beg. 22[a], v. אֵיד. Tosef. Ab. Zar. I, 1 עִידֵיהֶן (Var. אִי׳).

עִידָּא ch. same, יומא דע׳ (cmp. יעד) *appointed day.* Targ. Prov. VII, 20 (ed. Wil. דְּעִדָּא; h. text כֶּסֶא).

עִידְבָא, v. עִדְבָא.

עִידּוּי, עִיד׳ m. (v. עִדֵּי I, *Pa.*) *carrying, going with child.* Gen. R. s. 20 הרונך זה צער הע׳ *heronekh* (Gen. III, 16) means the inconveniences during pregnancy, v. עִיבּוּר. Yalk. ib. 82 (ref. to עדנה, Gen. XVIII, 12) ע׳ האשה ... ולדות as long as a woman is young, there is for her a possibility of bearing children; a. e.—*Pl.* עִירּוּדִין. Gen. R. s. 48 (ed. Wil.) האשה חזאת כל זמן שהיא ילדה יש לה עירודין וכ׳ as long as a woman is young, there is for her a possibility &c., and I, after I am grown old, should have *'ednah?*—V. עִירּוּן.

עִידּוּיָא, עִידּוּי, עִיד׳ ch. same. Targ. Ruth IV, 13. Targ. Y. II Gen. XVIII, 12 (Y. I עירודין *pl.*; ed. Amst. עִירּוּדַיִן; h. text עדנה, v. preced.).—*Pl.* עִירּוּדִין (עִירּוּדַיִן fem.). Targ. O. Gen. III, 16 (Y. sing.). Targ. Y. I ib. XVIII, 12, v. supra.

עִידּוּן m. (עָדַן), *pl.* עִירּוּנִין, עִירּוּנִים *delicacies, indulgence in delicacies*; התנדג ע׳ בעצמו *to indulge one's self.* Taan. 20[b] שכח ... ולא ינדוג ע׳ וכ׳ if he forgot himself and ate and drank (on a day observed as a fast day in the place), he must not show himself before the public, nor must he indulge himself with delicacies; Yalk. Gen. 148.

עִידָּן, עִדּ׳ m. (v. עִדָּן) *period*; *pl.* עִידָּנִין, עִירּוּנִין, עִדּ׳ *menses.* Gen. R. s. 48 (ed. Wil.) האשה חזאת כל זמן שהיא ילדה יש לה ווסתות ואני ... עדנה ע׳ as long as she is young, a woman has her periods, and I, 'after I am grown old' (Gen. XVIII, 12) should have *'ednah*, that is menses?; [Yalk. ib. 82 ד״א עדנה עִדָּנִין ווסתנית, v. וְוֶסְתָּנִית].

עִידָּנָא, v. עִדָּנָא.

עִידּוּר m. (עֲדַר) *hoeing.* M. Kat. 3[a]. Gen. R. s. 39 בע׳ בשעת הע׳ engaged in hoeing at the proper time, v. נִיכּוּשׁ.

עִידִּית f. (עֲדָרָה II, cmp. עֲדַד) [*booty, lion's share,*] *choice land*, v. זִיבּוּרִית. Gitt. V, 1 הניזקין שמין להן בע׳ in cases of damage we assess (and collect from) the choice land of the defendant; Tosef. Keth. XII, 2; Tosef. B. Kam. I, 1 שמין להם מן הע׳; a. fr.—[Tosef. Shebi. V, 17 חעידית, v. עִירִית.]

עִידִּיתָא, constr. עִידִּית same, esp. *choice dwellings.* Targ. Lam. II, 2 (Bxt. עֲדִירִית, ed. Vien. עִידִית; v. Koh. Ar. Compl. s. v., end; h. text נאות). Targ. Ps. LXXXIII, 13 (Ms. דירוות; ed. Wil. עִידִית).

עִידָּן, עִידָּן c. (v. next w.) *period, time.*—*Pl.* עִידָּנִים, עִדּ׳ Yalk. Gen. 82, v. עִירּוֹן.

עִדָּא, עִידָּנָא, עִידָּן ch. (עוד) same. Targ. Koh. III, 1, sq. (ed. Vien. עִדָּן). Targ. Ps. LXXI, 9 (ed. Wil. עִדָּן); a. fr.—עד חשידנא *until now* (v. אִדְּהָנָא). Ib. 17.—Targ. O. Gen. XXIV, 55 עידן בעידן (h. text ימים).—Meg. 16[b] (prov.) תעלא בעִדָּנֵיהּ וכ׳ when the fox has his time, bow to him. Ber. 15[a] בעִדָּנָן צלותא when it is time for prayer; a. fr.—Esp. *the time appointed for the study of the Law, lesson.* Ib. 43[b] דלא קביע לירת ע׳ when he has no fixed time for study; אבל קביע ליה ע׳ ... דלעידניה קא אזיל but if his time is fixed (by his teacher), he will be known to go to his appointment (and not be suspected of going wrong). Gitt. 60[b] לויתבן מר בע׳ let me sit (to study with you) at the hour of your studies; אידי לי ע׳ לדידי that hour is mine (for my own studies). Hull. 133[a] אנסיה ליה עידניה his teaching engagements prevented him (from officiating as priest); a. fr.—*Pl.* עִדָּנִין, עִדְּדָנָיָא, עִדָּן, עִדּ׳. Targ. Esth. I, 14. Targ. Job XXIV, 1. Targ. I Chr. XII, 32. Targ. Ps. XLVI, 6 עִידּוֹנַי ed. Lag. (oth. ed. עִידָּנַי); a. fr.

עִיוּת, עִיווּת m. (עָוַת) *perversion*; הדין ע׳ *perversion of justice.* Ab. V, 8; Ab. d'R. N. ch. XXXVIII; Sabb. 33[a], contrad. to עינוי. Tanh. Thazr. 7 שמא עיות הדין וכ׳ (corr. acc.) is there perversion of justice in heaven?; v. פִּרְלוֹנִיקָא.

עִיּוּן m. (עָנַן) *speculation, meditation, deliberation*; ע׳ תפלה *a) calculation of the effects of prayer, expectation of the granting of one's prayer as a due claim* (v. עִנָּן *Pi.*). Ber. 55[a] שלשה דברים ... וע׳ ת׳ וכ׳ three things cause a

man's record of sins to be called up: a threatening wall, calculation on prayer &c., v. הִין II. B. Bath. 164[b] שלש עבירות . . . ועי' ת' וכ' three sins man cannot escape every day: impure thought, calculation on prayer &c.; [oth. opin. *the lack of devotion* in prayer, v. Tosaf. a. l.].—*b*) *devotion.* Sabb. 127[a]. Ib. 118[b] קיימית ע' ת' I fulfilled (guarded the duty of) devotion in my prayers. B. Bath. l. c., v. supra.

עִיּוֹן (b. h.) pr. n. pl. *Iyon* (*Ayûn*), a town in the north of Palestine. Y. Dem. II, 22[d] top. Tosef. Shebi. IV, 11; a. e., v. נְקִרְפְּתָא.

עִיּוּק m. (עוק) *pressure, distress.* Targ. Is. XXX, 6.

עִיּוֵּר, v. עִוַּר.

עִיוְרָא, v. עִוְרָא I, II.

עִזָּא, עִיזָא, עִיזָּא c. = h. עֵז, *goat.* Targ. O. Lev. XXII, 27 (ed. Berl. עֵז). Targ. Y. ib. III, 12; a. fr. — Meg. 3[a] . . . ע' מינאי the goat in the butcher's house is fatter than I am (a charm). B. Bath. 74[a] ע' דימא the sea-goat (a fabulous animal); a. fr.—Ab. Zar. 24[b]; Men. 22[a], a. e. ע' דקורקסא, v. קוּרְקָסָא.—*Pl.* עִזִּין, עִיזַיָּא, עִיזַי, עִזֵּי. Targ. O. Gen. XV, 9. Targ. ib. XXVII, 9. Targ. Y. Lev. XXII, 27; a. fr.—B. Kam. 23[b] ע' דבי תרבו goats of the house of Tarbu. Ib. ע' דשוקא goats intended for slaughter on market day; a. fr.

עִיזָה f. (v. עֵז) *she-goat.* Y. Bicc. II, end, 65[b] (expl. כוי) צבי שעלה ע"ג ע' a hybrid of deer and goat.

עִיזּוּז, v. עִזּוּז.

עִיזְקָא, עִיזָקָא, עִיזָלָא, v. sub עִזְקָא.

עִיט, v. עֵט.

עַיִט I m. (b. h.; עוט *to swing*) *bird of prey.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII. ואין חע' אלא בן דוד שנמשל לע' the *'ayiṭ* (Gen. XV, 11) is typical of the son of David who is compared to a bird of prey. Ib. כדי שלא ימשול בהם חע' that the bird of prey might not have control of them until evening; Yalk. Gen. 76; a. e.

עַיָט II, v. עַיִט.

עֵיטָא, עִיטָא, עִיטְתָא, עֵטָ' f. (יעט) = h. עֵצָה, *counsel, advice, order.* Targ. Koh. XI, 3 (h. text חעץ!). Targ. Y. Gen. XXXVII, 14. Targ. Esth. I, 1 (ed. Amst. עֲטִירָתָא, cmp. עֲטָד); a. fr.—Targ. Ruth IV, 22 *masc.*—*Pl.* עִיטָנִין, עֵיטָנִין. Targ. Y. Deut. XXXII, 28 (Y. II עִיצָּן).

עִיטְדָא, v. עִיטָרָא.

עִיטְמָה, v. עֵטֶם.

עִיטּוּף m. (עטף II) *putting a cloak on, covering the head* (at prayer). Ber. 51[a] (the cup of benediction requires) עיטור ועי' crowning (the cup) and covering the head (of those reciting).

עִיטּוּר, עִטִּ' m. (עָטַר) 1) *crowning, wreathing.* Ber. 51[a], v. preced.—[Y. ib. VII, end, 11[d], read: עֲטוּר, v. עָטַר.]—Bicc. III, 10 ע' הבכורים מין וכ' the basket of first-fruits must be wreathed with plants different from those offered. Y. Ab. Zar. I, 39[d] משם עיתור (corr. acc.) as a decoration in honor of an idolatrous deity, v. פְּרַקְסִיס.—*Pl.* עִיטּוּרִין. Y. Succ. I, 51[d] bot. ותולה בה ע' וכ' and he suspended from the ceiling of the Succah wreaths (decorations) of material which may be used for covering. Y. Bets. I, 60[b] top עִיטּוּרֵי סוכה the decorations of the Succah; Y. Sabb. III, 6[b] bot.—2) (cmp. עִיטְרָא) *cutting off*; ע' סופרים *separation of words* (by omitting the conjunctive Vav) *as established by the Scribes.* Ned. 37[b] (ref. to אחר for ואחר, Gen. XVIII, 5; ib. XXIV, 55; Num. XII, 14; Ps. LXVIII, 26, a. to משפטיך for ומשפ', ib. XXXVI, 7).

עִיטּוּרִין, Tosef. Shebi. V, 11 ed. Zuck., read עֲטָדִין or אֲטָדִין, v. אֲטָד.

עִיטְרִין 1) *pl.* of עִיטְרָא; 2) בַּר ע' pr. n. m. *Bar ʿEṭyan* (*counsellor*). Y. B. Bath. VI, end, 15[c].

עִיטָם (b. h.) pr. n. pl. *Etam* (v. Neub. Géogr. p. 132). Yeb. XII, 6 בפרי ע' (Y. ed. אבוס).—Zeb. 54[b] עין ע' (Ms. R. 1 אוטם); Yalk. Deut. 910 עיטה (corr. acc.); Yalk. Josh. 24.

עִיטְמָא, v. עֵטֶם.

עִיטְמָא, עִיטְפָא m. (v. עֲטָף 1) *bosom, lap* (corresp. to h. חֵק). Targ. O. Ex. IV, 6, sq. Targ. Lam. II, 12 (עֲטִיף) constr. Targ. Koh. VII, 9 עֲטַף; a. e.—*Pl.* עִיטְפִין, עִטְ'. Targ. Y. Deut. I, 27.

עִיטְרָא m. (v. עִיטּוּר 2) *separation, deed of partition* between partners or heirs. B. Bath. 29[b] ולא אמרן אלא דלא כתוב ע' אבל כתוב ע' וכ' Ms. M. a. early eds. (א) this (that two partners, having arranged between themselves that their common slave should serve one of them alternately each year, cannot rest their claim of ownership on the ground of undisturbed possession for three consecutive years) has been said only, when they have not written an agreement of partition, but if they have &c. B. Mets. 39[b] דלא עבירד ע' Ms. R. 2 (Ms. M. ארטרא; ed. עיטדא, corr. acc.) when no partition of the inherited estate has been made.

עִיטְרָנָא, עִיטְרָן, v. sub עִטְ'.

עִיטְתָא, v. עֵיטָא.

עִיָּרָא pr. n. m. *ʿIyya*, dialectic pronunciation of חִיָּיא. M. Kat. 16[b] אמר ליה ע' וכ' he (Rabbi, being angry with R. Ḥiyyah) said to him, Iyya, who calls thee outside? Ker. 8[a] צריכין לדברי ע' they still need the interpretation of Iyya (of whom you spoke so contemptuously as 'the Babylonian').

עֲיָרָא m. (עיב) *guilty.* Lam. R. to II, 1, v. חוב ch.

עֲיָרְבָא m. (עיב) *heaviness, pain.* Lam. R. to II, 1, v. עֵירָבָא.

***עִיט** m. (עוט *to twist*, cmp. עטר) *tassel, fringe.* Tosef. Kil. V, 20 מותר ... ע׳ של צמר (Var. עַיִט; עיפו) a woolen tassel attached to a linen garment is permitted (Kil. IX, 9 פרק ... אסור).

***עִיִּים**, Y. Yeb. IV, end, 6c הן דעיימך רגלך, read as Y. Kidd. III, 64d top: הן דעימך מגליך וכ׳ he who is with thee (I, thy friend) exiles thee (advises thee to emigrate), before Samuel comes and disfranchises thee.

***עִירְמָא**, Y. Ab. Zar. II, 40d אהן ע׳ דעינא, read: אהן דעינא (עירמא being a corrupt Var. lect. for ענא; v. Y. Sabb. XIV, 14d ודהדן דעיינה) that decision about the sore eye.

עִי״ן, עִיר״ן *the letter ʿAyin.* Cant. R. to III, 4 ע׳ תלויה a suspended ʿAyin, v. יָאוֹר. Y. Meg. I, 71c top ע׳ מעשה נסים the ʿAyin on the tablets was a miracle, v. רַצִּין; a. e.—*Pl.* עֲיָינִין. Y. Ber. II, 4d bot., v. אל״ף. Sabb. 103b one must not write אלפין ע׳ וכ׳ the Alephs so as to look like ʿAyins &c.

עֵיוֹן, עִיּוֹן, v. עִין.

עֵיוָנָה, עֲיוָנָא, עִיּוֹן, v. עִינָא, עִין.

עֲיָרְנוֹשׁ pr. n. pl. *ʿAynosh*, a northern border town of Palestine. Y. Dem. II, 22d top; (Tosef. Shebi. IV, 10 עיני שת, Var. עירנישת).

עֲיִרְנוּתָא; v. עֲיָרְנוּתָא; a. עֲרָנָא.

ע׳ מַב, עֲיָרֵי pr. n. pl., v. מַב III.

עִיתִּי, v. עָתִּי, a. עִתִּי II.

עִיוּק, v. עוּק.

עִיוְקָא, v. עֲרָקָא.

עֲיָרוֹת, *pl.* of עִיר.

עִיתָא, v. קוֹבְעִיָּא.

עֲיָתְלוּ pr. n. pl. *ʿAyathlu.* Y. Nidd. I, beg. 48d; ib. 49b bot. (Bab. ib. 9b הֵיתְלוּ).

עִכּוּב, עִיכּוּב m. (עָכַב) *keeping back, hinderance, prevention.* Tem. 32a sq. אין בה אלא ע׳ גיזברין בלבד there is nothing to prevent the offering of the sacrifice, except that we must await the appearance of the Temple treasurers (as representatives of the owners).—Esp. *hinderance, a circumstance which makes a religious act invalid, indispensable condition, absolute necessity.* Y. Pes. VII, 34b top (ref. to כי אם צלי אש, Ex. XII, 9) שינה עליו הכתוב לע׳ the text has an extraordinary (emphatic) expression about it to intimate that the roasting of the Passover sacrifice over fire is indispensable. Ib. II, 29b bot. לע׳ תאמרת the rule that the unleavened bread to be eaten on the Passover night must not contain any fruit juice has been laid down as an indispensable condition, opp. למצוה, v. מִצְוָה; a. e.

עִכּוּבָא, עִיכּוּבָא ch. same, 1) *delay.* Targ. Y. Deut. XXIII, 22.—2) *indispensable condition.* Yoma 5a bot. כתה ע׳ הוא the emphatic expression 'thus' (Ex. XXIX, 35) intimates the indispensableness of any of the prescribed forms. Ib b ושמרתם ... ע׳ the emphatic expression, 'and ye shall guard' (Lev. VIII, 35) intimates &c.

עִכּוֹל, עִיכּוֹל m. (עָכַל); *pl.* עִכּוֹלִין, עִיכּוֹלִין *things attacked by fire, half-burned pieces* which bounded off the altar. Zeb. 83b עיכולי עולה pieces of a burnt-offering; עיכולי קטורת of frankincense; Yoma 45b. Ḥull. 90a בשר ע׳ pieces of flesh; גידים ועצמות ע׳ of sinews and bones.

כְּפַר עִכּוּם, עִיכּוּם pr. n. pl., v. אֲכוּם a. עכו׳.

***עִיכְלוּדָז**, Y. Ab. Zar. I, 39c bot.; Y. Dem. IV, 24a bot. פילכריה, read with Matt. K. to Lam. IV, 2: פיבלירה, v. פִּרְוָלָא.

עֵלָּא, עֵילָּא, (עִלָּא) עִלָּא, עֵיל m. (עול)=h. עֶלְיוֹן, *height, heaven.* Targ. Job XXXVII, 9 עִלָּא.—מן ע׳, מן לע׳ *above, over.* [Dan. VI, 3 עֵלָּא.] Targ. Y. Gen. I, 7. Targ. Gen. XXII, 9. Targ. Num. I, 3 (O. ed. Vien. לְעֵלָּא); a. v. fr.—מֵלְּעֵל *from on high, above.* Targ. Ps. L, 4. Targ. I Chr. XI, 11; a. fr.—B. Bath. 45a דסלקין לע׳ ודנתתין לתתא (for) those who go up (to Palestine) and those who come down (to Babylonia). Y. ib. VI, end, 15c חדא מלע׳ וכ׳ one (grave) above and one below. Sabb. 30a לע׳ מר׳ תנחום ... שאול they asked this question over (the head of) R. Tanḥum, i. e. those standing by him when he was teaching (v. אָמוֹרָא). Ḥull. 51a לע׳ מרבי רבה with the great Rabbi when he was teaching; a. fr.—עִילּוֹי *upon him.* Targ. Y. Gen. XXVIII, 13; a. e.—Y. Ber. II, 4c bot. כד הויין תפילוי ע׳ when he had his T'fillin on. Ib. ולא סמכין ע׳ but we do not rely upon him, a. e.—[Usu. עִילַּוֵּי, v. עִילָּוֵי, or עֲלוֹי, v. עַל ch.]

עִילָּא, עֵילָּא I m. (cmp. עוּלָּא I a. עוֹלָל) *foal.* Targ. Zech. IX, 9 ed. Lag. (oth. ed. עַיִר). Targ. Job XI, 12 (ed. Wil. עֵלָּא).—*Pl.* עִילַּי, עֵילַּי. Targ. Jud. X, 4 (ed. Wil. עוּלִּין; some ed. עַיְרִין). Targ. Is. XXX, 6. Targ. O. Gen. XXXII, 16; a. e.—Sabb. 155a בע׳ ווטרי when feeding very young foals.—[B. Bath. 9a עילא משגש וכ׳ Ms. F., v. עוּלָּא I.]

עִילָּא II c. ch. (v. עִילָּה) [*going around,*] 1) *circumvention, intrigue, falsehood.* Targ. Ruth IV, 22; [Dan. VI, 5, sq. צְלָּה]. Targ. Ps. XLI, 7 ed. Lag. (oth. ed. צְוָלָּא; h. text אָוֶן). Ib. LVIII, 3 (some ed. צילאה, corr. acc.; h. text עוֹלוֹת). Ib. LXXI, 4. Targ. Job XIII, 7 Ms. (ed. שקר).—2) *pretext* Y. Keth. XII, 35a bot. ע׳ אית בעי you want a pretext; Y. Kil. IX, 32c top עִילָּתָה (*fem.*).—*Pl.* עִילִּין. Targ. Ps. LXIV, 7 (h. text עוֹלוֹת).—[עִילָּא f. h., v. עִילָּה.]

עִילָּא III, **עִילָּה** pr. n. m., v. עוּלָּא II.

עִל, עִלַּי, עִילָּאי, עִילָּאָה m. (v. עִלָּא) *high, uppermost; Most High.* Targ. Ps. LVII, 3. Targ. Is. XIV, 14 (ed. Wil. עִילָּאי, corr. acc.; ed. Lag. עִלַּי); a. fr.—Y. Maas. Sh. V, 56c top גלילא ע׳ Upper Galilee; Snh. 11b (not גלילאה). Sot. 40a יתקלס ע׳ the Most High will be praised. Pes. 76a, a. e. ע׳ גבר, v. גְּבַר I; a. fr.—[Targ. Ps. LVIII, 3 some ed., v. עִלָּא II.—Targ. Y. Gen. II, 22 עלאה, ed. Amst., v. עִלָּא.]—*Pl.* עִלָּאֵי, עִילָּיֵיא, עִלְּ׳ Targ. Y. Gen. I, 6 (I ed. Vien. עִלְּ׳).

Targ. Ps. CIV, 13 (ed. Wil. עלאי sing., ref. to בית); a. e.—B. Mets. 107b קוצו ע' וכ' cut down the trees on the upper and on the lower river banks, then I shall cut mine. Ib. 108a תחאי מסייעי ע' those below must assist those above (in felling the trees). Lam. R. to I, 16; IV, 19; Y. Succ. V, 55b, v. אַרְעָאָה. Y. Kil. IX, 32d top הָדָא שלח ע' לא שלח ארעירה for if he does not take off the upper socks, he cannot take off the lower ones (hence they are considered as if sewed together); a. fr.—*Fem.* עִילְוָרְתָא; *pl.* עִילְוָרָתָא, עִילְוָרָתָא. B. Mets. 116b עִילְוָרָתָא אתבור (Ms. M. עִילְוָרָתָא אירתבר, corr. acc.) the uppermost bricks were broken, v. חֲבָטָא.

עִילְבוֹ, Yalk. Deut. 940 גנבין לירח ע', v. עִבְּרָא.

עִילָא, עִילָה f. (עֲלַל; cmp. בִּרְלָה fr. בַּלַל) [*going about, bringing about*; cmp. סִרְבָּה end,] 1) *circumstance, cause; pretext.* Keth. 20b מצאו וטהרו וכ' ע' they found some (paltry) reason to declare clean a spot in the land of Israel; Naz. 65b עילא; [Rashi: עילא=ערלא *rib* of a human body]. Y. Keth. III, end, 28a מצאתי ע' לשחררו I have found an opportunity to set him free. Y. Ter. X, 47b; Y. Ab. Zar. II, 42a (in Chald. dict.) על ידי ע', v. זְבִינְתָא. Gen. R. s. 20; s. 45; s. 63 ואף הוא על ידי ע' and even this in a roundabout way (indirectly); a. e.—2) *crookedness, insidiousness, falsehood.* Eduy. V, 7 שמא ע' מצאת בי (Mish. ed. עַוְלָה; Ms. M. עָוֹל) hast thou found any falsehood in me? Pesik. R. s. 28 נפלו עלידהם בע' they turned against them with insidiousness.—V. עַלִּילָה.

עַל, עִילַוֵּי, עִילָוֵי pl. constr. (v. עִיל) *above, upon, around.* Targ. Ps. LV, 11. Targ. O. Gen. XXVIII, 13 עִילָווֹהִי (ed. Vien. עִבְּלָ; ed. Berl. עִירְלָ; Y. עילווי). Targ. Y. II Num. XXIV, 16 עִילַוֵּירֵה. Targ. I Sam. XIII, 11 מֵעִילַוֵּי (not וי ...); a. fr.—Hull. 8b; 111a בישרא ע' on top of meat. Keth. 99a דלריפשו שטרי עִילַוַּאי that many notes should circulate against me; a. fr.

עִל', עִילְוֵי m. (עֲלָה) 1) *going up; elevation.* Cant. R. to III, 6; VIII, 5 עִילְוָיְהָ מהמדבר her (Israel's) rise dates from the desert; (Tanh. Sh'moth 14 עלירה). Tanh. B'huck. 3 (ref. to ויקח, Gen. II, 15) אין ויקח אלא לשון ע' 'he took' has the meaning of elevation (with ref. to Gen. XII, 15), v. עָלָה *Pi.*; a. e.—2) *valuation, value.* Y. Naz. II, 51d bot. אמר לאדם עִילְוִירִין עלי (not עילויין) if one says pointing at a man, I vow his value (instead of ערכו, v. סִידּוּר I). Arakh. VIII, 7; Tem. VII, 3 הקדש ע', v. הֶקְדֵּישׁ. Ib. 32a הקדש ע' לבית המקדש consecration of value to be applied to the repair of the Temple. Sifra B'huck., Par. 4, ch. X אין מוסיפין ... על עִילְוּוֹי של זה we do not demand an addition of one-fifth over this man's valuation (offer); Yalk. Lev. 677 עילוי (corr. acc.).

עִל', עִילְוְיָא ch. same, 1) *rise, improved stage.* Ber. 36a אית לירה ע' אחרינא בפת (flour) is capable of a still higher stage by being made into bread; לית לירה ע' אחרינא (oil) has no higher stage. Ib. 35b דאשתני לע' (wine) which has changed (from grapes) to a higher stage. Y. Ab. Zar. V, 44d, v. קַקּוּר ch.—2) *valuation.* Targ. Job XXVIII, 13. Targ. Y. Lev. XXVII, 2 (ed. Vien. עילוי); ib. 3 (ed. Vien. עַלְוֵיהּ; ib. 4, sq. עִילְוָיְהָ, corr. acc.).—B. Bath. 12b מעלינן (Ms. M. מעלינן עלידה וכ' לירה ע' וכ') we value it as high as &c. Kidd. 42b פלוג בע' they divided the estate according to value, opp. במשתתא by measure (irrespective of value).—3) *the best thing.* Keth. 50b עילוירא דאב, v. עֲלָיָה.

עִילְוִירְיָא, עִילְוִירִי, v. preced.

עִילַי, v. עִילָאָה.

עִילִין, Yalk. Lev. 677, v. עִילְוִי.

עִילָיֵיא, *pl.* of עִילָאָה.

עִילָיִן, עִילְיָן, *pl.* of עִילְיָתָא II.

עִילִישׁ pr. n. m. *'Ilish.* B. Bath. 133b. Gitt. 45a.

עִילְיָתָא I f. (v. עִילָא II) *falsehood, wrong.* Targ. Job XXIV, 20 ed. Lag. (ed. Wil. עִירְלָתָא; h. text עַוְלָה). Ib. XV, 16, v. עַוְלָתָא.

עִילְיָתָא II, **עִלְוִי, עִלְוִי'** f. (עֲלִי) 1) = h. עֲלִיָּה, *upper chamber, loft; upper story.* Targ. Jud. III, 23, sq.; a. fr.—Constr. עִלְוִית, עִלְוִיתְ, עִלְוִיתַ, עִלְוִירִית, עִלְוִירִיתְ. Ib. 20. Targ. II Kings XXIII, 12. Targ. II Sam. XIX, 1; a. e.—B. Mets. 14a זבין Ms. M. (ed. עלוי') עי' וכ' bought an upper story of his sister. Gen. R. s. 99 קרירתא ע' the summer chamber (Jud. III, 20). Pes. 114a, v. קַקּוּלָא; a. fr.—ע' דדינרי *a roomful of Denars, a certain amount of money.* B. Bath. 133b.—*Pl.* עִילְוָן, עִלְוָיָא, עִילְוָיָתָא, עִלְוָיִן. Targ. Jer. XXII, 14. Targ. II Chr. III, 9; a. e.—B. Bath. l. c. תלתסר עִלְוְיָתָא דדינרי thirteen roomfuls of Denars; Sabb. 119a עִילְוָתָא.—2) v. עִילָאָה.

עִילָם m. *strong*, v. עֵלֶם.

עִילָם (b. h.) pr. n. *Elam* (Susiana), south of Assyria (v. Schr. KAT2, p. 111). Gen. R. s. 42 ע' זה מדי Elam (Gen. XIV, 1) is Media. Snh. 89a; a. e.—Denom. עֵילָמִי; f. עִילָמִית *Elamite, Elamitic.* Meg. 18a ע' ... קראה if he read the Book of Esther in Elamitic.—*Pl.* m. עֵילָמִים. Ib. עילמית לע' (if he read the Book of Esther) in Elamitic to Elamites.

עִילָעַל, עִילְעוֹל, עִילָעָא, v. sub עִל'.

עִילְתָא, v. עִילְיָתָא.

עִילְתָה f. *pretext*, v. עִילָא II.

עִימָא, v. אִרְמָה II.

עִימְאוּם, v. עִימְעוּם II.

עִימָה, v. אִרְמָה II.

עִימוּם, v. עִימְעוּם I.

עִמ', עִימוּר I m. (denom. of תתעמר, Deut. XXIV, 7, v. עָמַר) *using as a slave, deriving benefit from a stolen person, service.* Snh. 85b (ref. to Mish. ib. XI, 1) ותנא קמא לא בעי ע' does the first named authority not require that, in order to be guilty, the kidnapper must have imposed a slave's service upon the stolen person? Ib. יש דרך ע' בכך וכ' is this a sort of service or not? Ib. ותיפוק לית ליכא ע' כלל but this would be no service at all.

עִמ', עִימוּר II m. (עָמַר) *heaping up, carrying sheaves*

home. Peah IV, 6 אין חשכחה אלא בשעת הע׳ the law concerning the forgotten sheaf begins to be binding only at the time of carrying sheaves home; Sifré Deut. 282. Sabb. 73[b] אין ע׳ אלא בגידולי קרקע *ʿimmur* (as Sabbath labor) applies only to plants. Y. ib. VII, 10[a] bot. תולדות הע׳ the secondary labors coming under the category of *ʿimmur*; a. e.

עִימְסוֹנִי, v. עַמְסוֹנִי.

עִימְעוּם, עִימְעוֹם I m. (עִמְעֵם) *obscuring* or *suppressing the law, irregular measure passed in an emergency.* Y. Shebi. VIII, 38[a] bot.; Y. Ab. Zar. II, 41[d], a. e. מהלכות של ע׳ one of the regulations passed in an emergency contrary to the real law. Ib. ויש ע׳ לאיסור dare you pass a prohibitory measure contrary to law?; Y. Sabb. I, 3[c] bot. (also עִירְמוּם).

עִמְּ׳, עִימְעוֹם II pr. n. pl. *Imʿum* (Emmaus, v. אַמָּאוּס). Ker. III, 7 (15[a]) ארטלים של ע׳ Bab. ed. (Mish. אמאום) the bazaar of I.; Macc. 14[a]. ארטליז של עימאום (early eds. עירמעום, v. Rabb. D. S. a. l. note 4).

עִימְעֵם, v. עֲמַם.

עִימְקָנוֹן, עִימַק, v. עֲמָקָא.

עִימְקוֹתָא, v. עִמְקוֹתָא.

עִי״ן, v. עִיר״ן.

עַיִן f. (b. h.; עון) 1) *eye, sight, look.* Kidd. 24[a] בשן ועׁ, v. רָצָא. Ib.[b] הכהו על עינו וכ׳ if the master struck him on his eye and made it blind. B. Kam. 83[b] (ref. to Ex. XXI, 24) אימא ע׳ ממש may not the text mean that he who injures a person's eye must really suffer the same injury? Sabb. 108[b] bot. יד לע׳ וכ׳ an unwashed hand (in the morning) touching the eye deserves to be cut off. Taan. 8[b] סמוי מן הע׳, v. סָמָא. Ib. דבר שאין הע׳ שולטת בו something which the eye cannot look at (being stored away), v. infra; a. v. fr.—[Y. Ned. IX, end, 41[c] עשה לה ע׳ של זהב, a corrupt dittography of עשה לה שן של זהב—עׁ טובה (also יפה) a benevolent eye, *good will, liberality,* opp. עׁ רעה or עַיִן הרע (abbr. עה״ר), also עׁ צרה *ill-will, selfishness, envy.* Ab. II, 9. Sabb. 74[a] משום ע׳ יפה וכ׳ he intended to show his good will. Tosef. Ḥall. I, 7 שעינו יפה בעיסתו he is liberal with his dough (is glad to give the priest's portion), opp. עינו צרה. Esth. R. to I, 4 היתה עינו צרה בממונו he was jealous of his wealth (unwilling to leave it to his heirs to be enjoyed by them). Ab. V, 13 עינו רעה בשל אחרים he is illiberal with regard to other people's money (begrudges them the privilege of giving charity), ע׳ רעה בשלו he is illiberal with his own money (is too greedy to afford himself the pleasure of giving charity). Ib. II, 11, v. רַצָּר; a. fr.—צר ע׳ (=רע ע׳) *selfish,* opp. טוב ע׳ *liberal, selfless.* Sabb. 108[b] שדורי ... צר ע׳ אנא I send you (the salve), lest you say that I am selfish. Sot. 38[b] אפי׳ העופות מכירין בצרי ע׳ even birds recognize selfish men. Ib. כל חנוחנו מצרי ע׳ וכ׳ he who accepts benefits from self-seeking men, transgresses a law (ref. to Prov. XXIII, 6). Ib. אין ... לטוב ע׳ the cup of benediction must be handed to none but an unselfish person (with ref. to Prov. XXII, 9); a. e.—Esp. עַיִן הרע, ע׳ רעה (abbrev. עה״ר), or only עַיִן, *the evil eye, an envious glance that brings harm to the person looked at, bewitchment.* B. Mets. 107[b] (ref. to Deut. VII, 15) זו ע׳ that means the effect of an evil eye. Ib. תשעים ... בע׳ רעה וכ׳ ninety-nine persons die of an evil eye against one in the natural course. Gen. R. s. 91 שלא תשלוט בכם עה״ר that the evil eye may have no power over you. Ib. לא מפני הע׳ הרחתם ... were you not afraid of the evil eye? Ber. 20[a] אין עה״ר שולטת בו ... ע׳ שלא no evil eye can affect him whose eye refused to feed on what was not his (to look at the charms of a married woman); a. fr.—שקל ע׳ בע׳ *to balance the scales exactly, to allow no overweight* (v. עון, a. פָּרַע). B. Bath. V, 11; a. fr.—בע׳ *visible to the eye, discernible; in natural form.* Y. Ber. VI, 10[a] אע״פ ששחוקין בעיניהן הן although they are ground, they are still discernible. Ib. אם בעיניהן הן if they are in their natural form (not mashed); a. fr.—כְּעֵין *like the appearance of, similar to, a sort of* (cmp. גַּוְוֹן). Ib.[b] כל שהוא כע׳ סולת וכ׳ whatever resembles a pudding or dumpling. Ber. 58[a] (in Chald. dict.) מלכותא דארעא כע׳ וכ׳ the government on earth is like the government in heaven (inspires reverence); a. fr.—מֵעֵין *a reflection of, of the nature of; an abstract of.* Snh. 105[b] (ref. to the preposition מ in I Kings I, 47) מע׳ קאמר ליה he means, 'as a reflection' (of thy name, thy throne). Ib. (ref. to Jud. V, 24) מע׳ קאמר it means 'similar to' (the blessings of Sarah &c.). Ber. IV, 3 מע׳ ר״ח an abstract of the eighteen benedictions. Y. ib. 8[a] bot. שבע מע׳ ר״ח seven benedictions embodying the eighteen. Ib. VI, 10[b] ברכה אחת מע׳ שלש one benediction embodying the three. Gen. R. s. 11, a. e., v. הוּגְמַרְיוֹן.—*Du.* עֵינַיִם. Bekh. VII, 4 עֵינָיו גדולות וכ׳ if his (the priest's) eyes are as large as those of a calf. Ib. 3. Ber. 58[a], a. e. נתן עיניו בו וכ׳ he put his eyes on him, and he was turned into a heap of bones. Y. Hor. III, end, 48[c] נתנו עֵינֵיהֶן בשמואל וכ׳ they directed their attention to Samuel &c.; a. fr.—אחז את הע׳, v. אָחַז.—2) *anything resembling the eye, hole, ring* &c. Kel. VIII, 7 ע׳ של תנור the 'eye' of an oven (the fire-place under the oven, Maim.; the opening for the escape of the smoke, which may be closed to retain the heat, R. S.). Ib. IX, 8 תנור שנוקב מעינו an oven in the eye of which is a defect. Ib. XXI, 2 ע׳ *the ring-shaped pad* around an animal's neck (a halter of soft material). Ib. ע׳ של מחכת a metal *hame* (cmp. עוֹנָתָא). Tosef. ib. B. Bath. I, 7 העירן שבמצע the ring attached to an adze; a. fr.—3) *spring, well.* Keth. I, 10; a. fr.—[Frequ. עֵין in pr. n. pl., as סוכר ע׳, טב ע׳; v. respective determinants].

עֲיִינָא, עֵינָא, עַיִן ch. same, 1) *eye, sight* &c. Targ. Lev. XXIV, 20. Targ. O. Ex. XXII, 2. Ib. X, 5; a. fr.—Hull. 96[a], a. fr. טבריעוּת ע׳, v. טְבֵרִיעוּתָא.—בע׳ (v. preced.) *discernible, in natural form.* Pes. 75[a] top בָּעֵינֵיהּ, v. קְיוּמָא.—מֵעֵין, כְּעֵין, v. preced. Targ. Deut. XXXIII, 28. Targ. Josh. XXIV, 27; a. e.—בישא ע׳ (or only ע׳) *evil eye.* Targ. Y. Gen. XLII, 5.—Ber. 20[a]. Pes. 50[b] שלטא בהו ע׳ the eye controls them (they cannot be hidden from sight; v. Taan. 8[b], quot. in preced.). B. Mets. 30[a] משום ע׳ (Ms. M. בישא ע׳) because it attracts the (evil) eye; a. v. fr.—Ned. 50[a] the

ram (figure-head, v. אֵילָא) דכל ספינתא עבדין ליה מן ע׳ which all ships have attached (as a protection) from the evil eye (and which the losers paid a high price for redeeming; cmp. Sm. Ant. s. v. Insigne) [comment. explain differently].—*Pl.* עֲיָינִין, עֲיָנִין. Targ. Gen. III, 6; a. fr.—2) *ring, collar; hole.* M. Kat. 10ª בת עינא (he cuts out) the hole for the hopper, v. כָּבַשׁ.—*Pl.* as ab. Targ. Hos. X, 10, v. עוֹנָתָא.—3) [*guide,*] *guide-post on cross-roads* (only in *pl.*). Targ. O. Gen. XXXVIII, 14 פרשות ע׳; ib. 21 ע׳ (ed. Berl. עֵינַיִם, as pr.n.pl.; Y. סכות ע׳).—4) *spring, well.* Targ. Gen. XVI, 7; a. fr.—Targ. Y. I Ex. XV, 27 ענוא (some ed. עניא, read: עֵינָא or עֵירָא).—*Pl.* עֲיָינָן, עֲיָנָן, עֲיָנוֹן, עֲיָנָתָא, עֲיָנְוָתָא; עֵירָנָתָא. Targ. Y. I, II ib. Targ. II Chr. XXXII, 3. Ib. 4 עֲיָינָתָא. Targ. Y. I Num. XXXIV, 9, sq. עֲיָנְוָתָא (טירת) pr. n. pl. *Ṭirath ʿEnwatha* (h. text חצר עינן); Targ. Y. II ib. עֲיָינְוָתָא (דירת), v. עֲיָנְוָתָא.—Bekh. 55ª sq. והאיכא עינתא מידליין but are there not springs higher than the Euphrates?

עִינְבָא, עֵינָב, v. עֲנָבָא, עֵנָב.

עֲנָ׳, עֵינְבוֹל pr. n. pl. *ʿEn-Bul.* Ḥull. 57ᵇ מעשה בענב׳; Tosef. Ohol. II, 6 בעין בול. Bekh. 39ᵇ מעשה בעינבול באחד (not בעינבל אחד) it happened at ʿEn Bul with one &c.; (Tosef. ib. IV, 6 מעשה באחד). Tosef. Nidd. V, 14.

עִינְבָל, עֵינְבָל, עֲנָ׳, m. (dimin. of עֵנָב; v. אִינְבּוֹל) *clapper of a bell.* Kel. XIV, 4 ענבול ed. Dehr. (ed. ענבל). Sabb. 58ᵇ עינבל; a. fr.—*Pl.* עֲנָ׳, עֵינְבָלִין, עֵינְבּוֹלִין. Ib. נרטלו עֵינְבָלֵיהֶן if their clappers are gone; (Tosef. Kel. B. Mets. I, 13 אנבילידהן, אנבילים, v. אִינְבּוֹל).—[Bekh. 39ᵇ, v. preced.]

עֵינַבְתָּא, v. עֲנַבְתָּא.

עֵינָה f. (v. עַיִן) 1) *affection of the eye*; 2) *well, flux,* v. עוֹנָה III, IV.

עִינּוּג, עֲנָ׳, m. (עָנַג) *pleasure, sweetness.* Cant. R. to IV, 11 חקורא מקרא בעינוגו ובניגונו he who reads a Bible verse so as to bring out its sweetness and its melodious sound. Koh. R. to II, 8 אלו האגדות שהן ענוגו של מקרא (some ed. ענוגי, read. עֲנוּגִין) *pl.*) that means the *ăgadoth* (v. אַגָּדָה) which are the delightful part of Biblical interpretation. Ib. עֲנוּגָן של ישראל the enjoyment of Israel (in the Holy Land; Yalk. ib. 968 תענוגה של ארץ ישראל).—*Pl.* עִינּוּגִין, עֲנָ׳, v. supra.

עֵינָיִן, pl. of עֵינָא.

עִינְוָתָנוּתָא, עִינְוָתָן, עֵינָן, עִינָּוֹן, v. sub עֲנִי.

עֲנָ׳, עִינּוֹי I m. (עֲנָה I) *chorus of lamentation, dirge.* M. Kat. III, 9 (ref. to מְעַנּוֹת ib.) איזהו ע׳ וכ׳ when is a lamentation called *ʿinnuy?* When all begin at once, contrad. to קִינָה, when one speaks and the chorus responds.

עֲנָ׳, עִינּוֹי II m. (עָנָה II) 1) *delay, postponement.* Ab. V, 8 הדין ע׳ delay in executing judgment, contrad. to צווחה; Ab. d'R. N. ch. XXXVIII; Sabb. 33ª.—2) *affliction, oppression; suffering.* Mekh. Mishp. s. 18 (ref. to ענה תענה, Ex. XXII, 22) אחד ע׳ מרובה וכ׳ whether a great oppression (effecting a great loss), or a small oppression; Yalk. Ex. 349. Yoma 74ᵇ ע׳ בידי שמים a divine affliction; ע׳ בידי אדם an affliction at the hands of men. Sifré Deut. 130 (ref. to Deut. XVI, 3) it is called 'bread of misery' with reference to the affliction which they suffered in Egypt; a. fr.—Esp. (with or without נפש) *self-affliction, mortification of the flesh.* Yoma l. c. (ref. to Lev. XVI, 31) ע׳ שיש בו אבירה נפש an affliction with which a loss of vitality is connected (v. אֲבִירָה). Ib. (ref. to Deut. VIII, 3) מה להלן ע׳ רעבון וכ׳ as there affliction means suffering through lack of food, so here &c. Ib. 77ª רחיצה דאקרי ע׳ that abstention from bathing is called a privation. Ned. XI, 1 נדרי ע׳ נפש, v. נָדַר; a. fr.—*Pl.* עֲנָ׳, עִינּוּיִין, עִנּוּיִין. Yoma 76ª הני חמשה ע׳ וכ׳ those five deprivations (on the Day of Atonement)—what do they correspond to? כנגד חמשה ע׳ שבתורה to the five afflictions (fivefold use of ענה) in the Biblical text; Y. ib. VIII, 44ᵈ top כנגד ששה ע׳ וכ׳ corresponding to the six afflictions &c.; a. e.

עִינּוּיָא, עֲנָ׳, I ch. = עִינּוּי I. Targ. Jer. IX, 19 (h. text קִינָה). Targ. Mic. II, 4 עִינּוּיָרֵיהּ (not עינוירא, ed. Lag.; oth. ed. עִינּוּיָתֵיהּ).

עִינּוּיָא, עֲנָ׳, II ch. = עִינּוּי II. Targ. Lam. III, 19.

עִינּוּן m. (denom. of עִינָּן, v. עין) *conjuring.* Y. Sabb. VII, 9ᶜ bot.; Y. Snh. VII, 24ᶜ top העונן (corr. acc.).

עִינָּן, v. עֲנָנָן.

עֵינָן, v. עֵינָא.

עִינְוָתָא, עֲנָ׳, f. (v. עֵינָא) *well, spring.* Targ. Y. II Num. XXXIV, 11 (Y. I עֲיָינְוָתָא). Targ. Y. ib. 15; a. e.—*Pl.* עֵינָן, עֲיָינָן, עֲיָנָתָא, עֲיָנְוָתָא, v. עֵינָא.

***עִינְוָתָא** f. (v. עֵינָא 3) *street-corner.* Targ. Prov. VII, 8 Var. ed. Lag. a. oth. ed. (ed. Lag. פִּירְנַיְתָהּ; ed. Wil. פִּנְיָתָהּ; h. text פִּנָּתָהּ).

עִינְוָתָנוּתָא, עִינְוָתָן, עֵינָן, עִינָּוֹן, v. sub עֲנִי.

עֵינַטָב, v. טַב III.

עֵינָיו, v. עֲנָב.

עֵינָ׳, עֵינָיְנָא, עִינָּיִן, v. sub עֲנָנָ׳.

עִינְיָתָא, v. עִינּוּיָא I.—[Lam. R. to IV, 18 עיניתיה some ed., v. עוניתא.]

עִינָּן pr. n. pl. *ʿEnan* (*Springs*). Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 (Y. II עינותא; h. text עֵין).

עִינָקָא, v. עֲנָקָא.

עִינָתָא, v. עֲנָתָא.

עִיסְבָּא, v. עִסְבָּא.

עִיסָּה f. (עסס) *started dough* (contrad. to בצק risen dough), *quantity of flour used for one person's meal.*

Erub. 83b כמה עיסת המדבר how much is the *ʿisah* of the desert? Makhsh. II, 8 פת ע׳ bread made of started dough (of pure flour), opp. פת קיבר. Tosef. Ḥall. I, 4 העושה ע׳ לאוכלה בבצק if one starts dough with the intention to eat it as dough when it is risen. Y. ib. II, end, 58d דרך ע׳ the way dough is made (of pure flour). Ib. עיסתו מרובה his (the baker's) dough is a large quantity. Ib. עינה יפה בעיסתה, v. עין; a. v. fr.—*Pl.* עיסות. Erub. l. c. (ref. to Num. XV, 20) כדי עיסותיכם וכ׳ a quantity large enough for your dough (for immediate use); וכמה עיסותיכם וכ׳ and how large is that quantity? As much as the *ʿisa* of the desert. Ab. Zar. 68a. Sot. 30a; a. fr.—Trnsf. *a) the human body, sensuality.* Lev. R. s. 13, v. גָּלוּי ... ומי נָשַׁק. Ber. 17a מעכב שאור שבע׳ it is revealed and known to thee, that it is our will to do thy will, and what prevents it? The leaven in the dough (the fermenting passion). Gen. R. s. 34 (ref. to Gen. VIII, 21) עלובה הוא ע׳ שנתחומה וכ׳ it is poor dough which the baker (that sells it) declares to be bad; a. e.—*b) a mixed family, a family suspected of containing an alien admixture, ʿisah,* (opp. סולת נקיה, v. סֹלֶת). Y. Keth. I, 25d top; Tosef. Kidd. V, 2 ארוזתי ע׳ כל וכ׳ (כשירה) what *ʿisah* is it the issue of which is admitted to priesthood? In which there is no suspicion of an admixture of *nʾthinim* &c.; Keth. 14a ארוזתי אלמנת ע׳ (strike out אלמנת, v. Tosaf. a. l.). Tosef. l. c. מפני מה אמרו ע׳ פסולה וכ׳ why, then, has it been declared that a woman of an *ʿisah* family is prohibited from marrying into priesthood? Because suspected *ḥălalim* (v. חָלָל II) are mixed up with it. Eduy. VIII, 3, a. fr. אלמנת ע׳ the widow of one belonging to an *ʿisah* family. Ib. ע׳ כשירה לטמא וכ׳ a member of an *ʿisah* family may serve (through intermarriage) to make clean as well as to make unclean, v. מְקֻוֶּה; a. fr.—Yalk. Deut. 808 עמדו ... וערבו את ת״ע (not ויערכו) the daughters of Lot arose and mixed the dough (had incestuous intercourse).

עִיסּוּק, עִסְקֵי m. (עָסַק) *doing, management.* Lev. R. s. 13 בעיסוקן ... אברהם ראה Abraham (in his vision, Gen. XV, 9 sq.) beheld the empires typically represented by their doings (policy). Y. Ber. IV, 7b bot. צא שעה אחת לעיסוקו deduct one hour for the work of preparing the sacrifice; Y. Pes. V, 31c, sq. Y. Sabb. V, end, 7c שור שעיסוקו רע an ox hard to manage. Y. Sot. IX, 23c bot. מצות ע׳ מדידה the law demanding the act of measuring (even if there be no doubt as to the nearest place, Deut. XXI, 2); (Bab. ib. 45a; Snh. 14b לעסוק במדידה).

עִישּׂוּר, עִיסָּר, עִסּוּרְיָתָא f. pl. (עֶשֶׂר) 1) *divisions of ten.* Targ. O. Deut. I, 15; Ex. XVIII, 21 ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עִישּׂוֹר).—2) *arrangement of tenth portions in succession.* Ned. 39b כעיש׳ דבי רבי like the arrangement in the house of Rabbi (that the first daughter gets one-tenth of the estate, the second one-tenth of the remainder and so on).—3) (of coins) *decades, groups of tens.* B. Mets. 64a top בע׳ וחומשיריתא (a reasonable mistake is) a mistake in decades or in fives (where you count by tens or fives).

עִסָּיוֹת, v. עָסוּת.

עִיסְקָא, constr. עִיסַּק, v. עִסְקָא.

עִיסְרִיתָא, v. עִישּׂוּר.

עִיף, עָיֵף m. (b. h.; עוּף I) 1) *fainting, wearied; exhausted.* Pesik. Zakhor, p. 28a (ref. to Deut. XXV, 18) ע׳ בצמא faint from thirst; Tanḥ. Ki Thetse 10; a. e.—*Pl.* עֲיֵפִין, עֲיֵפִים, עֲיֵרִין, עֲיֵרִי. Ex. R. s. 19 מפני שהיו ע׳ מן הרירית because they were fainting from the smell (of the Passover sacrifice).—2) (=יָגֵעַ) *hard-working, industrious.* Snh. 94b (ref. to Is. VIII, 23) אין נמסר עם ע׳ ביהודה ביד מי המציק לו the people (of Judah) that studies the Law with painstaking shall not be delivered into the hands of him who distresses it.

עִיף I m. (v. preced.) *weariness.* Targ. Job VII, 11 Ms. (ed. עִקְּתָא).

עִיף II, עוּף *to bend, double.* Targ. Ex. XXVI, 9 ותעוף Ms. I (Ms. II ותתעיף; O. ed. Berl. a. Y. ותיעוף; oth. ed. ותָּעֵיף *Af.*).—Part. pass. עָיֵף (עֵיף). Ib. XXVIII, 16; XXXIX, 9 (Y. ed. Vien. עֵיף).—Ber. 56a, v. חָסָא I. Ḥull. 51b עיף מיצעך Ar. (Alf. עֵיֵּף; ed. עוף ומעופף) if the cloak is well folded.

Pa. עִיֵּיף *to double, fold.* Keth. 67b עיפרנדו וכ׳ he doubled them (his gifts) and sent them to him. Sabb. 134a ולעפפיה ליה לעילאי (not ועייף; Rashi ולעַפְּפֵיהּ; Ms. Rashi ולכריפיה, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) let him bend the border upward. Erub. 96b עיפרנהו ... אדעתא he doubled them with the intention of making borders to a cloak. Men. 42a; a. e.

Af. אָעִיף same, v. supra.

Pol. עוֹפֵף, v. עָפַף.

עִיפָּא I m. (preced.) *cover, veil.* Targ. O. Gen. XXIV, 65 (h. text צעיף); a. e.

עֵיפָא II pr. n. m. *ʿEfa,* v. חֵיפָא III.

עִפִּי, עִיפּוּי m. (עפה=עיף, v. עֲפִי I) *junction, combination*; [oth. opin. *weariness*]. Ḥag. 15a, v. עוֹרֶף.

עִיפּוּשָׁא m. (עָפַשׁ) *mouldering.* Pes. 40a אכיל נחמא דע׳ he eats mouldy bread.

עִיץ, v. עוּץ.

עִיצָּה, עֵיצָא, v. עֲצָה.

עִיצְבָא, v. עוּצְבָא II.

עִצּוּם, עִצִּי m. (עָצַם) 1) *strength.* Lam. R. to III, 4 (expl. עצמותי, ib.) [read: עִיצּוּמַי בָּנַי שהיו כבני הצמומים] (he broke) my strength, that is, my sons who were like the sons of the mighty.—2) *essence, self.* Sabb. 86b; Yalk. Ex. 278 (ref. to זכור את וכ׳, Ex. XIII, 3, a. XX, 8) מה להלן בעיצומו של יום וכ׳ as there the word was delivered on the selfsame day (of the exodus), so it was here on the selfsame day (on a Sabbath day). Yoma 81a (ref. to בעצם, Lev. XXIII, 30) על עיצומו של יום וכ׳ labor on the day itself is punished with extinction (contrad. to תוספת). Men. 68b, a. e.—3) pl. עִיצּוּמִים, עִיצּוּמִין, עִצִּי (cmp. אַסְמַכְתָּא) *surety, a promise made with the condition of a forfeit in case*

of the animal; וראיזהו ע׳ שאין וכ׳ and what mutilation does not affect &c.?, v. נָשַׁר; ib. 13a; Tosef. Sabb. VII (VIII), 20; a. fr.—Bekh. 53a; Yoma 66a, a. e. (ref. to בהמה תיעקר, ib.) ואי זה הוא ע׳ נועל וכ׳ what kind of ʿikkur is meant? He locks the door before the animal and lets it die of itself.—*Pl.* עִיקּוּרִים, עִיקּוּרִין, עִיקּוּרוֹת, עִקּ׳ *plucking, harvest* (of leguminous plants). Snh. 65b לימודי ... עִיקּוּרֵי קִטְנִיּוֹת מהיות רעות (Rashi עִקְרֵי) it is usual in ante-Sabbatical years ... for the harvests of leguminous plants (of peas &c.) not to be bad (v. לִימּוֹד); Yalk. Deut. 918 עוקרי קוטניות עֲקִירוֹת קטנות לרעות מדיות (corr. acc.); Sifré Deut. 171 for the small harvests to be bad; Tosef. Sabb. VII (VIII), 14 ed. Zuck. (Var. עקורות, קטנות); Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI עקורות קטניות.

עִיקֵּל m. (עָקַל) *bandy-legged.* Bekh. VII, 6 (45a), v. נָקַשׁ; Sifra Emor, ch. II, Par. 3 עִיקְּלָן; Tosef. Bekh. V, 9 עִקְּלָן.

עִיקֵּל, עִיקֵּל, v. עָקַל.

עִיקְּלָא, v. עִקְּלָא.

עִיקְּלָן, v. עִקֵּל.

עִיקְמִנִין, v. עוֹקְמָן.

עִקָּר, עִיקָּר m. (עָקַר) 1) *root.* Kil. VII, 1 הע׳ השני the second root (that of the slip, v. אַרְכּוּבָה); a. fr.—*Pl.* עִקָּרִים, עִקְּ׳, עִיקָּרִין. Ib. 2 ועִקָּרֵיהֶם נראין and the roots of the sets are visible. Sabb. XIV, 3 כוס ע׳ root-drink (a medicine for gonorrhœa). Tosef. Yeb. VIII, 4 האיש ... כוס ע׳ שלא יוליד a man must not take a root-drink for the purpose of becoming impotent. Sabb. l. c. שמן ע׳ oil in which roots have been soaked. Y. Shek. VI, beg. 49c שבו שולקין את הע׳ (oil) in which they boiled the roots (for frankincense); Hor. 11b; Kerith. 5a משלק בו הע׳. Ib. והלא לסוך הע׳ אינו סיפק but there was not even oil enough to oint the roots (much less to soak them). Pesik. Par., p. 40b; Tanḥ. Ḥuck. 8, a. e. מביארין ע׳ ומעשנין וכ׳ they get certain roots (and kindle them), and let the smoke rise under him; a. e.—Trnsf. *origin.* Keth. 77a מעִיקָּרוֹ from its origin (shaft), v. חָתַךְ.—עִיקַּר מיטרין, v. מִיטְרִין.—2) *essence, reality, main object, chief.* Y. R. Hash. III, end, 59a עיקרו לא נחש הוא (not עיקרה) is not its (the *saraf's*) real name *naḥash*? Snh. 87a דבר שעיקרו מדברי וכ׳ a thing (law) which in its main aspect is found in the Torah, but the details of which are based on Soferic tradition (v. סוֹפֵר). Y. Sot. VI, 21a top ע׳ עדותו the main testimony in the case. Ber. 12b (ref. to Jer. XXIII, 7, sq.) לא שתעקר ... אלא שתהא שעבוד מלכיות ע׳ וכ׳ not that the memory of the exodus from Egypt will be entirely effaced, but the delivery from servitude to the empires will be the chief event commemorated, and the exodus from Egypt subordinate to it (v. עָקַל). Ib. 13a ישראל ע׳ Israel will be the chief name. Ruth R. to IV, 11, a. e., v. מְסוּבֶּה. Ib. (play on עקרה, Gen. XXIX, 31) ורחל הירתה עיקרו ... ורחל עֲקָרָה עִיקָּרָה Rachel was his (Jacob's) main wife, for we read, 'and Rachel was ʿăkarah which means ʿikkarah (the chief); Gen. R. s. 71 רחל הירתה עיקרו של בית Rachel was the chief person of the household. Num. R. s. 14

of failure to fulfill it. Y. B. Bath. X, 17c bot. ... ע׳ גבי R. A. decided a promise of forfeit to be collectible. Y. Gitt. V, 47b, [read as:] Y. B. Bath. l. c. אע״ג דלית לר׳ יוסי גבי ע׳ ... דאינון גבי וכ׳ although R. J. declares ʿitsumim not to be collectible, he admits that they are collectible in the case of those who indenture their sons to a trade, because the livelihood of men requires such a measure.

עִיצּוּר m. (עָצַר) *closing up* (of the womb), *obstruction of orifices.* Gen. R. s. 41; Yalk. ib. 69.—V. עֲצִירָה.

עִצּ׳, עִיצּוּרָא, עִיצּוּר m. ch. (עָצַר) 1) *wine pressing.* Targ. Is. XVI, 10 (h. text חירד).—2) *grapes to be pressed.*—*Pl.* עִצּ׳, עִיצּוּרִין, v. עָצוּרָא. Ib. ed. Lag. (oth. ed. עִצּוּרִין). Targ. Jer. XLVIII, 33.—3) *pl.* as ab. *grape-shells.* Targ. O. Num. VI, 4 (h. text גז).

עִיצְרָא m. = h. עֶצֶה, *backbone.* Targ. Y. II Lev. III, 9 (ed. Vien. עִיצְצָא).

עִיצְתָא, v. עֲצָא.

עִיק, עֵיק, v. עוּק.

עִיק m. (עוּק) *narrowness, anguish.* Targ. O. Ex. VI, 9 עֵיק רוחא (ed. Berl. עֵיק; ed. Vien. מַעְיָק). Targ. Ps. XXXI, 10 (ed. Wil. עֵיק), v. עוּק ch.

עִיר׳, עֵירָא I f. (preced.), constr. עֵירַת, *narrow, sorrowful.* Targ. I Sam. I, 15 (ed. Lag. a. oth. עֲצַת). Targ. Is. LIV, 6.

עִיר׳, עֵירָא II m. (preced.) *oppressor, enemy.*—*Pl.* עֵירֵי, עֵירִין. Targ. Y. Num. XXV, 18 (ed. Vien. עִירֵי).

עִיקְבָא, v. עִקְבָא.

עִיקָּה f. (עוּק) *depression*; עִיקַּת נפש *mourning.* Gen. R. s. 94, a. e., v. חֲלוּקָּה.—Tosef. Toh. X, 3, v. עָקַל.

עִיקּוּל, v. עָקַל.

עִקּ׳, עִיקּוּלָא m., *pl.* עִקּ׳, עִיקּוּלֵי (עֲקַל) *curves, small bays.* Keth. 97a בע׳ הוו קיימי ... אינגלאי it turned out that the ship (carrying provisions) was waiting in the bays (until the high water would subside, and it could go to harbor). Ab. Zar. 34b החם ע׳ ופשורי ארבא there (along the coast from Tyre to Accho) are bays (formed by protruding rocks) and shallow waters caused by melting snows.

עִקּ׳, עִיקּוּם m. (עָקַם) *curve.*—*Pl.* עִקּ׳, עִיקּוּמִים. Gen. R. s. 41, beg., v. סִרְקּוּסִים II.

עִקּ׳, עִיקּוּמָא ch. same, *crookedness, perverseness.* Targ. Prov. IV, 24. Ib. VIII, 8.

עִקּ׳, עִיקּוּר m. (עָקַר) 1) *uprooting, tearing loose.* Y. Shebi. V, 35b bot., v. דִּיכּוּן. Ib. כעיקר (corr. acc.).—Esp. ע׳ סרמנים, or ע׳ *tearing loose the windpipe and gullet before cutting, looseness of* &c. (v. סַרְמָן). Ḥull. 44a. Ib. 9a; 27a; a. fr.—3) *mutilation, hamstringing; unfitting.* Ab. Zar. 11a ע׳ שיש בו מריפה a mutilation which affects the vitality

עִירְבּוּבְיָא, עִירְבּוּב, עִירְבֵּב, עִירְבָא, עֵירָבוֹן, עִירְבּוּיִין, עִירְבּוּבְיָתָא, v. sub ערב.

עִירַבְרוּבִין, עֵירַבְרְבִין m. pl. (reduplic. of עֵרֶב I) *mixed multitudes.* Targ. O. Num. XI, 4 עירברב ed. Berl. (oth. ed. עֵרַב, עָרַב). Targ. Cant. I, 12 עירברו ed. Lag. (oth. ed. עֵרַב).

עִירָה f. (עָרָה II) *thread on the shuttle used for the woof, bobbin.* Kel. XXI, 1 ע' שאינו עתיד וכ' a bobbin which the weaver does not intend to shoot back again. Tosef. ib. B. Bath. I, 4 אֵירָה.—*Pl.* עִירִין. B. Kam. 119b Ar. (ed. אִירִין, v. Rashi a. l.).—V. אֵירָא.

עִירִי, v. עירי.

עֵר, עֵירוּב m. (עֵרֶב I) 1) *interweaving, mixture, conjunction.* Kinn. I, 4 שתי נשים שלקחו ... בע' two women that bought their birds for sacrifices in common (not designating which of them belonged to the one and which to the other). Mikv. VI, 7 ע' מקואות in the case of two bathing reservoirs joined (a connection having formed between them); Ḥag. 21b; Yeb. 15a. Y. Pes. III, beg. 29d על עֵירוּבוֹ for eating leavened matter in a mixture, opp. חמץ ברור; Bab. ib. 43a; a. e.—*Pl.* עֵירוּבִין, עֵר'. Y. Orl. II, 61d bot. Y. Bicc. II, 65a top עֵירוּבֵיהֶן ... אין חבירכורין וכ' first-fruits have no prohibitive effect on mixtures or on what has grown of them as to eating them in Jerusalem. Ib. עֵירוּבֵי בכורים mixtures of first-fruits with common ones; ע' מעשר mixtures of tithes with secular fruit.—עירוב פרשיות *an interweaving of biblical sections, clauses of one section taken over, for interpretative purposes, to a succeeding section; misplacement.* B. Kam. 107a (ref. to the clause אשר יאמר ... שניהם, Ex. XXII, 8) ע' פ' כתוב כאן וכ' here is a misplacement, and the words *Ki hu zeh* (which intimate that an oath can be administered only when the defendant admits a part of the claim) refer to the subject of loans (Ex. l. c. 24 sq.). Snh. 2b אי קסבר ע' פ' ליבעי נמי מומחין ... if he adopts the opinion that here is a misplaced clause (and *ki hu zeh* refers to loans), let him also require authorized, learned judges (אלהים)!—2) *'Erub, a symbolical act by which the legal fiction of community* or *continuity is established*, e. g. *a*) with ref. to Sabbath limits (תחומין): a person deposits, before the Sabbath (or the Holy Day), certain eatables to remain in their place over the next day, by which act he transfers his abode to that place, and his movements on the Sabbath are measured from it as the centre; *b*) with ref. to buildings with a common court (חצירות): the inmates contribute their share towards a dish which is deposited in one of the dwellings, by which act all the dwellings are considered as common to all (one רְשׁוּת), and the carrying of objects on the Sabbath from one to the other and across the court is permitted; *c*) with ref. to preparing meals (תבשילין) for the Sabbath on a Holy Day occurring on a Friday: a person prepares a dish on Thursday and lets it lie over until the end of the Sabbath, by which fiction all the cooking for the Sabbath which he does on the Holy Day (Friday) is merely a conti-

(play on קערת, Num. VII, 61) ... אל תקרי קערת אלא עִקֶּרֶת read not *ḳa'ărath*, but *'iḳḳereth*, typical of Rachel who was the chief of the house: she was the chief person &c. Succ. 50b ע' שירה בכלי the chief element in the Temple music is instrumental music; ע' שירה בפה the song is the essential element; a. v. fr.—טעם כע', v. טַעַם.—כפר בע', v. כָּפַר.—לא ע' כל ע' *not at all.* Snh. 22a לא נשתנה כל ע' has not at all been changed. Ex. R. s. 16 אסור ליגע בה כל ע' must not touch her at all; a. fr.—[In later Hebr. literature: עִיקָּרִים, עִקָּר' *principles of faith.*]

עִקָּר, עִיקָּרָא, עִיקָּר ch. 1) same. Targ. Job XXIX, 19. Ib. XXVIII, 9 עִיקַּרֵיהוֹן Ms. (ed. עִקָּרֵיהוֹן, *pl.*). Ib. XIX, 28. Targ. Ps. XII, 5 כפרין בע' (v. כפר); a. fr.—Gen. R. s. 53, end, a. e. עַל עִיקָּרֵיהּ, v. זְרַק. B. Mets. 103b כל עיקר בלמא, v. בְּלָמָא; a. fr.—מֵעִיקָּרָא *originally, at first.* Ab. Zar. 3b ומע' מאן וכ' and originally (ere this) who taught them? Ib. 41a ... מע' סבור at first they thought ..., but finally &c.; a. v. fr.—*Pl.* עִיקָּרִין, עִיקָּרַיָּא, עִקָּר'. Targ. Mic. VI, 2. Targ. Job XXXVI, 30; a. e.—2) *a castrated animal.* Sabb. 152a, v. אִיקָּא.

עִיקֶּרֶת, עִיקָּרָה f., v. עִיקָּר h.

עִיקֵּשׁ, v. עָקוֹשׁ II.

עִיקְּתָא I f. (v. עִיקָּה) *distress, misfortune.* Targ. Y. Ex. XXI, 13. Targ. Ps. XVI, 3; a. e.—[Mostly עִקְּתָא.]

עִיקְּתָא II m. (עקת, sec. r. of עוּק), *pl.* עִיקְּתִין *narrows.* Targ. Ps. CXVI, 3 (h. text מצרי).

*עַיִר m. ch. (=h. עַיִר; v. עוּר; cmp. נַעַר) *foal.* Targ. Zech. IX, 9.—*Pl.* עַיְרִין. Targ. Jud. X, 4; v. עַיִל.

עִיר I m. (עוּר) *guardian, angel.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 8 ולא ירד עמו לא ע' ולא שרף וכ' ed. Bub. (oth. ed. לא ע' ולא קדיש, borrowed from Dan. IV, 10) nor went down with him (Abraham) a guardian, or Seraph, or angel. Ib. to Ps. I (play on ערר, Gen. XI, 4) ואין ע' אלא אלוה *'ir* means a deity (ref. to Dan. l. c.).—*Pl.* עִירִין. Pes. 33a (quot. fr. Dan. IV, 14) בגזירת ע' וכ' by the decree of the guardians (scholars) the word (is established) &c., i. e. they have so decided at college.—[עוּר *awake*, v. עוּר ch.]

עִיר II f. (b. h.; עוּר) [*watch-tower, fort,*] *town, city.* B. Kam. 80b חלוקח ע' בארץ וכ' he who buys a township in Palestine, is bound by law to buy also the accesses to it on four sides. Snh. 17b כל ע' שאין בה עשרה וכ' in a town in which there are not the following ten things (institutions), a scholar is not permitted to live. Snh. I, 6 וכמה יהא בע' וכ' and how large must the population of a town be, to be fit as a seat for a Sanhedrin? Yoma 20b הָעִ' (Ms. M. רומי) the City of Rome; Pes. 119a בָּע' (Ms. M. ברומי) in Rome; a. v. fr.—*Pl.* עֲרִים, עֲיָרוֹת. Tosef. Macc. III (II), 1; Macc. 9b שלש ע' הבדיל וכ' Moses set apart three towns (of refuge). Ib. II, 4, a. fr. עָרֵי מקלט, v. מִקְלָט. Meg. I, 1, sq.; a. fr.

עִירָאִין, Kel. XXI, 2 ed. Dehr., v. עֲרִירִין.

עלית). Lev. R. s. 4 משל לע׳ שהיה נשוי וכ׳ like a provincial (commoner) that married a princess; Yalk. Prov. 963 לעירני; a. e.—*Pl.* עֵירָךְ, עֵירוֹנִין. Y. Snh. V, 22d bot. חע׳ הללו those provincials (who do not know the exact date).—*Fem.* עֵירוֹנִית. Lam. R. to IV, 2 ירושלמי שנשא ע׳ when a Jerusalemite married a provincial woman.—*Pl.* עֵירוֹנִיּוֹת, עֵירָךְ. Sabb. 80a בע׳ in the case of provincial women (who may paint both eyes without being indecent).—[Bets. 32a, v. עִירְנִית I.]

עֵירוּעַ m. (עָרַע I) *accident.* Targ. I Sam. VI, 9. Ib. XX, 26 (h. text מקרה).

עֵירוּקָא m. (עָרַק) *flight.* Yeb. 37a עֵירוּקֵיהּ מסתיים his flight is enough for him (proving that he will not marry his betrothed before the due time after her first husband's death).

עֵירוּר m. (עור *Polel*) *exciting to lamentation, memorial service.* Y. M. Kat. I, 80d top (ref. to לא יעורר, ib. I, 5) אירוהו חע׳ וכ׳ what is called *erur?* She (the wailer) mentions him among the other dead (whom she was invited to lament).

עִירוֹ, עִירִי, Y. Yeb. VIII, 9d top, v. מושכן.

עִירְיוֹתָא, עִירְיָא, עִירְיָא, v. עִירְיָתָא.

עִירִיסוּת, v. עֲרִיסוּת.

עִירִית f. (cmp. אִירָא, a. עִירְנִית) *a plant with woolly leaves, mullein* (Lat. verbascum, v. Sm. Ant., a. Lydd. et Scott Gr. Dict. s. v. φλόμος). Tosef. Shebi. V, 17 (Var. עִירְדִית, cmp. אִירְדָא, a. אִירְבָן).

עֵר׳, עִירְיָא, עִירְיָא, עִירְיָתָא, f.=h. עֶרְוָה, *nakedness, shame.* Targ. Ex. XXVIII, 42. Targ. O. Gen. IX, 22, sq. עִירְרִי ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶרְרִי). Targ. O. Lev. XVIII, 7 עִירְרַת ed. Berl. (oth. ed. a. Y. עֶרְרַת); a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75c (expl. חמכנח בערוות, Mish. ib. IV, 9) בעריר׳ דאבוי ובע׳ דאימיה he who modifies the text speaking of the nakedness of one's father or mother (Lev. XVIII, 7, by translating 'weakness' or 'disgrace'; v. Bab. ib. 25a), v. פְּנָה.

עִירָנִי, v. עִירוֹנִי.

עִירְנִית, v. next w.

עִירְנִיתI f. (v. אִירָא) 1)=אִירוֹנִית, *vessel of white clay.* Y. B. Bath. IX, 16d bot. אפי׳ ע׳ (ed. Krot. עירונית, corr. acc.) even if the adult heirs added a clay vessel to the estate, the minors have a share in it.—*Pl.* עִירְנִיּוֹת. Bets. 32a Ms. M. (ed. ערניות), v. אִירוֹנִית.—2) (in enigmatic speech) *light-complexioned, handsome.* Erub. 53b (play on words) נעירה אהרונית אהרונית ע׳ והנעירתו, v. אַהֲרוֹנִי, a. נָעַר II; [Rashi, fr. עוּר: *wide awake, bright*].

עִירָנִית II, *pl.* עִירְנִיּוֹת, v. עִירוֹנִי.

עִירְנִיתָא f. (v. עִירִית) *leaves of mullein* used for lamp

nuation of the preparation begun on Thursday. Erub. III, 2 חשולח עֵרוּבוֹ . . . ביד מי שאינו מודה בע׳ if a person sends his 'Erub (the eatables to be deposited) through a deaf mute or through one who does not believe in the Erub (e. g. a Samaritan), אינו ע׳ it is not a legal 'Erub. Ib. 3 אין עֵרוּבוֹ ע׳ his Erub is not legal. Ib. 5 מתנה אדם על ערובו ע׳ עֵרוּבֵי וכ׳ . . . a person may make his Sabbath centre conditional (by laying two 'Erubs on two opposite points) and say, if gentile troops should invade from the east, my Sabbath centre shall be on the western side &c. Ib. VI, 10 נתנו עֵרוּבָן במקום וכ׳ if the inmates of a court placed their 'Erub (common dish) at a certain place, but one, of the inner or of the outer court, had forgotten to contribute his share. Ib. VII, 9 בתחלת ע׳ when the common dish is in its original state; בשירי ע׳ when there are merely remnants left over. Bets. 15b מי שהיה לו לחניח ערובו וכ׳ he who had the means to prepare and leave a dish on Thursday and does not do it; a. fr.—*Pl.* as ab. Erub. 21b בשעה שהחקין שלמה ע׳ when Solomon introduced the 'Erub. Ib. VII, 11 עֵרוּבֵי תחומין 'Erubs for the purpose of regulating Sabbath limits; ע׳ חצירות for the purpose of regulating the Sabbath movements of inmates of common courts. Yoma 28b קיים . . . אפי׳ עירובי תבשילין Abraham observed even the regulations concerning preparations for the Sabbath on a Holy Day preceding it. Bets. l. c. מי שלא היה לו לחניח ע׳ תבשילין he who had not the means to prepare a dish on Thursday &c. (v. supra). Gen. R. s. 49 אפי׳ הילכות עירובי חצירות וכ׳ Abraham knew even the laws regulating Sabbath movements among inmates of a court by means of 'Erub; a. fr.—*'Erubin,* name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

עֵר׳, עֵירוּבָא I ch. same, 1) *mixture of seeds,* or *copulation of heterogeneous animals* (כִּלְאַיִם). Sabb. 139a כשותא בכרמא ע׳ Ms. M. (ed. עירבובא), v. פְּשׁוּחָא.—*Pl.* עֵירוּבִין, עֵר׳. Targ. Deut. XXII, 9. Targ. O. Lev. XIX, 19 (Y. עירבובין). Targ. Y. ib. XVI, 3; 5 דלא ע׳ that are no hybrids; a. e.—[Targ. Y. Ex. XXIX, 2 ע׳ דלחים, read: עֲרוּכִין, v. עֲרִיךְ.]—2) (v. preced.) *'Erub.* Ber. 39b ריפתא דע׳ bread which had been used as an 'Erub among the dwellers of a court. 'Erub. 60b לא מטי לעֵירוּבָהּ may not go to the place where he laid his 'Erub; a. e.

עֵר׳, עֵירוּבָא II, *pl.* constr. עֵירוּבֵי, עֵר׳ (עָרַב II) *darkening.* Targ. Ps. CIV, 23 Ms. (ed. רמשא) ע׳ שמשא.

עֵירוּי m. (עָרָה II) *pouring from vessel to vessel, emptying.* Y. Maasr. I, end, 49b ע׳ ככלי ראשון הוא a boiling liquid poured from a vessel is considered like a boiling liquid in the original vessel; Y. Sabb. III, 6 top. Y. Ab. Zar. V, 45a כל הע׳ מחמת הגוי the emptying of the wine is done entirely by the effort of the gentile; a. e.

עִירָנִי, עִירוֹנִי m. (denom. of עִיר II) *inhabitant of a country town, provincial.* Gen. R. s. 50, end אחד ע׳ ואחד בן המדינה one from a country town and another from a capital. Y. Ned. VII, end, 40c בע׳ . . . נראין R. Meïr's opinion seems acceptable in the case of a provincial (who uses בִּירָה in the sense of the *lower rooms,* contrad. to

עִיתּוֹר, Y. Ab. Zar. I, 39d, read: עִישּׁוּר.

עִיתִּים, עִיתּוֹת, v. עֵת.

עָכַב (cmp. עָקַב) *to be curved; hooked.*

Pi. עִכֵּב 1) *to detain, prevent.* Mekh. B'shall. s. 1 וְאַל תְּעַכֵּב את גאולתנו and delay not our redemption. Ber. 7a ומי מְעַכֵּב, v. עִרְסָה; a. fr.—Esp. *to invalidate an act by an omission; to be indispensable* (v. עִכּוּב). Zeb. V, 1 מתנה אחת מהן מְעַכֶּבֶת the omission of one of these manipulations (v. מַתָּנָה) makes the whole act illegal. Ib. אם לא נתן לא ע' if he did not pour the blood into the *y'sod* (יְסוֹד), it does not invalidate the act. Ib. 48a לעכב מנין whence do we prove that it is indispensable? (opp. למצוה). Men. IV, 1 התכלת אינה מעכבת את הלבן the absence of the blue thread in the show fringes does not hinder the white thread, i. e. in the absence of the one, the other may do for the ceremony. Ib. חסולת וחשמן אינם מְעַכְּבִין ... ולא היין מְעַכְּבָן the flour and oil (of the Minhah) are no hinderance to offering the wine, nor does the wine form a hinderance to them, i. e. the order in which they are offered is immaterial. Ib. המתנות ... אינן מְעַכְּבוֹת זו את זו the sprinklings upon the outer altar are no hinderance to one another, i. e. one of them is enough to make the ceremony legal. Ber. 2a ביאת שמשו מְעַכַּבְתּוֹ מלאכול וכ' the sunset of his last day of levitical uncleanness is indispensable for allowing him to eat T'rumah, but the offering of his sacrifice is not; a. v. fr.—Part. pass. מְעוּכָּב; f. מְעוּכֶּבֶת; *pl.* מְעוּכָּבִים, ומכיון שהוא מע' משלשות מְעוּכָּבִין. Y. Sot. II, beg. 17d since he is prevented from rejoicing with her (at the sacrifice), it is as if he prevented her from partaking of the sacrifice (by failing to provide for her offering of sanctification). Ib. והוא מעכב מלשמות (read מְעוּכָּב). Mekh. l. c. כי בגללך אנו מע' for we are detained on thy account; a. e.—2) *to detain one's self; to tarry; to wait for.* Ex. R. s. 3 סבור אתה שחית משה מעכב וכ' do you think that Moses hesitated (was unwilling) to go? Gen. R. s. 55 על מנת שנאמר לך ... ולא תְעַכֵּב even if I tell thee to sacrifice thy son to me, thou wilt not hesitate. Ib. ולא יְעַכֵּב he will not hesitate. Ib. ולא אֲעַכֵּב ... הלואי O! that the Lord would appear to me and tell me that I should cut off one of my limbs! I would not hesitate. Tanh. Ekeb 6 השכינה מעכבת ישראל וענני כבוד מְעַכְּבִין לך the Divine Presence is waiting, Israel and the clouds of glory are waiting for thee; ib. B'shall. 2; a. fr:

Hithpa. הִתְעַכֵּב, *Nithpa.* נִתְעַכֵּב *to be prevented; to be delayed.* Y. Pes. VI, 33b bot. מִתְעַכֵּב מן המצות he is precluded from religious acts. Koh. R. to II, 2 מה טיבו שבני מתעכב what is the cause of my son's tarrying? Num. R. s. 14 ל' לה הענן the cloud of glory tarried for her (Miriam's) sake; Sot. I, 9 נִתְעַכְּבוּ לה ישראל וכ' Israel tarried for her sake seven days; a. fr.

עַכֵּב, *Pa.* עַכֵּיב ch. same, *to detain, prevent, delay; to hesitate; to withhold.* Targ. Y. Gen. XXII, 12 (ed. Vien. עֲכִיב *Pe.*). Ib. 10 דנכס לא מְעַכֵּב he who is to slaughter tarries not. Targ. I Kings V, 7 (h. text עדר). Targ. Y. Ex. IV, 25 ע' עלוי prevented him. Targ. Y. Lev. XIX, 13 לְמֶעְכָּא to retain; a. fr.—B. Bath. 12b עַכְּבֵיה גבירה he detained it

wicks (φλόμος λυχνῖτις, v. Sm. Ant. s. v. Ellychnium). Y. Sabb. II, beg. 4c (expl. אִידָּן); v. עַמְרָנִירָתָא.

עִי, עִירָדָה m. (עוּר) [*waker,*] a sort of *clepsydra* used in sick rooms. Y. Erub. X, end, 26d (expl. עֲרָק). V. קוֹקְנִירָתָה.

עַיִשׁ f. ch. (= b. h.) *Ursa Major* (?). Targ. Job XXXVIII, 32 Ms. Var. for זִגְהָא, q. v.

עִישׁוּן m. (עָשַׁן) *raising smoke, burning spices.* Y. Ab. Zar. I, 39c bot. מיתה שיש בה ע' ושרפה heathen obsequies with which spice-burning and cremation (of clothes &c.) are connected.

עֹשׁ, עִישׁוֹנָא m. (עֻשַּׁן) 1) = עֻשְׁנָא, *strength.* Targ. Ps. XXIX, 1 ed. Lag., v. עֻשְׁנָא.—2) *fort, stronghold.* Targ. Prov. XXIV, 5 (ed. Lag. a. Wil. עֲשִׁירָנָא). Targ. Ps. LXI, 4 קושטל דע' ed. Wil. (ed. Lag. בקושטא ע'; Ms. קושקא עֲשִׁירָנָא); a. e.—3) (cmp. חוּסְנָא) *store-house.*—*Pl.* עִשִּׁין, עִישׁוֹנֵי. Targ. Prov. VIII, 24 ע' דמיא store-houses of water (h. text נכבדי).

עִשּׂוּר, עִישׁוּר m. (עֶשֶׂר) *one tenth*; (= מַעֲשֵׂר) *tithe, giving tithes.* Keth. 68a ראשונה נוטלת ע' נכסים וכ' the first daughter gets one-tenth of the estate, the second one-tenth of what is left &c. Bicc. II, 6 בשעת לקיטתו עִשּׂוּרוֹ the giving of tithes is regulated by the time it (the Ethrog) is plucked, expl. Y. ib. 65a bot. בשעת לקיטתו עישורו למעשרות ולשביעית this regulation refers to tithes as well as to the Sabbatical year (the time of plucking decides to which year the fruit belongs). Maas. Sh. V, 9; a. fr.—Trnsf. *dedication, sanctification.* Deut. R. s. 3 (ref. to Deut. VII, 13) מה פרי אדמתך צריכים ע' ... צריכים ע' וכ' as the fruit of thy soil requires sanctification by tithes, so the fruit of thy womb requires sanctification, which is circumcision.—*Pl.* עִשִּׂירִין, עִישׁוּרִין. R. Hash. 14a נהג בו שני ע' he subjected it to two tithes (that of the second and that of the third year). Tosef. Dem. VIII, 18 תשעים ושלשה חסר שני ע' ninety-three parts less two-tenths. Ib. 15 שתי תאנים ושני ע' ועישורו של עישור two figs (as Trumah), and two tithes (first and second), and tithe of the tithes (= מעשר מן המעשר); Y. ib. I, end, 22b ועישורין של עישור (corr. acc.).

עִישּׂוּרָא ch. same. Keth. 50a והא לא דמי ע' בתרא לקמא but the second tithe (one-tenth of nine-tenths left) is not equal to the first tithe (both together do not amount to one fifth)!

עִישּׂוּרִיתָא, עִישּׂוּרִידָתָא, v. עִשּׂוּרִיתָא.

עִישְׁרַיְיתִי, עִישַׁרְתִּי, v. עֲשַׁרְתִּי.

עִישְׁתּוֹנָא, v. עֶשְׁתּוֹנָא.

עִיתִּי, v. עֵת.

עִיתָּה, עִיתָּא* f. = h. עֵת, *time.* Gen. R. s. 47, end בהדיא ע' on that occasion; (Yalk. ib. 82 עונתא, read: עוֹנָתָא).—V. עַנְתָּא.

עִיתָּא, v. קוֹבְעָא.

(the couple) with him. Zeb. 52ª מְעַכְּבֵי are indispensable. Ber. 2ª כפרה לא מְעַכְּבָא the offering of the sacrifice is no hinderance (to being permitted to eat T'rumah); a. e.

Ithpa. אִיתְעַכַּב, אִיעַכַּב *to be detained; to tarry.* Targ. O. Gen. XIX, 16. Targ. O. Num. XI, 23. Targ. Is. XL, 26 (h. text נעדר); a. fr.—B. Bath. 4ª שדר ... ולִיעַכַּב שתא וכ' send a messenger (to Rome), and he will be going one year, and be detained one year &c.

עַכָּבָה f. (preced.) *hinderance, prevention, delay.* Yeb. XIII, 3 כל ע' שהיא מן האיש any delay (in remarrying) of which the husband is the cause (v. ib. 108ª). Meg. 21ª אין ישיבה אלא לשון ע' *yashab* has the meaning of tarrying.—עַכָּבַת יין retention of wine, *drops of wine remaining on the rim.* Ab. Zar. V, 7 (72ª) עכ' (Ar., a. Y. ed. עֻכְּבַת; Mishn. Nap. עֲכִירַת *sediment*; v. Rabb. D. S. a. l. note 10); ib. 71ᵇ; a. e.—Y. ib. V, 45ª top מהו עקבת יין וכ', v. לַבְלָן.

עכבונית, v. עִצְבּוֹנִית.

עַכְבּוּרִי, עַכְבּוּרָא, v. עַכְבְּרִי.

עַכָּבִית f., pl. עַכָּבִיּוֹת (עָכַב) a species of edible *thistles, cardoon* (v. Löw, Pfl. p. 292). Gen. R. s. 20 (ref. to Gen. III, 18) קוץ אלו ע' *kots* is cardoon; (oth. opin.) דרדר זו ע' *dardar* is cardoon; Yalk. ib. 32 עַכּוּבִית. Bets. 34ª; Tosef. ib. III, 19. Ukts. III, 2.

עַכְבִּיתָא, v. עַכּוּבִיתָא.

עַכְבָּר m. (b. h.) *mouse.* Ḥull. IX, 6 ע' שחציו בשר וכ' a mouse which is half flesh and half earth (it being believed that there is a species of mice developing from earth, v. Maim. a. l.). Ib. 126ᵇ ע' שבים sea-mouse (name of a fish). Hor. 13ª תאוכל ממה שע' אוכל וכ' he who eats what a mouse has been gnawing at, will lose his memory; a. fr.—*Pl.* עַכְבָּרִים, עַכְבָּרִין. Ib. Sabb. 151ᵇ. Pes. 10ᵇ; a. e.

עַכְבְּרָא, עַכְבָּר ch. same. Targ. Lev. XI, 29; a. e.—Ab. Zar. 68ᵇ. Y. Ter. X, 47ᵇ הורי ... בע' חד לאלף R. J. decided in the case of a mouse that a proportion of one to one thousand was required to neutralize it in an intermixture. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. ע' דטורא the mountain mouse. Bab. ib. 121ᵇ החוא עכבר; Bets. 36ᵇ החוא עכברא Ms. M. (ed. החוא עכברתא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 50). Pes. 10ᵇ; a. e.—Snh. 29ᵇ ע' דשכיב אדינרי a mouse lying on denars, a *miser.*—*Pl.* עַכְבָּרַיָּא. Y. B. Mets. III, end, 9ᵇ.

עַכְבְּרִין, עַכְבְּרַיָּא, עַכְבְּרֵי pr. n. pl. *ʾAkhbré, ʾAkhb'raya, ʾAkhb'rin* in Upper Galilee (v. Neub. Géogr. p. 226). B. Mets. 84ᵇ בני עכברייא (Ms. M. עכבורא; Ms. H. עכבורי). Koh. R. to II, 8 מן עכברין (pheasants) from ʿA. Y. Erub. VIII, 25ª bot. עכברי. Y. Ter. IX, end, 48ᵇ; Y. Sabb. II, 4ᵈ top ר' חנניא בר ע'.

עכברתא, v. עַכְבְּרָא.

עכת, Mekh. Yithro, Baḥod., s. 4 ומעכה; read: וּמַכָּה, v. עָמָה a. עָכָה.

עַכּוֹ (b. h.) pr. n. pl. *Acco, Accho* (*Ptolemais*), a town and harbor on the Phœnician shores. Ex. R. s. 9 כלום דגים לע' מביאין ... do people carry ... fish to Acco? Gen. R. s. 5 דג חעולה מע' fish from A. Tosef. Shebi. V, 2; a. fr.—כְּפַר ע' *K'far Acco,* v. אֲכוּם. Tosef. Kil. I, 12; Mekh. Yithro, Amal., s. 2 יהודה איש כ' ע'. Ib., Baḥod., s. 7 ר' שמעון בן יהודה איש כ' ע'; Gen. R. s. 11; Tosef. B. Bath. VII, 10 ed. Zuck. (oth. ed. איכום); Pesik. R. s. 23 כ' ענים (corr. acc.); a. fr.

עַכּוּבָא, עָכוּב, v. sub עִיכּ'.

עַכּוּבִית, v. עַכָּבִית.

עַכּוּבִיתָא I = h. עַכָּבִית. Targ. Jer. XVII, 6 (h. text ערער).—Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. טב לעַכְּבִיתָא good for a thistle sting [or a *spider's bite,* v. next w.]; (Bab. ib. 67ª לזִירְפָּא).

עַכּוּבִיתָא II f. (= b. h. עַכָּבִישׁ a. עַכְשׁוּב) *spider.* Targ. Is. LIX, 5, sq. Targ. Ps. LVII, 3 (ed. Lag. עַכְּבִיתָא). Ib. CXL, 4 (h. text עכשוב).—V. עַכְשׁוּב.

עָכָז, עָכוּז, v. אָכוּז.

עָכוֹל, v. עִיכּוֹל.

עכ"ום *ʿakkum,* abbrev. for עבודת כוכבים ומזלות *idolatry;* for עובד כוכבים ומזלות, or עוֹבֶדֶת, or עוֹבְדִי *idolater, idolatress, idolaters* (interchanging in editions respectively with ע"ז, עו"ג, נכרי, גוי, &c.) Zeb. 40ᵇ שעירי ע' goats offered to atone for idolatry. Snh. 59ª/ב אפי' ע' עוסק בתורה even an idolater (gentile) studying the Law is the equal of the high priest; (Ab. Zar. 3ª נכרי); B. Kam. 38ª; a. fr.

עָכִיר* m. (עָכַר) *stirring up, making turbid.* Gen. R. s. 71 אין ... ע' להם אלא חפות להם (some eds. עבוד) the names of the sons of Jacob are not meant to stir up (their shortcomings), but to cover them up; Yalk. ib. 126; [prob. to be read: כָּעוּר, v. כָּעִיר].

עַכָּיוּת m. (denom. of עַכּוֹ) *of Acco.* Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top חזקיה ע'; (Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ חזקיה only).

עַכְנָא, עָכִין, v. עֲכָנָא, עֲכָן.

עַכִּירָה f. (עָכַר) *stirring up.* Nidd. 20ª במאי ע' wherewith shall the stirring be done (with the hand or with a tool)?—[Ex. R. s. 22 some ed., read: בעֲבִירָה.]

עַכִּירִין, עֲכִירִים* m. pl. (preced.) [*stirrers,*] *implement connected with the wine* or *oil press* for stirring up the pulp, *loadstones* (?), *screws* (?). B. Bath. IV, 5 (67ᵇ) העכ' (Bab. ed. העבירין; Y. ed. הפירים; Ms. M. העמודין; Ms. O. העבירים a. העמודים, v. Rabb. D. S. a. l. note 6, sq.); expl. ib. 67ᵇ כְּבָשִׁי. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 12, quot. by Hai G. to Kel. XII, 8 (ed. Zuck. העתידין, oth. ed. עמידים) של זכוכית ... ע' (?).

עָכַל, *Pi.* עִיכֵּל (v. אָכַל) *to consume.*—Part. pass. מְעוּכָּל; f. מְעוּכֶּלֶת; *pl.* מְעוּכָּלִים; מְעוּכָּלוֹת. Tam. I, 4, v. אָכַל.

Hithpa. הִתְעַכֵּל, *Nithpa.* נִתְעַכֵּל *to be consumed.* Ber. VIII, 7, v. אָכַל. Snh. VI, 6, v. אָכַל. Num. R. s. 14 (ref. to

Ps. CVIII, 10) מה חבשר מִתְעַבֵּל בסיר כך נִתְעַבְּלוּ שם as flesh is consumed (boiled to a pulp) in the pot, so they (David's family) were consumed there (in Moab; v. Yalk. Sam. 147; Tanḥ., ed. Bub., Vayera 25).

עֲבַל ch., *Pa.* עַבֵּל same. Targ. Job XX, 18 Ms.

Ithpa. אִיתְעַבֵּל *to be consumed, burnt.* Shebu. 17[b] אי דלא הפריך ביה לא מִיתְעַבֵּל (v. Ms. M. in D. S. a. l. note) if without turning it, the sacrifice had not been consumed. Ib. אי לא חפיך בהו מִיתְעַבְּלֵי ... מיעכל בחד שעתא if he had not turned them (the pieces), they would have been consumed in two hours, and now all of it was consumed in one hour.

עַכְמַאי 1) pr. n. m. *ʿAkhmai.* Y. Ter. XI, end, 48[b]; Y. Sabb. II, 4[d] top, v. יוֹנָתָן.—2) בֶּן עַ׳ pr. n. pl. (?). Yeb. 15[b] משפחת בית צבועים מבן ע׳ מבית צבועים; Y. ib. 3[a] bot. משפחת בית ענוביי.

עָכַן (cmp. עכב) *to be curved, curled.*

Pi. עִיכֵּן (cmp. עִירְלָה, סִירְבָּה end) *to bring about, to cause.* Snh. 44[b] (play on עָכָן, Josh. VII, 24) זמרי ... שער׳ עוונותיהם וכ׳ his name was Zimri (I Chr. II, 6), but he was named ʿAkhan (Circle), because he caused the punishment of Israel's sins.

עָכָן (b. h.) pr. n. m. *Akhan,* who secreted a portion of the spoils of Jericho. Snh. 44[b], v. preced. Num. R. s. 23. Lev. R. s. 9; a. fr.

עָכָן (עָכֶן) m., עַכְנָה f. (עָכַן; cmp. חַכִּינָא) *annulated snake.* [Lam. R. to I, 3 אמר עכן ברית, read, as Num. R. s. 12 אמרו אצפ״כ מת.]—Lev. R. s. 16 (play on תעכסנה, Is. III, 16, v. עֶכֶס) וריח אותו הריח ... כארס של ע׳ and the scent (of the balsam) permeated them like the venom of a snake; Sabb. 62[b] כארס של ע׳ Ms. O. (ed. כארס בכיעוס, v. בָּעוּס); Yalk. Lam. 1031 ונצרר עכנה בהם (a misplaced corrupt. of כארס של ע׳).—*Pl.* עֲכָנִים, עֲכָנִין. Sifré Deut. 321 (ref. to זחלי עפר, Deut. XXXII, 24) אלו ע׳ וכ׳ (not עשנים, Var. חכינים, read: חֲכִינִים) that means the snakes whose rulership is in the dust; Yalk. ib. 945 עֲכִינִין.

עֲכִינָא, עַכְנָא c. ch. (also in H. dict.) same. Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (ed. pr. עכי׳).—B. Mets. 84[b] אשכחוה לע׳ דהדרא לה למערתא they found a snake encircling the cave; ע׳ ע׳ פתחי פיך וכ׳ snake, snake, open thy mouth (drop the tail out of thy mouth), and let the son enter &c.; ib. 85[a] פתחי דלת Ms. M. (ed. פיך); B. Kam. 117[b] ע׳ ע׳ פתח דלת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פתח פומיך). Deut. R. s. 6 עכי׳ m., עכנא f. (contrad. to דרקון). Ber. 19[a]; B. Mets. 59[b], v. next w.—*Pl.* עַכְנִין, עֲכִינִין, v. preced.

עַכְנַאי, (עֲכִינַאי) pr. n. m. *ʿAkhnai* (*ʿĂkhinai*). Kel. V, 10 תנורו של ע׳ the oven of ʿA. (consisting of tiles cemented with sand); Ber. 19[a]. Ib. מחו ע׳ ... שהקריפודו חלכות כעכנא זה (not כעכנאי) why is it called the oven of A.? ... It intimates that they encircled it with discussions as the snake (winds itself around an object; v. Rabb. D. S. a. l. note 7); B. Mets. 59[b] כעכנא זו.

עַכְנָה, v. עָכָן.

עֶכֶס m. (cmp. עכן; b. h. *chain, clasp*) *adder, viper* (believed to kill a flying bird by looking at its shadow). Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 (expl. אפעה, Is. XXX, 6); Tanḥ. B'shall. 18; Yalk. Jer. 266.

עַכְסָה (b. h.) pr. n. f. *Achsa,* daughter of Caleb. Tem. 16[a], v. בָּעַס.

*עכסילן, Gen. R. s. 98 במזל קשת ... זו ע׳, a corrupt gloss, prob. to be read: זה חדש כסלו וכ׳; v. Yalk. R'ubeni, B'resh., to Gen. I, 3 קשת מזל כסלו.

עָכַר (b. h.) *to stir up, disturb; to trouble, make turbid; to sadden.* Sot. 5[a] כל אדם ... עוכרתו if a man has swelling of wind (haughtiness) in him, the slightest breeze will trouble him (the slightest adversity will upset him); מה ים ... עוכרתו וכ׳ ... if the sea ... is stirred up by the slightest breeze &c. Y. Keth. I, 25[b] bot. לעוכר את העין וכ׳ (not לעובר) like one troubling the eye, which becomes clear again. Ber. 25[b] עוכרן ברגלו he must stir them up with his foot. Gen. R. s. 80, end (ref. to עכרתם, Gen. XXXIV, 30) צלולה היתה הותבית ועכרתם אותה the wine in the cask was clear, and you have troubled it; Yalk. ib. 135 ועכרתוה. Nidd. 20[a] צללו חוזר ועוכרן if the mixture became clear (the earth settled), he must stir it again; a. fr.—Part. pass. עָכוּר; f. עֲכוּרָה; *pl.* עֲכוּרוֹת, עֲכוּרִין, עֲכוּרִים. Ib. אין צלולין אלא ע׳ ... you must not examine the mixture when it is clear, but when it is turbid; Tosef. ib. III, 11. Gen. R. l. c. ע׳ הוית וצללנו אותה ... the wine was turbid, and we cleared it (we redeemed our honor). Snh. 44[b]; Lev. R. s. 9 (ref. to Josh. VII, 25) היום חזה אתה ע׳ ואי אתה ע׳ וכ׳ thou art troubled (punished) this day, but thou shalt not be troubled in the hereafter. Sifré Deut. 48 שתה ממים של בוראך ... מים ע׳ וכ׳ drink of the water of thy Creator's well, and drink not muddy water, nor be attracted by the words of the heretics; Yalk. Prov. 937; a. fr.—Ex. R. s. 22 (ref. to Job XVI, 17) וכי יש תפלה ע׳ is there also a turbid prayer? Ib. מנין ... שתפלתו ע׳ where is it intimated that the prayer of him in whose hand is robbery, is turbid (rejected)?

Nif. נֶעְכַּר *to be stirred up; to become turbid, dreggy, foul.* Nidd. 9[a] דם נ׳ ונעשה חלב the blood (of a pregnant animal) is disturbed (decomposed), and turns into milk. Y. Sot. IV, 19[c] bot. אין החלב נ׳ וכ׳ the milk (of a nursing woman) becomes turbid only after three months (after conception). Y. Nidd. II, end, 50[b] ויצללו ולא יֵעָכְרוּ the water mixed with earth must settle and not be stirred up again; a. fr.—Men. IX, 5 (90[a]) חלח נ׳ היבש אינו נ׳ (Bab. ed. נעקר; Ms. M. נעבר, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) liquid emptied from a large measure into a smaller one is stirred up (and what remains in the large measure partakes of the sacred character of the liquid in the smaller, sacred vessels), whereas dry objects are not stirred up.

עֲכַר ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 30; a. fr.—Nidd. 20[a] ולישכריניהו אבל במנא כי ע׳ וכ׳ ... דלא לרמיה that he must not throw the earth in with his hands to make the water turbid, but when the earth is in the vessel, and he stirs

עפיץ, v. עֲפַי.

עפיץ, Ab. Zar. 39ª, read: עַפְרִין.

עָפַל (b. h.) *to swell, rise.*—V. עוֹפֵל.

Hif. הֶעְפִּיל *to act rashly, be foolhardy.* Sabb. 97ª מן המעפילים הוה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. מן העפילו) he was one of the foolhardy (Num. XIV, 44); Yalk. Num. 749 המעפילין.

עֹפֶל, v. עוֹפֵל.

עָפְלָא pr. n. *'Ofla*, name of a gate of Jerusalem. Targ. Zeph. I, 10 (v. עוֹפֵל); v. עוֹפָא II.

עַפְעַפִּים m. *Du.* (b. h.; עפעף, Pilp. of עפף or עוף) [*wings,*] *eye-lids.* Sabb. . . . מרבה שיער בע׳ פוך eye-paint advances the growth of the eye-lashes; Pesik. 'Ăniya, p. 135ª. Ber. 60ᵇ עַפְעָפָיו, v. תְּנוּמָה.

עָפַף (reduplic. of עוּף II) *to fly around.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 אל תקרי אפפוני אלא עֲפָפוּנִי הצרות טסות וכ׳ read not *ăfafuní* (with א) but *'ăfafuní* (with ע), troubles come flying over me like birds; Yalk. Sam. 157.

עָפַף (v. עוּף I) *to double, bend, curve.* Targ. Is. II, 4; Mic. IV, 3 וְיַעְפְּפוּן (Levita וְיַעוֹפְפוּן, *Pol.* of עוּף; h. text וכתתו).—Sabb. 134ª לַעֲפָפִיה, Rashi, v. עִיר II.

Pa. עִפֵּף *to double, roll up.* Part. pass. מְעֻפָּף; f. מְעֻפָּפָא. Targ. I Kings XIX, 6 חררא מע׳ a rolled up cake (h. text עגת רצפים).—Ḥull. 51ᵇ עוף ומעפף (not ומעופף), v. עִיר II.

עַפַּע, v. אַפִּיק.

עֲפָצָא m. (v. אַפְצָא) *gall-nut.* Y. Gitt. II, 44ᵇ top דיוש אין בו ע׳ untanned ink, v. מִיפָּא I.

עַפְצָא, v. אַפְצָא.

עָפָר, *pl.* עֲפָרִים, v. עוֹפֶר.

עָפַר, *Pi.* עִיפֵּר (b. h.; denom. of עָפָר) *to cast dust, cover with mud.*

Hithpa. הִתְעַפֵּר *to be soiled.* Lam. R. introd. (R. Abbahu 6) ואתם ישנים . . . ומתעפרים בעפר they sleep on the bare earth and become soiled with dust; ib. to III, 13.

עָפָר (b. h.; עפר *to be thick,* cmp. אָבָק; v. עוֹפֶר) *dust, mud, sand, mortar.* Gen. R. s. 14 (ref. to Gen. II, 7) ע׳ זכר אדמה נקבה חיוצר מבריא ע׳ זכר וכ׳ *'afar* represents the male element, *ădamah,* the female; the potter takes male dust (coarse sand) and female earth (soft clay), in order that the vessels be strong. Sot. II, 2 נוטל ע׳ מתחתיה he (the priest) takes earth from under it (the marble slab). Ib. 16ª מצינו אפר שקרוי ע׳ we find that ashes are likewise called *'afar*; Ḥull. 88ᵇ; Gen. R. s. 49ᵇ. Ib. עָפָר סוטה the dust used in preparing the Water of Jealousy; ע׳ כיסוי the earth or ashes used for covering up the blood at slaughtering (Lev. XVII, 13); Num. R. s. 9. Ib. זכתה . . . ואנכי ע׳ ואפר לא זכתה תחזור לעָפָרָהּ if she is worthy (innocent), let a son descend from her like Abraham, of whom it is written, 'And I am dust and ashes' (Gen. XVIII, 27); if she is unworthy, let her return to her native dust. Ib. עָ׳ זהב העגל the gold dust of the calf. Y. B. Mets. VIII, end, 11ᵈ ע׳ שחור black potter's earth; a. fr.—Gen. R. s. 94 עֲפָרוֹ של יצחק (ed. Wil. אֶפְרוֹ), v. אֵפֶר.—*Pl.* עֲפָרוֹת, constr. עַפְרוֹת. Num. R. l. c. (ref. to זהו ע׳ הזהב אשר טהון ומן העפר, Num. V, 17) [read:] this refers to the gold dust which he (Moses) made by grinding (Deut. IX, 21). Gen. R. s. 26 שהיו בקיאים בע׳ וכ׳ they were experts on the qualities of soil like serpents; a. e.

עַפְרָא ch. same. Targ. Lev. XIV, 45. Targ. Prov. VIII, 26 (h. text עפרות); a. fr.—B. Bath. 73ᵇ הוה שקיל ע׳ ומורח וכ׳ he took up dust and smelt of it and said, this is the road &c. Ib. 16ª לפומיה דאיוב ע׳ earth into Job's mouth (stop him)! Ib. 171ᵇ מאן יהיב לן מעַפְרֵי׳ דרב וכ׳ O, that some one would give us some of the dust of Rab and Samuel, and we should put it into our eyes! (i. e. we surely revere the memory of Rab and Samuel, yet we differ with them); Ab. Zar. 53ᵇ; Ḥull. 68ᵇ. Snh. 108ᵇ והוה ע׳ והוו חרבי ... we threw dust and it turned into swords; a. fr.

עַפְרוּרִין m. pl. (preced.) ע׳ דדהבא *gold-dust.* Targ. Job XXVIII, 6 (ed. Lag. עפרותין, corr. acc.).

עַפְרוּרִית f. (preced.) *sandy matter* in grain. B. Bath. 93ᵇ וע׳ לא but sand (as an admixture) need he not accept? Ib. 94ª לסאה ... רובע ע׳ עדשים the purchaser of lentils must accept one fourth of a Kab of sand for each S'ah; a. e.

עפרותין, v. עַפְרוּרִין.

עַפְרַיָּא pr. n. pl. (v. next w.) *'Ăfaraya.* Y. Bicc. III, 65ᵈ שמעון דמע׳ וכ׳ Simeon, a native of 'A. (a Palestinian) has not been appointed!

עֲפָרַיִם, חֲ׳ (b. h. חֲפָרַיִם Josh. XIX, 19) pr. n. pl. *'Ăfarayim, Ḥăfarayim* (*Hafaraim*). Men. VIII, 1 (83ᵇ) ע׳ Bab. ed. (some ed. עפור׳; Ms. M. הפריים; Mish. ed. ח׳; v. Rabb. D. S. a. l. note). Ib. 85ª תבן אתה מכניס לע׳ (Ms. M. לח׳) wouldst thou carry straw to 'A.?; Gen. R. s. 86, end לעֲפָרַיִם; Ex. R. s. 9.

עפרן, Targ. Cant. V, 14 וע׳ ברקן, read with ed. Lag. ב׳ זעפרן (v. זְעַפְרָנָא) *saffron-colored smaragd.*

עֶפְרָתַיִם pr. n. pl. *'Efrathayim.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. ר׳ הוניא יעקב מע׳ R. Hunia Jacob of 'E. (perh. עֲפָרַיִם?).

עָפַשׁ, *Pi.* עִיפֵּשׁ *to grow mouldy, decay.* Pes. 15ᵇ; 45ᵇ הפת שעִירְפְּשָׁה וכ׳ bread that is spoiled so as to be unfit for man to eat &c. Tosef. ib. II (III), 4 שעִירְפְּשׁוּ או שירבשו which have become mouldy or dried up. Tosef. Ter. IX, 10 פת שעִירְפְּרָשָׁה (ed. Zuck.). Tanḥ. Mick. 7 פת ... עִפְּשָׁה the bread in our vessels has become mouldy. Y. Yoma III, 41ª bot. לא היתה מְעַפֶּשֶׁת it never grew mouldy; Bab. ib. 38ª מִתְעַפֶּשֶׁת; Tosef. ib. II, 5; Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מתע׳; a. e.

Hithpa. הִתְעַפֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְעַפֵּשׁ same, v. supra. Gen. R. s. 31 שלא ירקבו ולא יִתְעַפְּשׁוּ וכ׳ that they (the fruits in the ark) should not rot, or mould, or be disfigured.

עֲפַשׁ ch., *Ithpa.* אִיעַפַּשׁ same. Men. 23ᵇ לכי מִיעַפְּשָׁא when the bread is spoilt.

עֵץ m. (b. h.; v. עָצַר 2) *tree, pole; wood.* Esth. R. to V, 12 לאחר שעשה חעץ after having made the gallows. Tam. II, 3, a. fr. עץ שמן pine-wood. Gen. R. s. 15 אילן שעצו נאכל וכ׳ a tree whose wood is as fit to eat as its fruit. Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI, v. עָנָם; a. v. fr.—Pes. 30ᵇ עץ פרור wooden pot-ladle.—*Pl.* עֵצִים; constr. עֲצֵי. Tam. l. c. כל הע׳ כשרין וכ׳ all kinds of wood are fit for the altar pile. Ib. 5 עצי תאנה wood of a fig-tree. R. Hash. II, 3 עצי שמן, v. supra; a. v. fr.

עֵי׳, עֵיצָא, עֲצָא f. = h. עֲצָה II. Targ. O. Deut. XXXII, 28 (some ed. עֲצָה). Targ. Num. XXXI, 16. Targ. Y. II Num. XXIV, 14 עצה; a. e.—*Pl.* עֲצָן, עֲצָתָא. עִי׳. Targ. Prov. XXII, 20 (ed. Wil. עֲצָתָא sing.). Targ. Y. II Deut. l. c. (v. עִיטָא).—Esth. R. to I, 3 בני עיצתא דלילה (not עצתיא) his counsellors; a. e.

עֲצָא, v. עֲצִי.

עָצַב (b. h.) 1) *to cut, form, shape.*—2) (cmp. גָּנָה a. גָּגוֹן) *to cut, grieve, pain.*

Pi. עִיצֵּב *to shape, handle,* esp. *to straighten an infant's body by manipulation.* Sabb. XXII, 6 אין מְעַצְּבִין את הקטן you must not manipulate a child (on the Sabbath), expl. ib. 147ᵇ בתומרי שדרה straightening the vertebra (v. לָפַף). Tosef. Kel. B. Mets. II, 9 שהוא מְעַצֵּב עלים וכ׳ because he (the surgeon) manipulates children thereon.

Hif. הֶעֱצִיב *to grieve.* Gen. R. s. 44 (ref. to Ps. CXXXIX, 24) (י)להַעֲצִיבְךָ וכ׳ . . . אם עתיד if it be my destiny to rear children who are to grieve thee, it is better that thou shouldst lead me in the way of the world (death); (Yalk. Ps. 888 ולהכעיסך).

Hithpa. הִתְעַצֵּב, *Nithpa.* נִתְעַצֵּב *to be grieved, mourn.* Snh. 38ᵇ שמח בתורתו וג׳ במיתתו he rejoiced over his (R. ʿĂkiba's) learning, and mourned over his death (predestined martyrdom).

עָצַב ch. same; (intr.) *to be grieved.* Targ. Ps. XXXIV, 6 (v. חָסַר II).—*Part. pass.* עָצֵב, עָצִיב; f. עָצִיבָא; *pl.* עֲצִיבֵי *grieved, sad.* Targ. Esth. IV, 1; Targ. Y. Ex. XII, 31 קל ע׳ the voice of a mourner.—Bets. 16ᵇ חזירה דהוה ע׳ he saw that he looked down-hearted; אמאי עֲצִיבַתְּ why art thou grieved? Taan. 25ᵃ. Ib. 22ᵃ מבדחינן ע׳, v. בָּדַח; a. fr.

Ithpe. אִיתְעֲצִיב *to be grieved.* Ber. 31ᵃ ואִתְעֲצִיבוּ and they grew sad; Yalk. Ps. 881 ואיתע׳.

עֶצֶב m. (b. h.; עָצַב 1) *form,* esp. *idol.*—*Pl.* עֲצַבִּים. Sifra K'dosh., beg. ע׳ על שם שנעשו פרקים פרקים idols are called 'forms', because they are made limb by limb; Mekh. Mishp. s. 20; Ab. d'R. N. ch. XXXIV.—Snh. 63ᵇ ויושין דמות עֲצַבֵּיהֶם (not עצבים, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) they made an image of their (the rich men's) figures; Yalk. Hos. 529.

עֶצֶב m. (b. h.; עָצַב 2) *trouble, toil; that which is acquired through toil.*—*Pl.* עֲצַבִּים. Num. R. s. 9 (ref. to ועצביך, Prov. V, 10) אין עֲצָבֶיךָ אלא בנים (ed. Wil. עֲצִיבָה וכ׳) 'thy toils' means thy children (with ref. to Gen. III, 16); ע׳ זו יגיעת הארץ 'thy toils' means painful labor in the field (with ref. to ib. 17).

עֶצֶב m., עַצְבָּה f. (b. h.; preced.) *sad, grief-stricken.* Pes. 119ᵃ מלך בו״ד מנצחין אותו וע׳ וכ׳ a human King grieves when he is defeated, but the Lord &c.; (Midr. Till. to Ps. IV (כויעס), v. נָצַח. Ber. 5ᵃ מוכר ע׳ ולוקח שמח the seller grieves (because he has to part with a dear possession), and the buyer is glad; a. e.—*Pl.* עֲצַבִּים, עֲצַבִּין; עֲצַבּוֹת, עֲצֵי׳. Yoma 21ᵇ. Ib. 67ᵃ; a. e.—Trnsf. (of the fingers of the hand) *pressed together, narrow,* opp. שׁוֹחֵק. Erub. 3ᵇ, a. e., v. אַמָּה.

עֶצֶב ch., v. עֲצַב.

עִצָּבוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *grief, pain, toil.* Num. R. s. 9 (ref. to Prov. V, 10, v. עֶצֶב) לומר שיאכלו בע׳ וכ׳ intimating that they shall eat with toil whatever they may eat (with ref. to Gen. III, 17). Pirké d'R. El. ch. XIV בעִצָּבוֹן גדולו, v. סָחַם; a. e.—*Pl.* עִצָּבוֹנוֹת. Midr. Till. to Ps. XVI, 4 הרבית ע׳ לבני אדם ed. Bub. (missing in oth. ed.) thou didst decree many pains unto man (ref. to Gen. III, 16, sq.); ib. הרבית ע׳ לאבות העולם thou didst decree many troubles unto the patriarchs; הרבית ע׳ לדורו של שמד thou didst decree . . . upon the generation of (the Hadrianic) persecution; Yalk. ib. 667.—[V. next w.].

עִצָּבוֹנִית f. (preced.) [*a stinging plant,*] prob. *wild rose-bush.* Gen. R. s. 63 משל לחדס וע׳ וכ׳ (Matt. K. עִירְצְבוֹנוֹת; some ed. עכבונית, corr. acc.) this is like a myrtle and a rose-bush growing side by side; Yalk. ib. 110; Tanh. Ki Thetsé 4 עֲצָמוֹנִי.

עֲצִיבוּת, עֲצֵיבוּת f. (preced. wds.) *grief, sorrow.* Ber. 31ᵃ אין . . . לא מתוך ע׳ וכ׳ you must not rise for prayer in a mood of grief or in languor . . . but in religious joy. Pes. 117ᵃ אין השכינה . . . מתוך ע׳ וכ׳ the Divine Presence (holy inspiration) does not rest upon man in moments of languor or sadness &c. Ḥag. 5ᵇ אין עצי׳ לפני וכ׳ there is no sadness before the Lord, for it is written (I Chr. XVI, 27) &c.; Yalk. Jer. 292.

עֲצָה I f. (b. h.; v. עֵץ) 1) *trees, plantation.* Y. Sabb. III, 6ᵃ; Y. Succ. I, end, 52ᶜ התיר ע׳ שבים allowed the carrying of things on the Sabbath from trees in the water (on an island) to the water and vice versa (cmp. Erub. 67ᵇ סלע שבים); Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ.—2) *pea-stalks.* Sabb. VII, 4, expl. ib. 76ᵃ חבן של מיני קיטניות. Ohol. XVIII, 2, contrad. to קש.

עֲצָה II f. (b. h.; עָצַץ) *counsel, advice, plan, consultation, council.* Gen. R. s. 74 נוטלין ע׳ they hold council, v. רָוַח. Sot. 11ᵃ (ref. to Ex. I, 10) הוא התחיל בע׳ תחלה he was the first to propose (the destruction of Israel). Ib. שלשה חיו באותה ע׳ three men took part in that consultation. Meg. 12ᵇ ניטלה ע׳ ממנו counsel (legal wisdom) has been taken away from us. Sot. 11ᵇ שפנה מעֲצַת מרגלים he turned away from the council of the spies. Gitt. 58ᵃ, a. e. אם אתה שומע לעֲצָתִי if thou wouldst listen to my advice. Tanḥ. Haăz. 8 ובעצתי אל וכ׳ and if you follow my advice, do not risk your life for her. B. Bath. 118ᵃ, a. fr. ע׳ טובה קמשמע לן good advice is meant by it (not a law); a. fr.—*Pl.* עֲצוֹת. Kidd. 80ᵇ (in Chald. dict.), v. עוּץ. Midr. Till. to Ps. I, 3 שהיה יועץ ע׳ ומחקיימות וכ׳ who suggested plans which were executed, and which turned out well; a. e.

עֲצָה ch., v. עֲצָא.

עָצָה m. (b. h.; v. עָצַר) *backbone, spine.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 14, ch. XIX (ref. to Lev. IV, 9) מן רכנס לפנים הע׳ he must go inside of the backbone, i. e. cut off a portion of the spine; Yalk. Lev. 462.

עָצָה, v. עָצַר.

עֲצוּתָא = אֲצוּתָא. Targ. Y. Num. XV, 20, sq.; a. e. (interch. with אֲ׳).

עָצוּם m. (b h.; עָצַם) *strong, mighty. Pl.* עֲצוּמִים. Lam. R. to III, 4, v. עִרְצוּם.

עָצוּם, v. עִרְצוּם.

עֲצוּמָה f. (עָצַם) *possession.—Pl.* עֲצוּמוֹת. Yalk. Gen. 111, v. עָצַם.

עֲצוּצָא, v. אֲצִירָא.

עָצוֹרָא, עָצוֹר m. (עָצַר) *wine-* or *oil-presser.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 11 (not עָצוּר, עַ׳).—Pl. עָצוֹרֵי, עָצוֹרִין. Targ. Is. XVI, 10 (v. עֲרִיצוּרָא).—B. Bath. 25ᵇ חנך ע׳ those pressers (of poppy-oil).

עָצוֹרָא, עָצוּר, v. sub עֲרִיצָה.

עַצְרֵי, עֲצוֹרִי.

עַצְרָתָא, v. אֲצִירָא.

עָצַר, עָצָא, עֲצִי 1) *to press, squeeze; to oppress,* esp. (=h. עָשַׁק) *to withhold what is due to a neighbor.* Targ. Y. Lev. V, 23. Targ. Y. II ib. 21 עֲצָה some ed. (not עָ׳). Targ. Y. II Deut. XXIV, 14; a. e.—Part. pass. עָצִיר, pl. עֲצִירִין. Targ. Y. ib. XXVIII, 29.—2) *to be hard, dry; sapless.* Part. pl. עֲצִירִין. Targ. Y. II Num. XIII, 20 (21).

עָצָא m. (preced.) *withholding, that which is withheld* (h. עֹשֶׁק). Targ. Y. Lev. V, 23 (not עֲצָיָא).

עֲצִירָה f. (עָצַר) *sadness, use of the root* עצב. Gen. R. s. 27; s. 32 אין ע׳ אלא אבלות the root עצב (Gen. VI, 6) means mourning. Num. R. s. 9, v. עָצַב.

עֲצִירוּת, v. עֲצֵבוּת.

עֲצִיל, v. עָצַל.

עָצִיץ m. (עצץ, v. אֲצִיצָא) *a common earthen vessel* (used for refuse). Keth. III, 4 האונס שותה בעציצו the ravisher must drink out of the offensive vessel he has chosen, expl. ib. 5 אפי׳ היא חיגרת וכ׳ he must marry the woman, even if she be lame &c.—Esp. *flower-pot.* Dem. V, 10 ע׳ נקוב וכ׳ that which grows in the ground) is legally like that which grows in the ground itself. Men. 70ᵃ ע׳ שאינו נקוב a pot without a hole. Kil. VII, 8; a. fr.—*Pl.* עֲצִיצִים. Y. ib. end, 31ᵃ.

עֲצִיצָא, עֲצִיץ ch. same. Y. Snh. X, 29ᵃ bot. אשכח חד ע׳ he found a pot (Midr. Sam. ch. XXVI חרש); v. אֲצִיצָא.

עֲצִירָה f. (עָצַר) 1) *closing up, obstruction of orifices,* v. עִיצּוּר. Gen. R. s. 52 end (ref. to Gen. XX, 18) נאמר ע׳ the root עצר applies to closure of the mouth, of the throat &c.—עֲצִירַת גשמים (v. Deut. XI, 17) closing up the heavens so as to withhold the rain, *drought.* Sifré Deut. 43; Yalk. ib. 867.—2) *locking up, detention.* Sifré Num. 151; Yalk. ib. 782 (ref. to עצרת, Num. XXIX, 35) אין ע׳ אלא כנסה the root עצר has the meaning of detention (by ref. to Jer. XXXVI, 5).

עָצַל, *Hithpa.* הִתְעַצֵּל, *Nithpa.* נִתְעַצֵּל (b. h. *Nif.*; v. עָצֵל; cmp. b. h. אצל) *to withdraw one's self, shirk the trouble of; to be careless, slothful; to consider one's self exempt.* Tam. II, 2 מימיו לא נ׳ חכהן מלהוציא וכ׳ never did a priest shirk the labor of carrying out the ashes. Lev. R. s. 19 (ref. to בעצלתים, Koh. X, 18) ע״י שהאדם הזה מִתְעַצֵּל מלכסות וכ׳ because that man considers himself exempt from covering his head as it is proper to do, he contracts rheumatism; ע״י שהאשה הזו מִתְעַצֶּלֶת וכ׳ because that woman is too careless (of chastity) to cover herself &c. Ib. ע״י שנִתְעַצְּלוּ מלחנות וכ׳ ... because the Israelites shrank from encamping in discord. Y. B. Kam. IX, end, 7ᵃ נתעצלו ולא הקריבוהו they were slothful and failed to offer it up; a. fr.

עֲצַל, ch., *Ithpa.* אִיתַּעֲצַל same. Pes. 85ᵃ דאתי לאִיתַּעֲצוּלֵי ביה (not לעיצולי) one might be slothful about it (and fail to use the sacrifice up in due time).

עָצֵל m. (b. h.; cmp. אצל) [*standing aside,*] *slow; sluggard; lazy.* Deut. R. s. 5 מה ראה ... ללמד לע׳ וכ׳ what reason had Solomon to make the sluggard learn from the ant (Prov. VI, 6)?; a. e.—*Pl.* עֲצַלִּים, עֲצַלִּין, עֲצֵי׳. Pes. 85ᵃ עֲצַלֵּי כהונה the negligent among the priests (opp. זְהִירֵי); a. e.—*Fem.* עֲצַלְתָּא; *pl.* עֲצַלְתָּאוֹת, עֲצֵי׳. Y. ib. I, 27ᶜ bot. הנשים ע׳ הן women are slow (opp. זריז).

עַצְלוּת f. (b. h.; preced.) *laziness, indolence.* Yalk. Num. 720; Pes. 66ᵃ מי גרם ... ע׳ שהיתה בכם וכ׳ what is the cause that I had to come from Babylonia and be appointed your chief? Your indolence, which prevented you from waiting upon the two greatest men of the generation. Ib. 117ᵃ; Ber. 31ᵃ, v. עֲצֵבוּת; a. fr.—Y. Kil. VIII, 31ᶜ (of an animal tied by the side of a harnessed animal) זה נושא עַצְלוּתוֹ של זה וכ׳ this one carries the sluggishness of the other, i. e. when one is sluggish, the other has to carry the heavier load.

עַצְלָן m. (preced.) *laggard.—Pl.* עַצְלָנִין. Succ. 27ᵇ משבח אני את הע׳ וכ׳ (for once) I praise the laggards, because they do not leave their homes on a festive day. Tosef. Pes. III (IV), 11 כת ע׳ (Var. עֲצֵלִין) the group of laggards (coming late for the Passover sacrifice).—*Fem.* עַצְלָנִית. Pes. 65ᵃ כת ע׳, v. supra.—*Pl.* עַצְלָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. s. 6.

עָצַם (b. h.) 1) *to press; to close* (the eyes). Yalk. Is. 304 זה העוֹצֵם עיניו כשעומדות וכ׳ he who closes his eyes when (he sees) Israelitish girls stand washing. Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VII יְעָצוּם, v. infra.—2) [*to be compressed, hard,*] *to be strong,* v. עָצוּם a. עֹצֶם.—3) (denom. of עֶצֶם) *to acquire, possess.* Gen. R. s. 64 שעָצַמְתָּ, v. עֶצֶם.

Hif. הֶעֱצִים *to close* (the eyes). Kidd. 32ᵇ יכול יַעֲצִים עיניו וכ׳ perhaps a man might think, he will close his eyes

and pretend not to see him (the old man); Yalk. Lev. 617; Sifra l. c. יעצום. Sabb. XXIII, 5 מְעֻצָּמִים, v. עָמַץ.

Pi. עִיצֵּם *to close* (a dead body's eyes), v. עָמַץ.

Hithpa. הִתְעַצֵּם, *Nithpa.* נִתְעַצֵּם *1) to be closed*, v. עָמַץ.—2) *to be headstrong towards one another.* Snh. 31[b] שנים שנתעצמו בדין וכ׳ if both parties to a law-suit are stubborn, one saying, let us go to law here, and the other saying, let us go to the circuit court.—3) v. עִיצּוּם 3) *to fortify each other*, i. e. *to enter an agreement with the condition of forfeiture.* Tosef. B. Mets. I, 16 שנים שנתעצמו זה בזה ואמר וכ׳ if two made an agreement wherein one said, if I do not come &c.

עֶצֶם m. (b. h.; preced.) [*strength,*] 1) *bone.* Tosef. Sabb. VII (VIII), 21 עמד ע׳ בגרונו if a bone sticks in one's throat; Sabb. 67[a]. Pes. VII, 11 השובר את הע׳ וכ׳ he who breaks a bone of the Passover sacrifice. Ib. 12 שאין בו משום שבירת הע׳ because the prohibition to break a bone does not apply to it; a. v. fr.—*Pl.* עֲצָמוֹת. Ib. 10. Ib. VIII, 8 והמלקט לו ע׳ he who has the bones (of a parent) collected, v. לָקַט; a. v. fr.—2) *substance, essence, self* (v. עִרְצוּם). Ab. I, 14 וכשאני לעצמי וכ׳ and if I am (I care) for myself only, what am I? Ib. II, 13 אל תהי רשע בפני עצמך be not a wicked man in thine own sight (despair not of thyself). Ber. 43[a]; Tosef. ib. IV, 8 כל אחד ואחד מברך לעצמו each says the blessing for himself. Zeb. VIII, 10 כשהוא בעצמו when it (the addition to, or the diminution from the prescribed action) stands by itself (is clearly visible); R. Hash. 28[b]; Erub. 100[a]. Sifré Deut. 19 לא מעצמי אני וכ׳ I did not say that of my own accord (as my idea), but at the command of God. Num. R. s. 20; Tanḥ. Bal. 13 בקש לילך לעצמו וכ׳ he wanted to go to himself (go home); a. v. fr.—*Pl.* constr. עַצְמֵי. Sifré Deut. 16 לשעבר ... עצמיכם וכ׳ in the past you were your own masters, now you are servants and subjects of the community; a. fr.—3) *substance, wealth*, esp. *live stock.* Yalk. Gen. 111 (ref. to וְעָבָדָהּ, Gen. XXVI, 14) כתיב אם אין אדם נעשה כעבד לעצמו וכ׳ it may be read 'and he shall serve it', unless a man become like a slave to his stock, he does not own it; Gen. R. s. 64 כמי עבד לעבדו (read לעצמו; cmp. Snh. 58[b]).—*Pl.* as ab. Gen. R. l. c. (ref. to עצמת ממנו, Gen. XXVI, 16) כל אותן ע׳ שעצמת ממנו הרי לך all these possessions (herds and flocks) which thou hast obtained, are they not from us?; Yalk. l. c. עֲצוּמוֹת.

עַצְמוֹנִי* m. (עֶצֶם) [*bony,*] name of *a thorny plant*, v. עֲצַבּוֹנִית.

עָצַר (b. h.; cmp. אָצַר) [*to press,*] *to close up; to detain; to ward off; to gather, store away.* Succ. 38[a] עוֹצֶרֶת רוחות וכ׳ wards off evil winds and dews (v. infra). Num. R. s. 19 היאך יכול ... וַעֲצָרוֹ how could the angel of death strike a man that had stood up against the angel of death and warded him off? (ref. to Num. XVII, 13). Sifré Num. 151; Yalk. ib. 782 (ref. to עצרת, Num. XXIX, 35) עֲצָרוֹ הכתוב מלצאת the Scripture keeps him (the pilgrim) from leaving (Jerusalem, on the eighth day). Pesik. R. (ed. Fr.) addit. s. 4; Pesik. Bayom, p. 193[b] הק״בה עוֹצֵר וכ׳ the Lord locks his Presence up with them, v. infra. Ab. Zar. 71[a] עול תחתיו לעוֹצְרוֹ, v. עָלַל; a. fr.—Part. pass. עָצוּר; f. עֲצוּרָה; *pl.* עֲצוּרִים, עֲצוּרוֹת; עֲצוּרִין. Sifré l. c. מה זה ע׳ מלצאת אף זה ע׳ וכ׳ as on this (the eighth day) one is prohibited to leave, so is one on this (the first day). Sifré Deut. 135 (ref. to עצרת, Deut. XVI, 8) יכול יהא אדם ע׳ כל וכ׳ from this you might infer that one must be confined the whole day in the schoolhouse (for religious exercises). Ib. מה שביעי ע׳ אף ששי ע׳ as the seventh day is under restrictions (as to week-day labor), so is the sixth day (i. e. the days intervening between the first and the seventh day); אי מה שביעי ע׳ מכל מלאכה וכ׳ you might infer from this that as the seventh day is under restriction as regards all sorts of labor (even work of necessity), so is the sixth; Ḥag. 18[a] השביעי ע׳ בכל מלאכה ... ימים ע׳ וכ׳ the seventh day is under a general restriction, but the six days are not; Yalk. Deut. 904; ib. 907. Ḥull. 67[a] בורות ... שהן ע׳ ככלים wells, pits and caves, the waters of which are restrained as in vessels; Yalk. Lev. 537 עצירים ... בכלים (corr. acc.); a. fr.

Nif. נֶעֱצַר *to be detained; to be gathered together.* Pesik. R. l. c. כל זמן שישראל נֶעֱצָרִין וכ׳ as long as Israel holds festive gatherings in synagogues and schoolhouses, the Lord locks up &c. (v. supra); Pesik. l. c.[a] מְעַצְּרִין (*Pi.*). Yalk. Num. 782 (ref. to עצרת, v. supra) למה נֶעֱצְרוּ עיד יום אחד why are they detained one more day? Taan. 7[b] הגשמים נעצרין the rains are withheld. Ib. 8[a] השמים נעצרין מלהוריד וכ׳ the heavens are locked up so as not to let down rain &c.; a. fr.

Pi. עִצֵּר 1) *to hold festive gatherings.* Pesik. l. c., v. supra.—2) *to detain, keep off.* Succ. 37[b] כדי לעַצֵּר רוחות וכ׳ in order to keep off evil winds &c. (v. supra).

עִצֵּר ch. 1) *to press, squeeze.* Targ. Jud. VI, 38. Targ. Gen. XL, 11 (O. ed. Vien. עַצְּרִית, *Pa.*); a. fr.—Y. Sabb. XVII, 16[b] top; Y. Bets. I, 60[b] bot., v. זְרִירָא.—2) *to keep back, save.* Y. Taan. III, 66[d] top עֲצוֹר וכ׳, v. גּוֹלְתָּא.

עֲצַר m. = עָצוּר. Targ. Am. IX, 13 ע׳ ענברין (not עֵצֶר, עֶצֶר).

עִצְרָא m. (preced. wds.) *wine-press, vat.*—*Pl.* עִצְרֵי. B. Mets. 86[b] זגחא ... ביני ע׳ a black hen ... that moves about among the vats. B. Kam. 27[b] קרנא דע׳ (not דעצרא) a corner near the wine-presses.

עִצְרָא m. (preced. wds.) *juice.* Gitt. 69[b] Ar., v. אִרְצָא.

עַצְרִי pr. n. m. *'Atsri.* B. Bath. 174[b] (Ms. M. עצורי); Arakh. 23[a] משה בר ע׳.

עֲצֶרֶת f. (b. h.; עָצַר) *detention, gathering,* esp. *a festive gathering for the conclusion of a festive season, concluding feast*; ע׳ של חג the concluding feast of the Succoth festival (Num. XXIX, 35); ע׳ של פסח the concluding feast of the Passover festival i. e. *the Feast of Weeks, Pentecost.* Pesik. Bayom, p. 193[a] ראויה היתה ע׳ של חג ... כשם שע׳ של פסח וכ׳ by right the concluding feast of the Succoth Festival was to have been fifty days after (the first day of Succoth) as the concluding feast of Passover is &c.; Cant. R. to VII, 2; a. e.—In gen. ע׳ f., (sub. יום) m. *Feast of Weeks, Pentecost.* Pesik. l. c., p. 190[b] בסיון ע׳ in the month of Sivan is the Feast of Weeks. Ḥag. II, 4 ע׳ שחל לחיות וכ׳ if the Feast of Weeks occurs on a Friday. Ib. שלא לקיים ... ע׳ אחר השבת to oppose those who say that the Feast of Weeks must be observed on the day after the Sabbath (after seven complete weeks from

Passover, beginning with the first Sunday); *Men.* 65[a]. Ib.[b]; a. v. fr.

עֲצַרְתָּא I ch. same, *Feast of Weeks.* Targ. O. Num. XXVIII, 26 בעצרתכון (ed. Vien. בעצרתי; Y. בעצרתי; h. text בשבעתיכם). Targ. II Esth. III, 8 יומא דע׳.—Pes. 42[b]; Sabb. 110[a], v. הָבָתָא. Pes. 68[b]; a. fr.

עֲצַרְתָּא II f. (עֲצַר) *vat.* Targ. Esth. I, 10.

עֲצָתָא, v. עֲצָא.

עָצָתָא* m. (v. עֲצַר) *oppressor.* Targ. Prov. XVI, 33, v. עַנְתָּא.

עָקָא f. (עוק) *trouble, distress.* Targ. Is. XXX, 6. Targ. Prov. XXIII, 27. Targ. Y. II Num. XII, 12 הות עמנא בעקנא she was with us in (shared) our trouble; a. e.—Snh. 26[a] דא ע׳ that is the trouble (that thou callest them wicked).—*Pl.* עָקָן. Targ. O. Lev. X, 19 ... וערעין ע׳ (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).—Snh. 11[a] וע׳ סגיאן עתידן וכ׳ and great troubles are destined to come over the world; Tosef. Sot. XIII, 4 ע׳ סגיאין (corr. acc.; Var. רברבן ע׳); Cant. R. to VIII, 9; a. e.—V. עַקְתָא.—Y. B. Kam. X, 7[c] top בר נש דעקין (masc. form) a man of troubles (a very poor man). Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 עַקָּנָא (ed. Bub. עקתא), v. פְּנֵי II.

עֲקָא, v. עֲקִי.

עָקַב (b. h.; denom. of עֲקֵב) 1) *to trace, follow.* Shebu. 47[b] עוקב אחר נואף, v. נָאַף. Macc. 10[a] (expl. עקבה, Hos. VI, 8) שהיו עוקבין להרוג וכ׳ they followed up (their victims) to commit murder; Yalk. Hos. 523; Yalk. Josh. 30; Yalk. Num. 787.—2) *to go beyond, supersede*; (b. h. *to supplant*). Sot. 16[a] בשלשה מקומות הלכה עוקבת מקרא in three instances the practice goes beyond the Biblical text (Ar. Var. עוקמת, עוקפת). Ib. כי קא חשיב עוקבת ועוקרת וכ׳ he (R. Joh.) counts such cases only where the practice goes beyond and overthrows (the text), whereas in this case עוקבת ומוספת the practice goes beyond and adds to (the text).

עֲקַב ch., *Pa.* עַקֵּב *to trace, espy.* Targ. Prov. XXIII, 30 מְעַקְּבִין ed. Lag. (ed. Wil. מְעַקְּבֵי; oth. ed. מעקבא, corr. acc.).

עֵקֶב (b. h.; עקב, cmp. עכב, *to be curved*) 1) *heel.* Y. Ber. I, 2[c] top; Sabb. 62[b], v. גּוּדָּל. Deut. R. s. 3 אני דורך גיתה ... בעֲקֵב רגלי I shall tread Edom's vat with the heel of my foot (v. Is. LXIII, 1 sq.). Yeb. XII, 1 סנדל שיש לו ע׳ a sandal which has a sole with a covering for the heel. Gen. R. s. 22 מתלא בעֲקִיבוֹ swinging his heel (dandy-like); Yalk. Prov. 961 מתלה בעֲקִיבָיו (*pl.*). Zeb. VI, 3 (63[b]) יורדין על העֲקִיבִים (Mish. ed. חוזרים לע׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); Succ. 48[b] חוזרין על העֲקִיבִים they turn around on their heels, i. e. go back the same way. Yalk. Jer. 272 דשו בע׳ trod with the heel, i. e. ignored it wilfully. Midr. Till. to Ps. IV, 7, שׂוּם II. Ib. to Ps. XCII, v. שׂוּם I; a. fr.—2) (cmp. עֲגָבָה) *haunch with thigh, posteriors.* Ned. 20[a] המסתכל במקום חֲטִנּוּפֶת שחוא מכוון כנגד בעֲקֵבָהּ של אשה, expl. ib. (Ar. במקום חזורפה) ע׳ he who gazes at the posteriors which correspond (in shape and position) to the heel. Naz. 51[a] רקב חבא מן העֲקֵב decayed matter that seems to come from the posteriors, Rashi (Tosaf.: the heel).—3) *rear-guard.* Sot. VIII, 6 (44[a]) עקבו של עם (Y. a. Bab. ed. עקיבו) the rear of the people.—*Pl.* עֲקֵבִים, עֲקָבִין. Snh. 108[b] הוא מביא לכם מבין עֲקֵבי רגליכם he will bring you (the flood) from under your heels. Tanḥ. Ekeb 1 מצות ... ומשליכין אותן תחת עֲקֵבֵיהֶן minor laws which people disregard and throw under their heels. Naz. 22[b] הרייני נזירה בעֲקֵבֵיךְ I will be a Nazarite following thy heels (example); הרייני בעֲקֵבֵיךְ I will follow thy example; a. e.—עֲקֵבוֹת *foot-steps.* Sot. IX, 15 (49[b]) (in Chald. dict.) בע׳ משיחא (borrowed fr. Ps. LXXXIX, 52) in the footsteps of (events paving the way to) the Messiah.—[Snh. l. c. ויעקב שמו, v. עָקוֹב].

עֵקֶב m. (b. h.; preced.) *rear, consequence*; (conj.) *in consequence of*; (homilet.) *end, future world.* Deut. R. s. 3 (play on עקב, Deut. VII, 12) אבל שכרן בע׳ אני וכ׳ (not שכרו) but their full reward I shall give you in the end (after death); Yalk. ib. 847 שכר הקרן בע׳ וכ׳. Deut. R. l. c. אני מייסר אתכם עד הע׳ I shall try you to the end (of your lives); עד שתשמרו ... עד חע׳ until you shall observe my commandments to the end.

עֵקֶב ch., v. next w.

עִקְּבָא, עִקְבָא ch. = 1) = h. עֲקֵב, *heel; curve.* Targ. Y. Gen. XLIX, 17; a. fr.—Cant. R. to V, 16 כד אתא מיתלי ע׳ מן ארעא when he (Abraham) began to lift his heel from the ground (from the time he attempted to walk).—*Pl.* עִקְּבִין, עִקְבִי, עִקְבֵי, עִקְבֵי. Targ. Y. I Gen. III, 15. Targ. Is. X, 32.—Ḥull. 52[a] ע׳ דגפי the curved ends of the wings (where they are attached to the body).—2) (v. preced.) *end, future.* Targ. Y. I Gen. l. c.; Targ. Y. II ib. עֵקֶב (constr.).

עֵקְבָא m. (preced.) = h. עֵקֶב, *consequence.* Targ. Prov. XXII, 4 (Ms. עִקְבָא).

עִקְּבָא, עִקְבָא m. 1) v. preced.—2) (preced. wds.) *last, late.*—*Pl.* עִקְּבִין, עִקְבִי. Lev. R. s. 12 אילין דעללין לחנותא קדמאין ונפקין ע׳ Ar. (ed. ונפיק בתראי ... זה, incorr.) those who enter the wine shop the first and leave it the last.

עִקְבָּה f. (preced. wds.) *remnant*; עִקְבַּת יַרְדֵּן, עִקְבִי *sediment*; v. עִכְּבָה.

עֲקַבְיָא pr. n. m. *ʿAḳabia*, name of a Tannai. Ber. 19[a]. Eduy. V, 6; a. fr.

עָקַד (b. h.) [*to bend*; cmp. כָּפַת,] 1) *to tie* hand to foot, contrad. to כפת (v. infra). Gen. R. s. 56 כל מה שהיה אברהם אבינו עוֹקֵד ... הקב״ה כופת וכ׳ as Abraham was tying his son here below, so the Lord bound &c. Lev. R. s. 2; a. fr.—Part. pass. עָקוּד. Sabb. V, 3 לא ע׳ ולא רגול, expl. ib. 54[a] ע׳ עקידת יד ורגל כיצחק וכ׳ *ʿaḳud* refers to tying foreleg to hindleg like the tying of Isaac &c., *ragul* refers to bending the forefoot upward and tying it to the foreleg; Y. ib. V, 7[b] bot. ע׳ בידו אחת; Tosef. ib. IV (V), 3 (v. Var. ed. Zuck.); a. e.—2) (denom. of עֲקֵדָה) *to sacrifice.* R. Hash. 16[a] כאילו עֲקַדְתֶּם וכ׳ as if you offered yourselves, v. עֲקֵדָה. Lev. R. s. 30 (play on כפת, Lev. XXIII, 40) זה יצחק שהיה כפות ועָקוּד וכ׳ this typifies Isaac, who was tied and offered up on the altar; a. e.—Gitt. 57[b] אתה עֲקַדְתָּ

מזבח אחד ואני עָקַרְתִּי וכ׳ thou (Abraham) hast *put up* one altar, but I have put up seven altars (offered seven martyred sons).

Nif. נֶעֱקַד *to be tied; to be put on the altar.* Gen. R. l. c. זה לַעֲקוֹד וזה לְהֵיעָקֵד the one (ready) to sacrifice, the other to be sacrificed. Pirké d'R. El. ch. XXXI; Yalk. Gen. 101 האב מַעֲקִיד בכל לב והבן נ׳ וכ׳ the father offering with a whole heart, and the son offering himself with a whole heart. Ib. רחם ... שהוא אדם ובן אדם ונ׳ וכ׳ have pity on Isaac who is a human being, son of a human being, and is being offered before thee like a dumb beast; a. fr.

Hif. הֶעֱקִיד 1) *to tie* (foreleg to hindleg). Tam. IV, 1 (30b) לא היו כופתין ... אלא מַעֲקִידין אותו (Mish. ed. מְעַקְּדִין *Pi.*) they did not bind the lamb (all feet together), but tied it, expl. ib. 31b ריד ורגל בעקידת וכ׳, v. supra.—2) *to put on the altar.* Pesik. Aḥăré, p. 170b חמזבח והֶעֱקִידוֹ ע״ג and laid him tied on the altar; a. e.

Pi. עִקֵּד same, v. supra.

עָקַד ch. 1) same, *to tie; to offer.* Targ. O. Gen. XXII, 9. Targ. Y. II Lev. XXII, 27. Targ. II Esth. V, 1; a. e.—*2) *to bend, bow.* Targ. Y. II Ex. IV, 31. Ib. XXXIV, 8 (ed. Vien. אַקַד). Targ. Y. Gen. XXIV, 48 ועקדית Ar. (ed. וגחנית).

Ithpe. אִתְעֲקַד *to be tied; to be put on the altar.* Targ. Mic. VII, 20. Targ. Y. I Lev. l. c. (Y. II עקר גרמיה). Targ. II Esth. l. c.; a. e.

עַקְדָּא, עַקְדָּתָא, v. sub עֲקִידָה.

עַקָּה f. (עוּק) *depression, pressure*; עקת נפש *mourning.* Yalk. Gen. 152, v. חֲלוּקָה.

עָקֹב, עָקוֹב m. (עָקַב) [*crooked, tricky,*] *akob,* a thing believed to prevent (or absorb) rain. Snh. 108b רש לנו ע׳ שמו ... Ar. (ed. ועקב) we have something, its name is ʿa.; Yalk. Job 906 ועקב; v. עָקוֹשׁ. Cmp. אֲפִיתָא.

עֲקוּבָה m. ch. (v. עֲקֵב) *haunch, posteriors.* Snh. 96a אשתני אפיה כע׳ דכלבא Ar. s. v. (Ar. s. v. בן יכבד אב: כעוּקְבָּא; ed. והוה כי דכלבא; Yalk. Kings 244 והוה כי כלב) his face changed so as to look like the posteriors of a dog.

עָקוֹד m. (b. h. עָקֹד; עָקַד) *ring-streaked.*—*Pl.* עֲקוּדִים. Tanḥ. Vayetsé 11, v. נָקוֹד; a. e.

עִקּוּלָא, *pl.* עִקּוּלֵי, v. עִיקּוּלָא.

עָקֹם m. (עָקַם) *curved, winding.* Succ. 32a, v. מַגָּל. Erub. 6a מבוי ע׳ a winding alley; Y. ib. I, 18c bot. ע׳ ומפולש winding but open on both sides. Y. Dem. II, beg. 22b ע׳ הוא the cumin of Cyprus is crooked; a. e.—*Fem.* עֲקוּמָּה. Succ. 4a, v. דּוֹפָן. Erub. I, 5; a. e.—Y. Taan. IV, beg. 67b (in Chald. dict.) חות אצבעתיה ע׳ had a crooked finger; Y. Meg. IV, 75b bot. עֲקִימָה.—*Pl.* עֲקוּמּוֹת. Bab. ib. 24b (ידיו) ע׳ עקושות לא וכ׳ if his hands (fingers) are curved (inward) or bent (sideways), he must not pronounce the priestly benediction.

עִקּוּמָא, עִקּוּם, v. sub עִיקּ׳.

עֲקוּמָּה, v. עָקוֹם.

עָקוֹצָא, עָקוֹסָא, v. עוּקְצָא.

עִקּוּר, v. עִיקּוּר.

***עָקוֹשׁ I, בֶּן ע׳ (עֲקִישׁ),** pr. n. m. *Ben ʿAḳosh, (ʿAḳish).* Koh. R. to II, 9 (perhaps to be read שאול בן קיש).

עָקוֹשׁ II m. (עָקַשׁ) [*crooked, crafty,*] *ʿaḳosh,* a thing believed to prevent (or absorb) rain. Snh. 108b ואמרי לה ע׳ שמו Ar. (ed. עִקְּשׁ; Ms. F. עִירְקֵשׁ, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) and some say, its name is ʿa., v. עָקֹב; Yalk. Job 906 עקש.

עֲקוּשָׁה f. (preced.) *crooked, bent.*—*Pl.* עֲקוּשׁוֹת. Meg. 24b, v. עָקֹם.

עָקַי (v. עוּק) *to press, narrow in, embarrass.* Gen. R. s. 49 מן דחוה חמי תחרא עקתא דהוה עָקֵי ליה (not מאן) when he saw the dilemma in which he (Abraham) had placed him.

עֲקֵיב-, v. עָקַב.

עֲקֵיבָא m. 1) *last, late,* v. עֲקֻבָּא.—2) *consequence,* v. עֲקִבָּא.—3) v. next w.

עֲקֵיבָא I m. ch. = עֲקֻבָּא, *heel.* Targ. Y. Deut. XXV, 9 (some ed. עֲקֵי).—*Pl.* עֲקֵיבַיָּא. Cant. R. to VII, 2 מה יאירין עֲקֵיבַיִךְ וכ׳ how beautiful are thy heels (steps) in shoes, daughter of my friend!

עֲקִיבָא II, עֲקִיבָה pr. n. m. *ʿĂḳiba,* a renowned Tannai who began to study at an advanced age, and who, after taking part in the insurrection of Bar Kokhba, died a martyr. Yeb. 16a אתה הוא ע׳ בן יוסף וכ׳ art thou that ʿĂ. ben Joseph whose fame goes from one end of the world to the other? Ab. Zar. 5a כיון שהגיע לדורו של ר׳ ע׳ when he (Adam, in the revelations he received) came to the days of R. A., he rejoiced &c.; v. עָצַב. Ber. 61b (the story of his martyrdom). Sot. V, 1. Gen. R. s. 1; a. v. fr.—V. Fr. Darkhé Mish., p. 111 sq.

עֲקֵדָה, עֲקִידָה f. (עָקַד) *tying* the sacrifice before slaughtering. Tam. IV, 1 וכך הירתה עֲקִידָתוֹ and in this wise it was tied (and laid down); a. e.—Esp. עֲקֵידַת יצחק, or ע׳ *the attempted offering up of Isaac.* R. Hash. 16a ... תקעו לפני יצחק ע׳ וכ׳ blow before me on a ram's horn, that I may remember to you the offering of Isaac ..., and I account it to you, as if you had offered yourselves before me. Y. Taan. II, 65d top ריי׳ יראה את מזכר להם עקידתו של וכ׳ 'the Lord shall see' (Gen. XXII, 14), thou wilt remember to them the offering of Isaac, their ancestor, &c.; Pesik. Baḥod., p. 154b עקדת יצחק; Gen. R. s. 56 תהא מזכר להם אותה העקדה; Yalk. ib. 101 העבודה הזאת (corr. acc.); a. fr.

עֲקֵדְתָּה, עֲקִידְתָּה, עֲקֵדְ׳, עֲקִידְתָּא ch. same. Targ. I Chr. XXI, 15. Targ. Cant. I, 13 עֲקֵדַת, constr. Targ. Mic. VII, 20; a. fr.

עֲקִילַס pr. n. m. *ʿĂḳilas, Aquila,* the alleged translator of the Bible into Greek, frequ. surnamed הַגֵּר, the proselyte, and identified with אונקלוס. Y. Meg. I, 71c top ת׳ עם הגר וכ׳ A. the proselyte interpreted the Torah before R. El. and &c., v. יְפִיפָה (Bab. ib. 3a תרגום של תורה

Sifré Deut. 171, v. עִרְקוּר.—2) *removal from place, lifting up.* Sabb. 2[b] כל עֲקִירַת וכ', v. חוּצָאָה. Ib. 3[a] עקירת גופו כעקירת חפץ וכ' is moving one's body (starting to walk) like lifting an object from its place?; a. fr.—3) *uprooting, undoing.* Y. Hor. I, 46[a] עקירת הגוף a decision which abrogates a Biblical law entirely; Y. Yeb. X, 10[d] bot.—4) *making childless, extinction.* Pesik. R. s. 47 (ref. to לחשמידו, Deut. IX, 20) עקירת בנים ובנות extinction of sons and daughters (v. כִּירְלוּר).

עָקוּשׁ, v. עָקֹשׁ I.

עָקַל (b. h.; cmp. עגל a. עקב) *to be curved, round, twisted.*

Pi. עִקֵּל *to curve.* Part. pass. מְעוּקָּל. Sifré Deut. 308; Yalk. ib. 942 מקל מע' a crooked staff.

עָקַל ch., *Pa.* עַקֵּל same, *to curve,* v. עָקַם.

עֻקָּל (or עֻקָּל) m. (preced.) 1) *a bale of loose texture containing the olive pulp to be pressed.* Maasr. I, 7; Tosef. ib. I, 7 (Var. עוקל). Toh. X, 8; Y. Ab. Zar. V, end, 45[b] חע' מוחל היוצא מע' בית הבד של נצרים, v. infra. Sabb. 144[b] Ar. (ed. מעיקול) the watery fluid which oozes out of the bale made up for the press; (Tosef. Toh. X, 3 מעיקת; R. S. to Toh. IX, 1 מן שוקת, corr. acc.). Tosef. l. c. בינסו ועשאו עיקל (R. S. l. c. שוקת) if he collected the fluid and put it back into the bale. Snh. 26[a] יכול לומר לע' בית הבד וכ' he (who trims vines in the Sabbatical year) may say, I need the twigs to make a bale for the press. Ib. (proverbial expression) הלב יודע אם לע' אם לעקלקלות the heart knows whether it is done for *'ekel* (a legitimate purpose) or out of *'ăḳalḳaloth* (perverseness); Y. Shebi. IV, 35[a]; Lam. R. to I, 5; a. e.—*Pl.* עֻקָּלִין, עֻקָּלִים (or עֻקִּין). Y. Shebi. l. c. (in Chald. dict.) לע' אנא בעי I need the twigs for &c., v. supra. Ab. Zar. 75[a]; Tosef. ib. VIII (IX), 3 חע' של נצרין וכ' bales made of wicker or hemp &c.; Tosef. Toh. XI, 16 חע' של נוצרין. Ex. R. s. 15 ע' של זיתים olive pulp.—2) (from its shape) *a mass of iron* used for *ballast.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 1. Makhsh. V, 7 חמים חעולים ... ובע' וכ' (ed. Dehr. ויבעירקל) water that comes up (and settles) in the hull, on the ballast or on the rudders; [Maim.: in the cavity in the hull made for the reception of drippings from the deck; cmp. עוּקָה].

עִי', **עִקְלָא** m. ch. (preced.; cmp. Lat. torques) *band, clasp.*—*Pl.* עִקְלָיָא, עִי'. Targ. Y. II Num. XXXI, 50 (h. text עגיל).

עִקְלַגְסִים, v. קַלְגָּס.

עָקַלָּן, v. עִרְקֵל.

עַקַלְקַלּוּת f. pl. (b. h.; עָקַל) *tortuous ways, perverseness.* Snh. 26[a]; Y. Shebi. IV, 35[a], a. e., v. עֻקָּל.

עַקַלְתּוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *tortuousness;* דרך ע' *in a round about way, indirectly.* Y. Dem. IV, 24[a] top מהו שישאלנו דרך ע' may one ask him indirectly (so as to give him an opportunity to confess his omission without compromising himself)?

אונקלוס הגר אמרו מפי וכ'). Y. Kidd. I, 59[a] top תירגם ע' הגר לפני ר"ע A. the proselyte interpreted (the verse Lev. XIX, 20) before R. ʿĂḳiba. Targ. Cant. I, 3, v. אֲתָאנָסָא; a. fr.

עֵקִים, v. עֵקֶם.

עִקֵּשׁ m., **עִקְּמָא**, **עֲקִימְתָּא** f. (preced.) *crooked, perverse.* Targ. Prov. XVII, 20 (ed. Wil. עִקְּמִים, *Pa.* of עָקַם). Ib. XXII, 5 (not עֲקִימְתָּא).—Y. Meg. IV, 75[b] bot. עֲקִימְתָּה, v. עָקוֹם.—*Pl.* עִקְּמִין; f. עֲקִימָתָא. Targ. Prov. XI, 20.

עֲקִימְתָּה I, v. preced.

עֲקִימְתָּה II f. (עָקַם) 1) *curvature, crookedness.* Y. Kil. IV, 29[b] top (in Chald. dict.) ע"י ע' תרתיי וכ' owing to the curvature (of the garden bed) two rows of vines disappear (become indiscernible).—2) עֲקִימַת פֶּה or ע' שפתים curving the mouth (the lips), *speaking sulkily, mumbling,* in gen. *talk,* opp. to מעשה action. Meïl. 17[b] מֵע' שפתיך וכ' from the argument thou didst utter in an undertone one can tell that thou art a scholar. Keth. 45[b] ע' שפתיו גרמה לו (not גרמו) his talk (casting suspicion on his wife) brought it (the punishment) upon him. Snh. 65[a] ע' שפתיו הוי מעשה talk (e. g. blasphemy, false testimony) is considered an action (can be punished). Ib.[b]; B. Mets. 90[b] (in reference to guiding an animal by means of a human voice).

עֲקִימוּתָא f. ch. (v. preced.) *crookedness, perverseness, insincerity.* Targ. Prov. VI, 12 (h. text עִקְּשׁוּת). Targ. Hos. VII, 16 Regia (Bxt. עֲקִמּוּת), v. עֲמִקּוּתָא.

עֲקִימְתָּא, v. עִקֵּשׁ.

עֲקִיסָה, v. עֲקִיצָה.

עֲקִיפִין, **עֲקִיפִים** m. pl. (עָקַף) *1) *circuit.* Sifré Deut. 26 ירחיו מחזירים איתו בע' they shall lead him around in a circuit (expose him to public disgrace; Deut. R. s. 2; Yalk. ib. 810 בקוּפְסוֹן).—2) *circumvention, lawyer's trick.* B. Kam. 113[a] באין עלוי בע' we bewilder him by subtle arguments; אין באין עלוי בע' וכ' you must not do it, because you must sanctify the name of the Lord (by your integrity in dealing with a gentile).

עֲקִיצָה f. (עָקַץ) 1) *sting.* Ab. II, 10 עֲקִיצָתָן עֲקִיצַת (Ar. עֲקִירְסָתָן עֲקִירַסַת) עקרב their sting (the scholars' ban) is a scorpion's sting; Num. R. s. 3, beg.—2) *cutting fruit by the stalk.* Y. Maas. Sh. V, 56[b] top שכר ע' remuneration for cutting, contrad. to לקיטה.

עָקִיק* m. *ʿăḳiḳ,* name of *a jewel* in the high priest's breast-plate. Targ. Cant. V, 14 (Targ. Ex. XXVIII, 17 ירכן, ירקתא).

עֲקִירָא m. (part. pass. of עֲקַר) *castrate.* Sabb. 152[a], v. אִרְקָא.

עֲקִירָה f. (עָקַר) 1) *tearing loose, plucking.* Snh. 68[a] למדני עֲקִירָתָן teach me, how to tear them out.—*Pl.* עֲקִירוֹת.

עָקַם (cmp. עקב) 1) *to curve, wind.* Y. Erub. II, 20ª bot. כל מה שהפרה פושטת . . . הגמל עוקם וכ' whereas the cow stretches her neck out straight, the camel turns his neck. Lev. R. s. 10, v. infra. Lam. R. to II, 8 עוקם את חוטמו turns up his nose (at the bad odor).—Meil. 17ᵇ ע' פיו ר' אלישזר וכ' R. El. . . . curved his mouth (pouted speaking in an undertone, v. עֲקִימָה).—2) *to circumvent, supersede,* v. עָקַב.

Pi. עִיקֵּם *to curve, wind; to make a circuit.* Y. Yoma VI, 44ᵇ bot. שלשים . . . והדרה מְעַקְּמוֹ וכ' the priest's belt was thirty-two cubits long, and he wound it this way and that; Lev. R. s. 10 ועוקמו לפניו ולאחוריו (read: ועִיקְּמוֹ); Cant. R. to IV, 4 (not מעמקו). Gen. R. s. 50 (ref. to סורו, Gen. XIX, 2) though I be not worthy (of your visit), go out of your way on my account; אפי' איני כדאי עַקְּמוּ עלי את הדרך ib. עקמו עלי את הדרך כדי שלא תהיו נראים וכ' take a circuitous route in coming to me, that you may not be seen going to me. Ib. s. 32 ע' הקב"ה שתים וכ' the Lord (Bible text) uses a circumlocution of two or three words (writes two or three words where one would have been sufficient) in order to avoid the word 'unclean'; Pes. 3ª; Lev. R. s. 26, beg.; a. e.—*Part. pass.* מְעוּקָּם; f. מְעוּקֶּמֶת *tortuous; tricky.* Y. Erub. V, 22ᵈ top הרי הנחל מע' if the wady meandered. Tanḥ. Vaëra 4 אף הנחש הולך מע' המלכות מְעַקֶּמֶת דרכיה as the serpent moves in tortuous lines, so the government winds its ways; כשם שהנחש מע' אף פרעה מע' as the serpent is cunning, so is Pharaoh cunning; Ex. R. s. 9; a. e.

Hithpa. הִתְעַקֵּם *to wind one's self, be artful.* Ib. כשיבוא לְהִתְעַקֵּם וכ' if he (Pharaoh) tries his tricks, go and say to Aaron &c.; Tanḥ. l. c.

עֲקַם, ch. same. Y. Taan. IV, 68ª; Koh. R. to VII, 7 הווינא עָקִים וכ', v. אִסְטְרָטָא.—Part. pass. עָקִים, q. v., fr. which עֲקִימוּת. Targ. Ps. XXXVIII, 7 (h. text נעויתי).

Pa. עַקֵּם *to curve, wind.* Targ. Is. LIX, 8 (ed. Wil. עֲקִי *Pe.*; h. text עקשו). Targ. Prov. X, 9 דְּמְעַקֵּם Regia (ed. דְּמַעֲקֵם, v. infra; Bxt. דְּמִעַקֵּל). Targ. Mic. III, 9; a. e.—Part. pass. מְעַקַּם; f. מְעַקְּמָא; *pl.* מְעַקְּמָן Targ. Prov. II, 15. Ib. X, 9 (ed. Ven. דמעקן, corr. acc.), v. supra.

עֲקִימוּת f. (preced. wds.) 1) *curve.* Erub. 14ª עֲקִימוּתָהּ חוץ למבוי if the curved portion (of the beam placed over the entrance) is outside the alley. Ib. כל שאילו תינטל עקימותה וכ' Ms. M. if, after the curved portion is taken off, there remains a gap of less than &c. Y. ib. I, 19ª bot. ע' מן הצד והוא שתהא provided the curve is sideways; ע' שהיא מעכבת וכ' a curve which obstructs the alley. Y. Ab. Zar. I, 40ª bot. דרך ע' היתה it was a tortuous road (on which he met her); Y. Ber. IX, 13ᶜ top עקימותה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* עֲקִימוּיוֹת. Y. Erub. I, 18ᶜ bot. אלו דרך ע' וכ' . . . those living on this side of the alley make use of the curves (on this side of the wall), and those living on the other side make use of the curves (on the other side) &c.—2) *ambush, hiding place* (by the wayside).—*Pl.* as ab. Sifré Deut. 20 אין לך דרך שאין בה ע' there is no highway without ambushes; Yalk. ib. 804 (*sing.*). 3) *crookedness of the heart, insidiousness.* Midr. Till. to Ps. VII, 9 כתומי ולא כעַקְּמִימוּתִי according to my simplicity, but not according to my insidiousness (sin).—4) (v. next w.) *hump*; trnsf. *haughtiness.* Ber. 59ª לא נבראו רעמים אלא לפשוט ע' שבלב (Ms. F. לפסוק עקמומיות), *pl.*; v. Rabb. R. S. a. l. note 400) the thunders were created to level (to cut off) the protuberance (protuberances) of the heart (to break man's pride).

עַקְמוּמִיתָא ch. same, *hump, protuberance*; trnsf. *haughtiness.* Targ. Lam. II, 19 שדריאר . . . עקמומית לידיך throw out like water the protuberance of thy heart (humble thyself); Targ. Y. Ex. XL, 7.—Snh. 91ª (speaking to a hunchback, v. גִּבְרָא) ופשרטנא . . . בערטנא Ms. K. (Ms. M. לְעַקְמִימוּתָךְ מינך, v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לְעִקְמוּתָךְ) I shall kick thee and level thy hump from off thee (drive out thy conceit).

עִקְמוֹן m. (preced. wds.) *craft, trap.* Koh. R. to IX, 14, v. כְּפָנוֹן.

עַקְמִימוּתָא, v. עַקְמוּמִיתָא.

עִקְמוּתָא f. (preced. wds.) 1) *crookedness, insincerity.* Targ. Hos. VII, 16 Bxt., v. עִקִּימוּתָא.—2) *protuberance,* v. עַקְמוּמִיתָא.

עַקְמָן, v. עוֹקְמָן.

עִקְמָנוּת f. (preced.) *indirectness, reserve,* opp. תמימות frankness. Lev. R. s. 11 בא בע' spoke with reserve; Midr. Till. to Ps. XVIII, 27; Yalk. Sam. 161.

עִקְמָנוּתָא, v. עוּקְמָנוּתָא.

עַקְנָא *our trouble,* v. עָקָא.

עַקַס, v. עָקַץ.

עָקַק (cmp. עָקַב) [*to bend, go around,*] 1) *to circumvent; to seek occasion against.* Y. Gitt. V, 46ᶜ bot. . . . ומלוה ועוקק ונוטלה ממנו he will lend him money and seek an opportunity to take it (the coveted field) from him; (Tosef. Keth. XII, 2 וקופץ, v. Gitt. 49ᵇ).—2) *to go beyond, supersede.* Y. Kidd. I, 59ᵈ top בשלשה מקומות הדלכה עוקפת למקרא וכ' (not התורה) on three occasions the practice supersedes the Biblical text, and on one the legitimate interpretation (ignoring the rules of interpretation); Sot. 16ª, v. עָקַב.

עַקַק ch. same.

Ithpe. אִתְעַקַּק *to seek occasion against.* Targ. Y. Gen. XLIII, 18 לְמִתְעַקְּפָא (*infin.*; O. לאסתקפא, v. סְקַק I).

עָקַץ (cmp. עקב, a. Arab. ʿakaṣ) [*to bend, twist*; denom. עוּקָּץ *tail, point, peduncle* &c.,] 1) *to cut fruit by the stalks.* Peah VII, 3 ע' את כל האשכול Ms. M. if he cut an entire cluster. Snh. 41ª ע' תאנה he cut figs. B. Kam. 70ᵇ עֲקוֹץ לך תאנה מתאינתי וכ' cut figs (to the value of the stolen object) in my fig plantation, and take possession for me of the stolen object which thou holdest; a. e.—2) *to sting, prick.* Y. Ber. VIII, 12ᵇ שעָקְצוֹ חברבר וחיה that a lizard stung him, and he recovered. Cant. R. to I, 12 אפי' פורטענא

לא ע' בם not even a flea stung them; ib. to V, 3 עָקְצָה. Ib. to II, 15 ועוֹקְצִין אותם and they pricked them (with a pin); a. fr.—Esth. R. to I, 12 (proverbial expression) רמזתו ולא נרמז עָקָצתהו ולא נעקץ she gave him a hint, and he did not heed it, she pricked him, and he did not feel the sting.

Nif. נֶעֱקַץ *to be stung, feel the sting*, v. supra.

עַקֵּץ ch. same, *to sting*. Targ. Y. Deut. VIII, 15.—Bekh. 31b מאן דעקץ תְּעַקֵּצֵיה לליעקציה וכ' (Rashi: מאן דעָקַץ לִיעַקְצֵיה וכ'; Ar. מאן דעָקַס עָקַסְתֵּיה) let a scorpion sting him who stings (stung), i. e. he who ignored me deserves to be excommunicated.

עָקַר (b. h.; cmp. עקב) [*to be curved, bent*; denom. עִיקָּר *root*,] 1) *to uproot, tear loose, detach, remove; to eradicate, undo, abolish, abrogate.* Hor. 14a עוֹקֵר הרים; Snh. 24a עוקר הרוח באה ועוקרתו וכ' a wind comes and uproots it and turns it &c. Pesik. Ekha, p. 123a כל מקום שנאמר אדון עוקר דיורין ומכניס וכ' wherever *Adon* (Master) is mentioned in the Bible, it means (the landlord) that displaces tenants and imports tenants; ib. עוקר כנענים וכ' who drives out the Canaanites and brings in the Israelites. Y. Yeb. I, 2d; ib. XIII, beg. 13b לַעֲקוֹר ... ממאנת she may (on arriving at majority) refuse the *Yabam*, which has the effect of annulling her relation to her deceased husband. Ib. כל עמה מודיי שהיא עוֹקֶרֶת all agree that by doing so she annuls her marriage to her deceased husband. Pes. 101b עָקְרוּ רגליהן לצאת when they detached their feet, in order to go. Sabb. 5a ע' ממקומו וכ' (sub. רגליו) he moved from his place and received it. Y. Bets. V, 63a bot., v. קִיפּוּץ. Meg. 5b בקש לעקור תשעה וכ' wanted to abolish the fast of the Ninth of Ab. Pes. 115b אין עוֹקְרין את השלחן we do not remove the table (v. comment.); a. v. fr.—*Part. pass.* עָקוּר; f. עֲקוּרָה; *pl.* עֲקוּרִים, עֲקוּרוֹת; עֲקוּרִין *a) uprooted, torn out.* Peah VI, 9 תבואה ע' loose (cut) grain, שאינה ע' still in the ground.—*b)* = עָקָר [*rootless,*] *barren, impotent.* Yeb. 64a יצחק אבינו ע' היה Isaac was impotent; שניהם ע' היו both of them (Isaac and Rebecca) were impotent. Ib. מפני מה היו אבותינו ע' wherefore were our ancestors childless (until they prayed)?; a. fr.—Bekh. 44b (ref. to Deut. VII, 14 ועקרה) שלא תהא תפלתך ע' וכ' that thy prayer shall not be fruitless before the Lord; Yalk. Deut. 884 שלא ... ע' מלפני המקום that thy prayer shall not be removed from before the Lord; שלא יהא ביתך עקור (not עקורה) מן התלמידים that thy house shall not be deprived of scholars.—2) *to mutilate, hamstring; to make barren*, v. infra.

Nif. נֶעֱקַר *to be uprooted; to be removed, eradicated, destroyed.* Y. Kil. III, 28c bot. נֶעֱקְרוּ הראשונים if the first seeds have been taken out. Ber. IX, 1 מקום ... הרואה שנֶעֱקָרָה וכ' he who sees ... a place from which an idol has been removed (by destruction). Ib. 12b לא שתֶּעֱקֹר ממקומה וכ' not that the memory of the going out from Egypt will be removed from its place (entirely extinct) &c., v. עִיקָּר. Ib.b שיֶּעֱקֹר יעקב וכ' not that the name of Jacob will entirely fall into disuse; a. fr.

Hif. הֶעֱקִיר *to make barren* (עָקָר). Cant. R. to II, 14 מפני מה הֶעֱקַרְתִּי אתכן why did I decree that you be childless? Because I desired to hear your prayer; Gen. R. s. 45 עִקַּרְתִּי *Pi.* (or עָקַרְתִּי Kal).

Pi. עִקֵּר 1) *to uproot; to tear loose* &c. Ib. s. 42 מְעַקֵּר בגפנים tried to uproot the vines (destroy the entire nation); Lev. R. s. 11. Ib. המן ... לעַקֵּר וכ' Haman ... undertook to destroy the vines; Gen. R. l. c. ביקש לַעֲקוֹר הגפן כלה. Hull. V, 3 המעקר he who tears loose the organs to be cut at slaughtering (v. סִירָן); a. fr.—2) *to unfit, mutilate, hamstring; to make barren.* Treat. S'mah. ch. VIII שורפין ומְעַקְּרִין לפני מלכים you may burn (clothes &c.) and hamstring horses at a king's death; Ab. Zar. 11a עוֹקְרִין; Tosef. Sabb. VII (VIII), 19 עוקרין; v. עִיקּוּר. Gen. R. s. 45, v. supra; a. e.

Nithpa. נִתְעַקֵּר *to be made barren.* Ib. למה נתעקרו האמהות why were the Mothers allowed to be childless? Because the Lord desired to hear their prayers; Cant. R. l. c.; a. e.

עֲקַר I ch. same, *to uproot* &c. Targ. II Kings III, 25. Targ. Jer. I, 10. Targ. Lam. III, 5; a. fr.

Pa. עֲקַּר *to uproot, destroy; to mutilate, hamstring.* Targ. II Sam. XVII, 13; a. e.—Ib. VIII, 4 (ed. Wil. עֲקַר *Pe.*). Targ. Josh. XI, 6; a. e.—Pes. 115b מְעַקְּרֵי תכא וכ' קא they want to remove the tray before us. Ib. 113a לא תְעַקֵּר כבא, v. כְּפָא; a. e.

Ithpa. אִתְעֲקַר, *Ithpe.* אִיתְעֲקַר 1) *to be uprooted, detached, removed.* Targ. Prov. II, 22. Ib. XXIV, 31. Targ. Ps. LXXVI, 7; a. fr.—Sabb. 63b, v. וְלַד. Pes. 101a ואיתְעֲקָא ליה שרגא his lamp was upset. Y. Ab. Zar. II, 40c bot. ואיתְעֲקָרוּן and they were ruined (their trade became extinct), opp. קמון they remained in the trade. Sabb. 147b אית' תלמודיה his learning was uprooted; i. e. he forgot what he had learned; a. e.—2) *to become impotent.* Yeb. 64b אית' מפרקידה דרב וכ' became impotent through sitting at the lectures of R. H. (by suppressing his needs). Keth. 62b אִתְעֲקָרָא דבירתהו his wife had lost the faculty of conceiving; a. e.

עֲקָר, v. עִיקָּר.

עָקָר m., **עֲקָרָה** f. (b. h.; preced. wds.) [*rootless,*] *sterile, impotent, barren.* Bekh. 44b נמצא ע' he becomes impotent. Ib. (ref. to Deut. VII, 14) [read:] לא יהיה בך ע' שלא יהיה ביחך ע' מן התלמידים 'there shall be no barren one among thee', means that thy house shall never be barren of scholars (v. Yalk. Deut. 848); Deut. R. s. 3 עקר ועקרה מן התשובה impotent to give a proper answer (to heretics). Ib. לא תהא תפלתך ע', v. עָקַר. Gen. R. s. 53 לא היית אומר אברם פרדה ע' וכ' didst thou not say, Abram is a barren mule &c.?; B. Bath. 91a (in Chald. dict.) כודנא עקרה, v. פּוּדְנָא; a. fr.—Num. R. s. 14 (play on עקרה, Num. VII, 55) א"ת קערת אלא עֲקֶרֶת כנגד יעקב וכ' read not *ḳa'ărath* (dish), but *'ăḳereth* (uprooted), corresponding to Jacob who wrested the birthright from Reuben and gave it to Joseph.—*Pl.* עֲקָרִים; f. עֲקָרוֹת. Gen. R. s. 39 אברהם ... על ח' וכ' Abraham prayed for the childless women, and they were visited. Ib. s. 53 הרבה ע' נפקדו עמה many childless ones were visited at the same time with her (Sarah); a. fr.

עַקְרָבָא, עַקְרָא II **עַקְרָב** m., **עַקְרְבָּא** f. same. Targ. O. Deut. VII, 14. Targ. Ps. CXIII, 9; a. fr.—Sabb. 152a עקר Ag. Hatt. (ed. עיקרא), v. אִיקָּא. Gen. R. s. 47, beg. וצוותין ע' דא; ib. s. 53; v. רְנִי I. Yeb 65b סבא דע' a drug which

causes barrenness; a. fr.—*Pl.* עַקָּרִין; f. עַקָּרָן. Targ. Y. Deut. l. c. (ed. Vien. נשין עקרין, corr. acc.).

עַקָּרָא, v. sub עִקָּר.

עַקְרָב c. (b. h.; prob. fr. עקב, with anorg. ר; cmp. עֲרָקוֹב) 1) *scorpion.* Ab. V, 5 ולא הזיק נחש ע' וכ' nor did ever a serpent or a scorpion harm anybody in Jerusalem. Ib. II, 10, v. עַקְרָצָה. Sabb. 121b שבחדייב ע' the scorpion of Adiabene; Y. ib. XIV, beg. 14b. Num. R. s. 10 היין משול בע' (some ed. כע') wine is compared to a scorpion; מה ע' מכה בעוקצו ... סופו as the scorpion wounds with its tail, so wine wounds at the end. Sifra K'dosh., Par. 1, ch. II עקצתו ע' if a scorpion stung him; a. fr.—*Pl.* עַקְרַבִּין, עַקְרַבִּים. Sabb. l. c. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 24) מים אין בו אבל נחשים וע' וכ' water was not, but serpents and scorpion were therein; a. fr.—2) *the constellation Scorpio.* Pesik. R. s. 20. Num. R. l. c. כל ... אין ע' וכ' שעה as long as Kimah (v. כִּימָה) is visible, Scorpio is invisible; a. fr.—3) *bit of a bridle.* Kel. XI, 5.—4) עַקְרַב בית חבד *the iron-shod part of the pressbeam.* Ib. XII, 3.

עַקְרָבָא ch. same, *scorpion.* Keth. 50a דמרקא ליה ע' whom a scorpion stung. Ned. 41a חזירה להתירא ע' וכ' (not להתהוא קרוקיתא דע'), v. אַקְרוֹקְתָא. Ḥag. 5a, v. זִיבּוֹרָא; a. fr.—*Pl.* עַקְרַבֵּי. Targ. Deut. VIII, 15; a. e.—Snh. 67b שדא ... הוו ע' he poured out a little (of the water), and scorpions appeared.

עַקְרַבְּתָא, עַקְרָבָא, v. עַקְרַבַּת.

עַקְרַבִּין pr. n. pl., מסקנא דע' *the ascent of ʿAḳrabbin.* Targ. O. Num. XXXIV, 4 (ed. Vien. עַקְרַבִּים; Y. עַקְרַבִּית); Targ. Josh. XV, 3; Targ. Jud. I, 36 עקרבים (h. text מעלה עקרבים).

עַקְרַבְּנִין, עַקְרַבְּלִין, v. פַּרְקַבִּ'.

עַקְרַבַּת pr. n. pl. *ʿAḳrabbath*, a place at a day's distance north of Jerusalem. Maas. Sh. V, 2 Ms. M. (ed. עַקְרָבָה; v. Rabb. D. S. a. l. note); Bets. 5a עקרבת Ms. M. (ed. עקרבא, עקרבה).

עַקָּרָה, v. עָקָר.

עַקֶּרְתִּי, v. עִיקֵּר.

עָקֶרֶת, v. עָקָר.

עִקֵּשׁ I, v. עָקוֹשׁ II.

עִקֵּשׁ II pr. n. m. *ʿIḳḳesh.* Bekh. 38a חזקיה אבי ע'.

עִקְּשָׁן m. (v. עִקּוּשָׁה) *crooked-legged*, v. קִרְשָׁן.

עָקַת, עַקְתָא, עַקָּתָא I f. (עוק) *anguish, trouble, distress.* Targ. Ex. XVIII, 8 (ed. Berl. עָ'). Targ. O. Gen. XLII, 21 עָקַת constr. (ed. Berl. עָקַת); a. fr.—Gen. R. s. 81 (prov.) בשעת ע' נדרא וכ' in the hour of trouble—a vow, in time of release—forgetting; Tanḥ. Vayishl. 8; Yalk. Gen. 135 בשעת עקת נדר (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* עָקָן (v. עָקָא), עָקָתָא. Targ. Ps. XXV, 22.—Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 ed. Bub., v. פְּנֵי II.

עָקָתָא II m. (עקת, v. עִיקָתָא II), *pl.* עָקָתִין *narrows*; trnsf. *distress.* Targ. Ps. XXV, 17.

עָר m. (b. h.; עור or עָרַר) [*stirring up,*] *hater.* Gen. R. s. 37; Y. Ber. IV, 7b bot. שנערר שונא ועו' וכ' Babylonia is called Shinar, because she reared an enemy and hater of the Lord (Nebuchadnezzar); Yalk. Gen. 62 (not יצר); Lam. R. introd. (R. Josh. 2).—[Midr. Till. to Ps. CII, 18 שהיה ער, ed. Bub., v. עַרְעָר.]

עָרָא, עֲרָא ch. same. Lev. R. s. 26 [read:] הירא ליגבי שנאך הירא ליגבי עָרָךְ (v. הֵירָא) why dost thou call on thy enemy, why on thy adversary?; Midr. Sam. ch. XXIV הירא ליה גבי ערך הירא ליה גבי חברך (corr. acc.).

עֵר I *awake*, v. עוּר I.

עֵר II (b. h.) pr. n. m. *Er*, son of Judah and Tamar. Gen. R. s. 85 ער שהועד מן העולם his name was Er, because he was removed out of the world (died young); Yalk. ib. 145. Yeb. 34b; a. e.

עַר m. (cmp. עָר) *ʿar*, name of a bird of prey, perh. *Lammergeyer.* Targ. O. Lev. XI, 13 (ed. Amst. עד; Targ. Y. עווא; h. text פרס); Targ. O. Deut. XIV, 12 (ed. Berl. עָר; Y. II עַרְיָא; ed. Amst. עֵד).

עָרָא I, v. עָר ch.

עָרָא II m. 1) *bay-tree.* Gitt. 69b טרפא דע' Ar. (ed. אטרפא דערא; Rashi דארינא, expl. עלה של עץ ארא) bay-leaves (v. Löw, Pfl., p. 299).—2) a species of *cedar, pine.*—*Pl.* עֲרֵי. B. Bath. 81a; R. Hash. 23a ארונים (ערונים) ע' *ăronim* (v. אֲרֵז) is (in Ch.) *ʿarê* (Rashi: laurel tree); (Yalk. Is. 314 ארמונים ערובי').

עֲרָאָה, v. preced.

עַרַאי, עַרְעַי m. (= עַרְעַי, v. עָרַע a. אָרַע) 1) *evil, misfortune.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V (ref. to קרי, Lev. XXVI, 23, sq.) אתם עשיתם ... עריי בעולם אף אני ... ע' וכ' you made my laws of justice a misfortune in the world, so I shall make you a misfortune in the world; ib. ch. VIII; Yalk. Lev. 675 עראי.—2) *accident, chance, improvisation,* opp. קבע. Succ. 2a צא מדירת קבע ושב בדירת ע' leave the permanent, and live in a temporary dwelling. Ib. II, 9 כל ... סוכתו קבע ודירתו ע' Ms. M. (ed. וביתו) during the seven days (of the Feast of Booths) man must make his booth the permanent and his dwelling the incidental residence. Ib. 26a אכילת ע' an incidental meal, luncheon, opp. to אכילת קבע a regular meal. Maasr. I, 5 אוכל מהם ע' וכ' (sub אכילת) he may make of them an irregular meal until &c.; Tosef. ib. I, 11, a. e. אַרְעַי ed. Wil., oth. עראי. Succ. l. c. שינת ע' irregular sleep, a nap; a. fr.

עָרַב I (b. h.; cmp. אָרַב) [*to insert, press into, interweave,*] 1) *to mix, confuse.* Yalk. Deut. 808 עָרְבוּ את העיסה (or עֵרְבוּ *Pi.*; not ערכו), v. עִרְסָה.—2) [*to substitute, put in place of,*] *to vouch for.* Cant. R. to I, 4 אבותינו עוֹרְבִים אותנו let our ancestors be our surety (for our observance of the Law); Yalk. Cant. 982. Deut. R. s. 3 מבקשים אתם שנַעֲרוֹב אתכם וכ' do you want us to guarantee to you that, if you separate your tithes properly, the mice will not attack

your grain any more? Ib. עּ' אותן והלכו he did guarantee to them, and the mice went &c. Tanḥ. Vayigg. 5 מפני מה לא עָרַבְתָּ את וכ' why didst thou not pledge thyself for thy brother &c?; a. fr.

Pi. עִירֵב 1) *to mix.* Gitt. 52ᵇ שמואל אמר מְעָרֵב Samuel explains (המנסך ib. V, 4, v. נָסַךְ), he who mixes forbidden wine with his neighbor's permitted wine. Koh. R. to IX, 13, a. e. המערב מים ביין וכ' who puts water into wine &c., v. גִּבַּבְקָרָא. M. Kat. 8ᵇ אין מְעָרְבִין שמחה בשמחה you must not mix one rejoicing with another (e. g. celebrate a wedding during the Festive Week); Gen. R. s. 70. Y. Ber. II, 4ᵈ top; Y. Meg. I, 71ᶜ עי' את האותיות if one made the letters of a word of uneven sizes (so that they are not in a line). Gen. R. s. 15 שלא לעָרֵב את האותיות he said המוציא in order not to confound the letters (by saying העולם מוציא); Y. Ber. VI, 10ᵃ bot. ראשי אותיות; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּרָב; f. מְשׁוּרֶבֶת; *pl.* מְשׁוּרָבִים, מְשׁוּרָבִין; Yalk. Deut. 808 וראה הפת מע' קיבר and saw that the bread was mixed with coarse flour. Erub. 27ᵃ כשקרבי דגים מע' בהן when entrails of fish are mixed up with the brine; a. e.—Lev. R. s. 20 (in Chald. dict.) מעורב, v. עֲרֵבָב.—2) (denom. of עֵרוּב 2) *to lay an ʿErub, to create a symbolical community of residence* or *continuity of action.* Erub. III, 1 מערבין לנזיר ביין you may use wine for an ʿErub for the benefit of a Nazarite. Ib. 84ᵇ; 87ᵇ עד שיְעָרְבוּ until they connect them symbolically by an ʿErub; a. v. fr.—Part. pass. as ab. Sabb. XVI, 3 חצר המע' a court which has been made available for Sabbath movements by means of an ʿErub; a. e.—3) *to pledge.* Part. pass. as ab. Esth. R. to I, 1 (ref. to בני התערבות, II Chr. XXV, 24) שהיו מְעוּרָבוֹתֵיהֶן של אבותיהן they were the hostages for their fathers.

Hithpa. הִתְעָרֵב, *Nithpa.* נִתְעָרֵב *to be mixed.* Ḥull. VI, 5 דם שנ' במים if blood (which requires covering up, v. כִּיסּוּי) has been mixed with water. Tosef. Ter. V, 15 ... פרוסות שנִתְעָרְבוּ וכ' if pieces of show-bread have become mixed up with a hundred times as many pieces of secular bread; Yeb. 81ᵇ שנִתְעָרְבָה וכ' ... פרוסה; Y. Orl. II, 61ᵈ bot. Cant. R. to I, 3 מה השמן הזה אין מִתְעָרְבִים וכ' ... אין as oil cannot be mixed with other liquids, so Israel should not be mixed with the nations of the world; a. fr.

עָרַב, עָרֵיב, עֲרַב ch. same, 1) *to vouch for, be surety for.* Targ. Prov. VI, 1. Targ. Job XVII, 3; a. e.—Y. Dem. I, 22ᵃ top אמרו לידה עוֹרְבָן ועַרְבוֹן וכ' they said to him, pledge thyself to us (that the mice will not attack our produces, if we separate the tithes properly, v. preced.), and he did pledge himself to them, and they suffered no longer (v. נָכִי). Y. Kil. IX, 32ᶜ bot רגלוי ... עַרְבוּנֵיהּ למיקמתיה וכ' (not ערבתיה) man's feet are pledged to place him where he is wanted (to die); Succ. 53ᵃ אינון עַרְבִין ביה וכ' ... רגלוהי. Bekh. 48ᵇ מכרי נכסותי ... ערבין ביה is a man's property pledged for his personal debts (that you can seize it, even if it is sold)?; B. Bath. 174ᵃ ערבין ביה ... ניכסי Ms. M. (ed. מערבין יתיה) a man's property is pledged for him (you can attach it without previous summons); a. e.—2) *to mix,* v. infra, a. עָרִיב.—3) *to combine.* B. Kam. 65ᵇ עַרְבֵיהּ, v. פְּסַק *Af.*

Pa. עָרֵיב 1) *to mix; to mix up, confound.* Targ. O. Gen. XXX, 40 (Bxt. עּ' *Pe.*; Y. עַרְבֵּיב'). Targ. Y. I Deut. VII, 23 (ed. Vien. וְיעַרְבֵּנּ' *Pe.*; Y. II וּויערבב'); a. e.—Ḥull. 6ᵃ כמאן דעּ' בידים דמי it is as if he had mixed it (added leaven and spices) with his own hands. Ab. Zar. 39ᵇ דילמא מייתי מיתיה ומְעָרֵב ביה lest he bring (unclean milk) and mix it with the clean milk; a. e.—Part. pass. מְעָרַב, מְעֹרָב; pl. מְעֹרָבִין, מְעֹרָבֵי. Targ. Y. Lev. XVI, 18 (not מְעֻרָב, מְעֻרָבֵי). Targ. Ex. XXX, 35 (ed. Vien. מְעֻרַב *Af.*) *well-mixed, seasoned* (h. text מְמֻלָּח). Targ. Is. I, 22 (ed. Wil. מְעָרַב *Af.*); a. e.—Sabb. 85ᵇ וא קא מערבי להדי הדדי Ms. M. (ed. מיתְעָרְבִי בחדדי, *Ithpa.*) but will not the leaves of the seeds grow into each other?—2) *to lay an ʿErub* (v. preced. Pi. 2). Targ. Y. Ex. XVI, 5 וְיעָרֵב' (ed. Vien. ויעַ', corr. acc.).—Y. Bets. I, 61ᵇ top אנשירנן מְעָרְבָה we forgot to make ʿErub Tabshilin (v. עֵירוּב); a. e.—3) *to vouch, be surety.* Part. pass. as ab. Targ. O. Gen. XLIV, 32 מְעָרַב (not מְעָרֵב).

Ithpa. אִיתְעָרַב, *Ithpe.* אִיתְעָרֵיב 1) *to be mixed.* Targ. Josh. XXIII, 7. Targ. Y. II Deut. VII, 3 (h. text תתחתן); a. e.—Sabb. l. c., v. supra.—Ab. Zar. l. c. אי משום אִיתְעָרוּבֵי shall we apprehend an admixture (of wine in the honey)? Zeb. 76ᵃ סוף סוף אירעובי מִיתְעָרַב at the end it is mixed up. Ib. דאיע' when it became mixed; ib. 75ᵇ דאִתְעָרוּב Ms. M. (ed. דאיעבד) when things have become mixed; a. e.—[Ab. Zar. l. c. ולא מיערב, read מְעָרַב.]

עָרַב II (b. h.; v. preced.; cmp. Assyr. ʿerêbu *to go in,* Del. Assyr. Handw., p. 126) *to go in,* (cmp. בּוֹא) *to set.*—Denom. עֶרֶב.

Hif. הֶעֱרִיב 1) same. Neg. XIV, 3 ה' שמשו when his (the leper's seventh day's) sun has set; Yeb. 74ᵇ; Pes. 35ᵃ; a. e.—V. הַעֲרַב.—2) (denom. of עֶרֶב) *to be late, to do late in the day.* Lev. R. s. 19, beg. (play on שחרות כעורב, Cant. V, 11) מי שמשחיר ומַעֲרִיב בתן who works at them (studies the words of the Law) early and late; ע"י שהשחיר ותע' בתורה because he was engaged in the Law early and late; Cant. R. to l. c.; Midr. Sam. ch. V; a. e.—V. הַעֲרָבָה.—3) *to cause the evening to come.* Ber. 12ᵃ, a. e. מַעֲרִיב עֲרָבִים ('blessed be thou, O Lord,) who causest the evenings to advance', name of one of the benedictions preceding the recitation of the evening Sh'mʿa.

עֲרַב ch., *Ithpe.* אִיתְעֲרַב *to set.* Ber. 2ᵇ אי' שמשא וכ' when the sun is set, the day is gone (v. הָכִי). Ib. וכי תימא מכי אי' שמשא וכ' Ms. M. (ed. עַרְבָא שמשא) and if you say, when the sun sets, we call it night &c.; Meg. 20ᵇ מכי ערבא וכ' (missing in Ms. M.).

עָרֵב I (b. h.; cmp. עָרַב I) [*to be well-mixed, seasoned,* cmp. esp. Targ. Ex. XXX, 35,] *to be sweet, pleasant.* Lam. R. to I, 9 יֶעֱרַב לך, v. בָּסַם. Deut. R. s. 8 יערב עליכם much good may it do you; a. fr.

Pi. עִירֵב *to sweeten; to gladden, humor.* Sifré Deut. 306 מְעָרְבִים וכ', v. עָדַן.—Part. pass. מְעוּרָב; f. מְעוּרֶבֶת. Keth. 17ᵃ לעולם תהא דעתו של אדם מע' עם הבריות at all times man's disposition should be sweet in associating with men, i. e. sympathize with their feelings; Treat. Der. Er. ch. VI.

Hif. הֶעֱרִיב *to cause to be sweet, pleasing.* Ber. 11ᵇ תַּעֲרֵב נא וכ' let, I pray thee, the words of thy Law be sweet in our mouths &c.

עֵרֶב II m. (b. h.; preced.) *spiced, sweet; pleasing.* Dem.

I, 3 שמן ע׳ spiced (perfumed) oil; Tosef. Shebi. VI, 8. Cant. R. to IV, 4 שקולו ע׳ because his voice is sweet; a. fr.—*Pl.* עֲרֵבִין, עֲרֵבִים, עֲרֵבִי׳. Gen. R. s. 50 בשעה ... ע׳ לחם חרו אומרים לו גש הלאה וכ׳ when he spoke to them words that pleased them, they said, come near &c. Ab. Zar. 35[a] (ref. to Cant. I, 2) ע׳ עלי דברי דודיך וכ׳ the words of thy friends (the scholars) are sweeter to me than the wine of the Law; a. fr.—*Fem.* עֲרֵבָה, עֲרֵבִי׳. Cant. R. to I, 2 [read:] מה מים ... אינן ערבין בגופו כך תורה ... אינה ע׳ בגופו as water does not taste well, if one is not thirsty, so it is with the Law, unless a man wearies himself in studying it, he does not get the taste of it; a. fr.—*Pl.* עֲרֵבוֹת, עֲרֵבִי׳. Ib. to V, 11 (play on כעֵרֵב, ib.) הן עלי ע׳ they are pleasing to me.

עֵרֵב ch., v. עָרִיב.

עֵרֵב III m. (עָרַב I, 2) *bondsman, surety.* Cant. R. to I, 4 הבא לי ע׳ וכ׳ bring me one to go security, and I shall lend thee. Ib. כשאין ... הלא הוא if he has nothing to pay with, who is seized but the surety? Midr. Till. to Ps. VIII (ref. to Prov. VI, 1) בשעה שהזקן ... עד שלא נתמנית לא חירת ע׳ על וכ׳ when a man is appointed an elder, the Lord says to him, before thou wast appointed, thou wast not responsible for the community, now that thou hast been appointed &c. B. Bath. X, 7 המלוה ... על ידי ע׳ לא יפרע מן הע׳ he who loans money to his neighbor through a surety, cannot collect from the surety (before having sued the debtor). Ib. 8 איזהו ע׳ שהוא חייב וכ׳ what guarantor is responsible? He who says, 'lend him, and I shall pay thee' (i. e. who guaranteed before the loan was consummated); a. fr.—*Pl.* עֲרֵבִים, עֲרֵבִין, עֲרֵבִי׳. Cant. R. l. c. בשעה שעמדו ... הבריאו לי ע׳ טובים וכ׳ when the Israelites were standing before mount Sinai to receive the Law, the Lord said ... bring me good sureties (to vouch for you) that you will guard it; ib. אבותיכם צריכין ע׳ your ancestors need sureties themselves; ib. הא ודאי ע׳ וכ׳ these (your children) are certainly good sureties, and on their account I will give you the Law; Midr. Till. l. c. Ib. אתם על אבותיכם ע׳ שאם וכ׳ will you vouch for your fathers, so that you be seized, if they do not observe the Law? Ib. זה שהיו ע׳ לזה they made themselves responsible for one another. Snh. 27[b] bot. (ref. to Lev. XXVI, 37) מלמד שכל ישראל ע׳ זה בזה Ms. M. (ed. שכולן) this intimates that all Israelites are responsible for one another (bound to prevent wrongdoing); Shebu. 39[a] bot.; a. fr.

עֵרֵב, v. עוֹרֵב.

עֶרֶב m. (b. h.; עָרַב II) 1) *sunset, evening.* Ber. I, 3, sq. בָּעֶ׳ in the evening (at prayer); a. v. fr.—Trnsf. *decline.* Gen. R. s. 50 בָּעֶרֶב בָּא עֲרָבָה של סדום *ba'ereb* (Gen. XIX, 1), the evening of Sodom has come. Esth. R. introd. מי יתן ערבה, v. בֹּקֶר; a. fr.—2) *entrance, the day preceding a certain day, the year preceding a certain period, eve.* Sabb. II, 7 ע׳ שבת (abbrev. ע״ש) on Friday. Pes. 99[b] ע׳ הפסח the eve of the Passover. Taan. IV, 7 ע׳ תשעה באב the day preceding the ninth of Ab. Shebi. I, 1 ע׳ שביעית the year preceding the Sabbatical year; a. v. fr.—*Du.* עֲרָבַיִם. Ber. 26[b], a. fr. בין הע׳ the time between the beginning of the decline of the sun and sunset (v. מִנְחָה), *afternoon.*—*Pl.* עֲרָבִים, constr. עַרְבֵי. Ber. 12[a], v. עָרַב II. [עֲרָבִית, v. עַרְבִית.]—Pes. X, 1 ערבי פסחים (Bab. ed. 99[b] ערב, Ms. M. ערבי). Ib. 99[b] ע׳ שבתות וימים טובים the eves of Sabbaths and Festivals; a. v. fr.

עֲרַב I ch. (b. h.) 1) pr. n. m. *ʿArab,* son of Ishmael. Targ. Y. Gen. XXV, 13 (h. text קדר).—2) *Arabia.* Targ. Jer. XXV, 24.

עֲרָב II pr. n. pl. *ʿArab,* near Sepphoris in Upper Galilee (v. Neub. Géogr. p. 204). Sabb. XVI, 7. Y. ib. XVI, end, 15[d] שמונה ... יתיב בהדא ע׳ וכ׳ (not יחיב) eighteen years he (R. Joh. ben Zaccai) dwelled in that place ʿArab, and only those two cases came before him. Y. Taan. IV, 67[c] bot. Tosef. B. Kam. VI, 22; Y. ib. VI, 5[c].

עֵרֶב m. (b. h.; עָרַב I) 1) *woof,* opp. שתי warp. Kel. I, 5 חוט ע׳ a thread of the woof (thicker than that of the warp). Nidd. 25[b] כשל ע׳ as thick as a thread of the woof; a. fr.—Trnsf. *the latitudinal direction,* opp. to שתי longitudinal direction. Sabb. 85[b] אם היו זרועין שתי זורעין ע׳ if the beds (in a square) were planted lengthwise, he must plant (on the interspaces) crosswise. Ḥull. 109[b] קורעו שתי וע׳ he tears it (the udder) lengthwise and crosswise. Y. Ter. III, 42[a] bot. משהילכו בהן שתי וע׳ as soon as they trod on them (the grapes) once lengthwise and crosswise; a. fr.—[In later Hebrew שתי וע׳ *cross,* emblem of Christianity.]—2) *mixture;* ע׳ רב (=ערבוב) *mixed multitude.* Tanḥ. Ki Thissa 30. Bets. 32[b] הנך מע׳ רב וכ׳ they are descendants of the mixed multitude (that came from Egypt); a. e., v. עֵרַבְרְבִין.

עֵרְבָא I, **עֵרְבָה**, **עֵרָב**, **עֵרָב**, **עֵרְבָּא** ch. same, *woof.* Targ. Lev. XIII, 48, sq. (O. ed. Berl. עֵירָב).—Ab. Zar. 17[b] הי דשתיא והי דע׳ which coil is for the warp, and which for the woof?; a. e.

עַרְבָא II m. = h. עָרֵב III, *bondsman, surety.* B. Bath. 173[b] בחר ע׳ אזלי they (the Persian courts) go for the surety (without suing the debtor at all). Ib. 174[a] ע׳ דירתמי a bondsman for heirs, i. e. one who had gone security for the decedent. Sot. 37[b] ע׳ וע׳ דע׳ אי כא ביניירהו the difference between the two opinions lies in the question whether each bondsman (for the entire people at the covenant of Sinai) was also a bondsman for the bondsman, i. e. responsible for those failing to prevent wrongdoing. Gitt. 28[b] (proverbial expression) עַרְבָּךְ ע׳ צריך thy bondsman requires a bondsman, i. e. he on whom you rely for vigilance might be neglectful himself; Succ. 26[a] ערביך ע׳ צריך thy watchman might likewise fall asleep. Sabb. 140[b] ואנא ע׳ and I vouch for it; a. fr.

עַרְבָּא, (**עַרְבָא**) III f. = h. עַרְבָה, *willow.*—*Pl.* עַרְבִּין, (עַרְבִי׳). Targ. Lev. XXIII, 40. Targ. Job XL, 22.—V. עַרְבָתָא.

עָרְבָּא *raven,* v. עוֹרְבָא.

עַרְבַאי, **עַרְבָאָה**, v. עַרְבִי ch.

עִי׳, **עִרְבֵּב** (reduplic. of עָרַב I) *to mix up, confound, disturb.* Y. R. Hash. III, end 59[a] עי׳ את המזלות he (Moses) confounded the order of the planets. Cant. R. to I, 9 תיו מְעַרְבְּבִין they (the lightnings) confused their ranks; ib.; Mekh. B'shall. s. 5 חממן עִרְבְּבָן, v. חָמַם. Tanḥ. Vaëra 5 (ref. to יהולל, Koh. VII, 7) מערבבין אותו, v. עָסַק. Lev. R.

name is ʿArbu (ʿArbi, so that *ʿor'bim* may refer to the inhabitants of that place, v. Ḥull. 5ª).

עִי, עִרְבּוּב m. (עִרְבֵּב) *mixture, fusion; confusion.* Sabb. 85ᵇ בא ע' וביטל וכ' the interlacing (of the plants overgrowing the ditch between them) undoes the ditch (as a separation); ib. אין ע' מבטל Ms. M. (ed. עירובו, corr. acc.); Gen. R. s. 4 לעִרְבּוּבוֹ, v. מְחֻלּוֹקֶת; a. e.—*Pl.* עִרְבּוּבִים, עִירְבּוּבֵי שאילות (Gen. XVIII, 25) עי'. Gen. R. s. 49 יש כאן there is a fusion of questions in this sentence (an interchange of queries between Abraham and God); Yalk. ib. 83.

עַר, עִי, עִרְבּוּבָא, עִרְבּוּב ch. same, *mixture, motley crowd; confusion.* Targ. Y. Ex. VIII, 17, sq. ע' חיות ברא (h. text עָרֹב).—Targ. Y. Deut. VII, 23; XXVIII, 20 (h. text מהומה).—*Pl.* עִי', עִרְבּוּבִין. Targ. Ps. LXXVIII, 45 עִרְבּוּבֵי חיות ברא, v. supra. Ib. CV, 31 (some ed. עירבורין, corr. acc.).—Targ. Y. Ex. XII, 20 (v. Pes. 43ª).—Targ. Y. II ib. 38 (h. text ערב רב). Targ. Y. Lev. XIX, 19.

עִיר, עֵרֶב, עִרְבּוּבָא m. (preced.) *mixture, confusion, tumult, motley crowd.* Targ. Y. Deut. I, 22.—Sifré Deut. 20 (ref. to Deut. l. c.) בע' ילדים וכ' in a motley crowd, children pushing old men &c. Num. R. s. 12 (ref. to Ex. XXXV, 22) שהיו ... ובאו אנשים ונשים בע' they pushed one another, and men and women came in a mixed crowd. Cant. R. to IV, 4 כל מלחמת ... מלחמת עי' היא a battle in which more than sixty thousand are engaged is a tumultuous battle. Ḥull. 60ª אם רצונו של הקב"ה בע' וכ' if the Lord wanted a motley growth, why did he say, 'after its kind' with regard to trees? Yalk. Esth. 1056 (ref. to נבוכה, Esth. III, 15) חפיל הקב"ה בכיה וע' וכ' the Lord cast weeping and confusion into Susan; a. e.—(Adv.) *irregularly.* Kil. V, 1 כרם שהוא נטוע ע' a vineyard which is planted irregularly. Lev. R. s. 36 (ref. to Ps. LXXX, 9) מה חגפן הזו אין נוטעין אותה ע' וכ' as vines are not planted at random, but in rows, so Israel &c.

עִי, עִרְבּוּבְיָא f. (preced.) *entanglement, tangles and scabs formed through uncleanliness.* Ned. 81ª ע' דרישא (Ar. תרפופיתא) מיתיא וכ' tangles of the head cause blindness; ע' דמאני scabs arising from neglected clothes; ע' דגופא from neglect of the body. Ib. ע' צערא דע' (Yalk. Num. 787 דחרפופיתא) the suffering caused by scabs &c.—*Pl.* עִרְבּוּבְיָתָא. Ib. הזדהרו בע' be on your guard against the consequences of uncleanliness.

עִרְבּוּיִן, v. עִרְבּוּבָא.

עִי, עֵרְבֹן I m. (עָרַב I) *mingling, suit of followers.* Ab. Zar. 39ª מפני שעֵרְבוֹנָהּ עולה עמה (Rashi to 35ᵇ a. v. שעירבונה: והחילק) because its following goes with it (borrowed fr. Ex. XII, 38), i. e. because all the small fish resembling the *ḥillek* are packed with it when offered for sale.

עִי, עֵרָבוֹן m. (b. h.; עָרַב I) 1) *pledge, earnest-money.* B. Mets. 48ᵇ הנותן ע' ... עֵרְבוֹנִי מחול לך וחלה ... אכפול לך עֵרְבוֹנָךְ if a man gives an earnest to his neighbor and says, if I retract, my earnest shall be forfeit to thee; and the neighbor says, if I retract, I shall double thy

s. 20 אם אני ... הרינו מְעָרְבֵּב שמחת וכ' if I put him to death now, I shall disturb my daughter's wedding feast. Koh. R. to II, 2 [read:] ועירבבתים I confounded them, v. הוּל. R. Hash. 16ᵇ כדי לעָרְבֵּב השטן in order to confound (silence) the accuser; a. fr.—Part. pass. מְעוּרְבָּב; f. מְעוּרְבֶּבֶת; *pl.* מְעוּרְבָּבִין; מְעוּרְבָּבוֹת. Tanḥ. Aḥăré 1 (ref. to Koh. II, 2) מה מע' שחוק של וכ' how confounded (mad) is the laughter of the gentiles in their theatres and circuses! Ib. מה מע' שחוק ששחקה מדת הדין על דור וכ' how the laughter was confounded which Divine Justice laughed over the generation of the flood, i. e. how the divine indulgence towards the sinful generation was abused! Ib. מה מע' ... עם אלישבע וכ' how the rejoicing was disturbed which Divine Justice allowed Elisheba &c.; Pesik. Aḥăré, p. 170ª מה מעורבב הוא השמחה (corr. acc.); Koh. R. l. c. Mekh. B'shall. s. 1 אין נבוכים אלא מע' *n'bokhim* (Ex. XIV, 3) means perplexed. Snh. 42ª מע' ... כדי שלא that they should not leave the court in perplexity (v. עָמַם). Ex. R. s. 11 חיות ועופות מע' various kinds of beasts and birds, v. עָרוֹב; a. e.

עַרְבֵּב ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 40. Targ. Y. II Deut. VII, 23 (v. עָרַב I). Targ. Y. Ex. XXIII, 8; a. fr.—Pesik. Aḥăré, p. 170ª (expl. לְמִתְעָרְבְּבָיָא, Ps. LXXV, 5) to those creating confusion; Lev. R. s. 20, v. חַלְחוֹלִית; ib. s. 17 (expl. בחוללים, Ps. LXXIII, 3) במערבא אמרי, read: במערבביא. Part. pass. מְעָרְבָּב, מְעָרְבָּא. Koh. R. to II, 2, v. דְּחוּבָא; Pesik. Aḥăré, p. 169ᵇ מעורבב; Lev. R. s. 20 מעורב.

עַרְבָּה I f. (b. h. עֲרָבִים *pl.*; עָרַב I, v. אֲרַבְתָּא) *willow, willow-branch,* esp. *the boughs of the willow attached to the Lulab,* and *the willow branch used in the Temple in procession around the altar during the Succoth festival.* Sifra Emor, Par. 12, ch. XVI, a. e. (ref. to Lev. XXIII, 40) ערבי נחל שחים ע' ללולב וע' למקדש 'willows of the brook' alludes to two, one willow for the Lulab, and one for the Temple procession. Succ. 34ª עשר נטיעות ע' ניסוך וכ' the law concerning ten young trees (Shebi. I, 6), the custom of the procession with the willow branch, and that of the water libation are Sinaitic traditions (v. הֲלָכָה). Ib. ע' קנה שלה וכ' the willow (fit for the religious ceremony) has a red stem, its leaves are elongated, and their outlines plain (not curved or serried). Ib. IV, 1 לולב וע' וכ' for the ceremony of the Lulab and of the willow branch there are six or eventually seven days. Ib. 3 יום שביעי של ע' the seventh day of Succoth which is the special day for the ʿArabah (=יום הושענא, v. הוֹשַׁעְנָא); a. fr.—*Pl.* עֲרָבוֹת. Ib. III, 4 שלשה הדסים ושתי ע' in the Lulab there must be three myrtle boughs and two willow boughs; a. e.

עֲרָבָה II f. (b. h.; עָרַב I) [*confusion,*] *deserts.* Sifré Deut. 20 אם כשחייתם בארץ ע' ושוחה וכ' you wanted no spies when you were in the land of deserts and pits, and now that you enter a good and open land ..., you ask for spies?

עֲרָבָה III = הֲעָרָבָה. Lev. R. s. 19, beg. some ed.

עֲרָבָה, v. עֲרֵבָה.

עַרְבּוֹ pr. n. pl. ʿ*Arbu.* Gen. R. s. 33 (ref. to השרבים I Kings XVII, 6) עיר הוא ... ושמה ע' (ed. Wil. עַרְבִי) there is a town in the district of Bethshean whose (Chaldaic)

earnest to thee; Tosef. ib. I, 17, sq. Esth. R. to III, 10 מנהגו של עולם דרכו של לוקח ליתן ע' וכ' ordinarily it is the purchaser that gives an earnest to the seller, but here the seller (Ahasuerus) gives a pledge (his ring); Ruth R. to IV, 8. Pes. 118b (ref. to Jud. V, 21) אמר הקב"ה ... צא והשלם ערבונך the Lord said to the brook Kishon, go and surrender thy pledge (Sisera's men bathing in the brook). Ab. III, 16 הכל נתון בע' every thing is given against a pledge, i. e. life and possession are a loan for which you are pledged to the Lord; a. fr.—2) *going security.*—*Pl.* עַרְבוֹנוֹת. Yeb. 109a ... ומן הע' ויתרחק (Rashi ערבון) and should keep aloof from cases of protest (v. מִיאוֹן), from trusts, and from going security (Gen. R. s. 93, beg. מלעשות ערבות וכ').

עַרְבוֹנָא ch. same. Sabb. 105b שקלי מיניה ע' do they (in heaven) take a pledge of him (take his children in order that he may at some future time mourn over the death of worthies)?; M. Kat. 25a.

עֲרֻבוּת f. (preced. wds.) *security, pledge.* B. Bath. 174a כולן לשון ע' הן all these expressions mean only guaranty, opp. to קבלנות an unconditional agreement to pay a neighbor's debt. Gen. R. s. 93, beg. מלעשות ע' בין אדם לחבירו from going security in transactions between a man and his neighbor (v. עֵרָבוֹן II); Yalk. ib. 150. Midr. Till. to Ps. CXIX, 121 עשינו עֲרֻבוּתֵינוּ עשה וכ' we have done what we were pledged to do, do thou now thy duty. Ex. R. s. 27 חכנסת עצמך לע' זו ליעשות ראש (not זה) thou hast made thyself enter this pledge, that thou mayest become the head (victor in the contest). Ib. ומה הירתה עֲרֻבוּתָן and what was their pledge? (Answ. ref. to Ex. XXIV, 7). Ib. ואם לאו תענשו בע' but if you will not guard the Law, you will be fined by that pledge (forfeit your children's life). Tanh. Vayigg. 5; a. e.

עֲרֻבוֹת I f. pl. (b. h., Ps. LXVIII, 5) a poetical name for *heaven,* (in Talm.) ע' m. *ʿĂraboth,* name of the seventh heaven. Ḥag. 12b ע' שבו צדק וכ' ʿĂ. in which dwell Righteousness, Justice &c. [Ib. שוכן עלידהם בע', omit בע'; v. Rabb. D. S. a. l. note 7).—Targ. Ps. LXVIII, 5.

עֲרָבוֹת II pr. n. pl. *ʿĂraboth* (*Steppes*), in Babylonia. Naz. 43b פקתא דע' the valley of ʿĂ. (dangerous on account of robbers); Ber. 54a. Ib. כי מטא לע' when he came again to ʿA.

עַרְבוּתָא f. = h. עֲרֵבוּת. Targ. Prov. XVII, 18 (Ms. עֲרוּבָתָא; h. text עֲרֵבָה).

עַרְבִי pr. n. pl., v. עֲרַבּוּ.

עֲרָבִי or עַרְבִי m. (b. h.) *Arab; Arabian.* Yeb. 71a לאיתויי ע' מחול to include a circumcised Arab (as forbidden to partake of the Passover meal); a. fr.—*Pl.* עַרְבִיִּים, עַרְבִיִּין. Ohol. XVIII, 10 אהלי הע' the tents of the (nomadic) Arabs. Kel. XXIV, 1, v. הִידְצָה; a. fr.—*Fem.* עֲרָבִית or עַרְבִית; *pl.* עַרְבִיּוֹת. Sabb. VI, 6 ע' יוצאות וכ' (Jewish) Arabian women may go out (on the Sabbath) veiled.

עַרְבָאָה, עַרְבִי, עֲרָבִי ch. same. Targ. Is. XIII, 20 (ed. Lag. עֲרַבַאי). Targ. I Chr. XXVII, 30 (h. text וְיִשְׁמְעֵאלִי).—B. Bath. 56a, v. next w.—*Pl.* עֲרָבָאֵי, עֲרָבָי, עֲרָבָאִין. Targ. Gen. XXXVII, 25. Targ. Jer. III, 2. Ib. XXV, 24 (h. text הָעֲרֵב); a. fr.—B. Bath. 168b הנהו ע' דאתו וכ' Arabs came to Pumb'ditha and seized land by force.

עַרְבְיָא, עַרְבָיָא pr. n. *Arabia.* Y. Taan. IV, 69b top, v. מַשּׁוּל III. Y. Shebi. VI, beg. 36b (transl. חקרני, Gen. XV, 19) ע'; Gen. R. s. 44, end עֲרַבְיָה (some ed.); B. Bath. 56a עַרְבָאָה (transl. of חקנזי). R. Hash. 26a; a. fr.

עַרְבִית or עַרְבִיּוֹת f. *Arabian woman,* v. עֲרָבִי h.

עַרְבִית f. (עֶרֶב) *evening time*; (sub. תפלת) *evening prayer.* Ber. I, 1 (Y. a. Bab. ed. בְּעַרְבִין). Ib. 9b גאולה של ע' the section on redemption in the evening prayer; תפלה של ע' the Prayer of Benedictions in the evening prayer; a. v. fr.—(Adv.) *at evening.* Sabb. 118a קערות שאכל בהן ע' dishes which have been used at the (Sabbath) evening meal; a. fr.—*Pl.* עַרְבִיּוֹת (v. עֶרֶב) *the eves* of Sabbaths, Holy Days &c. Erub. 41a משלימין בו ע' we fast the entire day preceding.

עַרְבֵּל (Palel of ערב, v. עָרְבֵּב) *to confound, disturb.* Targ. Esth. I, 10.—Part. pass. מְעַרְבַּל, *pl.* מְעַרְבְּלִין. Targ. O. Ex. XIV, 3 (h. text נבכים).

עַרְבְּלָא, v. אַרְבְּלָא.

עַרְבְּלָאִין m. pl. (עִרְבֵּל) *mixed multitude, rabble.* Targ. Cant. I, 9; v. עִירַבְרְבִין.

עַרְבְּנוּתָא f. = h. עֲרֵבוּת, *security, guaranty.* Targ. Y. Gen. XXXIX, 1. Targ. Y. I Ex. XXII, 24.

עַרְבְּרוּבִין, עַרְבְּרְבִין, v. עִירַבְרְבִין.

עַרְבְּתָא f. = h. עֲרָבָה I, *willow,* esp. *the willow branches carried in procession on the seventh day of Succoth* (v. הוֹשַׁעְנָא); יומא דע', or ע' (sub. יום) *the seventh day of Succoth.* Succ. 34a, v. חַלַּפְתָּא. Erub. 29b, v. סוּגְדִינָא.—Y. Succ. IV, beg. 54b ולא ע' בשבתא ... דלא תעבדון that you do not appoint the blowing of the Shofar (the first day of Tishri) on a Sabbath, nor the day of the ʿArabta on a Sabbath. Ib. ולא תעבדון ע' omit the procession with the willow-branches. Ib. עֲרוּבְתָא דיומא שביעיא, v. מַפְשׁוּטֵי דְתָא; Y. Ab. Zar. IV, 43d top ערוב'; Y. Shebi. I, 33b bot. ערב'.—*Pl.* עַרְבָתָא. Sabb. 20b Ms. M. (ed. ארבתא), v. אֲרַבְתָּא.

עָרַג (b. h.; onomatop.) *to groan* (of the deer), *pant.* Midr. Till. to Ps. XLII מה האילת ... ועוֹרֶגֶת להקב"ה וכ' as the hind when travailing feels pain and cries to the Lord, and he answers her &c.; ib. כשם שהאילת עורגת וכ' (Yalk. ib. 741 צווחת).

עַרְגוּת, v. עֲרוּגָה.

עַרְגֵּל (*Parel* of עגל) *to roll.* Targ. Prov. XXVI, 27 מְעַרְגֵּל (ed. Lag. מְעַרְגִּיל; h. text גלל).

עָרַד (cmp. עָרַר) *to stir up; to drive.* Gen. R. s. 23, beg. (play on ערד, Gen. IV, 18) עוֹרְדָן אני חשולם I shall drive them out of the world (by the flood); ib. s. 24, end; Yalk. ib. 38 טורדן (corr. acc.).

עַרְדָא, עַרְדָּא, v. עָרוֹד ch.—[Targ. Y. Deut. XXII, 14; 17, v. עָרַר II.]

עַרְדָּא, *pl.* עַרְדֵי *mushroom*, v. אַרְדָּא I.

עַרְדְּבָלִין, corrupt. of אַרְדַּרְבָּלָא (v. אַרְדַּרְבָּלָא). Gen. R. s. 23; s. 50 Ar. s. v. הַדְרוֹלִיס.

עַרְדִּילוֹ, Y. Pes. X, end, 37d, read: עַרְדֵי לִי, or עַרְדִּילַי, v. אַרְדָּא I.

עַרְדָּלִין, עַרְדִּילִין m. pl. (prob. from their shape and softness, v. אַרְדִּילָא) *felt-soles with heels.* Bets. 15a ערדי Ms. M. (ed. ערדל; Ar. עדרילין; v. Rabb. D. S. a. l. note).

עַרְדִּיסְקוֹס, עַרְדִּיסְקוּס, עַרְדִּיסָקָא, v. sub עַרְדִּסְק.

עַרְדִּלִין, v. עַרְדִּילִין.

עַרְדַּסְקָא, עַרְדַּסְיָא, v. next w.

קוּס, עַרְדִּיסְקוּס, עַרְדַּסְקוּס pr. n. pl. *ʿArdascus, ʿArdiscus* (*ʿArdiscis*), prob. a Persian name for *Damascus* (v. אַרְמַסֶּק, a. corr. acc.). B. Bath. 56a ערדיסקוס (Ar. ערדסיא; Ms. R. ערדסקס; Ms. H. ארסקס; Ms. O. אדרסקא, v. Rabb. D. S. a. l. note 6), v. הַרְמַסְקוֹס. Erub. 29a שבת ר"מ בעדסקוס Ms. M. (ed. בערדיסקא; ed. Sonc. בעדרסקוס, v. Rabb. D. S. a. l. note) R. M. rested over the Sabbath in ʿA.; Tosef. ib. IX (VI), 4 בערדסקס (Var. בערדסקון, בערדסקוס); Y. ib. III, beg. 20c באדקסם (read: ארדסקס).—[Erub. l. c. לטריבעין, missing in Tosef. a. Y. l. c.,—if correct, refers to a place near Ardascus, not to *Tibʿin* near Tiberias.]—Denom. עַרְדַּסְקָאוֹת f. pl. (v. הַרְמַסְקִינָא) *Damascene plums*; ע' של מביאין ברזל plum-shaped, perforated iron balls. Bets. 22b ע' של ברזל וכ' (Ms. M. עַרְדַּסְקָיאוֹת) they used to bring in iron balls and fill them with the smoke of spices ... and stop their holes up; (Tosef. ib. II, 14 פרטסקאות (Var. ערדסק', ערסק'; Y. ib. II, 61c bot. פרדיסקיס, v. פַּרְדַּסְקִין).—[Tosef. Ter. III, 4 בעַרְדַּסְקוֹת ed. Zuck. *concerning Damascene plums* (?); Var. בערדסקיס, בערדסקו' in ʿArd.]

עַרְדְּעָן, v. עוּרְדְּעָן.

עָרָה, v. ערי.

עֲרוֹב, v. עֵירוּב.

עָרוֹב m. (b. h. עָרֹב; עָרַב I) *various kinds of wild beasts.* Ex. R. s. 11 (interch. with חיות מעורבבות); Tanḥ. Vaëra 14; a. e.—[LXX עָרֹב *gadfly.*]—V. עֵרְבוּב ch.

עָרוֹבָא ch. same. Targ. O. Ex. VIII, 17 ed. Berl. (oth. ed. עֲ'); a. e.

עֲרוֹבָא, v. עֲרוּבְתָּא III.

עֲרוּבָא, v. עֵירוּבָא.

עֲרוּבוֹת, Gen. R. s. 11, v. עֲרוּבְתָּא III.

עֲרוּבִין, Yalk. Is. 314, read: עֲרוּנִין, v. אֹרֶן.

עֲרוּבְתָּא I f. *willow, willow-day*, v. עֲרָבְתָּא.

עֲרוּבְתָּא II f. *pledge*, v. עֲרֻבּוּתָא.

עֲרוּבָא, עֲרוּבְתָּא III f. (v. עֶרֶב) *eve*, ע' דשבתא, or ע' חורא ע' ואירת דאמרי ערובא צומא (read עֲרוּבַּת צומא or ע' דצומא) one Sabbath eve, and some say, it was the eve of the Great Fast (Day of Atonement), he went to market &c.; Gen. R. s. 11 עובדא הוי בערובת צומא וכ' (not בערובות). Y. Taan. II, 66a bot. צריכים כל ערובת ריש שתא fasted on the eve of every New Year; כל ע' שובא every Friday. Y. Ter. VIII, 45c bot ערובת בערוב', v. supra. Ruth R. to I, 17 (sect. 3) ערובת פרסחא the eve of Passover; a. fr.

עֲרוּג=אֲרוּג *web.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 13 ed. Zuck. (interch. with אֲרוּג).

עֲרוּגָה f. (b. h.; ערג, cmp. ארג, חרג) *incision, groove.* Ḥull. 50a מע' לע' between one groove (of a lobe of the lungs) and another.—Esp. (cmp. עוּגָתָא) *garden bed.* Kil. III, 1, sq. Sabb. IX, 2. Ib. 85a בחורבה שנינו ע' the Mishnah speaks of a garden bed in a fallow field (isolated bed); a. fr.—*Pl.* עֲרוּגוֹת. Ib.b ערוגה בין הע' שנינו the Mishnah speaks of a bed among other beds. Tosef. Kil. II, 5 ע' קטנות (some ed. ערוגיות, ערגיות, corr. acc., or עוּגָיוֹת); a. fr.

עָרוֹד I pr. n. m. *ʿArod.* Sifré Deut. 41 בית ע', v. אֲרִים.

עָרוֹד II m. (b. h.; עָרַד; cmp. עֲרוֹדָא) 1) *wild ass.* Kil. VIII, 6 ע' מין חיה the *ʿarod* belongs to the class of beasts of chase (v. חַיָּה I). R. Hash. 3a (play on ערד, Num. XXI, 1) שדומה לע' במדבר for he (Sihon) was like a wild ass in the desert; a. e.—*Pl.* עֲרוֹדוֹת. Y. Shek. VIII, beg. 51a ע' חיו נוחרין (לאריות) וכ' (v. Rabb. D. S. a. l., p. 67a, note 70) in the royal arena in Jerusalem they stabbed wild asses (for the lions), and the pilgrims waded in blood; Men. 103b עֲרוֹדְיָאוֹת (Ms. M. עדראות; Ms. C. ערדאות; Tosef. Eduy. III, 2 עֲדָרוֹת, v. עֶדֶר).—2) a species of *lizard.* Ḥull. 127a; Ber. 33a, v. חֲבַרְבָּר.

עָרוֹד, עֲרוֹדָא, עֲרָד ch. same, *wild ass.* Targ. Y. Gen. XVI, 12. Targ. Hos. VIII, 9; a. e.—*Pl.* עֲרוֹדֵי, עֲרָדִין, עֲרוֹדָיָא. Targ. Ps. CIV, 11.—Ab. Zar. 16b מזחני ריחיים בע' they employed wild asses to turn the millstones.—*Fem.* עֲרוֹדָא. Targ. Jer. II, 24 (ed. Lag. עֲרָדָא).

עֶרְוָה f. (b. h.; עָרָה I) *nakedness, shame; unchastity, lewdness, obscenity.* Cant. R. to I, 2 מה מים מכסים עֶרְוָתוֹ של ים ... עֶרְוָתָן ... as water covers the nakedness of the sea, ... so (study of) the Law covers up the nakedness (atones for the sins) of Israel. Ber. 24b לבו רואה את הע' his heart sees the nakedness, i. e. there is no garment (girdle &c.) separating the upper part of the body from the lower. Ib. 24a משום ע', v. עֶגְבָה. Ib. קול באשה ע' hearing a woman's voice is indecency (you must not read the Sh'm'a while a woman is singing within your hearing); שער באשה ע' the sight of woman's hair is an impropriety (with regard to reading the Sh'm'a). Gitt. IX, 10 דבר ע' ... לא ינרש a man must not divorce his wife, unless he have found in her something improper (v. Deut. XXIV, 1). Ib. 90a (interpret. ערות דבר, Deut. l. c.) אם נאמר ערות ... תידתי אומר משום

Tosef. Keth. VI, 7 שיעמד ע' וילבישנה ... פסק (not וילבשנו) if he agreed with his son-in-law that he will go naked (deprive himself, if necessary) and dress her, אין אומ' יעמד ע' וילבישנה (not וילבישנו) we do not say, let him become destitute, and he must dress her (make the outfit for her), but he (her father) must cover her as is proper for her; Y. ib. VI, 30d. Sot. 21b (play on ערמה, Prov. VIII, 12) אין ... אלא במי שמעמיד עצמו ע' עליהן the words of the Law remain only with him who makes himself destitute for their sake (who sacrifices comforts for them); (Var. quot. in Rashi: שמשים עצמו ערום עליה who makes himself cunning about it, i. e. goes to work deliberately, studies systematically); a. fr.—*Pl.* עֲרוּמִּין. Snh. 90b כשהן עומדין ע' וכ' when they (the dead) rise, will they rise naked or dressed? Yeb. 63b בשוק ... שמהלכין ע' אנשי those of Barbaria ... who walk naked in the street; Sifré Deut. 320; a. fr.—*Fem.* עֲרוּמָּה. Keth. 111b; Snh. l. c. ומה חרטה שנקברה ע' וכ' if the wheat-grain, which is buried naked, comes forth wrapped in many dresses, how much more will the righteous dead rise &c. Ib. VI, 3 אין האשה נסקלת ע' a woman convict must not be stoned (executed) undressed. Meg. 12b ובלבד שתהא ע' provided she (Vashti) will appear undressed. Snh. 75a ימות ולא תצמוד לפניו ע' let him (the love-sick man) die, but she must not stand undressed before him. Keth. VI, 5 פסק להכניסה ע' if the father made an agreement that he (the bridegroom) will take her to his house without the customary outfit; a. fr.—*Pl.* עֲרוּמּוֹת. Meg. l. c. מפשיטתן ע' (not מפשירטן) she forced them to appear undressed; a. e.

עֲרוּמָאֵי, v. עָרוּם.

עֲרוּמָּה, v. עָרוּם.

עֲרוּמְתָּא, v. עָרוּם.

עֲרוֹנִים, v. אֹרֶן.

עֲרוּקָא, עֲרוּעַ, v. sub עֲרִי.

עָרוֹקָא or עֲרוֹקָאָה m., (עָרַק) *runaway, fugitive.*—*Pl.* עֲרוֹקָאֵי. Ḥull. 46a.—V. עָרִיק.

עֲרוּר, v. עֵירוּר.

עֲרוּרֵי m. pl. (עָרַר) *protests, claims.* Gitt. 86a (in a formula of sale of a slave) מן ע' מלכא וכ' Rashi (Tosaf. עֲלוּלֵי; ed. מן צלולי ומן ע') against any claims of king or queen (government), v. חֲרוּרֵי.

עַרְטוּל-, v. next wds.

עַרְטֵל, עַרְטִילַאי, עַרְטִילָאָה, עַרְטִילָא, עַרְטִיל (עַרְטוּ) m. (עֵרֹם) 1) *stripped, naked, poorly dressed.* Targ. Gen. III, 10 (Y. ed. Vien. עַרְטוּ, not לָאֵי ...); 11. Targ. Job I, 21; a. fr.—B. Mets. 46a, v. כְּפַל. Sot. 8b (prov.) שליח ע' וסיים מסאני stripped to nakedness, but shoes he has on (there is more disgrace in a disharmonious toilet than in a uniformly poor one); Keth. 65b top (ref. to the disproportion between the obligatory outfit of garments and that of shoes, ib. V, 8) חאי חנא שליח ע' וכ' would that ע' if the text had ʿervath (meaning ʿervah) without *dabar*, I might have thought, for scandalous conduct she is to be dismissed, for 'something' (any other cause) she must not be dismissed. Ib. לא מצא בה ולא ע' דבר if he found in her neither indecency nor any other fault. Ib. 64a a. fr. אין דבר שבע' פתוח משנים any act in which purity of sexual life is concerned (marriage, divorce &c.) requires no less than two witnesses. Ab. III, 13 שחוק ... מרגילין (את האדם) לע' merriment and light-mindedness make man familiar with licentiousness; a. v. fr.—Esp. *incest*, trnsf. ʿervah, *a woman forbidden to a man (and vice versa) on account of consanguinity.* Yeb. 3b מה אחות אשה מיוחדת שהיא ע' ... אף כל שהיא ע' וכ' as the sister of a man's (living) wife who is singled out (Lev. XVIII, 18) as an ʿervah, with the punishment of extinction in case of wilfulness, and of a sin-offering in case of mistake, may not be taken in a levirate marriage, so no woman that is a forbidden relation ... may be taken &c. Ib. 13a צרות ע' the rivals of a woman forbidden on account of consanguinity; a. v. fr.—*Pl.* עֲרָיוֹת (fr. עֶרְוָה). Keth. 13b, v. אֶפֵּיטְרוֹפּוֹס.—גילוי ע', v. גִּילּוּי. Yeb. I, 2 חירסה בתו או אחת מכל הע' האלו וכ' if a man's daughter or any other of those (above mentioned) relations was married to his brother. Ib. 3b כל הע' האמורות בתורה all forbidden relations named in the Torah. Ib. I, 3 שש ע' חמורות מאלו six relations more rigorously forbidden than these. Meg. IV, 9, v. כָּנָה; a. fr.

עָרוּי, v. עֲרוּי.

עֲרוּךְ, *pl.* עֲרוּכִין, v. עֲרִיךְ.

עֲרוּכָה f. (עָרַךְ) *prepared*; trnsf. (by ref. to Is. XXX, 33) *hell.* Ex. R. s. 50, end אני מצילך אתכם מן הע' ואערוך וכ' I will save you from hell, and prepare for you a table &c.

עָרוּם m. (b. h.; עָרַם II) [*rubbed, bright*, cmp. Lat. tritus,] *prudent, deliberate, wise*; (in an evil sense) *subtle, cunning.* Ber. 17a לעולם יהא אדם ע' ביראת man should always be deliberate in the fear of the Lord (consider in what manner he can best serve the Lord). Sot. III, 4 רשע ע' a wicked man that is subtle, expl. ib. 21b זה חמטעים וכ', v. עָטַם; Tanḥ. Mishp. 6. Sot. l. c. במי שמשים עצמו ע' Var. in Rashi, v. next w.; a. fr.—Pesik. Shimʿu, p. 118b, sq. (in Chald. dict.) לית עירסקא דע' מהלך עם שטיא the sane has no business to walk with the fool; (Yalk. Jer. 265 דעָרִים).—*Pl.* עֲרוּמִּין, עֲרוּמִּין. Ḥull. 5b (ref. to Ps. XXXVI, 7) אלו בני אדם שהן ע' בדעת וכ' that means those men who are clever in knowledge and yet conduct themselves humbly like a domestic animal; a. e.

עָרוֹם m. (b. h.; v. preced.; cmp. עָרָה) *stripped, naked, bare.* Dem. I, 4 מפרישין אותו ע' ובין וכ' Y. ed. a. Ms. M. (ed. בין, incorr.) you may separate the priest's gift there from without being dressed (because it requires no benediction), and at twilight (on the eve of the Sabbath); Sabb. 23a. Ib. 14a האוחז ס"ת ע' נקבר ע' he who handles a naked scroll of the Law (touches it directly with his bare hand), will be buried naked, expl. ע' בלא אותה מצוה bare of the merit of that act (of studying or of rolling and dressing it).

teacher have applied to her the proverb, stripped to nakedness &c.? Y. ib. VI, 30[d] אורחא ... הני לי מיקום ערטילי וכ' it is usual for a man to say (to his father-in-law), I will rather go naked (deprive myself &c., v. עָרוֹם), if only my wife be covered (but by saying this he does not mean to release him from the obligation of giving his daughter an appropriate outfit). Koh. R. to V, 12, v. כָּפִין; a. fr.—*Pl.* עַרְטַלְאִין, עַרְטַלְאֵי, עַרְטְלִי. Targ. Job XXII, 6. Ib. XXIV, 7 לָאֵי ... Ms. (ed. לַיי ... לַי ..., adv.). Ib. 10 לאי ... ed. Lag. (ed. Wil. לַי ...); a. fr. —*Fem.* עַרְטִילָא, עַרְטִילְתָא, עַרְטוּ. Targ. Esth. I, 11.—Y. Peah VIII, 21[b] top (ref. to Ruth III, 3) ערטילא הוות was she (Ruth) undressed?—*Pl.* עַרְטִילָאן. Targ. Esth. l. c.—Trnsf. (cmp. γυμνήτης) *light-armed.*—*Pl.* עַרְטִילַּי. Targ. II Esth. VIII, 10 ע' בני רמכיא (Targ. I Esth. ib. ערטוליני רמכין, corr. acc.; h. text הָאחַשְׁתְּרָנִים).

עַרְטַלְיוּ, עַרְטִילְיוּתָא f. (preced.) *nakedness.* Targ. Deut. XXVIII, 48 (O. ed. Amst. עַרְטִילָתָא, ed. Vien. לְיוּתָא ..., corr. acc.).

עַרְטֵל (*Parel* of עטל; cmp. Arab. *ʿaṭal*, a. עָטַר II) *to strip, denude.* Gen. R. s. 6 מְעַרְטְלוֹ, v. נִרְתַּק; Koh. R. to I, 5, v. חשחק.

Hithpa. הִתְעַרְטֵל, *Nithpa.* נִתְעַרְטֵל *to be stripped; to denude one's self.* Gen. R. s. 19 (ref. to עירמם, Gen. III, 7) אפי' מצוה ... נִתְעַרְטְלוּ הרמנה they had stripped themselves even of the merit of obeying the only command given them. [Yalk. Job 913 ותיו רגליו מְתְעַרְטְלוֹת his feet were stripped of their skin (by scalding), v., however, עִרְכֵּל.]

עַרְטֵל ch. same. Targ. I Chr. X, 8 (h. text פשט).

Ithpa. אִתְעַרְטֵל *to be stripped; to uncover one's self.* Targ. Y. Gen. III, 7. Targ. Y. Ex. VII, 9 כד איתע' when it (the serpent) was stripped (of its limbs, v. Targ. Y. Gen. III, 14, Gen. R. s. 20). Targ. Hab. II, 16 (h. text הֵעָרֵל).—[Yalk. Sam. 162 (ref. to II Sam. XXII, 37) לא ירחבון ולא ידחפון ולא יִתְעַרְטְלוּן they (my joints) did not widen (become loose), did not slip, nor did they become sore; Midr. Till. to Ps. XVIII, 37 ולא יתערפלון nor did they *swell* (?); perh. to be read: יתערסלון, v. עִרְסֵל.]

עַרְטַל-, עַרְטַלּ-, v. עַרְטֵל.

עָרָה, ערי I (b. h.; cmp. אָרָה) *to uncover.* Gen. R. s. 83, end שהוא עתיד לְעָרוֹת וכ' 'Rashi' he will uncover treasures &c., v. עָרַם I.—Denom. עֶרְוָה, עֶרְיָה.

עָרָה, ערי II (b. h.; cmp. עור I) *to stir up.*

Hif. הֶעֱרָה 1) *to stimulate,* esp. *to excite the sexual organ by contact* (as the first stage of sexual connection), v. הַעֲרָאָה. Ker. II, 4 כל העריות עשה בהן את המעֲרֶה כגומר in all illicit connections the text makes him who passes through the first stage as punishable as him that finishes. Y. Keth. III, 27[d] הֶעֱרוּ בה עשרה וכ' if ten persons came in carnal contact with her, and one of them consummated. Sot. 42[b] (play on מֵעֵרוֹת, I Sam. XVII, 23) שחכל העֵרו באמו all the world had taken liberties with his mother; a. fr.—2) *to intermix.* Y. Yoma V, 42[d] top זקוק להַעֲרוֹת (צריך) he must mix (the blood of the bull with that of the goat), v. *Pi.*

Hof. הוּעֲרָה *to be interwoven, entangled, caught.* Y. Peah I, 16[a] bot. בסירה הוּעֲרַת it (the skirt) was caught &c., v. עָרָה I; ib. הוּעֲרוּ; Y. Sot. I, 17[b] (also הָעֲרַת).

Pi. עֵירָה *to intermix* (of liquids), *pour; to interweave, intertwine.* Yoma V, 4 עי' דם הפר לתוך וכ' he poured the blood of the bullock to that of the goat, and put the full bowl in the empty one; expl. ib. 58[a] עי' מזרק מלא וכ' he poured the contents of the filled bowl into the empty bowl ... in order to mix them thoroughly. Y. ib. V, 42[d] top (interch. with בָּלַל a. עָרַב). Y. Maasr. I, end, 49[b] לעֵירוֹת וכ' to pour into &c. (interch. with לְהַעֲרוֹת, *Hif.*); Y. Sabb. III, 6[b]. Nidd. X, 6 היתה מְעָרָה מים לפסח was permitted to pour water from vessel to vessel for Passover purposes (to wash the Passover meat without touching the water). Ab. Zar. V, 7 המְעָרָה מכלי אל כלי if a Jew pours wine from one vessel into another (held by a gentile), את שעי' ממנו מותר the wine remaining in the vessel from which he poured is permitted; a. fr.—Sifra K'dosh., Par. 2, ch. V עי' כל הפרשה בולה לכי וכ' the writer intended to join the whole paragraph (concerning emancipation) to 'for she has not been set free' (Lev. XIX, 20), to intimate that emancipation is consummated by a document only; (Gitt. 39[b] אוֹרְעָה וכ' (fr. אָרַע I) the whole paragraph has been joined &c. B. Bath. 113[b] ... להדות דין אורעה, v. אָרַע II, a. corr. acc.) Y. Kidd. I, 58[d] bot. (ref. to Deut. XXV, 5) ת"ל ויבמה עי' הפרשה כולה ליבום וכ' the text says, *v'yibb'mah* ('and thus he shall be her levir'); the whole paragraph is connected with *yibbum* (the word ויבמה), intimating that marital connection only consummates the levirate marriage; Y. Yeb. II, beg. 3[c] עודה (Rabad to Sifra l. c. quotes עורה, corr. acc.). Y. Snh. VII, 24[d] עֵרָה את כל וכ' the whole paragraph depends on the word *mother.*—*Part. pass.* מְעוֹרֶה; f. מְעוֹרָה; *pl.* מְעוֹרִים, מְעוֹרִין; מְעוֹרוֹת *intertwined, interwoven; mixed up.* T'bul Yom III, 1 אוכל שנפרס ומע' מקצת if an eatable part of a fruit is broken off but partly hangs on (is not entirely severed). Ukts. III, 8 יחור של ... ומע' בקליפה a shoot of a fig tree which is torn off but is still attached to the tree by the rind; Tosef. Kel. B. Kam. I, 13. Yoma 54[a] הכרובים שהיו מע' זה בזה the cherubs (in the Temple) whose bodies were intertwisted with one another. Ib. sq. (expl. כמער איש ולירות, I Kings VII, 36) כאיש המע' בלויה שלו like a man embracing his companion (wife). Hull. 127[b] בחוט השערה ומע' attached by a hair's breadth. Bets. 7[a]; a. fr.

Hithpa. הִתְעָרָה, *Nithpa.* נִתְעָרָה *to be intertwined, come into intimate contact.* Ruth R. to I, 14 (ref. to מערות, v. supra) שנִתְעָרוּ בה וכ' ... ממאה on one hundred ... that were in contact with her the whole night (interch. with נתערבו).

עָרָא, עֲרִי ch. same.

Af. אַעְרֵי *to pour out.* Targ. Koh. XI, 3.

Ithpe. אִתְעֲרֵי *to be intertwined, attach one's self.* Pesik. Shek., p. 11[a] והיא מִתְעָרְיָא (Ms. O. מתעדיא) and it sticks (catches thee), v. סִירְתָּא. Y. Dem. I, 22[a] אִתְעֲרַיית, v. סִבְתָּא.

עֲרָיָא, v. עֲרִי.

עֲרִיָא, עֲרִיא=h. עֲרָוָה, v. עֲרִירָאָה.

עֲרִיב, v. עֲרֵב.

עָרִיב m. 1)=h. עָרֵב II, *sweet, pleasing.* Targ. Prov. XX, 17 (ed. Wil. עֲ). Targ. Cant. II, 14 (ed. Vien. עָרֵב).—2) (part. pass. of עָרַב I) *mixed.*—*Pl.* עֲרִיבֵי. Erub. 86ª.

עֲרִיב־, v. עָרֵב.

עֲרֵבָה, עֲרִיבָה f. (עָרַב I; cmp. אַרְבָּא) [*joined* or *plaited,*] 1) *trough, tub, kneading trough.* Pes. III, 2, v. סֵרֶק. Kel. XV, 1 עֲרֵבַת העבדנין the tanners' trough; ע' בעה"ב the domestic trough (for kneading). Ib. XX, 2 עריבת פרסונות the trough for mixing mortar. Yad. IV, 1 עריבת הרגלים the tub for foot-baths; a. fr.—2) *boat, skiff.* Y. Sabb. IV, end, 7ª עריבת הירדן, v. יַרְדֵּן; Koh. R. to I, 15. Ab. Zar. 40ª ע' מליאה חביות a boat-load of vessels (containing fish-brine). Erub. 88ᵇ; Tosef. ib. IX (VI), 18; a. e.—*Pl.* עֲרֵבוֹת, עֲרֵב'. Kel. XXIV, 3. Ib. IV, 1; a. e.

עריבתא, Yalk. Kings 247 חוה ע' ישעיה, read with Y. Snh. X, 28ᶜ חוה פרי חורי ישעיה.

עֲרָיָה f. (b. h.; v. עֶרְוָה) *genitals.* Bekh. VI, 5 ע' של נקבה the genitals of a female animal.—*Pl.* עֲרָיוֹת, v. עֶרְוָה.

עֲרָיי, v. עֲרָאי.

עֲרָיָא, v. עֶרְיָא.

עֲרָיוּת=חֲצָרָיוּת. Y. Keth. I, 25ᵇ bot. Y. Snh. VII, 24ᶜ (interch. with חצריות).

עֵירָאִין, עִי', עֲרָיִין m. pl. (עֵרָה II) [*stirrers,*] *iron-tipped ploughshare.* Kel. XXI, 2; [Maim. ed. Dehr.=Arab. *ʿalâḳath* lorum, *goad?*]. Tosef. ib. B. Mets. IV, 6 עֲרָעִין (R. S. to Kel. l. c. ערעירין).

עָ', עָרוֹךְ, עֲרִיךְ m. (עֲרַךְ) *thin sacrificial cake* (h. רָקִיק). Targ. Y. Ex. XXIX, 23 (ed. Vien. עָ'). Targ. Y. Num. VI, 19 (ed. Vien. עָרוּךְ); a. e.—*Pl.* עֲרִיכִין, עֲרוּבִין. Targ. Y. Lev. VII, 12. Targ. Y. II ib. II, 4. Targ. Y. Ex. XXIX, 2 עירובין (corr. acc.).

עֲרִיכָה (f. (עֲרַךְ) *arranging, ranging; rolling* (*bread*); *use of the stem* ערך. Y. Yoma II, end, 40ª נאמר כאן ע' וכ' the verb *ʿarakh* is used here (Lev. I, 7) &c. Y. Snh. X, 29ª top עֲרִיכָתוֹ the forming of the show-bread. Y. Sabb. VII, 10ᵇ bot. על לישתה ועל עֲרִיכָתָהּ וכ' for kneading it, for forming it and for baking it; a. fr.—Tanḥ. Bḥuck. 6 עֲרִיכַת גיהנם (prob. to be read: עֲרוּכַת, v. עֲרוּכָה) the pile of the fire of Gehenna (ref. to ערוך, Is. XXX, 33).—Yalk. Ps. 662 פת עריכה, v. עֲרַךְ.

עֲרִיכוּת f. (preced.) *arrangement*; ע' שפתים (cmp. סֵדֶר) arrangement (of the words) of the lips, *prayer.* Gen. R. s. 49 (ref. to Job XLI, 4 חנן ניהן בע' שפתיו וכ' (חנן ערכו not שפתים) grace was granted for the prayer of his (Abraham's) lips, when he prayed for mercy &c.; Yalk. ib. 83.

עֲרִיל־, v. sub ערל'.

עֲרִים, v. עֲרֵם.

עָרִים, עֲרִימָא m.=h. עָרוּם. Targ. O. Gen. III, 1 (some ed. עֲ'; ed. Vien. חכים). Targ. Prov. XII, 23. Ib. XIV, 15 (ed. Lag. ערומתא, corr. acc.); a. fr.—Yalk. Jer. 265, v. עָרוּם.—*Pl.* עֲרִימָאֵי. Targ. Prov. XIV, 18 (some ed. ערומאי).

עֲרֵמָה, עֲרִימָה f. (b. h.; עָרַם I) *pile, heap, stack.* Maasr. I, 5, sq. משיעמיד ע' (are subject to tithes) from the time he piles up the fruit. Tosef. Ter. III, 17 תורמין מן העומד על הכרי לא מן הכרי על הע' (ed. Zuck. מן המוץ) you may separate T'rumah from a stack for the pile (of threshed grain), but not from a pile for the stack. Ib. IV, 16 ע' מורחת a finished pile. Ex. R. s. 31 כשם שה' הזאת עומדת . . . כך עשה הק"בה את העולם ע' וכ' as the stack stands ready, and the priest goes in and takes T'rumah of it, so the Lord has made the world a stack and taken Israel as his T'rumah (with ref. to Jer. II, 3); a. fr.—*Pl.* עֲרֵמוֹת, עֲרִימוֹת. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (expl. נערמו, Ex. XV, 8) עשאן כמין ע' he made the waves stand like stacks; Yalk. Ex. 248. Ter. II, 1; a. fr.

עֲרִימוּתָא f.=h. עָרְמָה, *experience, wisdom; subtlety.* Targ. Prov. I, 4; a. e.—V. עַרְמוּתָא.

עֲרִימְתָא f.=h. עָרְמָה. Targ. Ruth III, 7. Targ. Hag. II, 16.—*Pl.* עֲרִימָתָא, constr. עֲרִימָת. Targ. Jer. L, 26 (some ed. עֲרִימֵת).

עָרִיס I m. (עָרַס) *arbor, espalier* (of grape vines). Kil. VI, 1 איזהו ע' הנוטע וכ' what is an *ʿaris* (in a legal sense)? A row of (at least) five vines along a fence. Ib. 2 ע' היוצא מן המדרגה an espalier that hangs over an embankment. Ib. 6 (expl. ע' שחרב וכ' (פסקי ע' an espalier which was destroyed in the middle, while five vines remained on each side; Tosef. ib. IV, 8 חריס ed. Zuck. (oth. ed. חריץ; corr. acc.); Y. ib. VI, end, 30ᶜ (also עָרֵס). Kil. VI, 8 הקנים היוצאים מן הע' poles which stand out from an espalier; a. fr.—*Pl.* עֲרִיסִין. Tosef. Peah III, 16.

עָרִיס ch., v. עֲרֵס ch.

עָרִיס II m.=אָרִיס II, *tenant.* B. Bath. 46ᵇ, sq. Ms. M. (ed. א').—*Pl.* עֲרִיסִים, עֲרִיסִין. Ib. Ms. M. (ed. א'). Sifré Deut. 312 (ed. Fr. א').

עֲרִיסָא, v. next w.

עֲרִיסָה f. (עָרַס) 1) (b. h.; cmp. עֲרֵיבָה) *kneading-trough, dough of one trough, batch.* Men. 67ª עֲרִיסַת גוי הקדש ע'; Ms. M. (ed. עֲרִיסַת).—*Pl.* עֲרִיסוֹת. Ḥull. 135ᵇ (ref. to Num. XV, 20) כדי עֲרִיסוֹתֵיכֶם of the size of your batches (in the desert); Men. l. c. Ms. M. (ed. עֲרִיסוֹת; Erub. 83ᵇ (עיס').—2) (cmp. עֲרֵס) *cradle.* Kel. XVI, 1 המטה והע' a couch or a cradle; Y. Ber. III, 5ᵈ bot. חמיטה הערסה (corr. acc.). Kel. XXVI, 5 עור הע'; Tosef. ib. B. Bath. IV, 8 ועור האריסה ed. Zuck. (omitted in oth. ed.), v. עוֹר. Ib. VII, 12 עֲרִיסָא של זכוכית ed. Zuck. (oth. ed. עריסה) a glass cradle (?). Nidd. IV, 1

מֵעֲרִיסָתָן from their cradle (earliest childhood). Gen. R. s. 53, v. נִדָּנֵד. Y. Macc. II, beg. 31c ישב לו ע"ג ע' ביום ודרך התינוק ע"ג ע' ביום וכ' if he sat down on a cradle in day time (and caused a child's death): where it is customary to place a child in the cradle in day time, he does not go into exile (to the city of refuge, because his act is one of criminal neglect); a. fr.

עֲרִיסוּת f.=אֲרִיסוּת. Tosef. Hall. II, 5 פוטר את ע' בסוריא ed. (ed. Zuck. האריסין, Var. עריסיו, read השריסין) declared tenancy (tenants) in Syria exempt from priestly gifts.—*Pl.* עֲרִיסִיּוֹת. Tosef. Ab. Zar. II, 8 עירים ע' ed. Zuck. (corr. acc.; Var. ארים ע').

עֲרִיפָה f. (עָרַף) *breaking the neck* (of the heifer, Deut. XXI, 4), *use of the stem* ערף. Meg. II, 5 לעֲרִיפַת העגלה for the ceremony of &c. Y. Sot. IX, 23c בע' as regards the ceremony of &c. Ib.d bot. מקום עֲרִיפָתָהּ וכ' the place where a heifer has been killed; a. fr.—Sifré Deut. 306 (ref. to יערף, Deut. XXXII, 2) אין ע' אלא תריגה the verb *'araf* means to kill; Yalk. ib. 942.

עָרִיץ m. (b. h.; עָרַץ *to frighten*) *powerful, violent man.*—*Pl.* עָרִיצִים. Y. Ber. IV, 8a, v. רָמַס. Y. Meg. IV, 74d bot. הגואלך והמושיעך מכף עָרִיצֶיךָ who redeems thee and saves thee from the hand of thy oppressors; Treat. Sof'rim XIV, 5.

עָרִיק m. (עָרַק) *fugitive, hunted.* Targ. Is. X, 18 (h. text נֵס).

עֲרִירִי m. (b. h.; ערר, cmp. עָרָה I) [*stripped,*] *lonely, childless.* Gen. R. s. 44. Yeb. 55a (ref. to Lev. XX, 20 a. 21) יש לו בנים קוברן ... הולך ע' if he had children (at the time he committed the sin), he will bury them; if he had none, he will remain childless. Y. Snh. VII, 24c לצורך יצאת לירון בע' it is specified (in Lev. XX, 20) for a purpose, namely for the punishment of *'äriri* (death without leaving issue).—*Pl.* עֲרִירִים. Ib. כל אתר דתימר ע' יהיו ... ע' wherever the text says, 'they shall be lonely', it means, they shall be without children, where it says, 'they shall die lonely', it means they shall bury their children (v. supra); a. e.—[עריריין, Y. Keth. VI, 30d אשכחינון ע', v. עָרַר I.]

עָרַךְ (b. h.) [*to connect, join,*] 1) (b. h.) *to range, arrange, place in order.* Y. Yoma II, end, 40a (ref. to Lev. I, 8, a. 12) כהן אחד עוֹרֵךְ וכ' one priest places two limbs on the altar &c.; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI. Gen. R. s. 78 יש בי כח לעָרוֹךְ תפלה (Yalk. ib. 133 לסדר) I have strength to offer prayer; יש בי כח לערוך מלחמה I have strength to give battle. Yalk. l. c. וע' מלחמה כנגדו gave him battle. Tanḥ. B'ḥuck. 6 ואֶעֱרוֹךְ לפניכם שלחן I will set a table before you (in the hereafter), v. infra. Ned. 20b עָרַכְתִּי לו שלחן והפכו I prepared a table for him, but he upset it (euphem. for unnatural gratification); a. e. [In Talm. mostly סדר.]—עוֹרְכֵי הדיינין (= עורכי דין לפני הדיינין) those who arrange arguments before the judges, *pleaders, advocates,* who advise their clients what to say or not to say before court. Ab. I, 8 אל תעש עצמך כע' הד' do not make thyself to be like legal advisers, i. e. be careful as judge not to suggest an advice to one of the litigants; Y. B. Bath. IX, 17a top כעוֹרְכֵי; Y. Keth. IV, 29a bot. אל תעש עצמך כע' הד' שלא לגלות וכ' do not make thyself to be like &c., that is, you must not reveal to an individual his case (how to argue). Bab. ib. 52b; 86a עשינו עצמינו כע' ד' we have made ourselves to be like &c. (I ought not to have suggested an advice).—Part. pass. עָרוּךְ; f. עְרוּכָה &c. Sabb. 119b וכשבא לבריתו ומצא נר דלוק ושלחן ע' וכ' when he comes home and finds the lamp lighted, the table set and the couch spread, the good angel says &c.; a. e.—2) (cmp. Syr. ערך, P. Sm. 2990) *to work dough* (contrad. to לוּשׁ); *to roll, shape* &c. Pes. III, 4 אחת לשה ואחת עוֹרֶכֶת וכ' one woman kneads, another works and shapes the dough, and a third one bakes. Ab. Zar. IV, 9 לא לשרץ ולא עוֹרְכִין עמו you must not knead nor work and shape dough with him. Neg. II, 4 כעוֹרֶכֶת in the position of a woman working dough; a. fr.—Part. pass. as ab. Erub. 54a (ref. to ערוכה וכ', II Sam. XXIII, 5) אם ע' ... משתמרת וכ' if the Law is worked into thy two hundred and forty-eight limbs, it will be preserved &c. Midr. Till. to Ps. XIV [read:] פת לושה ופת ע' kneaded (common) bread and well-worked bread; Yalk. ib. 662 עריכה (corr. acc.).

Hif. הֶעֱרִיךְ [*to place side by side;* cmp. נָקַשׁ *Hif.*] *to compare; to value*; esp. (v. Lev. XXVII, 2-13) *to dedicate the value of a person or of an animal unfit for the altar.* Arakh. I, 1 הכל מַעֲרִיכִין ונֶעֱרָכִין all persons are fit to dedicate or to be the subjects of dedication. Ib. נֶעֱרָךְ אבל לא מַעֲרִיךְ may be the subject of dedication, but cannot dedicate (his vow is invalid). Ib. VI, 5 המעריך את עצמו he who dedicates his own value. Tanḥ. l. c. [read:] אתם מעריכין מעריכת גיהנם ... לפני את נפשותיכם you value before me your lives, and I shall save you from the range of Gehenna (v. עֲרִיכָה), and set &c. (v. supra); a. fr.

Nif. נֶעֱרַךְ *to be the subject of valuation, to be valued.* Arakh. I, 1, a. fr., v. supra. Ib. II, 1 אין נערכין Var., v. עֻרַךְ.

עֲרִיךְ, עָרַךְ ch. same, *to work, knead.* Targ. Is. XLI, 25 דְעָרִיךְ (h. text ירמס).—Men. 56a דע' הוא ואפה הוא when he himself kneaded and baked; דעריך חבריה וכ' when his neighbor kneaded and gave it to him, and he baked. Y. Shebu. VI, 37a bot. אזלת מֵיעָרוֹךְ גבי חבירתה she went to knead her bread at her neighbor's.—Part. pass. עָרִיךְ, *pl.* עֲרִיכִין Ib.b top אשכחון ... ע' גו עיגולא they found the two denars (that were missed) worked into the cake.

Ithpe. אִיתְעֲרִיךְ *to be worked in.* Ib.a bot. אִיתְעֲרִיכוּ גו עיגולא, v. supra.

עֻרַךְ m. (b. h.; preced.) 1) *order, arrangement.* Ned. 22b שעֻרְכָּהּ של ארץ ישראל הוא because it (the Book of Joshua) contains the arrangement of the Land of Israel.—*Pl.* עֲרָכִים, constr. עַרְכֵי. Cant. R. to VI, 4; Pesik. Vayhi, p. 7a sq. שש ע' חמשנה, v. מִשְׁנָה.—חמלחמה *order of battle, arrangements proclaimed before the battle* (v. מַעֲרָכִים). Y. Sot. VIII, beg. 22b (ref. to Mish. ib. 6) אבל בע' חמ' מספקין וכ' but in connection with the proclamation of the regulations of battle (the Mishnah says only), 'they have to supply water &c.' Ib. אף בע' חמ' כן the same is the case with ordinances of battle (they must

עָרַל (denom. of עָרְלָה) *to sheathe, cover.* Y. Orl. III, beg. 62[d] (ref. to Lev. XIX, 23) אית תנוי חני בעורל את פריו one Tannai explains that it refers to that which covers the fruit (peel, shell &c.); דבר שהוא עורל את פריו ופריו עורלו that which covers the fruit (peel), and that which the fruit covers (kernel); Y. Maasr. IV, end, 51[c] דבר שעורל את פריו.—[In b. h. עָרַל *to treat as ʿOrlah, to remove.*]

עָרֵל m. (b. h.; v. עָרְלָה) [*covered,*] *uncircumcised; gentile.* Mekh. Bo s. 15 (ref. to Ex. XII, 43) אבל ישראל ע' שומע וכ' I might deduce from this that an uncircumcised Israelite may pertake of the Passover lamb; Pes. 96[a] אבל ע' דלבו לשמים but an uncircumcised Israelite whose heart is directed towards heaven (and who remained uncircumcised, because his older brothers had died from circumcision). Yeb. VIII, 1 ח"ע וכל וכ' an uncircumcised priest, and all unclean persons must not eat T'rumah. Tosef. Ḥull. I, 1 אפי' ע' even an uncircumcised Israelite; Ḥull. 5[a] האי ע' דהכי וכ' what is meant by this *ʿarel?* Do you mean an Israelite whose brothers died from circumcision? Pes. 92[a] נכרי ע' an uncircumcised gentile (a proselyte that was circumcised on the eve of Passover); ע' ישראל an Israelite that was circumcised on the eve of Passover; a. fr.—[Y. Shebi. VII, end, 37[c] חוץ מן העורל, read: חתֻנָּה.]—*Pl.* עֲרֵלִים. Mekh. l. c. עבדים ע' (not וע') uncircumcised slaves. Ned. III, 11 לע' מותר בעֲרֵלֵי ישראל קונם ... he who vows that he will not receive any benefits from uncircumcised persons, is permitted benefits from uncircumcised Israelites, and forbidden benefits from circumcised gentiles (the word *ʿărelim* being meant only for non-Jews; v. עָרְלָה); a. fr.

עַרְלַאי, עַרְלָאָה, עַרְלָא, עָרְלָא, עָרַל, עָרֵל ch. same. Targ. Deut. XXVIII, 43 (h. text הגר). Targ. Ex. XII, 48 (Y. עַרְלָאי, read: עַרְלַאי); a. fr.—*Pl.* עַרְלִין, עַרְלִין, עַרְלָאִין, עַרְלָיָא. Targ. Josh. V, 7 (ed. Lag. עֲרִירֵי). Targ. Jer. IX, 24, sq. Targ. Esth. I, 5; a. e.

עָרְלָא f., v. עוּרְלָא.

עָרְלָה f. (b. h.; ערל *to hang over*, v. Ges. Thes. s. v. ערל) [*sheath,*] *prepuce; the uncircumcised membrum.* Gen. R. s. 46 עָרְלַת חגוף the foreskin of the membrum. Sabb. 134[b], sq. עָרְלָתוֹ ודאי דוחה את השבת the cutting of his prepuce, where there is no doubt (about the condition of the infant), supersedes the Sabbath. Ib. ע' כבושה, v. כָּבַשׁ. Pes. 92[a] הפורש מן הע' וכ' he who separates himself from the prepuce (a gentile converted and circumcised) is like one that separates himself from a grave (has to undergo the lustrations of one that has been in contact with a corpse). Ned. III, 11 שאין הע' קרויה אלא לשמם for *ʿorlah* (the word *ʿărelim*) is used only as a general name for gentiles, v. עָרֵל. Ib. שנתגנו וכ' מאוסה (הרא ה)ע' uncircumcision is detestable, for it is applied to the wicked as a reproach (with ref. to Jer. IX, 25); a. fr.—*Pl.* עָרְלוֹת, constr. עָרְלוֹת. Yeb. 72[a]; Sabb. 135[b] מי שיש לו שתי ע' if one has two prepuces; (oth. opin. two membra to be circumcised). Gen. G. s. 46, a. e. ארבע ע' חן וכ' the term

be proclaimed in Hebrew). Bab. ib. 43[b] אין חוזרין עליו מע' הצ' they are not entitled to leave the army on that account. Ib. 44[b]; Men. 36[a]; a. e.—2) *valuation, assessment, value of a person or animal dedicated to the sanctuary; vow of value.* Arakh. 7[b] ואמר עֶרְכִּי עלי if he says, I vow my own value. Ib. IV, 1 חל' בזמן הע' the valuation is regulated by the time of the vow (irrespective of the value at the time of paying the vow); ib. 4 נותן כזמן הע' he pays according to the value at the time of the vow. Ib. נותן ע' זקן he pays the value of an old man (Lev. XXVII, 7); ע' ילד the value of a child (ib. 6); a. fr.—*Pl.* עֲרָכִין, עֲרָכִים. Ib. II, 1 אין בע' וכ' (Var. נֶעֱרָכִין, v. עָרַךְ) in vows of value nothing is valued at less than a Sel'a &c.; ib. 7[b] כל ע' שאתה מעריך וכ' all values which you assess shall be no less than &c. Ib. IV, 1 והע' בנערך the vows of value are regulated by the condition of the person whose value is vowed. Ib. III, 1 יש בע' לחקל וכ' in the laws regulating the dedication of values there is a lenient and a rigorous side. Ib. 2[a], a. e. כל שרשנו בדמים ישנו בע' אינו בע' ... he whose person has a value, can vow the value of a person or an animal, but he whose person has no value cannot. Kerith. 13[b] דמרן וע', v. דָּמִים. Tanḥ. B'huck. 6 פרשת ע' the section treating of vows of value. Ib. בזכות הע' אני מצילך וכ' as a reward for your offerings of values, I will save you &c.; a. fr.—*ʿArakhin,* name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Babli, of the Order of Kodashim.—[ערכין, Gitt. 44[a] Ar., v. עַרְכִּי.]

*עַרְכָאָה f. (v. עַרְכִּי) *registration of legitimacy, citizens' list.* Targ. I Chr. II, 17 למסריעא ית דוד בע' to assist David in establishing his legitimacy of citizenship (in spite of his descent from a Moabitish woman; v. Y. Yeb. VII, 9[c]; Midr. Till. to Ps. IX, 9).

עַרְכָאוֹת, v. next art.

עַרְכוּב, v. עַרְקוּב.

עַרְכִּי f. (עָרַךְ; an adapt. of ἀρχή, ἀρχεῖον) *recorder's office* for pedigree, deeds of sale &c. Kidd. IV, 5 בע' כותב ומעלה בע' וכ' הרשנה, v. אַרְכִּי I.—*Pl.* עַרְכָאוֹת. Gitt. 44[a] כותב ומעלה בע' וכ' (Ar. בערכין) he writes (a deed of sale) and has it recorded in the office of gentiles (Romans); Ab. Zar. 13[a] בע' שלהן; Tosef. ib. I, 8 בעַרְכָאִים; Tosef. M. Kat. II, (I), 1 בעַרְכִיִּים. Gitt. I, 5; Tosef. ib. I, 4 שטרות חצולים בע' וכ' (Var. בעַרְכָיוֹת) deeds entered in gentile offices. Tosef. B. Bath. VIII, 2 כתב והעלה להם בערכאים זכה להם הערכיים if he wrote (a deed of donation for ten persons) and had it recorded for them in the office, the office took possession in their behalf; ib. 3 עַרְכָאִין ... עַרְכִיִּין; a. e.

*עָרְכֵּל (cmp. ערקל) *to curve, twist.*

Hithpa. הִתְעַרְכֵּל *to be entangled, caught.* Gen. R. s. 31 הירה בא לירכנס ... מִתְעַרְכְּלוֹת when one (of the giants) attempted to enter the ark, his feet became entangled (in the mud of the deep); [Matt. K. following 'Rashi': were *scalded* in the hot water of the flood, v. זְרִיבָה, taking ערכל as *Parel* of עבל]; (Yalk. Gen. 55 מתערסלות, Ar. s. v. ערסל: מתערסלות במים, v. עַרְסַל; Yalk. Job 913 מתערטלות, v. עַרְטַל).

regarding them, use a trick against them (that did it), and let the oxen be sold (and not be used for ploughing).

Af. אַעֲרִים *to use an artifice*, v. supra.

עָרְמָה f. (b. h.; preced.) *prudence, deliberation; subtlety.* Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to נערמו, Ex. XV, 8, v. Targ. O. a. l.) הם אמרו הבה נתחכמה ... נתת ע' למים they had said, Come, let us deal wisely with them (Ex. I, 10), thou, too, didst place wisdom in the water; (Yalk. Ex. 248 עָרְמוּמִית). Midr. Sam. ch. VII [read:] לפי מה שהיתה עָרְמָתוֹ של נחש כך היתה מכתו in accordance with the serpent's subtlety was its punishment. Midr. Prov. ch. I. פתי הייתי ונתן בי הקב"ה ע' I was simple, and the Lord placed wisdom in me. Ib. מכמה שנים ואילך ... להיות בו ע' from what age and onward is man expected to be deliberate?; Yalk. ib. 929; a. e.

עַרְמָה, v. עֲרִימָה.

עַרְמוּמִית f. (v. preced. art.) *shrewdness, subtlety.* Yalk. Ex. 248, v. עָרְמָה. Sot. 21^{b} (ref. to Prov. VIII, 12) כיון שנכנסה חכמה ... נכנסה עמה ע' (not עמן) when wisdom enters into man, subtlety enters along with it; Yalk. Prov. 940 נכנסה בו ע'.

עַרְמוֹן m. (b. h.; v. עָרַם II) *platanus, the Oriental plane.*—*Pl.* עַרְמוֹנִים. Y. Keth. VII, end, 31^{d}; a. e.; v. אַרְמוֹן III.

עַרְמוֹנָא* m. (v. עָרַם; cmp. Gen. III, 1) *a venomous serpent.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 17 Ar. (ed. חוּרְמָנָא).

עַרְמוּתָא f. = h. עָרְמָה, *subtlety; premeditation.* Targ. I Kings II, 5.

עַרְמִית f. (preced.) = הַעֲרָמָה. Tosef. B. Mets. IV, 3 ערמית רבית (ed. Zuck. הַעֲרָמַת, Var. עָרְמַת), v. הַעֲרָמָה.

עֲרִמְתָּא, v. עֲרִימְתָּא.

עָרַס (cmp. אָרַס) *to connect, intertwine, braid* &c.—Denom. עֲרִיסָה, עָרֵס &c.

Pi. עֵרֵס, עִירֵס 1) (denom. of עֲרִיס) *to form an arbor.* Kil. IV, 7 אם עֵרָסָן מלמעלה if he connected them (the two rows of vines) above so as to form an arbor.—2) (denom. of עֲרִיסָה) *to start dough,* contrad. to לוּשׁ. Y. Pes. III, 30^{a}; Y. Bets. I, 60^{d} top לא אמר אלא לש וכ' ע' the Boraitha does not say, 'if one started dough', but, 'if one kneaded'; but if one started (on the eve of a Holy Day), this prohibition does not apply.—In gen. *to knead, work in* (cmp. עָרַךְ). Ber. 37^{b} בשעֵרָסָן when he worked the crumbs again into a compact mass; Men. 75^{b} בשעירסן. Y. Ḥall. I, 57^{b}, v. עָסוּת.—Part. pass. מְעוֹרָס. Ib. והתן נשוך לאו כמע' הוא (not כמעירס) and that lump of dough made by pressing several pieces together (v. נָשַׁךְ),—is that not the same as if worked together?

Nif. נֶעֱרַס, *Hithpa.* הִתְעָרֵס *to become connected, compact.* Sifré Num. 110 (ref. to ערסתכם, Num. XV, 20, sq.) משיתעָרֵס (it is subject to Ḥallah) from the time it has become a compact mass; Yalk. ib. 748 משתעָרֵס.

עָרַס I (b. h.; v. Ex. XV, 8; cmp. עָרַב I, a. עָרַךְ) *to heap up, pile.* Gen. R. s. 83, end (play on עירם, Gen. XXXVI, 43) שהוא עתיד לַעֲרוֹם וכ' he is destined to heap up treasures for the king Messiah; ('Rashi': לַעֲרוֹת, v. עָרָה I).—Denom. עֲרֵימָה.

עָרַס II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to peel off, strip; to make white, bright*; v. עָרוּם, עָרוֹם.

Hif. הֶעֱרִים 1) *to enlighten, inform.* Y. Snh. V, beg. 22^{c}, sq. (ref. to בערמה, Ex. XXI, 14) שיַעֲרִימוּהוּ באיזו מיתה מת they (the forewarning witnesses) must keep him informed as to what kind of death penalty is expecting him; (Bab. ib. 80^{b} שיודיעוהו).—2) *to plan, act deliberately.* Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to בערמה, v. supra) להוציא ... שאינן מַעֲרִימִין this is to exclude the deaf and dumb, the insane and the minor (who do not act with premeditation; אינן מערימין להוציא מרפא ... to exclude the surgeon ..., for although they acted with wilfulness (criminal negligence), they did not plan; Yalk. Ex. 325.—3) *to act with subtlety, to get around a law by an artifice.* Sabb. 65^{b} מערימין בדליקה in case of a conflagration on the Sabbath (when the rabbinical law allows the rescue of a certain number of clothes by putting them on) we may use an artifice (by laying off the clothes saved and going in again to save others); (oth. opin.) אין מערימין בדליקה you dare not &c. Ib. מהו שתַּעֲרִים וכ' dare a woman use an artifice &c., v. פָּרַץ. Tosef. Bets. III, 2. Gen. R. s. 49 מה אתה מַעֲרִים על השבועה מבול וכ' why wilt thou cunningly evade thy own oath? destruction by water thou wilt not bring, but destruction by fire thou wilt? Yalk. ib. 83; a. fr.

עָרַס, עָרִים ch. same.

Ithpe. אִתְעָרֵס, אִיתְעָרִים; (also *Af.* אַעֲרִים) 1) *to become prudent.* Targ. Prov. XIX, 25.—2) *to be subtle, to deceive, pretend.* Macc. 23^{b} ודילמא אִיתְעָרוּמֵי מִיתְעָרְמָא (not איעורמא) might she not have been subtle enough (to discover Solomon's motive)? Snh. 25^{a} דילמא אִיעָרוּמֵי קא מַעֲרִים perhaps he merely pretends (to be repentant)? B. Mets. 90^{b} חשרמה...אַעֲרִימוּ עליהו ויזדבנון a trick has been employed

'*orlah* (uncircumcision) is applied in four ways; a. fr.—Trnsf. (v. Lev. XIX, 23) [*that which is to be rejected,*] *the fruit of trees of the first three years.* Orl. I, 2 חייב בע' is subject to the law of '*orlah.* Ib. 6 נטיעה של ע' a young tree subject to the law of '*orlah.* Ib. 7 שרף הע' resin of a young tree; a. fr.—Tosef. Ter. V, 9, a. fr. עוֹרְלָה.—'*Orlah,* name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'ra'im.

עֲרְלוּת f. (preced.) *uncircumcision, the condition of one not circumcised.* Yeb. 71^{a} ע' שלא בזמנה חויא ע' want of circumcision on account of untimeliness (the infant before its eighth day) creates the legal condition of the uncircumcised (with regard to the Passover meal, T'rumah &c.). Ib. 70^{b} ע' דגופיה one's own want of circumcision; ע' דאחריני omission to circumcise others. Ḥull. 4^{b}, sq. מומר לע', v. מוּמָר; a. e.

עָרְלָתָא, v. עוֹרְלָתָא.

עָרַם I (b. h.; v. Ex. XV, 8; cmp. עָרַב I, a. עָרַךְ) *to heap up, pile.* Gen. R. s. 83, end (play on עירם, Gen. XXXVI, 43) שהוא עתיד לַעֲרוֹם וכ' he is destined to heap up treasures for the king Messiah; ('Rashi': לַעֲרוֹת, v. עָרָה I).—Denom. עֲרֵימָה.

עָרַם II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to peel off, strip; to make white, bright*; v. עָרוּם, עָרוֹם.

Hif. הֶעֱרִים 1) *to enlighten, inform.* Y. Snh. V, beg. 22^{c}, sq. (ref. to בערמה, Ex. XXI, 14) שיַעֲרִימוּהוּ באיזו מיתה מת they (the forewarning witnesses) must keep him informed as to what kind of death penalty is expecting him; (Bab. ib. 80^{b} שיודיעוהו).—2) *to plan, act deliberately.* Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to בערמה, v. supra) להוציא ... שאינן מַעֲרִימִין this is to exclude the deaf and dumb, the insane and the minor (who do not act with premeditation; אינן מערימין להוציא מרפא ... to exclude the surgeon ..., for although they acted with wilfulness (criminal negligence), they did not plan; Yalk. Ex. 325.—3) *to act with subtlety, to get around a law by an artifice.* Sabb. 65^{b} מערימין בדליקה in case of a conflagration on the Sabbath (when the rabbinical law allows the rescue of a certain number of clothes by putting them on) we may use an artifice (by laying off the clothes saved and going in again to save others); (oth. opin.) אין מערימין בדליקה you dare not &c. Ib. מהו שתַּעֲרִים וכ' dare a woman use an artifice &c., v. פָּרַץ. Tosef. Bets. III, 2. Gen. R. s. 49 מה אתה מַעֲרִים על השבועה מבול וכ' why wilt thou cunningly evade thy own oath? destruction by water thou wilt not bring, but destruction by fire thou wilt? Yalk. ib. 83; a. fr.

עָרַם, עָרִים ch. same.

Ithpe. אִתְעָרֵם, אִיתְעָרִים; (also *Af.* אַעֲרִים) 1) *to become prudent.* Targ. Prov. XIX, 25.—2) *to be subtle, to deceive, pretend.* Macc. 23^{b} ודילמא אִיתְעָרוּמֵי מִיתְעָרְמָא (not איעורמא) might she not have been subtle enough (to discover Solomon's motive)? Snh. 25^{a} דילמא אִיעָרוּמֵי קא מַעֲרִים perhaps he merely pretends (to be repentant)? B. Mets. 90^{b} חשרמה...אַעֲרִימוּ עליהו ויזדבנון a trick has been employed

עֶרֶס I *arbor*, v. עֲרִיס I.

עֶרֶס II c. (b. h. עֶרֶשׂ; preced. art.) [*joined frame*; cmp. כְּלִירָבָה,] *bed, bier.*—*Pl.* עֲרָסוֹת, constr. עַרְסוֹת. Sabb. 62[b] (ref. to Am. VI, 6) מסריחין עַרְסוֹתֵיהֶם וכ' Ms. M. (ed. עַרְסוֹתָם), v. סָרַח III; Kidd. 71[b].

עַרְסָא, עֶרֶס ch. 1) same. Targ. O. Deut. III, 11. Targ. O. Ex. VII, 28. Targ. Y. II ib. XXI, 18; a. fr.—תשמיש (ד)ע' *sexual connection.* Targ. Y. II ib. XIX, 15 (Y. I דַּעֲרִיס). Targ. Y. Num. V, 13 דיטריס; a. e.—Targ. II Sam. III, 31 *bier.*—Snh. 20[a]; Ned. 56[b] דגדא ע', v. גַּדָּא. Ib. ע' דצלא a bed with a leather mattress. Lam. R. to I, 1 (רבתי) ע' פחרתא a broken bedstead. B. Bath. 22[a] לעַרְסֵיה וכ' waiting for the bier of R. A. Y. Kil. IX, 32[c] bot.; Y. Keth. XII, 35[b] יהבון עַרְסִי וכ' place my bier (coffin) at the sea-shore; a. fr.—*Pl.* עַרְסָן, עַרְסָתָא, עַרְסִין, עַרְסָתָא. Targ. Am. VI, 4 עַרְסָתְהוֹן ed. Lag. (oth. ed. עַרְסֵיהוֹן). Lam. R. l. c. עַרְסָאתָא ... אתקין he prepared for them four beds. Lev. R. s. 5 (transl. מטות שן Am. l. c.) ע' דפרל ivory bedsteads. Y. Ber. III, 6[a] top קיסריתא וכ' ע' Cæsarean bedsteads which have holes for the girths; a. e.—2) (cmp. עָרִיס I) *arcade along a row of buildings, sidewalk.* Gitt. 6[a] מצריך מע' לע' required identification of signatures on documents brought from one side of the street to the other. Y. Bets. I, 60[c] bot. מע' לע' from one side of the street to the other (or from one couch to the other, v. טָעַן II).—*Pl.* עַרְסָתָא. Erub. 26[a] מערב ... ע' ע' Ar. (Ms. M. ערסא ערסא; ed. עַרְסֵיתָא, fr. עַרְסִיתָא) provided the whole town of M. with 'Erubs (v. עֵירוּב), one for each row of connected houses.—3) *dish of the steel-yard, scales.* Sabb. 60[a], v. עֶדָשָׁה.

עַרְסָה, v. עֲרִיסָה.

עַרְסִי m., *pl.* עַרְסִיִּין (preced. art.) *belonging to a bedstead*; ע' (מלין) *strapping, girthing.* Y. Sabb. VII, 10[c] top הן דעבד מ' ע' וכ' (Or Zar. Sabb. 64 דעביד ערסמו, read ערסיין) he who does girthing work (on the Sabbath), if lengthwise &c.

עַרְסִיתָא f., *pl.* עַרְסָתָא, v. עַרְסָא 2.

*עַרְסַל (v. next w.) *to swing* (like a hammock).

Hithpa. הִתְעַרְסַל *to be swung; to waddle, stagger.* Gen. R. s. 31 דוב בא ליכנס והיו רגליו מִתְעַרְסָלוֹת quot. in Rashi to Ez. XIV, 14 (missing in ed.) when a bear wanted to force his entrance into the ark, his feet tottered; ib. (with ref. to giants) מתערסלות במים Ar.; Yalk. Gen. 55 מתערסלות; v. עִרְפֵּל.

עַרְסָלָא, עַרְסַל m. (v. עַרְסָא) *hammock, v.* אַרְזָלָא.

עָרַע, v. עִרְעֵר III.

עָרַע I (apocop. of ערער, transpos. of רעע; cmp. כָּסָךְ a. כַּסְכֵּס) *to come in contact with; to join, meet.* Targ. Jer. XLI, 6 (h. text פגש). Targ. O. Gen. XXXII, 2 (h. text פגע). Targ. O. Ex. I, 10; a. fr.; v. אֲרַע I.

Pa. עָרַע (עִרְעֵר) *to join, be added to.* Koh. R. to VII, 27 חדא מְעַרְעָא חדא וכ' (ed. מְעַרְעָא) one (sin) is added to another &c., v. אֲרַע I.

Ithpa. אִתְעָרַע 1) *to be met; to happen; to come before.* Targ. II Sam. I, 6. Ib. XX, 1. Targ. Hos. XI, 7. Ib. 8. Targ. Jer. IV, 20; a. e.—[2) *to be added, increased.* Y. Ḥall. II, 58[d] top אִתְעָרְעָן (ed. אזדרעון), v. קַבָּא.]

עָרַע II (preced.; v. אֲרַע II), *Pa.* עָרַע *to call, proclaim, summon.* Targ. Zeph. I, 7 (h. text הקדיש). Targ. O. Lev. XXIII, 2; a. fr.; v. אֲרַע II.

עִרְעוּר, v. עַרְעַר.

עַרְעִין, v. עֲרָיִן.

עַרְעִיתָא I f. (עָרַע I) *accident.* Targ. Koh. IX, 11 (h. text פגע).

עַרְעִיתָא, עַרְעִיטָא II, עַרְעִיטָא f.=h. צִרְעָה, *wasp, hornet.* Targ. O. Ex. XXIII, 28 עָרָ' ed. Berl. (oth. ed. עֲרָ', עַרָ'). Targ. Josh. XXIV, 12; a. e.—Sabb. 80[b] ונפקא ע' מן וכ' a wasp came out of the wall and stung him &c., v. אַנְהִירְפֵּי.—V. אוּרְעִיתָא.

עִיר', עַרְעֵר I (Pilp. of עור) 1) *to stir up, excite to lamentation.* M. Kat. 8[a] לא יְעַרְעֵר וכ', v. עור *Polel.*—2) [*to stir up strife, disturb,*] *to contest the legality of an action, the legitimacy of a person, his fitness as judge, witness* &c. Y. Snh. III, 21[d] top אם בא ועי' עֲרָרוֹ קיים if he comes and protests (against the judgment given in his absence), his protest is valid. Y. Ned. V, end, 39[b] כל מי שיבוא ויעַרְעֵר וכ' whosoever may at some future time contest this donation (having a claim against the property); a. e.—[Meg. 25[b] המְעַרְעֲרִים those inclined to argue,—a censorial change from המומרים or חמרנים; v. Rabb. D. S. a. l. note 8.]—3) *to stir on by chiding, to scold.* Sot. III, 3 מְעַרְעֲרִים אותה וכ' they (the court) chide her and make her drink by force; [Rashi seems to take our w. in the sense of *encouraging*]; Tosef. ib. II, 3 מְרַעֲרְעִין ed. Zuck. (Var. מערערין). Ib. בצבת ומע' מדדין ... של ברזל ed. Zuck. (Var. מערערין, read מערערים אותה) they opened her mouth ... and urged her on and forced her to drink; Sot. 19[b]. Y. ib. III, 18[d] bot. מערערים אותה עד וכ' we urge her on to drink by chiding her until her face becomes pale; Num. R. s. 9; Yalk. ib. 708 מכין אותה ומע' וכ' ... they strike her with the broadside of a sword and urge her &c.; a. e.

Hithpa. הִתְעַרְעֵר *to be stirred up*, v. עָרַר.

עִרְעֵר II (b. h.; cmp. עָרָה I) *to lay bare, strip, denude; to make lonely.* Pesik. ʿĂniya, p. 134[b] (expl. סערה, Is. LIV, 11) מערערתא שעֲרַעֲרוּהָ וכ' 'the stripped' (or lonely) one whom the nations have denuded (with ref. to ערו, Ps. CXXXVII, 7); Yalk. s. 339 שעיר ערוה (read: שעֲרַעֲרוּהָ). Yalk. Num. 708 (play on חמים המארירים למרים, Num. V, 24) שממרירין את הגוף ומְעַרְעֲרִין את העון (not שממרין) because they make the body bitter (sick), and lay the sin bare; Sifré Num. 11 ומרעדים את חעין (corr. acc.); Num. R. s. 9 שמארירים את הגוף ומבעריך וכ' (corr. acc.; v., also, בָּרַר).

Nithpalp. נִתְעַרְעֵר *to be stripped, bare.* Midr. Till. to Ps. CII, 18 (ref. to ערער, ib.) זה מנשה שנתע' ממעשים טובים (some ed. שערער, corr. acc.; ed. Bub. שחיה ער, read עֲרֵיעָר)

for a murder the author of which is unknown (Deut. XXI, 1-9); *to perform the ceremony of atonement.* Sot. IX, 2 לא חזו עוֹרְפִין they did not perform the ceremony. Ib. 45b; a. fr.—Ib. IX, 5 ועורפין אותה בקופרין וכ' and (if the ground is not hard and rough) they cut her head from behind with a hatchet.—Part. pass. עָרוּף; f. עֲרוּפָה ע'.—טגלה ע', v. עֶגְלָה.—4) (cmp. אָחַר) (of copulations of animals) *to cover (from behind).* Ib. 42b (play on שחכל עורפין וכ' (עָרְפָּה) all covered her from behind.

Nif. נֶעֱרַךְ, *Nithpa.* נִתְעָרַךְ *to have the neck broken.* Ib. IX, 7 (47a) נמצא ... עד שלא נֶעֱרְפָה וכ' (Y. ed. עד שלא תֵּיעָרֵךְ) if the murderer was discovered before the heifer was put to death; Mish. משנִתְעָרְפָה העגלה (Y. a. Bab. ed. משנערפה) after the ceremony had taken place. Ib. 46a רבוא דבר ... ויֵעָרֵךְ וכ' ... let there be brought a thing which has not yet produced fruit (a heifer) and be broken in a place which produces no fruit, and atone for the murder of him who was prevented from producing fruit (good deeds on earth). Ex. R. s. 42, end (play on קשה ערף, Ex. XXXII, 9) ראויים הם לְהֵעָרֵךְ they deserve to have their necks broken; a. e.

עֵרֶף ch. same, *to break the neck of the heifer.* Sot. 46a תכי נמי דלא עַרְפִינָן is it really so that we do not perform the ceremony (in such a case)?

עֶרֶף, *pl.* עֲרָפִין, substitute for עֲרָכִין, v. עֵרֶךְ. Y. Ned. I, beg. 36c ואילו תנינן ... ע' ערצין ערקין but if we were to teach (substitutes for ʿărakhin), what would we teach? *ʿArafin, ʿaratsin, ʿarakin.*

עֹרֶף, v. עוֹרֶף.

עַרְפָּא m. = h. עוֹרֶף. *Pl.* עַרְפִּין (in singular sense). Yalk. Lev. 665 חמי ע' חמי קדרון (read: קדלון) look at the (fat) neck, look at the back; [obviously one a gloss to the other; differ. in Lev. R. s. 34, a. Koh. R. to V, 13].

עַרְפַּד m. *ʿarpad,* a species of *bats.* B. Kam. 16a עטלף ... נעשה ע' וכ' the bat after seven years changes into an *ʿarpad,* the *ʿarpad* &c., v. קִרְמוּשׁ.

עַרְפִּידָא, עַרְפְּדָא ch. same, *bat* (h. עטלף). Targ. Y. I Deut. XIV, 18 (Y. II חרפתא); Targ. Y. Lev. XI, 19 טרפירא (corr. acc.).

עָרְפָּה (b. h.) pr. n. f. *Orpah,* wife of Chilion, son of Naomi, in legend identified with Harafah (II Sam. XXI, 22). Sot. 42b בשכר ארבע דמעות שהורידה ע' וכ' as a reward for four tears which O. shed, when parting with her mother-in-law she was privileged to rear four mighty men (II Sam. l. c.). Ib. ע' שמה וכ' her real name was O., and why was she called Harafah?, v. הָרִיפוֹת. Ib. ע' ... הרפה שמה he real name was Harafah, and why was she called O.?, v. עָרְפָה. Snh. 95a חזרה לע' וכ' he (Abishai) saw O., his (Jishbi's) mother, spinning. Ruth R. to I, 14; a. e.

עַרְפִּלָא, v. עַרְפְּלָא.

***עִרְפֵּל** (Parel of עפל), *Hithpa.* הִתְעַרְפֵּל *to swell* (?). Midr. Till. to Ps. XVIII, 37 יִתְעַרְפְּלוּן, v. עִרְמֵל.

this refers to Manasseh who was bare of good deeds.—V. עַרְעָר.

עָרַר I ch. same, *to strip, make lonely.* Part. pass. מְעֻרְעָר; f. מְעֻרְעֶרֶתָא. Pesik. ʿĂniya, p. 134b, a. e., v. preced.

עָרַר III (v. עָרַע I) [*to bring into contact,*] 1) *to keep a liquid in the throat for the sake of lubrication.* Tosef. Sabb. XII (XIII), 10 if one has a sore throat, לא יְעָרְעֶנּוּ בשמן וכ' he must not lubricate it with oil (on the Sabbath); Ber. 36a לא יְעָרְעֶנּוּ (*Pi.* of עָרַע; Ar. ישרשר); Tosef. Ter. IX, 12 ישרענו (ed. Zuck. ירדנו?); Y. Shebi. VIII, 38a top ישרשר.—2) *to cause to meet.* Koh. R. to IX, 11 (ref. to ריקרה, ib.; cmp. עַרְעִיתָא I) עת הוא שפוגעת האדם ומְעָרְעֶרֶת בו וכ' it is time that strikes man and causes all these things (vicissitudes) to meet him.

עָרַר II ch. same, *to join, meet.* Koh. R. to VII, 27 מְעָרְעָרָא, v. עָרַע I.

עָרַר III (transpos. of ריערע, v. רָעַע) *to make shaky, loosen.*—Part. pass. מְעֻרְעָר; f. מְעֻרְעֶרָה. Lam. R. introd. (R. Ḥănina 2) (ref. to רָעָה, Prov. XXV, 19) שן מע' a shaky tooth, v. מַעֲמַד.

עַרְעָר m. (b. h.; עִרְעֵר II) *stripped, lonely.* Lev. R. s. 30; Yalk. Ps. 855 שהיה ע' ממעשים וכ', v. עִרְעֵר.—*Pl.* עַרְעָרִים. Ib.; Midr. Till. to Ps. CII, 18.

עַרְעַר, (עִרְעוּר) m. (עִרְעֵר I) *protest; evidence of illegitimacy* or *disqualification.* Keth. 21b וקרא ע' על אחד מיהן and the qualification of one of the judges was contested; ib. sq. ע' דמאי of what nature was that alleged disqualification?; ע' דגזלנותא a disqualification based on the charge of robbery; ע' דפגם משפחה based on alleged family blemish (descent from slaves). B. Bath. 31b, sq. ע' חד אינא וכ' they differ as to acting on the evidence of disqualification proffered by one witness; ר' אלעזר סבר ע' חד R. El. is of the opinion that evidence of disqualification by one witness is sufficient; ע' תרי it requires two witnesses; Keth. 26a. Ib., a. fr. אין ע' פחות משנים in charges of disqualification no less than two witnesses are required. Y. Bicc. I, 64a שהיו קורין עליה ע' משפחה ... a family ... whose qualification for marriage with priests was disputed; Y. Yeb. VIII, 9b bot.; Bab. ib. 60b. Y. Keth. II, 26b bot. שטר שנקרא עליו ע' a document against which an informality was charged; a. fr.

עַרְעֲרִין, v. עֲרָרִין.

עָרַף (b. h.) 1) *to divide, cut.* Sifré Deut. 306 (ref. to יערף, Deut. XXXII, 2) אין רַעֲרַף ... פרוט ... אלא עָרוֹף לי *yaʿărof* is a Phoenician (mercantile) term, e. g. one does not say to one's neighbor, *pʾroṭ* (break into small change) this Selʿa for me, but *ʿărof* for me &c.—Denom. עוֹרֶף.—2) (cmp. קָטַף a. קְטַף) *to drop, distill.* Taan. 7a (ref. to Deut. l. c.) אם ת"ח ... ואם לאו עוֹרְפִידהוּ כמטר if a scholar is worthy, he is like dew; if unworthy, drop him like rain; Yalk. Deut. 942 עָרְפֵהוּ.—3) (denom. of עוֹרֶף) *to break the neck of;* esp. *to break the neck of a heifer to atone*

עֲרָפֶל m. (b. h.; v. עָרַף 2) *cloud; spray; mist;* ʿĂrafel, the lower sky. Ḥag. 12ᵇ חשך ענן וע׳ וכ׳ darkness, cloud, and mist surround him. Tanḥ. Vayera 23 פתח הקב״ה את הרקיע ואת הע׳ the Lord opened the sky and the ʿărafel. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to בעב הענן, Ex. XIX, 9) בענן עבה ואיזה זה ע׳ in a thick cloud; and what is this? This is ʿărafel; a. e.

עֲרַפְּלָא, עֲרַפַּיְלָא ch. same. Targ. II Sam. XXII, 12; Targ. Ps. XVIII, 12. Targ. II Esth. III, 3.—*Pl.* constr. עֲרַפְּלֵי. Gen. R. s. 99, v. טוּרָא II.

עָרַץ (b. h.) *to be strong; to frighten.*

Hif. הֶעֱרִיץ *to proclaim the power of, praise.* Pirké d'R. El. ch. IV מַעֲרִיצִים ומקדושים וכ׳ they praise and sanctify his great name; Yalk. Is. 271; a. e.

עֵרֶץ, *pl.* עֲרָצִין, substitute for עֲרָכִין, v. עֵרֶךְ.

עַרְצוּבְיָא f. (cmp. אַרְזְבוֹנִית) a species of *locusts* (cmp. ἐρυσίβη, LXX Joel I, 4; II, 25 for חסיל; Deut. XXVIII, 42 for צלצל). Ḥull. 65ᵃ; Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V (differ. from ארזבונית).

עָרַק (b. h.; cmp. חרק) [*to pass, squeeze through,*] (denom. of עַרָקָא) *to strap.* Tanḥ. Mishp. 1 עזוב ... עֲרוֹק מכאן loosen a little on this side, lift ..., strap on that side.

עָרַק ch. (preced.; cmp. ברח) *to flee, run.* Targ. Gen. XIV, 10; a. fr.—B. Mets. 84ᵃ אבוך ע׳ ... ואת עֲרִיק ללודקיא (Ms. M. ברח) thy father fled (from persecution) to A., flee thou to Laodicea; Y. Maasr. III, 50ᵈ bot. עד דַּעֲרַקְנָא וכ׳ (I shall call thee so,) until thou runnest away and goest &c. Gen. R. s. 31 (עֲרַקְנָן) עֲרִיקִין הוינן מן קומי וכ׳ we were fugitives from a (Roman) troop, and living in &c., v. בְּטִירָא; Y. Pes. I, beg. 27ᵃ כד הוינן ערקין וכ׳. Ab. Zar. 16ᵃ מֵעֲרַק עֲרָקֵי ... דכי שלים for when their weapons (missiles) are spent, they run away (and do not attack with their shields). Y. Sabb. XVI, end, 15ᵈ ונורא ... פריס עֲרָקָא מינה he spread his cloak ..., and the fire fled from it (v. גְּדִישָׁא); a. fr.—[Gitt. 78ᵃ, v. עֲדַק.]

Pa. עָרַק, עַרַק, 1) *to put to flight, chase.* Targ. Deut. XXXII, 30 וְיָעֲרְקוּן (not וְיֵעֵר, וְיעִיר). Targ. Prov. XIX, 26 מְעָרֵיק (ed. Wil. מְעָרֵר; some ed. מַעֲרִיק *Af.*); a. e.—2) *to save.* Targ. Jud. VI, 11 לְעָרְקָא (ed. Wil. לַעֲרָר *Af.*).

Af. אַעֲרִיק same. Targ. Job XLI, 20 רְעָרְרִיק (ed. רְעָרֵק *Pa.*). Targ. Prov. XVI, 28 מַעֲרִיק וכ׳ causes his friend to flee (him) (Var. מעדיק, v. עַדַק); a. e., v. supra.

עֵרֶק, *pl.* עֲרָקִין, substitute for עֲרָכִין, v. עֵרֶךְ.

עֶרֶק (עֶרֶד) m. (v. next w.) 1) *a long and flat vessel made of rush,* Maim.; [oth. opin. *sieve*; cmp. אֲרָק a. עֲדָק I]. Kel. XVI, 3; Tosef. ib. B. Mets. V, 13.—2) *bandage, compress.* Sabb. 54ᵇ Ms. O., v. עֲדָק II.

עַרְקָא m. (עָרַק) 1) *strap, band.* Tanḥ. B'resh. 7 הדין ע׳ וכ׳, v. מְשַׁךְ II.—*Pl.* עַרְקִין. Targ. Ez. XXVII, 19 (some ed. עדקין, corr. acc.).—2) *sedge, rush.* Targ. Job VIII, 11 (h. text אָחוּ). Ib. XL, 21 (h. text בְּצָה).—3) *leech,* v. עֲלוּקָא.—[עַרְקָתָא f., v. עַרְקָא.]

עַרְקְבִנִין, עַרְקַבְלִין m. pl. (prob. fr. עקב; cmp. next w.) *prickly creepers* on palm-trees, *palm-ivy* (v. חַרְחֲבִינָא). Erub. II, 6 (23ᵃ) עקרבנין Mish. (Y. ed. ערקבי; Bab. ed. ערקבל׳); ib. 26ᵇ ערקבלין, expl. אצווחא חרוזראתא, v. אַצָּוָוא; Pes. 39ᵃ ערקבל׳. Shebi. VII, 2 ערקבי (Y. ed. ערקבל׳).

עַרְקוּב m. (עָקַב, *Par.*) [*curve,*] *hough, ham, the inner part of the knee; the inner angle of the joint which unites the thigh and the leg of an animal.* Bekh. VI, 11 זנב העגל לע׳ ... if the tail of a (first-born) calf does not reach the ʿarkub; לאיזה ע׳ אמרו which ʿarkub (curve) is meant? לע׳ שבאמצע הירך the ʿarkub in the thigh, expl. ib. 41ᵃ קפץ העליונה וכ׳ the upper joint (the inner part of the knee), not the lower joint (knuckle); Tosef. ib. IV, 14. Tam. IV, 2 (31ᵃ) נוקבו מתוך עֲרָקוּבוֹ וכ׳ Bab. ed. (Mish. עַרְכּוּבוֹ) he makes a hole through its ham and suspends it.

עַרְקוּמָא, v. עוּרְקָמָא.

עַרְקִי, Y. Kil. VIII, 31ᶜ bot., יִרְסִי ע׳, v. יִרְסִי.

עַרְקִין, Targ. Y. Ex. XXVIII, 19, v. עַזְרָקָא.

עַרְקֵל, (Parel of עָקַל; v. P. Sm. 2964) *to confuse, perplex.* Part. pass. מְעַרְקָל, *pl.* מְעַרְקְלִין. Targ. Prov. XXIX, 20 דמע׳ מילוי (Levita דמיערקלא, incorr.) he whose words are confused (blurted; h. text אין בדבריו).

עַ׳ לִבְנָה, עַרְקַת pr. n. pl. ʿArkath Libnah. Bekh. 57ᵇ (Rashi ע׳ לבינה), v. אַרָקָא II.

עַרְקָא, עַרְקָתָא f. (v. עַרָקָא) *strap.*—עַרְקַת מסנא, ע׳ דמסנא *shoe-strap.* Targ. O. Gen. XIV, 23; a. e.—Lev. R. s. 35; Cant. R. to I, 4 כע׳ סומקא וכ׳ as a red strap &c., v. מְסַכְּנוּתָא; Pesik. Shim'u, p. 117ᵃ כהיד ע׳ סמוקא בקדליה וכ׳ (not בדקלירה); Yalk. Lev. 670; Yalk. Is. 256; Lev. R. s. 13 כעזקתא (corr. acc.). Snh. 74ᵇ top אפי׳ לשנויי ע׳ דמסאנא (in days of religious persecution you must resist) even to changing the shoe-strap. B. Bath. 21ᵃ, v. מְחָא II. Y. Yeb. XV, 15ᵃ, v. רְקַד; a. e.

עָרַר, *Pi.* עֵרֵר (v. עָרַעַר I) [*to stir up,*] *to protest, contest, object.* Y. Gitt. I, 43ᶜ top אם בא ועי׳ עררו בטל if the husband comes and contests (the validity of his letter of divorce), his objection is null and void. Ib. הוא עירר משנישאת הוא ע׳ וכ׳ it is all the same whether he objects after she has remarried or before it. Y. Keth. II, beg. 26ᵃ נתאלמנה מי עוֹרֵר וכ׳ if she is a widow, who objects (opposes the woman's claim)? Gitt. I, 3 אם יש עליו עוֹרְרִים if there are contestants against it (the letter of divorce); a. fr.

Hithpa. הִתְעָרֵר *to be stirred up.* Tosef. Sot. II, 2 אפי׳ המים היה מִתְעָרְעִין ... המים מִתְעָרְרִין עליה Var. (ed. Zuck. המים, read: המים מתר׳ or מִתְעָרְעָרִין) even if she goes astray twenty years afterwards, the waters will be stirred up (work injury) in her body.

עָרַר I ch. same, *to object.* Y. Keth. VII, 31ᶜ top הויין קריבה עֲרָרִין ואמרין וכ׳ the relatives objected (to the verdict)

and said &c. Ib. VI, 30d top אשכחינון עֲרִירִין he found them disputing (about the amount to be allowed for the wife's toilet).

Pa. עֲרִיר *to stir up, incite.* Targ. Is. IX, 10.

עֶרֶר m. = עֲרָעָר, *protest, objection, claim.* Y. Gitt. I, 43c top כל ע' שיש לי עֲרָרוֹ בטל v. עָרַר. Y. Keth. IX, beg. 32d כל ע' שיש לי בשדה זו whatever claim I may have on this field. Y. R. Hash. III, 58d top קרא ע' על וכ' if objection was raised against the signature &c. Y. Gitt. I, 43c bot ע' שבגופו an objection based on an alleged informality of the document itself; ע' שחוץ לגופו an objection not concerning the document itself (e. g. that the letter of divorce was given conditionally).

עֲרַר II ch. same. Targ. Y. Deut. XXII, 14; 17 (not ערד; h. text עלילת).—[עֲרָר, Targ. Y. II Gen. XX, 2 (ed. Vien. ערד), read: גְּרָר.]

עֶרֶשׂ m. (b. h.; v. עֶרֶס) *bed.* Midr. Till. to Ps. XLI, 4 וכי יש ע' של דוי is there a bed of despair?; Yalk. ib. 741.

עָשׁ I m. (b. h.) the constellation called the *Great Bear.* Ber. 58b, expl. אָתָא, רותא, v. אָתָא III.

עָשׁ ch. same. Targ. Job IX, 9.

עָשׁ II m. (b. h.) *moth.* Deut. R. s. 2, beg., v. בָּסַס.

עָשָׂא ch. same. Targ. Is. L, 9.

עַשָּׁאשִׁיתָא, v. עֲשָׁשִׁיתָא.

עֵשֶׂב m. (b. h.) *herb, plant, grass.* Gen. R. s. 10, v. מִזָּל. Cant. R. to IV, 11 ע' הבאר the plants surrounding the well, v. גִּיעְגֵּעַ; a. fr.—*Pl.* עֲשָׂבִים. Kil. V, 7 אם ע' יופך if the dropped seeds have not grown beyond the stage of herbage, he must turn the soil over (v. אָפַךְ). Lev. R. s. 27, beg. החרים מעלין ע' וכ' the mountains produce herbs, and the righteous, good deeds. Erub. 54a בני האדם דומין לעֲשָׂבֵי השדה וכ' men are like the plants of the field, these blossom &c., v. חָלָה. Y. Taan. IV, 68d bot., a. e., v. לָחַי; a. fr.

עֲשַׂב, עִי' עֲשָׂבָא ch. same. Targ. Gen. I, 29 some ed.; a. fr.; v. עִסְבָּא.—Lev. R. s. 22 חמא חד עשב וכ' saw a certain plant and picked it up, and made of it a wreath for his head. Ib. חמא ההוא ע' saw that same plant. B. Bath. 74b, v. סַמְתְּרֵי; a. fr.—*Pl.* עִי' עֲשָׂבֵי. Ib. ואנחנא אע' and we rested on the herbs. Sot. 48b ע' טוריא mountain herbs, v. שׁוּם I ch.; a. fr.

עֲשֵׂה, עֲשָׂה, v. עשי.

עֵשָׂו (b. h.) pr. n. m. *Esau*, son of Isaac; (gent. noun) *Esau* (*Edom*), frequ. a disguise for *Rome.* Yoma 38b רשע דר ע' זה ... a wicked man that dwelt between two righteous men without adopting their doings, that is Esau. Gitt. 57b (ref. to Gen. XXVII, 22) אין לך ... מזרעו של ע' there is no successful war in which descendants of Esau have no part. Gen. R. s. 2 וירהי ערב ערבו של ע' 'and it was evening' (Gen. I, 5), the evening (decline) of Esau (Rome). Koh. R. to V, 7 אם ראית ע' בכרך הגדול של רומי עושק וכ' when thou seest Esau in the large city of Rome oppressing the poor and robbing the indigent &c.; a. fr.

עֲשׁוּר m. (עָשָׂה) *force, pressure.* Keth. 53a מעלאי דידי הירנו ע' Tosaf. to ib. 50a (Rashi עֲשׂוּרֵי הירנו; ed. עשירית) my coming in with you would be equal to forcing (undue influence); v. עָשַׂר.

עִשׁוּנָא, עִשּׁוּן, v. sub עִישׁ.

עֲשׂוֹנִית f. (v. עָשַׁשׁ, a. עָשֵׁת) *hard and level ground.* Mekh. B'shall., Shir., s. 5 (ref. to Ex. XV, 5) וכי תהומות יש שם והלא ע' היא are any abysses there?, is not it (the bottom of the Red Sea) even and hard?; וכי מצולות יש שם והלא ע' היתה (read היא) are any whirlpools there? &c.; Yalk. Ex. 246; Tanḥ. B'shall. 14 עשוניות (some ed. עשיניות; corr. acc.).

עִשּׁוּרָא, עִשּׁוּר, v. sub עִישׁ.

עשות, Yalk. Cant. 991 some ed., v. עָשֵׁת.

עִשּׁוּרְיָאתָא, v. עִיסּוּרְיָתָא.

עָשָׂה, עשי (b. h.; cmp. עסי) 1) *to do, work, prepare* (corresp. in variety of meanings to עָבַד). Shebi. VIII, 6 אין עוֹשִׂין זתים וכ' (in the Sabbatical year) you must not prepare (press, cmp. עָסַי) olives in the press &c. Tosef. ib. VI, 29 אין עושין אותן גרוגרות you must not prepare them as dried figs. Ib. 8 אין עושין את היין וכ' you must not make *ăluntith* wine (v. אֲלוּנְטִית II). Sabb. 118a, a. e. עֲשֵׂה שבתך חול וכ' make thy Sabbath a week-day (as to expense), and be independent of men. Ib. 56a שבירקש לַעֲשׂוֹת ולא ע' he wanted to do (evil), but did not do it. Ber. 17a (ref. to Ps. CXI, 10) לעוֹשִׂים לשמה ועושים וכ' to those who do good for its own sake, but not to those who do it from impure motives; וכל העוֹשֶׂה שלא לשמה וכ' whoever does good from impure motives, had better not have been born; a. v. fr.—עֲשֵׂה (*do*), or מִצְוַת עֲשֵׂה *positive law*; לֹא תַעֲשֶׂה (*do not*) *prohibitory law*, v. לֹא, לַאו, a. מִצְוָה. Keth. 30a, a. e. חייבי ע' מצרי ואדומי those guilty of transgressing the law implied in the positive law (limitation) concerning intermarriages with descendants of Egyptian or Edomite converts (Deut. XXIII, 8 sq.).—לאו הבא מכלל ע', v. לַאו.—ע' דמים, or ע' (sub. דמים) *to value, assess.* B. Mets. 69b לא עֲשָׂאָה דמים he did not estimate her (the cow's) value; ולא עשאה but did he not estimate her value (when he said, thy cow is worth to me thirty denars)? לא עשאה ד' מחירים וכ' he did not estimate her value as alive, but as dead (how much he would have to pay, if the cow died while in his use). Ib. 62b צא ועֲשֵׂה עלי כשער וכ' go and give me credit for it in accordance with the present market price, and I will furnish it &c. Ib. ברמי חיטיך שעֲשִׂיתָ עלי בשלשים וכ' as an equivalent for thy wheat for which thou hast charged me with thirty denars, I hold wine for thee; a. fr.—Part. pass. עָשׂוּי; f. עֲשׂוּיָה; *pl.* עֲשׂוּיִים, עֲשׂוּיוֹת; עֲשׂוּיִין. Ib. חרי חיטיך ע' עלי וכ' thy wheat is worth to me &c. Tosef. ib. VI, 6 חרי קמה זו ע' עליך וכ' this quantity of standing grain is charged to thee (I sell thee &c.) at one hundred &c.; ib. חרי גיזיהן של אלו ע' וכ' I sell thee the wool on these sheep for &c.; a. fr.—

Tanḥ. Naso 10; Num. R. s. 11 שלא תהא ע׳ that thou mayest not be *forced* (v. *Pi.*) to take an office, v. עַנְוִיס.—2) *to spend time, tarry.* Midr. Till. to Ps. XVII, 14 ... ר׳ שמעון שע׳ במערה וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. מָעוֹן) R. S. ben Y. who lived in a cave, ... thirteen years. Gen. R. s. 91 (ref. to רדו, Gen. XLII, 2) בירושלם שהן עתידין לעשות שם ר״ה שנה מנין רד״ו he announced to them that they were to live there two hundred and ten years, the numerical value of *r'du*; Num. R. s. 13. Gen. R. s. 22 עשה ... קיים וכ׳ Abel lived from &c.; a. fr.—Tanḥ. Sh'mini 1 ולא ע׳ אלא אמר וכ׳ and he did not tarry but said &c., i. e. at once he said; a. fr.

Nif. נַעֲשָׂה *to be done, made; to become.* Ber. 35ᵇ מלאכתן נַעֲשֵׂית ע״י אחרים their work is done through others. B. Mets. 46ᵃ, a. e. מטבע נ׳ חליפין, v. חֲלִיפִים. Pesik. R. s. 33 (ref. to Is. L, 5) לא נַעֲשֵׂיתי אחור לנבואה I was not behind (any one) in prophecy; a. v. fr.—נ׳ דמים *to be valued, priced.* B. Mets. l. c.; Kidd. I, 6 כל הנ׳ ד׳ באחר an object upon which a valuation has been set for the purpose of exchange with another object; expl. ib. 28ᵃ כל הנישום וכ׳ the value of which is estimated &c.; a. e.—נעשה כ־ *it is to be considered as if, it is as if.* Ḥull. 19ᵇ נ׳ כמי ששחט וכ׳ the case is the same as when a gentile begins the slaughtering and an Israelite finishes it. Y. B. Mets. V, 10ᶜ top נ׳ כמשכיר וכ׳ it is to be considered as if he had rented the field to him at a high price; a. fr.

Hif. הֶעֱשָׂה *to cause to do; to order.* B. Bath. 9ᵃ, a. e. גדול המַעֲשֶׂה יותר מן העושה greater is he who causes others to do good than he who does good. Ex. R. s. 35 ליתן שכר למעשה כעושה to reward him who causes a good deed like him who does it. Num. R. s. 7 (ref. to Num. V, 4) מעצמן לא הוצרכו שרַעֲשׂוּאוּם משה וכ׳ 'so did they' of their own accord, it did not become necessary for Moses and Aaron to make them do it. Tosef. Pes. VIII, 5 שה׳ את הצבור לעשות וכ׳ (ed. Zuck. שִׁעְשָׂה, *Pi.*) he ordered the congregation to celebrate the Second Passover; Tosef. Snh. II, 11 שהֶעֱשׂוּ את הצבור (ed. Zuck. שהֶעֱשׂוּ) they ordered &c. Y. Yoma VI, 43ᵈ top ראו הדך הֶעֱשׂוֹא את ישראל לעבודה זרה see how he became the cause for Israelites to commit idolatry (to erect a Temple in Egypt); a. e.

Pi. עִשָּׂה same, esp. *to force; to enforce.* Pesik. R. s. 33 מְעַשֶּׂה את הדין ... השופט דן the judge decides the law, and the officer (*shoṭer*) enforces the law. Y. Snh. I, 18ᵈ bot. יחזקיהו לצבור לעשות וכ׳ ע׳ Hezekiah ordered the congregation to celebrate &c.; Tosef. Pes. l. c., v. supra. R. Hash. 6ᵃ ועשית אזהרה לבית דין שיְעַשּׂוּךָ 'and thou shalt do' (Deut. XXIII, 24), this is an instruction to the authorities to make thee do it; Y. ib. I, 56ᶜ bot. Keth. 77ᵃ; Y. Gitt. IX, end, 50ᵈ אין מְעַשְּׂרִין אלא וכ׳ we do not force (a man to divorce his wife) except &c. Ib. ישראל שעִישּׂוּ כמעשה גוים if an Israelitish authority forced (divorce) in the way the gentiles do; גוים שעישו וכ׳ if gentile authorities forced (divorce) in the way Israelites do; a. fr.—Part. pass. מְעוּשֶׂה. Gitt. IX, 8 גט מע׳ וכ׳ a letter of divorce given under force, if forced by an Israelitish authority, is valid. Ib. 88ᵇ; a. fr.

עַשֵּׂי ch., *Pa.* עַשֵּׂי same, *to force.* Gitt. 88ᵇ בני עַשּׂוּיֵי lawfully qualified to force (a divorce). Keth. 50ᵃ עַשִּׂיתִינְהוּ לזנירה (read: לזווגיה) I caused them (persuaded them, v. Tosaf. a. l.) to support him. Ib. משום הכי ... אי אמרת עַשִּׂיתִינְהוּ וכ׳ if the law is that they are not bound to support him, then he had to persuade them; but if the law requires them to do it, what necessity was there to persuade them? Ib. 53ᵃ לעַשּׂוּיֵי נמי is it also permitted to influence him? Ib. מי אמינא ... טול ועַשֵּׂיה טול ולא תְּעַשֵּׂיה וכ׳ did I say to thee, go in and influence him? I said, go, but do not influence him. Ib. הדינו עשיה (read: עַשֵּׂיהּ), v. עֲשׂוֹי; a. e.

עֲשִׂידָה, עֲשִׂידָא f. (preced.) *doing, action.* Y. Pes. IX, 36ᵈ top (ref. to וחדל לעשות, Num. IX, 13) חחדל בשעת ע׳ he who fails (to sacrifice, without being prevented) at the time when the Passover sacrifice is to be done. Ib. חוץ לַעֲשִׂידָתוֹ out of the time of doing it. Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ (ref. to Lev. XXVI, 1) ע׳ בתחלה קימה וכ׳ 'ye shall not make' refers to the original making and putting up, 'ye shall not put up' means that you must not erect it when it has fallen down. Meg. 17ᵃ, a. e. ע׳ celebrating (Purim, Esth. IX, 27), contrad. to זְכִירָה. Sifré Deut. 212 (ref. to Deut. XXI, 12) נאמר כאן ע׳ ונאמרה ע׳ וכ׳ here is an action mentioned concerning the head, and a *doing* is named concerning the nails מה ע׳ האמורה וכ׳ as the action concerning the head means removing (the hair), so &c.; Yeb. 48ᵃ; a. fr.—*Pl.* עֲשִׂידוֹת. Yoma 55ᵃ (ref. to Lev. XVI, 15) שירחיו כל עֲשִׂידוֹתָיו שוות that all his actions (sprinklings) should be alike. Ib. 71ᵇ, sq.; a. e.—[עשירית, Keth. 53ᵃ, v. עֲשַׂר.]

עֲשִׁין, v. עֲשַׁן.

עַשִּׁי, עַשִּׁינָא, (עַשִּׁין) עַשְׁרִין m. (עֲשַׁן) *strong.* Targ. Ps. XXIV, 8. Targ. Prov. XXIV, 5 (some ed. עַשְׁוִנָא). Targ. Ps. LXXV, 9 (ed. Wil. עֲשִׁין); a. fr.—*Pl.* עַשִּׁירִין, עַשִּׁינַיָּא, עֲשִׁ׳. Ib. XVIII, 18. Ib. XXX, 8 (ed. Wil. עֲשִׁ׳; ed. Lag. עטשינא, read: עִשְׁוִנָא); a. e.—*Fem.* עַשִּׁינְתָא, עֲשִׁ׳. Targ. Prov. XVIII, 19 (ed. Wil. עַשְׁנְתָא); a. e.—*Pl.* עַשִּׁינָתָא, עֲשִׁ׳. Ib. IX, 3. Ib. XVIII, 23 hard words (h. text עַוְוֹת).

עשינות, v. עַשְׁוֹנִית.

עֲשִׁיק* I עֲ׳, עָשִׁיק m. (עֲשַׁק; v. P. Sm. 3006 s. v. עשק) *perverse, tricky.* Targ. Prov. XIV, 2 (Var. ed. Lag. עשור; h. text נלוז).

עֲשִׁיק II עֲ׳, עָשִׁיק m. (עֲשַׁק; cmp. יקר) *very dear, expensive, rare.* B. Mets. 52ᵃ (prov.) ע׳ לגבך ושוי וכ׳ for thy body (clothes) buy even what is dear, but for thy stomach, what is reasonable. Ib. 74ᵃ עפרא ע׳ Rashi (ed. עֲשַׁק; Ms. M. לא שכיח) earth (for pottery) was scarce. Ber. 56ᵃ, v. רוּפְנָא.

עָשִׁיר m. (b. h.; עָשַׁר) *substantial, wealthy; rich man.* Sabb. 25ᵇ אידהו ע׳ כל שיש לו נחת רוח בעשרו who is rich? He who finds satisfaction in his wealth; Ab. IV, 1; Tam. 32ᵃ. Deut. R. s. 2 (ref. to Prov. XVIII, 23) עָשִׁירוֹ של עולם the rich One (Owner) of the world. Ib. אדם אם ירוא לו קרוב ע׳ וכ׳ if a man's relative is rich, he owns him, and if poor, he disowns him. Pes. 113ᵃ ע׳ המעשר וכ׳ a rich man who gives away the tenth portion of his income in secret. Ib.ᵇ (four are unbearable) מכחש דל גאה וע׳

וכ׳ a poor man that is proud, a rich man that flatters &c.; a. v. fr.—*Pl.* עֲשִׁירִים, עֲשִׁירִין. Erub. 86ª רבי מכבד עשירים Rabbi paid honor to the rich (for the sake of their charitable mission, ref. to Ps. LXI, 8, v. עָשַׁב). Yoma 35ᵇ רבי ... מחריב את העשירים the example of R. El. b. Ḥarsum condemns the rich (who neglect the law on account of their business occupations). Men. 86ª, a. e. וסרמניך ע׳ מקמצין and thy mnemonical sign (v. סִרְמָן) be: the rich are economical (Rabbi favored the economical practice); a. fr.—*Fem.* עֲשִׁירָה. Y. Shek. III, end, 47ᶜ; Tosef. ib. II, 4; a. e.—*Pl.* עֲשִׁירוֹת. Tanḥ. Toldôth 9 הן נאות וכ׳ ע׳ they are rich, they are handsome &c.

עשיר, Targ. Prov. XIV, 2 Var., v. עָשִׁיק I.

עָסְ׳, עֲשִׂירָאָה m.=h. עֲשִׂירִי, *the tenth.* Targ. O. Gen. VIII, 5 (Y. ed. Vien. עֲשׂוּרִי). Targ. O. a. Y. II Lev. XXVII, 32 (Y. I עֲשִׂירָיָה); a. fr.—Ber. 5ᵇ, a. e., v. בִּיר.—*Fem.* עֲשִׂירִיתָא, עָסְ׳. Targ. Ez. XXIX, 1 (not עֲשִׂירָתָא); a. e.

עֲשִׂירוּת f. (עָשִׁיר) *wealth.* Keth. 106ᵇ, a. e. במקום ע׳, v. עֲנִיּוּת. Y. Peah IV, 18ª sq. (ref. to I Chr. XXII, 13 בעניי שאין ע׳ לפני מי וכ׳ none can claim to be rich before Him who spoke and the world arose. Gitt. 30ᵇ לע׳ ... מאי שנא דלא וכ׳ why is it that they made provision for the debtor's death, and none for the event of his becoming rich? מיתה שכיחא ע׳ וכ׳ death is an ordinary occurrence, becoming rich is not; a. fr.

עֲשִׂירִי m. (b. h.; עֶשֶׂר) *the tenth.* Ber. 8ᵇ תשיעי וע׳ the ninth and the tenth (of Tishri). Bekh. IX, 7 והיוצא ע׳ and the lamb which comes out the tenth. Ib. 8; a. fr.—*Fem.* עֲשִׂירִית. Yalk. Ex. 261 וכמה הוא ע׳ האיפה and how much is the tenth of an Efah?; a. e.

עֲשִׂירִיד, v. עֲשִׂירָאָה.

עֲשִׂירִיתָא, עֲשִׂירִית, v. עֲשִׂירִי, עֲשִׂירָאָה.

עָשָׁן m. (b. h.; v. עִשַּׁן) [*thick*, cmp. עָב, אָבָק &c.,] *smoke, soot.* Ker. 6ª מעלה ע׳ smoke-raiser (name of a plant). Yoma 21ᵇ עָשָׁן חמערכה the smoke rising from the pyre in the Temple; B. Bath. 147ª; a. fr.—*Pl.* עֲשָׁנִים. Sabb. 23ª כל חד׳ רפיון וכ׳ all soots are good for making ink, but that produced by burning olive oil is the best.

עָשַׁן (b. h.; denom. of preced.) *to smoke.*

Pi. עִשַּׁן *to generate smoke; to fumigate; to burn incense.* Sabb. 23ª (ref. to the use of oil for ink) לגבל או לעשן do you mean for kneading it with soot, or for making soot by burning it? Pesik. R. s. 12 והיו מְעַשְּׁנוֹת לפני עכו״ם they burnt incense before idols; Tanḥ. Tol'doth 8 מעשנות ומקטרות וכ׳ raised smoke and burnt perfumes &c. Yeb. 115ª עישׁנוּ עלינו בית וכ׳ (Ar. עִרְשְׁנוּ) they (robbers) filled our house with smoke, filled a cave in which we dwelt with smoke &c. Y. Ber. VI, 12ᵇ bot. במעשין לפני וכ׳ (not במעשיו) when he burns spices in front of his shop; a. e.—Esp. *to fumigate plants.* Shebi. II, 2 מְעַשְּׁנִין עד וכ׳ you may fumigate until New Year (of the Sabbatical year). Y. Sabb. VII, 10ª top חִמְעַשֵּׁן he who fumigates plants (on the Sabbath); a. fr.—Part. pass. מְעוּשָּׁן; f. מְעוּשָּׁנָת; *pl.* מְעוּשָּׁנִים, מְעוּשָּׁנִין; מְעוּשָּׁנוֹת. Men. VIII, 6 אין מבריאין ... מע׳ you must not use for libations sweet wine or smoked wine (of fumigated grapes). Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. ענבים מאובקות ומע׳ וכ׳ (not מאוכ׳) powdered (v. אָבַק) or smoked grapes should not be offered as first-fruits. Ḥull. III, 5 המע׳ an animal that has inhaled smoke; a. e.

Hithpa. הִתְעַשֵּׁן *to be affected by smoke, taste of smoke.* Zeb. 64ª שמא יִתְעַשְּׁנוּ lest the wine for libations may catch smoke (when carried past the altar pyre).

עָשִׁין, עָשַׁן (cmp. אשׁן) *to be substantial, strong* (corresp. to h. עָזַז, v. עַז). Targ. Ps. LII, 9 עָשַׁן Ms. (ed. עָשִׁין). Ib. LXXXIX, 14 (ed. Wil. תֶּעְשַׁן *Af.*); a. e.

Af. אַעְשַׁן *to strengthen, make substantial.* Targ. Prov. VIII, 28 (ed. Wil. אַעְשִׁין, corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִתְעַשַּׁן, *Ithpe.* אִתְעֲשַׁן 1) *to become strong.* Targ. Y. Num. XXV, 8.—2) *to exhibit one's strength.* Targ. Ps. LXVIII, 29 (h. text עֻזּוּזָה).—3) *to boast of one's strength, be impudent.* Ib. IX, 20.

עוּשׁ׳, עָשְׁנָא m. (preced.) =h. עֹז, *strength.* Targ. Ps. XXI, 2 בְּעָשְׁנָךְ (Ms. בעוּשׁ׳). Ib. VIII, 3. Ib. XXIX, 1 Ms. (ed. עִרְשׁוּנָא; ed. Wil. עָשְׁנָא). Targ. Prov. X, 15; a. fr.

עַשְׁנָתָא, v. עַשִּׁירִין.

עָשֶׁת, v. עוֹשֶׁם.

עָשַׁק (b. h.) [*to press, twist,*] *to wrong*, esp. *to withhold what is due to a fellowman; to deny a debt.* B. Mets. 111ª (ref. to Lev. V, 21) או עשק כתיב שעָשָׁקוֹ כבר we read, 'or if he *have* withheld', which means that he had wronged him ere this (when he denied his indebtedness). Koh. R. to IV, 6 טוב ... גוזל וחומס ועושק ועושה וכ׳ better is he who does a little good with what is his own, than he who robs and does violence and oppresses, and does much good with what belongs to others. Succ. 29ᵇ עושקי שכר שכיר those who withhold the hired man's wages, different from כובשי וכ׳ (v. כָּבַשׁ) who defer paying &c.; a. e.

עָשַׁק ch. 1) same. Targ. O. Lev. V, 21 עשק ed. Berl. (oth. ed. אנס). Ib. 23. Targ. Am. IV, 1; a. fr.—Part. pass. עָשִׁיק.—2) *to pervert*, v. עָשִׁיק I.—3) (cmp. יקר) *to be outrageously dear*, v. עָשִׁיק II.

עֲשָׁקָא, עֲשָׁק, v. עוּשָׁקָא.

עָשַׁר (cmp. עֲשַׁן) *to be strong, substantial, wealthy.*

Hif. הֶעֱשִׁיר 1) (denom. of עָשִׁיר) *to become wealthy.* B. Bath. 25ᵇ ושרעשיר and he who desires to become rich. Ber. 33ª חֶעֱשִׁירוּ קבעוה וכ׳ when they became wealthy, they made it a custom to recite the Habdalah over a cup. Meïl. 17ª, v. עָנָה II, *Hif.* Ned. 38ª לא ה׳ משה וכ׳ Moses became rich from the chips of the tablets; a. fr.—2) *to make rich.* Keth. 48ª לאו כל הרמנו שיעשיר וכ׳ he is not permitted to enrich his children and throw himself on the charities. Ḥull. 84ᵇ (expl. עשתרת, Deut. VII, 13) שמַעֲשִׁירוֹת Ar. (ed. שמְעַשְּׁרוֹת, *Pi.*) את בעליהן for they make their owners rich; Yalk. Deut. 848 שמעשרות. Cant. R. to VII, 11 (ref. to תעשרנה, Ps. LXV, 10) אם זכירתם תַּעֲשִׁירֶנָּה ואם לאו תְּעַשְּׁרֶנָּה וכ׳ if you deserve well (it reads:) 'thou makest her rich', if not, 'thou reducest her to one-tenth', that she yield you only one-tenth; a. e.

Pi. עִישֵּׁר same; v. supra. B. Bath. l. c., v. infra.

Hithpa. הִתְעַשֵּׁר, *Nithpa.* נִתְעַשֵּׁר 1) *to become rich.* Sabb. 119ª; Taan. 9ª (play on עשר תעשר, Deut. XIV, 22) עַשֵּׂר בשביל שתתעשר give tithes in order that thou become rich. B. Bath. l. c. מתוך שמתחכם מִתְעַשֵּׁר for when he grows wise, he will also grow rich; (Ms. M. חכמתו מְעַשַּׁרְתּוֹ his wisdom makes him rich). Pes. 50ᵇ שלא יתעשרו עשירים ... שאילמלי מִתְעַשְּׁרִין וכ׳ the men of the Great Assembly held twenty-four fasts to pray that the copyists of sacred books &c. might not become rich, for if they grew rich, they would not write; a. fr.—[2) (b. h.) *to pretend to be rich, to pass for a rich man.* Men. 85ᵇ. Midr. Till. to Ps. XXIV.]

עֲשַׂר ch. same (mostly עֲתַר).

Ithpa. אִתְעַשַּׁר *to become rich.* Gitt. 30ᵇ, v. אֲשַׁר.

עֶשֶׂר, v. עוֹשֶׂר.

עֶשֶׂר f., עֲשָׂרָה m. (b. h.) *ten.* Ab. V, 1, v. מַאֲמָר. Ex. R. s. 15, a. fr. עשר מכות (not עשרה) the ten Egyptian plagues. Ib. אנשים ע׳ ten men; a. v. fr.—In compounds עָשָׂר, עֶשְׂרֵה, as אַחַד ע׳ *eleven*, שְׁנֵים ע׳ *twelve* &c. R. Hash. I, 1 בחמשה ע׳ בו on the fifteenth day of it (the month of Shebat). Pes. I, 1 אור לארבעה ע׳, v. אוֹר II; a. v. fr.—*Pl.* עֶשְׂרִים *twenty.* B. Bath. 107ª ואחד אומר בע׳ and one of the experts says, it is worth twenty (Selaim). Ab. V, 21 בן ע׳ לרדוף at the age of twenty years it is time to hunt (for a living); a. v. fr.

עֶשֶׂר I f., עֲשָׂרָה, עַשְׂרָא m. (also עַסְרָא; עַסְרָא) ch. same. Targ. Gen. XLV, 23 (Y. also עֶשֶׂר; O. ed. Berl. עש׳, oth. ed. עס׳); a. fr.—חַד עֲשַׂר, חַד עַסְרָ (contr. חַדְסַר) *eleven*; תרתי סרי *twelve* &c.—*Pl.* עַשְׂרִין, עַסְרִין, עֲ׳. Targ. Gen. XXXI, 38. Targ. Num. X, 11 בע׳ on the twentieth; a. fr.—B. Bath. 106ᵇ הויא ע׳ גרירי it contains twenty *g'rivas* (v. גְּרִירָא); a. fr.

עָשַׂר, *Pi.* עִשֵּׂר (b. h.; denom. of עֶשֶׂר) 1) *to give one-tenth, separate tithes.* Sabb. 119ª עשר וכ׳, v. עָשַׂר. Maasr. IV, 2 ושכחו לעשרן but had forgotten to pay the tithe of them. Sabb. II, 7 עִשַּׂרְתֶּם have you set aside tithes (of what you intend to use for the Sabbath)? Ib. אין ... ספק מְעַשְּׂרִין את הודאי if it is doubtful whether or not night has set in, you must not separate the tithes of what is sure to be subject to tithes (v. דְּמַאי); a. v. fr.—Part. pass. מְעוּשָּׂר; f. מְעוּשֶּׂרֶת; *pl.* מְעוּשָּׂרִין, מְעוּשָּׂרִים; מְעוּשָּׂרוֹת. Bekh. IX, 7 מן הצפ׳ לתוכן (קפ׳ אחד) if one of those (lambs) which have been set aside as tithe, leaped among the flock. Ib. הרי אלו מע׳ they (the flock) are considered as tithed; a. fr.—2) *to reduce to one-tenth.* Cant. R. to VII, 11, v. עָשַׂר.

Nif. נֶעֱשַׂר, *Hithpa.* הִתְעַשֵּׂר, *Nithpa.* נִתְעַשֵּׂר *to be tithed.* Maasr. l. c. עד שיעשרו (Ms. M. שיתעשרו) until they are tithed. Ib. 5 מִתְעַשֶּׂרֶת ורע׳ וכ׳ must be tithed as seed, as vegetables (if the leaves are used) &c. Bekh. IX, 1 ואינן מִתְעַשְּׂרִים מזה על זה and they (large cattle and small cattle) cannot be tithed one for the other. Ib. 53ᵇ אין דין שיתעשרו זה מזה should we not conclude that they may be tithed one for the other?; a. fr.

עָשַׂר II ch., *Pa.* עַשֵּׂר, עַסֵּר same, *to tithe.* Targ. Deut. XIV, 22. Ib. XXVI, 12 (Y. II לַמַּעֲשָׂרָא *Af.*).—Yeb. 93ª ע׳ מפירי דביתיה עילויהו he set aside as tithes from the produces in his house on behalf of those (that were to come in). Ib. לעשורי ומיכל as regards tithing and eating; a. e.

עַשְׂרָה, עַשְׂרָא, v. עַשַּׂר I.

עֶשְׂרֵה, עֲשָׂרָה, v. עֶשֶׂר.

עִשָּׂרוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *one-tenth* of an Ephah, *'issaron.* Men. XIII, 1 הרי עלי ע׳ וכ׳ if a person says, 'I vow an *'issaron*, he must offer one *minḥah.* Ib. 2 מנחת ע׳ של ששים a meal offering of sixty *'issarons*; a. fr.—*Pl.* עֶשְׂרוֹנִים, עֶשְׂרוֹנוֹת. Ib. 1 ע׳ יביא וכ׳ (Bab. ed. 104ᵇ עשרונות) if a person says, 'I vow *'esronim*, he must offer two *minḥahs.* Ib. יביא מנחות של ע׳ מאחד ועד ששים he must bring (sixty) offerings of *'esronim*, beginning with one *'issaron* and progressing up to sixty; a. e.

עֶשְׂרוֹנָא, עֶסְ׳, עֲ׳ ch. same. Targ. Num. XXVIII, 13; a. fr.—Pl. עֶשְׂרוֹנִין, עֶסְ׳, עֲ׳. Ib. 12; a. fr.

עֲשִׂירָה, v. עֲשִׂירָאָה.

עֲשִׂירָאָה, עֲשִׂירָיָא, v. עֲשִׂירִי.

עֲשָׂרַת f. constr. (b. h.; עֶשֶׂר) *group of ten.* Sabb. 86ᵇ ע׳ הדברות the ten words (commandments); a. fr.—*Pl.* עֲשָׂרוֹת. Snh. 18ª שרי ע׳ ששת רבוא the number of the chiefs of ten (Ex. XVIII, 21) was sixty thousand; Mekh. Yithro, 'Ămal., s. 2; Tanḥ. Mishp. 6. Tanḥ. Emor 24 (Chald. dict.) זיל כנוש עֲשָׂרִיּוֹתָיךְ go and gather thy divisions of ten.

עֲשָׂרְתָּא ch., constr. עֲשָׂרַת same. Targ. Esth. III, 9; a. e.—Pesik. R. s. 18 נצחון ע׳ מניכון לע׳ אלפין וכ׳ (not מינירכון) your ten *manahs'* worth (of a barley offering) will overcome my ten thousand (talents of silver); a. e.

עִישַׂרְתֵּי, עֲשַׂרְתֵּי same. Targ. Esth. IX, 10; 12. Targ. Y. Gen. II, 2 (ed. Vien. עִישְׂרַתֵּי). Targ. Y. Deut. IV, 13 עִישַׂרְתַּי; a. e.

*עַשַּׁשׁ (v. אָשַׁשׁ) *to be strong.*

Ithpa. אִתְעַשַּׁשׁ *to exercise one's strength.* Midr. Till. to Ps. XIX, 1 מאבנא דהוא מִתְעַשַּׁשׁ (בה) וכ׳ by the stone with which he practices you can tell his strength; [ed. Bub., a. Yalk. Ps. 672 מִתְגּוֹשֵׁשׁ, h. form, v. גָּשַׁשׁ].

עֲשָׁשִׁית f. (v. אָשַׁשׁ a. עֶשֶׁת) 1) ע׳ של ברזל *wrought iron, bar, ball.*—*Pl.* עֲשָׁשִׁיּוֹת. Yoma 34ᵇ ע׳ של ברזל וכ׳ lumps of wrought iron were heated for the high priest on the eve of the Day of Atonement; Tosef. ib. I, 20 (Var. עששית); Y. ib. III, 40ᶜ עֲשָׁשִׁיּוֹת. Ab. Zar. 16ª אין מוכרין להם ע׳ וכ׳ we must not sell them (the Romans) iron bars,... because they forge arms out of them (expl. פרזלא הינדואה, v. הִינְדָּוָא). Snh. 108ᵇ יש לנו ע׳ וכ׳ we have iron plates with which we can pave the ground (to prevent water coming up).—2) (v. אָשַׁשׁ) *glass ball, crystal, reflector, lantern.* Ber. 25ᵇ בע׳ covered with a translucent substance. Ib. 53ª ע׳ שחירחה דולקת וכ׳ a lantern which has been burning the

whole day (of the Sabbath); Y. ib. VI, 12[b] bot. R. Hash. 24[a] ראינוהו בע׳ we have seen the reflection of the moon in a crystal, v. אֶשֶׁשׁ; a. e.—*Pl.* as ab. Sabb. 154[b] היתה בחמתו ... וע׳ if his beast is laden with ... glass lumps, expl. ib. בבולסא, v. בּוּלְסָא.

עֶשְׁשִׁיתָא, עַשְׁשִׁית ch. same, *crystal, glass ball.* Targ. Cant. V, 14.—Tanh. Vaëra 14 (ref. to מתלקחת, Ex. IX, 24) כחדין ע׳ דמיא וכ׳ (=קנדילא דע׳) like (the light in) the glass in which water and oil are mixed together, and the light burns within; Ex. R. s. 12; Cant. R. to III, 11 להדא עֶשְׁאשִׁיתָא דקנדילא; Num. R. s. 12 כהדא שָׁאשִׁיתָא וכ׳; Pesik. Vayhi, p. 3[b] שאשתא (Ar. עֶשְׁשִׁיתָא). Y. Sabb. II, beg. 4[c]. ששיתא.

עַשֵּׁת (cmp. עשש) *to make strong, harden, forge.*—[Dan. VI, 4 עֲשִׁירִת *firmly determined.*]

Ithpa. אִתְעַשַּׁת, *Ithpe.* אִתְעֲשַׁת (denom. of תיעשת=next w.) *to forge*; trnsf. (cmp. חָרַשׁ) *to plan, devise.* Targ. Is. XXXII, 6. Ib. XXXIII, 11. Targ. Jer. V, 26. Targ. II Sam. XX, 15.

עֵשֶׁת f. (b. h.; עשש, v. עֶשְׁשִׁית) *wrought metal, bar; polished block.* Kel. XI, 3, opp. to חֲרָרָה. Tosef. Ḥull. I, 18; Tosef. Men. IX, 18 מנורה ... אלא מן הע׳ the candlestick in the Temple is not fit unless made out of a (gold) bar, opp. גְּרוּטָאוֹת; Men. 28[a] מן הע׳ ומן הזהב out of a bar and out of gold; Yalk. Ex. 369 מן הע׳ מן הזהב. Ib.; Men. l. c. חצוצרות מן הע׳ מן הכסף the trumpets were made out of silver bars; Tosef. l. c. 19 [read:] אלא מן הע׳ מן הכסף, contrad. to גוש raw ore. Cant. R. to V, 14 מה ע׳ שן זו עושין ממנה כמה יתדות וכ׳ (not זה) as out of a bar of *shen* (marble?) you make ever so many pegs, spears &c. Yalk. Cant. 991 (ref. to Cant. l. c.) אלו ספרי תורה ... לע׳ שן וכ׳ (some ed. לעשות, corr. acc.) this refers to the scrolls of the Law which resemble a *column* of marble which is adorned with sapphires.—*Pl.* עֲשָׁתוֹת. Sifré Num. 160 השליך עליו ע׳ וגולמים if he threw at him metal balls or lumps, opp. to כלי; Yalk. ib. 787.

עִישׁ׳, עֶשְׁתּוֹנָא m. (preced. wds.; b. h. עֶשְׁתּוֹנֹת *pl.*) *forge;* trnsf. *plan, device.*—*Pl.* עֶשְׁתּוֹנִין, עִישׁ׳. Targ. Is. XXXIII, 11 (ed. Lag. עיש׳). Ib. XLI, 29 (ed. Lag. עיש׳; h. text נסכ׳). Ib. LV, 7 (ed. Lag. עיש׳); a. fr.

בַּר עַ׳, עַשְׁתּוֹר pr. n. m. *Bar ʿAshtor*, the progenitor of a family of converts. Y. Bicc. I, 64[a] top אילין דבר ע׳ וכ׳ those of the family of B. A. who are converts, sons of converts. Ib. קרימת בנימין בר ע׳ וכ׳ one Benjamin B. A. stood before us (was admitted as witness) in the case of &c.; ib. בר אשתור. Y. Dem. VI, 25[b] top.

עַ׳ קַרְנַיִם, עַשְׁתָּרוֹת (b. h.) pr. n. *Ashteroth Karnayim*, name of a glen whither the sun cannot penetrate. Succ. 2[a].

עֵת f. (b. h.; contr. of עדת, v. עוּד; or of ענת, v. עוֹנָה I) [*duration, turn,*] 1) *ʿEth*, the twenty-fourth part of an *ʿonah*. Tosef. Ber. I, 1; a. e., v. עוֹנָה I.—2) *time.* Pes. 109[a]; מימיו לא אמר הגיע עת לעמוד וכ׳ never in his life did he (R. ʿAḳiba) say, it is time to rise from (leave) the house of study, except &c.; Succ. 28[a]. Ber. 8[a] (ref. to Ps. LXIX, 14) אימתי עת רצון בשעה וכ׳ when is the time of favor? When the congregation is at prayer. Taan. 24[b] שמע מינה עת רצון הוא I learn from this (dream) that this is an auspicious time for prayer. Yeb. 72[a] עת רצון מילתא הוא there is something in the idea of a time of favor for prayer; a. fr.—מַעֲתָ׳ (abbrev. מע״ע) *the time of twenty-four astronomical hours.* Nidd. I, 1 מע״ע ממעטת עליד מפקידה לפקידה וכ׳ the term of twenty-four hours (of retrospective uncleanness) reduces the term of the interval from one examination to the other &c., i. e. we go by the shorter term whichever it may be. Ḥull. 51[b]; Zeb. 74[b] צריכה מע״ע requires the intervening of twenty-four hours (before it may be slaughtered); a. fr.—*Pl.* עִתִּים, עִתּוֹת, עִיתִּים. R. Hash. 28[a] ע׳ חלים ע׳ שוטה (Tosef. Ter. I, 3 פעמים), v. חָלַם I. Tam. I, 2 לא כל הע׳ שוות the time (for the appearance of the superintendent) was not always the same. Y. Ber. IX, end, 14[d] (ref. to Ps. CXIX, 126) עושה תורתו ע׳ ... מיפר בריתו he who makes the study of the Law a matter of time, destroys the covenant. Sabb. 31[a] בשעה שנשאת ונתת באמונה קבעת ע׳ לתורה ... when man is brought up for judgment, he is asked, hast thou been dealing with integrity? hast thou had regular times for the study of the Law? Snh. 65[b] ע׳ ושעות, v. עוֹן; a. e.—לְעִיתּוֹתֵי עֶרֶב *at the evening appointments* (when labor is stopped, the work reviewed, wages paid &c.), in gen. *towards evening.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 10; Bab. ib. 65[a]. Y. Ber. II, 5[c] top. Y. Succ. IV, beg. 54[b]. Y. Yeb. XVI, 15[d] top לצריצותי, Var. לעיתותי (read: לעיתותי ערב); a. e.

עֶתָא, v. עִיתָא.

עַתָּא, v. עַאתָא.

עִתְאוֹרוֹתְדוֹן, עִתְאוֹרוֹתְדוֹן (Levita עִתְאוּד), Targ. Job III, 7, read: אִתְעֲרוּתְדוֹן׳, v. אַתְעָרוּתָא.

עֲתַד (b. h.) *to endure, stand, be ready.*

Pi. עִתֵּד *to make ready, designate.*—Part. pass. מְעוּתָּד, *pl.* מְעוּתָּדִין, מְעוּתָּדִים. Num. R. s. 18 (ref. to Job XV, 28) ולמי הן מע׳ וכ׳ and for whom were they (the treasures) designated? For those who were to emigrate (from Egypt) &c. Yalk. Ex. 264; Mekh. B'shall., ʿAmal., s. 1 (ref. to נצב, Ex. XVII, 9) מחר נהא מיע׳ ועומדים וכ׳ (not מעתד) to-morrow let us be ready (for battle), and stand on the top of the hill; נגזור תענית ונהא מיע׳ על מעשה אבות let us appoint a fast and be ready (for prayer and meditation) on the merits of the fathers.

עַתֵּד ch. same.

Pa. עַתֵּד 1)=h. חצִיב, *to put up, place, fix.* Targ. Lam. III, 12. Targ. Prov. IX, 1 (h. text חצבה!). Ib. XV, 25. Targ. Job XVII, 6 (Var. ed. Lag. עדת׳, some ed. ערת׳; corr. acc.).—Part. pass. מְעַתַּד (=b. h. נָצַב, cmp. מְעוּפָּד fr. עָמַד). Targ. O. Gen. XXVIII, 13 (Y. מְעַמַּד). Targ. Ps. XLV, 10; a. e.—2) *to hold ready; to designate.* Ib. L, 10. Targ. Prov. XXIV, 27 עַתְּרָהּ (some ed. עַתִּירָהּ, corr. acc.).—Part. pass. מְעַתַּד; f. מְעַתְּדָא. Targ. Job XV, 23 (ed. Lag. מִיעַתַּד *Ithpa.*). Targ. Y. I Deut. XXXII, 35; a. e.—Y. B. Bath. II, beg. 13[b] ע׳ ליה תכריכין held shrouds ready for him. Gen. R. s. 45 עַתִּיד לך וכ׳ Mus. (ed. עביר), v. פּוּרְבִּי. Y. Keth. XII, 35[a] top.

אין אתא משידתא ואנא מְעַתַּד that I be ready, when the Messiah comes; Y. Kil. IX, 32b top; (Gen. R. s. 100 אירטימוס). Y. Sabb. V, 7b bot. (expl. שוזות) מְעַתְּדָן prepared (for copulation, v. Bab. ib. 53b bot.); a. e.

Ithpa. אִתְעַתַּד, אִיתְעַתַּד 1) *to be ready, designated*, v. supra.—2) *to endure*, v. עַתַּר.

עַתָּה (b. h.; v. עֵת) *now, this time.* Ber. 46a מע׳ ועד now and forever. Tanh. Mishp. 18 וע׳ באתי and now I have come again; a. fr. [In Talm. mostly עכשיו.]—As a dialectic term: מֵעַ׳ from now, i. e. *as a consequence; if this were so, then.*—Y. Ab. Zar. I, 39d bot. מע׳ חטרן אל ימכור וכ׳ according to this he ought not to sell him wheat &c.; a. fr.—Mostly: אֶלָּא מע׳. Succ. 2a א׳ מ׳ תשושה סוכתו וכ׳ but according to this, if a man put up his Succah in Ashteroth Karnayim (v. עַשְׁתָּרוֹת), would you also say that it is no legitimate Succah? B. Kam. 17b; a. fr.—אֱמוֹר מע׳ say from now, i. e. *learn from this, therefore.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 2. Sifré Deut. 334; a. fr.

עַתּוּד m. (b. h.; עָתַד) [*leader of the flock,*] *ram.*—*Pl.* עַתּוּדִים. Num. R. s. 13 ואין ע׳ אלא לשון עמידה *attudim* has the meaning of standing (readiness). Y. Ab. Zar. II, 41d top (ref. to Prov. XXVII, 26) הגדילו ונעשו כע׳ וכ׳ when the pupils have grown and become (strong) like rams, then reveal to them the secrets of the Law. Ḥull. 84a (ref. to Prov. l. c.) ויקח ע׳ וכ׳ ... לעולם at all times a man may sell a field and buy rams (flocks), but he should not sell flocks to buy a field; a. e.

עָתִיד m. עֲתִידָה f. (b. h.; עָתַד) *standing* (cmp. עָמַד); *ready, designated; in future.* Meg. 15b; Snh. 111b ע׳ הקב״ה לחיות וכ׳ at a future time the Lord shall be a crown on the head of every righteous man. Sabb. 138b ע׳ תורה שתשתכח וכ׳ a time will come when the Law will be forgotten in Israel; a. fr.—חֲיָ׳ לָבֹא (or חֲיָ׳) *the future.* Keth. 87a משבירין אותה על חע׳ לבא we administer an oath to her in regard to her conduct in the future, opp. על שעבר; a. fr.—Esp. לֶעָתִיד לָבֹא (abbrev. לע״ל) *in the Messianic future; in the hereafter* (v. עוֹלָם). Ab. Zar. 3b לע״ל בארץ אומות וכ׳ in the Messianic days the nations of the world will come and ask to be converted. Ib. אין גהינם לע״ל there is no Gehenna (hell) in the hereafter, but the Lord leads the sun forth &c. Ab. II, 16 ... לע״ל וידע שמתן but remember that the reward of the righteous is reserved for the hereafter; a. fr.—*Pl.* עֲתִידִין, עֲתִידִים; עֲתִידוֹת. Ber. 43b ע׳ בחורי ישראל וכ׳ the time will come when the youths of Israel shall give forth a flavor &c. Sabb. 152b ע׳ צדיקים דהוו עפרא (even) the righteous are destined to turn to dust. Yeb. 63a ... ע׳ כל בעלי שישמדו וכ׳ time will be when all tradesmen will turn to agriculture; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. VII, 12 עתידין, v. עֲכִירִים.]

עָתִיד, עֲתִידָא, עֲתִידָה, עֲתִידָא m., עֲתִידָה f. ch. same, *ready, destined; future.* Targ. O. Deut. XXXII, 35. Targ. Hab. II, 1 קאים ע׳ (h. text נצב). Targ. Cant. VIII, 5; a. fr.—Taan. 10a עתידה בבל דחצדא וכ׳ Ms. M. a time will come when Babylonia &c., v. חָצַד I.—*Pl.* עֲתִידִין, עֲתִידֵי, עֲתִידָן. Targ. Cant. l. c.; a. e.—Taan. 25a חזאי בחלמא ע׳ צדיקי וכ׳ I saw in a dream that the righteous are destined to eat at a golden table. Sabb. 152b ע׳ צדיקי דהוו עפרא, v. preced.; a. e.

עַתִּיק m. 1) (b. h.; עָתַק II) *old, ancient.* Yalk. Chr. 1074 (ref. to I Chr. IV, 22) הדברים הללו מעתיקו של עולם these words come from the Ancient One of the world (v. next w.); v. עָתַק I *Hif.*—[2) (עָתָק I) *remote.*—*Pl.* עַתִּיקִים. Ib. (anoth. explan. of I Chr. l. c.) הדברים האלו סתומין כאן (not אמורין) וכ׳ these words are obscure here, but explained elsewhere; Ruth R. to I, 1 (s. 2).]

עַתִּיק, עַתִּיקָא, עַתִּיקָא, עַתִּיקְתָּא f. ch. (preced.) *enduring, strong, old.* Targ. Num. VI, 3. Targ. O. Lev. XIII, 11 (Y. עתירקותא, read: עַתִּירְקָתָא); a. fr.—Pes. 119a (ref. to ולמכסה עתיק, Is. XXIII, 18) דברים שכיסה ע׳ יומין the things which the Ancient of days (Dan. VII, 22) has hidden. B. Bath. 91b (ref. to I Chr. IV, 22, v. preced.) דברים הללו ע׳ יומיא אמרן the Ancient of days has said these things; Yalk. Ruth 600. B. Kam. 96b גזלנא ע׳ an inveterate robber. Pes. 42b (expl. יין ישן) ע׳ עַתִּירְקִי very old wine. Yoma 29a מיגמר בע׳ וכ׳, v. גָּמַר II; a. e.—[B. Bath. 91b bot., v. עַתִּיקָא.]—*Pl.* עַתִּירְקִין, עַתִּירְקָא, עַתִּירְקֵי, עַתִּירְקָן. Targ. I Kings VIII, 2 (h. text הָאֲתָנִים).—Y. Shek. II, beg. 46c תקלין ע׳ old Shekels. Pes. l. c., v. supra; a. e.

עַתִּיקָא II m. (b. h. אַתִּיק) [*support?*] *a kind of peristyle.*—*Pl.* עַתִּיקָנָא. Targ. Ez. XLI, 16.

עַתִּירְקָתָא, עַתִּיקוּתָא, v. עַתִּיק ch.

עַתִּירָא, עַתִּיר m. (עָתַר) = h. עָשִׁיר. Targ. II Sam. XII, 1, sq.; a. fr.—B. Bath. 145b, v. כְּמָס. Y. Shebu. VII, 37d [אית] ע׳ גו שוקא ומסכן גו ביתא ע׳ וכ׳ a man may appear rich in the street and be poor at home, be rich at home and appear poor in the street. Sabb. 113b; B. Bath. 85a ע׳ משבור וכ׳ richer than king Shabur; a. fr.—*Pl.* עַתִּירִין, עַתִּירֵי, עַתִּירַיָּא. Targ. Zech. XI, 16. Targ. Ps. XLV, 13; a. fr.—Gitt. 56a הוו בת הנהו תלתא ע׳ there (in Jerusalem) were these three men. Bets. 32b ע׳ בבל יורדי וכ׳ the rich in Babylonia are bound to go down to Gehenna; a. fr.—Fem. עַתִּירְתָּא, עַתִּירָה, עַתִּירְתָּא. Targ. II Esth. I, 16.—Gitt. l. c. מרתא ... ע׳ דירושלם הויא Martha ... was the richest woman of Jerusalem. Taan. 10a עתירה בבל, v. חָצַד I; a. e.

עַתִּירָה I f. (עתר = עָתַר, *to dig*) *opening made by digging, breach.* Ruth R. to II, 14, v. חֲתִירָה.

עַתִּירָה II f. (עָתַר *to dig, stir;* trnsf. *to entreat, beseech*; cmp. פָּצַר, פָּגַע) *entreaty, being entreated, use of the root* עתר. Pesik. R. s. 11 (ref. to Gen. XXV, 21; a. II Sam. XXI, 14) מה ע׳ שנאמר להלן תאומים אף ע׳ וכ׳ as 'being entreated' there refers to the grant of twins, so it does here &c. (double fertility). Y. Ber. II, 4d bot. שמע עֲתִירָתֵינוּ hear our prayer; a. e.

עֲתִירָה, v. עֲתִיד.

עַתִּירוּתָא f. (עֲתִיר) *being wealthy.* Sabb. 140b בעֲתִירוּתִי when I was rich, opp. בענוותי.

עֲתִירְתָּא f. = h. עֲתִירָה I. Gen. R. s. 63; Lev. R. s. 30, v. עֲתִירָתָא; Y. Snh. X, 28c bot. עֲתִירָתָה.

עֲתִירְתָּא, v. עַתִּיר.

עָתַק I (b. h.) *to move.* Gen. R. s. 52, beg. (expl. ויעתק, Job XIV, 18) פנה ממקומו he (Abraham) moved from where he was; Yalk. ib. 87; Yalk. Job 906.

Hif. הֶעְתִּיק *to remove, transfer.* Y. Hag. II, 77^{c} top (ref. to Ps. XXXI, 19 עתק ... חדוברות על צדיקו של עולם (הדוברות דברים שה' מבריותיו who speak concerning the Righteous One of the world words which he has withheld from his creatures (esoteric philosophy); Yalk. Ps. 715; Gen. R. s. 1 שה' בבריותיו (corr. acc., v. 'Rashi' a. l.). Ruth R. to I, 1 (ref. to I Chr. IV, 22) דברים הללו נאמרו מפיהקיקו של עולם וכ' these words were spoken by Him who moves the world (by ref. to ויעתק, Gen. XII, 8); (Yalk. Chr. 1074 דברים הללו מעתיקו, v. עַתִּיק). Yalk. Prov. 961 (ref. to הועתיקו, Prov. XXV, 1) הועתיקו מלמד שגנוזים היו *h'etiku* (they removed), this shows that they were suppressed (v. גָּנַז). Ib. דבר אחר אין הועתיקו אלא פירשו וכ' another interpretation is, *h'etiku* means 'they set aside' (ref. to Gen. XII, 8), i. e. translated, interpreted (v. פָּרַשׁ, a. cmp. the later use of הועתיק *to edit, to translate*); Ab. d'R. N. ch. I, 2nd Vers. (ed. Schechter, p. 3) אין הועתיקו אלא שפרשו; ib. 1st Vers. לא שהמתינו אלא שפירשו, v. next w.

Hof. הוּעְתַּק *to be removed.* Koh. R. to I, 8 (in enigmatic speech) ואני הוּעְתַּקְתִּי לכאן לחחיש מחיה and I have come here to accelerate the growth (of hair).

Nif. נֶעְתַּק, *Nithpa.* נִתְעַתֵּק *to be removed, transferred.* Esth. R. to I, 1 הֻעְתָּקִין, v. קִרְנְסִין. Yalk. Chr. 1076 (ref. to I Chr. l. c.) שנִתְעַתְּקוּ מהם החזירם אפי' ... even things which had been removed from them (esoteric thoughts) did he bring back; Ruth R. l. c. (not שנתעסקו).

עָתַק II *to be substantial, strong*; (cmp. רָשַׁשׁ) *to be old.*—Denom. עַתִּיק.

Hif. הֶעְתִּיק (denom. of עַתִּיק; cmp. זָקַן *Nithpa.*) *to be long in deliberating, mature.* Ab. d'R. N. ch. I (expl. הועתיקו, Prov. XXV, 1) ולא שהועתיקו אלא שהמתינו and *h'etiku* means, 'which they considered maturely'; אבא שאול אומר לא שהמתינו אלא שפירשו Abba S. says, it does not mean 'which they considered maturely', but 'which they set aside', v. preced.

עָתַק ch. same, *to be old, worn out.* Targ. Lam. III, 4 (h. text בלה).

Ithpa. אִתְעַתַּק, אִירְעַתַּק 1) *to remain long, be settled permanently.* Targ. Deut. IV, 25 (h. text ונושנתם). Targ. Ez. XXXIV, 25 (h. text וְיָשְׁנוּ!).—2) *to grow old.* Targ. Y. Lev. XXVI, 10 דְמִיעַתַּק (ed. Vien. דְמִיעַתַּק Part. pass. *Pa.*).—Targ. Y. Deut. XXVIII, 59 דְמִתְעַתְּקִין (inveterate, chronic).

עָתַר (עַתַּר, עַתַּר) = h. עָשַׁר 1) *to be rich, grow rich.* Targ. Deut. XXXII, 15 עַתַּר ed. Berl. (oth. ed., a. Y. עַתַּר). Targ. Ez. XXVII, 25. Targ. Zech. XI, 5 ed. Lag. (ed. Wil. *Af.*). Targ. Prov. XXI, 17; a. e.—2) *to make rich,* v. infra.

Pa. עַתַּר 1) *to make rich.* Targ. Gen. XIV, 23 (ed. Berl. 'עַתַּ, oth. ed. 'עַתְּ; Y. I אַעַתְּרִית *Af.*). Targ. I Sam. II, 7; a. fr.—Yoma 25^{b} מְעַתְּרָא it (offering frankincense) makes rich.—2) *to proclaim rich.* Targ. Prov. XIII, 7 (some ed. *Af.*).—[Gen. R. s. 45 עתר לך Ar. (ed. עביד), read: עַתַּד, v. עַתַּד.]

Af. אַעְתַּר 1) *to make rich,* v. supra.—2) *to become rich.* Targ. Ps. XLIX, 17 יַעְתִּיר Ms. (ed. *Ithpa.*). Targ. Zech. XI, 5 (v. supra); a. e.

Ithpa. אִתְעַתַּר, אִירְעַתַּר 1) *to become rich.* Targ. Ps. l. c.—B. Mets. 59^{a} דְתִתְעַתְּרוּ, v. יְקַר *Af.*; Yalk. Gen. 68. Hor. 10^{b} אִירְעַתְּרִיתוּ פורתא have you acquired a little wealth? Ned. 50^{a}; a. e.—*2) *to endure, prosper.* Targ. Job XV, 29 יִתְעַתַּר ed. Lag. (oth. ed. יִתְעַתַּד, v. עַתַּד).

עַתָּר m. (עתר, v. עֲתִירָה) *shovel* or *pitchfork.* Tosef. Ukts. I, 5 מפני שהופכה בע' because he is used to turn it up with the shovel; Succ. 14^{a} מפני שראויות להופכן בע'. Ib.; Yeb. 64^{a} למה ... כע' מה ע' זה מהפך וכ' why is the prayer of the righteous symbolized by a shovel (the root עתר being used for praying, v. עֲתִירָה II)? As the shovel turns the grain from place to place, so the prayer of the righteous turns the dispensations of the Lord from anger to mercy; Num. R. s. 10 (with ref. to וישתר, Jud. XIII, 8).

עַתְרָא I ch. same. Gen. R. s. 63, v. אַתַּר.

עַתְרָא II, עַתְרָא, עַ', עֲתָרָא, v. עִיתְרָא.

עַתַּרְתַּת, v. עֲתִירְתָּא.

פ

פ *Pé*, the seventeenth letter of the Alphabet. It interchanges with ב, ו, and מ; v. letter ב.

פ', as numeral letter, *eighty*, v. א'.

פ"א the letter *Pe*, v. פ"ה.

פַּאבִי, פַּאבָא, פִּיאָבִי pr. n. f. (Φοίβη) *Pabi, Piabi*, mother of a priest Ishmael. Tosef. Yoma I, 21 (ed. Zuck. פואבי, Var. פא', פא'); Y. ib. III, 40^{d} top פיא'; Bab. ib. 35^{b} פא' (Ms. M. פיא'); a. e.; v. רִשְׁמָעֵאל.

פָּאג, v. פּוּג ch.

בֵּית פַּגֵּי, בֵּית פ', פָּאגֵי pr. n. pl. *Beth Pagé* (Βηθφαγῆ), a fortified suburb of Jerusalem. Pes. 91^{a} (Ms. M. 2 פגרים, v. Rabb. D. S. a. l. note 5). Ib. 63^{b} (Ms. M. 2 פגרים); Men. 78^{b}. Sot. 45^{a}; Snh. 14^{b} בית פאגי (Ms. M. בית הפאגי).

פְּאָה, פְּ', פֵּרָה f. (b. h.; פאה *to split, divide*; v. Ges. H. Dict.^{12} s. v.) *section, segment, corner.*—*Pl.* פְּאוֹת, פְּ'. Erub. 51^{a} (ref. to Num. XXXV, 5) פ' כתיבן the text speaks of corners (angular additions); ib. לזה אתה נותן פ' אין אתה נותן פ' וכ' for this purpose (the definition of suburbs) you allow corners to be included (i. e. square measurements), but you must not allow corners to those appointing a Sabbath center (שְׁבִירָה), i. e. you must allow them to walk only within a circle the radius of which is two thousand cubits. Ib. 11^{a} בארבע פ' השדה Ar. (ed. פינות)

in the four corners of the field; a. e.—Esp. 1) פְּאַת ראש *the hair on the temples*; פאת זקן *the hair on the chin.* Macc. III, 5 המקיף פ' ראשו והמשחית פ' זקנו (v. Lev. XIX, 27) he who cuts off (shaves) the hair of his temples and destroys the hair of his chins; expl. ib. 20[b] פאת ראשו סוף ראשו וכ' the *peah* of his head means cutting the tail-end of the hair of his head ... making his temples as smooth as the spot behind the ear and as the forehead; פאת זקנו סוף זקנו וכ' the *peah* of his chin means the pointed ends of his chin &c., v. שִׁרְבּוֹלָת; Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI; a. e.—In gen. *curls*; פ' נכריה strange (false) curls, *wig.* Sabb. VI, 5. Naz. 28[b]; a. e.—2) (פאת שדה) *the corner of the field*, the *portion of the harvest left for the poor, peah* (Lev. XIX, 9 sq.) Sifra K'dosh., Par. 1, ch. I פטור מן הלקט ... והפ' is exempt from the duty of leaving for the poor the gleanings, the forgotten sheaf, and the corner. Ib. חייבים בפ' are subject to *peah.* Ib. אין פ' אלא מחמת הכילוי וכ' the title of *peah* comes only through the finishing (of the cutting of the field, i. e. if one left a plot uncut in the middle of a field, the poor cannot take it, before the field is entirely cut), and only when it has a name (has been designated by the owner as the poor man's share), and the real *peah* is only that which is left at the end (i. e. he who has left a plot in the middle, must also leave a corner); ib. נתן בתחילה הרי זו פ' if he left a portion on beginning to cut or in the middle, it is *peah* (belongs to the poor, and is exempt from tithes &c.); Peah I, 3; a. v. fr.—3) (transf.) *braid, vines plaited together so as to form a cover or a partition.* Tosef. Kil. IV, 5 אם היו קנים מדוקרנין עושה אותן פ' מלמעלה ומוחר if forked reeds were standing there, he forms a plait above, and it is permitted (it forms a partition with regard to mixed seeds); Erub. 11[b]. Y. Kil. IV, 29[b] מציל משום פ' it saves (makes the place marked off by reeds a partitioned field) the same as a garland of vines. Ib. הדא מה את וכ' פ' what do you mean by that *peah?* do you mean overhead, or on the side? Ib. bot. חפ' אינה וכ' the 'plait' does not save (is not considered a partition), unless it is solidly joined on four sides. Ib. פ' מהו שחציל בסוכה do intertwined vines form a partition with regard to Succah (to be considered a wall)?; Y. Succ. I, 52[a] bot. Erub. l. c. top פ' מותרת לענין כלאים וכ' (Ms. M. פ' קלידית, קלידית being a gloss to פ'; v. Rabb. D. S. a. l. note) 'braids' form a partition with regard to mixed seeds, but not with regard to Sabbath laws; a. fr.—*Peah*, name of a treatise of Mishnah, Tosefta and Talmud Y'rushalmi, of the Order of Z'ra'im.

פְּאוֹטוֹת, v. פְּעוֹטוֹת.

פְּאוֹרוֹת, v. פְּאֵר *pl.*

פְּאוֹתָא, v. פְּדָא.

פְּאוֹחִים, v. פְּדוֹם.

פְּאוֹטִי (?) pr. n. m. *Pâṭi*, v. פַּנְטִי.

פאטן, Pesik. Zakhor, p. 26[a] read פאנן, v. פְּנֵי I.

פַּאֲיִס, v. פַּדַּיִס.

פַּאמָא, Midr. Till. to Ps. XXII, 9 ed. Bub., v. פַּזְמָא.

פַּאנקין, פַּאנִיקָנִין, v. פּוּנְקָלִין.

פַּאנָס, v. פָּנָס.

פאנקין, v. פַּאנִיקָנִין.

פאפאי, v. פָּאפֵּי.

פַּאפוּנְיָא, v. פַּפּוּנְיָא.

פָּאפִּי, פָּפֵּי m. pl. (papae, v. P. Sm. 3203) *fathers.* Sot. 42[b]; a. e.; v. נָאנָאי.

פָּאפִּי pr. n. m. *Pâfi.* B. Bath. 25[b] יונאה פ' (Ms. M. פפי יובא'; Ms. O. פפי יוכאה; Ms. H. פפי יוכנאה; v. Rabb. D. S. a. l. note).—V. פַּפִּי.

פַּאפִּילִיוֹן, v. פַּפִּילִיוֹן.

פְּאֵר m. (b. h.; פאר *to cut off; to distinguish*) *ornament, crown, bonnet of distinction.* Y. M. Kat. III, 82[d] top (ref. to פארך, Ez. XXIV, 17) איית דבעי מימר אילו התפלין some say, this refers to the T'fillin (which ordinarily a mourner must not put on); איית דבעי מימר זה הגירהוץ some say, this refers to glossy linen (festive dress, v. גִּירְהוּץ); Ber. 11[a] אבל חייב...שחרי נאמר בהם פ' a mourner is bound to observe all ceremonial laws ..., except that of T'fillin, which are called an ornament; ib. 16[b]; a. e.—**Pl.* פְּאֵרוֹת *head-ornaments, pearls, trinkets* (strung on chains or cords). Ab. Zar. 47[a] בני מעיה מהו לפ' may its small intestines be used for pearl-strings? [Ms. M. לכנורות, v. כִּנּוֹר; ed. Pes. a. oth. פְּאוֹרוֹת; cmp. b. h. פְּאֵרָה, פְּאֹרֶת].

פָּאַר (b. h.), *Pi.* פֵּאֵר (denom. of preced.) 1) *to cut the crown off.* Hull. 131[a], sq. (ref. to תְּפָאֵר, Deut. XXIV, 20) שלא תטול תפארתו ממנו thou must not cut the crown off it (the last berries).—2) *to crown, glorify.* Lev. R. s. 2 כל מה ... לגדלן ולפָאֲרָן פְּאֵר ... להתְפָּאֵר בהם as much as thou canst praise Israel, praise, as much as thou canst raise and glorify them, glorify, for I am to be glorified through them; Tanḥ. Ki Thissa 8; Pesik. Shek., p. 17[b] לְפָאֲרוֹ פָּאֲרוֹ; a. e.—Part. pass. מְפוֹאָר; f. מְפוֹאֶרֶת, מְפוֹאֲרָה, מְפֹאֶרֶת. Taan. 7[a] (to R. Joshua) אי חכמה מפ' בכלי מכוער O for that glorious wisdom in an ugly vessel! Ab. Zar. 24[b], v. עֲדִי II.

Hithpa. תִּתְפָּאֵר 1) *to lord it, rule.* Sifré Deut. 284 (ref. to תפאר, v. supra) לא תתפאר לעני do not make thyself the master of the poor man (i. e. do not decide who shall and who shall not get the gleanings &c.); Yalk. ib. 937.—2) *to be adorned, glorified.* Lev. R. l. c., a. e., v. supra. Esth. R. to III, 6, v. פִּירְפּוּרָא; a. e.

פְּאֵרָא m., *pl.* פְּאֵרֵי (v. פְּאֵר *pl.*) beads, *trinkets strung on chains or cords.* Sabb. 59[b], v. מְנַחְטָא.

פַּארדוכסוס, v. פרדוכוס.

פָּארוּר* pr. n. pl. *Parur*. Ab. Zar. 31ª Ms. M. (ed. פרוד). [Perh. פַּרְוָאר?]

פְּאֵרוֹת, v. פְּאֵר.

פַּאֲרֵי I m. pl. (=פְּרָרֵי; פְּרַר) *coarse bran*. Gitt. 56ᵇ אשקוהו מיא דפ׳ they gave him bran water to drink. Ib. 69ª, v. נַפָּרָא. B. Bath. 92ᵇ (prov.) מן מרי רשותך פ׳ אירפע from a debtor of thine accept (even) bran in payment; B. Kam. 46ᵇ; B. Mets. 118ª. Pes. 111ᵇ פ׳ בבירתא קשי לעניותא bran scattered in the house is bad for (brings) poverty. Bekh. 8ᵇ (in a facetious conversation, v. אפשילו (פְּרִיאֵי לי חבלי מפ׳ וכ׳ twist me ropes of bran, and &c.

פַּאֲרֵי II, part. of פְּרֵי, q. v.

פַּאתָא I, **פָּתָא** f. = h. פְּאָה. Targ. O. Lev. XIX, 9. Ib. 27. Ib. XXIII, 22 (ed. Berl. פתא). Ib. XXI, 5 (ed. Berl. פתא). Targ. Is. III, 16 בְּפָתְחָן מקפן they cut their locks (v. infra). Ib. 24. Targ. Jer. IX, 25; XXV, 23.—*Pl.* פָּוָתָא, פָּוָתָא. Targ. Is. III, 16 בְּפָוְחֵיהֶן ed. Ven. I (v. supra).

פַּאתָא II m. (פתח = פתי) *door, entrance*.—*Pl.* constr. פָּאתֵי. Targ. Job III, 9 (10) (ed. Lag. פרתי), v. הִלָּתָא.

פַּאתֵי m. (preced.) *wide*, v. פְּתֵי I.

פַּאתֵי *to persuade*, v. פְּתֵי I.

פַּאתֵי, v. פַּחֲתֵי.

פַּג m. (פגג; cmp. Syr. פכא P. Sm. 3124) *jaw*.—*Du.* פַּגַּיִם; בירת פ׳ *halter*. B. Mets. 9ª חמור ובירת פַּגְּרָהּ (Ms. M. ובי, v. Rabb. D. S. a. l. note) the ass with the halter.

פַּגָּא I ch. same. Pes. 112ª ירא אפ׳ Ms. M., v. אַוְסֵי.—*Pl.* פַּגֵּי (=בי פ׳) *bit*. Sabb. 51ᵇ (expl. פרומבריא) פ׳ דפרזלא iron bit.

פַּגָּא II f. (preced.; v. פַּגְּדָה) kernel of grapes.—*Pl.* פַּגֵּן. Targ. Y. Num. VI, 4 Ar. s. v. פגן (ed. זגרין; h. text זג).

פַּגָּאנִים, v. פַּגֵּן.

פַּגַּג *to be hard; to break*, v. preced. a following articles.—[*Ithpol.* אִתְפּוֹגַג, v. פוג ch.]

פַּגְּדָה f. (preced.) *hard, undeveloped berry, fig, date* &c. Tosef. Sabb. XVI (XVII), 10 פ׳ שטמנה בחבן unripe fruit which one has put in straw; Y. Pes. II, 29ᵇ top; Y. Kil. I, 27ᵇ (not בטבל); a. e.—Snh. 107ª אכלה פ׳ he enjoyed her as an unripe fruit (did not wait until she was his legitimate wife). Tanḥ. Vayera 5 איוב בלעצה פ׳ Job spoke rashly, opp. בשילה, v. בָּשַׁל; Gen. R. s. 49 אמר פ׳ (corr. acc.).—Trnsf. *undeveloped puberty, childhood*. Nidd. V, 7, v. בּוֹחֵל.—*Pl.* פַּגִּים, פַּגִּין. Lev. R. s. 31; Sifré Num. 137. Ib. פַּגֵּי שביעית bad figs of the Sabbatical year. Pes. 53ª; a. fr.—בית פגרים, v. פְּאֵגִי.

פַּגְּוָז m. (פגז, cmp. פגש) *battering projectile*.—*Pl.* פַּגְּוָזוֹת; בית חפ׳ *catapult*. Kel. XVI, 8 ed. Dehr. (ed. פגושות).

פַּגְּוָא ch. same.—*Pl.* פַּגְּוָזִין. Targ. Ez. XXVI, 9 פַּגְּוָזוֹתֵי (Maim. to Kel. XVI, 8 quotes פַּגְּוֹשׁוֹתֵי; ed. Dehr. פגוז).

פַּגּוּטְיָה (or פַּנ׳) pr. n. pl. *Pagutiah* (or *Panutiah*), near Bethshan. Y. Dem. II, 22ᵈ top נפשה דפ׳ the monument of P.

פְּגוּלָא, v. sub פְּרִג׳.

פָּגוֹם I m. (פָּגַם; cmp. פְּגִימָה) *semicircular turret, niche in a city wall;* also *independent turret open on one side*. Erub. V, 1 how do you define city limits (v. עָבַר)? בירת . . . פ׳ נכנס פ׳ יוצא if (in a row of joined dwellings) one house stands outside the line and one inside, one turret (of the wall) is projected and one recedes. Ib. 55ª דירה בירת אחד יוצא כמין פ׳ if one house projects in the way of a turret (in a semicircle). Y. ib. V, 22ᵇ bot. [read:] מן גו פ׳ מנחנין פ׳ measuring from the inside of the turret. Ib. לפ׳ we may allow an outer turret to a turret, i. e. we count the city limits from a turret which serves as a defence to a turret; a. e.—*Pl.* פָּגוֹמִים. Erub. I. c.—Ch. פְּרִגְמָא.—V. פְּגִימִין.

פָּגוֹם II m. 1) part. pass. of פָּגַם, q. v.—2) (adj.) *defective*, esp. (of legal status) *inferior*. Kidd. III, 12 כל מקום שיש . . . הולד הולך אחר הפ׳ wherever a betrothal is legally recognized, but a sin is connected with it, the issue follows the status of the inferior, e. g. if a high priest marries a widow &c. Ib. 67ª הלך אחר הפ׳ שבשניהם (in assigning the legal status of the issue) follow the inferior of the two parents; a. e.

פְּגוֹר, v. פִּרְגֵּר.

פָּגוֹשָׁא, **פְּגוֹשָׁא**, v. פָּגוֹז, פָּגוֹזָא.

פְּגִיחַ, **פָּגַח**, v. פָּגַע I.

פגמר, Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ bot. לפ׳, v. אַפְּנָטֵי.

פְּגִי, v. פּוּג ch.—*Ithpe.* אִתְפְּגִי, v. פוג *Ithpol.*

פַּגֵּי בֵּירוֹת פ׳, v. פָּאגֵי.

פגי, Cant. R. to III, 4, read: פּוֹרְנִי; v. באמ׳.

פְּגִיוֹן, **פִּיוֹג׳** m. (corrupt. of pugio) *dagger*. Kel. XIII, 1; Tosef. ib. B. Mets. III, 1 הפגש (corr. acc.). B. Mets. 84ª הפיגו׳. Bekh. V, 3 (35ª) נטל פי׳ וצרם וכ׳ (Bab. ed. פרגום, corr. acc.) he (the Roman) took a dagger and cut into its ear.

פְּגִיחַ, v. פָּגַח.

פגירין, Cant. R. to I, 9, read: סגירין; v. סוּסְרָא I ch.

פָּגִים m., **פְּגִימָא**, **פְּגִימְתָא** f., v. פְּגַם.

פְּגִימָא f. (v. next w.) *violation, assault* (*of a woman*). Snh. 73ᵇ אפ׳ קפיד רחמנא Ms. M. (ed. אפרגמה) the Biblical law (Deut. XXII, 25 sq.) cares for (wishes to protect from) violation.

פְּגִימָה f. (פָּגַם) [*incision, cavity,*] 1) *notch.* Hull. 17[b] ושאין בה אלא פ׳ אחת but a knife which has only one notch (v. אֲנַר II); Tosef. ib. I, 7. Hull. l. c. פְּגִימַת עצם בפסח a cut in the bone of a Passover lamb (forbidden in Ex. XII, 46); פ׳ אוזן בבכור a cut in the ear of a first-born animal (by which it is rendered unfit as a sacrifice, and may be eaten by the priest outside of the seat of the sanctuary); פ׳ מום בקדשים the blemish, created by a cut, of a consecrated (female) sacrifice; וכולן פְּגִימָתָן כדי פ׳ חמזבח and all of these incisions are measured by the standard of an indentation in the altar; ib. 18[a] וכמה פ׳ חמזבח and how large is the indentation which unfits the altar?; v. חָגַר II; a. fr. — *Pl.* פְּגִימוֹת. Ib. 17[b]; a. fr. — 2) *concavity of an arch, crescent,* &c. R. Hash. 23[b] (expl. לפני החמה ib. II, 6) פְּגִימָתָהּ לפני החמה וכ׳ was the concave side of the crescent directed towards the sun or away from the sun? Ib. מעולם ... פגימתה של לבנה ולא פגימתה של קשת the sun never faces the concave of the crescent or the concave of a rainbow; Y. ib. II, 58[a] פְּרִיגְמָתָהּ; a. e. — 3) *violation (of virginity).* Snh. 73[b] במקפדת על פגימתה וכ׳ Ms. M. (ed. פְּרִיגְמָתָהּ) when she is excited over her violation, and says &c. — [Y. Sabb. VI, 8[a] bot. פגימה, read: פְּגוּמָה, v. פָּגַם.]

פְּגִימִין, פִּגְמִין פִּי׳ m. pl. (an adaptation of *pegma,* as if fr. פָּגַם) [*the things which impair a Jew's civic qualifications,*] *a wooden structure for spectacles* (v. Sm. Ant. s. v. Pegma). Y. R. Hash. I, 57[c] top; Y. Shebu. VII, 37[d] bot. אין מקבלין אותו עד שישבר פְּגִימָיו וכ׳ (the exhibitor of pigeon-races or beast-fights) is not declared free from disqualifications, until he breaks up his scenery, and he is examined and found to have really repented; Tosef. Snh. V, 2 פגימיו ed. Zuck. (Var. פְּרִיגְמָיו); Bab. ib. 25[b] משישברו את פְּגִימֵיהֶן.

פְּגִין m., **פְּגִינָא** f. (denom. of פְּגָא II) *hard, unripe.* — *Pl.* פְּגִינֵין; f. פְּגִינָן. Lev. R. s. 25 [read:] דדהוון בשילן ולא פ׳ that they (the figs) were ripe (and soft) and not hard; Koh. R. to II, 20.

פְּגִינְתָּא, פְּגִינוּתָא f. (פָּגַן) *cry for help, prayer.* Targ. Ps. XVII, 1 פְּגִינְתֵי Ms. (ed. פְּגִינֵי; ed. Lag. פְּגִינָתֵי). Ib. CII, 2 פגינתי ed. Lag. (oth. ed. פְּגִינוּתִי).

פְּגִיעַ, v. פָּגַע.

פְּגִיעָא m. (v. next w.) *prayer,* v. פְּגִינוּתָא.

פְּגִיעָה f. (פָּגַע) 1) *meeting, contact, striking against.* Y. B. Mets. II, end, 8[d] (ref. to Ex. XXIII, 4) יכול פ׳ ממש you might think, it means literally 'striking against' (and not merely seeing); Bab. ib. 33[a]. Ib. ואיזו חיא ראירה שיש בה פ׳ and what is a 'seeing' which may be called 'meeting'?; Yalk. Ex. 352. B. Kam. VIII, 4 ... פְּגִיעָתָן רעה וכ׳ העבד coming in (hostile) contact with a slave or a woman is bad, for he who injures them is made responsible, whereas if they injure you, they cannot be made responsible (having no property of their own). — 2) *entreaty, prayer.* Y. Ber. IV, 7[b] top (ref. to וירפגע, Gen. XXVIII, 11) אין פ׳ אלא תפלה the expression *pag'a* means prayer (with ref. to Jer. XXVII, 18; VII, 16); Gen. R. s. 68; Sot. 14[a]; a. fr.

פְּגִינְתָּא ch. same, *prayer,* v. פְּגִינוּתָא.

פָּגַל (cmp. פָּגַם) *to mutilate; to make rejectable, loathsome; to unfit.* — Denom. פִּגּוּל.

Pi. פִּיגֵּל (denom. of פִּגּוּל) *to make a sacrifice rejectable through improper mental disposal* (Lev. XIX, 7); *to be the cause of becoming piggul.* Zeb. 13[b] טבילת אצבע מְפַגֶּלֶת בחטאת the act of dipping the finger in the blood of the sin-offering (with an inappropriate mental disposal, e. g. with the intention of offering the limbs the next day) unfits the sacrifice. Men. II, 3 אינו מְפַגֵּל את ... התודה מפגלת את התודה an inappropriate intention connected with the thank-offering unfits also the bread (that goes with the thank-offering), but an inappropriate intention with regard to the bread does not affect the thank-offering. Ib. הכבשים מְפַגְּלִין וכ׳ improper intentions connected with the offering of the lambs affect &c. Ib. 13[b] אין מתיר מפגל את המתיר one act which fits the sacrifice for eating (v. מַתִּיר) cannot unfit another act of the same nature, e. g. if the priest on offering a handful of flour had in mind an unlawful application of the frankincense, the latter is not hereby made rejectable. Ib. עד שיְפַגֵּל בשתיהן וכ׳ until he had in his mind an improper application of both of them to the extent of the size of an olive. Ib. 17[a] הקטרת מפגלת הקטרה one offering burnt on the altar (if connected with an improper intention) may cause the unfitness of another offering. Ib. אין מפגלין בחצי מתיר you cannot create *piggul* with one portion of the *mattir* (s. supra); a. fr. — Part. pass. מְפוּגָּל; f. מְפוּגֶּלֶת; *pl.* מְפוּגָּלִים, מְפוּגָּלִין; מְפוּגָּלוֹת. Ib. II, 3, sq. Tosef. ib. V, 5; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּגֵּל, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּל *to be made rejectable, to become* פִּגּוּל. Men. 13[b] לא נ׳ של שמאל ... פיגל בירך if he had an improper intention with regard to the right side of the offering, the left did not become *piggul* (the priest eating thereof is not guilty). Zeb. 28[b] מת שלמים מפגלין ומִתְפַּגְּלִין וכ׳ as in the peace-offerings there are parts which create *piggul* (e. g. the sprinkling of the blood with a wrong intention concerning the limbs or the flesh) and again parts liable to become *piggul,* so in all things liable to become *piggul,* there must be parts which make, and parts which become *piggul*; a. fr.

פְּגַל, *Pa.* פַּגֵּל ch. same. Men. 13[b] מְפַגְּלֵי אהדדי each may make the other *piggul.* Ib. 16[a] מרחדר פַּגּוּלֵי בשלישית ל״ל (not פיגולי) why is the making *piggul* in the third act again mentioned?; a. fr.

Ithpa. אִיתְפַּגֵּל *to be made piggul.* Ib. 14[a] אילימא לאיתפגולי דם מי מִיתְפַּגֵּל do you mean that the blood is to become *piggul?* Can blood become *piggul?*; לאיפגולי בשר that the flesh is to become *piggul.* Hull. 58[b] לענין איפגולי as regards becoming *piggul*; a. fr.

פִּגְלְגּוּלָה, v. פַּלְגְּלוּתָא.

פִּגְלַנְיָא, v. פִּגֵּר III.

פִּגְלִין, Targ. Ez. XVII, 8 some ed., read: לְגָפֶן.

פִּגָּם *rue,* v. פִּרְגָם.

פָּגַם (cmp. פָּגַל) *to cut, mutilate; to damage, lessen*; trnsf. (cmp. פָּסַל) *to disqualify, unfit.* Num. R. s. 21 כל המפגם את עצמו פוגם וכ׳ he who tarnishes his reputation discredits his family at the same time; Tanḥ. Pinḥ. 2; Yalk. Num. 772. Y. Snh. II, 20[b] חכתוב פָּגְמָהּ the Bible text curtailed her name (אביגל for אביגיל, I Sam. XXV, 32). Arakh. 16[b], v. אַכְסַנַאי. Gen. R. s. 6 חזור ופגום אותה (not אותם) the text reduces her (the moon) again (calling her 'the small light'). Pes. 105[b] טעמו פָּגְמוֹ as soon as he tasted it (the wine in the cup), he rendered it unfit (for a cup of benediction); a. fr.—Part. pass. פָּגוּם; f. פְּגוּמָה &c. Sifré Deut. 320 בזוי ופ׳ contemptible and detested (Yeb. 63[b] משוקץ ומחועב). Keth. 40[b] בעל פ׳ if he had connection with an impaired woman (opp. שלימה). Y. Sabb. VI, 8[a] bot. פ׳ . . . כדי שלא (not פגימה) that it should not appear as if the right shoe were defective; a. e.—Esp. (law) *to impair the legal value of a document by admitting a receipt on account* (cmp. שִׁעְבֵּד). Keth. IX, 7 המפגמת כתובתה a woman that impairs her marriage contract. expl. ib. 8. Ib. 87[b] פוגמת כתובתה בעדים if she states that she has received partial payment in the presence of witnesses. Ib. פותחת . . . הירינו פוגמת . . . if a woman lessens the amount in her marriage contract (declaring that it has been made out for a larger amount than had been agreed upon) . . ., is it the same as admitting partial payment or not? Y. ib. IX, 33[b] יורש שפ׳ אביו שטר חובו an heir whose father had admitted partial payment on a note of indebtedness in his possession; Tosef. Shebu. VI, 5. Gitt. 18[a] עד שתפגום וכ׳, v. זָקַף; Y. Shebi. IX, beg. 39[b]; a. fr.

Nif. נִפְגַּם, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּם *to be mutilated, diminished, impaired; to become defective, cracked, get out of order; to be discredited.* Arakh. 16[b], v. אַכְסַנַאי. Bekh. VI, 1 נִפְגְּמָה אזנו if the ear of the first-born animal has become defective (lopped, bored through). Ib. 4 שנִפְגְּמוּ, v. גָּמַם. Arakh. 10[b] והיה קולו ערב ונפ׳ and the sound of the flute was sweet, but it became impaired. Ib. ונִתְפַּגְּמוּ וכ׳ . . . אלו שני כלים those were the two implements that had remained from the first Temple, but they became defective and could not be mended; a. fr.

פְּגַם ch. same. [Targ. Job XXV, 5 סיהרא פְּגִימָא, v. פְּגִימָא.]—Y. Ber. IX, beg. 12[d] למרגלית דלית פְּגִימָה . . . it is like a jewel of inestimable value, however high a price one may set upon it, one undervalues it. Keth. 41[a] דלא קא פָּגִים לה when he does not damage her (in the public esteem); a. e.—Part. pass. פָּגִים, פְּגִימָא; f. פְּגִימְתָּא. Pes. 106[a] כסא פ׳ a defective cup of wine (not full); חבירתא פ׳ a defective cask; a. e.

Ithpa. אִיפַּגַּם, *Ithpe.* אִיפְּגַם as preced. *Nif.* B. Mets. 116[a] כרון דמיפַּגְּמָא because it is easily damaged (battered); a. e.

פְּגַם m. (preced. wds.) 1) *injury, deterioration; blemish, discredit.* Tanḥ. Vayishl. 5 פ׳ הוא לאשה it is discreditable to a woman (to be showy). Y. B. Kam. VIII, end, 6[c]; Bab. ib. 93[a] משום פְּגַם משפחה because it is a discredit to the entire family. Gitt. 59[b] משום פְּגָמוֹ של ראשון because it might cast a reflection on his predecessor (making it appear as if he were not a legitimate priest); משום פ׳ שנירדם because it reflects on both of them. Sot. 41[a] משום פגמו של ראשון because it discredits the scroll first used (as if it had been found unfit for reading in it). Sifré Num. 92 דברי פ׳ criticising words, opp. דברי שבח. Yalk. Ps. 846 ע״א קרויה לשם פְּגָמָהּ וכ׳ a heathen deity is named with an opprobrious epithet, as *herem, shekets* &c., opp. לשם שבח; a. fr.—נותן טעם לפ׳, v. טַעַם. Cant. R. to VII, 8 (in Chald. dict.) אנן בעינן נתן בירה פ׳ וכ׳ we desire to discredit him (the idol), by being there and not bowing to him &c.—Snh. 73[b] פִּרְגְּמָהּ (from פֶּגֶם), v. פִּרְגְּמָה.—2) *indemnity for deterioration* in value or social standing, to be paid to a seduced or outraged girl. Keth. III, 4 המפתה נותן בושת ופ׳ וקנס the seducer must pay an indemnity for exposure to shame and for loss of value, and a fine besides. Ib. 7 פ׳ רואין אותה וכ׳ as to indemnity for loss of value, we estimate her as if she were a handmaid to be sold &c.—3) (v. פִּרְגְּמָה) *the decrease of the moon*; trnsf. *decline.* Pesik. R. s. 15 (ref. to Ps. LXXXIX, 38) כהדין סיהרא . . . אתם מונין לפְגָמוֹ like the moon: if you do good, you shall count by its fulness (by referring to your political ascendancy); if not, you shall count by its decrease (by the symptoms of decline); Pesik. Haḥod., p. 53[a] לפְגָמָהּ; v. next w.

פִּרְגְּמָא, פִּגְמָא ch. same, 1) *blemish, discredit.* Sot. 41[a] ומי חיישינן לפ׳ וכ׳ do we take into consideration that a scroll may be discredited by reading from a second one in the same service? Ib. תלתא . . . ליכא פ׳ . . . בתרי סיפרי איכא פ׳ when three persons read successively from three scrolls, there is no discredit, but when one person reads from two scrolls, there is discredit (it has the appearance as if the first scroll had been found defective); Yoma 70[a]; a. e.—2) *the decrease of the moon, wane.* Targ. Job XXV, 5 עד דפִּגְמָא סיהרא וכ׳ Ms. (ed. דפְּגָמָא סיהרא, read: דס׳) until the wane of the moon is in the east, the sun does not shine (simultaneously with the moon, v. פִּרְגְּמָה). Pesik. Haḥod., p. 53[a]; Pesik. R. s. 15 . . . אברהם . . . על מלייא רחבעם הא סיהרא על פִּרְגְּמָהּ Abraham, Isaac, . . . Solomon—that is the moon in its growth to fulness; Rehoboam . . . Zedekiah—that is the moon on the wane; v. preced.—3) *semicircular turret*, v. פִּרְגְּמָא.

פְּגִימִין m. *pl.*, v. פְּגִימִין.

פָּגַן (cmp. פָּגַע); *Hif.* הִתְפַּגִּין *to entreat, cry for help.* B. Kam. 114[b] (Ar. חבגין). Taan. 18[a] עמדו והַתְפַּגִּינוּ בלילה rise and cry by night; הלכו והִתְפַּגִּינוּ וכ׳ (Ar. וחב׳) they went and cried &c.

פְּגַן ch. same. Targ. Koh. I, 12. Targ. Y. Gen. XXII, 20. Targ. Koh. IX, 17 דפָגַן (not דפַגּ׳); a. e.

Af. אַפְגֵּין *to intercede.* Targ. Y. Ex. XXXII, 10.

פָּגָן m. (paganus) *villager, commoner, civilian.* Y'lamd. to Lev. V, 21, quot. in Ar. פולח פ׳ וכ׳ a soldier and a civilian who provoked the king to anger (Tanḥ. Vayikra 6 קרתני ובן פלטרין). Tanḥ., ed. Bub., Vayera 21; Gen. R. s. 50, a. e., v. סָגוּם. Num. R. s. 15; Tanḥ. Bha'ălōth. 11; ed. Bub. 20 היום איפרכוס למחר פ׳ למחר קומוס למחר סרדיוט (not סגן) (under the Roman government) one is to-day a consul, to-morrow a civilian &c., v. סַרְדִּיוֹט; a. e.—*Pl.* פָּגָנִים, פָּגָנִין. Ex. R. s. 15 (Matt. K. פָּגָאנִין).

פְּגָנָא ch. same.—*Pl.* פְּגָנֵיָּא, פְּגָנַיָּא. Y. Hor. III, end, 48[c];

Y. Sabb. XII, 13c bot. תרין זרעיין ... בולוטיריא ופ׳ there were two families in Sepphoris, a senatorial family and a family of commoners (v. בּוּלֶבְטֵס).

פַּגְנוּת* f. (פָּגַן) *entreaty.*—*Pl.* פַּגְנִיּוֹת. Pirké d'R. El. ch. XXXV (ref. to Koh. VII, 8) ואומר כל דברי ... שבכל יום פ׳ (not פגניות) who was long-suffering every day and spoke all possible words of entreaty.

פַּגְנִיקָא m. pl. (paganica, sub. indumenta); מאנין פ׳ *garments of a commoner.* Midr. Sam. ch. XXIV (ref. to I Sam. XXVIII, 8) מ׳ פ׳ he put on a commoner's garments; Lev. R. s. 26 מאניהן נפרקא (corr. acc.).

פָּגַע (b. h.) 1) *to strike against, come in contact with, meet;* (in a hostile sense) *to attack, strike.* Tanh. Vayishl. 4 כיון שפ׳ בעשו when he met Esau. Gen. R. s. 75 פ׳ בלובשי ברזל he met those clad in iron armor. Succ. 52b, a. e. אם נָוַול, v. נָוַול. Y. Kidd. III, 64d bot. ולמה לא פָּגַעְתָּה בך מנוול זה (not ברית) בו why didst thou not connect thyself with him? Num. R. s. 5 כדי שלא תְּפַגַּע בכולם מדת הדין וכ׳ (not ייפגע) in order that divine justice might not strike all of them, he took half of his name (the letter ה) &c. Ex. R. s. 5, end לְפַגּוֹעַ במשה ... בקשה divine justice wanted to strike Moses. Koh. R. to IX, 11 עת הרא שפּוֹגַעַת באדם וכ׳ (not האדם), v. עֵרַע III.—2) *to beseech, entreat.* Gen. R. s. 68 (ref. to Gen. XXVIII, 11) וַיִּפְגַּע במקום ... מפני מה וכ׳ 'and he entreated the Lord' ... why is the Lord surnamed *makom*? (v. מָקוֹם). Ib. מהו ויפגע במקום צלי וכ׳ what does *vayifga bammakom* mean? He prayed on the site of the Temple; a. e.—*Part. pass.* פָּגוּעַ; *pl.* פְּגוּעִין *stricken, afflicted* (with insanity). Y. Sabb. VI, 8b top, v. פֶּגַע.

Nif. נִפְגַּע *to be stricken; to suffer.* Ib. משנ׳ after one has been stricken; Y. Erub. X, 26c bot. Ḥag. 14b; Tosef. ib. II, 3 חצרין ונ׳ he looked (into the divine secrets, v. פַּרְדֵּס) and became demented; Y. ib. II, 77b top. Sabb. 13b אין שוטה נ׳ a maniac cannot be stricken with dementia (one overladen with sorrows becomes indifferent to new afflictions); a. e.

Hif. הִפְגִּיעַ 1) *to cause suffering, afflict,* v. מַפְגִּיעַ.—2) *to suffer.* Koh. R. l. c. עת ... והוא מַפְגִּיעַ time strikes man ..., and he suffers, v. עֵרַע III.—3) *to entreat.* Ib. פעמים שאדם מפגיע וכ׳ at times man prays and is answered &c.

פְּגַע I, פְּגִיעַ ch. same, 1) *to meet.* Targ. Prov. XVII, 12 (h. text פגוש). Ib. XXIX, 13 (Var. פגירתו); a. e.—Gen. R. s. 36, beg. פ׳ בירה שידא וכ׳ the demon Sh'madon met him; Yalk. ib. 61; Lev. R. s. 5 פ׳ לירה וכ׳ (corr. acc.). B. Kam. 99b פְּגָעוּ בירה ... גברא R. K. and R. A. met that man. Ber. 58b. Y. Kidd. III, 64d bot. יאות עביד דלא פ׳ בירה he did right not to connect himself with that man. Ib. top דלא תְּפַגַּע בהון, v. פְּסוֹלָא I; a. fr.—2) *to plague.* Gen. R. s. 58; Yalk. ib. 102 פַּגְעוּנֵיהּ, v. סְרַס.

Af. אַפְגִּיעַ *to intercede, pray.* Targ. Esth. IV, 14.

Ithpe. אִתְפַּגַּע *to happen.* Y. Ber. II, 5c bot. ומִתְפַּגַּע בירה and it happened to him (he died).

פֶּגַע m. (b. h.; preced.) *contact, accident,* (*evil*) *occurence; affliction, plague.* Ber. 17a ותצילני מפ׳ רע and save me from meeting with evil; a. e.—*Pl.* פְּגָעִים, פְּגָעִין *evil spirits.* Shebu. 15b (expl. בשיר, Mish. ib. II, 2) the song of thanksgiving (Ps. XXX) ושיר של פ׳ וכ׳ and the song referring to evil spirits (Ps. XCI, 1—9), and some call it song of *n'ga'im* (plagues, with ref. to ונגע, ib. 10); Y. Erub. X, 26c bot. אומרין הרו שיר של פ׳ וכ׳ they used to recite the 'song of demons' in Jerusalem (in the Temple, when one was threatened with insanity); Y. Sabb. VI, 8b top שיר פגועין, the song for the stricken. Midr. Till. to Ps. XCI שיר של פ׳ הית אומר משה וכ׳ Moses recited the ninety-first psalm on ascending the heavens, when he said &c.

פְּגָעָא, פְּגַע II ch. same, 1) *evil occurrence, plague.* Targ. I Kings V, 18.—*Pl.* פְּגָעִין. Ruth R. to I, 16 (ref. to לא תחטא עלי לא תסברין (תְּפָגְעִי אל תפגעי ib., as if it were פ׳ מני (not פגעיך) do not commit a sin through me, do not suffer afflictions on my account (by dissuading me from embracing the Jewish faith).—2) *pl. evil spirits.* Targ. II Esth. I, 2.

פִּגְעִין m. pl. (cmp. פִּרְקִין) *plums.* Sabb. 144b (Rashi in early eds. פִּרְגְּעִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

פְּגַר, *Pi.* פִּיגֵּר (cmp. פגם, בגר, פכר) *to split, break up, destroy.* Midr. Till. to Ps. XI, 3 אם הצדיקים שהשתיתו ... ופִּגְּרוּ אותם וכ׳ when the wicked come and destroy the righteous that have established thy world &c.; Yalk. ib. 653 אם השיתין ... עמדו רשעים ופָּגְרוּם וכ׳ if the wicked have risen and destroyed the foundations (of the Temple) which face the deep (v. שִׁית). Midr. Till. to Ps. LXXIX ופצדיקים ודהרגו (ed. Bub. ופגרו) ופגרו את בניך and the righteous in whom thou didst find pleasure, the enemies haven risen and destroyed them; a. e.

פְּגַר I ch., *Pa.* פַּגֵּר same, *to break up, destroy; to break through.* Targ. Is. XIV, 17. Targ. O. Ex. XXIII, 24.—Ib. XIX, 21; 24; a. fr.—Part. pass. מְפַגַּר; f. מְפַגְּרָא; *pl.* מְפַגְּרִין, מְפַגְּרֵי; מְפַגְּרָתָא. Targ. I Kings XVIII, 30. Targ. Ez. XXXVI, 35.—Pesik. Zakhor, p. 26a (expl. ערו, Ps. CXXXVII, 7) פַּגָּארוּ פַּגְּרוּ פַּגְּרוּ destroy, destroy ye!; ib. ʿĂniya, p. 135a פַּגָּארוּ; (Pesik. R. s. 32 תברו); Midr. Till. to Ps. l. c.; Lam. R. to V, 1.—Lev. R. s. 19 (expl. נמהרי לב) מפגרי לבא those crushed at heart (with ref. to ירמדרו, Nah. II, 6).

Af. אַפְגַּר *to wound, bruise.* Nidd. 66a לית אַפְגּוּרֵי מַפְגְּרָא לַהּ, v. בְּגַר.

Ithpa. אִתְפַּגַּר *to be destroyed, broken.* Targ. Lam. II, 8 (h. text אמללו). Targ. Ez. XXX, 4; a. fr.

פְּגַר II (b. h. *Pi.*) *to be lax, faint* (cmp. פּוּג).

Pa. פַּגֵּר 1) *to relax, take vacation, be idle.* Sabb. 129b יומא דמְפַגְּרֵי בירה רבנן a day on which the teachers took a hotiday.—2) *to cause to relax.* Keth. 103b ור׳ סבר לא אֲפַגְּרִיהּ and Rabbi thought, I will not cause him to relax (in his charitable work, by appointing him a member of the college; or 'I will not wear him out', overburden him).

Ithpa. אִיתְפַּגַּר *to take vacation, absent one's self.* Ib. 111b אי׳ ולא אתא ... he (the teacher) took a three days' vacation and did not come (to school). Ib. אמאי אִתְפַּגַּרְתְּ why did you absent yourself?

Af. אַפְּגֵּר *to be indifferent, neglectful.* Gen. R. s. 94 מאי טעמא א' מר why have you become indifferent (towards me)?

פַּגָּר m. (פָּגַר; cmp. Syr. בגר repagulum, P. Sm. 448) *bit.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7 (some ed. פרומביא).

פֶּגֶר m. (b. h.; v. פִּגֵּר II) *lax, decaying, corpse.*—*Pl.* פְּגָרִים. Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 11) לכשיעשו בניך פ' בלא וכ' when thy children are lax bodies, without sinews and bones (bare of good deeds and character), thy merit shall stand by them. Y. Sot. V, 20c top ראו פִּיגְרֵי ... וכולם פ' מתים וכ' they saw the bodies of sinful men ..., and all of them were dead bodies cast out at the shore; a. e.

פִּגְרָא III, **פִּגְרָא, (פִּי)** ch. same. Targ. Is. XIV, 19; a. e.—Trnsf. (contemptuously) *body.* Targ. Prov. X, 13 (h. text גֵּו).—*Pl.* פִּגְרַיָּא, פִּגְרִין. Targ. Lev. XXVI, 30 (O. ed. Berl. פִּי; v. Berl. Targ. O. II, p. 39). Targ. O. Gen. XV, 11 ed. Bon. (ed. Berl. a. oth. פַּלְגַּיָּא; Ms. II פִּגְלַיָּא, ed. Vien. פַּגְלַי, v. פגל). Targ. Y. II Deut. I, 1 פִּירֵי; a. e.

פַּגְרָא m. (פָּגַר I) *damage* (to a ship); *indemnity for shipwreck.* B. Mets. 69b אגרא ... ספינתא when hiring a ship ... you must pay rent and indemnity for damage, v. אַגְרָא I. Ib. 70a אגרא ... ופ' בשעת שבירה the rent must be paid at the time of taking possession, and the indemnity, when the ship is wrecked.

פָּגַשׁ (b. h.; cmp. פָּגַע) *to strike against, meet,* v. infra.

Nif. נִפְגַּשׁ *to meet; to wrestle, fight.* Deut. R. s. 11 נִפְגַּשְׁתִּי עם המלאך וכ' I wrestled with the angel and defeated him; אתה נִפְגַּשְׁתָּ וכ' thou didst meet the angel in thy territory; Yalk. ib. 951 פְּגַשְׁתָּ, פְּגַשְׁתִּי.

Hithpa. הִתְפַּגֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְפַּגֵּשׁ same. Deut. R. s. 9; Yalk. Ps. 840. Y'lamd. to Gen. XLVIII, 1, quot. in Ar. מִתְפַּגֵּשׁ.

פְּגַשׁ* ch. same, *to strike, kick.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 15, quot. in Ar. פַּגְּשׁוּ (as corresp. to כשית, v. Ibn Ezra a. l.).

כְּפַר פ', פַּגָּשׁ pr. n. pl. *K'far Paggash.* Y. Ab. Zar. V, 44d. Tosef. ib. VI (VII), 8 כפר פַּגָּשָׁה.

פגש, Tosef. Kel. B. Mets. III, 1, v. פִּגְרוֹן.

פַּגָּשָׁה, v. פַּגָּשׁ.

פדא, Ab. Zar. 40a Ar., v. ארא.—Y. Keth. VII, 31c top מן חפ' פרנון, v. פָּרָאפּוּרְנוֹן.

פַּדָּא (פַּנְדָּא) m. (=פדעא; פָּדַע; cmp. פְּדוֹעָא) 1) פ' דמרא *blade of the hoe* (v. Sm. Ant. s. v. Ascia); [comment. *the club, handle of the hoe*].—2) *blow, wound.* B. Kam. 27b שקל פ' דמ' וכ' Ar. a. Ms. H. (ed. פנ') he took a hoe and struck him.—*Pl.* פַּדֵּי (פַּנְדֵּי). Ib. מאה פ' בפדא וכ' he ought to have given him a hundred blows with the hoe.

פָּדָא I, v. פדי.

פָּדָא II (abbrev. of פְּדָדָה) pr. n. m. בר פ' *Bar-Pada,* an Amora. Naz. 5a; Tem. 10a. Meil. 4b בר פדת (corr. acc.; v. Tosaf. to Tem. l. c.). Macc. 2a; (Y. ib. I, beg. 31a בר פדיה); a. fr.—[Treat. Sof'rim XII, 3, v. פַּנְטַר.]

פְּדָאנֵי* m. pl. (Pers.-Arab. *fadâm,* v. Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 225b) *pieces of cloth with which the face is covered,* a sort of *masks, bandages.* Sabb. 66b (expl. לוקטמין, אנקטמין) פ' Ar. (ed. פרמי; Ms. O. a. Alf. פראמי), v. פּוּרְמָא.

פִּידָ', פְּדָגוֹג m. (παιδάγωγος) *pedagogue, tutor, a youth's governor.* Gen. R. s. 1 (expl. אמון, Prov. VIII, 30). Ib. s. 28 למלך שמסר את בנו לפ' וכ' like the case of a king that gave his son in charge of a governor, who led him to excesses. Pesik. Bahod., p. 101b אמר פְּדָגוֹגוֹ וכ' said his tutor, let him go to school; a. fr.—*Pl.* פְּדָגוֹגִין, פִּידָ'. Num. R. s. 1, beg. ולא העמדתי לכם שלשה פ' וכ' (not להם) and did I not assign to you three governors: Moses, Aaron, and Miriam? (Lev. R. s. 27 שלוחין). Deut. R. s. 2; a. e.

פַּדְגוֹ', פְּדָגוֹנָא ch. same. Targ. Y. Num. XI, 12.—*Fem.* פִּידְגוֹ', פְּדָגוֹגְתָא *nurse.* Targ. Y. I Gen. XXXV, 8 (h. text מינקת). Ib. XXIV, 59 פרגוותה, פדגוותה, read: פְּדָגוֹגְתָהּ.

פַּדְגְּרָא, v. פּוּרַגְרָא.

פָּדָה, v. פדי.

פדה, Y. Sabb. I, 3b חד אפר פ' (פרה), a corrupt., v. חוֹרְתָא.

פְּדוֹעָא m. (פָּדַע) *stone mason's adze* or *hammer* (ascia). Targ. Prov. XXV, 18 ed. Lag. (Levita פדיעא, ed. פרי, corr. acc.)

פְּדוּרְלִי, פדורולי, v. פַּרְוִירְלָא.

פְּדוּת f. (b. h.; פָּדָה) *redemption, delivery.* Esth. R. to V (VII), 15; a. e.

פַּדַּחַת f. *front, forehead.* Yeb. 120a ... פ' ולא פרצוף ולא פ' וכ' an identification by the forehead without the face, or by the face without the forehead is illegal; Bekh. 46b. Ib.; Nidd. III, 5 איזהו רוב ראשו משתצא פַּדַּחְתּוֹ (not משיצא) what is 'the larger part of its (the infant's) head'? when its forehead comes forth. Macc. 20b ולפדחתו, v. פֶּאָה; a. e.

כְּפַדְחָתָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 38 פ' דביח אפוי (h. text מצח).

פָּדָה, פדי (b. h.) [*to cut loose,*] *to liberate, redeem.* Ab. Zar. 4a אם יש להם זכות אֶפְדֵּם if they have any merits, I will liberate them. Ib. (ref. to Hos. VII, 13) אני אמרתי אפדם בממונם וכ' I thought, I will ransom them by taking their money (impoverishing them) in this world, that they be admitted to the world to come. Deut. R. s. 2 ופודה לכל שרוצה he could acquit whomever he wanted to, opp. חָבַשׁ. Y. Yeb. XVI, 15c bot. ... וּפְדָאַתּוּ חצלוב as regards him whom witnesses have seen impaled, I may say, an influential woman passed by and liberated him. Gitt. IV, 4 עבד שנשבה ופְדָאוּהוּ if a slave has been captured, and they (Jews) redeemed him. Ib. 6 אין פּוֹדִין את השבויין וכ' we must not redeem captured persons for more

than their value, this is a measure of public benefit (v. תִּירְקוֹן). Ib. 58[a] עד שאֶפְדֶּנּוּ בכל וכ' until I redeem him at any price they may ask. Maas. Sh. IV, 7 הפודה מעשר שני he that redeems second tithes (Deut. XIV, 26). Ib. 1 פּוֹדֶהוּ כשער מקומו he redeems the fruit at the market price of his own place. Ib. V, 4 כיצד פודין נטע רבעי how is fruit of the fourth year (Lev. XIX, 24) redeemed? מניח ... כמה אדם רוצה לִפְדּוֹת לו בסלע וכ' he puts the basket down in the presence of three persons and says, how many basketfuls will a person buy for a Sel'a, to collect at his own expense?; a. v. fr.—Esp. *a) to redeem the first-born* (Ex. XIII, 12 sq.). Bekh. 49[b] הפודה את בנו וכ' if a man redeems his son before he is thirty days old. Ib. VIII, 6 הוא לפדות ובנו לפדות וכ' if he (the father) is to be redeemed (the parents having failed to redeem him), and the son is to be redeemed; Kidd. 29[a]. Ib. מצווה לפדות את עצמו is bound to redeem himself; a. fr.—*b) to redeem an object dedicated to the sanctuary* (Lev. XXVII, 13; 27, a. e.). Ib. פָּדָאוֹ במאתים וכ' if he bought an object back for two hundred Zuz, and before taking possession it went down &c.; a. fr.—Part. pass. פָּדוּי; f. פְּדוּיָה; *pl.* פְּדוּיִים, פְּדוּיִין; פְּדוּיוֹת. Ib. מה שפדה פ' what he bought is bought (his transaction is final). Bekh. 49[b] בנו פ' his son stands redeemed; a. e.

Nif. נִפְדֶּה *to be redeemed.* Bekh. VIII, 6 בחזקת שלא נ' שנ'... the presumption is that he has not been redeemed, until evidence is offered that he has been. Ib. 7 וכולם נִפְדִּין בכסף וכ' and all of them are redeemed with money or money's worth. Kidd. 29[a] תפדה הִיפָּדֶה כל שמצווה וכ' 'thou shalt redeem' (Num. XVIII, 15), thou shalt be redeemed (redeem thyself): whosoever is (eventually) bound to redeem himself, is bound to redeem his son (but the mother is not bound to redeem her first-born son); a. fr.

פְּדֵי ch., v. פְּדַע I.

פְּדִיוּת, פִּדְיָת f. (preced.) *redemption.* Bekh. 12[b] (ref. to Num. XVIII, 15) לפ' חקשירתיו וכ' (the text) put it (the first-born ass) on an equal footing (with the first-born son) with regard to the duty of redemption, but to nothing else (any details of the law). Ib. I, 7 מצות פ' the duty of redeeming; a. fr.—*Pl.* פְּדִיּוֹת, פִּדְיוֹת. Ber. 55[b] שלש פ' three Biblical verses in which פדה occurs.

פְּדִיוּת, פִּדְיָת (b. h.) pr. n. m. *P'dayah*; בר פ' *Bar-P'dayah*, an Amora. Y. Macc. I, beg. 31[a], v. פָּדָא II. Y. Peah IV, 18[b] bot.; Y. Ḥall. III, 59[a] bot. רבי פ' (corr. acc.). Pesik. Par., p. 37[b]; Pesik. R. s. 14 בר פדיון (corr. acc.); Koh. R. to VIII, 1; Yalk. ib. 977. Y. Sabb. I, 3[a] bot.; Y. Shek. II, end, 47[a] בר פדריא (corr. acc.); a. e.—V. Fr. M'bo, p. 70[b].

פְּדִיוֹן m. (b. h.; פָּדָה) *delivery; redemption, ransom.* Snh. 106[a] אוי לה לאומה ... עושה פ' לבניו woe to the nation that is found (to interfere), when the Lord prepares delivery for his children. Bekh. I, 6 פ' פטר חמור the animal designated as ransom for the first-born of an ass (Ex. XIII, 13). Ib. פ' מעשר שני the redemption money for the second tithes. Ib. II, 1 פ' הבן the redemption of the first-born son. Ib. 2 לאחר פְּדִיוֹנָן after they have been redeemed. Ḥull. 7[a] פ' שבויין the ransom of captives; a. fr.—[בר פדיון, v. פְּדָיָה.]

פְּדִיוָא, Y. Gitt. V, 47[b] some ed., read: פְּדַרְיָא, v. פָּדָא I.

פְּדָיוּת, v. פְּדָיָה.

פְּדָיוּת, v. פְּדָיָה.

פְּדִיסִין, v. פְּרִשׁוּס.

פְּדִיעָא, v. פְּדוֹעָא.

***פְּדִיפְּמֵי קָקוֹ פ',** m. pl. (κακοπαιδευτοί) *ill-bred, degenerate.* Y. B. Bath. VIII, 16[b] bot. כרון אתון ק' פ' now you show that you are ill-bred, give me back what I gave you, opp. בנוי דהנירה, v. חֲנָרָה ch.

פְּדִמוּעָה, v. פְּרִמוּעָה.

פַּדָּנָא, פַּדָּן m. (פרד *to cut*) 1) *ploughshare, plough.* Targ. I Sam. XIII, 20.—Num. R. s. 8; Pesik. R. s. 23-24, v. סַכָּא. Lam. R. to I, 16 שרי תורך ושרי פַּדָּנָךְ untie thy oxen, and untie (take apart) thy plough (Y. Ber. II, 5[a] top קנקנך); a. e.—*Pl.* פַּדָּנִין, פַּדָּנַיָּא. Targ. I Sam. XIII, 21.—2) (with תורי, or sub. תורי) *yoke of (plough-)oxen, pair* (corresp. to h. צמד). Targ. Hos. X, 10; a. fr.—B. Kam. 96[b].—*Pl.* as ab. Targ. Job I, 3; a. fr.—3) פַּדַּן אֲרָם (b. h.) pr. n. pl. *Paddan-Aram.* Targ. Gen. XXV, 20; a. e.

פְּדַע (b. h.)=פָּדָה, *to redeem.* Y. Kidd. I, end, 61[d] (ref. to Job XXXIII, 24) פְּדָעֵהוּ ביסורין redeem him (let him expiate his sins) by sufferings (cmp. next w.).

פְּדַע I ch. (cmp. פרד, s. v. פַּדָּן) *to split; to wound.* Targ. I Kings XX, 37 (h. text פצע).—Snh. 109[b] דפ' ליה לחבריה וכ' (in Sodom) when a person wounded his neighbor, they told him, pay him for bleeding thee. Ib. פַּדְעֵיהּ Ms. M. one (of them) struck him; ed. פַּדְרוּהוּ, פַּדְרוּהִי (fr. פדר) they struck him. Lev. R. s. 12; Esth. R. to I, 22 (Par. 5) מיתיונית ופַּדְעוּנֵיהּ they struck him and wounded him; a. e.

פְּדַע II **פִּי', פִּדְעָה, פִּדְעָא** m. (preced.) *blow, wound.* Targ. O. Ex. XXI, 25 (Y. פּוּ, פּוּי). Targ. Y. I ib. XV, 25 פִּדְעָא.—Koh. R. to VI, 11 או חד פדעה or he receives a blow (from a noxious animal, v. אמכותי).—*Pl.* פִּדְעִין or פִּדְעָן. Lev. R. s. 12; Esth. R. to I, 22 (Par. 5) פ' דמגן (transl. of פצעים חנם, Prov. XXIII, 29) wounds unrequited. V. פִּדְעָתָא.

פִּדַּעְתָּא f. (preced.) *an open (lacerated) wound, sabre-cut.* Ab. Zar. 28[a] (Ms. M. פִּרַעְתָּא).—V. פִּדְעָתָא.

פֶּדֶר m. (b. h.) *fat.* Tam. IV, 2. Ḥull. 27[a], sq.; Yoma 26[a]; a. fr.—*Pl.* פְּדָרִים, פְּדָרִין. Gen. R. s. 68 כנגד אברים ופ' וכ' the time for the evening prayer corresponds to the time of the consumption of the limbs and fat-pieces on the altar. Y. Yoma IV, 41[d] bot.; Ber. 26[b]; a. fr.

פִּי', פִּדְרָא ch. same, esp. (cmp. הֶדְיֵשׁ) *dung, manure.* Nidd. 28[a], v. אַפִּידְרָא.

פִּדְרִיגְמָטָא, v. פְּרִיגְמָטָא.

פ״י, פ״א, פ״ה the letter *Pé*. Sabb. 104ᵃ [read:] פ״ה כפופה פ״ה פשוטה פה פתוח פה סתום the curved Pé and the straight Pé (פ and ם) intimate: an open mouth (in due time), a closed mouth (in due time). Snh. 104ᵇ מפני מה חקקדים פ״ה לע״ן why has Pé been placed before 'Ayin (Lam. II, 16-17)? Gen. R. s. 84 (ref. to פַּסֵּיהֶם) פ״א פוטיפר וכ׳ Pé intimates Potifar &c.; a. fr.—*Pl.* פִּיפִּין. Sabb. 103ᵇ טיתין פ׳ טיתין one must be careful not to write Teths looking like Pés &c.

פֶּה m. *pah*, name of a worm in figs. Sabb. 90ᵃ פה דתאני וכ׳ the *pah* in figs ... is dangerous. Ib. קטלתה פ״ה לדין (not קטלה) the *pah* has killed that man.

פֵּה, Y. Snh. I, 18ᶜ bot., v. פּוּחַ ch.

פְּדָא, v. פְּהִי.

פְּדוּק, v. פִּרְחוּק.

פְּדָא, פְּדִי (v. P. Sm. 3040) *to be hollow, empty, idle; to run about, wander.* Part. פָּדֵי. Targ. Prov. XVIII, 2 (ed. Wil. פחי, corr. acc.; h. text דתגלות).

פְּדֵי״ר, פְּדֵי, v. פְּהִי.

פָּדְיָא m. (preced. art.) *vagrant, restless man.* Targ. Prov. XVIII, 1 (ed. Wil. פָּהְיָה; ed. Ven. פָּחָה, corr. acc.; h. text נפרד).

פַּדֵּק, פִּדֵּק *Pi.* פִּרְחֵק *to open the mouth, yawn.* Ber. 24ᵃ bot. Ib.ᵇ כשהוא מְפַדֵּק וכ׳ סַנְטֵר, v. סַנְטֵר. Nidd. IX, 8 מְפָדֶּקֶת, v. עָשַׁשׁ; a. fr.

פַּדְהָא, v. פּוּחָא I.

פּוּאָה f. *puah, Rubia Tinctorum, dyer's madder* (v. Löw Pfl. p. 311). Shebi. V, 4 פ׳ של עירדית the *puah* growing on choice land; פ׳ של צלעות growing on sides (of rocks); Y. ib. 36ᵃ top פ׳ של צילעות פוטרה (not פוטרה). Sabb. IX, 5. Ib. 66ᵇ (expl. קשרים, Mish. VI, 9) קשורי פ׳ garlands of *puah* (a prophylactic); a. fr.

פּוּג (b. h.; cmp. פוח) *to evaporate, become faint; to escape.* Tosef. Sabb. III (IV), 5 שתפוג צרכן sufficient time for the cold in them to escape; Sabb. 40ᵇ שתפוג Ms. M. (ed. שתפיג); Y. ib. III, 6ᵇ top שתפיג. Yoma 34ᵇ שתפוג Ms. M. (ed. שתפיג). Ker. 6ᵇ כדי שלא תפוג ריחה that its fragrance may not escape. Y. Bets. I, 60ᵈ top שטעמן פָּג their flavor would escape; a. fr.

Hif. הֶפְרִיג 1) same, v. supra. Erub. 64ᵇ עד שֶׁהֶפְרִיג יינינו until the wine we drank has escaped (the effect of the wine is overcome).—2) *to lose taste, intensity; to cause to escape; to cool off; to mitigate.* Pes. 41ᵃ מים שאין מְפַרְגְּנִין טעמן water, which does not give up its taste (to the substance boiled in it) שאר משקין שמפרגנין וכ׳ other liquids, which do communicate their taste. Bets. 14ᵃ כל התבלין מפרגנין טעמן ... מְפָרְגָה וכ׳ all spices lose their taste (when pounded a day before), but salt does not &c. Midr. Till. to Ps. LXXIX ה׳ את חמתו וכ׳ let out his anger on wood

פַּדְרָנִית, v. פִּרְדָנִית.

פַּדְרֵת, Ar., v. פְּרַח I.

פְּדָת pr. n. m. *P'dath*, 1) father of R. Elazar. Erub. 54ᵇ; a. fr.—2) son of R. Elazar, an Amora. Y. Meg. IV, 75ᶜ top; a. fr.—[Meil. 4ᵇ, v. פָּדָא II.]

פֶּה c. (b. h.) [*opening,*] *orifice, mouth; speech.* Hull. 142ᵃ, v. לָחַךְ. Pes. 113ᵇ המדבר אחד בפה ואחד בלב he who speaks one way with his mouth, and another way in his heart. Ex. R. s. 1 (play on בפרך, Ex. I, 13) בפה רך with soft (persuasive) speech; Sot. 11ᵇ. Tanh. Kor. 9 עד שהביאתו לפי הארץ וכ׳ until it (the fire) brought him to the opening of the earth, among those that were swallowed up; Yalk. Num. 752. Sabb. 140ᵇ, sq. בהמה שפִיָּה רפה a beast whose mouth is clean (that does not drop saliva when eating; oth. opin.: that is fastidious about its food), opp. שפיה רעה; a. v. fr.—Keth. I, 6, a. e. לא מְפִיָּה וכ׳, v. חָיָה. Shebu. IV, 1 מִפִּי עצמו (an oath) out of his own mouth ('I swear that I know no testimony in thy case'), מפי אחרים administered by others.—בְּעַל פה or על פה *by word of mouth.* Gitt. 72ᵇ top אי אמר ר׳ יוסי בעל פה whether R. Yose had the same opinion in the case of a verbal condition. Ib. 60ᵇ תורה רוב בכתב ומיעוט על פה of the interpretations of the Law, the larger portion rests on the written text, the smaller on oral tradition. Ib. על פה ... דברים שבכתב written things (Biblical passages) must not be recited from memory, verbally transmitted words must not be recited from writing.—תורה שבעל פה (abbrev. שבע״פ) *oral law.* Yoma 28ᵇ, a. fr., v. כָּתַב.—לְפִי *a) according to, in proportion to.* B. Bath. 11ᵇ לפי בני אדם in proportion to the number of inhabitants of a house; לפי פתחים in proportion to the number of entrances (of a building); a. fr.—*b) because.* Snh. VII, 4 לפי שבאת לפיכך וכ׳ ... because a human being has gone to ruin through it, therefore &c.; a. fr., v. לְפִיכָךְ.—Trnsf. *any orifice.* Ab. V, 6 פי הארץ the opening of the earth (that swallowed Korah); פי הבאר the opening for the well (Num. XXI, 16).—Nidd. 16ᵇ רוק בתוך הפה spittle in the mouth, euphem. for blood in the *orifice of the matrix.* Snh. 100ᵃ (play on חֹרוֹפָה, Ez. XLVII, 12) להחזיר פה של מטה to open the lower orifice (the womb of the childless), opp. פה של מעלה the mouth; ib. להחזיר פה עקרות; Men. 98ᵃ; a. fr.—*Pl. a)* פִּיּוֹת. Deut. R. s. 2 (ref. to Zech. XIII, 8) הפ׳ שאומרים שתי וכ׳ those mouths that say, there are two powers (good and evil). Cant. R. to IV, 4 (play on תלפיות, ib.) ספר שאמרוהו פ׳ הרבה the book (תְּהִלִּים, Psalms) which many mouths have indited (the book of many authors). Ib. תֵּל שמתפללין בו כל פ׳ the mound (Temple ruins) towards which all mouths are directed in prayer; Ber. 30ᵃ. Ib. 5ᵃ (expl. פיפיות, Ps. CXLIX, 6) חרב של שתי פ׳ a two-edged sword; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XXVIII שתי פ׳ *two faces,* v. פִּרְצוּף.—*b)* פִּרְפִּיּוֹת. Num. R. s. 18 באותה ... פ׳ הרבה at that moment many mouths of the earth were opened (Yalk. ib. 752 פיות).—*c)* (Chald. *pl.*) פּוּמְיָן *open vessels; topmost layer in open vessels.* Tosef. Ter. V, 11 אם יש [שם] מאה פ׳ וכ׳ if a hundred open vessels are there (in one of which an upper layer of T'rumah has been put) &c.; חפ׳ אסורין the upper layers are forbidden; Y. ib. IV, 43ᵃ bot.

and stone. Snh. 22b מפיגין את היין ... דרך a walk of a mile, or a little sleep cause the wine to escape (counteract the effect of the wine); Erub. l. c. Ib. שדרך מפיגה וכ' that walking counteracts &c. B. Bath. 10a יין מְפַיְּגוֹ, v. פַּיֵּג—Yoma I, 7 והָפֵג אחת וכ' and drive out (thy drowsiness, cool thy feet) &c., v. אָחַד. Ib. 75b מן מְפַיְּגָן ... דברים the manna counteracted the effect of such food as traders sold them; a. e.

פּוּג ch. same, 1) *to evaporate, faint* &c. Targ. Ps. XXXVIII, 9 פָּגִית (ed. Lag. פַּגְיִית, fr. פגי; h. text נפוגתי). Targ. Esth. II, 1 פג ed. Lag. (Var. פח). Targ. Hab. I, 4 פָּגַת (Levita פְּרַגַת, read: פָּרְגַת); a. e.—Part. פָּיֵיג, פָּיְיגָא; f. פָּיְיגָא, פָּיְיגַת; *pl.* פָּיְיגָן. Targ. O. Gen. XLV, 26.—Y. Pes. III, 30a top מן דטלא פייגא מנהון (not מה) after the dew upon them has evaporated. Meg. 25b דלמא פייגא דעתיידהו וכ' lest the minds of the congregation be fainting (lose courage, on hearing the curses); a. e.—2) *to weaken, mitigate.* Part. פָּאֵיג. Targ. Lam. III, 49.

Pa. פַּיֵּיג *to cause relaxation; to slacken.* Ib. II, 18. Targ. Prov. XIV, 30 מפייג ed. Lag. (oth. ed. מפליג).

Af. אַפֵּיג *to let (the wine) escape.* Targ. I Sam. I, 14.

Ithpo. אִתְפַּוֹּגַג *to seek relaxation from anger, trouble* &c., *seek diversion, sport.* Lev. R. s. 27 לא אתא אלא לאתפוגגה וכ' he came only to sport with his children (not to argue with them seriously); ib. לא אתא אלא מתפגג' (read: מִתְפַּוֹּגְגָא); Yalk. Mic. 554 למתפונגא (corr. acc.); Num. R. s. 10; Cant. R. to V, 16 (not לתחפ'); Tanḥ. Emor 10. Ib. [read:] לא אתת דא אלא לְמִתְפַּוֹּגְגָא עם ברה this woman has come to court merely to have some sport with her son.

פּוּגָא I pr. n. m. *Puga.* B. Bath. 90b, v. סוּגָא II.

פּוּגָא II, **פּוּגָה** I pr. n. river, v. פְּרָת.

פּוּגָה II f. (b. h. פּוּגַת; פּוּג נפש), פּוּגַת נפש *relaxation, recreation.* Pirké d'R. El. ch. XXXIII וירצא לפ' נ' וכ' he went out to look at the harvesters as a recreation.

פ"וגחמ"ט, substitute for ופרסין (Dan. V, 25) by permutation of letters called א"ת ב"ש q. v. Snh. 22a; Cant. R. to III, 4; a. e.

פּוּגְלָא m. *radish, the soft tuber of the radish.* Ber. 36a; Erub. 28b צנון ... אדשרא דפ' the radish is planted for the sake of the tuber (to be eaten before it is hard and woody). Ḥag. 15a עקר פ' ממישרא וכ' (Elisha ben Ăbuya) tore a radish out of the ground on the Sabbath. Ab. Zar. 10a. Y. ib. II, 41a bot.; Y. Ter. VIII, 45d top, v. נְעַץ; a. e.—*Pl.* פּוּגְלִין. Y. B. Bath. IX, 17a; Y. Peah VII, 20b top פּוּגִ'. Gen. R. s. 67 שרי עקר פ' רבריבין וכ' he (Rabbi) began to tear out the large radishes and plant small ones (intimating to Antoninus the necessity of removing the old officers and appointing new ones); Yalk. ib. 115; a. e.

פּוּגְנִי, Targ. II Esth. IV, 1, v. בּוּגְנִי.

פּוּגָע, Yalk. Ps. 697, v. פְּרָת.

פּוּדַגְרָא, פּוֹדַגְרָה c. (ποδάγρα) *gout in the feet,* in gen. *sore foot.* Y. Sabb. VI, 8c top (expl. צִיצִית, Mish. VI, 6) פ' (Bab. ib. 65a בת ארעא, v. אַרְעָא) a sore on the sole of the foot. Sot. 10a (ref. to I Kings XV, 23) אחזתו פד' he was seized with gout; Snh. 48b (v. Rabb. D. S. a. l. note 50); Num. R. s. 23 פלאגרא (corr. acc.); Tanḥ. Mas'é 12; Yalk. Kings 172.—[Y. Maasr. I, 49a bot. פודגרה, פיד', v. פּוּדְגָּרָה.]

פּוֹדַגְרוֹס m. (ποδαγρός) *suffering with gout, gouty, lame.* Yalk. Lev. 469; Lev. R. s. 5 (not פודגריס; Ar. s. v. עלב: פטגריטוס, corr. acc.), v. דִּיאִיקִיטָא. [Koh. R. to V, 12 דגלוס פטרגוס, read: פּוֹדַלְגּוֹס or פודגרוס, v. דִּגְלוֹם.]—*Pl.* פּוֹדַגְרִין. Yalk. Sam. 161 מה היו עושין התשושין והפ' שבהם what did the feeble and the lame among them do? (Midr. Till. to Ps. XVIII, 17 only התשושין).

פּוֹדוֹפְסִילָא m. pl. (ποδόψελλα) *anklets.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. אצערה, Num. XXXI, 50) פד' Ar. (ed. כדופסלא, כרו', corr. acc., or פִּירוּפ', χειροψελλα(?); LXX ψέλλιον). Ib. (expl. צעדות, Is. III, 20) פדופסלה, פד' (corr. acc.).

פּוּדְעָא, v. פַּדְעָא.

פּוּדְעָתָא f. (פַּדַּע) *wound, bruise.*—*Pl.* פּוּדְעָתָא. Targ. Prov. XXIII, 29 (ed. Wil. *sing.*; ed. Lag. בועתא). Ib. XX, 30 (ed. Lag. a. oth. פועתתא). Ib. XXVII, 6 (ed. Lag. פועתת'); a. e.

פּוּי, פּוּה, Part. pass. *Pi.* מפויה, Tosef. Ter. VII, 16, Var. מפוירית, v. פּוּחַ h.

פּוּלָא, v. פִּילָא.

פּוּלוֹן, Yalk. Gen. 82 פוולוני, v. פִּילוֹן.

פֵּוְסָרוֹס pr. n. (Πευσαρος?) *Peusarus*(?), name of a tortuous street, prob. in Tiberias. Y. Ber. IX, 13c top דרך ... כגון אתן פ' (ed. Lehm. פוסרס, ed. Krot. פופסרס) it was a tortuous road (where he met her, v. עַקְמוּמִית), like the P.; Y. Ab. Zar. I, 40a bot. פסוורוס. Y. Erub. VIII, 25b top אתן פרו' זרק מתוכה וכ' if one throws an object (on the Sabbath) from the P. into an open public road or *vice versa,* v. פָּלַשׁ I. Y. Shek. VII, 50c bot. נשכח מן פיוסרוס ולגיו (not דלגיו; Bab. ed. פיוסא, Ms. M. פוסרס) I wish I might find it somewhere towards the interior of the P.

פַּוְּתָא, v. פַּיְּיתָא.

פּוּזְמִירְקִין, פּוּזְמִיקוֹן, v. פּוּזְמְרִיקוֹן.

פּוּזְמָקִי, פַּזְ m. pl. (Pers. pagèng, v. Perles Et. St. p. 3, note) 1) *gaiters* of red leather, *fine shoes.* Sabb. 10a רבא ... רמר פ' ומצלי וכ' (Ms. M. מינקיט פרזמקי, corrected רמי) R. ... put on fine gaiters for prayer, saying, prepare thyself to meet thy God (Am. IV, 12); Yalk. Am. 542 מנקט פזומקי (corr. acc.). Shebu. 31a (to people that came to court in rich dress) שלופו פַּזְמָקֵירְכוּ וכ' (late ed. פוזקמיירכו; Ms. M. פומקיריכו, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) take off your fine shoes, and come down for judg-

פּוֹטְרִיתָא f. (φωτία) *brightness*, v. פּוֹטָא.

פּוֹטִיאֵל (b. h.) pr. n. m. *Putiel*, the father-in-law of Elazar, son of Aaron, in Agadah identified with Jethro (and also with Joseph). Mekh. Yithro, ʿAmal., s. 1 פּוֹטִי שנִפְטַר מע"ז Jethro was surnamed Putiel, because he withdrew from idolatry. B. Bath. 109ᵇ, a. e., v. פָּטַם a. פּוֹטָא.

פּוֹטְיוֹלִין (variously corrupted) pr. n. pl. *Puteoli*, a great sea-town of Italy. Macc. 24ᵃ שמעי קול חמונה של רומי מפ' ברחוק מאה וכ' (ed. בבל מפלטדיה, margin. vers. מפטרילוס; Ms. M. מפלטוס, v. Rabb. D. S. a. l. note) they heard the din of the city of Rome (on travelling) from P., at a distance of one hundred and seventy miles; Lam. R. to V, 18 פוטלירילוס; Sifré Deut. 43 של מפטרילון (v. חֲמָרְיָה); Yalk. Is. 278 מפנילראוס. [The termination וס in the above forms corresponds to the accus. -ουϛ, -os.]

פּוֹטִינוֹן, v. next w.

פּוֹטִינוֹס m. (φωτεινός) *bright, splendid*. Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 16 פּוֹטִיפַר שנכנס לביתו של פרעה ונעשה ביתו פּוֹטִינוס וכ' his name was Potifar (φωτοφόρος), because he entered the house of Pharaoh, and his house became bright, for he brightened up the house of Pharaoh; Gen. R. s. 86 (differ. paronomasia) שהיה פּוֹרֵעַ ... כיון שירד הפֹּר לשם נעשה פּוֹטִינון Ar. (ed. פוריטנון) he used to uncover himself before the idol, but when the bullock (Joseph, Deut. XXXIII, 17) came there, he (Potifar) became enlightened; Yalk. ib. 145 וכיון שירד יוסף ... פ' [glossator explains עשיר *rich*, v. Gen. XXXIX, 5].

פּוֹטִירִין m. (ποτήριον) *poterion*, name of a shrub (Astragalus Poterium), a species of tragacanth, yielding a gum which was used for spicing wines; פירלי פ' *a vial of poterion*, a medicinal drink taken after bathing. Gen. R. s. 51 (ref. to מנת כוסם, Ps. XI, 6) כפ' פ' לאחר המרחץ (not פרטרין) like the vial of poterion after a bath; Y. Pes. X, 37ᶜ top דיפלי פ' כדיפלי פ' וכ' (corr. acc.); Yalk. Ps. 655 (not פוטרין). Gen. R. s. 10 כיון שיצא חבריו פ' פ' של יין לשחותו when he (Titus) came out of the bath, they handed him a vial of poterion wine to drink; Koh. R. to V, 8 כוס זבוב נמצא בתוך פ' פ' של יין (not פוטרין). Gen. R. s. 88 שלו פ' a fly was found in his (Pharaoh's) vial &c.; Yalk. ib. 146 סילי פושרין (corr. acc.).

פּוֹטִירָא f. *putitha*, name of a small fish or reptile. Macc. 16ᵇ; Pes. 24ᵃ; Erub. 28ᵃ.

פּוֹטְלִיוֹלוֹס, v. פּוּטְיוֹלִין.

פּוֹטְנַג, פּוֹטַנָּג, v. פּוּתְנַג.

פּוֹטְסוֹת, v. פִּרְטוּס.

פּוֹטָרָה, Y. Shebi. V, 36ᵃ top, read: פִּי (πέτρα), *rock* v. פִּיאָה.

פּוֹטְרִין, v. פּוֹטִירִין.

פּוֹטְרִיתָא, v. פִּרְטָרָא II.

פּוֹזְקְמִי, v. preced.

פּוֹחַ (b. h.) *to blow, blow up*; פ' נפש *to blow the soul out, to dishearten*. Num. R. s. 20 מה אני הולך אצלו לְפַחֵת את נפשו why should I go to him (Balak) to dishearten him?; Tanḥ. Balak 13.—[Y. Ter. VIII, 46ᵃ top שתפיח הכרית, read: שתפרח, v. כָּרִית.]

Hif. הִפְרִיחַ 1) same, esp. *to break wind*. Sabb. 49ᵃ; 130ᵃ שלא יַפְרִיחַ בתך that he will not desecrate the T'fillin by passing winds. Ab. Zar. 17ᵃ הֲפָרְחָה she broke &c.; a. e.—2) *to stir up*. Midr. Till. to Ps. III אל תַּפְרִיחוּ את הישן do not stir up that which slumbers (do not disturb the accepted order of the psalms); Yalk. ib. 624 (not תפיחי).

Pi. פִּרְיַח (denom. of פִּרְחָא) [*to use powdered colors,*] *to paint*. B. Bath. 60ᵇ ואין מְפַרְיְחִין, v. כִּיר; Tosef. ib. II, 17.—Part. pass. מְפוּרְיָח; f. מְפוּרְיַחַת. Ib. Tosef. Ter. VII, 16 מפורח ed. Zuck. (Var. מפוריח; מצויר) read מְפוּיָח or מְפוּרָח.

פּוּחַ ch. same, 1) *to blow*. Y. Snh. I, 18ᶜ bot. פַּח (ed. Krot. פה, corr. acc.); Y. R. Hash. I, 58ᵇ top פּוֹחַ blow, breathe!, v. נָפַח.—2) *to evaporate*, (with נפשא) *to despair*. Targ. Y. Num. XXI, 30 עד דְּיָפַח נפשיהון until they are in despair (h. text עד נפח).—3) *to cool off, be sobered*. Targ. Esth. II, 1 (ed. Lag. פג).

פּוּחָא m., פּוּחֲתָא f. (preced.) *breath, wind*. Targ. Job XXX, 22 (ed. Lag. רוחא). Ib. XX, 3 (ed. Lag. פרחא, corr. acc., or כרוּחָא). Targ. Prov. XI, 29 פותחא Bxt. (ed. Lag. פתחא, ed. Wil. פרחא, corr. acc.).

פּוּחָא (פּוּחָא) *trap*, v. פָּחָא.

פּוּחֲחָא, v. פָּחַח.

פּוּחְלָן, v. פָּחָלִין.

פּוֹחֵר m. (v. פָּחַר) *potter*. Tanḥ. Vayikra 4 יש פ' מתאוה לכלי חרס does a potter want earthen vessels?

פּוֹחֶת m. (פָּחַת) *a scraping tool, chisel* (?). Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3 יד חפ' ובן חפ' quot. in R. S. to Kel. XXIX, 8 (ed. Zuck. יד חפחות ובין חפחות) the handle of a large or of a small scraper.

פּוּחֲתָא, v. פּוּחָא.

פּוּט* m., v. פָּטַפּוּט.

פּוֹטָא* m. (φῶς, *pl.* φῶτα) *lights*. Y'lamd. to Num. X, 29, quot. in Ar. שאת פוטראל שהאיר במעשים טובים (כמו) אומר ביונית פ' (ed. Koh. פוטרא) Hobab is surnamed Putiel (Ex. VI, 25), because he shone through good deeds, as you say in Greek *phota*.

פּוּטְמִין, v. פִּיטָמָא.

פּוּטִי pr. n. m. *Puṭi*, a disparaging abbreviation of *Putiel*. Snh. 82ᵇ, a. e., v. פָּטַם.

service. Targ. Ez. XXIX, 18. Targ. Deut. XXVI, 6 (O. ed. Vien. פֻּלְחָן); a. fr.—Esp. *priestly service, Temple service, worship.* Targ. Y. Ex. XXIV, 5; a. fr.—Targ. Y. Num. XXIII, 1, a. e. עבודה זרה = h. נוכראה פ׳, idolatry.—Y. Ber. IV, beg. 7ᵃ (ref. to פלח. Dan. VI, 17) (in Hebr. dict.) וכי יש פ׳ בבבל וכ׳ was there Temple service in Babylonia? But. . . . it means prayer.

פּוּלְחָנוּתָא f. (preced.) *work, tilling.* Targ. Koh. V, 8 (7).

פּוּלְטָרִיוֹת, Gen. R. s. 69; Yalk. Is. 337 פלט׳, v. פְּלַטְיָא II.

פּוּלִי, Y. Sabb. VI, 8ᵃ bot. מטון לפ׳, read: לפילי.

פּוּלִיָא, Midr. Till. to Ps. IX פילוס בנה פ׳ (some ed. פילוא); Yalk. ib. 642 פילוש בנה פ׳, read: פילוסופוס בנה פילפא Philippus built *Philippa* (abbrev. of פילוסופולוס *Philippopolis*).

פּוּלִיוֹס, Nidd. VIII, 1, Bab. ed. 57ᵇ, read: פְּלִיוּם, v. אַפְּלִיוֹן.

פּוּלְיָטוֹן, v. פּוֹלְיְרִטוֹן.

***פּוֹלִיטַיקִין** m. pl. (πολιτικοί) *city-people.* Ter. II, 5 מפני שהוא מאכל פ׳ (Ms. M. פולרטוקוס, read: פולירטי׳ sing.) because it (the wild onion) is the food of city-people (as health-preserving, v. Ned. 66ᵃ, quot. s. v. כּוּפְרִי).

פּוֹלִיטְרִיכוֹן (not כרין ...) m. (πολύτριχον) *Polytrichon, Maiden-hair.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ, v. יוֹעֲזָר.

פּוּלְיוֹנִיוֹת, Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V, read: פַּלְיוֹם, v. פַּלְיוֹם.

פּוֹלְיְטוֹן m. (foliatum, φουλιᾶτον S.) *an ointment* or *oil prepared from leaves of spikenard.* Cant. R. to I, 3 לצלוחית של פ׳ like a flask of foliatum; Snh. 108ᵃ פַּלְיְרִטוֹן; (Gen. R. s. 39 אפופלסמון); Ab. Zar. 35ᵇ פליטרין (Ms. M. פלירטון, corr. acc.). Tosef. Dem. I, 26 פו׳ של (שמן) spikenard oil; Y. ib. I, end, 22ᵇ. Yalk. Num. 771 (ref. to כאהלים, Num. XXIV, 6) כפלוטרין (corr. acc.) like foliatum. Ib. אתה מכנה אותן בבצלים . . . מכנה אותן בפליטרון thou (Balaam) comparest them to onions whose smell is offensive, but I (the Lord) compare them to spikenard oil. Tosef. Sot. XV, 9 אף על פי׳ גזר וכ׳ Ben Baba forbade also the use of foliatum (after the destruction of the Temple), but &c.; a. e.

פּוּלִימַרְכָא, v. next w.

פּוֹלִימַרְכוֹס, פּוֹלְמַ׳ (variously corrupted) m. (πολέμαρχος) *polemarch, general.* Sifré Num. 131 שלח המלך לפ׳ וכ׳ the king sent a general out and ordered (him) to devastate it (the province); Pesik. Shub., p. 160ᵃ פרומלוכוס (corr. acc.); Yalk. Hos. 532; 517; Yalk. Ex. 178; a. fr.—[Yalk. Lev. 631 שרמש פ׳, v. פְּלוּמוֹפִּירוֹן.]—*Pl.* פּוֹלִימַרְכִין, פּוֹלִימַרְכִים, פּוֹלְמַ׳. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) (expl. לשום כרים, Ez. XXI, 27) פ׳ Ar. (ed. פלימרכים, כוס ...), v. כלירכין.—Ch. form: פּוֹלִימַרְכָא, פּוֹלְמַ׳. Targ. Ps. IX, 1 Ms. a. ed. Genua (missing in eds.).—*Pl.* פּוֹלִימַרְכִין, פּוֹלְמַ׳. Targ. II Esth. VIII, 7; a. e.—[Targ. Y. Gen. XXXII, 7; XXXIII, 1 פולמורכ׳, read: פּוּלְמוֹסִין.]

144

פּוּר, Tosef. Ter. VIII, 16 מפוירת, v. פּוּחַ h.

פּוּרְיָטָנָא, פּוּרְיָטָן, v. פַּרְיָטָן.

פּוּךְ m. (b. h.) *stibium, eye-paint.* Sabb. 109ᵃ מעבירר פ׳ וכ׳ stibium removes (cures) the King's Daughter (v. מֶלֶךְ), stops the tears, and advances the growth of the eyelashes. B. Bath. 16ᵇ (expl. קרן הפוך, Job XLII, 14), v. רֵישָׁק.

פּוּכְיָא, Targ. I Sam. XIV, 16, some ed., read: סַכְוָאָתָא, v. סַכְוָאָה.

פּוּכְלְתְּרִין, Treat. Tsitsith (ed. Kirchh., p. 22), read: פִּירוֹלְטוֹרִין, v. תִּבְלְטִירִים.

פּוֹל, imperat. of נָפַל.

פּוֹל m. (b. h.; פלל or פול *to split*) *bean.* Kil. I, 1 פ׳ חלבן the white bean. Ib. 2 פ׳ מצרי the Egyptian bean (Colocasia); a. fr.—*Pl.* פּוֹלִין. Tosef. ib. II, 8, v. גַּמְלוֹן. Tosef. T'bul Yom I, 1; a. fr.

***פּוֹל** m. (פָּלַל; cmp. פָּלָה) *decision, search*; בעל דחפ׳ a superintendent of the Temple, *guardsman.* Tosef. Kel. B. Kam. I, 6 (R. S. to Kel. I, 9 חפיל).

פּוֹלָא ch., *pl.* פּוּלִין, פּוּלֵי (v. preced.) *detectives, scouts; agents.* Targ. Y. Ex. IX, 7; 27.

פּוֹלָא m. = h. פּוֹל. Targ. Ez. IV, 9. Targ. II Sam. XVII, 28 (ed. Wil. פו׳; ed. Lag. פולין, *pl.*).—Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ, a. e. פ׳ מיצרייא, v. לוּבִי.—Y. Kil. I, 27ᵃ top (expl. פול, Mish. I, 1) פולא R. S. to Kil. l. c. (ed. פילה, read פו׳).—*Pl.* פּוֹלִין, פּוּלֵי. Targ. Y. Deut. XIV, 19. Targ. II Sam. l. c., v. supra.

פּוֹלְגָא = פַּלְגָא.

פּוֹלְגָן, v. פַּלְגּוּ.

פּוֹלוֹיָה pr. n. m. *Poloyah.* Ex. R. s. 42 end יהודה בן פ׳, prob. to be read: פדריה; Pesik. R. s. 40 יהודה בר פנינ׳ ed. Fr. (ed. Prag פלרי, v. Friedm. note 48); Yalk. Cant. 988 פדיה.

פּוּלוֹסְטוֹת, v. פּוּלִיסְטוֹת.

פּוּלוֹסִיפוֹת, Tosef. Shebu. III, 6, read: פִּילוֹסוֹפוֹס.

פּוּלוֹסִיקָא, Yalk. Sam. 151, read: פְּלוּמַכָּא.

פּוּלוֹסְמוֹסְטוֹס, Yalk. Prov. 950 some ed., read: אֲפִרְמַלִּיסְטוֹס.

פּוֹלֵחַ m. (פָּלַח) *soldier, officer.* Y'lamd. to Lev. V, 21, quot. in Ar., v. פָּגָן.—*Pl.* פּוֹלְחִין. Ib. to Deut. VII, 17, quot. in Ar. דרכן של פ׳ לובשין וכ׳ it is the custom of soldiers to wear nail-studded shoes. Ib. to Deut. XIX, 1, quot. in Ar. שני פ׳ וכ׳ . . . מוסרין they give each Israelite two soldiers to guard him.

פּוּלְחָן, Yalk. Num. 762, prob. to be read: פּוּחְלִין or פַּחְלִין; [glossator to Yalk.: = פָּלָךְ].

פּוּלְחָנָא, פּוּלְחָן m. (sometimes f.) (פָּלַח) *servitude,*

פולין, Lev. R. s. 18 some ed., read: פִּילוֹן.

פּוֹלִיס f. (πόλις) *city*. Pesik. Vayhi, p. 63[b]; Pesik. R. s. 17, v. אֵירוֹפּוֹלִיס.

פולוסטות, פוליסוטות, Y. Bets. V, beg. 62[d] הפ׳, read: חפי לסוטות, v. חָפַס.

פּוֹלִיפּוּס m. (πολύπους) *polypus, a morbid growth in the nose*. Keth. VII, 7 ואלו שכופין . . . ובעל פ׳ וכ׳ the following persons are forced to divorce their wives: one stricken with a skin disease, with a polypus &c.; expl. ib. 77[a] ריח חחוטם whose nose is ill-smelling; ריח חפה whose mouth is &c.; Tosef. ib. VII, 11. Sabb. 109[a] יד מעלה פ׳ an unwashed hand (touching the nose) generates a polypus. Midr. Till. to Ps. VII, 10 . . . רשע והוא חוטא וחוטמת מעלה פ׳ a violent man and sinner (against God) is like an ungainly woman who has a polypus besides; a. e.—*Pl.* פּוֹלִיפְּסִין (sub. בעלי) *afflicted with polypus*. Y. Ḥag. I, 76[a] bot.

פּוֹלֶמוֹס m. (πόλεμος) *war*, esp. *war with the Romans*. Sot. IX, 14 בפ׳ של אספסיינוס during the Vespasian war; בפ׳ האחרון during the Titus war; בפ׳ של טיטוס during the last war (Hadrianic revolution); Tosef. ib. XV, 8 (missing in ed. Zuck.). Y. Ab. Zar. I, 39[c] top עד מתי אנו הורגין בפ׳ וכ׳ how long yet shall we slay one another in war?; a. fr. —[Tosef. Ḥull. III (IV), 27, read: פֵּילָמוֹס, v. אפונס.]—*Pl.* פּוֹלְמָסָאוֹת, פּוֹלְמוֹסָרִיוֹת, פּוֹלְמָסִין. Par. VIII, 9 חמכזבים בפ׳ (מים) waters which are known to have failed in wars. Y. Erub. I, end, 19[d] הרוגי פל׳ slain in battle (during a revolution). Y. Yoma V, 42[d] bot. Lam. R. to II, 2 כמה פ׳ עשה וכ׳ how many wars did Hadrian wage?; a. e.

פּוֹלְמוֹסָא ch. *army*. Ber. 30[b] דאתא פ׳ דמלכא וכ׳ when a royal army came to the city (of Nehardea); Ab. Zar. 70[b] החוא פ׳ וכ׳ an army came &c. (Rashi: *a commander*). Ib. רובא דאתי בהדי פ׳ וכ׳ the majority of those that came in that army (or with that commander) were Jews. Ḥull. 46[a]; a. e.—*Pl.* פּוֹלְמוֹסִין *soldiers*. Targ. Y. Gen. XXXIII, 15. Ib. 1; XXXII, 7 (not פולמרכין, פולמורכ׳).

פולמוסטוס, v. אֶפִּימְלִיטִיס.

פולמורכין, v. פּוֹלְמוֹסָא.

פּוֹלְמַרְכוֹס, פּוֹלַמַרְכָא, v. פּוֹלִימַרְכוֹס.

פּוֹלָסָא m. (פָּלַס; cmp. b. h. פֶּלֶס) *circular plate* or *ring* used as weight and as uncoined money (v. פִּילֵס). B. Mets. 47[b] (expl. אסרמון, ib. IV, 1) פ׳ (Ar. פִּילָסָא) uncoined metal. Sabb. 65[a] ליעבד לה פ׳ let him use any circular plate for it (instead of a coin, סלע).—*Pl.* פּוֹלָסִין, פּוֹלָסֵי. Lev. R. s. 37 יהבת לה אנתתיה עשרה פ׳ (not יהבי) וכ׳ his wife gave him ten *pulsin*, saying, buy something &c.—פ׳ דנורא heated disks or rings strung on a lash. B. Mets. 85[b] מחיוה שתין פ׳ דנ׳ they (in heaven) punished him with sixty fiery lashes; Yoma 77[a] (omitted in eds.; v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Ms. M. פּוֹלָסִים h. form); Ḥag. 15[a]. B. Mets. 47[a] חזה מפרק פ׳ דנ׳ (Rashi פולסא) he would have brought out before thee (shown thee) fiery disks (i. e. would have threatened thee with excommunication).

פולסא, Ab. Zar. 39[a] Ms. M., v. פִּילוֹסָא.

פּוֹלְפָּסִין, v. פּוֹלִיפּוּס.

פולקמון, Cant. R. to IV, 11, sq., Ar., read: פִּירְקִילְטִין, v. אַפִּירְקִילְטָא.

פּוֹלָר m. (φολλερόν=φόλλις, S., v. בּוֹלְרִין) *folleron, a small debased coin*. Y. Peah I, 15[d] bot. מילה דטבא חד פ׳ a thing which is worth one folleron; Gen. R. s. 35, end; Yalk. Prov. 934 מילתא אחד פלן (corr. acc.).—*Pl.* פּוֹלְרִין, פּוֹלְרֵי. Gen. R. s. 70 אי . . . בר׳ פ׳ יהויב ליה חמשה when labor was worth ten follera, he (Laban) gave him five; ואם . . . בר׳ פ׳ חזה יהויב ליה בג׳ פ׳ and if the load he brought in was worth six follera, he (Jacob) gave it to him for three. Ib. s. 49, v. עִיגּוּלָא.

פּוּם, פּוּמָא m.=h. פֶּה. Targ. Ex. IV, 11. Targ. Y. ib. 10, v. חִגְרָא. Targ. O. Gen. XXIX, 2, sq.; (Y. פֻּם); a. fr.—Targ. II Sam. XXIII, 8 בפ׳ קלא with the voice of command (?).—Sabb. 67[b] לפ׳ רבנן to the mouth of our teachers, v. חֵירִין. Ib. 141[a] אפומיה דלחדיא on the top of the pole. Ib. בפ׳ דשרשא into the orifice of a bottle, v. אֲשַׁרְשָׁא. Ber. 62[a] דמי פומיה דאבא וכ׳ Abba's mouth is like that of one that has never before sipped of a dish (he acts as if he touched a woman for the first time). Y. Ned. VII, end, 40[c] בפ׳ בעי מימר וכ׳ . . . ליה אורחא is it not a man's way (of speaking), when he sees a person at the entrance (of the town), to say, I saw him in Tiberias?; a. v. fr.—כְּפוּם, לָפוּם, לְפוּמָא ד־=h. לְפִי, כְּפִי, *according to; because*. Targ. Lev. XXV, 52. Ib. 51. Targ. Prov. XII, 8 לפ׳ ed. Lag. (ed. בפ׳, (corr. acc.). Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25; a. fr.—לפ׳ כן=h. לָפֵרָכָךְ, *therefore*. Ib.; a. fr.—Ab. V, 22 לפ׳ צערא אגרא according to the pain (in studying) is the reward. Y. Ber. I, 3[c] bot. לפ׳ כן צריך וכ׳ therefore was it necessary to say &c.; a. fr.—*Pl.* פּוּמַיָּא, פּוּמִין. Targ. Prov. V, 4; a. e.—Y. Ber. I, 3[b] top אילו הוינא . . . תרין פ׳ had I been standing at the foot of Mount Sinai, I should have prayed that two mouths should be created for man, one for studying the Law &c.; Y. Sabb. I, 3[a] sq.; a. e.—[Hebr. plur. פּוּמִין, v. נַחֲרָא, &c. פּוּם נהרא, v. פּוּמְבְּדִיתָא.—פּוּם בדיתא, v. פֶּה.]

פומארית, פומאריים, v. פּוּרְמָא.

פּוּם בְּדִיתָא, פּוּמְבְּדִיתָא pr. n. pl. *Pumb'ditha* (*Mouth of B'ditha*, v. בְּדִיתָא), seat of a great Jewish academy, in Babylonia. Snh. 17[b], a. e. סבי דפ׳ the elders (scholars) of P. (Jehudah and Ena); חַרִיפֵי דפ׳, v. חָרִיף; a. v. fr.—Denom. פּוּמְבְּדִיתָאָה m. *Pumb'dithean*. Ḥull. 127[a] פ׳ לווייך וכ׳ (not פומבדיתא) if a Pumb'dithean joins thee (on the road), change thy inn (lest he rob thee).—*Pl.* פּוּמְבְּדִיתָאֵי. Sabb. 153[a].

פּוֹמְבִי, פּוּמְבוֹן, פּוּמְבָּה, v. פּוּמְפֵּי.

פּוּמְבְּרִינֵי m. pl. (comp. of פּוּם a. בִּירִין; cmp. בִּרְנִירִין a.) *the seam between a garment and its border.* Kidd. 32ª.

פּוּמְט, v. פָּמוּט.

פּוּמִילִיוֹס, Sifré Deut. 355, read: אֶפִּרְמִלִּיטֵיס.

פּוּמְעִים (פּוֹעֲמִים, פּוֹמְעִיס), Lam. R. to I, 17, prob. a corrupt. of עִירְמָעִים or אֶמְאוּס, v. אֶמְאוּס.

פּוּמְבִי, פּוּמְפִי f. (πομπή, pompa) *solemn procession, pomp, solemnity, ostentation.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ כדי לעשות פומבי לדבר (Ms. M. פוסקי, read פומפי) in order to give greater publicity to the act; Y. Yoma II, 39ᵈ top; ib. II, end, 40ª; a. fr.—Pesik. R. s. 12 לפי שלא נעשית לה פ' כאמהות because she had not been given a public funeral as was given to the other Mothers. Ib. הית נעשה לחם פ' made a great demonstration for them. B. Bath. 145ᵇ עשה עמו בפ' וכ' if a man acted as a friend's best man at a public wedding, and now asks his friend to be his best man at a private wedding. Ib. עתיר נכסין עתיר פ' וכ' rich in goods, rich in pomp (popular ovations)—that is the preacher of *hagadah* (v. אַגָּדָה); a. fr.—Trnsf. (v. Sophocles s. v. πομπή) *disgrace, reproach.* Ab. Zar. 54ᵇ לא דיין ... שעושין סלע שלי פ' וכ' it is not enough for the wicked that they have made my coin (divine image of man) a public disgrace, but &c.—Gen. R. s. 86, beg. בני בכורי הוא ואני מורידו פורופי Ar. (read: פומפי = πομπῇ) he (Jacob) is my firstborn son, and shall I let him go down to Egypt in disgrace?—Ed. ... בני בזיון ואם ליתן בלבו של פרעה איני מורידו פומבי אלא וכ' (corr. after 'Rashi' ואם אתן בלבו ... להורידו איני מורידו פ') he is my firstborn son, and shall I make him go down in contempt? and if I put it into Pharaoh's heart to bring him down, do I not bring him down in disgrace? ('Rashi' אני מורידו פופילא, corr. acc.).

פּוּמְפִּירָא m. pl. (reduplic. of פּוּם) *graters.* Y. M. Kat. II, 81ᵇ top חורי באילין פ' וכ' decided concerning grating tools that it was permitted to make them during the festive week for use on the festival.

פּוֹן (פְּנֵי) [*turn,*] a particle indicating the subjunctive mood, *would, might.* Targ. Gen. XXVI, 10. Targ. Num. XI, 29. Targ. Is. XLVIII, 18, sq.; a. fr.

*פּוֹנָא m. (preced.) *change.*—*Pl.* פּוּנִין (adv.) *alternately.* Targ. Job IV, 16 Ms. (ed. סוגעין).

פּוּנְדָּא, פּוּנְדָּה f. (funda) *money-bag, hollow belt.* Kel. XXIX, 1. Sabb. 120ª. Ib. X, 3 בפוּנְדָּתוֹ ופירה למטה (if he carries an object) in his belt with its opening downward. Ib. בין פונדתו לתלוקו between his belt and his undergarment; a. fr.—Tosef. B. Mets. VIII, 14 בפי פ' וכ' (not בפרפונדא) if he placed the object of trust in the mouth of his money-bag (whence it could easily be taken out or lost) or on the edge of his roof &c.—*Pl.* פּוּנְדָּרוֹת. Zab. IV, 4.

פּוּנְדּוֹקָא, פּוּנְדּוֹק, v. פּוּנְדָּק, פּוּנְדָּקָא.

פּוּנְדְּיוֹן m. (popular abridgment of Dupondium or Dipondium) *Dupondium,* a Roman coin equal to two Asses. Maas. Sh. IV, 8 והלך ... הוא יוצא בפ' and he went to another place where the Isar (As) is worth a Dupondium. Kel. XVII, 11, a. e., v. כְּפַר. Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ top שני איסרין פ' two Isars are one Dupondium. Ib. III, beg. 54ª (not פונדירין); a. fr.—Bekh. 50ª פּוּנְדִּירִין.—*Pl.* פּוּנְדָּרִיּוֹנִין, פּוּנְדָּרִיּוֹנוֹת. Y. Kidd. I, 58ᵈ; Tosef. B. Bath. V, 12, a. e., v. מְעָה. Tosef. Maas. Sh. IV, 13. Ib. III, 6; a. fr.—Bekh. l. c. פּוּנְדִּירִין.

פּוּנְדָּרוֹת, v. פּוּנְדָּא.

פּוּנְדָּרִין, v. פּוּנְדְּיוֹן.

פּוּנְדָּרִיק, פּוּנְדִּיקָא, v. next wds.

פּוּנְדָּק m. (πανδοκεῖον) *inn, tavern, lodging place.* B. Mets. 26ª שעשאו פ' לשלשה בני אדם (not ישראל; v. Rabb. D. S. a. l. note 4) when he made his house a lodging place for three persons (at the same time). Sot. 10ª (expl. אשל, Gen. XXI, 33) חד אמר פרדס וחד אמר פ' one says, it means, Abraham planted an orchard, and one says, he put up an inn (for the reception of travellers); Gen. R. s. 54 (with play on אֲשֶׁל) פונדיק שֶׁאֵל מה תשאל וכ' an inn, (where they say,) ask what you may desire, cake, meat, &c. Macc. 10ᵇ הקב"ה מזמינן לפונדיק אחד the Lord causes them to meet at the same inn. Yeb. XVI, 7 (122ª) והביאוהו בפונדוק (Y. ed. בפונדק) and they brought him (the sick man) to an inn; a. fr.—[Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. אבל בפ', read: בפיסוק.]—*Pl.* פּוּנְדָּקוֹת. Men. 32ᵇ בפוּנְדָּקוֹתֵיהֶן at the door of their lodgings.

פּוּנְדָּקָא ch. same, *inn, public house.* Y. Ber. III, 6ᵈ top הוו יתבין קומי פ' ברמשא (or פּוּנְדִּירָקָא, not פונדקיא) sat in front of an inn in the evening. Ib. VI, 10ᵇ bot. פונדיקא דברכתא the inn of B'rakhta; a. e.—[Yalk. Gen. 150, v. פּוּנְדָּקִי.]—*Pl.* פּוּנְדָּקִין. Targ. Y. I Num. XXIV, 14. Targ. Y. II Ex. XIV, 2; Targ. Y. II Num. XXXIII, 7 פּוּנְדָּקֵי חירתא (ד) (h. text פי חחירת); Targ. Y. ib. 8 פורוקי (corr. acc.). Targ. I Chr. I, 20 פּוּנְהוֹקִין.

פּוּנְדָּקָאָה, v. פּוּנְדָּקִי.

פּוּנְדָּקָאָן, v. פּוּנְדְּקִירְתָּא.

פּוּנְדָּקִי f. (corrupt. of ποντική = κάρυον ποντικόν) *filbert.*—*Pl.* פּוּנְדָּקָאוֹת, פּוּנְדָּקִין. Y. Naz. I, end, 51ᶜ פונדקירין (corr. acc.; Ar. פּוּנְדְּקִין). Y. Gitt. VII, 48ᵈ bot. פונדקאות עצמן if he ate the filberts themselves (with their burrs in their green state).

פּוּנְדָּקִי m. (denom. of פּוּנְדָּק = πανδοκεύς) *innkeeper, host.* Gitt. VIII, 9; Eduy. IV, 7; Tosef. Yeb. I, 10; Tosef. Gitt. VIII (VI), 8 לנה עמו בפ' she staid over night with him (her divorced husband) as her host. Lev. R. s. 1 אין גנאי ... עם פ' שלו it is not beneath a king's dignity to speak to his host (so did the Lord speak to Abraham, ref. to Gen. XVIII, 1); a. e.

פּוּנְדָּקָאָה, פּוּנְדָּקִי ch. same. Gen. R. s. 92 [read:]

עובדא הוה בדרומא דהוה תמן חד פ' וכ' it happened in Darom that a certain innkeeper was there &c.; ib. דהוא פונדקאה (some ed. קא ..., קה ..., corr. acc.); Yalk. ib. 150 פונדקא, פונדק (corr. acc.); a. e.

פונדקיא, Y. Ber. III, 6[d] top, v. פּוּנְדָּקָא.

פּוּנְדָּקִית f. (preced. art.) *hostess, innkeeper*. Dem. III, 5; Ḥull. 6[b] הנותן לפ' שלו if one gives to his hostess (provisions to prepare). Yeb. XVI, 7 ובחזרתן אמרו לפ' וכ' and when they came back, they asked the (gentile) innkeeper. Ib. ולא תהא כהנת כפ' should a priest's wife not be as good (an evidence) as that innkeeper? לכשתהא כפ' when she will be (offering such evidence) as that innkeeper; Tosef. Yeb. end לכשתהא פ' (corr. acc.). Esth. R. to I, 9 (proverbial expression) לא תהא כהנת כפ' should the priest's wife &c., i. e. should the Lord not be at least as much revered as the idols?; Lam. R. introd. (R. Yitsḥ. 3); a. e.

פּוּנְדְּקִיתָא ch. same, esp. *keeper of a public house, harlot*. Targ. Josh. II, 1 (h. text זונה). Targ. Ez. XXIII, 44.—*Pl.* פּוּנְדָּקָן, פּוּנְדָּקָן. Targ. I Kings III, 16 קאן ... ed. Lag. (oth. ed. קן ...).

פונדקין, v. פּוּנְדָּקִי.

פּוּנְדַּקְתָּא f. = פּוּנְדָּקָא; בחי פ' *brothels*. Targ. Y. Gen. XLII, 6 (perh. פּוּנְדְּקָתָא, *pl.*).

פּוּנָּה, v. פִּרְנָּה.

פּוֹנְטוֹס pr. n. (Pontus, Πόντος) *Pontus*, the country bordering on the Pontus Euxinus. Targ. Y. Gen. X, 10 (h. text שנער (!); ib. XIV, 1 (some ed. בוגט, בונט).—Sifra B'har, Par. 1, ch. 1 מה שהוציא עקילס לעבדיו לפונשוס (corr. acc.) what Aquila exported (from Palestine) for his slaves to Pontus; Yalk. Lev. 659 לפנחוס (corr. acc.).

פּוֹנְטִיגוֹן, v. פַּנְטִיגוֹן.

פּוּנִיד, Y. Sabb. VII, 8[c] bot. צאל לפ', read: לַפַּנּוּרִיד, v. פָּנִי.

פּוּנִיץ, Y. Shebi. IX, end, 39[a] מיכלא בפ', read: מיבלא כּוּפְנִיתָא, v. כּוּפְנִין.

פּוּנִין, v. פּוּנָא.

פּוֹנְסָא, v. סמה.

פּוּנְקִין, v. next w.

פּוּנְקָלִין m. pl. (πανούκλιον, Hesych. s. v. πήνιον; πανοῦλκος quot. in Sm. Ant. s. v. Tela; Lat. panuncula) *threads wound around the bobbin*. B. Kam. 119[b] אין לוקחין ... ולא פ' (Ms. M. פונקנין, Ms. H. פונקין) you dare not buy from the weaver ... threads of the bobbin (v. נִיר IV); Tosef. ib. XI, 11 פָּאנִיקְנִין (Var. פאנקין; anoth. var. סנאקנין, corr. acc.).

***פּוֹנְרִיוּת** f. (πονηρία) *baseness*. Y. Snh. X, 28[a] top שלשה כפרו בנבואתן מפני פ' three prophets disowned their prophetic mission on account of the baseness (with which they were treated; cmp. Midr. Prov. ch. XI עמד משה בכעס וכ').

פּוֹנְשׁוֹס, v. פּוֹנְטוֹס.

פּוֹס, v. פִּיס.

פּוֹסָא f. (fossa) *ditch*. Tosef. Ohol. XVI, 12 הרוגים ... פ' a ditch into which they throw the slain in battle (Ohol. XVI, 5 בור).

פּוֹסְטוֹמוֹס, פּוֹסְטוּמוֹס, v. אַפּוֹסְטוֹמוֹס.

פּוֹסְיָנִי, פּוֹסְיוֹנִי, פּוֹסְיָאנִי, v. פִּסְיוֹנִי.

פּוֹסִימוֹס, פּוֹסִימִים, v. פִּיסְטַיִס.

פּוֹסְלִין, v. פִּסְלִין.

פּוּסְקָא m. (פְּסַק) [*decree,*] *puska*, name of a huge cup which every guest at a banquet must empty. Yalk. Esth. 1048 (fr. Abba Gorion) כך היה תכסיס ... והוא נקרא פ' וכ' such was the order of things with the Persians: they had a large cup ... which was called *puska* &c.; v. פִּרְתָקָא.

פּוֹסְקִינוֹס, v. פִּיסְקִינוֹת.

פּוֹסְתָּא m. (Pers. *pûst*, Perles Et. St., p. 16) [*skin, rind on which writing is done,*] *sheet, page* (cmp. הַם, יְרִיעָה). Gitt. 58[a], v. אִרְנְבַּד.

פּוֹעַ (cmp. פּוּחַ) *to blow*, v. פָּעָה.

Hif. הֶפְעִיעַ *to make breathe, revive*. Ex. R. s. 1 (ref. to פועה Ex. I, 15) שהיתה מְפַעְיָה את התינוק וכ' she revived the infant (blew air into it), when people said, it is dead. —[Deut. R. s. 1 מפיע את מלכותי some ed., read: מוֹפִיעַ, fr. יָפַע.]

פּוֹעַ ch., v. פָּעָא.

פּוּעָה I (b. h.) pr. n. f. *Puah*, one of the midwives in Egypt. Ex. R. s. 1, v. פּוֹעַ h. Sot. 11[b], v. פָּעָה. Koh. R. to VII, 1, v. יָפַע; a. e.

פּוּעָה II f. (פָּעָה) *cry*, v. פְּעָיָה.

פּוֹעִירָה pr. n. m. *Po'irah*. Kidd. 66[a] אלכזר בן פ' a counsellor of king Yoḥănan (Jannai).

פּוֹעַל I m. (b. h. פֹּעַל; פָּעַל) *work, achievement*. Midr. Till. to Ps. XLIV ed. Bub. פ' שפעלת שיצאו וכ' the work which thou didst accomplish, that they went forth from Egypt; Yalk. ib. 746. Ned. 62[a] עשה דברים לשם פָּעֳלָם do things for the sake of their effect (for the good which is achieved through them (Treat. Der. Er. Zutta ch. II לשום פְּעֻלָּתָן); [Rashi: לשם פּוֹעֲלָם in the name of their *Maker*].

פּוֹעֵל m. (preced.) *laborer, hired man, employee*. B. Mets. II, 9 (30[b]) (בטל) כפ' ... היה בטל מסלע if by taking charge of a lost animal he neglected his usual work to

the extent of losing one Sela, he cannot say, give me one Sela, but he (the owner) pays him as he would pay an (idle) laborer, expl. ib. 31b כפ' בטל של אותה מלאכה וכ' like an idle laborer at the kind of work in which he was interrupted, i. e. as much as a laborer in that line would ask for stopping work for which he was engaged (which would be less than he would earn by working); [oth. opin.: as much as a laborer out of work would take rather than be idle]; ib. V, 4. Ib. 77a יד פ' על העליונה the laborer is at an advantage (v. יָד); יד פ' על התחתונה the laborer is at a disadvantage. Ib. 83b top בכניסתו משלו פ' the time needed for the laborer to go home from his work is part of his free time, i. e. must not be deducted from the hours belonging to the employer (v. הוֹצָאָה); Gen. R. s. 72; a. fr.—*Pl.* פּוֹעֲלִים, פּוֹעֲלִין. B. Mets. VII, 1. Ib. 89b; a. fr.—Ab. II, 15 היום . . . חפ' עצלים the day (of life) is short, the work large, and the workingmen (of the Lord) are lazy.—Pirké d'R. El. ch. XIX (ref. to Ps. XCII, 8) והצירצו כל פּוֹעֲלֵי צורת וכ' and all workers of similitudes of sun and moon shall see that they and their work are vanity.—[Ned. 62b, v. preced. w.]

פּוֹעַל II, **פּוֹעֲלָא** I, **פֹּעֵל** ch. 1) same. Targ. Y. Deut. XXIII, 25, sq. (ed. Amst. פָּעֵל, פּוֹעֵל).—Gen. G. s. 39, end, a. e. טבא פ' a good workingman, v. הָדוֹן. B. Mets. 83b אגריתו לי כפ' דאוריית you have hired me as a laborer in the Biblical sense (Ps. CIV, 23; you have no right to demand additional hours); a. fr.—*Pl.* פּוֹעֲלִין, פּוֹעֲלַיָּא, פָּעֲלֵי. Y. Taan. III, 66d bot. נפק לטורא לגבי פָּעֲלוֹי (not פעלוי) went to the mountain to look after his laborers; a. fr.—2) *employer*. Gen. R. s. 15; Yalk. ib. 20; v. פָּעַל I.

פּוֹעֲלָא II c.=h. פּוֹעַל, *work; earning*. Gen. R. s. 70 אי חוה פ' Ar. (ed. פּוֹעֲלָה, v. פּוֹעֲלָר. Ib. s. 68 סב פ' דאבוך Ar. (ed. פּוֹעֲלָיָא *pl.*; Var. Ar. מדלא) take thy father's earnings.

פּוּעֲתָא* f. pl. (פּוּעַ ch.) *wounds, bruises*. Targ. Prov. XX, 30; XXVII, 6, a. e.; v. פּוּדְעָתָא.

פּוּפִי, Mus., v. אֲיפּוּפֵי.

פּוּפִידְתָא, Erub. 60a מפומבדיתא בר פ', read: בבראי דפומב' (v. Rabb. D. S. a. l. note 50) in the outskirts of Pumb'ditha.

פּוּפִיינוֹס, Yalk. Joel 537, v. סוּפִיינוֹס.

פּוּפִילָא, v. פּוּמְפִי.

פּוּפְסָדס, v. פְּוּוְסָרוֹס.

פּוּץ (b. h.) *to break through*.

Hif. הֲפִיץ *to break through, spread*. Y. Snh. I, 19b sq. [read:] חד אמר . . . ותרנה אין עושין כל עיקר שמא יָפִיצוּ גוים ויבואו לארץ ישראל ואית דבעי מימר שמא יְפָרְצוּ אויבים ויבואו לידי קרחה one says (in the case of border towns condemned for idolatry, v. נָדַח), if there are two of them, we do not condemn them to be destroyed, if only one, we do; and another says, if there are several border towns near one another (of which one is to be condemned), we proceed (against the one, because the protection remains unimpaired), but if they are scattered, we do not; and a third one says, we must not destroy a border town under any circumstances, lest ravaging troops break forth and invade Palestine; but some would say (instead), lest a regular enemy invade and find an open country (v. Bab. ib. 16b; Tosef. ib. XIV, 1).

Pol. פּוֹצֵץ *to shatter, shiver, spread*. Part. pass. מְפוֹצָץ; f. מְפוֹצֶצֶת. Lev. R. s. 27 עתידה בת קול להיות מפ' . . . ואומרת וכ' (not ואומר) in days to come a divine voice will be scattered in all directions (cmp. נִיצוֹץ) on the top of mountains and proclaim &c.

Hithpol. הִתְפּוֹצֵץ *to be shattered*. Kidd. 30b אם ברזל הוא מִתְפּוֹצֵץ if he (the tempter in man's heart) is of iron, he will be shattered (by the study of God's word, with ref. to Jer. XXIII, 29).

פּוּץ ch., v. פָּצַץ a. נָפַץ.

פּוֹצָם* m. (preced. art.) *stone-breaking, quarry*. Ruth R. introd. זה עוסק בשדהו . . . וזה עוסק בפּוֹצָמוֹ one was busy in his field, another in his vineyard . . . and another was working in his quarry; Yalk. Josh. 35 בפחמו, Var. בתחומו; Koh. R. to VII, 1 בפחמי; Midr. Sam. ch. XXIII בתחומו).

פּוּק (b. h.; cmp. נפק) *to go forth*.—[לפוק, Kel. XXVIII, 2; Y. Erub. III, end, 25b, v. פָּקַק.]

Hif. הֲפִיק 1) *to give forth, utter*; 2) *to let pass, forego*. Kidd. 39b; Hull. 142a, v. לָחַךְ.—Erub. 65a (play on Job XLI, 7) כל המַּפִיק מגן בשעת גאוה he who foregoes the Prayer of Benedictions (v. מָגֵן) in the moment of haughtiness (who being in wine has enough reverence left to him to feel his unworthiness to stand up in prayer); מאי משמע דהאי אפיק לישנא דעבורי הוא (Ms. O. מפיק) what authority is there for using the root פוק in the sense of passing? (Answ.: ref. to Job VI, 15). Ib. ר"י אומר כל שאינו מפיק איתמר R. J. says, the relation is 'he who does not utter' (prayer in a state of drunkenness); מאי משמע דהחוא פוק לישנא דגלויי הוא where is the authority for using פוק in the sense of revealing? (Answ.: ref. to Ps. XVIII, 16); Yalk. Job 927.

פּוֹק imperat. of נְפַק.

פּוּקְדוֹן, v. פִּקָּדוֹן.

פּוּקְדָנָא m. (פְּקַד) 1) *commandment*. Targ. Prov. II, 1. Ib. VI, 23; a. fr.—2) *safe-keeping, trust*. Targ. O. Lev. V, 21; 23 (ed. Bon. a. Y. פִּקָּדוֹנָא).

פּוּקָה f. (פּוּק) 1) (b. h.) *sinking*, v. פִּרְקָה II.—2) (homilet., v. פָּקַק) *stopper, gag*. Midr. Till. to Ps. LIII, v. פִּקְפֵּק.

פּוּקְמֵי, פּוּקְמוֹ, a corrupt., for פּוּנִיקִי (Punica, φοινική=φοινικική, sub. λαμπάς; v. Sm. Ant. s. v. Laterna). *Punic lantern*. Tosef. Kel. B. Mets. II, 6 פ' שיש בה בית קבול שמן a lantern which contains a receptacle for oil, contrad. to שיש בה בית קבול נר which has a receptacle for a candlestick.

פּוּקֵי m. pl., v. אֲפוּקֵי.

פּוּקְיָתָא f.=h. פּוּקָה, *vacillation, weakness*. Midr. Sam. ch. XXIII (ref. to פּוּקָה, I Sam. XXV, 31) [read:] אמרה ליה

fruits are plentiful). Y. Taan. III, 66d top אירחון חמון פ' דשמש come and see the fruits of the sun (of a hot and dry year). Gen. R. s. 71 (ref. to עיניו Job XXXVI, 7) כאינש דאמר עינוהי דפורייה (not עינוהי) as a man says, the eyes (prospects) of the fruits (hopes of success; Midr. Sam. ch. XXVIII עינוהון קפידיהון, v. קְפִידָא). Y. B. Mets. II, end, 8d ברוך רחמנא דחמי לי פ' עד וכ' blessed be the Merciful who made me see fruits (success of my pupil), while I am alive; a. e.

פּוּראגון, v. פַּרְגּוֹד.

פּוּרְבִּי* f. (φορβεία) *halter*. Gen. R. s. 45 (prov.) אם אמר ... עתיד לך פרוכי Mus. (ed. עביד לך פ') if one tells thee, thou hast the ears of an ass, mind it not; if two, order a halter for thyself; (Yalk. ib. 79 פּוּרְמֵי, v. פּוּרְמָא).

פּוּרְגָּרָה m. (redupl. of פַּרְגּ) *a sprouting bulb, seed-onion*. Y. Peah III, 17c (expl. אמדוּת של בצלים, Mish. III, 4) רב אמר פ' Rab says, it is what we call *purgarah* (R. S. a. l. פרגד, read: פַּרְגַּר). Y. Maasr. I, 49a bot. (expl. משירפקל, Mish. I, 6) מן דו ירים פ' (not פוד, פרד) when the seed-onion is separated from the onions, v. פַּקַל.

פּוּרְדָּה* m. (פרר; cmp. פּוּרְיָא) *frame of laths, portable stand for the display of goods*. Y. B. Kam. II, end, 3a חד פלטירה בפ' ... a man put his wares out on a frame (to exhibit them in the street).

פּוּרופי, v. פּוּמְפִּי.

פּוּרְזְמָא, פּוּרְזִימָא, v. פְּרוּזְמָא.

פּוּרְזָלָא, v. פַּרְזְלָא.

פּוּרְזְמָא, v. פּוּרְזִימָא.

פּוּרְחָנוֹת f. pl. (פָּרַח) *eruptions*, name of a certain form of clouds. Taan. 9b, v. חָזִיז.

פּוּרְטָוְתָא, v. פִּרְטָא.

פּוּרְיָא *Purim*, v. פּוּרָא.

פּוּרְיָדָא, פּוּרְיָדָה *fruits*, v. פּוּרָא.

פּוּרְיָא I m. = פּוּר, *lot*. Y. Ber. IV, 7d bot., v. פּוּר.

פּוּרְיָא, פּוּרְיָה ch. same. Targ. Cant. I, 16 את משרי בפוריינא תיבתא ed. Lag. (ed. Amst. חביבתא, corr. acc.) thou causest love to dwell in our lot (v. פּוּר).

פּוּרְיָא II c. (פרי, sec. r. of פרר; v. אַפְרִיוֹן) [*frame,*] *couch*, esp. *the bride's litter*. Pesik. R. s. 43 הושיבה עמרם מה כלה זו יושבת בפוריה בפ', v. אַפְרִיוֹן. Cant. R. to IV, 11 as a bride is seated in her litter (is carried in procession, as if) saying, behold, I am pure &c.

פּוּרְיָא, פּוּרְיָה ch. same, *bed*. Sabb. 118a (expl. פרנסת) פ' ובי סריא a bedstead and a cushion; B. Bath. 9a. M. Kat. 11a כוורא ... ולא ליטעון פ' after fish, cresses and milk, let the body be laden but not the bed (walk but do

she said to him (David), be on thy guard against (bringing on thee) weakness of soul (loss of courage when thou wilt have to pronounce judgment on others). אוזהר מיפ' דנפשא

פּוּקְלָא m. (פקל) *pod* or *capsule of a plant, boll* (of flax).—*Pl.* פּוּקְלִין. Targ. Y. I Ex. IX, 31 (h. text גבעול).—[Nidd. 17a, v. פְּקוֹלִין.]

פּוּקסמין, Ab. Zar. 33b Ms. M., v. פְּקִיסְנָא.

פּוּקְעִין, v. פָּקַע.

פּוּקָרֵי m. pl. (פֻּקָּר), בֵּי פ' (euphem.) *anus*. Yeb. 76a.—[Yalk. Gen. 132, v. פּוֹקָרִין.]

בני פ', פוקרים, v. בְּנֵי פִּיקָרִין.

פּוֹקָרִין m. (ποκάριον) *lock* or *tuft* of wool (used as lint on a wound). Tosef. Sabb. V (VI), 2; Sabb. 50a בפוק' Ms. M. (ed. בפקו; Ms. O. בפיקור; corr. acc.). Gen. R. s. 77 נטל ... פ' וכ' Jacob ... took a tuft of wool and stuck it in his throat; Yalk. ib. 132 פוקרי (corr. acc.); Cant. R. to III, 6 נטל פרקדין וכרכי וכ' (corr. acc.) he took (a rope of) wool and wound it around his neck. Koh. R. to X, 16 אילו חייתי שם פ' וכ' (not פי') had I been there, I should have tied a rope of wool around his (Solomon's) neck; Yalk. Kings 175 פקרין (corr. acc.). Y. Erub. X, beg. 26a במין פ' היו בידו (not פיקרין) the T'fillin were in his hand (bundled up) like a tuft of wool (put on a wound). Tosef. Kil. V, 23 הפקריות וחציפה וכ' (corr. acc.) lint (for wounds) and wool tufts are not subject to the law concerning mixture of wool and flax (כלאים).

פּוּר m. (b. h.; פָּרַר; cmp. פִּירָא, פִּירְסָא; v. Halévy, Revue des Et. Juives XIV, p. 289 sq.) [*piece, division,*] *lot*. Sabb. 149b (ref. to חולש, Is. XIV, 12) שהיה מטיל פ' וכ' he used to cast lots on the nobles of his kingdom to find out &c. Esth. R. to III, 7 בתחלה הפיל פ' בימים first he cast the lot on days (of the week); הפיל פ' ביום אחד בשבת he cast the lot as to the first day of the week; a. e.—Ber. 16b יהי רצון שהשכין (some ed. שהשכון) בפוריינו וכ' may it be thy will to cause to dwell in our lot (that in our lot may dwell) love and brotherhood &c.; (Ms. M. בפוריינו, v. Rabb. D. S. a. l.); Y. ib. IV, 7d bot. שתשכן בפוריינו (from פּוּרְיָא).—*Pl.* פּוּרִין, פּוּרִים. Yalk. Num. 785 they did not come spontaneously, אלא פ' שהטילו עליהן but lots were cast for them; a. e.—Esp. *Purim*, the festival commemorating the delivery of the Jews of the Persian empire from the massacre with which they were threatened through the machinations of Haman. Ab. Zar. 17b, v. מְעָה. Meg. 7b סעודת פ' the festive meal of Purim. B. Mets. 106b, a. e. מגבח פ', v. מַגָּבָה; a. fr.

פּוּרָא ch. same. Targ. Esth. III, 7 (ed. Lag. מילתא).—Sabb. 149b לישנא דפ', v. חֻלָּשׁ.—*Pl.* פּוּרַיָּא, esp. *the festival of Purim*, v. preced. Targ. Esth. IX, 26; 28; a. e.—Meg. 7b מיחייב אינש לבסומי בפ' וכ' man is bound to make himself cheerful with wine on Purim, until he knows no more the difference &c. Ib. 5b; a. e.

פּוֹרָא m. = פֵּרָא, *fruit*.—*Pl.* פּוֹרֵי, פּוֹרִין, פּוֹרַיָּא. Ruth R. introd. (ref. to רפיל, Prov. XIX, 15) כמד"א נפל שעריהון דפ' as you say, the price of fruits has fallen (meaning,

not lie down). Keth. 10[b] (etymol.) פ' שפירין וכ' the bed is called *puria*, because on it men multiply and increase; a. fr.—Yalk. Gen. 70 הוה להו פ' דחוו מגנו אורחי עלה they (in Sodom) had a bed on which they let strangers sleep; Snh. 109[b] הויא להו פּוּרְיִיתָא (Ms. M. כורסייתא; Yalk. ed. Salon. בירסריא, read: בר סריא).—*Pl.* פּוּרְיָיתָא. Sabb. 121[a] sq. אייתו להו פ' ... לרב (Ms. O. פוריא) for R. J. and R. J. ... they brought couches in.

פּוּרְיוֹמָא, פֻּרְ' m.=h. פְּרִיוֹם, *litter*. Y. Keth. II, beg. 26[a] (expl. הינומא, Mish. I, 1) פ' ... רבנן the Palestinian scholars call it *puryoma*, v. הֵינוֹמָא. Cant. R. to III, 10 אפריון זה הארון ומה הוא אפריון פר' *appiryon* (Cant. III, 9) refers to the holy ark, and what does *appiryon* mean? A litter.

פּוּרְיוֹן m. (cmp. פְּרִיוֹם=פְּרִיוֹן) same, *litter*. Mekh. Mishp. s. 1, v. לֶקְטִירָקָא.—[Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 10 Mus., v. פְּרִיוֹם.] [Φορεῖον is a phonetic coincidence with our w.]

פּוּרְיָיא, v. פּוּרְיָא.

פּוּרְיָיָנָא m. (v. preced. wds.) *canopy on a frame, bridal bed*. Targ. Y. Deut. XXXII, 50.—[Targ. Cant. I, 16, v. פּוּרְיָא I.]

פּוּרְיָיתָא I f. *bed*, v. פּוּרְיָא II ch.

פּוּרְיָיתָא II f. (preced.) [*frame,*] *lid with rims, close-fitting cover* (corresp. to הוֹפֶק, v. Sifré Num. 126, quot. s. v. פָּתִיל). Targ. Y. II Num. XIX, 15 פ' משא pasted-on lid (h. text צמיד פתיל; Y. I מגופתא).

פּוּרְיָנָא, v. פּוּרְרָנָא.

***פּוֹרְיָתָא** f. (פָּרַר) *birds of prey*. Yalk. Ps. 820, v. נְשִׁירְתָּא.

פּוּרְכְּתָא f. (פָּרַךְ II) *sheaf*. Targ. Y. Gen. XXXVII, 7.—*Pl.* פּוּרְכָּתָא. Ib. (ed. Amst. פּוּרְכֵי').—V. פֵּירוּכָא II.

פֻּרְמָא, פּוּרְמָא m. (פָּרַם) *piece of cloth, rag* used as a mask, *bandage* over the eyes. Tanḥ. Mishp. 19 פ' בפנירהם כגון חמורים וכ' they (the demons) have a mask over their faces like the millers' asses; וכשהעונות גורמין חפ' נגלה וכ' and when man's sins bring it about, the mask is removed, and man becomes insane; Yalk. Ps. 772 פרמא ... וכל אחד every one of them has a bandage over his eyes; Midr. Till. to Ps. XVII נתון פֻּרְאָמָא לפני עיניהן וכ' (ed. Bub. נתונה); Yalk. Ps. 670 פרואמי, פרואמה (a confusion of פורמא and פראמא); Y'lamd. to Deut. II, 31, quot. in Ar. פורמא ed. Koh. (oth. ed. פומאריה, פומארים, corr. acc.).—*Pl.* פּוּרְמַיָּא, פּוּרְמֵי, פֻּרְ'. Sabb. 66[b], v. פֻּרְאַמֵּי. Yalk. Gen. 79 עתיד לך פרומי get thyself bandages (as for an ass in the tread-mill); v. פּוּרְבִּי.

פּוֹרֵן m. (פָּרַר; cmp. *Hif.* הֵפֵר) *one who breaks his promise, perfidious*.—*Pl.* פּוֹרְנִים. Sifré Deut. 320 (synonymous with הַפַּכְפָּכָן); Yalk. ib. 945 פרדנין (some ed. מרדנין, corr. acc.).

פּוּרְנָא, פּוֹרְנָא I m. *endowment*, v. פֻּרְנָא.

פּוּרְנָא II, **פּוֹרְנָה** f. *oven*, v. פּוּרְנִי.

פּוֹרְנָה, פּוֹרְנָא, Kel. XI, 4, v. פּוּרְנִי 2.

פּוּרְנוֹן, v. פֻּרְנָן.

פּוּרְנִי f. (πόρνη) 1) *harlot*. Lev. R. s. 33 פ' פילא, v. בְּלֵי I; Yalk. Dan. 1061. Cant. R. to III, 4 פגי (corr. acc.), v. באמי.—*2) (cmp. Lat. adultera, adulterina, sub. clavis; v. Sm. Ant. s. v. Clavis) *skeleton-key*. Kel. XI, 4 הפורני Ar. ed. Koh. (ed. הפורנא, הפורנה).

פּוּרְנִי f. (an adaptation of furnus, φοῦρνος, as if from פֻּרְנָן) [*the supplier,*] *a stationary, large baking oven*, contrad. to תנור. Tosef. Bets. III, 20; Bets. 34[a]. Pes. 31[b] פת פ' bread baked in the *purni* (large loaves). Ab. Zar. 35[b] פת פ' מאפה סאה bread of an oven of a batch of a S'ah of flour; a. fr.—Kel. VIII, 9 פּוֹרְנָה an earthen oven; Tosef. ib. B. Kam. VI, 17 פּוּרְנָא.

פּוּרְנִיוֹת, v. next art.

פּוּרְנִין, v. פֻּרְנָן.

פּוּרְנִית f. (preced. art.) *supply of bread, sustenance* (cmp. פַּרְנָסָה). Gen. R. s. 67 [read:] פּוּרְנִיתָךְ אפירה וכ' thy sustenance is baked for thee everywhere, v. אָפָה; Yalk. ib. 115 פורניותו אפוי (corr. acc.).

פּוּרְנָס, Gen. R. s. 68 some ed.; Yalk. Gen. 119, read: טוּרוֹס; v. פְּלוּמָא.

פּוּרְסָא m. (פָּרַס I) *division, arrangement, order, proper time* (cmp. קֵץ). Sabb. 129[b] פ' דדמא כל וכ' the order (proper period) for blood-letting is every thirty days; פ' דדמא חד וכ' the order (proper day) for blood-letting is the first day of the week &c. Gitt. 37[a] (explaining פ' פרוסבול) דמילתא the arrangement (institution) of a measure.

פּוּרְסָא m. (preced.) [*distributor*, cmp. Lat. dispensator,] *manager, purser*.—*Pl.* פּוּרְסֵי. Yoma 9[a] מאי פרהדרין פ' what does *parhedrin* mean? Managers (v. פַּרְהֶדְרִין). Yeb. 45[b] מיניה בפ' דבבל appointed him one of the collectors of Babylonia; Sabb. 154[a] בפוּרְסַיָּה דבבל (Rashi בפורסי; Tosaf. אַפּוּרְסַיָּה, אפורסייה over the collectors of &c.).—[Gitt. 28[b], v. next w.]

פּוּרְסִישְׁנַמְגּ (פּוּרְסִישְׁמְנַגּ) m. (Pers. pursiš nâmeh, Perl. Et. St., p. 36) *investigation paper, verdict*. Gitt. 28[b] מקמי דלתחום פ' פורסי שנמג (ed. פורסי, read: פורסיש נמג) before the verdict is signed.

פּוּרְסָנָא, פּוּרְסָן m. (פָּרַס I, cmp. פּוּרְסָא) *distribution, arrangement, assessment, valuation* (h. עֶרֶךְ). Targ. O. Lev. XXVII, 2, sq. Ib. V, 15; a. fr.—[Denom. אִיפַּרְסֵן q. v.]

פּוּרְסָנִית, v. פִּרְסָנִית.

פּוּרְעָנָא, פּוּרְעָן I m. (פָּרַע) *payment*. Targ. Y. Ex. XXI, 7 (ed. pr. פורקן).—*Pl.* פּוּרְעָנִין, v. פּוּרְעָנוּתָא.

s. 85, end בבליא פ׳ a Babylonian purple cloak; (Yalk. Josh. 18 בפורפירא בבליקון). Lam. R. beg., v. preced. Midr. Till. to Ps. IX, 13 כותבו בפ׳ שלו marks it (with blood) on his purple; Yalk. ib. 645 בפורפירא (some ed. בפורפיר); v. next w.—*Pl.* פּוּרְפָּרָאוֹת, interch. with פּוּרְפָּרָאוֹת. Pesik. R. s. 10; a. e.

פּוּרְפִּי, **פּוּרְפִּירִין**, **פּוּרְפּוּרִין** m. (πορφύριον) same. Yalk. Ps. 869 (quot. fr. Y'lamd.) ... כבירכול נוטל וטובל פ׳ שלו ... ולובש אותו פ׳ וכ׳ the Lord, as it were, takes of every (martyr's) life-blood, and dips his purple in it ..., and when the day of judgment comes ..., he puts on that purple and shows the body of every righteous man marked on it &c.; Yalk. Num. 785. Gen. R. s. 74 והעביר פ׳ מעליו וכ׳ (not פירורין) took off the purple cloak and the crown &c.; a. fr.—*Pl.* פּוּרְפּוּרִין, פּוּרְפִּי׳, פּוּרְפָּרִין. Tanḥ. Ki Thissa 8; Lev. R. s. 2; Pesik. Shek. 16ᵇ (not רון ...); a. e.

פּוּרְפֵּיסָא, v. פַּרְפֵּיסָא.

פּוּרְפַּר׳, v. preced. art.

פּוּרְצְמָא m. (v. next w.; sub. יין) *wine made of kernels.* B. Bath. 95ᵇ (Rashb.) פּוּרְצְמִין *pl.*; Ar. פַּרְצוּמָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 8.

פּוּרְצָנָא m., *pl.* פּוּרְצָנִין, פּוּרְצָנֵי (פצץ, with anorg. ר; cmp. פַּרְצִירָא) *kernels of grapes, a pomace of kernels.* Targ. O. Num. VI, 5 (ed. Vien. פּוּרְצִ׳); quot. Naz. 39ᵃ.—Ab. Zar. 34ᵇ דארמאי פ׳ kernels sold by gentiles. Pes. 42ᵇ בדמ׳ when the drink (חֲמַד) is made of kernels. Ber. 38ᵃ או דמ׳ קאמרת or do you mean (by *trimma*) a drink made of kernels? Ḥull. 110ᵃ בפ׳ over a fire made with kernels (cmp. סוּפְלֵי).

פּוּרְקְדָל m. (denomin. of פרקד) *a blow on the back.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot.

פּוּרְקְדָן m. a species of *peas.* Kil. I, 1 (Ms. M. פרקדן), expl. Y. ib. 27ᵃ top גּוּלְבִּירְנָה.

פּוּרְקוֹפִי, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פּוּרְקָן, **פּוּרְקָנָא**, **פִּר׳**, m. (פְּרַק) *redemption money, redemption; delivery.* Targ. O. Num. III, 46; 48, sq. Targ. Ps. XXXIII, 17. Ib. XCVI, 2. Ib. XCV, 1 פּוּרְקָנָא ed. Lag. (oth. ed. פורקנא, corr. acc.); a. fr.—Y. Meg. I, 70ᶜ bot. ויהוה פ׳ לבית ישראל there came release to the house of Israel; a. e.—V. פִּרְקוֹנָא.

פּוּרְקָנוּתָא, **פּוּרְקָנוּת** f. same. Targ. Ps. XLIV, 5. Ib. XXVIII, 8; a. e.

פּוּרְקָס, v. פַּרְקַס.

פּוּרְקָתָא, v. פִּירְקָתָא.

פּוּרְתָא f. (פְּרַר, v. פּוּרָא) *evil fate* (cmp. תַּבְרָא). Targ. II Esth. IX, 26 (ed. Frf. פרייסא).

פּוּרְתָא f. (preced.) 1) *fragment, portion.* Y. Ber. II, 5ᵃ bot. קטר פּוּרְתֵּיהּ לפורתיה he tied his (R. Jacob's) portion to his own. Gitt. 34ᵇ קרו ... ופ׳ שרה they called her Miriam, but a portion (some few people) called her Sarah; a. e.—2) *a little.* Kidd. 70ᵃ, v. גּוּנְדְּרִיתָא. Gitt. 56ᵇ,

פּוּרְעָנָא, **פּוּרְעָן** II m. (preced.) [*payer,*] *avenger, executor.* Targ. Nah. I, 2 (h. text נֹקֵם). Targ. Y. Ex. XX, 5; a. e.—*Pl.* פּוּרְעָנִין. Targ. O. Deut. XVI, 18 (ed. Vien. פָּר׳; h. text שֹׁטְרִים). Targ. II Chr. XXXIV, 13.

פּוּרְעָנוּ, v. פּוּרְעָנוּתָא.

פּוּרְעָנוּת f. (preced. wds.) *retribution, reward*; esp. *punishment, divine visitation; evil dispensation, reverses.* Yoma 76ᵃ; Snh. 100ᵇ, a. e. מידה טובה מרובה ממידת פ׳ the measure of divine goodness is larger than that of evil dispensation. Ib. 102ᵃ עת הדא מזומנת לפ׳ (not מזומן) there is a time designated for visitation (of man's sins); מקום ... לפ׳ there is a place designated for &c. Ab. I, 7, v. יָאַשׁ; a. v. fr.—B. Bath. 14ᵇ, v. next w.—*Pl.* פּוּרְעָנֻיּוֹת. Ab. V, 8 שבעה מיני פ׳ וכ׳ (some ed. *sing.*) seven kinds of visitations come upon the world. Taan. 14ᵃ ושאר כל מיני פ׳ וכ׳ and all other calamities that threaten &c.; B. Kam. 80ᵇ. R. Hash. 18ᵇ אני מונה לסדר פ׳ I count (the fast-days) according to the chronological order of the sad events (which they commemorate); a. fr.

פּוּרְעָנוּ, **פּוּרְעָנוּתָא** ch. same, 1) *repayment, reciprocation.* Targ. Prov. XIX, 17.—M. Kat. 22ᵇ Ms. M. (ed. פּוּרְעָנָתָא), v. אֲרִישְׁתָּא.—2) *punishment, evil dispensation.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 24. Targ. Jer. XIV, 19; a. fr.—B. Bath. 14ᵇ אתחולי בפ׳ וכ׳ we must not begin with evil events (not place the Book of Job at the head of the Hagiographa); ib. 108ᵃ (ref. to Mish. VIII, 1) אתחולי בפ׳ וכ׳ we must not place the case of evil (of parents surviving their children) first. Ib. 14ᵇ רות נמי פ׳ הוא (והא) Ms. O. a. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 2) but does not the Book of Ruth likewise contain a tale of evil dispensations? (Answ.) פ׳ הוא דאית לה אתרית Ms. H. (ed. פורענות דאית לירה וכ׳) it is a tale of misfortune which ends well; a. e.—*Pl.* פּוּרְעָנָנִין, פּוּרְעָנָנוֹן. Targ. Ez. XXV, 17. Ib. XIV, 21 ed. Lag. (oth. ed. פּוּרְעָנִין).

פּוּרְעַנְתָּא, v. preced.

פּוּרְפָּא, **פּוּרְפָּא** m. (v. פָּרַח) *hook.*—*Pl.* פּוּרְפִּין, פּוּרְפַּיָּא, פּוּרְפִּ׳. Targ. Ex. XXVI, 6; 11 (h. text קְרָסִים); a. fr.

פּוּרְפִּי׳, **פּוּרְפּוּרָה**, **פּוּרְפּוּרָא** c. (φορφύρα, purpura) *purple*, esp. *purple cloak, royal garment.* Cant. R. to IV, 12 (expl. רקמה, Ez. XVI, 10) פ׳ purple garments; Pesik. B'shall., p. 84ᵇ פורפירון; Lam. R. beg. (some ed. פורפריא). Ib. מבזע פ׳ שלו he rends his purple cloak (in mourning); ib. to II, 17 בזע פּוּרְפִּירְיָה (some ed. פורפירין, corr. acc.), v. בָּזַע. Ex. R. s. 30 גינו בפ׳ שהוא לבוש (not בפורפרא) they criticised the cloak he wore. Deut. R. s. 7 לְבוּשׁ פ׳ שלי put on my royal cloak. Esth. R. to III, 6 פ׳ דמלכא מזדבנא וכ׳ the royal purple is sold, woe to him who sells, woe to him who buys it; כך ישראל הן פ׳ שהק״בה מתפאר בהן (some ed. פורפריא) so Israel is the purple cloak, for the Lord is glorified through them; a. v. fr.—*Pl.* פּוּרְפִּוּרְיָא. Pesik. R. s. 10, v. פּוּרְפִּוּרְיָא.

פּוּרְפִּי׳, **פּוּרְפּוּרוֹן**, read: פּוּרְפִּוּרִין.

פּוּרְפִּירְיָא (פּוּרְפַּרְיָא) **פּוּרְפִּי׳**, **פּוּרְפּוּרְיָא** f. same. Gen. R.

v. הַצָּלָה. Ib. עד דרווח מיעיה פ' פ' until his (shrunken) bowels gradually extended. B. Mets. 118[a]; a. fr.

פּוּשׁ (cmp. נָפַשׁ) *to breathe; to rest one's self.* Sabb. 5[b] עמד לָפוּשׁ he stood still in order to rest, opp. לכתף to adjust his load; B. Kam. 31[a]; a. e.

פְּשֵׁי, פּוּשׁ ch. (preced.; b. h. פּוּשׁ) [*to be blown up,*] *to expand, grow larger, increase; to remain over.* Targ. O. Gen. XXVI, 22 (ed. Berl. וירַפְשִׁינָנָא, v. infra).—Part. פָּשׁ, פָּרֵשׁ; פָּשֵׁי, פָּרֵישׁ; *pl.* פָּשָׁן, פָּרִישִׁין. Targ. Cant. VI, 11. Ib. I, 16.—Keth. 106[a] הוו פָּרִישֵׁי וכ' there remained with him &c. Taan. 20[b] דהוה פָּרֵישׁ וכ', v. גִּרְנָא. Sabb. 89[b] פָּשׁוּ להו חמשין there remain fifty; a. fr.—Lam. R. to II, 2 אם אינון לא נפקין לתן טב פָּשַׁת with them, too, it did not prosper well, i. e. they did not end well (Y. Taan. IV, 69[a] טבאות).

Af. אַפְשֵׁי, אַפְשִׁי *to enlarge, increase.* Targ. Ps. CV, 24. Targ. Job XXXVI, 24 תְּפַרֵישׁ (not תְּתַפְרֵישׁ). Targ. Y. (a. O. ed. Berl.) Gen l. c. יַפְשִׁינָנָא he will increase us (h. text ויפרינו); a. e.—Sabb. 32[a] תַּפְרֵישׁ תירוס וכ' (Ar. תַּרְפּוּשׁ *Pe.*), v. מַחְטָרָא; Yalk. Gen. 31; a. e.—V. נְפַרֵישׁ.

פּוּשׁוֹנָה, v. פִּרְיוֹשׁוֹנָא.

פּוּשְׁחָא, v. next w.

פֻּשְׁכָּא, פְּשַׁךְ, פּוּשְׁכָּא m. (פשך, cmp. פשח *to split, part*) [*spread fingers,*] *hand-breadth, palm* (cmp. פַּרְסָה II). Targ. Ex. XXV, 25 (Y. II טוּפְחָא). Ib. XXXVII, 12 (not פָּשָׁךְ). Targ. Ez. XL, 5. Targ. Y. Lev. XXIII, 42 (ed. Diehrenf. פּוּשְׁחָא); a. fr.—Gen. R. s. 16 Ar., v. קוֹרְטָא.—*Pl.* פּוּשְׁכִּין, פּוּשְׁכֵּי, פּוּשְׁכַּיָּא. Targ. I Kings VII, 9 (*projections, eaves*; h. text טפחות). Targ. Y. Lev. l. c. (ed. Diehrenfurt פּוּשְׁחֵי); a. e.—Y. Succ. III, beg. 53[c] רברבין פ' large (wide) handbreadths; דקיקין פ' small (narrow) handbreadths (v. טֶפַח, a. עֶצֶב). Bab. ib. 5[b]; a. e.

פּוּשַׁע, v. פָּשַׁע.

פּוּשְׁקָא m. = פּוּשְׁכָּא. Yalk. Dan. 1062 נבוכדנצר נגסא קטרעא פ' (some ed. פר') Neb. the dwarf, the stump, as big as the palm of the hand (prob. to be read פּוּשְׁכָּא, cmp. אֶצְבָּע), v. קוֹרְטָא.

פּוּשְׁקַנְצָא, פּוּשְׁקַצָּא m. (prob. = פּוּשׁ קָצָא *large tail*) *raven.* B. Bath. 73[b] אתא פ' ובלעה וכ' (Ms. M. פושקצא ובלעיה) a raven came and swallowed the snake.

פּוּשַׁר m., *pl.* פּוּשְׁרִים, פּוּשְׁרִין *tepid* (*water*), v. פָּשַׁר.

פּוּשָׁרָא, *pl.* פּוּשָׁרִין, פּוּשְׁרֵי, v. פְּשׁוּרָא.

פּוּשְׁרָנָא m. (פָּשַׁר) = h. פִּתְרוֹן, *solution, interpretation.* Targ. Gen. XL, 5. Ib. 8 פושרן חלמייא Y. a. O. ed. Berl. (some ed. פושרן only, corr. acc.); a. fr.

פּוּשְׁתַּבְנָא pr. n. m. *Pushtabna,* name of a tall man. Num. R. s. 9 (ed. Leipz. פושתכ'); Nidd. 25[a] top פרשתבינא (read: פוש; Ar. פשתיכנא). [Tosaf. to Nidd. l. c. *an official title.*]

פּוֹת, Tosef. Ter. VII, 16 מפוריית Var. ed. Zuck., v. פּוּחַ h.

פּוֹת f. (= חפּוּת, cmp. חִדּוּת = חוּדּוּת; חָפַת II) *scraper, strigil.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 12 חַפּוּת של וכ' ed. Zuck. (Var. ספּוּת, R. S. to Kel. XII, 6 חבית, read: חפּוּת) the metal scraper in private houses, contrad. to מגררות של אורירין.

פּוּתָא f. = h. פּוּאָה. Sabb. 66[b] (ref. to the use of *puah* as a prophylactic) נפל פ' בבירא the *puah* has fallen into a pit (it has fallen into desuetude).

פּוֹתָח f. (b. h. פּוֹת *pl.*; v. פָּתַח) *socket of the door-pin.* Kel. XI, 2 פ' שחתח חציר ed. Dehr. (oth. ed. פּוֹתֵחַ) the hole under the hinge; Num. R. s. 12 (expl. פתוח, I Kings VII, 50) זה פותה וכ' (some ed. פותח) this is (what the Mishnah Kel. l. c. calls) &c.—*Pl.* פּוֹתוֹת. Pesik. R. s. 6.

פּוֹתֵחַ m. (פָּתַח) *opening, aperture*; פ' טפח an aperture a hand-breadth wide. Ohol. III, 6 בפ' ט' the aperture required in the case is a hand-breadth wide. Ib. 7 יש בו פ' ט' ויש ביציאתו פ' ט' if it (the gutter) is a hand-breadth wide, and its outer end is of the same size &c. Ib. XIII, 2 שעורה בפ' ט' the standard measure is the width of &c.; a. fr.—Tosef. ib. X, 2, a. fr. פּוֹתְחֵי טפח (fr. פָּתַח) *width.*

פּוֹתַחַת f. (פָּתַח) 1) *lock.* B. Bath. VI, 5 זה עושה לו פ' וכ' this one (the owner of the well) has the right to put on a lock, and so that one (the owner of the house) has. Kel. XIII, 6, v. חָקַק; a. fr.—*Pl.* פּוֹתָחוֹת. Tam. III, 7. Mekh. B'shall. s. 1 ועינים היו להם לפ' and they (the rocky forms) had eyes in place of locks (?).—2) *pl.* פּוֹתָחוֹת *hinges, socket and pivot.* Num. R. s. 12 (expl. פתוח, I Kings VII, 50) אלו פ' it means the hinges (sockets and pivots); Cant. R. to III, 10 חפיפות read: חפי פ', v. חָקַק; Pesik. R. s. 6 הבלוטין שבפ' the pegs (pivots) of the hinges.

פּוֹתֵר m. (פָּתַח) *width.* פ' כפת, v. פּוֹתֵחַ. Tanh. Bo 14 [read] ופּוֹתְרָהּ של רצועה the width of the strap.

פּוֹתָרָא, פּוֹתָרָה ch. same, 1) *width.* Targ. Ex. XXVI, 8; a. fr.—Yeb. 63[a] לפ' Rashi (ed. לפוֹתָרָה) widthwise (of the field); a. e.—2) *enlargement, delivery.* Targ. Ps. CXVIII, 5 Ms. (ed. Wil. פְּתָרָא; ed. Lag. פְּתָאנָא).—3) שור פ' *the wide, open road, proper conduct.* Y. Keth. VII, 31[c] ולא תיצבי בשור פ' and not choose the open road (behave with propriety).

פּוֹתָנָק m. (v. Löw, Pfl., p. 315) *pennyroyal* (*Mentha pulegium*). Sabb. 109[b] (expl. יועזר, ib. XIV, 3) פות (Ms. M. פּוּטְנָק, Ar. פּוּטְנַג, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. יוֹעֲזָר.

פּוֹתָת, v. פּוֹתַח.

פּוֹתְתָא m. = פִּתָּא, *a piece of bread.* Y. Ab. Zar. III, 41[a] bot., v. פִּרְקָא.

פַּז m. (b. h.; פָּזַז) [*glistening,*] 1) *fine gold*; 2) name of *a jewel.* Yoma 44[b] sq. (expl. מוּפָז, I Kings X, 18) שדומה לַפָּז because it resembles the *paz.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 127 וחפז ליום הדין . . . לפי שאינו עומד because money and gold and fine gold cannot stand up (as defense) on the day of judgment. Gitt. 58[a], v. גָּנַז. Ex. R. s. 8; Tanh. Vaëra 8 כתם פז fine gold; a. e.

had delight in me', פ' דידיה הוא סליקת בית למיתן לי אוריתא (not הוא) it was his haste (anxiety) that rose in him, to give me the Law (cmp. Cant. R. to II, 8, quot. s. v. עיבור); Yalk. Ex. 272 פ' דידי סלקת וכ' (corr. acc.); Yalk. Sam. 161. Midr. Till. to Ps. XXII, 9 פ' דידיה סליק (not דידי; ed. Bub. פאמא דילה סליק, corr. acc.) his anxiety (to save me) arose; Yalk. ib. 686 פ' דידי סליקו (corr. acc.).

פַּזְמַקִּי, v. פּוּזְמַקִּי.

פִּיז', פּוזמריקון, Midr. Till. to Ps. XVIII, 41; Yalk. Gen. 162 פּוזמריקון, פּוזמיקין; Yalk. Sam. 163 פּיזמיקון, read as Gen. R. s. 98 פּטריקון, v. פַּטְרִיקוֹן.—[The corrupt. may have risen from a fusion of φυσικόν and its synonym πατρικόν.]

פָּזַר (b. h.; cmp. בָּזַר) *to scatter, disperse.* Part. pass. פָּזוּר; f. פְּזוּרָה; *pl.* פְּזוּרִים, פְּזוּרִין; פְּזוּרוֹת. Num. R. s. 7, end וכשהן פ' שכינה עמהם and when they (the Israelites) are scattered, the Divine Presence is with them; a. e.—Ex. R. s. 15 חזו פּוזרין, read: חוזרין, v. Tanḥ. Hayé 3.]

Pi. פִּיזֵּר same. Tosef. Ber. VII (VI), 24 בשעת ... פִּזֵּר מעותיו לעניים let him scatter his money (give liberally) among the poor. Pes. 87^{b} (ref. to צדקת פרזונו, Jud. V, 11) צדקה ... שפִּזְּרָן (or שֶׁפִּזָּרָן *Kal*) וכ' the Lord has done kindness to Israel in scattering it among the nations. B. Bath. 10^{a} רוח מְפַזַּרְתָּן the wind disperses them (the clouds). Midr. Sam. ch. XXV אם מְפַזֵּר הוא דברים whether he would scatter abroad (divulge) the affairs, v. קוּסְדְּרִיוֹת; a. e.—Part. pass. מְפוּזָּר; f. מְפוּזֶּרֶת; *pl.* מְפוּזָּרִים, מְפוּזָּרִין; מְפוּזָּרוֹת. Neg. IV, 3 במפ' when the hairs on the leprous spot are wide apart, opp. מכונס, v. כָּנַס. Meg. 13^{b} מפ' הן בין העכו"ם they are scattered among the nations (of the kingdom), v. פָּרַר. T'bul Yom II, 3 אם הירה מפ' וכ' if the garlic was scattered in the mortar; a. fr.

Nif. נִפְזַר, *Hithpa.* הִתְפַּזֵּר, *Nithpa.* נִתְפַּזֵּר *to be scattered, dispersed.* Tosef. Sot. II, 3 מנחתה נִפְזֶרֶת אבירת וכ' ed. Zuck. (Var. מִתְפַּזֶּרֶת בבירת) her meal-offering is strewn on the ashes; Y. ib. III, 18^{d}; Sifré Num. 17. Sabb. 16^{b} ונִתְפַּזְּרוּ וכ' and the clouds were dispersed and then gathered again. Gen. R. s. 36; a. fr.

פְּזַר, *Pa.* פִּזֵּר same. Targ. Prov. XX, 8 (usually בדר).

פ' קש"ב, פז"ר, a mnemonical acrostic for פִּרְיוֹס, זמן, רוֹגֶל, קִרְבָּן, שִׁיר, בִּרְכָּה. Yoma 3^{a}; a. fr.

פִּי', פְּזָרָא m. (פּוֹז) *a whip* or *stick* with which to drive off intruders. B. Kam. 28^{a} לנקוט פ' ולירתיב (Ms. H. פּוּרְיָא) let him take up a whip and sit (guarding); B. Bath. 99^{b}.

פַּח I m. (b. h.; v. פָּחַח) *hole, trap, snare.* Midr. Till. to Ps. XCI, 3 (expl. פח יקוש) מצודתא דציידא the hunter's snare; Tanḥ. Naso 23.

פַּח II m. (b. h.; נָפַח, cmp. פֶּחָם) *coal.*—*Pl.* פַּחִים. Gen. R. s. 51 (expl. פחים, Ps. XI, 6) גומרין ומצדדין coals and snares (v. preced.); Yalk. ib. 85.

פִּיזוּזָא, פְּזוּזָא m. (preced.) *made of fine gold.*—*Pl.* פְּזוּזָא, פִּזּוּזֵי. Targ. Job XXVIII, 18 פז' (ed. Lag. פיז').

פּוּזְמַקִּי, v. פּוּזְמַקִּי.

פִּזּוּר, v. פִּיזּוּר.

פָּזַז (b. h.) [*to move to and fro,*] 1) *to be bright, glisten,* v. פָּזָז.—2) (of sound) *to jingle, rustle.* Num. R. s. 4 קולו פּוֹזֵז, v. סָנַן.—3) *to be rash.* Sabb. 55^{b} פְּזָזָתָה (fr. פּוּז), v. זוּל h.

Hof. הוּפְזָז, part. מוּפְזָז *made of fine gold; glistening.* Yoma 44^{b} sq., v. פָּזָז. Y. ib. IV, 41^{d} top; Cant. R. to III, 10; Num. R. s. 12, v. רָצַת.

Pi. פִּיזֵּז 1) *to dance, sport,* v. אָפַז.—2) (of sound) *to jingle, rustle.* Num. R. s. 4 (ref. to II Sam. VI, 16) מדוע מְפַזֵּז וכ' what does *m'fazzez* mean?, v. סָנַן.

פַּזִּי (פַּזְיָא) pr. n. m. *Pazzi, (Pazia).* Y. Hor. III, end, 48^{c}; Y. Sabb. XII, 13^{c} bot. אילין דבר פ' members of the family of Bar Pazzi; Y. Sot. IX, end, 24^{c} דבי פ'.—Pesik. Par., p. 33^{a} חנין בר פ'; Tanḥ. Ḥuck. 5 חנין בן פ'; Yalk. Num. 759 חנן בר ספי (corr. acc.); Pesik. R. s. 14 יוחנן בן פ'; Yalk. Ps. 658 שמעון בן פ'. Pesik. R. s. 15 חנן בן פ'. Y. Meg. IV, 75^{a} bot. חנניה בן פ'; a. e.

פְּזָזָא m. 1) (v. פָּזַז 3) *rash, overhasty, impetuous.* Keth. 112^{a} עמא פ' דקדמיתו פומייכו וכ' rash people that you were when you permitted your mouths to anticipate your ears (promised to obey before you heard, Ex. XXIV, 7), you still persist in your impetuousness (risk your lives for your religion); Sabb. 88^{a} (Ms. O. פחיזא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400); Yalk. Ex. 277.—[2) (v. פָּזוּזָא) *gilded,* or *glazed.*—*Pl.* פְּזָזֵי. Yoma 78^{b} מאני פ' וכ' Ms. M. 1 gilded or glazed earthen vessels, v. גָּזַז.]

פְּזָזוּתָא f. (preced.) *rashness, impetuousness.* Keth. 112^{a} בפְזָזוּתַיְיכוּ, v. preced.; Sabb. 88^{a} בפחזותייכו (Ms. M. בפזזויכו, corr. acc.); Yalk. Ex. 277 בפחזותייכו.

פְּזִיזָה *paziah,* a substitute for *nazir* (v. פְּרִישׁוּת). Naz. I, 1; Y. ib. 51^{a} פָּזִיק.

***פָּזַל** (cmp. פָּזַז) *to turn, twist* (the head). Pesik. R. s. 14 [read:] עלה עליה עול עיניה מתחלפות והיא פּוֹזֶלֶת ומסתכלת בעול once she has had a yoke on, her eyes change (she squints), and she turns her head and attempts to look at the yoke (Tanḥ. ed. Bub., Ḥuck. 3 עיניה מפלבלות).

Nif. נִפְזַל *to be twisted.* Pesik. R. l. c. ועוד עירים מן העול שנפלו (not שנפלו) and they had another evidence from the yoke (that had just been taken off her) the rope of which appeared twisted.

***פָּזַם**, *Pa.* פִּזֵּם (cmp. פָּזַז) [*to leap,*] *to speak* or *sing in one's turn* (corresp. to h. עָנָה). Targ. Job III, 2 ופ' איוב (v. Perles Beitr. z. Gesch. d. hebr. u. aram. Studien, Munich 1884, p. 67 sq.). Targ. Ex. XV, 21 ופַּזְּרִמַת Ar. Hakk. Ms. Regensb. (v. Perles l. c.).—[In liturgy פִּזְמוֹן a poem with a refrain for congregational response.]

פִּיזְמָא, פִּזְמָא c. (preced.) *leaping, haste.* Pesik. Haḥod. p. 101^{b} (ref. to Ps. XVIII, 20) 'he released me, because he

פַּח III m. (נָפַח) *blowing.*—*Pl.* פַּחִים (only in connection with צנים), v. צִנָּה III.—[For פחי נפש, v. פָּחַי.]

פּוֹדָא, פָּדָא, פּוֹי' ch. = פַּח I. Targ. Ps. CXIX, 110 (Ms. פּוֹ'). Ib. CXLI, 9 (ed. Wil. פַּ'). Targ. Prov. VI, 5 פּוֹי'; a. e.—Arakh. 19[a] (prov.) סבא בביתא פָּאדָא בביתא וכ' (Var. in Rashi פָּדָחָא) an old man in the house is a snare (an obstacle) in the house, an old woman in the house is a treasure in the house.—*Pl.* פָּדִין, פָּדֵי, פּוֹ'. Targ. Job XXII, 10 (ed. Wil. פּוֹ'). Targ. Ps. CXXIV, 7 (ed. Wil. פַּ'); a. e.

פַּדָא m., *pl.* פַּדִין (פּוּחַ or נפח) [*puffing at,*] *despising* (cmp. Ps. X, 5); בר פ' *a contemptible person, scamp:* Y. Ber. II, 5[c]. Ib. IX, 13[d]; Y. Snh. XI, 30[c] top; Cant. R. to II, 5. Koh. R. to XI, 9. Ib. to II, 20; Lev. R. s. 25 ברת פ' a worthless woman.

פָּדָא, v. פָּחַי.

פָּחַד (b. h.) [*to breathe, pant,*] *to fear; to be anxious.* Esth. R. to V, 1 למה תִּפָּחְדִי why art thou afraid? Midr. Till. to Ps. XIV שלא פָּחֲדוּ מן וכ' that they were not afraid of the Lord; a. e.

Nif. נִפְחַד *to be frightened, excited.* Esth. R. to IV, 15 היתה אסתר נִפְחֶדֶת מאוד וכ' Esther was greatly excited on account of the evil &c. Cant. R. to III, 8 מתיראין ומזדעזעין ונִפְחָדִין afraid, trembling, and excited; a. e.

Hif. הִפְחִיד *to frighten.* Num. R. s. 16 כשמבקשין לְהַפְחִידוֹ when they want to frighten the child, v. רָצוּעָה; a. e.

Pi. פִּרְחֵד same. Part. pass. מְפוּחָד; *pl.* מְפוּחָדִים. Sifra B'har, Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. XXV, 19) לא מפוזרים ולא מפ' neither scattered, nor frightened.

Hithpa. הִתְפַּחֵד, *Nithpa.* נִתְפַּחֵד *to be afraid; to be joyously excited; to await with anxiety.* Pesik. R. s. 15 ולא חרו מתיראים ולא מִתְפַּחֲדִים and they were neither afraid, nor excited; Yalk. Ps. 795. Deut. R. s. 1, end מתיראין ומִתְפַּחֲדִין מכם trembled and were afraid of you. Ab. d'R. N. ch. IX שיהא לבו של-אדם מִתְפַּחֵד וכ' that a man's heart should be afraid (of an evil occurrence) every day. Gen. R. s. 48 זה מִתְפַּחֵד לומר אירוּ פרוקופי וכ' the one is excited thinking what the distinction will be which the king is to confer upon me; וזה מתפ' ואומר אירוּה דין וכ' and the other is excited thinking what the judgment will be &c.; Yalk. Is. 304. Tanḥ. Lekh 15 אתם מתפחדין על הטוב וכ' you will be excited with joy over the good which is reserved for you (ref. to ופחדו, Hos. III, 5). Cant. R. l. c.; a. fr.

פְּחַד ch. same. Part. pass. פָּחִיד. Targ. O. Deut. XXVIII, 66 (ed. Berl. a. oth. תוה).

Pa. פָּחֵיד same. Ber. 60[a] חוירה דקא מְפַחֵיד (Ms. F. פָּחִיד) he saw that he was in fear; ib. מ"ט קא מְפַחֲדַת Ms. M. (differ. in ed.) why art thou afraid?; Yalk. Job 897; Yalk. Is. l. c. מְפַחַד (Part. pass.). Pes. 111[b], sq. מפחיד will be in fear (without knowing why); a. e.

פַּחַד m. (b. h.; preced.) *fear.* Esth. R. to IV, 6 פ' ורעד fear and trembling. Yalk. Ex. 181 נפל פַּחְדָּם עלידהם the dread of them fell upon them. Gitt. 70[a] ... שלשה דברים פ' דרך ועון three things break a man's energies, they are, fear, travel, and sin. B. Bath. 10[a] שוברו גוף קשה פ' a body is strong, fear breaks it; קשה יין מפיגו פ' fear is strong, wine drives it out; a. e.

פַּחְדָּא, פַּחֲדָא ch. same. Targ. Esth. VIII, 17; a. fr.—[Targ. Y. Lev. XIV, 50 דפחד ed. Amst., v. פְּחַר.]—Sot. 20[b], v. בִּיעֲיוּחָא. Snh. 95[b] bot. נמי יתיב בהאי גברא בההוא פ' this man, too, lives in that fear, i. e. that is the very thing that troubles me. B. Mets. 66[b] דילמא לפכוחי פַּחְדֵּיה קא שתי perhaps he drinks to break his fear (to get courage)?; Taan. 13[b] פחודיה some ed. (corr. acc.).—[V. פַּחְדִין.]

פַּחְדָּה f. (b. h.) same. Koh. R. to III, 11 (ref. to העלם ib. 'the unknown') פַּחְדָּתוֹ של מלאך וכ' the fear of the angel of death has he (the Lord) put into their hearts; Midr. Till. to Ps. IX, 1 (ed. Bub. פסידתו; Yalk. ib. 642 פסידתו, corr. acc.).

פחדות, Num. R. s. 18 פחדותן, v. סַרְדָּה.

פַּחְדִּי, פַּחְדִין m. pl. (פתד, cmp. פַּחְלִין) [*blown up, balls*] *testicles.* Targ. O. Lev. XXI, 20 (ed. Berl. פַּחְתִּין); Y. דַּפַּחְדּוֹי. Targ. Job XL, 17 (Ar. s. v. ותן ed. Koh. פחדותי, some ed. פחתותי).

פֶּחָה, פַּי' m. (b. h.; = בעל פ', v. Del. Assyr. Handw. p. 519; פחה *to be large,* cmp. סָגָן; cmp. פּוּשׁ a. נָפִישׁ) *grandee, high officer, governor.* Y. Bets. IV, 62[c] (R. Ḥiya addressing Rab) בן פי' אחריהם son of nobility, follow them (the example of thy kindred)!—*Pl.* פַּחוֹת. Bicc. III, 3 הפ' הסגנים וכ' the grandees, the chiefs, and the treasurers (of the Temple) went out to meet them. Num. R. s. 14; a. e.

פֶּחָה, *pl.* פַּחֲוָתָא ch. same. Targ. II Chr. IX, 14 ed. Beck (oth. ed. שלטוני).

פְּחוֹזִים, v. פָּחַז.

פַּחוֹרָה pr. n. m. *Paḥorah* (Potter). Y. Sot. IX, 24[a] bot.; Y. Maas. Sh. V, end, 56[d] אלעזר בן פ'.

פַּחוֹרְתָּא pr. n. pl. *P'ḥorta* (Pottery), a suburb of Tiberias. Y. Erub. V, 22[b] bot.

פָּחוֹת m. (פָּחַת) [*diminished,*] 1) *a small quantity.* Y. Dem. I, 21[d] bot. פָּחוֹת מאכל (not מאוכל) a small quantity of food (corresp. to ib. I, 2 מעוטו).—2) (adj. a. adv.) *lesser, less.* Men. XI, 9 אין פ' משנים no less than two days (after being baked); ib. אין פ' מתשעה ולא יתר וכ' no less than nine days, nor more than eleven; Pes. 47[a] לא פ' ולא יותר no less (than nine), nor more (than eleven). Meg. 21[b] אין משיירין בפרשה פ' וכ' in distributing the readings of a Scriptural portion we must leave for the last reader no less than three verses; a. v. fr.—*Fem.* פְּחוֹתָה. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 1 טרבה שחיא פ' וכ' a kneading trough which contains less than &c.; a. fr.—*Pl.* פְּחוֹתוֹת. Keth. I, 2 פ' מבנות שלש וכ' when they were less than three years and one day old; a. fr.—3) *inferior.* Tanḥ. T'rum. 7 נחשת כנגד ... שחיא פ' מכולם 'copper' (Ex. XXV, 3) corresponding to the Greek (Syrian) empire, which was the meanest of all of them; a. fr.

פָּחוֹת, Tosef. Kel. B. Bath. VII, 3, v. פּוֹחֵת.

פְּחוּתָא* m. (פְּחַת; cmp. פְּחַת h. 3) *broken ware.* Pesik. ʿAsser, p. 95[b] מִן פְּחוּתֵיךְ דְּבֵיתָךְ out of the rubbish of thy house, v. סְעוּתָא; [prob. to be read: סְחוּתֵיךְ].

פַּח"ז *paḥaz*, a mnemonical word, for פְּרִיעַת הָרֹאשׁ, חֲזִירַת קֶרַע לְאַחוֹרָיו, and זְקִיפַת הַמִּטָּה. M. Kat. 24[a], v. Gen. R. s. 100.

פָּחַז (b. h.) [*to be blown up,*] *to swell, rise; to be haughty, elated, heedless.* Ned. 9[b] פ׳ עָלַי יִצְרִי my evil inclination rose within me (in pride of my beauty); Sifré Num. 22 פ׳ לִבִּי עָלַי. Tanḥ. Vayḥi 9; Gen. R. s. 98; s. 99 (ref. to פָּחוּ, Gen. XLIX, 4) פָּחַזְתָּ חֲטָאת זוֹנִית thou wast overweening, didst sin, didst fornicate.

פָּחֹז, פָּחָז m. (preced.; cmp. אָרְכִיסְטֵיס as expl. of רִיק; v. Jud. IX, 4) *heedless person, dancer, jumper.*—*Pl.* פָּחֻזִים, פָּחוּזִין. Yalk. Gen. 157 (ref. to פחז, Gen. XLIX, 4) נִדְמֵיתָה לְפ׳ הַמְקַפְּיצִים thou becamest like the dancers that jump; Gen. R. s. 98 [read:] נַעֲשֵׂית כְּפ׳ שֶׁנִּשְׁתַּבְּרוּ שׁוֹקֵיהֶן; כְּמִים רַבִּים וְכ׳ thou becamest like acrobats whose legs are broken (by falling); [כמים belonging to the succeeding sentence as text word].

פַּחַז m. (b. h.; preced. wds.) *recklessness, overweening.* Pesik. Ekha, p. 121[b] אַחַד רָאָה אוֹתָהּ בִּשְׁלוָתָהּ וְאֶחָד רָאָה אוֹתָהּ בְּפַחְזָהּ וְכ׳ one saw her in her happiness, one in her recklessness (sin), and one in her disgrace. Ib. יְשַׁעְיָה רָאָה אוֹתָן בְּפַחְזָנוּתָן Isaiah saw them (Israel) in their wantonness (ref. to Is. I, 21). Y. Succ. V, 55[b] bot. (in Chald. dict.), v. כּוֹשֶׁר.

פַּחֲזוּת f. same. Lam. R. beg. בְּפַחֲזוּתָם; v. preced.

פָּחַח *to have holes in one's garments; to be clad in rags, be exposed.* Part. פּוֹחֵחַ. Meg. IV, 6 (24[a]); Tosef. ib. IV (III), 27 פ׳ פּוֹרֵס וְכ׳ one whose limbs are exposed may recite the Sh'm'a (v. פָּרַס) &c. Meg. 24[b] קָטָן פ׳ a minor who is poorly dressed. Treat. Sof'rim XIV, 15 פ׳ הַנִּרְאִים כְּרֵעָיו וְכ׳ a *poḥeaḥ* is he whose knees are exposed, whose garments are torn, or whose head is uncovered.

פְּחַח m.=h. פּוֹחֵחַ (v. preced.). Targ. Is. XX, 2, sq. (ed. Wil., פָּחִיתַ, פְּחִיתַ; h. text עֲרוֹם).—*Pl.* פְּחָחִין. Ib. 4 (ed. Wil. פְּחִיחִין).

פַּחְחָא m. (preced.) *nakedness, poverty.* Arakh. 19[a] Var. in Rashi, v. פַּחָא.

פַּחְיָ m. (פּוּחַ, cmp. פַּחַת) *blowing out, expiration;* פ׳ נֶפֶשׁ (cmp. מַפָּחַת) *despair, disappointment.* Sabb. 127[b] חָלַךְ כְּדֵי שֶׁלֹּא לְבֵירְתּוֹ בְּפ׳ נ׳ went home in despair. R. Hash. II, 6 יְצָאוּ בְּפ׳ נ׳ that they (the witnesses) might not leave in disappointment (and be discouraged from coming again); a. fr.—[Levy Talm. Dict. reads פַּחֵי, as constr. pl. of פַּח III.]

פָּחָא, פָּחֵי (cmp. פצי, פדר) *to open the mouth,* v. next w.—[Targ. Prov. XVIII, 2 פְּתִי ed. Wil., v. פָּתֵי. Ib. VIII, 11 some ed., v. פָּחִים.]—[Ned. 51[a] פְּחִיתָה כּוֹפְרָא Ar., read חַפְתָּיְרָה.]

he covered it with pitch.]—[Y. Snh. II, 20[b] top אִפְחִין בְּמִילִין, read: אִפְרְחוֹן, v. פָּרַח.]

פַּחְיָא f. (preced.) *cackling hen.* Bets. 7[a], v. בִּיעָא.

פָּחִיחַ, פָּחִיחֵי, v. פָּחַח.

פָּחִים m. (פחם *to paint,* Syr. *to compare,* cmp. גָּוָן a. פְּגוֹן) *equal.* Targ. Prov. III, 15. Ib. VIII, 11 (Ms. פָּאחֵים, some ed. incorr. פחי).

פְּחִימָא f. (preced.) *something equal, appropriate answer.* Targ. II Esth. III, 3 (ed. Amst. פְּתִימָא).

פְּחִית m. *pit,* v. פַּחַת ch.

פְּחִית m., **פְּחִיתָא** f.=h. פְּחוּת, 1) *less.* Snh. 97[b]; Succ. 45[b] לֹא פ׳ עַלְמָא וְכ׳ (ed. פחות) the world has never less than thirty-six righteous men worthy to face the Shekhinah, in every generation.—2) *defective, broken.* Lam. R. to III, 16 after having eaten all his food נָטַל פַּת פ׳ וְכ׳ he took a broken loaf and put ashes on it. Ib. to I, 1 (רבתי) חַד מִנְּהוֹן פ׳ וְסָמִיךְ וְכ׳ one of them (beds) was broken and leaning against another bed; a. e.—3) *mean, wretched.* Cant. R. to II, 5 [read:] וְאַתְּ בָּעֵי . . . לְהַדָּא פ׳ and thou wouldst forsake thy God and bow to his wretched (idol)?

פְּחִיתָה f. (פָּחַת) *carving, digging out.* Bets. 32[a] נר פְּחִיתָתוֹ וְכ׳ the mere carving out of a lump of clay for the purpose of using it as a candlestick makes it a vessel.

פַּחָל pr. n. pl. *P'ḥal* (*Pella*). Y. Shebi. VI, 36[c] bot., v. חַמָּתָא.

פַּחְלִין or **פֻּחְלִין** m. pl. (פחל, cmp. פַּחֲרִין a. Syr. פחלא testiculus, P. Sm. 3081) *ball, bale;* פ׳ שֶׁל גְּמַלִּים *a bale,* made of a net of ropes with wide meshes, containing the freight *of camels.* Kel. XXIV, 9 פּוּחְלִין (corr. acc.). Tosef. ib. B. Mets. VI, 6 חִסֵּל וְהִפ׳ שֶׁל ג׳ . . . שֶׁשָּׁאנוּ וְכ׳ a basket or a bale . . . the meshes of which had originally been made narrow enough to hold pomegranates. Y. Shebu. III, 34[d] (Chald. dict.) אֵירְתוֹן פ׳ דְּגַמְלִין וּמִלּוֹן וְכ׳ they brought bales and stuffed them with straw; Y. Ned. III, beg. 37[d] bot. פַּחְלִין (corr. acc.).—Yalk. Num. 762 פּוּלְחָן (prob. to be read: פּוּחְלִין).

פָּחַם (denom. of פֶּחָם) *to be black,* v. infra.

Pi. **פִּיחֵם** *to blacken.* Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d]; Tosef. ib. V, 13 בֵּית ע״ז מְפַחֲמִין אוֹתוֹ בְּפִרְחֵי פַחָמִין the site of an idolatrous temple is marked by blackening it (its debris) with coal. Y. Pes. VI, 33[a] bot. [read:] מַה . . . וּמִפְצִיעַ וּמְפַחֵם כָּךְ אֲנִי יוֹרֵד בּוֹ as a kettle (thrown at a person) scalds and wounds and blackens, so will I come down at him; a. e.—Part. pass. מְפוּחָם; f. מְפוּחֶמֶת; *pl.* מְפוּחָמִים, מְפוּחָמִין; מְפוּחָמוֹת. Gen. R. s. 36, v. כָּעַר; Y. Taan. I, end, 64[d] חָם יָצָא מְפ׳ Ham came out (of the ark) black. Y. Sot. II, 17[d] bot. לֹא בִּמְפ׳ not in a sooty vessel. Cant. R. to I, 6 יְדֵיהָ מְפ׳ her hands were blackened. Ib. אַתְּ שְׁכוּלָךְ מְפ׳ thou (negress) who art black all over; a. e.

Nif. **נִפְחַם**, *Hithpa.* **הִתְפַּחֵם**, *Nithpa.* **נִתְפַּחֵם** to be *blackened.* Yalk. Num. 764; Yalk. Cant. 982 נִפ׳ בִּשְׁמֶשׁ became black through exposure to the sun, v. כִּרְכֵּם. Gen. R. s. 18

נִתְפַּחֲמוּ פני הנשים מפני חשמש the faces of the (Jewish) women had become black &c. Ib.s.19, beg. ... ככלי פשתן מִתְפַּחֲמִין קרמצא וכ׳ (a scholar's reputation is) like the fine linen clothes from Bethshan, if they are in the least stained, they are ruined; Koh. R. to I, 18 אם נִתְפַּחֲמוּ וכ׳. Ib. אם פָּחֲמוּ (*Kal*). Deut. R. s. 1 ונתפחמו ידיה and her hands were soiled with soot; אם מקנחת ... מתפחם if she wipes her hands on the wall, the wall will be soiled; a. fr.

פְּחַם, v. פָּחִים.

פִּיחָם, פֶּחָם m. (b. h.; נָפַח or פּוּחַ) *that which is used for kindling, charcoal.* Sabb. II, 5 מפני שהוא עושה פ׳ because (by extinguishing the light) he makes kindling material, i. e. prepares the wick for easier lighting (v. חִבְחֵב). Ib. 31b. Koh. R. to IX, 8 נפח לְפַחֲמוֹ the smith (the charcoal-burner) turns to his coal. Ib. to VII, 1; Yalk. Josh. 35, v. פּוּצָם; a. fr.—*Pl.* פְּחָמִין, פִּי׳. Tosef. Maas. Sh. V, 13; Y. ib. V, beg. 55d, v. פָּחַם. Tosef. Bets. III, 14 אין עושין פ׳ וכ׳ you must not make charcoal (prepare kindling material) even for immediate use (on the Holy Day). Mikv. IX, 2 לא יטבול ... בפ׳ וכ׳ one must not immerse a kettle with remnants of coal in it (which had been put there to be extinguished in water), unless one washes it again, Maim.; [oth. opin.: with the soot on it, but he must scrape it off]. Koh. R. to I, 8 מלאה ... תאיש ועל אותה החמת לכו go ye and pray for this man (me), and for this bag formerly filled with precious stones and pearls, and now with pieces of coal; a. e.

פַּחָמִי m. (preced.) *charcoal-burner*, also *smith.* Ber. 28a, v. נַבָּר; (Y. ib. IV, 7d top עביד מחטין making needles).

פָּחַס (cmp. פָּחַת) [*to drive into,*] 1) *to batter, beat out of shape.* Ab. Zar. IV, 5 פְּחָסָהּ אע״פ שלא חיסרה if he smashed the face of the idol, although he did not lessen its substance. Ib. 42a. Lev. R. s. 7, beg. שהיה אהרן נוטל קורנס ופוֹחֵס בפניהם (not קרבנם) Aaron took a hammer and smashed it (the golden calf) in their presence; Yalk. ib. 479 ופיתחו ... שהיה הקב״ה (corr. acc.); Yalk. Prov. 946 ופוֹחֲתוֹ ... את הפנקס הקב״ה (corr. acc., or ופוֹחֲתוֹ); a. e.—2) (of liquids) *to dash into, to cause commotion, stir up.* Ab. Zar. 72b פְּחָסָתּוֹ צלוחיתו his bowl, which was filled to the brim through a syphon, pressed the wine back into the tube and thus stirred the whole mass up; ib. 56b (I may also say) פחסתו בורו the vat into which the net (גַּרְגּוֹתָנִי) was thrown set the wine in commotion.—Chald. v. פְּחַשׁ.

פַּחְרָא, פְּחָרָא m. (פחר *to hollow out, scrape*) = חֶסֶף II, 1) *clay*; מאן דפ׳, מן פ׳ an earthen vessel. Targ. I Chr. XIV, 11. Targ. Y. Ex. XII, 22 (not דא ...). Targ. Y. Lev. XIV, 50 (not דפַחַד); a. fr.—2) *a fragment of a clay vessel, potsherd.* Targ. Job II, 8. Targ. Ps. XXII, 16; a. e.

פַּחָרָא, פַּחֲרָא m. (preced.) *potter.* Targ. Is. XXIX, 16. Ib. XXX, 14 (not פַּחֲרָא); a. e.

פְּחַשׁ = h. פָּחַס. Part. pass. פְּחִישׁ *flat-nosed.* Targ. Y. Lev. XXI, 18 Ar. (ed. לקי בחוטמיה; h. text חָרֵם).—Gen. R. s. 53 אנא פָּחִישׁ ... אין if I put my finger on him, I smash him; Yalk. Deut. 810 פחי׳ אנא יתיה.

פָּחַת 1) *to hollow out, dig.* Bets. IV, 4 (32a) אין פּוֹחֲתִין את הנר (Mish. פיתחין, corr. acc.) you must not hollow out a lump of clay to make it a candlestick (on the Holy Day). Ib. 3 פּוֹחֵת לכתחלה he may start to dig out (take out closely packed fruit), v. infra. Mikv. IV, 5 פְּחָתוּהָ they hollowed it out (widened the aperture in the rock through which the water came forth); Y. Yeb. I, end, 3b (Bab. ib. 15a הרחיבוה). Mikv. l. c. עד שיִפְחֲתוּ רובה (ed. Dehr. a. Mish. ed. צד שיִפְחֲתוּ) until the larger portion of the aperture is chiselled out; Y. Yeb. l. c. שיפחות את רובה; Bab. ib. l. c. שחִיפְּחָתוּ ברובה; a. e.—2) *to diminish, lessen, decrease*, opp. הוסיף. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 שלא תִפְחֹת ולא תוסיף from which you must not diminish, and to which you must not add. Sabb. 21b פּוֹחֵת ודולק one kindles one light less every night. Meg. IV, 1, sq. אין פּוֹחֲתִין וכ׳ we call up no less (than the number named) nor more. Y. Yeb. IV, 6a bot. חמרתה (ה) פּוֹחֶתֶת אינה פוחתת וכ׳ a sheass, if short (whose period of pregnance is the shortest possible) gives birth not earlier than a lunar year from conception, if long, not later than a solar year; Y. Nidd. I, 49b top. Pes. X, 1 ולא יִפְחֲתוּ לו מארבע וכ׳ and they must give him (the poor man) no less than four cupfuls of wine. B. Kam. 85b שבת הפּוֹחֲתתו בדמים (not הפח׳) if the idleness enforced by being wounded has also the effect of lessening his value (if he were to be sold as a slave). Shek. V, 4 אם פָּחֲתוּ פחתו לו Y. ed. (differ. in Mishn. ed.) if money is missing, the loss is his. Tanḥ. R'eh 10 פ׳ חוא עשרה ופָחֲתָה חיא וכ׳ he gave ten measures less as tithe, and it (the field) yielded one hundred less; Yalk. Deut. 892; a. v. fr.—[Tanḥ. l. c. מי פחת, v. next w.]—V. פָּחוּת.

Pi. פִּיחַת same, 1) *to diminish, lessen.* Ter. IV, 4 פי׳ עשרה וכ׳ (Y. ed. פחת) if he set aside as T'rumah ten fractions less (than 1/50, i. e. 1/60), or ten fractions more (i. e. 1/40), Maim.; [R. S. if he reduced the divisor by ten (i. e. set aside 1/40), or increased the divisor by ten (i. e. set aside 1/60); Y. ib. 42d bot. חפּוֹחֶתֶת אחד מעשרה.—2) *to be diminished, lose.* Lev. R. s. 2 כלום פי׳ כבודי וכ׳ has my glory or my majesty lost anything &c.?

Nif. נִפְחַת 1) *to be hollowed out, broken through.* Yeb. 15a שנִּפְחֲתָה כדלת, v. supra. Ḥull. 45a נִפְחֲתָה if a piece of the windpipe is broken through in the shape of a door (split on three sides and attached by the fourth side). Bets. IV, 3 בית ... וג׳ a room which was packed with fruits and closed up (with bricks), and which was burst open (the bricks giving way to the pressure), v. supra.—2) *to be reduced* in size, numbers &c.; *to be lowered.* Succ. 18a בית שנ׳ a building which has been reduced (the walls of which have given way partly). Sot. 5a bot. כל אדם ... לבסוף נ׳ every man in whom there is haughtiness, will finally be lowered; a. e.

Hif. הִפְחִית 1) *to lessen, wear out, damage.* Y. B. Mets. II, 8d top כלי נחשת ... מפני שמַּפְחִיתָן if one found copper vessels (keeping them until the owner be found), he may use them for hot water, but not over fire, because he wears them out; (Bab. ib. 30a שמשחיקן); a. e.—2) (denom.

of פָּחוּת) *to become less, be damaged.* Succ. 18[b] ה׳ דופן אמציעי if the middle wall (of a Succah) became reduced (fell in, v. supra); a. e.

פְּחַת ch. same, 1) *to diminish.* Pes. 114[a] פְּחוֹת ממיכלך וכ׳ diminish from (spend less for) thy eating and drinking, and add to thy dwelling.—Part. pass. פָּחִית. Targ. Ps. XIX, 3 (Var. ed. Lag. a. ed. פתית).—V. פְּחִית.—2) *to become defective, be broken.* Y. Dem. I, 22[a] פ׳ פתורא קומוי (prob. to be read: אירפחת) the table before him broke down.

Ithpe. אִיתְפְּחַת, אִיפְּחִית 1) *to become defective, be broken, damaged.* Y. M. Kat. I, 80[b] bot., v. אֲדִירָא. Keth. 62[a] איפ׳ בי בנא וכ׳ the floor of the bath-house under him gave way. Ib. אִיפְּחָא דרגא וכ׳ the ladder under him broke down; a. e.—2) *to grow less.* Yalk. Deut. 892 אי׳ לית שנה מן שנה שנה עלוי עידנא (not לה) his crop grew less from year to year; time changed for him (nature changed on his account); Tanḥ. R'eh 10 מי פתח וכ׳ (corr. acc.).

פַּחַת c. (b. h.; preced. wds.) 1) *cavity, pit.*—*Pl.* פְּחָתִים, פְּחָתִין. Sot. 21[a] מתיירא מן הקוצין ומן הפ׳ וכ׳ is afraid of the thorns, the pits and the thistles (on the road); a. e.—2) *defective spot, breach.* Bets. IV, 3 נוטל ממקום הפ׳ he may take out the fruits where they burst through the partition.—3) *broken vessel, fragment.*—*Pl.* as ab. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15 שולי הפ׳ the sides of fragments of vessels (v. פַּחַת).—4) *diminution, depreciation, loss.* Y. Ter. IV, 42[d] bot. שאין חפ׳ והתוספת שוין for the reduction and the addition are not of like proportions, i. e. the difference between 1/40 and 1/50 is not the same as that between 1/50 and 1/60 (v. פָּחַת *Pi.*). B. Kam. 10[b] לפ׳ נבלה for the eventual depreciation of the carcass during the time intervening between the accident and the decision of the court. Ib. פ׳ נבלה תנאי היא there is a difference of opinion among Tannaim as regards the liability for the depreciation of the carcass. Y. ib. I, 2[b] bot. ישלם פַּחֲתָהּ he must indemnify the owner for its depreciation, i. e. he must pay the difference between the value of the living and that of the dead animal. Esth. R. to III, 8 שהן מכניסין פ׳ בממונו של עולם they (through their idleness) cause a diminution of the wealth of the world; a. e.

פַּחְתָּא, פַּחֲתָא I ch. same, 1) *cavity, pit.* Targ. Jer. XVIII, 20; 22 (ed. Lag. a. oth. פָּחֲתִית).—*Pl.* פַּחֲתִין. Targ. O. Lev. XIV, 37 ed. Berl. (oth. ed. פַּחֲתָן; h. text שְׁקֻעֲרוּרִית).—2) *depreciation, decrease, loss.* B. Mets. 70[a] שקיל אגרא ושקיל פ׳ he charged a compensation for the use of the vessel, and an indemnity for the loss (by wear and tear). Ib. אי אגרא לא פ׳ ואי פ׳ לא אגרא if you take payment for the use of the vessel, you must not charge for wear and tear &c. Y. Ned. IX, end, 41[c] תהא פַּחֲתָהּ בה let a decrease come over it (may his wealth be reduced). Koh. R. to XI, 9 אזיל לפ׳ go to ruin!—3) (trnsf.) *degraded person.* Gen. R. s. 36 (ref. to Gen. IX, 18 אבי כנען) אבוי דפ׳ the father of the degraded. Ib. s. 99 (ref. to Gen. XLIX, 5) אחים דפ׳ וכ׳ 'brothers' of the degraded (Dinah, with ref. to Gen. XXXIV, 25) ..., but no brothers to Joseph.

פַּחְתָּא II f. *breath,* v. פּוּחָא I.

פַּחֲתָה, v. פַּחֲתָא I.

פַּחֲתֵי m. pl. (v. פַּחָה) *noblemen.* Sabb. 3[b]; Ber. 13[b], a. fr. בר פ׳ (R. Ḥiya addressing Rab) son of great ancestors (Var. in Ar. פַּאֲתֵי; Y. Bets, IV, 62[c] בן פָּרֶתַח).

פַּחֲתִין *testicles,* v. פַּחֲרִין.

בַּר פַּטָּא, pr. n. *Bar Paṭṭa,* name of a family. Y. M. Kat. III, 81[d] bot.

פַּטְגְּרִיטוֹס, v. פּוֹדְגָּרוֹס.

פִּטְדָה m. (b. h.) *piṭdah,* name of a jewel in the high priest's breast-plate. Ex. R. s. 38, end. Num. R. s. 2.

פִּטּוֹטְרוֹת f. pl. (=פִּטְרִטְרוֹ; v. פֶּטֶר) *stems of figs.* Ab. Zar. I, 5 (13[b]) בנות שוח ופִּטּוֹטְרוֹתֵיהֶן (Y. ed. בפ׳; Bab. ed. ופטוטרות, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) white figs on their stems; ib. 14[a].

פְּטוֹלְיָא, v. פְּטַלְיָא.

פְּטוֹמָא, פְּטוּם, v. sub פְּרִט.

פִּטּוֹמָא, v. פִּרְטָמָא I.

פִּטּוֹמֶת or **פְּטוֹמֶת,** v. פִּרְטוֹמֶת.

פִּטּוֹרָה, פְּטוּרָה, v. פֶּטֶר.

פְּטוֹר m. (פָּטַר) *discharge, exemption,* opp. חִיּוּב. Sabb. 2[b], v. חִיּוּב. Y. Peah II, beg. 16[d] בפ׳ פיאה ... ומה דמר and what R. Johanan said was meant in reference to being exempt from Peah. Y. Ḥall. III, 59[a], v. חִיּוּב. Cant. R. to IV, 4 בין פ׳ לחיוב between exemption and conviction; a. fr.

פִּטּוֹרָא ch. same.—*Pl.* פִּטּוֹרֵי. Sabb. 2[b]; Shebu. 5[a] חיובי ופ׳ the cases of conviction and those of exemption (from punishment); a. e.

פִּטְטָא, פִּטּוּרִין, פִּטּוּרֵי, פִּטּוּרָה, v. sub פְּרִט.

פַּטְפָּטָא f. (פטט *a*) *to break*; *b*) cmp. מלל, *to talk*; v. פְּטַפֵּט) *talkative, flippant.* Lev. R. s. 32 (play on שלמית, Lev. XXIV, 11) דהוות פ׳ בשלמא שלם לך וכ׳ she was flippant (pert) in greeting men, 'peace to thee, peace to you'; Yalk. ib. 657 פִּטְפָּטָה.

פַּטְפָּטָה f. h. same, *gossip.*—*Pl.* פַּטְפָּטוֹת. Deut. R. s. 6 (v. הַבְרָנִית).

פַּטְרַטְרָכָה, פִּטְרַטְרָכָא m. (=פטרטר, with formative כ) [*the discharger,*] *rectum.* Lev. R. s. 3 ומפ׳ לברא and from the rectum it is discharged; Koh. R. to VII, 19 ומפַּטְרוֹכָא לעזקתא, v. עִזְקָא II; Yalk. ib. 976 פִּרְטַרְכָא.

פְּטַר, *Pa.* פִּטֵּר (cmp. פצע, פטר) 1) *to break, burst.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 22 פַּטְּרִת (Y. I תברת).—2) *to relieve.* Sabb. 140[b] דמפטרא ליה וכ׳ when it will relieve him (from buying a new shirt) for a whole year (v. Rashi a. l.; Ms. O. כי תירכי דממטרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

פַּטְּוֹט m. (v. פַּטָּטָא) *babbler.* Arakh. 16[b] הוא עושה מעשה פ׳ . . . קרבן פ׳ he (the leper) does the work of a babbler (speaks evil of men), therefore the Torah said, let him offer a babbler (a chirping bird) as a sacrifice; Yalk. Lev. 559. Gen. R. s. 93 אני . . . שפ׳ אתה יש באחיך פ׳ וכ׳ I see, thou (Jadah) art the talker; is there among thy brothers a talker like thee?; Tanh. Vayigg. 5 אני רואה . . . ואתה פ׳ I see in my cup that there are older men among thy brothers, and yet thou art the talker?—V. הַבְּרָן.

פטוות, Yalk. Jon. 550 אמר פ׳, read: אוֹפְסָרִינִיוֹת, v. אמפוטיות.

פטויה, Y. Snh. X, 27[d] top בפ׳ של מלכים, read: באיפַּטָא.

פטילוס, v. פּוּטְיוֹלִין.

פְּטִילְיָה, פְּטִילְיָא, v. פְּטַלְיָא.

פְּטִילִיקִי, פְּטִילִיקוֹן, m., **פְּטִילִיקִי** f. (a denom. of πάτελλα, patella, otherwise not recorded) *a dish, course.* Lam. R. to III, 16 פ׳ דאת מייתי וכ׳ a course that you offer us once, you must not offer again. Ib. אכל מכל פ׳ חד פת (Ar. פס) he ate of every course a piece. Ib. מחדא פטיליקי חדא פתיתא . . . of each dish you took one little piece. Gen. R. s. 74 פטילקון טב הוא נסיב ליה Ar. ed. Koh. (ed. פטרקלין) when we had a good dish, he (Laban) took it; Yalk. ib. 130 פטליקון.—*Pl.* פְּטִילִיקִין. Lam. R. l. c. (Ar. עיגולין).

פטים, Tosef. Keth. IX, 2 שטר פ׳ ed. Zuck., v. פִּיסְטָרס.—Yalk. Deut. 944 מן הפ׳, v. פִּרְשׁוּשׁ.

פַּטְּוֹמָא, פַּטִּים I m. (פְּתַם) 1) *fat, fattened, stout*; (noun) *fatling.* Targ. Jud. III, 17 (h. text בריא). Targ. II Sam. VI, 13. Targ. I Sam. XXVIII, 24; a. fr.—*Pl.* פַּטְּרִמִּין, פַּטְּרִמָּא. Targ. I Kings V, 3 עופרא פ׳ (ed. Lag. *sing.*). Targ. Ez. XLV, 15 Kimḥi (ed. Lag. פטרמא; ed. Wil. פַּטְּמָא); a. fr.—Y. Peah I, 15[c] bot. תרנגולין פ׳ fattened chickens; Y. Kidd. I, 61[b] פַּטְּרִמָּן (*fem.*). Y. Meg. IV, 74[d] bot. מחזר פ׳ (ו)בני תוררין ordered a translator (of תתרים וכ׳, Lev. I, 14) who read 'fatlings and young doves' to take it back (and correct); a. e.—*Fem.* פַּטְּרִמְתָּא, פַּטְּרִמְתָּא. Targ. I Chr. IV, 40; a. e.—Lam. R. to I, 1 (רבתי) תרנגולא פ׳ a fattened hen; a. e.—*Pl.* פַּטְּרִמָּן, פַּטְּרִמָּתָא. Targ. O. Gen. XLI, 2 (Y. פְּטָּ׳). Ib. 5; a. fr.—Y. Kidd. l. c., v. supra.—2) *perfumed.* Esth. R. to I, 3 (in Hebr. diction) שמא לא ריצאת ידי קנדלה פ׳ did you perhaps fail to provide perfumed (good) oil for the lamps?, opp. פקטים.

פַּטְּוֹמָא II f. (v. פְּתַם) *extension, length.*—*Pl.* פַּטְּרִמָּן. Targ. II Esth. III, 8 (corresp. to חבלים, II Sam. VIII, 2).

פַּטְּוֹמָא III pr. n. f. *Paṭṭima* (*Fatima*), name of Ishmael's second wife. Targ. Y. Gen. XXI, 21; v. עֲרִישָׁא.

פַּטְּוֹס f. = h. פִּיטּוּם, *wine jar.* Lam. R. to III, 16 ומחדא פ׳ וכ׳ and of each jar you drank one cup.

פְּטִיקָא, v. פִּיטָקָא.

פטיקלין, v. פְּטַרְיָיק.

פַּטִּירְתָּא, פַּטִּירָא, פַּטִּיר m., **פַּטִּירְתָּא, פַּטִּירָא, פַּטִּיר** f. (פָּטַר) [*free from admixture,*] 1) *pure, plain, clear.* Targ. Ez. XIII, 10, sq. טרן פ׳ דלא תבן (h. text תפל).—Gitt. 86[a], v. חַרוּרִי.—2) *unleavened; unleavened bread.* Targ. Ex. XXIX, 2. Ib. XII, 8. Ib. 15. Targ. Lev. VIII, 26; a. fr.—*Pl.* פַּטִּירִין, פַּטִּירַיָּא, פַּטִּירֵי, פַּטִּירָן, פַּטִּירָתָא. Ib. Targ. O. Ex. XII, 17 Ms. (ed. פטירא; Y. פַּטִּירֵי). Ib. XXIX, 2; a. fr.—Y. Meg. IV, 74[d] bot., v. יְרוֹקָנָא; Y. Bicc. III, end, 65[d].

פְּטִירָה f. (פָּטַר) *departure, dismissal.* Bets. 15[b] בשעת פְּטִירָתָן when he dismissed them.—Esp. *departure from the world, death.* Y. Keth. XII, beg. 34[d]; Y. Kil. IX, 32[a] bot. שלשה . . . בשעת פְּטִירָתוֹ וכ׳ Rabbi ordained three things when he departed this world. Deut. R. s. 11 (ref. to Mic. VII, 8) כי נפלתי מפטירתו של משה וכ׳ though I fell when Moses died, I arose again under Joshua's administration. Ab. VI בשעת פטירתו של אדם וכ׳ when man leaves this world, neither silver nor gold nor jewels escort him &c.; a. fr.

פטיריקין, פטיריקון, v. פַּטְרִיקוֹן.

פַּטִּירְתָּא, v. פַּטִּיר.

פְּטִירְתָּא f. (פָּטַר) *belonging to a first-born animal.* Gitt. 69[a], v. כְּנָתָא.

פַּטִּישׁ m. (b. h.; פטש *to shatter, crush*) *hammer.* Kel. XXIX, 7 יד בן הפ׳ the handle of a small hammer; של הפ׳ of the sledge-hammer. Maas. Sh. V, 15; M. Kat. 11[a], a. e. עד ימיו היה פ׳ מכה בירושלם up to his day the striking of the hammer was heard in Jerusalem (during the festive week). Cant. R. to V, 14, a. e. נחלק הפ׳ the sledge-hammer (striking on the sapphire) was shivered to pieces. Snh. 34[a]; Sabb. 88[b], v. נִיצּוֹץ; a. fr.—Ib. VII, 2 המכה בפ׳ he who gives the finishing stroke with the hammer; ib. 75[b] כל מידי דאית ביה גמר מלאכה חייב משום מכה בפ׳ any act of finishing up a work comes under the category of striking with the hammer; a. fr.—Trnsf. *great character.* Ber. 28[b] נר ישראל . . . פ׳ החזק thou light of Israel, right-hand pillar, powerful hammer!

פַּטִּישָׁא, פְּטִישָׁא, פַּטִּ׳ m. (פטש, v. preced.; cmp. פִּיתָּן a. פִּיחוֹנָא) [*linen,*] *undergarment, breeches.* Lam. R. to I, 1 חזי (Ar. פשוש) דלא הוה ברגלי פ׳ (חד מתלמידוי) רבתי I saw in my dream that I had no breeches on my legs.—*Pl.* פַּטִּישִׁין, פְּטִישִׁין, פַּטִּ׳, פַּטְּשׁ׳. Dan. III, 21, v. אַבְרְקִין.

פַּטִּישָׁא m. = h. פַּטִּישׁ. Targ. Is. XLI, 7. Targ. Jer. XXIII, 29.

פְּטַל m. (פטל *to break, peel,* cmp. פטט, a. פצל) *a piece, a bite.* Y. Dem. I, 22[a] top צבחר פ׳ וכ׳ . . . ליח would you not care to eat a little bite with us to-day?; Y. Taan. III, 66[c] top צבחד פ׳.

פְּטִילְ, פְּטַלְיָה, פְּטַלְיָא f. (פטל, v. preced.) *wicker-work,* esp. *a sort of bale* for packing dates, figs &c. Tosef. Sabb. XII (XIII), 15 גרוגרות מקרע וכ׳ של פ׳ you may cut open a bale of figs (on the Sabbath) and eat; Y. ib. XV,

beg. 15ª פטרליא. Kel. XVI, 5 פַּטַלְדָּה ed. Dehr. (ed. פטרלירה). Y. Maas. Sh. I, 52ᵈ פטולירא של תמרים a bale of dates, contrad. fr. חוֹתָל; a. e.—*Pl.* פַּטַלְדָּאוֹת. Tosef. ib. I, 10 פ׳ ודרוסות של תמרה ed. Zuck. (ed. omit פ׳) dates packed in bales, and date pomaces.

פִּטְלִין, Targ. Lam. IV, 1 Levita, v. פִּרְטָלוֹן.

פִּטְלִיקִין, v. פִּטְרִילִיק.

פַּטֵּם (cmp. פטל, a. פטש s. v. פַּטֵּשׁ) 1) *to crush, pound*, v. infra.—2) *to expand, make large, fatten.*—Part. pass. פָּטוּם; f. פְּטוּמָה; *pl.* פְּטוּמִים, פְּטוּמִין; פְּטוּמוֹת. Keth. 67ᵇ תרנגולת פ׳ a fat chicken. Y. Kidd. I, 61ᵇ פטומות crammed birds; Y. Peah I, 15ᶜ bot. Y'lamd. to Gen. XXXVII quot. in Ar., v. סיטוסימה; a. e.

Pi. פִּטֵּם 1) *to pound spices; to manufacture perfumed oil; to compound incense.* Y. Succ. V, 55ᶜ bot. תיקנוה ולא הירחה מְפַטֶּמֶת וכ׳ they mended the mortar, but it did not mix the drugs as well as before; Arakh. 10ᵇ. Ker. I, 1 המְפַטֵּם את השמן he that manufactures perfumed oil (in the same manner as prescribed for the Temple, Ex. XXX, 23 sq.); המפ׳ את הקטרת who mixes incense (as prescribed ib. 34 sq.). Y. Yoma IV, 41ᵈ bot. פִּרְטָמָהּ חצירים if he compounded it by taking only parts of the quantities prescribed; Ker. 5ª מפטם לחצירין, v. חֲצִי. Ib. קטרת שפִּטְּמָהּ וכ׳ incense which one compounded in reduced quantities; שמן שפִּטְּמוֹ וכ׳ oil which one manufactured &c. Sifré Deut. 306 מה רבבים ... ומפטמים אותם as the rains coming down on plants ... perfume them; כך הוי מפטם בדברי תורה וכ׳ so pound thou the words of the Law, once and a second, and a third, and a fourth time &c.; Yalk. ib. 942; a. fr.—Part. pass. מְפוּטָּם; f. מְפוּטֶּמֶת; *pl.* מְפוּטָּמִים; מְפוּטָּמִין; מְפוּטָּמוֹת. Cant. R. to VIII, 2 (ref. to רין הרקח, ib.) זה התלמוד שמפ׳ במשניות כרקח that is the Talmud which is mixed with Mishnayoth like an apothecary's preparation. —2) *to fatten, cram.* Gen. R. s. 86 (play on שהרה פּוֹטִיפַר) מפטם עגלים לע״ז he fattened calves (פָּרִים) for idolatrous purposes. Snh. 82ᵇ ראיתם בן פּוֹטִי זה שפירסם אבי אמו וכ׳ do you see that son of Puti (=Putiel) whose grandfather (Yethro) fattened calves &c.?; B. Bath. 109ᵇ; Sot. 43ª (v. פּוֹטִיאֵל a. פּוֹטִי). Esth. R. to III, 1 (ref. to כיקר כרים, Ps. XXXVII, 20) 'like the heavy lambs', שאין מפטמין אותן וכ׳ which are fattened not for their own benefit but for slaughter; a. fr.—Part. pass. as ab. Pesik. R. s. 16 (expl. בריאים, I Kings V, 3) מפ׳ (not אפ׳) fattened, opp. מן המרעה; Yalk. Kings 176. Ruth R. to II, 14 עגלות מפ׳ fattened calves; a. fr.

Nif. נִפְטַם *to be fattened.* Gen. R. s. 32 ומה אם להסגר ... להִפָּטֵם וכ׳ ... if to be locked up ... the beasts came of their own accord, how much more will they come to fatten on the flesh of the mighty (Ez. XXXIX, 4); Yalk. Ez. 380.

פְּטַם ch., *Pa.* פַּטֵּם same, 1) *to pound, mix spices.* Targ. Y. Ex. XXX, 25; 35 מְפַטֵּם Ar. (ed. v. מְזַג; h. text רקח).—2) *to fatten.*—Part. pass. מְפַטַּם; *pl.* מְפַטְּמִין, מְפַטְּמֵי. Targ. Is. XXX, 24 (Kimḥi פַּטְּרִים). Targ. Prov. XV, 17.—Pes. 76ᵇ מפטמי מהדדי they are fattened (or *flavored*) with one another.—3) *to flavor one's words* (cmp. פָּטַם), *to console, cheer up.* B. Mets. 66ª הוא בעלמא מילי בעלמא פַּטּוּמֵי it was merely meant to cheer up (the neighbor, not as a binding promise).

פִּטָּם, *pl.* פִּטָּמִים, פִּטָּמִין, v. פִּרְטוּם.

פַּטָּם m. (preced. wds.). 1) *druggist, apothecary.*—*Pl.* פַּטָּמִים, פַּטָּמִין. Y. Yoma IV, 41ᵈ bot. חפ׳ שבירושלם the druggists of Jerusalem. Y. Sot. VIII, 22ᶜ top כדרך שחפ׳ עושין as the apothecaries are in the habit of doing. Gen. R. s. 16; Yalk. ib. 21, v. בְּדוֹלַח; a. e.—2) *one who fattens animals for sale, dealer in fattened animals*, opp. to רועה. Bets. 29ᵇ; Tosef. ib. III, 6 חולך ... אצל הפ׳ וכ׳ a person may go (on the Holy Day) to a dealer whose regular customer he is, and say, give me a dove &c. Bets. 38ª שור של פ׳ an ox at the dealer's stall, contrad. to של רועה. Pesik. Baḥod., p. 104ᵇ פטומות ... אצל הפ׳ he took her to the crammer, and filled her lap with crammed birds; Yalk. Ex. 273; a. e.—*Pl.* as ab. Erub. X, 9 (101ª) שוק של פ׳ the crammers' market. Tosef. Shebi. V, 8; a. e.—3) (sub. שור של) *mast-ox.* Sabb. XX, 4; Y. ib. 17ᶜ bot., v. רְעִי I.

פִּטְמָא, v. פִּרְטָמָא.

פַּטְנִיתָא f. (supposed to mean) *fattened* (fr. פטן=פטם); v., however, בָּטְנִיתָא.

פִּיט׳, פִּטְפּוּט m. (פטט, cmp. פתת) [*something minute, tender,*] *one of the clay pins forming a sort of tripod for the support of a pot, peg.* Sabb. VIII, 4 כדי לעשות פ׳ a quantity of clay large enough for a peg.—[Yalk. Num. 785 פּוּט של מנורה the peg for a candlestick v., however, quot. fr. Sifré Zuṭṭa in R. S. to Kel. XI, 2.]—*Pl.* פִּטְפּוּטִים, פִּטְפּוּטִין, פִּי׳, (פִּטְפְּטִין). Sabb. 102ᵇ עני עושה פִּיטְפּוּטֵי כירה קטנה וכ׳ a poor man makes pegs for a small stove to put on it a small pot (which is also called building). Kel. V, 11 עשה לה פ׳ if he made legs for the stove (so that it no longer rests immediately on the ground); Tosef. ib. B. Kam. IV, 20. Ib. V, 1 פטפ׳ שנתנן וכ׳ ... שלשה three pegs, three pins or three legs stuck in the ground and joined with clay to put a pot on them; Kel. VI, 1. Tosef. l. c. 7 פטפוטי (read טרן ...). Ib. 8. Ib. 9 ארבעה פטפוטי כירה וכ׳ four legs of a stove &c.; a. e.

פִּיט׳, פִּטְפֵּט (v. preced., a. פַּטְפְּטָא) 1) *to talk, babble.* Men. 65ª חוץ מזקן אחד שהרה מְפַטְפֵּט כנגדו except one old man who talked (childishly) against him.—2) פ׳ ביצרו *to talk or argue with one's own passion, to conquer one's self.* B. Bath. 109ᵇ (play on בנות פּוֹטִיאֵל, Ex. VI, 25) דאתי מיוסף שפ׳ ביצרו Elazar was a descendant of Joseph, who (is surnamed Putiel, because he) conquered his passion; Ex. R. s. 7, end יוסף שפ׳ ביצרו ... שהיתה אשתו וכ׳ his wife was a descendant of two families, being on one side of the tribe of Joseph who conquered his passion, and on the other of the family of Jethro who fattened &., v. פָּטַם; Sot. 43ª.

פַּטְפֵּט ch. same, *to talk.* Gen. R. s. 98 (ref. to Jud. XV, 16 a. 18) דמְפַטְפֵּט צחי he who talks gets thirsty.

פַּטְפָּטָא, v. פַּטְפָּט.

פַּטְפְּטִין, v. פַּטְפּוּט.

פִּטְקָא, v. פִּיטְקָא.

פְּטַר (b. h.) 1) *to break through, open.* Bekh. VIII, 1 (46a) (ref. to Ex. XIII, 2) עד שיְּפַטְּרוּ רחם מישראל (not שיפטרוה) provided they open the womb when the mother is an Israelite (although she conceived before her conversion); ib. 47a.—2) *to send off, discharge, dismiss.* Keth. XIII, 5, a. fr. או כנוס או פְּטוֹר (the betrothed has a right to say) either marry or release (me by divorce). Gitt. VI, 5 לא אמר כלום ... פְּטָרוּהָ if one says to friends, 'release her' ... he has said nothing (they are not authorized to write a letter of divorce, as it might mean, release her of her debts &c.); ib. 65b ר' נתן אומר פִּיטְרוּהָ קיימין דבריו R. N. says, if he said *paṭṭ'ruha* (*Pi.*), his words stand (a divorce is meant), but if he says *piṭruha* (*Kal*) &c. Ib. בין ... ר' נתן דבבלאה פיטרוה לפטרוה וכ' R. N. who is a Babylonian, draws a distinction between *piṭruha* and *paṭṭ'ruha*; our Tannai (in the Mishnah) being a Palestinian does not &c. Ib. VIII, 4. בגט ישן ... פּוֹטְרָהּ a man may divorce his wife with an old letter of divorce (having been closeted with her after he had written it); Tosef. ib. VIII (VI), 3 אינו פוטר וכ' he must not divorce with an old letter, in order that the letter of divorce may not date farther back than (the conception of) her child; a. fr.—3) *to dismiss, give leave, let go.* Sot. IX, 6 ופְּטָרְנוּהוּ בלא מזון and we let him (the stranger) go without provision. Midr. Till. to Ps. XCI מי גדול חפוֹטֵר או הנִּפְטָר which is the superior of the two? he who gives leave, or he who takes leave? Ib. (ref. to Gen. XXXII, 27) הרי יעקב פוטר למלאך behold, Jacob gives leave to the angel; a. fr.—4) (law) *to discharge, acquit*; (ritual) *to exempt from obligation, to declare free* from punishment, eventually from sacrificial atonement, opp. חִיֵּיב. Erub. 65a יכול אני לְפַטּוֹר וכ' I can (by my plea) release from judgment the whole world (all Israelites) from the destruction of the Temple to the present time, for we read (Is. LI, 21), Hear now this, thou afflicted and drunken &c. (a drunken person is irresponsible); ib. מאי יכולני לפטור נמי מדין תפלה this 'I can release' means also from responsibility for neglect of prayer (the drunken not being permitted to pray). Succ. 45b. Sabb. II, 5 ר' יוסי פוטר בכלן וכ' R. J. declares (him that did it) free from punishment or eventual sacrifice in all those cases, except &c. Ker. IV, 2 ר' יהושע פוטר R. J. absolves him from bringing a sin-offering, opp. מחייב חטאת. Snh. V, 5 אם מצאו לו זכות פְּטָרוּהוּ if they found evidence in his favor, they (the court) acquitted him; a. v. fr.—Trnsf. *to cause exemption; to cover, include.* Ber. VI, 5 ברך על היין ... פ' את היין וכ' if he recited the blessing over wine before the meal, he has therewith exempted the wine offered after the meal (from an additional blessing). Ib. 7 מברך על העיקר ופוטר את הטפלה he says the blessing over the chief dish, and with this he covers that which goes with it (v. טְפֵלָה). Yeb. I, 1 חמש ... פּוֹטְרוֹת צרותיהן fifteen women (of various kinship with the *yabam*, by which he is prevented from marrying any of them) cover their rivals (making them free from dependence on the *yabam* for marriage or discharge); a. fr.—Part. pass. פָּטוּר; f. פְּטוּרָה; *pl.* פְּטוּרִים, פְּטוּרוֹת; פְּטוּרִין (*is, are*) *exempt, free,* opp. חַיָּיב. Peah I, 6 ופ' מן המעשרות וכ' and he need not give the tithes, until &c. B. Mets. VIII, 1 פ' (sub. מלשלם) he is free from indemnity. Ib. VII, 10 מחנה ... לחיות פ' משביעה may have an agreement to be eventually exempt from making oath; לחיות פ' מלשלם to be exempt from responsibility. Kidd. I, 7 כל מצות הבן על האב ... ונשים פ' to all paternal duties men are bound, but women (mothers) are exempt from them. Yeb. I, 2 כשם שבחו פ' כך צרתה פ' as well as his (the *yabam's*) daughter is exempt (from the law of levirate marriage, because the *yabam* cannot marry her), so her rival is exempt; a. v. fr.

Pi. פִּיטֵּר *to dismiss; to divorce.* Gitt. 65b, v. supra. Kidd. 31b פִּטְרוּנִי dismiss (escort) me; a. e.

Nif. נִפְטַר, *Hithpa.* הִתְפַּטֵּר 1) *to be exempted, freed.* Bekh. II, 1 לא נִפְטְרוּ מבכור וכ' they (the Levites) have not been exempted from consecrating the firstborn of clean animals, but only from redeeming their firstborn sons and the firstborn of asses; a. e.—2) *to be dismissed, take leave, depart.* Yoma I, 5 נפטרו והלכו להם they took leave and went. Sot. IX, 5. Ber. 64a הנ' מחבירו וכ' he who leaves his friend (after escorting him a distance) must not say, 'go in peace', but, 'go to peace'; הנ' מן המת וכ' he who takes leave of the dead (after burial) &c. Ib. 31a; Erub. 64a לא יִפָּטֵר אדם וכ' one must not leave a friend otherwise than with a word of tradition (on legal or religious subjects), by which he may remember him; a. fr.—Esp. *to depart this world, to die.* Ber. 17a גדל בשם טוב ונ' בשם טוב מן העולם who grew (lived) with a good name, and left the world with a good name. Tem. 16a בשעה שנ' משה רבינו לגן עדן when Moses our teacher was to depart for paradise. Gen. R. s. 96; a. fr.—Yalk. Koh. 989 מִתְפַּטְּרִים וכ' בשעה ... when the children are dismissed from school.

Hif. הִפְטִיר 1) *to discard*; ה' בשפה *to discard with the lip, to spurn.* Pesik. R. s. 37 מחרקין ... ומַפְטִירִים בשפתותיהם gnashed their teeth ... and spurned with their lips (ref. to Ps. XXII, 8). Treat. Der. Er. ch. II מפטירי שפה (=מפטררין בשפה).—2) *to dismiss, adjourn a meeting.* Y. Ber. IV, 7d top הַפְטֵר את העם dismiss the people (adjourn the meeting). M. Kat. 5b, v. בָּכָה. Ḥull. 51a מַפְטִיר כנסיות one who dismisses the assemblies, janitor, v. כְּנֶסֶת.—Pes. X, 8, v. אֲפִיקוֹמָן; a. e.—3) [*to recite before dismissal,*] *to conclude the reading from the Law by reading a portion of the Prophets, to read the Haftarah* (v. הַפְטָרָה). Meg. IV, 1 בשני ... ואין מַפְטִירִין בנביא on Mondays, Thursdays and Saturday afternoons three persons read from the Law ..., and we do not close with a lesson from the Prophets. Ib. 5 המפטיר בנביא הוא וכ' he who concludes with the prophetic lesson (being the last of those called up) has the privilege of &c., v. פָּרַס; a. fr.

פְּטַר ch. same, *to free, dismiss, let go; to divorce.* Targ. Gen. XLIII, 14. Targ. Y. Num. V, 2, sq. Targ. O. Deut. XXIV, 1; a. fr.—Bekh. 4a אינהו פַּטְרֵי אדם אדם פטר בהמה בהמה פטרי they (the Levites) released (the firstborn Israelites) by substituting man for man, but the firstborn beasts were redeemed through their beasts.—V. פַּטַּר.

Pa. פַּטֵּר same, esp. *to divorce.* Targ. Koh. VII, 26 וְיַפַּטֵּר

Ber. IX, 13a bot. בא ועמד לו על פתחו של פַּטְרוֹנוֹ וכ' he comes and stands at the gate of his patron and calls for his slave &c. Ib.b top ב"יד יש לו פ' שולט וכ' (not מלך ב"ו) a human being has a patron who may have power in one province &c.; Y. Ab. Zar. III, 42c bot. פטרין (corr. acc.). Tanh. Vayesheb 8 אתה הוא בטחוני אתה הוא פַּטְרוֹנִי thou (God) art my trust, thou art my patron; a. fr.—*Pl.* פַּטְרוֹנִין, פַּטְרוֹנוֹת. Ex. R. s. 14 שהיו פושעים ... שהיו להם פ' וכ' there were sinners in Israel who had Egyptian patrons and lived in affluence and honor, and were unwilling to leave. Cant. R. to V, 9 מה דודך מדוד ... מה פטרון הוא מפ' וכ' 'what is thy friend more than any other friend', what god is he to be different from any other god, what patron to be different from other patrons? Esth. R. introd. אתם יש לכם פ' ומה הן וכ' you have patrons, and who are they? These are the words of the covenant (Deut. XXVIII, 69). Gen. R. s. 50, end למדינה שהיו לה שני פ' וכ' (not פירט) like a province that had two patrons, one a provincial &c.; a. e.

פִּטְרוֹס, v. פִּיטְרוֹס.—[Tosef. Dem. I, 11, v. פטריס.]

פִּטְרוֹפְלִי, פִּטְרוֹפוֹלִי, v. פַּטְרוֹבּוֹלִי.

פַּטְרִיקִי, פַּטְרוֹקִי p. n. m. *Patroḳi, Patriḳi* (Patricius), name of an Amora. Y. Yoma IV, 41d top; Cant. R. to III, 10; Ex. R. s. 35; a. e.

פִּטְרוֹקִין, v. פַּטְרִיקוֹן.

פַּטְרִיוֹת f. pl. (פָּטָר) *truffles.* Y. Maasr. I, 48d top, v. פִּטְרִיּוֹת. Ned. 55b. Ukts. III, 2; a. fr.

פִּטְרִין, v. פַּטְרוֹן.

פִּטְרִיס, פִּטְרִיס, Tosef. Dem. I, 11, read: אַנְטִיפַּטְרִיס.

פַּטְרִיקָא f., v. next w.

פַּטְרִיקוֹן m. (πάτριος, patricus, -a, -um) *something hereditary, heirloom, patrimony.* Y'lamd. to Num. XXI, 1, quot. in Ar. יודעין אנו שיש להן מאבותיהן פטריקא וכ' we know that they (Israel) have a legacy from their ancestors who said to them, 'the voice is Jacob's voice' (i. e. prayer); I, too, rely on my patrimony, as it is said (Gen. XXVII, 40), 'by thy sword thou shalt live'; Yalk. Num. 764. Gen. R. s. 49 אילו מפ' שלו וכ' if I asked (permission to cut some trees down) on his patrimony, he would not refuse me. Ib. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 8, a. II Sam. XXII, 41) שהיה (not שהיו פטריקין) פ' שלו וכ' it was his (Judah's) hereditary privilege (paternal blessing, to lay hands on the enemy's neck); Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 פוזמריקון; Yalk. Gen. 162 פוזמיקון; Yalk. Sam. 163 פרוזמיקון (corr. acc.).—*Pl.* פַּטְרִיקִין. Yalk. Num. 766 שתי פ' של ברכות וכ' they have two paternal blessings from Aram.

פִּטְרִיקִי, v. פַּטְרוֹקִי.

פִּטְרְכוֹלִי, v. פַּטְרוֹבּוֹלִי.

פִּטְרָתָא, v. פִּיטְרָא II.

פִּטְשָׁא, v. פִּטֵּשׁ.—[Yalk. Prov. 960 למאן פטשין, v. פִּיטְטָא.—Yalk. Kings 230; Tanh. Thazr. 9 עשו פטשין, v. פַּסְטוֹן.]

(ed. Vien. יַפָּטִיר *Af.*).—Gitt. 85b דיוך פלני ... פַּטַּר ותריוך וכ' (or פְּטַר) how N. N. divorced and sent away N. N. his wife &c.

Af. אַפְטַר 1) *to dismiss.* Targ. Koh. l. c., v. supra.—Num. R. s. 12 דיהוון מַפְטִירִין טליא וכ' that they should dismiss the school children at the fourth hour of the day (during the summer heat); Lam. R. to I, 3 מפטרין רב טלאי (corr. acc.).—2) *to deliver a funeral address.* Y. Ber. II, 5c top ... על' ... וא' עילוי וכ' R. Z. came in, and spoke of him (as follows) &c. Ib.b bot. ואיפטר (corr. acc.). Koh. R. to V, 11 עול ואַפְטוֹר עלוי go and deliver the address over him. Ib. א' עלוי הדין פסוקא he started his address with this verse &c.; a. fr.—3) *to take leave.* Tanh. B'resh. 13 אַפְטְרוּ מרניתה באורתא they took leave of him in the evening; בצפרא אתו וקא מַפְטְרֵי מרניתה in the morning they came and again took leave of him; מי לא אַפְטְרִיתוּ קמאי מאתמול did you not take leave of me last night? Erub. 64a (Ms. M. מִיפַּטְרֵי *Ithpe.*) were taking leave of one another; a. fr.—4) *to read the Haftarah.* Meg. 31b מאי מַפְטִירִינַן what do we read as Haftarah?; ib.a אַפְטוֹרֵי מאי מפטרינן (not מפטירין). Ib. 30b קרו ומַפְטְרֵי (not קרא) they read from the Law and recited the Haftarah; a. fr.—Ber. 53b מפטיריהו, v. מִפְטָרָא.

Ithpa. אִיתְפַּטַּר, *Ithpe.* אִיפְּטַר, אִתְפְּטַר, אִפְּ' 1) *to escape* (a thrust), *slip away.* Targ. I Sam. XIX, 10.—2) *to be divorced*, v. מִפְטָרָא.—3) *to be sent off, be escorted.* Targ. Gen. XLIV, 3.—Esp. *to be escorted to the burying place, be buried.* Targ. Koh. VII, 1.—Lam. R. to I, 1 (רבתי) נח נפשיה ואִ' לבית עלמין he died and was carried to the burying place; a. e.—4) *to take leave, part.* Erub. l. c., v. supra.—5) *to be exempted.* Bekh. 4a אפי' מבכור בהמה נמי נִיפַּטְרוּ let them also be exempt from consecrating the firstborn of cattle; a. e.

פֶּטֶר m. (b. h.; preced. wds.) [*opening of the womb,*] *firstborn, firstbirth.* Bekh. I, 6, v. פִּדְיוֹן. Ib. II, 1; a. v. fr.—*Pl.* פְּטָרִים, constr. פִּטְרֵי, פִּ'. Ib. 6a פ' סוסים וגמלים the firstbirths of horses or camels. Ib. 11a פ' חמורות; a. e.

פִּטַּר, Y. Kidd. I, 61b top פ' בולי, v. פַּטְרוֹבּוֹלִי.

פִּטָּרָא, v. פִּיטְרָא.

פִּטְרְבוֹלִי, v. פַּטְרוֹבּוֹלִי.

פִּטְרְגוֹס, v. דוּגְלִים.

פַּטְרוֹבּוֹלִי m. pl. (πατρόβουλοι) *chief senators,* a title given to local magistrates (variously corrupted). Y. Peah I, 15c top דמה ... ראש פטרכולי הית Dama ... was the chief of the *patrobuloi*; Y. Kidd. I, 61b top פטר בולי (corr. acc.); Pesik. R. s. 23—24 פטרכולי. Pesik. Ul'kah., p. 182b יצאו פטרופולי וקדלסו אותו (Ar. פרטלי), the magistrates came out and praised him; Yalk. Lev. 651 פטרופלי חמדינה; Lev. R. s. 30 Ar. (ed. גדולי חמדינה) פרטוטי.

פַּטְרוֹנָא m. (*Palez* of פטר) *a prematurely born animal, a puny lamb.* Bekh. 11a אפי' פ' בר דנקא even a puny lamb worth no more than a Danḳa. Zeb. 48a פ' בר דנקא Ar. (ed. חטאת בת ד', אשם בר ד').

פַּטְרוֹנָא, v. פִּטְרָנָא.

פַּטְרוֹן m. (πάτρων = patronus) *patron, protector.* Y.

פִּי constr. of פֶּה. [For compounds see respective determinants].

פִּיאָה, v. פֵּאָה.

פִּיאָלִי, v. פֵּדָלִי I.

פִּיאָס, v. פֵּרֵס.

פִּיבְלִית, v. פִּרְוִולָא.

פִּיגָה, פִּיגָא pr. n. *Piga,* 1) name of a river in Palestine. Par. VIII, 10 (Mish. ed. פוגה); Snh. 5[b] (Ms. M. פי). B. Bath. 74[b] (Ms. M. פו; v. Rabb. D. S. a. l. note); Midr. Till. to Ps. XXIV; Yalk. Ps. 697 פוגע (corr. acc.).—2) name of a place. Tosef. Ter. I, 15 ed. Zuck. (Var. פינא).—Tosef. Yeb. VI, 8 מעשה ברופא בפ' אחד ed. Zuck. (oth. ed. מעשה בחופה באחד), read מעשה בפ' באחד, or בחירפא באחד (מ').

פִּיגוּל, פִּגּוּל m. (b. h.; פָּגַל) [*abomination, unfitness,*] *a sacrifice rejectable in consequence of an improper intention in the mind of the officiating priest.* Zeb. 28[a] פ' זהו חוץ למקומו *piggul* (Lev. VII, 18; XIX, 7) refers to the intended disposal beyond the legal limits of space (for eating the sacrifice). Ib. II, 3 חוץ למקומו פסול ... חוץ לזמנו פ' וכ' the intention of disposal at an improper place makes the sacrifice unfit, but the eating of it is not punishable with extinction, whereas the intention of disposal at the improper time makes it *piggul,* and the eating of it is punished with extinction; a. fr.—*Pl.* פִּיגּוּלִים, פִּיגּוּלִין, פִּגּ'. Sifra Aḥăré, Par. 5, ch. VII. Cant. R. to V, 14, כמה פ' many laws concerning *piggul*; a. e.

פִּיגּוּל, פִּירְגּוּלָא, פִּגּ' ch. same, *abomination.* Targ. Is. LXV, 4. Targ. Ez. VI, 4; 5; 13 Bxt. (ed. פִּירְגּוּר, q. v.). Targ. I Sam. XVII, 46 (ed. Lag. פגר).—Esp. *piggul,* v. preced. Men. 94[a] (a mnemonical formula) שכן צירורא חובה טמיא דאכיל פ' בשבתא for the show-bread is, like the ʿOmer, a congregational offering, an obligatory offering, is offered when the congregation is unclean, is eaten by the priests, is subject to becoming *piggul,* and is offered on the Sabbath; ib.[b].

פִּיגּוּם, Tosef. B. Bath. VI, 2 טינופת פ' לסאה, read with ed. Zuck.: טינופת לסאה; פיגום being a misplaced gloss, corrupted from פיטס, as a Var. of פוטסות ib. 3.—Bekh. V, 3 (35[a]) נכל פ' Bab. ed., v. פְּגִיוֹן.

פִּיגּוּר, פִּגּ' m. constr. 1) (פָּגַר I) *breaking, destruction.* Targ. Is. XXIV, 12.—2) (פָּגַר II, v. פֶּגֶר) *decay,* only in connection with טעותא (rendering h. גלולים). Targ. Ez. VI, 4; 5; 13 (Bxt. פירגול). Targ. O. Lev. XXVI, 30 ed. Berl. (oth. ed. פְּגָרֵי).

פִּיגִי f. (πηγή) *spring.* Gen. R. s. 15 (ref. to Gen. II, 10) כפ' שהירא נתונה וכ' like a spring in a garden which waters the garden.—**Pl.* פִּיגָנִין. Targ. Y. Ex. XV, 27 Ar. (ed. צינוון).

פִּיגְיוֹן, v. פְּגִיוֹן.

פִּיגָם, פִּיגָנָם m. (פָּגַם; cmp. פִּגּוּם I, a. Gen. R. s. 20, quoted bel.; πήγανον would seem to be of Semitic origin) the herb *rue.* Gen. R. s. 20 שהם דומים לפ' וכ' resembling the leaves of rue, wide below and narrow on top, v. אוֹר II, 3. Kil. I, 8 אין מרכיבין פ' ע"ג קדה וכ' you must not graft rue on wild cassia, because it would be a combination of an herb with a tree; Erub. 34[b] פגם (some ed. פי', v. Rabb. D. S. a. l. note 200). Ukts. I, 2. Sabb. 128[a]. [פִּירְגָמָה, Snh. 73[b], v. פִּגְרִימָה 3].

פִּיגְמָא, פִּינְמָא m. 1) = פְּגָמָא q. v.—2) = h. פִּגּוּם I *semicircular turret, Pigma,* a suburb of Tiberias. Y. Erub. V, 22[b] bot. אין חמשח פ' וכ' if you measure (for Sabbath limits) from the Turret &c.

פִּיגְמָה f. = פִּגְרִימָה 2.

פִּיגְמְטָא, Pesik. R. s. 21, read: פִּרַגְמָטָא.

פִּיגְמִין m. pl., v. פִּגְרִימִין.

פִּיגְעָא, פִּינְעָא, v. sub פִּגְּ.

פִּיגְרָא, v. פִּגְרָא.

פִּיד m. (פִּדַּר; cmp. פְּרַע) 1) *picking* of chickens. Ab. Zar. 4[a] (ref. to פידו, Job XXX, 24) אני נפרע מהן כפ' של תרנגולת I will collect from them (punish them) as the chicken picks (in small instalments); ib. אפי' אין ישראל מעט כפ' של תרנגולין וכ' ... even if Israel do but small good deeds, as the picking of chickens in the dunghill, I will combine them into one large sum; Yalk. Job 918.—2) (b. h.) (= שֶׁבֶר) *misfortune.* Pesik. Naḥămu, p. 126[b] (ref. to Job l. c.) אין הקב"ה מכה ... אלא מביא פ' לזו וכ' the Lord does not strike a nation and let her sit in despair, but brings misfortune on one and consoles her with another &c.; Yalk. Job l. c.

פִּידְגוֹנְתָא, v. פִּרְגּ'.

פִּידוּגֶרֶת, v. פּוּרְגָּרָה.

פִּידְעָא, v. פִּדַּע II.

פִּידְחוֹק m. (פָּחַק) *yawning.* Ber. 24[b] top גיחוק ופ' Ms. M. (ed. מגחק ומפחק).

פִּידְחֵי, פִּידְחֵי m. pl. (פָּחַר) *wandering about, idleness;* בשירחי פ' in standing still and sauntering about, *in idleness.* Targ. II Esth. III, 8; Meg. 13[b] Ms. M. (ed. בשה"י פה"י, expl. in Rashi as an acrostic abbreviation: פֶּסַח הַיּוֹם, שַׁבָּת הַיּוֹם to-day is Sabbath, to-day is Passover); Yalk. Esth. 1054 בשחי פחי.

פִּין, v. פֶּה.—[Kil. IX, 9 פיו של צמר, v. פִּיקָה.]

פִּירוֹלָא f. (fibula = pallium fibulatum, cmp. περόνημα a. πόρπαμα) *clasp; a cloak fastened with clasps* or *buckles.* Tanḥ., ed. Bub., Noah 21 נתן ... טלית לשם ולירפת פ' the Lord rewarded them, giving Shem the *ṭallith* (v. טַלִּית), and Japhet the pallium fibulatum; Gen. R. s. 36 וירפת לפִּרוֹלָא and Japheth was granted the pallium; Yalk. ib. 61 לפלוניא (corrupt. of לפִּרְבּוֹלָא; some ed. פלמניא, corr. acc.).—Y. Ab. Zar. I, 39[c] bot. היה חופך ערכלית דימינא וכ' (Matt. K. to

Ib. מחפי בפ' covered with fine gold. Ab. Zar. 11b מחקל ד' זוזי דפ' (not ר', ed. מתקל זוזא דפ'; Ms. M. פרזא, corr. acc.; Ar. ed. Koh. פִּירֵי *gold pieces*) fine gold of the weight of four Zuz. Keth. 77b תכטקי פ', v. תַּכְתָּקָא; a. e.

פִּיזוֹנָא, v. פְּזוֹזָא.

פִּיזוּר m. (פָּזַר) *scattering, dispersion.* T'bul Yom II, 3 מפני שהוא רוצה בפיזורו because the scattering (of the garlic in the mortar) is welcome to him. Sabb. 16b בשעת פ' עבים when the clouds were dispersing. Sifra M'tsor'a, Par. 2, ch. II פ' שיער (מקום) isolated hairs. Snh. VIII, 5 פ' לרשעים וכ' dispersion (separation) of the wicked is a profit to them and to the world; a. e.

פיזמריקון, פיזמיקון, v. sub פזם.

פִּיחַ m. (b. h.; פּוּחַ or נָפַח) *powder, dust*; פ' כבשן *soot.* Ex. R. s. 11. Tanḥ. Vaëra 14; a. e.

פִּיחָא, פִּיחַ ch. same. Targ. O. Ex. IX, 8; a. e.

פִּיחָה f. (preced.) 1) *wind, flatus.* Ab. Zar. 17a.—2) [*blowing away,*] *reduction, diminution.* Ex. R. s. 43 (ref. to רפיחו, Prov. XXIX, 8) אלו ישראל שנתני פ' בעולם וכ' this means the Israelites who brought diminution into the world by the calf which they made, for ... there is not a generation that suffers not at least a particle of punishment &c. (v. אוּנְקָא). Cant. R. to II, 17 (play on שירפוה, ib.) עד שאכניס פ' בלילן של מלכיות until I allow a reduction to enter into the sufferings (v. לַיִל) from foreign governments, i. e. shorten the term of the exile. Ib. כבר הכנסתי פ' וכ' I did once before shorten the exile in Egypt.

פִּיחָה, v. פֵּחָה.

פִּיחָם, v. פֵּחָם.

פִּיטוּם, פִּטְמ' m. (פָּטַם) *compounding, manufacturing; ingredients.* Ker. 6a פ' הקטרת וכ' the ingredients of frankincense are &c. Y. Shek. IV, 48a bot. שהיו בקיאין בפ' וכ' who were experts in the preparation of frankincense. Y. Sot. VIII, 22c top פ' שמן המשחה the ingredients of the oil of anointment; a. fr.—[B. Mets. IV, 12 (60a), a. e., v. פִּרְשׁוּם.]—*Pl.* פִּיטוּמִים, פִּרְטוּמִין, פִּרְטוּמִי, פִּרְט' *spices.* Ter. XI, 2 כמוני פ' R. S. (ed. פִּטָּמִים; Ms. M. בשמים) like those who count spices (and add some in the bargain).—[Tanḥ., ed. Bub., Shof'ṭim 8 פרכומין, v. פִּרְטוּמִי.]

פִּיטְמ', פִּיטוּמָא I ch. same. Targ. Y. Ex. XXV, 6.—*Pl.* פִּרְטוּמִין. Ker. 3a בעי למיתניא פ' בהדי הדדי the redactor of the Mishnah wanted to place together the laws concerning the compoundings (of frankincense and of oil).

פִּיטְמ', פִּיטוּמָא II m. (פטם *to break*, cmp. Arab. *faṭas* mortuus fuit) *slain body, corpse.* Y. Taan. IV, 69a top חמי לי פִּטוּמֵיהּ show me his (Bar Kokhba's) body; Yalk. Deut. 946 איתון לי גופיה פטומיא (read: אייתון לי פטומיה, גופיה being a gloss to פ').—*Pl.* פִּרְטוּמִין, פִּט'. Lam. R. to II, 2 זיל אייתי לי פִּרְטוּמַיְהוּ go and bring me their bodies

Lam. R. to IV, 2 פִּירְבְּלֵיהּ) he changed the buckle from his right to his left shoulder; Y. Dem. IV, 24a bot. פילכיה דשמלא לימנא (read: פיבליה; Lam. R. l. c. יד אונקלי).

פִּיוּט m. (פּוּט, v. פטפט) *talk, story-telling.*—*Pl.* פִּיּוּטִין. Gen. R. s. 85 (ref. to the disregard of chronological order in the Book of Daniel) שלא יאמרו דברי פ' חם כדי וכ' that people should not say, they are merely historical annals; in order that all should know that he (Daniel) told it by holy inspiration; Yalk. ib. 144 שלא יאמר פ' הוא (corr. acc.); Yalk. Dan. 1063.—[In liturgy פיוט: *hymn*, esp. applied *to alphabetical acrostics*; v. פַּיְּטָן.]

פִּיּוּטוֹת, פִּיּוּט' m. pl. (preced.) [*talkers,*] *children of six or seven years of age.* Y. Erub. VII, 24c bot. (ref. to Gitt. V, 7), v. אֲפִיּוּטוֹת a. אֲפִיּוּטוֹת.

פִּיּוּלִי, v. פִּיְּלִי.

פִּיּוּנְמִיוֹת, Y. Snh. XI, end, 30c ור"ש רבין לידה פ' corruption in a passage which otherwise requires emendation; read: שע"ז בין שנתכוון ... בין שלא נתכוון ... דברי ר"ש חונקין אותו ודברי חכמים סוקלין אותו אבל בשאר כל המצוות אם לא נתכוון לעקור את כל הגוף דברי חכמים סוקלין אותו ודברי ר"ש פוטרין אותו; v. Tosef. ib. XIV, 13, a. Bab. ib. 90a.

פִּיּוּס m. (פַּיֵּס) *conciliation, persuasion, comfort.* Nidd. 31b מפני מה האיש מקבל פ' וכ' why does man easily accept conciliatory words, and woman does not? (Answ.) This one partakes of the nature of the material of which he was created (earth being easily crushed) &c. Y. Taan. II, 65b bot. ואני מקבל פִּיּוּסָן and I shall accept their apology. Gen. R. s. 93 חגשה לפ', v. הַגָּשָׁה. Ib. כל הדברים ... דיה בהם פ' ליוסף וכ' all the words ... (Gen. XLIV, 18—34) contained conciliatory argument for Joseph, for his brothers, and for Benjamin. Koh. R. to VII, 2 מדה שיש בה פ' a social act with which consolation is connected; a. fr.—*Pl.* פִּיּוּסִים, פִּיּוּסִין. Gen. R. s. 74 (ref. to Gen. XXXI, 36) דא את סבור ... דברי פ' וכ' here you might think there would be blows and wounds, but (his anger found vent only in) words of persuasion &c.; a. e.—[Lev. R. s. 26 בפיוסין, read: בִּפְיַיסְתָּן.]

פִּיּוּסָא, פִּיּוּר' ch. same. Gen. R. s. 94 דילמא אגב פ' שביק ציבחר perhaps in consequence of conciliation (by presents) he may remit some (of the imposed penalty). Y. Peah VIII, end, 21b יקבל פִּיּוּסָךְ ... דחמא may he who sees and cannot be seen, accept thy apology (as I accept it).—*Pl.* פִּיּוּסִין, פִּיּוּר'. Targ. Y. Gen. XXXIV, 3.—[Y. Shek. VII, 2 Bab. ed., v. פִּוְּוסָרוֹס.]

פִּיְּיסָרוֹס, v. פִּוְּוסָרוֹס.

פִּיּוֹת, v. פֵּאָה.

פִּיּוּתָא f. (יפי; cmp. Syr. פאיות, P. Sm. 3017) *beauty.* Targ. Job VIII, 12 ed. Lag. (Ms. פִּוְּוֵי; ed. גַּוְיוֹת; h. text אבו).

פִּינָא m. = h. פַּז. Gitt. 58a תרתי מתלי איסתירא פ' וכ' all the fine gold of the world weighs two Istiras, one half of it is in Rome, and the other in the rest of the world.

פִּיטוֹמֶת f. (פָּטַם) [*mortar and pestle,*] trnsf. 1) m. (sub. קצה) *the oblate part of the breast around the nipple.* Nidd. V, 8 משישחיר הפ' (Bab. ed. 47ᵃ חפיטומות, corr. acc.) when the surroundings of the nipple begin to grow dark.—2) *the upper part (blossom end) of the onion.* Y. Ter. IX, 46ᵈ top; X, beg. 47ᵃ הצבירו פִּטוֹמָתוֹ וכ' if the upper part of it has been removed, it is considered as if cut in pieces.—V. פִּרְטָמָה.

פִּיטָס, פִּיטוֹס (freq. פִּירְטֵם, פִּיטּוּם) c. (פטס *to expand,* cmp. פָּטַם 2) 1) *a large cylindrical vessel, cask* or *tub* of earthen material (corresp. to πίθος, a. to dolium; v. Sm. Ant.³ Engl. ed., s. v. Dolium). B. Mets. IV, 12 (60ᵃ) חיגר פיטם אחד ... (Bab. ed. פיטום; Y. ed. Ven. a. Mish. ed. Nap. פירטס; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) a merchant may buy wine from several presses and put it into one cask. Keth. 111ᵇ in the days to come מביא ענבה ... כפ' גדול one will bring in one cluster of grapes on a wagon or in a boat and place it in a corner of his house, and take his supply of wine from it, as if it were a large jar; Sifré Deut. 317 כשותה מן הפיטום ומסחפק והולך מן חפטים (read כמן חפ'); Yalk. Gen. 160 בפ' גדול (corr. acc.). R. Hash. III, 7 (27ᵇ) חפיטם (Bab. ed. חפיטס; Ms. M. חפירטם, v. Rabb. D. S. a. l. note). Tosef. Ohol. X, 3 פ' שהוא עומד וכ' *a piṭṭus* (*pithos*) standing in a room and reaching from the floor to the ceiling. Tosef. Kel. B. Kam. IV, 16 פירטים שקירו וכ' (corr. acc.) a large tub to which one made a cover to use it as a stove, and which he plastered over with clay. Y. Bets. III, 62ᵃ top צד הוא בפיטס he may catch an animal (on the Holy Day) by chasing it into a tub; Y. Sabb. III, 14ᵃ bot. בפירחם (read ס . . .). Tosef. T'bul Yom II, 3 פִּירְחוֹס.—*Pl.* פִּיטָסִין, פִּיטָסִין. Kel. III, 6 שטופלין בה הפ' (Ar. הפדיסין) wherewith they line the tubs. Bets. 15ᵇ חללו בעלי פ' those (the first to leave the lecture room) are owners of tubs of wine, contrad. to חבית &c.—2) *a vessel made of brittle clay and requiring lining.*—*Pl.* פִּירְטָסוֹת. B. Bath. VI, 2 (93ᵇ) קנקנים בשרון ... פירטסות למאה (Ms. H. a. R. פּוּטָסוֹת; Mish. ed. פִּירַטְסָאוֹת, Y. ed. פִּירְטָסָאוֹת) if a man buys jugs (קנקנים) in Sharon, he must accept ten thin jugs for every hundred; ib. 97ᵇ, expl. נאות ומגופרות, v. נָא II; Tosef. ib. VI, 3, sq. פוטסות ed. Zuck. (oth. ed. פוניסות, פינוסות, corr. acc.).

פִּיטְוֵרָת*, פִּיטְוֵרָה, פִּטְ' f. (v. next w.) *weir, canal-bed.* Y. Kil. I, 27ᵇ bot. בזורע ע"ג חיס ע"ג פ' וכ' if one sows in a lake, in a canal-bed &c.

פִּיטְוֵרִין, פִּיטְוֵרֵי, פִּטְ' I m. pl. (פָּטַר; cmp. Prov. XVII, 14) *water rushing through bars.* Ber. 8ᵃ death from croup is כפיטורי בפי ושט like the gushing water at the entrance of a canal (when the sluice-bars are raised); [Ms. B. N. כפרוקי פטורי בפי ושט; Ms. M. marg. Var. כפיטוני לפי ושט, v. Rabb. D. S. a. l. note 4; Rashi ref. to פטורי צצרים, I Kings VI, 18, Targ. אטונין: like *ropes* pulled through loop-holes in the boards of a ship]. M. Kat. 28ᵇ, sq. the departure of the soul from the body is כצפורי בפי (ה)וושט as the whirling waters rushing into the entrance of the channel; R. J. says, as the water rushing through &c.; [Rashi: as the knots of ropes with which two ships are tied together; for Var. Lect. v. Rabb. D. S. a. l. note 60]; Lev. R. s. 4 כפירטורין היוצאין מן הוושט as the rushing waters leaving the channel; Tanḥ. ed. Bub., Mick. 15 כפירטורי היוצאת בפי ושט (Ms. Parma כפירטורין; Ms. R. כקפירטורין); Tanḥ. ib. 10 כקפוטורין יוצאה מתוך הושט; Koh. R. to VI, 7 כקפירטורין מתוך הושט.

פִּיטְוֵרִין, פִּטְ' II m. pl. (פָּטַר) *discharge, divorce.* Targ. O. Deut. XXIV, 3 (ed. Berl. פִּירְט, without Dagesh). Targ. Y. Ex. XXI, 11 פִּטְ'; a. e.—Gitt. IX, 3 (in a formula of a letter of divorce) גט פ' (absent in Y. ed.); Ned. 5ᵇ.

פִּיטְמָא, פִּטְ' m. (v. פַּטָּא) *talk, discussion.*—*Pl.* פִּיטְמָנִין, פִּיטְמָתָא, פִּטְ'. Y. Ber. IX, end, 14ᵈ כל פ' בישין ופ' וכ' all discussions are bad, only those about the Law are good. Lev. R. s. 12 (transl. למי שיח, Prov. XXIII, 29) למאן פ' who has disputes?; Yalk. Prov. 960 (not פטשין); Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה).—[Gen. R. s. 44 חד פטמיא Ar., read הדין פ', v. מִלְּבַי.]

פִּיטְוֵרִיד m. pl. [*Petræan?*] name of a species of *figs.* Y. Shebi. V, beg. 35ᵈ (expl. בנות שוח, ib. V, 1) פירטי (R. S. to Shebi. l. c. פִּיטְרַיָּה).

פִּיטָלוֹן m. (πέταλον) *a leaf of metal, gold-foil* (corresp. to h. כתם). Targ. Job XXVIII, 16 ed. Lag. (ed. פִּטָלָן, Levita פירטליין, corr. acc.). Ib. 19. Ib. XXXI, 24. Targ. Lam. IV, 1 ed. Lag. (oth. ed. פלטין, corr. acc.).

פִּיטָם m. *jar,* v. פִּרְטוֹס.

פִּיטְמָא, פִּטְ' I m. (פָּטַם) 1) *fat, fattened animal.* Targ. I Kings V, 3 (ed. Lag. פטרמא). Targ. Ez. XLV, 15, v. פִּטִּים.—B. Kam. 47ᵃ לבעל פרה פ' (Rashi פטומא) the additional value on account of fatness goes to the credit of the owner of the cow.—2) f. = h. פִּטּוּמָה, *crammed bird.* Ex. R. s. 25 (in Hebr. dict.) if one said, אילולי היה לי פ' אחת ... טעם פ' I wish I had a crammed bird to eat, it (the mannah in his mouth) had the taste of a crammed bird; Midr. Till. to Ps. XXIII יֵרָעֶה פטומא ed. Bub. (oth. ed. עשה שמן פִּטּוּמָה, strike out שמן); Yalk. Ps. 690 פִּטּוּמִין *pl.*

פִּיטְמָא, פִּטְ' II, **פִּיטְמָה, פִּטְ'** f. (פָּטַם 1) [*pestle, mortar*] *a protuberance on the blossom-end of fruits* having the appearance of a pestle seated in a mortar (cmp. בּוּכְנָה); *the upper portion of a fruit,* v. פִּרְטוֹמֶת. Succ. III, 6 נטלה פִּטְמָתוֹ if the pestlelike protuberance of an Ethrog is taken out; expl. Y. ib. III, 53ᵈ חמן אמרין שושנתו there (in Babylonia) they say, 'its lily'; Bab. ib. 35ᵇ, v. בּוּכְנָה (v. Rashi a. l.). Y. Kil. I, 27ᵃ top פיטמה של אבטיח (v. מְעָה) the upper portion of a melon (containing the carpels). Ukts. II, 3 חפיטמא של רמון (ed. Dehr. הפטמה) the top-piece of a pomegranate.

פִּיטָס, v. פִּרְטוֹס.—[Midr. Till. to Ps. XIX, 2 ed. Bub. בפיטסין, read: בפִּיסְטִין.—Tanḥ., ed. Bub. Thazr. 12 פישסים, v. פִּסְטוֹן.]

פִּיטְפֵט, פִּיטְפּוּט, v. sub פִּטְ'.

פִּיטָק m. (פתק = פטק) [*ball, stone*; cmp. פִּירִיס,] *lot, ballot.*

—*Pl.* פִּיטָקִין. Cant. R. to VIII, 11, v. דָּדָה. Y. Snh. I, 19c bot. נטל ... פ' וכ' Moses took twenty two thousand ballots and wrote on them &c.; בואו ושלו פִּיטָקֵיכֶן come and draw your ballots.—V. פִּתֵּק.

פִּיטָקָא, פִּטְ', (פִּטְוִיקָא) ch. same 1) *ballot, lot; fate, decree.* Koh. R. to III, 2 חייך דאת מחמי לי פִּיטָקִי by thy life, thou must show me my fate.—*Pl.* פִּיטָקַיָּא, פִּטְ', פִּיטָקִין, פִּטְרַיָּא. Targ. Y. I Num. XI, 26 (v. Y. Snh. I, 19c bot.).—Koh. R. l. c. חייך מה דלית ... את שליט על פִּיטָקִינָן וכ' as thou hast no power over our (the scholars') fate &c.—2) *tablet, official letter* (corresp. to h. ספר or אגרת; cmp. פִּתְגָּם). Targ. Esth. IX, 32. Targ. Job XXXI, 35; a. e.—*Pl.* as ab. Targ. Esth. I, 22; a. fr.—V. פִּיתְקָא.

פִּיטְרָא I m. (cmp. פִּטְרָיוֹת) *fungus.* Sabb. 107b sq. האי מאן דתלש פ' וכ' he who plucks a fungus from the handle of a pitcher.

פִּיטְרָא II m. (פְּטַר) *farewell.* Snh. 96b שרא פ' בביתיה Ms. M. (read שדא פ' לביתיה; ed. Crac. פוטריתא, Rashi ed. Crac. פטרתא; v. Rabb. D. S. a. l. note) he sent a farewell letter (disposal of his property) to his house; (ed. פּוּרְטָרְתָּא, v. פִּרְדָּא).

פִּיטְרָא III, **פִּטְ', פִּיטָרָה** f. (πέτρα) *rock.* Y'lamd. to Num. XXIII, 9 quot. in Ar.; Yalk. Num. 766 ... חפר וחזרה מוצא למטה פ' he dug in one place and found a rock below; ib. הרי מצאתי פ' לבנות וכ' I have found a rock (Abraham) on which to build and establish the world. Y. Shebi. V, 36a top פוטרה, v. פּוּאָה.—[Y. Kil. I, 27b bot., פירטרה emend. in Levy Talm. Dict., v. פִּרְטוּרָה.—Ib. 27a bot. פטר פיטרה סולינון, v. פִּיטְרוֹסְלִינוֹן.]

פיטרון Ex. R. s. 15, read with Tanḥ. Ḥayé 3 תִּיאַטְרוֹן.—פיטרונין, Gen. R. s. 50, end, v. פַּטְרוֹן.

פִּיטְרוֹס, פִּיטָרָס, פִּטְ', פִּטְרָס pr. n. m. (Πέτρος) *Petros, Peter.* Y. M. Kat. III, 82d bot. ר' יוסי בר פ'; Y. Ab. Zar. III, 42c; Gen. R. s. 92; Ex. R. s. 52; a. e.

פִּיטְרוֹסְלִינוֹן m. (πετροσέλινον) *rock-parsley.* Y. Shebi. IX, beg. 38c (expl. כרפס שבנהרות, Mish. IX, 1). Y. Kil. I, 27a bot. פטר פיטרה סולינון (corr. acc.); v. שׁוּמָר.

פִּיטְרוֹפִין, Y. Pes. VIII, 35d חפ' = חֶאֱפִּיטְרוֹפִין, v. אֶפִּיטְרוֹפּוֹס.

פיטרין, v. פּוֹטִירִין.

פִּיטָרָא, v. פְּטַטְרָא.

פִּיטָרָס, v. פִּיטְרוֹס.

פיטרתא, Cant. R. to III, 11, v. פִּרְטָא II.

פַּיּוּטוֹת, v. פַּיּוּטוֹת.

פַּיְּיטָן, פַּיְּיטָנָא, פַּיְּיטָנָה m. (פּוּט, v. פִּיּוּט) *speaker,* esp. (by adaptation to ποιήτης) *composer of alphabetical acrostics, poet.* Lev. R. s. 30 דהוה ... פ' ודרשן he was teacher of Bible and of Mishnah, speaker (poet) and preacher; Pesik. U'kaḥ., p. 179a (Ar. ed. Koh. פּוֹרְיָטָן, oth. ed. פּיְרְטָם, פּיְרְשָׁם, corr. acc.); Cant. R. to III, 6 פיטורי (corr. acc.). Ib. to I, 1 חדרן פ' כד עביד וכ' when a poet writes &c., v. אלפ"א; Koh. R. to I, 13 פּוֹרְיָטָנָא.—*Pl.* (h.) פַּיְּיטָנִים. Yalk. Cant. 983 (ref. to חרוזים, Cant. I, 10) אלו הפ' this refers to the poets (in Israel).

פִּיוּלָא, v. פִּיְּילִי I.

פִּירְלְדָה, a corrupt., perh. for פִּילוּרָא m. (πυλωρός) *janitor.* Koh. R. to III, 9 (some ed. פיילן); [Ar. thinking of פיילי: *potter*].

פִּיְּילִי I, **פִּיְּילָא** f. (φιάλη, fiala) *a broad, flat bowl.* Targ. Y. I Gen. XL, 12. Targ. Y. I Num. VII, 13 פִּיְּילִי (Y. II פִּיְּילֵי; h. text קערה). Targ. Is. LI, 17; 22 כסא פ' (ed. Wil. פִּיְּילִי; h. text קבעת כוס); a. fr.—Tanḥ. Naso 1 פִּיְּילִי של חרש an earthen bowl; Sifra M'tsor'a, Par. 1, ch. 1 פיי' של חרס; Sot. II, 2 (15b; Bab. ed. פִּיְּילִי); a. fr.—Gen. R. s. 10, a. fr. קודם פ' פוטיירין, v. פּוֹטִירִין.—[Ib. s. 63 פ' פוטיירין read: פִּיְּילִי.]—[Sabb. 90b פייילי ביירי Rashi, v. פַּיְּילָא.]—*Pl.* (ch.) פִּיְּילָוָן, פִּיְּילְוָותָא, פִּיְּירָן, פִּיְּירָל, פִּיְּרָל (פִּרְלָ'). Targ. Am. VI, 6 (ed. Lag. פִּלְוָון). Targ. Y. Num. IV, 7 (ed. Vien. פִּרְלַוּ'); a. e.—(Masc. form) פִּיְּירְלֵי, פִּיְּירְלַיָּא, פִּיְּרָל. Targ. II Chr. IV, 8; 11; a. e.

פִּיּוּלִי II, בַּר פ' pr. n. m. *Bar-Piali.* Ḥull. 96a Ar. (ed. פִּיּוּלִי).

פיולית, Gen. R. s. 94, end וּפ', read: ופירסוהו, v. פֵּירֵס.

פיולן, v. פירלדה.

פִּיּוּלְתָּא, פִּיּוּרְלְתָּא f.=פִּיְּילִי I. Targ. Y. II Num. VII, 13. Targ. Y. ib. 85.—*Pl.* with suffix: פִּיּוּרְלְתּוֹי. Targ. Y. Ex. XXV, 29.—[פִּלְגִית חיוא, v. פִּילֶגֶת.]

פַּיָּאוֹס (פַּיָּיוֹס) m. (פִּיס) *brittle stone.* Sabb. 81a פייס Ms. O. (ed. פאיי'; Ms. M. פַּיָּאס; v. Rabb. D. S. a. l. note), expl. כרשיני בבליירתא, v. פַּרְשִׁינָא I.

פַּיּוּס m. (פִּיס) *division,* (cmp. פּוּר, a. בְּצַע) *compromise, arbitration,* esp. by counting out a certain number on the raised fingers of those among whom a decision is to be made (v. עָבַע *Hif.*), *allotment.* Yoma II, 2 ... התקינו אלא בפ' it was ordained that the cleansing of the altar should not be done (by whosoever was the first to reach it) but according to arbitration by counting &c. Ib. וזה תפ' ראשון and this was the first arbitration (on the Day of Atonement). Ib. 3 תפ' השני מי וכ' the second count was to decide who was to slaughter &c.; a. fr.—*Pl.* פִּיּוּסוֹת. Ib. 2 ארבע פ' היו שם four times arbitration took place there (on the Day of Atonement). Y. Pes. VI, 33b מפני קילקול פ' because it disturbs the arrangement of the various services allotted severally to the priests; a. e.

פִּיסָא, פִּיְּיסָא (פַּיְּיסָא) ch. same, 1) *compromise, peace.* Nidd. 37a עבדו רבנן פ' the Rabbis have made peace (have been reconciled).—2) *lot, balloting.* Targ. II Esth. III, 7 פ' דעבין, a. פ'. Targ. I, II Esth. IX, 24. Targ. Prov. I, 14; a. e.—Yoma 22a תקינו לה ... פ' the scholars ar-

ranged balloting (by counting fingers, v. preced.). Ib. 23a; a. e.

פַּרְיסוֹנָא* m.=h. פַּרְסוֹן, *mason*. Y. Yeb. XII, end, 13a הדין פ' דפַרְיסַנָתָךְ (ed. Krot. פריסנא) is this (R. Levy whom you recommended) a mason of thy mason's guild (a pupil of thy school)?

פַּרְיסַנְתָּא f. (preced.) *masonry, mason's guild*, v. preced.

פַּרְישׁוֹנָא* m. (cmp. פַּרְיס) [*pebble,*] name of a species of *beans* (cmp. פַּרְשִׁינָא I a. III), called in Hebrew *sappir*. Y. Kil. I, 27a top, R. S. to Kil. I, 1 (ed. פושונה), v. סַפִּיר.

פִּיל imper. of נָפַל.

פִּיל I m., בעל הפ', v. פּוּל.

פִּיל II m. (פלא, cmp. נְפִיל) *elephant*. Kil. VIII, 6. Men. 69a; B. Bath. 22a. Lev. R. s. 6; a. e.—*Pl.* פִּילִין, פִּילִים. Gen. R. s. 31, end., v. זְמוֹרָה. Y. Sabb. XVIII, 16c; Tosef. ib. XIV (XV), 8; a. e.—Gen. R. s. 15, end בן הפילים some ed., v. נָפִיל.

פִּיל, פִּילָא I ch. same; שן דפ', or פ' (sub. שן) *ivory*. Targ. I Kings X, 22. Ib. XXII, 39; a. e.—Y. Shebu. III, 34d bot., a. e., v. עֲנִיבָה II. Ber. 55b bot. ... דלא מחוו ליה man is never shown in a dream a golden palm tree or an elephant passing through a needle's eye (man dreams only of what he thinks of when awake). B. Mets. 38b דמעיילין פ' ... דילמא art thou perhaps of Pumb'ditha where they make an elephant pass through a needle's eye (are subtle)? Num. R. s. 10; Lev. R. s. 5, v. עֲרָסָא; a. e.—*Pl.* פִּילָנֵי, constr. פִּילֵי. Targ. Cant. VI, 8. Targ. Nah. II, 4 (h. text פלדות!).

פִּיל III m., פִּילָא II f. (part. pass. of פול or פלל; cmp. בלל; cmp. פְּלֵי) *permeated, soaked*. Targ. O. Lev. XIV, 21 (h. text בלול). Ib. VII, 10; a. fr.—*Pl.* f. פִּילָן. Ib. 12; a. e.

פִּילָא III m. (cmp. preced.) *split, crack, furrow*.—*Pl.* פִּילֵי. Pes. 76a bot. אית ברה פ' if there are splits (in the crusty surface of the roast); Hull. 112a. Sabb. 33b חוו ברה פ' had cuts in his skin (from living in a cave). M. Kat. 3a; Succ. 44b סתומי פ' to close up fissures in the soil which covers the roots. B. Bath. 54a top. Taan. 4a, v. עוּרְפִּילָא; a. e.

פִּילָא IV m. *pila*, name of an *aromatic plant* (Rashi: *polion*, v. Sm. Ant. s. v. Polion). Keth. 77b.

פִּילָאי, פִּילָא, Lev. R. s. 33; Cant. R. to III, 4, v. פַּלָּרְיָא.

פִּילָאוֹת, *pl.* of פִּילֵי q. v.

פִּילָגוֹס, פִּילָגוֹס m. (πέλαγος) *high sea*. Targ. Ps. XLVI, 3 פ' דימא (ed. Wil. פַּלָגוֹס; h. text לב ים). Targ. Y. Ex. XV, 8.—Lev. R. s. 12, beg. בפ' דימא, v. אִילָפָא I; Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה); Yalk. Prov. 960 בפ' (without ימא). Koh. R. to III, 6 [read:] כד עללין אנן לפ' אנן וכ' when we get out on the high sea, we shall kill him.

פִּילְגֵס, v. פְּרִנוֹלֵס.

פִּילָגֵשׁ, v. פִּלֶגֶשׁ.

פִּילָה, Y. Kil. I, 27a top, v. פּוֹלָא.—Y. Ber. IX, 14b יודן בן פ', v. פִּילָרָא.

פִּילוּג m. (פָּלַג) *division, separation*. Y. Ber. I, 2c bot. וכל פ' מי בראשית מתפלגין מתחתיו whatever be the divisions into which the waters of creation parted, they started from under it (the tree of life); (Gen. R. s. 15, a. e. וכל מימי בראשית מתפלגין מתחתיו).

פְּלִי, פִּילוּגָא, פִּילוּג ch. same. 1) *distribution*. Targ. Y. Num. X, 32.—2) *decision, decree*; פִּילוּג דינא *judgment*. Targ. O. Gen. XIV, 7 (h. text ערך משפט; v. Targ. Y. ib.) Targ. Joel IV, 2 (h. text יהושפט); a. e.—3) *part*, v. פָּלַג II.

פִּיל, פַּיְלָנוּתָא, פַּיְלָנוּן, v. פִּירְלִי I.

פִּילוֹטִימְיָא f. (φιλοτιμία, S.) *display, public show*, esp. *gladiatorial exhibition, combats of beasts* &c. (v. Sachs Beitr. I, p. 120). Ex. R. s. 30 שמע שפ' נעשרת (not פלוטמיא) he heard that a show is coming up; שאל ... פ' he asked a gladiator (לוּדָר), when will the show take place?; שאל לאותו שעושה פ' he asked him who was to give the show ('editor').

פְּלִי, פִּילוּל m. (פָּלַל) *pleading, pillul*, one of the terms for prayer. Sifré Deut. 26; Deut. R. s. 2; Yalk. ib. 811. Yalk. Ex. 260 עלה פ' תפלתן וכ' (not תכלחן) the pleading of the prayer of the patriarchs arose &c.; (Mekh. B'shall., Vayassa, s. 3 עלתה תפלתן).

פִּילוּמָא* m. (πήλωμα, S.) *mud, clay ground*. Sabb. XXII, 6 (147a) אין יורדין לפ' Y. ed., a. Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; Bab. ed. a. Mish. קוּרדִימָא, v. קִירוֹמָא) you must not go down to the clay ground (of the brickyard, on the Sabbath).

פִּילוֹן, פִּילוֹן m. (πυλών, πυλεών) *gateway*. Lev. R. s. 30, beg. (ref. to Ps. XVI, 11) הודיעני ארזה פ' מפולש וכ' Ar. (ed. תודיעני באריזה) let me know which is the open gate leading to life everlasting. Gen. R. s. 59, [read as:] Yalk. ib. 103 (ref. to Gen. XXIV, 1) בא בפ' מפולש וכ' he had entered on the gateway leading &c. Gen. R. s. 66, end פִּילוֹנוֹ של וכ' (not פו') Isaac's gateway was open from both sides, so that the one came in from one side, and the other from the other side; [ib. s. 48 פלן של אבינו אברהם וכ'; Yalk. ib. 82 פוולונו (corr. acc., or פַּפִּילְיוֹנוֹ, v. פַּפִּילְיוֹן)]. Lev. R. s. 18 חכל נכנסין בפ' אחד (not בפולין, בפילין) all enter town by the same gateway [or read: בפילי אחת, v. פִּילִי]; Koh. R. to XII, 5 בפילין אגון אחת (בפילי) (corr. acc.). Ib. כד אתין לפילין (ed. Wil. לפילן, corr. acc.) when they arrived at the gateway (of the Sepphorean's residence); a. e.—[Yalk. Ex. 178 פלומי פ', v. פְּלוּמוֹפִילוֹן.]

פִּילוֹסְפוֹס, Ab. Zar III, 4, v. פִּלוֹסְלוֹס II.

פִּילְחָא, v. פַּלְחָא.

פִּילְטָא, read: פּוֹלְטָא=פַּלְטָא. Cant. R. to IV, 14 (expl. אהלות).

פִּילִי, פַּלָּלִי, v. פְּרִילִי.

פִּילֵי f. (πύλαι) *gate* of a town, *entrance*. Targ. Y. II Gen. XIX, 1.—Y. Yeb. XII, 12[d] top; Y. Sabb. VI, 8[a] bot. מן דמטון (כ)פ' (not פו') when they arrived at the gates. *Lam. R. to I, 1* בתרע פ' דהדריא וכ' (רבתי) *at the gate of* the entrance to that city. Gen. R. s. 63 פ' דפנייס the gate of Paneas; a. fr.—Ib., a. e. פירלי (corr. acc.).—Tanḥ., ed. Bub., Miḳ. 10 בפולי אחד (read: בפו' אחת).—*Pl.* ch. פִּילְוָתָא. Targ. Y. I Deut. XX, 11 פִּילְוָתָהּ (Y. II פַּלְוָתָא, corr. acc.).—Hebr. *pl.* פִּילָאוֹת. Tanḥ. l. c. הושיב שומרים על פתחי פ' (not פתח) he placed guards at all entrances.

פִּילִי, פִּילְיָא pr. n. m. *Pilia*. Lev. R. s. 24 יורן בר פ'; Y. Ber. IX, 14[b] בן פילה; Midr. Till. to Ps. CI פִּלְיָא ed. Bub. (oth. ed. שילא, corr. acc.). Y. Shebi. V, beg. 35[d] פליא Fr. M'bo, p. 95[b] (ed. Krot. פדיא).

פִּי בוארי, פִּילְיָא, v. פַּלְיָא.

פִּילְיוֹן I m. (pilleum, πιλίον) *felt-cap*. Kel. XXIX, 1, v. אַפִּילְיוֹן III.—[Y. Sabb. XVI, 15[d] top ופי', read: וּפַלְיוֹן, v. אַפַּלְיוֹן.]

פִּילְיוֹן II m. (πυλεών), v. פִּילוֹן.

פִּילְיוּס, Y. Ber. II, 4[c] bot. בפ', read: בְּפַלְיוּם.

פִּילִין, v. פִּילוֹן.

פִּילִינִין, פִּילִינוּן, Lam. R. to II, 2 Ar., read: פִּילוֹנִין, v. פִּרְנוֹלֵס.

פִּילִיסְמוֹסְטִיט, Yalk. Prov. 950 some ed., corrupt. of אֶפִּירְמִלִיסְטִיס.

פִּילִיפֵּי, v. פִּלִיפָּא.

פִּילְכָא, פִּילְכָה, v. פֶּלֶךְ.

פִּילְכִית, Y. Dem. IV, 24[a] bot., v. פִּרְוָלָא.

פִּילַס, פִּילֵס m. (פְּלַס; cmp. פּוּלְסָא) *a circular disk, plate*, used as a weight. Targ. I Sam. XXX, 12 (h. text פלח). Targ. Ez. IV, 10 (h. text שקל).—B. Mets. 47[b] פִּילְסָא, Ar., v. פּוּלְסָא.

פִּילְסוֹנוֹ, Gen. R. s. 60 דוא פ' Ar., ed. דוא ופלסונו; Yalk. ib. 109 דוא ופלסטינו, a corruption;—perh. to be read: דוא ופַלָטִינוֹ (palatinus) he and his *chamberlain* (the guardian angel accompanying him).

פִּילְפּוּלָא, פִּילְפּוּל, v. sub פִּלְפֵּל.

פִּילְפֵּי, v. פִּלִיפָּא.

פִּילוֹן m. (φύλλον, sub. Ἰνδικόν; folium) *aromatic leaves* (Malabathrum). Sifra Vayikra, Ḥoba, Par. 12, ch. XXII המערב . . . עלי גפנים בפ' who adulterates phyllon with vine leaves; Tosef. B. Bath. V, 6 בפילון (corr. acc.); Koh. R. to IX, 13 בפלפלין (corr. acc.); ib. to VI, 1 בפלירון (corr. acc.); Yalk. Lev. 479. Sabb. 62[a]; Gitt. 69[b], v. תּוּמָרְתָּא.

פִּילוֹנִיקְיָא f. (φιλονικεία) *love of strife, contentiousness*. Tanḥ. Vaëra 11 (ref. to Is. XLVI, 10[b]) כל הקורא פסוק זה סבור שמא פ' וכ' (not פלוניקיא) he who reads this verse will think, is there a contest of opinions above (in heaven)?; ib. ed. Bub. 11 פקלוניא (corr. acc.); Ex. R. s. 9, beg. פלינקרא, פלינקריא (corr. acc.); (Tanḥ. Thazr. 7 עיוות הדין, ed. Bub. 9 עיבור הדין).

פִּילוֹנֵס, v. פִּרְנוֹלֵס.

פִּילוֹס, Midr. Till. to Ps. IX; Yalk. ib. 642 פילוש, read פִּילִיפּוֹס, v. פּוּלְיָא.

פִּילוּסָא pr. n. pl. *Pilusa* (Pelusium). Ab. Zar. 39[a] Mus. (ed. פלוסא, Ms. M. פולסא; ed. Pes. a. oth. פלמוסא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—V. פִּילוּסִין.

פִּילוּסָאָה m. (preced.) *Pelusian*. *Pl.* פִּילוּסָאֵי. Targ. Y. II Gen. X, 14 (h. text פתרסים).

פִּילוֹסוֹפוֹס m. (φιλόσοφος) *philosopher, one living a life of speculation and self-denial, monk* (v. Gr. Dict. s. v.). Y. Sabb. III, 6[a] bot. חד פ' שאל וכ' (not פירוס . . .) a certain philosopher (Christian?) asked &c.; Y. Bets. II, 61[c]. Treat. Der. Er. ch. V (v. Brüll, Jahrb. 1879, p. 41). Gen. R. s. 1 פ' אחד שאל וכ' (ed. Wil. פילסופי, corr. acc.) a philosopher asked R. G.; Ab. Zar. 54[b] פלוסופוס; a. fr.—*Pl.* פִּילוֹסוֹפִין, פִּילוֹסוֹפְרִין, (פָּלוֹ'). Ib.; Tosef. ib. VI (VII), 7. Gen. R. s. 65 לא עמדו פ' בעולם וכ' no philosophers ever arose as wise as Balaam &c. Ib. s. 61 ישבו פ' וחשבו (=סופיסטיס) accountants sat down and calculated; a. fr.

פִּילוּסִים, v. פִּילוּסִין II.

פִּילוּסִין I pr. n. pl. (Πηλούσιον) *Pelusium*, a town in Lower Egypt. Targ. Y. I Gen. XLVII, 11 אריעא דפ' (Y. II ופילוסים, corr. acc.; h. text ארץ רעמסס). Targ. Y. Ex. I, 11 פְּלוּסִין ed. Vien. (II תין . . ., corr. acc.); a. fr.

פִּילוּסִין II, **פִּילוּסִים** m. pl. (preced.) *Pelusian linen*. Yoma III, 7 (34[b]) דירה לובש פי' וכ' Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. פל') he wore garments of Pelusian linen of the value of &c. Y. ib. III, 40[d] top שני של פ' second class Pelusian linen; a. e.

פִּילוּסָפָא* m.=h. פִּילוֹסוֹפוֹס. Sabb. 116[a] bot. דוה האי פ' בשיבבותיה וכ' (Ms. M. פלנספא קבא, prob. for פלוספא סבא; Ms. O. פילאספא; Var. in Tosaf. פילא סבא, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) there was a philosopher (a Christian judge) in his (R. G.'s) neighborhood who had the reputation of incorruptibility.

פִּילְפֶּלֶת, פִּילְפָּלָן, פִּילְפָּלָא, פִּילְפָּל, פִּילְפֵּל, v. sub פִּלְּ׳.

פִּילָקִי, פִּלְּ׳ f. (φυλακή) *prison.* Pesik. U'lkah., p. 182ª אירתחבש בפ׳ was put in prison; Lev. R. s. 30 אירתיירחב בפ׳. Ex. R. s. 15 נתנה בפ׳ he put her in prison. Ib. s. 30, v. בָּעַט II; a. fr.—Lev. R. s. 34 חבשתיונון בסלקי (corr. acc.).—*Pl.* פִּילָקִיוֹת, פִּלְּ׳. Pesik. Vayhi, p. 67ª; Pesik. R. s. 17. Ib. s. 42 (ref. to Esth. II, 18, והנחת) פירוח הפ׳ he opened the prisons.

פִּילְקוּס, פִּילְקִין m. (πέλεκυς) *axe.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 47 כפ׳ הרה יורד חברד וכ׳ (not בפ׳) the hail came down like an axe (or *axes, pl.*) and cut all the trees; Ex. R. s. 12; Midr. Till. to Ps. CV, 33 כפילקוס הזה; Tanh. Vaëra 14 בפלכין; Yalk. Ps. 820 בפיקלין (corr. acc.).

פִּילַקְתָּא, v. פִּלַּקְתָּא.

פִּילְרוֹס, v. פִּלְהֵירִס.

פִּימוֹסְקָא, v. פַּרְמוֹסְקָא.

פִּימְלִיאוֹת, פִּימְלָאוֹת, v. פִּינוֹלֵס.

פִּימְלַנְיָת, v. פִּמְלַנְיָא.

פִּין, Kel. XI, 4 חפין, v. חָף end.

פִּינָה, פִּנָּה f. (b. h.; פָּנָה) 1) *turn, movement.—Pl.* פִּינוֹת (פּוֹנוֹת). Yoma 58ᵇ כל פי׳ שאתה פונה וכ׳ (Ms. M. 2 פנות; Ms. O. פו׳) all the turns you make (in the Temple) must be towards the right; ib. 15ᵇ (Ms. M. פו׳); Zeb. 62ᵇ (Ms. M. פו׳); Sot. 15ᵇ פו׳; Yalk. Lev. 446 פְּנִיּוֹת; a. e.—[With the exception of Sot. l. c. our editions read פינות].—2) *corner.* Ex. R. s. 37, beg. (ref. to Zech. X, 4) ממנו פ׳ זה וכ׳ 'from him (Israel) the cornerstone is taken', this refers to King David (with ref. to Ps. XVIII, 22). Ab. d'R. N. ch. XXVIII שלש מידות ... אבן פ׳ וכ׳ there are three qualities of scholars, a hewn stone (seated in the wall), a corner stone &c.; אבן פ׳ שיש לו שתי פרות וכ׳ (one versed in Midrash and Halakhah) is a corner stone which has two faces only.—*Pl.* as ab. Midd. I, 1 על ארבע פִּינּוֹתֶיהָ (פִּרְנוֹתֶיהָ) in its four corners. Erub. 11ª, v. פָּאָה.

פִּינּוּי, פִּנּ׳ m. (פָּנָה) *emptying, clearing.* Neg. XII, 5; Sifra M'tsor'a, Neg., ch. III, Par. 5 (ref. to Lev. XIV, 36) עסק הוא לפ׳ is the clearing of the house such important business?; Yalk. Lev. 566. Ib. בכהן חצוי ופ׳ בכל אדם the order must be issued by the priest, but the clearing may be done by anybody; a. e.

פִּינּוּקָא, פִּנּ׳ m. (פָּנַק) *driving, speeding.* Targ. Jud. V, 22.

פִּינּוֹלֵס, פִּילּוֹנֵס m. (φαινόλης, φαιλόνης S. = pænula) *a travelling cloak, pænula.* Treat. Tsitsith (ed. Kirchh. p. 22) פילגס (corr. acc.; Sifré Deut. 234 תכלא; Yalk. ib. 933 תיכלא, prob. to be read: פִּרְנוּלָא). Y. Ned. X, end, 42ᵇ מהו להתיר בפלונס (not ם ...) is it permitted to act as judge in absolving from vows wrapped in a pænula (in place of a Tallith)?; Y. Ḥag. I, 76ᵈ top פלנים (corr. acc.).—*Pl.* פִּירְלוֹנִין, פִּירְלִינִין. Lam. R. to II, 2 מוכרי פירלינין Ar. (ed. Koh. פירלינון, corr. acc.; ed. מוכרי טהרות) sellers of pænulæ; Y. Taan. IV, 69ª bot. אורגי פלגס (corr. acc.) weavers of material for pænulæ.—Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 פמליאות, פי׳ (R. S. to Kel. XXVIII, 8 פמילאות) read: פִּירְלָאוֹת.

פִּינּוֹן m. (πῖλος, pilleum; נ for ל, cmp. לוּמָא) *felt*; מנעלות הפ׳ felt-shoes. Kil. IX, 7.

פִּינוֹסוֹת, Tosef. B. Bath. VI, 3, sq., v. פִּרְשׁוֹס.

פִּינוֹסִין, Midr. Till. to Ps. IX, 2 בפ׳, ed. Bub. בפיטסין, read: בִּפְרִסְטִין.

פִּינּוּקָא, פִּנּ׳ m. (פָּנַק) *treating too tenderly, spoiling.* Targ. Prov. XIX, 10 (h. text תענוג).

פִּינָחָס, v. פִּנְחָס.

פִּינְטִיגוֹן, v. פִּנְטִיגוֹן.

פִּינְיָא, פִּנְיָא, פִּנְיָתָא f.=h. פִּנָּה, *street-corner.* Targ. Prov. VII, 8, v. עֵינְוְתָא. Ib. 12.

פִּינְכָא, פִּינָךְ m. (πίναξ) *dish, plate.* Y. Snh. XI, 30ᶜ top פ׳ דסולת a dish of fine flour. Y. Sabb. III, 6ᵇ top. Ḥull. 111ᵇ (Ar. ed. pr. פִּינְקָא). Taan. 24ᵇ (Ar. פינקא); a. e.—*Pl.* פִּינְכֵי. Pes. 49ª מלחיך פ׳ (Ar. Var. פִּינָקֵי), v. לְחַךְ.

פִּינָס m. (a corrupt. of פִּינּוֹלֵס q. v.) *travelling cloak.* Gen. R. s. 84 (ref. to ויפשיטו, Gen. XXXVII, 23) זה הפ׳ this refers to his cloak; Yalk. ib. 142. Ib. 133 עד שמכר פ׳ שלו when he was compelled to sell his travelling cloak; (Yalk. Gen. s. 78 חסוס שלו).

פִּינְסִיר, פִּינְסוֹר*, Tanh. Shof'ṭim 10 והיה הפ׳ שלה עומד וכ׳, a corrupt., read: חקוּסְטוֹס or חקוּסְטוֹד (custos, -odis) the *guard* of the fort stood at the entrance, and when he entered and saw them &c.; v. קוּסְטוֹדְיָא.

פִּינָקָא, v. פִּינָכָא.

פִּינָקַאי, פִּנְקַאי, פִּנְכַאי pr. n. m. *Pinkay.* Ker. 28ª; Pes. 57ª פנ׳ (Ms. M. 2 פינ׳; Ms. O. פִּינְקִי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

פִּינְקְטִין, v. פִּנְקְטִין.

פִּינָקָס, פִּנְקָס c. (πίναξ) *board, tablet,* esp. (πίνακες) the folded *writing tablets; register, list.* Sabb. XII, 4, v. לוּחַ II. Ib. 5 על שני דפי פ׳ on two boards of a pinax (Rashi: two columns on one tablet). Nidd. 30ᵇ the embryo in the womb דומה לפ׳ שמקופל resembles in position a folded pinax. Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 13) קפלה כפ׳ ונתנה וכ׳ he (the Lord) folded it (the land) like a pinax and placed it under his (Jacob's) head; a. fr.—Esp. *the merchant's accounts, book.* Ab. III, 16 הפ׳ פתוח והיד וכ׳ the book of (God's) accounts lies open, and the hand writes, and whosoever wishes to borrow may come and borrow &c. Shebu. VII, 1 התנוני על פִּינְקָסוֹ Y. ed. (Mish.

a. Bab. ed. (פנ'), v. חָנָוְונִי. Ib. כתוב בפינקסי וכ' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. על פנ') it is written in my book that thou owest me &c. Y. Ned. I, 36[d] פינקסו נפתחת his account book is open (his sins will be visited); ib. פינקסתו (corr. acc.). Gen. R. s. 81, v. בָּקַר; a. fr.—*Pl.* פִּינְקָסִין, פִּינְקָסָאוֹת, פִּינְקָסְרִיוֹת, דיפתראות ופ' אֲפוֹפוֹדִין. Kel. XXIV, 7, v. פַּנַ'. Gen. R. s. 1 יש לו he (the builder) has before him rolls and tablets (plans and descriptions). Y. R. Hash. I, 57[a] bot. שלש פ' וכ' there are three books (before the Lord), one for the perfectly righteous &c. (Bab. ib. 16[b] ספרים); a. e.

פִּינְקָס, פִּינְקָסָא, פִּינְקָסָה, פִּינַ' ch. same. Targ. Ez. IX, 2, sq. (h. text קסת). Targ. II Esth. IV, 1 וּפִינְקְסִיהּ; a. e.—Y. Sabb. V, end, 7[c], v. גִּימוֹן. Ib. XII, end, 13[d] מאן דאמר חוקק כגון החן פ' he who says the term כתב applies also to engraving, means engraving like that on the wax-covered tablet, opp. בולט. Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. I saw in my dream לביש חד פ' וכ' (דהווינא) that I was covered with a pinax of twelve tablets; Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כות') דהווינא טעין חד פ' וכ' that I was carrying a pinax &c. Y. Maasr. II, 49[d] bot. אשכחון כתיב בפינקסיה וכ' (not כתב) they found written in a memorandum of &c.; a. e.—*Pl.* פִּינְקָסִין, constr. פִּינְקְסֵי, פִּינַ'. Targ. Y. Gen. XXXIX, 11.

פינקסתו, v. פִּינְקֵס h.

פִּיס or **פַּיִס** m. (v. פַּיֵּיס), v. פִּיסְטָן.—[*Pl.* פִּיסִים, פִּיסִין q. v.]

פִּיס (cmp. פַּסַס) *to split, divide, distribute.*

Hif. הִפְרִיס 1) *to penetrate,* (cmp. בָּדַק); *to cause abdominal trouble.* Pes. 107[a] מִירְסָן וּמַפְרִיס this drink is a tempter and then gives pain (Ms. M. וּמִירְפִּיס; Ms. O. מירסן ומירפיס, v. פָּסַס; ed. ומפייס, v. infra).—[מפיס מורסא, v. פָּסַס.]—2) *to break a person's anger* or *will, to pacify, persuade, comfort.* Shebu. 45[a] כדי לְהַפְרִיס דעתו וכ' in order to satisfy the mind of the employer (to convince him that he was mistaken). Y. ib. VIII, 38[d] top; Y. Snh. III, 21[c] bot. מצוה לְהַפְרִיסוֹ it is proper to give him (the owner of the lost animal) satisfaction (by stating the cause of the loss); v. *Pi.*—Ab. Zar. 71[a] צא והַפֵּס עלי מנת המלך go and satisfy for me the royal taxes (settle for me as best you can), v. מְנָת.—3) *to arbitrate, decide* (cmp. פָּסַק). Sabb. 33[a] מי מְפַרִיס who will decide (as to the cause of my disease)? Ib. 54[a] מי מפרס וכ' who will decide which udders are tied up for the purpose of drying them up and which for the purpose of preserving the milk?—Esp. *to decide by chance, by drawing lots, counting a certain number* &c. (v. פַּיֵּיס). Tam. I, 2 מי שטבל ירבא ויַפֵּיס let those who have bathed, come and take part in the count of chance; הַפְרִיסוּ זכה וכ' after they have drawn, he who has won, has won (no appeal is permitted). Yoma 24[b] למה מְפַרְסִין וחוזרין וכ' why did they draw once and again (why not at once for all the functions to be distributed)? Ib. במה מפרסין (Rashi: מפייסין) what garments do they wear when drawing? Gen. R. s. 84 (play on פסים, Gen. XXXVII, 23) שהפרסו עליה וכ' they drew lots about it (the coat) as to who should carry it to his father &c. Sabb. XXIII, 2 (148[b]) מפרס (אדם) עם וכ' a man may decide by lot (on the Sabbath) the shares of honor at the table &c.; ib. 149[b]; a. e.

Pi. פִּיֵּיס *to pacify, conciliate, persuade.* Pes. l. c. מְיַסַּרְנָן וּמְפַיֵּיס (that drink) chastises us (gives us pain), and yet is so persuasive (tempting). Ber. 28[b] אני יכול לְפַיְּיסוֹ בדברים וכ' I might appease him with words or bribe him with money. B. Bath. 9[b] והמְפַיְּיסוֹ בדברים וכ' . . . כל הנותן he who gives a poor man a coin will be blessed with six blessings, but he who speaks kindly to him, will be blessed with eleven blessings. Gen. R. s. 93, end כשם שלא פ' . . . אלא וכ' as Joseph pacified his brothers only by weeping &c. Y. Snh. l. c. מצוה לחפיסו . . . ואינו מְפַיְּיסוֹ על שקר it is right to satisfy his mind by stating the truth, but one must not do so by a falsehood; Y. Shebu. l. c. מפייסו . . . אינו מפייסו וכ' Lev. R. s. 19, end נלך ונְפַיֵּיס לגדלת, v. גְּדֻלָּה; a. fr.—Gen. R. s. 94, end ופיילוה, read: וּפִיְּיסוּהוּ and they appeased him (Nebuchadnezzar).—Part. pass. מְפוּיָּס. Ex. R. s. 51 חרינו מפ' שמחלת וכ' I am convinced that thou hast forgiven Israel.

Hithpa. הִתְפַּיֵּיס, *Nithpa.* נִתְפַּיֵּיס *to be appeased, satisfied, persuaded.* Ib. אותה שעה נִתְפַּיְּיסוּ . . . על וכ' now all Israelites were satisfied with regard to the work of the Tabernacle (that everything was correct). Ber. 33[a] נתפ' אותו חשר that prince's anger was appeased. Pesik. R. s. 10 חרי הגורן בא והכל מִתְפַּיְּיסִים בשביל וכ' when harvesting time comes, all (that now are disputing) will be convinced for whose sake the field has been sown. Yoma 86[b] ספק מִתְפַּיֵּיס הרמנו וכ' it is doubtful whether he will or will not accept his apology; ספק מתפייס בדברים וכ' it is doubtful whether he will be appeased by mere words (without demanding a fine or public satisfaction) &c.; a. fr.

פִּיס (כְּפֵסִי) ch. same, 1) *to distribute,* v. פְּסַס.—2) *to break, desecrate,* v. infra.

Af. אַפְרִיס, (אַפְרֵס) *to break, weaken; to desecrate.* Targ. Y. II Num. XV, 31 (h. text הפר). Targ. Hos. IV, 9 (ed. Wil. אֲפָרֵס *Pe.*). Ib. לְאַפְסָא. Targ. Y. Lev. XIX, 8 (h. text חלל). Ib. XXI, 8 וַיְפַסּוּן (fr. פסי). Ib. 6 חַפְסִינֵיהּ (ed. Vien., a. Y. II וַיְפַסּוּן, *Pe.*). Targ. Job XV, 4 תָּפֵישׁ (ed. Wil. תָּפֵשׁ, corr. acc.; h. text תפר). Targ. Y. Num. XXV, 1 לאוֹפָסָא (cmp. fr. קוּם אוֹקִים). Targ. Ps. LIII, 1 מַפְסְרִין (some ed. מְפַסְּרִין *Pa.*, fr. פסי); a. fr.—Targ. Y. I Deut. XXIII, 18 תְּפַסּוּן ed. Amst. (ed. Vien. תספון, corr. acc.).—Part. pass. f. מַפְסָה. Targ. Y. II Lev. XXI, 7 (h. text חללה).—V. פְּסַס.

Pa. פַּיֵּיס 1) (with בְּ) [*to split, drive into,* v. פְּצַר,] *to press, urge.* Targ. Y. Gen. XIX, 3 (h. text ויפצר).—2) *to break a man's vehemence; to quiet, appease, reconcile, persuade, pray.* Targ. Esth. VIII, 3 ופַיְּיסַת ליה (h. text ותתחנן). Targ. Y. Gen. XLII, 21; a. e.—Ḥull. 95[a] top אי חוות פַּיְּיסַת מינאי וכ' if thou hadst asked my pardon (made peace with me) &c. Ib. 94[a] [read:] פַּיְּיסֵיהּ למבורין secure the good will of our ferryman (make him a present); פייסיה ואיקפד he offered him a present, and he (the ferryman) became angry. Yoma 87[a] אזיל אנא לְפַיּוּסֵי ליה I will go and make peace with him. Y. Snh. XI, 30[c] top; Y. Ber. IX, 13[d] top פייסיה עלי make him (the idol) favorably disposed towards me. Taan. 24[a] ומְפַיְּיסְנָא ליה וכ' Ms. M. (ed. ומְפַיְּיסִינָן) and I persuade him (the pupil), until he comes and reads. Meg. 12[a] מפייס להו . . . דבני מאתיה for, as to the residents of his own place, he can win their favor, whenever he wants; a. fr.—Part. pass. מְפַיֵּיס; f.

מְפַיְּיסָא; *pl.* מְפַיְּיסָן; נְפַיְּיסָן. Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. ישכח אפין מפייסן (not מפויסא) he may find a friendly face (a well-disposed judge).

Ithpe. אִיתְפַּיֵּס, אִיתְפַּיֵּס 1) *to be broken, degraded.* Targ. Job XV, 20 מִתְפַּיֵּס (ed. Lag. מתפס; ed. Wil. מִתְפַּסָּס, *Ithpa.* of פסס or of הִתְפַּס II; h. text מתחולל).—[Targ. Y. I Deut. XXIII, 18 יִתְפַּס ed. Amst., v. הִתְפַּס II.]—2) *to be appeased; to yield.* Targ. Prov. VI, 35 (h. text יאבה).

Ithpa. אִיתְפַּיִּיס, אִיפַּ׳ same. Targ. Y. Gen. XXXIV, 15 (h. text נאות). Ib. 22; a. e. (v. טָפַס).—Yoma 23[a] דמפייסו לֵיהּ ומִיתְפַּיְּיס when they ask his pardon, and he is appeased (forgives). Num. R. s. 5, end מאן פייסך דאִיתְפַּיְּיסַת who asked thy pardon, that thou wast appeased?; Sot. 35[b]; a. fr.

פִּיסָא m. (preced.) 1)=h. פַּיָּס *lump of brittle stone.* Snh. 64[a] שקל פ׳ שדא ביה he took up a lump and threw it at it (the idolatrous statue). Macc. 8[a]; a. e.—2)=h. פִּיסָא, v. פְּיָסָא.

פִּיסָא, v. פַּס II ch.

פִּיסְגָּא, v. פִּסְגָּא.

פִּיסַּת, constr. פִּיסַּת, v. פַּס II h.

פִּיסּוֹגָא, v. פִּסּוּגָא.

פִּיסּוֹל, פַּס׳, m. (פָּסַל) *cutting off* dry twigs, *trimming.* Shebi. II, 3 כפיסולָהּ של חמישית the trimming as it is done in the fifth year, contrad. to זֵירוּד. Ib. כל זמן ... רשאי אני בפסולו as long as I am permitted to do what is necessary to cultivate the tree, I am also permitted to trim it; Y. ib. 33[d] אני רשאי בפיסולו עד העצרת 'I am permitted to trim it', that means up to the festival of Shabuoth.—*Pl.* פִּיסּוֹלִים, פִּיסּוֹלִין, פַּס׳ *chiselled* (millstones). Hull. 88[b], v. נִקְרָה.

פִּיסּוֹלָא m.=h. פְּסוֹל, *disqualification, blemish; disqualified, unworthy person.* Targ. Y. Gen. XXXV, 22; a. e.—*Pl.* פִּיסּוֹלַיָּא. Targ. Y. Lev. XXI, 14.

פִּיסּוֹן m. (פִּיס, v. פְּיָסָא) *mortar-maker, mason.*—*Pl.* פִּיסּוֹנוֹת. Kel. XX, 2.

פִּיסּוֹק, פַּס׳, m. (פָּסַק) 1) *separation, interruption, pause.* Zeb. 53[b] פ׳ ארבע מתנות Rashi a. Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 60; ed. וארבע) four separate manipulations (with pauses between them), v. מַתָּנָה; Yalk. Lev. 441.—2) פ׳ טַעֲמִים (or sub. טעמים; v. טַעַם) *the division of words into clauses in accordance with the sense, punctuation.* Ned. 37[a] (ט׳) שכר פ׳ remuneration for teaching the values of punctuation signs or accents, v. פָּסַק.—3) *setting a price on fruits before they are harvested.* Y. B. Mets. V, 10[c] bot. בפ׳ אתפלגון they differ as to permission to fix the price &c., opp. to מלוה. Ib. אבל בפונדק (corr. acc.).—4) פ׳ רַגְלַיִם *spreading the feet.* Keth. 39[b] צער של פ׳ הר׳ the pain caused by forcing her feet apart (ref. to Ez. XVI, 25 ותפשקי).

פִּיסְחָא, v. פִּסְחָא.

פִּיסְטִיס, פִּיסְטִין, פַּס׳, f. (πίστις) *trust.* Yalk. Ps. 672 נוטלין ... ופורעין בפ׳ they borrow from one another in trust (without witnesses or note) and pay in trust; Midr. Till. to Ps. XIX בפינוסין, ed. Bub: בפטסין (corr. acc.).—Esp. שטר פ׳ *a deed of trust,* an instrument by which property is conveyed to a person in trust (fideicommissum) to use it in a certain way; *a feigned sale* or *donation* (for the purpose of eluding creditors &c.). Y. Keth. II, 26[b] bot. נאמנין ... ושטר פ׳ הוא (not פוסיטים, פיסיטים) witnesses (signed on an instrument) are credited when they say, it was a deed of trust (v. אֲמָנָה), or it was a feigned transfer. Ib. (ref. to Job XI, 14) 'if there be wrong in thy house, remove it', this means a deed &c.; Bab. ib. 19[b] פסים, (read with Ar. פָּסִיס q. v.). Ib. 79[a] כותבת שטר ... הרוצה פסים לאחרים if a woman desires to withhold her property from her husband's control, she may write out a deed of trust (a feigned transfer) to a third person (prior to her marriage); Tosef. ib. IX, 2 כותבן שטר פטים לאחר ed. Zuck. (Var. בוטפיח, בטפוס, כותבתן, corr. acc.). B. Bath. 154[b] אם אמר שטר פסים הוא זה (Ms. H. פרס) if he says, it was a feigned sale (you persuaded me to a nominal sale in order to make people believe that you are a man of means).

פִּיסְטִירִין, v. מִסְטוֹר.

פִּיסְטַלְיוֹת f. pl. (an adapt. of ἐπιστύλια, as if a reduplic. of פַּסַל) *lintels on the top of a pillar, epistyles.* Y. Succ. I, 52[a] bot. [read:] ארבעה עמודים ועלידהם ארבע פ׳ (Mus. אפרס) four columns and on top of them four epistyles (extending beyond the columns); Y. Erub. I, 19[c] פִּצְטַלְיוֹת.

פִּיסְטָקִין m. pl. (πιστάκια) *pistachio-nuts.* Y. Kil. I, 27[a] bot. (Ar. פסתקין), v. בּוּטְמָא. Y. Maasr. I, 48[d] bot. אירפסט׳ (v. צַפְּסָטְקִין; Tosef. ib. I, 1 הפרסקין (corr. acc.).—V. פִּיסְתָּקָא.

פִּיסְיָאו, v. פיספיסאי.

פִּיסְיוֹנִי, פִּיסְיוֹנָא, פִּיסְיוֹן, פִּיסָּיוֹן, v. sub פַּס׳.

פִּיסְיטוּס, פִּיסִיטִים, v. פִּיסְטִיס.

פַּס׳, פִּיסִּין, פִּיסִּים m. pl. (פָּסַס, v. פַּס II) [*distributions,* cmp. Lat. tributum,] *taxes,* esp. *pissim, pissin,* name of a *Roman tax* laid on the community and distributed by the latter according to assessments (v. Sm. Ant. s. v. Vectigalia). Y. Peah I, 15[b] bot. (ref. to Prov. III, 26) אם נתת ... משמרך מן הפ׳ וכ׳ if thou givest charity out of thy pocket (voluntarily), the Lord will guard thee from tributes, fines &c.; Gen. R. s. 1. Y. Ab. Zar. IV, 44[b]; Y. Shebi. IV, 35[b] אתם מגלגלין עלינו פ׳ וזימרות וכ׳ you impose upon us tributes and fines &c. Yalk. Jer. 312 בפ׳ ... משתעבדין ובחוניות וכ׳ are oppressed by tributes, confiscations &c.; Pesik. Bahod. p. 151[a] במסים (corr. acc.); a. fr.

פִּיסְעָא, פַּס׳, f. (פָּסַע) *step.* Targ. I Sam. XX, 3 (h. text פשע).—V. פְּסִיעָתָא.

***פִּיסְפִּיסָאי,** Pesik. Vattom., p. 131[a] פ׳ פרסיאו (Ms. O. פיספיאר, Ms. Parma פיספין), a corrupt. of a Greek sentence, prob. ὅπως ποιοῦσι ποιήσω, as they act, so will I act, expl. in Chald. אינין עבדין ואנא עבדית.

knotted to the border. Kil. IX, 9 פ׳ של צמר וכ׳ (Mish. ed. פרו, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) it is forbidden to attach woolen and linen fringes (to a garment), because they may be mixed up with the web; Y. ib. 32[d].—Trnsf. *knots surrounding the anus.* Tosef. Mikv. VII (VIII), 10 בפ׳ או ברציאה ed. Zuck. (oth. ed. בסוף או בצואה, read בפיק).

פִּיפָה ch. same. Y. Kil. IX, 32[a] top, v. גֵּבֶל ch.

פִּיפוס, v. פַּפּוּס.

פִּיפוּר m. (= פִּרְפּוּר; פָּרַר; cmp. אַפִּיפָיְרוֹת) *trellis.* Y. Kil. VI, 30[c] אם ... לפסע בין פ׳ לפ׳ וכ׳ if he is in the habit of stepping from one trellis to the other (in one step), they are considered (for purposes of mixed seeds, כִּלְאַיִם) as one espalier; [Levy quotes פִּירְפִּיוֹר.]—*Pl.* f. פִּיפָרוֹת. Ib. (Levy quotes פִּיפָרוֹת].

פִּיפוּרָא ch. (preced.) *decorative frame.*—*Pl.* פִּיפוּרַיָּיא. Targ. Y. Deut. XXVI, 3 (not וְיָיא ...).

פִּיפוּרִין, Gen. R. s. 74, end והעביר פ׳ מעליו, read: פּוּרְפִּירִין; (Yalk. Sam. 147 פּוּרְפִּירָא; some ed. פורפריא).

פִּיפִיאורוֹת, Tosef. Kel. B. Mets. VI, 6 ed. Zuck., read: אַפִּירְפִּירוֹת, v. פִּירְפִּיאורוֹת.

פִּירְפִּיאורוֹת, v. פִּירְפִּיאורוֹת.

פִּירְפּוּר, v. פִּירְפּוּר.

פִּירְפּוּרָא m. (preced. wds.; cmp. פּוּרְיָא) *royal litter.* Ab. Zar. 11[a] [read:] גירפא נקיט נורא קמי פ׳ אפיפיורא לדוכסא דוכסא וכ׳ the torchbearer carries the light in front of the litter, the chief *lecticarius* (behind the litter, carries the light) for the *dux,* the *dux* for the *hegemon, the hegemon* for the *comes*; does the *comes* carry the light before the people (that follow the procession)?—[V. Sachs Beitr. II, p. 111 on the custom of carrying fire.]

פִּירְפּוּת, v. פֵּה.

פִּירְפִּיר׳, פִּירְפִּיוֹר׳, פִּירְפִּיאורוֹת, v. אַפִּירְפִּירוֹת.

פִּירְפִּילון, v. פַּפִּילוֹן.

פִּירְפָּנִי pr. n. pl. (Ἐπιφάνεια) *Epiphania,* a city of Syria. Gen. R. s. 37 (expl. הַחֲמָתִי, Gen. X, 18; Targ. Y. I, II a. l. אנטכואי, אנטכואר).

פִּירְפִּקין, Ruth R. s. 3 נטל פ׳, v. פַּפִּילוֹן.

פִּירְץ, v. פֶּצֶץ.

פִּירְצוֹלַיָּא m. pl. (פֶּצֶל) *shrivelled fruit,* esp. *grapes which fell in an unripe state and were put in the sun to ripen* (cmp. פַּצְרִילִין). Y. Bets. IV, 62[b] bot. באילין פ׳ חוה עובדא the question turned on the sun-dried grapes; Y. Maasr. I, end, 49[b] באילין פצולי אילין חוה וכ׳ (corr. acc.).

פִּירְצְטִלִין, v. פַּסְטְלִין.

פִּירְסְפֵּס, v. פִּסְפֵּס.

פִּירְפַּס, v. פִּסְפֵּס.

פִּירְשָׁא m. (פָּסַק) 1) *interruption.*—*Pl.* פִּירְשָׁקִין. Y. Shek. III, 47[b] bot. לשתותן בפ׳ to drink them (the four cups) at intervals, v. פָּסַק.—2) *slope* or *embankment by the roadside.*—*Pl.* as ab. Tosef. Erub. X (VII), 2 התרים וחפ׳ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. התרים והפסקן; El. Wil. emends פסקנין) hills, slopes, or a ship by the side of a public road (v. Tosef. Sabb. X (XI), 4).

פִּירְשָׁא, v. פִּסְקָא.

פִּירְשׁוֹן pr. n. (פָּסַק) *Pisḥon* (*Arguer*), surname of the angel Gabriel. Snh. 44[b], v. פָּסַק.—*Fem.* פִּסְקוֹנִית. Ib. רוח פ׳ (Rashi: פִּסְקָנִית) the arguing spirit (Gabriel). Tanḥ. V'zoth 6.

פִּירְשְׁקָא, v. פִּסְקָא.

פִּירְשׁוֹנוֹת f. pl. (piscina) *fish-ponds,* in gen. *ponds, reservoirs.* Koh. R. to II, 6 (expl. ברכות מים ib.) פו׳ (not פו׳ סקינוס); Yalk. ib. 967 פישקניות (corr. acc.).—[V., however, פַּסִּיקָה.]

פִּישְׁקָנִיוֹת, v. preced.

פִּירְשָׁקָא f. (פָּסַק) *a small share, portion.* B. Bath. 151[a] פ׳ דפרדיסא (Ms. F. פְּסִיקָתָא) a small portion of an orchard.

פִּירְשָׁתָא, פִּירְסָתָא, פִּסְ׳ f. (פַּסָּא, 1) פִּישַׁת ידא *the hand up to the wrist*; פ׳ כף רגלא *the foot up to the ankle.* Targ. I Kings XVIII, 44; a. e.—Yeb. 115[a] פ׳ דידא וכ׳ (see) the hand that lies here (of the remains of the burned husband); a. e.—*Pl.* פִּישָׁתָא, constr. פִּישַׁת, פִּסַּת. Targ. I Sam. V, 4. Targ. Esth. VIII, 10.—2) *piece,* esp. *bread* (v. פִּרְתָּא). Y. Ber. VI, 10[b] bot. בגין דאנא אכל פִּישְׁתִי ... דהדין פסא וכ׳ when I eat my bread and, not knowing how to say grace, I say, blessed be he who has created this piece &c. (Bab. ib. 40[b] מרירה דהאי פיתא). Y. Sabb. VII, end, 10[d] קופדה משלים לפ׳ פ׳ וכ׳ meat may serve as a complement to bread (to complete the legal size), but bread cannot serve as a complement to meat. Tanḥ. Ekeb 7, v. לְפִתְּוָתָא.—*Pl.* פִּירְשָׁתָא *crumbs.* Y. Pes. VI, 33[c] צריך מבערה פ׳ must remove the crumbs.

פִּירְשְׁתָּקָא, פִּסְ׳, פִּירְסְתָּקָא m. (v. פִּיסְטָקִין) *pistachio-nut.* Gitt. 59[a] כפ׳ ופלגי דפ׳ (not ופלגי) compressed to the size respectively of a pistachio-nut and half a pistachio-nut (Rashi: *acorn*). *Pl.* פִּירְסְתָּקֵיָּה, פִּיסְתָּקִין, פִּסְ׳. Y. Kil. I, 27[a] bot. Ar., v. פִּיסְטָקִין. Ib. 27[b] חוה משקי פ׳ בשביל למתקן (not פרסתקי׳ למתקה ...) put pistachio-nuts in boiled wine to sweeten them.

פְּעוֹר, פִּיעוֹר m. (פָּעַר) *uncovering one's self,* obscene worship of the idol Peor. Snh. 106[a]; Yalk. Num. 771 פעור. V. פְּעֵירָה.

פִּירְעַפּוּעָא, v. פַּעְפּוּעָא.

פִּירְ m. (apocop. reduplic. of פֵּה; cmp. פִּירְפִּיוֹת) *fringe,*

פְּצָ׳, פִּרְצָא m.=h. פֶּצַע, *wound.*—*Pl.* פִּרְצִין, פְּצָ׳. Koh. R. to I, 8 עד דאיחמלאון פִּרְצֵי פ׳ until their heads were full of wounds.

פְּצָתָא, פִּרְצָתָא f. (פְּצַץ or פּוּץ *to split, break*; cmp. פִּרְסָא) *arbitration, lot, share.* Targ. Y. Deut. XXXII, 8, sq. (not צירפתא). Ib. IV, 34. Targ. Prov. XVIII, 18 (ed. Wil. פְּצָתָא). Targ. Ps. CXXV, 3; a. fr.

פִּרְקָא, פִּרְקָה I f. (פקק; cmp. פְּקַעַת) *lump, ball, swelling,* esp. 1) *protruding cartilage.* Ḥull. X, 4 (134[b]) פ׳ של גרגרת thyroid cartilage; Neg. X, 9. Ib. 10 פ׳ של צואר the protruding cartilage of the neck; Tosef. ib. IV, 12 פ׳ של פירקא. Bekh. VII, 6 (45[a]) פ׳ יוצאה מגודלו (not רצא) one that has a lump on his thumb; a. fr.—2) *a protuberance on the blossom end of fruits,* v. פִּרְטָמָא II. Y. Succ. III, 53[d] פירקא.—3) *spinner's coil.* Ohol. VII, 4 עד שיעגילו ראש כפ׳ until the embryos (on leaving the vagina) form a round head like a coil; expl. Bekh. 22[a] כפ׳ של צמר like a coil of wool. Ib.; Tosef. Ohol. VIII, 8 פ׳ של שתי the coil containing the warp; פ׳ של ערב containing the woof. Bekh. l. c. נראית פ׳ מתוך פ׳ it has the appearance of a coil coming forth out of a coil, v. טְפִיפִית.—4) (של כוש) פ׳ *whorl.* Kel. XI, 6. Par. XII, 8; a. e.—5) *coil* or *tuft* used as *a stopper* (v. פָּקַק). Kel. XVII, 12.—*Pl.* פִּרְקִין; פִּרְקוֹת. Bekh. 45[a] בעל הפירקין (not הקירפין) one afflicted with lumps; (Ar. Var. הפרקס; Ar. s. v. כסח: הַפִּרְקָן; Mish. ib. VII, 6 בעל פירקה; Talm. ed. 45[a] הפרקום, Rashi: הפירקין). Ib. 22[a] שלש פ׳ שמעתי וכ׳ I learned of three sizes of coils, one of the warp, one of the woof, and one large coil, that of the sack-weavers; Tosef. Kel. B. Mets. VII, 1, v. סָקָר I. Lev. R. s. 14 פ׳ coils upon coils (in the abdomen). Tosef. Ohol. XIII, 5, v. לָבַשׁ; a. e.

פִּרְקָא, פִּרְקָה II f. (פוק)=b. h. פּוּקָה, *gliding, sinking.* Sabb. 147[b] משום פ׳ on account of sinking in the clay-soil (פִּילוּמָא, which makes walking a labor; Rashi: he might stain his garments when sinking in the muddy soil, and then wring them out).—Tosef. ib. VII (VIII), 21 מבעיתין לעוית ולפ׳ וכ׳ (Var. ולפוקה) you may shock a person in convulsions, or in an attack of vertigo, and it is not forbidden as a superstitious practice, v. אֲמוּרִי.—Yalk. Esth. 1054 מכניסין פ׳ בממונו וכ׳ they (the Jews) cause a sinking (decline) in the wealth of the world (Esth. R. to III, 8 פַּרְתֹּ).—Snh. 111[b] (ref. to פקו, Is. XXVIII, 7) אין פוקה אלא גהינם (Ms. K. פקו) 'sinking' means going to Gehenna.

פִּרְקָא, פִּרְקָה, בר פ׳ III pr. n. m. *Bar-Pika.* Y. Naz. IX, 57[d].

פִּרְקְדוֹנָא, פִּרְקָדוֹן, v. sub פָּקַד.

פִּרְקָה, v. פִּרְקָא.

פִּקָּ׳, פִּיקּוּד m. (b. h.; פָּקַד) 1) *charge, trust.* Num. R. s. 1, end לא נמצא נאמן בפיקודו (not נאה) was not found true to his charge.—2) *count, muster.*—*Pl.* פִּקּוּדִים, פִּקּ׳. Sot. 36[b]; Yoma VII, 1, a. e. חומש חפ׳ the Book of Numbers, v. חוֹמֶשׁ.

פִּקָּ׳, פִּיקּוּדָא f. ch. same, 1) *command.* Targ. Ps. XIX, 9. Targ. Y. Deut. XXVII, 26; a. e.—*Pl.* (*masc.*) פִּקּוּדַיָּא, פִּיקּ׳. Targ. Ps. l. c. Targ. Deut. XXVIII, 1; a. fr.—2) *muster, count.*—*Pl.* as ab. Y. Shek. I, 46[b] (ref. to Ex. XXX, 14) כל דעבר על פ׳ יתן all those who passed the mustering (Num. I) shall give (half a Shekel, exempting the tribe of Levi, acc. to Num. I, 47).

פִּקָּ׳, פִּיקּוּחַ m. (פָּקַח) *removing debris*; פ׳ נפש *removing a person from under debris,* in gen. *saving an endangered life.* Keth. 5[a] מפקחין פ׳ נפש בשבת you must remove debris to save a life on the Sabbath. Ib. 15[b] אין הולכין בפ׳ נ׳ אחר הרוב as to saving life (on the Sabbath), we do not judge by the majority of the residents of a place (whether the person in the ruins is or is not presumably a Jew); Yoma 84[b]. Ib. 85[a] מנין לפ׳ נ׳ שדוחה וכ׳ whence is it proven that the duty of saving life supersedes the Sabbath laws? Keth. 19[a] אין לך דבר שעומד בפני פ׳ נ׳ וכ׳ there is nothing (no religious law) that stands before (must not yield to) the duty of saving life, except three things: idolatry, incest and bloodshed (which you dare not commit even to save your life); Yoma 82[a]; a. fr.

***פִּיקוּם** m. (denom. of פִּרְקָה I) *formation of lumps* on the body; v. פִּרְקָה I.

פִּרְקוֹסָא m., *pl.* פִּרְקוֹסַיָּא, פִּרְקוֹסִין (v. פָּקַס II) *removing the coils on the blossom end of gourds.* B. Mets. 88[b] עד דגמר לפִּרְקוֹסָיְהוּ (v. Rabb. D. S. a. l. note 80) until he has finished the entire work of removing &c.; מדמחתלן פיקוסיירהו Ms. M. (ed. מכי אתחולי) when the removing work has been started.

פִּרְקוֹרִין, v. פּוֹקָרִין.

פִּרְקַחַת, פִּיקַּחַת, v. פִּקַּחַת.

פִּרְקְמִין, פִּיקְמִים, v. פִּקְמִים.

***פִּיקְמָנִי** f. (a corrupt. of fictile) *earthen* (*wine*) *vessel.* Tosef. B. Bath. V, 4 חמוכר בפ׳ he who sells wine by the vessel, opp. בקטלוון.

פִּירְקִי, v. next w.

***פִּירְקִילִין** m. (facialis, φακιόλιον S.) *turban.* Y. Bets. V, 63[a] אפרח רוחא פִּירְקִירְלֵיהּ וכ׳ (not פירקי לירה) the wind made his turban fly off R. Meir's neck.

פִּירְקִין, פִּירְקִים, v. פִּרְקָה I, a. פִּרְקָס.

פִּירְקִלִין, Yalk. Ps. 820, v. פִּרְלִקִין

פִּרְקָן m. (denom. of פִּרְקָה I) *afflicted with lumps,* v. פִּרְקָה I.

פִּרְקָס, פִּירְקָס (cmp. פִּרְקָה I; φῦκος, fucus, of Semitic origin) [*coil,*] 1) *sea-weed* or *rock-lichen* used as a dye; *red color, rouge.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 1 (ref. to שני, Lev. XIV, 4) יכול פ׳ ת״ל תולעת from שני you might infer that

(which the heir may sell). Ib.[b] פ׳ תקינו ... פ׳ דפ׳ וכ׳ the Rabbis allowed the husband the usufruct (the births of the animals belonging to his wife), but not the fruition of the usufruct (e. g. the fine which the thief has to pay for stealing the calf). Ib. עיילא ליה גלדמא פ׳ חזי וכ׳ if she brought in a cloak, he has the use of it, he may cover himself with it, until it is worn out; a. fr.—*Pl.* פֵּירֵי, פֵּירִין, פֵּרֵי. Targ. Gen. I, 11, sq. Targ. Prov. VIII, 19 פֵּרְיֵי; a. fr.—Shebu. 48[a] פ׳ עבידי דמרקבי fruits are liable to rot; a. fr.

פִּירְבּוֹרִין, v. פְּרִיכּוֹרִין.

פִּירְדָּה, v. פֶּרֶד II.

פִּירָה, Y. Maas. Sh. I, end, 53[a] פ׳ בי, or פ׳ כי, a corruption; perh. to be read: ר׳ יוסי בר חנינה אמר פּוֹדֶה.

פִּירוּג I, **פֵּרוּג** m. (פָּרַג) *exchange, price.* Targ. Y. Deut. XXIII, 19 (h. text מְחִיר). Targ. Job XV, 31 (h. text תְּמוּרָה); a. e.—*Pl.* פֵּירוּגִין, פֵּר׳. Ib. XVII, 2 (ed. Wil. פְּרוּנֵי, corr. acc.; h. text תְּמוּרוֹת). Targ. Ps. XLIV, 13 (ed. Wil. פְּרוּנֵי, corr. acc.).

פִּירוּג II pr. n. m. (preced.) *Perug.* Targ. I Chr. IV, 11 (h. text מְחִיר).

פִּירוּדָא, v. פְּרִידָא I.

פִּירוֹן 1) פ׳ אנדרפטא name of a *bird*, v. אַנְדְּרַפְטָא.—2) *Peruz*, name of a (wicked) man. Ḥull. 62[b].

פִּירוֹזָג m. (Pers. fayrûzah, Arab. fayruzaǵ, Fl. to Levy Targ. Dict. II, 574[b]) *turquois.* Targ. Cant. V, 14 ed. Lag. (oth. ed. פִּרוֹזָג).

פִּירוּי m. (פָּרָה) *fruitfulness, plenty.* Esth. R. end.

פֵּר׳, פִּירוּכָא I c. (פָּרַךְ I) *broken corn, grist* (h. גרש). Targ. O. Lev. II, 16 (ed. Berl. גירס׳); a. e.—*Pl.* פֵּירוּכִין, פֵּי־רוּכִין, פֵּירוּכַיָּא. Targ. O. a. Y. ib. 14. Targ. Y. ib. 16 פֵּירוּכְיָה (ed. Amst. פֵּירוּכַיָּה; ed. Vien. פֵּירוּכַיָּא).

פֵּר׳, פִּירוּכָא II m. (פָּרַךְ II, v. next w.) [*dried ears,*] *sheaf.*—*Pl.* פֵּירוּכִין. Targ. Y. Gen. XXXVII, 7, v. פְּרִירָא II.

פֵּר׳, פִּירוּכְיָא f. 1) = פֵּירוּכָא I. Targ. Y. Lev. II, 16, v. פֵּירוּכָא I.—2) (= h. מְלִילוֹת) *dry ears.*—*Pl.* פֵּירוּכְיָן, פֵּר׳. Targ. Y. Deut. XXIII, 26.—Denom. פָּרַךְ II.

פִּירוֹלִין = בִּירוֹלִין, Targ. Y. Ex. XXVIII, 9 Mus. (ed. כולא, בולא, read: בּוּרְלָא).

פִּירוּעַ, v. פֵּרוּעַ.

פִּירְיָצִין, v. בִּירוּלִין a. בִּירוּצִין.

פֵּר׳, פִּירוּק m. (פָּרַק) *taking apart* (of the Tabernacle), *breaking up.* Num. R. s. 4 פִּירוּקָן בשעת וכ׳ the taking apart on moving the articles of the Tabernacle took place in the same order as they were put up. Ib. s. 12, v. עֲמִידָה; a. e.—*Pl.* פֵּירוּקִין, פֵּר׳. Ib. Y. Yoma I, 38[b], sq.; a. e.

you may use the dye from *fucus,* therefore *tola'ath* is added (to indicate that it must be won from a worm, the snail); Yalk. Lev. 559 פִּירְקִים.—2) *the dried up blossoms of gourds.* B. Mets. 88[b] (expl. משירפקסו, Maasr. I, 5) משינטל פ׳ שלחן (Rashi to Bets. 13[b] פֶּקֶס) as soon as their blossoms are removed.—3) *lump.* Bekh. 45[a] Var. Ar., v. פִּרְקָה I.

פִּיקְסִינוֹן, פִּיקְסִינָה, פִּיקְ׳ m. (πύξινον = πύξος) *box-tree, box-wood.* Y. Keth. VII, end, 31[d] (expl. תאשור, Is. XLI, 19) פיקסינה; Gen. R. s. 15 פקסינון; Tanḥ. T'rum. 9 פקטנין; ed. Bub. נקשנון, Var. נקשונין, נקסטן (corr. acc.). Y. Yoma III, 41[a] top (expl. אשכרוע) פסקינין (corr. acc.).

פִּיקְעָא m. (פָּקַע) *split,* esp. *slits in the rectum.* Ab. Zar. 28[a] sq. חש בפ׳ suffered from slits. Ib. ולינח ... ליתי פ׳ לתרי פ׳ let him get the kernel of a bramble fruit and place its split (wedge-shaped) side against the slit. Ib. פ׳ עילאה slits in the upper part of the rectum, פ׳ תיתאה in the lower part.

פִּיקְעִין, פִּיקְ׳ m. pl. = h. פַּקּוּעוֹת, *Coloquintidas, Bitter-Apples* (v. Löw, Pfl., p. 332, sq.). Targ. II Kings IV, 39.

פִּיקְפַּק, פִּיקְפּוּק, v. sub פִּקְ׳.

פִּיקְקוֹ, v. פָּקַק.

פַּיְקַר* m. (Pers. paigâr, Koh. in Ar. Compl. s. v.) *dissension, dispute.* Taan. 24[b] לא לידהוי פ׳ וכ׳ Ar. (ed. לך עסק דברים ...) have no quarrel with those Jews.

פִּיקְרִין, v. פּוּקְרִין.

פִּיקַרְסוּת f. (v. אַפְּקַרְסִין) *underwear.* Nidd. 48[b] Ar. (ed. באפקריסותן בְּפִיקַרְסוּתָן).

פִּיקַרְסִין m. pl. same. Kel. XXIX, 1 R. S. (ed. אפקרסין).

פִּיר m. (פָּרַר) *rubble, loose ground; quarry* (cmp. German *Bruch*). Ned. 81[b]; Keth. 71[b] לא מצינו שועל שמת בעפר פ׳ it does not occur that a fox dies in the dust of rubble, i. e. you do not feel the absence of comforts to which you are not used; Y. ib. VII, 31[b] אין שועל עפר פרין מת (read: מת בעפר פָּרִין; *pl.* of פִּר). Bab. ib. 79[b] פ׳ של גפרית a sulphur quarry.

פִּירָא I ch. same, *ditch, pit, cavity.* Taan. 24[a], v. כַּוָּרָא. Kidd. 72[a], v. קְפַי. Erub. 26[a] פ׳ דבי תורי pit (dumping ground) where offal of dates is deposited on which cattle feeds; ib. 60[a]. B. Bath. 11[a], v. סוּפְלֵי. Keth. 79[a], v. next w.—*Pl.* פֵּירֵי. Gitt. 60[b] קא יבשי פֵּירָיִן our ditches will dry out.

פִּירָא II, פֵּרָא m. = h. פְּרִי, *fruit, crop.* B. Bath 36[b] פ׳ רבא the large crop (of grain); פ׳ זוטא the small crop (of vegetables &c.). Succ. 31[b] לא גמר פ׳ the fruit (Ethrog) is not ripe. Ber. 39[a] פ׳ עדיף פ׳ fruit (vegetable) has the preference (over meat, for the purposes of benediction); a. fr.—Trnsf. *fruition, usufruct.* Keth. 79[a] אמרי לה פ׳ זרדיא ... some say the right of felling service-trees or fishing in a pond comes under the category of usufruct, opp. קרנא property

פִּירוֹת, v. פֵּרִי.

פִּירוּזְמָטָא, v. פְּרִיזוֹמָטָא.

פִּירְחָא, v. פִּרְחָא.

פִּירְטָא m., **פִּרְ׳**, **פִּירְטָתָא** f. (פְּרַט) *detailed statement, inventory.* Gitt. 57b שדא פירטא בבירתיה וכ׳ Ar. (ed. שדר שטר פרטא, Rashi פיר׳) he sent a document containing the inventory and disposal of his property to his house, and became a proselyte; v. פִּיטְרָא II; Snh. 96b שדר פּוּרְטִירְתָּא לבירתיה.

פִּירָטָא, **פִּירָטָס** m. (πειρατής, pirata) *pirate.*—*Pl.* פִּירָטִין. Ex. R. s. 17, end ספינות של פ׳ (not טון ...) pirate ships. Lev. R. s. 25 beg. [read:] מתיירא אני ... וברים מפני הפ׳ I am afraid of robbers on the high-way, and on sea of the pirates; Yalk. ib. 615 וברום מפני אפרטין (corr. acc.).

פִּירְטָתָא I, v. פִּירְטָא.

פִּירְטָתָא II, v. פִּרְטָתָא II.

פִּירֵי, v. פֵּרִי, פֵּרָא.—[B. Mets. VI, 1 (75b) פירי אפירין; Ms. R. I, v. פִּרְיוּפָרִין.]

פִּירֵיוּפָרִין, v. פִּרְיוּ׳.

פִּירְכָא m. (פְּרַךְ I) *refutation, objection.* Gitt. 83a כולהו אית להו פ׳ ... דליח ליה פ׳ to all of them objections may be raised, except the opinion of R. E. which is unobjectionable. Men. 66a חזי ליה פ׳ saw an objection to it. B. Bath. 130b וחזיתו ביה פ׳ ... כי אתא if a legal decision of mine comes before you, and you see in it something objectionable; a. fr.—*Pl.* פִּירְכֵי, פִּרְ׳. Ḥull. 76b הדורי אפי׳; (Nidd. 65b (אפירכא, v. הָרַר.

פִּירְכוֹס I, **פִּרְ׳**, **פִּירְקוֹס** m. (פְּרִכְסָ I) *painting, dyeing the hair*; trnsf. *giving a fraudulent appearance, deception.* B. Mets. 60b פ׳ דאדם מאי היא what is (in a legal sense) deception in selling a human being? (Answ. dyeing a slave's hair). Y. ib. IV, end, 9d יש פירק׳ בכלים (not באוכלין) giving a deceptive appearance to garments is forbidden Keth. 17a לא פ׳ there is no paint (deception), v. כּוֹחֲל; Snh. 14a פירכס (corr. acc.).

פִּירְכוֹס II, **פִּרְ׳** m. (פִּרְכֵּס II) *jerking motion, struggling, spasmodic movement*, as a symptom of vitality. Ḥull. 38a הרי זה פ׳ these are symptoms of vitality (proving that the slaughtered animal was not on the point of dying a natural death). Ib. שאמרו בתחלת שחיטה פ׳ the symptoms of vitality of which they speak refer to the beginning of the slaughtering act. Ab. Zar. 16a בחמה דקה ... תיה לפ׳ a large beast of chase is like a small domestic animal as regards the symptoms of vitality required at slaughtering; a. e.

פִּירְכוֹסָא, **פִּרְ׳** ch. same.—*Pl.* פִּירְכוֹסֵי, פִּרְ׳. B. Bath. 142b פרכס תלתא פ׳ it (the embryo in coming to light) made three spasmodic motions (and expired).

פִּירוּקָא, **פִּרְ׳** m. (פְּרַק) *solution* of a problem, *reply, argument*, opp. קושיא. B. Kam. 117a דאי קושיא ... דאי פ׳ such and such a problem and such and such a solution. Ab. Zar. 30a לסכנתא פ׳ (Rashi פִּירוּקֵי *pl.*) you offer argument where danger to life is concerned? a. e.—*Pl.* פִּירוּקֵי, פִּרְ׳. B. Mets. 84a ... ומפריקנא ליה פ׳ and I gave him twenty-four answers. Hor. 13b כתבי פ׳ ושדו they wrote down answers and cast them (into the schoolhouse); a. e.

פִּירוּר, **פִּרְ׳** m. (פָּרַר) 1) *crumbling.* Pes. 28a (in Chald. dict.) בעי פ׳ must be crumbled (before being thrown into the river).—2) *crumb.*—*Pl.* פִּירוּרִים, פִּירוּרִין, פִּרְ׳. Sabb. XXI, 3 (143a). Men. 75b (ref. to Lev. II, 6) דכול יעשינה פ׳ you might think, he must break it up into crumbs &c., v. פִּתִּיתָה; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XXXIII לא ... עד שיעשה לפנינו פ׳ (ed. Schechter שנעשה) we shall not cross the sea until it is broken into solid pieces before us; Tanḥ. B'shall. 10 ונעשו המים פר׳; Yalk. Ex. 233 ונעשה פ׳ (with ref. to פוררת, Ps. LXXIV, 13).—3) = פַּרְפֶּרֶת, *nibblings, desert, delicacies.* Y. Ber. VI, end, 10d, v. פִּרְתָּא.

פִּירוּרָא, **פִּרְ׳** ch. (preced.) *mush* (made of crumbs), *paste.* Pes. 42b פר׳ דאושכפי (Rashi: פיר׳) shoemaker's paste.

פִּירוּשׁ, **פִּרְ׳** m. (פָּרַשׁ) *distinct expression, directness; explanation; commentary.* B. Bath. 52a יעשה ... וכולן כפירושן ואם לאו יעשה פ׳ לפירושן and as to all of them (a woman, a slave, or a minor), if they declared before dying, 'these things belong to—', he (the trustee) may do according to their explicit declaration, or else (having reasons to distrust their statements) he must make a commentary to their statement (explain the motive they may have had for telling a falsehood). Ib. אי ... עשה כפירושה וכ׳ if you believe her to be trustworthy, do according to her explicit statement, if not, make a commentary &c. (find out the real state of affairs). Y. Gitt. V, end, 47c; Y. Shebi. V, end, 36a וסתמו לאו כפירושו הוא is the silent lending of a untensil not equal to an explicit statement of the use to be made of it? Snh. 87a, v. עִרְקָר; a. fr.—בפ׳ (also in Chald. dict.) *distinctly, explicitly, directly.* Ḥull. 95a, a. fr. בפ׳ איתמר, v. כְּלָלָא. Snh. VII, 5 אמור מה ששמעת בפ׳ tell plainly now what thou hast heard (the blasphemer say, i. e. repeat without euphemistic disguise, v. כִּינּוּי). Pes. 13a בפ׳ אמרת לן you told us plainly. Sabb. 39b בפ׳ שמיע לך וכ׳ did you hear that tradition directly or only by implication?; a. fr.—[In commentaries and glosses: פירוש, abbrev. פ׳, *this means.*]

פִּירוּשָׁא, **פִּרְ׳**, **פִּירוּשׁ** ch. same. Targ. Y. Lev. XXVII, 2. Targ. O. Num. XXX, 7 (Y. פִּירוּשֵׁי *pl.*; h. text מִבְטָא); ib. 9. Targ. Ps. XXI, 3 (h. ארשת). Targ. Cant. V, 11. Targ. Esth. X, 2 (h. text פרשת).—Y. Gitt. V, end, 47c לא בפ׳ הא but if the purpose be explicitly stated, you must not lend it (v. preced.; Y. Shebi. V, end, 36a במפרש). Y. B. Bath. IV, beg. 14c כל הדין פ׳ הפרש וכ׳ (read אפרש) did R. H. ... enter into such details (in explaining the Mishnah) to you? Ab. Zar. 4a ... פ׳ דהאי פסוקא ולא ידע and he did not know how to explain that verse to us; a. e.—*Pl.* פִּירוּשִׁין, constr. פִּירוּשֵׁי, פִּרְ׳, v. supra.

פִּירְכּוּרִין, v. פִּרְכּוּרִין.

פִּירְכֵּס, v. פִּרְכֵּס.—[Snh. 14ª, v. פִּירְכּוּס I.]

פִּירְמָא m. (פָּרַם) *piece, slice; hash, mush.* Ḥull. 120ª (expl. קִיפָּה, Mish. IX, 1) פ׳ the particles of boiled meat which form a mush. Gitt. 69ª פ׳ דסילקא hashed beets.—*Pl.* פִּירְמֵי. Ber. 39ª פ׳ רבי Ar. (ed. פִּירְמָא רבא; Ms. M. פִּירְמֵי רבי), v. פָּרַם.

פִּירָן* m. (פָּרָה) *breeding establishment, stables.* Bekh. 40ª מעשה בפ׳ של בית מנחם it happened in the stables of the house of Menaḥem (Rashi: at *Peran of the house* &c., name of a village); Tosef. ib. IV, 8 בפירה.

פִּירְנֵס, פִּירְנוֹק, פִּירְנוּס, v. sub פִּרְנֵס.

פִּירְנָס, Gen. R. s. 68 some ed., v. פּוּרְנָס.

פִּירְסוּמֵי פִּרְ׳, m. pl. (פִּרְסֵם) 1) *uncovering.* Targ. Y. Lev. XVIII, 6.—2) *divulging, betraying.* Targ. Y. Gen. XIX, 26 בפ׳ עניא (ed. Amst. בִּפִּירְסוֹמֵי, corr. acc.) by betraying the presence of a poor man in her house (v. Gen. R. s. 51).—פִּרְסוּמֵי נִיסָּא, v. פִּרְסֵם.

פִּירְסָקָא, פִּירְסֵם, פִּירְסִיקָא, v. sub פִּרְ׳.

פִּירָעוֹן פִּרְ׳, m. (פָּרַע) *paying a debt, payment.* Shebu. 41ᵇ (in Chald. dict.) פ׳ מעליא הוי it was a real payment of a debt (and not a mere deposit). M. Kat. 9ᵇ; Ab. Zar. 6ᵇ עכ״ום לעניין פ׳ לעולם מיצר the gentile will always grieve over the payment of a debt (whereas the Jew is glad to have rid himself of an obligation). B. Mets. 13ᵇ, a. fr. תיישינן לפ׳ (in the case of a note of indebtedness being found) we apprehend that payment may have been made (and therefore it must not be returned to the creditor). Y. Keth. X, end, 34ª אל ירהא לך פ׳ אלא מזה you shall be paid only from this (only this portion of my property is pledged). Koh. R. to VII, 2 מדה שיש בה פ׳; מדת פ׳ an act of benevolence with which a divine reward is connected. Yalk. Ex. 180 קבל פ׳ מחקב״ה he received payment (was punished) at the hands of God; a. fr.

פִּירְפֵּר, v. פִּרְפֵּר.

פִּירְצָא פִּרְ׳, m. (פָּרַץ) *break, gap, perforation.*—*Pl.* פִּירְצֵי. Sabb. 108ª כיון דאית ביה פ׳ פ׳ because it (the skin of the plucked bird) is full of holes.—[פִּירְצִין, v. פִּרִיצָא.]

פִּירְצָה, v. פִּרְצָה.

פִּירְקִי, פִּירְקוֹנָא, פִּירָקוֹן, פִּירְקָא, v. sub פִּר׳.

פִּירְקוּס, v. פִּירְפּוּס I.

פִּירְקָתָא פּוֹרְ׳, f. (פָּרַק) *joint*, esp. פִּירְקַת צַוָּארָא, פִּירְקַת קָנַל *neck.* Targ. Y. a. O. Deut. XXXIII, 29 ed. Berl. (oth. ed. פִּירְקִי, פִּירְקַת; h. text במותימו). Targ. Ps. LX, 10 ed. Lag. פו׳ (ed. Wil. פִּר׳; Regia פִּרִיקַת). Targ. Lam. V, 5 (Levita פרי׳). Targ. Y. Gen. XLV, 14 (ed. Vien. פר׳).

פִּירְשָׁא פִּר׳, m.=h. פֶּרֶשׁ, *secretion.* Ḥull. 116ᵇ חלב פ׳ בעלמא הוא ... the milk in the stomach of a suckling animal is considered a mere secretion (no longer real milk). Bekh. 7ᵇ בעלמא הוא פ׳ it is a mere secretion (a false membrane, no real skin); a. e.—*Pl.* פִּירְשַׁיָּיא, פִּיר׳. Zeb. 85ª ניקריבינהו בפִּרְשַׁיְיהוּ shall the entrails be offered with the excrements in them?

פִּירָשָׁע פִּיר׳, m. *ebony* or *box-wood.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 19 (Kel. XII, 8 אשכרוע).

פִּישׁ׳, פִּישׁוּט m. (פָּשַׁט) *spreading, stretching forth.* Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ בתוך פ׳ ידים within reach of the hands; חוץ לפ׳ ידים beyond reach. Ib. כשם שנתנו פ׳ ידים לטהרות וכ׳ as proximity within reach of the hands is made a criterion for levitical uncleanness (Toh. VII, 2), so it is made for wine (suspected of having been touched by an idolater, v. נֶסֶךְ); a. e.—פ׳ ידים ורגלים *prostration accompanied by stretching of hands and feet.* Ber. 34ᵇ; Meg. 22ᵇ; Shebu. 16ᵇ, v. הִשְׁתַּחֲוָאָה; a. fr.—[Mekh. B'shall. beg. בפישוטה, read: בְּפִשּׁוּטָה, v. פָּשׁוּט.]

פִּישׁוֹן I pr. n. m. *Pishon.* Yeb. 107ᵇ דגמל פ׳ Pishon the camel-driver, v. פָּפַשׁ.

פִּישׁוֹן II pr. n. (b. h.) *Pishon*, name of a river. Gen. R. s. 16 (ref. to Gen. II, 11) פישון שהוא מגדל פִּשתן ומרמיו מהלכין בשופי its name was Pishon, because it raises flax (on its shores), and its waters run gently; Yalk. ib. 21.

פִּישׁוֹנָא, v. פִּירִשׁוֹנָא.

פִּישׁן, read: פ״י ש״ין *Pe' Shin.* Y. Maas. Sh. IV, 55ᵇ פ״י ש״ין שיני if a vessel is found inscribed Pé Shin, the contents are second tithes (פירקון שני), v. Tosef. ib. V, 1.

פִּישְׁפֵּשׁ, פִּישְׁפָּשׁ, פִּישְׁפִּישׁ, פִּישְׁפּוּשׁ, v. sub פִּשׁ׳.

פִּישְׁפָּשָׁה pr. n. m. *Pishpashah.* Y. Shebi. VI, 36ᶜ bot.

פִּישְׁקָא, v. פּוּשְׁקָא.

פִּישׁ׳, פִּישְׁרָא m. (פָּשַׁר) 1) *solution, interpretation.* Targ. Jud. VII, 15. Constr. פִּשַׁר. Targ. Koh. VIII, 1.—V. פּוּשְׁרָנָא.—2) *dissolved food, cud.* Targ. Lev. XI, 3, sq. (h. text גרה); a. e.—3) *thawing snow.*—*Pl.* פִּישְׁרֵי, פִּשׁ׳. Targ. II Esth. III, 8, v. חַצָּבָא.—Kidd. 73ᵇ, v. פְּשׁוּרָא.

פִּיתָּא, פִּיתָּה m.=h. פַּת, *piece, bread.* Targ. O. Gen. XVIII, 5. Targ. Y. I ib. XL, 16; a. fr.—Ber. 40ᵇ בריך רחמנא מרית דהאי פ׳ blessed be the Merciful One, the owner of this bread. Y. Bets. I, 60ᶜ bot., v. אֲרַסְקִינָא. Y. Ter. VIII, 45ᵈ top פ׳ תחות וכ׳ (you must not put) a piece of bread under the arm-pit (a superstitious practice); Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. פותתא. Y. Ber. VI, end, 10ᵈ ופירור פ׳ when there is before you bread and some delicacy; a. fr.—*Pl.* פִּיתִּין, פִּתִּין. Targ. I Sam. X, 3 (h. text ככרות).

פִּיתְגָּמָא, פִּיתְגָּם, v. פִּתְגָּם.

פִּית׳, פִּיתּוּחַ m. (b. h.; פָּתַח *Pi.*) *incision, engraving, engraved design.* Y. Nidd. III, 50ᵈ פ׳ ידים ורגלים וכ׳ it

(the embryo) has no incisions indicating the outlines of hands and of feet. Y. Ab. Zar. III, 43b bot. חומר היא בפ׳ the law is stricter in the case of an engraving made on a tree (Asherah).—*Pl.* פִּיתּוּדִין, פִּיתּוּדָתִין, פִּתִּ׳. Ib. העביר את הפ׳ if he effaced the engraving. Ohol. XIV, 1 העטרות והפ׳ the wreaths and engravings (mouldings above the entrance); Tosef. ib. XIV, 10 הפִּתּוּדִירִין.

פִּתִּ׳, פִּיתּוּדָא ch. same, *engraving, moulding.* Targ. Zeph. II, 14 פִּיתּוּדַיהּ תרעיא (Levita פִּיתּוּדֵיהּ *pl.*; h. text כפתור׳).

פִּתִּ׳, פִּיתּוּי m. (פְּתָה) 1) *persuasion, enticing.* Tanḥ. Sh'moth 19; Ex. R. s. 3 בפ׳ באתי אלייך וכ׳ I came to thee with persuasiveness (making thee believe that thou didst hear thy father's voice), that thou be not afraid. Ib. בתחלה פ׳ פיתיתי אותך וכ׳ at first I spoke persuasively to thee, now I will speak to thee words of truth (earnest admonition). Ib. אין פתי אלא לשון פ׳ *pethi* (Prov. XIV, 15) has the meaning of 'persuasion' (one easily persuaded); a. fr.—Esp. *enticing a virgin, claims of the seduced* (Ex. XXII, 15). Keth. 35b אין לה לא קנס ולא פ׳ she has no claim either of fine (for outrage) or of indemnity for seduction. Ib. 36a; a. fr.—2) dialect. for פִּירְתּוּחַ (cmp. פּוֹתְחִי a. פּוֹתְחָה) *engraving, moulding.*—*Pl.* פִּיתּוּדִירִין, פִּתִּ׳. Tosef. Ohol. XIV, 10 (R. S. to Ohol. XIV, 1 פִּירְתּוּתְחִין), v. פִּירְתּוּחַ.

פִּתִּ׳, פִּיתּוּלָא m. (פְּתַל) [*twisting,*] 1) *perverseness.* Targ. Prov. VIII, 8.—2) *turn of events, vicissitudes.* Yalk. Gen. 127 (play on נפתולי, Gen. XXX, 8) פִּיתּוּלֶיהָ לא דידי חוה וכ׳ were not his vicissitudes mine? did not Jacob come to Laban for my sake (I being predestined to become his wife)?; Gen. R. s. 71 פִּיתּוּלֶיהָ לא דידי הוירין (*pl.*).

פִּיתּוֹם I (b. h. פִּתֹם) pr. n. pl. *Pithom*, a storage city of Egypt. Sot. 11a ולמה נקרא שמה פ׳ שראשון ראשון פִּי תְּהוֹמוֹ בולעו why was Raameses named Pithom? Because the mouth of the deep swallowed every foundation as it was laid; Ex. R. s. 1. Mekh. B'shall. s. 1 (ref. to פי התורת, Ex. XIV, 2) לשעבר היתה נקראת פ׳ formerly its name was Pithom; a. e.

פִּיתּוֹם II or **פִּיתּוּם** m. (פְּתָה, adapt. of πύθων) [*seducer,*] *necromancer, conjurer, ventriloquist.* Snh. VII, 7 בעל אוב זה פ׳ המדבר משחיו *ba'al ob* is the *pithom* that makes the dead speak from his armpit; Sifra K'dosh. Par. 3, ch. VII; ib. Par. 4, ch. XI; Tosef. Snh. X, 6 פ׳ המדבר בין פרקיו וכ׳ that talks between his joints and from between his armpits; a. e.

פִּיתוֹנְיָא, v. פִּתְחָן ch.

פִּיתּוֹס, v. פִּרְטוּס.

פִּיתּוּתָא m. (פְּתַת) *bread to be broken.* Y. Dem. I, 22a יתיב אכיל נפל פ׳ מיניה sat down to a meal, and the bread fell out of his hand when he was about to break it.

פִּתִּ׳, פִּיתֵּחַ m. (פָּתַח) *open-eyed, seeing.* Arakh. 17b; B. Bath. 128a, v. סָמָא.

פִּיתֵּחַ, v. פָּתַח.

פִּיתְחוֹן, פִּיתְחָא, v. sub פָּתַח׳.

פִּיתֹם, Y. Sabb. XIV, 14a bot., v. פִּרְטוּס.

פִּיתָנָא, v. פִּתְחָן ch.

פִּתָּק, פִּיתָּקָא m. (פָּתַק; v. פִּירְשָׁק) *ball, stone, tablet, ballot; lot, decree.* Tanḥ. B'ha'ălʼl. 12 כל מי שהיה עולה בידו פ׳ כתוב וכ׳ he who drew a ballot on which 'elder' was written. Tanḥ. B'midb. 21 אם עלה בידו פ׳ כתוב וכ׳ if he drew a ballot on which 'Levi' was written, he knew that a Levite had redeemed him. Num. R. s. 4 [read:] מי אומר לך שאם היה שם פי׳ של לוי שלא וכ׳ who tells thee that I should not have drawn it, had there been a ballot inscribed 'Levi' in the box? Ib. פ׳ כתב וכ׳ (read כתוב) a ballot inscribed &c. Sot. 12a לא היו בפִּיתָּקָה של חוה they were not included in the decree pronounced on Eve (Gen. III, 16). Snh. 102a (ref. to I Kings XI, 29) יצא מפיתקה של ירושלים (Rashi מִפִּתָּקָהּ) he went out of the destiny of Jerusalem (i. e. was to have no share in the welfare of Jerusalem); a. fr.—*Pl.* פִּתָּקִים, פִּתָּקִין (Chald. form) פִּיתְקִין. Esth. R. to I, 2; v. דָּדָה. Gen. R. s. 91 לערב הביאו לו את הפ׳ in the evening they brought him the tablets (on which every traveller had written his name). Num. R. l. c. כתב על ... פ׳ לוי לוי he (Moses) wrote on each of twenty-two thousand ballots, Levi &c. (v. פִּירְשָׁק). Tanḥ. l. c. Snh. 17a טלו פִּיתְקֵיכֶם draw your ballots; a. fr.

פִּתִּ׳, פִּיתָּקָא ch. same. Targ. Job XIX, 23 (Ms. פירטקא; h. text ספר). Targ. II Esth. I, 8 כסא ... שמיה פ׳ a large goblet ... which was named *Pithḳa* (Decree, v. פּוּתְקָא).—Y. Sot. I, 17b bot. כתוב חד פיתק דתרין וכ׳ write out one edict (order) for two men whom I may take with me; Num. R. s. 9. Kidd. 73b תלי פ׳ if the infant wears a tablet (with an inscription). Y. Bicc. III, 65d אוף ... הוי בפ׳ R. J. was likewise on the list (of those to be appointed). Hor. 13b הוו כתבי קושיותא בפ׳ וכ׳ (some ed. בפסקא) wrote out questions on a tablet and threw them into the school-house. Kidd. 70a, v. חֲזָמְנָא; a. fr.—[Hull. 31a דכולה פחתא, v. פְּקָתָא.]—*Pl.* פִּתִּ׳, פִּירְתְּקִין. Gen. R. s. 91 ומקבל פ׳ ... והוה and Manasseh stood there (at the gates) receiving the tablets (with the names of the arrivals, v. preced.).

***פִּיתְקוֹנָא** m. (preced.) *decree.* Targ. II Chr. XXXI, 5 ed. Beck (oth. ed. פתגמא).

פִּיתְרָא, v. פְּתַר II.

פִּתִּ׳, פִּיתָּתָא f. (פְּתַת) *piece (of bread).* Targ. Prov. XXVIII, 21.—Y. Ab. Zar. II, 41a bot., v. פִּירְתָּא.

פַּךְ m. (b. h.; פָּכַךְ) *flask, jar* with a narrow neck, v. טָפִי. Y. Hor. III, 47c bot. נמשחו מן הפך were anointed out of a flask, opp. קרן; Meg. 14a. Ib. (ref. to I Sam. II, 1) רמה קרני ולא רמה פַּכִּי 'my horn is high', but not 'my flask is high.' Tosef. Succ. III, 10 כמין פי הפך as if coming forth through the mouth of a flask, v. פָּכְפֵּךְ. Neg. XII, 5 חסה התורה ... ועל פכו the Torah has regard ... even for a man's flask; Sifra M'tsor'a, Neg., ch. III, Par. 5. Gen. R.

s. 69, end כמלא פי הפך ... שופע the oil was poured down for him from heaven in large drops as if coming out of a flask; Yalk. ib. 120; a. fr.—*Pl.* פַּכִּים, פַּכִּין. Sabb. 84[b] פ׳ קטנים small flasks (into which you cannot dip your finger); B. Kam. 25[b]. Ḥull. 91[a] (ref. to Gen. XXXII, 25) נשתייר על פ׳ קטנים he remained behind for the sake of some small jars. Kel. II, 2; a. fr.

פְּכָה, v. פכי.

פְּכוֹרָא m. (פָּכַר) *breaker, destroyer.* Gen. R. s. 67, beg. פ׳ תרעיא דיך תרעך פכור וכ׳ thou, breaker of gates, how is thy gate broken into and ruined!

פָּכוֹרָה* pr. n. m. *Pakhora.* Y. Sot. IX, 24[a] bot. יהודה בן פ׳; (Y. Maas. Sh. V, end, 56[d] פתורה).

פָּכַח (cmp. פָּבַךְ) *[to break through,] to ooze out, evaporate.* *Pi.* פִּכֵּחַ *to cause evaporation, to counteract the effect of.* B. Bath 10[a] יין קשה שינה מְפַכְּחָתוֹ, Ms. R. מפקחתו, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) wine is strong (overpowering man), sleep makes it evaporate.

פִּכַּח ch. same. Meg. 12[b] למחר פ׳ לית חמריה Ms. M. (Ms. O. a. L. פקע; ed. פסיק; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. מפכח) by to-morrow his wine will have evaporated (his intoxication will be gone).

Pa. as preced. *Pi.* Ber. 55[a] מְפַכְּחָא, v. בְּרִירְחוּתָא. Taan. 13[b]; B. Mets. 66[b] לַפְּכוּחֵי, v. פַּחוּא.—Part. pass. מְפַכַּח. Nidd. 20[b] (פַּכּוּחֵי חוּא דפכח ואזיל ומְפַכַּח חוּא דקמפכח ואזיל Ar.) it (the blood-stain in drying up) becomes constantly fainter.

פִּכְחוּתָא f. (preced.) *that which evaporates, fluid,* opp. חרותא *sediment.* Nidd. 20[a] פ׳ דדיותא the fluid portion of the ink.

פְּכִי, פְּכָה (b. h.; cmp. preced. wds.) *to break through, penetrate.*—*Pi.* פִּכָּה *to ooze, drop.* Yalk. Ez. 383 ... מי הבאר ומְפַכְּין ונובעין וכ׳ well-water shall in future days rise from under the threshold of the Temple, and shall ooze and bubble and go forth in three parts; Pirké d'R. El. ch. LI ומפרין (corr. acc.). Tosef. Succ. III, 3, v. פִּכְפֵּךְ.

פְּכִי, Targ. Prov. VIII, 34 פַּכֵּי some ed., read: סְפֵּי.—Ib. VII, 15 דמפכא, דמפכיא, read with ed. Lag. דְּמַסְכָּיָא, v. סְכִי.

פָּכַךְ (v. פָּכָה) *to ooze, drop.*—Denom. פִּכְפֵּךְ.

פְּכַךְ, Targ. Prov. V, 22 נתפכיך some ed., v. פְּכִי.

פַּכְסְמִין m. pl. (παξαμᾶς) *biscuits.* Num. R. *s.* 7.

פַּכְסַס pr. n. m. *Pakhsas.* Y. Naz. VII, beg. 55[d] יוסי בן פ׳; Sifra Emor beg. יוסף בן פ׳.

פִּכְפֵּךְ (v. פָּכַךְ) *to ooze, drip.* Tosef. Succ. III, 3 [read:] ר׳ אליעזר אומר והנה מים מפכים מלמד שמים מְפַכְפְּכִין ויצולין כמין פי חפך וכ׳ R. El. ... says, 'And behold waters dripping' (Ez. XLVII, 2), this intimates that in the days to come water oozing out and rising, as if coming out of a flask, will come forth from under the threshold &c., v. פָּכָה. Ib. 11 כך הדיחת הבאר ... מְפַכְפֶּכֶת ועולה וכ׳ (Var. מפרפר) so the well that travelled with Israel in the desert, resembling a rock of the size of a k'barah (כְּבָרָה), bubbled forth and rose, travelling with them up mountains and down &c.

פָּכַר, *Pi.* פִּיכֵּר (v. next w.) *to split, break.* Gen. R. s. 23 פָּכְרָה רוח ... (or וּפְכָרוֹ, וּפִכְּרוֹ) the wind split (knocked down) one tree, and it fell on its neighbor and knocked it down; (Yalk. ib. 39 ... ופֵּירְכוֹ פָּרְכָה).—Part. pass. פָּכוּר, v. next w.

פָּכַר (cmp. פָּכָה) 1) *to insert, interlace, clasp.* Sabb. 10[a] פ׳ ידיה ומצלי he clasped his hands (in reverence) and prayed; Yalk. Am. 542.—Part. pass. פָּכִיר; *pl.* פְּכִירִין. Targ. Esth. VIII, 15.—2) *to split, break open.* Part. pass. פָּכִיר. Gen. R. s. 67 Ar. (ed. פָּכוּר h. form), v. פָּכוֹרָא.

Pa. פַּכֵּר 1) *to split, break in, demolish.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 6 (ed. Vien. פָּכְרוּ *Pe.*). Targ. Y. Num. XXI, 35 (ed. Vien. פָּ׳); a. e.—Targ. Koh. III, 3 לְפַכְּרָא ed. Lag. (Ar. a. Levita לפכורא, read: לְפַכּוּרֵי; ed. לפרכא, לכפרא, corr. acc.; h. text לפרוץ).—Gen. R. s. 86 end פַּכְרוּן (not פרכ׳), v. נִיבָא I. Lam. R. to V, 1 (transl. ערו, Ps. CXXXVII, 7 פַּכְרוּ Ar. (ed. פגרו, v. פְּגַר I).—2) *to entangle, confound.* Targ. Y. Lev. XXVI, 30 (ed. Vien. אַפְּכַי *Af.*).

Ithpe. אִתְפְּכַר *to be entangled, caught.* Targ. Prov. V, 22 יִתְפְּכִיר ed. Lag. (Ar. יִתְפְּכַר; some ed. נתפכיך, corr. acc.; h. text יתמך).

פְּלָא, פְּלָה, v. פלי.

פֶּלֶא m. (b. h.; preced.) *strange thing, wonder, miracle.* Mekh. B'shall., Shir., s. 8 (ref. to Ex. XV, 11) עשה עמנו פ׳ וכ׳ he has done wonders for us, and he will do &c.; a. e.—*Pl.* פְּלָאִין, פְּלָאוֹת. Midr. Till. to Ps. CVI, beg. (ref. to Ps. CXXXVI, 4; 13; 25) מה הפרנסה ... בלא נישין ובלא בלא פ׳ as the world cannot exist without sustenance (which the Lord provides), so it cannot exist without (daily) signs and wonders. Ib. ואינו יודע כמה פ׳ עשה וכ׳ ed. Bub. (ed. מה פלאי, corr. acc.) and man knows not how many miraculous salvations the Lord works for him. Gen. R. s. 20 (ref. to Ps. CXXXVI, 24 sq.) מה גאולה פ׳ אף פרנסה as the redemption was miraculous, so man's sustenance is miraculous. Ex. R. s. 12, end (expl. אפילה, Ex. IX, 32) פ׳ עשה הק״בה בהם the Lord showed wonders by them. Snh. 109[b] (play on פלת, Num. XVI, 1) שנעשו לו פ׳ wonderful things (delivery from destruction with Korah) happened to him (On); Num. R. s. 18; (Tanḥ. Kor. 10 נפלאות). Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 פ׳ היא התורה the Law is full of strange (obscure) things. Ib. 129; a. fr.—[Yalk. Gen. 47 ומקרע בפלאות, read: בכרלָאוֹת, v. פִּילָה.]

פֶּלָא ch. same.—*Pl.* פְּלָאִין, פְּלָאוֹת. Targ. Y. Ex. VIII, 18. Targ. Y. II ib. XV, 18.

פְּלָאנֵי, v. פְּלוֹגִי.

פלאגרה, v. פּוֹדַגְרָא.

פלאטנוס, פלאטיני, פלאטוני, v. פַּלָטִינוֹס.

פֶּלְאִי (b. h.) pr. n. *Peli* (*unknown*). Num. R. s. 10 (ref. to Jud. XIII, 18) שם שמו המלאך פ' וכ' there (on that occasion) his name was 'the angel Peli', corresponding to his mission, as he came to recommend a vow of abstinence (with ref. to יַפְלִא, Num. VI, 2).

פְּלֵאתָא f. (פלא) *dark saying, allegory.* Targ. Prov. I, 6 (h. text מליצה).

***פְּלְבֵל** (prob. to be read: פְּלְגֵל, v. פַּלְגֵל II) *to roll.* Tanḥ. ed. Bub. Ḥuck. 3 ראו עיניה מְפַלְבְּלוֹת they saw the eyes of the cow roll (squint to look at the yoke, v. פָּזַל). Ib. כשהן באין ... מפלבלות עיניה הירתה (prob. to be read: מְפַלְגֶלֶת) when they came to put a yoke on her, she rolled her eyes.

פָּלַג (b. h.) *to separate, split.*

Hif. הִפְלִיג 1) *to part, go away.* Y. Ber. I, 2[d] bot. ומצאו שה' אָת הוא ה' (not עוד) and finding that he (the friend that had knocked at the door) had withdrawn, he withdrew likewise.—Esp. *to go to sea* (cmp. פְּרָלָגוֹס). Erub. IV, 1 הִפְלִיגָה ספינתם בים their ship went out on the open sea. Sabb. 19[a] אין מַפְלִיגִין בספינה וכ' you must not start on a sea-voyage less than three days before the Sabbath; Num. R. s. 16, beg. אין מפליגין בספינה בים הגדול (contrad. to פָּרַשׁ along the sea coast).—2) ה' ממלאכה (or sub. ממלאכה) *to rest from work; to pause.* Lev. R. s. 30 לכשיַפְלִיג, v. לָקַשׁ. Tosef. Ber. IV, 21 הִפְלִיגוּ צריכין וכ' (not צריך) when the laborers take a recess, they must say the benediction for what they have been eating while at work. Y. Yoma III, 40[b] bot. להפליג, v. הִפְלֵג.—3) *to divert, put off; to discard.* Bab. ib. 66[b] לא מפני שהִפְלִיגָן בדברים וכ' (he made an evasive reply) not because he desired to divert their minds with words (counterquestions), but because he never said anything that he had not heard from his teacher; Tosef. Yeb. III, 4; Succ. 27[b]. Y. Ab. Zar. II, 40[c] bot. אם שאלו ... יַפְלִיגֵינוּ כשם שה' וכ' if he asks him whither he is going, let him put him off (state a distant destination), as did Jacob to Esau; Tosef. ib. III, 4 מַפְלִיגוֹ. Tosef. Gitt. VII (V), 8 לא נתכוון זה כל תנאי שאי אפשר ... אלא לְהַפְלִיגָהּ whenever an impossibility is made the condition of a letter of divorce, he (the husband) has had only the intention to divert her mind; Y. B. Mets. VII, end, 11[c] (corr. acc.). Y. Ber. IX, end, 14[d] כיון שה' דעתו ממנה when he turns his attentions from her (makes her feel that he does not intend to marry her). Gen. R. s. 17 ראה ... והִפְלִיגָהּ ממנו when he saw her full of mucus and blood, he kept her away from him; a. fr.—4) *to reject, disregard, discard.* Pesik. R. s. 31 ... הירתה פרשעת ומַפְלֶגֶת את גזרותיו she was careless about his honor and disregarded his decrees. Ib. s. 3 [read:] הוא ... כל זמן מַפְלִיג וכ' as long as his teacher is alive, he (the pupil) is careless, (saying) whenever it be needed, here is my teacher &c. Ab. IV, 3 אל תחזי מפליג לכל דבר discard nothing (saying, this will never happen). Gen. R. s. 8 ה' דרכן של רשעים וכ' he removed the way of the wicked out of his sight (disregarded the evil doings of the future man); Midr. Till. to Ps. I ed. Bub. (oth. ed. פִּרְגֵּג *Pi.*); a. e.—5) *to decline from the road.* Gen. R. s. 48 אם אני רואה אותן שהִפְלִיגוּ את דרכם וכ' when I see that they wend their way hither &c.; וכיון שראה אותם שהפליגו and when he saw that they were declining; Yalk. ib. 82.—Trnsf. *to be mistaken.* Bekh. 43[b] bot. הִרְפַּלַגְתָּ thou art mistaken (Rashi: thou hast gone too far, v. infra); Sifra Emor, ch. II, Par. 3 הִפְלַגְתָּה.—Koh. R. to XI, 9 אל תַּפְלִיג עצמך בדברי תורה do not go thy own way in the interpretation of the Law (cling to tradition).—6) ה' עצמו [*to withdraw one's self,*] *to be reserved, speak in indefinite and general terms,* opp. פרסם עצמו to reveal one's self, speak in definite terms. Midr. Sam. ch. XIV (ref. to I Sam. IX, 15, sq.) לשעבר לא אלא עד שלא הגיע הקץ הקב"ה מפליג ... מפרסם עצמו did the Lord never before reveal anything to Samuel? But before the proper time has come, the Lord speaks reservedly, when the time has come, he reveals himself clearly ('to-morrow' &c.)—7) *to differ.* Yalk. Jer. 320 מי שמפליג על דבריו של אל who opposes the words of God. Y. Pes. V, 32[c] bot. ומה מַפְלִיגִין and wherein do they differ?; a. e.—8) *to go too far.* Y. Nidd. I, beg. 48[d], v. פָּרַז. Bekh. 43[b] bot.; Sifra Emor l. c., v. supra.—*Part. pass.* מוּפְלָג *a) removed; far.* Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 5, ch. VIII מ' מנידתה some time after her menstruation, opp. סמוך; Nidd. 73[a] מ' לנדתה. Gen. R. s. 44, v. אַחַר; a. e.—*b) distinguished, special expert.* Tosef. Ḥag. II, 9, v. מוּפְלָא.—Erub. 63[a] דמופלג, v. next w.

Pi. פִּרְגֵּג *to remove, disregard.* Midr. Till. to Ps. I, v. supra.

Hithpa. הִתְפַּלֵּג *to be divided, go apart.* Gen. R. s. 15 וכל מימי בראשית מִתְפַּלְּגִין מתחתיו and all the waters of creation started from under it; Midr. Till. to Ps. I; Y. Ber. I, 2[c] bot., v. פִּרְכּוּג.

פָּלַג I, פְּלֵג ch. same, 1) *to divide, share.* Targ. Ex. XXI, 35 (O. ed. Vien. יְפַלְּגוּ *Pa.*). Targ. Prov. XXIX, 24. Ib. 23 (h. text יחמך); a. fr.—*Part. pass.* פָּלִיג; f. פָּלְגָא; *pl.* פְּלִיגִין, פְּלִיגֵי; פְּלִיגָן *a) divided* (*at heart*), *undecided.* Targ. Hos. XI, 7. Targ. I Kings XVIII, 37. Ib. 21; a. e.—[Targ. Ps. XLIV, 19, v. infra.]—*b)* (with על) *differing in opinion.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 1.—B. Mets. 5[a], a. fr. תנא הוא ופ' he is a Tannai, and (as such) he differs (from the Mishnah). Y. Kil. IX, 32[a] top, a. fr. מתניתא פ' על וכ' the Boraitha differs from Rab. Ḥull. 92[b] פליגי מְפַלֵּג הא are there not differing opinions about it? Ber. 23[b] ופליגא דר' חייא and R. Ḥia's opinion differs (from what has just been said). Ib. 33[b] מכלל דפליגי this implies that scholars differ about it; ולא פ' and do they not differ?; a. v. fr.—*c) distinguished, rare,* v. infra.

Pa. פַּלֵּג 1) *to divide; to distribute, assign a share.* Targ. O. Ex. XXI, 35, v. supra. Targ. O. Gen. XV, 10. Targ. Ps. XLIV, 19 (not פָּלַג), v. זָוַח. Targ. Job XXXIX, 17. Targ. Ps. LXVIII, 14. Ib. 13 Ms. (ed. מַפְלְגָא *Af.*). Targ. I Chr. XXVI, 5; a. fr.—B. Bath. 119[b] דמ' ליה רביה יקרא when his teacher did him honor. Y. Shek. II, end, 47[a] מה את פַּלֵּיג ליה וכ' why wilt thou do him (the idol) honor?; Y. Ber. II, 4[b] איתפליג (corr. acc.). Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כד מְפַלֵּג when he divides (the flax stalks). Lev. R. s. 3, beg. ומְפַלְּגָא לבריוא, v. גּוּף I ch.; Koh. R. to IV, 6; a. e.—[Y. Kidd. IV,

65c top פלגין, v. פְּלַג II.]—2) *to divert the mind.* Targ. Y. Deut. IV, 19. Ib. XXII, 1.—3) *to speak differently from what one thinks, flatter.* Targ. Prov. XXVIII, 23 Ms. (ed. *Af.*).

Af. אַפְלֵג 1) *to separate.* Targ. Y. Gen. XLIX, 7; a. e.—2) *to divert.* Targ. Y. II Gen. XLV, 26 וְאַלִּיבְרִיה (Y. I וְפַלֵּיג, ed. Vien. וּפְלֵיג) he turned his mind off it (gave up hope, would not believe; h. text וירפג). Targ. Prov. XIV, 30 דְמַפְלֵיג חֲמָתָא וכ' who diverts the anger of his heart; a. e.

Ithpa. אִתְפַּלַּג, *Ithpe.* אִיתְפְּלַג, אִתְפְּלַג, אִפְּ' 1) *to be divided, dispersed.* Targ. Num. XXVI, 53; 55. Targ. Gen. XIV, 15; a. fr.—B. Bath. 121b א"י לשבטים ניתחלקה או דילמא קרקע גברא אִיתְפַּלְגָא Ms. M. was the land of Israel divided according to tribes (in equal shares for each tribe), or according to the number of heads?; ed. . . . א"י לשבטים אִיפְּלוּג אִיפְּלוּג (sub. נחלות) were the shares of the land of Israel divided &c.?—2) *to be different from the rest, rare, distinguished.* Ib. 120a דְמִפְּלִיג בחכמה (Ms. R. דפליג) of rare wisdom, דמפ' בזקנה extremely old. Gitt. 28a כיון דאיפ' אפ' having reached a rare old age, he may as well be presumed to be more distinguished (and be still alive). Erub. 63a שאני ... דמִיפְּלַג (Ar. a. Ms. O. דמוּפְלָג h. form) it is different with R. . . ., for he was very distinguished (for age and learning); a. e.—3) (cmp. גזר) *to be decreed.* Targ. Y. Gen. XIV, 7 (v. פִּירְפּוּגְיָא).—4) *to secede; to differ.* Targ. O. Num. XVI, 1 (h. text ויקח). Targ. II Kings XVII, 21; a. fr.—Y. Taan. IV, 67d top ואפי' עלה לא הוה צריך מִיתְפַּלְגָה even about this it was unnecessary to assume a difference of opinion. Gen. R. s. 21 אִיתְפַּלְגוּן ר' וכ' R. A. and R. H. differ (in their interpretations). Ber. 22b bot. בהא קְמִיפַּלְגֵי (popular pronunciation קְמִיפַּלְגֵי) on this principle their difference rests. Ib. 23a; a. v. fr.

פֶּלֶג m. (b. h.; preced.) *part, share.* Tanḥ. Mishp. 7 (ref. to Prov. XXVIII, 23) כל המוכיח ... זוכה לפ' של הקב"ה he who reproves his neighbor for the sake of heaven, will be granted a share of divine grace; (Tam. 28a לחלקו).—*Pl.* פְּלַגּוֹת. Gitt. 89b (borrowing the phrase from Jud. V, 16) עדיין לא הגיע לפ' ראובן he (that minor, although physically developed beyond his age) has not yet obtained 'the parts of Reuben' (mental maturity, and none will consider him an adult).

פָּלָג m. (preced.) *part, middle.* Ber. IV, 1, a. e. פלג חמנחה, v. מִנְחָה.

פְּלַג II, פַּלְגָא ch. same, 1) *part, half.* Targ. O. Gen. XV, 10 (ed. Berl. פַּלַּג; ed. Vien. פְּלוּג). Targ. Ex. XXV, 10 (Y. also פּוּלְגָּא); a. fr.—[Targ. I Chr. XVI, 3, v. פְּלוּג.]—B. Bath. 62b פ' דאית לי בארעא פ' if the deed reads, 'the half share which is mine in that field', he has sold half the field (his entire share); פ' בארעא דאית לי ריבעא but if it reads, 'half of that field which is mine', he has sold him one fourth of the field (or half his share). Ib. מצר ארעא דמינה פ' פ' (Ms. M. פְּלִינָא) if he writes, 'these are the borders of the field of which I sell a portion', it means *half*, contrad. to פְּסִיקָא; ib. 63a. Sabb. 89b דל תרתי' סרי ופ' וכ' deduct (from the years of life) twelve years and a half for prayer, eating &c. Ib. פ' עלי ופ' עלך let me bear the failings of half the remaining years, and bear thou the other half. Pes. 79b פ' ופ' equal numbers on both sides. Y. Kidd. IV, 65c top דבהיתרן פַּלְגוֹן מן פלגון (not מן פלג) one half of them is afraid of the other half of them; Num. R. s. 8 פלגין מן פלגין (corr. acc.); a. v. fr.—*Pl.* פַּלְגֵי, פַּלְגֵּיא. Targ. O. Gen. XV, 10. Ib. 17 (h. text הגזרים). Ib. 11 ed. Berl. (v. פַּגְרָא); a. e.—Yoma 83b, v. פַּלּוּג.—2) רוח פלגא *the demon Palga, a disease* (paralysis?). Pes. 111a.

פַּלְגָא, v. next w.

פַּלְגָאָה m. (פְּלַג I) *disputer, controversialist.* Erub. 61b פ' אוקמיר'נכי thou disputer (Mar Judah)! Kidd. 58a פַּלְגָא אוקמיר'נכי that disputer (Mar Judah) has put you up to it. Gitt. 31b מקמי פ' ניקום shall we rise for that querulous man (G'nibah)?

פַּלְגָה f. = הַפְלָגָה *separation* (of languages), *scattering.* Yalk. Gen. 62 (quot. fr. Seder ʿOlam).

פַּלְגוּתָא, פַּלְגִּי f. (preced. wds.) 1) *half; middle.* Targ. Lev. VI, 13. Targ. O. Ex. XI, 4; a. fr.—B. Kam. 15a, a. e. פלגי נזקא Ms. H. a. Ar. (Ms. M. פַּלְגֵי; ed. פלגא) indemnity amounting to half the damage. Y. Keth. VII, 31c פרן פַּלְגוּת (פַּלְגִּית) half the dowry. Y. Pes. V, 32c bot. בפלגות פומך with half thy mouth, i. e. thou art not the original author of that opinion; a. e.—Snh. 98b פלגו קיסר (פלגי) *Vice-Caesar, governor.*—2) *division* (h. מחלקת).—*Pl.* פַּלְגָוָן, פַּלְגְּוָואתָא. Targ. Zech. XI, 7 (ed. Lag. פּוּלְגָוָן). Targ. I Chr. XXVI, 1; 12 פלגוא ed. Wil. (oth. ed. פַּלְגּוּתָא, פַּלְגִּית, read: פַּלְגָוָתָא); a. e.—Y. Erub. IX, beg. 25c ארבע פלגון four divisions (of opinions).—3) *division of heart, half-heartedness.* Targ. Y. II Gen. XXII, 14.—4) *contest.* Targ. II Sam. XXII, 44 ed. Wil., v. פְּלוּגְתָּא I.

פַּלְגּוּגִין, פַּלְגּוּגָן, a corrupt. for פַּרְגּוּגָן m. (παιδαγωγῶν) *teaching, training.* Y'lamd. to Deut. V, 6 sq., quot. in Ar. אלפיים שנה הית חקב"ה פ' בה וכ' two thousand years (two days of the Lord's, before the creation of the world) the Lord used her (the Torah) as a pedagogue (disciplining the forces of Nature, with ref. to יום יום, Prov. VIII, 30); cmp. Gen. R. s. 1, beg.

פַּלְגּוֹס, v. פַּרְגּוֹס.

פַּלְגּוֹת, v. פֶּלֶג.

פַּלְגִּי, פַּלְגִּיתָא, v. פַּלְגּוּ.

פַּלְגְּלִיסָא m. (Pales of פַּלַּג; cmp. אִסְפְּרִיסָא) [*that which is to be split,*] *target for projectiles* (cmp. קורת חצרים Lam. R. to III, 12). Targ. I Sam. XX, 20. Targ. Job XVI, 12 (ed. Lag. פַּלְגְּלָסָא). Targ. Lam. III, 12 (ed. Lag. a. oth. פלגליסא).

פַּלְגִּיסִין, v. פַּלְגֵּס.

פַּלְגִּיתָא, v. פַּלְגּוּ.

פַּלְגְּלִיסָא, v. פַּלְגְּלִיסָא.

פלגס, Y. Taan. IV, 69a bot., v. פִּרְנוֹלֵס.

פַּלְגַּס m. (πάλλαξ, πάλληξ, prob. of Semitic origin; cmp. פַּלְגִּיסָא, a. פַּלְגֵּשׁ) *a youth in the intermediate stage between boyhood and maturity*; trnsf. *a sheep beyond the age of* כֶּבֶשׂ *and below that of* אַיִל (v. נִיקּוּד). Par. I, 3 רבי טרפון קורחה פ׳ R. T. named such a sheep of thirteen months a *pallax*. Hull. 23ᵃ. Tosef. ib. I, 14 הפ׳ בזה ובזה פסול the *pallax* is unfit for sacrifice either as כבש or as איל.—*Pl.* ch. פַּלְגִּיסִין. Targ. Ps. XXXVII, 20 (h. text כרים).

פַּלַגְסָא, v. פַּלְגִּיסָא.

פִּילֶגֶשׁ, פִּלֶגֶשׁ f. (b. h.; פלג, v. Delitzsch Genesis⁴ 360) *concubine*. Y. Keth. V, 29ᵈ top אשה רש לה כתובה פ׳ אין וכ׳ the wife has a marriage contract securing a settlement for her (פְּתוּבָה), the concubine has none; (oth. opin.) אשה יש לה כתובה ותנאי כתובה פ׳ וכ׳ the wife has a marriage contract containing besides the settlement all conditions of a marriage contract (alimentation &c.), the concubine has the contract but without the conditions; a. fr.—פ׳ בגבעה, v. גִּבְעָה.—*Pl.* פִּלַגְשִׁים, פִּירֵי׳. Snh. 21ᵃ. Num. R. s. 9 (ref. to Cant. VI, 8) ונקראו פ׳ שהפ׳ חשודות שמונים ... there are eighty families (of nations) that know their mothers but not their fathers, and they are called 'concubines', for the concubines are suspected (of faithlessness).

פְּלַגְתָּא, v. פְּלוּגְתָּא.

פלדוס, read:

פַּלְדִּיס m. (v. בַּרְדִּיסָן) *Brundisian cloak, travelling cloak*. Tosef. Meg. IV (III), 30 ed. Zuck. (Var. פילרוס, corr. acc.).

פִּילְדִי׳, פִּלְדִיסִין, פַּלְדִּיסִין ch. pl. same. Targ. Jud. XIV, 12, sq. (ed. Lag. פילדי׳). Targ. II Kings V, 23. Targ. II Chr. IX, 24 פ׳ דכין (ed. Wil. פ׳ דבוץ; h. text שמלות).

פָּלָה, v. פלי.

פַּלָּחֲדִרִין, v. פַּרְהֶדְרִין.

פְּלוּג m. (פְּלַג) *a portion* (of meat). Targ. II Sam. VI, 19; Targ. I Chr. XVI, 3 (ed. Lag. פלג; h. text אשפר).—*Pl.* פְּלוּגֵי. Meg. 7ᵇ אכלי בהו שתין פ׳ I ate sixty portions of them. Yoma 83ᵇ אהדרוהו פ׳ וצעי Ms. M. 2 a. Ar. (Ms. M. 1 פְּלָאגֵי) they placed fine portions and dishes around him (v., however, לוּגָּא).

פְּלוּגָא, פְּלוּג, v. sub פִּילֵל.

פְּלוּגְתָּא f. (פְּלַג) *division, dispute*. Cant. R. to VIII, 13 פ׳ דברים verbal disputes.

פְּלַג׳, פְּלוּגְתָּא ch. same, 1) = הַפְלָגָה *separation* (of races). Targ. Y. Gen. X, 11.—2) (*priestly*) *division*.—*Pl.* פְּלוּגְוָתָא, פְּלוּגָתָא. Targ. II Chr. XXIII, 8. Ib. VIII, 14. Ib. XXXV, 4, sq.; a. e.—3) *contest, dissension*. Targ. Ps. XVIII, 44 פ׳ דעממיא Ms. (ed. פְּלוּגַת ע׳ constr.; ed. Wil. פְּלַגַּת; h. text ריבי); Targ. II Sam. XXII, 44 (ed. Wil. פְּלַגּוּת). Targ. Is. XXII, 9. Targ. Deut. XVII, 8; a. e.—Tanḥ. Kor. 10 מה ליך בהדי פ׳ (not בהדין) what hast thou to do with that contest (between Moses and Korah)?; Num. R. s. 18 (ed. Wil. בְּהוֹדִי פְּלוּגְתֵּיהּ) with his (Korah's) quarrel).—Esp. *difference of opinion, scholarly contest*. Yoma 4ᵇ ... במאי קא מיפלגי what is the basis of the difference ...? The principle on which those Tannaim differ &c. Sabb. 15ᵃ תיכא דליכא פ׳ דרבוותא בהדיידהו on a subject on which no conflicting opinions of great teachers besides them (Hillel and Shammai) are on record; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Y. Pes. III, 30ᵃ bot. אתיין אילין פ׳ כאילין וכ׳ (not פלוגתא) the differences in this case are based on the same principles as the differences in the following case &c.; Y. Taan. IV, 67ᵈ top; Y. Ned. V, 39ᵇ top; a. e.—V. תַּפְלוּגְתָּא.

פְּלוּגְתָּה II, פְּלוּגְתָּא pr. n. pl. *P'lugta*, near Tiberias. Num. R. s. 9 כגון חדה בית מעון שיורדים לה מפ׳ וכ׳ like Beth-Ma'on to which they go down when coming from P., and up from Tiberias; (Gen. R. s. 85 כפר שובתי; Y. Sot. I, 17ᵃ bot. פלטתה). Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 6) they got their wine מפלוגתא שעל יריס נתפזרו רגלו וכ׳ from P., for on account of their wine the ten tribes were led astray, and had to go into exile (v. פְּרוּגְתָּא); Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545. Sabb. 147ᵇ חמרא דפרוגרירתא (דפרוגרירתא).

פלוטין, Tosef. Yoma I, 1 ed. Zuck. (Var. בלוטין), read: בּוּלְוִוטִין.

פְּלָוֵן, *pl.* of פְּרִילִי.

פלוטומיא, v. פִּרְלוּטִימְיָא.

פלוטומנין, Num. R. s. 13 (פול׳); Pesik. R. s. 7 פולטומין, read פַּלָּטִינִין.

פלוטות, v. פְּלִיטוּת.

פלומטמיא, v. פִּרְלוּטִימְיָא.

פְּלוּל, v. פִּילוּל.

פלולוית, Y. Ned. VII, beg. 40ᵇ, v. מסרולה.

פלולינא, read:

פְּלוּלִינַיָּא m. pl. (פלל, cmp. פַּלְפְּלָא; cmp. Syr. פלילתא fœnum græcum, P. Sm. 3130) *a preserve* or *sauce of fenugrec*, containing an admixture of fermenting matter. Y. Pes. III, 30ᵃ.

*פְּלוּמָה, פְּלוּמָא f. (pluma) *down, down-pillow*. Cant. R. to I, 17 אבנים ... כמטה וכפ׳ the stones on which Jacob slept, became under him as (soft as) a bed and as a pillow; [Gen. R. s. 68 וכפירנוס, some ed. וכפירנס; Yalk. ib. 119 וכפורנס, corr. acc., or read: וכטורוס.]

פְּלוּמְפִּירִלוֹן m. (corrupt. of primipilum, v. Perl. Beitr., p. 11) *the office of the chief Centurio of the troop called Triarii, primipilate*. Sifré Num. 131 שימש לקרטרון ... כפ׳ שלו וכ׳ like a Centurio who had served his term but failed to enter his primipilate (to which he would have been promoted in due time), but fled &c.; Yalk. Lev. 631 פולומרכוס (corr. acc.); Yalk. Ex. 178 פלומי פילון (corr. acc.).

פְּלוּמַטַר, v. next w.

פְּלוּמַטְרִין m. (privatarium) (*private*) *money chest, jewelry box.* Pesik. R. s. 10 למלך שהיו לו תסבריות ... פ' אחד של זהב קטן וכ' like a king who had many (public) treasures and cared not to count them, but he had one small private chest filled with gold &c. Y. Bets. I, 60c bot. ומפתחא דפלמטרין בידיה with the key of his money chest in his hand. Y. Taan. II, 65d מפתח של פלמטרין קטנה (En Ya'ăḳob פלטרים, פלטרין) a small key of a jewelry box. Ex. R. s. 20, beg. דיפלומטר, הר', read: הפלומטר.

פ' פילון, פלומי, v. פְּלוּמוֹפִילוֹן.

פְּלוּמַקְיָא m. pl. (plumacia) *down-pillows.* Midr. Till. to Ps. III ed. Bub. (expl. משכב, II Sam. XVII, 28) [read:] אלו פ' ומצעות (not פלוקמיא, v. Bub. note a. l.) that means down-pillows and mattresses; (ed. כרים וכסתות); Yalk. Sam. 151 פולוסיקא (corr. acc.).

פְּלֹנִי, פְּלוֹנִי m. (b. h.; פֶּלֶא) *a specified person* or *thing, such and such, name 'blank'* (abbrev. 'פלו'). Gitt. VI, 3 במקום פ' in such and such a place. Y. ib. VIII, end, 49d (in a document) אני פ' בן פ' I—, son of—. Kidd. 65a קידשתיך בפני פ' ופ' והלכו וכ' I betrothed thee unto me in the presence of—and—, and they have left &c. Tosef. Yeb. III, 4 ופ' מהו לעה"ב and will such and such a man have a share in the hereafter?; דומה שלא שאלתם אלא על פ' it seems to me that you inquired about such and such (naming some one else); Yoma 66b; a. fr.—Koh. R. to I, 8, v. רָשׁוּ.—*Fem.* פְּלוֹנִית, פְּלֹנִית. Kidd. III, 1 צא וקדש לי אשה פ' go and betroth for me that certain woman. Y. Sot. VI, 21a top כהנת וכ' פ' such and such is a priest's daughter, and she has prostituted herself &c.; a. fr.—Ch. פְּלֹנִי.

פלוניא, Yalk. Gen. 61, v. פִּירוּלָא.

פלוסופוס, פלוסופא, פלוניקיא, v. sub פִּילוֹסוֹפוֹס.

פְּלוֹסְלוֹס I, v. פַּלְסְלוֹס.

פְּלוֹסְלוֹס II pr. n. m. *P'loslos.* Ab. Zar. III, 4 בן פ' Y. ed. a. Mish. Nap. (Mish. ed. פילוספוס, Bab. ed. 44b פלוספיס; v. Rabb. D. S. a. l. note 40); Yalk. Deut. 888 פלוספ'.

פלוספא, v. פִּילוֹסָפָא.

פלוספיס, v. פְּלוֹסְלוֹס II.

פלוקמיא, v. פְּלוּמַקְיָא.

פָּלַח (b. h.) *to split; to dig, till; to cut out.* Ex. R. s. 27 על מנת לפולְחָהּ will you take this field with the condition that you will till it?; a. e.—2) *to work for, serve,* v. פּוֹלֵחַ.—3) *to worship.* Tosef. Ab. Zar. I, 4 אינו אסור אלא לפוֹלְחִין בלבד it is forbidden to deal with those only who worship (on the Calendæ), contrad. to עושין who observe it as a holiday; (Ab. Zar. 8a לכובריה; Y. ib. I, 39c top לפלחין בה, Chald.).

פַּלַח ch. same, 1) *to till, work.* Targ. Ex. XX, 9 (Y. ed. Vien. *Pa.*). Targ. Prov. X, 5 (h. text אגר). Targ. Gen. IV, 12; a. fr.—3) *to serve* (*man* or *deity*); *to worship.* Ib. XIV, 4. Ib. XVII, 1 (h. text התהלך); a. fr.—Y. Ab. Zar. I, 39c top לְפָלְחִין, v. preced. Ib. נשי דפלחין כפלחין בה the wives of those who worship (on the Roman festivals) are to be treated like those who worship. Ib. כפלחין חזיא (not כפלחון), v. שָׁמְרַיִין. Bab. ib. 11a פָּלְחֵי בה לע"א they worship the idol on it (the anniversary of death). Ib. 22b אם אירתא דפָלְחֵירה וכ' if he had worshipped it, he would not sell it. Snh. 102b מ"ט פָּלְחִיתוּ לע"א why do you worship idols? Gitt. 57b פְּלַח לע"א worship (bow down) to &c.!; a. fr.—4) פ' ב־ [*to work with,*] *to compel to serve* or *work, to subject.* Targ. Lev. XXV, 39. Targ. O. ib. 43. Targ. O. Gen. XV, 14; a. fr.—5) *to split, distribute.* Ab. Zar. 18a bot. פלגא פָּלַח ופלגא וכ' one half distribute (as bribe), and one half be thine.

Pa. פַּלַּח same, *to dig, till, work.* Targ. Y. Ex. XX, 9 (v. supra). Targ. Ps. CXLI, 7. Targ. Is. XXXII, 17; a. e.

Af. אַפְלַח *to make work, to subject, rule.* Targ. O. Ex. I, 13. Targ. I Kings V, 4; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּלַּח, *Ithpe.* אִתְפְּלַח 1) *to be worked, tilled*; (with ב) *to be worked with.* Targ. Deut. XXI, 3. Targ. O. ib. 4. Targ. Ez. XXXVI, 9; a. e.—2) *to break through, be born.* Targ. Job XXXIX, 3.

פְּלַח c. (b. h.; preced. wds.) *segment, slice*; (sub. רכב) *millstone.* Yalk. Num. 787 חכהו בגוש ... או בפ' של דבילה if he killed a man with a lump of salt or a slice of a fig-cake.—Pl. פְּלָחוֹת, constr. פְּלָחֵי. Dem. V, 5 פ' דבלה slices of &c. Yalk. l. c. ובפ' ... שירכו אותו that they may kill him (the murderer) with stones, arrows or millstones.—V. פְּלָךְ.

פַּלְחָא, פְּלַח' ch. same, 1) *millstone.* Targ. Job XLI, 16.—Y. M. Kat. I, 80d bot. אית לן פ' דמועדא have we a special millstone for the festive week (dare we grind during the festive week)?—2) *slice, portion.* Y. Taan. I, 64c top דלא חוה גביי אלא פָּלְחִי וכ' I had with me only my own portion (luncheon); why should I have spoken to you (invited you to eat) with insincerity? Lev. R. s. 12 (vers. in Ar.) אם שתה פָּלְחֵירה חמר when he drinks his regular portion of wine; יתר מן פלחיה more than his wonted quantity.

פַּלְחָא, פַּ', פָּלְחָא I m. (preced. wds.) *worker; servant; worshipper.*—*Pl.* פָּלְחִין, פָּלְחֵי, פ'. Targ. Is. XIX, 9. Targ. Ps. XLIX, 15 פ' אוריתא workers (students) of the Law (Ms. פלחן בהון).—Y. Ab. Zar. I, 39c top, v. פָּלַח.

פַּלְחָא, פַּ', פָּלְחָא II m. (v. פָּלַח *Ithpa.*) *breaking through, birth.*—*Pl.* constr. פָּלְחֵי, פָּ'; קדמוי פ' וולדא *first-born.* Targ. Y. II Ex. XXXIV, 19.

פָּלְחָנוּתָא, פָּלְחָנָא, פָּלְחָן, v. sub פּוּלְחָן.

פָּלַט (b. h.) [*to break through,*] 1) *to discharge, vomit, give out.* Y. B. Kam. I, 2b top [read:] הירתה מהלכת ופוֹלְטָה if the animal walked and discharged on plants. Ter. X, 11; Ḥull. 110b, v. בָּלַע. Ber. III, 6 שפָלְטָה שכבת וכ' who discharged the (conceived) semen virile. Pes. 118b פָּלוֹט אותן ליבשה throw their bodies out on the dry land;

a. fr.—2) *to escape, be spared.* Nidd. 61ª (ref. to חפליט, Gen. XIV, 13) זה עוג שפ׳ מדור וכ׳ that was Og who escaped the fate of the generation of the flood. Num. R. s. 9 לא פָּלְטוּ did not escape (punishment); a. fr.—V. פָּלֵט.—3) *to save.* Pirké d'R. El. ch. XXVII ופְּלָטוֹ הק״בה מידו and the Lord saved him from his (Samael's) power. Snh. 19ᵇ (ref. to פלטיאל, II Sam. III, 15) שפלטו אל מן וכ׳ for God saved him from sin; a. e.—4) *to tear off, detach.* Ḥull. 121ª בשר שפָּלָטָתוּ סכין flesh which the knife has taken off, i. e. which came off in flaying, v. מוּרְדָּקָא; ib. מקצתו פלטתו חיה an animal tore one portion of the flesh off; ib. 124ª; a. e.

Nif. נִפְלַט, *Hithpa.* הִתְפַּלֵּט *to be saved.* Tanḥ. Sh'moth 17 ויִתְפַּלֵּט ממנו וכ׳ and Noah and his children shall be saved from it (the flood).

פְּלַט ch. same, 1) *to discharge, vomit.* Targ. Jon. II, 11. Targ. Job XX, 15 Ms. (ed. *Pa.*); a. e.—Ned. 49ᵇ; Tam. 27ᵇ כל מילי לא תִּרְפְּלוֹט וכ׳ thou must not spit out anything in the presence of thy teacher (thou must suppress vomiting), except &c. Ḥull. 112ᵇ אגב דוחקא דסכינא פָּלֵיט through the pressure of the knife it (the flesh) gives out (blood). Ib. קדמי ופלטי are the first to give out (their serum); בתר פָּלִיטֵי עופות וכ׳ . . . after the fish cease to discharge, the fowl (lying in salt with them) discharge, and they (the fish) absorb; a. fr.—2) *to escape.* Targ. Prov. XII, 13; a. e.—Yeb. 114ᵇ חוא פליט is it likely that he will escape? Keth. 112ª פָּלְטֵי לי מחדא I have escaped one (evil destiny). Y. Ber. III, 6ª פָּלַטְתָּ לכון חדא מתרתי לא you did not fail one of two (mistakes) did not fail you, i. e. of the two things you did, one must be wrong; a. e.—3) *to detach, take off.* Targ. Job XIII, 4, v. מוּרְדָּקָא.

Pa. פִּלֵּט same, *to give out, discharge.* Ib. XX, 15, v. supra.—Y. Taan. I, 63ᵈ top (transl. וארץ רפאים תפיל, Is. XXVI, 19) וארעא תפקידה תְּפַלֵּט the earth shall give forth her trust (the dead); Y. Ber. V, 9ᵇ top; Yalk. Kings 207.

פְּלִיט, פְּלֵיטָה m. (preced.) *escaping, spared.* Hor. 8ª ממונן פ׳ their property is spared (from destruction); Yeb. 9ª. Tanḥ. Kor. 5 שכולן אובדין ואחד פ׳ that all will perish and one will escape; Num. R. s. 18; a. e.—*Pl.* פְּלֵי׳, פְּלֵיטִין, פְּלֵיטִים. Ib. s. 19; Yalk. ib. 765, v. פָּרִיץ. Cant. R. to VII, 8. Snh. 108ª שבחוצה לה פ׳ the property outside of the city is spared; a. e.—*Fem.* פְּלֵיטָה, פְּלֵיטָא; *pl.* פְּלֵי׳. Tosef. Maasr. I, 6 שיבלים הפ׳ מן וכ׳ (Var. חפולטות) ears which escaped the storage.

פַּלְטָא pr. n. m. *Palṭa.* Y. Ter. X, 47ᵇ bot. לוי בר פ׳ (Lev. R. s. 23 פרטא).

פְּלֵיטָאָה, v. פְּלֵיטָה.

פְּלֵיטָה, v. פְּלֵט, a. פְּלִיטָה.

פלטום, Sifré Deut. 80; Yalk. ib. 885 פלטים, prob. a corrupt. of פּוּטְרוֹלִין.

פלטוני, read: פַּלְטִירִי, v. פַּלְטִירִינוֹס.

פַּלְטוֹרָא, פַּלְטוֹרִין, v. פַּלְטֵרִין.

פַּלְטִיאֵל, פַּלְטִי (b. h.) pr. n. m. *Palti, Paltiel,* to whom Michal the daughter of Saul was given as wife, but who, according to tradition, did not live with her because of her betrothal to David. Snh. 19ᵇ; v. פָּלַט; Lev. R. s. 23; a. e.

פַּלְטִיָּא f. (πολιτεία) *citizenship.* Pesik. R. s. 15 Ar., v. אִרְסוֹפּוֹלִיטִיָּא.

פַּלַטְיָא I pr. n. m. (b. h. פלטי) *Platia.* Koh. R. to I, 4.

פַּלַטְיָא II, **פְּלַטְיָה, פְּלַטְיָא׳** f. (πλατεῖα, sub. ὁδός, platea) *wide street, highway; open place* (corresp. to h. רְחוֹב). Sabb. 6ª המוציא מחנות לפ׳ he that carries an object from the shop to the street (or open place). Ib. פ׳ גדולה a large thoroughfare. Lam. R. to I, 1 (העיר) וכל פ׳ ופ׳ עשרין וכ׳ and each open place in Jerusalem had twenty-four alleys. Gen. R. s. 41, end (ref. to Is. LI, 23 וכחוץ) מה פ׳ זו מבלה וכ׳ as the highway wears out the passers-by, but itself remains, so shall thy children &c.; Yalk. Is. 337; Gen. R. s. 69 פלטרה (corr. acc.). Yalk. Sam. 161; Tanḥ. T'tsav 3 ed. Bub. רמז לכבשן ונעשה פ׳ the Lord motioned to the furnace (in a depression), and it became a level surface; Tanḥ. ib. פלניר׳ (corr. acc.; Yalk. Koh. 978 חציף וחשוחו לארץ וכ׳ . . .; v. Snh. 92ᵇ). Y. Sabb. I, 2ᵇ bot. פתוחין לפ׳ אחת (not לפלטית) opening to the same open place or street; a. fr.—[Cant. R. to I, 6 חוץ לפ׳, read: לפלטיר, v. פַּלְטֵר II.—Macc. 24ª, v. פּוּטְרוֹלִין.]—*Pl.* פְּלַטְיוֹת, פְּלַטְיָאוֹת, פְּלַטְיֵי׳. Y. Sabb. l. c. פתוחים לשתי פ׳ opening each to a different street. Lam. R. l. c. Gen. R. s. 41; s. 69; Yalk. Is. l. c. מרביצין אותן בפלטריות וכ׳ (בפולטר׳, read ר׳ for ר) they laid them down (like paving stones) in the streets and passed rammers over them. Gen. R. s. 31; Yalk. ib. 53 פלטיאות *aisles,* v. supra.

פַּלַטְיָא, פְּלַטְיָה ch. same, constr. פְּלַטְיַת. Targ. Job XXIX, 7 Ms. (ed. פתאה). Targ. Y. Deut. XIII, 17 פְּלָטְיָא (read: פְּלַטְיָתָהּ); a. e.—*Pl.* פְּלַטְיָא, פְּלַטְיָתָא, פְּלַטְיָאתָא, פַּלְטִירָנָא, פְּלָטְיוֹנָא (incorr. פְּלַטְיוֹת). Targ. Y. II Gen. XIX, 2 פלטיות קרתא (h. text רחוב). Targ. I Chr. I, 48 (h. text רחובות). Targ. Ps. LV, 12 פְּלָטְיוֹנָהּ ed. Lag. (ed. Wil. פלטיותא; Ms. פְּלַטְיָרְיָא; h. text רְחֹבָהּ). Targ. Job XXX, 14 פְּלַטְיַת ed. Lag. (ed. Wil. פלטיות). Targ. Y. Gen. XLII, 6. Ib. X, 11 פַּלַטְיַאת קרתא (not פליט׳; Y. II פ׳ דקרתא, h. text רחבת עיר). Targ. Y. Num. XXII, 39 פלטיון קרתא (h. text קריית חצות); a. fr.—Y. Ber. III, 6ª באילין פלטיותא וכ׳ in the streets of Sepphoris.

פַּלַטְיָאוֹת, *pl.* of פַּלַטְיָא II.—[Yalk. Gen. 128, v. פַּלְטֵרִין end.]

פלטיאני, פלטיאני, v. פַּלְטִירִינוֹס.

פַּלַטְיָה, v. פַּלַטְיָא.

פַּלְטִירִינוֹס (פַּלְטִירִיוֹת), פַּלְטִירָנָא, v. פַּלַטְיָא ch

פְּלַטְיָיאתָא, פְּלַטְרָיאוֹת, פְּלַטְרָיד, פְּלַטְיָא, v. פְּלַטְיָא h. a. ch.

פלטיאני, v. פְּלָטִינוּס.

פלטים, v. פלטום.

פַּלְטִין, פַּלָּטִין c. (palatium, παλάτιον) *palace.* [Targ. Lam. IV, 1, read with ed. Lag. פִּרְטָלוֹן.] Targ. Y. II Gen. XII, 15 (Ar. פַּלָּטוֹרִין). Targ. II Esth. I, 9; a. fr.—Gen. R. s. 12 לפ' גדולה וכ' like a large palace with many entrances. Y. Sabb. X, 12c אין גדולה בפ' של מלך in the king's palace (the Temple) no rank is recognized (all are alike); a. v. fr.—*Pl.* same. Targ. Y. Gen. XLVII, 27.—V. פַּלָּטֵרִין.

פַּלָּאטִי, פַּלָּאטֵי m. (palatinus, παλατῖνος) 1) (sub. mons) *the Palatine Hill*, a name given to royal residences in general (v. Dio Cassius LIII, 16); esp. *Palatinus*, a name given by the Samaritans to Mount Gerizim. Gen. R. s. 32 עבר בהדין פלטאנוס (Var. ניס..., נים...; corr. acc.) passed that Palatinus (on his way to Jerusalem); ib. s. 81 פלטנוס (not ת...); Cant. R. to IV, 4 חד פלאטנוס (corr. acc.); Yalk. Gen. 57 פלטניס (corr. acc.); (Deut. R. s. 3 הר גריזים).—2) *courtier, palace-guard, nobleman.*—*Pl.* פַּלָּטִרִינִין; (Lat. form) פַּלָּטִינִי, פַּלָּא. Num. R. s. 1 שבטו של לוי פ' חיו the tribe of Levi was the palace-guard (royal body-guard in the Temple). Ib. s. 5 אע"פ שחיתה משפחת קהת פ' וכ' although the Kehath family vere palatini, when carrying the Ark they carried it like slaves (on their shoulders, no rank being recognized before God, v. פַּלָּטִין). Ruth R. to I, 2 (expl. אפרתים, ib.) פלטיראני (corr. acc.); Midr. Sam. ch. I פלאטוני (corr. acc.); Lev. R. s. 2 (ref. to אפרים, Jer. XXXI, 19) פלטיאני (corr. acc.). Pirké d'R. El. ch. XLV (ref. to אפרת I Chr. II, 19) פלטיני בת מלכים וכ' (παλατίνη) a *palatina*, a daughter of nobles; ib. בן פלטוני בן מלכים וכ' (corr. acc.) a son of noblemen, a son of kings &c. Num. R. s. 13 בן פלוטומינין, פולוס; Pesik. R. s. 7 פולטומין (corr. acc.).

פַּלְטֵרִין, פַּלְטֵירָא, v. פַּלְטֵר, פַּלְטֵי.

פלטירת, Gen. R. s. 69, read: פַּלַטְיָא.

פלטית, Y. Sabb. I, 2b bot., read: פַּלַטְיָא.

פלטנות, פלטנוס, v. פְּלָטִינוּס.

פלטנטירין, Yalk. Num. 695, v. פַּלְמַנְטָר.

פַּלְטֵר I, v. פַּלָּטֵרִין.

פַּלְטֵר II m. (πωλητήρ, πωλητήριον) *shop-keeper*, esp. *seller of bakers' ware; shop*, esp. *bakery-shop.* Ab. Zar. IV, 9 (55b) מוליכין עמו פת לפ' you may carry your own bread with his (the non-observant baker's) to the shop-keeper. Dem. V, 4 חלוקח מן הפ' וכ' he who buys bread at the shop (which contains bread of different batches) must give tithes of each form separately, contrad. to מנפול. Y. Shek. VII, beg. 51a, a. e. לוקח מן הפ', v. סַיְדָקִי. Y. Shebi. VII, 37c top ובלבד שלא יעשה פלישר (not יעשו; R. S. to ib. VII, 3 פלטר) provided he is not made (their regular) shop-keeper (selling at the same place, at all times). Cant. R. to I, 6 שנמכרת חוץ לפ' (not לפלטרא), v. קִרְבָּר; a. fr.

פַּלְטֵר, פַּלְטֵרָא, פַּלְטֵי' ch. same. Y. Sabb. VIII, 11a bot. ואנא סמיך על פ' (not לפ') but I have to rely (for my supply) on the shop-keeper; Y. Shek. VIII, beg. 51a לטלפירא (corr. acc.). Gen. R. s. 22 אזל ויתיב קמי פ' (the dog) sits down in front of the shop (or stand); ib. מרי פ' the shop-keeper; Yalk. Gen. 36; Yalk. Ps. 840; [Ar. reads פַּרְטֵירָא (πρατήριον) *market*]. Y. B. Kam. II, end, 3a פַּלָּטֵירָה the goods of his shop, v. פּוּרְדָּה; a. e.—*Pl.* פַּלָּטֵי', פַּלָּטֵרִין *goods for sale.* Y. B. Mets. III, end, 9b בר נש דיהב לחבריה פלטירין בשוקא וכ' (פּוֹלִיטֵירִין corr. acc., or פלטורין) if a man put goods (on a stand) in the market in charge of his neighbor, and he left them in charge of his minor son or daughter, and they were stolen or lost, he is not bound to pay; שאני אומר לא על דעת פ' בשוק (a defective sentence, perhaps מסרן לו is to be supplied) for I may say, has he not given them as goods on exhibit in the market? (hence he was not bound to lock them up).

פלטרים, v. next w.

פַּלְטֵר, פַּלְטוֹ, פַּלְטֵי', פַּלְטֵרִין m. (πραιτώριον, prætorium) *headquarters; palace, residence; country-seat.* Snh. II, 3 (20a) אינו יוצא מפתח פ' שלו (Y. ed. פלטר, Ar. פלטרן) must not leave his royal residence (to escort the dead). Num. R. s. 1 end ... ויושה אותן בני פַּלְטֵרִי אתי so I will bring them near me and make them sons of my palace (= פַּלָּטִינִי); [Yalk. Num. 695 פלטנטרין; Tanh. B'midb. 26 פלמנטרין, v. פַּלְמַנְטָר]. Num. R. s. 13 כשתכנס לפ' שלך ... when thou enterest thy province and comest to thy headquarters. Ib. ויהו בני המדינה עומדים על פתח פ' ... רכבס המלך לפַּלְטֵרוֹ (not לפלטר) the citizens stood at the entrance of the palace and cried, let the king enter his palace. Pirké d'R. El. ch. III שהוא רוצה לבנות פלטרים שלו (corr. פלטרין) who wishes to build his palace; a. fr.—*Pl.* פַּלָּטוֹרִין, פַּלָּטֵרִין. Esth. R. to I, 2 כל אחד ואחד חיו לו שני פ' וכ' each had two residences, one for the summer &c.; a. e.—Fem. form: פַּלָּטֵירָה, פַּלָּטוֹרָה. Sifré Deut. 309 פלטו' אחת; Yalk. ib. 942 פלט', v. infra.—*Pl.* פַּלָּטֵרִיאוֹת, פַּלָּטוֹרִיאוֹת. Ib. מי שהורישו אביו עשר פ' ועמד וקנה פלטורה אחת וכ' one to whom his father left ten country-seats, but he rose and bought one with his own money, and this he loved מכל פ' שהנחילו אביו (not רת...) more than all the residences that his father had left him. Sifré Deut. 353; Yalk. ib. 959. Koh. R. to VI, 3 שתי פַּלָּטֵרִיוֹת, v. supra. Gen. R. s. 71 ירש אשר פ' מה וכ' (not ירש גבהתי) Asher possessed more residences (abroad) than Judah possessed districts; Yalk. ib. 128 פלטריאות (corr. acc.).—[פלטריות Gen. R. s. 41, a. e., v. פְּלַטְיָא.]

פַּלְטַת pr. n. f., v. פְּלֵיטַת.

פְּלֵטָא f. pl. = h. פְּלֵיטָה, *escaped, remnants.* Yalk. Jer. 265 לא מן פ' דעמא דסדום אתון are you not of the escaped of the people of Sodom?; Pesik. Shim'u, p. 117b פלשאתא.

פלטתה, Y. Sot. I, 17a bot., v. פְּלוּגְתָּא II.

*פַּלִי (πόλυ) *much.* Y. Shebu. III, 34d bot., v. בריכסון.

פָּלָא, פְּלִי (b. h.) *to split, separate; to remove; to search*; v. פְּלִיאָה, פֶּלֶא.

Nif. נִפְלָא *to be remote, hidden, obscure.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 אי־נה נִפְלֵאת וכ׳ it (the Law) is not hidden, as it is said (Deut. XXX, 11) &c.; לא נִפְלֵאת אלא ממך וכ׳ it is hidden from thee only (through thy own fault), who didst not take pains to study it. V. נִפְלָא III.

Hif. הִפְלִיא (cmp. פרש) 1) *to distinguish, speak distinctly, clearly*; esp. (sub. נֶדֶר) *to utter a distinct vow* (with ref. to Num. VI, 2). Naz. 62ª; Num. R. s. 10 לַהֲפָלוֹת, יודע להפלות (from פֶּלֶא) who knows how to express a vow (is conscious of its bearings); Sifré Num. 22.—2) (denom. of פֶּלֶא) *to do strange, wonderful things.* Ber. 60ᵇ מַפְלִיא לעשות who does wonderful things.—[Tosef. Ab. Zar. III (IV), 19 מפליא ויצא ed. Zuck., missing in ed., a corrupt gloss for מפליא ליצנותא, v. לֵיצָנוּתָא.]—3) *to search, question.* Midr. Till. to Ps. III ואין מי שמַפְלִיא אותריהן and none questions the correctness of their decision; Yalk. Sam. 151.—4) *to be too difficult to decide.* Num. R. s. 21 וה׳ ממנו and he (Moses) could not decide it. Ib. שה׳ מן משה שיש צדיקים וכ׳ Moses was unable to decide, because many a righteous man prides himself..., and the Lord weakens his power (as a punishment).—Part. pass. מוּפְלָא q. v.

Pi. פִּלֵּא *to search*, v. next w.

פָּלַט, פלי (b. h.; preced.; cmp. בָּרַק) *to search*; (euphem.) *to search one's garment for vermin.* Sabb. 12ª אין פּוֹלְטִין לאור חנר you must not search by lamp light (on the Sabbath); a. e.

Pi. פִּרְפֵּט same. Ib. I, 3 לא יְפַלֶּה את כליו וכ׳ (Y. ed. יְפַלֵּא) one must not examine one's garments &c. Tosef. ib. XVI (XVII), 22 חִמְפַּלֵּט (ed. Zuck. חִמְפַּלֵּא); Y. ib. II, 3ᵇ המפלא; a. fr.—[Y. Maasr. II, 49ᵈ לפלה ed. Zyt. (ed. Krot. לפנט) read: לפנות, v. פָּנָה.]

Hif. הִפְלָה 1) *to distinguish, speak distinctly*, v. preced.—2) *to mystify*, v. next w.

פָּלָא, פְּלֵי ch. (v. preced. wds.) *to split, cut open.* B. Bath. 160ᵇ; 164ᵇ פְּלָיָה וחזרה he ripped open the tied-up document and saw it (that the signature was in the folds). Ḥull. 11ª דילמא דפ׳ לירה וכ׳ may it not be that he (the priest) opened the skull and examined it? Yoma 87ª הוה יתיב וקא פָּלֵי רישא was sitting and chopping (an animal's) head. Snh. 108ᵇ קא פָּאֲלֵי וכ׳ was opening pomegranates; a. e.

Pa. פַּלֵּי 1) *to search* (garments). Y. M. Kat. III, 82ª top מְפַפֵּא מאנוי searching his garments.—2) *to search after, glean; to remove.* Targ. O. Deut. XXIV, 20 (h. text תפאר). Ib. XXVI, 13 (h. text בערתי). Targ. I Kings XVI, 3. Targ. Zeph. III, 15 (h. text פנה); a. fr.—[Targ. I Sam. II, 25, v. infra.]

Af. אַפְלֵי 1) *to do strange, wonderful things; to go to the extreme of.* Targ. Is. IX, 5 מַפְלֵי ed. Lag. (ed. Wil. מַפְלְיָא; oth. ed. מַפְלִיא Hebraism).—Ab. Zar. 44ª מַפְלְיָא, v. לֵיצָנוּתָא.—2) *to decide, arbitrate.* Targ. I Sam. II, 25 (Bxt. וּרְפַלֵּי, *Pa.*; h. text פלל).—3) (with ב; cmp. Is. XXIX, 14) *to mystify, perplex, outwit, fool.* Lam. R. to I, 1 רבתי חד ... והוה מַפְלֵי ... סגי (חד מאה׳ 8) an Athenian used to come to Jerusalem and outwit the Jerusalemites frequently. Ib. מכאן ולהבא לא תַּפְלֵי וכ׳ henceforth thou shalt not again attempt to outwit &c. Gen. R. s. 42, v. מְרֵי. Ib. s. 91 למה אַפְלַיְתְּ בי why didst thou mystify (deceive) me?; לא אַפְלֵיתִי בך I did not deceive thee; Koh. R. to VII, 11 אַפְלִית, אַפְלִית; Y. Naz. V, end, 54ᵇ אַפְלֵיתָה, אַפְלֵיתְ; Y. Ber. VII, 11ᵇ bot.; Yalk. Gen. 148. Ib. 62 מה את מַפְלֵי בי (Gen. R. s. 38 מה את מַפְלֵית בי) why wilt thou fool me? Y. Shebi. IX, 38ᵈ, v. לֵי; a. e.

פַּלְיָא pr. n. m., v. פַּרְלְיָא.

פַּלְיָא, פַּלְיָא דְּבִיאָרֵי (?) m. (perh. = פ׳ בֵּי יַאֲרֵי = רַעֲרֵי, v. preced. art., a. רַעֲיָא) [*searcher in forests*] name of a *locust* on palm-trees (h. צפורת כרמים). Sabb. 90ᵇ (Ms. M. צפורתא דפרילי ביריר; Ms. O. פילא בייאריי, Rashi: פירילי ביידי). Cmp. פַּלְיָרִית.

פַּלְיָא, פַּלְיָאָה *old*, v. פַּלְיָיא.

פְּלִיאָה f. (b. h.; fem. of פֶּלֶא) *hidden thing, secret; miracle.* Y. Ḥag. III, 77ᶜ top (fr. Ben Sira) פ׳ ממך מה תדע why wilt thou attempt to know what is hidden from thee? (v. מוּפְלָא). Midr. Till. to Ps. CXIX, 18 (ref. to Ps. CXXXIX, 6) פ׳ זו התורה 'the secret', that means the Law. Num. R. s. 10 (ref. to פלאי, Jud. XIII, 18) לפי פ׳ ופ׳ וכ׳ according to each miracle that he (the Lord) performs through us (angels), he names us.

פְּלִיג, פְּלֵיג, v. פְּלַג I.

פְּלִיגָא I f. (פְּלַג) 1) *division, discord.* Num. R. s. 18 (ref. to Num. XVI, 1) אין וירקח אלא לשון פ׳ 'and he took away' has the meaning of division.—2) *portion*, v. פַּלְגָּא.

פְּלִיגָא II, טוּרָא פ׳ pr. n. *Mount P'liga (Division).* Targ. Josh. XI, 17 (h. text החר החלק).

פְּלִיוֹן, פַּלְיוֹם m. (pallium, πάλλιον) *sheet, blanket; mantle.* Nidd. VIII, 1, v. אַפְלִיוֹן. Y. Sabb. XVI, 15ᵈ top פרליון (corr. acc.); Bab. ib. 120ª אפרליות (corr. acc., v. אַפְלִיוֹן). Y. Ber. II, 4ᶜ bot. מעבר ליה בפרליוס (corr. acc.) put a sheet over it; a. e.—*Pl.* פְּלִיוֹנוֹת. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 7, ch. V אפי הוא לבוש ... ועטוף עשרה פ׳ Rabad (ed. פולייונירות, corr. acc.) even if he is clothed ..., and wrapped in ten pallia.

פְּלִיוֹן, Koh. R. to VI, 1, v. פִּרְפּוֹן.

פְּלִיזָא m. (cmp. Arab. *falaz*) *bronzed* or *gilt.* B. Kam. 113ᵇ זבין לקנא ... במר דר פ׳ Ms. M. (Ar. בכלל דפ׳; ed. דפרזלא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) bought a flask of solid gold for plated ware.

פְּלִיט, v. פָּלַט.

פָּלִיט m. (b. h.; פָּלַט) *one that escaped, survivor.* Snh. 105ᵇ שריד ופ׳ remnant or survivor. Gen. R. s. 42 הוא עוג הוא פ׳ Og and 'he that had escaped' (Gen. XIV, 13) are the same person; a. e.—*Pl.* פְּלֵיטִים, v. פָּלַט.

פלוטדה, Y. Taan. IV, 68ᵇ top, v. פְּלִיפָּא.

פְּלֵיטָה, פְּלֵיטָה f. (b. h.; פָּלַט) *escape, safety; remnant.* Gen. R. s. 76 [read:] אע״פ שנשארו לפ׳ הֵרִיו מתענין עליהן וכ׳

פִּלּוּרְכוּס, פִּלּוּרִיכוּס, Yalk. Deut. 813, a corrupt., v. קְלִירִיקוּס.

פֶּלֶךְ m. (b. h.; פלך *to cut out, round*; cmp. פֶּלַח) [*circle,*] 1) *district.* B. Bath. 21ª תתקינו ... בכל פ' ופ' they ordained that teachers must be appointed, one for each district. Macc. 7ª. Ib. 12ᵇ לפַלְכוֹ פְּלָכוֹ קודם ... בן לוי ... גולה מפ' לפ' a Levite (native of a place of refuge) who has killed a person accidentally flees from one district to another, but if he flees to his own native (juridical) district, his district protects him; Zeb. 117ª; Yalk. Ex. 323; a. fr.—*Pl.* פְּלָכִים, פְּלָכִין. Tosef. Bicc. II, 8 לא ... יחידים אלא פ' פ' they did not go up (to Jerusalem, with the first-fruits) singly, but by districts.—2) [*ball of tow, wool* &c.,] *distaff* or *spindle.* Keth. IX, 4 (86ᵇ) על פִּילְכָהּ ועל עיסתה a husband may administer an oath to his wife on her distaff (on what she spins or weaves) and on her dough. Yoma 66ᵇ (in answer to a woman's question) אין חכמה לאשה אלא בפ' there is no wisdom for woman except at the distaff. Gen. R. s. 56, end לאשה שנתעשרה מפִּלְכָהּ ... ומן (מפלחה ... Ar. הפלח) הפ' הזה וכ' like a woman that became rich through her distaff (or spindle, spinning or weaving), and she says, since I have become rich through this distaff (spindle), it shall not part from &c.; a. fr.—Trnsf. *vocation, duty.* Gen. R. s. 71, v. הוֹדָאָה; ib. רחל תפסה פ' שתיקה Rachel made silence her duty (not to betray her sister when she was substituted for her); Midr. Sam. ch. XXVIII; a. e.—מחזיק בפ' holding the distaff, *being like a woman, forced to stay home, lame.* Tanḥ. Mas'é 12 (expl. מחזיק בפ', II Sam. III, 29, among the curses that fell back on the house of David) שנעשה כאשה שאחזתו פודגרה he (Asa) became like a woman, for podagra seized him; Snh. 48ᵇ; Y. Kidd. I, 61ª bot. ומחזיק בפ' זה יואש 'and holding a distaff', that means Joash (who was abused like a woman); a. e.

פַּלְכָּא, פְּלָךְ, פְּלַךְ ch. same, 1) *district.* Targ. Deut. III, 4 constr. פְּלָךְ (O. ed. Berl. פַּלַךְ, ed. Vien. פְּלַךְ). Targ. Esth. I, 22; a. fr.—*Pl.* פְּלָכִין, פְּלָכַיָּא, פְּרֵי. Ib. פִּילְכֵי מלכא ed. Lag. (ed. Vien. פַּלְחֵי, corr. acc.). Targ. Josh. XVII, 11 (ed. Wil. פַּלְגֵי). Targ. Koh. I, 12. Targ. Cant. III, 11; a. fr.—2) *distaff, spindle.* Keth. 72ᵇ קא שדיא פִּילְכָהּ וטווה וכ' casting the spindle and spinning &c. (v. וְרַד); פסיקתיה לפילכה וכ' she broke (the thread of) her spindle and threw it away (as if it had accidentally slipped); אמרה עולם הב לי-פִּילְכָאי Ar. (ed. פלך) she said, young man, hand me my spindle; Snh. 95ª; Yalk. Sam. 155; a. e.—Meg. 14ᵇ (prov.) אתתא בהדי שותא פילכא (sub. שדיא) a woman handles the shuttle while she talks, i. e. pursues two aims at a time; [Ar. s. v. שותא: פַּלְכָה *spins.*]

פַּלַּךְ (denom. of preced.) *to spin,* v. preced.

פְּלָכָא, v. פֶּלֶךְ ch.

פלכין, Tanḥ. Vaëra 14 בפ', v. פִּילְקִין.

פָּלַל (b. h.) *to separate, divide.*

Pi. פִּלֵּל *to arbitrate, intercede*; trnsf. *to pray.* Sabb. 55ᵇ (ref. to פִּדָּה, Gen. XLIX, 4) פִּלַּלְתָּה זִרְחָה וכ' thou didst plead, thou didst pray, thy prayer rose &c.

(v. Yalk. ib. 131) although they (in the diaspora) have been allowed to escape (from the persecutions in Palestine), yet fast (and pray) for them &c. Ib. s. 38 נשתיירה מהן פ' a remnant of them was left; a. e.

פְּלָוְטוֹן, v. פּוֹלְרִיטוֹן.

פלימורין, v. פַּלְטָרָא.

פְּלֵימִיאַת, v. פַּלְטָרָא ch.

פלימין, v. פּוֹלְרִיטוֹן.

פְּלִימִית pr. n. f. *P'leṭith,* name of a Sodomite woman who, according to a legend, was put to death for feeding a poor family (v. Gen. R. s. 49). Targ. Y. I Gen. XVIII, 21; Pirké d'R. El. ch. XXV פלוטית וכ' P. daughter of Lot; Yalk. Gen. 83 פְּלֵטָת.

פְּלֵימַר, v. פַּלְטַר II.

פַּלְיוּאָה, פַּלְיוָא f. (παλαιά) *old.* Lev. R. s. 33 (not פִּיל'; Ar. פליואה), v. בְּלִי I; Yalk. Dan. 1061 פליא. Cant. R. to III, 4 פילאי (corr. acc.), v. באמי.

פָּלְיָת f. constr. (פְּלִי) *searcher*; חִירְיָא פ' *hedgehog.* Targ. Y. Lev. XI, 30 Ar. (Var. פָּרִילַת, fr. פּוּל; ed. מינקת חויא), v. יְרִיָּא. Y'lamd. to Num. XXII, 29, quot. in Ar. (Tanḥ. Balak 9 אנקה).

פָּלִיל m., *pl.* פְּלִילִים (b. h.; פָּלַל) *arbitration; arbiters, judges.* Mekh. Mishp., s. 8 אין פ' אלא דיינין *p'lilim* (Ex. XXI, 22) means judges.

פְּלִילָה f. (b. h.; preced.) *argument, plea; decision, judgment.* Snh. 111ᵇ (ref. to פלילה, Is. XXVIII, 7) אין פ' אלא דיינים *p'lilah* means the verdict of judges; Yalk. Is. 302; Meg. 15ᵇ, v. next w.—*Pl.* פְּלִילוֹת. Snh. 44ª (ref. to ויפלל, Ps. CVI, 30) עשה פ' עם קונו he pleaded with his Maker; ib. 82ᵇ; Yalk. Ps. 865; a. e.

פְּלִילְיָה f. (b. h.) same. Meg. 15ᵇ אין פ' אלא משפט Ms. M. (ed. אין פ' אלא דיינין; some ed. פלילה, v. preced.) *p'liliyyah* means verdict.

פְּלִימוֹ pr. n. m. *P'limo,* name of a Tannai. Pes. 8ᵇ. Men. 37ª. Sot. 4ª, v. פְּנִימוֹן.

פלינא, Ned. 55ᵇ, v. פְּמַלְיָא.

פלינקריא, פלינקרא, v. פִּילוֹנִיקָא.

פלוסופוס, Sifré Deut. 307; Yalk. Deut. 942 פילוסופ', name of a Roman officer who condemned R. Ḥanania to be burnt with the book of the Law.

פלוספוס, v. פִּלוֹסְפוֹס.

פִּלִּיפּוֹ, פִּילִיפּוֹ, פִּלִּיפָּה, פִּלִּיפָּא pr. n. m. (Philippus, Philippi) *Plippa, Pilippi, Pilpi,* name of an Amora. Y. Taan. IV, 68ᵇ top (ed. Krot. פלוטה, corr. acc,). Y. Meg. IV, 75ª bot. פילפי.—Gen. R. s. 71 פליפי; Yalk. Kings 208 פפי.

Hithpa. הִתְפַּלֵּל, *Nithpa.* נִתְפַּלֵּל (denom. of תְּפִלָּה) *to pray.* Ber. V, 1 הרי שודרים ... ומִתְפַּלְּלִים כּוֹבֵד v. לְהִתְפַּלֵּל. Ib. used to tarry a while (in meditation) and then say the prayers. Ib. IV, 3 יִתְפַּלֵּל שמונה עשרה should pray the eighteen benedictions. Ib. 4 מִתְפַּלֵּל תפלה קצרה says a short prayer. Y. ib. 8[b] top ספק נתפ' ספק לא נ' if he is in doubt whether he has or has not said his prayers; a. v. fr.

פְּלַל ch. same, *to argue, debate* (v. פלפל). Y. Shebi. VIII, 38[b] top מאן גרם לך דלא פַּלָּתָה עם חבירך what brought it on thee (that thou couldst not solve that problem)? That thou didst not hold debates with thy fellow students; Y. Ned. XI, 42[c] bot. ילפתה (corr. acc.).

פַּלַלְגּוֹלָה *f.* (reduplic. of פַּלָּא; cmp. pallacana) *dwarf-onion.* Y. Kil. I, 27[a], expl. בְּצַלְצוּל q. v.

פָּלַם *to be round, smooth* (cmp. Arab. *tafailam* pinguis fuit); only in part. *Pu.* מְפוּלָּם *smooth, viscous.*—*Pl.* מְפוּלָּמִין, מְפוּלָּמוֹת. Bets. 24[b] דגים חמפ' moist fish (fresh-caught). Zeb. 54[a] אבנים מפ' smooth stones (fresh from the ground). Ḥag. 12[a] (expl. בהו Gen. I, 2) אלו אבנים חמפ' וכ' that means the smooth (chaotic) stones which are sunk in the deep &c. (with ref. to אבני בהו, Is. XXXIV, 11); Yalk. Gen. 4.—Targ. Job XXVIII, 3 אבנין מפולמין וכ' (Ms. ed. Wil. מְפוּלָּטָן) smooth (chaotic) stones out of which darkness proceeds (h. text אבן אפל).

פַּלֵּם ch. same. *Part. pass.* (h. form) מְפוּלָּם, v. preced.

פַּלְמוֹס, v. פּוּלְמוֹס.

פַּלְמַטְרִין, Y. Ber. I, 3[b] bot., v. פַּלְמַנְטָר.

פַּלְמִיא, Tosef. Ned. IV, 3 ed. Zuck. (Var. פמליא), v. פְּמַלְיָא.

פַּלְמִיטִיס, פַּלְמִיטוֹס, v. אֶפִּימַלִּיטִיס.

פַּלְמַנְטָר m. (frumentarius) *military purveyor, commissary, imperial agent* (v. Sm. Ant. s. v. Frumentarius). Y'lamd. to Deut. III, 23 sq., quot. in Ar. משה הית פַּלְמַנְטָרוֹ וכ' Moses was the Lord's special agent (v. Num. XII, 7). Yalk. Lam. 1001 פלמנסר של מלך (corr. acc.)—*Pl.* פַּלְמַנְטָרִין. Y. Ber. I, 3[b] bot. למלך ששלח שני פ' וכ' Ar. a. ed. Lehm. (ed. פלמטרין, corr. acc.) like a king who sent out two frumentarii (negotiators); with regard to one he wrote, give him no credit unless he shows my signature and seal &c.; Cant. R. to I, 2; Y. Ab. Zar. II, 41[c] bot. סרמנטרירין (corr. acc.). Tanḥ. B'midb. 26 [read:] אם אני מקרבן ועושם פ' שלי וכ' I, too, shall bring them near, and make them my special agents, and entrust my house and my sanctity to none but them; Yalk. Num. 695 פלמנטרירין (corr. acc.); v. פַּלְטָרִין.—[Y. Taan. II, 65[d]; Y. Bets. I, 60[c] bot. פלמנטרין, v. פְּלוּמַטְרִין.]

פַּלְמְנִיא, v. פְּמַלְיָא.

פַּלְמְנַסַּר, v. פַּלְמַנְטָר.

פַּלְמַרְכִּין, פַּלְמַרְכוֹס, v. פּוּלְמַרְכוֹס.

פַּלָּן, פְּלַנְיָא, פְּלָנִי (פְּלוֹנִי) m. = h. פְּלוֹנִי. Y. Kidd. III, 63[d] top אנא פ' בר פ' ... לירך אנת פלניה בת פ' ... מיקמת פ' וכ' I—son of—betroth thee—daughter of—, with the condition that I give thee an estate bearing the name of—, and to marry thee on the day—&c. Y. Yeb. IV, 6[a] bot. ביום פ' on such and such a day (naming the date). Gen. R. s. 21, beg. (ref. to לפלמוני Dan. VIII, 13) לפלניא (some ed. לְפַלָּנִיָּה) to a certain defined person; Yalk. Dan. 1066. Koh. R. to X, 5 פסוק פ' בתר פ' I recited that certain verse, and then that. Gitt. 69[b] (in an incantation) פלוני בר פלוניתא thou—, son of—; a. v. fr.—Fem. פַּלָּנִית, פְּלַנְיָתָא, (פְּלוֹנִיתָא) פַּלָּנְתָא. Y. Keth. VIII, 31[c] אין חדא פ' תסבי לחדרין if that woman—be married to that man—, her betrothed husband, and &c. Pes. 112[a]; a. v. fr.

פַּלָּן, Gen. R. s. 48 פ' של אבינו אברהם, v. פִּילוֹן.

פַּלַנְדַּרְסִין, פְּלַנְדִּיסִין, v. פַּלְהַדְרְסִין.

פַּלָּנִי, פְּלָנִי, v. פְּלוֹנִי, a. פַּלָּן.

פַּלְנִיא, Nidd. 13[b] bot. Ar., v. פְּמַלְיָא.

פַּלָּנִית, פְּלַנְיָא, v. פַּלָּן.

פַּלְנִים, Y. Ḥag. I, 76[d] top, v. פִּילוֹלַס.

פַּלְנִיס, Cant. R. to VII, 8 emend. by Mus., v. טלנס.

פְּלַנְיָתָא, פַּלָּנִית, פְּלָנִית, v. פְּלוֹנִי, a. פַּלָּן.

פַּלְנְקַרְיָא, פַּלְנְקִיָּא, v. פִּילוֹנִיקְיָא.

פַּלַנְתָּא, v. פַּלָּן.

פָּלַס (cmp. פָּלַשׁ I) *to split, pick to pieces.* B. Kam. 19[b] ההוא חמרא ... ופַלְסֵיה לסלא an ass ate (a neighbor's) bread and picked the basket to pieces. Ib. אכיל והדר פָּלֵיס he eats first and then picks to pieces.

Pa. פַּלֵּס same. Ib. אורחיה נמי לְפַלּוּסֵי סלא it is also his habit to demolish a basket.

***פַּלְסְגָר,** Tosef. Ter. VII, 16 ובפ' ed. Zuck. (Var. פלאסגה, פלסגה, ובאלפסנה, missing in oth. eds.) a corrupt. of פלאסגה, פלסגה = φλάσγα, *flask,* a gloss to לגין, put in the text through misunderstanding.

פְּלַסְטוֹן m. (πλαστόν) *fabricated, a fraud.* Num. R. s. 8 the nations said אלו פ' הוא תורתן של that people's Law is a fraud (they do not observe it themselves); Midr. Sam. ch. XXVIII פלסתר. Y. B. Mets. V, end, 10[d] שעושין התורה פלסטרן ואת משה טפש (corr. acc.) they (the usurers), declare the Law (forbidding usury) a fraud, and Moses a fool; Tosef. ib. VI, 17 פלסטר; (Bab. ib. 75[b] משה חכם ותורתו אמת, euphem.). Y'lamd. to Num. XVI, quot. in Ar. פ' הוא תורתו וכ' the law of Moses is a fraud. Yalk. Jer. 321 מה שאנו רואים ... פלסטרו הוא (corr. acc.) as far as we can judge your Law, it is a fraud (its predictions are not inspired); ib. אין דבר בתורה פלסטרון ולא וכ' not a word in the Law is a fabrication or a falsehood. Tanḥ. ed. Bub. Lekh 10 פלסטין הוא (corr. acc.) the document is forged.

פלסטים, פלסטוני, v. פְּלַסְטִינִי.

פלסטין, v. פְּלִשְׁתּוֹן.

פלסטינו, Yalk. Gen. 109, v. פרלסינו.

פְּלַסְטִינִי pr. n. (Παλαιστίνη) *Palestine* (*Philistæa*). Gen. R. s. 90 end (ref. to Gen. XLI, 54) בשלש ארצות בפניקיא ובפ' ... in the three countries, Phœnicia, Arabia and Palestine; Yalk. ib. 148 ובפלסטים ... בקפוטיקי (corr. acc.). Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 2) אלין תלוליא גת פלשתים דפ' that means the mounds of Philistia; Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545 דפלסתני דוכוס (corr. acc.). Lam. R. to I, 5 דוכוס דפ' the dux (commander) of Palestine.

פְּלַסְטֵר, פְּלַסְטִיר (פלסתר) m. 1) (πλάστηρ = πλάστης) *forger*. [This meaning of πλάστης is not recorded elsewhere.] Ab. Zar. 11[b] בר קירי פ' Ms. M. (ed. סך קירי פלסתר) (supposed to mean) אחוה דמרנא זירפנא the brother of our lord, the forger.—2) (πλαστήριον) *fraud, forgery, illegal document* [not recorded in this sense]. Tosef. B. Mets. VI, 17, v. פְּלַסְטוֹן. Lev. R. s. 19 (the Book of Deuteronomy complained) עיקרני ... ועשאני פ' וכ' Solomon has uprooted me and made me a forgery, for a document of which two or three points are void, is null and void in its entirety. Ber. 31[b] ואי אתה עושה תורתך פ' and thou wilt not make thy Law a fraud (by not fulfilling what is predicted, Num. V, 28). Succ. 29[a] כותבי פלסתר forgers of documents or signatures; Tosef. ib. II, 5 פלסטיר Var. (ed. Zuck. פלסתר).

פלסטרון, פלסטרו read: פְּלַסְטֵרִין (πλαστήριον), v. preced., or read פְּלַסְטוֹן.

פְּלוֹסְלוֹס, פְּלֻסְלוֹס m. (reduplic. of פלס; cmp. פּוּלְמָא) *p'loslos*, a sort of *lupine*, homogeneous with תורמוס. Kil. I, 3 (Ms. M. סלוסלות, v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. I, 2; expl. Y. ib. 27[a] פרמוצה.

פְּלֶסֶמָן, פְּלֻסְמוֹן m. = בַּלְסָמוֹן. Gen. R. s. 33; (Lev. R. s. 31 ב'). Num. R. s. 13; a. e.

פְּלַסְתֵּר, פלסתני, v. sub פְּלַסְטֵר.

פִּילְ, פִּלְפּוֹל m. (פִּלֵּל) *discussion, debate*. B. Bath. 145[b] בעל פ' master in dialectics. Ab. VI החלמידים פ' the debates among scholars. Tem. 16[a] מתוך פִּילְפּוּלוֹ ... חחזירן Othniel ... restored them (the lost interpretations of the Law) through his reasoning; a. e.

פִּילְ, פִּלְפּוּלָא ch. same. Ned. 38[a] בעלמא פ' only deductions by argument (were given to Moses exclusively, and he communicated them to the people). Y. Ter. IV, 42[d] מפִּירְפּוּל חבריריא שמעית חא I learned this from the students' arguments. Erub. 67[a] מפִּילְפּוּלֵיהּ ... רב ששת מֵרְתַּע וכ' R. Sh. trembled all over his body, when R. H. argued. Keth. 103[b] אם ... מהדרני ליה מפִּילְפּוּלַי if, God forefend, the Law should be forgotten in Israel, I could restore it by my argumentation; B. Mets. 85[b]; a. e.

פלפולין, v. פִּלְפֵּל.

פִּלְפֵּל (v. פָּלַל a. פּוּל) 1) *to search*. Tanḥ. Vayesheb 1 הוצרך ... לפַלְפֵּל בעפר וכ' (some ed. לפַלְפֵּשׁ) the king had need of searching in the dust and among the pebbles to find the pearl. Tosef. B. Bath. VII, 5 כל דבר שלא פִּלְפְּלוּ בו יתומין וכ' the first-born gets a double share of whatever the heirs had no need of searching for (being ready on hand at the father's death). Sabb. 31[a] (among the questions which the dead are asked on appearing before the seat of judgment) פִּלְפַּלְתָּה בחכמה hast thou been a searcher after wisdom?—2) *to argue, debate*. B. Mets. 85[b] לא פִּלְפַּלְתִּי בתורה כמותו Ms. R. (ed. תורה) did I not argue on the Law like him? תורה כמותו פִּלְפַּלְתָּ וכ' thou didst argue ... like him, but thou didst not spread learning like him; a. e.

פַּלְפֵּל I ch. same, *to argue, reason*. Targ. Job XI, 12 sec. vers. (first vers. חריץ; h. text נבוב).

פַּלְפֵּל II [*to be round*, v. next w.,] *to roll in, cover with* (cmp. פָּלַשׁ II; Syr. פלפל inquinavit, P. Sm. 3130). Targ. Job XVI, 15 (h. text עלל).—Part. pass. מְפַלְפַּל. Targ. II Esth. IV, 16.

Ithpalp. אִתְפַּלְפֵּל *to roll one's self*. Ib. 1.

פִּילְ, פִּלְפֶּלֶת m., **פִּילְ, פִּלְפְּלָא** f. (פלל *to be round, roll*) *ball, grain*, esp. *pepper*. Sabb. VI, 5 (64[b]) בפ' ובגרגיר מלח with a grain of pepper (Rashi: a bit of 'long pepper') or a grain of salt (in the mouth); ib. 65[a] לריח הפה פ' pepper (is put in the mouth) to dispel the bad odor &c. Ib. IX, 6 (90[a]) פלפלת כל שהו any quantity of (long) pepper; a. e.—*Pl.* פִּילְ, פִּלְפְּלִין. Ber. 36[b] חיבורן בערלה חפ' pepper-trees are subject to the law of ʿOrlah. Bets. II, 9 חרחים נמשלה ... וחמשנה של פ' pepper-mill. Treat. Sof'rim XV, 8 כפ' the Torah is compared to salt, the Mishnah to pepper. Y. Hor. III, 48[c] top מלח בזול פ' ביוקר salt is cheap, pepper is dear; בלא פ' וכ' ... אי אפשר לעולם (not פלפילין) the world can live without pepper, but not without salt; a. fr.—[Koh. R. to IX, 13, v. פִּילוֹן.]

פִּילְ, פִּלְפַּלְתָּא, פִּלְפְּלָא ch. same. Keth. 75[a] אפשר דנקיט פ' וכ' he may take a grain (or a bit) of pepper in his mouth (to dispel the bad smell) and perform his priestly function. Meg. 7[a] חדא פ' חריפתא one grain of sharp pepper, v. חָרִיף; a. fr.—*Pl.* פִּילְ, פִּלְפְּלֵי, פִּלְפְּלִין. Sabb. 141[a] חני פ' וכ' (Ar. פרפלי) grains of pepper one may crush singly (on the Sabbath). Yoma 81[b], a. e. פ' כס, v. כָּסַס. Pes. 42[b] פי' אֲרִיכְתָּא (Ms. M. פילפלא אריכתא) long pepper; Gitt. 69[b]; a. fr.

פִּילְ, פִּלְפְּלָן m. (פִּלְפֵּל, with play on פִּלְפֵּל) *one skilled in arguing, debater*. Y. Hor. III, 48[c] top חסודרן קודם לפילְ (Bab. ed. לפל, not סדרן ... לין) the systematic collector of traditions is preferable to the dialectician. Ib. (Bab. ed.) מאי את בעי מר' אימי דהוא סדרן והוא פ' what do you want of R. I., who is both a systematizer and a debater?; Y. ed. מיתבעי מר' אימי הוא הפ' (corr. acc.).

פְּלִפְּלָתָא, פְּלִפְּלָתָא, v. פִּלְפֵּל, פִּלְפְּלָא.

פָּלַץ (b. h.) *to split, shatter.*

Nithpa. נִתְפַּלֵּץ *to be split, cracked.* Midr. Till. to Ps. LX, ed. Bub. בשעה שאמר לו יואב הדברים האלו רעשה הארץ נִתְפַּלָּצָה עלירהם ונתקפלה תחתיו ונמצא עומד דוד לתחתיו when Joab said to him (Moab) these words, the earth quaked; it was split around them, and folded itself under his feet, and presently David stood there to smite him (Moab).

פַּלְצוּר* m. a kind of *snare* (Arab. *wahak*). Kel. XXIII, 5. Yalk. Num. 762 (gloss: עגול תקרון *wheel*; Syr. פלצורא, פלסורא *press*, P. Sm. 3161, sq.).

פָּלַק* *to split, create a gaping wound.* Gitt. 69a חדרי עילוירה ופָּלְקוּ ליה Ar. (ed. only חדרי עילוירה) they (the demons) will come back and wound him.

פַּלְקָא m. (preced.) *fissure, wound.* Koh. R. to VI, 11 או חד פ׳ וכ׳ he receives either a wound &c., v. פַּרְעָא.

פִּילַ׳, פַּלַקְתָּא f.=h. פְּלֶגֶשׁ. Targ. Y. Gen. XXXVI, 12. Ib. XXII, 24. Targ. I Chr. I, 32 (some ed. פַּלַקְתָּא); a. e.—*Pl.* פִּילַ׳, פִּילַקְתִּין. Ib. III, 9. Targ. Y. Gen. XXV, 6 (ed. Vien. פְּלַקְ׳); a. e.

פָּלַשׁ I *to divide, go through.*

Pi. פִּרְפֵּשׁ 1) *to penetrate, go from end to end, perforate,* v. infra.—2) *to search.* Num. R. s. 14; Y. Snh. X, 29b bot. (play on עלי פלשת התרועעי, Ps. LX, 10) עלי לְפַפֵּשׁ להם מעשים טובים לעשותן ריעים וכ׳ it is for me to search for their good deeds and make them friendly to wards one another. —3) (with אחר) [*to dig after,*] *to go to extremes.* Lam. R. to I, 1 (הירתה) הם לא פָּלְשׁוּ אחר מדת הדין והרא לא פָּלְשָׁה אחריהם (Ar. פִּרֵךְ׳) they (the Israelites) did not go to the extreme of rebellion against Justice, and she (Justice) did not go to the extreme in punishing them; (Var. in Ar. תִּרְפְּשָׁה, תִּרְפְּשׁוּ); ib. to II, 4; 5; Yalk. Hos. 521.

Pu. פּוּלָּשׁ *to be perforated.* Y. Succ. III, 53d פ׳ ניקב ולא מבפנים (not פרלש) if the Ethrog is punctured but not perforated within (all through the skin).—Part. מְפוּלָּשׁ; f. מְפוּלֶּשֶׁת; *pl.* מְפוּלָּשִׁים, מְפוּלָּשִׁין; מְפוּלָּשׁוֹת. Bab. ib. 36a נקב מפ׳ a puncture going through (into the flesh). Sabb. XVI, 1 מפ׳ (מבוי) an open alley, expl. ib. 117a an alley opening into a street, not closed by a legally required fictitious partition, v. לְחִי. Erub. IX, 4, a. e. גשרים המפ׳, v. גָּשַׁר. Y. ib. VIII, 25b top (ref. to פִּיוְסָרוֹס) ... לעולם אין מפ׳ מסוק העולם וכ׳ we never call a road a public area (v. רָשׁוּת), unless it is cut through from one end of the world to the other, i. e. runs in a straight line. Tosef. Kil. II, 1 תלמים שלשה מפ׳ וכ׳ three furrows running from one end of the field to the other. Gen. R. s. 70; Yalk. ib. 124 (play on בנות, Gen. XXIX, 16=בונות) כשתי קורות המפ׳ וכ׳ like two joists extending from one end of the world to the other, the one reared princes &c. Gen. R. s. 44 (ref. to ומאצילה, Is. XLI, 9) ממפ׳ שבה וכ׳ from the parts of the world that have been gone through (explored) have I called thee; a. fr.

פָּלַשׁ II (b. h.; cmp. פַּלֵּגֶשׁ II, a. פּוּלְסָא) *to roll in, cover with.*

Hithpa. הִתְפַּלֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְפַּלֵּשׁ *to roll one's self, cover one's self.* Gitt. 58a באפר קרעתו ונִתְפַּלְּשָׁה (not קרעתה) she rent it (the shirt) and rolled herself in the dust; Yalk. Jer. 276.

פְּלַשׁ ch. *Ithpa.* אִתְפַּלַּשׁ same. Targ. Mic. I, 10.

פְּלִשְׁתָּאָה m. ch.=next w. Targ. I Sam. XVII, 23; a. fr.—*Pl.* פְּלִשְׁתָּאֵי. Ib.; a. fr.—Num. R. s. 14 (fr. Targ. Is. XI, 14) למכדי ירת פ׳ to beat the Philistines.

פְּלִשְׁתִּי m. (b. h.) *Philistine.*—*Pl.* פְּלִשְׁתִּים. Sot. VIII, 1 פ׳ באו וכ׳ the Philistines came with boastful reliance on &c., v. נְצָחוֹן. Midr. Till. to Ps. LX. Num. R. s. 14 ארץ פ׳ Philistia; a. fr.

פְּלָתָא* f. pl. (פול or פלל *to split*) *fins.* Pesik. Par. p. 35a פ׳ דנונר Vers. in Ar., v. חַרְסְפִּיתִין.

פלתה, Y. Shebi. VIII, 38b top, v. פַּלָּל.

פְּלֵתִי m. (b. h.) gent. n. *P'lethi, Pelethi*; (collect.) *the body-guard of David*; (homilet.) *the Urim and Tummim*; (oth. opin.) *the Sanhedrin.* Ber. 4a; Snh. 16b, v. מוּפְלָא.

פלתנים, Yalk. Deut. 942, v. פַּתְלָן.

פם, v. פּוּם.

פָּמוֹט m. *a shaft with a receptacle for a lamp, a plain candlestick* Men. 28a מקרי הרוא פ׳ such a candlestick without branches is named *pamoṭ* (and not *m'norah*); Yalk. Ex. 369 פסוק (corr. acc.). Sabb. 44a עליו שחדליקו פ׳ באותה שבת Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) a lampholder on which a lamp has been burnt on that (the present) Sabbath day. Y. ib. III, 6c top (also פומט), contrad. to נר.—*Pl.* פָּמוֹטוֹת. Bab. ib. 121b.

פמולניא, v. פַּמְלְנָיָא.

פַּמְיָרִיס, פַּמְיָאס, v. פַּנְיָרִיס.

פמילאות, v. פמליאות.

פַּמַ׳, פַּמַלְיָא, פַּמְלִיָּא f. (familia) *the slaves in a household, family servants*; frequ. *divine agencies, ministers.* Targ. Cant. I, 15.—Y. Sot. V, 20c bot. ... איוב ומגדולי פמלייא וכ׳ Job was one of Pharaoh's servants and of the grandees of his household. Ḥull. 7b; Snh. 67b פ׳ של מעלה the heavenly household, v. כַּשָּׁף. Ber. 16b sq. שחשים שלום בפ׳ של מעלה ובפ׳ של מטה let peace reign in the heavenly household and in the household here below (thy servants on earth). Num. R. s. 4, beg. (ref. to Gen. XXVIII, 13) ראה המלך ופ׳ שלו וכ׳ he saw the King, and his attendants stood by him to guard him. Sifra K'dosh. beg.; Yalk. Lev. 604, v. חָקָה; a. fr.

פַּמְיָס, v. פַּנְיָרִיס.

פַּמַ', פַּמַלְיָא, v. פַּמְלִיָּא.

פמללא, v. next w.

פַּמְלַנְיָא f. (corrupt. of *feminalia*) *bandages, knee-breeches.* Ned. 55^{b} פלוניא (Ar. פלניא; corr. acc.). Nidd. 13^{b} כמין פ' של פרשים (Vers. in Ar. פלניא) like the *feminalia* of horsemen. Gen. R. s. 84 (ref. to אשר עלירו, Gen. XXXVII, 23) זו פ' שלו this refers to his breeches; Yalk. ib. 142 פלמניא. Kel. XXVII, 6 פמולויניא (ed. Dehr. פרמלניירה). Gen. R. s. 99 אלו ... לובשי פמללא these (the priests) wear trousers, and those (the Greeks) wear *feminalia.* Num. R. s. 4 עטוף פעליונין (read: פַּמְלְיוֹנִין) he was wrapped in feminalia.

פן, Targ. Jon. I, 8 some ed. ומפן, read ומנן, v. מָנָן.

פֶּן (b. h.; פָּנָה, cmp. פּוֹן) [*eventually,*] *lest.* Zeb. 106^{a} כל מקום שנאמר השמר פן ואל וכ' wherever the Scripture has 'be guarded, lest', or *al,* it introduces a prohibitory law (v. עָשָׂה); Sot. 5^{a}, a. fr. Sifré Deut. 70, quot. in Yalk. ib. 882 השמר בלא תעשה פן בלא תעשה 'be guarded' means a prohibitory law, and so does 'lest'.

פָּנָא, v. פָּנַי.

פַּנַאי, פָּנַיי m. (פָּנָה) 1) *emptiness, vacancy.* Num. R. s. 14 (play on אל תבהל מפניו, Koh. VIII, 3) לא נתבהל מפ' חבירת he (Joseph) was not bewildered by the emptiness of the house (his being alone with Potiphar's wife).—2) *vacation, leisure, time, opportunity.* Ab. Zar. V, 6 לפי שאין פ' לנסך because the invaders do not take time to offer a libation (so as to make the wine forbidden, v. נָסַךְ). Ib. 71^{a} לנסך אין פ' לבעול יש פ' for libation they do not take time, but for outrage they do. Y. ib. V, 45^{a} top אין פ' לחטדל אירס the snake (being pursued) finds no opportunity to shed venom; a. fr.

פנג, Targ. Y. Gen. XXII, 20 ופנגת, some ed., read: וּפַגְּנַת.

פַּנְגַּס, פִּגְנוֹס m. (transp. of pignus) *pledge* deposited with the creditor, the usufruct of which remained the debtor's (v. Sm. Ant. s. v. Pignus). Mekh. Yithro, Baḥod., s. 1 (ref. to Is. XLV, 19) [read:] לא אמרתי לזרע יעקב לאלו אני נותנה ולא תדחו בקשוני לא נתתיה פ' וכ' I did not say, 'to the seed of Jacob', to them only will I give the Law (and not to other nations), nor (did I say,) 'seek me for naught', I have not given it as a pledge (of which you cannot have the usufruct), ... long before I gave you the commands, have I advanced to you the reward for them &c.; Yalk. Ex. 275; Yalk. Is. 325 (omitting לאלו אני נותנה ולא).

פנגרות, Pirké d'R. El. ch. XXV, read: פגנרות, v. פַּגְנָרוּת.

פִּנְגֵּס, v. פִּגְנוֹס.

פַּנְגַּר pr. n. m. (an adaptation of πανεγυρίστης) *Pangar* (*Encomiast*), name of one of the generals (duces) before Jerusalem under Vespasian. Lam. R. to I, 5 חד אמר קילוס שמיה וחד אמר פ' שמיה one says, the name of that dux was Ḳillus (Praise), and one says, his name was Pangar.

פַּנְדָּא I, v. פַּדָּא.

פַּנְדָּא* II pr. n. m. *Panda,* 1) name of an Amora (?). Ber. 55^{b} (Ms. M. פבנא a. פרנא; En Yaăk. ed. pr., a. Yoḥăsin פרנך, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) בר שיריקא פ' name of a demon. Sabb. 67^{a} (Rashi פנדאי; Ms. M. פנריא).

פנדודה, v. פַּנְדּוּרָה.

פנדור, read:

פַּנְדּוּרָה f. (πανδοῦρα, v. Hesych. s. v.) *pandean pipe* (*syrinx*), *the shepherd's pipe.* Y. B. Bath. VII, end, 15^{d} נותן לו כמין פ' he must give him a portion of his field in the shape of a syrinx (a quadrangle one side of which is half as long as its opposite). Ib. III, beg. 13^{d} (expl. מַשְׁפּוֹכִיתָא) איית דמרין פ' (ed. Krot. פנדודה, corr. acc.) some say, the deliverance of the shepherd's pipe (as symbolical possession); Y. B. Kam. X, end, 7^{c} (expl. ברחא), v. שַׁרְקוּקִיתָא.

(פַּנְטֵירִי, פַּנְטֵרָא, פַּנְדֵּירָא, פַּנְדִּירָא) pr. n. m. *Pandera,* (*Pantera, Panteri*), surname of Joseph the father of Jesus of Nazareth. Koh. R. to X, 5 חד מן אילין דבר פ' one of the followers of the son of P.—Tosef. Ḥull. II, 22; 24; a. fr.; v. יֵשׁוּ.

פנדר, Gen. R. s. 50, v. קַלַאפַנְדָּר.

פַּנְדֵּירָא, v. פַּנְדִּירָא.

פָּנָה, v. פני.

פָּנֶה, v. פִּנִּים.

פְּנָה, v. פִּרְנָה.

פָּנוּטָה, v. פָּגוּטָה.

פְּנוּי, v. פִּרְנוּי.

פָּנוּי m., **פְּנוּיָה** f. (פָּנָה) 1) *vacant, empty; free; superfluous.* Erub. 16^{b} ובלבד ... ביה סאתים פ' provided there is not an area of two S'ah unoccupied; expl. ib. 17^{a} פ' מכלים unoccupied by travelling implements, contrad. to פ' מאדם superfluous as regards the number of travellers (to each of whom an area of two S'ah is assigned). Ex. R. s. 5; Tanḥ. Vaëra 6 שבטו ... פ' היה מעבודת פרך the tribe of Levi was exempt from hard labor; ed. Bub. ib. 4; Yalk. Ex. 176 פָּנוּי וכ', v. לטרגיה. Sabb. 23^{a} שלא יראה בעל הבית שעה פ' וכ' that the owner may not look out for a free moment (when there are no poor about), and say to his poor relative, here is the corner (פֵּאָה); Y. Peah IV, 18^{b} קנויה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* פְּנוּיִים, פְּנוּיִין; פְּנוּרוֹת. Tanḥ. l. c. בשביל שאתם פ' וכ' because you are idle, you say &c.; Ex. R. l. c. פְּנוּיִים; a. e.—2) *single, unmarried.* Sifra Emor, Par. 1, ch. I הפ' הבא על הפ' שלא וכ' if an

unmarried man has connection with an unmarried woman without the intention of thereby making her his wife; Yeb. 61[b]; a. fr.—*Pl.* as ab. Num. R. s. 3 (ref. to מעין חתום, Cant. IV, 12) אלו הפנויות this refers to the unmarried (men and women in Egypt). Tanḥ. Vayesheb 8 השתא חפ׳ שלכם אסורות לנו וכ׳ even the unmarried of your people are forbidden to us, how much more thou who art a man's wife; a. fr.

פְּנוּיְיָתָא, v. פְּנִיוּתָא.

פְּנוּקָא, פְּנוּכָא, v. sub פְּרִינ׳.

פְּנוּקְטִין, v. פַּנְקְטִין.

פְּנָחָיְתָא, פְּנַחְיָתָא m. (supposed to be fr. Pers. *pânah*) *protection, safeguard.* B. Kam. 103[a] מידע . . . ופ׳ הוא דקבעינא (Ms. M. פנחיריה) you know very well that I bought the field for myself, and that (in buying it in behalf of a third, influential person) I had in view only protection (against legal disputes). Yeb. 115[b] לפ׳ שבקיה he left the letters that were to mark the contents as sacred on the vessel merely for protection (that it might be spared by thievish servants).

פנחרין, v. פַּנְחִיר.

פנטון, Esth. R. to VI, 10, a. e., read: פְּרִיבָטוֹן, v. דומין, a. קוֹמֵיס.

פַּנְטוֹס (πάντως) *at all events, by all means.* Y. Snh. VI, beg. 23[b], v. נִיבְזִין.

פְּנִטֵי, v. אַפַּנְטֵי.

פַּנְטִי* pr. n. m. *Panṭi.* Koh. R. to VIII, 3 לוי בן פ׳; Meg. 31[b] בר בוטי (Ms. M. בוטא); Treat. Sof'rim XII, 3 בר פדא; Y. Meg. III, 74[b] bot. פאטי (ed. Krot. פסטי; ed. Crac. פכטי); Yalk. Prov. 932 בוטא.

פְּנְטִיגוֹן פּוּכְ׳, פִּינְ׳, m. 1) (πεντάγωνος) *pentagonal.* Naz. 8[b]; B. Bath. 164[b] פ׳ (בית) a pentagonal building; Tosef. Neg. VI, 3 פנטיגון ed. Zuck. (oth. ed. פנטניז, corr. acc.).—2) (πεντάγονος) *for the fifth time.* Naz. l. c.; B. Bath. l. c., v. דִּיגוֹן.—3) *fivefold.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 49 פ׳ הדה (not הויא; ed. Bub. טטראגון הוא, corr. acc.) each Egyptian plague was fivefold.

פַּנְטִירִי, פְּנְטִירָא I, v. פַּנְהִירָא.

פַּנְטִירִי II, v. פַּנְהִירִי.

פנטיתא, v. פָּטְנִיתָא.

פנטניז, v. פְּנְטִיגוֹן.

פַּנְטַסְכִינָאֵי, פַּנְטַסְכִינָאֵי nom. gent. pl. (denom. of πεντάσχοινος) *inhabitants of Pentaschoinos,* an Egyptian district [prob. meant for *Dodekaschoinos,* by confusion with next w.]. Targ. I Chr. I, 11 (ed. Rahmer פנטסכירי); Targ. Y. I Gen. X, 13 (h. text נפתחרים); Targ. Y. II ib. 14 (ed. Amst. פַּנְטַסַכְנָ׳; h. text כסלחרים).

פנטפולוטי, v. next w.

פַּנְטַפּוֹלִיטָאֵי nom. gent. pl. (πενταπολῖται) *inhabitants of Pentapolis,* an Egyptian district (also called *Cyrenaica*). Targ. I Chr. I, 12 (h. text פתרסים); Targ. Y. I Gen. X, 14 (ed. Vien. פַּנְטַפּוֹלוֹטַי; h. text כסלחים). [Targ. Y. II ib. 13 (ed. Vien. פַּנְטַפּוֹלְטָ׳; h. text ענמים or להבים), prob. misplaced; v. preced. art.]

פַּנְטָקָקָה pr. n. m. *Penṭakakah,* surname of one who was said to have committed five sins (πέντα κακά) every day. Y. Taan. I, 64[b] bot.

פַּנְטָרָא, פַּנְטֵרִי I, v. פַּנְהִירָא.

פַּנְטֵרִי II, v. פַּנְהִירִי.

פְּנִי, פָּנָה (b. h.) 1) *to turn* (one's face). Yoma 17[b], a. e. שאתה פּוֹנֶה, v. פִּרְנָה. Y. Ab. Zar. III, 42[b] sq. (ref. to Lev. XIX, 4) אל תִּפְנֶה לעובדן do not turn thy face to them to worship them; אל תפנה לראותן ממש it is meant literally, do not turn thy face to look at them; Sifra K'dosh. beg. אל תפנה לראותם. Ib. תחלתם אלילים הם אם פּוֹנֶה את אתריהן וכ׳ at first they are 'nothings', but if thou turnest after them, thou wilt make them (thy) gods; Yalk. Lev. 604. Ib.; Sabb. 149[a] (ref. to Lev. l. c.) אל תִּפְנוּ אֶל מדעתכם turn not to the creation of your fancy (Rashi; anoth. interpret., v. infra); a. v. fr.—2) *to turn around, go away.* Lam. R. to I, 1 רבתי (מעשה) כיון ששתה ופ׳ לילך when he had drunk and turned to go away. Gen. R. s. 68 יצא משם פ׳ זיוה פ׳ הדרה when he (the righteous) goes away from a place, its splendor is gone, its glory is gone; Ruth R. to I, 7. Sifra K'dosh., ch. VIII, Par. 4, a. e. (ref. to Lev. XX, 6; cmp. פָּנֹאתי אני מכל וכ׳ ונחתי את פני, v. עֵסֶק. Midr. Prov. to XVI, 11 לְפָנוֹת היום when the day was going away (towards evening); a. v. fr.—3) (act. verb) *to turn, pervert.* Cant. R. to VII, 9 (play on אחשדרפניא, Dan. III, 2) אלו ארכונות שהן נשׂחדין ופונין דין וכ׳ (not נחשדין) those are the officers that are bribed and turn justice in any direction; ib. שמהדרין פּנים ופונין דין who respect persons and pervert justice; a. fr.—4) *to turn aside, go out,* (euphem.) *to ease one's self.* Y. Sot. I, 16[d] אם יִפְנֶה אחד מהן לצורכו if one of them goes out for a human need. Toh. X, 2 ופוֹנִים (Ber. 62[a] וְנִפְנִין, *Nif.*).—5) *to vacate* (v. infra); *to free, release.* Pesik. R. s. 42 הספינה . . . ולא תטריח עליה לְפַנּוֹתָהּ (not הטרית) thy friend's ship has been seized (for public service), and wilt thou not take pains to release it? ועכשיו של אחרים הוא פּוֹנֶה ושלו אינה נפנית and now he releases other men's ships, and shall not his be released.?—*Part. pass.* פָּנוּי; f. פְּנוּיָה *vacant, empty, free.* Ber. 43[a] ארן בית הבליעה פ׳ his œsophagus is not free (which makes speaking dangerous). Y. Kil. III, beg. 28[c] נקב אחד פ׳ וכ׳ . . . אי אפשר it is not possible that there should not be one cavity free for planting &c.; Y. Sabb. IX, 11[d] bot. פנוי . . . אפשר (corr. acc.). Num. R. s. 14 והיה הבית פ׳ and the house was empty (none at home); a. fr.—V. פָּנוּי.

Pi. פִּינָּה 1) *to empty, remove, transfer.* Sabb. III, 5 המרחם שפִּנָּהוּ וכ׳ in the kettle which one has emptied (or: which one has removed from the oven) &c.; ib. 41[a]

המרחם שפ׳ ממנו מים וכ׳ in the kettle out of which one has removed the hot water. Ib. XVIII, 1 מְפַנֶּיךָ אפי׳ וכ׳ you may clear away (on the Sabbath) even four or five piles . . . to make room for guests. Y. Gitt. VIII, 49d top אם ... איש מְפַנָּה if the court belongs to the wife, the husband (after divorce) must vacate it, ושל איש אשה מְפַנָּה and if it belongs to the husband, the wife must vacate it; מי מפנה מפני מי which of them must vacate it for the other? Taan. 21a בקשו תלמידיו לְפַנּוֹת את וכ׳ his disciples wanted to move his bed first and then his furniture; פַּנּוּ את הכלים וכ׳ move the furniture first. Ab. III, 4 מפנה לבו לבטלה empties his heart (of serious thoughts to make room) for frivolous subjects. Sabb. 149a (ref. to Lev. XIX, 4, v. supra) אל תְּפַנּוּ אֵל מדעתכם do not remove God from your minds (to make room for idols). B. Kam. 81b מְפַנֶּיהָ לשדה וכ׳ he must remove the corpse to &c. Y. Maasr. II, 49d רוצה אדם לפנות עסקיו וכ׳ רוצה הוא אדם (ed. Krot. לפנע; ed. Zyt. לפלה, corr. acc.) a man is anxious to dispose of his goods in the first place he strikes &c.; a. fr.—2) *to free, acquit.* Tanḥ. Vayikra 6 פ׳ לקרתני ולבן פלטרין וכ׳ he acquitted the commoner, but convicted the courtier. Ib. לקרתני פְּנִיתָ וכ׳ I acquitted the commoner, because he knows not the royal customs; a. fr.

Nif. נִפְנֵיתִי 1) *to turn.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 נִפְנֵיתִי לכאן וכ׳ I turned in all directions, and there is no redeemer but thee; Yalk. Sam. 157; a. e.—2) *to be removed, to die.* Gen. R. s. 98 שהיה נ׳ מן העולם who was going to die. Tosef. Par. III (II), 8 בני נ׳ my son is dead (v. infra); a. e.—3) *to be free, at leisure.* Ib. לכשאֶפָּנֶה לך when I shall have leisure for thee, i. e. I shall take revenge on thee, when opportunity offers; אמר לו כשהִפָּנֶה said he to him, when thou shalt be at leisure (or when thou shalt be dead, v. supra); ib. (Vers. of R. S. to Par. III, 8) לא נ׳ בני שהשריב שמשו my son has found no leisure (to take revenge), for his sun has set (he is dead). Ab. II, 4 אל תאמר לכשאפנה אשנה שמא לא תפנה say not, when I shall be at leisure, I will study; may be thou wilt never find leisure; a. fr.—4) *to ease one's self.* Sabb. 82a הנצרך לְפַנּוֹת ואינו יכול לפנות (Alf. להִתְפַּנּוֹת) he who feels the want of easing himself, and is not relieved; ib. הנצרך לפנות ואינו יכול לפנות. Ber. 62a וְנִפְנִין, v. supra; a. fr.—5) *to be released.* Pesik. R. l. c., v. supra.

Hif. הִתְפַּנָּה *to vacate.—Part. pass.* מִתְפַּנֶּה *a) free, disengaged, single.* Yeb. III, 5 שלשה אחין . . . ואחד מ׳ three brothers two of whom were married to two sisters, and one is free (unmarried or married to one who is a stranger to his brothers' wives); Y. ib. III, 4d top; a. e.—*b*) (dialectical exegesis) *free for interpretation, unnecessary for the plain sense or context.* Nidd. 22b ... ומ׳ גבי ויצר מ׳ משני צדדין מ׳ *vayitser* is free for interpretation on both sides, it is free with regard to man (Gen. II, 7, because man's creation is mentioned in ויברא, ib. I, 27), and free with regard to beasts (ib. II, 19, their creation being stated in ויצ, ib. I, 25). Ib. כל גזירה שוה שאינה מִתְפַּנָּה כל עיקר וכ׳ analogous words which are not entirely free (in both texts) cannot be made the basis for interpretation as *g'zerah shavah* (v. גְּזֵרָה). Ib. מ׳ מצד אחד free in one of the texts; Sabb. 64a; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּנָּה 1) *to be vacated, cleared, removed.* Y. Naz. IX, 57d bot. כל הקברות מִתְפַּנִּין וכ׳ all graves may be vacated (transferred), except &c.; Treat. S'maḥ. ch. XIV.—2) *to be released.* Pesik. R. l. c. כדי הוא (ש)תִּתְפַּנֶּה he deserves it to have his ship released (ed. Prag כדי הוא שיִתְפַּנֶּה he deserves to be released).

פְּנֵי I, פְּנָא ch. same, 1) *to turn to* or *from; to go.* Targ. Y. Gen. XXIV, 49 (O. *Ithpe.*). Targ. O. Deut. XXIX, 17 (Y. I *Ithpe.*). Targ. O. Gen. XXIV, 63 למִפְנֵי רמשא (ed. Amst. למִפְנֵי *Ithpa.*) towards evening; a. fr.—Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 30 כמִפְנֵי רמשא at the turn (approach) of the evening. Gen. R. s. 63 מִפְנֵי רמשא דערובתא . . . שלח sent letters to Tiberias (to reach the elders) towards the evening of Friday; (Y. Ter. VIII, 46b bot. בערובתא עם מטמעי שמשא); a. fr.—2) *to remove, empty,* v. infra.—3) *to ease one's self.* Ber. 62a דבעינא למִפְנֵי (Ms. F. לאַפְנוּרֵי *Af.*).

Pa. פִּנֵּי 1) *to clear, empty, remove.* Targ. Y. Gen. XXIV, 20 Ar. (ed. ורוקינה; h. text ותער). Targ. Ps. LXXX, 10 (ed. Wil. פִּנֵּי *Pe.*). Targ. O. Gen. XXIV, 31 (Y. *Pe.*). Targ. Is. XL, 3; a. fr.—*Part. pass.* מְפִנֶּא *clear, levelled.* Targ. Gen. XIV, 17 (O. ed. Vien. מַפְנָא *Af.*).—Ber. l. c. פַּנּוּ לי דוכתא Ms. M. (ed. פַּנֵּי, v. Rabb. D. S. a. l. note) clear a place for me. Taan. 20b בעי לְפַנּוּיֵי wanted to remove it (the wine); משכיח בשמעתא עד דפִנְּיֵיה he kept him engaged in discussion on a tradition until he had removed it. Lam. R. to V, 1 (expl. ערו, Ps. CXXXVII, 7) פַּנּוּן פנון clear, clear (the place, with ref. to ותער, Gen. XXIV, 20, v. supra), contrad. to פגר; Pesik. Zakhor, p. 26a פאטן (read פָּאנוּן); ib. ʿĂniya, p. 135a; Pesik. R. s. 32; a. fr.—2) *to free, acquit.* Y. Ber. IX, 13a sq. פְּנִינָן ירתיה, v. יְרַת. Y. Taan. I, 64b bot. מה מיעבד ומְפַנְּיֵיה what to do in order to release him (from prison); הא לך פְּנִי בעליך here is money for thee, release thy husband; a. e.—3) *to ease one's self.* Y. Sabb. VI, 8c bot. שאל לְפַנּוּיֵיה (not לפוניה) went to ease himself (v. infra).

Af. אַפְנֵי 1) *to turn, direct; to take aside.* Targ. II Sam. III, 27. Ib. VI, 10. Targ. Josh. XXIV, 23; a. fr.—2) *to vacate, free* (one's mind); *to take time.* Targ. Nah. II, 9 לית דמַפְנֵי וכ׳ none take time to stand still.—Esp. *to make a text free for interpretation, to use as* מוּפְנֶה (v. preced.). Nidd. 22b ויברא לגופיה ויצר לאַפְנוּיֵי *vayibra* (Gen. I, 27) is needed for its own sake (to state the fact), *vayitser* (ib. II, 7) is to be used for interpretation. Sabb. 64a בגד ועור . . . שמע מינה לאפנויי what need was there to mention 'garment and skin' again in connection with creeping things? Learn from it, that it is to be used for exegetical purposes. Ib.; Snh. 40b לאי אפנויי וכ׳, v. לַאי; a. fr.—Part. pass. מַפְנֵי. Sabb. l. c. מ׳ דאי לא מ׳ וכ׳ Ms. M. (ed. ומופנה דאי לאו מופנה) it is free for exegesis, for if it were not free (but needed for its own sake) &c. Ib. דמת נמי אפנויי מ׳ ed. Sonc. a. Ven. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. מופנה) 'garment and skin' in connection with corpses is likewise (unnecessary, and) free for exegesis; a. fr.—3) *to ease one's self.* Ib. 140b לא תֵיפְנוּן הכא דמַפְנֵי וכ׳ do not go out to the same place that your men use &c. Ber. 62a, v. supra.

Ithpe. אִיתְפְּנֵי, אִתְפְּנֵי *to turn; to go away.* Targ. Ex. III, 3 sq. Targ. Jud. XIX, 8; a. fr.—Kidd. 65a עד דמִיתְפְּנֵי פרסחא (prob. to be read: עד מ׳) until Passover is past.

לְפַנֵי, פְּנֵי, v. פָּנִים.

פְּנֵי II, פָּנֵי m., פַּנְיָא (פַּנְיָה) I c.=h. פָּנוּי 1) *free* (from service). Targ. Deut. XXIV, 5 (O. ed. Berl. פְּ; h. text נקי).—2) *empty*. Gen. R. s. 65, v. סוּלְגִּיתָא; Koh. R. to V, 10; Yalk. Gen. 115; a. e.—3) *turning around, restless*. Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 (expl. אפפוני ib.) פניא אנא מן עקיא (ed. Bub. פנירא מן עקתא אנא) I am restless on account of troubles.

פַּנְיָא, פַּנְיָה II m. (פָּנֵי; sub דרמשא or דשמשא) *afternoon, sunset, evening; first part of the night*. Targ. O. Gen. XLIX, 27. Targ. Y. Lev. VII, 16. Targ. Y. Deut. VI, 7; a. e.—B. Mets. 49ª אפ׳ דמעלי שבתא חוה it was on a Friday towards evening. Yoma 14ᵇ ולפ׳ מדו ליה and towards evening they sprinkle upon him; ib. 19ª לבהדי פ׳, להדי פ׳; a. e.

פַּנְיָא III pr. n. נְהַר פ׳ *N'har* (*Canal of*) *Pania* in Babylonia. Gitt. 65ᵇ bot.

פַּנְיָאס, v. פַּנְיָיס.

פְּנִינְיָתָא, פְּנִינְיָתָא f. (פָּנֵי; cmp. פְּנַאי) *turning away from everything, special business*. Targ. Y. Lev. XX, 6 (cmp. פָּנָה); ib. 3 (פְּנִינְיָי); 5; a. e.

פְּנַיי, v. פְּנַאי. [Y. Sabb. IX, 11ᵈ bot., read: פָּנוּי, v. פָּנָה]—לְפַנַיי, v. פָּנִים.

פַּמְיָס, פַּנְיָאס, פַּנְיָס pr. n. pl. *Paneas* (Cæsaræa Philippi, modern Bânias), a city in the north of Palestine. Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 מערת פניאס (not סניאס); (Y. II אפמים, אפמיס; ib. 10 אפמיאם, אפמיאה, v. אַפַּמְיָא). Targ. Cant. V, 4 פָּמְיַאס (some ed. פָּמְיַס). Targ. I Chr. XXI, 2 (h. text דן).—Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. דיקלטינוס אירק לבני פנ׳ Diocletian oppressed the inhabitants of P. Y. Dem. II, 22ᵈ top. Gen. R. s. 63 נחת ... בהדא פנ׳ (Var. פמ׳) he (Diocletian) came down and made his stay at P. Meg. 6ª; Bekh. 55ª לשם זו פמ׳ Leshem is P.; Tanḥ. Ki Thissa 14 לישׁ זו פ׳ Layish is P.; Pirké d'R. El. ch. XXVII דן הוא פ׳ Dan is P.; Midr. Sam. ch. XXXII (ref. to דנה, II Sam. XXIV, 6) דנה פ׳. Gen. R. s. 33 מעיין ... מערת פ׳ the spring ... of the cavern of P.; Bekh. l. c. ירדן יוצא ממערת פ׳ the Jordan issues from the cavern of P.; B. Bath. 74ᵇ.—Yalk. Deut. 820 (Moses prays) אכנס לה במחילה ... מתחת לפַּמְיָס let me enter Palestine by the cave of Cæsarion, which is below P.; Mekh. B'shall., ʿĂmal., s. 2 לפניי ולפנים (corr. acc.); a. fr.—Tanḥ. Naso 10; Num. R. s. 11 (ref. to Num. VI, 24) יברכך ... וישמרך שלא תהא עשוי במדינת פ׳ וכ׳ the Lord bless thee with wealth, and guard thee, that thou be not forced (to take office) in the city (or district) of P., and no *zimia* (v. זִימְיָא) be decreed over the city, and they say to thee, give gold (a reference to Roman extortions, v. supra).

פָּנִים c. pl. (b. h.; פָּנָה) *front, face; countenance, person*. Pesik. Baḥod., p. 110ª, a. e. פ׳ זועפות (פ׳ זועפות), v. זָעַף. Mekh. B'shall., Vayassʿa, s. 2; Yalk. Ex. 258, v. חָשׁוּךְ. Gen. R. s. 91 (ref. to Gen. XLI, 56) אין פְּנֵי הארץ אלא עשיריים 'the face of the land' means the wealthy; בזמן שאדם עשיר יש לו פ׳ שמחים וכ׳ when a man is rich, he has a countenance which is glad to see his friend, but when he is poor אין לו פ׳ לראות וכ׳ he has not the face to see (his friend), because he is ashamed &c. Keth. 7ᵇ והוא שבאו פ׳ חדשות provided a new face appears, i. e., a person that has not attended the wedding festivities before this. Ib. 8ª אי איכא פ׳ חדשות if there is a new guest.—B. Kam. 96ᵇ פ׳ חדשות באו לכאן things have assumed a new face, i. e. the object after its transmutation is no longer the same as the one stolen; a. v. fr.—נשא פ׳; גלה פ׳ &c., v. נָשָׂא, גָּלָה &c.—Cant. R. to VII, 9 מהדרין פ׳, v. פָּנָה.—לחם הפ׳, v. לֶחֶם.—Euphem. פ׳ של מטה, or פ׳ *pudenda*. Sabb. 41ª. Ber. 24ª יכולה לכסות פָּנֶיהָ וכ׳ she can cover her nakedness &c. Nidd. 14ᵇ; a. fr.—Trnsf. *aspect, manner, way of interpretation*. Cant. R. to II, 4 התורה שנדרשת מ״ט פ׳ טהור ומ״ט פ׳ טמא the Torah on the laws of which arguments are held, forty-nine in favor of 'clean' (permitted), and forty nine in favor of 'unclean' (forbidden); Num. R. s. 2 תורה שהיא נדרשת מ״ט פ׳ the Torah which is interpreted in forty-nine ways; a. fr.—לְפָנִים *a) for appearance sake, formally*. Meg. 12ª הם לא עשו אלא לפ׳ אלא לפ׳ ... they (in bowing to the idol) acted merely for show (yielding to force), so the Lord dealt with them merely formally (not in full earnest, ref. to Lam. III, 33).—*b) in front*; (of time) *before this, in the past*. Ḥag. II, 1 מה לפ׳ ומה לאחור what was before (creation), and what will be in the future (when the world will be no more; Gen. R. s. 1 ופתוחה מלפָנָיו וכ׳ ... מה בי״ת זה סתום as the letter ב (of בראשית, Gen. I, 1) is closed on all sides and open in front, so art thou not permitted to ask what is above and what is below, what was before and what will be hereafter; [oth. opin. מה לפ׳ ומה לאחור what is in the extreme east beyond the sphere, and what in the west; v., however, Rashi to Ḥag. l. c. (11ᵇ), a. ib. 16ª].—Ber. 5ᵇ לפני מטתי in front of my bed, expl. סמוך למיטתי immediately after rising. Ib. 7ª, a. fr. יהי רצון מלפָנֶיךָ (abbrev. מ״י) may it be thy will. Ib. יהי רצון מלפָנַי may it be my will. Ib. שלשה דברים בקש משה מלפָנַי וכ׳ for three things Moses prayed before the Lord. Ib. I, 4 שתים לְפָנֶיהָ two benedictions preceding it (the reading of the Sh'mʿa); a. v. fr.—Sifra Vayikra, Ḥobah, Par. 13, ch. XXIII אמש ושִׁלְפָנָיו פָּנָיו yesterday and the day before yesterday, and the day before that.—לְפָנֵי עִוֵּר (also לפני only, v. עִוֵּר I) *the law prohibiting an act which may lead a person to sin* (Lev. XIX, 14). Ab. Zar. 14ª אל׳ מפקדינן אל׳ ... ולידחוש דל׳ לא וכ׳ (Ms. M. אל׳ עור) but should we not apprehend, that he might sell (the incense) to others, who will burn it for idols? Said A., we are commanded to guard against an act directly leading to sin, but not against one that may indirectly cause sin; ib. 21ª.—מִפְּנֵי *for the sake of, on account of*; מפני ש־ *because*. Sabb. II, 5 מ׳ שחוא מתירא מ׳ גוים וכ׳ because he is afraid of invaders, of robbers, or of an evil wind. Ber. I, 3 וסכניתי בעצמי מ׳ וכ׳, v. סָכַן II. Ib. 3ª מ׳ מה נכנסת וכ׳ why didst thou enter these ruins? Ib. מ׳ שלשה דברים for three reasons; מ׳ חשד because you give cause to suspicion; מ׳ המפולת because debris may fall on you; מ׳ המזיקין on account of demons; a. v. fr.—בְּפָנֵי *in the presence of*. Ib.ᵇ ב׳ המת in the presence of a dead person. Ib. 31ᵇ המורה הלכה ב׳ רבו he who gives a decision in his teacher's presence; a. v. fr.—Kidd. 64ᵇ הנודר עד לְפָנֵי הפסח וכ׳; Ned. VIII, 2 הנודר עד פְּנֵי פסח וכ׳

if one says in his vow, 'until *p'nê* (*lifnê*) Passover', R. M. says, he is bound until Passover begins; R. J. says, until it is passed; Kidd. 65a, v. פָּנֵי I.

פְּנִים m. (b. h., v. I Kings VI, 29; preced., cmp. ἐνώπιον) [*that which is in front of you when you enter,*] *inside, interior*; לִפְנִי (וְ)לִפְנֵי *the innermost.* Tosef. Yom. II, 5 חרו מסיקין מבחוץ וחיה נאפה ונרדה מבפ׳ they heated the oven towards the outside (placed the fuel in front), and it (the show-bread) was baked and shoveled out from the interior; Yoma 38a, v. נָסַק. B. Mets. 16a זו אינה צריכה לפ׳ this (question) need not be brought inside (the college); צריכה לפ׳ ולפנים לפ׳ it must be brought inside and even to the innermost. Y. Kil. IX, 32b bot. לפ׳ . . . יכנס let R. H. the elder go into the interior (to the front benches); לפ׳ ממני in front of me?; לפ׳ . . . ור׳ ישמעאל . . . לפנים לפ׳ R. H. . . . to the interior, R. I. . . . to the innermost (the very first); Y. Keth. XII, 35a bot. לפנים ולפ׳. Y. Yeb. VI, 7c אחותו לעולם הרא (מ)בפ׳ וכ׳ a priest's sister is always inside (a member of the priestly family), until she steps outside (by marriage). Sabb. I, 1; a. v. fr.—לפ׳ משורת הדין, v. דִּין II.—Esp. *the Temple precincts, the Temple and the priests' court*; לפנים ולפ׳ *the innermost, Holy of Holies.* Ab. Zar. 50a בעינא כעין פ׳ (for a gift to an idol to be permanently forbidden for use, even after cancellation,) it is required that it be like the offerings in the interior Temple (sacrifices, incense &c., to the exclusion of votive gifts like candles, jewels &c.). Men. 9a לא בעיא בפ׳ must not necessarily be done within the Temple precincts, opp. to חוץ לחומת העזרה. Ib. נחי . . . פ׳ מיהת בעיא although it may be done by a non-priest, it must at least be done within &c. Y. Yoma V, 42b bot. כלפי לפ׳ towards the interior; a. fr.—Ib.; Y. Kil. VIII, 31c bot. (מהו) מהו מבפ׳ מבחוץ does it belong inside (to the Holy of Holies) or outside (to the Holy)?, v. טְרַקְסִין.

פְּנִימוֹן pr. n. m. *P'nimon.* Y. Ter. III, end, 42b אבא פ׳ Abba P.—Num. R. s. 9 (Tosef. Sot. I, 1 Var. ed. Zuck.; Sot. 4a פלימו, Y. ib. I, 16c bot. מינירמין).

פְּנִימִי m., **פְּנִימִית** f. (b. h.; denom. of פְּנִים) *inner, interior, innermost, central.* Erub. 65b ישראל ונכרי בפ׳ וכ׳ if an Israelite and a gentile live in the inner court, and an Israelite in the outer court. Ib. פ׳ במקומו מהו dare the resident of the inner court move things within its precincts? Tanh. Naso 5 פתח את הפ׳ וכ׳ he opened the central door and went to the outer room. Zeb. 51a, a. fr. מזבח הפ׳ the inner altar (in the Holy); a. v. fr.—Gen. R. s. 21 (ref. to פלמוני, Dan. VIII, 13) תרגם עקילס לפ׳ . . . לפנים ממלאכי וכ׳ Aquila translated it 'to him who was inside', which means Adam whose partitioned seat was in front of the ministering angels (v. פָּנִים); Yalk. Dan. 1066.—*Pl.* פְּנִימִיִּים; f. פְּנִימִיּוֹת. Zeb. 52b דמים הפ׳ blood to be sprinkled in the Holy; שיריים הפ׳ the remnants of blood sprinkled in the Holy. Tam. I, 4; Y. Yoma II, 39c, v. אָבַל; a. fr.

פניקא, Lev. R. s. 26 some ed., v. פְּנִיקָא.

פַּנְיְקְטִין m. pl. (παννύκτοι=παννύχιοι, S.) *all-night watches* (*pervigilia*), in gen. *camps.* Targ. Ps. LXVIII, 30 מִפַּנְיְקְטֵי Ar. a. Ms. (ed. מִפַּנְקְטֵי, ed. Wil. מִפְּ, corr. acc.).—Lev. R. s. 1 חרו אומות העולם . . . מתוך פַּנְיְקְטְרֵיהֶן (some ed. פַּנּוּקָ׳) the nations were in danger of hearing the voice of divine revelation and being frightened out of their camps (Tanh. T'rum. 9 לתוך אהליהם), v. תָּרַז.—Gen. R. s. 16 in three things Greece was in advance of Rome, בנירמוסין ובפניקטין Ar. (Ms. Paris בפנקיטין, ed. בפנקיסין, בפנקיסון, corr. acc.) in laws, in the arrangements of camp vigils &c.

פְּנָךְ, פְּנִיקְיָא pr. n. (Phœnicia) *Phœnicia.* Gen. R. s. 90 end, v. פְּלַסְטִינִי.

פְּנַךְ, *Pa.* פַּנֵּךְ *to drive on, speed.* Targ. Jud. V, 22.—Part. pass. מְפַנָּךְ, *pl.* מְפַנָּכִין. Targ. Nah. III, 2. Targ. Jer. LI, 27.

פָּנָס m. (φανός) *torch; lantern.* Kel. II, 4 פ׳ שיש בו וכ׳ a lantern which contains a receptacle for oil; Tosef. ib. B. Bath. VII, 11 פ׳ של זכוכית וכ׳ a glass lantern &c. (v. פוקטו). Tosef. Ber. VI (V), 7 פָּאנָס ed. Zuck. (Var. פנס); Ber. 53b; Y. ib. VIII, 12b bot. Ex. R. s. 15 חירה נוטל הפ׳ וכ׳ he (the Lord) took the torch and carried light before them (ref. to Ex. XIII, 21). Ib. s. 25 בשר ודם תלמוד טועין פ׳ וכ׳ among human beings, the pupil carries the light before his teacher; not so the Lord &c.; a. fr.—*Pl.* פְּנָסִין. Gen. R. s. 3, beg. הדליק נרות ופ׳ lighted lamps and torches. Ib. s. 68 כבו את הנרות כבו הפ׳ put out the lamps, put out the torches. Koh. R. to XII, 7 הדליק נרות ופ׳ לשמה וכ׳ he lighted lamps and torches in the name of Rome (as an augury for a war against Rome), and they would not burn; a. e.

פנסמה, Y. B. Bath. VIII, 16a בער מימר פ׳, read: פְּשָׁטֵיהּ, v. פְּשַׁט.

פנע, Y. Maasr. II, 49d לפנע ed. Krot., v. פָּנָה *Pi.*—Targ. Jer. XXIII, 29, v. נָפַע.

פָּנַק (b. h.; cmp. פּוּק) [*to go out,*] *to be a freeman; to live in luxury* (cmp. חָטָא I).

Pi. פִּנֵּק 1) *to treat as a freeman, to indulge, spoil by indulgence.* Gen. R. s. 22 (ref. to Prov. XXIX, 21) שְׁמְפַנֵּק וכ׳, v. מָנוֹן; Yalk. Prov. 962 (ib. 961 מטחטח).—2) *to treat tenderly; to cultivate, improve, embellish.* Sifré Deut. 306 מְפַנְּקִים; Yalk. ib. 942, v. עָדַן; a. e.—*Part. pass.* מְפוּנָּק *delicately reared.* Mekh. Mishp. s. 8, v. עָדַן; Yalk. Ex. 339. Lev. R. s. 19 הרית מפ׳ ומת בידם he was delicate (unused to hardship), and died under their hands.

פְּנַךְ ch., *Pa.* פַּנֵּיךְ same. Targ. Is. XXIII, 4. Targ. Esth. II, 9. Ib. 12; a. fr.—Part. pass. מְפַנָּךְ q. v.—V. אַסְפְּנִיקָא.

Ithpa. אִתְפַּנַּךְ, *Ithpe.* אִתְפְּנִיךְ 1) *to delight one's self.* Targ. Ps. XXXVII, 4; 11; a. fr.—2) *to play the nobleman, be imperious.* Targ. Prov. XXIX, 21 מִתְפְּנִיךְ מן וכ׳ he who plays the gentleman in his youth, will become a servant and finally be driven out (h. text מְפֻנָּק).

פַּנְקָאי, v. פִּרְנְקָאי.

פנקיסין, פַּנְקְטִין, v. פַּנְיְקְטִין.

פִּנְקָסָה, פִּנְקָסָא, פִּנְקָס, v. sub פִּרְ׳.

פַּנְקְרִיסִין, פַּנְקְרִיסִין m. pl. (πάγχρυσος) [*all-gold,*] name of *a fruit*, prob. *apricots*. Y. Sot. I, 17[b] top רפה מפ׳ וכ׳ . . . better were the late fruits . . . than the apricots &c.; ib. IX, 24[b] bot.; (Y. Peah VII, 20[a] bot. מפרסקין). Y. Sabb. III, 5[d] וטעמן יפה כפ׳ and their taste was as delicious as that of apricots; Y. Ter. II, 41[c] bot. (corr. acc.). —Y. Ab. Zar. II, 41[d] שלחן . . . פ׳ apricots pressed by gentiles (prob. to be read, as Bab. ib. 38[b]; Tosef. ib. IV (V), 11 קַפְּרִיסִין).

פנרתא, Targ. II Esth. I, 2, v. פַּרְוָתָא.

פַּנְתָא, v. אַפַּנְתָא.

פַּנְתָר, פַּנְתִּיר m. (πάνθηρ) *panther* or *leopard.*—*Pl.* פַּנְתָּרִין, פַּנְתִּירִין. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 (expl. ערב ib.) מין חיה הוא ושמה פ׳ וחביאן וכ׳ (not וחביאו) it is a species of wild beasts named leopards, and the Lord sent them &c.; Yalk. ib. 820.

פַּנְתִּירִי m. (preced.) [*spotted stone,*] name of a *jewel* (corresp. to h. ישפה). Targ. O. Ex. XXVIII, 20 ed. Berl. (ed. פַּנְטִירִי; Y. אַפַּנְטוּרִין, ed. Vien. אפנטורע, corr. acc.); ib. XXXIX, 13 (ed. Vien. פַּנְתִּירִי, corr. acc.). Targ. Ez. XXVIII, 13 פַּנְתִּירִין.

פַּנְתָּרִין, פַּנְתִּירִי, פַּנְתָּר, v. preced. wds.

פָּס pr. n. m. = אָפֵס, *Pas,* name of two Amoraim. Y. Taan. IV, 68[a]. Y. Yoma V, 43[a] bot.—Y. Kidd. III, 64[a] bot. (v. Fr. M'bo, p. 122[a]).

פַּס I, v. פָּסַס.

פַּס II m. (b. h.; פָּסַס) 1) *strip, stripe.*—*Pl.* פַּסִּין, פַּסִּים. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 3 sq., a. Ps. LXVI, 5 sq.; v. עֲלִילָה) why 'did they hate him'? That (in the course of events it should come about that) שיקרע הים לפניהם פ׳ פ׳ the sea be rent before them in strips (ed. Wil. פַּסִּים פס ים *passim* alludes to 'strip of the sea').—Esp. (cmp. פֶּרֶק יד) פס יד, *palm, the hand from the wrist to the tip of the finger*; פס רגל *the foot to the ankle,* interch. with פַּסָּה, פִּרְסָה (constr. of פָּסָה). Ib. (expl. פסים, Gen. l. c.) שהיתה מגעת עד פס ידו the coat reached with its sleeves to his wrist; בפס ידו . . . שהיתה it was very fine and light, and could be (compressed and) hidden in his hand (cmp. מַלְמֶלָה). Meg. IV, 8 (24[b]) נתנה . . . על פס ידו וכ׳ if he placed the T'fillin on his forehead or on his palm. Yoma 87[a] (play on תִּתְרַפֵּס, Prov. VI, 3) [read:] אם ממון יש לו בידך תתר לו פַּסַּת יד וכ׳ if thou owest him (whom thou hast wronged) money, untie thy hand to him (pay him), if not (if thou hast otherwise wronged him), get several friends around him (to ask his pardon in their presence); B. Mets. 115[a]; B. Bath. 173[b]; Yalk. Prov. 938. Gen. R. s. 78 (play on מִתְרַפֵּס בְּרִצֵּי, Ps. LXXIV, 31) מתיר את הפס ומתרצה בכסף he (Edom-Rome) opens his hand (for bribery), and is appeased with silver; Ex. R. s. 35 מתרת את הפס וכ׳ she (Rome) opens &c.; Yalk. Ps. 800 שפושטין פסת יד . . . ואין עושין רְצוֹן וכ׳ they stretch forth their hand to accept silver, and then do not what the givers desire; Pes. 118[b] שפושטין פסת יד וכ׳ Ms. M. (ed. שפושטין יד). Yoma 47[a] על פ׳ ידו up to his wrist, v. חָפָה; Sifra Vayikra, N'dab., ch. X, Par. 9 חופה את פס ידו וכ׳ he bends his hand (grabbing) in the pan &c. Ohol. I, 8 שלשים בפס הרגל thirty joints in the foot. Yalk. Sam. 143 חלילה . . . פ׳ יד ופ׳ רגל ועקב מגולין never were their wrists or their feet or their heels seen uncovered; Midr. Sam. ch. XXV (corr. acc.); a. fr.—2) *partition, board, barrier.* Erub. 5[a] אם יש שם פס ארבעה if a bar of four handbreadths is left or placed above the breach. Ib. 10[b] עושה פס גבוה עשרה וכ׳ he cuts a board ten handbreadths high and four cubits long &c.; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. II, 1 עושין פ׳ לבירואות וכ׳ you must place partitions around watering stations in the shape of four corner-pieces &c., v. דִּיוֹמַד. Ib. 11[a] פַּסֵּי בירואות the partitions of watering stations; a. fr.—[Maasr. I, 7, v. פֵּין.]—3) *pl.* (v. פְּרִיסִים) *tax*; פַּסֵּי העיר town tax (used for maintaining the safety of the town). Tosef. Peah IV, 9 לפ׳ חצרי לשנים וכ׳ ed. Zuck. (ed. לעניי, corr. acc.) in order to be assessed for the town tax one must have been a resident for twelve months; B. Bath. 8[a]; Y. Peah VIII, 21[a] bot. לפסין ולצדקות for the town tax and for the charities, expl. for the salaries of public school teachers; Y. B. Bath. I, beg. 12[d] לפסים ולזרמיות for town tax and town fines.

פְּסָא, פַּסָּא, פַּסָּה, פַּס ch. same, 1) *strip, stripe.*—*Pl.* פַּסֵּי. Targ. O. Gen. XXXVII, 3; 23 (ed. Berl. פַּסֵּי, פְּסֵי). Targ. II Sam. XIII, 18 (ed. Wil. פְּסֵי).—2) פ׳ ידא *palm*; פס רגלא *foot*, v. פִּרְסָא.—3) *piece, portion; bread.* Bekh. 43[b], v. סְקַרְפַּס. Lam. R. to III, 16 Ar., v. פְּטִילִיק.—Y. Ber. VI, 10[b] bot., v. פִּרְסָא.—4) (from its shape, cmp. פַּס) *spade* or *shovel.* Lev. R. s. 24; s. 25 Ar., v. מַפּוּשָׁא II.—*5) פ׳ דביר (v. preced.) *watering station.* Targ. Y. I Deut. XXXIII, 3 ושריין כמין פ׳ דב׳ (not דִּבַּר) and they rest as it were at a watering station; (Y. II על פום דבירוי).

פְּסָא, v. פְּסֵי.

פסאני, v. פְּסִיוֹנִי.

פְּסָאקָא pr. n. *P'saḳa*, surname of one R. Yitsḥaḳ. Lam. R. to I, 9 ר׳ יצחק פ׳ (Yalk. Is. 302 יצחק פסיקתא); cmp. פַּסְקָה.

פָּסַג, *Pi.* פִּסֵּג 1) *to divide, branch off*; denom. פְּסִיגָה. Par. XI, 9 מְפַסְּגוֹ ואוגדו he severs the stalks of hyssop and ties them; פָּסָגוֹ ולא אגדו if he severed, but failed to tie them.—2) (denom. of פְּסִיגָה) *to cut off sprays, to thin.* B. Kam. 119[b] מְפַסְּגֵי אילנות ומפסגי גפנים (Ms. F. ומפסיקי; Ar. ומפסקי) those hired to thin trees or vines; (Tosef. ib. XI, 18 מפסקי גפנים only). M. Kat. 3[a] אין מְפַסְּגִין באילן you must not thin trees (during the festive week; Rashi: *support the branches*); a. e.—Tosef. B. Mets. II, 28, v. infra.

Hif. הִפְסִיג *to cut one's way through branches, pass through woods, vineyards* &c., *trespass; to lead through thickets* &c. B. Kam. 81[b] מַפְסִיג ויורד מפסיג התועה . . . ועולה וכ׳ if one loses his way in vineyards, he may cut his way through up and down &c.; מפסיג . . . הרואה וכ׳ he who sees a fellowman lost in vineyards, may make a way for him . . . until he brings him &c.; Tosef. B. Mets. II, 28 מְפַסְּגוֹ בשדות וכ׳ may lead him through fields and

vineyards. Ib. הוא עצמו ... מפסיג וכ' ed. Zuck. (ed. מפסג) he who is lost himself may make his way &c.

פְּסַג ch. same, 1) *to divide, cut apart.* Targ. Y. Gen. XV, 10 (O. פלג, h. text בתר). Ib. XXVI, 31. Targ. Y. Lev. I, 6; a. e.—Part. pass. פָּסִיג. Gen. R. s. 100 פ' תְּרֵעָךְ may thy ill-luck be broken (no more evil befall thee,—which allowing the meaning 'may thy gate (תְּרֵעָא) be broken', is corrected to ריסוג תוריעך, v. סוג ch.).—2) *to break through a snare, escape.* Gen. R. s. 79 פְּסָגָא ... כד שמע when R. S. heard the heavenly voice say *demos* (v. דִּימוֹס II), it (the bird) escaped; Yalk. ib. 133 פשגא (Ar. הות פשגה).—B. Kam. 81b דנִיפְסוֹג that he may be permitted to break through (the vineyard), v. preced.

Pa. פַּסֵּיג, *Af.* אַפְסֵיג *to divide.* Targ. Y. Lev. I, 12 וַיְפַסֵּיג (some ed. וַיְפַסֵּי; ed. Vien. וַיְסַגֵּ, corr. acc.). Targ. Y. I. Ex. XXIX, 17 תַּפְסֵיג (Y. II תְּפַסֵּג; ed. Vien. תְּפַסֵּק).—Lam. R. to V, 5 מְפַסֵּג לידה וכ' (ed. Wil. מפסל, corr. acc.) he cut him up limb by limb.

פְּסִיס, פְּסִי, פַּסְנָא c. (preced.) *piece, part.* Targ. Y. Gen. XXVI, 31. Ib. XV, 10.—*Pl.* פַּסְגִּין, פְּסִי, פַּסְגַּיָּא, פְּסִי. Ib. Targ. Y. Ex. XXIX, 17; a. e.—*Fem. pl.* פְּסִיסָתָא, פְּסִי. Y. Ned. IV, 38d top (expl. תמחוי החוזר) פ' cut portions on the plate.

פִּסְגָּה f. (preced. wds., v. פְּסִירָה) 1) *branch, bough,* opp. to אשכול the trunk with the grape clusters.—2) (b. h.) pr. n. *Pisgah,* the summit of Mount Nebo. Sifré Deut. 357 (ref. to XXXIV, 1) מה פ' זו מופרשת מן האשכול ואינה מופרשת וכ' as the branch is separate from the trunk, yet not detached, so was Moses' grave &c., v. תָּאַם; Yalk. ib. 963.

פָּסַד *to cut, diminish*; פָּסֵד (cmp. פגם, פסל) *to lose in value, deteriorate.* Y. Maasr. V, beg. 51c שהן פָּסְדִין because they spoil; חטין אינן פ' wheat does not spoil.

Hif. הִפְסִיד 1) *to suffer loss, to lose, be at a disadvantage.* B. Mets. III, 4, sq. אם כן מה ה' הרמאי if this is the law, what does the dishonest man lose (what risk does he run to prevent him from claiming more than his due)? Ber. I, 2 הקורא ... לא ה' he who reads the Sh'mʿa after this, loses nothing; expl. ib. 10b לא ה' ברכות he does not lose the benedictions (he may recite the benedictions preceding and following the Sh'mʿa as usual). Y. ib. I, 2b top אין תפלה מַפְסֶדֶת a prayer never loses its value. Gen. R. s. 70 נדרו וְהִפְסִידוּ vowed and suffered thereby. Keth. XIII, 3 אדמון אומר ... הֶפְסֵדְתִּי upon which Admon said, shall I be at a disadvantage, because I am a male heir?; a. fr.—2) *to injure, cause loss to.* Tosef. Bets. II, 6 שמא יַפְסִידוּ lest they do harm to the inhabitants; a. e.—[Y. Ber. IX, 14b bot. והפסיד אלא, read: והפשיר עמו, v. פָּשַׁר.]

Nif. נִפְסַד *to lose.* Pes. 50b יש זריז ונ', v. זָרִיז; Tosef. Yeb. IV, 8 ומַפְסִיד (*Hif.*).

פְּסַד ch. same, 1) *to be diminished, scarce.* Targ. Y. Gen. XLVII, 16 (h. text אפס).—2) *to diminish, destroy.* Targ. Ps. XLIV, 3 (ed. Lag. שלח).—3) *to ruin, spoil.* Pes. 55b פַּסְדָא לה ביעי לגמרי she (the hatching hen) has spoiled the eggs entirely (made them unfit to be eaten).—Part. pass. פָּסִיד. Ib. אכתי לא פְּסִידֵי ביעי וכ' (Ms. M. פסיד לה ביעא; Ms. K. לא פַּסְדָה לה) the eggs are not yet entirely spoiled.

Af. אַפְסֵד, אַפְסִיד *to injure; to spoil, ruin.* Keth. 56a אידהו הוא דא' אנפשיה he brought the loss upon himself. B. Bath. 139b אינהו אַפְסִידוּ אנפשיידהו they brought the loss &c. Sabb. 108b אַפְסִידֵי קא מַפְסִידְנָא ליה (by salting the radish) I vitiate it. Keth. 61b אַפְסַדְתָּ לסעודתא וכ' (Rashi: אַפְסַדְתָּא) thou hast spoiled the king's meal. B. Mets. 117b כמה מַפְסֶדֶת עליית בבית Ar. (ed. מפסיד, corr. acc.) by how much does the upper story impair (the durability of) the lower story?; a. fr.

פַּסְדָּא, v. פְּסִידָא.

פסדיות, Y'lamd. to Gen. XXVIII, 10 sq., quot. in Ar., read: בֵּי סַדְיוֹת, v. סַדְיָא.

פַּסָּה, constr. פַּסַּת, v. פַּס II.

פָּסָּה, v. פסי.

פְּסוֹנָא m. (פְּסַג) *piece.*—*Pl.* פְּסוֹנְיָא. Targ. Y. Ex. XII, 40; Targ. I Chr. VII, 21 בינֵי פ' at the covenant between the pieces, v. בְּתָרִים; Targ. Y. I. Lev. XXVI, 42 פְּרִסוֹנְיָא.

פסוורוס, v. פְּוִוסְרוֹס.

פָּסוֹל ch. (denom. of פְּסוֹל) *to be* or *become disqualified, unfit.* Men. 100a לִיפְסֵל לִיקְדוּשׁ וְלִיפְסוֹל (strike out לִיפְסֵל, v. Rabb. D. S. a. l. note) let it become sacred (by being put in a sacred vessel) and subsequently become unfit (when it becomes overdue); ib.b; Yoma 29b תקדוש ותִפְסוֹל; a. e.—V. פָּסַל.

פְּסוּל, v. פְּרִסוּל.

פָּסוּל m., **פְּסוּלָה** f. (פָּסַל; cmp. פגם) *defective, blemished, unfit, disqualified,* opp. כשר. Zeb. II, 1 נשפך ואספו פ' ... if the blood was spilt over the pavement, and one collects it again, it is unfit for sprinkling. Ib. 3, v. פְּרִגּוּל. Hull. I, 4 שחיטתו פ' his slaughtering act is illegitimate (the animal so slaughtered is forbidden to be eaten). Ib. כשר בשחיטה פ' במליקה וכ' what is right in slaughtering, is illegal in pinching (the neck) &c. Zeb. III, 2 קבל חכשר ונתן לפ' if a person qualified for the service received the blood and handed it to one disqualified. Gen. R. s. 70 אליעזר פְּסוּל חבירת הירה וכ' Eliezer was the disqualified (servant) of the house, and yet it is written &c. Kidd. IV, 6 פ' מן חכהונה לעולם is forever unfit for priesthood (his female descendants are forbidden to priests); ברתו פ' לכהונה his daughter cannot marry a priest; a. v. fr.—*Pl.* פְּסוּלִין, פְּסוּלוֹת. Snh. III, 3 אלו הן הפ' the following are disqualified (for judges or witnesses). Gitt. IX, 4 שלשה גטין פ' three kinds of letters of divorce are invalid. Zeb. III, 1 כל הפ' ששחטו וכ' if any of those unfit for priestly service did the slaughtering, his act is legal. Kidd. 77a מאי פ' כל שנולדה מן הפ' what do you mean by 'disqualified'? Do you mean disqualified (forbidden in marriage) to him (the father)? Ib. פְּסוּלֵי כהונה persons disqualified for the priesthood (degraded priests). Y. ib. III, 64c כשרין הוזהרו על הפ' וכ' qualified persons are cautioned (in the Law) not

to marry disqualified women, ... but qualified women are not forbidden to marry disqualified men. Shek. VII, 7 הקינין הפ׳ consecrated birds that became disqualified (or unavailable) for sacrificial purposes. Bekh. V, 1, a. fr. פסולי המוקדשים dedicated objects which became unfit for the purpose to which they were dedicated; a. v. fr.

פְּסוּל m. (preced.) *blemish, disqualification.* Yoma I, 1 שמא יארע בו פ׳ because something might happen that would disqualify him for the service of the day. Pes. 56a יש במרשתי פ׳ שמא ... is there perhaps, which God forbid, a blemish in my couch (an unworthy person among my descendants)? Tosef. Mikv. I, 19, a. e. מקוה פְּסוּלוֹ בעצמו a bath (that has become unfit for ritual purposes) has its unfitness in itself; בן גרושה ... שפסולו באחרים whereas the son of a divorced woman (married to a priest) owes his disqualification to others (his parents). Ib. פסולו ביחיד his (its) unfitness is caused by a single person; פסולו בבית דין by a court; Mikv. III, 1 לעולם הוא בפסולו וכ׳ it remains in its condition of unfitness until &c. Zeb. VIII, 3 אין מביאין קדשים לבית הפ׳ we must not wittingly cause sacred meat to be brought to the place where the unfit things are burnt. Ib. X, 7 לידי פ׳ ... שלא יביא for one must not cause T'rumah to become unfit; a. v. fr.

פְּסוֹלָא I m. same. Targ. Y. I Gen. XXII, 10 (ed. Vien. פְּסוּלָה). Targ. Y. I Deut. VI, 4. Targ. II Sam. XXII, 27, v. פְּסִילָא; a. e.—Keth. 62b חס ושלום פ׳ איכא is there, which God forbid, a blemish in the family?—*Pl.* פְּסוֹלַיָּיא. Y. Kidd. III, 64d top הב דיעתך דאית תמן מן אינון פ׳ וכ׳ be careful, for disqualifications (persons disqualified for intermarriage) are there, that thou connect not thyself with them.

פְּסוֹלָא II f. (פָּסַל) 1) *chip, block.* Targ. Is. LI, 1.—2) (v. next art.) *worthless matter, dross.* Ib. I, 22 (h. text סיגים). Targ. Ez. XXII, 18 פְּסוֹלַת constr.; a. e.—*Pl.* m. פְּסוֹלַיָּיא. Targ. Ps. CXIX, 119 ed. Lag. (ed. Wil. סוֹלָיָא; h. text סיגים).

פִּסּוֹלָא, v. פִּרְסוֹלָא.

פְּסוֹלָה, v. פָּסוּל, a. פְּסוֹלָא I.

פְּסוֹלֶת f. (פָּסַל) 1) *chips, stone-dust.* Y. Shek. V, 49a bot. פסל לך שתהא חפ׳ שלך 'hew for thyself' (Ex. XXXIV, 1) that the chips be thine; Ned. 38a פְּסוֹלְתָן שלך their chips be thine. Ib.; Y. Shek. l. c. מפ׳ של לוחות העשיר וכ׳ Moses became rich from the chips of the tablets; a. e.—2) *refuse, base metal, worthless matter.* Sabb. 138a נוטל אוכל ומניח את הפ׳ he takes up what is eatable, and leaves the refuse. Ib. פ׳ למעלה וכ׳ (when you sift,) the refuse is on the surface, and the eatable peas are at the bottom. Num. R. s. 16 שהפ׳ שלה משובח וכ׳ the inferior soil of Palestine was much superior to the best of &c. Ib. שכן התגרין מראין את הפ׳ וכ׳ so the merchants show the inferior goods first &c. Y. Gitt. I, 43d top (ref. to מקצות, I Kings XII, 31) מן הקוצים שבעם ומן הפ׳ וכ׳ of the thorns among the people, the refuse &c. Sifré Deut. 312 יצא ממנו פ׳ (sub. זרע) unworthy offspring came from him; Gen. R. s. 68; a. fr.—*Pl.* פְּסוֹלוֹת. Num. R. s. 7, beg., v. סָנַן.

פְּסוּק, v. פְּרִישׁוּק.

פְּסוּק m. (פָּסַק) [*division, interval,*] *Biblical verse.* Yeb. 16b פ׳ זה שר וכ׳ this verse (Ps. XXXVII, 25) has been said by the archangel of the world. Snh. 99a אפי׳ אמר ... תורה מפ׳ זה even if one says, the whole Torah is from heaven, except this one verse; a. v. fr.—*Pl.* פְּסוּקִין, פְּסוּקִים. Taan. 27b משלשה פ׳ ... הקורא בתורה he who reads from the Law, must read no less than three verses. Meg. 22a אין מתחילין בפרשה ... פ׳ in reading from a section of the Torah you must not begin with less than three verses, i. e. you must begin with at least the fourth verse from the beginning of the section. Kidd. 30a חמשה ... פ׳ הוו פְּסוּקֵי ספר תורה וכ׳ the number of verses of the Book of the Law (Pentateuch) is 5888; ib. והתגלח (חצירן) של פ׳ the verse beginning with *v'hithgallaḥ* (Lev. XIII, 33) marks the middle of the verses of the Pentateuch; Yalk. Deut. 855 (needs emend.). Lev. R. s. 6 בארי לא נתנבא אלא שני פ׳ וכ׳ Beeri prophesied no more than two verses, ... and they were attached to the book of Isaiah; a. v. fr.—[Sifré Num. 131 מתחת פסוקין, v. פְּסִיקָא.]

פְּסוּקָא ch. same. Taan. 27b כל פ׳ דלא פסקיה וכ׳ you must not divide a verse which Moses has not divided, i. e. in reading you must not stop in the middle of a verse; Meg. 22a. Ib. 25a דאמר פ׳ פ׳ וכ׳ (Ms. M. פ׳ only) when he recites each verse (of the Sh'm'a) and repeats it; Ber. 33b אמר לידה פסוק לי פְּסוּקָךְ פסוקה. Ḥag. 15a sq. he said to a child, tell me thy verse; a. fr.—*Pl.* פְּסוּקְנָא, פְּסוּקָנָא, פְּסוּקֵי. Y. M. Kat. III, 83b bot. (expl. דלחות, Jer. XXXVI, 23) תלת ארבע פ׳ (ed. Krot. פְּסִיקָן) three or four verses. Kidd. 30a מידהא ליתו וכ׳ פ׳ let us bring up the Torah and count the verses; בפ׳ נמי לא בקיאינן we (Babylonians) know not even the division of verses. Ib. במערבא פסקי ליה תלתא פ׳ ... in Palestine they divided this verse (Ex. XIX, 9) into three verses; a. fr.

פְּסוּקָה m., v. preced.

פְּסוּקָת f., constr. פְּסוּקַת, v. פָּסַק.

פָּסַח (b. h.) *to leap over; to spare.* Ex. R. s. 15 שאני פוסח עליכם ומגין וכ׳ I (the Lord) will pass over and protect you. Pes. X, 5 פֶּסַח על שום שפ׳ המקום וכ׳ the Passover lamb is symbolical of the fact that the Lord passed over the houses &c.

Nif. נִפְסַח (denom. of פִּסֵּחַ) *to become lame.* Y. Ber. I, 3c bot. ונתרפא וכ׳ and became lame, but was cured; Gen. R. s. 39; a. e.

פִּסַּח, Targ. Is. XXXIII, 12 מפסחין, v. פָּסַח.

פִּסֵּחַ, **פִּסֵּחַ** m. (b. h.; preced. art.) *limping, lame.* Sifra Emor ch. II, Par. 3 פ׳ בין חגר וכ׳ 'lame' (Lev. XXI, 18), whether lame on both feet or on one. Sifré Deut. 126; a. e.—*Pl.* פִּסְּחִים, פִּסֵּחִים. Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to II Sam. V, 6) העורים והפ׳ אלו הצלמים 'the blind and the

lame' means the idols; Yalk. Gen. 82 (with ref. to Ps. CXV, 5-7).

פֶּסַח m. (b. h.; preced. wds.) *Passover festival*; (sub. זבח) *Passover sacrifice, Passover meal.* Pes. V, 1 (58a) חל ערב פ' וכ' (Mish. ed. ערבי פסחים; Y. ed. ערב פסחים) if the eve of Passover occurred on a Friday. Ib. 2 חפ' ששחטו וכ' if they slaughtered a Passover lamb not as such. Ib. IX, 9 חבורה שאבדה פִּסְחָהּ a party that lost its dedicated Passover lamb. Ib. 5, a. fr. פ' דורות, פ' מצרים, v. דּוֹר. Ib. 3, a. fr. פ' ראשון the first Passover, i. e. that celebrated on the fifteenth of Nisan; פ' שני the second (vicarious) Passover, on the eve of the fifteenth of Iyar (Num. IX, 10 sq.); a. v. fr.—*Pl.* פְּסָחִים. Ib. 10 שתי ... שנתערבו פְּסָחֵיהֶן two parties whose Passover sacrifices were mixed up. Ib. X, 6 ומן חפ' וכ' ... ונאכל שם that there we may partake of the offerings and the Passover sacrifices &c.; a. fr.—ערבי פ' (ערב), v. supra. Ib. 1; a. fr.—*P'saḥim*, name of a treatise, of the Order of Moëd, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

פְּסַחָא, פְּסַח' ch. same. Targ. O. Ex. XII, 11. Targ. II Chr. XXX, 18; a. fr.—Y. Sabb. VIII, beg. 11a שתי ארבעתי כסוי דלילי פ' drank the four cups of wine customary at the celebration of the Passover night. Ḥull. 129b פ' זעירא the minor Passover (=פסח שני, v. preced.), the fifteenth of Iyar; פ' רבה the great Passover, the fifteenth of Nisan. Pes. 69b קום מהול ועביד פ' go and get circumcised, and partake of the Passover lamb; a. fr.—*Pl.* פְּסַחֲיָא, פְּסַח'. Targ. I Sam. XV, 4 באמרי פ' by Passover lambs (h. text בטלאים).

פסטולים, v. פִּסְטִילוֹס.

פַּסְטוּמוֹס, v. אֲפוֹסְטוּמוֹס.

פַּסְטוֹן m. (fossatum, φοσσᾶτον) *ditch.* Gen. R. s. 46; Yalk. ib. 82 [read with Ar.) עשו לו סיעה פ' a band made a ditch for him (as a trap).—*Pl.* פַּסְטָרִין. Yalk. Kings 230, quot. fr. Tanḥ. Thazr. 9 שעשו פטשין ... יפלו לתוך חפטשין (corr. acc.) they dug ditches, saying, when the Israelites come to make war, they will fall into the ditches (Tanḥ. l. c. בורות, Var. פטשין; ed. Bub. 12 פרטסים, Mss. פוטרסין, פוטסין, read פּוֹסָטִין).—Cmp. פּוֹסָא.

פסטמא, v. פסטמא.

פַּסְטַי (?) pr. n. m., v. פַּנְטַר.

פִּסְטִילוֹס m. (pistillus) *pestle, pounder.* Yalk. Sam. 102 (ref. to הדקו Dan. VI, 25) כהדין פ' as with a pounder; Midr. Sam. ch. XI באילין פסטילם (corr. acc., or פִּסְטִילִין, *pl.*); Yalk. Dan. 1064 פסטולים (corr. acc.).

פִּסְטִיס, פִּסְטִין, v. פִּיסְטִין.

פסטירין, v. מִסְטוֹר.

פַּסְטִלִין m. pl. (adapt. of pastilli, as if from פסל or פצל) *lozenges, sugar pills.* Yalk. Cant. 981; Ex. R. s. 41 פְּרִיצְטִלִין; cmp. אִירִפְּסְטִלִין.

פסטמא, Lev. R. s. 9, some ed. פסטטא; Yalk. ib. 493 פשטמא, a corrupt., read פְּרַגְמָטָא.

פִּסְטַקִין, פִּסְטָקָא, v. פִּירְסְתָּקָא.

פָּסָה, פָּסַת, (b. h. פָּשָׂה) *to spread, be extended.* Y. Yoma III, beg. 40b מאור החמה פּוֹסֶה וכ' the light of the sun (dawn) spreads over the whole eastern horizon, opp. מחמר ועולה. Ib. 41a bot. חיתה מחמרת ... של בית ופּוֹסָה ויורדת וכ' ... the frankincense of Beth Abtinas rose straight in a column and then spread and came down &c.; Y. Shek. V, 49a top; Cant. R. to I, 14; III, 6. Ib. to IV, 14 (ref. to שהוא פוסה כאהל ואהלות ib.) [read:] עץ (עץ) a tree which spreads like a tent. Gen. R. s. 15 (ref. to עץ חיים, Gen. II, 9) עץ שהוא פוסה על פני וכ' a tree which spread over all living things. Neg. IV, 8, a. fr. וּפָשְׂתָה וכ' and the spot spread &c.; Y. M. Kat. I, 80c bot. וּפָסְתָה; a. fr.

פָּסָא, פְּסֵי I ch. 1) same; denom. פְּסָרוֹנָא.—2) *to split, break; to desecrate,* v. פְּרִיס ch.

פָּסָא, פְּסֵי II (=פסע, פסח) *to step.* B. Mets. 86b דלא מציא פַּסְיָא קניא (Ms. H. ריכלה למיפסע, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) which cannot step over a reed (from fatness).—[פסי אייתי, v. next w.]

פְּסִיאִית, פְּסִיָּאִית adv. (פְּסֵי I, cmp. פְּרִיס *Pa.*) *in a persuasive manner.* Targ. Prov. XXV, 11 (some ed. פסי אייתי, corr. acc.).

פְּסִיאֲנִי, v. פְּסִילוֹנִי.

פְּסִיגָה, פְּסִינָא f. (פָּסַג; v. פְּסָגָה) *branch, sprig.* Ukts. I, 5 פ' של אשכול שריקנה (Talm. ed. פסיגא) a sprig of a vine when stripped of its grapes.—*Pl.* פְּסִיגִין. Tosef. Peah III, 11 (expl. כתתם) פ' חמחוברות וכ' (ed. Zuck. בסיגין, Var. סיגין) sprigs which are joined to the trunk one above the other; Y. ib. VII, 20a bot. פ' זו על גבי זו.

פְּסִיד, *pl.* פְּסִידִין, v. פָּסַד.

פְּסֵידָא, פְּסֵי', פְּסִידָא m. (פָּסַד) *loss, disadvantage.* Targ. Y. Ex. XXII, 14.—B. Mets. 3a מאי פ' אית ליה דלודי what loss can he suffer (through his false claim) that should induce him to confess the truth? (v. פָּסַד). M. Kat. 2a, sq. במקום פ' where there is a loss involved (by the delay); Keth. 60a; a. fr.

פסידתו, Midr. Till. to IX, 1 ed. Bub.; Yalk. ib. 642, v. פְּרִידָה.

פְּסִין, פְּסֵי', פְּסֵיוֹ' m. (פָּסָה) *spreading, extension,* esp. *spreading of a leprous spot* (Lev. XIII, 7, a. e.). Neg. I, 3; 5; 6 (פס' a. פש' interchanging). Ib. III, 4; a. fr.

פְּסִינָא, פְּסִין I *pheasant,* v. פְּסִילוֹנִי.

פְּסִינָא, פְּסִיס' II m.=h. פַּסִּיוֹן. Targ. Y. Lev. XIII, 5, sq.; a. fr.—Fem. form: פְּסִירִינְתָא. Ib. 28 (ed. Vien. פְּסִירִיָּתָא).

פְּסִינִי, פְּסִיס' m. (φασιανός, sub. ὄρνις) [*bird from the river Phasis in Colchis,*] *pheasant* (Phasianus Colchicus).

פְּסִילְוִיד, פְּסִילְוִיא m. (v. next art.) an inferior kind of *beans* (cmp. פְּרִישׁוֹנָא). Ab. Zar. 38[b] חיא המטליא חיא פ׳ וכ׳ Ar. (Ms. M. פסליא; ed. פשליא) the same law applies to gentile preparations of *hemṭalia*, *psilia* and *sh*ʷ*itha*, v. חֲמַטַלְיָא a. שְׁעִיתָא. Y. Bets. I, 60[d] bot. תורמוסין ופ׳ lupines and *psilia* (inferior beans); Y. Sabb. VII, 10[b] ופְּסִילְדִין and the inferior beans among them (v. Bab. ib. 74[a] bot.).

פְּסִילִיד, Tosef. Dem. I, 9 Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. פסליא, absent in oth. eds.), v. פַּסְלָקָאוֹת.

פְּסִילְוִיד, v. preced. art.

פְּסִילְתָּא f. (פָּסַל) [*refuse,*] name of a *bean* (h. שְׁעוּעִית). Y. Kil. I, 27[a] top Ar. s. v. פול (R. S. to Kil. I, 1 פְּסִילוּתָא, פְּשִׁילְ׳; ed. פתילת׳, corr. acc.).

פְּסִים, v. פְּצִים.

פְּסִין, פְּסִים, פַּסִּים, v. פַּס, a. פְּיסִים.—שטר פסים, v. פָּסִיס.

פסינתטיון, פסינתטון, read:

פְּסִינְתָּטוֹן m. (absinthiatum, sub. vinum) *wormwood-wine.* Tanḥ. Vayesheb 8, contrad. to קונדרשון. Y. Ab. Zar. II, 41[a] top המר פ׳ 'bitter wine' is absinthiatum; Y. Ter. VIII, 45[c] פסתיגון (corr. acc.).

פְּסִיס m. (פָּרַס or פָּסַס) 1) *persuasion, good-will, accommodation;* שטר פ׳ (not פסים) *a deed of sale for accommodation, a feigned transfer* (a Hebrew adaptation of πίστις), v. פִּרְסְטִיס.—2) *peg.* *Pl.* פְּסִיסִין. B. Bath. 2[b] Ms. M., v. מְסִיפָס; cmp. פְּסִיסִית.

פְּסִיסָא pr. n. m. *P'sisa.* Snh. 91[a], v. גְּבִיעָא.

פְּסִיסִית f. (פָּסַס, cmp. פַּס II a. פְּסַפֵּס I) *a partition between courts marked off by pegs.*—*Ps.* פְּסִיסִיוֹת. Y. Erub. IX, beg. 25[c] חרי שהיתה החצר חלוקה בפ׳ if the court (common to two parties) is marked off by pegs.

פְּסִיסְפָּס m. same. Y. Ned. V, beg. 39[a] [read:] אם היתה החצר חלוקה בפ׳ (Ab. Zar. 70[b] בְּמִסְפָּס), v. preced.

פְּסִיעַ m. (פָּסַע) *bandy-legged, waddling.* Targ. Y. Lev. XXI, 18 Ar. (ed. מישתמיט ירריכיה; h. text שרוע).

פְּסִיעָא, v. פְּסִיעָתָא.

פְּסִיעָה f. (פָּסַע) *step, walk.* Ber. 6[b], a. fr. גסה פ׳, v. פַּס III. Gen. R. s. 39 ליתן שכר על כל פ׳ ופ׳ וכ׳ to reward him for every step. Koh. R. to VII, 2 'and the living shall take it to heart' (ib.) זה חי העולמים ... על כל פ׳ ופ׳ וכ׳ that means the Everliving who rewards man for every step he takes for deeds of charity. Pesik. R. s. 33 (ref. to Is. LI, 14) מן אדם שהוא ממהר בפְּסִיעָתוֹ בשביל להיפתח וכ׳ art thou afraid of man who hastens his step to have an opening ... and runs with hasty step, that he may not miss his bread?; Yalk. Is. 336; a. fr.—*Pl.* פְּסִיעוֹת.

Num. R. s. 7 מי שהיה מתאוה תרנגול או פסיון וכ׳ whoever desired to eat chicken or pheasant, found the taste of it in the manna. Tosef. Kil. I, 8 תרנגול ... ופ׳ וכ׳ ed. Zuck. (Var. פַּסְיָאנִי, פסאני) chicken, peacock and pheasant, although resembling one another, are heterogeneous birds; Y. ib. I, 27[a] bot. הפוסרוני; Y. B. Kam. V, end, 5[a] פי׳; Bab. ib. 55[a] (Rashi: *partridge*). Yoma 75[b] (as a species of quail, v. סְלָיו). Kidd. 31[a]. Midr. Till. to Ps. IV; a. e.—*Pl.* פְּסִיוֹנִים, פְּסִיוֹנִין, פִּי׳. Ib. וראשי פטומות פ׳ pheasants and choice of fattened birds; a. e.

פְּסִיוֹנִי, פִּי׳ ch. same. Y. Ab. Zar. III, 42[d] top, v. טַוְוסָא.—Pl. פְּסִיוֹנִין, פִּי׳. Gen. R. s. 70 כמה טווסין ... כמה פ׳ אית לי (some ed. פּוּסְיָינֵי) how many peacocks, how many pheasants have I!; Koh. R. to VII, 8. Ib. to II, 8 פּוּסְיָאנִין.

פְּסִיחָה f. (פָּסַח) *stepping over, use of the root* פסח. Mekh. Bo, s. 11; Yalk. ib. 200, v. חְסִיחָה II.

פְּסִיוָנְתָּא, v. פְּסִיוֹנָא II.

פְּסִיכְתָּרָא, v. פְּסַכְתֵּרָא.

פְּסִיל m. (b. h.; פָּסַל) 1) *hewn image.*—*Pl.* פְּסִילִים. Y. Ber. IV, 8[a] ויחלולוה עובדי פ׳ and which idolaters have desecrated. Pirké d'R. El. ch. XXX הפ׳ של בית וכ׳ the images of the house of Pharaoh her father; a. e.—2) *chisel,* v. פְּסִילָה.—[Y. Ned. I, 37[a] top; Y. Naz. I, beg. 51[a] נזיר פסילים, v. פְּסִילוֹס.]

פְּסִילָא ch. 1) as preced. 1.—*Pl.* פְּסִילַיָּא. Targ. Ps. LXXVIII, 58, v. פְּסָלָא.—Gen. R. s. 38, end ותבריהון לכלהון פ׳ (not פסילא) and broke all the idols.—2) = פְּסוּלָא I. Targ. Ps. XVIII, 27 (Ms. פְּסִילָן f. *pl.*); Targ. II Sam. XXII, 27 פְּסוּלָא.—*Pl.* as ab. Lam. R. to III, 45 מאסריא פ׳ (some ed. פְּסִילַאנְיָא), v. מְאִיס.—[V. פְּסִילָא.]

פְּסִילָה f. (פָּסַל) *chisel* or *gimlet.* Y. Kidd. I, 59[d] (expl. מרצע, Ex. XXI, 6) זה הפ׳ (some ed. הַפְּסִיל), contrad. to מקדח.—[Koh. R. to IX, 11; X, 20 פסילתן, some ed., v. פְּסוֹלֶת.]

פְּסִילוֹס m. (ψελλός) *one unable to pronounce certain letters, stammerer.* Lev. R. s. 10, beg. וחיו קורין אותו פ׳ and they called him (Amos) the stammerer; Yalk. Is. 307, v. עָמַס. Pesik. Naḥămu, p. 125[b] his name was Amos שהיה פ׳ בלשונו (not שהיו) because he hesitated in his speech.—*Pl.* פְּסִילִים. Y. Ned. I, 37[a] top במקום שקוראין לנזיר נזיך ... נזיר פ׳ וכ׳ in a place where people say *naziḳ* for *nazir* (owing to a dialectical peculiarity), I say so: shall a Nazarite among stammerers not be a Nazarite?; Y. Naz. I, beg. 51[a].

פְּסִילוֹסָא ch. same. Pesik. Naḥămu, p. 125[b]; Yalk. Is. 307 חניח ... על הדרן פ׳ על הדרן קטיע לישנא did the Lord pass the whole world and let his inspiration rest on this stammerer, this tongueless man?; Koh. R. beg. על הדרן קטיע לישנא פ׳; Lev. R. s. 10, beg. Ar. (missing in ed.).

פְּסִילוּתָא, v. פְּסִילְתָּא.

4) *voting tablet, verdict.* Lam. R. to II, 1, v. חֵרְתּוּךְ.—[The contact between the Hebrew and Greek languages influenced the form פסיפס and the coincidence of some meanings of our word with ψῆφος *pebble.*]

*פְּסִיפַס ch. same. Targ. I Kings V, 31 אבן פ' Ar. (ed. אבנין פסילן; h. text גזרת).—Y. Sabb. XII, beg. 13c מקטע פסיפס, v. preced.

פְּסִיק, פְּסֵיק, v. פְּסַק.

פְּסִיקָא I f. (פְּסַק) 1) *part, fraction.* B. Bath. 62b, sq., contrad. to פלגא.—2) *subscription for charity, collection.* Lev. R. s. 32, end ואנן עבדין לך פ' בצרבורא and we shall arrange a collection for you in the assembly; עבדון ליה פ' they made up a purse for him. Ib. s. 5 עביד פְּסִיקָא (not למיתן) למתן וכ' arranged a subscription for a charity in the college of Tiberias.—3) = פְּסוּקָא, *verse.*—*Pl.* פְּסִיקָן, v. פְּסוּקָא.

פְּסִיקָא II *fillet,* v. פְּסִיקְיָא.

פְּסִיקָה f. (פְּסַק) 1) *cutting apart.* Succ. 11a פְּסִיקָתָן זו חיא עשייתן cutting the threads apart is the making of them (the show fringes).—2) *separated thread.* Neg. XI, 8 אפי' פ' אחת וכ' even if only one separate thread was on the coil, and he knotted it.—*Pl.* פְּסִיקוֹת. Ib. חיתה פ' if the coil consisted of separate threads.

פְּסִיקְתָה ch., v. פְּסִיקָא.

פְּסֵיקָה f. (פְּסַק, v. *Hif.* 4) *water collected behind a dam, reservoir, pool.*—*Pl.* פְּסֵיקוֹת. M. Kat. 4a הפ' והבריכות וכ' pools and ponds which were filled with water on the eve of a Holy Day.

פסיקוליה, Y. Peah I, 15d בפ' אחריא, read: כדפסיקו ליה לאחריא, v. פְּסַק.

פְּסַק, פְּסִיקָה, פְּסִיקְיָא f. (an adapt. of fascia, as if from פסק) *band* or *fillet* worn by women over the breast; *girdle; bandage round the legs and feet.* Targ. Is. III, 24 פְּסִיקְיָא (*pl.* form).—Y. Snh. X, 28d bot. נתן את חברזל תחת פ' שלו he put the iron point of his spear under his *fascia.* Sabb. XV, 2 (111b) ושל פסי' (Bab. ed. פסקיא) and the cords of the breast bandage. Ib. (113a) קושרין דלי בפ' וכ' (Bab. ed. בפסק' you may (on the Sabbath) tie up (the broken rope of) a bucket with a *fascia,* but not with a rope. Ib. 113a כורך עליו פונדא או פ' (Ms. M. פסיקא) he may wind a *funda* or a *fascia* around it; Pes. 11a פיסקיא (Ms. M. פסיקיא; early ed. פסקי, v. Rabb. D. S. a. l. note). Y. Kil. IX, end, 32d פיסקי (corr. acc.), v. עֲגַל I; a. e.—*Pl.* form פְּסִיקִין. Sifré Num. 131 מתחת פ' שלה . . . והיא מוציאה (not פסוקין) she took an impression of Peor from under her breast band (Snh. 106a חרקה).

פְּסַק, פְּסִיקָתָא I (פְּסַק) 1) *apportionment, agreement to pay,* esp. *dowry.* M. Kat. 18b שטרי פ' agreements stating the amounts which the parents promise to their respective son or daughter; Kidd. 9b; Keth. 102b; a. fr.—2) *section,*

Yoma 53b המתפלל צריך שיפסיע שלש פ' לאחוריו וכ' he who is in prayer (when a person enters), must pass three steps backward (when he ends his prayer), and then turn around to salute. Ib. דפסעי להו שלש פ' בכריעה אחת they made the three steps backward with one bow. Snh. 22a (he who loses his wife) פְּסִיעוֹתָיו מתקצרות has his steps shortened (his energies broken, with ref. to Job XVIII, 7). Sabb. 63b שהיו פְּסִיעוֹתֵיהֶם גסות who used to make wide steps. Num. R. s. 4; a. fr.

פְּסִיעָא, פְּסִיעָתָא ch. same. Targ. Ps. XVIII, 37; II Sam. XXII, 37; a. e.—*Pl.* פְּסִיעָן, פְּסִיעָתָא. Targ. Job XIV, 16 (not פְּסִיעוֹתַי). Ib. XXXI, 4; a. fr.—Y. Snh. VIII, 26b bot. בגין דהלידך תרתין פ' הוא מפסיד shall he be at a disadvantage, because he walked two steps (into the court room)?; Y. Shebu. VII, 38a (corr. acc.); Y. Keth. IX, 33b bot.

פסיפין, פסיפון, Pesik. Vattom., p. 131a Ar., v. פיספיסאי.—Lam. R. to II, 1 Mus., v. next w.

פְּיָס, פְּסַפָּס, פְּסִיפָס m. (פְּסַס, cmp. פְּסִיסִית) 1) *cut and polished stone block,* used for paving floors, *stone pavement, mosaic.* Ab. d'R. N. ch. XXVIII אבן פסי' שיש וכ' ed. Schechter (ed. פיספס) a paving block which has four polished sides (a metaphor for a many-sided scholar). Y. Sabb. VII, 10b top בשאין שם פ' where there is no stone pavement. Ib. XII, beg. 13c (Chald. dict.) מקטע פ' he who trims a paving stone (or die, v. infra). Ex. R. s. 10 בתיהם של גדולים . . . בשיש בפ' the houses of the nobles which were paved with marble or blocks; Yalk. Sam. 102 בתי חשיש ובתי הפְּסַפְּסִים (*pl.*); Yalk. Ps. 820 בתי חשיש ובתי הפ' (Midr. Till. to Ps. CV בתי חסיפים, v. סָף). Deut. R. s. 1 ואם בפ' הפ' וכ' and if (she wipes her hands) on the pavement, the pavement will be blackened, but her hands will not be clean; a. e.—*Pl.* פְּסִיפְּסִין, פְּסִיפְּסִים, פְּסִיפִּי, פְּסִיפִּים. Yalk. Sam. l. c.; Yalk. Ps. l. c., v. supra. Midd. I, 6 ראשי פסי' וכ' Var. in Ar. s. v. פשפש (Mish. ed. פספי; Talm. ed. פרישפשין) the ends of the flag-stones in the pavement indicated the mark between the sacred and the secular grounds; [comment.: blocks on the ceiling]; ib. II, 6; a. e.—[Tosef. Zeb. VII, 1 פסיפסין, Var. פסיפיסין, v. פְּשַׁפֵּשׁ I.]—2) *cube, die.*—*Pl.* as ab. Y. R. Hash. I, 57c top (expl. המשחק בקוביא) המשחק בפסי' he who plays with dice; Snh. 25b, a. e. בפיספי' (Rashi: blocks of wood); Y. l. c. משישבור את פְּסִיפְּסָיו (he is not reinstated from his civil disabilities,) until he breaks his dice; Snh. l. c. משישברו את פְּסִיפְּסֵיהֶן; Y. Shebu. VII, 37d bot. פְּסִיפְּסָיו; Y. Snh. III, beg., 21a (also פְּשִׁיפְּשִׁין). Midr. Till. to Ps. XXVI, 10 אלו המשחקין בפספי' וכ' that means those who play with dice, who calculate (throw) with the left hand and press with the right hand, and rob and wrong one another; a. e.—3) *check* (in garments), *square,* or *stripe* (cmp. פַּס). Neg. XI, 7 והרי הוא פסי' יחידי ed. Dehr. (ed. פספס) suppose there is only one (white) stripe in the whole garment?—*Pl.* as ab. Ib. קירטא שיש בה פ' צבועים וכ' a pieced sheet in which there are checkers colored and white; Tosef. ib. V, 10. Yalk. Job 927 פספסין הַיְרֹחוֹת שלו מכחות וכ' (or הַהְוֹחוֹת, not פספסי חרוטות) the faintest checkers (or stripes) of the Leviathan's skin outshine the sun (v. Yalk. Lev. 653).—

esp. *P'sikta*, name of several Midrashim, *a) P. d'R. Kahăna* (or only *P'sikta*) (edited by S. Buber).—*b) P. Rabbathi* (*Large P.*).—*c*) (of late origin) *P. Zuṭarta* or *Zuṭrathi* (Small P.) (edited by S. Buber).—[3) *a small share*, v. פְּרִיסְתָּא.]

פְּסִיקְתָּא II pr. n. m., v. פְּסָאקָא.

***פָּסַךְ**, *Pa.* פִּסֵּךְ *to cut, clear* (of thorns).—Part. pass. מְפַסָּךְ; pl. מְפַסְּכִין. Targ. Is. XXXIII, 12 (ed. Wil. מפסחין, corr. acc.). [Prob. to be read: מְכַסְּחִין.]

פְּסַכְתִּירָא, פְּסַכְתִּיר, v. next wds.

פַּסְכְּתֵר m. (corresp. to ψυχθηρ = ψυκτήρ) [*wine-cooler,*] *a large pot.* Y. Ḥag. III, 79ᵃ; Tam. V, 5 כיפה ... פ' (,Ar. everywhere (פסק, v. בָּפָה; ib. תירס כלי וכ' ופ' the *psykter* was a large vessel, holding &c. Sifré Tsav, Par. 1, ch. II; Y. Yoma IV, end, 42ᵃ; Num. R. s. 4. Erub. X, 15; a. e.

פַּסְכְּתִירָא ch. same.—*Pl.* פַּסְכְּתִירָוָתָא. Targ. O. Ex. XXXVIII, 3 (ed. Berl. פַּסְכְּתִיר', some ed. פַּסְכִּירְתִּיר'; h. text סירות). Ib. XXVII, 3.

פָּסַל (b. h.) 1) *to cut, chip, hew, trim.* Tanḥ. ʿEkeb 9 (ref. to Koh. III, 5) עת היה לְפַסּוֹל שני וכ' the time came to hew other two tablets (in place of the broken). Ib. מתחת כסא הכבוד פְּסָלָן he hewed them from under the throne of glory. Ab. Zar. 52ᵃ (ref. to Deut. VII, 25) משפְּסָלוֹ נעשה אלוה as soon as a gentile has done chiselling on it, it becomes a deity (an idol forbidden to Jews for any use); ib. פסלו לאלוה לא וכ' when the gentile has hewed it for a god, thou shalt not covet it; פסלו מאלוה ולקחת לך when he chips it so as to unfit it as an idol (v. infra), thou mayest take it unto thyself; a. e.—*Part. pass.* פָּסוּל; f. פְּסוּלָה; *pl.* פְּסוּלִים, פְּסוּלוֹת; פְּסוּלִין *a) chiselled, chipped.* Lev. R. s. 22 אבנים פ' chipped stones (unfit for the altar); a. e.—*b*) (cmp. פָּגַם) *defective, unfit, disqualified*, v. פְּסוּל.—2) (denom. of פָּסוּל) *to disqualify, to be the cause of disqualification of; to declare unfit.* Ḥull. III, 12 פּוֹסְלִין, v. כָּשֵׁר I. Ab. Zar. l. c. מנירן לנכרי שפּוֹסֵל אלוהו how will you prove that a gentile can cancel his deity (by disfiguring it)? Kidd. 70ᵃ אוי לו לפוסל את זרעו ולפוגם וכ' woe to him who causes his descendants to be disqualified and his family to be tarnished. Ib. כל הפוסל פסול he who tarnishes (casts suspicion on the purity of a family) is himself tarnished (of spurious descent); במומו פוסל he charges others with his own defect. Ex. R. s. 1 ... והחזירתו ופ' את כלן she (Pharaoh's daughter) took him (the infant Moses) around to all Egyptian women to give him suck, but he rejected all of them (refused to take their breasts); ולמה פְּסָלָן and why did he reject them? Snh. III, 1 זה פּוֹסֵל דיינו של זה וכ' each has a right to reject the judge chosen by the other; ... אם היו כשרים אינו יכול לִפְסָלָן if they are fit (not legally disqualified) or authorized, he cannot reject them. Ib. זה פוסל עדיו וכ' every witness in a case may help by his testimony to disqualify the opposing party's witnesses. R. Hash. I, 7 קבלו ... ופְסָלוּ וכ' they accepted as witnesses himself and his son, and rejected his slave. Mikv. II, 4 פּוֹסְלִין את המקוה are sufficient to make the pond unfit for ritual immersion. Ib. VII, 5 לא פְּסָלוּהוּ they do not make the blood unfit. Zeb. I, 4 המחשבה פּוֹסֶלֶת the improper intention makes the sacrifice unfit. Succ. II, 7, a. e. בית שמאי פוסלין the school of Sh. declares such a Succah to be ritually unfit; a. v. fr.—Trnsf. *to cancel, abrogate.* B. Kam. 97ᵃ פְּסָלַתּוּ מלכות the government cancelled the coin; פסלתו מדינה the inhabitants of the district refused to pass it.—Gen. R. s. 30, beg. כל מקום שנאמר אלה פ' את הראשונים וכ' wherever the Biblical text has 'these', it is meant to cancel (exclude) the preceding; wherever it has 'and these', it is to add to the preceding; Ex. R. s. 1 ... פ' אלה תולדות וכ' 'these are the origins of heaven and earth' (Gen. II, 4), this excludes the time of chaos; a. fr.

Nif. נִפְסַל 1) *to be hewn, sculptured.* Sifra K'dosh. beg. פסל שהם נִפְסָלִין idols are named *pesel*, because they are sculptured; (Yalk. Lev. 604 פסולין).—2) *to be disqualified, made unfit, declared unfit.* Zeb. I, 4 חזבח ב' ארבעה וכ' a sacrifice may become unfit by improper actions in four stages, at the slaughtering &c. Pes. 15ᵇ; 45ᵇ ... הפת ונִפְסָלָה מלאכול if bread becomes mouldy and unfit for man to eat. Toh. VIII, 6 עד שיִּפָּסֵל מאוכל חכלב until it becomes unfit for a dog to eat; Y. Ḥall. IV, 60ᵃ top עד שתִּפָּסֵל. [Men. 100ᵃ, v. פָּסוּל.] Num. R. s. 6 end לא היו נִפְסָלִים אלא בקול they (the Levites) became unfit for service only when they lost their voice for song. B. Kam. IX, 2 נִפְסָלָה מעל גבי המזבח became unfit for the altar; a. fr.—Trnsf. *to be cancelled, abrogated.* B. Kam. l. c. מטבע (גזל) וכ' if one stole a coin, and it was invalidated (before he made the restitution). Snh. 104ᵇ (expl. סָלָה, Lam. I, 15) כאדם שאומר לחברו נפסלה מטבע זו as one says to his neighbor, this coin is worthless; v. סָלָא; a. e.

Pi. פִּסֵּל *to cut off dry twigs, to trim.* Shebi. II, 3 מְפַסְּלִין עד וכ' (in the ante-Sabbatical year) you may trim trees up to New Year, v. פִּירְסוּל. Mikv. IX, 7 מְפַסְּלֵי אילנות trimmers of trees. Y. Sabb. VII, 10ᵃ top; a. e.—Yalk. Deut. 942 מְפַסְּלוֹ במעצד he chips it (the crooked staff) with the adze; Sifré ib. 308 מפתלו (corr. acc.).

Hif. הִתְפְּסִיל *to find fault, to speak contemptuously.* Koh. R. to XI, 9 שהיה מַפְסִיל בנשים וכ' who used to find fault with women (considering none good enough for him as wife), and was a profligate.—[Part. pass. מוּפְסָל, v. next w.]

פְּסַל ch. same, 1) *to cut, hew, dig.* Targ. Ex. XXXIV, 1. Targ. Deut. VI, 11; a. fr.—Part. pass. פְּסִיל; f. פְּסִילָא; *pl.* פְּסִילָן, פְּסִילַן; פְּסִילִין. Ib.; a. e.—2) *to make* or *declare unfit; to reject.* Snh. 23ᵃ בתר דפְסָלֵי להו וכ' after they (the parties) rejected them, shall they (the rejected judges) go and select another court? Ib. רחמנא פְּסְלֵיה it is the Law that declared him unfit. Ib. כל כמינך דפָּסֵיל דיינך is it in his power to reject judges?; a. fr.—Part. pass. as ab. Targ. Y. II Gen. XXII, 10. Targ. Y. I Lev. VII, 18 (Y. II פָּסוּל h. form; h. text פגול); a. e.—[Targ. Ps. XVIII, 27, v. פְּסִילָא.]—Keth. 61ᵇ מאן דעביד הכי פ' למאכל וכ' he who does a thing like this is unfit to prepare food for the king. Ib. 105ᵇ (some ed. פסול) תאר דיינא ... פ' למידן דינא a judge that is in the habit of borrowing (things from his neighbors) is unfit to judge cases. Ib. פְּסִילְנָא לך לדיינא I am unfit to

be a judge in thy case (because I have been offered a gift); a. fr.—V. פָּסוֹל.

Ithpe. אִתְפַּסַל, אִיתְפַּסִיל, אִירְפַּסִיל 1) *to be engraven.* Targ. Job XIX, 24.—2) *to be hewn out.* Targ. Is. LI, 1.—3) *to be disqualified, unfit, rejected.* Targ. Ps. LXVIII, 16. [Targ. Y. Num. VIII, 24 מוּפְסָלִין h. *Hof.*]—Y. Kil. VII, 31ᵃ top [read:] א״ל טבא הוא ואִירְפַּסְלַת he said to him, it is a good coin, whereas it had been cancelled. Men. 102ᵇ לְאִירְפַּסּוּלֵי (Ms. M. לְאִיפְסוּלֵי) דגופיה to become unfit for itself (but not for making unclean); Pes. 20ᵃ לאירפסולי גופיה; a. fr.

Af. אַפְסֵל *to make unfit.* Ḥull. 36ᵃ לְאַפְסוּלֵי גופיה to cause the object itself to be forbidden (ib. 37ᵃ לפסולא דגופיה), v. supra.

Pa. פַּסֵּל *to cut (stones).* Targ. II Chr. XXIV, 12 מְפַסְּלִין stone-cutters.

פַּסָּל m. (preced.) *mattock.* Sifré Deut. 38; Yalk. ib. 857 ארץ . . . אם אינו עמל בה בפ׳ וקורדום the soil of Egypt cannot be planted, unless one first works it with mattock and axe. Ber. 57ᵇ; B. Mets. 82ᵇ, v. מָרָא II.

פֶּסֶל m. (b. h.; preced.) 1) *sculptured* or *carved image.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 שהיה דגון פִּסְלוֹ וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. אלוהו) his idol Dagon was engraven on his heart. Sifra K'dosh. beg.; Yalk. Lev. 604, v. פָּסַל; Mekh. Mishp. s. 20. Snh. 103ᵇ v. מִירָכָה I; a. e.—*Pl.* פְּסִילִים, v. פָּסִיל.—2) *chip, lath,* contrad. to נסר. Succ. 18ᵃ נסר בפ׳ וכ׳ a board alternating with a lath (as the covering of a Succah). Tosef. ib. II, 3; Succ. 19ᵃ פ׳ היוצא מן הסוכה a lath roof prolonged beyond the walls of the Succah; expl. ib. קנים היוצאים וכ׳ reeds or staves which &c.—*Pl.* פְּסָלִים. Ib. 18ᵃ.

פִּי׳, פַּסְלָא ch. same, 1) *image.* Targ. Ps. XCVII, 7. Targ. Cant. II, 15; a. fr.—2) *lath, lintel,* esp. *a lintel placed across a street* or *a court.* Sabb. 80ᵃ; B. Bath. 56ᵃ. Gitt. 77ᵇ נפל בפ׳ (the letter of divorce) fell on a cross-board (in the court).

פַּסְלוּת f. (denom. of פָּסוּל) *condition of unfitness, disqualification,* opp. כשרות. B. Bath. 128ᵃ כל שתחילתו פסלות או סופו בפ׳ וכ׳ testimony for which the witness was disqualified at the beginning (when the fact to be attested occurred), or is disqualified at the end (when the evidence is taken) is illegal. Koh. R. to IX, 7 שמא פ׳ היה בבני there was perhaps a defect in my son which made him rejectable as an offering.

פִּסְלָיָא, v. פִּסְרְיָא.

פסליא, Tosef. Dem. I, 9 ed. Zuck., v. פַּסְלָקָאוֹת.

פסליון, Yalk. Ps. 650, v. פַּפְרִילְיוֹן.

פסלין, prob. to be read: פִּסְלוֹן m. (פָּסַל) *a rough stone.* Tosef. Kel. B. Mets. I, 12 פ׳ שחוא כותב עליו וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. פוסלין, read פרסלון) a rough stone on which a charm is written (v. Sm. Ant. s. v. Amuletum).

בִּקְעַת פַּ׳, פַּסְלָן* pr. n. *Valley of Paslan,* near the valley of Jezreel. Gen. R. s. 98.

פַּסְלָקָאוֹת f. pl. (βασίλικα, sub. κάρυα, basilicæ, sub. nuces) *basilicæ,* the best kind of *nuts.* Tosef. Dem. I, 9 [read:] תאגוזין ודורמסקיות ופ׳ (Var. ופסדקאות; ופסליא ed. Zuck., Var. ופסרילית, standing for βασιλεια, a dittography of our w.) nuts, plums, and walnuts.

פַּסְנְטוֹר* m. (corrupt. of obsonator, οψωνάτωρ) *caterer, purveyor.* Koh. R. to I, 3 פַּסְנְטוֹרָךְ אנא ולית את מטעים וכ׳ I am thy caterer, and thou wilt not let me taste thy dish, that I may know what it may need?; Lev. R. s. 28 Ar. (ed., a. Yalk. Jer. 276, a. e. מגרסך, v. מְגַרְדוֹס).

פַּסְנִין* pr. n. pl. (?) *Pasnin.* Tosef. Ohol. XVIII, 2.

פָּסַס 1) (b. h.) *to be cut off, be gone.* Tanḥ. Haăz. 7 (play on נחבי בן ופסחי, Num. XIII, 14) החביא האמת ופָּסָה האמונה מפיו he hid the truth, and faith was gone from his mouth.—2) *to cut into stripes, divide,* v. פַּס.—3) *to distribute (with the shovel,* v. פַּס ch. 4). Tosef. Ukts. I, 5 תבואה שפִּסְסָהּ בגורן (Var. ed. Zuck. שנִּפְסָסָהּ) grain which one distributed in the barn (forming separate piles). Ukts. I, 5 שפִּסְסָן Ar. s. v. פספס (v. בָּסַס).—Gen. R. s. 31 [read:] והיה פּוֹסְסָן מן הצד and he shovelled them (the excrements) sideways (out into the water); Yalk. ib. 54 והיה פותחין (corr. acc.), v. קְטַרְקְטִין.

Nif. נִפְסַס *to be spread, shovelled,* v. supra.

Hif. הִיפֵּס, הַפֵּס 1) *to distribute, spread;* מ׳ מורסא *to distribute an ulcer by manipulation, to pass over with the hand* (פַּס). Eduy. II, 5; Tosef. ib. I, 8 המַרְפִּיס מורסא וכ׳ he who manipulates an abscess on the Sabbath, if for the purpose (of peeling or) of making a head to it as the physicians do &c.; Sabb. 107ᵇ; a. e.—2) (v. פִּיס) *to break, weaken.* Pes. 107ᵃ, v. פִּיס.

פִּסֵּס ch. same, *to distribute.* Targ. Hos. IV, 8 כהניא פַּסּוּ וכ׳ the priests distribute (the sacrifices among themselves) &c.—Gen. R. s. 17 אנן פַּסְּרִין לה פירקא וכ׳ Ar. (read פורנא) we shall apportion (among ourselves, pay each his share towards) her dowry, and you divorce her (ed. ירחבינן לה פורנא); Lev. R. s. 34 אנן פסקינן, v. פָּסַק).

Af. אַפֵּיס *to break, weaken; to desecrate,* v. פִּיס.

Ithpa. אִתְפַּס *to be weakened, be degraded.* Targ. Job XV, 20, v. פִּיס, a. תְּפַס II.

פָּסַע (b. h. פָּשַׁע; cmp. פָּסַח a. פָּסָה) [*to spread the feet,*] *to step out, walk.* Meg. 27ᵇ לא פָּסַעְתִּי על ראשי וכ׳ I never strode over the heads of the holy people (never forced my way through the students seated on the floor to reach my chair); Snh. 7ᵇ מניין לדיין שלא יִפְסַע וכ׳ where is it intimated that a judge must not force his way &c. (Answ. by ref. to Ex. XX, 26, sq.); Yeb. 105ᵇ מי שצריך . . . וְיִפְסַע he of whom the holy people are in need, may step over the heads &c. Sot. 13ᵇ בפסיעה שתים . . . וּפָסְעָן משה ושתים אחת twelve steps were there, and Moses passed over them with one step. Gen. R. s. 99 (play on פָּשַׁח, Gen. XLIX, 4) פָּסַעְתָּ על דת תחלת . . . זר thou didst overstep (transgress) the law, desecrate thy birthright (priesthood), and hast become a commoner. Mekh. Bo 7 (ref. to Ex. XII, 13) א״ת

ופסחתי אלא ופַסַעְתִּי וכ' read not, and I will pass, but I will step over (leap, skip), the Lord skipped over &c.; a. e.

Pi. פִּסַּע same. Y. Kil. VI, 30c לפַסַּע, v. פֵּירפּוּר. Yeb. l. c. מי הוא זה שמְפַסַּע על ראשי וכ' who is he that forces his way over the heads &c.?, v. supra; a. e.

Hif. הִפְסִיעַ 1) same. Hor. 13b מַפְסִיעִין ... בזמן שרבים על וכ' when the public need their services, they may force their way &c. Taan. 10b אל תַּפְסִיעוּ פסיעה גסה וכ' never march with hasty steps, and bring the sun into town (enter before sunset); a. e.—2) *to make cross-stitches.* M. Kat. 10a; Y. ib. I, 80d bot., v. כָּלַב.

פֶּסַע ch. same, *to walk with legs wide apart, waddle.* Targ. II Sam. XX, 8 (h. text ויחפל), v. פָּסַע.—Pes. 111b האי מאן דפ' אדיקלא (Ms. M. דמְפַסַּע *Ithpe.*) he who steps over a (young) date palm.—V. פְּצַר.

Pa. פִּסַּע *to step heavily, pompously.* Yeb. 105b אגב יוקרירה הוה מְפַסַּע ואזיל on account of his heavy build he stepped in and walked (through the assembled students, making the impression of haughtiness), v. preced.—Y. Ber. II, 4c bot. מְפַסַּע וכ' ... והוה and R. J. stepped upon the graves.

פְּסַעְא, v. פִּרְסָעָא.

פְּסַף, *Pa.* פִּסֵּף, v. פַּסְפֵּס II.

פְּסַפְּסָא I (v. פָּסַס) *to separate, part, tear (into stripes, shreds).* Midr. Till. to Ps. VII, 3 ומְפַסְפְּסוֹ ... מה האריה לפַסְפְּסָנִי ... כך (Var. in Ms. מפצפצ', v. ed. Bub. note) as the lion sits over his prey and tears it, so Doeg and Ahithophel sit over me to tear me; Yalk. Ps. 637; Midr. Till. to Ps. XXII, 17. Sabb. XXIV, 2 מְפַסְפְּסִים את הכירים you may (untie and) spread the bundles (of fodder), v. כִּירָה. Ib. 155a לא לפַסְפֵּס ולא להתיר neither to spread nor even to untie. Tosef. ib. III (IV), 18 מפספסין את הכפין you may part the bundles, provided you do not pluck them apart. Naz. VI, 3 נזיר חופף ומְפַסְפֵּס the Nazarite may wash his hair (v. חָפַף) and part it (with his fingers), but must not use a comb. Y. ib. IV, 55b top מפספסין בקליקין you may part the tangles in the Nazarite's hair; Y. Bets. IV, 62c. Y. Shek. III, 47c הגיזברין היו מפספסין בקרלקין the Temple treasurers had the entangled hair (of those engaged in counting) straightened (to avoid the suspicion that they had coins concealed); a. e.

פַּסְפֵּס ch. same. Sabb. 155a לא פַּסְפּוּסֵי ... מתירין you may untie ..., but not spread; פספוסי נמי מְפַסְפְּסִינָן we may also spread.

פְּסַפֵּס II (transpos. of סְפַסֵּף; cmp. נְעְנַע) *to cut the ends, trim by singeing.* Tosef. Pes. V, 10 אין ... אבל you dare not scald the head and feet (of the Passover lamb) ..., but you may trim them by holding them over the fire; Tosef. Bets. III, 19 (Var. מספסין; Bets. 34a מהבהבין). Y. ib. IV, 62c bot. אין מפספסין quot. in Levy (ed. Krot. מספספ'), v. סְפַסֵּף.

פַּסְפֵּס ch. (apocop. פַּפֵּס; cmp. פֶּסֶךְ a. פַּסְכֵּס) same. Y. Sabb. II, 5a (expl. מחרכין) לין מְפַסְפְּסִין (ed. Krot. מְפַפְּפִין) they trim them (the wicks, by burning).

פְּסַפֵּס, v. פְּסִיפָּס.

פָּסַק (b. h. פָּשַׁק) [*to separate, part, distribute,*] 1) *to divide, split, interrupt.* Taan. 27b; Meg. 22a פּוֹסֵק the reader divides (one verse), i. e. the first reads two verses and a half, leaving the other half to be read by his successor. Ib. לא התיר לי לְפַסּוֹק וכ' he permitted me to cut a verse in two only in teaching the school children. Ib. 31b במשנה תורה פוסק the chapter in Deuteronomy containing the curses (Deut. XXVIII, 15—69) may be divided (to be read by two or more); a. fr.—[Gen. R. s. 10 כיון שפסקה; Yalk. ib. 16 שפוסקה, v. פָּתַח.]—Part. pass. פָּסוּק; f. פְּסוּקָה. Ḥull. III, 3 פְּסוּקַת חגרגרת, v. גַּרְגֶּרֶת.—2) (denom. of פָּסוּק) *to recite a verse.* Ḥag. 15a, sq. פָּסוֹק לי פסוקיך (interch. with Chald. פְּסוֹק לי פְּסוּקָךְ) recite to me thy Bible verse (recently learned).—3) (cmp. גָּזַר, חָתַךְ) *to apportion, assign; to provide; to promise, agree.* Keth. 65a אין פּוֹסְקִין יינות לאשה in decreeing alimentation for a woman we do not provide for wine. Ib. כך תְּפַסְקוּ לבנותיכם so much (and no more) may ye grant to your daughters. Ib. 107a פוסקין מזונות לאשת איש the court assigns alimentation (from the estate) to a deserted wife. Ib. V, 8 לא פ' ... אלא וכ' only R. Y. decreed barley as a part of alimentation, because he lived near Edom. Ib. פוסק לעומתן וכ' he must give her &c., v. עוּמָּה. Ib. VI, 2 הפוסק מעות לחתנו if a man agrees to pay a certain amount to his intended son-in-law (on the date of marriage). Ib. 3 פָּסְקָה לי ... הוא פוסק וכ' if she promises to bring to him one thousand Denars, he must assign to her (as settlement in the K'thubah) fifteen Manehs. Tosef. ib. XIII (XII), 1 אם פָּסְקוּ לה ... מה שפסקו פסקו if the court has granted her (alimentation), what they have granted, is granted. Ib. פסקה היא לעצמה (not על עצמה) if she herself has promised (to bring her husband a certain sum, and now her father refuses to give it). Ib. אבא פ' עלי וכ' my father has promised for me; what can I do (if he retracts)?; Keth. XIII, 5. Y. Kidd. IV, 65c top פּוֹסְקֵי צדקה ברבים וכ' those who subscribe to a charity in public and refuse to pay; Taan. 8b; a. v. fr.—4) *to fix a price; to buy on time.* Gitt. 58a אפדנו בכל ממון שפוסקין עליו I will redeem him for any price that they may set on him. B. Mets. V, 7 אין פוסקין ... עד שיצא השער you dare not fix a price on crops (buy on time), until the market price has been published. Ib. יצא השער פוסקין ואע"פ שאין לזה יש לזה (missing in Y. ed.) when the market price is out, you may buy, for although he (the seller) has no goods as yet, others have. Ib. פוסק עמו על חגדיש, v. גָּדִישׁ; a. v. fr.—5) פ' דברים [*to split words,*] *to argue.* Snh. 44b פיסקון שפוסק דברים כלפי מעלה Gabriel is surnamed Piskon, because he argues with the Lord.—6) (neut. verb) *to be cut off; to cease, be stopped.* Sot. IX, 9 משרבו ... פסקו המים חפסיקן ... המרים when the faithless men became frequent, the application of the waters of jealousy ceased, and it was R. J. ben Z. that abolished them. Ib. 12 פסקו אנשי אמונה the men of faith ceased to exist. Tanḥ. Sh'moth 16 אין אותה מצוה פּוֹסֶקֶת מבירחו that good deed shall never cease from (being practiced in) his house. Gen. R. s. 52 פסקו העוברים והשבים travellers ceased to pass by; a. v. fr.

Nif. נִפְסַק *to be split, cut in two, broken.* Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119[b] חנ' במגירה chips at planing, v. גָּרַר I. Ḥull. III, 1 נשברה השדרה ונ'החוט שלה if the spinal column is broken and the spinal cord severed. Sabb. 112[a] סנדל שנִפְסְקוּ שתי אזניו a sandal, both ears (loops) of which are torn off; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 5 שנֶחְפַּסְקוּ; Kel. XXVI, 4; a. fr.—[Tosef. Mikv. III, 5, sq. ונפסקו, v. פָּתַח.]

Hif. הִפְסִיק 1) *to separate, sever connection; to form a partition.* Sot. 38[b] אפי' מחיצה ... אינה מַפְסֶקֶת בין וכ' not even an iron wall forms a partition between Israel and his father in heaven (worshippers form a congregation even if separated by a partition); Pes. 85[b]. Peah. I, 2 ואלו מַפְסִיקִין לפאה the following things form a division of fields with regard to Peah: a brook &c. Ab. Zar. 52[a] את ה' העניק the word *eth* (before *ĕlohehem* Deut. XII, 2) divides the subject (so as not to allow an analogy between idolatrous utensils and the idols themselves), v. next w.; a. fr.—2) *to interrupt; to cause to cease; to leave off; to pause.* Ber. II, 2 בין ויאמר לאמת ויציב לא יַפְסִיק between the last portion of the Sh'm'a (Num. XV, 37-41) and 'Ĕmeth V'yatsib' one must not pause (interrupt the prayer to greet a person &c.). Ib. 14[a] במגילה מהו שיפסיק may one interrupt one's self during the reading of the M'gillah? [Ib. also פּוֹסֵק *Kal.*] Ib. V, 1. Ex. R. s. 2 עם כל הנביאים ה' מלדבר ... לא ה' מימיו with all other prophets the Lord ceased from speaking at times, but with Moses he never ceased. Taan. 30[a] סעודה המַּפְסִיק בה the meal with which one ceases (the last meal before beginning to fast, called סעודה המַּפְסֶקֶת). Y. Nidd. I, 49[c] והִפְסִיקָה שלש עונות and ceased (to have menstruation) for three periods. Meg. III, 6 אין מַפְסִיקִין בקללות וכ' in reading the curses (Lev. XXVI, 14-44; Deut. XXVIII, 15-69) you must not break off, but one person must read the whole &c. Ib. 31[b] מקום שמפסיקין בשבת וכ' where they leave off reading on Sabbath morning, there they continue in the afternoon &c. Sot. IX, 9, v. supra. Gen. R. s. 52, beg. מה אני מפסיק צדקה מביתי shall I allow charity to cease in my house (to fall into desuetude from want of opportunity)?; a. fr.—3) *to cut sprays off, trim,* v. גָּסַג.—4) *to dam.* Tosef. Par. V (IV), 9 מפסיק ומנגב he makes a dam (cuts off the influx) and lays the cavity dry.

Pi. פִּרְסֵק 1) *to trim.* Tosef. B. Kam. XI, 18, v. גָּסַג.—2) *to interrupt.*—Part. pass. מְפוּסָּק; *pl.* מְפוּסָּקִין. Y. Pes. X, 37[c]; Y. Sabb. VIII, beg. 11[a] מהו לשתותן מפ' how about drinking them (the four cups of the Passover evening) in pauses (sipping)?, v. פָּרַס.—3) *to cut down, ruin; to cut to pieces.* Pesik. Nah., p. 128[a] קיצצוהו ופִרְסְקוּהוּ they cut it down and ruined it (the vineyard). Lam. R. to IV, 15 עליהן ומְפַסְּקָתָן ... והרתה the carriage passed over them and dismembered them; Pesik. Vattom., p. 133[b] ומפסקתה (corr. acc.); Yalk. Is. 266 עליה ומְפַסְּקָתָהּ ... והרתה; a. e.

Hithpa. הִתְפַּסֵּק, *Nithpa.* נִתְפַּסֵּק 1) *to be severed.* Tosef. Kel. B. Bath. IV, 5, v. supra.—*2) (sub. בעינים, cmp. קרץ, Prov. X, 10; VI, 13) *to blink.* Deut. R. s. 5 עשה עצמו מִתְפַּסֵּק he pretended to be blinking (Y. Sot. I, 16[d] bot., a. e. עבד גרמיה חשש בעיניה).

פְּסִיק, פְּסַק ch. same, 1) *to cut, split, sever.* Targ. Jud. XVI, 9. Targ. II Sam. X, 4; I Chr. XIX, 4; a. fr.—Part. pass. פְּסִיק, פְּסִיק. Targ. O. Deut. XXIII, 2 (h. text פצוע דכה); Y. ib. גידא פ' (h. text כרות שפכה). Targ. O. Lev. XXII, 22 (h. text חרוץ).—Ḥull. 8[b], v. גַּוְוָא I. B. Bath. 21[b] קא פַּסְקַת וכ' thou cuttest off (interferest with), v. חַיּוּתָא. Lev. R. s. 32, end פסקת חייוי דהאי גברא thou cuttest off (shortenest) this man's (my) life (by divulging my spurious descent); a. fr.—פסיק רישיה ולא ימות 'let his head be cut off, but let him not die', a dialectic term for *an unavoidable result of an act.* Sabb. 75[a] מודה ר"ש בפ' ר' וכ' R. S. (who ordinarily permits, on the Sabbath, an act which may have as a result a violation of the Sabbath law, if the latter is not intended) admits that such an act is forbidden, if the result is inevitable.—2) *to separate, divide.* Targ. Hos. II, 8 (ed. Lag. *Af.*).—Pes. 111[a] פַּסְקִינְהוּ רשות הרבים (Rashb. פַּסְקֵתִינְהוּ) the public road divides them (the two palms); a. e.—Meg. 2[b]; B. Kam. 65[b], v. infra *Af.*—3) *to be interrupted; to cease.* Targ. Y. Gen. XLIV, 12 (h. text כָּלָה). Targ. II Esth. III, 7. Targ. Deut. V, 19; a. fr.—Lev. R. s. 31; Midr. Till. to Ps. XIX; Yalk. ib. 673 (expl. לא נעדר, Zeph. III, 5) לא פַּסְקִין they never fail. M. Kat. 4[a] עבידא דפַסְקָא מיא דלא פסקי water which never fails. Ib. 18[b] קלא דלא פָּסֵיק a continuous rumor; it often fails. Ib. דלא פ' ביני ביני if it has not ceased at intervals. Gitt. 69[a] כי היכי דפסקי ... ליפָּסוֹק as this water ceases to run, so may the blood of—stop flowing. Sabb. 30[b] לא פ' פומיה, v. גִּירְסָא I; a. fr.—4) *to apportion, assign, bargain, agree, subscribe.* Y. Hor. III, 48[a] bot. הוה חמי ... פ' והוא פסיק לקיבליה he waited to see how much the whole assembly subscribed, and he subscribed an amount equal to the entire subscription; Lev. R. s. 5 כד חוון פַּסְקִין וכ' when all people had subscribed, he &c. Ib. פ' חד ליטרא וכ' subscribed one pound of gold. Keth. 65[a] פְּסוֹק לי מזוני give me an order for my food; פ' לה he did so. Ib. 63[a] פסקו ליה וכ' they made arrangements for him for six years (to remain at college). Lev. R. s. 34 אנן פַּסְקִינָן פרנח we shall make up the dowry by subscription (v. פְּסַס); Yalk. ib. 665; a. fr.—5) *to decide, adjudge.* Targ. I Kings XX, 40. Targ. Job XXXVIII, 10; a. e.—Succ. 29[b], a. e. קא פסיק ותני לא שנא וכ' the editor of the Mishnah decides and teaches; i. e. speaks absolutely, drawing no distinction whether &c. Gitt. 86[b] לא פְּסִיקָא ליה it was not decided with him, i. e. he could not state it absolutely; a. fr.—6) *to close*; פ' סידרא *to close the reading from the Pentateuch, read the Haftarah.* Yoma 87[a]; a. e., v. סִדְרָא.—7) (denom. of פְּסוּקָא) *to recite a verse,* v. preced. a. פְּסַק.

Af. אַפְסֵיק 1) *to sever, break, burst.* Targ. Nah. I, 13; a. e.—2) *to separate, interpose, divide off.* Targ. Hos. II, 8; a. e.—Meg. 2[b] ארא את ואַפְסְקִיה וכ' Ms. M. (ed. ופסק, ופסיק) the *eth* (וְאֵת, Esth. IX, 21) comes to divide the sentence (giving it the meaning) that some celebrate the fourteenth and others the fifteenth of Adar. B. Kam. 65[b] את פַּסְקֵיה קרא with *eth* (ואת, Lev. V, 25) the text separates the clause from the preceding, opp. ערביה combines it; Yalk. Lev. 479 את אַפְסְקֵיה *eth* separates it; ib. לאַפְסוּקֵי בין ממון וכ' (not לאפסוקיה) to draw the line between sacred property and &c. Sot. 38[b] אריכי ... לא מַפְסְקֵי tall persons in front of short ones do not form a par-

tition (to intercept the priestly benediction pronounced upon the congregation); מַפְסָקָא תיבה לא nor does the Tebah (v. תֵּבָה) between the priests and the people form a partition. Pes. 111a אַפְסְקִינְהוּ בעפרא he dammed it (the waste water poured out in the street) with dust (spread dust over it); a. fr.—Keth. 77b; 17a, v. infra.]—3) *to cut off, cause to cease.* Targ. I Sam. II, 33; a. e.—4) *to take the last meal before beginning the fast.* Keth. 63a לא מר א' ולא מר א' Ar. (ed. אִיפְּסִיק *Ithpe.*) neither father nor son partook of the last meal (before the Day of Atonement).

Ithpe. אִיפְּסִיק, אִתְפְּסַק 1) *to be cut, severed, broken off.* Targ. Jud. XVI, 9. Targ. Is. LII, 2; a. fr.—Sabb. 112a אירפסיק לית רצועה (read: אִיפְּסִיקָא) a strap of his shoe broke. Y. ib. VI, 8a bot. אי' סנדליה וכ' R. Aḥa's sandal fell off (the strap was broken). Ḥull. 51a; a. fr.—2) *to be interposed, to divide off.* Keth. 17a א' עמודא דנורא וכ' a column of fire was interposed between the bier of &c.; וגמירי דלא אפסיק וכ' (read: מִפְּסִיק) and there is a tradition that such a phenomenon occurs only for one person in a generation &c.; ib. 77b אַפְסִיק, מְפַסְּקִין.—3) *to take the last meal,* v. supra.

פֶּסֶק m. (preced.) *detached piece, remainder.*—*Pl.* פְּסָקִים, constr. פְּסְקֵי, פְּרֵי. Kil. VI, 6 עֲרִיס פ' עריס, v. עֲרִיס I; Tosef. ib. IV, 8; Y. ib. VI, end, 30c; a. e.—2) *disjunction,* esp. *pesek* (Chald. *p'sik*), a disjunctive sign (׀) between two words. Ex. R. s. 2 אתה מוצא באברהם אברהם יש בו פ' you will find in 'Abraham Abraham' (Gen. XXII, 11) there is a *pesek*; in 'Jacob Jacob' (ib. XLVI, 2) there is a *pesek*; in 'Samuel Samuel' (I Sam. III, 10) &c.; משה משה אין בו פ' but in 'Moses Moses' (Ex. III, 4) there is no *pesek*.—*Pl.* as ab. פסקי טעמים *the division of words into clauses in accordance with the sense, punctuation.* Meg. 3a (ref. to Neh. VIII, 8) ויבינו במקרא אלו פ' ט' 'and they taught how to understand the Scripture', this refers to the division of clauses &c.; Ned. 37b פִּיסּוּק.—V. פִּרְסָק.

פְּסָקָא, פְּרֵי ch. same, 1) *cut.* Ḥull. 112a גרייר לבי מַסְקֵירָה וכ' he may scrape off the place where it was cut, and eat it. B. Mets. 23b איית לית סימנא בפַּסְקִירָה Ms. F. (ed. דאיכא בפסקא ..., v. Rabb. D. S. a.l. note 5) when he can identify it by his way of chopping.—[Ḥull. 51a מחיי אפסקירה, v. פַּסְקִירָת.]—*Pl.* פְּסָקֵי, פְּרֵי. Erub. 3a פ' דארזא (cmp. בְּקַעַת) cedar *logs.*—[Y. Kil. IX, end, 32d פרסקי דעמר, v. פְּסִיקָא.]—2) *interruption, broken line; space indicating a new section, paragraph.*—*Pl.* פְּסָקִין, פְּסָקֵי, פְּרֵי. R. Hash. 26b; Meg. 18a ודוו עיילי פ' they came to Rabbi's house in broken lines (Y. ib. II, beg. 73a קטעין קטעין), v. סִירוּג.—Y. Sabb. I, 3b bot. (expl. ראשי פרקים) פ' the places in the scroll where the portions, into which the Sabbath reading is divided, begin.—3) *detached part.*—*Pl.* as ab. B. Bath. 68b פרסקי בגי, v. בִּרְזֵלַי.—4) *decision, decree.* Ib. 130b פ' דדינא (Ms. R. פְּסַק דינא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) legal decision, v. פִּירְכָא. Kidd. 70a, v. הַזְמָנָא; a. e.; v. פִּירְתָא.—5) *an absolute, unqualified opinion* or *statement.* Keth. 76b, a. fr. ומאי פ' how can you say this without any qualification?—6) *last meal before beginning to fast.* Y. Ḥall. I, 57c top; Y. R. Hash. I, 57b bot. אַפְּסַק כרובא, v. כְּרוּבָא.—7) *donation, collection,* v. פִּסְקָה.—[פסקא, פרי (abbrev. פרס) *section, a)* heading in Talm. Y., subordinate to מתני'.—*b)* headings of sections in P'sikta.]

פִּסְקָאוֹת, v. פְּסָקָיוֹת.—[פסקאות Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. אִסְתְּפַסְטִי.]

פִּסְקָה f. (פְּסַק) 1) *subscription, collection.* Deut. R. s. 4 עשה שם ר"ל פ' וכ' (some ed. פסקא) Resh Laḳish arranged there a subscription, and he (Abin) gave as much as the entire assembly.—2) *division,* esp. *hemistich, half-verse.* Num. R. s. 13 (ref. to Ps. XIX, 8-10) [read:] שלשה פסוקים ... והן מן שתים שתים פִּסְקוֹת וכל פ' ופ' מן וכ' three verses ... each consisting of two hemistichs, and each hemistich containing five words.—*Pl.* פִּסְקוֹת. Ib.

פסקה pr. n. pl., v. פַּסְקַת.

פִּסְקוֹנִית, פִּסְקוֹן, v. פִּרְסְקוֹן.

פִּסַקְטֵר, v. פִּסַכְתֵּר.

פִּסְקָיָא, v. פִּסִיקָא.

פְּסָקָיוֹת f. pl. (פְּסַק) *divisions, parties.* Lev. R. s. 33 כשהיריתם ... נעשים פ' לע"ז (Ar. פְּסָקָאוֹת) when you lived in your own land, you formed parties for the various idols (with play on ותפשקי, Ez. XVI, 25); Yalk. Dan. 1061.

פסקינין, פסקינון, Y. Yoma III, 41a top, v. פִּרְקְסִינָה.

פַּסְקִית adv. (פְּסַק) *in the way of chopping, across.* Ḥull. 51a אי מחתיה פ' Ar. (Ms. M. אַפַּסְקִית; ed. מחתי אפסקיה, corr. acc.) if he struck her with the stick across her back.

פסקנין, פסקן, v. פִּרְסָק.

פִּסְקָנִית, v. פִּרְסְקוֹן.

פַּסַקַת pr. n. pl. *Paskath* (*Failing*; transl. of b. h. כָּזִיב, v. כָּזָב). Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 5 והוה בפ' (Y. II והוה כזיב פ' (שם מקום) (some ed. פסקה) Kezib is P. (name of a place); Yalk. ib. 144.—Cmp. פַּסָאקָא.

פְּסַכְתֵּר, v. פַּסַכְתֵּר.

פִּסְתָּא, v. פִּרְסְתָּא.

פסתינון, פסתיגון, v. פַּסְרִיגְתָּנוֹן.

פסתיין, read פַּסְתִּיתִין m. pl. (ψίαθος, ψίεθος; v. P. Sm. 3199) *mats, mattresses.* Koh. R. to III, 9.

פסתינון, v. פסתיגון.

פִּסְתָּקִין, פִּסְתָּקָא, v. פִּרְסְטְקִין, פִּרְסְתָּקָא.

פָּעָה, פָּעָא, v. פער.

פָּעוֹטוֹת m. pl. (פעט=פוט, v. פִּיוּט) [*talkers,*] *children of six or seven years of age.* Gitt. V, 7 (59a) הפ' מקחן וכ' the purchases or sales of movables by minors are valid; Tosef. ib. V (III) 3 (Var. פָּאוֹטוֹת); Y. ib. V, 47c top, v. שִׁיטָה III; Y. Erub. VII, 24c bot. פַּיוּטוֹת.

פְּעוּלָּה f. (b. h. פְּעֻלָּה; פָּעַל) *work; hire; wages; working stock* (cattle, tools &c.). Mekh. B'shall., Shir., s. 10 כיון

שבא ... כבריכול פ' לפניו when the Lord came to erect the Temple, it was, as it were, work to him (by ref. to Ex. XV, 17). Num. R. s. 4 (play on פעלתי, I Chr. XXVI, 5) על שפעל פ' גדולה בתורה because he did a work which the Law considers great; מה פ' גדולה פעל what was the great work he did?—Ex. R. s. 41; Tanḥ. Ki Thissa 14 נותן הזרע והפ' he (the tenant) furnishes the seed and the labor (working stock). Tosef. Kidd. III, 2 בפ' שאעשה עימיך in consideration of the work that I shall do for thee. Ib. על מנת שאעשה עימיך בפ' with the condition that I shall work for thee for wages. Midr. Till. to XI, 3 צדיק העולם מה פ' הנחו לך בעולמך what work, O Righteous One of the world, have they (the wicked) left for thee in thy world? Ib. מה פ' פעלת לפועלי מצות where is the reward thou hast wrought for the workers of good deeds? Ib. to Ps. XLIV ראשונים ... פעלת פ' גדולה in olden times, in the days of Abraham, thou didst a great work (miracle); Yalk. ib. 746. Treat. Der. Er. Zuṭṭa, ch. II, v. פּוֹעֵל I. B. Mets. IX, 12, a. e. יש בו משום לא תלין פְּעֻלַּת וכ' the law forbidding the withholding of wages over night (Lev. XIX, 13) applies to it. Midr. Till. to Ps. CIV, 23 יצאו ישראל לקבל פְּעוּלָתָן Israel shall go forth to receive their reward; a. fr.—*Pl.* פְּעוּלּוֹת. Gen. R. s. 44 (ref. to Prov. XI, 18) זה נמרוד שהיו פְּעוּלּוֹתָיו על שקר this refers to Nimrod, whose works were in vain. Lev. R. s. 27 כל פ' טובות ונחמות וכ' all the good rewards and comforts which the Lord will bestow upon Israel &c., v. פְּעֻדָּה; Tanḥ. Emor 11; Yalk. Is. 314; a. fr.

פְּעוּלָתָא ch. same, esp. *hired man's work.* Y. Taan. I, 64[b] sq. הוינא בפְּעוּלָתִי מה הוינא מסיע דעתי מן פעולתי I was engaged in my work (as a hired man); what right had I to divert my mind from my work? (not פעלותי)

פְּעוֹר, v. פִּיעוֹר.

בַּעַל פְּעוֹר, pr. n. *Peor, Baal Peor,* a Moabite deity. Snh. VII, 6. Ab. Zar. 51[b]; a. fr.; v. פָּצַר, a. פְּעַר.

פְּעָה, פְּעִי (b. h.) *to open the mouth; to blow; to cry.* Sot. 11[b] (ref. to פּוּעָה, Ex. I, 15) שהיתה פּוֹעָה ומוציאה את חוולד (Ar. לוולד פ') she blew (a charm into the mother's ear) and brought the child forth; Koh. R. to VII, 1 שהיתה פּוֹעָה באשה וכ' she cried out and wept for her brother &c. Ib. שפָּעֲתָה בפני פרעה וכ' she cried out before Pharaoh, saying &c. Sot. l. c. שהיתה פּוֹעָה ברוח וכ' she cried in holy inspiration and said, my mother is destined to bear a son who will save Israel. Lev. R. s. 27; Tanḥ. Emor 11, v. פְּעָיָה. Midr. Sam. ch. XXII פָּעֲתָה כעגלה she lowed like a heifer; a. fr.

Hif. הִפְעָה same, esp. *to bleat.* Gen. R. s. 22; Yalk. ib. 38 הוא מַפְעֶה אחריך it (the stolen lamb) is bleating behind thee.

פְּעָא, פְּעֵי ch. same, *to cry, bleat, low.* Targ. II Esth. I, 2 (3) אימרין פַּעְיִין the lambs bleated.—Ḥull. 43[a] וושט אכלא בירה ופָּעְיָא בירה the œsophagus which is affected when the animal eats and also when it lows (or breathes, Rashi). Bekh. 35[a] פָּעֵי ומירחזר if the animal has a defect in its mouth which is seen, when it opens its mouth; a. e.—Esp. *to be noisy, protest.* Ḥull. 133[b] סתם כותי מְפָעֵא פָּעֵי the gentile partner usually makes himself heard (when the Jewish partner is selling). Arakh. 6[b] עכו"ם הוא דפעי the gentile will protest (when the object which he dedicated is diverted from its use). Erub. 75[b] אי אירתא דאוגר מיפעא פעי if he had rented it out, he would have talked of it; a. e.

פְּעִיָּה, פִּעְיָה f. (preced.) *cry, exclamation, proclamation.* Tanḥ. Emor 11 (play on מאפע, Is. XLI, 24) כל התפעולות ... בשכר פ' אחת שפעו ישראל בסיני all the good rewards &c. (v. פְּעוּלָה), will be bestowed for the sake of the one exclamation which Israel raised at Sinai (Ex. XXIV, 7); Lev. R. s. 27 בשביל פּוּעָה שפעירתם וכ' for the sake of the cry which you uttered &c.; a. e.—*Pl.* פְּעִיּוֹת. Ib.; Tanḥ. l. c. מאה פ' שהאשה פועה וכ' the one hundred cries which the travailing woman utters; Yalk. Is. 314.

פְּעִירָה f. (פָּעַר) *uncovering, committing a nuisance.* Y. Ab. Zar. III, 42[d] bot. Baal Peor שאין עבודתו אלא בפ' whose worship consists in uncovering one's self.

פַּעֲרָתָא f. (פָּעַר) *noisy, quarrelsome woman.* Succ. 31[a].

פָּעַל I (b. h.) [*to split,* cmp. פלח,] *to work.* Y. Sabb. II, end, 8[d]; Tanḥ. Emor 7; Lev. R. s. 27 (ref. to Num. XXIII, 23) כל מי שפ' עם אל וכ' let whosoever worked with God come and take his reward. Ib. s. 4 כל מה שיִפְעַל אדם עם נפשו וכ' however much man may do for his soul, he has not done his full duty. Gen. R. s. 15 (ref. to Ps. LXXIV, 12) ראו פועלא טבא שהתקין ... עמדתי לִפְעוֹל see the good employer, for the Lord has prepared my wages (the garden of Eden), before yet I arose to work; Yalk. ib. 20. Midr. Till. to Ps. XCII בששת ... פָּעַלְתִּי את העולם ובשבת נחתי in the six working days I worked and made the world, and on the Sabbath I rested; a. fr.—Esp. *to deal.* Lam. R. to III, 33 [read:] בשני מקומות פָּעֲלוּ ישראל עם הקב"ה באחד פעלו בפיהם ולא בלבם ובאחד פעלו בלבם ולא בפיהם in two places Israelites dealt with God, in one they dealt with their mouth (professed faith), but not with their heart, and in the other, they dealt with their heart (were loyal at heart), but not with their mouth; בסיני פעלו בפיהם וכ' at Sinai they dealt with their mouth but not with their heart (ref. to Ps. LXXVIII, 36); בבבל פעלו בלבם וכ' in Babylonia they dealt with their heart, but not with their mouth (ref. to Lam. l. c.); Cant. R. to VII, 8.

פָּעַל II m. ch. *laborer,* v. פּוֹעֵל II.

פעלותא, v. פְּעוּלָתָא.

פעלונין, v. פַּמְלַנְיָא.

פָּעַם (b. h.) *to beat, knock.*

Pi. פִּיעֵם *to beat, perturb.* Gen. R. s. 18 (play on הפעם, Gen. II, 23) זו היא שהיתה מְפַעֲמַתְנִי וכ' this is she who perturbed me the whole night; Yalk. ib. 24 (corr. acc.).

Nif. נִפְעַם, *Hithpa.* הִתְפָּעֵם *to be perturbed, troubled.* Gen. R. s. 89; Tanḥ. Mikḳ. 2 (distinction between וַתִּפָּעֶם (Gen. XLI, 8) and וַיִּתְפָּעֶם (Dan. II, 1); Yalk. Dan. 1060; Yalk. Gen. 147. Midr. Till. to Ps. LXXVII מִתְפָּעֶמֶת אני והולכת I am constantly perturbed (sleepless); a. e.

פַּעַם c. (b. h.; preced.) 1) *beat, step.*—*Pl.* פְּעָמוֹת, פְּעָמִים. Y. Sabb. XVI, 15ᶜ כיון שהרגיש בקול פְּעָמוֹתָיו וכ' when he perceived the sound of R. Yishmael's foosteps. Cant. R. to VII, 2 אינו מדבר אלא בפַּעֲמֵי רגלים the verse speaks of the steps of the festive pilgrimages; ib. ומה הדית יפיין לְפַעֲמַיִךְ וכ' and what was the beauty of 'thy footsteps?' That they locked the door for all troubles (no troubles arose in the homes of the pilgrims during their absence). Lam. R. introd. (R. Nahm.) ולא היו עולין לפעמי רגלים they have not gone up on festive pilgrimages; Yalk. Is. 302; a. e.—2) *time.* Sabb. 12ᵇ אותה קרא וכ' פ' once it happened that he read &c. Pes. X, 4 (116ᵃ) שבכל הלילות אין אנו Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) מטבילין אלא פ' אחת וכ' all other nights we dip (eatables) only once, and this night twice. Gen. R. s. 18 וחזר ובראה לו פ' שניה and he created her a second time; הדא הוא דכתיב זאת הפ' זאת הוא של אותו הפ' therefore it is written (Gen. II, 23) 'this the time', this is (the creation) of this time; a. v. fr.—*Pl.* פְּעָמִים. Pes. l. c. Yoma I, 6 הרבה וכ' פ' many a time I read to him from Daniel; a. fr.—ש־פ' *at times, sometimes.* Men. 99ᵃ sq., v. בְּרִשְׁוּל. Lev. R. s. 35, end שעושה בזכות וכ' פ' sometimes he makes (rain) for the sake of one man &c.; Y. Taan. III, 66ᶜ top. Cant. R. l. c. פעמים חללו פ' מכוסין פ' those steps (of the travellers) are at times covered, at times uncovered; a. fr.—*Du.* פַּעֲמַיִם *twice.* Sot. 42ᵃ פ' מדבר עמם וכ' he addresses them twice, once &c. Cant. R. to II, 16 ואני ... בכל יום פ' וכ' and I declare the unity of his name twice every day (saying), Hear, O Israel, &c.; a. fr.

פְּעַע (cmp. נְפַע) *to crush.* Targ. Jud. V, 26 פְּעַת ed. Lag. (ed. פְּצַעַת).

פַּעְפּוּעָא I m. (פַּעְפַּע I) *breaking, beating.*—*Pl.* constr. פַּעְפּוּעֵי. Sabb. 109ᵃ פ' ביעי וכ' (some ed. פירעפועי) to make 'hashed eggs' (of roasted eggs) is forbidden (on the Sabbath).

פַּעְפּוּעָא II f. (פַּעְפַּע II) *cover, darkness.* Targ. Job XI, 17 (Ms. פִּיעְפּוּעָא; h. text תעפה).

פַּעְפּוּעִין m. pl. name of an *herb*, prob. (καρδαμίνη) a kind of *cress.* Y. Peah VIII, 21ᵃ top (expl. by קָקוּלִין, q. v.); Y. Erub. III, 20ᵈ top; Bab. ib. 28ᵃ.

פַּעְפַּע (v. פְּעַע) 1) *to crush, crumble.* Y. Yoma I, 38ᶜ bot. אנו פִּעְפַּעְנוּ את הכתלים we (through our sins) have smashed the walls (with ref. to Ps. CXXXVII, 7); Midr. Till. to Ps. l. c. Y. Sabb. VII, 9ᵈ sq. חמְפַעְפֵּעַ גושים he that crushes clods.—2) *to spread; to pierce, penetrate.* Y. Orl. I, 61ᵃ חשרשים מְפַעְפְּעִין אותו the roots pierce it (the pot). B. Bath. 10ᵃ ברזל קשה אור מְפַעְפְּעוֹ iron is hard, fire penetrates it; Koh. R. to VII, 26 ודאש מְפַעְפְּעָתוֹ. Hull. 105ᵃ החמין מפעפעין את הידים וכ' hot water enters into the skin of the hands, but does not wash away the fatty substance. Lam. R. to IV, 9 היה אותו הריח מפעפע בהם וכ' the flavor permeated them (creating a morbid appetite), and they died. Lev. R. s. 16, v. עֻכָּן. Y. Snh. X, 28ᵈ top והיה ריחו מפעפע and the flavor of wine spread. Y. Hag. II, 77ᵇ bot.; Ruth R. to III, 13; Koh. R. to VII, 8, v. כָּרֵס; a. e.

פַּעְפַּע I ch. same, *to hash*; v. פִּיעְפּוּעָא I.

פַּעְפַּע II (transpos. of עפעם, v. עָפַם; cmp. גְּעִגֵּעַ) *to bend, cover, darken.* Part. pass. מְפַעְפַּע; f. מְפַעְפְּעָא. Targ. Job X, 22 (h. text רפש).—V. פַּעְפּוּעָא II.

פְּעַר (b. h.) 1) *to open wide.* Pesik. R. s. 4, end פָּעֲרָה חחרוביתא עצמה וכ' a carob tree opened itself and swallowed him. Midr. Till. to Ps. CXIX, 131 פָּעַרְתִּי פי לתורתך I open my mouth for thy Law; למלקוש ... כשם שפּוֹעֲרִים as people open their mouth for the late rain (to inhale it); a. e.—2) *to uncover (one's self)*, esp. *to commit a nuisance before the idol Peor.* Snh. VII, 6 חפּוֹעֵר עצמו לבעל פעור וכ' he who uncovers himself before Baal Peor (is guilty, for) this is the mode of worshipping him. Yalk. Hos. 526 כלום ... אלא שתְּפַעֵר עצמך לו they ask of thee only that thou uncover thyself before him. Snh. 64ᵃ פ' בפניו he eased himself before him; a. fr.

Pi. פִּיעֵר same. Sifré Num. 131 המְפַעֵר עצמו לבעל פעור, v. supra. Ab. Zar. 44ᵇ שמְפַעֲרִין לפניו וכ' before whom they commit a nuisance every day.

פְּעַר ch. same, *to uncover.* Targ. Y. I Num. XXV, 1.

Pa. פַּעֵר same. Ab. Zar. 51ᵇ השתא פַּעוּרֵי מְפַעֲרִין קמיה וכ' since they commit nuisances before him (Peor) as a mode of worship, should not offering salt and water be considered as worship?

פַּפָּא (tradit. pronunc. פָּפָּא) pr. n. m. *Pappa (Papa)*, name of several Amoraim. Snh. 49ᵇ, a. fr. רב פ' סבא the elder R. Papa. Taan. 6ᵇ; Ber. 59ᵃ. B. Bath. 90ᵇ, v. הוֹן; a. fr.

נְהַר פ' פַּפָּא II pr. n. *N'har Pappa*, name of a canal and of a place in Babylonia. B. Mets. 86ᵃ Yoma 77ᵇ (Ms. O. פקוד; Ar. a. Ms. Alf. פרת, v. Rabb. D. S. a. l. note 8).—Denom. f. *pl.* פַּפְּרָתָא (נְהַר) belonging to N. P. Erub. 82ᵇ תרתי ריפתא נ' פ' (Ms. M. פַּפָּאתָא; ed. Sonc. ריפתאה פפיחאה, v. Rabb. D. S. a. l. note) two loaves of the size baked in N. P.

פַּפָּד, v. פפר.

פַּפּוֹלְסְמוֹן m. = אָפּוֹבַלְסָמוֹן. Gen. R. s. 34. Ib. s. 33 Ar. (ed. פלסמ'). Ib. s. 39, beg. Ar. (ed. אפופ').

פַּפּוּנָא m. (denom. of next w.) *of Paphunia.* B. Kam. 115ᵃ זבניה לפ' he sold it to a Paphunian.—*Pl.* פַּפּוּנָאֵי. Ib. 54ᵇ ידעי טעמא וכ' פ' the Paphunians know a reason for that (alluding to R. Aha b. Jacob of Paphunia); Kidd. 35ᵃ. Hull. 139ᵇ; a. e.—B. Mets. 68ᵃ כרשי פ' sales customary at Paphunia, v. כַּרְשָׁא.

פַּאפּוּנְיָא, פָּפּוּנְיָא pr. n. pl. *Paphunia* (supposed to be *Epiphania* on the Euphrates; v. Neub. Géogr., p. 360; v., however, פַּפָּא II). B. Bath. 16ᵃ; Yalk. Sam. 77; Yalk. Job 893. Pes. 42ᵃ. Nidd. 67ᵇ.

פַּפּוּס pr. n. m. (Πάππος) *Pappus*, 1) P. b. Judah, the alleged husband of the mother of Jesus of Nazareth.

Sabb. 104b (missing in editions under censorial supervision). Tosef. Sot. V, 9 כגון פ׳ בן ר׳ שהיה נועל וכ׳ (not שנועל) like P. b. J. who locked the door before his wife (refused to live with her on account of a suspicion); Y. ib. I, 17a bot.; Y. Kidd. IV, 66a וחודה בן פ׳; Gitt. 90a פ׳ בן ר׳; Num. R. s. 9 ר׳ בן פ׳.—2) *Pappus* (*ben Judah*), mentioned in connection with לוליינוס, q. v. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. V; Y. Taan. II, 66a top פירפוס (corr. acc.); a. fr.—3) *Pappus*, father of R. Judah, a contemporary of R. Joshua. Y. B. Bath. V, 15a bot.; Y. Ber. II, end, 5d.—[Gen. R. s. 21 ר׳ פ׳; Eduy. VII, 5 פפוס Ms. M., v. פַּפְּרִיס.]

פפרסיא *a certain ingredient put in colors* (?). Midr. Sam. ch. V. [The entire passage shows evidences of corruption.]

***פפי, פָּפַח**, *Pi.* פִּפָּה (cmp. פִּרֵק) *to mouth, talk in a proud manner.* Treat. Der. Er. ch. II המנמין והמְפַפִּין בידיהם those who speak and mouth (gesticulating) with their hands.

פַּפַּי pr. n. m. *Pappi*, 1) name of an Amora, son-in-law of R. Yitsḥak Napp'ḥa. Ḥull. 110a; a. fr.—2) an otherwise unknown person. B. Bath. 48b Rashi a. Mss. (ed. פאפי, v. Rabb. D. S. a. l. note 60).—3) a fictitious name in an incantation formula. Gitt. 69a.—V. פָּאפַי.

פָּפֵי, v. פָּאפַי.

פַּפְּיָאס, v. פַּפְּרִיס.

פַּפִּיאָתָא, v. פַּפָּא II.

פַּפְּיָאס, פַּפְּיוֹס, פַּפְּיוּס pr. n. m. (Παπίας) *Papias*, name of a Tannai. Eduy. VII, 5, sq. (Ms. M. פפוס, corr. acc.); R. Hash. 6a (v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Tem. III, 1. Shek. IV, 7 (early eds. פפריס; Ms. O. פפראס, v. Rabb. D. S. a. l., p. 32, note 90). Yalk. Gen. 34; Gen. R. s. 21 פפוס (corr. acc.); Cant. R. to I, 9 פפיס. Mekh. Yithro, ʿAmal., s. 1 פפיס.

פַּפִּיר m. (cmp. πάπυρος) *papyrus, linen made of papyrus.* Gen. R. s. 37, end כלי פ׳ garments made of papyrus; Yalk. ib. 62; Yalk. Chr. 1073.

פַּפִּילוֹן m. (papilio) *pavilion, tent, curtain.* Pesik. Vayhi, p. 2a עשו לה פ׳ ... בתוך פ׳ Ar. (ed. פאפילון) make a tent for her (my daughter), and I shall speak to her in the tent; Cant. R. to III, 9 פַּפְּלִיוֹן; Yalk. Ex. 365 אפוליון (corr. acc.; Yalk. Cant. 986 קרטון). Yalk. Ps. 735 נטל פיפילון ופירש עליו (corr. acc.) he took a curtain and spread it over him (David's body); Ruth R. s. 3, beg. פירפקין (corr. acc.). Yalk. Ps. 650 (ref. to Ps. X, 11, a. Job XXII, 14) הדיין הזה משהן נותנין פסליון לפניו וכ׳ (read: מותחין פפ׳) when they spread the curtain before him, the judge no longer sees what is going on; Midr. Till. ed. Bub. to Ps. l. c. נותנין פלישטין (corr. acc.; Gen. R. s. 36, beg. מותחין כרלה; Lev. R. s. 5, beg. הוילון).—*Pl.* פַּפִּילְיוֹנוֹת (f.), פַּפִּילְיוֹנִין. Y. Erub. VI, 23c bot. פ׳ מגיעות עד הקורות curtains reaching to the ceiling. Y'lamd. to Num. XI, 16 quot. in Ar. אנו עושין לך פ׳ וכ׳ we will make thee curtains, and none shall see thee.

פַּפְּלִיוֹן, v. פַּפִּילוֹן.

פַּפְּתָא, Y. Kil. IX, 32b top, לגו פ׳, v. גּוּבְתָא.

פַּץ m. (פצץ, *to split*) *board.*—*Pl.* פַּצִּים, פַּצִּין. Maasr. I, 7 מבין הפ׳ Mish. a. Y. ed. (Bab. ed. הפְּסִים; Ms. M. הפצ׳) oil from between boards of the press. Men. 33b הנרחה בפצין (Rashi בפצים) if he placed the inscription in the boards of the door frame; v. פַּצִּים.

פַּצָּא ch. same, *board*; (cmp. דַּף) *column* or *page* (of writing).—*Pl.* פַּצִּין. Targ. Jer. XXXVI, 23 (Ar. a. Levita פַּצִּים h. pl.; Levita emends פצירין; h. text דלתות).

פְּצָא, v. פְּצֵי.

פְּצוּחַ, v. פִּצֵּחַ.

פְּצוּלְיָא, v. פִּרְצוּלְיָא.

פְּצַח 1) (=b. h. פָּצַח) *to burst, open*, v. פִּצֵּחַ.—2) (cmp. פָּצַע *Hif.*; v. Syr. פצח P. Sm. 3208) [*to spread,*] *to sparkle, be bright*, v. פִּצֵּחַ.

Pa. פַּצֵּחַ (with עינא) *to brighten the eye-sight.* Ab. Zar. 28b פַּצּוּחֵי עינא to apply a paint (on the Sabbath) for the sake of brightening the eye-sight.

פַּצְחָא m. (preced.) *open, unwalled place.*—*Pl.* פַּצְחִין, פַּצְחַיָּא. Targ. O. Lev. XXV, 31 (some ed. פְּצִי). [Targ. Ps. LXXXIX, 41 Ms., v. פִּצֵּחַ.]

פְּצַחְתָּא f. (פצח) *breaking forth, joy.* Pesik. Ronni, p. 141b (one of ten expressions for joy); Yalk. Is. 338.

פְּצָא, פְּצֵי (b. h. פָּצָה) [*to split*] 1) *to open* (the mouth). Targ. Job XXXV, 6 (Ms. פְּאצֵי).—2) (cmp. פָּדָה a. פָּצַע) *to rescue, save.* Ib. XXXVI, 16 פְּצָאֲרִינָךְ (h. text הסירתך). Targ. Ps. XXII, 9; a. fr.—3) (cmp. פָּצַע) *to branch off.* Ab. Zar. 17a חד פְּצֵי לע״ז וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) one road branched off towards an idolatrous temple, and another to a house of prostitution.—*4) *to pass between.* Pes. 111a ואי פ׳ Ar. (Ms. O. 2 פְּצָיָא; Ms. O. 2 אִיפְּסַע ed. ממצעין) and if one (she) passes.

Pa. פַּצֵּי, *Af.* אַפְצֵי *to deliver, save.* Targ. Ps. LXX, 2. Targ. Prov. XIV, 25 (ed. Wil. *Af.*).—B. Bath. 45a דינא הוא דרנא דמַפְצֵי ליה מיניה (or דמַפְצֵי) the law is that he (who sold the ass) must rescue it from him (the gentile that took it by force; i. e. must restore the ass to the buyer or indemnify him). Keth. 91b לא מְפַצֵּינָא לך (or מִפְּצִינָא) I shall not be bound to restore it to thee. Ib. 92a; a. e.

Ithpe. אִתְפְּצֵי *to be delivered.* Targ. Prov. II, 12; 16.

פְּצִיד, פַּצִּידָא, פְּ׳ m. (פצץ, פצי, with format. ד; v. preced.) 1) *cut, trench, rivulet.* Targ. Is. XXX, 14.—*Pl.* פְּצִידִין, פַּצִּידַיָּא, פְּצִי׳. Targ. II Kings III, 16. Targ. Job XIV, 11 Ms. (ed. פְּרָצִיד׳, פַּרְצַד׳).—2) [*that which is cut*

out; cmp. בְּקַעַת,] *lump of ore.*—*Pl.* as ab. Ib. XL, 18.—3) (cmp. פָּרִיץ, אֲפִיק) *strong, violent man.*—*Pl.* as ab. Ib. XLI, 7.—V. פַּרְצִידָא.

פְּצִירָה I m. (פָּצַר) 1) *open, an unwalled place*, v. פַּצְתָּא.—*Pl.* פְּצִירָתָא, פְּצִירָתָיָא. Targ. Y. Num. XIII, 19 כרכין פ׳ (ed. Vien. פְּצִירָתֵי; h. text מחנים). Targ. Esth. IX, 19. Ib. 27 (ed. Vien. פַּצִּירַתְּ). Targ. Josh. XIII, 23; 28 (ed. Lag. a. oth. פְּצַחֲיָתָן; h. text חצר־). Targ. Ps. LXXXIX, 41 פְּצִירְוֹי (ed. Wil. פְּצִירְוֹי, Ms. פְּצַחְוֹי; h. text ומבצר־); a. fr.—2) *bright; checkered*, v. פַּצִּירַ.

פְּצִירָה II pr. n. pl. *P'tsiaḥ* (*Open Town*). Targ. O. Deut. II, 23 ed. Lsb. (oth. ed. רפיח, דפיח, v. Berl. Targ. O. II, p. 50; h. text חצרים).

פְּצִירָה m. (פָּצַר) 1) *bright, sparkling.* Targ. Is. XVIII, 4 (ed. Wil. פָּצוּחַ).—2) *checkered.*—*Pl.* פְּצִירְיִן. Targ. O. Gen. XXXI, 10; 12 ed. Berl. (ed. Amst. פ׳). Targ. Zech. VI, 3; 6.—3) *open place*, v. פְּצִירָה I.

פְּצִירְאֵי m. pl. (preced.) *inhabitants of unwalled places.* Targ. Esth. IX, 19.

פְּצָרִים m. (פצם) *board.* Sabb. VIII, 7 כדי ליתן בין פ׳ לחבירו as much as is required between one board and another (when they are piled up).—[Maasr. I, 7 הפצרים, v. פֵּץ.]—Esp. *the board nailed against the wall to form a door-frame, door-post.* Men. 34ᵃ אין לו אלא פ׳ אחד בית שאין a room which has only one door-post (the corner wall serving for the other post). Ib. 33ᵇ הניחה בפצרים Rashi, v. פֵּץ.—*Pl.* פְּצִירְמִין. Ib. לפי שאין לה פ׳ because it (the exedra) has no door-frame. Ib. עדי פצירמו ed. (Ms. M. פצירמין, read: פַּצְרְמֵירוֹ), v. עָדָר I. Erub. 93ᵃ פְּצִירְמֵירָהּ, v. שָׁוָה. B. Bath. 12ᵃ פרץ את פְּצִירְמָיו if he broke open its door-frame (opened again a walled up entrance). Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ מפרק את פצירמיו he takes out its door-posts; a. e.

פְּצִירְמָא, פְּצִירְמָה ch. same. [Targ. Jer. XXXVI, 23 פצרים some ed., v. פַּצְתָּא.]—*Pl.* פְּצִירְמִין, פְּצִירְמָיָא, פְּצִירְמֵי. Men. 33ᵇ דאית להו פ׳ ולית להו מזוזתא that have door-posts, and yet have no inscriptions; a. e.—Trnsf. *column, page* (of writing). *Pl.* as ab. Targ. II Esth. VI, 1. Targ. Jer. l. c., v. פַּצְתָּא.

פְּצִיעַ m. (פָּצַע) *mashed*; constr. פְּצִיעַ, v. פָּצַע.

פְּצִיעָה f. (פָּצַע) 1) *splitting, cracking.* Sabb. 75ᵃ פ׳ בכלל דישה opening the purple snail (squeezing the fluid out) is an act coming under the category of threshing.—2) *an open wound.*—*Pl.* פְּצִיעוֹת. Snh. 37ᵇ; Tanḥ. B'resh. 9, a. e. פ׳ פ׳ several wounds, contrad. to חבורות. Y. Kil. IX, end, 32ᵈ היו בראשו פ׳ (not בראשי פצעיות) if one has several wounds on his head.

פָּצַל (b. h.; cmp. בצל) *to split, peel.*

Pi. פִּרְצֵל *to split, divide, branch off; to peel, lay bare.* Bekh. VI, 5, v. infra.—Part. pass. מְפוּצָּל; f. מְפוּצֶּלֶת; *pl.* מְפוּצָּלִים, מְפוּצָּלִין; מְפוּצָּלוֹת. Men. XI, 6 (96ᵃ) מפ׳ מראשיהן (Mish. ed. מזַפָּצָלִין) forked at the top; Tosef. ib. XI, 7; Yalk. Ex. 369. Ḥull. 59ᵇ מפ׳ (קרנים) forked horns (antlers). Yalk. Ps. 685, v. infra.

Hif. הִפְצִיל 1) *to split, divide.* Bekh. VI, 5 (39ᵇ) ... חיה מַפְצִיל עצם Mish. (Bab. ed. מְפַצֵּל) if the top end (root) of the tail divides the bone (i. e. if the backbone is branched at the place where the tail begins; Rashi מפציל את העצם peels the backbone, i. e. if the end of the backbone is bare of skin and flesh).—2) *to form branches, branch off.* Yoma 29ᵃ מה אילה זו קרניה מַפְצִילוֹת לכאן ולכאן אף שחר זה מפציע וכ׳ as the antlers of the hind branch off this way and that way, so the light of dawn spreads &c.; (Yalk. Ps. 685 מַפְצֵל וכ׳ ... מפוצלות ...). Yoma l. c. כל זמן שמגדלת קרניה מפצילות as long as it grows, its antlers form additional branches every year; Yalk. l. c.—3) *to form streaks, to wrinkle.* Nidd. 47ᵃ (expl. משִׁפְצִיל (Ar. מִשְׁפָּצֵל) when the skin of the central circle of the oblate part of the breast appears wrinkled.

Nif. נִפְצַל *to be peeled, streaked*, v. supra.

פְּצַל ch. same, *to peel, skim.* Y. Bets. V, 63ᵃ, v. בָּא.

Ithpa. אִיפְּצַל, *Ithpe.* אִיפְּצִיל *to be split, branch off.* Yoma 71ᵇ, a. e. עמרא אִיפְּצוּלֵי מִיפְּצַלָא wool (on the sheep) splits off (does not grow like stalks); כיתנא נמי אִיפְּצוּלֵי מִפְּצִיל but flax also splits!; v. פִּרְחֵן. Ḥull. 59ᵇ חיכא דמִיפְּצַלָא לא דין וכ׳ when the horn is branched, there is no question (that the animal belongs to the beasts of chase, חַיָּה).—Erub. 29ᵇ, v. בְּצַל.

פְּצַם (b. h. פָּצַם; cmp. פצר, a. preced.) *to split, break.*

Pa. פִּצֵּם *to break open, frame an aperture.* Targ. Jer. XXII, 14 (h. text קרע).—V. פַּצְתָּא.

פָּצַע (b. h.; cmp. preced.) 1) *to split, crack* or *squeeze open; to wound.* B. Kam. 93ᵃ הכני פָּצְעֵנִי על מנת לפטור פטור (if one said to one's neighbor) strike me, wound me, with the condition that thou be free (from indemnity): he is free. Ib. הכני פצעני על מנת לפטור וכ׳ (if he said) 'strike me, wound me', (and he is aked,) with the condition that I shall be free?, and he answers, yes. Sabb. VII, 2 הפּוֹצֵעַ שני חוטין he who divides off two threads (on the loom). Tosef. ib. VIII (IX), 21 כדי לְפַצּוֹעַ וכ׳ large enough to divide with it two threads (on each side) at a time. Yalk. Gen. 38 פְּצָעָתְהוּ, v. פָּצַע. Sabb. 75ᵃ חצד חלזון ורפּוֹצְעוֹ he who catches a snail and breaks it open (squeezes it out); Tosef. ib. VIII (IX), 2 לפצעו (corr. acc.). Sabb. l. c. שפָּצָעוֹ מת when he squeezed it out after it was dead. Y. ib. XVII, beg. 16ᵃ לְפַצּוֹעַ בו אגוזים to open nuts with it. Tosef. Kel. B. Kam. I, 6 פּוֹצְעָן את מוחו וכ׳ (not פצערן), v. גֶּזֶר; a. fr.—Part. pass. פָּצוּעַ; *pl.* פְּצוּעִים, פְּצוּעָן. Teb. Yom III, 6 זיתים פ׳ burst olives. Ter. X, 7 פְּצוּעֵי תרומה burst olives set aside for priests' gifts; a. e.—Esp. פְּצוּעַ הַכָּא (פ׳ הָכָּה) *one whose testicles are crushed* (forbidden to marry, Deut. XXIII, 2). Yeb. VIII, 1. Ib. 2 איזה פ׳ ד׳ כל שנִפְצָעוּ וכ׳ what is meant by *p'tsu'a dakka*? One whose testicles, one or both, are crushed. Ib. 75ᵇ פ׳ ד׳ בידי שמים one whose testicles are crushed from a natural cause כשר

(not through human action) is permitted to marry. Ib. (ref. to Deut. l. c.) הירנו דקרינן פָּצוּעַ ולא קרינן פָּצִיעַ Ar. it is therefore (to indicate human action) that the text has *p'tsu'a*, (one that has been mashed) and not p'tsi'a (one who is mashed); [ed. הַפָּצוּעַ ... פצוע ..., v. Rashi]. Ib. בכולן פ' the expression 'mashed' refers to all parts of the genitals.—*2) *to divide the ends of a web, fringe.* Men. 40b כיון שפָּצוּ בה שלשה (Ms. M. שצבעו, Mss. R. a. K. שבצעי, v. Rabb. D. S. a. l. note) as soon as they had fringed three fingers' lengths of it.

Pi. פִּצֵּעַ same. Y. Maasr. I, end, 49b זית שפִּצְּעוּ וכ' olives which they opened with unclean hands; Tosef. Toh. X, 11 שפצעו; Sabb. 145a הִמְפַצֵּעַ בזחים וכ'; a. e.; v. infra *Hif.*

Nif. נִפְצַע, *Nithpa.* נִתְפַּצֵּעַ *to be split, squeezed open, crushed; to be wounded.* Y. Taan. I, 63d top נ' בנו his son was wounded (or had a fracture). Yeb. l. c.; a. e.—Num. R. s. 10 (ref. to Prov. XXIII, 29) זו הזונה ... נִפְצַעַת וכ' that is the adulteress who is wounded with wounds of love, 'for naught', without any wound through her husband. Orl. III, 8 נִתְפַּצְּעוּ האגוזים if the nuts (in the mixture) were cracked; Tosef. Ter. V, 10.

Hif. הִתְפְּצִיעַ 1) *to split.* Y. Shek. VI, beg. 49c מַפְצִיעַ splitting wood. Snh. IX, 6 מַפְצִיעִין את מוחו וכ'; Y. ib. X, 28d bot. ומַפְצִיעִין וכ', v. גָּזַר; a. e.—2) *to branch off, spread, scatter.* Yoma 28b תימור של חמה מַפְצִיעַ לכאן ולכאן the light-column of the dawn irradiates in all directions, opp. to מחמר וצולה במקל, v. חָמַר. Ib. 38a של הללו מפציע וכ' the smoke column of the frankincense prepared by them branched off in all directions. Ib. 29a, v. פָּצַל; a. e.

פְּצַע ch. same. Targ. Y. Gen. XXII, 3 Ar. (ed. קטע; h. text בקע). Targ. Jud. V, 26, v. פָּצַע.—Gen. R. s. 93 (ref. to בי ולא בירח ... אם למִפְצַע קיסין אנא בי, Gen. XLIV, 18) take me, not him (Benjamin), if for drawing water, I am (strong enough to do it), if for attendance, I am &c., if for splitting wood, I &c.—Part. pass. פָּצִיעַ; f. פְּצִיעָא. Ib. s. 68 דין מוחירה פ' (some ed. פצוצין, corr. acc.) this one had his skull fractured; Lev. R. s. 8 פְּצִיעָה; Num. R. s. 3 דין רישיה פצוע ודין ידיה פצוע (corr. acc.) the one had his head broken, the other, his arm; Tanh. Ki Thissa 5; a. e.

Pi. פַּצֵּעַ same. Y. Snh. II, 20c bot. מְפַצֵּעַ קיסין ... חמא he saw R. H. ... split wood.

פֶּצַע m. (b. h.; preced.) *wound.* Yalk. Gen. 38 (ref. to Gen. IV, 23) וכי איש אשר הרגתי וכי פצעתיו מזיד שיהא הפ' קרוי על שמי was it a man I killed? and did I wound him wilfully, that the wound should be called by my name?; Tanh. B'resh. 11; a. fr.—Num. R. s. 10, v. פָּצַע.—*Pl.* פְּצָעִים, constr. פִּצְעֵי. Ib. Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. l. c.) דבר שהוא עושה פ' he struck him with something which makes open wounds (with a stone). Ib. s. 23 שיבואו עלי פ' בשבילו that wounds (sufferings) must come upon me on his account? Yeb. 63b (quot. fr. Ben Sira) רבים חרו פצעי רוכל וכ' many have been the wounds of the peddlers that lead to indecencies (by selling exciting perfumes); a. fr.

פִּצְעָא, v. פִּרְצָא.

פִּצְעוּת, v. פְּצִיעָה.

פַּצְעִילִין m. pl. (פָּצַע, with format. ל) *burst fruits, fruits that fell off in an unripe state and were placed in the sun to ripen.* Sabb. 45b top פַּצְעִילֵי תמרה dates lying on the roof to ripen; Bets. 40a; cmp. פִּרְצוּלַיָּא.

***פָּצַץ** *to split; to be split, branched.* Targ. Koh. XII, 5 וחִפְּיץ וכ' (ed. Vien. וחַפִּיץ; Var. וחצרץ) and the end of thy spine looks split like an almond from leanness.—V. פָּצָא, פָּצַח.

***פָּצַר** (b. h. פָּצַר) [*to split, drive into,*] *to press, urge.* Targ. I Sam. XV, 23 דפ' ומוסיף וכ' (ed. Lag. דבסר) who presses on (is impetuous) and adds to the prophet's words (h. text חפצר).

פִּצְרָא, v. פִּרְצָא.

פֶּקָא pr. n. *Peka,* name of a cave. Koh. R. to X, 8 מערתא דפ' (ed. Wil. דפֶּקַע); Pesik. B'shall., p. 88b דבֶּקַע.

פָּקַד (b. h.) [*to search, examine*] 1) *to visit*; (euphem.) *to have marital connection with.* Yeb. 62b ואינו פּוֹקְדָהּ and does not visit her (in due time, v. עוֹנָה I). Ib. חייב אדם לִפְקוֹד וכו' a man is bound to visit his wife before going on a journey.—Treat. S'mah. ch. VIII יוצאין ... ופּוֹקְדִין you may go out to the burial ground and call upon the dead until three days (after being placed in the sepulchral chamber), and there is no superstitious practice in that; מעשה שפָּקְדוּ אחד וכ' it occurred that one visited an entombed person, and the latter (was found living and) lived twenty years thereafter; a. fr.—2) (of the Lord) *to visit, remember, decree upon.* Tanh. Vayera 14 בלשון... אני פּוֹקְדֵךְ with the same expression ... I will remember thee (bless thee with issue). Ib. הריני פּוֹקֵד לאברהם וכ' I will remember Abraham (relieve him from impotence) at the same time with Abimelech (ref. to Gen. XX, 17-XXI, 1). Pesik. R. s. 43 כשבא לפקוד את חנה when the Lord came to visit Hannah; a. v. fr.—Part. pass. פָּקוּד; f. פְּקוּדָה; *pl.* פְּקוּדִים, פְּקוּדִין; פְּקוּדוֹת. Snh. 97a עד שהראשונה פ' שניריה וכ' while the first calamity is remembered (by the Lord for delivery), the second quickly comes.—3) *to count, muster*; v. פָּקוּד, פְּקֻדָּה, פְּקִידָה.—4) (denom. of פָּקִיד, interch. with *Hif.*) *to give in charge, entrust, deposit.* Pesik. R. l. c. פּוֹקֵד ... בעל פקדונות אני אצלי אני נותן לו I (the Lord) am a trustee, whatever a man deposits with me, I give back to him. Ib. נפשות פְּקַדְתֶּם אצלי וכ' you (Abraham and Sarah) deposited souls with me (converted souls to the belief in me), I will pay you back in souls (ref. to Gen. XXI, 1); a. fr.—5) (denom. of פָּקִיד) *to command, order.* Ib. s. 42 פָּקַדְתִּי לאדם וכ' I gave Adam a command, and he did not do it; פקדתי למלאך וכ' I commissioned the angel of death, and he did (what I commanded him). Shebu. VII, 7 (45a) שבועה שלא פָּקְדָנוּ אבא we swear that our father has not left us any order (concerning this case); Y. Keth. VII, 33b פִּיקְדָנוּ. Shebu. 48b מה לי שלא פָּקְדַנִי אבא ושלא פקדני אחי what is the difference between the oath of an heir 'that my

father has not left me an order', and 'that my brother &c.'?; a. fr.

Pi. פִּיקֵּד same, v. supra.

Nif. נִפְקַד, *Hithpa.* הִתְפַּקֵּד, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּד 1) *to be visited, remembered, decreed upon.* Gen. R. s. 53 בשעה שנִּפְקְדָה ... נִפְקְדוּ עמה when Sarah was visited &c., v. נִפְקְדָה. Ib. אינו דין שתִּתְפַּקֵּד is it not right that she should be visited? Tanḥ. Vayera 13 תזכי ונִפְקֶדֶת she shall be remembered. R. Hash. 11a. Pesik. R. s. 42 בדין הוא שיִּפָּקֵד אברהם it is right that Abraham be visited. Ib. שתִּתְפַּקֵּד אף היא that she be likewise visited. Lev. R. s. 29; Pesik. Baḥod., p. 150b (quot. from Rab's New Year's prayer) וברייות בו יִפָּקְדוּ לחזכירם וכ' and creatures are passed upon on that day to record them for life or for death; a. fr.—2) *to be commanded, commissioned.* Pesik. R. l. c. יש שנתפ' ולא עשה וכ' some are commanded and do not (what they are ordered to) &c. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4 עשו מה שנִּתְפַּקְּדוּ they did what they were commanded to do; a. e.

Hif. הִפְקִיד 1) *to give in charge, deposit.* B. Mets. III, 1 המַּפְקִיד אצל וכ' if a man deposits for safe-keeping with his neighbor &c. Ib. 36a sq. כל המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד he who deposits with his neighbor, does so with the presumptive condition that the latter's wife and children be also trustees (and it was no breach of trust to leave the deposit in their charge). Gen. R. s. 53 עמלק הִפְקִיד אצלי וכ' Amalek deposited with me bundles of thorns (wrong-doings) &c.; שרה הִפְקִידָה אצלי וכ' Sarah deposited with me virtues and good deeds &c. Pesik. R. s. 43; a. fr.—B. Mets. 35a ופרקין המפקיד הזה and our subject at college was *hammafkid* (the Mishnah B. Mets. l. c. and the discussions concerning it).—Part. pass. מוּפְקָד; f. מוּפְקֶדֶת &c. B. Kam. 105a כגון שהיתה ... מופ' ביד אחרים when his father's bag was left in trust with other people; a. e.—2) *to take charge of.* Yalk. Deut. 847 הַפְקֵד לי הפקדון הזה take this object in charge for me.

פַּקֵּד ch. same, 1) *to command.* Targ. O. Lev. VIII, 31 פַּקְדִית Mss. (oth. ed. *Ithpa.*; ed. Berl. *Pa.*, v. infra).—2) [*to give in charge,*] *to store up.*—Part. pass. פָּקִיד; *pl.* פְּקִידֵי. Keth. 5b מירפקד פקיד, v. חַבַּר. Pes. 33b משקין מירפקד פקידי (Rashi: מִירְפָּקִיד) liquids (in grapes) are stored up (the shell being merely a vessel), opp. מיבלע בליעי.

Pa. פַּקִּיד *to command, commission.* Targ. Gen. VII, 5; 9 (ed. Berl. פַּק', without Dagesh). Ib. XLIX, 33. Targ. Ps. LXVIII, 29. Targ. Am. IX, 3, sq. (ed. Wil. אַפְקִיד *Af.*); a. v. fr.—Pesik. Baḥod., p. 155b רבי ... הוה מְפַקֵּד לחבריה R. Z. commanded the students (saying), go and hear R. L. preach; Y. R. Hash. IV, beg. 59b. Y. Ber. IV, 7c bot.; ib. דרבי מיפקד (corr. acc.). Koh. R. to III, 2 הוה מפקד גו ביתיה gave orders in his house (made his will); a. fr.—Part. pass. מְפַקַּד, v. infra.

Af. אַפְקִיד 1) same, v. supra.—2) *to give in charge, deposit.* B. Mets. 36a חוו מַפְקְדֵי מריידו וכ' used to leave their hoes in charge of a certain old woman; יומא חד אפקדינהו וכ' one day they left them with &c.; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּקַּד, *Ithpe.* אִיתְפְּקִיד 1) *to be commanded.* Targ. O. Lev. VIII, 31, v. supra. Ib. 35. Targ. Ex. XXXIV, 34; a. fr.—Ab. Zar. 14a; 21a מִיתְפַּקְדִינָן Rashi (ed. מְיִפַּקְדִינָן, Part. pass. *Pa.*), v. פָּנִים.—2) *to be given in charge, be deposited.* Targ. Lev. V, 23 (O. ed. Lsb. אִתְפַּקַּד).—Keth. 5b; Pes. 33b, v. supra.

פִּיקָּדוֹן, פִּיקָּן m. (b. h.; preced.) *thing given in charge, deposit.* Gen. R. s. 93, beg. ליה שמידה פקדון אלא פוק דון (some ed. פוקדון in one word) it ought not to be called *pikḳadon,* but *puḳ don* (go out of this, avoid it; דון for דין). Shebu. V, 1 שבועת הפ' the oath concerning a deposit. Ib. 2 תן לי פִּקָּדוֹנִי give me my deposit back. Ib. VI, 7 מי שהפ' אצלו the trustee. Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 12 ומעלה בו מעל, a. Lev. V, 21) לפי שהוא כופרת בפ' because she betrays a trust; מה מימון הקל כל הכופר בפ' ... בפִּקָּדוֹן if in money matters which are of slighter import, he who denies a deposit is considered like denying the Lord, how much more so is one who denies the deposit of a body (purity of the family)! Tanḥ. Shof'ṭim 12 פ' אחד ... תן לו פִּקָּדוֹנוֹ וכ' one deposit has he (the Lord) with thee, give it back to him and make thyself a god; ומה פקדונו וכ' and what is his deposit? Said she, the soul within thee; a. v. fr.—*Pl.* פִּיקָּדוֹנוֹת, פִּיקֵּ'. Gen. R. l. c. ברח מן הפ' flee from receiving trusts; Yeb. 109a. בעל פ' *trustee.* Gen. R. s. 53; Pesik. R. s. 43, v. פָּקַד; a. e.

פִּיקָּדוֹנָא, פִּיקֵּ' ch. same. Targ. Lev. V, 21; 23, v. פּוּקְדָנָא.

פִּקָּדְתָּא f. (preced. wds.) *order, last will.* Gitt. 50b בשטר פ' it means the order of dispositions in the written will.

פָּקוּד m., *pl.* פְּקוּדִים (b. h. פְּקֻדִּים; פָּקַד) *mustered, included in the census.* B. Bath. 121b (ref. to Num. XIV, 29) מי שפְּקוּדָיו מבן עשרים ... שפקודיו וכ' every tribe whose members are mustered from twenty years and upward, to the exclusion of the tribe of Levi whose members are enlisted from thirty years.

פִּקּוּדָא, פִּקּוּד, v. sub פִּיק'.

פְּקוּדָאֵי m. pl. *inhabitants of Pekod.* Targ. Ez. XXIII, 23.

פְּקוּדָה f. (b. h. פְּקֻדָּה; פָּקַד) *watch, guard.* Neg. V, 3 שער הפ' hair of a leprous spot which remains after the inflammation has partly receded.—[פְּקוּדָה, Snh. 97a, v. פָּקַד.—Num. R. s. 4, v. פְּקִידָה.]

פִּקּוּחַ, v. פִּיקּוּחַ.

פִּקּוֹלִי, דַּ' pr. n. m. *P'ḳoli* (*Cotton Dealer* (?), v. next w.), surname of Simon, a Tannai. Ber. 28b; Meg. 17b.

פִּקּוֹלִין m. pl. (פָּקַל; cmp. פּוּקְלָא) *cotton tufts.* Nidd. 17a בפ' או בצמר וכ' (some ed. בפוקלין) with cotton tufts or with wool clean and soft. Ib. (Chald.) מאן בעי פ' דנהמא Ar. (ed. פְּקוֹלֵי בנ') who wants cotton tufts for the bed (v. נְהָמָא)?

פַּקּוֹס pr. n. *Piḳḳus,* name of a tower. Targ. Jer. XXXI, 37 (ed. Wil. פְּקוֹם); Targ. Zech. XIV, 10 (ed. Wil. פְּקוֹם; h. text חננאל).

פְּקוֹסָא, v. פִּרְקוֹסָא.

פְּקוֹסִים m. pl. nom. gent. *P'ḳosim.* Gen. R. s. 37 (expl. כסלחים, Gen. X, 14). ['Rashi' translates our w. by קונטרר"ש (?).]

פְּקוֹסִין, פְּקוֹסִים* m. pl. (פָּקַס II, v. פִּרְקָס) *coils, excrescences.* Gen. R. s. 41 'Rashi', v. סִרְקוֹסִים II.

פְּקוֹסְנָא, v. פִּרְסְנָא.

פְּקוֹעָא, פַּקּוּעָא, פַּקּוּעָה m. ch.=next w. Y. Shebi. III, beg. 34c (expl. מחוק, Shebi III, 1) פקוע R. S. to Shebi. l. c. (ed. פקועה). Ib. חדהן פקועא דבקעתא R. S. (ed. עה...) that means the *paḳḳu'a* of the valley. [R. S. *cracks* in the soil of the valley, v. מָחוֹק II.]

פַּקּוּעָה f., pl. פַּקּוּעוֹת (b. h. פַּקָּעוֹת; v. פִּרְקְעִין) *Coloquintida, Bitter-Apple,* a gourd. Sabb. II, 2 שמן פ' gourd-oil. Kel. XVII, 17 של פ' (שפופרת) the hollow stem of &c.

פְּקוּעָה part. pass. of פָּקַע.

פְּקוּקְלֶת f., *pl.* פְּקוּקְלוֹת (reduplic. of פָּקַל) *ramification of sinews.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XVII, Par. 14 (ref. to החלב שברן הפ' זה החלב . . . על הכסלים, Lev. III, 10) that means the fat between the sinews (in the loins); Tosef. Ḥull. IX, 14 פְּקוּקְרוֹת; Yalk. Lev. 462 הפקוקרות (or להביא הַפְּקוּקֶרֶת). Sifra l. c., ch. XIX (ref. to Lev. III, 9) את החלב חסמוך . . . בין הפ' this includes the fat near the tail, which is the fat between the sinews.

פְּקוּקַלְתָּא ch. same. Gen. R. s. 78 הא פ' דגידא שרי the ramification of the nervus ischiadicus is permitted; Yalk. ib. 133 הדרן פ' דגידא שריא (read: הדא).

פְּקוּקֶרֶת, v. פְּקוּקְלֶת.

פְּקוּרִין, v. פּוּקְרִין.

פְּקוּתָא, v. אַפְקוּתָא.

פָּקַד (b. h.) *to break through, open.*

Pi. פִּיקֵּחַ 1) *to open.* B. Bath. 12b אפילו . . . יין מְפַקְּחוֹ even if his heart be closed like a virgin (his mind be dull), wine will open it (make it bright).—Esp. (with גַּל) *to open a heap of debris; to attempt to rescue a person supposed to be buried in debris.* Ohol. XVI, 4 המְפַקֵּחַ בגל he who digs among debris (not knowing certainly that a corpse is buried there). Pes. VIII, 6. Keth. 15b לְפַקֵּחַ עליו את חגל as regards digging for his sake (on the Sabbath). Ib. 5a מְפַקְּחִין פירקוח נפש, v. פִּירְקוּחַ; a. fr.—2) [*to have the eyes open,*] *to guard, watch, care.* Ib. לפקח על . . . הולכין we may assemble in synagogues and school houses (in theatres and circuses) in order to watch over public affairs, on the Sabbath. Sabb. 150b לפקח על עסקי כלה וכ' to make arrangements for the reception of a bride &c.; Y. Ber. III, beg. 5d; a. fr.

Nif. נִפְקַח, *Hithpa.* הִתְפַּקֵּחַ, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּחַ (v. פִּקֵּחַ) 1) *to recover the faculty of hearing* (*and speech*). Gitt. II, 6. Yeb. 113a. Gen. R. s. 53; a. e.—2) *to recover the faculty of speech.* Pesik. R. s. 42 וכל אלם נפקח and every mute was made speaking.

**Hif.* הִפְקִירַ *to cause to escape.* B. Bath. 10a שינה מַפְקַחְתּוֹ, v. פָּכַח.

פְּקַח I ch. same, *to open (the eye)*; (with על) *to guard, care.* Targ. Job XIV, 3. Ib. XXVII, 19. Targ. Ps. (XLVI, 8; a. fr.

Pa. פַּקֵּחַ 1) *to remove debris.* Targ. Koh. III, 5.—2) *to make open-minded, bright.* Hor. 13b; Snh. 70a; Yoma 76b ריחנא פַּקְחָנִי (=פקחני) made me open-minded, v. רֵיחָנָא.

Ithpe. אִתְפַּקַּח *to awaken, become sober.* Targ. Ps. LXXVIII, 65 (h. text מתרונן).

פְּקַח II m. (preced.) *brightness, prudence.* Targ. Prov. XXVI, 12 פ' מסכלא וכ' Ms. (ed. only סכלא, v. Pesh.) the cunning of a fool is better than his (h. text תקוה).

פִּיקֵּחַ, פִּיקֵּחַ, פִּקֵּחַת m., **פִּיקָּה, פִּקַּחַת** f. (b. h.; preced. wds.) [*open,*] 1) (opp. to חֵרֵשׁ) *hearing.* Yeb. XIV, 1 חרש שנשא פ' ופ' וכ' if a deaf mute married one hearing, or a hearing person married &c.; פ' שנשא ונתחרשה if one hearing married one hearing, and she became deaf (and dumb); a. fr.—2) (opp. to סוּמָא or עִוֵּר) *seeing.* Ex. R. s. 36 משל לפ' וסומא וכ' like a seeing and a blind man walking together &c. Ib. s. 3 (ref. to Ex. IV, 11) פ' לראיריה לשמיעה *pikḥeaḥ* refers both to sight and to hearing; a. e.—3) (opp. to טִפֵּשׁ) *bright, smart, prudent.* Keth. 88a (in Chald. dict.) אי פ' הוא וכ' if he (the husband) be prudent, he may cause her to have an oath administered to her according to Biblical law. Y. Meg. II, end, 73c חזי פ' ושתוק be prudent and keep silence; Yoma 7a. Y. Sabb. II, end, 5c אשה פ' a wise woman; a. fr.—*Pl.* פִּקְּחִים, פִּקְּחִין, פִּי׳, פִּקְּחוֹת, פִּי׳. Yeb. XIV, 3, sq. Sabb. 153a. Y. Kidd. IV, 66c; Treat. Sof'rim XV, 10 פ' . . . רובן most bastards are bright; a. fr.

פְּקָטָא, v. פִּקְטַנְיָא

פְּקָטִין, v. פַּקְטִין.

פְּקָטַנְיָא m. pl.=next w. Targ. Ps. LXXV, 9 דורדייהא ופקטנייתא (ed. Wil. וּפְקָטְרָיָתָא; h. text שמריה).—B. Mets. 40b פְּקָטָךְ מאר אייעביד לחו (sing. form) it is thy froth (of the oil which thou hast deposited with me), what has been done with it? (it is not my fault; Ms. O. מאי אעבוד לך what can I do for thee?).

פִּי׳, פְּקִטִין, פְּקָטִים m. pl. (פקט *to burst forth, ferment*) *froth, foam* (of wine or oil). B. Mets. 40b . . . לוקח שמרים בלא פ' a purchaser of oil must accept a Log and a half of lees (to the barrel), but no froth. Ib. אחד הלוקח ואחד המפקיד לפ' the laws concerning foam are the same for the purchaser as for the depositor. Sifré Deut. 324 (ref. to Is. XXV, 6) שמרים שאין בהם כלום דבר אלא פ' lees in which there is nothing but froth (foul matter). Esth. R. to I, 3 שמא יחנו שמן פ' וכ' lest they put frothy (rancid) oil in the lamps, opp. פטים.

פַּקְטֵן (preced.) *to issue froth, to drop semen.* Targ.

Job XXI, 10 יְפַקְטֵן ed. Lag. (Ar. יְפַקְטִיז; ed. Wil. יפלט; h. text יגעיל).

פקטנין, Tanḥ. T'rum. 9, v. פִּיקְסִינָה.

פָּקֵן m. pl. (פּוּק; v. אֶפּוּקֵי) *exit, end.* Y.B.Bath.IX, 17[a] פ' שמיטתא the end of the Sabbatical year (the beginning of the new Sabbatical period).

פָּקִיד m. (b. h.; פָּקַד) *appointed to examine, officer, commissioner.*—*Pl.* פְּקִידִים. Pesik. R. s. 42 [read:] הרבה פ' יש יש שנתפקד וכ' there are various kinds of commissioners (of the Lord), some are appointed &c., v. פָּקַד. Num. R. s. 14 וכבשים כנגד פ' and lambs were offered (Num. VII, 83) in behalf of the officers; a. e.

פְּקִידָה f. (preced.) 1) *examination.* Nidd. I, 1; Eduy. I, 1 מפ' לפ' (her uncleanness dates back) from the present examination to the last one. Ib. זרי זו כפ' this is as good as an examination; a. fr.—2) *divine visitation* (for good or for evil), *remembrance, decree; use of the verb* פָּקַד. Snh. 91[b] משעת פ' from the moment when it is decreed (what the embryonic germ should grow to be). Pesik. R. s. 42 יש פ' לברכה there is a visitation (use of פקד) for blessing; יש פ' של גאולה וכ' there is a visitation for redemption &c.; Num. R. s. 4, beg. (interch. with פְּקוּדָה). R. Hash. 11[a] אתיא פ' פ' there is an analogy between *paḳad* (I Sam. II, 21) and *paḳad* (Gen. XXI, 1). Ex. R. s. 5 סרמן הפ' the password *paḳad* (Ex. III, 16, ref. to Gen. L, 24); שמעו הפ' they heard the announcement of remembrance (Ex. IV, 31); ויקדו על הפ' they bowed in gratitude for the announcement of remembrance; a. e.

פִּקְיוֹסְנָא* m., מאני דפ' *vessels made of clay and ordure* (Rashi). Ab. Zar. 33[b] (some ed. פקוסנא; Ms. M. פוקסמין; R. Ḥan., thinking of פיקסינון: *of box-wood*; v. Koh. Ar. Compl. s. v.).

פִּקְיָא I m. (פָּקַע) 1) *strip; shreds of garments ravelled into threads for wicks.* Shek. V, 1 בן בבי (ממונה) על הפ' Ben Bebai was appointed to superintend the preparation of wicks from the shreds of priestly garments; Y. Peah VIII, 21[a] (interch. with התחילה).—2) *a strip of leather, a strap* used as a *whip.* Yoma 23[a] בפ' ... לוקה he is smitt en by the overseer with a strap (expl. מַדְרָא, מַסְרָקָא). Ib. (ref. to Shek. l. c.) אמינא מאי פ' נגדא I would now say, *p'ḳi'a* means *strap* (appointed to execute punishment).—Eduy. III, 5 בית הפ' (Rabad הפְּקִיעָה) *that end of the bow from which the thong is snapped.*—3) [*that which is to be stripped* or *ravelled,*] *bundle, bunch.* B. Kam. 117[a] חושט לי פ' זה Ar. (ed. עמיר פ') hand me this bunch (of sheaves). Tosef. B. Mets. VIII, 4; a. e.—*Pl.* פְּקִיעִים, פְּקִיעִין. Sabb. XXIV, 2 מתירין פְּקִיעֵי עמיר וכ' you may untie bundles of sheaves for the cattle &c. Ib. 155[a] הן הן הן פ' הן הן כיפין *p'ḳiin* and *kippin* mean the same things. Ib. תרי פ' bunches are called *p'ḳiin,* when tied with two bands, v. כִּיפָּה. Tosef. Succ. I, 4; a. e.—4) *that which has been chipped off, piece.*—*Pl.* as ab., v. פָּקַע.

פְּקִיעַ II ch. m. (פָּקַע) 1) *spread, well-known.* Yeb. 37[b] דפ' שמיירחו their names are well-known (v. פָּקַע *Af.* 2).—2)=בָּקִיעַ, *expert.* B. Bath. 164[b] ומי פ' רבי וכ' Ar. a. Ms. F. (Ms. M. בָּקִי; ed. בָּקִיעַ) is Rabbi an expert in &c.?; a. e.—*Pl.* פָּקִיעֵי. Shebu. 42[a] Ms. F.; v. בָּקִיעַ II.

פְּקִיעָה, v. פָּקַע.

פקיעות, v. פָּקַע.

כְּפַר פְּ', פְּקִיעִין pr. n. pl., v. בָּקִיעִין.

פָּקַל *to split, peel.*

Pi. פִּיקֵּל same, esp. *to strip onions.* Maasr. I, 6 הבצלים משירקפלו (Y. ed. משיְפַקֵּל; Ms. M. משירַפֵּל) ואם אינו מְפַקֵּל וכ' (... מקפל) onions are subject to tithes when one begins to strip them (for storage), and if one does not want to strip &c., v. עֲרֵימָה; Y. ib. 49[a] bot. משיפקלו, expl. מן דו פּוּרְנָיָה, v. יריס וכ'. Ukts. II, 5 התחיל ... לְפַקֵּל בבצלים when one has begun the stripping &c.; (Tosef. ib. II, 13 לקלף).

פקלוניא, v. פִּילוֹנִיקְיָא.

פָּקַם *to split, perforate* (cmp. פצם), esp. *to prick an animal's mouth with the bit; to govern.* Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXIII, 16) 'he put a thing in his mouth' כאדם שנותן ... ופּוֹקְמָה להדיכן שירצה as a man puts a bit in the mouth of a beast and makes it go in what direction he desires; כך הקב"ה פּוֹקֵם את פיו so the Lord pricked his (Balaam's) mouth (making him 'go back' to Balak); Tanḥ. Balak 13; Y'lamd. to Num. l. c., quot. in Ar. הירה פוקם ... ופוקמה (ed. Koh. ופוקקה, corr. acc.).

Pi. פִּיקֵּם same, *to prick, perforate.* Num. R. l. c. (ref. to Num. l. c. 5) שעירקם פיו ופִּיקְּמוֹ וכ' he (the Lord) curved his mouth (as with a bit) and pierced it as a man drives a nail into a board; Yalk. ib. 765 עירקם את פיו ועקמו (corr. acc.).

פָּקַס I (cmp. preced.) *to tear open, open forcibly.* Sabb. 155[b] (expl. חַמְרָא) מרביצה ופוֹקֵס את פיה וכ' (Ms. M. ופוקק) he makes the animal lie down, and opens its mouth wide, and makes it swallow &c.; Tosef. ib. XVIII, 2 ופוקס את צווארו.

פָּקַס II (denom. of פִּיקָס) 1) *to paint the face with rouge* (cmp. φυκόω). Sabb. X, 6 וכן הפּוֹקֶסֶת and the same is the case with her who rouges (on the Sabbath); Y. ib. X, end, 12[d] הפוקסת חייבת משום צובעת rouging comes under the category of dyeing. Bab. ib. 64[b] שלא תכחול ולא תְּפַקּוֹס that she (the menstruant) must not paint (her eyes) nor rouge. M. Kat. 20[b] ולהיות ... אינו רשאי לכוף פוקסת dare not force his wife (mourning for a parent) to paint or rouge; a. fr.—2) *to make small curls pasted on the forehead.* Sabb. 94[b] (ref. to Sabb. X, 6) פוקסת משום טווה curling comes under the category of spinning; ib. 95[a] גודלת ופוקסת משום בונה plaiting the hair and curling comes under the category of building.

Pi. פִּקֵּס *to remove the coils of blossoms on gourds.* Maasr. I, 5 משירְפַקְּסוּ ואם אינו מְפַקֵּס וכ' are subject to tithes when they are trimmed, and if one does not want to trim &c.; B. Mets. 88[b], expl. פיקס שלהן, משיונטל, v. פִּיקֵּס.

Y. Maasr. I, 49ᵃ היה מפקס ראשון וכ' (not חוה) if one trims one by one (just when he needs them) and boils &c.; עד שיְפַקֵּס כל צורכו until he has trimmed as many as he wants for immediate use; Tosef. ib. I, 5 היה מְפַקֵּיץ ראשון וכ' ed. Zuck. Var. Ib. 6 תורמין . . . אע"פ שלא פִּיקֵּס ed. Zuck. (Var. פקס) one must give T'rumah of gourds, even if one did not trim them. Y. ib. l. c. פיקס ושילק וכ' if he trimmed and boiled &c.; a. e.

Nif. נִפְקַס *to be trimmed*, v. supra.

פִּקַּס ch. same, *to rouge*. Targ. Y. Gen. VI, 2 וּפַקְסָן (not וּפָּ').

פֶּקֶס, v. פִּרְקָס.

פַּקְסוֹסַיְדָּה m. pl. (v. פִּרְקָס a. פִּרְקוּסָא) *the coils on the blossom ends of gourds*. Y. Maasr. I, 49ᵃ (expl. משיפקסו, Maasr. I, 5) מן דו ירדים פ' when one removes the coils.

פִּקְסִינוֹן, פִּקְסִינָה, v. sub פִּרְקָ'.

פָּקַע (cmp. בקע) *to split; to burst; to break forth, escape*. Gen. R. s. 32 אינו מספיק . . . עד שהיא פּוֹקַעַת he scarcely beats it (the bad flax) once, when it bursts; ib. s. 34; Yalk. Is. 350. Gen. R. l. c. שאינו מקיש עלידם אחת עד שהיא פוקעת he knocks at them (the bad earthen vessels) scarcely once, and one is cracked (ib. s. 32 עד שהוא שוברם). Y. Maasr. III, 50ᵈ top פעמים שהיא פוקעת וכ' sometimes it (the fig) bursts under the wheel. Zeb. IX, 6 גחלת שפָּקְעָה מעל וכ' a coal that sprang from the altar; אברים שפָּקְעוּ וכ' chips of limbs that sprang off the altar. Tosef. Par. III (II), 11 פ' מעורה וכ' if a part of her skin . . . (in burning the red cow) leaped off beyond the pit. Ib. 12. Yalk. Num. 761 את הפּוֹקְעִין the portions which spring off, v. פָּקַע; a. fr.—Pesik. R. s. 11 או שמא תִּפָּקַע האוזן וכ' (or תִּפָּקַע *Nif.*) or (I would venture to say it, were I not afraid,) lest the ear of the hearer burst, i. e. it is almost blasphemous to say it; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 כדי שתבקע אוזן it is enough for an ear to burst). Y. Yeb. I, 2ᶜ bot. פקעו ממנה קידושין (not ופקעו) the betrothal rebounds from her, i. e. has no legal effect, opp. חלו עליה.—*Part. pass.* פָּקוּעַ; f. פְּקוּעָה *an animal which is ripped open*; בן (ח) פ' an animal taken alive out of the slaughtered mother's womb. Ḥull. 69ᵃ; a. fr.

Pi. פִּקַּע *to cause splitting*. Y. Pes. VII, 35ᵇ top שלא לפַקֵּעַ תחת הבשר in order not to cause a splitting of the bone under the flesh, v. פָּקַע.

Hif. הִפְקִיעַ 1) *to split, break open*. Sabb. III, 3 (38ᵇ) לא יַפְקִיעֶנָּה בסודרין he must not break it (the egg) over a hot cloth, Rashi (oth. interpret.: he must not cause it to crack by wrapping it in a hot cloth and rolling it; v. Tosaf. Yom Tob a. l.).—2) *to strip, pluck, ravel out*. Bets. 31ᵇ מתיר ומַפְקִיעַ וחותך may untie (the knot, v. חוֹתָם), or ravel out or cut through; Sabb. 146ᵃ; Y. ib. XV, beg. 15ᵃ, a. e. ומַפְקִיעִין, v. פָּקְפֵּק. Succ. V, 3 מהן היו מַפְקִיעִין they stripped them (the worn-out belts of priests) and used them for wicks; Sabb. 21ᵃ . . . בגדי מפקיעין אותן ומהן היו עושין פתילות וכ' they ravelled out priestly garments and made of them wicks &c.; expl. Y. Succ. V, 55ᵇ bot. מפשילים, v. פָּשַׁל. Esth. R. to I, 6 הכל מפקיעין בחבלי וכ' all make straps (for their couches) of woolen or flax ropes, and this wicked man uses byssus and purple; a. fr.—2) [*to cause breaking loose,*] *to release, cancel an obligation*. Yeb. 66ᵇ sq., a. fr. הקדש . . . מפקיעין מידי שעבוד consecration (of a pledged object), leavened matter (on the entrance of Passover), and liberation (of a pledged slave) cause a release from mortgage (cancel the mortgage contract). Bekh. 5ᵃ ארן בכור מפקיע בכור a first-born Levite could not serve as ransom for a first-born Israelite; דיו לבכור שהִפְקִיעַ וכ' it was enough for the firstborn Levite that he released his own consecration (that he needed no priest to be substituted for him); a. fr.—3) ה' השער *to break up, unsettle the market, to raise prices arbitrarily, create a panic*. Taan. II, 9 שלא להַפְקִיעַ השערים in order not to cause a sudden rise of market prices (by creating the impression of impending scarcity). Meg. 17ᵇ כנגד מַפְקִיעֵי שערים a prayer against those who raise prices (speculating on a coming scarcity).

פָּקַע ch. same, *to burst, break, escape*. Pes. 85ᵇ פ' ארזא וכ' the roof burst, v. זִיזָא I. B. Mets. 20ᵇ אירגא the cedar pillar of the school was cracked, v. לָתָא. Ab. Zar. 33ᵇ פָּקְעוּ they (the vessels) burst. Ib. 28ᵇ פָּקְעָא עינא her eye burst (fell out). Y. M. Kat. I, beg. 80ᵃ דלא יִפָּקַע וכ' lest the grain burst (sprout) and go to ruin.—Ḥull. 89ᵇ פ' ליה איסור גיד מיניה has the prohibition resting on the nervus ischiadicus gone from it (ceased to affect it)? Ib. 139ᵃ פָּקְעָה קדושתיידהו מיניידהו their sacred character has ceased; Y. Keth. VIII, 22ᵇ top פָּקְעַת מיניידהו קדושתן; a. fr.

Pa. פַּקַּע *to break*; מ' פ' *to hinder*. Gitt. 44ᵃ מְפַקַּע ליה ממצות (by leaving his slave in the hands of a gentile) he prevents him from living up to the obligations (resting on the Noachidæ, v. לֹא); Bekh. 3ᵃ.

Af. אַפְקַע 1) as preced. *Hif., to cancel, cause a release*. Shebu. 48ᵇ אתיא שביעית אַפְקַעְתֵּיהּ the Sabbatical year comes and causes the cancellation of the debt. Gitt. 36ᵇ אלימי לאַפְקוּעֵי ממונא they have the power to declare a debt cancelled. Keth. 3ᵃ, a. fr. כל דמקדש . . . ואַפְקְעִינְהוּ whoever betroths a woman, does so in the sense of the rabbinical law (v. דַּיְּתָא), and for an eventuality like this the Rabbis have annulled his betrothal retroactively (so that no divorce would be necessary at all); a. fr.—2) *to let go forth, issue, make known*. Gitt. 36ᵃ (ref. to בקיאין סרמנידהו their pictorial signatures on documents are well known) מעיקרא במאי אַפְקְעִינְהוּ on what kind of writs did they originally issue their signatures (so as to make the public familiar with them)?, v. פִּקְרֵעַ II.

Ithpe. אִתְפַּקַּע *to be broken into*. Targ. II Esth. III, 7 (ref. to ויתבקע, II Kings XXV, 4).

פָּקַע I m. (preced.) *split, crack; that which bounds off, splinter, piece*. Gen. R. s. 94 לא נמצא . . . לא קשר ולא פ' there was not in the timber either a knot or a crack; Cant. R. to I, 12. Pes. 84ᵇ משום פ' because by exposure to the coal fire the bone might crack. Ib. 85ᵃ משום פ' by striking at the uncovered part of the bone a split may be created in the covered portion; a. e.—*Pl.* פְּקָעִין, פָּקָעִים.

Sifré Num. 124 (ref. to Num. XIX, 5) לחבריא את חפ' R. S. to Par. III, 9 (ed. חפוקעין; Yalk. Num. 761 חפוקעין, v. פְּקַע) this is to include the fragments that jumped off (that they must be brought back and burned).

פֶּקַע II, v. פָּקָא.

פְּקִיעִין, פְּקָעָא, v. sub פִּירְקָא.

פְּקַעַת f. (פָּקַע) [*that which is to be unravelled*; cmp. בְּקַעַת] *coil, clue of thread, of rope* &c. Kel. X, 4 פ' של גמי a coil of rope made of reed grass. Gen. R. s. 12, beg. נטל פ' של גמי . . . ונכנס דרך חפ' וכ' he took a clue of rope and tied one end of it to the entrance, and he went in along the unwound rope, and came out along the rope; Koh. R. to II, 12 פְּקִיעַת גמי; Cant. R. to I, 1; a. e.—*Pl.* פְּקַעֲיוֹת. Kel. XVII, 2 שעורה בפ' של שתי is measured by the ordinary size of warp clues. Ḥag. 12ª חזה מרחיב והולך כשתי פ' וכ' was extending farther and farther (in two directions) like two unwound clues &c. Gen. R. s. 10, beg. נטל חקב"ה שתי פ' וכ' (some ed. פקיעות, corr. acc.) the Lord took two coils, one of snow and one of fire, and worked them into each other. B. Kam. 119ᵇ שירי פ' Ms. M. (ed. שיורי פְּקִיעוֹת; Ms. R. 2 פְּקָעוֹת) remnants of coils (given to the weaver); a. e.

פְּקַעְתָּא f. (פָּקַע) *hindrance, enforced idleness.* Keth. 47ª שכר פְּקַעְתָּהּ indemnity for being taken away from her work.

פִּירְקָא, פִּקְפּוּק m. (פָּקְפֵּק) *shaking, battering.*—*Pl.* פִּירְקֵי, פִּקְפּוּקִין. Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to פוקה, I Sam. XXV, 31) פִּירְקְפּוּקֵי דברים חזה שם there was a battering attack with words (to demolish David's arguments).

פִּקְפּוּקְתָּא f. (preced.) *breach.* Y. Snh. II, 20ᵇ (ref. to פוקה, v. preced.) [read:] אמרה ליה כד תירפוק פִּקְפּוּקְתָּךְ she (Abigail) said to him, when thou openest thy breach (offerest a weak point), they will say of thee that thou art a murderer.

פָּקְפֵּק (v. פָּקַק) 1) *to drive a wedge in; to loosen, shake.* Midr. Till. to Ps. LIII, v. infra. Succ. I, 7 (15ª) מְפַקְפֵּק ונוטל וכ' he loosens (the boards of the ceiling) and takes one board out. Y. Sabb. XV, beg. 15ª מְפַקְפְּקִין ומפקיעין וכ' (not בו) you may loosen the knot, or ravel it out, or untie &c., v. פָּקַע; מפקפקין ולא מפקיעין you may loosen the knot, but not ravel it out; ib. XX, end, 17ᵈ; Y. Meg. I, 71ª; Y. Bets. V, 63ᵇ top (not מפקפקין).—Part. pass. מְפוּקְפָּק; f. מְפוּקְפֶּקֶת; *pl.* מְפוּקְפָּקִין, מְפוּקְפָּקוֹת. Gen. R. s. 78 דהו הברכות מפ' וכ' the blessings were as yet shaky (uncertain) in his hands, opp. נתאששו, v. אוּשׁ; ib. s. 67.—Trnsf. [*to shake the foundations of,*] *to contest the validity of, make light of.* Eduy. V, 6 פ' בטהרת ידים he contested the rabbinical regulations concerning cleanness of hands; Ber. 19ª. Ab. Zar. 35ª גזירה . . . ואין מְפַקְפְּקִין בה it is a recent enactment, and you must not shake it (discuss its reason before a year is past); a. e.—2) (sub. פיו, or דבר) *to insert a wedge or coil in one's mouth, be gagged, estopped from speaking.* Midr. Till. to Ps. LIII (ref. to פוקה, I Sam. XXV, 31) [read as in ed. Bub.] אם הן באין אצלך לדין מה אתה עושה ואתה מְפַקְפֵּק בדבר ואין אתה יכול להוציאו וכ' if men will come to thee for judgment, what wilt thou do? Thou wilt gag (thy mouth) with a word and be unable to bring it out, when they will say, has he not done so unto Nabal? Thus the text (I Sam. l. c.) reads, 'and let this not be unto thee a stopper', אל תְּהִי מפקפק בפירך וכ' do not put a gag in thy mouth (do not make thyself unable to give judgment boldly), nor say &c.; Yalk. Sam. 134.

Hithpa. הִתְפַּקְפֵּק 1) *to be shaken, loosened.* Ber. 28ᵇ man must bow at prayer עד שיִּתְפַּקְפְּקוּ כל וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. שיתחפקקו, v. R. D. S. a. l. note 400) until all the vertebrae of the spine seem to be loosened.—2) (v. פָּקַק) *to be stopped off.* Yeb. 63ᵇ עוונותיו מִתְפַּקְפְּקִין Ar. (ed. מִתְפַּקְּקִין) his sins are stopped off (cannot come forth to accuse him).

פַּקְפֵּק ch. same, *to shake, make light of.* Succ. 43ᵇ אתי לפַקְפּוּקֵי בלולב one may be induced to make light of the ceremony of Lulab.

Ithpa. אִתְפַּקְפֵּק *to be split, chipped off.* Targ. Job XXX, 17 מִתְפַּקְפְּקִין ed. (Ms. a. ed. Lag. מתפקקין מיני), v. פָּקַק.

פָּקֵץ, *Pi.* פִּיקֵּץ, v. פָּקַס II.

פָּקַק 1) *to split, drive into, force open.* Sabb. 155ᵇ ופוֹקֵק Ms. M., v. פָּקַס I.—Denom. פָּקָק.—2) (denom. of פָּקָק; cmp. חָרַק a. חָרֵק) *to insert a stop-gap; to stop.* Kel. III, 8 משפך . . . שפָּקְקוֹ וכ' (not שפקקה) a funnel of wood or clay stopped off with pitch. Ib. XXVIII, 2 שהתקינו לָפוֹק בו את המרחץ (ed. Dehr. לפַקֵּק) (a shred) with which it was intended to fill up a gap in the bath. Y. Erub. III, end, 25ᵇ צריך לפוק he must stop it off. Tosef. ib. XI (VII), 10 פּוֹקְקִין את החביב וכ' you may stop off a gutter with a cloth. Y. Sabb. XVII, 16ᵇ top קנה שהתקינו לחיות פּוֹקֵק בו החלון a pole (with a coil or a board attached) which has been prepared to close the sky light with it; (Tosef. ib. XIV (XV), 3 לחיות פותח ונועל בו), v. פָּקַק. Bab. ib. 64ᵇ פוקק לה זוג בצוארה וכ' he may muffle the bell on an animal's neck (that it should not ring), and walk with it &c.; a. fr.—Part. pass. פָּקוּק; *pl.* פְּקוּקִין. Ib. אע"פ שפ' nor should the animal be led out with a bell, even if it is muffled. Y. Ter. VIII, 45ᵈ מכוסה ואינו פ' if the bottle is covered but not stopped; Tosef. ib. VII, 16 [read:] מכוסין ואינן פקוקין (and correct the entire passage in conformity with Y. l. c.), v. פָּקַק.

Pi. פִּקֵּק same, v. supra.—[Tosef. Maasr. I, 5 מפקק ed. Zuck., v. פָּקַס II.]

Hithpa. הִתְפַּקֵּק, *Nithpa.* נִתְפַּקֵּק 1) *to be shaken, loosened.* Ber. 28ᵇ שיתפקקו, v. פָּקַק. Tanḥ. Aḥăré 8 בשעה שנִתְפַּקְּקָה הכהונה וכ' when the priesthood in the hands of Aaron became shaky (was disputed); v. פִּקֵּק.—2) *to be stopped.* Yeb. 63ᵇ מִתְפַּקְּקִין, v. פָּקַק.

פָּקֵק ch. same, 1) *to split, make a breach.* Y. Snh. II, 20ᵇ כד תיפוק (not כל), v. פִּקְפּוּקְתָּא.—2) *to stop.* Targ. II Chr. XXXII, 30.—Y. Ter. VIII, 45ᵈ פָּקִיק לה ומכסי לה stops the bottle and covers it.

Ithpe. אִתְפְּקֵק 1) *to be split, chipped off.* Targ. Job XXX, 17 מִתְפְּקְקִין מיני ed. Lag. are chipped off me (h. text נקר), v. פָּקַק.—2) *to be stopped.* Targ. Ps. XXXI, 19.

פֶּקֶק m. (preced.) 1) *anything used to fill up a gap* (cmp. חֻדֵּק), *stop-gap, stopper.* Sabb. XVII, 7 פ׳ החלון the stopper of the sky-light (compluvium), v. פָּקַק. Tosef. Erub. XI (VIII), 9 נוטל את הפ׳ וכו׳ he may take out the stopper between the two reservoirs &c. Y. Ter. VIII, 45[d] אם הירה חפ׳ חוצץ (not חוץ) if the stopper (of the bottle) is tight; Tosef. ib. VII, 16 (correct version in agreement with Y. l. c., v. פָּקַק). Y. l. c. כדי שינטל בפִּיקָקוֹ so that the bottle can be lifted by its stopper; a. fr.—2) *the place where a shoot is joined to the trunk or to a branch of the grape vine, knot.* B. Kam. 81[a] מן הפ׳ ולמעלה (you are permitted to take a shoot from a neighbor's vine) from the knot and above it.

פָּקַר (cmp. בָּקַר, a preced. wds.) [*to break through;* cmp. פָּרַץ,] 1) *to be free, licentious, irreverent, sceptical.* Meg. 25[b] מתוך תשובה ... פָּקְרוּ המינים Ms. M. (ed. המערערים) from the answer which Aaron gave to Moses (Ex. XXXII, 24) the heretics derived their heresy (to assert the reality of idolatrous witchcraft). Snh. 38[b] כל מקום שפקרו המינין וכו׳ Ms. M. (ed. הצדוקים) wherever in a Biblical passage the heretics seem to find a support for their scepticism (belief in a plurality of divine beings), their refutation is always near by; Y. Ber. IX, 12[d] bot. (not שפרקו); a. e.—2) (with עַצְמוֹ) *to make free with one's self*; (of a woman) *to propose marriage to a man.* Y. Snh. II, 20[b] (ref. to I Sam. XXV, 31 מלמד שפָּקְרָה עצמה (וזכרת את אמתך this shows that she intimated eventual marriage to David; a. e.

Hif. הִפְקִיר *to declare free, to renounce ownership, declare a property ownerless.* Gitt. 38[a], a. e. המפקיר עבדו יצא לחירות if one declares his slave ownerless, he goes out free (and needs no letter of emancipation); ib. 39[a] המפקיר ... וצריך וכו׳ he is entitled to his liberty, but requires a letter of emancipation. Yalk. Kings 224 ה׳ כל אשר לו (not הפקיד) he gave up all he possessed. Tanḥ. Pinḥas 2 בת מלך הִפְקִירוּ לקלון they offered a king's daughter to prostitution; ה׳ בתו מי לא הירה מפקיר he (the king) offered his daughter, who would not do the same?; a. fr.

Hof. הוּפְקַר *to be declared free.* Peah VI, 1 עד שיוּפְקַר וכו׳ (Ms. M. שיבקר, read as Eduy. IV, 3 שיוּבְקַר) until it is declared free also for rich men; a. e.—Part. pass. מוּפְקָר; f. מוּפְקֶרֶת; *pl.* מוּפְקָרִין, מוּפְקָרִים; מוּפְקָרוֹת. Snh. 49[a] מה מדבר מ׳ לכל אף ביתו ... as the desert is free to all, so was Joab's house free to all (that craved his hospitality). Tanḥ. Vayaḳhel 8 למה ... מה המדבר מ׳ ... תתורה מ׳ וכו׳ why was the Law given in the desert? To intimate that as the desert is free to all, so are the words of the Law free to every one &c. Gen. R. s. 72 דבר שהוא מן המ׳ something which is free (ownerless); a. fr.—V. הֻפְקַר.

פְּקַר ch. same, 1) *to break into*; 2) *to declare free*; v. infra.—3) *to be irreverent, sceptical.* Snh. 38[b] אבל אפיקורוס ... דפ׳ טפי but with a Jewish sceptic you must surely not argue, for he will become only bolder by it. Ib. 60[a] מי פָּקְרֵי כולי האי are they (Jews) so bold (as to blaspheme God)?; a. e.

Af. אַפְקַר 1) *to break into, trespass.* Targ. Y. Ex. XXII, 4 (ed. Amst. וְיַפְקַר; ed. Vien. יפקד, corr. acc.; h. text יבער).—2) *to declare free.* Ib. XXIII, 11 (ed. Amst. *Pe.*; ed. Vien. ותפקד, corr. acc.; h. text ונטש).—Succ. 44[b] אַפְקַר זריחיא וכו׳ declare thy olives free for the benefit of the poor. Ber. 47[a], a. fr. אי בעי מַפְקַר וכו׳ if he chooses, he may renounce ownership of his property, and be a poor man &c. B. Mets. 30[b] לכולי עלמא אַפְקַרְנְהוּ וכו׳ I declared them free for all people but not for thee, (v. infra). Ib. לכ״ע אַפְקְרִינְהוּ he declared them indeed free for all. Ib. 68[b] אַפְקוּרֵי מַפְקְרִיר לדהו presumably he has renounced ownership of them. M. Kat. 16[a] מַפְקְרִינָן נכסיה we (the court) declare his property ownerless; a. fr.—Ḥull. 13[b] אשתו לא מַפְקַר his own wife will he (the Samaritan) not give up to prostitution, v. infra —Part. pass. מַפְקַר. B. Mets. 30[b] לכ״ע מ׳ וכו׳ Ms. M. (Ms. F. מִיפְקַר *Ithpe.*) it is made free to all, but not &c.

Ithpe. אִיתְפַּקַר, אִתְפְּקַר 1) *to behave irreverently, disrespectfully.* M. Kat. l. c. אי מִתְפַּקַר בשלוחא וכו׳ if he treats the messenger of the court with disrespect. Ib. התוא טבחא דאית׳ וכו׳ a butcher behaved irreverently towards R. &c.—2) *to prostitute one's self.* Snh. 82[a] נשיהו ודאי לא מִיתְפַּקְרֵי their (the Samaritans') wives will surely not prostitute themselves; v. supra.

פקריסין, פקרוס, Pesik. Ḥaḥod., p. 104[b] Ar., v. פרקדיסין, פרקדוס.

פקרין, v. פּוּקְרִין.

פַּקְרִיסִין *underwear*, v. פַּקְרֵס.

פקריות, Tosef. Kil. V, 23, v. פּוּקְרִין.

פַּקְרֵס m., *pl.* פַּקְרֵסִין, פִּקְרֵסִין, פַּקְרִיסִין (פָּקַר, with format. ס; v. אַפְקְרִסִין) *underwear, shirt.* Yalk. Lev. 433; Pesik. Shek., p. 15[b] Ar.; a. e.—V. אַפְקְרַסִין.

פַּקְתָּא f. (נִפַּק) *going out, retiring* (for a human need; cmp. יְצִיאָה). Esth. R. to I, 8 אין אונס בפ׳ וכו׳ 'there was no compulsion', no restraint as to going out, because they drank immoderately &c.

פִּקְתָּא, פִּי׳ f.=בִּקְעָא, *valley.* Ber. 34[b] bot. Ar. (ed. ב׳). Ib. 54[a]; Naz. 43[b] פ׳ דערבות עֲרָבוֹת, v. II.—Ḥull. 31[a] דכולה פחקא (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l.) of the entire valley.

פַּר, פָּר m. (b. h.) *bullock.* Taan. 23[a] פַּר הודאה the sacrificial bullock on which the owner placing his hand makes confession and prayer. Yoma III, 8 בא לו אצל פָּרוֹ he (the high priest) now stepped towards the bullock selected for his sacrifice. Gen. R. s. 44 פר יוה״כ the bullock offered on the Day of Atonement; פר הבא על כל המצות the bullock which is offered by the high priest for every transgression of a command (Lev. IV, 2 sq.). Ib. s. 55; a. fr.—*Pl.* פָּרִים. Ib. s. 44 הראה לו שלשה מיני פ׳ the Lord showed Abraham three kinds of bovine sacrifices. Par. I, 2 פ׳ בני שתים by *parim* (as sacrifices) are meant beeves of two years of age; a. fr.—*Fem.* פָּרָה *cow.* Ib. 1 פ׳ בת שתים by *parah* is meant a heifer two years old, contrad. to עגלה.—Esp. פָּרַת חַטָּאת, or פרה *the red cow* whose ashes were used for lustration (Num. XIX). Ib. II, 1. Ib. 2 פ׳ שקרניה וכו׳ a red cow whose horns or hoofs are black.

Ib. III, 1 כהן השורף את הפ׳ the priest designated to burn the red cow; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹת. Gen. R. s. 55 ... לבעל שתי פ׳ וכ׳ like a husbandman that has two cows, one strong &c.; a. fr.—*Parah*, name of a treatise, of the Order of Kodashim, of Mishnah and Tosefta.

פְּרָא, Ab. Zar. 40ª Ar., v. ארא.

פָּרָא *to run*, v. פָּרַר.

פֶּרָא m. (b. h.; preced.) 1) *wild ass.* Deut. R. s. 5 (ref. to Jer. II, 24) כשם שהפ׳ גדל וכ׳ (some ed. שהצָּרוד) as the wild ass is raised in the desert and is without fear of man, so did I intend that no fear of governments should rest upon you; (Yalk. Jer. 266 עָרוד).—2) *savage, cruel.* Gen. R. s. 45 (ref. to Gen. XVI, 12) פ׳ אדם וודאי וכ׳ 'a savage among men' in its literal sense, for all other plunder goods, but he (Edom-Rome) captures souls.

פָּרָא I m., *pl.* פָּרָנֵיא (פָּרָא) [*runners,*] *children of six or seven years of age.* Y. Gitt. V, 47ᵇ bot., v. אַפְּרוּטוֹת.

פָּרָא II m. (פָּרַר; cmp. נָפֵי) *less.* Gen. R. s. 20, end לפום חילך אכול ופ׳ מן מה דאת לביש וכ׳ spend according to thy means on eating, but less on clothing, and more on dwelling. Y. Ab. Zar. IV, 43ᵈ bot. חבר כולהון פ׳ חד he broke all of them save one. Y. Erub. II, 20ᵇ חמשא אלפין פ׳ מאה (read מאה) five thousand minus one hundred. Y. Keth. VI, 30ᵈ bot. תרין חולקין פ׳ ציבחר a little less than two thirds. Ruth R. to III, 3 [read:] זריעה ואעל ועבדת פ׳ מאה אמר ליה לא אמר מרי דהריא עבד׳ מאה כורין א״ל אין א״ל זרעית ואעלית ועבדת פ׳ ממאה אמר לו חן וכ׳ he sowed and harvested, and it brought less than one hundred *kor*. Said he to him, did you not say it brought one hundred *kor*? Said he, yes. Said he to him, I sowed and harvested, and it brought less than one hundred &c.; [perh. to be read פָּרֵי ממאה]. Y. Meg. II, beg. 73ª (expl. סירוסים) חד פָּרֵה חד (he reads) one verse less one, i. e. every other verse.

פָּרָא III (παρά) *with, for.* Y. R. Hash. I, 57ª bot., v. אַגְרָפוֹס.—[פרא in compounds often separated, as פ׳ כורין, פ׳ פורנון, v. פָּרָאכוֹרִין, פָּרָאפוֹרְנוֹן &c.]

פְּרָאגַר, Tosef. Ter. III, 16, v. פְּרֵד I.

פְּרָאדוֹרִין, פְּרָאדוֹרִין, read פְּרָאדְרוֹן m. (πάρεδρος, S., accus. form, or παρεδρεύων) *familiar, regular visitor.* Ex. R. s. 33 ... כל זמן ... הוא הווה פ׳ לבית חמיו משנשאה so long as he has not married his betrothed, he is a visitor at the house of his father-in-law; after he has married her, her father comes to her.

פְּרָאטָאטָא, v. פְּרַטָּא.

פְּרָאטְרוֹט, v. פְּרוֹטְרוֹט.

פְּרָאיְרִתִין, פְּרָאידְתִין, Y. Yoma I, 38ᶜ bot., read: פְּרָאיְדְרִין, a gloss to פְּלַהְדְרִין, v. פְּרַהֲדְרִין.

פָּרָאכוֹרִין m. (παραχώριον) [*neighborhood,*] *district.* Y. Shebi. IX, 38ᵈ bot. (expl. מדינת אותה, Misch. IX, 2) פרא כורין (combine; Mus. פָּרָכוֹרִין); v. פְּרִיכוֹרִין.

פָּרָאלַוְקִין* m. (παραλευκός, -όν) [*whitish,*] name of a *gem* in the high priest's breastplate (corresp. to שֹׁהַם). Ex. R. s. 38, end [perh. a corrupt. of בירולין βηρύλλιον, v. LXX, Ex. XXVIII, 20].

פְּרָאמָא, v. פּוּרְמָא.

פְּרוֹסוֹפָא, פְּרָאסוֹפָא* pr. n. *Parasopha, Prosopha* (*Prosopa*), supposed to be the name of a place near, or of a building in Tiberias. Gen. R. s. 65 the arms of Jacob were as thick כתרין עמודין דיפרא סופא (combine; Ar. דפרוסופא; ed. Koh. דפרסופא) as the two columns of P.; Yalk. ib. 115 דפרספא; (Tanḥ. Vayḥi 6 כשני עמודים שבתוך דמוסין שבטבריא).

פְּרָאפוֹרוֹן, read:

פָּרָאפוֹרְנוֹן m. (παράφερνον) *that which a bride brings over and above her dower;* also (v. מוֹהַר) *the wife's additional settlement above the usual one* (תוספת כתובה). Gen. R. s. 80 (ref. to Gen. XXIV, 12) מוהר פרנון מתן פ׳ *mohar* is the endowment, *mattan* the addition; Yalk. ib. 134 חבא לי מפ׳ שלי וכ׳ פרא פ׳ (combine). Gen. R. s. 65 (not נין ...) take it from my additional dower, for thus he has written in my contract &c.; Yalk. ib. 114 מפורנין (corr. acc.). Y. Keth. V, 30ᵇ פרא פרנון. Ib. VII, 31ᶜ top נכסים שהכניסת לו פרה הפרא פ׳ (corr. acc.). Y. Gitt. V, 47ᵇ נכסים שהכניסה לו פרה property which she brought him above the dower, opp. בכתובתה corresponding to the amount of her settlement. Y. Naz. V, 54ª top פרה פ׳. Y. B. Bath. V, end, 17ᵈ; a. e.

פְּרַבִּיטָא, v. פְּרַכִּיטָא.

פַּרְבָּר m. (late b. h.; v. Ges. Hebr. Dict.[10] s. v.) *outworks, Parbar,* name of a Temple precinct. Zeb. 55ᵇ (quot. I Chr. XXVI, 18) לפר בר (Ms. R. 2 לפרבר, v. Rabb. D. S. a. l. note 100), expl. כמאן דאמר כלפי בר as one says, running towards the outside (v. פָּרָא); Tam. 27ª לפרבר.—V. פַּרְוָור.

פָּרַג (cmp. פרח) *to break through, sprout.*

Hif. הִפְרִיג (sub. זרע) *to sprout, germinate, produce withered growth.* Num. R. s. 7 (ref. to חפרירחי, Is. XVII, 11) בבקר ... ומצא אותה שהִפְרִיגָה in the morning he went to look at it (the garden planted with cabbage) and found that it (its growth) had germinated (and the cabbage was ruined); בערב היית ... חרי הִפְרַגְתְּ in the evening thou wast fine and excellent, and in the morning, behold, thou art ruined; (Lev. R. s. 18 שהוריקה, v. יָרַק).

פָּרַג I ch. (v. preced.) *to bloom, be glad.*

Ithpa. אִתְפָּרַג *to delight one's self.* Targ. Ps. CXIX, 16 Ar. (ed. אתפרנק; h. text אשתעשע).

פָּרַג II *to break, divide*; (cmp. פרט, פרק, פרס, a. עָרַם) *to exchange.* Targ. Y. Gen. XLVIII, 14 (h. text שכל). Targ. Ps. XV, 4 Ms. (ed. ישלחם; h. text ימיר). Ib. CVI, 20; Targ. Y. Ex. XXXII, 5; a. e.

Pa. פָּרֵג same, *to redeem.* Lev. R. s. 25 רחמא ... ומְפָרְגָא בדינרין he loves figs and exchanges for denars (pays a denar for each fig); Koh. R. to II, 20 מְפָרְגָה.

פרגה, פרגא, Lam. R. to I, 1 רבתי עוירא (7 חד מאת') בחדא פ' read עינא or עינה, as further on.

פַּרְגָּד, v. next w.

פַּרְגּוֹד m. (paragauda, παραγώδης of Semitic origin; פרג *to divide*, cmp. פָּרוֹכֶת) 1) *curtain.* Kel. XXIX, 1 Maim. (R. S. *tunic*, v. infra).—Esp. (cmp. וילון) *the curtain of heaven.* Ḥag. 15ª כבר שמעתי מאחורי הפ' וכ' I have already heard from behind the Curtain, 'Return, ye wayward children, all except Aḥer.' Yoma 77ª Ms. M. (omitted in later editions; v. Rabb. D. S. a. l. note 3). B. Mets. 59ª שלשה אין הפ' נגעל בפניהם there are three wrongs for which the Curtain is never closed (the outcries over them will not be unheeded).—Trnsf. *the court, royal attendants.* Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 לא דומה שומע מפי פ' וכ' it is not the same to hear from the lips of attendants as to hear from the lips of the king himself; Yalk. Ex. 276.—2) *a certain garment, tunic.* Gen. R. s. 84 (expl. כתנת הפסים, Gen. XXXVII, 23). Shek. III, 2, v. חָפַת; a. e.—3) (cmp. אַוִּירַקְסִין) a sort of *breeches.* Sabb. 120ª שני פרגוד Ms. M. (ed. פרגד; Ar. פַּרְגּוֹדִין) two (a pair of) breeches; (Y. ib. XVI, 15ᵈ אבריקין).

פַּרְגּוֹדָא, פַּרְגּוּדָא ch. same, 1) *curtain.* Targ. Job XXVI, 9. Targ. Y. Ex. XXVI, 31 (h. text פרכת); a. fr.—2) *tunic.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 3; 23; v. preced.

פַּרְגָּל, פַּרְגּוֹל m. (adaptation of flagellum, φραγέλλιον; cmp. פַּרְכִּיל) *whip, scourge; young vine shoot.* Lev. R. s. 32, beg. (ref. to Zech. XIII, 6) מה לך לוקה בפ' וכ' why art thou whipped with the scourge? Because I made a Succah; Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 מה לך לוקה מאה פ' (not מאפ') why art thou to get a hundred lashes?; Yalk. Ex. 292; Yalk. Zech. 581; Midr. Till. to Ps. XII, end מה לך לוקה בפרוגין (ed. Bub. מה, corr. acc.). Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4 פ' שעשה בראשו וכ' a whip to the top of which a knob is attached to strike with it. Y. B. Bath. V, beg. 15ª אם הדה עשוי כמין פ' (not טרגול) if the young shoot of the olive tree has the shape of a vine shoot (hanging down and knotted).

***פַּרְגָּל, פִּרְגָּל** m. (περίγρα) *a pair of compasses.* Kel. XXIX, 5 comment. [prob. *whip*, v. preced.].

פִּרְגּוֹס m., *pl.* פִּרְגּוֹסִין (πύργος) *towers.* Tanḥ. ed. Bub., Noah 24 (Gen. R. s. 38 סמוכות).

פַּרְגְּזִיוֹת f. pl. (cmp. פַּרְגּוֹד) *tunics.* Gen. R. s. 56 אם כן כל אותן חפ' וכ' if so, shall all those fine tunics which thy mother has made be for Ishmael?; Yalk. ib. 101 פרוגריות (read: פַּרַגְזִיאוֹת; Levy Talm. Dict. quotes פרגיות; the glossator has אונאות דברים, prob. thinking of πράξις).

פַּרְגַּזְתָּא f. ch. same, *a woman's dress, tunic.* Y. Sabb. VI, beg. 7ᵈ [read:] חורי לאילין דבית בר בון מיתן טליתה permitted those (women) of the house of Bar Bun to put drops of pearls (beads) over the tunic.

***פַּרְגָּא** f. (v. פָּרַג) *sprouting.* Y. Taan. III, 66ᵈ top מתריעין על פ' של פשתן we sound the Shofar (for prayer) when the flax in the field is threatened with ruin through sprouting (ref. to Jer. V, 30) (v. Mish. ib. 5).

פַּרְגִּין, פַּרְגִּינָן, v. פְּרִיגָא.

פרגילנין, v. פַּרַקְלִימִין.

פרגינן, v. פַּרְנָגָן.

פַּרְגִּית f., *pl.* פַּרְגִּיּוֹת (פָּרַג; cmp. פרח) *young poultry.* Ber. 39ª. B. Mets. 24ᵇ אשכח פ' שחוטות found ritually killed poultry; a. e.

פַּרְגִּיתָא, v. פְּרִיגָא.

פַּרְגָּל, פַּרְגָּל, v. פָּרְגּוֹל, פָּרְגּוֹל.

פַּרְגָּלִינִין, v. פַּרַקְלִימִין.

פַּרְגְּמַטְיָא f. (πράγματα) *affairs, business.* Lev. R. s. 9 תהא פ' דידן טבא וכ' (ed. פסטמא, הדא פסטמא, corr. acc.) let thy trade be straight, and thou hast nothing to fear; Yalk. ib. 493 פשטמא (corr. acc.).

פַּרְגְּמַטְוְטוֹס, פרגמטוזטוס, פַּרְגְּמַטְוְטָא, v. next w.

פַּרְקְמָ', פַּרְגְּמַטְוְטָא, פַּרְגְּמַטְוְטִיס m. (πραγματευτής) *trader*, esp. *travelling merchant.* Ex. R. s. 19 ראו דפ' וכ' behold, that trader (that lodged with me) got up by night and took all my belongings with him. Koh. R. to XI, 1 פרגמטוזטוס, פרגמטוזטיס (corr. acc.). Lev. R. s. 3, beg. רעותיה דמתקרי פ' it is his ambition to be called a man of business; Yalk. Koh. 971 בר פרגמיטורא (corr. acc., or בר פַּרְגְּמַטָּא); Koh. R. to IV, 6 (some ed. פרגמטוטא); a. fr.—*Pl.* פַּרְגְּמַטְרִיטִין, פַּרְגְּמַטְרִיוְטִין (פַּרְגְּמַטָּא, טָטַיָּא . . .). Mekh. Yithro, Baḥod., s. 2 (ref. to לְשָׁרִים, Ps. XLV, 17, as though it were read לְשָׁרְדָה, v. שִׁירְדָה) רכול פרגמרט' (corr. acc.) you may think this means travelling merchants; Yalk. Ex. 276 פרגמטרטין. Gen. R. s. 76 מה אומנתכון פ' what is your trade? (We are) merchants. Pesik. Bayom, p. 195ª. Pesik. R. s. 15 רמז לפרגמטרין וכ' this is a hint to travelling merchants and seafarers to remember and come home quickly; a. fr.

פַּרְקְ', פַּרְגְּמַטְיָא f. (πραγματεία) *business; ware, goods.* B. Mets. 42ª שליש בקרקע שליש בפ' וכ' (invest) one third in land, one third in business, and (retain) one third in ready money. Cant. R. to III, 6 והוון נסבין בפ' חור עסקין וכ' engaged in business and dealt in silk; Gen. R. s. 77. Cant. R. l. c. כל פ' שישראל עושין וכ' in whatever business Israelites are engaged and meet with success, they owe it to that dust which Jacob raised (when wrestling with the angel). Tanḥ. Mishp. 9 טול ממני . . . ותעשה פ' וכ' take from me a loan of one hundred thousand (zuz), and

do business with it, and assign as security to me &c. Ib. 5 כל פ׳ שאתה רואה וכ׳ whatever goods you find to be low and lying in the ground (despised), engage in it, for it will rise in the end. Ib. הפסידה פ׳ שלך thy goods have gone down; a. fr.

פרגמיט׳, פַּרְגְּמָטִיוָטִיס, פַּרְגְּמָטִיוָטָא, פרגמיטורא, v. פַּרְגְּמָטוֹטִיס.

פַּרְגְּרִיטָא pr. n. *Parg'riṭa*, surname of one R. Samuel. Deut. R. s. 2.

פָּרַד (b. h.) 1) [*to break through, run*, v. פָּרֵד II]—2) *to break apart; to separate.* Ukts. II, 6 הרמון שפָּרָדוֹ a pomegranate which one has cut in two (leaving the seeds in their sheathes; Maim.: שפִּרְדוֹ, *Pi.*, the grains of which one *loosened* by drying).—Part. pass. פָּרוּד; f. פְּרוּדָה; *pl.* פְּרוּדִים, פְּרוּדִין; פְּרוּדוֹת. Succ. 32ᵃ אם היה פ׳ וכ׳ v. כָּפַת; Lev. R. s. 30. Toh. VIII, 8 אוכל פ׳ אינו וכ׳ eatables divided into pieces are not counted together (to make up the required size for levitical cleanness). Ib. IX, 9 נמצא על גבי פ׳ (Maim. פֵּירוּדִים) if the creeping thing is found on broken olives. Ib. פ׳ על פ׳ גבי pieces on top of pieces; a. fr.

Nif. נִפְרַד *to be separated, spread.* Succ. III, 1 נִפְרְדוּ עליו if its leaves are spread, opp. to נפרצו. Hor. 10ᵇ (ref. to Prov. XVIII, 1) זה לוט שנ׳ וכ׳ that means Lot, who separated himself from Abraham; a. fr.

Pi. פֵּרֵד *to separate, loosen.* Ukts. II, 6, v. supra. Tosef. Shebi. VI, 29 מְפָרְדִין (ed. Zuck. a. oth. מְפָרְרִין), v. פָּרֵד I. Y. B. Mets. II, 11ᵇ bot. המְפָרֵד בגרוגרות who separates dried figs; a. e.

Hif. הִפְרִיד 1) *to separate, estrange.* Gen. R. s. 20 (ref. to Prov. XVI, 28) שה׳ אלופו של עולם he (the serpent) caused the friend of the world (the Divine Presence) to withdraw; [Matt. K.; estranged the prince of the world (Adam, from God)].—2) (neut. verb) *to branch off.* Ib. s. 16 מפריד 'Rashi'; Yalk. Deut. 801, v. פָּרָת.

Hithpa. הִתְפָּרֵד, *Nithpa.* נִתְפָּרֵד 1) *to separate one's self; to be scattered.* Midr. Till. to Ps. XCII, 10 יתפרדו כמוץ וכ׳ let them be scattered like chaff before the wind; a. e.—2) (of pomegranates) *to be cut apart.* Orl. III, 8 נתפרדו וכ׳ if the pomegranates are cut; Tosef. Ter. V, 10.

פְּרַד ch. same, *to separate, scatter.* Targ. Prov. XI, 24 (ed. Wil. פָּרֵר, corr. acc.; h. text מפזר). Targ. Is. LVIII, 6.—*Part. pass.* פָּרִיד; f. פָּרִידָא *driven off.* Targ. Prov. IV, 16.—V. פְּרִידְתָא.

Pa. פָּרֵד same. *Part. pass.* מְפָרַד *driven off, chased.* Targ. Is. XIII, 14.

Af. אַפְרֵד *to make unsteady, bewilder.* Targ. Prov. VII, 10.

Ithpe. אִתְפְּרַד, אִירְפִּיד 1) *to be chased off; to flee.* Targ. Y. Gen. XXXI, 40.—Men. 43ᵃ אירפד חוורתיה (read אִירְפְּרָא) its color fled (faded).—2) *to be scattered, spread.* Targ. Job XLI, 9 (Ms. מתפרש).—Succ. 32ᵃ (expl. נפרדו, v. preced.) דאירפרוד אפרודי the leaves are spread.

פֶּרֶד I m. (preced.) *a part*, esp. (collect. noun) *split and dried pomegranates.* Maasr. I, 6 הפ׳ והצימוקין וכ׳ dried pomegranates and raisins &c. Tosef. Shebi. VI, 29 מפרדין (ed. Zuck. פֶּרֶר ... מְפָרְרִין; Var. פרך; some ed. פריך, corr. acc.) you may (in the Sabbatical year) cut pomegranates to make them *pered.* Tosef. Ter. III, 16 רימונים ועתיד לעשותן פ׳ Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. פראגר; oth. ed. כרי, corr. acc.) if one gives T'rumah of pomegranates (intended for sale), with the intention eventually to cut and store them as *pered*; a. e.

פֶּרֶד II m. (b. h.; preced. wds.) [*runner, wild*; v. Del. Proleg. p. 94] *mule.* Pes. 54ᵃ אף חאור והפ׳ also fire and the mule (were created on the sixth day at twilight). Ib. הבריא שתי ... ויצא מהן פ׳ Adam took two (heterogeneous) animals ... and from them came forth a mule. Tosef. Kil. V, 5 לא יקשור סוס לפ׳ ופ׳ וכ׳ one must not tie a horse to a mule or a mule to an ass; a. e.—*Fem.* פִּרְדָּה, פִּרְדָּא (also for the male). Y. Ber. VIII, 12ᵇ ויצא מהן פ׳, v. supra; Gen. R. s. 82 end ... ויצאת פ׳. Ib. לבנה פ׳ a white mule. Tosef. Kil. V, 6 אסור לרכוב ע״ג פ׳ it is forbidden to ride on the back of a mule. Meg. 13ᵇ (play on מִפְרָד, Esth. III, 8) כפרידה וכ׳ (the Jews are) like the mule that is unproductive. Gen. R. s. 41 (play on הִפְרִיד, Gen. XIII, 9) מה הפ׳ הזו אינה קולטת זרע וכ׳ as the mule does not breed the semen she receives, so it is impossible for this man (Lot) to mix with the seed of Abraham. Ib. אברהם פ׳ עקרה, v. עָקָר; a. e.—*Pl.* פִּרְדוֹת, פְּרָדִים. Tosef. Kil. V, 5 כל הפ׳ כולן וכ׳ all mules (whether the sire be a horse or an ass) are considered one genus (may be harnessed together); Hull. 79ᵃ. Gen. R. s. 64; a. e.

פרדוכסוס, read: פְּרִידָכְסִיוֹס m. (περιδέξιος) *dexterous, clever.* Gen. R. s. 60 פרדוכוס (Ar. פרדוכסוס); Ruth R. to II, 1 פרדכ׳; Yalk. Gen. 109 פרדיכוס; Midr. Sam. ch. I פאררוכסי׳; v. אפדכסיס.

פַּרְדִיגְמָא m. (παράδειγμα, ατος) *an example, exposure to public shame.* Tanḥ., ed. Bub., Lekh 7 (ref. to II Sam. X, 4) ועשה אותם פ׳ and made them a public disgrace; Yalk. Ps. 730 פרגימט׳ (corr. acc.). Yalk. Kings 249 החזיר אותו בכל ערי בפרדימא ... וקרע את החמור וכ׳ (some ed. בפרדימס, corr. acc.) he carried him around all cities of Israel as a public shame, and then put him to death, and took the ass and tore it open and buried &c.; Lev. R. s. 19 וישב עליו בפרדימ׳.

פרדימא, v. preced.

פַּרְדִיסָא, פַּרְדֵיס, v. פַּרְדֵּס.

פרדיסיות, פרדיסאות, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פַּרְדִיסְקִי I m. pl. (a corrupt. of παρατάξις, v. Ducange Gloss. Gr. 1531) *soldiers, police.* Gen. R. s. 94, end שדר פ׳ בתריה he (the royal officer) sent the police after him to arrest him.—V. פַּרְדַּשְׁבָּא.

פַּרְדִיסְקִי II m. pl. (v. next w.) *casks.* Ab. Zar. 65ᵇ פ׳ נקיטי בהדייהו Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. דמיירתו פריסדקי וכ׳) they had brought casks with them (instead of leather bottles; Rashi: besides the leather bottles, in reserve for eventual mishaps to the latter).

פַּרְדִיסְקִים m. pl. (a corrupt. of πυργίσκος, v. פַּרְהִסְקִין) *casks.* Y. Bets. II, 61ᶜ bot. פ׳ הרי מעשין וכ׳ (not קוס ...)

they filled casks with smoke of spices on the day before the Holy Day, and when the guests came, they opened them; Tosef. ib. II, 14 פַּרְטַסְקָאוֹת (Var. עדרס׳, עדרס, v. עַרְהַסְקוֹס).

פַּרְדִּישְׁנָא, v. פַּרְדַּשְׁנָא.

פַּרְדְּכוֹס, v. פַּרְדּוּכְסוֹס.

פַּרְדַּכְשָׁא, v. פַּרְדַּשְׁכָּא.

פַּרְדַּכְתָּא m. (Pers. pardâkhta, Perl. Et. St. p. 18) *idle, man of leisure, one exempt from state taxes.* B. Bath. 55ᵃ פ׳ מסריע מתא *a pardakht* is bound to contribute towards the maintenance of the local institutions.

פַּרְדַּלְס Var. in Ar. for בַּרְדְּלִיס.

פַּרְדָּנִית f. (פָּרַד; cmp. פֶּרֶד II) *a woman that goes out alone, run-about.* Tanḥ. Vayesheb 6 לא מן הרגל שלא תהא פרדנית (transpos. of פרד׳) the Lord did not create woman out of Adam's foot, that she might no be inclined to run about; (Gen. R. s. 18, a. e. פַּרְסָנִית). Tanḥ. Vayishl. 5 בשביל שהיתה רגילה פרד׳ וכ׳ because she was in the habit of going out alone, she brought disgrace upon herself. Y'lamd. to Gen. XXXIV, 1, quot. in Ar. פרדנית, as Var. of פרסנית q. v.

פַּרְדֵּס m. (b.h.; v. Ges. Hebr. Dict.[10] s. v.) *enclosure, park, pleasure garden.* Tosef. Bets. I, 10 החיה שקינחה בפ׳ game which nests in a park. Sot. 10ᵃ (ref. to אשל, Gen. XXI, 33) עשה פ׳ ונטע וכ׳ he made a garden and planted therein &c.; Gen. R. s. 54; a. e.—Trnsf. *enclosure in heaven, esoteric philosophy.* Ḥag. 14ᵇ ארבעה נכנסו לפ׳ וכ׳ four men entered the enclosure (engaged in esoteric philosophy), one cast a look and died &c.; Tosef. ib. II, 3; Y. ib. II, 77ᵇ top.—*Pl.* פַּרְדֵּסוֹת, פַּרְדֵּי׳. Arakh. III, 2 (14ᵃ) פ׳ סבסטי the pleasure gardens of Sebaste, v. חוֹלַת; Tosef. ib. II, 8. Pes. 56ᵃ פורצין ובפַּרְדְּסֵיהֶן... (some ed. ובפַּרְדְּסוֹתֵיהֶן) made openings in their gardens and orchards; Men. 71ᵃ; Tosef. Pes. II (III), 21; a. e.

פַּרְדֵּיסָא, פַּרְדֵּיסָה ch. same. Targ. Y. II Gen. XXI, 33 (h. text אשל, v. preced.).—B. Mets. 103ᵃ if a person says, lend me thy hoe למירפק ביה האי פ׳ ... ההוא פ׳ to dig up this garden with it, he is allowed to use it for that garden only; כל פ׳ וכ׳ ... פ׳ if he says, 'a garden', he may use it for any garden he chooses.—*Pl.* פַּרְדֵּיסָן, פַּרְדֵּיסָיָא; פַּרְדֵּיסֵי, פַּרְדֵּיסֵי. Targ. Jud. IV, 5. Targ. Y. Gen. XIV, 10 (h. text השדים). Targ. Koh. II, 5; a. e.—B. Mets. l. c. פ׳ רפיק ואזיל כל פ׳ וכ׳ if he says, 'to dig up gardens', he may use it for all the gardens he has.

פַּרְדְּסִיוֹת, פַּרְדְּסִיאוֹת, פַּרְדְּסָאוֹת, v. פְּרוּזְדָאוֹת.

פַּרְדַּסְקִין (פַּרְסְתָּק׳, פַּרְסְמָקִין) m. (a corrupt. of πυργίσκος = armarium, v. Fränkel, Zeitschr. f. Assyriol., April 1894, p. 8) *a chest in the wall, closet.* Tosef. Ohol. VII, 13 תיבה שעשאה פ׳ R. S. to Ohol. VI, 7 (ed. Zuck. פרסטק׳, פרסתק׳) a chest which one put up in the wall as a closet. Ib. 14 פ׳ שהוא פתוח וכ׳ a closet standing open in a locked room. Ib. 15; Ohol. VI, 7 רואין את הפ׳ כאילו הוא וכ׳ (ed. Dehr. כאילו הם וכ׳) we consider the closet as if it were a solid wall.—*Pl.* פַּרְדַּסְקִין. Ib.—V. פַּרְדִּיסְקִים.

פַּרְדַּשְׁכָּא, פַּרְדַּכְשָׁא m. (a further corrupt. of פַּרְדִּיסְקִי I, v. Perl. Et. St. p. 132) *officer, policeman.* Meg. 12ᵇ (ref. to Esth. I, 22) פשיטא אפי׳ קרחה בביתיה פ׳ לידחוי (Ar. פרדכ׳; Ms. M. פרדנ׳, read כ for נ; v. Rabb. D. S. a. l. note) is it not a matter of course? Even a weaver—in his house he must be the police; Yalk. Esth. 1051. Sabb. 94ᵃ החוא פ׳ דרתח וכ׳ (Ms. M. פרשדכא) a certain officer with whom the king was wroth.—[Yalk. Esth. 1053 פרדשכי, v. next w.]

פַּרְדִּישׁ׳, פַּרְדַּשְׁנָא m. (פרד, enlargement of פרד) *gift on parting, dismissal, farewell present.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) שדר פ׳ לביתיה he sent a souvenir to his house (v. פִּיטָרָא II). Snh. 94ᵇ לחאי פ׳, v. דָּשְׁנָא; Yalk. Kings 235 פרדיש׳.—*Pl.* פַּרְדִּישׁ׳, פַּרְדַּשְׁנֵי. Meg. 13ᵃ שדר פ׳ ולא גליא ליה he (Ahasverus) sent farewell gifts (for Esther's friends), but she did not reveal to him (her kindred); Yalk. Esth. 1053 פרדשכי (corr. acc.). Ab. Zar. 71ᵃ הני פרסאי משדרי פ׳ those Persians send one another farewell gifts, and never reclaim them (considering possession by lifting (מְשִׁירָה) final; oth. defin.: send *samples* &c., considering acceptance of samples final purchase).

פִּרְדָּתָא, v. פִּרְיְדָתָא.

פָּרָה I *cow*, v. פָּר.

פָּרָה II, **פָּרֵה** *to be fruitful*, v. פרי.

פָּרָה III, v. פָּרָא II.

פַּרְהָבָא* m. (prob. a geogr. term) מילא פ׳ *parhăba wool* (white and soft). Nidd. 17ᵃ.

פַּרְהַגְנָא, פַּרְהַגְבָּא m. (a Babylonian corrupt. of parangaria, v. פַּרְהַנְגַּרְיָא) *the office of public service*, sub. בעל *the suprintendent of public labors*, in gen. *tax collector*. B. Kam. 117ᵃ מסרה לפרהגב׳ דמלכא Ms. M. (ed. פַּרְהַגְנָא; Ms. H. פרהגמוניא; Ms. R. פַּרְהַנְגָּא; v. Rabb. D. S. a. l. note) he surrendered it (the object of litigation) to the royal office (or officer, for confiscation). Erub. 36ᵇ דא בפ׳ וכ׳ (ed. Sonc. בפרח גבאני דמלכא, v. Rabb. D. S. a. l. note 100; Rashi בפרהגבני) in the one case the officer of public service is meant (by נכרים), in the other, the town officers. B. Mets. 83ᵇ אשכח לחהוא פ׳ דמלכא וכ׳ Ms. M. (ed. פרהגונא only) he met the royal officer who was seizing thieves (persons without regular occupations) for the public service; cmp. אַנְגַּרְבְּטַרִיס.—*Pl.* פַּרְהַגְבָנֵי, v. supra.

פַּרְחִ׳, פַּרְחַדְיָא, Ber. 56ᵃ בפ׳ דדהבא Ar. a. Ms. Beth N.; Ms. F. פרח׳ (differ. vers. in ed.; v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a clerical error for בְּרִיחָיָא, as in Ms. M.

פַּרְהֶדְרִין m. pl. (πάρεδροι) *assessors, counsellors.* Yoma I, 1 (2ᵃ) לשכת פ׳ (Mish. ed. פָּלָ, Y. ed. פר׳) the counsellors' cell, name of an apartment in the Temple precincts. Ib. 8ᵇ כפ׳ חלקו וכ׳ ... בתחלה formerly it was called

the senators' cell (בולווטי), but when they began to pay money for (the higher offices of) the priesthood, and they were changed from year to year like the *parhedroi* who are appointed for one year, they named it &c.; Y. ib. I, 38c עכשיו קורין אותה לשכת פלחדרין פראידרין (read: פראידרין, a gloss) now they call it the cell of the *palhedrin* (*paredrin*). Bab. ib. 9a מתוך שפ׳ חללו חובטין וכ׳ because those assessors (market commissioners) strike them (the bakers) and say, sell cheap &c. Ib. מאי פ׳ וכ׳, v. פּוֹרְסָא.

פַּרְהַנְגָּא, פַּרְהַנְגָּא, v. next w., a. פַּרְהַגְבָּנָא.

פַּרְהַנְגַּרְיָא f. (parangaria, v. אַנְגַּרְיָא) *a public service over and above that which one is bound to render, extra service* (which is paid for). Gitt. 44a המוכר עבדו לפרהנגריא Ar. (ed. נכרי, read: לפרהנגר) גויר וכ׳ if a man sells (rents out) his slave for extra service, he becomes a freedman (after he is dismissed from the service). Ib. בפ׳ שאינה חוזרת it means the service in an expedition that does not come back to the same place (so that the owner lets the slave go out of his control).

פַּרְהֶסְיָא f. (παῤῥησία) *free speech, frankness.* Deut. R. s. 2, end אבל ביוה״כ ... הן אומרים אותו בפ׳ וכ׳ but on the Day of Atonement ... they say it openly (in a loud voice), Blessed be the name of his glorious kingdom, (opp. בלחישה (v. חֲשָׁאי).—Esp. בפ׳ *publicly*, opp. בצינעה. Ib. אל תתקשטי בה בפ׳ וכ׳ do not adorn thyself with it in public, but only in the house. Snh. 74a אבל בפ׳ אפי׳ מצוה but if a Jew is forced to transgress a religious law in public, he must surrender his life even for a minor law; ib.b וכמה פ׳ and the presence of how many is required to call it a public act? Ib. אין פ׳ פחותה וכ׳ a public is no less than ten persons. Ib. והא אסתר פ׳ הואי but was not Esther's act (when she was forced to marry king Ahasverus) a public one? Ḥag. 5a (ref. to Koh. XII, 14) זה הנותן צדקה לעני בפ׳ this refers to one who gives charity to a poor man in public (the Lord judges whether this be a good or a bad deed).

פַּרְהַסְפַּר׳, פַּרְהַסְפּוּרְנוֹן, v. פַּרְאַפּוּרְנוֹן.

פַּרְוָא, פַּרְוָא m. *parva*, name of an unclean bird. Ḥull. 62b וסימניך פ׳ אמגושא ... פ׳ *p.* is forbidden, and thy mnemonical sign be, Parva is the name of a magian; v. פַּרְוָה.

פַּרוֹאַמִּי׳, פַּרוֹאַמְת, Yalk. Ps. 670, v. פּוּרְמָא.

פַּרְוָאר, v. פַּרְוָור.

פַּרוֹבְגִירוֹן, Gen. R. s. 64; Esth. R. introd. פרוגינון, פרי׳; Yalk. Gen. 111 פריגורון, corruptions of פְּרִיזַרְגִּירוֹן, v. פְּרִיסוֹ.

פַּרוֹבְטַוִי, פַּרוֹבְטָא, v. next w.

פְּרוֹבַטְיָא f. (προβατεία) *flock of sheep.* Pesik. Shek., p. 13a; Eth. Korb., p. 60a (expl. אילים צמר, II Kings III, 4) פ׳ (Ar. פרוביטא, corr. acc.); Pesik. R. s. 16 פרומטוי or פרובטוי, (corr. acc., or פְּרוֹבַטָּרִי׳); Yalk. Kings 227 פרובטא (corr. acc.).

פַּרוֹזְבְּטָה, פַּרוֹבְטָה, פַּרוֹבְטַוִיד, v. פְּרִיבָטָא.

פַּרוּבִי, v. פּוּרְבִּי.

פְּרוּג, v. פֵּירוּג.

פַּרוּגִיאוֹת, Yalk. Gen. 101, v. פְּרַגְזִיוֹת.

פְּרוּגַוְיְתָא, v. פְּרוּגִירְתָא.

פַּרוּגִין, Midr. Till. to Ps. XII, end, ed. Bub., v. אֲגוֹל.

פַּרוּגִינוֹן, v. פְּרוּבְגִירוֹן.

פְּרוּגִירְתָא pr. n. pl. *Pr'ugitha*, a place in northern Palestine known for its wine. Sabb. 147b (late ed. פרוגיריתא); cmp. פְּלוּגְתָא II.

פַּרְוָד, v. פַּרְוָור.

פַּרוּד pr. n. pl., v. פָּארוּר.

פְּרוּדָא, פְּרוּדָא, v. פְּרִידָא I.

פְּרוּדִי׳, Y. Naz. VI, 54d, v. פְּרִידָה.

פְּרוּתְקִינִן, פְּרוּדְתְּקִין, פְּרוּדְתְּקִיוֹן, Targ. II Esth. VI, 10, a corrupt. for פְּרוֹסְטַטְקְסִין (πρόσταξις) *ordinances.*

פַּרְוָה, פַּרְוָה pr. n. m. *Parva*, name of a Persian builder and magian, from whom a compartment in the Temple was supposed to have been named: לִשְׁכַּת הַפ׳ or בֵּית הַפ׳. Midd. V, 3. Yoma III, 3; 6; Tosef. ib. I, 20. Yoma 35a, v. אַמְגּוּשָׁא; Ḥull. 62b, v. פַּרְוָא. [Our w. is perh. identical with פַּרְוָור.]

פַּרְוָא, v. פַּרְוָא.

פַּרְוָאָה pr. n. *Parvaah*, surname of R. Ḥiya. Ab. Zar. 38b.

פְּרוּבְטָה, v. פְּרִיבָטָא.

פַּרְוָד, v. פַּרְוָור.

פַּרְוָה, v. פַּרְוָה.

פְּרוּמְטַוִי׳, Yalk. Am. 545, v. פְּרוּזְבּוּטַי.

פַּרְוִיטוֹת n. gent. pl. (?) *Parvitoth.* Gen. R. s. 37 (expl. פתרסים, Gen. X, 14).

פַּרְוִילָא, v. פַּרְוִילָא.

פַּרְוָן, פַּרְוָן f. pl. (v. פּוּרְיָא II) *litters.* Targ. Is. XLIX, 22 (h. text כתף).

פַּרְוָנְקָא, פַּרְוָנְקָא m. (Pers. parwânak) *letter-carrier, forerunner, messenger.* Succ. 48b יומא חד שבקוך ושויוך פ׳ (Ms. M. שבקתך, v. Rabb. D. S. a. l. note) one day they will send thee off (from heaven) and make thee a runner (to show the way). Snh. 38b אפי׳ בפ׳ נמי לא קבילנית even as a guide we refused to accept him. Ab. Zar. 28a, v. עֲנָבְתָּא. Snh. 82a, a. fr. (a proverbial expression) קריינא דאגרתא אידחו לידחוי פ׳ let him who dictates the letter be the carrier, i. e. let him who gives the advice be its executor.

פְּרוּזְבוּטִים, v. next w.

פְּרוּזְבּוּטִיס m. (πρεσβευτής, v. preced.) *ambassador, legate.* Ex. R. s. 42 מדינה ששלחה פ׳ לעטר וכ׳ (not טרם ...) a province that sent a legate to offer a crown to the king. Tanḥ. Vayigg. 6 שלח יהודה פרוזבטים אצלו (corr. acc.) he (Jacob) sent Judah as an ambassador to him (Joseph). Yalk. Esth. 1058 שונאי הוא שירדתי עמו בפ׳ he (Mordecai) is my enemy, since I came down with him (from Palestine) as a legate (to plead against the building of the Temple, v. preced.). — *Pl.* פְּרוּזְבּוּטִין. Y'lamd. to Deut. I, 1, quot. in Ar. פרזבטין, v. פְּרוּזְבִּיטְרוֹן.—Greek *pl.* פְּרוּזְבּוּטֵי q. v.

פְּרוֹסְבּוֹל, פְּרוֹזְבּוֹל m. (an abbrev. of πρὸς βουλὴ βουλευτῶν, v. בּוּלְבּוּטְרִס) *prosbul, a declaration made in court, before the execution of a loan, to the effect that the law of limitation by the entrance of the Sabbatical year shall not apply to the loan to be transacted.* Shebi. X, 4; Gitt. 36a זהו גופו של פ׳ מוסרני לכם וכ׳ this is the body (formula) of a *prosbol*, 'I declare before you—, judges in the place—, that I shall collect any debt that I may have outstanding with—, whenever I desire,' and this is attested by the judges or witnesses. Shebi. X, 3 פ׳ אינו משמט the *prosbol* has the effect of preventing limitation; כשראה תתקין הלל פ׳ ... when he observed that people refused to loan to one another and thus violated what is written in the Law (Deut. XV, 9), Hillel introduced the *prosbol*. Gitt. 36b כי תתקין הלל פ׳ לדריה וכ׳ when Hillel instituted the *prosbol*, did he ordain it for his time only or for all time to come? Shebi. X, 5 פ׳ המוקדם כשר וכ׳ a *prosbol* written out before the loan is legal, if after the loan, it is illegal. Tosef. ib. VIII, 10; a. fr.—*Pl.* פְּרוֹזְבּוּלִין, פְּרוֹזְבְּלִין, פְּרוֹסְ׳. Tosef. B. Bath. XI, 7. Tosef. B. Mets. I, 9.

פְּרוֹסְבְּלָא, פְּרוֹזְבּוּלָא ch. same. Y. Keth. IX, end, 33a אשכח פ׳ ... והוה פרי מיתן ליה found the *prosbol* of R. J. and ran to hand it to him. Gitt. 36b, v. עוּלְבָּן.

פְּרוֹזְבּוּלִי, v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פְּרוֹזְבְּטָה, Num. R. s. 11, v. פְּרִיבָטָא.

פְּרוֹזְבְּטִיא, v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פְּרוֹזְבְּטִים, v. פְּרוּזְבּוּטִים.

פְּרוֹזְבִּיזִין* (corr. פְּרוּזְבְּזִין) adv. (πρὸς βίαν, or βίαιον) *by force, against one's will.* Cant. R. to I, 2 חֶזְעֶשֶׂה את פ׳ שלידה וכ׳ thou must be the messenger (to go) between us and the Lord (ref. to Ex. XX, 19).

פְּרוֹזְבִּיטְרוֹן* m. (πρεσβευτέριον=πρεσβεία, formed like πρεσβυτέριον) *embassy.* Tanḥ., ed. Bub., D'barim, supplem. 1 שאם יבוא פ׳ ... מדברים עמו בלשונו that when an embassy from another place comes, they may speak to it in its own language; Y'lamd. to Deut. I, quot. in Ar. שאם יבאו פרזבטין של מלך משרתין עמו בלשונו (read: שאם יבאו פְּרוּזְבּוּטֵי ... עמן בלשונן) that if ambassadors of a king come, they may converse with them in their language.

פַּרְוָור, פַּרְוָר m. (b. h.; v. Ges. H. Dict.10 s. v. פַּרְבָּר; cmp., however, פַּרְוָתָא, פָּרָן, a. meanings of פרר a. פרר) [*open place,*] *outwork, court, market.* Ḥall. IV, 11 הקונה בפַּרְוָור בסוריא כקונה בפ׳ שבירושלים Mish. ed. (Bab. ed. בפַּרְוָוד; Y. ed. בפַּרְוַוד ירוש׳; Ms. M. בפַּרְוָורֵי) he who owns land in Syria is under the same obligations as if he owned land in the outskirts of Jerusalem; Gitt. 8b בפַּרְוָארֵי); Tosef. Ter. II, 10 פרואר ed. Zuck. (Var. פרוארי, פרוד; פרוזדר, corr. acc.). Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 10 פרואר שישראל וכ׳ ed. Zuck. (Var. פרזר, פרזא, corr. acc.) a market to which an Israelite and a gentile bring wine; Y. ib. IV, end, 44b פרכיו׳ של עיר (read: פַּרְבָּרָהּ, or פַּרְוָורָהּ). Gen. R. s. 68 יושב ודן עולים ... בפַּרְוָד; Ar. בפרוור ויוצאין בפרוד ומוצאים אותו ישן (some ed. a. with differ. version) they go up to the forum and find him (the king) sitting in judgment; they come out to the outskirts (his country seat) and find him asleep; a. e.—*Pl.* פַּרְוָורִים, constr. פַּרְוָורֵי, פַּרְוָארֵי, v. supra.

פַּרְוָורָה, פַּרְוָרָא, פַּרְוָר׳ ch. same. Y. Meg. III, 74a bot. החן פ׳ מהו וכ׳ is it permitted to cross the court (of a synagogue, to use it as a shortcut)? Ib. [read:] עבר פ׳ דבי מדרשא crossed the court of a school house.—*Pl.* פַּרְוָורַי׳, פַּרְוָורְנָא. Targ. Ez. XXVII, 28 (h. text מגרשות). Ib. XXVI, 15 (h. text איים); ib. 18. Targ. Y. Lev. XXV, 34 Ar. (ed. פַּרְוִילֵי).—Keth. 54a בבל וכל פַּרְוָורָהָא Ar. (ed. פַּרְוָוֹדָהָא) Babylonia and all her dependencies (the places following her usages); נהרדעא וכל פרוורהא Ar. (ed. פַּרְוָוֹדְהוֹ) Nehardea and all her dependencies.

פַּרְוָתָא, פַּרְוָיְתָא f. (v. preced. wds.) *outworks; port, market place.* Targ. II Esth. I, 2, end פ׳ ברייאתא וכ׳ Var. (ed. Lag. פורטתא; oth. ed. פנדתא, Var. פדוו׳, corr. acc.) the outer precincts &c.—B. Mets. 73b פ׳ דולשפט the market of &c., v. בֶּלְשָׁפָט; B. Bath. 98a. Ḥull. 95b פ׳ דגוים הוואי it was a market attended mostly by gentiles. R. Hash. 23a; Yoma 77a, v. מְשַׁמְּרִיג.—*Pl.* פַּרְוָותָא. R. Hash. l. c.

פָּרוּז m. (פָּרַז) = b. h. פָּרְזִי, *one residing in an open place,* opp. מוקף. Meg. 19a בן יומו קרוי פ׳ one living in an open place for that one day (Purim) is called a *paruz* (bound to celebrate the fourteenth day of Adar, Esth. IX, 19); Y. ib. II, 73b top פ׳ הוא באותה שעה (not חייב) he is a *paruz* for the time being.

פְּרוּזְבּוּטוֹ, v. next w.

פְּרוּזְבּוּטֵי m. pl. (πρεσβευταῖ) *ambassadors.* Ex. R. s. 5 יום פ׳ של פרעה וכ׳ it was Pharaoh's day of reception of ambassadors &c.; Tanḥ. Vaëra 5 פרוזבטיא (corr. acc.). Meg. 15a sq. זה בא בפרוזבולי וזה בא בפ׳ (Ms. M. בפרוס בולי בפרוס בוטי ...) the one (Haman) had come to court as a member of the boulé (senate, πρὸς βουλῇ), and the other (Mordecai) as one of the legates (to plead for the building of the Temple); Yalk. Esth. 1045 ומשם ירדו פ׳ וכ׳ (not ירד פרוזבי׳) and from there they (Mordecai and Haman) went down (to Shushan) as legates &c.; אמרו ישראל לפרכך יֵרֵד פְּרוּזְבּוּטָן כנגדו ... (not פרוזבוטו) the Israelites said, Mordecai is ..., therefore let him go as our legate against him (Haman); Yalk. Am. 545 פרווטי׳ (corr. acc.); v. next art.

פְּרוּזְבִּין m. pl. (πρέσβις, later form for πρεσβεύτης) *ambassadors.* Gen. R. s. 74, end נטל . . . ושלח פ' לפניו he took some of each party of angels and sent an embassy before him; Yalk. ib. 130.

פְּרוּזְבִּין, Targ. Ruth IV, 20, v. פְּרַזְדָּוָן.

פְּרוּזָג, v. פְּרוּזָג.

פְּרוּזְדָּאוֹת, פְּרוּסְדָּאוֹת . . . דְּיוֹת f. pl. (an adapt. of praesidia) *posts, guards.* Taan. 28ª הושיבו פ' על הדרכים וכ' (Ms. M. פרדסריות, פרדסריא; Ms. M. 2 פַּרְסִידָאוֹת, פַּרְסִידָיאוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. notes 7, 9) they placed guards on the roads as Joroboam had done to prevent pilgrims &c.; Tosef. ib. IV (III), 7 פרדסיאות, פרדסאות (Var. פרסדיאות); Y. ib. IV, 68ᵇ bot. פרסדאות; Yalk. Prov. 946 פרדסיא. Taan. 30ᵇ יום שביטל . . . פרוסדיות (Ms. M. פרדסריאות) on the day that Hosea . . . removed the guards which Joroboam &c.; B. Bath. 121ᵇ פרדסאות (Ms. R. פרדסריאות, פרדסיות); Gitt. 88ª פרדסיאות. M. Kat. 28ᵇ פרדסאות.

פְּרוּזְדוּגְמָא, פְּרוּזְדְּגְמָא, פְּרוּזְדוּגְיָא, פְּרוּזְדְּגְיָא, v. פְּרוֹסְדַּגְמָא.

פְּרוּזְדוֹר (פְּרוֹסְדוֹר) m. (πρόθυρον; θ rendered by ז׳ד) *verandah, vestibule.* Targ. I Kings VII, 7 פרוסדא (ed. Lag. פורסדא; corr. acc.).—Ab. IV, 16 העולם הזה דומה לפ' בא וישב עליה בפ' he (the king) came and sat down in judgment over it on the verandah (in the sight of all people).—Trnsf. *the forepart of female genitals, the lower end of the vagina* or *uterus.* Nidd. II, 5. Tosef. ib. III, 9 פרסדיר ed. Zuck. (Var. פרוזדור). Y. ib. II, 50ª; a. e.

פְּרוּזְדִּיגְמָא, v. פְּרוֹסְדַּגְמָא.

פְּרוּזְדָּק, פְּרוּזְדִּיקִי, pr. n. m. (Πρόδικος) *P'rozdiki, P'rozdak.* Yalk. Ps. 842; Num. R. s. 12, beg.

פְּרוּזְטוּגְמָא, Yalk. Ps. 663, v. פְּרוֹטוֹגְמְיָא.

פְּרוּזְמָא, v. פְּרוּזְמָא a. פְּרוּזְמְיָא.

פְּרוּזְתִּימְיָא, v. פְּרוֹתִיזְמִיאָה.

פְּרוּחָא m. (פָּרַח) 1) *mosquito* or *gnat.*—*Pl.* פְּרוּחֵי. Nidd. 17ª, v. בָּאלֵי.—2) *flying hair, curl.*—*Pl.* as ab. Sabb. 57ᵇ, v. בְּזִיוִינָא I.

פְּרוּטְגְמְיָא, v. פְּרוֹטוֹגְמְיָא.

פְּרוּטָה f. (פָּרַט) 1) *small change,* in gen. *money.* Snh. 97ª (the Messiah will not come) עד שתכלה פ' מן הכיס until the money is gone from the bag (general poverty will prevail). Pesik. Bahod., p. 101ᵇ; Yalk. Ex. 271 בראשונה שהיתה הפ' מצויה וכ' (not בראשון) formerly when money was plentiful, people were anxious to hear a word of the Mishnah &c. (legal discussions), ועכשיו שאין הפ' מצויה וכ' but now when money is scarce (Israel is poor) . . ., people want to hear a word of the Bible &c. (cheering the soul); a. fr.—Esp. *p'ruṭah,* a small coin, one eighth of the *as* (אִיסָר). Kidd. I, 1. Shebu. VI, 1; B. Mets. IV, 7 שוה פ' the value of a P'ruṭah; a. v. fr.—Ned. 33ᵇ קא מיחני ליה פ' הרב יוסף he gains the poor man's penny of R. Joseph (who considers the keeper of a lost object a paid guardian, because, while engaged in one religious work, he is exempt from every other religious duty that may arise).—*Pl.* פְּרוּטוֹת. Y. Kidd. I, 58ᵈ bot. B. Mets. l. c. חמש פ' הן there are five cases in which the value of a P'ruṭah is legally recognized. Ib. 55ª אין אונאה לפ' there is no redress in cases of overreaching where the claim is only P'ruṭahs (less than one *as*). Ib. 46ª Ar. (ed. פְּרוֹטָטוֹת). Pes. 50ᵇ ארבעה פ' אין בהן וכ' in four pennies (ways of earning a livelihood) there is never a sign of blessing &c.; a. fr.—2) *drop.*—*Pl.* as ab. Kel. II, 6 מוציא פ' a vessel letting liquid out in drops, *dropping-bottle.*—[Y. Kil. VIII, 31ᶜ bot., v. פְּרוּטִיּוֹת].

פְּרוֹטוֹגְמְיָא, פְּרוֹטוֹגַמְיָא f. (πρωτογάμια, cmp. πρωτόγαμος) 1) *being just married.* שבת של פ' *the first Sabbath after a wedding.* Y. Dem. IV, 24ª top.—2) (by confusion with προγάμια) *sacrifice before the wedding,* in gen. *wedding preliminaries*; trnsf. *preliminary events.* Midr. Till. to Ps. XIV, end וקבעו פ' ביום פלוני (not פרוסט׳) and they appointed a certain day for the *progamia*; ומי מעכב פ' and what is the cause of the delay (of the wedding)? The *progamia*; Yalk. ib. 663 פרוזטוגמא (corr. acc.). Lev. R. s. 11, beg. (ref. to Ez. XXXIX, 9) ואותן שבע שנים הן הן פ' (not פרטגמיא) and these seven years (preceding the advent of the Messiah) are the *progamia* of the righteous in the days to come; וסימנך דעביד פ' אכיל משתותא and thy mnemonical sign be, he who prepares (takes part in) the *progamia* will have a share in the wedding festival; Yalk. Prov. 944 פרוטרגמא (corr. acc.); דאכל פ' וכ' he who eats of the *progamia* &c.; Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ.

פְּרוֹטוֹמוֹ, read:

פְּרוֹטוֹמִי f. (προτομή) *bust,* esp. *the imperial bust* of the Roman standards, to which divine honors were paid (v. Sm. Ant. s. v. Signa, a. Joseph. B. J. II, 9; 2). Ex. R. s. 15 [read:] שלח המלך פ' שלו למדינה וכ' the king sent his bust to a province that they should put up his images (copies of that bust) &c.; אין אנו כורעין לפניו אלא בשביל פ' וכ' we do not bow before it (the wood) for its own sake, but for the sake of the king's bust which is portrayed on it.—*Pl.* פְּרוֹטוֹמִין. Tanh. Shof'tim 9 (read as ed. Bub. 8) בשעה שהקב"ה ידין את אומות העולם תופשן לדין הן ואלהיהן ומעמיד להם פ' וכ' (ed. פרטומין, some ed. פרמוטין, ed. Bub. פיטומין, corr. acc.) when the Lord shall judge the nations of the world, he will arrest them and their gods, and put up their busts, and bring in the tablets with the ten commandments, and ask them, did they (the nations) ever care for you? &c.

פְּרוֹטָטוֹת f. pl. (v. פְּרוּטָה) [*drops,*] *uncoined pieces of metal used for change.* B. Mets. 46ª (Ar. פרוטות).

פְּרוֹטִי f. (πρωτή) *first (class).* Y. Yoma III, 40ᵈ top ואין שני שבפרלוסין . . . משם מילה דשמעה פ' is not second class Pelusium linen better than first class Indian? but

(the latter is preferred) because of the thing which is named 'first.' Ib. (as regards oil, ref. to Men. VIII, 5).

פרוטיגמא, v. פְּרוֹטוֹגַמְיָא.

פְּרוּמְיוֹת c. pl. a sort of *hybrids, mules of which it is unknown whether their sires were horses and their mothers asses or the reverse* Kil. VIII, 5; Y. ib. 31^{c} bot. חפרוטות (corr. acc.).

פרוטיקאטור, read:

פְּרוֹטִיקְטוֹר m. (protector) *one of the royal life-guard.* Ex. R. s. 37 Mus.

פְּרוֹטְרוֹט m. (פְּרַט) *units, odd sum, detail number.* Midr. Till. to Ps. XXIII חמשה עשר אלף ופ׳ fifteen thousand and an odd sum (less than one thousand); [read:] וכמה הוא פ׳ שבע מאות ושמונים ותשע and how much was that odd sum (over fifteen thousand)? Seven hundred and eighty-nine. Y. Taan. IV, end, 64^{c} ופ׳... הרו מוצאין עצמן (not עצמו) they found that they had lost upwards of fifteen thousand; Midr. Sam. ch. XXXII, end ט״ו אלף בפ׳ (corr. acc.); Lam. R. introd. (R. Z'era) (corr. acc.). Y. Naz. V, beg. 53^{d}; Y. Shek. II, 46^{c}, sq. במכנס פ׳ (not פרוטרות) when he piles up the coins one by one. Bekh. 5^{a} לא מנאן הכתוב אלא בפ׳ the Scripture counts them only by single Manehs (not by Kikkars); Y. Snh. I, end, 19^{d} ואתעביד ליה פ׳ it is counted by single Manehs. Tosef. B. Mets. IV, 17 if he says, הילך מנה ואינו יכול לעמוד על הפ׳ 'here is a Maneh for thee (as thy share in the profits)', but is unable to give a detailed account; Y. ib. V, 10^{b} כפ׳... שאינו (corr. acc.). Tosef. Maas. Sh. II, 10 אלא אם כן יש עמו פראטרוט ed. Zuck. (Var. פרוטרט; corr. acc.) unless he has with him an itemized account (of the ready money and of the value of the products).

פְּרוּי, v. פֵּירוּי.

פַּרְוַיִים, v. פַּרְוַיִם.

פַּרְוִילָא, פַּרְוִוי׳ m. = פַּרְוָוְרָא.—*Pl.* פַּרְוִילֵי, פַּרְוִילִין, פַּרְוִוי׳. Targ. Y. I, II Num. XXXV, 2-5 (ed. Amst. פרד׳, פרוורל׳, פדוורילי, בדורל׳, corr. acc.; h. text מגרש׳). Targ. Y. Lev. XXV, 34 (Ar. פרווריי). Targ. I Chr. VI, 40; a. fr.

פַּרְוַיִם pr. n. (b. h.) *Parvayim*, name of a district or place known for its gold mines. Num. R. s. 11 מהו פ׳ שהיה עושה פירות why is it named gold of P.? Because the trees made of it in the Temple bore fruit (v. Yoma 21^{b}). Ib. s. 12; Cant. R. to III, 10 אדום (ו)דומה לדם הפרי it was red and looked like the blood of a bullock. Snh. 103^{b} יש לנו זהב פרויים וכ׳ we have Parvayim gold ..., let him take away his light; a. e.—[Num. R. s. 12 מן פ׳, עשו לה פרוים, read: פְּרִיוֹם.]

פְּרוּכָא, v. פֵּירוּכָא.

פרוכי, v. פּוּרְכִּי.

פְּרוּכְיָא, v. פֵּירוּכְיָא.

פרוכימטוס, Y'lamd. to Num. XXIII, 7 quot. in Ar., a corrupt. prob. for פְּרוֹפּוֹסִירוֹטוֹס.

פְּרוּכְיָת, v. פְּרוּכְתָּא.

פרוכסין, v. פְּרַכְסִין.

פָּרֹכֶת, פָּרוֹכֶת f. (b. h.; פָּרַךְ) *curtain*, (also collect. noun) *curtains.* Yoma V, 1 לא היתה שם אלא פ׳ אחת only one curtain was there (in the Second Temple, between the Holy and the Holy of Holies). Ib. עם הפ׳ ... מהלך he walked to the left alongside the curtain. Ib. 4; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹכוֹת, פָּרֻכוֹת, פָּרוֹכֶת. Ib. 1 (51^{b}) שתי הפ׳ המבדילות וכ׳ (Talm. ed. הפרוכת, Ms. L. הפרכות) the two curtains which formed the partition between ..., and between which was a space of one cubit (v. פְּרַכְסִין). Shek. V, 1 על הפרכות (Y. ed. הפרוכת) superintendent over the manufacture of the Temple curtains; Y. ib. 49^{a} ממונה על אורגי פ׳. Keth. 106^{a} ר״ג פרכות היו וכ׳ there were thirteen curtains in the (Second) Temple; Yoma 54^{a} פרוכת. Ib. דבבי פ׳ the curtains at the Temple gates; a. fr.—Pirké d'R. El. ch. XLI פָּרֻכִיּוֹת שחורות black curtains.

פָּרֻכְּ׳, פְּרוּכְתָּא ch. same. Targ. O. Ex. XXVI, 31; a. fr.—*Pl.* פָּרוֹכָתָא. Targ. II Sam. XXI, 19 Kimḥi (ed. Lag. פָּרוֹכְיָת, constr.; ed. Wil. פָּרוֹכֶת, read פָּרוֹכֶת).

פְּרוּמָא* m. (פְּרַם) *p'ruma*, a small liquid measure. Kidd. 52^{b}, v. פְּרוּזְמָא.

פְּרוֹמָאָה m. (פְּרַם) *house-breaker, burglar.*—*Pl.* פְּרוֹמָאֵי. B. Mets. 42^{a} והאידנא דשכיחי פ׳ and nowadays when burglars are frequent (who split joists to hunt for money hidden in them).

פְּרוּמְבְּיָא f. h. a. ch. (φορβεία) *halter.* Sabb. V, 1, v פַּגָּא I. Y. ib. V, end, 7^{c}; a. e.—Targ. Ps. XXXII, 9 (h. text רסן). Targ. Job XLI, 5 פְּרוּמְבְּיֵיהּ (Var. in Ms. ריסניה).

פרומטוי, v. פְּרוֹבַטְיָא.

פרומלוכוס, v. פּוֹלִימַרְכוֹס.

פְּרֻן, v. פַּרְוָן.

פרונא, Y. Keth. IX, end 33^{c}, v. פְּרָן.

פַּרְוַנְקָא, v. פַּרְוִונְקָא.

פְּרוּנְקָא m. (פְּרַק, with anorg. נ) [*torn off*,] 2) *rag* used to cover wine casks &c. Ab. Zar. 30^{a} צרונהי בפ׳ they tied a shred around it. Sabb. 48^{a} מאי שנא מפ׳ wherein is this different from covering the cask with a rag? Ib. 139^{b} תאי פ׳ אפלגא וכ׳ to spread a shred over a part of a cask is permitted. [Ar. reads פְּרַנְקָא.]

פְּרוֹס (πρός) prepos. *before, with*; (in ed. mostly combined with the noun). Gitt. 36^{b} bot. פ׳ בולי ובוטי Ar. (ed. פרוסבולי), v. בּוּלְבּוֹטִיס. Meg. 15^{a} Ms. M., v. פְּרוּזְבּוּטֵי.

פְּרוּס, v. פָּרַס.

פְּרוֹסְטוֹקְטוֹלִין, Y. Sabb. VI, 7[d] bot. Ar., v. טוֹק.

פְּרוֹסְטִיא, Deut. R. s. 5, quid?

פְּרוֹסְטוֹקוֹסְרִין, v. פְּרוֹקוֹנְסְטוֹרִין.

פְּרוֹסְפָּיָא, read: פְּרוֹסוֹפָּא m. pl. (πρόσωπα) *faces.* Y'lamd. to Deut. IV, 4, quot. in Ar. (ref. to וקלע כרובים, I Kings VI, 35) פ׳ he carved the faces of the cherubim.

פְּרוֹסְקוֹפִי, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פְּרוּעַ m. (פָּרַע) *uncovering.* Keth. 72[a] bot. (ref. to Num. V, 18) אזהרה . . . שלא ייצאו בפ׳ ראש this implies a warning for the daughters of Israel not to go out bareheaded. Ib.[b] אין בו משום פ׳ ראש is does not come under the category of bareheadedness. Ber. 62[a] את פְּרוּעוֹ . . . כל זמן so that his neighbor may not see him uncover himself.

פְּרוּעַ, פֵּרוּר, m. ch. (preced.)=h. פָּרַע, *wild, neglected growth of the hair*; (adv.) *in a wild, neglected condition.* Targ. Ez. XLIV, 20. Targ. Lev. X, 6 (not פָּ׳); a. fr.—[Lam. R. to I, 16 ונסב פרועיך, read: פְּרִיטַיִךְ, v. פְּרִיטָא.]

פְּרוֹפָּס, פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס m. (præpositus, πραιπόστος) *præpositus*, a title of several imperial officers, esp. (=magister militum) *chief of the army.* Num. R. s. 1, end אומר פ׳ לך מנה וכ׳ (not סוטוט . . .) he says to the præpositus, go and count all legions except &c. Ex. R. s. 15 נכנס פרוסבריטוס וכ׳ (corr. acc.) the præpositus with his suite went in &c. Ib. הפרופסיטון (corr. acc.).—*Pl.* פְּרוֹפּוֹסִיטִין. Num. R. s. 7 בו״ד יש לו פריפסיטין וכ׳ (read: פְּרִיפּוֹ׳) a human king has præpositi (to muster the army), and so the Lord has (ref. to Num. I, 2). Y'lamd. to Num. X, 1, quot. in Ar. והיו הפ׳ באין תחלה וכ׳ the præpositi came first (to the headquarters), and then the legions.

פְּרוֹפַּסְלָה, v. פּוֹדוֹפְּסִילָא.

פְּרוֹפְקַפְיָא, פְּרוֹפְקַפּוֹיָא, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פְּרוֹקָא, פֵּרוֹק, v. sub פֵּירֵי.

פְּרוֹקָא, פְּרוֹקָה m. (פָּרַק) *redeemer.* Targ. Ruth IV, 3. Targ. Y. Ex. XV, 18; a. fr.—Lev. R. s. 32, end, a. e., v. גּוֹאֵל. Lam. R. to I, 16 דאתילד פְּרוֹקְחוֹן דיהודאי (some ed. פְּרִיקְ׳) the redeemer of the Jews was born; a. e.—*Pl.* פְּרוֹקִין. Targ. Y. Gen. L, 25; a. e.

פְּרוֹקְוִינְסְטוֹרִין m. pl. (proquæstores) *proquæstors, magistrates associated with the procurator in the administration of a province.* Midr. Till. to Ps. XVII שמא אם משלח להם פ׳ וכ׳ (not פרוסטקוסרין; ed. Bub. ארכון) but if a king sends proquæstors to a province to collect from them one hundred litras of gold . . ., are they empowered to allow a reduction?

פְּרוֹקוֹפִי f. (προκοπή) *promotion, preferment.* Gen. R. s. 12, end נותן לו פ׳ שלא תזוז וכ׳ . . . הואיל ולגיון (not פרוקפי) because this legion was the first to proclaim

פְּרוּס m. (פָּרַס) *broken piece, part, half.* Men. VII, 2 (77[b]) (ref. to Lev. VII, 14) שלא ירטול פ׳ this indicates that he shall not take a piece of a cake; a. fr.—Shek. III, 1 בפרוס הפסח וכ׳ (Y. ed. בפָּרַס) at half the period of preparation for the Passover &c. (during which the laws of the respective festival are expounded); v. Y. ib. III, beg. 47[b] פלגא בשלשים יום half of the thirty days.

פְּרוֹס, Bekh. 40[a], v. פָּרַס I.

פְּרוֹסְבּוּל, פְּרוֹסְבּוּטִיס, פְּרוֹסְבּוּטִי, v. sub פְּרוֹזְבּ׳.

פְּרוֹסְבִּיטוֹס, Ex. R. s. 15, read: פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס.

פְּרוֹסְבָּלָא, v. פְּרוֹזְבּוּלָא.

פְּרוֹסְדָא, Targ. I Kings VII, 7 (ed. Lag. פורסרא), v. פְּרוֹזְדוֹר.

פְּרוֹסְדָאוֹת, v. פְּרוֹזְדָאוֹת.

פְּרוֹסְדוּגְמָא, v. פְּרוֹסַטְגְּמָא.

פְּרוֹסְדוֹר, v. פְּרוֹזְדוֹר.

פְּרוֹסְדָיוֹת, v. פְּרוֹזְדָאוֹת.

פְּרוּסָה f. (פָּרַס) *piece*, esp. *piece of bread, bread.* R. Hash. 29[b], v. פָּרַס. Tosef. Peah IV, 10 עני שנותן פרוטה לקופה ופ׳ לתמחוי (ed. Zuck. פרוטה לתמחוי ופרוטה לקופה, corr. acc.) a poor man that contributes a P'ruṭah to the charity fund or a piece of bread to the public crib. Ḥull. 7[b], v. בְּצַע. Pesik. R. s. 33 הפ׳ the bread (livelihood, v. פַּרְנָסָה); a. fr.—*Pl.* פְּרוּסוֹת. Dem. V, 5 פת פ׳ pieces of bread. Tosef. Ter. V, 14; a. e.—Esth. R. to I, 3 (play on פָּרָס) שקיבלה את המלכות פ׳ וכ׳ she (Persia) obtained rulership piecewise, once in the days of T'radah (Xerxes?), and once in the days of Artaban (the Parthian empire).

פְּרוֹסוֹפָּא, v. פְּרָאסוֹפָּא.

פְּרוֹסְטַגְמָא, פְּרוֹזְדַגְמָא (variously corrupted) f. (πρόσταγμα) *ordinance, proclamation.* Tanḥ. Ekeb 11 פרוזדוגריא (corr. acc.), v. הֵידְיוֹאר I. Pesik. Shor, p. 77[a]; Tanḥ. Emor 10 למלך ששלח פ׳ שלו וכ׳ like a king that sent his proclamation to a province &c.; הדא קריית שמע פ׳ שלי וכ׳ this reading of the Sh'm'a (Deut. VI, 4) is my (God's) proclamation &c.; Lev. R. s. 27. Gen. R. s. 42 פרסטגמא. Pesik. Baḥod., p. 102[a] שלא יהו דברי תורה בעינך כפ׳ וכ׳ that the words of the Law be not in thy eyes like an old proclamation, but like a new one, which all run to read; Yalk. Prov. 960. Pesik. R. s. 33 [read:] פ׳ שלו פרושת בחדש הראשון בשלשה עשר יום בו his (Haman's) decree was promulgated in the first month &c. (Esth. III, 12); Yalk. Is. 336 (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* פְּרוֹסְטַגְמָאוֹת, פְּרוֹזְדַגְמִ׳. Lev. R. s. 17 שלש פ׳ שלח וכ׳ Joshua sent three proclamations to the Canaanites: whoever wishes to emigrate &c.; Y. Shebi. VI, 36[c] bot. פרסטיגריות (corr. acc.). V. הֵידְיאַטַגְמָא.

פְּרוֹסְטוֹגְמִיא, Midr. Till. to Ps. XIV, v. פְּרוֹטוֹגְמִיא.

פְּרוֹסְטוּמָא, Pesik. R. s. 33, read פְּרוֹסְטַגְמָא.

ib. 22b פ׳ מאהבה a Pharisee from love (of reward, Rashi); פ׳ מ(י)ראה from fear (of punishment); פ׳ שיכמי, ניקפי &c., v. respective determinants.—*Pl.* as ab. Ib. אל תתיראי מן הפ׳ וכ׳ be not afraid of the Pharisees or of the non-Pharisees, but of the painted (the hypocrites) &c.—מכת פ׳, v. מַכָּה.—Kidd. 66a לבם של פ׳ עליך the Pharisees are opposed to thee in their hearts; a. fr.—Fem. פְּרוּשָׁה. Sot. III, 4 אשה פ׳ *a sactimonious woman*, expl. ib. 22a כגון יוחני וכ׳, v. יוֹחָנִי 2.

פְּרוּשָׁא, פְּרִישׁ, v. sub פְּרַר׳.

פְּרוּשָׁה, v. פָּרוּשׁ.

פְּרוֹת, v. פְּרִי.

פַּרְוָתָא, v. פְּרוָתָא.

פְּרוֹתָזְמִיָּא, פְּרוֹתָזְמִיאָה f. (προθεσμία, sub. ἡμέρα) *appointed day, fixed term.* Mekh. B'shall. s. 1 הגיעה פ׳ שלכם וכ׳ (not פירוחזור׳) your time for the return to Egypt has come; Yalk. Ex. 230 פרטגמ׳ (corr. acc.). Pesik. Baḥod., p. 103b sq. וקבע לה פ׳ וכיון שהגיעה ... למלך שקידש פ׳ וכ׳ (not פרוזתימייא) like a king who betrothed a lady to himself and appointed for her a term (when to marry her), and when the time came, he said &c. (v. פְּרוֹטוֹזַגְמָא).

פְּרַז *to break through, open*, v. פָּרַז׳.

Hif. הִפְרִיז 1) *to break through, go beyond.* Nidd. 4b ה׳ על מדותיו went beyond his measures, i. e. extended the restrictions of the law too far. Ned. 32a ה׳ על מדותיו של הקב״ה he went too far in testing the attributes (goodness) of the Lord, i. e. presumed on God's kindness by asking for a sign (Gen. XV, 8); Yalk. Gen. 74. Koh. R. to VIII, 8 מַפְרִיזִין באצבעותיהן וכ׳ pointed with their fingers towards a distance, saying, the vision which he sees &c. (Ez. XII, 27); (Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) ומורין, v. יָרָה).—2) *to offer a higher rent than originally stipulated* in consideration of a loan to be used to improve the property. B. Mets. V, 5 ומַפְרִיז על שדהו וכ׳ (Var. ומַפְרִין; Ms. M. ומפרי׳; Y. ed. ומפרין) and a tenant may offer higher rent for his field in consideration of a loan for improvements, and need not regard the appearance of usury. Ib. 69b אין מפריז לא על חנות וכ׳ (Ms. M. everywhere מפרין) you dare not offer higher rent for a shop or a ship in consideration of a loan (to be invested in the business); Y. ib. V, 10c top מפרין; v. פָּרָה a. פָּרַן.

פְּרַזְדָּנִין, פַּרְזְדָּנִין f. pl. = h. פְּרוּזְדָאוֹת. Targ. Koh. III, 11; Targ. Ruth IV, 20 ed. Lag. (oth. ed. פרוזבין, corr. acc.).

פִּיר׳, פְּרִזְמָא m. h. a. ch. (περίζωμα) *girdle, apron*; (also collect.) *aprons.* Succ. 11a לפ׳ דאינשי ביתיה רמא ... (Ms. M. פרוזמא; Ms. M. 2 פרוזמא) attached show-fringes to the aprons (of the women) of his household; Men. 43a (Ms. M. פרזי׳; Ms. K. פירזי׳). — Pl. (Hebr.) פְּרִזְמָאוֹת, פְּרִזְמָיוֹת. Sabb. 125a פרזמי׳ early eds. (Ms. M. פרזמ׳, later ed. פרוזמ׳, Ar. פרוזמא׳).—V. פְּרִיזְמָטָא.

me king, I will give it a preferment (rank) which shall not be taken from it; הרי אני נותן לה פ׳ וכ׳ I will give her (the earth) a position from which she shall never be moved (ref. to Ps. CIV, 5); Midr. Till. to Ps. XCIII; Yalk. ib. 847 פרוסקופי (corr. acc.). Gen. R. s. 48 כל מי שתופשו אני נותן פ׳ whoever will seize him (the chief robber), him will I promote; ib. אזו פ׳, v. פָּזַז; Yalk. Is. 304. Gen. R. s. 90 [read:] שלא ידאה אדם נוטל פ׳ וכ׳ that none shall receive preferment except through thee; Yalk. ib. 148 (not פורק׳). Lev. R. s. 18. Ruth R. to I, 12 פרופקפוא, פרופקפיא (corr. acc.); a. e.—*Pl.* פְּרוֹקְפָאוֹת. Tanḥ. Vayḥi 8 התחיל מחלק להן פ׳ he undertook to distribute promotions among them.

פרוקטו, prob. a corrupt. for פְּרוֹפִּירְקִי f. (τροπική, sub. ἡμέρα) *the day of the midwinter solstice.* Y. Ab. Zar. I, 39c פ׳ ראשה של תקופה the festival of *tropikê* marks the beginning of the solstice period.

פְּרוּקְלָא pr. n. m. *P'ruḳla* (Proclus), a Roman general. Y. Snh. III, 21b כד עאל פ׳ וכ׳ when P. (with his army) came to Sepphoris.

פְּרוּקְלוֹס pr. n. m. (preced.) *Proclus*, a gentile. Ab. Zar. III, 4 (44b) פ׳ בן פילוספוס (Ms. M. פרקולוס; Y. ed. a. Mish. Nap. פרקלוס); Yalk. Deut. 888 פרק׳.

פְּרוֹקְפִי, פְּרוֹקְפָאוֹת, v. פְּרוֹקוֹפִי.

פָּרוּר m. (b. h.; = פארור; פאר) [*round,*] *pot.* Bets. I, 7 (14a) עץ הפ׳ a wooden pot ladle.

פְּרוָרָא, פַּרְוָרָא, v. פְּרִוְוֹר, פְּרִוְוָרָא.

פְּרוּרָא, פְּרוּר, v. sub פְּרַר׳.

פְּרוּרִי pr. n. m., v. פְּרִירָא II.

פָּרוּשׁ m. (פָּרַשׁ) 1) *seceder.*—*Pl.* פְּרוּשִׁים, פְּרוּשִׁין. Pes. 70b ואנן טעמא דפ׳ וכ׳ must we follow up the argument of seceders (that left the college and established a school of their own)?, v. פָּרַשׁ. [Tosef. Ber. III, 25 כולל של מינים בשל פ׳ combines the prayer against the heretics with that against the renegades; Y. ib. II, 5a top רשעים.]—2) *discreet, abstemious, saintly, pure.* Lev. R. s. 24 (ref. to Lev. XIX, 2) כשם שאני פ׳ כך תהיו פרושים וכ׳ as I (the Lord) am pure, so be you pure; as I am holy, so be you holy.—*Pl.* as ab. Sifra K'dosh. beg. (expl. קדשים, Lev. l. c.) היו פ׳ be self-restraining. Tosef. Sot. XV, 11; B. Bath. 60b כשחרב ... רבו פ׳ וכ׳ after the destruction of the Temple the abstemious in Israel who refused to eat meat increased &c.—Esp. *Parush, Pharisee,* a strict observer of the Mosaic Law and the Rabbinical regulations. Tosef. Sabb. I, 15; Sabb. 13a לא יאכל זב פ׳ עם זב עם הארץ an observant gonorrhœist should not dine with an ignorant gonorrhœist (who is suspected of disregarding the laws concerning tithes, levitical cleanness &c., v. חָבֵר׳). Y. Ber. IX, 14b bot. (speaking of the various kinds of Pharisees) אין לך ... פָּרוּשׁ אהבה כאברהם of all of them none is beloved except the Pharisee from love (of God) like Abraham; Y. Sot. V, 20c bot.; Bab.

פִּירְ, פִּרְזוּמָא m. (פְּרַזְמָ) *juice, brewage,* 1) *beer* of figs, thorns &c. Pes. 107ª Ar. (ed. פִּירְ; Ms. M. פורזימא, Ms. M. 2 פורזמא; the words in ed. a. Mss. between פ׳ a. דבעאי, are a gloss to פ׳, read as in Ms. O. שכר תאיני ואסיני) since I asked . . . even with regard to *pirzuma* (which is superior to barley beer) &c.—2) פ׳ דשיכרא *the second run of barley beer.* Kidd. 52ᵇ Ar. (Rashi פרוזמא; ed. a. Var. Ar. פְּרוּמָא q. v.).

פִּרְזִילִין, v. פַּרְוִילָא.

פַּרְזֶל (*Parel* of פזל) *to turn, twist.*

Ithpar. אִיפַּרְזַל *to twist one's self, to struggle.* Gitt. 68ª הוה קא מִיפַּרְזַל he struggled (to get rid of the chain).

פַּרְזֶל, פַּרְזְלָא, פַּרְזֶלָּא I, פּוֹרְ׳ m. = h. בַּרְזֶל. Targ. Esth. V, 14. Targ. Deut. VIII, 9 (O. ed. Berl. בר׳); a. fr.—*Pl.* פַּרְזַלָּיָא, פַּרְזַלַּיְיהָ *iron tools.* Lev. R. s. 24 ירהון מקשין בפ׳ וכ׳ (ed. Wil. מקשיין בפריזלא, corr. acc.) let them rattle with the iron tools and say &c.; הוון מקשין בפ׳ (ed. Wil. בפרזלא, corr. acc.) they rattled with &c. Y. Nidd. II, end, 50ᵇ פַּרְזְלוֹי חריפין his tools are sharp (he is an ingenious scholar, and does not need consultation with others, v. חָרַד).

פַּרְזְלָא II, **טַוְור פ׳** pr. n. pl. *Tavvar Parz'la* (Iron Mount), name for Kadesh. Targ. Y. Num. XXXIII, 36, v. רְקֶם.

פַּרְזֵם (*Parel* of פזם, cmp. פְּצַם) *to burst open, press.* Gitt. 69ª (?) אֲפַרְזְמִינְהוּ למיא מינירה Ar. (not found in ed.) I shall press the juice out of it.—V. פִּרְזוּמָא.

פַּרְזָק pr. n. m. *Parzak.* B. Mets. 49ᵇ דבי . . . דקא בעי פ׳ רופילא that one of the men of lieutenant P. intended to take it by force.

פָּרַח (b. h.) [*to break through,*] 1) *to bloom, sprout.* Ber. 47ᵇ, sq. קטן פּוֹרֵחַ a boy developing signs of puberty (before the usual age). Num. R. s. 18, end ומצצו פ׳ and it (the staff) blossomed of itself (without being planted); a. fr.—Esp. (with ref. to Lev. XIII, 12) *to become white, spread all over.* Neg. VIII, 1 הפורח מן חטמא טהור a leprosy that 'blossoms' after the person has been declared unclean, is clean. Ib. 2 פָּרְחָה בכולו if it spread over the entire body. Ib. VII, 5 עד שתִּפָּרַח בכולו until it spreads over &c.; a. fr.—2) *to fly, fly off; to swim.* Kinn. II, 1, sq. B. Mets. I, 4 גוזלות שלא פרחו unfledged pigeons. Ḥull. III, 7, v. סְנַפִּיר. Y. Taan. IV, 68ᶜ top חלוחות היו מבקשין לָפָרוֹחַ the tablets wanted to fly (off Moses' hands); הכתב עצמו פ׳ only the letters flew off; כיון שפ׳ הכתב וכ׳ when the letters had flown off, the tablets became too heavy for Moses' hands. Ab. Zar. 18ª (of a martyr dying on the pyre) פּוֹרְחוֹת . . . גוילין I see the sheets of the book of the Law burn, and the letters fly off. Ḥag. 15ᵇ; Snh. 106ᵇ מגדל הפורח באויר, v. מִגְדָּל. Ḥag. I, 8 פָּרְחָה פּוֹרְחִין באויר, v. חִיתְּרוּ; a. fr.—Gen. R. s. 93, a. e. פָּרְחָה נשמתן their soul fled, i. e. they were shocked by surprise, fear &c.

Hif. הִפְרִיחַ 1) *to bloom, blossom.* Num. R. l. c. ור׳ בו בלילה וכ׳ the same night it blossomed and brought forth fruit; Tanḥ. Aḥărê 8 הִפְרִיחוּ ועשו פירות. Lev. R. s. 23; Cant. R. to II, 2 מַפְרִיחַת, v. כָּמַשׁ; a. fr.—2) *to cause sprouting, produce.* Gen. R. s. 37 אתמול מַפְרִיחַ מצות וכ׳ yesterday producing meritorious and noble deeds, and to-day so selfish!, v. כָּנַן; Yalk. ib. 62; Yalk. Ps. 832.—3) *to be able to fly, be fledged.* Ḥull. XII, 3 (140ᵇ) אפרוחים מַפְרִיחִין full-fledged birds; ib. 141ª. B. Mets. l. c.; a. fr.—4) *to cause to fly; to chase.* Snh. III, 3 מַפְרִיחֵי יונים, v. יוֹנָה II. Gen. R. s. 67; Yalk. Prov. 950 ומַפְרִיחָן and let them fly off, v. סְכַסֵּךְ I. Y. Yoma II, 39ᶜ top הִפְרִיחָתְהוּ הרוח the wind drove it off (the altar). Y. Erub. I, 19ᵇ bot. ובאת הרוח והִפְרִיחָתָהּ and a wind came and carried it (the Succah) off; a. fr.—5) *to place beyond due limits, to cause to protrude.* B. Kam. 29ᵇ; sq. לא שנו אלא (ב)מַפְרִיחַ this has been taught (that he is responsible for damage) only when he places the thorns on his ground so that they protrude into the public road, opp. מצמצם when he puts them exactly where his limits end. Tosef. ib. II, 5 המפריח גדירו . . . לרשות הרבים he who causes his fence of thorns or stones to protrude into the public road.

פֶּרַח I ch. same, 1) *to bloom.* [Targ. Y. Gen. XXX, 37 דְּפָרַח לבן, prob. name of a tree; h. text לבנה; cmp. פָּרַח.]—2) *to move swiftly, fly, swim, run.* Targ. O. Gen. I, 21. Targ. Y. Deut. XIV, 9 (ed. Amst. לְמַפְּ, *Af.*). Ib. 19; a. fr.—Yalk. Deut. 938, a. e., v. זְחַלְאָ. Keth. 105ᵇ, v. גַּדְפָּא. Gen. R. s. 22 דין אמר חלוץ ודין אמר פרח the one (Abel) said, take thy dress off (the wool is mine), and the other (Cain) said, fly in the air (the earth is mine). Koh. R. to I, 8 והוה פ׳ ואינון פָּרְחִין בתריה he ran, and they ran after him; a. fr.—3) *to palpitate.* Gitt. 69ᵇ כל שכן דפ׳ ליביה his heart will palpitate still more.—4) *to cause to flee, keep off.* Pes. 111ᵇ פְּרִיחִי נפשיך וכ׳ keep thyself off the service-tree.

Pa. פָּרַח *to cause to fly, carry off.* Ib. 110ᵇ top (in an incantation) פָּרְחָה זיקא וכ׳ Ms. M. a. Rashi (ed. פרח׳) let the wind carry off &c.; ib.ª bot. פרחיריכי פ׳, v. פְּרָדָא.

Af. אַפְרַח 1) *to produce blossoms, to bloom.* Targ. Gen. XL, 10. Targ. Y. II Num. XVII, 23; a. e.—2) *to fly,* v. supra.—3) *to cause to fly, carry; to chase off.* Targ. O. Gen. XV, 11 (ed. Berl. ואַחֵרִיב, v. Berl. Targ. O. II, p. 6). Targ. Num. XI, 31 (not וְאַפְּ׳; h. text ויגז). Targ. Is. XXVIII, 28. Targ. Prov. VII, 23 (h. text יפלח); a. fr.—Midr. Sam. ch. XXIII (expl. ויעט, I Sam. XXV. 14) אַפְרְחִין במילין he chased them off with (harsh) words; Y. Snh. II, 20ᵇ top אפחין (corr. acc.). Shebu. 30ᵇ אַפְרַח עלי בר וכ׳ let a duck fly over me; a. e.—Y. Sot. III, beg. 18ᶜ [read:] חמי הרך אַפְרְחִית הדין דידך see how I make this thy argument fly off (I refute it).

פֶּרַח m. (b. h.; preced.) 1) *blossom, flower, an ornament in the shape of a flower.* Gen. R. s. 91, end, v. בַּפְּחוֹר. Kel. XI, 7 הפ׳ והבסיס the calyx of a candlestick and the shaft. Esth. R. to I, 6 אני ישנתי על פַּרְחוֹ של וכ׳ I slept on the flower (capital) of one of those columns, and there was room for a body at full length, with outstretched hands and feet. Men. 28ᵇ; a. fr.—*Pl.* פְּרָחִים. Ib. פְּרָחֶיהָ . . . כמין what did the flowers of the candlestick look like? Like the blossoms on the capitals of columns; a. e.—2) פ׳ לבן *White Blossom,* name of *an aromatic shrub.* Deut.

נִפְרָטִין לפניו וכ׳ (not נפטרין, Ms. M. נכחבין) when man departs to his eternal home, all his deeds are called up before him one by one, and they say to him &c.

Pi. פֵּרֵט *to divide, specify* &c., v. supra.—Part. pass. מְפוֹרָט. Tosef. Kel. B. Bath. V, 10 במ׳ ed. Zuck. (Var. במְפוֹרָשׁ) that part which is torn off (and attached only at one point; prob. to be read: במְפוֹרָם, v. פָּרַם).—[Pesik. R. s. 23-24 מפרטתו, read: מסטרתו, v. סָטַר.]

פְּרַט ch. same, 1) *to break, divide.* Ned. 91b וכ׳ פְּרִיטָה, v. חוּצָא I.—Part. pass. פָּרִיט; f. פְּרִיטָא; *pl.* פְּרִיטִין. B. Kam. 117a bot. דפריטן שפוותיה וכ׳ Ms. R. a. Ar. (Ms. M. דפריט׳; ed. Sonc. דפְרִיטָה; ed. דפרטיה, corr. acc.) he saw that his (R. Kahana's) lips were parted, and thought he was laughing at him.—2) *to specify.* M. Kat. 16a דפָרְטִינָן חטאיה וכ׳ that we must specify his offence in a public proclamation.—3) *to belittle, talk against, sneer at.* Lam. R. to II, 10 Ar., v. פָּרַח.

פֵּרֶט m. (b. h.; preced.) *single grapes,* esp. *pereṭ, grapes fallen off during cutting, poor man's share* (Lev. XIX, 10). Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III; Peah VII, 3 אירוהו פ׳ תנושר וכ׳ *pereṭ* is that which drops &c. Ib. VI, 5 שני גרגרים פ׳ two berries fallen at a time are *pereṭ* (belong to the poor), three are not *pereṭ* (may be picked up by the owner); a. fr.

פֶּרֶט ch. same. Targ. Y. II Lev. XIX, 10.

פְּרָט m. (preced. wds.) 1) *that which is singled out, specification, explicit statement,* opp. כְּלָל. Sifra introd., v. כְּלָל. B. Kam. 54b (ref. to Deut. V, 14) מה הפ׳ מפורש בעלי חיים וכ׳ as the explicit specification (thy ox and thy ass) mentions animated beings, so the general expression (and all thy *b'hemah*) refers to all kinds of animals (including birds). B. Bath. 123a בפְּרָטָן in the detailed account of them, v. כְּלָל. Gen. R. s. 94 (ref. to I Chr. XXV, 3) חמשה בפ׳ ובכללן ששה in the specification there are five (sons of Jeduthun), and in the summing up it says 'six'; Midr. Sam. ch. XXXII בפְּרָטִים חמשה ובכלל ששה; a. v. fr.—*Pl.* פְּרָטוֹת, פְּרָטִים. Sot. 37b כללות ... ופ׳ באוהל מועד general principles were proclaimed at Sinai, and detailed laws in the Tabernacle; Ḥag. 6a sq. Ex. R. s. 32, beg. Midr. Sam. l. c.; a. fr.—2) פ׳ ל- [*this is especially mentioned as against*], *to the exclusion of.* Arakh. 30b; Snh. 86a, v. מָצָא. B. Kam. 64b פ׳ למרשיע את עצמו this excludes (exempts from the fine) him who accuses himself; a. v. fr.

פְּרָטָא I ch. same. B. Kam. 54b א״כ נכתוב רחמנא חד פ׳ if this were so, the text (Deut. V, 14) ought to have stated only one specified object (either ox or ass); ib. 65a (ref. to Ex. XXII, 8); a. fr.—*Pl.* פְּרָטֵי. Ib. נכתוב ... להני פ׳ גבי האיך the text ought to have made these specifications ('money or vessels', Ex. XXII, 6) in connection with this (verse 8). Ib. כל חני פ׳ למה לי what are all these specifications for (what do they exclude)? Ḥull. 66a תנא ... בכללי ופ׳ כי האי גוונא וכ׳ generalizations and specifications of such a nature the Tanna ... makes use of for interpretation; B. Kam. 64a; a. fr.

פְּרָטָא II pr. n. m. *P'raṭa,* father of R. Eleazar. Gitt. III, 4. Ab. Zar. 17b; a. e.—[Lev. R. s. 23 לוי בן פ׳, v. פְּלָטָא.]

R. s. 6, beg. פ׳ לבן הוא שכרו וכ׳ this is a White Blossom, the wages for working at it are half a goldpiece. Y. Shebi. VII, beg. 37b; Tosef. ib. V, 7 פ׳ לבין ed. Zuck. (Var. פרחבלין, פרחבינ׳, פרחביל׳, פרחבול, corr. acc.).—3) *youth.*—*Pl.* as ab. Midd. I, 8, a. fr. פְּרָחֵי כהונה, v. כְּהוּנָּה.—4) *young chicken.*—*Pl.* as ab. Keth. 59b Ar. (ed. אפרוחים). Y. Ab. Zar. III, 42d top (expl. סכות בנות, II Kings XVII, 30) תרנגולתא ופָרָחֶיהָ a hen with her chickens.

פֶּרַח II, **פִּרְחָה, פִּרְחָא, פִּיר׳, פִּרְחָה** ch. same, 1) *flower.* Targ. Y. Gen. XXX, 37 (v. פָּרַח I). [Targ. Job XX, 3, v. פּוּרָא.]—Esp. *caper-blossom,* also *caper-tree.* Ber. 40b (expl. נצפה) פרחה (Ms. F. פירחא). Ib. 36a אדעתא דפ׳ for the sake of the caper. Ib.b, v. בּוּטִירָא; a. e.—*Pl.* פְּרָחֵי. Pes. 111b טולי בי פ׳ רוחי (the demons dwelling in) the shade of caper-trees are named *ruḥê.*—2) a species of *locusts.* Targ. Joel I, 4 (h. text יֶלֶק).—3) *palpitation of the heart.* Gitt. 69b.—4) **that which is blown off, particle, crumb.*—*Pl.* פְּרַחֲיָא. Pes. 110a bot. (in an incantation) פרח פְּרַחֲיוּכִי let the wind carry off your crumbs (with which you conjure; v., however, Rashi a. l.).

פְּרָחָא m. (preced.) *fast-running, flying.* Macc. 5a; Yeb. 116a, v. גַּמְלָא I.—*Pl.* פָּרְחֵי. Keth. 61a אורחי ופ׳ guests and transient visitors.—*Fem. pl.* פְּרַחְיָתָן. Koh. R. to IV, 6 טבא מן מאה פ׳ ... better one bird tied than one hundred flying.

פרחבינ׳, פרחביל׳, פרחבלין, v. פָּרַח.

פִּרְחָה, v. פֶּרַח II.

פרחינון, Y. Meg. II, beg. 73a, v. פַּרְפָּחִינָא.

פַּרְחָתָא f. (פָּרַח) *bird.* Targ. Prov. I, 17. Ib. XXVI, 2.

פָּרַט (b. h.) 1) *to split, open.* Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 5) שהיו פוֹרְטִים פיהם וכ׳ they opened their mouths wide with cynical speech. Maasr. II, 6 אוכל פּוֹרֵט he splits (the pomegranate) and eats (a slice). Ib. III, 9.—2) (cmp. עָרַת) *to break into small change, to change money.* Maas. Sh. II, 8, sq. חפורט סלע וכ׳ he who breaks (changes at the banker's) a Sela of second-tithes money. B. Bath. 8b גבאי צדקה ... פּוֹרְטִין וכ׳ charity treasurers that have no poor among whom to distribute, may exchange for others (at a fee for the benefit of the fund), but not for themselves. Ex. R. s. 35 יש אדם פורט זהוב וכ׳ a man changes one gold piece, and covers with it many expenses; a. fr.—3) *to single out, specify.* Mekh. Mishp., s. 5 עד ... משמע שניהם כאחת שיְּפָרוֹט לך הכתוב יחדו the Vav conjunctive may mean both together (*and*), or each separately (*or*), unless the text explicitly states 'together' (as Deut. XXII, 10, sq.); Snh. 85b, a. e. שיְּפָרֵט (*Pi.*). Pes. 21b עד שיפרוט כל מקום ... לך הכתוב כדרך שפ׳ וכ׳ wherever the Law says, ye shall not eat &c., it implies the prohibition of both eating and using, unless the text explicitly permits the use as it does with reference to carcasses (Deut. XIV, 21). Mekh. Bo, s. 5 פרסמו ופָרְטוֹ וכ׳ (or ופִּרְטוֹ *Pi.*) the Scripture publishes and specifies him (by name); a. fr.

Nif. נִפְרַט 1) *to be split, separated.* Peah VII, 3 נפל לארץ וכ׳ if a cluster fell to the ground and was separated into single grapes (פֶּרֶט); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III.—2) *to be specified, examined singly.* Taan. 11a ... בשעה פטירתו

פִּרְיָא, פִּרֵי ch. same, 1) *to increase, grow.* B. Bath. 18ᵇ הדר פָּארֵי it will grow again; ib. 19ᵃ top.—2) (cmp. פרח) *to run.* Lam. R. to III, 7 ערקת תורתיה ופרא בתרה Ar. (ed. נפק) his cow ran off, and he ran after her. Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. חויא פָּרֵי בתרך a serpent is running after thee. Y. Maas. Sh. V, 56ᵃ top הוות פָּרְיָא וחָוה פרי וכ׳ she (the cow) ran, and he ran after her &c.; a. fr.

פֵּירִי, פֶּרִי, פְּרִי m. (b. h.; preced. wds.) *fruit, produce; fruition, usufruct; profit, interest.* Ber. VI, 1 (35ᵃ) על פירות בורא פְּ׳ הפרי ... over fruits of trees you must say, (blessed be thou &c.) who hast created the fruit of the tree; על פירות הארץ ... בורא פ׳ האדמה over growths from the ground you must say; ... who hast created the products of the soil. Y. Sabb. VII, 10ᵃ הפירי, v. בָּחַל II. Ḥull. 79ᵃ פ׳ עם האם the copulation of a hybrid issue with its mother; a. v. fr.—*Pl.* פֵּרוֹת, פֵּרֵי. Ber. l. c., v. supra. Gitt. 47ᵇ, a. e. המוכר שדהו לפ׳ if a man sells his field for the usufruct (for a number of years). Ib. קנין פ׳ כקנין הגוף possession of the usufruct is like ownership of a field (for the time being). Keth. IX, 1 הרי זה אוכל פ׳ בחייה he has the usufruct (of her property) during her lifetime. Ib. פֵּירֵי פ׳ (פֵּרֵי) the usufruct of the produce of the produce, i. e. of the income invested. Peah I, 1 אלו דברים שאדם אוכל פֵּירוֹתֵיהֶן וכ׳ these are the things of which a man enjoys the interest (for which man is rewarded) in this world, whereas the principal remains for the hereafter. Tosef. ib. I, 2 זכות יש לה קרן ויש לה פ׳ a good deed yields a principal (for the hereafter), and bears interest (in this world); ib. 3 עבירה יש לה קרן ואין לה פ׳ sin creates a capital, but bears no interest; עבירה שעושה פ׳ יש לה פ׳ a sin which bears fruit (influences other people for bad) bears fruit (is punished in this world); Kidd. 40ᵃ; a. v. fr.—Midr. Sam. ch. IV פֵּרְיֵיהֶן שלו its fruits.

פִּרְיבַטְיָא, פִּרְיבָטָה, פִּרְיבָטָא m. pl. (privata, sub. balnea) *private baths.* Y. Shebi. VIII, 38ᵇ bot. Cant. R. to III, 7 (ref. to Koh. II, 8 תענוגות בני האדם פרובטייה (read פרי׳) this means the private baths; Num. R. s. 11 פרובטה, פרוזב׳ (corr. acc.).—*Hebr. pl.* פִּרְיבָטָאוֹת. Gen. R. s. 1. Ib. s. 8; Yalk. Gen. 13 פרדכסיות, read: פִּרְיבָטָיוֹת; a. e.

פִּרְגִּיתָא c., **פִּרְגִּיתָא** f. (v. פַּרְגִּית) *young bird, chicken.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) יהיב פ׳ בין וכ׳ he divided a chicken between his host and his wife. Y. Ber. VI, 10ᶜ top וברך על פ׳ וכ׳ and said the blessing over the chicken, saying &c.; a. e.—*Pl.* פִּרְגִּין, פִּרְגִּינִין, פַּרְגִּינִין. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34; Yalk. ib. 665; Yalk. Is. 352. Lam. R. l. c.; a. e.

פִּרְיגּוֹרִי pr. n. m. *P'rigori*, an Amora. Y. Ter. XI, 47ᵈ.

פִּרְיָדָא I c. (פְּרַד) [*broken loose, brittle,*] 1) (collect. noun) *pebbles, coarse sand.* Targ. Lam. V, 5.—*Pl.* פִּרְיִדִין, פִּרְיִדָן, פִּרְיִדַיָּא. Ib. III, 16. Targ. Job XXXVIII, 10 ed. Lag. (oth. ed. פִּרְיַיָּא). Targ. Is. XLVIII, 19 כפרודותי Kimḥi (ed. Lag. כְּפִרְיִדוֹתַי; ed. Wil. כפרידותי).—2) *single berry.*—*Pl.* as ab. Targ. Y. Lev. XXV, 5 רדופיכון, read: פִּרְיֵיכוֹן.—3) *jujube berry.* Gitt. 69ᵃ (oth. opin. *lazarwort*; Rashi פרידה).

פִּרְטָא, v. פִּירְטָא.

פִּרְטְגְמָא, v. פְּרוֹתִיזְמִיאָה.

פִּרְטוּטִי, Lev. R. s. 30 Ar., v. פַּטְרוֹבּוּלִי.

פַּרְטוּם m. (פָּרַט) *a fraction, a small portion.* Sifré Deut. 353 וכי כמה ארצות ... פ׳ זה קטן has Joshua conquered so many lands? Did he not conquer only this small portion (of the earth)?; Yalk. ib. 959 (not פרטוס).—[Tanḥ. Shof'tim 9 פרשומין, v. פְּרוֹטוֹמִי.]

פַּרְטוֹרְיוֹנִי m. pl. (prætoriani, sub. milites) *prætorians, imperial body-guard.* Esth. R. to I, 3 Mus. (ed. בַּרְקוֹרְיָאנִי).

פְּרָאטָאטָא, פְּרָטָאטָא, פְּרָטָטָא m. (an abbrev.: Pr. T. T.) *pro titulo* or *titulis, whatever be the title.* Gen. R. s. 1; Yalk. ib. 2 פלן פ׳ such and such a name followed by the title.

פִּרְטִי, Lev. R. s. 28 לחון פ׳, a corrupt., v. אַנְפְּטִי.

פַּרְטִיָּרָא, v. פַּלְטֵרָא.

פִּרְטִלוֹס, Tosef. Erub. IX (VI), 25 Var. (ed. Zuck. טראפליס), prob. a corrupt. for טִטְרַפְלִית, v. טִטְרַפְלִיוֹת, a. טִיטְרַפְלוֹן.

פַּרְטַסְקָאוֹת, v. פַּרְדִּיסְקִים, a. עַרְדַּסְקוֹס.

פַּרְטָרָא, v. פַּלְטֵרָא.

פִּרְטָתָא I, v. פִּירְטָא.

פִּרְטָתָא II, **פִּירְ׳** f. (פְּרַט) *split*; פ׳ דרמונא (=h. פלח תרמון) *a split* (i. e. fully ripened) *pomegranate.* Tanḥ. Vaëra 14 כפ׳ דר׳ וכ׳ like the split pomegranate whose seeds are visible from without (v. Löw, Pfl., p. 364), v. חַרְצַנִיתָא; Pesik. Vayhi, p. 3ᵇ; Ex. R. s. 12 פרנותא (corr. acc.); Cant. R. to III, 11 פישרתא (corr. acc.); Yalk. Ex. 186; Yalk. Job 912 כהדין פרצידא.—[Cant. R. l. c. דכל חדא פישרתא, read: חַרְצַנְתָּא.]

פְּרִי, פָּרָה (פָּרֵה) (b. h.; cmp. פָּרַח) [*to break through,*] *to grow, increase, be fruitful.* Gitt. 57ᵃ כלומר פְּרוּ ורבו וכ׳ intimating, 'multiply and increase like chickens'. Num. R. s. 11 את פְּרֵה ורבה לגוי גדול be thou fruitful and grow to be a great nation. Ib. היה פָּרֶה ורבה ... כל מה whatever existed in the Temple grew and increased (v. פַּרְוָוים). Ḥag. 16ᵃ פָּרִין ורבין כבני אדם they increase by propagation like human beings. Ḥull. 92ᵃ (ref. to כפרחת, Gen. XL, 10) הגיע לְפָרוֹת ולרבות ... the time has come for Israel to grow and increase (as a nation); a. fr.

Hif. הִפְרָה 1) *to cause to grow, make fruitful.* Ber. 40ᵃ דגים קטנים מַפְרִין ומרבין (Ms. M. מִפְרִין) ומרבין כל גופו וכ׳ small fish make fruitful (increase the sexual vigor) and strengthen the whole body of man; ib. 57ᵇ מפרין ומברין (Ms. M. מפרין ומרבין); Ab. Zar. 29ᵃ מפרין ומרבין (read: וּמַבְרִין); a. e.—[2) *to increase the rent above the original stipulation* in consideration of a loan, v. פָּרַז. B. Mets. V, 5 (69ᵇ) מפרין על שדחו ואין חושחין וכ׳ Ar. (Y. ed. ואין חושש—which indicates that מפרין is singular, fr. פָּרָן q. v.).]

פְּרִידָא II pr.n.m. *P'rida*, an Amora. Snh. 82ª; 104ª; Yalk. Kings 249.—Y. B. Bath. IX, 17ª פְּרִירָא ר׳; Y. Peah VII, 20ᵇ top פְּרִירִי (ed. Krot. פְּרוּדִי).

פְּרִידָה f. (פָּרַד) 1) *one of a pair of pigeons, single pigeon*, opp. to קֵן. Kinn. III, 6 צריכה . . . פ׳ אחת she is bound to offer a single pigeon in addition; Zeb. 67ᵇ. Sifra Vayikra, N'dab., ch. VIII, Par. 7; Zeb. 65ª אפי׳ פ׳ אחת וכ׳ he may offer even one single pigeon; a. fr.—*Pl.* פְּרִידִין (m.), פְּרִידוֹת. Kinn. l. c. דין... Bab. ed. (Mish. ed. דות...). Sifra l. c.; a. fr.—Trnsf. *a dear person.* B. Mets. 84ᵇ פ׳ אחת יש לי . . . ואי אתם וכ׳ one pigeon (my son's body) is among you, and you will not let him come to me (be buried by my side)? Ib. פ׳ . . . ואתם וכ׳ I have a dear son among you, and you want to deprive me of him (expose him to the evil eye by showing him too much honor)?—*Pl.* פְּרִידוֹת. B. Kam. 38ᵇ שתי פ׳ טובות וכ׳ two fine pigeons (precious proselytes) do I expect to bring forth from among you (v. בָּרַךְ *Hif.*).—2) *a single berry; a slice* of a pomegranate. Y. Ber.VI, 10ª top פ׳ אחת של ענב one grape berry; פ׳ אחת של רמון one slice of a pomegranate. Y. Naz.VI, 54ᵈ [read:] פ׳ של רמון ... שחלקה בפיו ואכלה a piece of a pomegranate of 'Orlah (v. עָרְלָה) which one cut off with his mouth and ate. Y. Maasr. I, 48ᵈ; a. e.—3) *pebble, particle.* Nidd. 27ª, sq. פ׳ אחת של רקב על to one particle of decayed matter; פ׳ אחת של עפר על to one particle of earth. Y. Yoma II, 39ᶜ top ברוב כל פ׳ ופ׳ (the fire must have seized) the larger portion of every particle, opp. רובו של קומץ the larger portion of the handful (of the meal offering); a. e.—*Pl.* פְּרִידוֹת. Nidd. l. c.—[פרידה ch., v. פְּרִידָא I.]

פְּרִידְתָּא, פָּרְדָּ׳ f.=h. פַּרְדָּנִית. Targ. Prov. VII, 11 (h. text סוררת). Ib. IX, 13 (h. text המיה).

פְּרִית, Ruth R. to III, 3 פ׳ מאה, v. פְּרָא II.

פְּרִיָּה f. (פָּרָה) *increase*; פ׳ ורביה (with ref. to פרו ורבו, Gen. I, 28) *the duty of propagating the human race, the duty of marrying; marital duty.* M. Kat. 8ᵇ מפני ביטול פ׳ ור׳ because it might cause a diminution of marriages (as people might defer marriages for the festive season as most convenient). Gen. R. s. 8 האיש מצווה על פ׳ ור׳ וכ׳ the duty of marrying has been put on man, but not on woman; Tanḥ. Noah 12. Yeb. 62ª קיים פ׳ ור׳ he has complied with the duty of propagation (and need not marry again). Ib. דמעיקרא נמי בני פ׳ ור׳ נינהו for they were subject to the duty of propagation before they became Jews (it being one of the Noachidian laws, Gen. IX, 7); a. fr.

פְּרִיּוֹם m. (פרי, v. פּוּרְיָא II) *a curtained litter.* Cant. R. to III, 10 מתוך הפ׳ וכ׳ . . . עשו לה פ׳ make a litter for her; it is better that her beauty be seen through the curtains of the litter; Num. R. s. 12 פריום (corr. acc.).

פְּרִיוֹמָא, v. פּוּרְיוֹמָא.

פְּרִיוֹנָא m. (preced. wds.; cmp. פּוּרְיָינָא) *litter, wedding couch.* Targ. Job VIII, 16 פְּרִיוֹנֵיהּ (h. text גנתו, v. גַּנּוֹן).

***פְּרִיוֹת** pr. n. pl. *Paryoth.* Targ. Y. I Gen. X, 11 (h. text כלח); v. תַּחְרִיּת.

פְּרִיזוֹמָטָא m. pl. (περιζώματα) *aprons.* Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. המחלצות Is. III, 22) פירז׳ (corr. acc.).

פְּרִיזְלָא, v. פְּרִזֶל.

פְּרִיחָה f. (פָּרַח) 1) *flight, flying off.* Y. Yoma II, 39ᶜ top בפ׳ האחרונה נתכפרו וכ׳ with the last piece blown off the altar the owner obtains forgiveness (as if it had been burnt).—2) *eruption,* esp. *the white eruption which causes the leper to be declared clean* (Lev. XIII, 12, v. פָּרַח). Neg. VIII, 4 [read:] כל פְּרִיחוֹת ראשי איברים שבפְּרִיחָתָן טהרו טמא כשחזרו וכ׳ as regards the eruptions on the main limbs, on the ground of which they declared the unclean clean, whenever they resume their natural color, he is unclean again. Ib. 5 מעכב את־חפ׳ prevents the person from being declared clean on account of the white eruption. Tosef. ib. III, 9 פְּרִיחַת הירחלט (not פריחה) the eruption which appears after the person has been declared definitely unclean; פריחת חסגר after he has been locked up for probation; a. fr.—*Pl.* פְּרִיחוֹת. Y. Meg. I, 71ᵇ. Neg. VIII, 4, v. supra; a. e.

פְּרִיטָא m.=h. פְּרוּטָה, *small change; money.*—*Pl.* פְּרִיטִין, פְּרִיטַיָּא, פְּרִיטֵי. Targ. Y. Deut. XIV, 25.—B. Bath. 165ᵇ דדהבא לא וכ׳ פ׳ דכספא small silver coins. Ib. 166ª people do not use gold for small change. Y. Kidd. I, 61ª top [read:] סמיכא גבי הדין פ׳ למחר למחר וכ׳ relying on it that he will collect the money (for the cow) the next day; but the next day &c.; בעאי אינון פ׳ (not בעא) I want that money. Y. Ber. II, 5ª top ליה לי פ׳ I have no money; Lam. R. to I, 16 end ... ונסב פְּרִיטָיךְ ולבתר (not פריעך, פרישך) after a time I shall come and get thy money (for the clothes). Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. אסור למיתן פ׳ וכ׳ you must not put coins in your mouth; a. v. fr.—Koh. R. to XI, 9 פריוטי, read: פְּרִיטוֹי, v. סְפַן; Pesik. Shub., p. 164ᵇ, v. פְּשַׁר. Pesik. R. s. 23-24 דילמא הוא בעי פ׳ יתר (not פריטות) maybe he wants more money.

פְּרִימוּת, v. preced.

פְּרִין, v. פְּרִי.

***פְּרִיפְּרִין** m. pl. (φορειαφόροι) *carriers of the (bridal) litter.* B. Mets. VI, 1 (75ᵇ) חשובר ... להבריא פ׳ וכ׳ (Ms. M. ריפרין, corr. acc.; Ms. H. אפירפרין; Y. ed. פרייא פרין, Ms. R. פירי אפירין, read: פְּרִיאפְּרִין; Ms. F. a. Mish. Nap. פיריפרין; Alf. פַּרְפְּרִין, v. פַּרְפּוּר) if one hires an ass-driver or a wagoner to bring litter-carriers and pipers &c. [In Y. ed. a. Mish. Nap. להבריא is omitted.]

פְּרִיקָא, פְּרִיךְ׃, v. פָּרַךְ I.

פְּרִיכָה f. (פָּרַךְ) *crushing; rigorous tyranny.* Sot. 11ᵇ; Ex. R. s. 1 (expl. בפרך, Ex. I, 13) בפ׳ it means 'with rigor' (opp. to בפה רך with persuasion); Yalk. ib. 163.

פְּרִיכוֹרִין m. pl. (περίχωρα, τὰ; v. LXX Deut. III, 4) *district.* Deut. R. s. 11 אתה נפגשת ... בפ׳ שלך וכ׳ (not בפירב, בפירכ׳) thou (Jacob) didst meet the angel in thine own territory (on earth), but I (Moses) went up to the angels into their territory; (Yalk. Deut. 951 באפרכיא); v. פָּרָאכוֹרִין.

פְּרִימָא, v. פְּרִימָא.

פְּרִימָה f. (פָּרַם) *tearing, rending of garments.* Meg. I, 7 אין בין . . . אלא פריעה ופ' בלבד there is no legal difference between the locked up and the definite leper, except with regard to letting the hair grow wild and tearing the garments (Lev. XIII, 45). Sifra Thazr., Par. 5, ch. IX וטהר מן התפריעה ומן הפ' וכ' 'he is clean' (Lev. XIII, 34), that is, he is free from the duty of &c. Hor. 12b (ref. to Lev. XXI, 10) שאינו בפריעה ופ' כל עיקר that he must not let his hair grow wild or tear his garments at all; a. e.

פרימיתן, Y. Keth. IX, end, 33c, read: פרי מיתן, v. פְּרוֹזְבּוּלָא.

פְּרִינָקָא, v. פְּרִינִיקָא.

פְּרִיסָא *curtain*, v. פָּרְסָא. —[Y. Gitt. VI, 48a bot. לוי פריסא, v. סָרִיסָא II.]

פְּרִיסְדְּקִי, v. פַּרְדִּיסְקִי II.

פְּרִיסוּתָא f. (פָּרַס) *spreading, cover, layer*; פ' דתרבא the layer of fat which is spread over the cut throat of the sacrifice (v. Ḥull. 27b). Targ. Y. Lev. I, 8; III, 3; 14.

פְּרִיסְתָוָתָא f. pl. (denom. of פריסא, cmp. Lat. velarius; Syr. פרסטיוותא, פרסחנתא, P. Sm. 3281; 3283) *curtain-guards, chambermaids.* Targ. Jud. V, 29 (h. text שרות; Pesh. עלימתא).

פְּרִיסְתָקָא m. (v. פַּרְדִּיסְקִי I) *soldier, orderly, policeman.* Gitt. 56b אתא פ' עליה מרומי a courier came for his sake from Rome and said, Rise, for they have elected thee Cæsar (Ar. a *message*). Ber. 58a שדר עליה פ' he (the king) sent an orderly for him (summoning him to appear; Ms. M. שדר קיסר קריית). B. Mets. 86a שדרו פ' דמלכא בתריה (Ms. M. פ' only) they sent a policeman after him (to arrest him). Keth. 62a ולא חלית פ' דמלכא וכ' and a royal officer never passed his door (to molest him with execution &c.; Ar. דִּרְהָקָא).—*Pl.* פְּרִיסְתָקֵי. Meg. 7a דילמא פ' שדור (Ms. O. פ' דמלכא) perhaps they sent word through orderlies; Yalk. Esth. 1059 (sing.).—Hebr. form פְּרַסְתְּקִין. Gen. R. s. 41 ילך וביא לי שני פ' מן וכ' (Ar. פרצתקין) let him go and bring in two soldiers (common men) from the street and make them his heirs; Yalk. ib. 70.

פְּרִיעַ I (formed fr. part. pass. of פָּרַע I) *to be uncovered, deprived of; to forfeit.* Targ. Y. I Ex. XXXII, 25 ... פְּרִיעוּ ית וכ' (Y. II פָּרָעוּ, incorr.) they had forfeited the crown &c.

פְּרִיעַ II m. (פָּרַע II) *speed*; בפ' *quickly.* Num. R. s. 19 (transl. סרו מהר, Ex. XXXII, 8) סטו בפ'. Y. Kidd. I, 59a bot. אינשמת בפ' you might have recovered quickly. M'norath Hammaor, ed. Stettin, Nr. 9 quot. fr. Kallah, אמאי לא תיתי בפ' why dost thou not come quickly?

פְּרִיעָא, Targ. Prov. XXV, 18, v. פְּדוֹעָא.—[Lam. R. to I, 16, end פריעיך, read: פיריטיך, v. פְּרִיטָא.]

פְּרִיעָה f. (פָּרַע) 1) *letting the hair grow in neglect.* Meg. I, 7, a. e., v. פְּרִימָה. M. Kat. 15a אין פ' אלא וכ' *p'ri'ah* (Lev. XIII, 45) means, to let the hair grow (opp. to the opinion that *par'a* means, *to uncover, remove the headdress*, v. infra).—2) *uncovering, removing the mourner's wrap* (v. עֲטִיפָה). Ib. 24a פְּרִיעַת הראש taking off the mourner's wrap (on the Sabbath); Gen. R. s. 100.—3) *uncovering the corona at circumcision, splitting the membrane and pulling it down.* Yeb. 71b לא ניתנה פְּרִיעַת מילה וכ' Abraham was not commanded to tear &c. Deut. R. s. 6, beg. (ref. to למולות, Ex. IV, 26) מכאן למילה ומכאן לפ' from this we derive circumcision and also uncovering. Ib. (ref. to חמול ימול Gen. XVII, 13) שתי מילות מילה ופ' two operations, circumcision and uncovering; a. e.—4) *paying a debt.* B. Bath. 174a, a. e. פריעת בעל חוב מצוה וכ' paying a creditor is a religious obligation, and minors (the debtor's children) are not subject to religious obligations (therefore the guarantor who paid for them must wait until they are of age).

פְּרִיפוֹס', פְּרִיפוֹסִיטִין, v. פְּרוֹפּוֹסִיטוֹס.

פָּרִיץ m. (b. h.; פָּרַץ) 1) [*he that breaks through*, cmp. בָּרְיָא,] *leader, prince, conqueror.*—*Pl.* פָּרִיצִים, פָּרִיצִין. Gen. R. s. 85; Yalk. ib. 145, v. רָבָה *Pi.*—2) *unbridled, licentious, impudent.*—*Pl.* as ab. Y. Ber. I, 4b bot. פָּרִיצֵי הדור the impudent (scorners) of that generation. Kidd. 71a משרבו הפ' הרו וכ' when the bold (indiscreet) became numerous, the secret of the Divine Name of twelve letters was entrusted only to the discreet &c.; a. fr.—Ukts. III, 6 פריצי זתים, v. זַיִת; Num. R. s. 19 וזהו הפסולת שלהם כפ' זתים הפלטים וכ' and this (Og who escaped when the Refaïm were beaten) was the refuse among them, like the hard olives that escape being mashed &c.; Yalk. ib. 765.

פְּרִיצָא I ch. same, 1) *unbridled, licentious.*—*Pl.* פְּרִיצֵי. Ber. 3b, opp. כשרי.—2) *wild, vicious.* Ib. 54a גמלא פ' (some ed. פרצא; Ms. M. פריקא).

פְּרִיצָא II m. (פָּרַץ) *breach.*—*Pl.* פְּרִיצִין. Targ. II Esth. III, 8 (ed. Lag. פְּרִיצִין).

פְּרִיצוּתָא f. (v. פְּרִיצָא I) *licentiousness, obscenity.* Sot. 48a זמרי גברי . . . פ' when men sing, and women respond, it is licentiousness. Ib. 26b פ' בעלמא הוא ופ' וכ' this is merely an act of obscenity (not real adultery), and has the Law forbidden a wife to her husband because of an act of obscenity?; Yeb. 55b. B. Mets. 91a ואפי' משום פ' ליכא and it is not even considered an obscenity; a. e.—Trnsf. *a bold, licentious woman.* Meg. 12b מכדי פ' הואי וכ' she (Vashti) being a licentious woman ... why did she refuse to appear?; Yalk. Esth. 1049 (not פ' הוא).

פְּרִיק, פָּרִיקָא I m. (פָּרַק) 1) *redeemer.* Targ. Num. V, 8. Targ. Ruth III, 12. Ib. IV, 1; a. fr.—Lam. R. to I, 16, v. פָּרוֹקָא.—*Pl.* פְּרִיקַיָּיא. Targ. Y. Ex. VI, 16.—2) (part. pass.) *redeemed*, v. פָּרַק.

פְּרִיקָא II c. (פָּרַק) *broken, loose, remote.* Targ. Prov. XIII, 19 פ' מן דרישתא (h. text סור מרע ! v. LXX a. Pesh.).—Ber. 54a גמלא פ' Ms. M., v. פְּרִיצָא.

פְּרִיקָה f. (פָּרַק) *taking apart, breaking up; untying.* Num. R. s. 4 בשעת פְּרִיקָתָן וכ' at the taking apart of the

tabernacle and its furniture &c., v. פֵּירוּק. Sabb. 73b אין דרך פ' בכך this is not a way of disjointing.—Esp. *untying and relieving a broken-down animal, unloading*, opp. עֲטִינָה. B. Mets. 32a בחנם פ' for unloading you must ask no remuneration; ib. 31a; a. fr.

פִּרְיְקָא, פִּרְיְקָתָא, v. פִּירְקָתָא.

פִּרְיָרָא I *pebble*, v. פִּרְיָדָא I.

פִּרְיָרָא II, **פִּרְיָרִי** pr. n. m., v. פִּרְיָדָא II.

פָּרִישׁ I m. name of *a fruit, quince*. Tosef. Succ. II, 9; Succ. 31a.—*Pl.* פָּרִישִׁין, פָּרִישִׁים. Kil. I, 4 (= חֲבוּשִׁין Maim.); Y. ib. I, 27a, expl. אִיסְפַּרְגַּל, v. אספרלגין. Ib. ולמה ... פ' שאין לך מין אילן פריש לקדרה וכ' why are they called *p'rishin* (*set aside, excellent*)? Because there is no species of fruit so well adapted for cooking as this.

פָּרִישׁ II m. (פָּרַשׁ) *set aside, excellent*. Y. Kil. I, 27a (R. S. to Kil. I, 4 פָּרוּשׁ), v. preced.

פָּרִישׁ, פָּרִישׁ, פְּרִישָׁא m., **פְּרִישָׁא** c. ch. same, *separated, set aside*, 1) *lonely*. Targ. Jer. XV, 17 (h. text בדד).—2) *different*. Targ. Job XII, 3 (h. text נִבְלָא = נִפְלָא!).—3) *remote, extraordinary, wonderful, distinguished*. Ib. XXXI, 11; 28 (h. text פלילים, פלילי). Targ. O. Gen. XLIX, 26 (h. text נזיר). Targ. Ps. CXVIII, 23 (h. text נפלאת); a. e.—Ib. CXXXIX, 14 פְּרִישִׁית (h. text נפליתי).—*Pl.* פְּרִישִׁין; f. פְּרִישָׁן. Targ. Ez. I, 11 (h. text פְּרֻדוֹת). Targ. Ps. CXXXI, 1; a. e.—V. next w.

פְּרִישָׁא, פְּ' f. (preced.) *wonderful deed, wonder*.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא, פְּרִישָׁן. Targ. Ps. CXXXIX, 14. Targ. Ex. XXXIII, 16 (not פְּרִישַׁן). Targ. Y. ib. XIII, 8 (ed. Vien. פְּרִישִׁין masc.). Ib. XXVI, 28. Targ. Job XXXVII, 14, a. e. פרישתא Ms. (ed. פְּרִישׁוּתָא q. v.). Targ. Y. Deut. IV, 35 (not פְּרִישָׁתָא); a. fr.—[Targ. Job XXXVI, 29, v. פְּרִישָׁתָא.]

פְּרִישָׁה I f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, retirement, preparation*. Yoma 8b/9 שזה פְּרִישָׁתוֹ לקדושה וכ' this one (the high priest) is isolated for sanctification (to prepare himself for the functions of the Day of Atonement), and this one (the priest designated to burn the red cow) is isolated for the sake of levitical cleanness. Ḥull. 72b משעת פְּרִישָׁתָן מאבריהן at the moment when they are cut loose from the main body (the garment); פרישתן מאבר when a piece of the embryo is cut loose from the limb to which it belongs; a. e.—2) *withdrawal, abstinence*. Pes. 22b כשם שקבלתי שכר על הפרישה ... הפ' as I am rewarded for explaining (every את in the Scripture), so I shall be rewarded for abstaining (from interpreting the את in Deut. VI, 13); Kidd. 57a. Sabb. 87a בארבעה עבוד פ' on the fourth day of Sivan they began to observe abstinence (Ex. XIX, 15); a. e.

פְּרִישָׁה II pr. n. f. (?) *P'rishah*. Sot. IX, 9 (47a) תחינה בן פ' name of a reputed assassin.

פְּרִישׁוּת f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, parting*. Gen. R. s. 70, a. e., v. נְשִׁירָקָה.—2) (v. פְּרוּשׁ) *abstinence, restriction, self-restraint, piety*. Yoma 74b פ' דרך ארץ the enforced abstinence from marital connection. Num. R. s. 10, a. e., v. נְזִירוּת. Sot. IX, 15 משמת ... טהרה ופ' with the death of ... ceased the dignity of the Law, and levitical purity and abstinence died out. Ib. טהרה מביאה לידי פ' ופ' וכ' levitical cleanness leads to self-control, and self-control to sanctity; a. e.

פְּרִישׁוּתָא f. (v. פָּרִישָׁא) *wonderful deed, wonder*. Targ. Job XXXVII, 14 (Ms. פְּרִישָׁתָא); a. fr.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא, פְּרִישׁוָתָא. Targ. Y. Ex. III, 20 (O. פְּרִישׁוָתִי, read תַּי ...; ed. Berl. פְּרִישָׁתִי, read תַּי ...; v. Berl. Targ. O. II. p. 20). Targ. Ps. LXXVII, 12; a. fr.

פְּרִישְׁנָא pr. n. pl., v. פַּרְשׁוּנָא.

פְּרִישָׁתָא, פְּרִישָׁתָא, *pl.* v. פְּרִישָׁא.

פְּרִישׁתָא f. (פְּרַשׁ, v. פָּרַס) *spread, curtain*.—*Pl.* פְּרִישָׁתָא. Targ. Job XXXVI, 29 Ms. (ed. פְּרִישָׁתָא; h. text מִפְּרָשׂוֹ).

פָּרַךְ 1) *to split, divide off*. Denom. (cmp. מְחִיצָה) פָּרוֹכֶת.—2) *to split* (grist &c.); *to crush, rub, grind*. Ber. 37b פּוֹרְכָן, v. infra. Ex. R. s. 31 באחרונה אדם פּוֹרְכוֹ בידו וכ' at last (when silver has been worked over several times) one may crumble it in one's hand, and it is no longer fit for any work. B. Mets. 89b יִפְרוֹךְ Ms. R., v. infra; a. e.—Part. pass. פָּרוּךְ; *pl.* פְּרוּכִין, פְּרוּכִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 10-13 (ref. to אמילם ib., v. מָלַל) והמה פ' and they were (shall be) crushed.

Pi. פִּ', פִּרֵךְ 1) *to split, demolish*. Yalk. Gen. 39, v. פָּבַר.—2) *to crush, grind; to crack; to husk*. Men. 75b מְפָרְכָן עד וכ' (Ber. 37b פּוֹרְכָן) he crushes them until he has reduced them to the fineness of the flour of which they had been made. Bets. 12b מְפָרְכִין קטניות וכ' you may husk peas on the Holy Day. Sabb. 53b סכין ומפרכן לאדם וכ' Ar. a. early eds. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70; ed. a. Mss. מפרכסין, v. פִּרְכֵּס I) you may oint a sore and scrape the scab off for a human being (on the Sabbath), but not for a beast; a. e.—[Ib. 155b מפרכין חבן, v. פָּרַךְ II.]

Hif. הִפְרִיךְ same, *to smash, crack* &c. B. Mets. 89b לא יַפְרִיךְ ... מַפְרִיךְ וכ' (Ms. R. יִפְרוֹךְ) the laborer must not smash fruits against a rock and eat them, but he may smash them one by one (with his hand) and eat; a. e.—[Yalk. Gen. 130 מפריכין, read: מפרינין, v. פָּרַן.]

Nif. נִפְרָךְ *to be crumbled; to be cracked; to be scraped, peeled*. Bekh. 37b יבישה כדי שתהא נִפְרֶכֶת a sore is called dry, when it can be scraped. Ḥull. 46b כדי שתִּיפָּרֵךְ וכ' that it can be scraped off with the nail. Ber. 25a כל זמן שזורקה ואינה נפרכת when he throws it down, and it is not crumbled. Pesik. R. s. 11 שנִיפְרָךְ, v. פָּרַךְ; a. e.

Hithpa. הִתְפָּרֵךְ *to be crumbled, threshed*. Y. B. Mets. X, end, 12c כדי שיִתְפָּרֵךְ ברגלו וכ' in order that it (the dung) be trodden down by the feet of men and beasts; (Bab. ib. 118b שירהא נישתּ; Tosef. ib. XI, 8 שירישתּ).

פָּרַךְ I ch. same, *to break, smash, crumble*.—*Part. pass.* פְּרִיכָא, פְּרִיךְ *crushed; peeling, brittle*. Targ. Lam. IV, 8 (h. text יבש, v. Bekh. 37b, quot. in preced.).—Lev. R. s. 8, beg., v. אַצִּיל. Pes. 68b יבשה מַפְרִיךְ פ' a dry wart is scraped

off (and not cut). B. Mets. 70ª דהבא פ׳ broken gold-ware (gold dust); B. Bath. 166ª; a. fr.—Trnsf. *to refute, raise an objection.* B. Kam. 5ᵇ, a. fr. דאיכא למיפרך וכ׳ it may be objected (against this analogy) &c.; v. infra.

Pa. פָּרֵךְ, פָּרֵיךְ same. [Targ. Koh. III, 3. v. פְּבַר.) Targ. Y. II Num. XXXIII, 52 תְּפָרְכוּן (not תתפ׳).—Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מָפְרִיךְ ברישריא when he husks the heads of garlic. Bets. 12ᵇ מהו לְפָרוּכֵי וכ׳ dare one husk by rubbing and eat the seeds?; a. e.—Trnsf. *to refute, raise an objection.* Kidd. 13ª, a. fr. פ׳ רב אחא וכ׳ Rab A. objected &c. Ned. 51ª כל ... פָּרְכָהּ וכ׳ whatever interpretation of *to'ebah* Rabbi offered, Bar Ḳ. refuted it. Sot. 7ª ופָרְכוּהָ Rashi a. Tosaf. (ed. ופִירְכוּהָ Hebr. form) and he refuted it. Pes. 69ª; a. fr.

Ithpa. אִתְפָּרַךְ, *Ithpe.* אִיתְפְּרַךְ, אִירְפְּרִיךְ *to be crushed; to be dry, parched, easily peeled.* Targ. Is. XXIV, 7 (h. text אמלל׳). Targ. Ps. XC, 5. Ib. LXXX, 17 מִיפַּרְכָא Ms. (ed. מופרכא, corr. acc.; ed. Wil. מְפָרְכָא Part. pass. *Pa.*; h. text כסוחה).—[Targ. Y. II Num. XXXIII, 52, v. supra.]—Sabb. 20ᵇ אִירְפְּרוּכֵי מְפָרְכָן (or מְפָרָכָן) they are brittle (unfit to be twisted into wicks). Pes. 68ᵇ, v. supra; a. e.—Trnsf. *to be refuted.* Hor. 14ª כל דאמר מילתא ולא מיפְּרַךְ וכ׳ whoever will say something and not be refuted, let him be the chief; דכולהו אירְפְּרִיךְ וכ׳ what every one of them said was refuted, what A. said was not; a. e.

פְּרַךְ II (v. פִּירוּכְיָא), *Pa.* פָּרֵיךְ 1) *to tie dry ears; to bind sheaves.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 7 (v. כְּרִיכָא II).—*2) *to untie sheaves* or *bundles.* Sabb. 155ᵇ מְפָרְכִינָן חבן וכ׳ (Ms. M. מפרכין; Ms. O. מפספסין) we may untie bundles of straw and of clover and mix them.

Ithpe. אִתְפָּרַךְ *to be tied up.* Y. Hag. II, 77ᶜ (ref. to תאלמנה, Ps. XXXI, 19) יִתְפָּרְכָן let them (their lips) be tied up (with ref. to מאלמים, Gen. XXXVII, 7, v. supra); [v. חָרַשׁ, a. correct *tied* for *crushed*]; Gen. R. s. 1 אִתְפָּרְכָן.

פֶּרֶךְ m. (פָּרַךְ) 1) (b. h.) *tyranny, rigor,* v. פְּרִיכָה. Y. Sot. V, 20ᶜ top שהיו משעבדין בהן בפ׳ וכ׳ who had made them serve with rigor and hard labor. Ex. R. s. 5, a. e., v. פָּנוֹר; a. e.—2) *that which is easily crushed, brittle shell, husk.* Orl. III, 7, a. fr. אגוזי פ׳ *nuts with brittle shells, crack-nuts.* Pesik. R. s. 11 האגוז יש בו ג׳ מינים אגוזי פ׳ וכ׳ there are three kinds of nuts: soft-shell nuts, middling nuts &c.; של פ׳ שניפרד מעצמו the *perekh* nut which bursts open of itself; כך הוא ישראל ... מיצטמם אלו של פ׳ so are the Israelites: those among them who do good of their own accord are the crack-nuts; Yalk. Cant. 992.—*Pl.* פְּרָכִים, פְּרָכִין. R. Hash. 13ᵇ עשויין פ׳ פ׳ they (the peas) are husked as you need them.—3) *pl.* as ab. [*crushers,*] *bars of a grate* (through which the poking is done). Kel. XII, 3; Tosef. ib. B. Mets. II, 10.

פְּרָכָא, v. פִּירְכָא.

פַּרְכְּדִיגְמָא, v. פַּרְכַּרְגְּמָא.

פַּרְכְּוָאי, v. next w.

פַּרְכְּוִי, **פַּרְכְּוָי** pr. n. (cmp. Pers. Varkani, Bact. Vehrkâna for Hyrcania, a. Βαρκάνιοι = Ὑρκάνιοι, Kiepert Atl. d. Alt. Welt 1860, p. 4) *Park'vi*, name of a country in Northern Ariana. Targ. Y. II Gen. X, 3 (ed. Vien. פַּרְכְּנִן); Targ. I Chr. I, 6 (not פרס׳; h. text ריפת).—Denom. פַּרְכְּוָאֵי m. pl. *inhabitants of P.* Targ. Lam. IV, 21.

פַּרְכּוּטָס m. (παραχύτης) *bathing master* (who also kept a restaurant; v. Becker-Göll Gallus I, 157, III, 156), *tavern-keeper.* Lam. R. to III, 16 אצל חד פ׳ וכ׳ ... הולִיכה (Ar. אצל המגרוס, v. מְגֵירוֹס) she took her son to a tavern-keeper, and said to him, teach my son the trade &c.; Koh. R. to I, 8 פרכוניס (ed. Leipz. פרקוניס; corr. acc.).

פַּרְכְּנִן, **פַּרְכְּוִי**, v. פַּרְכְּוִוי.

פַּרְכּוֹנִיס, v. פַּרְכּוּטָס.

פַּרְכּוֹסָא, **פַּרְכּוֹס**, v. sub פִּירְכָא.

פַּרְכִּיוֹת, v. פָּרוֹכֶת.

פַּרְכִּיטָא m. = פַּרְכּוּטָס, *bathing master.* Gen. R. s. 63 כהדיין פ׳ שהוא משטף וכ׳ Ar. (ed. פרב׳, corr. acc.) like the bathing master that first scours the bath &c.; Yalk. ib. 110 פרבי׳, פריב׳, (corr. acc.).

פַּרְכִּיוּ׳, Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ, v. פַּרְוָר.

פַּרְכִּיל m. (פָּרַךְ; cmp. פֶּרֶךְ) [*limb,*] *twig with grapes.* Ukts. I, 3 יד הפ׳ the handle (stem) of a vine. Ex. R. s. 15 פ׳ של ענבים; a. e.—*Pl.* פַּרְכִּילִים. Bets. 30ᵇ; Succ. 10ª, a. e. פַּרְכִּילֵי ענבים (Tosef. ib. I, 7 אשכולות של ענבים). Y. Bicc. I, 64ᵇ top פַּרְכִּירֵי ענבים.

פַּרְכִּיס, v. פַּרְכֵּס.

פַּרְכִּיר, v. פַּרְכִּיל.

פִּרְכֵּס I (enlargement of פָּרַךְ) *to rub, scrape.* Sabb. 53ᵇ, v. פָּרַךְ.—Esp. *to grind colors, rub with paint, paint* (hair, skin); trnsf. *to give a deceptive appearance to.* Lam. R. to II, 1 מְפַרְכְּסִין בדם וכ׳ ... והיו and the men of the country painted (themselves) with the blood of his (the king's) enemies. Sabb. 34ª זונות מפַרְכְּסוֹת זו את זו וכ׳ harlots paint one another, how much the more must scholars (be regardful of one another's honor)! B. Mets. IV, 12 (60ª) אין מְפַרְכְּסִין (Y. ed. a. Mish. Nap. מְפַרְקְסִין) you must not give a deceptive appearance to a human being (slave to be sold) or to a beast or to vessels, v. פִּירְכּוּס I. Y. ib. IV, end, 9ᵈ מהו אין מפרקסין ... צור גרמך what is meant by 'you must not paint (a slave)'? You must not tell him, paint thyself (to appear younger); a. e.

פִּרְכֵּס II (preced.) [*to rub, grind,*] *to move convulsively, to struggle, kick.* Ohol. I, 6 שמְפַרְכְּסִים וכ׳ ... חורחוז if their heads have been cut off, they are unclean (as corpses), although they still move convulsively; כגון זנב ... שמְפַרְכֶּכֶת like the tail of the lizzard which moves (after being separated); Tosef. ib. II, 1. Y. Sot. IX, beg. 23ᵇ חלל ולא מְפַרְכֵּס it says 'slain' (Deut. XXI, 1) but not struggling. Hull. II, 6 עד שתְּפַרְכֵּס ביד וכ׳ unless the animal (when slaughtered) kicks with the foreleg and the hindleg (v. פִּירְכּוּס II). Gen. R. s. 63 יעקב מפרכס לצאת Jacob (in his mother's womb) struggled to come out; a. fr.

brum virile. M. Kat. 18ª פַּרְמַשְׁתְּקוֹ (Ms. M. פַּרְמַשְׁתּוֹ); Yalk. Ex. 182 פרמשתו; Yalk. Dan. 1062 פרמשתקו.

פָּרָן m. (פָּרַר) *a building with a gateway leading from street to street* (cmp. פָּלַשׁ). Toh. VI, 9 (interch. with בסילקי, v. Maim. a. l.).—[R. H. G. reads פָּרוֹן and explains *lighthouse* (φάρος)—which, however, does not fit the context.]

פָּרַן (cmp. פָּרַם, פָּרַס) *to cut, divide*; cmp. פָּסַק.] *to assign.* *Hif.* הִפְרִין *to assign, provide, endow.* B. Mets. V, 5 ומַפְרִין על שדהו Var. (v. פָּרַז) and may make an arrangement for his field; expl. ib. 69ᵇ השוכר ... ואומר תן לי מאתים זוז ואפרנסנה וכ' if one rents a field at a rent of ten Kor of wheat a year, and says, lend me two hundred Zuz and I shall improve the field, and I offer thee twelve Kor a year (v. פָּרָה *Hif.*).—Esp. *to endow a bride, to promise a dowry.* Gen. R. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 60) they were poor ולא חיו מַפְרִינִים אלא בפה and endowed (the bride) only with their mouth (with a blessing); Yalk. ib. 109 מפרינין אותה (not אותו) ולא היו; Gen. R. s. 74 end מפריינים; Yalk. ib. 130 מפריכין (corr. acc.; Ar. מפריסים, v. פָּרַס).

פִּרַן ch., *Af.* אַפְרַן same, esp. (of the husband) *to endow the wife, settle the dowry* (מוֹהַר or כְּתוּבָּה). Targ. Y. I Ex. XXII, 15 מַפְרְנָא יַפְרִין (Y. II יְפָרֵן; h. text מהר ימהר'). Targ. Y. Deut. XXI, 13 (h. text ובעלתה).

פַּרְנוֹן, פּוּרְנָא, פִּרְנָא, פָּרָן m. (preced.) *the wife's settlement, dowry* (corresp. to b. h. מֹהַר a. later כְּתוּבָּה). [The phonetic coincidence with φερνή gave rise to the forms פרנון, פורנון, a. to combination with פרא, v. פָּרָאפּוּרְנוֹן.] Targ. Y. II Gen. XXXIV, 12 פורן וכתובתא (h. text ומתן מהר).—Y. Keth. VII, 31ᶜ top אתא ... תירפוק בפלגית פ' (not בלא) the case came before R. J., and he decided, let her be sent away with half her dowry; אין שוטה חיא בלא פ' ... תיסוב פ' שלים if she is a faithless wife, let her be sent away without any dowry, and if she is not, let her receive her full dowry!; אייתון פַּרְנָה וכ' they produced her deed of endowment (K'thubah) and found &c. Ib. VI, beg., 30ᶜ אי אבד פרונא וכ' פּוּרְנָה, v. פָּרַק. Ib. IX, 33ᶜ top (corr. acc.) if the deed of endowment shall ever get lost, you may write another. Gen. R. s. 80 פרנון, v. פָּרָאפּוּרְנָא; Yalk. ib. 134 פּוּרְנוֹן. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34, a. e. רב עלי וכ' פ' her endowment is too large for me, and I cannot divorce her. Y. Keth. XI, 34ᵇ תבעת פַּרְנָה וכ' as soon as the widow asks for her dowry, she loses the right of alimentation. Bab. ib. 67ª (in Hebr. dict.) אשה גובה פ' מהם a widow may seize them for her dowry; a. fr.—Trnsf. *an endowment, good luck.* Ib. 54ª bot. (if outfit articles have become cheaper) ליתמי פ' it is the heirs' good luck (i. e. they furnish the outfit as defined by the deceased, at present prices).

פִּרְנִיגָן, פִּרְנַגַן f. (prob. a geographical term) שיראה פ' *p'rangan* (*parnigan*) *silk.* Targ. II Esth. V, 1; ib. VI, 10 פרניגן ed. Lag. (oth. ed. פרגינן, corr. acc.). V. next w.

פִּרַנְדָּא f. (v. preced.) שירה (שירא) פ' *p'randa silk.* Sot. 48ᵇ בטלה ש' פ' וכ' משחרב ... when the first Temple

פִּרְכִּיס, פַּרְכֵּס ch. same. Targ. Y. Gen. XXII, 10.—B. Bath. 142ᵇ, v. פִּירְכּוּסָא.

פַּרְכָּסִין f. (πρᾶξις) *practice, public life.* Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot. לא אתית ... פ' דידכון וכ' (ed. פרוכסין, כרוכסין, corr. acc.) I have come only to see your ways, how you deal, how you judge.

פַּרְכַּרְנְמָא m. (παραχάραγμα) *false coin, counterfeit.* Par. I, 3 Ar. (ed. פרכדיג', corr. acc.), v. נוּקָד.

פַּרְכָתָא, פַּרְכָּת, v. פָּרוּכְתָּא, פָּרוֹכֶת.

פָּרַם (b. h.) *to tear open; to strip.* Sot. III, 8 האיש ... פורע ופוֹרֵם the (leprous) man must let his hair grow and tear his garments, but a woman should not &c.; Sifra Thazr. Par. 5, ch. XII; Y. Sot. III, end, 19ᵇ. Hor. III, 5 כהן גדול פורם מלמטה וכ' the high priest in mourning tears his lower garments; ib. 12ᵇ פּוֹרְמִין... אינו פורם he does not tear his garments in the manner ordinary people in mourning do; Sifra Emor ch. I, Par. 2; Yoma 73ª; a. fr.—*Part. pass.* פָּרוּם; f. פְּרוּמָה; *pl.* פְּרוּמִין, פְּרוּמִים; פְּרוּמוֹת *exposed, bare.* Gitt. 90ᵇ ופ' משני צדדיה bare on both her shoulders; Y. ib. IX, end, 50ᵈ צדדיה פרומין; Y. Sot. I, beg. 16ᵇ מְפוֹרְמִין.

Pi. פֵּרֵם same. Part. pass. מְפוֹרָם; *pl.* מְפוֹרָמִין, v. supra.—[Gen. R. s. 22, end כמפורים some ed., v. פָּרַס.]

פִּרַם ch. same, *to cut, split, break into; to chop, hash.* Sabb. 74ᵇ האי מאן דפָרֵים סילקא (Var. in Ar. דפָרֵיס) he who minces beets (on the Sabbath). Ber. 39ª פָּרְמִינְהוּ פרימי רברבי Ms. M. (Ar. פרימי, ed. פרימא רבא) if he chopped them into large pieces. M. Kat. 25ª פָּרוּם בבא וכ' Ar. (ed. פרוס; Ms. M. 2 פרוץ) they broke through the gate, and carried the body out; a. e.—V. פְּרוֹמָאָה.

Ithpe. אִתְפָּרַם *to be cut, chopped.* Ḥull. 30ᵇ sq. חזרין גידפי דמִתְפָּרְמֵי we see that the feathers (of the throat) are cut through.

פָּרָמָא, v. פּוּרְמָא.—*Pl.* פָּרָמֵי, v. פָּרָאמֵי.

פרמוטה, v. פַּרְמוּעָה.

פרמוטין, v. פְּרוּטוֹמִי.

פַּרְמוּסְקָא* m. (supposed to mean) *chief of police*; גברי דפ' *policemen.* B. Mets. 93ᵇ ed. (Ar. דפרמ'; Ms. M. דפומסק'; Ms. R. 2 דפרמסקא; Alf. ed. Cost. דפרמיסקא; Ms. H. דפלמוסא; Ms. R. 1 דפולמוסא; Tosaf. דפרמוסקי). [Prob. a Babyl. corrupt. of פולימרכא polemarch.]

פַּרְמוּעָה f. *parmo'ah,* a sort of *lupine.* Y. Kil. I, 27ª ed. Zyt. (ed. Krot. פדמ'; R. S. to Kil. I, 3 פרמותה; Or Zar. Kil. 254 פרמוטה), v. פְּלַסְלוֹס.

פרמותה, v. preced.

פַּרְמָקוֹס m. (φαρμακός) *sorcerer.* Gen. R. s. 77 Var. (text פרקמוס, incorr.); Cant. R. to III, 6.

פַּרְמַשְׁתַּק, פַּרְמַשְׁתָּק m. (Pers. *parmâstakh, contrectatus* or *extensus,* Fl. to Levy Talm. Dict. IV, 229ª) *mem-*

was destroyed, the use of *p.* silk and of white glass was suspended. Sabb. 20[b] לחוד ופ' ... שירא silk is different from *p'randa* silk. [Sachs, Beitr. II, p. 185 refers to late Greek πράνδιοι (πράνδιον fillet, S.), from which he derives French *frange*, Engl. *fringe*.]

פַּרְנְדִסִין pr. n. pl. *Brundisium*, v. בַּלְהַרְסִין.

פרנוס, Gen. R. s. 68 כמטה וכפ' , v. פורנס a. פְּלוּגְמָא.

פִּרְנוּס, **פִּירָן'** m. (פְּרַנֵּס) *provision, sustenance; prosperity.* Targ. I Kings V, 25 (ed. Wil. פִּרָן'); Targ. II Chr. II, 9. Targ. Is. XXX, 23 פי' ed. Lag. (ed. Wil. פִּרָן'). Targ. Mal. III, 10.

פִּרְנוּק, **פִּירָן'** m.; pl. פִּירָן', פִּרְנוּקִין (פַּרְנֵק) *delight.* Targ. Ps. CXIX, 24 (ed. Wil. sing.); ib. 92; ib. 143; a. e.

פרנוחא, v. פַּרְטָחָא II.

פַּרְנְטוֹס, v. פַּרְנִיטוֹס.

פַּרְנִיָּן, v. פְּרַנְגֵּן.

פַּרְנִיטוֹס, **פַּרְנְטוֹס** pr. n. m. *Parniṭos.* Targ. II Esth. I, 2 (3), prob. corrupt., for אַנְטִיפַּטְרוֹס.

פַּרְנִיס, v. פַּרְנֵס.

פַּרְנִיקָא, (**פַּרִינָקָא**) m. (פַּרְנֵק) *delicateness.* Targ. Y. I Deut. XXVIII, 56 פרינ' ; Y. II פרקינא (corr. acc.).

פרניח, Tanḥ. ed. Bub., Ḥuck. 3 התחיל מתפרניח עליה prob. to be read: מַפְרִיז עלידהם (v. פָּרַז) he began to raise the price for them (Pesik. R. s. 14 עולה עלידהם).

פַּרְנָךְ pr. n. m. *Parnakh*, an Amora. Meg. 32[a]. Y. Pes. V, 32[c] bot.; a. fr.

פִּרְנֵס (enlargement of פָּרַן) *to endow, provide, sustain, cultivate.* B. Mets. 69[b] אֲפַרְנְסָנָּה I will improve the field, v. פָּרַן. Ex. R. s. 43, end לֵךְ פַּרְנְסָהּ ועשה וכ' go and improve it, and make a vineyard of it. Keth. V, 2 נותנין ... לפַרְנֵס a betrothed maiden is given twelve months time ... to make her outfit; כך ... לפרנס את עצמו so is the man allowed a certain time to prepare himself. Tosef. B. Mets. VII, 6 פַּרְנֵס לִי מלאכה וכ' provide work for me on thy own property, or give me my wages &c.; a. fr.—Esp. *to provide with the necessaries of life; to support* (from the charities). B. Bath. 8[a] במה אֲפַרְנְסָךְ on what claim shall I support thee?; פַּרְנְסֵנִי ככלב וכ' support me as you would a dog or a raven. Gitt. 61[a] מְפַרְנְסִין עניי נכרים וכ' we are bound to support the gentile poor equally with the Jewish poor because of 'the ways of peace', v. דֶּרֶךְ; Tosef. ib. V (III), 4; a. v. fr.—B. Bath. 14[a] פִּירַנַסְתָּהּ צא ופַרְנֵס ארון לרחבו ... thou hast made provision (explained how) to fill up the Ark in its length, go and fill it in its width.

Hithpa. הִתְפַּרְנֵס *to be provided for, be supported; to support one's self.* Kidd. IV, 14 ודגן מִתְפַּרְנְסִין שלא בצער and they (beasts and birds) are provided for without any trouble of their own; אינו דין שאֶתְפַּרְנֵס וכ' might it not be a proper inference that I (a human being) ought to be sustained without trouble? Keth. 67[b] אין לו ואינו רוצה לִהְתְפַּרְנֵס וכ' if a person has no means and refuses to be supported (from the charities). Ib. יש לו ואינו רוצה להתפרנס if a person has means but refuses to supply himself with the necessaries of life (preferring to starve himself). Ber. 28[a] אי אתה יודע ... מִתְפַּרְנְסִים וכ' thou knowest nothing of the trouble of the scholars,—how they support themselves and what they live on. Keth. 68[a] הבנות ניזונות ומִתְפַּרְנְסוֹת וכ' daughters must be fed and provided for (clothed) from their father's estate. Ber. 3[b] לכו והִתְפַּרְנְסוּ זה מזה go and support yourselves by dealing with one another; a. v. fr.

פַּרְנֵיס, **פַּרְנֵס** ch. same. Targ. Ez. XXXIV, 8. Targ. Is. LVIII, 7; a. fr.—Num. R. s. 9 ומְפַרְנֵס, v. זון I ch. Lev. R. s. 34 והוה מפרנס וכ' (v. זון I ch.); a. e.

Ithpa. אִתְפַּרְנֵס as preced. *Hithpa.* Targ. Y. Lev. XXV, 35, sq. Targ. Lam. V, 6; a. fr.

פַּרְנָס m. (preced.) *manager, administrator, leader of a community, chief.* Snh. 92[a], v. נָהַג. Ber. 28[a] אוי לו לדור שאתה פַּרְנָסוֹ woe to the generation whose leader thou art! Arakh. 17[a] כפ' לפי דורו as the generation, so the leader. Yoma 22[b] אין מעמידין פ' וכ' we should appoint chief of a congregation only one behind whom hangs a mass of reptiles (to whose ancestry some blemish is attached), so that, when he becomes overbearing, we can say to him, turn behind thee; a. v. fr.—*Pl.* פַּרְנָסִין, פַּרְנָסִין. Ib. 86[b] שני פ' טובים עמדו וכ' two good leaders have arisen for Israel, Moses and David. Y. Peah VIII, 21[a] top אין מעמידין פ' פחות משלשה we must never appoint less than three managers (of charities). Ib. אין מעמידין שני אחין פ' two brothers must not be appointed managers of charity. Gitt. 60[a]; a. fr.

פַּרְנָסָא, **פַּרְנָס** I ch. same. Targ. Ez. XXXIV, 5 (h. text רעה). Targ. Is. XXII, 15 (h. text סכן); a. fr.—Y. Peah VIII, 21[a] ר"ע בעון ממניתיה פ' וכ' when they wanted to appoint R. A. a manager &c. Arakh. 17[a] אי מעלי דרא מעלי פ' if the generation is good, the leader is good; a. fr.—*Pl.* פַּרְנָסִין, פַּרְנָסַיָּא. Targ. Zech. XI, 7, sq. Targ. Ez. XXXIV, 7, sq.; a. fr.—Y. Peah l. c. בעא מוקמה לון פ' וכ' wanted to appoint managers for them, but none would accept; Y. Shek. V, 48[d] bot. Ib. 49[a] bot.; a. fr.

פַּרְנָסָא II f. (preced.) *management, administration.* Targ. O. Gen. XV, 2 בר פ' manager (h. text בן משק); Y. ib. בר פַּרְנָסַת ביתי. V. פַּרְנָסוּתָא.

פַּרְנָסָה f. (preced. wds.) *provision, maintenance, outfit.* Peah VIII, 7 פַּרְנָסַת לינה the necessary arrangement for a night's lodging (for the poor), expl. Sabb. 118[a], v. פּוּרְיָא II ch.; B. Bath. 9[a]; Tosef. Peah IV, 8. Keth. 50[b] (ref. to זן ib.) פ' הויא וכ' does this mean (bridal) outfit ... or sustenance proper? Ib. חתם לפ' הואי there it was about the outfit. Ib. 68[a], a. e. לפ' שמון באב as to the amount for which the heirs are to be assessed for a daughter's outfit, we are guided by the disposition of her deceased father. Ib. (ref. to מחפרנסות, ib.) מאי לאו פרנסת חבעל does it not mean the outfit for the husband (dower)? לא בפרנסת עצמה no, it refers to her own support. Ib.[b] אירבו מזונותיהן ולא אירבו פַּרְנָסָתָן they have

lost their claim on alimentation (from the estate), but not their claim on an outfit. Ber. 3[b] עמך ישראל צריכין פ׳ Israel, thy people, need a living. Taan. 9[a] מטר ... פ׳ בשביל רבים rain is granted for the sake of an individual, support (prosperity) for the sake of the many (in public prayers). Gen. R. s. 20; Midr. Till. to Ps. CVI, beg., v. פָּלָא. Taan. 19[b] עבד שנתן לו רבו פַּרְנָסָתוֹ באחד וכ׳ a slave to whom his master gives his fare (for the week) on the first day of the week; a. v. fr.

פַּרְנָסוּת f. (v. פַּרְנָס) *administrative office.* Y. Sot. IX, 24[a], v. שָׁמַשׁ.

פַּרְנָסוֹתָא f. = h. פַּרְנָסָה. Targ. Job XXXVIII, 39 (Ms. פַּרְנָסָתָא). Targ. Lam. V, 9. Targ. Koh. XI, 1.

פַּרְנַסְתָּא, v. פַּרְנָסָא II, a. preced.

פָּרְנֵק (*Parel* of פָּנַק) *to delight; to treat with dainties.* *Hithpa.* הִתְפָּרְנֵק *to enjoy dainties.* Cant. R. to VII, 2 מִתְפָּרְנְקִין, v. חָטָא I.

פַּרְנֵק ch. same. Targ. Ps. XCIV, 19 יְפַרְנְקוּן ed. Lag. (ed. יפרנקו, יפריקו, corr. acc.).—Part. pass. מְפַרְנֵק; f. מְפַרְנֶקֶת, q. v.

Ithpa. אִתְפָּרְנֵק *to be delighted, enjoy.* Ib. CXIX, 16. Targ. Job XXII, 26. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 19; a. e.

פְּרַנְקָא, v. פְּרוּנְקָא.

פָּרַס I פָּרַשׂ (b. h.) 1) *to split, break,* esp. (v. בָּצַע) *to break bread and say grace.* R. Hash. 29[b] לא יִפְרוֹס אדם פרוסה וכ׳ a person should not break bread and say grace for his guests, unless he dines with them אבל פּוֹרֵס הוא לבניו וכ׳ but he may do so for his children and his household in order to train them in religious practice. Pes. 37[a]; Men. 78[b] (expl. כל שפּוֹרְסָהּ ואין וכ׳ (מצה הינא) when he breaks it apart, and no cords (of unbaked dough) can be drawn out of it; a. e.—Part. pass. פָּרוּס; f. פְּרוּסָה; *pl.* פְּרוּסִים, פְּרוּסִין; פְּרוּסוֹת. Lev. R. s. 34 (ref. to פָּרֹס, Is. LVIII, 7) הלא תִפָּרוֹשׂ ... פָּרוּס כבר הוא פ׳ וכ׳ it does not read, 'behold, thou shalt break', but, 'behold broken'; it (thy bread) is broken for thee, for from the beginning of the year it is decreed &c. Y. Dem. I, 21[d] bot. בפ׳ when it is a broken piece of an eatable, opp. שלם. Y. Ber. VI, 10[b] bot. פ׳ של חטים (sub. פת) a broken loaf of wheat bread; a. fr.—V. פָּרוּס, פְּרוּסָה.—2) (cmp. פָּרַץ) *to break through*; part. pass. as ab. *open, plain.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 4, v. סָוָאר.—3) *to spread.* Meg. III, 3 (28[a]) ואין פּוֹרְשִׂין לתוכו מצודות nor dare you spread traps leading into it (the synagogue in ruins). Yoma III, 4 פָּרְסוּ סדין וכ׳ (Y. ed. פָּרְשׂוּ), v. סָדִין. Num. R. s. 11 חכהנים פּוֹרְשִׂים את כפיהם the priests spread their hands (when blessing). Ex. R. s. 42 אחז ... ופ׳ הקב״ה וכ׳ he (Moses) took hold of the divine throne, and the Lord spread his cloak over him. Ib. (ref. to פָּרַשׂ, Job XXVI, 9) פ׳ רחום שדי זיו וכ׳ the Merciful Almighty spread the splendor of his cloud over him; ib. s. 41 פ׳ והגין עליו הקב״ה the Lord spread (his cloak) over him and protected him; a. fr.—Deut. R. s. 5 הרה פּוֹרֵשׂ דיאטגמא וכ׳ (not דאטגמא) he spread (published) a decree wherever he conquered &c.—Part. pass. as ab. Ab. III, 16, v. מְצוּדָה; a. e.—פ׳ על שמע (interch. with פ׳ את שמע) *to spread a cloak over the head for the recitation of the prayers preceding the Shm'a* (Ḳaddish and Bar'khu), esp. *to recite the prayers &c. for the benefit of those who have come too late for the regular service* (cmp. Ber. 51[a] פריס סודרא, quot. in next w.). Meg. IV, 3 (23[b]) אין פורסין על שמע וכ׳ (Mish. ed. את; Mish. Pes. פורשין, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) the prayers for the Shm'a are not read aloud ... with less than two persons; [Rashi: *to divide* the Sh'ma (v. supra), i. e. to read parts of the prayers preceding the Shm'a;] Y. ib. IV, 75[a] bot. פּוֹרסין את שמע. Ib. IV, 5 המפטיר א״ל פָּרוֹס על שמע פ׳ ... פרוס וכ׳, v. פָּטַר. Ib. 6. Lev. R. s. 23 they said to him, recite the prayers for the Shm'a; he did; Cant. R. to II, 2 (mixed dict.) פָּרוֹס לן את שמע פרוס לון (read: פָּרֵיס); a. fr.

Nif. נִפְרַס, *Nithpa.* נִתְפָּרַס *to be divided, broken.* T'bul Yom III, 1, v. עָרָה II. B. Mets. VII, 7 נִתְפָּרְסוּ עיגוליו if his fig cakes were broken; a. e.

Hif. הִפְרִיס 1) *to assign, give a share, a present.* Gen. R. s. 74 end ולא חיו מַפְרִיסִים וכ׳ Ar. (ed. מפרנים) they endowed only with their mouth, v. פֶּרֶן. Yalk. ib. 22 מַפְרִיס ודולך, v. פָּרַת.—2) (denom. of פַּרְסָה) *to part the foot, to have a parted hoof.* Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4 חזיר מפריס, משוסע the swine parts its foot and is cloven-footed. Ḥull. 59[a] אין לך דבר שמפריס פרסה וכ׳ there is no animal that parts its foot and yet is unclean, except swine; a. e.—Ib. 51[b] ה׳ ע״ג קרקע the animal, after its fall, in attempting to rise made an impression of its parted feet on the ground (an evidence of its spine's being unaffected).—Trnsf. *to show the cloven foot* (like swine, as if saying, 'I am clean', v. Lev. R. s. 13, end), *to pretend piety.* Gen. R. s. 22 יצא כמפריס וכמרמה וכ׳ (some ed. מפרים, corr. acc.) he went forth like a hypocrite and as one deceiving his Creator; (Yalk. ib. 38; Lev. R. s. 10 כמַפְרִים, v. עָרַם II).

Pi. פִּרֵשׁ, פֵּרֵשׁ 1) *to spread.* Bekh. 44[a] (ref. to Ex. XL, 19) רבינו פֵּרְשׁוֹ Moses our teacher spread it (hence he must have been ten cubits high); Sabb. 92[a] פרשו; Yalk. Ex. 372; a. e.—2) *to put a wrap on,* only in פֵּרְסָה נדה *she became menstruous.* Keth. 2[a]. Gen. R. s. 48; a. fr.

פָּרַס I ch. same, 1) *to split, divide, break*; esp. *to break bread and say grace.* Targ. II Kings IV, 39 (h. text פלח). Targ. I Sam. IX, 13 פריס על מזונא ed. Lag. (oth. ed. פ׳ מזונא; Ar. פַּרִיס נכסתא *Af.*).—Yalk. Prov. 947 פָּרִיס מנחם וידהב לאבל the comforter breaks the bread and gives it to the mourner (ref. to Lam. I, 17). Snh. 49[a] bot. פריס להו he divided with them, v. מוֹנִינֵי. B. Mets. 40[a] פריס ר׳ ר׳ שיתא R. J. sold at the rate of six *kuzé* for &c.; a. e.—Part. pass. פָּרִיס; f. פְּרִיסָא. Pes. 37[b] וחכא כמאן דפ׳ דמיא and here it has the appearance of being broken; Men. 78[b] (not דמי). Bekh. 40[a] דשפיד ופריס (ed. ופרוס, Hebr. form) when the mouth is pointed and (the lip) parted (like that of swine); a. e.—2) *to divide, arrange*; (=h. הערוך, סדר) *to arbitrate, value.* Targ. O. Lev. XXVII, 8; a. fr.—Denom. פּוּרְסָא, פּוּרְסָנָא.—3) *to distribute, spread; to publish.* Targ. Job XXXVI, 30. Targ. II Sam. XVII, 19 וּפַרְסַת (not

וכ'). Targ. Prov. XXIX, 5; a. fr.—Part. pass. פָּרִיס; f. פְּרִיסָא; *pl.* פְּרִיסִין; פְּרִיסָן. Targ. Ex. XXV, 20 (Bxt. פָּרְסִין); a. fr.—Targ. II Esth. IV, 8 פָּרִיס *published.*—Ber. 55[b] בעידנא דפָרְסֵי וכ' when they (the priests) spread their hands (to bless). Y. Sabb. XX, beg. 17[c] חוון פָּרְסִין קילעיהּ וכ' they spread the curtains on the day before up to four cubits, and the next day they spread them entirely. Ber. 51[a] (expl. עירטוּק) ר' אסי פָּרִיס סודרא וכ' R. A. used to spread a cloth over his head (before taking up the cup of benediction). Sabb. 48[a]. Y. ib. XVII, end, 15[d], v. גְּרִישָׁא; a. fr.

Pa. פָּרֵיס 1) *to spread.* Targ. Lam. I, 17; a. e.—2) (*Pali*) פָּרְסִי (v. P. Sm. 3276) *to publish, divulge.* Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 25 מפרסיא (Y. I מפרסמא).

Af. אַפְרֵס 1) *to distribute, arrange.* Targ. I Sam. IX, 13 Ar. (v. supra).—2) *to spread forth.* Targ. Is. XXV, 11.—3) (v. preced. *Hif.*) *to set the foot.* Targ. II Esth. I, 2.

Ithpa. אִתְפְּרַס *to be spread, published.* Ib. III, 15; VIII, 13, sq. אתפרסח Ar. s. v. דיטגמא (ed. אתפרסמת).—Lam. R. to II, 2 ולא תִתְפַּרְסִין וכ' (fr. פָּרְסִי) rather than that the secrets of the government be divulged.

פָּרַס II (b. h.) pr. n. *Persia.* Esth. R. to I, 3 כשהמלכות במדי פ' טפילה לה כשהמלכות בפ' וכ' when the government is in Media, Persia is named as an attachment to it, and when the government is in Persia, Media is &c. Ib. למה קרין אותה פ' וכ' why is it called Paras?, v. פָּרוּסָה; a. fr.—[Deut. R. s. 10, a. e. פ', a censorial change, for רומי.].—Targ. II Chr. XXXVI, 20; 22; a. e.

פֶּרֶס m. (פָּרַס) 1) *part, half,* v. פָּרוּס.—2) *a piece,* esp. *a certain quantity of bread.* Neg. XIII, 9 כדי אכילת פ' פת חטין וכ' as much time as is required for eating a piece, that is, a piece of wheat bread &c. Ib. 10. Tosef. ib. VII, 10 וכמה הוא פ' חצי וכ' and how much is a *p'ras*? Half a loaf, of which three make a Kab; Tosef. Mikv. VII (VIII), 6; Erub. 83[a]; a. fr.—*Pl.* פְּרָסִים; *Du.* פְּרָסַיִם. Y. Sabb. I, 2[b] bot. אכילת פ' eating two *p'rasim* (with interruption); ib. כמה זתים בכמה פ' several olive sizes of eatables eaten within a time required for eating several pieces; Y. Hor. III, 47[b] bot.—Trnsf. *the fare received by members of a household,* or *by slaves.* Erub. 72[b] במקבלי פ' שנו the Mishnah speaking of brothers eating at their father's table means those receiving, each his separate fare, at the hands of their father. Ib. 73[a] מי שיש לו ... מקבלות פ' וכ' if a man has five wives (occupying separate dwellings in one court) receiving their fare at the hands of their husband, and five slaves receiving &c. Y. Taan. I, beg. 63[c] הוא חובע פִּרְסוֹ ממנו he (the slave) begs him for his fare; (ib. פרנסתו). Ib. סמוך לפרסו near the period when his fare is due. Ab. I, 3, v. עֶבֶד; a. fr.—3) *P'ras,* half a Maneh (מָנֶה). Eduy. III, 3 מנה ופ' each weighing one Maneh and a half. Peah VIII, 5; a. fr.—מנה בן פ', v. מָנֶה.—4) *P'ras, half the length of a furrow* (v. infra); בית (ה)פ' *an area of a square P'ras,* esp. *a field, of a square P'ras, declared unclean on account of crushed bones carried over it from a ploughed grave.* M. Kat. 5[b] החורש את הקבר הרי הוא עושה בית פ' וכמה הוא עושה חצי מענה וכ' Ms. M. a. Rashi (ed. מלא מענה, v. Rabb. D. S. a. l. note) he who ploughs over a grave, makes a *beth-p'ras* (an unclean field), and how much of it does he make unclean? Half the length of a furrow of one hundred cubits; Ohol. XVII, 1 עושה בית החורש ... פ' ... מאה אמה בית ארבעה סאים he who ploughs &c.; how far does he make it unclean? (Half) the size of a furrow of a hundred cubits (in all directions), which is a square of the capacity of four S'ahs of seed; Nidd. 57[a]; Tosef. Ohol. XVII, 1. Ohol. XVII, 2 בית פ' עושה בית פ' an unclean field may create another unclean field (if the plough passes over and beyond it). Tosef. ib. XVII, 4 אבל עולה הוא כמדת חפ' (read: במדת; R. S. to Ohol. XVII, 3 כמדת בית חפ') but it is counted in so as to complete the measure of a *beth-p'ras*; a. fr.—*Pl.* בית פָּרָסוֹת. Ohol. XVIII, 2 (M. Kat. 5[b] בית פרס). [Maim. explains בית חפ', by ref. to פָּרַס *to extend, the area of extension*; Rashi, by ref. to פָּרַס *to break, an area of bone splinters.*]

פָּרַס II ch. as preced. 2, *the slave's* or *serf's fare.* Targ. II Sam. VIII, 2; 6 עבדין נטלי פ' serfs working for their fare (h. text נושאי מנחה); Targ. I Chr. XVIII, 2 נטלי פ' מקרבי דורון; ib. 6 נטלי פ' מסקי מסרן (combining two interpretations).

פָּרֶס m. (פָּרַס) 1) *curtain, canopy, baldachin.* Num. R. s. 10 כמין פ' שטחה לו וכ' she (Pharaoh's daughter) spread over him (Solomon) a sort of baldachin in which were fixed precious stones &c.—*Pl.* פָּרָסִין. Y'lamd. to Num. XV, 37 quot. in Ar., v. קִיטָר.—2) *net.* Tosef. Bets. III, 1 (ה)מעלה את פָּרְסוֹ וכ' (Var. כל שפרסודו) if one puts up his net on the eve of the Holy Day, and, coming in on the Holy Day, finds it disturbed.

פַּרְסָא ch. same, *curtain, cover.* Targ. II Sam. XVII, 19 (h. text מסך). Targ. Num. III, 25, sq.; a. fr.—Hull. 8[b], v. בְּלִיטָא. Meg. 26[b] תאי פַּרְסָא וכ' (Rashi פרסא) to make of an old curtain (covering the ark which contains the Torah scrolls) a cover for books; a. e.—*Pl.* פָּרְסֵי. Succ. 20[b] חזו לפ' ונפוותא are fit for covers and sieves (Ar.: for *sifting nets* and sieves).

פַּרְסָא m. 1) = h. פַּרְסָה I, *Persian mile.*—*Pl.* פַּרְסִין, פַּרְסֵי. Targ. Is. X, 32. Targ. Y. Num. XXI, 35; a. e.—Hull. 59[b]. Pes. 94[a]; a. e.—2) *Persian.* B. Kam. 55[a] גמלא פ' (Mss. H. a. R. פרסאה) a Persian camel, contrad. to an Arabian camel. Kidd. 72[a], v. נוּד ch.

פַּרְסָאָה, v. פַּרְסִי.

פַּרְסָאוֹת, v. פַּרְסָה I, a. פַּרְסִי.

פַּרְסָאִיתָא, v. פַּרְסִי.

פַּרְסָה I m. *Persian mile* (*parasang*). B. Kam. 82[b]; Y. Taan. IV, 68[c]; a. fr.—*Pl.* פַּרְסָאוֹת. Pes. 93[b], sq.; a. e.—[Shebi. V, 1, a. e., v. פַּרְסִי.]

פַּרְסָה II f. (b. h.; פָּרַס) *split hoof; foot; toes* (v. אַסְפַּרְסָא). Hull. 59[a], v. פָּרַס I. Ib. 68[b] (ref. to בבהמה 'in the animal, Lev. XI, 3) פ' החזיר וכ' if the embryo, having put forth its feet, withdrew one foot, you may eat it (when the mother is ritually slaughtered); if it withdraws 'feet', you may eat it; a. fr.—Mikv. V, 6 פַּרְסַת החמור וכ' the water

gathered in the depression created by asses marching in the valley; (Tosef. ib. V, 1 פַּרְסוֹת רגלי בהמה).—*Pl.* פַּרְסוֹת. Ḥull. l. c. Ib. 59ᵃ פַּרְסוֹתֶיהָ חתוכות its hoofs were cut off. Sifré Deut. 2 אילו זכו ... שעלו פַּרְסוֹת רגליהם וכ׳ if the Israelites had been good, they would have entered Palestine as soon as their feet had come up from the sea; a. fr.—בית הפ׳ *the legs.* Ḥull. 55ᵇ; Y. Pes. VII, 35ᵃ bot.; (Ḥull. IX, 2 הפ׳ only).

פַּרְסוּי, v. פַּרְסָי.

פִּרְסוּם m. (פִּרְסֵם) *publicity*; בפ׳ *in public.* Pesik. R. s. 31 בפ׳ ולא וכ׳ publicly, and not secretly.

פִּרְסוּמֵי, v. פִּירְסוּמֵי.

פַּרְסוּמֵי infin. of פִּרְסֵם.

***פַּרְסוֹף** I m. (a corrupt. of præpositus, cmp. our *provost* and German *Profoss*) *executive officer, executioner.* Y'lamd, to Gen. XXXVIII, 1 quot. in Ar. בלשון מסר לפ׳, v. בַּלְשָׁר.

פַּרְסוֹף II *face,* v. פַּרְצוֹף.

פַּרְסַטְקִין, v. פַּרַסְטְקִין.

פַּרְסִי, *Pali* of פָּרַס; v. פָּרַס I.

פַּרְסִי m., **פַּרְסִית** f. (b. h.; פָּרַס II) *Persian.* Esth. R. to I, 22 פ׳ נושא ... מדברת בלשון פ׳ when a Persian marries a Median woman, she must speak Persian. Ib. to I, 11 לא מדית ולא פ׳ אלא כשדית is neither a Median nor a Persian woman, but a Chaldean; a. e.—*Pl.* פַּרְסִים, פַּרְסִיִּים, פַּרְסִיִּין; פַּרְסִיּוֹת. Kidd. 72ᵃ. Ber. 8ᵇ אני אוהב את הפ׳ בשלשה ... for the sake of three things I love the Persians. Esth. R. l. c.; a. e.—Shebi. V, 1 הפַּרְסָיוֹת Ms. M. (ed. הפַּרְסָאוֹת) *Persian figs* (or dates); Sifra B'har, Par. 1, ch. I; Tosef. Shebi. IV, 1 הפרסאות.

פַּרְסָאָה, פַּרְסָי, פַּרְסָיי ch. same. [Targ. II Esth. I, 8 פרסאה, read: פַּרְסָאֵי].—Y. Ber. VI, 10ᵇ bot. חד פרסי ed. Lehm. (oth. ed. פרסוי, read פרסיי) a Persian Jew. B. Kam. 59ᵃ דקלא פ׳, v. דְּקָלָא. Shebu. 34ᵇ הוא דינא פ׳ that is Persian law (arbitrariness); B. Kam. 58ᵇ דינא דפרסאה (Ms. R. דינא פרסאה; Rashi דינא דפַּרְסָאֵי); a. e.—*Pl.* פַּרְסָאֵי (פַּרְסֵי). Targ. II Esth. l. c. Targ. Esth. I, 14; a. e.—Ab. Zar. 24ᵇ במאן קרו פ׳ לספרא דביר by what authority do the Persian Jews call a book *d'bir*? Ib. v. דִּיסְתָּנָא II. Yoma 77ᵃ, v. אִיסָּרָא II; Yalk. Ez. 347. Ib. בשני דפ׳ (Yoma l. c. במלכותא דפרס, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) during the years of the Persian rule; a. e.—*Fem.* פַּרְסָאִיתָא. Targ. II Esth. I, 16.—*Pl.* פַּרְסָאָתָא, פַּרְסָיָתָא. Ib. 12.—Ber. 44ᵇ, v. אוּפְּי. Sabb. 143ᵃ ודפרסייתא Rashi (ed. ודפַּרְסָיָתָא) and the stones of Persian dates.

פַּרְסִים, v. פִּרְסֵם.

פַּרְסִיקָא, פַּרְסִיק, v. פִּרְסְקָא, פַּרְסֵק.

פַּרְסַנָּא m. (פָּרַס, v. פָּרְסָא; cmp. formation of בגואזא פ׳ (אוּשְׁפִּזְרְכָנָא *curtain-like, net-like.* Sabb. 154ᵇ (Ms. M. ופ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. גַּוְוָנָא I.

פִּרְסֵם, פִּירֵס (enlargement of פָּרַס) *to spread, divulge, publish; to uncover, expose.* Yoma 86ᵇ מְפַרְסְמִין, v. חָנַף. Sot. 9ᵃ פִּירְסְמָהּ בגלוי ... הרא עשתה she acted in secret, the Lord exposes her in public. Y. Meg. I, 70ᵇ top רבי הירה מְפַרְסֵם עצמו וכ׳ Rabbi used to make himself conspicuous (act ostentatiously) on two days in the year (as a protest against certain ritual restrictions). Num. R. s. 21 בשם שהקב״ה ... לְפַרְסְמָן וכ׳ as the Lord busies himself with the praise of the righteous in order to make them known in the world, so &c. Ib. פנחס פִּירְסְמוֹ לשבח וכ׳ he published Phineas for praise, and Zimri for blame. Ib. ופי׳ את בתו בקלון and exposed his daughter for prostitution. Tanḥ. Ki Thissa 16 מה כלה ... ואינה מְפַרְסֶמֶת עצמה וכ׳ as the bride is retired in her father's house and does not unveil herself (show herself in public) until she is about to enter the bridal chamber ...: so must a scholar be retired, and be revealed (renowned) by his good deeds; Ex. R. s. 41; a. fr.—Part. pass. מְפוּרְסָם; f. מְפוּרְסֶמֶת; *pl.* מְפוּרְסָמִים, מְפוּרְסָמִין; מְפוּרְסָמוֹת. Ib. Lev. R. s. 32 בזמן שאינו מפ׳ when he is not generally known (as a bastard). Yalk. Ex. 391 מפ׳ במעשיו ... שהרא מפ׳ well-known by his deeds, as the bride is unveiled (on her wedding day), v. supra; a. fr.—Gen. R. s. 36 יצא חם ... וכלב מפ׳ בתשמישו Ham came out of the ark black, and the dog disgraced by the mean way of his copulation; Y. Taan. I, end, 64ᵈ מְפוּרְצָם (Snh. 108ᵇ כלב נקשר).

Hithpa. הִתְפַּרְסֵם, *Nithpa.* נִתְפַּרְסֵם *to be published, made known, exposed.* Lev. R. l. c. (ref. to Lev. VI, 18) במקום כדי שלא יִתְפַּרְסְמוּ החטאים ... 'in the place where the burnt offering is killed shall the sin offering be killed', ... in order that the sinners be not exposed to shame. Ib. אבל אם נ׳ but if he is known (as a bastard); a. e.

פַּרְסִים, פִּרְסֵם ch. same. Targ. II Esth. I, 12 לא תְפַרְסְמִי וכ׳ do not defame thy name &c. Targ. Y. Num. XVI, 26. Targ. Y. Ex. XXVIII, 30. Targ. II Chr. VI, 30 (differ. in I Kings VIII, 39); a. fr.—Part. pass. מְפַרְסַם; f. מְפַרְסְמָא; *pl.* מְפַרְסְמָן. Targ. Y. I Gen. XXXVIII, 25 (v. פָּרַס I). Targ. Job XXVI, 6 (h. text עָרוֹם). Targ. Cant. II, 17 מיפרסמן uncovered (unprotected); a. e.—Y. Snh. VII, end, 25ᵈ אנא מְפַרְסֵם ליך I shall expose (denounce) thee. Pes. 112ᵃ פַּרְסוּמֵי ניסא to make public the wonderful event (by a symbolical act); Sabb. 24ᵃ; a. fr.

Ithpa. אִתְפַּרְסֵם, אִיתְפַּ׳ *to be spread, revealed, exposed.* Targ. Y. Ex. II, 14. Targ. Y. Num. XXII, 41 (v. Targ. Cant. l. c.). Targ. Koh. XII, 13. Targ. II Esth. III, 15; VIII, 14 (v. פָּרַס I); a. fr.

פַּרְסָנִית f. (denom. of פַּרְסָה II) *run-about.* Gen. R. s. 18, a. e., v. פַּרְדָּנִית.—*Pl.* פַּרְסָנִיּוֹת. Ib. s. 45 Ar. (ed. יוצאניות), v. יוֹצָאנִית.

פַּרְסִיק, פַּרְסֵק m. (Περσικόν, sub. μῆλον) *peach; peach tree.* Gen. R. s. 42 תפוח ופ׳ apple and peach trees; Yalk. ib. 72. B. Mets. 116ᵇ דלית שע״ג פ׳ זה וכ׳ I sell thee a grape vine overhanging this peach tree; Y. ib. X, 12ᶜ פַּרְסִיקוֹ, v. דָּלִית. Y. Kil. I, 27ᵃ bot. גוי ... ע״ג פ׳ a gentile who engrafted a shoot of a nut tree on a peach tree; a. e.—*Pl.* פַּרְסְקִין, פַּרְסִקִּים. Kil. I, 4 הפ׳ והשקורין וכ׳ (Bab. ed.

חשק'; Ms. M. האפרסקין) peaches (and) almonds ... although resembling one another are heterogeneous. Maasr. I, 2 Y. ed. (Bab. a. Mish. ed. האפ'). Y. Peah VII, 20ª bot. (v. פַּנְקָרִיסִין); a. e.—[Tosef. Maasr. I, 1 הפרסקין, read: הפִּירְסְטָקִין.]

פִּרְסָקָא, פִּרְסָקָא, פִּירְ' f. ch. same. Y. Peah VII, 20ª bot. אפרק לון אריסא חדא פ' וכ' the tenant brought out one peach for them of which they and the drivers ate &c.; (Keth. 112ª אַפְּרְסָקָא דהוה כארלפס וכ' a peach as large as a pot &c.); a. e.—Pl. פִּרְסָקָנָא, פִּרְסִיקֵ', פִּירְ'. Y. Kil. I, 27ª bot. מה נפיק מינהון קרירה פִּרְסָקָנָיָה (R. S. to Kil. I, 4 קירדו read פרסיקיא or קְרִוְיָה) what comes out of them (nut engrafted on peach)? (Κάρυα περσικά) Persian walnuts (also called basilicæ nuces, v. פְּסַלְקָאוֹת).—[Ḥull. 141ᵇ פרסקי, v. next w.]

***פִּרְסָתָקִי** m. pl. (v. פִּרְדִּסְקִין) *boxes, caskets* used as *bird's nests*. Ḥull. 141ᵇ אהדר לה רבא פ' ותפשה (Ms. M. פרסקי; Ms. R. 2 פרקיקי or פרסקי; Ms. F. פרשקיה; v. Rabb. D. S. a. l. note) R. had boxes set around it (the bird that he let fly), and then caught it.

פרסתקית, Y. Kil. I, 27ᵇ, v. פִּירְסְתָקָא.

פִּרְסָתָקִין, v. פִּרְדִּסְקִין.

פִּרְסָתָקִין, Gen. R. s. 41, v. פִּרִיסְתָקָא.

פְּרַע (b. h; cmp. פרם, פרס) 1) *to tear, destroy; to loosen, disarrange; to neglect the hair*. Pesik. R. s. 29-30-30 (ed. Fr. p. 139ᵇ), v. רָפָא. Sot. III, 8 פּוֹרֵעַ ... הראיש פורע, v. פָּרַם. Sifra Emor, ch. I, Par. 2 כדרך שבני אדם פּוֹרְעִים וכ' in the same way that ordinary men (in mourning) neglect their hair and tear their garments; a. fr.—2) *to uncover*. Ib. (ref. to Lev. XXI, 10) [read:] אילו אמר ראש לא יפרע ובגד לא יִפְרַע ולא יפרום יכול if the text read, the head ... and the garment ..., I might have thought it meant, he shall not uncover the head &c., in the sense in which *par'a* is used in connection with the faithless wife (Num. V, 18); v. Hor. 12ᵇ. Pesik. Shor, p. 77ª פּוֹרְעִין את ראשיהם וכ' they uncovered their heads (when the royal proclamation was read, v. פְּרוֹסְטַגְמָא); Lev. R. s. 27 וּפָרְעוּ את וכ'. Ib. ולא פורעין וכ' ... לא הטרחתיך I have not put you to trouble, I have not ordered you to read the Sh'm'a standing on your feet and uncovering your heads, but 'when thou sittest &c.' (Deut. VI, 7). Ḥull. 91ª פְּרַע להן בית השחיטה uncover the place of cutting for them (show them that the animal has been cut according to the ritual); a. e.—Part. pass. פָּרוּעַ; f. פְּרוּעָה; *pl.* פְּרוּעִין, פְּרוּעוֹת. Cant. R. to VIII, 4 (ref. to פָּרֻעַ, Ex. XXXII, 25) אין פ' אלא נקוב *paru'a* means hollowed (made void); Num. R. s. 7 אין פ' אלא לשון צרוע *paru'a* is a figurative expression for leprous (v. Lev. XIII, 45). Ib. פָּרוּעַ ראש bareheaded. Ib. s. 19 ונראו כאשה פ' ראש and they appeared like a woman with uncovered head; a. fr.—Trnsf. *to uncover one's self* for a human need. Yoma 77ª (ref. to Ez. VIII, 16) שהיו פורעין עצמן והיו ... כלפי מטה (מטה euphem. for מעלה) they uncovered themselves and committed a nuisance towards heaven; Kidd. 72ᵇ שהיה פורע עצמו לע"ז (Yalk. ib. 145 פוטר), v. פּוֹטִירְנוֹס; a. e.—3) *to uncover the corona, to split the membrane and pull it down*. Sabb. XIX, 2. Num. R. s. 11; a. fr.—4) [*to solve a connection* (Lat. solvo; cmp. לָוָה),] *a) to pay a debt*. B. Bath. 5ª פְּרַעְתִּיךָ בתוך הקובע ... if a person fixes a time (in a note) for his neighbor, and the latter says, I have paid thee within the term assigned to me, he is disbelieved (he is not admitted to an oath); ולואי שיפרע בזמנו (for we say,) would that a man paid his debt when it is due! Ib. 6ª כאומר לא פָּרַעְתִּי דמי, v. לָוָה; a. v. fr.—Part. pass. as ab. Keth. 19ᵇ אסור ... שטר פ' בתוך ביתו a man should not keep a satisfied document of indebtedness in his house. Shebu. VII, 7 ועד אחד מעידה שהיא פ' and if there is one witness against her testifying that it (her dowry) has been paid. B. Bath. X, 7; a. fr.—Gen. R. s. 78 (play on פִּרַּח עלי עין, Gen. XLIX, 22) עלי לְפָרוֹעַ לך מן אותה העין it is for me to pay thee for that eye (for protecting thy mother from Esau's lustful eye); ib. s. 98 עלי לפרוע לך אותה וכ'; Yalk. ib. 133 עלי לפרוע אותו עין.—*b)* מן פ' *to settle with; to punish*. Num. R. s. 11 כשפ' הקב"ה ... לא פ' אלא יחידי when the Lord punished the generation of the flood, he punished singlehanded (not through several angels). B. Mets. IV, 2 מי שפ' מאנשי ... הוא עתיד לְהִפָּרַע וכ' he who punished the men of the generation of ..., will punish him who does not stand by his word (although the court cannot compel him); Tosef. ib. III, 14; B. Mets. 47ᵇ, sq. לְפָרַע וכ'. Ex. R. s. 10, beg. Cant. R. to VIII, 14 אין הקב"ה פורע מֵאוּמָּה וכ' the Lord punishes no nation here below before degrading its genius above; a. fr.

Nif. נִפְרַע 1) *to uncover one's self* (for a human need). Ber. 62ª אין נִפְרָעִין מעומד וכ' you must not uncover yourself standing, but only after you are seated (Ms. F. רָפְרַע עד שישב), v. *Pi.*—2) with מִן, *to collect payment from;* trnsf. *to call to account, punish*. B. Bath. 5ᵇ, a. e. הבא לִיפָּרַע ... לא יִפָּרַע אלא בשבועה he who comes to collect from heirs, cannot collect except on oath. Shebu. l. c. הִנְפְּרַעַת שלא בפניו לא תִפָּרַע אלא וכ' she who claims (her dowry) in the husband's absence (suing the estate), can get it only on oath; וכן היתומים לא יִפָּרְעוּ וכ' and so heirs cannot collect (from heirs) &c. Ber. l. c. כשם שנִפְרָעִין וכ', v. סַפְדָּן. B. Mets. l. c., v. supra. Sifra Aḥăré, ch. XII, Par. 9 אני דיין לִהְיפָּרַע וכ' I am the judge (having the power) to punish, and can be relied upon to pay reward; אני הוא שפרעתי ... ועתיד לִיפָּרַע וכ' I am he that punished ..., and that shall punish you &c.; a. fr.

Pi. פִּירַע 1) *to disarrange*, esp. *to mutilate, unman*. Sot. 13ᵇ בא ... ופֵּירְעוֹ Gabriel came and unmanned him (used as play on פטיפֹּרֹס); Yalk. Gen. 145 בא ... וסרסו ופֵּרְעוֹ.—2) *to uncover*. Y. Ber. IX, 14ᶜ top לא פי' עד שישב he did not uncover (himself) &c., v. supra. Midr. Sam. ch. XXXII פֵּירְעָה את עצמה וכ' she uncovered herself and sat down &c.—Part. pass. מְפוֹרָעַת; f. מְפוֹרַעַת. Ib. Ḥull. 30ª, a. e. שחיטה מפ' an open (gaping) cut.

Hif. הִפְרִיעַ *to uncover*, v. supra.

פְּרַע I ch. same, 1) *to disarrange; to tear open, uncover*. Targ. Y. Gen. XLIII, 16 (v. Ḥull. 91ª quot. in preced.). Targ. Num. V, 18; a. e.—Part. pass. פְּרִיעַ; *pl.* פְּרִיעִין, פְּרִיעֵי. Targ. O. Lev. XIII, 45. Targ. Y. Ex. XXXII, 25; a. e., v.

פְּרִיעַ I.—Ḥull. 50ᵇ הכא דפריעי טבחי where the butchers tear open, v. מַפְרַעְתָּא; ib. 76ᵃ הכא דפריעי טבחי the place which the butchers strike when they begin to flay; a. e.—2) *to pay, retribute.* Targ. Y. I Deut. XXIV, 15. Targ. Prov. VI, 31. Ib. XXII, 27 דתתפרע Ms. (ed. דפריע, corr. acc.). Targ. Ps. VII, 5. Ib. 9; a. fr.—Shebu. 41ᵇ כי פריעתין פריען לי באפי וכ' (Ms. M. כי פריעת לי פריען) when you pay it (the money, v. פְּרִיעָא), pay me in the presence of &c.; אזל ופריעית באפי תרי וכ' he went and paid him in the presence of two outsiders. Ib. כי פרעת לי פורעך לי וכ'; a. fr.

Ithpa. אִיתְפְּרַע, אִיתְפְּרַע, *Ithpe.* אִיתְפְּרַע, אִיתְפְּרַע 1) *to be paid; to be paid back.* Targ. Prov. XII, 14; a. e.—2)=preced. *Nif., to collect, call to account; to be revenged, take revenge.* Ib. XXII, 23. Targ. Jud. XVI, 28. Targ. I Sam. VIII, 20 (h. text וישפט). Targ. Jer. II, 9; a. fr.—Sot. 22ᵇ לְיִתְפְּרַע II.—B. Mets. 16ᵃ זוזי . . . אפרועי (Ms. H. אתפרועי) all he wants is to collect the money (debt). Yoma 22ᵇ אפרעו מינייהו (Tosaf. ארפרועי ארפרעי) they (in heaven) punished him; ib. אפרעו מגופיה, v. לַאו; Yalk. Sam. 121; a. e.

פְּרַע II (cmp. פרח) [*to break through,*] *to fly.* V. פְּרִיעַ II.

Af. אַפְרִיעַ *to cause to bloom.* Targ. Prov. XIV, 11 מפריע ed. Lag. Var. (ed. מפריח).

פֶּרַע m. (b. h.; פָּרַע) 1) *long, entangled hair.* Num. R. s. 11 נוזרים . . . ומגדלים פ' abstain from wine and grow long hair. Sifra Thazr., Par. 5, ch. XII (ref. to פרוע, Lev. XIII, 45) לגדל פ' that means, to let the hair grow (as against R. ʿĂḳiba who explains פרוע *uncovered*, v. פָּרַע); a. e.—2) *thick growth of bushes.* Tosef. Ohol. IX, 3, v. next w.

פִּרְעָה f., *pl.* פִּרְעוֹת (b. h.; פָּרַע) 1) = preced., *wild irregular growth,* esp. *the case of protruding boughs on one of which is an uncleanness,* v. סְכָכָה. Ohol. VIII, 2 היוצאות מן הגדר, expl. והפ' which protrude from the hedge; Tosef. ib. IX, 3 פרע היוצא מן וכ'; Naz. VII, 3; 54ᵇ. Y. ib. VII, 56ᶜ.—2) (homilet.) *payment, retribution.* Sabb. 119ᵇ (ref. to Jud. V, 2) מ"ט בפרוע פרעות משום דברכו ה' why are decreed punishments disarranged (reversed)? Because of 'praise the Lord'; Yalk. Jud. 46.

פַּרְעֹה (b. h.) pr. n. m. *Pharaoh, the Egyptian king.* M. Kat. 18ᵃ פ' שחית בימי משה the Pharaoh of Moses' time. Ex. R. s. 8 מי גרם לפ' שילקה what was the cause of Pharaoh's being smitten?; a. v. fr.

פַּרְעוֹן, v. פִּרְעוֹן.

פַּרְעוֹשׁ m. (b. h. פַּרְעֹשׁ; v. פָּרַע II) *flea.* Sabb. 107ᵇ; a. e.—*Pl.* פַּרְעוֹשִׁין. Gen. R. s. 5; s. 20. Tanḥ. B'midb. 2; a. e.

פַּרְעָנָא, פִּרְעָן, v. sub פּוּר'.

פִּרְעָתָא f. (פָּרַע I) *open wound.* Ab. Zar. 28ᵃ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פִּדְעָתָא).

פָּרַף (denom. of פורפא πόρπη) 1) *to clasp.* Part. pass. פָּרוּף; f. פְּרוּפָה; *pl.* פְּרוּפִים, פְּרוּפִין; פְּרוּפוֹת. Yoma V, 1 התיצונה הרוחה פ' וכ' the outer curtain was held back by a clasp on the north side, and the inner curtain on the south side (so as to make room for entering, without exposing to view the Holy of Holies).—2) *to fasten a garment over the shoulder by attaching a weight to its overhanging corner.* Sabb. VI, 7 פורפת על האבן וכ' a woman may wear a cloak thrown over her shoulder weighted by a stone or a nut; ובלבד שלא תפרוס וכ' provided she does not attach the weight for the first time on the Sabbath (v. Sabb. 65ᵇ); Tosef. ib. IV (V), 13 פורפת בתחילה בדבר וכ' she may attach a weight for the first time using an object which it is permitted to handle on the Sabbath; a. e.—Part. pass. as ab. Sabb. VI, 6 פ' (יוצאות) ומדיות Median women may go out on the Sabbath with their cloaks thrown over their shoulders &c.

פַּרְפוּנְדָא, Tosef. B. Mets. VIII, 14 נתנו בפ', read: בִּפְנִי, v. פּוּנְדָא.

פִּרְפּוּר m. (פִּרְפֵּר II) *writhing, agony.* Lam. R. introd. (R. Ḥănina); Yalk. Jer. 279, v. שַׁוְעָה.

פַּרְפּוּרְנוֹן, v. פָּרַאפּוּרְנוֹן.

פַּרְפְּחוּנָא m. (reduplic. of פרח) *purslane* (h. חַלְגְּלוֹג).—*Pl.* נֵי . . .; נֵיָה, פַּרְפְּחִינִין . . . Y. Peah VII, 21ᵃ top; Y. Erub. III, 20ᵈ top. Y. Shebi. IX, beg. 38ᶜ פרפחוניא; Meg. 18ᵃ פרפחיני Mss. O. a. L. פרפחניה; Ms. M. 2 פרפחיניה; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Y. ib. II, beg. 73ᵃ פרחינון (corr. acc.).

פַּרְפִּיסָא* m. (prob. a contraction of פרח פִּרְסָא) *lump of earth in a bag of palm-leaves,* a kind of *flower-pot.* Sabb. 81ᵇ (Rashi פּוּרְפִּרְסָא).

פַּרְפִּירָאן, Lam. R. to II, 22 קוסי פ', v. קוֹסִיטַרְפִּירִין.

פַּרְפְּלִי, Sabb. 141ᵃ האי פ' Ar., misread for הני פרלפלי as in ed.

פִּרֵּר, פִּרְפֵּר I (b. h.; *Pilp.* of פָּרַר) *to crush, crumble, pulverize.* Tosef. Sabb. XII (XIII) 14 מְפָרְפְּרִין גלוסקין וכ' you may crumble a piece of fine bread (into milk &c.) for a sick person &c. Bets. 17ᵇ; Tosef. ib. II, 4 ברצה על פ' וכ' if one crumbles a hard-boiled egg over fish; Y. ib. II, 61ᵇ; a. e.

פַּרְפֵּר ch. same.

Ithpalp. אִתְפַּרְפַּר *to be crushed.* Targ. Ps. XXII, 15 (Ms. אתפרדן, h. text דתתפרדו).

פִּרֵּר, פִּרְפֵּר II (preced.; cmp. פָּרְכַּס I a. II) [*to grind,*] *to move convulsively, struggle* (in agony). Snh. 37ᵇ והרוג מְפַרְפֵּר and (you saw) the slain struggle; Shebu. 34ᵃ. Yoma 23ᵃ עדיין בני מפרפר my son is still moving (not yet dead; ib.ᵇ קיים); Tosef. ib. I, 12; Y. ib. II, 39ᵈ top; Sifré Num. 161; a. e.

פַּרְפֵּר ch. same. Targ. Y. Gen. XLII, 21 מְפַרְפֵּר קדמין Ar. a. Levita (h. text בהתחננו, cmp. חָנַט; ed. מפייס לנא).—Cant. R. to III, 4 עבד ומפרפר כל הלוא לליא (not יומא) he spent the entire night moving about restlessly, v. דַּמָּה.

Lam. R. to II, 12 חוה מפרפר ומאירת struggled in convulsions and died (from starvation). Y. Shebu. III, 34c bot. חמתיה מפרפר ויהב ליה he saw him (the starving man) in convulsions, when he gave him to eat.

פַּרְפָּרָאוֹת, v. פַּרְפֶּרֶת.

פַּרְפַּרְיוֹן f. pl. = next w., *a dish of bread crumbs and vegetable, mash.* Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34; Yalk. ib. 665; Yalk. Is. 352.

פַּרְפֶּרֶת f. (פָּרְפַּר I) [*crumbs,*] *a minor dish, salad, hash* &c.; פ' שלפני המזון *parpereth* before the meal, *appetizer*; פ' שבתוך המזון *p.* during the meal, *by-meat*; פ' שלאחר המזון *p.* after the meal, *dessert.* Ber. VI, 5. Y. ib. 10d top; a. fr.—[Pes. X, 3 עד . . . לפ' חפת (Bart. reads: לפרפר את חפת) until he gets to the *breaking* of the bread (distribution of the Matsah); oth. opin.: to the by-meat of the bread (to the bitter herbs)].—*Pl.* פַּרְפָּרָאוֹת, פַּרְפָּרוֹת. Tosef. ib. IV, 8 חבא אחר שלש פ' וכ' a guest that arrives after the three *parpereths* has no right to enter. Succ. 27a ממשיך ... בכל יום כמה פ' on any other day thou insertest many an appetizing dish in order to prolong thy meal, and now wouldst thou not add one for the honor of thy Maker? Sabb. XXIII, 2 מונה ... ואת פַּרְפָּרוֹתָיו מפיו וכ' a man may count (on the Sabbath) his guests and his dishes verbally (from memory) but not from writing.—Trnsf. *auxiliaries.* Ab. III, 18 תקופות וגימטריאות פ' לחכמה (Ar. פַּרְפָּרִיּוֹת, ed. Koh. פרפרא) astronomy and arithmetic are the auxiliaries of philosophy. [Mus.: פְּרִיפֶּרִיּוֹת (περιφερεία) *perifery.*]

פָּרַץ (b. h.) 1) *to break through, make a breach, invade.* Pes. 56a פּוֹרְצִין פרצות וכ' made breaches in the fences of their gardens &c.; (Tosef. ib. II (III), 21 פותחין גינותיהם (וכ'); Men. 71a. Ber. 63a יכול לְפָרוֹץ . . . כבר גדרת having once fenced in, thou canst not tear down, i. e. having once approved, you cannot now find fault. Y. Snh. I, 19c top, v. פּוּץ. Gen. R. s. 85 (ref. to Gen. XXXVIII, 29) כל הפוֹרְצִים ממך וכ' all conquerors shall rise from thee (Judah). Yalk. Mic. 551 פָּרַצְתִּי גדרו של עולם מפני יעקב I broke down the fence of the world (reversed the natural order of things) for the sake of Jacob (making his cattle extremely fecund); ולע"ל אני פורץ אותו לבניו and in the days to come I shall do so to his children. B. Kam. 60b דרך מלך פּוֹרֵץ ... the king may break through fences to pave a way for his army. Koh. R. to IX, 11 (ref. to Job I, 10) פ' גדרו של עולם וכ' his cattle reversed the order of things &c. Y. Ab. Zar. II, 41a top לא פָרַצְתָּ גדרן וכ' thou hast not torn down the fence of the scholars (not transgressed their law); Gen. R. s. 79, v. גָּדַר. Lev. R. s. 26, v. גָּדֵר I; a. fr.—Part. pass. פָּרוּץ; f. פְּרוּצָה; *pl.* פְּרוּצִין, פְּרוּיצִין; פְּרוּצוֹת. Kil. IV, 4 השומד מרובה על הפ' the unimpaired portion of the fence is larger than the ruined part, v. עָמַד II. Y. Sabb. X, 12c top קופה פ' a bin which has been broken into (some of the contents of which has been taken); a. fr.—[Peah VII, 1 בצד חפרוצה Y. ed., v. פְּרָצָה.]—2) (sub. גדר) *to be lawless, unrestrained, dissolute.* Y. Keth. I, 25a bot. בזימה ... שלא יִפָּרְצוּ in order that the daughters of Israel be not made heedless of chaste conduct (v. infra); a. e.—*Part. pass.* as ab. *dissolute, bold.* Ib. מפני פ' אחד because there might be one dissolute man (who may go to the expense of marriage for the sake of his gratification, with the intention of charging his bride with faithlessness afterwards). Cant. R. to IV, 12 לא נמצא בהן אחד פ' בערוה not one of them was of immoral conduct; Lev. R. s. 32 פְּרוּץ ערוה. Gitt. 46a שלא יהו בנות . . . פ' וכ' that the daughters of Israel may not be loose in moral conduct or in vows (v. supra). Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 21) אפי' אדם פ' אינו וכ' even the most shameless man would not use such language. Sot. 7a אבל פ' but if they are known to be of dissolute habits, opp. כשרין. Keth. 2b, sq. משום פ' on account of loose women, opp. צנועות; a. fr.—3) *to spread, increase.* Sabb. 13a; Tosef. ib. I, 14 עד היכן פָּרְצָה טהרה וכ' how far the observance of levitical cleanness has spread in Israel!; a. e.

Nif. נִפְרַץ 1) *to be broken through, torn down.* Tosef. Kil. III, 3 מחיצת חכרם שנִפְרְצָה if the partition of a vineyard has come down; גדרה וכ' if he repaired it, and it came down again. Erub. IX, 2 חצר גדולה שנפרצה לקטנה if the partition between a large court and a smaller one has been broken into. Yalk. Ez. 352 a good shepherd שנ' גדר צאנו the fold of whose flock was broken into; (Ruth R. introd. שנפלה). Tanh. Bal. 13 ראה שישראל נִפְרָצִים שם גדר he (Balak) saw that the Israelites would be broken into (sustain a great loss) there; Num. R. s. 20 שיש פרצים (corr. acc.). Ab. d'R. N. ch. V וּנְפָרְצוּ וכ', v. פְּרָצָה; a. fr.—2) *to be unrestrained, dissolute.* Tanh. Vayera 9 לפי שנפרצו מעשיהם בזנות because their doings were unrestrained in matters of sexual morality; a. e.—3) *to be spread, increased.* Gen. R. s. 73 (ref. to Gen. XXX, 43) נִפְרָצָה לו פרצה מעין וכ' an (abnormal) increase of wealth was granted to him similar to that expected in the days to come (v. Yalk. Mic. l. c.); Yalk. Gen. 130; Yalk. Koh. 989; a. e.—4) *to be broken off, severed.* Succ. III, 1 נפרצו עליו if its leaves are severed (and only kept together by a band), v. פָּרַד.

Hif. הִפְרִיץ (denom. of פָּרִיץ) *to be defiant.* Tosef. Macc. V (IV), 13 אפי' עומד ומַפְרִיץ וכ' even if he stands up defiantly (saying, he did not mind more lashes), you dare not add &c.

Hithpa. הִתְפָּרֵץ *to become dissolute, be unrestrained, licentious.* Y. Sabb. III, 6a bot. שלא תִּתְפָּרֵץ that she may not assume immoral habits; ib. שלא יִתְפָּרְצוּ that people may not be unrestrained; Y. Bets. II, 61c.

פְּרַץ ch. same, 1) *to break through, open* &c. Targ. II Kings XIV, 13. Targ. II Esth. III, 8; a. e.—[Targ. Prov. XXV, 28 תריצה Var. ed. Lag., corrected by Bxt. פריצה, read תריצא.]—2) *to be reckless, sport.* Taan. 24b חוו קא פָּרְצִי בריפתא were recklessly sporting with bread (throwing pieces of bread to one another).

פֶּרֶץ m. (b. h.), v. פִּרְצָה.

פִּרְצָא, v. פִּירְצָא.

פַּרְצָא, v. פִּירְצָא I.

פַּרְצָדָא, v. פִּרְצִידָא.

פִּרְצָה, **פִּרְץ'** f. (פָּרַץ) 1) *breach, opening.* B. Bath. 53a פרץ פ' וכ' if he widened the opening in the fence to go

backward (by demons); a. e.—*Pl.* פַּרְצוּפִין, פַּרְצוּפֵי. Targ. Ps. LXXIII, 7 (ed. Wil. sing.) Targ. Prov. XXVII, 19.

פַּרְצַמְקִין, v. פְּרִיסְתָּקָא.

פַּרְצָדָא, פִּרְצִידָא m. (v. פַּצִּירָא; ר inserted) 1) *cut, trench*, v. פַּצִּירָא.—2) (cmp. פּוּרְצָנָא) *kernel, stone.* Taan. 4ª פ' דתותי קלא the kernel under a clod. Ib. חאי צורבא ... לפ' וכ' a young scholar is like the kernel &c. (v. נָבַט), i. e. when his reputation begins to spread, it spreads wider and wider.—*Pl.* פַּרְצִירַיָּא, פַּרְצִידֵי. B. Mets. 84ª פ' דרומנא וכ' the seeds of a red pomegranate. Sabb. 21ª מפַּרְצִידּוֹתֵי וכ' from its kernels they produce oil.

פָּרַק (b. h.) *to break, separate; to untie, loosen; to unload.* Sabb. 138ª וילון ... ומותר לפוֹרְקוֹ it is permitted (on the Sabbath) to stretch a curtain and also to untie (remove) it. Ib.ᵇ top. Y. Shebi. III, beg. 34ᶜ לא יִפְרוֹק וכ', v. מְשַׁפֶּלֶת. [Ib. לא יַפְרִיק *Hif.*, v. infra.] Cant. R. to I, 5 טועֲנת ופוֹרֶקֶת she loads (becomes pregnant) and unloads (delivers); a. fr.—Trnsf. *to redeem, deliver.* Gen. R. s. 44 אני פוֹרְקָן I shall redeem them; a. e.—פ' עול *to untie the yoke, cast off an obligation.* Ab. III, 5, v. עול. Tosef. Sot. XIV, 4 פָּרְקוּ מהם עול וכ' they cast off the heavenly yoke, and made flesh and blood rule over them; a. fr.—Tanḥ. Ḥuck. 25 אינן פוֹרְקִין יראה they do not cast off the fear (of having lost the divine grace through their sins); Yalk. Num. 765 אין פוֹרְקִים ביראה (corr. acc.).—Part. pass. פָּרוּק; f. פְּרוּקָה; *pl.* פְּרוּקִין, פְּרוּקִים; פְּרוּקוֹת. Y. B. Kam. III, 3ᵈ אחד פ' ואחד טעון וכ' if (on meeting on the road) one animal is without a load, and the other is laden, the unladen must make room for the laden; הרי שתיהן ... פ' if both are laden or both unladen. Ib. שתיהן פ' if both wagons are without a load; a. fr.—Esp. *to help to unload an animal broken down under its burden* (Ex. XXIII, 5). B. Mets. II, 10 לְפָרוֹק ... מצוה, v. עָנַן II. Ib. אם רצונך לפרוק פְּרוֹק if thou desirest to unload, do so (without my assistance); a. fr.

Pi. פִּרֵק *to sever, strip; to take off, release; to take apart.* Shebi. II, 2 מְפָרְקִין you may release (trees in the Sabbatical year); Y. ib. 33ᵈ top מפ' בעלין 'release' refers to (a too luxuriant growth of) leaves. Ukts. II, 5 התחיל לְפָרֵק when he has begun to strip (vegetables). Tosef. ib. II, 13 התחיל לפרק באגוזים when he has begun to strip nuts (of their burrs). Sabb. 88ª ירדו ... ופֵירְקוּם one hundred and twenty myriads of angels of destruction came down and took them (the crowns) off their heads. Ib. בחורב ... פָּרְקוּ (Rashi פירקו) at Horeb they loaded (angels put crowns on their heads), and at Horeb they unloaded (angels took their crowns off). Men. 8ª; 9ᵇ עד שלא פָּרָקָהּ before he took it (the pile of the show bread) apart. Y. Yoma I, 38ᶜ top מעמידו ומְפָרְקוֹ put it (the Tabernacle) up and broke it up again; העמידו ולא פירקו put it up and did not break it up again; Num. R. s. 13, beg.; Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 end.—Y. M. Kat. I, 80ᵇ bot. מְפָרְקִין את המנעול וכ' you may take the shoe off the block. Y. Ab. Zar. III, 43ᵇ, v. פַּצִּירִים; a. fr.—Sabb. 95ª חולב חייב משום מפרק one milking (on the Sabbath) is guilty of an act resembling unloading; Keth. 60ª יונק מפרק כלאחר יד releasing the cow by sucking is unloading in an unusual way (v.

in and out by it. Succ. 26ª קוראה לגנב פ' a breach (occasion) invites the thief. Tanḥ. Vayishl. 5 אין נותנין פ' לפני הכשר וכ' we must not leave an opening (offer a temptation) to an honest man, how much less to a thief. Y. Gitt. III, 45ª היתה שם פ' אחת וכ' if there was a single gap (for the besieged to escape), it saves all (justifies the presumption that they are alive). Peah VII, 1 בצד פ' (Y. ed. חפרוצה) by the gap (entrance) in the fence; a. fr.—Trnsf. *inroad, calamity.* Tanḥ. Bal. 13 יש פ' גדולה מזו is there a greater calamity than this (the death of Moses)? Yalk. Ps. 888 (ref. to פרץ, Ps. CXLIV, 14) פ' של פורענות the calamity of divine visitation (pestilence, with ref. to Ps. CVI, 29 וחפרץ); פ' של גלות the calamity of exile; Ruth R. introd. פֶּרֶץ של גלות; פ' של מגפה. Lev. R. s. 34, end (ref. to Is. LVIII, 12) הפ' חזאת עלי היה לגודרה וכ' the Lord says, it was for me to repair that breach (to remedy the evil of poverty), and thou rosest to repair it (by charity); a. fr.—2) *lawlessness, licentiousness, demoralization.* Gen. R. s. 26 כל פ' שאינה ... אינה פ' demoralization which does not proceed from the leaders, is no real demoralization; a. e.—*Pl.* פְּרָצוֹת. Pes. 56ª, v. פָּרַץ. Midd. II, 3 שלש עשרה פ' היו בו שפרצום וכ' there were thirteen breaches in the Temple palisades (סוֹרֵג) made by the Greek kings; Y. Shek. VI, 50ª top. Ber. 19ª פְּרָצוֹתֵינוּ ופִרְצוֹת וכ', v. גָּדַר. B. Bath. 91ᵇ (ref. to גדרה, I Chr. IV, 23) זו סנהדרין שגדרו פְּרָצוֹתֵיהֶן וכ' this refers to the Sanhedrin that healed the breaches of Israel. Yalk. Ez. 352; Ruth R. introd. שאלו עליהם בפ' וכ' if you had stood in the breaches as Moses did &c.; a. fr.—[Num. R. s. 20 שיש פרצים, v. פָּרַץ.]—3) *sect.*—*Pl.* as ab. Ab. d'R. N. ch. V ונפרצו מהם שתי פ' and two sects proceeded from them.—4) *spreading, increase.* Gen. R. s. 73, a. e., v. פָּרַץ.

פַּרְצוּמָא, v. פּוּרְצָמָא.

פַּרְצוֹף m. (an adapt. of πρόσωπον, as if it were פרץ אף) *face, visage, front.* Yeb. XVI, 3 פנים פ' the full face, v. חוֹטֶם. Ib. 120ª פ' פנים ולא פדחת if the face is left, but without the forehead. Erub. 18ª, v. דִּיפַּרְוֹסוֹף. Ber. 61ª (ref. to חצלע, Gen. II, 22) חד אמר פ' one says, it means one of the two faces of Adam (v. דִּיפַּרְוֹסוֹף). Snh. 103ᵇ בתחלה ... פ' אחד וכ' first he made it (the idol) with one face, and afterwards with four. Yoma 72ᵇ רוקם פ' אחד וכ' by *rokem* (Ex. XXVIII, 39) needlework is meant and therefore one front (design on one side), by *ḥoshebh* (ib. 15) embroidery is meant and therefore two fronts (designs on both sides); a. fr.—*Pl.* פַּרְצוּפִים, פַּרְצוּפִין, פַּרְצוּפוֹת. Ib. שני פ'; Tosef. Shek. III, 14 שתי פ' (fem.). Ab. Zar. 42ᵇ כל הפ' מותרין וכ' you are permitted to sculpture all faces except the human face. Ib. 12ª המקלחין מים וכ' פ' sculptures of human faces which throw forth water in the large cities (fountains). Y. ib. III, 42ᶜ bot. היו חותמין בפַּרְצוּפוֹת used seals on which human faces were engraven. Ib. כל פרס' היו בירושלם וכ' all kinds of statuary existed in Jerusalem except human faces. Y. Snh. IV, 22ᵇ bot. שינה פַּרְצוּפוֹתֵיהֶן the Lord made the faces of men to differ from one another; a. fr.

פַּרְצוּפָא ch. same. Targ. Ps. XXXIV, 17. Ib. XVII, 15; a. e.—B. Mets. 86ª הדר פַּרְצוּפֵיה וכ' his face was turned

אחר). Lev. R. s. 13 עמד ופְּרָקוּם לישראל he rose and took them off the back of the gentiles, and put them on Israel.—Sabb. 156a לְפָרֵק to take food from before one animal and place it before another, Rashi; [Tosaf.: to empty from vessel to vessel in order to procure a thorough mixture; other defin., v. Ar. s. v.].—*Part. pass.* מְפוֹרָק *a) unloaded.* B. Mets. 33a (ref. to Ex. l. c.) 'under its burden', ולא מפ' but not when it is unloaded (and the owner requires assistance to load it again). Ib. לא מפ' בחנם when it is unloaded, one need not assist in loading without remuneration.—*b) taken apart, broken up.* Tanḥ. P'kudé 11 והיה מונח ומפ' וכ' and it (the Tabernacle) lay in parts (uncombined) during &c.

Hithpa. הִתְפָּרֵק, *Nithpa.* נִתְפָּרֵק 1) *to be taken apart, broken up.* Y. Yoma l. c. Sabb. XVII, 1 אע"פ שנִתְפָּרְקוּ although the doors are detached (when the piece of furniture is moved). Tosef. Kel. B. Mets. III, 2 נִתְפָּרְקָה זו וכ' ed. Zuck. (missing in eds.) if the blades of scissors are separated, each may become unclean for itself; a. fr.—Gen. R. s. 36 (ref. to Gen. IX, 24) נתפ' יינו מעליו the load of his wine was taken from him (he became sober).—2) *to be loose, movable like a link or joint* (v. פֶּרֶק). Yoma 72a מִתְפָּרְקִין ואין וכ' they (the bars in the ring) were movable but could not slip off. Nidd. 9a (of a woman after confinement) איבריה מתפרקין וכ' her limbs are loose (shaky), and her full strength does not return to her before &c.; Bekh. 6b איבריה מתפרקין הימנה she feels as tho' her limbs were dropping off. Yalk. Num. 708 תחא מִתְפָּרֶקֶת איבריה איברים she shall lose limb after limb; Num. R. s. 9 מתרפקת (corr. acc.); a. e.—[Yalk. Cant. 986 מתפרקות some ed., read: מתרפקות, v. רָפַק.]

Nif. נִפְרַק (denom. of פֶּרֶק) 1) *to be out of joint, dislocated, sprained.* Sabb. XXII, 6 מי שנִפְרְקָה ידו וכ' he who sprained his arm or foot.—2) *to be removed.* Tosef. ib. XIII (XIV), 5 שיִפָּרְקוּ ed. Zuck. (Var. שירמזו) that they be removed (cut out).—[*Hif.* הִפְרִיק as *Kal* and *Pi.* Tosef. Ber. II, 7 שיַפְרִיק ed. Zuck. (Var. שיְפָרֵק). Y. Shebi. III, beg. 34c, v. supra; prob. to be read: יְפָרֵיק.]

פָּרַק ch. same, 1) *to separate, remove, take off.* Targ. Ex. XXXII, 2 sq. (O. ed. Berl. *Pa.*). Targ. Y. Num. IV, 5 (O. *Pa.*); a. fr.—V. פָּרִיקָא II.—*2) *to fall apart.* B. Mets. 86a פ' אשירתא the frame wall fell apart (v., however, infra).—3) *to untie; to redeem, deliver.* Targ. Ex. XXI, 8 (O. ed. Amst. וְיִפָּרֵי, read: וְיִ'). Targ. Lev. XXVII, 13. Targ. Ps. XXXIV, 23 פָּרֵיס Ms. (ed. פרוק, corr. acc.); a. fr.—Part. pass. פָּרִיק; f. פָּרִיקָא; *pl.* פְּרִיקִין, פְּרִיקָאֵי; פְּרִיקָן. Targ. Y. Lev. XXV, 42; 55. Targ. Is. XXXV, 9; a. fr.—Keth. IV, 8 (in a marriage contract) אם תשתבאי אֶפְרְקִינָךְ if thou art captured, I shall redeem thee; ib. 51b. Ib. 47a מימנע ולא פָּרֵיק he might refuse to redeem her. Y. Maas. Sh. IV, 55a bot. אֶפְרוֹק לך וכ' I will redeem it for thee with this Sela; a. fr.

Pa. פָּרֵיק 1) *to remove, take off.* Targ. O. Ex. XXXII, 2; a. fr.; v. supra.—Trnsf. *to alienate.* Targ. Prov. XVII, 9 (h. text מפריד; ib. XVI, 28 מעריק).—2) *to divide, split, strip.* Targ. O. Lev. I, 17. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 (some ed. מַפְרַק, corr. acc.). Targ. I Kings XIX, 11; a. e.—Ḥull. 93a, v. infra.—3) [*to break,*] *to solve a problem; to reply,* opp. אקשי. B. Mets. 84a מְפָרְקְנָא וכ', v. פָּרוּקָא. Sabb. 145a הוא מותיב ... מְפָרֵק לה he raised an objection, and himself answered it. Ab. Zar. 50b דיפָרְקִינָהּ, v. נַגָּרָא; a. fr.—4) *to redeem.* Y. Maas. Sh. IV, 54d מְפָרֵק על פומיה redeems according to his estimation; a. fr.

Af. אַפְרֵיק *to cause a falling off of limbs.* Gitt. 69b דמַפְרִיק because it causes &c.

Ithpa. אִתְפָּרֵיק, *Ithpe.* אִיתְפָּרִיק 1) *to be broken, fall apart.* Ber. 54a אִתְפָּרָקָא ליה אשיתא וכ' (v. supra) the frame wall fell apart before him, and he went in.—2) *to be redeemed, released, delivered.* Targ. Lev. XIX, 20. Targ. Ps. XXXIII, 16; a. fr.—Yalk. Esth. 1046 כיון ... ולא אִיפְּרִיקוּ ... לא מִיפְּרִיקוּ when he (Ahasver) saw that the seventy years were full, and they were not delivered, he thought, since they are not now delivered, they will never be delivered; Meg. 11b מִיפְּרְקֵי ... אִיתְפָּרוּק Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note); a. e.—3) *to be out of joint, dislocated.* Ḥull. 93a בהמה ... פָּרוּקֵי מְפָרְקָא (or מְפָרֵיק part. pass. *Pa.*) an animal while alive makes movements by which the limbs are temporarily dislocated.

פֶּרֶק m. (b. h.; preced.) [*division, section*; (b. h.) *cross-road,*] 1) *period (of time), period of maturity, season.* Keth. 59b סמוך לפִירְקָהּ near her period of puberty. Y. Yeb. XIII, 13d bot. עד שתגדיל ותגיע לפ' וכ' until she be grown up and arrive at a marriageable age and be married. Taan. 16a שלא יצא ופִרְקוֹ נאה whose youth is becoming, expl. ib.b וכ' whose youth is of unblemished repute; Tosef. Ḥag. II, 9 ופרקו טוב Var. (ed. Zuck. ופרק). Pes. 117a על כל פ' ופ' at every important epoch. Ib. 43a top שחגיעו לפִרְקָן וכ' who have reached puberty but not the legal age (prematurely developed). Tosef. R. Hash. I, 12 פ' שעורים the season of the barley crop; פ' גשמים the rainy season. Deut. R. s. 9 הגיע פרקו ליטול וכ' his (the child's) time has come to be taken away (he is destined to die) at the age of thirty days. Ib. הראה לי את פִּרְקִי show me my time (when I am to die); a. fr.—*Pl.* פִּרְקִים; constr. פִּרְקֵי, פִּי'. R. Hash. 35a ברכות ... ושל פ' prayers for the New Year, the Day of Atonement and periodical prayers (for feasts, fasts &c.). Ib. כיון ... כפ' רמי as he prayed only once in thirty days, it was to him like a periodical prayer. Shek. III, 1 בשלשה פ' at three periods of the year. Y. Shebi. I, beg. 33a שני פ' הראשונים the two beginning periods (shortly before the beginning of the Sabbatical year, and before the beginning of the new Sabbatical period); ib. III, end, 34d. Y. Shek. III, beg. 47b פירקי לידה the seasons when animals give birth. Gen. R. s. 70, a. e. נשיקה של פ' the kiss on meeting after a period of separation; a. fr.—2) (of writings) *section, chapter.* R. Hash. 30b מפני שחוזר וכופל את הפ' because in that case he would have to recite the same psalm again on the same day. Ber. 14a בין פ' לפ' פוסק וכ' between one section (of the Hallel) and another he may interrupt himself, but in the middle of a section he must not do so. Ab. VI אחד ... פ' הלומד וכ' he that learns from his neighbor one chapter or one *halakhah.* Erub. 54b ושנה לו משה פִּרְקָן Moses taught him (Aaron) his lesson; ושנה להם ... פִּרְקָן taught them their lesson; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ber. II, 1 בפ' שואל וכ' between the sections (of the Sh'm'a) one may interrupt one's self

to extend a greeting &c. Ib. 2 אלו הן בין הפ' these are the pauses between the sections: between the first and the second benediction (preceding the Sh'm'a) &c. Ḥag. 13a ראשי פ' the headings of chapters (or subjects, leading words). R. Hash. 31a מה ראה ר"ע לחלק בין הפ' הללו Ms. M. (ed. ראו חכמים) what reason had R. 'A. to make a distinction between these psalms (by referring six of them to past events and the seventh to the hereafter)?; a. fr.—3) *link, limb, joint.* Ḥull. 106a sq. נטילת ידים לחולין עד הפ' וכ' washing of hands for secular food must be done up to the (second) joint (of the fingers), for T'rumah to the (third) joint; קידוש ... עד חפ' sanctification of hands (and feet) up to the joint (of the hand); Arakh. 19b; Tosef. Yad. II, 1; Yad. II, 3; Y. Ber. VIII, 12a. Ḥull. X, 4 מן הפ' של ארכובה וכ' from the joint of the knee to the shoulder-blade of the forefoot. Ib. הפ' של לחי the joint of the jawbone. Sifra Tsav, Milluim, Par. 1 פ' האמצעי the middle joint (of the thumb); a. fr.—Pl. as ab. Tosef. Kel. B. Mets. III, 2, v. מְסֻפֶּרֶת. Deut. R. s. 3 beg. מנורה שעשויה פ' פ' a candlestick made of separable links (v. חוּלְיָא I). Ab. Zar. 43a בין פִּרְקֵי בין פִּרְקֵי צואר, expl. between the joints of its neck. Y. Ber. l. c. bot. פ' של (שולחן) a table that can be taken apart; a. fr.—4) **load. Pl.* as ab. Yalk. Lam. 1000 ושני פ' יש עליו וכ' and the camel has two loads (hanging down on its sides), one of wine, and one of vinegar (Lam. R. to I, 1 רבתי (6 חד מתינס טענירה תרין זיקין).—[פרק אונסין, Esth. R. to I, 6, v. אונסין.]

פִּרְקָא, פִּי' ch. same, 1) *cross-road.* Targ. Ob. 14.—2) *period.*—*Pl.* פִּרְקֵי, פִּרְקִין, פִּי'. Targ. Y. Lev. XIX, 29 סמוך לפירקידהון near their period of puberty. Targ. Y. Num. XXII, 4 לפ' at periods (alternately).—3) *joint.* Targ. Y. Lev. VIII, 23, sq. Ib. XIV, 14; a. e.—Tosef. Neg. IV, 12 *neck*, v. פִּרְקָא I.—*Pl.* as ab. Y. Taan. II, 66a bot.; Y. Meg. I, 70d top גרמיה יאות סבא ידע פ' the old scholar knows well the joints of his bone (the vertebrae of his spine), i. e. he knows what he talks about; Y. Yeb. IV, 6b top פ' גיטה, פ' גיטא (corr. acc.).—4) *section, chapter, lesson.* Pes. 117a, sq. ריש פ' the beginning of a chapter (psalm); באמצע פ' in the middle of a psalm.—Y. Keth. VII, beg. 31b וחני ראשה דפ' (read: רישא) this would be the same case as that treated in the beginning of this chapter (v. R. Nissim to Keth. VII, 1). Y. Ned. VIII, beg. 40d עד דאחסל פירקי (not דחסל) until I have finished my chapter. Sabb. 67a פ' דאמוראי Ms. M. (ed. פרק אמ'), v. אֱמוֹרָאָה. Y. Kil. I, beg. 26d אתאמרת על כל פ' does this rule refer to the entire chapter?; a. fr.—5) *school held at periods, session.* Kidd. 31b כי הוה דריש בפ' when he lectured at college sessions. Ib. 71a. Pes. 100a אנא אירכלעי לפירקיה וכ' I happened to be present at the session of R. &c.; a. fr.—*Pl.* פִּרְקֵי, פִּי'. Keth. 62a בני פ' students at circuit sessions (who need not leave their homes for the sake of studying). B. Mets. 64a הוה יתיבנא בשלהי פ' דרב (Rashi פרקין) I took my seat towards the end of Rab's sessions (having missed the beginning of the discussion); a. e.

פִּרְקַד, Gen. R. s. 45 מתפרקדות Ar., v. רָפַק.

פִּרְקֵיד, פַּרְקֵד, *Ithpe.* אִיתְפַּרְקֵיד (denom. of פִּרְקָא, פַּרְקָא, *neck*) 1) *to turn backward.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 17.—2) *to lie on the back; to be slanting.* Men. 96b פַּרְקוּרֵי הוה מִתְפַּרְקְדָא it (the rim) was slanting (nothing could rest on it).

פִּרְקִדִין, פִּרְקְדוֹן, Cant. R. to III, 6, read: פּוֹקְרִין.

פִּרְקְדוֹס, Pesik. Baḥod., p. 104b (Ar. פקרוס); Yalk. Ex. 273 פִּרְקְרוֹס, a corruption; perh. פִּיקַרְיוֹס m. (ficarius) *dealer in figs* (and other dried fruits)(?).

פִּרְקִדִין, v. פִּרְקְדוֹן.

פִּרְקְדִיסִין, Pesik. Baḥod., p. 104b (Ar. פקריסין); Yalk. Ex. 273 פִּרְקְרִיסִין, a corruption; perh. to be read: פִּרְקִיסִין m. pl. (ficus) *figs* (and other dried fruits)(?), v. פִּרְקְדוֹס.

פִּרְקָדָן m. (v. פִּרְקֵד) *one lying on his back.* Ber. 13b; Nidd. 14a.—Pes. 108a לא שמיה הכי'בה פ' lying on the back (at the Passover meal) is not called reclining.—V. אַפְּרְקֵד.

פִּרְקְדָן a species of *peas*, v. פּוּרְקְדָן.

פִּרְקוֹלָה, פַּרְקוֹלָא f. (furcilla, furcula) *fork*, an instrument of torture put on the culprit's shoulders with his hands tied to it (v. Sm. Ant. s. v. Furca). Yalk. Prov. 961 end (ref. to Prov. XXVIII, 13) משל לסטרס ... הודה like the case of a robber (rebel) who is judged before the questionarius; as long as he is stubborn, he is smitten, but when he confesses, he gets the *furcilla* (and is put to death); אבל הקב"ה אינו כן אלא עד שלא הודה נוטל פ' וכ' but not so acts the Lord; as long as the offender does not confess, he gets the *furcilla* (is doomed to die), but when he confesses, he is pardoned; Yalk. Ps. 854 ניתן פרקילא (read נוטל); Pesik. Shub., p. 159a (restore the passage acordingly). Ib.b הוא נותן פ' he (the questionarius) has the *furcilla* put upon him, when he is taken out and put to death; ib. היא נותן להם וכ' he (the Lord) places the *furcilla* upon them (condemns them, Hos. XIV, 1), and then he allows them to come back (ib. 2); Yalk. Hos. 532.

פִּרְקוֹן, פִּי' m. (פָּרַק) *redemption.* Keth. IV, 4 ... חייב ובפִּרְקוֹנָהּ וכ' is bound to support her, to redeem her (when she is captured), and to bury her. Ib. 47b ... ופִּירְקוֹנָהּ תיקנו they instituted the duty of support as an equivalent for her handiwork, and that of redemption as an equivalent for the privilege of usufruct (of her property). Y. Maas. Sh. IV, 55b [read:] פ"י פרקון the mark Pé on a vessel means *perakon* (redemption, i. e. second tithes).

פִּרְקוֹנָא, פִּי' ch. same. Targ. Y. Num. III, 51. Ib. XVIII, 16; a. e.—*Pl.* פִּרְקוֹנִי, פִּרְקוֹנִין. Ib. III, 46; 48, sq.

פִּרְקוֹנִיס, Koh. R. to I, 8, v. פְּרָכוּסָס.

פִּרְקוֹס, v. sub פִּירָך.

פִּרְקוֹתָא f. (פָּרַק) [*joint,*] *neck.* Targ. I Sam. IV, 18 (Ar. אַפְקוֹתָא, q. v.).

פִּרְקְטִנִין, פַּרְקְטוֹנִין m. pl. (פרקט, *Parel* of פקט, v. פַּקָּטִים), פ' דמיא *torrents, freshets, fountains* (corresp. to h. מַבּוּעַ). Targ. Y. Gen. XIV, 3. Targ. Y. I Num. XXI, 34 (ed. Amst. פַּרְקְטוּ; Y. II מבועין). Ib. XXIV, 6 פַּרְקְטוֹנֵי נהרין (ed. Amst. פַּרְקָטוּ). Targ. Koh. II, 6 פרקטנין דמ' פרקטינין. Targ. Cant. VII, 5 פַּרְקָטִינִין.

פַּרְקֵיד, v. פַּרְקֵד.

פַּרְקוֹלָא, v. פַּרְקוּלָא.

פרקולינין, v. פַּרַקְלִימִין.

פרקונא, v. פַּרְנִיקָא.

פרקלטין, Tanḥ. R'eh 8, read: פַּלָּטִרִין.

פְּרַקְלִיט m. (παράκλητος) *advocate; intercessor.* Ab. IV, 11 קונה לו פ' אחד . . . תצושה he that does a good deed, acquires an advocate for himself, opp. קטגור. Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III חטאת דומה לפ' שנכנס לרצות רצה פ' וכ' a sin-offering is like an intercessor that enters (the royal palace) to appease (the king); when the intercessor has succeeded, the present is sent in (the burnt-offering follows); Zeb. 7[b]; Tosef. Peah IV, 21 (v. infra); a. e.—*Pl.* פְּרַקְלִיטִין. Sabb. 32[a] כל הצולה . . . פ' גדולים וכ' when one ascends the scaffold to be put to death, if he has prominent intercessors, he is pardoned &c.; ואלו הן פ' של אדם וכ' these are man's intercessors (before divine judgment): repentance and good deeds. B. Bath. 10[a] כל צדקה . . . שלום ופ' גדולין בין וכ' all acts of charity and benevolence ... are great peace (makers) and intercessors between Israel and his Father in heaven; (Tosef. l. c. פרקליט גדול ושלום). Y. Taan. I, beg. 63[c] פ' למים intercessors praying for rain; a. e.

פְּרַקְלִיטָא ch. same. Targ. Job XXXIII, 23 (h. text מליץ).—*Pl.* פְּרַקְלִיטִין. Ib. XVI, 20.

פְּרַקְנִימִין, פְּרַקְלִימִין m. pl. (περικνήμια = περικνημίδια: as to ל for נ, cmp. לוּבָּא) *leggings, greaves.* Kel. XXVI, 3 הפרקל' וכ' (R. S. הפרקנ') leggings are not subject to uncleanness; (Maim.: *gloves*; R. S.: *head-bands*). Ib. XXIV, 15 שלשה פרקלימין הן וכ' ed. Dehr. (ed. פרקילינין) there are three kinds of greaves (with regard to levitical cleanness): those worn by hunters &c. (v. Sm. Ant. s. v. Ocrea); [comment.: *gloves*); Tosef. ib. B. Bath. II, 11 פרגלינין ed. Zuck. (oth. ed. פרקלנין, פרגילנין).

פרקלנין, פרקלינין, v. preced.

פרקמוס, v. פַּרְמָקוֹס.

פְּרַקְמַטְיוֹטִיס, פְּרַקְמַטְיָא, פְּרַקְמַטְוַטִיס, v. sub פְּרַגְמָ'.

פְּרַקְמַטְיָתָא f. (preced. wds.) *trading woman.* Targ. I Chr. II, 3 (h. text כנענית).

פָּרַק, פָּרַק', v. פּוּרְקָן.

פּוּרְקָס, פַּרְקֵס f. (פָּרַק, *Pales*) = פַּקְרָס, *underwear, shirt.* Treat. Der. Er. ch. X פַּרְקָסוֹ התחתונה (פּוּר') his undershirt.

פְּרַקֵּס, v. פְּרַכֵּס.

פרקסים, read:

פַּרַקְסִיס f. (πρᾶξις) *business.* Y. Ab. Zar. I, 39[d] משם פ' if he decorated his store for business' sake (to attract customers), opp. עִרְשׁוּר, q. v.

פְּרַקְתָּא, v. פִּירְקְתָּא.

פָּרַר (b. h.) *to break.*

Pi. פֵּרַר *to crumble.* Pes. 10[b] דרכו של תינוק לְפָרֵר it is a child's way to crumble bread (and leave it on the ground). Ib. II, 1 מְפָרֵר וזורה וכ' he may crumble (the leavened bread) and cast it to the wind; a. fr.—Tosef. Shebi. VI, 29 מְפָרְרִין, v. פָּרַד.

Hif. הֵפֵר, הֵירֵפֵר *to break, destroy; to thwart.* Ab. III, 11 המפר בריתו וכ' he that breaks the Abrahamitic covenant (omits or effaces circumcision, v. פָּשַׁךְ). Gen. R. s. 98 (play on פֶּרֶת, Gen. XLIX, 22) בן שה' לאחיו the son that broke (faith) with his brothers; ib. שהֵפִירוּ לו אחיו to whom his brothers were faithless; ib. שה' לאדוניהו, v. אֲדוֹנָה. Ib. s. 16 (play on פְּרָת, Gen. II, 14) פרת שהֵפִירָה והצירה לבניו Edom (Rome) is called P'rath, because she broke faith with, and distressed his (God's) children (Var. לפניו); שאני עתיד לְהָפֵר לה because I (the Lord) shall in the end thwart her plans; Yalk. ib. 22; a. fr.—Esp. *to make void; to disallow a vow* (Num. XXX, 2-16). Ned. X, 1 אביה ובעלה מְפִירִין וכ' both her father and her husband must declare her vow void; ה' האב וכ' if only the father protested, and the husband did not. Ib. 2 חבעל מֵפֵר בבגר וכ' in the case of an adult the husband has the right of disallowing, but not the father. Ib. 4 אינו יכול לְהָפֵר he has no power to disallow her vows. Ib. 5 רָפֵר he has the power &c. Ib. 72[a], a. e. אין חבעל מֵיפֵר בקודמין the husband cannot invalidate vows made before marriage. Ib. XI, 12 (90[b]) חלקו (ל)רָפֵר he may invalidate her vow for his share (as far as it concerns him). Ib. 7 אינו יודע שיש מפירין I did not know that there are invalidating powers (vested in the husband); a. v. fr.—Part. pass. מוּפָר; *pl.* מוּפָרִין. Ib. X, 1 אינו מ' her vow is not made void. Ib. 4 כל נדרים . . . הרי הן מ' whatever vows thou mayest have made in my house, shall be void. Ib. 77[b] מ' ליכי thy vow is void; a. fr.

פָּרַר ch. same.

Ithpa. אִתְפָּרַר, *Ithpe.* אִתְפְּרַר, אִירְפְּ' *to be broken, crushed, crumbled.* Targ. Ps. XXII, 15 Ms., v. פָּרְפַּר I.—Pes. 74[b] דמיפרד (Ms. M. דמיפרך; Ms. O. דמירפרד), v. סְמִידָא.

Af. אָפֵר *to make void, invalidate.* Ned. 73[a] לכי שמע ליפר לה הוא when he hears of the vow, why does he not disallow it himself (what need has he of the agent)? Ib. 70[a] לא מצי מיפר he has no power to invalidate her vows. Ib.[b] לא מצי מירפר אב her father has no power &c.; a. e.

פָּרֵר, v. פָּרַד I.

פָּרַשׁ, v. פָּרַס, פָּרַשׁ.

פָּרַשׁ (b. h.) [*to divide, separate,*] 1) (neut. verb) *to go away, go aside, depart; to keep off.* Yoma I, 5 הוא פּוֹרֵשׁ . . . פּוֹרְשִׁין וכ' he turned aside and wept, and so did they. Y. Keth. I, 25[d] bot. ראו אותו פורש מציפורין they saw him come out of Sepphoris (so that he is presumably an in-

habitant of Sepphoris); פירש מן הכהרים they saw him leave one of the houses of Sepphoris. Num. R. s. 9 אה פָּרַשְׁתְּ מדרך וכ׳ thou didst depart from the way (disregard the customs) of Israel's daughters. Zeb. 113a (play on פרשה, Num. XIX, 5) מקום שפּוֹרֶשֶׁת למיתה וכ׳ there where she departs for death, she shall be burnt. Y. M. Kat. I, 80b bot. (ref. to Lev. XIII, 45) כדי שתהא טומאה ... פּוֹרֶשׁ that the uncleanness itself may cry out..., 'keep off'; Y. Maas. Sh. V, beg. 55d; a. fr.—2) *to pass, cross.* Yalk. Prov. 946; Yalk. Num. 738 הספינות פּוֹרְשׁוֹת בים the ships make their way through the sea.—3) (act. verb) *to separate, keep off.* Num. R. s. 10 כשם שאדם פורש את עצמו וכ׳ as a person keeps himself away (abstains) from the fruits of Orlah, so will those who misbehave towards their handmaids, be separated from the virtuous on the day of judgment.; a. fr.—Part. pass. פָּרוּשׁ, q. v.—4) (cmp. פָּרַט) *to single out, specify, speak distinctly.* Ib. (expl. רַפְּלָא, Num. VI, 2) כשיִּפָּרֵשׁ לנדור וכ׳ when he speaks out his vow, to the exclusion of him who thinks it in his heart; a. fr.—Sifré Num. 24 עד שיפרוש לך ... כדרך שפירש וכ׳ (Yalk. ib. 710 שיפרוט ... שפרט), v. פָּרַט.

Nif. נִפְרַשׁ *to be separated, kept away.* Lev. R. s. 22 והן נִפְרָשִׁים מעבודה זרה and thus they will be kept away from idolatrous worship; a. e.

Pi. פִּירֵשׁ 1) (neut. verb) *to depart, withdraw; to abstain.* Snh. 82b היה לו ... לפרוש ולא פי׳ Zimri might have withdrawn (from the woman), but he did not. Ib.a אם פ׳ וכ׳ if Z. had withdrawn, and Phineas had slain him &c. Pes. 87b מן האשה פ׳ withdrew from contact with his wife. Gen. R. s. 20 שפִּירְשָׁה חוה מאדם that Eve was separated from Adam.—Sabb. 86b פירשה מן האיש the semen issued from a man.—Pes. 49b שנה ופ׳ קשה וכ׳ he that studied and gave it up, is the worst of all (in hostility to scholars); a. fr.—2) *to go on a voyage; to cross the ocean* (cmp. פָּלַג *Hif.*). Y. M. Kat. III, beg. 81c אסור לפָרֵשׁ לים הגדול it is forbidden to start on a sea voyage (during the festive week). Y. Yeb. XVI, 15d top עשיתי מְפָרְשֵׁי וכ׳ I was crossing &c. Y. Meg. II, 73b top מְפָרְשֵׁי ימים voyagers on the sea; a. fr.—3) (act. verb) *to separate.* Gen. R. s. 22 אילו רצה המלך פִּירְשָׁן ולא רצה המלך לפָרְשָׁן if the king desired it, he would separate them (the fighters), but the king does not wish to separate them; Yalk. ib. 38.—4) *to specify, express clearly.* Ib. א״א לפה לפָרְשׁוֹ no mouth can express it. Men. 91a דמְפָרֵשׁ when he (in making his vow) specified ('sheep' or 'cattle'), opp. בסתמא. Gen. R. s. 6 פֵּירְשׁוּ אותו ... אנשי the men of the Great Assembly said it plainly. Snh. VII, 5 עד שיְּפָרֵשׁ השם until he mentions the Name expressly (uses the Tetragrammaton), opp. כינוי. Gitt. 36a שיחו עדים מְפָרְשִׁין שמותיהן that witnesses must sign their full names; a. fr.—Part. pass. מְפוֹרָשׁ, f. מְפוֹרֶשֶׁת; *pl.* מְפוֹרָשִׁים, מְפוֹרָשִׁין; מְפוֹרָשׁוֹת. B. Kam. 54b, a. fr. מה הפרט מפ׳, v. פָּרַט. B. Mets. 94b שלישית מפ׳ בשואל that the third paragraph treats of a borrower, is explicitly stated (Ex. XXII, 13). Sot. 38a, a. fr. שם מפ׳ the special Name (the Tetragrammaton), v. supra. Zeb. 53a, v. סָתַם. Ḥag. 22b ומה סתומות ... מפ׳ וכ׳ if your undefined teachings are so well-founded, how much more your explicit teachings; a. fr.—5) *to explain, interpret, define.* Ned. 2b פתח ... ומפרש ידות the Mishnah begins with *kinnuyim* ..., and goes on explaining *yadoth!* Zeb. 13a ואין לי לפרש and I am unable to explain (the reason of the distinction between receiving and sprinkling the blood); אני אֲפָרֵשׁ I shall explain it. Ned. 81a דבר זה ... ולא פֵּירְשׁוּהוּ עד שפֵּירְשׁוֹ וכ׳ that question (Jer. IX, 11) was asked of prophets and scholars, and they could not explain it, until the Lord himself explained it (ib. 12). M. Kat. 16b; Ber. 18a לא פֵּרְשׁוּ לך they did not interpret (the verse) to you; v. שָׁנָה I. Gen. R. s. 31 ולא פ׳ and did not explain (of what material the serpent was to be made); Y. R. Hash. III, end, 59a; a. fr.—Part. pass. as ab. Meg. 3a, a. e. (ref. to Neh. VIII, 8) מפ׳ זה תרגום *m'forash* means interpretation.

Hithpa. הִתְפָּרֵשׁ, *Nithpa.* נִתְפָּרֵשׁ *to be specified, defined; to be explained.* Lev. R. s. 6 כל נביא שנתפ׳ וכ׳ a prophet whose name is stated. Gen. R. l. c. בשלשה נ׳ ובאחד לא נ׳ in three places (in which עָשָׂה occurs) the command is specified, but in the fourth (Num. XXI, 8) it is not specified, v. supra. Yalk. Gen. 20 דבר שאינו מִתְפָּרֵשׁ במקומו וכ׳ a thing which is not defined in its original place but is defined in another passage; a. e.

Hif. הִפְרִישׁ 1) *to separate; to set aside, dedicate.* Yoma I, 1 מַפְרִישִׁין כהן וכ׳ they removed the high priest from his house to the cell &c. Ter. IV, 1 המַפְרִישׁ מקצת וכ׳ he who sets aside one portion of what is due of T'rumah or tithes. Num. R. s. 10 (ref. to Num. VI, 11, ועשה שהִפְרִישׁם הכהן וכ׳ that the priest when offering them designates them, one for a sin-offering &c. Ib. (ref. to Prov. XXIII, 32) מה צפעון זה מפריש ... כך היין מפריש וכ׳ as the adder divides between life and death, so wine removes from the ways of life to those of death; Lev. R. s. 12 כך ה׳ היין בין אדם וכ׳ so wine caused a separation between Adam and Eve; ה׳ היין בין נח לבניו לעבדות wine caused a division between Noah and his sons with regard to slavery; ה׳ היין בין אהרן ובניו למיתה wine caused a division between Aaron and his sons with regard to death; Yalk. Prov. 960. Tam. IV, 3 ... ה׳ מן הכבד severed the lungs from the liver; a. fr.—Part. pass. מוּפְרָשַׁנִי ממך Ned. I, 1 I will be separated from thee (will have no dealings with thee, accept no favors &c.); ib. 5a; a. e.—2) *to go to sea.* Gen. R. s. 13 היו מַפְרִישִׁין לים וכ׳ were crossing the ocean; a. e.

פְּרַשׁ ch. same, 1) (neut. verb) *to keep off, abstain* &c. Targ. Y. I Num. VI, 3. Ib. 2 נְפָרֵישׁ. Ib. XXV, 8 [read:] דהוה ליה למִפְרַשׁ ולא פירש (v. Snh. 82b, quot. in preced.); a. fr.—Part. פָּרֵשׁ, פָּרִישׁ. Ib. XIX, 16; 18; a. fr.—Ḥull. 45b חד פריש ללבא וכ׳ one artery branches off to the heart, the other to the lungs &c. Zeb. 73a, sq. כל דפריש מרובא פריש whatever comes out of a mixed multitude, is presumed to have come from the majority, i. e. has the legal status of the majority; Keth. 15a; a. fr.—2) *to cross* the ocean. Gen. R. s. 6 בעא דיִפְרוֹשׁ, v. infra. Koh. R. to III, 6 הוה אזיל פריש בימא was about to go to sea; a. e.—3) *to set aside, distinguish.* Targ. Y. Deut. IV, 34; a. e.—4) *to explain.* Part. pass. פָּרִישׁ. Ḥull. 52a לרבעי מיניה חדא דפ׳ לן תרתי let him be asked one question by which both cases will be made clear to us; a. e.

Pa. פָּרִישׁ 1) (neut. verb) *to depart, keep off.* Targ. Prov. XIX, 27 (ed. Lag. a. oth. *Pe.*).—[Targ. Y. Num. XXV, 8

פָּרַשׁ Hebraism, v. supra.]—2) *to go to sea.* Gen. R. l. c. הוה מְפָרֵשׁ בירמא was about to undertake a sea voyage. Ib. בעא ... פָּרְשֵׁי he wanted to go to sea; said the matron, do people go to sea at this season?; a. e.—3) *to separate, divide, distinguish.* Targ. O. a. Y. II Deut. XXXII, 8 בְּפָרְשׁוּתֵיהּ (Y. I בְּאַפָּךְ, *Af.*); a. e.—Y. Ab. Zar. II, end, 42ª ידע אנא מְפָרָשָׁה בין וכ' I can tell the roe of clean fish from that of unclean fish.—4) *to express clearly, define.* Targ. O. Gen. XXX, 28. Targ. O. Lev. XXII, 21 (Y. *Af.*). Ib. XXIV, 11; 16; a. e.—Part. pass. מְפָרַשׁ. Targ. Y. II ib. XXIV, 11 שמא מְפָרָשָׁא (= h. שם המפורש, v. preced.; Y. I *Ithpe.*). Targ. Y. II Gen. XXX, 22; a. e.—Yoma 3ᵇ פָּרוּשֵׁי קא מְפָרַשׁ וכ' it is clearly indicated in the text that it is 'from thine own' (the high priest's private property); a. e.—5) *to distinguish, make wonderful.*—Part. pass. as ab. Targ. Jud. XIII, 18 (h. text פלאי).—6) *to explain, interpret.* Targ. O. Deut. I, 5 (h. text באר).—B. Bath. 121ª גמיר ... ולא ידע לה לְפָרוּשָׁהּ he learned the Boraitha by heart, but knew not how to explain it. Y. Kil. I, 27ª bot. וּפָרַשְׁנָתָהּ תמן and we explained it there (to B. Kam. V, 10); ib. ופרשתנה (corr. acc.). Erub. 54ª ... לא עד דְּמָפָרַשְׁתָּ וכ' thou shalt not rest on thy legs (sit down) until thou hast explained these verses to me. R. Hash. 26ª לְפָרוּשֵׁי מאה וכ' it is important for the explanation of *meah ks'iṭah* (Gen. XXXIII, 19) &c.; a. fr.

Af. אַפְרֵשׁ 1) *to separate, divide, make a distinction; to set aside, dedicate.* Targ. Gen. I, 4; 6. Ib. XXX, 40. Targ. Is. LVI, 3. Targ. O. Num. XVIII, 24 (Y. ed. Vien. *Pe.*); a. fr.—*2) (neut. verb) *to keep aloof, abstain.* Targ. Y. Num. VI, 2 (v. supra).—3) *to warn off, keep away.* Sabb. 40ᵇ (ל)אַפְרוּשֵׁי מאיסורא to warn a person off from doing wrong.—4) *to speak out, declare.* Targ. O. Num. VI, 2 (ed. Berl. *Pa.*). Targ. Lev. XXVII, 2 (O. ed. Berl. *Pa.*); a. e.—5) *to distinguish, make wonderful.* Targ. O. Deut. XXVIII, 59; a. e.—Part. pass. מְפַרַשׁ; f. מְפָרָשָׁא; *pl.* מְפָרְשָׁן; מַפְרְשָׁן. Targ. II Sam. I, 26. Targ. Is. XXIX, 14; a. e.

Ithpa. אִתְפָּרַשׁ, אִתְפַּךְ'; *Ithpe.* אִתְפְּרַשׁ, אִתְפֵּךְ' 1) *to be separated, to part, depart; to be set aside, dedicated.* Targ. Gen. X, 32. Targ. Is. LII, 11. Targ. Lev. IV, 10 (O. ed. Berl. *Ittaf.*), Targ. Ex. XXIX, 27 (O. ed. Berl. *Ittaf.*); a. fr.—2) *to be distinctly expressed, declared; to be explained, interpreted.* Targ. Num. I, 17. Targ. Y. Lev. XXIV, 11 (v. supra); a. fr.—Meg. 3ª דמִיפָּרְשָׁן, v. סְתָם. B. Kam. 112ᵇ, a. fr. לדידי מְיפָרְשָׁא לי מיניה to me it was explained by &c. Y. Keth. IV, 28ᵈ bot. אתחבת ולא אִתְפָּרַשׁ a question was raised, but it was not made clear (solved); אתחבת ואפ' it was raised and met.

Ittaf. אִתַּפְרַשׁ *to be set aside, dedicated; to be distinguished.* Targ. O., ed. Berl., Lev. IV, 10; a. e., v. supra.—Targ. Y. I Gen. III, 18 יִתְאַפְרַשׁ let there be a distinction.

פְּרַשׁ, constr. of פָּרָשָׁא.

פֶּרֶשׁ f. (b. h.; פָּרַשׁ) *secretion, excrements* (found in the entrails). Pes. 20ª נמצאת בפ' if the liquid is found in the excrements of the slaughtered animal. Ib. (in Chald. dict.) ולידהר פ' וכ' why should not the excrements again make the flesh unclean? Ib. עבה פ' thick, substantial excrements, רכה פ' soft, viscid secretions. Ab. Zar. 34ᵇ פְּרָשׁוֹ מותרת its discharge may be used. Y. ib. II, 41ᶜ bot. פִּרְשָׁהּ גופה הוא an animal's discharge is part of its body; a. e.

פָּרָשׁ m. (b. h.; פרש *to chase, be fast,* v. Fried. Del. Proleg. p. 95, note; cmp. פָּרֶד II) *horseman, knight.*—*Pl.* פָּרָשִׁים. Snh. 95ᵇ והשאר פ' and the rest of the army were horsemen; a. e.

פָּרָשָׁא, פָּרָשׁ ch. same. Targ. Nah. III, 3.—Sabb. 109ᵇ אידמר ליה כפ' he (Elijah) appeared to him as a horseman. Yeb. 121ᵇ וי ליה לפ' וכ' alas, for the brave horseman (city guardsman) that is dead! B. Bath. 8ª לפ' Rashi (ed. לְפָרָשָׁאה) towards maintaining the city guard, v. טוּרְזִינָא. Ab. Zar. 18ª נקט נפשיה כחד פ' דמלכא Ms. M. (ed. only כפ'; Ar. מן פָּרָשָׁיָא) he (R. Meïr) assumed the disguise of a Roman knight.—*Pl.* פָּרָשָׁן, פָּרָשָׁיָא, פָּרָשֵׁי. Targ. Jud. XV, 8. Targ. Ex. XIV, 28. Ib. 17; a. fr.—Ab. Zar. l. c., v. supra. B. Mets. 86ª, v. גּוּבָּרָא I; a. e.

פָּרָשָׁא I m. (v. פָּרָשׁ) [*driving,*] *goad.* Targ. Jud. III, 31 פְּרַשׁ constr. (Ar. פָּרָשָׁה).

פָּרָשָׁא II m. (פְּרַשׁ, cmp. פְּרַת) [*breaker, crusher,*] *ploughshare.* Targ. I Sam. XIII, 20 (ed. Wil. פָּ; h. text מחרשת).—B. Mets. 80ª דנקיט פ' משלם he that handles the share is responsible for the damage, contrad. to בנא, coulter.

פִּרְשָׁא, v. פִּרְשָׁא.

פַּרְשָׁא f., v. פַּרְשָׁתָא.—[Ber. 8ᵇ פרשיכו Ms. M., v. פִּרְשָׁתָא.]

פַּרְשָׁגֶן, v. פַּרְשֶׁגֶן.

פרשדוניא, v. פַּרְשׁוּנְיָא.

פָּרָשָׁה I f. (פָּרַשׁ) 1) *separation, branching off.*—פָּרָשַׁת דרכים, פרשת עיבור, *cross-road.* Ber. IV, 4, v. עִיבּוּר. Sot. 21ª הגיע לפ' דרכים וכ' when the traveller reaches the cross-road (where there is a guide-post), he is saved from all dangers. Ib. מהו פ' ד' וכ' what is meant by cross-road (in this parable)? A scholar on his dying day.—Ḥull. 46ª פ' ראשונה the first branching off of the spinal column towards the legs, שניה the second branching off in the prolongation which forms the tail. Ib. פי פ' the starting point of the branching off; עצמה פ' the branch itself; a. e.—*Pl.* פָּרָשׁוֹת. Ib. 45ᵇ עד בין ... עד היכן חוט השדרה הפ' how far does the spinal cord go (the severance of which causes the animal to be *ṭ'refah*)? ... To 'between the ramifications'; לידוע לן מר בין הפ' show us the place called 'between the ramifications'; a. e.—2) *crossing the ocean, sea-voyage.* Lev. R. s. 35, v. אַפְרָשָׁה.—3) (in writing) *division, section, Parashah, the weekly Scripture lesson.* Ber. 9ᵇ חדא פ' היא אשרי ... *Ashré* (Ps. I) and *Lammah rag'shu* (Ps. II) are one section (psalm). Ib. 63ª ארזותי פ' קטנה שכל וכ' which is the small section (verse) on which all essentials of the Law depend? (Answ. Prov. III, 6) 'In all thy ways &c.' Ib. II, 2 (13ª) למה קדמה פרשת שמע וכ' Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. only שמע) why is the section Sh'm'a (Deut. VI, 4-9) recited before V'hayah (ib. XI, 13-21)? B. Bath. 14ᵇ פרשת בלעם the section treating of Balaam (Num. XXII, 2-XXIV, 25); a. v. fr.—*Pl.* פָּרָשִׁיּוֹת (fr. פָּרָשׁוּת). Ber. 9ᵇ י"ח פ' eighteen psalms. Gen. R. s. 90. Lev. R. s. 24.

Tosef. Sabb. I, 12 תינוקות . . . פָּרָשִׁיּוֹתֵיהֶן children and teacher may prepare their verses by lamp-light &c.; (Y. ib. I, 3[b] bot. ראשר פסוקידן). Ber. 8[b] המשלים פָּרָשִׁיּוֹתָיו עם הצבור he who finishes the reading of the weekly lessons so as to keep up with the public reading in the synagogue. Meg. 29[b] לסדר פ׳ חוא תוזר the interrupted order of Scriptural reading is taken up again; a. v. fr.

פָּרָשָׁה II (preced.) pr. n. pl. *Parashah* (*Crossing*); פָּרָשַׁת אשקלון the Crossing of Ashkalon. Tosef. Shebi. IV, 11; Y. ib. VI, 36[c] פ׳ חומות וכ׳ (insert אשקלון); Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874.

פְּרִישׁוּתָא, v. פְּרִישׁוּתָא.

פְּרִשׁוּנְיָא, (פְּשְׁרוּנְיָא) pr. n. pl, *Parshunia*, (*Pashrunia*), in Babylonia. Erub. 104[a] פרש׳ early eds. (Ms. M. פרשותא; late eds. פשר׳; v. Rabb. D. S. a.l. note); Pes. 91[a] פרישנא (Ms. M. פרשדוניא, v. Rabb. D. S. a. l. note).

פָּרְשׁוּתָא f. = h. פָּרָשָׁה, *separation*; פָּרְשׁוּת אורח *cross-road*. Targ. Ez. XVI, 25. Ib. XXI, 24; 26 (ed. Wil. פָּ׳). Targ. Koh. X, 8 פָּרַשַׁת.—Targ. O. Gen. XXXVIII, 14 פרשות עיינין (ed. Berl. עינים), v. עַיִן ch.; Y. פָּרַשַׁת אורחין.—V. פַּרְשָׁתָא.

פָּרְשָׁע, v. פִּרְדָּשָׁע.

פַּרְשָׁתָא f. = h. פָּרָשָׁה, 1) *cross-road*, v. פָּרְשׁוּתָא.—2) *interpretation*. Targ. Y. Deut. XVII, 18 פַּרַשַׁת אורייתא (not פרשא; h. text משנה).—3) *section* of writing, *Parashah*, *weekly Scripture lesson*. Meg. 4[a] (interpret. ולשנותה, ib.) כגון דאמרי אינשי אעבור פ׳ דא וכ׳ as people say, I will peruse this section and read it over again. Y. Ned. VIII, beg. 40[d] עד דניחסל פַּרְשָׁתִי until I have finished my *parashah*; a. e.—*Pl.* פַּרְשָׁדָתָא (fr. פרשיהא). Ber. 8[b], v. כַּדַּה. Ib. אשלימו פַּרְשָׁדָתַיְרוּכוּ (Hebraism. for פַּרְשָׁדָתַיְרוּכוּ; Ms. M. פַּרְשַׁיְרוּכוּ), v. פָּרָשָׁה.

פרשתבינא, v. פּוּשְׁתַּבְנָא.

פְּרָת (b. h.) pr. n. *P'rath*, 1) the river *Euphrates*. Gen. R. s. 16 פ׳ שפרה ורבה וכ׳ it is named *P'rath* (the growing), for its waters grow and increase, until people pass it on ships; פ׳ שמרמיו פרין ורבין וכ׳ P'rath, for its waters are fruitful (fructifying); פ׳ שמפרוד והולך עד שכלה במגריפה 'Rashi' (ed. שמפרש) it is named P'rath (v. פָּרַת), because it goes on dividing (branching off in channels), until it ends under the (digging) spade; Yalk. Deut. 801 כמגרפה (corr. acc.); Sifré Deut. 6 שמפרה והולך עד שכלה מגריפה לגרפו it goes on fructifying (irrigating), until the spade ceases to dig it; Yalk. Gen. 22 מפריס והולך עד שהוא כלה ופותחין וכ׳ goes on dividing, until it disappears, and they open it with the spade. Bekh. 55[a]; a. fr.—Denom. פְּרָתִי, *pl.* פְּרָתִים. Midr. Till. to Ps. CXXXVII שתו מים חפ׳ ומתים they drank Euphrates water and died; (Pesik. R. s. 28 מימי הפרת).—2) *P'rath*, name of certain districts or towns. Yoma 10[a] פ׳ דמישן (= רחבת עיר, Gen. X, 11): פ׳ דבורסיק (= כלח ib.); Kidd. 72[a] (expl. חביל ימא) פ׳ דבורסי, v. בּוֹרְסִיק.

פָּרַת (cmp. פרד, פרר) *to divide, crush, crumble.*

Pi. פִּרֵּת same, trnsf. (with ב) *to belittle, make light of*. Koh. R. to III, 11 אילו אחד . . . חוא פ׳ בממונו של עולם וכ׳ if any one else had said, 'vanity of vanities &c.' (ib. I, 2), I might have thought, one that never owned two pennies in his life, made light of the wealth of the world &c.

פְּרַת I ch. same.

Pa. פִּרֵּת 1) *to divide, dismember* (of the basilisk whose look is believed to cause a person's limbs to fall apart, v. עֶכֶס, a. Gen. R. s. 10, a. e., quot. s. v. נָשַׁל; cmp. יְפָרִישׁ Prov. XXIII, 32). Targ. Is. XIV, 29 מְפָרֵית (some ed. מַפְרִית *Af.*; Var. ed. Lag. מפרור; ed. Wil. מפרית; h. text מציופק). Ib. LIX, 5 מְפָרְתִין ed. Lag. (ed. Wil. מפרחין).—[Targ. Prov. XXIII, 32 דפריח, ed. Lag. פאריח, prob. to be read: דְּפָרֵית, Part. *Pe.*; h. text יפריש, v. supra.]—2) *to belittle, make light of*. Lam. R. to II, 10 חוון חמשא . . . ומְפָרְתִין ליה בנבוכדנצר וכ׳ (read: ברית; Ar. ופרטין) five kings were sitting and sneering at Nebuchadnezzar in the presence of Zedekiah; אף חוא מְפָרְחֵיה לנב׳ וכ׳ (Ar. פרטיה, Var. פדרת, corr. acc.) he, likewise, sneered &c.

Ithpe. אִיתְפְּרַת *to be broken off, separated*. Bets. 2[a] אוכלא דְאִתְפְּרַת חיא the egg is considered as a broken-off piece of food (part of the hen, not as an independent creation). Pes. 85[a] כמאן דמְפַרְתֵי דמי they are to be considered as if they were separated; Ḥull. 73[a].

פְּרַת II m., v. פְּרָתָא.

פַּרְתָּא m. (preced. art.) = h. פָּרָשׁ. Targ. Y. Deut. XXI, 8 (ed. Amst. פָּרָתָא). Targ. Y. Num. XIV, 37 (ed. Amst. פְּרָתָחוֹן).—Gen. R. s. 99 (expl. הפרשדונה, Jud. III, 22) פְּרָתֵיחוֹן his excrements (came out). Snh. 67[b] דם נפ׳ מי חואי were there any traces of blood and secretions? Ḥull. 18[a], v. מַסְמֵס. Gitt. 56[a] איתיב לה פ׳ וכ׳ dirt settled on her foot.

פְּרָתָא m. (פְּרַת) = h. פָּרָשָׁה, *branching off, division*, esp. פ׳ דכרסא (or sub. כרסא) *partition of the belly, navel*. Targ. Job XL, 16 פ׳ דכ׳ ed. Lag. (oth. ed. פרת דכ׳, read: פְּרַת כ׳). Targ. Cant. VII, 3. Targ. Y. Num. XI, 31.—*Pl.* constr. פְּרָתֵי. Targ. Job III, 9 (10) ed. Lag. a. oth. (Ms. פְּרָתֵי), v. פָּאתָא II.

פְּרָתָא or **פְּרָתָא**, v. פּוֹרְתָא.

פרתוויא, v. next w.

פַּרְתְּוָנְיָא m. (= h. פַּרְתְּמִים, *pl.*) *nobleman*. Targ. II Esth. VI, 9 (ed. Lag. פרתווויא, some ed. פתוניא, corr. acc.; ed. Amst. פרתונאי, corr. acc.).—*Pl.* פַּרְתְּוָנָאֵי. Targ. Esth. I, 3.

פַּרְתִּיאִין m. pl. (Πάρθια) *Parthians*. Targ. Esth. VIII, 15 מוקי פ׳ Parthian (red) socks (v. Harp. Lat. Dict. s. v. Parthia, a. בּוּרְדִּיקָא).

פַּשַּׁג, v. פָּסַג.

פָּשָׁה, v. פָּסָה.

פְּשׁוּט, v. פִּרְשׁוּט.

פָּשׁוּט m., **פְּשׁוּטָה** f. (part. pass. of פָּשַׁט) 1) *straight*,

plain, simple. R. Hash. III, 3 של יעל פ׳ a straight horn of the mountain-goat, opp. כפוף. Sabb. 104ª, v. כָּפַף. Ib. 106ª, v. סִיט. Men. 35ᵇ ר׳ אחא מתוי פ׳ Ms. M. (ed. אשר) R. A. showed the index finger straight, i. e. the strap must reach from the arm to the tip of the index finger, when straightened, opp. כפוף (v. Tosaf. a. l.; Rashi: the strap must be as long as the distance from the thumb to the index finger, stretched as wide as possible, opp. כפוף the distance from the index to the middle finger). Mekh. B'shall. beg. לא חבריאן הק״בה דרך פ׳ וכ׳ the Lord did not lead them on the direct road to Palestine; Yalk. Ex. 226 בפשוטה (sub. דרך). Mekh. l. c. לא חבריאן המקום בפרשוטן (corr. acc.). Cant. R. to I, 16 בלשון פ׳ with a single expression (of praise), opp. כפול. B. Bath. X, 1, a. fr. גט פ׳ a plain, open document, opp. מקושר folded; Tosef. Gitt. VIII (VI), 9 פ׳ ed. Zuck. (Var. גט פ׳). Y. R. Hash. III, 58ᵈ top פשוטה (sub. תקיעה) the plain note (תקיעה), opp. the tremulous note; a. fr.—2) (noun) פָּשׁוּט *the plain, literal sense.* Sabb. 63ª, a. e. אין מקרא יוצא מידי פְּשׁוּטוֹ, v. מִקְרָא.—3) (sub. יורש) *an heir entitled to a single share*, opp. בְּכוֹר. Bekh. 52ᵇ פ׳ מה חלק בכור ירושה וכ׳ as the share of the plain heir is an inheritance, so the share of the firstborn is an inheritance (and not a gift affected by the jubilee laws); B. Bath. 124ª. Ib. 126ª כפ׳ ... בכור, v. וָתַר; Y. Keth. IV, end, 29ᵇ בכור שחלק בפ׳ (read כפ׳). Num. R. s. 6 בני פ׳ the sons of a plain (not firstborn) man; a. fr.—*Fem.* פְּשׁוּטָה (sub. ירושה) *single share.* Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ top, opp. כְּפִילָה.—*Pl.* פְּשׁוּטִים, פְּשׁוּטוֹת. Sabb. 103ᵇ, v. כָּפַף. Num. R. l. c. פְּשׁוּטֵי הלוים וכ׳ the plain (not firstborn) Levites took the place of the firstborn Israelites; a. fr.—4) *flat, level, without receptacle.* Tosef. Kel. B. Bath. VI, 1 המשנה ... מן חפ׳ לקרבול if one changes a leather implement ... from a flat surface to a receptacle. Ib. IV, 3 פְּשׁוּטוֹ טהור in its flattened condition (when the bag is unrolled), it is not susceptible to uncleanness; a. fr.—*Pl.* as ab. Kel. II, 1 פְּשׁוּטֵיהֶן those of them which are flat, opp. מקבליהן which have receptacles. Sabb. 123ᵇ, a. e. פְּשׁוּטֵי כלי עץ flat wooden implements (boards &c.). Y. ib. X, end, 12ᵈ בפ׳ when they are flat, opp. מקופלין folded; a. fr.

פְּשׁוּטָא m. (preced.) 1) *flat, plain.*—*Pl.* פְּשׁוּטַיָּא. Targ. Y. Num. XXXI, 22 *flat vessels.*—2) *plain sense*, v. פְּשָׁטָא.—[Yalk. Is. 352 מפשוטיהן, v. פְּשׁוּרָא.]

פְּשׁוּטָה, v. פָּשׁוּט.

פְּשׁוּפָשִׁין, v. פְּשָׁפֵשׁ.

פְּשׁוּרָא m., *pl.* פְּשׁוּרֵי 1)=h. פּוֹשָׁרִין, *tepid (water).* Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. (ed. Vien. פְּשׁוֹ; oth. ed. פּוּשָׁרֵי).—Ḥull. 46ᵇ; 47ᵇ. Ib. 84ᵇ כסא דפשורים some ed. (read: רֵי..., or רֵין ...); B. Mets. 29ᵇ דפושרין (some ed. דפשרין), v. חַרְשִׁין; a. e.—2) (v. פִּרְשָׁא) *rills formed by thawing snow.* Ab. Zar. 34ᵇ, v. עִקּוּלָּא. Kidd. 73ᵇ פְּשׁוּרֵי יש בו וכ׳ (Rashi: פושרי) if a child is found in shallow water formed by melting snow (where no ship can pass), it is legally considered a foundling.

פשוש Ar., v. פְּטַרְשׁ.

פְּשׁוּשָׁא* m. name of *a bird.*—*Pl.* פְּשׁוּשִׁין. Lev. R. s. 22 חמא תרין פ׳ מתכתשן Ar. (Ar. s. v. כתש: מכתשין) saw two *pashoshin* fight (ed. תרתין צריפרין מתנציין).

פְּשַׁט (b. h. *Pi.*) *to split, tear off, strip.* Y. Yeb. XVI, 15ᵈ ופְשָׁטוֹ ... נתלה he suspended himself from a branch of an olive tree and tore it off (for a weapon); Bab. ib. 122ᵇ; Tosef. ib. XIV, 10.—[Tosef. Neg. V, 13 פשח מן הנרמין, read with R. S. to Neg. XI, 10 פְּשָׁח.]

Nif. נִפְשַׁט *to be stripped, split.* Shebi. IV, 6 אילן שנ׳ וכ׳ if a tree is split, you may tie it up in the Sabbatical year, not that it may grow together again, but that it may not split farther. Ukts. III, 8; Tosef. Kel. B. Kam. I, 13; Ḥull. 128ᵇ, v. עָרָה II. Ib. 127ᵇ אילן שנ׳ ובו פירות if a tree is stripped, and on it (on the branch torn off) are fruits; a. e.

פְּשַׁח ch. same. Targ. I Sam. XV, 33 (h. text שסף). Targ. Ps. VII, 3 (h. text פרק).—M. Kat. 10ᵇ האי מאן דפ׳ דיקלא he that strips a date palm (cuts shoots off); B. Bath. 54ª.

Pa. פַּשַּׁח same. Targ. II Esth. III, 8.—Bets. 33ᵇ הוה מְפַשַּׁח וכ׳ broke a branch off, and gave us each several sticks.

Ithpe. אִתְפַּשַּׁח, אִיפְּשַׁח 1) *to be torn loose, separated.* Targ. Y. Lev. XI, 32; 39.—2) (cmp. פָּרַס) *Hif.*) *to part one's feet, to force one's self to stand still.* Kidd. 81ª מטא לפלגא (ד)דרגא א׳ when he arrived at half the ladder, he stemmed his feet.

פָּשַׁט (b. h.) 1) *to stretch, straighten.* Sabb. I, 1, sq. פ׳ העני את ידו וכ׳ if the recipient puts his hand forth to within (the house). Pes. 118ᵇ, a. e. שפּוֹשְׁטָן, v. פַּס II. Gen. R. s. 28 לא פָּשְׁטוּ ידיהם במצות they (the Sodomites) never stretched their hands forth for good deeds (charity); Lam. R. to IV, 6; Yalk. Ez. 351. Ber. 3ᵇ; Snh. 16ª לכו פָּשְׁטוּ, v. דָּוִד. Men. I, 2 פושט את אצבעותיו וכ׳ he stretches his fingers so as to reach his wrist. Lev. R. s. 2 פושטין לו יד we must reach forth our hands to him, v. כָּנָה. Keth. XIII, 5 חפוסק ... ופ׳ לו את חרגל if a man promises a certain amount to his intended son-in-law, and shows him the foot, i. e. refuses to give it to him; a. v. fr.—Y. R. Hash. III, 58ᵈ top (ref. to פשוט, ib. III, 3) כדי שיִפְשְׁטוּ וכ׳ (or שיִפַּשְׁטוּ, *Pi.*) (the horn is straight,) intimating that they must straighten their hearts through repentance.—Part. pass. פָּשׁוּט, q. v.—2) *to strip*; (sub. בגדיו) *to undress.* Yoma III, 4; 6. Ib. 31ᵇ פּוֹשֵׁט ... מקדש he (the high priest) undresses first and then sanctifies (washes his hands and feet). Ib. 32ª כלום אדם פושט אלא וכ׳ can a man put off anything except what he has put on? Tam. I, 1; a. fr.—Part. pass. פָּשׁוּט. Y. Yoma III, 40ᶜ bot. אחת פ׳ ואחת לבוש וכ׳ whether he undresses or dresses, in either case the sanctification follows the act.—3) *to make plain, to explain.* Num. R. s. 18; Tanḥ. Ḥuck. 1 הית יושב ופושט וכ׳ was sitting at the gate of his town and explaining (teaching); (Gen. R. s. 10 ודורש). Ex. R. s. 47 ופושט אותה וכ׳ ... הית למד he learned (the Torah) in day-time and explained it to himself at night; a. fr.—Part. pass. as ab. Lev. R. s. 16 (ref. to Ps. XXXIV, 13) כל ימי ... הרכן הוא פ׳ all my days I have read this verse (question), but I never knew where

בתר דבעיא הדר פַּשְׁטָהּ after having raised the question, he met it again himself. Ber. 2b והדר פשטו לה מברייתא and then they solved the question by deduction from a Boraitha. Hor. 13b פ׳ גרס ותנא וכ׳ he explained (the subject to himself), and committed it to memory again and again. B. Mets. 90b פְּשׁוֹט מהא חדא derive from this (Boraitha) one answer to the questions before us. Kidd. 25a מי בעיתי ולא פְּשִׁיטְנָא לכו . . . did you ever ask me anything that I did not explain to you?; a. fr.—V. פְּשִׁיטָא.

פְּשַׁטָּא m. (preced.) 1) *plain wording; plain sense.* Keth. 111b פְּשַׁטְיֵהּ דקרא במאי כתיב what does the plain text (not homiletically changed) refer to?; Erub. 23b פשטיה דקרא וכ׳ what is the plain sense (not homiletically forced) of the text?; Kidd. 80b; a. e.—Y. Snh. I, beg. 18a פְּשׁוּטָהּ דקריא the plain sense of the text. Y. B. Bath. VIII, 16a בעי מימר פְּשָׁטֵיהּ וכ׳ (not פנסטה) wanted to give the meaning (of the verse) and could not find it.—2) *extension, natural course* (of a river). Gitt. 60b; Hull. 18b; 57a, v. נְהַר II.

פַּשְׁטִינָא, v. פְּשִׁיטְנָא.

פְּשִׁי, v. פּוּשׁ.

פַּשׁ, v. פַּסִּי.

פַּשָּׁרוֹן, v. פִּסְרוֹן.

פְּשִׁירְחָא f. (פְּשַׁח) *stripping.* Sabb. 109b אפ׳ דדיקלא (some ed. אפשיחה) on that portion of a date palm which shows the signs of having been stripped.

פְּשִׁישְׁטָ, v. פְּשַׁט.

פְּשִׁישְׁטָא c. (preced.) 1) *explanation, teaching.*— *Pl.* פְּשִׁישְׁטִין. Yalk. Lev. 665 כיון דתסלין מן פְּשִׁישְׁטֵיהוֹן when they had finished their studies; Yalk. Is. 352 מפשוטיהן.—2) *plain, self-evident truth; is it not a matter of course?* Meg. 3b, a. fr. פ׳ לי I have no doubt. Y. Pes. VII, 34b bot. פ׳ דא מילתא וכ׳ this is clear, that &c. Y. Sabb. X, end, 12d מה דצריכא לי׳ פ׳ לי׳ וכ׳ what to R. Jeremiah is doubtful, is clear to Isaac ben U. B. Bath. 137a פ׳ מהו דתימא וכ׳ is not this a matter of course (what need was there to say it)? (Answ.) I might have thought &c. B. Mets. 16a פ׳ זבנה וכ׳ it is undisputed, if he sold it . . ., but if he made a present of it (to the robber), there is a difference of opinion &c.; a. v. fr.—*Pl.* פְּשִׁישְׁטִין. Y. Bets. I, 60b מילין . . . פ׳ לכון פ׳ וכ׳ things doubtful to the Rabbis are clear to you; those clear to the Rabbis, are doubtful to you.—3) (fem.) *Ps'hiṭa,* a small coin. Hull. 54b כפ׳ זוטרתי like a small P.—*Pl.* פְּשִׁישְׁטֵי. Ib. פ׳ דפומבדיתא the small coins of Pumb'ditha. B. Mets. 16b פ׳ דספרא the writer's fee, v. זוּר ch.—Trnsf. *flat and round blisters.* Gitt. 67b קאי בישרתה פ׳ פ׳ his body was full of blisters.

פְּשִׁישְׁטָא f. (פָּשַׁט) 1) *stretching forth.* Y. Yoma V, 42b bot. פְּשִׁישְׁטַת יד reaching out with the hand.—2) *undressing.* Ib. III, 40c הקיש פ׳ ללבישה draw an analogy between (the high priest's) taking off and (his) putting on his garments; Bab. ib. 31b; a. e.—V. לְבִישָׁה.

it is answered.—4) (neut. verb) *to spread, be published.* Hor. 3b עד שתְּפַשְּׁטוֹ הוראה בכל וכ׳ until the decision is spread (adopted) in the whole congregation of Israel. Ab. Zar. 36a; a. fr.

Pi. פִּישֵּׁט 1) *to stretch, straighten out.* Y. Snh. III, 21a bot. התחיל מְפַשֵּׁט וכ׳ (interch. with פישט) he began to put forth his hands and deal in fruits of the Sabbatical year. Tosef. Neg. I, 8 מְפַשְּׁטִין את קומטיו וכ׳ the creases are straightened out, and then the leprous spot is examined; a. e.—Tosef. Nidd. VI, 4, v. infra.—Part. pass. מְפוּשָּׁט. Y. Naz. IX, 57d רגליו מְפוּשָּׁטוֹת וידו וכ׳ if the corpse is found with its feet stretched and its hands on the heart, opp. קמצוץ.—2) *to strip, take off.* Tosef. Kel. B. Kam. IV, 17 משׁיְפַשֵּׁט את חלוקו (not חלוקן) from the time that the coat (the plaster of the stove) is taken off.

Nif. נִפְשַׁט 1) *to be straightened out, be unfolded, become flat.* Kel. XXVI, 2 נ׳ טחור when it (the bag) is straightened out (so as to be a plain piece of leather, v. פָּשׁוּט), it is not susceptible to uncleanness. Tosef. Neg. l. c. כקמוט שנ׳ like a creased garment that has been straightened out; a. e.—2) *to be stripped.* Pirké d'R. El. ch. XIV נ׳ עור צפורן וכ׳ the horny skin was taken from Adam, and he saw himself naked. Midr. Till. to Ps. XCII, v. infra.

Hif. הִפְשִׁיט 1) *to strip, flay.* Pes. V, 9 כיצד תולין ומַפְשִׁיטִין how did they suspend and flay (the Passover lamb)? Ib. מי . . . ולהַפְשִׁיט he that could find no place where to suspend and flay. Tam. IV, 2. Pesik. R. s. 28 הִפְשִׁיטוּ את עבדיהם וכ׳ they undressed their men servants and maid servants and presented them &c.; a. fr.—2) *to shed* the skin. Pirké d'R. El. l. c. שיהא מַפְשִׁיט את עורו וכ׳ that it (the serpent) should shed its skin once in seven years. Midr. Till. to Ps. XCII מן העור שה׳ חנחש וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שנפשט) of the skin which the serpent shed the Lord made garments of honor &c.; Pirké d'R. El. ch. XX; Yalk. Gen. 34.

Hof. הוּפְשַׁט *to be stripped.* Zeb. XI, 3 עד שלא ה׳ before the hide was taken off. Ib. 93b; a. e.

Hithpa. הִתְפַּשֵּׁט, *Nithpa.* נִתְפַּשֵּׁט *to be straightened, become even; to flatten.* Ḥag. 9a חיגר . . . ונ׳ וכ׳ if he was lame on the first day and became straight &c. Y. Yeb. I, 2d bot. עד שתִּתְפַּשֵּׁט הכף, v. כַּף; Tosef. Nidd. VI, 4 עד שתִּתְפַּשֵּׁט את וכ׳. B. Bath. 120a נִתְפַּשְּׁטוּ הקמטין וכ׳ the wrinkles became even, and her beauty returned &c.; a. e.

פָּשַׁט, פִּישֵּׁט ch. same, 1) *to stretch, stretch forth; to straighten.* Targ. Y. Gen. XXII, 10. Ib. XXXVIII, 28. Targ. Prov. XXXI, 19; a. fr.—Ib. XXVI, 18, v. בִּשֵּׁט.—R. Hash. 26b כמה דפַּשֵּׁיט איניש וכ׳ the more man straightens his mind (removes all duplicity, v. preced.), the better it is, opp. כייף bends, humbles.—Part. pass. פָּשִׁיט; f. פְּשִׁישְׁטָא. Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (ed. Amst. פַּשִּׁיט). Targ. II Esth. V, 1.—2) *to strip, tear, flay.* Targ. Y. II Num. XXIII, 24.—Pes. 113a פְּשׁוֹט; B. Bath. 110a, v. נְעַשׁ I.—3) (neut. verb) *to be stretched forth, reach out.* Y. Peah VIII, end, 21b ידיה דלא פַּשְׁטָן מיתן וכ׳ may these hands which did not reach out to give thee, be cut off.—4) *to explain, teach; to deduce.* Gen. R. s. 17 הוון יתבין פַּשְׁטִין וכ׳ he and R. . . . sat teaching; Lev. R. s. 34. B. Mets. 18b וקא פשיט רבא דיחזיר and Raba decided that restitution must be made. Kidd. 9b

פְּשִׁירוּת f. (v. פָּשׁוּט) *the plain heir's right, single share.* Y. B. Bath. VIII, 16[b] top לירטול פ׳ אביו to take the plain share to which his father would have been entitled, opp. כפילות.

פְּשִׁירוּתָא ch. same. Sot. 13[a], v. בְּכִירוּתָא.

פְּשִׁירְטָנָא m. (פָּשַׁט) *a low, spreading plant, fern.* Sabb. 110[b] לירתי פ׳ וכ׳ Mss. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. פשטרנא; Ar. פשישנא) let him take a fern and boil it in wine &c.

פְּשִׁיעָה f. (פָּשַׁע) *trespass, negligence.* Y. Sabb. XIV, 14[c] bot. מתים בפ׳ וכ׳ ... תשעים ninety-nine persons die through their own fault against one through the hands of heaven (a natural death); Lev. R. s. 16.—Esp. *negligence in guarding a trust, indictable neglect* (Ex. XXII, 8). B. Mets. 94[b] אבידה שקרובה לפ׳ losing which comes near to wilful neglect, opp. אונס. Ib. 81[a], a. e. פ׳ בבעלים a loss through carelessness that occurred in the presence of the owner (Ex. l. c. 14). B. Kam. 21[b], a. e. תחלתו בפ׳ וסופו באונס if there was neglect in the start, but the final injury came about through an unforeseen accident; a. fr.

פְּשִׁיעוּתָא ch. same. B. Mets. 42[a] אע״ג דלענין גנבי נטירותא ... פ׳ היא although this was proper care as regards thieves, it was carelessness as regards fire. Ib. כל לא ידענא פ׳ הוא every 'I do not know' (plea of ignorance) is considered an admission of indictable neglect; a. e.

פְּשִׁיפָס, v. פְּסִיפָס.

פְּשִׁיפְשִׁין, v. פְּשַׁפֵּשׁ.

פשישנא, v. פְּשִׁירְטָנָא.

פְּשִׁישָׁא, פְּשַׁשׁ, v. פּוּשְׁכָּא.

פָּשַׁל (cmp. פָּתַל) *to twist, knot*, v. infra.

Hif. חִפְשִׁיל 1) *to knot and fasten.* Tosef. Sabb. IV (V), 2 וַיַּפְשִׁיל את הרצועה תחת זנבו and fasten the strap under its tail; Y. ib. V, 7[b] bot.; Bab. ib. 53[a] יפשיל Ms. M. (ed. יְפַשּׁוֹל). Tosef. ib. VI (VII), 9 אל תַּפְשִׁיל ידך לאחוריך וכ׳ do not twist thy hands on thy back, lest we be prevented from work (a superstitious belief); Yalk. Lev. 587.—Esp. ה׳ לאחוריו *to twist or knot a bundle and throw it over one's shoulder.* Succ. 27[b] ה׳ ... טליתו וכ׳ R. El. tied up his cloak and threw it over his back and went off; Tosef. ib. I, 9 ה׳ ... רגליו וכ׳ (read בגדיו, v. infra) R. El. bundled up his garments &c., i. e. went off in an ostentatious manner). Tosef. Ḥull. VIII, 4 [read:] נותנן ... ומַפְשִׁירִלָּן לאחוריו he may wrap them up with the peddler's bundle and strike, and cast them over his shoulder. Men. 85[b] ה׳ כליו לאחוריו he tied up his implements and threw them &c. Kil. IX, 5 Y. ed. הצנועים מַפְשִׁילִין לאחוריהן במקל the scrupulous carry (the garments of mixed material, כלאים) in bundles over their shoulders. Y. ib. IX, beg. 31[d] (ref. to לא יעלה, Lev. XIX, 19) I might have thought, לא יפשיל את הקופה וכ׳ (not לך) one dare not throw the bundle (containing forbidden garments) over one's shoulder; Sifré Deut. 232 לא יַפְשִׁילֶנּוּ בקופה וכ׳ (not לקופה); Yalk. Lev. 614 לא יְפַשְּׁלֶנּוּ בקופה וכ׳; a. fr.—Gen. R. s. 22, end; Yalk. ib. 38 ה׳ דברים לאחוריו וכ׳ he (Cain) threw the words (which he had heard) over his shoulder and went off, i. e. was petulant. Pesik. Shub., p. 160[a] יצא כמפשיל דברים וכ׳ he went off like one that casts the words &c.; Lev. R. s. 10 ה׳ בגדיו לאחוריו, v. supra.—Part. pass. מוּפְשָׁל; f. מוּפְשֶׁלֶת. Y. B. Kam. II, 3[a] הירתה קופתו מ׳ וכ׳ if his bundle (of grain &c.) was hanging over his back &c. Ber. 62[b]; a. e.—2) *to twist* (*wicks*), (v. פְּתִילָה). Y. Succ. V, 55[b] bot. (expl. מפקיעין) מַפְשִׁילִים they make wicks of them, v. פָּקַע. Keth. 75[a] הִפְשִׁילָה דדיה וכ׳ she twisted her breasts back of her and gave suck to her child; a. e.

פְּשִׁלְיָא, v. פְּסִילְיָא.

פָּשַׁע (b. h.) [*to pass beyond,*] 1) *to be wilful, rebellious.* Yoma IV, 2 פָּשְׁעָה; ib. VI, 2 פָּשְׁעוּ, v. עָוָה; a. fr.—פּוֹשֵׁעַ *a wilful transgressor, rebel, apostate.* Gitt. 57[a] פ׳ ישראל a Jewish apostate (the censor's disguise for Jesus). Ib. הא חזי מה בין פּוֹשְׁעֵי ישראל וכ׳ come and see the difference between Jewish apostates and gentile prophets. R. Hash. 17[a] פ׳ ישראל בגופן Jewish sinners with their bodies (disregarding the ceremonial laws intended to guard the purity of life); פ׳ אומות העולם בגופן gentile sinners with their bodies (lustful and violent). Midr. Till. to Ps. LI כשאתה אומר לפוֹשְׁעִים ... אם תקבלני כל הפושעים משלימים לך when thou sayest to the sinners, why have you not repented? (they may plead ignorance of thy goodness, but) if thou receivest me, all sinners will make peace with thee; a. fr.—2) *to be faithless.* Gen. R. s. 52 (ref. to Prov. XVIII, 19) פָּשַׁעְתָּ באברהם thou (Lot) wast faithless to Abraham; Num. R. s. 18 זה קרח שפ׳ בתורה וכ׳ this refers to Korah who was faithless to the Law, which is called 'strength'; a. fr.—Esp. (with ref. to Ex. XXII, 8) *to be negligent in guarding a trust.* B. Mets. 36[b] פ׳ בה וכ׳ if he was careless in guarding the animal, and it went out &c. Ib. 34[a] כיון שאמר פשעתי וכ׳ as soon as he says, 'I have been at fault', he surrenders the eventual fine (of the thief) to the owner. Ib. 58[a] כי חיכי דלא לקרו להו פושעים in order that they may not be called faithless guardians; a. fr.—Ber. 28[a] ונקרא פושע and he is called negligent (because he delayed his prayers).

Hif. הִפְשִׁיעַ *to cause to transgress.* Num. R. s. 9 (ref. to Ex. XXII, 8) מדבר באהרן שה׳ ישראל בדיבור לא יהיה it alludes to Aaron who caused Israel to transgress the commandment, 'thou shalt have no other gods &c.' (Ex. XX, 3).

פְּשַׁע ch. same. Taan. 24[a] כל מאן דפ׳ מחשרינא וכ׳ if a child rebels (refuses to study), I bribe him by giving him &c. Gitt. 36[a] הוה פָּשַׁע בינוקי he was faithless to (maltreated) the children; Macc. 16[b].

פֶּשַׁע m. (b. h.; preced.) *rebellion, sin.* Gen. R. s. 22 ולפָשְׁעִי, v. סָבַל. Tanḥ. Vayesheb 4 מה פשעי what wrong have I done?; a. e.—*Pl.* פְּשָׁעִים. Yoma III, 8; IV, 2. Ib. 36[b] פ׳ אלו המרדים by *p'sha'im* are meant rebellious acts; Y. ib. III, 40[d] bot. פִּשְׁעֵיהֶם; Tosef. ib. II, 1; a. e.

פִּי׳, פְּשִׁשְׁפּוּשׁ m. (פְּשַׁפֵּשׁ I) 1) *investigation.* Targ. Y.

Lev. XIX, 20 (h. text בקרת).—2) *that which has been,* or *is to be searched out, depth, recess.* Targ. Job VIII, 8 (h. text חקר). Ib. XXXVIII, 16; a. e.—*Pl.* פְּשִׁפּוּשִׁין, פִּי׳. Targ. Ps. XCV, 4.

פְּשִׁשְׁפִּישִׁין, v. פְּשָׁפֵשׁ.

פְּשָׁפֵשׁ, פִּי׳ I [*to split, enter into,* cmp. בָּדַק] *to examine, investigate.* Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) מה שעירים ... ומְפַשְׁפְּשִׁין בהם וכ׳ as the rains come down upon the plants and cleanse and permeate them &c.; כן הוי מְפַשְׁפֵּשׁ so do thou enter into the words of the Law &c.; Yalk. ib. 942. Ber. 5[a] יְפַשְׁפֵּשׁ במעשיו ... אם רואה אדם if man sees that troubles are coming upon him, let him investigate his conduct; אם פ׳ ולא מצא וכ׳ if he has investigated and can find nothing (wrong) &c. Erub. 13[b], v. מְשַׁמֵּשׁ. Y. Keth. I, 25[a] bot. אם בשפי׳ ומצא וכ׳ if it be a case when he searched and found (tokens of virginity) &c. Ex. R. s. 25 בשר ודם מְפַשְׁפֵּשׁ שטרותיו a human being examines his papers. Tanḥ. Ḥuck. 6 חקרתי ושאלתי ופְשַׁפַּשְׁתִּי I searched and inquired and investigated. Tosef. Shek. II, 1 מְפַשְׁפְּשִׁין בו וכ׳ they searched him on entering (the treasury) and on leaving. Tosef. Yeb. XIV, 8 מפשפשין באותה חעיר investigation is held in that town. Tosef. Neg. VI, 7 צא ופַשְׁפֵּשׁ בעצמך וכ׳ go and examine thyself (thy conduct) and do repentance; a. e.

פַּשְׁפֵּשׁ I ch. same. Targ. Y. Gen. XXXI, 34 (h. text משש). Ib. 35 (h. text חפש). Targ. Ps. CXXXIX, 1 (h. text חקר); a. fr.—Lev. R. s. 22 אזלין ופַשְׁפְּשׁוּנֵיהּ they went and searched him; Gen. R. s. 10. Ib. s. 49 זיל פַּשְׁפֵּשׁ דינא go and investigate the case. Lam. R. to I, 2 (ref. to Ps. LXXVII, 7) משחצי אנא ... ומְפַשְׁפֵּשׁ בעובדי I speak to my heart and investigate my doings; a. fr.

פְּשַׁשְׁפֵּשׁ II (cmp. preced. a. פָּשַׁר) [*to divide, spread,*] *to dissolve.* Yalk. Lam. 1000 מְפַשְׁפְּשִׁין ונופלין הוו they melted and fell apart.

פַּשְׁפֵּשׁ II (transpos. of שפשף) *to rub against, let glide down.* Sabb. 154[b] דקמְפַשְׁפֵּשׁ ליה וכ׳ Ms. M. (ed. דקא משפשף) he let his son glide down the back of an ass (to amuse him).

פִּי׳, פְּשָׁפֵשׁ I c. (פְּשָׁפֵשׁ I) *wicket.* Midd. I, 7 זה שהיה פתוח לעזרה פ׳ קטן היה לו וכ׳ the gate which opened into the court had a small wicket by which they entered to patrol &c. Tam. I, 3. Ex. R. s. 42 פתח ... פ׳ מתחת וכ׳ the Lord opened unto him a wicket under his throne of glory. Num. R. s. 13; Pesik. R. s. 5 נכנס בפ׳ ושילח וכ׳ he entered the palace through a wicket, and sent his crier forth saying, the king has entered the palace. Gitt. 54[b] (in Chald. dict.) ודילמא דחזיניה בפ׳ perhaps one saw him (the high priest) through the wicket; a. e.—*Pl.* פְּשָׁפְּשִׁין, פִּי׳. Shek. VI, 3. Zeb. 56[a]; 55[b] שני פ׳ הוו וכ׳ (Ms. R. 2 פְּשׁוּפְּשִׁין, Ms. K. פְּשִׁירְפְּשִׁין, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) two wickets, eight handbreadths high, were in the Temple chamber for the knives; Tosef. ib. VII, 1 פסיפסין ed. Zuck. (Var. פסיפרסין; corr. acc.). Zeb. l. c. פְּרִישְׁפְּרִישִׁין שאני it was different as regards the height of wickets. Gen. R. s. 1; Yalk. ib. 2 היאך הוא עושה חדרים ... פ׳ how to arrange the chambers, how to arrange the wickets (doors between the rooms).

פְּשָׁפֵשׁ II m. (פְּשָׁפֵשׁ I, cmp. בַּקָּא) [*searcher,*] *bed-bug.* Ter. VIII, 2. Nidd. 58[b]. Y. Ber. IX, 13[c] bot., v. עֲלוּקָה.

פְּשָׁפֵשׁ III m. (פְּשָׁפֵשׁ II) *melting, dissolving.* Yalk. Lam. 1000 (ref. to למס, Lam. I, 1) אין לשון מס אלא לשון פ׳ וכ׳ *mas* means melting, as we read (Ex. XVI, 21) &c.

פְּשָׁפֵשׁ* m., *pl.* פְּשָׁפְּשִׁין, v. פְּסִיפָס.

פָּשַׁר [*to divide, to spread,*] 1) *to melt, dissolve.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 4 (expl. ונמס, Ex. XVI, 21, cmp. פְּשָׁשֵׁשׁ III) חרה ... כיון פּוֹשֵׁר והולך וכ׳ when the sun shone upon it (the manna), it melted and formed rivulets which ran &c.—2) *to be stale, tepid.* Tanḥ. Vayesheb 4 כוס פשור (prob. to be read פּוּשָׁר) a cup of wine mixed with stale water. Sifra M'tsor'a, ch. I מים פושרים stale water (from pools), opp. מים חרים. Par. VIII, 9 (מים) חמלוחים וחפוּשָׁרים salty water and pool water.—In gen. פּוּשָׁרִין, פּוּשָׁרִים (sub. מים) *tepid liquids.* Y. Sabb. XX, 17[c] bot., opp. צוננין. Gen. R. s. 86 when his master said to him מזוג פ׳ והיו פ׳ mix the wine with tepid water, it was tepid, opp. רותחין. Ber. 16[b]; Y. ib. II, 5[b] bot.; v. כָּוָּה. Y. Nidd. II, beg. 50[c]; a. fr.—[Y. Keth. X, end, 34[a], v. *Pi.*—Yalk. Gen. 38 ופשרתי, v. *Nithpa.*

Hif. הִפְשִׁיר 1) *to make tepid; to temper, cool.* Sabb. 40[b] מפני שמַפְשִׁיר מים שעליו because (by standing against the fire after a cold bath) he tempers (warms) the water on his body. Ib. III, 5 (41[a], sq.) כדי להַפְשִׁירָן enough to temper the cold water, opp. בשביל שירחמו to get hot. Y. ib. III, 6[b] top מותר להַפְשִׁיר במקום שהיד שולטת you may temper (cold water, on the Sabbath) by contact with a temperature which the hand can endure. Lev. R. s. 26 (ref. to Ez. X, 7) הִפְשִׁירָן ונתנן וכ׳ he lowered the temperature of the coals and handed them to him; Yalk. Kings 220; Tanḥ. Emor 3; Midr. Sam. ch. XXIV (Yoma 77[a] נצטננו). Pesik. R. s. 12 (ref. to קָרְךָ, Deut. XXV, 18) אשר קֵרֶרְךָ הִפְשִׁירְךָ 'who cooled thee', he (Amalek) made thee lukewarm, he made thee cold like water (so that others were encouraged to attack thee); a. fr.—2) (v. פְּשָׁרָה) *to compromise.* Y. Sot. V, 20[c] bot. אברהם עשה ... וה׳ עמו וכרות עמו וכ׳ Abraham changed the evil inclination within him into good ..., he compromised with it, (as we read, Neh. IX, 8,) and he made a covenant with it (his heart); Y. Ber. IX, 14[b] bot. והפסיד אלא (corr. acc.).—Tosef. Erub. XI (VIII), 11, v. infra.

Nif. נִפְשַׁר *to be dissolved; to be tempered.* B. Kam. 28[b] אפי׳ נִפְשָׁרָה even if the vessel fell apart (and its contents made the ground slippery). Sabb. 40[b] לא בשביל שיבשל שיִּפְשַׁר ... not that it (the oil) be heated to boiling, but only that it be tempered (or be made more liquid).

Pi. פִּרְשֵׁר 1) *to separate, tear loose, disengage.* Tanḥ. Ki Thissa 1 את מְפַשֵּׁר אותה וכ׳ thou disengagest it (the thorn sticking to thy garments) here, and it sticks there; Pesik. R. s. 10 beg. והוא מפשר אותה וכ׳ (not אותם). Y. Sabb. VII, 10[a] bot. מְפַשְּׁרָן וכ׳ he may pick them (the thorns) out, ... provided he does not tear the garment; Tosef. Erub. XI (VIII), 11 מפשר בידו Var. (ed. Zuck. מפשיר). Pesik. R. s. 13

עמד ופְּשָׁרוֹ הרמנו he stood up and tore it (the dog) away from him. Ib. זכור הראך פְּרִשַׁרְתִּי הרמך וכ׳ remember how I tore the dog away from thee; a. e.—2) *to temper.* Lam. R. to I, 12 יום אחד הרה חרון . . . פְּשָׁרוֹ the glowing wrath of the Lord lasted one day; if Israel had repented, he would have cooled it off.—3) *to compromise, arbitrate.* Y. B. Mets. VI, 11ᵃ top באותו שיכול לפַשֵּׁר in a case of seizure for service (אנגריא), when he might have compromised (pay a certain amount and release the seized animal). Y. Snh. I, 18ᵇ bot. שנים שפְּרִשׁרוּ וכ׳ when two judges have arbitrated, the parties cannot retract. Y. Keth. X, end, 34ᵃ [read:] פרי׳ מן חשני חזקה וכ׳ if he compromised with the second creditor, it is taken for granted that the first creditor has a right to seize the debtor's property (without regard to the claims of the second); פרי׳ מן הראשון . . . פרי׳ if he compromised with the first creditor . . ., he has compromised (the compromise is binding, and the second creditor cannot seize that portion of the property which the first would have had a right to claim, v. Asheri to Keth. 91ᵇ).

Nithpa. נִתְפַּשֵּׁר *to be disentangled*; trnsf. *to be acquitted, pardoned.* Gen. R. s. 22 עשיתי תשובה ונִתְפַּשַּׁרְתִּי I repented and was pardoned; Lev. R. s. 10; Midr. Till. to Ps. C; Yalk. Gen. 38 ופשרתי (corr. acc.).

פְּשַׁר I ch. same, 1) *to melt, be dissolved.* Targ. O. Ex. XVI, 21.—Trnsf. (of a charm) *to vanish, be broken.* Snh. 67ᵇ כי מטא לאשקויי מייא פ׳ וכ׳ when he came (to a river) to let the ass drink, it disappeared (the charm was broken), and there stood a landing board (v. אוּסְכָּנִיתָא).—2) [*to dissolve,*] *to chew the cud.* Targ. Y. Lev. XI, 7. Targ. Deut. XIV, 8.—3) *to solve a riddle* or *a dream; to interpret.* Targ. Gen. XL, 16. Ib. XLI, 12; a. fr. (in O. ed. Berl. interch. with *Pa.*).—Lam. R. to I, 1 רבתי (חדא איתתא) דלמא דאתון חכימין למִפְשַׁר חלמא וכ׳ do you understand how to interpret a dream which I had as well as your master?; a. e.

Pa. פַּשֵּׁר 1) *to disengage, tear loose.* Pesik. Shek., p. 11ᵃ דאת מְפַשֵּׁר לה וכ׳ (not לידה) which thou makest loose here &c., v. preced. a. סִירְתָּא; Yalk. Prov. 953; Yalk. Ex. 386.—Snh. l. c. פַּשְׁרָה לה (Ms. K. פַּשְׁרַתָּה) she released (disenchanted) her.—2) *to solve* (a riddle), *interpret* (a dream). Targ. O. Gen. XLI, 15 ומְפַשַּׁר ed. Berl. (ed. Amst. לְמִפְשַׁר). Ib. XL, 16; a. fr. (v. supra).—Targ. Cant. II, 5 (some ed. מַפְשַׁר *Af.*).—Yoma 28ᵇ הוא חלים והוא מפשר did he dream and himself interpret?, i.e. did he answer his own query? Ber. 56ᵃ מפשר חלמי הוה was an interpreter of dreams; ib. מפשר לידה וכ׳, v. גְּרִיעוּתָא. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד כותי) חד עביד נפשיה מפשר חלמין . . . a certain Samaritan professed to be an interpreter of dreams; a. fr.—Part. pass. מְפַשַּׁר. Ber. 55ᵇ חלמא דלא מפ׳ וכ׳ a dream not interpreted is like a letter not read (has no effect).—3) *to release, settle with.* Y. Keth. X, end, 34ᵃ [read as Asheri to Keth. 91ᵇ:] קום פַּשַּׁר (or פַּשְׁרִין) rise and settle with me; רכיל מומר לידה פַּשְׁרִין ואי טרח טרח he may say to him, settle with me, and if he (the prior creditor) should seize (what you give me in settlement), he may seize it. Pesik. Shub., p. 164ᵇ פשר פריטך settle thy account; a. e.

Ithpa. אִתְפַּשַּׁר *to be released.* Ib. עד זמן דמִתְפַּשַּׁר פריטוי until he has redeemed his debt; וכיון דנתפשר וכ׳ (read: דאתפשר) and when his account was settled (v. סְפַן).

פַּשַּׁר m. (preced.) *interpreter.* Targ. O. Gen. XL, 8 ed. Berl. (oth. ed. פָּשַׁר). Ib. XLI, 15.

פְּשַׁר II m. (preced.) *interpretation.* Targ. Y. Gen. XL, 8 פ׳ לית לידה (O. פְּשַׁר, v. preced.).

פְּשָׁרָא, v. פִּישְׁרָא, a. פְּשׁוּרָא.

פְּשָׁרָה f. (פָּשַׁר) [*division,* cmp. בָּצַע,] *compromise, settlement* (cmp. Samar. פשרונה for משפט, Ex. XXI, 1, a. fr.]. Keth. X, 6 עד שיעשו פ׳ ביניהם until they agree to a division among them. Tosef. Snh. I, 2 כשם שהדין . . . כך הפ׳ as three judges are required for legal judgment, so are three required for arbitration; Bab. ib. 5ᵇ ופ׳ בשנים a compromise is valid if made before two judges. Ib. שנים שעשו פ׳ וכ׳ when two judges have arbitrated, the parties cannot retract (v. פָּשַׁר). Y. ib. I, 18ᵇ, v. חַכְרָעָה. Ber. 10ᵃ; a. fr.—Sifré Num. 95 פ׳ הריא זו וכ׳ this is to be a compromise (between God and ourselves), he cannot give us what we demand.

פְּשָׁרְיָתָא ch. same. Targ. Y. Deut. I, 16.

פשת, Lam. R. to II, 2, v. פּוּשׁ ch.

פשתיכנא, v. פּוּשְׁתְּכָנָא.

פִּשְׁתִּים pl. (used as sing. f.; b. h. also פֵּשֶׁת a. פִּשְׁתָּה; פשת, cmp. פוש, *to spread*; cmp. בוץ) *flax, linen.* Kil. IX, 1 אין אסור . . . אלא צמר ופ׳ no mixed web is forbidden as *Kilayim,* except wool and flax. Sabb. 27ᵃ. Men. 39ᵇ. Y. Kil. IX, beg. 31ᵈ (ref. to Lev. XIII, 47) מה פ׳ כברייתה וכ׳ as by 'flax' the material in its natural color is meant, so 'wool' is meant &c.; Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII מה פ׳ כברייתו; a. fr. (interch. with next w.).

פִּשְׁתָּן f. same. Kil. IX, 1. Y. ib. 31ᵈ מה פ׳ כברייתה, v. preced. Ib. פ׳ של ים (Maim. to Kil. IX, 1 פשתים) sea-flax (tangle). Kel. XVI, 6 עושי פ׳ workers in flax. Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII אונים של פ׳, v. אוּנְיָן. Ib. ch. XV, אניצי פ׳, v. אָנִיץ. Gen. R. s. 32; Cant. R. to II, 16 פשתני זה כשפְּשָׁתָנוֹ קשה וכ׳ when his flax is hard, the flax-worker does not beat it too much וכשפשתנו יפה וכ׳ but when his flax is good, the more he beats it, the better it grows; so the Lord tries not the wicked &c.; a. fr.

פִּשְׁתָּנִי m. (preced.) *flax-worker, dealer in flax.* Y. Yeb. XIII, 13ᶜ. Gen. R. s. 32, a. e., v. preced.

פַּת *two.* Snh. 4ᵇ פת באפריקי שתים *pth* in Afriḳi means two; Men. 34ᵇ; Zeb. 37ᵇ.

פַּת c. (b. h.; פָּתַת) *a piece of bread,* in gen. *bread, food, sustenance.* B. Mets. 107ᵇ פת שחרית breakfast. Ib. (ref. to Ex. XXIII, 25) זו פת במלח וכ׳ that is the morning bread with salt and a ladleful of water. Ab. Zar. II, 6 ופתם ושמנם their (the gentiles') bread and oil; ib. 36ᵃ פִּתָּן ושמנן. Yoma 74ᵇ, v. סַל. Hor. 13ᵇ פת שלא בשל bread not sufficiently cooked (baked). Ib. פת פחמין

bread baked on coals. Gen. R. s. 67 פִּירְקֵהּ אפויה, v. אַפָּה; a. fr.—[פת כומרין, v. פַּתְכּוּמְרִין.]—*Pl.* פִּתִּין, פְּתִים, פִּי׳ *pieces.* Men. III, 2 או שפתתן פ׳ מרובות or if he broke them in too many (small) pieces; ib. 18ᵇ מאי פ׳ מרובות שריבה בפיתיתין 'many pieces' means that he parted the pieces repeatedly; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII (ref. to Lev. II, 6) אותה לפ׳ ואין פִּתֶּיהָ לפ׳ thou shalt part it in pieces, but not its pieces again in pieces; Yalk. Lev. 450, v. פְּתִית.

פְּתָא, v. פִּיתָא.

פָּתָא, v. פָּאתָא I, a. פְּתָה.

פְּתָא, v. פִּתֵּי, a. פְּתָאָה.

פְּתָאָא, v. פְּתָנָא.

פְּתָאָה c. (פְּתִי) *width; wide, open place* (h. רְחוֹב). Targ. Job XXIX, 7. Targ. O. Deut. XIII, 17 פְּתָאָה (Var. פְּתָאָה; ed. Vien. פְּתָיְרֵיהּ; v. Berl. Targ. O. II, p. 53); a. fr.—*Pl.* constr. פְּתָאֵי, פְּתָיֵי, פְּתָוֵי. Targ. Is. VIII, 8. Targ. Job XXXVIII, 18 פתווי ed. Lag. (ed. Wil. פתיי). Targ. Prov. V, 16. Targ. Zech. VIII, 5 פְּתָחָא her open places; a. e.—*Fem. pl.* פְּתָנָן, פְּתָנוֹן. Targ. Cant. III, 2 (ed. Vien. פְּתָנָן).—Constr. פְּתָאוַת, פְּתָאתַ. Targ. Lam. II, 11 (ed. Vien. פְּתָאוּת, corr. acc.). Ib. 12 (ed. Vien. פְּתָאוַת).

פְּתָאָא c. (preced.) 1) *enlargement.* Targ. Ps. CXVIII, 5, v. פּוּתָנָא.—2) *open place,* v. preced.

פְּתָאוֹם adv. (b. h.; פְּתָה) *unawares, suddenly.* Nidd. 16ᵇ חנכנס לבית חבירו פ׳ who enters his neighbor's house without notice. Ib. והנכנס לבריתו פ׳ וכ׳ ... ארבעה four the Lord hates, and I do not love: him who enters his own house suddenly (after a long absence), not to speak of him who enters his neighbor's house &c.; Lev. R. s. 21; Yalk. Ex. 382; Pesik. Aḥăré, p. 177ᵃ. Ib.; Lev. R. l. c. אל תכנס לעיר פ׳ do not enter a city (in official capacity) without notice. Num. R. s. 10 (ref. to בפתע פתאם, Num. VI, 9) בפ׳ זה שוגג ... פ׳ זה אונס *b'feth'a* means unintentionally, as in Num. XXXV, 22, *pithom* means an unavoidable accident; דבר אחר פ׳ זה מזיד וכ׳ another explanation: *pithom* means in heat (being carried away by passion, as פתאים (Prov. XXII, 3). Ib. s. 16 אני משלח להם מלאכי פ׳ I will send them my messenger suddenly (by surprise); a. e.

פְּתָאוֹת, פְּתָאוּת, v. פְּתָאָה.

פְּתָאַת, פְּתָאוּתָא, v. פַּתְיוּתָא.

פְּתָאנָא, פְּתָנָא m. (פתג *to cut, divide*; cmp. etymol. of בֶּגֶד) *piece of cloth, sheet, cloak.* Targ. Prov. XXXI, 24 (h. text סָדִין). Targ. Ps. XXII, 19 פתאני Ms. (Ar. פתגי; ed. Lag. פְּתָאנַאי *pl.*; ed. Wil. פתני, read פתגי).

פַּתְגּוּמְרִין, v. פַּתְכּוּמְרִין.

פַּתְגּוּרְתָא, פַּתְגּוּרְיָא, v. פְּתוּגְתָא.

פְּתָגָם, פְּתָגְמָא m. (b. h. פְּתֶגֶם; פתג, v. פְּתָנָא, cmp. פסק, גזר a. derivatives) *decree; word; affair, event* (=h. דָּבָר). Targ. Num. XXI, 24, a. fr. לפ׳ דחרב (כפ׳) according to the law of war (h. text לפי).—Targ. Is. VIII, 10. Ib. IX, 7. Targ. Deut. XXIV, 1 עֶבְרַת פ׳ (h. text ערות דבר). Targ. Gen. XX, 10; a. fr.—*Pl.* פִּתְגָמַיָּא. Targ. O. Ex. XXXIV, 27; a. fr.

פְּתָה, v. פתי.

פְּתָחָן, Targ. Is. III, 17, v. פָּאתָא I.

פְּתוּאֵל (b. h.) pr. n. m. *Pethuel,* father of the prophet Joel. Midr. Till. to Ps. LXXX; a. e.

פְּתוּגְתָא pr. n. pl. (פתג) *P'thugta* (*Division,* cmp. פְּלוּגְתָא II), a place in Galilee. Lev. R. s. 5 מפ׳ שהיה יינם מפתח את הגוף וכ׳ they got their wine from P., for their wine opened the body to lust, v. פָּתַח; Num. R. s. 10 פִּתְגּוּרְיָתָא (some ed. פַּתְגּוּרְיָתָא); Yalk. Am. 545.

פְּתָוָן, v. פְּתָאָה.

פְּתוֹר, פְּתוּר, Targ. II Esth. III, 3 פְּתַוּוֹרְיָה, פְּתַוּרְיָה, prob. a corrupt dittography of the preceding סַבְּרְיָה.

פְּתָוָתָא, *pl.* of פְּתָא II.

פְּתוּחַ m. (פָּתַח) *opening, open top.* Sifré Num. 126 (ref. to פתוח, Num. XIX, 15) כלי ... דרך פְּתוּחוֹ a vessel that receives uncleanness through its open top; ib. על פתוחו אמרתי וכ׳ I speak (the text speaks) only of the open top (inside), but not of the entire vessel; (Yalk. Num. 762 פְּתָחוֹ).—[Ib. פ׳ זה חצורק, read: פְּתִיל.]

פְּתוּי, פְּתוּחָא, פְּתוּחַ, v. sub פִּתֵּי.

***פְּתוֹי** m. (פָּתָה) *extended;* פְּתוֹי הראש *a flat-headed person;* [Rashi: *elf-locked*]. Ber. 58ᵇ Ms. M. (ed. פְּתוּרֵי *pl.*; Alf. פתי).

פְּתוּלָא, v. פִּירְתּוּלָא.

פְּתוּנְיָא, v. פִּרְתּוֹנָא.

פְּתוּרִיד, פְּתוֹר, v. פתור.

פְּתוֹרָא, פָּתוֹרָא I m., **פְּתוֹרְתָא** f. (פתר *to extend,* cmp. Assyr. paššaru *dish,* v. Fränkel, Lexicogr. p. 53) *table.* Targ. Ex. XXV, 23; a. fr.—Targ. Prov. IX, 2 פִּתּוֹרְתֵּיהּ.—Targ. Y. Gen. XXIII, 16 פָּתוֹר (ed. Vien. פִּי׳) *money-changer's table.*—Sabb. 36ᵃ פתורה פתורתא פתורתא what formerly was called *pathora* (a small table, plate) is now called *pathorta,* and *vice versa.* Taan. 25ᵃ פ׳ דדהבא (Ms. M. תכא) a golden table. Sabb. 129ᵃ, v. רוֹנָס; a. fr.—B. Kam. 19ᵇ bot. בבהמה ופ׳ it means a domestic animal eating from the table, v. פִּתְרָתָא.—*Pl.* פְּתוֹרִין, פָּתוֹרַיָּא. Targ. Is. XXI, 5. Targ. Ez. XL, 43; a. e.—Nidd. 20ᵃ הא בפתוריי (some ed. *sing.*) 'dark clothes coming from abroad' refers to those worn at the table (*vestes cenatoriae* or *synthesis*), v. אוֹלְרִין.

פָּתוֹרָא, פְּתוֹרָא II m. (פְּתַר) *interpreter.* Koh. R. to X, 10 פ׳ חולמיא interpreter of dreams.

פְּתוֹרָא pr. n. m., v. פִּתִּירָה.

פְּתוֹרָאָה m. (denom. of פְּתוֹרָא I) = h. שׁוּלְחָנַי, *money-changer*. Ḥull. 54[b].

פְּתוֹרָתָא, v. פְּתוֹרָא I.

פְּתַח (b. h.) 1) *to open, begin.* Y. Ber. VI, end, 10[d] על כל ... שהיה פּוֹתֵחַ וכ' over each cask as he opened it he said the benediction &c. Sabb. 104[a], a. e. פּוֹתְחִין לוֹ (Var. פְּתָחִין), v. טָמָא I. Ib. 48[a] אבל לא פותחין ... מתירין you may untie the neck-hole of a shirt, but not cut it open (on the Sabbath). Y. Taan. I, 64[b] top (ref. to Is. XLV, 8) כנקבה ... פּוֹתַחַת וכ' like the female that opens for the male. Ned. III, 4 לא יִפְתַּח לו בנדר he must not begin (offer his willingness) to make a vow (in order to escape robbery &c., v. נָדַר); a. v. fr.—Part. pass. פָּתוּחַ; פְּתוּחָה; *pl.* פְּתוּחִין, פְּתוּחִים; פְּתוּחוֹת. Yeb. 71[b], a. e. נסתם חפ' סָתַם, v. סָתַם. Snh. 94[a], v. סָתַם (v. מנצפ"ך). Meg. 3[a], פ' באמצע סָתַם, v. סָתַם. Erub. IV, 6 שלש חצירות חפ' זו לזו ופ' וכ' three courts opening into (communicating with) one another and into the public road; a. v. fr.—פתח פתוח, v. פָּתַח.—Esp. פְּתוּחָה (פרשה) *a paragraph in the Torah beginning with a new, indented line*, opp. סתומה. Treat. Sof'rim I, 14 אירחו פ' כל שלא וכ' what is an open paragraph? Such as does not begin at the beginning of a line, ותהא נקראת פ' ... וכמה and how much space must one leave ... for a paragraph to be called open?; a. fr.—Trnsf. [*to open the door to,*] *to introduce* (into learning). Y. M. Kat. III, 83[b] top אירחו רבו כל שפ' לו תחלה who is called one's (special) teacher? He who was the first to initiate him; a. e.—Esp. *to open an opportunity for retracting a vow, to suggest reasons which, if known at the time, would have prevented the person from making the vow*, v. חָרָטָה. Ned. IX, 1 פותחין לאדם בכבוד וכ' the judges offer suggestions taken from the respect due to parents (saying, if you had known that this vow cast a reflection on your father &c.). Ib. יִפְתְּחוּ לו בכבוד המקום why not suggest to him the reverence due to the Lord ('if you had known that he who makes a vow is considered an evil-doer &c.')? Ib. 4 פיתחון לו מן התורה וכ' we offer suggestions to him from what is written in the Law, saying to him, if you had known that (in fulfilling that vow) you would transgress the law forbidding revenge &c.; a. fr.—B. Kam. 27[a] פ' בכד וסיים בחבית the Mishnah begins with *kad* and closes with *ḥabith!* Ber. 10[a] פ' בה באשרי וכ', v. סוּם I h. Gen. R. s. 84 אתה פָּתַחְתָּ thou wast the first man to speak of saving life; אתה פתחת בתשובה וכ' thou wast the first to do repentance, ... one of thy descendants shall rise and be the first (prophet) to call for repentance; a. fr.—Esp. *to open a lecture with a* (*Biblical*) *text.* Pesik. Aḥăré, p. 170[a] ר' לוי פ' וכ' R. Levi took up the text (Ps. LXXV, 5) &c. Gen. R. s. 1; a. v. fr.—Pesik. R. s. 33 [an editorial gloss] פ' בכל אלו הפרשיות the author takes his texts from all those (quoted) passages.—2) *to explain, speak plainly.* Shek. V, 1; Men. 65[a] (ref. to פתחיה as identical with מרדכי) he was named *Pethahia,* פותח דברים ודורש וכ' (not בדברים) because he explained words and interpreted them (etymologically) and knew seventy languages.—Part. pass. as ab. Sifré Aḥăré, beg., v. סָתַם.

Nif. נִפְתַּח 1) *to be opened.* Yeb. 71[b], a. e., v. סָתַם. R. Hash. 16[b] נִפְתָּחִין בר"ה ... שלשה three books are opened (for recording) on the New Year's Day. B. Bath. 125[b], v. סוּם I, *Nithpa.* Pesik. R. l. c. לְהִיפָּתֵחַ to have one's bowels opened, v. פְּסִיעָה; a. fr.—Ib. [editorial gloss] ונ' עוד שם בפרשת וכ' and furthermore this section (Is. LXI, 1) was used as the opening text; a. fr.—Esp. *to have one's eyes opened, to become seeing.* Pesik. R. s. 42 כשילדה שרה כל סומא ... נ' when Sarah gave birth, every blind person in the world was restored to sight; a. e.

Pi. פִּתַּח 1) *to open.* Ib. פי' הפילקיות he opened the prisons. Par. III, 8 ומְפַתְּחִין בה חלונות ... וכושרין they piled wood in the shape of a tower and opened windows in it. Zeb. 88[b] רימונים שלא פִּיתְּחוּ פירקן (Ms. K. a. R. 2 נִפְתְּחוּ; Ms. R. 1 נָתְפָּתְחוּ, v. Rabb. D. S. a. l. note 5) pomegranates which have not yet burst open; a. e.—2) *to engrave.* Y. Ab. Zar. III, 43[b] bot פי' בה פיתוחים if he cut designs into it.—3) *to dig, break ground.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Gen. R. s. 76 כשיצמד ... יְפַתְּחוּ וישדדו וכ' when an ox and a cow are harnessed together, they will break and harrow all valleys.

Hithpa. הִתְפַּתֵּחַ, *Nithpa.* נִתְפַּתֵּחַ 1) *to be opened,* v. supra. Pesik. R. s. 31 נִתְפַּתְּחוּ בדם they (their cavities) were opened with (discharged) blood; a. e.—2) *to be cut into, graven.* Tosef. Sot. XV, 1; Y. ib. IX, 24[b] חזו ... וכיון מִתְפַּתְּחוֹת and when they let it (the Shamir, v. שָׁמִיר) look at the stones, they were engraven before it like the (wax-covered) tablets &c.—[Y. Kil. VII, beg. 30[d] מתפתחת R. S. to Kil. VIII, 1, v. פְּתַפֵּת.]

פַּתַּח ch. same. Targ. Deut. XV, 11. Targ. Is. XIV, 17; a. fr.—*Part. pass.* פְּתִיחַ; f. פְּתִיחָא; *pl.* פְּתִיחַיָּא, פְּתִיחַיִּא; פְּתִיחָן *a) open.* Targ. Num. XIX, 15. Targ. Josh. VIII, 17; a. fr.—*b) seeing,* v. פְּתִיחַ.—Taan. 24[a] ולא ... אתיא למיפְתַּח מִיפְתַּח וכ' she came to open the door ..., but it could not be opened on account of the wheat pressing against it. Gitt. 69[b] לִיפְתַּח חבירתא וכ' let him open a keg of wine &c. B. Kam. 112[b] כגון דפָתְחוּ ליה בדיניה וכ' when they (the court) have opened his case (written a warrant, v. פְּתִירָתָא II) and sent for him. Ned. 28[a] מיפתח הוא דלא יפתח וכ' he dare not offer to make oath (in order to escape robbery &c.), but make a vow, he may. Num. R. s. 9 הרגא דלא פתיח ... אנן לא פַּתְחִינָן וכ' אע"ג דפ', v. אָסַר; a. fr.—Ned. 22[a] although R. Y. offered such a suggestion for retracting a vow, we must not do so; ולא פתחינן בהדא וכ' nor do we offer that other suggestion &c.; a. e.

Af. אַפְתַּח same. Lam. R. to I, 1 רבתי, beg. א' ליה ביתיה וכ' he opened his house to him, and he entered.

Pa. פַּתַּח same. Targ. Is. XLV, 1. Ib. XLII, 7.—*Part. pass.* מְפַתַּח *open-eyed, able to see.* Lev. R. s. 22 חד סמי וחד מפ' (Koh. R. to V, 8 פתיח) one was blind, and the other could see.

Ithpa. אִתְפַּתַּח, *Ithpe.* אִתְפְּתַח, אִרְפְּ' 1) *to be opened; to be released.* Targ. O. Gen. III, 5; 7. Targ. Job XII, 14; a. fr.—Gitt. 69[a] bot. לאיפתוחי וכ' (Rashi לפתיחי, read: לְפַתּוּחֵי *Pa.*) that the boil may open, let somebody blow &c. Ib.[b], v. צְפִירְתָּא; Pes. 42[b]; a. e.—Esp. *to be restored to sight.* Lev. R. l. c. דין דהוה סמי א' וכ' he who was blind re-

covered sight &c., v. סְמִי; Koh. R. l. c. Ib. אִיתְּפַּתְּחַת the she-ass recovered &c.; a. e.

פַּתָּח m. (פְּתַח *Pi.* 2) *engraver. Pl.* פַּתָּחִים. Y. Shek. IV, 48[a] top פַּתָּחֵי אבנים (Ms. M. מְפַתְּחֵי) stone engravers.

פְּתַּח, v. פְּרִיתַּח.

פֶּתַח m. (b. h.; פְּתַח) *opening, door, gate.* Keth. IV, 3 (ref. to Deut. XXII, 21) אין לה לא פ' בית האב וכ' if she (the faithless betrothed) has no paternal house door. Y. Sabb. VII, 9[c] top ניכר הוא ... על פִּרְיָתְחָה של תורה it can be seen that this man has never passed the gate of the Law (never studied). Koh. R. to III, 11 זה הפ' פתוח עד תהתהום this gate (verse used as introductory text, v. פְּתַח) opens to the deep, i. e. leads to deep reflection. Gen. R. s. 85 (ref. to פתח עינים, Gen. XXXVIII, 14) תלת עינית בפ' שכל העינים וכ' she lifted up her eyes to the gate to which all eyes are directed (she prayed to the Lord). Ib. s. 38 פתח ... פ' של תשובה the Lord opened to them the gate of repentance; a. fr.—Euphem. פְּתוּחַת פ' *absence of virginity* Keth. 9[b] טענת פ', contrad. to טענת דמים, v. דָּם. Ib.[a] ופ' כשני עדים דמי and the husband's statement that he found 'the gate open' is like a statement of two witnesses (to make her forbidden to him as a faithless betrothed); a. fr.—Trnsf. *a) an opening for retracting a vow, a suggestion,* v. פְּתַח. Gen. R. s. 91 מצא לחם פ' למאה ... for one hundred and fifty Nazarites he found causes for absolution; a. fr.—*b) the starting time of menstruation.* Arakh. II, 1 אין פ' בטועה וכ' for a woman that has lost the account of a prolonged flux, there is no new starting point within either less than seven or more than seventeen days. Ib. 8[a] פְּתָחָה שבעה עשר her sure starting point is after seventeen days; a. fr.—*Pl.* פְּתָחִים, פְּתָחִין. B. Bath. IX, 1 ישאלו על הפ' let them go begging at the doors; Keth. XIII, 3 יחזרו על הפ'. Cant. R. to V, 2 פתחו לי פתח ... ואני פותח לכם פ' וכ' make for me one opening for return as wide as the point of a needle, and I shall open for you gates through which wagons and coaches can pass; a. fr.—Ab. III, 18 פְּתָחֵי נדה the calculations concerning starting points of menstruants (v. supra).

פִּי, פִּתְחָא ch. same. Targ. Ez. XL, 38. Targ. I Chr. XVII, 25 פ' דפומא opening of the mouth, courage to speak; a. fr.—Snh. 110[a] (ref. to Num. XVI, 30) לקרובי פ' the creation consisted only in bringing the gate (of Gehenna) nearer.—Meg. 10[b], sq., פתח לה פ' להאי וכ' took his opening text for this (Purim) lesson from here. Ex. R. s. 1 פתחין פ' להאי קרא took as text the following verse; a. fr.—Ned. 22[b] פתח פ' לנפשיה offered himself a reason for absolution from his vow.

פִּי, פִּתְחוֹן m. constr. (b. h.; פֶּתַח פֶּה) פ' *opening of the mouth, point of attack, fault-finding; excuse for wrongdoing.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 שלא ליתן פ' פה למינין לרדות in order not to give heretics (believers in plurality) occasion for rebellion. Gen. R. s. 8 בכל מקום שאתה מוצא פ' פה וכ' wherever (in the Scriptural text) there is an opportunity for heretics (to find pluralistic allusions), you will find the refutation next to it. Ib. (ref. to נעשה, Gen. I, 26) Moses said, Lord of the world, מפני מה אתה נותן פ' פה למינים why wilt thou furnish a point of attack to heretics? Lev. R. s. 20; a. fr.

פְּתַחְיָה (b. h.) *Pethahia*, name of a priest (and a priestly family) during the days of the Second Temple. Shek. V, 1 פ' על הקינין P. had the supervision of the sacrificial birds. Ib. פ' זה מרדכי P. is the same as Mordecai, v. פְּתַח; Men. 65[a].

פָּתָה, פְּתִי (b. h.; cmp. פתח) 1) [*to be open, wide,*] *to be accessible to influences, be compliant.* Ex. R. s. 21 (ref. to Hos. VII, 11) אצלי הם כיונה פּוֹתָה וכ' towards me they are like a tame dove, whatever I decree over them, they do and obey, but towards the nations of the world they are intractable like wild beasts.—2) *to open*; trnsf. *to influence, persuade, entice.* Snh. 38[a] (play on מי פתי Prov. IX, 16) מי פִּתָּאוֹ לזה וכ' who persuaded this man (Adam)? A woman spoke to him; (differ. in Yalk. Prov. 943).—[Num. R. s. 7 ופותין, read: וּפוֹתְתִין, v. פָּתַח.]

Pi. פִּיתָּה [*to open the heart of,*] *to persuade*; 1) (in a good sense) *to win, conquer.* Lev. R. s. 29 (ref. to Ps. LXXXIX, 16) שהם מכירין לְפַתּוֹת וכ' they know how to win the favor of their Creator &c.; (Midr. Till. to Ps. LXXXI לרצות); Yalk. Ps. 840; Pesik. Bahod., p. 152[a]. Y. Kidd. III, 64[c] top ... וכופין וכ' מְפַתִּים אותו they (the court) persuade him to give her a letter of divorce, but they force him to &c.; a. fr.—Gen. R. s. 71 פיתיתי, v. infra.—2) *to gratify; to mislead by gratifying; to deceive.* Lev. R. s. 6, beg. (ref. to והפתית, Prov. XXIV, 28) מאחר שפִּתִּיתָם אותו בסיני וכ' after you gratified him at Sinai, saying (Ex. XXIV, 7) &c. Ib. מאחר שפִּתִּיתָ בשפתיך וכ' after thou hast gratified with thy lips (promised to appear as witness) and caused him to go to law; a. e.—Deut. R. s. 7 (play on ובמופתים, Deut. IV, 34) חיו המכות מַפְתּוֹת אותם וכ' the plagues (by coming at intervals) deceived them (made the Egyptians believe every time that they were relieved forever); Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 43 מפיתות בהן ed. Bub. (oth. ed. שפיתות בהן; corr. acc.).—3) *to entice.* Y. Snh. X, 28[d] the strong Moabite wine שהוא מְפַתֶּה הגוף לזנות which opens the body to lust; Num. R. s. 10, a. e., v. פְּתוּנְתָא; a. fr.—Esp. *to seduce.* Keth. III, 9 (41[a]) האומר פִּיתִּיתִי את בתו של פלוני וכ' if one declares, I have seduced that man's daughter. Ib. 4 המְפַתֶּה נותן the seducer pays three fines, opp. to אונס; a. fr.—Y. Keth. III, 27[b] שהפיתתו, read: שהיא פִּיתְּתוֹ when she seduced him.

Pu. פּוּתָּה *to be persuaded; to be seduced.* Gen. R. s. 71; Yalk. ib. 127 פּוּתִּיתִי (not פירת), v. דָּסַת.—Part. f. מְפוּתָּה *a seduced woman.* Keth. 39[b]; a. fr.

Hithpa. הִתְפַּתֶּה, *Nithpa.* נִתְפַּתֶּה 1) *to be widened.* Yalk. Is. 302 אף היא מִתְפַּתָּה ... ומרחבת וכ' it (Gehenna), too, grows every day wider and broader and deeper (with ref. to תפיתה, Is. XXX, 33).—2) *to be persuaded; to be enticed.* Gen. R. s. 17 מפני מה האיש נוח לְהִתְפַּתּוֹת וכ' why is man easily appeased and woman is not?; v. פְּיוּס.—Num. R. l. c. ע"י היין נִתְפַּתּוּ וזנו through wine they were enticed and they committed whoredom. Erub. 19[a] (play on תפתה, v. supra) כל המִתְפַּתֶּה ביצרו יפול שם whosoever is carried away by his evil desire falls into it (Gehenna). Yalk. Is.

l. c.—Keth. IV, 1 נערה שנתפתתה וכ׳ if a young girl has been seduced (v. נַעֲרָה); a. fr.—3) *to insinuate one's self, to make one's self popular.* Esth. R. introd. (play on אפתם, Ezra IV, 13) אפי׳ דברים שחמלכות מתפתה בהם וכ׳ even with those things by which the (Roman) government makes itself popular, as theatres and circuses, it does harm.

פְּתַי I, **פְּתָא** ch. same, *to be wide, open.* Targ. Is. LX, 5 (h. text רחב).—Part. פָּתֵי (פָּאתֵי); f. פְּתָיָא; *pl.* פְּתָיִין, פַּתְיִין. Targ. Ps. CIV, 25 פְּתֵי constr. (some ed. פָּא; ed. Lag. פתאי, corr. acc.). Targ. Y. Gen. XXXIV, 21 פַּתְיוּת constr. Targ. Jer. LI, 58. Targ. Ps. CXIX, 96. Ib. XXV, 17; a. e.

Af. אַפְתֵּי *to widen.* Targ. O. Gen. IX, 27 יַפְתֵּי (some ed. יַפְתְּ). Targ. Ex. XXXIV, 24. Targ. Deut. XII, 20; a. fr.

Pa. פַּתֵּי *to persuade, seduce.* Targ. Prov. VII, 21 תְּפַתְּיֵה (some ed. תְּפַאתְיֵה).

פְּתַי II m. constr. (preced.) *widening,* 1) פ׳ ירכא (cmp. patella) *knee-pan.* Targ. Gen. XXXII, 26 (Y. II כף); ib. 33.—2) *width, distance.* Hull. 139[b] שיתסר דרי בפ׳ מילא sixteen rows, each extending over one mile.—3) פ׳ רמשא v. אַפְתָּא II.

פֶּתִי m. (b. h.; פָּתָה) *one easily persuaded, credulous; inexperienced, simple; fool.* Midr. Prov. to I, 4 אמר שלמה פ׳ הייתי וכ׳ Solomon says, I was simple, and the Lord has &c. Ex. R. s. 3 beg. (ref. to Prov. XIV, 15) מיהו פ׳ נער שכן וכ׳ *pethi* means (here) a lad, for in Arabia they call a lad *pathia* (v. next w.); ארץ פ׳ אלא לשון פתוי *pethi* has the meaning of being enticed (with ref. to Ex. XXII, 15). Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8 מכתש של פ׳ (ed. Zuck. פתין, read: פְּתָיִין *pl.*) the fool's mortar (v. Prov. XXVII, 22,) *an implement of torture* (v. חֲמוֹר).—*Pl.* פְּתָאִים, פְּתָאִין, פְּתָיִין, v. supra.

פְּתָיָא I ch. same, *inexperienced, child, lad.* Ex. R. s. 3, v. preced.; Gen. R. s. 87, beg. (ref. to פתאים, Prov. VII, 7) אלו חשבטים ... למינוקא פ׳ (some ed. פַּתְיָה) *p'thaim* means the tribes (sons of Jacob) ... in Arabia they call a child *pathia*; Yalk. ib. 145; Yalk. Prov. 940; Snh. 110[b] (ref. to פתאים, Ps. CXVI, 6).

פְּתָיָא II c. 1) part. f. of פְּתֵי.—2) *a wide earthen vessel, pot.* Gitt. 69[b] פ׳ דמונדני (masc.) a pot containing fish-brine. Ab. Zar. 16[b]; Ber. 50[a]; Pes. 88[a]; Meg. 14[b] אונכא פ׳ thou black pot! (i. e. scholar with an unattractive appearance; cmp. Taan. 7[a], quot. s. v. פָּאַר).—*Pl.* פְּתָוָתָא. Ab. Zar. 33[b] פ׳ דבר מרכסי (Ar. ed. Koh. פַּתְיָאתָא, oth. ed. פתיותא, read: פַּתְיָי) pots of Be Mikhsé.—3) *open place, street.* B. Bath. 8[a], v. פְּרָיָא I; (Rashi refers to פ׳ 2 *drinking vessel* at the well).—4) *enlargement.* Targ. Ps. CXVIII, 5, v. פּוּתְיָא.

פַּתְדָּא, v. פַּתְיָא I.

פַּתְוָתָא f. (preced. wds.) 1) *width, room;* פַּתְוּת ידין *ample space.* Targ. O. Gen. XXXIV, 21 (ed. Vien. פְּתָרוּת; Y. פַּתְרֵית תחומין, v. פְּתֵי I). Targ. Jud. XVIII, 10; a. e.—2) = פְּתָאוּת *open space, street.* Targ. Ps. CXIX, 45 פַּתְיוּת אורייתא (ed. Wil. פְּתִיוּת, corr. acc.) the highway of the Law (h. text רְחָבָה). Targ. II Chr. XXXII, 6 (ed. Lag. פרהאה). Ib. XXIX, 4 פַּתְאוּת (ed. Lag. פָּתְאַת, constr. of פְּתָאָה).—[Ab. Zar. 33[b] פתיותא, Ar., v. פְּתָיָא II.]

פְּתִיחַ m. (פָּתַח) *ploughed land, furrow.* Tosef. Peah I, 8 שלשה תלמים של פ׳ three ridges of a furrowed field; Y. ib. II, beg. 16[d]; ib. III, 17[c] top; Kil. II, 6; Tosef. ib. II, 13 שלשה טפוחים של פ׳ (prob. to be read: תלמים). Ib. שלשה תלמים של פ׳; Y. ib. II, 28[a] top.

פְּתִיחָא, פְּתִיחַ I m. (part. pass. of פָּתַח) *open-eyed, seeing.* Targ. Y. Ex. IV, 11.—Lev. R. s. 22, a. e. והוה הזוא פ׳ וכ׳ and the seeing man led the blind man; דין דהוה פ׳ וכ׳ he that was seeing became blind, v. פָּתַח. Gitt. 69[a]; a. e.

פְּתִיחָא II (**פְּתִיחָה**) m. (פָּתַח) [*opening,*] *preliminary legal proceeding,* esp. *summons to appear before,* or *to obey the decision of the court* under penalty of excommunication; *warrant.* R. Hash. 31[b] כתב פ׳ עילווה (Ms. M. 2 פיתקא) he wrote a warrant out against her. B. Kam. 112[b] פתיחה עילויה ... נטרינן ליה we wait for him a Monday and a Thursday and another Monday; if he does not appear, we write a warrant against him, giving him ninety days &c. Ib. וחני מילי לשמתא אבל לפ׳ וכ׳ this is the case with reference to decreeing excommunication, but for writing a warrant (at the defendant's expense) it is not so (the court messenger's statement is not so valid as the testimony of two). Ib. 113[a] האי מאן דכתיב עלויה פ׳ (Ms. M. דנקוט) if a warrant has been issued against a person; a. e.

פְּתִיחָה f. (פָּתַח) 1) *opening.* B. Kam. 49[b] (ref. to Ex. XXI, 33) אם על פ׳ חייב על כריויה וכ׳ if he is responsible for opening a pit, how much more is he so for digging! Ib. על עסקי פ׳ וכ׳ for the act of opening &c. (the pit itself being on private ground). Ib. 50[a]. Pes. 54[a] פְּתִיחַת פי האתון the opening of the mouth of (Balaam's) ass; פ׳ פי הארץ the opening of the mouth of the earth (to swallow Korah). Sabb. 129[a], v. קֶבֶר. Gen. R. s. 13 בזו פ׳ ובזו with reference to the one (sustenance) *opening* (the stem פתח) is used (Deut. XXVIII, 12), and with reference to the other (resurrection) *opening* is used (Ez. XXXVII, 12); a. fr.—2) פְּתִיחַת נדר (v. פָּתַח) *offering reasons for regretting a vow.* Y. Ned. VIII, end, 41[a]; Y. Naz. VII, 52[a] top; a. e.—3) *introduction to a lecture, text.* Cant. R. to I, 2 רבנן עבדין יתהון פ׳ לוידוי וכ׳ the Rabbis used them (the verses Cant. I, 2 sq.) as a text for a lecture on Vayhi &c. (Num. VII).—4) v. preced.

פַּתְיָא, v. פְּתָיָא.—[Y. Shek. II, end, 47[a] פ׳ בר, v. פְּדָדָה.]

פַּתְיָתָא, pl. of פְּתָיָא II.

פְּתִיל m. (b. h.; פָּתַל) 1) *twisted thread, border, edge.* Gen. R. s. 85 (ref. to ויפתילך, Gen. XXXVIII, 18) זו סנהדרין שהן מצויירין בפ׳ this refers to the Sanhedrin that is distinguished by the (blue) cord (v. תְּכֵלֶת). Sifré Num. 115 (ref. to Num. XV, 38) על מקום הארוג ולא על מקום פ׳ the show-fringe must be attached to the woven part of the garment, not to where the edge begins. Men. 39[b] פ׳ בעינן the cord must be twisted, opp. גדיל plaited; a. e.—2) *the*

twisted rim of an earthen vessel; צמיד פ׳ *closely covered with a lid.* Sifré Num. 126 (ref. to Num. XIX, 15) פ׳ זה הצמיד זה הדופק (not הצודק) *pathil* is the neck of the vessel, *tsamid* the lid; Yalk. Num. 762 פתוח זה העורק וכ׳ (corr. acc.). Ib. מצרפין (ב) צ׳ פ׳ וכ׳ they keep uncleanness off when closely covered, though lying in a tent where there is a corpse. Gen. R. s. s. 39 צלוחית ... מוקפת צ׳ פ׳ a bottle closed with an air-tight lid. Ḥull. 25ᵃ; a. fr.—Tosef. Kel. B. Kam. VII, 7 מפני שהוא פ׳ ולא צמיד because a tin rim is twisted, but not close.

פְּתִילָא, v. פְּתִילְתָּא.

פְּתִילָה f. (preced. art.) 1) *twisted cord, wick.* Sabb. II, 1 פְּתִילַת האידן a bast wick; פ׳ המדבר the wick of the desert, v. שִׁבְרָא. Ib. פ׳ הבגד the wick made of rags of a garment. Ib. 5 חוץ מן הפ׳ except when he has the intention of saving the wick; a. fr.—*Pl.* פְּתִילוֹת. Ib. 20ᵇ עד כאן פסול פ׳ so far the Mishnah refers to wicks unfit for use on the Sabbath. Ib. 21ᵇ; a. fr.—Gitt. 58ᵃ שתי פ׳ בנר two wicks in one lamp (euphem. for adultery).—2) *string; bar.* Snh. VII, 2 ומדליק את הפ׳ וכ׳ and (the executioner) lights (heats) the string and throws it into his mouth; expl. ib. 52ᵃ פ׳ של אבר, v. אֶבְרָ; Y. ib. VII, 24ᵇ bot. פ׳ של בציץ a bar of plumbum album; (oth. opin.) פ׳ של נפט a wick dipped in naphtha. Yeb. 6ᵇ בישול פ׳ boiling (melting) a bar of lead; Sabb. 106ᵃ. Ned. 49ᵇ שהן דומין לפ׳ של אבר (not לפתילתא) which burn in the stomach like a molten bar of lead.

פְּתִילָא, פְּתִילָתָא ch. same, *wick; bar.* Y. Sabb. II, 4ᵈ top נסב פ׳ used a wick dipped in unclean T'rumah; a. e. [Ned. 49ᵇ, v. preced.]—*Pl.* פְּתִילָתָא. Y. Sabb. l. c. אנא צבע פ׳ בי חולא (not מן) I dip wicks in vinegar (of T'rumah). Gitt. 69ᵃ ונגדול תרתי פ׳ let him twist two strings; a. e.

פתילתה, Y. Kil. I, 27ᵃ top, v. פְּסִילְתָּא.

פְּתִין m. (פְּתָח) *the principal* or *king-beam,* common to two adjoining buildings, opp. to ראשים the cross-beams. Neg. XIII, 2 בית הבנוי ראש ופ׳ if a (twin-) house is built with cross-beam and king-beam common to both compartments.—[Tosef. Kel. B. Mets. VII, 8 פתין ed. Zuck., v. פְּתִי.]

פְּתֵירָת pr. n. m. = בְּתֵירָה. Tosef. Naz. V, 1 יהודה בן פ׳ ed. Zuck. (Var. ב׳); Tosef. Ohol. IV, 14 פתירוש (Ḥull. 54ᵃ ב׳; v. Fr. Darké, p. 97). Tosef. Sot. V, 13; VI, 1 בן פטורי (Var. פטרי). Tosef. Eduy. III, 2 יהושע בן פ׳; ib. שמעון בן פ׳ (Eduy. VIII, 1 sq. ב׳); Y. Shek. III, 47ᶜ פתורא.

פתירוש, v. preced.

פתירי, Nidd. 20ᵃ Ar., v. פְּתוֹרָא I.

פְּתִית m. (פְּתַת) *broken piece.*—*Pl.* פְּתִיתִין, פְּתִיתִים. Men. 75ᵇ (ref. to Lev. II, 6) אותה לפ׳ ולא פְּתִיתָהּ לפ׳ thou shalt break it in pieces, but not a piece of it again in pieces (v. פְּתַת). Ib. VI, 4 (75ᵇ) וכולן פתיתין בכזית Ms. M. (Bab. ed. פותתן; Mish. וכולן כזיתים; Mss. פְּתִיתָן) and all of them must be broken in pieces of the size of an olive; Y. Ber. VI, 10ᵃ bot. Men. 18ᵇ תורת פ׳ the duty of breaking in pieces; a. e.

פְּתִיתָה f. (preced.) *breaking in pieces.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII וכל פ׳ בכזתים, v. preced. Men. VI, 4 אין בהם פ׳ טעונות no breaking in pieces is applied to them; Sifra l. c.; a. e.—B. Kam. 19ᵇ bot. בבהמה ופ׳ Ar. s. v. פת (ed. ובפתורא) it means a domestic animal when it ate pieces in a broth.—*Pl.* פְּתִיתוֹת *the function of the breaking in pieces of the meal-offering.* Men. 18ᵇ; Ḥull. 132ᵇ.

פְּתַךְ *to break, distribute; to stir, knead.* Gen. R. s. 4, end נטל ... ופְּתָכָן זה בזה the Lord took fire and water and worked them into each other; (Ḥag. 12ᵃ וטרפן). Gen. R. s. 10, beg., v. פְּקָעַת.—*Part. pass.* פָּתוּךְ, *pl.* פְּתוּכִים, פְּתוּכִין *a) worked up, mixed.* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 11 (ref. to Ex. IX, 24) אש וברד פ׳ זה בזה fire and hail worked into each other; Yalk. Job 912.—*b) variegated.* Neg. I, 2 הפ׳ שבשלג וכ׳ the variegation of the snow-white leprosy looks like red wine mixed with snow (before the latter is dissolved); הפ׳ שבסיד וכ׳ the variegation of the lime-white leprosy looks like red wine mixed with milk (before being stirred); Sifra Thazr., Neg., ch. II, Par. 2.

פְּתַךְ ch. same. Targ. Y. Gen. XVIII, 6 פְּתוֹכִי (not פְּתוּכִי; h. text לושי).—Part. pass. פְּתִיךְ; f. פְּתִירָא; *pl.* פְּתִיכִי, פְּתִירִין; פְּתִירָן. Targ. Y. Ex. XXIX, 23; 40. Targ. Y. Lev. II, 4, sq. Targ. Job XXV, 2 ed. Lag. (ed. Wil. פְּתָכִין, corr. acc.); a. e.—Nidd. 7ᵃ פתיכא בהו תרומה T'rumah is kneaded up with them. Pes. 63ᵃ פתיכי ברית מולין circumcised persons were included in the act of slaughtering.

פַּתְכָא, פִּתְכָא m. (preced.) 1) *mixture.* Targ. Y. Gen. II, 7.—2) *bundle.* Ḥull. 105ᵃ, v. אוּפַּר; B. Mets. 30ᵇ.

פַּתְכוּמְרִין* m. (comp. of פתך, v. preced. wds., a. כּוּמְרָא, v. כּוּמְרָא; v. Syr. פתכא, P. Sm. 3342) *embroidered cloth over the heads of idolatrous statues.* Targ. Ez. XIII, 18 ed. Lag. (ed. פת כומרין, some ed. פת גומרין, corr. acc.; h. text מספחות); ib. 21. Ib. XVI, 16.—[Targ. Zeph. I, 5; Targ. Am. V, 26, v. פְּתַכְרָא.]

פְּתַכְרִיתָא f. pl. (פְּתַךְ) *variegated trinkets* (of glass). Kidd. 9ᵃ, v. חוּמְרָא II.

פְּתַכְרָא m. (also *pl.* form פְּתַכְרֵי) (denom. of פתכא, v. פַּתְכוּמְרִין) [*painted thing,*] a contemptuous expression for *idol.* Targ. Am. V, 26 פְּתַכְרֵיכוֹן ed. Lag. (ed. פת כומריכון; h. text מלככם). Targ. Zeph. I, 5 פְּתַכְרֵירְהוֹן ed. Lag. (some ed. פת כומרירהון; h. text מלכם). Targ. Is. VIII, 21 פְּתַכְרֵירָה (h. text מלכו).—[For another derivation of our w., see Fl. to Levy Targ. Dict. II, 574².]

פָּתַל (b. h.; cmp. פָּשַׁל) *to twist.* Men. 39ᵇ עשה גדיל ופוֹתְלִידהוּ מתוכו make a fringe and twist a part of it; Yeb. 5ᵇ וְפָתְלֵהוּ. Tanḥ. Sh'laḥ 15 (expl. פתיל, Num. XV, 38) והוא צריך לפָתְלָן and one must twist them. Gen. R. s. 94 (play on שהיו מְפוּתָּלִים ד״א שהיו פותלין על ע״ב נר [read: נפתלי]) they

(the sons of Naphtali) were perverted; another explanation, they twisted (wove curtains) on seventy two leashes, v. נִיר IV.

Pi. פִּיתֵּל same, trnsf. *to pervert.* [Sifré Deut. 308 מִפְתְּלוּ, read with Yalk. ib. 942 מִפְסְלוּ, v. פָּסַל.]—Part. pass. מְפוּתָּל; *pl.* מְפוּתָּלִים, מְפוּתָּלִין. Gen. R. l. c. (some ed. מוּפְתָּלִים *Hof.*), v. supra.

פַּתֵּל ch. same; *Pa.* פַּתֵּיל *to pervert.* Part. pass. מְפַתֵּל; *pl.* מְפַתְּלִין. Targ. Prov. II, 15 (ed. Wil. מְפַּי *Ithpa.*; h. text נִלְוָזִים).

פַּתְלָגָא, v. פַּתְלָנָא.

פַּתְלָן m. (preced. art.) *perverter.*—*Pl.* פַּתְלָנִים. Yalk. Deut. 942 (not פַּלְטִי); v. פַּתַלְתּוֹל.

פַּתְלָנָא (**פַּתַלְנָא**) ch. same. Targ. Y. II Deut. XXXII, 5 (not פַּתְלָגָא).

פַּתַלְתּוֹל m. (b. h. פַּתַלְתֹּל; reduplic. of פתל) *perverse; perverter.*—*Pl.* פַּתַלְתּוֹלִים. Sifré Deut. 308 (ref. to Deut. XXXII, 5) עוקמנים אתם פ׳ אתם you are tricksters, you are perverters; (Yalk. ib. 942 פתלנים, v. פַּתְלָן).

***פַּתְמָנָאֵי**, read: פִּירְזוֹנָאֵי m. pl. (denom. of פֶּתֶן) *adder-like.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 33, v. פֶּתֶן ch.

פַּתָּן, Tosef. Kel. B. Bath. IV, 8, read: כַּתָּן.

פֶּתֶן m. (b. h.; פתן, cmp. פתל, *to wind*) *asp, adder.* Num. R. s. 19 אפי׳ נְשׁוּךְ פ׳ ועקרב וכ׳ even he who was bitten by an asp or a scorpion, &c. (was cured when looking at the brazen serpent); Yalk. ib. 764; Tanḥ. Huck. 19 נשוך פיפ׳ וכ׳. Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 33) [read:] אלו הראשונים שבכם שהם כפ׳ הזה אכזרי that means the foremost among you who are like the asp, the cruel; Yalk. ib. 946; a. e.—*Pl.* פְּתָנִים. Pirké d'R. El. ch. XIV מרורת פ׳ ומות וכ׳ the venom of asps and death are in its (the serpent's) mouth; Yalk. Gen. 27.

פִּי׳, פְּתָנָא, פֶּתֶן ch. same. Targ. Is. XI, 8 חוי פתן (ed. Wil. פֶּתֶן) a winding serpent (h. text פתן). Targ. O. Gen. XLIX, 17 (h. text שפיפן); a. e.—*Pl.* פִּי׳, פְּתָנִין. Targ. O. Deut. XXXII, 33 ed. Berl. (oth. ed. פִּתְנֵי, פְּתָנֵי, פְּתָנֵי; Y. I פִּירְזוֹנָא; v. פתמנאי).

פֶּתַע (b. h.) *coming unawares, sudden.* Num. R. s. 10, v. פִּתְאוֹם.

פִּי׳, פְּתַפּוּת m. (next w.) *breaking, smashing.*—*Pl.* constr. פִּי׳, פְּתַפּוּתֵי, only in פ׳ בצרים mashed eggs, a phrase for *confusion.* Cant. R. to II, 5 פ׳ ב׳ יש כאן there is a confusion (of names) here; Y. Snh. XI, 30ᵇ bot.

פִּתְפֵּת (reduplic. of פָּתַת) *to break, smash.*

Hithpa. הִתְפַּתְּפַת *to be broken, crumbled.* Y. Kil. VII, beg. 30ᵈ הדין רכיכה מִתְפַּתְּפַת הוא the soft rock crumbles (and the seeds above suck from the vine under it; R. S. to Kil. VII, 1 מתפתחת).

פָּתַק *to divide, distribute,* esp. *to dig* or *open a channel.* Y. Snh. IX, 27ᵃ פ׳ אמת המים עליו וכ׳ if he opened a sluice near a person, and the water came and swept him off. Tosef. Sabb. I, 23 פּוֹתְקִין מים לגינה וכ׳ you may conduct water into a garden on the eve of the Sabbath shortly before dark &c.; Bab. ib. 18ᵃ; Y. ib. I, 3ᵈ bot. Tosef. B. Kam. II, 6 אילו הפותקין ברבים וכ׳ those who conduct their gutters . . . into the public road. Gen. R. s. 16, v. מַגְרוֹפִית. Tem. 12ᵃ [read:] ופוֹתְקָן למקוה . . . ממלא he may draw a quantity of nineteen S'ah of water and let it run through a gutter into the bath. Yalk. Prov. 961 כיון שפְּתָקָהּ when he cut its supply off by diverting the channel; Yalk. Gen. 16 שפוסקה; Gen. R. s. 10 שפסקה; a. e.

Pi. פִּיתֵּק same. Ib. s. 51, end (ref. to Deut. II, 9) אַבל אתה מְפַתֵּק הנהרות וכ׳ but you may divert their rivers.—Denom. חֻפְּתַק, פִּיתֵּק.

Nif. נִפְתָּק *to be cut off, divided*; esp. *to be conducted, diverted.* Tosef. Mikv. III, 6 ונִפְתְּקוּ ובאו לחברו ed. Zuck. (oth. ed. ונפסקו) and the water of one pond was diverted and came into the other pond; ib. 5 ונפתקו R. S. to Mikv. III, 1 (ed. ונפסקו).

פְּתַק I ch. same, v. פִּיתְקָא.

פָּתַק II *to aim, thrust.* Targ. II Chr. X, 18. Targ. Y. I Gen. XLIX, 8; a. fr.—[Targ. Y. II ib. VIII, 22 פתקין some ed., read פַּסְקִין.]—Snh. 95ᵃ פ׳ בה גירא he shot an arrow at him. Ib. פַּתְקִיהּ בריש מוחא וכ׳ (not פסקיה) he threw it (the distaff) on the top of her head and killed her. Gitt. 68ᵇ פתקיה ארבע וכ׳ he hurled him a distance of four &c.; Ab. Zar. 17ᵇ; a. e.

פֶּתֶק, v. פִּיתְקָא.—[Tosef. Ab. Zar. IV (V), 12 מן הפ׳, v. חֻפְּתַק.]

פִּתְקוֹנָא, פִּתְקָא, v. sub פִּיתֵּק.

פָּתַר (b. h.; cmp. פָּשַׁר) [*to divide, spread,*] *to solve; to interpret.* Ber. 55ᵇ כ״ר פּוֹתְרֵי חלומות וכ׳ twenty-four interpreters of dreams existed in Jerusalem, ומה שפ׳ לי זה לא פ׳ וכ׳ and not two of them interpreted my dream alike. Pesik. Par., p. 33ᵃ קרא בפרשת פרה פ׳ explained the verse (Ps. XII, 7) as referring to the lesson concerning the red cow; Num. R. s. 19; a. fr.

Nif. נִפְתַּר *to be interpreted, solved.* Ber. l. c. חלום שנ׳ וכ׳ a dream which was interpreted in a dream. Y. Shek. IV, 48ᵇ תִּירָפְתַּר שפידין וכ׳ it may be explained that they redeem unblemished sacrifices, and when afterwards they are blemished, (the money paid for them is secularized). Y. Ber. VII, 11ᵃ bot. תירפתר כה׳ וכ׳ the difficulty may be solved in agreement with R. Ishmael's opinion; a. fr.

פְּתַר I ch. same. Targ. Y. II Gen. XL, 12; 18. Targ. Y. Num. XXII, 5 בפדן . . . פְּתוֹר חלמיא in Paddan which is named Pethor after him (Balaam), 'interpreter of dreams'; Targ. Y. Deut. XXIII, 5 מן פְּתוֹר חלמיא (corr. acc.).—Tam. 32ᵃ כל . . . בחד פְּתַרְנָא לך whatever you asked of us, we all explained in the same way. Keth. 107ᵇ פַּתְרִירְתּוּ בה כולי תאי have you gone so far in your interpretation? Y.

Ber. II, end, 5d יכיל אנא פְּתַר וכ׳ (= למִפְתַּר) I can explain this in agreement with the opinion of &c. Pesik. Shek., p. 10b ורבנן פַּתְרִין קרא בדואג וכ׳ and the Rabbis explain this verse (Ps. III, 3) as a reference to Doeg &c.; a. fr.

Pa. פַּתֵּר *to mollify, steep* (in water &c.). Y. B. Mets. IV, end, 9d הוה מְפַתֵּר וכ׳, v. סַרְהוּתָא.

פְּתַר II, פִּתְרָא, פִּי׳ I m. (preced.) *solution, interpretation.* Y. Ber. I, 2d bot., a. fr. פ׳ לה וכ׳ there is an explanation for it (you can meet this difficulty by saying), that it refers &c. Tam. 32a מילתא דא אין לה פ׳ this problem is insolvable. Yeb. 97b [read with Ar.] נישל לכו סתר פ׳ we shall ask you something too mysterious for solution. Y. Shebu. I, 32c sq. פתר לה פ׳ חורן offered a different solution for it. Y. Dem. VII, end, 26c אין לך אלא כהדין פ׳ קדמיא there is nothing left to thee but to agree with the first interpretation. Y. Naz. V, 53d bot. כפִתְרָה דר׳ ירמיה as R. J. has explained it; a. fr.— *Pl.* פִּתְרִין, פִּתְרַיָּיא, פִּתְרָנִיָּה, פִּי׳. Y. Erub. IV, end, 22a פ׳ תרין פתר לה offered two explanations. Y. Peah IV, 18b top פתר לה כאילין פ׳ he explained it in accordance with those explanations (given above); Y. Gitt. VIII, 49c top פתריירתא (corr. acc.).

***פִּתְרָא, פִּי׳** II m. (cmp. פִּתְחוֹרָא I. a. פִּתְיָא II) a certain kind of *wine vessel.*—*Pl.* פִּתְרַיָּיא, פִּי׳. Y. Ab. Zar. II, 41c top באילין פ׳ רבריא concerning those large vessels (used by gentiles).

***פִּתְרוֹן** I m. (cmp. preced.) *plate, tablet, merchant's dish* (in which the various coins are arranged). Tanḥ. Ki Thissa, ed. Bub. 1 (expl. אגן הסחר, Cant. VII, 3, with play on סחר and סחר) פ׳ של פרגמטיא וכ׳ the plate used in business, whatever one needs, comes out of it; [read:] ואין הלשון אגן אלא לשון פ׳ and the word *aggan* means dish (ref. to Ex. XXIV, 6); Yalk. Cant. 992 פתרין.

פִּתְרוֹן II m. (b. h.; פְּתַר) *interpretation.* Ber. 55b כל אחד . . . ופ׳ חלומו וכ׳ each was shown his own dream and the interpretation of the other man's dream. Gen. R. s. 89; a. e.

פִּתְרוֹנָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XL, 12; 18. Ib. כאן חלמא ופתרוני דחילמא, read: ופִתְרוֹנֵיהּ.—Gen. R. s. 89 חלמא ופתרוניה . . . ידע ופתרוניה here (in Pharaoh's case) he knew the dream and wanted its interpretation of him (Joseph), but there (in Belshazzar's case) he wanted to be told the dream and its interpretation; Yalk. ib. 147 ופתרניה (corr. entire passage accordingly).

פתרין, Yalk. Cant. 992, v. פִּתְרוֹן I.

פַּתְרָן m. (פתר *to spread, relax*; v. Fl. to Levy Targ. Dict. II, p. 574²) *weak, lean.* Targ. Ps. CIX, 24 (h. text כחש).—*Pl.* פַּתְרָנִין. Targ. Y. I Num. XIII, 20 (Ar. אפתרין; h. text רזה).

פַּתְרָנוּתָא f. (preced.) *leanness.* Targ. Ps. CVI, 15 (h. text רזון).

פתרניה, Yalk. Gen. 147, v. פִּתְרוֹנָא.

פַּרְשֶׁגֶן, פַּתְשֶׁגֶן m. (late b. h.; Persian) *repetition, copy, abstract.* Targ. O. Deut. XVII, 18 פתש׳ (ed. Berl. פַּרְשַׁגֶן); Targ. Josh. VIII, 32 (ed. Lag. פר׳; h. text משנה). Targ. Ps. LX, 1 פַּרְשֶׁגֶן (h. text מכתם). Targ. II Chr. XXIV, 27 (h. text מדרש). [Targ. Esth. III, 14, a. e. translates our w.: דיטגמא *ordinance*, v. Oppert Rev. des Et. Juives XXVIII, p. 40; v. אַנְטִירְגְּרַפִּין.]

פַּתְשֶׁגָּר, פַּתְשֶׁגַּר m. (preced.) *second in rank* (h. משנה). Targ. I, II Esth. X, 3. Targ. II Esth. VII, 9.

פָּתַת I (b. h.) *to break, crumble.* Men. III, 2 . . . לא פ׳ או שפִּתְּתָן וכ׳ if he omitted to break the meal offering to pieces, . . . or he broke them (the large pieces) into many small pieces, v. פַּת. Ib. VI, 4 (75b) וכולן פּוֹתְתָן Bab. ed., v. פָּתִית. Num. R. s. 7 ואוכלין פכסמין ופוֹתְתִין בתוך וכ׳ (not ופותתין) and we ate biscuits and broke them into the soup; a. fr.

***פְּתַת** ch. (preced.) *to break off, diminish.* Part. פָּתִית. Targ. Ps. XIX, 3, v. פָּתַח.

***פָּתַת** II (v. פָּתָה) *to persuade, seduce.*—Part. pass. f. פְּתוּתָה. Y. Keth. I, beg. 24d ספק אנוסה ספק פ׳ there being a doubt whether she was outraged or seduced; [prob. to be read: פְּתוּרָה.]

פְּתָתָא, v. פִּירְתָא.

פתתה, Y. Keth. XII, 35a top, v. גּוּבְבָתָא.

צ

צ *Tsadê* (*Sadê*), the eighteenth letter of the alphabet. It interchanges with ז, ט a. ס, q. v.; dialectically with ע, q. v.

צ׳, as a numeral letter, *ninety*, v. א׳.

צָאַד, v. צוּד ch.

צָאָה, v. צאי.

צְאָה, v. צוֹאָה.

צָאוִי, v. צָוִי II.

צָאָה, צְאִי (v. צוֹאָה) *to soil.* Part. pass. צָאוּי *dirty, unwashed (wool).* Tosef. Ḥull. X, 5 (ed. Zuck. צוֹר), v. צוֹאִי. *Pi.* צָאֵה *to treat as excrement.* Y. Sabb. IX, 11d (ref. to צֵא, Is. XXX, 22, v. LXX) צָאִירוּ נבלחו, v. נָבֵל; Y. Ab. Zar. III, 43a bot. צָאֵהוּ.

צְאִי, v. צוֹאִי.

צָאֵי m.=h. צוֹאִי, *soiled, unwashed.*—*Pl.* צָאֲרִין. Y.Ter. XI, end, 48[b] על ידי דמניחון צ׳ וכ׳ because they (the mourners) wear unwashed garments, they do not hesitate to handle lamps themselves, opp. נקיין; ib. צוֹאֲרִין (h. form). Y. Taan. I, 64[c] top לבשה מאנין צארין she wore soiled garments; ib. צָאֲרִין. Lev. R. s. 5, end מניה צוארין (some ed. צואן, corr. acc.) his garments unwashed; a. e.

צָאֲרִי, v. צוּר II ch.

צָאן f. pl. (b. h.) *flock, small cattle.* Gen. R. s. 73 צאנו של לבן Laban's flock. Ib. s. 42 אם אין תישים אין צ׳ אם אין צ׳ וכ׳ where there are no bucks, there is no flock, and where there is no flock, there is no shepherd; Lev. R. s. 11; Esth. R. introd.; a. fr.—צ׳ ברזל, v. בַּרְזֶל.

צְאֶצָאִים m. pl. (b. h.; יָצָא) *offspring.* B. Mets. 107[a] (ref. to בצאתך, Deut. XXVIII, 6) שירהו צֶאֱצָאֵי מעיך כמותך that the offspring of thy bowels be like thee; Taan. 6[a]; a. e.

צַאֲרִי, v. צוּר II ch.

צָאֲרֵי, v. צָרַר.

צָאתָא f.=h. צוֹאָה, *filth, turpitude.* Targ. Prov. XXX, 12. [Ib. XI, 7 some ed., oth. עָאתָא.]

צָב I m. (b. h.; צבב *to swell, be soft*, cmp. צָבָה) a species of *lizard.* Sifra Sh'mini, ch. VI, Par. 5 (ref. to Lev. XI, 29) [read:] חצב זה חצב למינהו לרבות מינים של צב *tsab* means the species of lizard, 'after its kind' is to include the sub-species of lizard; Ḥull. 127[a], v. חֲבַרְבָּר. Ib. נחש שהוא כריך על החצב a serpent wound around (coupling with) a *tsab.* Ex. R. s. 15, end; a. e.—Num. R. s. 12 (ref. to צב, Num. VII, 3) אין צב אלא מצויירות צב *tsab* means here (wagons) painted in the colors of the lizard; Cant. R. to VI, 4 צווירנות, Yalk. Num. 713 צב מצוירנות (corr. acc., and add צב).

צָב II m. (b. h.; preced.) *bolstered litter*; עגלות צב *upholstered wagons.* Num. R. s. 12; Sifré ib. 45, v. טָקַס a. אִסְקַפַּסְטִי; a. e.—*Pl.* צִבִּים. Yalk. Is. 372.

צַבָּא (**צָבָא**) ch.=צָב I. Targ. O. Lev. XI, 29 (v. Berl. Targ. O. II, p. 34).

צַבָּא, v. צִיבָּא.

צָבָא, צָבָא, v. צבי h. a. ch.

צָבָא m. (b. h.; צבא *to join, follow*; v. צָוָה a. צָבַת) *service; army, host.* Gen. R. s. 10 שלשה צבאים הן צ׳ לשמים וכ׳ there are three kinds of services, there is a service for heaven and earth (ref. to Gen. II, 1); צ׳ לתלמידים there is a service for students (ref. to Job XIV, 14); צ׳ ליסורים a service (message) for sufferings (ref. to ib. VII, 1). Ib. זכה צ׳ לו אם לאו צ׳ עליו if he is favored, a host (of divine powers) is for him; if not, a host (of hostile forces) is against him. Cant. R. to II, 7 (ref. to צבאות, ib.) בצ׳ של מעלה ובצ׳ של מטה by the host above (the angels) and by the host below (humanity). Ib. אם תשמרו ... כצ׳ של מעלה וכ׳ if you guard mine oath, I will make you resemble the host above; if not, I will make you resemble the host below (the animals). Keth. 3[b] דאמרי שר צ׳ בא לעיר it was said, a (Roman) general is coming to the place (and will seize things for his maintenance); a. fr.—*Pl.* צְבָאִים; (fem.) צְבָאוֹת. Gen. R. l. c., v. supra. Ib. הרבה צ׳ מינה וכ׳ the Lord has appointed many hosts (messengers) to revenge the wrongs &c. Cant. R. l. c. בשתי צ׳ וכ׳ he adjured them by the two hosts (v. supra). Ib. בצ׳ ... שעשו צביוני וכ׳ 'by the hosts', that means the patriarchs who did my will &c. Num. R. s. 2 והם צְבָאוֹתַי and they (the Israelites) are my hosts. Ib. שהם היו צְבָאוֹתָיו וכ׳ they were his hosts, and he wanted to count them &c. Ib. כך צ׳ יש לי בעולמי וכ׳ so and so many troops have I that do my will; a. fr.—ה׳ צבאות (אלהים) *the Lord of Hosts.* Targ. Jer. V, 14; a. e.—Ber. 7[a].—[צְבָאִים, *pl.* of צִבְאִי, q. v.]

צַבְאוֹת, v. צְבוּ.

צְבָאתָא, v. צִיבְּתָא.

צָבַת, v. צבי.

צִבְיוֹנָא, צִבְיוֹ f. (צְבִי) *will, desire; willingness.* Targ. Y. Lev. VIII, 15 (ed. Vien. צִבּוֹ). Targ. Y. Gen. XXIV, 5. Targ. Job XXXI, 16 ed. Lag. (oth. ed. צַבְאוּת); a. e.—Yoma 86[b] בצ׳ נפשיה לקטלא נפיק וצ׳ ביתיה וכ׳ of his own free will he (I, the judge) goes to meet death (divine punishment for wrong judgment), and the desire of his household he does not do (he must neglect his own affairs), and empty-handed he comes to his home again; Snh. 7[b] ברשות נפשיה ... וצבי ביתיה וכ׳.

צָבוּעַ m. (צָבַע 1) part. pass. of צָבַע, q. v.—2) [*the checkered,*] *tsabu'a, leopard,* or *the striped hyæna* (?), v. אֶפֶא. B. Kam. 16[a] נעשה נקבה וכ׳ ... צ׳ זכר לאחר Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) the male *tsabu'a* after seven years is changed into a female, the female ... into a bat; Y. Sabb. I, 3[b] bot. Gen. R. s. 7, end חצ׳ הזה מטפה של וכ׳ the *tsabu'a* is formed from a white drop, and has 365 colors. Tosef. B. Kam. I, 4; B. Kam. l. c.; Y. ib. I, end, 2[c]. Ib. בצ׳ זכר יש לו שעה וכ׳ it refers to the male *ts.* which at certain times is as fierce as a lion; a. e.

צְבוֹעִים pr. n. (b. h. צְבָעִים), צ׳ (הַר) *the mountain of Zeboim.* Ḥall. IV, 10 (Ms. M. צבויין, without הר); Bicc. I, 3 (Ms. M. צְבוֹעִין); [prob. identical with צבעים, near Ono, Neh. XI, 34).

צְבוּרָא, צָבוּר, v. sub צִיב׳.

צְבוּרָת, v. צְבִירָה.

צְבוּתָא, v. צְבוּ.

צְבַחַד (**צְבַחַר**) **צְרִי׳** m. (prob. fr. a root צבח, with format. ד or ר; cmp. next w., a. צָבַע I) [*a grab,*] *a little, few.* Targ. II Chr. XXIV, 24 (h. text מצער). Targ. Job XXXVI, 2 (h. text זעיר). Targ. Is. V, 18; a. fr.—Y. Ber. I, 3[b] top. מן גו דאינון צ׳ because they (the verses) are few; Y. Sabb. I, 3[a] bot. Y. Yoma VI, 43[d] אורכין צ׳ endure a little while yet. Gen. R. s. 49; Lev. R. s. 10, v. וְיתַר; a. fr.—

צְבָיִים. Sabb. 128a; Tosef. ib. XIV (XV), 8; Y. ib. XVIII, 16c, v. חֲצַב II. Gen. R. s. 31; a. fr.—Fem. צְבִיָּה, צְבִיָּיה. Ḥull. 79b, sq. Yalk. Cant. 988 למה ... כצ' שרבתה צביותיהן וכ' why is Jochebed likened to a hind? Because she reared the beauties of Israel (Moses and Aaron); a. e.

צְבִי ch. *desire,* v. צָבוּ.

צְבִיָּאתָא, v. צִבְיָתָא II.

צְבִיָּד, v. צְבִי h.

צְבִיוֹן m. (preced. art.) *desire, pleasure.* Keth. 111a (ref. to צבי, Ez. XXVI, 20) ארץ שצְבִיוֹנִי בה מתירה חיים וכ' the dead of the land in which I have my desire, shall be revived &c. (v. צְבִי 1). Gen. R. s. 10 (ref. to צבא Job VII, 1) וכל צְבִיוֹנוֹ של וכ' and all the desire of man refers to what is earthly. Ex. R. s. 1 (play on הצבבה, I Chr. IV, 8) שעשה צביונו וכ' he did the will of the Lord; a. fr.—Ḥull. 60a כל ... בקומתם ... ברעתם ... בצְבִיוֹנָם נבראו all the works (animals) of creation were created in their full-grown stature, with their consent, with their pleasure (in their mission, with ref. to צבאם, Gen. II, 1); [Rashi: according to the shape of their own choice]; R. Hash. 11a (v. Ms. M., Rabb. D. S. a. l.).

צְבִי', צְבְיָנָא, צְבְיוֹנָא, צִבְיוֹנָא ch. same. Targ. Prov. X, 32. Ib. XI, 1 (ed. Lag. צביו'). Ib. 27. Targ. II Esth. III, 3; a. e.

צִבְיָטָה f. (צָבַט) *seizing, handling*; בית הצ' that part of a vessel by which it is seized, *handle, neck, cavity* for the fingers, &c. Ḥag. III, 1 (20b) אזוריים ותוך ובית הצ' (Y. ed. ובית צביעה) (in vessels used for T'rumah) the back (outside), the inside, and the handle are considered as independent of one another (one becoming unclean does not affect the others). Ib. 22b בית הצ' Ms. M. (ed. הצְבָטָה), v. צָבַט. Kel. XXV, 7, sq. R. S. (ed. צביע'). V. צְבִיעָה.

צְבִיָּד, v. צְבִי h.

צְבְיָנָא, צְבְיוֹנָא, v. צִבְיוֹנָא.

צִבְיָתָא, v. צִיבְיָתָא.

צְבִיעָה I f. (צָבַט I) *handling*; בית הצ' that part of a vessel by which it is handled, v. צִבְיָטָה. Kel. XXV, 7 כל הכלים ... ובית הצ' all vessels have backs, insides and handling places (independent of one another, v. צִבְיָטָה); ib. 8 אחזו בבית צְבִיעָתוֹ וכ' כיצד ... how is this? If one's hands are clean, and the back of a cup is unclean, and he seizes it by its handling place. Ib. נטילתו באותה צביעתו באותה that which is taken up with one hand (at one special place) has one handling place (for the purposes of levitical cleanness); מקום אחיזתו שם צביעתו at whatever place a vessel is taken hold of, there is its handle. Y. Ḥag. III, 78d bot.; a. fr.

צְבִיעָה II f. (צָבַע II) *dyeing.* Men. 42b בעינן צ' לשמה the show-fringe must be dyed for that purpose (to be

Pesik. B'shall., p. 93a צצחר (corr. acc.).—[Editions vary between צבוחר a. צבחר.]

צָבַט (b. h.) *to seize, grab; to handle.* Ḥag. 22b (expl. בית הצביטה, ib. III, 1) מקום שצוֹבְטוֹ any part of a vessel by which you seize it. Ib. (שותין) מקום שנקיי הרשת צוֹבְטָן Ms. M. (ed. צובעין; Ar. s. v. בית הצביעה: שותין; v. Rabb. D. S. a. l. note; Y. ib. III, 78d בו (שהנקיים הופסין) that part of the vessel by which the cleanly seize it when drinking (under the rim); v. צָבַע I.

צָבָטָה, v. צְבִיטָה.

צָבָה, צבי (b. h.; cmp. צָבָה) *to swell.* Y. B. Kam. VIII, beg. 6b אם כויו ... וצָבַת if one burnt a person with a heated spit on the palm of his hand, and it swelled; ib. על ראשו וצבת, (read וצבה) a. e.—[Ber. 6b לְצָבוֹת Ar., v. צָבַת.]

Nif. נִצְבָּה same. Y. Sot. V, beg. 20a (line 20) מים מגולין שחה וכ' (ed. Krot. שתת ונצבית, corr. acc.) he drank uncovered water (poisoned by a serpent) and his belly was swollen. Ib. (line 25) שתת ונִצְבֵּית she drank &c.

Pi. צִבָּה, צִבָּא 1) *to cause to swell.* Lev. R. s. 17; Yalk. Ps. 808 [read:] ולא צִבִּיתִים, v. עוֹנָה II.—2) *to cause the appearance of being swollen.* Tosef. Peah IV, 14 המְצַבֶּה את כריסו he that feigns a swollen belly; Y. ib. VIII, 21b top המצב' את בטנו; Keth. 68a המצב' את בטנו.

צָבָא, צֶבִי (cmp. צבת) [*to seize; to bend*; cmp. חָפַץ,] with ב, *to find pleasure in, to choose, desire.* Targ. Y. Gen. XXXIV, 19 (h. text חפץ). Targ. Prov. III, 31 (h. text בחר). Targ. O. Ex. II, 21 (h. text יאל). Targ. Y. Deut. XXIII, 6 (h. text אבה); a. fr.—[Targ. Prov. II, 4 תצביה, ed. Wil., v. בְּצָא.]—Part. צָבֵי; f. צָבְיָא; *pl.* צָבְרִין; צָבְרִין. Targ. Prov. XI, 20. Targ. II Esth. I, 16. Targ. Prov. XXI, 25 (ed. Lag. עפרין, v. עָפַר); a. e.—Tosef. Yeb. XIII, 1 לית היא צביא וכ' she refuses to be married to him. Snh. 65b דמרי צ' the master has found pleasure (in that man); שבת נמי מרי צ' the Sabbath likewise (is distinguished, because) the Lord has chosen it. Y. Keth. VII, 31c ולא תִצְבֵּי, v. פּוּתְיָא; a. e.

צְבִי m. (b. h.; preced.; cmp. חֵפֶץ) 1) *desirable thing, beauty.* Tanḥ. Mishp. 17 (ref. to Jer. III, 19) ... נחלת צבי ארץ שנתאוו וכ' 'an inheritance of choice' ..., a land which the kings of the world coveted. Num. R. s. 23 (ref. to Ez. XX, 6, a. Jer. l. c.) חביבה עלי ארץ וכ' the land of Israel is more precious to me than &c.—*Pl.* צְבִיּוֹת. Yalk. Cant. 988 צְבִיּוֹתֵיהֶן, v. infra.—2) *deer, gazelle.* Keth. 112a (ref. to Jer. l. c.) א"י נמשלה לצ' מה צ' וכ' the land of Israel is compared to a deer, as the skin of a deer (when once taken off) cannot again cover its body, so cannot Palestine contain its fruits; Gitt. 57a, v. חָזַק; Tanḥ. l. c.; a. e.—Tosef. Sabb. VII (VIII), 13 פסק צ' את הדרך וכ' a deer cut the way off before me (a superstitious omen); Snh. 65b צ' הפסיקו בדרך a deer cut him (me) off &c.—Y. Gitt. II, 44b bot.; Tosef. ib. II, 4 כתבו על קרן של צ' וכ' if he wrote a letter of divorce on the horn of a deer, and cut it off and gave it to her. Keth XIII, 2 הניח מעותיו על קרן הצ' he has put his money on a deer's horn, i. e. he cannot reclaim the unauthorized expense; a. fr.—*Pl.* צָבָאִין, צָבְאִים,

used for *tsitsith*). Y. Shebi. VII, beg. 37[b]. Y. Sabb. VII, 10[c] top מה צ' היתה במשכן what dyeing was there at the preparation of the Tabernacle (to serve as a standard for forbidden Sabbath labors)?; a. e.

צְבִיעִין, v. צְבוּעִים.

צְבִיר, v. צָבַר.

צְבִירָה f. (צָבַר) *piling up, pile.* Ohol. XVII, 3 צְבִירַת העצמות (Var. צְבוֹרֶת), v. לָטוּמְיָא.—[Tosef. Kel. B. Mets. V, 13 צבירות, צבירות, v. צְפִירָה II.]

צְבִיתָה f. (v. צָבַת) *handling tongs.*—*Pl.* צְבִיתוֹת. Y. Erub. X, end, 26[d], v. צַבְתָּא.

צְבִיתָא, v. צַבְתָּא.

צְבִיתִים, Yalk. Ps. 808 אלו לצ', v. צִיר.

צָבַע I (cmp. צָבַט) *to seize, handle.* Hag. 22[b] ... שנקרי צובעין ed., v. צָבַט.

Hif. הִצְבִּיעַ (denom. of אֶצְבַּע) *to raise one or more fingers* for the casting of lots. Yoma II, 1 חממונה ... הַצְבִּיעוּ the superintending priest said to them, raise your fingers; Tam. 28[a]; Y. Yoma II, 39[d] top, expl. הוציאו אצבע.

צָבַע ch. same; *Pa.* צִבֵּעַ, with פריסא (v. preced. *Hif.*) *to cast lots.* Targ. II Esth. III, 7; IX, 24.

צָבַע II (cmp. טָבַע I) *to dip; to dye.* Orl. III, 1 בגד שצָבָעוֹ וכ' a garment which one dyed with shells of fruits forbidden as *'Orlah* (v. עָרְלָה). Sabb. VII, 2 והצובעו and he who dyes it (the wool). Ib. 75[a], sq., a. fr. משום (חייב) צובֵעַ he is guilty because it is an act coming under the category of dyeing; a. fr.—[Y. Sabb. VI, 7[d] צובעין תוחבן, read: צבעונין או זהובין, v. צָבְעוֹן.]—V. צוֹבֵעַ.—Part. pass. צָבוּעַ; f. צְבוּעָה; *pl.* צְבוּעִים, צְבוּעִין; צְבוּעוֹת. Gen. R. s. 96, v. בּוּרְדִּירָקָא. Num. R. s. 2 מפה שלו צ' אדום his flag was red-colored. Meg. IV, 7 מי שהיו ידיו צ' וכ' he whose hands are spotted from handling woad; a. fr.—Sot. 22[b] הצ' the painted (hypocrites), v. פָּרוּשׁ.—V. צָבוּעַ.

צָבַע ch. same, *to dip; to dye.* Targ. Y. Ex. XII, 22 Ar. (ed. טמש; h. text טבל). Targ. Y. II Lev. IV, 6 וְיִצְבּוֹעַ.—Y. Sabb. II, 4[d] top, v. פְּתִילְתָּא.—Y. Taan. IV, end, 69[c] חוה צ' פיסתיה וכ' dipped his bread in ashes. Koh. R. to VII, 11 הוה צ' חדא וכ' dipped one of his fingers in blood of a swine. Y. B. Kam. IX, 6[d] bot. א"ל צִיבְעֵיה סומק וצַבְעֵיה אוכם if he told the dyer, dye it red, and he dyed it black; אילו צְבַעְתֵּיהּ סומק וכ' if thou hadst dyed it red, it would have been worth &c. Men. 42[b] ... הא הכי צַבְעִיתוּ לה how do you dye the purple-blue?; a. e.

Pa. צִבֵּעַ same, *to dip, immerse.* Targ. O. Lev. XIII, 6 (Y. יְצַבַּע *Pe.*; h. text כבס). Ib. XIV, 9; a. fr.

Ithpa. אִצְטַבַּע *to be dipped, immersed; to be soaked.* Ib. XIII, 58. Targ. Cant. V, 2.

צֶבַע m. (b. h.; preced.) *dye, color; dyed material.* Sifra B'har, ch. I לצבוע בה צ' to use it for dyeing. Arakh. VI, 5 (24[a]) שצבעו לשמן צ' (not שצבען) dyed cloth which he had dyed for them (his wife and children). Mikv. VII, 3 מי הצ' dye-water. Num. R. s. 2; a. fr.—*Pl.* צְבָעִים, צְבָעִין. Ib. וצבע מפה שלו דומה לי"ב צ' and the color of his (Benjamin's) flag was like the twelve colors (combined); a. e.—V. צוֹבֵעַ.

צֶבַע, צִבְעָא, צְבַע I צִי', צִבְעָא ch. same, constr. צִבְעָא. Targ. Ex. XXV, 4 צ' זהורי (h. text תולעת שני). Targ. Lev. XIV, 4; a. fr.—Sabb. 75[a] דליציל צִיבְעֵיהּ that its color may be so much brighter. Y. Pes. III, beg. 29[d] בגין דיקלוט צ' in order that it may take the dye; a. e.

צַבָּע m. (preced.) *dyer.* Sabb. 11[b], v. הוּנְמָא. B. Kam. IX, 4; a. fr.—*Pl.* צַבָּעִים, צַבָּעִין. Pes. III, 1, v. זוֹמָא I. Tosef. Shebi. V, 8. Y. Sabb. VII, 10[c] top הצ' שבירושלים וכ' the dyers in Jerusalem considered wringing (the dyed clothes) a special art; Tosef. ib. IX (X), 18; a. fr.

צַבָּעָא ch. same. Gitt. 52[b] עמרם צ' Amram, the dyer.—*Pl.* צַבָּעַיָּא, צַבָּעִין, q. v.

צִבְעָא, צִבְעָא I צִי', צִבְעָא, v. צֶבַע ch.

צִבְעָא II צִי', צִבְעָא f. (צָבַע I) *finger, toe, fang.* Targ. Y. Lev. XI, 13 צ' יתירא (v. אֶצְבַּע); Deut. XIV, 11.—*Pl.* צִבְעָתָא, צִבְעָתָא. Targ. Ps. CXLIV, 1 Ms. (ed. אצבעת, אצבעות). Targ. Prov. VII, 3 Ms. (ed. אצב).

צִבְעוֹן I (b. h.) pr. n. m. *Zibeon*, father of Anah. Pes. 54[a]; Gen. R. s. 82; a. e.

צִבְעוֹן II, **צִי'** m. (צָבַע II) *color, dyed stuff.*—*Pl.* צִי', וְצִבְעוֹנִין, צְבָעוֹנִין. Pesik. R. s. 20 הראהו ארבע צ' וכ' he showed him the four colors in the Tabernacle (Ex. XXVI, 1). Y. Keth. VII, 31[c] בגדי צ' ... נדרה if a woman vows ... not to wear dyed (expensive) clothes; כלי פשתן ... ככלי צ' חן the fine linen garments from Beth Shean are like dyed clothes (included in the vow). Sabb. 57[b] עניות עושין אותן של מיני צ' עשירות וכ' poor women make them (those garlands) of dyed wool, the rich of silver or gold; Y. ib. VI, 7[d] צובעין תוחבן, read: צבעונין או זהובין.

צִבְעוֹנָא צִי', צִבְעוֹנָא ch. same.—*Pl.* צִבְעוֹנִין, צִי'. Targ. Jud. V, 30 (h. text צְבָעִים). Targ. II Sam. I, 24 (h. text שני). Targ. Esth. VIII, 15; a. fr.—Sabb. 65[a] בניהן ... דצ' הוו the cords which the daughters of Samuel's father wore, were of fine colored material.

מַגְדְּלָא דְצַי', מַגְדַּל צַי', צַבְּעִין, צַבַּעַיָּא, צַבְעָיָא pr. n. pl. (v. צַבָּעָא) *Magdala of the Dyers*, near Tiberias. Y. Taan. IV, 69[a] bot.; Lam. R. to II, 2. Y. Pes. IV, 30[d] top מגדל צַבָּעֵיהּ; Cant. R. to I, 12 מגדלא דצבעין (also מגדלא only); Gen. R. s. 94. Lev. R. s. 17.

צִבְצִין, v. צִיצִת.

צָבַר (b. h.) *to join; to pile up* (cmp. חָמַר I); *to collect.* Yoma V, 1 צ' את הקטורת וכ' he heaped the frankincense upon the coals. Tam. I, 4. Y. B. Bath. III, beg. 13[d] כיון שצ' לתוכו וכ' as soon as he has put into it a pile of fruit, he has taken possession (of the building). Pirké d'R. El. ch. XI צ' את עפרו וכ' God collected the dust out of which to create Adam (v. infra); a. fr.—Part. pass. צָבוּר; f. צְבוּרָה; *pl.* צְבוּרִים, צְבוּרִין; צְבוּרוֹת. Y. Taan. II, beg. 65[a] ... רואין

... and save the cask. Pes. 54ª ... צַבְתָּנָא בצ' מתעברא צ' עבדה Ms. M. (ed. צ' בצ' מתעביד וכ') our tongs are made with the help of tongs: who made the first tongs? Therefore the first tongs must have been a natural object; Tosef. Erub. XI (VIII), 23 (v. לַאי); Tosef. Hag. I, 9 (applied to the numerous laws derived from a meagre text); expl. Y. Erub. X, end, 26ᵈ מצ' אחת למדו צביחות הרבה וכ' from handling one pair of tongs (found as a natural object) they learned many manipulations with the tongs: so they derived numerous forbidden Sabbath labors by analogy from one intimated in the text.—Trnsf. *instrumentality.* B. Kam. 9ᵇ צ' דחרש קגרים (Rashi Var. צַוּוְתָּא) the deaf and dumb (who was given charge of the fire) was the instrument that caused the damage; ib. 59ᵇ (Ms. R. צַוְתָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 40).—*Pl.* צִרְבַתַּי, צַבְתַּי, צִרְבָתָא. Targ. I Kings VII, 49. Targ. O. Num. IV, 9 (ed. Berl. צִיבְתָּ'). Targ. O. Ex. XXV, 38; XXXVII, 23 צִרְבָתָ' ed. Berl. (ed. Vien. a. oth. צִירְבִיתָ', corr. acc.). Targ. II Chr. IV, 21.—2) *company,* v. צַוּוְתָּא.

צִי', צִבְתָּא II f. (צְבַת) *outfit,* esp. *cosmetic preparations.* Targ. II Esth. II, 12 (h. text מרוק').—Denom. צִבְרָאתָא, צִי' f. pl. *cosmetics.* Ib. 9 (ed. Amst. צָבְרִיָּא').

צִבְתָּא *chips,* v. צִרְבְּתָא.

צַד m. (b. h.; צדד *to join*; cmp. סַד) *side, border.* B. Mets. 11ª עומד בצד שדהו he was standing at the border of his field. Snh. IV, 2 in capital cases מתחילין מן הצד they begin to take the votes from the side bench (the junior judges), opp. הגדול. Ib. 36ª (in Chald. dict.) כולחו מן הצד הוו מתחלי ... they began all their voting with the youngest; Gitt. 59ª. Snh. 38ᵇ תשובתן בצידן, v. פָּקַר. Gen. R. s. 8 בצדה, v. פְּתָחוֹן. Nidd. 22ᵇ מצד אחד, v. פָּנָה. Kidd. 74ᵇ מצידה (Var. in Ar. s. v. צד: מצמדה), v. תַּבְרָא.—B. Mets. 63ª, a. fr. צד אחד בריבית, v. רְבִית. B. Kam. I, 1, a. fr. הצד השוה שבהן the points common to both, v. I. הֲרֵי. Kidd. 78ª, a. e. מה להצד השוה וכ' what is the common point? Ib. ומייתי לה במה הצד and proves it by analogy from the common point. Ber. 35ª שכן יש בו ... מה להצד צד מזבח what is the common point? that it may eventually be used for the altar?; צד מזבח ... ואתי נמי זית and so is 'olive' included, which is eventually used on the altar (as oil). B. Mets. 115ª לצד שני another interpretation.—מן הצד sideways, *in an unusual manner, indirectly.* Sabb. 43ᵇ, v. טַלְטוּל h. Ib. 47ᵇ בנין מן הצד an indirect way of building (putting up a folding bed); a. fr.—כאיזה צד, כיוה צד, כאי זה צד, v. כְּרַצַד.—*Pl.* v. צְדָד.

צַד ch., v. צִיד.

צְדָא, v. צַיְדָא.

צָדָא, v. צְדֵי.

צַדְאוּתָא, v. צַדְרוּתָא.

צְדַד, *Pi.* צִידֵּד (denom. of צַד) *to turn sideways, move aside; to arrange.* Gen. R. s. 8 מְצַדֵּד man can look sideways (which other animals cannot); ib. s. 14. Yoma 55ª כשהוא מיה למעלה מצדד ידו וכ' when he is to sprinkle upwards,

כאילו צ' וכ' we look upon it as if the ashes of Isaac were heaped upon the altar. Sabb. 127ª חבואה צ' fruits piled for storage. B. Bath. 69ª אבנים צ' לגדר stones piled up (but not yet arranged and assorted) to build a fence with, contrad. to סדורות (cmp. Tosef. ib. III, 6, quot. s. v. סָדַר).

Nif. נִצְבַּר *to be piled, stored.* Y. B. Bath. l. c. פירות ראויין לִיצָּבֵר fruits fit for storage (not only temporarily deposited).

Hof. הוּצְבַּר *to be brought together, collected.* Snh. 38ª אדם ... מ' עפרו the dust of which Adam was made, was collected from all parts of the world; ib.ᵇ; Ab. d'R. N. ch. I.

צְבִיר, צָבַר ch. same. Targ. Ruth II, 7; 8; 15, sq. (h. text לקט). Targ. Ez. IV, 2 (h. text שפך); a. fr.

צֶבֶר m. (preced.) *heap, pile.* Ruth R. end, v. כָּבַר. Y. Sabb. IV, 7ª top צ' של קורות; Ohol. III, 7 Var., v. סְוָאר.—*Pl.*, v. צִירבּוּר.

צְבַת *to join; to attend.* Ber. 6ᵇ; Sabb. 30ᵇ כל העולם כולו אלא לְצָבְתוֹת לזה ... אלא כל העולם ... Ar. (ed. לְצָוּוֹת) the entire world has been created for naught but to attend (be subservient) to him (the God-fearing man), [perh. fr. צָבָה, cmp. צָבָא].—*Part. pass.* צְבוּת; *pl.* צְבוּתִים, צְבוּתִין, צְבוּתִין *coupled.* Men. X, 9 (71ª), v. צֶבֶת. [Lev. R. s. 17 צבותים, read: צבריתים, v. צָבָה.]

צְבַת ch. 1) same, *to join, associate.* [Targ. Prov. XXIII, 32 some ed., read נכת.]—Y. Keth. V, 30ª bot. חכים אנא לנשייא דצַבָּתָן עם וכ' (not דצבתין) I knew the women that kept my mother company (during her confinement), v. חֲכַם.—2) (cmp. זְוַד) *to present, outfit.* Hull. 60ª בעינא דאיצַבֵּית ליה נחמא וכ' I desire to offer bread (to sacrifice) to your God; פוק צְבִית לגידא וכ' go out and offer up at the banks (or landing) of the Rabitha where there is a wide plain. M. Kat. 27ᵇ צבית זוודתא לאידך ed. (read: צְבִיתֵי; Ms. M. תרמוש האי וכ') prepare a shroud for thy other son.

Ithpe. אִיצְטַבַּת *to be attached.* B. Bath. 80ª Ar., v. צְוַת.

צֶבֶת m. (b. h.; preced.) *couple, pair, set.* Tosef. Ab. Zar. III (IV), 8 בצ' הראשון of the first pair (of T'fillin); Erub. 97ª; a. e.—*Pl.* צְבָתִים. Ib. X, 1 מצאן צ' if he found the T'fillin arranged in sets; expl. ib. 97ª, v. זָוָא I. Men. X, 9 (71ª) מניחן צ' (Talm. ed. צְבוּתִים, v. Rabb. D. S. a. l. note 3; Ms. M. צבצין, corr. acc.) he puts the sheaves down in sets (without tying them). Tosef. Ab. Zar. l. c.

צְבָת f. (preced.) *a pair of tongs* (cmp. זוג). Ab. V, 6 (among the things created in the last moment before the Sabbath) אף צ' בצ' עשויה also tongs which (by human hands) can be made only by means of tongs; Pes. 54ª אף הצ' also the (first) tongs; v. next w.—Snh. VII, 2 פותחין את פיו בצ' וכ' they force his mouth open with tongs; Tosef. Sot. II, 3 (v. כַּלְבּוּשׁ). Erub. X, 15 צ' של עץ wooden tongs; a. e.

צַבְתָּא, צִירְבְתָּא, צִבְתָּא I c. ch. 1) same. Gitt. 56ᵇ שקלינן צ' וכ' we get a pair of tongs and take the serpent away

he turns first his hand down &c. Sabb. 102b המצדד את האבן he who turns a building stone (makes room for it and sets it in its place). Bets. 32b מוהר לצַדְּדָן you are permitted to arrange them for a seat; a. e.—Part. pass. מְצוּדָּד, *pl.* מְצוּדָּדִין. B. Bath. 99a ומצ' פניהם וכ' their faces were turned sideways, like a disciple taking leave of his teacher.

Nif. נוֹצַד (for נֶצַד) *to be removed* (cmp. צָדָה II). Ruth R. to II, 14 (play on מְצַד ib.) שנוֹצַדָה לו ... לשעה his government was taken away from him for a time. Ib. שיעתידה מלכותו לִיצַד ממנו וכ' his government was destined to be taken away &c. Gen. R. s. 26 שיִצּוֹד, v. צָדָה II.

צְדַד ch., *Pa.* צִדֵּד same. Targ. Prov. XXIII, 5 אין תְּצַד וכ' ed. Lag. (oth. ed. תצר) if thou turnest thy eye (h. text תָּעִיף, v. Pesh. a. l.).—Targ. Y. Lev. XVI, 24 (cmp. B. Bath. 99a, quot. in preced.).—Sabb. 102b תתאה בעי צַדּוּדֵי וכ' Ms. M. (ed. תתא) to place the lowest stone it is necessary to make room for it in the ground and surround it with earth (v. preced.). Yoma 37a דְמִצַּדְּדִי אַצְדּוּדֵי (Rashi דְמִיצַּדְּדִי, *Ithpa.*) they (the Cherubim) were turned sideways (so as to face both the house and each other). Sabb. 141a לא לִיצַדֵּד וכ' (or לְיִצַּדֵּד, *Ithpa.*), v. כּוּבָּא II.

Af. אַצְדַּד, inf. אַצְדּוּדֵי, v. supra.

צָדָד m.=צַד; *pl.* צְדָדִין, צְדָדִים. Ḥull. 8a והאיכא צ' but are there not the sides (of the heated knife which burn instead of cutting)? Y. Sabb. XIII, end, 14b צִידְדֵי בהמה the sides of a beast. Bab. ib. 154b צ' הן וצ' לא וכ' this is making use of the sides of a beast, and this the Rabbis have not forbidden. Ib. צִדְדֵי צ' the sides of sides, indirect use of the sides of an object (v. צַד). Sifré Num. 126 בכל צְדָדָיו on any of its sides, opp. entrance of the tent. Nidd. 22b, v. פֶּתַח. Sabb. 6a צִדֵּי רשות הרבים the sides (the walls &c.) along the public road. Ib. 99a צידי עגלה the sides of a wagon; עגלות תחתיהן ובניניהן וצִידֵיהֶן the spaces under wagons and between them, and their outsides. Y. Peah VI, 19c top דבר שהוא חומר משני צ' where a rule works as a restriction both ways; a. fr.—B. Kam. 16b, a. e. לצ' קחני it is meant in either way, i. e. disjunctively, the one or the other. Y. Yeb. IV, 5d לצ' ... או וכ' the Mishnah means the Vav in a disjunctive sense, 'or' &c.

צַדְדָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 14 צִדְדִיה (v. Sifré Num. 126, quot. in preced.).—*Pl.* צַדְדִין, v. preced.—[Y. Sabb. VII, 10a bot. מחברא בצדדיא, read: מכחרא בצרריא, v. צְרָרָא II.]

צָדָה, v. צדי.—[Yalk. Lev. 587 ואומר לו צדה, read: צָרַת, v. צָרַת.]

צָדָה, v. צֵידָה, a. צֵידָא.

צֵדוּ f.=h. צֵידָה, *provision, food.* Lev. R. s. 33; Yalk. ib. 661 צ' טבא וכ' the best food in the market.

צָדוּתָא, צָדוּ f. (צְדִי II) *desolation, confusion, despair* (corresp. to h. שַׁמָּה). Targ. Is. XIII, 9. Targ. Y. II Deut. XXXII, 10 (ed. Vien. צ', corr. acc.). Targ. Ps. CIX, 10 מה הוות צְדוּתָהוֹן Ms. (ed. Lag. צריהתהון; oth. ed. מדתהות צרתהון, corr. acc.). Targ. O. Deut. XXVIII, 37; a. fr.—Pesik. Nah., p. 126b (Hebr. dict.) מושיבה צ' (not צרו), v. פִּיד; Yalk. Job 918. Lam. R. to I, 13 (expl. שוממה a. דוה ib.) שוממה לצ' דוה לגרדום *shomemah* means doomed to desolation, *davah*, to execution.

צְדוֹנִי, צֵדוֹן, v. צִידוֹן.

צְדוּק, v. צִידוּק.

צָדוֹק (b. h.) pr. n. m. *Zadok*, 1) the high priest under David and Solomon. Yoma 73b; Sot. 48b. Snh. 21a מה צ' מחצה וכ' as Z. (the high priest) takes one half of the show-bread &c. Koh. R. to I, 4 (ref. to I Chr. VI, 34) ללמדך אילו הית אהרן ... צ' הית וכ' to teach thee that if Aaron and his sons had been alive (in David's days), Z. would have been their superior in his time; a. e.—2) Z., an alleged disciple of Antigonos of Sokho, and founder of the sect of the Sadducees. Ab. d'R. N. ch. V.—3) R. Z., a Tannai, contemporary with the destruction of the Temple. Gitt. 56a, sq. Yoma 23a. Ab. IV, 5; a. fr.—V. Fr. Darkhé, p. 70 sq.

צְדוֹקָא pr. n. pl. *Ts'doḳa*, in Galilee. Y. Dem. II, 22c top ר' אלכסנדרא דצ' ר' שיבתי דצדוקי. Y. Shebi. II, 34a ר'.

צְדוֹקָה, v. next w.

צְדוּקִי m. (v. צָדוֹק 2) *Sadducee*, a member of the sect of the Sadducees, opp. to Pharisee (פְּרוּשׁ). Yoma 19b חשדוהו צ' they suspected him to be a Sadducee. Ib. מעשה בצ' אחד it happened with a Saducee (acting as high priest on the Day of Atonement) that he prepared the frankincense without &c.; (Tosef. ib. I, 8 ביתוסי). Yad. IV, 8, v. גִּלְגֻּלִי. Nidd. 33b מעשה בצ' אחד; Tosef. ib. V, 3 בצדוקה אחת (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* צְדוּקִים, צְדוּקִין. Ab. d'R. N. ch. V על שם צדוק צ' the sect of the Sadducees was named from Zadok. Tosef. Nidd. V, 2 בנות הצ' the Sadducean women; Nidd. IV, 2. Tosef. Ḥag. III, 35; Y. ib. III, end, 79d. Hor. 4a דבר שהצ' מודין בו a decision with which the Sadducees would have agreed; a. fr.—V. מִין III.—*Fem.* צְדוּקִית; *pl.* צְדוּקִיּוֹת. Tosef. Nidd. V, 3 (Nidd. 33b נשי צדוקים).

צְדוּקִי, v. צְדוֹקָא.

צָדוּתָא, v. צָדוּ.

צד״י *Tsadé*, name of the eighteenth letter of the alphabet. Sabb. 104a (symbolization of letters) צ' כפופה צדיק וכ' ... Tsadé bent, Tsadé straitened, righteous when bent, righteous when straitened (v. כָּפַף). Y. Meg. I, 71d צ' the two forms of Ts. Shebu. 35b צ' בי״ת מצבאות if one wrote Tsadé and Beth, intending to write צבאות; a. e.—*Pl.* צָדִין. Sabb. 103b, v. גימ״ל.

צָדָה, צָדִי I (cmp. צוּד) *to lie in wait, aim; to hunt, capture.* Part. צוֹדֶה (=אוֹרֵב) *ambush.* R. Hash. I, 9 אם צ' להם if an ambush (of Samaritans) is apprehended. Yalk. Num. 787, v. infra.

Pi. צִיְּדָה *to aim.* Sifré Num. 160 (expl. צְדָדָה, Num.

XXXV, 20) שצ' לו שמתכוון לו he aimed at him, had the intention of killing just him; Yalk. l. c. שצוֹדֶה.

צָדָא, צָדֵי ch. same, *to hunt, capture.* Targ. Ps. XXXV, 8 תְּצַדְרֵיהּ Ms. (ed. תצויידיה). Targ. Prov. VI, 26 צָדְיָא Ms. (ed. צָדְהָא), v. צוד ch.—Lev. R. s. 34 צָדְרִינוּן וחבשינון בפילקר Ar. (ed. סבתינון) they caught them and put them in prison. Y. Kil. I, 27ª bot. וצַדְרֵיהּ, v. מְצוּדְתָּא.

Af. אַצְדֵּי (with ל) *to sport, mock, deride.* Targ. Prov. XVII, 5. Ib. XXX, 17 (some ed. מצריא, corr. acc.).

Ithpe. אִיתְצְדֵי, אִצְטְדֵי 1) *to be caught, captured.* Y. Ber. I, 2ᵈ bot. אִיתְצְדִיאת, v. אַנְגַּרְיָא; a. e., v. צוד ch.—2) *to be exposed to ridicule.* Targ. Prov. XVIII, 1; XX, 3 (some ed. מצטרי; h. text ויתגלע, v. גָּלַע).

צָדָה, צדי II (b. h.; preced.; cmp. meanings of סוּר) *to remove* (the inhabitants of), *make desolate.* Gen. R. s. 26 (ref. to עוּרִים, Deut. II, 23, v. Ez. XXI, 32) שצָדוּ את תֵּיבֵל they depopulated the world.

Nif. נִצְדָּה *to become desolate.* Cant. R. to IV, 1 they offer seventy sacrifices on the Succoth festival in behalf of the nations שלא יִצָּדֶה העולם מהן that the world may not be depopulated of them (through their extinction); Yalk. Num. 782; Pesik. Bayom, p. 194ª יצאו (Ms. O. ירצא; corr. acc.). Gen. R. l. c. גרמו לעולם שיצוד (from צדד or צוד) they were the cause that the world was desolated (through the flood).

Hof. הוּצְדָּה *to be removed.* Ib. הוּצְדוּ מן העולם they were removed from the world.

צָדָא, צָדֵי ch. same, *to desolate.* Targ. Ps. IX, 7 צְדִירָתָא (some ed. *Pa.*).—Part. pass. צָדֵי, (צַדֵּי,); f. צָדְיָא = h. שָׁמֵם; fr. which צָדִי (צַדֵּי) *to be desolate; to be confounded, astounded.* Targ. Lev. XXVI, 33, sqq. Targ. Jer. IX, 9. Targ. Ez. XXXVI, 4. Targ. Lam. I, 16. Targ. O. Lev. XXVI, 32 וְיִצַּדְּהוֹן ed. Berl. (ed. Vien., a. Y. וְיִתְצַדְּהוּן). Targ. Ez. XXXVI, 16; a. fr.—Lam. R. to II, 2; ib. to IV, 18 (ref. to צדו, ib.) צָדְיָאָה deserted is the road, so that we cannot walk on our highways (v. Targ. a. l.).—[Y. Ber. I, beg. 2ª צדי לון; Lev. R. s. 12, a. e. צדי לי some ed., v. צְרַד II.]

Af. אַצְדֵּי *to make desolate; to confound.* Targ. Ps. LXXIX, 7. Targ. Ez. XX, 26. Ib. XXXVI, 3. Targ. Y. Num. XXI, 30; a. fr.

Pa. צַדֵּי same. Targ. O. Num. l. c. צַדִּיוּ ed. Berl. (oth. ed. צַדִּיאוּ; ed. Vien. צָדוּ). Targ. Job XVI, 7 צַדִּירָתָא (ed. Wil. צַדְרָתָא, corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִצְטַדֵּי, אִצְתַּדֵּי, *Ittaf.* אִתְצַדֵּי 1) *to be made desolate; to be confounded.* Targ. Ps. IX, 7. Ib. CII, 18 (h. text ערער). Targ. Job XVIII, 20; a. e.—*2) (cmp. צדד) *to be removed, disturbed.* Nidd. 45ª אִתְצַדֵּי הוא דלא מִתְצַדֵּי they (the tokens of virginity) are not disturbed (by coition); [prob. to be read: מִתְצַדְּרֵי . . . אִתְצַדְּרֵי (fr. יְצַר) they have not yet been formed].

צָדְיָא I m. (צָדֵי I) *hunting, ensnaring.* Targ. Y. II Gen. X, 9 (ib. also צַיְדָא).

צָדְיָא II m. (preced.) 1) name of an unclean *bird.* Targ. Y. Deut. XIV, 16 (h. text תנשמת); [Targ. Y. Lev. XI, 17 צירא, read: צְרִידָא (h. text כוס)].—2) (in Hebr. dict.) name of a sub-species of *locusts.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V חצ' (missing in Ḥull. 65ª).

צְדִיא, Pesik. Shek., p. 12ª יונה בר צ', read: בּוּצְרָיָא (v. Bub. ib. note 30).

צְדִיאָה f. (צָדֵי II) *desolation, ruins.* Targ. Zeph. III, 6.

צְדִידָא m. (cmp. צַד) [*crystal-shaped,*] 1) *eye-paint, antimony.* Targ. Jer. IV, 30 (h. text פּוּךְ). Targ. II Kings IX, 30 (some ed. צרירא, corr. acc.).—2) name of *a precious stone.* Targ. Is. LIV, 11 (some ed. צרי, corr. acc.; h. text פּוּךְ).

צַדְיוּתָא f. (צָדֵי II) *desolation, destruction.* Targ. Is. VI, 12. Ib. XXXIV, 11. Targ. Y. I Deut. XXXII, 10 (ed. Amst. צְדִידוּת, ed. Vien. צריות, read: צַדְיוּתָא). Targ. Esth. I, 4 צַדְיוּתֵיהּ דבבל (ed. Lag. צַדְאוּתֵיהּ) the destruction of Babylon; a. e.—V. צָדוּ.

צָדְיוּת f. (b. h. צְדִיָּה; צָדָה I) *lying in wait, aiming at.* Yalk. Num. 787 נאמר כאן צ' . . . וכ' צ' here (Num. XXXV, 20) the expression 'aiming' is used, and below (ib. 22) the same expression &c.

צְדִיוּת, v. צַדְיוּתָא.

צָדִיק, v. צַדִּיק.

צַדִּיק m. (b. h.; צָדַק) *virtuous, just, pious man.* Ab. I, 2 שמעון הצ' Simon the Just. Ber. 7ª צ' וטוב לו צ' בן צ' a righteous man faring well is a righteous man and the son of a righteous man, opp. רשע; a. v. fr.—Gen. R. s. 49 לא את הוא צַדִּיקוֹ של עולם art not thou, (Lord) the righteous one of the world? Yoma 37ª (ref. to Prov. X, 7) . . . בשעה צ' עולמים וכ' when I mention the righteous (ruler) of worlds, give ye blessing.—*Pl.* צַדִּיקִים. Ber. 18ª (ref. to Koh. IX, 5) אלו צ' שבמיתתן וכ' this refers to the righteous who are called living even when they are dead. Gen. R. l. c., v. נִבְלָא II; a. fr.—*Fem.* צַדֶּקֶת. Meg. 10ᵇ אסתר הצ' Esther the pious. Gen. R. s. 48 אורתה הצ' that pious woman (Sarah). Ib. s. 63 הצ' חזו that pious woman (Rebecca); a. fr.—*Pl.* צַדִּיקוֹת. Cant. R. to I, 4 הצדיקים וחצ' the righteous men and women; a. e.

צַדִּיקָא, צַדַּיק ch. same. Targ. Ps. XXXVII, 21. Ib. V, 13 Ms. (ed. *pl.*). Ib. XI, 7; a. fr.—*Pl.* צַדִּיקַיָּא, צַדִּיקִין, צַדַּיקַיָּא. Ib. I, 5. Ib. XIV, 5; a. fr.—Ber. 61ᵇ או אירברי . . . לא לצ' גמירי the world has been created only for the wholly wicked or for the wholly righteous (to be enjoyed). Succ. 45ᵇ, v. פְּחִירוּת; a. fr.—*Fem.* צַדִּיקְתָּא. Targ. Esth. II, 7 (ed. Vien. צַדַּקְתָּא).—*Pl.* צַדִּיקָתָא. Targ. Ps. LXVIII, 26. Targ. Esth. II, 9 (Levy Targ. Dict. quotes צְדָקָתָן).

צְדָעָה or **צֶדַע** m.; *pl.* צְדָעִים (cmp. צַד) *temples.* Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VI (expl. פאת ראשכם, Lev. XIX, 27) אילו חם הצ' מיכן וכ' that means the temples on both sides; Macc. 20ᵇ זה המשוה צְדָעָיו וכ' he who makes his temples as hairless as the spot back of his ears &c. Nidd.

30b ידיו על שני צדעיו its (the embryo's) hands rest on its two temples; Lev. R. s. 14. Ned. 49b צִידְעַי, v. חַגַּי; a. e.

צִי׳, צְדָעָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXVIII, 38. Targ. Jud. IV, 21, sq. (h. text רקה); a. e.—B. Bath. 60b צ׳ ובת צ׳ Ms. R. (ed. only בת צ׳) the depilation of the (upper) temple and of the lower temple; Midr. Till. to Ps. CXXXVII בת צְדָעָה (ed. Bub. צדעא). Sabb. 80b צ׳ ובת צ׳ (Ar. Var. בת צירדא, Rashi בת צִידְעָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. אַנְדִירְפֵּי.

צְדָעָא, צִדְעָתָא, v. preced. wds.

צָדַק (b. h.; reduplic. of זק; cmp. זָכָה) [*to be clear, pure, sincere,*] *to be right, true, just; to be cleared.* Y. Snh. IV, 22b top יכול אם צ׳ בדינך יִצְטַדֵּק בדיני you may think, if he (the guilty) is cleared in thy court, he will also be cleared in my (God's) court.

Pi. צִדֵּק 1) (cmp. זִכָּה) *to act in favor of a person; to be liberal.* B. Bath. 88b (ref. to Deut. XXV, 15) צַדֵּק משלך ותן לו be liberal with what is thine own and give it to him, i. e. add overweight and overmeasure (תֵּירוּמִים); Ḥull. 134a (ref. to the poor man's share). Num. R. s. 2 (ref. to ואתן צדק Job XXVI, 3) צִדֵּק׳ עמהם שלא וכ׳ the Lord dealt kindly with them in not changing their arrangements.—2) *to justify, declare* or *consider a person right; to defend.* Gen. R. s. 49 (ref. to Ps. XLV, 8) אהבת לְצַדֵּק את בריותי וכ׳ thou (Abraham) lovest to defend my creatures, and hatest to condemn them. Y. Snh. IV, beg. 22a צַדְּקֵיהוּ consider him to be right (a true witness), opp. חקריהו cross-examine him; Deut. R. s. 5.—Esp. צ׳ את הדין *to justify God's judgment, to submit to divine dispensation as just, to punishment as deserved.* Sifra Sh'mini, introd. כיון ששמע אהרן כך צ׳ ... ושתק when Aaron heard this, he submitted to divine judgment and kept his peace (Lev. X, 3). Ib. אברהם צוי׳ עליו וכ׳ Abraham resigned himself to God's will, for we read (Gen. XVIII, 27), 'I am dust and ashes'. Ib. צִדְּקוּ עליהם וכ׳ they resigned themselves &c. Y. Sot. VIII, 22c bot. צִדְּקֵיהוּ שצירֵךְ עליו וכ׳. Shallum was surnamed Zedekiah (justifier of God), because he justified God's judgment upon him. Ab. Zar. 18a ... בשעה שיצאו צידקו עליהם וכ׳ all three of them, when they were taken out for execution, resigned themselves &c. (reciting an appropriate Bible verse); a. fr.—Part. pass. מְצוּדָּק; *pl.* מְצוּדָּקִים. Mekh. Mishp., s. 20 (ref. to Ex. XXIII, 8) שונא דברים המצ׳ וכ׳ he will hate the justified words (the exhortations to justice) spoken at Sinai; Yalk. Ex. 353 (not דברי).

Hif. הִצְדִּיק 1) *to justify, clear, declare to be right; to make virtuous.* Snh. 10a (ref. to Deut. XXV, 1) עדים שהרשיעו את הצדיק ואתו ... והִצְדִּיקוּ וכ׳ when witnesses denounced an innocent man, and other witnesses came and justified him that was right, and thus exposed those (first witnesses) as wicked men; Macc. 2b. Gen. R. s. 21 (ref. to Ps. XVI, 15) לכשיקיץ ... אני מַצְדִּיקוֹ מאותה גזרה when he that is created in thine (Adam's) image shall awake (when the Messiah comes) ..., then I shall clear him from this decree (of expulsion from Eden). Lev. R. s. 4, beg. (ref. to Koh. III, 16) מקום שהִצְדִּיקִים וכ׳ there where I made them virtuous and called them divine beings ..., there they acted wickedly &c. Gen. R. s. 43 (ref. to Gen. XIV, 18) המקום הזה מַצְדִּיק וכ׳ this place (Salem-Jerusalem) makes its inhabitants righteous.—ה׳ עליו את הדין ה׳ *to deal strictly with.* Taan. 8a כל המצדיק ... מַצְדִּיקִין עליו את הדין וכ׳ he who makes himself righteous here below (who strives for righteousness) is judged righteously (strictly dealt with) in the judgment above (cmp. Yeb. 121b quot. s. v. הִקְדִּים). Hor. 11b (play on צדקיהו) אמר לו יה רַצְדִּיק עליך וכ׳ he (Nebuchadnezzar) said to him, Yah shall deal strictly with thee, if thou wilt rebel against me; a. fr.—2) *to treat with* צְדָקָה, *to be liberal towards.* Y. Peah IV, end 18c (alluding to Ps. LXXXII, 3) עני ורש הַצְדִּיקוּהוּ במתנותיו (not ועשיר) treat the poor and needy liberally as regards the gifts belonging to him (v. Ḥull. 134a quot. supra).—3) ה׳ את הדין *to submit to divine judgment, be resigned* (v. supra). Sifra l. c. למודים צדיקים שמַּצְדִּיקִים וכ׳ the righteous are wont to resign themselves to the will of God. Taan. 11a מצדיק עליו וכ׳ he acknowledges the justice of the verdict and says, you have judged me rightly &c. Ber. 19a והוא עומד ומצדיק וכ׳ he (the mourner) stands up and declares the judgment to be just &c.; a. fr.—*Part. pass.* מוּצְדָּק *justified, lawfully qualified.* Gitt. 86a (in a Chaldaic formula of sale of a slave) לעבדו וכ׳, v. עַבְדוּתָא.

Hithpa. הִתְצַדֵּק *to justify one's self, excuse one's self.* Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLIV, 16) מה נִתְצַדָּק בדינה how can we justify ourselves for what we have done in the case of Dinah (that we killed the Shechemites)? &c.; Yalk. ib. 150.

צְדִיק, צְדַק ch. same, *to be clear, just.* Targ. Ps. XIX, 10 צְדִיקוּ Ms. (ed. זכיאו).

Af. אַצְדֵּק *to justify, do justice to.* Ib. LXXXII, 3.—א׳ דינא *to acknowledge the justice of divine judgment.* Taan. 22b דקא מַצְדֵּיק דינא אנפשיה וכ׳ Ms. M. (ed. מצדיק עליה וכ׳) that he acknowledged the justice of God's decree over him, saying (Lam. I, 18) &c.

צֶדֶק m. 1) (b. h.; preced.) *righteousness, justice, equity; virtue.* Ḥag. 12b, v. עֲרָבוֹת I. Yalk. Deut. 907 (ref. to Deut. XVI, 19) אין יוצא ידי עולמו עד שיורה צ׳ בהוראתו he (that takes bribes) will not finish his days before he will prove that his (wrong) decision was right; Sifré Deut. 144 עד שיורוהו (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. LVIII ed. Bub. ולא הודה בצֶדְקוֹ he would not confess that David was right. Ib. או בצ׳ שפטתם did you pursue me justly? בצ׳ רדפתם אחרי or did you judge me in righteousness?; a. fr.—מְשִׁיחַ צֶ׳ *the true Messiah* (Jer. XXIII, 6). Pesik. R. s. 37 אפרים מ׳ צִדְקִי Ephraim, my (the Lord's) true Messiah. Ib. מ׳ צִדְקֵנוּ our true Messiah; a. fr.—2) *Tsedek*, the planet *Jupiter.* Sabb. 156a, v. צֶדְקָן. Ib.b top דקאי צ׳ במערב because *Ts.* stands in the west (thy planet is declining). Gen. R. s. 43 (ref. to Is. XLI, 2) מזל צ׳ הרה מאיר לו the planet *Ts.* shone on his (Abraham's) way; a. fr.

צְדָקָא ch. as preced. 1. Targ. Ps. IV, 6. Ib. XXXV, 27; a. fr.

צְדָקָה f. (b. h.; preced. wds.) *purity, righteousness, equity, liberality,* esp. *almsgiving.* Deut. R. s. 5 (ref. to Prov. XXI, 3) הקרבנות ... והצ׳ והדין מכפרין וכ׳ sacrifices effect atonement only for the involuntary sinner, but right-

eousness (or charity) and justice atone for &c. Pes. 87b, v. פָּזַר. Tosef. Dem. III, 17, v. גַּבָּיי. Sabb. 118b גבאי צ' collectors of public charity; מחלקי צ' distributors of charity, v. חֵלֶק. Succ. 49b גדולה ג"ח יותר מן הצ' deeds of love are worth more than almsgiving; ib. צ' בממונו ג"ח charity is done at the mere sacrifice of money, deeds of love are performed with one's money and with one's person; צ' לעניים ג"ח וכ' almsgiving is only for the poor, deeds of love for the poor and the rich. B. Bath. 10b (ref. to Prov. XIV, 34) צ' מכפרת וכ' ... כשם as the sin-offering brings atonement for Israel, so charity is a means of atonement for the nations. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 19) מתחלה צ' ולבסוף משפט (not צדק) first charity (undiscriminating hospitality), and then justice; a. fr.—*Pl.* צְדָקוֹת. B. Bath. 10a (ref. to Prov. XI, 4, a. X, 2) שתי צ' הללו למה why two verses saying the same thing about charity? Treat. Der. Er. ch. II מחלקי צ', v. supra. Ruth R. to III, 3 וסכת זו מצוות וצ' 'anoint thyself' (ib.), that means with good deeds and charitable acts; a. e.

צְדָקָה, צְדָקָה ch., v. צִדְקָתָא.

צְדָקוּתָא, צִדְקוּ f. (preced.) *righteousness, justification, justice.* Targ. Koh. II, 21 (h. text כשרון). Targ. Ps. IV, 2 (ed. Wil. צִדְקוֹ). Targ. Prov. II, 9 Ms. (ed. צדקתא). Ib. VIII, 8; a. fr.

צַדְקָן m. (preced. wds.) 1) *acting justly;* 2) *charitable.* Sabb. 156a תאי מאן דבצדק יהי גבר צ' he that was born under the planet Tsedeḳ will be a right-doing man; expl. a charitable man (v. מְצֻוָּה) צ' במצוות.

צַדְקָנִית f. (preced.) *pious, virtuous, charitable.*—*Pl.* צַדְקָנִיּוֹת. Y. Snh. X, end, 29d; Bab. ib. 112a; Arakh. 7b שער נשים צ' the hair of pious women (in a condemned city, v. נָדַח). Ex. R. s. 1 בשכר נשים צ' וכ' through the merit of the pious women of the age were the Israelites redeemed from Egypt; a. fr.

צַדֻּקָת, v. צַדִּיק.

צְדַקְתָּא, צִדְקָתָא f. = h. צְדָקָה. Targ. Ps. IX, 9 Ms. (ed. זכותא). Ib. XI, 7. Ib. XVII, 1 Ms. (ed. צדקה). Targ. Esth. IX, 22 מעהא דצ' (ed. Lag. מעתא)=h. מָעוֹת של צדקה, v. מָעָה. Targ. Koh. VII, 12; a. fr.—Ber. 6b אגרא דתעניתא צ' the merit of a public fast lies in the distribution of charity.—*Pl.* צִדְקָתָא. Targ. Ps. CIII, 6 (ed. Wil. *sing.*).

צְדַרְיָתָא, צְדָרְוָא, צְדָרָא, v. sub צרד.

צָהַב (b. h.; cmp. זָהַב) 1) *to be bright, shine.* Men. 18a צָהֲבוּ פניו וכ' the face of R. J. brightened up (with joy); Ḥull. 7b; a. e.—Part. pass. צָהוּב; *pl.* צְהוּבִין. Ned. 49b הירום פניך צ' thou lookest bright to-day.—V. צָהוֹב.—2) (cmp. כְּרֵכֵם) *to be defiant.* Sifré Deut. 309 הית עומד וצוהב כנגד וכ' stood up and insulted a senator in the street; Yalk. ib. 942.—*Part. pass.* as ab. *jealous, angry.* Snh. 105a שני צ' זה לזה ... (Ms. O. a. Ar. צוֹהֲבִין) two watchdogs ... who were jealous of each other. Tanḥ. Vaëra 14 אש וברד צ' וכ' fire and hail are hostile to each other (cmp. דָּבַב).

Hif. הִצְהִיב 1) *to become shining.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 6, ch. VIII משיצהיבו when the feathers of the pigeons begin to be shining, contrad. to הזהיב (of grown doves) to shine, v. זָהַב; Ḥull. 22b.—2) (of metal) *to be bright, burnished, gold-like.* Midd. II, 3, a. e., v. נְחוּשְׁתָּן I.—Part. pass. מוּצְהָב; f. מוּצְהֶבֶת. Yoma 38a (some ed. מְצוּהֶבֶת *Pu.*), v. נְחוּשְׁתָּן I. [Ib. וחיתה מאירה, Ms. M. 2 מַצְהֶבֶת.]—3) (cmp. כִּיוֹצֵא ... רבים מַצְהִיבִין עליו כְּרֵכֵם) *to grieve.* M. Kat. 24b (Ms. M. מצווחין, v. Rabb. D. S. a. l. note) וכ' if a corpse is carried out on a bier, the people grieve over it (in sympathy) &c.

צָהֵב ch. same; *part. pass.* צְהִיב *grieved.* Lev. R. s. 9 [read:] כדו דאפיך צְהִיבִין וכ' now that you grieve so much, we will go with you &c.

Pa. צַהֵב *to grieve, provoke.* Targ. I Sam. I, 6.

Af. אַצְהֵיב *to be angry.* Koh. R. to III, 6 עבד גרמיה מַצְהִיב עם בריה he pretended to be angry with his son.

צָהֹב m., **צְהֻבָּה** f. (b. h. צָהֹב) *yellow.* Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. IX החליטו בשיער צ' if the priest declared him a leper on the ground of yellow hair (Lev. XIII, 30). Ib. אחת צ' ואחת שחורה one yellow and one black hair. Neg. III, 5; a. fr.

צְהוֹב, v. צִיהוּב.

צְהוּבָא, v. צַהֲוָנָא.

צְהֹרָא* m. (צָהַר) *sheen, light.* Targ. Ps. LXXXVIII, 15 ed. Lag. (oth. ed. נְהוֹרָא).

צַהֲרָא, צְהַרְיָא, צְהֵרַי, צָהֳרָיִם, v. sub צח'.

צְהָרִיבָה f. (צָהַב) *jealousy, anger.* Mekh. Mishp. 6; Yalk. Ex. 331 (ref. to Ex. XXI, 18) מגיד שהצ' מביאה וכ' this intimates that ill-will may lead to death.

צְהֵרַיִם, v. צָהַר.

צָהַל (b. h.) *to be bright, shine;* (of sound) *to shout.*

Pi. צִיהֵל *to shout;* (of horses) *to neigh.* Pesik. R. s. 27-28 והם מְצַהֲלוֹת אחריהם וכ' and they (the women) neighed after them like war-horses.

Hif. הִצְהִיל 1) *to be bright, shining.* Gen. R. s. 97 beg. יצא ופניו מַצְהִילוֹת he came forth with a shining face.—2) *to brighten, illumine.* Pesik. R. s. 20 כחמה ... אברהם שמַצְהִיל Abraham who illumined the whole world like the sun.

צָהֵל ch. same, *to be bright, glad; to shout.* Targ. Esth. VIII, 15.—Pesik. R. s. 14 הבהיקו וצָהֲלִין אפוי וכ' the face of R. P. became bright and shining (Koh. R. to VIII, 1 זהלין, v. זָהַל II).

צְהָלָה f. (preced.) 1) *shouting, rejoicing.* Num. R. s. 10 צְהֲלַת שמחת בית וכ' the joyful shouting at the dedication of the Temple &c.; Midr. Prov. to XXXI, 5, v. בְּלוּזְמָא. Ib. ויהיתה צ' ושמחה ושמחת וכ', read: והיתה צ' ושמחה and there was shouting and joy (on account of the daughter of Pharaoh) and the rejoicing over the dedication &c.—

2) צהלת סוסים *neighing of war-horses.* Sot. VIII, 1; Sifré Deut. 192.

צָהַר (cmp. preced. wds., a. זָהַר) *to be bright, shining.* *Hif.* **הִצְהִיר** *to brighten.* Lev. R. s. 5 ... שהוא משיר ומַצְהִיר וכ' which removes the hair and makes the body (skin) glistening; v. עָנַן.

צָהַר ch. same; trnsf. *to be clear, to understand.* Kidd. 39ª לא צָהַרְיתוּ you do not understand (the law) clearly; cmp. חָוַר. Bets. 14ᵇ דחוה קלופיה צָהִיר טפי Ms. M. (ed., v. צִיהֲרָא) the peeled surface of the grain was very bright (white,—an indication that it was pounded immediately before it was cooked).

צַהַר m. (preced.) *glossy, white scurf.* Targ. Y. Lev. XIII, 39 (h. text בהק).—Gitt. 86ª Alf., v. טַצְחַר.

צֹהַר m. (b. h.; preced.) *light; window.* Gen. R. s. 31 (ref. to Gen. VI, 16) expl. as *window,* and as *jewel.*—*Du.* צָהֳרַיִם *noon-time.* Snh. 108ᵇ (ref. to צהר, Gen. l. c.) אמר לו ... מאירות לכם כצ' the Lord said to him, place in it (the ark) jewels and precious stones that they may give you light as bright as noon. Tanh. Kdosh. 9. Men. 18ª. Ab. III, 10 יין של צ' drinking wine at noon-time; a. e.

צְהָרָא, v. צִיהֲרָא.

צָוָא, צְוָא *to dry up,* v. צוּי II.

צַוְאָה f. (צָוָה) *command, order, verbal will.* B. Bath. 147ª בצ' בעלמא by mere expression of his will (without symbolical possession); a. e.—*Pl.* צַוָּאוֹת. Ber. 15ᵇ וכתבתם ... 'אפי' צ and thou shalt write them' (Deut. VI, 9, XI, 20) the entire section must be written out (in the T'fillin), including the orders ('thou shalt write', 'ye shall bind' &c.). Ib. (ref. to the roll written for the Soṭah, Num. V, 23) צ' אינו כותב ... אלות the priest writes the curses but not the instructions; Sot. 17ª וקבלות צ' (not צוואת) the instructions and the affirmations (by the woman saying Amen).

צֹאָה, צוֹאָה f. (b. h.; v. צוּי II, cmp. צַחֲנָה) *filthy matter, excrement.* Pesik. Dibré, p. 111ª (ref. to צֵא, Is. XXX, 22) צ' תאמר לו call it (the idol) filth; Yalk. Lam. 998; Yalk. Prov. 932 (v. צאה). Ber. III, 5. Ib. 25ª פי חזיר כצ' וכ' the mouth of a swine is like moving filth (you must not pray in its sight). Gitt. 57ª. Bekh. 29ᵇ מלובן מצוֹאָתוֹ wool cleansed of its dirt; a. fr.

צֹאִי, צוֹאִי m. (b. h.; preced.) *dirty.* Bekh. IV, 7 צמר מלובן (Ar. וצוי) washed or dirty wool, (corrected, ib. 29ᵇ מלובן מצואתו, v. preced.). Ḥull. XI, 2 מלובן ולא צ' (Mish. Cambridge צוי) washed, but not dirty wool; Tosef. ib. X, 5 צוי ed. Zuck. (oth. ed. צאוי, v. צָאָה).—*Pl.* צוֹאִים, צוֹאִין. Snh. 93ª (ref. to Zech. III, 3) וכי דרכו ... בגדים צ' was it Joshua's habit to wear dirty clothes?; Yalk. Jer. 309.—Chald. צוֹאִין, v. צָאִי.

צַיְוָאר, צַוָּאר m. (צָוַר=צָבַר, v. סְוָאר) 1) *pile.* Ohol. III, 7, v. סְוָאר.—2) (b. h.) *neck,* esp. *the front of the neck, throat,* opp. עוֹרֶף. Ḥull. I, 4. Sabb. 58ª שבצַוָּארוֹ, v. חוֹתָם; a. fr.—Ab. Zar. 30ª, a. e. עלי ועל צַוָּארִי upon me and my throat, i. e. I take the responsibility. Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. דמו תלוי בצַוָּאר עדים his blood be suspended from the neck of the witnesses, i. e. they will have to answer for the innocent blood; Bab. ib. 44ᵇ ויהא קולר תלוי בצ' עדים, v. קוֹלָר. Cant. R. to IV, 4 צַוָּארֵךְ זה בית וכ' 'thy neck' (ib.) means the Temple; שכל הרמים ... היה צַוָּארָן ... פשוט וכ' for as long as the Temple stood, Israel's neck was stretched (uplifted) among the nations &c. Lam. R. to V, 5 [read:] על שבגדנו בצַוָּארֵנוּ בא יום צרה because we were faithless to our 'neck' (the Temple), the day of distress came; a. fr.—[Sabb. 90ᵇ צַוָּארֵי דקל Ms. M., v. צוּר III.]

צִוִּי, צַוְרָא, צַוַּר, צַיְאַר ch. same; mostly in *pl.* constr. צִוְרֵי, צִוְרֵי. Targ. Is. III, 16. Targ. Y. Gen. XLV, 14. Ib. O. צַוָּארֵיהּ (ed. Berl. צִוְרֵיהּ; ed. Vien. צִוְּארֵיהּ; v. Berl. Targ. O. II, p. 16); a. fr.—Sabb. 33ᵇ ודהוו יתבי עד צַוָּארֵיהוּ וכ' (Ms. M. צואראי) they sat in the sand up to their necks; a. fr.—B. Bath. 36ª צואר מדוזא (Ms. O. צוור) *the Neck of Maḥoza,* name of a valley.

צִיְרַנְיָיתָא, צַיְאַרְנִיָּיתָא f. pl. (denom. of preced.) [*throat-ticklers,*] *dainties.* Sabb. 136ª (to a person that observed mourning not required by law) צורנייתא קבעית למיכל Ms. M. (ed. צִוְרוֹנְיָתָא, Rashi ed. Sonc. צוואַרנוייתא; Ar. צודנ') dost thou want to eat dainties (which friends send to the mourner)?; M. Kat. 20ᵇ צַוְּרַנְיָתָא Ms. M. (ed. צודנייתא, Rashi צירונייתא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

צִוֵּב imperat. of נְצַב.

צוֹב, צוּב *pl.* צוּבִּין, צוּבִּים, v. צִיב.

צוֹבָא, v. צוֹבָה.

צוֹבָה f. = חֲצוּבָה II. Y. Erub. V, 22ᶜ bot. (expl. משולשים, Mish. ib. 3) בעשויים צ' when the three villages are situated in a triangle, opp. שורה. Y. Shebi. I, 33ᵇ top בעשויים צ' (not צובר) when the three trees stand in a triangle.

צוֹבָא, צוֹבָה (b. h.) pr. n. *Zobah, Zoba,* a portion of Aram. Targ. II Sam. VIII, 3. Ib. X, 6; a. fr.

צוֹבַע m. (צָבַע II) *dyeing material, plant used for dyeing.*—*Pl.* צוֹבְעִים, צוֹבְעִין. Shebi. VII, 1, sq. ממין חצ' (Ar. חצבעין) plants belonging to the class of dyers. Y. ib. VII, beg. 37ᵇ צב' לאדם dyeing plants to be used by men; צב' לבהמה to be used for food of beasts, in the Sabbatical year; a. e.—[Y. Sabb. VI, 7ᵈ תותבן צ', v. צְבָעוֹן II.]

צוֹבֶר, Y. Shebi. I, 33ᵇ top, v. צוֹבָה.

צוּד (b. h.; v. צָדָה) *to lie in wait, hunt, catch.* Gen. R. s. 66 (ref. to Gen. XXVII, 30) מזוירן לָצוּד נפשות (not נפשו) armed to hunt lives (to kill, with ref. to Ex. XXI, 13, a. I Sam. XXIV, 12; v. 'Rashi' a. l.). Ib. s. 67 חירה עשו צָד וכ' Esau caught deer and tied them. Ib. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 27 *sq.*) צד את חבריות בפיו he (Esau-Rome) catches men with his mouth (by means of insidious cross-

כצוות על וכ׳ it is like one crying over his house that has fallen in &c. B. Bath. 138a בצ׳ מעיקרא (or בצוחי), when he cried out (refused the gift) at the start (when it was offered to him). Sot. 42b צוֹחְחִין וכ׳ (better צוֹוְחִין) they (the gentile soldiers) shout (before they attack) and stamp; Sifré Deut. 192 צוֹוְחִים; a. fr.

Pi. צִוַּח same. Y. M. Kat. III, 82d top (ref. to הֹם, Ez. XXIV, 17) מכן שצריך לְצַוּוחַ (or לְצַוּוֹחַ *Kal*) from here we learn that ordinarily a mourner must cry out (lament). Bab. ib. 24b מְצַוְּוחִין Ms. M. (v. צָהַב). Tosef. Sabb. VI (VII), 14 חמְצַוַּוחַת לתנור וכ׳ a woman that shouts at the stove that the bread may not fall apart (a superstitious practice). Midr. Till. to Ps. XX מְצַוַּוחַת; a. fr.

Hif. הְצַוְוִיחַ *to cause to shout.* Sabb. 67b . . . המשתקת והמצַוַּוחַת לגריסין who tells people around her to be silent, when lentils are cooked, or to shout, when grits are cooked (a superstitious practice; Tosef. l. c. 15 והמציצת, v. צָנַן).

צְוַח, צָוַד ch. 1) same. Targ. Gen. XXVII, 34. Targ. Ex. V, 8 (O. ed. Berl. *Pa.*); a. fr.—Y. Taan. IV, 68a [read:] בגין דצָוְוחִין עלויי צפוראיי because the people of Sepphoris cry out against him (dislike him). B. Mets. 6a צ׳ דקא when he cried (complained of being wronged). Succ. 31a צָוְוחָה ולא אשגח וכ׳ (h. form) she complained, but R. N. did not mind her. Ib. צָוְוחָא . . . איתתא a woman whose father kept three hundred and eighteen servants is complaining before you. B. Kam. 86a וצ׳ מהנחו קרטופני Ms. M. (v. *Pa.*) and he cries (feels pain) on account of the sores; a. fr.—2) (=h. קרא) *to invite.* Lev. R. s. 28 . . . מאן דלא צַוְוחִינָן ליה וכ׳ who is he whom we did not invite, and who wrote these words?; a. e.—3) (=h. קרא) *to call, name, surname.* Targ. I Chr. II, 55; a. fr.—Y. Sabb. IX, 11d; Gen. R. s. 39, end, a. e. חמן צָוְוחִין וכ׳, v. עַמִּילָא. Ib. s. 87, beg., v. פַּתְיָא I; a. fr.—[Pes. 110b צווח דיקלא, v. צְוַי II.]

Pa. צַוַּוח 1) same, *to cry.* Targ. O. Ex. V, 8, v. supra. Targ. II Kings II, 12; a. fr.—2) *to cause to cry, to pain.* Sabb. 33b וקא נתרן . . . וקא מְצַוְּוחָן ליה (Ms. M. מצערין) the tears fell (upon his sore body) and gave him pain. B. Kam. l. c. (הנהו וכ׳) וצַוְּוחוי ליה Ar. (Rashi מְצַוְּוחֵי; ed. וצווחי מהנהו וכ׳, read וצווח, v. supra) and these sores gave him pain.

Af. אַצְוַח *to cause to cry out, excite to discontent.* Erub. 60a חזי דלא מַצְוַוחַת עלת בבי מדרשא (Ms. M. עלי) see to it that thou do not create discontent with it (me) at college; Ab. Zar. 74b.

צְוָוחָה, צְוָוחָא, צְוָוחָא, v. צְוִיחָא.

צְוָחָה, צְוָוחָה f. (b. h.; preced.) *cry.* Midr. Till. to Ps. XX אינו יכולה . . . צְוָוחָתָהּ I cannot bear her crying; a. e.—*Pl.* צְוָוחוֹת, צְוָחִין. Pes. 57a וכ׳ ארבע צ׳ צָוְוחָה four cries did the Temple court utter; Yalk. Lev. 469. Sot. VIII, 1 קול צ׳ (Y. ed. צווחה) the noise of the shoutings (of the enemy); (Sifré Deut. 192 התצווחה); a. e

צִיר׳, צְוָוחָא, צְוָוחָא, צְוָוחָא׳, צְוָוחָתָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 34 (O. ed. Berl. צִירְוָא, ed. Lsb. צְוָחָה). Targ. Ps. CXLIV, 14 צְוָחַת constr.; a. e.—Y. Taan. IV, 68a ובגין צְוָוחָה עבדין do we act with regard to popular

examination in court); ib. s. 37 צד . . . בפיהם catches people through their own mouth. Deut. R. s. 1 בשעה שיצא לצוד when he went hunting. Sot. 4b (ref. to Prov. VI, 26) הרי היא תְּצוּדֶנּוּ לדינה וכ׳ she will chase him to the judgment of Gehenna. Sabb. XIII, 5 הצד צפור למגדל וכ׳ he who chases a bird into the tower or a deer into the house. Ib. XIV, 1 הצָדָן he who catches them (on the Sabbath). Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. l. c.) צידני צד בבית צד וכ׳ a hunter, catching (captivating Isaac's good opinion) in the house, catching in the field, in the house (by asking), how are tithes given of salt &c.?; a. fr.

Nif. נְצוֹד, נִיצּוֹד *to be hunted, caught.* Sabb. 106b כל שבמינו נ׳ an animal which belongs to those that are hunted. Bets. III, 2 יודע שנְצוֹדוּ וכ׳ he knows that they have been caught on the eve of the festival. Sabb. I, 6 כדי שיְצוֹדוּ וכ׳ in time to be caught in the net before the Sabbath begins; a. fr.

צִיד, צוּד ch. same. Targ. Gen. XXVII, 3; 5; 33; a. fr.—Part. צָיֵיד, צָאֵד, צָאַד; f. צָיְדָא, צָאְדָא &c. Targ. Prov. VI, 26 (Ms. צריא, v. צְרִי I). Ib. XXIII, 28 צָאְדָא בגיא וכ׳ ed. Lag. (ed. צאר אבנא, corr. acc.) she catches thoughtless youths. Ib. II, 19 צָיְדִין (some ed. ציררין, corr. acc.; h. text רשיגו); a. fr.—Y. Sabb. VII, 10a דְצָיֵיד, v. כְּוִורָא. B. Mets. 85b וְצָיְדְנָא טבי; Keth. 103b וְצָיְדָנָא (Rashi וצדיינא), v. טַבָּיָא. Gen. R. s. 67 ציידא חיך צָדוּךְ how they caught thee, O hunter! Y. B. Bath. X, end, 17d בר נש דחוה צייד לחבריה וכ׳ if a man catches his neighbor in the street (for a debt), and one comes and says, let him go &c. Ib. VIII, 16b top לא צייד כלום he catches (obtains) nothing. M. Kat. 11a אזיל . . . צוד all went out and fished; a. fr.

Ithpe. אִתְצְיַד, אִיתְּ׳, *Ithpa.* אִתְצַיַּד, אִתְצַדַּי *to be caught.* Targ. Prov. VI, 2. Ib. III, 26.—Lev. R. s. 30 אתצייד דתוא וכ׳ (ed. Wil. אצתיייד, oth. ed. אתציד), v. לִיסְטָאָה. Y. Yeb. XVI, beg. 15c; Y. Sot. IX, 23c bot. ואתצידון וכ׳, v. בִּירְיָא; a. fr.

Ittaf. אִתַּצַד same. Gen. R. s. 79 הוות מִתַּצְדָה וכ׳ it (the bird) was caught and captured, v. סְפִּירְקוֹלָא I; a. e.

צוֹדָנִי, v. צַיָּדָנִי.

צודניתא, v. צַוַּארְנוֹרִיתָא.

צָוָה, v. צוי.

צוֹהַר, v. צֹהַר.

צָוָוא, v. צְוִי.

צְוָואָה m. (צוא, v. צָוָה; Syr. צוויא, P. Sm. 3371)=h. צִיּוּן, [*pile,*] *mark.* Targ. Ez. XXXIX, 15 ed. Lag. (Var. צְוִיתָא; ed. צִיוּנָא).

צַוּוארְנוֹרִיתָא, צַוָּוארָא, צַוָּואר, צַיְוָאָה, s. sub צַוָּא׳.

צָוַח, צָוַוח (b. h. צָוַח) *to cry, shout; to complain.* Keth. 14b ממזר וצוֹוֵחַ one that is called a bastard and brings complaint, opp. שותק. B. Mets. 24b והלא עומד וצוֹוֵחַ but does he (the loser) not stand up and cry (which shows that he has not given up the hope of recovery)? נעשה

crying, (are we to be guided by the popular dislike of a person)?

צְוִיר, v. צִיוִּיר.

צְוֵרָא, צַוַּר, v. צַוַּאר.

צְוִירוֹנְיָתָא, v. צַוַּארְנוֹרְיָתָא.

צַוְּרָנָא m. (denom. of צַוַּאר) *neck-chain*; trnsf. (cmp. קוֹלָר) *a gang of men.—Pl.* צַוְּרָנֵי. Kidd. 72b ... חזה אתי Elijah would come and send entire gangs away from us (Var. קולרין, v. Rashi a. l.).

צְוַארְנִירְיָתָא, v. צַוַּארְנוֹרְיָתָא.

צְוִיריוֹנוֹת, Cant. R. to VI, 4, v. צוּר II.

צָוֹת, v. צוּת.

צָוַת (cmp. צָבַת a. צוּת) *to join, attach.* [B. Mets. 29b צויות Ms. F., מצוית Ms. R. 2, v. צָוַן].

Ithpa. **אִיצְטַוַּת** *to be attached.* B. Bath. 80a אמה דמיצטוותא אברתא וכ' (Ar. דמיצטב) the mother bird will be attached to the daughter bird and to the mate that we leave with her, אידהי נמי תיצטוות וכ' (not תיצטוה, v. Rabb. D. S. a. l. note 300-400) she (the daughter), too, will remain attached to her mother &c. Ib. אמה אברתה מיצטוותא וכ' the mother remains attached to the daughter, but not so the daughter &c.

צַוְּתָא m. (preced.) *company.* Succ. 52a ... אורחין וצַוְּותִין בסימא (Ar. וצבתין) our way is long, and our company sweet (I am sorry that we have to part); Yalk. Joel 535 ואתריני בצַוְּותָה הוא ... אורחא וצוותא וכ' Tam. 27a דאזיל (Rashi משום צוותא) and the second one goes along only for company's sake.

צַוְּתָנִית, v. צִיתָנִית.

צַוַּחְתָּא, צְוָחָה, צְוָחָא, צְוָחָא, צַוַּח, v. sub צווח, צוות.

צְוִי m. (צאה, as נוי fr. נאה) *dirty,* v. צוֹאִי, a. צָאָה.

צָוֵי I, *Pa.* צַוֵּי (= צָוַח) *to cry, shout.* Hull. 53a bot. הוא מְצַוֵּי Ar. (ed. ארהו קא מעואי), v. עָוֵי II.—[Gen. R. s. 65 מצויין Ar. s. v. מצוי, v. צָוַן.—B. Mets. 29b מציין Ar. l. c., Ms. F. צויית, Ms. R. 2 מצויות, v. צָוַן.]

צָוֵי II, **צָוָה, צָוָא** (v. S. Sm. 3370) [*to contract,*] *to be hot, dry up, wither.* Pes. 56a צָאוֵי לאלתר ed. (Ar. צָוֵוי) it will at once dry up. Ib. 110b פקע וצווא דיקלא Ar. (ed. צווח דיקלא ופקע הוא, Ms. M. צָוָה) the bark burst, and the palm dried up. Ib. 111a וצווּ כרעיה his legs shrivelled.

Pa. צַוֵּי *to burn, desiccate.* B. Bath. 24b bot. ... דאזיל ומְצַוֵּי ליה the dust penetrates its heart and desiccates it (the plant).

צָוָה, צְוִי 1) *to join, attend.* Ber. 6b; Sabb. 30b לְצַוּוֹת לזה ed. (perh. fr. צָוַת, v. צוּת; Ar. לצבות), v. צָבַת.—[2) *to arrange, pile*; denom. צִיוּן.]

Pi. **צִוָּה,** צִוָּוה (b. h.) *to order, command; to appoint.* Men. 44a מצוה אחת צִיוָּנוּ וכ' the Lord gave us one command, its name is Tsitsith. Ib. צַוֵּה עלי ויעשוני וכ' give orders about me, that they make me a proselyte. Sabb. 23a, a. e. אשר קדשנו ... וצִוָּנוּ וכ' (abbrev. אקב"ו who has sanctified us through his commandments, and commanded us to &c.; וחיכן צִוָּנוּ and where did he command us (where in the Torah is it intimated)? B. Bath. 151b מְצַוֶּה מחמת מיתה one who disposes of his property, because he expects to die. Sifra Tsav, end כדי הָמְצַוֶּה למי שנצטוה the commander was worthy of him who was commanded; a. fr.—Part. pass. מְצוּוֶּה. Kidd. 31a גדול מצ' ועושה וכ' he who is commanded, and does (a good deed, because it is God's will) stands higher than he that is not commanded and does (a good deed); a. e.

Nithpa. **נִצְטַוֶּה** *to be ordered, commanded.* Ib. 38a שלש מצות נִצְטַוּוּ וכ' three commands were given to the Israelites on their entering the land. Ib.b כל מצוה שנצטוו וכ' whatever command was enjoined upon the Israelites before they entered the land. Y. Meg. I, 70d bot. אלו המצות שנִצְטַוִּינוּ וכ' these are the commandments which were given us through the mouth of Moses; a. fr.

צְוִיקָן, צְוִירָן, v. צַוַּקָן.

צְוִירָא, v. צִיוּנָא.

צְוִיל, v. צִיל.

בֵּית צ', צוֹלָאֵי m. pl. *inhabitants of Beth-Tsula.* Targ. Mic. I, 11 (Ms. צַלָּאֵי; h. text בית האצל).

צוֹלְצִילָתָא, צוֹלְצָלָא, v. צוֹצְלָא.

צוֹלָקָא, צוֹלָקְתָא f.=h. צַלֶּקֶת, *scar.* Targ. Y. Ex. II, 5. Targ. Y. Lev. XIII, 23; 28 (h. text צרבת).

צוֹם ch.=b. h. צוּם (cmp. צמם) *to restrain one's self; to fast.* Targ. II Sam. XII, 16. Targ. Y. Lev. XXIII, 29; a. fr.—Part. צָיְמִים, צָיְמִין; f. צָיְמָא, צָיְרְמָא; *pl.* צָיְרְמִין, צָרְמִי. Targ. II Sam. XII, 23. Targ. Y. II Lev. l. c.; a. fr.—Y. Ḥall. I, 57c top צָם תרי יומין fasted two days (observed the Day of Atonement two days). Y. Kil. IX, 32b bot.—Y. Ḥag. II, 77d bot. הוות צָיְרְמָה ומפרסמה she used to fast and make it public; a. fr.

Pa. **צַיְּים** same. Targ. Y. Lev. l. c.—Y. Ned. VIII, 40d bot. ר' J. ... צ' כל ערובת וכ' R. J. fasted every New Year's eve; ib. צ' ... דצומין observed three hundred voluntary fasts; Y. Meg. I, 70d top (also צם). Y. Sot. III, 19a מְצַיְּרְמָה (ר)אובדת וכ' she fasts and loses her virginity; a. fr.

צוֹם m. (b. h.; preced.) *fast, fast-day.* Treat. Sof'rim XVII, 4 ימי הצ' fast-days. R. Hash. 18b (ref. to Zech. VIII, 19) בזמן שיש ... אין שלום צ' when there is peace, these days shall be days of joy &c., when there is no peace, they shall be fast-days; a. e.—*Pl.* צוֹמוֹת, צוֹמִין. Koh. R. to X, 10 רגזרו צ' ותענויות let them decree fasts and afflictions. Y. Bets. II, end, 61d מן הצ' ומן התענויות (not התחנית) from fasts and &c. Meg. 16b; a. e.

צוֹמָא, צוֹם, ch. same. Targ. Joel II, 12. Targ. II Esth. III, 8. Targ. Zech. VII, 5 צוֹם תעני a fast of affliction; a. fr.—Y. Hall. I, 57[c] top; Y. R. Hash. I, 57[b] bot. תמן חשין לצ' רבה תרין יומין there (in Babylonia) were such as thought the Great Fast (Day of Atonement) should be observed two days (on account of the uncertainty of the calendar). Y. Ab. Zar. I, 39[b] bot. דאת מחשב ואת משכח צ' רבה וכ' for if you make the calculation, you will find that the Day of Atonement would have been on a Sunday (which must not be); a. fr.—*Pl.* צוֹמָיָא, צוֹמֵי, צוֹמָתָא. Targ. Esth. IX, 31; Targ. II Esth. ib. צומתא (ed. Lag. sing.). Ib. V, 1; a. e.—Y. Ned. VIII, 40[d] bot., v. צוּם; a. e.

צוּמוֹס, Tosef. Bekh. IV, 15 ed. Zuck., v. צוּמָח.

צוּמוֹת c. (צָמַת) (*forced*) *meeting of tradesmen for public labors, taxation* &c. Y. Peah I, 16[a] חנותא ... חוה לון צ' the storekeepers of ... had a meeting (v. כותנאי). Ib. 15[c] bot. אתת צמות לטחוניא a summons for public work was issued to the millers; Y. Kidd. I, 61[b] bot. אתא מצוותא (read צוּמוּתָא); a. e.

צוּמָח m. (צָמַח) [*grown over*, sub. אזנים,] *a person without* (or *with very small*) *auricles.* Tosef. Bekh. IV, 15, expl. ib. 16 צ' כל שאין לו אזנים (ed. Zuck. צומוס, corr. acc.) a *tsummaḥ* is an animal which has no external ears; Bekh. VII, 4 (44[a]) צמע (Bab. ed. צומע, Ar. צירמח), expl. שאזניו קטנות. Ib. (in G'mara) צירמע, a. צומע.—[V. צִרְמַח.]

צוּמְחָתָא f. (צָמַח) *sprouting bulb, seed-onion.* Y. Peah III, 17[c] bot. (expl. אימהות של בצלים; Mish. ib. 4) ושמואל אמר צ' Samuel says, it is what we call *tsumaḥtah*; v. פּוּרְדָּרָה.

צוּמָם, צוּמִים m. (אזנים sub. צָמַם) [*tied up,*] *a person whose auricles are a shapeless mass* (instead of being carved out). Tosef. Bekh. IV, 15 צומים, expl. ib. 16 צ' שאזניו מגופפות (ed. Zuck. צומת שאזניה וכ', corr. acc. שאזניו), v. גָּפַף; Bekh. VII, 4 (44[a]) צָמֵם (Bab. ed. צומם; Ar. צירמם), expl. שאזניו דומות לספוג whose auricles resemble a sponge. Ib. (in G'mara) צירמם.

צוּמָע, v. צוּמָח.

צוּמְצָמָאִי, v. צִימְצָמָאִי.

צוּמֵת, v. preced. art.

צוֹמֶת m. (צָמַת; cmp. צומוּת) *juncture*; צ' הגידין *the bunch of converging sinews in the thigh.* Ḥull. IV, 6; expl. ib. 76[a] מקום שהגידים צומתין בו there where the sinews converge. Tosef. ib. III, 6; a. e.

צוֹנָן, v. צוֹנֵן.

צוֹנִיתָא, v. צִינִיתָא.

צוֹנֶמָא, צוֹנָם m. (צָנַם) *rock, flint; granite.* Y. B. Bath. II, beg. 13[b] בצ' מוחר against a neighbor's granite wall it is permitted; Tosef. ib. I, 4 ובצונן (corr. acc.), contrad. to אבנים ordinary stones. Num. R. s. 16 אם ... חסתכלו של צ' וכ' observe their stones and pebbles, if they are granite-like, the fruits are fat; Tanḥ. Sh'laḥ 6. Nidd. 8[b] (נמצא בה) צ' וכ' if flint is found in breaking the ground, it is sure to be virgin soil. B. Bath. 18[a] דמפסיק צ' a granite block intervenes (preventing the roots from spreading over the neighboring ground). Pes. 47[b] צ' בר זריעה הוא Ms. M. is flinty ground fit for sowing?; a. e.—Y. Kil. VII, beg. 30[d] בחדין צלמא (corr. acc.) in flinty ground, opp. רכיכה; v. פְּתַח.—[Ber. 39[a] פת צ' Ar., v. צָנַם.]

צוֹנֶן m., **צוֹנֶנֶת** f. (צָנַן) *something cold.* Pes. 76[a] צ' לתוך צ' if cold meat is put into cold milk. Ib. בחרס צ' when the earthen vessel was cold. Dem. V, 3 על ... מעשר הצ' ומן הצוננות (Bab. ed. ומן הצ', corr. acc.) one may give the tithes from the hot bread for the cold, and from the cold for the hot; a. fr.—*Pl.* צוֹנְנִין, צוֹנְנִין; צוֹנְנוֹת. Pes. 94[b] כל העולם ... ומעיינות צ' וכ' the whole world (the earth) is hot, and the springs are cold &c. Y. Maasr. IV, 51[b] top תבשיל צוננין a dish of cold things (not yet cooked). Gen. R. s. 12, end (some ed. incorr. צונן). Y. Sabb. XX, 17[c] bot. צוננין, opp. פושרין; a. fr.

צוֹנֶנָת, צוֹנְנָא ch. same. Y. Sabb. IV, 6[d], v. צָנַן.

צוּעָה f. (צוע, denom. of יָצַע, *to lie down, to banquet,* v. צָעָא) *banqueting dish, plate.*—*Pl.* צוּעוֹת. Y. Keth. X, 33[d] bot. נְחוֹשֶׁת, v. ומן הצ' ובלבד מן הצ' באותו הלילה Ib. but you cannot seize plates prepared for use that same night.—[Tosef. Keth. VII, 11 הצועה ed. Zuck., read: הצוֹאָה.]

צוֹעַר (b. h.) pr. n. pl. *Zoar,* a town east of the Dead Sea. Yeb. XVI, 7 צ' עיר התמרים Z. the palm-town. Tosef. Shebi. VII, 15 עד שיכלה אתרון שבצ' until the last dates in Z. are gone; Pes. 53[a]; a. e.

צוֹעֵר m. (b. h. צָעַר; צָעֵר) *boy, servant.* Mekh. Mishp. s. 16 (ref. to Ex. XXII, 11) מעמו להוציא את חצ' 'from with him', this excludes the shepherd boy from responsibility; [another vers. להביא את חצ' this includes the shepherd's responsibility for the shepherd boy;] Yalk. Ex. 346 הצועד (corr. acc.).—*Pl.* צוֹעֲרִים, constr. צוֹעֲרֵי. Arakh. II, 6; Tosef. ib. II, 2, v. צָעִיר.

צוּף (b. h.; cmp. טוּף) [*to shine,*] 1) *to come to the surface, float; to lie in a conspicuous place* (on a stone, pillar &c.). Sifré Deut. 205 (ref. to Deut. XXI, 1 בשדה ולא) צָף על וכ' but not when found floating on the water; Sot. IX, 2. Y. Peah VI, 19[c] (if two bodies are found, one lying on top of the other, the ceremony of breaking a heifer's neck is not performed) משום ... תתחתון משום not for the lower one, because it is hidden, nor for the upper one, because it lies in a conspicuous place; Sot. 45[a] (referring to two sheaves lying one upon the other) והעליון מפני שהוא צף (Ar. עף) and the upper is not considered a forgotten sheaf, because &c. Ib. צפו עומדין לתוך וכ' (Ar. צפו ארץ עפו) if sheaves floated into a neighbor's field; ib. מונחין לא only when they came to lie in a conspicuous place, and not when they rested on the ground? Ib. bot. מין במינו לא הוי צף one thing lying on another of the same kind is not considered as above the ground. Cant. R. to VII, 9 צף הכבשן the furnace (in the ground) came

up to the surface (v. פַּלְטְרָא II). Ab. II, 6 גולגולת שצפה וכ' a skull floating on the water. Makhsh. IV, 5 התחזין והצפין water that is squirted out of, and that which overflows the vessel; Sabb. 12ª והצפין Rashi, a. Ms. O. (ed. והנצפין, corr. acc.); a. fr.—2) *to stick to the surface.* Sot. 48ᵇ; Y. ib. IX, 24ᵇ bot., v. גּוֹפָּה; Tanh. Ekeb 1 fine flour שהיא צפה בנפה (not בנפה) which sticks to the sieve; Yalk. Ps. 676 שהיא נפה בנפה (corr. acc.).—V. צָקָה.

Hif. הֶצִיק, הֶצִיקָה *to bring to the surface, cause to float; to cause to overflow; to flood, inundate.* Tanh. B'shall. 2 ד' הברזל caused the iron axe to float. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 8) אין ויפץ אלא ויצא ד' עליהן חרם וד' וכ' *vayafets* means *vayatsef,* he made the sea flow over them, and caused thirty families to flow (issue) from them. Lev. R. s. 27, beg. שלא יציק התולם that it (the deep) may not inundate the world; Midr. Till. to Ps. XXXVI; Yalk. Ps. 726. Nidd. II, 7 (expl. מבקעת בית כרם ומציק מדמי ארמה) מים (עלית) earth from the valley of Beth Kerem, upon which you make water float; Y. ed. מַרְצָק עליו מים (fr. צָפָה); expl. ib. 50ᵇ top מרצק מים ע"ג מעלית one makes the water come to the surface through a rag spread and pressed over it. B. Mets. 23ᵇ במצוק when he poured the sealing wax over it (without making an impression; Ms. O. a. R. 1 בציק *Hof.* when the wax was poured over it).

צוֹק ch. same.

Ithpe. אִצְטַיַּיק *to look out.* Targ. Y. II Num. XXI, 20 דנצטייקא (Ixt. דמצטפיא; Targ. O. ומסטכייא; h. text ונשקפה).

צוֹפָא, Tosef. Sabb. V (VI), 2, v. צִיפָּה.—*Pl.* צוֹפִים (צוֹפִין), v. צִיפָּה.

צוֹפֶה m. (b. h. צָפָה; צָפָה) *watchman, seer, prophet, inspired man.*—*Pl.* צוֹפִים, צוֹפְיָן, v. מַנְצֶפַ"ךְ; Y. Meg. I, 71ᵈ מאן אינון אילין צופין who were those inspired ones? Bab. ib. 14ª (ref. to I Sam. I, 1 רמתים צופים) אחד מאתים צ' וכ' one of the two hundred prophets that prophesied in Israel. Gen. R. s. 45 (ref. to Prov. XXXI, 27) בני ביתו ... צ' היו וכ' the members of Abraham's household were prophets, and she (Hagar) used to look at them.—[Num. R. s. 19; Yalk. Is. 316, v. צָפָה.]—V. צָפָה.

הַצֹּפִים, צוֹפִים pr. n. (v. preced.) *Ha-Tsofim* (*Outlook, Scopos*), an eminence north of Jerusalem. Y. M. Kat. III, 83ᵇ bot. חרואה את ירושלם בין הצ' וכ' he who sees Jerusalem (after its destruction) from the Scopos, must rend his garments. Tosef. Pes. II (III), 13 אם עבר הצ' if (in going from Jerusalem and noticing that he has sacred flesh with him) he has passed the Scopos; Pes. III, 8 צופים; ib. 81ᵇ; Ber. 49ᵇ; a. e.—Sot. 48ᵇ, v. גּוֹפָה.

צוֹפְרִיאוֹת, Yalk. Hab. 565, v. דִּיפְתְּרִיאוֹת.

צָוַץ (צָוַח) (apocop. of צוצו=צפצפו); *Pi.* צִיוֵּץ, צִיוֵּחַ, *Pilp.* צוֹפֵר מְצוֹוֵץ ויודע על *to chirp.* Koh. R. to I, 1 מה מצוץ when a bird chirped, he (Solomon) knew what it chirped for; Cant. R. to I, 1 מְצוֹצֵי (Yalk. Kings 175 המצפצפים). Lev. R. s. 6 (expl. המצפצפים, Is. VIII, 19) המְצַיְּצִים or המְצַיְּצִין (not המצייצין); Yalk. Is. 281 דמצייצ' (read דמ'). Gen. R. s. 65 אם מצאתם ... מְצַיְּצִין בקולם וכ' Ar. (ed. a. Var. Ar. מצפצפין) if you find there school children chirping with their voices, you cannot attack them (the Jews). Ib. בזמן שקולו של יעקב מצוי וכ' (read: מְצַוֵּץ; Ar. s. v. מצוי: מצויין, cler. error for מְצַוֵּץ; Var. מצפצף) when the voice of Jacob chirps in the synagogues, the hands are not Esau's hands (they have no power over Jacob). Tosef. Sabb. VI (VII), 15 המְצַוֵּצֶת לאורז (not לאוזן, v. ed. Zuck. note), v. צָוַח.

צָוַץ, צָוַח ch., *Pa.* צַוֵּץ, צַוֵּחַ, (*Palp.* צַוְצֵי) same. Pesik. Dibré, p. 110ᵇ (expl. צהלי, Is. X, 30) צַוְּיצוּ בקלך Ar. (ed. Koh. צייצי; ed. שישר קולך); Yalk. Is. 284 צוצי קולך chirp with thy voice (let thy voice chirp, in studying the Law); v. לַבְלֵב. Nidd. 42ᵇ שמעית ולו דצַוֵּיץ וכ' (Ar. דצריץ) I heard the infant squeak at sunset-time, but it was not born &c. Koh. R. to XII, 4 כד שמע ... מְצַוְּצָיִן וכ' (some ed. מצוריצן, corr. acc.) when he hears the birds chirp, he thinks robbers are coming &c.; Yalk. ib. 979 מְצַיְּצִין. Lev. R. s. 16 צירפוריא מצויצין Ar. (Var., a. ed. קולנין). [Yalk. Is. 281, v. preced.].—Trnsf. (of the singing of boiling water) *to boil.* B. Mets. 29ᵇ אלא דלא צַוֵּיץ only when the water has not been steaming (Ar. מְצַוְּצָן Ms. F. צַוְּחַת; Ms. R. 2 מְצַוְּחַת, v. צְוַר I); Hull. 84ᵇ צַוֵּיץ Ar. (ed. צַוֵּץ).

צוּץ (b. h.; = צאצא, v. יָצָא) *to come forth; to shine; to bloom.*

Hif. הֵצִיץ 1) *to bloom, sprout.* Koh. R. to XII, 5 מחיכן מְצִיץ some ed. (oth. מְנִיץ, v. נָצַץ) from what part of the body will man sprout forth (at resurrection)? Yalk. ib. 979 משכמה שהוא מְצִיץ (Koh. R. l. c. 7 משניץ) from the time of blooming; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); a. e.—2) *to cause sprouting.* Gen. R. s. 28 מהיכן הקב"ה מציץ וכ' from what part will the Lord cause man to sprout forth?, v. supra; Lev. R. s. 18; Yalk. Koh. l. c. מכין (corr. acc.).—3) *to look out, peep.* Yoma 67ª הדו מְצִיצִין ורואין וכ' they looked out to see &c.; R. Hash. 31ᵇ. Hag. 14ᵇ, a. e., v. פָּנָע. Hull. 47ᵇ הֲצִצְתִּיו בו I looked at him. Pirké d'R. El. ch. XIX והציצו עיניהן, v. שׁוֹעֵל; a. fr.—Yoma 35ᵇ הֲצִיצוּ עיניהן they *made* their eyes *look* around (Ms. M. 2 הציצו only).

Hof. הוּצַץ *to be made to bloom; to break forth.* Kidd. 66ª (in a historical fragment) ונתוצץ הרעה ע"י וכ' and the evil broke forth (took its start) through the agency of Elazar &c.

Pi. צִיֵּץ (denom. of ציצית) *to provide with show-fringes.* Sabb. 131ª אם צ' טלירתו (Ms. M. עשה ציץ לט') if he put fringes on his cloak (on the Sabbath).—Part. pass. מְצוּיָּץ; f. מְצוּיֶּצֶת; *pl.* מְצוּיָּצוֹת. Ib. 25ᵇ סדינין המצ' linen cloaks provided with woolen fringes. Men. 43ª. Pesik. R. s. 15; a. e.

צוּץ ch., v. צִיץ.

צָוְצִי, צוֹצִי, v. צָנַן, צִנָּה.

***צוּצְיוֹנְיָ** m. pl. (denom. of צוצא) *provided with a tuft, crested*; (Rashi: *of Zeizûn*). Hull. 62ᵇ, v. כּוּפְשָׁנָא.

צוֹצִילְתָּא, v. צוֹצְלָא.

צוּצְרָתָא f. (נִיצוֹץ ch.; cmp. meanings of נֵץ a. צִיץ) 1) צ' דנורא *ray of light.* B. Bath. 73ª; Yalk. Is. 337; Yalk. Jer. 276 צ' דנ' חוורתי a ray of whitish light. Taan. 25ª נפרק צ' דנ' וכ' a ray of light proceeded from his forehead; (Ms. M. also צְצוּתָא). Sabb. 56ᵇ נתן דצ' Nathan 'with the ray of light' (a repentant sinner with a halo; oth. opin. whom an angel seized by his *forelock*, v. infra, afterwards known as (Mar) Ukba, the Resh Galutha; v. Rashi to Snh. 31ᵇ).—2) *forelock.* Men. 42ª וצריך לפורדה כי צ' וכ' (Ms. R. 2, a. Rashi צִיצֵי) he must separate it (the show-fringe) like the forelock of the gentiles; Yalk. Num. 750 צ'.—3) *tail* of a mouse. Sabb. 121ᵇ נקוטו בצוצרתיה (ואפקוה not) ואפקוה take it by its tail and carry it out; Bets. 36ᵇ (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 50).

צוֹצָל m. (v. next w.) *dove.*—*Pl.* צוֹצָלִין. Y. Pes. X, 37ᵇ bot. נשים ... כגון כסנים וצ' women are cheered on the Holy Days with what is appropriate for them, e. g. roasted ears and doves; [comment. מסנים וצ' *shoes* and *bright-colored garments.*]

צוֹצַל, צוֹצִילְתָּא, צוֹצְלָא f. (=צַלְצַל; צלצל) *a species of small turtle doves.* B. Bath. 75ª השתא כבריעתא דצוצלא וכ' Ar. ed. Koh. (ed. צִיצְלָא; Rashi צוצילתא; Ms. M. צַלְצָלָא; Ms. R. צִילְ'; Ms. H. צִילְצוּלָא; v. Rabb. D. S. a. l. note) we do not even find a jewel as large as the egg of a dove, and (you say) we shall find jewels of such sizes?; Snh. 100ª צוּלְצָלָא Ms. M. (ed. צִילְצָלָא; Ms. K. צוּלְצִילְתָּא; Ms. F. צוצילתא; Pesik. ʿAniya, p. 137ª שפנינא). Sabb. 80ᵇ צלצלתא Ms. M. (ed. צִילְצָלֵי, צילצלא *pl.*; Ms. O. צוצילתא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

צוּצְרַת, Y. Erub. VIII, 25ª bot. לצ', read: לְבָצוֹצְרָה.

צוּצְרִיוֹת, Yalk. Ps. 623, v. בְּצוֹצְרִיוֹת.

צוֹצַרְיוֹדְ pr. n. pl. *Tsots'raya* in Babylonia. Y. Yeb. I, end, 3ᵇ; Y. Kidd. IV, 65ᵈ top צָצַרְיָא; Bab. ib. 72ª צִיצוֹרָא.

צוֹק I=פָּצַק, *to pour.* Num. R. s. 9 (ref. to Num. V, 15) אבל צָק הוא וכ' but he may pour oil upon the leavings.

צוּק II (b. h.) [*to be narrow,*] *to be distressed, worry,* v. next w.

Hif. הֵצִיק *to distress, afflict.* Snh. 104ᵇ כל המַצִיק לישראל וכ' whoever persecutes Israel, does never get tired (with ref. to Is. VIII, 23); Yalk. Is. 282. Snh. 94ᵇ, v. עָתַם; Yalk. Kings 237. Sifré Deut. 357 מציקים חמְצִיקִין לו oppressors that will oppress him; a. e.—V. מַצִיק.

צוֹק ch. same. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. לא תָצוּק רוח אנא worry not (over the temptation to sin), I am a spirit (not a real woman).

צוֹק m. (preced.) *narrow point, peak, precipice,* esp. *Tsok,* the mountain from which the scapegoat was precipitated. Yoma VI, 4, sq. Ib. 67ᵇ ומנין שבצ' and whence is it proved that the scapegoat must be led to a precipitous place?; a. e.—*Pl.* צוֹקִין. B. Mets. VII, 10; ib. 36ᵇ; a. e.

צוּקְתָּא f. (preced. wds.) *distress, trouble.* Targ. Y. I. Gen. XLII, 36 (some ed. צוּקָתָא *pl.*).

צוּר I m. (b. h.; צָחַר; cmp. טוּר) *rock.* Ex. R. s. 15 ומצא שם צ' גדול and found there a large rock; a. e.—*Pl.* צוּרִים. Ib. כאן ... על הצ' הללו here I will build the fortress, on these rocks.—[Tosef. Pes. VII, 13 שומרי צו' ed. Zuck., read: צְרִים, v. צִיר II).—Trnsf. [*Protection,*] *the Lord*; (in Agadah derived from צָר; v. next w.) *the Creator.* Ber. 5ᵇ (ref. to Job XVIII, 4) אין צ' אלא הקב"ה *tsur* means the Holy One &c. (with ref. to Deut. XXXII, 18). Lev. R. s. 23 (ref. to Deut. l. c.) יוצר ... תחשתם you have weakened the power of the Creator. Pirké d'R. El. ch. XLIII מרד בצ' עליון rebelled against the Rock on high; a. fr.

צוּר II (b. h.; cmp. צָרַר) [*to turn,*] 1) *to tie around, wrap.* B. Kam. 49ᵇ, a. e. וכי לָצוּר על פי וכ' does one want a document to tie around his flask?, i. e. does one care for a paper except for the value it represents? Koh. R. to VIII, 8 (ref. to Zech. XII, 1 ויוצר) צָר רוח של אדם בגופו he tied up the spirit of man in his body, v. צָרַר; a. e.—2) *to form, shape.* Sabb. 75ᵇ הצָר צורה בכלי he who draws a figure on a vessel. Ib. 103ᵇ עד שיְצוּר כולו until he has drawn the entire figure which he intended to draw. Gen. R. s. 7, beg.; Yalk. ib. 11 מדת בו"ד צר צורה ... יכול לצור (not מלך) צורה במים a human being draws a design on land, can he draw a design in water?; Mekh. B'shall., Shir., s. 8. Lev. R. s. 14 לשני ציירין זה צר דמותו וכ' like two painters, one paints the likeness of one &c.; a. fr.—Zeb. 94ª, v. infra.—3) (with על) *to surround, besiege.* Sifré Deut. 203 אין צָרִים על עיר וכ' we must not begin the siege of a town later than three days before the Sabbath; a. e.—[4) (cmp. זוּר) *to press,* v. צִיר I.]

Pi. צִיֵּיר *to draw, paint; to embroider.* Zeb. 94ª בגד ... עלו לצַיְירוֹ ... Rashi (ed. עלית לצוּרָה; v. Rabb. D. S. a. l. note 1) a garment which one intends to embroider.—Part. pass. מְצוּיָּר, מְצוּיֶּרֶת; f. מְצוּיֶּרֶת; *pl.* מְצוּיָּרִים, מְצוּיָּרִין; מְצוּיָּרוֹת, מְצוּיָּרֵי. Num. R. s. 12; Cant. R. to VI, 4 (not צוויירינות); Yalk. Num. 713 (not מצויירנות), v. צָבַע I.

צוֹר ch. same, 1) *to tie around.* Snh. 48ª; Ber. 23ᵇ דאזמניה לְמֵיצַר ... צָר וכ' which he designated to wrap T'fillin in; if he did so &c. (v. צָרַר).—Part. צָאֵיר, צָיֵיר. Y. Ber. IV, 7ᶜ top הוה צ' גולתיה וכ' tied Rab's cloak up &c.; Y. Taan. IV, 67ᶜ.—Part. pass. צָאִיר, צָיִיר, צָיְרִין. Targ. Job XLI, 7.—Hull. 105ᵇ כל מילי דציירי ותחים whatever is tied up or sealed. B. Mets. 24ᵇ דצָיְרֵי בסדינא ... אשכח found four Zuzin tied up in a sheet. Lev. R. s. 6; a. fr.—2) *to draw, shape, design.* Targ. Am. IV, 13 דצר ed. Lag. (ed. Wil. דְיצַר, v. יָצַר). Targ. I Kings VII, 15; a. fr.—Part. pass. as ab. Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—3) (with על) *to besiege.* Targ. Deut. II, 19. Targ. O. ib. 9 (Y. תעיק; h. text תצר). Targ. O. ib. XX, 12; 19. Targ. I Sam. XXIII, 8 (ed. Lag. לימצר, read למיצר); a. fr.—Gitt. 56ª צר עלה וכ' he besieged it (Jerusalem) three years; a. e.

Pa. צַיֵּיר 1) *to form, shape, paint, engrave.* Targ. Job X, 8. Targ. Jer. XXII, 14; a. e.—Part. pass. מְצַיַּיר, מְצַיַּר. Targ.

O. Ex. XXV, 33, sq. (h. text משקד). Targ. Ez. XXIII, 14 (h. text מחקה). Targ. Y. I Lev. XXVI, 1 (h. text משכית).—Gitt. 36a; 87b, v. כְּוָורָא, חֲרוּתָא, מְכוּתָא.—2) *to tie up, fold under.* Men. 37b האי מאן דצָיְרְהֵיה לגלימיה Rashi (ed. דצריריה; Ar. דצארי) he who folds his cloak (and puts the show-fringes on the fold).

Ithpa. אִצְטַיַּר *to be embroidered, shaped.* Targ. Ps. CXXXIX, 15 (ed. Wil. אצטיד, corr. acc.; h. text רקמ׳).—[*Ithpe.* אִתְצַיַּר, v. יְצַר.]

צוּר III m. (preced. wds.) [*twist,*] דקל צ׳ *band made of palm-bark* (cmp. נֵצֶר III).—*Pl.* constr. צוּרֵי. Sabb. 90b צ׳ דקל שתים (Ms. M. צְנָוארֵי; Ar. צָרֵי) he who carries palm-bands abroad (on the Sabbath), has transgressed the law by carrying two strips.

צוּר ch. same.—*Pl.* צוּרֵי. Ab. Zar. 75a bot. חבלי דצ׳ (Ar. צרר) ropes made of palm-bands.

צוֹר (b. h.) pr. n. pl. *Tyre* in Phœnicia. Gen. R. s. 61 end כל צ׳ ... מלא בצ׳ מדינה וכ׳ wherever in Scripture Tsor is written *plene,* the city of Tyre is meant, where it is defective (צר *enemy*), Rome is meant; Tanḥ. Bo 4; Pesik. R. s. 17. Y. B. Kam. IV, 4b סולמירא דצ׳; Y. Ab. Zar. I, 40a bot., v. סוּפָּמָא, סוּפָּמְיָא; a. fr.—Denom. צוֹרְרִי, צוֹרֵר. Bekh. VIII, 7, a. e. צ׳ מנה, v. מָנֶה. Yalk. Deut. 821 סיוף צוריי a Tyrian sword (Tanḥ. Vaëth. 6 הנדירי). Maasr. III, 5, v. חָצֵר; a. fr.—Chald. צוֹרָאָה; *pl.* צוֹרָיֵיא, צוֹרָאֵי. Y. Sabb. II, 4c bot.; Y. Meg. II, 73b bot.

צוֹרָא, צוֹרָה, v. צוֹאר.

צוּרָא, v. צוּרְתָּא.

צוֹרָה, צוֹרָיֵיא, צוֹרָאֵי, *pl.* צוֹרָיֵיא, צוֹרָאֵי, v. צוּר.

צוֹרְבָא m. (צָרַב) *mark of a burn, scab*; צ׳ מרבנן *one that has caught fire by associating with Rabbis* (cmp. Ab. II, 10); *a student of rabbinical lore.* Meg. 28b אי צ׳ מר׳ הוא וכ׳ if he is a rabbinical scholar, let him recite a Halakhah, contrad. fr. תנא one who knows Mishnah. Taan. 4a, v. פַּרְצִידָא. Ib. האי צ׳ מר׳ דרתח וכ׳ if a young student is hot (of temper), it is the learning that heats him. Keth. 105b הדהוא צ׳ מר׳ דמרחמין וכ׳ if a student is popular ...; it is not because he is superior to others, but because he does not reprove the people &c. Sabb. 23b; a. fr.

צוֹרְבָה, v. צָרְבָה.

צוּרבת, Yalk. Jon. 550, v. צוּרְכָא.

צוּרָה f. (b. h.; צור) 1) *form, shape, figure; painting.* Y. Sabb. VII, 10d כלי צ׳ a vessel with raised figures, v. גְּבַל II. Y. Shebi. VIII, 38a top [read:] חבשיל שנחלקלה צוּרָתוֹ a dish that has become defaced (looking repulsive). Tosef. Zeb. VII, 6 תעבר צוּרָתָהּ; Pes. VII, 9, a. e. תעובר צוּרָתוֹ let its appearance be gone, i. e. wait until the flesh looks disfigured by beginning decay. Nidd. 25b צוּרַת פנים the shape of a face. B. Bath. 54a חצר צ׳ וכ׳ if one draws a figure in the ground (or on the wall) of the estate of a deceased proselyte (as a symbol of possession). Gen. R. s. 73 עד שנשתנה צוּרָתָן until their features had changed (beyond recognition). Num. R. s. 9, beg. צורת הולד the features of the child (born in adultery); צ׳ הנואף the features of the adulterer. Ab. Zar. III, 3 צורת חמה a representation of the sun; צ׳ דרקון of a serpent (idolatrous emblems); a. fr.—Tosef. Meg. IV (III), 41, a. e. המתרגם פסוק כצורתו he who translates a Biblical verse as it is formed, i. e. word for word without regard to idiomatic differences.—Taan. 16a אדם של צ׳ a stately person. M. Kat. 9a אנשים של צ׳ worthy men; Yalk. Joh. 31 של צרות (corr. acc.).—*Pl.* צוּרוֹת. Y. Ab. Zar. III, beg. 42b; Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 1 כתב חמהלך תחת הצ׳ וכ׳ an inscription under paintings or busts; Sabb. 149a חצורה. Num. R. s. 9 צ׳ ביתך שחורות וכ׳ are the paintings in thy house portraits of black or of white persons? (Gen. R. s. 73 מראות); a. e.—[Yalk. Gen. 72 צורות היאור, v. צְנַוֹּר.]—2) *creature.* Gen. R. s. 24, beg. (ref. to Is. XXIX, 16) גדול שמדמין צ׳ ליוצרה ... great (bold) is the power of the prophets who represent the Creator under the form of the creature (by ref. to Dan. VIII, 16; Ez. I, 26); a. fr.

צֻוְרִי *balsam,* v. צְרִי.

צוֹרָרְיָא, צוֹרְרִיו, צוֹרְרִי, v. צוֹר.

צוֹרֶךְ, צוֹרֶךְ m. (b. h.; צָרַךְ) *need, necessity.* M. Kat. II, 4 לצ׳ המועד if required for use during the festival; לצ׳ המוכר if the seller is in need of money. Pes. 5b we do not say, לצ׳ ... שלא לצ׳ ... הואיל והותרה since lighting a fire is permitted (on the Holy Day) for the need of the day, it may also be permitted where it is not needed for the day. Y. Naz. III, beg. 54c הבערה לצ׳ יצאת the prohibition to start a fire on the Sabbath (Ex. XXXV, 3) is specified for a purpose (for interpretation). Sabb. 131b צ׳ גבוה needed for the altar (v. גְּבוֹהַּ). Bets. 21b עושה אדם כל צָרְכּוֹ בפת man may use a loaf of bread for whatever he may need (not only for eating); Ber. 50b צָרְכָיו (*pl.*). Snh. 88b שלא שמשו כל צָרְכָן who had not attended their teachers sufficiently; Y. ib. I, 19c כצוֹרְכָן; a. v. fr.—Euphemisms: Y. Keth. V, 30b היתה עושה צוֹרְכָהּ באחרים she gratified her desire with other men; Gen. R. s. 52 צָרְכִיָּהּ (*pl.*). Y. Ber. III, 6c אעשה צָרְכִי I will gratify my desire; a. fr.—*Pl.* צָרָכִים, constr. צָרְכֵי. Ber. 46b צ׳ סעודה the requirements of a meal. Sabb. XIX, 2 (133a, sq.) כל צ׳ מילה all preparations needed for circumcision. Shek. IV, 7 ימכרו לצ׳ עולות (Y. ed. לְצָרִיכֵי) shall be sold for the purposes of (to buy with the money realized) burnt-offerings. Bets. 28b לכם לכל צָרְכֵיכֶם 'for you' (Ex. XII, 16), for all your needs of the day. Y. Ber. V, 9b bot. שואל צָרְכָיו וכ׳ inserts the prayer for his individual needs in the benediction 'Hearer of Prayers'. Lev. R. s. 34, end (ref. to Is. LVIII, 13) מכאן ... לחבוע צרכיו בשבת from this we learn that man must not pray for his individual wants on the Sabbath; a. fr.—Y. Ḥag. II, 78a top עשה צרכיו עמה had marital connection with her, v. supra. Nidd. IX, 1 עושה צרכיה urinated. Ib. 2 צָרְכֵיהֶן. Yalk. Job 927 (ref. to Job XLI, 7) סוגר כל חותמות חצרכים he (the Leviathan) closes all the seals of needs (all his own orifices of discharge, contrad. to כל חותמות חמְצָרְכִים all the seals of those that have needs (causes their obstruction); a. fr.

צוֹרְכָה, צוֹרְכָא ch. 1) same. Targ. O. Deut. II, 7 (Y. *pl.*) Targ. I Kings V, 22; a. fr.—Euphem. Targ. Y. Ex.

Hif. הֲצִירִת *to incline (the ear,); to listen.* Midr. Till. to Ps. XXX, end הקב"ה מַצִּית לדבריהם the Lord listens to their words (ref. to Mal. III, 16).

**Polel* צוֹחֵת (cmp. שָׁמַע *Hif.*) *to proclaim.* Y. Sot. IX, beg., 23[b] כי ימצא לא שתהא חוזר ומְצוֹחֵת עליו 'if there be found' (Deut. XXI, 1), this intimates, that thou need not go around and issue a proclamation about it (calling upon the people to inform the authorities of any slain body found).

צִית, צוּת ch. same, *to listen, obey.* Targ. Jer. VI, 10 לְמֵיצַת. Targ. Ps. V, 3 צִית (imperat.). Targ. Is. LIII, 5 וכדְנָצִית ed. Wil. (v. נְחֵי I) and when we listen &c.; a. fr. וכ'—Part. צָאִית, צָיְתָה, צָיְיתִין. Targ. Prov. XVII, 4. Targ. Ps. CXXX, 2; a. fr.—Keth. 63[a] אי לדידי צ' if he heeded my advice. Ab. Zar. 28[b] מאן צ' ליהודה וכ' who heeds what Judah the Sabbath-breaker says? Yeb. 89[a] בתרי מאני צ' ... לא צ' in the case of two vessels, if you tell him that he must give T'rumah from each, he will obey; in the case of one vessel, if you tell him that he must give T'rumah twice, he will not obey. B. Kam. 113[a] על דלא צ' לדינא a warrant issued because he did not heed the decision of the court; כיון דאמר צָיְיתְנָא וכ' (Ms. M. צָאִיתְנָא, v. Rabb. D. S. a. l. notes 5, 6) as soon as he says, I shall obey, we tear up the warrant (v. פָּתִיתָא); a. e.

Af. אַצִּית (with אודנא, or sub. אודנא) same. Targ. Y. Ex. VI, 28. Targ. Deut. I, 45; a. fr.—B. Bath. 74[a] אצית אי שמעת listen! what dost thou hear?; Snh. 110[a] bot. Ab. Zar. 38[b] לא תְצִיתוּ ליה heed him not. Keth. 60[a], v. כְּלָלָא; a. fr.

Pa. צִיֵּית *to cause to listen.* Y. Taan. I, 64[a] bot. ובסופה את מְצַיֵּית ליה וכ' and finally thou madest him listen (to thee), and he said &c.

צָוַת, v. צְוַח.

צוֹחְרָא m. (contr. of צערצער=צצער, cmp. זוּטַר) *very little, shrivelled.* Lam. R. to I, 5 מן קדם חדרין סבא צ' וכ' (Ar. הדרן צירחורא) do you get up before this shrivelled old man?

צַח m. (b. h.; צחח) 1) *bright, resplendent.* Cant. R. to V, 10 (ref. to צח ואדום ib.) צח לי ... ואדום וכ' bright (propitious) to me (Israel) in Egypt, but red (threatening) to the Egyptians; ib. [read:] צח לי בים ... ואדום למצרים; ib. צח לי בעו"הב ואדום לי בעוה"ז; Yalk. Cant. 988 (corr. acc.). Yalk. Sam. 109 (play on גִּלְעָד, I Sam. X, 2) צַח צֵל של יום bright is the shadow of the day (of Saul); צַח צֵל של זקן ומלכים וכ' bright was the shade (declining day) of the patriarch (to whom it was said at Bethel), 'and kings shall proceed from thee' (Gen. XXXV, 11); Midr. Sam. ch. XIV צלצחה של חזקן (read: צַלְצַחּ צַח צֵל וכ'.)—2) *brightness.* Ib. צלצח כצחו של יום (read: צַל צַח) a shade bright as the brightness of the (full) day.

צָחָא, v. צְחֵי.

צַחֲרָנָא, צַחֲרוֹנָא m. (preced.) *drought,* (with בית, or sub. בית) *parched ground.* Targ. Job XXIV, 19 second VII, 23 (h. text וירפן, v. פְּנָה). Targ. I Sam. XXIV, 4; a. e.—Y. Dem. VI, 25[d] bot. צ' לדן וצ' לדן both conditions are required. Y. Hag. I, 76[a] top חוי צ' להדוא וכ' therefore we need the opinion of &c.—Y. Shebi. III, 34[c] bot. דאזיל ליה לצוֹרְכָה who goes out to ease his bowels.—Y. Peah II, beg., 16[d] [read] מכיון דתנינן דרך היחיד דרך הרבים מה צ' אתא מימר לך וכ' (v. Asheri to Peah II, 1) since the Mishnah mentions private roads, what need was there to add 'and public roads'? It is to tell thee &c.—Ib. [read:] לא צ' אלא אי קדשה ... אי לא קידשה it was only necessary to discuss, whether or not he sanctified it as the share of the poor &c. Y. Pes. VII, 34[d] sq. לא צ' דלא אמר וכ' it is needless to say (it is self-evident) that not (that we do not listen to him), and if he says ..., we surely do not &c. Ib. II, end, 29[c] לא צ' דלא הכהנים וכ' it is self-evident that not (that they dare not use tepid water), but how about the priests themselves, dare they &c.? Y. Ber. II, 5[b] bot. (on the text Cant. VI, 2) לא צ' אלא דודי ירד לגני לרעות בגנים there would have been no need to say any more than 'my beloved went to his garden to feed in the gardens' (leaving out לערוגות הבשם). Y. Succ. V, beg. 55[a] (ref. to Jon. I, 3) לא צ' דילא וירד עכו it ought not to read otherwise than 'he went down to Acco' (the nearest harbor to Zarephath, why, then, does it say, he went to Japho?); Yalk. Jon. 550 לא צורבת דלא כתיב וכ' (corr. acc.); a. fr.—V. צָרִיךְ.—*Pl.* צוֹרְכִין, צוֹרְכָא, צוֹרְכֵי. Targ. Y. Deut. XXIV, 6. Targ. I Kings V, 23; a. e.—2) *needed repair.* Targ. Ez. XXVII, 27 (h. text ברק).

צוֹרָן pr. n. pl. *Tsoran,* a Samaritan place. Y. Dem. II, 22[c] bot. וצ' ודאי בקסרין (not בק') and Tsoran, to be sure, is legally like Cæsarea.

צַחֲרַנְיְיתָא, v. צַחֲרָנָא.

צִיר', צָרַע', צוֹרְעָתָא, צוֹרָעָא f.=h. צָרַעַת, *leprosy.* Targ. Y. Lev. XIII, 51; 55 (ed. Vien. צוֹ'). Ib. XIV, 57. Targ. Y. I. Num. XII, 16 (XIII, 1) צָרְעָתָה (ed. Vien. צָרַעְתָּא, צָרַעְתָּן; corr. acc.). Targ. Ps. CI, 5 צירעיתא ed. Lag. (ed. Wil. צָרַעְתָּא; Ms. צורע'); a. e.—*Pl.* צָרְעִין, צָרְעָן. Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 30; Ex. R. s. 3 צ' ארגון are leprous spots, v. סַלְעָא.

צוֹרֵף m. (b. h.; צָרַף) *smelter, goldsmith.* Y. Keth. VII, end 31[d], a. e. צ' נחושת, v. צָרַף.—*Pl.* צוֹרְפִין, צוֹרְפִים. Kidd. 82[a] (Ar. צָרוֹבְרִין); a. e.

צוֹרָא, צוּרְתָא, (צוֹרָה) f.=h. צוּרָה. Targ. O. Deut. IV, 16. Targ. Y. Ex. XX, 4 צורה. Targ. O. ib. XXVI, 1. Targ. Ez. XXVIII, 12; a. fr.—B. Mets. 69[b] לצור בה צ' דצבו וכ' to put a painting on (as a sign), which people like, and by which trade is increased. Yoma 54[a], v. כְּרוּב I. B. Bath. 54[a] רב לא קני ... אלא בצ' Rab took symbolical possession of the garden of the school-house merely by drawing a figure. B. Mets. 45[b] דעתיה אצ' his mind is on the figure (the legend on the coin which determines its value), וצ' עבידא דבטלה and the legend is liable to abrogation. Sabb. 63[a] דשמעתא צ' the form (general outlines) of the subject to be discussed; a. e.

צִיר (or צָוַת) (cmp. צָבַת) *to join, follow; to attend.* Sabb. 30[b], v. צָוַת.

vers. Ms. (ed. צחוחא). Targ. Ps. CVII, 33 Ms. (ed. צחורא). Targ. O. Deut. VIII, 15 (Y. צכוונא, corr. acc.). Ib. XXXII, 10 (Y. צחורא). Targ. Is. XXXV, 7; a. e. (ed. Lag. צהוונא).

צְחוֹק m. (b. h. צְחֹק; צָחַק) *laughter, merriment.* Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 9 מצחק וכ׳) אין הלשון הזה של צ׳ this expression of merriment (use of the root צחק) alludes to idolatry (by ref. to Ex. XXXII, 6); . . . to bloodshed (by ref. to II Sam. II, 14); Tanh. Sh'moth 1; Tosef. Sot. VI, 6. Ib.; Gen. R. l. c. אין . . . צ׳ אלא לשון ירושה this 'merriment' refers to the joy over the heirloom (the birth of a legitimate heir to Abraham, whereas Yishmael claimed the birthright as the firstborn).

צָחוֹר m. (b. h. צָהֹר; cmp. צהר) *glistening, light reddish.* Ber. 31ᵇ (ref. to I Sam. I, 11, זרע אנשים) לא ארוך . . . לא אוכם ולא צ׳ Ms. F. a. Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) neither extremely tall, nor dwarfish, . . . neither dark (ugly) nor reddish (exceedingly handsome).

צָחוּ׳, צַחוּתָא f. (צַחִי) *drought, thirst;* בירת צ׳ *parched land.* Targ. Deut. XXVIII, 48. Targ. Ex. XVII, 3. Targ. Ps. LXXXVIII, 13 (ed. Lag. צה׳). Targ. Y. Deut. XXXII, 10. Targ. Job XXIV, 19 sec. vers. צה׳; a. fr.; v. צַחֲוָנָא.—M. Kat. 2ᵃ מאי משמע . . . לישנא דצ׳ הוא what proof have you that *beth hashshalhin* (ib. I, 1) has the meaning of parched land?—V. צְחִיחוּתָא.

צְחַח *to be bright, glisten; to polish.* Part. pass. צְחִיחַ; *pl.* צְחִיחִין *a) resplendent.* Targ. Cant. V, 14.—*b)* (cmp. צְחִיצוּחַ) *in polished armor.* Targ. Ps. LXVIII, 77 (Ms. צְחִירִין; h. text צְחִיחָה).

צְחָא, צָחֵי (צה׳) [*to be parched* in the sun,] *to be dry; to thirst.* Targ. O. Ex. XVII, 3 (v. Berl. Targ. O. II, p. 25). Targ. Ruth II, 9 (ed. Lag. צה׳); a. fr.—Part. צָחֵי, צָחְיָא; f. צְחִיָא; *pl.* צְחִירִין, צָחְיָרִין. Targ. Is. XXI, 14. Targ. Ps. CVII, 35 (ed. Wil. צִיחֲיָא; ed. Lag. צִירֵי). Ib. 5 צָחְיָן ed. Wil. (ed. Lag. צְחִירִין; oth. ed. צְחִירִי). Ib. LXXVIII, 17 צָחֵי (not צִי) a. fr.—Ib. LXVIII, 7 Ms., v. צְחַח.—Y. Pes. X, beg. 37ᵇ בגין סחה וצחא bathed and became thirsty. Ib. [read:] דאנא צחי וכ׳ since I am thirsty, may I drink? Gen. R. s. 98, v. סָפַק. Y. Yoma VI, 43ᵈ top צָחֵינָא I am thirsty. Ib. צחייא אנא; a. fr.

Af. אַצְחֵי (אצחי) *to make dry; to cause to feel thirst.* Targ. Is. XLVIII, 21 ולא אַצְחֵינוּן (ed. Lag. אצה׳) I suffered them not to thirst. Targ. Job XXIV, 11 ומרידון אַצְחְיָאוּ (ed. Lag. אַצְחִירוּ) and cause their (legitimate) owners to thirst (h. text וריצמאו).

צִיחְיָא, צְחִיָא, צַחְיָא, צַחְיָא, צְחָיָא (צִיחְיָא, צְחִיָא, צַחְיָא) f. (preced.) *dryness, thirst.* Targ. Jer. XLVIII, 18 (ed. Lag. צח׳). Targ. Ps. CVII, 35, v. preced. Targ. Job XXIV, 19 צַחֵי Ms. (ed. צִי׳; h. text צִיָה).

צַחְוָנָא f. (preced.) *thirst.* Y. Yoma VI, 43ᵈ . . . מאי צַחְוָנָךְ how is thy thirst.

***צְחִין** m. (preced.) *parched, thirsty.*—*Pl.* צְחִינִין. Targ. Ps. CVII, 5, v. צָחֵי.

צַחֲנָא, v. צַחֲנָתָא.

צַחֲנָה f. (b. h.; צחן, cmp. צחח, *to glisten; be parched*; cmp. זָהַם, *to be filthy*) 1) (b. h. *offensive smell,*) *offensive matter.* Pesik. Dibré, p. 111ᵃ אדם אוכל צ׳ וכ׳ a man may eat decayed matter two or three times, but finally he will loathe it; Yalk. Lam. 998; (Yalk. Prov. 932 צואה). Ter. X, 1 מתיר בצ׳ וכ׳ allows the use of onions of T'rumah in a decayed dish, because they are applied only to absorb the froth, Maim. (R. S., v. infra).—2) [*mud-fish,*] *small fish preserved in brine,* similar to טָרִית. Ter. l. c. מתיר בצ׳ allows the use of onions of T'rumah for boiling *tsaḥănah,* R. S.—Ned. VI, 4 הנודר מן הצ׳ אסור בטרית וכ׳ he who vows abstinence from *tsaḥănah,* is forbidden to partake of hashed *ṭarith.* Y. ib. 39ᵈ top צ׳ . . . תמן, v. טָרִיתָא.

צַחֲנָא, צַחֲנְתָא ch. same, 1) (cmp. זוּחֲמָא) *effusion of semen.* Targ. Ez. XXIII, 20 (h. text זרמה).—2) as preced. 2. Ab. Zar. 39ᵃ האי צ׳ דבב וכ׳ the *tsaḥanta* of Bab Nahăra is permitted (because no unclean fish are in that river, v. טִרְיָן); Succ. 18ᵃ. Ab. Zar. 40ᵃ ארבא דצ׳ a shipload of *ts.*—Snh. 49ᵃ; Yalk. Kings 172, v. מוֹנְיָנֵי. Y. Ned. VI, 39ᵈ top צחנא, v. טָרִיתָא.

צִי׳, צָחְצוּחָא m. (צְחִצַחַ) 1) *glistening.* Sot. VIII, 1 צ׳ חרבות the brandishing of the enemy's swords. Mekh. B'shall. s. 2 כנגד צ׳ חרבות שלהן this (the lightning) corresponds to their (the Egyptians') brandishing their swords; Yalk. Sam. 160 כנגד צ׳ הזין.—*Pl.* צָחְצוּחִין (or צִיָת). Midr. Till. to Ps. XVIII, 13 ... חזר פרעה והביא מיני צ׳ של ברזל מצוחצחין again Pharaoh brought up various kinds of glistening iron (steel) armor, and the Lord brought lightnings which are glistening.—2) *clear fluid, dilution.* Yeb. 105ᵃ אי אפשר לדם בלא צ׳ רוק it is not possible to spit blood without a solution of saliva in it.—*Pl.* constr. צִי׳, צָחְצוּחֵי. B. Kam. 25ᵃ; Nidd. 22ᵃ, a. e. צ׳ דיבה dilution of the gonorrheal discharge. Ab. Zar. 35ᵃ צ׳ חלב particles of diluted milk (in the holes of cheese). Sabb. 144ᵇ לפי . . . בלא צ׳ שמן because it is impossible for the serial fluid of olives not to contain particles of diluted oil; Tosef. Toh. X, 3, v. מוֹחַל.

צִי׳, צָחְצוּחָא ch. same, *glistening.* Targ. Nah. III, 3 (h. text ברק).—*Pl.* צָחְצוּחִין. Targ. Ez. XXI, 33.

צָחְצוּחִית f. = צָחְצוּחַ 2. Y. Yeb. XII, end, 13ᵃ אם יש בו צ׳ של רוק if there was in it (the blood she spat) a particle of diluted saliva; Gen. R. s. 81, beg.

צָחְצַח I (v. צחח) 1) *to polish, furbish; to clarify, make clear.* B. Mets. 84ᵃ משיצחצחן במים arms are considered finished, when the smith has furbished (steeled) them by putting them in cold water. R. Hash. 33ᵃ . . . מים כדי לצחצחו you may pour water or wine into the Shofar to make its sound clear. Nidd. 25ᵇ מצחצחו, v. טָרַר.—Part. pass. מְצוּחְצָח; f. מְצוּחְצָחָה; *pl.* מְצוּחְצָחִין. מְצוּחְצָחוֹת. Lev. R. s. 1, v. אַסְפַּקְלַרְיָא. Midr. Till. to Ps. XVIII, v. צְחִצוּחַ.—2) *to become* or *be clear.* Y. Nidd. II, 50ᵃ bot. במצחצח when the blood is clear (fluid). Ib.ᵇ top, opp. מקדיר. Ib. אפי׳

לשונו מְצַחְצַחְתִּין even when the blood is clear. Deut. R. s. 1 ומצחצחה מיד וכ׳ . . . his tongue is cured and speaks at once clearly in teaching the words of the Law.

צַחְצַח ch. same, *to polish, furbish; to clarify.* Targ. Jer. XLVI, 4. Targ. Is. XXI, 5.

צְחְצַח* II (transpos. of חצחץ, v. חָצַץ; cmp. גְּעְגַּע) *to cut.* Gen. R. s. 94 (play on יחצאל, Gen. XLVI, 24) מְצַחְצְחִין בשיניהם וכ׳ they cut with their teeth (make cutting remarks) and sneer with their lips.

צַחְצָחָן f. pl. (צָחָצַח) *clear words.* Targ. Is. XXXII, 4.

צָחַק (b. h.) [*to be bright,*] *to laugh; to jest, sport.* *Pi.* צִיחֵק same. Macc. 24b לכך אני מְצַחֵק (Ms. M. משחק, v. Rabb. D. S. a. l. note) therefore I am glad. Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 9) אין מצחק אלא גלוי וכ׳ 'sporting' alludes to licentiousness, v. צָחוֹק. Ib. מצחק . . . ויושה and pretended to be only jesting; a. e.—V. שָׂחַק.

צְחַק ch. same. Y. Erub. V, beg. 22b, v. צְרַךְ.

צְטָרָא, צְטַר v. סְטָרָא.

צְיָאָרָא v. צְוָרָ.

צִיב m. (=צביב; צבב, cmp. צָבָה) 1) *swelling.*—*Pl.* צִיבִּים, צִיבִּין. Lev. R. s. 17, v. עוֹנָה II; Yalk. Ps. 808 צוּבִּי.—2) *tuft, tassel.* Ḥull. IX, 4 צ׳ חיוצא ממנו the tassel that proceeds from it (the tassel-like ends of a hide).—*Pl.* as ab. Lev. R. l. c., v. עוֹנָה III; Yalk. Ps. l. c. צביתים (corr. acc. or צְבֻעִים).

צִיבָא, צִיבָּא I m. = h. צָב II. Targ. Nah. II, 8 (ed. Wil. צִיבָא; h. text הֻצַּב!).—*Pl.* צִיבִּין, צִיבֵּי, צִיבֵּי׳, צִבֵּי׳. Targ. Is. XLIX, 22 (ed. Wil. צִירְבִין) (h. text חצן).

צִיבָּא II m. (preced.; cmp. גְּבָבָא); *pl.* צִיבֵּי *rakings, chips, twigs* &c. Targ. Y. Num. VII, 5 וידחון צ׳ וכ׳ (not צִירְבֵי) the chips (of the wood used for the wagons) shall be used for the altar pile.—B. Kam. 93a, v. נְכָסִין. Taan. 23b; a. fr.

צִיבְוָרָא, v. צִיבָּא.

צִיבּוּר, צִבֵּי׳, צִיבּוּרָא, צִבּוּר m. (b. h. צִבּוּר; צָבַר) 1) *heap, pile.* Pes. 10a צ׳ אחד של חמץ one pile of leavened matter.—*Pl.* צִיבּוּרִים, צִבֵּי׳, צִיבּוּרִין. Ib. 9b. Gen. R. s. 39 עשה צ׳ וכ׳ he put up piles of sand and brought sieves &c.; Yalk. ib. 62, end; Yalk. Neh. 1071, v. צָבַר. B. Mets. II, 2 צִבּוּרֵי פֵּרוֹת fruit in piles; צ׳ מעות coins in piles. Y. Peah VI, 19c bot. (ref. to צִיבּוּרֵי זֵיתִים, ib. VI, 5) מה בין חצ׳ מה בין הזיתים what difference is there whether there are piles of olives or olives (not piled up)?; a. fr.—2) *congregation, community.* Ber. V, 5 ואם שליח צ׳ הוא and if it happened to him as a deputy of the congregation (public reader of prayers). R. Hash. 18a גזר דין של צ׳ an evil decree concerning a community, opp. יחיד. Ab. II, 2, v. עֻמָּל. Sot. 40a אימת צ׳ the fear (respect) of the assembled congregation. Ber. 8a בשעה שהצ׳ מתפללין when the congregation is in prayer. Zeb. V, 3 חטאת הצ׳ communal sin-offerings; a. fr.

צִבֵּי׳, צִיבּוּרָא, צִיבּוּר ch. same, *congregation.* Targ. Prov. V, 14 Levita (ed. עֲדָתָא).—Y. Gitt. III, 45a bot. ליה צ׳ כולה וכ׳ there is no community altogether rich, none altogether poor. Taan. 25a אפשר דחברי צ׳ לבייהו וכ׳ perhaps when the congregation break their hearts (humble themselves in prayer), rain will come. Y. Sabb. III, 5d top בצ׳ חוה מורי וכ׳ in public session he decided &c. Ruth R. to III, 13 (in Hebr. dict.) בצבורא . . . ולא ידע (some ed. בצִבּוּרָה) he did not know that R. 'A. had interpreted that verse in a public lecture; a. fr.—*Pl.* צִיבּוּרַיָּיא, צִבֵּי׳. Y. Gitt. l. c. אשאלון לצ׳ פריטין lent money to congregations.

צִיבְרָא, v. צִיבָּא.

צִיבָּא f. (or צִיבְרָא m. pl.; v. צִיבָּא II) *spice-wood, roots* &c. Ḥull. 84b שדא בהו צ׳ (Ms. M. ציבא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he threw spice-wood in; B. Mets. 29b (Ms. M. צִירְבֵי; Ms. H. צירבא).

צִיבְרִיתָא, צִיבְרִיאתָא, v. צִיבָּתָא a. צִבְתָא.

צִיבָתָא I *tongs,* v. צַבְתָא.

צִיבָתָא II *outfit,* v. צִבְתָא.

צִבְתָא, צִיבָּתָא f. = צִיבָּא II, *chips, twigs* &c. Sabb. 139b לא ניהדק אינש צ׳ וכ׳ Ar. (Ms. O. צִבְאתָא; ed. צינויתא, read: צִיבְרִיתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 60) one must not stuff chips into the mouth of a jug (to let wine run through them). Ḥull. 67a לא לשפי . . . בצבתא וכ׳ Ms. M. a. Ar. (ed. בצבריתא) one must not pour date-beer through chips &c. Ib. 105b משום ציבתא (Ms. M. צִירְבָוָתָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) on account of the chips (floating on top). Ab. Zar 75b top דצ׳ bands made of shavings; Tam. 30a. Succ. 29a וקא מיירתי ציבוראי a wind blew (Ms. M. 1 צירבירתא; Ms. M. 2 צירותא, v. Rabb. D. S. a. l. note) and caused twigs and leaves (covering the Succah) to drop down (v. מְצוֹבְרִיתָא).

צִיד, v. צוּד.

צַיִד m. (b. h.; v. צֵידָה) *game; provision.* Pirké d'R. E. ch. V ולתת צֵידָן של בריות and give mankind their sustenance.

צֵיד m. = h. צַד, *side*; (prep.) *near, with.* Targ. Y. Lev. XVIII, 19, sq. Targ. O. Ex. XIX, 15 (some ed. לְצַד; Ms. II לְצֵירוֹת); a. fr.—*Pl.* with suffixes: צֵידָיִךְ, צֵידַי &c. Targ. Prov. VIII, 30 ed. Lag. (ed. Wil. צִדּוֹי). Ib. XXIII, 7 (ed. Wil. צִדָּךְ); a. e.—[Targ. Y. Lev. XI, 11 צידיהון, v. צִיר I ch.]

צַיְדָא, צַיָּדָא, v. צַיָּד.

צִיד־, v. צַד.

צִידָא, v. צִדְעָא.

צַיְדָא m. (צוּד) 1) *hunting, ensnaring.* Targ. Gen. XXVII, 30. Targ. Y. I ib. X, 9 (Y. II צַיְדָא a. צִדְרָא).—2) *game.* Targ. ib. XXVII, 3 (O. ed. Amst. צִידָא). Ib. 5 (Y. ed. Amst. צִידָה). Targ. Lev. XVII, 13 (Y. ed. Amst. צֵדָא).

צֵידָה f. (b. h.; preced.) 1) *hunting, laying a trap.* Sabb. XIII, 5 מחוסר צ׳ that which requires catching (in a trap, chasing into an enclosure &c.). Tosef. ib. XII (XIII), 3 צ׳ שניה the second act of catching; a. e.—2) (cmp. זְוָדָא)

outfit for travelling, provision. Yalk. Josh. 7 (ref. to Josh. I, 11,) quot. fr. Tanna d'bé El.) וכי צֵדָה הייתה צריכה שם וכ׳ was provision necessary there? did they not have the manna &c.? Ex. R. s. 25 הצ׳ שהוציאו וכ׳ the provision which they brought with them from Egypt; a. e.

צִיר׳, צַיְדָן, צִידוֹן (b. h. צִידוֹן) pr. n. pl. *Zidon, Sidon* (*Zaidan*), in Phœnicia. Tosef. Dem. I, 10; Y. ib. I, 22ª bot. צירן. Tosef. Erub. VI (V), 8; Y. ib. V, 22ᵇ bot. Tosef. Yeb. XIV, 7 אבא יודן איש צירן Abba Judan of Z. Gitt. VII, 5 צירן (Y. ed. צור׳). Tosef. Zeb. I, 5 בצירן (ed. Zuck. ציירין, read: בצ׳); a. v. fr.—Denom. צִירוֹנִי m.; *pl.* צִירוֹנְיִין, צִירוֹנִים. Midr. Sam. ch. XXIII אבא צ׳ Abba of Z.—Kel. IV, 3 הצירנירים ed. Dehr. (ed. הצדונירים); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 הצירו׳.—Ch. צַיְדָנָיָא, צַיְדָנֵיהּ, צַיְדָנָיָה, צִיר׳. Y. Yeb. IX, beg. 10ª ר׳ יוסי צ׳; Y. Naz. VII, end, 56ᵈ; ib. 56ᶜ ר׳ צ׳ (insert יוסי); Y. Ter. XI, end, 48ᵇ צירניא (corr. acc.).

צְדִי׳, צְדִיק m. (צֶדֶק) *justification*; הדין צ׳ *acknowledging the justice of divine judgment, resignation.* Ab. Zar. 18ª כמה ... של צ׳ הד׳ בשעת הדין Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) how great are those three righteous persons to whom these verses expressing resignation came to mind at the moment of judgment (when suffering a martyr's death)!; Sifré Deut. 307 בעת צרתם ... של צ׳ הד׳ וכ׳ at the time of their distress they made these three verses of resignation grow forth, the like of which is not to be found in all the Scriptures; Yalk. ib. 942. Tanḥ. R'eh 16; a. fr.

צַיְדָן, v. צִידוֹן.

צַיְדָנִי m. (צוד) *hunter*; trnsf. *flatterer, hypocrite.* Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110 צוֹדָנִי; v. שׁוֹדָנִי.

צַיְדַנָיָא, v. צִידוֹן.

צַיְדְקָתָא, צִידְקוּתָא, צִידְקָנִי, v. sub צְדִי׳.

צְדִיחוּב, צְדַח׳ m. (צָדַח) *becoming shining.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 6, ch. VIII; Ḥull. I, 5 תחלת הצ׳ a pigeon in the incipient stage of brightening plumage; ib. 22ᵇ. [Sifra Thazr., Par. 5, ch. VIII וחצי׳ אינו מציל, read: והצָּהוֹב.]

צִידָנָא, v. צִחְנָא.

צִידְנָרָא m. (צָחַר) 1) *bright appearance.* Bets. 14ᵇ חזירה דחזות קליפתה צהריה he saw that its appearance was that of a recently peeled object (v. צָחַר).—2) *a clear, translucent liquid,* as oil, brine &c. Kidd. 48ᵇ בחמרא הא בצ׳ הא in the one case, it means a cup filled with dark wine, in the other a cup filled with a translucent liquid (which allows the cup containing it to be examined and valued).—[Bekh. 40ª צ׳ R. Ḥan.: *the red ring surrounding the dark of the eye*; ed. חיורא; Nidd. 23ª צִירְיָא, q. v.].

צִיוּר, Y. Yoma I, 38ᵇ, v. next w.

צִוּוּי, צִיּוּוּי m. (צָוָה, *Pi.*) *command.* Y. Kil. I, 27ᵇ top אין כתיב בצ׳ אלא בהוצאה (not בציווי) 'after its kind' (with reference to herbs) is not written in the command (Gen. I, 11), but only in the 'bringing forth' (ib. 12). Y. Sabb. XVI, 15ᶜ דבר אמירה צ׳ ... מאה one hundred and seventy-five sections in the Torah are introduced by *dabber, ĕmor,* or *tsav.* Y. Yoma I, 38ᵇ לצ׳ (not לציווי) as to the execution of the order (Lev. VIII, 5 sq.), opp. למצוה as to the general command (Ex. XXIX, 9). Num. R. s. 7 כל מקום שנאמר צ׳ הצ׳ מיד וכ׳ wherever the word *tsav* is used, the order refers to the immediate present and to the future; אין צ׳ ... זריזות *tsav* has everywhere the meaning of encouraging; אין צ׳ ... חסרון כיס *tsav* always refers to a loss of money (material sacrifice); אין צ׳ ... אזהרה *tsav* means warning. Gen. R. s. 20, beg. מפני מה הניחו צִוּוּיָךְ ... אחרי צִוּוּי why left they thy command unheeded, and followed my command? Ib. s. 19 עברו על צִיווּי they transgressed my command. Ib. s. 63 (play on ויתרוצצו, Gen. XXV, 22) זה מחרר צִוּוּיו של וכ׳ each annuls what the other commands; a. fr.—*Pl.* צִוּוּיִים, צִיווּיִין, צִיּוּ׳. Lev. R. s. 1; Y. Ber. IV, 8ª top ר״ח צ׳ וכ׳ eighteen executions of the orders ('as the Lord commanded') are contained in the second record of the Tabernacle (Ex. XXVIII, 23-XL, 38).

צִוְרָתָא, v. צִיבְתָא a. מְצוֹבְיָא.

צִיוְרָא, v. צִוַּחְתָּא.

צִיּוֹן (b. h.) pr. n. *Mount Zion, Zion* (= Jerusalem). Midr. Till. to Ps. XLVIII אבל בצ׳ אינו כן but this is not the case with the city of Zion. Ib. to Ps. LXXXVII צ׳ שהוא פלטין שלי Zion which is my (the Lord's) palace; a. fr.

צִיּוּן m. (b. h.; צָוָה; cmp. צְוָוָאָה) *heap of stones, mark,* esp. *the mark put up to indicate the neighborhood of an unclean place.* Erub. 54ᵇ מאי ... צ׳ לישנא דסרמנא הוא what evidence is there that this *tsiyyun* (Jer. XXXI, 20) means sign? Answ. ref. to Ez. XXXIX, 15. Y. Shek. I, 46ª מיכן לצ׳ from here (Ez. l. c.) we have an evidence for the custom of marking sunken graves; M. Kat. 5ª. Ib.ᵇ אין מעמידין צ׳ במקום וכ׳ we must not put up a mark on the very spot of uncleanness. Ex. R. s. 52 (play on צִיּוֹן, Cant. III, 11) מה חצ׳ הזה נראה באצבע וכ׳ as a mark is seen (pointed at) with the finger, so is Israel (distinguishable by his features); a. e.—*Pl.* צִיּוּנִים, צִיּוּנִין. Erub. l. c. (ref. to Jer. l. c.) עשו צ׳ לתורה make marks (mnemonical notes) for the study of the Law, v. סִרְמָן; Yalk. Jer. 315.—Denom. צִיֵּן.

צִיוְנָא ch. same. Targ. Ez. XXXIX, 15, v. צְוָוָאָה.—Denom. צִיֵּן.

צִירוּקִי, read: סִירְדְּקִי=צִירְדְּקִי, q. v.

צִיּוּר m. (צוּר) *drawing, figure, plastic moulding* (above the door). [Koh. R. to II, 12, v. צַיָּר h.]—*Pl.* צִיּוּרִין. Tosef. Ohol. XIV, 10, contrad. fr. פִּירְתּוּרִין.

צִיּוְרָא, צִיּוּרָא ch. same, esp. *embroidery.* Targ. Y. Ex. XXVI, 1. Ib. XXVII, 16; O. ed. Berl. (oth. ed. צַיָּר; h. text

צָיוּר I pr. n. pl. *Ts'yar*, in the district of N'vay. Tosef. Shebi. IV, 8 צירי וצ'; Y. Dem. II, 22[d] top צור וצ'.

צִיר II, צִירָא m. *siege*, v. צִיר.—[Targ. Y. Lev. XI, 17 צִירָא, v. צְדָרָא II.]

צִירְתָא, צַיְרְתָא m. (צוּת) *listening*. Targ. Y. Deut. XXXII, 1.—Targ. I Chr. I, 30 (transl. of משמע, pr. n. pl.), v. צְמִרְתָא.

צַיְרְתוֹר, v. צִיתוֹר.

צִיתוּרָא, v. צוּחְרָא.

צַיְרְתָנִית f. (preced. art.) *listener, eavesdropper*. Gen. R. s. 18 I will not create her out of Adam's ear שלא תהא צ' that she may not be an eavesdropper; והרי הוא צ' and now she is an eavesdropper (ref. to Gen. XVIII, 10); Deut. R. s. 6 צַוְרְתָנִית; Tanh. Vayesh. 6; a. e.—*Pl.* צַיְרְתָנְיוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. l. c. צַוְרְתָנִית; a. e.

צָיַל (v. צָלַל) *to be clear*. Part. צָיֵל, צָיְלִין, צָאֲלִין. Sabb. 66[b] כי הדכי דציל הא מישחא לֵיצֵיל וכ' as this oil is clear, so may the wine of—be clear (that our minds may not be affected by the wine); ib. כי הדכי דצילא האי שיעתא לריצול וכ' Ms. M. (ed. דליצול האי שיעא read: דצול; Ms. O. דצאיל) as this sealing clay is bright, so may the wine &c. Ib. 75[a], v. צָבַע ch. Erub. 64[a] לא צילא דשתאי Ms. M. (ed. צִילָאי; Yalk. Noah Ms. צָאִילְנָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 70) my mind is not clear (I am not clear in my mind). Pes. 110[b] הוה צייל וכ' he remained clear in his mind, and was on his guard. Sabb. 23[a] צייל נהוריה טפי Ms. M. (ed. צליל) its light is brighter. Hull. 55[b] דצילי when the fluid in the ulcers is clear, opp. עכירי.

Ithpe. אִתְצִיל *to become clear (in mind), be rational*. Gitt. 70[b] לכי מִיתְצִיל לא וכ' when he is rational again, he need not retract what he said when delirious.

צִיל-, v. צֵל.

צִילָא m. (preced. art.) *clear*. B. Mets. 40[b] ניחא ליה בצ' he prefers clear wine (without dregs).—*Fem.* צִילְתָא. Yeb. 113[a] sq. אי דעתא צ' הוא וכ' Ar. (ed. צילותא) whether his mind is at all times equally clear (though weak) or &c. Gitt. 70[b] התם דעתא צ' הוא וכ' (ed. צילותא) there his mind was clear, only that weakness befell him, opp. שגירשתא.

צִילָה f. = צֵל *shade*, esp. *the shade from the covering of the Succah*. Succ. I, 1 שחמתה מרובה מִצִּילָתָהּ a Succah which has more sun (light) than shade. Ib. 4[a] אם צִילָתָם מרובה וכ' if they have more shade than sun; a. fr.

צִילוּחָא m. (צָלַח) *part.*—*Pl.* צִילּוּחִין. Targ. Ps. CXXXVI, 13 (ed. Wil. צָלְחִין; Ms. צָלְחִין).

צִילוּתָא f. (v. נִילָא) *clearness (of mind)*. Meg. 28[b] a Talmudic decision בעיא צ' וכ' requires a mind as clear &c.; Erub. 65[a] צייל Ms. M. (ed. צלותא, corr. acc.). Yeb. 113[a] sq.; Gitt. 70[b], v. צִילָא.

צִילְחָתָא, v. צְלָחָתָא.

רקם). Ib. XXVIII, 39; O. ed. Berl. (oth. ed. צַיָּיר); a. fr.—*Pl.* צַיְירִין, צַיְירִי. Targ. I Kings VI, 29. Targ. Jud. V, 10; 30; a. e.

צַיְירוֹת, v. צַיָּיר.

צִירְתָא, v. צַחֲנָא.

צִירְחִין* m. pl. (צחח, v. צַחֲנָה) *a preparation of small fish*. Ned. 51[b] חרי עלי צ' מאי if one vows abstinence from *tsiḥin*, how is it (is he allowed brine and *muries*)?

צִירְחַצּוּחָא, צִירְחַצּוּדַח, v. sub צַחְצַח.

צַיָּד, צַיּוּד m. (b. h.; צוּד) *hunter, fowler, fisher*. Gen. R. s. 19 לצפור ... ביד צ' this is to be compared to a bird in the hand of a fowler. Erub. 54[b] (ref. to Prov. XII, 27 לֹא יַחֲרִיךְ רְמִיָּה וְלֹא יְאַוֵּיךְ רְמִיָּה) לא ליחרה ולא יאוייך רמים צ' הרמאי the tricky hunter (the student whose object is to dazzle people with his erudition) shall not live and prolong his days; ib. צ' הרמאי יחרוך the shrewd hunter (the student that tries to learn and retain as much as possible) will roast his game (will become a scholar); Ab. Zar. 19[a]. Ib. משל לצ' שצד וכ' Ms. M. (ed. לאדם) like a fowler that catches many birds &c.; Erub. l. c.

צַיָּדָא, צַיּוּדָא ch. same. Gen. R. s. 79 חמא חד צ' קאים וצָיֵיד וכ' saw a fowler stand catching birds; Y. Shebi. IX, 38[d]. M. Kat. 11[a] אדא צ' Ada the fisher; a. fr.—*Pl.* צַיָּדִין, צַיָּדֵי. Targ. Is. XXXIII, 21. Targ. Jer. XVI, 16.

צַיְידָא, v. צַדְרָא I, II.

צַיְידַנְיָיתָא, צַיְידַנְיָא, צַיְידָן, v. צִידוֹן.

צַיְידָתָה pr. n. pl. *Ts'yadta*. Y. Meg. I, 70[a] bot. (transl. חנקב, Josh. XIX, 33 (prob. Bethsaida, v. Neub. Géogr. p. 225).

צַיְירָא, צַיְירָה, v. צִיר.

צַיְילְנִית, v. צַלְיָנִית.

צַיְירְמָנִית f. (צוּם) *faster, self-afflicting*. Y. Sot. III, 19[a] הוסיפו עליהן בתולה צ' they added to them (the false Pharisees) a self-afflicting girl (Bab. ib. 22[a] צַלְיָנִית).

צַיְירָן, צַיְיתָן, v. צַיְתָן, צִיתָן.

צַיְירָקָן, v. צִירָקָן.

צַיָּר, צַיּוּר m. (צוּר) *artist, designer, painter, sculptor*. Gen. R. s. 1, v. סַמְמָן. Ber. 10[a] (ref. to צוּר, I Sam. II, 2) אין צ' כאלהינו there is no artist like our God; a. fr.—[Koh. R. to II, 12 הצור הוא צ' נאה the Creator (v. צוּר) is a fine artist; prob. to be read: הרצוה הוא צירור נאה this creature (man) is a fine creation].—*Pl.* צַיָּרִין, צַיָּרֵי. Tosef. Kel. B. Bath. II, 9 של צ' (ערסה) (ed. Zuck. a. oth. צִיּוּרוֹת) the frame of the embroiderers (or painters).

צַיְיר, צַיּוּר ch. same, esp. *embroiderer*. Targ. O. Ex. XXVI, 36 (ed. Berl. צִיּוּר, read צִיּוּר, v. Berl. Targ. O. II, p. 28). Ib. XXXV, 35 (ed. Berl. צַיָּיר; Y. צַיְיר; v. צִיּוּר ch.).

צִילַיָּיא pr. n, v. מְקַרְתָּא.

צִילְמָא, v. צֶלֶם ch.

צִילְמָנָא, v. צַלְמָנָא.

צִילְעוֹת, *pl.* of צֵלָע.

צִילְצוּל, v. צַלְצוּל.

צִילְצָלָא, צִילְצוּלָא, v. צוּצְלָא.

צִילְצָל, צִילְצוֹלִין, v. sub צְלָצ׳.

צִילְצָלָא, v. צִילְצוּלָא.

צִילְצָלָן, v. צְלָצ׳.

צִילְצָלִין, v. צִלְצוֹלִין, a. צִלְצָלָן.

צִילְתָא, v. צִילָא.

צִימְדָּ־, v. צֶמֶד.

צִימְדָּא m. = h. צֶמֶד, *yoke; a yoke of oxen.* B. Bath. 77^{b} דקרו לצ׳ צ׳ וכ׳ where they call a yoke *tsimda* and the oxen *baḳar* &c.; דקרו ליה נמי לבקר צ׳ כוליה וכ׳ where they call also the oxen *tsimda*, there (in selling the צֶמֶד) he sold him the whole (the yoke and the animals).

צִימּוּחַ, צְמוּחַ m. (צְמַח) *sprouting, growth.* Tosef. Neg. IV, 2 להצריל בצ׳ to save (relieve from the leper's restrictions) by the growth of black hair (Lev. XIII, 37).

צְמַ׳, צִימּוּחַ ch. same, *growth.* Targ. Am. VII, 1. Targ. Is. XL, 31.

צִימּוּס, v. צִימְּמִים.

צְמַ׳, צִימּוּק m. (b. h.; צְמָק) *raisin.*—*Pl.* צִימּוּקִים, צְמַ׳, צִימּוּקִין. Maasr. I, 6; Y. Ter. I, end, 41^{a}. Lev. R. s. 36 ענבים ויש בה צ׳ וכ׳ ... מה as on the vine there are (green) grapes and dried up grapes, so there are in Israel students of the Scripture &c.; a. fr.—[Taan. 19^{b} צימוקין, v. סְקִימְרוֹן.]

צִימּוּקָא ch. same.—*Pl.* צִימּוּקִין. Y. Dem. II, 22^{d} top חד טעין דצ׳ a load of raisins. Y. Sabb. VII, 10^{a} bot., v. מסבסלה.

צְמַ׳, צִימְחָא m. (צְמַח) 1) v. צוּמְחָא.—2) *a goat with long hair lumps and long, dependent ears.* Bekh. 44^{a} תנא אף הצ׳ (Ar. הצימע) it has been taught (in addition to the blemishes mentioned) also a person looking like a *tsimmeaḥ*; לא הוו ידעי רבנן מאי צ׳ וכ׳ the Rabbis did not know what *ts.* was, when they heard an Arab (trader) call out, 'who wants a *ts.*'?, and it was found to be a shaggy goat (v. חֲוִירָא II).

צִימְחוֹנָא, צִימְחוֹן, צִימְחָא, v. sub צְמַח.

צִימָּם, v. צוּמָּם.

צִימְּעַ, v. צוּמָּח, a. צִימְּחַ.

צִימְצֵם, v. צִמְצֵם.

צִימְצָמֵי, צִימְצָמֵי m. pl. (v. צְמָצֵם) *scarce things, curiosities.* Sabb. 63^{a} משתכח בי גוא דצו׳ דמלכתא Ms. M. (ed. בגזאי דצר׳ מ׳; Ms. O. דצמ׳ מ׳) it is to be found in the queen's collection of curiosities. [Comment.: of queen *Tsimts'mai.*]

צְמַ׳, צִימְרָא m. (צְמַר) *heat, fever.* Pes. 55^{b} פרח צ׳ מינה her heat has left her (the breeding hen's desire to hatch is gone). Ḥull. 51^{a} צ׳ בעלמא הוא וכ׳ it is merely the fever (from the inflicted wound) that has seized them (and we need apprehend no injury to a vital organ). Gitt. 69^{b} צ׳ ברא outside fever (eruption); צ׳ גוונא inner fever; a. e.—*Pl.* צְמַ׳, צִימְרֵי. Ib. דמעלייא לכולהו צ׳ Rashi (ed. צימרא, corr. acc.) it is good for all kinds of fever.

צְיִין, צַיֵּין (denom. of צִיּוּן) *to put up a pile, to mark.* Shek. I, 1; M. Kat. I, 2 (2^{a}) מְצַיְּרִין על הקברות Y. ed. (Bab. ed. a. Mish. את; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) graves are marked (with lime). Ib. 5^{b} קבר וצִיְּינוּהָ ... שדה (not דצ׳) a field in which a grave was lost, and which they marked. Maas. Sh. V, 1 כרם רבעי מציירין וכ׳ a vineyard in the fourth year is marked with clods of earth, ... and graves with lime &c. Y. Shek. I, 46^{a} top (ref. to M. Kat. I, 2) לא כבר צִיְּירוּ מאדר had they not marked them in Adar? Ib. (ref. to Ez. XXXIX, 15) מיכן שמציירין ע״ג אבן קבועה from this we learn that the mark is put on a fixed stone; a. fr.—Part. pass. מְצוּיָּן, מְצוּיֶּנֶת f. מְצוּיָּנָא, מְצוּיָּנֵי; *pl.* מְצוּיָּנִין, מְצוּיְּרִינוֹת; מְצוּיָּנִין, מְצוּיְּרִים. Ib.; Tosef. ib. I, 5 מצא אבן אחת מצ׳ וכ׳ if one found a single stone marked, although this ought not to be done (several stones surrounding the marked spot being required by law) &c.; M. Kat. 6^{a}. Ib. 5^{b} מצא שדה אחת מצ׳ וכ׳ if one found a field marked, and knows not for what purpose; a. fr.—[Lev. R. s. 6 מצירנין, v. צָנַן.]—Trnsf. *to distinguish, make prominent, adorn.*—Part. pass. as ab. Gen. R. s. 85, v. פְּתִיל. Sabb. 145^{b} מפני מה מצ׳ why are the scholars in Babylonia distinguished (in their dress)? Ber. 8^{a} (ref. to שערי ציון, Ps. LXXXVII, 2) שערים המצ׳ בהלכה gates prominent for learned decisions. Sifré Deut. 43 (ref. to Jer. XXXI, 20) היו מצ׳ במצות וכ׳ distinguish yourselves by observing (in exile) religious laws (meant for Palestine), so that they be not new to you, when you return; a. fr.—[Cant. R. to VI, 4; Yalk. Num. 713, read: מְצוּיְּרוֹת, v. צוּר II.]

Hithpa. הִצַּיֵּין *to distinguish, adorn one's self.* Lam. R. to I, 19 (ref. to Jer. l. c.) הִצַּיְּירִי במצות וכ׳ adorn thyself with the religious observances by which Israel was distinguished (in Palestine), v. supra.

צִיּוּן, צַיֵּין ch. same. B. Bath. 58^{a} הוה מְצַיְּרִין וכ׳, v. מְצַרְתָּא. Ib. הא בעינא לצַיּוּנֵי וכ׳ but I want to mark the burial cave; a. e.

צִינָּא I m. (v. next w.) *basket (of palm leaves).* Targ. Y. Deut. XXIII, 25 צִינָּךְ (ed. Vien. צְנָךְ).—*Pl.* צִינְּיָא. Ib. XXVI, 3 (Bxt. צִנַּי).—V. צַנָּא.

צִינָּא II m. (צְנַן) = h. צִנָּה II, [*stinging*] *palm, stone-palm* (of great endurance).—*Pl.* צִינִּין. Targ. Y. I Num. XXXIV, 11 צִינֵי טור פרזלא, v. צִנָּה II. Targ. Am. IX, 2

s. v. צָפָא a. sq.) [*coarse texture,*] 1) *the fleshy covering of date-stones.* Hull. 50b כגון ... בצ' ברוחקא בלא צ' וכ' when three date-stones can pass the opening, by force with the covering on them, and easily without the covering.—2) *reed-mat.—Pl.* צִיפֵּי or צִיפֵּי. Ber. 25a חזו חני צ' דבי רב וכ' look at the mats in the school house, some sleep thereon, while others are studying. B. Bath. 8b צ' דבי וכ' the mats in the synagogue.—[Kidd. 45a תותי צ' under mats spread over their heads, v. preced.]—3) *close embrace.* Nidd. 61a Ar. (ed. במשולבות) דגניריך בצ' when the two women slept embracing each other.

צִיפָּא III, צִיפְּתָא f. (v. preced.) *flake of wool, hatchelled wool.* Sabb. 50a יוצאין בפקורין ובצ' may go out with lint or a flake of wool (on a wound; oth. opin. in Tosaf.: with a *wig*); Tosef. ib. V (VI), 2 ובצופָּא (ed. Zuck. ובציפי צמר). Tosef. Kil. V, 23 והציפה, v. פּוֹקְרִין. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6 יכול אף הצ' you may think the same law applies to raw wool (as to a woven garment); Yalk. Lev. 537 הצרירעה (corr. acc.).—Pl. m. (of צוּף, צִיף) צוּפִים, צִיפִּים (or צוּפִים). Y. B. Kam. IX, beg. 6d כשיעשאו צו' when the thief changed the stolen wool by making flakes of it. Ib. מצינו ... בלא צ' שמא יש צ' וכ' cleansing of wool is sometimes done without hatchelling it, but is hatchelling ever done without previous washing?—Esp. צִיפֵּי צמר. Sabb. 48a; B. Bath. 19a בגיזז ... ובצ' צמר in shorn wool (before it is washed and hatchelled) or in hatchelled wool. Tosef. Sabb. l. c., v. supra. Yalk. Num. 732 חירה ... בצִפֵּין של צמר he stamped upon it (the fire), and quenched it with hatchelled wool; a. fr.

צִיפָּאֲרֵיו* m. pl. (v. צַפְרָא) *the sparkling morning lights.* Y. Ḥag. II, beg. 77a (interpret צופה שחר צירפה, Am. IV, 13) אילין צ' תוהו וכ' (he turns) the morning lights into voidness, darkness and obscurity.

צִיפְדָנָה, צִיפְדוֹנָה, v. צַפְּרִינָא.

צִיפָּה, v. צִיפָּא III.

צִיפּוּחָא m. (צפח *to rush, storm,* v. P. Sm. 3431), צִיפּוּחַ נְפָשׁ *rashness of soul, recklessness.* Targ. Ez. XXV, 15; XXXVI, 5 (h. text שאט).

צִפּוּי, צִיפּוּי m. (b. h.; צָפָה *Pi.*) *covering, overlaying.* Y. R. Hash. III, 58d top חירה ... מחמת חצ' if its sound became thick on account of the overlaying (of the mouth-piece with gold). Y. Ḥag. III, end, 79d לא צ' שעומד וכ' was the overlaying (of the altar) not solid enough to stand by itself? Tem. 28b ירחא צִיפּוּיוֹ מותר let the metal used for overlaying it (its horns &c.) be permitted; a. fr.—*Pl.* צִיפּוּיִים, צִיפּוּיִין. Ib. צִיפּוּיֵיהֶן, צִיפּוּיֵיהֶן; Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 צִפּוּיָיו, צִפּוּיָיו; a. e.

צָפוֹן, צִיף, צִיפּוֹנָא m. = h. צָפוֹן, *north.* Targ. Ex. XXVI, 20 (ed. Berl. צִיפּ'). Targ. Is. XIV, 13 (ed. Wil. צָפוֹן); a. fr.—Yoma 32b (transl. Jer. XLVI, 20) עממין קטולין מצ' murderous peoples from the north &c. (see Targ.). Y. Taan. II, 65b top צִפּוּנָה, v. יְצָהָר. B. Bath. 25b לצ' דארעא Ms. M. (ed. בצפונה דארץ וכ' לצ') north of Palestine.

בצירין (ed. Lag. בינונין, cler. error; ed. Wil. בטורין; prob. to be read: דטורין בצ'). — B. Bath. 69b חוצין וצ' Ar. a. Rashb. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. וצירצין, corr. acc.), v. תָּאלָא.—V. צִירוּפָתָא II.

צִינְבְּרָאָה, צִינַבְּרַיוּ, צִינְבְּרָאָה, צִנְבְּרָאָה, v. סִנְבְּרָאי.

צִינָּה, v. צִנָּה.

צִינוֹרְיִיתָא, v. צִירוּפָתָא II.

צִינוֹק m. (צנק, sec. r. of צוק; cmp. Samar. Ex. XXV, 25; Deut. XXXIII, 25) *tight bundle.* Tosef. Maasr. I, 6 ירק שאגדו צ' ... לשוק herbs which were tied in the field with the intention to re-pack them in a bundle for the market. Y. ib. I, 49a. [For b. h. צִרוֹר, v. next w.]

צִינוֹקָא m. (preced.; cmp. אסר a. derivatives) *narrow prison.* Targ. Jer. XXIX, 26 (ed. Wil. צְנוֹקָא).

צִינוֹרָא, צִינוֹר &c., v. sub צִנּוֹר.

צִינוֹרְיִיתָא, v. צִירוּפָתָא II.

צִינִּית I, צִנִּית f. (v. צִינָּא I) *basket.* Lam. R. to I, 17 מקל צ' ... לאחד like one who had nothing but a staff and a basket (with which he made a living).

צִינִּית II f. (צָנַן, v. צִנָּה II) *callosity, callus* (on the sole of the foot). Sabb. VI, 6, expl. ib. 65a בת ארעא a growth caused by the soil, v. אַרְעָא.

צִינִּיתָא ch. same. Keth. 93b אסתירא דצ' (some ed. דצוּ') a coin that may be used for putting on a callus.—[צִירוּפָתָא, v. צִירוּפָתָא II.]

צִינְעָה, צִינְעָא, צִינְנָא, v. sub צִנְנָא.

צִנָּא, צִינְתָא I f. = h. צִנָּה III, *cold.* Targ. Y. II Gen. VIII, 22. Targ. Job VI, 16.—Lev. R. s. 16 יתיר חדא כסו וצ' one more covering, and the cold is gone (not felt); Y. Snh. X, 29c [read:] יתיר כסותא חדא והדא צ' וכ'; a. e.

צִנָּא, צִינְתָא II f. = h. צִנָּה II, *stone-palm.* Erub. 63a אסר ליה לחמריה בצ' וכ' (Ms. M. בצִינְתָא; Ms. O. בצִירְתָא; ed. Sonc. a. Alf. בצ' דדיקלא) tied his ass to a palm (palms) on the Sabbath.—*Pl.* צִינָּתָא, צִירְתָא, צִנָּא. Sot. 46b עד בי צ' דבבל to the place called 'between the palms' of Babylonia; ib. הני צ' דבבל וכ' those palms of Babylonia date frome the days of Adam; Ber. 31a צנרתא. Snh. 96b דבבל (צרידתא) דצ' (Var. in Rashi: צִינוֹרָיְיתָא; Ms. M. צ' צרורתא; Ms. F. צ' צרייאתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) the waters along the (dry, or stony) palms of Babylonia. B. Mets. 24b בצ' דבי וכ' (Ms. M. בי צירבתא; Ms. R. בי צינירתא; Ms. O. בי צִינָּתָא) between the palms of the estate of Bar Marion. [Sabb. 139b, v. צִירְתָא.]

צִיפָּא I m. (v. next w.; cmp. צַפְצָפָה a. עֲרָבָה) *willow.—Pl.* צִיפֵּי. Kidd. 45a תותי צ' וכ' ... קא שתו were drinking wine under willows in Babylonia; [oth. opin., v. next w.]

צִיפָּא II, or **צֵיפָא, צִיפָּא, צֵפָא** m. (צפף; cmp. P. Sm. 3428

צִיפָּא, צִיפּוֹרָא, v. צִפּוֹר.

צִיפּוֹרָאָה, v. צִיפּוֹרָא.

צִיפּוֹרָה, v. צִפּוֹרָה.

צִיפּוֹרִין, צִיפּוֹרֵי צִפִּי I m. pl. (צִפֵּר II) *whirling waters.* M. Kat. 29ª כצ׳ בפי וכ׳, v. פִּרְטוּרֵי; [Rashi: like *a knotted rope* passing through a loop-hole in the mast); Lev. R. s. 4; Koh. R. to VI, 7 כְּצִיפּוֹרִין, v. צִפּוֹרֶן.]

צִיפּוֹרִין, צִיפּוֹרֵי צִפִּי II pr. n. pl. *Sepphoris* in Upper Galilee. Meg. 6ª קטרון זו צ׳ וכ׳ Kitron (Jud. I, 30) is Sepphoris, and why is it named S.? Because it is perched on the top of a mountain like a bird (*tsippor*). B. Bath. 75ᵇ אני ראיתי צ׳ בשלותה I have seen S. in her prosperous days. Sabb. 121ª, v. גַּסְטָרָא. Y. Kil. IX, 32ᵇ top רבי . . . בצ׳ וכ׳ Rabbi lived in S. seventeen years. Arakh. IX, 6 קצרה . . . של ציפורים the old castle of S. (a fortification dating from the days of the Israelitish conquest); Bab. ed. (32ª) ציפורי; a. fr.—Ex. R. s. 3, a. e. ציפורן (corr. acc.).

צִיפִּי, צִיפְּרִי, צִיפּוֹרָאָה, צִיפּוֹרָיָא m. (preced.) *Sepphorite, of Sepphoris.* Y. Ter. XI, end, 48ᵇ; Cant. R. to VI, 8 ר׳ חייא צ׳ R. Hiya of S.; a. fr.—*Pl.* צִיפּוֹרָאֵי, צִיפּוֹרְיָא, צִפְּרִי. Y. Keth. XII, 35ª top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top צִיפּוֹרְיָא. Y. Sabb. IV, end, 7ª; a. fr.

צִיפּוֹרִין, צִיפּוֹרֵי, v. צִיפּוֹרֵי I, II.

צִיפּוֹרִית f. (צִיפּוֹרֵי II) *of Sepphoris.* Tosef. Maas. Sh. IV, 13 נותן . . . טריסית טבריית נוטל תימנו צ׳ צ׳ וכ׳ if a man lends his neighbor a Tiberian *Tressis*, he must accept in return a Sepphorite *Tressis*, and vice versa.

צִיפּוֹרֶן, v. צִפּוֹרֶן.

צִיפּוֹרָנִי m. (preced. art.) *Sepphorite.*—*Pl.* צִיפּוֹרָנִין. Y. Bicc. I, 63ᵈ bot. אין מביאין מן הצ׳ וכ׳ you must not offer first-fruits belonging to Sepphorites or to Beth Sheanites.

צִיפּוֹרְתָּא, צִיפּוֹרֶת, v. sub צִפִּי.

צִיפְיָא* f. (צָפָה; cmp. Syr. צפיותא, P. Sm. 3429) *clearness, the liquid parts of honey cells.* Sot. 48ᵇ דבש חבוא מן הצ׳ the honey which comes from the inner portions of the cells (=נופת צופים), v. נוֹפֶת; Y. ib. IX, 24ᵇ bot. דבש הבא בצפיידה honey which comes in a state of clearness.

צִיפִּירְתָּא, v. צִיפְּחָא.

צִיפְּיָא, צִיפְּרָא, צִיפַּר, צִיפְּרָא, צִיפְּרוֹנָא, צִיפְּרִי, צִיפְּרִין, צִיפַּרְתָּא, צִיפַּרְתִּי, v. sub צִפִּי.

צִיפְּרִיָּא, v. צִפּוֹר.

צִיפְּרָנָא, v. צִפָּרְנָא.

צִיפַּרְתִּי f. name of a *clean bird, tsipparti.* Hull. 65ª.

צִיפְּתָּא, צִיפְּתָא f. = צִרְפְּתָא II, *matting, mat.*—[Targ. Y. II Deut. XXXII, 9 בצ׳ ed. Vien., read: בִּפְרִיצָתָא.]—Sabb. 140ᵇ בר אצ׳ חדתא וכ׳ . . . a student at the school house should not sit down on new matting, because it ruins the garments. Ned. 50ª top דלי לצ׳ וכ׳ he lifted up the mat (on which he had been sitting), and said &c. Kidd. 12ᵇ צ׳ דאסא a braid of myrtle twigs (worth less than a P'ruṭah). Gitt. 68ª שדו לירה צ׳ עילויה Rashi (ed. ציפרתא) they threw a mat over it (the pit). Ib. צ׳ דשדיא I see a map that is thrown down.

צִיץ, צָצִיץ, v. צוּץ.

צִיץ I *to come forth; to glisten, bloom,* v. צוּץ.

צִיץ ch. same, 1) *to stand forth, shine, bloom.* Targ. Koh. XII, 5 ויתציץ Var. (for ויתפיץ, v. פָּצַץ; h. text וירנאן), Targ. Ps. CXXIX, 6 (Ms. ינין; h. text שלם).—*2) *to look for, search.* Targ. Prov. II, 4 ed. Lag. (v. בְּצָא).

צִיץ II m. (b. h.; preced.) 1) *something glistening, foil.* Tanh. Vayetsé 12 (describing the Teraphim) . . . מבניהן וכותבין על צ׳ זהב וכ׳ they get a firstborn man and slaughter him . . ., and write the name of a spirit of uncleanness on a golden plate, and put the plate under his tongue with sorcerous ceremonies &c.—Esp. *the highpriest's front plate.* Succ. 5ª צ׳ דומה כמין טס וכ׳ the front plate was something like a gold foil &c.; Sabb. 63ᵇ. Zeb. 88ᵇ . . . צ׳ עושה פנים עזות the plate procures forgiveness for sins committed by effrontery. Gen. R. s. 71 ובזה צ׳ ובזה in this (the tribe of Levi) is the sheen (of the high priest's frontlet), and in that (the tribe of Judah) is the splendor (of the crown, Ps. CXXXII, 18); a. fr.—[*Pl.* צִיצִין. Tosef. Sot. III, 4 ed. Zuck. בצ׳ with fineries, v. צְלָצוּל.]—2) *blossom.* Gen. R. s. 53 (ref. to Is. XL, 8) ונבל ציצו . . . יבש the flower of Abimelech was dried up, and his blossom faded (his procreative faculty was lost); Yalk. Is. 309.—*Pl.* צִיצִים, צִיצִין. Sabb. 145ᵇ (ref. to Is. XXVII, 6) אלו . . . עושין צ׳ וכ׳ this refers to the scholars in Babylonia who create blossoms and flowers for the Torah (revive learning); a. e.—3) *filament, thread, thread-like shred, fringe.* Ib. 131ª Ms. M., v. צוּץ.—*Pl.* as ab. Ib. 94ᵇ; Tosef. ib. IX (X), 12 צפורן . . . וצ׳ וכ׳ a nail, and shreds (of skin) the largest portions of which are severed from the body. Sabb. XIX, 6 המעכבין וכ׳ צ׳ shreds of the corona which make the circumcision invalid. Y. ib. XIX, 17ª; a. fr.—Tosef. Ab. Zar. V (VI), 2 (describing a scarab or dragon used as an emblem of idolatry, v. הֶרְקוֹן) כל שהצ׳ יוצאין מצוארו from whose neck fringes come forth; Y. ib. III, 42ᵈ top; Bab. ib. 43ª.

צִיצָא ch. same, 1) *gold plate.* Targ. Y. Gen. XXXI, 19 (describing the Terafim, v. preced.).—Esp. *the highpriest's front plate.* Targ. Ex. XXVIII, 36. Targ. O. ib. XXXIX, 30 (Y. צִיצַת, constr. *fem.*); a. e.—2) אבני צ׳ *jewels.* Targ. II Esth. I, 2.—3) *blossom.* Targ. Job XIV, 2 ed. Lag., v. נֵץ I ch.—4) name of *a bird of prey, night-hawk.* Targ. O. Lev. XI, 16; Deut. XIV, 15 (cmp. נֵץ II; h. text תחמס).—*Pl.* צִיצִין *a) *fins.* Targ. Lev. XI, 9, sq.; Deut. XIV, 9 sq.; v. צִיצִירְתָא.—*b) *wings.* Targ. Ps. CXXXIX, 9 (Ms. צִיצָנִין).

Targ. Y. Num. XXIV, 24 (wings of an army; cmp. Is. VIII, 8; h. text צִים).—*c*) *fringes.* Targ. Y. II ib. XV, 38, v. צִיצִיתָא.

צִיצָה f. (b. h.; preced. wds.) 1) *flower, knob on the top of the central stem of the palm branch* (Lulab). Y. Succ. III, beg. 53ᶜ יבשה צִיצָתוֹ (ed. Krot., a. Asheri to Succ. III, beg. צִיצִיתוֹ; Asheri quotes a Var. יבשו הוצין) if the top of the branch is withered.—2) *fringes.* Gitt. 56ᵃ שחירתה צִיצָתוֹ נגררת וכ' the fringes of his cloak were dragged along on cushions. M. Kat. III, 4 תכלת לציצתו Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. 19ᵃ לציציתו; Rabb. D. S. quotes לצִיצָתוֹ) the blue thread for his show-fringes.—Kel. XVI, 4 סקורטיא ... ויעשה את צִיצָתָהּ (Ar. צִיצִיתִיהּ, read: צִיצוֹתֶיהָ) a leather apron is considered finished, when . . . he attaches its fringes (cords); [Maim.: a leather table cloth . . ., when he puts on a *bright center piece*].—*Pl.* צִיצוֹת, v. supra.

צִיצוֹתָא, v. צוּצִיתָא.

צִיצוֹתֵי, Y. Yeb. XVI, 15ᵈ top לצ', some ed. לציתותי, read: לִעִיתוֹתֵי עֵרֶב, v. עֵת.

צִיצִי *tsitsi,* a derisive imitation of the sound *ts* (צ) in certain formulas of benedictions. Men. 42ᵃ (ref. to a person who had said the benediction מאי (לעשות ציצית צ' שמענא הכי what is that *tsitsi* I heard here? Ber. 42ᵃ (ref. to the benediction מאי צ' וכ' (המוציא ... הארץ (Ms. K. ציו ציו).

צִיצִין, v. צִיצָא.

צִיצִיץ v. צִיצָא.

צִיצִית f. (b. h. צִיץ; צִיצָת, v. צוּצִיתָא) 1) *hair-lock.* Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) שלא תגדל צ' that thou must not grow a lock (v. בְּלוֹרִית). Zeb. 26ᵃ; Yalk. Lev. 446 הוא בפנים וצִיצִיתוֹ וכ' if the sacrifice stands (within the sacred precincts), and its locks (prob. the tuft of its tail) are without.—2) *fringe,* esp. *the show-fringes* (Num. XV, 38). Sifré Num. 115 אין צ' אלא דבר היוצא ודבר כל שהוא by *tsitsith* is meant something that protrudes (hangs over) and is of a minute size; Men. 41ᵇ. Sifré l. c. וצ' מן הגדילים, v. גְּדִילָה II. Men. 39ᵇ פטורין מן הצ' require no show-fringes; חייבין בצ' require show-fringes; a. fr.—M. Kat. III, 4 (19ᵃ), a. e., v. צִיצָה—*Pl.* צִיצִיּוֹת. Men. 44ᵃ באו ארבע צִיצִיּוֹתָיו וכ' the four fringes of his garment came into sight and slapped him in the face (reproached him for his sensuality, reminding him of Num. XV, 39). Sifré l. c.; Men. III, 7 ארבע צ' מעכבות וכ' the four fringes are dependent on one another, v. עָכַב. Ib. 43ᵃ עד שיחזיר צִיצִיּוֹתֶיהָ . . . אין you must not sell a fringed cloak to a gentile without removing its show-fringes; a. e.

צִיצִירְתָא, צִיצִירְתָּא ch. same, 1) *lock.* Targ. Cant. V, 2.—Men. 42ᵃ, v. צוּצִירְתָא.—*Pl.* צִיצִירָתָא, צִיצִירָתָּא, constr. צִיצִירָת, צִיצִירַיִת. Targ. Cant. l. c.—2) *show-fringe.* Targ. Y. Num. XV, 39 (ed. Amst. צִיצַיִת). Targ. Y. II Deut. XXII, 12 (Y. I צִיצַיִית). —Y. Snh. X, 28ᶜ [read:] ובלעיה ארזא וסרחא צִיצִירְתָהּ דגולחיה the cedar swallowed him (Isaiah) up, but the fringes of his cloak remained hanging out. Midr. Till. to Ps. VII, 5 (ref. to I Sam. XXIV, 6) מה בין קטע צ' וכ' what is the difference between cutting off (a man's) show-fringes (depriving him of the privilege of religious observance) and cutting off (a man's) head?—*Pl.* צִיצִירִין, צִיצִירִין (v. צִיצָא); צִיצִירַיְיתָא, צִיצִירַיִת, צִיצִירָת. Targ. Y. I Num. XV, 38. Ib. 39, v. supra.—3) *fin* (?). Targ. Y. Deut. XIV, 9.—*Pl.* צִיצִירִין, v. צִיצָא.

צִיצִירְתָה, צִיצִירָת pr. n. pl., v. סוּסִיתָא.

צִיצְלָא, v. צוּצְלָא.

צִיצְלִין, v. צַלְצוּלִין.

צִיקִין m. pl. (יָצַק) [*cast in a mould,*] only in צִיקֵי קדירה *a sort of pudding* consisting of minced meats &c. mixed with wine and spices. Hull. 77ᵇ עשאן צ' ק' he minced them (the bones &c.) for a pudding. B. Mets. 86ᵇ חללו לצ' ק' those (the animals mentioned I Kings V, 3) were used for puddings. Yoma 75ᵃ (ref. to בשלו בפרור, Num. XI, 8) מלמד שירד להם ... צ' ק' וכ' this intimates that, with the manna, the ingredients for puddings came down &c. Keth. 65ᵃ יין לצ' ק' wine for puddings. Pes. 56ᵃ; a. e.

צִיקָן, צִיקִי, צִיקָּן m. (צוּק) [*narrow-minded,*] *miser.* Y. Pes. VII, 35ᵃ top.—*Pl.* צִיקָנִים, צִיקָנִין. Mish. ib. VII, 8; Bab. ib. 82ᵃ.

צִיר, צַיָּר, v. צַיָּד.

צִיר I m. (צוּר; cmp. זוּרְיוֹן, זוּרְיָא) *juice, brine.* Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 (ref. to Lev. XI, 12) שקץ לאסור את צִירָן ורוטבן וכ' 'abomination' is used to imply the prohibition of their brine or soup &c. Ib. לאסור צִירָם ורוטבם. Ab. Zar. II, 6 (35ᵇ) צ' שאין בח דגה (read בו) brine in which no fish is distinguishable. Ib. 40ᵃ בצירן in their brine (without the fish), opp. בגופן. Hull. 99ᵇ; a. fr.

צִירָא, צִירָה ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 11 צירידהון ורועדיהון, read: צִירֵידְהוֹן ורוטבירהון (v. Sifra quot. in preced.).—Ab. Zar. 40ᵃ הוה מטבילנא בצִירָן I used to dip (bread &c.) in their brine. Y. Ter. VIII, 45ᵇ bot. תדרן צ' דמורייסא (not מור') the brine of *muries.*

צִיר II m. (b. h.; צוּר) *hinge, pivot.* Men. 33ᵃ; Erub. 11ᵇ הירכר צ', v. אַבְקָתָא. Kel. XI, 2; Num. R. s. 12, v. פּוֹתָה. Erub. X, 12 מחזירין צ' התחתון you may bring back to its socket the lower pivot (of a door of a chest &c.). Yoma 39ᵇ וצ' דלתות וכ' the turning hinges of the Temple door were heard &c.; a. fr.—*Pl.* צִירִין, צִירִים. Y. Naz. VIII, 57ᵃ bot וכ' איסטרטיוטות שומרי צ' (not ושומרי) Roman soldiers were stationed in Jerusalem as guards of the hinges (of the Temple gates); Tosef. Pes. VII, 13 צורים ed. Zuck. (corr. acc.). Bekh. 45ᵃ כשם שצ' לבית כך צ' לאשה as a house has hinges (doors moving in sockets), so a woman's body has hinges (in her sexual organs; ref. to I Sam. IV, 19 צִירֶיהָ). Ib. צִירֵי בשר (the sockets and pivots in the male body are merely) hinges of flesh (muscles, not separate organs); a. e.

צִיר III m. (b. h.; צוּר; cmp. חֵבֶל) *writhing, agony, throes of birth.*—*Pl.* צִירִים. Pesik. R. s. 36 ויאחזו אותם צ' כצִירֵי יולדה and pangs like those of a travailing woman shall seize them (v. Is. XXI, 3).

צִיר IV m. (b. h.; צוּר) [*one going around,*] *messenger, agent.* Pirké d'R. El. ch. XXIII כשולח ביד צ' נאמן לשולחיו like one sending through a messenger faithful to those who send him (Prov. XXV, 13); Yalk. Gen. 58. Ab. d'R. N. ch. XXXIV.

צִיר, צִירָא, צִיר' m. (צוּר) *siege; straitness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 53 (ed. Berl. צָרָאתָא); ib. 55; 57. Targ. Ez. IV, 2 (ed. Lag. בציר; oth. ed. מציר, corr. acc.). Ib. 3 (ed. Wil. צָרָא). Targ. Deut. XX, 19; a. fr.

צִירָא I *brine,* v. צִיר ch.

צִירָא II = h. צִיר II, *hinge, pivot; socket; pin.* Y. Ḥag. II, 77^{d} bot. צ' דתרעא וכ' the pin of the gate of Gehenna was fastened to her ear; Y. Snh. VI, 23^{c} bot. (corr. acc.).—*Pl.* צִירִין. Targ. I Kings VI, 34 (h. text קלעים, צלעים) *turning door-wings.* Targ. Ex. XXVI, 17 (Y. ed. Vien. צִיד', corr. acc.; h. text ירוֹת); ib. 19 (ed. Vien. צִיד', corr. acc.); a. e.—Targ. Y. Gen. XX, 18 צירוה בית ולדא, read: צִירַת ב' ו', a. e.—V. צִירְתָּא.

צִירוּכִין, v. next w.

צִירוּף m. (צָרַף) 1) *smelting, reduction through trials.* Keth. 112^{b} צ' אחר צ' one reduction after the other (ref. to Is. VI, 13).—2) *fusion, the state of being considered as one coherent mass* or *as one act.* Pes. 19^{a} צ' דאורייתא that things contained in one vessel are to be considered as one mass is a Biblical rule. Naz. 4^{a} ר"ש לית ליה צ' R. S. does not adopt the rule of fusion (that the various things forbidden to the Nazarite, if partaken of together, combine to make up the legal quantity). Y. Maasr. IV, 51^{b} למה לי צ' why is it necessary to apply the rule of fusion?; ואם צ' וכ' and if you apply the rule of fusion &c.; a. fr.—*Pl.* צִירוּפִין. Y. Naz. II, 54^{c} bot. [read:] ולמה נכללו לצ' (ed. Krot. לצירוכין, corr. acc.) and why have they again been stated by implication? To intimate that the rule of fusion applies to them (if eaten together). Ib.^{d} bot. בצִירוּפֵי נזיר as to the rule of fusion applied to the Nazarite; a. e.

צִירְחָא, v. צִרְחָא.

צִיר', צִירְיָא m. (צְרִי I; Syr. צריא, P. Sm. 3441) *slit, incision.* Pes. 40^{a} כיון דאית בהו צ' וכ' as they (the wheat grains) have a slit, the water penetrates them. Ib. top דילמא ... בצִירְיָהּ דתבירתה (Ms. M. בציריריא, read: בצִירְיָא) maybe one grain moves in boiling and settles in the slit of the other. Nidd. 23^{a} הא באוכמא הא בצ' in one case the shape of the black of the eye is meant, in the other, the slit (in which the eye is seated), v. צִירְתָּא.—*Pl.* צִירְרֵי. Ab. Zar. 65^{b} אגב צִירְרֵידהו וכ' (Ms. M. דאית בהו צירי, read צִירְרֵי) on account of their slits, they are considered as if they were burst open.

צִירָן m. (denom. of צִיר I) *one whose eyes discharge a briny liquid, blear-eyed*; [Rashi: *one whose eyes have a cylindrical shape like a pivot,* fr. צִיר II]. Bekh. VII, 3, expl. ib. 44^{a} עיניו תרוטות וצִירָנִיוֹת whose eyes are bleared and granulated; [Rashi: round or pivot-shaped]; Tosef. ib. V, 3 עינוי מצודניות ed. Zuck. (corr. acc., or read with oth. ed. מְרוֹדָנִיוֹת).

צִירְנְיָא, v. צִידוֹן.

צִירְנְיָתָן f. pl. (v. preced. art.) *discharging pus, granulated.* Targ. Y. I Gen. XXIX, 17.

צִירָנִית f., *pl.* צִירָנִיוֹת, v. צִירָן.

צִירְצוּר, צִירְעָא, צִירְעָה, צִירְצָא, v. sub צִרְ'.

צִירְתָּא f. = צִירָא II, *hinge, pivot.* Targ. Prov. XXVI, 14.

צִירְתָּא f. (cmp. צִיר) *anguish.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 22 צ' דליבא anguish of heart (*incubus?*).

צִית, v. צוּת.

צִית m. (preced.) *joint*; prep. *with, near*; לצִ' *towards.* Targ. Gen. XI, 4; XXVIII, 12. Targ. Y. Ex. XX, 18 (O. לצַד, לצֵד). Targ. Job II, 12. Targ. II Esth. IV, 2 ed. Lag. (oth. ed. לגבר); a. e.

צִיתָא, v. צִיתָא.

צִיתוֹר, צִיתְהוֹר pr. n. pl. *Tsaythor.* Lev. R. s. 24 אבא יוסי איש צ'; Tanḥ. K'dosh. 9 יוסי איש צ'; Yalk. Ps. 680 ר' יוסי איש צִיתְהוֹר.

צִיתָנִית, v. צִירְתָנִית.

צִיתְרֵי, v. צִתְרֵי.

צִכּוּנָא, v. צַחֲוִינָא.

צַל, v. צְלַל.

צַל m. (b. h.; צָלַל, v. טְלָלָא) *shade, shadow; protection.* Succ. 2^{a} אדם יושב בצל סוכה ... עד up to a height (of the walls) of twenty cubits one sits in the shade of the ceiling of the booth; למעלה ... בצל דפנות above twenty cubits, one sits no longer shaded by the ceiling, but shaded by the walls. Ib.^{b} כיון דרוידא אינא צל סוכה when the Succah is very large, there is the shade of the ceiling (even when the walls are higher than twenty cubits). Koh. R. to I, 2 (ref. to ib. VI, 12) כאיזה צל אם כצִלּוֹ של כותל וכ' like what shadow? if like the shadow of a wall, there is some reality in it; ib. כצִלָּן של דבורים וכ' like the shadow cast by flying bees &c.; Gen. R. s. 96 כצִלּוֹ וכ'. Pes. 114^{a} אכול בָּצֵל ושב בַּצֵּל וכ' eat onions and sit in the shade (of thy house in contentment) rather than &c. Y. Ab. Zar. III, 43^{b} bot. צִילָּהּ אסור צל צילה מותר the shade of a worshipped tree is forbidden (to be enjoyed), the shade of the shade is permitted; כל שאילן זהו צילה וכ' ... as far as the tree would reach if felled, so far is its shadow; what is beyond, is the shadow of the shadow; Bab. ib. 48^{b} צל קומתה the extent of the shadow corresponding to the height of the tree. Midr. Sam. ch. XIV; Yalk. Sam. 109, v. צַח. Ex. R. s. 34 (ref. to Ps. XCI, 1) בצל שעשה בצלאל in the shade which Bezalel has made (the Tabernacle). Ber. 55^{a} (play on בצלאל) שמא בצל אל היית וכ' hast thou been in the shade of God that thou knowest it?; a. v. fr.

צְלָא, v. צְלֵי.

צְלָא (צַלָא) m. (צלי *to stretch*, v. צְלֵי II; cmp. מְשָׁכָא) *hide, leather.* Targ. Y. Lev. XI, 32. Ib. XIII, 48; a. fr.—Ned. 56[b] ערסא דצ' a bedstead covered with skins. B. Bath. 5[a] (prov.) ארבעה לצ' ארבעה לְצַלָּא four (Zuz) for dressing a large skin, four for dressing a small skin, i. e. do not claim anything for guarding your neighbor's field enclosed within your fields, since you have no more expense by doing so; [oth. opin: four for the skin and four for the צַלָּא *the tanner*, v. comment.].—[צלין, Y. Sabb. VII, 10[a] bot., v. צַלְיָן.]

בֵּית צ', צַלָּאֵי, v. צוּלָּאֵי.

צְלַב *to hang, impale.* Esth. R. to I, 8 אתה ... וצוֹלֵב לזה when thou raisest the one to dignity, thou must decree hanging for the other. Gen. R. s. 30 אתמול ... צוֹלֵב את צוֹלְבָיו yesterday he was prepared to be hanged, and now he hangs those who had intended to hang him; a. fr.—Part. pass. צָלוּב; f. צְלוּבָה &c. Yeb. XVI, 3 צ' ... ואפי' ראוהו even if witnesses saw him ... nailed to the stake (v. צָלוּב h.) Tosef. Gitt. VII (V), 1; Y. ib. VII, 48[c] bot. צ' הרה וכ' if a man was impaled or being bled to death, and motioned (to his friends) and said, write a letter of divorce &c. Ohol. III, 5; Tosef. ib. IV, 11 צ' שדמו שותת one nailed to the stake whose blood runs freely. Koh. R. to VII, 26 לצְלוּבִים, v. בְּפִיר; a. fr.

Nif. נִצְלַב *to be hanged, impaled.* Esth. R. introd. (ref. to Deut. XXVIII, 66) זה שהוא יוצא להִצָּלֵב that is he who is taken out to be impaled. Ib. to I, 12 ארמתי ... כשנ' חמן when was his wrath pacified? When Haman was hanged. Ib. to III, 1 ליצָּלֵב ... אף סופו this man, too, will in the end be hanged; a. fr.

צְלֵיב, צְלַב ch. same. Targ. Y. I Num. XXV, 4; Y. II וירהורין צָלְבִין (not צָלְבִין). Targ. Gen. XL, 19. Targ. Esth. VII, 9; a. fr.—Part. pass. צָלִיב; *pl.* צְלִיבִין. Targ. II Esth. IX, 24; a. e.—Y. Ḥag. II, 78[a] top וצַלְבוּנוּן and they impaled them (the sorceresses); a. e.

Ithpa. אִצְטַלַּב, *Ithpe.* אִצְטְלִיב *to be hanged.* Targ. O. Deut. XXI, 23. Targ. II Esth. IX, 14; a. fr.—Koh. R. to VII, 26. Esth. R. to I, 12 מִצְטַלַּב, v. הָן. Gen. R. s. 65 end אזל קומי שריתא למִצְטַלְבָה (not למצטבלה) walked before the beam (on which he was) to be hanged; Yalk. ib. 115 למִצְטַלַּב. Lev. R. s. 28 בעי למצטבלא (corr. acc.) is going to be hanged; Yalk. Esth. 1058 לְמִצְלְבָא.

הַצְלְפוּנִי, v. הַצַּלְפוּנִי.

צְלַבְחָא, v. צְלוּפְחָא.

צְלָה I, v. צִילָּה.

צְלָה II (b. h.) pr. n. f. *Zillah*, one of the two wives of Lamekh. Gen. R. s. 23; a. e.

***צְלַהֲב** (v. next w.) *to gild.* Part. pass. מְצוּלְהָב. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 2 הרה מצ' בזהב the manna appeared gilt with a gold-like mass; (Yalk. Ex. 258 מהוזהב כזהב).

צַלְהֲב (Palel of צהב) 1) *to redden.*—*Part. pass.* מְצַלְהַב *burnished, red* or *yellow.* Targ. Ez. I, 7 (h. text קלל). Targ. Y. Lev. XIII, 30; 32 (h. text צהב).—2) *to glow, heat, consume.* Targ. Ps. L, 3. Ib. LXXIII, 9. Targ. Y. Ex. XIX, 18; a. fr.

צַלְהוֹבָא, צַלְהוּבָא m. (preced.) *flashing.* Targ. Nah. III, 3 (h. text להב).

צְלוֹ', צְלוֹתָא, צָלוֹ' f. (צְלֵי II) *prayer.* Targ. Gen. XVIII, 22. Targ. II Chr. XXXIII, 13; a. v. fr.—Taan. 12[a]; Y. ib. II, 66[a] top, v. רְסַר. Y. Snh. X, 29[c] bot. לית הדא צ' this is no prayer (need not be prayed for), v. צְרִיתָא I. Ib. צְלוֹתָךְ ... הא צ' this is a prayer; now, may thy prayer be heard. Y. Meg. I, 71[c] bot. הדא ... צריכה צ' this thy Torah scroll needs prayer (that it may not be condemned). Yoma 28[b] צְלוֹתֵיהּ דאברהם the prayer time of Abraham (the afternoon prayer). Ber. 26[a] רחמי הוא וכ' כיון דצ' since prayer is a matter of love (contrad. to sacrifice), one may pray whenever one desires; a. fr.—*Pl.* צַלְוָן, צַלְוַיִן. Targ. II Esth. V, 1 שמע צלויין O hearer of prayers!—Gen. R. s. 26 תרתיהון צ' אינון (not צלוונן) both of my wishes are prayers (and not curses); Yalk. ib. 43 צלויין.—צְלוֹתָיָא *hymns.* Targ. Ps. LXXII, 20.

צָלוּב, v. צָלַב.

צָלוּב I m. (צָלַב) *stake, gallows.* Gen. R. s. 56 צְלוּבוֹ, v. פָּתַח; Pesik. R. s. 31. Yeb. XVI, 3 צָלוּב על הצליב Y. ed. (corr. acc.) nailed to the stake; Y. ib. 15[c] bot. Sabb. VI, 10, v. מְסָמֵר; a. e.

צָלוּב II m. = h. צָלוּב, *impaled, hanging.* Targ. Y. Deut. XXI, 1.—[צלוברן, Targ. Y. II Num. XXV, 4 (ed. Amst. צָלְבִין, read: צָלְבִין, v. צָלַב.]

צְלוּחָא, v. צִילְפוּחָא.

צְלוּחִית f. (b. h. צַלְחִית) *flask, bottle with a wide belly and a narrow neck.* Par. XII, 2. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5 צ' דמן וצ' של מי נדה וצ' וכ' the bottle containing the manna (Ex. XVI, 33), that containing the sprinkling water (Num. XIX, 9) &c.; Tanḥ. B'shall. 21 צנצנת דמן וצ' צ' של ברד וכ' וכ'. Pesik. Vayhi, p. 3[b] (ref. to Ex. IX, 24) a bottle of hailstone filled with fire; a. e.—*Pl.* צְלוּחִיּוֹת. Cant. R. to III, 11; Num. R. s. 12. Y. Bets. IV, beg. 62[b] צ' צ' bottlewise. Midr. Till. to Ps. XVIII, 16; Yalk. Sam. 161; a. e.

צְלוּחִיתָא, צְלוּחִית ch. same. Targ. Ex. XVI, 33 (h. text צנצנת). Targ. II Kings II, 20. Ib. XXI, 13 (h. text צַפַּחַת). Targ. I Kings XVII, 16 (h. text צפחת).

צְלוֹלִיבָא m. (=צלבליבא; צָלַב) *ricinus tree* (*Palma Christi*, v. Löw, Pfl. p. 353 sq.). Sabb. 21[a] לדידי ... ולצ' דמי I have seen the Kikayon of Jonah; it resembled the ricinus tree.

צְלוֹלְפוּנִית, v. הַצַּלְפוּנִי.

צלונחא, v. next w.

צְלוֹפְחָא m. *eel.* Ab. Zar. 39ᵃ דמי לצ' . . . אייתו (Ms. M. לצלונ', Ar. צלב') they brought before him a fish that looked like an eel.

צָלוּ, צָלוֹתָא, v. צְלִי.—[Erub. 65ᵃ, v. צִילוּתָא.]

צְלַח (b. h.) [*to split, pass through,*] *to succeed, prosper.* Ber. 46ᵃ ויִצְלַח מאוד וכ', v. נְכָסִים; a. e.

Hif. הַצְלִיחַ 1) same. Ib. 64ᵃ עלה וה' he went and succeeded; M. Kat. 29ᵃ. Ab. Zar. 19ᵇ נכסיו מַצְלִיחִין לו his business enterprises will prosper. Y. R. Hash. III, end, 59ᵃ (ref. to Dan. VIII, 12) whenever Israel casts truth to the ground, המלכות...גוזרת ומַצְלַחַת that wicked (Roman) government decrees (persecution) and succeeds; Lam. R. introd. (R. Abba 2). Midr. Till. to Ps. I, 3 ומַצְלִיחוֹת, v. עָצָה II; a. fr.—2) *to cause to prosper.* Sabb. 63ᵃ הקב"ה מַצְלִיחַ להם the Lord helps them to success.—Part. pass. מוּצְלָחִין; *pl.* מוּצְלָחִין. Ber. 46ᵃ מוצ' . . . וירדו (Ms. M. נכסיו מצלידחין), v. נְכָסִים; a. e.

צְלַח ch. same, 1) *to split, pass through.* Targ. I Chr. II, 54. Ib. XI, 18 צ' ארחא (h. text ויבקעו).—2) *to be successful, prosper; to become fit.* Targ. Jer. XX, 11. Targ. Prov. XXVIII, 13; a. fr.

Pa. צַלַּח *to split.* Targ. O. Gen. XXII, 3. Targ. I Chr. XXI, 23.—B. Mets. 79ᵃ נְצַלְּחִיה לציבי וכ' let him chop it into chips and use it. B. Kam. 113ᵇ לצַלָּאא . . . זבין bought a palm, in partnership with a gentile, to chop it up (and divide it). Sabb. 119ᵃ מְצַלְּחֵי וכ' . . . רבה Rabbah and R. J. used to chop wood themselves (in preparation for the Sabbath). Ib. 129ᵃ; a. e.

Af. אַצְלַח 1) *to pass through; to do a thing successfully; to prosper.* Targ. O. Deut. XXVIII, 29. Targ. ib. XXIX, 8 (O. ed. Vien. *Pe.*). Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 15 אצ' תקוף succeeded in gaining strength. Targ. I Kings I, 34 (h. text ירחי); a. fr.—Men. 43ᵃ עיסקוידהו וא' and their business prospered. Erub. 45ᵃ אי מַצְלַח וכ' whether or not he shall succeed. Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. ולא מַצְלְחָא מה דו עבדא (not מצלח) and she will not succeed in what she wants to do. B. Bath. 3ᵇ מצלח . . . כל עבדא any slave that will now rebel, shall succeed; Yalk. Deut. 913. R. Hash. 16ᵃ דמצלח ודשא וכ' that the winter seed thrives; a. fr.—2) *to cause to succeed, prosper.* Targ. Gen. XXIV, 21. Targ. Jer. III, 19 (h. text אשיתך); a. fr.—Gen. R. s. 13 תַּצְלִיחַ, v. עָבַד I.

צַלְחָא, v. צִילוּתָא.

צַלְחוּת, v. צְלוּחִית.

צִילְ, צַלְחָתָא f. (preced. art.) [*part,* cmp. Lat. hemicranium,] *pain on one side of the head, megrim.* Sabb. 90ᵃ (ref. to עִטְרָן) לצ' it is good for megrim. Gitt. 68ᵇ לצלח' Ar. (Rashi לצדל'; ed. לְצִלְיוֹחָא).

צָלָה, צלי (b. h.) [*to turn,* cmp. טָוָה II,] *to roast.* Tosef. Pes. V, 9 בישלו . . . צָלָאוּ if he cooked (the Passover lamb) and then roasted it; Pes. 41ᵃ. Ib. צלאו כל צורכו if he roasted it as much as needed (well-done, contrad. to נא). Ib. VII, 1 כיצד צולין וכ' how must the Passover lamb be roasted? Ib. 2 צא וצְלֵה לנו וכ' go out and roast the lamb for us &c. Y. ib. VII, beg. 34ᵃ צָלָיוּ בגדי וכ' if he roasted it together with a secular (not sacrificial) kid. Ib. bot. בשר לְצָלוֹת meat to roast it; a. fr.—Part. pass. צָלוּי; f. צְלוּיָה, צְלוּדָה. Ab. Zar. 29ᵃ ביצה צ' a roasted egg; a. e.

Nif. נִצְלָה *to be roasted.* Y. Pes. I. c. נִצְלָה מקצתו וכ' if it was roasted partly by the heat of the stove &c.; a. fr.—Sabb. I, 10 כדי שיְצוֹלוּ וכ' (fr. צול) in time to be roasted before the Sabbath begins.

צָלָא, צָלֵי I ch. same.—Part. pass. צָלֵי; *pl.* צָלַיָּיא. Y. Naz. IX, 57ᵈ כגון אילין נוניא צ' וכ' corpses found in a position like fried fish, the head of one by the tail of the other &c.

צָלָא, צָלֵי II (preced.; corresp. to h. נָטָה) 1) (neut. verb) *to turn, decline; to incline.* Targ. Ps. CII, 12. Targ. Job XV, 30 Ms. (ed. יצדי; h. text יסור). Ib. XXXI, 7 (some ed. תְּצַלֵּי, corr. acc.). Targ. Ps. XL, 2; a. fr.—2) *to stretch, put up.* Targ. Hos. IX, 8; a. e.—3) (with אודנא) *to bend, incline the ear, listen, heed.* Targ. Prov. V, 13. Ib. II, 2 Ms. (ed. *Af.*). Ib. XXII, 17; a. fr.—4) *to bend, wrest, pervert.* Ib. XVII, 23. Ib. XVIII, 5; a. fr.—5) *to pray,* v. *Pa.*

Af. אַצְלֵי 1) (neut. verb) *to turn; to deviate.* Targ. Ps. CXIX, 51; 157; a. e.—Ber. 34ᵇ; Meg. 23ᵃ דמַצְלֵי אַצְלוּדֵי that they turned sideways (in prayer, instead of prostrating themselves).—2) *to move, turn aside; to bend; to wrest, pervert.* Targ. Job XXIV, 4. Targ. Ex. XXIII, 6 (not תְּצַלֵּון). Targ. Deut. XXVII, 19; a. e.—Bets. 14ᵃ אַצְלֵי bend the mortar sideways and pound. Ib. אַצְלוּדֵי ודוך perhaps he bent &c. Keth. 105ᵃ לאצלויי א' דינא to wrest judgment. Snh. 109ᵇ (name of one of the judges of Sodom) מַצְלֵי דינָן Ms. M. (ed. דינא; Ms. K. אצלי, v. Rabb. D. S. a. l. note) Perverter of justice; a. e.—4) *to pray,* v. *Pa.*

Pa. צַלֵּי [*to bend, turn aside,*] *to pray.* Targ. Ps. LXXXVI, 1. Targ. Gen. XII, 8. Targ. I Kings VIII, 30; 33 (ed. Wil. יְצַלוּן *Pe.*). Ib. 28 (ed. Wil. מַצַלֵּי *Af.*); a. fr.—Ber. 34ᵇ דְּמָצַלֵּי וכ', v. בְּקָתָא. Sabb. 10ᵃ לְצַלּוּדֵי, v. נְגַהּ. Gen. R. s. 81 סליק לְצַלָּאה וכ' went up to pray in Jerusalem. Ib. ולא טב לָךְ מְצַלֵּי וכ' would it not be better for thee to pray on this blessed mountain (Gerizim)?; ib. s. 32 לְמֵיצַ'; a. e.

Ithpe. אִצְטְלֵי *to be moved; to tremble, shake.* Targ. Is. XL, 20. Targ. Jer. X, 4; a. fr.

צָלֵי m. (b. h.; צָלָה) *roasted meat, roast.* Zeb. V, 8. Pes. 75ᵃ אין זה צְלִי אש this is not called 'roasted by fire' (Ex. XII, 9); Y. ib. VII, 34ᵃ bot. צ' אש ולא צ' שפוד וכ' (the text says,) 'roasted by fire', but not roasted through the heat of the spit, of the pot &c.; a. fr.—Meg. 7ᵇ צ' . . . ובישולא קדר and the last dish they offered me, they called 'roast of the pot.'

צלוב, Yeb. XVI, 3 Y. ed., v. צְלוּב I.

צְלֵב, v. צְלַב.

צְלִיבָה, צְלִיבָא c.=h. צְלוּב. Targ. O. Gen. XL, 19. Targ. II Esth. IX, 13; a. fr.—Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. אירתי לצ'

bring the pole (to hang her on); a. e.—*Pl.* צְלִיבַיָּא, צְלִיבִין. Targ. Josh. X, 26.

צְלִיבָה f. (צָלַב) *impaling, hanging.* Gen. R. s. 30, v. צָלַב. Esth. R. to III, 1 מי ... וְצַלִּיבָתָן וכ׳ he who permitted us to see the downfall of B. a. T. and their execution, shall permit us to see &c.; a. e.

צְלִיבְתָּא ch. same; צְלִיבַת קִרסָא *death on the gallows.* Targ. Lam. V, 13. Targ. Ruth I, 17.

צְלִידְחָתָא, v. צַלְהֲחָתָא.

צַלְיָין f. pl. (צְלִי I) *dates dried* or *to be dried.* Y. Peah VII, 20^{b} וחזה ליה דבש דצ׳ and he had (and gave them by mistake) date-honey (in place of bees' honey). Y. Sabb. VII, 10^{a} bot. דשטח צַלְיָן וכ׳, v. מִסְבַּסְלָא.

צַלְיָן, *pl.* of צְלוֹ, q. v.

צַלְיָנִית f. (צְלִי II) *given to prayer, devotee.* Sot. 22^{a} בתולה צ׳ (Ar. צִרִיל, incorr.) a prayerful maiden, v. צְרִימָנִית.

צְלִיל, צָלִיל, v. next wds.

צָלַל (b. h.; cmp. טלל) 1) *to move, shake, hang over*; denom. צֵל.—2) *to turn, circle, roll* (v. Jud. VII, 13); *to eddy, sink.* Koh. R. to XII, 7; Y. Ber. IV, 7^{b} bot., a. e. (ref. to צוּלָה, Is. XLIV, 27) why is Babylonia called *tsulah,* ששם צָלְלוּ מיתי וכ׳ because there sank the corpses of the generation of the flood; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) צללו מי מבול (corr. acc.); v. infra.—3) (cmp. שָׁקַע) *to settle, be clear; to clarify.* Tosef. Nidd. III, 11 צָלְלוּ לא יחזור וכ׳ if the mixture has settled (become clear), he must not stir it up again; Nidd. 20^{a}, v. עָכַר. Y. Keth. I, 25^{b} bot. וחוזרת וצוֹלָלָת, v. עָכַר. Gen. R. s. 80, end וְצָלַלְנוּ, v. עָכַר; a. e.—Part. pass. צָלוּל; f. צְלוּלָה; *pl.* צְלוּלִים, צְלוּלִין; צְלוּלוֹת. Ib. צ׳ חיתה, v. עָכַר. Y. Ter. V, end, 43^{d} יין צ׳ clarified wine. Sabb. 109^{a}; 139^{b}; a. fr.—Pesik. Ha'omer, p. 71^{a} (play on צלול, K'ri צלל, Jud. VII, 13) על שצלול היה אותו הדור וכ׳ (not על שצלל עלידם, v. Rashi to Jud. l. c.) because that generation was cleared (bared) of righteous men; Pesik. R. s. 18 שצלל עלידם corr. acc.); Yalk. Jud. 62, Yalk. Lev. 643 (corr. acc.).—[4) *to glisten, be bright*; (of sound) *to vibrate, ring*; v. צְלָצַל, מְצִרְלָה &c.]

Nif. נִצַּל, נִצְלַל *to be cleared.* Y. Nidd. II, end, 50^{b} רְצָלְלוּ ולא יעכרו, v. עָכַר. Sabb. XX, 2 (139^{b}) שירצלו (Bab. ed. שירצופו; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) that they (the dregs) may settle.

Hif. הִרְצִל 1) *to become clear, settle.* Par. VIII, 11 עד שתצל until it is settled.—2) (denom. of צֵל) *to shade.* Pes. 50^{a} (ref. to מצלות, Zech. XIV, 20) there will be an addition to the sacred precincts of Jerusalem עד שחסוס רץ ומיצל Ms. M. (ed. ומצייל; Rashi: עד שעה שחסוס וכ׳) as far as a horse can run (from sunrise) until it gives shade (casts its shadow under itself, i. e. till noon-time; Y. ib. III, end, 30^{b} (עד מקום שחסוס רץ ואינו עושה צל); Bab. l. c. כל ביזה ... עד שחסוס רץ ומיצל וכ׳ whatever booty Israel will make (from morning) to the time &c., will be sacred &c.

Nithpa. נִצְטַלֵּל *to be sunk, dumped.* Zeb. 113^{b} שכל מתי מבול נִצְטַלְּלוּ לשם Ms. R. a. K. (ed. נִצְטַלְּלוּ שם) because all the corpses of the flood were dumped there (in Babylonia); Sabb. 113^{b}; v. supra.

צָלַל ch. same, 1) *to vibrate, ring.* Targ. II Kings XXI, 12; Targ. I Sam. III, 11; Targ. Jer. XIX, 3.—2) *to be clear; to clarify.* Sabb. 75^{a} דלֵיצוּל some ed. (oth. דלֵיצִיל, fr. צִיל), v. צָבַע ch.—Part. pass. צָלִיל, f. צְלִילָא; *pl.* צְלִילִין; צְלִילָן, צְלִילָתָא. Targ. Y. Ex. VII, 24. Targ. Y. Gen. I, 21 צְלִילָתָא (not צְלִילָ׳).—3) *to cast a long shadow* (cmp. Neh. XIII, 19).—Part. צָלִיל; f. צְלִילָא. Y. Shebi. IX, 39^{a} top כד תחמון רגלא צ׳ וכ׳ when you see the foot casting a long shadow (towards evening, when people are going home from market), take it out of the market &c.

צַלְלִין, v. צַלְיָין.

צְלָלָא m. *a small skin,* v. צַלָּא.

צַלָּלָא m. *tanner,* v. צַלָּא.

צְלָלְפוֹנִית, צְלָלְפוֹנִי, v. הַצְּלָלְפוֹנִי.

צְלַם, *Pa.* צַלֵּם (denom. of צְלָמָא) *to paint (dark).* B. Mets. 60^{b} שרא לצַלּוּמֵי גירי allowed to paint arrows; לצ׳ דיקולי to paint baskets (in order to improve their appearance).

צֶלֶם m. (b. h.; denom. of צֵל; v. Del. Proleg., p. 141 note) *shadow, picture, image.* Gen. R. s. 8 העליונים נבראו בצ׳ ובדמות וכ׳ the celestials are created in the (divine) image and likeness &c.; הריני בורא אותו בצ׳ ובדמות וכ׳ I will create him (man) in an image and likeness that he may partake of the nature of the celestials &c. Ib. (ref. to Gen. I, 26; 28) את שהוא בצַלְמֵינוּ כדמותינו ורדו וכ׳ of him who is in our image and likeness (who imitates the Creator) it is said, *ur'du* (rule); of him who is not &c., it is said *yer'du* (they shall go down); Yalk. ib. 14. Ab. III, 14 שנברא בצ׳ that he was created in the image (of God). Tanḥ. Mishp. 19 תנו כבוד לצַלְמוֹ וכ׳ pay honor to the image of the Lord! Gen. R. s. 89 (Daniel divined) חלמא ... חלום חצ׳ וחלום האילן the dream and its interpretation, the dream of the shadow (imagination) and the dream of the tree (reality). Midr. Till. to Ps. XXV, 8 על כל ... צ׳ וחיתה וכ׳ every mile was a station, and at every station was a figure with a curved hand which pointed towards the places of refuge &c.; a. fr.—Esp. *idol.* Ex. R. s. 24 צלמו של מיכה; Esth. R. to III, 7, v. מִיכָה I. Taan. IV, 6 (26^{b}) והועמיד צ׳ בהרכל Ms. M. (ed. והעמיד) and an idol was placed in the temple. Ruth R. to II, 14 אדם שהעמיד צ׳ וכ׳ wilt thou receive in repentance the man (Manasseh) that put an idol in the Temple? Lam. R. to I, 9 צ׳ חלול a hollow idol. Ib. introd. (R. Josh. 1), v. לוּכְסָן; a. fr.—*Pl.* צָלָמִים, צָלָמִין. Meg. 15^{b} כיון שהגיעה לבירה הצ׳ וכ׳ when she (Esther) reached the room of the idols (in the palace), the Divine Presence left her; a. e.—[Kil. IV, 9, v. צַלְמוֹן.]

צִיל, צֵל, צַלְמָא, צֵלֶם, צְלֶם, צָלֶם ch. same. Targ. Gen. I, 26. Targ. Ex. XX, 4. Targ. Jud. XVII, 3; a. fr.—Lam. R. to I, 9 בגין דאמר לי צ׳ פלן וכ׳ since that

certain idol told me &c. Ruth R. to II, 14 והוה צווח צ׳ and he (Manasseh) cried, O, idol—, O, idol—, save me. Y. Shek. II, end, 47a, a. e., v. אֲדוּרֵי; a. fr.—B. Kam. 98b לצ׳ (Ms. H. לְצַלְמַיָּרָה), v. פְּשׁוֹרָא.—[Y. Kil. VII, beg. 30d בחדרין צ׳, read: צוֹנָמָא.]—*Pl.* צַלְמַיָּא, צַלְמֵי, צַלְמִין, צַלְמַי, צֵרֵי. Targ. Y. Lev. XXVI, 1. Targ. Is. XLIV, 9; a. fr.—Y. Ab. Zar. IV, 43d bot. חבר כל אילין צ׳ וכ׳ break all those idols in the bath-house. Y. Ber. II, 4b, v. אֲדוּרֵי.—B. Kam. 23b דשף צלמי when the animal rubbed paintings off the wall. Ib. 86b, v. פְּשׁוֹרָא; a. fr.

צַלְמוֹן (b. h.) pr. n. *Zalmon*, name of a hill near Shechem, and of a place (v. Neub., Géogr. p. 275). Tosef. Par. IX (VIII), 2, v. יוֹרֶדֶת.—Yeb. XVI, 6. Kil. IV, 9 (Var. צַלְמִים, צַלְמִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Ber. 15b, v. צַלְמָוֶת; a. e.

צַלְמוֹנָה, צַלְמוֹנָא (b. h. צַלְמָוֶת) 1) pr. n. pl. *Zalmonah.* Y. Orl. I, 61a top; Y. Maasr. I, beg. 48c.—2) *darkness*, name of Gehenna, v. צַלְמָוֶת.

צַלְמוֹנִית f. (denom. of צֶלֶם) *dear image*; trnsf. *only child* (cmp. סְבָרוֹנָא). Gen. R. s. 94; Midr. Sam. ch. XXX; ch. XXXII דן נכנס בצַלְמוֹנִיתוֹ וכ׳ Dan went in to his father (for a blessing) with his only son (Gen. XLVI, 23), and was blessed with a posterity of &c. (Num. I, 39).

צַלְמָוֶת f. (b. h.) = צַלְמוּת, *darkness*; (homilet. = צֵל מָוֶת) *shadow of death, Gehenna.* Mekh. B'shall., Vayassa, s. 1 (ref. to Jer. II, 6) צֵל ועמו מָוֶת shadow and with it death (v. עֵכֶס); Tanḥ. ib. 18; Yalk. Jer. 266. Pesik. R. s. 23; Yalk. Job 906 (ref. to Job X, 22) מהו צ׳ צא למות וכ׳ what is *tsalmaveth?* (The angel Dumah says, when the Sabbath ends, to those relieved from Gehenna during the Sabbath,) Go out unto death, for the Sabbath exercises (v. סִדְרָא) are over. Ber. 15b (ref. to Ps. LXVIII, 15) א״ת בצלמון אלא בצ׳ read not *b'tsalmon*, but *b'tsalmaveth* (in Gehenna). Tanḥ. R'eh 13 (ref. to Ps. l. c.) חוא צ׳ שלחן the snow is their hell; (Tanḥ. ed. Bub. ib. 10 צַלְמוֹנָא; Pesik. 'Asser, p. 97b צַלְמוֹנָה; Midr. Prov. to ch. XXXI, 21 צלמונה; Yalk. Deut. 892 צלמו׳). Midr. Till. to Ps. XCII זרמן . . . אחת של אופל ואחת של צ׳ the Lord prepared for Adam two stones, one from Ofel (darkness) and one from Tsalmaveth (ref. to Job XXVIII, 3); a. e.

צִילְמָ׳, צַלְמָנָא m. (denom. of צֶלֶם) *image, statuary, idol.* Targ. Jud. XVIII, 17 (ed. Lag. צִילְמָא).—*Pl.* צַלְמָנִין, צַלְמַנְיָא, צִילְ׳. Targ. Hos. XIII, 2 (ed. Lag. צלמין). Targ. Gen. XXXI, 19; a. e.—M. Kat. 25b, v. מַחֲלָצָא.

צַלַע (b. h. צֶלַע) pr. n. pl. *Zela.* Targ. II Sam. XXI, 14. Targ. Josh. XVIII, 28 צְלַע אֶלֶף.

צָלַע (b. h.; cmp. צָלִי II, a. טָלַע) [*to bend, hang over,*] *to halt*; trnsf. *to sin.* Yalk. Num. 764 (ref. to Ps. XXXV, 15 sq.) כשאני צוֹלֵעַ מעט וכ׳ as soon as I halt a little (am afflicted for my sins), they gather themselves against me; Pesik. R. s. 13 נכים עושים הדין בצוֹלְעִים the paralyzed execute judgment on the halting (the wicked punish the frail); ib. [read:] שמא נכים וחגרים עושים את הדין are the paralyzed and the crippled to punish him who halts?

Pi. צִלֵּעַ. Ib. כשאני מְצַלֵּעַת וכ׳ when I halt (sin), they rejoice.

צֶלַע m. (b. h.; preced.) *halting; fall, sin.* Pesik. R. s. 13 (v. preced.) יושבים . . . חצ׳ לבוא עלי they sit and look out, when I come to fall, that they may come against me. Midr. Till. to Ps. III (ref. to בצלע, II Sam. XVI, 13) מזכיר לו מעשה חצ׳ he (Shimei) reminded him (David) of the story of the fall (David's crime); Yalk. Sam. 151.

צַלָּעָה, צֶלָע f. (b. h.; v. צָלַע) 1) *side, rib.* Ḥull. 42b נעקרה צ׳ מעיקרה if a rib of an animal is torn loose from its seat. Gen. R. s. 21 (ref. to Gen. III, 22) כל זמן . . . כאחד as long as he was Adam, he was like one (harmonious in himself), but when his rib was taken from him, he was 'to know' (the conflict between) 'good and evil'; Yalk. ib. 34. Kidd. 6a צַלְעָתִי מהו if one says to a woman, 'be thou my rib' (alluding to Gen. II, 22), how is it (is this to be recognized as a betrothal)?; a. fr.—*Pl.* צְלָעוֹת. Ḥull. III, 1 נשתברו רוב צַלְעוֹתֶיהָ if the larger number of an animal's ribs are broken. Ib. 52a וגדולות ובצ׳ וכ׳ and it means the large ribs, those that have marrow in their bones; a. fr.—2) *side of a hill* or *rock.*—*Pl.* as ab. Shebi. V, 4; Y. ib. 36a top צִילְעוֹת constr., v. פּוֹאָה.—3) *wing of a building.* B. Bath. 61a.

צַלָּעָה m. (צלע; v. צַלָּא) *worker* or *dealer in leather.*—*Pl.* צַלָּעֵי. Ned. 56b שוקא דצ׳ the leather market.

צָלַף (cmp. צלל) *to vibrate.*

Hif. הִצְלִיף *to swing* (*a whip*); *to strike.* Yoma V, 3, sq. לא הירה . . . אלא כמַצְלִיף (in sprinkling upward and downward) he did not aim at a certain point above or below, but made the movement of swinging a whip; ib. 15a; a. e., v. מַבְרֵר a. מַנְגְּדָנָא.

צְלַף ch., *Af.* אַצְלֵיף same. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Y. Deut. XXV, 3 ארבעין יַצְלִיף וכ׳ forty times he shall swing the whip, but strike one less.

צָלָף m. *caper-bush.* Maasr. IV, 6 חצ׳ מתעשר וכ׳ of the caper-tree the tithes must be given of the palm-like shoots, of the fruit, and of the flower (v. Löw, Pfl., p. 264); Ber. 36a (identical with נְצָפָה). B. Bath. 28b אכלה . . . כגון צ׳ if one partook of three products of the same tree within three days, as for instance of the caper-bush. Sabb. 30b אחוי לירה צ׳ he pointed by way of an example to the caper-bush (of which the various products are eaten successively). Ib. 150b, v. נְצָפָה. Bets. 25b; a. fr.—*Pl.* צְלָפִים, צְלָפִין. Sabb. 110a מי צ׳ caper-juice.

צִילְ׳, צְלָצוּל m. (צָלַל; cmp. גְּלְגְּלִין, fr. גָּלַל) *belt of net work* (to support the bosom; considered indecent); *bandage, wrap.* Sabb. 62b (ref. to Is. III, 24) מקום שחירו חגורות בצ׳ וכ׳ the place on the body where they were girt with a girdle becomes full of bruises. Sot. 8b; 9a חיא חגרה לו בצ׳

צָמָא I m., צְמָאָה f. (b. h.) [*shrunk,*] *parched, thirsty.* Taan. 22[b] לא שכורה ולא צ׳ that the ground be neither drunk (oversated) nor thirsty; a. e.—*Pl.* צְמֵאִים, צְמֵאִין; צְמֵאוֹת. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 19 משקה צ׳ הייתי I used to give drink to the thirsty; והם אומרים לו זה השער לה׳ משקה צ׳ הכנס בו ed. Bub. and they (in heaven) say to him, 'this is the gate of the Lord', thou, who hast been a giver of drink to the thirsty, enter thereby. Ib. to Ps. XXII וכשצ׳ כל החיות וכ׳ and when they are thirsty, all the beasts gather around her (the hind) &c.; a. e.

צָמָא II (b. h.; preced.) *to be thirsty.*

Hif. הִצְמִיא *to cause to perish from thirst.* Sifré Deut. 199 (ref. to Deut. XX, 10 ... ולא להַצְמִיאָה וכ׳ לחלחם עליה 'to wage war against it', but not to let it perish from famine or thirst, or cause it to die from pestilence; a. e.

צָמָא m. (b. h.; preced.) *thirst.* Ex. R. s. 2 (Moses said to the lamb) לא ... מפני צ׳ וכ׳ I did not know that thou didst run off on account of thirst; thou must be tired &c. Ber. VI, 8 השותה מים לִצְמָאוֹ he who drinks water to satisfy his thirst. Pirké d'R. El. ch. XXX מיתת הצ׳ death from thirst; a. e.

צַמָּאָה f. (b. h.) same. Yoma 77[a] (ref. to Jer. II, 25) מנעי ... גרונך לידי צ׳ withhold thy tongue from evil talk, that thy throat may not be doomed to thirst; Yalk. Jer. 266 צַמָּאוֹן; a. e.

צַמָּאוֹן m. (b. h.) same, v. preced.

צמד (b. h.) *to press together; to join, couple.* Gen. R. s. 5 צָמְדָן בין שני בדי הארון 'Rashi' (v. comment. Y'fath Toar a. l.) he matched them (arranged them according to ranks) between the two bars of the Ark (ed., a. Yalk. Josh. 14 סמכן; Lev. R. s. 10 שמן).—Part. pass. צָמוּד; f. צְמוּדָה &c. Num. R. s. 12 אין צב אלא צְמוּדוֹת *tsab* (Num. VII, 3) means well-joined (wagons, by ref. to Is. XLIX, 22 בחצן, v. חוץ I; v. Targ. a. l.).

Nif. נִצְמַד *to be attached, yoked.* Tanh. Bal. 18 [read:] ונִצְמְדוּ זה לזו וכ׳ and they were joined to one another; thus it is written (Num. XXV, 3), and Israel was joined &c.; ed. Bub. 28 ונִצְמְדִים זה וכ׳.

Po. צִימֵּד *to crowd, pack.*—Part. pass. מְצוּמָּד; *pl.* מְצוּמָּדִים. Cant. R. to IV, 1 (play on צמתך, ib.) [read:] ... נראין מצ׳ כהדיין סדרא רבה וכ׳ they appear to be crowded, and yet are comfortable, as at the great school-hall of Sepphoris (cmp. Ab. V, 5).

צַמַּד ch. same, 1) *to join, attach, harness. Part. pass.* צָמִיד; f. צְמִידָא; *pl.* צְמִידִין, *a) attached, harnessed.* Targ. I Kings XIX, 19.—*b) attached to, addicted to, in the habit of.* Lam. R. to III, 9 הוה צמיד עיית קרנדלוי וכ׳ Ar. (ed. הוה מסדרא וכ׳; Y. Maas. Sh. V, 56[a] top הוה עביד) made it a habit to prepare his lights on Friday &c. (v. עוּת ch.). Lev. R. s. 26 הוה צמידא אמרה וכ׳ (some ed. צְמִידָה) was addicted to evil talk.—2) *to bind up* (a broken limb). Targ. Ez. XXXIV, 4, 16.—3) *to narrow in, retain.* B. Bath. 53[a] דצ׳ לה מיא (ed. Pes. a. oth. דצאמת, v. צְמַת) he retained she (the adulteress) put on a fine belt for his sake, therefore the priest brings a rope &c.; Tosef. ib. III, 4 בְּצִיצִין ed. Zuck. (Var. בצצין; oth. ed. בפנים; corr. acc.). Y. Yoma VI, 43[d] top הלבישו ... וחגרו צְלָצָל he made him put on an undergarment and girt him with a girdle (like a woman); Men. 109[b] בצילצול. Zeb. 19[a] צ׳ קטן a small belt (used as a bandage); a. fr.

צִילְ׳, צְלְצוֹלִין pl. ch. (used as sing.) same. Targ. Y. Num. V, 18.—Gen. R. s. 19 צִילְצָלִין; Yalk. ib. 27 צִיצְלִין.

צְלְצֵל (v. צָלַל) 1) *to vibrate; to have a clear ring.* Y. Succ. V, 55[c] bot. ולא היה מְצַלְצֵל וכ׳ and it had not the clear ring as before.—2) *to clap.* Pirké d'R. El. ch. XVII וּמְצַלְצֶלֶת בכפיה she clapped with her hands (in joy); (Yalk. Kings 232 ומסלסלת בכפי ידיה).

צַלְצֵל ch. same, *to shriek* or *shout.* Y. Ter. VIII, 46[b] bot. שרי מְצַלְצֵל he began to shout.

צִילְ׳, צְלְצָל m. (b. h.; preced.) 1) *cymbal.* Y. Succ. V, 55[c] bot. צ׳ של מקדש וכ׳ the cymbal of the Temple originated from Moses' days. Ib. 55[b] bot. מירריחו ... הצ׳ in Jericho they could hear the sound of the cymbal (of the Temple). Shek. V, 1 בן ארזא על הצ׳ (the family of) Ben Arza had charge of the cymbal. Y. ib. 48[d] bot. הניף ... והקיש בן א׳ בצ׳ when the Sagan waved the flag, B. A. struck the cymbal; Tam. VII, 3; Cant. R. to IV, 4. Arakh. II, 5 והצ׳ לבד only a single cymbal was used in the Temple; a. e.—2) *shade, covering* (v. צָלַל). B. Bath. 75[a], contrad. to סוכה (Rashb. צֵל); (correct vers. in) Yalk. Is. 361 (v. Rabb. D. S. B. Bath. l. c. note 9).

צַלְצָלָא, v. צוֹצְלָא.

צִילְ׳, צֶלְצָלִין, צְלְצַלִּין, צְלְצַלְתָּן m. pl.=h. צֶלְצָל, *cymbal.* Targ. Ps. CL, 5. Targ. I Sam. X, 5 (h. text חליל). Ib. XVIII, 6 (h. text שלשים). Targ. II Sam. VI, 5; I Chr. XIII, 8.

צְלְצַלְתָּא, v. צוֹצְלָא.

צְלַק (cmp. צלח) *to split.* Ḥull. 124[a] דצַלְקֵיהּ מִצְּלַק when he split the stove across the width, v. גִּיסְטְרָא.

Ithpe. אִצְטְלִיק *to be split.* Ber. 56[b] [read:] ושרו לחבלא עד דא׳ ריש׳ה שרו לחבלא אזל כל חד וחד וקם אדוכתיה וא׳ (Ms. M. אסתליק) let the rope go until he is split up to his head. They let the rope go, when each tree bounded back to its natural position, and his body was torn apart.

צַלֶּקֶת f. (preced.; cmp. חֲזָזִית) *a rough, scabby surface, scar.* Keth. 75[a] if a dog bit her, ונעשה מקומו צ׳ and the spot of the bite became scarred. Nidd. 55[a] ... בשר צ׳ if a piece of flesh is cut out, the spot becomes scarred. Sifra Thazr. Par. 3, ch. VI; Par. 4, ch. VII; Y. Pes. VII, 34[a] bot. (synonymous with צָרֶבֶת). V. צוּלָקָא.

צַלְתָּא pr. n. pl. *Tsalta.* Bekh. 21[b] רעותא דצ׳ the shepherds of Tsalta.

צם, v. צוּם.

(dammed) the water for the benefit of the field, opp. ארוח let the water spread.

Pa. צִמֵּד same, 1) *to bind up, heal, mend.* Part. pass. מְצַמֵּד. Ab. Zar. 55ᵃ מְצַמְּדֵי ... דאזלי כי מתברי who go (to an idolatrous temple) broken (crippled), and come out healed; Yalk. Ex. 289 מצמידי (corr. acc., or מְיַצְּמְדֵי *Ithpe.*).

Ithpe. אִצְטְמִיד *to be bound up, repaired.* Ber. 22ᵇ א' חצבית דר"נ R. N.'s pitcher has been mended (the rule he laid down is restored again), opp. אחבר, v. חַצְבָּא.

צֶמֶד m. (b. h.; preced.) *yoke; a pair of working animals* tied to the yoke. B. Bath. V, 1 ... מכר את הצ' חבקר if one sold 'a yoke', he has not sold the oxen (but only the yoke); ib. אמר מכור לי צִמְדָּךְ וכ' (Bab. ed. 77ᵇ צִימְ') if he said, sell me thy yoke for two hundred Zuz, it is well known that a yoke is not worth two hundred Zuz (therefore he meant the yoke of oxen); v. צִימְדָּא; Tosef. ib. IV, 1. B. Mets. 116ᵃ צ' של פרות a pair of cows with the yoke, Rashi (Tosaf. a yoke for cows, consisting of two pieces).—Kidd. 74ᵇ מִצְמָדָה Var. in Ar. s. v. צד, v. תַּבְרָא.

צַמְדָּא, v. צִימְדָּא.

צמדתא, v. צְמִירְתָּא.

צְמוּקָא, צְמוּק, v. sub נִימְ'.

צַמּוּת, v. צוּמּוּת.

צָמַח (b. h.) *to break forth, shine; to bloom, sprout, grow.* Cant. R. to III, 6 ירד ... ועמוד אש צוֹמֵחַ the pillar of cloud came down, and the pillar of fire grew brighter. Ḥull. 60ᵇ וְצָמְחוּ ... רצאו דשאים the plants came out and stood at the opening of the ground, until Adam prayed, when rain came down, and they came forth. Pesik. R. s. 46 צָמְחָה כפרתו his pardon was revealed. Y. Shebi. IX, 38ᵈ top אם צמחו מוצאי וכ' if the leaves came out after the Sabbatical year. Ib. אם צימח וכ' if it (the *lof* in the ground) sprouted again &c. Maasr. I, 3 דתלתן כדי שתְּצַמַּח Ms. M. fenugrec is subject to tithes when it is so far advanced that the seeds can be planted and will grow; R. Hash. 12ᵇ, expl. משתצמח לזרעים when it has grown sufficiently to be planted (Rashi: when its seeds begin to develop). Neg. X, 3 הצומח a black hair that grows out of the sore (Lev. XIII, 37). Tosef. ib. IV, 1 שתי שערות צומחות two black hairs of recent growth. Ib. אחת צוֹמַחַת וכ' one of recent growth, and the other (of old standing) surrounded with flesh; a. fr.

Nif. נִצְמַח *to be made to grow forth; to grow.* Midr. Till. to Ps. XXII לחם גואל וכ' נ' a redeemer grew up for them and redeemed them. Pirké d'R. El. ch. XII נִצְמָחִין מאליהן grew of themselves (without being planted); a. e.

Pi. צִימֵּחַ *to grow.* Y. Shebi. l. c., v. supra. Y. Maasr. I, 49ᵃ top (ref. to Deut. XIV, 22) דבר שהוא נזרע ומְצַמֵּחַ (R. S. to Maasr. I, 3 ומְצַמֶּמֶת) that (is subject to tithes) which is sufficiently advanced to grow when planted (v. supra); a. e.

Hif. הִצְמִיחַ 1) same, v. *Pi.*—2) *to cause to grow, produce.* Sifré Deut. 307, v. צְהוּבִין.

צֶמַח ch. same. Targ. Gen. II, 5. Targ. Ez. VII, 10; a. fr.—Ḥull. 60ᵇ שדי ... ולא צ' he put seed in it, but it did not sprout, אתא מיטרא וצ' a rain came, and it sprouted. Y. Kil. II, 27ᵈ מן דזרע צַמְחִין after he had sown, they (the vines which had been cut down) grew up again. Y. Maas. Sh. IV, end, 55ᶜ צמחין the wheat in the storehouse will sprout (and be ruined).

Af. אַצְמַח 1) same. Targ. O. Ex. X, 5 (Y. *Pe.*).—2) *to cause to grow, produce.* Targ. O. Gen. II, 9. Targ. Ps. CXXXII, 17; a. e.—Lam. R. to I, 1 רבתי (1 חד כות') דאינון מַצְמְחִין עשבין וכ' that they (the wheat stores) shall produce sproutings, and this man (thou) shall have no benefit of them.

צֶמַח I m. (b. h.; preced.) *growth, sprout, plant.* Pirké d'R. El. ch. V לברך צַמְחָהּ של ארץ to bless the growth of the earth. Ib. הארץ מתעברת וצמחה כאשה וכ' the earth becomes pregnant, and what she produces is like the issue of a widow that conceived in whoredom. Ib. וצמחה ברכה ... and what she produces is a blessed seed. Tanḥ. Ki Thetsé 4 and the people say, זה צ' רשע this is a wicked growth (the father of a wicked son); a. e.—*Pl.* צְמָחִים, צַמְחִין. Y. Shek. I, beg. 45ᵈ לא כדי שידחו הצ' ניכרין is it not (necessary to wait with the examination) until the growths are sufficiently advanced to be distinguishable?; a. e.—Trnsf. *morbid growths, swellings, ulcers, eruptions.* B. Kam. 85ᵃ אם עלו בו צ' מחמת המכה וכ' if ulcers grew on his body in consequence of the wound, so that the wound is covered up. Ḥull. 48ᵃ חעלתה צ' if the lungs have ulcers (or blisters); a. e.

צֶמַח II pr. n. *Tsemaḥ,* allegorical name of the future Messiah. Y. Ber. II, 5ᵃ top שמו צ' his name is Ts. (by ref. to Zech. VI, 12). Ib. הוא צ' הוא מנחם the numerical value of the letters צמח is the same as that of the letters of מנחם (138); Lam. R. to I, 16.

צֶמַח III, כְּפַר צֶ' pr. n. pl. *K'far Tsemaḥ,* in the district of Susitha (v. סוּסִיתָא). Tosef. Shebi. IV, 10; Y. Dem. II, 22ᵈ top.

צְמָחָא, צְיר'=h. צֶמַח I. Targ. Gen. XIX, 25. Targ. Y. II Deut. XXXII, 2; a. e.—*Pl.* צְמָחִין, צְמָחֵי, צְיר'. Targ. Y. ib. XXIX, 22. Targ. Ps. LXV, 11, v. נְצָרְיָא; a. e.—Ḥull. 48ᵃ חזנחו ... צ' צ' he saw the lungs covered with ulcers (or blisters). Ab. Zar. 39ᵃ חזא דהוה ביה צ' he saw that it (the eel-like fish) had growths (like scales).

צִמְחוֹן m. (preced. wds.) *bud.*—*Pl.* צִמְחוֹנִין, צְמָחוֹנִין. Maas. Sh. II, 3 תלתן ... תאכל צ' fenugrec dedicated as second tithes may be used as buds (directly from the capsules, before they are dry); [R. S.: *the growth* from seeds of fenugrec dedicated as second tithes and not redeemed, may be eaten]. Y. ib. 53ᶜ top כיני ... מותרת להיאכל צ' the Mishnah means to say *may* be (not *must* be) eaten &c.; Tosef. ib. II, 1 צְמָחוֹנוֹת.

צִמְחוֹנָא ch. same, *growth, plant.*—*Pl.* constr. צִמְחוֹנֵי. Targ. Y. I Deut. XXXII, 2 (v. צְמָחָא).

צְמֵי (cmp. צמצם) *to reduce, clip, trim* (nails). Targ. Y. Deut. XXI, 12.

Af. אַצְמֵי same. Y. M. Kat. III, 82[a] יתיב מַצְמֵי וכ' (perh. מְצַמֵּי *Pe.*) sat trimming his nails.

Pa. צַמֵּי *to cause to suffer want, afflict.* Targ. Ps. LXXXI, 8 צַמֵּית ed. Lag. (oth. ed. ענית; h. text אענך; v. צום).

צָמֵיא, *pl.* צְמֵיאִים, v. צָמֵא.

צָמִיד m. (b. h.; צָמַד) [*closely joined,*] 1) *exactly fitting lid.* פָּתִיל v. צ' פתיל. Snh. 64[a] (ref. to חנצמדים, Num. XXV, 5, in contrast to הדבקים, Deut. IV, 4) חנצמדים ... כצ' פ' who were attached to Baal Peor like an air-tight lid, whereas they were 'attached to the Lord' merely as two dates sticking to each other; Yalk. Num. 771.—2) *joined, yoked.* Num. R. s. 20 (ref. to ויצמד, Num. XXV, 3) כאדם צ' במלאכתו like a man yoked (inseparably attached) to his work.—3) *wrist-band, bracelet.* Snh. l. c. ... הנצמדים כצ' על ידי אשה וכ' 'who were attached to Baal Peor', means merely as a bracelet on the hands of a woman, whereas &c., v. דָּבַק; a. e.—*Pl.* צְמִידִים. Num. R. l. c. כצ' על ידיה like 'the bracelets on her hands' (Gen. XXIV, 22). Ib. זו גזירה קשה ... ויצמד בצ' this was a greater calamity than that of the golden calf, for there it is said (Ex. XXXII, 2), 'take off the golden rings', but here, 'and Israel was tied' (Num. l. c.) with wristbands. Yalk. Gen. 109; a. e.—4) *couple.*—*Pl.* as ab. Num. R. l. c. (ref. to ויצמד, v. supra) בתחלה ... צ' צ' זוגות וכ' at first they went (into the house of prostitution) secretly, but then they went in jointly, pair-wise, as we speak of צֶמֶד בָּקָר (a pair of oxen); Tanḥ. Bal. 18.

צְמִידָא, צָמִיד, v. צָמַד.—[Yalk. Koh. 989 איירתי צמידא, v. סְמִידָא.]

צַ' קַיְימָא, צַמְיָא f. (צְמִי) [*shrunk by the summer,* ?] name of a kind of *early figs.* Y. Maasr. I, 49[a] top משיבכר צ' ק' when the first *tsamya ḳayṭa* ripens; לא ביכר צ' ק' וכ' if in that year the *ts. k.* did not ripen early &c.

צְמִירְתָּא f. (צָמַר) 1) *hot;* אשתא צ' *inflammatory fever,* v. אֶשָּׁא. Pes. 25[b]. Ab. Zar. 28[a]; a. e.—2) *stone in the bladder* or *kidneys.* B. Mets. 85[a] (Ms. R. 1 צירמרתא; Ag. Hatt. צמרתא). Gitt. 69[b] (Rashi צְמָרְתָּא).

צְמִית m. (צָמַת, v. צְמִיתוּת) *irredeemably sold, forfeited.* Y. Maasr. III, 50[d] ואין צ' ביובל (prob. to be read: נִצְמָת, v. צָמַת) and does not become irredeemable in the jubilee year (Succ. 3[b] ואינו נחלט). Arakh. 31[b], v. צְמִיתוּת.

צְמִירְתָּא* m. (צָמַת) *gathering together, summons.* Targ. Y. Gen. XXV, 14 (transl. of משמע, pr. n. pl., cmp. וישמע I Sam. XV, 4); v. צְרִירְתָּא.

צְמִיתוּת f. (b. h. צְמִיתָת; צָמַת) *irredeemable sale;* לצ' *absolutely, finally.* Arakh. 31[b] (ref. to Lev. XXV, 30) לצ' לחלוטין *latsts'mithuth* means absolutely; ד"א לצ' ... המתנה another interpretation: *latsts'mithuth* is an amplification serving to include a gift (to be final if not redeemed within a year); why? Because צמית would have sufficed to indicate a final sale, and *ts'mithuth* amplifies the scope of the law.

צֶמֶל m. (cmp. צמצם) [*contraction, wrinkle,*] *the last stage in the growth of the fig;* trnsf. *the stage of complete puberty of woman,* v. בּוֹחַל. Nidd. V, 7. Ib. 47[a] (phonetic etymology) כמ"ד יצחה מלאה as one says, it has come forth complete. Ib.[b] צ' מלמעלה the symptom of complete puberty on the upper part of the body.

צָמַם *to be pressed together, be restrained.*

Hif. הֶחֱצִם *to restrain; to tie up.* Cant. R. to IV, 1 (ref. to צמחך, ib.) האשה הזאת כשמַּצְנֶפֶת שערה וכ' as a woman ties up her hair behind, and this is an ornament to her, so the Great Sanhedrin sat behind the Temple &c.

צמץ, Y. Maasr. II, 50[a] bot. ומצמץ, v. מְצַמֵּץ.

צְמְצֵם (*Pilp.* of צָמַם) 1) *to contract; to press, squeeze in, force into close confinement.* Snh. 76[b] לרבות את המְצַמְצֵם this includes him who caused the death of a person by forcing him into a place whence he could not escape. Ib. 77[a] בנזקין ... מצמצם in cases of damages the Law does not condemn him who causes damage through confinement (e. g. by placing an animal where it was exposed to sunstroke). Pesik. Baḥod., p. 152[a] מצמצם שכינתו ביניהם forces his Divine Presence into their midst; ib. Vayhi, p. 5[a]. Gen. R. s. 5; Lev. R. s. 10 צִירְמְצָמָן ברן וכ' he crowded them (the priests) between the two bars of the Ark (cmp. צָמַד); a. e.—Part. pass. מְצוּמְצָם; f. מְצוּמְצֶמֶת; *pl.* מְצוּמְצָמִין; מְצוּמְצָמוֹת. Ib. s. 11 (in Chald. dict.) אנא חמירתיה מצ' ביניהון I saw it (the Divine Presence) confined in the midst of them (the elders); Yalk. Prov. 964. Lev. R. s. 14 ושאר איבריו מצ' בו וכ' and the rest of its (the embryo's) limbs are pressed together like a shapeless lump; (Y. Nidd. III, 50[d] מצומתים), v. גּוֹלֶם.—2) *to press against, hide behind.* Pesik. Sos, p. 147[b] (ref. to Is. LXI, 10 ככלה) כיון ... היו מְצַמְצְמִין עצמן וכ' when the Israelites stood at Mount Sinai they pressed themselves (against one another, in reverence) like a bride (when she undresses), opening one (part of her garment) and holding together another part. Cant. R. to IV, 10 the Ten Commandments שהיו מצמצמים עליהן ככלה (sub. עצמן) at receiving which they hid themselves like a bride. Gen. R. s. 45 end וצִירְמְצָמָה פניה ... והיתה וכ' she leaned on her maid and pressed her face (against her), so that the king could not see her &c.; Yalk. ib. 80. Cant. R. to VI, 5 הלכה וצמצמה פניה אחורי העמוד she went and pressed her face (hid herself) behind a column; a. e.—3) [*to press the eye*] *to observe closely; to define exactly.* Bekh. II, 6 (17[a]) אי אפשר לצַמְצֵם (Mish. ed. אי אפשר only) it is impossible to ascertain exactly (that both heads came forth simultaneously). Ib. 17[b] אפשר לצ' בידי שמים it is possible to ascertain simultaneity in natural processes; א"א לצ' בידי אדם it is impossible to ascertain simultaneity in human actions. Shebu. 32[a] (ref. to כפרו שניהן כאחת, Mish. IV, 4) הא אי אפשר לצ' but is it not impossible to ascertain simultaneity (of evidence of two witnesses)?

Ib.; Ḥull. 28b חלקו ... לפי שא״א לצ׳ if he divided the stove into two equal parts, both are unclean, because it is impossible to make an exactly even division; a. fr.—Y. Erub. V, 22c שתהא החמה מְצַמְצֶמֶת בו באחד וכ׳ that the sun should shine on it exactly in the first moment of the solstice of Tebeth and of that of Tammuz.—Part. pass. as ab. Y. Ḥall. I, 57d bot. מצ׳ ... חמשת exactly five quarts. Y. Sabb. II, 5a top שלש על שלש מצ׳ exactly three by three (handbreadths). Gitt. 7a שמזונותיו מצ׳ ... אם if a man sees that his means of support are getting scanty; a. fr.—4) *to stint, save*, v. צָמַת.

צַמְצֵם ch. same, 1) *to squeeze in, confine.* Snh. 76b החוא גברא דְמַצְמְצָהּ וכ׳ (not מא ...; Ms. M. דצימצם Hebr. form) a man that confined his neighbor's animal so as to expose it to sunstroke; Yalk. Num. 787 דצמצמיה, read: דְצַמְצָמָהּ. Yeb. 46a ארפו לידה וצַמְצְמוּ לידה (ed. וצימצמו, Hebr. form) they loosened the halter around his neck, and pressed it close to his neck; צ׳ לידה כי הדיבר וכ׳ they pressed it, in order that he (when immersing) may not anticipate them and say, I take this immersion as a freedman.—Transf. *to get a person into a dilemma.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) אמר מְצַמְצָא יתי וכ׳ Nebuchadnezzar said, he (the Lord, in commanding me to destroy the Temple) wants to get me into trouble, that he may do unto me as he did &c.; ib. (Zabdi 2) מצמצא some ed. (corr. acc.); ib. to IV, 12.—2) (cmp. b. h. צָמָה, v. אִסְטָמָא) *to restrain the hair from flying, to tie up, veil.* Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 15 (h. text כסתה).—[Gen. R. s. 98 צמצמתא some ed., read: לְמַצְמְצָתָא, v. צָמַת.]

Ithpalp. 1) אִתְצַמְצַם *to veil one's self.* Targ. Y. II Gen. XXIV, 65 (h. text ותתכס).—2) אִצְטַמְטַם (cmp. מזדנוזדין, v. זעזע) *to be pressed, want.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) אִצְטַמְטַמְתִּינָן לבישרא וכ׳ we were pressed for meat (our store of meat had given out). Ib. ואצטמטימתון לחמרא (corr. acc.) and we had no wine; v. צָמַת.

צַמְצָמַאי, v. צִימְצָא׳.

צָמַק (b. h.) *to shrink.* Ḥull. 55b (expl. חרותה, Mish. III, 2) כל שצָמְקָה וכ׳ an animal whose lungs are shrunk; Tosef. ib. III, 12 שצָמוּקָה ed. Zuck. (Var. שצמקה). Sabb. 91a צמקה וחזרה וכ׳ it shrank (became less than the size of a dry fig) and then swelled again. Y. Orl. I, 61b top אם צָמְקוּ if the grapes are shrunk (dried). Y. Ter. II, 41d top לְצָמוֹק, v. חָפַח. Gen. R. s. 31 יְצָמוֹק, v. גָּוַע; a. fr.—Part. pass. צָמוּק; f. צְמוּקָה, v. supra.

Pi. צִימֵּק *to cause shrinking; to dry* (in the sun). Y. Maasr. IV, 51b top פדיון וצִימְּקוֹ if he redeemed it (when fresh), and let it dry. Y. Naz. VI, 55c צימיקו (read: צִימְּקָן); a. e.—Part. pass. מְצוּמָּק; f. מְצוּמָּקֶת; *pl.* מְצוּמָּקִים; מְצוּמָּקוֹת. Sabb. 38a בילצים מצ׳ eggs boiled or roasted down to a small size.

Hithpa. הִתְצַמֵּק *to be reduced in size* (through boiling &c.). Ib. המְצַמֵּק ורע לו a dish which is deteriorated by boiling down; ib. מְצַמְּקוֹת ויפה להן eggs are improved by &c. Ib. 37b. Y. ib. III, 5d; a. fr.

צָמֵק, צָמַק ch. same. Part. pass. צָמִיק; f. צְמִיקָא &c. Targ. Y. I Num. VI, 3 (h. text יבשים).—Ḥull. 55b הנהו דיכרי דצ׳ וכ׳ those rams whose lungs were dried up.

Pa. צַמֵּק as preced. *Pi.*—Part. pass. מְצַמֵּק. Y. Peah VII, 20b חרוב מצ׳ (not כרוב) a dish of dried carobs.

צֶמֶק m. (preced.) *shrunk, shrivelled fruit*, esp. *figs, dates.* Y. Ter. II, 41d top, v. חָפַח, a. חָפַח I.

צֶמֶר m. (b. h.; צמר *to be pressed, thick, warm*; cmp. צמר) *wool, hair.* Sabb. 54a; Shebu. 6b, v. כָּבַן. Kil. VII, 2 צ׳ גפן, v. גֶּפֶן. Y. ib. II, 27d גפן הצ׳ cotton tree. Tosef. Sabb. IX (X), 3 צ׳ ארנבים (not ברים ...) hair of hares. Gen. R. s. 37 (ref. to צמרי, Gen. X, 18) (the inhabitants of Ḥamatz are named Zemarites,) שהן עושין בצ׳ because they work in wool. Yeb. 4b צ׳ לפשתים ופשתים לצ׳ woolen show-fringes for linen garments, and linen for woolen garments; a. fr.

צַמָּר m. (preced.) *dealer* or *worker in wool.*—*Pl.* צַמָּרִים, צַמָּרִין. Kel. XXIX, 6 חוט ... של צ׳ the wool-dealers' (or weavers') cord of balances; B. Bath. 89a. Erub. X, 9 שוק של צ׳ the wool-dealers' market. Eduy. III, 4 רשאין הצ׳ וכ׳ the wool-weavers and the dyers are permitted to form a partnership to buy up whatever goods come to town; a. fr.—[Y. B. Bath. VIII, 16a bot. מיוצאי צ׳, read: מִצָּרִים.]

צ׳ מורין, צ׳ מוריית, צמר, v. צַמַּרְמוֹרַיְיתָא.

צָמַר *to be pressed, hot.*

Pa. צַמֵּר *to heat.* B. Kam. 60a דצַמְּרָהּ צמורי he increased the heat of the coals by breathing on them.

צִמְרָא, v. צִימְרָא.

צַמָּרִי (b. h.) pr. n. gent. *Zemarite.* Gen. R. s. 37; Y. Meg. I, 71b bot., v. חֲמָץ, a. צָמֵר.

צַמַּרְמוֹרוֹת (sub. כְּאֵבֵי) m. pl. (v. צָמַר) *feverish flushes.* Nidd. IX, 8 (63a) (among the premonitory symptoms of menstruation) וכמין צ׳ אוחזין אותה (Mish. ed. צַמַּרְמוֹרֶת) a kind of feverish flushes seizes her; ib. 63b צמרמורת (Ar. סַמַּרְמוֹרוֹת).

צַמַּרְמוֹרִין, צַמַּרְמוֹרַיְיתָא m. pl. (preced.) *chills and fever.* Y. Ab. Zar. II, 40d bot.; Y. Sabb. XIV, 14d bot. צמר מורין (corr. acc.). Cant. R. to II, 16 צמר מוריית (corr. acc.).

צַמַּרְמוֹרֶת, v. צַמַּרְמוֹרוֹת.

צַמְרַמֵּר (preced. wds.) *to be hot.* Targ. Ps. XXXVIII, 11 (h. text סחרחר; cmp. חַרְחוּרָא).

צָמַת (b. h.) [*to be pressed together,*] 1) *to meet, join.* Ḥull. 76a צוֹמְתִין, v. צוֹמֶת.—2) *to be smashed.* B. Kam. 85b הכהו ... וצָמְתָה ידו וכ׳ if one struck his neighbor on his hand, and his hand was smashed, but is expected to recover; Y. Naz. IX, end, 58a.—3) *to contract; to reduce a swelling by applications of vinegar, wine* &c. Pes. 40a ... שורן וחומץ צוֹמְתָן he steeps the barley-corns in vinegar, and this binds them (prevents moisture from penetrating and

creating fermentation); v. צָפַד. Sabb. 109ª . . . מי שנגפה צוֹמְטָה ביין (Ar. בחומץ) he whose hand or foot was struck, may apply wine (vinegar) to reduce the swelling (on the Sabbath).

Pi. צִימֵּת [*to press together,*] 1) *to heap up, store, save.* Gen. R. s. 83, end אבותיך מְצַמְּתִים ואתה מבזבז thy ancestors saved, and thou squanderest; Yalk. ib. 140 מְצַמְצְמִין; Yalk. Chr. 1074 מצומצמים (read מצמ׳). — 2) *to gather together, summon to a meeting.* Y'lamd. to Gen. XLVI, 28 quot. in Ar. (play on צמתך, Cant. IV, 1) שהוא מְצַמְּתָן . . . בצמאה he summons them to the synagogues, and they drink the words of the Law with thirst. — *Part. pass.* מְצוּמֶּת; *pl.* מְצוּמָּתִין, מְצוּמָּתִים *a) restrained, abstemious, self-controlled.* Cant. R. to VI, 7 (ref. to צמתך, ib.) על הצנועין ועל חמצ׳ שבכם of the chaste and self-controlled among you. — *b) summoned to follow, follower.* Pesik. Haʿomer, p. 70ᵇ (ref. to צמים, Job V, 5) אברהם וכל חמצ׳ לו Abraham and all his followers; Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18; Yalk. Job 898.

Nif. נִצְמַת *to be quashed*; (denom. of צְמִיתוּת) *to be sold for ever, not to be recovered in the jubilee.* B. Mets. 79ª (ref. to לצמיתת, Lev. XXV, 30) מי שאין שם יובל נִצְמָתָה וכ׳ that which without the law concerning the jubilee would be sold for ever, is recovered by dint of the jubilee; יצאת אינה נצמתת . . . זו which excludes a case like this (a sale for sixty years), where the sale would not be perpetual even if the law of jubilee did not exist at all.

צְמַת ch. same, 1) *to contract, detain; to reduce a swelling.* — Ḥull. 93ᵇ מְצַמְּתִי לירה they have the effect of condensing the surface of the flesh (binding the blood in the veins). Sot. 20ᵇ פחדא צְמִיתָא, v. בִּירְחוּתָא. Sabb. 109ª קא צמית ליה בחלא was bathing his foot in vinegar (on the Sabbath) to reduce the swelling; a. e. — 2) *to assemble, meet.* Y. Dem. I, 22ª top גזר עלירהון וצְמָתִינון he conjured them (the mice), and they came together.

Pa. צַמֵּת, *Af.* אַצְמֵת *to assemble, call, summon to a meeting.* Y. Peah VIII, 21ª top מַצְמֵית וכ׳ (or מְצַמֵּית), v. סְכַן II. Y. Succ. V, beg. 55ª מיעול מְצַמְּתָא קהלא וכ׳ ר׳ לוי . . . R. L. and R. J. . . . received (alternately) two Selas to go around and call the congregation together for R. J. (to listen to his lecture); Gen. R. s. 98 למצמתא (not צמצ׳). Ib. s. 22 עד . . . מצמית לון while he was collecting them (picking up the scattered loaves). Y. Sot. I, 17ᵇ bot. אזל וצַמֵּת ליה וכ׳ he (Absalom) went and summoned (to accompany him) two men at a time, until he had collected two hundred men; Num. R. s. 9. Y. Kidd. IV, end, 66ᵈ ומצמית ליה פריטין and saved a little money.

Ithpa. אִצְטַמֵּת, *Ithpe.* אִצְטְמִית 1) *to be gathered together, meet.* Snh. 109ᵇ יומא דחוו מְצַטְמְתִין קמת וכ׳ Ar. (missing in ed.) on that day when the Korahites were to meet, she (On's wife) arose and gave him wine to drink &c. — 2) *to be pressed, want.* Lam. R. to I, 1 (רבתי) אִצְטְמִיתִינָן Ar., v. צַמְצֵם.

צַן, v. צְנַן, צָנַן.

צְנָא, צִנָּא, v. צִינָּא.

צַנָּא m. (v. צִינָּא I) *basket* (*of palm leaves*). Taan. 9ᵇ מלא צ׳ דתמרי a basketful of dates; Pes. 88ª. Ḥull. 57ª צ׳ דאינקורי a basket (coop) of birds, v. אִינְקוֹרָא. B. Mets. 25ª בצ׳ ופירי when one found a basket by the side of fruits. Ib. דאית ליה אוגנין לצ׳ when the basket has rims by which to handle it; a. fr. — Meg. 28ᵇ צ׳ דמלי סיפרי a basket full of books, a man full of learning, but without method. Ib. 7ª, v. חָרִיס. — *Pl.* צַנָּא, v. צִינָּא I.

צַנַּבְרִיר, צַנַּבְרַאי, v. סַנְבַּרַאי.

צִינָּה, צְנָה I f. (b. h.; v. צָנַן) *polished buckler* or *cuirass* (cmp. סַנְוֹרְתָּא). Midr. Till. to Ps. I מנין . . . ת״ל וכ׳ whence do we learn to include the fourth side (as protected)? We read (Ps. V, 13) 'as with a cuirass &c.' Ib. to Ps. XXXV, 2 וכי למגן וצ׳ וכ׳ (ed. Bub.) do I need buckler and cuirass?; Yalk. ib. 722. Tanḥ. Naso, ed. Bub. 27 (ref. to Ps. XCI, 4) צ׳ אני נעשה לכל מי שהוא סותר בתורה I am a cuirass to whosoever travels about with the Law; Yalk. Ps. 842; Tanḥ. Naso 23. Ex. R. s. 40 (ref. to צנן, Josh. XV, 37) [read:] צנן שהוא צ׳ Jerusalem is surnamed Zenan, because it is a cuirass (the Temple being a protection); a. e.

צִינָּה, צְנָה II f. (v. צָנַן) *stinging palm, stone-palm* (whose wood is very hard and thorny). — *Pl.* צִנִּים, קורדום . . . לא צ׳ ועצי זית Y. B. Mets. II, end, 8ᵈ if one finds an axe, he may use it for chopping ordinary wood, but not for stone-palms and olive trees; Tosef. ib. II, 22 צנם ed. Zuck. (Var. צנון, read: צנה or צנין). Succ. III, 1 צִינֵּי . . . כשרות the palms of the Iron Mount are fit (for the festive wreath), expl. ib. 32ᵇ; Erub. 19ª.

צִינָּה, צְנָה III (b. h.; צָנַן) *cold.* Tosef. Ohol. II, 6 נכנסה עליו צ׳ ומת he caught cold on it (on the trepanned skull) and died. Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. תשעים . . . מתים בצ׳ וכ׳ ninety-nine men die from cold to one by the hands of heaven; Lev. R. s. 16. B. Mets. 107ᵇ (ref. to כל חלי, Deut. VII, 15) זו צ׳ that means cold. Tosef. Sabb. III (IV), 5 צִינָּתָן; Y. ib. III, 6ᵇ top צִינָּתָהּ, v. פּוּג h.; a. fr. — *Pl.* צִנִּים, חטרל עליו שלג או צ׳ וכ׳ Y. B. Kam. VIII, beg. 6ᵇ if he put snow or ice-cold water &c.; ib. bot. צִנִּין. Ex. R. s. 25, beg. בקש צ׳ . . . בקש חמים וכ׳ (not גחלים) if he wants ice-water, he gets it (out of the *milliarium*); if he wants hot water &c.; (Tanḥ. Vayera 10 צונן . . . חמין). — צ׳ פחזים (adopted from Prov. XXII, 5) *blowing cold winds, cold draughts*; [oth. opin.: צ׳ ופ׳ *cold and heat*, v. פַּח II]. B. Mets. l. c.; Ab. Zar. 3ᵇ; Keth. 30ª; B. Bath. 144ᵇ הכל בידי שמים חוץ מצ׳ פ׳ everything is in the power of heavens (comes from no fault of man), except sickness from cold droughts, as we read (Prov. l. c.) &c.; Yalk. Prov. 960 מצ׳ ופ׳.

צְנוֹן m. (v. צָנַן) (*full grown, round*) *radish.* Ber. 36ª; Erub. 28ᵇ, v. פּוּגְלָא. Ber. 57ᵇ. Ab. Zar. 11ª צ׳ מתחך אוכל radishes cut (digest) the food. Kil. I, 5 (differ. fr. נפוץ). Makhsh. IV, 6 צ׳ שבמערה radishes that grow in the water of a cavern; a. fr. — *Pl.* צְנוֹנוֹת. Sabb. II, 2 שמן צ׳ radish-oil. Tosef. ib. II, 3 מה יעשו . . . אלא שמן צ׳ בלבד what shall the Alexandrians do who have only radish oil (for their lamps)? Kil. I, 9; Y. ib. 27ᵇ; a. e.

צָנוּעַ m. (b. h.; צָנַע) *retired, discreet, chaste, decorous.*

Nidd. 12a צ׳ נקרא . . . כל he who fulfils the words of the scholars is called discreet (pious). Y. Dem. VI, 25d top (ref. to צְנוּעֵי Mish. ib. 6) שהכשר נקרא צ׳ the worthy man is called *tsanu'a*. Ber. 62a צ׳ בבית הכסא decent in his manners in the privy. Ib. צ׳ באורחותיו decorous in his ways; a. fr.—*Pl.* צְנוּעִין, צְנוּעִים. Cant. R. to VI, 6 (ref. to רחלים ib.) מה רחל זו צנועה כך היו ישראל צ׳ וכ׳ as the lamb is pure, so were the Israelites pure and virtuous in the Midianitic war. Dem. VI, 6 צְנוּעֵי בירת הלל, v. כָּשֵׁר II. Maas. Sh. V, 1 הצ׳ מנידתן וכ׳ the conscientious lay money aside &c.; a. fr.—*Fem.* צְנוּעָה. Sabb. 53b כמה צ׳ אשה זו how chaste was this woman! Cant. R. l. c., v. supra; a. fr.—*Pl.* צְנוּעוֹת. Keth. 2b, sq. משום צ׳ for the sake of the virtuous women, opp. פרוצות. Nidd. 12a, v. עֵד; a. fr.

צְנוֹקָא, צְנוֹק, v. sub צִינּוֹר.

צִינּוֹר, צְנוֹר m. (b. h.; צנר, enlargement of צור, cmp. צִינּוֹק, טִרְנָר, סִרְנָר &c.) [*anything carved out* or *turned*,] 1) *socket* in which the door-pivot turns, or *pivot*. M. Kat. I, 10 (11a) הצ׳ והצ׳ the pivot and the socket (or the socket and the pivot; v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note 30).—2) *water pipe, spout, duct*. Mikv. IV, 1 המניח כלים תחת הצ׳ if one puts vessels under the spout (which feeds a bath). Ab. Zar. 75a; Tosef. ib. VIII (IX), 3 . . . תחת הצ׳ מקלחין under the spout when its waters splash forth; Y. ib. V, end, 45b. Mikv. IV, 3, v. חֻמְטָה. Tosef. Erub. IX (VI), 22 (larger than מזחילה). Ib. 23 המקלח לרשות וכ׳ צ׳ a gutter which runs into a public road whether containing water or wine; a. fr.—Euphem. *vagina*. Pirké d'R. El. ch. XVI.—*Pl.* צִינֵּי, צְנוֹרוֹת. Y. Ab. Zar. III, 42c top, v. מָשַׁךְ. Tosef. Sabb. VII (VIII), 16; Ber. 50b, v. מָשַׁךְ. Gen. R. s. 42 (ref. to Gen. XIV, 3) [read:] לא הית שם ים אלא צ׳ דיאוורים וכ׳ there was no lake there at the time, but (afterwards) the pipes of the ducts (the water veins in the rocks) burst, and a lake was formed (with ref. to Job XXVIII, 10); Yalk. ib. 72 צורות הראור (corr. acc.).

צִינּוֹר, צְנוֹרָא I ch. same, 1) צ׳ דדשא *door-socket* or *pivot*. Ber. 18b שקלינהו מתותי צ׳ דד׳ . . . Ms. M. take the money from under the door-pivot at such and such a place; ed. שקלינהו מתותי בצ׳ דד׳ וכ׳ take it from what lies below in the socket &c. Keth. 67b. Sabb. 119a ומשלים להו אצ׳ דד׳ and had the money ready to settle with them as soon as the door was turned. Pes. 94b כצ׳ דד׳ moving around its axis like a door in its socket.—2) *water-pipe, duct*.—*Pl.* constr. צִנּוֹרֵי, צִנּוֹרֵי. Targ. Koh. I, 7.—3) *hook*.—*Pl.* צִנּוֹרִין, צִנּוֹרִין. Y. Yeb. XII, 12d bot.—V. צִנּוֹרָה II.

צְנוֹרָא II, **צְנוֹרָה** I, **צִנּוֹרֶת**, **צִנּוֹר** f. (v. צִנּוֹר) 1) *splash from a spout* (cmp. סִילּוֹן II), trnsf. (של רוק) צ׳ *ejection of spittle*. Y. Yoma I, 38d top נתזה צ׳ של רוק וכ׳ spittle from his mouth flew on his (the high priest's) garments; Tosef. Nidd. V, 3; Nidd. 33b. Ib. (in Chald. dict.) צ׳ דעם הארץ the spittle of an ignorant man (not observing levitical cleanness); Ḥag. 23a משום צ׳ וכ׳ because spittle of an ignorant man may have fallen on it; a. e.—*Pl.* צִנּוֹרוֹת, צִינֵּי. Pirké d'R. El. ch. V העבים . . . צִינּוֹרוֹתֵיהֶן וכ׳ the clouds cause the seas to hear the sound of their splashings (rain), and the seas cause the deep to hear &c. (ref. to Ps. XLII, 8).

צְנוֹרָא III, **צְנוֹרָה** II, **צִנּוֹר** f. (v. צִנּוֹר) *hook, curved pin*. Kel. IX, 6 (ed. Dehr. צְנִירָה), v. כּוּשׁ I. Ib. XIII, 5 צ׳ שפשטה (ed. Dehr. צנר׳) if a curved pin has been straightened. Ib. XI, 9 צ׳ טהורה (Maim. ed. Dehr. צנר׳) the hook of an earring (detached) is clean; Tosef. ib. B. Mets. I, 9 [read:] צ׳ של נזם (v. R. S. to Kel. l. c.). Ib. III, 7 מפני הצ׳ . . . ניטל (ed. Zuck. חצירורות) if the flat portion of the baker's shovel is broken off, it is susceptible to uncleanness on account of the hook on the other end (used as a poker); ניטלה הצ׳ (ed. Zuck. הצירורת) if the curved end is broken off (v. קְלִיגְרָפוֹן). Yoma 12a מחפך בצ׳ he turns (a piece of flesh &c. on the altar) with the hook. Tosef. Sabb. VIII (IX), 16 כדי לעשות צ׳ קטנה enough coal to forge a small hook; ib. IX (X), 5 כדי . . . ממנו צ׳ וכ׳ enough iron to make of it &c. Men. 107a; Sabb. 90a צ׳ וכ׳ a small bronze hook. Gen. R. s. 74 אפי׳ מחט אפי׳ צ׳ וכ׳ thou hast not found with me even a pin or a hook (of thine); a. fr.—[Num. R. s. 8, v. next w.]—*Pl.* צְנוֹרוֹת, צְנוֹרִיּוֹת (fr. צְנוֹרִית). Tosef. Kel. B. Mets. II, 15 צ׳ התופסות וכ׳ the hooks which clasp the mill-stones from above. Ḥag. 21b, sq. מחטין וצ׳ pins (or needles) and hooks; a. e.—Chald., v. צְנוֹרָא I.

צְנוֹרִי m. (preced.) *a piece as large as can be taken up with a hook (fork)*. Pesik. R. s. 23-24 כל דאכיל צ׳ מן קיסר וכ׳ whoever eats a forkful of what belongs to Cæsar, is stabbed to death (v. סְכָא); Num. R. s. 8 צינורא (corr. acc.).

צִנּוֹרִית, v. צְנוֹרָא III.

צִנּוֹרִיתָא, צִיר׳ f. (preced.) *hook*, a sort of fork with which to turn the pieces on the altar.—*Pl.* צְנוֹרִיתָאֵי, צִיר׳. Targ. O. Ex. XXVII, 3, a. e. (h. text מזלג).

צְנוֹרֶת, v. צְנוֹרָא II, III.

צְנִירְתָא, צְנִירִיתָא, v. צִינּוֹרְתָא II.

צְנִינָא f. (צנן) *prickly, withered*.—*Pl.* צְנִינָן. Targ. Y. Gen. XLI, 23 Ar. (ed. נצן, v. נָצָא II).

צְנִינִים m. pl. (צנן) *cold water* (?). Y. Sabb. XX, end, 17d שפוך צ׳ על וכ׳ pour cold water on him who passes by (?); [the entire sentence is unintelligible].

צְנִיעָא m. **צְנִיעָא** c. = h. צָנוּעַ. Targ. Mic. VI, 8 (Rashi צָנוּעַ). Targ. Cant. IV, 8.—Keth. 62b, v. מַעֲלֵי. Men. 43a אינש צ׳ הוה וכ׳ he was a decorous man and would not take off his cloak the entire day; a. e.—*Pl.* צְנִיעִין; f. צְנִיעָן, צְנִיעָתָא. Targ. Y. II Ex. XXXVIII, 8 נשיא צ׳ דהוון צ׳ וכ׳ chaste women that lived in retirement &c. (h. text הצבאות); Y. I צניעותא (corr. acc.).—Sabb. 140b תירהוון צניעין וכ׳ Ms. O. (ed. תהוי צניעתן, corr. acc.) be reserved even in the presence of your husbands.

צְנִיעוּת f. (preced.) 1) *secrecy, retirement*. Cant. R. to

III, 4 (ref. to Is. XLVII, 2) פרשר צְנִיעוּתֵךְ וכ׳ uncover thy secret, that means the (Babylonian) king that is kept behind seven enclosures. Num. R. s. 1 יפה היא הצ׳ the privacy (in the Tabernacle) is becoming; a. e.—2) *discretion, chastity, decency, piety.* Meg. 13b ברחל ... בשכר צ׳ as a reward for Rachel's discretion Saul was her descendant. Ib. ומה צ׳ היתה וכ׳ and wherein consisted Rachel's discretion? Erub. 100b אילמלא ... צ׳ מחתול if the Law had not been given to us, we might have learned decency from the cat; a. e.

צְנִיעוּתָא ch. same. [Targ. Y. I Ex. XXXVIII, 8, v. צְנִיעַ.]—Erub. 26a כיון דלצ׳ עבידא because the partition is made merely for the sake of privacy (not permanent). Ber. 62a ושתיקותא צ׳ decency (in uncovering one's self for a human need) and silence. B. Kam. 82a משום צ׳ as a matter of chastity (v. סִרְנָר); a. e.

צְנִיף m. (b. h.; v. מִצְנֶפֶת) *turban.* Cant. R. to VIII, 6 צ׳ מלוכה royal turban.

צְנֵיף, v. צִנֵּם.

צְנִיף m. (preced.) *shrill.* Ḥull. 79a, v. עָבֵר.

צְנִיפָא f. (preced.) *shrieking* (of the wood-cock). Targ. II Esth. I, 2 (3).

צְנֵירָה, v. צְנוּרָה II.

צְנִירְתָא, צְנִירְתָּא, v. sub צִירִי.

צָנַם (b. h.; cmp. next art.) *to sting, be hard, shrunk.* Part. pass. צָנוּם. f. צְנוּמָה. Ber. 39a פת צ׳ בקערה (Ar. צונמא) shrunk pieces of bread (soaked) in a bowl.

צנם, Tosef. B. Mets. II, 22, v. צְנָה II.

צָנַן (cmp. סָנַן) [*to sting*; (of taste) *to be pungent*; (of color) *to be bright, polished*]; (of temperature) *to be cold.* Mekh. Yithro s. 4 רחק ממינה צ׳ if he is removed from it, he is cold. Y. Pes. IV, 31b top שלא תִּרְצַן that she (the ass in heat) may not cool off (before copulation). Gen. R., s. 87 אירקונין ... וצָ׳ דמו he saw his father's image before him, and his blood grew cold; ib. s. 98 וצרנן (corr. acc., or וצוּנָּן); a. e.—V. צוֹנָן.

Hif. הִרְצִן, *Nif.* נָצַן *to become cold.* Y. Hor. III, 46d נָצֵן לא ה׳ if he must become cold (suppress his passion); if he does not cool off (what shall he do)? Ib. וירא מֵיצַן and he will cool off. Ib. ראה ... מיד ה׳ he saw his father's image and at once was cooled off (v. supra).—Gen. R. s. 20 שמא תִּירְצוֹן (*Nif.*), v. next w.

Hif. הוּצַן *to be cooled off.* Ab. Zar. III, 9 ישן יוּצַן if it is an old oven, it must be allowed to cool off (before being used again); Pes. 26b; 27a.

Pi. צִנֵּן *to cool off.* Sabb. 53a לצַנְּנָהּ to cause the perspiring animal to cool off, opp. לחממה to keep her warm. B. Bath. 74b סירס ... וצרי׳ חנקבה he emasculated the male (Leviathan), and cooled the female. Ex. R. s. 10 ומְצַנְּנִין אותו (not ומצנן) they caused the stove to cool off. Pes. 118a the angel Gabriel said, ארד ואֲצַנֵּן וכ׳ let me go down and cool the furnace &c.; a. e.—[Gen. R. s. 98, v. supra.]

Pu. צוּנַּן *to be cooled off.* Gen. R. s. 98, v. supra.—Part. מְצוּנָּן; f. מְצוּנֶּנֶת. Ḥull. III, 5 חמצ׳ an animal suffering from frost; Tosef. ib. III (IV), 19.

Hithpa. הִתְצַטְּנֵן, *Nithpa.* נִצְטַטְּנֵן *to become cold; to get chills.* Sabb. 129a חקיז דם ונ׳ if one has chills after bloodletting. Yoma 77a אלמלא לא נִצְטַטְּנוּ וכ׳ if the coals had not been cooled off on their transmission from the hand of the Cherub &c. Sot. 11b; Ex. R. s. 1 מִצְטַטְּנוֹת, v. רָרַךְ; a e.

צָנַן ch. same, *to be cold.* Y. Yeb. IV, 6a bot. עד דלא תִּצְנֵן before she cools off (her throes of birth die away); (Gen. R. s. 20 שמא תרצון ותמות lest she get cold and die).

Af. אַצְנֵן *to make cold.* Y. Sabb. IV, 6d [read:] החן חלא ומַצְנֵן צוננה מרתיח רתחא sand heats a warm object buried in it, and makes a cold object colder.

Ithpa. אִצְטַנַּן *to be cold, have chills.* Sabb. 129a ואִצְטַנַּיאַת (missing in Mss. M. a. O., v. Rabb. D. S. a. l. notes 80, 90) she got chills.

צְנָנָא m. (preced.) *cold.* Naz. 22b בצ׳ ... כי מתפרס מתפרס (Rashi בצינ׳) when a man takes hold (of a dish), does he do so when it is in its original condition (as it is cooked), or when it is cooled off?, i. e. when referring to a thing in a vow, is the vowing person presumed to mean the thing when it is yet prohibited (as flesh of a peace-offering before the blood is sprinkled), or when it has become permitted?; [Ned. 11b בהיתירא, a gloss that took the place of our w.; Ar. reads בִּצְנָנָא, q. v.]

צָנַע (b. h.) *to hide; to retire.*—Part. pass. צָנוּעַ. Taan. 16a (commenting on the custom of bringing the chest containing the Torah scrolls to the open place of the town for fasts and prayers) לומר כלי צ׳ היה לנו וכ׳ as if saying, we had a vessel kept in reverential retirement, and it has been exposed on account of our sins.—V. צָנוּעַ.

Hif. הִצְנִיעַ *to withdraw* (from use); *to reserve, hide.* Sabb. X, 1 המַצְנִיעַ לזרע וכ׳ if a person had laid aside something for seed, or for a sample, or for medicinal purposes, and takes it out into the street &c. Ib. 90b שהִצְנִיעוֹ ושכח וכ׳ if he had laid it aside, but forgot for what purpose &c. Ib. 91a כל ... להַצְנִיעוֹ ואין מַצְנִיעִין a thing not fit for reservation, or of the kind not usually reserved, but this person considered it fit &c. Num. R. s. 1 מַצְנַעַת עצמה keeps herself in retirement (chastity). Ib. s. 20 הִצְנִיעוּ עצמן contained themselves (remained chaste); a. e.—Part. pass. מוּצְנָע; f. מוּצְנַעַת &c. Ter. VIII, 8 מקום חמ׳ a retired (well-guarded and clean) place; Bekh. 33b, a. e.—Gen. R. s. 94; Cant. R. to I, 12 (ref. to Ex. XXXV, 24) מלמד שהיו מ׳ וכ׳ this shows that acacia wood was kept by them in reserve from the days of Jacob; a. e.—Gen. R. s. 1 (ref. to אמון, Prov. VIII, 30) אמון מוצנע *amon* (=*amun*) means well cared for (by ref. to אֹמֶן, Esth. II, 7).

Pi. צִינֵּעַ *to restrain.* Y. Bets. V, 63a מי הוא זה שבא לצַנְּעֵנוּ וכ׳ who is he that comes to put us under restrictions in our own house?

צְנַע ch. same, *to guard.* B. Kam. 23[b] דלִיצְנְעִינְהוּ ... זיל (Ar. אַצְנְעִינְהוּ *Af.*) go and tell the owner of the goats to guard them (from trespassing on my property).—Part. pass. צָנִיעַ; *pl.* צְנִיעִין *a) reserved, kept, guarded.* Targ. Y. Deut. X, 5.—B. Bath. 58[a] אמאי לא צְנִיעַת באיסורא why art thou not more guarded in thy immoral conduct?—*b) retired, chaste,* v. צָנִיעַ.

Af. אַצְנַע *to put aside, deposit, withdraw (from use).* Targ. Num. XVII, 22. Targ. Lev. XVI, 23; a. fr.—B. Mets. 25[b] אטו אמוריים מַצְנְעֵי וכ׳ is it only Amorites that hide (their treasures in walls) &c.? B. Bath. 24[a] דמיגניב מניה ואַצְנְעוּנְעֵי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note for Var. Lect.) as to being stolen from there and hidden, they would not hide it in the same grounds from the surface of which they had taken it. Ib. אבל עינבי מַצְנְעֵי (or מִיצְנְעֵי) but grapes they may hide in the same grounds; a. e.—B. Kam. l. c. אַצְנְעִינְהוּ guard them, v. supra.—[Cant. R. to I, 16 מצנעה, v. נָעַץ.]

Pa. צִנֵּע 1) *to restrain, make a person respect authority.* Nidd. 36[b] זיל צַנְּעֵיהּ go and make him respect my authority.—2) *to cause a person to live in retirement* (a mild method of excommunication). Kidd. 25[a] זיל צַנְּעִינְהוּ go and tell them to withdraw (cmp. הכבר ושב בביתך, M. Kat. 17[a]).

Ithpa. אִיצְטַנַּע, אִיצְטְנַע, *Ithpe.* אִיצְּנַע 1) *to restrain one's self.* Targ. Y. Gen. XIV, 15 (not אִצְטְרִינְהוּ).—2) *to be private, to be hidden.* B. Bath. 60[a] מצינא לאִצְטַנּוּעֵי מינך I can be private (protect myself) from thy gaze. Ib. 24[a], v. supra.

צְנִי׳, צְנִיעוּת, צְנִיעָא f. (preced.) *secrecy*; בצ׳ *privately, in secret, without ostentation.* M. Kat. 12[b] ובלבד שיכניסם בצ׳ וכ׳ provided he brings them into his house with the least publicity possible. Ib. דחני ירמא הוא בצ׳ the least publicity in bringing these (joists) in is, if it is done in day-time. Snh. 75[a], opp. בפרהסיא. M. Kat. 24[a] דברים שבצ׳ נוהגּ one must observe (on Sabbaths or festive days) such customs of mourning as refer to domestic privacy; Keth. 4[a] דברים של צ׳. Bets. 16[a] בצ׳ וכ׳ ... כל מצות all commands that God gave to Israel, he gave unto them publicly (for all nations), except the Sabbath which he gave them privately, as we read, between me and &c. (Ex. XXXI, 17); a. fr.

צָנַף (cmp. צפצף II) [*to shine, be bright*; (of voice) *to be clear, shrill,*] *to neigh.* B. Kam. 18[b]; Kidd. 24[b]. [B. h. צְנִיף, denom. of צְנִיף.]

צְנַף, צְנַף ch. same, 1) (of the woodcock) *to shriek, squeak.* Targ. II Esth. I, 2 (3).—[Targ. Is. XIII, 22 Kimhi in ed. Ven. I Var., v. נְצַח.]—2) *to neigh.* Pes. 113[a] ... לא דלא צָנְפִי וכ׳ live not in a place where no horse neighs, no dog barks &c.

צְנָפָא f. (preced.; cmp. צִיץ a. derivatives) *uppermost branch; border, fringe.* Targ. Is. XVII, 6 ed. Lag. (oth. ed. ענפא; h. text אמיר).—Naz. 22[b] בצ׳ ... בעיקרא Ar. does he seize it by the root or by the top?, v. צְנָנָא.—*Pl.* צְנָפָתָא, constr. צְנָפַת. Targ. Y. II Deut. XXII, 12; Num. XV, 38 צ׳ גולת׳ (not דג׳).

צְנָצֶנֶת f. (b. h.; v. צָנַן) *a bottle of glossy material.* Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 5; Tanḥ. B'shall. 21 (ref. to Ex. XVI, 33) אינו יודע ... ת״ל צ׳ ... דבר המצרץ וכ׳ I should not have known of what material it was, whether of silver ..., therefore the text has *tsintseneth,* something that glistens more than anything else, that is, a (glazed) earthen vessel. Ib. צ׳ המן the bottle of manna (which was preserved), v. צְלוֹחִית. Tanḥ. Noah 18 צ׳ מלאה וכ׳ a bottle full of live locusts.

צְנָצָא, v. צִרְצָא.

צַנְתְּרִין m. pl. (cmp. צְנוֹר) *spouts, tubes.* Targ. II Esth. I, 2 (corresp. to צנתרות, Zech. IV, 12).

צָעָא m. (v. צוּעָה) *plate, dish.* Ḥull. 47[b] צ׳ דקוניא a glazed earthen plate. Pes. 111[b] צ׳ אפומא דחצבא וכ׳ to hang a plate on the snout of a pitcher is indicative of poverty; a. e.—*Pl.* צָעֵי. Bets. 32[a] צ׳ חקלריתא the dining plates of the peasantry, v. אֲרוּנִית. Meg. 7[b] שתין צ׳ וכ׳ sixty plates of sixty different dishes. Yoma 83[b], v. לוּפָּא; a. e.

צְעַד (b. h.) *to step, walk.* Taan. 20[b] ולא צְעַדְתִּי בפני מי וכ׳ I never walked in front of one my superior; Meg. 28[a].—[Yalk. Ex. 346 חצועד, v. צוּעָר.]

Hif. הַצְעִיד *to cause to walk, direct.* Ber. 29[b] שתולירני לשלום ותַצְעִידֵנִי וכ׳ that thou mayest lead me in safety and direct me in safety.

Pi. צִיעֵד *to climb.* Pirké d'R. El. ch. XXXIX ... והיו מְצַעֲדוֹת על וכ׳ and the Egyptian girls used to climb up the walls and throw to him (Joseph) rings &c.

צַעַד m., **צְעָדָה** f. (b. h.; preced.) *step.*—*Pl.* צְעָדִים, צְעָדוֹת. Pirké d'R. El. ch. XVII עשר צ׳; Yalk. Kings 232 עשרה צ׳. Pirké d'R. El. ch. XXXVI (ref. to Prov. IV, 12) לא צרו צְעָדָיו וכ׳ Jacob's steps were not straitened; Midr. Till. to Ps. XCI.

צעד, Yalk. Ez. 352 יושב ומצעה, read: ומצפה, v. צָפָה.

צָעֵי, Targ. Prov. III, 20, a corrupt. of ענני (itself a Var. of שמיא, v. correct vers. s. v. רָסַס).

צְעִידָה f. (צָעַד) *step.* Y. Snh. X, 29[a] bot. (ref. to II Sam. VI, 13) על כל צ׳ וצ׳ וכ׳ at every step they offered &c.; Num. R. s. 4. Gen. R. s. 98 (play on בנות צעדה, Gen. XLIX, 22) [read:] שאני נותן לבנותיך צ׳ בתורה I will give thy daughters a step (or space) in the Law; מה צ׳ פרשה what is meant by *ts'idah*? A section (Num. XXVII, 1-11).

צָעִיף m. (b. h.) *veil, cover.* Gen. R. s. 60; s. 85; Yalk. ib. 109.

צְעִיק, v. צְעַק.

צְעִיר, v. צְעֵר.

צָעִיר m. (b. h.; צָעַר) *young, junior; attendant, boy.* Gen. R. s. 6 (ref. to Gen. XLVIII, 14) וכי ... שהוא הצ׳ do we not know from the genealogical records that he was the younger?—*Pl.* צְעִירִים. Arakh. II, 6 (13[b]) וצְעִירֵי הלוים וכ׳ Ar. a. Maim. (Mish. וצוֹעֲרֵי; Bab. ed. וצעירי Rashi

Pi. צִיעֵר 1) *to narrow, restrain; to inflict pain, annoy.* Naz. 19ª; 22ª, a. e. (ref. to Num. VI, 11) ומה זה שלא צר׳ עצמו וכ׳ ... המְצַעֵר עצמו וכ׳ if this (Nazarite) who denied himself only the enjoyment of wine is called a sinner, how much more so he who denies himself all enjoyments of life! Taan. 11ª ... במשה רבינו שצר׳ עצמו וכ׳ יְצַעֵר man must suffer (deny himself enjoyments), when the community suffers; for thus we find that Moses afflicted himself (by sitting on a stone, Ex. XVII, 12) &c.; ib. וכל המצער ... עצמו עם וכ׳ (Ms. M. וכל המצער עם, insert עצמו, v. Rabb. D. S. a. l. note) and he who afflicts himself in sympathy with the community, will be allowed to see the comfort of the community; Yalk. Gen. 148, a. e. חִמְצַעֲרֵי. Snh. 11ª אתה הוא שצִיעַרְתָּ לאבא wast thou the one who annoyed my father (with the smell of garlic)? Ab. Zar. 40ᵇ ואתה מְצַעֲרֵיני and thou didst let me be in pain (without telling me of the remedy)?; a. fr.—2) **to suffer.* Yalk. Is. 333, v. צָרַר.

Hithpa. הִצְטַעֵר, *Nithpa.* נִצְטַעֵר *to feel pain; to suffer privation; to grieve, trouble one's self.* Yalk. Gen. l. c., a. e., v. supra. Hag. 15ᵇ בזמן שאדם מִצְטַעֵר וכ׳ when a man suffers (the penalty of the law), what does the Shekhinah say?; אם כך הקב״ה מצטער וכ׳ if the Lord thus grieves over the blood of the wicked (convict), how much more does he grieve over the blood of the righteous that is shed!; Ms. M. 1 אם כן מצטער אני וכ׳; Ms. M. 2 מְצַטְעֲרֵנִי if thus I (the Lord) grieve &c. Snh. 46ª; Yalk. Deut. 930. Succ. 26ª, a. e. מצטער פטור וכ׳ he that feels uncomfortable (cold) is exempt from sitting in the Succah (contrad. fr. חולה). Meg. 16ª sq. אפשר דבר שנצ׳ בו ... יכשל בו is it possible that this righteous man (Joseph) should commit the same wrong from which he himself had suffered (to make distinctions between brothers)? Yoma 74ᵇ; Y. ib. VIII, 44ᵈ top (ref. to Lev. XVI, 29) יכול ישב ... ויִצְטַעֵר you may think, one must sit in the sun or in the cold in order to afflict one's self. Bab. ib. 19ᵇ כל ימי חייתי מצט׳ על וכ׳ all my life-time have I been troubling myself about this verse (Lev. XVI, 2) thinking, when shall I have an opportunity to carry it into practice (in accordance with the Sadducean interpretation of it) &c. Sifré Deut. 354 הוצרל ונִצְטַעֲרנו וכ׳ since we have gone to the trouble of coming here &c.; a. fr.

צָעִיר, צָעֵר ch. same; (act. verb) צְעַר [*to diminish,*] *disregard, shame, curse* (cmp. חסר, גדף). Targ. II Esth. II, 5 (transl. of תקלל, Ex. XXII, 27). Targ. Prov. XXX, 11 נְיִצְעֵיר ed. Lag. (oth. ed. נְצָעֵר; ed. Wil. נִצְעֵר *Pa.*; h. text קלל). Ib. 10 נְיִצְעֲרִינָךְ ed. Lag. (oth. ed. נְצָעֲרִינָךְ, *Pa.*).

Pa. צָעֵר, צַעֵר 1) same, v. supra.—Meg. 28ª when going to bed he used to pray, לכל מאן דצַעֲרָן ... שרא the Lord forgive every one that may have insulted me.—2) *to afflict, grieve, trouble.* Targ. Y. Deut. XXVI, 6 (not צעד׳). Targ. Job XVIII, 4; a. fr.—Ber. 10ª חוו קא מְצַעֲרֵי לידה טובא they annoyed him exceedingly. Ib. 27ᵇ עד כמה נצַעֲרֵיה how long shall he go on vexing him? Naz. 23ᵇ; Hor. 10ᵇ sq. (ref. to Deut. II, 9) מלחמה הוא דלא תיצוֹרִי אפר׳ צִיעֲרִינְהוּ war you must not wage (against Moab), but you may afflict them (put them under tribute); אפר׳ צִיעֲרִי לא you must not even afflict them (the Ammonites); (B. Kam. 38ᵇ עביד בהו אנגריא). Y. Snh. I, 18ᶜ bot. כן ... לצעורי

צְעַק, צָעַק (b. h.; cmp. זָעַק) *to cry*; (cmp. צָוַח) *to complain.* Mekh. Mishp. s. 18 (ref. to Ex. XXII, 22) יכול כל זמן שהוא צוֹעֵק וכ׳ lest you may think, when he cries, I hear him (take up his cause), and when he does not cry, I do not &c. B. Kam. 93ª הנִצְעָק ... אוי לו לצוֹעֵק woe to him who cries (prays for divine judgment to come down upon his neighbor) more than to him who is cried against. Ib. אחד לצועק ואחד לנצעק וכ׳ Ms. M. both are included (in Ex. l. c.) as deserving divine punishment, the crier and he who is cried against, only that they (in heaven) hasten to attend to the crier first &c. (differ. vers. quoted in Tosaf.). B. Mets. 75ᵇ שלשה צוֹעֲקִין ואינן נענין three persons cry in distress, and are not answered (because they are themselves to blame for their sufferings). Midr. Till. to Ps. XXXIV והיו צוֹעֲקוֹת שחירחן וכ׳ and both of them screamed and raged within &c. Men. 53ᵇ; a. fr.

Nif. נִצְעַק *to be complained of,* v. supra.

צְעִיק, צָעֵק ch. same. Targ. Josh. XXIV, 7. Targ. Jud. IV, 3.

צְעָקָה f. (preced.) *cry, complaint.* Gitt. 7ª לגרמא צְעָקָה, v. לְגַרְמָה. Ex. R. s. 3 עד עתה לא באה צַעֲקָתָם לפני וכ׳ until now their cry has not come before me, because the destined end (of the captivity) has not yet arrived. R. Hash. 16ᵇ ארבעה ... צדקה צ׳ וכ׳ four things cause the evil verdict to be torn up (reversed), they are: charity, prayer &c. Deut. R. s. 2 צ׳ (one of the names for prayer); a. fr.

צָעַר (b. h.) 1) *to be narrow, slender, young,* v. צוֹעֵר, צָעִיר.—2) *to be restrained, suffer privation, pain.* Taan. 11ª, v. infra.

Hif. הִצְעִיר *to lessen; to subordinate.* Gen. R. s. 6 (ref. to הצעיר, Gen. XLVIII, 14) על ידי שהיה מַצְעִיר את עסקיו וכ׳ because he subordinated his affairs (was contented with lesser services), he was privileged to be invested with the rights of the firstborn; הגדול שהוא מצעיר וכ׳ if a great man applies himself to minor services, how much more (is he praiseworthy)!—Part. pass. מוּצְעָר, q. v.

וכ׳ is that your custom, to trouble your teacher? Hull. 95a לצַעוּרֵיהּ, v. פִּין ch.; a. fr.—3) *to grieve, take pains.* Ber. 18b הוו מְצַעֲרֵי לאדכורֵיהּ they took pains (in vain) to recall (what they had learned; Ms. M. הוו יתבי ומְצַטַעֲרֵי they sat and grieved; v. Rabb. D. S. a. l. note).

Ithpa. אִצְטַעֵר *to suffer, grieve, be vexed, troubled.* Targ. Y. Num. XI, 1 (h. text מתאנן). Targ. Ps. VII, 15; a. fr.—Keth. 104a וקמְצַטַעֵר ... חלץ he put his T'fillin off and put them on again, and was in pain. Sabb. 140b עד דמִיצְטַעֲרָן until they were vexed (by curiosity). Succ. 52a. Ber. 18b Ms. M, v. supra; a. fr.

צַעַר m. (preced.) *pain, grief, trouble.* B. Kam. VIII, 1, v. נָזָק. Ib. 84a; 26b (ref. to Ex. XXI, 25) ליתן צ׳ במקום נזק this intimates that you must decree indemnity for pain even where injury has been inflicted (in addition to damages for mayhem). Snh. 19b, a. e. צ׳ גידול בנים, v. גִּידּוּל. Taan. 11a שרוי בצ׳ ... בזמן when the community is in trouble (and holds a fast). Ib. ... הואיל וישראל שרויין בצ׳ as Israel is in trouble (suffering the privations of warfare), I (Moses), too, will suffer privations with them, v. צָעַר. Ib. 10b בדבר של צ׳ עושה ... צ׳ הוא לו in a matter of affliction, one may act (as if he were a distinguished person) ..., for his motive is not self-elevation but affliction (sympathy with public sufferings). Gen. R. s. 52, end צַעֲרוֹ של איש וכ׳ the privation (abstinence from sexual contact) is felt more intensely by the man than by the woman. B. Mets. 31a משום דאיכא צ׳ בעלי חיים because there is suffering of animals connected with the case (which must be relieved). Ib. 32b; Sabb. 128b צ׳ בעלי חיים דאוריתא the duty of relieving the suffering of beasts is a Biblical law; a. v. fr.

צַעֲרָא, צְעַר, צְעַר ch. 1) (v. צְעַר) *degradation, disregard, shame.* Targ. Prov. III, 35 (h. text קלון); a. fr.—Ib. XIV, 3 זקתא דצ׳ rod of humiliation (h. text חטר גאוה).—*Pl.* צַעֲרֵי. Ib. VI, 33.—2) *pain, grief, privation.* Targ. Gen. III, 16. Targ. I Chr. IV, 9; a. fr.—Gen. R. s. 82 (transl. בן אוני, Gen. XXXV, 18) בר צַעֲרִי child of my pain. Ber. 28a מאי משמע דהאי נוגי לישנא דצ׳ הוא what evidence is there that *nugê* (Zeph. III, 18) has the meaning of grief? B. Mets. 31a דצ׳ דמרה אריתא וצ׳ דידה אריתא where both the owner and the animal suffer; a. fr.—*Pl.* צַעֲרִין, צַעֲרֵי. Targ. O. Gen. III, 16. Targ. Job IX, 28. Targ. Ps. CXLVII, 3; a. fr.

צַעֲרָה f. same, *grief, trouble.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 53; 57 (h. text מצור); ib. 55 צערוי ed. Amst. (corr. acc.).

צַעֲתִירֵי, v. צִתְרֵי.

צָף m., צָפָה f. (part. of צוּף q. v.) 1) *floating, flat.* Men. V, 8, a. e., v. מַרְחֶבֶת.—2) *shining, conspicuous.*—*Pl.* צָפִּין, צְפָרִים. Yalk. Num. 759 (expl. ויקרות וקפאון, Zech. XIV, 6, v. קָפָא) צ׳ לכם כהדין בולוס הדברים ... the things which are covered up to you in this world, shall be as clear to you &c., v. בּוּלָס; Yalk. Is. 316, a. Num. R. s. 19 צופים (cmp. part of חוּל: חָל a. חוֹל); Tanḥ. Ḥuck. 8 צְפוּיִם; v. צָפָה.

צְפָא or צֶפָא, v. צִיפָּא II, III.

צָפַד (b. h.; cmp. צָפַק) 1) *to be pressed; to cleave.* Pesik. R. s. 37, beg. וצ׳ עורך על עצמך וכ׳ thy skin was cleaving to thy bones, and thy body was as dry &c.—2) *to press, contract.* Y. Yeb. XVI, 15d top [read:] והכירוהו שצָפְדָתְהוּ חצינה (Var. שצרפתו) they identified the drowned man, for the cold had contracted him (preserved his features). Y. Pes. II, end, 29c חומץ צוֹפְדָן vinegar contracts them (Bab. ib. 40a צומתן), v. צָמַת. Y. Ter. X, beg. 47a עדשים צוֹפְרוֹת אותו שלא יבלע the thick mass of lentils presses it (the onion) so that it cannot absorb (the taste of the lentil water); שלא יחן so that it cannot communicate its taste; ib. IX, beg. 46c צופרות (corr. acc.).

צְפַדְנָא, v. next w.

צְפִידְנָא (צַפְדִינָא) m. (preced.) *scurvy.* Yoma 84a חש בצ׳ Ms. M. (ed. צפיד׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) suffered from scurvy; Ab. Zar. 28a; Y. ib. II, 40d צִיפְדִינָא, צִפְדוֹנָא; Y. Sabb. XIV, 14d צִיפְהוֹנָה; ib. ציפר׳ (corr. acc.).

צָפָה part. f. of צוּף; v. צָף.

צָפָה *to look,* v. צפי.

צִפּוּדָא, v. צִיפּוּתָא.

צִפּוּר, v. צִיפּוּר.

צְפוֹן I m. (adapt. of sapo, as if fr. צוּף; v. Sm. Ant. Engl. ed.3, s. vv. Sapo a. Fullo) [*foam,*] *soap, detergent.* Nidd. 62a העביר עליו צ׳ ועבר (Ar. סִפּוֹן) if he rubbed soap over the suspected blood-stain, and it disappeared. Ib. צ׳ צבע נמי מעבר but will not soap also remove red dye? B. Kam. 93b הואיל ויכול להעבירו ע״י צ׳ because he can remove it with soap. Ib. 101a במאי שקיל להו בצ׳ וכ׳ Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 300) wherewith shall he take the dye off? With soap? Soap will remove the dye, but will not restore the natural color. Tosef. Nidd. VIII, 11 שאילו העביר עליו צ׳ וכ׳ ed. Zuck. (Var. סאפן, סאפן) if he had rubbed soap over it at the start, it might have passed away.—Denom. תְּצַפְּרִינָן *to soap.* Ib. הצפרינן ועבר עליו ed. Zuck. (read תְּצַפְּרִינוֹ, and strike out עליו) if he soaped the stain, and it passed away (oth. ed. סאפון ועבר, sub. העביר עליו, v. supra).

צְפוֹן II m. (b. h.) [*brightness,* cmp. אִסְתְּנִן,] *north.* Erub. 38a, sq. Gen. R. s. 1, beg. צְפוֹנוֹ (של רקיע) the northern portion of the sky; a. v. fr.—Denom. צְפוֹנִי; f. צְפוֹנִית. Y. Peah III, 17d חציה צ׳ its northern half. Zeb. V, 3; a. fr.

צְפוּנָה, צִפּוּנָא, v. צִיפּוּנָא.

צְפוּנָה f. (צָפַן) *reserving.* Lev. R. s. 2 (ref. to צְפֻנָה, Lev. I, 11) ומנין שהלשון הזה לשון צ׳ whence do you prove that this expression (the stem צפן) has the meaning of reserving? Answ. ref. to צפנתי (Cant. VII, 14).

צְפוֹנִי, צְפוֹנִית, v. צָפוֹן II.

צִיפּוֹר, צִפּוֹר c. (b. h.; v. צָפַר I) 1) *bird.* Ab. Zar. III, 1

II, 46d בצִיפָּרְנֵי ידיו through his finger nails; Gen. R. s. 98 דרך צִפּוֹרְנָיו. Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 צפורניים the talons; Yalk. Lev. 537; Toh. I, 2; Ḥull. 121a; a. fr.—2) *a digging tool, spade, mattock.* Tosef. Sabb. XIV (XV), 1 צ' גדולה a large spade; Y. ib. XVII, beg. 16a הצירפרין (corr. acc.). Y. Shek. VIII, beg. 51a אבא שאול הוה קורא אותו צ' וכ' (not אותן) Abba Saul called it (the מְרִיצָה) *tsipporen*, because it resembles a nail. Ex. R. s. 37, v. חָתַר; Lev. R. s. 10 Ar. (ed. הסירוק).—3) (v. טוּפְרָא) *onycha* (*unguis odoratus*), a spice. Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d; a. e.; v. שְׁחֵלֶת.—[Ex. R. s. 3, a. e. צירפורן, v. צִירְפּוֹרִין II.]

צִיפּ', צִפּוֹרֶת f. (v. צירפור) צ' כרמים [*the bird of the vineyards,*] a species of *locusts.* Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V; Ḥull. 65a, sq.; Yalk. Lev. 537 (also צִפּוֹר כ'). Sabb. IX, 7.

צִפּוֹרְתָא, v. צִפְּרְתָא.

צַפַּחַת f. (צפח; v. צִירְפּוּחָא) *a tenacious batter dripped on a hot griddle,* a sort of *waffle.* Makhsh. V, 9 חוץ מן דבש חזירפין וחצ' except the connected flow (נְצוֹק) of thick honey or of a batter; [Maim., taking זירפין a. צ' as pr. n. pl., except the flow of honey from *Zifin* or *Tsappaḥath,* v. זִיף II, III]; Naz. 50a והצַפִּירְחִית (= b. h. צַפַּחַת); Sot. 48b והצַפִּירְחִים.—[For b. h. צַפַּחַת *pitcher,* cmp. טְפִיחַ.].

צָפָה, צפי (b. h.; cmp. ציה) [*to shine*; cmp. צוּץ,] *to look,* esp. *to look into distances of space* or *time; to foresee; to have a vision.* Gitt. 58a, v. צָפְנַת. Meg. 24b הרבה צָפוּ למרכבה וכ' Ms. M. (ed. צָפוּ לדרוש במ', v. Rabb. D. S. a. l. note) many looked out for the Merkabah (v. מֶרְכָּבָה), and never lived to see it; (ed. hoped to be able to preach on the Merkabah; Tosef. ib. III (IV), 28 הרבה דרשו במ'). Gen. R. s. 79 צ' ... ברוח הקדש וכ' R. S. b. Y. saw by means of the spirit of holiness (inspiration) &c.; Y. Shebi. IX, 38d; Koh. R. to X, 8; Pesik. Vayhi, p. 90a. Sot. 12b (ref. to Is. VIII, 19) צופין ואינן ... והמצפצפים they see (have a vision) and know not what they see. Tosef. Pes. II (III), 12 [belonging to 13] אזהו צוֹפֶה הרואה וכ' who is called a *tsofeh* (a pilgrim that sees Jerusalem)? He who sees it and never loses it out of sight again. Meg. 14a (expl. I Sam. I, 1) שתי רמות שצופות זו את זו הרמתים צופים two heights that look at each other; a. fr.—[Num. R. s. 19, a. e. צופים, v. צָפָה.]—V. צוֹפֶה, צוֹפִים.—Part. pass. צָפוּי *a) seen, foreseen.* Ab. III, 15 הכל צ' והרשות וכ' everything is foreseen (every deed of man is observed by God before whom there is no distance of space or time), but freedom of will is granted. Tanḥ. Sh'laḥ 5 שהיה צ' לפני וכ' it was foreseen before the Lord that they would come &c. Ib. 9 שהכל צ' וכ' (omit היה) for every event is foreseen by the Lord; a. fr.—*b) bright, perspicuous.* Tanḥ. Huck. 8 צָפוּיִם, v. צָהּ.

Pi. צִיפָּה 1) *to look forward to, wait, hope.* Ber. 57b המְצַפֶּה וְצִפָּה לחסידות may hope to attain piety. Pes. 50b לשכר אשתו he who looks forward to (is dependent on) his wife's earnings. Bets. 32b המצפה לשלחן חבירו who depends on his neighbor's table. Ib. המצפה על שולחן וכ' (corr. acc.) Ruth. R. introd. (ref. to Ez. XIII, 4) מה שועל חזה מצפה בחורבות וכ' as the fox in the ruins looks out, when he sees men pass by, which way to flee &c.; Yalk.

כל שיש בידו ... או צ' וכ' a statue which holds in its hand a staff or a bird &c. Ib. 41a צ' שתופש ... כצ' the emblem of the bird is a symbol that he causes himself to be caught like a bird in behalf of the entire world (v. כַּהוּר); Y. ib. III, 42c bot. צ' ותמצא וכ' the bird alludes to (Is. X, 14), 'My hand reacheth forth, as for a nest, to the riches of all peoples' (universal conquest); Num. R. s. 13. Sabb. XIII, 5, v. צוּד h. Ib. 106b, a. fr. צ', v. דְּרוֹר; a. v. fr.—Y. Snh. X, 28d bot. אמר לו אין צִפּוֹרְךָ מדינית (some ed. צִפּוֹרָה) he said to Moses, is not thy bird (Zipporah) a Midianite?—Makhsh. V, 2 חעושה צ' במים (Var. צְנוֹר) if one makes 'a bird' in water (producing bubbles by blowing through a tube); Tosef. ib. II, 13.—*Pl.* צִפָּרִים, צִפּוֹרִים, צִירִין ..., צִיר'. Naz. I, 1 חרי עלי צ' וכ' (Y. ed. צפר) if a person says, I vow birds ..., he is bound to be a Nazarite; Y. ib. 51a bot., sq. צירפורין. Ib. וכי צ' הוא מביא וכ' does the Nazarite offer 'birds', does he not offer doves &c.? Ib. כל עוף ... קרוי צ' all birds, whether clean or unclean, are called *tsipporin.* Bab. ib. 3a צירפרין סמוכין לשיער וכ' in saying, 'I vow birds', he presumably had in his mind the birds mentioned in connection with the growth of hair (Dan. IV, 30). Neg. XIV, 1 צִפָּרֵי דרור (Mish. ed. צפרים), v. דְּרוֹר. Ab. Zar. 29a; Ber. 57b בשר צ' birds' flesh (bad for convalescents); a. fr.—2) צ' נפש (צִיר', צִפָּר נ') ['the bird of life',] *the cartilage at the end of the sternum* (cartilago ensiformis). B. Kam. 90b צירפר נפשו ... במה הכהו Ms. R. (ed. צ' נ' ... כמה; Ms. F. צפר; v. Rabb. D. S. a. l. note 40) wherewith he struck him, and whether he struck him on his leg or on his stomach; Yalk. Ex. 331; Tosef. Snh. XII, 3. Tosef. Macc. V (IV), 15 כדי שלא תגיע לצירפר וכ' ed. Zuck. (Var. לצפור; לצורפי, cler. error for לצירפור) lest the whip reach his stomach, and he die.—צִפּוֹרֶת, v. צִפּוֹר'.—[צפור, Tosef. Kel. B. Bath. IV, 14 ed. Zuck., v. צִפְּרָא II.]

צִפּוֹרָא, צִפּוֹר ch., v. צִפָּר.

צִפּוֹרָאָה, v. צִירְפּוֹרָאָה.

צִיפּ', צִפּוֹרָה (b. h. צִפֹּרָה) pr. n. f. *Zipporah* (*Bird*), wife of Moses. M. Kat. 16b (ref. to Num. XII, 1) וכי כושית שמה והלא צ' וכ' was her name Kushith? Was not Z. her name? &c. Ex. R. s. 1 נקרא שמה צ' ... כצירפור she was named Zipporah (bird), because she sped like a bird (to bring Moses to her father's house); a. e.

צִפּוֹרֶת, Tosef. Kel. B. Bath. V, 12, v. צִפְּרָא II.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 5, v. צִפֹּרֶת II.

צִפּוֹרִין, צִפּוֹרְיָא, צִפּוֹרֵי, v. sub צִיפּ'.

צִיפּ', צִפּוֹרֶן c. (b. h. צִפֹּרֶן; v. צִפַּר I) 1) *nail* (of finger or toe), *talon* (of a bird). Mikv. IX, 2; 4. Gen. R. s. 20, end חלקים הרו כצ' they were as smooth as a nail, Yalk. ib. 34. Koh. R. to VI, 7 כצ' מחוך הושט (the departure of the soul from the body is) like getting a nail out of the gullet, v. צִירְפּוֹרֵי I; a. fr.—Gen. R. s. 45 צִיפָּרְנָן של אבות ולא וכ' rather a nail of the fathers than the belly of the sons, i. e. the older generations were better than the latter; Yoma 9b טובה צִפּוֹרְנָן וכ'.—*Du.* צִפּוֹרְנַיִם, צִפּוֹרְנַיִם, צִפָּר', צִפָּר, צִיר'. Tosef. M. Kat. II, 2 ליטול צ' to cut the nails; M. Kat. 17b. Y. Hor.

Ez. 352 אביך מצפה ... יושב ומצעה (corr. acc.). Gen. R. s. 74 לך אמך מְצַפָּה לך thy (dead) father looks forward to thy coming, thy mother &c.; a. fr.—2) *to cover with shining plate, to overlay.* R. Hash. 27ª צִיפָּהוּ זהב וכ׳ if he overlaid the Shofar at the place where the mouth is applied; Y. ib. III, 58ᵈ; a. fr.—Part. pass. מְצוּפֶּה, f. מְצוּפָּה &c. Ib. III, 3 ופיו מצ׳ זהב and its mouthpiece was covered with gold. Kel. XI, 4; 6. Hag. III, 8 מפני שחן מְצוּפִין because they (the altars) are overlaid (with gold or copper); a. fr.

צְפֵי ch., *Pa.* צַפֵּי same, *to look out, wait.* Lam. R. to IV, 2 והוה מצַפֵּי לה וכ׳ and he looked out for him from the top of the roof.

Ithpe. אִצְטְפֵי *to look out, to face.* Targ. Y. II Num. XXI, 20, v. צוּף ch.

צְפָיָא, v. צִיפְיָא.

צַפְדִינָא, v. צַפְרִינָא.

צַפִּיחִית, צַפְחִים, v. צַפַּחַת.

צְפָיִית (צַפְיָית), v. צִיפְיָא.

צְפִירָא, צְפַר I m. (late b. h. צְפִיר; v. צְפַר I) *young he-goat.* Targ. Lev. XVI, 9, sq. Targ. Gen. XXXVII, 31. Targ. Y. II Gen. XXXVIII, 26 צְפִירָא; a. fr.—Yoma 66ᵇ מאי שנתי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. (ל) צ׳ דין דדרי חובין סגיאין (משוך צפירה וכ׳) why does this scape-goat tarry that carries so many sins?.—*Pl.* צְפִירַיָּא, צְפִירִין. Targ. Lev. XVI, 7, sq.; a. fr.—*Fem.* צְפִירְתָּא. Ib. IV, 28; a. e.—Pes. 42ᵇ top צ׳ דלא אְפַתְּחַת (sub. רחמה) a she-goat that has not given birth (Ms. M. 2 צפרתא a bird that has not laid; v. Rabb. D. S. a. l. note 5, a. Ar. s. v. צפיר); Gitt. 69ᵇ שחלא דצ׳ וכ׳ Rashi (ed. צירפרתא) the milt of &c.

צְפִירָא II, **צְפִירָה** I f. (preced.) *she-goat; goat's hair, shag.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 11 של צפירא (sandals) of goat's hair. Ib. V, 12 של צפורה (R. S. to Kel. XXVIII, 9 צפירה) (a strainer) of goat's hair. Ib. IV, 14 של צפור ed. Zuck. (corr. acc.) mats of goat's hair; Succ. 20ᵇ של סְפִירָא of (loosely woven) shag (v. Rashi in Rabb. D. S. a. l. note 200); [Rashi, fr. ספר *to shear: horse-hair* from the mane or the tail].

צְפִירָה II f. (b. h. *circle, turn; crown*; צָפַר, v. צְפַר II) 1) *circuit.* Y. Erub. I, end, 19ᵈ (ref. to ויצפר, Jud. VII, 3) ולמה הן חוזרין בצ׳ and why were they to go home on a circuitous route?—2) *circle, suite of body-guards.* Mekh. B'shall., Shir., s. 3; Yalk. Ex. 244 מלך ... ועליו צ׳ מקיפתו וכ׳ a king that enters a city, and about him is a circle of guards that surrounds him, and his mighty men &c.—3) *a round of twist, border.* Tosef. Kel. B. Mets. V, 5 סרוד של צ׳ (ed. Zuck. צפורה) a frame with a rim (of plaited ropes &c.), if it has handles, is susceptible of uncleanness. Kel. XVI, 3 משיעשה בו צ׳ אחת as soon as he has woven around it one round (as a rim); Tosef. ib. B. Mets. V, 13 צבירה אחת חוץ מזה וכ׳ (corr. acc.) one round besides the rims of the web itself. Y. Sabb. VIII, 11ᵇ top באילין קשריא כדי לעשות צ׳ of hard palm-leaves (used for ropes, v. אַפְסַקְרְמָא) as many as are required to make a border; a. e.—*Pl.* צְפִירוֹת. Kel. l. c.; Tosef. l. c. צבירות (corr. acc.).

צְפִירְתָּא, v. צְפִיר.

צַפִּירָא f. (צְפִי) *lamp.* Gen. R. s. 63, end (transl. צפה סדר מנרתא ... אית אתרא ... צ׳ (Is. XXI, 5) והצפירת arrange the lamp; ... there are places where they call a lamp *tsafitha*; Yalk. ib. 111; Yalk. Is. 288.

צָפַן (b. h.; cmp. צָפָה) 1) *to look up to, respect, regard,* v. סְפַן.—2) *to provide, store away, reserve, guard; to hide.* Deut. R. s. 7 (ref. to Prov. II, 1) אתם צוֹפְנִים ... ואני צוֹפֵן וכ׳ you treasure up learning and good deeds with me in this world, and I treasure up for you good reward in the hereafter (ref. to Ps. XXXI, 20); Cant. R. to VII, 14; a. e.—Part. pass. צָפוּן; f. צְפוּנָה; *pl.* צְפוּנִים, צְפוּנִין; צְפוּנוֹת. Midr. Prov. to ch. II אם זכיתם לַהֲצְפִין תורתי ... מטוב הצ׳ וכ׳ if you do well, guarding my Law (making provision for the study of the Law), I will satisfy you out of the good which is reserved for the hereafter (ref. to Ps. l. c.). Lev. R. s. 2 (ref. to צפנה, Lev. I, 11) כנגד מעשיהם ... שהם צ׳ לפניו this is typical of the deeds of Abraham . . ., which are stored up before him (the Lord, for the benefit of their descendants); v. צְפוּנָה. Midr. Prov. l. c. (ref. to רצפן, ib. II, 7) משעה שאדם ... צ׳ לו while man is formed in his mother's womb, (the reward for) the Law which he will study is reserved for him. Succ. 52ª (play on הצפוני, Joel II, 20) זה יצר הרע שצ׳ ועומד בלבו וכ׳ that means the evil inclination that constantly lies in waiting in the heart of man. Gen. R. s. 90; Yalk. ib. 148, v. רָפַע; a. fr.

Nif. נִצְפַּן *to be reserved, kept.* Tanḥ. ed. Bub. Yithro 8 ונ׳ לשלש וכ׳ and he (Moses) was reserved for three months (for the giving of the Law in the third month, Ex. XIX, 1); Yalk. Ex. 271; ib. ונצפון (corr. acc.).

Hif. הִצְפִּין 1) *to guard, provide; to remove, hide.* Midr. Prov. l. c., v. supra. Deut. R. s. 1 (play on צפנה, Deut. II, 3) הַצְפִּינוּ עצמיכם ממנו hide yourselves from him; a. e.—2) (denom. of צָפוֹן II) *to turn north.* B. Bath. 25ᵇ יַצְפִּין let him turn towards the north (in prayer).—3) (denom. of צָפוֹן I) *to brighten, cleanse with soap,* v. צְפוֹן I.—4) (in enigmatic speech) *to enlighten.* Erub. 53ᵇ ... הַצְפִּינָנוּ חֵיכָן ... צפון 'unhide' unto us where R. ... is hidden; [Rashi refers to צָפָה, with emphatic נ].

צָפְנַת pr. n. f. *Tsaf'nath.* Gitt. 58ª צ׳ בת פניאל שמה her name was Ts., daughter of Peniel; צ׳ שהכל צופין ביופיה she was named Ts. (the bright), because all looked at her beauty.

צְפַעוֹן m. (b. h. צִפְעֹנִי) *adder.* Num. R. s. 10; Lev. R. s. 12, v. פָּרַשׁ; Yalk. Prov. 960 (also צִפְעוֹנִי).

צָפַף (cmp. טָפַח I) *to touch closely, press; to squeeze into, weave* (v. צִרְפָּא). Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 חשחיל וצַף ed. Bub. (ed. השחיל עצמו) חוא בעצמו וכ׳ he slipped and squeezed himself into the cave.—Part. pass. צָפוּף; f. צְפוּפָה; *pl.* צְפוּפִים, צְפוּפִין. Ab. V, 5 עומדים צ׳ ... רוחים when they stood (in the Temple), they were pressed

together, but when they prostrated themselves, they had room enough; Lev. R. s. 10; Koh. R. to I, 7. Y'lamd. to Deut. V, 6, quot. in Ar. ראו היאך עומדין המלאכים צ' וכ' see, how the angels stand before me crowded and trembling.

Nif. נִצְפַּף *to be pressed together, huddle.* Yalk. Ex. 283 (ref. to Ex. XIX, 17 וירתיצבו נִצְפְּפוּ מלמד וכ' 'they placed themselves', they huddled together, which intimates that they were afraid &c.; Mekh. Yithro, Bahodesh, s. 3 נכפפו וכ' (corr. acc.; the entire paragraph is to be emended after Yalk.).—[*Hif.* הֵרִיצָם, הֵרִיצֵנִי, v. צוּם.]

צְפְצֵף I (v. preced.) *to press, break through.* Lev. R. s. 34 בשעה שנפשך מְצַפְצֶפֶת לצאת וכ' when thy soul shall press to get out of thy body (when thou art dangerously ill), I will restore it to thee.

Nithpa. נִצְטַפְצֵף (cmp. צִמְצֵם) *to be pressed, be in want of.* Men. 85[b] נִצְטַפְצְפוּ אנשי וכ' Ar. (ed. נצרכו לחן, Ms. M. נצטרכו, v. Rabb. D. S. a. l. note) the Laodiceans were in want of oil.

צְפְצֵף ch. some; *part. pass.* מְצַפְצַף *scarce.* Y. Succ. III, end, 54[a] תרונגריא הוון מְצַפְצְפִין תמן Ethrogim were scarce there.

צְפְצֵף II 1) *(v. צוּם) *to shine, be bright.* Cant. R. to VI, 10 מְצַפְצֶפֶת ... כך גאולתן ... ראו ... שבקעה אורה they saw the first dawn (v. אַיָּלָה) whose light burst forth, when R. H. said ..., so will the redemption of Israel break forth in brightness; [in parallels, Y. Ber. I, 2[c]; Midr. Till. to Ps. XXII, a. e. our w. is omitted; perh. it ought to read: מְפוֹצֶצֶת, v. פּוּץ].—2) (b. h.) [of voice, cmp. צנף, *to be shrill,*] *to scream; to chirp.* R. Hash. 16[b] sq. יורדין לגיהנם ומְצַפְצְפִין ועולין וכ' they (the half-wicked) will go down to Gehenna, but when they scream (in prayer), they will be permitted to come up again, as it is written (Zech. XIII, 9); (Yalk. Zech. 582 Ms. ומצפצפין כמו שעה אחת ועולין, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Tosef. Snh. XIII, 3 ומצטפצפין ed. Zuck. (corr. acc.). Yalk. Kings 175 מְצַפְצְפָה; Gen. R. s. 65 מצפצפין, v. צָוַח. Koh. R. to VII, 8 שמעתי בת קול מְצַפְצֶפֶת וכ' I heard a divine voice shrieking and saying, return &c.; ib. XII, 7; a. e.

צַפְצֵף ch. same, *to squeak.* Y. Dem. I, 22[a] top שרון מְצַפְצְפִין they (the mice) began to squeak.

צַפְצָפָה f. (b. h.[?]; v. צָפַף, cmp. עֲרָבָה; v. צִיפָּא) a species of *willow,* (growing in waterless regions). Succ. III, 3 נקטם ... וחצ' פסולה if the head of the willow branch is broken off, if its leaves are spread, and if it is a *tsaftsafah,* it is unfit for the ceremony (v. עֲרָבָה). Ib. 34[a] ערבי נחל פרט לצ' שגרילה וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) 'willows of the brook' (Lev. XXIII, 40), this excludes the *ts.* which grows in the mountains. Ib. (expl. Ez. XVII, 5) אני אמרתי כקח על מים רבים ... והן שמו עצמן כצ' בין ההרים ... Ms. M. I intended that Israel be before me like a shoot by the side of many waters, which is an ʿărabah (willow), but they made themselves like the *ts.* in the mountains. Ib. צ' קנה שלה לבן ועלה וכ' the *ts.* has a white stem, and its leaves are round &c.; Tosef. ib. II, 7; Y. ib. II, 53[c] bot. צַפְצָפָת. Sabb. 36[a] ערבה צ' צ' ערבה what formerly was called ʿărabah, is now called *ts.*, and vice versa; Succ. l. c. Ms. M. 2 (Ms. M. 1 צ' חילפא וכ', ed. ערבתא חלפתא וכ', corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

צָפַר (b. h., v. צִפָּרָה II) *to circle;* v. צְפִירָה II. [Y. Ter. IX, beg., 46[c] צופרות, v. צָפַד.]

צָפַר I (cmp. צָפָה) [*to be bright;* denom. צִפָּרָא; (of movement) *to be swift;* denom. צִפּוֹר, צְפִיר &c.; (of sound) *to be shrill,*] *to whistle.* Y. Hag. II, 77[d] bot. אין צָפְרִית חוד זמן וכ' when I whistle once, put your garments on &c.; ib. 78[a] top [read:] תמנין ... אית בי עבד אנא צ' תרין צפרין I can do (this); I can whistle twice and bring up eighty young men for you &c.; Y. Snh. VI, 23[c] bot. אי בי עבידנא צ' תרין זמנין וכ'.

צָפַר II (b. h. צָפָר, denom. of צִפּוֹר) *to circle* (v. צְפִירָה); *to plait one round.* Y. Sabb. VII, 10[c] top ההן דעבד קופין כד צ' וכ' he who makes baskets: when he finishes one round (on the Sabbath), he is guilty of weaving.

צָפַר III, צִפְרָא m. (preced.) *circle, garland.* Y. Yoma I, end, 39[b] וחוי ליה באצבעתיה צ' קבוטר and he drew a circle with his finger to intimate that the name is קבוטר (with ר, and not קבוטל).—*Pl.* צִי', צִפְרָיָא. Koh. R. to IX, 18 (expl. הָאֲמֻנוֹת, II Kings XVIII, 16) צ' golden wreaths (on the doors).

צָפַר IV, צַפְרָא m. (צָפַר I) 1) *morning.* Targ. Gen. I, 5. Targ. Ps. XC, 6; a. v. fr.—[Ib. 10 וטריסין לצ', prob. to be read: כצִפְרָא.]—Pes. 111[b] בטולי דצ' וכ' in the morning and evening shadows of things of less than a cubit's length. B. Mets. 107[b]; B. Kam. 92[b] (prov.) שתין ... גברא דמצ' כרך sixty runners may run, but will not overtake a man that takes early morning meals. Taan. 22[a] top, a. fr. לצ' when the morning came. Pes. 12[b]; a. v. fr.—*Pl.* צִפְרָיָא, צַפְרִין. Targ. Ps. CI, 8 (ed. Wil. *sing.*). Targ. Lam. III, 23; a. e.—2) *whistling signal.*—*Pl.* as ab Y. Hag. II, 78[a] top, v. צפר I.—[3) *bird,* v. next art.]

צִפֹּר *bird, pl.* צִפֳּרִים, צִפְּרֵי, v. צִפּוֹר.

צִי', צִפּוֹר, צִפְרָא, צְפַר ch. same, *fowl, bird.* Targ. O. Gen. VII, 14 (Y. צפור). Targ. O. Lev. XIV, 5 (ed. Berl. צפרא, corr. acc.; Y. צפו'). Ib. 6 (ed. Amst. צִיפָּ', ed. Berl. צַפָּ'). Targ. Prov. VII, 23 ed. Wil. צִ' (ed. Lag. צִי'); a. fr.—Meïl. 20[b], v. סְבַר III. Zeb. 64[b] צ' מלבר the bird (whose head is to be pinched) must be turned outside (over the back of the priest's hands). Gen. R. s. 79 צירפור מבלעדי וכ' no bird is caught without the decree of heaven; Y. Shebi. IX, 38[d] צפור; Esth. R. to I, 9 צירפי; Koh. R. to X, 8 צירפור, v. רְבַד. Ib. to IV, 6 (prov.) טבא חדא צ' כפותא וכ' better one bird tied, than a hundred flying; a. fr.—*Pl.* צִפָּרִין, צִפָּרְיָא, צִי', צִפּוֹ'. Targ. Lev. XIV, 4 (ed. Berl. צִפָּ'). Targ. Ps. CIV, 17; a. fr.—Y. Shebi. l. c.; Gen. R. l. c., v. צִרְרָא. Koh. R. l. c.; Lev. R. s. 3, beg., v. אֲגַר II; a. fr.—בֵּית צִפָּרָיָא (name of a family) *Beth-Tsipparaya.* Arakh. II, 4 (Bab. ed. 10[a] צירפריא; Rashi צִפָּרִים); Tosef. ib. I, 15 צירפרייא; Succ. 51[a].

צְפַרְדֵּעַ c. (b. h.) *frog*. Ker. 13b. Toh. V, 1; 4. Snh. 67b (ref. to Ex. VIII, 2) צ' אחת תירתה וכ' originally there was only one frog &c.; Ex. R. s. 10. Ib. ... אני עושה שלידחותי ע"י צ' I have my message carried, and be it even through a serpent, a scorpion or a frog; a. fr.—*Pl.* צְפַרְדְּעִין, צְפַרְדְּעִים. Ib. השחתת הצ' the ruin which the frogs effected. Pesik. Vayhi, p. 66b קולנין (כגון) צ' ... ואח"כ and then he sent them criers (heralds), that is the frogs; Pesik. R. s. 17; a. e.

צְפַרְרֵי m. pl. (denom. of צִפָּרָא) 1) *mornings, every morning*. Targ. Ps. LXXIII, 14.—2) *morning demons*. Ib. CXXI, 6. Targ. Cant. IV, 6. Targ. Y. Num. VI, 24.

צְפֹּרֶן, v. צִפּוֹרֶן.

צִי', צְפַרְתָּא f. (v. צִיפַּר) *fowl*, esp. *a small bird*, (supposed to be) *the humming bird*. Snh. 107a אתא שטן כצי' ... Satan came to him disguised as a bird (Yalk. Sam. 148 כטבריא). Succ. 5b כאפי דצ' as large as the face of a *tsipparta*, opp. בר יוכני. Sabb. 80b דצ' the egg of a *ts*. Yoma 75b ודוי כציפורתא the quail (*s'lav*) was no larger than a *ts*.; a. e.; v. צְפִירְתָּא.—צ' דדיקלא 'the bird of the palm' (= h. צפורת כרמים) a species of *locusts*. Sabb. 90b Ar. ed. Koh. (missing in ed.).

צְפַת pr. n. pl. *Ts'fath* (*Safed*,) near Tiberias (v. Neub. Géogr. p. 227). Y. R. Hash. II, 58a top אילין דחמיין צ' וכ' those who see (the New-Moon fire at) Ts., must they go around (announcing the New-Moon to others)?; ר' ברשל צ' למה מסבה וכ' ... since Rabbi has abolished the signals (except for the lake of Tiberias), why should Ts. go around? But (the fires are raised at the lake) for announcement, that they (the inhabitants of Ts. and other places) may know it.

צִצְחַר, v. צִבְחַר.

צִקְלָג (b. h.) pr. n. pl. *Siklag*, a Judæan town in possession of the Philistines. Gitt. 7a, v. לְגִרְמָה.

צְקְלוֹן m. (b. h. צִקְלֹן) *bag*. Pirké d'R. El. ch. XXXV; Yalk. Gen. 119 הלחם בצקלונך the bread is in thy bag.—[Men. 66b (play on בְּצִקְלוֹן, II Kings IV, 42) בא ויצק לנו ונוח הית ... he came and poured water (on our hands), and we ate, and it was pleasing.]

צֹר, v. צוֹר.

צַר I *to be narrow*, v. צָרַר.

צַר II m. (b. h.; preced.) 1) (adj.) *narrow*. Par. XII, 2 צלוחית שפיה צר a flask with a narrow neck; a. e.—צַר עַיִן, *pl.* צָרֵי עַיִן *narrow-minded, selfish, envious*. Y. Taan. III, 66d (ref. to Job XXXVI, 19) אם סדרתה תפלה לא יהו לך צ' מלמעלה if thou orderest thy prayer well, thou shalt have no envious adversaries in heaven above; a. e.; v. עַיִן.—*Fem.* צָרָה. Esth. R. to I, 5, a. e., v. עַיִן; a. fr.—*Pl.* צָרוֹת. Y. Sot. IX, 24a bot. רחבות מלמעלן וצ' וכ' wide above, and narrow below; a. fr.—2) *anguish, trouble*. Erub. 65a בצר אל יורה, v. יָרָה.—3) *oppressor, adversary*. Gen. R. s. 61, end, v. צוֹר.—[Yalk. Gen. 62 שונא וצר, v. עָר.]—*Pl.* צָרִים. Ex. R. s. 21 (ref. to Job l. c.) עריך שועך ... צ' מלמעלן thy prayer before thy Maker, that thou have no adversaries (accusers) in heaven above; Snh. 44b כל המאמץ ... אין לו צ' וכ' he who strengthens himself (makes a strong effort) for prayer, has no adversaries &c. Ib. ואל יהיו צ' וכ' and that he may have no adversaries &c. Ex. R. s. 27 צָרֵיהֶם של ישראל Israel's allied adversaries; a. fr.

צָרָא, *pl. constr.* צָרֵי, v. צוּר III.

צָרָא, v. צָרֵי.

צְרַב (cmp. צרק) *to shrink (from heat).*—*Part. pass.* צָרִיב *compact, hardened*. Bets. 7a מישום דצָרִיבָן because they (the eggs that are laid) are hard-shelled (and that is what he cares for).

צַרְבָּא m. (preced.) *shrinking, reduction* (through smelting). Targ. Is. VI, 13 (some צרכא, corr. acc.; h. text בער).

צוֹרֶבֶת, צָרְבָת f. (preced.) *shrivelled surface, scar* (= b. h. צָרֶבֶת). Neg. VII, 1 עד שלא נעשו צ' ed. Dehr. (ed. צרבת) before they are cicatrized; Tosef. ib. II, 14 צוֹרֶבֶת. Neg. VI, 8 צרבה Ar. (ed. צרבת). Lam. R. to I, 2 [read:] ונושכות על לחייהם כצרבת השחין and they (the tears) eat themselves into their cheeks (forming a surface) like the scars of a sore.

צָרֶבֶת, v. preced.

צָרַד (צָרַר) (cmp. preced. wds.) *to contract, shrivel, have a rough surface.*—*Part. pass.* צָרוּד (צָרוּר) *rough, harsh* (of sound). R. Hash. 27b צרוד Ar. a. Rashi to Ḥull. 36a (ed. צרור).

צַרְדָּא m. *tsarda*, name of a bird (prob. named from its voice, v. preced.). Ḥull. 62b (Ar. צָרָאדָא; Ms. H. צררא; Ms. R. 1 צִירְדָּא; Rashi Ms. צַרְדָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 300).

צָרְדָּא I c. (preced. wds.) *coarse web* (of hemp); *rough cloth*. M. Kat. 27b אפי' בצ' בר זוזא ... והאידנא (Ar. בצדרא; Ms. M. 2 בְּצָרָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 7) and nowadays people use for shrouds even rough cloth worth a Zuz; Keth. 8b bot.—*Pl.* צָרָדֵי. B. Mets. 60b צ' שרא למידק (Ms. M. צדרא; Ms. F. צדרי; Ms. R. צָרָרֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) permitted to beat hemp-clothes (to improve their appearance).

צָרְדָּא II (צָרָדָה) רוּחַ צ', f. *demon Ts'rada*, name of a disease, (supposed to be) *vertigo*. Ḥull. 105b דקשי לי' צ' (Ar. צדדה; Ms. R. 3 צדרא, Rashi M. צררא; v. Rabb. D. S. a. l. note 8) it is bad for (it begets) vertigo. Pes. 111b אחדא ליה ר' צ' vertigo seized him (Rashi: *megrim*, prob. reading צְדָדָא).

צַרְדַּת (or צָרָדַת) f. (צרד) *rough sound, snap* (or *whistle*, v. infra); אצבע צ' *the snapping finger, middle finger*. Yoma I, 7; Tosef. ib. I, 9, expl. אצבע גדולה של ימין the large finger of the right hand. Y. ib. I, end, 39b רב

חונה אמר באצבע צ' בפה Rab H. says, the Mishnah means that the finger is put into the mouth (produce a shrill sound). Bab. ib. 19[b] (phonetic play) צְרִיחָה דְּהַאי מַאי הִיא the match to this (the middle finger) [comment.: the nearest to this (the index finger)], what is it? The thumb, i. e. the sound is produced with these two fingers. Tanḥ. Bo 14 אצבע אמצעית ... עד א' צ' up to 'the snapping finger', that is the middle finger.

צְרָדְוָיָא m. (צְרָדָא I) *manufacturer* or *seller of common cloth* (or *clothes*).—*Pl.* צְרָדְוָיֵי. B. Mets. 51[b] בצ' דירתבי וכ' Ms. H. a. R. 1 (ed. צְרָדְוָיֵי, Var. צרד'; v. Rabb. D. S. a. l. note 4; Ar. צדר'; older eds. in Rashi צדד') it refers to manufacturers &c., who pay four percent. commission.

צְרַדְיָיתָא, צְרַדְיָאתָא f. pl. (preced.) *rough cloth-garments* (which one does not mind selling), opp. מאני תשמישתא (good) garments for one's own use. B. Mets. 51[a] older eds., Ms. F. a. H. (Ms. R. 1 צרדיתא, later eds. צְדַרְיָיתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 70).

צְרַח, v. צָרַח II.

צָרָה I (b. h.; צָרַר) [*nearest,*] *associate wife, rival* (cmp. רַעְיָא). Yeb. I, 2 כשם שבתו פטורה כך צָרָתָהּ פטורה as a man's daughter (who was the wife of his brother that died without issue) is exempt from marrying the *yabam* (her father), so is her associate exempt. Ib. הלכה צָרַת בתו ... כשם שצָרַת בתו פטורה כך צרת צרתה פטורה if this his daughter's associate marries a second brother of his who has another wife besides her, and he dies (without issue): as his daughter's former associate is exempt, so is the latter's present associate exempt; a. v. fr.—Snh. 103[b]; Yoma 9[b]; Num. R. s. 7 מסכה צ' מסכה, v. מַסֵּכָה I. Midr. Till. to Ps. CI ועבר בים צ' זה צלמו של מיכה 'and a rival crossed the sea' (Zech. X, 11), that means the image of Micah; Num. R. s. 16, end; Mekh. Bo, s. 14.—Yoma 19[b], v. צְרָדָה.—*Pl.* צָרוֹת. Yeb. I, 1 חמש ... פוטרות נָרוֹתֵיהֶן צ' צרותיהן, fifteen women (married severally to the brother of a man with whom marriage is forbidden) cause the exemption from *yibbum* (יִבּוּם) of their associates, and eventually the associates of their associates. Ib. 4 בית שמאי מתירין הצ' לאחים the school of Shammai allows the rivals of a woman forbidden on account of consanguinity to be married to one of the brothers of the deceased (without issue); a. fr.

צָרָה II f. (b. h.; צַר) 1) fem. of צַר.—2) *anguish, trouble, distress, persecution.* Ber. 9[b] דיה לצ' בשעתה time enough for the trouble when it comes ('sufficient unto the day is the evil thereof'). Ib. 63[a] (ref. to Prov. XXIV, 10) כל המרפה ... ביום צ' he who neglects the words of the Law, has no strength on the day of trouble. Pes. 117[a] על כל צ' וצ' וכ' in every trouble that may not come (euphem. for: that comes) upon them. Yeb. 63[b] (from Ben Sira) אל תצר צרת מחר וכ' worry not about to-morrow's trouble, for thou knowest not what the day may beget. Sot. 12[a] (play on צָרָה, I Chr. IV, 7) שנעשית צ' וכ' because she was a trouble (an object of envy) to her companions. Snh. IV, 5 שמא תאמרו מה לנו ולצ' וכ' lest you say, why should we undergo this trouble (of giving testimony)? &c. Gen. R. s. 81 וכיון שראה שצָרָתוֹ צ' and when he saw that his trouble was a real trouble (when he felt greatly embarrassed). Ib. אל תזכירני צָרָתִי do not cause me to mention my trouble. Cant. R. to III, 4 (ref. to Is. XXI, 2) כבר נתעלה (not נתעלם) צָרָתָהּ של עילם ... כבר נוצרה צרתה וכ' the anguish which Elam has to bring has already been brought up (prepared), ... the anguish through Media has already been created; a. v. fr.—*Pl.* צָרוֹת. Ber. 13[a] צ' אחרונות וכ' the later troubles make us forget the earlier; Y. Sot. IX, 24[b] top. Y. Meg. I, 70[d] לא דיינו צ' ... צרתו של המן have we not enough with the persecutions that visit us (on account of which we hold fast-days), that you want to impose upon us (the fast in commemoration of) the persecution by Haman? Snh. 97[a]; a. v. fr.

צָרוֹב* m. (צרב) *smelter, goldsmith.*—*Pl.* צָרוֹבִין. Kidd. 82[a] Ar. (ed. צוֹרְפִים).

צָרוֹךְ m. (צְרַךְ) *need, use, profit.* Targ. Y. Num. VII, 5, v. צִיבָּא II. Targ. Hos. VIII, 8 (h. text חפץ). Targ. Is. LIV, 12. Targ. Job XXXV, 3. Targ. II Kings V, 7 הצ' איית בר וכ' does the Lord need me &c.?; a. fr.—[Targ. Ps. LXX, 1, v. צְרִירָא.]

צָרוֹךְ m. (b. h.; צָרַךְ) *smelter, goldsmith.* Y. Meg. III, 74[a] bot., v. חַמְרוּרִים.

צֵרוֹךְ, v. צֵירוּךְ.

צֵרוּר* m. (צָרַר I) *enmity.* Num. R. s. 21 בזיון ומלחמות וצ' disgrace, wars and enmity (Tanḥ. Pinḥ. 3 צרות).

צְרוֹר I m. (b. h.; צָרַר I) 1) *knot.* Kel. XXVI, 4 (צְרוּרוֹת) צ' שעה if they are tied up with a temporary knot; צ' עולם with a permanent knot; Y. Kil. VI, 30[c]. Ib. צ' עולם צריך חיתוך צ' וכ' a permanent knot requires cutting through (to be opened); a temporary knot does not &c.—2) *bundle, bag.* Kel. l. c. 2 צ' המרגלית a piece of leather in which jewels are bound up; צ' חמעות in which money is bound up; Tosef. ib. B. Bath. IV, 3. Snh. 68[a]. Ex. R. s. 20; a. fr.

צְרוֹר II m. (b. h.; צָרַר II, v. צָרַד) *pebble, stone.* Sabb. VIII, 6 (81[a]) צ' או אבן, read as in Y. ed. צ' אבן a pebble; Tosef. ib. VIII (IX), 22; Y. ib. VIII, 11[c] top (v. Rabb. D. S. to Sabb. l. c. note 3). Gitt. 64[b], a. e. צ' וזורקו אגוז וכ' a child that is given a pebble and throws it away, a nut and takes it. Men. I, 2 קמץ ועלה בידו צ' if the priest took a handful (of the meal offering), and a pebble was in it. T'bul Yom I, 4 הצ' שבככר a pebble (or a piece of earthen ware) put as a mark on a loaf; a. fr.—*Pl.* צְרוֹרוֹת. Y. Erub. V, 22[c] top. Y. Yoma IV, beg. 41[b] ויביא שני צ' וכ' (not צרורות) let him take two pebbles, one black &c.; a. fr.—[Yalk. Lev. 587 נפלו ממנו צ', read: נִרְצוֹצוֹת.]

צָרוֹר ch. same. Y. Snh. VII, end, 25[d]. Ib. צרויר (corr. acc.).

צרוריות, Lev. R. s. 15 בצ', read: בּוֹצְרָיָה (v. Lam. R. to IV, 20).

צְרוֹרָתָא* f. pl. (v. preced. art.) *rough, stone-like.* Snh. 96ᵇ, Ms. M., v. צִירְוָתָא II.

צָרַח (b. h.; cmp. צָרַד) *to scream, croak.* Tosef. Sabb. VI (VII), 6 קרא עורב וא"ל צְרַח וכ' if a raven cries, and one says to him, croak . . ., this is a superstitious practice; Yalk. Lev. 587 צדה (corr. acc.); Sabb. 67ᵇ, v. עוֹרְבְּתָא.

צָרַח I, צְרֵיחַ ch. same. Lam. R. to I, 3 קם וצ' אמר לירה וכ' (not וצריה) he stood up and screamed (after him), saying to him &c.

**Af.* אַצְרִיחַ *to call together*; (of the bear) *to growl.* Targ. Prov. XXVIII, 15 (Ms. מַסְרִיחַ; h. text שׁוֹקֵק).

Ithpe. אִצְטְרַח *to be called together, be summoned.* Targ. O. a. Y. I Num. XXIV, 24.

צָרַח II (interch. with צָרַר, צָרָה) *to be narrow*; צ' ל- *to worry; to be sorry, be afraid.* Gen. R. s. 91 צ' לירה וערק וכ' (not צרת) he was afraid, and fled. Ib. וצ' לי מינך וכ' and I was afraid of thee, lest thou kill me. Y. Ber. I, beg. 2ᵃ דצררי לון מקמי וכ' (ed. דצדי, corr. acc.) they are afraid of wild beasts. Esth. R. to I, 22; Lev. R. s. 12 דצ' לי וכ' (not דצדי), v. נָטוֹרָא.

Ithpe. אִירְצַרַח (אִירְצַרָה), אִירְצְרַר same. Gen. R. l. c. ומִירְצַרַח לי מינה דלא שאלתיו (some ed. ומירצרה) and I am sorry that I did not ask it; Y. Ber. VII, 11ᵇ ומִירְצְרֵי לי מינך לא שלחתיה (read: מינה דלא וכ'); Yalk. Gen. 148 וצרו לי מינך לאו וכ' (read: וצררי, a. corr. acc.; v. Rashi to Ber. 48ᵃ).

צַר', צָרְחָא m. (preced.) *anguish,* צ' דלבא (prob.) *angina pectoris; pain of the heart* (Rashi). Gitt. 69ᵇ לצ' דל' a remedy for &c. Ber. 40ᵃ לצ' דל' Ms. F. a. Ar. (ed. לחולשא); v. Rabb. D. S. a. l. note 400). Cmp. צִירְחָא.

צָרֵי I, צָרָא *to split, tear.* Targ. II Esth. IV, 1.—Ab. Zar. 30ᵃ דצָרֵי ואתי ... וחזריה (Ar. צָאֲרֵי) saw a serpent split (cross the water, cmp. צלח) and come on.—[Men. 37ᵇ דצרירית, v. צוּר II ch.].

Pa. צָרֵי *to burst.* Ab. Zar. l. c. bot. דמְצָרֵי זיקי, v. טָרְלָא II.

Ithpa. אִצְטָרֵי, *Ithpe.* אִצְטְרֵי *to be split, burst.* Ib. 65ᵇ דלא נִצְטָרוּ זיקי that the wine bags should not burst. Sabb. 154ᵇ מִיצְטָרוּ זיקי the bags may burst. Yeb. 17ᵃ . . . בנתא אִיצְטָרוּיֵי אִיצְטְרוּיֵי the (Canaanite) girls of that generation had their wombs cut.—[Targ. Prov. XVIII, 1; XX, 3, v. צְדֵי I.]

צָרֵי II, v. צְרַח.

צָרֵי m. (b. h.; preced. art.) [*that which runs through cracks,*] *resin, balsam* (v. Gen. R. s. 91, quot. s. v. בַּלְסָם).—Ker. 6ᵃ, a. fr. הצ' an ingredient of frankincense. Sabb. 25ᵇ; Tosef. ib. II, 3 אין מדליקין בצ' you must not feed the Sabbath lamp with balsam; Y. ib. II, 4ᵈ אין מדליקין צוֹרִי.

צָרֵי, Sabb. 90ᵇ; Ab. Zar. 75ᵃ bot. Ar., v. צוּר III h. a. ch.

צְרֵיָא, v. צִירְיָא.

צְרִיד (צָרִיר) m. (צָרַד) *hard and dry matter.* Ḥull. 36ᵃ; Pes. 20ᵃ; Men. 102ᵇ צ' של מנחות (Ms. M. everhere צרור, v. Rabb. D. S. a. ll. notes) the dry portion of meal offerings (not permeated with oil). Eduy. I, 8 יאכל צ' (early eds. צרור, v. Rabb. D. S. a. l. note 9) it must be eaten dry (coarsely pounded without being moistened); Maas. Sh. II, 4.

צְרִיד, Targ. Y. Num. V, 26; Targ. Y. Lev. IX, 17 (some ed.), v. צְרִירָא.

צְרִידָא, Targ. II Kings IX, 30; Targ. Is. LIV, 11; Targ. Jer. IV, 30, v. צְרִירָא.

צְרִידָה, צְרֵידָה (b. h. צְרֵדָה) pr. n. pl. *Seredah,* in Peræa (v. Neub. Géogr. p. 275), home of R. Jose ben Joëzer. Ab. I, 4. Eduy. VIII, 4; Ab. Zar. 37ᵃ; Pes. 16ᵃ; a. fr.

צְרִידָתָא f. pl. (v. צָרִיד) *hard and dry.* Snh. 96ᵇ, v. צִירְוָתָא II.

צְרִיחַ *to scream,* v. צָרַח I.

צְרִיחַ pr. n. pl. (preced.) *Ts'riah* (*Gathering Place, Tower*). Targ. Jud. IX, 46; 49 (h. text הַצְּ').

צְרִיוָאתָא f. pl. (v. צְרִירָא) *full of cracks*(?). Snh. 96ᵇ Ms. F., v. צִירְוָתָא II.

צָרִיךְ m., צְרִיכָה f. (צָרַךְ) *needing; needed; he* (*she, it*) *must.* Sabb. II, 7 צ' אדם לומר וכ' ... שלשה a man must order three things &c. B. Bath. 110ᵃ שירבדוק חנושא אשה צ' וכ' he who is about to marry a woman, should investigate the character of her brothers. Ber. 13ᵃ צ' כוונה must be read with the intention to comply with the law. Ib. 14ᵃ, a. fr. ואצ"ל לומר, ואין צ' לומר (abbrev. וא"צ לומר) and needless to say, of course. Yoma 83ᵃ אינו צ' ... חולה אומר צ' if the patient says that he needs food (cannot fast), and the physician says, he does not need. Ib. אני צ' I must have food. Tosef. Ḥag. II, 11 צְרִיכְנִי וכ' I must offer it &c. Pes. 5ᵃ, a. fr. אינו צ' this reference to a Biblical verse is unnecessary. Y. Ḥag. II, 78ᵃ top; Snh. 46ᵃ, a. e. השעה צ' לכך the condition of the time required such a measure; a. v. fr.—צריכה (sub. שאלה, בדיקה &c.) *is questionable, is undecided.* Y. Ned. IV, beg. 38ᶜ לקצור צ' ולבצור צ' (not צריכא) as to harvesting and grape-cutting, it is questionable (whether he may borrow tools of one from whom he has vowed not to derive any benefit, v. חֲנָאָה).—צ' לנקביו, v. נֶקֶב, a. צָרַךְ.—*Pl.* צְרִיכִים, צְרִיכִין; צְרִיכוֹת. Sabb. 55ᵇ, a. e. אנו צ', v. מוֹדְעִי. Ber. 13ᵃ, a. fr. מצות צ' כוונה, v. כַּוָּנָה. Keth. 21ᵇ אינן צ' לחצד וכ' need not testify before court (to the identity of their signature); a. v. fr.—[צְרִיכֵי, Shek. IV, 7 Y. ed., v. צוֹרֶךְ.]

צְרִיךְ, Targ. Ps. XXXVIII, 1 some ed., v. צְרִירָא.

צְרִיךְ *to need,* v. צָרַךְ.

צְרִיכָא m., צְרִיכָא I f. = h. צָרִיךְ. Targ. I Chr. XXVIII, 12. Targ. O. Gen. XVI, 12. Targ. Is. LIII, 2; a. fr.—Taan. 20ᵇ כל מאן דצ' וכ' whosoever is in need, let him come and eat. Ib. כל דצ' ליתי וכ' let whoever needs (to wash his hands) enter &c.; a. fr.—צריכא *a)* (in Y.) *it is doubtful,* v. צָרִיךְ. Y. Gitt. IV, 46ᵃ, v. אפרכוריס. Y. Ned. V, end, 54ᵇ תמן צ' ליה וכ' there it was doubtful to him, and here &c., v. פְּשִׁיטָא; a. fr.—*b)* (*it is*) *necessary to state it.* Ber. 21ᵃ sq. וצ' דאי אשמעינן אימא לא: צ' and it was necessary (to teach both cases), for, if we had been taught only the first case,

we might have thought . . ., and if we had been taught only the second case, we might have thought . . .: hence it was necessary. Pes. 21ª צ׳ דאי ... צ׳ דאי למה לי למיתנא ... why was it necessary to say 'domestic animals' and 'beasts of chase'? It was necessary, for if . . .: hence it was necessary.—לא צריכא ד׳ (sub. אלא) *it would not have been necessary but for.* Taan. 20ᵇ לא צ׳ דנפלו וכ׳ it would not have been necessary to use the double expression 'ruinous' and 'liable to fall', were it not for the sake of intimating a case like that of walls which have fallen in consequence of their height, or which stand on the edga of a river. Yoma 83ᵇ פשיטא לא צ׳ בשבת is it not self-evident? It was necessary to state it for the eventuality of its being on the Sabbath. B. Mets. 30ᵇ לא צ׳ דחזיה וכ׳ it means a case, when he saw the animal pasturing &c.; a. v. fr.—*Pl.* צְרִיכִין, צְרִיכָן; צְרִיכֵי. Targ. Y. Lev. XXIII, 42. Targ. II Sam. XXI, 4; a. fr.—B. Mets. 31ª עומרין דצ׳ לארעא sheaves which need the ground (whereon they lie to ripen). Ib. צ׳ דאי וכ׳ all these three passages are necessary, for if &c. Pes. 23ª וצ׳ and both clauses are necessary; a. fr.

צְרִיכָא II m. (preced.) *needy, poor man.* Targ. Y. II Deut. XXIV, 14.—*Pl.* צְרִיכַיָּא. Ib. XV, 11.

צְרִיכוּתָא f. (preced.) *need, want.* Targ. Prov. X, 15. Ib. XXIV, 34 (some ed. צְרִיכְתָּא).

צְרִיךְ, v. צְרַךְ.

צְרִיךְ m. (צְרַךְ; cmp. מַצְבָּרָא) [*styptic,*] *alum* (crystal). Keth. 79ᵇ; Ab. Zar. 33ᵇ, v. מַחְפּוֹרֶת.

צְרִיף m. (צְרַךְ) [*narrow,*] *cone-shaped roof of reeds* &c.; *cone-shaped hut* (v. Sm. Ant.³, Engl. ed., s. v. Tugurium). Succ. I, 11 כמין צ׳ ... העושה if a man makes his Succah in the shape of a cone (the walls forming the roof); Tosef. ib. I, 10. Sabb. 56ᵇ אותו היום ... נבנה צ׳ וכ׳ on the day, when Jeroboam introduced two golden calves . . ., a hut was built (on the site of Rome), and this grew to be Greek Italy; a. e.—*Pl.* צְרִיפִין, צְרִיפִים. Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ יום ... שני צ׳ ברומי on the day when Jeroboam . . ., Remus and Romulus came and built two huts on the site of Rome; Cant. R. to I, 6; Esth. R. to I, 9. Erub. 55ᵇ יושבי צ׳ כיושבי קברים dwellers in cots are like dwellers in graves. Ex. R. s. 20 הרס את הצ׳ he destroyed the shepherd's cots; a. e.—גַּגּוֹת צְרִיפִין pr. n. pl. *Gaggoth Ts'rifin* (*Cottage Roofs*). Men. X, 2. Ib. 64ᵇ; Y. Shek. V, 48ᵈ top פעם אחת ... אית אתר דמחקרי ג׳ צ׳ או צ׳ ג׳ it once occurred during a drought . . ., when they did not know whence to get the ʿOmer, that a mute was there, and he put one hand on (pointed to) גגות (flat roofs) and one on צריפין (cone-shaped roofs); they brought him before Pethahiah (Mordecai), who asked, Is there a place called G. Ts. or Ts. G.?

צְרִיפָה, צְרִיפָא ch. 1) same. B. Mets. 42ª צ׳ דאורבני a cot of bulrushes. B. Bath. 6ª אבל לצ׳ דאורבני לא but he has no right to put up a cot of bulrushes (and let the rain drip on the neighbor's ground), v. נָטַף. Men. 64ᵇ חדא ידא באיגרא ... אצריפה one hand on a flat roof, and one on a cone-shaped roof, v. preced; Yalk. Ezra 1067.—[Snh. 44ª, v. צְרַךְ.]—*Pl.* צְרִיפִין, צְרִיפֵי. Succ. 13ᵇ הנהו צ׳ דאורבני וכ׳ those cone-shaped bundles of bulrushes are fit to cover the Succah, when the top knots are untied.—2) pr. n. pl. *Ts'rifa* (or *Ts. d'ʿEna*), in Babylonia. B. Mets. 86ª מפומבדיתא לצ׳ דעינא ומצ׳ ומשחין לצ׳ מצ׳ לעינא (Ms. M. דעינא). Snh. 44ª (expl. אדרת שנער, Josh. VII, 21) סרבלא דצ׳ (Ms. F. ס׳ צ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) a cloak made in Ts. (v., however, צְרַךְ).—3) name of an idolatrous temple (and fair) in Ashkelon. Ab. Zar. 11ᵇ.

צְרִיפָה I f. (צְרַךְ) *smelting*; trnsf. *purification through trials, chastisement.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 יש צ׳ וכ׳ is there a greater trial than this?

צְרִיפָה II 1) *cone-shaped roof*, v. צְרִיפָא.—2) בֵּית צְ׳ (בְּנֵי) pr. n. gent. *Beth* (*B'nê*) *Ts'rifa.* Eduy. VIII, 7; Y. Kidd. IV, 65ᵈ bot.; Bab. ib. 71ª בית הַצְּ׳.

צְרִיפְתָּא f. = h. צָרִיף, *alum.* Targ. Jer. II, 22 Ar. (ed. בוריתא).

צָרִיר, v. צָרִיד.—[Y. Snh. VII, end, 25ᵈ, read צָרוֹר.]

צְרִירָא m. (צְרַר) *bundle, bunch, handful.* Targ. Ps. XXXVIII, 1 צְרִיר לבונתא וכ׳ ed. Lag. (some ed. צרוך, צרוך, corr. acc.; absent in ed. Wil. a. oth.) a bunch of frankincense as a good memorial for Israel (h. text להזכיר); ib. LXX, 1 למדכר על צ׳ לבונתא ed. Lag. (ed. Wil. צרוך, corr. acc.). Targ. Y. Num. V, 26 צריר אדכרתא (some ed. צריד, corr. acc.); Targ. Y. Lev. IX, 17 (corr. acc.).—V. צְרַר I.

צָרַךְ [*to be narrow,*] *to need, want.* Y. Dem. II, beg. 22ᵇ לא צָרְכוּ ליתן וכ׳ ... the scholars had no need to describe them; למנותן ... צרכו found it necessary to specify them; a. fr.

Nif. נִצְטָרַךְ *to be in need, be forced.* B. Kam. 50ᵇ נ׳ למכור לנקביו וכ׳ he was obliged to sell his field; a. fr.—Euphem. נ׳ לנקביו (or sub. לנקביו) *to have a human need,* v. נָקַב. Ber. 23ª. Ex. R. s. 9 בשעה שהוא נ׳ תפוש אותו surprise him when he is easing himself; a. fr.—לא נִצְרְכָה אלא it would not have been necessary (to mention it) were it not in order to indicate &c. (v. צְרִיךְ). B. Mets. 30ᵇ; a. fr.—Y. Ber. VII, 11ᵇ top לשני קטנים נצרכה it was necessary (to state the two seemingly contradictory opinions) for two kinds of minors (one sure, and one doubtful); Gen. R. s. 91.

Hithpa. הִצְטָרַךְ same, (with לְ־) *to be in need of, depend on.* Taan. 22ᵇ an individual must not impose fasts upon himself, שמא יִצְטָרֵךְ וכ׳ lest he become dependent on men (become unable to work), and they will have no pity on him. Sabb. 118ª ... ואל תִּצְטָרֵךְ וכ׳ עשה rather make thy Sabbath a week-day (as regards festive meals) than be dependent on men; Pes. 112ª. B. Bath. 110ª, v. עֲבוֹדָה; a. fr.

Pi. צִרֵךְ *to have a need.* Yalk. Job 927 הִמְצָרְכִים, v. צוֹרֵךְ.

Hif. הִצְרִיךְ *to cause to need, to declare bound, oblige.* Taan. 23ᵇ ברוך ... שלא ה׳ וכ׳ blessed be the Lord that he put you beyond the need of Abba Hilkiah's prayer. Kidd. 25ª והצרכה ר׳ וכ׳ Rabbi decided that she must have another immersion; a. fr.

Hof. הוּצְטָרַךְ *to be needed; to be in need of, be forced.* Men. 79ᵇ אם הוּצְרְכוּ הוּצְטָרְכוּ וכ׳ if they shall be needed (for

the sacrifice intended), they shall be used; if not, they shall be otherwise employed; Keth. 106b; Shebu. 11a. Ib. תמידין שלא הוצרכו לצבור animals selected for daily offerings beyond the needed number. Yoma 67a מעולם לא ה' אדם לכך it never happened that the messenger sent with the Azazel needed to make use of the offer of food. Num. R. s. 7 לא הוצרכו שיעשראום וכ' they had not to be forced &c., v. עָשָׂה; a. fr.

צָרַךְ, ch. same. Targ. Y. II Gen. XVI, 5.—Y. B. Bath. VIII, 16b bot. צָרְכַת וזבנת וכ' she needed money and sold to her husband (the property which she had assigned to her brother). Y. Erub. V, beg. 22b [read:] צ' לך צחק לך he who needs thee may smile (assent) to thee (flatter thee), he who needs thee not, dares to wonder at thee (in disapproval); Y. Snh. XI, 30b top צריך לך שחק וכ'; a. e.—Mostly *pass.* צְרִיךְ *to need, be needed.* Ib. תלת עשרה ... דלא צ' ליה he spent thirteen years ... without needing him. Taan. 20b לא צְרִיכְנָא האידנא now we do not need it. Yeb. 105b תא לא צְרִיכַת come back, she needs not (to be examined, or: thou needest not examine her). Ber. 13b תו לא צריכת more you need not do; a. fr.

Ithpa. אִצְטָרִךְ, *Ithpe.* אִצְטְרִיךְ *to be needed; to need.* Targ. Y. I Gen. XVI, 5. Ib. XLVII, 12; a. fr.—Taan. 23a כי מִצְטָרִיךְ whenever the world needed rain. Ber. 9a א' למכתב למטרא it was necessary (in the Scriptural text) to write *hazzeh.* Ib. 13a ... למה לי א' וכ' והיו that *v'hayu* (Deut. VI, 6) which is written, what is it for? It is needed because of the preceding *sh'm'a.* Bets. 7a א' לאשמעינן it was necessary to let us understand distinctly. Bekh. 31a אִיצְטְרִיכָא ליה שיתא the time needed him, i. e. the scholars felt in need of his teaching. Ḥull. 38a איצטריכא ליה לאבא לאוזוי וכ' does Abba (do you) consider the shaking of the ears (of the animal) an indispensable symptom of vitality? Keth. 22a אלא כי א' קרא לכדרב הונא וכ' but that citation is needed for the rule which R. H. ... deduced from it. Ib. 97a ... אִיצְטְרִיכוּ למזבן וכ' he wanted money to buy oxen; לסוף לא איצטריכו ליה finally he found that he could do without it. Ber. 47b תרי איצטריכו two more persons were wanted (to make up the legal quorum); a. v. fr.—Gen. R. s. 91 אִיצְטָרְכִית למשאליה I felt the need of asking him; Y. Ber. VII, 11b אִצְטְרַכַת לי sub. למשאליה, v. צָרִיךְ.

Af. אַצְרֵךְ as preced. *Hif.* Gitt. 63b גט ... אַצְרְכַהּ R. ... decided that she required a letter of divorce.

צָרְכָא, צֹרֶךְ, v. צוֹרְכָא, צוֹרֶךְ.

צָרַם *to incise, split.* Bekh. V, 3 הצורם באוזן וכ' if one makes a slit in the ear of a firstborn animal. Ib. ... נטל וצ' וכ', v. פָּגִירוֹן. Ib. (35a) הלך וצ' באזני וכ' (Talm. ed. וצִירֵם, *Pi.*) he went and mutilated the ears of other firstborn animals. Zeb. 25b הצורם אזן חפר if one mutilates the (priest's sacrificial) bullock; Bekh. 39b (Tosaf. החורם). Tosef. Par. III, 8 צ' לו באזנו he slit his ear (to make him unfit for priestly service); a. e.

Pi. צִירֵם same, v. supra.

צָרַע (b. h.; cmp. preced. a. נָגַע *Hif.*) *to strike, smash,* esp. (cmp. נָגַע a. כָּתַשׁ) *to strike with leprosy.* Yalk. Is. 271 כמו שצָרַעְתִּי את ידך as I struck thy (Moses') hand with leprosy.—Part. pass. צָרוּעַ *leper.* Num. R. s. 7, v. פָּרַע.

Hithpa. הִצְטָרֵעַ, *Nithpa.* נִצְטָרֵעַ *to become,* or *to be a leper.* Snh. 110a ראוי ליצטרע he who encourages strife deserves to be stricken with leprosy. Ib. 107a ששה חדשים ד' דוד David was a leper for six months. Ex. R. s. 3 לא נִצְטָרְעָה היד וכ' Moses' hand did not become leprous, until he had taken it out &c.; a. e.

צְרַע ch., *Ithpa.* אִצְטְרַע as preced. *Hithpa.* Targ. Y. I Num. XII, 16 (XIII, 1).

צָרְעָא *leprosy,* v. צוּרְעָא.

צִרְעָה, צִרְעָת f. (b. h.; preced. wds.) [*plague,*] *hornet* (collect. noun). Y. Sabb. XIV, beg. 14a מותר להרוג את הצ' וכ' you may kill hornets on the Sabbath (because they are dangerous to life). Ib.; Bab. ib. 121b שבנירוה צ', v. נִירְוָה. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 וכן הצ' בימי וכ' the same was the case with the plague of hornets in Joshua's days; Yalk. Sam. 102; a. e.—[Yalk. Lev. 537 רכול אף הצ', read: הצִרְפָּה.]—*Pl.* צִרְעִים, צִרְעִין, צִרְעוֹת. Yalk. Sam. l. c. והיו שתי צ' קורטות וכ' two hornets split the stem &c.; Tanḥ. Mishp. 18 צִרְעָיוֹת; ed. Bub. 12 צרעות. Makhsh. VI, 4 דבש צ' hornets' honey. Sot. 36a שתי צ' הואי וכ' there were two plagues of hornets, one in Moses' days, and one in Joshua's; a. e.

צָרַעַת f. (b. h.; preced. wds.) [*plague,*] *leprosy.* Yeb. 63b (fr. Ben Sira) אשה רעה צ' ... מְצָרַעְתּוֹ a bad wife is a plague to her husband; ... let him divorce her and be cured of his plague; Snh. 100b. Lev. R. s. 16, a. fr. לקה בצ' was smitten with leprosy. Ib. s. 17 (ref. to יסגרך, I Sam. XVII, 46) לשון צ', v. הַסְגָּרָה. Meg. 8b מי שצרעתו תלויה בגופו he whose (seclusion on account of) leprosy depends on the condition of his body; שאין צרעתו ... אלא בימים whose seclusion depends ... on time; מי שצ' ... ברפואות whose seclusion depends on his recovery; a. fr.—*Pl.* צְרָעוֹת. Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. III בנין אב לכל חצ' שיהיו (not הצרעת, v. R. S. to Neg. IV, 3) this verse (Lev. XIII, 11) establishes the rule for all leprosies that they must be no less than the size of a bean.

צְרַעְתָּא, v. צוּרְעָא.

צָרַף (b. h.; cmp. צרב) [*to press, shrink,*] 1) *to smelt, melt;* trnsf. *to refine, purify, try.* Y. Keth. VII, end, 31d; Tosef. ib. VII, 11 צוֹרֶפֶת נחשת, v. infra. Yoma 72b (ref. to Ps. XVIII, 31) צורפתו ... זכה משמחתו if he deserves well, she (the Torah) cheers him; if not, she smelts him (through trials); צורפתו לחיים she steels him for life; צורפתו למיתה she smelts him for death. Yalk. Ex. 391 צְרַפְתִּי ובחנתי וכ' דרשתי I studied and searched, refined and tested &c.; a. fr.—2) *to tighten, harden.* Yoma l. c., v. supra. Y. Yeb. XVI, 15d top שצְרָפָהוּ Var., v. צָפַד.—3) *to change,* v. infra.

Pi. צִרֵּף 1) *to smelt.* Keth. VII, 10 (among the occupations to which a wife may object) מְצָרֵף נחושת, expl. ib. 77a חשלי דודי, v. חַשְׁלָא; anoth. opin. מיתתך נחושת וכ',

III, 4 מצט׳ are combined to make up the legally required quantity of water; a. fr.—Tosef. Maas. Sh. III, 3, v. supra.

צָרַף I, צָרַךְ ch. same, 1) *to smelt, refine, try.* Targ. Jer. IX, 6. Targ. Is. LIII, 10; a. fr.—Part. pass. צָרִיךְ; f. צְרִיפָא &c. Targ. Prov. XXX, 5.—*2) *to contract, sponge (cloth).*—Part. pass. as ab. Snh. 44ª סרבלא צ׳ Ms. F. (v. Rabb. D. S. a. l. note 3; ed. דצרריפא) a sponged cloak (Rashi: *dyed with alum*, v. צְרִיפָתָא); v., however, צְרִיפָא 2.—3) *to combine, join.* Targ. Y. II Gen. XV, 1; Num. XXIV, 24.

Pa. צָרֵךְ 1) *to smelt, refine.* Targ. Mal. III, 3.—Trnsf. *to torment* (v. P. Sm. s. v. 3446). Targ. Prov. XXV, 20.—2) *to join, attach.* Y. Nidd. II, end, 50ᵇ ולא הוה מְצָרֵךְ לון עימיה and never joined them to himself (invited them to a consultation); חד זמן צָרְפוֹן עימיה once he did invite them; בגין כך צָרְפִיתְכוֹן (not צריפתכון) therefore I invited you; a. e.—B. Mets. 53ª, v. infra.—Part. pass. מְצָרָךְ. Sot. 17ª תאר אשׁה the Alef and Shin (אֵשׁ fire) are joined, in אִישׁ, they are not joined (separated by י; Rashi: מיצָּרִיךְ *Ithpe.*).—3) (denom. of צְרִיפָתָא) *to mix earth with alum.* Part. pass. as ab. Ab. Zar. 33ᵇ דמְצָרְפֵי ובלעי they (the earthen vessels) contain alum and therefore absorb more.

Ithpa. אִצְטָרִיךְ, *Ithpe.* אִיצָּרִיךְ 1) *to be joined, to join.* Targ. Y. I Gen. XV, 1; Num. XXIV, 24.—B. Mets. 53ª וְנִצְטָרְפִינְהוּ (Rashi וְנִיצְרָךְ; Ms. M. וְנִצְרוֹךְ; Ms. H. וְנִצָּרִיךְ; Ms. F. וְנִצְטָרָךְ) let them (the two kinds of coins) be joined (and treated as one mass; Rashi a. Mss.: let him join them); לא מִצְטָרְפֵי דאוריית׳א ... things forbidden as sacred by Biblical law and things forbidden by rabbinical law cannot be combined (Ms. H. לא מְצָרְפִינַן we dare not combine). Succ. 19ª מי ... דאיצְטָרוּפֵי מצטרף וכ׳ is there anything that may be joined (to make up the legal size) which in itself is not fit? Ber. 47ª מאי דעתך לאיצטרופי בהדן do you expect to be counted with us (as the third person for saying grace)? Yoma 74ª חזי לאיצטרופי fit to be added (to make up the legal quantity); a. fr.—Sot. 17ª, v. supra.

צָרָף II m. (preced.) *junction*; (adv.) *in immediate succession.* Y. Pes. III, 30ª top טחן ליה צ׳ ground his flour for the Passover without interruption (without waiting for the millstones to cool off).

צָרְפָא m. (preced. wds.)=h. מַצְרֵף, *refining pot, crucible.* Targ. Prov. XVII, 3; XXVII, 21. Ib. XXV, 4.

צָרְפִית I f. (v. צוֹרֵף) *belonging to the goldsmith's shop.* Tosef. Kel. B. Mets. VII, 10, v. תַּחְתִּית.

צָרְפִית II f. (v. next w.) *the woman of Zarephath* that entertained Elijah (I Kings XVII, 8 sq.). Y. Ber. V, 9ᵇ top. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84; Yalk. Kings 209; Pesik. R. s. 3. Ib. s. 4, v. כִּלְכֵּל. Yalk. Jon. 550 יונה ... בן צ׳ אלמנה היה Jonah ... was the son of the widow of Zarephath.

צָרְפַת (b. h.) pr. n. pl. *Zarephath (Sarepta)*, near Sidon. Pirké d'R. El. ch. XXXIII. [In later Hebrew literature צ׳ is a name for *France*; with ref. to Ob. 20.]

v. חָתַךְ; Tosef. ib. l. c. זה מתיך וכ׳ he that casts bronze.—Trnsf. *to refine.* Gen. R. s. 44 (ref. to צרופה, Ps. XVIII, 31) לא נתנו המצות אלא לצָרֵף וכ׳ the (ceremonial) laws have been given for the purpose of refining (disciplining) men through them. Ib. שצָרְפוֹ הקב״ה וכ׳ (Abraham) whom the Lord tried in the furnace of fire. Ib. (ref. to צָרַף, Is. XLI, 7) זה אברהם שצרפו וכ׳ that means Abraham, whom the Lord tried &c.; (Yalk. Is. 313 שנִצְרַף, *Nif.*).—2) *to tighten, harden.* Makhsh. V, 7 המולידְ ... לצָרְפָהּ if one takes a ship out to sea for the sake of tightening it; מוציא מסמר ... לצָרְפוֹ if one takes a (glowing) nail in the rain for the sake of hardening it; Tosef. ib. II, 16 בשביל לצוֹרְפוֹ. Tosef. Kel. B. Kam. III, 13 צָרָפָן אפי׳ וכ׳ (or צָרָפָן) if he hardened (baked) them (the earthen vessels) even in a peat fire. Bets. 32ª משׁוְצָרְפוֹ בכבשן (Ms. M. משישרפו) from the time he baked it in the kiln. B. Mets. 84ª (of iron weapons) משׁוְצָרְפָם בכבשן when he has hardened them in the furnace, v. צִחְצֵחַ; a. e.—3) [*to melt together, weld,*] *to combine, join.* Maasr. II, 5 ואם צָרַף (Y. ed. צירף) if he combined (ate them together). Y. Pes. III, 30ª top שני ... אין חבית מְצָרֶפֶת if two pieces (of leavened matter), each half the size of an olive, are in the same room, the room does not join them (so as to be counted one olive-size); if in one vessel, הכלי מצרף the vessel joins them. Kidd. 40ª, a. e. מְצָרְפָהּ למעשה, v. מַחֲשָׁבָה; a. fr.—4) *to change small for large coin*, opp. פָּרַט. Maas. Sh. IV, 2 שהיא מצרף כמות ... as the banker counts when he gives small change for large coins, not as he counts when giving large coins for small change; Tosef. ib. III, 3 המְצָרֵיף ... שמצריף ed. Zuck. (Var. המצרף ... מצטרף) if one buys a gold Denar for coins designated for second tithes, he must count as the banker would when selling small change, not as he would, when buying large change. Shek. II, 1 מְצָרְפִין, v. הֶדְיוֹט. Y. B. Mets. IV, end, 9ᵈ לצוֹרְפָהּ מְצָרְפָהּ ביפה ... if he wants to change the defective coin to be spent in Jerusalem, he must exchange it as if it were of full value (v. Bab. ib. 52ᵇ); a. fr.—Sifré Deut. 48 אחד מצרף דינר ואוכלו ואחד מצ׳ דינר ומניחו one gathers a gold Denar and spends it, and another changes his accumulation for a gold Denar and puts it away; Yalk. ib. 873, v. סָגַל.

Nif. נִצְרַף 1) *to be smelted, tried.* Yalk. Is. 313, v. supra. Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 כבר נִצְרַפְנוּ we have already been tried.—2) *to be hardened.* Kel. IV, 4 משׁוְצָרְפוּ בכבשן when they have been baked in the kiln; Tosef. ib. B. Kam. III, 13 משׁוְצָטְרְפוּ.

Hithpa. הִצְטָרֵךְ 1) same, v. supra.—2) *to be joined, combined, counted in.* Naz. 35ᵇ, a. e. אין היתר מִצְטָרֵךְ לאיסור a permitted thing is not to be joined to a forbidden thing, i. e. if one ate simultaneously, one half of the legal size each, of a permitted and of a forbidden thing, the two must not be counted together to make up the legal size. Ib. 4ª מִצְטָרְפִים זה עם זה they are counted together. Ib. VI, 1. Ber. 47ᵇ תשעה ועבד מִצְטָרְפִין nine freemen and one slave may be combined (to make up the requisite number of ten for prayers). Ib. שנים ושבת מצט׳ two persons (at meal) and the Sabbath may be combined (count for three persons); שני ת״ח ... מצט׳ two scholars (at meal) who are engaged in discussion are counted as three. Mikv.

צְרְצוּר, צְרוּר m. (cmp. צְרוֹר II) *a stone vessel* containing a strainer and having an indented (comb-like) rim; a sort of *cooler*. Kel. II, 8 חמסרק של צ' if an unclean object touches the 'comb' of a cooler; Tosef. ib. B. Kam. II, 8; Tosef. Eduy. II, 1. Kel. III, 2. Mikv. III, 3 המערה מן הצ' ומטיל וכ' if one pouring water out of a cooler throws water out in several places. Ab. Zar. 73[a] קטן' מצ' המערה... וכ' if one pours forbidden wine from a small cooler into the wine pit. Y. Snh. X, 28[d] top והדה שם צ' וכ' and there stood a pitcher full of Ammonite wine; Bab. ib. 106[a] צרצורי (corr. acc.); Num. R. s. 20; Tanh. Balak 18; Yalk. Num. 771 (ed. Salon. סרסור, v. Rabb. D. S. to Snh. l. c. note 1). Gen. R. s. 98 [read:] אפי' היה צ' של מים בצדו וכ' even if a pitcher of water had stood by his side, he would have been unable to put his hand forth &c. — *Pl.* צְרְצוּרִין. Tosef. Kel. B. Kam. II, 9.

צַרְצוּר m. (צָרַר II, v. נְצַר) [*chirper,*] *cricket*. Ḥull. 65[b] והלא הצ' הזה וכ' has not the cricket four feet &c. (and yet it is not permitted, because it does not go by the name of חָגָב?); v. נֵצֶר I.

צַרְצוּרָא* m. (צָרַר I) *knot, loop*. Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLII, 24) כהדין צ' עביד וכ' he (Joseph, in tying Simeon) made something like a loop (making the brothers believe, that he really tied him), as it is written, 'he tied them in *their* eyes'; cmp. ib. s. 91. [Comment. ref. to preced. w. or to צְרְצוּר offer no intelligible explan.]

צַרְצָרָא f. 1) = h. צְרְצוּר, *cricket*. Lev. R. s. 33, end; Cant. R. to II, 14 צְרְצָרָה, v. נְצַר. — 2) [*croaker,*] *raven* (in Arab. *accipiter*, v. Freit. Dict. s. v.). Esth. R. to I, 9; (ib. 4 בת קבריא), v. גַּלְגַּל.

צָרַר I (b. h.; v. צוּר II) 1) *to surround, wrap, tie up*. Ḥull. VIII, 2 צוֹרֵר אדם בשר וכ' one may tie up meat and cheese in one sheet. Ber. 23[b] צורר אדם תפיליו וכ' a man may tie up his T'fillin with his money &c.; לא יָצוֹר he must not do so. Tosef. Shebi. I, 9 צורר he may bandage (a fig-tree when the bark is peeled off). Cant. R. to I, 7 אני צוֹרְרָה לך בכנפיך I (the Lord) will tie this up in thy lap (reverential expression for, *my lap*), i. e. I shall remember and visit this act upon thee; a. fr. — Part. pass. צָרוּר; f. צְרוּרָה &c. Gen. R. s. 14 (ref. to ויצר, Zech. XII, 1) מלמד שנפשו של אדם צ' בקרבו וכ' this teaches that the soul of man is tied up within him (love of life is a natural instinct), or else, when trouble comes upon him, he would detach it and cast it away. Sabb. V, 2 יוצאות צרורות may be let out (on the Sabbath) with their udders tied up. R. Hash. 22[b] מאתים זוז צְרוּרִין וכ' two hundred Zuz are tied up in my cloak; a. fr. — 2) (neut. verb) [*to be narrow,*] *to cause distress*; Part. צָר; *imperf.* יֵצַר (with ל־, or sub. ל־) *to be distressed; to worry*. Gen. R. s. 76 (ref. to Gen. XXXII, 8) ויצר לו וכ' ... וירא he was afraid, lest he slay, he was distressed, lest he be slain; Tanh. Vayishl. 4. Yeb. 63[b] אל תֵּצַר צרת וכ', v. צָרָה II; a. e.

Hif. הֵיצַר 1) *to be distressed, worry, feel sorry*. Pesik. R. s. 3 אע"פ שה' חקדים וכ' although he (Joseph) grieved over it, yet he (Jacob) placed Ephraim before Menasseh. Ib. היה יוסף מֵיצַר וכ' Joseph grieved over it exceedingly. R. Hash. II, 9 ומצאו מיצר ... R. A. found him grieving; ib. 25[a] מי מיצר ר"ע מיצר וכ' which of them was grieving? was it R. A. or R. Joshua? Ib. שהוא מיצר הלך ... R. A. found R. J. in distress. Cant. R. to VIII, 6 מְצָרִין ... יוצאי בהם travellers suffer through them (the rains; Yalk. Is. 333 מצערים); a. fr. — 2) *to distress, oppress, persecute*. Lam. R. to I, 5 כל מי שבא לְהָצֵר וכ' whoever is designated to persecute Israel, is first made a chief; Gitt. 56[b] כל המיצר (המְצָרִין) לחם וכ'; Snh. 104[b]. Mekh. B'shall. s. 5 כל המצרים לחם וכ' all that are to distress them in the future; a. fr. — 3) *to narrow, close*. Y. Taan. III, 66[d] (ref. to Job XXXVI, 19) אם סררתה ... מֵיצַר פיך when thou orderest thy prayer, do not narrow thy mouth (be timid in thy demands), but 'open thy mouth wide, and I shall fill it' (Ps. LXXXI, 11). Yalk. Job 927 והֵצַרְתִּיו (not והצרתי) and I closed him up.

Hof. הוּצַר *to become distressing, be painful*. Ruth R. to I, 7 הוצְרָה עליהם הדרך וכ' travelling was painful to them, because they walked barefoot.

Nif. נִצְרַר *to be tied up, gathered*. Sabb. 107[b] נ' הדם אע"פ וכ' if (in consequence of a blow) blood is gathered (and congealed), though no bleeding took place; Ḥull. 46[b]. Y. Sabb. VII, 10[c] top; a. e. — Gen. R. s. 46 משנ' דמו when man's blood is tied up (runs slowly, in advanced age); Yalk. ib. 80.

צָרַר ch. same, *to tie up, enclose*. Perf. צַר; impf. יָצַר, יְצוּר. Targ. Prov. XXX, 4. Targ. Ez. V, 3. Targ. Y. Lev. XVI, 4 יֵצֵר (O. ייסר; h. text ירחגר); a. fr. — [Targ. Prov. XXIII, 5, v. צְדַד.] — Part. צָרִיר, צָרַר. Targ. Job XXVI, 8; a. e. — Part. pass. צְרִיר. Targ. Ex. XII, 34 (Y. II קטיר). Targ. Y. Deut. XIV, 25. Targ. Ps. LXXVIII, 13; a. e. — Lev. R. s. 6 צור הדין קניא בידך hold this staff in thy closed hand (Ned. 25[a] נקוט). Ber. 23[a], a. e. לְמֵיצַר, v. צוּר II ch.

צָרַר II *to be rough*, v. צְרַד. — Denom. צְרוֹר II.

צָרַר ch. same. *Pa. part. pass.* מְצַרַר; *pl.* מְצַרְרִין *wrinkled, hard*. Targ. Josh. IX, 4 (h. têxt מְצֹרָרִים).

צְרָרָא, צְרָר I m. = h. צְרוֹר I, *bundle; money-bag, purse*. Targ. Prov. VII, 20. Targ. O. Gen. XLII, 35 (ed. Vien. צְרִירֵי). — Pl. צְרָרֵי, צְרָרִין. Ib. — Bets. 15[a] צ' דפשיטי bags filled with money (if made of mixed webs). B. Bath 174[a] אימר צ' אתפסיה (not אתפסוה) I may say, the father, when he borrowed the money, gave the creditor bundles (of valuables) as security. Ib.[b] חיישינן לצ' we take into consideration the possibility of security's being deposited with the creditor. Ib. אי לאו דאתפסיה צ' מעיקרא וכ' (not דאתפסה) unless he had secured him by a deposit, he (the guarantor) would not have assumed the guaranty. Keth. 107[a] אימא צ' אתפסה I may say, he (the husband on going away) left a deposit with her (his wife, with which to support herself). Ib.[b] לקטנה לא מתפיס צ' no money is likely to be deposited with a minor; a. e.

צְרָרָא II m. = h. צְרוֹר II, *pebble*. Y. Peah VIII, 20[d] bot., v. בְּרָרָא. — *Pl.* צְרָרִין, צְרָרַיָּא. Y. R. Hash. II, 58[a] bot. משדי עלוי צ' threw pebbles at it (the moon). Y. Sabb.

VII, 10[a] bot. כד מבחרא בצ' (not מחברא בצדדיא) when she picks the pebbles out (of the wheat).

צְרַרְיָיא pr. n. pl., v. צוֹצְרַיְיה.

צְרָרְתָא f.=h. צְרָרָה I. Yoma 19[b] דרא צְרָרְתָהּ, v. צְרֵדָה.

צְרָתְרָה, צְרָתְרֵי, v. next w.

צְרָתְרֵי, צְרִי' m. pl. (cmp. צוּתְרָא) *Satureia, savory* (v. Löw, Pfl. p. 325, a. Sm. Ant. s. v. Thymbra). Sabb. 128[a] (expl. סְרָאָה, not פְּרָאָה) צ' (Ms. M. צרתי; Ms. O. צַצְתְּרֵי); Y. Shebi. VII, 37[b] bot. צתרה. Y. Ter. X, 47[b] top מי צ' water in which savory (of T'rumah) has been steeped. Ab. Zar. 29[a] צ' (Ms. M. בתרי, corr. acc.).

צְתַת, part. מְצוֹתַת, v. צוּת h.

צְתַת, *Pa.* צִתִּית (v. יָצַת) *to kindle.* Sabb. 119[a] מְצַתַּת צְתוֹתֵי used to kindle the fire himself (to cook for the Sabbath).

ק

ק *kof*, the nineteenth letter of the Alphabet. It interchanges with ג a. כ, q. v.; also with ח and with ע, q. v.

ק', as a numeral, *one hundred*, v. א'.

קְ a prefix, v. next w.

קְ, קָא (abbrev. of קאם, v. קָאֵים a. קוּם) [*he, it stands,*] a particle of emphasis, mostly untranslatable. Ber. 2[a] מכדי ... אימת קא אכלי וכ' now, when do the priests eat T'rumah?; קא משמע לן ... מילתא the Mishnah (in choosing that definition of the time) wants to teach us something else indirectly; והא קמשמע לן (abbr. קמ"ל) and it is this, it wants to teach us. Ib. 4[b] והא דקא אמרי וכ' and the reason why they say &c.; a. v. fr.—V. קָמָא I, a. קָאֵי.

קְאוֵי, v. קְהֵי.

קְאָנָא m. (collect. noun) *cotton-seed.* Sabb. 21[a] (expl. שמן קיק) משחא דקְ' (Ar. a. Ms. Alf. דקָנְזָא) cotton-seed oil.

קְאַמְבַת, v. קָמְאַבָּה.

קָאֵי m. (abbrev. of קָאֲמִים) *standing.* Targ. Y. Gen. XXIV, 13. Targ. Prov. XXIV, 16; a. e.—Ber. 2[a] תנא הדכא ק' דקתני וכ' where is the teacher of the Mishnah (I, 1) standing (what does he refer to), when he says, 'From what time does the duty of reading the Sh'm'a begin'? Ib. תנא אקרא ק' the teacher has in his mind the Biblical text (Deut. VI, 7). Taan. 2[a] תנא דהתם ק' דקתני וכ' the teacher refers to what has been taught there (Ber. V, 2) &c. Pes. 43[b] מסתברא ק' באוכלין ... ק' באוכלין מרבה נאכלין it stands to reason, where the text speaks of eaters ('thou must' or 'must not eat'), you extend its scope to eaters, but when the text speaks of eaters, would you extend its scope to things to be (or not to be) eaten?; a. v. fr.

קָאֵיָא, קָוְיָא m. (קוּא) [*spitting,*] *outlet.* B. Bath. 68[b] קָאֵידְהוּ Ms. M. (ed. קָוְיְדְהוּ; Rashb. a. Ms. H. קָוְיֵידְהוּ), v. נְגַח.

קָאֵם, קָאִים, קָאֵים m. (part. of קוּם) *standing, rising.* Targ. O. Gen. XXIV, 13 (Y. קאי). Targ. Deut. V, 5; a. fr.—Keth. 62[b] מי ... דק' וכ' does a father stand up before his son? Erub. 79[a] דק' לה באפה he stands in front of the animal; a. fr.—V. קָאֵי a. קוּם ch.

קְאַלוּחְסִין*, a corruption, read: קָאלוֹאִיתִיסִין m. pl. (καλοήθης) *well-disposed, well-behaved,* opp. קאקגריסין. Ex. R. s. 43 [read:] העבד הזה ... מן קאקגריסין הוא או מן ק' הוא this slave whom thou offerest to me for sale, does he belong to the class of the mischievous (κακοῦργος) or to the well-behaved? א"ל מן קאקג' הוא וכ' said he to him, he belongs to the mischievous, and as such I sell him to thee.—[The emendations by Perles ZDMG XXXV, 141, Krauss, Lehnwörter, p. 273 sq. stand refuted by the context, in which the slave says בעבד טוב ... או בעבד רע hast thou bought me as a good slave, or as a bad slave?]

קָאלוֹס (καλῶς) *very well.* Sabb. 108[a] bot. א"ל ק' said he to him, Well spoken.

קאלמין, v. בְּלָמוּס.

קָאֵם, v. קָאֵים.

קאניסין, v. הִיאוֹנִיסִין. [The change is an intentional perversion, in accordance with the Talmudic interpret. of Ex. XXIII, 13, v. Snh. 63[b]; cmp. Ab. Zar. 46[a], a. e. quot. s. v. גַּפָּא. Perh. our w. alludes to *canis.*]—V. קטיסין.

קְאָמָא, v. קָמָא I.

קָאֵקָא m. (onomatop., cmp. קְנוֹקָנָא) *goose.*—*Pl.* קָאֵי. Ber. 20[a] כי ק' חיורי ... דמיין they are in my sight like white geese (exciting no sexual desires). Gitt. 73[a] (of unjust scholars) ק' חיורי דמשלחי וכ' white geese (old men) that strip men of their cloaks; Keth. 85[a].—[Ar. reads: קָקֵי, v. קָקָא.]

קַאֲקָא *neck,* v. קוֹנָא.

קאקגריסין, read: קָאקִירִיגוֹסִין, v. קאלוחסין.

קָאֵרָא, *pl.* קָאֲרֵי, v. קָרֵי I.

קָאֲרֵי, v. אָרֵי I.

קָאֵרָר, v. קָרַר.

קָאָת f. (b. h.; קוּא) *pelican.* Y. Sabb. II, beg. 4[c]; Ḥull.

63a, a. e., v. קִיק. M. Kat. 25b, v. כַּפַּל.—*Pl.* קָאוֹת. Tosef. Ter. X, 2 (Var. קיאות).

קָאתָא, v. קָתָא.

קַב, v. קַבָּה.

קַב m. (b. h.; קבב *to hollow out, arch*; cmp. גבב, כבב) 1) *Kab*, a measure of capacity, one sixth of a S'ah. Sabb. 11b הדיוט שחקק קב וכ' if an unskilled man caves out a Kab in a log (on the Sabbath); [Ar. refers to קַב 2, v. infra]. Tosef. B. Bath. V, 10 בכל מקום . . . קב וכ' everywhere (in all shops) they must make (keep) measures . . . of a Kab, half a Kab &c.; B. Bath. 89b. Sot. 8b a. e. קב וחצי קב וכ' minor measures of sin, v. חֵטְא. Y. Hall. II, 58c bot. קב שיברני dough of a Tiberian Kab of flour. B. Mets. 80b קב לכתף one Kab (in addition to the load agreed upon) for a carrier is an unlawful overload; a. fr.—Sot. III, 4, a. e. החוא בקב ותפלות, v. תִּפְלוּת. Snh. 29b (in Chald. dict.) . . . קב רשו there was a man whom they nicknamed 'a Kabful of notes of indebtedness'.—קב ונקי, v. נָקִי I.—*Du.* קַבַּיִם; *pl.* קַבִּין. B. Mets. 21a ק' בשמונה וכ' if one finds two Kabs of fruits scattered within a radius of eight cubits.—Hall. II, 3 ק' יעשנה let him make his doughs Kab-wise (so as to be exempt from the priest's share). Ib. 4. Kidd. 49b ק' עשרה וכ' ten measures of &c. Ber. 22a ק' תשעה nine Kabs of water poured over a person in place of immersion; a. fr.—Denom. קַבַּר, *pl.* קַבְּרִים *pieces of dough containing a Kab of flour each.* Hall. II, 3 אבל ק' אין לחם חלק בשם (Y. ed. חלה) doughs made of a Kab each have no share in the name of *ḥallah*.—2) *a piece of wood hollowed out for the stump of a leg, a sort of artificial foot* (cmp. אַנְקְטָמִין). Yeb. 102b בקב הקריטע (חלצה) if a woman performed the ceremony of Ḥălitsah (חֲלִיצָה) by taking off the *Yabam's* artificial foot. Sabb. VI, 8; a. e.—*Pl.* as ab. Ḥag. 4a בעלי ק' stump-legged persons; a. e.—3) *cavity, the lower part of a trumpet* or *horn*. Kel. XI, 7 הקב שלה Mish. ed. a. Ar. (Talm. ed. חקן, ed. Dehr. חקב).

קַבָּא ch. same, *Kab*. Targ. II Kings VI, 25.—[Targ. Jer. VIII, 20 שלים קַבָּא, read with ed. Lag. קַבָּצָא.]—Snh. 29a אטו בק' דקירא וכ' am I stuck to you by (a gift of) a Kab of wax?, i. e. am I not free to form my own opinion? Yeb. 17a, v. גַּנָּדַר I. Kidd. 79b, v. כּוֹל ch. Pes. 113a ק' מארעא ולא כורא מאיגרא better a Kab from the ground, than a Kor from the roof, i. e. better a small profit at home, than a large one from abroad (for which you look out anxiously from your roof-top). Snh. 27a bot. ק' דחושלא a Kab of peeled barley; a. fr.—*Pl.* קַבְּיָא; קַבְּרִין. Y. Hall. II, 58d top ק' באתריהון רובעיא אזדרעון (read אתעירעון, v. עֲרַע I) the Kabs (measures) in their place were enlarged by one fourth.—Esth. R. to I, 1 the world is shaped כאפי קַבָּאֵי (prob. to be read: קבריא) like the outside of round measures.

קַבָּא, Tosef. Kel. B. Mets. X, 6 קבאן ed. Zuck., read: קַבָּעָן, v. קַבַּע II.

קַבָּה* f. (denom. of נָקַב) *curse*. Snh. 92a top (ref. to יקבהו, Prov. XI, 26) אין ק' אלא קללה (Ms. F. קֹב; Ag. Hatt. קוֹב, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) *kabbah* (the noun from the same root as יקבהו) means curse (with ref. to Num. XXIII, 8); (Yalk. Prov. 947 יקבוהו); Sot. 41b קוֹב.

קָבָּה* (denom. of קַב 2) *to put the leg in a kab, to put on a wooden leg* (pretending to be lame). Keth. 68a המְקַבֶּה את רגליו ואת שוקו Ar. ed. Koh. (read: רגלו . . . וחמקפה את שוקו; ed. only חמקפה את שוקו), v. קָפַח.

קִבָּה, קֵבָה f. (b. h.; קבב) *maw*. Ḥull. XI, 1. Ib. 134b (ref. to Deut. XVIII, 3) להביא חלב שע"ג הק' וכ' this (הַ) serves to include the fat surrounding and inside the maw; a. e.—Esp. *rennet*, used to curdle milk. Ab. Zar. II, 5 קיבת עולה rennet of a burnt-offering. Y. Bets. I, 60a קיבת חגוי rennet supplied by a gentile. Ib. bot. ק' ממקום אחר באת the rennet in the maw comes from outside (is not considered a part of the animal itself); a. fr.—*Pl.* קִבּוֹת, קֵבֹ'. Ib. התירו קיבותיהם they allowed to use the rennets of these sheep; Y. Ab. Zar. II, 41c bot.

קַבָּוָתָא f. pl. (=קבב'; קבב; cmp. כַּבָּוָא), only in ק' דדשא *frames of the door*. M. Kat. 11a ק' דדשי כמאן . . . Ms. M. (not דרישי; ed. קביותא דדשא; Ms. Rashi כווחא, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. קווחא a. כווחא) whose opinion do we follow now that we are permitted (during the festive week) to raise the framework above the door (to drive the pegs home which fasten the upper beam to the wall)?

קְבוּט m. (קבט; cmp. קבץ, v. חבט a. denomin., esp. חוּבְטָא) *a vessel containing pressed or pickled substances, pressing pot*.—*Pl.* קְבוּטִין. Y. Ter. X, 47a bot. ק' של מוריס pots of pickle (v. מוֹרִיס).—V. קוּבְטָאוֹת; קְבוּת.

קְבוּטַל pr. n. m. *K'buṭal*. Yoma I, 6 (18b). Y. ib. I, end, 39b מה ניתני קְבוּטַר ק' how shall we read it? K'buṭar or K'buṭal?, v. צְפַר III; Bab. ib. 19b (to one that read קפוטל) מחוי . . . בידיה קב' Rab showed him with his hand K'buṭal (drawing a Beth in the air; differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. notes 3, 4). Ber. 63a.

קְבוּטַר, v. preced.

קְבוּלָא, קִבּוּל, v. sub קִיב.

קְבוּלִין, v. קבילין.

קְבוּלֶת, v. קִיבּוּלֶת.

קְפוּ', קְבוּסַי, קְבוּסַאי pr. n. m. *K'busay, K'fusay*, father of R. Joshua (v. Fr. Darkhé, p. 187). Tosef. Mikv. VI, 3 (Var. קוּפְסַאי). Tosef. Makhsh. III, 15; Tosef. Dem. I, 14 קופס' (Var. קבוס', קבוס'); Y. ib. III, 23c bot. קבסרי. Tosef. Bekh. III, 19 קפו'; Bab. ib. 35b קפר'. Ib. 39a קְפוּצַאי; Tosef. ib. IV, 5 קפוס'. Sabb. 147a קְפוּסַאי (Ms. M. נפוצי, read כ for נ). Ab. Zar. 32a קפו'; Tosef. ib. IV (V), 10 קופ'. Y. Pes. VI, 33a bot. קבסיו (corr. acc.).

קְבוּץ, קִבּוּרָא, v. sub קִיב.

קְבִירָא, v. קְבוּרְתָּא.

קַבּוֹרַאי m. pl. (קְבַר) *grave-diggers*. Snh. 26b.

קְבוּרָה f. (b. h.; קָבַר) *burial.* M. Kat. 28ª (ref. to Num. XX, 1) סמוך למיתה ק' immediately after death, burial is mentioned (without mentioning the exhibition of the body in an open place prior to burial). Snh. 46ᵇ (ref. to Deut. XXI, 23) מכאן רמז לק' וכ' here is a hint in the Torah that burying the dead is a religious duty. Ib. משום ק' בזיונא, v. בְּזִיוֹנָא. Y. Taan. IV, 69ª top משניתנו ... לק' when those slain at Bethar were permitted to be buried; Ber. 48ᵇ. Gen. R. s. 62 מקְבוּרָתָהּ ... לקְבוּרָתוֹ וכ' thirty-eight years intervened between Sarah's funeral and that of Abraham; a. fr.—Targ. Y. II Deut. XXXIII, 21 בית ק' *cemetery.*

קְבוֹרֶת, v. קִבּוֹרֶת.

קְבוּרְתָּא, קְבוּרָא f.=h. קְבוּרָה, a. קָבַר, *burial; grave.* Targ. Gen. XXIII, 4; 20. Targ. Ps. XXX, 10; a. fr.—*Pl.* קְבוּרָן, קְבוּרָתָא. Targ. Job XXI, 32. Targ. Ez. XXXII, 23; a. fr.

קְבוּת m.=קָבוּט.—*Pl.* קְבוּתִים. Kel. X, 5 של ק' וכ' pots of pickle which are lined with pitch up to the rim (so that the lid does not touch the body of the vessel itself); [Ar. reads: קְבוּתִיִּים]; Tosef. ib. B. Kam. VII, 7 פְּפוּתִין (some ed. כְּפִיר).

קַבְיָא m. (cmp. קַב, a. גְּבִיעַ) *a round metal pot.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 11 כיסוי ק' ומיחם the lid of a *ḳabia* or of a caldron.

קַבַּיָּא, קַבַּיְיָא pr. n. pl., v. קוֹבְעֵיָא.

קבויתא, v. קַבְוָיְתָא.

קַבַּיְיָא, v. קַבַּיָּא.

קַבַּיִּים, v. קַב.

קָבֵיל, v. קָבַל III, IV, a. קַבְלָא.

קבולין, קבילין, corrupt. of קוֹבְלִיאָס, v. כּוֹבְלִיאָס.

קְבִילְתָּא, v. קִבְּלְתָּא.

קְבִיעָא, קְבִיעַ m. = h. קֶבַע, *appointment*; ק' דירתא *the proclamation* of the New Moon Day. Sabb. 86ᵇ (Ms. M. קִיבּוּעָא), v. יַרְחָא.—Pes. 51ᵇ bot. כגון אנא דבקיעינא בק' דר' Ms. M. (read: דבקיענא; ed. אנן דידעינן) for instance, I who know when the New Moon Day was appointed (v. Rabb. D. S. a. l. note).—Esp. ק' דירחא *the fixed regulation of the lunar calendar.* Bets. 4ᵇ, v. יַרְחָא,—V. קִבְעָא.

קְבִיעוּתָא f. (preced.) 1) *appointment.* Targ. I Chr. IV, 23, v. preced.—2) *definitiveness, certainty.* Ker. 18ª דלא בעי ק' לאיסורא who does not make certainty (of the presence of one forbidden piece among permitted ones) a requirement for a sacrifice (אשם חלוי), v. קֶבַע II. Yoma 50ᵇ אחיו הכהנים בק' וכ' have his (the high priest's) fellow-priests a definite share in the atonement through the high priest's bullock (i. e. are they to be considered partners in the sacrifice from the time of its dedication), or do they receive their forgiveness merely by implication?, v. קוּפְרָא.—V. קִבְעָא.

קְבִיצָה f. (קָבַץ) *gathering.* Snh. 112ª ק' ... מחוסר וכ' requiring to be gathered in one place and to be burnt.

קָבַל I (b. h.; cmp. חבל a. חבר) [*to seize; to join, meet, correspond.*]

Pi. קִבֵּל *to receive, accept; to take an obligation upon one's self; to contract, agree.* Zeb. II, 1 כל הזבחים שק' דמן וזר וכ' all sacrifices whose blood was received (in a vessel) by a non-priest &c. Ib. 4 ק' והלך וזרק וכ' if he received the blood, or carried or sprinkled it with the thought of disposal at an unlawful time. Ib. 3; a. fr.—Ab. I, 1 משה ק' וכ' Moses received the (traditional) law from Sinai, and handed it over to &c. Ib. 4 קִבְּלוּ מהם (Var. ממנו) received the traditions from them. Ib. 3 לקַבֵּל וכ', v. עָבַד. Erub. 72ᵇ מקַבְּלֵי פרס; ib. 73ª מְקַבְּלוּת, v. פָּרָס. Ab. I, 15 חזי מקַבֵּל את כל וכ' receive every man &c., v. סָבַר. Keth. 58ª (a mnemonical formula) ק' מסר והלך if he (the betrothed) accepted (was satisfied to marry her in spite of blemishes discovered), or if the father handed his daughter over to the groom's delegates, or if the father (or his delegates) went along with the groom's delegates; Kidd. 11ª. Keth. 56ᵇ, a. fr. ק' עלה אחריות if he assumed the guaranty. Dem. II, 2, sq. המקבל עליו וכ' he that obligates himself &c., v. נֶאֱמָן. Ex. R. s. 3 והם לא קבלו על וכ' and did they not receive (punishment) for what they did? Ib. אינו מקבל מוסר does not accept correction. Men. 96ᵇ, a. fr. מקבל טומאה susceptible of levitical uncleanness; a. v. fr.—Esp. *to take on lease, to rent a field* either on shares (v. אָרַס) or at a fixed rent (v. חָכַר). B. Mets. IX, 1. Ib. 9 קִבְּלָהּ הרמנו לשבע וכ' if he rented it of him for seven years. Ib. 10 קבלה הרמנו שבע ... בשבע וכ' if he rented it for 'seven years at a rent of seven hundred Zuz', the Sabbatical year is not included; a. fr.—קִרְבּוֹלֶת, v. *Hif.*—ק' קירבולת, v. קִרְבּוֹלֶת.—*Part. pass.* מְקוּבָּל *a) accepted, acceptable, well-liked, beloved.* Ber. V, 5, v. טָרַם. Ib. 17ª וידא מק' על הברכות and that he may be well-liked of men.—*b) holding a tradition.* Peah II, 6 מק' אני מר' ... שקבל וכ' I hold a tradition from R. M. who received it of &c.; Naz. 56ᵇ כך מְקוּבָּלַנִי וכ'; a. e.

Hif. הִקְבִּיל (with פנים or sub. פנים; interch. with *Pi.*) *to ask for a favorable reception, to visit, pay one's respects to.* Y. Erub. V, beg. 22ᵇ אילולא דיירו אלא שהיה מקבל פני רבו ארילו לא = דיירו; שכל המַקְבִּיל פני רבו כארילו מקבל וכ' (not עשה כלום אלא ... had he done nothing (during the thirteen years of his waiting on his master) but greet his teacher, it were sufficient; for he that pays his respects to his teacher is considered as one waiting on the Divine Presence; Y. Snh. XI, 30ᵇ top. Ḥag. 5ᵇ אתם תזכו להַקְבָּלָתָם ... הקבל וכ' you have greeted a countenance that is seen but cannot see (a blind man), may you be permitted to greet the Countenance that sees and cannot be seen. Snh. 42ª אילמלא ... להַקְבִּיל פני וכ' if Israelites were permitted to greet their Father in heaven only once a month &c.; כל המברך ... כארילו מקבל וכ' saying the blessing over the new moon in its due time, is, as it were, greeting the Divine Presence; Yalk. Ex. 189 מקביל. Y. Ḥag. I, beg. 75ᵈ והקבילו ר' ר' בבקיעין and waited upon (visited) R. J. in B'ḳiin; Y. Sot. III, 18ᵈ bot.; Tosef. ib. VII, 9,

חיום קובל וכ' (not קיבל) as one says, that man is bringing charges against thee ..., so (the Lord said,) the day is summoning thee, but the sun said, I will not move &c. Y. Peah I, 15c וקְבָלָה עליו לרבותינו וכ' ... R. Yishmael's mother ... came and complained of him before our teachers, saying &c.; Y. Kidd. I, 61b; a. e.

Hif. חִקְבִּיל same. Ab. d'R. N. ch. XVI חִקְבִּילָה וכ' she complained to her mistress.

קָבַל ch. same, *to cry out, complain, lament.* Targ. Esth. IV, 1 (h. text זעק). Targ. Ps. LXXVII, 2 (ed. Lag. a. oth. קַבִּילִית *Pa.*; h. text צעק). Targ. O. Ex. XXII, 22 (Y. צוח); a. fr.—Snh. 31b עוקבן ... ק' קדמנא U. the Babylonian brought suit before us. Kidd. 59a אזל ... קַבְלֵיהּ R. G. came and complained against him to R. Z.; לר' זירא R. Z. went and laid the suit before &c. Y. Kidd. I, 61c top; Y. Peah I, 15d ק' לי על ברוה וכ' he brought complaint before me against his son (asking) that he should support him; Pesik. R. s. 23-24; a. e.

Pa. קַבֵּיל same. Targ. Job XXXV, 9 (Bxt. מַקְבְּלִין *Af.*; h. text וזעיקו); v. supra.

קָבַל III, **קְבֵיל** (cmp. preced.) [*to be thick,*] *to be misty, dark.* Targ. Mic. III, 6. Targ. Is. XIII, 10; a. e.—Part. קָבֵיל, קָבֵל, קְבִילָא. Targ. Ps. CXXXIX, 11 (not קַ'; h. text אוֹר!). Targ. Y. Lev. XIV, 57 יומא ק' a cloudy day, opp. נהירא; a. e.—V. next art.

Af. אַקְבֵּיל *to darken.* Targ. Am. V, 8. Ib. VIII, 9.

קַבָּל m. h., v. קַבָּלָן.

קַבָּל m., **קַבָּלָא** f. (preced. art.) *foggy, dark*; trnsf. *obscure.* Targ. Y. I Gen. XV, 12 קַבָּלָא בבל Babylonia the foggy (v. חֲשׁוֹכָא II).—Snh. 14a; 92a לעולם חור ק' ורקיעים remain always obscure (without office) and live.

קִיבָ', **קְבָ'**, **קְבָלָא**, **קְבֵיל**, **קָבַל** IV I m. (preced.) 1) *darkness, fog.* Targ. O. Gen. XV, 12. Ib. 17 (ed. Amst. קַבְלָה). Targ. O. Ex. X, 21 קַבַּל לילייא ed. Berl. (oth. ed. קָבֵיל, קָבַל). Ib. 22 חשוך ק' חשוך דקביל Y. Targ. O. Deut. XXVIII, 29 קַבָּ' (ed. Amst. קְבָ'); Y. קִיבָ'. Targ. Job III, 3 (some ed. קְבָ'); a. fr.—*Pl.* קְבָלַיָּא, קִי'. Targ. Ps. LXXIII, 18 (h. text זלקות).—2) *vapor, vanity.* Targ. Job VI, 26 ולקְבָ' (ed. Lag. ולקִיבָ'; h. text ולרוח).—V. קַבָּלָא.

קִיבָלָא, II **קִי'**, **קְבָלָא** m. (v. קָבַל I) *junction, meeting*; (prep.) constr. קָבַל, קָבֵיל, קֳבֵל (corresp. to h. מוּל, לעמת, נכח, נגד) *towards, corresponding to, alongside of, opposite;* קָבְלֵי־, קָבְלֵי־קַ', קָבְלָךְ, קָבְלָךְ', קָבְלָהּ, קָבְלָהּ'; also *pl.* קָבְלַיָּא. Targ. O. Gen. XXVIII, 17 (ed. Vien. קָ'); Y. מכוון בל ק' corresponding to. Targ. Y. II Gen. XXV, 18 כל ק' (h. text פני על). Targ. O. Lev. V, 8 ק' ed. Berl. (oth. eds. מַקְבֵּיל); Y. לקביל. Targ. Ruth IV, 4. Targ. Koh. V, 15. Targ. Ps. X, 5 מן קְבָלַיהּ ed. Wil. (Ms. קוּבָלַיהּ). Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 לָקָבְלֵיכוֹן against you; a. v. fr.—Y. Ab. Zar. II, 41b אירקפר לקוּבָלַיהּ he was angry with him. Ib. top לקְרִיבָלַיהּ ... ולא על יאות R. H. was not right in speaking harshly against him; Y. Dem. III, 23c bot. לקבל ... ולא עאל (corr. acc.); a. e.

קִי', **קְבָלָא** III (preced.) [*a means against,*] *charm* (to ward off danger). Ber. 62a אנא ק' גמירי Ms. M. (Ar.

והקבילו פני וכ'; Hag. 3a הלכו להקביל פני וכ'; a. fr.—Sabb. 152a, v. infra.

Hof. הוּקְבַּל (with פנים, or ל־) *to be placed opposite, be admitted to the presence of,* (a polite expression for:) *to be visited.* Sabb. 152a מפני מה לא הוקְבְּלוּ פניך ... שהוּקְבְּלוּ אבותיך לאבותיך early eds. (Ms. M. לא הוקבלו, incorr.; later eds. שהקְבִּילוּ ... הקְבְּלָנוּ *Hif.*; v. Rabb. D. S. a. l. note) why were we not permitted to see you on the festive day, as my ancestors used to receive thy ancestors?

Hithpa. הִתְקַבַּל, *Nithpa.* נִתְקַבַּל 1) *to be received, accepted.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. IV, Par. 4 הדם הדם שנ' בכלי 'they shall sprinkle *the* blood' (Lev. I, 5), the blood which has been received in a vessel. Zeb. 34b, sq.; a. e.—Pesik. R. s. 44 ספק מִתְקַבֵּל ספק אינו מתקבל it is doubtful, will he or will he not be favorably received. Ab. d'R. N. ch. IV תפלתו מִתְקַבֶּלֶת ברצון his prayer was accepted with favor; a. fr.—2) *to make one's self the recipient of, to receive, accept.* Keth. V, 1 הִתְקַבַּלְתִּי ממך וכ' I have received at thy hands (on account) one hundred &c. Gitt. VI, 1 הִתְקַבֵּל גט זה וכ' make thyself the receiver of this letter of divorce in behalf of my wife. Ib. התקבל לי גטי accept my letter of divorce in my behalf; a. fr.

קָבַל ch. same, 1) (with אפי) *to visit.* Targ. Ps. XLI, 7. Ib. XLV, 10.—2) ק' למימרא *to listen, obey,* v. infra.

Pa. קַבֵּיל, קְבֵיל *to receive, take, accept.* Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. II Sam. XIV, 14 (h. text ונישא נפש!). Targ. Ps. XXIV, 5. Targ. Is. XII, 3. Targ. Lev. XX, 17; a. fr.—Targ. Ps. LXII, 11 ed. Lag. (ed. תחבלו = חבל' *seize*), v. חֲבַל.—Esp. ק' למימרא *to accept, consent, listen to, obey.* Targ. Gen. III, 17 (Y. ed. Vien. קָבְלַת *Pe.*). Ib. XVI, 2. Targ. Deut. XXVI, 17; a. fr.—B. Mets. 117a קַבִּילִי עלאי I took upon myself (consented to, was prepared for), v. עֵלָּאִי. Y. Hag. II, 77d מרתא דבירתא דקַבַּלְתָּן the mistress of the house who received us (whose guests we were). Sabb. 17a גזור וקַבְּלוּ מיניירהו they decreed the prohibition, and the people accepted it of them. Bekh. 38a בר קַבּוּלֵי טומאה susceptible of levitical uncleanness; a. fr.

Ithpa. אִתְקַבַּל 1) *to be received, accepted.* Targ. Num. XV, 7; 10; 13. Targ. II Chr. XXX, 27; a. fr.—2) (v. preced. *Hithpa.*) *to be made the recipient of, to have assigned to.* Targ. O. Deut. XXXIII, 21 ויתקבל בקדמיתא דילהּ ed. Berl. (oth. ed. ואתק') to him (to God) shall be (has been) assigned a share in the foremost part of it (of the land; h. text וירא ראשית לו).

קָבַל II (cmp. חבל) *to feel oppressed; to cry*; (cmp. צָוַח) *to complain, bring charges.* Yad. IV, 6 קוֹבְלִין אנו עלייכם we cry out against you (we say, 'woe unto you'). Ib. 8 קוֹבֵל אני עליכם I accuse you. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 29, v. קָרַב) חקב"ה חיום קובל [לו] ויקרבו אמר עליך לומר בי חוא יקום (not כי) the Lord said to him, the day brings suit against thee (summons thee before court) saying, with me (on this day) he shall stand (before the throne of justice); Tanh. Vayhi 2; Yalk. Kings 168. Deut. R. s. 9 (ref. to Deut. XXXI, 14 הן קרבו) חיום קבל לפני הקב"ה וכ' (some ed. קובל) the day cried out before the Lord saying, O Lord, I will not move, I will not set, and Moses shall live; Yalk. ib. 941 כך ... כאדם שאומר פלוני קובל

ed. Koh. ק'; ed. קבלה) I have learned a charm (by which to ward off demons); ib. ק' דבית וכ' a charm against the demons of the privy is silence; ק' דיסורי וכ' a charm for sufferings is silence and prayer; [ed. emended after Rashi: קַבָּלָה *a traditional rule of conduct*].

קַבְלָא, קְרֵי IV m. (v. קָבַל II) *woe, pain.*—*Pl.* קִבְלֵי, קְרֵי. Koh. R. to II, 20 בר קִרְבַלַיי O, thou son (cause) of my woes!; Lev. R. s. 25 קבלוי (corr. acc.).

קַבָּלָא f., constr. קַבָּלַת (v. קָבַל IV) *vapor, vanity.* Targ. Koh. V, 15 רוחיה לק' for the vanity of his spirit (h. text לרוח).

קַבָּלָה, v. קָבַל IV.

קַבָּלָה I f. (קָבַל I) 1) *receiving, acceptance.* Pesik. R. s. 44 קַבָּלַת שבים the reception (in grace) of the repentant. Zeb. 13ª וק' מי פסלה does the receiving (of the sacrificial blood by a non-priest) make the sacrifice unfit? Ib. קבלת הדם receiving the blood in a vessel. Ib. I, 4 שלא בק' without the act of receiving the blood; a. fr.—Gitt. 62ᵇ שליח לק' one deputed by the woman to receive the letter of divorce in her behalf, v. הוֹלָכָה. Ib. אק' referring to the reception of the letter of divorce in her behalf; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. V, 10 בית ק' receptacle, v. קִרְבּוּל. —2) *tradition, traditional law; post-Mosaic Scriptures,* opp. to תורה or תורת משה. R. Hash. 7ª מדברי ק' למדנו ... דבר זה מתורת this (that the months are counted from Nisan) we learned not from the Law of Moses, but from the words of tradition (historical accounts, ref. to Zech. I, 7; Esth. II, 16 &c.). Ib. 19ª דברי ק' הוא ודברי ק' וכ' גדליה ... the account of Gedaliah, son of A., is traditional (historical, Jer. XLI), and the words of tradition (post-Mosaic records) are as authoritative as the words of the Torah. Ḥag. 10ᵇ דברי תורה מדברי ק' וכ' we must derive no interpretation of Mosaic laws from analogies of expression in post-Mosaic books (e. g. Am. V, 25 as illustrating the sense of Ex. V, 1); B. Kam. 2ᵇ; Nidd. 23ª. Y. Ḥall. I, 57ᵇ top ולמידין מן חק' can we derive a legal rule from a post-Mosaic book (Is. XXVIII, 25)?—Gen. R. s. 7 ומן חק' אתה מלקני wilt thou condemn me to lashes on an inference from a post-Mosaic book?; Tanḥ. Ḥuck. 6; a. fr.—[Ber. 62ª, v. קַבָּלָא II.]—[In later Hebrew ק' *Kabbalah, mystic lore.*]

קַבָּלָה* II (or קְבָלָה) f. (קָבַל II) *outcry, rebuke.* Taan. II, 1 (15ª) ובק' הוא אומר וכ' and in his rebuke, he (the prophet) says, 'Rend your heart &c.' (Joel II, 13); v. Rashi a. l.

קַבָּלוּת, v. קַבָּלָנוּת, a. קִרְבּוֹלֶת.

קַבָּלוּתָא f. = h. קַבָּלָה I, *reception, taking.* Targ. II Chr. XIX, 7.

קַבָּלָן* f. pl. (קָבַל I) *guards receiving signals from one another, signal stations.* Y. Yoma VI, end, 44ª (expl. דידכיות, v. דִּידְכֵי).

קַבְּלָן m. (קָבַל I) 1) *receiver of stolen goods.*—*Pl.* קַבָּלָנִים, קַבָּלָנִין. Lev. R. s. 6, v. גְּזֵירָד; Yalk. ib. 471; ib. שאין הכל אלא מן חק' it is all the fault of the receivers. —2) *one who assumes another man's obligation unconditionally,* differ. fr. עָרֵב; *surety.* B. Bath. 173ᵇ bot. ק' אע"פ ... מן חק' but in the case of a *Kabb'lan,* even if the debtor has property, the creditor may sue the surety. Ib. 174ª חן לו ואני ק' ... לשון קבלנות חן when one says, give him (not, lend him), and I am surety, give him, and I will pay ..., all these phrases mean absolute assumption of the obligation; a. e.—3) *contractor, a hired man paid for certain work* when it is done, contrad. from day-laborer; also *tenant of land at a fixed rent.* Tosef. B. Mets. VII, 3, v. קַבָּלָנוּת. Shebi. III, 9 וחק' מביא מכל מקום and the building contractor may take stones (during the Sabbatical year) from any place; [oth. opin.: *the tenant* etc.]—*Pl.* קַבָּלָנִים, קַבָּלָנִין. M. Kat. 11ᵇ; Y. ib. III, 82ᵇ bot. קַבָּלָיו (from קַבָּל) his laborers hired for a certain work.

קַבְּלָנָא ch. same, 1) *receiver* (of deposits &c.). Y'lamd. to Ex. XXXVIII, quot. in Ar. והוה לה ק' בחיי בעלה and she had a receiver (trustee) during her husband's lifetime. —2) *one receiving and transmitting a tradition, authority.*—*Pl.* קַבָּלָנֵי. Naz. 56ᵇ כל שמעתתא ... תלתא ק' קמאי וכ' Ar. (in ed. our w. omitted) whenever a tradition passes through three (or more) authorities, we must mention the first and the last authorities, the intermediate we may omit.

קַבְלָנָא, v. קִרְבְּלָנָא.

קַבְּלָנוּת f. (v. קַבְּלָן) 1) *assumption of an obligation, unconditional surety.* B. Bath. 174ª, v. קַבְּלָן. Ib. 173ᵇ (ref. to Gen. XLII, 37) חא ק' היא this is a case of absolute obligation.—2) *work on contract,* opp. to time work. B. Mets. 112ª ק' עובר עליו וכ' as regards contract work, does the employer that withholds the wages transgress the law (Lev. XIX, 13) &c.? Tosef. B. Mets. VII, 3 קבלן ... לפי קַבָּלָנוּתוֹ if the contract laborer meets with an accident which prevents his finishing the work, you must pay him in proportion, according to his contract.—3) *land tenancy on a fixed rent.* Tosef. Ab. Zar. II, 8 אין נותנין להם עיריסיות (וקִבְּלָה) ed. Zuck. (oth. ed. אריסיות וקַבָּלוּת; Var. ed. Zuck. אריסות וקבלנות) you must not give them (the gentiles in Palestine) tenancies on shares or on fixed rents. Y. M. Kat. III, 82ª bot. שטרי אריסות וקבלנית (read: אריסות וקבלנות, or אריסיות וקַבָּלָנִיּוֹת, *pl.*) contracts of tenancy &c.—V. קִרְבּוֹלֶת.

קַבְּלָה, קַבְּלָנוּת, v. preced.

קִבְּלִי, קִבְּלְתָא f. (קָבַל II) *outcry, plaint.* Targ. Gen. XVIII, 20 (Y. ed. Amst. קבילית, read קִבְּלַיָּת). Targ. O. ib. 21 (ed. Vien. קִבְלִי; Y. I קִרְבִּילְתָא; Y. II קִבְלַיָּת). Targ. O. Ex. XXII, 22. Targ. Job XXXIV, 28; a. fr.—Targ. Koh. VII, 6 קִרְבַּלַּת כוברין the plaintive sound of crackling thorns.

קְבַס* (cmp. כבס, כבש) *to treat with disrespect* (Rashi: *to annoy, grieve*). Snh. 55ª; Kidd. 26ᵇ קְבַסְתָּן thou insultest (annoyest) us (with thy scurrilous sophistry); [Ar.: *thou disgustest us*; oth. opin. קְבַסְתָּן m. *insolent man* that thou art!]

קִבְסַי, קִבְסִיר, v. קִרְבּוּסַאי.

קַבְסְתָּן, v. קְבַס.

קְבַע I (b. h.) [*to cover, press,*] 1) *to overpower, rob.* Tanḥ. T'rumah 9 (ref. to Mal. III, 8) מה אתה ... לשון ערבי קוֹבְעֵנִי it is an Arabic expression; when an Arab argues with his neighbor and wants to say, why wilt thou rob me?, he says, why art thou *ḳob'ᶜeni?*; Yalk. Mal. 587 (read גמלני for גוזלני).—2) *to prevent.* Yad. IV, 3 ... קוֹבֵעַ אתה מלהוריד וכ' (by allowing the priests' share to be given to the poor) thou preventest the heaven from sending down dew and rain.

קָבְעָא ch. same. R. Hash. 26ᵃ sq. a man came to Levi and said קָבְעָן פלניא וכ' that man is a *ḳabᶜan,* and he (Levi) did not know what it meant; (on asking at college, he was told) גזלן פלניא וכ' it means that man is a robber &c. (ref. to Mal. III, 8 הירקבע). Ib. אי הוינא ... תרכי קָבְעָךְ במאי קבעך ואמאי קבעך had I been there, I should have said to the man (using the same expression), how did he *ḳ'bᶜa* thee?, wherewith?, and wherefore?, and thus I should have found out what it meant.

קְבַע II (preced.) [*to squeeze in, make a hole,*] 1) *to insert, drive in; to fix.* B. Bath. 7ᵇ קָבַע וכ', v. מַסְמֵר. Tanḥ. B'haᶜal. 15 (ref. to Koh. XII, 11 משמרות) אם קָבַעְתָּ אותם כְּמַסְמֵר בלבך הן מִשְׁמְרִין אותך if thou hast driven them (the words of the Law) like a nail into thy heart, they will guard thee. Lev. R. s. 5 (ref. to Is. XXII, 16) אפי' אידוה מסמר קבעת כאן what nail hast thou driven into it (to acquire ownership)? Tosef. Kel. B. Mets. X, 6 אע"פ שקָבָעָן וכ' (not שקבאן) although he fastened them with nails; a. fr.—Part. pass. קָבוּעַ; f. קְבוּעָה &c. Ib. צריך אדם ... יתד ק' וכ' a man ought to have a nail or a peg fixed in the burial ground so as to take possession and be sure to be buried in the designated place. Y. Maas. Sh. V, beg. 55ᵈ אבן ק' a stone affixed to the ground, stationary, opp. תלושה; a. fr.—Trnsf. *to fix, appoint, make permanent.* Ber. 6ᵇ כל המקוֹבֵעַ מקום וכ' he who designates a certain place where to pray regularly; ib. 7ᵇ. Sabb. 31ᵇ קָבְעָתָּ וכ', v. עת. Meg. 7ᵃ בתחלה קָבְעוּהָ וכ' at first they instituted the feast of Purim for Shushan, and afterwards for the whole world. Ib. שלחה ... קָבְעוּנִי לדורות Esther sent word to the scholars, Appoint my memory to be celebrated for all generations. Ab. III, 2 הקב"ה קובע לו שכר the Lord will determine his reward. Bets. 20ᵃ בקשו לְקָבּוֹעַ הלכה וכ' they attempted (by vote) to establish the law in agreement with their opinion; Tosef. Ḥag. II, 11; a. fr.—Part. pass. as ab. Tosef. Ab. Zar. I, 1 אידין הקְבוּעִין regular (annual) festivals. Ab. Zar. 11ᵇ חמשה בתי ע"ז ק' הן five idolatrous temples (and the fairs connected therewith) are permanent; expl. ib. לעולם תדירא וכ' permanent, regular, and all the year through &c. B. Bath. l. c. הלכות קְבוּעוֹת הן they are established laws; a. fr.—2) (denom. of קֶבַע) *to impart the character of a regular appointed meal.* Bets. 34ᵇ שבת מהו שתְּקַבַּע מוקצה למעשר does the Sabbath give, to fruit not yet ready for regular use, the character of an appointed meal with reference to the duty of tithing (so that you dare not eat of them on the Sabbath even as a luncheon, אכילת עראי)? Ib. שבת קוֹבַעַת וכ' the Sabbath gives that character, whether the food you partake of be sufficiently ready for consumption or not. Pes. 105ᵃ כשם שהשבת ... קובעת לקידוש as the Sabbath makes every meal an appointed one with regard to tithes, so does it with reference to Ḳiddush (that you dare not taste anything before reciting the Ḳiddush, v. קִידּוּשׁ). Ib. קְבָעָהּ להבדלה the exit of the Sabbath makes every meal an appointed one as regards the Habdalah (v. הַבְדָּלָה); a. fr.

Pi. קִבַּע *to wedge in, set.* Sabb. 67ᵇ המְקַבְּעָהּ Rashi Var., v. בָּקַע.—Part. pass. מְקוּבָּע; f. מְקוּבַּעַת. Num. R. s. 12 בעטרה חזאת שמק' באבנים וכ' like the royal crown which is beset with precious stones and pearls.

Nif. נִקְבַּע *to be appointed, established.* Tosef. Ḥag. II, 11 נִקְבָּעָה חלכה כדברי וכ' the law was established (by vote) in accordance with the opinion of &c.; (Bets. 20ᵇ וקבעו וכ'). Y. Yoma V, beg. 42ᵇ ... שאין נִקְבָּעִין אלא וכ' congregational sacrifices are designated as such only by the act of slaughtering. Ḥall. IV, 11 שלא נִקְבַּע הרבר חובה that this usage may not become an established obligation; a. e.

קְבַע ch. same, 1) *to stick into, fix.* Targ. I Sam. II, 14. Ib. XIX, 10. Targ. Y. Ex. XXV, 7; a. e.—Part. pass. קָבִיעַ; f. קְבִיעָא &c. Targ. Y. Gen. XXVIII, 12. Targ. Y. II Ex. XX, 21. Targ. Cant. IV, 9 (*engraven*); a. e.—Y. Ḥag. III, 78ᵈ, v. מַסְמְרָא. Y. Pes. V, 32ᵇ top; Y. Yeb. XIII, 13ᶜ top; v. מַסְמְרָא; a. e.—2) *to fix, appoint, establish.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 8. Targ. Y. Ex. XII, 2; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 3; a. e.—Ab. Zar. 11ᵇ דלא קבריא ... חגרתא an Arabian fair which has no fixed date. Ber. 43ᵇ, v. עִידָּנָא; a. e.—Ker. 18ᵃ, v. infra.—3) *to impart the character of an appointed meal.* Pes. 105ᵃ נפסיק ונִקְבְּעִיהּ לשבתא let us interrupt our meal, and (resuming it) appoint it as a Sabbath meal; שבתא קְבָעָהּ נפשה ... לא you need not interrupt your meal, the Sabbath itself makes it an appointed meal. Bets. 34ᵇ ק' ליה עילויה ... כיון דאמר as soon as he says, 'from here I will take to eat to-morrow', he makes it an appointment (and it is subject to tithes); a. e.

Pa. קַבַּע *to set, garnish with.*—Part. pass. מְקַבַּע; *pl.* מְקַבְּעִין. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 21 מ' אבנין וכ' (not מְקַבַּע) beset with precious stones; Y. II מקבערן אבנין וכ' precious stones are set (in it). Targ. Esth. VIII, 15. Targ. II Esth. I, 2 מְקוּבְּעִין, מְקוּבַּעִין some eds. (Hebr. forms).

Af. אַקְבַּע same, *to set, fasten.* B. Bath. 6ᵃ אַקְבּוּעֵי Ms. R. a. Rashi, v. קַבְעָא.

Ithpe. אִתְקְבַּע, אִתְקְבִיעַ *to be appointed, established.* Targ. Y. Num. XIV, 1.—Ker. 18ᵃ שתי תתירכות א' אוסורא לא קבעה where there are two pieces (one forbidden and one permitted) the presence of a prohibited element is established; one piece (of doubtful quality) does not establish the presence of a prohibited thing; Naz. 23ᵃ. Sabb. 86ᵇ, sq., v. רַחָא; a. e.

קֶבַע m. (preced.) *appointment, permanency, institution; regular, perfunctory act.* Y. Ber. II, 4ᶜ bot. אכילת ק' a regular meal; שינת ק' a regular sleep, v. עַרְאַי. Yoma 10ᵇ, v. דִּירָה I. Ber. IV, 1 אין לה ק' ... תפלת for the evening prayer there is no fixed law, expl. ib. 27ᵇ רשות it is optional. Ib. IV, 4 ק' וכ' ... העושה the prayer of one who treats it as a perfunctory obligation, is not

a means of grace. Ab. II, 13 אל ... ק׳ אלא רחמים וכ׳ make not thy prayer a perfunctory act, but a means of mercy and grace. Ib. I, 15 עשה תורתך ק׳ make thy study of the Law a regular engagement. Num. R. s. 2, beg. ק׳ ... משם שמתפללים וכ׳ from this the institution of three daily prayers is derived; a. fr.

קְבָעָא, קְרָ׳ ch. same, *appointment, fixed time* or *place*. Pes. 101b לק׳ קמא הדר (some ed. לקִיבְעֵירה) he goes back (refers in his mind) to his first appointed place for the meal. Zeb. 7b top מק׳ לא מכפרא וכ׳ a dedicated sin-offering does not effect pardon (for a sin of commission) directly by its dedication, but only by implication (when going along with a sin of omission). Ib. 6a מק׳ לא מכפרא וכ׳ it (the designated meal offering left to heirs) has its pardoning effect not through appointment (as if the heirs had a share in it) but merely by implication, v. קְבִיעוּתָא.

קַבָּעָן m. (קְבַע I) *violent man, robber*. R. Hash. 26b top, v. קְבַע I; [Rashi takes our w. as verb קַבָּעָן *he has done us (me) violence*.]

קַבָּעָתָא f. pl. (קְבַע II) *setting, frame*. B. Bath. 6a ק׳ דכשורי (Ms. R. a. Rashi אַקְבוּעֵי) the wooden lining of the cavities in the wall in which the beams are fixed.

קְבַץ (b. h.) *to press, gather*. Ab. Zar. 19a (ref. to Prov. XIII, 11) ואם קוֹבֵץ על יד ירבה but if he collects learning little by little, he will increase it, v. חֲבִילָה; Erub. 54b (corr. acc.).—Part. pass. קָבוּץ; *pl.* קְבוּצִים, קְבוּצִין. Y. Shebi. II, 33d top נוטל את חק׳ עמו (עמה) he may take with him the collected rakings. Gitt. 56b (ref. to Koh. VIII, 10) א״ח קבורים אלא קבוצים read not *k'burim* (buried) but *k'butsim* (the wicked taking up *heaps* of spoil).

Pi. קִבֵּץ same, *to collect*. Ib. 7a quot. in Ar. (ref. to Josh. XV, 21 כל המְקַבֵּץ עדרים ... יגור וכ׳ (קבצאל ועדר ויגור he who gathers flocks (students) to the study of the Law, shall dwell in the partition of the Lord. Midr. Till. to Ps. CVII אני אֲקַבֵּץ וכ׳ I (the Lord) will gather you in due time; a. fr.

Nif. נִקְבַּץ, *Nithpa.* נִתְקַבֵּץ *to be collected, gathered*. Snh. 112a נִקְבָּצִין לתוכה those things which can be brought together to the condemned city (with ref. to Deut. XIII, 17). Meg. 17b כיון שנִתְקַבְּצוּ גליות וכ׳ when the diasporas are collected, judgment is executed on the wicked. Zeb. 116a נִתְקַבְּצוּ כולם אצל וכ׳ they all gathered themselves around Balaam; a. fr.

קָבַץ ch.=קָפַץ *to leap*. Ber. 63a ed. קָבוּץ, v. זוּל I ch.; [Rashi = preced. *gather*].

קֶבֶץ m. (preced.) *joint*. Tosef. Bekh. IV, 14; (Bekh. 41a קֶפֶץ), v. עֲרָקוּב.

קָבַר (b. h.) [*to cave out; to arch,*] *to bury*. Snh. 52a הנראה מי קוֹבֵר את מי (Ms. M. הא נראה) we shall see, which will cover which (which will die first). Sot. 14a הקב״ה ק׳ ... קְבוֹר מתים the Lord buried the dead, ... thou, too, bury the dead (consider attending to the dead a religious duty). Nidd. 24b קובר מתים הייתי I used to be a grave-digger. B. Bath. 15b לְקָבְרוֹ וכ׳ ... לא he had no place where to bury Sarah; Ex. R. s. 6. Treat. S'mal. ch. XII קָבְרֵנִי תחלה וכ׳ first bury me in the valley, and then collect my bones. Ib. קָבְרוּ אותי תחת וכ׳ bury me at the feet of my father. Sabb. 114a אל תְּקָבְרוּנִי לא וכ׳ bury me neither in white clothes nor in black &c.; a. fr.—Part. pass. קָבוּר; f. קְבוּרָה. Keth. 111a כל חק׳ בא״י כאילו ק׳ וכ׳ he that is buried in Palestine is as though buried under the altar. Ber. 18b שאני ק׳ במחצלת וכ׳ for I am buried in a reed mat. Gitt. 56b (ref. to Koh. VIII, 10) קְבוּרִים ממש וכ׳ it really means buried things, for even hidden things were discovered by them, v. קָבַץ; a. fr.

Nif. נִקְבַּר *to be buried*. Snh. 47a לא נספד ולא נ׳ if a body has been neither lamented over (v. סָפַד) nor buried. Ib.b לא יִקָּבֵר בו וכ׳ he must never be buried in that place; a. fr.

Pi. קִיבֵּר *to bury (one after the other)*. Ib. 113a הירה מְקַבֵּר וחולך וכ׳ he successively buried (his children) beginning with Abiham &c.

קָבַר ch. 1) same, *to bury*. Targ. Gen. XXIII, 4. Targ. Ps. LXXIX, 3; a. fr.—Part. pass. קְבִיר; f. קְבִירָא &c. Targ. O. Deut. XXXIII, 21 (Y. קָבוּר, Hebr. form). Targ. Ruth I, 17. Targ. Job XXVII, 15; a. fr.—Snh. 46b לא בעינא דלִיקְבְּרוּהָ וכ׳ I do not want them to bury this man (I want not to be buried when I am dead). Ib. מדקַבְּרֵיה וכ׳ because the Lord buried Moses. Sabb. 151b ויקבור, v. חָפַר; a. fr.—Ab. Zar. 38a וק׳ ביה ישראל וכ׳ after an Israelite had hidden a pumpkin in it (the oven).—2) (of tide) *to overflow, inundate*. Gen. R. s. 13; Koh. R. to I, 7 דמרבי וקָבֵר which grows and floods, v. קַבְּרִיאֵל.

Pa. קַבֵּר as preced. *Pi.* Targ. Num. XXXIII, 4; a. e.

Ithpa. אִתְקַבַּר, *Ithpe.* אִיתְקְבַר *to be buried*. Targ. Gen. XV, 15. Targ. Jer. VIII, 2; a. fr.—Snh. l. c. מדאִיתְקְבוּר צדיקי since righteous men are buried (it would seem that burial is not for the sake of purging the dead from sin). Ib. הנך נמי לִיתְקַבְּרוּ וכ׳ they (the other members of the house of Jeroboam) ought also to have been buried for the sake of atonement. Ib. 104a קברה ולא אִיתְקְבָרָא וכ׳ he buried it (Joiakim's skull), and it would not remain under ground, buried it again &c.; a. e.

קֶבֶר m. (b. h.; preced.) *grave*. Snh. 47b ק׳ חדש a fresh grave (that has been dug but not used). Ib. ק׳ בנין a grave on which something has been built, i. e. an arched grave (not flat). Ib. שלשה קברות הן ק׳ חנמצא there are three kinds of graves (with reference to law): a grave that has been discovered (a fresh grave in which somebody was buried without the consent of the owner of the ground); ק׳ הידוע a known grave (in which one was buried with the owner's consent); ק׳ המזיק את הרבים a grave which interferes with public comfort (made in a thoroughfare). Y. Naz. IX, 57d top., v. תְּהוֹם. Ohol. XVII, 1 החורש את חק׳ if one passes the plough over a grave. Koh. R. to VII, 8 וכיון שקברוהו ... את קִבְרוֹ when they had buried him (Elisha-Aher), a fire came to burn his grave; a. v. fr.—*Pl.* קְבָרִים, קְבָרוֹת. Taan. 25b תקנתם ק׳ וכ׳ have you prepared graves for yourselves (are you ready to

die)? Ib. 22b שלא יהא בתיהם קְבָרֵיהֶם that their houses may not become their graves (that their dwellings may not fall down from excessive rains); Y. Yoma V, 42c top שלא יעשו ... קְבָרֵיהֶן he prostrated himself over the graves of &c. Yeb. 47b שני ק׳ נמסרו וכ׳ the court has charge of two burial places (for culprits). Snh.VI, 5 ולא היו קוברין אותו בקְבָרוֹת אבותיו they did not bury him (the culprit) in the burial place of their ancestors; a. fr.—בֵּית הקברות (abbr. בה״ק) *cemetery; pl.* בָּתֵּי ק׳. Ber. 18b הלך ולן בב״חק he went and spent the night in the cemetery. Snh. l. c. (46b) שני בתי ק׳ וכ׳ two burial grounds were at the disposal of the courts, one for those put to death by the sword, and one &c.; a. fr.—Trnsf. *uterus (containing an embryo).* Nidd. 21a באיפשר לפתיחת חק׳ וכ׳ they differ as to whether the uterus can open (to pass the embryo) without discharging blood. Sabb. 129a חיה כל זמן שחק׳ פתוח וכ׳ for a woman in confinement you must violate the Sabbath laws as long as the uterus is open, whether she says that she needs it or that she needs it not. Ib. מאימתי פתיחת חק׳ when does the opening of the womb begin (in regard to Sabbath laws)?; חק׳ ... עד מתי how long is it considered open? Ohol. VII, 4 אין לנפלים פ׳ הק׳ וכ׳ in the case of abortions the laws of levitical cleanness connected with the opening of the womb do not apply, unless &c., v. פְּרָקָא I; Tosef. ib. VIII, 8; a. fr.

קְבָרָא (קְבָרָא) קְ׳, קִבְרָא ch. same. Targ. Jer. V, 16. Targ. O. Num. XIX, 18 קַבְרָא ed. Berl. (oth. ed. קִ׳); a. fr.—B. Bath. 58a, v. חֲבִרִיט. Taan. 23b אישתמט על ק׳ וכ׳ he threw himself prostrate over his father's grave. Ḥag. 15b סליק קיטרא מקְבְרֵיהּ וכ׳ smoke rose from Aher's grave; a. fr.—*Pl.* קִ׳, קִבְרֵי, קִבְרַיָּא, קִבְרִין. Targ. O. Ex. XIV, 11 (ed. Berl. קִ׳; ed. Vien. קְבָ׳). Targ. Is. LXV, 4. Targ. Num. XI, 34; a. fr.—Yeb. 86b אהדריה ... לבי ק׳ R. A. turned the entrance towards the cemetery. B. Mets. 107b רב סליק לבי ק׳ וכ׳ Rab went to the cemetery &c.; a. fr.—בַּת קִבְרַיָּא [*Daughter of Graves,*] name of a bird, prob. *raven*, v. צִרְצְרָא. Esth. R. to I, 4, v. גַּלְגַּל.—קִבְרֵי נוּנָא, v. נוּנָא.

קִבְרִיאֵל (קִבְרִיָּא), קַבְרִיאֵל pr. n. river (*K'baria,*) *Kabriël.* Gen. R. s. 13 כמין תובייא כהדין קברייא וכ׳ Ar. s. v. תווי (ed. תוכייא דהדין; 'Rashi' קבריאל) like a flood, like the K. that swells and inundates; Koh. R. to I, 7, v. קְבַר 2.

קברין, Y. Ned. III, 37d bot., v. קְרוּכִין.

קברין, Esth. R. to III, 6, v. קַבְּרָן.

קברינט, v. קְבַרְנִיט.

קַבְּרָן m. (קְבַר) *grave-digger,* name of a *bird* (that buries its eggs at the sea-shore). Esth. R. to III, 6 quoted in Matt. K. to Esth. R. to I, 4 קברין some ed. (ed. עוֹף; Yalk. Esth. 1054 אברני).

קְבַרְנוּנָא, Ar., v. נוּנָא.

קברנטן, קברנטו, קברנטו, v. next wds.

קְבַרְנִיט* I m. (a corrupt. of labyrinthus, induced by phonetic association with קְבַר) *labyrinth, cavern.* Sot. 13a בק׳ של מלכים הירה קבור (Ar. בקברנט, some ed. בקברנטו; read בָּהּ ...) he (Joseph) was buried in the labyrinth where the kings were buried (v. Sachs, Beitr. I, p. 54); Yalk. Ex. 227; v. קרפוסולין.

קְבַרְנִיט II m. (κυβερνήτης) *steersman, pilot.* Tanḥ. Sh'laḥ. 15 חושיט לו חק׳ וכ׳ the helmsman threw a rope to him, saying, hold to this rope &c.; Yalk. Num. 750, B. Bath. 91a sq. (on Abraham's death) [read:] ... אוי לו שאבד קְבַרְנִיטָהּ woe to the world whose leader is gone, woe to the ship whose helmsman is gone; a. e.—Trnsf. (cmp. רב החבל, Jon. I, 6, a. חַבּוּלָה) *prudent manager.* Pesik. Aḥăré, p. 176a (ref. to תחבלות, Prov. XXIV, 6) לעולם יעשה אדם עצמו ק׳ וכ׳ man should always be at the helm (to look out,) how to do good; Lev. R. s. 21; a. e.—*Pl.* קְבַרְנִיטִין. Ib. פתר קריא בק׳ interpreted the verse (Prov. l. c.) as referring to the art of the helmsmen. Pesik. R. s. 47 (ref. to Prov. l. c.) אם אין לה ק׳ וכ׳ ... מה הספינה as the ship without a helmsman is bound to go down, so is Israel without leaders &c.

קְבַרְנִיטָא ch. same. Esth. R. introd. to s. 5 (ref. to Prov. XXIII, 34) כחדין ק׳ דיתיב וכ׳ like the pilot that sits on the top of the mast &c.; Lev. R. s. 12 קְוַרְנִיטוֹר (ed. Wil. קוורנוטין, read: קְוַרְנִיטִיס); Yalk. Prov. 960 קרבנט (corr. acc.).

קְבָתָא, קְ׳ = h. קֻבָּה. Targ. Deut. XVIII, 3.

קְבָתָא, קְבָדָא, v. קוּבְּחָא.

קְבַד 1) b. h.) *to bow.* Ex. R. s. 5 (ref. to Ex. IV, 31) ויקדו על הפקידה, v. פְּקִידָה.—V. קְבָדָה.—2) (cmp. כְּבַר a. כָּבַר) *to cave, cut out,* v. קְבַר.

קְבַד ch. as preced. 2, v. קְבַר.

קְבָדָה, v. קִרְיָה.

קִידָּה, קִדָּה f. (b. h.) 1) *cassia, bark of the tree called cassia* (v. Sm. Ant. s. v.) Ker. 5a; Y. Shek. VI, beg. 49c.—2) ק׳ לבנה *white Kiddah,* a tree. Kil. I, 8; Erub. 34b.—3) name of a *seasoning plant.* Ib. חקנים וחק׳ וכ׳ (Var. וחקידין *pl.*) seasoning reeds, Kiddah, and Urbanin belong to the vegetable class (ירק). Ib. לבנה לחוד ק׳ לחוד ק׳ Kiddah and white K. are different species.

קְדוּחָא m. (קְדַח) *borer (of pearls)*; trnsf. *one able to enter into the depth of a Biblical subject.* Cant. R. to I, 10 אנא חורנא חרוזא ... ק׳ I am a stringer of pearls and I am also a borer, v. חֲרַז.

קדוחים, v. קְרוּחַיִים.

קְדוּמָא, קדום, v. sub קִידְמָא, a. also קָדִים.

קדור, Pes. 11b, read: קַרְוִד.

קָדוֹשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) 1) *holy, sacred; holy man, saint.* Yeb. 20a כל המקיים ... נקרא ק׳ he who observes the

98[a], v. חוֹרָה; a. v. fr.—2) *sanctification, proclaiming the holiness of the Lord, solemn public act connected with the idea of Israel's priesthood.* Meg. 23[b]; Ber. 21[b] כל דבר שבק' לא יהא וכ' no sacred public act should be performed with less than ten persons.—Esp. קִדּוּשַׁת הַשֵּׁם *a) sanctification of the Name, fidelity to the Jewish faith, martyrdom.* Ib. 20[a] מסרי נפשיירהו אק' ה', v. מָסַר. Snh. 74[b] מצווה על ק' ה' bound to sanctify the Name (with his life); a. fr.—*b)* ק' השם, or קדושה *the third section of the Prayer of Benedictions* (תְּפִלָּה), *praising the holiness of the Lord; the appeal to the congregation to join in the 'holy, holy* &c.' (v. קָדוֹשׁ). R. Hash. IV, 5 סדר ברכות . . . וק' ה' the order of the benedictions (for the New Year's Day) is: *Aboth* (v. אָב), *G'buroth* (v. גְּבוּרָה) and the sanctification. Ber. 21[b] עד שלא יגיע . . . ק' before the reader reaches the *k'dushshah.* Ib. אין היחיד אומר ק' one praying alone should not recite the *k'dushshah*; a. fr.—קדושת היום (ק' יום טוב, ק' שבת), also ק' *declaration of the sanctity of the day* (*the Sabbath* &c.) in prayer or at meals. R. Hash. l. c. ק' היום *that section of the Prayer of Benedictions* which closes with the benediction 'who sanctifiest the day &c.' Bets. 15[b] לוו עלי וקדשו ק' היום וכ' borrow on my (the Lord's) account and celebrate the sanctity of the day, and trust me &c. Ber. 33[b] בין ק' שבת לק' יו"ט הבדלת thou hast made a distinction between the way of sanctifying the Sabbath and that of sanctifying the Holy Day. Pes. 105[a] ק' על הכוס the proclamation of the sanctity of the Day over a cup of wine (קִדּוּשׁ); a. fr.—*Pl.* קִדּוּשׁוֹת. Kel. I, 6 עשר ק' הן there are ten degrees of territorial sanctity. Y. Ber. IX, 13[a] top; Tanḥ. K'dosh. 4 (ref. to Josh. XXIV, 19) שהוא קדוש בכל מיני ק' וכ' he is holy in all kinds of holy acts, for all his doings are in holiness, his speech is in holiness &c. Lev. R. s. 24 שלש ק' three times 'holy', v. קָדוֹשׁ; Yalk. Is. 272. Ber. 33[a] אנשי ק' והבדלות . . . the men of the Great Assembly instituted for Israel blessings (on enjoyments of food &c.), daily prayers, sanctification of sacred days (over wine), and the blessing at the exit of sacred days (v. הַבְדָּלָה); a. fr.—3) a title, *his holiness.* Y. Ned. VI, end, 40[a]; Y. Snh. I, 19[a] top (in irony) לקדושת חנניה to his holiness Hanania (who had usurped the functions of the Palestine authorities).

קְדוּשָׁא, קִדּוּשָׁא ch. same, constr. קְדוּשַׁת. Targ. O. Lev. XXI, 9. Targ. Ez. XVI, 11.—Meg. 27[b] דקביע . . . בית קְדוּשְׁתֵּיהּ (Ms. M. קדושתא; sub. זמן) a synagogue whose sacred character is permanent; קְדוּשְׁתֵּיהּ . . . ארבע the four cubits surrounding a synagogue whose sacredness is not permanent (as it would cease with the removal of the synagogue). Bekh. 3[b] מפקע לחו מקדושתיירהו he deprives them of their sacred character; a. e.

קָדַח 1) *to bore, perforate, penetrate.* Sabb. XII, 1 הקודֵחַ וכ' he who bores a hole ever so small. Tosef. ib. XI (XII), 3 עד שיקדַח את כולו until he bores as far as is needed for his purpose; Y. Pes. VI, 33[b] top. Lev. R. s. 4 נטל . . . והתחיל קודֵחַ תחתיו one of the passengers of the ship took a borer and began to bore under the place assigned to him; לא תחתי אני קודח have I no right to

ordinances of the scholars (with regard to marriage laws) is called holy (chaste). Ib. 105[b]; Meg. 27[b] עם ק' the holy assembly, v. פָּסַע; (Snh. 7[b] עם קוֹדֶשׁ; Yeb. l. c. also עם קֹדֶשׁ). Lev. R. s. 24 כשם שאני ק' כך וכ' as I am holy, so be you holy. Y. Sabb. XVI, 15[c] bot.; Treat. Sof'rim XVI, 12 הללו אל בקדשו לקָדוֹשׁוֹ לאהרן קָדוֹשׁ ד' 'praise the Lord in his holiness' (Ps. CL, 1) according to his holy servant, according to (the years of life of) Aaron, the holy servant of the Lord (123 Hallelujahs). Tem. 14[b], a. e. כל הקרב ביום אינו ק' אלא ביום וכ' whatever must be offered in day-time, becomes sacred (by being put in a sacred vessel) only in day-time &c. Meg. 23[b]; Snh. 15[a] אדם מי ק' is a human being ever sacred (dedicated to be Temple property)? Ber. 10[b] (ref. to II Kings IV, 9) הוא ק' . . . אינו ק' he (the prophet) is a pure man, but his servant (Gehazi) is not; a. v. fr.—רבינו הק' our teacher, the saint, i. e. R. Judah Hannasi. Y. Meg. III, 74[a]; a. fr.—הק' ברוך הוא (abbrev. הקב"ה, הב"ה, הק"ה) the Holy One, blessed be He, the Lord. Ber. 6[b]. Num. R. s. 20; a. v. fr.—*Pl.* קְדוֹשִׁים. Lev. R. l. c. Sabb. 86[a], a. e. ישראל ק' הן the Israelites are a chaste people. Pes. 104[a] בנן של ק' the descendant of holy men (R. Menaḥem); Ab. Zar. 50[a]; a. fr.—ק' פרשת the section of the Torah beginning with *k'doshim* (Lev. XIX). Lev. R. l. c.; a. e.—*Fem.* קְדוֹשָׁה. Y. Maas. Sh. II, end, 53[d]; a. e., v. עֶרֶה.—2) (v. קְדוּשָׁה) *Ḳadosh, the recitation of Ḳadosh* (Is. VI, 3). Treat. Sof'rim l. c. קטן . . . ק' ביוצר (not כיוצא) a minor . . . must not recite *Ḳadosh* in the morning prayer (v. רָצָה). Ib. ק' של עמידה the *Ḳadosh* recited in the 'standing prayer' (v. עֲמִידָה), *the Ḳ'dushshah.*

קִדֵּשׁ ch. (denom. of preced.) 1) *to become sanctified, consecrated.* Men. 100[a] לקדושי, v. פָּסוֹל; Yoma 29[b] תתקדוש; a. e.—2) *to be betrothed.* Kidd. 12[b] תיקדוש וכ' let her be betrothed by means of the four Zuz which are wrapped up &c.

קִדּוּשָׁא, קִדּוּשׁ, v. sub קִדֵּשׁ.

קְדוּשָׁא, v. קְדוּשְׁתָּא.

קְדוּשָׁה f. (קָדַשׁ) 1) *holiness, sanctity, sacredness; chastity.* Yeb. II, 3, a. e. ארסוּר ק', v. אִרְסֵר. Kidd. 55[a], a. fr. קְדוּשַׁת הגוף an object which is consecrated as such (irredeemable), opp. ק' דמים that which is consecrated for its value (redeemable). Tem. 10[b] משום דמפרש ק' על הולד because he has pronounced sanctity on the embryo (by dedicating the mother). Ib.[a] אין ק' חלה על עוברין no sanctification takes effect on embryos (by the dedication of the mothers). Naz. VII, 1 נזיר שאין קְדוּשָׁתוֹ קדושת עולם the Nazarite whose sanctification is not an everlasting one (it ceasing with the expiration of his vow). Ḥag. 3[b] ק' ראשונה קְדָשָׁה לשעתה as to the first consecration (of the holy land by Joshua), he consecrated it only for the time being (as long as inhabited and ruled by Israelites); Meg. 10[b], sq.; Zeb. 60[b]; a. e.—Hor. 13[a] זה גדל עמנו בק' the one (the *nathin*, v. נָתִין) has grown up with us in holiness (under the influences of the Jewish religion), and the other (the proselyte) has not &c. Snh. 58[a] לידתו בק' born in holiness (after his mother's conversion); Yeb.

bore in my place? Ab. Zar. 58ª, v. מֵינֶקֶת; a. fr.—[Tosef. B. Bath. V, 4 קודח ed. Zuck., read: קוֹנֵחַ.]—2) (b. h.; cmp. אכל a. עלה applied to fire) *to burn, rise in a column and spread sparks*; [b. h. also *to enkindle*]. Y. B. Kam. VI, 5ᶜ top (ref. to Mish. ib. 4) אבל במקטפת וכ׳ ... בקוֹרַחַת the Mishnah speaks of a fire which (unexpectedly) blazes up and spreads, but in the case of a creeping fire all agree &c.; Bab. ib. 61ª בקודחת Ar. (ed. בקולחת).

Hif. הִקְדִּיחַ 1) *to cut out, make an opening.* Y. B. Hash. II, 58ª bot. ה׳ לו ... ככברה the Lord made for him an opening (in the clouds) of the size of a *K'barah* (v. כְּבָרָה), and the moon became visible within it.—2) *to cause burning, to spoil a dish, a dye* &c. B. Kam. IX, 4 (100ᵇ) הִקְדִּיחָתוֹ יורה (Bab. ed. הִקְדִּירוֹ), v. יוֹרֶה II. Y. ib. IX, 6ᵈ bot. שהִקְדִּיחוּ סממנין when the dyes burned the material, אבל הִקְדִּיחָה יורה וכ׳ but if the boiler burned &c. Erub. 53ᵇ הִקְדִּיחָתָן במלח she spoiled them (the beans) by oversalting. Gitt. IX, 10 אפי׳ הקדיחה תבשילו if she spoiled a dish for him (he may divorce her). Bets. 29ª כדי שלא יַקְדִּיחַ תבשילו so as not to spoil his dish (by spicing it too much or too little); Ar. שלא יַקְדִּיחוּ וכ׳ that they (the spices) may not burn &c. Tosef. B. Kam. X, 9 ... המוליך והִקְדִּיחוֹ if one gives meat to a cook, and he spoils it; a. fr.—Trnsf. ה׳ תבשילו *to misapply learning, disgrace one's education; to degenerate.* Ber. 17ᵇ שמַקְדִּיחַ ... לא יהא ת׳ ברבים that we may not have a son or a pupil that disgraces his education in public; Snh. 103ª.—3) *to have fever.* Sifra B'huck. Par. 2, ch. IV נוח לו ואינו מקדיח he is comfortable and has no fever; Yalk. Lev. 673.—[Tosef. Maasr. I, 2 משיקדיחו ed. Zuck., v. קָרַח.]

קָדַח ch. same, 1) *to bore, perforate.* Targ. Job XL, 25 (ed. Wil. תַּקְדַח *Af.*).—Cant. R. to I, 10 לְמִקְדַּח, v. חָרַז.—2) [*to break through,*] *to grow forth, sprout.* Ber. 56ª חזן דקַדְחָא וכ׳ ... I saw (in my dream) a pomegranate sprouting through the mouth of a wine jar. B. Bath. 28ᵇ דקַדְחָה Ms. M. (Ar. דקדח, ed. דקדיח) it (clover or grass) grew forth, and he made use of it, and as it grew again (the next day), he made use of it &c. Ḥull. 110ª קָדְחֵי, v. חִילְפָּא III. Snh. 109ᵇ (Sodomitic justice) חבה ... עד דקדחא (Ms. M. דקדחה) give him the ass (whose ear he had cut off), until its ear is grown again; a. e.—3) *to be inflamed.* Ab. Zar. 28ᵇ דקדחה לה עינא her eye was inflamed. Ḥag. 5ª קדחה her knee was burned.

Af. אַקְדַּח *to dig out, make a path for.* [Targ. Job l. c., v. supra.]—M. Kat. 4ᵇ לאַקְדּוּחֵי נהר וכ׳ to clean the canal of B. (in the festive week).

קֶדַח m. (preced.) *inflammation, blister.* Neg. VI, 8; VIII, 5; Sifra Thazr., Neg., ch. I קרח (corr. acc.); a. fr., v. מָרַר II.

קְדָחָא, קְדָ׳ ch. same, *inflammation.* Ab. Zar. 28ᵇ דימעתא וקד׳ tearing and inflammation of the eyes; Bets. 22ª קדחתא Ms. M. (ed. קדחתא).

קַדַּחְתָּא, קַדָּחוּתָא f. (preced.) 1)=b. h. קַדַּחַת *fever.* Targ. O. Lev. XXVI, 16 קַדְחָ׳ ed. Berl. (ed. Vien. קָדְחָ׳); Y. קַדְחוּ; Targ. Deut. XXVIII, 22.—2) *inflammation of the eye,* v. preced.—V. קְדִירוּתָא.

קָדַד, קָדִי (b. h. כָּרַע) *to bow.* Midr. Till. to Ps. XXXV ed. Bub. (missing in oth. eds.) בראשי אני כופף וקודֵד וכ׳ (I praise God) with my head, when I bend and bow in my prayer; Yalk. Ps. 723 רופפי וקורא וכ׳ (corr. acc.).

*קָדֵי, *Af.* אַקְדֵּי (cmp. preced., a. meanings of גבב; cmp. Syr. קרי, Brockelm. 312) *to pile up.* Targ. O. Lev. I, 16 ed. Berl. דמַקְדֵּין (ed. Vien. a. Y. דמוֹקְדִין; fr. יקד (?); ed. Lsb. דמוֹשְׁדִין, fr. אֻשַּׁד; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

קַדְיָא m. *Ḳadia,* name of an unclean bird, *Little Owl* (?). Targ. O. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 16 ed. Berl. a. early eds. (later eds. קריא; h. text כּוֹס, v. צַרְיָא II).—Ber. 57ᵇ קד׳ Ms. M. (ed. קר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Nidd. 23ª Ms. (v. Rabb. D. S. l. c.; ed. קר׳).

קִדְיָא, Targ. Prov. XVII, 14 ed. Lag. quid? (ed. אצטדיא; Levy Targ. Dict. קריא, v. קַרְיָא I).

קְדִידָה, v. קְדִירָה.

קְדִידַ, v. קְדַר.

קִדְיָחָא f. (קָדַח) *burning, inflammation.* Targ. Ps. XXXVIII, 8 Ms. (ed. קְדִיחָתָא; h. text נִקְלָה, v. קָלָה II).

קָדִים m. (b. h.; קָדַם) with רוּחַ, or sub. רוח, *east wind.* Mekh. B'shall. s. 4; Yalk. Jer. 300. Kel. XX, 2 ... חגירתה בק׳ וכ׳ if he exposed the trough to the east wind, and it cracked. Gitt. III, 8 בק׳ של מוצאי החג (Bab. ed. 31ª בקדום) after an east wind following the end of the Succoth festival; ib. 31ᵇ בקידומם; a. e.

קְדִים, v. קָדַם.

קְדִימָה f. (קָדַם) *antecedent, early period.*—*Pl.* קְדִימוֹת. Gen. R. s. 1 (ref. to Prov. VIII, 22-29) as the builder needs six things ... כך התורה קדמה אותן שש ק׳ וכ׳ so the Torah preceded creation by these six early periods, *ḳedem, meaz* &c.; Yalk. Prov. 942.

קְדִימָתָא f.=b. קָדִים, *east wind.* Y. Gitt. III, end, 45ᵇ (not קדמיתא), v. קְשַׁת I.

קְדִיקָה, Cant. R. to IV, 10 בכל ק׳, read: בְּכָלְקְדִירָה, v. גְּלוּגְדָּא.

קְדִירָא, v. קִדְרָא.

קְדִירָה, v. קִדְרָה.

קְדִירָה (קְדִידָה) f. (קָדַר) *round segment, hole.* Ḥull. 57ᵇ קְדִירַת קנה בכמה (Ar. a. Rashi Ms. קְרִירַת) how large must a hole in the windpipe be (to make the animal *t'refah*)?

קְדִירְתָא, Esth. R. to I, 2, read: קְתִירָא.

קְדִישׁ (קָדִישׁ) I m., קְדִישָׁא, קַדִּישָׁא f. 1)=b. h. קָדוֹשׁ, *holy, sacred, pure.* Targ. Num. XVI, 5 (some ed. O. קַדִּישׁ, קַדִּישׁ). Targ. Is. I, 4. Ib. LVII, 15; a. fr.—[Targ. Y. Num. XI, 7, read: קַרִישׁ.]—Midr. Till. to Ps.

CXVIII, 8, v. עִיר I. Meg. 27ᵇ מעיקרא ק׳ השתא מעיר . . . נמי ק׳ if you sell a sacred object to be taken from a large town to a small place, it was sacred (used for public services) before, and is so now. Ber. 9ᵇ משום חעיד . . . קחלא ק׳ וכ׳ R. J. . . . declared in behalf of the holy congregation of Jerusalem; a. fr.—Snh. 109ᵇ v. infra.—*Pl.* קְדִישַׁיָּא, קְדִישַׁיָּא, קְדִישָׁתָא; קְדִישַׁיָּא. Targ. Num. XVI, 3; a. fr.—Snh. l. c. ידענא דכולהו כנישתא קדישי נינהו Ms. M. (ed. קדישתא, v. Rabb. D. S. a. l. note) I know that the whole congregation are holy. Pes. 113ᵇ בחיהן דרבנן ק׳ וכ׳ Ms. M. by the life of the holy (revered) Rabbis in the land of Israel (v. קְדוּשָׁה end); a. e.—[2) קַדִּישָׁא, קַדִּישׁ *Kaddish*, the doxology beginning with יתגדל ויתקדש וכ׳ magnified and sanctified be his great name. Treat. Sof'rim X, 7; a. e.]

קַדּוּשָׁא II m. *ring*, v. קְדָשָׁא.

קָדָל, קְדָלָא m. (cmp. קרד) *hindpart of the head with neck, neck, back* (corresp. to h. עֹרֶף). Targ. O. Lev. V, 8 קְדָלַיהּ; Y. קוּדְלֵיהּ, קְדָלֵיהּ, קְדָלֵי, קְדָלָא. Targ. Gen. XLIX, 8; a. fr.—Ex. R. s. 51 (ref. to Ex. XXXIII, 8) they said חמו קְדָל ברירה וכ׳ see the (fat) neck of Amram's son! Y. Bets. V, 63ᵃ bot. קְדָלֵיהּ דר״מ, v. פְּרִיקְדִילָן. Lev. R. s. 28 אנא מימיך לך ק׳ וכ׳ I shall lower my back for thee, tread upon me and mount the horse; a. e.—*Pl.* קְדָלֵי, קְדָלַיָּן. Yalk. Lev. 665 (not קדרון), v. גַּרְפָּא.—קדלי דחזירי *bacon*. Meg. 13ᵃ, v. כּוֹחְלָא.

קַדְלַהִי, Yalk. Deut. 801, v. קַלְהִי.

קָדַם (b. h.) [*to bend, go forward,*] *to advance, precede; to anticipate.* Y. Meg. III, 74ᵃ bot. צפה . . . מושב שיקדום לכספו וכ׳ . . . the Lord foresaw that Haman the wicked would weigh his silver for Israel's destruction (Esth. III, 9), and he said, it is better that my children's silver (the half-Shekel, Ex. XXX, 11 sq.) anticipate Haman's silver (to act as a protection from evil designs); ib. I, 70ᵈ bot. שיַּקְדִּים (*Hif.*). Sifra Vayikra, Ḥob., Par. 3, ch. V, v. infra. Gen. R. s. 1 ששה דברים קָדְמוּ וכ׳ six things preceded the creation of the world. Ib. אינו יודע איזה מהן קוֹדֶם I know not yet, which of them was first, whether the Torah was created before the throne of glory &c. Ib. תחורה קדמה וכ׳, v. קְדִימָה. Ḥull. 100ᵃ, sq. ק׳ וסלקו he removed it first (before putting in other pieces). Snh. 38ᵃ; Lev. R. s. 14, beg. יתוש קָדָמָךְ, v. יַתּוּשׁ. B. Mets. II, 11 אבידתו קוֹדֶמֶת . . . אבידתו if a man's own loss and his father's loss are to be attended to, his own has the precedence; ib. שלו קודמת (Bab. ed. 33ᵃ קודם). Ab. III, 9 כל . . . קודמת לחכמתו וכ׳ he to whom fear of sin comes before his learning, his learning will endure. Y. Ned. IX, 42ᶜ bot. חיי חעיר הזאת קוֹדְמִין וכ׳ the supply of provisions for the people of one's own town has the precedence over &c. Kel. XXV, 4, v. כַּף; a. fr.

[*Nif.* נִקְדָּם, Taan. 20ᵃ נקדמת, v. נָקַד I.]

Pi. קִדֵּם *to get the start of.* Y. Taan. I, end, 64ᵈ שלא יְקַדְּמֵנִי אחר lest another man get ahead of him (in proposing to a woman he desires to marry); Y. Bets. V, 63ᵃ bot. Sifré Deut. 34 לא קִדְּמוּם מצוות וכ׳ no other commands were promulgated before them; a. fr.

Hif. הִקְדִּים 1) *to advance; to do first; to anticipate, provide against.* Y. Meg. l. c. לפיכך מַקְדִּימִין וקוררין וכ׳ therefore we read the section of *Sh'ḳalim* first (before the first of Adar, and before the Sabbath Zakhor); Bab. ib. 13ᵇ לפיכך ה׳ שקלידהן וכ׳ therefore the Lord ordered their Shekels in anticipation of his (Haman's) Shekels, v. supra. Ib. 30ᵃ מקדימין לשבת שעברה we read it the Sabbath before, opp. מאוחרין. Ib. when Purim falls on a Friday, מקדימין פרשת זכור we read the section Zakhor on the Sabbath previous. Y. Sot. VIII, 22ᵈ bot. ה׳ לו שכרו if he paid the builder in advance. Zeb. 106ᵃ (ref. to Lev. IV, 12) שיהא שם דשן שיַּקְדִּים לשם דשן this means that ashes must be there, that he must first have put ashes there; Sifra Vayikra l. c. שיַּקְדִּים; a. fr.—ה׳ שלום *to salute first.* Ber. 6ᵇ כל שיודע . . . יקדים לו שלום he who knows his neighbor to be in the habit of greeting him, should salute him first. Ib. 17ᵃ לא הִקְדִּימוֹ אדם וכ׳ never was a man the first in saluting him, not even a stranger &c. Ex. R. s. 23 באו . . . להַקְדִּים שירה the angels came wanting to be the first to offer song; יַקְדִּימוּ בני תחלה let my children be the first; a. v. fr.—Part. pass. מוּקְדָּם; f. מוּקְדֶּמֶת; *pl.* מוּקְדָּמִים &c. Pes. 6ᵇ, a. fr. אין מ׳ ומאוחר וכ׳, v. אָחַר. Shebi. X, 5, v. פְּרוֹזְבּוּל. Ib. שטרי חוב חמ׳ antedated notes of indebtedness. M. Mets. V, 10 נתן עיניו . . . זו הרא רבית מ׳ if he intends to borrow money, and he sends his neighbor a gift and says, 'in order to make thee inclined to lend me money',—this is interest paid in advance; a. fr.—2) *to be early, zealous.* Naz. 23ᵇ, a. e. לעולם יקדים אדם לדבר וכ׳ man should always be anxious to do a good deed as early as possible. Pes. 4ᵃ, a. e. מיקדימין וכ׳, v. זָרִיז; a. fr.—[Y. Erub. V, 22ᵈ top שמקדירין העליון, read: שמקדרין or שמקדרין, v. קָדַר I.]

קָדֵם ch. same; *Pa.* קַדֵּם 1) *to precede; to do early, be early, first.* Targ. Ps. LXIX, 32 דקַדְּמוּ קרנוי וכ׳ (some ed. דקָדְּ׳) whose horns grew prior to its hoofs. Targ. Gen. XIX, 2; a. fr.—Ber. 8ᵃ מְקַדְּמֵי וכ׳; קַדְּמוּ וחשרכו, v. חָשַׁךְ I. Tam. 27ᵇ וקַדְּמִים וכ׳, v. חָשַׁךְ I; a. e.—2) *to go before, come to meet.* Targ. Ps. LXXXVIII, 14. Ib. LXXIX, 8 יקדמון לן Ms. (ed. לך, corr. acc.); a. fr.

Af. אַקְדֵּם 1) *to be early.* Targ. Gen. XXVI, 31. Targ. I Sam. XVII, 16; a. fr.—2) *to precede, anticipate.* Targ. Job XLI, 3; a. e.—3) *to get the start of; to prevent.* Targ. Ps. XVII, 13; a. e.—3) *to be earlier than, be quick in doing.* Ib. CXIX, 147, sq.; a. fr.—Sabb. 119ᵃ אי רגילידהו לאַקְדוּמֵי . . . אַקְדִּימוּ if you are accustomed to take an early meal, make it later (on the Sabbath), and if you are used to dine late, dine earlier. Ib. 151ᵇ when a poor man comes, אַקְדִּים . . . דליקַדְּמוּ וכ׳ be quick in giving him bread, in order that people may be ready to do so to thy children.—4) *to give preference to.* Y. Snh. I, 18ᶜ bot. . . . אַקְדְּמוּן ליה בעיבור they preferred a certain old man to him at the session for intercalation; Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; a. e.

קֶדֶם m. (b. h.) *olden time,* (adv.) *before,* v. קוֹדֶם.

קֳדָם ch. same. Targ. Ez. XXXVIII, 17; a. e.

קֳדָם, קָדָם m. (preced.) [*precedence,*] 1) (prepos. of time and place) *before.* Targ. Gen. XXIX, 26. Ib. XLIII, 29; a. fr.—With suffix of personal pronoun mostly in *pl.*

Targ. Prov. XXIII, 1 קָדָמָךְ ed. Lag. (oth. ed. קָדָמַיִךְ). Targ. Ps. XCVI, 9 מִן קָדָמוֹי. Ib. 8 לְקִדָמוֹי; a. fr.—Lev. R. s. 37 קדמוי וכ' . . . נפק a proclamation went before him, and all the people came out to meet him. Lam. R. to III, 16; a. fr.—2) (conj.) *a) ere, before*; *b)* מן ק' *since, because* (h. מפני). Targ. Y. Gen. XIII, 10 ק' יד לא. Targ. Prov. VIII, 23. Ib. 25 Ms. (ed. קְדִים); a. fr.—Targ. O. a. Y. II Ex. XIX, 18 מן ק' (Y. I מן בגלל).—Y. Yeb. XII, 13[a] top; Y. Snh. I, 19[a] bot. קרבת קַדְמָנָא she came before us; ורקת קדמנא and spat in our presence; Y. M. Kat. III, 82[a] bot. קוּדְמֵיתָא; Yeb. 39[b]; a. e.—V. קַדְמִין.

קַדְמַאי, קַדְמָאָה, v. קַדְמֵי.

קַדְמוֹן m. (b. h. preced. wds.) *ancient, originator*. Gen. R. s. 38 (play on מקדם, Gen. XI, 2) מקַדְמוֹנוֹ וכ', v. נָסַע; ib. s. 41.

קַדְמוֹנָאָה, v. קַדְמֵי.

קַדְמוֹנִי m. (b. h.; preced. wds.) *ancient, first, primeval*. Num. R. s. 10 אדם הק' (usually הראשון) the first man. Gen. R. s. 22 נחש הק' the ancient serpent (of Eden); a. fr.

קַדְמוּתָא f. (preced. wds.) 1) *previous condition*. Targ. Job XLII, 12.—Bekh. 31[a] זיל לקַדְמוּתֵיהּ (read אזל) he went back to his former condition (resigned his office).—2) *early morning*. Ib.[b] ושניירה בק' וכ' and he solved that problem the next morning by reference to a Boraitha.—3) *the first time*. Deut. R. s. 1, beg. קַדְמוּתֵיךְ הוא תניינותיך היא is this thy first or thy second offence?; ib. קַדְמוּתְכוֹן וכ' is it your first &c.?; Yalk. Ex. 392 קדמתכון (corr. acc.).—4) לְקַדְמוּת, לְקַדְמוּת, לָקַדְמוּת=h. לקראת *to meet, towards*. Targ. Ex. XIX, 17. Targ. Ps. LIX, 5; a. fr.—Lev. R. s. 37 רפקון . . . לקַדְמוּתִי let all the people (of the place) come out to meet me. Ib. לְקַדְמוּתֵיהּ, v. קֶדֶם.—5) (adv.) *first, in front*. Targ. O. Gen. XXXIII, 2 ed. Berl., v. next w.

קַדְמַיָּא, קַדְמָאָה, קַדְמֵי, קַדְמַאי, m. (preced. wds.) *first, former, previous*. Targ. Y. II Gen. I, 5 (ed. Vien. קָדְמֵי). Targ. Is. VIII, 23. Targ. Ps. XCII, 1 אדם ק' (v. קַדְמוֹנִי). Targ. Gen. XXV, 25; a. fr.—Y. R. Hash. II, 58[b] top כהנא אחמני קדמיי מן וכ' K. was appointed (member of the court) before R. Jacob; עאל . . . ק' מיניה לעיבורא but R. J. entered the meeting for intercalation before him. Lam. R. to III, 7 ק' מנהון, v. קֶרֶן II; a. e.—*Pl.* קַדְמָאִין, קַדְמַיָּין, קַדְמָאֵי, קַדְמָיֵן. קַדְ'. Targ. Job XXIX, 2 (ed. Wil. קַדְמָיָן, read מִן . . .). Ib. VIII, 8. Targ. Jer. XVI, 18; a. fr.—Targ. Job XVIII, 20 קדמאי Ms. (ed. קַדְמוֹנָאֵי).—Y. Peah I, 21[d] bot. אי הוון ק' מלאכים וכ' (not בני מל') if our ancestors were angels, we are human beings, and if they were human &c.; Y. Shek. V, beg. 48[c] קַדְמָאֵיי; Gen. R. s. 60; a. e.—*Fem.* קַדְמַיְיתָא, קַדְמַיְיתָא. Targ. Jer. XXV, 1. Targ. Is. XLIII, 2 בק' *in ancient times*. Targ. O. Gen. XI, 2 בק' (h. text מקדם). Ib. XXXIII, 2 קַדְמַיְיתָא ed. Amst. ed. Vien. קדמאין; (ed. Berl. קַדְמוּתָא; Y. (בק' דמיתא) *in front*; a. e.—Y. Taan. I, beg. 63[c] הרא דעתיה . . . ק' הרא וכ' R. Eliezer's opinion in the former quotation (Mishnah) is the same as in the latter. Ib. בק' in the early prayer (שחרית). Y. Peah V, end, 19[a] (in a defective passage) מה ברינה לק' what is the difference between this and the former case? Y. Ned. VI, end, 40[a] ק' ואיקרון when the first (of the three letters) was read, he showed them honor; a. e.—[Y. Gitt. III, end, 45[b], read: קְרִימְתָא.]

קַדְמִין m. pl. (preced. wds.) 1) *beginning, olden days*. Targ. O. Gen. I, 1. Targ. O. Deut. XXXIII, 27 מִקַּדְמִין (ed. Berl. מִקַּדְמִין); Y. מן לק' from of old. Targ. O. Gen. III, 15. Ib. XXXI, 2 ומִדְּקָדְמוֹהִי (ed. Berl. ומִדְּקַדְמוֹהִי) and before yesterday (Y. כִּדְקָדְמוֹי); a. fr.—2) *front; east*. Targ. O. Gen. III, 24. Targ. Is. II, 6 כמלקדמין as in the east (or: *as in former times?*); a. e.

קַדְמֵיתָא=קַדְמֵיתָא, v. קַדְמֵי.

קָדְמָתָא f. (preced. wds.) 1) *past time*; only in מן קָדְמַת דנא, or מִקַּדְמִין *before this*. Targ. Y. Gen. XXVIII, 19 (O. בקדמיתא, ed. Berl. מלקדמין; h. text לראשונה). Targ. Ez. XXXVIII, 17; a. e.—Taan. 12[a].—2) *early morning*. B. Mets. 30[b].—[Yalk. Ex. 392 קדמתכון, v. קַדְמוּתָא.]

קָדְקַד* (cmp. נָקַד I) *to speckle*. Part. pass. מְקֻדְקָד; *pl.* מְקֻדְקָדִין. Targ. Y. Gen. XXXI, 10; 12 Ar. (ed. גבריהון תיורין).

קָדְקוֹד, קָדְקֹד (b. h.; קדד, cmp. גַּד II, כַּד II; Assyr. *kaḳkadu*) *head, skull, vertex; summit*. Neg. X, 10, a. e., v. גַּבַּחַת. Men. 37[a] בין עיניך זו ק' 'between thy eyes' (Deut. VI, 8), that means the vertex; expl. ib. מקום וכ' the place on the head where the child's brain is seen to pulsate; (Sifré Deut. 35 בגובת של ראש); Erub. 95[b]. Gen. R. s. 62, end בא מקְדְקֳדוֹ של מדבר he came all the way from the highest point of the desert. Midr. Till. to Ps. XXIII, 4 (expl. גיא צלמות ib.) בק' של מדבר; a. e.—*Pl.* קָדְקָדִים. Lev. R. s. 9; s. 25, a. e. בקָדְקָדֵי ראשיהן by the tops of their heads.

קוֹדְ', קָדְקוֹדָא, קָדְקֹדָא ch. same. Targ. Y. I, II Deut. XXXIII, 16. Targ. Y. I ib. 20.—Bekh. 43[b] ק' דבישרא וכ' Ar. (ed. קרקורא) a hump in which there is no bone, is merely an elevation of flesh (swelling).

קָדְקוֹדָא, קָדְקֹד, v. preced. wds.

קָדַד (קָדַר) I (cmp. גָּדַר, גָּדַד) *to cut around, perforate, cut out*. Sabb. 116[a]; Y. ib. XVI, 15[c] bot. קוֹדְרֵי (Ar. קוֹדֵד), v. אֲזָכָרָה. Snh. 103[b] מנשה ק' וכ' (Ar. קדד) Manasseh cut the divine names out (of the Scriptures). Kidd. 22[b] קוֹדֵד ויורד וכ' Ar. (ed. דוקר והולך) one must bore (through the slave's ear) until the door is reached. Ḥull. 77[a] כל שהרופא קוֹדְרוֹ (Ar. a. Ms. M. correct. קוֹדְדוֹ, v. Rabb. D. S. a. l. note) such flesh as the physician cuts out; a. e.—Part. pass. קָדוּר (קָדוּד). Ab. Zar. 32[a] (expl. עור לבוב) כל שקרוע . . . וק' וכ' a hide which is slit open opposite the heart and cut out like an air-hole; Tosef. ib. IV (V), 7 כל שק' כנגד לבו Var. ed. Zuck. (text שנקוב, oth. ed. שקרוע). Ukts. II, 4 קְדוּרָה (ed. Dehr. קְדוּדָה) cut into, opp. שלמה.

Pi. קִדֵּר (קִדֵּד) 1) *to cut through*; (in measuring distances) *to estimate the level distance between two places separated by mountains*. Erub. V, 4 (58[a]) שמעתי שמְקַדְּרִין בהרים (Y. ed. Ven. שמְקַדְּדִין; v. Rabb. D. S. a. l. note 90) I have heard a tradition that in measuring Sabbath distances elevations are considered as cut through. Ib. 58[b] כיצד מְקַדְּרִין וכ' how is the measuring done to obtain the tunnel distance? He who stands below holds the rope against his heart, while he who stands above holds the other end of the

II, 1, v. חֶרֶס I) עשו עצמן ק' וכ' they pretended to be potters and called out, who wants pots?; Tanḥ. Sh'laḥ 1; Yalk. Josh. 7; [Ruth R. to I, 1 (s. 2), v. קַדָּרוּת]. Gen. R. s. 86 ק' בכפר וכ' (Ar. קרוזים) will you import potters to K'far Ḥanina? (Matt. K. קְדֵרִים *pots*); v. גַּזָּז.

קְדֵר m. (קָדַר I) *pot*. Pes. 41ª צלי ק' roasted through the heat of the pot. Meg. 7ᵇ, v. צָלִי; a. e.—Pl. קְדֵרִים, v. preced.

קְדֵירָא, קְדִירָא; קְדֵרָא, קְדָרָא ch. same. Targ. O. Num. XI, 8 (h. text פָּרוּר). Targ. Mic. III, 3 (h. text קִלְחֶת); a. fr.—Targ. Joel II, 6; Targ. Jer. VIII, 21, a. e., v. אַכְרוּם.—Lev. R. s. 19, beg. יהבינון בקר' חדתא he put them (the young ravens) into a new pot. Esth. R. to III, 6 (prov.) נפלה כיפה ק' ווי לק' וכ' if the stone falls on the pot, woe to the pot; if the pot falls on the stone, woe to the pot; (Yalk. Esth. 1054 נפל קופה לקדרה וכ'). Erub. 3ª, a. e. ק' דשותפי, v. חַמִּים; a. fr.—Trnsf. *intestines, rectum, bladder*. Ber. 62ᵇ עד דרתחא קִדְרָךְ וכ' while thy pot is hot, empty it (do not delay discharge). Sabb. 33ª נפישי קטילי קדר וכ' more numerous are those killed by the pot (by delay of discharge) than those killed by starvation.—[Num. R. s. 7; Lev. R. s. 18 לקדרא some ed., v. קְרָדָא.]—*Pl.* קְדֵרַיָּא, קְדֵרִין, קְדֵירָתָא, קְדִירָתָא. Targ. II Chr. XXXV, 13. Targ. Y. Num. XXXI, 23.—Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; Y. Snh. VI, 23ᶜ bot.; a. e.

קְדֵירָה, קְדֵרָה f. h. same, *pot, contents of the pot, dish*. Ḥull. VIII, 3 אם יש ... באותה ק' if there is enough milk to give a taste to the entire contents of the pot. Ab. Zar. 67ᵇ, a. fr. ק' בת יומא, v. יוֹמָא. Ex. R. s. 1; Sot. 11ª (ref. to Ex. XVIII, 11) בק' שבישלו, v. בָּשַׁל. Ib. מאי משמע דהאי זדו לישנא דק' הוא what is your evidence that this *zadu* (Ex. l. c.) has the meaning of cooking in the pot? Pes. 112ª לא תבשל בק' וכ' cook not in a pot which thy neighbor has used, i.e. marry not a divorced woman. Y. Snh. VIII, beg. 26ª השחירה הקדרה וכ' ... בשל when the semen within begins to boil, the pot blackens without (the hair grows); a. fr.—Trnsf. *skull*. Ḥull. 45ª כל מה שבק', v. מוֹחַ. Ib., sq. כמין שני ... על פי הק' two bean-like glands lie at the mouth of the skull (at the end of the cerebellum).—*Pl.* קְדֵרוֹת, קְדֵרֵי. Pes. 30ª; Zeb. 95ᵇ בפסח ק' ישברו earthen pots in which leavened matter has been cooked on Passover, must be broken. Num. R. s. 16, a. e., v. קָדָר; a. fr.

קדרו, v. קַדְרוּ I.

קדרום, v. קַדְרוֹס.

קִדְרוֹן (b. h.) pr. n., ק' נחל *Torrent* (or *Brook*) *of Kidron*, near Jerusalem. Y. Taan. III, 67ª top, a. e., v. קִשְׁקֵשׁ I.

קַדְרוֹן Targ. Y. Gen. VIII, 4, v. קַדְרוּ I.

קדרון, Lam. R. to I, 16 ק' גלוסקאן some ed., read: קֶדֶרֶן.—Yalk. Lev. 665 חמי ק', read: קְדָלִין.

קִדְרוֹנִין, v. קַדְרִינוֹן.

קְדָרוֹס I m. (κέδρος) *cedar*. Targ. O. Gen. VI, 14 (h.

rope against his feet. Ib. אין מקדרין אלא בחבל וכ' only a rope of four cubits can be used for measuring &c. Ib. אין מקדרין לא בעגלה וכ' this method of measuring distances is not applied in the case of a slain body found in the field (v. עֶגְלָה), or for cities of refuge. Tosef. ib. VI (V), 11 מְקַדֵּר ועולה מק' ויורד וכ' we go up measuring the air-line and down again (on the other side), and consider the elevation as if it were cut through before us. Erub. 58ª מַקְדִּיר ועולה וכ'; Tosef. l. c. 12 מקדר. Y. ib. V, 22ᵈ (repeatedly מַקְדִּירִין). Ib. מקדימין (corr. acc.). Y. Sot. V, 20ᵇ bot. מקדדין; Y. Macc. II, end, 32ª מקדרין; a. fr.—Y. Keth. XIII, 36ᵇ top מקדר ויוצא וכ' he may cut his way through the vines and get out (v. פָּסַג).—[Pes. 11ᵇ מקדרין, read: מקרדין, v. קָרַד.]—2) (denom. of קֵדֶר or קְדֵרָה) *to make pots, pretend to be a potter*. Ruth R. to I, 1 (s. 2), v. קַדָּרוּת.

Hif. הִקְדִּיר *to cut through; to penetrate*. Erub. 58ª, v. supra. Nidd. 56ᵇ; Tosef. ib. VI, 13 מַקְדִּיר, v. גָּבַל; [perh. fr. קָדַר II, *becomes dull*].

Nif. נִקְדַּד *to be cut out*. Ḥull. 77ª כמין טבעת נ' (Ar. נְקַדַּד) if the flesh over a fracture is cut out like a ring. Ib. 57ᵇ רחל ... שנ' קנה שלה וכ' a lamb ... whose windpipe was perforated, and they inserted a tube of reed, and it recovered.

קְדַד (קָדַד) ch. same, *to penetrate*. Men. 83ª בשר אגב דשמין קָדֵיר (Ms. M. קריר, v. Rabb. D. S. a. l. note) meat being fat penetrates (the fat is communicated to an object with which it comes in contact); Zeb. 98ª משום דקריר (Ms. K. דקרייר; Ms. R. 1 דקריד; v. Rabb. D. S. a. l. note 6). Ib. 79ᵇ שאני רוק דקריר Ms. M. (ed. דקריר; Ms. R. 2 a. Ms. K. דקריד; Ms. R. 1 דקרור) it is different with saliva, because it penetrates.

Pa. קַדֵּר *to measure level distances*. Y. Bicc. I, end, 64ᵇ מאן דמְקַדֵּר וכ', v. שְׁגִרוֹנַיְתָא.

Ithpe. אִתְקְדַר (אִתְקַדַּר) *to be caved* or *arched*. Targ. Esth. VIII, 10 אִתְקַדְּרוּ פיסת וכ' (ed. Lag. אתקדרו) the soles of their feet were arched (so that they, in running, touched the ground only with their toes).

קָדַר II (b. h.; cmp. Arab. ḳaḍar) [*to be soiled,*] *to be dull black*; trnsf. *to be sad*.

Hif. הִקְדִּיר *to become*, or *be black*. Y. Nidd. II, 50ᵇ top שחור מַקְדִּיר a dull black color, opp. מצחצח shining. Y. Sabb. X, 12ᶜ bot. היו פניו של ר' מַקְדִּירוֹת Rabbi's face darkened (he grew sad). Gen. R. s. 12 הרשעים ... ופניהם מקדירות וכ' in the future world the statures of the wicked shall be bent (their pride broken), and their faces shall be sad.

קָדַר ch. same. Targ. Y. Deut. XXVIII, 15.—[Yalk. Job 901 וקדיר יתיה, read as Lev. R. s. 22: ומקים.]

Ithpe. אִתְקַדַּר *to become black*. Targ. Cant. I, 5. Targ. Lam. V, 10. Targ. Koh. XII, 2.

קֵדָר (b. h.) pr. n. *Kedar*, name of a tribe of Arabs. Cant. R. to I, 5 (Ex. R. s. 23 וישמעאלים). Bets. 20ᵇ צאן ק' sheep from Kedar; a. e.—Denom. קְדָרִי; *pl.* קֵדָרִיִּים. Taan. 5ᵇ ק' עובדין למים the Kedarites worship water.

קָדָר m. (v. next w.) 1) (cmp. כַּדָּר) *potter*. Toh. VII, 1.—*Pl.* קָדָרִין, קְדָרִים. Num. R. s. 16, beg. (ref. to חרש, Josh.

text גפר).—R. Hash. 23a (among the species of ק' (ארז Ms. M. 2 (Ms. M. 1 קדרום; ed. קתרום, קתרוס; v. Rabb. D. S. a. l. notes 50, 60).

קַדְרוֹס II pr. n. m., v. קַתְרוֹס II.

קַדָּרוּת f. (denom. of קַדָּר) *potter's trade.* Ruth R. to I, 1 (s. 2) ref. to הדיוצרים, I Chr. IV, 23, in connection with Josh. II, 1 (תרש) כלי ק' היו בידם מקדרין they (the spies) carried potters' tools with them, pretending to be potters, v. קַדָּר.

קדרית, Y. Kil. I, 27a bot., v. פִּרְסָקָא.

קדריונטס, v. קוּדְרַנְטֵס.

קַדְרִינוֹן m. (κέδρινος, -ον) *of cedar, cedar wood.* Targ. Y. II Gen. VI, 14 (quoted Gen. R. s. 31) (דאעין דק'; Y. I דקיסרן קדרונין (ed. Amst. קרדונין, corr. acc.).—Tanḥ. B'shall. 24 (ref. to Ex. XV, 25) קרדנין, read with Y'lamd. a. l., quot. in Ar. קדרינון; Mekh. B'shall. Vayass'a, s. 1 צין קתרוס, v. קַדְרוֹס I.

קַדְרִיטָא, קַדְרִיתָא f. (קְדַר II) *black*; trnsf. *miserable.* Targ. Cant. I, 6.

קַדְרַנְטֵס, v. קוּדְרַנְטֵס.

קָדַשׁ, v. קָדוֹשׁ.

קָדַשׁ (b. h.) [*to be cut off, separated*, v. Ges. Hebr. Dict.12 s. v.; cmp. פָּרַשׁ,] *to be, become pure, sacred, holy.* Y. Sabb. III, 5d bot.; ib. IV, end, 7a ק' עליו היום the day became holy upon him, i. e. the Sabbath commenced while he was engaged in doing something. Meil. II, 8 (10a) קָדְשׁוּ בכלים (Talm. ed. קדשן) after they have become sacred by being put in a sacred vessel (v. infra); Shebu. 11a (Ms. F. קירשן). Bekh. 4b קדשו בכורות וכ' the firstborn in the desert were consecrated; a. fr.

Pi. קִדֵּשׁ, קִדַּשׁ 1) *to sanctify*, esp. ק' שם שמים, or את ק' השם *to sanctify the name of the Lord, to manifest fidelity to religion* by noble deeds, by martyrdom &c. Sot. 10b; 36b יוסף שק' שם וכ' Joseph who sanctified the name ... in secret (when he resisted temptation); יהודה שק' וכ' Judah who sanctified ... in public (when he admitted his guilt, Gen. XXXVIII, 26); a. fr.—2) *to sanctify, consecrate; to purify, keep pure.* Ber. 17a טהר וקַדֵּשׁ עצמך מכל וכ' keep thyself clean and pure (aloof) from every guilt &c. Yoma 39a (ref. to Lev. XI, 44) ... אדם מְקַדֵּשׁ מְקַדְּשִׁין אותו הרבה if a man sanctifies himself a little (trains himself to self-restraint), they (the divine agencies) will help him much to sanctify him; מלמטה מקדשין אותו מלמעלה if he (sanctifies himself) below, they will sanctify him from above; בעולם הזה מקדשין וכ' he in this world, they will declare him holy in the hereafter. Yeb. 20a, a. e. קדש עצמך במותר לך sanctify thyself by self-restraint from what is permitted to thee. Ḥag. 3b, a. e. קִדּוּשָׁה לשעתה, v. קִדּוּשָׁה. Sebu. 15a ... כל הכלים מְקַדְּשָׁתָן as regards all vessels that Moses made, the ointing of them gave them their sacred character; Snh. 16b מקדשן (corr. acc.). Men. 95b תנור מְקַדֵּשׁ the oven (the baking of the showbread) gives it its sacred character. Ib. 100a כלי שרת מְקַדְּשִׁין the vessels of the service consecrate (the things put into them); a. v. fr.—Part. pass. מְקוּדָּשׁ; f. מְקוּדֶּשֶׁת; *pl.* מְקוּדָּשִׁים &c. Sabb. 55a (ref. to Ez. IX, 6) א"ת מקדשי אלא מְקוּדָּשַׁי וכ' read not *mikdashi* (my sanctuary) but *m'kuddashai* (my sanctified ones), that means those who fulfilled the whole Law &c.; Ab. Zar. 4a. Zeb. 115b (ref. to Ps. LXVIII, 36 (מִמִּקְדָּשֶׁיךָ read מִמְּקוּדָּשֶׁיךָ 'וכ 'from thy sanctified ones', when the Lord passes judgment on his holy servants &c.; a. fr.—3) (with, or sub., ידיו ורגליו) *to wash hands and feet prior to a sacred act.* Yoma III, 6. Ib. IV, 5. Ib. 22a; a. fr.—4) *to prepare the water of lustration* (Num. XIX). Par. VI, 1 המקדש ונפל הקדוש על ידו if he prepares the lustration, and some of the consecrated water falls upon his hand. Ib. 2 נוטל ומקדש he may take (of the ashes) and prepare the water with them. Ib. 3 המקדש בשוקת וכ' he who puts ashes into a large vessel of water; a. fr.—5) (of seasons) *to proclaim the sanctity of* esp., *a)* (ק' החדש) *to proclaim in court that the new month had begun* (v. infra). R. Hash. II, 7 אם לא ... אין מקדשין אותו שכבר קִדְּשׁוּהוּ שמים unless the new moon is seen in its due time (on the evening of the twenty-ninth day), no announcement is made, for the heavens have already proclaimed it (and the new month begins with the thirty-first day). Ib. 24a בין כך ... שנים אתה מקדש וכ' in neither case is the ceremony of announcement required, for we read (Lev. XXV, 10), 'ye shall sanctify the fiftieth year', years thou must sanctify &c. Ex. R. s. 15 אני ואתם נְקַדֵּשׁ את החדש I and you, let us (as a court) proclaim the month (of Nisan); a. fr.—Part. pass. as ab. R. Hash. II, 7 ראש ב"ד אומר מק' וכ' the president of the court says, '(the new month is) proclaimed', and all the people say after him, 'proclaimed, proclaimed.' Ib. III, 1 ... ולא הספיקו לומר מק' וכ' נחקרו when the witnesses were examined, and the court had no time to say *m'kuddash* before night set in; a. e.—*b)* ק' השבת, היום *to pronounce the sanctity of the Sabbath, the Holy Day* &c., *to recite the Sabbath or the festive benediction* (over wine), *to say Ḳiddush.* Pes. 105a מי שלא ק' בע"ש מקדש וכ' he who fails to bless the Sabbath on the Sabbath eve, may do so during the entire day. Ib. 106b טעם אינו מקדש if a man tasted something without *Ḳiddush*, he must not bless the Sabbath; Ib. 107a טעם מקדש even if he has tasted something, he must bless the Sabbath. Ib. כגון זה ראוי לְקַדֵּשׁ עליו a beverage like this is fit for Ḳiddush; a. fr.—6) ק' אשה [*to consecrate a woman,*] *a) to betroth* (expl. Kidd. 2b ... כהקדש לישנא דרבנן דאסר לה the rabbinical term, in place of the Biblical קנה,—because he makes her forbidden to others like a consecrated object, v. הֶקְדֵּשׁ). Kidd. II, 1 האיש מקדש בו וכ' a man may betroth a woman either in person or through a deputy. Ib. 41a אסור לאדם שיְקַדֵּשׁ ... עד וכ' a man is forbidden to betroth a woman to himself, before he has seen her. Ib. II, 4 ... האומר צא וקַדֵּשׁ ... והלך וקִדָּשָׁה וכ' if a man said to his deputy, go and betroth to me that certain woman in that certain place, and he went and betrothed her in a different place, she is not betrothed (the betrothal is invalid); a. v. fr.—Part. pass. מְקוּדָּשָׁה; *pl.* מְקוּדָּשׁוֹת. Ib. הרי זו מק' in such a case the betrothal is binding. Ib. 7; a. fr.—*b*) (of the father of a minor נַעֲרָה)

to accept a betrothal in behalf of one's daughter. Ib. 1 האיש מקדש את בתו וכ' a man may accept his daughter's betrothal, if she is a *na'ărah*, either in person or through a deputy. Ib. 41[a] אסור לאדם שיקדש את בתו וכ' a man is forbidden to betroth his daughter as a child, (but must wait,) until she is grown up and says, I like this man; a. fr.—7) *to cause a thing to be prohibited,* esp. (by ref. to Deut. XXII, 9) *by planting seeds in a vineyard, or vines among seeds; to cause condemnation.* Kil. IV, 5 ... הזורע ק' שורות אחת if a person sows within four cubits of a vineyard, he has caused the condemnation of one row of vines. Ib. V, 5 חרי זה מקדש ארבעים וכ' he has made forty-five vines forbidden. Ib. VII, 2 ... ואינה מְקַדֶּשֶׁת גפן to plant seeds near a dried-up vine is forbidden, but it (the vine) does not cause the condemnation of the seeds. Ib. 3 אלו אוסרין ולא מְקַדְּשִׁין the following plants make the planting of seeds in their neighborhood forbidden, but do not cause condemnation of the seeds, if planted, or their own condemnation. Ib. 5 אין אדם מקדש דבר וכ' no man can cause condemnation of a thing not his own. Ib. חרי זה ק' וכ' he has caused the condemnation of his neighbor's seeds and must pay damages; a. fr.

Hithpa. הִתְקַדֵּשׁ, *Nithpa.* נִתְקַדֵּשׁ 1) *to be sanctified, glorified as holy.* Yeb. 79[a] ... מוטב ויתקדש שם וכ' let a letter of the Law be uprooted (disregarded), but let the name of God be sanctified in public. Tanḥ. Sh'mini 1 מִתְקַדֵּשׁ אני שם במכבדי there (at the dedication of the Tabernacle) I shall be sanctified by (the death of) those that honor me. Lev. R. s. 12; a. fr.—2) *to be consecrated, dedicated*; (of the New Moon) *to be proclaimed.* R. Hash. 21[b] ... עד שיתקדשו וכ' יכול you may have thought, as well as the Sabbath is to be disregarded (by the witnesses travelling to the seat of the court), until they (the months) are proclaimed, it may also be disregarded (by the messengers carrying the announcement), until they are established. Ex. R. s. 15 ... והכלי מִתְקַדֶּשֶׁת חזרה הכהן the priest received in it some sacred object, by which the vessel was consecrated; וכלי חול מִתְקַדֵּשׁ and a profane vessel became sacred. Shebu. 15[a] אין תעזרה מִתְקַדֶּשֶׁת וכ' the Temple hall was not consecrated, until the priests ate therein the remnants of the meal-offering. Ib. 16[a] תחתונה נִתְקַדְּשָׁה בכל אלו the lower reservoir became consecrated through all these (ceremonies mentioned); a. fr.—3) (of mixed seeds) *to be condemnable, condemned.* Kil. VII, 7 ... מאימתי מתקדשת from what time are seeds of grain (planted among vines) to be condemned? Ib. אין מִתְקַדְּשׁוֹת are not to be condemned; a. fr.—4) *to be betrothed.* Kidd. II, 1 האשה מתקדשת בה וכ' a woman may be betrothed in person or through her deputy. Ib. האומר ... הִתְקַדְּשִׁי לי וכ' if a man says to a woman, be betrothed to me with this fig. Ib. 45[b] נִתְקַדְּשָׁה לריצת אביה ונישת וכ' if she (the minor) was betrothed with her father's consent, but was married without it; a. fr.—5) *to sanctify one's self.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 מי שהוא עתיד לִהְתְקַדֵּשׁ he that is ready to sanctify himself (by vowing a sacrifice).

Nif. נִקְדַּשׁ 1) *to be sanctified; to become consecrated.* Tem. 14[a] כאן ליקרב כאן לִיקָּדֵשׁ in the one case it refers to being consecrated (by being put in a sacred vessel), in the other to being offered. Bekh. 4[b] ... ליקדש הוזהרו they were admonished concerning the firstborn, that they be consecrated; a. e.—2) *to be betrothed.* Kidd. 48[a] if she says, ואֶקָּדֵשׁ וכ' ... עשה לי make for me chains &c., and I shall be betrothed unto thee.

Hif. הִקְדִּישׁ 1) *to cause sanctification.* Zeb. 115[b] לא מתו ... להַקְדִּישׁ שמו וכ' thy (Aaron's) sons died only in order to give thee an opportunity to sanctify the name of the Lord.—2) *to sanctify, dedicate an object as Temple property* (Lev. XXVII, 14-24). Arakh. VI, 2 המַקְדִּישׁ נכסיו וכ' if a person dedicates his property to the Temple, but owes his (divorced) wife her *k'thubah* (כְּתוּבָּה) &c. Ib. VII, 1 אין מַקְדִּישִׁין לפני הדובל וכ' you cannot dedicate landed property within less than two or three years before the jubilee. Ib. 3 הִקְדִּישָׁהּ וגאלה if he dedicated and then redeemed it. Ib. 5 אין אדם מַקְדִּישׁ דבר וכ' nobody can dedicate a thing not belonging to him. B. Kam. VII, 2; a. v. fr.

Hof. הוּקְדַּשׁ *to be dedicated, consecrated.* Meil. II, 8 ... משהוּקְדָּשׁוּ המנחות the law concerning misappropriation of sacred things applies to meal-offerings as soon as they have been dedicated. Ib. 1 משהוּקְדָּשָׁה as soon as it has been designated for a sin-offering; a. fr.—Part. מוּקְדָּשׁ; f. מוּקְדֶּשֶׁת; *pl.* מוּקְדָּשִׁים &c. Ned. V, 6 (48[a]) ... אם חרי הם מוק' לשמים if they are mine, be they dedicated to the Lord. Ib. ... מקודשת אינה מתנה כל מתנה (read: מוּקְדֶּשֶׁת) a gift which is not made so that if the recipient dedicates it to sacred use, it is dedicated, is no gift. Bekh. V, 1 כל פסולי המוק' all dedicated sacrifices which became unfit for the altar; a. fr.

קָדַשׁ ch. same, *to be sanctified, sacred* (v. קָדוֹשׁ). Shebu. 15[b] דמיקַדְּשֵׁי שתי הלחם ... (Rashi *Ithpa.*) it is through the slaughtering of the sheep that the two loaves received their sacred character. Bekh. 4[b] דקַדּוֹשׁ קדוש וכ' those firstborn that were consecrated, were consecrated &c.

Pa. קִדֵּשׁ as preced. *Pi., to sanctify; to proclaim; to betroth* &c. Targ. Ex. XXVIII, 41. Ib. XXIX, 1 לְקַדָּשָׁא (Y. לְקַדָּשָׁא). Ib. 44; a. fr.—Targ. Y. Deut. XX, 7 (not דְּקִדְּרֵשׁ; b. text ארש). Ib. XXII, 16 (h. text נתחר); a. e.—Shebu. 16[a] ועזרא קִדְּשׁוּ ק' וכ' and Ezra consecrated (the various places), although the Urim and Tummim were no longer extant. Pes. 106[a] ... דכי ק' תחלת יומא בעי לְקַדּוּשֵׁי עיקר קידושא the actual sanctification of the Sabbath must take place in the evening, for when one sanctifies the Sabbath, one must sanctify the beginning of the day. Ib. לימְקַדְּשׁ לן וכ' please, sir, recite for us the great Ḳiddush, v. קִדּוּשָׁא. Ib. 101[a] לקדושי בבירתא to recite the Ḳiddush in the house. Ib. 106[b] ... מקדש אריפתא זימנין at times, when he cared more for bread, he recited the Ḳiddush over bread.—R. Hash. 25[a] ... וקַדְּשִׁיהּ וכ' זיל go to 'En-Ṭab and proclaim the New Moon Day. Ib. ... בעינן לקדושי בך וכ' אמר he said (to the moon), to-night we desire to initiate the new month through thee, and thou standest here? Ib.[b] ולימְקַדְּשִׁיהּ בלילא Ms. M. and we may proclaim it at night. Shebu. 15[b] דעד דמְקַדֵּשׁ יומא וכ' so that immediately after one has recited the blessing at the exit of the day (חַבְדָּלָה), one might finish the building and consecrate it.—Kidd. 50[b] באתרא דמְקַדְּשֵׁי והדר מסבלי where it is customary to send

the gifts after betrothal, v. סְבַל. Ib. 59ª לברירה ... לקדושי to betroth a wife for his son (as his deputy); a. v. fr.—Part. pass. מְקֻדָּשׁ; f. מְקֻדָּשָׁא, &c. Shebu. l. c. ... תרוייהו מְקֻדָּשִׁין both of them are consecrated at the same time. Ib. חדא מי מק' how can even one of them be consecrated?—Pes. 101ª ולא מק' לכו בבית אכילה (Ms. M. 2 מתקדש) and no Kiddush will be recited for you in your dining place; a. fr.

Ithpa. אִתְקַדַּשׁ, אִיקַּדַּשׁ; *Ithpe.* אִיקְּדִישׁ *to sanctify one's self; to be sanctified*; (of mixed seeds) *to be condemnable;* (of woman) *to be betrothed.* Targ. Ex. XXIX, 37. Targ. Lev. XX, 7. Targ. O. ib. X, 3; a. fr.—Kidd. 54ª ירושלים מי מִיקַּדְּשָׁא is Jerusalem itself consecrated ground? Ned. 31ª כיון דאיק' אברהם וכ' when Abraham was consecrated (as the bearer of religion), they (the Israelites) were called after him (they are no longer included among 'the sons of Noah').—Keth. 62ᵇ אי מִיקַּדַּשְׁנָא (some ed. מְקַדַּשְׁנָא) if I consent to be betrothed unto thee, wilt thou go to college? Ib. אִיקַּדְּשָׁא ליה וכ' she was betrothed to him in secret, and she sent him (Akiba) away (to study). Kidd. 9ª ... אי מִיקַּדְּשַׁת לי if I give it thee, wilt thou be betrothed to me? Ib. 12ª לא מִיקַּדְּשָׁא אשה ... a woman cannot be betrothed with a P'ruṭah; a. fr.—Pes. 105ª זיל חזי אי מְקַדְּשׁ רומא (Ms. M. קריש) go and see whether the sacred day has begun.

Af. אַקְדֵּשׁ, אַקְדַּשׁ 1) *to sanctify, dedicate.* Targ. Lev. XXVII, 14 (Y. ed. Vien. וְיַקְדֵּשׁ). Ib. 15. Targ. Jud. XVII, 3; a. fr.—2) *to betroth.* Kidd. 9ᵇ עד דמַקְדֵּישׁ והדר בעיל (Rashi דמקדש) until he betroth her and consummates. Ib. 12ª התווא גברא דא' וכ' a man betrothed a woman with a piece of &c., v. כּוּחֲלָא. Ib.ᵇ; a. fr. (interch. with *Pa.*).

קַדֵּישׁ m., v. קַדִּישׁ.

קָדֵשׁ m. (b. h.; קָדַשׁ) [*cut off, rejected*, cmp. חרם] *sodomite.* Sifré Deut. 260 ק' חמור the sodomite whose crime is the severer one (v. infra).—*Pl.* קְדֵשִׁים. Esth. R. to I, 9 (expl. מעולל, Is. III, 12) ק' בהון sodomites were among them (with ref. to ויתעללו, Jud. XIX, 25).—*Fem.* קְדֵשָׁה *prostitute.* Sifré l. c. ק' קלה the *K'deshah* whose crime is a minor one (compared with that of the *Ḳadesh*).

קֶדֶשׁ (b. h.) pr. n. pl. *Kedesh* in Naftali, one of the cities of refuge. Macc. 9ᵇ. Y. Meg. I, 70ª bot., v. אַגְּנָא.

קַ' נוּנָא, קַדֵּשׁ, v. נוּנָא.

קְדֵשָׁא, קָדַשׁ, קֹדֶשׁ, v. קוּדֵּשׁ, קוּדַּשׁ, קִידְּשָׁא.

קְדָ', קָדָשָׁא m. (קדש) [*cut out,*] *ear-ring, nose-ring* (b. h. נזם). Targ. Job XLII, 11. Targ. Gen. XXIV, 22. Targ. Jud. VIII, 24; a. fr.—*Pl.* קָדָשִׁין, קָדָשַׁיָּא, קָדָשֵׁי, קְ'. Ib. (ed. Wil. קָדָשֵׁי). Targ. O. Gen. XXXV, 4 (ed. Amst. O. a. Y. קַדָּ'). Targ. O. Num. XXXI, 50 ed. Berl. (ed. Vien. קְדָ'; Y. I קַדִּישַׁיָּא, Y. II קָדָשַׁיָּא; h. text עגיל). Targ. Prov. XI, 22 קָדָשָׁה ed. Lag. (oth. ed. קדשי, קדשא); a. fr.—Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (transl. עגיל, v. supra) קדשיא. Ib. קדשיא (transl. לחשים, Is. III, 20), v. לְחִישָׁה. Lev. R. s. 33 קדשין (transl. צמידים, Ez. XXIII, 42); Yalk. Dan. 1061. Yalk. Ps. 687 אנא נסיב שיריא וקדשיא I shall take (Esther's) chains and rings; Midr. Till. to Ps. XXII ed. Bub. שיריה וקדשיה.

קָדְשִׁין*, pr. n. pl.(?) *Kadashin.* Y. Keth. VI, 30ᵈ (comment. קר').

קָדַח, קָדָא, קָדָא, v. קהי.

קַר', קַדָּח, קַר', קֵדָח m., קַדָּה, קַדָּה f. (preced.; cmp. כָּהָה) *dull, faint*; 1) (of cutting tools) *blunt*; (of teeth) *blunt and loose.*—*Pl.* קַהִין, קַדִּין, קַר', קַהוֹת; קַר'. Midr. Sam. ch. XVI כל מי ... שיניו ק' וכ' as with the grape vine he that eats of its unripe fruit, will have his teeth set on edge, so it is with Israel &c.; Lev. R. s. 36 (corr. version after Midr. Sam.).—2) (of limbs) *wearied, benumbed.* Y. Yoma VIII, 44ᵈ בבא מן ... ק' עליו in the case of one that had come from a journey, and his feet were benumbed; Y. Ber. II, 5ᵇ bot.; a. e.—3) *tough, hard, unyielding.* Taan. 7ᵇ (ref. to Koh. X, 10) אם ראית רקיע שק' כברזל וכ' when thou seest the sky as tough as iron not sending down dew or rain; Yalk. Koh. 979 אם ... דור שחשמים קהין וכ' when thou seest a generation over which the heavens are as tough &c. Ab. IV, 20 ענבים קהות hard (unripe) grapes, opp. בשולות.—Trnsf. (of intellectual subjects) *tough, difficult, unsolvable.* Yalk. l. c. אם ... שתלמודו ק' עליו כברזל when thou seest a student to whom his lesson is as tough as iron (Taan. 8ª שלמודו קשה; Ms. M. כהה). Pesik. R. s. 33 והמעשה שהיה ק' וכ' and when a case was too difficult for me to decide, I asked &c.; Yalk. Job 917. Cant. R. to IV, 11; a. e.—4) *fainting, having a morbid appetite.* Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ שכן דרך חק' אוכלות אותו for craving women are in the habit of eating it (the unripe grape).

קָדָא, קָדַח, קְדִי (b. h.; cmp. כָּהָה) 1) *to be dull, blunt*; (of a sword) *to slide off a hard object.* Y. Ber. IX, 13ª וקָדַח החרב מעל וכ' and the sword slid off Moses' neck and broke; Deut. R. s. 2; Yalk. Ex. 167 וקהירת (corr. acc.). Gen. R. s. 78; Cant. R. to VII, 5 וקָהוּ שיניו וכ' and the teeth of the wicked (Esau) became blunt and loose.—2) *to be tough, unyielding, hard.* Num. R. s. 3 (ref. to Koh. X, 10) אם ראית שקהו השמים וכ', v. preced.—Trnsf. *to be difficult, unsolvable.* Cant. R. to III, 7 הלכה ... שהיו כולן שונין קוֹדָא להם they all sharpened the discussion like a sword, so that, when a case came before them, the decision might not be too difficult for them. Ib. to IV, 4 שאין הלכה קוהא להם never was there a subject too difficult for them to decide; a. e.—3) *to be wearied; to faint*; esp. *to have a morbid appetite* (caused by the smell of a dish). Ib. to I, 12 the Lord sent them a sweet scent from Eden והיתה נפשם קוהא לאכול and they were dying to eat (of the Passover sacrifice), v. עָרַם; a. e.

Hif. הִקְדָּה (with שן) *to make blunt and loose*; trnsf. *to refute; to break the power of; to grieve.* Mekh. Bo, s. 18 אף אתה הַקְדֵּה את שיניו thou, too, make his teeth blunt (refute his arguments). Gen. R. s. 99 (play on ריקדת, Gen. XLIX, 10) מי שמַקְדֵּה שני וכ' he (the Messiah) that shall break the power of all nations; ib. s. 98. Sot. 49ª [read:] אומרים ... למה הִקְדִּירָתָ וכ' (v. Rashi) they (the children of the wicked that died in their parents' lifetime) argue before him, ... if thou intendedst to punish them in the hereafter, why didst thou cause them grief while living? Ib. והקהית חשיני ... שמחת thou hast gladden-

Hif. הִקְהִיל *to assemble.* Ber. 61[b]; Ab. Zar. 18[a] אַקְהִיל קהילות ברבים called public assemblies (to teach). Gen. R. s. 99 כשיַקְהִיל קרח וכ׳ (some ed. כשיִקָּהֵל) when Korah will gather his followers for strife, my (Jacob's) name shall not be joined with them. Yalk. Ex. 408 כדי שילמדו ... להַקְהִיל וכ׳ that coming generations may learn from thee to assemble congregations every Sabbath; a. e.

Nif. נִקְהַל *to be assembled.* Gen. R. s. 98 בשעה שהן נִקְהָלִין על וכ׳ when they will be assembled against Moses in the party of Korah &c. Lev. R. s. 24 פרשה ... בהִקָּהֵל וכ׳ this section (Lev. XIX) was proclaimed in full assembly (v. ib. 2), because &c. Koh. R. to I, 1, v. קֹהֶלֶת.

Hithpa. הִתְקַהֵל same. Gen. R. s. 99 (ref. to יקהת, Gen. XLIX, 10) מי ... מִתְקַהֲלִין עלין he around whom the nations will group themselves.—[Num. R. s. 12 מתקהלא, v. קְהָה.]

קָהָל m. (b. h.; preced.) *gathering, congregation.* Y. Hor. I, 46[a] bot. (ref. to Num. XV, 24, הצדה) כל השבטים קרויין ק׳ all tribes together are called *ḳahal*; ... כל שבט וכ׳ every tribe for itself is called ḳ.; Bab. ib. 3[a] ... כגון רובו של ק׳ וכ׳ when six tribes have sinned, and they form the majority of the congregation (the entire people) &c. Ib. חני הוא דאיקרו ק׳ only they (the entire people) are called *ḳ.*—Kidd. 73[a] קָהָל ודאי a community of Israelites of undoubted legitimacy; ק׳ ספק of doubtful legitimacy; Y. Yeb. VIII, 9[b] bot. ק׳ ברור; ק׳ ספק. Ib. [read:] ארבע קְהִילּוֹת ואינן ק׳ יד׳ ק׳ כהנים וכ׳ four communities are meant by 'the congregation of the Lord' (Deut. XXIII, 2; 3; 4; 9): the community of priests, of Levites, of Israelites, and of proselytes. Mish. ib. VIII, 2 ... אלא מלבא בק׳ ואינן and they are forbidden only to enter the congregation (to intermarry with Israelites); a. fr.—*Pl.*, v. קְהָלָה.

קַהֲלָא, קָהָלָא ch. same. Targ. Num. XVI, 3. Ib. XX, 4; a. fr.—Kidd. 73[a] מוחד קהל נפקו ed. (Rashi קהלא) the (laws concerning priests and Levites) are derived from one of the verses (Deut. XXIII, 3; 4; 9) in which *ḳahal* occurs.—*Pl.* קָהֲלַי. Ib. חנחו נמי תרי ק׳ גינהו these (priests and Levites) are also two communities (requiring two verses with the word *ḳahal* in them); a. e.

קְהָלָה, קְהִלָּה f. (b. h.) same. Y. Ber. VII, 11[c] top במקהלות כל ק׳ וק׳ 'in assemblies praise God' (Ps. LXVIII, 27), in every kind of assemblies (use a different phraseology for the appeal to praise God, according to the size of the assembly). Meg. 2[a] ר״ג זמן ק׳ וכ׳ the thirteenth of Adar was the date of gathering all Jews (Esth. IX, 18). Lev. R. s. 9 (ref. to Deut. XXXIII, 4) מורשה קְהִלַּת יעקב ארן וכ׳ it is not written here, 'an inheritance of the congregation of Yannai' (privileged scholars), but of the congregation of Jacob (v. יְרוּשָׁתָא); a. e.—*Pl.* קְהִלּוֹת, קְהִי׳. Y. Yeb. VIII, 9[b] bot., v. קָהָל. Ab. Zar. 18[a], a. e., v. קַהֲלָא; a. fr.

קֹהֶלֶת (b. h.) pr. n. m. *Koheleth*, traditional surname of King Solomon. Koh. R. to I, 1 ... למה נקרא שמו ק׳ בהִקָּהֵל וכ׳ why was his name Koheleth? Because his words were proclaimed in public meeting, as it is written (I Kings VIII, 1) &c.; a. e.—ק׳ (ספר) *the Book of Koheleth*,

ed my heart (with the evidence of thy purity) and given me pain (by showing more affection for thy son than for myself). Snh. 109[b] (play on בן קהת, Num. XVI, 1) בן שה׳ וכ׳ a son that brought grief over his parents; a. e.

Pi. קִיהָה *to pronounce unsolvable.* Neg. IV, 11, v. כָּהָה.

Nif. נִקְהָה 1) *to become faint, powerless.* Koh. R. to X, 10 אם נִקְהָת אומה וכ׳ if the nation whose power was as hard as iron, has grown powerless.—2) *to be tough, difficult.* Ib. אם נ׳ תלמודך וכ׳ if thy lesson is as tough to thee as iron (v. preced).

Hithpa. הִתְקַהָא, הִתְקַהָה; *Nithpa.* נִתְקַהָה 1) *to faint, long for.* Yalk. Ex. 186 (ref. to מתלקחת, Ex. IX, 24) מִיתְקַהָא לעשות שליחותיה (not שליחותיה) it (the fire) was dying to perform its mission; Pesik. Vayhi, p. 4[a] מיתה מתקהא וכ׳ Ar. (ed. מתקריא, corr. acc.) dying, that is longing &c.; Cant. R. to III, 11 מיתה ומתקלהא בשביל לעשות רצון בוראם (corr. acc., a. read בוראה); Num. R. s. 12 (combining both versions) מיתה ומתקהלא לעשות ... בוראה (corr. acc.).—2) *to become tough, hard, unyielding, grievous, irksome.* Koh. R. l. c. אם נִתְקַהוּ שמים שעל וכ׳ if the heavens above you have become hard as iron &c., v. supra. Ib. אם נתק׳ הרב על התלמיד וכ׳ if the teacher has been unyielding to the pupil like iron (out of patience, and refusing to teach him) ..., and the teacher shows not a friendly face (does not relent) &c. Ib. אם נתק׳ התלמיד על הרב וכ׳ if the pupil has been annoying to his teacher (through his obtuseness or wearisome questions) ..., and the teacher refuses to explain &c.

קְהָא, קְהֵי ch. same, 1) *to be blunt (and loose); to be dull, faint.* Targ. Y. II Gen. XXXIII, 4 (Y. I אתמזמיזו). Ib. XXXII, 26 וקהת (some ed. וקחת, v. נָקַח; Y. I זעזע; h. text ותקע).—[Targ. I Kings XIV, 4 קהאה (ed. Wil. כהאה; ed. Lag. קמא; h. text קמו.]—2) *to be stale, distasteful.* Ber. 56[a] קהא עסקך וכ׳ Ms. F. (ed. קָאוֵי fr. קָנָא; Ms. M. פסיד עסקך וקאזיל, read וקאוי) thy business (wine store) will be stale (and taste) like a pomegranate.—Part. pass. קָהֵיהֵי, *pl.* קְהֵיהֵיתֵין (cmp. חֲמֵי, a. חַמְתְּ). Lev. R. s. 19 הא קהיהתין are they (the vessels with wine you have been examining) spoiled?; [Ar. s. v. קה: הֲקְהֵיהֵיתָה is it spoiled?].—3) *to be unrelenting, rigorous.* B. Mets. 52[b] דקָהֵי אזוזי מקרי נפש רמיה Ar. (ed. דמוקים) he who is rigorous in matters of coins (refusing a coin for slight imperfections) is called 'a malevolent soul' (v. נֶפֶשׁ).

Pa. קַהֵי *to give an acrid taste to.* Pes. 116[a] צריך לְקַהוּיֵי one must give the pap (חֲרוֹסֶת) an acrid taste (with apples and wine).

Af. אַקְהֵי [*to blunt a person's teeth,*] *to refute, argue.* Yeb. 110[b] מַקְהוּ Ar. a. Var. in Rashi (ed. מַקְוּוּ), v. אַקְנָא.

קַהֲדוּת f. (preced.), ק׳ שינים *bluntness of teeth*; trnsf. *old age.* Yalk. Lam. 996 בן שנתן לו בק׳ ש׳ וכ׳ the son that was given him (Abraham) in his old age, when he was one hundred years old.

קַהֲדָיָא f., *pl.* קַהֲדָיָתָא *arguments.* Yeb. 110[b] Ar., v. אַקְנָא.

קְהִילָה, v. קְהָלָה.

קָהַל (b. h.; cmp. קוֹל) *to call.*

Ecclesiastes. B. Bath. 14b סידרן ... ק׳ וכ׳ the order of the books of Hagiographa is: Ruth, Psalms, Job, Proverbs, Ecclesiastes &c. Ib. 15a משלי ...ק׳ אנשי וכ׳ the men of the Great Assembly composed Proverbs, Song of Songs and Ecclesiastes. Sabb. 30b בקשו ... ספר ק׳ וכ׳ the scholars wanted to exclude from the canon (v. גָּנַז) the book of E., because its words contradict one another; Koh. R. to I, 3; a. fr.

קְהַרְמָנָא m. (Pers. *Ḳaharmân*) *administrator, curator.* B. Bath. 46b ק׳ שוירה Ar. (read: שׁוּיְרוּהוּ; v. הַרְמְנָא) they made him an administrator (of their property, and as such he let it out to tenants). Erub. 59a דשכיחי גבי ק׳ Ar. (ed. הרמנא) they are accustomed to meet at the office of the curator of the city, v. הַרְמָנָא.

קוֹ, in תֵּירְקוּ, נֵיקוּ &c., v. קוּם ch.

קַו m. (b. h.; v. קָוָה) 1) *circle, zone.* Ḥag. 12a תהו קו ירוק וכ׳ *tohu* (Gen. I, 2) is the green (or yellow) circle which surrounds the whole world (the horizon); Yalk. Kings 185 (ref. to I Kings VII, 23) זה קו ירוק וכ׳ this is typical of the green circle &c. Num. R. s. 13 קו הים שעשה וכ׳ the circle encompassing the basin which Solomon made (I Kings l. c.); a. e.—2) [*cavity,*] *the lower part of a trumpet.* Kel. XI, 7, v. קב.—[Tanḥ. Aḥăré 1 קו שברתיה, v. קוֹשַׁרְתָּא.]

קַיָּא ch. (preced., v. P. Sm. 3510; cmp. פַּנָּא) [*circle, window,*] *web.*—*Pl.* קַיְרִין. Targ. Is. LIX, 5, sq. (Ar. קִרְיָן f. *pl.*; h. text קוּרֵי).—V. קִרְוָאֵי.

קוּא (b. h.) *to spit.*

Hif. הִקְיא same, *to vomit.* Sifra Aḥăré, end (ref. to Lev. XVIII, 25) כאדם שמקיא את מזונו like a man vomiting his food; Yalk. Lev. 599. Esth. R. introd. to Par. 3 (play on קרקלון Hab. II, 16) מקיא מלמעלן קלון מלמטן (thou shalt be) vomiting above together with disgrace (nuisance) below; שמקיא וכ׳ ... וכירון שראו and when the two chiefs of his legions saw that he was vomiting &c. Mikv. X, 8 טבל והקיאן if he vomited them after the immersion; a. e.

קוּאַי m. *Kuay,* name of an unclean bird. Ḥull. 63a ק׳ וקקואי (Rabb. D. S. has קוקי; Ms. M. קרי; Ms. R. 2 ככואי וקקי).

קוֹב m. (denom. of נָקַב) *cursing,* v. קַבָּה.

קוּבָא, v. next w.—[קובאיא, v. קוֹבַעְיָא].

קוּבָּה f. (b. h. קֻבָּה; קבב, v. קב) 1) *arched room, compartment.* Taan. 8b כמין ק׳ יש וכ׳ there is a sort of room in heaven from which the rains proceed; (Yalk. Ps. 789 קורה *web*; v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Men. 31b שלא יעשנה כק׳ that he do not write the door-post inscription in the shape of an arch.—2) *tent of prostitution* (Num. XXV, 8). Ab. Zar. 17b, sq. בתו על לישב בק׳ Ar. (ed. בק׳ של זונות) his daughter was condemned to sit in a brothel. Gen. R. s. 91 שמא בק׳ הוא (some ed. בקובא) perhaps he (Joseph) is in a brothel (sold, for sodomy); a. e.

קוּבָּטָאוֹת, קוּבְטָאוֹת f. pl. (קבט, v. קָבוּט) *pressed or pickled substances, sauces* &c. Y. Ab. Zar. II, 41d ק׳ שלחן ... sauces (or pickles) prepared by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 11 קַפְּטָאוֹת ed. Zuck. (Var. קפאטיות, missing in oth. eds.); Bab. ib. 38b קפלוטות (?). Y. Pes. III, 30a ק׳ ברתתיות וכ׳ sauces from Birtha must be removed before Passover (on account of an admixture of leavened matter); cmp. פְּלוּלִינָיָא.

קוּבִיטִין, קוּבְטִין, v. אַקוּבִּרְסִין.

קוּבְטִירָה, Y. Sabb. VI, beg. 7d, a corrupt., prob. for פְּרִלַקְטִירְיָא (φυλακτήρια) *charms, amulets,* v. טוֹטָפֶת a. חוּמַרְתָּא.

קוּבְטָרָא m. (denom. of קובטאות; cmp. חֲלִיטָר a. חַלְטָא III) *maker of pickles or sauces.*—*Pl.* קוּבָּטָרַיָּא. Y. Ab. Zar. II, 40c bot. ק׳ אלפון וכ׳ the (Jewish) sauce-makers taught (gentiles) their trade, and were ruined; [comment. *jewellers.*]

קוּבְיָא f. (κυβεία) *dice-playing, gambling.* Snh. III, 3 (among those disqualified as witnesses) המשחק בק׳ the habitual dice-player; R. Hash. I, 8; Y. ib. 57c top בקוּבְיָא. Sabb. XXIII, 2 משום ק׳ (omitted in Bab. ed. 148b) it is forbidden, because it is like gambling; ib. 149a; a. e.

קוּבְיָה f. (cmp. Syr. קויא, P. Sm. 3510) *loom.* Y. Sabb. VII, 10c top כד משתייא בק׳ when he inserts the warp in the loom.

קוּבְיוֹסְטוֹס m. (ום for ס; κυβευστης = κυβιστής, S.) *gambler*; (= κυβευτικός) *crafty person.* Yalk. Deut. 847 זה הוא ק׳ וכ׳ this man is a gambler, and he may go and gamble and lose &c. Tosef. B. Bath. IV, 7 ... חמוכר ונמצא גנב או ק׳ if one sells a slave ..., and he turns out to be a thief or a crafty person (swindler), contrad. to לסטים; Y. ib. VII, end, 15d; Bab. ib. 92b. Ḥull. 91b גנב אתה או ק׳ וכ׳ art thou a thief or a burglar that thou art afraid of the morning?; Yalk. Gen. 133. Bekh. 5a משה ... או ק׳ וכ׳ your teacher Moses was either a thief or a swindler, or else a bad arithmetician.

קוּבְיוֹסְטַיְיסָא ch. same. Y. Ned. V, end, 39b [read:] א״ל וכן בר נש עביד אמר ליה בק׳ (v. Asheri to Gitt. 35b) he said to him (who had vowed that he would make no profits), does a man do that? Said he to him, (I vowed to make no profits) as a gambler (Asheri l. c. quotes קוּבְיוֹסָטָא).

קוּבִיטִין, v. קוּבְטִין.

קוּבְלָא, v. קֻבְלָא II.

קוּבְלִיוֹס, קוּבְלִיִּים, v. כּוֹלְיָאס.

קוּבְלִין, Y. Kil. IX, 32d top, v. קוֹלְבִּין.

קוּבְלָנָא m. (v. קֻבְלָא III) *a formula to ward off danger,* e. g. when complaining of a trouble to a friend, to say, 'may it never occur to you!' Snh. 104b (ref. to Lam. I, 12 מכאן לק׳ מן התורה (לא אלילכם (Ar. לָקֻבְלָ׳) here we have a

Biblical support for the custom of saying, 'not to you'; [another interpret. in Rashi: *complaint* (v. קְבַל II), i. e. that a man in trouble should make it known to friends and appeal to their sympathy; v. Ḥull. 78a].

קוּבְנָאָה m. (קבב; cmp. אַקוּנְבַּר) *turret, battlement.* B. Bath. 73a bot. דהוה קא משואר אק' דמחוזא Ms. H. was jumping on the battlements of Maḥoza; (Ar. דהוה נקיטא אק', read דהיט, v. Rabb. D. S. a. l. note 100; ed., v. קוּפְנָא).

קוֹבְעָא m. = כּוֹבְעָא, *helmet, turban.*—*Pl.* קוֹבְעִין, קוֹבָךְ, קוֹבְעַיָּא. Targ. Ez. XLIV, 18 (h. text פְּאֵרֵי). Targ. O. Ex. XXVIII, 40; XXXIX, 28 ed. Berl., v. כּוֹבְעָא.

ק' דְּעַיְיתָא, קוֹבְעַיְיתָא pr. n. pl. *Kob'aya* (*Tops* or *Hollows*) *of Aitha* (v. Hildesh. Beitr. p. 19 sq.). Tosef. Shebi. IV, 11 קביא רעיתא ed. Zuck. (Var. דראתון קובע', קובאריא); Sifré Deut. 51 קנייא רעייא; Yalk. ib. 874 קבייא רעיירתא; Y. Shebi. VI, 36c קובעיא (only).

קובעת, v. next w.

קוֹבְעָתָא, קוֹבְעָתָא f. pl. (preced. wds.; cmp. כּוֹבְעָתָא) [*caps,*] *clods covering the field after the first ploughing,* which require to be broken by being thrown up and scattered. Y. Shebi. IV, 35a רמיין ק' (not דמיין); Y. Snh. III, 21b top קובעתי', קובעת (corr. acc.), v. חֲאַסְטוּ.

קובעתי', v. preced.

קוֹבָךְ, קוּבְתָא = h. קוּבָּה 1) *tent of prostitution.* Targ. O. a. Y. II Num. XXV, 8 (O. ed. Vien. קֻבְּתָא).—2) *arched room, store-room.* Targ. Job XXXVIII, 25. Targ. Ps. LXV, 10 (cmp. Taan. 8b quot. s. v. קוּבָּה). Targ. Y. Gen. I, 7.

קוֹד (or קוּד) m. (קדד; cmp. כַּד) *wooden bowl.* Kel. XVI, 1 ק' הבבלי the Babylonian *kod* (a deep bowl, fragments of which may be used as receptacles); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 חקיד (corr. acc.); ib. B. Mets. V, 10 חקור (corr. acc.). Snh. 20b קוּדּוֹ Ms. M. his bowl (was all that was left to king Solomon, v. גּוּנְדָּא II); Yalk. Kings 177; Tanḥ. Aḥăré 1; a. e.

קוּדָא ch. same. Koh. R. to II, 10 קוּדֵּירָה; ib. to IX, 11 (not קוּרְיָה), v. preced.—Snh. 103a קוּדְהַתְיָה Var. quot. in Rashi, v. קוּלְתָא.

קודיוקוס, v. קוּדְרַנְטֵס.

קוֹדָלָא, v. קָדָל.

קוֹדֶם m., **קוֹדֶמֶת** f., v. קָדַם.

קוֹדֶם m. (קָדַם) *antecedent*; (conj. a. prep.) *before.* Pes. 54a שנברא העולם ק' before the world was created. Gen. R. s. 1 ק' לאותו שכתוב בו וכ' prior to that (divine throne) about which is written, 'firm is thy throne &c.' (Ps. XCIII, 2). Ib. s. 9 ק' לכן ere this. Ib. ק' עד שלא נוצרה וכ' long before &c., v. יָצַר. Ib. s. 21 (ref. to מקדם, Gen. II, 8) מק' לג"ע נבראת וכ' Gehenna was created before the garden of Eden; Yalk. ib. 34 מִקֶּדֶם. Gen. R. l. c. קֶדֶם לג"ע וכ' the angels were created before &c.; Yalk. l. c. מקדם. Midr. Till. to Ps. XXIV כמקדם as before; a. fr.

קוּדְמָא, *pl.* קוּדְמֵי, v. קָדָם.

קוֹדְקוֹדָא, קוֹדְקָדָא, v. קָדְקָדָא.

קוּדְרַנְטֵס m. sing. a. pl. (κοδράντης = quadrans) *quadrans,* a Roman value equal to three Roman ounces (also called *teruncius*). Y. Kidd. I, 58d Mus. (ed. קדריונטס, ed. Krot. קרד'; Mus. also קדרנטיס), v. מִסְרְמִיס; Tosef. B. Bath. V, 12 קונטרונין ed. Zuck. (Var. קונטריס, *pl.* קונטריסין); Kidd. 12a קונטרנק, *pl.* קונטרונקין (corrupt. arisen fr. confusion of *quadrans* a. *teruncius*).

קוֹדֶשׁ, קֹדֶשׁ m. (b.h.; קָדַשׁ) *sanctity, sacred affair, sacred ground, dedicated object.* Yoma 12b, a. fr. מעלין בק', v. עָלָה. Sabb. XVI, 1 כל כתבי הק' וכ' all sacred scriptures must be saved from fire (on the Sabbath). Tosef. ib. XIII (XIV), 1 אין קורין בכתבי הק' we must not read from the Hagiographa (on the Sabbath); Y. ib. XVI, 15c top אין קורין בכתבי הק' אלא וכ' we must not read from the Hagiographa except from the afternoon service onward. Bets. 5a נוהגין אותו היום ק' וכ' we observe the rest of the day as a holy day and the next day likewise. Pes. 104a; Ḥull. 26a, v. חוֹל III. Ib. I, 7 בין ק' לק', v. בָּדַל; ib. בין ק' לחמור לק' לקל between the stricter and the lighter sanctities; a. v. fr.—שם ק' or ק' (sub. שם) sacred name, name of the Lord. Shebu. 35b, v. חוֹל III. Treat. Sof'rim IV, 6, sq.; a. fr.—רוח הק', v. רוּחַ.—Esp. *a) sacred precincts, Temple ground.* Zeb. IX, 2 כל שפסולו בק' הק' מקבלו whatever has become unfit within the sanctuary, the sanctuary accepts (it cannot be removed from the altar, if it was put on); לא היה פסולו בק' וכ' if its unfitness did not arise within the sacred precincts, the sanctuary does not accept it; a. fr.—*b)* ק' הק' *the Holy,* contrad. to עֲזָרָה, a. to ק' הקדשים, v. infra. Yoma III, 3; 6 בק' within the precincts of the Holy. Midd. IV, 5; a. fr.—*Pl.* קוּדְשֵׁי הק'.—קודש הק', also ק' קָדָשִׁים *most holy,* esp. *the Holy of Holies,* the westernmost compartment of the Temple. Midd. l. c. Yoma V, 1; a. fr.—Cant. R. to I, 1 כל הכתובים קדש וזה ק' הק' all Biblical scriptures are holy, but this (Song of Songs) is most holy. Y. Meg. III, 74a, a. e. נחום איש קדש הק' Nahum, the man of extreme holiness; a. e.—Esp. קָדָשִׁים *consecrated objects, sacrifices.* Zeb. V, 4 העולה קדשי ק' the burnt-offering belongs to the highest class of sacrifices. Ib. 6, sq. ק' קלים sacrifices of a minor grade. Ib. X, 2 מפני שהוא קדשי ק' because it belongs to the highest grade; a. fr.—קדשי מזבח things dedicated for the altar, *sacrifices*; קדשי ברק חבית objects dedicated (for their value) to be used for the needs of the Temple building. Tem. VII, 1, sq.; a. fr.—ק' (סדר) *Kodashim,* the fifth of the six orders of the Mishnah, Tosefta, a. Talmud Babli. Sabb. 31a. Esth. R. to I, 2.

קוּדְשָׁא, קֻדְשָׁא ch. same, 1) *holiness, sanctuary* &c. Targ. Ex. XXIX, 29. Targ. Ps. LI, 13. Targ. Ex. XXVIII, 29; a. fr.—*Pl.* קוּדְשָׁיָּא, קוּדְשָׁיִן. Targ. Lev. XXI, 22. Ib. XXII, 2; a. fr.—קודש ק' *the Holy of Holies.* Targ. Ex. XXVI, 33; a. fr.—2) *the Holiness, the Lord,* usu. with

בריך הוא (abbrev. קב"ה), v. קָדוֹשׁ. Targ. Y. Num. XXI, 34. Targ. Y. Gen. XXV, 21; a. fr.—Ber. 7ª ומי ... דק' ב"ה is wrath before (to be ascribed to) the Lord? Keth. 77ᵇ; a. fr.

קוּדְתָא f. = קוּדָּא, q. v.

קַיָּואֵי, v. קִיוָּאֵי.

קָנוֹאֵקֵי, v. קָנוֹבֵי.

קָנָחָא, קָנָדָא, v. קָדָחָא.

קָנָטִ', קָנָטִין* m. pl. (v. קַנְטָא) *summer folds, flocks.* Targ. Prov. XXVII, 23 (h. text עדרים); v. קַנְוַקְיָא.

קָנוּר, v. קִינּוּר.

קָנוּרָה, v. קִינָּה.

קָנוֹסְרִין* m. pl. (causarius) *sickly.* Gen. R. s. 73; Yalk. ib. 130 קָנוֹסְרָן (f.).

קָנוֹעֵד* (= ועיעד = עויעד, redupl. of ועד; as to ק for ע, v. letter ע, a. Nöld., Mand. Gr. p. 72) *to appoint, make permanent.*

Ithpe. אִתְקַנְוִיעַד, אִתְקַנְיָיעַד *to be settled, remain.* Targ. Prov. X, 30 נגקוועדון, read נִתְקַנְוַעֲדוּן (Var. ed. Lag., a. oth. ed. תקוועדון, read: יִתְקַנְוַעֲדוּן; ed. Lag. a. oth. יִתְקַנְוַעֲדוּן; h. text ישכנו).

קָנוּץ, קָנֵץ, v. קָנַץ, קִנֵּץ.

קָנֵיוּץ, v. קִינּוּץ.

קָנוּץ m. (קָנַץ) [*shrunk,*] *undersized.* Succ. 32ª top, v. קָנֵץ.—*Pl.* קָנוּצִים. Sifré Deut. 343 in the suite of a king יש בה בני אדם נאים ויש ... ק' there are persons statelier (than he), and undersized &c.; (Yalk. ib. 951 ארוכים ממנו ... גוּצִים ממנו).—V. קִינּוּץ.

קָנוּצוֹת f. (b. h. קֻוָּץ; קָנַץ) *curls, locks.* Ned. 9ᵇ וקנוצותיו סדורות תלתלים and his curly hair was arranged in locks; Y. ib. I, 36ᵈ bot.; Tosef. Naz. IV, 7; Y. ib. I, end, 51ᶜ; Bab. ib. 4ᵇ; a. e.—Pesik. R. s. 26 העמדת ... בעל ק' ... מסלסל קנוצותיו thou didst put up for them Elijah, the curly-headed man, and they sneered and laughed at him, (saying,) behold &c., v. סָלְסֵל; Yalk. Jer. 262.—Masc. form: קָנוּצִין. Deut. R. s. 2 תפיסת קורצין (corr. acc.; ed. Wil. תפיסות) the front hair cut so as to form 'a handle of the locks' (a gentile custom, v. בָּלוּרִית).

קָנוֹקֵי, קָנָואֵקֵי m. pl. (a cacophemism for κυριακαί; v. next w.) *churches.* Snh. 74ᵇ, v. הוֹמִינְקֵי.

קָנַק', קָנַקָּא f. sing. a. pl. (קיקו, onomatop., cmp. קָאקָא a. קָנְקוּ) [*bleaters,*] *flock of sheep.* Gen. R. s. 74; Yalk. ib. 130 אי הוה חמי ק' טבא וכ' when he saw a fine flock, he (Laban) took it for himself. Gen. R. s. 64 לשעבר הוה לך חדא ק' ... ק' סגין formerly thou hadst one flock only, but now thou hast many of them; Yalk. ib. 111 קָנָקָא חד ... קווקיה סגיאין (masc.).—[Targ. Prov. XXVII, 23 קָנוֹקָיךְ Ar. (v. Koh. Ar. Compl. s. v. קוק 2); v. קָנוֹטִין.]

קוּקִין, Y. Ab. Zar. III, 42ᵈ, a corrupt. for קִירְתּוֹן.

קוּרְנִיט', קוּרְנוּט', v. קָבְרִינִיטָא.

קוּזְדוֹר, v. קוּסְדוֹר.

קוּזוֹת, v. קוּזִית, a. next w.

קוֹזָזוֹת f. pl. (קזז), only in אדמה ק' *cut pieces, clods of earth.* Maas. Sh. V, 1; B. Kam. 69ª קָזוּזוֹת (Ms. F. קוּזוֹת; v. Rabb. D. S. a. l. note 20). Gen. R. s. 42, beg. חית אוכל ק' א' וכ' he (R. El. b. Horḳ'nos) ate (sucked) lumps of earth; Yalk. ib. 72 קזוזות.

קוּזִית pr. n. f. (?) *Ḳuzzith.* Cant. R. to VIII, 6 סימון בן קוסי סימאי בר קוסי (some ed. קוזות) ק'; Pesik. Vattomer, p. 134ª.

קוּזְמוּזְקוּטְרִין, v. קוֹזְמוֹקְרָטוֹר.

קוּזְמוּטְמוּרִיסִין, v. קוּמְטוּמוּרִיסִין.

קוּזְמוּקְלוּטוֹר, קוּזְמוּקִיטֵר, קוּזְמוּקְטוֹר, קוּזְמוּקְרוּטוֹר, קוּזְמוּקְלִ', v. next w.

קוֹזְמוֹקְרָטוֹר m. (κοσμοκράτωρ) *lord of the world, cosmocrator* (a title of the Roman emperor); in gen. *universal chief.* Tanḥ. Vaëra 5 והיו ... שיתיה ק' על כל המלכים all kings came and crowned him (Pharaoh) the cosmocrator over all kings; Ex. R. s. 5 שהוא יום ק' (corr. acc.). Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. ואם תאמר ק' וכ' and if you say, he is cosmocrator, he rules over the dry land, does he rule over the sea?; Y. Ber. IX, 13ᵇ top קוזמוקל'. Esth. R. to I, 2 כל מלך שאינו ק' וכ' no king that is not cosmocrator of the world, dare sit in it (Solomon's throne). Pesik. R. s. 3 חק"בה ... קזמיק' וכ' (corr. acc.) the Lord has made him (Joseph) a ruler, and should I not do him honor? Cant. R. to VIII, 6 אע"פ שמניתיך ספיקולטור ק' על (not קפוקלטור) וכ' although I have appointed thee chief executioner of my creatures &c.; Lev. R. s. 18 ששירתיך קוזמוקטור (corr. acc.); a. e.—*Pl.* קוֹזְמוֹקְרָטוֹרִין. Gen. R. s. 58 ארבע מלכיות ... שרדף (read: מלכים) he (Abraham) pursued four kings with the titles of cosmocrator. Esth. R. introd. to I, 9 שלשה ... ק' מסוף וכ' three kings that shall be rulers from end to end of the world; Cant. R. to III, 4 קוזמוקרוטין (corr. acc); Pesik. Shek., p. 14ª קוזמוקלוט'; Yalk. Kings 247 קוזמוקוט', קוזמוקיט (corr. acc.).

קוֹזְמִידְיָא m. pl. (κοσμίδια S.) *ornaments, jewelry.* Y. Ned. IV, beg. 38ᶜ אילין ק' דאית וכ' (Ar. קוֹזְמָרְיָא κοσμάρια) dare they not lend them the jewelry which they wear?

קוּזְמִין, v. next w.

קוֹזְמִין m. pl. (also used as sing. f.) (κόσμος) *jewelry.* Deut. R. s. 2 end לאחד שגנב ק' וכ' like the case of one that stole jewelry from the royal palace, and gave it to his wife. Yalk. Num. 732 (not קוזמיין); Y'lamd. to Num. XI, 1

quot in Ar.—Yalk. Deut. 854 אני נתתי ק' ... אותה I gave (my daughter) jewelry, and you lost it. Pesik. R. s. 12. Tanḥ. ed. Bub. Mikḳets 9 אם בא ... ק' שלך וכ' if a man should come to borrow thy jewels, wouldst thou lend them to him?; Yalk. Job 919. Gen. R. s. 19 ... כל ק' ולית נם לה Ar. (Ar. ed. Koh. קוזמירין; ed. קוזמיקון) all his jewels are there (in that barrel), and he wants to marry another wife and give them to her; Pirké d'R. El. ch. XIII קומיס, קומיא (corr. acc.).

קוֹזְמִיקוֹן m. (κοσμικός) *universal*; (of a wind) *extending over the whole world.* Gen. R. s. 24 ואין לך ק' אלא וכ' there is no universal wind (mentioned in the Scriptures) except that in the case of Elijah (I Kings XIX, 11); Koh. R. to I, 6 (not קין ...); Y. Ber. IX, 13[d] top קוֹסְמִיקוֹן; Yalk. Kings 219 קזמ' (corr. acc.).—[Gen. R. s. 19, v. קוֹזְמִין.]

קוזמירין, Gen. R. s. 19 Ar. ed. Koh., read: קוֹזְמָרִין (v. next w.), v. קוֹזְמִין.

קוֹזְמָרְיָא m. pl., v. קוֹזְמִידָא.

קוֹזַקְתָּא f. pl. (נקז) *vessels for blood-letting.* Y. Nidd. II, 50[b] top באילין קוֹזַקְתָּהוֹן ... אייתי brought (for comparison) ... the various sorts of blood contained in their (the blood-letters') vessels.

קָזָא, v. קְחָתָא.

קוּט (b. h.; cmp. קוּץ I) [*to shrink,*] *to feel aversion, be disgusted.*

Nif. נְקוֹט same. Pesik. B'shall., p. 81[b] עד ... לא הספיק שנְקוֹטָה נפשו עליו (for נְקוֹטָה, v. Job X, 1) he had not eaten much of the foul things, when he felt disgust; Yalk. Ex. 225.

קוּט ch., *Ithpol.* אִתְקוֹטָט, v. קְטַט.

קוֹטֵב, v. next w.

קוֹטְבִי f. (קטב) *small wine* or *olive press* with a *cylindrical beam.* Sifra B'har, Par. 1, ch. I אין עושין זתים בבר ובק' (in the Sabbatical year) you must not press olives in a *bad* (v. בַּר II) or in a *kuṭbi*; Shebi. VIII, 6 Ms. M. a. Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. קוֹטֵב); Y. ib. 38[b]; Tosef. ib. VI, 27 קתבי (ed. Zuck. קוינבי, corr. acc.). Tosef. Toh. X, 22 קתכו (corr. acc.). [In later Hebr. קוטב *pole*; Arab. *polar star.*]

קוטיזמי, v. קְטִיזְמָא.

קוֹטִין, v. קְוָטִין.

קוֹטְזִין, v. קִישְׁטַן.

קוֹטִית f. *Kuṭṭith*, a small liquid measure. Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VIII (expl. משורה, Lev. XIX, 35); Yalk. Lev. 617.

קוטלא, Sifré Num. 89 סק בק', read: אסקוטלא, as Yalk. ib. 735; v. אַסְקוּטְלָא II.

קוֹטָלָאוֹת *chains*, v. קַטָלָא h.

קוֹטְלִזִין, v. קַטָלָזוֹן.

קוטמא, Midr. Till. to Ps. XII, v. קוּפְסָא.

קוֹטָמִית, v. קְטָמִית.

קוֹטָן m. (קָטָן) *minority, childhood.* Keth. II, 10 ואלו בגודלן מה שראו בקוטנן ... the following are admitted, when they are of age, to testify to what they have seen as minors. Y. ib. 27[a] top הא בקוטנן לא but as long as they are minors are they not admitted?

קוֹטָנָא, קוֹטָנָה m. (preced.) 1) *the thinner side.* Sabb. 134[a], v. אוּבְלָא. Y. Sot. VII, 21[d], v. עוּבְרָא.—2) *tail.* Targ. Y. I Ex. IV, 4 (Y. II קוֹטְנוֹי *pl.*).

קוֹטָנִין m. pl. (v. קִרְטָנִית) *the beans of colocasia* (ciborium). Maasr. V, 8 אף הק' פטורין וכ' Bab. ed. (Y. ed. חקרטנים; Mish. ed. קוטניות) the colocasia beans are likewise exempt &c.; Tosef. ib. III, 14 חקירטין שלמטה וכ' ed. Zuck. (Var. חקנטין; oth. ed. חקנישין, corr. acc.) the beans beneath them (the colocasia leaves).

קוטניות, v. preced.

קוֹטֵעַ, v. קִרְטוּעָה.

קוֹטָעִין, קוֹטָעִים = מְקוּטָּע, v. קִרְטֵעַ.

קוֹטָרָא, v. קִרְטָרָא I.

קוטרינין, v. קונטרינים.

קוטריס, Midr. Till. to Ps. XLV, v. קַרְטִיס.

קָוָה, קָוִי (b. h.) [*to circle*, v. קָוַו,] *to cave* or *heap up, gather.* Part. pass. קָוּוִי. Y. Ber. VI, 10[d] ואפי' ק' לתוך ידו even when the oil is held in the hollow of his hand.

Hif. הִקְוָה, הַקְוָוה 1) *to gather, to conduct water courses into a common bed.* Y. Kil. IX, 32[c] bot.; Y. Keth. XII, 35[b] bot. דוקל' ה' נהרות ועשאו Diocletian united several rivers and made it (the bay of Emesa); Midr. Till. to Ps. XXIV (corr. acc.), v. חָמִין. Num. R. s. 13 כשה' הקב"ה וכ' when the Lord, on the third day of creation, gathered all the waters in one place; a. e.—2) *to add to the capacity of a bath.* Tosef. Shek. I, 2 כל מקוה ... כשר להַקְווֹת עליו a bath which has the (legally required) capacity of forty S'ah is fit to be added to (by carrying water into it in vessels). Tosef. Mikv. III, 6; a. e.

Pi. קִוָּה, קַוָּוה (כִּוָּא a. כַּוָּא) *to wait, hope.* Gen. R. s. 5 (play on יְקַוּוּ, Gen. I, 9) יְקַוּוּ לי המים מה וכ' let the waters look out for me (to see) what I shall do &c.; ib. s. 28; Lam. R. to I, 17; Yalk. Gen. 7; Yalk. Ps. 848; [perh. to be read יְקָווּ *Nif.*]. Midr. Till. to Ps. VI ... ודויה מְקַוֶּה לרופא וכ' and the patient anxiously waited for the physician (asking), when will he come? &c.; Yalk. ib. 635. Cant. R. to II, 3, v. next w.; a. fr.

קִוְיָה, קִוְיָתָה f. (preced.) *hope, wish.*—*Pl.* קִוְיוֹת, קִוְיֵי. Cant. R. to II, 3 שלש ק' ... קוו וכ' three noble wishes

did the Israelites entertain at the Red Sea, they wished for the Law &c.

קְוִינָא, v. קוּנְיָא.

קְוִיסְטוֹר m. (quaestor) *quaestor, chancellor* (corresp. to the office of סוֹפֵר). Lam. R. to II, 1 (ref. to Ez. IX, 2) שלשה . . . ק' ספקלטור וכ' (Ar. קייסטור, ed. קסנטור; corr. acc.) that angel served in three capacities, as chancellor, executioner and high priest; Yalk. Ez. 349 קריס' (corr. acc.).—V. קוּסְדוֹר.

קוֹכְלִיאָס, v. כּוֹכְלִיאָס.

קוֹל m. (b. h.; v. קהל) *voice, call, sound.* Ker. 6ᵃ; Pes. 26ᵃ ק' מראה וריח וכ' the enjoyment of sound, sight or smell does not come under the category of misuse of sacred property (מְעִילָה). Zeb. 88ᵇ יבא דבר שבק' ויכפר על ק' הרע let that which is accompanied by sound (the high priest's robe) bring atonement for evil sound (evil talk). Gen. R. s. 17 קוֹלָהּ הולך woman's voice is penetrating. Pes. 56ᵃ בק' רם in a loud voice, opp. בחשאי. Keth. 16ᵃ bot. יש לה ק' is spoken about, is known among people; a. v. fr.—בת ק', v. בַּת I.—*Pl.* קוֹלוֹת, constr. קוֹלֵי. Ex. R. s. 5 הקול יוצא ונחלק לשבעים ק' וכ' the voice (of revelation) went forth and was divided into seventy voices corresponding to seventy languages. Ber. 15ᵇ בקולי ק' under loud cries; a. fr.—[קול מזמסרא, v. מַזְרָא.]

קוֹל *to be light*, v. קִיל.

קוֹל or **קֹל** m. (preced.; v. קָלַל) 1) *light matter.*—*Pl.* קוֹלֵי, constr. קוֹלֵי. Sabb. 29ᵃ ומ' מטלניות שנו כאן and they teach here rules about one of the pettiest kinds of strips. Ib. 39ᵇ חוץ מק' מטלניות except the rule concerning the lightest kinds &c.—2) *lenient practice*, opp. חוֹמֶר. Ḥull. IV, 5 נמצא חומרו קולו consequently the stricter opinion (of R. Akiba) implies the eventual lenient ruling. Y. ib. 59ᵈ bot. קולו חומרו the lenient rule implies eventually the stricter rule. Snh. XI, 2 נמצא חומרו קולו his severer offence (in giving a practical decision without authorization to teach) is the cause of his acquittal from responsibility.—*Pl.* קוֹלֵי, קוֹלִין. Y. Snh. XI, 30ᵃ bot. Ḥull. 43ᵇ bot. מקולי בית שמאי ומ' וכ' he that follows the school of Shammai where its rulings are the easier, and again the school of Hillel where its rulings are the easier. Ib. 44ᵃ כקולַיְהוּ, v. חוֹמֶר I. Keth. 110ᵇ מקולי כתובה וכ' they taught here one of the lenient practices concerning the wife's dowry; a. e.—קוּלּוֹת (fr. קוֹלָה) *light, minor sins.* Y. Snh. X, 28ᵇ top קולותיו . . . תומרותיו וכ' Ahab's minor offences were as heavy as Jeroboam's heaviest sins; (Bab. ib. 102ᵇ . . . קַלּוּת כחמורות).

קוֹלָא ch. same, *lenient rule, easier practice.* Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ את סבר הדא . . . לק' וכ' you may think that this opinion of R. S. b. G. is an alleviation, but it is nothing but a restriction. Bets. 3ᵇ כל ספיקא דרבנן לק' a doubtful case in which a rabbinical enactment is under consideration, is decided in favor of the easier practice; a. fr.—*Pl.* קוֹלֵי, קוֹלִין. Pes. 55ᵃ top תנא ק' ק' קחנני the teacher (in saying there is no difference &c., 54ᵇ) speaks only of alleviations (permitted acts).

קוֹלָא I, קֹלָא m. (קלא, cmp. כְּלֵי I a. כְּלָאֵי) 1) *compartment, enclosure.* Targ. Y. II Num. XXV, 8 Ar. (ed. קובחא).—*Pl.* קוֹלִין. Targ. Y. Num. XXIV, 25 (corresp. to h. קלעים, Snh. 106ᵃ). Targ. Y. Gen. VI, 14.—V. קִיל I a. קוֹלִין.—2) *snare.* Targ. Am. III, 5. Targ. Koh. IX, 12 Bxt. (ed. תקולא). Targ. Ps. LXIX, 23 (ed. Wil. קו; Ar. קלא, Ms. תקלא). Ib. CXXIV, 7 Regia (ed. פַּחַי).—*Pl.* as ab. Targ. Hos. IX, 8.

קוֹלָא II, קוּלָא m. (preced.; cmp. כְּלֵי) 1) *bowl.* [Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ הדא ק' v. קוּלְתָא.]—*Pl.* קוֹלִין, קוֹלַיָּא, קוּ. Targ. II Kings XII, 14. Targ. II Sam. XVII, 28. Targ. I Kings VII, 50. Targ. Jer. LII, 19.—Esth. R. to I, 8 חמרא דקולירה, v. קוּלְתָא.—*2) (cmp. כְּלֵי) *dress.* Lev. R. s. 37 דאנן זבנין חד ק' לההרא וכ' for we want to buy a (wedding) dress for that orphan girl; [Ar. חדא קולב; comment: *an ornament, clasp* (?).]

קוּלָא, Lev. R. s. 15, v. קִילָא II, a. קוּנְיָא II.

קוֹלָאר, v. קוֹלָר.

***קוֹלָב** f. (κολόβιον) *a tunic with short sleeves.* Lev. R. s. 37 Ar., v. קוֹלָא II, 2.—V. קוֹלְבִּין.

קוֹלָב I m. (cmp. next w.) [*grappler,*] *a stand with steps, and with nails and hooks* for the exhibition of goods in front of a shop; *rack.* Sabb. 60ᵃ top; Y. ib. VI, 8ᵇ; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 6 (quot. in Maim. to Kel. XVI, 7 חַקָּלָב); Yalk. Lev. 538.

קוֹלָב II m. (=כּוֹלָב) *axe.* Gen. R. s. 35; Yalk. ib. 61 ק' רותח a hot axe(?).

קוֹלָבָא, קוֹלַב ch. same. Gen. R. s. 38; Yalk. ib. 62, v. כּוֹלָב. Koh. R. to III, 6 קוֹלְבֵי, v. כּוֹלָב. [Snh. 103ᵃ קולבא Rashi, (ed. קולבאר), a gloss for זרינירה, v. קוּלְתָא. Rashi: ק' רעיא *the mean shepherd,* taking ק'=כַּלְבָּא.]—*Pl.* קוֹלְבַיָּא. Targ. Jer. XLVI, 22 quot. in 'Rashi' to Gen. R. s. 35 (v. preced.; ed. כשולין).—[קוֹלְבָאֵי Snh. l. c.; B. Mets. 84ᵇ Ms. F. (Ms. R. 2 קלביא; v. Rabb. D. S. a. l. note 80), v. supra, a. כּוֹלָב.]

קָלְקְ, קוֹלְבּוֹן m. (κόλλυβος) *rate of exchange, agio.* Shek. I, 6 ואלו שחייבין בקו' Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. בקל') the following persons are bound to pay agio (on their half-Shekel). Ib. 7 וכמה הוא ק' וכ' and how much is the agio? A M'ah silver. Y. ib. 46ᵇ קוֹלְבָּנוֹ תורה (Bab. ed. קל') the premium he has to pay is intimated in the Torah (Ex. XXX, 13, because he has to pay the silver value of half a Shekel). Ib. bot.; Tosef. ib. I, 8; a. e.—Bekh. 50ᵃ ק' לפרוטרוט (not קיל') the dipondium is agio (an addition) to the units (making fifty, as a round sum, instead of forty-eight, v. Tosaf. a. l.).—*Pl.* קוֹלְבּוֹנִין, קוֹלְבּוֹנוֹת, קָלְבּוֹ'. Tosef. Shek. l. c. וק' אלו חייב שני ק' is bound to pay double the agio. Ib. מה עושין להם and what is done with those agios? Shek. I, 6 ק', a. קוֹלָבְנִי Y. ed. (Mish. ed. קלבו'; Bab. ed. קולבנ').

קוֹלְבִין m. sing. a. pl. (κολόβιον) *a tunic without* or *with short sleeves.* Y. Kil. IX, 32[d] top קובלין (corr. acc.), v. בַּלְמַטְרִיקִין. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. מעטפות, Is. III, 22), v. מַעֲפָרָא. Y. ib. XVI, 15[d] (among the garments permitted to be saved from fire on the Sabbath) ק׳ של פשתן a linen tunic; Bab. ib. 120[a] קלבוס (Ms. M. קנבוס; corr. acc.).

קָלְבָּן, קוֹלְבָּן, קִיל׳, m. (denom. of קוֹלָב II) *one whose legs are axe-shaped, club-footed.* Sifra Emor, ch. II, Par. 3; Tosef. Bekh. V, 9; Bekh. 45[a] תקי׳.

קוֹלְבָּנוֹת, קוֹלְבָּן, v. קוֹלְבּוֹן.

קולוטוס, read: קַרְלִיסְטוֹס q. v.

קוֹלוֹן pr. n. m. (Colonus) אבא ק׳ *Abba Kolon,* a legendary person connected with the foundation of Rome. Cant. R. to I, 6.

קוֹלוֹס m. (prob. a corrupt. of κολικός, sub. חולי; cmp. Syr. כאבא דקולון P. Sm. 1659) *colic.* Y. Sabb. XIV, 14[d]; Y. Ab. Zar. II, 40[d].

קולורית, v. קִרְפּוֹרִית.

קוֹלֵחַ, *pl.* קוֹלְחוֹת, v. קֶלַח.

קוֹלְחָא, v. קִלְחָא.

קוֹלְטָא, קוֹלְטָה, v. קִלְטָא.

קוֹלְיָא, קוֹ׳, m. (קְלִי II) *parched grain; flour made of parched grain.* Targ. Ez. XXVII, 17 (Ar. קִילְ׳; ed. Ven. I קִרְלוּפְיָא; some ed. קוֹלַיָּא *pl.*; ed. Lag. קלווירא; h. text פנג).—V. קָלִי.

קוֹלְיָא II, קָלְיָא m. (preced.) *ashes of an alkaline plant.* Erub. 28[b] מערבין בקול׳ Ms. M. (ed. בקל׳) you may use *ḳulia* for an ʿErub (v. עֵרוּב), expl. ק׳ בירקא דק׳ the plant from which ḳ. is won. Y. Sabb. IX, end, 12[b], v. קִרְמוֹלְיָא.

קוֹלְיָאס, v. קוֹלְיָס.

קולייונון, v. next w.

קָלְיָד׳, קוֹלְיָדִין m. pl. (קלי; cmp. קוֹלָא I) *curtained enclosures, canopies.* Cant. R. to VI, 4 (expl. עגלות צב, Num. VII, 3) דומות לק׳ (not נין ...) resembling canopies (v. אַסְקַפַּסְטִי); Num. R. s. 12 לקל׳; (Yalk. ib. 713 לקליעות; Pesik. Vayhi, p. 8[a] לקולקולין, Ar. לקולירנין).

קוֹלְיָס, קוֹלְיָאס, קוֹלְיָס m. (κολίας) *colias,* a *kind* of *tunny fish.* Tosef. Ḥull. III (IV), 27, v. אַקוּנָס. Makhsh. VI, 3 ק׳ האספנין (ed. Dehr. האספנן), v. אַסְפָּנִי; Tosef. Bets. II, 1 קולייס האיספון ed. Zuck. (ed. only קולים). Tanḥ. Ki Thissa 32 כק׳ חזה וכ׳ חיה משה Moses moved in the heavens like a colias (swimming in the water), until he arrived &c.

קוֹלִין m. pl. (v. קוֹלָא I) בֵּית ק׳ (= b. h. בית הכלא) *prison.* Cant. R. to VIII, 13.

קוֹלְיָס, v. קוֹלְיָס.

קוֹלִיס, v. מֵרְקוּלִיס.

קוֹלִירָא, v. קִרְפּוֹד.

קוֹלִית f. (v. קוֹלָא, a. קוֹלְתָא) [*something hollow and round,*] 1) *ball; globule.* T'bul Yom I, 1 ק׳ של מים המחולחלה (not שלמים) a hollow ball of water, *bubble, froth*; ib. 2 ק׳ של מים שאינה מחולחלה a solid water globule, *drop.*—2) *marrow-bone,* esp. *thigh-bone.* Tosef. Pes. VI, 10 מוח שבראש ושבק׳ the marrow in the head (brain) or in a bone; Pes. 84[b]. Tosef. Ohol. IV, 3 ק׳ המת וכ׳ if one makes a handle for a knife out of a marrow-bone of a human body. Tosef. Ukts. II, 5. Gen. R. s. 10; a. e.

קוֹלְמוֹז, v. קוֹלְמוֹס ch.

קוֹלְמוֹס m. (calamus) *reed, writing pen.* Sabb. 92[b] שנים ... בק׳ כותבין if two take hold ... of a pen and write; Tosef. ib. IX (X), 10; Sifra Vayikra, Ḥob., ch. IX, Par. 7. Sabb. I, 3 בקולמוסו; Y. ib. 3[b], v. לְבָנָה. Taan. 20[b] לפיכך זכה קנה ... ק׳ וכ׳ therefore (because of its yielding nature) the reed was privileged to supply the pen with which to write the Torah &c. Tanḥ. Ki Tbissa 37 עד שמשה נשתייר בק׳ וכ׳ ... when Moses wrote the Torah, something (of the fire-ink) was left in the pen, and he passed it over his head &c. Pes. 118[b] (ref. to Ps. LXVIII, 31) גער בחיה ... בק׳ אחד rebuke the beast (Rome) all of whose deeds are written down with the same pen (of tyranny); a. fr.—Ḥull. 30[b] שחיטה העשויה כק׳ a cut (of the animal's throat) shaped like the cut of a writing reed (slanting).—*Pl.* קוֹלְמוֹסִין, קוֹלְמוֹסִרִין. Y. Sabb. XII, 13[c] bot. כמין ק׳ חיוו עשויין the boards were cut like pens (thinner and slanting on top). Gen. R. s. 58, a. e. כמה ק׳ משתברין how many pens were broken &c., v. דִּיו׳. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 12 ק׳ חק metal pens (styluses; Kel. XII, 8 sing.). Sabb. 11[a] אם ירדיו ... ואנמים ק׳ וכ׳ if all seas were ink, and all reeds pens &c.; Ab. d'R. N. ch. XXV קְלָמוֹסִים (ed. Schechter קול׳, Var. קוּלְמִסִּין).

קוֹלְמוֹסָא, קוֹלְמוֹס ch. same. Targ. Jud. V, 14. Targ. Job XIX, 24 (Ms. קולמוז). Targ. II Esth. III, 9; a. e.—Gitt. 6[a] top, v. קַן.—*Pl.* constr. קוֹלְמֵסֵי, v. מַזְרָא.

קוֹלְמְסִיא, ק׳ מסיא, v. מִזְרָא.

קוֹלְמְרִית, Pesik. B'shall., p. 87[a] Ms. O. a. Ar., v. קְרוֹמִית.

קוֹלְמֵן, ק׳ מסיא, v. מַזְרָא.

קוֹלְמֵס־, v. קוֹלְמוֹס.

קוֹלָן I m. (κόλλα, accus.) *glue.* Pes. III, 1 ק׳ של סופרים the glue which the scribes use (to paste together strips of papyrus &c.), v. פִּירוּרָא. Ib. 42[b] ק׳ של רצענין the leather-workers' paste.

קוֹלָנִי II, קוֹלָנִי m. (denom. of קוֹל) *shouter,* esp. *night-guard, crier.*—*Pl.* קוֹלָנִין, קוֹלָנִין. Pesik. Vayhi, p. 66[b] ואח״כ

חבריא עליהם ק׳ כגון חצפרדעים and then the Lord brought shouters against them (like troops preparing an attack), that is the frogs; Yalk. Ex. 182; Pesik. R. s. 17 קָלָנִים; Tanḥ. Bo 4 קָלָאנִים (fr. Chald. קָלָא). Cant. R. to I, 12 תחתיל העמיד ... בקלאנים, v. בוקינוס; ib. העמיד עלידהם ק׳ וכ׳ (corr. acc.); Yalk. ib. 983 העמיד ... קלנים לעוררן he appointed criers over them to wake them up. Lev. R. s. 16 אילין צפריא ק׳ ... יבא הקול וכ׳ birds (for the leper's sacrifice, Lev. XIV, 4) are noise-makers; the Lord said, let the voice come and bring atonement for the sin of the voice (evil gossip); Yalk. ib. 559. Tanḥ. T'tsavveh 11 (play on מְרִים קָלוֹן, Prov. III, 35, with allusion to וירם תולעים, Ex. XVI, 20) הריחה קלאנין של תולעים וכ׳ a night watch of vermin (that keep people awake) went forth &c.; Y'lamd. to Ex. XXVIII quot. in Ar. קלנין; (Yalk. Prov. 935 דרו תולעים וכ׳).—*Fem.* קוֹלָנִית *a screaming woman.* Keth. VII, 6 אם הק׳ also a screamer (may be sent away without a dowry); Tosef. ib. VII, 7; (variously expl.) Keth. 72b; Y. ib. VII, 31b sq.—*Pl.* קוֹלָנִיּוֹת. Tanḥ. Naso 2 דרך ... לא ק׳ וכ׳ the daughters of Israel are not loud, nor walk with uplifted foot &c. (Tanḥ. ed. Bub. ib. 4 *sing.*).

קוֹלָס m. (קלס *to be round*; cmp. קוֹלָא, קוֹלִית &c.) 1) *cap, helmet.*—*Pl.* קוֹלָסִים, קוֹלָסִין, קוֹלָסוֹת. Gen. R. s. 99 אילו לובשי כובעים ואילו לובשי ק׳ Midr. Haggadol (communic. by S. Schechter; ed. קרסים, corr. acc.) they (the priests) wear turbans, and they (the Greek soldiers) wear helmets. Yalk. Deut. 885 הואיל והם יוצאין בקלוסין ... יוצא בקלוסין (corr. acc.) as they (the gentiles) go out with helmets, so will I &c.; Sifré Deut. 81 בחולסין (corr. acc.). Zeb. 88b קונאות של קולסות (Mus. s. v. קונאות; v. Rabb. D. S. a. l. note 5), v. קוֹנָאוֹת.—[Gen. R. s. 19 קולסין (Yalk. ib. 27 דקרסלוון) *girdles* tied around like a turban, v. קוּלַסְיָתָא.]—2) קוֹלְסֵי כרוב *cabbage-heads.* Ukts. I, 4 שרשי ק׳ הכרוב (ed. Dehr. קָלָסֵי אכרוב) cabbage stalks; (Maim.: the shoots under the head, which are thrown away). Y. Bets. V, 63a top. Tosef. Shebi. VII, 17 שורשי ק׳ חכ׳ וכ׳ cabbage stalks in the ground even if they are dried up.—V. קָלַס II.

קַלְּ, קוֹלָסָא, קוֹלַס ch. same, 1) *helmet.* Targ. I Sam. XVII, 5 (Rashi to Zeb. 88b קל׳); a. e.—*Pl.* קוּלְסִין, קוּלַסַיָּא, קַלֵּי. Targ. Ez. XXIII, 15 (h. text טבולים). Ib. 24. Targ. Jer. XLVI, 4; a. e.—*2) *cabbage-head;* trnsf. *one of repulsive appearance* (or perh. *blockhead*). Yeb. 118b דק׳ גברא וכ׳ when the husband is a cabbage-head, the wife requires no lentils for the pot, i. e. a woman is contented with any husband, in the poorest circumstances, rather than remain single; [Rashi: ק׳ *of a disreputable family*, v. קָלַס; Ar.: קַלָּסָא *a cabbage gardener*, v. נַפָּצָא]; Keth. 75a דקלסא (Rashi דקול׳).

קוּלְסִיתָא f. (preced.) 1) *turban, head-dress.* Y. Kidd. II, 62d דמטמרא לה תחות קלוסיתה דראשה (corr. acc.) she had hidden it (her blemish) under her head-dress.—2) *belt.* Y. Sebu. VI, 37a bot. דקוּלְסִיתָהּ ... והוות וכ׳ she had two Denars tied up between the folds of her belt.

קוּלָפָא m. (קְלַף) 1) *a peeled pole, lance.* Sabb. 63a (expl. אַלָּה) ק׳ (Ar. a. Ms. O. קופל).—2) [*peeled or scraped leather,*] *strap.* Ber. 58a יחבו ליה ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 5) they gave him the strap, i. e. gave him the privilege of inflicting punishment; Yalk. Ez. 362 קיל׳. Ber. l. c. מחויא ליה בקוּלָפָּיה דפרזלא וכ׳ Ms. M. (ed. בקולפא only) he struck him with his iron-pointed whip and killed him; Yalk. l. c. בקיל׳. Keth. 65a מחתח לה בק׳ דשירא she struck her with the strap of a chest (Ar. בק׳ דשיראי with a silken strap).—*Pl.* קוּלְפֵי. Ber. 56a תרין ק׳ בלעת thou shalt receive two lashes. Men. 7a; Arakh. 22a, v. בְּלַע. Snh. 110a; Pes. 119a, v. קוּפָלָא I.—3) *parchment,* v. קְלָפָא.

קוּלְקִין, v. קִילְקִי.

קוּלְקְלוֹן, v. קִילְקְפִין.

קוּלְקְלִין, v. קִילְקִי.

קוּלְקַלְתָּא, v. קִילְקָלְתָּא.

קוֹלָקָס m. *colcas, colocasia,* an edible root of the Egyptian bean (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). Y. Peah I, 16c bot. [read.] ק׳ כירק למעשרות וכ׳ colocasia is treated as greens (יֶרֶק) as regards tithes &c.; Y. Ned. VII, beg. 40b. Y. Pes. IV, 31a. Tosef. Maasr. III, 14; Maasr. V, 8 קִרְקָס (Bart. קוּרְקָס; Y. ed. קריקם, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 8); Y. ib. 52a bot. קריקם.

קוֹלְקָסִיָּה, קוֹלַקָסְיָא f. same. Y. Shebi. II, end, 34b עלי ק׳ (not קולקסיי) the leaves of colocasia; Y. Ned. VII, beg. 40b קלוקסיה. Ib. קלוקסיה.

קוֹלָר m. (collare) *collar,* (Roman) *prisoner's band or chain around the neck.* Y. Ned. IX, beg. 41b ק׳ ... הנודר על צווארו he who makes a vow is like one putting a collar around his neck. Ib. [read:] וראה ק׳ אחד ... לקוסטודיא it is as if a guard passed by (with prisoners), and some one seeing a collar vacant would put his head into it. Gitt. VI, 5 ק׳ וכ׳ היוצא בק׳ if one is led out in chains (a prisoner) and says, write ye a letter of divorce &c.; Y. ib. 48a bot. לא סוף דבר בק׳ של סכנה אלא אפי׳ בק׳ של ממון this refers not only to a prisoner in danger (to be tried for his life), but also to a prisoner to be tried for a money matter; שכל הק׳ וכ׳ for every prisoner is to be considered in danger of his life. Bab. ib. 65b חוח ק׳ יוצא בגיבא G'niba was taken prisoner; (Y. ib. l. c. למתקטלא אתאפק). Lam. R. introd. (R. Z'era) ק׳ מצוארו וכ׳ העביר he (King Hosea) removed the collar (of responsibility) from his neck, and put it on the neck of the people &c.; Yalk. Kings 236. Snh. 7b, a. e. ק׳ תלוי וכ׳ ... עשרה if ten men sit in court, the responsibility rests upon every one of them; a. fr.—*Pl.* קוֹלָרִין, קוֹלָרִים.—[Midr. Till. to Ps. X, 10 מפיל בקולרים, v. קָלַרוֹס.]—Y. Ber. VII, 11c (Daniel said,) בניו ... בק׳ וכ׳ His children are in chains (in the Babylonian exile), where is His strength (that we should say הגבור)? (Yoma 69b נכרים אחר מפלתו ... שבאו עמו בק׳ וכ׳ משתעבדים בבניו). Yalk. l. c. after the downfall of Sennacherib Ezekiah arose and freed all the people that had come with him in chains (the Egyptian prisoners) &c.; a. e.—Trnsf. *a chain of men, gang.* Yeb. 122a ק׳ של בני אדם וכ׳ a party of men travelling to Antiochia; Tosef. ib. XIV, 7 קוֹלָאר (Var. קולר).—*Pl.* as ab. Kidd. 72b ק׳ ק׳ Ar. (ed. only once ק׳), a Var. to צוורני (v. Rashi a. l.), v. צִוּוֹרְנָא.

קוֹלָרָא ch. same.—*Pl.* קוֹלָרִין, קוֹלָרֵי. Targ. Ez. XIX, 9 (perh. sing. = collarium). Targ. Y. II Num. XXI, 29 (ed. Amst. קוֹלַרְיָא = collaria).

קולריא, Lev. R. s. 16, some ed. קוליגר, v. קִרְפּוֹד.

קוֹלַרְיָא, v. קוֹלָרָא.

קולרית, v. קִרְפּוֹדִית.

קוֹלֶשָׁא m. (קָלַשׁ) *thinness, flat part,* opp. סוּמָכָא. Ḥull. 55[b] בקוֹלֶשָׁתֵיהּ on the flat part of the milt.

קוֹלָתָא f. (v. קוֹלָא II) *pitcher, jar.* Y. Ab. Zar. II, 41[d] top אִיתְגְּלִיַּית ק' דמיא a pitcher of water had been left uncovered; Y. Sabb. X, 3[d] top קלוחא (corr. acc.). Y. Ab. Zar. V, 44[d] הדא ק' וכ' (not קולא), v. שְׁתָם. Lev. R. s. 33 (play on נבוח ככלבא נפיח כק' נצר וכ' (נְבוּכוֹ נְצַר bark like a dog, be blown up (distended) like a pitcher (כַּד), and chirp like a cricket; Cant. R. to II, 14. Pesik. Aḥăré, p. 176[b] קוֹלָתֵיהּ; Keth. 62[b] קוֹלָתֵךְ, a. e., v. מְלֵי. B. Mets. 84[b]; Snh. 103[a] [read:] באתר דמרי ביתא תלא זיניה תמן רעיא קוֹלָתֵיהּ (Var. quot. in Rashi קוֹהָתֵיהּ, v. קוּהָא; כולבא, or קולבא, קולבאי, a gloss for זיניה, or the reverse) where the master of the house hangs up his armor, the shepherd hangs up his pitcher (said of an unworthy successor of a distinguished man); Lev. R. s. 4; Koh. R. to III, 16, v. כּוֹלָב [where correct *pitcher* for *bag*]; a. e.—*Pl.* m. קוֹלָאֵי, קוֹלָתֵי. Esth. R. to I, 8 חמרא דק' wine from jars, opp. דוּדְקִין kept in leather bottles.

קולתא, Midr. Till. to Ps. XXII, read: קִילְתָא, v. קִילָא II, a. קוֹרָא II.

קוּם (b. h.) *to stand up, rise; to stand, exist.* Sifré Deut. 357 (ref. to Deut. XXXIV, 10) אבל באומות קָם וכ' but among the nations he (a prophet like Moses) has existed &c.; R. Hash. 21[b] בנביאים לא קם וכ' among the prophets never one arose like Moses, but among the rulers one did arise (Solomon). Tanḥ. B'shall. 16 . . . שכל הַקָּם כאילו קם וכ' whoever rises against Israel is considered as if he rose against the Sh'khinah. Ib. (ref. to Ex. XV, 7) כל הקמים לנגדך הרבית ... thou hast often shown thyself glorious over all that rose against thee; a. v. fr.—קוּם עֲשֵׂה rise and do, *a transgression of a prohibitive law which you must repair by an action,* v. נָתַק. Ḥull. XII, 4. Macc. 15[b], v. infra; a. fr.—V. קָיַם.

Pi. קַיֵּים 1) *to establish; to attest, identify.* Gitt. 2[b] אין עדים מצויין לְקַיְּמוֹ no witnesses are likely to be found to attest it (identify the signatures). Ib. 6[a] כולי עלמא בעינן לקיומו all agree that identifiation by witnesses is required. B. Mets. 7[a] צריך לקיימו ... מודה בשטר even if the debtor admits that he has written the note, the creditor must establish its identity (or else the debtor may maintain that the debt has been paid). Gitt. III, 4 וקִיְּמוּ את דבריו and they sustained his opinion. Keth. 20[a] אין מְקַיְּמִין ... אלא משטר a document can be identified only by comparison of the signatures with those on a document that had been disputed and declared valid in court. Ib. אין מקיימין ... משתי כתובות וכ' a document can be identified only by comparison of signatures with two marriage deeds or deeds of sale of two fields &c. Ned. 72[a] שמע וק' if he heard her vow and confirmed it. Y. R. Hash. I, 56[c] top קַיַּימְתִּיהָ כשחל וכ' I sustain that opinion for a case when &c.; a. fr.—Part. pass. מְקוּיָּם. B. Mets. l. c. במק' דברי וכ' if the document has been identified, all agree &c.; a. e.—2) *to fulfill, carry out, execute.* Yoma 28[b] ק' אברהם וכ' Abraham fulfilled the whole Law. Macc. l. c. ק' וכ' ... כל מצות in the case of a transgression of a prohibitive law for which reparation is commanded, if the transgressor fulfills the prescribed reparation, he is free (from legal punishment), but if he made the reparation impossible &c. Ib. ור"ש בן ל' קִיְּימוֹ ולא קִיְּימוֹ R. S. ben L. reads, if he makes reparation (he is free), and if he refuses, (he is punished); ib. 15[a] למאן דאמר ק' ולא ק' according to him who reads *kiyy'mo v'lo kiyy'mo* (punishment can be executed as soon as one refuses to make reparation, although reparation is not made impossible); Ḥull. 141[a]. Ab. IV, 9 . . . כל הַמְקַיֵּים לְקַיְּמָהּ מעושר he who maintains (studies and observes) the Law in poverty, shall finally maintain it in wealth. Sot. 13[a] sq. אמרו ק' זה כל וכ' they said, this one (Joseph in the coffin) has fulfilled what is written in this (the tablets in the ark of the covenant). Y. R. Hash. I, 57[b] top רצה מְקַיְּמָהּ if he so desires, he observes it (his own decree). Ber. 9[b] ק' בהם וכ' ... ועבדום the Lord fulfilled on them 'and they shall make them serve &c.' (Gen. XV, 14), but he did not fulfill on them &c.; a. v. fr.—מה אני מקיים וכ' how can I maintain the words &c., i. e. in what way can this Scriptural verse which seems to conflict with my opinion be interpreted? R. Hash. 21[b] אלא מה אני מקיים בקש וכ' and how do I interpret the verse *bikkesh* &c. (Koh. XII, 10)? Y. Kidd. I, 61[c] bot. מה מקיים ... בנים how does R. Elazar interpret *banim* &c. (Deut. XIV, 1)?; a. fr.—3) *to sustain, preserve alive, save.* Snh. IV, 5 כל המקיים כאילו ק' וכ' ... he who saves one life ... is considered ... as if he had preserved the whole world; B. Bath. 11[a]. Ab. V, 1 צדיקים שמקיימין את העולם וכ' the righteous who sustain the world which was created &c. Kil. V, 8 המקיים קוצים בכרם he who keeps (cultivates) thorns in a vineyard. Ib. דבר שכמוהו מקיימין a plant of the kind that people are wont to cultivate; a. e.—4) *to place (on the chafing stove).* Tosef. Sabb. III, 1 ואין מקיימין עליה וכ' (not לה) you must not place dishes on it, until it is swept or covered with ashes. Ib. 3; Y. ib. III, beg. 5[c]; a. e.

Hithpa. הִתְקַיֵּים, *Nithpa.* נִתְקַיֵּים 1) *to be established, identified.* Gitt. I, 3 יִתְקַיְּמוּ בדוחמיו let the genuineness of the document be established through its signers (the witnesses subscribed or through others identifying their signatures); a. fr.—2) *to be fulfilled, realized.* Macc. 24[b] עד שלא נִתְקַיְּמָה ... שלא תִתְקַיְּמוּ נבואתו וכ' as long as the prophecy of Uriah (Mic. III, 12) was not fulfilled, I was afraid lest Zechariah's prophecy (Zech. VIII, 4) fail to come true; עכשיו שנתקיימה ... מִתְקַיֶּמֶת now that Uriah's prophecy has been fulfilled, it is sure that Zechariah's will come true. Tosef. Snh. XI, 8; Y. ib. XI, 30[a] bot. וכולן נִתְקַיְּמוּ, v. מְהָה. Ber. 55[a] מקצתו מתקיים וכ' part of a dream may come true, but the whole of it will not. Midr. Till. to Ps. I, 3 מִתְקַיְּמוֹת are executed, v. עֲצָה II; a. fr.—3) *to be preserved; to last, endure.* Gitt. II, 3 בכל דבר שאינו מתקיים with any writing-ink which does not endure. Pes. 68[b]

אילמלא ... לא נתקיימו וכ' but for the Law, heaven and earth would not continue to exist. Taan. 7a מה ... מִתְקַיְּימִין וכ' as these three liquids can be preserved only in the lowest kind of vessels, so will the words of the Law stay with him only whose mind is lowly. Erub. 54a תלמודו מתק' בידו his learning will remain with him (in his memory). Shebi. VII, 2 מתק' בארץ plants the roots of which continue in the ground (perennials). Ab. IV, 11 כל כנסיה ... סופה להתקיים every union for a sacred purpose is destined to last. Ib. V, 17 כל מחלוקת ... סופה לחתק' a contest for a sacred purpose is bound to have an enduring effect; a. fr.—4) *to be maintained, be harmonised.* Mekh. Mishp. s. 20 כיצד יִתְקַיְּימוּ שני מקראות הללו how can these two verses be harmonised?; a. fr.

Hif. הֲקִים 1) *to put up, erect.* Ex. R. s. 52 בואו שנָקִים וכ' come, for we will put up the Tabernacle. Ib. ... שרתה והֵקִימוֹ the holy spirit came upon him, and he put it up. Tanḥ. P'ḳudé 11 אני כותב עליך שאתה הֲקֵימוֹתוֹ I will record about thee, that thou didst put it up; a. fr.—2) *to confirm* (*a woman's vow*). Ned. 67b אי ה' ה' if he (the father) has confirmed it, it stands confirmed (the betrothed cannot annul it). Ib. 69a יש שאלה בהָקֵם can a confirmation (by one of the two, the father or the husband) be reconsidered? (v. שְׁאֵלָה), v. הָקֵם; a. e.

Hof. הוּקַם כיון שה' חמשכן מיד *to be put up.* Tanḥ. l. c. כיון שה' חמשכן מיד וכ' as soon as the Tabernacle was erected, the Divine Presence came down &c. Tanḥ. Naso 23. Num. R. s. 12; a. fr.

קוּם ch. 1) same. Targ. Gen. XXII, 3. Targ. Lev. XXV, 30; a. v. fr.—Part. קָאֵים, apocop. קָאֵי (q. v.); קָיֵם, קָיֵם; f. קָיְימָא; *pl.* קָיְימִין; קָיְימָן, קָיְמוּ. Targ. Josh. IV, 10. Targ. O. Ex. XXVI, 15 (Y. קָיְמִין); a. v. fr.—B. Mets. 19a (expl. דיירתיקר) דא תהי למֵיקַם וכ' this is to stand and be, that when I die &c. B. Bath. 43b bot. ארעא היכא דקָיְימָא תֵּיקוּם let the land remain where it is (in the possession of the present incumbent). Gen. R. s. 65 בריך יקוּם לך may thy Creator stand by thee. Koh. R. to XI, 1 הירדי הוא גברא דקָם ליה עיגולידה here is (I am) the man whom his loaf of bread assisted (who was rewarded for throwing his bread into the sea). Y. Ab. Zar. II, 40c bot. וקָמוּן and they remained (in the trade), v. עָמַד I. Macc. 22b דקָיְימֵי מקמי וכ' who stand up before a scroll of the Law and do not stand up before a great man. Kidd. 33b קום מקמיה אביך stand up before thy father. Ib. קָאֵימְנָא מקמיה I should stand up before him. Ib.a מֵיקַם לא קָאֵי הירדור וכ' he stood not up before them (gentile old men), but he showed them honor. B. Mets. 7a ברשותיה קָיְימָא it is in his possession. Lev. R. s. 16 (ref. to Is. V, 19) נדע דמן הוא דקיימא וכ' that we know whose counsel will stand (prevail), ours or his; ib. לא ק' דידי וק' דלהון my counsel does not stand, shall theirs stand?; Yalk. Is. 266 הא קָמַת דידהון דידי לא now, theirs is carried out, and mine should not be?; Yalk. Lam. 1033, sq. (read עצא for על); Pesik. Vattom., p. 133a (corr. acc.). Y. Ter. I, 40b top בחרש אנן קָיְימִין we are standing at (are treating of) the case of a deaf mute. Y. Maasr. I, 51b, a. fr. נן קיימין (ב)מה (א) what are we treating of?; a. v. fr.—Yeb. 32a וקם ליה באשר לא יבנה וכ' (by giving *ḥălitsah* to one of his brother's widows) he has been declared one 'who does not build up his brother's house' (Deut. XXV, 9), and the Law says, when one has once refused 'to build', one must not 'build' again (marry another of his brother's widows); ib. 44a.—Shebu. 26a כי חוו קיימי מקמיה דרב (Ms. F. מפטרי) when they were out of Rab's sight, opp. כי אתו לקמיה.—ק' על, also ק' ב־ (cmp. עמד) *a) to ascertain.* Ab. Zar. 35b ליכא למֵיקַם עלה דמילתא it cannot be ascertained; a. e.—B. Mets. 19a במילתא ... קָמוּ the Rabbis ascertained the case, v. קוּם. Yeb. 31a; a. fr.—*b) to bargain for.* Gen. R. s. 11 קיימין עילויה ... אנא myself and a certain Jew were bargaining for it (the fish); a. e.—קם ליה בדרבה מיניה, v. קוּם.—תֵּירְקוּ, נֵירְקוּ = נֵירְקוּם תֵּירְקוּם. B. Kam. 96a תקנתא לעכ"ום נ' ונעביד shall we get up and make rules for the benefit of gentile (robbers)? Zeb. 17a כל חדא וחדא ת' בדוכתה (not בדוכתיה; Ms. M. תיקום) let each verse stand in its own place, i. e. you can draw no analogies between them.—Esp. תירקו let it stand, i. e. *the question remains undecided.* B. Kam. l. c. Ḥull. 46a; a. fr.—2) (v. עָמַד) *to curdle.* Ab. Zar. 35b נישקול מיניה קלי ונֵירְקוּם (prob. to be read ונוֹקְרִים) let one take a little of it and curdle it. Ib. קיימי, v. נָסִיךְ.—3) *to cause to stand* (v. קוּם).—Inf. מֵירְקָמָא, מִירְקָמָה, v. *Af.*

Af. אוֹקֵי, אוֹקִים, אָקִים 1) *to put up, erect; to appoint, place; to maintain.* Targ. O. Ex. XL, 2 תָּקִים (ed. Berl. a. Y. תְּקִים). Ib. 18 ואָקִים (ed. Berl. ואָקִים a. ואָקִים). Targ. O. Deut. XXV, 7 לאָקְמָא ed. Berl. (oth. ed. לַאֲקָא; Y. לְמֵיקָמָא). Targ. Ps. LXXVIII, 13. Targ. Prov. XXIX, 4; a. fr.—B. Mets. 39b לינוקא ... מוֹקְמִינַן we (the court) appoint a guardian over it in behalf of the minor. Ib. מיגו דמוֹקִים ... מוקמינן וכ' since one appoints a guardian for the one-sixth portion, we may just as well appoint one for the other sixth. B. Bath. 33a בידיה ... אוֹקְמֵהּ R. H. placed it in his possession, i. e. decided that it belonged to him. Ib. 34a מוֹקְמִינַן לה בידיה we would place (or leave) it in his possession; a. v. fr.—Taan. 8a, a. fr. אמורא ... אוקים, v. אֲמוֹרָא.—Esp. *a) to put a case, to treat with reference to.* B. Bath. 44a ולוֹקְמֵהּ בגזלן why does he not put the case as treating of a robber?; ולוקמה ביורש let him say, it refers to the case of an heir!; a. fr.—*b) to let stand, place, leave* (*under the presumption*). Keth. 12b, a. e. אוקי ממונא בחזקת מריה leave the money where it is, on the presumption that it belongs to its present owner, i. e. possession has the benefit of the doubt. Ib. אוֹקְמֵהּ אחזקה leave the woman in her ascertained condition (v. חֲזָקָה), i. e. consider her as having married as a virgin. Yeb. 31a אוקי תרי לחדי תרי ואשה אוקמה אחזקה leave the two witnesses (on the one side) against the two witnesses (on the other side), and leave the woman &c.; a. fr.—*c) to establish, prove.* Num. R. s. 6, end ורבנן מוֹקְמִין מהאי קרא and the Rabbis prove from this verse, that as atonement takes place in day-time, so &c.; a. e.—*d)* א' טבאות [*to place right*] *to guarantee, secure.* Y. Gitt. I, end, 43d אנן בעי תְּקִימִינַן ט' (not טבאת) we want thee to secure us (against an eventual loss of the money which thou art collecting from us for our creditors); בהתוא דלא יכיל למֵיקְמָה גרמיה ט' in the case of one who has no opportunity to secure himself (who cannot get a collector to take the risk), ברם התוא דיכיל למיקמה וכ' but if he finds a collector to take the risk, he may take it away from the one and give it to the other; Y. Kidd. III, 64a.—

2) (v. עָמַד) *to make consistent, curdle.* Ab. Zar. 35ª [read:] כיון דאוקמיה איסורא הוא דקא מוקים ליה וכ׳ (v. Ms. M. in Rabb. D. S. a. l., a. note) since it had the effect of curdling the milk, it is the forbidden matter that gave it substance, and therefore it (that forbidden substance) is to be considered as if it were there in its natural state. Ib.ᵇ, v. supra.

Ittaf. אִתְּקַם, אִתְּתַקַם *to put up; to be placed.* Targ. Ex. XL, 17. Targ. Lev. XVI, 10; a. e.

Polel קוֹמֵם *to put up, erect.* Targ. Is. XLIV, 26; a. e.

Pa. קַיֵּם, קַיֵּים 1) as preced. *Pi., to establish, confirm, fulfill* &c. Targ. O. Deut. XXXII, 8 (Y. *Af.*). Targ. Num. XXX, 14. Targ. Is. l. c. Targ. Ps. CXIX, 106; a. fr.—Ned. 70ª דהא קַיֵּימְתָּ לנדרה היום (not קיימי, v. Rashi) for he has confirmed the vow to-day. Ib. (h. form) כיון דקַיֵּימוֹ קַיֵּימוֹ since he once confirmed it, it remains confirmed. Keth. 19ª זילו קַיֵּימוּ שטרייכו go and get evidence for the identification of your documents, and then come to court. Y. Gitt. I, end, 43ᵈ קַיֵּימְתְּיה מדאמר וכ׳ thou canst substantiate thy opinion by referring to what R. . . . said. Pesik. Haʿomer, p. 72ᵇ לְמִקַיְּימָא לכון וכ׳ in order to fulfill on you the prophecy (Deut. XXXIII, 29) &c.; Yalk. Lev. 643; Pesik. R. s. 18. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ קַיֵּים ואנא יכיל ואנא and I can ascertain it (by experiment); a. v. fr.—Part. pass. מְקַיַּים. Ber. 55ª לא חלמא טבא מקי׳ וכ׳ (Ms. F. מתקיים) neither a good dream comes true entirely, nor a bad dream &c.—2) (v. קָיַם) *to swear, vow.* Targ. Num. XXX, 3. Targ. Gen. XXVIII, 20. Targ. O. Lev. V, 4; a. e.

Ithpa. אִתְקַיַּים as preced. *Hithpa.* Targ. Num. XIV, 38. Targ. Ez. XXXIII, 12; a. fr.—Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ [read:] תִּתְקַיַּים לכון נפשיכון בחדין יומכון היך דקַיַּימְתּוּן וכ׳ may your life be restored on that day of yours (when your time comes), as you have restored my life on this day. Erub. 54ª כי היכי דתתקיים בידך וחוריך חזיר (not ביך, v. Rabb. D. S. a. l.) in order that it (thy learning) may be preserved in thy possession, and thou mayest live long; a. e.

קוֹם m. (v. preced. *Pe.* 2, a. *Af.* 2) *curdled milk, curd*; [Maim. *whey*]. Ned. VI, 5. Ib. 52ᵇ. Y. ib. VI, 39ᵈ top מהו בק׳ חלבא מקטרא what is *ḳom?* 'Bound milk.'

קוֹמֵי, v. קוֹמֵי.

קוֹמָא I ch. = h. קוֹם. Ned. 52ᵇ ולק׳ . . . באתרא דרבנן ק׳ at the place of the Rabbis (that allow curd to him who vowed abstinence from milk) they call milk *ḥelba* and curd *ḳoma* (without any additional qualification) לק׳ . . . באתרא at R. Jose's place they call curd also the *ḳoma* of milk; (Y. ib. VI, 39ᵈ top שם אביו קרוי עלית it is designated by its origin).

קוֹמָא II f., *pl.* קוֹמִין, v. קוֹמְתָא.

קוֹמָא III m. = קוֹמֵיס. Ab. Zar. 11ª.

קוּמָא m. = h. קוּמוֹס. Gitt. 19ª, v. קוּמוֹס; Sabb. 104ᵇ. Ib. 110ª אלכסנדרי׳ ק׳ Alexandrian gum (of the Spina Aegyptia, v. Löw, Pfl., p. 197).

קוֹמָה f. (b. h.; קוּם) *height, stature, man's height.* Esth. R. to I, 6 מלא ק׳ וכ׳ space for the whole length of a human body &c., v. פֵּרוֹת. Gen. R. s. 12; Num. R. s. 13 (among the seven things that were taken away from Adam) זיוו וחזיוו וקוֹמָתוֹ his beauty, his life's length, and his high stature (which was diminished). Ib. של מיוות ק׳, v. מִיּוֹת. Bekh. 45ᵇ, a. fr. בעלי ק׳ men of high stature. B. Kam. 60ª, v. קוֹמָה; a. fr.—זקופה ק׳, v. זָקַף. [Gen. R. s. 53 קומתו של אברהם, v. קוֹמָה.]—*Pl.* קוֹמוֹת. Snh. VI, 4 שתי ק׳ the height of two men.

קוּמוֹס m. (cmp. κόμμι, cummis) *gum, resin,* esp. *ink prepared with gum* (v. Sm. Ant. s. v. Atramentum, a. Löw, Pfl., p. 197). Gitt. II, 3, expl. ib. 19ª קומא. Sabb. XII, 4; ib. 104ᵇ. Num. R. s. 9 אין כותבין לא בק׳ וכ׳ you must not write (the oath of the suspected woman, סוֹטָה) with gummed ink &c.; Sot. II, 4; Sifré Num. 16 בקימוס. Meg. II, 2; a. e.—Tosef. Mikv. VI (VII), 16 המור והק׳ (Var. והקיפוץ) myrrh or (acacia) gum. Koh. R. to VI, 1; IX, 13 ק׳ במור putting gum in myrrh (for adulteration); Sifra Vayikra, Ḥobah, Par. 12, ch. XXII קימוס; Yalk. Lev. 479; Tosef. B. Bath. V, 6 קְמוּץ.

קומוס *comes*, v. קוֹמֵיס.

קוֹמָט m. (קָמַט) 1) *fold, wrinkle,* a *folded part of the body* as *arm-pit* &c. (cmp. סְחִי). Nidd. 42ᵇ שרץ בקומטו if a person holds a creeping (unclean) thing in a fold of his body. Ib. 43ª; a. e.—*Pl.* קוֹמָטִים. Tosef. Neg. I, 8 מפשטין את קומטיו you must straighten out its creases.—V. קָמַט.—2) (cmp. קוֹמְצָא II) *pit,* esp. *the pupil of the eye.* Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. IX שבשחור ירושלם ק׳ the 'pit' in the black of the eye (iris) is typical of Jerusalem; פרצוף שבק׳ וכ׳ the image in the pupil is typical of the Temple.

קומטומריסין, קומטומוריסין, קומטומוריסון, a corrupt. for קוֹמְטָרוֹבִירְסִין m. pl. (controversiae) *controversies, arguments.* Yalk. Ps. 680 (ref. to חגרשו עצמותיכם, Is. XLI, 21) של בני עשו ק׳ the pleas of the sons of Esau; והם אומרים מי עושה ק׳ של ישראל וכ׳ and they will say, who will make up the pleas for Israel? Said the Lord, I will (ref. to תעצמות, Ps. LXVIII, 36); Midr. Till. to Ps. XX (defective version; ed. Bub. קוומוטמי).

קומטון, Sabb. 145ᵇ Rashi, v. קוֹמֵיס.

קומטיטון, read: קוֹמִיסָטוֹן m. (comessatum, κομεσσᾶτον S.; cmp. אֲפִרְקוֹמָן) (*comissatio,*) *the aftermeal entertainment consisting of an open door reception,* at which food and drink are served (v. Sm. Ant. s. v. Comissatio). Esth. R. to I, 5 כברית ק׳ היה וכ׳ . . . הדא שושן that (entertainment at) Susa was like the house of a comissatio, food and drink being served there.

קוּמְטְרָא, v. קַמְטְרָא.

קוֹמֵי m. pl. constr. (contr. of קֳדָם) prep. *before, in the presence of, prior to.* Targ. Ps. L, 21 קוֹמָךְ Ms. (ed. קדמך). Ib. LVII, 7 קוֹמַיי Ms. (ed. קדמי). Ib. LXIX, 23 קוֹמֵיהוֹן Ms. (ed. קדמי); a. fr.—Y. Meg. I, 72ª top ר׳ זירא בעי קומי וכ׳ R. Z. asked in the presence of &c. Y. Bets. III, 62ª top קוֹמֵיהּ דר׳ (not ר׳) before R. H. the elder. Ib. II, 62ᶜ top עבר ק׳ סדרא passed before the school house. Ib. bot. נפלת . . . קוֹמֵיהוֹן the lamp fell down in their presence; a. fr.—V. קָמַי, קֳמָא.

קוֹמִי I f. (κόμη) *hair*, esp. *the gentile fashion of cutting and wearing the hair*; ק' ספר *to trim the front of the hair* like a fringe on the forehead (capronæ), and let the curls hang down on the temples (antiæ; v. Sm. Ant. s. v. Coma). Sifra Aḥăré, Par. 9, ch. XIII (ref. to Lev. XVIII, 3) שלא תגדל ציצית ושלא תספור ק' שפה (not ק' שפה, v. Rabad) that thou grow no side-locks and trim not the front. B. Kam. 83ª המספר ק' וכ' he who cuts the *coma* transgresses the law forbidding the ways of the Amorite. Ib. התירו לו לספר ק' וכ' ... אבטולים they allowed A. b. R. to wear his hair in Roman fashion, because he associated with government people; a. e.

קוֹמִי* II f. = קוֹמָה. Lev. R. s. 4 כיון שצומד על ק' שלו ויוצא וכ' when the youth has reached his full growth and goes out for business.

קומיא, Pirké d'R. El. ch. XIII, v. קוֹזְמִין.

קומיטיטון, read: קוֹמִיטָטוֹן m. (comitatus) *imperial court*. Targ. Y. II Num. XII, 7 [read:] בכל ק' דידי הימן הוא (לְבָלָא ריש לבלרין ק') he is most trusted in my whole court.

קומיס, Pirké d'R. El. ch. XIII, v. קוֹזְמִין.

קוֹמִיס m. (comes) *attendant of magistrates*, esp. *Comes, a member of the imperial cabinet* (v. Sm. Ant. s. v.). Y. Ber. IX, 13ª העמידו ק' על תיסבריות שלו (not קומוס) he made him superintendent of his treasures (Comes largitionum privatarum); Cant. R. to II, 5 קומסין תסברין (corr. acc.); Y. Snh. XI, 30ᵇ bot. ק' תיסווריין על בית המקדש chief treasurer of the Temple (Comes largitionum sacrarum). Ex. R. s. 37 עשה ... למשה ק' וכ' the Lord made Moses superintendent of the palace (Comes palatii) &c. (ref. to Num. XII, 7; cmp. קומיטיטון). Num. R. s. 15, v. סַרְדִּיוֹט; Tanḥ. Bha'ălˊ., ed. Bub. 20 קנמוס (corr. acc.). Koh. R. to IX, 11 אתמול עבד ק' קלטור וכ' yesterday he (Moses) was made Comes Calator (officer arranging the king's receptions) in Pharaoh's palace, and to-day—'call him that he may eat bread' (Ex. II, 20); Yalk. ib. 989 קמסקלתור (corr. acc.). Lev. R. s. 5, v. אירספיסריאון; Yalk. Is. 291 קומוס ואירפרכום בירושלם. Lev. R. s. 28 [read:] מאן דעבד ק' פריבטון ... ק' קלטור וכ' he who used to appoint the Comes Privatarum (v. supra), he who used to appoint the Comes Calator &c., v. מָגִיסְטֵיר; Esth. R. to VI, 10 דומין פנטון וכ' (corr. acc.); Pesik. R. s. 18 מיעביד קומספנטון קומסקרטור (corr. acc.). Esth. R. to I, 12, v. אֲסַטַבְלָאטָא; a. e.—*Pl.* (comites) קוֹמִיטִין. Sabb. 145ᵇ [read:] חגמון וק' ובעלי זמורה (ed. וקמטון ובעל, Rashi וקומטון, Ms. M. וקומטרי; v. Rabb. D. S. a. l. note) a general with his Comites and Centuriones.

קוֹמַנְטָרִיסִין m. pl. (*pl.* of κομμενταρήσιος, S. = commentariensis) *those having charge of public records*, esp. *registrars of prisoners, jailers* (v. Sm. Ant. s. v. Commentarius). Gitt. 28ᵇ מק' של נכרים וכ' if one heard from gentile jailers, 'such and such a man is dead', 'such and such a man has been put to death', you cannot allow his wife to marry again; Y. Yeb. XVI, 15ᵈ מקמנטריסי המלך from the (Roman) king's jailers.

קוֹמְנִיטָא f. (קמן; cmp. Syr. קמל, a. קומלא mucor panis, P. Sm. 3647) *mould*. Pes. 42ª, v. אוּמָא.

קוּמְפוֹן, v. קַמְפוֹן.

קוֹמְפְּרוֹמִיסִין m. pl. (*pl.* of compromissum) 1) *agreement between parties to submit to arbitration*. Y. M. Kat. III, 82ª bot., expl. שטרי ברורין, v. בֵּרוּר.—2) (v. Harper's Lat. Dict. s. v. Compromitto) *reciprocal promises*. Lev. R. s. 6 קופרמסאות נתנו וכ' (read: קוֹמְפְּרוֹמִיסָאוֹת) they made promises to each other, that he would never disown them, nor they him.

קֹמֶץ, קוֹמֶץ m. (b. h.; קָמַץ) *bending the three middle fingers over the hollow of the hand*; (with מלא, or sub. מלא) *grab, handful*, contrad. to חוֹפֶן. Ber. 3ᵇ אין הק' משביע ק' עפר וכ' one grab cannot satisfy a lion. Gen. R. s. 20 אין בה ק' וכ' is not the handful of dust of the ground of which thou hast been made, booty in thy possession (which thou must give back to the earth)? Ib. s. 90 אין בה ק' there would not be a handful for each person; Yalk. ib. 148 ארנן מספיקין מק' ק'; a. e.—Esp. *the handful of the meal offering which the priest takes to be put on the altar* (Lev. VI, 8). Men. III, 2 נתערב קומצה בק' וכ' if the handful of one meal offering became mixed up with that of another meal offering. Ib. 3 ק' שנתערב וכ' if a *ḳomets* became mixed up with a meal offering from which no *ḳomets* was yet taken. Y. Shek. VI, end, 50ᵇ בקמצו של כהן measured by the officiating priest's handful; בק' של בעלים by the owner's handful. Koh. R. to IV, 6 חביב עלי מלא קמצו של עני וכ' the handful of the poor man's offering is more precious to me than the fistfuls of the high priest's frankincense; a. fr.—*Pl.* קְמָצִים, קְמָצִין, קוּמְצִין. Gen. R. s. 5 חפנו ק' שמונה ... Moses' one fistful contained eight ordinary handfuls. Y. Shek. l. c. (ed. Zyt. קומצין); a. fr.

קָמְצָא, קוֹ', קוּמְצָא I ch. same. Targ. Lev. II, 2; a. fr.—Meg. 16ª מירתי מלי קוּמְצֵירָה וכ' offered a handful of flour and was forgiven. Lev. R. s. 34 בנו קָמְצֵירָה ... ירהבין they put six Denars in his bent hand; a. e.—*Pl.* קוּמְצִין, קוּמְצֵי. Targ. Y. Gen. XLI, 47.—Meg. l. c. אתא מלי ק' וכ' your handfuls (of offerings) have come to counteract my ten thousand talents of silver.

קָמְצָא, קוּמְצָא II c. (= גּוּמְצָא, כּוּמְצָא) *pit*. Targ. II Sam. XVIII, 17.—Esp. *the pit in which grain is kept in years of plenty*, when the granaries are overflowing. Gen. R. s. 90 (expl. לקמצים, Gen. XLI, 47) מקומצא לריחיא (ed. מיקוצין, מן קוצא, corr. acc.) from the pit they carried the grain to the mill (leaving the granaries untouched); Yalk. ib. 148 מקמצא.—*Pl.* f. קָמְצָתָא. Ib. ורבנן אמרי דק' ודלא דק' the Rabbis say, they carried to the mill grain which had been put in pits and such even as had not been put in pits; Gen. R. l. c.; [strike out דק' ובלא ק' after לריחיא].

קוּמְקָא, v. קוּמְקוּמָסָא.

קוּמְקָמִי, קוּמְקוּמָס, קוּמְקוּמוֹס, קוּמְקוּם m. (cucuma, κουκκούμιον, prob. of Semitic origin; the form

קוּנְדִּיטוֹן m. (conditum, κονδῖτον) 1) (sub. vinum) *spiced wine.* Y. Ter. VIII, 45ᶜ ק׳ תחד *had* (sharp) means spiced wine; Y. Ab. Zar. III, 41ᵃ top. Pesik. Baḥod., p. 102ᵇ מה ק׳ חזה וכ׳ (not טרן ...) as spiced wine contains wine, honey and pepper &c. Y. Yeb. X, 11ᵇ אנא משקי ליה ק׳ I shall give him spiced wine to drink; הא אזיל ק׳ the spiced wine (that was promised) is gone (forfeited). Y. Ber. II, 4ᵇ bot. Lam. R. to II, 12 קונט׳, קונט׳ (corr. acc.); a. e.—2) *spices to be put in wine* (prob. to be read: קוֹנְדִּיטִין *pl.*). Y. Bets. I, 60ᵈ מהו מישחוק ק׳ וכ׳ how about grinding spices for wine on the Holy Day? Ib. [read:] שחק מר ק׳ וכ׳ do you grind spices &c.? Y. Sabb. XIX, 16ᵈ bot.; a. e.

קוֹנְדִּילִין* m. pl. (κόνδυλος, condylus) [*joints of reeds,*] *writing reeds.* Gen. R. s. 1 Ar. s. v. מל 13 (missing in ed.).

קונדוס, v. קוֹנְדָּסָא, a. קוֹנְטוֹס.

קונדיקוס, v. קוֹרְדִּיקוֹס.

קונדיריקון, v. קוֹרְדִּיקִין.

קוֹנְדָּס, v. קוֹנְטוֹס.—[Bets. 34ᵃ; Yalk. Gen. 32, v. קִרְנָס, a. next w.]

קוֹנְדָּסָא* m. (a popular corrupt. of קורנסא, v. קִרְנָסָא) *artichokes.* Erub. 83ᵃ מודיא דק׳ (some ed. דקונדיס; ed. Pes. דקונריס; Ms. M. מוריא ק׳; ed. Sonc. קוניטרסא מוריא, Rashi מודיא ק׳; Yoḥăsin קנטרסא מוריא; v. Rabb. D. S. a. l. note) a modius for measuring artichokes, v. נָאוֹסָא. [Comment.; Ḳundasa, designation of a certain modius.]—*Pl.* קוּנְדָּסָיָא. Y. Shebi. IX, end, 39ᵃ, v. קִרְנָסָא.

קוֹנֶה m. (b. h.; קָנָה) 1) *purchaser,* v. קָנָה.—2) *owner, master; the Lord.* Num. R. s. 4 end כעבד לפני קונו like a slave before his master. Midr. Till. to Ps. XXII כבוד קוני my Master's honor. Snh. 81ᵇ bot. לו ולקונו ולמקנו (a curse) on him (euphem. for thee), thy Owner, and him that gave thee possession, v. קִרְיָא; a. e.—[Esth. R. introd. מינן של ק׳, read: ד״א ואין קונה.]—[Tosef. B. Kam. VII, 6 דבר אחר . . . להשתעבד לקוניו וכ׳ ed. Zuck., read as in oth. ed. דאמרי אינשי לא רצה להשתעבד לבניו יבוא וישתעבד לבנותיו.]

קוֹנָח *ḳonaḥ*, a substitute for קרבן (v. כִּינּוּי), used for a vow of abstinence or consecration. Ned. I, 2, a. e., v. קוֹנָם.

קוֹנְטָא (—κόντα) a termination of several Greek numerals, meaning *ten times*; v. אוֹגְדוֹיְרִיקוֹנְטָא.

קוֹנְטַבְּרָא m. pl. (*pl.* of contabrum) *standards* in the Roman army. Midr. Till. to Ps XLV אקלפרין טיונין ק׳ של מלך ed. Bub. (oth. ed. ריא ..., corr. acc.) ensigns carrying the royal standards.

קוֹנְטָס, קוֹנְטוֹס, (קוֹנְדָּס) m. (κοντός, contus) *pole, shaft of a pike; pike.* Erub. III, 3 (34ᵇ) בראש הק׳ Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. ד for ט; v. Rabb. D. S. a. l. note 10) on the top of a pole (which is stuck in the ground); Y. ib. 21ᵃ.

קוּמְקוּמְסָא cucumus is not recorded in Lat. Dict.) *kettle* (smaller than מיחם). Kel. III, 7 קומקום Mish. ed. (Talm. ed. קומקומוס; Maim. קומקומס). Ib. XIV, 1 קומקום (ed. Dehr. קומקמוס). Tosef. Mikv. VII (VIII), 1 קומקומים ed. Zuck. (corr. acc.; oth. ed. קומקום). Y. Pes. VI, 33ᵃ bot. כבבק׳ חזה אני יורד לו (not בק׳) I would meet him as if attacking him with a (boiling) kettle; מה חק׳ חזה וכ׳ as a kettle scalds and wounds and blackens (if thrown at a person), so would I &c.; Men. 109ᵇ אני מטרל עליו ק׳ וכ׳ I would throw a kettle of hot water at him. Y. Bets. II, 61ᶜ. Deut. R. s. 2; Yalk. Hos. 517 קוּמְקָמִין; a. fr.—*Pl.* קוּמְקוּמוֹ, קוּמְקוּמוֹסִין, קוּמְקָמִין. Sabb. 151ᵃ קומקמוסין Ms. M. (ed. קומקמין). Ab. Zar. 75ᵇ; Y. ib. V, end, 45ᵇ; Sifré Num. 158 קוּמְקָמָסִים; Tanḥ. Ḥuck. 2 קוּנְקוֹמוֹסִין (ed. Bub. קומקמסין).

קוּמְקָמוֹסָא, קוּמְקָמָא, קוּמְקוּמְסָא ch. same. B. Bath. 73ᵇ קומקומס (some ed. קומקמא, קומקומא, Ms. M. קוּקְמָא; v. Rabb. D. S. a. l. note). Tanḥ. Ḥuck. 2 ואע״ג דקומקמא לאו וכ׳ (corr. acc.; ed. Bub. קוקמסין, read מסא ...) although ordinarily men do not cook in a kettle; a. e.—*Pl.* קוּמְקוּמוֹסָיָא, קוּמְקָמִין, קוּמְקָמֵי. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (not סְיָא ...). Targ. II Esth. I, 7.

קוּמְקָמִין, קוּמְקָמוֹסָא, קוּמְקָמוֹס, קוּמְקָמָא, v. preced. wds.

קוּמְרָא, v. קָמוֹר.

קוּמְרוֹטוֹן, v. קַמְרוֹטוֹן.

קומרין, Sabb. 80ᵃ Ms. M. a. Ar., v. קַלְמָרִין.

קוֹמָא, קוֹמָתָא f. = h. קוֹמָה. Targ. Y. Lev. XXVI, 13 (not קו׳). Targ. II Esth. V, 1. Targ. Is. X, 33 (ed. Lag. קומה); a. e.—*Pl.* קוֹמִין. Y. B. Mets. IX, beg. 12ᵃ תרתין ק׳ double a man's height.

קוֹן or קִין (b. h.; cmp. כּוּן) *to arrange, order, plan* (applied to art, cmp. חָרַשׁ; to music, v. קִרְנָה).

Pol. קוֹנֵן *to arrange a song of lamentation* (*kinah*, cmp. קשר חספד, v. הֶסְפֵּד). Gitt. 58ᵃ עלה ק׳ ירמיהו וכ׳ on her account Jeremiah sang &c. Ib. ועלהן קינה וכ׳ (corr. acc.; v. En Ya'ăḳob). Lam. R. introd. (R. Naḥman) התחיל מְקוֹנֵן עליהם איכה ... Jeremiah began to sing Ekhah (Lam. I, 1) over them. Ib. (R. Pinḥas) מקונן עליכם . . . הרי קינות וכ׳ behold, Jeremiah will sing lamentations of seven alphabets (of) Ekhah over you. M. Kat. III, 9 אבל לא מְקוֹנְנוֹת but they (the lamenting women) must not sing dirges, v. קִינָה a. עִינּוּי I; a. fr.

קוֹנָאוֹת* m. pl. (*pl.* of κῶνος) *cones* or *peaks* of helmets, *crests.* Zeb. 88ᵇ כמין ק׳ של קולסות וכ׳ (v. קוֹלָס) in the shape of the cones of the helmets on children's heads.

קונבי, v. קוֹנְכִי.

קוֹנְבִיתָא f. (קָנַב) *snuffers.* Y. Yoma III, 41ᵃ (expl. נברשת).

קוֹנְדָּא (κονδο = κόντο—), v. מְכֵירִין.

Y. Taan. II, 66ᵃ top ותלירן בק' נגד וכ' and he suspended them (Nicanor's head and hands) on a pike put up in the sight of Jerusalem; Y. Meg. I, 70ᶜ bot.; a. e.—*Pl.* קוּנְטוֹסִים, קוּנְטוֹסִין, קוּנְטָסִ' (קוּנְהּ'). Succ. 4ᵇ נעץ ארבעה קונדיסין וכ' if one drove four poles in the ground and put the covering of a Succah on them; (Tosef. ib. I, 12 קורות ... העמיד). Pesik. Vayhi, p. 4ᵇ הית לי ... קינטיסין וכ' (corr. acc.) he might have taken four poles and spread &c.; Cant. R. to III, 11 קונדסין; Yalk. Ex. 370 קונדיסין. Num. R. s. 4 קונטיטון ... וצינורות וכ' (corr. acc.) large shafts with hooks on top; Ib. והיו מגביהין ... בק' וכ' and they lifted the curtain on the poles and unhooked it. Ib. בקונטיטון ... נושאים (some ed. בקונטיס'; corr. acc.) lifted it on poles. Pesik. R. s. 12 קבע ... קונדיסים וכ' he fixed four pikes in the ground &c.; Tanḥ. Ki Thetsé 9 קנטסין; Lam. R. to III, 64 קונדיס'; Yalk. Deut. 938.

קוּנְטִיטִין, קוּנְטִיטוֹן, v. preced.—Lam. R. to II, 12, read: קוּנְדִּיטוֹן.

קוּנְטָס, קוּנְטִיס, v. קוּנְטוֹס.

קוּנְטַסְרִין, v. קוּסְטִרְנָר.

קוּנְטָרָה, קוּנְטָרָא c. (קָטַר II, with anorg. נ) *knot, knotted web as of matting, sieves* &c.; *laces* or *ropes drawn transversely*. Y. Meg. III, 74ᵇ bot. (describing the arrangement of Esth. IX, 6-10, beginning with איש on one side, under which the names of the sons of Haman are arranged in a column, and with ואת on the other side, v. אָרִיחַ) [read:] שכן הוא שניץ ונחיץ כהדין קינטרה so that (in reading transversely) it appears laced and closely corded like transverse lacing (of a web); [Beth Jos. to Ṭur Or. Ḥayim 691 קנטרא, read: קרינטרא; Treat. Sof'rim XIII, 6, variously corrupted].—*Pl.* קוּנְטָרָן. Y. Sabb. VIII, 10ᶜ top דהדן דעבד ק' נפן וכ' (Or Zaru'a Sabb. 64 קוּשְׁרָן מנפן) he who makes (on the Sabbath) knotted (corded) webs, sieves, mats &c.

קוּנְטְרוֹנִין, קוּנְטְרוֹנָק', v. קוּדְרַנְטִיס.

קוּנְטְרוֹקוֹס, name of a Roman general, v. אגניטוס. Bekh. 5ᵃ (Rashi a. Tosaf. to Ḥull. 27ᵇ קונטריקון, Ms. Rashi קונטרקוס, ed. Sonc. קונטריקו, v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

קוּנְטְרִין, v. קַנְטִרִינָר.

קוּנְטָרִינִים m. pl. (corrupt. of קוּנְטָרִיוֹנִי, centuriones) *centurions, commanders of centuries*. Sifré Deut. 317 (play on בְּנֵי בְשָׁן, Deut. XXXII, 14) אלו ק' שמכישין מבין שיניהם (not שמכינין) that means the (Roman) centurions that cause striking from between their teeth (command attacks on unarmed people); Yalk. ib. 944 קוטרינין שמכישין וכ'.

קוּנְטְרִנְק, קוּנְטְרִיסִין, v. קוּדְרַנְטִיס.

קוּנְטְרָס, Yalk. Ps. 749, v. קַרְטִיס.

***קוֹנְיָא** f. (κονία) *powdered lime, plaster*; (in Talmud Babli:) *molten lead, glaze*. Zeb. 54ᵃ, v. מָיָה. Ab. Zar. 33ᵇ מאני דק' glazed vessels; Pes. 30ᵇ; Keth. 107ᵇ. Ḥull. 147ᵇ, v. צָצָא; a. e.

קוּנְיָא pr. n. m. *Kunia*. Tosef. Makhsh. III, 3 R. S. to Makhsh. VI, 2 (ed. Zuck. a. oth. קוּרְנָא).

קוֹנְיָה, v. קוֹנְיָיה.

קוֹנְיָן m. (קָנָא) *revengeful*. Gen. R. s. 42 אברם זה הוא ק' וכ' this man Abram is vindictive, and when I tell him that his brother's son was captured &c.; Yalk. ib. 72 קַנַּאי.

קוֹנְיָה f. (קָנָה) *possession, dear wife*. Midr. Till. to Ps. XXII, 20 קוֹנְיָיתָךְ עומדת וכ' thy dear wife stands without, and thou sittest within?; Yalk. ib. 687 קוֹנְעָתָךְ, v. קוֹנְעָה.

קוֹנְיִיתָא f. pl. *kunyatha*, a plant resembling colocasia. Y. Maasr. V, end, 52ᵃ.

קוֹנְכִי f. (κόγχη) 1) *mussel, shell, pearl oyster*; also *pearl*; 2) *a vessel for oil, unguents* &c. Y'lamd. to Num. VIII, 2, quot. in Ar. מנורה של ברזל ק' של נחושת an iron candlestick, a bronze bowl.—*Pl.* same (conchæ). Gen. R. s. 60 (expl. מגדנות, Gen. XXIV, 53) ק' Ar. (ed. קונבי) *pearls* (?); Yalk. ib. 109 קונפי.

קוֹנָם m. (v. קִרְבָּן) *ḳonam*, a substitute for קרבן (v. כִּינּוּי), used for a vow of abstinence and for the consecration of an object (v. קָדַשׁ *Hif.*). Ned. I, 2 האומר ק' קונח וכ' if one introduces a vow with the words *ḳonam, ḳonaḥ, ḳonas*, such words are substitutes for *ḳorban*. Ib. 4 if one says to his neighbor, ק' פי מדבר עמך ידי וכ' *ḳonam* (forbidden) be my mouth speaking to thee, my hand working for thee &c., he is bound by his vow. Ib. II, 1 ק' שאיני ישן וכ' (Bab. ed. 14ᵇ שאני) if a man says, *ḳ.* that I will not sleep ..., he is subject to the law of לא יחל (Num. XXX, 3). Y. ib. I, 36ᵈ bot. [read:] אמר לו השאילני קרדומך אמר ק' קורדום יש לי ק' נכסיי עלי שאין לזה קורדום ויש לו קורדום נכסיו אסורין if one says to a man, lend me thy axe, and he says, *ḳ.* be the axe I have, *ḳ.* be my property to me, that this man (I) has no axe, and he has an axe, his property is forbidden (consecrated); Tosef. ib. IV, 6 [add:] יש לו קרדום נכסיו אסורין (as ed. Friedl.); Bab. ib. 35ᵃ; a. fr.—*Pl.* קוֹנָמוֹת. Ib. אם ק' יש בהן מעילה the law concerning appropriation of sacred property (מְעִילָה) applies also to dedications introduced with *ḳonam*. Ib. 85ᵇ שאני ק' it is different with vows of abstinence; a. e.

קוֹנָמָא m. *oath, covenant*, v. קִינּוּמָא.

קוֹנָס m. (v. next w.) *ḳonas*, a substitute for קרבן (v. כִּינּוּי). Ned. I, 2, v. קוֹנָם. Y. ib. I, 37ᵃ top, v. next w.

קוֹנָסָה m. (v. קָנַס) *fine*. Y. Ned. I, 37ᵃ top דבר ... והא תנינן קונס ק' שמה if a word has a certain meaning in ordinary language and is also used for indicating *ḳorban* (consecration), does a man bind himself (when using it to introduce a vow)? (Answer) we have it in the Mishnah (I, 2, v. קוֹנָם) which makes *ḳonas* stand for a binding vow, and yet *ḳonas* has the meaning of (*ḳunsah*) *fine*.

קוסטברי', v. קוּסְטַנְר.

קוּסְטָה, *pl.* קוּסְטוֹת, v. קִרְסְטָה.

קוּסְטוֹדְיָא f. (custodia) *a guard.* Y. Ned. IX, beg. 41[b] קסטוריא (corr. acc.), v. קוֹלָר.

קוּסְטוֹר, v. קוּסְדוֹר.

קוּסְטַנָר, קוּסְטִינָר m. (quæstionarius) *torturer, executioner.* Pesik. Shub., p. 159[a]; Yalk. Ps. 854; Yalk. Prov. 961 end, v. פַּרְקוֹלָא. Y. Ber. IX, 13[a] נתזה החרב ... של קוסנתירו ... וקוסנתר נהרג (corr. acc.) the sword rebounded from Moses' neck against that of his executioner; ... and the executioner was killed; Midr. Till. to Ps. IV; Cant. R. to VII, 5 קוסנר, קסטנר (corr. acc.); Deut. R. s. 2; Yalk. Ex. 167 (not קסט'). Num. R. s. 1 (ref. to שאו את ראש, Num. I, 2) כאדם האומר לק' סב וכ' (some ed. לקיס, corr. acc.) as a man says to the executioner, take this man's head. Lev. R. s. 35 הושיב בו קוסטרינוס בשביל לשמרו (some ed. ום..., read קוסטנריוס) he appointed an executioner to be the governor of the place (disturbed by rebellious hordes); Yalk. ib. 670 קיסטינוס (corr. acc.); Cant. R. to VI, 11 כגון חק' כוסטריינים (corr. acc.). Midr. Till. to Ps. X, 10 שהיה מכה וכ' like the torturer that strikes and dislocates a rib and a vertebra at the same time; ed. Bub., a. Yalk. ib. 650 הקוסטור (corr. acc.).—*Pl.* קוּסְטַנָרִים, קוּסְטִינָרִין, ..., קוּסְטַנָר'. Pesik. R. s. 10 שמעו הק' ונטלודהו וכ' (some ed. קוסברי', corr. acc.) the executioners heard (the king's order), and they took him (his son) to cut his head off. Y'lamd. to Deut. I, 1, quot. in Ar. עשה ... ולק' פסחין he made Pharaoh deaf and the executioners lame (Ex. R. s. 1 סנקלירטין). Midr. Till. to Ps. VI האם והחזימה שני קוסטנרין של מות הן ed. Bub. (oth. ed. קוסטנרות) anger and wrath are death's two executioners. Ib. ק' רעים (not קוסטנד') cruel quæstionarii; Yalk. ib. 635 קונטסרין (corr. acc.); a. e.

קוּסְטַל m. (castellum) *castle.* Targ. Ps. LXI, 4 ed. Wil. (oth. ed. קושטא; Ar. קוּשְׁטָא, q. v.).

קוּסְטַנְטִינִי, קוּשְׁ', קוּסְטַנְטִינָא pr. n. pl. (abbrev. of Constantinopolis) *Constantinople* (Byzantium), the capital of the Lower Roman empire (frequ. identified with Rome-Edom). Targ. Ps. CVIII, 11 קושנ' דאדום (read קושטנ'; oth. ed. קריתא; ed. Wil. אדום only). Targ. Lam. IV, 21 קושט' קרתא דאדום ed. Lag. (oth. ed. ברתא דאדום; Var. קרתא דמחבניא בארע ארמניאה). Targ. Y. I Num. XXIV, 19; 24 קוס'.—Midr. Till. to Ps. IX ק' קוסטאנטינוס בנה Constantine built Constantinople; Yalk. ib. 642.

קוּסְטַאנְט', קוּסְטַנְטִינוּס, pr. n. m. (Constantinus) *Constantine,* Roman emperor, v. preced.

קוסטר, v. קוּסְדוֹר.

קוסטרינוס, קוסטרינום, קוסטנרות, v. קוּסְטַנָר.

קוּפְּי, pr. n. m., v. קוּפְּרִית.

קוּפְּי, v. next w.

קוּנְעָה f. (קנע; cmp. קָנָה) 1) *right of acquiring property, citizenship.* Gen. R. s. 32, beg. הַהֵיר קוּנְעָתוֹ ועשה וכ' untie (declare as forfeited) his (David's) citizenship and make him an outlaw (v. זִיטְרִיטוֹס); ib. s. 38 הסיר ק' (corr. acc.); Yalk. Ps. 631.—2) *possession, dear wife,* v. קוֹנְיָה.

קוּנְפּוֹן, v. קַמְפּוֹן.

קונפי, Yalk. Gen. 109, v. קוֹנְבִי.

קונרס, קונרוס, v. קִירְנָס.

קונשובריגין, Y'lamd. to Gen. XXXII, 7, quot. in Ar., a corruption, prob. for קִרְנְטוֹרִיוֹנִין (centuriones), v. קונטרינים; [Gen. R. s. 75 ראשי גייסות].

קוּנְתִיָּה pr. n. pl. *Kuntiah* (v. קָנָה). Y. Ned. X, 42[b] top גמליאל דיק' גמליל דק'; Y. M. Kat. II, 82[c] גמליאל דיק'.

קָנַס, *Pi.* קִנֵּס, v. קָנַץ.

קוֹס m. (קסס, cmp. כסס, a. קוץ) [*cutting,*] *a rough-edged cup.*—*Pl.* קוּסִּים or קוֹסִים. Kel. IV, 3 ק' הצידוניים Sidonian cups; Tosef. ib. B. Kam. III, 11 קיסום ed. Zuck. (corr. acc.).

קוֹסָא m. (preced.; cmp. קָצָה) *cut off corner, small remote place.* Taan. 24[a] דיורנא בק' רחיקא (דחיקא) Ms. M. 2 a. 'En Yaak. (ed. בקוסָטָא; Ms. M. 1 בדוכתא; Ag. Hatt. בקוצא, v. Rabb. D. S. a. l. note) I live in a remote (or poverty-stricken) place.—[Yalk. Koh. 973 קוסיא, read: קיסיא, v. קִיסָא.]

קָסְ', קוּסְדוֹר m. (quæstor) *quæstor, military adjutant, inquisitor* (v. Sm. Ant. s. v.). Sabb. 49[a] ראהו קוס' אחד וכ' Ms. M. (ed. קס'; Var. in Ar. קו', קו) a quæstor saw him (wearing T'fillin), and he fled before him; Yalk. Ps. 795. Tosef. Erub. VIII (V), 4 קצדור הבא לעיר וכ' ed. Zuck. (Var. קסדר) when a military quæstor (commissary) takes up his station in a town for thirty days; Y. ib. VI, 23[b] bot. תקוסטור. Yalk. Esth. 1049 ולא היית כק' וכ' (some ed. בקיס) and thou wast not even so much as a quæstor (worthy) to run before my father's chariot.

קַסְדוֹרִיוֹת, קוּסְדְּרִיוֹת f. pl. (denom. of preced.) *commission of inquiry.* Midr. Sam. ch. XXV (ref. to Ps. LI, 16) [read:] מדמו של אוריה שהיה דוד משלח ק' לאחריו לידע אם מפזר הוא דברים אילו לא היה מפזר דברים לא היה הורגו (save me) from punishment for Uriah's blood, for David had sent detectives after him to find out whether he would divulge the things (that had happened between him and David); if he had not done so, he (David) would not have had him killed; Yalk. Ps. 765 אם מחזיר הוא את דבריו אילו היה וכ' whether he would take back his words (his refusal to go home to his wife); had he done so &c.

קוּסְטָא m. (קסס), v. קוֹסָא.

קוּסְטַאנְטִין', v. קוּסְטַנְטִין'.

קוֹסִיטַרַפִּיזִין m. pl. (κοσσοτράπεζον, Du Cange I, 722) *parasites, toad-eaters.* Lam. R. to II, 22 (expl. מגורי, ib.; v. מָגִיר Ar. (combine בני אדם שהיו קוסי טר' חבאתם עלי, and insert שלי) men that were parasites at my table didst thou lead against me; (ed. corrupt.).

קוֹסֵם, v. קָסַם.

קוֹסָם, v. קִיסָּם.

קוֹסָם, v. קָסָם.

קוֹסְמָא, v. קָסַם II.

קוֹסָמָא, v. קִסָּמָא.

קוֹסְמִירְקוֹן, v. קוֹזְמִירְקוֹן.

קוֹסְנִי, v. קִינָּסָא.

קוֹסְתָּ, Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2, read with R. S. to Kel. VIII, 2 קוּפּוֹת, v. קוּפָּה.

קוֹעָא m. (cmp. נקע) *throat, gullet, windpipe.* Ab. Zar. 29ª (to one that entrusted himself to a gentile barber) יאי קוֹעָיךְ לזוגא thou hast a fine neck for the shears. Ḥull. 28ª; 53ᵇ, v. מַסְמֵס I. B. Kam. 117ª שמטירה לקוֹעֵירה מינירה tore his windpipe out of him (a colloquial expression for: forced him to give up the threatened information against his neighbor; differ. in Rashi). Ib. 55ª אריך קוּעירה (Ms. H. קַאֲק', emended קַעָק'; Ar. קַקַּרְה; v. Rabb. D. S. a. l. note 200) has a long neck, זוטר ק' a short neck. Ib. אלים קוּעירה (Ms. M. קאקרה) has a thick neck; קטין ק' slender neck. Ber. 49ª זקפירה . . . לקוּעירה וכ' (Ms. M. מחחירה . . . לצואר') R. Shesheth stretched his neck over me like a serpent (was angry). Yoma 87ª bot. מחירה בקוּעירה . . . בהדי דקא וקטלירה (not בקועירה) while he was splitting a head, a bone flew off and struck his throat (severing an artery), and killed him; a. e.—[Yalk. Gen. 111 קוּעי', v. מַקּוֹרָא.]

קַוְעַד, v. קוּוְעַד.

קוּף = נָקַף II, *to go around.*—Denom. תְּקוּפָּה.

קוֹף, קו״ף I *Ḳof*, the nineteenth letter of the alphabet. Maas. Sh. IV, 11 חמוצא כלי . . . ק' קרבן if you find a vessel on which *Ḳof* is written, it indicates that the contents are consecrated. Sabb. 104ª (in children's conversations) ק׳ קדוש ריי״ש רשע *Ḳof* intimates the Holy One, *Resh*, the wicked; דק' מריש . . . מ״ש why is the face of *Ḳof* turned away from *Resh* (why does *Resh* turn its back to *Ḳof*)? Ib. תגירה דק' the crownlet on the *Ḳof*; a. e.

קוֹף II m. (b. h.) *ape.* Kil. VIII, 6. Bekh. 8ª הפיל והק' והקרפוף וכ' the elephant, the ape, and the long-tailed ape (cercopithacos) give birth after three years of pregnancy. B. Bath. 58ª כק' בפני אדם as inferior in looks as the ape is to man. Yoma 29ᵇ כמו שסדרו הק' as if an ape had arranged it on the table (as an unconscious act). Tanḥ. P'ḳudé 3; a. e.—[Par. III, 5 בן הקוף, Mish. ed., v. קָנַף.]—*Pl.* קוֹפִים, קוֹפִין, קוֹפוֹת. B. Kam. 80ª; Tosef. ib. VIII, 17. Snh. 109ª נעשו ק' ורוחות וכ' were turned into apes, spirits, demons and night-demons. Gen. R. s. 23 (in the days of Enosh) כק' . . . נעשו men's faces were made to be ape-like. Koh. R. to VI, 11 (ref. to מרבים הבל, ib.) כגון מגדלי ק' וכ' as those who rear apes, cats &c.; a. e.

קוֹף, קוֹפָא I ch. same. Ned. 50ᵇ. B. Kam. 101ª וקאתי קוֹף וכ' and an ape came and dyed the (stolen) wool (with dye stolen from another person). Ib. כגון שצבע בהו קוֹפָא ed. he painted a (stolen) ape with the stolen paint (so that he improved nothing thereby); [oth. opin. קוּפָּא *basket;* Ms. M. קופה, v. Rabb. D. S. a. l. note 1].—*Pl.* קוֹפִין. Targ. I Kings X, 22; Targ. II Chr. IX, 21.

קוֹפָא II m. (קפף; cmp. Syr. קופא vectis, P. Sm. 3551) 1) *lever, carrying pole.* Targ. Y. Num. IV, 12 (h. text מוֹט). Targ. Y. II ib. XIII, 23 קוֹפָה.—2) (cmp. גֶּפֶן) *trunk, vine.* B. Mets. 109ᵇ ק' סבא פלגא (Ms. H. קַפָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) of the trunk of an old vine (that is cut down) the gardener gets an even share with the tenant. Ḥull. 110ª ק' סבא חוה Ar. (Ms. H. קי', v. Rabb. D. S. a. l. note 10; missing in ed.) it was an old trunk.—*Pl.* קוֹפָאֵי. B. Bath. 24ª בי ק' (Ms. F. קַפָּאֵי) between the trunks of vines.—3) *that which hangs on the carrying pole.* Ḥull. 111ª קניא בקופירה (Ar. בקַפָּרָה) the windpipe with all that hangs on it (lungs, heart &c.).

קוּפָּא I m. (קפף) = h. קוּפָּה, 1) *basket, tub.* B. Kam. 101ª, v. קוֹף ch.—*Pl.* קוּפַּיָּא, קוּפְּרִין. Y. Sabb. VII, 10ᶜ top, v. צְפַר II. Y. Pes. III, 29ᵈ sq. דלא מיחן ק' וכ' not to place the tubs with flour one on top of the other. Y. Ab. Zar. IV, end, 44ᵇ. Y. Ber. I, 2ᵈ bot. מטמר ביני ק' hidden among the baskets. Y. Gitt. VIII, end, 49ᵈ; Y. Nidd. II, end, 50ᵇ כמה ק' דעובדין וכ' how many basketfuls of cases came &c.—V. קוּפְּתָא.—2) *ball,* esp. דמחטא ק' *the head of a pin* or *needle, eye.* Ber. 55ᵇ; B. Mets. 38ᵇ, v. פִּרְלָא I. Ḥull. 48ᵇ אי ק' לבר וכ' if the head is directed outward . . ., if inward &c.; ib. 49ª; a. e.—3) *pinnacle.*—*Pl.* קוּפֵּי, v. קוּפָּרָא.

קוּפָּא II f. = כִּירָה, *arch, doorway.* Tosef. Erub. VII (V), 2, v. כִּירָה.

בֵּית ק', בֵּי ק', קוּפָּאֵי 1) pr. n. pl. *Be-Ḳuppaë.* Ber. 31ª, v. כִּירַי.—2) pr. n. gent. *Beth-Ḳuppaë.* Yeb. 15ᵇ משפחת ב' ק' מבן מקוּשש the family of Beth-Ḳuppaë (in Jerusalem) of Ben-M'ḳoshesh; Y. ib. I, 3ª bot. משפחת בית נקיפי מבית קוּשש.

קוּפַּד, v. קוּפְּדָא II.

קוֹפָּד m. (b. h. קִפּוֹד; קָפַד) *hedgehog.* Sabb. V, 4 (54ᵇ) עור הק' Y. ed. a. Ms. O. a. Ar. (ed. חקופר) the skin of a hedgehog (tied around the udder). Ib. 53ᵇ bot. עור של קופר Ms. M. (ed. only עור); Y. ib. V, end, 7ᶜ עור הקופד.

קוּפְּדָא I ch. same. Targ. Is. XXXIV, 15 (h. text קִפּוֹז).—*Pl.* קוּפְּדִין. Ib. XIV, 23 (ed. Wil. קוּפַּד). Ib. XXXIV, 11 ed. Lag. (oth. ed. קִפּוֹדִין). Targ. Zeph. II, 14.

קוּפְדָא II, קוּפַד m. (cmp. preced.) [*a ball*, cmp. אוּמְצָא,] *a piece of meat*, in gen. *meat*; [the Greek κοπάδιον is prob. an adaptation of our w.]. Y. Shek. V, end, 49[b] [read:] הא לך טרמיחה וזיל זבין ק' (Bab. ed. קופר; Ms. M. קופך בשר, read ד . . .; v. Rabb. D. S. a. l. note) here is the price for it, go and buy a piece of meat. Y. Ber. II, 5[c] bot. Y. Pes. VI, 33[c]. Y. Shebi. VI, end, 37[a] עבד ליה ק' he prepared a piece of meat for him. Y. Maas. Sh. II, 53[c] bot. קוּפְדָה שמינה a piece of fat meat. Gen. R. s. 19, beg. ק' צלי (some ed. קופר) a piece of roast. Ib. s. 63 (expl. כי צירד וכ', Gen. XXV, 28) קופרא טבא וכ' a good piece of meat—for his (Isaac's) mouth, a good cup of wine &c.; Yalk. ib. 110 קופרא; a. fr.—Ber. 44[b] על מיני ק' Ar. (ed. קופרא; Ms. M. על הקופרא) over all kinds of meat dishes.—*Pl.* קוּפְדָן, קוּפְדִין. Y. Shek. V, 49[a] bot. חמון קופדן look at these pieces of flesh (on his body)!; Lev. R. s. 34 קפדון (read: ין . . ., some ed. קפדן, oth. קפרן); Koh. R. to V, 13 קופדין (some ed. קופר). Y. Shebi. VIII, 38[a] מקטעתה ק' וכ' to cut it in pieces and sell it in the market.

קוּפְדָאי, v. קוּרְפְּדָאי.

קוּפְדָה, v. קוּפְדָא II.

קוּפְדָן, v. קַפְּדָן.

קוֹפָה, v. קוֹפָא II.

קוֹפֶה, v. קִיפָּא.

קוּפָּה f. (קפף, v. כְּפַף; cmp. כִּיפָּה) 1) *heap, pile.* Yoma 22[b] אלא אם כן ק' של שרצים וכ' unless a heap of reptiles hangs behind him, v. פַּרְנָס. Ber. 32[a], v. נָהַם; a. e.—2) *archway, vault*, v. כִּיפָּה.—3) (v. כְּפִיפָה) *basket, large vessel.* Y. Ber. I, 3[a] ק' מלאה וכ' a basket full of bones. Gen. R. s. 13 חבא קוּפָּתָךְ וכ' bring thy tub and measure (fill it); Y. Succ. I, 52[b] bot. Y. Sabb. X, 12[c] top ק' פרוצה a basket which is broken through (the contents of which protrude). Bab. ib. 91[b] קוּפַּת הרוכלין a spice-dealers' basket. Gitt. 67[a] ר' יוחנן . . . קופת הרוכלים R. Joh. ben Nuri is a spice-peddlars' basket (ready in all branches of learning); ר' . . . ק' של בשמים R. El. is a spice box; Ab. d'R. N. ch. XVIII; ib. ק' של הלכות a basket (or a pile) of laws (an erudite scholar). Keth. VI, 4 עשרה . . . החתן דינרין לק' וכ' the bridegroom must obligate himself to give his wife ten Denars for the *kuppah* for each Maneh (which she brings in), expl. ib. 66[b] ק' של בשמים for perfumes; a. v. fr.—Tosef. Kel. B. Bath. III, 7 קיפה (corr. acc.).—Esp. *kuppah*, the communal fund for dispensing sustenance to the poor every Friday, contrad. to תמחוי. B. Bath. 8[b]. Peah VIII, 7 לא ישול מן הק' must not take support from the *kuppah*; a. e.—*Pl.* קוּפּוֹת. Y. Ab. Zar. I, 39[d] הרה למוד ק' . . . והוציא עשר if one was in the habit of exhibiting five baskets with goods, and exhibited ten (on account of the gentile festival). Tosef. Maas. Sh. I, 10 אם הירו ק' if the dates are in baskets, opp. של פטליא in bales; a. fr.—Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 2 מעקה שבמגדל וחק' שבו R. S. to Kel. XVIII, 2 (ed. קוסת) the railing attached to a turret (spice-box) and the cupolas thereon (cmp. אֶקוּנְבִּי).

קוּפוֹן, v. קַמְפּוֹן.

קוּפְיָא m. (קפף or קוף) 1) *wall, parapet.* B. Bath. 73[a] רהיט אק' וכ' ran on the parapet of the wall of Maḥoza (Rashi: אקופי on the pinnacles).—2) *circuit*, trnsf. *indirectness, implication.* Yoma 50[b], v. קְבִירְעוּתָא; Zeb. 6[a]; 7[b], v. קְבָיָא; [Rashi fr. קְפָא *floating, unsettled condition.*]—[Ḥull. 111[a] בקופירה, v. קוֹפָא II.]

קוֹפִינָא m. (v. קוֹפָא II), ק' דמרא *the handle of a hoe*, contrad. to פדא blade; [oth. opin.: קוּפִּינָא (cmp. קוּפָּא I, 2) *that part of the hoe which contains the hole for the insertion of the handle, the blade*, v. פַּדָּא]. B. Kam. 27[b]. Gitt. 32[a]; Sabb. 102[b] שופתא בק' דמרא the pin which fastens the handle to the blade.

קוּפִּיס=next w.

קוּפִּיץ m. (ch. form) (קְפָץ; cmp. קְפִיץ, a. קֶפֶץ) [*curved cutting tool,*] *hatchet* or *bill* for chopping bones. Targ. Y. Deut. XXI, 4 (ed. Vien. קופיץ).—Bets. IV, 3 אין מבקעין . . . אלא בק' you must not split wood (on the Holy Day for immediate use) with an axe . . ., but only with the butcher's hatchet. Ib. III, 6 כנגד הק' by putting on the scale a hatchet (instead of the commercial weights); Y. ib. 62[a] bot. קופיס. Sot. IX, 5, v. עָרַם. Pes. 70[a] ק' קשורה וכ' (*fem.*) the hatchet tied to the slaughtering knife; a. fr.—Tosef. Bekh. I, 17 עורפו בקופץ וכ' (Var. בְּקֻפִּיץ) he breaks its neck with a hatchet from behind.

קוּפָּל* m. (v. קָפַל II) *peeled pole, lance.* Sabb. 63[a] Ar. a. Ms. O., v. קוֹלְפָא.

קוּפְלָא I m. (קָפַל I, cmp. כבל) *metal rim on bags, lock.*—*Pl.* קוּפְלֵי. Snh. 110[a] Ms. F. (Ar. s. v. קלר: גופלי, Var. ק'; ed. קילפי; Ms. M. קולפי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Pes. 119[a] Ms. M. (ed. קלירפא, Rashi קולפי), v. גֻּלְבָּא.

קוּפְלָא II (קָפַל II) *scraping off.* B. Bath. 4[b] Rashi, v. קִירְפּוּפָא, a. קִיפּוּלָא.

קוֹפְלָא, Y'lamd. to Lev. IX, quot. in Ar., v. קופלארגיא.

קוּפְלָאוֹת, v. קוּפַלְיוֹת.

קוֹפְלָארְגִיא, Y'lamd. to Lev. IX, quot. in Ar. ed. Koh. (oth. ed. קופלא רגיא) quid? [Koh. Ar. Compl. suggests κουφολογία *light talking.*]

קוּפַלְיוֹת, קוּפְלָאוֹת f. pl. (cmp. קוּפְלָא I, a. Arab. *kufl* sera, pessulus) 1) *bolts, padlock with chains.* Gen. R. s. 48, end לאחד שהיו בידו שתי ק' וכ' (some ed. קְפִי) like one who held in his hand two parts of a lock and took them to the smith &c. Tosef. Kel. B. Mets. II, 3 שרשרת . . . של ק' the chain of a padlock. Ex. R. s. 40, beg. קפי של תורה וכ' the lock which guards learning is fear of sin (ref. to Is. XXXIII, 6). Pesik. Aḥărê, p. 175[a]

[read:] רמ"ח ק' ... על רמ"ח איברים שהיו בו the Lord put 248 iron locks on his (Goliath's) 248 limbs; Yalk. Ps. 706; Yalk. Sam. 126; (Midr. Sam. ch. XXI כבלים).—2) (by adapt. of κεφαλίς) *wreaths around a column, capital.* Num. R. s. 10 מה העמודים ... ק' וכ' as columns have wreaths above and pedestals beneath &c. (Lev. R. s. 25 קיפלוס; Cant. R. to V, 15 קיפלורוסים; Tanh. B'har 1 כוהרת); v. קִיפָּלִיס.

קופנדר, קוֹפַנְדְּרִיָא, v. קְפַנְדְּרִיָא.

קוֹפָנָה m. (cmp. קוֹפָא II, a. קוֹפִינָא) *bent stick, flail.* Y. Sabb. VII, 10[a] bot. [read:] החן דעביד כיתנייא בק' וכ' he that works flax stalks with a flail (on the Sabbath) commits the offense of threshing.

קוֹפְסָא *f.* (capsa) *box* for books &c. Targ. Y. Deut. XXXI, 26.—Kel. XVI, 7 כסוי של ק' (ed. Dehr. קפצה) the lid of a box. Men. 41[a] כלי ק' (Maim. to Kel. l. c. ed. Dehr. קופצא) garments in a box; Yalk. Deut. 933 קוֹפְסִין (*pl.*). Midr. Till. to Ps. XII מלאה וכ' ק' a box full of gold Denars; ib. קוטמא כולה וכ' (ed. Bub. קיט, corr. acc.) the whole box is of gold on the outside; Yalk. ib. 656.

קוֹפְסַאי, v. קְבוּסַאי.

קוֹפָץ, v. קוּפְּרִין.

קופצא, v. קוֹפְסָא.

קופרא, קופר, v. קוֹפָּד, a. קוֹפְדָא II.

קופרמסאות, v. קוֹמְפְּרוֹמִיסִין.

קופרצין, v. קַפְּרָס.

קוֹפָתָה, קוֹפְתָא f. = h. קוּפָּה, *basket, tub.* Y. Sabb. IV, beg. 6[d] כמרה גו ק' ויחבא וכ' to keep it warm, put it in a large vessel, and put the vessel on peat (גִּיפְתָּא). Y. Peah I, 15[c] bot. זכותיה גו קוֹפְתָּחֵיה ... יאות (not קופתה) well the millers say, every man carries his worth in his own tub, i. e. there is a different way of doing good for every man; a. e.—*Pl.*, v. קוֹפָּא I.

קָוַץ (cmp. כְּוַץ) 1) *to shrink, be dried up.* Hull. 43[b] שחותכו וקוֹוֵץ Ar., v. כְּוַץ.—Part. pass. קָוּץ. Succ. 32[a] top ק' (לולב) a Lulab which is shrunk (Rashi: thorn-like, v. קוֹץ).—V. קָוּוּץ.—Denom. קוֹץ, קָרַץ.—2) *to curl.* Denom. קָרְוָצוֹת, קְרוּוָץ.

Pi. קִוֵּוץ (denom. of קוֹץ) *to clear of thorns, weed.* M. Kat. 6[a] יוצאין לקַוֵּוץ וכ' they go out to clear the roads (for the Passover pilgrims). Tosef. Shebi. III, 7 מְקַוְּצִין וכ' Var. ed. Zuck. (ed. Zuck. מְקַוְּסִין; oth. ed. מקומין, corr. acc.) you may remove the stones, thorns &c.

Nithpa. נִתְקַוֵּץ, נִתְקַוֵּץ *to be cleared.* Shebi. IV, 2 שדה שנתקוצה (Y. ed. שנתקווּ) a field that has been cleared; Bekh. 34[b]; M. Kat. 13[b]; Gitt. 44[b].

קָוַץ ch. same. Succ. 23[b] קָוְצָא Ar. (ed. כוו), v. כְּוַץ.

Pa. קִוֵּוץ *to curl.*—*Part. pass.* מְקַוְּוץ *dishevelled, unkempt.* Lev. R. s. 5 שעריה מק' (not מקצץ) with unkempt hair, opp. סרוּק, v. סָרַק II.

קוּץ I (b. h.; v. preced.) *to shrink; to feel aversion, loathe, fear* &c. Yalk. Deut. 863 אל תָּקוּצוּ בדברי וכ' be not wearied of studying the words of the Law, but let the last day be like the first. Sifra K'dosh., Par. 4, ch. XI (ref. to ואקץ, Lev. XX, 23) כאדם שחוא קָץ ממזונו like a man that is sick of his food (and vomits; Yalks. Lev. 626 קָמַט במזונו). Meg. 28[a] קָצָתָּ בחיי art thou wearied of my long life?; a. e.

קוּץ ch. same. Targ. Jud. IX, 38. Targ. Hos. IV, 6. Targ. Lam. II, 1 (h. text יעיב); a. fr.

קוּץ II (b. h.; denom. of קַיִץ) *to summer* (v. Is. XVIII, 6).

Pi. קִיֵּץ 1) *to cause to summer.* Gen. R. s. 34 (play on קַיִץ, Gen. VIII, 22) מְקַיֵּץ אני עליהם את העוף I shall make the birds feed on them in the summer (with ref. to וקץ, Is. l. c.).—2) (v. קַיִץ) *to supply the altar during the dull season.* Y. Yoma V, beg. 42[b] מְקַיְּצִים בה וכ' they supply the altar with it, i. e. use it for sacrifices when the altar is otherwise unemployed; Y. Shek. I, 48[a] bot.; Shebu. 12[a] מְקַיְּצִין בהן וכ'. Ib. אין מקיצין בגופן וכ' we do not use them bodily as sacrifices, but what we buy with their value. Ib.[b] אין מקיצין בעולת השוק you must not buy birds for burnt offerings out of the funds designated for public free-will offerings. Tosef. Men. X, 8 (expl. קַיִץ המזבח) לוקחין ... ומקיצין וכ' they buy therewith burnt offerings to supply the altar &c.

קוּץ III *to cut,* v. קָצַץ.

קוּץ ch. same. Targ. O. a. Y. I Num. XIII, 23 (Y. II קטשו). Targ. O. ib. 24 (Y. קציצו); a. fr.—Part. קָרִץ, קָרִיץ. Targ. Jer. X, 3.—B. Mets. 107[b] נירקוץ מר cut the forest, sir (to allow a tow-path along the river). Ib. קָרִיצְנָא, v. infra; a. e. [Ib. קוצו עילאי וכ', v. infra].—Trnsf. (cmp. פָּסַק) *to determine, agree, appropriate.* Targ. Y. Num. V, 15 דקָרִץ עלה וכ' (not דקרץ) for which he makes an appropriation in her behalf out of her property.—B. Mets. 67[a] לא קָץ לירת he did not explicitly allow him the usufruct of the mortgaged property (מַשְׁכַּנְתָּא), v. קִיצּוּתָא.—Part. pass. קְרִיץ q. v.

Pa. קַיֵּץ same. [Targ. Y. Num. l. c., v. supra.]—B. Mets. 107[b] נירַקְּיצוּ עילאי ... והדר נירקוץ אנא Rashi (ed. קוצו, incorr.; Ms. M. ונקציצו ... ונקצו, fr. קָצַץ) let the owners of the upper and those of the lower parts of the forest cut (a path), and then I shall do likewise. Ib. אי קַיִּצוּ קָרִיצְנָא וכ' had they cut (their part), I should cut, but as they have not, why should I? Ib. 108[a] מאן קַצְּרֵיה תקוץ וכ' (מאן קַצְּרֵיה) לחאר לירקוץ ענפיה Ms. H. who ordered the cutting of this (my forest)? may his branch (offspring) be cut off; a. e.

Ithpe. אִקּוֹץ (fr. קָצַץ) *to be cut off,* v. supra.—V. קָצַץ, קָצֵי.

קוּץ IV, *Hif.* הַקְרִין *to awake,* v. קִרְיץ.

קוֹץ I m. (b. h.; קָנַץ or קוּץ I) 1) *thorn.* R. Hash. 17[a] bot. (ref. to Mic. VII, 18) אלירת וק' בה וכ' a fat tail with a thorn in it (a consolation implying an evil prediction),

קוֹצִירָא, pr. n. m., v. קַצָּרָא II.

קוֹצֵם, v. קוֹצָה II.

קוֹצֵץ, Gen. R. s. 90, מן ק', v. קוּמְצָא II.

קוֹצָר* m. (b. h. קָצַר; קָצַר) *shortness.* Deut. R. s. 8, beg. [in a gloss] הרבה ... או מק' שחירת וכ' it often happens that one did not take the time to pray, either from shortness (of time), because he was busy with his affairs &c.; [Matt. K. suggests מק' או שחירת וכ' from *indisposition*, or because &c.; cmp. קַצִּירָא].

קוֹצָרָא c. (קָצַר) *short, dwarfish.* Targ. II Esth. VII, 9.

קוֹצָרִי pr. n. m., v. קַצָּרָא II.

קוֹק, v. קִיק I.

קַוָּקַאי, Ḥull. 63ª Ar, v. קַקַּוַאי.

קוּקָאנֵי, קוּקַאיני, v. קוּקָאנֵי.

קַוְקַו *ḳavḳav*, an imitation of the frog's croaking. Yalk. Ex. 182 (some ed. קָוָקוּ).

קוּקוּניָא, v. קוּרְקוּנְיָא.

קָוָקָא, v. קָוּוקָא.

קוּקָאנֵי m. pl. name of *parasite worms*, 1) in man. Ber. 36ª קשה לק' (some ed. לקוּקָאנֵי; ed. Sonc. לקוּרְקָאנֵי) it is injurious because it begets worms (tape-worms?). Sabb. 109ᵇ לקוקאיני ed. (Ms. M. קורקנו; Ms. O. a. Ar. קוּקָנֵי) as a remedy for worms.—2) in fish (Rashi: in cattle). Ḥull. 67ᵇ (Ms. M. קוּקָנֵי, קיקני; Ar. ed. Koh. קוקני, ed. pr. קוּקָאנֵי); Yalk. Lev. 537 קיקאני.

קוּקָוָתָא, קוּקְוָיאתָא f. pl. (used as sing.) *ḳukyatha*, name of a clean bird (passing as forbidden in Palestine). Ḥull. 63ª קוקוייא Ms. H., קוּקְוָ Ar. (ed. קַקָּוָאתָא, Ms. M. ככאותא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קוֹקְלָתָא, קוּקְלָא, v. קִרְקְלָתָא, קִרְקְלָא.

קוֹקְנִיתָה f. (=קונקנ'; v. קָנֶה) a sort of *clepsydra* made of *reeds* or *tubes*. Y. Erub. X, end, 26ᵈ (Ar. קוּנְקְנ'; expl. עדק); v. עִירְדָה.

קוֹקָרָא m. (= קורקר', v. קוֹרָה III) *a trap* made of *little joists.*—*Pl.* קוֹקָרֵי. Sabb. 18ª (marginal correct. in Ms. M. קוּרְקָ'; Ms. O. קוֹקָאֵי; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Gitt. 61ª top, v. לִיחָא.

קוֹר, Tosef. Kel. B. Mets. V, 10, v. קוֹד.

קוֹר, *Pol.* קוֹרֵר, *Ithpol.* אִתְקוֹרָר, v. קָרַר I, II.

קוֹר I m. (נָאַר I; cmp. מוֹקְרָא II) [*marrow,*] *the white heart* or *terminal bud of a palm* (*cabbage tree*) used as food. Ukts. III, 7 דק' חרר הוא כעץ וכ' *ḳor* is like wood

'to the remnant of his inheritance' (pardon will be granted), but not to his entire inheritance. Gen. R. s. 20 [read:] ק' זה קינרס by 'thorn' (Gen. III, 18) artichoke is meant. Midr. Till. to Ps. CXXXVI ישב לו ק' וכ' a thorn got into the foot of one of them (which prevented him from travelling); a. fr.—Y. Sabb. IX, 11ᵈ עין כוס עין קוץ if an idolatrous place is called ʿEn K'os (well of the cup) call it (cacophemistically) ʿEn Ḳots (well of the thorn); Y. Ab. Zar. III, 43ª bot.—*Pl.* קוֹצִים, קוֹצִין. Gen. R. s. 45, v. נָבַשׁ; Y. Maasr. III, 50ᵈ bot., v. פּוֹס II. Ex. R. s. 1 (ref. to ויקצו, Ex. I, 12) שהיו דומין ... כק' the Israelites were like thorns in their eyes; Yalk. ib. 162 שהם בעיניהם כק' they (the Egyptians) were in their own eyes like thorns (dwarfed and dry plants). Num. R. s. 20 (ref. to ויקץ, Num. XXII, 3) שהיו ... כק' בפניהם they looked upon themselves as if they were thorns compared with them (the Israelites). Kidd. 75ᵇ (play on מקצותם, II Kings XVII, 32) מן הק' שבעם from the thorns (the basest) of the people, opp. החבחורים; Y. Ab. Zar. I, beg. 39ª. B. Mets. 83ª ... ק' מן הכרם (in serving the Roman government as an executioner) I only destroy the thorns out of the vineyard; יבא ... את קוֹצָיו let the owner of the vineyard (God) come and destroy his thorns; Y. Maasr. III, 50ᵈ bot.; (Pesik. B'shall., p. 92ª כוסים וכ', v. כָּסַח; a. fr.—Cant. R. to V, 11, v. infra.—Midr. Till. to Ps. XIV בחי ק' (cacophem.) idolatrous temples (v. supra); Yalk. Ps. 662.—2) (also קוֹצָה f.) *prick, stroke on letters, apex.* Tanh. B'resh. 1; Men. 29ᵇ לדרוש על כל ק' וק' וכ' to teach mounds of rules on every tip (of letters in the Torah). Ib.ª קוצו של יו"ד Ms. M. a. Rashi (ed. קוצה) the prick on the top of the letter Yod (Rashi: *the foot* of Yod); ib. 34ª. Ex. R. s. 6, beg. שלמה וקוצה ממך וכ' ... Solomon and a thousand like him shall pass away, but not a tittle of thee (the Torah) will I allow to be expunged; a. e.—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 19 (ref. to קוצותיו, Cant. V, 11) אלו קוצי האותיות this means the strokes of the letters. Ib. אפי' דברים ... שהן ק' וכ' even things which you consider to be merely strokes (ornamentations of letters), in the Torah they are mounds upon mounds (v. supra); Cant. R. to V, 11 בתורה הן קוצי ק' in the Torah these strokes are thorns of thorns (intimating thorny problems).

קוּץ II m. (קָצַץ) *piece.*—*Pl.* קוּצִים, קוּצִין. Y. Meg. III, 74ᵇ bot. (ref. to Mish. ib. III, 7, 'you must not interrupt the reading of the curses', with play on חָסַךְ, Prov. III, 11) אל תַּעֲשֶׂהָ ק' ק' do not make it (the rebuke) appear cut up in pieces; Deut. R. s. 4; Treat. Sof'rim XII, 1.

קוֹצָא *thorn*, v. קִרְסָם.—[Shebi. VII, 1, v. קוֹצָה II.]

קוּצָא, v. קוּסָא.—[Gen. R. s. 90 מן ק' לריחי', v. קוּמְצָא II.]

קוֹצָה I, v. קוּץ.

קוֹצָה II f. *madder*, a plant used in dying red. Shebi. VII, 1 (Ms. M. קוּצָא). Y. Maasr. V, end, 52ª. Y. Pes. III, beg. 29ᵈ (ref. to זומן של צבעים וכ' דן יחב בגויה קוצם) he (the dyer) puts the madder into it to make it adhesive (v. זוּמָא I).

in every respect (not susceptible of levitical uncleanness), but may be bought for tithe-money (being considered as food); Tosef. ib. III, 10; Y. Shebi IV, end, 35c; Erub. 28b. Tosef. Shebi. III, 21; a. e.

קוֹר II m. (b. h. קֹר; קָרַר II) *cold, cold season.* B. Mets. 106b (ref. to Gen. VIII, 22) ק' ... חצי שבט half of Shebat, the whole of the month of Adar, and half of Nisan form the season of *Kor*; Gen. R. s. 34.

קוֹרָא I, **קוּרָא** ch. same. Targ. Gen. VIII, 22 (O. ed. Berl. קוּ'). Targ. Job XXIV, 7. Targ. Ps. CXLVII, 17; a. e.

קוֹרָא II m. = h. קוֹר I. Ber. 36a דקלא ... אדעתא דק' people do not plant palms with the view of using the 'heart' (by the cutting of which the tree is ruined); Erub. 28b דקורה. Y. Ber. VI, 10b bot. Bab. ib. 43b (prov.) חלה ליה ק' לדבר אחר וכ' hang the heart of a palm tree on a swine, and it will do its own (drag it in the mud). Lev. R. s. 15, end (prov.) [read:] דאכיל בחדין ק' ילקי בהדא קילא he who eats of the palm's heart, will be smitten with the stick (of the dried up palm), i. e. if you enjoy the emoluments of an office, you must not shirk its obligations; Yalk. Esth 1056 הא קורה והא קילה אכלתון קורה לקון בקילה (not בילה, בכ') here is the palm-heart, and here the stick; you have eaten the heart, therefore be smitten with the stick (having done wrong, you must suffer the consequences); Midr. Till. to Ps. XXII הא ק' והא קולתא ... לקון וכ' ed. Bub. (oth. ed. לקתון, corr. acc.).— ק' בר *a young palm tree.* Sabb. 30b, v. נְבָרָא.—*Pl.* קוֹרַיָּא. B. Kam. 92a אייתי לי מִקּוֹרַיְיהוּ bring me of their hearts to eat (let the palms perish) (Ms. F. מוֹקָרַיְיהוּ, v. מוֹקָרָא II; oth. opin. in comment. מְקוֹרַיְיהוּ *roots, substance,* v. מָקוֹר).

קוֹרָא III m. (נָקַר I) [*picker,*] 1) *heron.* Gen. R. s. 64, end; Yalk. ib. 111, v. מַקּוֹרָא.—*2) *young bird.*—*Pl.* קוֹרִין. Targ. Is. XXXIV, 15.

קוֹרָא IV f. = h. קוֹרָה, *beam.* Tam. 30a עבדא וכ' ק' it will produce a (trunk fit for a) beam, but no fruits.— Kel. XI, 2, v. קוֹרָה III.

קוֹרָא m. (b. h. קֹרֵא; קָרָא) *partridge.* Ḥull. XII, 2 ק' זכר a male partridge (which is believed to join the female in brooding). Ib. 140b נקבה ק' a female partridge. Tanh. Ki Thetsé 2 חק' חזה מביא וכ' the partridge brings eggs of other birds and hatches them; a. e.

קוֹרָא, קוֹרֵי' ch. same. Targ. I Sam. XXVI, 20 (Kimḥi קוֹרֵיא). Targ. Jer. XVII, 11 (ed. Wil. קוֹרָאָה).

קוֹרְבָא ch. = next w. Kidd. 50a דלק' קאתי where the messenger comes for the sake of forming a connection (to betroth a wife), opp. לרחוקה for severing a connection.

קוֹרָבָה f. (קָרַב) *nearness, approach, contact.* Sabb. 13a ק' של גילוי עריות sexual contact; ק' בעלמא שום any bodily contact whatsoever; Ab. Zar. 17a Ms. M. (ed. קְרִיבָה); Yalk. Lev. 589 קריבה.—B. Bath. 23b ק' דאורייתא that in doubtful cases we are guided by what is nearest is a Biblical rule (derived from Deut. XXI, 3).

קוֹרְבִיטִין, v. קַרְבִיטִין.

קוֹרְבִין, Y. Dem. I, 22a; Y. Taan. III, 66c top, v. קֻרְב.

קוֹרְבָּן, v. קָרְבָּן ch.

קוֹרְדוֹם, v. קַרְדּוֹם.

קוֹרְדִינָאָה, קוֹרְדִינָא, קוֹרְדִיְינָא, קוֹרְדִיקִינִי, קוֹרְדִינִי, v. גּוֹרְדִיְינִי.

קוֹרְדִיקוֹס m. (καρδιακός) *delirious*; (sub. חולי) *delirium.* [This meaning of καρδιακός is not recorded in dictionaries.] Gitt. VII, 1 מי שאחזו ק' וכ' one who was seized with delirium and said, Give my wife a letter of divorce &c.; אחזו ק' וכ' ... אמר if he said, Write &c., and then in a state of delirium said, Do not write &c. Y. ib. 48c (expl. הָמִים). Ib. ק' שאמרו חכמים פעמים וכ' the *kardiakos* of whom the scholars speak, is one who is at times sane and at times insane; Y. Ter. I, 40b קונדיקוס (corr. acc.). Ib. ק' קונדריקוס (strike out קונדריקוס, as a corrupt dittography). Gitt. 67b (expl. our w.) דנכתירה חמרא וכ' one whom new wine from the pit has bitten (given delirium tremens); הא קמ"ל דהא רוחא ק' שמירה the Mishnah, in using that word, intended to teach incidentally that that demon (disease) is named k.

קוֹרְדִימָא, v. קֵרוּמָא.

קוֹרְדִינָא, v. קוֹרְדִיְינָא.

קוֹרְדִיקִינִיוֹת m. pl. (v. קוֹרְדִיקִין) a certain style of *shoes, dancing shoes.* Y. Sabb. VI, 8b bot. (expl. עכסים, Is. III, 18, Vulgate: calceamenta).

קוֹרְדִיקִין same, v. קוֹרְדִיקִין.

קוֹרְדִיקִינִי, v. קוֹרְדִיְינָא.

קוֹרְדַיְיתָא, קוֹרְדַנְיָיתָא, v. קַרְדּוּנְיָא.

קוֹרְדָסִן, Tosef. Kel. B. Kam. III, 12, v. קַרְדֵּס.

קוֹרְדָקָיָא (?) m. pl. name of *a fruit.* Y. Shebi. VIII, 38a (prob. a corruption).

קוֹרְדְּקַרְיָיסִין, קוֹרְדְּקוֹסִין, קוֹרְדְּקִין m. pl. (also used as sing.; a denom. of χόρδαξ, cordax, the dance of the Greek comedians) *low and loosely fitting shoes not fastened by any ties, slippers* (v. Sm. Ant. s. v. Soccus). Esth. R. to I, 16 שהיתה מסטרתה בקורדקין וכ' she slapped him in the face with her slipper. Gen. R. s. 45 טפחתה סקורדקיה על פניה (read: בקורדקיסון ...; Ar. סין) she slapped her &c. Lev. R. s. 16, beg. (ref. to Is. III, 16) קורדיקין עבין וכ' she put on her feet Ar. (ed. קונדיריקון עבה) high-soled shoes to appear taller; Pesik. Vattom., p. 132b קורדקין Ms. O. (ed. קורקון, corr. acc.); Lam. R. to IV, 15 קרקוסין (corr. acc.); Yalk. ib. 1031 קורדיקין. Tosef. M. Kat. II, 16 שהיו ... בקורדקיסין וכ'

קוּרְטָא ch. same. Nidd. 20ª, v. גַּרְגְּשָׁתָא. Ḥull. 105ᵇ ומשתכח כי ק׳ בכורא it (the injurious kind of Sodomitic salt) is found in the proportion of one grain in a Kor; a. e.—*Pl.* קוּרְטִין, קוּרְטֵי. Ib. 43ᵇ תרי ק׳ דמא two drops of coagulated blood; a. e.—Trnsf. *a man of minute weight, pigmy.* Gen. R. s. 16 פישון . . . נגסא ק׳ קטיע פושכא Ms. Par. quot. Koh. Ar. Compl. s. v. (Ar. ed. Koh. קרטא; ed. only פישון זו בבל) Pishon (Gen. II, 11) refers to Babel, (Nebuchadnezzar) the dwarf, the pigmy, the stunted, of the size of a hand-breadth (v. Yalk. Dan. 1062, quot. s. v. פּוּשָׁקָא).

קוּרְטָבָא, v. קַרְהוּבָא II.

קוּרְטַבָּנִיוּת, v. קַרְהוּנְיָא.

קוּרְטוֹב, v. קַרְטוּבָ׳.

קוֹ׳, קוֹרְטוֹר m. (קרטר, Parel of קְטַר II; cmp. play on קטורה, Gen. R. s. 61, quot. s. v. גְּנָזָךְ) [*that which is tied up*=אוֹצָר] *store-room, treasury.* Targ. I Chr. XXIX, 8. Targ. Y. Num. XXIV, 13; ib. XXII, 18 (strike out ביתיה).—*Pl.* קוּרְטוֹרִין. Targ. Job XXXVIII, 22. Ib. III, 14. Targ. I Chr. XXVIII, 11 (h. text גנזכי).

קִיר׳, קוּרְטְמִי m. pl. (v. קַרְטֶם) [*thorns*, v. P. Sm. 3743,] *safflower, bastard saffron* (carthamus). Pes. 42ᵇ תלתא ק׳ (Ms. M. 2 קטומי, emended קַרְטוּמֵי) one third portion (of the mixture) safflower. Ber. 38ª (some ed. קיר׳; Ms. F. קורטני, v. Rabb. D. S. a. l. note 60). Gitt. 70ª, v. חָרֵי.

קוּרְטָמָן m. (v. preced.; cmp. Syr. קורטמא verba crassa et stupida, P. Sm. 3743) [*stinging,*] *sharp, acute.* Snh. 100ᵇ (Ms. M. קורש׳, corr. acc.; marg. gloss גרדמן; Ms. F. קורמטן, corr. acc.), v. זַלְדְּקָן.

קוּרְמַסָּא, v. קַרְשִׁינָא.

קורי, Y. Ned. III, 38ª top, v. קִירִי.

קוֹ׳, קוּרְיָא, v. קַרְיָא.

קוֹרְיָאת, קוֹרְיָא, v. קוֹרְיָא.

קוּרְיוֹטָה m. *cariota, caryota*, a species of *dates.* Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ bot. (expl. חֲצַד); Bab. ib. 14ᵇ (expl. נקלס) קוּרְיָרִיסֵי *pl.* (Ms. M. קולאטא, קורי אטא, קוריטי, קוריסי, v. Rabb. D. S. a. l.). Ber. 50ᵇ חזי לקוריסי is fit for a drink made of cariota (cariotum), v. Löw, Pfl., p. 111.

קוריות, Yalk. Deut. 850, v. כלי ק׳ קוֹרְיָיס I.

קוֹ׳, קוּרְיָא f. *place, town*, v. קַרְיָא.

קוּרְיָאָה m. (preced.) *inhabitant of a small place, villager.*—*Pl.* קוּרְיָיֵי. Y. Sabb. I, 4ª top כגון אילין ק׳ דלא כגון אילין ק׳ as is the case with country people who are not particular (about their linen ware).

קוּרְיָיה pr. n. m. *Kuryah.* Gen. R. s. 19 אבא בר ק׳; v. בַּרְקוּרְיָא.

קוּרְיְיטֵי, v. קוּרְיוֹטָה.

(Var. קיסין של זהב . . .) went out in (gilt) slippers on the Sabbath; ib. אין נוהגין . . . בקורדקיי׳ בשבת (Var. בקורדקיס׳ של זהב) it is not the custom here to go out in (gilt) slippers &c.; Pes. 51ª קורדקיסון (read: סין . . .; Ms. M. קורדיקסין; Ms. M. 2 קורדקסין; Ms. O. קורדקייסין); ib. בק׳ נמי דילמא משתלפין וכ׳ we also know the reason for not wearing slippers on the Sabbath, because they may slip off, and one may carry them &c. Yeb. 102ᵇ לא . . . בקורדקיס׳ וכ׳ (Ar. בקורדקיים׳) one must not walk around in slippers in one's house (on the Day of Atonement). Y'lamd. to Deut. XII, 29, quot. in Ar.

קוֹרָה I ch., v. קוֹרָא II.

קוֹרָה II f. (b. h. קָרַר; קָרַר II) *cold, cooling*; קוֹרַת רוח [cooling of the *spirit,*] *satisfaction, pleasure, comfort.* Ab. IV, 17 יפה . . . של ק׳ ר׳ וכ׳ better one hour of gratification in the hereafter than a whole life of this world. Yeb. 63ᵇ אין אדם מוצא ק׳ ר׳ וכ׳ a man finds contentment only with his first wife. Lev. R. s. 3, end ברוך . . . לך ק׳ be blessed and contented. Y. Ber. IV, 7ᵈ bot. ותבא לפניך ר׳ קורת נפשנו לטובה and may our contentment come before thee for good; a. e.

קוֹרָה III f. (b. h. קֹרָה; קָרָה I) 1) *joist, beam, post.* Gen. R. s. 42, a. e., v. עוֹבִי.—קוֹרַת בית הבר, v. בַּד II. Kel. XII, 1 קוֹרַת החצים (not קורות) the (iron-shod) post used as a target for arrows; של אסירין the beam with holes for the hands of prisoners on a transport. Lam. R. to III, 12, v. חֵץ; a. fr.—Kel. XI, 2 חק׳ (Mish. ed. חקורא) the long iron bolt of a city gate (corresp. to נגר, v. Maim. ed. Dehr. a. l. expl. נגר).—2) *the trunk of a tree with its ramifications.* Midr. Sam. ch. XIII, v. פְּוָרָה. Y. Sabb. X, 10ª קורת שקמה the trunk of a sycamore tree; a. e.—*Pl.* קוֹרוֹת, קוֹרִים. Yoma 47ª, v. חָלַע II. Y. Peah VII, end, 20ᶜ; Pes. 57ª; Tosef. ib. II (III), 22. Y. Ter. II, 41ᵇ bot.—Gen. R. s. 41, beg.; Num. R. s. 3, beg. שפעת ק׳; Yalk. Ps. 845 שפעת קוֹרֶיהָ, v. שֻׁפְעָה I; a. fr.—[Gen. R. s. 71 מאחורי הקורים, v. קוֹרִים.]

קוֹרָה IV f. (part. fem. of קָרָה I) *accident, event.*—*Pl.* קוֹרוֹת. Tanḥ. P'ḳudé 3 גוזר על כל קורותיו וכ׳ he decrees concerning all things that will happen to him, except whether he is to be righteous or wicked.

קוֹרָה f. (b. h. קוֹרֵי, *pl.* constr.; קוֹר, cmp. קוּ) *cavity, window; web.* Yalk. Ps. 789, v. קוּפָּה.

קורוי (קורזי), Targ. Y. Deut. III, 40, v. אֲפִיקַרוֹס.

קוֹרְחָתָא, קוֹרְחָתָא, v. קַרְחוּתָא.

קוֹרֶט m. (קרט, cmp. קְרַץ) *a particle, grain, (coagulated) drop.* Snh. 43ª, v. לְבוֹנָה. Ab. Zar. II, 6, v. חִילְתִּית. Men. 11ª ועמדה על ק׳ אחד so that only one grain of frankincense remained. Ḥull. 50ᵇ, sq. דם ק׳ a drop of coagulated blood; a. fr.—*Pl.* קוֹרְטִין, קָרָטִין, קָרָטִים. Ib. 58ᵇ בק׳ concerning the tears of assafœtida, opp. to עלין leaves. Men. l. c. Y. Sabb. III, end, 6ᶜ של בוסם ק׳ grains of burnt spices (remnants in the coal pan); Bab. ib. 47ª דאיתא ביה ק׳ some grains were yet left in it. Ib. בי רבי וכ׳ ק׳ did those of the house of Rabbi care for the grains left unburnt? Tosef. Men. I, 17; a. fr.

קוֹרְנִיתָא ch. same. Sabb. 128ª, v. חֲשָׁאֵי.

קוֹרְנָס or קוֹרְנָס, m. (enlargement of קֶרֶן) *mallet; smith's hammer* (v. Sm. Ant. s. v. Malleus). Sabb. XII, 1. Ib. XVII, 2. Kel. XXIX, 6 (7) ח' של זהבים (ed. Dehr. נוס . . .) the goldsmiths' hammer; Sabb. 123ª. Ib. ק' של בַּשָּׂמִים the spice-dealers' mallet. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 7 עד שיכה בק' ויחבל (not ויאכל) until he strikes upon it with the hammer and batters it. Y. ib. IV, 43ᵈ bot. מחרין בו על כל ק' וק' he is forewarned at every stroke of the mallet (with which he chisels the idol). Yalk. Ex. 369 מעשה ק' beaten work; a. fr.—[קורנסין, Gen. R. s. 58 Ar., v. קְלִירוֹס.]

קוֹרְנִיסָא, קוֹרְנָסָא ch. same. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Is. XLI, 7 (h. text פַּעַם). Targ. Y. Num. VIII, 4 עובד אומן בק' gold-beating work (h. text מעשה מקשה).—Ned. 10ᵇ ק' לא אמר כלום Ar. (ed. קוּרְנָשָׁא) if a person used the word *kurn'sa* for a vow (in place of קונם), he has said nothing (it is no vow).—Trnsf. *proboscis.* Hull. 58ᵇ בקורנסירה, v. בַּקָּא.

קורסין, קורס, v. קִרְסָא.

קוֹרְסֵל, v. קַרְסוּל.

קוֹרְסָם m. (v. קַרְסֵם; cmp. מגלב, fr. גלב) *a blow* or *lash.* Y. Ber. II, 5ᶜ bot.

קוֹרְפַּדַּאי m. (cmp. קוּפַּד) *mole.* Ḥull. 63ª ק' ... באות (Ar. ק' קַרְפַּ'; Ms. R. 1 קרופ', v. בָּאוָת.—Ber. 57ᵇ [read:] כל מינר שרצים ירפין לחלום חוץ מק' (Ms. M. קוּפַּדַּאי, ed. קורפראי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) dreams of all kinds of creeping things, except moles, are auspicious.

קוֹרְפַּדַּוְיָא f. pl. (cmp. preced.) *long and narrow jars.* Y. Bets. IV, beg. 62ᵇ אילין ק' דקיקתה וכ' the slender jars two or three of which can be carried in one hand.

קוֹרְפָּיוֹת f. pl. a kind of *cups* or *bowls* with pointed bottoms. Kel. IV, 3 (R. S. קַרְפָּאוֹת; Ar. קִירְפָּ'); Tosef. ib. B. Kam. III, 11 קַפְּרָאוֹת ed. Zuck. (Var. קרפאות).

קוראפסה, קורפסה quid?—Y'lamd. to Num. VIII, 2 quot. in Ar., and explained קונקי (=קוֹנְכִי?).

קורפראי, v. קוֹרְפַּדַּאי.

קוֹרְצָא, v. קִרְצָא.

קורצד, Tosef. Makhsh. I, 7 ed. Zuck., oth. ed. קירצוד, read with R. S. to Makhsh. II, 3: בור צירר a pitful of brine (Var. in R. S. בור סיד a lime pitful).

*קוֹרְצִין m. pl. (קְרִיץ; cmp. קְרוֹצָא) *destructive insects, worms.* Ab. d'R. N. ch. XXXI ברא ק' בעולם וברא ק' באדם (not זה אזניו; Var. ed. Schechter זה בני מיעיו וכ'; v. פִּרְצִים, v. פִּרְצָא) he created destroyers in the world (vegetable kingdom), and so he did in man, namely the intestinal

קוֹרְיִין, קוֹרְיִים m. pl. (denom. of קוֹרָה III) *those handling the press-beam, pressers.* Gen. R. s. 71 אף הגירתות מאחורי הקורים וכ' (Ar. הנשים . . . הקוריים; corr. acc.), v. גִּירְתָּה; Esth. R. to I, 10 הקוריים (corr. acc.). Y. Pes. VI, 33ª bot. אפי' נשים מאחורי הק' וכ' even the women (wine-treaders) behind the pressers knew that David was to be king.

קוֹרְיָוס I m. (corius, corium) *leather, skin, bark;* כלי ק' leather garments, *working clothes.* Y. Sabb. XVII, 16ª bot. מהו לטלטל כ' ק' וכ' is it permitted to handle working garments on the Sabbath? Gen. R. s. 49, beg. . . . שמותם לכ' ק' וכ' the names of the wicked are like leather garments; as long as you use them, they wear well; when you let them lie, they rot. Koh. R. to II, 17 נחצטם בכ' ק' שלו he wrapped himself in his working clothes. Deut. R. s. 7 (ref. to Deut. XXIX, 4) כ' ק' וכ' (כלום) were leather garments carried with the Israelites out of Egypt (that they did not wear out)?; Cant. R. to IV, 11; Pesik. B'shall., p. 92ª, a. Yalk. Deut. 850 קוריות (read: קוֹרְיוֹם); Yalk. Ps. 691; Midr. Till. to Ps. XXIII קוריים (ed. Bub. קואים, read: קוריום).—[Gen. R. s. 71 Ar.; Esth. R. to I, 10, v. קוֹרְיִים.—Koh. R. to III, 11 שפעת ק', read: קוֹרִים, v. שִׁפְעָה I, a. קוֹרָה III.]

קוֹרְיָוס II pr. n. m. *Korias.* Y. Orl. II, 62ª ר' ק' (ed. Amst. ביריות; v. Fr. M'bo, p. 122ª; p. 69ª).

קורינוס, v. קִרְיִינוֹס.

*קוֹרִיסִין adv. (χηρύσσων) *advertising for sale, at auction.* Deut. R. s. 3, beg. כעבד שאדונו . . . ק' בכל וכ' like a slave whom his master desires to sell at auction for what he may get.

קורכין, Num. R. s. 23, end בק', v. קִרּוּכִין.

קוֹרָלִין m. pl. (corallium, corallum) *corals.* Y. Sabb. VII, 10ª קרולין . . . החתן דגזז (corr. acc.) he that cuts . . . corals (on the Sabbath).

קורם, Cant. R. to VI, 4 some ed., v. קִירָס.

קוֹרָמִי m. pl. *kuramé,* name of a *water plant* bearing fruit the kernels of which can be made edible by cooking (v. Löw, Pfl., p. 202). Erub. 22ª (R. Adda to his wife asking what she could do for his children during his absence at college) מי שלימו ק' באנמי (Ms. M., with slight difference of diction, קִירָמֵי; Ms. O. קוּרָאמֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note) are the k. in the marshes all gone?—V. קָרָמִית.

קוֹרְמִין, קוֹרְמָן, קוֹרְמֶל, v. קַרְמוּלִין.

קוֹרְנוֹס, v. קוֹרְנָס.

קוֹרְנִיסָא, v. קוֹרְנָסָא.

קורניסין, v. קִירָס.

קוֹרָנִית f. (cmp. קֶרֶן) *thyme* or *origanum* (v. Löw, Pfl., pp. 181; 329). Tosef. Sabb. XIV (XV), 12; Sabb. 128ª; Y. ib. VIII, 11ᵇ. Maasr. III, 9; Y. Dem. I, beg. 21ᶜ; a. e.

worms. [The entire passage is a Var. of the preced. ברא חיה וכ׳.]

קוּרְצִין m. pl. (v. קְרָצָא) *destruction.* Treat. Der. Er. ch. XI [read:] האוכל ק׳ חרי זה וכ׳ the informer belongs to the class of shedders of blood (ref. to Lev. XIX, 16).—[Tosef. B. Mets. IX, 19, v. קָרֵץ.]

קורצין, Deut. R. s. 2 חפיסת ק׳, v. קוּוּצוֹת.

קוּרְקָא, קָךְ׳, m. (perh. a corrupt. of קורדקא, v. קוּרְדְּקִין) a *shoe* made entirely of goats' hair or of cloth, *slipper.* Yeb. 102ᵇ הדהוא קו׳ מקרי Rashi (ed. קרקא) such a shoe has the special name of ḳurḳa (and is not included in נעל or מנעול).

קוּרְקְבָן, קָךְ׳, m. (=קִבְקַב׳; cmp. כּוֹבֵעַ, קוֹבַע) *the thick muscular stomach of birds, craw.* Ḥull. III, 3. Ib. 6 (among the characteristics of clean birds) קוּרְקְבָנוֹ נקלף whose craw peels easily; Tosef. ib. III (IV), 22; Ḥull. 61ᵃ וקוּרְקָבְנָן (not וקורקבן נקלף); Yalk. Lev. 537 וקרקבנו (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קָרְקְבָנִין (with sing. meaning). Tosef. l. c. 16 באלו . . . אמרו בק׳ וכ׳ by these intestines are meant: the craw, the liver, and the heart. Sifra Vayikra, N'dabah, ch. VIII, Par. 7.—In gen. *stomach* (=חֻמְסָא). Ber. 61ᵇ top ק׳ טוחן the stomach (of man) grinds. Sabb. 152ᵃ (ref. to Koh. XII, 4) בשביל ק׳ שאינו טוחן on account of the stomach's failing to grind.

קוּרְקְבָנָא ch. same. Targ. Y. II Lev. I, 16. Targ. Y. ib. XI, 13; Deut. XIV, 11.

קוּרְקוּנְיָא pr. n. pl. *Ḳurḳunia* in Babylonia. Ab. Zar. 16ᵇ (Ms. M. אַקְרוֹקוּנְיָא). B. Kam. 7ᵇ אקרוקניא Ms. M. (Ms. H. אקרוניא; ed. אקרוניא). Ib. 88ᵃ אקרוקניא Ms. M. (Ms. O. ארוקיניא; ed. הגרונייא). Erub. 60ᵃ בני קוקוניא Ms. M. (Ms. O. ככוניא; ed. ככונאי, corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note).

קורקון, v. קוּרְדְּקִין.

קוּרְקוֹסָא, קוּרְקוֹס, v. קוּרְקָסָא, קוּרְקָס.

קוּרְקוּר m. (v. קִרְקֵר) *croaking.* B. Bath. 23ᵃ אפיקו לי ק׳ get that croaking (those ravens) away from here.

קוּרְקוּרוֹת, קוּרְקוּרָת, v. קִרְקָרָה.

קוּרְקְוָאנֵי, v. קוּקְוָאנֵי.

קוּרְקִין, v. קוּרְדְּקִין a. קוּרְקָא.

קוּרְקִיסָתָא, v. קִרְקָסָא.

קוּרְקָנוֹת, v. קִרְקָנוֹת.

קוּרְקָס m. (reduplic. of קֶרֶס) *hook, ring, clasp.*—*Pl.* קוּרְקָסִין, קוּרְקוֹס׳, קוּרְקָסִים. Gen. R. s. 18 אפי׳ ק׳ של זהב even gold curtain rings he made for him. Num. R. s. 4 וכ׳ ופורקין את הק׳ . . . הרו מגבירתן they lifted the curtain on poles and unhooked it. Pirḳé d'R. El. ch. III קוּרְקוֹסֵי השמים במימי וכ׳ the hooks of the heavenly canopy are fastened to the waters of the Ocean (that surrounds the earth).

קוּרְקָסָא, קוּרְקָסְנָא ch. same. *עיזא דק׳ 'a goat with hooks', name of a threshing sledge (v. גּוּרְגְּרָא). Ab. Zar. 24ᵇ; Yalk. Sam. 122 קוּרְקָשָׁא; Men. 22ᵃ (Ms. R. 1 קורפסא, 2 קורקסאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); Zeb. 116ᵇ קוּרְקָסֵי Ms. M. (ed. קורקשא, Rashi קורקשא).—*Pl.* קוּרְקָסַיָּא, קוּרְקָסֵי, קוּרְקוֹס׳, Y. Ned. IX, end, 41ᶜ אין אתין . . . ק׳ דאפותיקיא דידי (ed. Krot. קי׳; Ar. קר׳) if all the camels of Arabia came together, they could not carry the clasps (bolts) of my treasuries. Y. Peah. III, 17ᵈ top אשכח . . . על קַרְקָסוֹי found a snake wound around his locks; Yalk. Ex. 404 קוּרְקוֹסוֹי; Yalk. Kings 222 קירקוסיי (corr. acc.).

קוּרְקְסְוָתָא, קוּרְקַסְנָוָן f. pl. (preced.) *threshing sledges.* Targ. I Chr. XXI, 23.

קורקסיו, Pesik. R. s. 6 תיאטרון וק׳, read: וקִירְקְסִין; v. קִרְקְסִיוֹת.

קוּרְקָסָתָא, v. קִרְקָסָא.

קוּרְקָרָה, v. קִרְקָרָה.

קוּרְקָשָׁא m. (v. next w.) *a frame of boards;* עיזא דק׳ threshing sledge; v. קוּרְקָסָא.

קוּרְשָׁא m. = h. קֶרֶשׁ, *board.* Koh. R. to XI, 1 ק׳ דספרינתא the board of a wrecked ship.

קוּרְתָא f. *cold,* v. קָרְתָא.

קוּשׁ, v. קשׁשׁ.

קוֹשְׁטָא c. *Ḳosht* (costum, κοστός), name of a fragrant root or shrub, *putchuck.* Ukts. III, 5; Nidd. 51ᵇ; Y. Ḥag. III, 79ᶜ כוש׳; Y. Erub. IX, end, 25ᵈ כּוֹשְׁתָּא; Sifré Deut. 107. Ker. 6ᵃ; Y. Yoma IV, 41ᶜ (one of the ingredients of frankincense). Ch. כַּשְׁרְתָּא.

קוֹשְׁטָא (b. h. קְשׁט; קָשַׁט) *straightness, truth.* Gen. R. s. 55 (ref. to Ps. LX, 6) וכל כך למה מפני ק׳ בשביל שתתקשט וכ׳ and wherefor all this (trial)? For the sake of truth, in order that divine justice be justified in the world; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 777 בק׳ . . . כדי ליתן in order to give them their reward in truth (ref. to Is. LXI, 8); Yalk. Job 906.

קוּשְׁטָא ch. same, v. קְשׁוֹט.—[Targ. Ps. LXI, 4, v. קוּסְטַל a. קוּשְׁטָא.]

קוּשְׁטָן m. (preced.) *true.* Lev. R. s. 26 כבר מילא ק׳ (some ed. קַשְׁטָן) surely, the thing is true.

קוּשְׁטַנְטִינִי, קוּשְׁטַנְטִינָא, v. sub קוּסְטַ׳.

קוּשְׁטָנִית, v. קַשְׁטָנִית.

קוֹשִׁי m. (קָשָׁה) [*hardness, stiffness,*] 1) *erection.* Snh. 55ᵃ, opp. מת (אבר).—2) *protracted travailing* (v. Gen. XXXV, 17). Sifra Thazr. ch. II; Nidd. 38ᵇ, opp. שופי.

Ib. IV, 6. Yeb. 83ª; a. fr.—3) *hard effort*; בק׳ *by an effort, reluctantly.* Sabb. 12ᵇ בק׳ התירו לנחם וכ׳ it was with reluctance that they allowed mourners to be comforted and the sick to be visited on the Sabbath (because it disturbs the Sabbath joy).

קוּשְׁיָא f. (preced.) *difficulty, question, objection, argument.* Snh. 75ᵇ, sq. מהאי ק׳ לא נידונה we cannot draw the analogy on account of this argument. B. Kam. 117ª אמר להו האי ק׳ והאי ק׳ וכ׳ he told them of one difficulty and of another, and how they were solved. Men. 95ᵇ, a. fr. מאי ק׳ what argument is this?, i. e. this is no argument. Ib. מאי קַשְׁיָא (Ms. K. קוש׳). Ḥull. 3ᵇ כי קוּשְׁיֵיהּ in accordance with his argument; a. v. fr.—Y. Sabb. XIX, 17ᵇ; Y. Pes. VI, 33ᵈ top מן קוּשְׁיֵי מקשי לה וכ׳ what was the difficulty that R. J. found (to induce him to say), provided that &c.?—*Pl.* קוּשְׁיָיתָא. Hor. 13ᵇ, v. פִּירְתָּקָא. Yoma 3ᵇ לאפוקי כולי קוּשְׁיָיתִין excluding all the cases which we argued. Yeb. 77ª top, v. קָשֵׁי; a. fr.

קוּשַׁיי, v. preced.

קוּשְׁקָא m. (Pers. ḳushḳ aedificium magnum et altum, Vollers; prob. Semitic, cmp. קִרְשְׁקוּפָא) *high building, tower.* Targ. Ps. LXI, 4 Ms. a. Ar. (ed. Lag. בקושטא ק׳ עשינא), v. קוּסְטַל.—*Pl.* קוּשְׁקֵי. Targ. II Chr. XXXVI, 15.—Sabb. 11ª Ar. a. Ms. O., v. קִרְשְׁקוּפָא II.

קַוְשָׁקָר pr. n. (=קוּ שָׁקָר) *Ḳavsheḳer* (*Rule of Falsehood*), a fictitious name of one of the judges of Sodom. Gen. R. s. 50 Ar. (ed., a. Yalk. ib. 84 קץ שקר, v. קָצַץ).

קוּשְׁקְרָא, v. פּוּשְׁקְרָא.

קוּשְׁרִי, Y. Sabb. VI, 8ᶜ פיאה ק׳, read: קישורי פואה, v. קִישׁוּר.

קוֹשַׁרְתָּא f. (קשר) *belt of knotted rope, poor man's belt.* Tanḥ. Aḥărê 1 קו שררתידה, read: קוֹשַׁרְתִּידָה his belt (was all that was left to Solomon, v. קוֹד); Y. Snh. II, 20ᶜ bot. קְרִישַׁרְתִּידָה; Koh. R. to II, 10; IX, 11 קְשׁוֹרְתִּידָה.—*Pl.* קוּשְׁרָן. Y. Sabb. II, 10ᶜ top, v. קוּנְטָרָא.

בֵּית ק׳, קוֹשֵׁשׁ pr. n. pl. (?) *Beth Ḳoshesh.* Y. Yeb. I, 3ª bot., v. מְקוֹשֵׁשׁ II.

קוּתוֹנָה, Y. Kidd. III, 64ª, v. קִיתוֹנָא.

קוֹתָלָא m., *pl.* קוֹתְלֵי; ק׳ דחזירי *bacon.* Ḥull. 17ª; Meg. 13ª Ar., v. פּוֹתָלָא.

קָזָא, v. קָאזָא.

קוֹזְדוֹר, v. קוֹסְדוֹר.

קָזַז (cmp. קצץ, נקז) *to cut, divide.*

Pa. קִזֵּז *to mark; to calculate, settle, strike the balance.* Y. Ber. IX, 14ᵇ bot.; Y. Sot. V, 20ᶜ bot. (expl. פרוש קיזי) עביד . . . ומְקַזֵּז חדא עם חדא he commits one sin and does one good deed, and strikes the balance, 'one against one.' Y. Hag. II, 77ᵈ bot. דחוות ציימא . . . ומְקַזְּנָה ליה תריי she used to fast one day and mark down two (deceiving herself in her account with God).

קוֹזְמִיקְרָטוֹר, v. קוֹזְמוֹקְרָטוֹר.

קָח m. (b. h.; cmp. Syr. קוחא, P. Sm. 3516) *stalk, shoot.* Succ. 34ª, v. צְפִצָפָה; Yalk. Ez. 357.

קָחַח *to be dull, faint.* Targ. Y. II Gen. XXXII, 26 some ed., v. קָהַר.

קָחֳחָא m. (preced.) *faint-colored, gray* (?).—*Pl.* קָחָחִין. Targ. Zech. I, 8 ed. Lag. (oth. ed. קָוָוחִין, קָנָח׳; h. text שרקים).

קָטָא I, קָטַת m. (=קָטַע) *to cut, pluck*; (cmp. קָצַת) *to harvest.* Y. Ter. VIII, 45ᵈ top (proverbial expression) אין ק׳ ק׳ שיחור וכ׳ if he plucks (gains anything), he plucks a piece of coal, if he loses, he loses a pearl (i. e. he risks his life for a trifle); Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. ק׳ שרדו (corr. acc.).

קָטָא II m. (preced.) *fragment, chip.* Pesik. R. s. 21 ההוא תלמידא ק׳ מן וכ׳ that student is a chip from (the rock of) Mount Sinai; Y. Snh. IV, beg. 22ª קָטוֹעַ.

קַטָּא, v. קַטַּיָּא.

קָאטָאבָה, קָטָאבָה (καταβα) *descend!* Tanḥ. Tsav 2, v. אַלְנָסְטַי.

קָטָאדִיקוֹן, v. next w.

קָטָאדִיקוֹס m. (καταδικος) *collector of fines.* [This meaning of our w. is not recorded in Dictionaries.] Yalk. Jer. 305 משל לארכיטקטון שבנה מדינה ועשה . . . ואחר כך יצא ק׳ על אותה מדינה (not קאטרקי) like the case of an architect that built a fortress and made underground passages and caves and secret chambers therein, and who afterwards came forth as a collector of fines against that same city; Yalk. Num. 705 שהשליך לארכיטקסן . . . קטריס למדינה (corr. and supplement acc.); Tanḥ. Naso 5 לארכיטקטון שהיה קאטריקוס על מדינה; ed. Bub. 8 יצא לארכיקיטון קטאדיקוס על אותה קאטריקון; Num. R. s. 9 beg. מדינה (supplement and corr. acc.); (v. Gen. R. s. 24 beg. לאחר ימים נעשה גבאי).

קָטָדִי, קָטָאדִיקִי f. (καταδικη) *judgment, sentence, fine.* Ex. R. s. 11 [read:] כאדם שאומר לחבירו לא ירטול פלוני ק׳ זו . . . עליו like a man saying to his neighbor, that man will not undergo that sentence, for such and such stands by him as his patron. Ib. s. 30 [read:] נתן ק׳ לקומיס he passed sentence on the Comes; נתן ק׳ לאברהם he sentenced Abraham (thy seed shall be strangers &c., Gen. XV, 13). Lev. R. s. 18, end בו״ד גובה ק׳ וכ׳ (not קטירקי) a human being (king) collects a fine, and so does the Lord (ref. to Deut. XXII, 19); Num. R. s. 7 יש לו קטריקס (corr. acc.). Deut. R. s. 3 בניך חוטארן ואתה נותן עלי ק׳ thy children sinned, and me thou punishest? Ib. לתת עליך ק׳ אתה וכ׳ (I want) to fine thee; thou hast broken them (the tablets) and thou must replace them. Koh. R. to V, 12 היא ק׳

ק׳ דמלכות וכ׳ ... דידיה it (his wealth) is his punishment; when a verdict from the government comes out against him, he will give whatever he has (to be released). Pesik. R. s. 10 מהו ק׳ שלו what is the fine he has to pay?; a. e.

קְטָאוֹת, v. קִיטֵי.

קְטַב, Targ. Y. II Ex. XXX, 34, v. קְטַם II.

קְטַב *to cut, split.* Targ. Y. Deut. XIX, 5 Ar. (ed. קטע).

קֶטֶב m. (b. h.; v. preced.) [*cutting down,*] *pestilence;* ק׳ or מרירי ק׳ [bitter, deadly disease], *Ḳeṭeb* (*M'riri*), name of a demon. Lam. R. to I, 3 שבחם ... ברומן דעקא ק׳ מ׳ מצור in the days of anguish, from the seventeenth of Tammuz to the ninth of Ab, during which Ḳ. M. is about. Num. R. s. 12 (ref. to Ps. XCI, 6) שר ... שמו ק׳ וכ׳ it is a demon, and why is his name Ḳeṭeb? &c., v. בְּזַז, גְּזַז. Ib. ק׳ מ׳ עשור וכ׳ Ḳ. M. is covered with peeling crusts, with hairs and with eyes; Yalk. Ps. 842; Midr. Till. to Ps. XCI. Pes. 111b חזריה לחאי ק׳ מ׳ וכ׳ he said K. M. coming to his left side.

קְטָבָא ch. same.—*Pl.* קְטָבֵי. Pes. 111b תרי ק׳ חוו וכ׳ there are two Ḳeṭebs, one before noon &c.; that of the forenoon is named Ḳeṭeb M'riri, that of the afternoon, 'Ḳeṭeb that wasteth at noon' (Ps. XCI, 6).

קָטַבְלָא (קָטַבְלָא), קָטַבְלְיָא, קָטַבְלִיתָא, קָטַבּוֹלְיָא f. (corresp. to a word καταβολία; cmp. κατάβλημα) *a (leather) curtain, spread, cover.* Kel. XVI, 4 ק׳ the hide spread over the bed-frame. Tosef. Sabb. III (IV), 17 קיטבליא חדשה (Var. קטבליא, טבלה). a new leather spread; Y. ib. VI, 8a קטבלייא; Tosef. Ter. X, 11 קיטבילא ed. Zuck. (Var. קטבוליא); Y. Snh. X, 28a bot. קטיב׳. Kel. XXVI, 5 (6) עור קטבוליא Mish. ed. (Talm. ed. קטבולין) the hide which is used as a spread. B. Mets. 90b פרס לה קיטבליא ע״ג דישה (Ms. M. קטבול׳; Ms. F. קרטבליא) if he spread a leather cover over the grain to be threshed (preventing the ox from eating); a. e.—*Pl.* (fr. קָטַבְלִי καταβολή) קָטַבְלָאוֹת, קָטַבְלִיּוֹת. Shek. III, 4 מחפה בק׳ (Ms. M. קיטבל׳) he covered (last year's contributions) with leather spreads. Y. ib. III, end, 47c שמט את הקטבליו׳ (ed. Krot. הקטבליר׳; Bab. ed. קטבליאות; Ms. M. קיטבלאות) when the covers are removed; Tosef. ib. II, 4 שמנו ק׳ (corr. acc.).

קָטַבְלָא, v. קַרְטוּבְלָא.

קטבלטון, v. קָטַבְלִימְטִין.

קָטַבְלְיָא, קָטַבְלִי, v. קָטַבּוֹלְיָא.

קטבליטון, read:

קָטַבְלִימְטִין m. pl. (καταβλήματα) *proceeds of taxes* (v. Sm. Ant. s. v. Eisphora). Num. R. s. 4 חייב ק׳ ... אותו that (deposed) banker owes the proceeds (which he had failed to deliver).

קָטַדִיקִי, קָטַדִיקוֹס, v. sub קָטָאד׳.

קָטָה (=קטע) *to cut off.* Y. Keth. IV, 28b top, v. קָטַע.

קָטָה ch., v. קְטָא.

קָטֵד, Neg. XI, 7 Ar., v. קִיטֵר.

קמה, Pesik. R. s. 31 קטה כמין ניכו׳, a corrupt., v. כַּוָּוִי.

קָטוּ, v. קְטוּתָא.

קָטוּל, v. קִיטוּל.

קָטוֹלָא, קָטוּלָא (קָטֵ׳) m. (קָטַל) *manslayer, murderer.* Targ. Is. XIV, 12 (ed. Wil. ק׳, corr. acc.). Targ. Num. XXXV, 16; a. e.—Y. Sot. IX, 24a (expl. בן הרוצחן) [read:] בריה דקטולה son of a murderer; a. e.—*Pl.* קָטוֹלַיָּא, קָטוֹלִין ק׳. Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Ps. LXII, 4 (Ms. קְטֵ׳); a. e.

קְטוֹלָא, קְטוּלָא m. (preced.) *slaying, death.* Targ. Is. XXI, 15. Targ. Job V, 15 Ms. (ed. קְטִרְלָא). Targ. I Kings II, 26; a. fr.—Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) אכזראה ק׳ (some ed. קטי׳), v. אַכְזָרָאָה.—V. קָטְלָא, a. קִיטוּל.

קָטוֹלָה, קָטוּלָא, v. קָטוּל.

קטומא, v. קְטִדְזָמָא.

קָטוֹן, v. קָטָן.

קטוניות, Yoma 15b, v. קִיטוֹן h.

קְטוֹנִית pr. n. pl. Y. Meg. I, 70b bot. (rend. of קָטֹת, Josh. XIX, 15), v. Neub. Géogr. p. 189.

קְטוֹנָתָא, קְטוּנָתָא, v. קִרְטוּנָתָא.

קטוספין, קְטוּסְפָּאָה, v. sub קְטִרְסְפָּא.

קָטוֹעַ m. (קָטַע) *chopper, hewer.* Targ. Y. I Deut. XXIX, 10.—*Pl.* קָטוֹעֲיָא, constr. קְטוֹעֵי. Targ. Y. II ib.—Targ. II Chr. II, 9 קַטָּעֲיָא.

קְטוֹעַ m. (preced.) *chip.* Y. Snh. IV, beg. 22a, v. קְטָא II.

קְטוֹפָא, קְטוּפָא, v. sub קְרֵשׁ.

קָטוֹף, v. קְטַף III.

קָטוֹפָא m. (קָטַף) *cutter, grape-gatherer.*—*Pl.* קָטוֹפִין, ק׳. Targ. Ob. 5; Targ. Jer. XLIX, 9 (some ed. קָטָף; h. text בצרים). Ib. IV, 16 (h. text נוצרים).

קְטוֹפָא m. (preced.) [*ready to be cut,*] *vine with ripe clusters.*—*Pl.* קְטוֹפֵי. Keth. 112a חזנתו לחנחו ק׳ וכ׳ (some ed. קְטִרְפֵי) saw the laden vines standing (looking) like calves.

קְטוֹרָא, קְטוּרָא, v. sub קְרֵשׁ.

קָטוֹר, קְטוֹרָא m. (קְטַר II) 1) *knot.* Targ. Y. I Ex. XXXIII, 23 ק׳ דתפילי (strike out דבירא, or דבירא, which came over from Y. II).—2) *band, girdle.* Targ. Y. Deut. XVIII, 4 (v. Ḥull. 138a).—*Pl.* constr. קְטוֹרֵי. Targ. Y. Gen. L, 11 (ed. Vien. קְטוּ׳).—V. קִיטְרָא II.

קְטוּרָה (b. h.) pr. n. f. *Keturah*, the second wife of Abraham. Gen. R. s. 61 זו הגר . . . ק' K. is Hagar; Tanh. Ḥayé 8; ib. ק' שהיתה קשורה כנוד she was called K. (the tied up, v. קָטַר II), because she was tied up like a water bag (was chaste). Zeb. 62[b] קרי עליהו בני ק' (not עליהם, v. Rabb. D. S. a. l. note 70) he cried out over them, sons of K. (i. e. sons of Abraham, but not of Sarah); a. fr.

קטורין כל ק', v. כַּפַּלְטֵירִין.

קטורנים, v. קִטְרוֹנִים.

קְטוֹרְתָּא, קְטוֹרֶת, v. קִטְרְתָּא, קְטֹרֶת.

קְטוֹ, קְטוּתָא f. (קְטָא) *branch, switch.* Lam. R. to I, 3 (some ed. קְטִיתָא); Num. R. s. 12.

קְטַט (cmp. קצץ) *to cut, diminish.*

Pilp. קִטְקֵט [*to make fine,*] (cmp. דִּקְדֵּק) *to even the woof by beating.* Y. Sabb. XII, 13[c] bot. חשובט וחמקטקט על האריג he who beats to make the web close or to make the woof even; ib.[d] top; Y. Pes. VI, 33[b] top.

Hif. הֵרִיקַט, v. next w.

קְטַט ch. same.

Af. אֲקֵיט (cmp. עָצַר) *to vex, annoy.* B. Mets. 61[b] (in Hebrew diction) לא תגנוב על מנת למיקט (some ed. למקט; Ms. M. למיקט, corr. acc.) 'thou shalt not steal (Ex. XX, 15), not even if it be only with the intention of vexing (thy neighbor, until thou restore the stolen object); Tosef. B. Kam. X, 37; Yalk. Lev. 605; Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2; Y. Snh. X, beg. 30[a].

Pa. קִטֵּט [*to thin,*], (music) *to produce a fine (high) sound, to sing tenor* or *soprano.* Arakh. 13[b] הניי מְקַטְּטֵי וכ' they (the young Levites) sang high, and they (the older Levites) could not do it.

Ithpe. אִיתְקַט (v. next w.) *to quarrel.* Nidd. 67[b] לאו היכי דאיקוט וכ' . . . הוה עובדא was it not so with the wife of Abba Mari . . . when they had a quarrel, and R. N. went &c.?

Ithpol. אִתְקוֹטַט (fr. קוט) same. Targ. Y. Lev. XXIV, 10. Targ. Lam. IV, 15.

קְטָטָה f. (preced.; cmp. meanings of חסר, חרף &c.) *quarrel, dispute, discord,* opp. שלום. Yeb. XV, 1 ק' בינו לבינה וכ' if there had been a dispute between husband and wife (at the time of, or before his alleged death) &c. Y. ib. 14[d] top לא קדשתני . . . אין זה ק' if she had said (at the time of the dispute), thou hast never betrothed me . . ., this is not a dispute (on account of which her statement concerning her husband's death is to be rejected); קידשתני . . . הרי זה ק' thou didst betroth me, but thou hast divorced me and not given me my *k'thubah*, that is a dispute (which makes her untrustworthy); Bab. ib. 116[a]. Ib. מאי טעמא דק' what is the reason that her statement is disbelieved in the case of a dispute? Ib.[b] דארגיל הוא ק' (Tosaf. דארגיל בה ק' when he was in the habit of quarrelling (whereas she loved him). Ib. עד אחד בק' מיהו if there is one witness testifying to the husband's death, is it sufficient also if disunion was known to have existed between them? Ib. כיון דאית ליה ק' וכ' because there has been discord between them, (we apprehend that) she will not be careful to ascertain her husband's death, and get married again. Sabb. 130[a] מצוה שקבלו עליהם בק' a law that the Israelites accepted under quarrel (protest) &c., opp. בשמחה. Pesik. R. s. 38 אם היתה ק' וכ' if there has been a quarrel between a man and his neighbor, how can he obtain forgiveness on the Day of Ecnement? Gen. R. s. 8 שלום . . . דכולה ק' Peace said (to God), let him (man) not be created, for he will be all quarrel. Koh. R. to IV, 9 (when he saw two men walking on the road, he said) שלום לכון מרי ק' peace to you, men of quarrel (sure to have a dispute); a. e.

קְטָו, v. קִיטֵּי.

קְטַוְיָא, v. קִשְׁטָנְיָא.

קְטִיבְלִיוָא, v. קָטָבּוֹלְיָא.

קְטֵיגוֹר m. (κατήγορος) *accuser, public prosecutor.* Ab. IV, 11 חטובר . . . קולה לו ק' אחד he who commits one sin, acquires one prosecutor for himself, opp. פרקליט. R. Hash. 26[a], v. סְנֵיגוֹר. Ex. R. s. 43, beg. Lev. R. s. 19 עלה קְטֵיגוֹרוֹ וכ' his (Solomon's) accuser (before the Lord) arose &c. Ib. s. 30; a. fr.—[Ab. d'R. N. ch. II קושרין ק', read: קְטֵיגוֹרְיָא.]—*Pl.* קְטֵיגוֹרִין, קְטֵיגוֹרִין. Pesik. R. s. 40 וק' קטיגוריא עומדים לפניך . . . (not רים . . .) the accusers stand before thee, and the advocates stand before thee, these pleading in our favor, and those bringing charges against us. Y. R. Hash. I, 57[b] top. Midr. Till. to Ps. VIII, 2 בכל יום היית ק' וכ' ed. Bub. (ed. קטיגטין, corr. acc.) at all times you have been accusers (creating mischief) between me and Israel; a. e.—Gen. R. s. 31, beg. הגיע ק' some ed., read: קְטֵיגוֹרְיָא.

קַטֵּיגוֹרָא ch. same. — *Pl.* קַטֵּיגוֹרַיָּא. Targ. Job XXXIII, 23.

קְטֵיגוֹרְיָא f. (κατηγορία) *accusation, denunciation, prosecution.* Lam. R. to I, 13 קפצה ק' לפני כסא וכ' Prosecution sprang up before the throne of glory, and spoke &c. Ex. R. s. 15 end אחד מלמד ק' שלו וכ' one pleads for his prosecution (proving him guilty), and the other for the defence; . . . והוא מלמד ק' אבל הקב"ה but not so the Lord, he defends and he accuses. Pesik. R. s. 40 אומרים ק' (not רים . . .), v. קְטֵיגוֹר. Gen. R. s. 31, beg. הגיע ק' שלהן לפני the charges against them have come before me; a. fr.—Keth. 112[b] בתלמידים ק' ... דור in the period of the advent of the Messiah there will be prosecution (ill-will) against scholars. Ab. d'R. N. ch. II קושרין ... הרו ק' על משה (not קטיגור) the angels conspired to speak ill of Moses.

קְטִיגְמִין, v. קְטֵיגוֹר.

קְטִיזְמָא, קְטִיגְמָא, v. קְטִיזְמָא.

קְטִיטוֹת, v. קִיטֵּי.

קְטִיזְמָה, קְטִיזְמָא f. (κτίσμα) *creature, creation.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 36 בו"ד . . . ק' שלו אלא מזכיר ק'

וכ' ed. Bub. (not קטרגמא) when a human being sets a memorial to his name, he mentions first his name, and then his creation, but not so the Lord, he records his creation first and then his name, as we read (Gen. I, 1), 'In the beginning created God;' Gen. R. s. 1 (misplaced and curtailed, v. Ar. s. v. קטרזמא); Tanḥ. ed. Bub. B'resh. 4 קטומה (corr. acc.); ib. 5 חטרומא (corr. acc.); Yalk. Sam. 162 קטרומא (corr. acc.).—Y. B. Kam. V, 5[a] top [read:] רשב"ג אומר אומר קַטְרְזְמַר הרא זו (not 'קוט) R. S. b. G. says, he (the purchaser of a breeding slave) may say, it is my creation (i. e. damages for injury to his slave's embryo belong to him).

קַטְיָא, קַטְיָ', קַטֵּי' m. pl. (v. קְטָא I) *cucumbers*. Targ. Y. I, II Num. XI, 5.

קְטֵיל, v. קְטַל.

קְטִיל, קְטִילָא, part. pass. of קְטַל.

קְטִילָא f. = קְטוֹלָא, *putting to death*. Targ. Job V, 15, v. קְטוֹלָא.—Constr. קְטִילַת. Targ. Ruth I, 17; Targ. Esth. IX, 5 סייפא ק' death by the sword.

קְטִילָא f. *chain*, v. קַטְלָא ch.

קַטִּין I pr. n. m. *Ḳaṭṭin*. Yoma III, 10 (37[a]) בן ק' (Ms. O. קטן) Ben Ḳ.; Tosef. ib. II, 2; Y. Shek. V, beg. 48[c].

קַטִּין II m., קַטִּינָא I c., קַטִּינְתָּא f. (קטן) *slender, thin, fine*. Zeb. 62[b] דאריך וק' that the altar may be long and narrow (an oblong instead of a square). B. Mets. 85[a], v. חַרּוּבָא. Arakh. 13[b] קליריהו ק' their voices were fine (high tenor), opp. עב, v. קְטַט. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] חמית . . . רגלי ק' I saw in my dream that my foot was emaciated. Ḥull. 48[b] ק' a thin pin. Lam. R. to III, 19 (prov.) עד דשמינא עבריד ק' נפשיה דק' וכ' by the time the stout becomes thin, the life of the thin is gone out (until the mighty are punished, the weak perish); a. e.—ארעא ק', v. next w.—*Pl.* קַטִּינֵי; f. קַטִּינָתָא. B. Mets. 89[a] משליף ק' וכ' he pulls out the slender onions from among the large. Yeb. 43[a] ק' thin (fine) combs, v. אֵלִים. Pes. 112[b] גרמי ק' thin bones. Erub. 65[a], v. נוּם ch.; a. e.

קַטִּינָא II m. (preced.) *something small*; ק' דארעא (or sub. דארעא) *a small piece of ground*. B. Kam. 59[a] אגב ק' דא' in connection with a small piece of ground. Keth. 91[b] שבק ק' דא' וכ' left to his heirs a small piece of ground worth fifty Zuz. Ib. חני חמשין זוזי דמי דארעא ק' (Rashi: דמי ק') these fifty Zuz I give in payment for the small field. Gitt. 30[b] כמעשה ק' דאביי like the case of the small field that Abayi had to decide upon (Keth. l. c.).—*Pl.* קַטִּינֵי. Keth. l. c. תרי ק' דא' two small fields.

קַטִּינָא III pr. n. m. *Ḳaṭṭina*, name of an Amora. Ber. 59[a]. B. Mets. 79[a]; a. fr.

קַטִּינָאֵי m. pl. (v. קַטִּינָא I) *slender onions* (with small heads and long stems, v. פְּלָגּוּלָא, a. Sm. Dict. Ant. s. v. Caepa). Y. Shebi. V, 36[a] top (expl. קיצונים); [R. S. to Shebi. V, 4 reads: קַרִיטָנֵאי (denom. of קְרִיטָא) *summer-onions*.]

קַטִּינוּתָא, v. קַטְנוּתָא.

קַטִּינְתָּא, v. קַטִּין II.

קְטִיסִין, Yalk. Ez. 362; Yalk. Dan. 1061, a perversion of קְאנִיסִין, v. קְאנִיסִין.

קְטִיסְפָּאָה, קְטִיסְפָּאֵי m. (next art.) *of Ctesiphon*. B. Bath. 93[b] חריא קטו' (Ms. H. כטרפסאה, emended ק'); Bets. 38[b].

קְטִיסְפָּר, v. next w.

קְטִיסְפוֹן pr. n. pl. *Ctesiphon*, a city in the southern part of Assyria, on the eastern bank of the river Tigris. Targ. Y. I Gen. X, 10 (ed. Vien. קְטַסְפוֹן); Y. II קַטְסִיפוֹ (h. text כלנח).—Gen. R. s. 37 (not קטוספין, קטרספין). Lev. R. s. 5; Num. R. s. 10; Yalk. Am. 545 קטס'; a. e.; V. אִקְטְסִיפוֹן.

קַטְיָע m., קַטְיָעָא, קַטְיַעֲתָא f. (קְטַע) *mutilating, barbarous*. Ab. Zar. 10[b] קרו לך מלכותא ק' they will call thee (thy government) a mutilating government (that kills its own subjects); Yalk. Ez. 373; Pes. 87[b].

קְטִיעָא, קְטִיעָה m. (preced.) 1) *dwarfed, puny*. Yalk. Dan. 1062, v. פּוּשְׁקָא.—2) pr. n. m. *Ḳ'ṭi'a*. Ab. Zar. 10[b] בר שלום ק' name of a gentile Roman counsellor, who suffered death for pleading in favor of the Jews, saying to the emperor, They will call thee מלכותא קטיעא (v. preced.); Yalk. Ez. 373.

קַטְיַעֲתָא, v. קַטִּיעַ.

קְטִיף m. (קְטַף) [*the movement of the grape-cutter,*] *cut*. Koh. R. to X, 2 מחמי ליה ק' מן הדרן גיסא showed him (with his hand) a cut from that (left) side (threatening punishment; Var. in Matt. K. מחי וכ' he struck him a cutting blow with his hand).—[Koh. R. to XI, 9, v. קְטַף I.]

קְטִיפָא m., *pl.* קְטִירֵי, v. קְטוֹפָא.

קְטִיפָה I f. (קְטַף) *plucking*. Pes. 11[a] בשעת ק' while engaged in plucking (instead of cutting the ears for the 'Omer with the sickle), v. קִיטּוּף.

קְטִיפָה* II f. (קְטַף; cmp. Arab. *ḳaṭifath* vestis externa incisis fimbris instructa) a sort of *cloak* with fringes.—*Pl.* קְטִירְפוֹת. Ar. s. v. קטף, quoted from a second version of Sifré (Midrash Sefer Vay'dabber), and explained as Arabic, corresponding to סָגוּם.

קְטִיפְרָס, קְטִיפְרִיסוֹת, v. קְטָפְרֵיס.

קְטִיקְטוֹן* m. (redupl. of קטט, with formative וֹן; cmp. קְטָקְטָא, a. קַטִּין II) *pettiness, narrowness*. Lev. R. s. 15, beg. (ref. to Job XXVIII, 25) as people say, איש פלוני רוחו קצרה . . . רוח ק' this man has a narrow spirit (is selfish), for a spirit of pettiness has been put into him;

[Ar. has קטריטון, ed. Koh. קטרקון, and a different version]; Yalk. Job 916 קטק (Yalk. Lev. 554 רות קצרה).

קְטִיר m. (קְטַר II) [*knot,*] *conspiracy.* Yeb. 61ª ק' קוחזינא הכא I see here a conspiracy (a nomination achieved through bribery).

קְטִירָה, Tosef. Kel. B. Kam. IV, 3 Var., v. טִירָה.

קְטִירְקִי, קְטִירִיקִי, v. קָטְאִדִּיקִי.

קְטִיתָא, v. קְטוּתָא.

קְטַל 1) *to cut.* Snh. 74ᵇ if a gentile says to a Jew, קְטוֹל אספסתא וכ' cut grass on the Sabbath and throw it to the cattle, or I shall kill thee, לִיקְטְלִיה ולא לִיקְטַל let him cut, that he (the gentile) may not kill him; שדי לנהרא ליקטליה ולא ליקטול but if he says to him, (cut grass and) throw it into the river, let him (the gentile) kill him, but he must not cut, because the gentile's intention is merely to make him commit a sin; Yeb. 121ᵇ. Sabb. 95ª רבך קָטִיל הוה ... thy teacher must have been a cutter of reeds in the marsh (an ignorant man); Snh. 33ª אנן קָטְלֵי וכ' are we reed-cutters?; a. e.—2) *to kill.* Targ. Gen. V, 8. Targ. Ex. IV, 23, sq.; a. fr.—Part. pass. קָטִיל, קְטִילָא; f. קְטִילְתָא; *pl.* קְטִילִין, קְטִילָתָא, קְטִילָן. Targ. II Sam. XXIII, 8. Targ. Prov. VII, 26; a. fr.—Cant. R. to III, 4 אריא קטילא קְטִילַת thou hast killed a dead lion; Snh. 96ᵇ עמא ק' קָטַלְתָּ thou hast killed a dead people, v. קָטַן. Ib. 74ª אמר ... זיל קָטְלֵיה ... ואי לא קָטְלֵינָא לך the governor of my place told me, go and kill that man, or I shall kill thee; א"ל לִיקְטְלוּהּ ולא תִּיקְטוֹל וכ' said he (Raba) to him, let them kill thee, but do thou not kill; who tells thee that thy blood is redder &c.? Cant. R. to IV, 1 (expl. טרף, Gen. VIII, 11) קטיל וכ' killed, as we read (Gen. XXXVII, 33) *ṭarof* &c.; אמר לה אילו לא קָטַלְתִּינְהוּ וכ' he (Noah) said to her (the dove), hadst thou not killed it, it would have become a big tree; Lev. R. s. 31 אילו לא קָטַלְתִּינְהוּ; Yalk. Gen. 59; (Gen. R. s. 33 אילו שבקתה); a. fr.

Pa. קַטֵּל same, *to kill.* Targ. Ex. XVII, 3. Targ. II Kings XVII, 26; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª ומקטלין ... וחוון רומים לון the Romans came and massacred them (the inhabitants); a. e.

Ithpe. אִיתְקְטִיל, אִתְקְטִיל *to be killed, put to death.* Targ. Ex. XXI, 15. Targ. Prov. XXII, 13; a. fr.—Keth. 35ᵇ אע"ג דמיתקטיל משלם although he is to be put to death, he must pay damages; a. e.

קְטָלָא (קִטְלָא) m. (preced.) *killing, death-penalty.* Targ. Lev. XX, 9; 11 (O. ed. Berl. קִטְּ'). Targ. Prov. XXIV, 11; a. e.—Snh. 11ª שמעון ... לחרבא ותברוהי לק' Simon and Yishmael are destined to fall by the sword, and their colleagues to be executed. Ab. I, 13 ק' חייב deserves death. Snh. 73ᵇ מסרה נפשה לק' she was prepared to die (resisting her assailant). Ib. 78ᵇ קָטְלֵיה ... בר ק' הוא he was guilty of a capital crime, but Moses did not know in what manner he was to be executed. Ib. 79ᵇ אי בר ק' הוא וכ' if he is to be put to death &c. Keth. 35ª האי בק' כתיב this (*makkeh,* Lev. XXIV, 21) refers to slaying (and not to wounding); a. fr.

קַטְלָא f. (catella) *chain, necklace.* Kel. XI, 8 ק' שחוליות שלה וכ' a chain the links of which are of metal and strung on a linen or a woolen thread. Ib. ק' שירי וכ' the fragments of a necklace (in order to be susceptible of levitical uncleanness) must be large enough &c. Meil. V, 1. Tosef. Kel. B. Mets. I, 9; a. fr.—*Pl.* קַטְלָאוֹת, קַטְלָיוֹת. Ib. 13; Kel. l. c. Ab. Zar. I, 8 (19ᵇ) קוטלאות ... אין עושין וכ' (omitted in Y. ed.) you must not manufacture jewelry for idols: necklaces &c.; a. e.—Gen. R. s. 98 שיירין וקַטְלִין וכ' chains, necklaces &c.

קַטְלָא ch. same.—*Pl.* קַטְלַיָּא, קִטְלַיָּא, קַטְלִין. Targ. Y. I Gen. XLIX, 22 (Y. II קְטִילִין). Targ. Y. I Num. XXXI, 50; a. e.

קִטְלָא, Yalk. Ps. 848 ק' דימא, v. קָלִיט.

קַטְלָה, v. קַטְלָא h.

קַטְלָזוֹן, קִטְלָזָא m. (קטלז, enlargement of קטל) [*chopping place,*] *counter for retail sale* of provisions &c., opp. to הפתק, אוצר &c. Ab. Zar. 40ᵇ הנמכר ... יין תפוחים בק' וכ' (Ar. קַטְלַיזָא) apple wine of gentiles ... which is sold over the counter is forbidden, because they mix it with wine; Tosef. ib. IV (V), 12 בקטלזון בשוק הרי זה אסור ... ed. Zuck. (ed. incorr.) at retail, in the market. [Ab. Zar. l. c. הנמכרין בק' לפני חנוני, read as Tosef. l. c.: בסלולה.] Tosef. B. Bath. V, 4, v. פִּרְקַטְנִי. Tosef. B. Mets. VI, 13 המוכר בקוטְלַזִין, בקַטְלוֹזִין ... בדרך שמעמיד בקטלזון ed. Zuck. (Var. בקַטְלַזִין, *pl.*) if one sells his neighbor wine or oil to be delivered during the whole year (taking payment in advance), he must charge him as he would charge at retail, (being paid as he delivers; otherwise it would be usury).

קִטְלִיזוֹן, קִטְלַיזָא, v. preced.

קִטְלִיקִין, קִטְלִיקוֹס, v. קָתוֹלִיקוֹס.

קַטְלִית f. (קטל) [*club-shaped,*] *the thigh with the knee-pan.* Ohol. I, 8 שלשה בק' there are three limbs in the *ḳaṭlith.*

קָטְלַפְטָא (κατὰ λεπτά) *piece by piece, in small quantities.* Lam. R. to I, 1 (חצר) Ar., v. לוּקְטָא.

קָטַם I (cmp. גדם) *to cut, chop, lop.* Shebi. II, 4 וקוֹטְמִין אותן and trim them; [oth. opin., v. קָטַם II]. Y. Sabb. VII, 10ᵇ bot. הקוֹטֵמָה he that clips it (the wing-feather); Tosef. ib. IX (X), 20; Bab. ib. 74ᵇ הקוֹטֵמוֹ. Bets. 33ᵇ לא יִקְטֹמֶנּוּ ואם קָטַמוֹ וכ' ... one must not nip it in order to smell at it, but if one did &c.; a. fr.—Part. pass. קָטוּם; f. קְטוּמָה; *pl.* קְטוּמִים &c. Succ. III, 4 שנים ק' ואחד אינו ק' if two (of the three myrtle sprigs) are broken on the top, and one is not. Y. ib. 53ᶜ bot. ק' הדר even if the point is broken off, it may still be called *hadar* (beautiful); ib.ᵈ top ק' הדור; a. e.

Pi. קִיטֵּם same. Tosef. B. Kam. II, 1, v. קִרְטֵם.

Nif. נִקְטָם *to be lopped, nipped.* Succ. III, 1 נ' ראשו if its top is broken off; ib. 2; 3; a. e.

קְטַם I ch. 1) same, *to break off, pluck.*—Part. pass.

קְטָרִים. Targ. Y. Gen. VIII, 11 Ar. (ed. לקרט; h. text טרם).—2) *to crumble, crush.*—Denom. קְטַם III.

קָטַם II (denom. of קְטַם III) *to cover with ashes* or *powder.* Shebi. II, 4 קוֹטְמִין אותן you may cover them with powder (v. אָבַק); [oth. opin., v. קָטַם I.]—Esp. *to cover embers with ashes* on which to put dishes to be kept warm for the Sabbath. Y. Sabb. III, beg. 5c חקוֹטֵם עד שיקטוֹם וכ׳ he that covers must not put dishes on until he has sufficiently covered (choked the flame). Ib.; Bab. ib. 37a קָטָמָה, v. לָבָה; a. e.—Part. pass. קָטוּם; f. קְטוּמָה &c. Ib. Tosef. ib. III, (II) 3 אחת גרופה וק׳ one part of the double store being swept or covered. Ib. 2 הרי הן כק׳ they are considered as if they were covered; a. e.

קָטַם II ch. same. Tam. 29b משום דקָטְמֵי vers. of Ḳorban Ahăron and of Rabad to Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI (ed. דקטרי) because these kinds of wood cover up the flames with their ashes.

קְטַם III, **קְטָמָא, קְטָ׳** I m. (קָטַם I, 2) *ashes, powder.* Targ. Gen. XVIII, 27. Targ. Y. Ex. IX, 8 ק׳ דקיק (h. text פיח). Targ. Lev. I, 16 (h. text דשן); a. fr.—Ḥull. 51b ק׳ נהירלא (fem.), v. נְהַל. Ber. 28a, v. חַצְבָּא; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XII קיטמא כולה ed. Bub., v. קוּפְסָא.]—[Targ. Zech. VI, 3 קטמין Ar., v. קְטָמָנָא.]

קְטָמָא, קְטָ׳ II m. (קָטַם I, 1) *that which is lopped;* (euphem.) ק׳ ברית (cmp. גְּזִירָתָא) *membrum virile.* Targ. Y. II Deut. XXV, 11 ברית קִיטְמִירָה (not קיטמי; h. text מבשרו).

קטמוס, Y. Taan. IV, 69a bot., read: הטומוס or קִינָמוֹס.

קְטָמִית f. (v. קְטַם III) *powdered earth.*—*Pl.* קְטָמִיּוֹת. Gen. R. s. 90 נתן בהם עפר וק׳ וכ׳ (Ar. קוּטָמִיּוֹת) he put in them (the grain stores) dust and powder, things which preserve the fruits (cmp. חוּמְטוֹן); Yalk. ib. 148 קמאירות (corr. acc.).

קְטָמָנָא, קְטָ׳ m. (קְטַם III) *ash-colored.*—*Pl.* קְטָמָנִין, קְטָ׳. Targ. Zech. VI, 83 (Ar. קטמרן, corr. acc.; h. text אמצים).

קטן, Yalk. Sam. 124, ק׳ השמן, read: קִרְחוֹן.

קְטָן, v. קוֹטֶן.

קָטַן, קָטֵן (b. h.) *to be short, small, inferior.* Gen. R. s. 76 (expl. קטנתי, Gen. XXXII, 11) אינני כדאי ... אני אכל קָטַנְתִּי מכל וכ׳ I am not deserving (of any of the mercies &c.); R. L. says, I am deserving, but I am too small for (unworthy of) *all* the mercies &c.

Hif. הִקְטִין 1) *to make small; to subordinate.* B. Bath. 90b מַקְטִינֵי אֵיפָה those who make the Ephah (measure) small (Am. VIII, 5). Y. Sot. IX, 24b Samuel was surnamed 'the small', לפי שהוא מַקְטִין את עצמו because he made himself small (bore himself humbly). Gen. R. s. 37 (play on ויקטן, Gen. X, 25) מקטין את עסקיו made his affairs small (was contented with subordinate services); מקטין את עצמו ואת עסקיו subordinated himself and his affairs, v. צָעַר. Meg. 11a, v. קַטְנוּת; a. e.—2) *to grow smaller, be narrower.* Lev. R. s. 31 מִקְטִינוֹת, v. רָחַב; Pesik. Ḳumi, p. 145a; ib.b מקיטנות (corr. acc.).

Hof. הוּקְטַן *to shrink.* Snh. 81b עד שיוּקְטָן, v. מַעְיָן.

Nithpa. נִתְקַטְּנָה *to be reduced, become less.* Tosef. Sot. XV, 5 Var. נתקטנה חסידות וכ׳ ... משמת when Abba José ben Ḳiṭnith died, piety became rare in Israel; v. קִישׁוּנְתָּא.

קָטֹן, קָטָן m., **קְטַנָּה** f. (b. h.; preced.) *small, young; inferior.* Y. Kil. IV, beg. 29a. Ab. IV, 19, a. fr. שמואל הק׳ Samuel the junior; Y. Sot. IX, 24b, v. preced. Yeb. II, 8 ומה אם הק׳ שהוא a younger brother. Gen. R. s. 37 מקטין וכ׳ if an inferior person that is contented with a subordinate position (v. preced.) is thus rewarded, how much more a great man &c. Gen. R. s. 93 קָטָן של שבטים one of the youngest of the tribes; Yalk. ib. 152 (not קטנו); Yalk. Ps. 762; a. fr.—Esp. *minor,* a boy under thirteen, a girl under twelve years. Gitt. 65a שלש מדות בק׳ וכ׳ there are three legal stages of a minor: when he throws away a pebble &c., v. צְרוֹר II; וכנגדן בק׳ מתקדשת וכ׳ and in the corresponding stage a girl may be betrothed subject to protest (מיאון). Ib. II, 6 קבל הק׳ והגדיל if he received a letter of divorce (as a carrier) while he was a minor, and reached majority before delivery. Ber. 47b; a. fr.—Sot. 22a (among those who are a ruin to the world) ק׳ שלא כלו לו וכ׳ a child whose months are not complete (a prematurely born child), expl. ib. 'a student who disregards his teacher', or 'a student who constitutes himself a teacher before regular ordination.'—*Pl.* קְטַנִּים; קְטַנּוֹת. Tosef. Snh. XIII, 1 קטנים בני רשעי ארץ ed. Zuck. (Var. קְטַנֵּי) children of the wicked of the land that died in childhood; Snh. 110b; Y. Shebi. IV, end, 35c ק׳ ישראל children of Israelites (that died); ק׳ גוים of gentiles. Keth. II, 3 ק׳ היינו we were minors (when we signed as witnesses). Ib. VII, 9 מומין הק׳ minor physical blemishes. Sot. 48b אמנה ק׳, v. אֱמָנָה. Ib. 49b מק׳ חסידים of the youngest (last) of the pious men (v. next w.); a. fr.—Euphem. קְטַנִּים (sub. נקבים) the minor functions of the body, *urinating.* Ber. 23b; a. fr.

קְטָנוּת f. (preced.) 1) *youth; inferior position.* Lam. R. introd. (R. Joh. 1) אוי ... שבקְטָנוּתוֹ וכ׳ woe to the king who succeeded when he was young but failed in his old age. Meg. 11a (ref. to חקטן, I Sam. XVII, 14) כשם שבקטנותו הקטין וכ׳ as in his inferior position he (David) subordinated himself to one greater ..., so when he was king &c.; a. e.—2) *humility, modesty.* Ib. הוא בקטנותו he was always the same as to his humility.—3) (sub. אמנה) *want of faith, pusillanimity.* Sot. 48b (ref. to Zech. IV, 10) מי גרם ... ק׳ שהיתה בהן שלא האמינו וכ׳ (not שהירה) what causes the table of the righteous in the hereafter to be contemptible? The pusillanimity that was in them, in that they had no faith in God; Yalk. Zech. 571.—4) *the thinner end, tail-end* (cmp. קוֹטֶן). Sot. IX, 15 (49a) Abba José was surnamed שהירה קְטָנוּתָן של וכ׳, קטונתא (Y. ed. תמצותן; Bab. ed. קטנתא) because he was the tail-end (the last) of the pious men (v. קָטֹן, *Nithpa.*); (ib. 49b שהירה מקטני חסידים, v. preced. w.).

קַטְנוּתָא ch. same, *younger days.* Gitt. 29b הא דאבא

דק' היא (Ar. דקטרנותא) this my father's opinion dates from his early days.

קְטַנְטִין m. (reduplic. of קטן) *a subordinate officer, attendant of a magistrate.* Midr. Till. to Ps. LIV, 3 ק' שהוא רודף לאדם וכ' ed. Bub. (oth. ed. אחר חבירו, corr. acc.) if an attendant persecutes a man, he may complain against him to the lieutenant (hyparch), and if the lieutenant persecutes him, he may complain to the king; Yalk. ib. 771 קְטַנְתָּן ... קובל עליו לאפיקורוס וכ' (read: לאפיטרופוס) if an attendant ..., he appeals to the proconsul &c.

קְטָנִי, קְטָנִית, v. sub קִיטֵּן.

קְטַנְתָּא, v. קִיטוּנְתָּא a. קַטְנוּת.

קְטַנְתָּן, v. קְטַנְטִין.

קְטַע (cmp. גְּדַע) *to cut off, lop, mutilate.* B. Kam. VIII, 1. Ib. 7 האומר ... קְטַע את ידי וכ' if one says to one's neighbor, cut my hand off, he (who did so) is bound to pay damages. Ab. Zar. I, 5 קוֹטֵעַ את וכ' one may cut off its toe and sell the cock to the idolater. Ib. 10[b] יְקָטְעֶנָּה, v. נוֹמִי; a. fr.—Part. pass. קָטוּעַ. Nidd. 64[b]; Keth. 10[b] דור ק', v. הוֹרְקָטִי.

Pi. קִיטֵּעַ same, also *to cut through.* B. Kam. 83[b] ... יכול מְקַטְּעִין את ידו (Ms. M. נְקַטְּעִין) (from Ex. XXI, 24) you might think, if a person cut a man's hand off, one (we, the court) should cut his hand off. Tanḥ. Ḥayé 3 מְקַטְּעִין ויוצאין וכ' they (the waters) cut through and come forth between the mountains.—*Part. pass.* מְקוּטָּע; f. מְקוּטַּעַת; *pl.* מְקוּטָּעִים, מְקוּטָּעִין; מְקוּטָּעוֹת *lopped, defective.* Pesik. R. s. 31 שהיו אצבעותיהם מק' their fingers were mutilated (bitten off).—חדשים מק' (or sub. חדשים) incomplete months, a fraction of the last month of pregnancy. Y. Bets. I, beg. 60[a], v. סום I. Bekh. 21[a] אינה יולדת למק' an animal does not give birth before the due number of months is completed; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטַּע, *Nithpa.* נִתְקַטַּע *to be cut off, crippled.* Pesik. R. l. c. ונתקטעו אצבעותינו our fingers were mutilated (by the handcuffs); Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. Ps. 884. Taan. 21[a] יתקטעו ... רגלי may my feet that paid no regard to thy feet be crippled.

קְטַע ch. same, 1) *to cut off, break off.* Targ. II Chr. XXXIV, 4 (h. text גדע). Targ. Y. Deut. XIX, 5. Targ. Y. II Num. XIII, 23. Targ. Y. Ex. XXXIX, 3; a. fr.—Lam. R. to I, 1 (העיר) קַטַּע קִטְעָךְ cut thy cut (garment, i. e. mind thy own business). Y. Sabb. VI, 8[c] bot. מִיקְטוֹעַ, v. בְּרִיסָא. Y. Meg. IV, 75[b] bot., v. דִּירְבּוּרָא. Ib. אין קַטְּעִין רישך וכ' and if they were to cut thy head off, do not listen to them; a. fr.—Part. pass. קְטִיעַ; f. קְטִיעָא; *pl.* קְטִיעִין; קְטִירָן. Targ. Y. Num. XI, 32 דק' he that was crippled. Targ. Y. Ex. XXI, 21 תרין יומין ק' two days incomplete (v. preced.). Targ. Y. Gen. XLVI, 29; a. e.—Pesik. Naḥămu, p. 125[b], a. e.—ק' לישנא tongue-cut, stammerer, v. פְּסִילוֹסָא.—2) *to cut short, end.* Gen. R. s. 44; Yalk. ib. 77, v. מְלָבֵי.—3) *to form cakes* (v. קָטַף). Targ. Y. Ex. XII, 39.

Pa. קַטַּע same. Targ. Job XVI, 13 Ms. (ed. *Pe.*; h. text יִפְלַח). Targ. II Chr. II, 9; a. e.—Y. Sabb. VII, 10[a] bot.; Y. Bets. IV, 62[c] bot., v. בגומא. Y. Meg. l. c. ולינן מְקַטְּעִין לון וכ' do we not break a portion of the Pentateuch (סִדְרָא) for their sake (divide the recitation of a Sidra among the school children)? Y. Ned. IX, 41[c] (we say to him who vowed revenge, ref. to Lev. XIX, 18) חזור ... חזר מְקַטֵּעַ וחמתו לידיה he chopped meat, and the knife struck his hand, wilt thou again strike his hand?, i. e. if he did wrong, he hurt himself. Y. Sabb. XII, beg. 13[c], v. פְּסִיפָּס. Bets. 25[b] מקטע רגליהון וכ', v. חֲצוּבָא II, a. נְטִיעָה.

Ithpe. אִיתְקַטַּע *to be cut, shortened.* Targ. Y. Gen. XXIV, 61. Targ. Koh. VIII, 13.—Y. Peah VIII, end, 21[b] ... ירדה יִתְקַטְּעוּן, v. פְּשַׁט.

קְטָע, v. קִיטוּעָה.

קְטֵעַ, v. קִיטֵּעַ.

קְטָעָא, קְטַר' m. (preced. art.) *cut, the garment under the tailor's hand.* Lam. R. to I, 1 (העיר), v. קְטַע.

קְטָעָא, v. קְטוֹעַ.

קָטַף (b. h.; cmp. קטע, קטל, a. גדם) *to cut, break off, pluck.* Lam. R. to I, 12, v. עוֹלֵלָה.—Part. pass. קָטוּף; f. קְטוּפָה. Ber. 47[a]; Tosef. Meg. IV (III), 27, a. e. אמן ק', v. infra.—Pirké d'R. El. ch. XXIX עוללות קְטוּפִין premature (undeveloped) grapes.

Nif. נִקְטָף, *Hithpa.* הִתְקַטֵּף *to be plucked, broken off.* Tosef. l. c. קטופה יִקָּטְפוּ שנותיו ... המענה אמן he who pronounces a broken Amen (v. אָמֵן II), his years shall be broken off; Ber. l. c. יִתְקַטְּפוּ; Y. ib. VIII, end, 12[c] תִּקָּטֵף נשמתו his soul shall be plucked off (he shall die before his time).

Pi. קִיטֵּף 1) same. Esth. R. to I, 9, v. עוֹלֵלָה.—Esp. ק' בעוללות [*to do plucking among the small single bunches,*] *to initiate persecution with attempts to destroy the young generation.* Gen. R. s. 42 הראשון התחיל מְקַטֵּף בע' וכ' the first enemy began with breaking off the young bunches, the second with thinning the clusters (v. גֹּפֶב) &c.; Lev. R. s. 11; Ruth R. introd. (ושם האיש).—Nidd. 66[b] בניהר משום דמיקטף she must not wash her head with natron, because it plucks (uproots) the weakly rooted hairs (which left on the head prevent the water from immediate contact with the body; v. חוּץ I); a. fr.—Trnsf. (of fire) *to creep along the ground of a field,* opp. קָדַח. Y. B. Kam. VI, 5[c] top במקטפת (Bab. ib. 61[a] בנכפפת), v. קָדַח.—2) *to tear in pieces a lump of dough* to form cakes, for which purpose the kneader moistens his hands with water, oil &c.; hence: *to form dough and smoothen its surface.* Y. Pes. II, end, 29[c] אין לשין ... אבל מְקַטְּפִין וכ' you must not knead unleavened bread (for the Passover night) with liquors (juice of fruit, oil &c.) but you may form it with liquors; Bab. ib. 36[a]. Ib. את שלשין בו מקטפין בו only such liquid as may be used for kneading, should be used for forming. Ib. 42[a] אחד שמְקַטֵּף וכ' one vessel in which she dips her hand when forming the cakes, and another &c.; a. e.—*Part. pass.* מְקוּטָּף; f. מְקוּטָּפֶת &c. *broken off, nipped* Midr. Till. to Ps. LXXIII, 4 האשה ... אחת מק' ואחת מעוכה ed. Bub. (ed. מעוסה, corr. acc.) when a woman spins a yarn, once a thread is broken (and must be knotted), and once it is rubbed off (crumbled, too thin). Gen. R. s. 99

ואזניו מק' . . . יצא Reuben came forth with his ears clipped (his pride humbled); (comment.: his ears hanging down like a nipped plant, i. e. saddened).

קְטַף I ch. same. Targ. O. Lev. XXV, 11 (Y. *Pa.*; h. text בצר). Targ. Deut. XXIII, 26. Targ. I Sam. II, 31 (h. text גדע). Targ. Ez. V, 11 (h. text וגרע); a. fr.—Lam. R. to I, 22 דקטפתי וכ' . . . קְטִיף, v. עוֹלְלָא. Y. Gitt. III, end, 45[b] דאינון קְטָפִין בתר קדימתא וכ' (not קדמיתא) they cut the grapes after the first east wind after Succoth; a. fr.—Part. pass. קְטִיף. Koh. R. to XI, 9 כרון נזירך ק' וכ' now that thy nose is nipped (hanging down like a faded plant), thy ear heavy of hearing &c.

Pa. קִטֵּף 1) same. Targ. Y. Lev. XXV, 11; a. e.—Lam. R. l. c., v. supra.—2) *to break off, interrupt.* Ab. Zar. 72[b] דקא מְקַטֵּיף קשופי (Rashi דמפסיק פסוקי, read דמפסיק) he breaks off (the connection of the flow, withdraws the pouring vessel before the jet reaches the vessel into which the wine is poured). Ib. קַטְפִי קטופי (not קטפי; Ar. ed. Koh. קטירפתו) interrupt you the flow!

Ithpe. אִתְקְטִיף *to be broken off, lopped, mutilated.* Targ. Is. XLVI, 1, sq. (h. text קרס). Targ. Jer. XLVIII, 25 (h. text נגדע); a. fr.

קְטָף m. (preced.) [*incision,*] *resin gained by tapping, balsam*; עץ הק' (or sub. עץ) *balsam-tree.* Shebi. VII, 6 אין לק' וכ' the law of the Sabbatical year does not apply to the balsam tree; Tosef. ib. V, 12 יש לק' שביעית וכ' (ed. Zuck. לקט בש', corr. acc.) the law does apply; Y. Orl. I, 61[b] bot. Nidd. 8[b] קְטָפוֹ זה פריו its resin is its fruit. Ker. 6[a] חצרי . . . מעצי ק' *tsŏri* is the sap that drips from resinous trees. Gen. R. s. 91, v. בַּלְסָם; a. fr.

קְטַף II, **קְטָפָא**, **קְטִי'** I ch. same. Targ. Gen. XXXVII, 25. Ib. XLIII, 11 (Y. קְטָף). Targ. Y. I Ex. XXX, 34 (Y. II ed. Vien. קְטַב, corr. acc.; h. text נטף); a. e.—Ab. Zar. 35[b] גַּוְוָזָא I; ק' דפירי the sap which flows out of incisions in fruits; Nidd. 8[b]. Ib. ק' פירא resin is considered as fruit (v. preced.). Ber. 48[a] מִקְטָפֵיהּ, v. בּוּצִינָא; a. e.

קְטַף III **קְטָפָא**, **קְטָפָא**, **קִיטְפָא** II m. (קְטַף) *plucking, cutting grapes, vintage.* Targ. Mic. VII, 1 (ed. Lag. a. oth. קְטוֹף). Targ. Lev. XXVI, 5. Targ. Jer. XLVIII, 32; a. e.

קטפורוס, v. next w.

קְטָפְרַס, **קְטָפוֹרַס** f. pl. (καταφοράς, acc. pl.) *downward strokes,* in gen. *blows, lashes.* Pesik. B'shall. p. 81[b] אתה לוקה וכ' עשר ק' thou art doomed to receive ten strokes,—they are the ten Egyptian plagues—, and to pay a fine &c.; Yalk. Ex. 225. Lev. R. s. 18 בו"ד נותן ק' וכ' a human authority decrees lashes, so does the Lord; Num. R. s. 7 יש לו קטפרס (read: נותן קטפו'). Ex. R. s. 30 [read:] לוקה ק' (not לקח ה' ק') receives a certain number of strokes; a. e. Ib. קטפורוס (corr. acc.).

קטפירס, v. preced.

קטפרטקיס, v. קְטָפְרָקְטוֹס.

קְטַפְרַס, **קְטַפְרִיס** m. (καταφέρης) *sloping downward; gutter* (=h. מדרון). Ohol. III, 3 אם חית מקומו קטפריס ed. Dehr. (ed. רס . . .) if the place whereon he stood was sloping. Ib. וחרא ק' Mish. ed. (Bab. ed. וחק', corr. acc.) and it (the sill) is sloping. Toh. VIII, 8; sq. Gitt. 78[b] חיתה ירה . . . כק' if she held her hand (to receive the letter of divorce) like a gutter (sloping downward). Y. Erub. VIII, end, 25[b] מבפנים כד הווה ק' (not חוח בר קטיפרס) when the trough slopes inward; a. e.—*Pl.* קְטַפְרִיסוֹת. Y. Shek. VI, 50[a] top מי ק' חן וכ' (not קטרם) they are gutter waters (and therefore) unfit for &c.

קְטָפְרַס, v. קְטָפוֹרַס.

קְטָפְרַקְטוֹס m. (κατάφρακτος, v. Sm. Ant. s. v. Cataphracti) *mailed in full armor* (on horseback). Cant. R. to I, 9 יצא פרעה ק' (not קטפרטקרס) Pharaoh went forth in full armor, so, as it were, did the Lord (Is. XLII, 13).

קְטַקְטַ, v. קְטַט.

קְטַר I (b. h.; cmp. כתר a. עטר) [*to circle,*] *to rise in circles, to smoke.* Ker. 6[b] דבר שקוטר ועולה וריחו וכ' (not שקיטר) something which circles and rises, and whose savor spreads. Ib. מה לשון קטרת דבר שקוטר ועולה *k'toreth* means something which circles &c.

Pi. קִיטֵּר *to offer incense* (mostly with ref. to idolatrous rites). Tosef. Snh. X, 2 אחד העובד . . . ואחד המְקַטֵּר וכ' whether one worships (an idol), or sacrifices, or offers incense &c.; Ker. 3[b]. Ib. מקטר לשד וכ' who makes incense rise to a demon in order to exorcise him; Snh. 65[a]. Ber. 53[a], v. בָּשָׁם. Lev. R. s. 7, v. infra; a. fr.—*Part. pass.* מְקוּטָּר; f. מְקוּטֶּרֶת *perfumed.* Pirké d'R. El. ch. XXX (play on קטורה) שחיתה מק' מכל וכ' she was (through her good deeds) more savory than all kinds of spices; Gen. R. s. 61 שמק' מצות וכ' she was perfumed with godly deeds and good works (v. קְטַר II).

Hif. הִקְטִיר same (mostly with ref. to the Lord). [Tosef. Snh. X, 3 והמקטיר, prob. to be read: והמְקַטֵּיר.] Men. 110[a] (ref. to Mal. I, 11) אלו . . . כאילו מַקְטִירִין וכ' this refers to the students engaged in the Law; wherever it be, I account it to them as if they were offering incense and bringing sacrifices to my Name. Lev. R. s. 7 (ref. to מִקְטַר קטרת, Ex. XXX, 1) אין כתיב כאן אלא בקטרת המזבח הרי מַקְטִיר . . . מקטיר וכ' it says not 'being perfumed with incense', but 'perfuming with incense', the altar gave forth incense of itself. Ber. 7[a] פעם . . . לְהַקְטִיר קטרת וכ' once I entered to let incense rise in the Holy of Holies; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטֵּר *to be perfumed,* v. supra.

קְטַר ch. same, v. infra.

Af. אַקְטַר *to let incense rise.* Targ. O. Ex. XXX, 1. Ib. 7 (Y. some ed. *Pe.*). Targ. O. ib. XL, 27; a. e.

קְטַר II (b. h.; v. preced.) *to wreathe, tie.* Gen. R. s. 61 (play on קטורה) קְטָרָה מצות וכ' Ar. (ed. שמקוטרת, v. קְטַר I) she wreathed (made a crown of) godly deeds &c.; Yalk. ib. 109; Yalk. Chr. 1073.—[Gen. R. l. c. מן קטר, a

grammatical gloss, v. Yalk. Gen. l. c., and Ar. s. v. קטר 2.]—Part. pass. קָטוּר; f. קְטוּרָה &c. Midd. II, 5 (ref. to קְטֻרוֹת, Ez. XLVI, 22) אין קָטוּרוֹת אלא שאינן מקורות 'fenced in' means that they were not roofed; Yalk. Ez. 381.

קְטַיר, קָטַר ch. same, *to tie*. Targ. Jud. XV, 4. Targ. Gen. XXXVIII, 28; a. fr.—Part. pass. קְטִיר; f. קְטִירָא, קְטִירַת &c. Targ. Y. ib. XXII, 4 (ed. Amst. קָטַר, read: קָטַר). Targ. Prov. XXII, 15; a. fr.—Koh. R. to III, 2 [read:] הן דאת קָטַיר לולבך קָטַר אלפך when thou tiest thy Lulab, tie thy ship; Gen. R. s. 6, a. e., v. לוּלָבָא. Ber. 16a, v. גְּנוּנָא. Bekh. 31a דאתו קטיר, v. תַּבְתָּקָא. Koh. R. to IX, 10 ... אריתון וקַטְרוּ ברגלי get a rope and tie it to my feet. Y. Erub. X, 26c top קטיר בגמי (not קטר) tied with reed-grass. Y. Gitt. IV, 46a (we must not help captives to escape) מפני דלא יהוון קַטְרִינון ... this law is made for the benefit of the (remaining) captives, that they (the captors) may not chain them; a. fr.—2) (v. קָשַׁר) *to gather, be covered*. Ber. 59a, v. עֲרָבָא a. עֲנָנָא.

Pa. קַטֵּר same. Part. pass. מְקַטָּר, מְקַטְּרָא &c. Targ. Ez. XLVI, 22 מְקַטָּרָן fenced in (v. preced.).—Y. Ned. VI, 39d top חלבא מקטרא bound (curdled) milk, v. קוֹם.

קַטְרָא, קִטְרָא, v. קִיטְרָא.

קַטְרֵב m. *a cross-piece in front of yoked animals;* [oth. opin., v. Koh. Ar. Compl. s. v.: *the pin fastening the ropes of the yokes to the pole*]. Kel. XIV, 4. Ib. XXI, 2.

קַטְרְבָּא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 2.

קַטְרֵג (a transposed denom. of קַטֵּיגוֹר) *to denounce, bring charges; to incite anger against.* Y. Sabb. II, 5b top אין השטן מְקַטְרֵג וכ' Satan brings charges against man only in the hour of danger. Ib. מצוי לקַטְרֵג ... בשלשה on three occasions Satan is ready to bring charges; Koh. R. to III, 2 (not למקטרוג). Y. Snh. II, 20c bot. קִיטְרְגוֹ, v. רו"ד; Cant. R. to V, 11; Lev. R. s. 19. Gen. R. s. 49, end ... עמד הדיין והמְקַטְרֵג הולך וכ' when the judge rises, the advocate is silenced, and the accuser goes to carry out his mission (of punishment). Esth. R. to III, 8 כל מה שהיה המן מקטרג וכ' against every charge that Haman preferred against Israel here below, Michael spoke in their defence above. Midr. Till. to Ps. LXXIV (ref. to Is. LXVI, 6) החריבו מקטרג (ed. Bub.) the destroyed Temple is the accuser; ומהו מק' וכ' and what does it say in the way of accusation? Hear the voice of the Lord &c.; Yalk. ib. 809; a. fr.

Hithpa. הִתְקַטְרֵג *to be denounced.* Esth. R. l. c. אין בניך מִתְקַטְרְגִין וכ' thy children are denounced (by Haman) not for worshipping idols, nor for unchastity or bloodshed, but they are denounced only because they observe thy laws.

קַטְרֵג ch. same. Targ. Job XXXVII, 20 (h. text יְבֻלָּע). Targ. Y. Num. XXIX, 1.

קִטְרוֹן, קִי' I (b. h.) pr. n. pl. *Kitron* (Jud. I, 30). Gen. R. s. 87 end שמעון איש ק' Simon of K.; Tanḥ. ed. Bub. Naso 34. Meg. 6a ק' זו צפורי K. is the modern Sepphoris; וק' can K. be Sepphoris? was not K. in Zebulun &c.? ... והא ק' וכ'

קִטְרוֹן, קִי' II m. (a contraction of centurio, ἑκατοντάρχων, v. קִינְטַרִינִים) *commander of a century.* Sifré Deut. 309 אם היה ק' שגדול וכ' if it were a centurio who is more powerful than he (the *buleutes*) &c.; Yalk. ib. 942 קרטון (corr. acc.). Tosef. Sot. XV, 7 (two versions confounded, one having בעל זמורה, and the other קי'), v. זְמוֹרָה. Yalk. Jer. 321 קרטון (corr. acc.). Tosef. Dem. VI, 3 שוקל לאוצר שוקל לק' וכ' he that pays taxes to the (Roman) treasurer or to the Centurio, gives first the tithes and pays his taxes (on the remainder). Sifré Num. 131, v. פְּלוֹמוֹפִילוֹן; Yalk. Lev. 631; Yalk. Ex. 178 (not קירירין).—*Pl.* קְטָרוֹנִים. Pesik. R. add. s. 2 (ed. Fr. p. 197a) הקנטורים (corr. acc.).

קְטָרוֹנִין, קְטָרוֹנִים m. pl. (cmp. קְנֻטֵּר) a species of *hard nuts.* Pesik. R. s. 11; Cant. R. to VI, 11 קַנְטָרָנִים; Yalk. ib. 992 קטורנים (corr. acc.).

קְטַרְזָיָא pr. n. pl. *K'tarzia* (?). Meg. 21b (Ms. M. קטרוא a. קטריא; Rashi Ms. קַטְרִיזָיָא; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קִטְרָטוֹן, v. קִיטְרָטוֹן.

קִטְרִיגוֹן, Midr. Till. to Ps. XVII, 3, ed. Bub. קטריקי, read: קַטְרִיקִי. [The entire passage is corrupted, v. ed. Bub.]

קְטַרְזָיָא, v. קִטְרְזָיָא.

קִטְרִימוֹן Lev. R. s. 15 Ar., ed. Koh. קטרקון, v. קִטְרִיקִטוֹן.

קָטָרִיקִי pr. n. m. *Kaṭariḳi* (?), surname of R. Yitsḥaḳ. Pesik. R. s. 14; Pesik. Parah, p. 39a (prob. to be read קרטגיני, v. Bub. note 168).

קִטְרִיקְס, קִטְרִיקִי, v. קָטָאדִיקִי.

קִטְרְקוֹן, v. קִטְרִיטוֹן.

קָטָרַקְטִין (not טון . . .) m. (καταράκτης, S.) a kind of *sluice* or *trap-door.* Gen. R. s. 31 כמין ק' היה לו וכ' he (Noah in the ark) had a sort of trap-door, through which he shovelled &c., v. פָּסַס; Yalk. ib. 54 טרקלין (corr. acc.).

קְטֹרֶת, קְטוֹ' f. (b. h.; קָטַר I) *incense.* Ker. 6a, v. מותר הק' פִּיטּוּם. Ib.b מה לשון ק', v. קָטַר I. Shek. IV, 5 the remaining supply of incense (in the Temple, not used during the year); a. fr.

קְטוֹרְתָּא, קְטָרְתָּא ch. same. Targ. Ez. VIII, 11 (ed. Wil. קְטַר). Targ. Ex. XXX, 1 קְטֹרֶת, קְטוֹרַת constr. (not רֶת . . .); a. fr.—V. אַקְטַרְתָּא.

קִיא, v. קוּא.

קִיאוֹת, Tosef. Ter. X, 2 Var., v. קָאָה.

קִיאַטְרוֹן m., *pl.* קִיאַטְרוֹנִין (caconomy for תִּיאַטְרוֹן) *theatres.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 19.

קִיבָּה, v. קֵבָה.

קִיבּוּל, קִבֵּ' m. (קִבֵּל I) 1) *taking, catching.* Sifré Num. 129 (ref. to Num. XIX, 18) אשר היו שם בשעת ק' ט'מאה 'which had been there' at the time of catching the uncleanness.—2) *receiving.* Zeb. V, 1 ק' דמן וכ' their blood must be received in a consecrated vessel (v. שְׁחִיטָה). Ib. I, 4 (13a) חזובח נפסל ... בק' וכ' the sacrifice becomes unfit through wrong intentions in one of four acts, in slaughtering, receiving (the blood) &c.; a. fr.—ק' כלי, בית ק' (or sub. כלי) *a receptacle,* opp. פְּשׁוּט. Bets. II, 9 מ'שום כלי ק' is susceptible of uncleanness, because it is a receptacle. Tosef. Kel. B. Bath. VI, 1, v. פְּשׁוּט. Kel. XVII, 16. Sabb. 84a; a. fr.—3) *acceptance.* Sifré Num. 115; Yalk. Num. 750 פרשה שיש בה ק' מלכות שמים a Biblical section in which is expressed the acceptance of the divine kingdom.

קִיבּוּלָא, קִבֵּ' ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 18 בעדן קבול סובתא (to be placed after דהוו תמן), v. Sifré Num. 129, quot. in preced.

קִיבּוּלֶת f. (קָבַל I) *contract-labor, job.* M. Kat. 11b היתה מלאכת אחרים בידו אע"פ שבק' וכ' if the mourner has work for others on hand, even if it be contract-labor, he must not work; (emended) בין ק' בין שאינה ק' whether it be contract-labor or not (whether he is paid for the job or by the day. Ib. 12a מקבלי ק' בתוך וכ' if gentiles take labor on contract within the Sabbath limits (of the Jewish employer), it is forbidden to let them work on the Sabbath. Ib.; Tosef. ib. II, 5 מקבלין ק' במועד וכ' you may contract during the festive week for work to be done after the festival. Y. Sabb. I, 4a bot. בין בשכיר בין בק' whether he is hired by the day or by the piece; Y. Ab. Zar. I, 39b bot.; Tosef. ib. I, 3 אם היה שָׂכִיר קַבָּלוּת (not שכר) if he was hired by the piece.

קִיבּוֹסְתָּ* f. (קבס, cmp. כבש, a. Syr. קפס, קפסותא P. Sm. 3695, sq.) *repression, intermission* (of prophetic revelation). Y. Snh. XI, 30b חנניה ... אלא שהיה לו וכ' Hananiah ... was a true prophet, but he had an intermission (his gift of prophecy was in abeyance), and hearing what Jeremiah prophesied &c.

קִיבּוּץ, קִבֵּ' m. (קָבַץ) *gathering, reunion.* Pes. 88a, v. גָּלוּת. Keth. 8a בק' בניה וכ' when her children shall be reunited in her midst (in Palestine); a. e.

קִיבּוֹרָא m. (קָבַר)[*something arched,*] 1) *coil.* B. Mets. 24b, v. אָזַל II. Ḥull. 95b בתכלתא ק' a skein of blue wool.—*Pl.* קִיבּוּרֵי. Ab. Zar. 17b אייתו ליה תרי ק' וכ' they brought two coils before him and said to him, which is warp, and which is woof?—2) *cluster* of fruit. Sabb. 156b פסקיה לק' בשיניה he severed a cluster of dates with his teeth. Ib. 67a; Ḥull. 78a כמאן תלינן ק' Ar. a. Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 20; ed. כובסא), v. כְּבָסָא. Snh. 26b ק' דאהיני a cluster of inferior dates.

קִיבּוֹרְיָא, Keth. 112a, v. קִיבָּר.

קִיבּוֹרִית, v. next w.

קִיבּוֹרֶת f. (v. קִרְבּוֹרָא) *the elevation on the arm, biceps muscle.* Men. 37a על ידך זו ק' 'upon thy hand' (Deut. VI, 8) that means on the biceps muscle; Erub. 95b; Arakh. 19b קִרְבּוֹרִית; Men. 37b (v. גּוֹבָה); a. e.

קִיבִּילְתָּא, v. קֻבְלָתָא.

קִיבְלָא, v. קֻבְלָא.—[קִיבְלָאוֹת, v. next w.]

קִיבְלַי f. a species of *quails* (שְׂלָו), *partridge.* Yoma 75b; Yalk. Ex. 260, v. כִּירְכְּלַי. Sifra M'tsor'a, Par. 1, ch. I R. S. to Neg. XIV, 1 (some ed. קיבלי; ed. Sifra קירפל, read קירפלי; Rabad to Sifra שכלי וקבלי) the chosen of its kind, that means the quail; [Yalk. Lev. 559 וולקח זו קבלה?]—*Pl.* קִיבְלָאוֹת. Tosef. Neg. VIII, 3 (Var. ed. Zuck. מקובלאות, corr. acc.; v. R. S. to Neg. l. c.).

קִיבֻּלְתָּא, קִיבְלָתָא, v. קֻבְלָתָא.

קִיבְעָא, v. קֻבְעָא.

קִיבָּר m. (cibarium) *the coarser meal which remains after the fine wheat flour, shorts.* Y. Peah VII, 20a bot. סאה ארבלית ... סולת ... קמח סאה וכ' one Arbelian S'ah of wheat yielded one S'ah pollen, one first flour, one *cibarium* &c. (v. Sm. Ant.3 I, 66b); Y. Sot. I, 17b; ib. IX, 24b bot. (insert סאה סולת); Tanḥ. T'tsavveh 13; Keth. 112a קיבוריא (read: קִיבָּרְיָא cibaria); a. e.—ק' פת (panis cibarius) *black bread.* Makhsh. II, 8 אוכלי פת ק' the class of eaters of black bread (slaves, poor men &c.). Y. Ber. VI, 10b bot. ק' פת, opp. פת נקיה. Y. Ḥall. IV, beg. 59d נקי וק' (sub. פת) two women baking together, one white bread, and the other black bread. Cant. R. to I, 6 (ref. to Jer. XXXVII, 21 מחוץ האפים, changed to מחוץ לאפים) זו פת ק' שנמכרת חוץ לפלטיר וכ' (not לאופים לפלטדא) 'outside of the bakers', ... that is, common bread which is sold outside of the bakershops, and which is darker than the seconds of barley flour; Yalk. ib. 982.—Trnsf. (v. Lat. Dict. s. v. cibarius) *common.* Gen. R. s. 48 (ref. to Gen. XVIII, 8) חבריני ... והק' המעולה ... חמאה וחלב the uppermost (cream) is one sixtieth portion of a given quantity of milk, the middle (milk) is one fortieth, and the common (remainder) contains 5 percent. milk substance.

קִיבְרָא, v. קֻבְרָא.

קִיבְתָא, v. קֻבְתָא.

קִיד, Tosef. Kel. B. Kam. III, 11, v. קוֹד.

קִידָא, v. קֻדְרָא.

קִידָּה, v. קֻדָּה.

קִידָּת f. (קָדַר or קָדָה) *bowing to the ground.* Succ. 53a נועץ שני ... והיא ק' he pressed both his big toes against the floor and bowed and kissed the pavement ...,

and this is *ḳidah*. Meg. 22b a. e. אפים על ק' *ḳidah* means falling on the face (ref. to I Kings I, 31). Ib. אחוי ק' וכ' showed the way of *ḳidah* . . ., and became lame; (Y. Ber. I, 3c bot. תראה כריעה); a. e.

קִדּ', קִידּוּמָא, קִידּוּם m. (קָדַם) 1) *early morning.* Targ. Prov. XXVII, 14.—2) *east.* Targ. Gen. XXV, 6. Targ. O. Num. XXXIV, 3; a. fr.—3) (with רוח, or sub. רוח) *east-wind* (h. קָדִים). Targ. Gen. XLI, 6. Targ. Hab. I, 9 (some ed. ק' כרוח קדים, strike out קדים); a. fr.

קִידּוּר, v. קִירּוּד.

קִדּ', קִידּוּשׁ m. (קָדַשׁ) 1) *sanctification,* esp. ק' השם the sanctification of the Name (of the Lord, v. קְדוּשָׁה), *loyalty to the Jewish faith, martyrdom.* Y. Shebi. IV, 35a bot. Pesik. B'shall., p. 87a. Deut. R. s. 2 (ref. to Prov. XXIV, 21) (קידש שמא אמר לו דבר של ק' שמי וכ' the Lord said to Solomon, a thing which concerns the sanctification of my name (the unity of God) dost thou express by a brief allusion? Y. Kidd. IV, 65c bot. גדול הוא ק' השם מחילול השם a positive act of sanctification of the Name is superior to (supersedes) a law which is to prevent profanation of the Name; בחילול השם כתיב ... ובק' השם מתחלת וכ' concerning the profanation of the Name it is written (Deut. XXI, 23), 'thou shalt not suffer his body to remain (even) over night &c.', but when the Name was to be sanctified (by an act of retributive justice), it is written (II Sam. XXI, 10), 'from the beginning of the harvest &c.'; Y. Snh. VI, 23d (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קִידּוּשִׁין *laws of sanctity.* Y. Yeb. II, 3d top ק' לפרשת . . . למה סמך why does the Biblical text join the chapter on sanctity (Lev. XIX) to that on incest (Lev. XVIII)?; (Lev. R. s. 24 לפרשת קְדוֹשִׁים, v. קָדוֹשׁ).—2) *proclamation of sanctity; a) of the New Moon, seasons* &c. (by the authorities). Tosef. Snh. II, 1 ק' החדש ועיבור וכ' the proclamation of the New Moon and the intercalation of a month require a court of three. Y. ib. I, 18c top לק' חח' ... חבורים dare untitled scholars (v. חָבֵר) be admitted to sit on the proclamation of the New Moon?; a. fr.—B. Bath. 121a מועדי יי' צריכין ק' ביח דין וכ' the festivals of the Lord require to be regulated by the proclamation of the court, but the weekly Sabbath does not. Y. R. Hash. III, 58d bot. ק' ב"ד the official proclamation of the jubilee; a. fr.—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 15 קִדּוּשֵׁי החדשים the proceedings at the proclamation of the New Moon.—*b) proclamation of the sanctity of the day by special prayer, Ḳiddush.* Pes. 100a מפסיקין לק' when the Sabbath or Holy Day begins, we must interrupt a meal to recite Ḳiddush. Ib.b ירד ק' ויצאו they (that heard the Ḳiddush at synagogue) have complied with the duty of ushering the Sabbath in with Ḳiddush. Ib. 105a sq. אם אין לו ... ק' הרוח מפני שק' הרוח וכ' he who has only one cup of wine, recites over it the Ḳiddush of the day, because the sanctification of the day takes precedence of honoring the day (by grace after meal with wine). Meg. 27b מכרה . . . והבריאה לי ק' הרוח sold the bonnet on her head and procured for me the wine for the Ḳiddush of the day; a. fr.—3) *washing hands and feet prior to a priestly function.* Zeb. 19b ביצד מצות ק' how is the act of washing done? Ib. לינה מועלת ק' וכ' the intervention of the night has an effect on the sanctification of hands and feet, makes a renewed washing of hands and feet necessary. Ib. שני ק' the second sanctification (immediately before approaching the altar); Yoma 32b; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. III, 3. Ib. 32b; a. e.—4) (of mixed seeds) *condemnation* (v. קָדַשׁ *Pi.* 7). Yeb. 83a.—5) *putting ashes in the water of lustration; the ashes put in.* Ib. 42a bot. אסיפת אפרה ... וק' (not לק', v. Rabb. D. S. a. l. note 50) the collecting of its ashes, the drawing of water and the putting in of the ashes; ib.b Par. VI, 1 ונפל חק' וכ' and ashes fell on his hand. Ib. 2. Tosef. ib. VI (V), 1 עוסק עם חק' is engaged in the act of *ḳiddush.* Ib. 3 צריך ק' שני requires an additional putting in of ashes; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 5; a. e.—6) *betrothal.* Mekh. Mishp. s. 3 ק' אחר ק' וכ' the father of a minor has the authority to give her away in marriage a second time &c., v. אַמְהוּת; אבל לא אמהות אחר ק' but he cannot hire her out after having once given her away. Y. Kidd. II, 62c top נכללין בק' ... בשלשה קידושין they (the three objects he gave her, when he said, 'be betrothed with this, *and* this *and* this') are combined to form one act of betrothal (which is valid, if the three objects combined have the legally prescribed value), and are separated (if he said, 'be betrothed with this, with this, with this') to form three acts of betrothal (and one of the objects at least must have the legal value); a. fr.—Pl. as ab. Ib.—Esp. *ḳiddushin, the act of betrothal, legal and legitimate marriage* (connubium). Kidd. IV, 9 קִידּוּשֶׁיהָ ק' her acceptance of the betrothal is a valid marriage; קִדּוּשָׁיו ק' his (the authorized messenger's) acceptance is valid. Ib. III, 12 כל מקום שיש ק' ואין עברה וכ' wherever a betrothal is valid (where there is connubium), and no sin is connected with it, the issue follows the legal status of the male parent; וכל מקום שיש ק' ויש עברה וכ' but where the betrothal, if performed, is valid but sin is connected therewith, the issue has the status of the inferior parent, e. g. a widow married to a high priest. Ib. כל מי שאין לה עליו ק' אבל יש לה על אחרים ק' וכ' in a case where a marriage cannot take place with that special person (on account of consanguinity &c.), but may take place with others, the issue is a bastard (מַמְזֵר); וכל מי שאין לה לא עליו ... ק' וכ' where a marriage cannot take place either with that special person or with other Israelites (she having no right of connubium), the issue follows the status of the mother. Yeb. 10b, a. fr. אין ק' חופסין וכ' betrothal takes no effect in the case of &c. Kidd. 60b, a. fr. קִדּוּשֵׁי ודאי an undisputed betrothal; קידושי ספק a legally doubtful betrothal; a. fr.—Trnsf. קִדּוּשִׁים, קִידּוּשִׁין, קִדּ' *betrothal festivities,* contrad. to wedding festivities. Num. R. s. 12 ועשה לה ק' גדולים and arranged for her sake large festivities; ib. (ref. to Ex. XX, 18) ולא היו אלא ק' and these were merely the solemnities of (Israel's) betrothal (ref. to וקדשתם, ib. XIX, 10); Pesik. R. s. 5; Tanh. Naso 17.—*Ḳiddushin,* name of a treatise of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi, of the Order of Nashim. B. Bath. 52b (a reference to Tosef. Kidd. I, 5) חני רב . . . בק' דבי לוי Rab. . . . taught from the treatise of Ḳiddushin of the school of Levi (v. Rabb. D. S. a. l. note 1).

קִדּוּשָׁא, קִדּוּשׁ ch. same, 1) *the washing of hands and feet.* Targ. II Chr. IV, 6.—Yoma 32ª בתרא ק׳ the last ablution of the high priest (after putting off the priestly garments); a. e.—2) *the prayer of Ḳiddush* (v. preced.). Pes. 101ª בק׳ דהכא וכ׳ with the Ḳiddush that you hear here with me you will not have complied with the duty of &c. Ib. 106ª רבה ק׳ the large Ḳiddush (jestingly for 'small'), i. e. the mere blessing over wine preceding the meal on the festive day, contrad. to the Ḳiddush on the festive eve. Meg. 27ᵇ לא חוה לי ק׳ וכ׳ I had no wine for Ḳiddush, so I pawned &c.; a. fr.—3) (v. קְדוּשָׁה) *doxology, Ḳ'dushshah.* Sot. 49ª דסדרא ק׳ the Ḳ. recited after the lesson of the day (v. Rashi a. l.).—*4) *token of betrothal, betrothal-gift.* Y. B. Kam. IX, end, 7ª אהן קו׳ . . . מידמכא דברוהי when she was dying, she said, this is my daughter's betrothal-gift (belongs to her); [prob. to be read: קַהֲרִישָׁא or קַדָּשָׁא *ring*].

קִידְרָא, v. קִדְרָא.

קִידָּה, v. קִדָּה.

קִידּוּחוֹת, v. קִידָּה 2.

קִירָא, *pl.* קִירִין, v. קַוָּא.

קִירָאֵי m. pl. (denom. of preced.) *weavers.* Sabb. 113ª כלי ק׳ וכ׳ (Ar. קַוָּי) weavers' implements as the upper beam &c. Ib. 140ᵇ פְּלֵי ק׳ a reed which the weavers use.

קִירְחָא m. (קָהֵי) *[that which blunts or loosens the teeth,] acid, acrid taste.* Pes. 74ᵇ sq. הוחם אירחא לק׳ . . . ליתיה לק׳ וכ׳ there (in the case of stale vinegar) the acid of the fruit is present (in its natural condition), here (in vinegar which has once been used for drawing the blood from meat) the acid is no longer pure. Keth. 61ª כל . . . ואית ליה ק׳ any food that has a penetrating savor or an acrid taste (is injurious to him in whose presence it is partaken of without his being permitted a taste of it). Ib. 75ª ק׳ דחמרא (Ar. s. v. משק: מקוה) wine that has turned sour. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 יכול ק׳ lest you think, sour (stale) wine is meant; (Yalk. ib. 813 דוחה, v. הָהָה).

קִירְוִי, קִירְוִיר m. (קָוָה) *hope, faith.* Gen. R. s. 98 הכל בק׳ יסורין בק׳ וכ׳ in every condition of life faith is a potent factor, sufferings are borne by faith, sanctification of the Name (martyrdom) rests on faith &c. Yalk. Ps. 736 (ref. to Ps. XL, 2) אם אין ביד ישראל אלא הק׳ כדאי הן לגאולה בשכר הק׳ if Israel possess no merit except faith, it is worthy of redemption as a reward for its faith; Midr. Till. to Ps. l. c. (corr. acc.). Yalk. Ex. 241 (ref. to Ps. l. c.) מתוך הק׳ ויט אלי וכ׳ out of this hope it came to pass that he inclined to me &c.; Tanḥ. ed. Bub., B'shall. 12; ib. (ref. to Ps. XXVII, 14) אם בא קִוּיְךָ יפה וכ׳ (not קויך) if what thou hast hoped for, comes to pass, it is well; if not, hope again; a. e.

קִירְוִידָּה, קִירְוִידְתָּא f. (קָוָה *Hif.*) *addition to the capacity of a bath, increase.* Y. Ter. IV, 43ª bot. שני מקוות . . . רצה לחוציא ק׳ פסולה וכ׳ if there are two connected baths each containing twenty S'ah, and three Log of water (in vessels) fell into one of them, and it is unknown into which, you may take the illegitimate addition out of the one or the other, as you may desire &c. Ib.ᵇ top אמר מה שלמטן ק׳ כשירה וכ׳ one may say, what is in the lower tank is a legitimate increase, and what is in the upper, is illegitimate &c. (v. Tosef. Mikv. III, 6).

קִירְוִיץ, קִירְוִיר m. (קָוַץ) *one with curled hair,* opp. קרח bald-headed. Gen. R. s. 65. Y. Shek. III, 47ᶜ ק׳ לא יתרום וכ׳ a curly-headed person must not handle the Temple treasure on account of suspicion (that he may hide coins in his hair), v. פְּסַפֵּס I.—*Pl.* קִירְוִיצִים, קִירְוִיר. Yalk. Ps. 796 כמה ק׳ כיוצא בו מלך . . . when a human king marches to the camp, how many are there, handsome like him, curly-haired like him!—[Sifré Deut. 343, v. קָוַץ.]

קִיּוּם, קִיּוֹם m. (קוּם) 1) *preservation; storage.* Peah I, 4 ומכניסו לק׳ and what one brings in for storage (not for immediate use); Y. ib. I, 16ᶜ top. Ib. bot. דבר שאינו לק׳ a thing which is not intended or fit for storage. Y. Sabb. VII, 9ª top; Bab. ib. 68ª. Ab. Zar. 74ᵇ מכניסו לק׳ וכ׳ זה Ms. M. (ed. בק׳) the one (vessel) one brings in for storage (to leave the wine there for some time) &c., v. מוּבְנָס. Y. Kil. II, 27ᵈ bot. שאינו רוצה בקיומו . . . מקומו the place where it grows is evidence that he does not want its preservation (to cultivate it). Yoma 45ª אחת של ק׳ האש one pile for the purpose of keeping up the fire; Tosef. ib. III (II), 23 אחת לק׳ האש (ed. Zuck. לקירים, corr. acc.); Y. ib. IV, 41ᵈ bot. מערכת קיומי אש (pl.); a. e.—2) *basis, foundation.* Y. Kil. IX, 32ª (in Chald. dict.) אילין פלוגין על דרב ולית לחון ק׳ (not דבר) these opinions conflict with Rab's, and have no foundation; Y. Ḥag. II, end, 78ᶜ.—3) (law) *substantiation, attestation, identification.* Gitt. 3ª שטרות ק׳ the identification of signatures on documents (certification before court). Y. ib. II, beg. 44ª כלום קיומו של גט וכ׳ is there any other way of authenticating a letter of divorce than through the declarations of its signers? Gen. R. s. 78 (ref. to Esau's declaration, Gen. XXXIII, 9) אין ק׳ חגט וכ׳ there is no better attestation to the legality of a document than through its signers. B. Mets. 21ª עדי ק׳ signature of witnesses to the authentication before court. B. Bath. X, 6 ושושין לו ק׳ איש וכ׳ and the court makes out a certificate, This man's document was effaced &c.; Tosef. ib. XI, 8, sq.; Y. ib. X, 17ᶜ bot.; a. e.

קִיּוּמָא, קִיּוֹם, קִיּוּר, ch. same, 1) *preservation, maintenance.* Targ. Y. Deut. XII, 23.—2) *existence, being, duration.* Y. Snh. II, 20ᵇ top (expl. לחר, I Sam. XXV, 61) לק׳ (so may it be) for life; Midr. Sam. ch. XXIII לקיומו (corr. acc.). Koh. R. to VI, 3, v. רְקוֹם; Gen. R. s. 32 קִיּוּמַיָּה (*pl.*) living beings; Yalk. ib. 56.—3) *substantiation, confirmation.* Y. Ḥag. III, 79ᵇ top מתניתא מינה קיומה וכ׳ from the Mishnah we can derive the confirmation of this opinion and also its refutation. M. Mets. 20ᵇ לא משדר אינש קיומיה וכ׳ no man leaves a certified document of his with the scribe; (Ms. M. a. oth. קִיּוּמֵי *pl.*).—4) *oath.* Targ. O. Num. XXX, 11 בקיום, Y: בקיומא; h. text (בשבעה); a. e.—V. next w.

קִיּוּמְתָּא or קִיּוּמָא f. (preced.) *oath.* Targ. O. Num. XXX, 14 קִיּוּמַת constr. (Y. קִיּוּם); a. e.

וכ' if his bridal chamber was in the bedroom (of his father's house), and he (the father) made the wedding meal for him in the dining room. Gen. R. s. 87. Ex. R. s. 33 כל מקום . . . ק' אחד וכ' wherever you go, have a bedroom ready for me that I may dwell with you; a. fr.—*Pl.* קִיטּוֹנוֹת. Midd. I, 6 four cells בכל' פתוחות וכ' like bedrooms communicating with the dining room; Yoma 15[b] בקטוניות (corr. acc.).

קִיטּוֹנָה, קִיטּוֹנָא, קִיטּוֹן ch. same. Targ. Y. Gen. XLIII, 30. Targ. Esth. I, 9; a. e.—Y. Snh. VII, end, 25[d].

קִיטּוֹנִית f. (an adapt. of preced., as if fr. קָטַן) *small room, recess.* Succ. 3[a] ואידחי יחבה בק' וכ' Ms. M. (ed. ניוות . . ., corr. acc.) she (the queen) sat in the recess (of the Succah) as a matter of decency.—*Pl.* קִיטּוֹנִיּוֹת. Ib. סוכה עשויה ק' ק' a festive booth consisting of a group of small compartments.—[Yoma 15[b], v. קִיטּוֹן h.]

בֶּן ק', קִטּ', קִיטּוּנְתָּא pr. n. m. *Ben-Kittunta*, surname of one José (v. קִטּוּנִית). Sot. IX, 15 (Y. ed. 17; Bab. 49[a]) יוסי בן ק' Y. ed. (Bab. ed. בן קטנתא, Mish. ed. יוסי קטנותא); Y. ib. IX, end, 24[c] יוסי קטו'; Tosef. ib. XV, 5 אַבָּא יוסי . . . בן קיטנית (Var. איש קטנתא). Y. B. Kam. III, 3[d] הוא יוסי הבבלי . . . הוא יוסי קטונתה José the Babylonian, J. b. Judah, and José Ḳiṭṭunta are one and the same person (cmp. Pes. 113[b]).

קִיטּוּעַ m. (קָטַע) *section.*—*Pl.* קִיטּוּעִין. Y. Meg. II, beg. 73[a], v. סֵירוּג.

***קִיטּוּעָה** f. (קָטַע) *mutilation*; trnsf. (sub. בֶּן) m. *destructive, mischievous.* Ab. d'R. N. ch. XL קורא אותו קרן נקוב ק' (אותן) called him (who adopts the worthless and rejects the good teachings) a perforated horn (box), a *kiṭṭu'ah*; ק' כיצד זה תינוק וכ' how does a *ḳ.* act? Like a child to whom you give pearls, and when you give him bread, he throws the pearls away &c., and when you give him a piece of a clay vessel, he throws the bread away &c.; [Var. קוֹטֵעַ, קָטֵעַ, v. ed. Schechter p. סד, note].

קִיטּוּף, קִטּ' m. (קָטַף) 1) *plucking ears*, opp. to קציר cutting. Sifra K'dosh. Par. 1, ch. II; Y. Peah III, 17[c] לקט ק' קצירך לא לקט 'the gleanings of thy harvest' (Lev. XIX, 9), but not the gleanings of plucking. Pes. 11[a]; Men. 68[a] מתוך . . . אלא ע"י ק' וכ' because you allow him to take of the new crop only by plucking (forbidding regular harvesting before the 'Omer is cut), he will be mindful (that he dare not eat of the produce before the second day of Passover); a. e.—2) *forming and smoothing the surface of dough.* Y. Pes. III, 30[b] top זה . . . גמרה קיטופה וכ' with the one woman her finishing means her kneading, with the next, her forming the cakes, with the third, her baking.

קִיטּוּפָא, קִטּ' ch. (preced.) *plucking, sudden death.* Targ. Cant. II, 12 קטופ בוכריא death of the firstborn (h. text הזמיר).

קִיטּוֹר I m. (b. h.; קָטַר I) *smoke.* Men. 26[b] . . . אין

קִיטֵּר, v. קִירוּץ.—[קיוצין, Tosef. Kel. B. Bath. II, 11, v. קִנְדֵּץ.]

קִיטַּר, קִיטַּיר, קִיטַּאי m. (קְטַר) 1) *calculator, accountant.* Y. Sot. V, 20[c] bot.; Y. Ber. IX, 14[b] bot. פרוש ק' a bookkeeping Pharisee, v. קְטַר. — 2) (v. נָקַט) *bleeder.* Sot. 22[b] פרוש ק', expl. המקיז דם לכתלים, v. נָקַט.

קִיחָה f. (לָקַח) 1) = לְקִיחָה, *taking, acquiring.* Yeb. 97[a] (ref. to Lev. XX, 11-14) בכולן נאמר שכיבה וכאן נאמר ק' וכ' with reference to all of them the word 'sleeping' is used, but here (v. 14) 'taking' is used, to intimate that the law punishes the marriage only (and not the sexual connection out of wedlock). Ib. הכי נמי הנך ק' הוא וכ' do you really say with reference to these (v. 17) that the law forbids only marriage? (Answer) לקוחין . . . הראוי לק' ק' וכ' the verb *laḳaḥ* is used as a general term: where a regular marriage might have taken place (under other circumstances), the text prohibits marriage; where only sexual connection can be meant, the verb *laḳaḥ* has the meaning of *shakhab*. Kidd. 2[a], a. e. גמר ק' ק' וכ' we learn the mode of acquiring (לקח in Deut. XXII, 13) from the acquisition of the field of Ephron (Gen. XXIII, 13 קח); Ḥull. 82[a]; a. fr.—*Pl.* קִיחוֹת. Yoma 3[b] בק' דעלמא וכ' in general cases where the text uses קח, . . ., but here (Ex. XXX, 23) it says expressly קח לך (take unto thee, at thy own expense).—2) [*handle,*] *leather thong, loop.*—*Pl.* as ab. Kel. XVI, 4 קִיחוֹתֶיהָ . . . תיתורמל (Ar. קיח, Var. קיח) the shepherd's bag is susceptible of uncleanness, when one has made the rim, trimmed it, and attached the thongs with which to tie it up. Ib. קִיחוֹתֶיהָ the thongs of the leather spread.

קַיְטָא, קַיְרִי' m. (קוּט *to shrink, be hot*) = h. קַיִץ, 1) *heat, summer, ripening.* Targ. O. Gen. VIII, 22 (ed. Berl. a. Y. קִיטָא). Targ. Is. XXVIII, 4. Targ. Am. III, 15; a. fr.—Yoma 29[a] שילהי דק' וכ' the expiration of the summer is more trying than the summer itself. Ib. מדק' . . . אישתא a fever in winter is severer than in summer. Y. Taan. II, 65[b] top, v. סְתָוָא. Lam. R. introd. (R. Joh. 1), v. טְרָהָרָא. Y. Maasr. I, 49[a] top, v. צַמְרָיָא; a. fr.—2) *sun-dried fruit*, esp. *figs.* Targ. Am. VIII, 1, sq. Targ. Mic. VII, 1 (usu. דבילתא).

קִיטָא m. (נָקַט) *object held in the hand* while making oath. Tosef. Snh. V, 1 בק' ובמקטיריא, (not בקיריטא); Y. ib. III, beg. 21[a] קִיטָה; v. מִקְטָנְיָא.

קִיטָאוֹת, v. קִירְטֵי.

קִיטַבְלִיָּא, קִיטַבְלָאוֹת, v. קָטַבּוֹלְיָא.

קִיטָדָה, v. קִיטָא.

קִיטּוֹל, קִטּ' m. (קָטַל) *slaughter, massacre.* Targ. Is. XXII, 5 (ed. Wil. קָטוֹל). Ib. XXX, 25 (ed. Wil. קָטוֹל).

קִיטּוֹם, v. קִירְטֵם.

קִיטוֹן m. (κοιτών) *bed-chamber.* Y. Snh. XI, end, 30[c], a. e., v. טְרִיקְלִין. Y. B. Bath. IX, 16[d] bot. דיתח חופתו בק'

may plant grain (Var: the reverse); a. e.—*Pl.* קִיטָנִיּוֹת, קְטָנִיּוֹת. Bets. I, 9. Tosef. Ter. X, 15; a. fr.

קִיטָנִית, קְטָנִי II, בן ק׳ pr. n. m., v. קִישׁוֹנָא.

קִיטָעַ, קְטִיעַ m. (קָטַע) *broken, crippled, stumped, paralyzed.* Taan. 21ᵃ ק׳ בשתי וכ׳ Ms. M. (ed. משתי) crippled on both legs. Yeb. 102ᵇ; Sabb. VI, 8, v. קַב 2. Y. Keth. VII, end, 31ᵈ ק׳ באחת מידיו mutilated on one hand; a. fr.—*Pl.* קִיטָעִים, קִיטָעִין, קְטָעִים. Gen. R. s. 32 פרט למורטים ולק׳ excluding bald or mutilated birds. Y. B. Kam. VIII, end, 6ᶜ מצווין ... עברים ק׳ וכ׳ Israelites are more earnestly commanded to sustain (from the public charity fund) crippled slaves than sound (Jews); Y. Keth. V, 30ᵃ ק׳ ... מצווין אפי׳ וכ׳ (not מצויין, not קוט׳) Israelites are bound to sustain cripples, even if they be slaves.—Esp. (sub. שיבלים) קִיטָעִין, קִיטָעֵן, contracted קִיטָּן *tiny ears which escape the threshing sledge.* Maasr. I, 6 נוטל מן הק׳ וכ׳ Ar. (ed. חמקוטָּע׳=הקוטָּעִים) he may take (without tithing) of the tiny ears and from the sides of the pile. Y. Ter. V, 51ᵈ תתורם בלבו על הק׳ וכ׳ he that gives T'rumah, has in his mind also the unthreshed ears and those on the sides (as the quantity from which to separate the gift); Tosef. ib. III, 6 על מה שבקיטין ed. Zuck. (Var. שבקוטין) the grain in the unthreshed ears.—*Fem.* קִיטַּצְתָּא. B. Kam. 78ᵇ; Tosef. ib. VII, 15 הגונב את חק׳ וכ׳ if one steals a stump-legged animal or a lame &c.

קִיטָעָא, v. קִטְעָא.

קִיטַפָּא, v. קְטַף II, III.

קִיטָר, קִיטַּר, קִיטְרָא, קְטַר׳, קְטָר׳ m. (קְטַר I) *knot, band.—Pl.* קִיטָרִין, קִיטָרֵי, קְטָר׳, קְטָרִין. Targ. II Esth. VI, 10 חרצירה ק׳ וכ׳ (some ed. קִיטַּר, v. Dan. V, 6) the knots of (the belt of) his loins were loosed, v. קְטוֹר.—Hull. 51ᵇ, v. אִיזְלָא. Ib.ᵃ אי אית ביה ק׳ if the stick is knotty (has hard protuberances). Pes. 74ᵃ שיעי ק׳ (Ms. O. קיטרירה, Rashi קוטרירה) the knots on the branch of a pomegranate tree are smooth. Y. Shek. VII, beg. 50ᶜ קִיטְרֵיהוֹן ... יחכמון let the wine sellers identify their knots (made as seals, v. חוֹתָם). Keth. 93ᵃ, a. e. חלייתא דק׳, v. חַלְיָתָא IV; a. fr.—Trnsf. *a) bands, alliances.* Targ. Is. VII, 18 (?).—*b) restrictions.* Yeb. 107ᵇ תרי ק׳ עבדו ביה they put him under two disadvantages.

קִיטְרוֹן, v. קִטְרוֹן.

קִיטְרָמוֹן m. (citratus, κιτρᾶτον, S.) *a beverage flavored with citron.* Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ שורי ק׳ wine flavored with citron is permitted in the Sabbatical year.

קָיָא, v. קָאָא.

קִיּוּמָא, קִיּוּם, v. קִיּוּמָא, קִיּוּם.

קַיָּט m. (denom. of קַיְטָא) *one that gathers and dries figs.* Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. חמיתיה חד ק׳ וכ׳ a fig-cutter saw a serpent run after him.

קַיְטָא I *summer; fruits*, v. קַיְטָא.

קִיטוֹר II pr. n. pl. *Kitor*, capital of Sheba. Targ. II Esth. I, 2 (3).

קִיטוֹר m. (קְטַר I) *offering incense.* Snh. 65ᵃ זיבוח וק׳ וכ׳ sacrificing (to the idol), offering incense &c.

קִיטוּרָא, קְטַר׳ m. 1) (קְטַר II) *wreathing*, בי ק׳ בידי (=בי קִיטוּרָא) *plaiting the sleeves of garments*;—2) (קְטַר I) *perfuming.* Bets. 23ᵃ שרי קי׳ Ms. M. (ed. קט׳) *kittura* on the Holy Day is allowed; מאי ק׳ אי ק׳ בידי (Ms. M. קִיטוּרֵי, *pl.* constr.) what *kittura* is meant? If plaiting be meant, (how can it be permitted,) is it not an artisan's work? and if perfuming be meant, &c. M. Kat. 10ᵇ קִישׁוּרֵי בידי וכ׳ Ms. M. (ed. בירי; Ms. Alf. בי ידי; v. Rabb. D. S. a. l. note) plaiting sleeves during the festive week is forbidden.

קִיטָר, קִיטָרָא f. (קְטָרָה) *a curtain* or *sheet consisting of patches pieced together, rug.* Tosef. Neg. V, 10 (Var. ed. Zuck. חירטי), v. פַּסִיפָּס; Neg. XI, 7 קִירְטָא (fr. קוּט; Ar. קִשְׁהָ).—*Pl.* קִיטָרוֹת, קִיטָרִין, קְטָר׳. Y. Erub. VIII, end, 25ᵇ שלטון ... ויתלו לו קט׳ a governor came to Sepphoris, and they suspended rugs in his honor (connecting the columns of a colonnade; cmp. Bab. ib. 86ᵇ). Y. Succ. I, 52ᵇ bot. תלה בה קי׳ (not תולה) if one suspends rugs in the Succah (corresp. to סדין, Mish. ib. 3). Pesik. Shor, p. 74ᵃ עמודים מכורכין בק׳ ... marble columns (statuary) wrapped in sheets; Tanh. Emor, ed. Bub. 8; Tanh. ed. 6 בקנוות (corr. acc.); v. טַפְרָטָא. Y'lamd. to Num. XV, 37, quot. in Ar. ק׳ של בוץ וכ׳ byssus curtains, purple curtains. Ib. פרט לפרסין ולק׳ excepting (from show fringes) curtains and sheets. Lev. R. s. 5 (ref. to Am. VI, 4) אלו ק׳ משופשוה וכ׳ that means the overhanging rugs which each of them had (on their couches).

קִיטַיָּא m. pl. = לָקִיטַיָּא, v. לָקִישׁ I. Lam. R. to II, 2 quot. in Ar. s. v. גרב (missing in ed.); Y. Taan. IV, 69ᵃ קיירטא (corr. acc.).

קִיפִּין, Tosef. Maasr. III, 14, v. קוּטָנִית.—Tosef. Ter. III, 6, v. קִישַּׁצ.

קִיטְלִיאקִי, v. next w.

קִיטְלִיסָקִי, קִיטְלִיזָקִי m. pl. (a corrupt. of κοιτωνίσκοι) *small bed-chambers.* Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 3, v. גָּשִׁישׁ.

קִיטְמָא, קִיטְמָנָא, v. sub קִטְמָ׳.

קִיטְנֵי, קְטָנֵי m. pl. (v. next art.) *pulse.* Targ. Y. Num. XV, 19.

קִיטְנִיתָא, Keth. 61ᵇ, v. קִיסְנִיתָא.

קִיטְנִית, קְטָנִי I f. (קָטֹן) *small fruit, pulse, beans, peas* &c. Bets. I, 8 חבורר ק׳ וכ׳ he that picks out (green) peas on the Holy Day. B. Mets. IX, 8 תבואה ... ק׳ ק׳ וכ׳ if a person rents a field for the purpose of planting grain (תבואה), he has no right to plant pulse, if for pulse, he

קִיטָא II m. (קוּט *to cut*) *pieced sheet*, v. קִרְטָא.

קִיטָא, Tosef. Snh. V, 1, v. קִרְטָא.—Y. Taan. IV, 69ª לָק', v. קִרְטָא a. לָקוּט I.

קִיטְנָאֵי, קִיטְנָיֵי m. pl. (v. קִיטָא) *summer onions*, v. קִטְנָאֵי.

קִיִּים, part. of קוּם ch.

קִיֵּים (imperat. of קוּם, formed fr. קַיֵּם) *live!* Targ. Prov. VII, 2 Ms. (ed. חְיֵה).

קַיָּם, קָיֵם m., קַיֶּמֶת f. (קוּם) *existing, enduring, lasting; valid.* Ber. 32ª חֵי וְקַ' ... אַתְּ שְׁבוּעָתֵךְ קַ' וְכ' מַה ... as thy great name lives and endures for ever and ever, so thy oath holds good for ever and ever; opp. בָּטֵל. Ned. 62ª. Y. Snh. II, 20ᵇ bot., a. e., v. מוֹנִיטָא. Ned. 69ª קַ' לֵירְכִי קַ' לֵירְכִי if the husband said twice, thy vow is valid (confirmed by me), opp. מוּפָר. Gitt. 88ª קַ' ... וְעַדַּיִין while those exiled under Jeconiah are yet alive; a. fr.—*Pl.* קַיָּמִין, קָיְמִין; קַיָּמוֹת; קָיְמִ'. B. Bath. VIII, 5, a. fr. דִּבְרֵיהֶן קַ' his words (testamentary dispositions) are valid, opp. לֹא אָמַר כְּלוּם. Sabb. 30ª מֹשֶׁה רַבֵּינוּ ... וְקַ' הֵם וְכ' Moses, our teacher, has issued many decrees and introduced many institutions, and they endure for ever and ever; a. fr.

קָיֵם m., קַיְמָא c., קָנֵ' ch. same. Targ. Jud. VIII, 19. Targ. Y. I Gen. III, 22. Targ. Josh. III, 10. Targ. O. Gen. XXIV, 62. Targ. I Sam. II, 35 (ed. Wil. קָנֵ', corr. acc.); a. fr.—B. Bath. 160ᵇ; Y. Gitt. IX, 50ᶜ bot., v. שָׁרִיר; a. e.—B. Bath. 91ª, v. מְגוֹבְיָרָא.—*Pl.* קָיְמִין, קָיְמֵי, קַיְמַיָּא, קַיְמֵ'. Targ. Gen. XVIII, 14. Targ. Deut. IV, 4; a. fr.—Y. Ber. II, 2ᶜ top (expl. קַאמְרִינָא, Dan. VII, 16) קַיְימִיָּא the standing (that do not sit down); Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 115 קַיְמַיָּתָא; Yalk. Ez. 340; Ruth R. introd. (not קַיְימָא); a. e.—V. קַיְמָא.

קְיָם, קְנֵ', קְיָמָא, קְיָמִים m. (preced.) [*that which is established,*] *law, statute; covenant; oath, vow.* Targ. Ps. XCIX, 7. Targ. Gen. IX, 9; 11. Targ. Num. XXX, 3 (ed. Amst. קְיָם; Y, ed. Vien. קְנָם, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קְיָמִין, קְיָמַיָּא, קְיָמֵ'. Targ. Ex. XVIII, 16. Targ. Y. Deut. XXVII, 26; a. fr.

קִיּוּמָא, קְיָמָא f. (v. קַיֵּם) *existence, duration, permanence* (used in Hebr. dict.). Y. Yeb. IV, 5ᶜ בֶּן קַ' a viable child. Hull. XII, 3 (ref. to Deut. XXII, 6) מַה אֲפְרוּחִים בְּנֵי קַ' אַף בְּצִים בְּנֵי קַ' as 'the young' means having vitality, so 'the eggs' must have vitality (by hatching). Gitt. II, 3 (19ª) דְּבַר שֶׁהוּא שֶׁל קַ' (Var. רוֹשֶׁם) any ink which lasts (v. קוּם h.); a. fr.

קִיּוּמָא, v. קַיֵּם h.

קַיָּן m. (denom. of קָאָה, with ref. to the effusion of semen) *one having abnormally large testicles.* Bekh. 44ᵇ מְשׁוּבָּן זֶה חַק' (Ar. קִיק) *m'shubban* is the *kayyan.* Ib. ק' בִּבְצִים (Ar. בְּעַל קִיק) k. refers to the testicles; v. גַּרְבָּן.

קַיְינָא* m. (קוּן = קְנִי) *possession.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ (expl. בְּגוֹן ... לְקַנְיָנֵךְ קַיְינָךְ קַנְיָנוֹךְ (הַמְקֻלָּל בְּקֶסֶם like those Nabatæans who curse, '(a curse) on thy owner (Maker), thy possession, on him who gave thee possession'; (Bab. ib. 81ᵇ in Hebr. dict.: לוֹ וּלְקוֹנוֹ וּלְמִקְנוֹ).

קַיְינָאֵי, v. קִינַּי.

קַיְסָא* m. *Kaysa,* a measure said to be equal to a Log.—*Pl.* קַיְסֵי. Ber. 44ᵇ (Ar. אוּקְיָא), v. אוּקְיָא.—V. קַסְוֵי.

קַיְסְטוֹר, v. קַיְסָטוֹר.

קַיָּף, v. קַנָּף.

קַיְץ, v. קַיִץ.

קַיָּץ m. 1) (denom. of קַיִץ; v. קָנַץ) *attendant of summer fruits, watchman, fruit-picker* &c. Kidd. 82ᵇ מִימֵי ... צְבִי קַ' וְכ' I have never seen a deer engaged in gathering fruits, a lion carrying loads &c.; Y. ib. IV, end, 66ᵈ אֲרִי קַ' (corr. acc.); Tosef. ib. V, 15 Var. ed. Zuck.—*Pl.* קַיָּצִים, קַיָּצִין. Y. Ber. IV, end, 8ᶜ בְּרוֹעִים וּבְקַ' in the case of shepherds and field-watchers (who are separated from communities assembling for prayer). Kel. XXIV, 15 שֶׁל קַ' leggings (or gloves) of fruit-pickers (v. פַּרְקְלִימִין); Tosef. ib. B. Bath. II, 11 קַיּוּצִין (corr. acc.). Kel. XXVI, 3. Mikv. IX, 7 מִטְפַּחַת ... שֶׁל קַ' the apron ... of the fruit-pickers.—[2) (denom. of קוֹץ) *thorn-picker.*—*Pl.* as ab. Kel. XXIV, 15; XXVI, 3; Mikv. l. c. (according to R. S.).]

קִיצְאִי, Targ. Esth. V, 14, v. קִינַּי.

קִיצוּתָא, v. קִרְטוּתָא.

קִיקְלִי, v. קִיבְּלַי.

קִיל (קִילָא) I m. (cmp. קוֹלָא I, a. כִּירָה) *enclosure, compartment.* Gen. R. s. 31 הַקִּילָא עֶשֶׂר אַמּוֹת וְכ' Ar. (ed. only עֶשֶׂר וְכ') each compartment (in Noah's ark) was ten by ten cubits; Yalk. ib. 53 כָּל קִיל וְקִ' וְכ' ... ק' מִכָּאן וְק' מִכָּאן one room on this, and one on the other side (of the aisle).—*Pl.* קִילִין. Ib.

קִיל II (v. קַל) 1) *to be light.*—Part. קִיל; *pl.* קִילֵי. Snh. 46ᵇ, v. קַפְלִיל II. Gitt. 35ª נִדְרֵי בְּשִׁנֵּי דְּרַב ק' in Rab's days vows were lightly treated.—2) *to be lenient.* Y. Sabb. XII, 13ᵈ top קָלַת וְחַמְרַת (perh. קָלַת fr. קַלַּל) thou art more lenient in one respect and more strict in another. Ib. קָלַת עַל דְּרַבָּנָן thou art more lenient than the Rabbis.

Af. אַקִּיל 1) *to make light of, treat with contempt.* Targ. Y. Deut. XXI, 23.—*to insult, curse.* Targ. O. Ex. XXII, 27 תְּקוֹלֵל ed. Berl. (oth. ed. תְּקִילֵל; Y. תְּקַלְלוּן).—Y. Dem. I, 22ª top מַאן דְּרָדֵיעַ בְּנַפְשֵׁיהּ דְּלָא אֲ' לְבַר וְכ' he who is sure of himself that he never insulted a man, may cross &c.—3) *to be lenient, lax.* Y. Shek. VII, 50ᶜ bot. חַמְתּוּן מְקִילִין (not מְקִילוֹן), v. חֲמַר I.—V. קַלַּל.

קִילָא I, v. קִיל I.

קִילָא II, קִילְתָּא f. (cmp. קִיל I, a. קוֹלִית) *hollow stick,* esp. *the stem of a withered young palm (cabbage-tree).*

Israel's praise (of the Lord) is preferred to &c. Lev. R. s. 5, end (ref. to Ps. XIX) בתחלה משורר בק' he begins by singing praise. Ex. R. s. 15 חכל נותנין לי ק' all will do me homage; a. fr.—*Pl.* קִילּוּסִין, קִלּוּסִין. Y. Succ. l. c. אע"פ שיש לפניו כמה ק' וכ' although there are before him many praises (Dan. VII, 10), yet Israel's praise &c., v. supra. Y. Pes. VIII, 36b; Y. M. Kat. I, 80d top מהו דברים ... ק' what words? ... praises (of the departed whose bones are collected). Y. Sabb. XVI, 15c bot. כל הק' שישראל מקלסין וכ' all the praises which Israel offers to the Lord (the psalms) correspond in number to the years of Jacob's life; Treat. Sof'rim XVI, 11. Y. R. Hash. IV, 59c עשרה ק' וכ' ten praises (Halleluiahs) which David spoke (Bab. ib. 32a הילולים); a. fr.—[Gen. R. s. 5 נעשה ק' להקב"ה, v. קוֹלָסִין.—Yalk. Deut. 885 בקלוסין, read: בקולסין, v. קוֹלָס.]—2) *making noise, tramping, clapping.* M. Kat. 27b ק' ברגל *killus* is done with the foot; Tosef. ib. II, 17 ק' זה פישוט וכ' (not קילום) *killus* is stretching out the arms (and clapping), contrad to טיפוח. Gen. R. s. 84; Yalk. ib. 142 בק' היה בא he (Joseph) came with noise (cheer).

קִילּוּסָא, קִלְּ' ch. same.—*Pl.* קִילּוּסַיָּא, קִלְּ'. Y. Kil. VI, 31b בתר כל אילין ק' וכ' after all these praises (bestowed on R. Johanan), I may explain it &c.; Y. Kidd. III, 64b top; Y. Yeb. I, 2c bot.; Y. Sot. II, 18b.

קִילוֹסִין, Lev. R. s. 7 Ar., v. קְלָוְוסִין.

קִילּוּפָא, קִלְּ' m. (קְלַף) *peeling, decortication.* Targ. O. Gen. XXX, 37 קִילּוּף constr. (h. text מחשף).—B. Bath. 4b, v. קִרְפּוּלָא.—*Pl.* קִילּוּפֵי, קִלְּ', קִלְּפֵי *scab.* Targ. Y. I Lev. XIII, 2 (Y. II קִלָּפָא); 6; 7; a. e.—[Pes. 119a קְלוּפֵי Rashi, v. קִלָּפָא.]

קִילּוּפָה f. (preced.) *rind,* name of an ingredient of frankincense. Ker. 6a; Y. Yoma IV, 41d.

קִילּוּרִין, קִילּוּר I m., קִילּוּרִית f. (κολλύριον, collyrium) *a (red) eye-salve.* Tosef. Sabb. I, 23 נותנין ק' לעין וכ' you may put collyrium on the eye on the eve of the Sabbath &c.; Sabb. 18a; Y. ib. I, 3d bot. קילורית. Ib. VII, 10b bot. הדן דגבל ... עפר קילורין וכ' he who kneads ... powder for collyrium (on the Sabbath) &c. Lev. R. s. 16, beg. (ref. to Is. III, 16) they painted their eyes בקולרית Ar. (ed. בקוֹלִירָא, some ed. בקוולריא) אדומה with red collyrium; Pesik. Vattom., p. 132a בקולריית; Lam. R. to IV, 15 בקלוּרִית. Deut. R. s. 8 לעינים וכ' ק' the Law is a salve for the eyes, for it is written (Ps. XIX, 9) &c.; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. ib. 675; Lev. R. s. 12. Y. Sabb. VIII, 11b top מים ... את הקולורית water as much as is required for rubbing collyrium; a. fr.—*Pl.* קִילּוּרִין. Bab. ib. 108b (in Chald. dict.) לישדר ... מיחנך ק' וכ' (Ms. M. קוילוּרֵי) please send me some of Mar Samuel's eye-salves. Ib. ... טובה מכל ק' שבעולם better than all eye-salves in the world is a drop of cold water (on the eye) in the morning and bathing hands and feet in the evening.

קִילּוּרִין II *provision, pantry,* v. קִירָרִין.

קִילּוּרִית, v. קִירּוּר.—[Lev. R. s. 20 קילוריית Ar., v. קִירָרִין.]

Lev. R. s. 15; Yalk. Esth. 1056 (not קילה), v. קוֹלָא II; Midr. Till. to Ps. XXII קולחא, read: קִילָחָא.

קִילָאוּרִין, v. קִירָרִין.

קילבון, Bekh. 50a, v. קוֹלְבוֹן.

קִילְבָן, v. קוֹלְבָן.

קִילָוָן, v. קְלָוְואן.

קִילְוָוסִיס, קִילְוָוסִין, קילווסים, קילווני, v. קְלָוְוסִין.

קִילּוּחַ, קִלְּ' m. (קְלַח) *spouting forth, continuous flow, jet.* Hull. 36a ק' דם the blood which comes forth in a jet (in blood-letting); Ker. 22a. Y. Maasr. I, end, 49b להשרות עם הק' to pour (boiling water) from vessel to vessel in a jet (instead of in short spurts); Y. Sabb. III, 6b לשרות מן הק'. T'bul Yom. II, 7. Y. B. Bath. III, end, 14b מקום קִילּוּחוֹ בחצר the place where the water gushes forth (from the spout) in the neighbor's court; Tosef. ib. II, 13. Y. Ab. Zar. IV, 44a bot., v. נָסַךְ; a. e.—V. קָלַח.

קִילּוּחָא, קִלְּ' ch. same.—*Pl.* קִילּוּחַיָּא, קִלְּ'. Targ. Job XXIV, 8 (Ms. *sing.*; h. text זרם).

קִילּוּיָא, v. קוּלָיָא I.

קילוילוסיון, v. קְלָוְוסִין.

קִילּוּלוֹת, v. קָלַל.

קִילּוֹן m. (χήλων) *swipe and bucket* for drawing water. M. Kat. I, 1 אין משקין ... ולא ממי ק' during the festive week you must not water a field with rain water or with water drawn with the swipe; Tosef. ib. I, 1 ואין ממלין חרמנו בק' you must not draw water from it (the well) with the swipe; בק' ... אפי' not even from a pond which has been filled with buckets. Makhsh. IV, 9 המממלא בק' עד וכ' if one draws water with the swipe, up to three days the water remaining in the bucket makes things susceptible of uncleanness, Maim. (differently expl. in Ar. a. R. S.); Tosef. ib. II, 9. B. Bath. 99b ביח הק' Ms. M. (ed. חקלון, corr. acc.; Var. in comment. הסילון) a field irrigated by swipe and bucket; v. סִילּוֹן II.

קִילוֹנִי* m. pl. (coloni; cmp. נִימוֹס for νόμος) *colonists, citizens of a Roman Colonia* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia). Num. R. s. 4 נתנו לו מקום ... זקראו לו ק' ולבניו they assigned a place to him, and he built a town and settled there, and they called him and his children *coloni* for all time to come (gave him the Roman citizenship).

קִילּוֹס I pr. n. m. (v. next w.) *Killus* (*Praise*), name of a general under Vespasian. Lam. R. to I, 5, v. פַּנָּגַר.

קִילּוֹס II, קִלְּ' m. (קְלַס) 1) *praise.* Gen. R. s. 78 חגיע זמן קִילּוּסִי לקלס וכ' my turn has come to give praise &c. Y. Succ. V, 55b bot. ולקילוסן חוא צריך is he in need of their praise? Ib. חביב קילוסן של ישראל וכ' (not קילוסין)

קִילוֹרִיתָא f.=h. קִילוּרִית. Y. Ab. Zar. II, 40d top. Y. Bets. IV, 62c bot. קִלּוּרִיתָה.

קִילוּתָא f. (קִיל II) *disregard, disgrace.* Targ. Y. Deut. XXI, 23 (h. text קְלָלַת). Targ. Job XXVIII, 18, v. זִילוּתָא.

קִילְחֵי, קִילְחוֹת, קִילְחָא, v. קִלְחָא.

קִילְטָא, v. קִלְטָא.

קִילֵיטִיס m. (κηλήτης) *one who is ruptured.* Tosef. Bekh. V, 4 (expl. מרוח אשך, Lev. XXI, 20) זהו חקולוטוס ed. Zuck. (Var. חקליטיס; corr. acc.) that is one suffering from scrotal hernia.

קִילִיקָה, read:

קִילִיקְיָה, קִילִיקְיָא pr. n. *Cilicia*, a district in the south-east of Asia Minor, bordering on the east on Syria. Y. Hall. IV, 60b זה חובא מק' this wine has been imported from Cilicia; Tosef. Shebi. V, 2 זה בא לידי מקלקיליאה ed. Zuck. (Var. מקילקיליא, מקלקוא; corr. acc.).—V. קִילְקִי.

קִילְנִית, v. קוֹלָנִית.

קִילְעָא, v. קִלְעָא.—[Yalk. Lev. 539 קילעין, v. קִילְקִי.]

קִילְפָא, v. קַלְפָא.—[Y. Ter. V, end, 43d קילפי ארסור, v. קִלִיפָה.]

קִלְ, קִילְקָאֵי m. pl. (v. קִילִיקְיָא) *Cilicians.* Targ. Y. Num. XXXIV, 8, v. אַבְלַס.

קִלְ, קִילְקוּל m. (קִלְקֵל) 1) *deterioration, disorder.*—*Pl.* קִילְקוּלִים, קִילְקוּלִין, קִלְ'. M. Kat. I, 2 (2a) ומחקנין את קילקולי המים וכ' and you may cure the spoiled waters (clean the pools) during the festive week.—2) *disarrangement.* Y. Taan. IV, 68c חשבונות יש כאן ק' there is a disarrangement of dates here (a new era was started with the destruction of the Temple), v. קִלְקֵל. Y. Ned. VI, end, 40a; Y. Snh. I, 19a top הן דלא . . . בק' where he (R. Judah) did not get (to announce the decision of the Palestinian court on the intercalation), they were guided by the disarrangement (the calendar established by Hananiah).—3) *moral corruption, degeneracy.* Ab. Zar. 64a שמא יחזור לקלקולו lest he (the proselyte) may go back to his corruption (idolatry); (Kidd. 17b לסורו, v. סוֹר). Num. R. s. 9 תחלת קלקולו בעזה וכ' the beginning of his degeneration took place at Gaza, therefore he was punished at Gaza; Tosef. Sot. III, 15; Mekh. B'shall, Shir., s. 2 קִלְקָלוֹ; Tanh. B'shall. 12 קִלְקָלָתוֹ; a. e.

קִילְקוּלָא, קִלְ' ch. same, 1) *disarrangement, faulty action.* Targ. Y. Lev. XVII, 15 קילקול נפסתא faulty slaughtering.—2) *disgrace, degradation.* Targ. Y. Num. VI, 2.—3) *dunghill*, v. קִרְקָלָא.—[Pes. 114a דאכיל קילקולא Ms. M., v. קְקוּלָא.]

קִילְקַי, קִלְ' m. (v. קִילִיקְיָא) 1) *Cilician.* Neg. VI, 1; Kel. XVII, 12, v. גָּרִיס; a. fr.—*Pl.* קִילְקִין, קִילְקִים, קִלְ'. Maasr. V, 8, a. fr., v. גָּרִיס.—2) (cmp. χιλίκιον, cilicium, v. Sm. Ant. s. v.) *cloth made of Cilician goat's hair, coarse and shaggy cloth, horse-cover* &c. Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII (ref. to Lev. XI, 32) אין לי . . . לרבות את הק' Rabad (ed. הקלקלים) this would mean only sackcloth, whence do we learn to include *cilicium?*; Sabb. 64a Ms. O. (ed. הקילקלי, v. Rabb. D. S. a. l. note 3); Yalk. Lev. 539 (not הקילעין). Ib. ואפילו אפיקתירה לק' but you have once excepted *cilicium.* B. Bath. 78a חמור וכליו . . . ואת חק' Ms. M. (ed. הקילקלי) if a man says, I sell thee the ass and its outfit, he has sold the saddle . . ., the cover and the saddle band (or the housing); Tosef. ib. IV, 2; a. e.—*Pl.* as ab. Kel. XXIX, 1 קלקין ed. Dehr. (Mish. ed. קולקין; Bab. ed. קולקלין, corr. acc.).—3) *entangled and matted hair.*—*Pl.* as ab. Sifra M'tsor'a, Zabim, Par. 2, ch. III 'the flesh' (Lev. XV, 7) ולא בק' שעליו but not when touching entangled hair on his body; Yalk. Lev. 568. Mikv. IX, 2 קִלְקֵי הלב וכ' matted hair on the chest &c. Y. Naz. VI, 55b top קילקין (not קליק'); Y. Bets. IV, 62c קִלְקִים (not ס . . .); Y. Shek. III, 47c, v. פִּסְפֵּס I.

קִילְקֵי, Ker. 6a, v. קִרְקָא.

קִילְקִילְיָא, v. קִילִיקְיָא.

קִילְקִילִין, v. קִילְקִין.

קִילְקִלִין, קִילְקִלִים, קִילְקְלִי, v. קִילְקִי.

קִילְקִין, קִילְקִיל', קִילְקְלִין m. pl. (an adaptation of cancelli; reduplic. of קְרֵל I; cmp. קוֹלְיָנִין) *curtained enclosures, compartments.* Pesik. Vayhi, p. 8a, v. קוֹלְיָנִין.—Esp. *the curtained enclosures of an idolatrous temple.* Ab. Zar. 51b כל שהוא לפנים מן הק' וכ' (Ar. קולקלון, קולקלון, corr. acc.) whatever is found within the enclosures is forbidden, even if it be water or salt; whatever is outside &c. Ib. אין ק' לא לפעור וכ' no difference is made between things within and without the enclosures as regards the idol Peor &c.—Cmp. קִנְקַל.

קִילְקְלָתָא, קִילְקַלְתָא, קִילְקְלִיתָא, קִילְקִילְתָא, v. קִילְקְלָתָא, קִלְקְלָתָא.

קִילְרִין, קִלְ' (קִילּוּר'), c. (cellarium) *receptacle for food, pantry; provisions.* Lev. R. s. 20 (ref. to Ex. XXIV, 11) וכי קילורין עלת וכ' (Ar. קילוריה, corr. acc.) were provisions taken with them up to Sinai?; Tanh. Aḥăré 6 קלו'; ed. Bub. 7 קלורין עלו (*pl.*); Yalk. Ex. 362 קלר'. Gen. R. s. 11 וכי יש ק' . . . חסר כלום does the King's pantry lack anything?; Yalk. ib. 16. Gen. R. 54; a. e.—Tanh. K'doshim 12 פרדס . . . היה כל קִלְאָרִין וכ' (not הדו) one garden out of which all his provisions came; א"י שהוא ק' וכ' Palestine which is the pantry of the Lord; from it the sacrifices, the show-bread &c.; ed. Bub. קלאדין (corr. acc.; Ms. R. קילָאר'); Yalk. Lev. 615 קלר'; Yalk. Jer. 270 קילר'.

קִילְשׁוֹנָא, v. קִלְשׁוֹנָא.

קִילְתָא f. (v. קִיל II) *a light case* (cmp. קוּלָא). Naz. 20b ק' לא אמר השתא . . . would you say, in a heavier case (when two sets of witnesses differ as to numbers) Rab said (that this is not contradictory evidence), but in a lighter case (one witness against one), he did not say the same?

קִילְתָא, v. קִרְלָא II.—[Yalk. Gen. 57, v. קִרְקְלָתָא.—Pesik. Par., p. 35b sq., v. קִלְטָא.]

קִימְחִית, קִימְחוֹנְיָא, קִימְחָא, v. sub קֶמַח.

קִימִילִיא, v. קִימוֹלְיָא.

קִימְלִיא, Gen. R. s. 79, end, Ar., read: קִ׳ מִילִיא, v. מְרִירוֹן.

קִימְעָת, קִימְעָא, v. קֶמַע.

קִימְפּוֹן, v. קֶמְפּוֹן.

קַיִן pr. n. m. (b. h.) *Cain*, son of Adam. Snh. IV, 5 שכן מצינו בק׳ וכ׳ for so we find with reference to Cain when he had killed his brother &c. Ib. 37[b] מלמד שעשה ק׳ וכ׳ this use of the plural (דמי, Gen. IV, 10) shows that C. inflicted many wounds and bruises on his brother &c. Gen. R. s. 2 ובהו זה ק׳ וכ׳ 'and void' (Gen. I, 2), this refers to Cain who intended to reduce the world to waste and voidness; a. v. fr.

קִין*, *Pa.* קִיֵּן (v. קוּן) *to arrange, shape.* Gen. R. s. 23 קִיְּנָן קנתורין Ar., v. קִינְטוֹר.

קִינָא, קִינֵּ־, v. קַן, קְנָא.

קִינָא m. = h. קִינָה, *rhythmic song.*—*Pl.* קִינִין. Targ. Y. Gen. IV, 22 מרת ק׳ וכ׳ the originator of songs and music.

קִינָאָה, v. קִינִי.

קִינְאָה, v. קְנָאָה ch.

קִינְבָּא, v. קִינְבָה.

קִינְבִי, v. קוּטְבִי.

קִינְגְאִי, v. קְנִיגִיזְיָא.

קִינְדֵס, קִינְדִים, v. קִינְדָס.

קִינָה f. (b. h.; קוּן) [*rhythmic song* (v. P. Sm. 3603 s. v. קינא),] *lamentation, dirge.* M. Kat. III, 9 ק׳ שאתת מדברת וכ׳ a lamentation is called *kinah*, when one speaks &c., v. עִרְנוּי I. Ber. 7[b] (ref. to Ps. III, 1) מזמור ... ק׳ וכ׳ 'a song of David'? it ought to read, 'a lamentation of David.' Lam. R. to IV, 11 (ref. to Ps. LXXIX, 1) לא הוה קרא ... בכי ... נחי ... ק׳ לאסף the text ought to read, 'a weeping of Asaf', 'an elegy of Asaf', 'a lamentation of Asaf'. Ib. introd., end (ref. to Jer. IX, 9) ... על נאותיו שנחפכו לק׳ over the beauties (pleasures) of Jacob which have been changed into mourning; a. fr.—[Gitt. 58[a] ועלידן קינה, v. קוּן.]—*Pl.* קִינוֹת, esp. ק׳ ספר, מגילת ק׳, or ק׳ *the Book of Lamentations.* B. Bath. 14[b] סדרן ... ק׳ וכ׳ the order of the books of Hagiographa is: Ruth ... and Lamentations &c. Ib. 15[a] וקנות ... ירמיה (corr. acc.) Jeremiah composed the book that bears his name, the Book of Kings, and Lamentations. Hag. 5[b] ספר ק׳ ... רבי Rabbi took up the Book of Lamentations and read &c. Y. Sabb. XVI, 15[c] top ק׳ במגילת ... היו were sitting and explaining the scroll of Lamentations; Lam. R. to IV, 20; Lev. R. s. 15;

קִים m. (קוּם) *standing; (it is) established, certain*; ק׳ ל־ *to be certain, to know.* Sabb. 136[a] ק׳ לי בירח וכ׳ I am certain that its (the infant's) months were complete (that it was no abortion). Ab. Zar. 76[b] מר ק׳ לי בגוירה וכ׳ I am sure about this gentleman (that he is a strict observer); about you I am not. Kidd. 66[a] אי לאו דק׳ ליה בנפשיה וכ׳ unless he was sure of himself that &c.; a. fr.—ק׳ ליה ברובה מיניה (also קָם) he is sure of the larger portion of it, a proverbial expression for the rule, that *he who has committed two offences simultaneously, must be held answerable for the severer only.* Gitt. 52[b] מנסך קם ליה בדר׳ מ׳ he who uses his neighbor's wine for idolatrous libation (and makes the remainder unavailabe), is exempt from making restitution for the wine, because he has to suffer the severer penalty, which is death. Ib. 53[a] משום דלא ק׳ ל׳ בדר׳ מ׳ because this is no case of a severer penalty (when he makes his neighbor's wine unclean). Hull. 81[b] קם ל׳ בדר׳ מ׳ (Ms. M. קָאִים) he suffers the severer penalty (for slaughtering for idolatrous purposes, and is exempt from the penalty of stripes for slaughtering the dam and her child in one day); a. fr.

קַיָּמָא, קְיָמָא, קָיֵם, קַיֶּם, v. sub קיי׳.

קִיְּמָאָה, v. קִמְעָה.

קִימָה f. (b. h.; קוּם) 1) *standing up, rising.* Ber. 11[a] (expl. וּבְקוּמֶךָ, Deut. VI, 7) בשעת ק׳ ממש at the time of rising, whereby rising in its proper sense is meant (rising from bed, and not in the sense of standing erect at recital). Kidd. 32[b] (ref. to Lev. XIX, 32) לא אמרתי ק׳ אלא וכ׳ the text means only the rising that is a token of respect, v. הֲדוּר. Ib. מה ק׳ שאין בה וכ׳ as rising is something with which no material sacrifice is connected &c. Ib. 33[a], v. בִּישׁוּל; a. fr.—2) *erection, putting up.* Y. Ab. Zar. IV, 44[a] (ref. to Lev. XXVI, 1) לא היא עשירית לא היא ק׳ are 'making' and 'erecting' not the same? Answ. עשירית בתחילה ק׳ וכ׳, v. עֲשִׂירִית; a. e.

קִימוֹלְיָא f. (Κιμωλία, sub. γῆ) *Cimolian earth*, a clay used in cleaning clothes and also in medicine (v. Sm. Ant. s. v. Cimolia). Nidd. IX, 6 (62[a]) קימול׳ Ar. (ed. קמוניא); Tosef. ib. VIII, 10 קימיליריא (corr. acc.). Sabb. IX, 5 (89[b]) קמול׳ (Y. ed. קימונ׳, Var. in Bab. ed. קמונ׳; Ms. M. קמומא; Ms. O. קמונ׳). Ib. 90[a] קימוליא (some ed. incorr. קמולי); Y. ib. IX, end 12[b] ק׳ קליא (not קימון) cimolia is *kalia* (an alkaline earth).

קִימוֹנְיָא, קִימוֹן, v. preced.—[Ab. Zar. 10[b] קימוניא Ar., v. קְמוֹנְיָא.]

קִימוֹס, v. קִימוֹשׁ, a. קִימּוֹס.

קִימוּץ, Tosef. Mikv. VI (VII), 16 Var., v. קִימּוֹס.

קִימּוֹשׁ m. (b. h. קִמּוֹשׁ, v. Baer to Hos. IX, 6; cmp. קָמַשׁ) a species of *thorns, nettles.* B. Kam. 16[a] ... ערפד נעשה ק׳ וכ׳ (Ar. a. Ms. H. קימוס, v. Rabb. D. S. a. l. note 9) the *ʿarpad*, after seven years, changes into *kimmosh*, the *k.*, into a thorn.

קְמֵ׳, קִימּוֹשָׁא ch. same. Y. Sabb. I, 3[b] קמקמה (corr. acc.), v. תּוּתָא.

a. e.—Y. Pes. VIII, end, 36b; Y. M. Kat. I, 80d top קִינִים ונהי lamentations and elegies.

קִינָה, v. קִנָּה.

קִינּוּחַ m. (קָנַח) *wiping.* Hull. 105a אין ק' חפה אלא בפת wiping the mouth (to remove particles of cheese before eating meat) must be done with bread. Ib. בכל מילי חוץ ק' וכ' anything (eaten) will serve the purpose of wiping the mouth, except &c.; a. e.—ק' סעודה *desert.* Pes. 57a; Snh. 94b; Yalk. Prov. 935; a. e.

קִנְּנוּ, קִנְּנוֹ m. (קָנָא) *manifestation of jealousy, warning given to the suspected wife.* Sot. 2b (ref. to Mish. I, 1, 'he must warn her in the presence of two witnesses') אמר קרא בה ולא בק' the text (Num. V, 13) says, *bah* (there is no witness to it) that is to say, *to it* (her defilement) one witness would suffice, but not to her warning. Ib. ק' על פי עצמו the act may be certified by the husband's own testimony; ק' על פי שנים two witnesses must testify to &c. Ib. 3a . . . דתראה אין ק' *kinnuy* means warning (in the presence of two witnesses). Y. ib. I, beg. 16b . . . חק' חובה וכ' to warn is the husband's duty; R. J. says, it is optional. Ib. קינוייו ק' a warning (under such conditions) is legally valid; a. fr.

קִינְיָא m. (קנם *to establish*, cmp. קנן; v. P. Sm. 3667 s. v. קנום) *covenant, oath.* Targ. II Chr. XXIII, 1 (ed. Wil. קיוָמָא). Ib. XV, 15 (ed. Lag. קוֹנָמָא); a. e.—*Pl.* קִינְיָמִין, constr. קִינְיָמֵי. Ib. XXXIV, 24.

קִנְנוּ, קִינוּנְיָא f. (κοινωνία) *partnership*; (used in an evil sense) *conspiracy to defraud and divide the profits.* B. Bath. X, 7 (173b) שמא יעשו קינ' וכ' . . . חערב Y. ed. a. Bab. (Mish. ed. קנ') if one has become surety to a woman for her jointure, and her husband divorces her, the husband must vow that he will never accept any benefit from her (so that he cannot remarry her), lest they form a conspiracy against the guarantor's property and (after collecting the jointure) he take his wife back. Y. B. Mets. I, end, 8a a note of indebtedness found must not be returned מפני ק' because a conspiracy may be formed (between the creditor and the debtor to collect the debt, already cancelled, from the purchaser of the debtor's land, v. לְקוּחוֹת); Bab. ib. 13a חיישׁ לפרעון ולק' (Abayi forbids the restoration of the note, because) he apprehends that it may have been paid, and a conspiracy may be formed; וק' . . . לא חיישינן we do not apprehend &c. Tosef. Kidd. III, 5 שמא עשו ק' . . . על מנת if one says to a woman, be betrothed unto me on the condition that . . .: she is betrothed, because we apprehend a conspiracy (between them to annul the betrothal without a formal Get); a. e.

קִינּוֹף or קִינּוֹךְ m. (קנף, sec. r. of קף, cmp. צִינּוֹק, צִנּוֹר &c.; an adaptation of κωνωπεῖον) *the framework of a baldachin* or *canopy*, consisting of four columns over which a flat cover is spread, contrad. to נַקְלִיטִין. Succ. I, 3 (10a) או שפירס ע"ג ק' (not שפירסה) or if he spread a sheet over a frame (so as to form a tent within the Succah); ib. 10b Ms. M. (ed. קינופות). Snh. 68a הוא יושב בק' שלו he was seated on his curtained couch.—*Pl.* קִינּוֹפוֹת, קִינְ' Succ. l. c. וק' ארבעה, v. נַקְלִיטִין. Ib. שאני ק' דקבריי it is different with baldachin frames, for they are stationary, opp. to פִּירְלָה. Tosef. Kel. B. Mets. II, 8.—[Κωνωπεῖον means the *net*, our w. refers to the *frame*.]

קִנְ', קִינוֹפִין ch. (κωνωπεῖον, v. preced.) *curtained couch.* Targ. II Sam. XVI, 22 (h. text הָאֹהֶל).

קִינוֹקוֹס, Y. Gitt. VII, beg. 48c, v. כּוֹלִיקוֹס.

קִינוֹקָנוֹת, v. קְנוֹקָנוֹת.

קִינְטוֹר m., pl. קִינְטוֹרִין (Κενταυροί) *Centaurs, savages represented as half-horses and half-men.* Gen. R. s. 23 ע"כ . . . ונבראו ק' בצלם up to that time (of Enosh) men were created in the (divine) image and likeness, thenceforward the generations degenerated, and centaurs were created (Ar. וקַיְּמָן קנתורין and he shaped them as centaurs); Yalk. Chr. 1072 קנטרין (corr. acc.).

קִנְ', קִינְטוּר m. (קָנְטַר) *opposition, remonstrance; reproach.* Yalk. Ex. 241 קינְטוּרוֹ באז his (Moses') remonstrance is introduced with אָז (Ex. V, 23).—*Pl.* קִינְטוּרִין, קִנְ'. Pesik. Shim'u, p. 117b שמעו דברי תוכחות . . . דברי ק' listen to the words of rebuke, that you may not have to hear words of reproach. Ib. דברים ק' (insert של or read: דברי) reproachful words, opp. נֶחָמִים; (Ar. a. Yalk. Jer. 265 קְנָתוּרִין). Koh. R. beg. ע"י שהיה נבואתן דברי קַנָּתוּרִין because their prophecy contained reproaches; a. e.—[Pesik. R., addit. s. 2 (ed. Fr. p. 197a) חקנטורים, v. קְטֹרֶת II.]

קִינְטִינָר, v. קְנְטִינָר.

קִינְטִיסִין, v. קוֹנְטוֹס.

קִינְטְרָא, קִינְטֵירָא, v. קְנְטִינָר.

קִינְטָרָת, v. קוּנְטְרָא.

קִי', קִינָאָה, קִינַיי, קִינְיי m. (v. קוּן; cmp. תובל קין Gen. IV, 22) *artist,* esp. *metal-worker, silversmith.* Targ. Jer. X, 9 (h. text צוֹרֵף). Targ. Ps. LXVI, 10 קינאה (ed. Wil. קְנָא). Targ. Jud. XVII, 4; a. fr.—Y. B. Bath. II, beg. 13b אין חוה כגון ק' וכ' if a workshop has been there before, e. g. that of a silversmith or a smith &c.—*Pl.* קִינָאֵי. Targ. Esth. V, 14 ית נגרייא וית ק' the carpenters and the forgers of arms. Ib. קַיְינָאֵי דמחקנין וכ' ed. Lag. (oth. ed. קירצ', corr. acc.) the smiths, that they may make a knife. Ib. ולקיינ' ed. Lag. (oth. ed. ולקירצ', corr. acc.). Targ. II Esth. I, 2 וכל קינאי ed. Lag. (oth. ed. קניגריא, corr. acc.).

קִינִי pr. n. pl. *Keni* (v. Neub. Géogr., p. 276). Ohol. XVIII, 9.

קִינִיגְרוֹן, קִינִיגָא, קִינִיגַר, v. sub קִנְיָן.

קִינְיָן, קִינְיָנָא, v. sub קִנְ'.

קִינִים, *pl.* of קִינָה.

קִינִּין, v. קֵן.

קִינְיָא, קִינְיָן, v. sub קְנָא.

קִנְּמוֹן, קִנָּ' m. (קנם, cmp. קִינּוּמָא) 1) (b. h.) *cinnamon-tree, cinnamon.* Sabb. 63a עצר ... של ק' היו the kindling wood in Jerusalem was of the cinnamon tree. Y. Peah VII, 20a bot. ק' ... הירה והיו וכ' (not הירו) the foliage of the cinnamon tree was food for goats, and the Israelites cultivated it. Gen. R. s. 33. Ker. 5a; a. fr.—2) (cmp. קִינּוּמָא) [*something enduring,*] *principle.* Gen. R. s. 46 אמר הקב"ה אני מעמיד בעולם מה ק' וכ' (not ריש לקיש) the Lord said, (by delaying the conception of Isaac until Abraham was ninety-nine years old,) I will establish a *kinnamon* (an everlasting principle), as the *kinnamon* (the cinnamon tree, no matter how old) will grow fruit when you manure and hoe around it, so shall Abraham (bear fruit) after his blood is tied up (runs slowly), and his desire is gone &c.; Yalk. ib. 80; Yalk. Koh. 968 (corr. acc.).

קִינְסָא m. (קנס; v. קִיסָא) *piece of wood, chip.* Sabb. 22b בק' kindling a light from another light by means of a chip. Hull. 105a אינא ביניירהו ק' the difference between them comes in, when you wash your hands over chips. Ab. Zar. 33b ק' וכ' as to causing the pitch in a wine cask to melt off by holding a burning chip in it &c.—[Bets. 22a קינס Ms. M., v. קִנְיָבָה.]—*Pl.* קִינְסֵי. Erub. 100b נתרי ק' (Ar. קנסי, ed. Sonc. קסמי) dry twigs will break off (by his being on the tree); [Ar. s. v. קסן, reads קוּסָנֵי, cmp. קִיסָנְיָתָא].

קִינְסוֹן, v. next w.

קִינְסִין* m. pl. (קָנַס; cmp. גְּזֵרָה) *decisions, decrees.* Esth. R. to I, 1 הבריאו לי ק' הנעתקין (not קינסון) bring me the decrees which have been removed (transferred to the archive of Ecbatana).

קִינְקְלָטוֹן, קִינְקַל, קִינְקְלָא, קִינְקִילוֹן, קִינְקְלִין, v. sub קַנְקַ'.

קִינָּרָא, קִינָּרָה, קִינְרוֹס, קִינָּרִים, קִינְרִים, v. next w.

קִינָּרָס m. (κινάρα, acc. pl.) *artichokes* (used as singular, collective noun). Kil. V, 8 וחק' כלאים בכרם (Mish. ed. ם ..., corr. acc.; Ms. M. וחקנדס, ed. Ven. קינדס, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) artichokes in a vineyard are *kilayim*; Tosef. ib. III, 12 הכינריס (Var. קִנָּרָא, קינרס). Gen. R. s. 20 (expl. דרדר or קוץ) ק' (eds. vary between קנדים, קינרים &c.); Yalk. ib. 82 קונדס (corr. acc.). Ukts. I, 6; Tosef. ib. I, 6 קינרוס (Var. קתרוס, corr. acc.). Bets. 34a קונדס (Rashi Ms. קינרס; cmp. קוּנְדָּסָא).—Esth. R. to I, 4 they found themselves short of one plate מאן דאמר קנדס ומאן דאמר כְּפָנָאי one says, it was artichokes, another says, it was a dish of the efflorescence of palms (v. כְּפָנִית, and קוֹר I).—*Pl.* קִינָּרִים. Y. Shebi. IX, 38d top (ed. Krot. קינריס). Gen. R. l. c. (v. supra).

קִינָּרָא ch. same. (Erub. 83a, v. קוּנְדָּסָא).—*Pl.* קִינָּרַיָּא, קִינָּרְסָיָא. Y. Bets. I, 60d bot. (Var. קינסיה, corrupt.). Y. Shebi. IX, end, 39a קונדס (v. קוּנְדָּסָא).

קִיס m. (v. קוֹס) *rough-edged.*—*Pl.* קִיסִּין. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 10 חכוסות הק' הצירנים וכ' (ed. Zuck. הקיצין, Var. הכיסין; R. S. to Kel. XXX, 3 omits our w.) the rough-edged Sidonian cut-glass cups.

קִי', קִיסָא ch. (preced.) 1) *rough edge.* Y. Hag. II, 78a bot., v. כַּפָּא I.—2) *twig, chip, wood; tree* (cmp. גַּיָּזָא I). Targ. Y. Lev. XIV, 4. Targ. Y. Num. XXXV, 18. Targ. Prov. XXV, 20. Targ. Y. Deut. XXI, 22 (*gallows*). Targ. Job XIX, 10 ed. Lag. (ed. Wil. קִסָּא; oth. ed. קָסָא, corr. acc.); a. fr.—Y. Bets. II, 61c top, a. e., v. סָסָא.—*Pl.* קִיסִּין, קִיסֵּי, קִיסַּיָּא, קִי'. Targ. Y. Num. XV, 32. Targ. Y. Gen. XXII, 3. Targ. Ps. LXXIV, 5. Targ. Prov. XXVI, 20; a. fr.—Snh. 93a תרי ק' Ar. (ed. אודי), v. אוּדָּא. Koh. R. to VII, 6; Yalk. ib. 973 (not קוֹס), v. סִירְתָּא. Y. Sabb. VII, 10b top הבון ... ק' בסופא take care in eating that you leave the chips (woodlike, bad beans) for the end.

קִיסְוָא, v. קִסְוָה.

קִיסוֹם, Tosef. Kel. B. Kam. III, 11, read: קוֹסִים, v. קוֹס.—Kil. V, 8, a. e., read: קִיסוֹס.

קִיסוֹמָא, קִיסְ' I m. (קָסַם) *divination.*—*Pl.* קִיסוֹמִין, קִיסְ'. Targ. Ez. XXI, 28.—[Targ. Y. I Deut. XVIII, 14 קיטומי, read: קִסּוֹמֵי.]

קִיסוֹמָא, קִיסְ' II m. (v. קִיסָם) *rakings.* Targ. Hab. III, 17 לא יגבון ק' וכ' they shall not gather rakings from (shall not enjoy the destruction of) Jerusalem (h. text אין בקר ברפתים!).

קִיסוֹס m. (κισσός) *ivy.* Kil. V, 8 (not קיסום, v. Rabb. D. S. a. l. note 20); Tosef. ib. III, 13. Succ. I, 4 (11a) הדלה ואת הק' ... (Mish. ed. קיסום) if he trained, over the Succah, a vine, gourd, or ivy. Ohol. VIII, 1 (Mish. ed., a. ed. Dehr. ם ...). Tosef. Erub. I, 7; a. fr.

קִיסוֹסָא ch. same. Y. Kil. V, end, 30a (expl. קיסוס).—Y. Sabb. II, beg., 4c (expl. שמן קיק) ק' oil of ivy-seeds (?), v. קָאזָא.

קִיסוֹפוֹרוֹן, v. קִפִּיטְרוֹן.

קִיסְ' I, קִיסְטָא m. (a corrupt. of ξέστης) *kist, kista* (Sixtarius), v. בְּסִירְטָא. Gen. R. s. 49 חד ק' וכ' Ar. (ed. קסיט) one xestes of wine (which you had) makes ten follera. Pes. 109a דמורייסא וכ' ק' Ar. (ed. קסחא, Ms. M. קיסחא; v. Rabb. D. S. a. l. note) the xestes for muries (kept as a standard) in Sepphoris was about the same as the Temple Log. Pesik. Ekhah, p. 122b דחמר ק' Ar. (ed. קסיט) a. x. of wine; a. e.—*Pl.* קִיסְטִין. Lev. R. s. 12 שתי שיכרא חמשא ק' (not קיסטון) he (the drunkard) drinks five xestes of beer, they tell him, thou hadst ten. Ib. הוה אלוף ... ק' וכ' was accustomed to drink twelve x. of wine a day &c.; a. e.—[V. Fr. Aram. Fremdw. p. 205].

קִיסְטָא II, קִיסְטָה f. (cista) *chest, box.* Y. Snh.

IX, end, 27b (expl. קַסְוָה, Mish. ib. IX, 6) ק׳ a chest (containing sacred objects, v. Sm. Ant. s. v. Cista). — *Pl.* קִיסְטוֹת. Kel. XV, 1 קוסטות המלכים (ed. Dehr. קוסטת *sing.*; R. S. קסתות, קנתות, corr. acc.) the provision boxes of kings.

קוסטנר, קוסטור, v. קוּסְטִינָר.

קוסטרא, v. קַסְטְרָא.

קוסים, Gen. R. s. 99, לובשי ק׳, v. קוֹלָס.

קוסיניתא, v. קִיסְנִיתָא.

קוסלון, Yalk. Gen. 27 צריצלין דק׳, v. קוֹלָס.

קוֹסֶם m. (קָסַם) *chip, fragment.* Snh. 64a אפי׳ כל ... ק׳ whatever people make their ruler (worship), be it a stone, or a piece of wood, v. מוֹלָךְ; Y. ib. VII, 25c top. Tosef. Bets. III, 18 לחצות וכ׳ ק׳ a chip with which to pick his teeth. B. Bath. 15b 'a generation which judges its judges', אומר לו טול ק׳ מבין שיניך וכ׳ (Ms. O. קוצא *thorn*; Ms. H. מבין שיניך ק׳) when he says to a person, take the chip out of thy eye (teeth), he answers, take the beam &c.; Arakh. 16b (Var. שיניך); a. fr.—*Pl.* קִיסָמִין, קִיסָמִים. Sabb. VI, 6 (65a) בק׳ שבאזניהם (Rabb. D. S. a. l. note 70 cites קוס׳; in Rashi a. Bart. קִסְמֵי) with chips in their ears (to prevent the growing up of the perforations); Y. ib. VI, 8c אבל לא בק׳ וכ׳ but they must not (go out on the Sabbath) with chips &c.; a. e.

קִיסָמָא, קִיסֵם ch. same. [Targ. Prov. XIV, 30 ed. Lag., read with ed. Wil. קיסא.] Targ. Y. I Num. XXV, 3; a. e.—Sabb. 54b, v. רִתְמָא.

קִיסֵם pr. n. pl. *Kesam.* Targ. Y. I Num. XXXIV, 4, sq. (Y. II קָסָם; h. text עצמון).

קִיסְמָא I *chip,* v. קִיסָם.

קִיסְמָא II pr. n. m. *Kisma.* Snh. 98a יוסי בן ק׳; a. fr.

קִיסְמָא III *charm, divination,* v. קָסַם II.

קְסֵ׳, קִיסְמִית f. (v. קִיסָם) *a mass of chips.* Ber. 15a.

קְסֵ׳, קִיסְנָיְיתָא f. pl. (קסן, v. קָסַם) *carved.* Keth. 61b Ar. (Var. בקסינני׳ זוטרתי, בקיסינ׳; ed. קִישְׁנָיְיתָא *little*) she plays with carved (little) cubs.

קיספורון, v. קַסְפִּיטָרוֹן.

קְסַ׳, קִיסַר m. (Cæsar, Καῖσαρ) *Cæsar, Roman emperor.* Y. Ber. IX, 12d bot.; Gen. R. s. 8, v. אֲגוּסְטוֹס. Ab. Zar. 10b Ms. M. קטיעא חד מחשיבי דמלכותא דק׳ הוה וק׳ חוה סני וכ׳ K'ṭi'a was one of the nobles of the imperial government, and the emperor hated the Jews (ed. דהוה קֵיסָרָא דהוא סני וכ׳). Snh. 98b, v. פַּלְגּוּ; a. fr.

קֵיסָרָא ch. same, v. preced.

קִיסָרָאנָא m. (preced.) *Cæsarean.* Ab. Zar. 6b (some ed. קִיסְרָנָאת, Rashi קְסֵ׳; Ms. M. דקיסר), v. דִּינָרָא.

קִיסַרִיוֹן, קִיסַרְיוֹן pr. n. (preced.) *the district of Cæsarea* (*Philippi*), in the north of Palestine (Paneas). Targ. Y. II Deut. XXXIV, 1 דן דק׳ Dan in the district of &c.; Targ. Y. II Gen. XIV, 14 (ed. Vien. ריוֹן ...).

קִיסָרִי *Cæsarean,* v. קִיסָרִין.

קִיסָרִי *Cæsarea,* v. קִיסָרִין.

קְסֵ׳, קִיסָרְיָא, קִיסָרְיָה m.=h. קִיסָרִי, *Cæsarean.* Y. Taan. II, beg. 65a; Y. Sot. V, end, 20d חחליפא ק׳; Gen. R. s. 50 חלפתא ק׳; a. e.—*Pl. f.* קִיסָרְיָיתָא. Y. Ned. VII, end, 40c; Y. M. Kat. III, 83a top; Y. Ber. III, 6a top, v. עִרְסָא.

קִיסָרִיוֹן, v. קִיסַרְיוֹן, a. קִיסָרִין.

קִיסָרִי m. *belonging to the plant cissarios*; אגבין ק׳, v. אַגְּבִין.

קִיסָרְיָא, v. קִיסָרְיָה.

קְסֵ׳, קִיסָרִי, קִיסָרִין pr. n. pl. *Cæsarea,* name of several cities, esp. *Cæsarea* (*Palestina*), a maritime city founded by Herod the Great on the site of Straton's Tower. Meg. 6a (ref. to עקרון, Zeph. II, 4) זו ק׳ בת אדום וכ׳ this means (symbolically) C., the daughter of Edom (seat of the Roman government) &c., v. חוֹל I. Ib. מלכי ק׳ וירושלים the governors of C. and of Jerusalem. Lam. R. to IV, 21 'daughter of Edom' זו ק׳ this means C.—Tosef. Ohol. XVIII, 16 שהחזיקו בה וכ׳ ק׳ C. which was always considered unclean (v. מָדוֹר). Ib. 13 מזרח ק׳ the eastside of C.; Ohol. XVIII, 9 (ed. Dehr. קסרון, corr. acc.; some ed. קֵיסַרְיוֹן). Y. Pes. III, end, 30b רבנן דק׳ the Rabbis of C.; a. fr.—Y. Yeb. II, end, 4b, a. e. שבקפודקיא ק׳ Cæsarea in Cappadocia, v. מְגִידָה. Mekh. B'shall., Amal., s. 2 קסריון, v. מְחִלָּה.—Denom. קִיסְרִי, קְסֵ׳, *Cæsarean.* Tosef. Dem. IV, 23 הניח ק׳ ומצא אגרי (Var. עִגָּרוֹן ומצא) if he left Cæsarean wheat (bought for immediate use) and found storage wheat in its place (v. אֲגוֹרִי).

קִיסָרְנָאָה, v. קִיסָרָאנָא.

קיסרקיסון, Yalk. Is. 302, v. קְסַרְקִיטוֹן.

קָנוֹף, קַנָּף pr. n. m. הַקַּ׳ *Hakkayaf.* Par. III, 5 חקיף (Mish. ed. הקוף; Ar. a. ed. Dehr. הקריף).

קוֹפָה) קֻפָּה, קִיפָּה, קִיפָּא m. (קָפָא) *coagulation, jelly, sediments of boiled meat.* Ḥull. IX, 1 (expl. ib. 120a פִּירְמָא, q. v.; another explan. ib. תבלין the settled spices in the meat pot). Ib. 112b (Ar. קופה, some ed. קיפא). Ned. VI, 6; ib. 52b (some ed. 'קו); Tosef. ib. III, 2. T'bul Yom II, 5 בשר הקדש שקרם עליו הקי׳ (ed. Dehr. 'הקו; Ar. שקרש ... 'הקו) sacred flesh on the top of which a layer of jelly was formed. Mekh. B'shall., Shir., s. 6 (ref. to קפאו, Ex. XV, 8) עשאן כמין ק׳ וכ׳ he made them like a congealed mass in the heart of the sea; (Tanḥ. B'shall. 17 כְּפָה). Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 הקפָה.

קִיפּוֹד, v. קִרְפּוֹף.

קְפֵ׳, קִיפּוּי m. (preced. art.) *formation of a coagulated*

substance, froth, spume. Ab. Zar. 56ª (expl. משיקפה, v. דְּבוּר) ק' do you mean the formation of froth (fermentation) in the pit, or דחבירת ק' the fermentation in the cask?—Trnsf. *the skimming of the surface, the quantity taken from the top of a pile.* Ter. IV, 11; Y. ib. 43ª bot.

קִיפּוּל, קִפֵּל m. (קָפַל I) *folding up, creasing.* Sabb. 28ᵇ ק' אינו מועיל the mere creasing (of an old garment with the purpose of making wicks of it) does not affect it as regards the laws of uncleanness. Y. ib. II, 4ᵈ bot. שכן...רוצים בקיפּוּלָה for professional attendants (dressers) like a garment to be creased. Ib. XV, beg. 15ª ק' בשנים וכ' folding a garment (on the Sabbath) by two persons is treated as forbidden work.

קִיפּוּלָא m. (קָפַל II) *scraping off.* B. Bath. 4ᵇ ק' מדיע ידיע Ms. M. (ed. קִילּוּפָא; Rashi קופלא) the scraping off of the plaster is noticeable. Ib. קיפולי Ms. M. read: קיפולא.

קִיפּוֹנוֹס pr. n. *Ḳifonos,* name of a Temple gate (prob. genitive of Καιπίων = Cæpio). Midd. I, 3.

קִיפּוֹנוֹת f. pl. (cmp. קוֹפִינָא) *ḳifonoth,* name of *a fish, sword-fish* (cmp. ξίφιος, gladius) (?). Sifra Sh'mini, ch. IV, Par. 3 (Rabad כפונית שברים); Yalk. Lev. 537.

קִיפּוֹסוֹלִין*, prob. to be read: קִיוֹסְפּוֹלִין (a perversion of דִּיוֹסְפּוֹלִין; cmp. קאנסין) *Diospolis*; cmp. ק' של מצרים Diospolis in Egypt = *Thebes.* Mekh. B'shall., s. 1 בק' של מצרים וכ' Joseph was buried in (the necropolis of) Thebes; (Tosef. Sot. IV, 7 בקברי מלכים; Ex. R. s. 20 בתוך הפלטורין וכ' in the palaces (tomb chambers) in the manner as kings were buried; v. קִבְרִיט I.

קִיפּוֹף, קֵפ' m. 1) (cmp. קוֹף II) *long-tailed ape* (cercopithacus). Bekh. 8ª, v. קוֹף II. Ber. 57ᵇ Ms. M. (ed. קִיפּוֹד, קִפּוֹד). Ib. 58ᵇ (Rashi: a species of *owls*).—2) a species of *owls.* Ḥull. 63ª באות שבעופות ק' the *bâvath* among the birds is the *ḳippof* (v. next w.).

קִיפּוֹף, קֵפ', קִיפּוֹ', קִיפּוֹפָא ch. same, *owl.* Targ. Lev. XI, 17 (O. ed. Berl. קִיפּ', oth. ed. O. a. Y. קִיפּ', קֵפ'; h. text ינשוף); Targ. O. Deut. XIV, 16 (h. text ינשוף); Y. ed. Amst. קִפּוֹ' (ed. Vien. כְּפוֹפָא; h. text כוס).—Nidd. 23ª קפ' (Rashi קיפ'). Ber. 57ᵇ קפ'.

קִיפּוּץ m. (קָפַץ) *leaping, jumping.* Y. Bets. V, 63ª bot. ק' עוקר וכ' (not קיפּיץ) jumping means lifting both feet simultaneously, opp. ריקוד.

קִיפֵּחַ, v. קִיפַּח.

קִיפֵּל, v. קִיבֵּל.

קִיפְּלָאוֹת, v. קִפְּלָיוֹת.

קִיפְּלוֹס, v. קִיפָּלִיס.

קִיפְּלוּרְיָא, v. קִפְּלוּרְיָא.

קִיפְּלֵי, v. קִיבְּלֵי.

קִיפָּלִין, v. next w.

קִיפָּלִיס (not קיפלוס) m. (κεφαλίς) *capital of a column.* Lev. R. s. 25, v. קִיפָּלָיוֹת.—*Pl.* (formed from genitive κεφαλίδος) קִיפָּלִידוֹסִים. Cant. R. to V, 15 (not קיפלירוסים). Y'lamd. to Deut. VII, 12 quot. in Ar. קיפלרין של עמודים (read: קִיפִּילָדִין; some ed. קִיפָּלִין).

קִיפְּלִרִין, קִיפְּלִירוֹסִים, v. preced.

קִיפְּרוֹס pr. n. (Κύπρος) *Cyprus,* an island lying off the coast of Phœnicia and Syria. Y. Succ. V, 55ᵇ והלך דם בים עד ק' and the blood (of those slain by Trajanus) went (could be traced) in the sea as far as Cyprus; Lam. R. to I, 16; IV, 19 (strike out נהר); v. Graetz Hist. of the Jews, (Jew. Publ. Soc. of A.) II, p. 398.

קִיץ or קוּץ, *Hif.* הֵקִיץ (b. h.) [*to stir,*] 1) (neut. verb.) *to wake up.* Gen. R. s. 21 (ref. to Ps. XVII, 15) לכשתָּקִיץ אותו וכ' when he whom thou hast created in thine image shall wake up (arise from the dead); Yalk. Ps. 671 לכשתָּקוּץ; a. e.—2) *to awaken.* Num. R. s. 10 היו מתיראים לְהָקִיצוֹ they were afraid to wake him (Solomon) up; ותלכה היא והֵקִיצַתּוּ וכ' but she (Bethsheba) went and waked him up and rebuked him. Yalk. Ps. l. c. (ref. to Ps. l. c.) אלו ... שמְּקִיצִין שינה מעל עיניהן וכ' that means the scholars that chase the sleep from their eyes &c.; B. Bath. 10ª Ms. M. (ed. שמנדדין); a. e.

קִיץ, קַיִץ m. (b. h.; קָנַץ) 1) *heat, midsummer, harvest time for figs, grapes* &c., contrad. to קציר harvest time for grains. B. Mets. 106ᵇ (ref. to Gen. VIII, 22 חצי ניסן ... אב ק' וכ' half of Nisan, the whole of Iyar, and half of Sivan is *ḳatsir* (cutting season), half of Sivan to half of Ab is *ḳayits* (midsummer) &c; Gen. R. s. 34. Ex. R. s. 15 עשיר ... בשעת הק' a rich man who went out at harvest time (when grapes were cut). Ned. VIII, 4 עד הק' עד שיחא הק' וכ' if one vows abstinence 'until harvest time', it means until harvest begins, until people begin to bring fruits home in baskets (v. כַּלְכָּלָה); עד שיעבור הק' עד שיעבור הק' וכ' 'until harvest is past', it means &c., v. מַקְצוּעָה; a. fr.—2) *summer fruits, figs, grapes* &c. B. Bath. III, 1 (28ª) כנס את קִיצוֹ (קַיְצוֹ) after storing up his fruits. Tosef. Ned. IV, 1 הנודר מן הק' אין אסור וכ' if one vows abstinence from *ḳayits,* he is forbidden figs only; ib. 2 (anoth. opin.) ענבים בכלל ק' grapes are included in *ḳayits*; Ned. 61ᵇ מפירות הק' from the fruits of midsummer; (ib. ענבים בכלל תאנים). Y. ib. VIII, 41ª top ביכר ק' בעמקים if the first summer fruits are ripe in the valleys; (Bab. ib. 62ᵇ; Tosef. ib. IV, 7 חגיע הק' the harvest has begun). Naz. 8ᵇ כהילקטי ק', v. הֵילָקָט; Tosef. ib. I, 3; Y. ib. I, 51ᵇ bot. (not כמלקטי); a. e.—Trnsf. המזבח ק' *the altar's summer time, a time when the altar was unemployed for private offerings, and free-will burnt-offerings had to be supplied from the Temple fund.* Shek. IV, 4 מותר הפירות לק' המ' the net income from the sale of fruits (of the Sabbatical year) was applied to the purchase of sacrifices for the altar's summer time; Y. ib. 48ᵇ top (not למזבח). Succ. 56ª. Tosef. Men. X, 8, v. קוּץ II.

קֵץ, v. קֵיץ.

קִרְץ m. (קְצַץ) *a clearly defined subject.*—*Pl.* קִרְצִין. Cant. R. to V, 11 אפי' דברים ... שחן ק' וכ' even things in the Law which you would consider clearly defined are piles upon piles (contain material for much discussion).

קִרְץ ch. (preced.) *term, stipulation*; (adj.) *defined.* Ned. 86ª, v. קִרְצוּתָא. Gitt. 30ᵇ כירן דק' the quantity being defined. Keth. 43ª לא שביק אינש מידי דק' ... דלא ק' a man will not forego the claim of a definite quantity, and demand something undefined (requiring appraisement); a. e.—*Pl.* קִרְצֵי. B. Bath. 88ª דק' דמירת (Rashb. דְּקִרְיצֵי) when its price is fixed; דק' דמיתו when their prices are fixed.

קִרְצָ־, קִרְצָא, v. קְצָא.

קִרְצָא, Tosef. Keth. IV, 7 ed. Zuck., v. קִרְצָה I.

קִרְצָא, v. קְרִצָה.

קִרְצָא, v. קְצָבָה.

קִרְצָה f. (v. קִרְץ), שרה ק' *a field of summer fruits.* Tosef. B. Mets. IX, 5 ... והדר בה וכ' הלוקח שדה ק' (ed. Zuck. קִרְצָא, Var. קִרְצָה, קוּצָה) if a man buys ... the crop of the summer fruits of a field, and there are in it apples...; whatever is not included in *ḳayits* (v. קִרְץ) belongs to the seller.

קִרְצָה I f. (=קִצִּירָה; קְצַץ) 1) *cutting, felling.* Tosef. Shebi. III, 14 שתהא קִרְצָתָהּ שוה (ed. Zuck. שירתא קִרְצָתוֹ) that the felling be even (the stumps all alike, v. הֶרֵג); Y. ib. IV, 35ᵇ bot. קירצתן (corr. acc., or קִרְצָתָן).—2) (cmp. פְּסַק) *stipulation, agreement.* Tosef. Keth. IV, 7 אין כלום לאחר חק' (ed. Zuck. חקיצא) after this agreement (that she would support herself and her husband) there can be no claim; Y. ib. V, 29ᵈ קנירן (corr. acc.).—Y. ib. IV, 29ª bot.; Y. B. Bath. IX, 17ª top מכה שיש לה ק' a disease on the treatment of which there is a definite agreement (with the physician as to his charge), v. קְצָבָה. Tosef. Keth. VI, 6 אם עשתה קִרְצָתָהּ if she made her own stipulation, v. קִרְצוּתָא.—B. Bath. 8ᵇ קִרְצָתָן עַל, v. נָסַע.

קִרְצָה II f. (קִרְץ or קוּץ, *Hif.*) *awakening.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV קִרְצַת הבקר וכ' the awakening in the morning is like the world to come; ib. שרנת הבקר (corr. acc.).

קִרְצוֹנָא, v. קִרְצוֹצָא.

קִרְצוֹנִים m. pl. (קצץ) *slender, dwarfed*; בצלים חק' *onions with minute heads and slender stems.* Shebi. V, 4, v. קַשְׁרִינָאי; [comment. קַר' (denom. of קִרְץ) *summer-onions*, v. קִרְיטַרְנָאי].

קִרְצוּעַ m. (קְצַע) *trimming* the ends of a skin. B. Kam. 66ᵇ, v. עִטְבָּה.

קִרְצוֹצָא m. (cmp. קִרְצוֹנִים) [*slender,*] name of a *lizard.* Targ. Y. Lev. XI, 30 (ed. Amst. קִרְצוֹנָא; h. text חמט).

קִרְצוּפְתָּא, v. קְצוּפְתָּא.

קִרְצוּתָא f. (=קְצִירְצוּתָא)=h. קְרִצָה, *definite term, stipulation.* Ned. 4ᵇ משום דלא אית לירח ק' because there is no definite term for it (a vow of abstinence, unless explicitly limited, is for ever); אבל ... דאית לירח ק' וכ' but as to a Nazarite's vow where there is a definite term (a Nazarite's vow, unless qualified, being for thirty days) &c. Ib. 86ª תחם קרץ אשה ... ק' there (in the case of the transfer of a field for ten years) there is a definite end stipulated, but can a woman (dedicating her handiwork to the sanctuary after she shall be divorced) define the time? B. Mets. 67ᵇ בק' by definite stipulation of the time up to which the mortgagee may have the privilege of usufruct. Ib. קצו' (corr. acc.). Keth. 54ᵇ מהו דתימא קִרְיצוּתָא עבדו וכ' you may have thought that the Rabbis instituted a definite sum as the wife's jointure in order not to put the poor to shame. Y. ib. VI, 30ᵈ top (in Hebr. dict.) אם עשת ק' if she had a stipulation to that effect made (in her marriage contract); Tosef. ib. VI, 6 קִרְצָתָהּ, v. קִרְצָה. Shebu. 42ª קי' דתרעא וכ' Ms. F. (ed. 'קצ, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) stipulations of prices one is likely to remember well.—V. קְצִרְצָה.

קִרְיְצָחָא, v. קְצָחָא.

קִרְיוֹן, v. קִרְיָון.

קִרְצִית, Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. קיצצתן, v. קִרְצָה.

קִרְצִרְה, Y. Sabb. XVI, end, 15ᵈ, v. קְצָרָה II.

קִרְק I m. (reduplic. of קא; cmp. קָאַת) name of *a bird, pelican.* Ḥull. 63ª קאת זה חק' Ms. M. (ed. חקוק, v. Rabb. D. S. a. l. note), the Biblical *ḳaath* is the modern *ḳik*, v. קָאַת; Yalk. Lev. 537 חקוק; Y. Sabb. II, beg. 4ᶜ. Ib. (ref. to שמן קיק Mish. II, 1) עוף הוא ושמו ק' it is a bird whose name is *ḳik*. [For other opinions on the meaning of שמן ק', v. קִרְקָיוֹן, קִרְסֹמָא, קָאוָא.]

קִרְק II m. *abnormally large membrum virile*; [Ar.: *abnormally large testicles*]. Bekh. 44ᵇ, v. גַּרְבְּהָן, a. קַרְיָן.

קִרְקָאנִי, v. קוּקָאנִי.

קִרְקוֹלִין, קִרְקוּלִים m. pl. (= קִלְקוֹל, cmp. קִרְקְלוֹן) *disgrace, prostitution.* Yalk. Ps. 662 חצמיד בתי קוצים ובתי ק' וכ' he put up houses of idolatry (v. קוּץ I) and houses of prostitution &c.; Midr. Till. to Ps. XIV קִלְקְלִין (ed. Bub. קִרְקָלִין).

קִרְקְרוֹן m. (b. h.) *ricinus-tree*, or *the shrub bearing the castor-berry* (Greek κίκι, v. Sm. Ant. s. v. Cici, a. Löw, Pfl., p. 353 sq.). Sabb. 21ª (expl. שמן קיק, Mish. II, 1) ר"ל דיונה אמר ק' Resh Laḳish says, it means oil from Jonah's Ḳiḳayon. Ib. לדידי ... ק' דיונה וכ' I was shown Jonah's Ḳ., it resembled &c., v. צְלוּלִיבָא.

קִרְקוֹלְתָּא, v. קִרְקְלְתָּא.

קִרְקְלָא, קִרְקָל, קוּ', c. (=קִלְקַל; קלקל) [*refuse,*] *dunghill.* Pesik. Shim'u, p. 117ª sq. כד הרמוס ... וכד תרום ק' שמה when a palace sinks, its name remains palace, and when a dunghill rises, its name remains dunghill. Lam. R. to

IV, 5, v. מְרַבַּח I; a. e.—*Pl.* קִירְקְלַיָּא, קִירְקְלֵי, קוּ', קְקָ'. Ker. 6ª על קירקלי דמתא וכ' Ar. (ed. אקירלקי, Rashi קלקי) rather dwell on the dunghills of Matha Mehasia, than in the palaces of Pumb'ditha. Gitt. 69ª בקירקליא דמתא Ar. ed. Koh. (ed. בקלקולי) on the dunghills of the town. Pes. 114ª, v. קְקוּלָא; a. e.—V. קִירְקְלָתָא.

קִירְקְלוֹן m. (b. h. =קלקל, v. preced.) *disgrace.* Esth. R. introd. to Par. 3, v. קוּא.

קִירְקְלִין, v. קִירְקוּלִים.

קִירְקְלִיתָא, v. next w.

קִירְקֵילָ', קִירְקְלָתָא f. (v. קִירְקְלָא) *dunghill, ruins.* Targ. Ps. CXIII, 7 (ed. Wil. קְלָקְלָ'). Targ. Jer. XIX, 2 Ar. (ed. Koh. קירקליתא; Targ. ed. קלקל, ed. Lag. קילקירֵ').—Cant. R. to IV, 4 לא תצלי בהחיא ק' pray not on this dunghill (the Temple ruins), opp. ברוכא; Gen. R. s. 81 קלקל'; ib. s. 32 ביתא קלקל' (omit ביתא); Yalk. ib. 57 קילתא (corr. acc.). Lev. R. s. 25 עדור בקוֹלָקְלָתֵךְ (some ed. בקולקל'), v. עֲדַר I; Yalk. Job 925 בקלקליחיך (read בקִלְקוּלָתֵיךְ). Ab. Zar. 28ª קירקילתא Ar. (Ms. M. קילקל'; ed. קוּלְקָתָא); a. e.—*Pl.* קוּלְקָלָתָן. Targ. Lam. IV, 5 Ar. (ed. קְקַלָּאתָן; h. text אשפתות).

קִיר I c. (b. h.; קור, cmp. כּוּר II, a. פִּירָה II) [*surrounding, enclosure,*] 1) *wall, recess, chamber.* R. Hash. 16ᵇ; Snh. 109ª, v. נָטָה. Y. Ber. IV, 8ᵇ bot. (ref. to Is. XXXVIII, 2) באיזה ק' נשא עיניו to what wall did he direct his eyes? בקִירָה של רחב to the wall of Rahab's house (ref. to Josh. II, 15); ib. בקירה של שונמית to the *kir* (chamber) of the Shunamite; ib. השונמית ק' אחת וכ' the Shunamite made one chamber for Elisha &c.; Bab. ib. 10ᵇ. Zeb. 65ª ק' העלייה the upper portion of the side of the altar; ק' הכבש the masonry of the ascent to the altar; a. fr.—*Pl.* קִירוֹת. Y. Ber. l. c. בק' בה"מ וכ' he directed his eyes to the walls of the Temple; בק' לבו וכ' to the recesses of his own heart he directed his eyes; Bab. ib. l. c. התפלל מק' לבו he prayed out of the recesses &c.—2) *rim, border* of mats, (v. גְּדַנְפָּא). Succ. 20ᵇ.

קִיר II (or קוּר), *Pa.* קִיֵּיר (sec. verb of קרר) *to cool.* Ab. Zar. 38ᵇ וקיירי מבינתא וכ' (Ms. M. וקרירי) and they cool (the body) from the hair of the head to &c.

קִיר, Targ. II Esth. III, 8 some ed., v. קִירָא.

קִיר', Pesik. R. s. 6 בק' של ירבעם וכ', prob. meant for בקִירָן (v. קִיר I) in the enclosure of Jeroboam and Ahab; cmp. מְחִירְצָה.

קִירָא m. (cera, κηρός) *wax.* Targ. II Esth. III, 8 (not קיר).—Sabb. 110ᵇ (Ms. M. קו'), v. נִישְׁתְּרוּפֵי. Ib. 133ᵇ, v. קַלְבָּא. B. Mets. 40ª באתריה ... בק' וכ' in the place of one of the differing teachers they line the barrels with wax, which does not absorb much &c. Snh. 95ª (proverbial phrase) בר ברך ק' וכ' let thy grandson sell wax (be a poor man), so that thou be spared suffering (do not sacrifice the present for the sake of the future); a. e.—*Pl.* קִירֵי. Pes. 8ª בי ק' wax-store.

קִירָאָה m. (preced.) *dealer in wax.* B. Mets. 63ᵇ.—*Pl.* קִירָאֵי. Ib. 69ᵇ.—[Ab. Zar. 40ª קיראי Ar., v. קְרָא.]

קִירְבִי, Y. Kil. I, 27ª bot. לבנין ק', quot. in R. S. to Kil. I, 4, v. פְּרִיסוֹלַכְנוֹן.

קִירְדוּ, v. פִּרְסָקָא.

קִירְדֵּיס, v. קִרְדֵּיס.

קִירְוָא, v. קִרְוָא.

קִירוּב, קֵר', קֵירוּב m. (קָרַב) *nearness, contact.* Keth. 48ª שארה זו ק' בשר וכ' her *sh'er* (Ex. XXI, 10), this means the immediate contact of bodies, that he must not treat her in the manner of the Persians &c. Sabb. 13ᵇ ישן עמי בק' בשר he slept by my side (under one cover) undressed; Y. Kidd. IV, 66ᶜ וישן עמהן בק' בשר and he may sleep with them &c.—B. Bath. 7ᵇ לפי ק' בתים חן גובין fortification taxes are raised in proportion to the propinquity of the houses to the city wall. Y. Maas. Sh. I, end, 53ª (ref. to Deut. XIV, 24) מקום בק' when the place is near Jerusalem, opp. בריחוק.—Y. Kidd. IV, beg. 65ᵇ פנים ק' bringing the face near, i. e. welcome reception (of proselytes). Sot. 49ª; Yalk. Hab. 563 (ref. to Hab. III, 2) א"ת בקרב שנים בק' שָׁנִים read not *b'kereb shanim* (in the midst of years), but *b'kerub sh'nayim,* in the contact of two (poor scholars wrapped in one cloak); a. e.

קִירוּד, קֵר', (קֵירוּר) m. (קָרַד) *scraping, currying.* Tosef. Bets. II, 17 אירודי ק' אילי קטנים וכ' (ed. Zuck. קירור) *kerud* is currying with strigils with small teeth which wound the skin; Y. ib. II, end, 61ᵈ; Bab. ib. 23ª; v. קִירְצוּם; Pes. 11ᵇ קידור, קדור (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note).

קִירְוָה, קִירְוָא, v. קִרְוָא.

קִירְוָחִין, קִירְוָחַ, קִירְוָחִין, v. קִרְוָחַ.

קֵירוּי I m. (קָרָה II) *arched ceiling.* Y. Ned. V, beg. 39ª ק' שמועיל לתנור an arched cap which is of use to the oven.

קֵירוּי II m. (קָרָה I) *accident*; בק' (cmp. עַרָאי) *temporary.* Y. Shek. VI, beg. 49ᶜ; Y. Sot. VII, 22ᶜ top (ref. to בסכות, II Sam. XI, 11) סכך שהיה בק' וכ' it means a shelter (like booths) which was temporary, since the Temple was not yet built; Yalk. Sam. 101 ספר שהוא קרוי (corr. acc.).

קִירְוָה, קִירְוָא, v. קִרְוָא.

קִירְוִיד, v. קִרְוִיָּה.

קִירוּם, Esth. R. to I, 13, v. קִרְסָ.

קִירוֹמָא m. (χήρωμα) *wrestling ground.* Sabb. XXII, 6 (147ª) אין יורדין לק' Rashi Ms. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30; ed. קורדימא, Ms. M. a. Y. ed. לְפִילוֹמָא, q. v.) you must not go down (on the Sabbath) to a wrestling ground (v. Sm. Ant. s. v. Ceroma).

קִירוֹמָת m. (χαίρωμα) *arrangement of slips* or *thrums.* Y. Sabb. XIII, 14ª; v. קִירוֹס I.

קִירוֹן m. (denom. of קֶרֶן) *providing with horns*; trnsf.

horned animal. Tosef. Men. XIII, 6 הרי עלי ק' וחביא גמום וכ' (not חביא נימוס) if one says, I vow a sacrifice of a horned animal, and brings one whose horns are levelled, or I vow a hornless animal, and brings a horned one (v. גָּמַם).—[קירונין, Lam. R. to IV, 15 some ed., v. קָרוֹן, a. קָרוּכִין.]

קִירוֹס I m. (καῖρος) *the row of slips* or *thrums* in the loom to which the threads of the warp are attached. Sabb. XIII, 2 (105ᵃ), v. נִיר IV; expl. Y. ib. 14ᵃ בק' קירומה (not בקוריס) *keros* is (χαίρωμα) the arrangement of slips &c.

קִירוֹס II *opportunity,* v. קֵירָס.

קירוס, Yalk. Dan. 1064, v. מַקְרִין I.

קִירוּתָא f. (denom. of קִירָא) *a mass of wax* into which a wick is stuck. Sabb. 20ᵇ (expl. שעוה, Mish. II, 1).

קִירְטוּם m. (קְרַטֵּם) *nipping, destroying the top of plants.* Y. B. Kam. II, 3ᵃ top; Tosef. ib. II, 1 קִיטּוּם.

קירטון, Tosef. Bets. IV, 10, v. גְּרִיתִיקוֹן.—Yalk. Is. 332, v. קְרַשׁוֹן.

***קִירְטִין** m. pl. (certæ, sub. dies) *fixed times.* Pesik. Vayhi, p. 9ᵃ Ar. (ed. קירסין). Gen. R. s. 72 Ar. (ed. קורניסין), v. קֵירָס.

קִירְטֵס, קִירְטֵם, v. sub קְרַטֵּי.

קִירִי m. (vocat. of κύριος, S.) *O, master!* Ḥull. 139ᵇ, v. בִּירִי I. Gen. R. s. 89, v. בֵּירִי. Y. Shebu. III, 34ᵈ bot.; Y. Ned. III, 38ᵃ top (not קורי); Pesik. R. s. 22 קרי (corr. acc.), v. בריכסון.—Ab. Zar. 11ᵇ (supposed to stand for κυρίου, genit.), v. פְּלַסְטֵיר.

***קֵירָי** (v. קֵירָס; cmp. καίριον) *in due time.* Sifré Deut. 323 משל ... עבד ק' אני מוכר לך אבל וכ' like one saying to a neighbor, I sell thee a slave to be delivered at a certain time; but I (the Lord) do not do so, but I sell at once and deliver at once; Yalk. ib. 946 עבד קרי.

קִירְיָה, קִירְיָאָה, v. קוּרְיָאָה, a. קִרְיָה II.

קִירְיוֹסִין, קִירְיוֹסִים קְרֵי m. pl. (curiosi) *detectives, spies.* Pesik. R. s. 3 קריוסי הושיב וכ' (corr. acc.) Joseph placed agents in the palace. Ib. s. 8 כשם שלמלכי בו"ד ק' כך יש לפני הקב"ה ק' וכ' ... as human kings have agents who report ..., so are agents before the Lord &c.; ואלו הן הק' ... זו הנפש וכ' and these are the Lord's agents, the soul that reports to the angel &c.—Denom. קִירְיוֹסוּת *report of agents.* Lev. R. s. 32' ... יש קול קריאסות לטובה ויש קול קריאסות לרעה וכ' Ar. (corr. acc., a. omit קול; ed. יש קול יוצא וכ') there is a report of agents for good (Deut. V, 25) ..., and a report of agents for evil (ib. I, 34); Koh. R. to X, 20 יש קרסיות וכ' (corr. acc.).

קִירְיוּתָא, v. קִרְיוּתָא.

קִירְיָיא, v. קָרָא I.

קִירְיָנֵי, קִירְיָנָא, קִירְיְנָא pr. n. pl. *Kiryana, Kyrene* (corresp. to b. h. קִיר). Targ. II Kings XVI, 9. Targ. Am. II, 5; IX, 7 קיריני ed. Lag. (oth. ed. קִרְיָנֵי, קִרְנֵי; v. Vulg.).

קירים, Y. Sabb. XIII, 14ᵃ בק', v. קִירוֹס I.

קִיר', קִירִיס m. (not קִיר') (κύριος=κύριος, S.) *lord,* as a title, *master.* Targ. Job III, 18 (19). Ib. V, 2.—Esp. *the Lord.* Targ. Ps. LIII, 1. Ib. XCVII, 10. Targ. Y. I Num. XI, 26; a. e.

קִירִיס pr. n. m. (cmp. b. h. קִירֹס) *Keris,* an Amora. Y. Bets. II, end, 61ᵈ ק' דאירמא; Y. Sabb. V, end, 7ᶜ ק' דירמא (v. Fr. M'bo, p. 122ᵃ).

קִירְמָא, קִירְמֵי, v. קִרְמָא, a. קוּרְמִי.

קִירְמוֹלִין, v. קַרְמוּלִין.

קִירַמְיוֹן, v. קַרְמִיוֹן.

קִירְנֵי, v. קִירְיְנָא.

קֵירָס m. (καιρός) *opportunity, season.* Koh. R. to XI, 3 אם הגיע קירסו של חלמיד וכ' when the proper time comes for the scholar to teach &c. Ib. אם הגיע קירסן וכ' when the turn of the prophets comes to prophesy &c. Esth. R. to I, 13 (ref. to לעתים, I Chr. XII, 33) שהיו יודעין לרפאות את הקירוס (not הקירום) they knew how to mend the time (destiny); [a gloss: קליפה העולה מחמת מכה, from misreading קִירוּם, v. קָרַם]; Cant. R. to VI, 4 לרצוא את הקורס (ed. Wil. לרפות את הקורס; corr. acc.).—*Pl.* קִירְסִין, קִירְסִים (קֵירָ'). Pesik. Vayhi, p. 9ᵃ (ref. to לעתים, v. supra) לק' understanding of the seasons (v. LXX, I Chr. l. c.); Esth. R. l. c.; Cant. R. l. c. (not לקו'); Num. R. s. 13; Gen. R. s. 72 לקורניסין (corr. acc., or לְקֵירוֹסִין); [Var. in Ar. לקירטין].—[Gen. R. s. 58 בקרסין, v. קְלִירוֹס.—Y. Shebi. II, 33ᵈ קירסים, v. next w.]

קִירְסוּם, קֵיר' m. (קְרֵסֵם) *plucking the tops off.* Y. Shebi. II, 33ᵈ [read:] דר"ש כר' יהושע בק' that R. S. agrees with R. J. concerning the plucking of ears in the Sabbatical year.

קִירְסוּף, v. קִירְצוּף.

קִירְסִי, v. קִרְסִי.

קִירְפָּיוֹת, v. קוּרְפָּיוֹת.

קִירְצוּד, v. קוּרְצַד.

קִירְצוּף, קֵיר' m. (קְרֵצֵף) *scratching, currying with a strigil.* Tosef. Bets. II, 17 אירחו ק' גדולים וכ' ed. Zuck. (Var. קִרְסוּף) what kind of currying is called *kirtsuf*? That which is done with large-toothed combs, which do not wound, opp. קִירוּד; Y. ib. II, end, 61ᵈ; Bab. ib. 23ᵃ. Ib. בין ק' בין קרוד שרי currying is permitted (on the Holy Day) whether with large or with small strigils; v. קִירוּד.

קִירְצֵף, v. קִרְצֵף.

קִירְקוֹס, Yalk. Dan. 1064, v. מַקְרִין I.

קִרְקוּר, קִרְקוּרָ' m. (קָרַקַר III) *croaking* (of frogs). Tanḥ. Bo 4 קִרְקוּרָן הֲוָה קְשֵׁה וכ' their croaking was harder to bear than their ruining; Pesik. Vayhi, p. 66[b] quot. in Ar.

קִרְקָנוֹת, קִרְקָנָ' f. pl. (=קִרְקְרָנ', v. preced.) *clappers*, a sort of *castanets*, used at wedding processions. Pesik. R. s. 43 טוענים קו' וכ' (ed. Fr. קו') carrying castanets and marching before her.

קִרְקָנֵי m. pl. (v. preced. wds.) *croaking*. Ned. 51[a] שתינא . . . ובק' דאימך I shall drink wine to thy father's dancing and thy mother's croaking (singing); [Rashi: *handing the cup*].

קִירְקוֹסִיי, Yalk. Kings 222, v. קוּרְקְסָא.

קִישׁ I pr. n. m. (b. h.) *Kish*, the father of king Saul. Meg. 12[b] בן קִישׁ הקדוש וכ', v. נָקַשׁ; a. e.

קִישׁ II m. (נָקַשׁ) *clapping, the sound kish-kish*. B. Mets. 85[b], v. פִּרֵשׁ.

קִישׁ III, part. of קְשַׁשׁ II.

קִישְׁבָּא, v. קְשָׁבָּא.

קִישׁוּאִין, קִישׁוּאִים, v. קִשּׁוּאִים.

קִישׁ', קִישּׁוּט m. (קִשֵּׁט) *dress, toilet, ornament*.—*Pl.* קִישּׁוּטִין, קִישּׁוּטִים, קִשּׁ'. Lam. R. to II, 13 (play on אעידך, ib.; cmp. עֲדִי II) כמה ק' קשטתי אתכם with how many ornaments did I adorn you!; Pesik. Nah., p. 124[b]. Keth. 71[b] נהנית מריח קִשּׁוּטָיהָ וכ' is benefited by the perfume of her toilet for thirty days (can be thirty days without perfumery). Ib. (in Chald. diction) דתלנחו לקשוטיה וכ' (read: דתלתנהו) when she attached her vow of abstinence from perfuming herself to marital intercourse &c.; a. e.

קִישׁ', קִישּׁוּטָא ch. same. Targ. Is. XLIX, 18 קִישּׁוּט constr. (ed. Wil. קִשּׁוּטָ, corr. acc.).—*Pl.* קִישּׁוּטַיָּא, קִשּׁ'. Targ. Jer. II, 32 קִישּׁוּטָהָא (h. text קִשְׁרֶיהָ).

קִישׁ', קִישּׁוּר m. (קָשָׁה) *protracted travailing, laws of cleanness concerning discharges during protracted travailing*. Nidd. IV, 5 (36[b]) כמה הוא קִשּׁוּרָהּ (Bab. ed. הרא קִישׁ') how long may her travailing last (in order to apply to her the laws concerning &c.)?; Yeb. 83[a]; Y. ib. IV, 6[a]; Y. Nidd. I, 49[b] top קִישּׁוּרֶיהָ; ib. אין ק' יותר וכ' the laws apply only during two weeks. Bab. ib. 66[a] אין ק' לנפלים the law of *kishshuy* does not apply to cases of abortion; a. e.

קִישּׁוּרָא m. (קָשַׁר) *objection, argument*.—*Pl.* קִישּׁוּרֵי. Y. Pes. VII, 35[b] top ליה ליה באילין ק' (not קישוויא) does not agree with those arguments (does not consider them convincing).

קִישׁ', קִישּׁוּר m. (קָשַׁר) *binding, contraction*. Sabb. 16[b] בשעת ק' עבים when the clouds were gathering, opp. פרוזר. Ib. XV, 1 כשם שחוא חייב על קִישּׁוּרָן וכ' as well as he is guilty (of violating the Sabbath laws), when he ties them (the knots) &c., opp. התיר. Y. ib. IV, 7[a] top; a. e.—*Pl.* קִישּׁוּרִים, קִשּׁ' (b. h. קְשָׁרִים) *beads, decorations*. Pirké d'R. El. ch. XXXII, end ככלה בקִשּׁוּרֶיהָ like a bride in her attire; Yalk. Gen. 114. Sabb. 66[b] (expl. קשרים, Mish. VI, 9), קִשּׁוּרֵי פוּאָה (Ms. M. קישור פיאה), v. פּוּאָה; Y. ib. VI, 8[c] בקושרי פיאה (corr. acc.); a. e.

קִשּׁ', קִישּׁוּרָא ch. same. Y. Sabb. IV, 7[a] top קִישּׁוּרֶיהָ דרב וכ' the tying of which Rab speaks, referring to tying twigs for the purposes of a tent; קישוריה דר' אבא the tying of which R. Abba speaks, referring to tying twigs for the purpose of making an implement (seats); a. e.—*Pl.* קִישּׁוּרֵי. Bab. ib. 66[b] ק' Ms. M. a. Rashi (ed. קשררי) a sort of *stilts*, tied to the legs; v. אֲנָקְטָמִין.

קִישּׁוּשׁוֹת f. pl. (קָשַׁשׁ I) 1) *rakings, chips*. Tosef. Shebi. II, 14. Tosef. Erub. XI (VIII), 10 (Ar. ed. Koh. קִישּׁוּשִׁיּוֹת; oth. ed. קְשָׁקְשִׁיּוֹת), v. קְשָׁקְשִׁים.—2) *splints put on a fracture*, v. קְשִׁישִׁין.

קִישּׁוּת I f. (cmp. קְשׁוּת) [*tufted fruit,*] *cucumber* (*sing.* a. *pl.*). Tosef. Dem. V, 10 נוטל מכל ק' וק' he takes tithe from each bunch of cucumbers. Ter. III, 1 התורם ק' ונמצאת וכ' if one separates a cucumber for T'rumah, and it is found to be bitter. Tosef. ib. IV, 5 אין לך מר בק' וכ' there is nothing bitter in the cucumber except the central part (the central cucumber in the bunch (?)); a. e.—*Pl.* (v. supra). Ib. V, 14. Sabb. 109[a] Ar. s. v. טרז; v. קְשׁוּת.—V. קִשּׁוּאִים.

קִישּׁוּת II f. (נָקַשׁ) *comparison, likeness*. Gen. R. s. 35 (play on קִשָּׁתִי, Gen. IX, 13) קִישּׁוּתִי וכ' my likeness, that which comes near to me (the halo of glory); Yalk. ib. 61 קִשָּׁתִי; v. קָשָׁא I.

קִישָׁן m. (נָקַשׁ) *one whose legs knock against each other, bandy-legged*. Bekh. 45[a]; Tosef. ib. V, 9 הִנַּקְשָׁן (ed. Vien. הִנַּעֲקָשָׁן, cmp. עָקַשׁ).

קִישׁ', קִישְׁקוּשׁ m. (קִשְׁקֵשׁ I) *hoeing the ground* (around olive trees). M. Kat. 3[a] מנין לעידור וק' וכ' whence is it learned that hoeing of vines, and hoeing of olive trees, and clearing are forbidden in the Sabbatical year? Ib. שרי . . . וק' is hoeing in the Sabbatical year permitted?; Succ. 44[b] Ms. M. (ed. קִשְׁקוּשֵׁי).

קִישׁ', קִישְׁקוּשָׁא I ch. same.—*Pl.* קִישְׁקוּשֵׁי, קִשּׁ'. M. Kat. 3[a]; Succ. 44[b]; Yalk. Ex. 354 תרי ק' הוו וכ' there are two kinds of hoeing, one intended to make the tree stronger &c., v. פִּרְלָא III.

קִישׁ', קִישְׁקוּשָׁא II m. (קשש; cmp. Zeph. II, 1) *gathering place* (in war times); *tower, fort*.—*Pl.* קִישְׁקוּשֵׁי, קִשּׁ'. Sabb. 11[a] אבל בק' וכ' but as to towers and turrets, we care not (they may be higher than the synagogue).

קִישָׁר־, v. קְשַׁר.

קִישַׁרְתָּא, v. קוֹשַׁרְתָּא.

קִישׁת, Tosef. Nidd. V, 8, v. קָשָׁה *Pi.*

קִיתוֹן m. (χώθων, confounded with κύαθος) *ladle* for drawing wine out of the mixing bowl into the cup; also for washing hands. Tosef. Bets. II, 9; Tosef. Sabb. XVI (XVII), 13 ממלא הוא ... או ק' לשחות וכ' he may (dip in and) fill a cup, bucket or ladle for drinking purposes, and intend to immerse them (for ritual purposes). Ib. XIV (XV), 3. Succ. II, 9 ק' וכ' ... לעבד like the case of a servant that comes in to mix the cup for his master, and he pours the ladle in his face; ib. 29[a] שפך לו רבו ק' וכ' his master poured &c. Snh. 52[b] בתחלה דומה לק' וכ' at first acquaintance he (the scholar) appears to him (the ignorant man) like a golden *kithon*; if he holds conversation with him, he appears like a silver *kithon*; if he accepts a benefit of him, he appears like an earthen *kithon*, which once broken cannot be mended. Yoma IV, 5 מן חק' וכ' ... מקדש he sanctifies his hands and feet with a golden ladle; a. fr.—Yalk. Sam. 124 נטל קטן השמן וכ' (corr. acc.) he took the pitcher of oil and poured &c.—*Pl.* קִיתוֹנִים, קִיתוֹנוֹת. Sifré Num. 158. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 1 הלבס כדי לקבל ק' וכ' a defective caldron remains susceptible of levitical uncleanness so long as there is enough left to receive ladles, ladles, so long as they can contain small coins. Gen. R. s. 74 קִיתוֹנִיּוֹת; Yalk. ib. 130 קיתונות; a. e.

קִיתוֹנָא, קִיתוֹן ch. same. Esth. R. to II, 1 (introd.) the drunkard says, מה דהדין ק' דנחשא וכ' what this copper ladle serves for, an earthen ladle will do &c. Y. Kidd. III, 64[a] הב לי ק' דאית וכ' give me the *cyathus* which I have with thee; הב לי קותונה וכ' (read: קיתוני) give me my *cyathus*, and get the Denar (which I owe thee). Y. Ab. Zar. III, 42[d] חזה ליה קווקין וכ' (corr. acc.) had a ladle on which was the figure of a Roman deity; אהן ק' מכיון וכ' a ladle, since it is dipped in water, is considered a common vessel (ornamentations of which have no idolatrous character); a. e.—*Pl.* קִיתוֹנָיָא. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (ed. Amst. קַתוּנָיָא, corr. acc.).

קִיתָרוֹס, v. קַתָּרוֹס III.

קַל I *to be light*, v. קָלַל.

קַל II m., קַלָּה f. (b. h.; preced.) *light*; 1) *unimportant, of minor value; easy to achieve.*—קל וחומר, v. חוֹמֶר I. Hull. XII, 5 מצוה ק' שהיא כאיסר a slight religious act which is performed at a sacrifice of one Isar. Y. Kidd. I, 61[b] bot. חשוה הכתוב מצוה ק' שבקלות וכ' the Bible put the lightest of the light acts (Deut. XXII, 7) on the same level with the most serious (Ex. XX, 12). Tosef. Yoma V (IV), 4 מאכילין אותו חקל חקל you must give him to eat (of forbidden things on hand) that which is of comparatively minor import; a. fr.—*Pl.* קַלִּים, קַלִּין; קַלּוֹת.—קלים וחמורים, v. חוֹמֶר I.—Dem. I, 1 שברמאי ק' those fruits with which, in cases of doubt as to tithes (v. דְּמַאי), the law deals most leniently. Yoma VIII, 8 על עבירות ק' for minor transgressions (to which the lowest penalty is attached); ib. 85[b] אלו חן ק' וכ' these are the minor transgressions: omission of a positive command &c. (v. עֲשֵׂה); Tosef. ib. V (IV), 5. R. Hash. 25[b], a. e. שלשה קלי עולם the three worthless (chiefs) in Israel's history, opp. חמורי עולם. Ib. אפי' קל שבק' וכ' (not קלין) even the most worthless of worthless men, if once appointed a leader, should be respected like the strongest &c.; a. fr.—2) *lowly, poor.*—*Pl.* as ab. Arakh. 24[a] שלא ישהא מרגלית לק' one must not delay the valuation of a jewel dedicated for its value by poor men (for the sake of taking it to a large town where a higher price can be obtained, but it must go by its local value); ib. 18[a] מרגלית לק' as to local valuation.—3) *quick.* Ab. III, 12, v. נוֹחַ II. Ib. V, 20 קל כנשר וכ' ... הוי be ... swift as an eagle, and run like a deer to do the will of thy Father in heaven. Sabb. VIII, 5 ברצה ק' שבביצים the lightest of eggs; expl. ib. 80[b] ק' לבשל quick to boil; Y. ib. VIII, 11[b] top. Gen. R. s. 16, v. חַד I. Keth. 112[a] (ref. to Jer. III, 19 נחלת צבי) מה צבי זה קל ... ק' לבשל וכ' as the deer is the swiftest of beasts, so the land of Israel is the swiftest of all lands to ripen its fruits. Ex. R. s. 19, a. fr. לשעה קלה after a short time; a. fr.—*Pl.* as ab. Gen. R. l. c.; a. e.

קָלָא, קָל I, קָל III c.=h. קוֹל, *voice, sound; rumor.* Targ. Ez. XI, 13. Targ. Gen. XXVII, 22. Targ. Ps. XCII, 12; a. fr.—M. Kat. 18[b] דלא פסיק ק', v. פָּסַק. B. Bath. 5[a] רמא ברה ק' raised his voice against him (rebuked him). Y. Kil. IX, 32[b] top [read:] ואזל ק' דקרעין לגופפתה and the sound of (the lamentations at) the rending of garments went as far as Gof'fatha; Y. Keth. XII, 35[a] ואזיל קָלָה לקרעין וכ' (corr. acc.); a. fr.—ברת ק', בת ק' = h. בת קול (v. בַּת I) *divine voice.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 26; a. e.—Snh. 96[b] נפקת בת ק' (not נפקא ק') a divine voice came forth; a. fr.—*Pl.* קָלִין, קָלֵי, קָלַיָּא. Targ. Ex. IX, 23. Ib. 29; a. fr.—Targ. Ps. XCIII, 4 קָלָן.—B. Mets. 85[a] מעבר ליה קָלֵיהוּ לקָלֵיהוּ the sound of his cry (in pain) drowned their (the beasts') voices. R. Hash. 27[a] תרי ק' two simultaneous (or immediately consecutive) sounds; a. e.

קָל II pr. n. (preced.) *Kal (Voice)*, name of the genius of Nebuchadnezzar. Ex. R. s. 21 (ref. to Dan. IV, 28).

קָלָא *voice*, v. קל III.—[Yalk. Ps. 662 קלא באטרן, read: אקוביטון.]

קוֹלָא, v. קוֹלָא I.

קָלָא I m. (cmp. קוֹלָא I, II) [*something round,*] *clod, stone.* Ab. Zar. 18[b] שקל ק' וכ' he took up a clod and threw it at them; Pes. 62[b], a. e. B. Kam. 92[b], v. בֵּר. Taan. 4[a], v. פַּרְצִידָא; a. e.

קָלָא II *to burn*, v. קָלֵי.

קָלָא III, קְ' אִילָן, v. קְלָאִילָן.

קְ' פנדר, קלא, v. קְלָאפַנְדָּר.

קלאונא, Deut. R. s. 10, v. קְלָנְיָא.

קְלָא אִילָן, קְלָאִילָן m. (קְלָא II a. אִילָן) [*ashes of a tree,*] *a vegetable blue dye*, an imitation of the genuine purple-blue (תְּכֵלֶת); [Ar.: *indigo*, an adaptation of κάλλαΐνον, callainum, Sachs, Beitr. I, p. 132]; *woolen threads*

dyed with k'la-illan. Tosef. Ab. Zar. VI (VII), 1 ק' שדשו בעצי וכ' *k'la-illan* wool which has been stamped with wood of an *ăsherah* (אֲשֵׁרָה) must be burnt; others say, it is under the restriction of the law until it resumes its natural color (by washing &c.). Meïl. 13[a] הדש קלעילון בשדה וכ' Ar. (ed. קלעירלין) he that stamps *k'laillan* wool in a field belonging to the Temple. B. Kam. 93[b] בק' א' דלא עבר a *k.* dye which cannot be removed with soap (v. צְפוֹן I). B. Mets. 61[b] מי שתולה ק' א' בבגדו וכ' he that attaches *k.* threads to his garment and says, it is *t'kheleth.* Men. 41[b] טלית שכולה ... מן ק' א' if a cloak is entirely of purple wool, any threads of a different color may be used as show-fringes, except *k.* (because it may be mistaken for *t'kheleth*). Tosef. Kil. V, 26 ק' א' וכ' (Var. קלע אילן) threads of *k.* (used in place of *t'kheleth*) ... are not subject to the laws of mixed materials (כִּלְאַיִם).

קְלָאִין, קְלָאִים, v. קְלִי.

קְלָאמִין, v. כְּלָמוּס.

קְלָאפַנְדָּר, קְלַפְ' pr. n. (a comp. of κλεπ- and ανδρ-) *k'lafandar* (Man-Stealer), fictitious name of one of the judges of Sodom. Gen. R. s. 50 Ar. (ed. קלא פ', combine); Yalk. ib. 84 קלפ'.

קְלָארִין, v. קִירָרִין.

***קְלָבָא** m. (קלב *to stick*) *resin.* Sabb. 133[b] קירא וק' (strike out ריש׳׳נא, a commentator's gloss; v. Rabb. D. S. a. l. note; Var. in Mss. קבלא, קלבא, קלאבא, v. Rabb. l. c.) wax and resin (Var. קירא דק' wax of resin); B. Kam. 85[a]. [Ar.: *butter*].

קְלָבוֹן, v. קוֹלְבוֹן.

קלבוס, Sabb. 120[a], v. קוֹלָבִין.

***קְלִיבִינְטַרִין, קְלִיבִינְטוֹרִין** m. (a corrupt. of κλινο-βατήριον=βάθριον, corresp. to Lat. scamnum) *step placed before the bed.* Y. Ber. III, 5[d] bot. שומט קלבינטרין וכ' (ed. Lehm. קרבישין, corr. acc.; Mus. in Ar. ed. Koh. קלבינטרירין, oth. ed. קלבינטר; Ar. קליבנטרין) he detaches the footstool from the state-bed (דרגש), and that is enough (as a sign of mourning); Y. Ned. VII, end, 40[c] קלונטרון ed. Krot. (Mus. l. c. קלינטרין, corr. acc.); Y. M. Kat. III, 83[a] top קלמנטרין (corr. acc.).

קְלַבְסִים, v. קְלָוְוסִין.

קְלַבְרִיאָה pr. n. *Calabria,* the peninsula in the south-east of Italy. Y. Shek. VI, 50[a]; Gen. R. s. 23, end בראשונה עלה עד ק' וכ' the first time the flood rose as far as Calabria, the second time as far as the rocks &c., v. בַּרְבַּרְיָא.

קַלְגָּס m. (caliga, accus. pl.) *soldier's nail-studded shoe.*—*Pl.* קַלְגָּסִים, קַלְגָּסִין. Sot. VIII, 1 שפעת הק' the noise of the trampling shoes; Sifré Deut. 192 עקלגסים (corr. acc.; Var. גַּלְגָּסִין, v. גַּלְגָּאס).

קלגריפון, v. קִילִיגְרָפוֹן.

קְלָד, *Af.* אַקְלִיד (denom. of אַקְלִידָא) *to lock up, insert the key.*

Ithpe. אִיקְלִיד *to be inserted like a key; to be swallowed up, disappear.* Ḥull. 93[b] אִיקְלוּדֵי מִיקְלִיד (or אַקְלוּדֵי; Ms. R. אַקְלִידֵי; Ms. R. 2 קְלוּדֵי מְקַלַּד, or מְקַלַּד; v. Rabb. D. S. a. l. note 4) the sinew disappears in the flesh.

קְלָדָה, קְלַדְחִי, קְלַדּוּחִי, v. קִלְדָּחִי.

קַלָּה I, fem. of קַל.

קַלָּה II pr. n. m. *Kallah,* name of a servant of R. Judah the Nasi. Y. Bets. I, 60[d] ק' דרומא.

קָלָה I *voice,* v. קָלָא.

קָלָה II, v. קלי.

קְלוּבְקְרִין, v. גְּלוּפְקְרִין.

קַלּוּדַיָּא (קלוריא) m. pl. (calida) *hot drink of wine and water,* kept in a large bowl (v. Sm. Ant. s. v.); [the spelling קלור׳ induced by Latin *calor*]. Lev. R. s. 5 קלוד׳ ed. Wil. (oth. eds. קלור׳); Num. R. s. 10 קלור׳; Yalk. Am. 545 קלור׳.

קִילְ׳, קִלְוָן, קְלָוָאן m. (κελεύων) *commanding.* Gen. R. s. 63 אנא ק' אנא וכ' I do order that &c.—[Ib. ירחב קילוון, v. next art.]—*Pl.* קִלְוָנִי׳, קְלָוָאנִין. Lev. R. s. 25 קילי׳. Gen. R. s. 25 ק' אנא וכ' (not קלווניא) we do order that &c.; Koh. R. to II, 20.—[Lam. R. to I, 5 קלוונין דידי, v. next art.]

קלוויא, v. קוֹלְיָא I.

קְלָוָן, v. קִלְוָאן.

קלוסים, v. next w.

קִילְ׳, קְלָוְוסִיס, קְלָוְוסִין f. (κέλευσις) *command.* Y. Ned. IX, end, 41[c] נפקת ק' וכ' (not סים ...) an order was issued by the king &c. Pesik. R. s. 10 כבר הוצאתי קלוונ׳ עליו וכ' (corr. acc.) I have once issued a decree concerning him that they should 'lift up' his head &c. Ib. יכולה קילוילוסיו שלך קיימת וכ' (read: קילווסין) thy decree may stand, and yet thy son may remain in his place (rank) uninjured. Ib. ונמצא ק' שלך קיימת וכ' (not סים ...) and thus thy decree will be upheld, and high rank will be thy son's. Gen. R. s. 5 נלך ונעשה ק' של הקב״ה Ar. (ed. קילוסין להקב״ה, corr. acc.) let us go and carry out the Lord's command. Lam. R. to V, 5 אפיק ק' אדריינוס ... Ar. (v. Matt. K. a. l.; differ. in ed.) Hadrian ... issued a decree. Ib. to I, 5 בגין דעברת על קלוונין דידי (corr. acc.) whereas thou hast disobeyed my order. Gen. R. s. 63 אנא ירהיב קילוון וכ' (corr. acc.) I give out an order &c. Lev. R. s. 7 נימוס וקלוסים הוא וכ' (corr. acc.; some ed. ק' corr. acc.; Ar. ק' הוא וקילוסין הוא) it is a custom and a decree that he &c.—[Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) קלבסים Ar. (ed. קלסים); Yalk. Ez. 363 קלווסי׳, v. קְלִירוֹס.]

קְלוּחָא, קְלוּחַ, v. sub קל׳.

קלולי, Tosef. Par. III (II), 4 Var., v. קָלַל.

קלומית, v. קְרוֹמִית.

קָלוֹן I m. (b. h.; קָלָה I) *degradation, disgrace*, opp. כָּבוֹד. Gen. R. s. 1, a. e. בקלון דוברו, v. כָּבֵד I. Ab. d'R. N. ch. XXIX המכבד ... שנפטר ממנו בק' he that honors his fellow-man for the sake of wealth, will finally part with him in disgrace. Snh. 55ª (of an animal that has been carnally abused) תקלה וק' בעינן (to condemn it to death) is it necessary that it must have been both a stumbling-block (cause of a scandal) and a disgrace (to the criminal and his survivors)? Ib. קלונו מועט ... זה קלונו in this case (of a Jew being the criminal) his disgrace is great, and in the other (that of a gentile) his disgrace is little (it being not unusual). Ib. וחרי אילנות דאין קלונן וכ' but in the case of trees (that have been worshipped and must be destroyed) the disgrace through them is not great, and yet &c. Esth. R. introd. to Par. 3, v. קוּא; a. fr.—Esp. *prostitution, house of prostitution; sodomy.* Lam. R. to I, 16 אספסיאנוס ... להושיבן בק' של רומי Vespasian filled three ships with the nobles of Jerusalem to place them in the Roman houses of prostitution. Ib. to IV, 2 ... תינוק אחד בק' a Jewish boy is in prison doomed to prostitution; Y. Hor. III, 48ᵇ. Ib. שניחם עומדין בק' וכ' if a man and a woman are (in prison) threatened with exposure to prostitution, the redemption of the man has the precedence &c.; a. fr.—Trnsf. *idolatrous statue* or *temple.* Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ top (in Chald. dict.) כד דמך ... נפל ק' דטבריא when R. H. died, the idol (or temple) of Tiberias fell in (cmp. שִׁמְעוֹן I).

קָלוֹן II m. (קָלָה II) *combustion.* Num. R. s. 11 (play on קלון, Prov. III, 35). ירימו בחלקם ק' ... לאש they shall carry off combustion as their share, because finally they will go into fire; ואין ק' אלא שריפה וכ' *kalon* means burning (ref. to Jer. XXIX, 22).—[B. Bath. 99ᵇ בית הק', v. קִילוֹן.]

קָלַן (calo) *I proclaim.* Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ top, v. דיאו.

קלונמרון, v. קְלִיבִּינְטִירִין.

קָלוֹנְיָא, v. קָלַנְדָּא.

קלוניפו, קלונינפי, v. נִינְפֵי.

קָלוֹנִית f. (קָלוֹן I) *brothel-keeper.* Y'lamd. to Gen. XLIII, 14 אמרו זה לזה נלך אצל הק' וכ' (not חקול', חקוק') they (Joseph's brothers) said to one another, let us go to the brothel-keeper's, perhaps he has been sold thither.

קלוניתא, v. קְלַנְתָּא.

קָלוֹסָא, קָלוֹס, v. sub קִרְפָּ.

קלוסטר, קלוסטור, v. קְלַסְטֵר I.

קְלוֹסְטָרָא, v. גְּלוֹסְטָרָא.

קְלוֹסְטְרִין, v. קְלוּסַנְטְרִין.

קלוסין, קלוסים, Lev. R. s. 7, v. קְלָוְוסִיס.

קלוסיתה, v. קוּלְסִיתָא.

קְלוּסַנְטְרִין* , קְלוּסַנְטְרִי, קְלוּסַנְטְרִין m. pl. (a corrupt. of γελοιαστήρ = γελοιαστής) *jesters, buffoons, king's fools* (v. קְלַסְתָּא). Targ. Esth. II, 21 תרין ק' two merry-makers, opp. בַּכְיָן; Yalk. Esth. 1053 (in Hebr. dict.) קלוסנט' (some ed. קְלוּסְטָ', קְלוּסְטְרִין), opp. בַּרְבָּרֵי (v., however, קְלַסְתְּרִיקִין).

קְלוּסְקָא, v. גְּלוּסְקָא.

קְלוּסְקוֹם = גְּלוּסְקוֹם. Ohol. IX, 15 Ar. (ed. ג', not גלוסקוס).

קְלוּסְקִין, v. גְּלוּסְקָא.

קלוע, Targ. I Kings XIV, 3 some ed., read: זְלוּעַ.

קְלוּפָה, קְלוּפָא, v. sub קרף.

קְלוּפָא m., *pl.* קְלוּפִין (קְלָפָה) *peel, husks.* Targ. Y. Num. VI, 4 [read:] מִקְלוּפִין, v. מִקְלוּפִין.

קְלוּפַטְרָא, v. קְלִיאוֹפַטְרָא.

קְלוּפִיתָא f. (קְלָפָה) *peel, husk; thin skin (gut for sausages).*—*Pl.* קְלוּפְיָיתָא, קְלוּפְיָיתָה. Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מבחר בק' when he makes a selection from among the guts; ib. בקלופיתיה (corr. acc.). [Levy, Neuhebr. Wört. quotes קְלִיפְיָיא.]

קְלוּפְסִין, v. בְּלוּפְסִין.

קלוקלון, v. קִילְקְלִין.

קְלוּקַסְיָיה, קְלוּקַסְיָה, v. קוּלְקַסְיָא.

קְלַוְקְרוֹן* m. (cervical, κερβικάριον, S.) *pillow.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 1 ... כסת ... פר ... וכי לא ק' אחד וכ' had Moses no bolster, or cushion, or pillow to be placed under him?; (Taan. 11ª only כר a. כסת).

קלורוס, Yoma 84ª, v. קלירוס.

קלוריא, v. קַלְפוֹדָא.

קְלוּרִין, v. קִירְפּוֹר, a. קִירָרִין.

קְלוּרִיתָא, קְלוּרִיתָה, קְלוּרִית, v. sub קרף.

קַלּוּת f. (קַל II) *lightness, swiftness.* Tanḥ. Vayḥi 16; Yalk. Gen. 161 קַלּוּתוֹ של איל the swiftness of the hart; a. e.—ק' ראש (or sub. ראש) *light-mindedness, irreverence, disregard of custom.* Keth. 8ᵇ ונהג ק' בעצמו וכ' and set the example of disregard of custom through himself (inaugurated simplicity at burial), when (according to his request) they buried him in linen garments; M. Kat. 27ᵇ ק' ראש; Tosef. Nidd. IX, 17 ... חנחיג ק' ר' וכ' Succ. 51ᵇ והיו באים לידי ק' ר' and they were led into irreverence (through the presence of women); Tosef. ib. IV, 1. Ab. III, 13 שחוק וק' מרגילין וכ' laughter and frivolity make man familiar

with unchastity. Tanḥ. Mikk. 9 שלא ינהוג ק' ר' בגבורה lest man become irreverent towards the Almighty.

קלוחא, Y. Sabb. I, 3[d] top, v. קוּלָחָא.

קָלַח (denom. of קֻלַּח) *to rise in a column.* B. Kam. 61[a] בקוֹלַחַת, v. קָדַח.

Pi. קִילַּח 1) *to bring forth an uninterrupted jet, cause an uninterrupted flow; to splash.* Ab. Zar. 12[a] פרצופות המְקַלְּחִין, v. פָּרַצוֹף. Tosef. Erub. IX (VI), 23 חמְקַלְּחַת, v. צִנּוֹר. Ker. 22[a] כל זמן שמקלח as long as the blood gushes forth, v. חַמְצִירָת; a. fr. — 2) *to cause gushing forth by interposing an object, to dam in and cause an overflow.* Eduy. VII, 4; Zeb. 25[b] זוחלין שקִירְלָן וכ' dripping liquids caused to overflow in a continuous current by a dam of burs of nuts. — 3) (of locusts) *to come in dense columns.* Tosef. Sabb. XII (XIII), 5; Y. ib. XIV, beg. 14[b]; Bab. ib. 106[b] אם היו מְקַלְּחוֹת ובאות if they come on in dense columns. — 4) *to collect* (coins in a tube). Tosef. Shek. III, 2; 4, sq. כהנים מקלחין אותן (Var. מקבלין) the priests collect these moneys (put them in a horn, v. שׁוֹפָר).

קָלַח, *Pa.* קִלֵּח ch. same, *to cast with force,* (of trees) *to shed fruit prematurely.* Targ. Y. Lev. XXVI, 20.

קֻלַּח m. (cmp. קִרְיָא II, a. קוּלִית) 1) *tube, stem, stalk.* Keth. 111[b], a. fr. ק' של כרוב a cabbage stalk; Y. Peah VII, 20[b] top ק' אחד של חרדל a mustard stalk. Pes. 39[b] אק' referring to the stalk (of the herbs mentioned); a. fr. — *Pl.* קֻלָּחִים, constr. קֻלְּחֵי, קוּלְחֵי; קִרְלְחוֹת, קִרְלְחוֹת. Y. Kil. III, 28[d] bot. בעושה ק' יחידים when planting single stalks, opp. רצף. Par. XI, 9. Peah III, 2. Ib. 5 חמוכר קלחי אילן וכ' if a man sells the stems of plants in his field (without selling the soil); a. e. — Men. X, 4 (66[a]) בקנים ובקלידחות וכ' (read: ובקוּל'; Bab. ed. ובקולחות; Mish. Cambr. ובקְלָחוֹת, v. Rabb. D. S. a. l. note 4) they threshed it with reeds and stalks of plants (instead of using flails); Lev. R. s. 28; Pesik. R. s. 18 ובקולח'; Pesik. Ha'omer, p. 69[a] ובקלקת (corr. acc.); Yalk. Lev. 643 ובקו'. Erub. 16[a] קו' (ed. Sonc. קר'); a. e. — 2) (of liquids) *column, jet.* Toh. II, 1 ספק שהק' וכ' if there is a doubt whether the jet touched her hand. Tosef. T'bul Yom II, 9; a. e.

קוּ', קִר', קִלְחָא ch. same, *stalk, stem.* Ḥull. 119[a] בקל' Ar. (ed. בקו') the stem (of the plants) is meant. — *Pl.* קִלְחִין, קִר'. Targ. Y. Num. XIX, 18.

קַלַּחַת f. (b. h.; preced. wds.) *flesh-pot.* B. Bath. 74[a] כבשר בק' as flesh is turned in the pot.

קָלַט (b. h.) [*to surround,*] 1) *to close, press.* — Part. pass. קָלוּט; f. קְלוּטָה; *pl.* קְלוּטִים; קְלוּטוֹת. Sifra Emor, Par. 7, ch. VII (expl. קלוט, Lev. XXII, 23) פרסות וכ' an animal whose hoofs resemble those of a horse &c.; Bekh. VI, 7 (40[a]) שרגליו ק' וכ'. Ib. 6[a] פרסותיה ק' its hoofs are closed, opp. סדוקות cloven. Ib. VII, 6 אצבעותיו ... או ק' וכ' if his fingers lie one above the other or are grown together up to the root (פֶּרֶק). Y. Sot. IX, 23[d]; a. e. — In gen. קָלוּט *an animal with uncloven hoofs* (having the sign of uncleanness). *born of a clean animal, monster* or *hybrid.* Bekh. 7[a] בן ק' a *ḳaluṭ* born of a cow; Ḥull. 68[b]. Ib. במעי פרה ק' a *ḳaluṭ* found in a cow (after ritual slaughtering); ib. 69[a]. Sabb. 67[a] זרעיך כק' וכפרדה וכ' thy seed be like a *ḳ.* and like a mule &c. (Rashi: 'like one whose semen is locked up'); a. e. — 2) *to clutch, intercept, receive; to conceive, retain, absorb.* Ḥull. 65[a] כל עוף הקוֹלֵט מן האויר וכ' any bird that snatches in the air (for things thrown to it) is unclean. Gen. R. s. 41 אינה קוֹלֶטֶת, v. פָּרַר II. Ker. 5[a] וק' את הריח and the oil retained (absorbed) the scent. Gen. R. s. 5 קָלְטָן הים the sea absorbed them (the waters of the rivers); Yalk. Ps. 848 קָלָטָם. Ab. V, 15 שמוציאה את היין וקולטת וכ' which passes the wine and retains the lees; ... שמוציאה את הסולת וק' which passes the common flour and retains the fine flour (v. צוֹף). Snh. 108[b] כל שהתירבה קוֹלַטְתּוּ whatever animal the ark received. Sabb. I, 6 כדי שיְקַלוֹט הצמר when there is time enough before the Sabbath for the wool to assume the color of the dye. Lev. R. s. 14 אין האשה קולטת וכ' a woman conceives only shortly after menstruation. Shebi. II, 6 כל הרכבה שאינה קולטת וכ' a grafting which does not take root within three days, will never do so; a. v. fr. — Ex. R. s. 1 ק' דרך וכ' he (Moses) adopted the manner of his ancestors (finding wives at the well); Tanḥ. Sh'moth 10 לקח. — Esp. (v. מְקָלָט) *to protect, give the shelter of an asylum.* Macc. 12[a] אינו קולט אלא גגו only the top of the altar protects him that flees to it; עולמים ... אינו קולט only the altar of the permanent sanctuary (in Jerusalem) offers protection; אינו קולט אלא כהן וכ' protects only the priest while at service &c. Ib. אינה קולטת אלא בצר only Bezer is an asylum (but not Bozrah). Ib.[b] פלכו קוֹלְטוֹ his (the Levite's) district protects him. Ib. עיר שקָלָטַתּוּ כבר a town which has received him once before. Sifré Num. 160 אין לי אלא שקוֹלְטוֹת בארץ this would indicate only that they (these cities) offer asylum for manslaughter committed in Palestine. Ib. לא קָלְטָה אחת מהם עד וכ' none of those cities had the right of asylum until all of them had been designated; a. fr. — Macc. 10[a] קוֹלְטִין ... מנין whence do you learn that the words of the Law offer protection (to its students)?; ib. קולטין ממלאך וכ' they protect from the angel of death. — 3) (of sacred precincts) *to retain; to make export illegal.* Ib. 19[b] קָלָטוּהוּ מחיצות the sacred precincts have retained it (and it cannot be redeemed and taken out of Jerusalem again); ib. 20[a]. Ib. מחיצה לְקָלוֹט דרבנן that the precincts have retaining power is merely a rabbinical enactment; Snh. 113[a]; B. Mets. 53[b]. — Part. pass. as ab. Sabb. 4[a], a. fr. קלוטה כמי שהונחה דמיא, v. נוּחַ.

קְלַט ch. same, 1) *to close.* — Part. pass. קְלִיט, *pl.* קְלִיטִין. Targ. Y. Lev. XXI, 20. — 2) *to clutch, intercept, receive; to absorb.* Ḥull. 65[a] צירפרתי נמי מִקְלַט קָלְטָא the *tsipparti,* too, snaps at things in the air (and yet it is a clean bird). Y. Pes. III, beg. 29[d] דיקלוט, v. צְבָעָא I; a. fr. — Meïl. 11[b], v. infra. — 3) *to offer an asylum, protect.* Targ. Y. Num. XXXV, 6; a. e. — 4) (of sacred precincts) *to retain.* Pes. 52[a] אטו גבא דחמרא קָלְטִינְהוּ (not אגבא) does the back of the ass (on which the fruit was brought to the place) form a sacred precinct (so that it cannot be exported again)?

Ithpe. אִיתְקְלַט *to be received, intercepted.* Succ. 49[b]

בדא׳ when the remnant of the libation poured into the depth was intercepted in a vessel; Meïl. 11[b] דאי קַלַט (קתני) it refers to a case when one intercepted the libation (v. Rashi a. Tosaf. for Var. Lect.).

קַלְטָא m. (preced.) *reception, asylum.* Targ. Y. Num. XXXV, 25, sq. קַלְטֵירֵיה (h. text מקלטו).

קָלְטָא f. (preced.) *receiving, protecting.* — *Pl.* קָלְטָן. Targ. Y. Num. XXXV, 11; 13, sq.

קוּ׳, קִי׳, קְלָטָא m. (preced. wds.; cmp. סַפְּגָא, בְּלַע) [*absorbing,*] *receiving punishment.* Y. Yeb. II, 4[a] top חבוט דהוא טבא בק׳ ... go on beating, for there is a benefit in taking it (it will teach me a lesson); Y. Kidd. III, 64[d] bot. בקָלְטָה; Gen. R. s. 7; Tanḥ. Ḥukḳ. 6; Koh. R. to VII, 23; Pesik. R. s. 14 בקליטי, read: בקִילְטֵי; ib. בקליטה (corr. acc.); Pesik. Par., p. 35[b], sq. בקילחא (corr. acc.).

קָלְטוֹר m. (calator) *an officer arranging the royal receptions.* Lev. R. s. 28; Koh. R. to IX, 11, a. e., v. קוֹמֵיס.

קלטורה, קלטוקה, read: קָלְקָטִירָה or קָלְקָטִירָקָה m. (v. גְּלוּגְּדָקָא) (*the teacher's*) *litter* in college or synagogue. Y. Meg. III, 73[d] bot.

קַלֵּי f. (καλή) *handsome.* Ex. R. s. 52, end, a. e., v. נִירְנֵי.

קַלֵּי adv. (apocop. of קַלִּיל), ק׳ ק׳ *little by little, slowly.* Erub. 51[a] כי מסגי ק׳ ק׳ when he walks step by step, opp. רהט. Sabb. 153[b] דוקא רץ אבל ק׳ ק׳ לא only when one runs (is it permitted), but when one walks leisurely is it not?

קָלָה, קְלִי I (b. h.) *to be light, disregarded.*

Pi. קִלְקֵל (by ref. to ונקלה, Deut. XXV, 3) *to disgrace* (one's self), *to have loose bowels; to collapse under the lashes.* Macc. 23[a] בין בראשונה וכ׳ ק׳ if he collapses either at the first or at the second lash, he must be released. Tosef. ib. V (IV), 14 אם קי׳ באחד מהן if he collapsed at one of them. Ib. עד שלא לקה ק׳ if he collapsed (from fear) before receiving lashes. Ib. אמדוהו שאם ילקה וקי׳ (Var. יקלקל) if the experts opine that he will collapse, when he is lashed; שאם יוצא מב״ד קי׳ (Var. וקלקל) that he will collapse on leaving the court; Macc. l. c. יְקַלֶּה Ms. M. (or יְקָלֵּה; ed. קלה). Ib. והכתו ... ולא שיקלה כבר Ms. M. (ed. שלקה, corr. acc.; Var. שנקלה) we read, 'lest if he should exceed ..., thy brother be disgraced', but he must not be beaten at all, if he has collapsed in court ere this; Yalk. Deut. 937 שנקלה וכ׳; a. e.

Nif. נְקָלָה *to be disgraced.* Ib. כפתוהו ... מ״ט ונקלה והא נ׳ if he runs away from court after they have tied him, he is released; why? The text says, *v'niḳlah,* and he has been disgraced; Macc. l. c. Ms. M. (not in ed.), v. supra; a. e.

קָלֵי ch. same, *to be disgraced.* Targ. O. Deut. XXV, 3 Ms. III (ed. Berl. ויקל, oth. ed. ויֵקַל, fr. קָלַל).

Pa. קַלֵּי, *Af.* אַקְלֵי *to hold in light esteem, revile.* Targ. O. Deut. XXVII, 16 דְיַקְלֵי ed. Berl. (oth. ed. דְיַקְלֵי; ed. Vien. דִיקְלֵי, corr. acc.; Regia דְיַקְלֵל fr. קָלַל; v. Berl. Targ. O. II, p. 57).

קָלָה, קְלִי II (b. h.; cmp. כָּבָה) *to consume, burn; to roast, parch.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 אפשר יקלנו גרש the text might have meant that one must parch it as grit; יקלנו אביב one must parch it in the ear. Pes. 75[a] וניקלה, v. next w. — Part. pass. קָלוּי. Sifra l. c., v. קָלִי. Men. 66[b] אם אביב ק׳ אם גרש ק׳ whether parched in the ear or as grit; a. e.

**Hithpa.* הִתְקַלֶּה *to consume one's self in longing.* Cant. R. to III, 11 מִתְקַלֶּהָא, v. קָלָה.

קָלָא, קְלֵי ch. same. Targ. Jer. XXIX, 22. Targ. O. Num. XXI, 6 חיוין קָלָן (h. text הנחשים השרפים); a. fr. — [Targ. Hos. IX, 16 דקלא, read as ed. Lag. דילָקָא.] — Part. pass. קָלֵי, קְלִי; קָלְיָא. Targ. Lev. II, 14. Targ. I Sam. XXX, 3; a. e. — Pes. 75[a] ונירקְלֵיהּ ... נקרוֹם Ms. M. (ed. ונקלה) (may we not understand the text so) that we put bundles of twigs around her and burn her to death? B. Mets. 74[a] הא מחוסר מְקַלֵּי ואפוקי וכ׳ (some ed. מְקַלֶּה) but it (the lime) lacks burning and taking out of the kiln and crushing! Snh. 31[a], sq. אי בעיא קְלָתֵיהּ if she wanted, she might have burned it (the document). Ḥull. 52[b] לא קָלֵי זיהרירה, v. זִיהֲרָא II. Ab. Zar. 28[a] קַלְנָהוּ אמרא וכ׳ roast them on a new shovel. Snh. 96[b] הרכלא קלית קָלֵית a burnt temple thou didst burn (v. טָחַן); a. fr. — Trnsf. *to expose to the evil eye* or *to the covetousness of thieves.* B. Mets. 30[a] דמְקָלָא קָלֵי לה וכ׳ (by exhibiting the found object) he exposes it to loss through the evil eye or through thieves.

Ithpe. אִיתְקְלֵי *to be burnt.* Snh. l. c. מטא ... הירכלא מִיתְקְלֵי the time has arrived for the sanctuary to be destroyed and the Temple to be burnt.

קָלֵי m. (b. h.; preced.) *parched ears.* Men. X, 4 (66[a]) כדי לקיים בו מצות ק׳ in order to comply with the law requiring it to be parched (Lev. II, 14); Sifra Vayikra, N'dab., ch. XIV, Par. 13 קָלוּי (v. קָלָה II). Men. 66[b] אין לשון ק׳ אלא דבר אחר Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note, a. Yalk. Lev. 456) by *ḳoli* (parched) we understand the intercession of something else between the fire and the object to be affected by it; ל״א אין לשון ק׳ אלא (דבר) קלילי וכ׳ another version reads: by *ḳoli* we understand, parched in a vessel (in something hollow); how is this? A tube for parching grain was there &c. Sifra Emor ch. XI, Par. 10 קמח ק׳ flour made of parched grain; Men. X, 5 קמח וק׳ (Bab. ed. 67[b] קמח ק׳); Pes. 10[b] bot. קמח וק׳ (corr. acc.). Ib. 11[a] מק׳ ואילך from the time the grain is parched and onward (when the soft grain is unfit for immediate consumption); עד ק׳ up to the time when grain can be parched; Men. 68[a]. Sabb. 155[b] אין גובלין את חק׳ you must not mix flour of parched grains (with oil &c., on the Sabbath). Tosef. Pes. II (III), 4 שירד לתוכו דלֶת ק׳ (not לתוכה) parched grain on which drippings have fallen; a. fr. — *Pl.* קָלָאִין, קָלָיוֹת. Men. 66[b] אביב של ק׳ (not אביב); Kel. II, 3; Sifra Vayikra, l. c.; Yalk. Lev. 456, v. אָבִיב. Keth. II, 1 בתולה ... אין לה חילוק ק׳, v. חֵילוּק. Y. ib. 28[b] top at the wedding of a virgin that had been married before, no distribution of roasted ears takes place; a. fr.

Macc. 13a מר סבר לכם לק' וכ' one scholar is of the opinion, 'unto you' (Num. XXXV, 12) means yours merely as an asylum (מקלט, where the refugees have to support themselves), the other is of the opinion, 'yours' for all your needs.—2) (of a graft) *taking root.* R. Hash. 10b.

קְלִיטָה, קְלִיטַת, Pesik. R. s. 14, v. קְלָטָא.

קְלִיל m. (v. קוֹלָא) [*something hollow,*] *receptacle.* Men. 66b, v. קְלִי.—*Pl.* (of קְלִילִיּוֹת) קְלִילִין. Tosef. Par. III (II), 4, v. קְלָל.

קַלִּיל I m. (v. next w.) *a little, a short while.* Targ. Y. Gen. XXIV, 17 (ed. Amst. קַלַּיל). Targ. Prov. VI, 10. Ib. XV, 16 (ed. Wil. קְ'). Ib. XVI, 8 (ed. Wil. קַלַּיל). Ib. V, 14 (not כ'). Targ. Y. Ex. XVII, 4; a. fr.—Koh. R. to III, 9 עביד עימיה אויר ק' he spent with him a short moment of rest.

קַלִּיל II m., **קַלִּילָא, קַלִּי** c.=h. קַל, 1) *light of weight; quick.* Targ. II Sam. II, 18. Targ. Prov. XIX, 2 (ed. Wil. קַלַּיל). Targ. Jer. II, 23; a. fr.—Gitt. 56a חייא ק' ממיתא a live body is lighter than a dead one. Hull. 16b בעופא דק' in the case of a bird, which is of light weight. Snh. 46b כמאן דאמר ק' לי עלמא Ms. M. (ed. קיל) as one says, the world is light to me (meaning to say, I feel heavy); Y. ib. VI, 23d bot., v. קַבַּל; a. e.—2) *slight, of little esteem; little, small* (in numbers); *easy.* Targ. Y. Ex. XVIII, 22 (ed. Amst. קְ'). Targ. Lam. III, 28. Targ. Jer. III, 9 (h. text וקל!). Targ. II Kings III, 18. Targ. Y. Gen. XXIV, 15; a. fr.—B. Kam. 6b, v. לִישָׁן. Y. Nidd. I, 49c top ק' וכ' חדא ... the opinion of R. M. is more lenient than that of R. J.; a. e.—*Pl.* קַלִּילִין, קְ'; קַלִּילַיָּא; קְ'. Targ. Is. XVIII, 2. Targ. Lam. IV, 19. Targ. II Chr. XXIX, 34. Targ. Y. Lev. XIV, 32; a. fr.—Koh. R. to I, 18 אכל מלין ק' he ate light things (easy to digest), opp. בורין coarse things.

קַלִּילוּתָא, קַלִּילוּ f. (preced.) 1) *lightness, rapidity.* Targ. Zech. V, 7; 9. Targ. Y. Gen. XXIX, 1.—2) *a little.* Ib. XLIII, 2, v. קַלִּיל I.

קְלִינְטִירִין, v. קְלִבִּינְטִירִין.

קְלִיסְטַנְרִי m. (corrupt. of questionarius) *executioner.* Ab. Zar. 18a Ms. M., v. קְלַסְטוֹר.

קְלִיסְטְרָא, Sabb. 123b Ar., v. קְלוֹסְטְרָא.

קְלִיסְטְרִין, v. קְלוֹסְטְרִין.

קְלִיסְיָא pr. n. pl. *K'lisia* (?). Y. Gitt. IV, 46a.

קְלִיעָא, v. קְלִיעָתָא.—[Erub. 63b ed. Cost., v. קְלָעָא I.]

קְלִיעָה f. (קָלַע II) *twist, network; screen.* Y. Shek. VIII, 51b top אילו אמר חוט ... ק' שלשה וכ' if the text (Ex. XXVI, 31) had the word *ḥut,* it would mean a double thread, if *k'li'ah,* a triple thread &c. Y. Succ. III, 53c bot.; Sifra Emor Par. 12, ch. XVI, v. עֲבוֹת. Yoma 67b (expl. קלען במקלעות, Mish. ib. VI, 7) כמין ק' he intertwined the limbs of the animals so as to form a network. Y. Taan. II, 65b top (in

קְלִי, קַלְיָא I, **קְלִי, קַלְיָא** II ch. same. Targ. Lev. XXIII, 14 (Y. ed. Amst. קְלִי). Targ. Ruth II, 14. Targ. I Sam. XVII, 17 (some ed. קַלְיָא). Ib. XXV, 18 (ed. Wil. קַלְיָא *pl.*).—V. קוּלְיָא I.

קַלְיָא II, **קָלְיָא** m. (preced. wds.) 1) *fiery (poisonous) serpent.* Targ. O. Num. XXI, 8.—2) *ashes of an alkaline plant,* v. קוּלְיָא II.

קְלֵיאוֹפַטְרָא pr. n. f. *Cleopatra,* queen of Egypt. Nidd. 30b ק' מלכת אלכסנדרוס (read: מ' מלכת or אלכסנדריית אלכסנדריא) C. the queen of Alexandria; ib. קלפטרא מלכת גלפטרה מלכת אלכנדריס יוונית (corr. acc.); Tosef. ib. IV, 17 ed. Zuck. (oth. ed. קלופטרא, גלופטרא . . . אלכסנדריית).

קְלִיבּוֹסְתָּא f. (cmp. כַּלְבּוּב) *the lowest end of the vertebrae, coccyx.* Sabb. 152a (expl. השקר, Koh. XII, 5) זו ק' that means the coccyx (v. לוּז II).

קְלִיבּוֹסְתָּא ch. same. Ḥull. 93a/b תרבא דאַסְקֵּ' Ar. (ed. דק') the fat on the coccyx.

קְלִיבְסִים, v. קְלוֹוִסִין.

קַלִּיגְרָפוֹן f. (καλλιγραφῶν) [*fine writer,*] name of *a baker's tool* resembling the stylus, with one pointed end to pick up the bread, called 'the tooth', and one flat and broad end to scrape the ashes out (v. גַּרְמָה), called 'the palm.' Kel. XIII, 2 ק' שגירטלה כפה וכ' Ar. (ed. קוליגריפון; ed. Dehr. קלגריפון) a *k.* that has lost its palm, is susceptible to uncleanness on account of its tooth &c. (v. Tosef. ib. B. Mets. III, 7, quot. s. v. צְנוֹרָא III).

קַלִּידָא, קַלִּיד, v. כַּלִּיד.

קְלִידָא, v. אַקְלִידָא.

***קְלִידִיקוֹס,** prob. to be read: קְלִירַרְכוֹס m. (κλήρ-αρχος) *president of a district* (higher than the *epitropos,* and subordinate to the *decurio,* a member of the senate in provincial municipalities). Mekh. B'shall., Amalek, s. 2; Yalk. Deut. 813 פלידיכוס, פלירכוס, prob. פּוֹלַרְכוֹס (πολί-αρχος=prefectus urbi).

קְלִיט m. h. a. ch. (קָלַט) *suction,* (with יַם or יַמָּא) *gorge.* Y. B. Mets. V, 10c bot. קְלִיטוֹ של ים (not שלים) the gorge (resorbing the rivers flowing into the sea); trnsf. *a certain form of usury* (τόκος ναυτικός, fenus nauticum, v. Sm. Ant. 3rd ed. London 1890, s. v. Fenus, a. Lübker Reallex. s. v. Ἔμπορος, a. Zinsen), *the creditor advancing money on a ship load at his own risk in case of shipwreck,* expl. ib. בר נש דיהיב לחבריה מהו דינרין כגון אילין דיהבין וכ' if one advances a certain number of Denars to his neighbor in the same manner as those who give goods &c., v. קְסוֹסְטָבָן.—*Pl.* (ch.) קְלִיטִין. Gen. R. s. 5 (expl. עד נבכי ים, Job XXXVIII, 16) עד ק' דימא (some ed. קְלוּטִין) to the gorges of the sea; Yalk. Ps. 848 קטלא (read: קְלִיטָא or קְלִיטָמָא).

קְלִיטָה f. (קָלַט) 1) *receiving, offering an asylum.*

Chald. dict.), v. עִבְרָא.—Trnsf. *band, league.* Pesik. R. s. 33 (ref. to עבתים, Ez. XXXI, 3) משעה ... ק' אחת להכעיס וכ' as soon as the whole world became one league to provoke the Lord, he (Ashur) left their council &c.—*Pl.* קְלִיעוֹת. Eduy. III, 4 כל חק' וכ' all networks (woven sheets) are clean &c. Yalk. Num. 713, v. קוֹלְיָרִין.

קַלְעָתָא, קְלִיעָא, קְלִיעָתָא ch. same, *network, plait*; also *carved relief work.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 14; 22 (h. text עֲבֹת).—Y. Sot. IX, end, 24c, v. מַקְלִיעָתָא. Y. Snh. VII, end, 25d בקְלִיעָתָא דשערה by the plait of her hair; a. e.—*Pl.* קְלִיעָתָא, קְלִיעָתָא, קַלְעָתָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 24, sq. Targ. I Kings VI, 29; 32. Ib. VII, 31 קְלִיעִין.—Sabb. 95a; Ber. 61a, a. e., v. בְּנָיָתָא; Gen. R. s. 18, beg. קַלְעָתָא; a. e.

קְלִיפָה, v. קְלַף.

קְלִיפָא, קַלְפָּא, v. קִלּוּפְיָתָא, a. next w.

קְלִיפָּה f. (קָלַף) 1) *peeling, scaling.* Pes. 76a סגי ליה בק' it is sufficiently remedied by paring the surface. Ib. מיהא נרבע ק' let it at least be pared; a. e.—2) *scale, husk, skin.* Snh. 95b שרין ק' (= קשקשים, I Sam. XVII, 5) a scaly coat of mail. Nidd. III, 2; Tosef. ib. IV, 2 המפלת מין ק' an abortion that has the appearance of a mass of membranes. Ohol. VI, 5, sq. כקְלִיפַּת השום as thin as the husk of garlic. Ab. Zar. 76a עד שתשיר קְלִיפָּתָן until the crusty accretion of the vessels falls off (by exposure to heat); a. fr.—Bekh. 58a כל ... כק' השום וכ' all Jewish scholars appear to me (as paltry) as the husk of garlic, except &c.—[Gen. R. s. 82 קליפת בצלים, v. קְלִפְתָּא.]—*Pl.* קְלִיפִּין, קְלִיפִּים, קְלִיפִּין. Tosef. Nidd. IV, 3 כמין קליפין אדומין (masc.); כמין קליפות אדומות the appearance of red membranes. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז ... שתי ק' וכ' as the nut has two shells &c. Sabb. IX, 5 קְלִיפֵּי רמונים shells of pomegranates. Y. Ter. V, end, 43d קילפי איסור (read: קליפי) shells of forbidden fruits. Num. R. s. 12, v. קָטַב; a. e.—Pes. 112b (in Chald. dict.) מאן דמדרך אקליפים (some ed. אקְלִיפָּא; Ms. M. אקליפי דבצים) he that treads on egg-shells.—[In later mystic literature קליפה, pronounced קְלִיפָּה, a certain *class of demons*, cmp. Num. R. l. c.]

קלִיקִין, Y. Naz. VI, 55b top, v. קִילְקִי.

קְלֵירוֹס* m. (κλῆρος) *lot, destiny.* Midr. Till. to Ps. X, 10 אין הרשע מפיל בק' שלו וכ' Rashi to Ps. l. c. (ed. בקולרים, ed. Bub. בקילורין, corr. acc.) the wicked man involves in his own evil destiny none but wicked strong men like himself (ref. to Dan. III, 20).—*Pl.* קְלֵירוֹסִין, קְלֵירְסִין. Gen. R. s. 58 (ref. to חברון and קריית ארבע שהוא) עולה בקרסין של וכ' (some ed. a. Matt. K. בקרנסין, Ar. בקורנס, 'Rashi' בקוינסריון; corr. acc.) for Hebron came up in the lot of (was in turn assigned to) four owners, first to Judah &c. Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) בשעה שהפלתי קלסים וכ' Ar. (ed. קלסים, read קלירסים) when I cast lots upon the nations to exile them &c. (ref. to Ez. XXIV, 6 גורל); Yalk. Ez. 363 קלווסי' (corr. acc.).

קלירוס, קלו', קלירדס, a word in an incantation. Yoma 84a, v. כנתי.

קַל', קְלִישָׁא, קְלִישׁ, v. קָלַשׁ.

קָלָל m. (v. קָלַל) *a vessel*, esp. *the pitcher containing the ashes of the red cow.* Par. III, 3; X, 3 ק' של חטאת the vessel containing the ashes for lustration; Tosef. ib. IX (X), 5; a. e.—*Pl.* קְלָלוֹת. Par. X, 4. Tosef. ib. III (II), 4 קְלִילוֹת (Var. קלולי; R. Sh. to Par. III, 3 קילולות, corr. acc.).

קָלָל ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 9.

קַלַּל (b. h.) [*to swing*] *to be light, slender, unimportant.*—Part. קַל. Snh. VI, 5 (ref. to קללת, Deut. XXI, 23) ... בזמן קַלַּנִי מראשי וכ' when man suffers punishment, what does the Shekhinah say? 'I am lighter than my head, than my arm' (euphem. for, I feel my head heavy &c.); Y. ib. 23d bot. אנן תנינן קַלַּנִי (= קל איני) we read *ḳalleni*, I am not lighter; אית תניי תני קל אני some Tannai reads *ḳal ăni*; מאן דאמר קלני ליה תוא אלא קליל according to him that reads *ḳalleni*, it is a euphemistic expression for 'light' (i. e. my head is light, I feel giddy; my arm is light, I feel weak); מאן דאמר קַלַּנִי ... נטיל according to the version *ḳallani*, it is a euphemistic expression for 'heavy' (i. e. my head, my arm is heavy); Bab. ib. 46b Abbayi says כמאן דאמר קל ליה (read *ḳalleni*) as one says, 'light (I am) not' (i. e. I feel heavy, without euphemism)—(which is refuted by Raba, who explains the word in question) קליל לי עלמא, v. קַלִּיל II.

Hif. הִקִּיל, הַקֵּל 1) *to lighten.* M. Kat. 17b הכבוד מיקל וכ' ... if the mourner's hair is too heavy, he may make it lighter with a razor; Y. ib. III, 82a top. Erub. IV, 9 להקל על העשיר to make it easy for the rich man; a. fr.—Trnsf. ה' ראשו *to be irreverent, talk frivolously* (v. קַלּוּת). Ber. IX, 5 לא יקל אדם את ראשו כנגד וכ' man (a pilgrim coming to Jerusalem) must not behave irreverently in sight of the eastern gate &c. Yalk. Gen. 24 מֵיקֶלֶת ראשה she is frivolous (light-minded); Yalk. Is. 265 מְקַדֶּלֶת ראש; (Gen. R. s. 18 מיקרת, v. יָקַר).—2) *to be lenient; to incline towards the less restrictive practice*, opp. הַחְמִיר, v. חָמַר I. Y. M. Kat. I. c. הלכה כדברי מי שהוא מיקל the adopted practice follows the opinion of him who is more lenient; Erub. 46a, a. fr. כדברי המיקל וכ'. Yeb. 88a הִרְקִלְתָּ עליה, v. חָמַר I. Pes. 52b, v. מַגִּיד. Erub. l. c. wherever you find יחיד מיקל ורבים וכ' an individual scholar favoring the more lenient practice against several in favor of restriction. Sabb. 129a, a. fr. ספק נפשות להקל where there is a doubt involving the endangering of human life, the more lenient rule is applied; a. fr.—3) *to be sparing, beggarly.* Ib. כל המיקל ... מקורלין לו מזונותיו וכ' he that stints himself at the meal taken after bloodletting, to him they in heaven will give his sustenance stintingly; a. e.

Pi. קִלֵּל [*to diminish,*] *to curse.* Keth. VII, 6 מְקַלְּלָתוֹ, v. יוֹלֵד. Sabb. 62b שאשתו מְקַלַּלְתּוֹ בפניו whom his wife curses in his presence. Pes. 87b (ref. to Prov. XXX, 10 sq.) אפי' דור שאביו וְקִלֵּל וכ' even if it be a generation of men that curse their father ..., do not denounce &c. Yoma 75a ק' את הנחש וכ' God cursed the serpent, yet it climbs up the roof and finds its food. Sot. 11a (expl. ויעלה, Ex. I, 10,

חללו ... וקִלְלָתָן ק׳ וכ׳ those whose blessing is blessing, and whose curse is curse (whose blessings and curses are efficacious) are engaged in such things!—Y. Snh. VII, 25ª bot. מהו לקרוע על קיללת השם (usu. ברכת) blasphemy. Ib. הגוי how about rending one's garments on hearing blasphemy by a gentile?; a. fr.—*Pl.* קְלָלוֹת. Meg. 31ᵇ ק׳ שבתורת כהנים the curses in Leviticus (XXVI, 14-43); שבמשנה תורה the curses in Deuteronomy (XXVIII, 15-68). Ib. שתכלה חשנה וקִלְלוֹתֶיהָ that the year and its curses my end together. Erub. 100ᵇ עשר ק׳ וכ׳ Eve was cursed with ten curses; a. fr.

קְלַם*, *Pa.* קִלֵּם (cmp. קרם) *to pare off.* Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ top חמתה מחלחלת וקִלְּמָהּ he saw that it (the plaster) was poisoned, and he pared it off; [prob. to be read: וקִלְקָהּ, v. קְלַק].

קַלְמָא, *pl.* קַלְמִין, קַלְמֵי, v. כַּלְמָתָא.

קַלְמָא, Targ. Ez. XXVII, 17, quot. in Rashi a. l., misreading for קִלְוָא, v. קִוְלָא I.

קָלָמוֹס m. (κάλαμος) *reed, pen.* Sabb. 80ª Ms. O., v. קוֹלְמוֹס.—*Pl.* קָלָמִין. Gen. R. s. 1; Y'lamd. to Num. XXIII, 9, v. מִילָּן.—קָלָמוֹסְרִים, v. קוֹלְמוֹס.

קַלְמַסְמְסִיא, קַלְמְזַמְסִיא, קַלְמְזִ, v. מַזְיָא.

קָלָמִין, v. קָלָמוֹס.

קַלְמַסְמְסִיא, v. קלמז.

קַלְמָרִים, v. next w.

קַלְמָרִין f. (καλαμάριον) 1) *pen-case.* Yalk. Num. 766, v. מְרָלָן.—2) *inkstand.* Mikv. X, 1 ק׳ הדיוטות וכ׳ (read: הדיוטית or של הדיוטות) the inkstand of ordinary men (with a rim bent inside to prevent spilling) does not become clean by immersion until you make a hole in its side; וק׳ של יוסף הכהן וכ׳ and the inkstand of Joseph the priest (Josephus Flavius?) had a hole in its side (through which it could be emptied and cleaned). Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. ק׳ צריכה הניירו ... paper and pen are considered ornamental objects (with regard to idolatrous decorations on them); as to the inkstand, it is doubtful. Sabb. 80ª בק׳ (Ms. M. בקומרין, ed. Sonc. בקלרין, corr. acc.) forming a letter by dropping ink out of the inkstand.—*Pl.* קַלְמָרִים, קַלְמָרִין. Kel. II, 7 ק׳ המותאמות ed. Dehr. (oth. ed. המתואמות; Ar. המתאמת sing.) a double inkstand (v. Sm. Ant. s. v. Atramentum).

קַלְמָתָא, v. כַּלְמָתָא.

קַלָּן or קָלָן, *pl.* קַלָּנִים, קַלָּנִין, קָלֵי, v. קוֹלָן II.

קְלָנָא, קְלָן, קָלָן m. = h. קָלוֹן, *shame, disgrace, disgraceful deed; nakedness.* Targ. Is. XXII, 18. Targ. Deut. XXII, 21. Targ. O. Lev. XX, 18; a. fr.

קַלְנְבוֹ pr. n. pl. *Kaln'bo* in Babylonia. Snh. 63ᵇ (Ms. F. a. K. קל נבו, v. Rabb. D. S. a. l. note 50). Zeb. 96ª as euphem. for כאדם שמְקַלֵּל את עצמו וכ׳ (ועלינו) like a man that wants to curse himself (express an ill omen about himself), and hangs his curse on others. B. Bath. 88ᵇ הקב״ה ברך ... וקִלְלָן וכ׳ the Lord blessed Israel with the twenty-two letters of the alphabet (from א of אם, Lev. XXVI, 3, to ת of קוממיות, ib. 13), and cursed them with eight letters (from ו of ואם, ib. 14, to ם of נפשם, ib. 43). Snh. 70ª מתוך שקלקלו ... קִלְּלוֹ ברביעי because Ham injured him by (preventing his begetting) a fourth son, he (Noah) cursed him by his fourth son (Canaan). Ib. 91ᵇ כל המונע שבמעי אמן מְקַלְּלִין אותו ... (not אמו) he that withholds a tradition from his pupil, even the embryos in their mother's womb will curse him; Yalk. Prov. 947; a. fr.

Nithpa. נִתְקַלֵּל *to be cursed.* Ber. 61ª בתחלה נ׳ ... נִתְקַלְּלָה וכ׳ the serpent was cursed first, and then Eve &c.; Gen. R. s. 20; Erub. 18ª. Ib.ᵇ נתקללה בבל נִתְקַלְּלוּ וכ׳ when Babylon was cursed, her neighbors were cursed. Bekh. 8ª אם מבהמה נתקללה וכ׳ if she (Eve) was cursed (with prolonged pregnancy) more than cattle &c. Ib. נ׳ הוא ... אחת לשבע it (the serpent) was cursed seven times more than certain cattle. Ib. נ׳ הוא מחירה (not נתקלקל); a. fr.—[Tosef. Sot. II, 3 ניקללה נירולה, Var. ניקל, read: ניקתה בניוולה, v. נָקָה *Nif.*]

קָלַל ch. same, 1) *to be light; to be of light esteem.* Targ. O. Gen. XVI, 4, sq.—2) *to be reduced.* Ib. VIII, 8; 11 קְלוּ ed. Berl. (ed. Vien. קַלִּיאוּ).

Ithpol. אִתְקוֹלָל *to be reduced.* Targ. Y. ib.

Pa. קַלֵּיל 1) (denom. of קַלִּיל) *to be quick, to pass swiftly.* Targ. Job VII, 6; IX, 25.—2) *to make light*; trnsf. *to ease, relieve.* Pesik. B'shall., p. 93ª קַלֵּיל גרמך וכ׳ make thyself light of weight, or I will throw thee off.—Y. Kidd. II, 62ᵈ bot. הוון מחמרין וק׳ עליהון they were strict in their practice, and he lightened their burden (allowed them what they considered forbidden). Y. M. Kat. III, 82ª חן דהוינן סברין דו מְקַלֵּיל חמר he whom we thought to be lenient made it stricter; a. e.—[Yalk. Gen. 133 ומקללה בשוק, v. קְלַק.]

Af. אַקְלִיל, אֲקִיל 1) *to disregard, dishonor*; also *to curse.* Targ. Ex. XXII, 27 (v. קִיל II). Targ. Ps. LV, 13 (h. text תרם); a. e.—Y. Bicc. III, 65ᵈ top ר׳ מני מֵיקיל לאילין וכ׳ R. M. spoke with disrespect of those that get appointments to office for money; Midr. Sam. ch. VII ר׳ אמי הוה מַקִּיל (or מְקִיל). Y. Dem. I, 22ª top, v. קִיל II. Y. Peah VIII, 21ª אַקְלוּנָךְ they cursed thee; a. e.—2) *to relieve, to favor the more lenient rule.* Targ. Ex. XVIII, 22 (some ed. O. וְיִקְלוּן, read וְיֵר׳). Targ. I Kings XII, 4; 9.—Erub. 46ª באבילות הוא דַאֲקִילוּ וכ׳ (or דְאָקִילוּ) only as to mourning ceremonies the Rabbis adopt the more lenient rules. Yeb. 88ª ולא לִיקִיל, or חֲמַר I; a. fr.—V. קַלְקֵל.

קְלָלָה f. (b. h.; preced.) *dishonor; curse.* B. Mets. 75ᵇ גורם ק׳ לעצמו brings dishonor upon himself (people believing him to be dishonest). Meg. 15ª, a. e. אל תהי קְלָלַת הדיוט וכ׳ let not the curse of a common man be a slight thing in thy eyes. Ib. 28ª קללת חבירי ... לא עלתה the thought of my neighbor's curse never went to bed with me (v. צְעַר). Sot. 11ª תולה קְלָלָתוֹ וכ׳, v. קָלַל. Yoma 54ᵇ

(רב) שמעיה מק׳ (not בק׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) (Rab) Sh'maya of Ḳ.; Yoma 21ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Yalk. Lev. 490 (corr. acc.).

קַלַנְדָּא, קַלַנְדָּה, v. next w.

קָלֶנְדַּס c. (calendæ, accus.) *kalends*, the first day of the Roman month, (applied only to the kalendæ Januariæ) *the Roman New Year*. Ab. Zar. I, 3 (8ª) קלנדס Y. ed. (Mish. a. Bab. קלנדא). Y. ib. 39ᶜ top ק׳ אדם וכ׳ Adam instituted the kalends; ק׳ קלון וכ׳ . . . כיון דחמא when he observed that the days were growing longer, he exclaimed, *kalendas* &c., v. דיאו. Ib. ק׳ אסורה לכל . . . ק׳ יינוברים, v. יֵינוּבְרִיס. Ib. on the Roman New Year it is forbidden to deal with all gentiles; [oth. opin.] אין אסורה אלא לפלחין בה it is forbidden to deal with those only who worship on it; Bab. ib. 8ª; Tosef. ib. I, 4 קלנדא ed. Zuck. (Var. ה . . ., ס . . .). Ab. Zar. l. c. ק׳ שמנה רמים אחר וכ׳ the New Year takes place eight days after the solstice, the Saturnalia eight days before the solstice; Y. ib. l. c. (corr. acc.). Bab. ib. l. c. רומי שעשתה ק׳ וכ׳ (Alf. עיר) if a Roman city (as Cæsaræa) introduced the Roman New Year, and all the townships near her are subject to her rule, are these townships forbidden or not?; a. e.

קָלָנְיָא f. (colonia) *a Roman colony* (v. Sm. Ant. s. v. Colonia). Ab. Zar. 10ª ק׳ ותתעביד טבריא and that Tiberias be declared a Roman colony. Succ. 45ª, v. מוֹצָא II; Y. ib. IV, beg. 54ᵇ קָלוֹנְיָא. Deut. R. s. 10 לאיסטרטיגין ששימש פרס וקלאונה . . . (read רומי for פרס, a corr. acc.) a general that held offices in two provinces, one a Roman province, the other a colony; (Yalk. ib. 942 פרס וק׳, omitted). B. Bath. 4ª את הורודוס עבדא בישא מתעביד ק׳ Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) thou, Herod, being a bad servant (of Rome), (thy country) be declared a colony (an anachronistic allusion to the reduction of Judæa to a Roman province on the banishment of Archelaus).—Yeb. 115ᵇ בצד קלוניא מתא by the side of the town of Colonia (?).

קַלַּנִּיתָא f. (קַלַּל) name of *a very lean bird, ḳallanitha*. Ḥull. 102ᵇ בק׳ such is the case with the ḳ.; וה״א ק׳ עוף but the ḳ. is an unclean bird?; ק׳ כעין טמא הוא a clean bird similar in build to the ḳ.—B. Bath. 20ª ק׳ לא מסרטא but the ḳ. does not scratch (and a child may play with it)!; ק׳ כעין (a bird that does scratch, but is) similar &c.

קַלְנִיתָא, v. next w.

קָלֶנְתָּיָא c. (Κορίνθιος) *Corinthian*. Tosef. Yoma II, 4; Yoma 38ª קלוניתא (Ms. M. קלניתא), v. נְחוּשְׁתָּן I.

קָלַס I, *Pi.* קִלֵּס (denom. of קוֹלָס) *to put a helmet on*; part. pass. מְקוּלָּס *an animal roasted in its entirety with the entrails and legs on the head*. Pes. 74ª R. Ṭarfon called it גדי מ׳ a kid with a helmet on. Tosef. Bets. II, 15 אידוהי . . . וקרבו גדי מ׳ (not בקרבו) what is a *g'di m'ḳullas?* Entirely roasted, with head, legs, and entrails. Ib. עגל מ׳ a calf roasted with the head &c. Ib. Todos taught the Roman Jews to take lambs ועושין אותן מְקוּלָּסִין וכ׳ and prepare them 'helmeted' on Passover nights.—[Midr. Till. to Ps. XCII מקולסין, v. נִיקְלָוִוס.]

קָלַס II, *Pi.* קִלֵּס, קי׳ (denom. of קוֹל, *Pales*) [*to shout, make noise,*] 1) *to praise*; [b. h. *to decry, deride*]. B. Bath. 176ª אע״פ שק׳ ר״י וכ׳ although R. Yishm. praised Ben N. (commended his argument) the practice follows his (R. Yishmael's) opinion; Y. ib. X, end, 17ᵈ על מדרשו קִילְּסוֹ he commended him for his mode of argumentation. Lev. R. s. 30 ונקלס להקב״ה . . . ניקח let us take up the Lulab and Ethrog and offer praise to the Lord. Midr. Till. to Ps. CXIV (expl. סלסו, Ps. LXVIII, 5) קַלְּסוּ (not קילסו) praise him. Ib. Ps. CIV; a. v. fr.—2) *to tramp* or *clap* (in wailing ceremonies or on joyous occasions), v. קִרְפּוּס II, 2. M. Kat. 27ᵇ המְקַלֵּס לא ירקוס וכ׳ the tramper (at mourning ceremonies) must not tramp with a sandal on his foot, but with a shoe, to avoid accident.

Hithpa. הִתְקַלֵּס *to be praised; to be done honor to by song, clapping* &c. Y. Ḥag. I, 76ᶜ כשהיה רואה . . . מִתְקַלְּסִין (not סון . . .) whenever he saw a deceased person or a bride honored.

קָלַס, *Pa.* קַלֵּס ch. same, *to call out; to praise; to tramp*. Targ. Esth. VI, 9; 11 (h. text קרא). Targ. Y. II Deut. XXXII, 43. Targ. Y. II Ex. XXXII, 18; a. fr.—Keth. 21ᵇ משום דקַלְּסָה . . . את נמי מְקַלֵּסַת לה because thy mother's father commended it, thou commendest it likewise. Y. Kil. VIII, 31ᵇ, a. e. וחוה . . . מְקַלֵּס ליה הזולים וכ׳ R. J. praised him by applying the verse (Is. XLVI, 6) &c. Y. Maas. Sh. I, end, 53ª אמרה . . . וקַלְּסִיה he said it before R. Abina, and he applauded him, opp. קנתריה; a. e.—Y. Peah I, 15ᵈ; Y. Ab. Zar. I, 42ᶜ top מקלס קומי וכ׳ did honor to bridal couples (singing, dancing &c.); (Keth. 17ª מרקד).

קָלָסָא, קָלָס, v. קוּלָסָא.

קַלָּסָא* m. (b. h. קְלָסָה, v. קָלַס) *shouting, derision*. Targ. Ps. XLIV, 14 Ms. (ed. קלנא).

קַלַסְטוֹר (better קוֹלַסְטִיר) m. (κολαστήρ) *torturer, executioner*. Ab. Zar. 18ª ר׳ חנינא . . . וקַלַסְטוֹרוֹ וכ׳ Ar. (ed. וקלצטונירית; Ms. M. וקלסטינריה, arisen from confusing our w. with *questionarius*, v. קוּסְטַרְנָר, קוּלוּסְרִינְטְרִין) R. Ḥanina . . . and his executioner are destined to enjoy the happiness of the hereafter. Ib. אמר לו קלצטונירי (Ms. M. קלסטנרי, En Ya'ăk. קלסטנירו, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) the (his) executioner said to him.

קַלַסְטוֹרָא, v. קַלַּסְטִירָא.

קַלַסְטָר, קַלַסְטִיר I m. (a transpos. of κάρταλλος, v. טְרַסְקָל a. קַרְסָטָל) *basket*, esp. *fodder-basket* used instead of a muzzle. Kel. XX, 1 קלסטר ed. Dehr. a. Ar. (ed. קלוסטור, קלוסטר; R. H. G. קרסטל); Sifra, M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II קַלַסְטָר.—*Pl.* קַלַּסְטִירִין. Y. Sabb. V, beg. 7ᵇ.

קַלַסְטָר, קַלַסְטִיר II, **קַלַסְתָּר** m. (κρύσταλλος, crystallum) *crystal*; trnsf. *brightness*, (with, or sub. פנים; cmp. זיו) *beauty of features, countenance*. Ber. 7ª בשכר זכה לק׳ פנים . . . as a reward for hiding his face (Ex. III, 6) he was granted the shining face (Ex. XXXIV, 29 sq.). Nidd. 31ª והקב״ה נותן . . . וק׳ פנים וכ׳ and God gives it

(the embryo) spirit and soul, and beauty of features, and power of sight &c. B. Mets. 87[a] נחפך ק' פנים וכ' Isaac's features were changed and made to resemble Abraham's. Lev. R. s. 18, beg. (ref. to Koh. XII, 2) השמש זו ק' פ' 'the sun (is darkened)', that means the bright countenance; a. fr.—*Pl.* (used as sing.) קְלַסְטֵירִין. Ex. R. s. 28, beg. עשה ... דומה וכ' חקבה"ו ק' של פניו (בו) the Lord made Moses' features resemble those of Abraham.—[Snh. 104[b] קלסחר Rashi, v. קְלַסְתָּא.]

קְלַסְתְּרָא, קְלַסְתּוֹרָא, קְלַסְטָרָא, קְלַסְטֵירָא ch. same. Targ. Job XIV, 20 קְלַסְתְּרֵיהּ (ed. Lag. קְלַסְתֵּירֵ'; Regia קלסטור'; h. text פניו). Ib. XXIX, 24 קְלַסְטַר אַפֵּי Ar. (ed. תור ...; Ms. תר ...); a. e.—[Snh. 104[b], v. קְלַסְתָּא.]—*Pl.* קְלַסְטֵירִין, קְלַסְתּוֹרִין. Targ. Job XVII, 7 קְלַסְטֵירַי Ms. (ed. קלסתורי, not רי ...; h. text וְצַלְמִי).

***קְלַסְרִיקִין** m. pl. (Κοιλη-συρικός) *Cœlesyrians.* Esth. R. to II, 21, v. בַּרְבָּרִי. V., however, קְלוּסַנְטְרִין.

קְלַסְתָּא m. (adapt. of γελοιαστής, as if a redupl. of קְלַס) *jester, dancer, buffoon*; ק' של מלך *King's fool.* Snh. 104[b] Ms. M. (in a passage omitted in ed.; Ar. s. v. קלסטר: קלסתרא; Rashi קלסחר; Rev. des Ét. Juives XI, p. 215 קלסטר γελοιαστήρ; Yalk. Lam. 1000 רקד שהיה זמר dancer and musician).—V. קְלוּסַנְטְרִין.

קְלַסְתְּרָא, קְלַסְתָּר, קְלַסְתִּיר, קְלַסְתּוֹרָא, v. sub קלסט'.

קְלַע I (b. h.) [*to swing,*] *to cast, sling.*

Pi. קִילַּע same. Sabb. 152[b] ומקלעין נשמתן זה לזה and they (the angels) cast their (the sinners') souls to one another (like washers) (with ref. to I Sam. XXV, 29, v. זום); Yalk. Sam. 134.

קְלַע ch., *Af.* אַקְלַע same. Targ. I Sam. XVII, 49. Targ. Y. Ex. X, 19 אקלע Ar. (ed. טלק).

Ithpe. אִיקְּלַע *to be thrown; to happen to come, happen to fall (on a certain day).* Hull. 110[a] א' לסורא וכ' happened to come to Sura on the eve of &c. Ib. אירקלעו לבי וכ' happened to come to the house (were the guests) of &c. Pes. 46[b] הואיל ומיקלעי וכ' since guests may happen to come to him. Ned. 8[a] עד דמקלעי ליה וכ' until ten persons... pass by him. R. Hash. 20[a] דא' יום שלשים וכ' if the thirtieth day happens to fall on a Sabbath. Ber. 53[b] אי מקלע לי מילתא if I happen to get it. Sabb. 117[b] כי מיקלע להו וכ' if they by chance had bread that had been used for an ʿErub (עירוב); a. fr.

קְלַע II *to twist, plait*; [b. h. *to form a raised figure,* cmp. גְּדַל II]. Yoma VI, 7 קָלְעָן, v. מַקֵּל. Sabb. 64[a] עני קולע שלש וכ' a poor man twists three threads and hangs the cord around his daughter's neck. Y. ib. X, 12[c] bot. חקולע שלש וכ' he that plaits three strings of hair on a person's head. Tosef. Maasr. I, 6 הרי עתיד לקלוע בשום ולאגוד וכ' (ed. Zuck. וליקלע ... וליאגד, *Nif.*) if the intention was about the garlic crop to plait, and about the onions to tie them in bunches, אינו חייב עד שיקלע ויאגד he is not bound to give the tithes until he plaits or ties (or עד שיקלעם ויאגדם until the things are plaited or bunched); a. e.—Trnsf. [*to weave a wreath,*] *to adorn, praise.* Midr. Till. to Ps. XCII, end; Yalk. Ps. 846 הוא קולעים לו ... ויראיו וכ' he (God) praises those who fear him, and those who fear him praise him; you say (Ps. XCII, 16) &c., and I say, (Zeph. III, 13) &c.

Pi. קִילַּע 1) same. Num. R. s. 9 היא קילעה לו וכ' (not קולעה) she plaited her hair to please him (her paramour), therefore the priest loosens her hair; Tosef. Sot. III, 3 ed. Zuck. note קלעה; a. e.—2) קִילְּעָה or קִלְּעָה (cmp. נתעלפה, s. v. עָלַם II) *to plait a person's hair, dress, adorn* (v. supra). Ber. 61[a]; Koh. R. to VII, 2; Sabb. 95[a]; Erub. 18[a]; Nidd. 45[b]; Koh. R. to VII, 2 (ref. to ויבן, Gen. II, 22) מלמד שקילעה הקב"ה לחוה וכ' this intimates that the Lord dressed Eve &c., v. בִּנְיָתָא. Y. Snh. II, 20[a] bot. (ref. to II Sam. XX, 3 ויכלכל, v. כִּלְכֵּל) מלמד שהיה דוד מְקַלְּעָן וכ' this teaches that David had them dressed and adorned and made them come before him every day, and said to his evil inclination &c.

Nif. נִקְלַע *to be plaited,* v. supra.

קְלַע ch. same, *to plait.* Targ. Y. Num. V, 18 (v. Num. R. s. 9, quot. in preced.).

קֶלַע I m. (b. h.; קָלַע I) *sling.* Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII כל כלי לרבות הק' וכ' 'any receptacle' (Lev. XI, 32), to include the sling &c. Eduy. III, 5 הק' שבירית וכ' a sling the receptacle of which is of woven material. Sabb. 67[a] ק' נטושה (fem.), v. נָטַשׁ I.

קֶלַע II c. (קָלַע II) *twisted cord, rope; plait.* Gen. R. s. 22 (ref. to Is. V, 18) כק' הזוג של ספינה (prob. to be read עגלה) as the rope of a ship (a wagon), v. עֲבוֹת.—*Pl.* קְלָעִים. Yoma 47[a] מימי ... קלעי שערי never did the beams of my house see the plaits of my hair (I always wear a cap in the house).

קֶלַע III m. (b. h. *pl.*; preced.) 1) *curtain, sail.* Tosef. B. Kam. VIII, 17 ובלבד שלא יפרוס את הק' וכ' provided one does not spread the sail and detain the boat (when fishing in the waters of a neighboring tribe).—*Pl.* קְלָעִין. Eduy. VIII, 6; Zeb. 107[b]; Meg. 10[a], a. e. ק' להיכל וק' משוחרו ... לעזרות when they were rebuilding the Temple, they made curtains for the Temple and curtains for the courts.—Esp. *the curtains of the Tabernacle*; trnsf. *the partitions of the Temple corresponding to those of the Tabernacle.* Zeb. V, 3 לפנים מן הק' inside of the enclosures (in the Temple court); a. e.—2) (*pl.*) *tents at fairs, shops.* Snh. 106[a] עשה להן ק' וכ' put up shops for them and place therein prostitutes &c.; עשה להן ק' וכ' (Ar. קעירלין) he put up shops for them &c.; Sifré Num. 131 ק' Var. (ed. מקולין; Yalk. ib. 771 קעירלין; Y. Snh. X, 28[d] top קנקלין).

קְלַע, קְלָעָא, קַר' I ch. same, 1) *sail, curtain.* Targ. Is. XXXIII, 23.—*Pl.* קְלָעַיָּיא, קַר', קְלָעִין. Ib. XVIII, 1. Ib. LX, 9.—Y. Sabb. XX, beg. 17[c] חזון פרסין קילעתה וכ' they spread the curtains a day before to the length of four

cubits.—2) *curtained enclosure.* Erub. 63b (in Hebr. dict.) הישן בק' וכ' (Ms. M. a. Yalk. Mic. 551 חלן בכרילה; Ar. a. En Yaăḳ. ed. pr. בקעירלה; ed. Cost. בקלריצא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he that sleeps in a compartment in which husband and wife are. Ned. 22b זיל לקרילעך go to thy room (I cannot help thee).—Esp. *ante-room, hall.* Ber. 22b top בק' דרב וכ' in the anteroom of Rab O. M. Kat. 24b; a. e.—[*Pl.* קְלִיעָתָא, v. קְלִיעָתָא.]

קְלָעָא, קְלָא, II קי', קְלָעָא = h. קְלַע I. Targ. Jud. XX, 16. Targ. Prov. XXVI, 8. Targ. Job XLI, 18 ק'. Ib. 20 (Ms. ק').

קַלְעָא m. (preced.) *slinger.*—*Pl.* קַלְעַיָּא. Targ. II Kings III, 25 (not ק'). Targ. I Kings I, 38; 44 (h. text פלתי); a. e.

קְלָעִילִין, (קְלָעִילִין) m. = קְלָאִילִין q. v.

קַלְעִיתָא, (*pl.* קַלְעָתָא, (קַלְעָתָא), v. קְלִיעָתָא.

קְלַף (cmp. גְּלַף) *to scrape, peel, pare.* Pes. VII, 2 (75b) יְקַלּוּף את מקומו (Bab. ed. יְקַלְפֵהּ) let him pare off the place where it touched the wall of the stove. Ib. 3 יקלוף את החיצון let him pare off the surface. Tosef. Neg. VI, 8 חירה קוֹלַף וכ' he scraped off the sand (cement) between one stone and another; a. fr.—Part. pass. קָלוּף; f. קְלוּפָה &c. Nidd. 17a שום ק' . . . ובריצה ק' וכ' peeled garlic, peeled onions or peeled eggs . . . which were let lie over night. Bicc. III, 8 ערבה ק' peeled willow twigs; a. e.

Pi. קִילֵּף same. Maasr. IV, 5 חמקלף (ב)שעורים מקלף וכ' (Mish. ed. המקלוף, corr. acc.) he who husks barley-corns (to eat them before tithes are given), must husk each singly and eat; Bets. 13b. Y. Maasr. II, 50a bot.; Y. B. Mets. VII, beg. 11b שלא יקלפם, v. מְצַמֵּץ. Lam. R. introd. (R. Yoḥ. 1); Cant. R. to VIII, 4 מלאך הירה יורד וקלפו an angel came down and scraped the Divine Name off. Sot. 35b וקילפו את הסיד they scraped the lime off (which covered the inscription); a. e.

Nif. נִקְלַף, *Nithpa.* נִתְקַלֵּף *to be peeled off.* Lam. R. l. c.; Cant. R. l. c. מאליו היה נ' it (the Divine Name) was erased of itself. Ḥull. III, 5, v. קוֹרְקְבָן. Ib. 49b קרום . . . מה חלב וכ' as 'the fat that covers the inwards' has a skin which can be peeled off, so all fat with a skin that can be peeled off (is forbidden), v. תּוֹרָב; a. e.—Kel. X, 5 חבית שנתקלפה וכ' an earthen jug which is peeled off (crumbled away), the pitch lining standing by itself; Tosef. ib. B. Kam. VII, 8 [read:] נתקלפה וחוזפת וכ'.

קְלִיף, קְלַף ch. same. Targ. Joel I, 7; a. e.—Part. pass. קָלִיף. Targ. Y. Deut. XIV, 11.—Gen. R. s. 82 (ref. to Jer. XLIX, 10) קַלְפִית בצלירה Ar. (ed. קלירת בצלים, ref. to Ob. 6, corr. acc.) I stripped the onions (laid bare Esau's corruption); Yalk. Jer. 332 קְלִירְתִּי (not קלירות); Yalk. Chr. 1073 (corr. acc.). Gen. R. s. 95, end, v. בּוּצְלָא. Cant. R. to III, 4 (expl. חשפי שבל, Is. XLVII, 2) קְלוּפֵי סובלתא דנהרא (v. שׁוּבְלָתָא) lay bare (the bed of) the current of the river (dig channels to divert the river from its course). Bets. 14b קָלִיף וכ', v. צִירְתָּרָא; a. e.—B. Bath. 4b, v. קְפַל II.

Pa. קַלֵּף same. Targ. O. Gen. XXX, 37 (Y. קְלַף *Pe.*). Ib. 38. Targ. II Kings XVIII, 16; a. e.—Part. pass. מְקַלֵּף *peeling, flaky.* Targ. O. Ex. XVI, 14 (h. text מחספס).—Bets. 13b מְקַלְּפָא ליה וכ' his wife husked (barley) for him by the cupfuls. Ḥull. 62b מְקַלְּפָהּ וכ' . . . לא its craw could not be peeled.

Ithpa. אִיתְקַלָּף, אִיתְקַלְּפָא, *Ithpe.* אִירְקַלִּיף *to be peeled, stripped, scraped off.* Targ. Y. Lev. XI, 13 מְקַלְּפָה (not מַקְלֵף).—Ḥull. l. c. לא מְקַלְּפָה וכ' could be peeled with a knife only. Y. Snh. IV, 22b top, v. מָרְקוֹלַי II. M. Kat. 13b כגון דמיקלפן when the grains are husked; מְיַקְּפָא . . . אי לאו if they had not steeped them in water, the husking could not have been done (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.); a. e.

קְלָף (or קְלָךְ) m. (preced.) *split parchment* (of superior quality than הוּכְסוּסְטוֹס). Men. 32a, a. e. ק' במקום בשר on *k.* your writing must be done on the flesh side (inside). Ib. (in Chald. dict.) כתבינהו אק' במקום וכ' he wrote them on *k.*, on the skin side (outside); a. fr.

קִילְ, קְלָ, קְלָפָא ch. 1) same. Men. 35a דתפלין קי' (Ar. קלירפא; Ms. M. and Rashi קוּלְפָא) the parchment of the T'fillin.—2) *scaly surface, scab.* Targ. Y. II Lev. XIII, 2, v. קִילוּפָא.—3) *streak made by peeling.*—*Pl.* קִלְפִין, קִי'. Targ. O. Gen. XXX, 37 (some ed. ק'; Y. קְלִירְפִין, קְלִיפִין).—4) (*pl.*) *scales; scaly shield.* Targ. O. Lev. XI, 9; Deut. XIV, 9, sq. (ed. Berl. ק'). Targ. Job XLI, 7 קְלִיפּוֹהִי Ms. (missing in ed.; h. text מגנים).—Snh. 110a קִילְפֵי (Ms. M. קוּלְפֵי) the scaly (metal) rims of bags; Pes. 119a קלירפא (Rashi קְלוּפֵי), v. קוּפָלָא I. Keth. 65a מחתא לה בקולפי דשידא she struck her with the metal straps of a chest (v. קוּלְפָא).—[Yalk. Ez. 362 קוילפא, v. קוּלְפָא.—Y. Sabb. VII, 10a bot. קְלוּפַּיְרָא, v. קְלוּפַּרְתָּא.]

קַלְפּוֹנִין m. pl. (καλλίφωνοι) (*young men*) *with fine voices.* Targ. I Chr. XV, 20 (ed. Beck. ק'; h. text עַלְמוֹת, cmp. עֶלֶם).

קַלְפֵּי f. (κάλπη) *urn for drawing lots.* Targ. Y. Lev. XVI, 8 (not קַלְפֵּי).—Tosef. Yoma III (II), 1; Yoma IV, 1 טרק בק' he shook the urn. Ib. III, 9 הירתה וכ' וק' an urn was there (in the Temple) containing two lots. Y. ib. IV, beg. 41b לא סוף דבר ק' וכ' it was not at all necessary to use an urn, a basket might have served the purpose; but why did they say, 'an urn'?, v. פּוּמְקִי. B. Bath. 122a ק' של שבטים an urn containing the names of the tribes; ק' של תחומין an urn containing the names of the districts (to be allotted); Num. R. s. 21; a. fr.—*Pl.* קַלְפָּיוֹת. Y. Yoma l. c. בשתי ק' וכ' by means of two urns the land of Israel was divided, v. supra.

קַלְצְטוֹנְירִי m. (corrupt. of questionarius) *executioner.* Ab. Zar. 18a, v. קָלְסְטוֹר.

קלק, Y. Shek. VII, 50c נתקלקה, v. קְלָקַל.

קְלַק (apocop. of קלקל) *to throw, cast.* Targ. Y. II Ex. XV, 25 (ed. Vien. טלק).—Y. Ter. VIII, 46a וק' גרמיה (ב)גווירה and it (the serpent) threw itself into it.

Pa. קַלֵּק same. Pesik. B'shall., p. 93a אנא מְקַלֵּק לך, v. קָלַל. Koh. R. to XI, 1 ומקלק לימא וכ' . . . בכל יום every day he took a loaf of bread and threw it into the great sea. Gen. R. s. 79 ומקלק בשוק and scattered them in the open place; Yalk. ib. 133 ומקללה (corr. acc.).—*Part. pass.*

מיח ומק' מְקַלְקָל *thrown away, decaying.* Lev. R. s. 22 באורחא dead and decaying on the road; a. e.

קַלְקִי, קַלְקוֹלָא, קַלְקוּל, קַלְקַאי, v. sub. קִרְיָל'.

קַלְקִיל, קַלְקִיאָה, v. קִילִיקָא.

קַלְקִיס, Y. Bets. IV, 62^{c}, v. קִרְיָלְקִי.

קַלְקִילְתָּא, v. קִלְקוּמְתָּא.

קִילְקֵל, קַלְקֵל (קָלַל, cmp. קָלַשׁ) 1) *to upset, disarrange, damage, ruin,* opp. תקן. Gen. R. s. 98 ק' את מיתר ... מְקַלְקֵל הוא הירצוץ upset the couches. Hull. 8^{a} it is permitted to slaughter with a knife belonging to idolatrous service, because slaughtering is doing damage (a living animal being more useful than a dead one). Sabb. XIII, 3 כל המְקַלְקְלִין פטורין all those who perform an act (on the Sabbath) by which they do ruin, are exempt (from sin-offering); והמקלקל ע"מ לתקן וכ' but he that undoes a thing for the purpose of reconstructing it is guilty. Keth. 5^{b}; a. fr.—2) (with or sub. מעשה = b. h. הִשְׁחִית) *to be corrupt, to disgrace one's self by immorality.* Y. Taan. I, end, 64^{d} חם ... קילְקְלוּ מעשיהן Ham, the dog, and the raven acted mischievously (by sexual connection in the ark, v. Snh. 108^{b}; Gen. R. s. 36). R. Hash. 12^{a} ברוחחין קלקלו וכ' with heat (of passion) they sinned, and with hot waters they were punished; Snh. 108^{b}. Tosef. Sot. II, 2 אפי' תְּקַלְקֵל לו', v. עָרַר; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. VII, ed. Bub. note 69 קלקלתי, v. כָּלְבַּל.]—Part. pass. מְקוּלְקָל; f. מְקוּלְקֶלֶת; *pl.* מְקוּלְקָלִין, מְקוּלְקָלִים; מְקוּלְקָלוֹת. M. Kat. I, 2 (2^{a}) ומתקנין את המקולקלת Y. a. Bab. ed. (Mish. המקולקלות, incorr.) and you may mend a channel that is out of order during the festive week. Snh. 39^{b} (ref. to Ez. V, 7) במתוקנין במק' שבהם עשיתן ... you did not do according to the good usages among them, but according to their corrupt usages. B. Bath. 109^{b}, v. קַלְקֶלֶת; a. fr.—3) (b. h.) *to sharpen;* trnsf. (cmp. חָדַד, שָׁנַן) *to repeat, study.* Koh. R. to X, 10 אם נקהה ... קַלְקֵל עליו בחילך if thy lesson is as tough to thee as iron (v. קָהָה), and ... none is on hand to explain it to thee, go over it studying with thy own strength.

Hithpa. הִתְקַלְקֵל, *Nithpa.* נִתְקַלְקֵל 1) *to be disarranged, ruined, spoiled.* Y. Taan. IV, 68^{c} bot. נִתְקַלְקְלוּ חשבונותיו his dates were disarranged, and he said, let this begin a new era; נתקלקלו לשעבר the dates were disarranged (confused) with regard to the events of the past, v. קִרְיָלְקוּל. Dem. III, 6, v. חָלָה. Y. Shek. VII, 50^{c} נִתְקַלְקְלָה צורתן (not נתקלקה), v. צוּרָה; a. e.—2) (v. קָלָה I) *to commit a nuisance, to collapse under the influence of corporal punishment.* Sifré Deut. 286; Macc. III, 14; a. e.—[Bekh. 8^{a} נתקלקל, v. קָלַל.]

קַלְקֵל ch. same, *to ruin* &c. Targ. Is. III, 12 (h. text בלע). Targ. Jer. II, 36 (h. text שנה). Targ. II Sam. XV, 31 (h. text סכל). Targ. II Chr. XXVII, 2 (h. text השחית).—Part. pass. מְקַלְקַל; f. מְקַלְקְלָא; *pl.* מְקַלְקְלִין, מְקַלְקְלַיָּא, מְקַלְקְלָתָא. Targ. Esth. V, 1 חוות מק' was soiled. Targ. Job XXIX, 17 Ms. (ed. מְקַלְקַל; h. text צָוַל). Targ. Koh. IV, 12. Targ. Zech. I, 4. Targ. Jud. II, 19; a. e.—Yeb. 119^{b}, sq. הרא לא מְקַלְקְלָא נפשה she is not likely to injure her own case (by a false statement). Ib. לקַלְקָלָא לצרה הרא וכ' she has the intention of injuring the case of her rival. Lev. R. s. 37 מְקַלְקְלֵי they ruin (play with), v. מְרַנּוֹק.

Ithpalp. אִתְקַלְקַל, אִירַק' *to be disarranged, corrupted, ruined.* Targ. Jer. XLIX, 7. Targ. Y. Lev. XVII, 13 מִיתְקַלְקְלָא ניכסתיה its slaughtering was ruined (illegal through faulty manipulation). Targ. Y. Deut. XIV, 21 מִיק' בניכסא made unfit through faulty slaughtering; a. e.—Erub. 49^{a} bot. אתי עירוב לאיתְקַלְקוּלֵי the practice of ʿErub (v. עֵירוּב) may come to harm (get into disuse); a. e.

קַלְקָל, v. קִרְיָלְקוּל.

קַלְקַל, Targ. Y. II Ex. XXVII, 4, v. קִנְקַל.

קַלְקָלָה f. (קְלַלְקֵל) 1) *degradation, disgrace.* Ab. IV, 18 אל ... בשעת קַלְקָלָתוֹ do not strive to see thy neighbor at the moment of his disgrace. Hor. III, 7 (13^{a}) בזמן ששניהם עומדים לק' (Bab. ed. בק') when both (a man and a woman) are exposed to disgrace (prostitution, v. קָלוֹן). Gen. R. s. 20 בק' מתחילים וכ' in degradation (punishment) the beginning is made with the lowest, opp. גדולה elevation; Sifra Sh'mini, Milluim; Ber. 61^{a} Ms. M. (ed. בקללה); Taan. 15^{b}; a. fr.—2) *corruption, degeneration, sin, mischief.* Tanh. B'shall. 12, v. קִרְיָלְקוּל. Snh. 102^{b} הוא הירה תחלה לק' he (Jeroboam) initiated corruption (idolatry). B. Bath. 109^{b} תולין את הק' במקולקל every corruption is fastened to the corrupt (is named after him who started it). Ber. 60^{a} ואל דבר ק' ועון ... that no mischief or sin may occur through me; a. fr.

קַלְקֵל, קַלְקֵיל, קַלְקַלְתָּא f. = קִרְיָלְקְתָּא, *dunghill, ruins.* Targ. Jer. XIX, 2; a. fr.—Sabb. 156^{b} כי יתיב אקִרְיָלְקֵלִיתָא (Ms. O. אקִרְיָלְקִיתָא דמתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) while sitting near the place where the refuse of the town is collected, v. קִרְיָלְקָא. B. Kam. 21^{a} אק' דיתמי בנה ... built a villa on the ruins belonging to minors. Ab. Zar. 28^{a} Ms. M. (ed. קירקלתא), v. נְקָרָא; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. LXXV כהדא קלקילתא שהיא וכ' (ed. Bub. אידך חדא קירקלתא) (a cup of punishment) shaped like a vessel for refuse, wide below and narrow above (?)]—*Pl.* קִרְיָלְקְתָּא, קִרְ'. Targ. Ps. LXVIII, 14 (h. text שפתים).

קַלְקַנְתּוֹס (קַלְקַנְתּוּם) קַנְ' m. (χάλκανθος, calcanthum) *vitriol* (also called atramentum sutorum, v. Sm. Ant. s. v.), used as an ingredient of *shoe-black,* and of *ink.* Gitt. II, 3 ובקנ' and with calcanthum (as writing ink); expl. ib. 19^{a} חרתא דאושכפי, v. אוּשְׁכָּפָא. Erub. 13^{a} דבר אחד יש לי קנ' ... I have an ingredient whose name is calcanthum, which I put into the ink. Tosef. Sabb. XI (XII), 18 אחד נותן את הדיו ... הק' if one puts in the (dry) ink, another the water, and a third person the calcanthum; a. e.

קַלֶּקֶת, Pesik. Haʿomer, p. 69^{a}, v. קָלַח.

קַלָּרָה, v. next w.

קַלָּרְהֵי pr. n. pl. (Καλλιῤῥόη) *Callirrhoe,* warm springs on the eastern side of the Jordan, near the Dead Sea. Targ. Y. Gen. X, 19 (not קלד'; h. text לשע). Targ. Y. Deut.

I, 7 קלדוהי (read: קְלָרוֹהִי).—Gen. R. s. 37 קלרה (some ed. קלדה, corr. acc.); Y. Meg. I, 71[b] bot. קלרה; Yalk. Deut. 801 קולהי (corr. acc.).

קְלָרִין, v. קִרְיָרִין.

קְלַשׁ (cmp. קלף) *to plane, make thin, weaken.* Erub. 3[a] אמרינן קָלוּשׁ we say, plane it, i. e. consider it reduced to a fine film. Ib. אי קָלַשְׁתָּ if thou makest it very thin. Ned. 68[a] מִיקְלַשׁ קָלֵישׁ does he plane (weaken) it?, v. גּוּז ch.—*Part. pass.* קָלִישׁ, קָלִישָׁא; f. קָלִישְׁתָּא, קָלִישָׁא *thin, weak.* Targ. Y. Num. VII, 13 (ed. Vien. קְלִישָׁא); ib. 19 (opp. סמיך); a. e.—Taan. 9[b] עיבא ק׳ a light cloud, opp. סמיכתא. Sot. 34[b] אירדי דק׳ ארעא because the layer of earth (over the rocky soil) is very light. Yeb. 113[a] bot. דעתא ק׳ וכ׳ his reason is weak, but it is doubtful whether it is equally clear &c., v. צִרְלָא; ib.[b]. Succ. 48[b] חמרא סמיך מיא ק׳ wine is thick (does nor run out quickly), water is thin.

Af. אַקְלִישׁ *to make thin, cover with a thin layer.* M. Kat. 13[b] מחפין אַקְלוּשֵׁי *m'happin* (Mish. ib. II, 5) means covering lightly, opp. אסמוכי.

Ithpe. אִתְקְלִישׁ 1) *to become thin, lean.* Targ. Y. Gen. XXI, 15.—2) *to become smooth of surface.* Targ. Job XXXIII, 25 Regia (ed. אתחליש).

קַלְשׁוֹנָא m. (b. h. קַלְשׁוֹן; preced.) *pointed tool, wedge*(?).—*Pl.* קַלְשׁוֹנִין. Targ. Koh. XII, 11 (h. text מִשְׁמְרוֹת).

קַלַּת f. constr. of קַלָּה=קְלָלָה, *disgrace of.* Snh. 46[b] א״כ נימא קרא ק׳ מאי קלת if this were so, the text (Deut. XXI, 23) might have read *killath,* why does it read *kil'lath?* [missing in Ms. M.]

קֵלֶת f. (cmp. קוּלִית, קִיל I) *the framework under the millstone* to receive the flour-dust; [Rashi=אפרכסת *hopper*]. Tosef. B. Bath. I, 3; B. Bath. 20[b]. Ib. IV, 3. Zab. IV, 3; a. e.

קַלָּת, קַלָּתָה f. (κάλαθος, prob. of Semitic origin, v. preced.; v. Lewy, Sem. Fremdw. p. 109) *vase-shaped basket,* esp. *woman's work-basket.* Gitt. VIII, 1 זרקו ... לתוך קַלָּתָהּ if he throws the letter of divorce into her lap or into her basket. Ib. 78[a] כל דבר שהוא כקלתה any receptacle that is designated for her specific use like her basket. B. Mets. 9[b] מינח ניחא וכ׳ ק׳ (if he throws the document into her basket on her head,) her basket is at rest, but she moves under it. Keth. 72[b] top שפיר דמי ק׳ if she goes out with her basket on her head, it is right (she cannot be legally sued for indecent conduct); דת יהודית אפי׳ ק׳ וכ׳ but so far as Jewish custom is concerned, it is improper to go out uncovered even with the basket on the head. Y. Gitt. VIII, beg. 49[b] זהב חירתה ק׳ של if the basket (into which he threw the letter of divorce) was of gold; a. fr.—*Pl.* קַלָּתוֹת. Bicc. III, 8 בק׳ של וכ׳ העשירים ... the rich brought the first-fruits in baskets of silver or of gold. Gitt. l. c. מוכר ק׳ a dealer in baskets. Kel. XVI, 3; a. e.

קַלְתָּא (or קַלְיָתָא) f. (v. קוֹלְתָא I a. קִיל I) *curtained couch.* Keth. 17[b] דמנמנמא ק׳ Rashb. to B. Bath. 92[b] (ed. קריתא), v. הַרְנוּמָא.

קַלְתָּד, v. קַלָּת.

קַלְתּוּת f. (cmp. קֵלֶת) *masonry under a stationary stove, fire place under a portable stove.* Kel. VII, 1; Tosef. ib. B. Kam. V, 5.—*Pl.* קַלְהוֹתִים. Y. Taan. IV, 69[b] top ברחו לתוך ק׳ של בה״מ וכ׳ they fled into the fire places (stoves) of the Temple, and they were all burned &c. (comment.: *chambers*).

קָם m. (b. h.; קוּם) *one standing up against, adversary.*—*Pl.* קָמִים. Y. Ber. II, 4[d] bot. הכנע קָמֵינוּ humble thou our adversaries.

קַמ־, v. קֳמֵי.

קָמֵי־, קָמ־ (v. קֳמָא a. קוֹמֵי) *before, in the presence of.* Targ. Y. Gen. XLIII, 9 קָמָךְ. Ib. XXXIII, 3 לְקָמֵיהוֹן; a. fr.

קָאָמָא I, **קָאֲמָא** (=קָא אֲמָא) *he says.* Pes. 3[b] מאי דק׳ Ar. what is it he says? (ed. מאר האי דקמן; Ms. M. מאי דקמן what is this before us?). B. Bath. 140[b] מאי דק׳ (Var. דקאמא) Ar. (ed. מאי קאמר). Keth. 67[b] אמר מאי דקאמא Ar. (ed. דקמא) he (the beggar) said what he said (as mentioned before); [Rashi: אמר רבא מאי דקָאָמָא Raba said, what is this before me?, i. e. what does this mean?]. [Sot. 2[b] bot., read as Rashi מאי דקָאָמָא.]

קָמְתָא II, **קָמָא** f.=h. קָמָה 1) *standing grain.* Targ. Hos. VIII, 7 (ed. Lag. a. oth. קמה). Targ. O. Ex. XXII, 5 קמא ed. Berl. (oth. ed. קָמְתָא, ק׳).—*Pl.* קָמָתָא, constr. קָמַת. Targ. Jud. XV, 5.—2) *pillar, statue.* Targ. Gen. XXVIII, 18 (h. text מצבה). Targ. O. ib. XIX, 26 (h. text נציב). Targ. Y. Num. XXII, 24. Targ. Jud. IX, 6 (ed. Wil. קָמָתָא *pl.*; h. text מצב). Targ. II Kings X, 27 קָמַת constr.; a. fr.—*Pl.* קָמָן, קָמָתָא, קָמָאתָא. Ib. XVII, 10. Ib. XVIII, 4. Targ. II Chr. XXXI, 1; a. e.—Targ. Y. Ex. XXIII, 24 קָמָתֵי constr.

קַמָּאָה, קַמָּא m. (=קדמא) 1) *first, former, previous.* Targ. Y. Ex. XL, 2. Targ. Y. Lev. XXIII, 11; a. fr.—Ber. 13[b] בפסוקא ק׳ at the recitation of the first verse of the Sh'm'a; a. fr.—תנא ק׳ (abbrev. ת״ק) the first of the quoted authorities. Ib. 48[b]; a. fr.—בבא ק׳, v. בָּב I.—*Pl.* קַמָּאֵי. Naz. 56[b] Rashi (ed. קדמאי). Gen. R. s. 38 לא הוה להון למילף מן ק׳ ought they not to have taken a lesson from (the fate of) their predecessors? Ber. 20[a] מסרי וכ׳ ... ק׳ the former generations gave up their lives &c. B. Bath. 46[b] ק׳ דקמך those who have long preceded thee; a. fr.—*Fem* קַמַּיְתָא. Targ. Prov. XXIV, 14 (ed. Lag. a. oth. קדמיתא).—Kidd. 66[a] חד ק׳ that first clause. B. Bath. 89[a] bot. חד ק׳ דמאי that first described balance, what is it used for?; a. fr.—*Pl.* קַמַּיָּתָא. Targ. Y. Gen. XLI, 20.—2) *before, in presence of,* v. קֳמֵי.

קָמְאָה, v. קְמָעָה.

קַמְאוּת, Yalk. Gen. 148, v. קְמָמִית.

קָמָה f. (b. h.; קוּם) *standing corn.* Peah VI, 8 חק׳ מצלת וכ׳ standing corn saves the sheaf (in the field from being considered a forgotten sheaf belonging to the poor); איזוהי ק׳ שהיא וכ׳ how much standing corn must there

be to save the sheaf? Y.ib. VI, 19[d] top עומר שסביבותיו ק׳ a sheaf surrounded by standing corn. B. Kam. 60[a] (ref. to Ex. XXII, 5) ק׳ למה לי כל בעלי קומה what is *ḳamah* to intimate? It is to include all things of erect stature (as trees, living beings &c., Rashi). Y.ib. VI, beg. 5[b]; a. fr.—Pesik. R. s. 43 (play on נלל, Gen. XXI, 7) קָמָתוֹ . . . ונעשה מלילות the standing crop of Abraham was dried up, but it became again full of ears (his virile strength was restored); Gen. R. s. 53 קומתו (corr. acc.).—*Pl.* constr. קְמֵי *halms, stalks*; ק׳ שפה *the stiff cords in the border* (around the neck) *of a garment.* M. Kat. 22[b] מבדיל ק׳ ש׳ (in rending a garment in mourning) one must (may) sever the stiff border around the neck; (Y. ib. III, 83[d] top קנח שפה). Hor. 12[b] למטה מק׳ ש׳ beneath the border (leaving the border uncut); למעלה מק׳ ש׳ he rends from over the border (all through); (Y. M. Kat. l. c. קנח ש׳).

קָמָה, קָמָא ch., v. קָמָא II.

קְמוּאֵל pr. n. (b. h.) pr. n. m. *Kemuel*, name of an angel. Pesik. R. s. 20.

קַמּוּלְיָא, קַמּוּלִיָּא, Gen. R. s. 79, end; Yalk. ib. 133 קמרליא, read קַמּוּלִיָּא ק׳ מרליא, v. טריון.

קִמּוֹלְיָא, v. קִרְמוֹלְיָא.

קְמוֹן, v. קָמִין.

קִמּוֹנְיָא, v. קִרְמוֹלְיָא.

קַמּוּנְיָא f. (καμίνιον) *furnace.* Ab. Zar. 10[b] שדו לידה לק׳ חלילא (Ar. לקי׳) they threw him into a circular furnace (pottery kiln; Rashi: a room full of ashes).

קִמּוֹס, v. קִרְמוֹשׁ.

קְמוֹץ, v. קוּמּוֹס.

קַמְרָא, קְמוֹרָא, קַמּוֹרָא m. (קָשַׁר) *belt*, Targ. Ps. XVIII, 33 (ed. Wil. קָמוֹר); ib. 40. Ib. CIX, 19. Targ. Y. Lev. XVI, 4 (ed. Amst. קַמּוֹרָא); a. e.—Sabb. 59[b] ק׳ שרי a woman is permitted to go out on the Sabbath with a (gold) belt. Ib. ק׳ עילוי וכ׳ how about wearing a *ḳamra* over a *hemyan* (v. הֶמְיָן). Hor. 13[b] נהי דאחני לך ק׳ וכ׳ (En Yaak. קוּמְרָא) because thy father's (official) belt helped thee to be president of the court, must we make thee Nasi?

קָמַז (cmp. קָנַץ, קָמַץ) *to squeeze, contract.*

Nif. נִקְמַז 1) *to be squeezed in.* Tosef. Erub. XI (VIII), 18 נגר . . . נ׳ if the bolt is squeezed into a hole in the ground, opp. נשמט detached and lying about without a special place assigned to it; Erub. 102[a]; Y. Sabb. XVII, end, 16[b]. Y. Kil. VI, end, 30[c] עד מקום שהוא נ׳ (not נקמן) as far as the projecting limb is fast (not shaken by the wind).—2) *to contract, curl.* Y. Erub. V, 22[d] top ולא יתר שתהא נ׳ ומפסיד nor must the measuring rope be longer (than fifty cubits), because then it curls and causes loss of distance in measuring (Bab. ib. 58[a] שממעט).

קִמַּח (denom. of קֶמַח) *to dress hides with flour.* Part. pass. מְקִמָּח. Meg. 19[a], v. דִּיפְתְּרָא; Gitt. 22[a]; Sabb. 79[a], v. מַצָּה; a. e.

Af. אַקְמַח *to pulverize.* Naz. 53[b] דאַקְמַח he pulverized (the bones).

קֶמַח c. (b. h.; cmp. קמז, v. Del. Assyr. Wœrterb. p. 586[2]) 1) *flour, first flour*, contrad. fr. סֹלֶת. Y. Peah VII, 20[a] bot.; Keth. 112[a], a. e., v. קִרְבָּר. Ḥall. I, 6, v. חֲלִיטָה II; a. fr.—Ab. III, 17 אם אין ק׳ אין . . . אין ק׳ without flour (sustenance) no learning, without learning no flour (enjoyment of life).—*Pl.* קְמָחִים, קְמָחִין. Kidd. 53[a]; Men. 73[a] . . . הללו והללו מינו ק׳ these (the animal sacrifices) are blood offerings, those (the cakes &c.) are flour offerings. Y. Ḥall. I, 57[b] תבואה ק׳ ובצרקות grains, flours, and doughs; a. e.—2) (from its color) *mould gathered on wine.*—*Pl.* as ab. Men. VIII, 7 אינו . . . מפני חק׳ one must not take for libation from the top of the cask on account of the mould. Ib. יין . . . ק׳ פסול wine on which mould is gathered is unfit for the altar.

קֶמַח, קְמָחָא, קְ׳ ch. same, *flour.* Targ. O. Gen. XVIII, 6. Targ. Num. V, 15; a. e.—Keth. 62[b] קא נהלא ק׳ sifting flour. Bets. 29[b], v. נָהַל; a. fr.—Pes. 84[a]; Yoma 46[a], a. e. לקְמָחֵיהּ, v. חוּשׁ ch.; [Ar. quotes Var. לא חש לקמחיה he cares not what comes before him; v. Rabb. D. S. to Yoma l. c., note 3].—*Pl.* קְמָחִין, קְמָחַיָּא, קְ׳. Y. Yoma I, 38[d] top, a. e., v. קְמָחִית.

קְ׳ קִמְחוּנְיָא pr. n. pl. *Ḳimḥunia*, in Babylonia. Keth. 67[a] חנחו אשלי דק׳ וכ׳ as to the ropes of Ḳ. (where they are staple goods), a woman may levy them for her jointure (כתובה). Kidd. 25[b].

קִמְחִית, v. next w.

קְ׳ קִמְחִית pr. n. f. *Ḳimḥith*, the mother of seven sons who served as highpriests in turn. Y. Meg. I, 72[a] bot.; Y. Yoma I, 38[d] top כל קימחיא קמח וקימחא דק׳ וכ׳ (not דקימחיה) all flours are flour, but the flour of Ḳimḥith is fine flour; Lev. R. s. 20. Y. Yoma V, 42[b] בן ק׳ a son of Ḳ.; a. e.

קָמַט (b. h.) *to compress*; (neut. verb) *to contract, curl.* Yalk. Gen. 151 מעי קוֹמְטִין עלי וכ׳ (Ar. קמתין, corr. acc.) my bowels curl themselves within me like a rope (cmp. קָמַז).—*Part. pass.* קָמוּט *folded, creased.* Tosef. Neg. I, 8 בק׳ שנפשט like a folded sheet that has been straightened out.

Pi. קִימֵּט 1) *to fold, wrinkle.* Ḥag. 14[a] (ref. to Job XXII, 16 (קמטו) שמְקַמְּטִין עצמן וכ׳ אלו . . . that means the students that wrinkle themselves (cause wrinkles on their foreheads) over the words of the Law; Yalk. Job 908.—Part. pass. מְקוּמָּט. Tosef. Neg. l. c. סדין חמק׳ a creased sheet, v. פָּשַׁט.—2) *to press, crowd.* Ḥag. 13[b] sq. (ref. to Job l. c.) שקִרְמְטוּ עצמן להיבראות וכ׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 20) who pressed themselves (rushed) forward to be created before the world was created, v. infra.

Pu. קוּמַּט *to be crowded, rushed.* Ib. על אשר קומטו בלא עת Ms. M. because they rushed (to be created) before their time; Yalk. Jer. 304.—Part. מְקוּמָּט, v. supra.

from before them; a. v. fr.—Sot. 2[b] מאי דַקָּמָא what is this before (us)?, i. e. what does this mean? Keth. 67[b], v. קָמָא I. Pes. 3[b] דַקָּמָן, v. קָמָא I. Ib. 84[a]; Yoma 46[a] לא חש לקמיה Ar., v. קָמָתָא.—2) *before, ere.* Ḥull. 39[a] מק' דשמעה וכ' before he had heard it from R. &c.; ib. 139[a] (not מקמיה); a. fr.

קַמְלִיא, קַמְלִיָא, v. קמולא.

קַמִּין m. (κάμινος) *furnace, kiln.* Tosef. Sot. XV, 7 וחטרלוהו בק' they threw him into a furnace; Y. ib. IX, 24[b] top וחחזירו לק' (read: וחטרלו).—Esp. *the furnace room of the bath-house.* Lev. R. s. 14 אם המתין אדם בק' וכ' Ar. (ed. בחמין) (אם ישהא . . . if a person stays in the furnace room any length of time; Tanḥ. ed. Bub. Thazri'a 4 נתין בקמון (corr. acc.; Tanḥ. ib. 3 בחמין). Tosef. Mikv. V, 7 חמת במרחץ ק' טמא וכ' if a corpse lies in the bath-house, the furnace room is unclean &c. Y. Sabb. III, 6[a] top חרו סוחמין את הק' וכ' they used to stop off the furnace on Friday, and people went in and bathed &c. Tosef. B. Ba'h. III, 3 Var. (v. קֶקֶם); Y. ib. IV, 14[c] bot.

קָמִיעַ m. (קָמַע) [*suspended,*] *amulet.* Kel. XXIII, 1 הק' the (parchment) amulet. Sabb. VI, 2, v. מוּמְחֶה. Ib. 61[a] ק' של כתב a written amulet; ק' של עיקרין an amulet containing roots; Y. ib. VI, 8[b] top בעשבים . . . ק'. Ib. נאמן ק' זה וכ' . . . a physician may be relied upon when he says, this amulet is approved, I cured with it &c. Gen. R. s. 45 ק' היא צריכה she (Sarah) needs an amulet (for sterility). Num. R. s. 12 יהא הק' חזה עליך וכ' wear this amulet that the evil eye may no longer have power over thee; Tanḥ. Naso 17; Pesik. R. s. 5; a. fr.—[Tanḥ. l. c. נתן לה קמיעה, corr. acc.]—*Pl.* קְמִיעִין, קְמִיעִים. Gen. R. s. 77 הוא בא אליך וחמשה ק' וכ' (not וחמש) he (Jacob) comes to thee provided with five amulets: his own merit, his father's merit &c.; a. e.

קְמִיעָא ch. same. Kidd. 73[b] ק' . . . תלי a child found with a tablet or an amulet suspended from its neck. Pes. 111[b] לק' in order to know how to write the amulet; a. e.

קמיעה, v. קְמִיעַ.

קְמִיצָה f. (קָמַץ) *taking a fistful of the meal-offering.* Men. 9[a] מק' ואילך מצות כהונה all the manipulations from the taking of the fistful and onward are priestly functions. Meg. 16[a] הלכות ק' the rules concerning *k'mitsah*; a. fr.—Men. 11[a]; Keth. 5[b] זו ק' this (the third finger) is used for *k.*—*Pl.* קְמִיצוֹת. Men. 18[b]; Tosef. Dem. II, 7; a. fr.

קמירות, v. קָמַר.

קמלפי, Yalk. Ps. 841 סרב ק', v. סִרְבַּק.

קמן, Y. Kil. VI, end, 30[c] נקמן, v. קָמַז.

קַמָּן, v. קַמַּי.

קמסקלתור, Yalk. Koh. 989, v. קוֹמֵיס.

קָמַע (cmp. קָמַט) *to press, squeeze; to pass and knot straps.* Bekh. 30[b] מעשה באשה . . . וחיתה קוֹמַעַת וכ' a woman was married to a *ḥaber* (חָבֵר), and she fastened the straps

קָמַץ ch. same, *to seize, hold fast; to tie.* Targ. Prov. IV, 4 (ed. Wil. וְקַמֵּט *Pa.*; h. text תְּמֹךְ). Ib. V, 22 (h. text יִלְכֹּד).—Sabb. 110[a] לית קָמֵיט, v. infra.—*Part. pass.* קָמִיט *bound, constipated.* Yeb. 64[b] איכא . . . דק' דמא there are families in which the blood is tied up (whose members bleed little when wounded), opp. דרפי דמא who bleed profusely. Pes. 42[b] דק' מרפא ליה ודרפא מַקְמִיט ליה on him who is constipated it acts as a laxative, and him who is loose it constipates; Sabb. l. c. קָמֵיט ליה . . . דק'.

Pa. קַמֵּיט, *Af.* אַקְמִיט 1) *to press down, double; to tie.* Targ. Prov. IV, 4, v. supra.—Snh. 95[a] תפשיה וקַמְטֵיה Ar. he seized and tied him (ed. כפתיה קמטיה he tied him, he pressed him down); Yalk. Sam. 155 נקטירה וק'. Gitt. 47[a] בעינא מְקַמְטֵירְנָכוּ וכ' Ar. (ed. אַקַמְטֵירְנָכוּ, Rashi אֵיקַמְטֵר') I want to tie you; קַמְטֵירְנְהוּ he did tie them.—2) *to cause constipation.* Pes. l. c.; Sabb. l. c., v. supra.

קָמֵט* m. (preced.; cmp. קוּץ I) [*shrinking,*] *feeling aversion.* Yalk. Lev. 626, v. קוּץ I.

קֶמֶט m. (preced. wds.) *fold, crease, wrinkle, crumple.* Neg. VII, 1 בק' ונגלה when the white spot was covered up by a wrinkle, and then became visible; Tosef. ib. II, 13 וחק' שנפשט. Nidd. V, 8 משיעלה חק' וכ' when wrinkles are formed under the breast; expl. ib. 47[a] בדי שתחזיר ידיה . . . חק' וכ' when she turns her arm backwards, and it has the appearance as if there were wrinkles; a. e.—*Pl.* קְמָטִין. Neg. VI, 8 חק' וחק' שבצואר וכ' the folds on the body (armpit &c., v. קוּמָּט), and the folds on the neck &c. Mikv. VIII, 5 בית חק' parts of the body which have folds, contrad. to בית חסתרים, v. סֵתֶר; Nidd. 66[b]. Ib. בית קְמָטֶיהָ. B. Bath. 120[a], v. עֲדַן; a. e.

קממון, Sabb. 145[b], v. קוֹמֵיס.

קוּמְטְרָא, קַמְטְרָא m. (κάμπτρα=κάψα) *box, chest* (for clothes, books &c.). Kel. XVI, 7, contrad. to קופסא. Ohol. IX, 15. Ber. 25[b] sq. גלימא אק' a cloak spread over a box (containing sacred books); a. e.—*Pl.* (ch.) קוּמְטְרַיָּא, קוּמְטְרִין, קַמְטְרֵי. Targ. II Kings X, 22 (Regia קָמְטְרֵי). Targ. Ez. XXVII, 24 (Regia קוּמְטַרְנָן; ed. Lag. קַמְטַרְנוֹן).—Meg. 26[b] ק' דספרי book chests.

קַמְטְרָיָא m. (preced.; cmp. Lat. capsarius) *Ḳamṭraya* (Superintendent of Clothes, v. Targ. II Kings X, 22), surname of one Simon. Y. Ber. IX, 13[d] top.

ק' שָׁפָה, קָמֵי, v. קָמָה.

קַמֵּי (קַמַּי) m. pl. constr. = קוֹמֵי 1) *before, in the presence of.* Ber. 3[a]; Gitt. 6[b] שמיא ק', v. סְפָקָא. Lam. R. introd. (R. Abbahu 2) (ref. to Ez. XXIV, 6) אוי מן ק' דקרתא וכ' woe on account (cmp. h. מִפְּנֵי) of the town in which they shed blood! Bets. 27[a] שדרית לקַמֵּיה דר' וכ' he sent it before R. A. (for his decision). Ber. 6[b] [read:] ק' מרך or קַמֵּיה דמרך, v. בְּרוּבַּר. Ib. 16[a] קתני קמיה דר' וכ' reported in the presence (under the presidency) of R. J. Ib. 24[a] חוה קאימנא קמיה דרבא I was standing before (attending) Raba. Ib. 42[a] אייתו לקַמֵּיהוּ וכ' they placed before them bread &c. Ib. מקמייהו . . . לבתר after the tray was removed

of the T'fillin for him, and when afterwards married to a publican, she knotted the custom seals for him; Ab. Zar. 39ª Ar. (ed. קושרת); Tosef. Dem. II, 17. Tosef. Kel. B. Mets. VI, 1 הסנדל משיקמצ the sandal is susceptible of uncleanness when the straps are attached.

קְמָצָא, קְמָעָא, קְ׳ c. (preced.; cmp. קוֹמֶץ) *a little, somewhat.* Pes. 113ᵇ ק׳ ... אוכל eats much and passes little. Y. Yoma III, beg. 40ᵇ בתחלה ק׳ ק׳ וכ׳ first the redemption comes little by little, and then &c.; Y. Ber. I, 2ᶜ קִרְמָאָה; Cant. R. to VI, 10. Ib. to IV, 4, v. זוּעָא h.; a. fr.

קוּמְ׳, קַמְפּוֹן m. (campus, κάμπος, accus.) *plain* for exercise and amusement. Kel. XXIII, 2 מפני שעומדין עליו בקמ׳ Ar. (ed. בקומ׳; Ar. s. v. קנפון: בקנפון) because soldiers at sports stand on it. Pesik. B'shall. 82ᵇ כל עמא יפקון לק׳ let all people go out to the campus (for public court); Cant. R. to II, 14; Lev. R. s. 6. Ib. s. 31 יהו מחזירין אותו בק׳ they shall make him go around in the campus (for public disgrace); Yalk. Deut. 810; Deut. R. s. 2 Ar. Var. קנ׳, v. עֲקִירִים. Pesik. R. s. 21 מלך ... בקומ׳ (corr. acc.) a king going out to the plain for sport, opp. יוצא למלחמה. Kel. XXIV, 1 שמשחקין בו בקונְפוֹן (Ar. בקנ׳; Hai G. בקופ׳, corr. acc.) with which they play in the field; a. fr.

קָמַץ (b. h.) 1) *to compress, close the hand, grasp.* Pes. VII, 2 יִקְמוֹץ את מקומו he must grab (take a handful of the flour from) its place (where the juice has dripped on it).—Esp. *to take a fistful* (קוֹמֶץ) *of the meal-offering* (by bending three fingers over to the wrist and striking the flour off with the thumb on top and with the little finger below). Sifra Vayikra, N'dab., ch. X, Par. 9 יכול יקמוץ וכ׳ you may think he may grab with the tips of his fingers. Ib. יכול מצוה שיקמְצֶנָּה ... קָמְצָה וכ׳ you may think the proper thing is for the priest to take off the fistful, but if a layman did it, it is legal. Men. II, 1 הקוֹמֵץ את וכ׳ if the priest takes a grab of the meal-offering with the intention of eating &c.; a. fr.—*Part. pass.* קָמוּץ *closed.* Cant. R. to VIII, 14 צבי ... ושינו אחת קְמוּצָה the deer when sleeping has one eye open and one closed.—2) *to leap.* Yalk. Ps. 685 קומץ כאיל, v. קָפַץ.

Hif. הִקְמִיץ *to perform the* קְמִיצָה. Lev. R. s. 3 ה׳ ואכל וכ׳ he took the handful for the altar, and ate the rest.

Nif. נִקְמַץ *to be grabbed from.* Men. III, 3 שתר ... שלא נִקְמְצוּ וכ׳ two meal-offerings which were mixed up before the altar's share had been taken off. Ib. 18ᵇ בנִקְמָצוֹת concerning such offerings as are subject to קְמִיצָה; a. fr.

Pi. קִימֵּץ 1) *to scrape off* (with bent fingers). Ḥull. 50ª מְקַמְּצִין you must take off a little from the surface.—Trnsf. *to take off a share.* B. Bath. 106ᵇ שני אחין שחלקו מקמצין ... if two brothers divide an estate, and then a third brother comes from abroad ..., they have to give him each a share from their portion, opp. בטלה מחלוקת the division is null and void (and a new division by lot has to be made); ib. 107ª; a. e.—2) *to scrape together, collect.* Pesik. R. s. 20 מְקַמֵּץ (not מקמיץ), v. סָרַטָן. Keth. VII, 10 אלו ... וחמקמץ the following are those whom the court forces to release their wives, ... and the scraper; expl. ib. 77ª חמקבץ צואת כלבים he that collects excrements of dogs; (another interpret.) חמק׳ זה בורסי 'the scraper' (of excrements) means the tanner; Tosef. ib. VII, 11 המקמץ את הצואה (not הצועה) who collects excrements; Y. ib. VII, end, 31ᵈ. Ḥag. 4ª; 7ᵇ.—3) *to be parsimonious.* Ḥull. 46ª וסרמניך עשיריך מקמצין and as a mnemonical sign (to remember which of the two it was that threw the liver away, and which used it) it may serve thee: 'the rich are parsimonious' (R. Simon who was rich used it); Men. 86ª.

קָמַץ ch. same, 1) *to grab, take a fistful.* Targ. Lev. II, 2; V, 12.—Men. 11ª כדקָמְצֵי אינשי as people ordinarily grab (putting the hand in and taking a handful of flower out). Gen. R. s. 5, v. חָפַן; a. fr.—2) *to press, close (the eye).* Y. Sabb. XIV, beg. 14ᵇ דו קָמַץ ודא וכ׳ for it (the deer in sleep) closes one eye &c., v. preced.—Part. pass. קָמִיץ. Targ. Cant. VIII, 14.—3) *to scrape off.* Ḥull. 50ª קָמוֹץ חב וכ׳ scrape the surface off and give me (the fat) to eat. Ib. קָמְצוּ וכ׳ they scraped the surface off and &c.—4) *to leap.* Ber. 63ª קָמִץ Ms. M. (ed. קבוץ; Ms. F. קפוץ), v. זוּל I ch.

קֹמֶץ, v. קוֹמֶץ.

קָמְצָא, v. קוֹמְצָא I, II.

קָמְצָא I c. 1) (קָמַץ 4) [*hopper,*] *locust.* Targ. Nah. III, 15 (h. text ילק).—Eduy. VIII, 4, a. e. ק׳ אִיל, v. אַיָּל. Sabb. 77ᵇ מ״ט קרנא דק׳ וכ׳ why is the proboscis of the locust soft (flexible)?; [Rashi: = גמלה, v. infra; early ed. Rashi: שבבולו]. Ib. תאי מאן ... לק׳ וכ׳ if you want to make a locust blind, break off its proboscis. Yeb. 121ᵇ ודילמא ק׳ בעלמא וכ׳ perhaps it was merely a dead locust (or ant) to which playing children gave a man's name?; a. fr.—*Pl.* קָמְצֵי, קָמְצִין. Targ. Num. XIII, 33 (h. text חגבים). Targ. Prov. XXX, 27 (h. text ארבה); a. e.—Taan. 21ᵇ אמרו ... אתו ק׳ וכ׳ when they told R. J. that the locusts were coming, he ordered a fast; a. fr.—[Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot. אכל קמצין, prob. to be read: חמיצן, v. חָמֵץ II.]—2) (קָמַץ 1) [*scraper, collector,*] *ant.* Sabb. l. c.; Yeb. l. c., v. supra.—*Pl.* as ab. Ber. 54ᵇ ... ק׳ וכ׳ אירתי the Lord sent ants which made holes in the mountain &c.—*3) *snail.* Gen. R. s. 21 כהדין ק׳ דלבושיה וכ׳ ('Rashi' קומצא) like the snail whose garment is part of its body. [The entire phrase is a gloss, v. Yalk. Gen. 34, and קמצא is perhaps a clerical error for לימצ״א q. v.]

קָמְצָא II pr. n. m. *Ḳamtsa*; בר ק׳ *Bar Ḳamtsa.* Gitt. 55ᵇ אק׳ ובר ק׳ חריב וכ׳ through an affair concerning K. and Bar K. Jerusalem was destroyed; Lam. R. to IV, 2 בין ק׳ ובין בן ק׳ חרב מקדשא.

קמצון, v. next w.

קָמְצִיץ (קִמְצִיץ) m. (קָמַץ) *compressed condition, bent up, doubled.* Y. Naz. IX, 57ᵈ אם מצאו ק׳ וכ׳ if one finds a corpse, in the ground, doubled, we say, debris fell upon him, opp. פשוט. Ib. [read:] סבריו מימר ראשיהם בצד מרגלותיהם זהו ק׳ they thought 'their head beside their feet' (of corpses found in the ground) meant *ḳamtsuts*

(that each body's head was lying by its feet). Y. Pes. VII, 34[d] קַמְצִיץ Y. Maas. Sh. V, beg. 55[d] מת ק' הית נתון וכ' (not קמצון) a doubled (mangled) body is under it (i. e. a mangled body was found there, and a mark was put over it); Y. Sot. IX, 23[c] top קמצין.

קַמְצָן m. (קָמַץ) *grasping, greedy*; בן ק' a greedy person. Tosef. Sot. XIII, 8 ed. Zuck. (Var. חַמְצָן), v. חַמְצָן.

בֶּן קַ', קַמְצָר pr. n. m. *Ben Kamtsar* (denom. of קֶמֶץ, writing four letters simultaneously with four pens between his fingers). Yoma III, 11. Ib. 38[b]; Y. ib. III, end, 41[b]; Cant. R. to III, 6 של בית ק' those of the house of K.

קַמְקֹמֶת, Y. Sabb. I, 3[b], v. קִרְמוֹשָׁא.

קָמַר (cmp. כָּמַר) *to bend, arch over, cover.* Erub. VIII, 9 שמבחוץ צריך לְקָמוֹר the pit (עוּקָה) outside of his private ground he must arch over; a. e.—Part. pass. קָמוּר; f. קְמוּרָה &c. Ib. 10 ביב שהוא ק' וכ' a gutter covered up four cubits on public ground; Tosef. ib. IX (VI), 18; Y. ib. VIII, end, 25[b]. Ohol. III, 7. Ib. V, 1 תנור ... ועינו ק' לחוץ an oven which stands in the house, but the arch over its 'eye' (fire-place) is outside the house; (R. Hai G. expl. כָּמוּר וסרוּר; v. Koh. Ar. Compl. s. v. קמר). Num. R. s. 12 אין צב אלא קְמוּרוֹת (not קמי) *tsab* (Num. VII, 3) means wagons with vaulted covers; a. e.

קִמֵּר ch. same, *to bend*; (cmp. כִּפֵּת, כִּפֵּף) *to tie.*—Denom. קְמוֹר.

Pa. קִמֵּר *to girdle.* Targ. Lam. II, 10 קְמָאֲרוּ ed. Lag. (oth. ed. קְמָרוּ *Pe.*). Targ. Ps. LXV, 13.—[Zend *kamara, arch, girdle*, Greek καμάρα, of Semitic origin.]

קַמְרָא m. *girdle*, v. קְמוֹר.

קַמְרוֹטָא, v. next w.

קַמְרוֹטָן m. (καμάρωτον, sub. ὄχημα, S.) *vaulted, arch-covered carriage.*—*Pl.* קַמְרוֹטָא, קַמְרוֹטָן (=καμάρωτα). Cant. R. to VI, 4 (expl. צב, Num. VII, 3, v. קָמַר) כמין ק' דידו וכ' (not קמרי) the wagons were like the tilted carts, in order that the sacred vessels might not be split (through close packing), v. אַסְקַפְסָטֵי; Num. R. s. 12 כמין כמרוסא קמרוטא (read קמרוטא, and strike out כיפין as a gloss expl. our w.); Y. Sabb. I, 2[d] קמרסטא; Y. Succ. I, 52[a] top קמרסטה; Yalk. Num. 713 קמרסטא (obviously καμαραστα, fr. a verb καμαράζω). Gen. R. s. 31 כמין קומרוטין וכ' (some ed. קומרוטן, Ar. קמרושין) Noah's ark was shaped like the tilted wagons, and it was so curved that the top was one cubit broad; Yalk. ib. 54 קמרוטין.

קְמָרוֹן m. (קָמַר) *arched lid.* Kel. XVI, 7. Ib. XVIII, 2.

קִמְרִיטִין, קִמְרִימוֹן, v. קַמְרוֹטָן.

קַמְרַסְטָה, קַמְרַסְטָא, v. קַמְרוֹטָן.

קַמְתָּא, v. קָמָא II.

קִמְתִּין, Yalk. Gen. 151 Ar., v. קָמַט.

קַן* m. (v. קנן) *preparation, arrangement.* Gitt. 6[a] top אפי' (שמע) קן קולמוסא וקן מגילתא even if the husband ordering a letter of divorce to be written heard only the sound produced by the cutting of the pen and the unfolding of the parchment; [Rashi: קַן onomatopoetic: *crackling, crepitation*; Var. קַל *sound*].

קֵן c. (b. h.; קָנַן) 1) *nest; birds in a nest.* Ḥull. XII, 1, a. fr. שילוח הקן the duty of letting the mother bird go when a nest is taken out (Deut. XXII, 6 sq.). Gen. R. s. 19 אש יוצאה מקִינָּהּ fire goes forth from its nest and burns it (the phœnix, v. חוֹל II); Midr. Sam. ch. XII; Yalk. Job 917 מִקִּנּוֹ. Ex. R. s. 20 מצאו להם קן they (the Israelites) found a nest for themselves (with ref. to Ps. LXXXIV, 4); a. fr.—2) (fem.) *the couple of sacrificial birds* (Lev. XII, 8; XIV, 30; a. e.). Kinnim II, 1 קן סתומה a couple of birds concerning which it has not yet been decided which is to be the burnt offering, and which the sin offering; ib. 4 קן מפורשת which has been decided upon; a. fr.—*Pl.* קִנִּים, קִנִּין, קִנֵּי. Ker. 28[a] אין הק' מתפרשות וכ' the special designation of the couples is made either by the owner or by the priest's action. Ned. IV, 3 קִנֵּי זבין the bird sacrifices of those cured from gonorrhœa; ק' יולדות those of women after confinement; a. fr.—*Kinnim, Kinnin*, name of a treatise of the Mishnah, of the Order of Ḳodashim.—3) *cavity, chamber.*—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 14, v. כְּרִיָּה, a. כּוֹנָנִית. Koh. R. to I, 9 שלא נבראו בי ק' וכ' because no chambers (for the reception of prophecy) were created within me until now &c.; (Ex. R. s. 28 לא נתנה לו רשות להתנבאות no permission to prophesy had been given him).

קַן, קִנָּא, קִנְיָא ch. same, 1) *nest, swarm.* Targ. O. Deut. XXII, 6 (ed. Berl. קִינָא). Targ. Is. X, 14 (ed. Wil. קִנָּה, corr. acc.). Targ. Jud. XIV, 8. Targ. I Sam. XIV, 27 (h. text יערת); a. fr.—Hull. 141[b] זיל שרוק אקן וכ' go and knock at the nest, that the birds be moved, and thus take possession of them. Gitt. 68[b] דתרנגולא ברא ק' the nest of a woodcock; חפיוה לקִינְיָה וכ' they covered his nest with white glass; a. fr.—Snh. 102[b] (prov.) דפרע קִנְאֵיהּ מחריב קִינְיָה Ar. he that wreaks his vengeance destroys his own nest (ed. דפרע קיניה מחריב ביתיה, read with Ms. F. קנאיה).—*Pl.* קְנֵי, קִנְיֵי. Erub. 3[a] (expl. אמלתרא) ק' nest-shaped *cornices.*—קַן נְשַׁרְיָא pr. n. pl. *Eagles' Nest, Kan-Nishraya* (v. P. Sm. 3673), *Kennesrin* on the Euphrates. R. Hash. 26[a] (Ms. M. קנשריא, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) *close place.* B. Kam. 58[b] בק' וכ' ... תלתא three date-trees stood in one place (close together). Ib. 92[b], v. שְׁרָגָא. Succ. 32[b] תלתא תלתא טרפי בק' three leaves close together (Rashi: on one stem, = קַן, קָנָה).

קָנָא, *Pi.* קִנֵּא, v. קני I.

קָנָא, *Pa.* קִנֵּי, v. קְנֵי I.

קְנֵא *to buy*, v. קְנֵי II.

קַנָּא, v. קַנַּאי.

קִנְאָה f. (b. h.; קִנֵּא) *jealousy, envy, passion; emulation,*

zeal. Ab. IV, 21 הק׳ והתאוה וכ׳ jealousy, lust, and ambition carry man out of the world (v. רָצָא). B. Bath. 21ª; 22ª קִנְאַת סופרים וכ׳ emulation among scholars increases wisdom. Meg. 7ª ק׳ את מעוררת עלינו וכ׳ thou wilt arouse the envy of the nations against us. Gitt. 7ª (play on קינת וכ׳, Josh. XV, 22) כל מי שיש לו ק׳ . . . ודומם שוכן עדי עד וכ׳ if a man has cause for anger against a fellow-man and keeps silence, he who is enthroned for evermore will do justice to him. Sot. 2ᵇ (expl. דבר (קרינהו המטיל ק׳ וכ׳ something which causes ill feeling between her and others (the witnesses that tell); המטיל ק׳ בינו לבינה which causes ill feeling between himself (the husband) and her. Ber. 33ᵇ מטיל ק׳ במעשה וכ׳ he causes jealousy among the works of creation (intimating that God's love of his creatures is partial). Sabb. 89ª ק׳ יש ביניכם is there envy among you (the angels, that you must be warned not to commit murder &c.)? B. Kam. 82ª את הק׳ מכניס . . . causes love to enter (into man's heart) and ill-will to escape; a. fr.—*Pl.* קְנָאוֹת. Num. R. s. 9; a. e.

קְנָאָה, קִנְאָתָא, קִנְאֵיתָא, קִנְאָ׳ ch. same. Targ. Num. V, 14, sq.; ib. 18 (Y. ed. Vien. קִנְאֵיתִי, corr. acc.). Targ. Y. Deut. V, 9. Targ. Prov. XXVII, 4; a. fr.—Sot. 2ᵇ אתו למיעבד ק׳ בהדה they will be the cause of rancor (towards her husband) in her heart; אירהו . . . ק׳ בהדה he will be the cause of her rancor.—Snh. 102ᵇ קִנְאִירָה (fr. קנא), v. קִנְאָ.

קַנַּאי m. (b. h. קַנָּא; preced.) 1) *zealous.* Snh. 82ᵇ ק׳ בן ק׳ הוא he (Eleazar) is a zealous man, son of a zealous man; Lev. R. s. 33 ק׳ בר ק׳.—2) *revengeful.* Yalk. Gen. 72, v. קוּנְיָן.—*Pl.* קַנָּאִין, קַנָּאֵי. Snh. IX, 6 (81ᵇ) הק׳ פוגעין בו (בשעת מעשה) Ms. M. (ed. ק׳ פוגעין בו; Y. ed. פוגעין בהן, omitting ק׳) zealous people (like Phineas) have a right to strike him (them) when caught in the act; Y. ib. IX, end, 27ᵇ; Num. R. s. 20 end.—Esp. *the zealots, the terrorists* during the siege of Jerusalem by the Romans. Ab. d'R. N. ch. VI, end בקשו ק׳ לשרוף וכ׳ the zealots wanted to burn all this wealth (v. סִרְקִרִין).—*Fem.* קַנָּאִית; v. קִנְאָנִית.

קְנָאָן, קְנָא, קַנַּאי (קַנָּאן) ch. same. Targ. Ex. XX, 5; Deut. V, 9. Targ. Ex. XXXIV, 14; a. e.—*Pl.* קַנָּאִין. Targ. Y. II Deut. IV, 24.

קַנָּאִית, v. קִנְאָנִית.

קִנְאֵיתָא, v. קִנְאָה ch.

קִנְאָתָנִית, קִנְאָנִית f. (preced. wds.) *inclined to jealousy.* Gen. R. s. 18 ולא מן חלב שלא תהא קנאתנית (some ed. קִנַּאתָנִית) nor will I create her from Adam's heart, lest she be of a jealous disposition; Yalk. ib. 24; Yalk. Is. 265 קנאנית.—*Pl.* קִנְאָנִיּוֹת. Gen. R. s. 45; Deut. R. s. 6 (some ed. קַנָּאִיּוֹת, fr. קַנָּאִית).

קִנְאָתָא, v. קִנְאָה ch.

קִנְאָתָנִית, v. קִנְאָנִית.

קִנֵּב, *Pi.* קִינֵּב *to strip, trim, make even, clean (vegetable).* Kel. XVI, 2 משיחסום וקִנְּבָם when he has peeled them (the wicker baskets) and trimmed them (pinched off the projecting pricks); ib. 3. Ib. 4 (of leather implements). Tosef. ib. B. Mets. VII, 11 (not וקינבם); 12. Tosef. Dem. IV, 5 לְקַנֵּב, v. אִיסְפַּרְגּוֹס. Y. Pes. IV, 31ª bot. מְקַנֵּב he may clean (vegetable); a. e.—Part. pass. מְקוּנָּב. Tosef. Kel. l. c. תחוכין ומְקוּנָּבִין cut and cleansed.

קִנֵּב, *Pa.* קַנֵּיב ch. same. Sabb. 73ᵇ האי מאן דקַנֵּיב סלקא (or דקָנֵיב) he who trims beets (in the ground). Ib. 115ª מְקַנְּבֵי כרבא cleaned cabbage (on the Day of Atonement towards evening).—V. קוּנְבִּיתָא.

קְנָבָא, v. קְנִיבָה.

קַנָּבָס, קַנְבִּיס, קַנְבּוֹס m. (κάνναβος, κάνναβις) *hemp.* Kil. II, 5 (Ar. קנביס). Ib. V, 8 הק׳ hemp planted in a vineyard; a. fr.—[Sabb. 120ª הקנבוס Ms. M., v. קוֹלְבִּין.]

קנבימון, Yalk. Lev. 479, v. אַקוּבִּימוֹן.

קַנְבִּיס, v. קַנָּבוֹס.

קנגי, קנדי, words in an incantation. Yoma 84ª, v. כנתי.

קְנַגְיוֹן, v. קְנִינְיוֹן.

קנדי, v. קנגי.

קַנְדִּילָא m. (candela) *candle,* in gen. *lamp, light.* Cant. R. to III, 11, a. e., v. עֲשָׁשִׁירְתָא. Gen. R. s. 4 כהדין ק׳ (sub. דעששירתא) like the oil floating on the water in a lamp; Yalk. ib. 5 קנדליא (corr. acc.). Esth. R. to I, 3 קַנְהִלָּה, v. פִּשְׁרִים; a. e.—*Pl.* (h. form) קַנְדִּילִין; קַנְדִּילָן, קַנְדִּילַיָּא. Ib., v. פָּקְקִים. Lam. R. to III, 7 הוה מסדר קנדלי־ה (not מסדרא) prepared his Sabbath lights; Y. Maas. Sh. V, 56ª top עביד קַנְדִּילוֹר.

קַנְדִּילָא, קנדליא, v. preced.

קנדס, v. קִינְדָּס.

קנדקי, Targ. II Esth. I, 14, some ed., read: חַנְדְּקִי.

קָנָה, v. קני II.

קִינָּה, קִנָּה f. = 1) = קֵן *nest*; 2) (קָנַן) *affirmation, oath, vow.* ק׳ מאי ק׳ של חרנגולין . . . לשון דקונם מיבעי if a person used the word *kinnah* to introduce a vow, how is it? did he mean a nest of chickens (in which case there would be no vow), or has it the meaning of confirmation like *konam*? It remains doubtful.

קָנֶה m. (b. h.; cmp. קָנַן) *calamus, reed; anything resembling a reed, branch of a candlestick; windpipe* &c. Cant. R. to I, 6 (legend about the origin of Rome) ירד ק׳ גדול וכ׳ . . . Michael the archangel came down and planted a large reed in the sea &c. Taan. 20ª לעולם . . . רך כק׳ וכ׳ man must at all times be yielding like a reed and not unbending like a cedar, v. קוֹלְמוֹס. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14

ק׳ של מנורה the branch of a candlestick; Sabb. 47ª קְנֵה מְנוֹרָה; Y. jb. XII, 13ᶜ קְנֵי. Ib. ק׳ של צוידין a part of the composite pole which the hunters use (to reach the nests); Bab. l. c. ק׳ סיידין of the whitewashers; Tosef. l. c. ציידין (Var. ס׳). Ker. 5ª קְנֵה בשם sweet calamus. Kel. XVII, 16 ק׳ מאזנים the beam of the balance. Ib. ק׳ של עני וכ׳ the poor man's cane which has a receptacle for water.—דחה, v. דָּחָה.—Ber. 61ª bot. ק׳ מוצא קול the windpipe produces sound. Ḥull. 21ᵇ; Zeb. 65ᵇ לק׳ . . . עד שמגיע until he reaches (with his nail) the gullet or the windpipe. Ḥull. 28ᵇ (in Chald. dict.) נבדקיה לק׳ וכ׳ let him examine the windpipe and cut it &c. Men. XI, 6 עשרים כחצי ק׳ חלול . . . twenty-eight staves shaped like a segment of a hollow reed; a. fr.—Ohol. I, 8 ק׳ זרוע = קְנֵה זְרוֹעַ *forearm.*—קנה שפה, v. קָמַח.—הושיט בק׳ [*to hold forth on a cane,*] *to treat lightly, consider unimportant.* Num. R. s. 8 end דבר . . . והושיטו לו בק׳ (not והושיטה) something for which that ancestor prostrated himself in prayer (Gen. XXVIII, 20) . . ., and now comes this man (Aquila) and holds it up to contempt!; Yalk. Gen. 123; Gen. R. s. 70. Ib. את מושיטו לזה בק׳ dost thou make it appear contemptible to this man?; Koh. R. to VII, 8.—*Pl.* קָנִים, קָנִין. Men. l. c. Ib. סידור ק׳ the arrangement of the staves between the cakes of the show-bread. Kel. XVII, 17, a. fr. ק׳ מחצלת a reed mat. Ex. R. s. 35 (ref. to Ps. LXVIII, 31) חיה הדרה בין הק׳ the beast that dwells among the reeds (Rome, v. Cant. R. to I, 6, quoted above). Gen. R. s. 1 לק׳ . . . עשיר he is a rich man and needs no reeds (for his house); הרי הוא צריך לקָנֵי המדה he still needs the measuring rods; a. fr.

קָנֵה, קָנֶה ch., v. קָנֵי.

קְנוּבְקָאוֹת f. pl. *cakes made of flour of parched grain, kneaded with oil, and intended to be reduced again to flour by rubbing between one's hands; brittle cakes.* Ḥall. I, 5 וכן הק׳ חיריבות and so are brittle cakes subject to Ḥallah; Y. ib. 57ᵈ sq. [read:] וכן הק׳ חיריבות . . . שלא תאמר and so are the brittle cakes subject &c., that you may not think, because they are to be reduced to flour, they ought to be exempt.

קְנוּבָה, v. קְנִיבָה.

קְנוּבְתָּה, קְנוּבְתָּא, v. קְנִיבְתָּא.

***קַנָּוָא** m. (קְנִי II) *he that gives possession.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ, v. קַרְיָנָא.

קְנוּדַּח, v. קִרְנוּדַּח.

קנוטרוכוס, v. גַּנְדְּרוֹפּוֹס.

קְנוּי, v. קִרְנוּי.

קְנוֹן m. (denom. of קָנֶה) *a reed basket*, contrad. to סַל, a common wicker basket. M. Kat. III, 7. Bets. I, 8 (14ᵇ) (missing in Ms. M.; v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. I, 20; Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot.; a. e.—*Pl.* קְנוֹנִים, קְנוֹנִין. Kel. XVI, 3; Tosef. ib. B. Mets. V, 13 (not קני).

קְנוֹנְיָא, v. קִרְנוֹנְיָא.

קְנוּפָא, קְנוֹף, v. sub קרנ׳.

קְנוּקְנוֹת f. pl. (reduplic. of קָנֶה) [*little reeds, tubes.*] *branch sinews of the nervus ischiadicus; thin branches of the grape vine.* Ḥull. 92ᵇ. Ib.ª ק׳ שבה וכ׳ the rods on the grape vine are typical of the empty (meritless) in Israel.—[Ab. d'R. N. ch. XL קינוקנות (Var. כִּידוֹן) *chastising rods.*]

קְנוֹת, v. קִרְיָנָה.

קְנַח, Y. Shebi. VI, 36ᶜ, v. קָנָה.

קָנַח, *Pi.* קִינַּח *to wipe off, cleanse.* Tosef. B. Bath. V, 4 קוֹנֵחַ מן האגד (ed. Zuck. קודח מן האגד, corr. acc.) he may wipe off (the wine or oil which is left after measuring) on the rim of the measure. Ber. VIII, 3 מְקַנֵּחַ ידיו וכ׳ a person may wipe his hands with the napkin and let it lie on the table. Sabb. XXI, 3 מְקַנְּחִין בו you may wipe the table with it. Ib. 81ᵇ לְקַנֵּחַ וכ׳ to wipe off (the posteriors) with &c. B. Bath. V, 10 הסיטון מקנח וכ׳ the wholesaler must cleanse (by rubbing) his measures once in thirty days; a. fr.

Nithpa. נִתְקַנֵּחַ *to be wiped off.* Ḥull. 36ª בני הדם וכ׳ when the blood was wiped off between the cutting of one organ (סִימָן) and the other.

קְנַח, *Pa.* קִנַּח ch. same. Lev. R. s. 28, end וקִנְּחִיהָ, v. אָזָא; a. e.—Ned. 10ᵇ מְקַנְּחָנָא, v. קָנַם.—[Y. Ab. Zar. III, 43ª מחקנחא, read as Y. Orl. I, end, 61ᶜ מחקנחה, v. חָקַן.]

קָנַט (sec. r. of קוּט or קָטַט) [*to cut; to shrink*], v. קָנִיט.

Hif. הִקְנִיט 1) [*to cut,*] *to vex, annoy, make angry.* Midr. Till. to Ps. III בוכה אני שהקנטתי את אבא (ed. Bub. שהכעסתי) I weep because I provoked my father. Pesik. Shubah, p. 165ª לא . . . הקנטנו אותו have we not provoked him to anger? have we not annoyed him? Ḥull. 122ᵇ; 55ᵇ, a. e. אל תקניטני שבלשון יחיד וכ׳ do not weary me (with thy arguments), for I am teaching this as an individual opinion (not as an adopted rule); a. fr.—2) *to shrink, fail.* Tanḥ. ed. Bub. Thazri᾽a 4 נפשו מקנטת עליו (Ms. R. קנרטה) his soul within him would faint (ed. Tanḥ. 3 מצירה).—V. קָנִיט.

קָנַט ch. same, *to loathe.* Targ. Y. Num. XXI, 4 (h. text קצר); ib. 5 (h. text קוץ).

Pa. קִנֵּט *to vex.* Targ. Y. Ex. XXII, 20. Targ. Job XIX, 2 Ms. (ed. תנקט, corr. acc.).

Af. אַקְנִיט same. Targ. Ps. LXIX, 6 מַקְנִיטֵי (some ed. מקטיני, corr. acc.). Targ. Ruth I, 15 (h. text פגע).

קְנָטוֹר, קִנְטוֹר, v. sub קרנ׳.

קנטורים, Pesik. R. addit. s. 2 (ed. Fr. p. 197ª), v. קְטָרוֹן II.

קִנְטִין, Tosef. Maasr. III, 14 Var., v. קוּטָנִין.

קִנְטִינָר, קִנְטָנָר, קִנְטִירָנָר, ק׳, קי׳, ן׳ m. (centenarium) 1) (= centuria) [*a number of acres of ground,*] *large court.* Tosef. B. Bath. VI, 24 ק׳ אני מוכר וכ׳ if a man says, I sell thee a *centenar*, he must deliver to him an area of twelve (cubits) by twelve; B. Bath. 98ᵇ קנתר (Ms. M. קנחור;

Ms. H. קנתינר; Ms. R. קנטינר); expl. ib. תרבץ אפדני court for a villa.—2) *a hundred thousand sesterces, a weight* corresp. to h. כִּכָּר; (abbrev.) קִנְטִיר, קִנְטֵר, קִנְטָרָא, קִנְטִי׳. Targ. Y. Ex. XXV, 39 קנטנר. Ib. XXXVII, 24 קנטינר (Ar. קנטר). Targ. I Chr. XX, 2 קנטר, קנטינר ed. Lag. (ed. Rahmer קנטיניר, Var. קנטר). Targ. II Chr. XXIII, 11; a. e.—Bekh. 50ᵃ איכא ... לקינטרא תיקלא there is a place where the *centenarium* is called *tikla*; B. Mets. 87ᵃ לקנטירא.—*Pl.* קִנְטִירִין, קִנְטִירָנִין, קִנְטֵרִין, קִנְטְרֵי, קִנְטְרַיָּא, קִנְטִי׳. Targ. Y. Ex. XXXVIII, 24; 25; 27. Targ. I Chr. XIX, 6; a. e.—Bekh. l. c. דכתיב ... כל כסף wherever 'silver' is mentioned in the Pentateuch, it means Sela, in the Prophets, *litrae*, in the Hagiographa, *centenaria*, except the silver mentioned in the transaction of Ephron (Gen. XXIII) where it means *centenaria*; B. Mets. l. c. דלא שקל מיניה אלא ק׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 70) he (Ephron) would not accept anything of him (Abraham) but *centenaria*; Yalk. Gen. 102; Gen. R. s. 58 קונ׳. Ex. R. s. 42, v. מֶסֶךְ. Lev. R. s. 28 עשרת ... ק׳ דכספא the ten thousand hundredweights of silver (Esth. III, 9). Ib. בעשרה ק׳ worth ten *centenaria*; Pesik. Haʿomer, p. 71ᵇ; a. e.

קִנְטְרָא, קִנְטֵר, קִנְטֵרָא, קִנְטִיר, v. preced.

קָנַתַּר, קָנְטַר (cmp. קָנַט) [*to sting,*] *to chide.* Pes. 66ᵃ התחיל מְקַנְטְרָן ברבריס he began to chide them with words; Y. ib. VI, 33ᵃ מקנתרן. Gen. R. s. 98. Cant. R. to IV, 7 מפני שקִרְנְטָרָן ולפי וכ׳ because he rebuked them, and as they took their father's rebuke (in silence), they were allowed to be recorded side by side with Aaron &c.; Num. R. s. 13 שקִרְנְתָּרָן. Ib. ומְקַנְתֵּר ... בירך וכ׳ he blessed the tribes (his sons) and chided Reuben &c.—Y. Sot. I, 16ᵈ bot. מברירתן ... ומקנתרן בקלה would he let them escape (unrebuked) from the heavier sin, and rebuke them for the lighter? Y. Snh. VII, 24ᵈ bot. ומְקַנְתְּרוֹ ... מברירתו you cannot forego his heavier offence, and rebuke (punish) him for the lighter; a. fr.

Hithpa. הִתְקַנְתֵּר, הִתְקַנְטֵר, *Nithpa.* נִתְקַנְתֵּר, נִתְקַנְטֵר 1) *to be rebuked.* Sifré Deut. 1 נ׳ עלי ר״ע וכ׳ R. Ak. was rebuked on my account before R. G. &c.; Yalk. ib. 789.—2) *to make one's self disagreeable; to vex.* Num. R. s. 11 מִתְקַנְטְרִים לפניהם וכ׳ they (the angels of destruction) vex them (the wicked) and say, 'no peace' &c.; Yalk. ib. 711.

קַנָּתַר, קַנְטַר ch. same. Y. Yoma I, 38ᵈ top ... כד מְקַנְטְרָה וכ׳ when he wanted to rebuke R. L. b. J., he used to say, 'formerly (the Lord was) was with him' (allusion to I Chr. IX, 20); Y. Meg. I, 72ᵃ bot. למקנתרה. Y. Maasr. III, end, 51ᵃ מְקַנְתֵּר לאילין וכ׳ chided those teachers of the Agadoth, and called the latter charm-books. Y. Sot. I, 16ᵈ bot. הוי היא דו מקנתר לון (not חרי) it is this for which he chides them (I Sam. II, 29); a. e.

קַנְטַר m. (v. preced. wds.) *a pronged tool, bit,* or *auger.* Kel. XIV, 3 חק׳ של בנאי the builder's *kanṭar*; Tosef. ib. B. Mets. IV, 5 קַנְתּוֹר.

קִנְטְרָא, קִנְטֵר, v. קִנְטִינָר.

קנטרה, Yalk. Lam. 1037, read: קַסְטָרָה.

קַנְטְרוֹפוֹס, v. גַּנְדְּרוֹפוֹס.

קַנְתִּי׳, קַנְטָרָן m. (v. preced. articles) *a quarrelsome person, disputatious.* Esth. R. to II, 5 וכי קנת׳ היה ויבר וכ׳ was he (Mordecai) contumacious and one who disregards the king's decree?—*Pl.* קַנְתָּרָנִין, קַנְטָרָנִין, קַנְתִּי׳. Ned. 48ᵃ אנשי גליל ק׳ היו וכ׳ the Galileans were quarrelsome and wont to forswear enjoying benefits from one another. Naz. 49ᵇ מפני שקנת׳ חן־וכ׳ because they are disputatious, and do not come to learn &c.; Kidd. 52ᵇ.—Cant. R. to VI, 11 אגוזים ק׳, v. קִשְׁרוֹנִים.

קָנָא, קִנֵּי (קָנַח) (cmp. Arab. *ḳana*) *to be hot.*

Pi. קִנֵּא, קִרְנֵּא (b. h.) 1) *to be jealous; to envy.* Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) לא קִנֵּאתִי בה I was not jealous of her; מפני מה קִנֵּאתָ לע״ז וכ׳ why art thou jealous of an idol in which there is no reality?; a. e.—Esp. ק׳ לאשתו *to suspect one's wife of unbecoming conduct; to accuse of faithlessness; to warn one's wife.* Sot. I, 1 ... הִמְקַנֵּא מקנא לה על פי שנים he who suspects his wife ... must bring charges against her based on a warning given in the presence of two witnesses. Ib. 2 כיצד מקנא לה אומר לה בפני שנים אל תדברי וכ׳ how must he warn her? If he says before two witnesses, do not speak (associate) with that man, and she does so, she is still permitted to him for marital life &c. Tosef. ib. I, 1 [read:] המקנא לאשתו מקנא על פי עד אחד וכ׳ (ed. Zuck. הִמְקַנֵּא, Var. מקנה) he who wants to proceed against his wife, must bring charges based on a statement of warning by one witness or on his own statement; Sot. 2ᵇ. Ib.ᵃ אסור לְקַנְּאוֹת it is forbidden to warn one's wife (in the presence of witnesses). Ib. 3ᵃ מותר לק׳ it is permitted &c. M. Kat. 18ᵇ (ref. to Ps. CVI, 16) קר׳ ... שכל לאשתו ממשה every one of them warned his wife in jealousy of Moses. Num. R. s. 9 ע״י איש הוא מקנה אותה וכ׳ he may bring charges on the ground of suspicious conduct towards a man (human being) but not &c. Ib. בית דין מְקַנְּאִין להם וכ׳ (some ed. מְקַנְּנִין) the court takes proceedings in their (the husbands') behalf &c.; a. fr.—2) *to arouse jealousy; to provoke.* Meg. 15ᵇ קִנְּאָתוּ במלכ׳וכ׳ she (by inviting Haman) aroused against him the jealousy of the king and the jealousy of the (other) princes. Num. R. l. c. שהרא מְקַנְּאָה להקב״ה וכ׳ for she provokes the Lord and her husband; a. e.

Hithpa. הִתְקַנֵּא, *Nithpa.* נִתְקַנֵּא *to be jealous; to be incensed.* Men. 109ᵇ נ׳ בר ... בשמעי אחיו Onias was jealous of his brother Shimei. Snh. 105ᵇ בכל אדם מִתְקַנֵּא וכ׳ a man is envious of all except his son and his pupil. Meg. 13ᵃ מִתְקַנְּאָה, v. רָדָה. Ab. Zar. 54ᵇ מפני מה מתקנא בעובדיה וכ׳ why is he jealous of (incensed against) those who worship it (the idol), and is not jealous of (takes no revenge on) itself? Meg. 19ᵃ מה ... שנ׳ בכל וכ׳ what reason had Haman to take revenge on all the Jews?; a. fr.

קָנָא, קִנֵּי I ch., v. infra.

Pa. קִנֵּי 1) *to be zealous for; to be jealous; to suspect of unfaithfulness.* Targ. Num. XI, 29. Ib. XXV, 11. Targ. Gen. XXX, 1. Targ. Num. V, 14; a. fr.—2) *to make jealous.* Targ. II Esth. II, 19 קַנְּאָה (ed. קָנְאָה, ed. Vien. קִנְּאָתָהּ) make her jealous by marrying other wives.—3) *to warn one's wife.* Sot. 2ᵇ זמנין דלא ק׳ ואמר קִנֵּאי it may happen

that he did not warn her and yet he may declare, I did warn her. Ib. וכ״ע ידעי דק׳ לה and all will know that he did warn her; a. fr.

Af. אַקְנֵי *to make jealous; to provoke.* Targ. Ps. LXXVIII, 58. Targ. I Sam. I, 6, v. אַקְנְיוּתָא. Targ. Deut. XXXII, 16 (Y. I קַנּוֹן, read: קַנּוֹן). Ib. 21; a. e.

Ithpe. אִיתְקְנֵי, אִתְּ׳ *to be jealous, incensed.* Meg. 16a אי׳ בה א׳ בי וכ׳ ... he (Haman) had a grudge against Vashti and put her to death, and now he has a grudge against me &c. Ib. 13a דְּמִיתְקְנֵי ברה חמן against whom Haman was enraged. Ib. 19a מה ... דאי׳ וכ׳ what reason had Mordecai to be hostile to Haman?; a. e.

קָנָה, קְנֵי (b. h.) [*to establish,*] 1) (cmp. קום, Gen. XXIII, 17) *to create; to acquire, own; to take possession.* R. Hash. 31a (ref. to Ps. XXIV recited in the Temple on the first day of the week) על שם שק׳ והקנה וכ׳ because he (the Lord in establishing the world) took possession and gave (his creatures) possession (invested them with a fief), and became the sovereign of the world. Kidd. I, 1 האשה קוֹנָה את עצמה וכ׳ a wife acquires herself (becomes independent) when she receives her divorce &c. Ib. 20a כל הקוֹנֶה ... ככונה וכ׳ whoever buys a Hebrew bondman creates, as it were, a master over himself. B. Mets. 75b הקונה אדון לעצמו he who creates a master over himself, expl. תולה נכסיו בנכרי who (in order to evade obligations) hangs his property on a gentile (pretends to be merely the agent of a gentile); (another explan.) חכותב נכסיו וכ׳ who transfers his property to his children during his lifetime. Gitt. 37b sq. (ref. to Lev. XXV, 45) אתם קוֹנִים וכ׳ you may buy (as a slave) one of them, but they cannot buy one of you, nor can they buy of one another. Ib. יכול לא יִקְנוּ זה את זה למעשה ידיו you may think, they cannot buy one another for the work (as long as the serf choses to be in the master's power); ולא הם קוֹנִים לגופו ... they cannot buy of one another a bodily slave (who requires formal manumission to be a freeman). B. Mets. 46b bot. מכור לי באלו ק׳ if one says, sell me (a certain object) for these (coins which I hold in my hand), he has bought (the sale is valid). Ib. IV, 1 חזהב קונה וכ׳, v. זָהָב. Ib. מעות הרשות קונות וכ׳ the delivery of cancelled coins effects the purchase of the valid coins. Ib. 47b מעות קונות the delivery of the purchasing money gives possession (no formal possession of the purchased object (מְשִׁיכָה) being required). Kidd. 22b הגבהה קונה lifting up the purchased object makes the sale binding; a. v. fr.—2) *to make sure; to obligate a person by a special symbolical act* (קִנְיָן); *to enter into an obligation by a special symbolical form.* Gitt. 51a בשקנו מידו when they (the court, witnesses &c.) made him obligate himself (that his widow should receive support from his estate); בשקנו לזו ולא קנו לזו when such an obligation was entered with reference to this (his wife's case), but not with reference to that (his daughter's case). B. Mets. 47a ... במה קונין בכליו של קונה wherewith is the bargain made sure? ... By handing over one of the garments (or any object) belonging to the purchaser; דנידחא לידה לקונה דלידהוי מקנה קונה וכ׳ for the purchaser likes the seller to obligate himself, in order that he may be sure to give him possession; a. fr.—Ib. 48b when he said to him, ערבוני יָקוּן (fr. קון = קנה) my earnest money shall serve to make the purchase sure.—Part. pass. קָנוּי; f. קְנוּיָה; *pl.* קְנוּיִין, קְנוּיִים; קְנוּיוֹת. Kidd. 16a עבד עברי גופו ק׳ והרב וכ׳ a Hebrew bondman is owned bodily (to the end of his term), and if the master allowed him a reduction of his time, his allowance is not legally binding (the slave not being able to acquire himself); ib. 28a; B. Kam. 113b. Gen. R. s. 86 (ref. to Gen. XXXIX, 1) חקנויין קונין וכל וכ׳ as a rule those who are owned make themselves owners (slaves enrich themselves by robbing their master), and all slaves cause decrease to their master's house, but in this case 'the Lord blessed &c.' (ib. 5); Yalk. ib. 145 חקונין קונין (corr. acc.); a. fr.—Tosef. Ned. IV, 6 קונם ... שאני קנוי the axe of which I am possessed be forbidden (v. קוֹנָם), i. e. I swear that I have no axe; Ned. 35a (Rashi שאינו ק׳ I swear that another axe is not owned by me).—[Y. Peah IV, 18b חשעה קנוירה, read: פְּנוּיָה, v. פָּנוּי.]

Nif. נִקְנֶה *to be acquired, owned, bought.* Kidd. 20a (ref. to Lev. XXV, 14) דבר חנ׳ מיד ליד this refers to what is bought from hand to hand (movable goods). Ib. I, 1 האשה נִקְנֵית וכ׳ a wife can be acquired in three ways. Ib. 6b אין אשה נ׳ בחליפין a wife cannot be taken possession of by symbolical delivery (חֲלִיפִין). Ib. I, 3 עבד כנעני נ׳ בכסף וכ׳ a Canaanite slave is taken possession of (is considered owned) either by delivery of the purchasing money, or by a deed, or by undisturbed possession (חֲזָקָה). Ib. 5 נכסים שיש ... נִקְנִין וכ׳ landed property is acquired by means of handing over the money &c., but movables cannot be acquired otherwise than by taking hold (מְשִׁיכָה). Ib. 22b תִּקָּנֶה בביאה let her be acquired (become his slave) by coition; a. fr.

Hif. הִקְנָה *to give possession, sell, transfer.* R. Hash. l. c., v. supra. Snh. 81b ולמַקְנוֹ, v. קוֹנָה. Keth. 82b אשה הִקְנוּ לו וכ׳ it is heaven that gave him a wife (through his brother's death without issue); Yeb. 39a. B. Mets. 47a בכליו של מַקְנֶה, v. supra. Ib. 33b, a. fr. אין אדם מקנה דבר וכ׳ none can give possession of (sell) what does not yet exist (future crops &c.); a. fr.—Esth. R. introd. (ref. to Deut. XXVIII, 68 sq.) למה ואין קונה ... ע״י שלא הִקְנִיתֶם אלה וכ׳ why 'no purchaser'? ... Because you have not transmitted 'these words of the covenant', for there is none among you making the five books of the Law his own (v. קוֹנֶה).

קָנָא, קְנֵי II ch. same. Targ. Gen. XXXI, 18. Targ. Y. ib. XLVII, 23; a. fr.—Keth. 82b דקְנֵאי ודקנינא which I have acquired (own), and which I may acquire in the future. B. Bath. 44b דאיקְנֵי קנה וכ׳ if the document reads 'that which I may obtain' (shall be seizable for my debt), and be bought and sold again ..., it cannot be seized; ib. 157a. Ib. 168a קנינא, אסמכתא, v. אַסְמַכְתָּא. B. Mets. 66b וא״ל קְנִי קָנֵי and he said to him, take possession (of the collateral, I shall not redeem it), he has obtained it. Ib. כל דְּאִי לא קָנֵי an obligation with an 'if' (conditional forfeiture) gives no title; a. v. fr. — Hull. 77a דקני, דקנא, דקנה, v. רִיקָא.

Af. אַקְנֵי 1) *to make one a bondman.* Targ. Zech. XIII, 5.—2) *to give possession, sell.* Targ. II Chr. XXI, 3.—B. Bath. 44b אי א׳ ... אגב וכ׳ if he gave him possession of movable

chattel by dint of immovables jointly sold (v. אַגַּב) &c. B. Mets. 72ª אֲקְנִייֵהּ לבנו וכ' he signed it over to his minor son. Kidd. 7ª מַקְנְיָא נפשה she may give possession of herself (become his wife); a. fr.

Ithpe. אִיתְקְנֵי *to be obtained, acquired.* B. Bath. 77ª מִיתְקְנִין (Rashb. מִיקְּנוּ), v. מִיָּא II.

קָנֶא, קָנֵי m., constr. קְנֵי=h. קָנֶה, *reed, stalk, branch,* &c. Targ. Ps. LXVIII, 31 (some ed. קָנְיָא *pl.*). Targ. Is. XIX, 6 (ed. Lag. קנה). Targ. II Kings XVIII, 21.—Targ. Ex. XXX, 23 (some ed. קנה).—Targ. Ez. XL, 3. Ib. XLI, 8 (not קָנְיָא). Targ. Ex. XXV, 31 (ed. Vien. קָנַה); a. fr.—Lev. R. s. 6 נטל חד קנה וכ' he took a cane and made a cavity in it into which he put those Denars; א"ל צור הדין ק' בידך וכ' he said to him, hold this cane in thy hand while I am being sworn; נסיתיה לקָנֵיה וכ' he took his cane and knocked it to the ground &c.; Ned. 25ª (the same occurrence before Raba). Ib. לאפוקי מק' דרבא to prevent such an occasion as occurred before Raba; Shebu. 29ª. Ḥull. 111ª ק' בקופיה, v. קוֹפָא II; a. e.—*Pl.* קָנִין, קָנְיָא, קָנֵי. Targ. Ex. XXV, 33. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—Ḥull. 53ᵇ על לבירני ק' הוו went among the reeds. Ib. 45ᵇ תלתא ק' הוו there are three branches (of the windpipe), one branches off towards &c.; a. e.

קְנִיבָה f. (קָנַב) 1) *cutting, trimming vegetable; snuffing the wick.* Bets. 22ª ק' שרי Ar. (ed. קִנְבָּא, Rashi Ms. קִינְבָּא; Ms. M. קינסא; v. Rabb. D. S. a. l. note) to snuff (or trim) the wick is permitted (on the Holy Days). Sabb. 114ᵇ קְנִיבַת ירק trimming (stripping) vegetable.—2) קנִיבת ירק (or קְנוּבַת) *those parts of vegetables which are stripped off, refuse.* Eduy. III, 3; Y. Ter. XI, 48ª top. Tosef. Dem. IV, 4 קנו' ר' שבגינה ed. Zuck. (Var. קני) the cut off portions of vegetables trimmed in the garden. Tosef. Ter. IX, 10 קְנוּבוֹת (*pl.*); Tosef. Shebi. VI, 2; Y. ib. VIII, 38ª top. Y. Pes. III, 30ª. Midr. Till. to Ps. I [read:] לשבלא ... וק' ר' בתוכה a plate laid in with precious stones and jewels, and in it lie trimmings of vegetable (ed. Bub. נקירבת ירק, oth. ed. נקובות ידים); a. e.

קְנוּבְ', קְנִיבְתָא, קְנִיבָה ch. same. Y. Shebi. VII, 37ᵇ bot. ק' דירקא, v. preced. Y. Ḥall. IV, 60ª top אית תמן קניבה אפריש מן קְנוּבְתָהּ are the trimmings (of the parsnip) still there? If so, set (the T'rumah) aside from the trimmings.

קִנְיוֹן, v. קִנְיוֹנָן.

קִינְגִי, קִנְיוֹגִי m. (corresp. to a form κυνηγευς = κυνηγός) *hunter.* Ḥull. 60ᵇ (Var. in Ar. גִּנְיוֹגִי), v. בַּלְיְרְסָטְרִי. Gen. R. s. 32 א"ל נח ק' אנא said Noah to him, am I a hunter (that I should get these animals into the ark)?; Yalk. ib. 56.

קִינְגְ', קִנְיוֹגְיָא f. (κυνηγία) *chase, hunt.*—[Targ. II Esth. I, 2 וכל קניגיא, v. קִרְנַי.]—B. Bath. 74ᵇ sq. עתיד גבריאל לעשות ק' עם וכ' in the future Gabriel shall arrange a chase of the Leviathan.

קִנְיוֹנָן, קִנְיוֹן m. (κυνήγιον, S.) 1) *the contest of wild beasts* or *of wild beasts with men* (ludus bestiarius). Ab. Zar. 18ᵇ (ref. to Ps. I, 1) זה שלא עמד בקינוג' Ms. M. (ed. בקנגיון) that is he who does not stand as a spectator at bestial contests (arranged by the Romans). Ib. לא עמדתי בק' I do not attend the shows of &c.; Yalk. Ps. 613; a. e.—2) *the actors in the fights of the arena.* Cant. R. to II, 5, v. בלטווּרא.—V. קְנִיגִין.

קְנִיגִיזְיָא f. (κυνηγεσία) same. Pesik. R. addit. s. 4 (ed. Fr. p. 201ª קנינזיא, corr. acc.); Pesik. Hashsh'mini, p. 191ᵇ קינגאר (Ms. O. קנגריא; Ar. s. v. טבריטי: קנוגיא, corr. acc. or קניגיא), v. טבריטי.

קְנִיגִין m. (κυνήγιον) same, *hunt, chase, beasts of chase.* Esth. R. to I, 12 אין הרשע ... מראה ק' דידיה the wicked man does not leave this world before God shows his chase, (that is,) how he has been caught. Lev. R. s. 13 בהמות ... חם ק' וכ' (not קניגון) Behemoth and Leviathan shall be the beasts of contest (the show) for the righteous in the hereafter, and whosoever abstains from witnessing the beast fights of the nations in this world, shall be admitted to see them &c.; Yalk. Sam. 161 קניגיון.

קְנִיגְרְיָא, v. קְנִיגְיָא.

קְנִיוֹת, Tanḥ. Emor 6, v. קְרִישָׁה.

קְנִיט m., קְנִיטָה f. (קְנַט) [*shrinking,*] *fainting, sick.* Tanḥ. Thazr. 3 ואין נפשו ק' עליו and its vitality is not impaired; ed. Bub. 4, v. קְנַט.—[Yalk. Prov. 932; Yalk. Lam. 998, v. נָקִיט.]

קְנִיטְרוֹפּוֹס, v. גַּנְדְּרוֹפּוֹס.

קְנִיָּא m. (קְנִי II) *owner, maker.* Y. Snh. IX, end, 27ᵇ, v. קְרִיָּא.

קְנִיָּא, Sifré Deut. 51, v. קוֹבְעָנָא.

עֲלֵי ק', קְנִיד pr. n. pl. *'Alé Ḳanyah.* Y. Ter. VIII, 46ᵇ bot. [read:] ר' יוחנן איקפח בע' ק' R. Joh. was robbed at A. Ḳ.; [comment.: בבַעֲלֵי ק' by the men of Ḳ.]

קְנִיָּא, קְנִין, v. next wds.

קִנְיָן m. (b. h.; קָנָה) 1) *purchase, ownership, right of possession.* Gitt. 47ᵇ לנכרי בא"י וכ' יש ק' a gentile has the right of possession in Palestine inasmuch as his produces are exempt from tithes. Ib. קִנְיַן פירות בק' הגוף דמי the acquisition of usufruct is like the acquisition of the soil itself (and the Jewish owner of the usufruct has to offer the first fruits as if he were the owner of the land). Gitt. I, 6 מפני שהוא קִנְיָנוֹ (Y. ed. קִנְיָרִינוֹ) because he (the slave) is his property. Esth. R. introd. (ref. to Lev. XXV, 45) אתם יש לכם ק' וכ' you have the right of possession (of slaves) of the nations, but the nations have no right of possession of you, v. קָנָה; a. fr.—2) *property,* esp. *cattle.* Num. R. s. 22 חפרישו ... בשביל קִנְיָנָם they separated themselves from their brethren for the sake of their cattle; a. e.—3) *affirmation, making sure; symbolical form of making an agreement binding,* by handing over an object from one to the other of the contracting parties (v. קָנָה 2). B. Bath. 40ª כתובו ... ק' בפני שנים ואינו

an agreement by symbol is made in the presence of two (forming a court), nor is it then necessary to say, 'write', i. e. a document is made out without special authorization. Ib. סתם ק' לכתיבה עומד an agreement by symbol, unless otherwise stipulated, is intended to be written out. Ib. 3[a] ק' דברים בעלמא הוא it is merely an agreement on words (no transfer of a tangible object being agreed upon); a. fr.—*Pl.* קִנְיָנִים, קִנְיָנִין, קִנְיֵי'. Pes. 87[b] אחד מארבעה ק' שקניתי בעולמי one of the four possessions which I own in my world. Sifré Deut. 309 (ref. to Deut. XXXII, 6) ק' אתם לי וכ' (not זקנים) you are to me an acquired property, and not an inheritance. Ab. ch. VI; a. e.

קִנְיָן, קִנְיָנָא, קִנְיֵי', קִנְיֵי ch. same, 1) *possession*, esp. *cattle*. Targ. Gen. XIV, 11, sq. (h. text רכש). Targ. O. ib. 19; a. fr.—Sot. 34[b] עבדא רעיא ושמן ק' it (the soil) produces pasture, and the cattle grows fat on it.—*Pl.* קִנְיָנִין, קִנְיֵי', קִנְיֵי'. Targ. Ez. XXXVIII, 12, sq.; a. e.—2) *agreement by symbol, the object exchanged to make the agreement binding*. Targ. Ruth. IV, 7, sq.

קנינים, Tosef. Kel. B. Mets. V, 13, v. קָנוֹן.

קִנִּישְׁקָנִין (Ar.), קְנִישְׁקָנִין m. pl. (comp. of קָנֵי, a. שקי) *drinking tubes, a cup with tubes for several persons to drink from*. Sabb. 62[b] (expl. מזרקי, Am. VI, 6) חד אמר ק' one authority says, it means *k'nishkanim*. Ib. שתה בק' וכ' he drank from *k.*, and he (Rabbah) did not object to it (as an enjoyment forbidden after the destruction of the Temple). Ab. Zar. 72[b] שרי ק' it is permitted to drink from *k.* at the same time with a gentile.

קַנְפַּרִי, קַנְפֵּירִי f. (corresp. to κέγχρη=κέγχρος) *a small kind of diamond*. Targ. O. Ex. XXVIII, 19 (h. text לשם).

קַנְפִּירִינוֹן m. (κέγχρινον) same. Targ. Y. I Ex. XXVIII, 19.

קַנְפֵּרִי, v. קַנְפַּירִי.

קנקתירין, v. כַּלַּקְטִירִין.

קָנַם [*to make firm*, v. קוֹנָם, קְנָמוֹן, קִינּוּמָא.]

Pa. קִנֵּם *to make a vow of abstinence by using the verb* קנם (as a substitute for קוֹנָם, itself a substitute for קָרְבָּן). Ned. 10[b] מְקַנְּמָנָא וכ' ... חיכי דמי like what are substitutes of substitutes of vows? ... *M'kannamna, m'kannaḥna, m'kannasna.*

קְנָמוֹן, v. קִינָּמוֹן.

קנמון, קנמין, Esth. R. to VI, 10, ק' קלטור, read: קוֹמֵיס.

קנמית, קנמיא, registered in Ar. as quot. fr. Lam. R. and unexplained, ק' דמרי ברייתא, prob. a misreading for קומית, in Lam. R. to I, 1 רבתי, where editions have קומית גברא.

קנמין, v. קנמון.

קִנְמִין, v. קִינָּמוֹן.

קָנֵן (b. h.) *to put up, build* (cmp. קָנָה).—Denom. קֵן.

Pi. קִנֵּן, קִרְנֵּן (denom. of קֵן) *to build a nest, to nest.* Y. Peah VII, 20[b] top; Keth. 111[b], v. לָפַת. Cant. R. to II, 14 מְקַנְּנָן ... ומצא and found there a serpent nesting; a. e.—Part. pass. מְקוּנָּן. Yalk. Gen. 62 (Gen. R. s. 37 מְכוּנָּן), v. כָּנַן.

קָנַן, *Pa.* קַנֵּין ch. same. Targ. Is. XXXIV, 15.

קָנַס (sec. r. of קס, v. קסס) [*to cut,*] (cmp. גזר) *to decree; to fine, punish.* B. Bath. 75[b] top קָנְסָתְהִי מיתה על וכ' I decreed death over Adam. Num. R. s. 18 אין קוֹנְסִים אלא וכ' none are punished below twenty years of age, v. עָנַשׁ. Gen. R. s. 20, beg. למה היירתם קוֹנְסִין את בני why did you fine (confiscate the property of) my children?; Yalk. Ps. 888; a. fr.—Esp. *to decree a penalty beyond the strict law.* B. Mets. 72[a], a. e. קונסין אותו וכ' ... שטר if interest is stipulated in a document, we fine him (the creditor) so that he cannot collect either the principal or the interest. B. Kam. 30[b] קָנְסוּ גופן משום שבחן they decreed the forfeiture of the objects themselves on account of the illegitimate gain intended. Sabb. 3[b], a. e. קָנְסוּ שוגג אטו וכ', v. אָטוּ. B. Kam. 38[b] קנס הוא שקנס וכ' (not שקניס) R. M. put a penalty on their property (declared their goods eventually unclean). Ib. הכי נמי נְקַנּוֹס let us also fine (the Samaritan woman, by disallowing her the fine due for seduction). Yeb. 86[b] קנסו לוים במעשר they punished the Levites by depriving them of the tithes (in favor of the priests); a. fr.

Nif. נִקְנַס *to be decreed* (as a punishment). Erub. 18[b] כיון שראה שנִקְנְסָה מיתה וכ' when he (Adam) perceived that through his fault death was decreed (over the human race), he fasted &c.

קְנַס ch. same, *to fine, punish.* Y. B. Kam. VIII, end, 6[c] וקַנְסֵיה ליטר דדהב he fined him one litra of gold. Bab. ib. 30[b] לאלתר קָנְסִינָן וכ' do we fine him (decree the forfeiture of the material deposited in the street) at once, or when he derives the intended benefit? Sabb. 3[b] מי קָנְסוּהָ רבנן לאהדורי וכ' do the Rabbis punish him by forbidding him to withdraw his hand? Ib. בשוגג לא קנסוה וכ' if he did it by mistake, the Rabbis do not punish him. Ib. ליקנסוה רבנן let the Rabbis punish him (by forbidding him to withdraw his hand)!; a. fr.—B. Mets. 72[a] קנסינן תחזרא וכ' we decree the forfeiture of the legitimate claim (the principal) on account of the illegitimate (the interest; a. e.).

Pa. קִנֵּס same. Targ. Y. I Ex. XV, 25 דְּמִקַּנְּסֵי (not דְּמִקְּנֵסֵי).

Ithpa. אִתְקַנַּס, *Ithpe.* אִתְקְנַס 1) *to be punished, fined, condemned.* Targ. Y. Num. XXXV, 25. Targ. Y. I Deut. XXXII, 50.—2) *to be assessed for fine.* Targ. Y. Ex. XXI, 22 מתקנסא יתקנס וולדא the lost embryo must be paid for according to assessment (h. text ענוש יענש).

קְנָס m. (preced.) *fine, penalty*, esp. *the fine for seducing a girl* (Deut. XXII, 29). B. Kam. 38[b], v. קְנָס. Keth. 43[a] top, a. e. מודה בק' פטור he who confesses an act with which

a fine is connected, is exempt from the fine; ib. 42a; Shebu. V, 4 אינו משלם ק׳ על פי עצמו none needs to pay a fine on his own confession (if he cannot be convicted otherwise). Keth. l. c. (in Chald. dict.) ק׳ הוי it is the case of a fine, opp. ממונא the case of a real debt or indemnity. Ib. bot. יצאו אלו שהן ק׳ exclude those cases which concern only a fine, opp. ממון. Ib. III, 1 יש לה ק׳ a fine is due for seducing them. Ib. 29a יש לה מכר ואין ק׳ לה she can be sold (by her father), and no fine is due for her seduction. Ib. III, 8 כל . . . מכר אין ק׳ wherever sale can take place, there is no fine for seduction. Ib. 3 קְנָסָה לעצמה the fine for her seduction belongs to herself (and not to her father); a. fr.—*Pl.* קְנָסוֹת. Snh. 8a דיני ק׳ בכמה how many judges are required for the adjudication of a fine? Keth. 43a; a. fr.—[קנסות, Zeb. 88b ed., v. קוֹלָס.]

קְנָסָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 30 (h. text כֹּפֶר). Targ. Y. Num. XV, 32 ק׳ דשבתא the penalty for violating the Sabbath laws.—Snh. 3a; B. Kam. 15a, v. מָמוֹנָא. Keth. 29b בני ק׳ persons for whose seduction a fine is due. Pes. 29a; 30a ר״ש ק׳ קנס וכ׳ R. S. (in declaring leavened matter kept over Passover forbidden even after Passover) imposes a penalty, because the person has transgressed the law &c. Yeb. 86a ק׳ לעניים the penalty (the forfeit of the tithes decreed over the Levites) was to benefit the poor; a. fr.—*Pl.* קְנָסָיָא, קְנָסִין. Targ. Y. I Ex. XV, 25.—Y. Yeb. XIV, beg. 14b עוד היא באילין ק׳ she is still subject to those penalties (that she must leave both husbands).

קְנַסּוֹרָס, קנסודס m. pl. a sort of *sandals with heels* (prob. named after a place in Babylonia, cmp. קנשרין, v. קֵן, ch., end). Y. Yeb. XII, 12c bot. תמן אמרין כגון אילין ק׳ there (in Babylonia) they say, like those ק׳.

קנצן, Targ. Prov. XXIII, 29 ed. Lag., v. יורם.

קנקילן, קְנַקִּילוֹן, קַנְקִיל, קנקולין, v. next w.

קִינְבָּ׳, קַנְקַל m. (cancellus, κίγκλις) *any reticulated object,* 1) *a perforated vessel* for fumigation. Deut. R. s. 10 (ref. to Is. LV, 3) האזן לגוף כקי׳ לכלים the ear is to the body what the fumigating vessel is to garments; שכן הקי׳ כמה כלים וכ׳ as many garments are put on the ק. and all are fumigated, so there are 248 limbs in man, and all live through the ear (by listening to the word of God); Pesik. Shim'ʿu, p. 117a קנקל; Yalk. Jer. 264, a. Yalk. Is. 341 קנקן.—Kel. XXII, 10 . . . קנקילין שיש בה כסות f. (Bab. ed. כוסות . . . קנקילן, corr. acc.) a fumigating vessel with a receptacle for garments.—2) *latticed gate* or *bar.* Y. Sabb. V, beg. 7b קִינְקִילוֹן גורר a latticed gate which drags along on the ground when opened; Y. Erub. X, 26b bot. קִנְקִילוֹן גודר; Tosef. ib. XI (VIII), 13 קִנְקַלִּין הגוררין Var. (ed. Zuck. קנקנין); Erub. 101a הנגרר קנקן.—Esp. *pl.* קִנְקַלִּים, קִנְקִילִּי, קִינְבָּ׳ *screens, bars of the court of justice, of idolatrous temples,* &c. Gen. R. s. 78 (ref. to Gen. XXXIII, 3) הוי משבעה קו׳ . . . consider thyself as if placed behind seven bars and sitting as judge &c. Y'land. to Lev. XIX quot. in Ar. חמולך קנקלים וכ׳ . . . how was the Moloch worship arranged? There was an idol behind seven enclosures &c. Y. Orl. I, end, 61c הכניסה לפנים מן הקנקי׳ when he brought it (the egg) behind the enclosures of the idolatrous temple; Y. Ab. Zar. III, 43a הקנקל׳. Ib. 42d bot. כל שהכניסו . . . חק׳ אסרו whatever one brings within the enclosures one makes forbidden (as an object dedicated to idolatry). Ib. II, 41b ע״ז שאין לה ק׳ . . . ידון לשם ק׳ if an idolatrous temple has no bars, the whole building is considered as bars (whatever is brought within the premises, is forbidden). Cant. R. to III, 4, v. צְנִינְעוּת. Lev. R. s. 19, end דרך ק׳ שלשלוה לו they let her down to him over the bars; a. e.—Y. Snh. X, 28d top, v. קָלַע III.

קַנְקַל ch. same, 1) *grating, network.* Targ. Y. I Ex. XXVII, 4; (Y. II קלקל; h. text מכבר). Ib. 5; a. e.—*Pl.* קַנְקְלֵי. Ib. XXXVIII, 30 (with sing. meaning).—2) *pl.* קִנְקְלִין, קַנְקְלָיָא, קִי׳ *lattice-work, bars, enclosures.* Lam. R. to I, 5 ק׳ . . . יהבונירה לגיו they put him within the seven bars (showed him royal honors). Pesik. B'shall. p. 86b כאילין קינקליריא the piles of water in the Red Sea between which the Israelites passed were like those latticed bars; Yalk. Sam. 152 קנקרליא; a. e.—Y. Shebi. II, 34a (expl. תִּרְמֵל) עבדון קנקולין (corr. acc.) when the bean plants begin to form gratings (the stalks being closely interwoven; cmp. קְלִיעָה a. עָבוֹת).

קנקלטון, read:

קַנְקָלָטִין m. pl. (sub. מִלִּין; cancellatus) *grating* or *network* (in weaving, moulding &c.). Y. Sabb. VII, 10c.

קַנְקַן I m. (קנן) 1) *a cylindrical vessel let into the ground of the cellar* (v. Sm. Ant. s. v. Dolium), in gen. *wine-* or *oil-vessel.* Ab. IV, 20 אל תסתכל בק׳ וכ׳ look not at the vessel but at what it contains; יש ק׳ חדש וכ׳ many a new vessel is full of old wine (many a young man is a fine scholar) &c. Koh. R. to VII, 28 מקַנְקְנוֹ וכ׳ . . . ק׳, v. infra. Gen. R. s. 85 נטלו ק׳ אחד וכ׳ they took one cask in the cellar &c.; החזירו את הק׳ למקומה (read: למקומו) put the cask back into its place. Y. Succ. I, 52b bot. . . . כמשלח וקַנְקַנָּה like one sending to his neighbor a cask of wine and the storage vessel with it (making a present of both); Gen. R. s. 13; Yalk. Ps. 882. Y. Bets. IV, beg. 62b מבריאה על גב קנקנה he brings the load of wine in its original vessel (not bottle-wise); a. fr.—*Pl.* קַנְקַנִּים, קַנְקַנִּין. Gen. R. s. 32 היוצר . . . בודק ק׳ מרועעים וכ׳ the potter does not try (knock at) the defective vessels . . ., but he tries the sound (so God tries not the bad but the good men). Keth. XIII, 4 והודה בק׳ but admits that he owes the (empty) vessels, v. כַּד II. Ib. 108b יש בלשון הזה לשון ק׳ the expression 'vessels of oil' includes vessels, i. e. one who claims vessels of oil claims not only a certain quantity of oil, but also the vessels. Koh. R. to VII, 28 צפה הקב״ה בכל הק׳ ולא מצא וכ׳ the Lord looked at all vessels (fit to receive the Law), and found none better pitched than that of Moses &c.; a. fr.—2) (cmp. קֶנֶה, a. קָנָא) *coulter.* B. Mets. VI, 4 (80a).—[Erub. 101a הנגרר ק׳ a plough used as a bar, Rashi; v. next w.]

קַנְקַן II dial. for קַנְקַל, q. v.

קַנְקַנָּא m. ch. = קַנְקָן I, 1) *vessel.* B. Bath. 22ᵃ פוק תחי לית בקַנְקַנָּךְ go and smell at his vessel, i. e. examine his mental capacity; a. e.—2) *coulter, plough.* Y. Ber. II, 5ᵃ top שרי ... קַנְקַנָּךְ וכ' untie thy ox and untie thy plough, for the Temple has been destroyed; קטור ... קנקניך וכ' tie thy ox and tie thy plough, for king Messiah was born; Lam. R. to I, 16 Ar. (ed. פדנך).

קַנְקַנְתּוֹס, קַנְקַנְתּוּם, v. קַלְקַנְתּוֹס.

קַנְקַשְׁרִיָּא, v. קַן ch.

קְנָת (b. h.) pr. n. pl. *Kenath,* on the east of the Jordan (v. Hildesh. Beitr., p. 49 sq.). Y. Shebi. VI, 36ᶜ (not קנח); Tosef. ib. IV, 11 (v. ed. Zuck. note); Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874 יינקח (corr. acc., or קוּנְתִּירָה).

קָנָה f. (v. קָנַן; cmp. קַנְקַן I) [*that which is inserted,*] *handle, helve.* Macc. II, 1 מקַנְתּוֹ Ar. (or מקַנָּתּוֹ fr. קַנָּה; ed. מקַתּוֹ, v. קַתָּה).—*Pl.* קַנָּתוֹת. Y'lamd. to Lev. XIX quot. in Ar. ק' של רמחים וכ' handles of spears and knives.—[Kel. XV, 1 R. S. Vers., v. קִרְסְטָה]

קַנָּתָה, קַנָּתָא ch. same. Y. Naz. I, 51ᵇ ק' ... אוריהיה דכולבא וכ' man is in the habit of saying, 'the handle of an axe'; does any one say, 'the axe of the handle'?, i. e. in making a vow one begins with the word שבועה, but does not place it at the end; Y. Ned. II, 36ᵈ top.—V. קַנָּא.

קַנְתּוֹר, v. קַנְטַר.

קִנְתּוּר, v. קִינְטוּר.

קַנְתִּיר, קַנְתִּירַר, (קנתור), v. קִנְטִירָר.

קַנְתֶּל m. (κανθήλια, pl.) *the pannier on the side of the pack-saddle, large basket.* Par. XII, 9 חסלים שבק' the baskets in the pannier.

קַנְתָּנִית, v. קַנְאָנִית.

קַנְתַּר, קַנְתֵּר, v. קִנְטַר, קִנְטֵר.

קַנְתְּרוֹס, v. קַתְרוֹס III.

קַנְתִּרִין, v. קִינְטוּר.

קַנְתָּרָן, v. קִנְטָרָן.

קַסָּא, v. קִיסָּא.

קַסָּאוֹת, v. קִסְוָה.

קַסְבָּא, v. קִשְׁבָּא.

קַסְגַּלְגָּס pr. n. m. *Kasgalgas,* a contraction of *Caius Caligula,* the Roman emperor. Tosef. Sot. XIII, 6 ed. Zuck. (Var. גס קלגוס, גסקלנוס), v. גַּיְיוּס.

קַסְדָּה, קַסְדָּא f. (cassis, -idis) *casque, helmet.* Sabb. VI, 2 (expl. ib. 62ᵃ סַנְוֵרְתָּא). Kel. XI, 8 (Ar. ed. Koh. קַסְרָא). Tosef. ib. B. Mets. III, 1. Ex. R. s. 15 כדי ללבוש ק' ושריון וכ' strong enough to wear helmet, mail and (carry) arms.—*Pl.* קַסְדִּין. Y'lamd. to Gen. III, 22, quot. in Ar. (ref. to כרבלתהון) אלו הק' that means the helmets.

קַסְדּוֹר, v. קוּסְדּוֹר.

קַסָּוָא, v. קַסְוָא.

קַסְוָא, קַסְוָה f. (b. h. pl. קְסָוֹת; cmp. כָּסָה I) *marked measure,* esp. *vessel for libation.* Snh. IX, 6 חגונב את הק' (Y. ed. הקסווא) if one steals the *ḳisvah,* expl. ib. 81ᵇ מאי ק' כלי שרת (Ms. M. קיסווא) *ḳ.* means service vessels (ref. to Num. IV, 7); Y. ib. IX, end, 27ᵇ, v. קִיסָטָא II. Bab. ib. 82ᵇ. Tosef. Zeb. I, 12 היין שניסכו בקיסוא וכ' ed. Zuck. (Var. בקסווה) if wine for libation was poured into the *ḳ.* and thence into a *hin* measure.—*Pl.* קַסָּוָאוֹת, קַסָּוָוֹ'. Succ. 48ᵇ שני קס' וכ' (sub. מינו) ed. Pes. a. oth. (Ms. M. 1 קְשָׁוָא'; Ms. M. 2 קָסָאוֹת; ed. קשוו') two sets of bowls were there, one for water, and one for wine libations.

קַסְוָא, קַשׁ' ch. same.—*Pl.* קַסְוָתָא, קַסְנ', קַשׁ'. Targ. O. Ex. XXV, 29 (Y. קַשׁ'). Ib. XXXVII, 16. Targ. O. Num. IV, 7 קַסְוַת constr. ed. Berl. (oth. ed. a. Yer. קַסְוּוֹת). Targ. I Chr. XXVIII, 17.

קַסְוֵי* m. pl. (preced.) a certain *measure.* Ber. 44ᵇ Men. Hammaor ch. III, Ner 6, K'lal 1, Helek. 1, s. 3 (ed. קַרְיֵסֵי).

קָסוֹמָא m. (קסם) *charmer, diviner.*—*Pl.* קָסוֹמַיָּא. Targ. Y. Gen. XXII, 21 (not קָסוּ'). Targ. Y. I Deut. XVIII, 10 (Y. II לאקסומי, read: לָא קָסוֹמֵי). Targ. Y. ib. 14 קיסומי (corr. acc.).—V. קַסָּמָא.

קִסּוֹמָא, v. קִיסּוּמָא.

קסוסטבן, read: קְסוֹסְטִין, or קְסוֹסְטָרִין m. pl. (*pl.* of ξεστός or of sextarius, transposed) *sextarii* (one sextarius = 1/16 of a modius). Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. כגון ק' ... מתרתין ק' אילין as those who advance the money with which to buy to those who sail to (do business at) the races, at a share in the profits of two or three sextarii for each modius; v. קַלִּיט.

קסוסנון (a corrupt. for קְסוּנְטוֹן, transpos. of סקונטון) *Saguntum* in Spain. Y. Keth. II, 26ᶜ bot. אפי' עידרה בק' תמתין even if her witnesses are as far away as Saguntum, she must wait (cmp. B. Bath. III, 2, quot. s. v. אַסְפַּמְיָא).

קַסְטָא, קִסְטָא, v. sub קִיסְ'.

קסטוריא, v. קוּסְטוֹדְיָא.

קסטיא, Tanh. Shof'tim 14, read: קַסְרְטָא.

קסטירון, v. קַסְרְטוֹן.

קסטינר, v. קוּסְטִינָר.

קסטירא, v. קַסְרְטָא.

קסטל, Lev. R. s. 19 מלכים ק' Ar., read with ed. טרסקל נקוב.

קַסְטְלִין m. (castellum, καστέλλιν S.) 1) *fort, castle.* Y. Ab. Zar. III, 42c נפל ק' דטבריא (ed. Krot. קסרטולין, corr. acc.) the castle of Tiberias fell in (burying the idol placed therein).—2) *reservoir.* Tosef. Mikv. IV, 6 ק' חמחליק מים וכ' a reservoir which distributes water (in pipes) in the cities.

קַסְטָרָה, קַסְטָרָא f. (castra, pl.) 1) *fortification, military camp.* B. Kam. 98a הרי לו מעות בק' או וכ' if one has money deposited in the (Roman) camp or in the (forts of the) king's Mountain. Num. R. s. 12 (expl. מצודתי, Ps. XCI, 2) ק' דידי my fortification; Midr. Till. to Ps. l. c. (not קסטרי). Lam. R. to III, 7 זה ק' של פרסיין (read: רומיים) this alludes to the camp of the Romans; Yalk. ib. 1037 קנטרה (corr. acc.). Deut. R. s. 1 (expl. נצירבים, II Sam. VIII, 6) ק' (not קסטרס); a. e.—*Pl.* קַסְטָרָאוֹת, קַסְטָרָיוֹת. Tosef. Ohol. XVIII, 12 חק' והלגיונות the dwellings in forts and in the (camps of the) legions. Lev. R. s. 1 . . . חיו אהלויות וק' they would have surrounded it (the Tabernacle) with tents and forts (to protect it); Cant. R. to II, 3; Num. R. s. 1; a. e.—V. גַּסְטָרָא.—2) pr. n. pl. *Castra,* near Haifa (Castellum peregrinum). Cant. R. to II, 2; Lam. R. to I, 17 as hostile as ק' לחיפה Castra to Haifa.—V. קַצְרָא III.

קַסְטָרוֹן, v. קַסִּיטֶרוֹן.

קסטרס, v. קַסְטְרָא.

קַסְיָא, קַסְיָה, v. קַסְיָיה.

קסיודא, Midr. Till. to Ps. LXXV ed. pr., read: קִיּוּדָא.

קסיט, v. קִיסְטָ.

קסיטולין, v. קַסְטְלִין.

קַסִּיטֶרָא m. (κασσίτερος, cassiterum) *tin.* Targ. Y. I, II Num. XXXI, 22 קסטירא, קיסטרא (corr. acc.; h. text בדיל).—Tanḥ. Shof'ṭim 14 כלי זין קסטרא (corr. acc.) tin-plated armor (v. Sm. Ant. s. v. Stamnum).

קַסְטֵ', קַסִּיטֶרוֹן m. same. Y. Snh. VII, 24b bot. (expl. קַסִּיטֶרוֹן) אבר וקסטיטריון מעורבין (בעץ) lead and tin mixed. Tosef. Kel. B. Kam. VII, 7 אין מקיפין בק' וכ' you must not make a rim of tin, because &c., v. פָּחַיל. Ib. III, 4 ועשאה בבעץ ובקנטרין (corr. acc.) and mended it with tin or cassiterum (v. בַּעַץ); ib. B. Mets. I, 8. Tosef. B. Bath. V, 9 של בעץ ושל אבר ושל קסטירון ed. Zuck. (oth. ed. קיספורון, corr. acc.) weights of tin, or of lead, or of cassiterum; B. Bath. 89b גיסטרין, v. גַּסִּיטֶרוֹן.

קַסְיָה f. (קסי = כָּסָה II) [*cover, protection,*] 1) a sort of *glove* for laborers. Kel. XVI, 6 (ed. Dehr. קַסְיָה).—2) ק' של שלחנות *table cloth,* a sheet spread over the set table to protect it from flies &c. Makhsh. V, 8 קסיה ed. Dehr. (ed. קסיא); [Ar.: *vessels,* cmp. קַסְוָה, — which, however, does not suit the context].

קַסִּילוֹפָנוֹס, read: קַסְילוֹפָנוֹס m. (comp. of ξύλον a. φάνος, a compound not otherwise recorded) *a torch made of wooden staves,* esp. *of vines.* Pesik. Ḳumi, p. 144b sq. לעשות ק' וכ' . . . עתידה (ed. קסילפנוס, Ms. O. כסיל פנים, corr. acc.) in the future Jerusalem shall be a torch for the nations, and they shall walk by its light (ref. to Is. LX, 3); Yalk. Is. 359 only פָּנָס; Midr. Till. to Ps. XXXVI, 10 (missing in ed. Bub.) מטרפולין (corr. acc.). Koh. R. to I, 9 פעם אחת . . . ק' אחד משלכם (ed. קסלפנוס, נרס . . .) once the (Roman) government sent word to our teachers, 'send us one of your torches.'—*Pl.* קַסִּילוֹפָנְסִין. Ib. [read:] אמרו כמה ק' יש להם והם מבקשין ממנו קסילופנוס אחד כמדומין וכ' (strike out כמה מקות פנסין יש להם, as a corrupt Var. Lect., and כמה אבנים טובים ומרגליות יש להם as an erroneous gloss) they said, they have ever so many torches, and they ask us for one torch? It seems to us, they mean one enlightening the countenances of men with his learning.

קסלפינוס, קסלפינוס, קסלפונוס, v. preced.

קָסַם (b. h.) 1) *to cut, carve.* Snh. IX, 6 המקלל בקוסֵם (Y. ed. בקסָם) he that curses (his neighbor) invoking God as 'a carver' (instead of *creator ex nihilo*); expl. ib. 81b יכה קוסֵם את קוסְמוֹ (Ms. M. את קוסו, emended קוסמו, Ar. קִרְסְמוֹ, קַסְמוֹ) may the carver strike his carving; anoth. explan. יכהו קוסם לו ולקונו ולמקנו may the carver strike him (euphem. for *thee*), himself (thyself) &c., v. קָנָה; Y. ib. IX, end, 27b, v. קַרְנָא.—2) *to decide* (cmp. גָּזַר). Ḥag. 14a (ref. to Is. III, 2) קוסם זה מלך *ḳosem* means king (with ref. to Prov. XVI, 10); Yalk. Is. 261.—3) (v. קֶסֶם) *to divine.* Sifré Deut. 171 אירהו קוסם זה האוחז וכ' who is a *ḳosem?* He that seizes his staff (and measuring it fist-wise says), shall I or shall I not go? (ref. to Hos. IV, 12); Yalk. Deut. 918. Snh. 106a (ref. to Josh. XIII, 22) קוסם נביא הוא a charmer? is he not a prophet? בתחלה נביא ולבסוף קוסם at first a prophet, and in the end a charmer. Num. R. s. 20 (ref. to Num. XXII, 7) קסמים שהיו קוסְמִין . . . הוליכו בהן they carried with them all kinds of divining implements with which people divine. Koh. R. to XII, 7 לְקָסוֹם קסמים, v. קֶסֶם; a. e.

Pi. קִסֵּם *to divine.* Midr. Till. to Ps. LXXIX, beg. עמד לו מְקַסֵּם וכ' he stood up and divined to find out whether or not to go up.

Nithpa. נִתְקַסֵּם, v. קִרְסֵם.

קָסַם I ch. same, 1) *to cut, chip.* Y. Shebi. II, 34a וקָסְמָהּ בידיה וכ' he chipped it (their argument) with his hand, i. e. made a motion with his hand to indicate his dissent (and said) &c.—2) *to divine.* Targ. Ez. XXI, 26. Targ. Deut. XVIII, 10 קָסִים ed. Berl. (oth. ed. קָסֵם, incorr. קוֹסֵם); a. e.—Gitt. 68b קסים אתיך . . . חזי saw a diviner who was divining, and laughed (at him). Ib. . . . לְקָסוֹם תותיה let him divine what is under him.

קֶסֶם m. (b. h.; preced.) 1) *chip, carving,* v. קָסַם.—*Pl.* קְסָמִים, קְסָמִין, v. קִרְסֵם.—2) *decision,* esp. *decision by lot or sign, divination, augury; means or tools of divination.*—*Pl.* as ab. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) תתחיל

קוסם ק׳ he began to make divinations (by throwing arrows &c.); Koh. R. to XII, 7 לקסום ק׳. Num. R. s. 20, v. קָסַם. Ib. שידעו בק׳ שלקם וכ׳ they knew that there was no profit in their divining signs; a. fr.

קֶסֶם II, קְסָמָא, קְ׳, קֹ׳, קָ׳ ch. same, 1) *decision.* Targ. Prov. XVI, 10.—2) *divination, divining tools.* Targ. Ez. XXI, 26 (ed. Wil. קָסֶם); 27; a. e.—*Pl.* קְסָמִין, קְסָמַיָּא, קְ׳, קֹ׳, קָ׳. Targ. Deut. XVIII, 10 (Y. II קְסָ׳). Targ. Y. Gen. XXX, 27. Targ. Y. I Deut. XVIII, 14 (Y. II, v. קְסָמָא); a. fr.—Y. Maasr. III, end, 51ᵃ, v. קְנָטֵר.

קְסָם, קְסֶם, קֶסֶם *chip*, v. קִיסָם, קִיסֶם.

קֶסֶם III pr. n. pl., v. קִרְסַם.

קָסָם m. (קָסַם) *carver.* Snh. IX, 6 Y. ed., v. קָסַם. Cant. R. to V, 14 כל מי שנעשה ק׳ וכ׳ he that makes himself a carver (skilful worker) in the words of the Law shall finally become a king (leader) through them (with ref. to Prov. XVI, 10). [Ib. שנעשה בהם ק׳ some ed., read: סַפָּר; v. Matt. K. a. l.]

קָסָמָא, קָסָ׳, קָסָמָא, קוֹ׳ m. (קָסַם I) *diviner, charmer.* Targ. Josh. XIII, 22 (not קָ׳).—Gitt. 68ᵇ, v. קָסַם I.—*Pl.* קְסָמַיָּא, קָסָ׳, קָסָ׳, קוֹסָ׳. Targ. O. Deut. XVIII, 14 (Y. II קָסָמֵי, corr. acc.).—Targ. Zech. X, 2. Targ. I Sam. VI, 2; a. fr.

קְסָמָא, v. קָסַם II.

קְסָמִית, v. קִיסָמִית.

קְסַנְטוּר, v. קְוִיסְטוֹר.

קָסַס (b. h. *Polel*) 1) *to cut,* v. קְסָסָה.—[Y. Ber. VI, 10ᵇ top הקוסס את החטים Ar., ed. הכוסס, v. כָּסַס.]—2) (of wine) *to bite, have a pungent taste, be sourish.* Y. Pes. II, end, 29ᶜ הרה לו יין קוסס וכ׳ had a sourish wine, and he put barley into it that it might become sour (vinegar). Tosef. B. Bath. VI, 6 if one sells a cellar full of wine, מקבל . . . קוסָסוֹת למאה he (the purchaser) must accept ten casks of pungent wine for every hundred. Maas. Sh. IV, 2 היין שקסס Ms. M. (Y. ed. שקריס; ed. שקרם, Var. שהקסיס) wine that has turned sourish; a. fr.

Pi. קִיסֵּס; *Hif.* הֶחְקִיס, v. supra.

קְסָסָה f., *pl.* קְסָסוֹת (preced.) *lumps, balls* (cmp. קְזוּזוֹת). Naz. 65ᵃ נוטל את החקיסמין ואת הק׳ he takes up the chips (of the coffin) and the lumps of earth (formed by congealed blood and secretions from the decaying body) &c.

קַסְקָסָאָה* m. *Kask'saah,* surname of one R. Isaac. Ber. 51ᵃ (Ms. M. סַקָּאָה *sack-maker* (?); Beth N. קטוספאה, *of Ctesiphon*; oth. Var. קרקוסאה *of Circesium*; v. Rabb. D. S. a. l. note).

קַסְקְסִין, v. קַשְׁקֶשֶׁת.

קֶסֶר, v. קִיסַר.

קְסַרְטֵל, v. קְרַסְטֵלִין.

קְסָרִין, קְסָרְיָא, קְסָרִיוֹן, קְסָרִי, v. sub קִיסָר.

קְסָרִין, Koh. R. to VII, 11 ראש ק׳, a gloss expl. ממונה על האוצרות, prob. meant for קַסְטְרִין; perh. for סִיקָרִין.

קְסַרְקִיטוֹן m. (exercitus, ἐξέρκετον, S.) *army.* Lam. R. introd. (R. Nahm.) (ref. to Is. XXIX, 1) קריה . . . דוד לק׳ שלו the city which David built for his army; Yalk. Is. 302 קירקיסון (corr. acc.). Cant. R. to VIII, 13 נטל קצרקטין שלו וכ׳ (read: קְצַרְקְטוֹן) he took his entire army and his servants (cabinet) &c.

קְסָתָא, v. קִיסְטָא.

קסתות, Kel. XV, 1 R. S., v. קִיסְטָה.

קְעִילָה f., Erub. 63ᵇ, v. קְלָעָא I.—*Pl.* קְעִילִין, Snh. 106ᵃ Ar.; Yalk. Num. 771, v. קָלַע III.

קְעִילִית f. (denom. of קעילה) *of Keilah,* a town in the lowland district of Judæa. Yoma 76ᵃ, a. e. דבירלה ק׳, v. דְּבִירָה. Y. Bicc. III, beg. 65ᶜ נאמר אם חיחה ק׳ וכ׳ . . . בקש if one wants to bring (as first fruits) pressed figs, shall we say, if they are from Keilah, he may, if from Bozrah, he dare not?

קְעֶקַע I (onomatop.) *to cackle; to call hens by imitating their cackling.* Kidd. 31ᵃ (sarcastically) חטל . . . ומקעקע לתן וכ׳ put water in a bowl and call them as you do hens.

קְעֶקַע II (transpos. of עקפק, v. עוּק; cmp. גְּעֶגַּע) 1) *to engrave* (cmp. חָקַק); *to etch in.* Macc. III, 6 כתב ולא ק׳ . . . ויקעקע ק׳ if he writes (on his skin) but makes no impression, or makes an impression but does not write, he is not guilty (of trespassing the law, Lev. XIX, 28) until he writes and stamps with ink &c.; Sifra K'doshim, Par. 3, ch. VI; a. e.—2) *to stamp out, exterminate.* Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ top, a. e., v. בִּיצָּה. Tosef. B. Kam. X, 5; Y. Gitt. V, 47ᵃ bot. ויקעקע כל הבירה וכ׳ he must (if necessary) take down the entire group of buildings in order to restore it (the stolen beam). Ex. R. s. 35 החריבה אותו אלא שלא קעקעה אותו וכ׳ she (Babylon) laid the Temple in ruins, but she did not stamp it out, whereas of Edom it is written (Ps. CXXXVII, 7), 'raze it, raze it &c.'

Hithpa. הִתְקַעְקַע, *Nithpa.* נִתְקַעְקַע *to be stamped out,* v. בִּיצָּה. Esth. R. to I, 7 מי גרם . . . שהתקעקע ביצחו וכ׳ what was the cause that Belshazzar's dynasty was entirely exterminated? Ruth R. to IV, 14 מברכותיהן . . . לא נתקעקעה ביצחו וכ׳ owing to the blessings of the women, the seed of David was not entirely exterminated in the days of Athaliah. Pesik. R. s. 12 ואימתי שמשו שוקעת וביצחו מתקעקעת וכ׳ and when shall his (Amalek's) sun go down and his egg be stamped out and his seed uprooted?

קַעֲקַע m. (b. h.; preced.) *impression;* כתובת ק׳ *etched inscription.* Macc. III, 6; Lev. R. s. 19, a. e., v. פְּתוֹבָה.

קְעָקָא m. *neck,* v. קוֹשָׁא.

קְעָרָה f. (b. h.; קער *to be sunk,* cmp. קְעֶקַע II) *dish, charger.* Y. Ab. Zar. III, 42ᶜ bot. ואת הים כק׳ אלכסנדרוס . . .

when Alexander the Macedonian attempted to ascend to heaven, he rose higher and higher, until he saw the earth beneath him like a ball and the sea like a dish; וציורינהו ק׳ בידיה and why is he not represented with a dish in his hand?; Num. R. s. 13. Ib. ודומה לק׳ ... תקריב ק׳ he offered a charger which is typical of the sea that surrounds the whole world and resembles a dish. Ker. 7b, v. גְּדַח. B. Bath. 16a בקש איוב להפוך ק׳ על פיה Job attempted to turn the dish upside down, i. e. to challenge Providence; a. fr.—*Pl.* קְעָרוֹת. Men. 97a, v. דָּפוּס; a. e.

קְפָא, קָפָא, v. קפי׳.

קַפָּא I m. (κάππα) the letter *kappa* (k′) as numeral, *twenty.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש), v. הוֹקְיָא; Y. Maas. Sh. IV, 55b bot. [read:] ק׳ דוקריא ... מני עשרין count twenty beams in thy house (counting upwards and downwards until you arrive at twenty), and thou shalt find thy father's savings, *kappa dokia* (twenty beams; oneirocritical play on Cappadocia; v. Gen. R. s. 68).

קַפָּא II m. (קפה) 1) *trunk, vine,* v. קוֹפָא II.—*2) (v. קוֹפָא II, 1) *pole, beam.* Ber. 56b, v. דִּיקְלָא. Ib. זיל חזי ק׳ דריש עשרה וכ׳ go and examine the beam which heads the number ten, and you shall find (in number eleven) &c.; v., however, preced.

קַפָּא III (or קָפָא) name of *a worm* in herbs which causes disease of the bowels; (oth. opin.) *a poisonous substance in vegetables.* Pes. 115b משום ק׳ ... צריך לשקועיה you must dip the bitter herb into the *ḥăroseth* to counteract the effect of the *ḳappa.* Ib. וק׳ מריחא מיית ... לא it is not necessary to dip it, for the ḳ. dies from the smell (of the *ḥăroseth).* Ib. 116a, v. חַמָּא.—Tosef. Ter. VII, 11 Ar., v. קַפָּה.

קפאטיות, v. קוּבְּטָאוֹת.

קָפַד (b. h.) *to contract, convolve,* v. קוּפַּד.

Hif. הִקְפִּיד (cmp. קָצַף) 1) *to be angry, lose temper.* Taan. 20b מימי לא הִקְפַּדְתִּי וכ׳ never did I lose my temper in my house; Y. ib. III, end, 67a. Y. Ber. IV, 7d (prayer on entering the schoolhouse) ... יַקְפִּידוּ וכ׳ שלא אַקְפִּיד that I may not get excited over my colleagues, and my colleagues may not get excited over me. Sabb. 31a וחלל לא יַקְפִּיד and Hillel (I) shall not get impatient. Ab. d'R. N. ch. I מַקְפִּיד על דבריו, v. נָתַן. Ex. R. s. 6 ואף הוא מקפיד (not מקפידו) and he (Moses) also lost his temper. Ib. ואתה מקפיד על דברי and thou losest thy temper in spite of my word (that declared thee the most patient of men)?; a. fr.—2) *to provoke, insult.* Y. Keth. IV, 28d bot. ה׳ את וכ׳ he insulted an elder and struck him.—3) *to be strict, particular; to care for, mind.* Mikv. IX, 3; 7 כל המקפיד עליו הוצץ whatever one minds (on one's body) causes a partition for immersion, v. חָצַץ I. B. Mets. 75a בני חבורה המְקַפְּדִין וכ׳ members of a party that are particular with one another (in lending and borrowing); Sabb. 149a. Ḥull. 107b שני אחין ומקפידין וכ׳ two brothers (taking separate meals at the same table) who are particular with each other. Gen. R. s. 65 לא חיתה מְקַפֶּדֶת וכ׳ did not mind the pollution through idolatry; a. v. fr.

קָפַד ch. same, *to be angry, sensitive; to be particular, care for, mind.* Snh. 113b, v. קַפְּדָן. Ḥull. 107a קַפְּדִיתוּ אמנא are you particular about the condition of the vessel (used for ablution)? Ib. קַפְּדִינָן אמנא ואחזורא we are particular about the vessel and about the color (of the water), אשיערא לא קַפְּדִינָן we are not so about the quantity. Sabb. 147a והוא דְּקָפֵיד עליירהו provided a person is particular about his garments' being shaken before he puts them on; אנן לא קפדינן we do not care about it. Pes. 110b כל דקפיד בהדיה וכ׳ קָפְּדֵי he that minds (such practices) is strictly dealt with (suffers for disregarding them); he that does not care &c. Snh. 67b דקפיד אמנא שד a magician that is particular about the vessel he uses is a conjurer of demons; a. fr.

Pa. קַפֵּיד same. Y. Sabb. I, 4a top מְקַפְּדִין, v. קוֹרְיָיאָה.

Ithpe. אִיתְקַפַּד, אִתְקַפַּד 1) *to be contracted, shortened.* Targ. Is. XXXVIII, 12 (ed. Lag. אירתקפלו). Ib. L, 2. Targ. Mic. II, 7.—2) *to be angry, excited.* Y. Ber. II, 5b top ... שמע וא׳ עילוי Samuel heard of it and was angry with him. Kidd. 33a; a. fr.

Af. אַקְפַּד *to provoke, insult.* Y. B. Kam. VIII, end, 6c חד בר נש א׳ לר׳ וכ׳ (not איק׳) a man insulted R. Ḥ.

קְפָדָא* m. (preced.) *anger, indignation.* Targ. Y. I Num. XXV, 8 בק׳; [prob. a corrupt. for בקבָּחָה, corresp. to h. text אל קבתה; Pesh. בכרסה].

קוֹפְדָן, קַפְדָן m. (preced. wds.) *hot-tempered, impetuous,* opp. עַנְוְתָן. Ab. II, 5 לא הק׳ מלמד (Ar. חקו׳) an impatient man cannot be a teacher. Sabb. 30b bot., v. עַנְוְתָן; Ab. d'R. N. ch. XV. Snh. 113a sq. (in Chal. dict.) אבא אלידהו ק׳ הוה father Elijah (the prophet) was hot-tempered (dealing with Ahab too severely); א״ל ק׳ קרית לי ... דקא קפיד מר said he (Elijah) to him, thou didst call me hot-tempered! Said he, this very case before us proves it, for thou art resentful; a. e.

קַפְדָנוּת f. (preced.) *impatience, anger, irritability,* opp. עַנְוְתָנוּת, v. קַפְדָנוּתָן. Gen. R. s. 74, a. e. עַנְוְתָנוּת. Sabb. 31a קַפְדָנוּתוֹ של שמאי וכ׳ Shammai's impatience came near driving us out of the world (of salvation); Ab. d'R. N. II (ed. Schechter) ch. XXIX קַפְדָנוּתְךָ שמאי וכ׳ thy impatience, O Shammai, &c.; a. e.

קָפָה, v. קפי׳.

קֻפֵּה, v. קִרְפֵּא.

קַפָּה f. name of *a worm* in herbs. Tosef. Ter. VII, 11 (Ar. קפא), v. קַפָּא III.

קִפּוֹד, v. קִרְפּוֹד.

קַפּוּדָקְאָה, v. קַפּוּדָקָא.

קַפּוּטְ׳, קַפּוּדָקְיָא, קַפּוּדָקָא pr. n. *Cappadocia,* a district of Asia Minor. Targ. O. Deut. II, 23 קַפּוּטְקִ׳; Y.

ed. Vien. קְנָאָה ...; h. text כפתר). Targ. Am. IX, 7.—Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש); Y. Maas. Sh. IV, 55^{b} bot.; Ber. 56^{b}, v. קַפָּא I, II. Y. Yeb. II, end, 4^{b}, v. קִרְסְרִין; Tosef. ib. IV, 5 קפוט׳. Keth. XIII, 11 קפוט׳; Y. ed. קפור׳. Sabb. 26^{a}; Tosef. ib. II, 3, v. נַפָּט; a. e.

קַפּוֹט׳, קַפּוּדָקָאָה, קַפּוּדָקָיָא m. (preced.) *Cappadocian.* Y. Peah I, 16^{c} top ר׳ יודן ק׳ Koh. R. to VII, 23 ר׳ שמואל ק׳; Pesik. R. s. 14; a. e.—*Pl.* קַפּוּדָקָאֵי, קַפּוּטֵי. Targ. Gen. X, 14 (h. text כפתרים). Targ. Ez. XXVII, 11 (h. text גמדים); a. e.—Y. Shebi. IX, 39^{a} top ק׳ דציפורין the Cappadocian students at Sepphoris.

קַפּוֹז m. (קָפַז) *jumper, runner.* Gen. R. s. 86 (expl. איש מצלית, Gen. XXXIX, 2) גבר ק׳ a running (quick) man (with ref. to וצלחו, II Sam. XIX, 18); Yalk. ib. 145 קָפִיז.

קפוטורין, v. פִּרְטוּרֵי.

קַפּוּטִיקִי = קַפּוּדָקָיָא (?) Yalk. Gen. 148; v., however, פִּלַסְטִינִי.

קַפּוּטַקָיָא, קַפּוּטַקְיָא, קַפּוּטַקָאָה, v. sub קַפּוּדָק׳.

קַפּוּל, קַפּוּלָא, קַפּוּי, v. sub קִיפ׳.

קַפּוֹלָאָה m. (קָפַל II) *grave-robber.*—*Pl.* קַפּוֹלָאֵי. Sabb. 152^{b}; Yalk. Ez. 376; Yalk. Gen. 33, v. קָפַל II.

קפונדרא, v. קַפַּנְדַּרְיָא.

קַפּוּסַיי, קַפּוּסַאי, v. קַבּוּסַאי.

קַפּוּף, קַפּוֹפָא, קַפּוּפָא, v. sub קִיפ׳.

קַפּוּף m. (=קוּפָּה) *basket*; ק׳ ומחוק the peddlar's basket with the strike which he carries with him. Tosef. Ḥull. VIII, 4 [read:] נותנן בק׳ ובמ׳ ומפשילן וכ׳ he may put them (the fowl and the cheese) into the basket and throw them over his shoulder.

קַפּוּץ, v. קִיפּוּץ.

קַפּוּצַאי, v. קַבּוּסַאי.

קָפַז, קָפֵז (cmp. קָפַץ) *to leap, dance.* Gen. R. s. 68 קוֹפְזִים בו Ar. (ed. קָפְזִים), v. אָפֵז. Ib. s. 87 Ar. (ed. קפץ).

קָפֵז ch. same. Targ. Cant. II, 8 Ar. (ed. טָפֵז, q. v.).—Gen. R. s. 86, end כל דְּקָפֵיז לה נסיב וכ׳ whoever jumps up on her (the bear), shall get all the ornaments upon her. Ib. [read:] מסתכלין אתון ... בניביה של אותה דובה ואתון קָפוֹז קָפֵיזִין אתמהא (strike out אמר ר׳ ברכיה) you look at what is on her, but I look at the tusks of that bear; and will you jump?; Yalk. ib. 145 ואיתקפו, read: וְאַתְּ קפוז and jump thou.

קָפַח 1) (cmp. גבח, כופח) *to arch, bend.*—Denom. קִיפַּח.—2) *to slap* (with the palm of the hand); *to strike.* Yalk. Gen. 79 קָפַחָתְהוּ, v. טָפַח I. Y. Yeb. XV, 14^{d} אין החמה קופחת על וכ׳ the sun strikes the head of man only in the harvesting season. Cant. R. to I, 6 קָפַחָתְהוּ החמה על וכ׳ the sun struck his head, and his face became bronzed. Ib. VI, 10.—Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 46) קופחת זו slapping this against that, and that against this' i. e. (cmp. נָקַשׁ) believing all of them equally bad.—[Y. Sabb. XX, end, 17^{d} קפות, v. next. w.—Hor. 11^{b}, v. infra.]

Pi. קִיפַּח 1) same. Gen. R. s. 23 (ref. to וזה, Gen. XI, 6) ק׳ על ראשו וכ׳ he put his hand upon Nimrod's head, saying, this man &c.; ib. s. 26.—2) *to bend, force, outrage, overwhelm.* Pes. 118^{a} הקב״ה אינו מְקַפֵּחַ שכר וכ׳ the Lord does not outrage (by withholding) the reward of any creature, i. e. even the wicked are rewarded for what good they may do; Naz. 23^{b} מקפח אפי׳ שכר וכ׳ ... אין God does not withhold the reward even for a decorous word. Y. Dem. I, 22^{a} ... והוא מְקַפְּחוֹ במים אירפשר (מק׳ שכרו=) is it possible? he honored his Creator with water, and he should outrage him with water (allow his daughter to be drowned)?; Y. Shek. V, 48^{d} bot. מקפחו (corr. acc.). Kidd. 52^{b} לְקַפְּחֵנִי בהלכות וכ׳ they come to overwhelm me with citations of traditions (of which they will prove me to be ignorant); Naz. 49^{b}. Num. R. s. 9 (31) קִיפְּחָה נזירות בראשה she forced the nazarite obligations upon her head (the vow was of her own doing); a. fr.—*Part. pass.* מְקוּפָּח; f. מְקוּפַּחַת *forced, perverted, distorted.* Y. Sot. III, 18^{d} bot. נמצאת מידת הדין מק׳ justice would appear perverted; Num. R. l. c. Ohol. XVI, 1 שזו הלכה מק׳ ... אקפח may I bury my children (v. infra), if this is not a distorted (misrepresented) *hălakhah*; Tosef. ib. XV, 12.—3) *to overpower, take from one by force.* Y. Snh. VIII, 26^{b} bot. ...ומקפח הבריות וכ׳ יושב he will sit at cross-roads and rob the people and kill &c.; (Bab. ib. 72^{a} ומלסטם); Lev. R. s. 30 ומק׳ לעוברים ושבים. Yoma 83^{b} קִפַּחְתָּ את הרועה thou hast forced the shepherd (to give thee his bread); אני קִפַּחְתִּי ... ואתה קפחת וכ׳ I laid the shepherd under contribution, but thou didst so to the whole town (when they all came to his rescue with refreshments). Pesik. R. s. 3 ראה כמה קי׳ לוט וכ׳ see to what extent Lot deprived Abraham of the divine communication!; a. fr.—4) *to cover, bury, survive.* Ohol. l. c.; Y. Sabb. XVI, 15^{c} bot. אֲקַפַּח את בניי וכ׳ may I bury my children if &c. (an oath frequently used by R. Ṭarfon). B. Mets. 85^{a} אותו צדיק שהיה מקפח את בניו that righteous man (Ṭarfon) who used to swear by the life of his children. Pes. 87^{b} אין לך כל נביא ... שלא ק׳ וכ׳ there was not a single prophet that did not survive four kings &c.; a. fr.—Trnsf. *a) to ruin.* Sabb. 147^{b} חמרא ... קִרְפְּחוּ וכ׳ the wine of P'rugitha and the baths of D. (luxurious life) ruined ten tribes of Israel. Kidd. IV, 14 (82^{a}); Tosef. ib. V, 15 קירפחתי את פרנסתי I have ruined my livelihood (forfeited the privilege of support without toil like dumb animals); Y. ib. IV, end, 66^{d} (not קופחתי).—*b) to cover up, retain.* Ker. 5^{a} bot. קלט את הריח וקִרְפְּחוֹ the oil resorbed the scent and retained it; Hor. 11^{b} וקפחו ... קולט (ed. Ven. וקופירתו; corr. acc.); Yalk. Ex. 387 (not וקירפחן).—5) (denom. of קִפַּח) *to make high and arched shoulders, to cause* or *pretend to be humpbacked.* Sot. VIII, 6 כל המבקש ... לְקַפַּח את שוקיו if anybody attempted to go back (desert the army), he (the officer) was empowered to beat him until he was humpbacked; Sifré Deut. 198; Yalk. ib. 923. Tosef. Peah IV, 14 המקפח את שוקיו (a beggar) who simulates a hump; Keth. 68^{a}; Y. Peah VIII, 21^{b} top המנפח (read: חִמְכַּפֵּחַ).

קָפַח ch. same, *to force, overwhelm; to rob.* Targ. Hos.

he that skims and takes wine out in a trough; a. fr.—In gen. *to take from the top.* Ter. IV, 11 סאה ... וְקִפָּאָהּ if one S'ah of T'rumah fell on top of a pile, and he took it off. Ib. וְקִפְּיֵאנָּהּ Mish. ed. (Bab. ed. וַיְקַפְּיֵאנָּהּ *Hif.*; Y. ed. Krot. וייקפינה, read: וְיַקְפֵּינָהּ; Ms. M. ויקיפנה, corr. acc.) let him take it off. Y. ib. 43[a] bot. קפה וחזר וקִ׳ if he took from the top once and again; a. e.

Hif. הִקְפִּיא, הַקְפָּה 1) same, v. supra.—2) *to cause to float.* Ber. 40[a] הַמַּקְפֶּה אכילתו במים he that makes his food float in water (who drinks freely after meals). Sabb. 21[a] לְהַקְפּוֹת to keep the wick floating.—3) *to curdle, congeal; to cause coagulation; to become thick.* Ḥull. 120[a]; Men. 21[a] ה׳ את הדם if he made the blood thick (through boiling); ib. הִקְפָּהוּ באור Mss. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) if he made it thick by means of artificial heat; הקפהו בחמה by exposure to the sun. Lev. R. s. 14 (ref. to Job X, 10) הִקְפִּיאָתְנִי אינו אומר וכ׳ it does not read, thou hast curdled me, but thou wilt &c.; Gen. R. s. 14 הִקְפָּאתַנִי (some ed. הִקְפַּתַנִי). Num. R. s. 9 (ref. to Ex. XV, 8) ה׳ שלישו של ים he made one-third of the sea thick (v. supra); a. e.

Nif. נִקְפָּא, נִקְפָּה *to be curdled, made thick.* Lev. R. l. c.; Yalk. Ex. 248, v. supra.—[Y. Ned. VII, end, 40[c] ניקפת, read: נִיכְּפֶת, v. כָּפָה.]

קְפֵי, קְפָא ch. same, *to float, be on top.* Targ. II Kings VI, 6 (h. text וירצה). Targ. Y. Ex. XV, 8.—Succ. 53[a] ק׳ תהומא וכ׳ the waters of the deep came on top and threatened to flood the world; Macc. 11[a]. Ḥull. 26[b] ק׳ ... אירדי דמיא מלעיל because water is heavier, it rests below, and the fruit floats on top. Ib. 111[b] דמא ... דכבדא ק׳ the blood of flesh sinks, that of the liver floats. Erub. 53[b] ותיקְפֵי עלת וכ׳ Ms. M. (ed. ותתקפי, Rashi ותתקפי, v. Rabb. D. S. a. l.), v. עַלַּת; a. e.—2) *to coagulate, curdle.* Targ. O. Ex. XV, 8.—Ḥull. 93[b] מִיקְפָא קְפֵי the blood coagulates, opp. דייר.

Af. אַקְפֵי 1) *to cause to float.* Ḥag. 16[b] אַקְפּוּ ידיכו let your hands float (rest lightly on the head of the sacrifice). Sabb. 128[b] דמַקְפְיָא נפשה (or דמְקַפְיָא *Pa.*) she (the hen) makes herself float (raises her feet and spreads her wings, so that you have to carry her instead of making her walk).—2) *to overflow; to be flooded.* Kidd. 72[a] א׳ פירא דכווריו וכ׳ Ar. (ed. בכווריו) a fish pond overflowed on the Sabbath, and they went and caught fish &c. B. Mets. 12[b] דאַקְפָאי אגמא בכווריו (Rashi a. Ar. דאַקְפָאי; Ms. R. 2 קְפָאי; Ms. R. 1 אכפאי, corr. acc.) when a meadow was flooded with fish (the flood carrying fish over the meadow).—3) *to cause coagulation.* Ḥull. 120[a] כיון דאַקְפַּרִיה וכ׳ since he took pains to make the blood thick (by boiling), he proved that he had his mind on it.

Ithpe. אִתְקְפִי *to float,* v. supra.

קְפִידָא m. (קְפַד) *minding, caring for, an intimation that you care for a thing to be exactly as you want it, a legal objection.* Keth. 72[b] ק׳ חזי ... מידי if the vow concerns a thing which people (husbands) generally mind (e. g. a wife's abstinence from meat and wine or from ornamenting her body), his objection to it is valid (and if he betrothed her with the condition that she had no vows to bind her, he has a right to dismiss her without her jointure), but &c. B. Bath. 165[a] ..., דאשה שאמרה

VII, 1 קְפָתִין (not קַפְתִין).—Y. Sabb. XX, end, 17[d] קְפוֹחַ קְפִידָתָהּ rob him that has been robbed (v. צְנִינִים).

Pa. קִפַּח same. Yoma 83[b] קַפְּחֵיהּ לרועה וכ׳ he overpowered the shepherd and ate his bread. Gen. R. s. 75, beg. שרי מְקַפֵּחַ ביה began to rob him. Ib. s. 87 קום ... דא קַפְּחִינָהּ the she-bear is before thee, rise and overpower her, i. e. here is a temptation, conquer it. Lev. R. s. 18 לסטין אתאן לְמִקְפָּחָא יתי robbers are coming to rob me. Ib. s. 30 קַפְּחֵיהּ ונסב וכ׳ he overpowered him and took all he had. Ib. דקַפְּחַתַּנִי ... הב give me back what thou hast robbed me of. Ib. מן כל מה דקַפְּחֵית וכ׳ of all I forced (out of thee) and of all I took, this man has (I have) nothing left except this rug. Koh. R. to VII, 26 וחוא נפיק ומקפח בליליא and he used to go out by night for robbery; a. fr.—Gitt. 29[b] קַפְּחִינְהוּ רב ספרא וכ׳ R. Safra got the better of three ordained rabbis; קפחינהו ... בטעותא R. S. got the better of ..., by showing them their mistake.

Ithpe. אִיתְקַפַּח *to be overpowered, robbed.* Y. Ter. VIII, 46[b] bot. [read:] קַנְיָרֵיה, v. ר׳ יוחנן א׳ בעלי וכ׳. Ib. אִיתְקַפְּחִית (not אירקפחת) וכ׳ I have been robbed &c.

קְפַח, v. כִּיפֵּחַ.

קַפְּחוּתָא f. (preced. art.) *overthrow, victory.* Gitt. 29[b] מאי ק׳ Rashi (ed. במאי קפחינהו) where is his victory?, i. e. his argument is not unanswerable.

קְפַטָּאוֹת, v. קוּבְּטָאוֹת.

קָפָה, קָפָא, קְפִי (b. h.) [*to bend, arch, be arched,*] 1) *to be on top, float on the surface. Part. pass.* קָפוּי; f. קְפוּיָה; *pl.* קְפוּיִים, קְפוּיִין; קְפוּיוֹת *light of weight.* Pes. 50[a] (ref. to ויקרות וקפאון, Zech. XIV, 6) אור שיקר בעוה״ז ק׳ חוא וכ׳ Ms. M. (ed. וק׳) light which is weighty (precious, rare) in this world shall be light (little esteemed, an ordinary thing) in the world to come; ib. נגעים ... וקפויין (Ms. M. קפריות) וכ׳ the treatises Negaim and Oholoth, which are heavy (difficult, obscure) in this world, shall be light (easily understood) &c., ib. אלו בני אדם ... (ו)ק׳ חם וכ׳ those who are weighty (important on account of their wealth, though otherwise without merit) in this world, shall be light (disregarded) &c.; Yalk. Zech. 583.—2) *to coagulate, be curdled.* Gen. R. s. 4 כיון שירד ... מיד חוא קוֹפֶא וכומד ed. Wil. (oth. ed. קוֹפֶה) as soon as a drop of *m'so* (v. מְסוֹ) is put in, the milk curdles and 'stands' (v. עָמַד); ib. s. 14 קופה (ed. Wil. קָפוּי); Lev. R. s. 14 נִקְפָּא. Tanḥ. B'shall. 17; Mekh. ib., Shirah, s. 6 קפא עלירחם וכ׳ the sea around them was congealed as far as &c.; Yalk. Ex. 248 נִקְפָּה; a. e.—[Tosef. Maasr. I, 7, v. infra.]

Pi. קִרְפָּה *to skim, take off the scum and the substances that gather on wine* when it begins to ferment. Maasr. I, 7 היין משקפה אע״פ שקו׳ וכ׳ Y. ed. (Bab. and Mish. ed. שקפה) wine is subject to tithes when the manufacturer begins to skim; but although he has skimmed, he may take &c.; Tosef. ib. I, 7 אע״פ שקופה ed. Zuck. (Var. שקיפה); Ab. Zar. 56[a]; Y. B. Mets. VII, beg. 11[b]; [Maim. to Maasr. l. c. seems to read משקפה, expl. *to form scum*]. Tosef. l. c. שולה וקופה ed. Zuck. (Var. שילה וקיפה), v. שָׁלָה. Maasr. IV, 1 חמקפא לתבשיל he that skims for the purpose of taking wine for a dish; Tosef. ib. I, 9 חמקפה בעריבה

מר סבר ק' ומר וכ' if a woman said, receive a letter of divorce for me at such and such a place, and they received it at a different place . . ., one is of the opinion, it was an intimation that she was particular about the place (and the act is invalid); the other says, it was merely an intimation of the place where the messenger was likely to find her husband. Ib. באתרא דנהירגי פשוט . . . ועבד ליה מקושר ק' where the usage is to make a plain document, and he said, make it plain, and the writer made a rolled up document, the objection is valid; Kidd. 49a; a. fr.—Sot. 26b, v. next w.—*Pl.* קְפִידִין. Midr. Sam. ch. XXVIII (expl. עיניו, Job XXXVI, 7) עיניהון קְפִידֵיהוֹן what they have in sight, what they care for (v., however, פּוּרָא).

קְפִידָה f. h. same, *minding, objection.* Num. R. s. 9 מהו דתימא בקְפִידַת הבעל וכ' you may have thought that the Scripture makes the case dependent on the husband's objection, and the husband shows here that he does object (to her conduct); Sot. 26b בקפידא דבעל (Chald.).

קְפִידוּתָא f. (קְפַד) *shrinking, shortness.* Targ. Is. LIX, 1 קְפִידוּת ידא lack of power. Targ. Y. Ex. VI, 9 ק' רוחא (h. text קצר רוח).

קְפִיזָא m. *k'fiza*, name of a small measure (Pers. ḳawij, Greek καπίθη). Men. 24a בקבא ק' if one hollowed out a ḳ. within a kab measure. Pes. 48b נהוג למיפא ק' ק' are in the habit of baking only a ḳ. at a time. Ḥull. 25a חק ק' בקבא he hollowed out a ḳ. in a block intended for a kab measure; Sabb. 103a; a. fr.—*Pl.* קְפִיזֵי. Ib. 110b. Men. 78a; a. e.

קְפִיחָה, Y. Sabb. XX, end, 17d, v. קְפַח.

קְפִימוּרִין, v. פִּיטַּרִי.

קְפִילָא, קְפִילָה m. (κάπηλος) *huckster, dealer in victuals; tavern-keeper.* Y. B. Mets. V, 10c bot. יהב חד דינר לק' ונסב מיניה בשער זלילה וכ' (not בשעה) advanced one denar to a huckster and received all he bought of him at the lowest prices of the entire year. Lev. R. s. 12 (ref. to Prov. XXIII, 29 sq.) זה שנכנס לבי ק' וכ' he who is the first to enter the tavern and the last to leave it; Yalk. Prov. 960 קְפִילָא; a. fr.—Esp. *keeper of a cook-shop, professional cook.* Ḥull. 97a לימעמיה ק' ארמאה let a gentile cook taste it. Ib. אמור רבנן בק' there are cases when the rabbis make the decision dependent on the taste of a gentile cook; a. fr.—*Pl.* (h.) קְפִילָאוֹת, (ch.) קְפִילַיָּא. Tosef. B. Mets. XI, 30 הנחתומים והק' the bakers and the tavern-keepers. Y. Shebu. VII, 38a top, v. בַּהַק.

קְפִילִיטָא m. (capillitium) *hair, wig; hair-dress.* Y. Sabb. VI, beg. 7d קְפִילִיטָה (Mus. in Ar. קפלטא), v. לִיבְרָה.—V. קְפָלָטִין.

קְפֵילִין m. (καπηλεῖον) *cook-shop, tavern.* Gen. R. s. 19, beg.; Yalk. Koh. 967. Y. Sot. III, 19a אעלוניה לק' ותסרוניה וכ' they took him to a tavern and made him one *karaṭ* poorer; Y. Peah VIII, 21a bot.

קְפִיפָה f. (קְפַף) 1) = כְּפִיפָה, *basket.* Kel. XXVI, 1 Ar. a. ed. Dehr. (ed. כ'); Sabb. XX, 2 (139b) Y. ed. (Bab. a. Mish. כ'); Y. ib. VIII, 11b מצרית ק', v. כְּפִיפָה.—2) *pl.* קְפִיפִים, קְפִיפִיּוֹת (fr. קְפִיפָרִית) *circular enclosures.* Tosef. Ohol. VIII, 8; Bekh. 22a, v. טְפִיפָרִית.

קְפִיץ m., *pl.* קְפִיצִין (cmp. קְפַץ; קֻבֵּץ, a. Syr. קופסא *peoples*, P. Sm. 3696) *joints, hams of the knee.* Gen. R. s. 65 (ref. to Ez. I, 7) אין להם ק' they have no joints (cannot bend their knees). Lev. R. s. 6; Pesik. R. s. 22 מלאכי . . . ק' the angels of destruction have no joints (cannot sit or lie down); a. e.—Tosef. Par. XI (X), 1 ספק חקָצִין a doubtful levitical uncleanness based on contact with one's legs, opp. to הירדים.

קְפִיץ, v. קוּפִּיץ.

קְפִיצָה f. (קְפַץ) 1) *leaping.* Midr. Till. to Ps. XXII אותה ק' ed. Bub. (ed. הקְפָצָה), v. קְפַץ; Yalk. ib. 687.—*Pl.* קְפִיצוֹת. Y. Succ. V, 55c top בְּקְפִיצוֹתָיו היה . . . prided himself on his leaping performances.—2) *miraculous translation from place to place.* Erub. 43a בק' רקאוזל he traversed a large distance by miraculous flight; Yeb. 116a.—3) *skipping, intermission.* Nidd. 11a בלא ק' regularly.—*Pl.* as ab. Ib.; a. e.—4) [*closing of lips,*] *mimic intimation of,* or *to a deaf and dumb person.*—*Pl.* as ab. Gitt. 71a לא חלכו . . . ואחר קפיצותיו וכ' we follow his intimations by hints or motions of the lips or by writing only in the disposal of chattel, but not for letters of divorce.

קְפִיקְלְטוֹר, קְפִיקְלִיטוֹר, Cant. R. to VIII, 6, read: קוֹזְמוֹקְרָטוֹר; v. סְפִיקְלָטוֹר.

קָפַל I (v. כְּפַל) 1) *to double, fold, roll up.* Y. Bets. II, 61c bot. סדינין . . . היו קוֹפְלִין אותן they spread sheets on the floor, and, when the guests left, they folded them up. Men. VI, 4 (75b), v. כָּפַל. Gen. R. s. 52 היה קוֹפֵל את חוילון וכ' he had the curtain rolled up and spoke to him; ib. s. 74 מְקַפֵּל. Esth. R. to I, 5. Ex. R. s. 52 שלשה . . . קְפָלוּהוּ for three months they kept the Tabernacle rolled up (did not put it up); Yalk. ib. 417; (Tanḥ. P'ḳudé 11 היה מונח ומפורק). Ḥull. 91b קְפָלָהּ חקב"ח לכל וכ' (Ms. H. קִיפֵּל) the Lord rolled up the entire land of Israel and placed it under him (Jacob); Gen. R. s. 69 קפלה כפינקס he folded it together like a book of writing tablets; a. fr.—Trnsf. *to overlap, combine.* Tanḥ. Lekh 11 תשע . . . חקב"ח וכ' the Lord combined 980 generations in order to give the law of circumcision to Abraham (alluding to Ps. CV, 8); ib. תתקע"ד דור וכ' the Lord combined 974 generations in order to give the Law to the generation of the wilderness; Cant. R. to IV, 4 (ref. to אלף המגן, ib.) אלף דור קָפַלְתִּי וכ' I combined a thousand generations and brought that shield (the Law) which was the desire of your heart. B. Bath. 121b שבעה קָפְלוּ וכ' (Rashb. קִיפְּלוּ) seven persons overlapped an entire world (lived through many generations): Methusalem saw Adam, Shem saw Methuselah &c.—Part. pass. קָפוּל; *pl.* קְפוּלִים. Ohol. XI, 3 ק' זו ע"ג זו folded up (packed) one above the other.

Pi. קִיפֵּל same. Gen. R. s. 52 לנבריאי או"ה אינו מְקַפֵּל אותו וכ' for the gentile prophets the Lord does not lift the curtain, but speaks to them from behind it. Sabb. II, 3 פתילה . . . שקִיפְּלָהּ וכ' a wick made of rags which one has twisted but not yet singed. Ib. XV, 3 מְקַפְּלִין את הכלים

וכ׳ you may fold garments &c. Par. II, 3, v. מוֹסֶרָה. Sot. 36ᵃ וקִיפְּלוּ את האבנים and they doubled up (packed) the stones, v. infra; (Tosef. ib. VIII, 8 וגלגלו); a. fr.—Part. pass. מְקוּפָּל; f. מְקוּפֶּלֶת; *pl.* מְקוּפָּלִים, מְקוּפָּלִין; מְקוּפָּלוֹת. Sabb. 58ᵃ; 147ᵃ היוצא בטלית מק׳ וכ׳ he that goes out with a cloak rolled up and laid over his shoulder. Ib. סוחרי כסות ... מק׳ וכ׳ dealers in clothes who go out with cloaks rolled up and laid &c. Sifré Num. 84 וכשהם חונין ... מק׳ וצומד and when they encamped, the pillar of cloud remained rolled up. Taan. 31ᵃ אפי׳ מק׳ וכ׳ even when folded and lying in the chest; a. e.—Ned. VIII, 4, v. infra.

Hif. הִקְפִּיל *to double up, lay up in layers, pack.* Ned. VIII, 4 (61ᵇ) עד שיַקְפִּילוּ המקצועות Bab. ed. (Y. ed. שירכפילו; Mish. שיְקַפְּלוּ), v. מַקְצוֹעָה; (ib. 61ᵇ Gemarah שירכפלו, שירכפילו); Tosef. Dem. I, 3 משירקפלו; Y. ib. I, beg. 21ᶜ משירקפלו.

Hof. הוּקְפַּל *to be laid up in layers, be folded up.* Ned. 62ᵃ הוּקְפְּלוּ רוב וכ׳ if most of the figs have been packed (most of the knives have been folded up).

קְפַל ch., *Pa.* קִפֵּל same, 1) *to fold, roll up.* Part. pass. מְקַפַּל. Targ. Y. Num. X, 35 (not מְקַפֵּל; v. Sifré Num. 84, quot. in preced.).—Sabb. 58ᵃ ומְקַפֵּל לירה וכ׳ Rashi (ed. ומיקפל, corr. acc.) he might roll the cloak up and put it over his shoulder; a. e.—*2) *to go up and down.* Koh. R. to XI, 1 בר קפרא מקפל וכ׳ Bar Ḳ. was walking up and down the bluffs of &c.; [comment. suggests emendation: מְטַיֵּיל].

Ithpe. אִתְקְפַל *to be rolled up.* Targ. Is. XXXVIII, 12, v. קְפַד.

קְפַל II (transpos. of קלף; cmp. Syr. קפל, P. Sm. 3691, sq.) *to scrape, eat away.* Sifré Num. 85 [read:] ירדה ... קוֹפֶלֶת ומחתה בהם מתחתיהם fire came down from heaven, and it was eating away and digging among them from under them; Yalk. ib. 732 [read:] קופלת ומחתה בהם.

Pi. קִיפֵּל *to scrape off.* M. Kat. 9ᵇ בסיד ... לקַפְּלוֹ במועד a lime paste which you may scrape off during the festive week.—[Sot. 35ᵇ, Rashi to Ḥull. 44ᵃ וקפלו את האבנים, 'they scraped the stones' by confounding with ib. 36ᵃ וקילפו את הסיד.]

Hithpa. הִתְקַפֵּל *to be scraped*; (of glassware) *to be cut* or *engraven.* Y. Succ. IV, 54ᵈ top מהו ... שהיתה מִתְקַפֶּלֶת what kind of white glass is meant? Cut (or engraved) glass.

קְפַל ch., *Pa.* קִפֵּל same, 1) *to scrape off.* B. Bath. 4ᵇ דקַפֵּיל ליה חבריה וכ׳ (Rashi: מְקַפֵּל; Ms. M. מְקַפֵּיל) the neighbor might scrape off (the clay) &c. Ib. מקפיל ליה Ms. M. (ed. קלוף ליה, v. Rabb. D. S. a. l. note).—2) *to dig, unearth* (esp. used of grave robbers). Sabb. 152ᵇ הנהו קפולאי דחוו קָפְלֵי וכ׳ grave robbers that were unearthing (bodies) in the field of &c.; Yalk. Ez. 376; Yalk. Gen. 33 מְקַפְּלֵי.

Ithpe. אִיתְקַפֵּיל *to be peeled off.* Hull. 44ᵃ [read:] דאיתקפוג אִיתְקַפּוּגֵי the gullet and windpipe were loosened by peeling, opp. דאפרוק אפרוקי they were torn off forcibly.

קֶפֶל m. (קפל I) *surrounding, guard* (cmp. קוּפָּלִיוֹת); pr. n. pl. *Ḳefel.* B. Bath. 75ᵇ (the Lord shall add to Jerusalem) אלף ק׳ וכ׳ one thousand times the area of Ḳefel for towers; Yalk. Zech. 568; [for Var. lect., v. Rabb. D. S. to B. Bath. l. c., note 40; comment. take ק״פ״ל as numerals = 210).

קְפָלָא, v. קִפֵּילָא.

קְפָלָאוֹת, v. כִּפֵּלָיוֹת.

קַפְלוֹט m. (κεφάλωτον, sub. πράσον) *leek with a head* (porrum capitatum), *porret.* Tosef. Pes. II (III), 20 they left a corner (פֵּאָה) only ללפת ולק׳ (ed. Zuck. ולקפליטאות) of turnips and porret; Pes. 56ᵇ. Y. Ber. VI, 10ᶜ top; a. fr.—*Pl.* קַפְלוֹטָאוֹת, קַפְלוֹטוֹת. Y. Ter. II, 41ᶜ bot. ראשי ק׳ heads of leeks. Ukts. I, 2 (not קפלטית). Ned. VI, 9 (53ᵃ) קפלטות Mish. (Y. a. Bab. ed. קפלו׳). Tosef. Pes. l. c. קפליטאות (corr. acc.). Maas. Sh. II, 1; a. fr.—Ab. Zar. 38ᵇ, v. קוּבָּטָאוֹת.

קַפְלוֹטָה, קַפְלוֹטָא ch. same. Y. Ber. VI, 10ᶜ top; a. e.—*Pl.* קַפְלוֹטַיָּא, קַפְלוֹטַיִן. Targ. Y. Num. XI, 5 Bxt. (ed. כרתיה; h. text חציר).—Y. Ber. l. c. Y. Dem. II, 22ᵈ; a. e.

קְפַלוּרְיָא, v. קִפְלוּרְיָא.

קַפַלְמוֹת, v. קַפְלוֹט.

קַפַלְמִין m. (capillitium = capillatura) *false hair, wig* (or *head-dress*). Y. Keth. VII, 31ᵇ bot. היוצאה בק׳ שלה וכ׳ if a woman goes out with her wig (or head-dress), she is not to be considered as one that goes out with her head uncovered (as disregarding the Jewish customs of decency).

קפלטית, v. קַפְלוֹט.

קִפְלָיוֹת, v. קוּפָּלִיוֹת.

קִפְלוּרְיָא, קִפְלַרְיָא קר׳, pr. n. *Ḳiflaria, Ḳifluria,* name of a summit of Mount Amanus, prob. Mons Casius in North Syria (v. Neub. Géogr. p. 8). Tosef. Ter. II, 12 (ed. Zuck. קירפלו׳); Tosef. Ḥall. II, 11 (ed. Zuck. קפלו׳); Gitt. 8ᵃ קפלו׳; Y. Shebi. VI, 36ᵈ.

קוּפְּ׳, קָפַנְדַּרְיָא f. (compendiaria, sub. via) *a short cut, path.* Ber. IX, 5 (54ᵃ) לא ינעלנו ק׳ one must not use the Temple mount for a short cut. Y. ib. I, 2ᵇ bot. הדהוא דאזיל ליה בקפונדרא one that walks (from the top of Mount Carmel to the Ocean) by the short cut, opp. אירסרטא. Bab. ib. 62ᵇ (phonetic etymol.) דמקרפנא אדרי וכ׳, v. דְּרָא I; Meg. 29ᵃ. Tanḥ. K'doshim 8 וקרב לפני המלך בקופנדר (Ms. Michael O. קומפנדר) approached the king on a side road (instead of being duly announced); a. fr.

קָפַס, dial. for קָפַץ q. v.

קוּפְסָא, v. קוּפְּסָא.

קָפַץ (b. h.) 1) *to contract, shrink; to close.* Midr. Till. to Ps. XXII, 20 היה השרביט קוֹפֵץ the scepter grew smaller and smaller; Yalk. ib. 687. Gen. R. s. 39 קוֹפֶצֶת באחת מאגפיה וכ׳ contracts herself with (flaps) one wing &c., v. יוֹנָה II. Snh. 95ᵃ שלשה קָפְצָה להם הארץ (Ar. הדרך) for three persons did the earth (the road) shrink (they were suddenly transferred to a distant place); Yalk. Gen. 107. Y. Taan. IV, 69ᵇ קפצה לה א״י Palestine has shrunk; a. fr.—ק׳ פה (or sub. פה) *to close the mouth, to indicate*

one's will by mimic motions. Gitt. V, 7 קוֹפֵץ ונִקְפָּץ a deaf and dumb person may transact business by motions with closed lips and by being spoken to in the same way.—Part. pass. קָפוּץ; f. קְפוּצָה &c. Koh. R. to V, 14 כשאדם ידין הן קְפוּצוֹת וכ׳ . . . when man enters the world, his hands are clenched, as if saying, the whole world is mine &c., opp. פשוטות straight, open.—2) *to leap (with joined feet), jump; to be excited.* Midr. Till. l. c. אותה קפיצה שֶׁקָּפַצְתָּ על אבותי בים כן תְּקָפוֹץ עלי היום ותפלטני ed. Bub. (ed. אותה הקפצה שֶׁהִקְפַּצְתָּ על אבותינו כן וכ׳) with the same leap with which thou didst leap like a hart in aid of my ancestors at the sea, leap now to my aid and save me; Yalk. Ps. l. c. Midr. Till. l. c. 1 קוֹפֵץ כאיל ed. Bub., v. *Pi.* Ohol. VIII, 5 הקופץ ממקום וכ׳ he that jumps from one place to another, contrad. to הדולג (v. קִרְפֵּף). Succ. 49ᵇ קוֹפֵץ שמא תאמר כל הבא לִקְפּוֹץ קוֹפֵץ lest you say, whosoever comes to jump may jump (whosoever wishes to do good succeeds in doing real good), we read &c. (Ps. XXXVI, 8). Sabb. 152ᵃ זקנה קופצת עליו old age will spring upon him (will overtake him prematurely). Taan. 5ᵇ מיד זקנה קפצה עליו he grew old before his time. Ib. קפצה וכ׳ Ms. M. (ed. אמר הקב״ה אקפוץ, read אַקְפִּיץ). Sifra Sh'mini, Milluim קפצה פורענות על וכ׳ punishment overtook Nadab &c. Y. Keth. X, beg. 33ᵈ קפצה עליהן ירושת תורה the legal succession according to Biblical law was sprung upon them (they have the precedence); ib. IV, 28ᵈ bot. קָפְסָה. Y. Gitt. IV, 46ᵈ top קוֹפְצִין וכ׳ . . . כדי in order that all may be anxious to marry her. Y. Snh. X, 28ᶜ top אינו קופץ אלא למה וכ׳ I will jump only at (betake myself to) what my grandfather told me, who said to me . . . לשלשה דברים וכ׳ קְפוֹץ betake thyself to three things, and thou shalt be safe, they are: prayer &c. Ber. 39ᵃ ק׳ וברך וכ׳ he hastened and said the benediction &c. Yeb. 32ᵇ ק׳ ר׳ חייא וכ׳ R. Ḥ. jumped up (got excited) and swore &c. Tosef. Keth. II, 3 היאך ק׳ זה לכהונה how did this man jump into priesthood (by what right does he enjoy the privileges of a priest)? Num. R. s. 15 ולא יְקוֹפֵץ לחשיב and must not be rash to reply; a. fr.—3) *to skip.* Nidd. 11ᵃ קפצה וראתה וכ׳ if she skipped (one period) and menstruated, skipped &c. (did so three times).—*4) (denom. of קוֹפֵץ) *to chop meat.* Tosef. Bets. III, 5 קופץ בכלי (Var. תותך) he cuts with some implement.

Pi. קִרְפֵּץ 1) same, *to leap; to skip.* Y. Ḥag. II, 77ᵃ bot. והרי . . . מְקַפְּצִין וכ׳ and the ministering angels leaped before them like wedding guests rejoicing &c. Pesik. R. s. 15 (ref. to Cant. II, 8) מדלג . . . ומְקַפֵּץ על החשבונות וכ׳ leaping over the destined terms of redemption, and skipping over the calculations of years and epochs (hastening the redemption), v. עֵירבּוּר. Midr. Till. to Ps. XXII, 1 מְקַפֵּץ כאיל ed. Bub. (oth. ed. קופץ); ib. קופץ ed. Bub. (oth. ed. מקפץ) leaps like a hart; Yalk. ib. 685 קומץ (corr. acc.); a. fr.—2) *to cause to leap.* Tanḥ. Sh'mini 11 הקב״ה מקפץ זקנה להם את God springs old age upon them (to make them look venerable).

Hif. הִקְפִּיץ 1) as *Pi.* 2. Taan. 5ᵇ אמר הקב״ה אַקְפִּיץ וכ׳ (not אקפוץ, v. supra) the Lord said, I shall cause old age to spring upon them prematurely. Gen. R. s. 56 וה׳ את בנו עמו and made his son leap with him (saved himself and his son; v., however, אגרינו).—2) *to leap.* Midr. Till. l. c., v. supra.

Nif. נִקְפָּץ *to be spoken to by mimic motions.* Gitt. V, 7, v. supra.

קָפַץ ch. same, 1) *to contract, close* &c. Targ. O. Deut. XV, 7. Targ. Y. Gen. XXVIII, 10.—Ḥull. 91ᵇ קָפְצָה לית ארעא the earth shrank under him (v. preced.).—2) *to leap, be anxious for.* Nidd. 8ᵇ מידי דקָפְרִיץ עלה זבונא something at which the purchaser jumps (i. e. a quality which makes the object more desirable).

קֶפֶץ, v. קֶבֶץ.—*Pl.* קְפָצִין, v. קְפִיץ.

קְפָצָה, v. קִפְרִצָה.

קַפְצָה f. (an adapt. of capsa, as if from קָפַץ) *chest, box.* Kel. XVI, 7 ed. Dehr. (ed. קופסא). Y. Nidd. II, beg. 49ᵈ ק׳ של זכוכית a glass box.—*Pl.* קַפְצָרוֹת. Ib.

קַקַּפָּר, דַּקַּ׳ pr. n. m. *Haḳḳappar* surname of R. Eliezer. Ab. IV, 21. Ber. 63ᵃ.—Y. Shebi. VI, 36ᶜ בן הק׳, v. next w.

בַּר קַ׳, קַקָּפָרָא (preced.) *Bar Ḳappara* (son of Eliezer Haḳḳappar), a disciple of R. Judah the Nasi (v. Fr. M'bo, p. 71ᵃ). Yeb. 32ᵇ. Y. M. Kat. III, beg. 81ᶜ. Y. Keth. XII, 35ᵃ top; Y. Kil. IX, 32ᵇ top. M. Kat. 16ᵃ. Y. Hor. III, end, 48ᶜ משנתו של בר ק׳ the Mishnah (Boraitha) of Bar Ḳ.; Lam. R., introd. (R. Josh. 2); a. v. fr.

קַקְפָּרָאוֹת, v. קִרְפָּרִיוֹת.

קַקְפִּרִיסִין, v. next w.

קַקָּפָרֵס m. (κάππαρις, capparis) *caper-bush*, esp. *the flowers of the caper-bush.* Maasr. IV, 6, v. צְלָף; Ber. 36ᵃ קַקְפִּרִיסִין. Ib.ᵇ (in Chald. dict.) האר ק׳ ליחא וכ׳ the flower is no longer in existence, when the fruit is developed.—*Pl.* קַקְפִּרִיסִין. Ib. 36ᵃ, v. supra; a. fr.—Ker. 6ᵃ יין ק׳ caper wine (as an ingredient of frankincense; oth. opin. in Rashi: Cyprus wine); Y. Yoma IV, 41ᵈ.—Ab. Zar. 38ᵇ שלהן . . . הק׳ caper flowers (or fruits) preserved by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 11 קופרצין ed. Zuck. (Var. קפריסין); (Y. ib. II, 41ᵈ פנקריסין).

קָפַשׁ (cmp. קָפַץ) *to bend in the hand, clench, grab.* Ḥall. II, 5 מעשה וקָפְשָׁה וכ׳ it happened that an old man . . . grabbed (and ate) it.

קֶפֶשׁ m. (preced.) *plait, gathering stitch,* a kind of *border.* Y. M. Kat. III, 83ᵈ חסולם וחק׳ ארן וכ׳ the borders formed by chain stitches or by plaiting are no hindrance (for the rending of the garment in mourning), v. סוּלָּם.

קפת, Y. Shek. V, 48ᵈ bot. מקפתו, read: מקפחו, v. קָפַח.

קָץ שֶׁקֶר, קָץ (קצץ) *Decreer of Falsehood,* legendary name of one of the Sodomitic judges. Gen. R. s. 50; Yalk. ib. 84, v. קוֹשֶׁקֶר.

קַץ, v. קְצִיץ.

קֵץ m. (b. h.; קָצַץ) *end, term, designated time,* esp. *the time of redemption.* Gen. R. s. 44 (ref. to Is. XLI, 5) זה שרוי בקיצו של עולם וכ׳ this one (Abraham) dwelt in one

you cannot draw an analogy between congregational offerings (on the Sabbath), which are definite, and the Passover sacrifice, which is indefinite; Y. ib. 33a. Ib. 33c bot. [read:] מאי אית לך דבר שאין לו ק׳ וכ׳ what do you mean by saying, a thing which is undefined? שלא נתנה התורה ק׳ וכ׳ the Law does not define how many Passover sacrifices supersede the Sabbath each year (whereas the number of the daily sacrifices is definite). Y. Ber. V, 9c top כנוחן קו׳ וכ׳, v. מְנָה. B. Kam. 113a, v. מוֹכֵס h. B. Mets. IX, 5 כרי (ב) מה ק׳ what standard is 'a pile of grain'? i. e. this cannot be made a standard alike for large and small fields. Y. Shek. II, 46d top שקצבן מן התורה (ed. Krot. שקצנו׳) which are defined in the Biblical law (as to numbers and times); a. fr.

קְצַדּוּר, v. קוּסְדּוּר.

קְצָדָה, v. קצר.

קְצַדָּה, Pesik. Vayhi, p. 9a בר ק׳, v. קְצָרָה I.

קְצָוָה, v. קְצָבָה.

קְצָוֹת, v. קֵצָה.

קְצוֹוַי, v. קִרְצוּי.

קְצוֹעַ m., *pl.* קְצוּעוֹת (קָצַע) *those who cut down trees for war purposes, sappers.* Y. Ned. III, 38a ראה ק׳ המלך וכ׳ (not קצר׳) if he saw the king's sappers come (to raze plantations).

קְצוּפָה f. (קָצַף) *visitation by divine anger, death*; בית ק׳ house of mourning. Cant. R. to VIII, 5 (ref. to Deut. IX, 8) לבית אבלה בית ק׳ . . . עשיתם you caused the Lord, as it were, to be a mourner for you; there are places where they call the house of mourning *beth k'tsufah* (v. P. Sm. 3706 s. v. קצף).—V. קְצָפָא.

קְצוּצָא m. (קָצַץ; cmp. גְּזוּזָא II) *castrate, eunuch.*—*Pl.* קְצוּצֵי. Ber. 16b bot. ואע״ג דקרימי ק׳ עילויה דרבי although eunuchs (constables) were at Rabbi's disposal.

קְצוּצָה f., *pl.* קְצוּצוֹת (קָצַץ; v. Ex. XXXIX, 3) 1) *cut metal, strip, wire.* Kel. XI, 3 (ed. Dehr. קְצוּצֶת); Tosef. ib. B. Mets. I, 1.—2) *cut fruits*, v. קְצִיצָה.

קְצוּצִין, **קְצוּצִים**, v. קְצִיצִים.

קְצוּצָת, v. קְצוּצָה.

קְצוּצְתָּא f. (v. preced. wds.) 1) *timber, cut board, plank.* B. Kam. 67a דמעירקא ק׳ וכ׳ Ms. R. (ed. קְצִיצְתָּא; Ms. H. קְצַצְתָּ) before (it was made a trough) it was called *plank*, and now *tsinnora*.—*Pl.* קְצוּצְיָיתָא, קְצוּצְיָיתָא. Ib. 96a stolen beams עבדינהו קצ׳ (Ms. R. קְצוּצְתָּא; Ms. H. קְצַצְיָיתָא) which he cut into planks.—2) (comp. גְּשׁוֹרָא) *slice.*—*Pl.* קְצוּצְוָתָא. Gen. R. s. 79 . . . ושדי חזה מקצץ ('Rashi', קְצִיצָתְיהּ; Matt. K. קְצוּצְתְיהּ) he cut a lupine and threw its slices about &c.; Yalk. ib. 133 וזרה קְרִצוּצְוָתֶיהָ . . . קצרן (corr. acc.)

קְצוֹרָא m. = קְצִירָא; קְצוֹר עַרְסָא *sick in bed.* Targ. Job XXIX, 15.

extreme part of the world, and that one (Shem) in the other &c. Ned. 41a כיון שהגיע קיצו וכ׳ when a man's time (to die) has come. Meg. 3a משום דאית ביה קץ משיח because therein (in the Hagiographa) are contained intimations about the Messianic term (the Book of Daniel). Snh. 92b שמנו לקץ וטעו who ventured calculations as to the time of the redemption from Egypt, and made a mistake; Ex. R. s. 20 שלם הקץ . . . יצאו they left Egypt before the predestined term had expired; a. fr.—*Pl.* קְצִין, קְצִים, קְצִין׳. Ab. Zar. 61b ממונה חבא לק׳ a superintendent that comes at regular times. Snh. 97b מחשבי ק׳, v. חָשַׁב. Ib. כלו כל הק׳ ואין וכ׳ all the dates of redemption (calculated from the Scriptures) have passed, and the thing depends only on repentance. Cant. R. to II, 8; Lev. R. s. 19, v. עִירְבּוּר. Pesik. R. s. 15, v. קִפֵּץ; a. fr.—[קירצין, Cant. R. to V, 11, v. קִרְצִין.]

קֵץ, **קְצָא**, **קִי׳**, ch. same. Targ. O. Gen. VI, 13. Targ. Ez. VII, 6. Targ. Jer. VIII, 20 ed. Lag. (ed. קְבָא); a. fr.—Lam. R. to II, 2; to IV, 18 קרב קצנו ק׳ דההוא ביתא 'our end has come near', the end of that house (the Temple); Y. Taan. IV, 69a קִרְצֵיהּ דההוא וכ׳; a. e.—*Pl.* קְצָיָא, קִי׳. Targ. Y. I Gen. XLIX, 1. Targ. Job VII, 12, v. גֻּרְמָא.

קָצָא, v. קָצַע.

קָצָא, v. קָצַי.

קָצַב (b. h.) *to cut, decide, determine, limit, bound.* Y. Maasr. IV, 51b top לחיסב וכ׳ ק׳ if he had determined to recline for a meal, but did not do so. [Y. Ḥag. II, 78a bot. חוגג וקוצב, read: וקוֹצֵר.]—Part. pass. קָצוּב; f. קְצוּבָה; *pl.* קְצוּבִין, קְצוּבִין; קְצוּבוֹת. Tosef. Ter. I, 10 דבר הק׳ מן התורה a thing (duty) the scope of which is clearly defined in the Torah, v. קְצָבָה. Gitt. 50b לפי שאין ק׳ because they (the alimonies of a widow and of orphaned daughters) are not definite (vary according to social position). Bets. 16a top כל . . . ק׳ וכ׳ the means of support are definitely assigned to man from the beginning of the year, except the expenses for the Sabbaths . . . and for education &c. Cant. R. to IV, 2 (ref. to קצובות, ib.) מלין ק׳ definitely regulated things (laws); ib. 4 (some ed. קְצִי׳). Y. Ber. V, beg. 8d הלכות ק׳ decided (settled) questions of law; (Bab. ib. 31a הלכה פסוקה); a. fr.

Pi. קִיצֵּב *to carve, chop* (meat). Bets. I, 5 לקַצֵּב עליו בשר to carve meat on it. Tosef. ib. I, 11 אם קו׳ על העלי if he used the pestle to carve meat on it. Y. Macc. II, beg. 31c טבח שהוא מְקַצֵּב וכ׳ a butcher that chops meat and kills a man (by a slip of the hatchet &c.); a. e.

קַצָּב m. (preced.) *butcher.* Eduy. VIII, 2, a. fr. זכריה בן הק׳.—*Pl.* קַצָּבִים. Bets. 25a וחוא חדין לק׳ but it applies also to the butchers (that they must not sell meat before flaying and dissecting).

קַצָּבָא ch. same.—*Pl.* קַצָּבַיָּא. Bets. 25b, v. נְטִיעָה.

קִי׳, **קְצָבָה** f. (קָצַב) *decision, definition, limit, definite scope.* Gitt. 52a דבר שיש לו ק׳ a thing (religious duty) for which there is a definite time and limit v. קָצַב. Pes. VI, 5

קְצוֹתָא, v. קִרְצוּתָא.

קֻצָּח m. (b. h.) *black cumin.* Ukts. III, 6. Ber. 40ᵃ הרגיל בק' וכ' he that is in the habit of using black cumin will never have pain in the heart (stomach). Ib. ק' אחד משׁשׁים וכ' black cumin is one of sixty poisonous drugs.

קְצָחָא, קִי' ch. same. Targ. Is. XXVIII, 25.

קַצְמָרָא, v. קַצָּרָא III.

קְצָצָה, קְצִי (b. h.) 1) *to scrape.* Sifra M'tsor'a, Neg., ch. IV, Par. 7 חולין וקוֹצֶה וטח he must tear out (the leprous stone) and scrape (the wall) and plaster, v. קָצַץ.—2) (of figs) *to cut, dry, and store; to harvest.* Maasr. II, 7 לְקָצוֹת עמו וכ' ... השׂוכר if a man hires a laborer to help him in the fig harvest. Ib. III, 1 לקצות ... המעביר if a person brings figs over to his court to prepare them for storage. Y. ib. II, 50ᵃ bot. לחיות ... וקוֹצֵץ אחת that they eat nine portions and store one; a. fr.—V. מוּקְצֶה.—3) *to separate, set aside.* Nidd. X, 7 (71ᵇ) קוֹצָה לה חלה she may separate the priest's share of the dough; Y. Ber. VIII, 12ᵃ; a. e.—4) *to carry off, reduce, level* a hill. Cant. R. to V, 11 the fool says, מי יכול לקצות את זה who can level this (mound)?; הריני קוֹצָה וכ' I will carry off two loads to-day ..., until I have levelled the entire mound; Lev. R. s. 19 קוצץ ... לקצות; (Yalk. Cant. 989 ... לפנות קודח).

Hof. הוּקְצָה *to be cut off, separated.* Tosef. B. Bath. III, 5 החורשין המוּקְצִין בפני עצמן the forests (near a township) which are isolated (a plantation detached from the town); B. Bath. 68ᵇ המוקצין לה which are separate but opening into it; corrected המוקצין ממנה separated from it; Y. ib. IV, 14ᶜ bot. החורשים המוקצין ממנה (not המרשים; corr. quot. s. v. טָרַשׁ).—Esp. *to be set aside, be designated for a special purpose and forbidden for any other use* (v. מוּקְצֶה). Sabb. 45ᵃ חואיל וח' למצותו ח' לאיסורו as the oil was set aside for its religious purpose (for the Sabbath light), it was at the same time set aside as an object prohibited to be used otherwise (during the Sabbath day). Ib. ולית ליה ח' למצותו and does he (R. Simon) not adopt the opinion that an object set aside for a religious act is forbidden for any other use (for the time being)?; a. e.—Part. מוּקְצֶה q. v.

קְצָא, קְצִי ch. same, *to cut, break into pieces.* Targ. Y. Lev. II, 6 Ar. (ed. רסיק).—Y. Ber. VI, 10ᵃ bot. כד חוה קָצֵי חוה טעים וכ' whenever he broke bread, he tasted (carrying a piece to his mouth) with his left hand, and distributed with the right hand. Ib. VIII, 12ᵃ bot. [read:] יהב ליה עגולה דיקְצֵי he handed him a loaf to break it. Y. Sabb. VI, end, 8ᵈ [read:] קָצִינָן פלגא וכ' we broke off one half and gave it to him; a. e.—B. Mets. 108ᵃ מאן קָצֵירֵי, v. קוץ III ch.

Af. אַקְצִי 1) *to set aside, make unavailable for any other purpose.* Succ. 37ᵇ כי אַקְצֵיֵיהּ מריחא אקציה when he designated it (the myrtle branch) for religious use, he made it unavailable for smelling; מאכילה אקציה made it unavailable for eating. Bets. 31ᵇ אַקְצִינְהוּ, v. שָׂרַג I.—2) *to place in a corner.*—Part. pass. f. מַקְצְיָא. Yoma 17ᵃ האי לשכה אַקְצוּיֵי מקצירא וכ' that cell was situated in an angle (south-west corner); to him that came from the north it appeared to be in the south &c.

Ithpe. אִתְקְצִאי *to be set aside, be made unavailable.* Sabb. 43ᵃ מיגו דא' לבין השׁמשׁות א' וכ' since it was forbidden to handle it at twilight (when the Sabbath entered), it became so for the entire day; Succ. 46ᵇ. Ib. למצותה א' it was designated only for the religious ceremony (and forbidden for any other use until the ceremony has been performed); לכולהי יומא א' it is unavailable for the entire day (even after the ceremony has been performed); a. e.

קְצָצַיָּא, קְצָצָיָא m. pl. (preced.) *cut pieces, planks.* Ex. R. s. 6, end; Tanḥ. Vaëra 2, v. הַנְיָרִית ch.

קַצְרָא, קַצְרִיָּא pr. n. m. *Katsia,* name of a legendary king residing behind the Dark Mountains (v. חַשָׁךְ). Gen. R. s. 33; Lev. R. s. 27; Y. B. Mets. II, 8ᶜ bot.; Tanḥ. Emor 6; Yalk. Ps. 727.

קְצִירִין, Cant. R. to IV, 4 some ed., a. e. = חֲצִירִין, v. קָצַב.

קְצִירוֹן, Y. Bets. V, end, 63ᵇ, v. קַרְצִירוֹן.

קַצְרִיָּא, v. קַצְרָא.

קְצָצַיָּיד, קְצִיצָיָא, v. קְצָצַיָּא.

קְצִירִין f. pl. (v. קְצִי) *pieces* of bread. Targ. Y. Lev. II, 6 Ar. (ed. ריסוקין).

קְצִיר m. (b. h.; קָצָה) [*one who decides, arbitrates,*] *magistrate, leader, prominent man.* Y. Gitt. I, 43ᵈ top חגע ... של ק' וכ' suppose he was the bondman of an influential man, then his emancipation would be a disadvantage to him. Lam. R. to II, 1 בשביל ... של ק' וכ' since thou livest in that leader's house, why dost thou not correct them (the inmates)?

קְצִיעָא m. (part. pass. of קָצַע) *cut.*—*Pl.* קְצִיעֵי. Ex. R. s. 41 (in Hebr. dict.) ק' צואריא you whose throats deserve to be cut.

קְצִיעָה I f. (קָצַע) 1) *cutting and packing figs, fig-harvest.* Maasr. II, 7; a. e.—2) *pl. figs packed or to be packed.* Ter. IV, 10 בדורס ליטרא ק' וכ' if one has packed a litra of figs (of T'rumah) on top of a barrel and knows not of which; Tosef. ib. V, 11; Bets. 3ᵇ; Zeb. 73ᵃ. Taan. 28ᵃ; Tosef. ib. IV (III), 7 לעשות ק' הללו שתי וכ' to make of these figs two balls; Y. ib. IV, 68ᵇ bot.; a. e.—[Maasr. III, 4; B. Mets. 21ᵇ, v. קְצִירָה.]—3) [*store, capsule,*] *a compartment of the T'fillin.* Tosef. Kel. B. Bath. IV, 1 משׁתיר ... בין ק' וכ' when he detaches one compartment from the other on three sides; [El. Wil. emends: קְצִיצָה q. v.]—[Y. Ned. III, 38ᵃ קצישות, v. קָצוּעַ.]

קְצִיעָה II f. (b. h.) 1) *cassia, an aromatic bark,* an ingredient of frankincense. Ker. 6ᵃ; Y. Yoma IV, 41ᵃ; a. e.—2) pr. n. f. *Keziah,* one of Job's daughters. B. Bath. 16ᵇ

כקציעה ... ק' she was named K., because her savor spread like that of cassia.

קְצִיעָתָא ch. same, *cassia*. Targ. Job XLII, 14. Targ. Ex. XXX, 24 (h. text קְדָה).—*Pl.* קְצִיעָתָא. Targ. Ps. XLV, 9 Ms. (ed. *sing.*).

קְצִיפָה f. (קָצַף) *anger*. Lam. R. to V, 20 ק' חושב ע"י וכ' the prediction of God's anger was contradicted by Isaiah (Is. LVII, 16). Ib. 22; ib. to I, 2, v. מְאִיסָה; Pesik. Vattom., p. 130[b] קצפין (read: קְצָפוֹן). Esth. R. to I, 18 כדי ... לק' הזאת this shame is enough to cause such anger.

קְצִיצָא f. (קָצַץ) *cut, figure*; (cmp. French taille) *waist*. Targ. II Esth. I, 2 (3) כולהון ... בני ק' חדא all of them of the same height ..., of the same figure.

קְצִיצָה f. (קָצַץ) 1) *cutting, felling*. B. Kam. 91[b] אילן השומד לק' (Ms. F. לִיקָצִין) a tree which must be cut. Lam. R. introd. (R. Z[e]era) שבו זמן ק' יפה וכ' on it (the 15th of Ab) begins the good season for cutting trees for fuel, v. מַצְכּוֹלֶת. Bekh. 34[b] (in Chald. dict.) אירכין ... בהאי ק' וכ' he intended to make himself appear clean by cutting off (the leprous spot), and the rabbis punished him for this very cut (so that he could never be declared clean from this cut-off leprous spot); a. e.—2) *stipulation* (*of price* &c.), *bargain*. Shebu. 45[b] ק' ודאי וכ' stipulations of prices one surely remembers, v. קִרְצוּתָא.—3) *pl.* קְצִיצוֹת *cut fruits*. Maasr. III, 4 מצא ק' בדרך ואפי' בצד שדה (Ms. M. קציעות) if one finds cut fruit (single berries) on the road or even beside a field where cut fruit has been spread to dry; B. Mets. 21[b] Var. (ed. קציעות).—4) (v. קְצִיעָה a. next w.) *the capsule of the T'fillin* containing Biblical sections. Ber. 24[a]. Succ. 26[b] top. Kel. XVIII, 8 החזיר ק' וכ' if he opened the first of the four compartments of the T'fillin and repaired it; a. e.—*Pl.* קְצִיצִין, v. next w.—5) *separation, severance of connection*, v. קְצָצָה.

קְצִיצִין, קְצִיצִים m. pl. (קָצַץ, cmp. מוּקְצֶה) [*stores,*] 1) *capsules, pods*. Tosef. Shebi. II, 6 אם עשה ק' גמורין וכ' (Var. קצוצים) if the plant has produced ripe capsules (or pods) before the New Year; Y. ib. II, 34[a] קְצָצִין.—2) *capsules containing Scriptural portions, T'fillin*, (v. preced. 4). Gitt. 57[b] sq. ארבעים סאה קְצִיצֵי תפלין וכ' Ar. (ed. קְצוּצֵי; Rashi to Succ. 26[b] קיצוצי) forty S'ahs of capsules of T'fillin were found on the heads of those slain at Bethar; Lam. R. to II, 2 קצוצי; Y. Taan. IV, 69[a] top קצוצי.

קְצִיצָתָא, v. קְצוּצָתָא.

קְצִיר־, v. קָצִיר.

קָצִיר m. (b. h.; קָצַר) *cutting, harvest, ripening season*. R. Hash. 9[a] ק' של שביעית וכ' a ripening in the Sabbatical year which goes over into the eighth year, i. e. plants which were partly ripe in the Sabbatical year are subject to the laws of the Sabbatical year. Ib. קְצִיר העומר the cutting of the ʿOmer (v. עֹמֶר); a. fr.—Lev. R. s. 18 (ref. to Is. XVII, 11) קְצִירָן של מלכיות (קְצִירִין) the cutting down (destruction threatened) by the government; ק' של יסורין by sufferings; קְצִירוֹ של מלאך וכ' the cutting down by the angel of death, v. נְדִנַּר; Yalk. Is. 287.—*Pl.* קְצִירִין, v. supra.

קְצִירָא m. (קָצַר) [*cut, afflicted,*] *sick*. B. Bath. 16[b], v. חֲלִי. Sabb. 12[b] לשיולי בק' Ar. (ed. ברחפירתה) to inquire after the health of (to visit) a sick person.—*Pl.* קְצִירֵי. R. Hash. 16[a]; Ned. 49[b], v. מְרִיעַ. Gitt. 56[a], v. נָקַט; a. e.—[קצירריא, Targ. Is. VII, 3 ed. Wil., v. קָצַר.]—[Y. Shebi. VI, 36[c] קצירריא דגלגל, v. קְצָרָא III.]

קְצִירָה f. = קָצִיר *cutting, harvesting*. Y. Peah I, beg. 15[a] קְצִירַת שבולת וכ' the cutting of the first ear has the same effect (on the duty of leaving a corner) as the striking off of the pile has (on the duty of giving T'rumah). Sabb. 70[a]; a. fr.

קָצַע (b. h.; cmp. קָצָה) 1) *to scrape*. Neg. XII, 6 שניהן קוֹצְעִין ... both neighbors must bear the expense for tearing out (the leprous stone) and for scraping (the wall); Sifra M'tsor[a], Neg., Par. 6, ch. IV; a. e.—2) *to cut, dry, and pack figs* (v. קְצִיעָה). Taan. 28[a] קוֹצְעֵי קציעית those pretending to be engaged in packing figs; Tosef. ib. IV (III), 7 (Var. קוֹצְאֵי); Y. ib. IV, 68[b] bot.—3) *to trim*, v. infra.

Pi. קִרְצֵץ *to cut the ends, trim*. Kel. XXVII, 4 המְקַצֵּץ מכולם וכ' if in trimming any of them he cuts off a piece one handbreadth square. Zeb. 94[a] ... לקַצְּתָהּ ... עוצבא a fur intended to be trimmed (v. עוֹצְבָא) remains unsusceptible of uncleanness until it has been trimmed; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 10. B. Kam. 66[b] כגון שקִרְצְצָן (Ar. שקצצן) when he trimmed the stolen furs. Tosef. Kel. B. Mets. XI, 8 אם היה גדול וקִרְצְצוֹ (not וקיצצו) if the cloth was large and he shortened it by trimming; ib. 9. Ib. 2 עד שיִרְקַצֵּץ (or שיִקְקַצֵּץ) until he cuts off (the defective portion). Ḥull. 123[b] במקצע ובא לו וכ' when he trimmed (the skin) going all around; a. e.

קְצַע ch., *Pa.* קַצֵּעַ same, *to trim, cut*. Zeb. 94[a] דחשיב עלה לקַצּוֹעֵי when he had planned to trim it. Ib. עד דְּמְקַצַּע לַהּ, v. preced.

קָצַף (b. h.) [*to be rough, excited,*] *to be angry*. Esth. R. to I, 18, v. קְצָפוֹן. Midr. Till. to Ps. XXXVIII ... אנו ואתה קוֹצְפִים we sin, and thou art angry. Yalk. Esth. 1053 קָצְפוּ ואמרו וכ' they grew excited and said &c.; a. fr.

Hif. הִקְצִיף *to arouse to anger, excite, incite*. Meg. 13[b] (ref. to Gen. XL, 2 a. Esth. II, 21) ה' הקב"ה אדון על עבדיו וכ' the Lord incited a master against his servants, in order to satisfy the desire of a righteous man ..., servants against their master, in order to perform wonders for a righteous man; Gen. R. s. 88; Esth. R. to II, 21; Yalk. Gen. 146 מַקְצִיף; a. e.

קִצַּף, Targ. Lam. II, 3 ed. Vien., v. קֶצֶף.

קֶצֶף m. (b. h.; preced. art.) 1) *anger*. Num. R. s. 1, end שלא יהא ק' עליהן that the divine anger be not on them. Midr. Till. to Ps. XXXVIII; a. fr.—Esp. *Ketsef* name of an angel of destruction. Targ. Y. Num. XVII, 11, sq.—Sabb. 55[a] (ref. to Ez. IX, 2) 'six men', they are ק' אף וחימה וכ' K. (Wrath), *Af* (Anger) &c. Ex. R. s. 41; a. fr.—2) *destruction, harm*. Deut. R. s. 11 איך ... לעשות לו ק' how can I do harm to him (Moses)?; Yalk. ib. 940.

קִיצְ׳, קְצַפָּא ch. same, *divine anger, visitation, (mourning over a) death.* Midr. Till. to Ps. CVI ... אית לאבלא ק׳ there are places where they call mourning *kitspa*; v. קְצוּפָּה.

קִיצְ׳, קְצַפּוֹן m. (preced. wds.) *anger.* Lev. R. s. 32 (ref. to ויקצוף, Deut. I, 34) להם הוא ק׳ ולי מה אני ק׳ וכ׳ to them it appears as anger, but to myself what does anger mean? 'I swore by my anger' (Ps. XCV, 11), I swear by my anger and reconsider; Yalk. ib. 657. Esth. R. to I, 18 כדאי הוא הבזיון ... לק׳ שקצף וכ׳ the disrespect with which her (Vashti's) father treated the vessels of the Temple is enough to deserve the wrath which he (Ahasverus) vented on her and put her to death. Ib. כדי הק׳ לבזיון זה the anger (of Ahasverus) corresponds to this contempt (shown by Vashti), v. קְצִיפָה. Ib. to II, 21 מה ק׳ היה שם what cause was there for discontent? Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. II (ref. to Lev. X, 16) אף אהרן היה בק׳ Aaron, too, was included in the anger (of Moses). Pesik. Vattom., p. 130^{b} ארן ק׳ הוא (not קצפין), v. קְצִיפָה.

קִצְפִּין, v. preced.

קָצַץ (b. h.) 1) *to cut, fell.* Shebi. IV, 10 מותר לקוצצו it is permitted to cut the tree down (in the Sabbatical year). Ib. כמה ... ולא יקוֹצֶנּוּ (Y. ed. יקצוני, corr. acc.; Bab. ed. יְקוֹצְצוֹ; Ms. M. יְקָצְצֶנּוּ) how much must an olive tree bear so that one dare not cut it down (because it is an act of wilful destruction, Deut. XX, 19-20); B. Kam. 91^{b} יקצצני Ms. F. a. R. (later ed. יְקָצְצוֹ; v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Ib. נטיעותי קָצַצְתָּ thou hast cut down my young trees; אתה אמרת לי לקוֹצְצָן (not לקוצצו, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) thou hast told me to cut them. Y. Shebi. IV, 35^{b} bot. קָקוֹץ ... לָקוֹץ, v. נָתַךְ. Ib. הקוצץ בקורות he that cuts trunks for beams. Lev. R. s. 23, v. infra.—Sifré Deut. 212 (expl. ועשתה, Deut. XXI, 12) תָּקוֹץ let her cut (her nails). Macc. 22^{a} הקוצץ את בהרתו he that cuts off a white spot (suspicious of leprosy, v. קְצִירָה); Neg. VII, 5 קָצָצָהּ מחכוין if he cut it intentionally. Tosef. Sabb. XI (XII), 3; a. fr.—Gen. R. s. 85 (ref. to Dan. V, 1 a. VI, 1) והיכן הוא ... קוצץ לקוצץ where is Evil Merodach? ... (He is left out) in order to join a wicked man to a wicked man, a destroyer to a destroyer. Y. Yeb. II, 4^{a} top קוצץ בן קוצץ a destroyer son of a destroyer (wicked by heredity); Pesik. S'liḥ. p. 167^{b} אין בישראל קו׳ בן קו׳ there is no hereditary wickedness in Israel. Ex. R. s. 1 ... שק׳ וקוץ Koz (I Chr. IV, 8) is Caleb, for he destroyed the counsel of the spies; a. fr.—2) (cmp. גָּזַר, קָצַב) *to stipulate, agree upon.* Shebu. 45^{b} נמי אפי׳ ק׳ let it be the same even if a stipulation has been made (and the amount is in litigation). Ib. אומן ... קָצַצְתָּ ... לא קָצַצְתָּ וכ׳ if the mechanic says, thou hast stipulated to pay me two (Zuz), and he (the employer) says, I have stipulated one only; a. e.—Part. pass. קָצוּץ; f. קְצוּצָה. B. Mets. 61^{b} רבית ק׳ stipulated, direct usury, opp. אבק רבית, v. אָבָק. Ib. 62^{b}; a. e.

Nif. נִקְצָץ 1) *to be cut.* Neg. l. c. ונקצצה ... מי if one had a white spot, and it was cut off (accidentally). Nidd. II, 1 תֵּקָצֵץ let the hand be cut off. B. Kam. 91^{b}, v. קְצִיצָה; a. fr.—2) *to be cut off, excluded.* Y. Kidd. I, 60^{c}, a. e., v. קָצָה.—3) *to be stipulated, definitely assigned.* Lev. R. s. 30, beg. מראש השנה נִקְצָצִין וכ׳ from the beginning of the year the means of support are definitely assigned to men, except &c., v. קָצַב.

Pi. קִרְצֵץ 1) *to scrape, cut off; to fell.* Pes. 56^{a} ק׳ דלתות וכ׳ (II Kings XVIII, 16) he took the gold off the Temple doors. Y. Ber. VIII, 12^{a} bot. אפי׳ מְקַצֵּץ וכ׳ even when cutting lupines. Ib. II, 5^{c} top הרה מקצץ כל וכ׳ he cut down all he had planted. Pesik. R. s. 31 ומְקַצְּצִים, v. רָצַץ. Cant. R. to II, 2 לְקַצְּצוֹ; Lev. R. s. 23 לָקוֹצוֹ, v. קָצָץ.—Esp. ק׳ בנטי עות [*to cut down the shoots* in the garden of religion,] *to be hostile to religion, corrupt the youths; to be a heretic.* Ḥag. 14^{b}; Y. ib. II, 77^{b} top, v. נָטַע. Cant. R. to I, 4 כרצד ק׳ בני in what way did he manifest his hostility to religion? Gen. R. s. 19 ויקַצֵּץ ... לא תעשה make not the fence (around the religious laws) more important than the essentials, lest it fall down and ruin the shoots.—2) *to stipulate.* Shebi. IV, 1 ואין ... שיְקַצְּצוּ להם מזונות (R. S. שיקצוץ) it is unnecessary to say, that he must not stipulate to give them their food (for their work).

Hif. הֶקְרִיץ *to cut off, deduct.* Sifré Num. 8 ומַקְרִיץ מכתובתה he may deduct (his outlay for her) from her jointure.

קָץ, קָצַץ ch. same, 1) *to cut* &c. Targ. Jud. VI, 30. Targ. O. Deut. XIX, 5; a. fr.—Part. pass. קָצִיץ; f. קְצִיצָא; *pl.* קְצִיצִין, קָצִיצָן. Targ. Jud. VI, 28. Targ. I Sam. V, 4; a. e.—Snh. 58^{b} רב הונא קץ ידא Rab Huna ordered the hand (of one in the habit of striking his neighbors) to be cut off; Nidd. 13^{b}. B. Kam. 91^{b} דקץ תאינתא וכ׳ he cut fig-trees down before their time; a. fr.—2) *to stipulate.* B. Mets. 67^{a} לא קץ ליה he had not stipulated a fixed amount of interest; a. e.

Pa. קַצֵּיץ (קְצֵיץ) *to cut; to mutilate.* Targ. Ps. CVII, 16. Targ. Lam. II, 3 (ed. Lag. קרצץ, ed. Vien. קצת, corr. acc.). Targ. O. Deut. VII, 5 תְּקָצְצוּן ed. Berl. (oth. ed. תְּקוֹצְצוּן; Y. תְּקַצְּצוּן); a. e.—B. Kam. l. c. לְמֵקַצְּצָה ... דיקלא it is forbidden to fell a date-tree as long as it bears a Kab of dates. Gen. R. s. 6 (of the agony of death) כמא נפשיה ... מְקַצְּצָא ארזין ומקצצא וכ׳ how the soul of this man's (my) brother is cutting cedars and cutting trees, and you sit laughing and know it not; a. e.—[Lev. R. s. 5 שעריה מקצץ, v. קָנַץ.]

קַצָּץ m. (preced.) *wood-cutter* (cmp. קָצוּעַ).—*Pl.* קַצָּצִים. Cant. R. to II, 2 חביא ק׳ לְקַצְּצוֹ he brought on cutters to raze the plantation; Lev. R. s. 23.

קָצָצָה f. (preced. wds.) 1) *timber.* Cant. R. to IV, 12 ק׳ של ארז cedar planks; Pesik. B'shall. p. 84^{a} ק׳ של ארזין; Yalk. Ex. 225 קְצָצִים (only).—*Pl.* קָצָצוֹת. Y. Keth. VIII, 32^{b} bot. אילנות וק׳ וכ׳ if heirs seize trees or timber, old or young, it is taken away from them.—2) *cutting off, severing family connections; k'tsatsah, a ceremony attending the sale of an heirloom to an outsider,* and *the marriage of a man beneath his social rank.* Y. Kidd. I, 60^{c} חזרו להיות קונים בק׳ then again the custom arose to take possession of an estate by *k'tsatsah* (instead of taking

קְצַר ch. 1) *to be short.* Targ. Ps. CII, 24 קְצַרוּן Ms. (ed. אירחקצרון).—2) *to shorten,* v. infra.—3) (v. קְצִירָא) *to be sick.* B. Kam. 91[a] לְמִימַד גברא כמה מיקצר ... לא מְקַצַּר וכ' Ms. M. (ed. כמה לִיקְצַר) as to estimating how long a person is likely to suffer from such a wound and how long he will not, i. e. as to estimating positively the time needed for recovery, I have no doubt that we can do it.

Pa. קַצֵּר *to shorten.* Targ. Ps. LXXXIX, 46 Ms. (ed. קְ, *Pe.*).

Ithpa. אִיתְקַצַּר *to be shortened, reduced.* Targ. II Kings XIX, 26; Targ. Is. XXXVII, 27. Ib. XXVIII, 20. Targ. Y. Gen. XXVIII, 10; a. e.

קָצֵר m. (b. h.) *short.* Ab. II, 15 היום ק' וכ' the day (of life) is short, and the work large. Y. Pes. VII, 35[b] bot. ילך לו בק' let him take the shortest road to it; a. fr.—*Fem.* קְצָרָה. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 תפילת חצדיקים ק' the prayer of the pious is short. Ber. I, 4 ... אחת ואחת ק' one lengthy and one short benediction. Ib. IV, 2 היה ... תפלה ק' used to say a short prayer on entering and on leaving the school-house. Ib. 4. Y. Hor. II, 46[d] top בא לו ... בק' if he came by the shortest road; a. fr.—Midr. Till. to Ps. LIII במצות ע"י שהיתה ידו ק' because his hand was short (he was wanting) in good deeds; Yalk. ib. 769; Yalk. Sam. 135 נפשו ק'; a. fr.—*Pl.* קְצָרִים; קְצָרוֹת. Cant. R. to VI, 2 ארוכות וק', v. אָרוּךְ. Midr. Till. to Ps. LXVIII, ולא היו קְצָרֵי יד בו they were not short-handed with it, i. e. they did not have to economize. Ib. to Ps. CXIX, 81 אתה ארך אפים ואנו קְצִירֵי רוח thou art long-suffering, but we are hasty of spirit; a. e.—V. קְצָרָה.

קְצָרָא, קַצָּר I m. (preced. wds.) [*one who causes shrinking,*] *fuller, washer.* Targ. Josh. XV, 7, a. e. עין ק' (h. text עֵין רֹגֵל) the washer's well.—Y. Ber. IV, 7[d] top (Bab. ib. 28[a] כובס); a. fr.—B. Kam. 119[b] שמיה וק' שקיל ק' לירה a fuller is named *katsra* (a shortener), let the *katsra* take it (the dark border of a white cloth belongs to the fuller).—*Pl.* קְצָרַיָּא, קְצָרֵי. Targ. I Sam. XIII, 21. Targ. Is. VII, 3 (ed. Wil. קצור, corr. acc.).—Snh. 92[a], a. e., v. אוּבְלָא II. Taan. 29[b] בטלי ק' דבי רב the fullers of the house of Rab are idle (during the week preceding the ninth of Ab); a. e.

קְצָרָא II, קְצָרָה I (preced.) pr. n. m. *Katsra* (*Fuller*). Y. Kil. IX, 32[b]; Y. Keth. XII, 35[a]; Koh. R. to VII, 11.—Esth. R. to I, 13 ר' יוסי בר ק' (some ed. קְצָרָה); Gen. R. s. 72 בן קוצרי; Cant. R. to VI, 4 בר קסרין; Pesik. Vayhi, p. 9[a] ר' יוסי וכר קצה (corr. acc.). Y. B. Bath. X, 17[c] ר' יוסא קוצירא. Sabb. 151[b] bot. ר' יוסי בן קְצָרְתָּה (Ms. M. קצרתא). Midr. Sam. ch. XXVI ר' יצחק בר קצרתה; Y. R. Hash. I, 56[b] בר קצצתה.

קְצָרָא III, קְצָרָה II f. = קַסְטְרָא, *fort, camp.* Arakh. IX, 6, v. צִירְפּוֹרֵי; Y. Sabb. XVI, end, 15[d] (not קוצרה). Y. Shek. VIII, beg. 51[a] קְצָרָן של גוים היה שם (some ed. קְצָרִין, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) a camp of gentiles (Romans) was there, [comment. *a fuller,* v. קַצָּר]. Num. R. s. 18 (ref. to שחקים עולה של תורה, II Sam. XXIII, 1 [read:] הקם על בעולה של קצרה he (David) restored the yoke (rulership)

off the shoe); מהו בק' ... נקצץ פלוני מאחוזתו what is *k.*? When a man sold his paternal estate, his relatives brought casks filled with parched ears and nuts, and broke them in the presence of children: the latter picked them up, and they said, this man has been cut off &c.; and when he bought it back, they did the same and called out, this man has returned to his heirloom &c.; Ruth R. to IV, 7; Y. Keth. II, 26[d] bot. קְצִיצָה; Ib. שאכלנו בקְצִיצַת פלוני adults are admitted to testify, 'we (as children) ate (grain and nuts) at that man's *k.*'; Bab. ib. 28[b] בקצצה של וכ' at the *k.* when that man's daughter was married; וזו היא חק' וכ' and this is the *k.* to which a child can testify (when grown up); Tosef. ib. III, 3.

קְצָצִים, קְצָצִין m. pl. (preced.) 1) *cut plants, timber,* &c. Yalk. Ex. 225, v. preced. Tosef. B. Kam. III, 2 if a man cut his neighbor's plants, the latter has no right to say, טול את הק' וכ' take thou the cut plants and restore to me the plants, but we assess the value &c.—2) *capsules, pods,* v. קְצִיצִים.

קְצָצִין ch. same, *capsules, pods.* Y. Kil. I, 27[a] קְצָצוֹי, v. חֲרוּבָא I.

קְצַצְתָּא I *timber.*—*Pl.* קְצַצְיָתָא, v. קְצוּצְתָּא.

קְצַצְתָּא II, קְצַצְתָּה pr. n. m., v. קַצְרָא II.

קָצַר (b. h.) 1) *to cut, reap.* Sabb. VII, 2 (among the labors forbidden on the Sabbath) הקוֹצֵר cutting plants. Ib. 73[b] משום קוצר as an act coming under the category of reaping. Pes. IV, 8 קוֹצְרִין וגודשין וכ' they reaped (the barley) and piled it before the ʿOmer was offered. Peah II, 7 שדה שקְצָרוּהָ וכ' a field which gentiles reaped (for themselves) or which robbers reaped. Ib. 8 ... שק' נותן he must give up the poor man's share from what he reaped. Ib. III, 6 כדי לְקָצוֹר ולשנות large enough for cutting (swinging the sickle) once and a second time; a. fr.—2) *to be short,* v. קָצַר.—3) (with נפש) *to be impatient, vexed; to be sick of.* Gen. R. s. 52 אבל היא לא קָצְרָה נפשה וכ' but she was not vexed (did not suffer from unsatisfied desire) &c.; Y. Keth. V, 30[b]; Yalk. Jud. 70. Tanḥ. Huck. 19 קצרה נפשם בדרך they were sick of marching.

Pi. קִצֵּר *to shorten, be brief in doing.* Ber. I, 4 מקום לקַצֵּר וכ' ... where they prescribed a lengthy benediction, one is not permitted to shorten, where they prescribed a short formula &c. Y. Yoma VI, beg. 43[b] ... שלא יהא קַצֵּר (ב)דבריך not that one of the contestants be permitted to speak as long as he needs, and the other be told, make thy speech brief; Y. Snh. III, 21[c] top. Ber. 34[a] היה מְקַצֵּר וכ' gave a very brief prayer. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 1 ק' (ב)ברכותיו gave short benedictions (prayers); לא ק' ממשה ... he was not briefer than Moses (in his prayer, Num. XII, 13). Ib. יש שעה לְקַצֵּר וכ' there is a time to be brief &c.; a. fr.

Hithpa. הִתְקַצֵּר, *Nithpa.* נִתְקַצֵּר 1) *to be shortened.* Lev. R. s. 21 היו ... מִתְקַצְּרוֹת their years (of life) were shortened.—2) (with נפש) *to be impatient, sick.* Tanḥ. l. c. נִתְקַצְּרָה נפש העם בדרך (not נתקצר), v. supra.

of the Law through the yoke of the camp (used his military power to restore the government of the Law; Midr. Sam. ch. XXIX בעילה של מלכות . . . קיים).—*Pl.* קְצָרִים, קְצָרִין; Chald. קְצָרְיָא (with sing. meaning). Y. Erub. V, 22[b] bot. את רואה . . . לאיצטדין ובית . . . והק' מעון . . . לק' consider the ruins (near Tiberias, v. אִיצְטַדִין) as if they were inhabited buildings, and the fort is within seventy odd cubits near the ruins, and Beth Maon is within seventy odd cubits near the fort (by which calculation Beth Maon and Tiberias may be considered one township, v. עָבַר *Pi.* 4). Y. Shek. l. c., v. supra. Y. Shebi. VI, 36[c] ק' דגלגל (not קצרריא) the Fort of Gelil (v. Hildesh. Beitr. Geogr. p. 17, sq.); Tosef. Shebi. IV, 11 קְצָטְרָא (Var. קצטרי); Sifré Deut. 51 קצרא דגלילא; Yalk. ib. 874 ק' רגליא (corr. acc.).—Trnsf. קְצָרִים *wax-cells in the honeycomb.* Cant. R. to I, 2 מה דבש יש בו ק' וכ' as there are wax-cells (unenjoyable parts) in the honey, so you might think the same was the case with the Law.

קְצָרָה f. 1) fem. of קָצַר.—2) *short board, the board at the head and at the foot of the bed,* opp. אֲרוּכָה. Kel. XVIII, 5; a. e.—3) רוח ק', v. next w.

קְצָרִית, קְצָרוּת f. (preced.) רוח ק' *asthma,* or *incubus* [or *nervous prostration,*] believed to be caused by a demon, Ben N'filim. Bekh. VII, 5 (44[b]) רוח קצרית באה עליו Mish. (Bab. ed. קצרה) a person subject to asthmatic spells (is unfit for priesthood). Ib. 44[b] רוח קצרות, v. נָאלָא II a. נָפַל.

קְצָרָן, קְצָרִין, קְצָרִים, v. קְצָרָה II.

קְצָרָן m. (קָצַר) *one who gives short prayers,* opp. אֲרָכָן. Ber. 34[a]; Mekh. B'shall, Vayassa, s. 1.

קְצָרָן, Yalk. Gen. 133 וחוה ק', read: מְקַצֵּץ, v. קְצוּצָתָא.

קְצַרְקְטִין, קְצָרְקְטוֹן, v. קְסַרְקִיטִין.

קְצַרְתָּא, קְצָרְתָּא, קְצַרְתָּה, v. קְצָרָה II; [prob. pr. n. f. *Fuller Woman*].

קָצָת f. (b. h.; קָצָה) *end.*—*Pl.* קְצָוֹת; constr. קְצְוֹת. Tanḥ. Vayesheb 2 לק' המדבר to the ends of the desert.—V. מִקְצָת.

קָצַת, קְצָת ch. same, 1) *part.* Targ. O. Num. XXII, 41. Targ. Job IV, 12. Targ. Gen. XLVII, 2 ed. Bon. (oth. ed. מקצת); a. e.—2) *extreme end.* Targ. Y. Num. l. c.

קָקָא, קָקָה f.=h. קָאַת, *pelican.* Targ. Y. Lev. XI, 18; Deut. XIV, 17.—Targ. Ps. CII, 7 ככקתא ed. Lag. (oth. ed. כקאתא).—[Ber. 20[a], a. e. קָקֵי Ar., v. קָאקָא.]

*קָקָא m. (נקק, cmp. נָקִיק)=קוֹעָא, *throat, neck.* Taan. 24[a] שדו לידה . . . בקקירה Ar. (ed. . . . בצואריה רמו) they put a cloth into his throat (or around his neck, to torture him).

קִקְבְּטִין, קִקְבְּטִין, v. אַקוּבִּיטוֹן.

קִקּוֹ, ק' פּוּדִיפַּטִי, v. פְּרִיפַּטִי.

קִקְנַאי m. name of an unclean *bird.* Hull. 63[a] (Ms. R. 3 ככנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10).

קִקְנָאתָא, v. קוּקְרִיאתָא.

קִקְנִיתָא, קִקּוּנִיתָא, v. next w.

קִקּוּזְתָא pr. n. f.(?) *Kakuzta.* Sabb. 156[a] דימי בר ק' (Ms. O. קִקּוּזִיתָא; early ed. קִקּוּזִיתָא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

קִקּוּלָא m., *pl.* קִקּוּלֵי, קִקּוּלִין (=קלקול; קלל) a sort of *cress* used by the poor (cardamum or nasturtium, Löw, Pfl. 349). Y. Erub. III, 20[d] top; Y. Peah VIII, 21[a] top, expl. פעפויעין.—Pes. 114[a] (prov.) דאכיל אליתא טשי בעלייתא דאכיל קקולי אקיקלי וכ' (Ms. M. קילקולא אקרלקולי) he that eats fat-tail will have to hide himself (before his creditors) in the loft, who eats cress may rest quietly by the dunghill of the town.

קִקּוּנִיא, קִקּוּנָאי, v. קוּרְקוּנְיָא.

קִקִּיס, Cant. R. to III, 4, v. באמי.

קִקְלָתָא, קִקְלָא, v. קִיקְלָא, קִיקְלָתָא.

קָקָתָא, v. קָקָא.

קַר *to be cold,* v. קָרַר II, קָרַר II.—[Erub. X, 14, a. e. באר (בור) חקר, v. חָקַר.]

קָרָא I m. (קָרַר II) *pumpkin, gourd.* Succ. 56[b]; Keth. 83[b], a. e. טב מק', v. בּוּצִין. Yoma 78[a] מצטנן בק' cooled his hands with a pumpkin. Ker. 6[a]; Hor. 12[a]; a. fr.—*Pl.* קָרֵי, קָרְיָא. Meg. 12[a], v. בּוּצִין; Sot. 10[a] קָאזֵי. Ned. 51[a] Rashi (ed. קרא, corr. acc.). B. Mets. 64[a] בני זרתא ק' pumpkins of the size of a fist. B. Bath. 88[a] קארי. Sabb. 129[b] מאה ק' קַרְנָא I; a. e.—קָרְיָא וְקָרְוָותָא large and small gourds, *all kinds of gourds.* Y. Ned. VII, beg. 40[b] (not וכרובתא); Y. Orl. III, 63[b] top קרייא וקרוחוא (corr. acc.).

קָרָא II *to call,* v. קרי.

קָרָא I ch. same, v. קָרֵי.

קָרָאָה, קָרָאת II, קָרְיָא m. (preced.)=h. מִקְרָא, *Biblical verse.* Targ. Esth. VI, 1.—Ber. 2[a] קאי אק', v. קָאֵי. Ib. 27[a] מאי קראה אמר ק' וכ' the text reads *babboḳer* &c. Ib. 29[b] where is the Biblical passage to prove it? Snh. 45[b]; 71[a], a. e. בעינן ק' וכ', v. פָּרַם I. Ker. 11[b] bot. בעי ק' do we need a Bible verse for it?; a. v. fr.—Ber. 30[b] פוק קרא קָרָאיךְ לברא go out, read thy verse in the street, i. e. thy authority is not recognized at college; Keth. 56[a]; Yeb. 40[a] קָרְיָיךְ, v. קָרְיָא.—*Pl.* קָרָאֵי. M. Kat. 3[b] נינהו ק' . . . והני are these traditional rulings? are they not intimated in the Biblical text? Pes. 4[b] תרי ק' כתיבי there are two verses (seemingly contradictory); a. v. fr.

קָרָא m. (preced.) *a Biblical scholar, Bible teacher.* Kidd. 49[a] אבל אמר לה ק' אנא וכ' but if he said to her,

(thou art betrothed unto me under the condition that) I am a Biblical scholar, she is not betrothed unless he can read the Pentateuch, Prophets and Hagiographa correctly (understandingly), contrad. to קַרְנָא. Ber. 30b, a. e. ר' חנינא ק' R. Ḥanina, the Bible teacher.—*Pl.* (h. form) קְרָאִים ק' טובים וכ'; (ch.) קָרָאֵי. Pesik. Shubah, p. 165b good Bible teachers, good preachers, like Levi &c.; Yalk. Hos. 533. Ab. Zar. 40a מתלתא ק' שמיע לי (Ar. קיראי) I have it from three authorities (as reliable as the Scriptures, Rashi).—V. קָרָיָא.—[Meg. 24b in Mish. דרך הקראים, a censorial change for חמינות, as in Mish. ed. IV, 8, a. Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l.—In later literature קראים *Karaites*, a Jewish sect recognizing the Bible as sole authority.]

קְרָאָה, v. קְרָא II.

קָרָאוּי, v. קַרְיָא.

קראות, Y. Meg. IV, 74d, v. קְרוּיוֹת.

קראטיסים, קראטוסם, v. קְרָטִיסִין.

קָרָאִי or **קְרָאִי**, v. אֶקְרָאִי. R. Hash. 29b דק' Ar.

קָרֵב (b. h.) 1) *to join, come near, be near; to be offered as* קָרְבָּן. Zeb. VIII, 2 יִקָּרֵב לשם מי שהוא let it be offered in behalf of him to whom it may belong. Ib. 5 ... אם ק' יִקָּרְבוּ וכ' if one of the heads has been offered, let all of them be offered. Ib. 67b; Kinnim III, 3 חטאת קָרֵבָה למעלה וכ' the sin-offering may have been offered on top and the burnt-offering beneath it. Men. VI, 1 ... קְרֵבִים הקומץ ק' לעצמן the handful (of the priests' meal-offering) is offered separately and the remainder separately; Y. Sot. III, 19b top קְרִיבִין. Sifré Num. 29 קבע זמן לקריבים ... למקריבים a time is fixed for the things to be offered (Lev. XXII, 27), and a time for those who offer (Num. VI, 10); a. fr.—2) *to come before court; to sue, complain.* Gen. R. s. 96 (ref. to ויקרבו, Gen. XLVII, 29) כאדם ... ק' על וכ' as one says, that man has brought suit against his neighbor, v. קָבַל II; Yalk. ib. 156 קבל (corr. acc.).

Pi. קִרֵב 1) same, *to come near:* Ex. R. s. 20, beg. לא קי' אצל וכ' he had not come near Sarah.—Esp. *to approach; to pray, intercede, mediate, conciliate.* Y. Ber. IV, 8b top זה שיעבר ... בא וְקָרֵב עשה קרבנינו וכ' we do not say to him who is to pass before the ark (v. חַזָּנָה), 'come and pray', but, 'come, draw near', (which means) 'do our offerings', 'satisfy our needs' &c.—2) *to bring near; to befriend, attract, invite.* B. Kam. 24a נגיחותיו ק' if the ox did his gorings in near intervals (of less than three days). Eduy. VIII, 7 ... חַמְקוֹרָבִין ... לרחק וּלְקָרֵב אין אליהו בזרוע וכ' Elijah shall come not to decide between clean and unclean, nor to expel (declare genealogically degraded) and to receive (reinstate), but to expel those who have been received by force, and to reinstate those who have been expelled by force. Ib. ... וְקָרְבָה בן וכ' משפחת there was a family ... which Ben-Zion expelled by force, and another which they received by force (Bab. ed. וְקֵרְבוּהָ; v. Rabb. D. S. a. l. note 40); Tosef. ib. III, 4; Kidd. 71a. Eduy. l. c. לא לרחק ולא לקרב וכ' neither to expel nor to reinstate, but to make peace &c. Sabb. 31a תְּקֵרְבָנוּ תחת ... עֲנִיָּתָנוּת, v. וכ' Ib. שקרבתני (ed. שקרבתני) Ms. M. וכ'

thou hast brought us near &c. Tanḥ. Tsav 8 (ref. to Ps. LXV, 5) ... קָרֵבוֹ אשרי מי שבחרו blessed he whom the Lord has chosen, although he did not bring him near; Num. R. s. 3 הקריבו. Ib. ק' את עצמו he brought himself near (to God, through his own deeds); ib. יהרו קרבו ה"ק the Lord brought Jethro near (caused him to be converted); Yalk. Ex. 379; a. fr.—Sifré Num. 94 (expl. לזרא, Num. XI, 20, cmp. זָר) ... מְקָרְבִים שתהיו מרחיקים אותו you will keep it at a distance (loathe it) more than you have been inviting (wishing for) it; Lev. R. s. 48.—Part. pass. מְקוֹרָב; *pl.* מְקוֹרָבִין, v. supra.

Hif. הִקְרִיב 1) *to bring near, receive.* Y. Dem. II, 23a top מַקְרִיבִין לכנפים, v. כָּנָף. Num. R. l. c.; Sabb. l. c., v. supra; a. fr.—2) *to offer, sacrifice.* Men. XIII, 10 יַקְרִיבֶנָּה במקדש he must offer it in the Temple (of Jerusalem), ואם הִקְרִיבָהּ וכ' but if he offered it in the Temple of Ḥonyo (in Egypt). Zeb. 67b ותַקְרִיבֶנָּה למעלה and let her offer it on top, (v. supra Kal); Kinn. III, 6 ויַקְרִיבֶנָּה וכ' Mish. (Bab. ed. ויקרבנה, corr. acc.) and he (the priest) must offer it &c. Ber. 6b כאילו הִקְרִיב ת' תודה as if he had offered a thank-offering. Ib. 17a אדם חוטא ומַקְרִיב וכ' as long as the Temple stood a man sinned and brought a sacrifice; ואין מַקְרִיבִין וכ' yet only its fat and its blood were offered; כאילו הִקְרַבְתִּיו לפניך וכ' as if I had offered it (my fat and blood) on the altar before thee; a. v. fr.

Nif. נִקְרַב *to be offered.* Y. Meg. I, 70c top ונִקְרְבוּ מהן וכ' and from their contributions was taken the wood for sacrifices; (Y. Taan. IV, 68b; Y. Shek. IV, beg. 47d וקרבו).

Hithpa. הִתְקָרֵב, *Nithpa.* נִתְקָרֵב 1) *to be brought near, be received.* Num. R. s. 3 יש נבחר ונדחה ונ' וכ' some are chosen and repelled (disgraced) and received again &c. Sifra Tsav, Milluïm ידע משה ש' אהרן Moses learned that Aaron was received again (in grace); Yalk. Lev. 515; a. fr.—2) *to be offered, sacrificed.* Y. Taan. l. c. שלא יהא קרבן מִתְקָרֵב וכ' that none but their contributions should be offered first. Pirké d'R. El. ch. XXXI ... ובא אותו האיל לְהִתְקָרֵב וכ' that ram ... ran and came to offer himself as a sacrifice in place of Isaac &c.; Yalk. Gen. 101; a. e.—3) *to claim relationship:* Deut. R. s. 2 ... אם קרובו עני פלוני מתקרב לי if a man's relative is poor, he makes himself the main person and him subordinate, saying, this man claims relationship to me; Y. Ber. IX, 13b (in mutilated text) חתן פלן מתקרב לן.

קָרִיב, קָרֵב ch. same, 1) *to be near, come near, touch.* Targ. Num. XXVII, 1. Targ. Ex. XXXVI, 2. Targ. I Kings II, 1; a. fr.—Pesik. Zakhor, p. 24b קריב לגביה, v. בָּלַם II. Eduy. VIII, 4 דיקָרֵב במיתא he who touches a corpse; a. e.—2) *to intercede, protect.* Y. Dem. I, 22a בני קרתי קוֹרְבִין לי (not קרתיה) fellow-citizens, protect me!; בני דודי קורבין לי (not דידי) children of my friend (the Lord), protect you me!; Y. Taan. III, 66c top בני דילי וכ' (corr. acc.).—3) *to complain, sue.* Y. B. Bath. IX, beg. 16d אתון בנוי קָרְבוּן וכ' his sons came and complained before R. E. Ib. אתת וקַרִיבַת וכ' she came and complained &c.—4) *to bring near; to offer*, v. infra.

Pa. קָרֵב, קְרִיב 1) *to bring near; to offer.* Targ. Gen. XLVIII, 9, sq. Ib. 13 (Y. ed. Vien. קְרִיב; h. text וַיִּגַּשׁ). Targ.

Is. LVIII, 3 (h. text תְּנַגְּשׁוּ!). Targ. O. Lev. I, 2 יְקָרֵיב (Y. יִקְרַב). Ib. 3 (Y. יַקְרִיב *Af.*). Ib. 14 (Y. also יְקָרִיב); a. fr.—Gitt. 56ª סבור רבנן לְקָרוּבֵיהּ the rabbis were of the opinion that it should be offered. Y. Ber. IX, 13ᵈ top אתי ... הוה לְמֵיקְרָבָהּ וכ׳ (or לְמִיקְרָבָהּ) when a man came to offer, to the idol, an ox &c. Y. Snh. X, 29ᵇ מְקָרְבָא לגיחזי to bring Gehazi near (befriend him again). Num. R. s. 3 אלהכון מאן הוא בעי מְקָרֵיב does your God bring near him (grace) whomever he chooses to? B. Bath. 168ª ... אפי׳ צורבא לְקָרוּבֵיהּ even in the case of a young scholar whom it may be supposed his intended father-in-law likes to bring into his family; a. fr.—*Part.pass.* מְקָרַב; f. מְקָרְבָא, מְקָרְבָה; *pl.* מְקָרְבִין; מְקָרְבָן *near, friendly.* Sabb. 104ª ק׳ שקר מ״ט מילין אמת וכ׳ why are the letters of שקר (falsehood) near together (in the order of the alphabet), and those of אמת (truth) far apart? Snh. 29ª מק׳ דעתיה he is friendly, v. רְחַק.—3) *to intercede, lead in prayer.* Midr. Till. to Ps. XIX חזיוה לחזנא דְקָרֵיב וכ׳ they noticed that the officer of the synagogue led in prayer and said &c.

Af. אַקְרֵיב *to bring near; to offer.* Targ. Mal. II, 12; a. fr.—Gitt. l. c. אי מַקְרְבִין ליה (or מְקָרְבִין *Pa.*), v. קָרְבַּן. Ḥag. 8ᵇ האי דלא אַקְרְבִינְהוּ וכ׳ the reason why they did not offer them was &c.; a. fr.—Yeb. 39ᵇ איקרבת ית וכ׳ (read: אַקְרִיבַת) she brought before us (the court) such and such a person &c.

Ithpa. אִתְקְרֵיב, *Ithpe.* אִיתְקְרֵיב 1) *to approach, come near.* Targ. Y. Deut. XX, 3; O. ib. ed. Berl. (oth. ed. קריבין). Ib. XXV, 9; a. fr.—Keth. 56ª משום אִיקָּרוּבֵי דעתא הוא והא אִיקְּרְבָא דעתא (when a man promises his bride an additional jointure,) it is in order that an attachment be formed; well, now, the attachment has been formed (and we have a right to assume that he wanted his bride to get that addition, even if he should die before the wedding).—2) *to claim relationship,* v. preced.

קֶרֶב m. (b. h.; preced.) 1) *inside, intestine.*—*Du.* קְרָבַיִם, קְרָבַיִּם; constr. קִרְבֵּי, קִרְבֵּי׳. Num. R. s. 7 (ref. to Num. XIV, 11 בקרבו) ... אטר אעשה עמו ... בקרבו כמה ... עשיתי בְּקִרְבֵּיהֶן וכ׳ it does not read, 'which I do with them', but 'which I do within them': ... how many signs and wonders have I done in their intestines (that the manna was entirely resorbed in their bowels) &c. (with ref. to קֶרֶב Lev. VIII, 21). Tam. IV, 2. Ḥull. 16ᵇ קירבי ק׳ דגים כל זמן וכ׳ the fat of fish entrails (used as oil) has no bad odor as long as it burns. B. Mets. 60ᵇ, v. נָפַח; a. fr.—Ned. 54ᵇ לאו ק׳ בשר וכ׳ entrails are no meat and he who eats them is no man; Y. ib. VII, beg. 40ᵇ קרבייא (ch. form). Ber. 10ª; a. fr.—2) *innermost*; בְּקֶרֶב *within.* Pesik. R. s. 13 בְּקִרְבָּנוֹ, v. רָחַשׁ; a. e.

קָרֵב m., v. קָרִיב.

קָרָב m. (b. h.; preced. wds.) *hostile contact, attack, war.* Y. Sot. VIII, 21ᶜ top רומי לק׳ the Roman (Latin) language is adapted for military affairs; Y. Meg. I, 71ᵇ bot.; Esth. R. to I, 22. Sabb. 59ª בשעה שבורח מן הק׳ וכ׳ when he flees from the battle, he puts it on &c.; a. e.

קְרָבָא, קְרָב f. ch. same. Targ. II Sam. XXI, 15. Targ. Ps. XXVII, 3. Ib. XXXV, 1; a. fr.—Ib. קְרָבְתִי, v. קְרָבוּ.—Tosef. Sot. XIII, 5, v. נָגַח; Y. ib. IX, 24ᵇ; Bab. ib. 33ª. Lev. R. s. 22 דעבד ק׳ עם וכ׳ who wages war with a king &c. Gitt. 56ª ניפוק ... ק׳ בהדיריחו let us go out and offer them (the Romans) battle; a. fr.—*Pl.* קְרָבִין, קְרָבַיָּא. Targ. Num. XXI, 14. Targ. I Chr. XXVIII, 3; a. e.

קְרֶבָה, *pl.* קְרֵבוֹת or קְרָבוֹת, v. קְרִיבָה.—Lev. R. s. 20 ויעל הקרבה, read: הַהַקְרָבָה.

קְרָבוּתָא, קְרָבוּ f. = קְרָב. Targ. Ps. XXXV, 1 קְרָבוּתִי Ms. (ed. קְרָבְתִי, קְרָבְתִי).

קְרֵבוֹת, v. קְרִיבוּת.

קרבות, Tosef. Ab. Zar. IV (V), 9, read with ed. Zuck. רקובות, v. רוּקְבָּא II.

קְרָבוּתָא, v. קְרָבוּ.

קְרֵבִיטִין m. pl. (formed like שְׁרֵבִיט; קבט, cmp. חֻבְטָא) *thongs.* M. Kat. 27ª מתיר קְרֵבִיטָיו וכ׳ (קוֹרְבִיטָיו) you untie its thongs, and it (the couch) falls down of itself; Ned. 56ᵇ; Snh. 20ª.—[Y. Ber. III, 5ᵈ bot. ed. Lehm., v. קְלַבְּרִינְטִירִין.]

קְרַבְיָא, v. חֶרֶב.

קָרְבָּן m. (b. h.; קָרַב) *gift, offering, sacrifice.* Ber. 15ª מעלה עליו הכתוב ... והקריב ק׳ it is accredited to him, as if he had built an altar and offered a sacrifice on it; Succ. 45ª. Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2 כל מקום שנאמר ק׳ אמור ביו״ד ה״א wherever in the Scriptures 'sacrifice' is used in connection with the divine name, the latter is written with Yod He (יהוה, never אלהים). Ned. I, 4 האומר ק׳ ... שאני וכ׳ if one making a vow says, *ḳorban* ... that I will (not) eat &c. Ib. 2 כינויין לק׳ substitutes for *ḳorban.* Ib. II, 5 בק׳ וכ׳ (נדר) if a man in making a vow uses the word *ḳorban,* and then says, I vowed only by the gifts to kings; a. fr.—*Pl.* קָרְבָּנוֹת. Ib. ק׳ של מלכים. Zeb. XIV, 10 קָרְבְּנוֹת הצבור congregational sacrifices, ק׳ היחיד sacrifices offered by individuals. Taan. 27ᵇ כבר תקנתי להם סדר ק׳ וכ׳ I have arranged the order of sacrifices for them (in the Torah), and when they read these sections, I will account it to them as if they offered them. Ex. R. s. 30 בקש הקב״ה ... ועבודת ק׳ וכ׳ the Lord wanted to give them (the generation of the flood) four things (to purify them), the Law, sufferings, the sacrificial service, and prayer, but they refused; a. fr.

קוּרְבָּן, קָרְבָּנָא, קָרְבַּן ch. same. Targ. Hos. XII, 2. Targ. O. Gen. IV, 3 ed. Berl. (oth. ed. תקרבתא, v. Berl. Mass., p. 73); Y. ib. Ib. 4; a. fr.—Ḥull. 8ª דקריבין לק׳ are designated to be sent as gifts. Zeb. 116ᵇ שדרה ק׳ וכ׳ the mother of king Shabur sent a sacrifice to Raba, sending word, 'offer it to the Lord.' Gitt. 56ª שדר לה׳ ק׳ וכ׳ send them a sacrifice and see whether they will offer it (in

patch of ground.—*Pl.* קְרְדּוּמוֹת. Tosef. B. Mets. II, 1, v. מַחֲרוֹת; a. e.

קרדום Midr. Till. to Ps. XLV some ed., v. קַרְטֵיס.

קַרְדּוֹן, קַרְדּוּ, v. קַרְדּוּ I.

קַרְדִּנְיָא, קַרְדּוּנְיָא pr. n. (v. קַרְדּוּ I) *Ḳardunia, Cordyene,* a district lying to the east of the river Tigris, south of Armenia. Targ. Y. Gen. VIII, 4 קרדנ' (name of a mountain).—Gen. R. s. 33 (expl. חרי אררט, Gen. l. c.) טורי ק' the mountains of Ḳardunia.—Denom. f. pl. קוּרְדַּנְיָיתָא, קוּרְדַּנְיָתָא. Pes. 7ᵃ; 21ᵇ אפי' בחיטי ק' even with wheat of Cordyene (when it has become moistened, although it is very hard); Y. ib. I, 27ᶜ bot. אפי' חטים קורְטַבָּנִיּוֹת במדבר (not אילו) וכ' even with Cordyenian wheat in the desert; for would they be worth anything during the Passover (to be considered an object of value for betrothal)?

קרדונין, v. קַרְדִּינוֹן.

קרדוס, Midr. Till. to Ps. XLV some ed., v. קַרְטֵיס.

קרדי, Pirké d'R. El. ch. XXVI, v. קַרְדּוּ II.

קרדונטס, v. קוּרְדַּנְטֵס.

קַרְדִּימָא, בַּר קַ' pr. n. m. *Bar Ḳardima.* Koh. R. to X, 8 שוק דבר ק' the market or open place of B. Ḳ.

קרדם, v. קַרְדֹּם.

קרדמין, Ab. d'R. N. ch. VI, v. קַרְדּוּט.

קרדנין, קרדנון, v. קַרְדִּינוֹן.

קַרְדַּנְיָא, קַרְדַּנְיָה, v. קַרְדּוּנְיָא.

קרדנין, v. קרדנון.

קַרְדֵּס (v. קָרַד) *to scrape.* Tosef. Kel. B. Kam. III, 12 קִירְדְּסָן שפן וכ' (not קוּרדסן שחן) if he scraped or planed them and made vessels of them; ib. VII, 15 קִרְדְּסָן שחן (corr. acc.). Y. Sabb. IV, end, 7ᵃ עד שיְקַרְדֵּס (not דם . . .) until he scrapes (the stones). V. קִרְטֵס.

קָרָה, v. קרי.

קָרֶת, constr. קֶרֶת, v. קַרְיָא I.

קִי', קִרְוָא, קִרְיָא I f. = h. קִרְיָה, *town, village.* Targ. Hos. XI, 9. Targ. O. Ex. XX, 10.—Y. Taan. IV, 68ᵈ top כל קירווא דהינן וכ' in every place that we came to, we found &c. Ib. כל קִירְיָא דהוון וכ' in every place that they came to &c.—*Pl.* קִרְוִין, קִרְוָנָא, קִרְוֵי, קִ'. Targ. Num. XIII, 28. Targ. O. ib. XXXII, 33; 36 (Y. קוֹרְיֵיהָא, v. קִרְיָיא). Targ. Y. Ex. XX, 10; a. fr.—Targ. Y. II Num. XXXI, 50 קִרְוָנָא דדהבא (not קוּרְיָא) golden forts (a female head-dress; cmp. צִיר של זהב, v. יְרוּשְׁלֵם).

קִי', קִרְוָא, קִרְיָא II, (קִרְוָה, קִרְיָה) f. = h.

the Temple); a. fr.—*Pl.* קִרְבָּנִין, קִרְבָּנִיָּא, קוּ'. Targ. Am. V, 22. Targ. Lev. VII, 35; a. fr.—Lam. R. to IV, 2 כל אילין ק' וכ' all those sacrifices which you send them, they eat themselves &c. Gen. R. s. 91; Y. Naz. V, end, 54ᵇ; a. fr.

קרבניטא, v. קַרְבִּינִיטָא.

קָרַד (cmp. גָּרַד), *Pi.* קִירֵד *to scrape; to curry* (with a small-toothed strigil), v. קִרְדּוּד. Bets. II, 8 מְקָרְדִין את וכ' you may curry an animal on the Holy Day. Ib. אין מקרדין . . . אבל מקרצפין you must not curry . . . with small-toothed strigils . . ., but you may do so with large-toothed ones. Yalk. Deut. 938 מְקָרְדוֹ והוא בולם (את) thou curriest him, and he kicks, v. בָּלַם II; a. e.—Y. Sabb. IV, end, 7ᵃ שיקרדם, v. קִרְדֵּס.]

קַרְדָא f. (preced.; cmp. Arab. *ḳurd,* ricinus) [*scraping,*] *abdominal pain caused by a parasitic worm.* Lev. R. s. 18; Num. R. s. 7 (ref. to לזרא, Num. XI, 20) [read:] לק' שאהיה נותן דורא במעיהן (some ed. לקדרא) it will cause *ḳurda,* as I will put a parasite (*dura*) in their bowels; v. דְּרָרָא.

קַרְדּוּ I, קַרְדּוֹן pr. n. *Ḳardu, Ḳardun,* the district of *Cordyene* (corresponding to b. h. אררט; v. Schr. KAT², p. 53). Targ. O. Gen. VIII, 4 (Y. קרדון, some ed. קַרְדּוֹן). Targ. II Kings XIX, 37; Targ. Is. XXXVII, 38. Targ. Jer. LI, 27.

קַרְדּוּ II pr. n. pl. *Ḳardu* in Babylonia (cmp. Kardunias, Schr. KAT², p. 348; KGF, p. 534). B. Bath. 91ᵃ . . . עשר ושבע בק' (Ar. בכרְדוּ) Abraham was ten years in prison, three in Cuthi and seven in Ḳardu; Yalk. Gen. 77 בקודרו; Pirké d'R. El. ch. XXVI קרדי.—Yeb. 115ᵇ קוּרְטָבָא.

קַרְדּוּט m. = פַּרְדּוּט, *a tunic with sleeves.*—*Pl.* קַרְדּוּטִין. Ab. d'R. N., ch. VI ed. Schechter (ed. קרדמין, corr. acc.).

קַרְדּוּיֵי, v. next w.

קַרְדּוּיִין, קַרְדּוּיִים m. pl. (קַרְדּוּ I) *Cordyenians.* Y. Kidd. IV, 65ᶜ bot.; Y. Yeb. I, 3ᵇ top מקבלין גרים מן חק' וכ' we may accept proselytes from the Cordyenians and the Tadmorites; Bab. ib. 16ᵃ. Ib. קַרְדּוּיֵי (ch. form), contradist. from קרתויי, v. קַרְתּוּיֵי.

קַרְדּוֹם, קוּ' m. (b. h. קַרְדֹּם; קרדם, cmp. פַּרְדֵּם) *cutting tool, spade, mattock, hatchet* (with a pointed and a broad side). Ab. IV, 5 ולא ק' לחפור בהם make not the words of the Law a spade to dig with them (the means for selfish ends). Tosef. M. Kat. I, 4 תוחב בשפוד ומכה בק' וכ' he sticks (into the ground where moles are suspected to hide) a spit, or strikes with a mattock and stamps the ground under him; Y. ib. I, 80ᶜ; Bab. ib. 7ᵃ. Bets. IV, 3 בק' . . . ואין (when splitting wood for immediate use on the Holy Day) you must not use the hatchet, expl. ib. 31ᵇ נקבות שלו the broad side of it. Ib. ק' וקופין a tool combining axe and bill, v. קוּפִין; a. fr.—Gitt. 30ᵇ מלא ק' a ground having room for the mattock to work in, a common-sized field, opp. to מלא מחט a diminutive

קְרוּבָה, *pumpkin-shell,* or *pumpkin-shaped vessel for water, cooler.* Targ. Y. Gen. XXI, 14 (h. text חֲמָת). Targ. Y. I ib. 15 (Y. II קַרְנַת, corr. acc.). Ib. 19 (some ed. קרוות, corr. acc.).

קָרוּב, v. קִירוּב.

קָרוֹב I m. (b. h.; קָרַב) *near; related, relative.* Y. Ber. IX, 13[a] top (ref. to Deut. IV, 7) ק' בכל מיני קריבות (God is) near in every way of nearness (at all times, in all places, in sympathy &c.). Snh. 9[a] ... ק' וכ' נמצא if it appears that one of the witnesses is a near relative (of the defendant) or disqualified. Ib.[b] אדם ק' אצל עצמו ואין ק' וכ' every man is considered a relation to himself, and none can incriminate himself. Ib. 10[a] ... ואינו ק' אדם אצל ממונו a man cannot testify against himself, but he is not a relative to (disqualified to testify against) his property. Ib. III, 4 היה ק' ונתרחק if a person was a relation (by marriage, so as to be disqualified), and became a stranger again. B. Mets. 39[a] ... מוריד ק' וכ' שבוי if a person has been carried off captive, they (the court) appoint a relative to manage his estate. Ib. ק' מחמת an indirect relative (e.g. one's step-brother's step-brother); a. v. fr.—*Pl.* קְרוֹבִים, קְרוֹבִין. Gitt. 14[b] ק' למלכות connected with royalty, influential. Snh. III, 4 ואלו הן הק' the following are considered relatives (disqualified to act as judges or witnesses); a. fr.—Sabb. 152[a] ק' נעשו רחוקים near objects have become distant (my senses are dull from old age).—[Tanḥ. B'shall. 18 וטברה קרובים; Y. Taan. II, 66[a] top שהגיע לקרובין, v. קְרוּכִין.]—*Fem.* קְרוֹבָה. Y. Ber. l. c. ע"ז נראית ק' ואינה וכ' the idol is apparently near, but in fact distant. Esth. R. to III, 1 Haman reflected in his heart אם אסתר קְרוֹבָתִי ... if Esther is a Jewess, she is my relative. Meg. 14[b] חולדה קְרוֹבַת Huldah was a relative of Jeremiah's; a. fr.—*Pl.* קְרוֹבוֹת. Gen. R. s. 18 ... מקְרוֹבוֹתָיו וכ' נשא if a man marries one of his relatives, of him it is said 'bone of my bones' (Gen. II, 23). Lev. R. s. 18 רחוקות נעשו ק' ק' וכ' distant objects have become near (things that I could discern at a distance must be brought near me), near objects have become distant, v. supra; a. fr.

קָרוֹב II, **קְרוֹבָא, קְרוֹבָה** m. (קָרַב *Pa.* 3) *leader in prayer, hymnologist, reader.* Lev. R. s. 30 קרוב ופריטן (פריטן ודרשן) hymnologist Ar. (ed., a. Pesik. Ul'kaḥ. p. 179[a] קְרִיבוֹר ופריטוי. Y. Ber. I, 3[c] bot. [read:] ר' ... הוה סמיך לק' וכ' R. Z. (in his prayer of the section *Modim*) kept pace with the reader in order to bow simultaneously with him at the beginning and at the end. Lev. R. s. 19; Cant. R. to V, 11 ר' אלכסנדרי ק' R. A. the hymnologist.—[In liturgy קרובות (not קרובץ): *the poetical insertions,* on special occasions, in the Prayer of Benedictions.]

קְרוֹבָה, v. קָרוֹב I.

קָרוּד, v. קִירוּד.

קְרוָה, קְרָוָא, קְרָוָה, (קרוות), v. קְרָוָא I, II.

קָרוֹז* m. (קרז *to be round,* cmp. קְרָזֵל) name of an *earthen vessel.* Num. R. s. 20 ... ומצאן ק' של וכ' זה (some ed. קרון) this is one of three men whom the Lord tried and found to be vessels for urine (unworthy; Gen. R. s. 19 קנקנין).—*Pl.* קְרוֹזִים. Gen. R. s. 86 end ק' בכפר תנניה Ar. (ed. תנינא ... קררים) will you import *k'rozim* to K'far Hananiah? (v. קְדָר).—V. פְּרוֹז.

קָרוֹחַ, קְרוּחַ m. 1) = h. קֵרֵחַ, *bald.* Targ. Y. Lev. XIII, 40.—2) *white-spotted.* Targ. Y. Gen. XXX, 32 (h. text שלוא); ib. 33 קִירוּחַ.—*Pl.* קְרוּחִין, קְרוּחְיָא; f. קְרוּחְתָּא. Ib. 35; 39 (h. text נקדים); a. e.—Ib. XXXI, 10 קִירְוָוחִין, קִירְוָוחִי.

קְרוּחַיִם, קְרוּחַיִים pr. n. pl. *K'ruḥayim,* a Palestinian place producing the best wine. Men. VIII, 6 (86[b], some ed. קרוחים, Mish. ed. קרותים, corr. acc.; Ar. קְרַחַיִים; v. Rabb. D. S. a. l. note 2).

קְרוּחְתָּא, v. קִרְחוּתָא.—**קְרוּתָא,** v. קְרוּחַ.

קָרוּי, v. קִירוּי.

קְרוֹיָא, קְרוֹיָה m. (קְרִי I) 1) *reading.*—*Pl.* קְרוֹיֵי. Y. Meg. IV, 75[a] top שמע קלן ק' וכ' he heard them read (from the Torah) without benedictions.—2) *Biblical scholar,* v. קַרָיָא.

קְרוּיָא I f. (v. קִירוּי I) *scaffold for laying joists.* Ex. R. s. 13, beg.

קְרוּיָא II, v. קְרוּיָה.

קוּרְיָא, קִרְוָיָה, קִרְוָיָא m. *of Kirya;* pr. n. m. *Kirvaya.* Sabb. 45[b], v. סִרְוָיָא.—Tosef. Maas. Sh. IV, 5 אבא חילפא בן ק' ed. Zuck. (Var. חלקיה מן קרויה); Y. ib. IV, beg. 54[d] אבא בר חילפי בר קריי' (Levy, Neuh. Wört. quotes קירויא); B. Bath. 123[a] אבא חלפא קרויא (Ms. M. only אבא חלפתא; Ms. R. קִרְוָיָה; Ms. H. קִירְוָיָה; v. Rabb. D. S. a. l. note 90).

קְרוּיָה, קְרִיָּה f. (v. קָרָא I) *pumpkin-shell* used as a drawing vessel, *cooler.* Sabb. XVII, 6 (125[a]) האבן שבקרי' (Y. ed. קְרוּיָא; Ms. M. קְרִוְיָא) the stone which is put into a drawing vessel (to weight it); ib. 125[b] שבקרויה (Ms. M. שבקריא, corr. acc.). Ḥull. 57[b] (Ms. M. קרא); Kel. III, 5; Tosef. ib. B. Kam. III, 3, v. חִירְהוּק; a. e.

קְרִיּוֹת m. pl. (קָרָא II) *persons called up to read from the Scriptures.* Y. Taan. IV, 68[a] bot. שלשה ק' ... לא וכ' the three persons called to read from the Torah must read no less than ten verses altogether; Y. Meg. IV, 75[a]. Y. Ber. VIII, 11[b] top אילין ג' ק' מאי וכ' how do you consider those three readers from the Torah (as regards benedictions)? Ib. V, 9[c] bot. ק' בתורה ואין ק' וכ' several persons are called to read from the Law successively, but not to read from the Prophets; Y. Meg. IV, 74[d] קראות (corr. acc.).—V. קְרִיאָה.

קְרוינין, Ex. R. s. 36, v. קְרִיוֹן.

קְרוּכִין, קָרוּכִין f. (sing. a. pl.) (carrucha, carruca) *travelling* and *state carriage.* Tanḥ. B'shall. 18 ... מיעשה

under the care of a gentile driver) &c.; Y. ib. 44[d] bot. מעשה בק' ... שהפליגה וכ' it happened with a coach of the house of Rabbi that its passenger left it unwatched for more than four miles. Kil. VIII, 3 הרושב בק' he that sits in a coach (drawn by heterogeneous animals). Ib. 4. Lev. R. s. 16 a general saw them ומושיב אותן בק' and made them sit in his coach; Pesik. Vatt. p. 133[a] על קרונין שלו (read קָרוּכִין or קרון). Lev. R. l. c. הק' עוברת וכ' the coach passed over them &c.; Pesik. l. c. 133[b] הקרונין (corr. acc.); Lam. R. to IV, 15 קרונין, קירונין (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* קְרוֹנוֹת. Sabb. 122[a] ק' של בית רבי וכ' the light coaches of the house of Rabbi may be moved on the Sabbath. Ib. לשתות יין בק' של נכרים וכ' to drink wine carried with him in coaches (and left temporarily in charge of gentiles), v. supra. Kidd. 76[b] ק' של זהב Ar. (ed. קְרוֹנִיּוֹת, fr. קְרוֹנִית) gilt coaches. Cant. R. to V, 2 שיהו עגלות וקָרָנִיּוֹת וכ' (fr. קָרָנִית) wide enough for wagons and coaches to pass. Gen. R. s. 75 יושבי קָרָנוֹת (fr. קָרֶן?) sitting in coaches; Yalk. ib. 130. B. B. 146[a] מאה ק' וכ' one hundred wagon loads &c.; Y. ib. IX, 17[a] קריות (corr. acc.).—V. next w.

קְרוֹנָה f., *pl.* קְרוֹנוֹת (preced.) *open place for wagons* on market days, *station; market day.* Meg. 5[b] רבי רחץ בקרונה של וכ' Rabbi bathed in the bathhouse of the station of Sepphoris on the 17th of Tammuz. Keth. 15[a] נבעלה בק' וכ' if a woman had intercourse with an unknown man in the market; בק' ס"ד אלא ... בשעת ק' you cannot mean on the wagons in the market, but ... at market time. Ib. חירה מעשה ... בק' the occurrence (recorded in the Mishnah) took place at the station of Sepphoris; Y. ib. I, 25[d] (in Chald. dict.) בהן קרונה וכ' (not כהן).

קְרוֹנְךָ, קְרוֹנָתָא f. (Κόρυνθος, by adaptation to קַרְנָא) (*Corinthian*) *capital of a column* (v. Sm. Ant. s. v. Columna). Targ. I Kings VII, 20. Targ. II Kings XXV, 17; a. fr.—*Pl.* קְרוֹנָתָן. Targ. I Kings l. c.; a. fr.—Ib. 2 קְרוֹנַתְהוֹן דארזיא ed. Lag. (ed. קַרְנַתְהוֹן; h. text כרתיות); ib. 12 קַרְנוֹתְהוֹן Levita (ed. מרישא).

קרוס, Gen. R. s. 67, v. מַקְרִין I.

קְרוּסְטוּמִיל, v. קְרוּסְטָמִיל.

קְרוּסְטָלִינִין m. pl. (κρυστάλλινος) *rock-crystal decorations.* Targ. Esth. I, 6.

קְרוּסְטָמִל, קְרוּסְטָמִיל m. (crustuminum, sub. pirum) *Crustumenian pear* (red on one side). Tosef. Kil. I, 4 היו מרכיבין ק' על גבי עוגס ed. Zuck. (Var. קְרוּסְתָמִין) they grafted a Crustumenian on a native pear-tree; Y. ib. I, 27[a] קרוסטמיל and קְרוּסְטָמִלִין (*sing.*).—*Pl.* קְרוּסְטָמִילִין. Tosef. Shebi. VII, 16 (Var. קרסטמול). Tosef. Ukts. III, 7 קְרוּסְטוֹמְלִין. Kil. I, 4 קרוסטמילין Ms. M. (Y. ed. קרוסטמלין, Mish. a. Bab. ed. קרסתומלין). Maasr. I, 3 קרוסטומלין Mish. ed. (Ms. M. קרוסטמילין, Y. ed. קרוסטם, Bab. ed. קריס').

קְרוּסְפִּי, קְרוּסְפְּדַאי, קְרוּסְפָּא, v. פְּרִיסְפָּא a. קְרִיסְפָּא.

קְרוֹצָא m. (קְרִיץ I) *biting insect.*—*Pl.* קְרוֹצֵי. Cant. R. to I, 1, v. חִיפּוּשִׂיתָא.

ועברה קרובים וכ' (corr. acc.) it happened to King Shabur when he passed there (in the desert of Kub), that one of his carriages passed and a serpent swallowed it, a second &c.; (Yalk. Ex. 255 שיירה); Y. Shebu. III, 34[d] חויויא ... בלע כרוכין Ar. (ed. קרונין, corr. acc.) the serpent, in the case of King Shabur, swallowed camels, swallowed carriages; Y. Ned. III, 37[d] קבריז (corr. acc.). Y. Shebu. l. c. אנא חמית משך ... ק' דמלכותא I saw the skin of a serpent that went on (was used as a cover for) the royal carriage; Y. Ned. l. c. בדיורין למלכותא (corr. acc.). Y. Meg. I, 70[c] bot. עד שהגיע לק' שלו until he reached his (Nicanor's) carriage; Y. Taan. II, 66[a] top לקרובין (corr. acc.); Meg. Taan. ch. XII. Gen. R. s. 8 למלך ... שהיו בק' Ar. (ed. בקרונין, corr. acc.) the king and the viceroy were in a carriage; Koh. R. to VI, 10; Yalk. Is. 261 (corr. acc.). Lev. R. s. 16 ומלאו כל הכ' דם Ar. (ed., v. קָרוֹן) all the carriages were filled with blood; Yalk. Lam. 1033, sq. קרוקין. Num. R. s. 23, end בכורכין (corr. acc.), v. נָקַר; a. fr. (corrupt קרובין, קרונין).

קרולין, v. קוֹרָלִין.

קְרוּם m. (קָרַם) *skin, membrane.* Neg. I, 1, a. e. כק' ביצה the color of the membrane surrounding the egg. Ḥull. III, 1, v. מוֹחַ. Ib. 43[a] ... אינו ק' שעלה a membrane formed in consequence of a wound in the gullet is no membrane (to make the gullet sound). Ib. 56[a] קְרוּמּוֹ רַךְ its membrane is tender; a. fr.—*Pl.* קְרוּמִין. Ib. 57[b], v. קְרוּמִית.

קרומדים, v. קְרָמִיד.

קְרוּמְמַטְסִין* m. (comp. of קְרוּם a. טַס) *cover* (or *color*) *of gold foils,* name of a jewel in the high priest's breastplate (corresp. to b. h. תרשיש; χρυσόλιθος, LXX Ex. XXVIII, 20; Targ. כרום ימא). Ex. R. s. 38, end.

קְרוּמִית f. (v. קְרוּם); ק' של קנה (or sub. קנה של) *the skin-like, scaly envelope of reed, haulm* (used as knife, v. Löw, Pfl. p. 344). Tosef. Ḥull. I, 5; Ḥull. 15[b], a. e. בכל בק' וכ' ... you may cut ritually with any tool, ... with glass or with a reed haulm. Ib. 57[b] עשו לה ק' וכ' Ms. M. a. Ar. (ed. קרומין, v. Rabb. D. S. a. l. note) they prepared for it (to be inserted in the perforated windpipe) the haulm (ed. haulms) of reed, and the animal recovered.—*Pl.* קְרוּמִיּוֹת. Gen. R. s. 56 (used as sing.); Y. Sabb. VIII, end, 11[c] קלומות (corr. acc.).—Pesik. B'shall. p. 87[a] שהיו נותנים ... וק' של קנה וכ' (Ar. וקולמיות, corr. acc.) they put glowing iron balls under their armpits, and drove pieces of reed under their nails; Midr. Till. to Ps. XVI; Yalk. ib. 667; Cant. R. to II, 7 קרטיות (corr. acc.). Sabb. 125[a] ק' של מחצלת shreds of reeds detached from mats.

קרומית, Tosef. Ḥall. I, 1, ed. Zuck., v. קַרְמִית.

קְרוּמְנִין, קְרוּמְלִים, v. קַרְמוּלִין.

קָרוֹן f. (v. קָרַר) *wagon, travelling coach.* Ab. Zar. V, 4 המניח יינו בק' וכ' if a person left his wine in a coach ... and walked on a short-cut (leaving the wine

קָרוּקִין, v. קְרוּכִין.

קרוקיותא, Ned. 41ª הַהוּא ק' דעקרבא, read, as Yalk. Ps. 877; הַהוּא עקרבא, v. אַקְרוֹקְתָא.

קרורטין, (Mus. קרידטין), name of *a potion*, prob. to be read: קְדָרִיטִין (κεδρίτης) *wine flavored with resin of cedar*. Y. Sabb. VI, 14ᶜ.

קָרוּשָׁא m. (קָרַשׁ) *frost*. Targ. Y. Gen. XXXI, 40 (Ar. קְרִישָׁא).

קָרוּשְׁיָתָא, v. קְרוֹשְׁיָתָא.

קָרְזֵל (v. קָרוֹז) *to round, roll, form a ball*. Part. pass. מְקוּרְזָל; f. מְקוּרְזֶלֶת; *pl.* מְקוּרְזָלִין; מְקוּרְזָלוֹת. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 צרור המק' a rounded and smooth lump (of earth or stone); Y. ib. VIII, end, 11ᶜ; Bab. ib. 81ª אבנים מק'. Ib. 43ª; a. e.

קָרֵחַ m. (b. h.; v. next w.) *bald, bald head*. Gen. R. s. 65, v. קִרְזוּץ. Bekh. VII, 2 חק' פסול a bald-headed person is unfit for priestly functions; אזהר ק' כל וכ' bald-headed (in a legal sense) is he who has not a line of hair from ear to ear. Ib. 58ª חק' חזה that bald head (R. Akiba). B. Kam. 60ᵇ נמצא ק' מכאן וק' מכאן finally he is bald from here and bald from there (has neither white nor black hair); a. fr. — Gitt. VIII, 9, a. e. גט ק' a letter of divorce that lacks signatures on each of its folds (v. קָשַׁר).—*Pl.* קְרָחִים, קֵרָחִין. Y. Yoma II, end, 40ª הכהנים לרבות חק' 'the priests' (Lev. I, 5), this includes the bald heads (as fit for that function); Sifra Vayikra, N'dab., Par. 4, ch. VI קְרָחָנִים; Bekh. 43ᵇ קִרְחָנִין.—*Fem.* קְרַחַת. B. Bath. 132ª ק' מכאן ומכאן she is bald on both sides, i. e. has forfeited both claims on her husband's estate.

קָרְחָא ch. same. Targ. O. Lev. XIII, 40 (ed. Berl. קְרִיחָא; some ed. קְרַחַ); Y. קְרוּחָא.

קָרַח (b. h.) [*to be round and smooth,*] (denom. of קֶרַח) *to make a bald spot*. Macc. III, 5 הקורח קרחה וכ' he that makes a baldness upon his head. Ib. 20ª ... יכול אפי' ק' lest you think that even if one makes four or five spots, he is guilty only of one act; Kidd. 36ª; a. e.

Nif. נִקְרַח *to become bald, hairless, smooth*. Maasr. I, 3 האגסים ... משיקרחו (Y. ed. משיקריחו, a. משירקרחו) pears ... are subject to tithes when their surface begins to grow smooth, v. infra. Neg. VIII, 5 ונקרחו ... חזר if head and chin changed and became bald; Tosef. ib. III, 10 (not 'שנ'); a. e.

Hif. הִקְרִיחַ 1) same. Tosef. Maasr. I, 2 משירקריחו (not 'משיקד'), v. supra. Y. ib. I, 48ᵈ bot. משיעשו ... משירקריחו לבנות ... קרחות 'when they get smooth' (Mish. I, 3, v. supra) ..., that means, when they begin to get white, smooth spots (cmp. קְרוּחָא). Ib. וכי מחמת האוכל הן מַקְרִיחִין וכ' do the fruits get white spots because of the development of the eatable matter (flesh), is it not on account of worms?; a. e.—2) *to make bare, raze*. Y. Kil. IV, beg. 29ª קרחת ... מקריחין אותו וכ' 'a bald portion of a vineyard' (Mish. IV, 1) is one which is razed in the centre; כרם שחרב מקריחין וכ' 'a waste vineyard' (ib. 2) is one which is razed on all sides. Sot. 46ᵇ (play on קרח, II Kings II, 23) שהקרחתָ עלינו את המקום thou hast made the place bare for us (ruined our water trade by healing the well); a. e.—Part. pass. מוּקָרָח; *pl.* מוּקָרָחִין. Y. Kil. I, 27ᵇ bot. ששה על ששה מוק' וכ' when one throws mixed seeds into a plot of six (cubits) by six which lies vacant within a field of grains or which is fenced in.

קָרַח I ch. same, *to make bald; to become bald*. Pes. 110ª bot. (in an incantation) קרחייכי ק' bald be your baldness (may the hair with which you practice your witchcraft fall out). Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ (perh. Hebrew) קָרוֹחַ קריחה make bald a bald head (?), v. צְנִינִים.—[Snh. 109ᵇ על דקרחא some ed., read: דקדחא, v. קָדַח.]

קֶרַח m. (preced. wds.) *baldness*. Kidd. 36ª (ref. to Lev. XXI, 5) א"כ נכתוב קרא ק' וכ' קרחה if this were so, the text should read *ḳeraḥ*, why is it *ḳorḥah?*

קרח, Sifra Thazr., Neg. ch. I; Yalk. Lev. 550, read: קֶרַח.

קֹרַח (b. h.) pr. n. m. *Korah*, leader of a rebellion against Moses. Tosef. Snh. XIII, 9 ק' ועדתו וכ' Korah and his followers have no share in the world to come; Snh. 109ᵇ ק' שנעשה עדת ק' וכ' the followers of K. have &c. Ib. קרחה וכ' (Ms. M. שעשה) he is named Korah (Bald), because baldness (depopulation) was created in Israel; a. v. fr.

קָרְחָא II, קָרָחָא I m. 1)=h. קֶרַח, v. קִרְחָה ch.—Targ. II Kings II, 23 קָרְ' (ed. Ven. קָרָ'). — Snh. 63ᵇ ברחא ק', v. אֲשִׁירְמָא. Sabb. 152ª, v. בִּרְחָא, a. מַצּוּרִינָא.—2) (cmp. a. גולבינא) a species of *peas* (P. Sm. s. v. קרחא, 3740 'peanuts').—*Pl.* קָרְחִין. Y. Ned. IV, 38ᵈ top מי סורס וק' an infusion of *sores* and *ḳarḥim*.

קָרְחָא II, קָרָחָא I m.=b. h. קֶרַח, *frost, ice, hail*. Targ. Ps. CXLVII, 17. Targ. Job XXXVII, 10; a. e.

קָרְחָא II, קָרָחָה m. (קָרַח I) [*scraper, wool-dresser;* cmp. גַּרְדִּי,] *common weaver*. Meg. 12ᵇ; Yalk. Esth. 1051, v. פַּרְדְּשָׁבָּא.

קָרְחָא II f.=next w. Targ. Y. II Deut. XIV, 1 (some ed. קָרְחָה).

קָרְחָת I f. (b. h.; קֶרַח) *baldness*. Sifré Deut. 96; Macc. 20ª לחייב על כל ק' וק' to be punishable for each act of making a bald spot; Sifra Emor, Par. 1, ch. I קְרִיחָה. Macc. 20ᵇ וכמה שיעור ק' what is the legal size of baldness (to be punishable)?; a. fr.—Trnsf. *gap, depopulation*. Snh. 109ᵇ, a. e., v. קֶרַח. Meg. 13ᵇ שמא תאמר ק' אני וכ' lest thou say that I may create depopulation in thy empire (by the extermination of the Jews); a. e.—*Pl.* קָרְחוֹת. Kidd. 36ª (Macc. 20ª, a. e. קריחות), v. קָרַח. Y. Maasr. I, 48ᵈ bot., v. קָרַח *Hif.*—Y. Meg. IV, 75ª top (to those who read from the Law without benedictions) עד מתי אתם ... ק' ק' how long will you make the law into bare patches (sterile of spiritual seeds)?

the corpse on a leather spread (which is not consumed in fire).

קַרְטוֹם, v. קִרְטוּם.

קַרְטוֹן* m. (cors, -tis = cohors) *an enclosure* for a division in a military camp, *square*. Ber. 32[b], v. גַּסְטָרָא; Yalk. Is. 332 קירטון (prob. to be read: קוֹר׳).

קרטון, Yalk. Deut. 942; Yalk. Jer. 321, v. קַטְרוֹן II.

קַרְטוּפְנָא m. (קרטף, Parel of קטף; cmp. קָטָף) *incision, scratch, crack.* — Pl. קַרְטוּפְנֵי. B. Kam. 86[a] דאית ליה ק׳ וכ׳ if he has sores from scratches on his head &c., v. צַוָּוח. Keth. 107[b] דליח בחו ק׳ when the glazed vessels have no cracks. Pes. 30[b] חיכא דאית בחו ק׳ when they have cracks, opp. שיעי.

קַרְטֵט (v. קרט) *to break, cut into small pieces.* Y. Maas. Sh. IV, 54[d] ... ונסתון ... וקַרְטְטָן קומוי וכ׳ Bar Ḳ. took them (the fruit) and cut them in his presence, saying, is this worth anything? — Part. pass. מְקַרְטָט, מְקַרְטְטָה. Ib. עד כדון מילה מק׳ ולא טבא מילה מק׳ וכ׳ (ed. Zyt. מקרטמה) so far (you are right) as to a thing which is worth nothing when cut; how about a thing which is valuable when it is cut?

קרטיגנון, קַרְטִיגְנָא, v. next w.

קַרְטִיגְנִין, קַרְטִיגְנֵי pr. n. pl. (Cartago, Carthago, -inis) *Carthage* (rebuilt under the Roman empire), on the northern coast of Africa. Men. 110[a] מצור ועד ק׳ מכיררין וכ׳ from Tyre to Carthage they know (respect the past history of) Israel and their Father in heaven, but from Tyre westward and from Carthage eastward they do not know &c.; Is. 316. Lev. R. s. 27 אזל ... קרטיגנא והוות וכ׳ (Alexander the Great) came to a city called Ḳarṭigna which was occupied (guarded) by women only (v. Tam. 32[a]). Gen. R. s. 44, end (expl. הקדמני, Gen. XV, 19) קרטגינה (some ed. קרטנונא, corr. acc.); Yalk. ib. 78 קרטניי (corr. acc.). Ber. 29[a] קרטגני Ms. M. (ed. קרטיגנין; some ed. קרטיגנן, קרטיגנון, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); v. קַרְתִּיגְנִי. — Denom. קַרְטִיגְנָאָה, v. sub קַרְתִּי׳.

קרטיות, Cant. R. to II, 7, v. קִרְוֹמִית.

קַרְמִילָא, v. קַרְטַלָּא.

קַרְטָס, קַרְטֵס m. (χάρτης) *paper, document.* Midr. Till. to Ps. XLV נטל ק׳ (חלק) ונתן וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. קוטריס, קרדום, corr. acc.) he took a blank paper and handed it to the judge; Yalk. ib. 749 קונטרס (corr. acc.).

קַרְטָסָה, קַרְטִיסָא, קַרְטֵיס ... ch. same. Y. Kidd. III, 64[a] בק׳ ... חד בר נש a man owed his neighbor one hundred denars on a note; אי לא יהב לך ק׳ וכ׳ unless he hand thee the note, give him no money. Gitt. 69[a] קוּרְטָסָא a piece of paper. — Pl. קַרְטִיסַיָּיא. Lev. R. s. 34 הא ק׳ קדמך וכ׳ Ar. (ed. כתבא) the documents (accounts) are before thee, read and count.

קרטיסים, v. next w.

קָרְחָה II pr. n. m. *Ḳorḥah*, father of R. Joshua (v. Fr. Darkhé, p. 178). Meg. 28[a]. Sabb. 152[a], v. גַּוְזָנְיָא. Snh. VII, 5; a. fr.

קָרְחוּתָא f. (קָרַח) *baldness of the back of the head.* Targ. O. Lev. XIII, 42 (Y. קִרְחָתָא, קוּרְחָתָא, קוּרְחָתָא).

קַרְחַיִים, v. קִרְחַיִים.

קָרְחִין a species of *peas*, v. קָרַח II.

קַרְחִינָא pr. n. pl. *Ḳarḥina*. Sabb. 152[a], v. גַּוְזָנְיָא. — Denom. קַרְחִינָאָה. Snh. 92[a] ק׳ אדא; Ber. 33[a] אדא בר אחבת ק׳ Ms. M. (ed. אחא ק׳, some ed. קַרְחִינַאי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

קָרְחָן = קָרַח. — *Pl.* קָרְחָנִים, קָרְחָנִין, v. קָרַח.

קָרַחַת f. (b. h.; קָרַח) 1) *baldness*; חכרם ק׳ razed portion of a vineyard. Kil. IV, 1, v. קָרַח *Hif.*; a. e. — 2) *smooth back* or *inside of cloth; worn cloth.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. XV בְּקָרַחְתּוֹ אלו חשחקים *b'ḳaraḥto* (Lev. XIII, 55) means worn cloth, opp. גַּבַּחַת. — 3) *a leprous affection on the back of the head* (making it bald). Neg. X, 10 איזו היא ק׳ מן חקדקד וכ׳ which portion of the head is meant by *ḳaraḥath?* From the crown sliding backward &c.; Tosef. ib. IV, 9; Sifra l. c. ch. X; a. fr.

קָרַט (v. P. Sm. 3741; cmp. קרץ) *to break, take a bite.* Lev. R. s. 22; Koh. R. to V, 8 יתיב למקרטא וכ׳ sat down on the road to eat something (Tanḥ. Ḥuck. 1 שהיה אוכל לחם).

קָרָט m. (preced., v. קוֹרֵט) *ḳaraṭ*, a small coin. Y. Sot. III, 19[a]; Y. Peah VIII, 21[a] bot., v. קְפֵילִין. Y. B. Mets. IV, beg. 9[c] בק׳ שרי ק׳ to lend money on ḳaraṭ against *ḳ.* (counting ḳaraṭs in place of denars) is permitted; cmp. בקשו לשקול דינרין ק׳ וכ׳ לָקְנוֹ. — *Pl.* קָרָטִין. Y. Shek. II, 46[d] 'they wanted to pay their half-shekels in denars' (Mish. ib. 4), that is in ḳaraṭs, but it was not accepted. — קָרָטִים, קָרָטִין, v. קוֹרֵט.

קַרְטַבְלָא, v. קַרְטוּבְלָא.

קרטבליא, v. קָטָבוֹלְיָא.

קַרְטַגְנִי, קַרְטִיגְנָא, v. קִרְטִיגְנִי.

קוּרְ׳, קַרְטוּב m. (קרטב, *Parel* of קטב; cmp. קַרְטוּפְנָא a. קָטָף) *ḳarṭub, kurṭub*, a small liquid measure equal to $\frac{1}{64}$ of a Log. Tosef. B. Bath. V, 10; B. Bath. 90[a] (Rashb. a. l. quot. of Tosef. l. c. וחצי שמיניות וכ׳ *one sixteenth* of a Log). Men. XII, 4 (103[b]) קר׳ (Ms. M. קור׳); Tosef. ib. XII, 9 קור׳. Mikv. III, 1. Ib. VII, 5; Ḥull. 26[a]; Macc. 4[a]; a. e.

קַרְטַבְלָא, קַרְטוּבְלָא f. (a Babyl. corrupt. of קָטָבוֹלְיָא) *leather cover, spread.* Sabb. 79[a] bot. חחירא בק׳ (Ms. M. בקורטבלא, Ar. בקרטב׳) this refers to a leather spread. Ḥag. 24[a] שצברן ע״ג קרטב׳ (Ms. M. קָטָבְלָא) he piled them on a leather spread. Nidd. 28[a] שרפו ע״ג קטבלא he burned

קְרָטִיסוֹס, קְרָטִיסִין (not ים ...) f. (κράτησις, S.) 1) *dominion, power, possession,* esp. (sub. יום) *a Roman festival* commemorating the conquest of eastern countries. Ab. Zar. I, 3 (8ª) (Mish. Nap. קריטיסים; Y. ed. קרטסים; v. Rabb. D. S. a. l. note 5); ib. 8ᵇ; Y. ib. I, 39ᶜ; Tosef. ib. I, 4 קרטיסים (Var. קראטיס, טוסם ...).—2) *royal prohibition.* Pesik. Baḥod., p. 104ᵇ sq. קבע ק׳ בני וכ׳ he issued a prohibition, that the Romans must not go down to Syria &c.; החזיר ק׳ he cancelled the prohibition; Yalk. Ex. 273 (Ar. קבע קרטיסים בים, corr. acc.).

קְרֵטִיקוֹן, v. גְּרֵתִיקוֹן.

קַרְטִילָא, קַרְטַלָּא m. (χάρταλλος, prob. of Semitic origin; cmp. קוֹרְטוֹר) a kind of *basket.* Lev. R. s. 25; Koh. R. to II, 20 (Tanḥ. K'dosh. 8 סַלְסַלָּה).

קַרְטַלִּין (χάρταλον) same. Tosef. Sabb. IV (V), 5 Var., v. קַרְסַטָּלִין.

קַרְטָלִיתָא f. same, *a female's working basket.* B. Bath. 74ª bot. דהוו קא מקבעי וכ׳ a basket (Rashi: *a chest*) in which jewels were set. Ib.ᵇ מאי אית לכו בהדי ק׳ וכ׳ what have you to do with that basket designated for the wife &c.?

קְרֵם (*Parel* of קָטַם) *to pluck, lop.* Maasr. III, 9 מְקַרְמָם עלה וכ׳ he may pluck leaf by leaf and eat (without tithing); Y. ib. 50ᶜ; Y. B. Kam. II, 3ª top וקירְמָתוּ חחילפין and they (the chickens) ruined the young shoots; (Tosef. ib. II, 1 וקיטְמוּ). Y'lamd. to Num. XXII, 4 quot. in Ar. כל בהמה מְקַרֶמֶת אחד אחד וכ׳ any other beast on pasture plucks one part of the field after the other, but the ox &c.

קַרְמֵם ch., v. קַרְטֵם.

קִרְמֵס (Pales of קרט) *to scrape.* Kel. XXX, 1 קִירְמְסָן, v. קַרְדֵּס.

קַרְמָסָא, קַרְמֵס I, v. קַרְטֵיס.

קַרְמָסָא* II m. (a contraction of Cretensis, cmp. Κρητικόν, sub. ἱμάτιον) *a short and light linen dress.*—*Pl.* קַרְמָסָיָא. Targ. Is. III, 23 (h. text סדינים).

קרמסין, קרמסים, v. קְרָטִיסִין.

קִרְמֵעַ (*Parel* of קָטַע) [*to cut*; cmp. גּוּד,] *to caper, leap.* Gen. R. s. 38 ארכילוסטיס מְקַרְמֵעַ Ar. the chief robber (Satan) cuts his capers (ed. השטן מקטרג). Ib. s. 74 מְקַרְמְעִים Var., v. קִרְקֵר II. Tanḥ. Ki Thissa 19 נוער כשהוא מְקַרְמֵעַ בו (read: נראה) appearing as if it (the golden calf) were leaping, v. רָמַע. Ḥull. 75ª דג מקרטע (Ms. H. דמתקרמע; Ms. R. 1 המקורטע; 2 המטרטע corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 2) a fish jumping (in the death agony); a. e.—Pesik. R. s. 40 [read:] שלא נראה המאכלת באו(ה) עלי ונקרמעני lest we (I) see the knife coming on me, and make a convulsive movement, and become unfit for a sacrifice; [Friedm. corrects: שלא אראה ... ואקרמע ואיפסל lest I see the knife &c.]

Hithpa. הִתְקַרְמֵעַ same, v. supra.

קַרְמֵעַ ch. same, *to leap.* Targ. Job XLI, 14 מקרטע quot. in Tosaf. to Ḥull. 75ª (ed. תדיר).—Cant. R. to I, 4 מְקַרְמְעָא כהדא חפיתא, v. חָפִיתָא; Pesik. Ronni, p. 141ᵇ מְקַרְמְעָה בהדא חפצתא (corr. acc.; Ar. s. v. קרטע: כהדא ריפתא, corr. acc.).

קִרְרִי, Pesik. R. s. 22, v. קִירְרִי.—Yalk. Deut. 946, v. קִירְרִי.

קָרָא, קְרִי (b. h.) 1) *to call, name; to invite.* Ber. 7ᵇ מיום שברא ... שקָרָאוֹ ... וקָרָאוֹ אדון from the day that the Lord created the world there was no man that called the Holy One, blessed be He, lord, until Abraham came and called him lord (Gen. XV, 2 אדני). Gen. R. s. 56 אברהם קראו יראה Abraham called it (the Temple site) *yeraëh* (Gen. XXII, 14), שם ק׳ אותו שלם Shem called it Salem (ib. XIV, 18), הריני קוֹרֵא אותו ירושלם I will call it Jerusalem. Snh. 70ᵇ אין ... לְקָרוֹא אבא וכ׳ no sooner does a child know to call 'father' and 'mother', than it tastes grain food. Num. R. s. 15, beg. ק׳ אותו אוהב he invited that friend. Ib. והיה קורא אומנותו, v. אוּמָנוּת; a. v. fr.—Part. pass. קָרוּא, קָרוּי; f. קְרוּאָה, קְרוּיָה; *Pl.* קְרוּאִין, קְרוּאִים, קְרוּיִין, קְרוּיִם, קְרוּיִן; קְרוּאוֹת, קְרוּיוֹת. B. Mets. 114ᵇ, a. e. (ref. to Ez. XXXIV, 31) אתם ק׳ אדם וכ׳ you are called men, but idolaters &c. Sifra Aḥăré, end כל העריות ק׳ טומאה all illicit connections are called uncleanness; a. fr.—Esp. קְרוּאִים, קְרוּיִין *those called up to read from the Torah* (v. infra). Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 2) אלו שלשה ק׳ this is typical of the three persons called up to read from the Torah (priest, Levite, and Israelite). Y. Meg. III, 74ᵇ ולא שבעה ק׳ אינון are not seven persons called up (on the Sabbath)?; a. fr.—V. קְרוּיוֹת.—2) *to read, recite* (esp. from the Scriptures). Yoma I, 6 ... אם רגיל לִקְרוֹת קוֹרִין לפניו if he (the high priest) is accustomed to read (the Scriptures), he reads himself, if not, they read to him; ובמה קורין לפניו and from what books do they read to him? Ib. פעמים הרבה קָרִיתִי וכ׳ many a time I read to him from Daniel. Meg. II, 1 הקורא את המגילה וכ׳, v. מְפָרֵשׁ. Ib. 2 קָרָאָה סירוגין, v. סֵירוּג. Ib. 3 קורא במקומו he must read in accordance with the usage of the place he came from. Ib. 4 הכל כשרין לִקְרוֹת וכ׳ all persons are qualified to recite the Book of Esther (before the congregation). Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. וקָרָיֵיהּ and read from it; a. fr.—Esp. *to read from the Torah* at public services. Ib. III, 4 קורין בפרשת שקלים they (those who are called up, v. supra) read the section of Sheḳalim (Ex. XXX, 11-16). Ib. 6 אחד קורא את כולן one person must read the entire chapter (of the curses). Ib. IV, 1 ... בשני קורין שלשה on Mondays ... three persons read. Ib. 4 הקורא בתורה לא יפחות וכ׳ he who is designated to read from the Torah must read no less than three verses; לא יִקְרָא למתורגמן וכ׳ he must read to the interpreter one verse at a time, but from the Prophets, three verses. Bicc. I, 1 יש מביאין ... וקורין וכ׳ there are those who are bound to bring the first-fruits and to read (Deut. XXVI, 5-10), and those who must bring but not read &c. Ib. 4; a. v. fr.—Esp. (את שמע) ק׳ *to recite the Sh'm'a* in the morning and in the evening prayer. Ber. I, 1 לא קָרינוּ וכ׳ we omitted to read the Sh'm'a. Ib. II, 3 ק׳ וטעה if one read the Sh'm'a and made a mistake. Ib. 4 האומנין קוֹרִין וכ׳ (Bab. ed. 16ª קורין) workingmen read the Sh'm'a on top of a tree, or on the scaffolding; a. v. fr.—אלא ... אל תִּקְרֵי (or תִּירָקְרֵי Chald.

s.40 הוה קָרֵי עליהון נותן וכ׳ applied to them the verse (Is. XL, 29), he giveth &c. M. Kat. 5[b] top, a.fr. ק׳ עליה וכ׳ applied to him the verse &c. Keth. 17[a] sq. למאן דקרי וחני וכ׳ (at the funeral) of one that read the Bible and studied Mishnah, but of one that taught others &c. Sabb. 152[b] גלית ... נביאי לא קָרֵית thou showest that thou hast not even read the Prophets (v. infra). Y. Meg. III, 74[b] bot. מאי דיקְרִינָן ... אילין as to the curses (v. אֲרַר), dare one person read them and recite the benediction before and after them? Ex.R.s. 47 למדו ... ודקְרִין בלילה learn the Torah from such teachers as get up early and study while it is yet night, v. אִרְמְטִין; a. v. fr.—Y. Meg. IV, 75[a] bot., a. e. קָרְאֵי they recite.—Part. pass. קָרֵי, קְרִיָא; *pl.* קְרִיָין *the Massoretic reading*, opp. כְּתִיב. Treat. Sof'rim ch. IX, 8. Ned. 37[b], v. כְּתִיב; a. fr.

Af. אַקְרֵי (*Pa.* קָרֵי) *to make read, to teach* (the Scriptures). Sabb. l. c. דְקָרְיֵיךְ קהלת לא אַקְרֵיךְ משלי (Ms. M. דאַקְרֵיךְ) he that taught thee Koheleth (Ecclesiastes) failed to teach thee Mishlé (Proverbs); Yalk. Gen. 33; Yalk. Ez. 376 דאקרייך. Yeb. 9[a] מדמַקְרֵי לית וכ׳ as R. J. taught his son the interpretation of &c. Koh. R. to III, 14 מקרתה, read: מִקְרֵי לית, v. מַקְרֵיָא; a. fr.—V. מַקְרֵי.—[Tanh. B'resh. 2 ולמקוריה, read: ולמַקְוְרֵיהּ.]

Ithpe. אִיתְקְרֵי, אִתְקְרֵי *to be called, named; to be called upon, visited.* Targ. Esth. III, 12. Ib. IV, 11. Targ. Gen. XVII, 5; a. fr.—Snh. 26[b] היכן ... דאִיתְקְרוּ שָׁחוֹת where do we find that the righteous are called 'foundations'? Yalk. Ez. 376 אפי׳ ... אִיתְקְרוּ לך even Prophets have not been taught thee; Yalk. Gen. 133 לא אַקְרוּ they have not taught thee (v. supra); a. fr.

קָרָה, קרי I (קָרָא) (b. h.) *to join.*—Denom. קוֹרָה III.—לְקָרַאת *to meet.* Sabb. 31[a] ויצא לְקָרָאתוֹ and came out to meet him. Ib. 119[a]; B. Kam. 32[a] top לקראת כלה to meet the bride (the Sabbath); a. fr.

Nif. נִקְרֵי, נִתְקְרֵי *to meet, join,* esp. נִקְרָה (denom. of קֶרִי) *to lose semen.* Gen. R. s. 52; s. 74, a. e. אין הלשון הזה this expression *vayiḳḳar* וַיִּקַּר אלא לשון טומאה (Num. XXIII, 4) has the meaning of uncleanness (by analogy from Deut. XXIII, 11).—Meg. 15[a]; Taan. 5[b]. Yeb. 76[a].

Hof. הוּקְרָה same, *to have (nocturnal) pollution; to lose semen.* Y. Snh. II, 20[b] top; Midr. Sam. ch. XXIII (ref. to I Sam. XXV, 20) ותפגש אותם הוּקְרוּ כולן 'she struck them' (with her charms), all of them met with &c.

קְרֵי II ch. same, *to join.*

Ithpe. אִיתְקְרֵי *to do something by accident; to happen.* Snh. 33[a] א׳ ועבד כחד וכ׳ if he happened to act in accordance with the opinion of one of them, when the common usage agrees with the other. Keth. 26[a] אִיתְקְרוּ ויהבו ליה accidentally they gave it to him.

קָרָה, קרי II, *Pi.* קֵרָה (b. h.) 1) (denom. of קוֹרָה, q. v.) *to lay beams; to cover.*—2) (denom. of קִיר I, q. v.) *to wall up, close.* Ber. 10[b] (ref. to II Kings IV, 10) עליית ... וקֵירוּהָ it was an open upper room (a balcony), and they closed it up. M. Kat. I, 4 מְקָרִין את הפירצה וכ׳ you may close up a breach during the festive week. Ib. 7[a] כיצד מקרין וכ׳ in what way is it to be done? ... With shrubbery or bay-trees. Succ. I, 8 המְקֻרֶה סוכתו וכ׳ he

form; abbrev. א״ת) read not ... but—, i. e. change the traditional (Massoretic) reading (for homiletical purposes). Ib. 64[a] (ref. to Is. LIV, 13 א״ת בָּנַיִךְ אלא בּוֹנַיִךְ read not *banayikh* (thy children) but *bonayikh* (thy builders, the scholars). M. Kat. 9[b] (ref. to Ps. XLIX, 12) א״ת קִרְבָּם אלא קִבְרָם read not *ḳirbam* (their innermost) but *ḳibram* (their grave); a. fr.

Pi. קֵרֵא same, *to call, invite.* Part. pass. מְקוֹרָא, *pl.* מְקוֹרָאִין, מְקוֹרָאִים. Num. R. s. 13 יש חתן ... למק׳ וכ׳ does a bridegroom give a banquet for the invited guests and not sit with them?; a. e.

Nif. נִקְרָא 1) *to be called.* Lev. R. s. 1, beg. נִקְרְאוּ הנביאים מבאן ... נ׳, v. בְּרִית. Ex. R. s. 1 (ref. to Ex. II, 13) מכאן למדנו רשע from here we learn that when a man lifts up his hand to strike his neighbor, even if he does not strike, he is called a wicked man; Snh. 58[b]. Ab. Zar. 19[a] (ref. to Ps. I, 2) בתחלה נִקְרֵאת ... נקראת וכ׳ first it (the Law) is called the Lord's, and then his (the student's); a. fr.—2) *to be read, recited.* Meg. I, 1 מגלה נקראת וכ׳ the Book of Esther may be read at public service on the eleventh &c. Ib. IV, 10 מעשה ראובן נ׳ ולא וכ׳ the story of Reuben (Gen. XXXV, 22) is read at public service but not translated. Ib. לא נִקְרָאִין וכ׳ (Y. ed. נִיקְרִין) must be neither read nor interpreted. Tosef. ib. IV (III), 31 יש נקראין ומתרגמין וכ׳ certain verses are read but not interpreted &c.; Meg. 25[a] נִקְרִין; a. v. fr.

Hif. הִקְרִיא *to cause to call, to lead in reading.* Sot. 10[a] sq. (ref. to Gen. XXI, 33) א״ת וַיִּקְרָא אלא וַיַּקְרִיא read not *vayiḳra* (and he called) but *vayaḳri* (and he made call), מלמד שה׳ וכ׳ intimating that Abraham caused the name of the Lord to be called by the mouth of every passer-by. Y. ib. V, 20[c] top קטן שהוא מַקְרֵא וכ׳ a child that reads the Hallel at school, and they (the class) respond by repeating each sentence (v. עָנָה I); גדול שהוא מקרא וכ׳ an adult that leads in reciting ..., when the congregation responds with the first sentence (as refrain). Succ. III, 10 מי שהיה ... מַקְרִין אותו וכ׳ if a slave, a woman, or a child reads to him, he responds with Hallelujah. Gitt. III, 1 שמע קול סופרים מקרין וכ׳ heard the teaching scribes as they made the practicing children read, 'such and such ... divorces &c.'—Esp. *to teach the Scriptures* (מָקְרָא). Lam. R. to I, 6 ... חַקְרִינִי דף אחד השנינו וכ׳ teach me a page of the Scriptures, teach me a chapter of the Mishnah; a. fr.—[Erub. 104[b] שהקרו, v. קָרַר I.]

קָרָא I, קְרֵי ch. same, *to call, name, invite; to read.* Targ. Gen. XXIX, 34. Targ. I Sam. III, 6. Targ. Gen. II, 19, sq. Targ. Deut. XVII, 19. Targ. Esth. VI, 1; a. v. fr.—Meg. 18[b] דְקָרוּ ליה וכ׳ when they call him (in his sleep), and he answers. Gen. R. s. 17; Lev. R. s. 34 קָרוּן בשכינתיה וכ׳ they called (begging for alms) in the neighborhood &c. Ber. 13[b] מְקָרָא הוא דלא לִיקְרֵי וכ׳ one is not permitted to read the Sh'm'a (while lying on one's back), but &c.; ... מקרא נמי אסיר to read is forbidden even when turning sideways. Ib. 11[b] כתיב רע וקְרִינָן הכל it is written (Is. XLV, 7) 'and creates *evil*', and we read (in the morning prayers) '*all*'! Pes. 3[a] קָרוּ נגהי, v. נָגְהָא. Ib. לנהורא וכ׳ ... קָרֵייהּ the Lord called the light and appointed it &c. Gen. R.

who covers his Succah with spits or boards of a bed-side. Lev. R. s. 1 הירה מקרה בקורות וכ׳ he covered the building with joists, and wrote the name of the king on them; a. e.—Part. pass. מְקוֹרֶה; f. מְקוֹרָה. Y. Succ. I, 51^{d} top סוכה מ׳ פסולה a Succah covered with beams is ritually unfit; מבוי מ׳ כשר a covered alley is fit (for Sabbath movements). Y. Naz. IX, 57^{d} מערה מ׳ a vaulted cave. Sabb. 5^{a}; a. fr.

קְרִי III (קרי) f.=קִרְיָא, *town, place.* Targ. O. Gen. XLVII, 21 (some ed. קְרִי). Targ. Is. XIX, 2; a. e.—*Pl.*, v. קִרְיָא.

קָרִי, part. pass. of קרי I, q. v.

קָרִי, קָרֵי m. (b. h.; קָרָה I) 1) *accident, mishap.* R. Hash. 16^{a} תבואה שאירע בה ק׳ וכ׳ a crop to which an accident happened (an injury from natural causes) or a misfortune (through human agencies). Ib. אדם . . . ק׳ וכ׳ a man whom a mishap befell or &c.—2) (euphem.) *nocturnal pollution.* Ab. V, 5. Midd. I, 9. Yoma 88^{a} בעל ק׳ one to whom pollution happened; a. fr.—*Pl.* קָרִיין. Ber. 22^{b}; B. Kam. 82^{a} (Ms. H. קָרָאִין); Y. Meg. IV, 75^{a} top; a. e.

קַרְיָא I ch. same, 1) *accident, mishap.* Targ. Prov. XVII, 14 quot. Levy Targ. Dict. (ed. Lag. קריא; ed. אצטדיא).—2) constr. קָרֵי *pollution.* Targ. O. Deut. XXIII, 11 ed. Berl. (ed. Vien.=h. text קָרֶה; oth. ed. סואבת).

קַרְיָא II m. name of *a worm in poppy.* Sot. 3^{b} (Ar. s. v. כר: כַּרְיָא), v. זְנוּתָא.

קַרְיָא III m. *Bible verse*, v. קִרְיָא.

קָרְיָא *place*, v. קִרְיָא.

קְרִיאָה, קְרִיָה f. (קרא) 1) *call.* Sifra Vayikra, Par. 1 (ref. to Lev. I, 1) הקדים ק׳ לדיבור the Lord sent the call in advance of the speech. Ib. על כל ק׳ הוא אומר הנני to every call he responded with 'here am I.' Deut. R. s. 11, beg. חתם יצחק בק׳ Isaac closed his blessings with a call (Gen. XXVIII, 1); אני . . . אלא בק׳ I will commence with a call (ib. XLIX, 1); a. fr.—2) *reading* esp. from the Scriptures. קְרִיאַת שמע (קְרִיָה) (abbrev. ק״ש), or ק׳ (sub. שמע) *the recitation of Sh'm'a* (Deut. VI, 4-9; XI, 13-21; Num. XV, 37-41) in the morning and in the evening prayer. Ber. 13^{b} מצות ק׳ the duty of reciting, contrad. to מצות כונה, v. כַּוָּנָה. Ib. זו ק״ש של ר׳ וכ׳ this (the verse Deut. VI, 4) was all that R. Judah han-Nasi read (when engaged in teaching); a. fr.—V. שְׁמַע II.—קריאת המגלה the recitation of the Book of Esther. Meg. I, 4; a. fr.—Ib. 14^{a} קְרִיָתָהּ זו הלילא (not קריתא), v. חַפְלָא.—Macc. 18^{b} הראויין לק׳ those first-fruits which are fit for reciting over them (Deut. XXVI, 3 sq.); a. fr.—*Pl.* קְרִיאוֹת, קְרִיוֹת. Deut. R. s. 4, beg. מהו לקרות . . . בק׳ הרבה how about reading 'the reproofs' (הוֹכָחָה) by several calls (by calling up several persons successively). Ib. אם יקראו . . . ק׳ הרבה וכ׳ if they do read . . . by several calls, each called-up person should not recite the benediction before and after &c.—Cmp. קְרִיוֹת.

קִרְיָאסוֹת, v. קִרְיוֹסִי.

קָרֵיב, v. קָרֵב.

קָרֵב, קָרֵיב m., קָרְיָא, קָרְיָה, קָרְיָבְתָּא f. (קָרֵב) *near, related.* Targ. Deut. XXII, 2. Targ. Lev. XXI, 3. Ib. XVIII, 6; a. v. fr.—Y. Keth. IX, 33^{a} top כהדא קָרְיָבְתֵּיהּ as in the case of that relative of R. S.—*Pl.* קָרִיבִין, קָרִיבַיָּא; קָרִיבָתָא, קָרִיבָן. Targ. O. Lev. XVIII, 17. Targ. Ps. XXXVIII, 12. Targ. Ez. XXIII, 5; a. fr.

קָרְיָבָה f. (קָרַב) *coming near, use of the root* קָרַב. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 29) כל מי שנ׳ בו ק׳ למות וכ׳ he of whom the expression 'come near to die' is used, has not reached the age of his fathers; דוד כתיב בו ק׳ וכ׳ of David the expression קרב is used (I Kings II, 1) &c.; Yalk. Kings 168. Snh. 3^{b} (ref. to Ex. XXII, 7 משעת (ונקרב) ק׳ שלשה from the time of the approach (before court) there must be three judges. Gen. R. s. 71 בזה ק׳ ובזה ק׳ coming near is mentioned in connection with the tribe of Judah (Ps. LXV, 5) and with the priestly tribe (Ex. XXVIII, 1). Y. Snh. VII, 25^{a} מכיון דכתיב ק׳ ק׳ וכ׳ since with regard to illicit connections the word קרב is used &c. Sabb. 104^{b} מחוסר ק׳ מחוסר מעשה דק׳, it lacks being brought together (joined into one word); a. fr.—Y. Hor. II, 46^{d} פרישה ק׳ the root קרב may also mean separation (coming near one's self, ref. to Is. LXV, 5).—*Pl.* קָרִיבוֹת. Pes. 118^{b} (ref. to Ps. LXVIII, 31) מי גרם . . . ק׳ שהיו חפצין בהן what caused the dispersion of Israel among the nations? The approaches (to the nations) which they desired; Yalk. Ps. 800 קָרְבוֹת (or קָרָבוֹת). Y. Ber. IX, 13^{a} top, v. קָרוֹב I.

קָרִיבוֹי, v. קָרוֹב II.

קָרְבוּת, קָרִיבוּת f. (קָרֵב) *friendship, relationship.* Ex. R. s. 5, a. e., v. נְשִׁירָקָה.

קָרִיבוּתָא f.=קָרְיָבָה. Targ. Y. Deut. XXXI, 14.

קָרִיד m. (קרד; cmp. גְּרִיד) (*a pot*) *covered with a crust* formed of hardened sediments. Ab. Zar. 76^{a} האי ק׳ והאי לא ק׳ (Ms. M. קריר, cmp. גָּרַר a. גָּרַד) the one (a vessel taken from gentiles) has crusty accretions, the other (a sacred vessel) has none.

קִרְיָה I f. (b. h.; קָרָה I a. II) *town, settlement, fort.* Lam. R. introd. (R. Nahman) (ref. to Is. XXIX, 1) ק׳ שחנמה ק׳ דלא the town in which David put up his camp; חניא וכ׳ the place where &c., v. חַנָּיָא. Ib. ק׳ שעשה וכ׳, v. קַסְרְקִישׁוֹן; Yalk. Is. 302. Tanh. K'dosh. 9 מעשה הירה בקְרָיָתֵנוּ it happened in our place; Lev. R. s. 24, beg. בקרתני (corr. acc.; Yalk. Ps. 680 בעירנו).—*Pl.* קְרִיוֹת. Y. Snh. I, 18^{c} bot. מעשה . . . ק׳ וכ׳ it happened with (representatives of) 24 townships belonging to the house of Rabbi, that they were assembled to proclaim an intercalation at Lydda.—[Y. B. Bath. IX, 17^{a} קריות, read קרנות, v. קָרוֹן.]

קִיר׳, קִירְיָה II m. ch. (=קִרְיָא, קִרְיָאתָא, v. קִרְיָא a.)

townsman, villager. Gen. R. s. 18 (ref. to Gen. II, 22) טבוי לק' דמלכא שושבינה lucky is the townsman whose groomsman is the king ('Rashi' טבות לקרתא דמלכא שושבינה); Yalk. ib. 24 טובוי לקי'.

קִרְיָה, v. קִרְיָא.

קִרְיוֹן* m. (χηρίων) *wax-candle.*—*Pl.* קִרְיוֹנִין. Ex. R. s. 36 (ed. קרוירין, קריונין, corr. acc.), v. סִיבַּק.

קריונוס, v. קִרְיָנוֹס.

קִרְיוֹסִין, קִרְיוֹסִי, v. קִירְיוֹסִי.

קִרְיוּטָא, קִרְיוּתָא f.=h. קָרֶה or קֶרִי, *accident*; קִרְיוּת הִרְהוּר *effusio seminis in consequence of heated fancy or dream.* Targ. Y. Deut. XXIII, 11. Targ. Y. I Gen. XLIX, 3.

קִרְיחַ, v. קֵרַח ch.

קִרְיָחָה f. (קָרַח) *making bald, baldness.* Sifra Emor Par. 1, ch. I, v. קָרָחָה. Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ, v. קָרַח I.—*Pl.* קִרְיחוֹת. Macc. 20ᵃ, v. קָרַח.

קִרְיֵי, v. קִרְיָא.

קִרְיָא, קִרְיָה, קִרְיָיתָא, קִרְיָתָא, קִרְיֵי, קִרְיָת, קִרְיָיא f.=h. קִרְיָה, *town, settlement, village.* Targ. II Esth. IV, 1. Ib. IX, 28. Targ. Prov. XVIII, 19; a. fr.—Y. Ber. II, 5ᵃ top הוה עייל ק' ונפיק ק' (not ונפקא) he went from place to place; Cant. R. to I, 6 הוה עלייל לק' ונפיק לק'. Ib. to V, 14 למזבן עיבור מן ק' to buy up the grain of the place; a. e.—*Pl.* קִרְיָין, קִרְיָתָא, קִרְיָיתָא קוֹ', קִרְ'. Targ. Y. II Num. XXXV, 2 (not קִרְיָת). Targ. Y. ib. 7; 8; a. fr. —Constr. קוֹ', קִרְיֵי. Targ. Y. ib. XXXII, 26; 33; 36; a. e., v. קִרְיָא.—Y. Ḥag. I, 76ᶜ בק' דארעא וכ' ... ר' יודה R. Judah, the Nasi sent forth ... to visit the small places of Palestine and arrange for them primary teachers &c.; Lam. R. introd. (R. Abba 2). Succ. 44ᵇ אית לי ק' I own villages (or *sing.*). Ib. בני ק' the villagers. Y. Maasr. II, 49ᵈ דנפקין וסחרין בקוריין וכ' ... who go out trading in four or five places (during the day) and sleep in their own homes; a. e.

קִרְיָא, קִרְיֵי m.=קָרָא *Biblical scholar, Bible teacher.* Lev. R. s. 30 ק' ותנייי וכ' a Biblical scholar, a Mishnah student, poet, and preacher (v. קָרוֹב II); Cant. R. to III, 6 קָרָאוֹר ותנורי; Pesik. Ul'kaḥ. p. 179ᵃ קָרוֹר ותנור.

קִרְיָד, קִרְיָא, קִרְיָא c.=קְרָא, *Scriptures; Bible verse.* Y. Meg. IV, 74ᵈ bot. יכיל ... ק' מן פומי I can write the entire Scriptures from memory; יכיל ... ק' בתרין מניי I can write the whole Bible at a cost of two Manehs; וכתב כל ק' על וכ' and wrote the whole Bible on their hides. Y. Ber. II, 4ᵈ bot. כמא דאישתעי ק' כך וכ' the phraseology of the Bible must be adopted in Talmudic diction; Y. Snh. VIII, 25ᶜ. Y. Peah I, 15ᵈ bot. שמע ... מן הדין ק' understood (derived) all this from the following verse. Lev. R. s. 22 אי מן הדא ק' ליח וכ' if you mean to prove from this verse, you cannot derive from it anything; a. v. fr.—*Pl.* קָרַיָּא (v. קָרָא II), קַרְיָין. Y. Ber. I, 3ᵇ מקוימין הא רב"ה (not מקימון) תרין ק' with this interpretation of Beth Hillel the two texts are harmonized. Koh. R. to III, 14 היאך מרי ... אילין ק' וכ' how do you explain these verses?, and he delivered them to him; ואילין ק' מקרי ליה (not מקרתן) and these are the verses he interpreted to him. Lev. R. l. c. אית ליה ק' סגיין he has many Biblical verses to prove his opinion; a. fr.

קִרְוָיָה, v. קִרְיָא.

קִרְוָיָת, v. קִרְיָא.

קִרְוָיָת, v. קִרְיָה.

קרוין, v. קִרְמִיוֹן.

קַרְיָין, *pl.* of קִרְיָא.—[Targ. II Esth. VI, 10, v. קְרַק.]

קַרְיָנָא, קַרְיוָנָא m. (קְרִי I) 1) *one able to read in the Bible.* Kidd. 49ᵃ על מנת שאני ק' כיון וכ' if one betrothes a woman with the condition 'that I am a *ḳaryana*', she is betrothed as soon as he can read three verses in the synagogue. Ib. ודוני מילי דאמר ק' וכ' this is the case only when he says *ḳaryana*, but if he says *ḳara* &c., v. קָרָא.—2) *one who dictates a letter.* Snh. 82ᵃ, a. fr., v. פַּרְוָנְקָא.

כְּפַר קִ', קִרְיָנוֹס pr. n. pl. *K'far Ḳiryanos* (prob. =קִרְנַיִם, v. Grætz, Gesch. d. Jud. II, 2, p. 456). Pesik. Vayhi, p. 66ᵃ; Lev. R. s. 17; Pesik. R. s. 17 כ' קרנים; Ruth R. to I, 5 קִרְיָנוֹס. Esth. R. to VI, 10 כ' קרינוס (corr. acc.); Meg. 16ᵃ קרינוס Ms. M. (ed. קרצום, corr. acc.); Pesik. Ha'omer, p. 72ᵇ; Lev. R. s. 28; Yalk. ib. 643 קרישם (corr. acc.); Yalk. Esth. 1058 קורינוס (corr. acc.).

קִרְיוּת, Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. מכוח ק', prob. to be read: מכוח קָרְנוֹת from the shock of passing vehicles.

קִרְיָיתָא, v. קִרְיָא.

קִרְיָמָה f. (קָרַם) *formation of a light crust* on dough in baking. Y. Ḥall. II, beg. 58ᵇ; ib. III, 59ᵇ top.

קרימון, v. קִרְמִיוֹן.

קַרְיָנָא, v. קִרְיָנָא.

קִרְיָנָא m. (κάρινον, κάρυνον, carenum; cmp., however, Assyr. karanû, Schr. KAT², p. 560, kurunnu, Del. Assyr. Handw., p. 355) name of *a sweet wine.* Ab. Zar. 30ᵃ ק' חמרא חלוא וכ' *k'rina* is a sweet (weak) wine that comes from ʿAsia (v. עַסְרָא); Y. ib. II, 41ᵃ.

קִרְינוֹן m. (κρίνον) (*white*) *lily.* Y. Kil. I, end, 30ᵃ (not קרינטון), expl. שושנת המלך, v. שׁוֹשַׁנָּה (v. Löw, Pfl. p. 380).

קִרְיָנוֹס, v. קִרְיָנוֹס.

קרינטון, v. קִרְינוֹן.

קרינין, Ex. R. s. 36, v. קִרְיוֹן.

קריסטאלי, Yalk. Esth. 1046, a gloss to זכוכית, *crystal.*

קריסטור, v. קְוִיסְטוֹר.

קריסטמלין, v. קְרוּסְטָמִיל.

קְרִיסְפָּא pr. n. m. *K'rispa*, v. כְּרִיסְפָּא. Y. Ab. Zar. III, 42[d] (Var. קְרִיסְפַּדַאי). Y. R. Hash. I, 57[a] bot קרוס' ed. Krot. Ib. II, 58[b] top; Y. Snh. I, 18[c] bot. קְרִיסְפָּדָא. Y. Shek. VII, 50[c]. Y. Yeb. I, 2[c] top קְרִיסְפִּי. Y. Snh. III, 21[b] bot. Y. M. Kat. III, end, 83[d] קְרוּסְפִּי.

קְרִיסְפִּי, קְרִיסְפַּדַאי, קְרִיסְפְּדָא, v. preced.

קְרִיעָה f. (קָרַע) *rending, tearing.* Yoma 80[a] בן ... טעון ק' an animal taken alive out of the slaughtered mother's womb (v. פְּקוּעָה) requires ripping (to let the blood escape). Y. Ḥag. I, 76[a] ק' היא שגרמה the operation (on the טוּמְטוֹם) caused him to be legally recognized as a male. Y. Ber. I, 3[d] bot., a. fr. קְרִיעַת ים סוף the division of the Red Sea for the passage of the Israelites; a. fr.—Esp. *the rending of the garment in mourning.* M. K. 22[b] כל ק' שאינו מבדיל וכ' a rending whereby one fails to sever the border (v. חֲמָה) is a meaningless act; a. fr.—*Pl.* קְרִיעוֹת. Ib. 26[a] חייב לקרוע שתי ק' must make two rents; a. e.

קְרִיץ m. (קרץ; cmp. קָרַע) [*breaking through,*] *dawn, early morning.* Targ. Job XXXVIII, 12 (some ed. קריצתא, קרצתא, corr. acc.). Targ. Ps. LVII, 9; a. fr.—V. קְרִיצָתָא.

קְרִיצָה f. (קָרַץ) *compressing the lips, gesture* of anger, scorn &c.—*Pl.* קְרִיצוֹת. Yeb. 108[b] מכרת ברמיזותיו וקריצותיו she is familiar with his hints and gestures (by which she may be influenced). Ib. קְרִיצוֹתֵיהֶם ורמיזותיהם their gestures and hints.

קְרִיצָתָא, קְרִיצָתָה, קְרִיצָ', קְרִיצָ' f. = קְרִיץ. Targ. Ps. XXII, 1. Ib. L, 12. Targ. Y. Num. XIV, 44; a. e.—[Targ. Job XXXVIII, 12, v. קְרִיץ.]—Y. Ber. I, 2[c]; Y. Yoma III, beg. 40[b]; Cant. R. to VI, 10 בק' at day-break. Y. Bets. V, 63[a] bot. בק' דשובתא early on a Sabbath morning; a. e.

קריקס, קריקם, v. קוֹלָקָס.

קָרִיר I *crusty,* v. קָרִיד.

קָרִיר II m., קְרִירָא c., קְרִירְתָּא f. (קָרַר II) 1) *cool, cold.* Targ. Nah. III, 17.—Gen. R. s. 48 בארבע ... טולא וכ' at four hours of the day the shade is cool, and the sun hot. Sabb. 53[a] (prov.) ק' ליה חמרא ... the ass feels cold even at the solstice of Tammuz. B. Bath. 24[b], a. e. ק' ולא, v. חַמִּים. Gen. R. s. 99, v. עֲרִילְתָּא II; a. e.—[Zeb. 79[b]; 98[a], v. קָרַר I.]—*Pl.* קְרִירֵי. Targ. Prov. XXV, 25.—Nidd. 36[b] אפקוה מק' עיילוה ... they got him hot to relieve him from chills; עיילוה בק' וכ' they got him cold to relieve him from fever. Ab. Zar. 28[a] מק' ק' דחיטי from eating very cold wheat dishes; a. e.—Esp. קרירי (מיא) *cold water.* Ib.[b] לא ק' וכ' neither cold nor hot, but tepid. Ḥull. 46[b], v. טָרַשׁ I. Sabb. 55[a], v. חַמִּים; a. fr.—2) (cmp. קוֹרָה I) *satisfaction, pleasure.* Gen. R. s. 47 ... לא תמלי קרירו וכ' fill not my spirit with too much pleasure (awaken not in me too high aspirations), Oh that thou wouldst not withdraw from me the present grant!; Yalk. ib. 82.

קְרִירוּתָא f. (preced.) *cold.* Targ. Prov. XXV, 13.

קרירטין, v. קרורטין.

קָרִישׁ m., קָרִישָׁא f. (קָרַשׁ) *congealed, hard, frozen.* Targ. Y. Num. XI, 7 (not קדיש).—Ḥull. 120[a], v. חָלָא III.—*Pl.* קְרִישָׁן. Targ. Job XXXVIII, 30 (Ms. קְרִי).

קְרִישָׁא, v. קְרוּשָׁא.

קְרִיתָא, v. קְרִיָּא.

קְרִיתָא* f. (קרי, v. קָרָה II) *a covered arched vehicle.* Keth. 17[b], v., however, הֵרְנוּמָא.

קָרַם (b. h.) [*to contract, join,*] *to form a skin, cover.* Tosef. T'bul Yom II, 10 חוט ... שק' על וכ' if the film of an egg floated on the top of a pot; T'bul Yom III, 3. Ib. קטניות שקרמו על וכ' cooked peas which formed a skin on the rim of a pot. Ber. 25[a] כיון שקרמו פניה when its surface formed a crust. Men. VII, 3 (78[b]) עד שלא קרמו בתנור (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) before the loaves had formed a slight crust in the oven. Sabb. I, 10 כדי שיקרמו פניה וכ' in time for the cake to form a crust on the surface &c.; שיקרום תחתתון וכ' for the bottom to form a crust; a. fr.—Part. pass. קָרוּם. Ḥull. 49[b]; Tosef. ib. IX, 14, v. תּוֹחֵב.

Hif. הִקְרִים same. Y. Ter. X, 47[b] bot. בצים שהקרימו (abortive) eggs which have formed a membrane. Ber. 40[b]; B. Bath. 95[b] יין שה' wine which has formed a film; v. קָרַס.

קְרַם ch. same, *to form a skin; to cover, overlay.* Targ. Prov. VII, 16 ובקרמא מצראה קְרִימִתָּהּ ed. Lag. (ed. incorr.) and I covered it with Egyptian (fine) cloth.—Part. pass. קְרִים. Ib. XXVI, 23 (some ed. קריס, corr. acc.; h. text מצפה).—[Targ. Job VI, 12, v. קְרַס.]

Af. אַקְרִים (of wine) *to form a film.* Ab. Zar. 30[a] bot. (edd. Const. a. Ven. דאקריס); B. Bath. 95[b]; v. קְרַס.

קְרֵם m. (preced.) *fine cloth, gauze, hanging.*—*Pl.* קְרָמִין, קְרָמִים. Succ. 10[a]; Sabb. 22[a]; 45[a]; Bets. 30[b].

קְרָמָא m. 1) = h. קְרוּם, *skin, membrane.* Ḥull. 45[a] ק' עילאה the upper (outer) membrane of the brain; ק' תיתאה the lower (inner) membrane. Ib. 46[a] ק' עילאה וכ' the outer membrane of the lungs &c.; a. e.—2) *fine cloth,* v. next w.

קְרָמָא, קְרֵי m. = h. קֵרֶם, *fine cloth, hanging.* Targ. Prov. VII, 16 (some ed. קְרָמָא), v. קְרַם.—*Pl.* קְרָמֵי, קְרֵי. M. Kat. 10[b], v. כַּסְכֵּס.—[Erub. 22[a], v. קוּרְמֵי.]

קַרְמוּדִין, v. קַרְמִיד.

קַרְמוֹלִין m. pl. (enlargement of קרם; cmp. כְּרוּם a. כַּרְכּוֹם I) [*green* or *yellow* plants,] *ḳarmulin,* name of a

קֶרֶן c. (b. h.; v. preced.) [*joint, attachment; roundness, fulness,*] 1) *horn.* Y. Erub. I, 19[b] bot. זפרוחו של ק', v. זַפְרוּת. R. Hash. III, 2 כל השופרות ... ק' all *shofars* (horns) are fit for use on the New Year's day, except that of a cow, because it is called *keren* (and not *shofar*); וחלא כל ... ק' do not all *shofars* also go by the name of *keren?* Ib. 26[a]; a. v. fr.—Keth. XIII, 2, v. צְבִי.—Esp. (sub. נזק) *damage done by an animal's horn, goring.* B. Kam. 2[b]. Ib. 4[a]; a. fr.—Trnsf. *horn, trump, wind instrument.* Kel. XI, 7 ק' עגולה a round (wound) metal horn; contrad. to פשוטה a plain (straight) horn; Sabb. 47[a]; a. fr.—*Du.* קְרָנוֹת, קְרָנִין, קְרָנַיִן, קַרְנַיִם, קַרְנַיִן; *pl.* קְרָנִים, קַרְנַיִם. Tosef. Par. II (I), 2; Bekh. 44[a]. Par. II, 2 פרה שקַרְנֶיהָ וכ' a red cow whose horns and hoofs are black; Bekh. l. c. שקרנים וכ' (corr. acc.). Hull. 60[a], a. e. קַרְנָיו קודמות וכ' ... שור the ox which Adam sacrificed was born with his horns (full grown) in advance of his hoofs. Par. XII, 9 ק' של יוצאי דרכים the travellers' drinking horns. Gen. R. s. 99 אלו תוקעי ק' וכ' these (the Levites) blow horns, and those (the Greeks) blow trumpets. Ib. זה בעל ק' וזה בעל ק' this one (Joseph) is described as endowed with horns (power, Deut. XXXIII, 17), and that one (Rome) is &c. (Dan. VII, 24). Y. Shek. VI, 50[a] top כנקרני וכ', v. כִּרְכּוּרָא. Ib.; Yoma 77[b] קרני חגבים the antennæ of locusts; a. fr.—2) *any projection, point; a) beam, ray.*—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 47; Tanh. Ki Thissa 37 קרני הדוד the beams of glory, *halo;* a. e.—*b) projecting staff* or *handle.* Par. XII, 9, v. כְּלִיבָה. Lam. R. to I, 16 [read:] קרן גלוסקאן זו this point of the roll of white bread; a. e.—*c)* (with זוית or without) *corner,* v. זָוִית. Ber. 17[a] שתעמידנו בק' אורה ... בק' חשוכה that thou place us in the corner of light (position of honor), and not in the corner of obscurity. Men. 42[a] חשדל על הק' if one attaches the show-fringes exactly in the corner; a. fr.—*Pl.* as ab. Hull. 31[a], v. אִיזְמֵל. Macc. 12[a] תפש בקַרְנוֹתָיו took hold of the projections of the altar; a. fr.—יושבי קרנות those seated at street corners, v. יָשַׁב.—[Gen. R. s. 75, v. יָשַׁב a. קָרוֹן.]—3) (cmp. כָּרַן) *fulness, essence.* Nidd. II, 6, v. כַּרְכּוֹם I.—Esp. *principal, capital.* B. Kam. IX, 7 משלם ק' וחומש וכ' must pay the principal (the full value of the stolen goods) and the fine of one-fifth, and bring a guilt-offering; a. v. fr.—Trnsf. *the capital of reward* or *punishment laid aside for the hereafter.* Peah I, 1; Tosef. ib. I, 2, sq., v. פֶּרִי; a. fr.—[ק' אפל, v. אָפֵל II.]

קֶרֶן II, קֶרְנָא I ch. same, 1) *horn;* trnsf. *strength; beam, ray.* Targ. Josh. VI, 5. Targ. I Sam. XVI, 1. Targ. Ps. LXXXIX, 18. Targ. Job XLII, 14; a. fr.—B. Bath. 16[b], v. קָרֵשׁ II. Ber. 62[b] (prov.) ק' קרא ברומי וכ' when the horn calls in (the market of) Rome, son of a trader in figs, sell thy father's figs (wait not for thy father's return, if he is absent). Macc. 16[b], a. e. ק' דאומנא the surgeon's horn (in which he receives the blood); a. fr.—*Pl.* קַרְנִין, קַרְנֵי. Targ. I Kings XXII, 11. Targ. Ps. LXIX, 32 (v. Hull. 60[a], quoted in preced.); a. fr.—Sabb. 154[b] מאה ק' בזוזא וכ' ק' דאומנא, v. supra. Ib. 129[b] Ar. a. Ms. O. (ed. קרי, v. Tosaf. a. l.) a hundred horns (hundred blood-lettings) for a Zuz, a hundred heads (hair-cuttings) for a Zuz, a hundred lips (trimmings of mustaches) for

sort of gourd, the leaves of which are eatable. Y. Shebi. II, end, 34[b] ק' פטורין וכ' ק. are exempt from tithes, ... as long as they have not formed gourds; Y. Ned. VII, beg. 40[b]. Ib. קִירְמוֹלִין. Tosef. Shebi. IV, 19 קְרוּמְנִין ed. Zuck. (Var. קְרוּמָלִים, קרמלוס). Tosef. Neg. I, 5 (expl. ירקרק) כשעוה וכקוּרְמָל ed. Zuck. (Var. וכקוּרְמָן; R. S. to Neg. XI, 4 וכקורמין) of the color of wax or of k., v. כַּרְמֶל.

קַרְמִיד m. (κεραμίς, -ίδος) *roof-tile.* Y. Taan. I, 64[b] top כדי שיודחו פני הק' (not שידוחו) so that the surface of the roof-tiles appears washed (by the rain); Y. Ber. IX, 13[d] bot. שיודחו פניה (corr. acc.); Gen. R. s. 13 (not שידחו).—*Pl.* קַרְמִידִין, קְרָמִידִים. Sifra M'tsor'a, Par. 6, ch. IV יכול אפי' ק' וכ' Ar. (ed. קרומדים, corr. acc.) lest you think that you may use also tiles or bricks. Tosef. Kel. B. Kam. II, 3 הסילונות והקרמודין וכ' ed. Zuck. (oth. ed. קרמיון, corr. acc.) gutters or tiles in which &c.

קִיר', קַרְמִיוֹן pr. n. river, *K'ramyon,* prob. a tributary of the Jordan. Par. VIII, 10; Suh. 5[b] (Ms. M. קרימ'). B. Bath. 74[b] (Ms. M. קור'; Ms. O. קירמון; Ms. H. קדרון); Midr. Till. to Ps. XXIV קירמ' ed. Bub. (oth. ed. קריון, corr. acc.); Yalk. Ps. 697.—[Tosef. Kel. B. Kam. II, 3, v. preced.]

קַרְמִינָאֵי, v. קַרְמָנָאֵי.

קַרְמִית or קָרְמִית f. (from its color; cmp. קַרְמוּלִין) *cow-wheat* (Melampyron) of which a coarse bread is made. Tosef. Hall. I, 1 אף חק' חייבת וכ' (ed. Zuck. קרומית) k. is also subject to the priest's gift; Y. ib. I, beg. 57[a]; Y. Pes. II, 29[b] top; Bab. ib. 35[a], expl. שיצניחא דמשתכחא וכ' a weed found among Papaver Spinosum. Tosef. ib. I (II), 29 אף חק' יוצא וכ' one may comply with the duty of eating *matsah* (on the first night of Passover) by eating bread made of k.—V. קוּרְמִי.

קַרְמָנָאֵי m. pl. *Carmanians, inhabitants of Carmania,* a province of the ancient Persian empire, with the capital Carmana; [oth. opin. (from קַרְמָא) *sellers of linen garments*; cmp., however, meanings of סַרְסִי I, II]. Sabb. 138[a] בדק' Ms. O. a. Ar. (ed. בדק'; Ms. M. בדקמינאי) it refers to a folding bed or frame (like that) used by the Carmanians (to exhibit their wares). Naz. 31[b] תורא דקרמנאי an ox of the Carmanians (good for ploughing); ib. דקרמני.—B. Kam. 21[a] מעיקרא ק' וכ' originally Carmanians had been living on the abandoned property belonging to the orphans, and had been paying a nominal rent; [Ms. M. קַדְמָאֵי, Ms. R. a. vers. in Raschi קַדְמוֹנָאֵי old settlers or nomads=בני קדם].

קַרְמְתָא, Targ. Prov. VII, 16, v. קְרַם.

קָרַן (b. h.; denom. of קֶרֶן) *to emit horns* or *rays.*

Hif. הַקְרִין *to be horned.* Hull. 60[a] (ref. to Ps. LXIX, 32) מַקְרִין בריש׳ וחדר מפרסי first it got horns and then hoofs; v. מַקְרִין II.—Y. R. Hash. III, 58[d] top (strike out מקרן כחיב).

קָרַן I (cmp. Arab. *karan* junxit &c.) *to join, harness, put to.* Y. Kidd. III, 64[a] ק' זבונה וכ' the trader put the beasts to and went off; [Var. קרץ, v. קָרַץ II].

nothing. B. Bath. 74a; a. fr.—2) *projection; corner.* Targ. Prov. XXI, 9; a. e.—Keth. 111a וקרו לה ק' וכ' (not לרה) and they shall call it (Babylonia) the corner of salvation. B. Kam. 27b, v. עֲצָרָא. Men. 34a פיתחא דאצק' a door at the corner (having only one post); a. e.—*Pl.* קַרְנִין, קַרְנָתָא, קַרְנָאתָא; constr. קַרְנַת. Targ. Ex. XXIX, 12. Ib. XXX, 10. Targ. Ps. LXIX, 13; a. e.—B. Bath. 95b דמיזדבין אק' which is sold at the street-corners. Pes. 12b שית זומא בי ק' קאי (not בק') at six hours (at noon) the sun stands between the corners (of the globe, equally distant from east and west &c.).—3) *essence*, v. קֶרֶן.—4) *principal, stock.* B. Mets. 79a; B. Kam. 3a, v. כְּלַי I. Y. M. Kat. II, 81b top אגרא וק' קרן הוא וכ' the expected profit and the principal (cost price) are together considered as principal &c.; a. e.—[קַרְנָזוֹל, v. קרנא זול.]

קַרְנָא II pr. n. m. *Karna.* Sabb. 108a. B. Bath. 89a.

קַרְנָדוֹל, v. קַרְנָזוֹל.

קַרְנוּנָא m. (a fictitious denomin. of קרנא) [*horned, stupid,*] *Karnuna.* Kidd. 25a לאו המנונא אלא ק' thy name ought not to be Hamnuna, but Karnuna; [oth. interpret. =יושב קרנות sitting at the corners, *idler*; oth. =קר נונא *cold fish*, opp. to חם נונא (=חם) hot fish].

קַרְנָזוֹל* m. (=קַרְנֵי זָוֹל, v. זָוַל) [*the horns (feelers or feet) of a polyp,*] *division of a field by drawing lines from the centre in all directions* (into four or eight triangles), and giving alternately one triangle to each partner, whereby an equalization is accomplished of the advantages and the disadvantages of situation. B. Bath. 13a top חד גיסא בק' . . . Ms. M. (ed. בקרנא זול, read: בקַרְנָאזוֹל; Ms. F. בקַרְנָדוֹל; Ms. H. בקרנזור) if on one side of a field there is a dike, and on the other a river, we divide it by *karnazol.* B. Mets. 108b bot. Ms. M. (ed. בקרנזל; Ms. R. 1 בקרנא זול; Ms. F. בקרנדול).

כְּפַר ק', קַרְנַיִם pr. n. pl. *K'far Karnayim,* near Bethshean. Y. Dem. II, 22d top.

קַרְנִית f., *pl.* קַרְנִיּוֹת, v. קָרוֹן.

קַרְנַת, Targ. Y. II Gen. XXI, 15 (Levita קרנתא), a corruption of קַרְוָא II.

קָרַס (b. h.) *to curve, contract, shrink.*

Nif. נִקְרַס *to warp; to crack from contraction.* Gen. R. s. 12, end אם אני נותן . . . הם נִקְרָסִין Ar. (ed. מְקָרְיְסִין *Hif.*) if I put hot water into them, they will burst; if cold, they will crack.

Hif. הִקְרִיס 1) same, v. supra.—2) (of wine) *to become sourish.* Ber. 40b חיין שה' Ms. F. a. Ar. (ed. שהקרים); B. Bath. 95b Ms. H. (ed. שהקרים), v. קָרַם.

קַרַס ch. same; *part. pass.* קָרִיס *shrunk, dense.* Targ. Job VI, 12 ed. Lag. (oth. ed. קרוים, corr. acc.).

Af. אַקְרִיס, or *Ithpe.* אִקְּרִיס *to become sourish.* Ab. Zar. 30a bot. דאקריס Ar. a. ed. Cost. a. Vien. (v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. דאקרים); B. Bath. 95b דאיקריס Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 8; ed. דאקרים), v. קָרַם.

קֶרֶס m. (b. h.; קֶרֶב) *hook, clasp. Pl.* קְרָסִים. Pesik. Vayhi, p. 5a היו קַרְסֵי זהב וכ' the golden clasps were seen in the Tabernacle as stars are seen in the sky; Cant. R. to III, 11; Y. Meg. I, 72c sq.; Sabb. 99b top; a. e.

קַרְסוֹל m. (b. h. קַרְסֹל; v. preced.) *bent, joint, ankle.* Ohol. I, 8 עשרה בק' Ar. (ed. בקוּרְסָל) ten joints are in the ankle.—*Du.* קַרְסוּלַּיִם; *pl.* קַרְסוּלִּין, קַרְסוּלַּיִן. Tosef. Hull. III (IV), 25 כל שיש לו ארבע . . . וק' (ed. Zuck. וקרסוליו, read: לין . . .) locusts which have four wings and jointed legs (hindlegs for leaping); Hull. III, 7 (Bab. ed. 59a קרצ'; Ms. M. קרסולין, v. Rabb. D. S. a. l. note); ib. 65b Ms. R. 2 a. Ar. (ed. קרצ', v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Tosef. Succ. III, 3 (ref. to אפסים, Ez. XLVII, 3) עד קַרְצוּלָּיו ed. Zuck. (Var. קרס') up to the ankles; Y. Shek. VI, 50a top עד אלולי . . . קַרְסוּלָּיו וכ' but for the water coming up to his ankles, he would not have gone into the ark. Keth. 111b וחלכתי עד קַרְסוּלַּי וכ' I waded up to my ankles in honey that had dropped from dates. Koh. R. to XII, 5 החגב אלו קרסוליו 'the *hagab*' (locust, ib.), that is his ankles (legs, v. supra); Lev. R. s. 18 חשקד אילין קַרְסוּלּוֹת (corr. acc.).

קַרְסוּלָּא I, קַרְסִילָּא ch. same. Targ. Y. Num. XXI, 35 בקַרְסוּלָּיהּ (not בקרסולי).—Y. Shek. VI, 50a top, v. preced. B. Bath. 73b ההוא . . . עד קרסולית Ms. O. (ed. קַרְצוּלָּיהּ) a bird standing in water up to its ankles. Ber. 54b ומחיית בקרסולית and he (Moses) struck him (Og) on his ankle; a. e.—*Pl.* קַרְסוּלִּין. Targ. Lev. XI, 21 (leaping legs; h. text כרעים). Targ. Ez. XLVII, 3 (Ar. a. ed. Lag. קרצ'). Targ. Ps. L, 11 Ms. (ed. קרצ').

קַרְסוּלָּא II m., *pl.* קַרְסוּלִּין (cmp. קָרַס) *nettles.* Targ. Is. XXXIV, 13; Targ. Hos. IX, 6 (h. text קימוש).

קִרְסוֹם, v. קִרְיסוֹם.

קִרְסוּף, v. קִרְצוּף.

קרסטילין, v. קַרְסָטִילִּין.

קַרְסָטָל m. (a corrupt. of κάρταλος, v. טַרְסָקָל) *basket.* Sabb. 53a Ms. O., v. טַרְסָקָל. Cant. R. to V, 11, a. e.—[Y. Sabb. X, 12c bot. עד שיטלנו בק' a corrupt.; Bab. ib. 94b בכלי.]

קַרְסָטַלִּין same. Tosef. Sabb. IV (V), 5, v. טַרְסָקְלִין. Tosef. B. Mets. VIII, 10 (Var. קרצט'); B. Mets. 90a קרסטילין Ms. M. (oth. mss. קרסטל, קסרטל, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. טַרְסָקְלִין.

קַרְסִי*, קַר' m. pl. (קָרַס) *sour wine.* Targ. Prov. XIX, 13 (h. text חוות).

קרסיות, v. קִירְיוֹסִים.

קִרְסִין, v. קִירְיָס.—[Gen. R. s. 58, v. קְלִירוֹס.]

קָרַם (b. h. כָּרַם; *Parel* of קָסַם) 1) *to cut, trim.* Sabb. XII, 2 חמקרסם he that trims trees. Shebi. II, 3 מקרסמין וכ' you may trim trees &c.; [Maim. *cut the ears*

off, leaving the halms stand]. Ab. Zar. III, 10; a. fr.—2) (of insects) *to nibble, bite off*. Peah II, 7 קַרְסְמוּתָהּ נמלים a field the grain of which ants have bitten off (at the roots); Tosef. ib. I, 8.

Nithpa. נִתְקַרְסֵם *to be chopped, cut up* (cmp. קִרְסֵם). Tosef. Kel. B. Bath. I, 9 השלחן ... שנתקרסמו (Var. שנתקסמו) a table ... which have been cut up (Kel. XXII, 1 שנפתחתו).

קַרְסֵם ch. same, *bite, nibble*. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 38 (Y. II יקרסום, corr. acc.; h. text יחסל).

קַרְסֵף, קְרֵסֵף, v. קַרְצֵף, קְרֵצֵף.

קָרַע (b. h.) *to tear, split*; esp. *to rend the garment in mourning*. Kel. XVI, 5 עד שיקרענו (Mish. ed. שיקריענו *Hif.*) until he tears the bale open. M. Kat. 22b ... אינו קורע על כל אלא עליון for all dead (except parents) ... one must rend only the upper garment. Ib. האשה קורעת וכ' a woman (mourning for her parents) rends the lower garment and puts it back in its place, and then rends the upper garment. Snh. 60a ... חייב לקרוע אחד השומע both he that hears a blasphemy directly, and he that hears it from one that heard it (and reports as witness before court) must rend his garment; a. v. fr.—Part. pass. קָרוּעַ; *pl.* קְרוּעִים, קְרוּעִין. M. Kat. 26b הרוצא בבגד ק' וכ' he that marches before a corpse with a garment rent (for a previous case) robs (deceives) the dead and the living. Ib.a (ref. to II Kings II, 12) ק' ועומדים לשנים remaining always rent in two; ib. 22b (v. Rabb. D. S. a. l. note 4); Snh. l. c.; a. fr.

Pi. קִרַּע 1) same. M. Kat. 26b ואין מקרעין בפניו you must not rend your garment in his (the sick man's) presence. Ib. מקרעין לקטן וכ' we rend a minor's garment in order to make him feel sad; ib. 14b. R. Hash. 16b ... ארבעה מקרעין גזר וכ' four things cause an evil decree passed on man to be torn (cancelled), they are: charity, prayer &c.; a. fr.—2) (cmp. גָּרַע) *to scrape, to mark the outlines of letters by abrasion*. Gitt. 19b ... מקרעין להם וכ' עדים for witnesses that know not how to sign their names, grooves are made on blank paper, and they fill the grooves out with ink; ib. 9b; Y. ib. II, 44b top ומקרעַ; [Tosaf. to Gitt. 9b: you cut the names out on blank paper and put it on the document, and the witnesses fill the cuts out]. Tosef. Sabb. XI (XII), 8, contrad. fr. רשם; a. e.

Nif. נִקְרַע *to be torn; to be cut open, be operated upon by a section*. Yeb. VIII, 6, a. e. טומטום שנ', v. טוּמְטוּם. Bekh. 42b שמא יִקָּרַע וכ' he may have an operation performed, and be found a eunuch; Tosef. Yeb. XI, 1; Yeb. 83b. B. Bath. 168b פסול נִתְקָרַע כשר נ' if a document is found torn, it is invalid; if it appears torn by accident, it is valid as evidence; ib. קרע של בית דין נתק' וכ' *mikr'a* refers to the rent as made in court for cancellation, *nithkare'a* refers to a rent different from the manner customary in court; Y. Gitt. II, 44b; a. e.

Nithpa. נִתְקָרַע *to become torn*, v. supra.

קָרַע ch. same. M. Kat. 20b ... ק' עילויה אמימר when Amemar's grandson died, he rent his garment for him. Keth. 104a קַרְעֵיהּ וכ', v. קְרָעָא; a. e.

Pa. קָרַע same. Targ. Ps. XXXV, 15 Ms. (ed. בזע).—Part. pass. מְקָרַע. Ber. 58b, v. וילון.

Ithpe. אִיקְּרַע *to be torn, cut open*. Bekh. 42b אטו כל דמיקרע וכ' is every *tumtum* that is operated upon found to be a male?; Yeb. 83b.

קֶרַע m. (b. h.; preced.) 1) *rent; piece*. B. Bath. 168b אירזהו ק' ... בית דין של ק', v. קָרַע; Y. Gitt. II, 44b. Ib. בין ... כתב לעדים which is a rent made in court? A cut between the writing and the signatures of the witnesses; (different in B. Bath. l. c.); a. e.—Esp. *the rent in the garment as a symbol of mourning*. M. Kat. 24a ... אינו ק' כל ק' שאינו (חרמוּם) a rent not made at the moment of excitement (v. חרמוּם) is no rent (has no symbolical meaning); Y. B. Mets. II, end, 8d, v. בְּהָלָה. M. Kat. 22b, v. קְרִיעָה; a. fr.—*Pl.* קְרָעִים, קְרָעִין. Ib. 26a ואלו ק' שאין וכ' and these are the rents which must never be stitched together. Sifra Thazr. Par. 5, ch. XVI (ref. to Lev. XIII, 57) לימד על כל הק' וכ' this shows that all the torn-off pieces must be burnt. Snh. 60a נחמלא כל חבגד ק' one's entire garment might soon be full of rents. Tosef. B. Kam. III, 2 לא יאמר ... ואת חק' וכ' the injured person cannot say, take thou ... the pieces (the torn garment) and restore to me a cloak; a. fr.—2) *the groove made by marking the outlines of letters*. Y. Gitt. III, 44b מרחיב בפנידהן את הק' (in the case of witnesses that know not how to sign their names) one must make wide grooves for them (so as to leave room for individual characters in filling out the outlines).—*Pl.* as ab. Bab. ib. 19b, v. קָרַע.

קְרָעָא, קָרַע ch. same. Keth. 104a לקרעיה ... קַרְעֵיהּ וכ' he rent his garment (at Rabbi's death), and turned the rent inside (to hide it); a. e.—*Pl.* קְרָעִין. Y. Kil. IX, 32b top וקרעין ואזל קלא דקרעין וכ' (not דקרעון) they rent their garments, and the lamentations accompanying the rending were heard as far &c., v. זוּבְבָתָא; Y. Keth. XII, 35a top קלה לק' (read: דק'); Koh. R. to VII, 11, a. IX, 10 קליה דקריעה, read: דקְרִיעָה (sing.).

קַרְפָּאוֹת, v. קוּרְפָּרוֹת.

קַרְפְּדַאי, v. קוּרְפְּדַאי.

קַרְפוּף, [v. קַרְפִּיף.

קַרְפָּרוֹת, v. קוּרְפָּרוֹת.

קַרְפִּיטָא, v. אִקְרַפְּטָא.

קַרְפֵּף, קַרְפִּיף m. (Parel of קפף, cmp. נָקַף II Hif.) 1) *enclosure*, esp. *an enclosed space outside of a settlement*, for storage of wood &c. Erub. II, 3 לא אמרו ... לגנה ולק' they limited the area to two S'ahs only for a garden and a storehouse. Ib. 5 הגינה וחק' שחן וכ' a garden or a *karpif* of seventy (cubits) and a fraction by seventy and a fraction, surrounded by a fence ten handbreadths high &c. Bets. IV, 2 מביאין ... ומן הק' וכ' you may bring in (on the Holy Day for immediate use) wood from the field, taking from what is piled up, and from the *k.* even from what lies around scattered; אירזהו ק' כל וכ' what is understood by *k.*? An enclosed space near the town. B. Bath. 24b שהוקף לדירה ... ק' a *k.* ... which has been enclosed

for living purposes; a. fr.—2) *an area* (of seventy square cubits) *outside of a town, added to the city limits for the purposes of Sabbath distances.* Erub. V, 2 נותנין ק' לעיר for measuring Sabbath limits we allow a *k.* to each town; וחכמים ... ק' אלא בין וכ' but the scholars say, a *k.* as an extension to city limits is allowed only in the case of two neighboring towns; אם יש לזו ... עושה ק' לשתיהן להיותן באחת (Y. ed. קַרְפּוּף) if there is a space of seventy cubits for one and an equal space for the other, this forms a *k.* for both, so that they may be considered as one town. Ib. 57[a] מאי ק' תורת by *k.* the scholars mean the application of the law of *k.* (as an extension to the town); a. fr.—*Pl.* קַרְפִּיפוֹת. Ib. IX, 1 אחד גגות ... ק' רשות וכ' joint roofs, courts, and enclosures are each considered as one area (for Sabbath movements). Ib. 89[a]; a. fr.

קַרְפִּיפָא ch. same. Y. Kidd. II, beg. 62[a] אפקיד ... גבר דחבריה ק' gave his wine vessels in charge at his neighbor's enclosure. Y. B. Mets. II, 8[c] top (expl. מצובה) כגון אחין ק' וכ' (in a pyramid) in the manner as goods are stored up in an enclosure belonging to three persons.

קַרְפַּסִינוֹן m. (καρπάσινον) *(made of) fine linen.* Esth. R. to I, 6, v. כַּרְפַּס I.

קַרְפֵּף, v. קַרְפִּיף.

קָרַץ (b. h.) 1) *to make an incision; to cut.* Yoma III, 4 קָרָצוֹ ומרק וכ' he made the ritually required cut, and some one else finished &c., v. מָרַק. Ib. 32[b] מאי קרצו ... לישנא וכ' what is meant by *k'ratso*? ... It has the meaning of slaying (by ref. to Jer. XLVI, 20); Y. ib. III, 40[c] top, v. נָכוֹסָא. Tosef. Ukts. II, 8 כיון שקרצו as soon as he has made an incision into it (although he did not cut it apart, v. Ukts. II, 5).—Esp. *to cut dough on the baker's board.* Kel. XV, 2 אם ... קוֹרֵץ עליו if he prepares it to cut dough on it; Tosef. ib. B. Mets. V, 4; a. fr.—[Y. Pes. IV, 31[b] top מודיר שקורצין, read: שקוצרין.]—2) *to bite, pinch.* Nidd. VI, 12 כדי לְקָרוֹץ בצפורן a hair large enough to seize with the nails.—3) [*to form a groove,*] *to press the lips close together; to gesticulate with closed lips.* Mikv. VIII, 5 קָרְצָה שפתותיה if (in taking a ritual immersion) she pressed her lips together.—Yoma 19[b] הקורא ... ולא יְקָרוֹץ בשפתותיו reading the Sh'm'a one must not blink with one's eyes, nor gesticulate with one's lips &c. (make motions to his neighbor).

Pi. קִרֵּץ same. Ib. הקורא ... ומְקָרֵץ וכ' of him who reads the Shm'a and blinks with his eyes and gesticulates with his lips and points with his fingers, the Scriptures say, 'not me didst thou call &c.' (Is. XLIII, 22); Yalk. Is. 318 וקוֹרֵץ.

Nif. נִקְרַץ *to be nipped off.* Peah VII, 4 אם נִקְרְצָה עם וכ' if it (the isolated bunch on the knee of a vine) can be nipped off as a cluster, it belongs to the owner (Ms. M. נקצרת, v. Rabb. D. S. a. l. note); Sifra K'dosh., Par. 1, ch. III (Var. נקצרת); Yalk. Lev. 605 נקצרת; Y. Peah VII, 20[a] bot. אני אומר את הנִקְרָצוֹת עם האשכולות (not עם) I mean those which have been nipped off in clusters; a. e.

קֶרֶץ I ch. same, *to bite, pinch, sting.* Erub. 65[a] אי קָרְצָתְנִי כינה וכ' I could not study, if a vermin were to bite me.

קָרַץ II (denom. of קְרִיצָה) *to get up early, to do a thing early.* Y. Ter. XI, end, 48[b] ... ע"י כן חזה שהר חזה ק' through that (burning lamp) he was wakeful, and through that he arose early; Y. Sabb. II, 4[d] top. Y. Ab. Zar. V, 44[d] נְקָרוֹץ וכ', v. סָדַר. Ib. וק' ונפק ליה he got up early and went off. Lev. R. s. 25 אי קָרַצְתָּ לא חשכת if thou hadst worked early (while young), thou wouldst not have to work late (in old age). Ib. קָרַצְתִּי וחשכית (not קריצת) I did work early, and do work late. Ib. s. 32 ק' נוגש וכ' Ar. (ed. קדם), v. נָגַשׁ. Lam. R. to III, 7 לא חזה בר נש קָרִיץ לתאינא וכ' (not לתאיניא) and none came in the morning to gather the figs earlier than they; Y. Maas. Sh. V, 56[a] top. Y. Kidd. III, 64[a] זבונה וכ' ק' the trader got up early &c., v. קָדַן; a. fr.

קֶרֶץ m. (קָרַץ) *division, partition.* Kel. VIII, 6 חשאור ... והק' וכ' the leaven and the reptile in it (in the vessel with two compartments), and the squeezed-in partition between them; [Hai Gaon: *a piece of dough*, v. מְקָרֶצֶת].—*Pl.* קְרָצִים, קְרָצִין. Tosef. B. Mets. IX, 19 פשתן עד שיעשנו ק' ed. Zuck. (oth. ed. קורצין) he that rents (on shares) a field on which to raise flax, must attend to it until he has made it into divisions (piles ready for division into shares).

קֶרֶץ III, קוֹרְצָא, קְרָצָא m. (קָרַץ I) *biting, cutting, destruction*; only in אכל ק' (mostly *pl.* קְרָצִין, קוֹרְצִי) (v. אָכַל I) *to inform against.* [Targ. Is. LVIII, 1 אכלי ק' Ar., read with ed. Koh. only אכלי, quoted to prove the meaning of אכל=קרא, v. פָּלַל II.] Targ. Prov. XI, 13 קָרְצָא ed. Wil. (Ms. קורצין). Ib. XX, 19. Targ. Lev. XIII, 16 (O. ed. Berl. קִירְצִין); a. fr.—Lam. R. to IV, 2 קָרְצָהוֹן, v. אָכַל I; Gitt. 56[a] קורצא; a. fr.—Ab. d'R. N. ch. XVI (in Hebr. dict.) אוכרלו קורצא אצל וכ' (?).

קָרְצוֹבָא m. (*Parel* of קצב) *thorn.*—*Pl.* קָרְצוּבֵי. Targ. Prov. XV, 19.

קַרְצוּד, v. קוֹרְצַד.

קַרְצוּלָא, קָרְצוֹלָא, v. קַרְסוֹל, קַרְסוּפָא.

קַרְצוֹם, v. קַרְיִינוֹס.

קִרְצוּף, v. קִרְצוּם

קַרְצַמְיוֹנָא, v. כַּרְיִסְטְיוֹנָא.

קַרְצִיוֹן pr. n. pl. *K'ratsion* (*Chorazin, Ch. Keraze*), near Capernaum. Y. Ber. VIII, 12[b] bot. ר' יוחנן דק' (ed. Lehm. דקסריון); Y. Bets. V, end, 63[b] דקצירון (some ed. דקיץ, corr. acc.).

קָרְצִית f. (קֶרֶץ; cmp. קוֹרְצִין) *a big fly* or *locust.* Gitt. 86[b] שבעמיר ק', expl. ib. רוידבתא דבירי כרפי flies among sheaves.

קָרַצַּף (cmp. קָצַף) [*to use a rough tool,*] *to scrape, curry* with a large-toothed strigil, contrad. to קָרַד.

קרקסאריות Ar. (ed. קרקויאות, corr. acc.), v. פָּקַח; Sabb. 150ª קרקסאות (Ms. O. קרקיסיאות). Gen. R. s. 67. Ib. s. 80 צריכין אנו . . . ולבתי ק' שלהם וכ' we must give credit to the nations that they bring actors to their theatres and circuses and amuse themselves with them, so that they may not talk with one another and come to vain quarrels. Lam. R. to III, 13; ib. introd. 17. Ruth R. to I, 16. Pesik. R. s. 6 יום תיאטרון וקורקסיו, read: וקירקסין, v. תִּיאַטְרוֹן; a, fr.

קַרְקַע m. (b. h.; v. Schr. KAT², p. 583, a. קַרְקָרָה) *ground, soil; bottom.* B. Mets. 31ª אבידת ק' a loss to the ground, i. e. the duty of preventing damage to a fellowman's ground through a stray animal. B. Bath. V, 7 (84ᵇ) ואם חיח (ב)מחובר לק' if the flax was bought while standing in the field, v. חָבַר. Ib. 4 חקונה שני . . . לא קנה ק' if a person buys two trees in a neighbor's field, he has not bought the ground belonging thereto. Ib. בעל חק' the owner of the ground. Y. Succ. I, 51ᵈ מן חק' from the floor of the Succah. Sifré Num. 126 קַרְקָעוֹ של בית וכ' the ground on which the house stands down to the deep; a. fr.—Snh. 74ᵇ אסתר ק' עולם חיחה Esther was merely like natural ground (that is ploughed), i. e. in submitting to the embraces of the heathen king she did no act on her part.—Esp. *immovable property*, opp. מְטַלְטְלִין. B. Mets. 11ᵇ לקנות על גבי ק' to be acquired in connection with immovable property, v. אַגַּב. B. Bath. 156ᵇ; a. fr.—*Pl.* קַרְקָעוֹת. Y. ib. IX, 17ª bot. כשהיו ק' ומטלטלין וכ' when his immovable and his movable properties were in the same place. Keth. 87ᵇ, a. e. שעבוד ק' v. שִׁעְבּוּד; a. fr.—Tosef. Kel. B. Kam. VII, 15 קַרְקָעוֹת הכלים, v. קַרְקָרָה.

קַרְקָעָא, קַרְקַע ch. same. Targ. II Chr. XXI, 3.

קַרְקָעִית f. (preced.) *ground, bottom.* Sabb. 147ᵇ, v. הַיְמָסִית. Yeb. 116ᵇ בק' של ספינה at the bottom of the ship; Hag. 23ª בקַרְקְעִיתָהּ וכ'.

קַרְקְעִיתָא ch. same. Targ. Y. Num. XIX, 14.

קַרְקָפָא, קַרְקַף m. (= קפקפ, קפף; cmp. קוֹרְקְבָן) [*round,*] *skull, head.* B. Bath. 121ᵇ bot. לשבטים . . . לקרקף (Ms. M. לקרקפא דג' גברי וכ') was the land divided by tribes (each tribe getting an equal share) or by the heads of men? Sabb. 67ª (in an incantation) Ar. אקרקף דארי וכ' (ed. אקרקפי, read: אַקַּרְקְפִירָה) on the head of a lion, and on the nostrils &c. B. Bath. 55ª אקרקף וכ' (Ar. אקרקפא; Rashb. אקרקפתא), v. פִּרְגָּא; a. e.—*Fem.* form קַרְקַפְתָּא. R. Hash. 17ª ק' דלא מנח תפלין (Tosaf. מנחא) the head (of him) that puts no T'fillin on. B. Bath. l. c., v. supra.

קַרְקַפְּלִי, קַרְקֻפֶּל m. (preced., with format. ל; cmp. כַּרְמֶל &c.) *scalp* (used as a charm in battle). Ab. Zar. 11ᵇ (describing a sort of secular game) אחת לשבעים . . . קַרְקוּפָּלוֹ של וכ' once in seventy years they make a well man ride on a lame man and dress him in the garments of Adam and place on his head the scalp of R. Ishmael &c. Ḥull. 123ª קַרְקַפְּלוֹ של ר' וכ' R. Ishmael's scalp was put on the head of kings (as a charm.). *Pl.* קַרְקַפְּלִין. Ib. אין לך לגיון

Bets. II, 8 מְקַרְצְפִין you may curry &c. (on the Holy Day); Y. ib. II, end, 61ᵈ.

קַרְצֵף ch. same.

Ithpa. אִתְקַרְצַף *to scratch one's self.* Targ. Job II, 8 לאִתְקַרְצָפָא (ed. Lag. לְאִתְקַרְקָסָ; h. text לדחתגרד).

קַרְצָתָא, v. קְרִיצָתָא, a. קְרִיץ.

קַרַק* pr. n. pl. *K'raḳ* (cmp. קרקר, Schr. KAT², p. 180). Targ. II Esth. VI, 10 ק' מדינתא ed. Lag. (oth. ed. קריין ומדיניתא) *K.* the capital.

קַרְקָא, v. קוּרְקָא.

קָרְקְבָנָא, קָרְקְבָן, v. sub קוֹרְקְבָן.

קַרְקוּזָאֵי m. (cmp. פַּרְפּוּזָא) of *Karḳuz.*—*Pl.* קַרְקוּזָאֵי. Ned. 51ª (expl. דלעת הרמוץ' קרי ק' (not קרא) *Karḳuz* pumpkins.

קַרְקוֹם, קַרְקוֹמָא, v. פַּרְפּוֹמָא I.

קרקומניקיא, v. בִּירוֹמָנִיקָא.

קַרְקוּר, v. קִירְקוּר.

קרקיא, Yalk. Ps. 838 כל ק', v. גְּלוּגְּדָקָא.

קַרְקִיסְיָאוֹת, קרקייאות, v. קִרְקֵסְיוֹת.

קַרְקֵיפֶל, v. קַרְקֻפֶּל.

קַרְקִישָׁא, v. קַרְקְשָׁא.

קַרְקַס, v. קוֹלְקַס.

קַרְקָסָא *clasp,* v. קוּרְקָסָא.

קַרְקָסָא f. (v. קִרְקֵסְיוֹת) *circus, place of amusement.*—*Pl.* קִרְקָסָוָתָא, קִרְקָסָתָא. Targ. Y. Deut. XXVIII, 19 בתי קיאַטְרוֹנֵיכוֹן וקוֹרְקִיסַתְכוֹן (for תיאט') ed. Vien. (oth. ed. קוּרְקָסָתְ') your theatres and circuses. Targ. Ps. LXIX, 13 בית קִרְקָסְיָן (some ed. קַרְ'; Ar. בתי קִרְקְסִידוֹן, Var. קרקסון) (v. Lam. R. introd. 17).—[Lam. R. to I, 18 קרקסון, v. קִרְקַסְיוֹן.]

קַרְקֵסְיָאוֹת, קַרְקָסָאוֹת, קַרְקָסָאוֹת, v. קִרְקֵסְיוֹת.

קַרְקַסְיוֹן pr. n. pl. (Κιρκήσιον) *Circesium* (כַּרְכְּמִישׁ). Lam. R. to I, 18 (ref. to II Chr. XXXV, 20) בק' דעל פרת (not בק . . . ון) at Circesium on the Euphrates.

קַרְקֵסְיוֹת f. pl. (an adapt. of κίρκος, circus) *circuses, buildings used for chariot races and other entertainments.* Y. Ber. IX, 13ᶜ bot. בשעת . . . בביתי תיטריות ובבתי ק' וכ' when God looks down on the theatres and circuses as they stand undisturbed . . ., while his Temple is destroyed &c. Meg. 6ª (ref. to Zech. IX, 7) אלו . . . וק' שבאדום וכ' (Ms. M. קַרְקַסְיָאוֹת שלחן) this refers to the theatres and circuses in Edom (Rome) where in the days to come Judah's chiefs shall teach the Law in public. Keth. 5ª

וכ' ... there is not a Roman legion that does not carry with it several scalps; Tosef. ib. VIII, 16.

קַרְקַפְתָּא, v. קַרְסַתָּא.

קָרְקֵר I (b. h.; denom. of קִיר) *to storm a wall, batter, destroy.* Y. Taan. IV, 69[b] sq. בשבּיעי נכנסו ... מְקַרְקְרִין בּוֹ וכ' on the seventh of Ab they entered it, on the eighth they worked to demolish it, on the ninth they set fire to it; Y. Meg. I, 70[c] top; Tosef. Taan. IV (III), 10 והיו מקרקרין שביעי וכ' they worked at its demolition on the seventh, the eighth &c. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שהיו מְקַרְקְרִים קירות וכ' they tore down the walls of their houses and made of them breastworks and placed them around their forts, v. שׂוֹעַ; Yalk. Is. 289.

קָרְקֵר II (cmp. פָּרְכֵּר) *to dance, revel.* Gen. R. s. 64 (v. II גָּרַר) שנכנסו ... והיו מְקַרְקְרִין בּוֹ וכ' lawless people came to his house and revelled with him (Abimelech) the whole night; Yalk. ib. 111. Gen. R. s. 74 והיו מקרקרין (Var. מְקַרְקְשִׁים) וכ' and revelled with him (Laban) &c.; Yalk. ib. 130.

קָרְקֵר III (onomatop.) *to cackle; to quack; to cry* &c. Taan. 29[a] (ref. to Is. XXII, 5) הקב"ה מְקַרְקֵר עליהן כתרנגולת Ar. (Ms. M. 1 הקב"ה מקרקר אחריהם שמְקַרְקֵרָה על בניה כתרנגולין; Ms. M. 2 קירקר עליהם; omitted in ed., v. Rabb. D. S. a. l. note) the Lord moans for them like a hen that cackles for her young; Yalk. Is. 289. Ex. R. s. 9 התחיל ... ומקרקר וכ' Pharaoh began to laugh at them and crow at them like a cock.

קַרְקַר ch. same. Targ. II Esth. I, 2 תרנגולין מְקַרְקְרִין the cocks (on Solomon's throne) crowed.—Ḥull. 53[a] bot. ואינהו ... אירהו when he (the lion) roars, and they (the domestic animals) make a noise (mow, bleat &c.). Ib.[b] top.

קַרְקָרָה f. (cmp. קַרְמָא) *rimmed bottom of a vessel; lower border of a web.* Ohol. IX, 16 כנגד קַרְקָרָתָהּ ed. Dehr. a. Ar. ed. Koh. (ed. קוּרְקוּדוֹתָהּ, קוּרְקְרוּתָהּ) corresponding to (under or on the rim of) its bottom; Tosef. ib. X, 9 קוּרְקוּרִיתָהּ ed. Zuck. (read קוּרְקוּרָתָהּ or קוּרְקְרוֹתֶיהָ); ib. קוּרְקוּרָתָהּ, קוּרְכָּרָתָהּ. Kel. XXVIII, 10 עד שיגמור את קַרְקָרָתָהּ ed. Dehr. (ed. קוּרְקוּרִיתָהּ; Ar. קוּרְקָרוֹתֶיהָ, ed. Koh. קרי *pl.*) until he finishes the lower border of the network.—*Pl.* קַרְקָרוֹת. Ib. II, 2 קַרְקְרוֹתֶיהָן. Tosef. ib. B. Kam. II, 2 קרקרנית (corr. acc.; R. S. to Kel. II, 2 חוך). Ib. VII, 15 קַרְקָעוֹת הכלים the bottoms of vessels.

קרקרנות, v. preced.

קָרְקֵשׁ (=קשקש; cmp. פָּרְכֵּשׁ II) *to knock, clap, ring.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 אין מְקַרְקְשִׁין לא וכ' you must not ring a bell or a clapper for a child &c. Gen. R. s. 12 מְקַרְקֶשֶׁת בקרניה she knocks with her horns (against the rocks); Yalk. Ps. 862 מְקַשְׁקֶשֶׁת; (Midr. Sam. ch. IX מַקָּשֶׁת, v. נָקַשׁ).

קַרְקֵשׁ ch. same. Ber. 62[a] מְקַרְקְשָׁא, v. לְקוֹרְנָא. Pes. 112[a] נְקַרְקֵשׁ נפחמא וכ' (not מקרקש; v. Rabb. D. S. a. l. note 9) let him knock the lid against the pitcher. Keth. 86[a] מְקַרְקֵשׁ לידּ זוזי he makes the coins clapper to him, i. e. offers him a few Zuz; Gitt. 40[b] top. Cant. R. to VII, 9 חוון נסבין ... וחוון מְקַרְקְשִׁין בהון they (Hananiah, Mishael and Azariah) took their idols, broke them and made of them bells which they hanged on their dogs and asses, and they clappered with them (ref. to Is. XLVI, 1); a. e.

קַרְקֵשׁ m. (preced.) *clapper, bell.* Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17. Y. ib. VI, 7[d]; Y. Bets. I, end, 61[a].

קַרְקִי, קַרְקְשָׁא ch. same.—*Pl.* קַרְקְשַׁיָּא, קַרְקֵי. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. קשורים, Is. III, 20).

קַרְקַשְׁתָּא f. same. B. Kam. 52[a], v. כַּרְכַּשְׁתָּא I.

קָאָרָר, קָרָר m. (קרר *to roll, drag*; cmp. גָּרַר II) *wagon-driver* (dialect. interch. with קָדָר fr. קדר, cmp. עַדּוֹר a. גַּנְהַר I). Kidd. IV, 14 (82[a]) לא ילמד ... חמר גמל קדר ספן a Bab. ed. (Mish. ספר for קדר; Y. ed. ספר a. וכ' (ק) no man should train his son to be an ass-driver, a camel-leader, wagoner, sailor, shepherd, or tavern-keeper; Treat. Sof'rim XV, 10; Y. Kidd. IV, 66[c] קרר קדר (strike out either). B. Mets. VI, 1 (75[b]) שכר את החמר ואת הקדר וכ' (Ms. R. 1 חקרד, corr. acc.) if one hires an ass-driver or a wagoner &c. Tosef. Kel. B. Bath. I, 13 ישיבת הקארר וקושרה ed. Zuck. (Var. חקרר; R. S. to Kel. XXII, 9 הקרון וקישרה) the driver's seat when he has tied it (to the wagon).—*Pl.* קָרָרִים, קָרָרִין (קָדֵי). B. Kam. III, 4 שני קד' (Tosef. ib. II, 9 חַמָּרִין).

קָרַר I (b. h.; cmp. בָּרָה) [*to bore, break through,*] *to well forth.*

Hif. הִקְרִר *to cause to well forth.* Erub. 104[b] (expl. בור, חקר, v. הָקַר) בור שהקרו עליה דברים והתירוה (Or Zar. Erub. 216 הִקְּירוּ) a well over which they (the scholars) caused words (arguments) to burst forth, and which they finally permitted; ib. שהקרו דברים עליה.

קוֹר, קָרַר ch. same.

Polel קוֹרֵר *to cause to spring forth, give forth.* Y. Shek. V, 48[d] מְקוֹרֵר וכ' ... חוה ידע he knew what rock gives forth water (when bored at), and in what rock there is dry heat.

קָרַר II (cmp. קרש) [*to contract,*] *to be cold.*

Hif. הִקְרִר same. Cant. R. to IV, 5 there were two families &c. אחת מִיקְרִירָה וכ' (not מקריה) one was cold-blooded &c., v. רָחַח.

Hof. הוּקַר *to be chilled, feel cold.* Num. R. s. 23 כאן הוּקַרְנוּ ... here we slept, here we felt cold.

Nithpa. נִתְקָרֵר *to be cooled off*; (with רעה) *to be pacified, feel satisfied.* Ib. s. 2 נ' בצילו he cooled himself in its shade.—Yeb. 63[a] ולא נִתְקָרְרָה דעתו עד וכ' and he found no satisfaction until &c. Num. R. s. 14, beg. ולא נתקררה רעתו and he (the Lord) was not pacified. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 באותה שעה נתקררה רוח הקדש that moment the divine spirit was cooled off (from its anger); a. e.—V. קוֹרָה II.

קוֹר, קָרַר ch. same.

קַרְתַּוְיוּ, v. next w.

קַרְתּוּיִין, קַרְתּוּיִים m. pl. (Κόρτιοι, Polybius 5, 52, 5; Strabo XI, 13) *natives of Ḳartu* (mountaineers of Media). Yeb. 16ᵃ ק' איתמר וכ' the traditional spelling is *Ḳartuyim* (and not Ḳarduyim), as people say, disqualified Kartuenians. Ib. (Chald. form) קַרְתּוּיֵי וכ' Kartuenians are not the same as Ḳarduenians, as people say פסילי ק'; v. קַרְדּוּמִים.

קַרְתִּיגְנָאָה, קרתחיית, v. next w.

קַרְתִּיגְנִי pr. n. pl. (Carthago, -inis) *Carthage* (rebuilt under the Roman empire). Y. Shebi. VI, 36ᵇ bot. (expl. קנזי, Gen. XV, 19) ק'; Y. Kidd. I, 61ᵈ top קרתיגנ' ק'; v. קַרְטִירְגְנִי.—Denom. קַרְתִּירְגְנָיָא, קַרְתִּירְגְנָאָה. Y. Kil. VIII, 31ᵇ bot.; a. fr. תרגנא ק' (א)בא ק'; Y. Sabb. VII, 9ᵈ קרט' ק'. Ib. XVI, 15ᶜ bot. תנן קרט' ק'; Y. Bets. I, 60ᶜ bot. קרתחירה (corr. acc.); Keth. 27ᵇ B. Kam. 114ᵇ תנא קרתיגנאה Ms. M. (ed. קרטיגנא, corr. acc.); ib. אתא ק' (v. Rabb. D. S. a. l. note 4).

קַרְתִּיסָנִית m. *of Ḳartes* (perh. Carthæa, on the island of Ceos). Y. Keth. II, 26ᵈ bot. חגניה ק'.

קַרְתָּנִי m. (v. קָרֶת) *townsman, provincial.* Dem. VI, 4 ק', opp. to ירושלמי; Y. ib. 25ᶜ bot.—[Lev. R. s. 24 מיעשה בק', read: בקריתנו, v. קִרְיָה.]—*Fem.* קַרְתָּנִית. Cant. R. to I, 6.

קַשׁ *old*, v. קָשַׁשׁ.

קַשׁ m. (b. h.; קשש *to be hard, stiff*; cmp. קַשָּׁה) *straw, stubble.* Sabb. III, 1 בקש ובגבבא with straw or rakings. Ib. 66ᵃ כוורת של קש; Kel. XV, 1 כוורת הקש, v. כְּוָורֶת. Ib. XVII, 17, v. שְׁפוֹפֶרֶת. Y. Peah IV, beg. 18ᵃ בַּקַּשָּׁה ... הנח leave for them (the poor) the grain with its straw (stalks); a. fr.—[Tosef. Sabb. IX (X), 2 חקש שבחזיר some ed. the stiff bristle &c., v. קַשָּׁה.]—*Pl.* קַשִּׁין, קַשִּׁים. Y. Peah V, end, 19ᵃ בזוכר את הק' when he recalls the straw (with which he covered the sheaves). Taan. 6ᵃ בְּקַשָּׁיָה, v. מַלְקוֹשׁ.

קַשָּׁא I ch. same. Targ. Ex. XV, 7. Targ. Is. XL, 24.—*Pl.* קַשִּׁין. Gen. R. s. 35 (play on קשתי, Gen. IX, 13) ק' דפֵּירַי the straw of my fruit (the least of my works); Yalk. ib. 61.

קַשָּׁא II m. (קָשַׁשׁ; cmp. קַשִּׁישׁ), ק' בַּר *elder, officer.* Sabb. 110ᵃ top. B. Bath. 110ᵇ top מאן כו לירות אטו בר ק' וכ' (כְּהוּ=כּוּ, not בו) who else should the heir? should the officer of the town be the heir? [oth. opin. (v. קָשַׁשׁ I) *collector.*]

קָשָׁא, v. קְשִׁי.

קָשַׁב (b. h.) *to be hard, stiff.*

Hif. הִקְשִׁיב [*to prick up the ear,*] *to listen.* Cant. R. to VIII, 13 אני ... מַקְשִׁיבִים וכ' I and my household will listen to thy voice (of prayer). Sabb. 63ᵃ חקב"ה מַקְשִׁיב שני ... המקשיבים זה לחם the Lord listens to them. Ib.

Pa. קָרֵיר *to cool.* Sabb. 8ᵇ דעבידי אינשי לְקָרוּרֵי נפשייהו when people are wont to cool themselves (by walking in pools), v. רָקַק.

Af. אַקֵּר same. Pes. 76ᵃ אַקּוּרֵי קא מֵירַק ליה it cools the juice off; a. e.

Ithpa. אִתְקָרַר, *Ithpol.* אִתְקוֹרַר *to be cooled off, cool one's self.* Targ. Y. Ex. II, 5 לְאִתְקָרְרָא. Targ. Y. II ib. VII, 15 לְמֵיתְקוֹרְרָה על מיא (ed. Vien. למיתקודרה עלמיא, corr. acc.).

קֶרֶשׁ I m. (b. h.; קָרַשׁ; cmp. Arab. *ḳarash* collegit ... et partes junxit) *board.* Sabb. 102ᵇ ק' שנפלה וכ' a board attacked by a worm, v. הַדְּנָא; a. e.—*Pl.* קְרָשִׁים. Ex. R. s. 52 ק' הרי וכ' here are the boards (for the Tabernacle), here are the bolts &c. Sabb. XII, 3 קַרְשֵׁי המשכן the boards of the Tabernacle; a. fr.

קֶרֶשׁ II m. *ḳeresh*, name of a kind of *antelope, unicorn.* Hull. 59ᵇ ק' טביא וכ' the *ḳ.* is the gazelle of Be-Ilai (v. טָגְרוֹס). Ib. ק' אע"פ שאין לו וכ' the *ḳ.* is permitted, although it has only one horn. Y. Sabb. II, 4ᵈ bot. ק' חיה שמה וכ' it (the *taḥash*) was named *ḳeresh* ... having one horn. B. Bath. 16ᵇ (ref. to קֶרֶן הפוך, Job XLII, 14) שדומה לקרנא ק'; קרנא דק' לקותא היא but this would mean a defect (not a description of beauty).

קָרַשׁ (cmp. קרס) [*to be joined*, v. קֶרֶשׁ I,] *to become solid, congeal, contract.* Gen. R. s. 4; Y. Ber. I, 2ᶜ bot. יִקָּרֵשׁ הרקיע, v. לַח. Ib. ובשני יִקָּרְשׁוּ let the heavens congeal. Gen. R. s. 33 עמודים ... בצנה שלא יִקָּרְשׁוּ marble columns covered with carpets in the winter, lest they contract (and crack), v. קָרַס. Pes. V, 5 ויקרש הדם and the blood may congeal; a. fr.—Part. pass. קָרוּשׁ. Y. Nidd. III, beg. 50ᶜ דם הוא שהוא ק' וכ' it is blood which congealed and formed a lump. Y. Sabb. II, 4ᵈ כל שמתירכין אותו ואינו ק' whatever you melt, and it becomes not solid again. Succ. 12ᵃ יין ק' הוא משניר וכ' it means a jelly of wine from Senir that resembles fig cakes.

Hif. הִקְרִישׁ *to cause to congeal.* Tosef. Ḥull. VI, 7 השוחט וה' וכ' (ed. Zuck. והקריש, corr. acc.) if one slaughters and allows the blood to congeal.

קָרַשׁ, קָרֵישׁ ch. same, 1) (neut. verb) *to congeal, become solid.* Targ. Y. Ex. XIV, 22 קַרְשׁוּן (not קרשוון).—2) *to cause to congeal, curdle; to freeze.* Targ. Job X, 10.—V. קַרְרֵישׁ.

Ithpe. אִקְרִישׁ same. Ḥull. 120ᵃ דא' some ed. (oth. דקַרְרִישׁ), v. חָלָא III.

קַרְשִׁינָא f. (preced.) *ball, pebble.*—*Pl.* קַרְשִׁינֵי. Sabb. 81ᵃ Ar. (ed. כַּ'), v. כַּרְשִׁינָא I.

קָרֶת f. (b. h.) = קִרְיָה, *town, city.* Nidd. 16ᵇ, v. מָרוֹם.

ק', קַרְתָּה, קַרְתָּא ch. same. Targ. Gen. IV, 17. Targ. Is. XIX, 18; a. fr.—Y. Taan. IV, 68ᵈ, v. מֵרוֹן. Ib. top ק' טב, v. טַב II. Ib., v. יָלִיל.

קָרְתָּא (ק', קָרֵי) f. (קרר) *cold.* Targ. Prov. XXV, 20 (ed. Lag. קור').

לזה וכ׳ two students who patiently listen to each other in discussions of the *halakhah*; a. e.

קְשַׁב ch. same, *to be attentive, watchful.* Gitt. 56ᵃ דאינהו ק׳ וידעי Ar. (ed. ידעי) read: דאינהו קָשְׁבֵי דחייא וכ׳ for they are watchful (distrustful), and they know that a live body is lighter &c.

קִשְׁבָּא m. a species or variety of *dates; date-tree* (v. פּוּחֲבָא). Ab. Zar. 14ᵇ, v. חָצַב I. B. Kam. 58ᵇ קץ ק׳ מחבריה (Ms. H. קִישׁ׳; Alf. קסבא; v. Rabb. D. S. a. l. note 20) cut one of his neighbor's date-trees.—*Pl.* קִשְׁבֵּי. Meg. 7ᵇ מלא טסקא דק׳ Ms. M. (ed. דקשבא) a basketful of dates; Yalk. Esth. 1059.

קָשָׁה, v. קשר.

קֻשָּׁה, v. קְשִׁי.

קָשֶׁה m., קָשָׁה f. (b.h.; preced.) *stiff, hard, difficult, severe; strong.* Tosef. Sabb. IX (X), 2 שני זירפין מן חק׳ וכ׳ (some ed. חַקַּשׁ) two of the stiffest bristles of the swine; Sabb. 90ᵇ מקָשָׁה של חזיר אחת carrying one of the stiff bristles of the swine is punishable. Taan. 20ᵇ כארז ק׳, v. קָנָה. B. Bath. 88ᵇ עונשן של ק׳ וכ׳ the responsibility for fraud in measures is severer than that for incest. Ib. גזל הדיוט ק׳ וכ׳ robbing an individual is worse than robbing the altar. Gen. R. s. 26, end המחלוקת ק׳ וכ׳ strife is as bad as (the sins of) the generation of the flood. Ib. s. 71 תפלה ק׳ וכ׳ prayer is a powerful factor, for it reversed the divine decree. Taan. 8ᵃ שלמודו ק׳ עליו וכ׳ to whom his study is as hard as iron. Ib.ᵇ (in Chald. dict.) יומא ק׳ וכ׳, v. קָשַׁי. Ex. R. s. 6 בעיניהם ק׳ וכ׳ it seemed too hard a task for them to give up idolatry; a. v. fr.—Erub. 83ᵇ בק׳ with difficulty, v. נָחַת.—[Num. R. s. 16 end קשה ערפם, v. קָשִׁי.]—*Pl.* קָשִׁים, קָשִׁין; קָשׁוֹת. Yeb. 47ᵇ, a. e. גרים וכ׳ ק׳, v. סַפַּחַת. Sot. 2ᵃ לזווגן ק׳ (Snh. 22ᵃ קשה), v. זָוַג. Pes. 118ᵃ כקריעת וכ׳ ... ק׳ the providential support of man is as difficult (wonderful) as the splitting of the Red Sea. Ib. כפלים וכ׳ ... ק׳ man's support is twice as hard (painful) as travailing. Ber. 57ᵇ (etymolog. play on קישואים) מפני שהם ק׳ לגוף וכ׳ because they are as hard on the body as swords. Koh. R. to XII, 7 נבואות ק׳ hard (evil) prophecies; a. v. fr.

קְשָׁאָ, v. קַסְיָא.

קִשּׁוּאִין, קִשְׁוִין, קִיּ׳ m. pl. (b. h.; שׁשׁ I, v. קִישׁוּת I) *cucumbers.* Ber. 57ᵇ, v. קָשֶׁה. B. Kam. VIII, 1 שומר ק׳ watchman in a cucumber field. Kil. III, 4; a. fr.

קִשְׁוָא, קִשְׁוָה, v. sub קַסְּ׳, קְסָ׳.

קוּשְׁטָא, קְשׁוֹט m. (קָשַׁט) 1) [*straightness,*] *truth, righteousness.* Targ. Gen. XXIV, 48, sq. Targ. Y. ib. V, 22; 24. Targ. II Chr. VI, 18 (h. text האמנם); a. fr.—Lev. R. s. 26 מילין דק׳ ... אנא בעלם דק׳ I (Samuel) am now in the world of truth (v. עָלְמָא), and thou shalt hear from me none but words of truth; Tanh. Emor 2. Sabb. 104ᵃ קאי ק׳ truth stands firm (v. לְבַן). Snh. 97ᵃ ליכא ק׳ בעלמא וכ׳ ... מריש formerly I thought there was no truth in the world. Ib. אירקלע ... ק׳ שמיה he came to a place named Kushṭa (Truth); a. fr.—*Pl.* קוּשְׁטִין. Targ. Y. Num. XXII, 37 מן ק׳ (h. text האמנם).—Y. Hag. II, beg. 77ᵃ אתון אמרין דהיך ק׳ do you (Jews) indeed say that the world is maintained by air?—2) (sub. גבר) *true.* Targ. II Esth. I, 2 תמים וק׳ upright and true.

קְשׁוֹט, קִשּׁוּי, קִשּׁוּטָא, קְשׁוּר, קְשׁוּרָא, v. sub קִישׁ׳.

קְשׁוֹת I, Tosef. Kil. I, 11 Var., v. כָּשׁוּת.

קְשׁוֹת II, v. קִישׁוּת II.

קָשַׁט m. (b. h.) [*to be straight, strong,*] 1) *to go in a straight line, to shoot forth.* Num. R. s. 12 יש מזיק ... וקוֹשֵׁט כחץ some demon flies like a bird and shoots through the air like an arrow; Midr. Till. to Ps. XCI; Yalk. ib. 842 וקוֹשֵׁת; Tanh. Naso 23 וקושט (corr. acc.); ed. Bub. 28.—Y. Meg. I, 72ᵇ מאיכן ק׳ חקוֹשֵׁט הזה וכ׳ whence did this archer shoot (whence did he derive the opinion) that &c. (cmp. יָרָה *Hif.*).—2) *to correct.* B. Mets. 107ᵇ, v. infra.

Pi. קִשֵּׁט 1) *to shoot, aim, direct.* Tosef. Erub. IX (VI), 26 ביבין המְקַשְׁקְשִׁין, המשקטין, ed. Zuck. (Var. המְקַשְׁטִין וכ׳, v. קְשַׁשׁ II) gutters which gush under the houses (cmp. קָלַח). Lam. R. to III, 12 מקושטים בה Ar. s. v. קורה, read: מְקַשְׁטִים (Ar. ed. Koh. מְקוֹשְׁשִׁים; ed. מוֹרִים), v. חֵץ.—Part. pass. מְקוּשָׁט; f. מְקוּשֶׁטֶת; *pl.* מְקוּשָׁטִים, מְקוּשָׁטִין, מְקוּשָׁטוֹת. Pesik. R. s. 40 (play on מוריה, with ref. to יָרָה יירה, Ex. XIX, 13) שהיתה מק׳ כנגד וכ׳ it (the holy land) was aimed towards (directly under) the heavenly altar (v. כּוֹן); Yalk. Cant. 988. Ib. להיות מקושטים וכ׳ ... כשם שגודלת הזו (not מקושטת) as the hair-dresser dressing the bride puts every ornament in its proper place, so must the words of the Law be aimed, every word in its due place.—2) (cmp. תקן) *to dress, adorn, prepare.* Ib. שמְקַשֶּׁטֶת לכלה, v. supra. Gen. R. s. 8 מְקַשֵּׁט כלות he (the Lord) attires brides; Koh. R. to VII, 2. Ib.; Gen. R. s. 18 משקְשָׁטָהּ וכ׳ after having fitted her out with twenty-four kinds of ornaments; a. fr.—Part. pass. as ab. Sabb. 25ᵇ מטה מוצעת ואשה מק׳ לתלמיד חכם the scholar's happiness when the couch is spread and the wife dressed (for the Sabbath). Ib. 153ᵃ כשחן מק׳ in festive dress, opp. מלוכלכין; a. fr.—Trnsf. *to set right, correct.* Snh. 18ᵃ (ref. to הִתְקוֹשְׁשׁוּ וקושו, Zeph. II, 1) קשט אחרים ... קַשֵּׁט first correct thyself, then correct others; ib. 19ᵃ; B. Bath. 60ᵇ; B. Mets. 107ᵇ וכ׳ קְשׁוֹט; Yalk. Jer. 302; Midr. Till. to Ps. LIII אם תרצה לקַשֵּׁט אחרים וכ׳ if thou wishest to correct others, correct thyself first.

Hif. הִקְשִׁיט *to prepare, make ready.* Gen. R. s. 28 הקב״ה חירף ... והקְשִׁיטָן וכ׳ the Lord turned day into night and prepared them for visitations; (Yalk. Job 920 והתקינן).

Hithpa. הִתְקַשֵּׁט 1) *to dress, adorn one's self.* Num. R. s. 2 אבן יקרה שמִתְקַשְּׁטוֹת וכ׳ a precious stone with which women adorn themselves; a. e.—2) *to be verified, justified* (cmp. קְשׁוֹט). Gen. R. s. 55 בשביל שתִּתְקַשֵּׁט וכ׳, v. קוֹשֶׁט; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 777.

קְשַׁט ch. same.—*Pa.* קַשֵּׁט 1) *to straighten, correct.* Targ. I Chr. XXIX, 18.—2) *to go in a straight line, to shoot forth.* Targ. Hos. VI, 3 מְקַשֵּׁיט (not מְ׳; ed. Lag.

מקשט; h. text נכון).—3) *to prepare.* Yeb. 63[b] (of a bad wife) ומקשטא ... מְקַשְׁטָא וכ' has a tray ready for him, and has her mouth ready for him (to scold); ... מק' ומחדרא וכ' prepares a tray for him, and turns her back to him.

Ithpa. אִיתְקַשְּׁט 1) *to be shot.* Targ. Y. II Ex. XIX, 13 (ed. Vien. יתקשתון).—2) *to be dressed, prepared.* Targ. Is. LXI, 10. Targ. Am. IV, 12 (h. text הכין).—Taan. 23[b] כי מִיתְקַשְׁטָא well dressed; a. e.

קַשָּׁט m. (preced.) *shooter, archer.*—*Pl.* קַשָּׁטִין, קַשְׁטִים. Y. Taan. IV, 69[b] bot. בחרבן הראשון ... ק' וכ' at the destruction of the first Temple she (Tadmor-Palmyra) furnished eighty thousand archers &c.; Gen. R. s. 56 קַשָּׁטִים (Var. קשט'); Lam. R. to II, 2 קשת'.—V. קַשָּׁת.

קַשְׁטוּטָא, v. קשִׁיטוּתָא.

קַשְׁטָן, v. קוּשְׁטָן.

קַשְׁטָנִית f. (preced. art.) *bow-shaped handle of a borer, 'bow-drill'* (v. Sm. Ant.[3] s. v. Terebra). Kel. XXI, 3 (ed. Dehr. קוּשְׁטָן). Tosef. Sabb. XIII (XIV), 17 מטלטלין את הקשט' Ar. (ed. חקַשְׁטָה') you may handle the bow-drill (on the Sabbath); ולא יקדיח בק' וכ' but you must not bore (a wine cask &c.) as you do on week days.

קָשָׁה, קשי (b. h.) *to be stiff, hard, difficult.* Y. Ber. I, 2[c] top קָשָׁתָה על דשיחך this is difficult according to (not reconcilable with) thy opinion; ib. למה א"ל קשתה (not קשתירה) why did he say to him, it is difficult?—V. קָשֵׁה.

Pi. קִישָּׁה (קִישְׁתָה, with לילד or without) *to have hard labor in travailing.* Hull. IV, 1 בהמה המְקַשָּׁה לילד וכ' if an animal is in labor, and &c., v. עוּבָּר. Nidd. IV, 4 קִשְּׁתָה שלשה וכ' if she was in pain for three days within eleven days; Tosef. ib. V, 8 קִשְּׁתָה, קִשְּׁת. Ib. 10; a. fr.—[Gen. R. s. 61 שהיו מקשין וכ', read: מקישין, v. נָקַשׁ.]

Hif. הִקְשָׁה 1) *to stiffen, harden.* Nidd. 13[b] המַקְשֶׁה עצמו וכ' he who causes erection wilfully. Ex. R. s. 11 הרשע הזה ה' את לבו וכ' this wicked (Pharaoh) hardened his heart against the first three signs; a. e.—2) *to become hard.* Y. Pes. VI, 35[b] top שסופו להַקְשׁוֹת which gets hard in the course of time. Shebi. II, 10 אם הִקְשׁוּ וכ' (Y. ed. a. Bart. *Hof.*) if they became hard (dry) and unfit for man to eat before New Year. (Y. ib. 34[a] bot. הוקשו a. הוקשו).—3) *to be severe.* Gen. R. s. 19, opp. ריתה, v. רָתָה.

Hof. הוּקְשָׁה 1) *to become hard,* v. supra.—2) *to be found hard, distasteful.* Tanḥ. Sh'laḥ 5; Num. R. s. 16 ה' הרבר והרע וכ' the thing was distasteful to and displeased his father.

Hithpa. הִתְקַשָּׁה, *Nithpa.* נִתְקַשָּׁה 1) *to suffer severely* (in travailing). Gen. R. s. 84 נִתְקַשְּׁת אמו וכ' his mother was in hard labor at his birth.—2) *to become hard, stiff.* Tosef. Nidd. VI, 4 משיִתְקַשְּׁשׁוּ, v. קִשְׁקֵשׁ I, a. II. Gen. R. s. 98, a. שנִתְקַשִּׁיתָה, v. קַשָּׁיוּת.—3) *to find one's self in difficulty, to be perplexed, unable to understand* or *remember.* Num. R. s. 15 beg. כ' משה במעשה וכ' Moses found the work of the candlestick more difficult to understand than &c.; כיון שנ' אמר וכ' when he still could not remember it, the Lord said &c. Ib.[10]; Tanḥ. B'haʿălōt. 6 נִתְקַשִּׁיתִי לעשותה I could not understand how to do it. Ib. כ' על משה it was too difficult for Moses; a. fr.—4) *to be reluctant, strive against.* Tanḥ. Sh'moth 18 כמה נ' יונה שלא וכ' how hard did Jonah strive not to go on his mission. Deut. R. s. 9 מִיתְקַשֶּׁה כנגדו (the sun) refused to obey; a. e.—5) *to make one's self obnoxious.* Gen. R. s. 61; Yalk. Chr. 1073 (play on יקשן, Gen. XXV, 2) שהיו מִתְקַשְּׁרִין בעולם they were obnoxious to the world (were hard to deal with); (Midr. Till. to Ps. XCII ed. Bub. שהיו בני אדם קשין).

קָשָׁא, קָשֵׁה, קָשֵׁי ch. same, 1) *to be hard, difficult.* Targ. Deut. I, 17. Ib. XV, 18; a. e.—Yoma 28[b] קָשׁוּ משמשא are harder (on the eye) &c., v. שָׁבְרִירֵי; a. fr.—2) *to find a thing difficult to understand, to object, argue against, dispute.* Y. Ter. V, 43[c] bot. קירמה ... ר' סימון קָשְׁרֵיתָהּ R. Simon argued against it (refuted it), but R. Ba. ... proved it to be correct. Y. Kidd. III, 64[c] top [read:] לא כבר קָשׁוּנְתָהּ הרי עולם לא כבר קָשְׁרֵיתָהּ וכ' have not mountains of the world (great scholars) disputed it? did not R. El. dispute it in the presence of &c.; Y. Ned. VIII, 40[d] sq. (corr. acc.). B. Kam. 66[b] האי מילתא ק' בה רבה לרב וכ' Rabbah argued this difficulty before R. Joseph for twenty-two years, and it was not solved; Keth. 42[b] האי ... קָשְׁאֵי רבה ורב וכ' Rabbah and R. Joseph discussed this difficulty &c.—Part. קָשֵׁי; f. קָשְׁיָא, q. v.—3) *to get old,* v. קָשַׁשׁ II.

Pa. קִשֵּׁי 1) *to be in pain of travailing.* Targ. Gen. XXXV, 17 בקַשְׁיוּתָהּ (not בקשיוּתָהּ). Targ. O. ib. 16 (Y. II *Ithpa.*).—2) *to perplex.* Pes. 78[b] מתניתן קַשִּׁיתְיָהּ וכ' the Mishnah perplexed him; why does it read &c.

Af. אַקְשֵׁי, אַקְשָׁה 1) *to harden, make difficult.* Targ. Ex. VII, 3. Targ. II Kings II, 10. Targ. I Kings XII, 4. Targ. Ps. XCV, 8; a. fr.—2) *to be hard on, press heavily.* Cant. R. to II, 16 כד חוה צערא קשי עלוי ... וכד חוה מַקְשֵׁי וכ' when his suffering was severe, he said, God the faithful, but when it was severer on him than necessary &c.—3) *to argue against, object, dispute.* Targ. Job VI, 6 Ms. Var. מדלית מַקְשֶׁה עליה when there is none to dispute it.—Yeb. 77[a] top א' להו דואג כל הני קושיירתא Doeg brought up before them all those arguments. Y. Yoma I, 38[d] bot. עד דאת מַקְשֵׁי ... קָשְׁיִירְתָהּ על וכ' (not קשיירתא) instead of offering objection against R. J., rather offer it against &c.; a. v. fr.

Ithpa. אִיתְקַשִּׁי, *Ithpe.* אִיקְּשִׁי 1) *to be in pain of travailing.* Targ. Y. II Gen. XXXV, 16, v. supra.—2) *to be difficult, perplexing.* Yeb. 40[a] ומִיקְּשֶׁה היא דאיקשי לך וכ' (Rashi דקשיא) it was perplexing to thee, and thou didst reverse it.

קְשִׁי m. (b. h.) = קוֹשִׁי, *hardness, stiffness; difficulty.* Tanḥ. Sh'laḥ ed. Bub., supplement 14 אל תבט בק' ערפם look not at their stiffneckedness; Num. R. s. 16 end בקשה (corr. acc.).—*Pl.* קְשָׁיִין. Sifré Deut. 305 אין חבר נקנה אלא בקשי ק' a friend can be acquired only with the greatest difficulty.

קְשִׁיָא (קְשִׁי) I c. = h. קָשֶׁה, *hard, strong, heavy, difficult.* Targ. Ex. VI, 9. Targ. Y. ib. 12. Targ. Gen. XLIX, 7. Targ. Is. XIX, 4. Targ. Ps. LX, 5; a. fr.—Targ. Y. Num. VIII, 4 מינא ק' something hard to understand (v. Num. R. s. 15, quot. s. v. קָשֶׁה *Nithpa.*).—Yoma 28[b] ק' משיבשא זוּהֲמָא is harder to bear &c., v. זוּהֲמָא. Ib. 29[a] ק'

מקיריטא, v. קַנְיָטָא. B. Mets. 85ª ק׳ יומא דמיטרא וכ׳ a rainy day (preventing people from pursuing their vocations) is as hard as the day of judgment; Taan. 8ᵇ קשה (Rashi קשר); a. v. fr.—*Pl.* קַשְׁיָתָא, קַשְׁיָא, קַשָׁן, קַשְׁיָן, קַשְׁרָן. Targ. I Sam. XX, 10. Targ. II Sam. III, 39. Targ. II Esth. IV, 1; a. fr.—Y. Sabb. VIII, 11ᵇ. Koh. R. to III, 2 מן קל מדליא קַשְׁיָיאתָא וכ׳ on account of the hard things that I hear &c.; a. e.

קַשְׁיָא II f. (preced.) *difficult, open to objection; unanswerable objection; contradiction.* Erub. 13ª הא גופא ק׳ וכ׳ this in itself is a contradiction; you said, R. I. did not say such a thing, which implies that this opinion is to be rejected, and then you said, this opinion is the adopted rule. Ib. ק׳ שימוש אשימוש there is a contradiction between the two narratives of R. Meir's ministrations; ק׳ אס״ה אאסרה there is a contradiction between the relations concerning the teacher who forbade it; שימוש אשימוש לא ק׳ וכ׳ there is no contradiction between the two relations concerning the ministrations, (for I may say.) first he went &c.; אלא אסרה אאסרה ק׳ ק׳ but between the relations as to who prohibited it, is there not a contradiction? There *is* a contradiction (it remains unanswered). Ber. 22ᵇ לא ק׳ וכ׳ there is no contradiction (between the two traditions): the one speaks of a case where the thing is possible, the other &c. Sabb. 22ᵇ ק׳ the argument (of R. Papa) is unanswerable. Y. ib. XII, end, 13ᵈ ק׳ על דרבן וכ׳ and this is an argument against the opinion of Rabban G.; a. v. fr.

קַשְׁיָאתָא, v. קַשְׁיָתָא.

קַשְׁיוּ, v. קַשְׁיוּתָא.

קַשְׁיוּת f. (preced. wds.) 1) (sub. עורף) *stiffneckedness*; (sub. לב) *hard-heartedness.* Taan. 6ª, v. מַלְקוֹשׁ. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) (play on מקשת אסרו, Is. XXII, 3) מַקְשִׁיוּתָם נמסרו וכ׳ for their stubbornness they were given over to the governments. Gen. R. s. 53 (ref. to רבה קשת, Gen. XXI, 20) רָבָה וְקַשְׁיוּתוֹ עִמּוֹ he (Ishmael) grew, and his stubbornness with him; [anoth. vers.] רבה וקשיותו אמו he grew, and the cause of his renitence was his mother (who encouraged him in his sinful ways); a. e.—2) *erection, sensual desire.* Ib. s. 98 (play on קשתו, Gen. XLIX, 24) ק׳ שניתקשיתה וכ׳ the sensual desire which seized thee when thou wast with thy mistress.

קַשְׁיוּ, קַשְׁיוּתָא ch. same, 1) *hardness, severity.* Targ. Ex. I, 14 (h. text פֶּרֶךְ).—2) *stiffneckedness, renitence.* Y. Ber. VII, 11ᵇ bot. עד כדון את בקשיותך dost thou still persist in thy renitence?; Koh. R. to VII, 11. Y. Peah VII, 20ᵇ top. Esth. R. introd. (play on ממקשי, Job XXXIV, 30) מִן קַשְׁיוּתַיְהוֹן ותובירהן וכ׳ for the renitence and the guilt of men who do not the will of the Creator; a. e.

קְשׁ׳, קַשְׁיָא, קַשְׁיטָא m. (קָשַׁט) *straight, upright, true.* Targ. Deut. XXXII, 4 (Y. ed. Vien. קְשׁ׳; h. text יָשָׁר). Targ. Y. ib. VI, 5; a. e.—*Pl.* קַשְׁיָטִין, קְשׁ׳. Targ. O. ib. IV, 8 (h. text צַדִּיק). Targ. Num. XXIII, 10; a. e.

קִשְׁיָטָא, v. כְּסִיתָא.

קִשְׁיָטָה f. (b. h.) *K'sitah*, name of a standard value; *a jewel*, also *a lamb* (v. כְּסִיתָא). R. Hash. 26ª כשהלכתי קורין למיצה ק׳ . . . when I was on my way to Africa, (I heard them) call a *m'ah k'sitah*; לפרושי מאה ק׳ דאוריירתא it serves to explain the Biblical 'one hundred k.' (Gen. XXXIII, 19). Gen. R. s. 79, end, v. אוּנְקְיָא.—V. חוּרְפָּא.

קַשְׁיטוּתָא f. (קַשְׁיט) *uprightness.* Targ. II Esth. VIII, 13. Targ. O. Gen. XX, 5, sq. (Y. קַשְׁטוּת). Targ. Y. Deut. XXVIII, 47 ed. Lsb., v. שַׁפִּירוּתָא; a. e.

קַשְׁיָיתָא, קַשְׁיָיאתָא, v. קָשֵׁי, a. קַשְׁיָתָא.

קְשִׁירָא, *pl.* קְשִׁירֵי, v. קִרשׁוּרָא.

קְשִׁירָה f. (קָשַׁר) *knotting, tying.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ; ib. XV, beg. 15ª מה ק׳ וכ׳ what was the knotting done at the making of the Tabernacle? Y. Erub. III, 21ª, v. נְעִילָה.

קְשׁ׳, קַשְׁיָא, קַשְׁישָׁא m. (קָשַׁשׁ) [*strong, hard*, cmp. יָשָׁן,] *old; old man, elder.* Targ. Job III, 18. Targ. I Kings II, 22; a. e.—B. Mets. 60ᵇ אנא ק׳ מאבוך I am older than thy father. Yeb. 16ᵇ מי ק׳ כולה האי was David so very old? Taan. 23ᵇ ינוקא ק׳ the older child. Keth. 94ª אביי ק׳ Abaye senior; a. fr.—B. Bath. 142ᵇ קַשְׁישְׁנָא מינירכו I am older than you.—*Pl.* קְשׁ׳, קַשְׁישֵׁי, קַשְׁישַׁיָּא, קַשְׁישִׁין. Targ. Job XXXII, 6. Ib. XII, 12; a. e.—Hor. 11ᵇ מי מלכי זוטרי מיקמי ק׳ do the younger sons ascend the throne before the older? Ber. 30ª מינן רבנן ק׳ teachers older than we are. Ib. 46ᵇ, Cant. R. to VII, 9 (expl. הדברי, Dan. III, 27) ק׳ ואסטרולוגיסי (not קשיש) elders and astrologers; a. fr.

קַשְׁישׁוּתָא f. (preced.) *old age, seniority.* B. Bath. 142ᵇ מידי בק׳ וכ׳ does this depend on age? It depends on reason.

קְשִׁישִׁין m. pl. (קשש *to be straight, stiff*, v. קַשׁ) *splints put about a fracture.* Sabb. 53ª ק׳ שעל גבי השבר (Ms. M. פְּתִיתִין, q. v.); Tosef. ib. IV (V), 5 בקשקשין ed. Zuck. (Var. בקשושין); Y. ib. V, 7ᵇ, sq. קִישׁוּשׁוֹת.

קַשְׁיָתָא f. (קָשֵׁי) *stone* of date or olive. Hull. 49ª האי ק׳ דאשתכח (not דאשתכח) a date stone was found in the gall &c.—*Pl.* קַשְׁיָיאתָא, קַשְׁדִּירָתָא. Ber. 56ª thou shalt see in thy dream that the Romans capture thee ושחני בך ק׳ וכ׳ (different in Ms. M.) and make thee grind date stones in a golden mill. Yoma 79ᵇ (prov.) תרי דק׳ וכ׳ . . . in two kabs of dates there is one kab of stones and more. Ab. Zar. 28ª דזיתי ק׳ olive stones.—V. קָשֵׁי.

קְשִׁקְוֵשׁי, קְשִׁקְוֵשָׁא, קְשִׁקּוּשׁ, v. sub קִישׁ׳.

קְשַׁקֵּשׁ I (קשש; cmp. פְּשַׁפֵּשׁ) 1) *to knock, strike, shake, tingle.* Sot. 9ᵇ (ref. to לפעמו, Jud. XIII, 25) שחיתה שכינה מְקַשְׁקְשָׁה וכ׳ the Divine Presence rang before him as with a bell (v. פַּעֲמוֹן); Gen. R. s. 18 לקשקש 'Rashi', v. נָקַשׁ. Yalk. Ps. 862, v. קְרָקֵשׁ. Y. Sabb. II, 5ᵇ bot. מקשקשת כיון . . .

XVII, 3 שרה ק׳ (ed. Zuck. a. R. S. to Ohol. XVII, 1 קַסְקְסִים) a field full of scales (where all sorts of refuse are deposited).

קָשַׁר (b. h.) [*to strengthen*, v. Gen. XXX, 41, sq.] *to join, knot, tie; to fold.* Sabb. VII, 2 הקוֹשֵׁר והמתיר he that makes a knot or unties it. Y. ib. 10c שהיו קוֹשְׁרִין וכ׳ they knotted the ropes (of the Tabernacle). Ib. נפסק הרה קוֹשְׁרוֹ when a thread was broken (in weaving), one knotted it. Y. Gitt. VIII, end, 49d אפי׳ קושר וכ׳ even if he folds (the document) up, and then has it signed. Ib. בשקָשְׁרוֹ וחתמו וכ׳ when he folded it and had it signed inside; a. fr.—Trnsf. *a)* (emp. וָחַרַז) *to compose and arrange (a funeral song or eulogy).* Y. Yoma I, 38b מסִפרוֹ קָשְׁרוּ they arranged his eulogy. Lam. R. introd. (R. Joh. 1), v. מְסַפֵּד; a. fr.—*b) conceive, form an affection.* Pesik. B'shallaḥ, p. 80a הוא קושר לו אהבה וכ׳ he acquires love and affection for him; Gen. R. s. 54; Yalk. Prov. 954; a. e.—Part. pass. קָשׁוּר; f. קְשׁוּרָה &c. Y. Nidd. I, 49b top אילו יהושע שהיה ק׳ למשה וכ׳ a Joshua who was tied to Moses (his constant attendant) could not have spoken so (that Moses had not said a certain thing), and he says so (of R. Jeremiah)? Erub. II, 1 קְשׁוּרוֹת, v. נָתַר. Y. Yeb. XVI, 15d top, v. הֶסְפֵּד; a. e.

Pi. קִישֵּׁר same, esp. *to fold a document,* to write a portion and fold it and have witnesses signed on the fold, and so continue to the end of the document. Y. Gitt. l. c. היה מְקַשֵּׁר ראשון ראשון if he folded up the signatures one by one; a. e.—Part. pass. מְקוּשָׁר מק׳ (גט) *a folded document,* opp. פָּשׁוּט. B. Bath. X, 1 גט פשוט . . . ומק׳ עדיו אחוריו a plain document has its signatures of witnesses inside, a folded one, on its back. Ib. 160a sq. (ref. to Jer. XXXII, 44) וכתוב . . . וחתום זה מק׳ 'and write the deed', this refers to the plain document, 'and sign', this means the folded document; Y. ib. X, beg. 17c (ref. to Jer. ib. 11) את החתום זה חמק׳ ואת הגלוי זה הפשוט שבמק׳ 'the sealed' means the folded, 'and the open' means the plain document which goes with the folded. Ib. bot. נוסח שטרות מְקוּשָׁרוֹת וכ׳ such is the formula of folded documents; a. fr.

Nif. נִקְשַׁר 1) *to be tied.* Snh. 108b כלב נ׳ the dog was doomed to be tied.—2) *to be joined, harden, become knotty.* Shebi. III, 1 משקְשַׁר (Mish. ed. משיקשור, incorr.) when the *mathoḳ* (v. מָתוֹק II) gets knotty excrescences; (R. S.: when the dung in its juice becomes bound, begins to harden); expl. Y. ib. 34c top משיעשה קשרין קשרין when it gets full of knotty excrescences; ib. מכיון שנקשר בו קשר וכ׳ R. S. to Shebi. l. c. (ed. שנתַקַשֵּׁר) as soon as the uppermost protuberance is formed, it begins to dry up.

Nithpa. נִתְקַשֵּׁר same, *to become knotty; to become thick.* Y. Shebi. l. c., v. supra. Taan. 20a נתקשרו שמים וכ׳, v. עָב II.

Hof. הוּקְשָׁר *to be tied, joined.* Lev. R. s. 30 יוקְשְׁרוּ כולם אגודה וכ׳ let all of them be tied together with one band (of brotherhood; Yalk. ib. 651 ויקשו כולן וכ׳).

קֶשֶׁר m. (b. h.; preced.) 1) *knot, band, loop.* Sabb. XV, 1 ק׳ חגמלין a knot like that which the camel drivers make (v. וָמָא); ק׳ חספנין the sailors' knot (v. אִיסְטְרִיטָא). Ib. 111b ק׳ שאינו של קיימא a knot which is not intended to be permanent, a temporary knot. Ber. 7a ק׳ של תפלין the knot in the band of the T'fillin (resting on the back

עיסתה וכ׳ when the woman slaps her dough with water &c. (v. לָטַשׁ, a. קָמַח); Gen. R. s. 14, beg. מְשַׁקְשְׁקָת; Yalk. ib. 20; 32; Tanḥ. Noah 1 (ed. Bub. נוחנת מים בעיסה, incorr.). Y. Taan. III, 67a top כדי . . . ומקשקש וכ׳ when a person may be placed on the summit of ʿOfel, and dangle his feet in the brook of Kidron; Tosef. ib. III (II), 1 מְשַׁקְשֵׁק ed. Zuck. (Var. מְמַקְשְׁקֵישׁ); Bab. ib. 22b וישַׁכְשֵׁךְ. Gen. R. s. 69 אפי׳ כן . . . מקשקשין וכ׳ yet it is for thy own good that they slap thee and polish (cleanse) thee from thy guilt (v. מָרַק); ib. s. 41 מְשַׁקְשְׁקִין; Yalk. Is. 337.—2) *to slap and crush the earth under the olive tree; to hoe.* B. Mets. 89b, v. עָדַר. M. Kat. 3a יכול לא יְקַשְׁקֵשׁ תחת וכ׳ lest you think that one may not hoe under the olive trees &c. (in the Sabbatical year). Ib. תשמטנה מלְקַשְׁקֵשׁ וכ׳ 'thou shalt let it rest' (Ex. XXIII, 11) from hoeing &c.; Succ. 44b; Yalk. Ex. 354 (corr. acc.); a. e.

Hithpa. הִתְקַשְׁקֵשׁ *to be shaken; to clap, ring.* Ḥull. 74b כאגוז המְתַקְשְׁקֵשׁ like a nut that rattles in its shell. Ib. 94a לגרן המתקשקש a bottle which gives a sound when shaken (half-filled). Ib. 125a מוח חמתק׳ brain that shakes in the skull; a. e.—[Nidd. 47a משיתַקְשְׁקְשׁוּ הדדין when the breasts begin to shake (in walking), comment.; v., however, קְשְׁקֵשׁ II.]

קְשְׁקֵשׁ ch. same, 1) *to knock, strike, ring.* Targ. Y. Gen. XLIII, 33.—2) *to hoe.* Succ. 44b לקַשְׁקוּשֵׁי כרמיא Ms. M. (ed. כרמים) to hoe in vineyards. Ib. ומְקַשְׁקְשִׁין בכרמיא and hoe in &c. Ib. וקַשְׁקוּשֵׁי מי שרי is it permitted to hoe (in the Sabbatical year)?; (M. Kat. 3a וקְשְׁקוּשׁ בשביעית וכ׳).

קְשְׁקֵשׁ II (v. קָשַׁשׁ II) *to straighten, shoot forth.* Tosef. Erub. IX (VI), 26, v. קָשַׁט.

Hithpa. הִתְקַשְׁקֵשׁ *to become stiff, hard, be erected.* Nidd. 47a משיתַקְשְׁקְשׁוּ הדדין when the breasts become stiff; (Tosef. ib. VI, 4 משיתְקַשְׁקְשׁוּ; Var. משיתקשקשו).

קְשְׁקֵשׁ III *to collect wood, rubbish* &c., v. קָשַׁשׁ I.

קַשְׁקַשׁוּת, v. next w.

קַשְׁקַשִּׁים m. pl. (v. קַשׁ) *pieces of straw, chips* &c. Keth. 60a צינור שעלו בו ק׳ a spout into which rubbish entered (stopping its outflow); Tosef. Erub. XI (VIII), 10 קִישׁוּשׁוֹת (Ar. ed. Koh. קִישׁוּשִׁיוֹת, oth. ed. קַשְׁקַשִּׁיוֹת).

קַשְׁקַשִּׁין, קַשְׁקַשִּׁים, v. next w.

קַשְׁקֶשֶׁת f. (b. h.; קשׁשׁ, cmp. פָּסָה I, a. קְסָיָה) [*incision,*] *rough skin, coat of scales.* Ḥull. III, 7. Nidd. VI, 9; Ḥull. 66b, v. סְנַפִּיר. Ib. 27b עיפות . . . ק׳ ברגלירהן וכ׳ fowls have on their feet a scaly skin like fishes, v. חַסְפִּינִיתָא. Ib. 66b היה אמינא מאי ק׳ סנפיר I might have thought *ḳaskeseth* (rough skin) refers to fins. Ib. ומנאי דק׳ לבושא הוא (Ms. R. 2 קלפי נינהו) and whence do we learn that *ḳ.* means a covering (scales)? (Answ. ref. to I Sam. XVII, 5); a. fr.—Sifra Sh'mini, Sh'ratsim, ch. IV, Par. 3 ק׳ אחת one set of scales. — *Pl.* קַשְׁקַשִּׁים, קַשְׁקַשִּׁין. Ib. חמרבת בק׳ וכ׳, v. סְנַפִּיר. Ib. (ref. to אפיקי מגנים, Job XLI, 7) אלו ק׳ that means scales; Ḥull. 67b. Ib. III, 7 ואלו הן ק׳ הקבועין בו וכ׳ by *ḳaskassin* we mean those which are inflexible, by *s'nappirin* those with which the fish moves.—Tosef. Ohol.

of the head); a. v. fr.—Trnsf. *union, conspiracy.* Snh. 26ª (ref. to Is. VIII, 12) ק׳ רשעים הוא וק׳ רשעים אינו וכ׳ it is a council of wicked men &c., v. מִנְיָן.—*Pl.* קְשָׁרִים, קְשָׁרִין. Sabb. XV, 1. Bekh. 30ᵇ; Ab. Zar. 39ª קְשָׁרֵי מוכס, v. מוֹכֵס. Mikv. X, 3 קשרי העני the knots in the poor man's garment. Tanḥ. Korah 12 ח׳ חוטין וה׳ ק׳ eight threads (of the show fringe) and five knots; Num. R. s. 18 ח׳ גרורין וה׳ קְשׁוּרִין. Sabb. VI, 9 הבנים יוצאין בק׳ children may go out (on the Sabbath) with garlands, v. פּוּאָה; a. fr.—Sot. VIII, 5 קשרי המלחמה the joined ranks in battle (Y. ed. קישוי, corr. acc.); Y. ib. VIII, end, 23ª קִישְׁרֵי המלחמות.—2) *protuberance, joint.* Y. Shebi. III, 34ᶜ top, v. preced. Gen. R. s. 10 (ref. to Job XXXVIII, 31) כסיל מושך בין ק׳ לק׳ the planet K'sil draws (the connection) between bud and bud (v. עָדַן *Hif.*); a. e.—*Pl.* as ab. Y. Shebi. l. c., v. preced. Nidd. 52ᵇ קשרי אצבעותיה של יד the joints of her fingers; של רגל of her toes. Y. Ber. VIII, 12ª bot. עד קישרי אצבעותיו to the second joints of the fingers, contrad. to פֶּרֶק, q. v.; a. e.—3) *fold* of a document, *plicature.* B. Bath. 160ᵇ בין ק׳ לק׳ the witnesses sign between the folds; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. מחוך שנתרבה בקְשָׁרָיו וכ׳ because it has many folds, it must have many witnesses. Gitt. VIII, 10 (expl. גט קרח, v. קָרַח) כל שקשריו מרובין וכ׳ which has more folds than signatures of witnesses; a. fr.

קָשַׁשׁ I (or קוּשׁ) (b. h.; cmp. גשׁשׁ a. נקשׁ) *to join closely; to collect* (v. Targ. Zeph. II, 1), esp. *to gather wood, rubbish* &c. Gen. R. s. 44 כמה ... שֶׁלָּקוֹשׁ אותה עכשיו שקָשַׁשְׁתָּה וכ׳ how many working men should I have needed to gather it! Now that thou hast done it, come and receive thy reward; Yalk. Is. 313 שׁיְקַשְׁקְשׁוּ; Yalk. Gen. 76 ... שׁיקשׁקשׁתָּ.

Polel קוֹשֵׁשׁ same. Y. Snh. V, 22ᵈ top מְקוֹשֵׁשׁ משום וכ׳ of which crime was the gatherer of sticks (Num. XV, 32) found guilty? of plucking, or of harvesting?; Sabb. 96ᵇ; Sifré Num. 113. Ib. ומצאו אותו מק׳ וכ׳ they found him gathering &c.

קָשַׁשׁ II (or קוּשׁ) (v. קָשַׁט) *to be straight, stiff.* Denom. קֶשֶׁט. [Tanḥ. Naso 23 וקושש וכ׳, v. קָשַׁט.]

Polel קוֹשֵׁשׁ *to shoot, aim.* Lam. R. to III, 12 מְקוֹשְׁשִׁים Ar. ed. Koh., v. קָשַׁט.

קָשַׁשׁ I ch. same.

Polel קוֹשֵׁשׁ *to straighten, correct,* v. infra.

Ithpolel אִתְקוֹשֵׁשׁ *to correct one's self.* Y. Taan. II, 65ª bot. (ref. to Zeph. II, 1) נִתְקוֹשֵׁשׁ גרמן עד דלא נְקוֹשֵׁשׁ חורנין let us correct ourselves before we correct others; v. קָשַׁט.

קָשַׁשׁ II (cmp. preced; a. קָשֵׁי) [*to be hard,* cmp. יָשַׁן,] *to be old.* Targ. I Sam. XII, 2 קַשִּׁית Levita (Regia קְשִׁית; ed. Wil. קַשִּׁישׁ, v. קַשִּׁישׁ).—Keth. 95ᵇ וקָשׁ לחמש שנין and after five years the orchard grew old (ceased to bear). Ib. עביד דקיש ... כיון since they knew that an orchard is liable to get old. B. Bath. 167ᵇ מיקַשׁ הוא דקָשְׁיָא וכ׳ Ms. R. (ed. מיקש הוא דקָשָׁה לה; Rashb. מיקָשְׁיָא קשיא) she has grown old, and her voice is rough. Ḥag. 13ª לא קָשְׁאֵי I am not old enough; כי קָשׁ נח וכ׳ when he was old enough, R. Joḥ. was dead. Ib. 5ᵇ. Snh. 108ᵇ ורהא רשוא דתֵרקוּשׁ ותינוק ולא תמות Ar. s. v. חל 3 (ed. ורהא רשוא דלא תמות) be it God's will that thou grow old and grow young again and never die; a. e.—V. קַשְׁקֵשׁ.

קְשִׁית, קַשׁ (v. קָשַׁט) *to shoot.* Targ. Ez. XXI, 26. Targ. Y. II Ex. XV, 4; a. e.

Af. אַקְשֵׁית same. Targ. Is. XXXVII, 33 יַקְשֵׁית ed. Wil. (ed. Lag. יִקְשֹׁט); Targ. II Kings XIX, 32.

Ithpa. אִתְקַשַּׁט *to be shot forth.* Targ. Y. II Ex. XIX, 13 (v. קָשַׁט).

קֶשֶׁת c. (b. h.; preced.) *bow; rainbow.* Erub. 55ª עיר העשויה כק׳ a town built in the shape of a bow; ib. עשויה כמין ק׳. Ber. 59ª הרואה את הק׳ בענן he who sees a rainbow in the clouds. Ḥag. 16ª. Gen. R. s. 35; a. fr.—*Pl.* קְשָׁתוֹת. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) (ref. to Is. XXII, 3) שהיו מתירין גידי קַשְׁתוֹתָם וכ׳ they loosened the strings of their bows and tied them with them; Yalk. Is. 289. Sifré Deut. 18 עקרבים כק׳ scorpions as large as bows; Yalk. ib. 803; a. e.—Trnsf. *membrum virile, potentia virilis.* Sot. 36ᵇ; Y. Hor. II, 46ᵈ; a. e.

קֶשְׁתָּא, קֶשְׁתָּא ch. same, 1) *bow; rainbow.* Targ. Is. XXI, 15. Targ. Gen. XXI, 16. Ib. IX, 13; a. fr.—*Pl.* קַשְׁתִּין, קַשְׁתָּן, קַשְׁוָותָא, קַשְׁתָּתָא. Targ. Is. VII, 24. Targ. II Chr. XXVI, 14. Targ. I Sam. II, 4 קַשְׁתַּת constr. (followed by דְּ־). Targ. Y. Gen. XXI, 20. Targ. Ps. XXXVII, 14, sq.; a. e.—2) *the curved side of the stomach,* opp. to יִתְרָא. Ḥull. 50ª דאק׳ the fat covering the curved &c.

קַשְׁתָּא m. (b. h.; preced.) *archer*; esp. ק׳ (מזל) *Sagittarius,* a sign of the Zodiac. Gen. R. s. 98. Pesik. R. s. 20; Yalk. Ex. 418; a. e.—*Pl.* קַשְׁתִּין. Lam. R. to II, 2, a. e., v. קָשַׁט.

קַשְׁתָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXI, 20 ק׳ רביא ed. Berl. (oth. ed. קְשָׁתָא).—*Pl.* קַשְׁתַּיָּא. Targ. I Sam. XXXI, 3 (not קְשָׁתַּיָּא); Targ. I Chr. X, 3. Ib. XVIII, 17; Targ. II Sam. VIII, 18 (not קְשָׁתָא; h. text כרתי).—V. קַשְׁתּוֹרָא.

קַשְׁתָּא I, v. חֶשֶׁת ch.

קַשְׁתָּא II pr. n. pl. *Kashta.* B. Bath. 41ᵇ.

קַשְׁתּוֹרָא m. = קַשְׁתָּא, *archer.*—*Pl.* קַשְׁתּוֹרֵי. Yeb. 16ᵇ (Tadmor furnished) שיתא אלפי ק׳ six thousand archers; v. קָשַׁט.

קַת f. = קָנָה, *handle, helve.* Macc. II, 1 נשמט הברזל מִקַּתּוֹ if the axe-head slipped off its handle; v. קָנָה.

קַתָּא ch. same. B. Mets. 82ª; Shebu. 43ᵇ האוזיפירא דאוזיף ק׳ דמגלא וכ׳ ... if one lends to his neighbor a thousand Zuz, and the latter leaves as a pledge the handle of a saw; אבד ק׳ וכ׳ if the handle is lost, the loan is lost. Ib. אבל ק׳ ונסבא but if he deposits a handle and a silver bar. B. Mets. 103ª מהדר ליה קַתְּתָא he returns to him the handle (of the broken mattock). Snh. 27ᵇ top, v. בּוּרְטָא; a. e.—*Pl.* קַתָּתָא, קַתָּתָא, קַתָּתֵי. Pes. 30ᵇ קַתְּיִרְהוּ בשינא וכ׳

cover the helves of the knives with clay &c. Bets. 33[b]; Yoma 37[b], v. נַרְגָּא. Shebu. l. c. קיתרי Ms. M. (ed. קְתָאתֵי).

קְאָתָא, קָתָא f. = h. קָאַת, *pelican*. Targ. O. Lev. XI, 18 קיתא ed. Berl. (oth. ed. קאתא); Deut. XIV, 17 (Y. קפק). Targ. Ps. CII, 7 (ed. Lag. קקתא).

קְתָאלִיקִי, v. קְתוֹלִיקוֹס.

קְתָארָא, v. קְתָרָא.

קְתָאתֵי, v. קְתָא.

קְתָבִי, v. קוּטְבִי.

קְתִידְ', קְתִדְרָה, קְתִדְרָא f. (καθέδρα) *a soft seat, chair with back*. Keth. V, 5 ארבע יושבת בק' (not ארבעה) if the wife brought four maids, she may sit in the chair (need not do any house work). Ib. 61[a]. Kel. IV, 3 כמין ק' (Mish. ed. רָה ...) in the shape of a cathedra (with a curved or hollow back). Ib. XXIV, 2 הינשויה בק' a wagon seat formed like a cathedra. Lam. R. to I, 1 (רבתי) מציעין לו ... בכל מקום ק' wherever one of the sons of Jerusalem came to a country place, they spread for him a cathedra to sit on it, in order to hear his wisdom. Pesik. Vayḥi, p. 7[b] (ref. to I Kings X, 19) כחדא ק' דמשה like the seat of Moses (v. Revue des Ét. Juives XXXIV, p. 99, sq.); Esth. R. to I, 2 קיירתא דדרניש (read: קיתידרא); Ex. R. s. 43 עשו לו ק' וכ' they made for him (Moses) a seat like the scholars' cathedra in which one sits and yet seems to be standing; a. e.—*Pl.* קְתִדְרָאוֹת, קְתִדְרָיוֹת, קְתִידְ'. Y. Succ. V, beg. 55[a] ושבעים ק' וכ' seventy gilt chairs were there (in the synagogue of Alexandria), beset with precious stones &c.; Bab. ib. 51[b]; Tosef. ib. IV, 6 שבעים ואחת ק'. Y. Ber. VI, 10[d] top; a. e.

קְתִידְ', קְתִדְרִין m. (καθέδριον) same. Y. Yoma IV, 41[c] top שלו ק' על ... כמלך like a king seated on his chair. Gen. R. s. 44 ק' דדין לקבל ק' דדין the chair of one opposite that of the other; a. e.

קְתוֹלִיכוֹס, v. next w.

קְתוֹלִיקוֹס, קָתַלִּי' m. (καθολικός) *financial officer, controller*, esp. *catholicos*, an officer of the Temple treasury. Ex. R. s. 37, beg. למלך ... ק' ומנהו וכ' like a king that had a friend, and when he wanted to appoint a controller, he appointed him over his entire treasury; Y'lamd. to Gen. XLIX, 1 quot. in Ar. קתולכוס (corr. acc.). Num. R. s. 18 קרח שחיה ק' וכ' Korah who was the controller of Pharaoh's palace and had in charge the keys &c. Y. Shek. V, 49[a] קתיליקוס, קתיליקון, קתילוקוס (Bab. ed. קתליקון, קתליקין; corr. acc.); a. e.—*Pl.* קְתוֹלִיקִין. Ib. אין פוחתין משני ק' (Bab. ed. a. ed. Zyt. כתל', corr. acc.) there were never less than two catholici in the Temple treasury.—Cant. R. to VII, 9 (expl. פחורתא, Dan. III, 2) קתאליקי (some ed. קאת'), read קְתוֹלִיקֵי or קָאת' (ch. pl.) controllers.

קְתוּנְיָא, Targ. Y. Num. XXXI, 23, v. קִיתוֹנָא.

קְתִילִיקוֹן, קוֹס ..., קוֹס ..., v. קְתוֹלִיקוֹס.

קְתַכּוּ, v. קוּטְבִי.

קְתָלָא, *pl.* קְתָלֵי, v. בּוּחְלָא.

קְתַלִּיכוֹס, קִין ..., יקוֹס ..., v. קְתוֹלִיקוֹס.

קְתַר* m., *pl.* קְתָרִין (cmp. קָשֶׁר) *hard, rocky substances, bowlders*. Y'lamd. to Lev. XXVI, 3 quot. in Ar. (ref. to Lev. XXVI, 4, a. 19) [read:] ונתנה הארץ יבולה ואין הארץ מתקנת לכם ק' ואת ארצכם כנחושה תרי הארץ מתקנת לכם ק' 'and the land shall yield its increase', and the land shall not generate bowlders for you, 'and your earth as brass', behold, the land shall generate bowlders for you; [Landau: *'thorns and thistles*, v. Löw, Pfl., p. 341; v. however, next w.]

קְתָרָא m. (preced., cmp. also קחלא a. כחלא; v. P. Sm. 3777) *rocky cleft*.—*Pl.* קְתָרִין. Targ. Prov. XXX, 26 (ed. Lag. קְתָארֵי; h. text סלע).

קְתָרוֹס I *cedar*, v. קְדְרוֹס I.—[Tosef. Ukts. I, 6, v. קִידְנָא.]

קְתָרוֹס II pr. n. m. *Kathros*. Pes. 57[a] בית ק' name of a priestly family, (supposed to be identical with Καν-θηρᾶς, Jos. Ant. XX, 1, 3); Tosef. Men. XIII, 21 קַדְרוֹס.

קְתָרוֹס III m. (κιθάρα, κίθαρις, prob. of Semitic origin) a kind of *lute* or *lyre*. [Dan. III, 5, K'thib קִיתְרֹס.] Targ. Is. V, 12 (some ed. קנתרוס; h. text תֹּף!).—*Pl.* קַתְרוֹסִין. Targ. Koh. II, 8.

ר

ר *Resh*, the twentieth letter of the alphabet. It interchanges with ל, v. ל; with ד, e. g. גָּרַר a. גָּדַר, צָרַר a. צָדַר.—It is frequently inserted between the first and the second radical letters, forming Parel verbs or nouns, e. g. גַּרְבֵּל, חַרְסֵם, שַׁרְבִּיט. It is sometimes a formative letter added at the end, e. g. קַנְטֵר, חַלְּיַטַר.—ר dropped at the end, e. g. אַמַּר = אֲמַר.

ר', as a numeral letter, *two hundred*, v. א'.

ראבג, Targ. Prov. XVIII, 8 מראבגן some ed., read: מדאבנן, v. דַּאֲבַן.

רְאֵיג, רָאֵג m. (part. of רגג = רוג) *desirous for, coveting, anxious for*. Targ. Prov. XII, 12. Ib. XXI, 26.—*Fem.* רְיִדְנָא, רֵיגָא. Ib. 10.

ראגניות, Tanh. Naso 12, v. רוֹטָנִית.

רַאֲנָתָא f. pl. (preced. art.) *gratification of desires, caresses.* Targ. Prov. VII, 18 ed. Ven. (oth. ed. רְגוּאֲנָתָא; ed. Lag. רגאתא, corr. acc.; h. text אהבים).

רָאדוּ, v. רדי III.

רָאדַיָּא, v. רַדָּיָא.

רָאָה I, v. ראי.

רָאָה II f. (b. h.) *raah*, name of an unclean bird. Ḥull. 63b דאה ור' וכ', v. רָאָה II. Ib. ר' זו איה ... ר' שרואה ביותר *raah* is the same as *ayah*, and it is called *raah*, because its sight is exceedingly acute (ref. to Job XXVIII, 7).

רֵאוּמָטִיקוֹס m. (ῥευματικός) *subject to, afflicted with flux* or *rheumatism.* Lev. R. s. 19 נעשה ר' (not ד'; Ar. רמתיקוס, ed. Koh. אירומתקוס), v. עָצַל.

רָאָה, רְאִי (b. h.) [*to meet with,*] 1) *to see.* Ber. IX, 1 הרואֶה מקום וכ' he who sees (comes to) a place &c. Ib. 56b הרואה נהר בחלום he who sees a river in his dream. B. Bath. 82a כל שרואה פני חמה, v. גָּזַז. Gen. R. s. 56 רואים ... רואה אתם do you see what I see? Ex. R. s. 5 אתה רואה ראייה אחת וכ' thou seest only one vision, but I see two; אתה רואה אותן באין וכ' thou seest them come to Sinai and receive my Law, but I see &c. B. Mets. 73b רָאִיתָ שאינו וכ' if thou observest that he does not conduct himself properly; a. v. fr.—Snh. 52a הֲנִרְאֶה מי וכ' (Ms. M. הא נראה) well, we shall see which &c., v. קָבַר. Sabb. 150a לא יאמר ... הנראה שתעמוד וכ' one must not say to one's neighbor (on the Sabbath), well, we shall see (I am confident) that you will be with me in the evening (for business); Ab. Zar. 7a (Tosaf. = הֲנִרְאֶה בעיניך, *Nif.* is it pleasing to thee?); Tosef. Sabb. XVII (XVIII), 11 נראה ed. Zuck. (Var. הנ'). Sifré Num. 84 הנראה שתגיע עמנו וכ' be sure to arrive with (meet) us at &c. Ib. הנ' שתעמידני ר' קרי, ר' דם &c. וכ' be sure to wake me up, for I &c.—*to have an attack, be affected with.* Yeb. 76a לא ר' קרי מימיו he never had a nightly pollution. Zab. I, 1 ר' אחת ... ובשלישי ר' שתים (sub. זיבה) if he felt one attack of gonorrhœa..., and on the third day he had two attacks. Ber. III, 6 רָאֲתָה נדה (sub. דם) felt menstruation. Ib. 26a ר' זיבה felt a flux; a. fr.—2) *to reflect; to reason; to consider.* B. Bath. 83a רואין ... כאילו וכ' we consider the central vine-trees as if not existing. Erub. I, 5 רואין אותה ... מתכת we consider it (the cross-piece of straw or reeds) as if it were of metal; עקומה רואין וכ' if it is curved, we consider it as if it were straight. Gen. R. l. c. הוי רואה דמו וכ' look upon the blood of this ram, as if it were the blood of &c.; a. v. fr.—מה ר' what did he see?, *what was the reason*; in gen. *why?* B. Bath. 123a מה ר' יעקב שנטל וכ' what reason had Jacob to take the birthright from Reuben? Pes. 53b מה רָאוּ ... שמסרו וכ' what did Hananiah, Mishael and Azariah have in mind (how did they reason) when they were ready to give up their lives &c.? Sifré Deut. 307 מה ראו ... שנשטפו וכ' why were the men of the flood drowned &c.?; a. fr.—3) *to see the reason of, to like, choose, prefer, approve of.* Keth. XIII, 3, sq. רואה אני את דברי וכ' I like the opinion of Admon. Ib. 109a כל מקום שאמר ... רואה אני וכ' wherever R. G. said, I like &c., that opinion is the adopted rule. Ab. II, 7 ... רואה אני מדבריכם I prefer what El. ... said to what you said; a. fr.—*Part. pass.* רָאוּי; *f.* רְאוּיָה; *pl.* רְאוּיִין, רְאוּיִים; רְאוּיוֹת *chosen, selected; designated, predestined; fit, worthy, adapted* (v. חָזַר). Bekh. 59b מנין הר', v. מָנָה. Ḥull. 83b כל הר' לבילה whatever is capable of being mixed, v. בִּילָה. Nidd. VI, 4 כל הר' לדון וכ' whoever is fit (authorized) to give judgment in a criminal court, is fit &c. Sabb. 89b ר' היתה יעקב וכ' Jacob was destined to go down to Egypt in iron chains, but his merits were the cause (that no such force was used). Snh. 107a ר' היתה וכ' Bathsheba ... was predestined (as wife) for David, only he anticipated fate, v. פָּגָה. Ber. 4a ר' היו ישראל ליעשות וכ' it had been intended that a miracle be performed for the Israelites in Ezra's days, as it has been in Joshua's time, but sin was the cause (that it was not done). Nidd. 60a ר' לראות fit (old enough) to have menstruation; a. v. fr.

Nif. נִרְאָה 1) *to be seen, be visible; to appear; to seem.* Gen. R. s. 48 נִרְאִין כאוכלין וכ' they had the appearance of eating, one course after the other being removed. Pesik. R. s. 21 בפנים הרבה נ' להם וכ' the Lord appeared to them at Sinai with various expressions of countenance. Pesik. Vayhi, p. 5a הנראין ... קרסי זהב נראין וכ', v. קֶרֶס. Ḥag. 2a; Snh. 4b, a. e. (ref. to יראה, Ex. XXIII, 17) יֵרָאֶה יֵרָאוֹת ... לִיְרָאוֹת ... you may read it *yireh* (he shall see, the Lord) or *yeraëh* (he shall be seen): as He comes to see, so does He come to be seen (i. e. he that is blind in one eye is exempt from visiting the Temple. Ḥag. 5b הנראין ואינן רואין ... הרואים ואינן נראין, v. קָבַל I, *Hif.*—Pes. 53a שנ' כמקדיש וכ' it looks as if he dedicated his animal as a sacrifice, and were to eat sacred meat outside of the Temple. Ab. II, 3 נראין כאוהבין וכ' they appear to be friends as long as it profits them; a. v. fr.—2) *to become fit, be fit.* Yoma 64a, v. דָּחָה. Succ. 33b נ' ונדחה חוזר ונ' what had been fit at one time of the Holy Day, and was discarded (on account of a temporary unfitness), may again become fit (for use on the same day); a. e.—3) *to be liked, approved of; to appear reasonable.* Ḥull. 108b נ' דברי וכ' R. Judah's opinion is acceptable in the event that no stirring has taken place. Ib. 109a נ' דברי ר' ר' בהא ... בהא R. Judah's opinion is acceptable in such a case, and that of the scholars in such a case. Ber. 33b נראין ... ר' חייא R. Ḥ. bar Abba reported Rabbi to have said *nirin* (it seems acceptable), contrad. to מטרין a. מודים; Erub. 46b; a. fr.

Hif. הֶרְאָה *to cause to see; to show.* Pesik. Shek., p. 19a (ref. to Ex. XXX, 13) כמין מטבע ... והֶרְאָהוּ למשה וכ' the Lord took a sort of a coin of fire from under his throne of glory and showed it to Moses, saying, 'this they shall give', like this &c. Ib. p. 18b הקטנה ה' לדוד וכ' he (Joab) produced before David the smaller census, the larger he did not. Kidd. 48b; B. Bath. 165a, a. e. מֵרָאֶה מקום חוא לו he merely indicated the place to him, v. קִפְּדָא. Ber. 55b מראין לו חלום טוב is shown a good dream (vision). Ib. הֶרְאוּהוּ חלומו וכ' was shown his own dream and the

raah is used for looking from a distance, v. חַבָּטָה; a. fr.—*Pl.* רְאִיּוֹת, רְאִיּוֹת. Ex. R. s. 3 (ref. to ראה ראיתי, Ex. III, 7) ראה ראיתי ר' ואני רואה שתי ר' v. רָאָה; Tanh. Sh'moth 20; Ex. R. s. 42; a. e.—2) (sub. קרי, דם, זיבה &c.) *feeling, affection, attack.* Zab. I, 1 חרואה ר' אחת של זוב he who has had one attack of gonorrhœa. Ib. 6 מקצת חר' מהיום וכ' one of the attacks on one day, and another on the day after; a. fr.—*Pl.* as ab. Nidd. 37b מטמיא בר' כבירים becomes unclean by a certain number of attacks (even if they all be on one day) as well as by a certain number of days. B. Kam. 24a קרובה רְאִיּוֹתֶיהָ if she had her attacks at short intervals; ריחקה ר' at long intervals; a. e.—3) (with ref. to Ex. XXIII, 17) *appearance in the Temple, pilgrimage.* Ḥag. I, 1 הכל חייבים בר' וכ' all (males) are under obligation to appear in the Temple, except &c. Ib. 2 חר' מעה כסף the pilgrim's burnt-offering must be worth a m'ah of silver (v. רָאוֹן). Ib. 7a (ref. to ראיון, Peah I, 1) רְאִיַּית פנים בעזרה it means the appearance in the Temple (has no limits, you may visit the Temple during the festive season as often as you desire); (another opinion) ראיית פנים בקרבן it means the visit connected with a sacrifice (and you must offer a sacrifice as often as you appear); Y. Peah I, 15a bot. [read:] מתניתן בר' פנים אבל the Mishnah in saying that *reayon* ר' קרבן יש לה שיעור has no limits refers to the number of appearances, but as regards the visit attended with sacrifice, it has a limit (as to the minimum value of the sacrifice). Ḥag. 6a עולת ר' הואר ... עולת the burnt-offering which the Israelites brought in the desert (Ex. XXIV, 15) was the offering of appearance before God; a. fr.

רְאִיָּה, רַאֲיָה f. (preced. wds.) *evidence, proof.* Eduy. II, 2 (אין לא ראינו ארן ר' לא ראינו ר') 'we have not seen' is no evidence (that an act did not take place); Zeb. XII, 4; Keth. 23a. Ib. 15b (in Chald. dict.) אייתי ר' דישראל את produce evidence that thou art an Israelite. Snh. III, 8 כל זמן שמביא ר' v. סָתַר II. B. Kam. III, 11, a. fr. עליו הר' it rests on him to produce evidence, v. יָצָא. B. Bath. 154a top במאי ר' wherein must his evidence consist? ר' בקיום השטר evidence by producing witnesses; ר' בעדים evidence by which the document is identified. Pes. 15a, a. e. אין הנדון דומה לר' the case under discussion is not parallel to the evidence (the case which you cite is not analogous). Ber. 2b, a. fr. אע"פ שאין ר' וכ' v. זָכָר; a. v. fr.—*Pl.* רַאֲיוֹת. Snh. l. c. כל ר' שיש לך וכ' whatever new evidences you may have, you must produce within thirty days. Y. Shebu. VI, 37a top בכופר ברַאֲיוֹתָיו when the opponent contests his evidence. Gen. R. s. 36, end, v. הַכְרָעָה; a. e.

רְאִיָּה (b. h.) pr. n. m. *Reaiah.* Tanḥ. Ki Thissa 13 (ref. to I Chr. IV, 2) ר' שהראה וכ' Bezalel was surnamed Reaiah (v. preced.), for the Lord showed it to all Israel that &c.

רְיָאוֹן, רֵיאוֹן m. (רָאָה, v. רְאֵה) *the appearance in the Temple, pilgrim's visit*; (sub. עולה) *the pilgrim's burnt-offering.* Peah I, 1; Y. ib. 15a bot.; Ḥag. 7a, v. רְאֵה; a. e.

רְאִיָּה, רַאֲיָה, v. רְאֵה.

interpretation of his fellow prisoner's dream. Ab. Zar. 5a ה' לו הקב"ה לאדם דור וכ' the Lord allowed Adam to see each coming generation and its preachers &c. Taan. 10b אל תֵּרָאוּ עצמכם וכ', v. שָׁבַע I; a. v. fr.—פנים ה' *a*) [*to show a (friendly) face,*] *to visit* the mourner. Y. M. Kat. III, 82b מפני ... לְהַרְאוֹת וכ' why is it recommended to visit the mourner (on the Sabbath, when no other mourning ceremonies are otherwise observed)? Ib. 83a bot. אין מראין וכ' a mourner is not visited on New Year's Day &c. Gen. R. s. 100; a. e.—*b*) *to enlighten, convince by clear argument.* Snh. 93b (ref. to איש תאר, I Sam. XVI, 18) שמראה פנים בהלכה he makes faces shine when he argues; Num. R. s. 13; (Ruth R. to II, 1; Yalk. Sam. 125 שמאיר); a. e.

Hof. הוּרְאָה *to be shown.* Y. M. Kat. III, 82c top אם הוּרְאוּ לו רוב פנים if most of the faces have been shown him, i. e. if the majority of comforters have been to see him (v. supra).

Hithpa. הִתְרָאֶה *to show one's self.* Taan. 10b אל ... שכח הִתְרָאֶה בפני הצבור if he forgot and ate and drank (in a place where a fast is held), he must not show himself before the people.

רֹאִי, רָאִי I m. (b. h.; preced.) 1) *sight.* Tosef. Hor. II, 5; Gitt. 58a תינוק ... יפה עינים וטוב ר' there is a boy in prison ... 'fair of eyes and goodly to look upon' (I Sam. XVI, 12). Lev. R. s. 20, beg. (ref. to I Sam. l. c.) טוב ר' בהלכה וכ' 'goodly to look upon' in legal decision; whoever looked up to him recalled what he had learned.—2) (v. הֵרַע I) *aspect, nature of a case.* B. Kam. 3b sq. לא ר' הקרן כר' חשן וכ' ... the case of goring, when nobody is benefited by the damage done, is not analogous to the case of damage by the tooth &c. Zeb. 5a ... לא ר' זה כר' זה the nature of this (the burnt-offering) is not analogous to the nature of that (the guilt-offering): what is common to both is that &c.; Kidd. 21a; a. fr.

רָאִי II m. (v. Rashi to Nah. III, 6) = רְעִי II, *excrement, discharge from the bowels.* Sifra M'tsor'a, Zabim, Par. 1; Makhsh. VI, 7.—[Sabb. XX, 4 (140b) מפני חר' Mish. Nap. a. Pes., v. Rabb. D. S. a. l. note 90, v. רְעִי I.]—בית ר' *digestive organ, crop, maw.* Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX מה אם ... את בית חר' וכ' where the Scripture permits the use of the digestive organ (the maw of ruminants) &c.; כאן שפסל בית חר' וכ' here (in the case of fowls) where the Scripture rejects the digestive organ (the crop) &c.—[Kel. XVII, 2 בית חר' ed. Dehr., v. רְעִי II.]

רָאֵג, v. רָגַג.

רְאִיָּה, רַאֲיָה f. (רָאָה) 1) *seeing, look, glance.* B. Bath. 2b הזיק ר' לאו וכ' the discomfort of being exposed to (a neighbor's) sight is no claimable damage; ib. 3a; 59b. Nidd. 31a רְאַיַּת העין the faculty of sight. Gen. R. s. 9 (ref. to Gen. I, 31) מלך ... ר' אחת וכ' when a human king builds a palace, he casts one (examining) glance at the upper stories and another at the lower; אבל ... ר' אחת but the Lord casts one look at both; התזוה"ז ... ר' אחת with one glance the Lord surveyed this world and the world to come; Yalk. ib. 15 בר' מרחוק. Lam. R. to V, 1

רָאֵים, v. רָאֵם.

רֵיאְמָא, רְאֵימָא ch.=next w. Targ. Y. Deut. XXXIII, 17. Targ. O. ib. XIV, 5 ריאמא (Y. ריימנין; h. text רישן). Targ. Ps. XXIX, 6 בן ר' Ms. (ed. בר רַמְיָא; ed. Wil. בר רָ').—B. Bath. 73^{b}; Zeb. 113^{b}, v. אוּרְזִילָא.

רָאֵם m. (b. h.; רום=ראם) *r'em, wild-ox* (v. Schr. KAT^{2}, p. 584). Gen. R. s. 31 אבל וכ' ... לא ר' the *r'em* did not enter (the ark) with him (Noah), but his whelps did; Yalk. Job 926, v. גּוּר III. Midr. Till. to Ps. XCII, 11 מה ר' חזה וכ' as the *r'em* has high horns and gores in all directions &c. Ib. to Ps. XXII מצא את חר' ישן וכ' he (David) found a *r.* asleep in the desert and thought it was a mountain; ib. כקרני חר' חזה ... אני I will build thee a Temple of one hundred cubits, as the horn of this *r.*; ib. כיון שראה חר' וכ' when the *r.* saw the lion, he was afraid and crouched &c.; Yalk. ib. 688; a. e.—*Pl.* רָאֵמִים. Ib.

רָאֵם, רָאֵים=רום, *to be high.* Targ. Ez. XXXI, 10 רְאִימְתָא ed. Lag. (oth. ed. רָמְתָא). Ib. ראים. Targ. Is. XLIX, 11 יראמון ed. Lag. (oth. ed. ירומון). Ib. LII, 13 יראם ed. Lag. (oth. ed. ירום); a. e.—Part. רָאֵים. Targ. Hos. XIII, 6; a. e.

רָאמָא f. (preced.) *height.*—*Pl.* רָאמָן. Targ. O. Deut. XXXIII, 15 ed. Berl. (oth. ed. רָמָן).

רְאַמְנָא, v. רֵימָנָא.

רָאנֵי, part. of רְנִי.

ראננות, v. רוֹטָנָנִית.

רָאסָן part. pl. of רָסִי.

רָאעָתָא f. pl. (רוּעַ I) *sounding the trumpets* at public fasts. Targ. II Esth. IX, 31 ed. Ven., a. Var. ed. Lag. (ed. Lag. תענויתא, oth. ed. צלותהון).

רָאשׁ *poor*, v. רָשׁ.

רֹאשׁ m. (b. h.) *head, point; beginning, heading; main thing, principal.* Ḥull. IV, 1 הוציא את ראשו וכ' if the embryo put forth its head, although it withdrew it again. Gen. R. s. 71, beg., v. סוֹף. Midr. Prov. to I, 7 ר' הפרק ר' המסכתא ר' הפרשה the heading of a chapter, of a treatise, of a section.—ר' השנה, ר' החדש &c., v. respective determinants.—Meg. 12^{b} ר' קופץ בר', v. הֲדָרוֹשׁ.—בת ר', v. בַּת II.—Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VIII (ref. to Lev. XXVI, 43) וכי ר' בר' פרעתי מהם וכ' did I collect from them full amount for full amount? did I not collect only one hundredth of their sins before me? Snh. 3^{a} sq. ממון שאינו משתלם בר' הוא an indemnity not for the exact amount (more or less). B. Kam. 65^{b} (ref. to Lev. V, 24) ... ממון בר' מוסיף חומש וכ' where the indemnity is for the full amount (and no more), the fine of a fifth is added, but where it is not for the exact amount (but more) &c.; a. v. fr.—מֵר' from the beginning, *over again.* Ab. Zar. 3^{a} תנה לנו מר' וכ' give us it (the Law) over again, and we will observe it.—*Pl.* רָאשִׁין, רָאשִׁים. Ḥull. II, 2 השוחט שני ר' באחד if one cuts two heads at one time. Ḥag. 13^{a} ראשי פרקים, v. פֶּרֶק; a. fr.—Trnsf. *a) chief, magistrate, leader, president.* Y. R. Hash. I, 57^{b} bot. גדר הית ר' וכ' it was the chief magistrate of Gadara &c., v. רֵאשִׁית; Bab. ib. 22^{a} שופר ראשה וכ' Sh. the chief &c. Sabb. 33^{b}; Ber. 63^{b}, v. מְדַבֵּר. Ib. 57^{b}, v. יְשִׁירָה. Y. Hor. III, 48^{b} bot. משמר ר' the chief of the Temple guard; בית אב ר' the chief of a priestly family. Ib. [read:] וזקן ר' קודם שאינו ר' וכ' as between the chief (the Nasi, of the academy) and an elder (scholar), the chief has the precedence, for none can be chief unless he has been an elder; a. v. fr.—*Pl.* as ab. Ib. משה הקדים ר' לזקנים Moses placed the chiefs before the elders (Deut. XXIX, 9). Gen. R. s. 61 כולהון ראשי אומות הן they are all (names derived from) tribal chiefs (v. לוּפָּר, a. correct citation acc.); a. fr.—*b) cross-beam.* Neg. XIII, 2, v. פֶּתֶן.—*Pl.* as ab. Ib. נראה בר' Bab. ed. (Mish. ed. *sing.*) if the leprous spot appeared on the cross-beams.—*c)* ר' תור (Chaldaism) [*ox-head,*] *triangle, wedge.* Kel. XVIII, 2 כיצד ... ר' ת' how is a piece of furniture with an arched top-piece measured? By drawing an equilateral triangle circumscribing the curve. Kil. II, 7 חית ר' ת' חטים וכ' if a triangular point of a wheat field is wedged in a barley field. Ib. III, 3. B. Bath. 62^{a} (if the seller defined the limits of his field by describing one long side and one short side) ויקנה כנגד ר' ת' why not let the buyer have possession of an 'ox-head', i. e. draw a trapezoid with the two unequal sides?—*Pl.* רָאשֵׁי תוֹרִין. Y. Erub. I, 19^{c} bot.

רֵאשָׁה, רְאָשָׁא, רֵאשׁ ch., v. רֵישׁ II.

רִאשׁוֹן m. (b. h.; preced.) *first.* ר' ר' *one after the other.* R. Hash. 17^{a}, v. עָבַר; a. fr.—Gitt. V, 8 כהן קורא ר' וכ' a priest reads (from the Torah) the first, and after him &c. Ib. 59^{b} לפתוח ר' ולברך ר' ולישטול ... ר' to be the first in opening a meeting, the first in saying the blessing &c., v. מָנָה I; a. v. fr.—Esp. *a)* ר' (or ר' לטומאה) *first degree of uncleanness, original cause of uncleanness.* Toh. II, 2 האוכל אוכל ר' ר' he who eats food of the first degree of uncleanness becomes himself unclean in the first degree. Ib. 3 חר' שבחולין טמא ומטמא secular food of the first degree of uncleanness is unclean and makes unclean. Ib. 4; a. v. fr.—*b)* ר' *the person with whom a relationship begins, direct relative* (brothers with reference to their respective issues). Snh. 28^{a}, a. e., v. שֵׁנִי.—*c)* ר' (כלי) *a vessel direct from the fire.* Ḥull. 104^{b}; a. fr.—*Pl.* רִאשׁוֹנִים. Yoma III, 11 על חר' נאמר וכ' to the former was applied the verse &c. Sabb. 112^{b} אם ר' בני וכ' if those before us were sons of angels, we are sons of men, and if those before us were sons of men, we are &c. Ib. 56^{b} מקיש ר' לאחרונים the Scriptural text compares the predecessors to the successors. Erub. 64^{b} דורות חר' the earlier generations; a. fr.—*Fem.* רִאשׁוֹנָה. Ned. 91^{a}, v. מְשֻׁנֶּה. Keth. 82^{b} בר' in former days, originally. Ned. XI, 12 בר' חיו אומרים וכ' originally the law was that &c.; a. fr.—[Y. Taan. II, 65^{a} top בְּרִאשׁוֹנָה on its (the year's) first day (R. Hash. 16^{b} בתחילתה).]—*Pl.* רִאשׁוֹנוֹת. Ber. 13^{a} משכחות את חר', v. צָרָה II. Ib. 34^{a} ר' (שלש) the first three sections of the Prayer of Benedictions. B. Kam. 54^{b}, v. דִּיבֵּר; a. v. fr.

רַב II m. (preced.) 1) *superior, master.* Gitt. 23[b] העבר רַבּוֹ של חבירו אבל לא מיד רַבּוֹ שלו . . . a slave may receive a deed of manumission in behalf of a fellow slave at the hand of his fellow's master, but not at the hands of his own master (if both slaves belong to the same master). Ab. I, 3, v. עֶבֶד. Ḥag. 5[a], v. מָצָא; a. fr.—2) *teacher.* Ber. 63[b] יאמרו הרב בכעס וכ' they will say, the teacher (the Lord) is angry, and the disciple (Moses) is angry, what is to become of Israel? Ib. כל תלמיד . . . רבו וכ' a student with whom his teacher is angry for the first time, and who keeps silence. Eduy. I, 3, v. לָשׁוֹן. Ab. I, 16 עשה לך רב וכ' get thyself a teacher, and be relieved of doubt. R. Hash. II, 9 רַבִּי ותלמידי רבי וכ' my teacher and my pupil; my teacher in wisdom &c.; v. רַבִּי.—M. Kat. 9[a], a. fr. למדתנו רַבֵּינוּ thou, our teacher, hast taught us; v. רַבֵּנוּ; a. v. fr.—Esp. רַב *Rab,* *a*) title of the Babylonian Amoraim. Pes. 52[b]; a. v. fr.—בי רב the school of, v. בֵּי.—*b*) surname of Abba Arekha, the founder of the academy of Sura in Babylonia (v. Graetz, Gesch. d. Jud.[1] IV, p. 312, sq.; Fr. M'bo, p. 122[b]). Ḥull. 95[b] כולהו שני דרב וכ' as long as Rab lived, R. Joḥ. addressed his letters to Babylonia, 'to our teacher in Babylonia.' Ab. Zar. 10[b] אדרכן שמשיה לרב A. (a Parthian ruler) attended (associated with) Rab. Y. Peah VI, 19[c] רב כד נחת לתמן when Rab came down to Babylonia. Erub. 50[b], a. fr. רב הנא הוא ופליג Rab is a Tannai and has a right to differ (with other Tannaim). Nidd. 24[b], a. fr. הלכתא כרב וכ' v. אִיסּוּרָא; a. v. fr.—*Pl.* רַבּוֹת (only with suffix). Taan. 7[a], a. e. מִרַבּוֹתַי, v. לָמַד. Shebu. 47[a] רַבּוֹתֵינוּ שבבבל וכ' 'our teachers in Babylonia' means Rab and Samuel. Y. Gitt. VII, 48[d] top ורבותינו אמרו and our teachers said; מנו רבותינו וכ' who are meant by 'our teachers'? Ib., a. e. רבותינו . . . בשלשה on three occasions R. Judah (with his court) is quoted as 'our teachers.' Y. Sabb. V, end, 7[c] רבותינו שבגולה our teachers in the diaspora (Babylonia, v. supra); Y. Bets. II, 61[c] bot. Y. Meg. I, 70[d] כתבו אגרת ושלחו לרבותינו שהן וכ' they (Mordecai and Esther) wrote a letter addressed 'to our teachers (in Palestine) that be', saying to them &c.; a. fr.—*Fem.* רַבָּה *mistress.* Ruth R. to II, 5 רַבָּתָהּ וכ' her mistress (Naomi) &c., v. רַבָּה.

רַבָּא, רַב ch. same, 1) *large, great, numerous; senior.* Targ. Josh. XXII, 10. Targ. Y. Deut. I, 28. Targ. Gen. I, 16. Ib. X, 21 (Y. ed. Vien. רַבָּה); a. fr.—[In Talmudic literature mostly רַבָּה, q. v.]—2) *chief, master, teacher.* Targ. I Sam. XXII, 14 (h. text סָר). Targ. Gen. XXXVII, 36 (Y. II שׁלישׁטא; h. text סָרִיס). Ib. (h. text שַׂר). Ib. IV, 20, sq. Targ. Job III, 18 ינקי בית ר' school children; a. fr.—Targ. I Chr. XI, 22, v. סָפְרָא.—R. Hash. 31[b] . . . לאו אורח לרַבִּיה רַבָּךְ it is not customary to say to one's own teacher, 'thy teacher' (has said &c.). Ab. Zar. 17[b] רַבָּן של וכ', v. רַבִּי; a. fr.—בֵּי רַב *school, academy.* Snh. 33[b], a. e. זיל קרי בי רב הוא this is a case when you may say, 'go and learn it (in the Bible) at school', i. e. an erroneous judgment of such a nature must be reversed. Erub. 22[a] הוה קאזיל לבי רב left home in order to study; a. fr.—V. בֵּי.—*Fem.* רַבָּא, רַבְתָא, רַבְתָה. Targ. Jer. XLVIII, 34. Targ. Gen. XXVII, 34. Ib. XIX, 31; a. fr.—*Pl.* רַבָּתָה, רַבָּתָא. Y. Snh.

רִאשׁוֹנִי m., **רִאשׁוֹנִית** f. (b. h. רִאשׁוֹן) same. Pesik. R. s. 44 עשה את האחרונית ר' (not האחרונים) make what thou hast threatened as the last punishment the first; (Yalk. Hos. 531 אחרונה ראשונה).

רַאֲשׁוֹת f. pl. = מְרַאֲשׁוֹת. Tanḥ. B'midb. 9 . . . כדי ממרגלותיו ויתנה ברַאֲשׁוֹתָיו the distance covered in taking a thing from the bottom of a bed to its top-side; (Tanḥ. ed. Bub. ויתננה במראשותיו).

רֵאשִׁית f. (b. h.; denom. of רֹאשׁ) 1) *beginning; first-ling, first gift.*—בר' v. בְּרֵאשִׁית.—Ḥull. XI, 1, a. e., v. גֵּז. Ib. 136[b] ששיריה נכסרין ר' a first gift the remainder of which is distinguishable (not the entire mass); ib. כל גזזי ר' all my shorn wool be dedicated as priest's gift; a. e.—2) *magistracy, office.* Y. R. Hash. I, 57[b] bot. והעבירו מרַאשׁוּתוֹ he removed him (the chief magistrate of Gadara) from his office; (Bab. ib. 22[a] מגדולתו).

רֵאשִׁיתָא, v. רֵישִׁיתָא.

רֵאשָׁנָא, v. רִשָׁאנָא.

רַאֲתָן m. (רתת = ראת) [*nervous trembling,*] *a certain skin disease attended with extreme weakness.* Gen. R. s. 41, beg. (ref. to Gen. XII, 17) לקה פרעה בר' Pharaoh was smitten with *raăthan.* Ib. כ"ד מיני . . . אלא ר' בלבר there are twenty-four kinds of skin diseases, but there is none for which connection with woman is bad, except *raăthan*; Y. Keth. VII, end, 31[d].—בעל ר' *one afflicted with raăthan.* Bab. ib. 77[b]; Tosef. ib. VII, 11; a. fr.

רַב I m. (b. h.; רבב) *large, great; much.* Y. Yeb. XII, 12[c] bot. (in Chald. dict.) לא הוה לבן רב וכ' they would not have dared to do so. Ber. 62[b] (ref. to II Sam. XXIV, 16) the Lord said to the angel, טול לי רב שבהם וכ' take me the greatest of them in whom there is (merit enough) with which to pay their debts (sins); a. e.—*Pl.* רַבִּים, רַבִּין. Keth. 8[b] שתו ר' ישתו ר' many have drunk (the cup of mourning), many shall drink. Yeb. 63[b] (from Ben Sira) מנע ר' מתיך וכ' keep the many off thy house, nor bring every body to thy house. Ib. יהיו דורשי וכ' ר' let thy well-wishers be many, but reveal a secret to one out of a thousand. Ab. Zar. 43[b] (in Chald. dict.) שאני ר' where several people meet to pray, it is different. Ib. שכיחי ר' גבירה many people are usually with him. Ber. 9[a], a. fr. יחיד ור', v. יָחִיד; a. fr.—Esp. רַבִּים *community, public.* Y. Meg. III, 73[d] בה"כ של ר' a synagogue belonging to a community, opp. של יחיד. Bab. ib. 28[b] הוספד של ר' funeral ceremonies in a case of public mourning (for a public man), opp. של יחיד. Sabb. 67[a] צריך . . . לר' ור' וכ' should make his trouble known to the people, and the people will pray for him. Ab. V, 18. Ber. 8[a] תפלתן של ר' congregational prayer; a. v. fr.—בָּרַבִּים *in public.* Ib. 61[b], a. e., v. קָהָל. B. Mets. 58[b], v. לָבָן II; a. fr.—*Fem.* רַבָּה. Gen. R. s. 33 (ref. to Ps. XXXVI, 7) את מדקדק . . . עד תהום ר' thou dealest strictly with them (the wicked) (searching their doings) 'to the great deep'; a. fr.—[Ib. s. 27, v. רָבַב.]—*Pl.* רַבּוֹת. Ḥag. 5[a] (ref. to Deut. XXXI, 21) צרות ר' ורעות Ms. M. many troubles and evils, v. מָצָא; a. e.—[מדרש רַבּוֹת, v. מִדְרָשׁ.]

רִ׳, רִבְוָתָא, רִבְוָת, רִבְבְתָא, רָבָּת f.=h. רַבָּה. Targ. Ez. XVI, 7 (ed. Lag. רבוות). Targ. I Chr. XXIX, 7 (ed. Rahm. ריבב׳); a. e.—*Pl.* רִבְבָתָא, רִבְוָוֵי׳, רִבְבָן, רִבְנָן, רִי׳. Targ. Ps. XCI, 7 (ed. Wil. רִבְבוֹתָא; ed. Lag. ריבבותא). Il. CXLIV, 13. Targ. I Sam. XVIII, 7, sq.; a. e.

רָבַג (cmp. רָבַךְ) *to pile up promiscuously*, opp. to ערך to arrange. Sifra Vayikra, N'dab, ch. IV, Par. 4 ... יכול ורובג lest you think that he may cast (the pieces of flesh on the altar) and pile them up; Tosef. Zeb. IV, 2 ודובק (read: ורובק; Var. ורובץ).

*רָבַד (b. h.) [*to strengthen,*] *to line, join, patch.* Tosef. Ab. Zar. IV (V), 10 Var. ורובדו and patches it; v. רָבַב.

רֶבֶד m. (preced.) *a thick patch.* Sabb. 114a, v. רָבָב; (cmp. ib. טלאי ע״ג טלאי); [Rashi: *a stain of semen* (?)]

רִ׳, רִבְדָא ch. same, *patch*; trnsf. (cmp. נָאתָא) *cicatrix, scab*; ר׳ דכוסילתא the scab or scar over the puncture made by bleeding, v. כּוֹסִילְתָא; also *the puncture.* Snh. 93b אפי׳ כר׳ דכ׳ וכ׳ no imperfection, even so much as the mark of bleeding, was on their bodies. Keth. 39b (Var. in Rashi a. Ar. תרפתא דסיכורי or דסיכורי), v. כּוֹסִילְתָא.

רָבָה, v. רבי.

רָבָּה m., רָבָּת f. 1) (=רָוֶה) *moist, saturated with liquid*, opp. עבה thick and pulpy. Y. Pes. X, 37d top צריכה שתהא ר׳ וכ׳ (not צבריה) it (the חֲרוֹסֶת) must be saturated (with wine), which means that it is to remind of blood.—V. רוֹבָה II.—2) pers. of רָבָּה, v. רבי.

רַבָּה I m.=רַבָּא 1) *large, great; senior.* בִּדְרַ׳ מינית, v. קוּם.—אַהְרַבָּא, v. אַהְרַ׳.—Y. Shebi. VII, end. 37c ודמיא ר׳ הוא is this case altogether the same?; Y. Orl. I, 61b bot. ורמית הוא לכל רביה (corr. acc.).—רְבַבָּה, v. רוּבָּה II.—Midr. Till. to Ps. XVII (ref. to רב, II Sam. XXIV, 16) ר׳ הוא משכונא גבך ed. Bub. (oth. ed. ר׳ הוא משכונתך, corr. acc.) the pledge thou hast taken (with the death of Abishai) is large enough. Ber. 19b גברא ר׳ אמר וכ׳ a great man (scholar) has said something, laugh not at it; Gitt. 55b; Nidd. 50b. Sabb. 59b גברא ר׳ וכ׳ (some ed. רבא), v. אֲרֵיכָא; Keth. 103b. Yeb. 21b מגברא ר׳ וכ׳ ... הא I have heard this from a great scholar. Ib. אבא ר׳ grandfather. Gen. R. s. 1, beg. ר׳ הושעיה ר׳ R. Ḥ. senior (contrad. to זעירא). Y. Yeb. IV, 6a ר׳ חייא ר׳ R. Ḥ. senior; a. v. fr.—מדרש ר׳ (*pl.* רַבּוֹת), v. מִדְרָשׁ.—2) *teacher.* Y. l. c. 6b top תידיני ר׳ ר׳ דמתניתא ר׳ דאולפנא what teacher do you mean? a teacher of the Mishnah (a Tannai), or a teacher of tradition? Lev. R. s. 22 ואיפשר כן ר׳ שאל וכ׳ can that be? did the teacher ask his pupil? B. Mets. 101a כגון דא צריכה ר׳ a thing like this requires a teacher (to say it)!; a. fr.—*Pl.* רַבָּוָתָא. Snh. 102b נפתח בר׳ (Ms. F. ברברבתא) let us open our meeting with (speaking of our) teachers (opp. to חבריו).—*Fem.* רַבְּתָא, q. v.; רַבְּתִי. Yeb. 21b אימא ר׳ grandmother.—אבל ר׳ (מסכת), v. אֲבַל.

רַבָּה II pr. n. m. (=רַב אַבָּה) *Rabbah*, name of several Amoraim, esp. *a*) R. bar Naḥmani, chief of the college of Pumb'ditha (v. Grætz, Gesch. d. Jud.[1] IV, p. 400 sq.) Gitt. 3a.

X, 29a top אתה עבדת ר׳ וכ׳ (not עברת) thou (Doeg) hast done great things, turn thou around &c.—V. רַבָּתָא.

רָבָא, v. רַבִּי.

רַבָּא (רָבָא) pr. n. m. (=רב בא) *Raba* (bar Joseph), a Babylonian Amora, chief of the academy of Maḥoza (v. Graetz, Gesch. d. Jud.[1] IV, p. 414 sq.). Keth. 105b. B. Bath. 159b, v. אַדִּי; a. v. fr.—[Y. Bets. I, 60b ר׳ אבא בר׳ יוסף.]—[Y. Yeb. IV, 6a אמר רבא, read: ר׳ בא.]

רָבָא, *pl.* רַבָּתָא, v. רִיבָּא.

רָבַב (b. h.) 1) *to be great, numerous.* M. Kat. 28b רַבּוּ עוונותיו many are his sins. Gen. R. s. 27 (expl. רבה, Gen. VI, 5) רַבָּה והולכת was growing more and more; a. e.—Denom. רַב.—2) *to line*, v. infra.

Pi. רִיבֵּב [*to make strong, thick,*] *to line.* Pesik. Zuṭr. Haăz., ed. Bub. p. 110 שִׁמְרַבֶּבֶת, v. רָבִיב.—Esp. *to line a skin with pitch* (v. חֵמָה). Ab. Zar. 33a נכרי רִיבְּבָן ... וישראל נותן וכ׳ if a gentile pitched them and tanned them, and an Israelite puts wine into them; Tosef. ib. IV (V), 10 גוי עובדו וזופתו ed. Zuck. (Var. ורוֹבְבוֹ, ורובבין, ורובדו, v. ed. Zuck. note); Y. ib. II, 41b bot. עובדן ודיבבן, v. דָּבַב I.—[Yalk. Cant. 988 צפונית מרבבת, some ed. מרכבת, read: מְכַבֶּדֶת, as Num. R. s. 13.]

רַבַּב ch. same, *to be great*, esp. *to be a teacher, be in office.* Y. M. Kat. III, 83b top כגון אנן דרַבְּבִינָן משגחין וכ׳ such as we, who are teachers: people look up to us to answer their questions; ib. ואנן אפי׳ רבבינן וכ׳ and we, although we are teachers, we know not &c.

רֶבֶב m. (v. רָבַב *Pi.*) *a thick, viscid mass, fat; grease, pitch* &c. Sot. 49a מוכרי ר׳ ... אילמלא but for David's prayer, all Israelites would be sellers of grease. Zeb. 98b על בגדו וכ׳ ר׳ grease on a garment is an unlawful interposition (at its immersion), but if he is a seller of grease &c. Sabb. 20b של ר׳ (מדורה) a fire made with fatty substances. Ib. 78b כדי לסוך וכ׳ ר׳ fat, as much as is required to smear under a small cake. Ib. 114a כל ת״ח שנמצא ר׳ וכ׳ a scholar on whose garment there is a greasy stain &c.; Rabina said, רבד איתמר the word *rabad* was used (by R. Joḥanan), v. רָבַד.

רַבְּבָא=רַבִּי אַבָּא. Ḥull. 93a Ms. R. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. notes 4, 6, 7); a. e.—Cmp. רָבָא.

רִבְבָתָא f. (b. h.; רַבַּב) *large quantity, myriad.* Gen. R. s. 60 (ref. to Gen. XXIV, 60) ועמדו ... ור׳ מיעקב from her (Rebekah) arose chiefs (*allufim*) of Esau, and myriads of Jacob; a. e.—*Pl.* רִבְבוֹת, constr. רִיבֵּי, רִבֵּי. Ib. s. 89 (play on רְהוֹבִים, Ps. XL, 5) המון ריבי רַבְרְבַיָּא שהם וכ׳ (he regarded not) the noise of the myriads of great (boastful) men, for they turn after lies (v., however, רַבְרְבָא).—V. רִבּוֹא.

רִבְבְתָהוֹן=רַב אַבָּהוֹן (רִבִּי). Snh. 22a Ms. M. (ed. ר׳ א׳). Pes. 56a רב בהו Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. ר׳ א׳).

רִבְבוּתָא, v. next w.

רְבוֹנָא, רְבוֹן, רִי׳ ch.same. Targ. Ps. XII, 5. Targ. Ex. XXI, 4; 6; 8. Targ. I Sam. XV, 32 רְבוֹנִי (h. text סָר); a. fr.—*Pl.* רְבוֹנִין, רְבוֹנַיָּא, רִי׳ (also *pl.* excellentiæ). Targ. I Kings XXII, 17. Targ. Gen. XIX, 2. Targ. Y. ib. XLII, 33. Targ. Ps. CXXXVI, 3 Ms. (ed. מרי מריא); a. fr.—*Fem.* רְבוֹנְתָא, רִי׳. Targ. Gen. XVI, 8 (ed. Vien. O. רְבָנְתִי), sq. Targ. Prov. XXX, 23; a. e.

רִיבוֹנָא, רִיבּ׳, v. רִיכּוּנָא.

רְבוֹנָתָא, v. רְבוֹן ch.

רַבּוּעָא, רְבוּעַ, v. sub רִיבּ׳.

רְבוּתָא, רַבּוּתָא, v. רְבוֹא ch.

רְבוּ, רְבוּתָא f. (רְבִי I) 1) *greatness, dignity, office; anointment.* Targ. II Esth. VI, 10. Targ. Is. IX, 6. Targ. Deut. XXXII, 3 (Y. II רַבּוּ). Targ. Zech. IX, 6 (h. text גאון). Targ. Num. XVIII, 8 (h. text מָשְׁחָה). Targ. Ps. CXLV, 3 (some ed. רַבּוּ). Ib. CL, 2, v. רַבְּנוּתָא; a. fr.—Targ. Esth. II, 9, v. סַמְתּוֹרָא.—Gitt. 68b מאי רְבוּתַיְרוּ מינן wherein are you our superiors?; אחזי לך רְבוּתָאי I shall show thee my superiority. Y. Ber. I, 2d bot. רבו הוא it was an honor (to be brought into the king's palace); a. e.—2) *a great thing, something remarkable.* Targ. Esth. II, 21.—Snh. 106b, v. בַּעְרָא. Hag. 24a חיזני רְבוּתֵיהּ דנגובה (Rashi רבותא) this is the remarkable thing about 'the dry hand' (that is the reason for the insertion of the word נגובה, to show that even the touch of a dry hand makes unclean); מאי ר׳ דנגובה what it there remarkable in 'the dry hand'? B. Bath. 36b; Yeb. 45a ר׳ למחשב גברי וכ׳ is it a great thing to quote authorities? (I can do the same:) here are Rab &c.; a. e.—V. רְבִיתָא II, III, a. רִיבוּתָא.

רַבּוּתָא f. (denom. of רַבָּא) 1) *seniority.* Targ. O. Gen. XLIII, 33 כרַבּוּתֵיהּ ed. Berl. (ed. כרבוותיה, corr. acc.).—2) *superiority*, v. preced.

רַבֵּי, *pl.* constr. of רַבָּה.

רֶבַח, רָבָה, רבי (b. h.) *to be much, many; to grow, increase.* Yoma 87b עוונותינו רָבוּ וכ׳ our sins are too many to be counted. Gen. R. s. 34 אצא ואהי פרה ורָבֶה וכ׳ I may go out (of the ark) and be multiplying and increasing for curse. Bekh. 44b דם ר׳ שהין ר׳ if the blood is allowed to increase (if bleeding is neglected), skin disease will develop; מי רגלים רָבִין וכ׳ if one allows the urine to increase (through neglect) &c. Sabb. 33b צרות רָבוֹת וכ׳ בעון ... for the sin of obscene talk troubles increase, and new evil decrees come &c. Num. R. s. 11, v. פָּרָה II. Gen. R. s. 48 משרבו ... בדין ר׳ וכ׳ הכתב ר׳ וכ׳, v. כְּתָב. Sot. 47b when the whisperers in court (secret influences) increased, the anger (of God) against Israel increased. Snh. 97a חצוות תְּרַבֶּה impudence shall be large. Y. Yeb. IV, 6a bot., v. אל״ף; a. fr.—Gen. R. s. 98 (play on בן פרת, Gen. XLIX, 22) בן פירות רָבִיתָה 'a child of fruits' (through interpreting Pharaoh's dream about the ears of corn) thou didst grow (to high office); בן פרות רביתה יוסף 'a child of cows' (through interpreting the dream about cows) thou didst grow; בן פורת (יוסף) רָבִיתָ 'a child of growth', thou didst grow tall (so as to protect Rachel from Esau's

Hor. 14a עוקר חרים ר׳ R. uproots mountains (is ingenious, v. חַר). B. Mets. 86a; a. v. fr.—*b*) R. Zuṭi (Junior). B. Bath. 120a. Men. 31b; a. e.—*c*) R. bar Ḥanah. Snh. 5a.—*d*) R. bar bar Ḥanah, known for his fables. B. Bath. 73b; a. fr. [Y. Ber. II, 4b אבא בר בר ח׳.]—*e*) R. bar Abbuha (Abbahu, v. Fr. M'bo, p. 60a). Bekh. 34a. B. Kam. 46b; a. e.—*f*) R. bar Matt'nah. Hor. l. c.; a. e.; a. others.

רַבָּה III f., v. רַב I, II.

רְבוּ, v. רְבוּתָא.

רִיבּ׳, רִבּוֹא m. (b. h.; רָבָה) [*large amount,*] *myriad, ten thousand.* Peah III, 8 אחד בר׳ שבהן Ms. M. (ed. מר׳) one ten thousandth portion of my property; Tosef. ib. I, 13, a. e. Y. Maas. Sh. I, 52d top מאה ר׳ one hundred myriads (of Denars). Succ. 51b ששים ר׳ על ששים ר׳ וכ׳ twice sixty myriads, double the number &c., v. כֶּפֶל. Ib. אינה ... וחמשה ר׳ דינרי זהב ואחר Ms. M. (ed. וחמשה ר׳ דינרי זהב, v. Rabb. D. S. a. l. note) worth no less than twenty-five myriads of gold Denars; Tosef. ib. IV, 6; Yalk. Deut. 913. Shek. VIII, 5 משמונים ושתי ר׳ נעשית it (the curtain) was made of material worth eighty-two myriads; (oth. opin.: of eighty-two myriads of threads; Var. ריבות made by eighty-two girls); Ḥull. 90b (v. Rabb. D. S. a. l. note 6); a. fr.—*Pl.* רִבְבָאוֹת, רִי׳. Arakh. IV, 3 (17b) אפי׳ מת ... ריבוא או ובאה לו בר׳ וכ׳ even if his father died (was dying at the time of his vow), and left him a myriad, or he has a ship at sea (at the time of his vow), and it comes in with myriads, the sanctuary has no claim on it.—Yalk. Deut. 942 שתי ריבות two myriads (Zuzin); Sifré ib. 306 שתי ריבוא.

רִבּוֹא, רִי׳ ch. same. Targ. I Kings VIII, 63. Targ. Deut. XXXII, 30 רְבוֹתָא (רְבוּ, רִי׳).—*Pl.* רְבָוָן, רְבָוָתָא, רִי׳, v. רִבְבַת.—Targ. Ps. LXVIII, 18 רִיבְוָתָן Ms. (ed. רִבְבָן).

*רְבוּבָה I f. (רָבַב) [*pile, deposit,*] *cavity* in the ascent to the altar for the deposit of fowls ritually disqualified. Midd. III, 3; v., however, רְבוּכָה.

*רְבוּבָה II f. name of *a musical instrument*, a sort of *tambourine.* Sot. 49b quot. in Ar. s. v. (ed. טנבורא; Mus. quotes רכובה; Ar. s. v. אלית quotes fr. Sot. l. c.: כובא as explan. of אירוס; Hai Gaon to Kel. XV, 6: דכובא or דכוכא).

רַבְוָתָא, רְבָוָת, רְבָוָן, v. רִבְבַת.

רַבּוּיָא, רִבּוּי, v. sub רִיבּ׳.

רְבוּכָה f. (רבך, cmp. רָבַג) 1) *irregular pile, deposit.* Tosef. Zeb. VII, 6 חלון ... וד׳ חיתה וכ׳ (ed. Zuck. וְרִבִּיכָה) there was an opening on the western side of the ascent to the altar, called *r'bukhah*, whither they cast &c., v. רְבוּבָה I.—2) *pulp of flour mixed with hot water and oil*, v. רְבִיכָה.

רְבָוָן, v. רִבְבַת.

רִבּוֹן m. (רָבַב) *lord, master.* Gen. R. s. 93 (expl. לאדון, Gen. XLV, 8) לר׳ chief, contrad. to שליט. Yoma 87b ר׳ העולמים Master of the worlds (opening words of a well-known prayer רִבּוֹנוֹ של עולם (abbrev. רש״ע) Master of the world! Ber. 9b; a. v. fr.

sight; v. Gen. R. s. 78); Yalk. ib. 133 [read:] בן פורת יוסף פָּרִיתָ רביתָ יוסף.

Pi. רִיבָּה 1) *to increase, do much, do more.* Gen. R. s. 34 ר' במחוורים יותר וכ' ordered a larger number of the clean animals to be taken into the ark than of the unclean. Tosef. Dem. IV, 12 ר' בעיר ולא ר' במדינה if one offers a large quantity for sale, while none is offered in the country. Ib. 13 כל שר' לו מותר wherever one has a large quantity for sale, it is permitted (to buy of him); a. fr.—Men. 89ª ר' שמן וכ', v. רִבִּיכָה.—2) (hermeneutics) *to use an additional word for the purpose of intimating something not otherwise included; to argue from an additional word* or *from a generalization* in the Biblical text; *to widen the scope of a law; to include.* Ib. אם אתה מְרַבֶּה וכ' if thou wert to argue an entire day on the intimation of an increase lying in the words *bashshemen* (Lev. VI, 14; VII, 12), I should not listen to thee; Zeb. 82ª; Nidd. 72ᵇ. Shebu. 26ª, v. מָעַט. Ib. 27ª מדאצטריך או לְרַבּוֹת וכ' as the word אוֹ (Lev. V, 4) is needed for the inclusion of vows for the benefit of others. Pes. 22ᵇ, v. אַת. Snh. 60ᵇ יכול שאני מְרַבֶּה וכ' you might think that I must include &c.; a. v. fr.—[Yalk. Ex. 348 ר' כל וכ', v. רִיקָן.]—Gen. R. s. 85 (ref. to Gen. XXXVIII, 29) זה רִבָּה על כל הפריצים ממך יעמודו (not יעמוד) this event implies (the prophecy) that all conquerors shall rise from thee (Perez); Yalk. ib. 145.—3) *to lend* or *borrow on usury* (רִבִּית); *to make a profit.* Sifra B'har, ch. VI, Par. 5; B. Mets. V, 1 (expl. תַּרְבִּית) המְרַבֶּה בפרוטה he who makes a profit on lending provisions. Tosef. ib. IV, 2 מְרַבִּין על השכר ואין מרבין וכ' you may make a profit on renting (lending money to the money-changer merely for exhibition), but you dare not make a profit on a sale (of land as security for a loan). B. Mets. V, 2 מרבין ... ואין מרבין וכ' you may make a profit by a reduction of rent on account of payment in advance, but you dare not make a profit by increasing the price of an object sold on account of postponed payment; a. e.

Hif. הִרְבָּה *to cause increase; to strengthen; to do much.* Ber. 17ª, v. מָעַט. Ab. I, 17 וכל המַרְבֶּה דברים וכ' he that talks much brings about sin. Ib. II, 7 מרבה בשר וכ' making much flesh (indulging in eating) makes much food for worms; מרבה צדקה וכ' he that does much charity, does much for peace. Ber. 40ª מפרין ומרבין, v. פָּרָה II. Ib. 64ª ת"ח מַרְבִּים וכ' scholars advance peace in the world; a. fr.—B. Bath. 11ᵇ בני מבוי ... שמרבה עליהן את הדרך the neighbors may prevent him, because he increases the use of the way too much for them (causes many people to step upon their ground); Tosef. ib. I, 4; Y. ib. II, 13ᵇ bot. דו יכיל מימר ... והן מרבין עלינו וכ' he may say to him, they go and come, ask for thee and cannot find thee, and thus they use the way too frequently for us.

Nithpa. נִתְרַבָּה *to be increased*; with בגדים, *to be clothed with the larger number of garments* designated for the high priest, v. מְרוּבֶּה. Yoma 5ª נ' שבעה if he wore the high priestly garments during the entire week of inauguration; נ' יום אחד if he wore them only one day.

רָבָא, רְבִי I ch. same, 1) *to grow, increase; to become great.* Targ. Gen. XXI, 8. Targ. Hos. VIII, 4 רְבִיאוּ ed. Ven. (oth. ed. רַבּוּ Pa.). Targ. Job V, 6 (some ed. יְרַבֵּי *Pa.*); a. fr.—Part. רָבֵי; *pl.* רַבָּיִן. Targ. O. Gen. XXVI, 13 (Y. רַבֵּי). Targ. Ps. CXLIV, 12 (h. text מגדלים); a. fr.—Gen. R. s. 78 (ref. to Gen. XLIX, 22, בן פרת) רַבָּיִת יוסף thou didst grow, O Joseph; רבית עלי עין thou didst grow over (Esau's) sight (so as to protect Rachel from Esau's voluptuous looks); v. preced. Ib. s. 20 דרבון עמיה (דִּרְבָנָן) they grow up with him; a. fr.

Pa. רַבֵּי 1) same, v. supra.—2) *to raise, rear, produce.* Targ. Y. Gen. II, 9. Targ. Koh. II, 6. Targ. Ps. CXLVII, 8. Targ. Job XXXVIII, 27 מְרַבְּיָא Ms. (ed. מַרְבְּיָא *Af.*; ed. Wil. מָרְבֵּי, incorr.). Targ. Is. XVII, 6 מְרַבָּה Levita (ed. מרדא); a. fr.—Lev. R. s. 19 לא תְרַבֵּי, v. גּוּרָא. Ab. Zar. 22ᵇ ארמלתא לא תְרַבֵּי וכ' a widow should not raise a dog. Cant. R. to I, 1 מְרַבְּיָין ולא וכ' raise children that are not like them; Yalk. Sam. 113 מְרַבְּיָאן הֲכָוָתֵי, v. הֲכָוָתֵי; a. e.—Part. pass. מְרַבֵּי. Targ. O. Gen. XXXVII, 2 (ed. Berl. רָבֵי); a. e.—2) *to raise to dignity, advance, elevate, anoint* (priest, king &c.), *appoint.* Targ. O. Ex. XXXI, 2 (h. text קרא). Targ. Is. XLII, 6. Targ. Esth. X, 2. Targ. Ps. II, 6 (h. text נסך); a. fr.—Part. pass. מְרַבָּא, מְרַבֵּי. Targ. II Sam. III, 39 (h. text משוח). Targ. Ez. XXVIII, 14 (h. text ממשח).—Trnsf. (of inanimate things) *to consecrate* (by anointing). Targ. Ex. XXX, 26. Targ. Y. Gen. XXXI, 13 (ed. Vien. רִיבִיתָ, incorr.); a. e.—3) *to lend or borrow on usury.* Targ. O. Deut. XXIII, 20 (Y. ed. Vien. לא תַרְבֵּי וכ' add not from what is thine to thy neighbor's, i. e. *borrow* not on usury, v. Rashi a. l.).—4) *to extend the scope, to include.* Snh. 46ª לרַבּוּיֵי עכו"ם to include the worshippers of idols; לרבויי שאר וכ' to include other convicts doomed to be stoned. Ib. לא הוה מְרַבֵּינָן וכ' we should have included only &c. B. Kam. 64ᵇ מאי ר' וכ' what does the text imply? It implies all things (animate or inanimate, marked or unmarked). Zeb. 8ᵇ כללא קמא מְרַבֵּי וכ' the first generalization serves to include sacrifices and no more; a. fr.

Af. אַרְבֵּי same, *to increase, add.* Targ. Y. Deut. XXIII, 20, v. supra.

Ithpa. אִתְרַבֵּא 1) *to be reared, grow up.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 2. Targ. I Chr. XIV, 4; a. fr.—2) *to be raised; to be installed, anointed.* Targ. Is. LXI, 9. Targ. O. Lev. XXI, 10. Targ. Y. ib. IV, 3. Targ. Num. III, 3; a. fr.—3) *to be proud, vaunt.* Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. טלירין מִתְרַבְּיָין וכ' ... young children were boasting (showing off their silver ornaments) in the court of &c.; Y. Bets. II, end, 61ª מתריבין (corr. acc.).—4) *to be lent* or *borrowed on usury.* Targ. Deut. XXIII, 20.—5) *to be derived by implication, be included.* Zeb. 82ª מכדי אִיתְרַבּוּ כל וכ' since all sacrifices . . . were included in the law with regard to &c.; a. e.

*רָבָא, רְבִי II (preced.) = b. h. רבה [*to stretch* the bow string, cmp. Lat. intendo arcum,] *to shoot.* Targ. O. Gen. XXI, 20 והוה רָבֵי קַשְׁתָּא and he became an archer; [ed. Berl. רָבְיָא קַשְׁתָּא an archer-boy].

Pa. רַבֵּי same. Targ. Y. ib. והוה יליף רַבֵּי קַשְׁוָותָא and he learned how to shoot with bows.

רָבָא, רְבִי III (=רבע) *to lie down, die.* Y. Yeb. IV, 6ª, v. אל"ף.

**Pa.* רַבֵּי *to crouch, flee to a hiding place.* Bets. 24ª

רְבִיכָא, f. ch.=next w. Targ. O. Lev. VI, 14. Targ. I Chr. XXIII, 29; a. e.

רְבִיכָה f. (רבך, cmp. רבג) 1) *a pulp of flour mixed with hot water and oil* (v. Lev. VII, 12). Men. 89ª (ref. to Lev. l. c.) יכול יהא חצי . . . ולר' lest you think that the half Log of oil is to be equally distributed among the cakes, the wafers, and the pulp; כשהוא אומר בשמן בר' ריבה שמן לר' (Rashi בְּרִבּוּכָה) as the text repeats 'with oil' in connection with the pulp, it intimates by the repetition that more oil is required for the pulp. Y. Snh. XI, 30ᵇ. Tam. 28ᵇ להחם חמין לר' (Ar. לרבוכה) to make hot water for the pulp. Y. Pes. II, 29ᵇ bot.—2) v. רְבוּכָה.

רָבִין (רֲבִין) pr. n. m. (=רב אבין) *Rabbin, Rabin*, an Amora. Pes. 25ª, a. fr. כי אתא ר' when R. came (to Babylonia). Ib. 34ᵇ כי סליק ר' when R. came up (to Palestine); a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 60ᵇ.

רָבִינָא (רַבִּינָא) pr. n. m. (=רב אבינא) *Rabina, Rabbina*, name of several Amoraim. B. Mets. 86ª. Ḥull. 43ᵇ מר בריה דרב א' Ib. 46ᵇ; a. fr.

רַבִּינוּ, v. רַבֵּנוּ.

רָבִיעַ m. (v. רְבִיעִי) 1) *one fourth*; 2) *square*. Tosef. Sot. V, 13; Erub. 56ᵇ מגרש ר' the pasture ground of Levitic townships was one-fourth of the area; Y. Sot. V, 20ᵇ bot. מגרש ר'. Ib. ר' מאלף it means a square of one thousand cubits; אפי' תימא ר' מכל צד ר' חוא even if you say that it means 'square', at all events it is one-fourth of the area. Gitt. V, 6 ר' . . . נותן, v. סִרְקְרִיקוֹן. Ib. 58ᵇ ר' בקרקע או ר' וכ' one-fourth of the property bought, or one-fourth of the purchase price. Y. Pes. X, 37ᶜ top, a. e., v. טִרְטַרְטוֹן; a. fr.—*Pl.* רְבִיעִין *blocks*. Midd. III, 5 ר' של ארז וכ' (Bart. רְבּוּעִין) cedar blocks were on top (of the columns). Tam. III, 5 רְבִיעִית.—[Tosef. Taan. I, 4, v. רְבִיעָה.]

רְבִיעַ, v. רְבַע.

רְבִיעַי, רְבִיעָאי, רְבִיעָאָה m. = h. רְבִיעִי, *fourth*. Targ. Gen. I, 19 (ed. Berl. עֲ . . .). Ib. II, 14; a. fr.—*Pl.* רְבִיעָאֵי, רְבִיעָאִין, רְבִיעִין. Targ. II Kings X, 30; XV, 12. Targ. Y. Ex. XX, 5; a. e.—*Fem.* רְבִיעָיתָא, רְבִיעֵיתָא. Targ. Lev. XIX, 24 ed. Berl. רביעי. Targ. II Chr. XXVIII, 3 בר' the fourth time.

רְבִיעָה f. (רָבַע) 1) *coupling*, esp. (v. Lev. XX, 16) *carnal connection with beasts, buggery*. Ab. Zar. II, 1 מפני ר' . . . because they (the gentiles) are suspected of using beasts for buggery. Ib. 23ª. B. Kam. 40ᵇ, sq.; a. e.—2) (v. בַּעַל h. a. ch.) [*fructification,*] *rainfall* in the autumn. Taan. 6ᵇ עד ר' שניה . . . until the second rainfall comes down. Ib. מאי לשון ר' דבר שרובע וכ' what is the radical meaning of רביעה? Something which fructifies the ground, as R. J. says, 'the rain is the husband &c.' Ib. ר' ראשונה כדי וכ' the first rainfall (is satisfactory, and you need no fast-day), when there is enough to enter the ground to the depth of one handbreadth; ר' שניה כדי לגום וכ' the second rainfall (is satisfactory), when the soil is fit to be used for sealing the mouth of a cask. Ib. 6ª; Tosef. ib.

עבידי לרבויי are in the habit of hiding; לא עבידי לרבויי make no attempt to flee; Sabb. 106ᵇ; v. הָבָא.

רַבִּי m. (v. רַב II) [*my teacher, my master,*] *Rabbi*, title of scholars, esp. of the Tannaim, and of the Palestinian Amoraim. B. Mets. 85ª חכים . . . ור' קרו לך וכ' I shall make thee a *ḥackim*, and a gold-embroidered cloak they shall spread over thee, and Rabbi they shall call thee &c. Ib. 84ª מאי . . . ר' קרו לי וחכא ר' וכ' what good hast thou done me, there (among the Roman gladiators) they called me Rabbi (master), and here (as a scholar) they call me Rabbi. Ab. Zar. 17ᵇ ומ"ט קרו לך ר' רַבָּן וכ' and why do they call thee Rabbi? I am the chief master of weavers. Ib. ר' אלעזר; a. v. fr.—Esp. *Rabbi*, surname of R. Judah han-Nasi. Gitt. 59ª מימות משה ועד ר' וכ' from the days of Moses to those of Rabbi we do not meet with learning and high office in one place (combined in one person). Ber. 13ª; Sot. 32ᵇ. B. Mets. 85ª; a. v. fr.

רַבִּי, רָבְיָא, רַ' m. (רְבִי I) [*growing,*] *boy; apprentice*. Targ. O. Gen. XXXVII, 2 ed. Berl. (oth. ed. מְרַבֵּי). Ib. XXI, 20, v. רְבִי II. Ib. 8; a. fr.—Succ. 5ᵇ (expl. כרוב), v. רְבוּב I; a. e.—*Fem.* רְבִיתָא *girl*. Targ. Y. Gen. XXIV, 14 Ar. (ed. ריבא). Targ. II Esth. II, 12, sq.; a. e.—Snh. 109ᵇ חויא ההיא ר' וכ' there was a girl (in Sodom) that carried bread for the poor in a pitcher. Ib. 58ᵇ ר' דפלניא that slave's girl (assigned to him as wife by his master). Kidd. 70ᵇ דלא אשתייר . . . ר' וכ' for none of them (the Asmonean family) survived except a certain girl &c.; a. e.—V. רִיבָא.

רְבִיב m. (רָבַב) 1) *lining, thick cloth*. Sifré Deut. 306 (ref. to רביבים, Deut. XXXII, 2) זה שמארגת את הרקיע כר' (Pesik. Zuṭr. Haăz., ed. Bub. p. 110 שמרבבת) that is the south wind which overweaves (which lines) the sky as with a thick lining; Yalk. ib. 942.—2) *pl.* רְבִיבִים (b. h.; רָבַב, cmp. רְבִיעָה) [*growth-advancing,*] *rains*. Sifré l. c. (ref. to Deut. l. c.) מה ר' חללו יורדים וכ' as the rains come down on plants &c.; Yalk. l. c. B. Bath. 25ª (ref. to Deut. l. c.) זו רוח . . . ר' וכ' that is the south wind which brings rains and makes the plants grow; ib.ᵇ; a. e.

רְבִיוּת, רְבָיוּת f. (רָבָה) *increase, plenty*. Num. R. s. 2 12 (ref. to הרבה ארבה, Gen. XXII, 17) ר' לאב ר' לבן increase promised to the father, increase to the son.—פריה ור' *propagation*, v. פְּרִיָה. Yeb. 62ª. Y. Taan. I, 64ᵇ; a. fr.—*Pl.* רְבִיוֹת (or רְבָיוֹת) *plentiful discharges*. Ab. d'R. N. ch. I (ref. to הרבה ארבה, Gen. III, 16) אלו שתי ר' דם וכ' ed. Schechter (Var. רבעיות) this refers to the two kinds of discharges of blood &c.

רַבְיוּתָא f. (v. רַבִּי) *youth*. Targ. O. Lev. XXII, 13 כִּרְבִיוּתָהּ (not תָּא . . ., תָּהּ . . .). Targ. O. Num. XXX, 4 (some ed. רְבִיוּתָהּ). Targ. Koh. XI, 9; a. e.—[Targ. O. Gen. XLIII, 33 כרביותיה, v. רַבּוּתָא.—Targ. Ps. LXXI, 21, v. רַבְנוּתָא.]

רַבְיָא, Targ. Y. II Ex. XXII, 24, v. רִבְיָתָא.

רְבָיוּת, v. רִבְיָה.

רְבָיוֹן, v. רִבְיָתָא.

I, 3. Ib. 4 רביע ר' כדי ed. Zuck. (corr. acc.). Gen. R. s. 13 enough rain to be called *r'bi'ah* (fructification); a. fr.—Tosef. B. Kam. I, 9 ר' וצל ed. Zuck., v. רְבִיצָה.]

רְבִיעוּת f. (preced.) *fructification, copulation.*—*Pl.* רְבִיעֻיּוֹת. Num. R. s. 20 (ref. to רָבַע, Num. XXIII, 10) חר' אוכלוסין שיציאו וכ' ... שלחן (ed. Wil. הרביעית, corr. acc.) who can count their fructifications, that is, the masses that came forth from those (women) who anxiously seized the opportunity of, and loved noble deeds &c.; Nidd. 31[a] רְבִיעֻיּוֹתֵיהֶם וכ' ... חקב"ה the Lord counts Israel's fructifications, 'when will the sperm come of which the righteous shall be created'?

רְבִיעוּתָא ch. same. Targ. Y. Deut. XXXII, 2 כרְבִיעוּת רוּחֵי וכ' (not רוּחֵי) like the fructification of the rain-winds &c.—Cmp. רְבִיצְתָא.

רְבִיעִי m. (b. b.) *fourth.* Taan. 29[b] בר' ... חל להיות (sub. בשבת) if the ninth of Ab falls ... on a Wednesday; Meg. 22[b]. Keth. I, 1 בתילה נשאת ליום הר' it is customary for a virgin to be married on the fourth day of the week; a. v. fr.—Esp. *fourth grade of uncleanness.* Ḥag. III, 2; Tosef. ib. III, 7 הר' פסול וכ' the fourth grade is a disqualification in sacrificial food, the third, in T'rumah. Ib. 18; a. fr.—*Fem.* רְבִיעִית. Meg. III, 4 (25[a]) בר' on the fourth Sabbath of Adar; a. fr.—Esp. (sub. לוג) *one fourth of a Log.* B. Bath. 58[b] איזהו אנטל זהו ר' what is Antal? The fourth of a Log mentioned in connection with religious ceremonies (v. comment.). Y. Sabb. VIII, 11[a] bot. ר' של תורה וכ' Ar. (ed. שישורו של כוס) the legal *r'bi'ith* (for the cup of the Passover night) is a bottom of two fingers by two, with a height of one and five-sixths of a finger. Sot. 5[a] אדם שאין בו אלא ר' אחת וכ' man in whom there is only one-fourth of a Log (of vital blood, v. Rashi) &c.; Sabb. 31[b] bot.; a. v. fr.—*Pl.* רְבִיעֻיּוֹת. Sot. l. c. Lam. R. to IV, 1 (ref. to אבני קדש, ib.) אלו שחר ר' של דם וכ' this refers to the two-fourths of blood (of king Josiah) which Jeremiah took up (from the battlefield) and buried (v. II Chr. XXXV, 24 sq.). Pes. 112[a] לילי ר' the nights of the fourth days of the week, Tuesday evenings; a. fr.

רְבִיעַי, v. רְבִיעָאָה.

רְבִיעִין m. pl. ch. name of *a musical instrument, sistra* (v. Sm. Ant. s. v. Sistrum and illustration). Targ. II Sam. VI, 5 (h. text מנעניעים).

רְבִיעִית f. h. 1) same. Kel. XVI, 7 (v. Maim. a. l.).—2) fem. of רְבִיעִי q. v.—3) *square block.* Tam. III, 5, v. רָבִיעַ.

רְבִיעָתָא, רְבִיעֲיָתָא, v. רְבִיעָאָה.

רְבִיעֲתָא f. = h. רְבִיעָה, *rain.* Y. Taan. II, 65[b] top ר' קדמיתא the first rain'all. Gen. R. s. 13, end; a. e.

רְבִיצָה f. (רָבַץ) *lying down,* esp. *damage caused by an animal falling on an object.* B. Kam. 2[b]; Y. ib. I, beg. 2[a]; Tosef. ib. I, 9; ib. רביעה ed. Zuck. (corr. acc.)

רִבִּית, רִי', f. (רָבַב = b. h. תַּרְבִּית) [*profit,*] *interest* on a loan, *usury.* B. Kam. 61[b], v. קָצִין, a. אָבָק. Tosef. ib. IV, 3, v. הַעֲרָמָה. Ex. R. s. 31, a. fr. ר' מילוה (ב)ר', v. לָוָה. Tosef. l. c. יש דברים שהן ר' ואינן ר' there are such transactions as have the appearance of usury, but are not usury (are not forbidden). B. Mets. 63[a], a. fr. צד אחד בר' one-sided (eventual) usury, a transaction which may eventually result in paying interest on a loan, e. g. advanced payment for fruit to be delivered at some future time at present prices with the option, in case of a rise in the market, of returning the money and paying the difference, in which latter case it looks like paying interest on a loan; a. v. fr.—*Pl.* רְבָיוֹת, רִי'. Tosef. B. Mets. VI, 17 מלוי ר' כופרין וכ' those who lend on interest deny the essence &c. (v. עִיקָּר); (Y. ib. V, end, 10[d] מלוה ברבית). Tosef. l. c. 18.

רְבִיתָא, רְבִית, רִי', ch. same. Targ. O. Deut. XXIII, 20. Targ. Y. ib. 21 (ed. Vien. רִיבְּרִי'). Targ. Ez. XVIII, 8; 13; 17 (ed. Wil. רַבִּי'; ed. Lag. רִיב); a. e.—Lev. R. s. 3, beg. (prov.) ר' דיזוקן בר' וכ' (not ברויבותיה) he that borrows money on interest (to carry on his business), loses his own and other people's money.—*Pl.* רְבָיִין, רִי'. Targ. Y. I Ex. XXII, 24; Y. II רַבְיָא (?). Targ. Y. Lev. XXV, 37. Ib. 36 (some ed. ריפירין, corr. acc.).

רְבִיתָא I f. *girl,* v. רְבִי.

רְבִיתָא II f. (רְבִי I) 1) *growth, that which advances growth, sanitary treatment.* Yoma 78[b] רְבִיתֵיהּ דינוקא וכ' the proper treatment of a child consists in (bathing in) warm water and (rubbing with) oil. Ib. חנך דלאו רְבִיתֵיהוּ (some ed. רְבִיתָיְהוּ) those things (as wearing shoes) which have nothing to do with their healthy growth; חנך דרביתיהו those other things (as ointing) which are needed for their health &c.—2) *growth, spontaneous healing.* Ḥull. 46[b] bot. היינו רבירתיהו this position of the adhering lungs (one overlapping the other) is the means of healing; v., however, next w.—3) = רְבוּתָא *something great, remarkable.* Y. Keth. V, beg. 29[c] ומר אשכח גידול ר' וכ' G. found something great and reported something small.

רְבִיתָא III f. (רְבִי II) *lying, natural position, overlapping.* Ḥall. 46[b] bot. היינו רְבִיתֵיהוּ such is their natural position (and an adhesion is not necessarily the result of a wound, v. Tosaf. a. l.; v. preced.).—Yeb. 76[a] שלא במקום רְבוּתָא Ar. (missing in ed., obviously a gloss ref. to Ḥull. l. c.) not where the lungs overlap.

רְבִיתָא IV or **רְבִיתָא** pr. n. river *R'bitha* (prob. Nahr-Rubin, near Jabneh, v. Neub. Géogr. p. 277). Ḥull. 60[a] (Ms. R. 2 ריביתא; Ms. R. 3 אגודא דימא, v. Rabb. D. S. a. l. note 90).

רְבַל, v. אַרְבֵּל II.

רַבַּמִּי pr. n. m. (contr. of רב אמי) *Rabammi.* Y. Ab. Zar. V, 45[b]. Ib.[a] bot.

רִבֵּן, Targ. Prov. XVIII, 8; XXVI, 22 Ms., v. רָבָן.

רַבָּן m. (v. רַב II) 1) *chief, teacher.* Sabb. 33b, a. fr. תינוקות של בית ר׳ school children.—2) *Rabban,* a title of scholars. Tosef. Eduy. III, 4 [read.] מי שיש לו תלמידים ותלמידי תלמידים קוראין אותו רבי נשתכחו תלמידיו קוראין אותו ר׳ וכו׳ if a scholar has disciples and disciples of his disciples, he is quoted (by the latter) as Rabbi; if his direct disciples are forgotten (in tradition), he is quoted as Rabban; if both are forgotten, he is quoted by his name.—Esp. *Rabban,* title of most of the presidents of Palestinian colleges that succeeded Hillel. Ab. I, 16. Ib. 18. Ib. II, 8; a. fr. (v., respective proper names).—*Pl.* רַבָּנִין, רַבָּנִים. Cant. R. to I, 10 נאוו ... אלו הר׳ וכו׳ 'comely are thy cheeks' &c. (ib.), this refers to the teachers, 'thy neck with strings', refers to the students &c. (v. חָרוּז); Yalk. ib. 983; a. e.—[Gen. R. s. 61 כמין שני רבנים, v. כַּד II.]

רַבָּנָא, רַבָּן ch. same, *chief; teacher.* Targ. I Chr. XI, 11. Ib. 21 (h. text שר). Targ. Ps. LXXVIII, 15 רבנחון Ms. (ed. רבחון); a. e.—Y. Ter. VIII, 46a זמון חד ר׳ וכו׳ invited a certain teacher and placed a dog beside him. Y. B. Mets. II, end, 8d חד ר׳ דמך וכו׳ a certain scholar is dead, and all the people are running &c.; a. e.—Esp. *Rabbana,* a Babylonian title. Keth. 22a ר׳ אשי. Yeb. 22a מר ברירה דר׳ Mar, the son of R. (Ashshi). Pes. 115b ר׳ עוקבא; a. e.; [perh. = רַבָּנוּ *our teacher*].—*Pl.* רַבָּנָן, רַבָּנִין. Targ. Ps. LXVIII, 28 (h. text שרי); a. e.—Y. Ter. VIII, 45c; Y. Maasr. V, 52a top, a. e. חַבְרוֹן דר׳, v. חַבְרוֹן. Succ. 8a; Erub. 76b ר׳ דקיסרי the scholars of Cæsaræa; a. fr.—Esp. (corresp. to חכמים of the Mishnah, v. חָכָם) *a number of scholars,* as opposed to a single authority. Pes. 10a. Erub. 23a. Ber. 5b; a. v. fr.—דְּרַבָּנָן, מִדְּרַבָּנָן *rabbinical enactment, rabbinically ordained,* opp. מדאורייתא, דאורייתא, v. אוֹרַיְיתָא. Succ. 44a. Pes. l. c.; a. v. fr.—[Midr. Till. to Ps. I כשני רבנן, v. כַּד II.—Y. Kidd. I, 61b bot. דרבנין, v. רוּבָּה II.]

רַבַּנַאי pr. n. m. (= רב בנאי) *Rabbannai,* an Amora. B. Mets. 2a (Ms. M. רבינא, v. Rabb. D. S. a. l. note); ib. 27a (v. Rabb. D. S. a. l. note 400); (B. Kam. 113b ed. רבינא, Ms. M. רבנא, v. Rabb. D. S. a. l. note 30). Bets. 15b bot. Keth. 21b top. Hull. 76b (Ms. H. a. F. רב בנאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 2).

רַבֵּינוּ, רַבֵּנוּ m. (v. רַב II) *our teacher,* an attribute of Moses, v. מֹשֶׁה.—ר׳ הקדוש a title of R. Judah Hannasi, v. קָדוֹשׁ.

רַבָּנוּת f. (v. רַבָּן) *leadership, authority, office; superiority.* Ab. I, 10 אהוב ... ושנא את חר׳ love a trade, and hate office. Pes. 87b אוי לה לר׳ וכו׳ woe to the (royal) authority, for it buries its holders, as there is not one prophet that did not outlive four kings. Num. R. s. 14 4 (play on כדרבנות, Koh. XII, 11) כְּדָרְבֵי ... שתזא הר׳ וכו׳ (the words of the wise are) like those of an authority; when Jacob decreed that the leadership should be Ephraim's (Gen. XLVIII, 19), the Lord confirmed his word. Sot. 13b, a. fr. חנחיג עצמו בר׳, v. נָהַג; a. e.

רַבָּנוּתָא ch. same. Targ. Ps. LXVIII, 28. Ib. LXXI, 21 רַבָּנוּתִי Ms. (ed. רבוותי, corr. acc.). Ib. CXLV, 3; CL, 2 Ms. (ed. רבוות). Targ. Koh. VI, 3; a. e.

רַבַּנְתָּא, v. רִבּוֹן ch.

רַבַּסִּי, רַבַּסָּא (רַבִּי) = רב אסי, רב אסא. Y. Ab. Zar. V, 45a bot. Cant. R. to III, 6; a. e.—V. אַסִּי.

רָבַע (b. h.) *to lie with, copulate with, cover.* Y. Ab. Zar. I, 40a top והלא מביא ... והוא רוֹבְעָהּ וכ׳ but may he not bring (the crippled sire) to her, and he cover her, and she may give birth? Ib. והיא רוֹבַעַת ממנו וכ׳ and she (the crippled mare) may be fecundated by him.—Esp. *a)* (with ref. to Lev. XX, 16) *to have connection with a beast.* Snh. I, 4 הרוֹבֵעַ והנִרְבָּע the animal that covered (a woman), and the animal that was covered (by a man). B. Kam. 40b; a. e.—*b) to commit pederasty.* Snh. 9b פליגי רָבְעוֹ לאונסו וכ׳ (if a man says) such and such a man committed sodomy with him (euphem. for *me*) against his will, he himself in connection with another witness can testify &c.—Trnsf. *to fructify the ground.* Taan. 6b דבר שרובע, v. רְבִיעָה.

Nif. נִרְבַּע *to be covered,* esp. *to be copulated in an unnatural way.* Snh. I, 4, v. supra. Ab. Zar. 24a וולד הנִרְבַּעַת אסורה the issue of a beast that was used for buggery while pregnant is disqualified for the altar; היא וולדה נִירְבָּעוּ for mother and child have been abused; a. fr.

Pi. רִבֵּעַ 1) (v. רְבִיעָה) *to inundate* for the sake of improving the soil. Y. Peah VII, 20b (ref. to חמרבץ, ib. V, 19a top) מביון שהוא מְרַבְּעָהּ וכ׳ because he inundates it, it will yield so much more next year.—2) (denom. of אַרְבַּע) *a) to do for the fourth time.* Sifré Deut. 306 חוי מפטם ... ומְרַבֵּיעַ perfume (thyself) with the words of the Law, and do it a second, a third, and a fourth time; Yalk. ib. 942.—*b) to quadrate, make quadrilateral.* Part. pass. מְרוּבָּע; f. מְרוּבַּעַת; *pl.* מְרוּבָּעִין, מְרוּבָּעִים; מְרוּבָּעוֹת. Y. Maasr. V, end, 52a אין מר׳ מששת ימי בראשית there is no quadrangular form in natural objects; ib. והתנינן ... הקילקי חמ׳ but do we not read in the Mishnah (Neg. VI, 1) ... 'of the size of a Cilician bean which is quadrilateral'? יְרַבַּעְתָּהּ(ר) ... כל גרמא הוא this very passage proves that there is nothing quadrangular in nature; and why does the Mishnah say so? It means that he (the priest) should calculate the size of a bean by circumscribing a quadrilateral around it; Y. Ned. III, 37d bot.; Y. Shebu. III, 34d די ירבעונה הוא (read: יְרַבַּעְתָּהּ). Tosef. Maasr. III, 14, v. גָּרִיס. Y. Erub. II, 20a מר׳ a quadrilateral stone, opp. עגולה; Bab. ib. 19b; Tosef. ib. II (I), 1. Ib. VI (V), 10 ריבע את העיר וכ׳ if he squares a town (which is built in a curve) and makes the calculation as if it were a square table (plane); Erub. 56b הִמְרַבֵּעַ וכ׳. Ib. ותוזר ומרבע את התחומין and then again he draws a square for the Sabbath limits. Ib. כמה מר׳ יתר וכ׳ how much larger is the square than the inscribed circle?; a. fr.

רִבְיַע, רְבַע ch. same, 1) *to lie, couch.* Targ. Num. XXII, 27 (h. text רבץ). Targ. Y. Gen. XLIX, 25; a. fr.—Part. רָבִיעַ; f. רְבִיעָא; *pl.* רְבִיעִין; רְבִיעָן. Ib. IV, 7. Targ. Deut. XXII, 6 (O. ed. Vien. רְבָעָא). Targ. Ps. CIV, 22; a. fr.—Y. Ber. VIII, 12b top לא מיסתך דאת ר׳ וכ׳ is it not not enough that thou art lying (on the dining couch),

and he stands and attends thee? Ib. גזרנא דהוא ר' וכ' (not גזירה) I decree that he lie down, and thou stand &c. Gen. R. s. 7 רביץ ואנא וכ' lie down (to be lashed), and I will tell thee; Tanh. Huck. 6; Pesik. R. s. 14. Koh. R. to I, 8 קם ור' ליה על רגלוי he arose and threw himself down at his feet. Shebu. 22b, a. fr. אריא הוא דר' וכ', v. אַרְיָא; a. fr.—2) *to commit buggery.* Ab. Zar. 24a דילמא רַבְעוּהָ לאימא דאימא perhaps they (gentiles) had connection with the grandmother (of the animal, while she was pregnant); a. e.

Af. אַרְבַּע 1) *to cause to lie down, lay down.* Targ. Y. Gen. XXIV, 11 (h. text וּיברך). Targ. Y. Deut. XXV, 2 ורַרְבְּעִינֵיהּ (not ורִיד).—Part. pass. מַרְבַּע. Targ. Y. I Gen. XLIX, 14.—Num. R. s. 19 אַרְבְּעִינֵיהּ דילקי lay him down, that he may receive lashes; Tanh. l. c. ארבעתיה (corr. acc.); ib. ארבעונהי (corr. acc.). Pesik. R. l. c. אַרְבְּעִינֵיהּ lay thou him down. Y. Bicc. I, 64a אַרְבְּעֵיהּ על וכ' he ordered him to be laid on the benches (for punishment). B. Kam. 114a אַרְבְּעֵיתְ לי אריא וכ' thou didst put a lion at my borders, i. e. you forced a violent neighbor upon me; a. e.—Y. Yeb. IV, 6a bot. ואנא בעי מַרְבַּעְתַּהּ וכ' and I want to assist at her lying down (for delivery), before she cools off, v. צְנַן.—2) *to copulate animals,* esp. *to hybridize.* Targ. Y. Gen. XXXVI, 24. Targ. Y. Lev. XIX, 19.

Pa. רַבֵּעַ 1) *to divide into four parts.* Targ. Y. Deut. XXXII, 4.—2) *to make quadrangular. Part. pass.* מְרַבַּע (מְרָבַּע Hebraism); f. מְרַבַּעְתָּא, מְרַבְּעָא; *pl.* מְרַבְּעִין, מְרַבְּעָן *quadrate.* Targ. Ex. XXVII, 1. Targ. Ez. XLV, 2. Targ. I Kings VII, 5. Targ. Y. I Num. XXXIII, 7 (not מְרַבֵּב'); Targ. Y. I Ex. XIV, 2 (ed. Vien. מרביעתא, corr. acc.); a. e.—Y. Sot. V, 20b bot. מאן דמְרַבַּע ארבע וכ' he that wants to form four rows of four casks each requires sixteen casks. Erub. 57a אירמור . . . כמאן דמְרַבְּעָא רבועי וראי מי מְרַבַּעְנָא we said, we consider it in our calculations as if it were squared; do we, however, really make it a square (by filling the space with buildings)?; a. e.

רֻבַּע m. (b. h.; preced.) *one-fourth, quarter.*—*Pl.* רֻבָּעִים. Erub. 56a באַרבעה רֻבְּעֵי היום וכ' at one of the four quarters of the day, at the beginning of the day, or at the beginning of the night, or at noon, or at midnight.—Esp. *one-fourth of a Ḳab. Pl.* as ab. Ḥall. II, 6 חמשת ר' קמח five quarts of flour (v. Maim. a. l.). Ib. I, 4; a. fr.—*Du.* רֻבְּעָתַיִם, ר' וכ'. Ker. I, 7 בר' at the price of two quarters (of a silver Denar); B. Bath. 166b (Rashb: *at one quarter* of a Denar *for a pair of birds,* v. Tosaf. a. l.); Ker. 10b.

רֻבְּעָא, ר' ch. same, *one-fourth, quarter.* Targ. II Kings VI, 25 רֻבְּעַת קבא one fourth of a Ḳab.—Ker. 10b כמה . . . בר' וכ' how many P'ruṭahs are in a quarter of a Denar? &c.—Erub. 56a ר' חוי . . . תשעה מתלתין (Ms. M. לפי תלתין) nine is one-fourth of thirty-six. Gitt. 58b נכי ר' זבין Tosaf. (ed. רביע) he bought (the confiscated field) at one-fourth less than its real value. Ib. 15b, a. e. נכי ר', v. נַכֵּי; a. fr.—V. רוּבְעָא.

רַבְעוּתָא I f. same. Targ. Num. XV, 4, sq.; a. e.

רַבְעוּתָא II f. (רַבַּע) *lying down.* Targ. Ps. CXXXIX, 3.

רְבָעִי m. (v. רֻבַּע) *that which is in its fourth year.* Par. I, 1 (difference between רביעי and רבעי). Maas. Sh. V, 1 כרם ר' a vineyard in its fourth year (v. Lev. XIX, 24). Ib. 2 כרם ר' חיה וכ' the product of a vineyard in its fourth year was carried to Jerusalem, if the vineyard was within one day's journey. Ib. 4 כיצד פודין נטע ר' how are the fruits of a plantation in its fourth year redeemed?; a. v. fr.

*רְבָעִיּוֹת f. pl. (cmp. רְבִיעָה) *effusions, discharges.* Ab. d'R. N. ch. I, v. רְבָיָה. [Perh. רְבִיעִיּוֹת is meant, v. רְבִיעִית.]

רַבְעַת, v. רַבְּעָא.

רָבַץ (b. h.; cmp. רבע) *to lie down,* esp. *to break down* under a load. B. Mets. 33a, v. רַבְצָן.—Part. pass. רָבוּץ; f. רְבוּצָה &c. *a) lying.* Y. B. Kam. VII, end, 6a שמא ראוהו ר' perhaps they saw him in the act of slaughtering after the ox was laid down, opp. ראוהו מושך they saw him pull the ox into the woods to kill him. Y. Naz. V, 54c ר' דיתה . . . ר' וכ' if his neighbor's beast was laid down before an idol (to be sacrificed). Y. R. Hash. II, beg. 57d ראיתיו ר' בין וכ' I saw it (the moon, like an animal) lying between two rocks; Tosef. ib. I, 15 רוֹבֵץ; Bab. ib. 22b. Num. R. s. 1, beg., v. infra.—*b) horizontal.* Lev. R. s. 14 בהמה . . . ר' וכ' the quadruped walks with her body in a horizontal position, . . . but woman walks erect; Yalk. Lev. 546; Tanh. Thazr. 3 חבהמה . . . והולד ר' וכ' the animal walks and her embryo lies horizontally &c., opp. זקוף.

Pi. רִיבֵּץ 1) (cmp. רְבִיעָה) *to irrigate by sprinkling,* contrad. to השקה. Y. Peah V, 19a top; Tosef. ib. II, 20 חמְרַבֵּץ את שדהו וכ' (ed. Zuck. חמרבּיץ) if one irrigates his field, before the poor have entered it. Shebi. II, 10 מְרַבִּיצִין בעפר לבן Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. מְרַבְּצִין) you may (in the Sabbatical year) irrigate 'blank' soil (a vegetable or grain field, v. לָבָן); Y. ib. 34b; Y. M. Kat. I, 80c; Bab. ib. 6b מרבּיצין שדה וכ'. Tosef. ib. I, 2 מרצפין (corr. acc.); a. e.—Esp. *to sprinkle* (a floor in order to lay the dust &c.). Snh. VII, 6 חמכבּר והמרבּץ he who sweeps or sprinkles (before an idol); Yalk. Ex. 348 והמרבּיץ. Y. Sabb. II, end, 5c; Bab. ib. 95a מְרַבֶּצֶת ביתה וכ' may contrive to sprinkle her room on the Sabbath. Ib. הרוצה לרַבּץ וכ' he who desires to sprinkle &c. Y. Ber. VI, 10d, v. אֲלוּנְטִית II; a. fr.—Tosef. Ab. Zar. IV (V), 11 ולא ריבַּצְתִּי עליהם וכ' I sprinkled no liquids on them (the herbs, to keep them fresh).—2) (with תורה) *to spread the Law, to teach.* Y. Keth. XII, 35a bot. ר' יותר וכ' . . . he spread the Law more (has had more pupils) than thou; Y. Kil. IX, 32b bot. B. Mets. 85b לא ריבַּצְתָּהּ, v. פַּלְגָּא. Tem. 16a (play on יִעְבֵּץ, v. רָעַבְתָּן) שיעץ וריבץ וכ' he (Othniel) gave advice and taught the Law in Israel. M. Kat. 25a; a. fr.

Hif. הִרְבִּיץ 1) *to sprinkle,* v. supra. Pesik. Par., p. 40b; Pesik. R. s. 14; Tanh. Huck. 6 ומַרְבִּיצִין עליו וכ' and they sprinkle water upon him, v. תְּזָוִיחַ.—2) *to cause to lie down.* Pesik. R. s. 3 נפל . . . והרבּיצם וכ' he fell upon his face, and made them (his sons) lie down on their faces, and prayed. Gen. R. s. 41; s. 69, a. e., v. פְּלַטְיָא II h. Num. R. s. 1 (expl. ויסב, Ex. XIII, 18, cmp. סָבַב *Hif.*) שהרבּיצם . . . רבוצין וכ' he made them recline (at meals)

like kings lying on their couches. Ib. חִרְבַּצְתִּי וכ', v. סִינְמָטִין; Tanḥ. B'midbar 2; a. e.

Hithpa. הִתְרַבֵּץ *to be besprinkled.* Sabb. l. c. ... ונמצא מִתְרַבֵּץ מאליו and thus the room is sprinkled of itself.

רְבַץ ch. same.

Pa. רַבֵּץ *to sprinkle.* Y. Snh. VII, end, 25[d] איתחמי מְרַבֵּץ לירה he appeared to be sprinkling upon it (the flax seed, to make it grow).

רֶבֶץ m. (b. h.; רָבַץ) *resting place.* Pirké d'R. El. ch. XX, end (ref. to Job XXX, 23) אמר ... בית מלון לִרְבָצִי Adam said, while I am yet in this world, I will build myself a lodging for my rest (in death); וחצב ... לִרְבָצוֹ and he hewed, and built himself &c.

רִבְצָל m. (v. רְבַץ) [*sprinkler,*] *a small bag* for perfumes, spices &c. Kel. XX, 1 (ed. Dehr. רוּבְצָל).

רַבְצָן m. (רָבַץ) *an animal that habitually breaks down* under a load. B. Mets. 33[a] (ref. to Ex. XXIII, 5) רוֹבֵץ ולא ר' 'lying', but not when it is in the habit of &c. Ib. מה לי רובץ מה לי ר' (if it is a Biblical duty to relieve the suffering animal,) what difference does it make, whether the animal breaks down for the first time or did so before?; a. e.—*Fem.* רַבְצָנִית. Tosef. B. Bath. IV, 6; B. Mets. 80[a].

רִבְקָא, רִי' f. (v. next w.) 1)=h. מַרְבֵּק *stall* in which cattle are tied. Targ. Jer. XLVI, 21. Targ. Am. VI, 4 (ed. Wil. רַבְקָא). Targ. Mal. III, 20.—2) *threshing team.* Targ. Jer. L, 11 (h. text דשה, v. next w.).

רִבְקָה I f. (רבק, Arab. rabaḳ *to join, tie*; cmp. רבג, רבד) *team.* Tosef. Par. II (I), 3 הכניסה לר' ודשה עם אמה if he took the young red cow into the team (that she may suck), and she did (accidentally) some threshing with her mother; B. Mets. 30[a]; Gitt. 53[a].—*Pl.* רִבְקוֹת. Tosef. Erub. II (I), 2; Erub. II, 1 כמלוא שתי ר' וכ' the space required by two teams of three animals each.

רִבְקָה II (b. h.) pr. n. f. *Rebekah,* Isaac's wife. Gen. R. s. 60 וכיון שבאת ר' וכ' and when R. came into Abraham's house &c. Ib. s. 63 ראויה היתה ר' וכ' R. was destined to be the mother of the twelve tribes; a. fr.

רְבַב (רָבַב) *to raise, make great.*

Hithpa. הִתְרַבֵּב *to assume superiority.* Num. R. s. 18 (ref. to Num. XVI, 13) על מה את מִתְרַבֵּב עלינו וכ' (השתרר on what ground dost thou claim superiority over us? what good hast thou done us?; Tanḥ. Korah 6; Yalk. Num. 750.

רַבְרֵב ch. same.

Ithpa. אִתְרַבְרַב 1) *to be chief; to lead; to be great.* Targ. I Chr. XV, 22 (h. text נָשָׂא). Targ. Job XXXIII, 12 (Ms. אִתְרַבְרַב). Targ. Prov. VIII, 16 (Ms. אִתְרוֹרְבָרִין); a. e.—2) *to claim superiority; to boast.* Targ. Num. XVI, 3; 13. Targ. Ez. V, 15. Targ. Y. Gen. XIV, 23. Targ. II Esth. VIII, 13 (ed. Lag. נִתְרוֹרַב). Targ. Jer. XLVIII, 42 (ed. Lag. אִתְרְבִי); a. fr.—Gen. R. s. 89, v. next w.

רַבְרָבָא m. (preced.) *great; great man; prince, officer.*—*Pl.* רַבְרְבִין, רַבְרְבֵי, רַבְרְבַיָּא. Targ. Gen. XII, 17. Ib. I, 16. Ib. XXV, 16. Targ. II Sam. VIII, 18; a. fr.—Ber. 57[b] בר' ר' קומוי והוא וכ' in the case of large (cucumbers). Y. ib. II, 5[b] great men (scholars) were before him, and he should have asked the inferior men? Lev. R. s. 5, end חובין ר' great sins. Koh. R. to II, 2 חד ... מרברבי בבל (read: כבול) one of the prominent men of Kabul (v. Lev. R. s. 20). Gen. R. s. 89 (ref. to רהבים, Ps. XL, 5) המון ריבי ר', v. רָהָב; 'Rashi': דמתרברבין היינו ר' that means the great that boast. Y. R. Hash. II, 58[b] top רַבְרְבֵיכוֹן your superiors, v. נָהַג; a. fr.—*Fem. pl.* רַבְרְבָתָה, רַבְרְבָתָא. Targ. Num. XIII, 28. Targ. Prov. XV, 16 (ed. Lag. רברבא; some ed. דורבאתא, read: רוֹב'). Targ. Deut. X, 21 (*great things*). Targ. Ob. 12; a. e.—Y. Gitt. V, 47[c] top אילין ר' the traps for large beasts, opp. דקיקתא. Bets. 25[a] נפל חברין בר' our colleague fell among great things, i. e. ventured an opinion on a subject contested by great authorities; a. e.

רַבְרְבוּתָא f. (preced.) *pride, boast.* Targ. Ps. XVII, 10 (Ms. רברבנותא).

רַבְרְבָנָא m. (preced.) *great man, prince.*—*Pl.* רַבְרְבָנִין, רַבְרְבָנַיָּא. Targ. Lam. II, 9. Ib. V, 12; a. fr.—Targ. Ps. XXII, 13 רוֹרְבָנֵי ed. Lag. (ed. Wil. רברב'; Ms. רוברב'). [Targ. Job XXXV, 9 דורבניא, perh. to be read: רוֹב', v. הוּרְבָּנָא.]

רַבְרְבָנוּתָא f. (preced.) *boast, pride.* Targ. Ps. XII, 4 (h. text גדלות). Ib. XVII, 10, v. רַבְרְבוּתָא.—Pes. 104[b] רַבְרְבָנוּתֵיהּ, v. סַרְרוּתָא.

רַבְּתָא, רַבָּא, 1) fem. of רַבָּא, q. v.—2) *great city, capital.* Targ. Nah. III, 8, v. infra.—Gen. R. s. 1, beg. (play on אמון, Prov. VIII, 30) ... אמון ר' ואית and some say, *amon* means the capital; אמון ר' כמה וכ' *amon* means capital, as we read (Nah. l. c.), 'art thou better than No Amon? which is translated, ... ר' וכ' תאת art thou better than Alexandria, the capital?

רַבָּתַי, v. רַבָּה I.

רַבָּתָנָא m. (רבב; v. רַבָּא) *nobility*; (collect. noun) *princes*; מלכא דר' *king of princes* (=h. המלך הגדול) title of the king of Assyria. Targ. II Kings XVIII, 19 (ed. Lag. מלכא רבא); ib. 28 (ed. Lag. רבתנא מ', read: דר'); Targ. Is. XXXVI, 4; 13.

רג, Y. Snh. X, 29[a] top ברג, read: כדג.

רגאתא, רְגַאֲתָא, v. רַאֲתָא.

רֶגֶב pr. n. pl. *Regeb* (or *Ragab*). Men. VIII, 3 בעבר ר' וכ' R. on the banks of the Jordan (v. Neub. Géogr. p. 247).

רִגְבָא m. (b. h. רֶגֶב) *clod, bowlder.*—*Pl.* רִגְבַיָּא, רִגְבָיָיתָא. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 6 (ref. to חגלגל, ib.) כאילין דטבריא ר' like those bowlders of Tiberias (that roll into the lake).

רְגַג [*to be restless, anxious,*] *to desire, long, covet.* Imperf. יֵירוֹג. Targ. Deut. V, 18. Targ. Y. ib. XII, 20. Targ. Ps. LXXXIV, 3 רְגָנַת Ms. (ed. רְגַת, corr. acc.). Ib. LXVIII, 17 Ms. (ed. *Pa.*); a. fr.—*Part.* רָגִיג. Ib. LXIII, 2.—V. רָגִיג.

Pa. רַגֵּיג same. Targ. Josh. VII, 21 רַגִּיגְתָּנוּן (ed. Wil. רְגַגְתָּ'; ed. Lag. ורגיתינון, Var. ורגגת). Targ. Cant. II, 3; a. fr.—*Part. pass.* מְרַגַּג; f. מְרַגְּגָא &c. *desirable, precious.* Targ. Gen. II, 9 (not גַּג ...). Targ. Y. ib. XXVII, 15. Targ. Lam. II, 4; a. e.

Palpel רַגְרֵג same. Targ. Ps. CXXXII, 13 ed. Lag. (oth. ed. *Pa.*). Ib. XLII, 2 Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Ithpa. אִתְרַגַּג, *Ithpalp.* אִתְרַגְרֵג same. Targ. Prov. XIII, 4. Ib. XXIII, 3; a. e.

רִי', רְגָנָא, רְגָנָא m. (preced.) *desire, desirability.* Targ. Ez. XXIV, 16; 25. Targ. I Kings XX, 6 ר' דעינך (not 'בע'). Targ. Ps. CVI, 24 ריגגא ed. Lag., read: רְגִינָא.

רְגָנְתָא (constr. רִגְנַת), v. רָגִיג, a. רְגִינְתָא.

רְגוֹנָא, רְגוּנָא, v. רִיגּוּג.

רְגוֹז, v. רְגַז II.

רְגוּזְתָא, v. רוּגְזָא.

רָגוּל m. (denom. of רֶגֶל) *tied by the feet.* Sabb. V, 3 (54[a]), v. עָקַד; Y. ib. V, 7[b] bot. ר' ... בשתי רגליו עקוד *'akud* means tied by one foreleg, *ragul*, tied by the hindlegs; Tosef. ib. IV (V), 3 (v. Var. in ed. Zuck. note).

רְגוֹל m. (denom. of רִגְלָא, v. preced.) *streaked at the leg.* Targ. Gen. XXX, 40 (h. text עָקֹד).—*Pl.* רְגוֹלַיָּא, רְגוֹלִין. Ib. 39. Targ. O. ib. 35; a. e.

רָגוֹמָא m. (רָגַם) *slinger, archer.*—*Pl.* רָגוֹמַיָּא. Targ. Lam. I, 18.

רְגוּמָא, v. next w.

רְגוּמָנָא m. (רָגַם) *stoning to death.* Targ. Esth. V, 14 (Bxt. רגומא; ed. Lag. רגימיא, corr. acc.).

רְגוּעָה, v. רְגִיעָה.

רְגוֹעִיתָא pr. n. f. (רגע) [*balance, rest*] *R'go'itha*, legendary name of Esther's maid for the seventh day of the week. Targ. Esth. II, 9.

רְגוּשׁ, רְגוּשׁ, v. רִיגּוּשׁ, a. רֶגֶשׁ.

רְגוּשָׁא, רְגוֹשָׁא m. (רָגַשׁ) *noise, tumult; rush.* Targ. Job XXXIX, 24 Ms. (ed. רגיז). Ib. 7 Ms. (ed. רְגוּשׁ). Ib. XXXVIII, 27 (ed. Wil. רְגוּ'; h. text שאה). Ib. XLI, 21; a. fr.—V. רִיגּוּשׁ ch.

רָגַז (b. h.; cmp. רגג) *to be unsteady, restless; to be agitated.* Taan. 10[b] (ref. to Gen. XLV, 24) שמא תִּרְגְּזוּ עליכם הדרך lest the road become unsteady for you (you lose your way); Yalk. Gen. 152 תִּרְגְּזוּ.

Hif. הִרְגִּיז 1) *to stir, excite, incite to anger.* Ruth R. end אַרְגִּיז יצרך (=הַרְגִּיז), v. כָּעַס; Midr. Till. to Ps. IV, 5; Yalk. ib. 627; Pesik. Shub., p. 158[a]. Midr. Till. l. c. עד מתי ... ומַרְגִּיזִין וכ' how long will you sin and create anger by saying &c.?; Yalk. l. c. ומְרַגְּזִים (v. infra). Ber. 5[a] (ref. to Ps. l. c.) לעולם יַרְגִּיז וכ' at all times let man stir up his good inclination against his evil inclination. B. Bath. 16[a] ... ומַרְגִּיז יורד Satan comes down and leads (men) astray, and goes up and arouses (the Lord's) anger, takes permission and takes life. Tanḥ. Emor 2 לא הית לך להַרְגִּיז לבוראך וכ' hadst thou no other means to provoke thy Creator to anger than through me, making me an object of worship?; Lev. R. s. 26. Esth. R. to IV, 15 וידע המרגיז וכ' and let this provoker (Haman) know that thou hast not forgotten &c.; a. e.—2) *to be excited, fear.* Tanḥ. l. c. חייתי מרגיז שמא וכ' I (Samuel) was frightened, lest it be the judgment day, and I feared myself.

Nif. נִרְגַּז *to be excited; to quarrel.* Nidd. 16[b] שר הנִרְגָּז (בבית המשתאות) a chief officer (or scholar) that gets excited in the drinking house (a variant to הנרגן), v. רָגַן a. רָגַל.

Pi. רִגְּז *to rage.* Mekh. B'shall., Shir., s. 9 התחילו מְרַגְּזִין they began to rage. Yalk. Ps. l. c., v. supra.

Hithpa. הִתְרַגְּז same. Mekh. l. c. מִתְרַגְּזִין; Yalk. Ex. 251.

רְגַז I, רְגִיז ch. same, *to tremble; to be agitated, angry.* Targ. Ps. LXXVII, 19. Targ. II Sam. XIX, 1. Targ. O. Gen. XL, 2. Targ. Ps. II, 12; a. fr.—Part. רָגֵיז. Targ. Zech. I, 15; a. e.

Ithpe. אִתְרְגִיז *to be shaken; to be excited.* Targ. Ps. LXXVII, 17. Targ. Y. Ex. XV, 14.

Af. אַרְגֵּז 1) *to shake; to excite; to scandalize, make angry.* Targ. Job IX, 6. Targ. Ps. LXXVIII, 8. Targ. O. a. Y. I Deut. XXXII, 21. Targ. Is. III, 16 (h. text תעכסנה!); a. fr.—Esp. *to blaspheme.* Targ. O. Lev. XXIV, 11. Targ. Prov. XXII, 14; a. fr.—2) *to be angry.* Targ. Ps. LXXVIII, 62 (h. text תתעבר).—[Midr. Till. to Ps. XXV, 4 מרגזין, read: מזגין, v. מְזַג.]

רְגֵז, v. רוֹגֶז.

רְגַז II, רְגוֹז m. (preced.) *anger, wrath.* Targ. Deut. IX, 20. Ib. XXIX, 27; a. e.

רַגָּז m. (b. h.; preced. wds.) *trembling, fearful.* Cant. R. to VIII, 9 (ref. to Lev. XXVIII, 65) שמה לב ר' וכ' there (in Babylonian captivity) a fearful heart, but &c.

רָגְזָא, v. רוּגְזָא.

רַגְזָן m. (preced. wds.) *irritable, quarrelsome.* Sabb. 156[a]. Kidd. 40[b] bot.—*Pl.* רַגְזָנִין. Ex. R. s. 7.

רַגְזָנָא ch. same. Targ. Prov. XXIX, 22 (some ed. רוגזא, corr. acc.).—*Fem.* רַגְזָנִיתָא. Ib. XXI, 19 Levita (ed. מרגזני').

רַגְזָנוּת f. (preced. wds.) *irritability, excitement.* Kidd. 40[b] sq. רגזן ... רַגְזָנוּתוֹ (not רגזנותא) a hot-tempered man achieves nothing but (the injurious effect of) his excite-

ment. Yeb. 64ᵃ תפלתם ... מגדת ר' למדת רחמנות the prayer of the righteous turns the divine anger to mercy; Succ. 14ᵃ Ms. M. (ed. אכזריות); Yalk. Gen. 110.

רַגְזָנִיתָא, v. רַגְזָנָא.

רַגְזָתָא, v. רוּגְזָא.

רְגֵי, Targ. Josh. VII, 21, ed. Lag., v. רְגַג *Pa.*

רְגָיָא m. (רגע=רגי) 1) *the turn of the scale* (Gr. ῥοπή). Targ. Prov. XVI, 11.—2) *mean, medial sum.* Bekh. 11ᵃ עין יפה ... ברונית בר' the liberal (redeems the first born ass) with a Sela, the stingy with a Shekel (two Zuz), he of a middle disposition, with a 'middle'; ib. ... הלכתא בר' רגיל הכא ורגיל הכא the law requires a *rigia*, and how much is this? Three Zuz, running this way and running that way.

רְגִיגְתָא, **רְגִינָא**, **רְגִיעָא**, **רְ'**, **רָגִיג** m., **רְגִיגְתָא**, **רְגִינְתָא** f. (רְגַג) *desirable, precious.* Targ. Jer. LI, 7. Targ. Job XXXIII, 20. Targ. Ps. CVI, 24 (not ריגגא). Targ. Prov. XXI, 20 (ed. Wil. רְגַג'); a. e.—V. next w.

רְגַג', **רְגִינְתָא** f. (preced.) 1) *desire, longing.* Targ. Ps. XXI, 3 רְגִיגַת (ed. Lag. a. oth. רְגַגַת). Ib. XXXVIII, 10 (ed. Wil. רַגַ'). Ib. CXIX, 20.—2) *pleasure, joy.* Targ. II Chr. XXI, 20.—[Targ. Ps. XIX, 15 רגגת ed. Wil., read: רננת, v. רְנָנָא.]

רְגֵיז I, v. רְגַז I.

רְגֵיז II, **רְגִיז** m. = רְגַז II. Targ. Job V, 2 קורייס ר' Ms. (ed. רוּגְזֵיהּ דק'). Ib. IX, 23 Ms. (ed. רוּגְזֵי). Ib. XVII, 7 (Ms. רְגוּז). Targ. Koh. VII, 3 (ed. Lag. רגוז). Targ. Job XXXIX, 24, v. רְגוֹשׁ; a. e.—Y. Taan. II, 65ᵇ bot. (expl. ארך אפים, Joel II, 13) רחיק ר' keeping anger at a distance; Pesik. Shub., p. 161ᵇ רחק רְגֵז; Yalk. Joel 535.

רְגִיזָתָא, v. רוּגְזָא.

רָגִיל m., **רְגִילָה** f. (רְגַל) [*running*, cmp. רְגוּשׁ,] *in the habit of, wont to.* Bets. III, 8 (29ᵇ) אצל חנוני הר' אצלו to a storekeeper to whom he is used to go. Ber. 40ᵃ הר' בחרדל וכ' who is in the habit of using mustard once in thirty days. Pes. 104ᵃ הר' ... ושאינו ר' וכ' he who is conversant (with the prayers) recites several (clauses of the Habdalah), he who is not, recites one. Keth. 65ᵃ ר' נוחנין לה if she is used to wine, it must be given to her; a. v. fr.—*Pl.* רְגִילִין, רְגִילִים; רְגִילוֹת. Yoma VIII, 4 בשביל שיהיו ר' במצות that they may become used to religious observances; a. fr.—Tosef. Ber. II, 12 הלכות הר' Var. (ed. Zuck. הרוגלות) Hălakhoth which are familiar to him; Ber. 22ᵃ רְגִילוֹת; Y. Sabb. I, 3ᵈ רוגליות.

רָגִיל ch. same. Targ. Ps. XLV, 2.—[Bekh. 11ᵃ, v. רְגַל.]—*Pl.* רְגִילִין. Targ. Lam. II, 21.

רְגִילָה I f., v. רָגִיל h.

רְגִילָה II f. (cmp. Arab. riǧlah) *portulaca, purslane.* Shebi. VII, 1. Ib. IX, 5; Tosef. ib. VII, 13. Ukts. III, 2.

רְגִילִית f., *pl.* רְגִילִיּוֹת, v. רָגִיל h.

רְגִימְתָא, **רְגִינְתָא** f. (רְגַם), רְגִימַת אבנין *throwing of stones, stoning.* Targ. Ruth I, 17.

רְגִינָא, Lam. R. to I, 13 מר', ed. Wil. מרנגיא, v. סְרוּנְגָּא.

רְגִיעָה f. (רְגַע; cmp. רְגָיָא) [*balance,*] *compromise, agreement on average weights* or *prices.* Tosef. B. Mets. XI, 25 רשאין ... לעשות ר' ביניהם (Var. רגועה) the bakers of a place are permitted to form a combination settling the weight or price of bread.

רְגִיף, v. רַגַּף.

רְגִישׁ, v. רְגַשׁ.

רְגִישְׁתָא f. (רְגַשׁ) *feeling, sense.* Targ. Job XX, 2 (ed. Lag. רְהִישְׁתָא, v. הִרְהוּשְׁתָא).

רְגַל (b. h.) *to move on, run.*—[Part. pass., v. רְגוּל.]

Nif. נִרְגַּל (v. רָגִיל) *to be wont to.* Nidd. 16ᵇ שר הנרגל ורכ' a magistrate (a scholar) who is an habitual visitor of drinking houses; v. רְגַז a. רְגַן.

Hif. הִרְגִּיל 1) (denom. of רֶגֶל) *to flay an animal from its feet upward* (in order to use the skin as a bag, v. חֵמֶת). Hull. IX, 3 חמרגיל וכ' if one flays from the feet upward, the entire skin is considered as connected (with the flesh, as long as the process lasts) for purposes of levitical cleanness. Tosef. Bets. II, 11 אין מַרְגִּילִין וכ' we must not flay from the feet on a Holy Day, nor on a week day when the animal is a firstborn &c.; Bekh. 33ᵃ; Tem. 24ᵃ.—2) *to make familiar, to accustom.* Sabb. 13ᵃ שמא יַרְגִּילֶנּוּ אצלו lest he make him accustomed to associate with him. Ib. וכי מַרְגִּילוֹ וכ' and if he does accustom him, what of it? Ab. III, 13 ... מַרְגִּילִין וכ' שחוק, v. קַלָּנוּת; a. e.—3) *to lead; to persuade.* Ber. 60ᵇ והַרְגִּילֵנִי לידי מצוה and lead me into the power (to the opportunity) of good deeds, and lead me not into the power of sin. Ib. שתרגילני בתורתך that thou mayest lead me by thy Law.—Yeb. 85ᵇ זהו מַרְגִּילוֹ וזוהי מַרְגֶּלֶתּוֹ in the one case he leads (persuades) her to marry him, in the other case she persuades him; a. fr.—4) *to bring about; cause.* Ber. 22ᵃ, sq. המרגיל (sub. קרי) who causes an effusion of semen, opp. לאונסו.

Hithpa. הִתְרַגֵּל *to accustom one's self, get used to.* Y. Sabb. I, 3ᶜ top שהוא מִתְרַגֵּל עמו וכ' when he gets used to associate with him when he is unclean himself, he is likely to associate with him when he is clean. Y. Ned. XI, end, 42ᵈ יעשו סעודה והן מִתְרַגְּלִין בַּבָּא וכ' (some ed. לבוא) let a banquet be arranged, and they (the disaffected couple) will get used in future to associate with each other through the influence of the banquet.

רַגַּל ch. same, *to move, run.* Part. רָגִיל. Bekh. 11ᵃ, v. רְגָיָא.—Part. pass. רָגִיל *used,* q. v.—Sabb. 119ᵃ דר' דזבן who is wont to buy (fish for the Sabbath). Ib. bot. אי רְגִילְתּוּ וכ' if you are accustomed to &c., v. קְרַם; a. e.

Pa. רַגֵּל *to cause to run.* Y. Ab. Zar. V, 45ᵃ אהו דמְרַגֵּל

זיקא וכ׳ he that makes the jet of wine run from above downward.

Af. אַרְגֵּיל *to lead; to accustom.* Yeb. 85^{b} דיא מַרְגְּלָא לירה she leads (persuades) him, v. preced.—Part. pass. מַרְגַּל; f. מַרְגְּלָא, v. מַרְגְּלָא I.

Ithpa. אִיתַרְגַּל, אִירַגַּל *to accustome one's self, make it a habit.* Ned. 66^{b} כי הימי דלא לְתַרְגְּלֵי למינדר (Rashi לְיִרַגְּלֵי) that they may not make it a habit to vow.

רֶגֶל f. (b. h.; preced.) 1) *foot; leg*; (of quadrupeds) *hindleg.* Sabb. 31^{a} כשאני עומד על ר׳ אחת within the time that I can stand on one leg. Ḥull. II, 6, v. פַּרְכֵּס II; a. v. fr.—Esp. (sub. נזק) *the damage done by an animal's foot, treading, stamping.* B. Kam. 2^{b}, v. שֵׁן. Ib. 3^{a}; a. fr.—תורת ר׳(ה) *the law for the protection of travellers, permission to trade.* Tanḥ. B'shall. 12 (the Sodomites said) בואו ונשכח ת׳ הר׳ וכ׳ come, let us make the law of free trade forgotten in our land; Snh. 109^{a}; a. e.—לר׳ (v. next w.) *in the wake of, for the sake of* (cmp. שְׁבִיל). Gen. R. s. 97 (ref. to רגלי, Num. XI, 21) כולן לרַגְלֵי עלו they all came up (from Egypt) for my sake. Yalk. Sam. 143 לרַגְלוֹ ... ירצחק Isaac went down to Gerar, and blessing came down for his sake, a. e.—*Du.* רַגְלַיִם; *pl.* רְגָלִים. Nidd. 31^{a}, v. חִילּוּף. Ber. 10^{b} את רַגְלֵיו המתפלל ... he that says the prayers (תְּפִלָּה) must direct his feet (stand straight). Ḥull. III, 7, v. קֶרְסוּל. Ib. IV, 6 רַגְלֶיהָ ... בהמה an animal that had its hindlegs cut off. Ber. 32^{a} כסא של שלש ר׳ a chair with three legs (the merits of the three patriarchs); a. v. fr.—מארן הר׳, v. אֶרֶן II.—מי ר׳, v. מַיִם.—לדבר ר׳ (the thing has feet to stand on,) *there is a basis, a reason for it.* Naz. IX, 3 שר׳ לר׳ for there is a reason (to assume that the field once was a burial ground). Ib. 4; a. fr.—2) [*pilgrimage,*] *one of the three festivals* (Ex. XXIII, 14). M. Kat. III, 5 ... שלשה קודם לר׳ three days before a festival. Ib. 19^{a}, sq. ערב הר׳ the eve of a festival. Ib. 20^{a} כל שחוא משום אבל הר׳ מפסיקו וכ׳ an intervening festival interrupts whatever concerns the mourning itself (and the mourning observances must be continued after the festival). Num. R. s. 19 ועשו את הר׳ וכ׳ they observed the festival in Tishri, and after the festive season they took up the war against Sihon. Yoma 21^{a} בשעה שעולין לר׳ ... when the Israelites went to the Temple for the festive visit. R. Hash. 4^{b}, a. fr. שמיני ר׳ בפני וכ׳ the eighth day of Succoth is an independent festival; a. v. fr.—ר׳ רדופין, v. רָדַף.—*Pl.* as ab. R. Hash. I, 1 ראש השנה ... ולר׳ is the beginning of the year for the date of the years of kings and for the order of the festivals (making Passover the first). Pes. 8^{b}, a. fr. עולי ר׳ pilgrims to the Temple, v. supra. Erub. 40^{b}, a. fr. שלשה ר׳ the three festivals. Ib. לא אירקרו ר׳ they (New Year and Day of Atonement) are not called *r'galim* (pilgrims' festivals); a. fr.

רִי׳, רִגְלָא, רֶגֶל ch. same, 1) *foot, leg; pace.* Targ. Lev. XXI, 19. Targ. Gen. XXXIII, 14 (O. ed. Berl. לרַיגַל); a. fr.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55^{c} רִגְלֵי קַשְׁיָן, v. קַשְׁיָן II, a. סַרְבָּל. Y. Shebi. IX, 39^{a} top ר׳ צלילא, v. צַלַּל; a. fr.—Trnsf. *good* or *bad luck coming in the wake of.* Targ. Y. Gen. XXX, 30.—Y. Ber. II, 5^{a} ברגְלֵיה חריב וברגלה וכ׳ in his luck (when he was born) the Temple was destroyed, and in his luck it will be rebuilt; Lam. R. to I, 16 על ריגְלוֹי (*pl.*). Y. Ab. Zar. III, 42^{d} top ריגלה דיעקב, v. נִרְגַּל.—*Pl.* רִגְלָיָא, רִגְלָן, רִגְלִין, רִי׳, רִגְלֵי, רַגְלֵי. Targ. Lev. XI, 42. Targ. Ps. XXVI, 12 Ms. (ed. *sing.*). Targ. Esth. V, 1 מור דר׳=מר רגלים, v. מַיִם. Targ. Y. Lev. IX, 14; ib. VIII, 21 ריגלאה (corr. acc.); a. fr.—Y. Kil. IX, 32^{c} bot. ריגְלוֹי דבר וכ׳; Succ. 53^{a} רִגְלוֹהִי וכ׳, v. עֲרַב I; a. fr.—2) *festival, festive season,* esp. *the season of the Babylonian academies* in Adar and Elul. Bekh. 60^{a} ר׳ ... תירגמה R. H. bar S. interpreted it before Raba at the college session (on the Sabbath preceding a festival, Rashi). Snh. 7^{b} בשבתא דר׳ on the first Sabbath of the season; a. fr.—3) (from its shape) *a forked carrying pole* which can be fixed in the ground when the carrier is resting. Bets. 30^{a}, a. e., v. הַגְלָא.—[Targ. Prov. XIV, 5; XXIV, 28 (ed. Wil. רַגְלָא); XIX, 28 (ed. Wil. רגלאה); Ab. Żar. 22^{b}, v. הַגְלָא.]

רִי׳, רַגְלַי, רַגְלָאָה m. = h. רַגְלִי, *footman.* Targ. O. Ex. XII, 37 ed. Berl. (oth. ed. רִגְלָאִין *pl.*). Targ. O. Num. XI, 21 (Y. רִגְלָרִין, *pl.*). Targ. Jer. XII, 5; a. e.—[Targ. Y. Lev. VIII, 21; Targ. Prov. XIX, 28, v. preced.]—*Pl.* רִגְלָאִין, רִי׳, רִגְלָרִין. Targ. Jud. XV, 8 (ed. Wil. ר׳); a. e., v. supra.

רִי׳, רִגְלָתָא, רִגְלוֹתָא, v. הַגְלָתָא.

רַגְלַי m. (b. h.; רֶגֶל) *footman, runner.* Snh. 96^{a} נזדמן לו ר׳ וכ׳ a runner met him, and he ran before him ... and was tired; Yalk. Jer. 290.

רַגְלַי, v. רַגְלָאָה.

רַגְלוֹת, v. רוֹגְלִית.

רָגַם (b. h.; denom. of רֶגֶם; cmp. b. h. רָגַב) *to cast a stone, ball* &c., *to pelt.* Succ. IV, 9; Tosef. ib. III, 16 ורָגְמוּהוּ וכ׳ and all the people pelted him with their Ethrogim. Sot. 37^{a} (play on רוֹגְמִים, Ps. LXVIII, 28) ורגמתם אותם ... והיו and the princes of Judah threw stones at them (stirring them up to go into the sea); Mekh. B'shall., s. 5 מְרַגְּמִין שר׳ אוהבו וכ׳ וכ׳. Ex. R. s. 1 who cast stones at the king's friend; a. e.

Pi. רִגֵּם same; *to wound with missiles, bruise.* Mekh. B'shall. l. c., v. supra.—Tanḥ. K'dosh. ed. Bub. 8; Yalk. Lev. 615 כבר היו מְרַגְּמִין את וכ׳ they would have bruised my face and my whole body with them (the Ethrogim).

Hif. הִרְגִּים same. Tanḥ. K'dosh. 8 כבר היו מַרְגִּימִין אותי את כל וכ׳ they would have bruised me all over my body &c., v. supra.

רֶגֶם ch. same. Targ. O. Lev. XXIV, 16. Targ. Lam. I, 18. Targ. Ex. XVII, 4 (O. ed. Berl. ורַגְמוּנִי *Pa.*); a. fr.—Kidd. 70^{b} לְמִירְגְּמֵיהּ ... נפקי they went out after him ready to stone him. Yalk. Is. 284 [read:] כל חד מינייכו ליתי לירה טינא לחתמא ונִרְגְּמוּנֵיהּ (טינא לחתמא גולמא being a gloss to טינא לחתמא, and ונשדי ביה, a Var. of ונרגמוניה) let each of you bring a ball of sealing clay (cylinder) and cast it at it (Jerusalem); Snh. 95^{a}, v. גּוֹלְמָא.

Pa. רַגֵּם same. Targ. II Sam. XVI, 6; 13; a. e.

Ithpe. אִתְרַגֵּים, *Ithpa.* אִתְרַגַּם *to be stoned* (to death). Targ. Ex. XIX, 13. Targ. I Kings XXI, 14, sq.; a. e.—[Targ. Is. I, 2, v. רְגַשׁ.]

רָגָם pr. n. pl. *R'gam,* v. רָקֶם I.

רִי׳, רִגְמָא m. (v. רָגַם) *stone, missile.* Kidd. 70^{b} שדיוה

לחהוא ר' מידיהו וכ' they dropped (every one) that stone (with which they had intended to pelt him) out of their hands, and a dam was formed &c.

רָגַן (b.h.) *to move in excitement; to crowd; to quarrel.* Yalk. Deut. 801 רוֹגְנִין; v., however, רוֹגֵן.

Nif. נִרְגַּן *to crowd together* (in discontent); *to be surrounded by a crowd; to create discontent.* Nidd. 16[b] (a variant to תנרגל, v. רָגַל) (בבית המשתאות) שר הנִרְגָּן a magistrate (or scholar) that is surrounded by a crowd (whom he incites to riot) in drinking houses.

Pi. רִגֵּן *to heap, cast,* (with דברים, cmp. טִיחַ) *to speak rebelliously, reproach.* Gen. R. s. 20, beg. (ref. to נרגן, Prov. XVI, 28) זה הנחש ... שר' ד' וכ' that is the serpent ... that spoke rebelliously against his Creator; Yalk. Prov. 956. Num. R. s. 16 (ref. to Prov. XVIII, 8 נרגן, a. Deut. I, 27 ותרגנו) דברים שרִגְּנוּ אחר וכ' (or שׁרָגְנוּ) the words which they cast up behind the Lord, caused them great distress; Tanḥ. Sh'laḥ 11; Yalk. Num. 743.

Hithpa. הִתְרַגֵּן *to gather crowds around one's self.* Sifré Deut. 24 ומִתְרַגְּנִים, v. מִתְלַהֲם.

רְגַן, *Pa.* רַגֵּן ch. same, *to move in excitement.* Targ. Y. Deut. I, 27.

רָגַע (b. h.) *to move, swing; to balance.*

Hif. הִרְגִּיעַ, *Pi.* רִגֵּעַ *to move* from place to place; (of an infant) *to crawl.* Y. Kidd. IV, 65[d] bot.; Y. B. Bath. III, beg. 13[d] תינוק המַרְגִּיעַ a (foundling) infant which can leave the place where it was put down. Yalk. Ps. 846 וראו אותו מְרַגֵּעַ על וכ' they saw him crawl on hands and feet with a reed in his mouth &c. (playing with his child); Midr. Till. to Ps. XCII, 15 ed. Bub. מַרְגִּיעַ (missing in eds.).

רֶגַע m. (b.h.; preced.; cmp. Lat. momentum) *moment.* Ber. 7[a] כמה ר' אחד וכ' how much is a *reg'a*? $\frac{1}{5\,8\,8\,8\,8}$ of an hour; ib. וכמה ר' כמימריה how long is a *reg'a*? As long a time as is required for saying *reg'a*; Lam. R. to II, 18 כדי לאמרו; Y. Ber. I, 2[d] top. Tosef. Ber. I, 1, v. עוֹנָה I; a. e.

רְגָעָא, רְגַע', ch. same. Targ. Koh. IX, 12.

רגעתן, v. בַּעְתוֹן.

רָגַף *to stir, shake.*

Ithpe. אִתְרְגֵיף, *Ithpa.* אִתְרַגַּף *to be stirred up, shaken.* Targ. II Sam. XXII, 8; Targ. Ps. XVIII, 8. Targ. Is. I, 2 איתרגפת ed. Lag. (ed. Wil. אתרגישת; ed. Ven. I אתרגימת). Targ. Job XXXIV, 20; a. e.

רַגְרֵג, v. רִגֵּג.

רִגְרוּגָא, v. רִיגּוּג.

רָגַשׁ (b. h.) *to tremble, shake; to rage.*

Hif. הִרְגִּישׁ 1) *to stir up, gather in a crowd.* Midr. Till. to Ps. CXVIII, 10 שהוא עתיד להַרְגִּישׁ וכ' he shall stir up all nations and bring them to Jerusalem; a. e.—2) *to be affected, feel, perceive.* Ex. R. s. 14 ... ולא הירגינו הרי נוטלין מַרְגִּישִׁין they might have taken all our belongings in the days of darkness, and we should not have noticed it. Ib. s. 15 חבריא ... ולא ה' פרעה God brought plagues upon the Egyptians, but Pharaoh did not care; כיון ... התחיל כַּמַּרְגִּישׁ וכ' when the plague touched his own body, he began to feel it and cry &c. Meg. 15[b] אולי יַרְגִּישׁ המקום וכ' (Esther, in inviting Haman, thought,) perhaps God will feel (compassion at my self-humiliation), and do a miracle for us. Sabb. 13[b] אין בשר המת מרגיש באיזמל dead flesh feels not the knife (we have grown indolent through the frequency of persecutions); אין ... שבחי מרגיש וכ' the dead flesh in a living body feels not &c.; Y. Taan. III, 66[d] bot. Y. Ber. V, 9[a] bot. לא הִרְגַּשְׁתָּ didst thou not feel (the lizard's bite)? אם הִרְגַּשְׁתִּי ... יבא עלי may evil befall me, if, in my devotion ..., I felt it. Y. Erub. I, 19[b] שאילו ישמט הוא מרגיש if it should slip off, he would find it out. Gen. R. s. 47 ח' ונצטער he felt (the pain of circumcision) and suffered. Pesik. R. s. 11 ... כל הפירות מַרְגִּישִׁים ... וכולם ... ומרגישים of all fruits in a bag, you take some, and the others are not affected, but in the case of nuts ... all are in heavy commotion; כך ישראל וכולם מרגישים ... so is it with Israel: one man sins, and all feel the effect of it; Yalk. Cant. 992; a. fr.

Pi. רִגֵּשׁ *to create excitement.* Lam. R. to II, 7 קול צרות מְרַגְּשׁוֹת the noise of exciting troubles.

Hithpa. הִתְרַגֵּשׁ *to come in crowds, rush forth, storm.* Tanḥ. Lekh 9 עתידין ... להִתְרַגֵּשׁ עלידם all kings shall come in a rage against them. Y. Ber. V, 8[d] bot. those hard times (v. חָצַם) חיוצאות המִתְרַגְּשׁוֹת לבא לעולם which go forth, which rush to enter the world. B. Kam. 80[b] ושאר פורעניות המתרגשות ובאות וכ' and other calamities which break forth and visit a community; Taan. 14[a]; a. e.

רְגַשׁ ch. same, *to tremble, shake, be agitated; to moan.* Targ. Ps. LXXII, 16 יְרַגְּשׁוּ Ms. (ed. יְרַגְּשׁ; h. text ירעש). Ib. XXXVIII, 9 רָגְשָׁתִי (h. text שאג'). Ib. LV, 3; a. fr.—*Part. pass.* רָגִישׁ *affected; felt.* Yeb. 117[b] דר' לה צערא the annoyance of family troubles has been felt by her before (Ar. גִּישׁ, q. v.). Gen. R. s. 32 (ref. to בעצם, Gen. VII, 13) (Noah went into the ark in broad day-light) דר' ליח ימלל (a proverbial expression) let him whom it hurts speak out, i. e. let him who objects to my doings come forward; ib. s. 47 (ref. to בעצם, Gen. XVII, 23) דרָגֵּשׁ ליח וכ' (some ed. דרגשה); Cant. R. to IV, 6 דרגשה.

Af. אַרְגֵּישׁ 1) *to stir up, shake, trouble; to set in motion.* Targ. Ps. LX, 4. Targ. Job XXXIX, 20. Targ. Josh. VII, 3 (h. text תְּחַלֵּעַ). Targ. Y. I Deut. XXXIV, 5; a. fr.—Snh. 95[a] (quoted fr. Targ. Is. X, 32) אַרְגִּישִׁית כל וכ' ... הלא דא (Targ. l. c. אַרְגֵּישִׁית) is this the city of Jerusalem for which I set all my camps in motion?; Yalk. Is. 284.—Trnsf. (with אפא) *to make bold, have the hardihood to.* Pesik. Ănokhi, p. 138[b] הא אַרְגֵּישְׁתּוּן אפכון have you dared (to come back)? Ib. הא אַרְגַּשְׁתְּ hast thou the hardihood (to come back to me)?; v. גּוּשׁ I.—2) *to be excited, rage.* Targ. Ps. XLII, 12; XLIII, 5 (ed. Wil. תְּתַרְגֵּשׁ; Ms. תתרגשי; h. text תהמי). Ib. LXXII, 16, v. supra; a. e.—Gen. R. s. 17 א' בה וכ' he was angry with her (scolded her) the first day, the second day &c.—3) *to be affected, feel; to be troubled.* Sabb. 129[a] א' בנפשיה he felt himself (felt weak). Yoma 22[b]; B. Kam. 20[b] ולא מַרְגֵּישׁ, v. חָלִי.—4) *to feel the scent of, trace, track.* Targ. Y. Ex. II, 3.

Ithpe. אִתְרְגִישׁ, אִתְרְגוּשׁ; *Ithpa.* אִתְרַגַּשׁ *to be shaken, troubled; to be excited, noisy.* Targ. II Sam. XXII, 8;

Targ. Ps. XVIII, 8. Ib. XLII, 12; XLIII, 5, v. supra. Ib. II, 1. Ib. LIX, 7; a. e.

רֶגֶשׁ m. (b. h.; preced.) *commotion, vibration.* Yalk. Ps. 620 כל רִגְשָׁן של וכ' all the commotion of the wicked and all their toil are in vain; Midr. Till. to Ps. II רִיגּוּשָׁן (ed. Bub. רִגּוּשָׁן). Yalk. Ex. 299 (ref. to Ex. XX, 18) אדם ... הוא שומע ר' קולו וכ' if a man speaks to his fellowman, the latter hears the sound of his voice, but does not see a light proceeding from it, but the Israelites heard ... and saw the voice.

רִי', רִגְשָׁא, רְגָשָׁא ch. same, *movement, noise.* Targ. Prov. VII, 15 (ed. Wil. רֻ').—Meg. 29ª שמעו קול רי' (Ms. M. שמע ... רוגשנא) they heard the sound of a movement.

רִי', רְגָתָא f. (רָגַג) *desire.* Targ. Ps. X, 17 (ed. Wil. רִיגָתָא). Targ. Prov. XI, 23. Ib. X, 24 (ed. Wil. רִגְתָא, corr. acc., or רְגָתָא). Ib. XIII, 12; a e.

רְדָא, v. רְדִי.

רָדָא m. (רָדַד) *dripping, moist.* Pes. 56ª אסא ר' Ar. a. Ms. M. (ed. דרא, transp.), v. אָסָא III.—V. רְדָיָא.

רָדַד (b. h.), *Pi.* רִדֵּד (cmp. יָרַד) [*to lower,*] *to flatten, stamp, beat.* Tosef. M. Kat. I, 4 ומְרַדֵּד (ה)אדמה וכ' (Var. ומְרַדְרֵד) and beats the ground under it (to kill the moles); Y. ib. I, 80ᶜ; Bab. ib. 7ª ומְרַדֵּה (Ms. M. ומדדה), v. רָדָה I. Tam. VI, 3 התחיל מרדד ויוצא (Bab. ed. 33ª מְרַדְּדָן) he flattened (spread the heap of coals) and went out. Ib. 2 וְרִדְּדָן (or וְרִהְדָּן) and spread them with the rim of the pan. Sabb. 103ª מְרַדְּדֵי טסי משכן those beating the gold foils for the Tabernacle; Tosef. ib. XI (XII), 2; a. e.—Part. pass. מְרוּדָּד; *pl.* מְרוּדָּדִין. Y. Erub. VII, 24ᶜ top אם היה התבן מר' כזית if the pile of straw is reduced (spread). Ḥull. 46ª מר' כזית if the olive's size that is left of the liver looks like beaten (ragged). Ib. 124ᵇ במר' when the piece of meat is ragged (the two parts, each of half an olive's size, connected by a strip). Mikv. VII, 7 מקוה שמרמיו מר' a bathing tank the water of which is shallow (and spread, and can be made deeper by damming). Ohol. VII, 2 מקצתו מר' על הארץ part of the tent canvas flat on the ground; מר' על הארובה stretched flat over the sky-light.

רְדַד ch. same, *to beat, stamp, stretch.* Targ. Ps. CXXXVI, 6.—Part. pass. רָדִיד; *pl.* רְדִידִין. Targ. O. Num. XVII, 3 ed. Berl. (oth. ed. רַהֲדִירִין).

Pa. רַדֵּיד same. Targ. Ex. XXXIX, 3. Targ. Num. XVII, 4. Targ. Ps. CXLIV, 2.—B. Mets. 83ᵇ רַהֲוֵה מְרַדֵּי ר' he has been hammering (metal, during the night).

Ithpa. אִרְתַּרְדֵּד *to become thin, slender.* Ned. 61ᵇ ענבים נמוי כי מְרַתְּרָדָן וכ' grapes, likewise, when their stems are thin, can be nipped off with the hand (without a pruning knife).

רְדַד or רְדָד m. (preced.) *that part of the canvas which lies flat on the ground.* Tosef. Ohol. VIII, 1 ... כזית תחת הר' (not על) an olive's size of a corpse which lies under the flat canvas.

רַדְדָא m. (preced. wds.) *the beaten (smooth) side of cloth,* opp. לַבְּדָא. Targ. Y. Lev. XIII, 55.

רָדָה, v. רדי.

רָדוּ f. (יָרַד III) *ploughing.* B. Bath. 12ª בי ר' יומא (Ms. M. רְדָיָא, v. רְדָיָא); v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. בי רדי וכ' as large a field as requires a day for ploughing.

רד"ך *r'du,* (numerical value) *two hundred and ten years,* the traditional time of the slavery in Egypt. Gen. R. s. 91 (ref. to רְדוּ, Gen. XLII, 2) כמנין ר' ... בישרם he announced to them that they would live there in slavery two hundred and ten years, corresponding to the numerical value of רד"ו; Num. R. s. 13, end כנגד ר' שנים וכ' corresponding to the 210 years which Israel spent in Egypt.

רִידְוָותָא, v. רִידְוָותָא.

רְהוּט m. (רָהַט) *fast run.* Ber. 56ᵇ, opp. נַחַת.

רדופיכון, Targ. Y. Lev. XXV, 5, read: פְּרוּרַיכוֹן, v. פְּרִירָא I.

רָדָה, רדי I (b. h.; cmp. רָדַד) [*to stamp, tread,*] 1) (cmp. בָּעַט) *to rebel, be contumacious.* Yoma 40ᵇ למינין ... אל לְהָרוֹת Ms. M. (ed. לצדוקים) give the heretics no occasion to rebel (to argue in favor of their heresy); Tosef. ib. III (II), 2 לרדות אחריכם ed. Zuck. (Var. לרדותן אחריהם, corr. acc.) to rebel after you are gone; Par. III, 3; Sifra Vayikra, N'dab., ch. II, Par. 2.—2) *to chastise.* Mekh. Mishp. s. 4 הרודֶה בבנו ובתלמידו he who chastises his son or his pupil (and kills him); Macc. II, 2 הרב הרודה את וכ' the teacher that punishes his pupil. Gen. R. s. 50, end בקש לְרַדּוֹתָן and wanted to punish them; a. fr.—3) *to subjugate, govern.* Ib. s. 8 (ref. to ורדו, Gen. I, 28) אם זכה רְדוּ ואם לאו יֵרֵדוּ if man is good, (God says,) 'rule', if not, (God says,) 'let them go down'; ib. (ref. to וירדו, ib. 26 יִרְדּוּ את שהוא ... יִרְדּוּ את שאינו ... יֵרֵדוּ (not ורדו) concerning such as are 'in our image and likeness' (I say,) 'they shall rule' &c. Ib. יבא ... וְיִרְדֶּה למי וכ' let 'our image and likeness' (the good man) rule over him who is not &c.; Yalk. ib. 14.—[Tosef. Ter. IX, 12 ed. Zuck. ירדנו, v. עָרַשׁ III.]

Pi. רִידֶּה 1) *to drive, chase.* Ex. R. s. 20 עד שאֲרַדֶּה אותן וכ' until I drive them into the sea.—2) *to chastise.* Ib. s. 1 לא ריידה ביסורין ולא רִידָּהוּ he did not chastise him. Ib. he did not punish him with sufferings. Ib. (play on אדרון, I Chr. II, 18, as a surname of Caleb) שר' את יצרו he chastised (or *subjugated,* v. supra) his evil inclination. Yalk. Prov. 959 אֲרַדֶּה אותך וכ' (or אֶרְדֶּה) I shall punish thee with them; a. e.—3) *to stamp.* M. Kat. 7ª, v. רָדַד.—4) (cmp. כָּבַשׁ) *to dam, make passable.* Erub. 104ª ... חצר (Alf. מדדה, v. Rabb. D. S. a. l. note 40) חבן ומְרַדֶּה בה if a court has been made impassable through rain, he may bring straw and make a path with it; ib. וכשהוא מרדה אינו מרדה וכ' and when he makes the path, he must not do so by carrying the straw in a basket &c.

רְדָא, רָדֵי ch. same, 1) *to chastise.* Targ. I Kings XII, 11. Targ. Prov. III, 12. Ib. XXXI, 1. Targ. Ps. XII, 7 רָדָאן (ed. Wil. דרדאן, corr. acc.); a. fr.—2) *to drive, rule.* Ib. CX, 2. Targ. Lev. XXVI, 17; a. e.

Ithpe. אִתְרְדָא, אִתְרַדֵי *to be chastened; to be instructed.* Targ. Jer. VI, 8. Targ. Prov. XXIX, 19. Targ. Y. Lev. XX, 5; a. fr.

רָדָה, רדי II (b. h., cmp. ירד) *to take down; to detach, break off*, esp. *a) to take honey out of the bee-hive.* Ukts. III, 10 כוורת ... והרודה ממנה וכ׳ a bee-hive ... is regarded as landed estate ..., and he who breaks honey out of it on the Sabbath &c.; Shebi. X, 7; B. Bath. 66ª; 80ᵇ. B. Mets. 64ª הרולך ... לְרָדוֹת את כוורתו if a person goes to take the honey out of his bee-hive; מה שכוורתי רודה כך וכך וכ׳ whatever my bee-hive may yield shall be thine for such and such an amount; a. fr.—2) (פת) ר׳ *to detach bread* from where it sticks to the oven, *to shovel out.* Sabb. 4ª התירו ... הדביק לו לְרָדוֹתָהּ וכ׳ if a person stuck a loaf to the wall of an oven (on the Sabbath), would you permit him to take it out (before it is baked) &c.? Makhsh. III, 3. Yoma 38ª; Tosef. ib. II, 5 אינן בקיעין לְרָדוֹתָם they were not skilled in taking them off (without breaking); a. fr.—Y. Pes. III, 30ª bot. יְרַדֶּנָּה let him detach it (the piece dedicated as Ḥallah) from the loaf.

Nif. נִרְדֶּה *to be detached, taken out of the oven.* Tosef. Yoma l. c. והיה נאפה וכ׳ מבפנים (Var. נִרְדֵּית והיא) it was baked in, and taken out from the interior of the oven; Cant. R. to III, 6 נִרְדֵּית.

רָדָא, רָדֵי, *Pa.* רַדֵּי same. Targ. Y. Lev. XXVI, 26 וְמַרְדְּרִין (some ed. ומדדין, corr. acc.).

רָדָא, רָדֵי III (cmp. רדי I) [*to subjugate the ground*; cmp. Gen. I, 28; cmp. נִיר I], *to plough.* Targ. Ps. CXXIX, 3 רָדוּ (ed. Lag. רָאדוּ, v. הָאַר). Targ. Hos. X, 11. Targ. I Kings XIX, 19; a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ª bot. מֵירְדֵי; Y. Snh. III, 21ᵇ top מֵרָדָה, v. הָאַסְטוּ. Y. Ber. II, 5ª top הוה קאים רָדֵי (not רדי) was ploughing; Lam. R. to I, 16 הוה קא רדי. Y. B. Mets. IX, beg. 12ª פוק רְדִיתָהּ ... לתלוש (not דרית) where it is customary to pluck, and the tenant cut the grain, we say to him, go out and plough the field (for the owner); a. fr.

Ithpe. אִתְרְדֵי *to be ploughed.* Targ. Am. VI, 12. Targ. Mic. III, 12; a. e.

רַדְיָא, רַדְוָא m. (preced.) *plougher.* Targ. Am. IX, 13.—Y. Shebi. V, 36ª תורא ר׳ a plough ox.—*Pl.* רַדְיָא. Targ. Ps. CXXIX, 3 (ed. Lag. רָאדַיָּא; v. הָאדָא).

רַדְיָא, רַדְוָא, רִי׳, רִדְוָא m. (preced.) 1) *ploughing, ploughing season.* Targ. Y. I Ex. XXXIV, 21 (ed. Vien. בְּרִידַיָּא; Y. II בִּירִידָא). Ib. XXI, 37 רַדְיָה (some ed. דירדה, read רִידְיָה or רַדְיֵרָה).—B. Kam. 46ª אי גברא דזבין לר׳ וכ׳ whether he is a man that sells cattle for ploughing or for slaughtering; ib. אי דמי ר׳ לר׳ if the price of a working beast was paid, it was sold for work; B. Bath. 92ª, v. נִכְסָא. Ibᵇ; a. e.—Ib. 12ª רָדֵי יומא, v. רָדוּ.—2) *Ridya*, name of the angel of rain. Taan. 25ᵇ לדידי חזו לי דאי ריר׳ I saw Ridya, he looks like a calf &c. Yoma 21ª top אף ר׳ also the voice of Ridya (v. Ps. XLII, 8).

רָדְיָא m. pl. 1) (v. רָדָא) *running water.* Targ. Prov. V, 15 (ed. Wil. רִי׳).—2) *pl.* of רַדְיָא.

רַדְיָד, רַדְיָדָא m. (רָדַד) *beaten, hammered metal, foil.*—*Pl.* רַדְיָדִין. Targ. O. Num. XVII, 3, v. רָדַד. Targ. Y. ib. רַדְיָדֵי constr.

רָדִיד m. (b. h.; רָדַד) 1) (b. h.) *a* (female's) *wrap of fine texture, veil* (v. לָסוֹטָה). Kel. XXIX, 1. Yalk. Num. 750 פטרו חכמים את הר׳ וכ׳ the scholars exempted a woman's *radid* from show fringes; Sifré Num. 115 (corr. acc.).—2) *the extreme border of a web by which it is stretched.* Y. M. Kat. III, 83ᵇ top; Treat. S'maḥ. ch. IX תרוד (corr. acc.).—[Yalk. Gen. 95 ולקח את הר׳, read חַבְרְהוּר, as Pirké d'R. El. ch. XXX.]

רְדִידָא ch. 1) same, *gauze, veil.* Targ. Y. Gen. XXIV, 65 (h. text צעיף). Ib. XXXVIII, 14; a. e.—2) = רַדְיָד (*a chain of*) *hammered gold.*—*Pl.* רְדִידִין. Targ. Cant. II, 5 (cmp. Targ. ib. V, 7 תגא for h. text רדידי).

רַדְיָדָא, v. רַדְיָד.

רַדְיָדָה, v. רְדִידָה.—[Gen. R. s. 41, v. רָדִים.]

רְדָדוֹנֵי m. pl. (רדי, cmp. רָדָא, רְדָיָא) *drippings.* Nidd. 67ª בר׳ נפל it fell off with the drippings (when she came out of the bath).

רַדְיָא, רַדְוָא, v. רַדְיָא, רַדְוָא.

רְדוּדִית I f. (רָדָה I) *subjection, rulership.* Gen. R. s. 34, v. חִיתִּית.

רְדוּדִית II f. (רָדָה II) *detaching, taking bread out of the oven.* R. Hash. 29ᵇ רְדוּדֵי חפת וכ׳ the taking out of the bread, which is an art but no labor. Y. Shek. V, 48ᵈ bot. היו בקיאין ... וברְדוּדֶיהָ they were skilled in making the show-bread and in taking it out; Y. Yoma III, 41ª; Cant. R. to III, 6; a. e.

רַדְוָנִית f. (v. רְדִי III) *fit for ploughing, gentle.* Ruth R. to I, 19 לפרת הדווטית ... ואמר ר׳ הרא וכ׳ like a common cow whom her owner exhibits in the market, saying, she is a ploughing cow and makes even furrows; אמרין אין ר׳ אילין מְכָוְוָתָהּ וכ׳ (not מכרתיה) if she be a gentle cow, what do these her burns (scabs) mean?; Yalk. ib. 601 רווריגיס (corr. acc. the entire passage).

*רָדִים m. pl. (רָדָה I) *rammers, rollers.* Gen. R. s. 41, end מעבירין ר׳ עליהם (some ed. רדיה, corr. acc.) they pass rollers over them; ib. s. 69 פָּרִים (v. פַּר); Yalk. Is. 337 דדין, read רָדִין.

רַדְוָנִין Targ. II Esth. VI, 10, quid?—[perh. = רַדְיָדִין *chains of hammered gold*; the text is corrupted].

רָדִיף, v. רָדַף.

רְדִיפָה I f. (רָדַף) *pursuing.* Y. B. Kam. IV, 4ᵇ top ... שיש ברְדִיפָתוֹ וכ׳ and they judge that in his (the ox's) pursuit of an animal lies the intention to gore.—

Pl. רְדִיפוֹת. Ib. רדף שלש ר' if he ran after an animal three times.

רְדִיפָה II pr. n. m. *R'difah.* Y. Shebi. IX, 39[a] top ריצחק בר ר'.—Y. Kidd. II, 62[d] רבי ר'. Y. Peah IV, 18[b] bot.; a. e. (v. Fr. M'bo, p. 123[b]).

רָדַם (b. h.) *to benumb. Part. pass.* רָדוּם; *pl.* רְדוּמִים *fast asleep.* Esth. R. to III, 9 עד . . . ר' בשינה how long yet will (you) the fathers of the world be sunk in sleep?

Nif. נִרְדַּם *to be overcome by sleep.* Pes. X, 8 (120[b]) נִרְדְּמוּ לא וכ' if they have been fast asleep, at the end of the Passover meal, they dare not eat again, opp. נתנמנמו. Tanh. Vayikra 8 יונה . . . נ' וישן Jonah, in the anguish of his soul, was overcome and fell asleep. Ib. אנו . . . ואתה נִרְדָּם we are standing between life and death, and thou art asleep?

רְדַם ch. same; *part. pass.* רָדִים; *pl.* רְדִימִין. Targ. Is. XV, 1.

רָדַף (b. h.) *to run: to pursue.* Gen. R. s. 44 רָדַפְתִּי מלכים וכ' I pursued the kings to Damascus. Ab. Zar. 75[a] הרוֹדֵף שמימרו רוֹדְפִין (Ms. M. רדופין), v. infra. Snh. VIII, 7 אחר חבירו וכ' he that runs after his fellowman with murderous intention. Ib. 74[a] רודף שהיה רודף אחר רודף וכ' a pursuer who runs after a pursuer in order to save him (prevent him from murder); a. fr.—Pes. 114[a] אכול בצל . . . ולבך רודף עליך Ms. M. 1 (ed. ויחא לבך וכ', Ms. M. 2 רדוף) eat onion and sit in the shade (v. עַל), rather than eat goose and chicken with thy heart within thee running (being restless and greedy).—*Part. pass.* רָדוּף; f. רְדוּפָה &c. *a) quick, rapid.* Ab. Zar. 75[a] מעיין שמימיו רְדוּפִין Ms. M. (ed. רודפין) a spring whose waters run rapidly; (Y. ib. V, end, 45[b] נחר שמימיו מהלכין).—*b) anxious, longing.* Tosef. Yeb. VI, 6 הרי שהיתה ר' לילך וכ' if the wife (at the time of her husband's death) has been following her desire to go on a visit to her parental home; Yeb. 42[b]. Keth. 71[b] כאן בר' וכ' in the one case it means when she is anxious to go home (during her first year of married life) &c. Ib. וד' לילך וכ' . . . ככלה like a bride that has been found perfect in her husband's paternal home, and is anxious to go home and tell &c.; Pes. 87[a].—(ה)רְדוּפִין רגל *the first festival after marriage.* Y. ib. VIII, 35[d] top שאבירה רוֹדְפָה וכ' . . . איזהו רגל הר' which festival is 'the festival of the anxious'? ... The first festival after marriage, when her father urges her to go back to her husband's house. Ib. לא הלכה . . . רגל ר' if she did not go home for the first festival, may the second festival be considered 'the festival of the anxious' (with regard to her partaking of the father's Passover meal)? Cant. R. to VIII, 9 בת מלכים . . . ר' ר' a princess that went to observe the first festival at her father's house; a. e.

Nif. נִרְדַּף *to be pursued, chased, persecuted.* Snh. l. c. בין של רודף בין של נִרְדָּף וכ' whether he broke the vessels of the pursuer (in his attempt to prevent him from murder) or those of the pursued. Lev. R. s. 27 (ref. to Koh. III, 15) הנִרְדָּפִין מן הרודפין . . . לעולם at all times the Lord requires the blood of the pursued at the hands of the pursuers; חבל נ' מפני קין וכ' Abel was pursued by Cain, and the Lord chose Abel &c.; ib. לא תקריבו . . . אלא מן הנרדפין bring me no offerings from among the pursuers (beasts of prey), but from among the pursued; Pesik. Shor, p. 76[a], sq.; a. fr.

Pi. רִדַּף *to pursue, strive after.* Y. Snh. III, beg. 21[a] מתוך שבירר מְרַדְּפוֹ זכותו because he has chosen him as arbiter, he will advocate his (client's) claim.

רְדַף ch. same. Targ. I Sam. XXIII, 28. Targ. Prov. XIII, 21 (ed. Wil. *Pa.*); a. fr.—Part. רָדִיף. Targ. Deut. XVI, 20 (O. ed. Berl. תרדוף). Targ. Koh. III, 15; a. e.—*Part. pass.* רְדִיף *quick, rapid.* Yoma 77[b] שאני נחל דרדיפי מיא it is different with a brook, because its waters are rapid. B. Bath. 73[b] דרדיפי מיא . . . לאו משום (not דרדפי) not because the water is very deep, but because it is so rapid; a. e.

Pa. רַדַּף same. Targ. Prov. l. c., v. supra.

רְדָת f. (רָדָה I) *chastisement.* Esth. R. to I, 12 . . . אף ברידתן בים וכ' the Egyptians, too, when they were chastised at the Red Sea, were judged with naked bodies (with play on נערמו, Ex. XV, 8).

רְ/רַדְיָא f. (רָדָא *to flow*) *a vessel for a thin batter, pan.* Targ. O. Lev. VII, 9 רָ' ed. Berl. (ed. a. Mss. רַד', רַדְ'; h. text מרחשת). Ib. II, 7 מנתחא דר' (ed. Berl. מנתחא ר' adj. a 'running' meal offering; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

רְהַב (b. h.) [*to be great; to boast,*] *to acknowledge the authority of, submit to.* Ex. R. s. 27 (ref. to תתרפס ורהב, Prov. VI, 3) ותמליכם עליך . . . תתרפס be trodden in the dust of the feet of those greater than thyself and make them kings over thee; v. רַהַב.

Hif. הִרְהִיב *to declare great, do homage to.* Cant. R. to VI, 5 (expl. הרהיבוני ib.) שהם הִרְהִיבוּנִי הם המליכו וכ' for they (the children at the Red Sea) did me homage, made me king over them, saying (Ex. XV, 18), 'the Lord shall reign &c.; ib. שהם הרהיבוני הם קבלו וכ' for they (the elders) did me homage, they accepted my rulership over them at Sinai (Ex. XXIV, 7).

רְהֵיב, רַהֵב* ch. same, *to be proud, arrogant.* Targ. Ps. XXII, 8 ירהבון ed. Lag. (oth. ed. ידחכון; h. text לעג). Targ. Job XI, 3 ed. Vien. (oth. ed. דחכ'; ed. Lag. דהיכ'; corr. acc.).

רַהַב m. (b. h.; preced.) 1) *pride, greatness, royalty.* Ex. R. s. 27 (v. רָהַב) אין ר' אלא מלכות *rahab* means rulership (ref. to Ps. LXXXVII, 4); a. e.—2) *Rahab,* name of the genius of the sea. Tanh. Huck. 1 שמו ר' . . . את מוצא you will find that the chief of the sea is named Rahab (ref. to Job XXVI, 12); Num. R. s. 18; B. Bath. 74[b]; a. e.

רַהֲבָא ch. same, *pride*; trnsf. *the proud.* Targ. Ps. LXXXIX, 11 (ed. Wil. רַהֲבָא; some ed. רָהָה).

רַהֲבוֹנָא m. (Syr.; readapt. fr. ἀῤῥαβών, v. עֲרָבוֹן) *earnest-money.* Targ. II Esth. III, 11 ed. Lag. (ed. הַרְחֲבוֹנָא).

רְהוֹטָא, v. רְהִיטָא.

רְהִיב, v. רְהַב.

רְהִיט, v. רְהַט.

רָהִיט m. (b. h.; רָהַט) [*runner,*] *rafter* or *floor beam* running from wall to wall.—*Pl.* רָהִיטִין, רָהִיטִים. Ḥag. 16ª Ms. M. אבני ביתו ורָהִיטֵי ביתו וכ' (ed. וקורות) the stones and the rafters of his house testify against him (ref. to Hab. II, 11); Taan. 11ª (v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Is. 291. Lev. R. s. 31, v. רַהַט. [Yalk. Cant. 985 רָהִיטָנוּ התינוקות 'our runners' (Cant. I, 17), that means the school children.]

רְהִיטָא, רָהִיט ch. (preced.) *runner.* Targ. Jer. LI, 31.—*Pl.* רְהִיטֵי, רְהִיטַיָּא. Targ. II Esth. III, 13 ed. Lag.; (ib. 15 רהטיא); a. e., v. רַהֲטוֹנָא.—B. Mets. 107ᵇ שתין ר' וכ', v. צִפְּרָא; B. Kam. 92ᵇ רָהוֹטֵי. Sabb. 78ᵇ רהיטי מוכסא (Ar. רהוטי) the runners (police) of the toll collector (who ask persons they meet for their receipts).

רְהִיטָנִי f. (v. preced. wds.) 1) *a tool for planing wood* &c. (so named from the grooves in which it runs), *chisel*, differ. fr. מְגִירָה. Tosef. Kel. B. Bath. II, 2. Tosef. B. Kam. XI, 15; B. Kam. 119ᵇ ומתחת הר' וכ' היוצא ... chips falling from under the borer and the chisel belong to the carpenter.—2) (cmp. ξυστήρ a. ξύριον) *a tool for shaving hair, an instrument* with which the hairs are removed singly, differ. fr. תַּעַר. Macc. III, 5; Naz. 40ᵇ; a. e.

רָהַן, *Hif.* הִרְהִין (a contract. of רחבן, cmp. רַהֲבוֹנָא a. Lat. arrha; v. עָרְבוֹן) *to deposit as a pledge*, contrad. to מְשַׁכֵּן to take a pledge. Tosef. Maas. Sh. I, 1 ... מעשר שני ואין מַרְהִינִין אותו ed. Zuck. (Var. מַהַרְהִינִין) second tithes must neither be sold, nor taken or given as a pledge; Y. ib. I, 52ᶜ top. Ib. עבר והי' וכ' if he pledged it in defiance of the law, he is fined. Pes. 31ª כשהַרְהִינוֹ אצלו when he deposited it (the leavened matter) with him (the gentile) as a pledge. Ib.ᵇ; a. e.

רְהַקָּא, Bets. 30ª Ms. M., v. הוּהֲקָא (v. Rabb. D. S. a. l. a. Sabb. 148ª Ms. M.).

רֵוָא, v. רֵיוָא.

רוֹאָה I m. (רָאָה=רָאִי, *sight, view.* Zeb. XIV, 6 בכל ה' were permitted to be eaten within the entire range of sight (around Shiloh); (Yalk. Deut. 881 בכל מקום שאתה ר' שאמרו ר' כולו וכ' (רואה); Num. R. s. 14 7. Zeb. 118ᵇ the range of sight of which they speak means a spot from where you can overlook the entire place with nothing to intercept &c.; מקצתו לא ר' כולו אלא ר' by *roëh* is meant the view not only of the entire place but also of a part of it.

רוֹאָה II m. (supposed to be) the name of *an insect* on trees. Tosef. Shebi. I, 11; Y. ib. II, 33ᵈ.

רוֹאִי, v. רֵאִי.

רוֹב m. (b. h.; רָבַב) *multitude; larger portion; majority.* Meg. 15ᵇ (ref. to Esth. V, 11) וכמה ר' בניו how large was the multitude of his sons? Bekh. VI, 8 ר' המדבר וכ' the

רְחוֹן (or רַחֲוָן) m. (רָוָה) *soaked substance, infusion.* Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ bot., v. רָחוֹן; Y. Sabb. IX, 11ᵈ רחוץ (corr. acc.).

רָחַט (= רוּץ) *to run.*—*Part. pass.* רָחוּט; *pl.* רְחוּטִים *hurried, running.* Cant. R. to I, 17 (ref. to ורהיטנו ib.) מקום שהכהנים ר' בברותים the place where the priests ran (at service) was laid out with cypresses (ref. to I Kings VI, 15).

Hif. הִרְהִיט (denom. of רָהִיט) *to lay rafters.* Ib. למדה תורה ... מקרח ... ומַרְהִיט בברותים the text (Cant. l. c.) teaches a practical lesson that man should use cedars for roofing and cypresses for the rafters.

רַחַט ch. same, *to run, be swift.* Targ. Job IX, 25 (of a bird). Targ. Gen. XVIII, 7. Targ. II Sam. XVIII, 23; a. fr.—M. Kat. 9ᵇ רָהֲטָא, v. שַׁבְלָא I. Erub. 51ª top והוא דכי רָהַט וכ' provided he may reach the root of the tree (before the Sabbath begins) by running. Ber. 6ᵇ מצוה למֵרְהַט it is right to run. Ib. אנא נמי רְהִיטְנָא I run likewise. Sabb. 94ª רהיט תלתא וכ' he ran three parasangs on foot. Ib. 32ª ועיזי רְהִיטָן (not ריהטן) the goats run, v. חַגְוָא; Yalk. Gen. 31 רְהִיטֵי. Y. Shek. V, end, 49ᵇ רגליא דלא רָהֲטָן וכ' may the (my) feet that failed to run to give alms, be broken; a. fr.

Af. אַרְהֵיט *to cause to run, hasten.* Targ. O. Gen. XLI, 14.

רַחַט m., *pl.* רָהָטִים, רָהָטִין (b. h.; preced.) [*runners,*] 1) *gutters of the watering trough.* Lev. R. s. 31; Cant. R. to VII, 6 (ref. to אסור ברהטים, ib.) זה משה ... שנגזר ... בר' של מי מריבה that is Moses ... concerning whom it was decreed that he should not enter the land; and why? Because of the troughs of the waters of Meribah (Num. XX, 13).—2) (= רהיטים) *rafters, roofing.* Ib. ... זה מלך ... שאסר משרה שכינתו בתוך ישראל בר' (strike out של אבינו יעקב) that is the king of kings ... who bound himself by an oath that he will allow his Presence to dwell in Israel under roofing (in the Temple); Lev. R. l. c. משרה שכינתו בתוך רהיטין של יעקב (strike out אבינו) under Jacob's roof.—3) *running.* Ib. אל חבקר רץ וכ' בזכותו ... for the sake of Araham of whom it is written (Gen. XVIII, 7), 'and Abraham *ran* &c.'; Cant. R. l. c.—[4) (b. h.) *shavings;* trnsf. *curls.* Cant. l. c.]

רַהֲטָא m. (preced.) 1) *runner.*—*Pl.* רַהֲטַיָּא. Targ. II Kings XI, 4; 6. Targ. Jud. V, 28; a. fr.—2) *gutter of the watering trough.*—*Pl.* as ab. Targ. O. Gen. XXX, 38; 41 (ed. Berl. רַהֲטַיָּא).

רַהֲטָא, v. רִיהֲטָא.

רְהַטּוֹן, רִי' m. (preced. wds.) *road, marching route.* Ber. 32ᵇ על כל חיל וחיל בראתי שלשים ר' ועל כל ר' ור' בראתי בו שלשים לגיון וכ' Ms. M. for each army (of stars in the signs of the Zodiac) I created thirty routes, and for each route I created in it (the sign) thirty legions &c., v. קָרְטוֹן; Yalk. Is. 332 רִיהֲ'.

רַהֲטוֹנָא m. = רָהֲטָא, *runner.*—*Pl.* רַהֲטוֹנִין, רַהֲטוֹנַיָּא. Targ. II Chr. XXX, 6; 10. Ib. XII, 10, sq. Targ. Esth. III, 13 (ed. Lag. רִיהֲ'); 15.

in and covered with paving blocks or with (rough) stones.—2) *the interlaced branches of two neighboring trees.*—*Pl.* as ab. Ḥull. 140[b] היתה יושבת בין שני רוּבְדֵי אילן if the mother bird is found sitting on the junction of two trees. Ib. 141[a]; a. e.

רוּבְדָא ch. same, *pavement.* Targ. II Chr. VII, 3 (h. text רצפה).

רוֹבָה I, v. רוֹבֵא.

רוֹבָה II m. (v. רָבָה) *saturation, sauce, dip.* Y. Pes. X, 37[d] top ולמה ... ר' שהיא רָבָה עמו and why is it (חֲרוֹסֶת) called *robeh* (saturation)? Because it is saturated with it (the wine that is put in as a sauce).

רוֹבָא, רוֹבָה m. 1) = רַבָּא, *great.* Targ. Y. II Lev. X, 19 (ed. Vien. רוֹבָא).—2) = רַבָּה *elder, senior.* Y. Ber. II, 5[b] bot. ר' הושעיא ר'. Y. Kil. IX, 32[b] ר' חייא ר'; a. fr. (interch. with רַבָּה).

רוֹבָה I f. (= מְרוּבָּה) *more, larger number.* Keth. 103[a] ברכת הבית בר' the blessing of the household increases with the number of its members (every one contributing towards the comfort of all); B. Bath. 144[b]; Tosef. Keth. XII, 3 מרובה (corr. acc.).

רוֹבָה II m. ch. (רָבַב) *gradation, conclusion a minori ad majus* (= קַל וָחוֹמֶר). Y. Peah IV, 18[b] top ר' דר' יוחנן ור' דר"ל there exists one argument a minori by R. J. and another by R. S. ben L.; ר' מה מצינו וכ' ... R. J.'s argument is: if in the case of a find &c. (v. corr. vers in Frankel, Talm. Hierosol.).—ר' דר' (cmp. חוֹמֶר I) *something greater, more restrictive.* Y. Sabb. XVII, beg. 16[a] דלתות חבית דר' ודלתות הכלים דר' וכ' (not דרובן) in one respect there is a greater restriction in the law concerning the moving of the doors of a house, and in another respect a greater restriction in the law concerning the doors of furniture; דלתות ... דר' וכ' the greater restriction concerning the doors of a house consists in this that they dare not be moved even &c. Y. Ab. Zar. I, 40[a] top ר' דר"ש ב"ל מדרבי וכ' the opinion of R. S. b. L. goes farther in restriction than that of R. J. Y. Maasr. I, 49[a] bot. דר' אתא אימור לך he comes to tell you something greater.—Y. Meg. I, 71[c] top דרַבָּה שהספרים וכ' here is something greater (than the difference between scrolls and T'fillin which has been stated): scrolls may be written on either side of the parchment &c.; דק אחד בשני עורות ליה חיא דר' the 'one column' law against the 'two sides' law—this is no gradation. Y. Peah I, 15[d] top וחוא דרבה מִצָּה גדול כפריעת חוב וכ' ... (not בפריעת) here is something greater (just the reverse, v. אִדְּרַבָּא); greater is a duty which is like paying a debt (the filial duty) than &c.; Y. Kidd. I, 61[b] bot. והדיא דרבנין (corr. acc.).

רוֹבְיָא, רוֹבִי I m. = h. רוֹבֶה, *youth, young man.* Targ. I Chr. XXII, 5.—*Pl.* רוֹבַיָּא, רוֹבְיִין. Targ. Ruth III, 10. Targ. Lam. II, 12 (not רוּ). Ib. 21; a. e.—Targ. Job XXI, 11 ורוֹבְיֵהוֹן.

רוֹבִי, רוֹבְיָא II m. *fenugreek,* (oth. opin. *flax-seed*).

larger portion of the anterior part of the tongue. Keth. 15[a] הולכין אחר ר' העיר we are guided by the legal status of the majority of the inhabitants of the town; ר' סיעה the majority of the members of the caravan that encamped near the town. Ib.; Ḥull. 95[a], a. e. בנמצא הלך אחר חר' when a piece of meat is found, we go by the majority of the meat stalls (to decide whether it be *kasher* or not). Ib. 3[b], a. e. ר' מצויין וכ' most of those engaged in slaughtering are experts. Sabb. 118[b] רוּבָן של צדיקים וכ' most righteous men die from bowel diseases. Ḥull. II, 1 רובו של אחד כמוחצו if one cuts through the larger portion of the organ (v. סִרְטָן), it is considered as if he had cut it through. Hor. 3[b] רובו ככולו ... בכל התורה in the entire Law we adopt the rule that a majority (or the larger portion) are legally equal to an entirety; Naz. 42[a]; a. v. fr.—Gitt. 60[b] ר' בכתב וכ' the majority of the halakhic decisions rests on the Scripture (is derived from the text by interpretation), and the minority on tradition; v. Y. Peah I, 17[a] bot.—[Y. Yeb. IV, 6[b] top עד שיפרש לו רובו read: רַבּוֹ.]

רוּבָא ch. same. Ḥull. 11[a] מנא הא מילתא ... בתר ר' whence do we derive the rule laid down by the Rabbis, that we are guided by the majority? Ib. ר' דאיתיה קמן a majority which is before us, a majority of a definite number; ר' דליתיה קמן כגון וכ' a majority of an indefinite number, as for instance, the case of a minor *yabam* (Yeb. XIII, 12, when we are guided by the principle that the majority of persons are not impotent). B. Kam. 46[b] ר' דאנשי לרדיא וכ' most people buy animals for ploughing. Ib.; B. Bath. 92[b], v. אִיסְטְרָא; a. v. fr.—*Pl.* רוּבֵי. Ḥull. 28[b] תרי ר' ... ליכא Rashi (ed. רובא) two larger portions of one object cannot be assumed, i. e. if an object is divided into two equal parts, you cannot apply the principle that either half may be ritually considered as if it were the larger portion.

רוֹבָא, v. רוֹבָה.

רוֹבֵא, רוֹבֶה I m. (b. h. רוֹבֶה, Gen. XXI, 20; רָבָה) [*growing,*] *young man, youth.* Sot. 26[a] חר' שנשא עקרה וכ' a young man who married a barren or an old woman. Y. ib. VIII, 22[d] bot. ר' שנשא ריבה a young man that married a young girl; a. e.—*Pl.* רוֹבִין, רוֹבְרִין. Tam. I, 1 וחר' שומרים שם the young priests held watch there; [anoth. opinion: the *archers,* v. רַבִּי II].—Esp. חר' *the sons of R. Ḥiyya.* Ḥull. 20[a] יקבלו חר' וכ' let the lads receive the answer to their arguments. Y. Ḥag. III, 79[c] bot.; a. e.

רוֹבֵד m. (רָבַד) 1) *mosaic pavement,* esp. *the paved level space between steps* in the Temple hall, *landing, terrace.* Yoma IV, 3 חר' חרביעי שבהיכל, emended ib. 43[b] של היכל, the fourth terrace on coming from the hall. Midd. III, 6 רום מעלה ... וד' שלשה וכ' the height of each step was half a cubit, its depth one cubit each of the three steps, and a landing of three cubits &c. Ib. IV, 4, sq. Tosef. Succ. IV, 23; Tosef. Men. XI, 13 חר' שבאולם the pavement in the hall.—*Pl.* רוֹבְדִין, רוֹבְדִים. Tam. I, 1 הירח מוקף ר' של אבן was surrounded with stone pavements; Midd. I, 8. Tosef. Ohol. XVII, 1 משוקעין בר' ובאבנים sunk

Ker. 6ª יהא רגיל . . . ורובי וכ׳ (Rashi ורוביא) one should make it a habit at the beginning of a year to eat pumpkin, fenugreck &c.; Hor. 12ª. Ḥull. 52ª. Sabb. 109ᵇ, v. גִּיר III.

רוֹבָן m. (רָבַב) *coarse weft.* Par. XII, 8 (Var. אָרְבָּן q. v.).

רוֹבַע m. (b. h. רֹבַע) *one-fourth*, esp. (sub. קב) *rob'a*, one-fourth of a Kab. Ker. 6ª; Y. Yoma IV, 41ᵈ. Tosef. B. Bath. V, 10 (among the measures to be kept) ר׳ וחצי ר׳ a *rob'a* and a half *rob'a*. Num. R. s. 9 [24] (God repays measure for measure) ר׳ וחצי ר׳ even to a *r.* and a half-*r.* Tosef. Kel. B. Bath. III, 8 הר׳ וחצי הר׳ a block with the cavity of a *r.* on one side and of a half-*r.* on the other; Tosef. Mikv. VI, 22. Tosef. Ohol. I, 7 ר׳ עצמות a *rob'a*-ful of bones; a. fr.—בית ר׳ a piece of ground of the capacity of one *rob'a* of seed. Kidd. 26ᵇ; a. e.

רוּבָּע ch. same, *one fourth.* Targ. II Esth. IV, 1.—*Pl.* רוּבְּעַיָּא. Y. Ḥall. II, 58ᵈ top, v. קַבָּא.

רוּבְצָל, v. רִבְצָל.

רוֹגֶז m. (b. h. רֹגֶז; רָגַז) *excitement, anger, commotion, trouble.* Midr. Till. to Ps. XXII מתוך ר׳ רחמים out of the divine anger comes mercy (ref. to Hab. III, 2). Pirké d'R. El. ch. XXXVIII התחיל מקלל רוגזם וכ׳ he began to curse his sons' anger. Gen. R. s. 84 (ref. to Job III, 26) בא עלי רָגְזוֹ וכ׳ the trouble about Joseph came upon me.

רוּגְזָא f. ch. same. Targ. II Chr. XXXIV, 21. Targ. Ps. LXXVIII, 31. Targ. Job XXI, 30 רְגִיזִין, רִגְזָתָא (Ms. רוּגְזִירְתָא); a. e.—[Targ. Prov. XXIX, 22 גברא ר׳, read with ed. Lag. a. oth. רַגְזָנָא.]—Lam. R. to II, 2 נתמלא רוגזיה וכ׳ (*masc.*) Ben Kosiba's anger rose to its full measure.—*Pl.* רוּגְזָאתָא, רוּגְזָתָא. Targ. Job XL, 11 (Ms. רְגוּזָתָא).

רוּגְזִירְתָא, v. preced.

רוּגְיִינָא, Y. Kil. I, 27ª אַף הר׳, v. נִירְוִירְנָא.

רוֹגְלוֹת v. next w.

רוֹגָלִית f., *pl.* רוֹגְלִיּוֹת (רֶגֶל) 1) *routes, directions.* Cant. R. to IV, 1 מה . . . משוגרת ר׳ חרבה וכ׳ as the pigeon is sent out in many directions and always returns &c.; ib. to I, 15 (not שוגרת).—2) (adj.) *familiar.* Tosef. Ber. II, 12, a. e. הלכות ר׳, v. רָגִיל.—3) [*runners,*] *grapes growing in a row on isolated vines*, opp. דליות (v. דָּלִית). Men. VIII, 6 (86ᵇ) רַגְלִיּוֹת; Tosef. ib. IX, 10 רג׳. Y. Peah VII, end, 20ᶜ כל ר׳ ור׳ אומן וכ׳ all plants in one row form one bed; Y. Pes. IV, 31ᵇ bot. רוגלות.

רַוְנַג pr. n. river *Ravg'nag.* B. Bath. 73ᵇ top (Ms. M. רונג; Ms. R. רַוְנַג; ed. Lubl. דוונג; v. Rabb. D. S. a. l. note).

רוּגְשָׁא, v. רִגְשָׁא.

רוֹדָה m. (רָדָה II) *the flat portion of the baker's shovel.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 7, v. צִנּוֹרָא III.

רוֹדוֹס pr. n. pl. (a corrupt. of Ἄραδος) *Aradus*, v. אֲרָוָד. Y. Meg. I, 71ᵇ bot. (expl. ארודי, Gen. X, 18) ר׳; [The context forbids thinking of Rhodus].—[Y. Yeb. VIII, 9ᵇ bot. ברודוס, read with Y. Kidd. IV, 66ᵇ top, a. Y. Bicc. I, 64ª בדרום.]

רָוָה, v. רוי.

רְוָיָתָא m. (רָוָא, cmp. רָהוֹן) *moistening, refreshment* [or *marrow*]. Targ. Prov. III, 8, v. הִוְּיָתָא.

רָוָא, רוֹ, רָוֵי, v. רֵיי.

רָוָז, v. רְוַז.

רָוַח, רָוַח (b. h.) *to be wide, roomy; to spread.* Y. Snh. I, 19ᶜ top משם התורה יוצאה ורוֹוַחַת וכ׳ from there (the hall of the Sanhedrin) the law went forth and spread (with authority) for all Israel; Tosef. ib. VII, 1; Tosef. Ḥag. II, 9. Y. Yeb. I, 3ª bot. ראה . . . רווחת בישראל see how this decision will spread (what its effect will be) in Israel; a. e.—Part. pass. רָוּחַ; *pl.* רְוּחִים. Ab. V, 5; a. e. משתחוים, ר׳, v. צָפַף; [Mish. ed. רְוָחִים, *pl.* of רָוָח.]

Pa. רִוַּח 1) *to be placed wide apart.*—Part. מְרוֹוָח; f. מְרוֹוַחַת; *pl.* מְרוֹוָחִין, מְרוֹוָחוֹת; מְרוֹוָחוֹת (or מְרֻוָּחוֹת). Y. Shebi. II, end, 34ᵇ במר׳ when the trees are planted wide apart, opp. רצופין; Y. M. Kat. I, 80ᶜ top; a. e.—2) *to be wide and flat.* Koh. R. to VII, 23 מקום מר׳, v. רָוַח. Tosef. Kel. B. Mets. VIII, 6 לשונות מר׳ R. S. to Kel. XVIII, 5 wide and flat straps (comfortable to lie on), v. לוּחַ I.

Hif. הַרְוִיחַ (denom. of רָוַח) 1) *to be relieved*; 2) *to make profit.* Gen. R. s. 13 מְרַוִּיחִין . . . משא commerce is prosperous, and the dealers make profit; אף . . . מרויחין even the lepers feel relieved; Yalk. ib. 20. Gen. R. s. 39 החולה . . . ומַרְוִיחַ the sick man saw him (Abraham) and felt better. Yalk. Ps. 843, v. רָוַח; a. e.—3) *to cause relief.* Lev. R. s. 34 מרויחין לו they (the visitors) bring him some relief; Midr. Till. to Ps. XLI.

Hithpa. הִתְרַוַּח, *Nithpa.* נִתְרַוַּח *to be relieved, be in comfortable circumstances.* Lev. R. l. c. לכשאתה מִתְרַוַּח וכ׳ when thou art in better circumstances, thou wilt repay me.—[Ib., a. e. נתרווח העולם, read: נִתְרַוָּה, v. רָוָה.]

רָוַח, רָוַח I ch. same, 1) *to be wide, extend; to be easy*; ר׳ לי- *to feel relieved.* Targ. Job XXXII, 20.—[Targ. Ps. XXIII, 5 רוויתא Ms., ed. Lag. רווחא, v. רְוִיתָא.]—Snh. 7ª בית . . . מִרְוַוח ר׳ the cut widens, i. e. the parts cut through go apart, and are not affected by the heat of the knife. B. Bath. 90ᵇ תריצא דר׳ ר׳ when the market becomes easy (prices fall), it remains so (for the rest of the year). Taan. 23ᵇ אמרנא . . . ר׳ עלמא וכ׳ (Ms. M. דו, corr. acc.) I thought, as it has been raining, the world is at ease (prices will come down). Keth. 80ᵇ, v. רְוִיתָא. B. Bath. 167ª (suspecting an erasure in a document) מ״ט רְוִיחַ לירה עלמא להאי וי״ו why has this Vav so much space?, opp. דחוק; a. fr.—Y. Sabb. XX, end, 17ᵈ נפל ביתיה על מאן דרויח עליה his house fell in over him who felt at ease (?), v. צְנִינִים.—[2] *to make room.* Targ. Is. XLIX, 20 רְוַח לי (prob. to be read: רַוַּח *Pa.*; h. text גְּשָׁה.]

Pa. רַוַּח, רַוַּח 1) *to widen, make room; give comfort.* Targ. Prov. XVIII, 16 (h. text ירחיב).—Part. pass. מְרַוַּח; f. מְרַוְּחָא; *pl.* מְרַוְּחָן, מְרַוְּחָן; מְרַוְּחוֹת, מְרַוְּוָחוֹת. Targ. Jer. XXII, 14.—

2) (denom. of רוּחַ) *to inspire.*—Part. pass. as ab. Targ. Y, Deut. XXXII, 24 [read:] מְרַוְּחֵי רוּחִין בישין possessed by evil spirits.

Af. אַרְוַח, אַרְוַח 1) *to make room, widen; to relieve.* Targ. Y. Gen. XXVI, 22. Targ. Lam. III, 56 לְאַרְוָוחֵיתְנִי (verbal noun); a. e.—Sabb. 151[b] מַרְוַח ... תאר כוחלא (or מְרַוַּח *Pa.*) stibium widens (improves the eye-sight) up to forty years of age, אַרְוָחֵי לא מרווח ... מכאן after that ... it preserves the eye-sight, but does not improve it; a. e.—*Part. pass.* מְרַוַּח *open; vacant.* Targ. II Chr. XXIII, 15. Targ. I Sam. XX, 25; 27 (h. text וַיִּפָּקֵד).—2) *to make profit, gain.* Y. Ned. V, end, 39[b] חד בר נש נדר דלא מַרְוַח (not מרווחא) a man made a vow that he would make no profit (in business). Ib. [read:] א"ל מאי אשבעת א"ל דלא מַרְוַחְנָא he asked him, what didst thou swear (not to do)? Said he, that I will make no profit (v. Asheri to Gitt. 35[b]).—3) *to cause to profit.* B. Mets. 73[a] bot. אנא נטרנא ... ומרווחנא לחו בכמה I wait for them (give them time to move) until Iyar, and thus I benefit them greatly; a. e.—Part. pass. מְרַוַּח. Ber. 56[a] מ' עסקך thy business will be profitable, opp. פסיד.

Ithpa. אִתְרַוַּח, *Ithpe.* אִתְרְוַח *a)* אתר' ל- *to be relieved; to be better.* Targ. I Sam. VI, 3. Ib. XVI, 23; a. e.—*b) to be blessed* (with issue, with increase of wealth). Targ. Gen. XX, 17. Targ. Y. ib. XXII, 20. Ib. XXV, 21. Ib. XXVI, 31.

רְוַח, רֶוַח, רֶוַח m. (b. h.; preced.) 1) *extension, wide space; interval.* Gen. R. s. 74 אין ... במקום ר' they (the eastern men) hold council only in an open and level place (where they are safe against spies); Yalk. ib. 130 בשדה דאירת בה ר'; Koh. R. to VI, 23 במקום מְרוּוָח (v. רְוַוח); Pesik. Par., p. 34[a] במקום רחוק (corr. acc.). Gen. R. s. 19 (play on לְרוּחַ הַיּוֹם, Gen. III, 8) לרי' היום for the extension of the day (in order to extend Adam's day to God's day, a thousand years); Pesik. R. s. 40 יום משלי ... לר' היום וכ' I will give him one of my days,—'to the extension of the day'—I will give him &c. Hull. V, 3 בזמן שאין לו ר' when there is no interval of time between the sale of the dam for slaughter and that of her young. Koh. R. to I, 7 ארבע ... ר' בין וכ' there was a space of four cubits between each two. Ber. 15[b] שיתן ר' בין הדבקים he must allow an interval between words that may easily run into each other; a. fr.—2) *ease, relief.* Tosef. Sot. II, 3 שאם ... בצער יולדת בר' if (before she was tested) she used to give birth with great pains, she would now do so with ease; Num. R. s. 9[41]; Ber. 31[b]. Tanḥ. Vayishl. 8 כשהיית בצרת ... בר' וכ' when thou wast in trouble, thou didst make a vow, but now that thou art relieved, thou forgettest; a. e.—3) *profit, gain.* Midr. Till. to Ps. XCII; Yalk. ib. 843 ודיו ... את הר' שנהרוית and when the students saw the gain that he had made &c.

רְוַח, רֶוַח II, רַוְחָא, רַוָחָא ch. same, 1) *open space, room.* Targ. O. Num. XXXV, 2 (ed. Berl. רַוַח; ed. Vien. רֶוַח; h. text מגרש). Targ. O. Lev. XXV, 34. Targ. Ez. XLV, 2 (ed. Wil. רַוָחָא). Targ. O. Gen. XXXII, 17 (ed. Vien. רְוַח); a. fr.—Meg. 7[b], a. e., v. בָּסוּמָא. Sabb. 146[b] לא חזי ליה ר' he had no room (to accommodate all his hearers); a. e.—*Pl.* רַוְחַיָּא, רַוָחַיָּא, רַוְחִין, רַוָחִין. Targ. O. Num. XXXV, 4, sq. (ed. Vien. רְוַח'). Targ. Josh. XIV, 4 (ed. Wil. רְוַח'); a. fr.—[Targ. Y. I Deut. XXXII, 24 רווחין, read: רוּחִין, v. רְוַוח I.]—2) *relief.* Targ. O. Ex. IX, 28. Targ. Esth. IV, 14. Targ. Is. XXXII, 15 (h. text וְרוּחַ!); a. e.—Cant. R. to I, 1 בשעת רְוִוחֵיהּ, v. אֲנָנָקָא; Koh. R. to I, 12; Gen. R. s. 81, a. e., v. עֲקָתָא. Pes. 112[b] שבק לי ר' פורתא allow me a little relief (liberty); a. e.—3) *ample provision, comfort.* Keth. 69[a] דאיכא רְוַוח ביתא there is ample provision in the house (she is sufficiently provided for). Ib. אנא ר' ביתא מהני וכ' I mean ample provision out of that estate. Ib. 80[a] sq. כי ... משום ר' ביתא וכ' the scholars allowed the husband the fruition of the wife's property for the sake of domestic comfort, but not to the extent of selling the products. Ib.[b] משום ר' ביתא הא קא רְוַוח fruition is allowed him for the sake of domestic comfort, and the comfort of the house remains secured; a. e.—B. Kam. 116[a] לר' דמילתא הוא דעבד he did it for the convenience of the thing, i. e. as an extraordinary, though not legally necessary, measure, to avoid litigation.

רְוָחָא, רְוַח', רְוַוחָא, רְוָחָא f. same, *wide space, relief.* Targ. Ps. XVIII, 20; Targ. II Sam. XXII, 20. Targ. Ps. LXVI, 12 (h. text רְוִיָה); a. e.—[Targ. Ps. XXIII, 5, v. רְוִיתָא.]

רְוַחַת, רְוָחַת f. (b. h.) same, *width; relief, ease.* Ab. I, 5 יהי ביתך פתוח לר' let thy house be wide open (hospitable); Ab. d'R. N. ch. VII.—Y. Sot. X, 24[a] bot. בשעה שישראל בצרה ואו"ה ברי' when Israel is in distress and the nations are at ease; (Bab. ib. 48[a] בנחת ובשלוה; Tosef. ib. XIII, 9 בשלוה); a. e.

רְוַוחָא, v. רְוָחָא.

רַוְוחָא· pr. n. pl. [*Wide Places,*] *Ravḥatha.* Targ. Y. Gen. XXVI, 22 (h. text רְחֹבוֹת).

רְוַוחַיִת, רַוְוִי, רְוֵי, רְוֵי, v. רְוִי, רַוִּי, רְוָיָה.

רַוָּק m. (רוּק; cmp. פָּנוּי) *single, bachelor.* Kidd. IV, 13 לא ילמד אדם ר' סופרים a single man must not be a teacher of primary classes. Ib. 14. Pes. 113[a] ר' הדר וכ' a bachelor that lives in a large city and does not sin. Lev. R. s. 27 (ref. to Job XLI, 3) זה ר' הדר וכ' this refers to a bachelor (childless man) that dwells in a community and contributes towards the maintenance of teachers of Bible and Mishnah. Tanḥ. Aḥăré, ed. Bub. 15 לעשיר גדול ר' וכ' like a very rich but unmarried man; having no wife, he has no house; Tanḥ. l. c. 10 וחזק (corr. acc.); Yalk. Ps. 767; a. e.—*Pl.* רַוָּקִין, רַוָּקִים. Kidd. l. c. לא ישנו שני ר' וכ' two bachelors should not sleep wrapped up in one cloak; Tosef. ib. V, 10. Mekh. Bo, s. 13 וכולן בכורים מר' אחרים and they were all firstborn sons of other young men (not the husbands).

רְוָקָא, רְוָקָא I ch. same.—*Pl.* רְוָקֵי, רְוָקֵי. Targ. Is. XL, 30 (ed. Ven. רֵיקִי; h. text בחורים).

רְוָקָא II m. (רוּק *to be clear*, v. Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 486) *straining bag.* Pes. 42[b] בדר' when the drink is made by pouring water on the strainer (and the

Esp. ר' הקדש (abbr. רוה"ק) *the holy spirit, prophetic inspiration, intuition.* Ab. Zar. 20b רוה"ק ... קדושה sanctity (of life) leads to prophetic inspiration. Meg. 7a אסתר ברוה"ק וכ' the Book of Esther was composed in a spirit of prophecy. Yoma 9b משמתו ... נסתלקה רוה"ק וכ' with the death of the last prophets, Haggai ..., the prophetic spirit was withdrawn from Israel. Ber. 10a חזאי לי ברוה"ק וכ' I saw in a prophetic vision that unworthy children would go forth &c.; a. v. fr.—Snh. 65b, a. fr. ר' טומאה unholy inspiration (augury &c.).—4) *(evil) spirit, demon.* Pes. 112a ר' היזק (סכנת) the danger threatening from an evil spirit; a. fr.—ר' צרעת, ר' חזזית, ר' &c., v. respective determinants.—*Pl.* רוּחוֹת, רוּחִין. Gen. R. s. 20 ר' הזכרים male demons; ר' נקבות female demons. Erub. 18b הוליד ר' ושדין וכ' begot spirits and demons &c.; a. fr.

רוּחָא ch. same. Targ. Gen. I, 2. Ib. VIII, 1. Ib. VI, 17. Ib. XLV, 27 רוח נבואה (O. ed. Berl. קודשא)=h. רוח הקדש, v. preced.; a. v. fr.—Gen. R. s. 38, end נסגוד לר' וכ' let us worship the wind that scatters the clouds; ר' ... ונסגוד לבר let us worship man that carries the wind (whose body is filled with air). Gitt. 67b דהא ר' וכ', v. קוּרְדְּרִיקוֹס; a. fr.—*Pl.* רוּחִין, רוּחֵי, רוּחָא, רוּחַיָּא. Targ. O. Num. XVI, 22. Targ. Deut. XXXII, 24. Targ. Y. I ib. רווחין (corr. acc.), v. רְוַח I; a. fr.—Y. Shek. V, end, 49b רבהון דרוחיא the chief of the evil spirits. Gen. R. s. 20, end ר' דביתא טבין וכ' the spirits of a man's house are benevolent, for they grow up with him; ר' דחקלא the spirits of the field; ib. s. 24, end. Lev. R. s. 5 שידא שריהון דר' Sheda (demon), the prince of the spirits. B. Bath. 25a לכל ר' אוקמן וכ' place me (for prayer) in any direction except due east; a. fr.

רְוָחָא, רַוָּחָא, v. רְוָיָחָא, רַוָּיָחָא.

רוֹחַב, v. רֹחַב.

רָחָצָ', רוֹ', רוּחְצָנָא, רוּחְצָן m. (רָחַץ) *safety, reliance, security, faith.* Targ. Gen. XXXIV, 25. Targ. II Chr. XXXII, 22. Targ II Kings XVIII, 19. Targ. Ps. XXXVI, 8 ישרון לר' (Ms. יתרחצון); a. fr.—*Pl.* רוּחְצָנַיָּא. Targ. Jer. II, 37.

רוֹחַק, v. רָחִיק I.

רוּחְשִׁיתָא pr. n. f. (רְחַשׁ) [*swarming,*] *Ruḥshitha,* legendary name of queen Esther's maid for Thursday (with ref. to Gen. I, 20). Targ. Esth. II, 9.

רְוָחְתָא, v. רְוָיָחָא.

רַוָּחְתָא, v. רַוָּיָחָא.

רוֹטָב m. (רָטַב) 1) *soft, green date,* opp. יבשה. Ukts. II, 2 גלעינה של ר' the kernel of a green date. Tosef. ib. II, 1, sq.; a. e.—V. רָטַב.—2) *broth; juice of meats; jelly.* Ḥull. IX, 1, expl. ib. 120a מאי ר' שומנא what kind of *roṭeb* is meant? Fat; (oth. opin.) חלא דקריש, v. חָלָא III. Pes. VII, 2 נטף מרוטבו וכ' if (while roasting the Passover lamb) some of its juice dripped on &c. Num. R. s. 10 21; Tosef. Naz. IV, 6. Ḥull. 108a ר' רכה (*fem.*) soft (liquid) juice; lees contained in it), opp. דפורצנא.—*Pl.* רְוָטְקֵי. Ab. Zar. 75a חני ר' דארמאי וכ' straining bags which have been used by gentiles, if made of hair &c.

רָוַז, רְוַז [*to sprout forth,* v. P. Sm. 3845,] *to be glad, bright.* Targ. Prov. XIII, 9 (some ed. נירוון, read: נִירְוַוז; h. text שמח). Ib. XI, 10 Bxt. (ed. דוץ; ed. Ven. דון, corr. acc.). Ib. XXIII, 16.

***רוֹז** m. (preced.) *joy* (?). B. Bath. 90b ר' פפא (Ms. M. רז) Papa's Joy (?), name of a measure introduced by Papa, v. דּוֹן.

רוֹזָנָר, v. רוּנְגָּר.

רוּזְנָקָא m. (Syr. רוזיקא; Pers.) *provisions for the day.* Taan. 23b Ar. (Var. in Ar. as ed. עיבורא). Men. 69b נחיתא ליה ר' וחטי Ar. (read: דחיטי; Var. in Ar. s. v. עדי: רוסנין קב חיטי; ed. רום כיזבא חיטי or נזבא; v. Rabb. D. S. a. l. note 80) provisions of wheat came down (from heaven) covering a space of three parasangs, v. נְזָבָא.

רוֹזֵן m. (b. h.; רזן *to be strong, heavy*) *prince.*—*Pl.* רוֹזְנִים. Snh. 70b (ref. to Prov. XXXI, 4) מי שכל רוֹזְנֵי עולם וכ' should he at whose door the princes of the world appear every morning, drink wine and become drunken? Num. R. s. 10. Lev. R. s. 12, end (ref. to Prov. l. c.) שני ר' דוד לי וכ' two princes (Nadab and Abihu) were mine, and they died only on account of wine; Yalk. Jer. 320; a. e.

רְוַח, רֵוַח, רָוַח, v. sub רווח.

רוּחַ I *to smell,* v. רִיחַ.

רוּחַ II f. (b. h.; רָוַח) 1) *wind, air; direction, side.* Ex. R. s. 15 22 שלשה בריות ... המים והר' וכ' three creations preceded the formation of the world: water, air, and fire; הר' הרח וכ' the air (spirit) conceived and gave birth to wisdom. B. Mets. 107b ר' חכל בר' all (diseases) are caused by the air. Ḥag. 12a עשרה ... ר' ומים וכ' ten things were created on the first day: heaven ..., air and water &c. Ib.b הרים בר' the mountains are sustained by the air, ר' בסערה the air by the wind-storm.—Ber. 31a ... יכול לכל ר' שירצה you may think a man may pray facing any direction he may desire. B. Bath. 22b מר' אחת from one side. Ib. II, 9 לכל ר' עושה וכ' one may erect a tannery on any side of the town except the western. Ib. 25b ר' דרומית the southern wind. Kil. V, 5; a. v. fr.—*Pl.* רוּחוֹת. Ab. III, 17 שאפי' כל הר' וכ' even if all the winds were to come and blow at them &c. Kil. III, 1 בארבע ר' חצרוגה on the four sides of the bed. Y. ib. VI, end, 30c מגופתּ לארבע רוּחוֹתֶיהָ enclosed on its four sides. Pes. 94a מארבע ר' העולם he may turn towards any of the four directions of the world; a. v. fr.—2) *mind, disposition, spirit.* Ab. III, 10, v. גּוּחַ h. Y. Peah I, 15c bot., a. e., v. חֲנָוָחָה. Ab. IV, 7, v. גַּס III. Ib. V, 19 נמוכה ר' a lowly spirit; a. v. fr.—3) *spirit, soul.* Gen. R. s. 7, end נפש חיה זה רוחו של וכ' 'a living soul' (Gen. II, 19), this means the soul of Adam. Ib. s. 2 ורוח אלהים זו רוחו וכ' 'and the spirit of God' (Gen. I, 2), this means the soul of the king Messiah; a. v. fr.—

ר׳ עבה thick (jelly-like) juice; a. fr.—Tosef. Kel. B. Bath. V, 6 ר׳ ניקורי, v. רֶטֶב.

רוֹטְבָא ch. same, 1) *moisture.* Targ. Y. Lev. XI, 38 ברוֹטְבָהּ (not בָּהּ ...) (of the condition of a fresh corpse).—2) *liquid.* Targ. II Chr. IV, 5 ר׳ בר as liquid measure.—3) *sap, marrow, juice.* Targ. Ps. XXXII, 4 (h. text לשד). Targ. Job XV, 27 (h. text פִּימָה); a. e.—*Pl.* רוֹטְבִין, רוֹטְבָיָא. Targ. Y. Lev. XI, 11 רוֹטְבִירְהוֹן (not רועדירהון), v. צִיר I ch.—[Targ. Ps. LXXIII, 7 ורוטבירהון Ms., read: ורוח, v. חוֹטָבָא.]

רומגנית, v. next w.

רוֹטָנִית f. (רָטַן) 1) *grumbling, discontented.* Num. R. s. 12[5] למלך שהיתה לו מטרונה ר׳ (Mus. רוטג׳, corr. acc.) this is like the case of a king who had a grumbling matron as wife; Tanḥ. Naso 12 דאג׳, ראנ׳, אשה ראגנירות (corr. acc., or רוֹנָנִית); Pesik. R. s. 5 רונונות (corr. acc., or רוננית).—2) [prob. to be read: רוֹטָנוּת] *grumbling, discontent.* Num. R. l. c. שלא תחזור לרוֹטָנִירָהּ lest she return to her sullenness; Pesik. R. l. c. לרוננית (read לרוֹנָנִירָהּ, or with ed. Prague: לרַטָנִירָהּ).

רָוָה, רָוִי (b. h.) *to be moist, be saturated, drip.* Y. Maasr. I, 49[a] top משרוי (not שירוי), v. מַרְוִית.

Pi. רִוָּה *to saturate; to refresh*; trnsf. *to delight.* B. Bath. 14[b]; Ber. 7[b] (play on רוח) שרִוָּתָה ... לתקב״ה שזכתה וכ׳ she was privileged in that from her descended David, who delighted the Lord with songs and hymns.

Hif. הִרְוָה same. Midr. Till. to Ps. CL (ref. to Is. XXXIV, 5) [read:] מַרְוָה אותה ומפילתו לשרה וכ׳ he saturates it (the sword with blood), and brings her tutelary angel to fall, and then it (the sword) will come down upon her (Rome; v. Cant. R. to VIII, 14).

Nithpa. נִתְרַוֶּה, נִתְרַוֵּה *to be saturated, refreshed.* Gen. R. s. 33 ירדו ... וכ׳ העולם rain fell, and the world was refreshed; Lev. R. s. 34 (not ונתרווה); Yalk. Lev. 665; Yalk. Ps. 888 (corr. acc.). Y. M. Kat. III, 82[c] bot. כשם שנתרויתם וכ׳ as you were saturated with the oil of inauguration for seven days &c.; a. e.

רָוָה, רָוָא, (רָוִי) רָוֵי ch. same, esp. *to be filled with wine, be drunken.* Targ. Gen. IX, 21. Ib. XLIII, 34 (some ed. O. רַוְיוּ, *Pa.*). Targ. Jer. XLVI, 10 (ed. Wil. וְתִרְוֵי, *Pa.*); a. fr.—Part. רָוֵי, רָוְיָא; f. רַוְיָא; *pl.* רַוְיָן, רָוְיָן. Targ. Is. LI, 21. Targ. Prov. XXIII, 20, sq. Targ. Hag. I, 6; a. fr.—Gitt. 68[a] אישתי רוה וגנא he drank, he was intoxicated and lay down. Meg. 12[b] אבא ... שתי ולא ר׳ my father drank wine enough for a thousand men, and was not drunk. Pesik. Eth Korb., p. 57[b] ואנא על לוגך דאנא שתי דאנא ר׳ דאנא שבע (not לוגין) and I (the Lord) wrote about thy one Log of wine that I drink, I am filled, and I am satisfied (Num. XXVIII, 7), v. רְוָיָה; Pesik. R. s. 16; Yalk. Num. 776; Yalk. Ps. 761.

Pa. רַוֵּי 1) same, v. supra.—2) *to fill, saturate; to make drunk.* Targ. Is. LV, 10. Targ. Hos. VI, 3 (h. text יורה). Targ. Jer. XLVI, 16 (h. text הירונה); a. fr.—Part. pass. מְרַוֵּי; f. מְרַוְיָא. Targ. Is. LVIII, 11.

Ithpa. אִתְרַוֵּי, *Ithpe.* אִתְרְוֵי *to be saturated; to be drunken.* Ib. V, 22 (ed. Wil. אתחו, corr. acc.). Ib. XLIX, 26. Targ. Ps. XXXVI, 9; a. fr.

רַוֵּי m., **רָוְיָא, רַוָּו׳** c. (preced.) *drunk; drunkard.* Targ. I Kings XVI, 9; XX, 16. Targ. Prov. XXVI, 9. Ib. 10 (not רו׳; h. text שֹׂכֵר!). Targ. I Sam. I, 13; a. fr.—Gitt. 68[b] חזא ר׳ דהוה וכ׳ when he saw a drunken man that was lost, he led him back &c. Sabb. 32[a] (prov.) שבקיה לר׳ וכ׳ leave the drunken man alone, he will fall of himself (a person's sins are visited upon him in critical moments); a. e.—*Pl.* רַוְיָא, רַוַּי. Targ. Joel I, 5.

רְוִיָּה, רְוָיָה f. (preced.) *saturation, fulness, satisfaction.* Pesik. Eth Korb., p. 57[b] (ref. to חסך נסך שכר, Num. XXVIII, 7) לשון שתיה לשון ר׳ לשון שכרות of this one Log of wine three words are used expressing drinking, fill, plenty; Pesik. R. s. 16; (Tanḥ. Pinḥas 12 שביעה).

רָוָיָה f. (b. h.; preced. wds.) *overflow*; (numerical value) *two hundred and twenty-one* (*Logs*). Yoma 76[a].

רַוְיוּ f. (preced. wds.) *drunkenness.* Targ. Mic. II, 11 (h. text שֵׁכָר).

רְוִיחַ, v. רֵוַח.—רְוִיחָא, v. רְוִיָּתָא.

רַוָּו׳, רְוִיתָא, רַוְיָא f. (preced. art.) 1) *intoxicating drink.* Targ. Hos. IV, 11 (h. text תירוש).—2) *intoxication, rage.* Targ. Esth. II, 1 רַוְוִיתָא constr. Targ. Prov. XX, 1 (h. text חֲמָה).

רְוִיתָא f. (preced. wds.) *overflowing.* Targ. Ps. XXIII, 5 ed. Wil. (ed. Lag. רווחא, oth. ed. רוידא, corr. acc.; cmp., however, Targ. Ps. LXVI, 12).

רוֹכְבָא, v. רוֹטְבָא II ch.

רוֹכְבָא, v. רָכְבָא.

רוֹכְבָה, v. רִכּוּבָה.

רוֹכְכָא m. (רַכַּךְ) *softness, tenderness.* Ḥull. 56[a] אי איתא ... אגב רוֹכְכֵיהּ וכ׳ if the upper membrane had been perforated, the lower would have burst on account of its tenderness.

רוֹכֵל m. (b. h. רָכַל; רכל) *peddler*, esp. *seller of spices, perfumes* &c. Yeb. 63[b], v. פֻּצַּע. Cant. R. to III, 6 קופת הר׳ the spice-peddler's basket. Ib. אבקת ר׳, v. אֲבָקָה. Lev. R. s. 16; a. e.—*Pl.* רוֹכְלִין, רוֹכְלִים. Sabb. 91[b]; Gitt. 67[a], v. קוּפָּה. Kidd. 82[a]; a. e.

רוֹכְלָא ch. same. Gitt. 33[a] אטו תנא כי ר׳ וכ׳ (Rashi רוכל) must the Tanna go on enumerating like a peddler (calling out all he has to sell)?; B. Kam. 36[b]; Naz. 21[a]; Arakh. 23[b].

רוֹכְלוֹת f. pl. (preced.) *mercantile journeys, success in business.* Cant. R. to III, 6 (play on אבקת רוכל, ib.) כל רוֹכְלוֹתָיו של יעקב וכ׳ whatever Jacob gained came to him only through the dust under his feet (he did not get anything from his father as did the latter from Abraham). Ib. כל הר׳ שישראל וכ׳ for whatever journeys Israelites undertake with success, they are indebted to the merits

of the dust raised by of our father Jacob (when he wrestled with the angel and was blessed, Gen. XXXII, 25 sq.).

רוּם, רִים (b. h.) [*to swing,*] *to be high, lifted up; to rise.* Ab. Zar. 24[b] רוֹמֵי רומי השיטה Ar. (ed. רוני) rise, rise, acacia (holy ark)!; Gen. R. s. 54 רומי השטה.

Hif. הֵרִים 1) *to lift up, raise.* Cant. R. to III, 4 (ref. to Ps. LXXV, 8) וְהֵרִים לכרש וכ׳ ... ישפיל he shall lower Belshazzar, and lift up Cyrus and Darius; Yalk. Ps. 812 אני הוא משפיל ומֵרִים I lower and raise; מרים ... מלכות he lays low one empire and raises another empire &c.; a. e.—2) *to take off, remove.* Ruth R. to I, 17 (ref. to Ez. XXI, 31) וְהָרִים העטרה וכ׳ ... הסר remove the bonnet from our teachers, and take the crown off the nations; a. e.

Hof. הוּרַם *to be taken off,* esp. *to be separated as an offering, priest's share* &c.; *to be consecrated.* Ḥall. II, 8 שלא הוּרְמָה חלתה (not חורם), v. חַלָּה. Sifré Num. 110 (ref. to Num. IV, 20) את שמוּרָם קודש וכ׳ that which is separated is to be sacred, and the remainder secular, but (no Ḥallah is to be taken,) when both would be sacred. Zeb. V, 6 המורם מהם וכ׳ the same rules apply to what is taken off them for the priest; a. fr.

Polel רוֹמֵם *to lift up, elevate.* Tanḥ. Matt. 6; Num. R. s. 22, end (ref. to Num. XXXI, 9 and XXXII, 1) הא שהשפיל וכ׳ ... here you see that the Lord lowered the Midianites, and raised the Israelites. Ib. (ref. to I Sam. II, 7) אף מְרוֹמֵם את זה ... in the anger which he brings to bear on one, he raises the other. Pesik. R. s. 10 (ref. to Ps. LXXV, 8) ומרומם וכ׳ ... משפיל לכל he lowered every one that had part in the worship of the golden calf, and elevated every one that had no part &c. Ib. ועכשיו ... אף כך רוֹמֵם ראשם and now that thou hast lifted up my head, lift thou up their head likewise; לך ר׳ ראשם go and lift up their heads (announce to them the divine pardon). Ib. (ref. to Ex. XXX, 12) כל מה שאתה יכול לרוֹמֵם ... רוֹמְמָה שבאילו לי אתה מְרוֹמֵם (not רומם) in whatever way thou canst elevate that nation elevate it, for by this thou elevatest me. Ex. R. s. 25 וירימֵם הקב״ה וכ׳ (fr. רָמַם) and the Lord raised them above all; a. fr.

Hithpol. הִתְרוֹמֵם, *Nithpol.* נִתְרוֹמֵם *to be lifted up; to pride one's self.* Y. Ber. IX, 14[a] top ויתגדל ... ויתברך ויתרוֹמֵם שמך וכ׳ thy Name be magnified ... and blessed and lifted up (praised) for &c.; Y. Taan. I, 64[a] top; Gen. R. s. 13. Meg. 17[b] מִתְרוֹמְמִת קרן וכ׳ ... כיון when the transgressors cease to exist, the horn of the righteous will be uplifted. Num. R. s. 22; Tanḥ. Matt. 6, a. e. אין אדם מִתְרוֹמֵם, v. רוֹמְמוּת. Tanḥ. Mick. 3 ונִתְרוֹמְמוּ and they were raised (to power); a. e.—[Yalk. Gen. 79 מתרוממות, read: מְתַמְּרִין, v. תָּמַר.]

רִים, רוּם ch. same, *to be high.* Targ. Ps. LXXXIX, 14. Targ. O. Deut. VIII, 14 וְיָרֵם ed. Berl. (oth. ed. וְיִרִים, וְיָרִים); a. fr.—2) *to lift; to remove.* Targ. Ps. LXXXIX, 18 תְּרִים.—Y. Bets. I, 60[c] bot. וירימוּנָהּ and they lifted it. Y. Snh. X, 29[a] bot. כיון דרימֵיהּ when he had removed it. Y. Ab. Zar. IV, 43[d] מן דרימוֹן when he had removed them (the stones); a. e.

Af. אֲרִים, אָרֵים 1) *to swing; to wave an offering; to uplift.* Targ. Ex. VII, 20. Targ. O. ib. XVII, 11 מָרִים ed. Berl. (ed. Vien. יָרִים). Targ. Is. XXX, 28 (h. text לְהַנְפָה). Targ. Lev. XXIII, 11 (h. text וְהִנִיף); a. fr.—Part. pass. מָרִים; f. *pl.* מְרִימָן. Targ. Is. III, 16 (h. text נְטוּיוֹת).—2) *to lift, take off, remove.* Lam. R. to V, 5 אֲרִימוּן ראשיה מיניה cut his head off. Y. Ab. Zar. I. c. בחייך דאת מֵרִים אילין וכ׳ by thy life! thou must remove these stones; a. e.

Ithpa. אִתְרַם, *Ithpe.* אִיתְרִים 1) *to be uplifted, rise.* Targ. Gen. VII, 17; a. e.—2) *to be swung, waved* (as an offering). Targ. Ex. XXIX, 27 (h. text הוּנַף); a. e.—3) *to be taken off, removed.* Lam. R. to V, 16 והא ניחא ליה דאיתרים רישיה וכ׳ it would have been better for him that his head be cut off rather than do this; Koh. R. to X, 5 נירית הוה דיתְרִים וכ׳; Y. Sot. IX, 24[b] sq. נירית ליה אילו איתרים וכ׳.

Polel רוֹמֵם *to elevate, extol.* Targ. Ps. XXXVII, 34. Ib. CXLV, 1. Targ. Y. I Deut. XXXII, 3; a. e.—Part. pass. מְרוֹמָם. Targ. Ps. XVIII, 47 (not מרוּמֵם); Targ. II Sam. XXII, 47; a. e.—V. מְרָמֵם.

Ithpol. אִתְרוֹמַם *to be lifted up; to be extolled.* Targ. Ps. CVII, 25. Ib. LXXV, 11. Ib. CVIII, 6; a. e.—Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] את מִתְרוֹמְמָא, v. הֲדָרָא.

Palp. רַמֵּם, contr. רוֹמֵם, רָרֵם *to elevate.* Targ. Ps. IX, 14 מְרוֹמֵם Ms. (ed. מְרוֹמָם). Ib. XXVII, 5. Targ. Prov. XVII, 19 מְרָרֵיהֶם Ms. (ed. מרוים, מרים). Ib. XIV, 34.

Ithpalp. אִתְרַמַּם, contr. אִתְרוֹמֵם, אִתְרַמֵּם 1) *to be elevated, rise.* Targ. Ps. LVII, 6; 12. Targ. Prov. XI, 11; a. e.—2) *to be haughty, proud.* Ib. XVIII, 12.—Apocopated form: אִתְרַמַּר. Ib. VI, 30 לא לִמְתַרְמְרוּ וכ׳ ed. (h. text יבוזו) let them not look haughtily down on the thief &c.; v. הָמַר.

רוּם II m. (b. h; preced.) *height.* Ber. 6[b] (ref. to כרם זלות, Ps. XII, 9) אלו דברים ... ברוֹמוֹ וכ׳ this means the things which stand on the height of the world (sublime things like prayer &c.) and which men treat lightly. Meg. 14[a] בני אדם שעומדין ברומו וכ׳ men that stood very high. Midd. II, 3; III, 6 ר׳ מעלה וכ׳ the height of each step was &c. Sifré Deut. 199 גדול השלום שדרי ר׳ וכ׳ peace is something great, for the dwellers on high (angels) need peace; Yalk. ib. 923; a. e.

רוּמָא, רוּם I ch. same, 1) *height.* Targ. Y. Deut. XI, 18 על ר׳ ידכון on the highest point of your arm (v. גוּבָה). Targ. Is. XIV, 12, sq. Targ. O. Num. XXIII, 22; a. fr.—Y. Snh. X, 29[a] לר׳ וכ׳ ... הוה ארונא the ark carried the priests high up and cast them down to the ground. B. Bath. IV, 2; ib. 61[a], v. עוּמְקָא I. Lam. R. to IV, 15 ברוּמְתוֹן (some ed. ברוֹמֵיתָן, *pl.*) of their high stature, v. שׁוּק I ch.; Lev. R. s. 16 ברומתיך (corr. acc.); a. e.—*Pl.* רוֹמֵי. Sot. 48[b], v. שׁוּט I ch.—V. מְרוֹמָא I.—2) *haughtiness.* Targ. Ps. LXXIII, 8.—V. רָמוּתָא.

רוֹמָא II pr. n. pl., v. רוּמְדָה.

***רוֹמָא I** m. (preced. art.) *haughty.*—*Pl.* רוֹמַיָּא. Koh. R. to VIII, 11 (perh. to be read: רוֹמָיֵיא=רוֹמָאֵי), v. מְפוּקִים.

רוֹמָא II pr. n. pl. (Roma) *Rome,* v. רוֹמִי.

רוֹמָאָה m. (preced.) *Roman.* Ber. 62[b] ר׳ Ms. M. (ed. פרסאה, censor's change); Yalk. Is. 316; Gen. R. s. 10 רומאי

(corr. acc.); a. fr.—*Pl.* רוֹמָאֵי. Y. Sabb. VI, 8c bot., v. אֲבָטָרוֹ. Y. Erub. III, 21b, v. טַקְסִירוֹטֵי; a. fr.—*Fem.* רוֹמָיְרִיתָא, רוֹמָיְרִיתָא. B. Bath. 11b, v. אַכְסַדְרָא. Sabb. 110b, v. הֵירִיגְתָא.—*Pl.* רוֹמָיְרִיתָא. B. Bath. 83b, v. הֵירִיגְתָא; a. e.

רוֹמָאטִיקוֹן m. (v. רֵאוּמָטִיקוֹס) *subject to a discharge of flux.* Lev. R. s. 15 נעשה ר' Ar. s. v. קטריטון (קְטַרִיטוֹן) he becomes subject to &c. (different vers. in ed. Lev. R.; v. קְטַרִיקְטוֹן).

רוֹמָה, (רוֹמָא) pr. n. pl. *Ruma* in Galilee, near K'far Hananiah. Y. Erub. IV, end, 22a; Bab. ib. 51b Ms. M. (ed. ארומא, v. Rabb. D. S. a. l. note); Tosef. ib. IV (III), 17 (ed. Zuck. דרומא, corr. acc.).

רוֹמוּלוֹס, (רוֹמִילוֹס) pr. n. m. *Romulus*, the legendary founder of Rome in conjunction with his brother Remus. Midr. Till. to Ps. X (ref. to Ps. LXVIII, 6, a. X, 14) רומוס ור' מתה אמם וכ' the mother of Remus and Romulus was dead, and a she-wolf was appointed (by Providence) to give them suck, and they built two large huts in Rome; Yalk. ib. 652. Y. Ab. Zar. I, 39c רומס ורומילס, v. צְרִיף. Midr. Till. to Ps. XVII, 14, רומוס ... אלו שני יתומין two orphans ..., R. and R. for whom thou didst appoint a wolf &c.; Yalk. ib. 671; Esth. R. to I, 9 רומוס ורמילוס.

רוֹמוֹס pr. n. m. *Remus*, v. preced.

רוֹמַח m. (b. h. רֹמַח; רמת, cmp. רמה, *to swing*) *spear.* Sabb. VI, 4 (63a). Num. R. s. 20, end; Tanḥ. Balak 21; a. e.—*Pl.* רָמְחִין, רָמְחִים. Ab. d'R. N. ch. XXXIII ... אף הקב"ה בחרבות ור' the Lord, too, came against them with swords and spears (lightnings). Tosef. Snh. XIV, 6; a. e.

רוֹמְחָא, ר' ch. same. Targ. Num. XXV, 7 (O. ed. Vien. רָמְחָא). Targ. Josh. VIII, 18; 26 (h. text כידון); a. fr.—*Pl.* רוּמְחַיָּא, רוּמְחִין. Targ. Jud. V, 8. Targ. Job XLI, 21 Ms. (ed. *sing.*); a. e.—[Lev. R. s. 16 ברומחין, read: ברוּמְהוֹן, v. רוּמְיָא I.]

רוֹמִי I, רוֹמָא pr. n. pl. (Ῥώμη, Roma) *Rome*; also *the Roman empire.* Targ. Is. XXXIV, 9 ed. Lag. (omitted in oth. ed.). Ib. LIV, 1 ed. Lag. (oth. ed. כרכא). Targ. Ps. CVIII, 11 כרכא דר' רשיעא ed. Lag. (oth. ed. כרכא רשיעא; ed. Wil. כרכא תקיפא; h. text אדום). Targ. Y. Num. XXIV, 19 Levita (ed. קוסטנטיני, קושט); a. fr. (mostly changed through the censor's influence).—Y. Ab. Zar. I, 39c יום שנתחתן שלמה ... וזחו כרך גדול שבר' on the day that Solomon was connected by marriage with Pharaoh Necho of Egypt, Michael stuck a reed into the sea ..., and this is the origin of the great city of the Roman empire; Snh. 21b; Sabb. 56b Ms. M. (ed. שברומי omitted). Y. Ab. Zar. l. c. יום שנסתלק ... מלך בר' on the day that Elijah was removed, a king was installed in Rome. Y. Taan. I, 64a top בספרו של משא דומה משא ... (not דומי) in R. Meir's Bible was (a note) written, *massa dumah* (Is. XXI, 11) 'the burden of Rome.' Ib. אם יאמר לך ... בכרך הגדול שבר' if one should ask thee, where is thy God? tell him, in the great city of Rome; a. v. fr.—Ab. Zar. 8a שעשתה קלנדא ר' (Alf. עיר) a Roman colony which celebrates the Calenda.

רוֹמִי II m. (preced.) *Roman.* Y. Ter. VIII, end, 46c; Gen. R. s. 63, v. בָּסָא. Y. Sot. VII, 21c top, a. e. ר' the Roman language (Latin), v. קָרָב; a. e.—*Pl.* רוֹמָיִים. Yalk. Hos. 529 ידע הקב"ה ... גזירות ר' וכ' the Lord knew that Israel could not endure the decrees of the Romans, therefore he made them emigrate to Babylonia; Gitt. 17a ארומיים; Pes. 87b, v. אֲרָם. Ib. 119a. Pesik. R. s. 17, end (play on ראמים, Is. XXXIV, 7) עמם ר' the Romans will go down with them; a. e.

רומי, Midr. Sam. XII מחושקת כר', v. רָקַם I.

רוֹמְיָא f. (רֵמַי) *objection, argument.* Men. 42a ותא מאי ר' Rashi (ed. רמיה) what argument is this?

רוֹמִילָס, רוֹמִילוֹס, v. רוֹמוּלוֹס.

רומינוס, v. רוֹמָנוֹס.

רוֹמְמוּת f. (b. h.; רום) *elevation; majesty.* Num. R. s. 22 end (ref. to הרים, Ps. LXXV, 7) כל הרים ... שהוא ר' שאין אדם מתרומם וכ' wherever *harim* appears in the Scriptures, it means 'mountains', except this which means 'elevation' (pride, רִים as a noun, with article), for no man should feel elated by these things (riches); Tanḥ. Matt. 6; Yalk. Ps. 812. Lev. R. s. 24 (ref. to מרום, Ps. XCII, 9) את ר' נוהג וכ' thou practicest sovereignty in thy world, thou gavest priesthood to Aaron ..., rulership to David &c. Tanḥ. Mick. 3 רוֹמְמוּתָן ... מתוך out of the disgrace of the righteous comes their elevation; a. e.

רוֹמְמוּתָא ch. same. Targ. Y. Num. XXIII, 22 (O. רומא).

רוֹמָנָא f. = רִמּוֹנָא, 1) *pomegranate* (fruit and tree). Targ. Y. Ex. XXXIX, 26 (ed. Vien. רוֹמָ'). Targ. II Esth. VII, 9; a. e.—Ber. 56a דקדחא ר', v. קָדַח. Ib. עשרק עסקך כר' thy ware (wine) will be high-priced like the pomegranate; קאוי ... כר', v. קָהֵה; a. e.—*Pl.* רוּמָנִין, רוּמָנִין, רוּמָנְיָא. Targ. Y. Ex. XXVIII, 33; XXXIX, 24. Ib. 25 רוֹמָנְיָא (read: רוּמָנְיָא). Targ. Y. Num. XX, 5 (ed. Vien. רוֹמָנִין); a. e.—2) דאפא ר' *the upper part of the cheek.*—*Pl.* רוּמָנֵי. Ab. Zar. 30b.

רוֹמָנוֹס pr. n. m. *Romanus*, an Amora (v. Fr. M'bo, p. 123b). Y. Sabb. III, end, 6c; Bab. ib. 47a. Y. Bicc. I, 64a (רומינוס); Y. Yeb. VIII, 9b bot.; Y. Kidd. IV, 66b top (רומינוס). Y. Meg. I, 72b bot.; a. e.

רומניא, Num. R. s. 22, v. סְרוּנְגְיָא.

רוּמְקִי, כֶּרֶךְ ר', pr. n. pl. *Fort (of the) Rumḳi*, in Media. Kidd. 72a; Yeb. 17a דומקי, דומקיא (Neub. Géogr., p. 378 quotes also רוחקי), v. נַהֲרַוּנְדָּ.

רומקי, Kel. II, 5 Var., v. רוּנְקִי.

רוּמְשִׁית, רוּמְשָׁא, v. רַמְשָׁא, רַמְשִׁית.

רֵימָתִיקוֹס, v. רֵאוּמָטִיקוֹס.

והֲרִיעוּ ותקעו they sounded the plain note (תקיעה), and the tremolo, and the plain note. R. Hash. IV, 9 תוקע ומֵרִיעַ וכ' he sounds a T'ki'a, a Tru'ah &c. Ib. 16a sq. למה תוקעין ומריעין וכ' why do we blow the Shofar in plain notes and tremolo while seated and then again while standing? Taan. 16b (at a public fast) חזן . . . הָרִיעוּ בני אהרן הַרִיעוּ the superintendent of the prayer meeting says, sound the Tru'ah, sons of Aaron; they do so. R. Hash. 16b כל שנה ... מרועין לה בסופה if people neglect to sound the Shofar in the beginning of the year (on New Year's Day), they will sound the Tru'ah for it at its end (on public fast days on account of calamities); a. fr.—V. תָּרַע.

רוּעַ II (preced.) *to shake; to be weak, bad,* v. רָעַע.

רוּעְדָא, Targ. Y. Lev. XI, 11 רועדידהון, v. רוּסְבָּא.

רוֹעֶה m. (b. h. רֹעֶה; רָעָה) *shepherd, herdsman.* B. Mets. 5b; Snh. 25b סתם ר' פסול as a rule a herdsman (unless ascertained to be conscientious) is disqualified as witness. Ib. ר' שאמרו אחד רועה בחמה וכ' the shepherd who they said was unfit for legal action means both the shepherd of small cattle as well as the oxherd; a. v. fr.— *Pl.* רוֹעִין, רוֹעִים. Ib. הוסיפו עליהן הר' the Rabbis added to them (the list of the disqualified) the shepherds. Ib. III, 2 נאמנין ... רועי בקר I accept as judges three oxherds; a. v. fr.

רוֹעֵץ pr. n. m. *Ro'ets.* Maco. 8a; Snh. 4a ר' יהודה בן ר'; Yalk. Deut. 920.

רוֹעָץ, v. רַעַץ.

רוּף, *Pol.* רוֹפֵף, v. רָפַף.

רוֹפֵא m. (b. h.; רָפָא) *physician, surgeon.* Ber. 60a (in a prayer) כי אל ר' נאמן וכ' for thou, O God, art a faithful physician, and thy healing is perfect. Ib. (ref. to Ex. XXI, 19) מכאן . . . רשות לר' וכ' from this we learn that a physician is authorized to heal (that healing is not considered an interference with divine dispensation). Ab. Zar. 26b עיר שאין בה ר' ישראל וכ' a place which has no Jewish surgeon (for circumcision) but has a Samaritan and a gentile surgeon &c. Ib. 27a, a. e. מומחה ר', v. מוּמְחֶה. Bekh. IV, 4 (28b) תודוס הר' Thodos (Theodorus) the physician; a. fr.— *Pl.* רוֹפְאִין, רוֹפְאִים. Tosef. Ohol. IV, 2 נכנס תיאודורוס הרופא וכל הר' עמו Theodorus the physician came in and all the other physicians with him. B. Kam. 80a שאלו לר' וכ' they consulted the physicians who said, there is no remedy for him except &c.; Tem. 15b. Kidd. IV, 13 (82a) טוב שבר' וכ' the best of physicians will go to Gehenna (v. Rashi a. l.); a. fr.

רוּפּוֹס pr. n. m. *Rufus,* usu. ר' טורנוס, v. טוּרְנוֹס. Y. Taan. IV, 69b bot. ר' חרש ... את החריכל Rufus, ... carried the plough over the Temple site; Lam. R. to I, 13 רופש (corr. acc.).

רוֹפְיטוֹן* m. (ῥοφητόν) (*an egg*) *which can be gulped down, boiled down to the size of a pill.* Y. Ned. VI, 39c bot., expl. טרומיטא; [ῥοφητὸν ὠὸν *a lightly boiled egg,* S.— Our w. is prob. to be read טרופון (τρυπῶν) *piercing,* or טרופיטין (τρυπήτης) *borer*; v. טָרוֹמִיטָא].

רוּנְגָּר* m. (a corrupt. of angaria or parangaria) *public service.* Yeb. 79a (ref. to I Kings V, 29) ודילמא ר' בעלמא Ar. (ed. דוגזר) but perhaps it was merely for public service (that Israelites were employed, but not as slaves)? B. Bath. 122a (ref. to Ez. XLVIII, 19, to prove that the Nasi was to receive a share in the land equal to one of the tribal shares) אימא ר' בעלמא (Ms. M. דוזגר; ed. Pes. a. oth. אונגר, אנגר, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) may I not say that the verse quoted refers merely to public service (due to the Nasi)?—[The reading רוזגר, from which דוזגר, דוגזר &c. arose, is due to a derivation, ascribed to R. Ḥan., from the Persian רוזגר servitium, v. Vullers 78b.—Yalk. Sam. 154, however, has an entirely different reading of Yeb. l. c.].

רונונית, v. רוֹנָן a. רוֹטָנָנִית.

רוֹנְיָא pr. n. m. *Ronya,* a gardener. B. Mets. 109a. B. Bath. 5a top.

רוֹנָן m. (רָנַן) *grumbler, inclined to suspicion* or *litigation.*—*Pl.* רוֹנָנִין, רוֹנְנִים. Tanḥ. P'kudé 7 הם ישראל ר' the Israelites are grumblers (will suspect me of dishonesty). Sifré Deut. 12 (ref. to ריבכם, Deut. I, 12) מלמד שהיו ר' which shows that they loved litigation; Yalk. ib. 801 רוגנין (corr. acc.; v. Berliner to Rashi on Deut. l. c.).— *Fem.* רוֹנֶנֶת. Pesik. R. s. 5 רונונית (corr. acc.), v. רוֹטָנָנִית.

רוֹנָנִית (prob. רוֹנָנוּת) f. (preced.) *grumbling habit.* Pesik. R. s. 5, v. רוֹטָנָנִית.

רונקא, רונקי, v. רוּקָנִי.

רוּנָקִי m. pl. (Chaldaism; רוּק II, with anorg. נ; cmp. רוֹקֶן) *the contents of a pot upturned and emptied* on a flat vessel to cool off. Kel. II, 5 מפני שהיא הופכת עליו את הר' (Var. in R. S. הרומקי, read: הרוקמי, v. infra) because she (the cook) inverts the contents of the pot on it (the lid); Tosef. ib. B. Kam. II, 5 הרוקמי (cmp. רֵיקָם).

רוּנָקִין* m. pl. (a corrupt. of ricinium or recinus) *a rectangular piece of cloth of small size* (v. Sm. Ant. s. v.). Sifré B'midbar Sinai quot. in Ar. ארן הר' חייבין בציצית the *runkin* are exempt from show-fringes (on account of their smallness).

רוּס m., v. רוּס II.

רוּס, *Hithpol.* הִתְרוֹסֵס, v. רָסַס.

רוסנין, רוסינקא, v. רוּזִינָקָא.

רוּסְתָקָא, v. רִיסְתָקָא.

רוּעַ I (b. h.; cmp. רָצַע) *to strike against; to shake.*

Hif. הֵרִיעַ (cmp. תָּקַע) *to produce a tremulous sound*; (b. h. also *to shout*); *to blow the horn.* Sot. 42b מגיפין ומריעין וכ' the gentile troops shut their cuirasses with noise, blow their horns, shout and tramp; Yalk. Deut. 923; a. e.— Esp. *to sound a* תְּרוּעָה, *to blow tremolo.* Succ. V, 4 תקעו

רוּפִילָא m. (rufulus) *a military tribune chosen by the general himself*; (adopted in the Persian bureaucracy) *a high official, royal adjutant* or *viceroy*. Shebu. 6ᵇ כגון מלכא ור' וכ' as, for instance, the king is followed by the Rufila, and the Alkafta by the Resh Galutha. B. Mets. 49ᵇ; 107ᵇ פרוזק ר'.—*Pl.* רוּפִילִין. Targ. Ruth I, 2 והוו תמן ר' and they became there military tribunes (h. text ויהיו שם). Targ. Esth. IX, 6; ib. 12 (ed. Vien. רוּפַלִין).

רופש, Lam. R. to I, 13, v. רוּפּוֹס.

רוּץ (b. h.) *to run*. Sabb. 153ᵇ רָץ תחתיה וכ' he must run under it (with the burden on his shoulders) until he reaches his home, opp. קלי קלי. Ber. 6ᵇ לעולם יָרוּץ אדם וכ' man should always run to hear the word of the *hălakhah*, even on the Sabbath. Pes. 112ᵃ; Ab. V, 20 רוץ כצבי quick like a deer. Snh. 96ᵃ יכול אני לָרוּץ וכ' I can run for three parasangs in front of horses. Ib. שרץ ... ומה בשכר thou wonderest at the reward for four steps which that wicked man (Baladan) ran for my honor's sake; שרָצוּ לפני וכ' who ran before me like horses; a. fr.

Hof. הֳרִיץ *to make run, hasten*. Mekh. B'shall., Shir., s. 2 למה רַצְתָּ ... מצרי הֳרִיצַנִי וכ' why didst thou run after my children?, and he (the horse) says, the Egyptian made me run against my will; הסוס הריצני וכ' the horse carried me swiftly against my will. Ib. B'shall., s. 2 שהיו מְרִיצִים חמרכבה who drove the chariot. Y. Shek. VIII, 51ᵃ bot. מְרִיצָה, v. מְרִיצָה. Koh. R. to XII, 6 (play on ותרץ, ib.) ומרוצה וכ', v. גְּלָלָה; Lev. R. s. 18 ומריקה (corr. acc.). Gen. R. s. 13 ארץ כנגד ... שהיא מריצה וכ' the earth is called *erets*, corresponding to the spring season, when she hastens her fruits to come forth. Lev. R. s. 28 דברים שהן מריצין לבני מעים things which make the bowels run (loosen the bowels); Yalk. Ez. 344; Pesik. R. s. 18 מצרים (corr. acc.); (Pesik. Ha'omer, p. 71 משלשלום); a. fr.—[Num. R. s. 20; Tanḥ. Balak 4 חכל מריצים, v. רָצַץ.]

רוֹצֵחַ, v. רָצַח.

רוֹצָעָנָא, רוֹצָעָן, רוֹצָחָן, v. sub רָצַע.

רוּק I *to spit*, v. רָקַק, רָקק.

רוּק II (b. h.; cmp. רֵיקָן) [*to be bright, clear*; cmp. לָבָן,] *to be blank, empty*.

Hif. הֵרִיק *to empty, pour from vessel to vessel*. Cant. R. to I, 3 (ref. to תורק ib.) כאדם שמֵרִיק מכלי וכ' like one emptying (perfumed oil) from one vessel into another. Ned. 32ᵃ (play on ויורק, Gen. XIV, 14) הֵרִיקָן מן התורה Var. (v. Tosaf. a. l.) he made them empty of study (took the scholars away from their studies to make them go to war), v. רֵיק; a. e.—[Lev. R. s. 18 ומריקה את הכסף, read: ומריצה, v. רוּץ.]

Hof. הוּרַק *to be emptied, be poured from vessel to vessel*. Lev. R. s. 3 (ref. to Cant. I, 3, v. supra) כשמן המוּרָק וכ' like oil that is poured from vessel to vessel without a sound.

רוּק ch., Af. אֲרִיק same, *to empty, pour*. Targ. Gen. XLII, 35. Ib. XXXV, 14 (h. text ויצק); a. fr.

Ittaf. אִתְרַק, *Ithpe.* אִתְרִיק *to be poured*. Targ. Lev. XXI, 10 (Y. ed. Vien. יִתְרוֹק).

רֹק m. (b. h. רֹק; רָקַק) *spittle*. Yeb. XII, 6 (ref. to Deut. XXV, 9) ר' חנראה וכ' the spittle must be visible to the judges. Nidd. IX, 6 ר' תפל tasteless saliva; expl. ib. 7 כל שלא טעם כלום of a person who has not broken his fast. Y. Sabb. XIV, 14ᵈ top; Bab. ib. 108ᵇ; a. fr.—Nidd. 16ᵇ עד שחר' בתוך הפה (euphem.) while the semen is yet in the vagina.

רוֹקָא, רוּקָא, רֹק c. ch. same. Targ. Job VII, 19 רֻקִּי. Ib. XXX, 10; a. e.—Yeb. 101ᵇ; 106ᵇ למירחזי ... צריכי ר' וכ' the judges must see the spittle as it comes out of the mouth &c., v. preced. Ib. 39ᵇ ר' דמתחזיא וכ' ויורקת (Rashi דאתחזי) and she spat before him spittle which was visible to the judges on the floor; Y. ib. XII, 13ᵃ top; a. fr.—Sabb. 101ᵃ ר' דחמת Ar. (Ms. M. ריקא; ed. זיקא), v. חֲמָת. Ib. 99ᵇ; Nidd. 42ᵃ, v. חָפַי I.

רוּקְבָּא I m. (רָקַב) *decay; moth*. Targ. Is. LI, 8 (ed. Wil. רוּקָבָא; h. text סס).

רוּקְבָּא II f. (v. רָקַב) [*hollow,*] *a goat-skin made into a bag, bottle* (v. חֲמֵת).—*Pl.* רוּקְבָּאוֹת. Ab. Zar. 32ᵃ הדרדרין וחר' וכ' barrels and leather bottles that have been used (for wine) by gentiles; Tosef. ib. IV (V), 9 והרקובות ed. Zuck. (Var. קרבות, corr. acc.). Ab. Zar. l. c. יין הבא בר' וכ' wine carried in bottles belonging to gentiles.

רוּקְבָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXI, 14 (ed. Vien. רֻקְבָּא). Ib. 15 (ed. Berl. רוּקְבָּא). Targ. Josh. III, 13; 16 (ed. Lag. רוכבא; h. text גֵּד).

רוֹקַח, v. רָקַח.

רוקי, Tosef. Kel. B. Mets. V, 6 הר' (R. S. to Kel. XV, 4 תסרקין), read: חסדוקין *the split*, corresp. to חנקובין ib.

רוֹקִין, v. רוֹקֵן ch.

רוֹקֵן (denom. of רֵיקָן; cmp. הַאֲבוֹנָא denom. of אָבֵן) *to empty, drain*. Lev. R. s. 24 (ref. to לְהַצִּילְךָ, Deut. XXIII, 15) לרוֹקֵן כל נכסי וכ' to drain all the stores of the nations and give them to thee.—V. רִיקֵן.

Nithpa. נִתְרוֹקֵן, נִיתַּק *to be emptied, be transmitted*. Gen. R. s. 84 (ref. to Gen. XXXVII, 24) נ' בורו של יעקב Jacob's well was emptied (his children were bare of virtues). Ned. X, 2 מת האב לא נִתְרוֹקְנָה וכ' with the father's death his authority (to interfere with the daughter's vows) does not go over to her husband; ib. 68ᵇ; Tosef. ib. VI, 2, sq. Sifré Num. 153 שאין הרשות מִתְרוֹקֶנֶת וכ' to whom the father's authority cannot be transferred; Yalk. ib. 785.

רוֹקִין, רוֹקֵן ch. same, 1) *to empty, drain*. Targ. Ex. XII, 36 (h. text וינצלו). Targ. II Chr. XX, 25. Ib. XXIV, 11 (h. text ויערו). Targ. Y. Gen. XXXI, 9; 16. Targ. Jer. XLVIII, 12. Targ. Ps. CXLI, 8 (h. text תער); a. e.—2) [*to spit out,*] *to eject, banish*. Targ. O. Lev. XVIII, 25; 28 (h. text קאה). Targ. Y. Num. XXIV, 17 (h. text קרקר). Targ. Ps. LVI, 8 (h. text פלט); a. e.

Ithpol. אִתְרוֹקֵן *to be emptied; to be uncovered*. Targ. Lam. I, 1. Ib. IV, 21 (h. text תתערי). Targ. Is. III, 26 (some

ed. ותרוקין, Kimḥi ותדחקן, corr. acc.; h. text ונקחה).—Lev. R. s. 34 אהן עלמא . . . דמלי מְתָרוֹקָן דמתרוקן וכ' this world is like the buckets of the wheel work, the full is emptied, the empty is filled (the rich become poor &c.); Ruth R. to II, 19.

רוּקָנִי f. (ῥυκάνη) *plane.* Kel. XIII, 4 הר' בפני עצמה (ed. Dehr. 5 רונקי, Ar. Var. רונקא, a corrupt. of runcina) the plane (the wooden body) by itself; Tosef. ib. B. Mets. III, 9 האיזמיל של ר' ed. Zolk. (ed. Zuck. דיקני; v. דּוּקָנִי).

רוּר, Y. Shebi. VI, 36c שינא דר'; Tosef. ib. IV, 10 שורא דר'; v. שָׁנָא.

רוּרֵב, v. רַבְרֵב.

רוּרְבָנוּיְתָא, רוּרְבָנָא, רוּרְבָא*, v. sub רַבְרְבָ'.

רוּרֵם, v. רוּם ch.

רוּשׁ m. (b. h.) *a poisonous plant, poison.* Esth. R. to I, 1 (play on אחשורוש) ולענה שהשקה אותם ר' he gave them poison and wormwood to drink; a. e.

רוּשְׁדָתָא* f. pl. (prob. transpos. of רוחשתא; רחש) *anal worms.* Gitt. 69b (Ar. ed. Koh. שירחתא, oth. ed. שחיתא).

רוּשָׁם m. (רָשַׁם) *mark, trace.* Snh. 52b מיתה שאין בה ר' a death which leaves no mark of violence on the body. Gen. R. s. 43 כל יין . . . עושה ר' וכ' wherever the enjoyment of wine is mentioned in the Bible it leaves a trace (has evil consequences), except this (Gen. XIV, 18); a. e.—Tosef. Ohol. XVI, 5, v. תִּירְחוּץ.—[Tosef. Nidd. IV, 10 בר', v. רָשׁוֹן.]

רוּשְׁמָא, רוּשַׁם m. ch. same, *mark, cicatrix; characters* (of writing); *incision.* Targ. Lev. XIII, 10 (h. text מדויה). Targ. Y. ib. XXI, 5 (h. text קרחה; v. רְשַׁם II). Targ. Esth. III, 12. Targ. Y. Gen. XI, 8 ורושם כתביה (some ed. ומשם כפתויה, corr. acc.).—[Targ. Y. Ex. XXI, 25. Ms. Ar., v. רְשַׁם II.]—Gitt. 20a מיחרץ וכ' ר' the stamp of a coin &c., v. חָרַץ. Ib. 86a ורשום דאינש וכ' (Ar. וְרִשּׁוּם) and no mark of any owner is on him (the slave).—*Pl.* רוּשְׁמִין. Targ. Y. Lev. XIX, 28 ר' חריתין (ed. Vien. רְשַׁם חוּרִית). Targ. Is. III, 24.—V. רִישׁוּמָא.

רוּשְׁמָתָא f., *pl.* **רוּשְׁמָתָא** f. same, *mark, trace.* Targ. Ps. LXXXIX, 52 רוּשְׁמַת constr. (Ms. רִישְׁמַת). Ib. LXXVII, 20.

רוּשַׁשׁ, v. רָשַׁשׁ.

רוּת (b. h.) pr. n. f. *Ruth,* the Moabite. B. Bath. 14b; Ber. 7b, v. רָוָה. Ruth R. to I, 4 רות שראתה וכ' she was named Ruth, because she looked at (approved of) the words of her mother in law; Tanḥ. B'har 3; a. fr.—ר' (ספר) *the Book of Ruth.* B. Bath. l. c. שמואל . . . ור' Samuel wrote his own book, and the Books of Judges and Ruth; a. e.

רוֹתֵחַ, v. רָתַח.

רוּתְחָא m. (רְתַח) *foam.* Targ. Hos. X, 7 (ed. Lag. רֵיתָחָא; ed. Ven. I ריתוּחָא; Ar. רְתִיחָא; h. text קצף).

רוֹתַחְנָה, v. רְתַחְתָּה.

רוּתְמָא, רוֹתֶם, v. רְתָמָא, רֹתֶם.

רָז m. (רזז or רוז, cmp. רוֹזֵן) 1) *strength, foundation* (corresp. to יְסוֹד, סוֹד). Snh. 42a (ref. to ולרוזנים, Prov. XXXI, 4) העוסקים ברָזוֹ של עולם וכ' those engaged in the foundation of the world (administration of justice) must abstain from strong drink.—2) (corresp. to סוֹד) *secret.* Ib. 94a (ref. to Is. XXIV, 16) אמר שר העולם . . . רָזִי לי רזי לי the genius of the world said, Master of the world, do the will of this righteous man (Ezekiel) (make him the Messiah); then a divine voice went forth saying, my secret is mine &c. (v. Targ. a. Vulgate Is. l. c.). Sabb. 88a מי גילה לבני רז זה וכ' who revealed to my children this secret by which the ministering angels are guided?; a. e.—*Pl.* רָזִים. Snh. 70b (ref. to Prov. l. c.) מי שכל רָזֵי עולם גלוים וכ' should he to whom all secrets of the world are revealed, drink wine and be drunk?; Tanḥ. Sh'moth 1; Num. R. s. 10 4. Deut. R. s. 11 גליתי רָזָיהם וכ' I revealed their (the angels') secret to the sons of man; a. e.—[Y. M. Kat. I, 80c bot., read as Y. Snh. VI, 23d bot. בארזים, v. אַרְזָן.]

רָזָא, רָזָן ch. same. Targ. Is. XXIV, 16 רָזִי אגר וכ' (constr.) the secret of reward . . . and of punishment. Targ. Am. III, 7 (h. text סוד). Targ. Ez. XXVIII, 3 (h. text סתום). Targ. O. Gen. XLIX, 6 (*council*). Targ. Ps. XCI, 1 (h. text סתר). Targ. I Sam. XVIII, 22 ברז (h. text בלט). Targ. Y. Deut. XIII, 7 ברז; a. e.—*Pl.* רָזִין, רָזַיָּא, רָזֵי. Targ. Esth. VI, 1. Targ. II Kings VI, 11.—Snh. 31a דין גלי ר' this man is a revealer of secrets; a. e.

רָזָא, v. רְזֵי.

רְזַב (transpos. of ברז) *to perforate*; denom. מַרְזֵבָא, a. next w.

רְזַבְנִית, רַזְבּוֹנִית f. (preced.) a species of *locusts.* Ḥull. 65a חרזבוני Ar. (ed. חרזבני, Ms. H. זרבונית, v. Rabb. D. S. a. l. note 3), v. אַרְזְבּוֹנִית.

רָזֵה m. (b. h.; v. רָזַי) *hard, lean.*—*Pl.* רָזִים. Num. R. s. 16 12; Tanḥ. Sh'laḥ 6 אם של חרסין הן חם ר' if the stones of the ground are of a clayish nature, the fruits are lean.

רְזַח, M. Kat. 28b מרוזח Ms. M. (ed. מרוח), read: מַר וָזַח, v. מַר II.

רְזַי (cmp. רָז) *to be strong, hard*; [b. h. רזה *to be lean*]. *Af.* אַרְזֵי *to come with vehemence upon, stir up, irritate.* Yeb. 120b שאני מיא דמַרְזוּ מכח it is different with water (coming in contact with a wound), it irritates the wound.

Pa. רַזֵּי *to throw with force.*—Part. pass. מְרַזְּיָא. Snh. 45b מִרַזְּיָא (Ms. M. מרזיא) *Ithpa.*, ed. Sonc. ברַזְיָא, v. next w.; v. Rabb. D. S. a. l. note) in order that the stone may come down with force.

רַזְיָא m. (preced.) 1) *strong, vehement, gushing.* Targ. Job XXXVII, 13.—[Targ. Prov. XXVI, 10 some ed. ורזיא, read: ורַוְיָא.]—Taan. 3[b] דאתא ר' when the rain comes with vehemence, opp. ניחא. Ib. (ref. to Job l.c.) מיטרא ר' לאילני a vehement rain is good for the trees; Yalk. Job 921.—2) *force.* Snh. 45[b] בר' ed. Sonc., v. preced.

רָזִיאֵל (v. רָז) pr. n. *Raziel*, name of an angel. Targ. Koh. X, 20.

רָזִיחַ *raziaḥ*, a substitute of *nazir* (v. כְּרִינּוּר). Y. Naz. I, 51[a] bot.

רזם, v. רַמַּז.

רָזַק, v. רָסַק.

רח, *Ithpe.* אִתְרַח, v. אֲרַח.

רָחָב I (b. h.) pr. n. f. *Rahab*, a woman of Jericho who received the Israelitish spies. Zeb. 116[a], sq. Sot. 34[a]. Meg. 15[a]; Taan. 5[b]; a. fr.

רָחַב (b. h.) *to be wide.*

Hif. הִרְחִיב 1) (neut. verb) *to widen, be broader; to extend.* Lev. R. s. 31 הוו מקטרנות ... ומַרְחִיבוֹת וכ' (the windows of the Temple) became narrow towards the inside and wider towards the outside, in order to send light forth to the world; Pesik. Ḳumi, p. 145[a], sq. Sifré Deut. s. 1; Yalk. Zech. 575 מַרְחֶבֶת, v. infra. Yalk. Is. 302, v. פָּתָה.—2) *to broaden, widen*; (with דעת) *to comfort, gratify.* Ber. 57[b] שלשה מַרְחִיבִין דעתו וכ' three things give a man comfort: a nice dwelling &c.—3) *to amplify.* B. Bath. 61[b], v. מַצַּר.

Hithpa. הִתְרַחֵב *to be enlarged, extend.* Cant. R. to VII, 5 עתידה ... מִתְרַחֶבֶת וכ' Jerusalem will be enlarged on all sides; Sifré l. c.; Yalk. Zech. l. c. מרחבת.

רָחָב II m., רְחָבָה f. (b. h.; preced.) *wide, broad.* Midd. IV, 7 מה ארי צר ... ור' מלפניו וכ' (not ורוחב) as the lion's body is narrow behind and wide in front, so was the Temple &c.; a. fr.—נפש ר' (wide desire,) *ambition, greed,* opp. שפלה. Ab. V, 19; a. e.—יד ר', v. יָד.—*Pl.* רְחָבִים, רְחָבִין; רְחָבוֹת. Tanḥ. B'haʿălōt. 5 שהיו ר' מבחוץ וכ' they (the Temple windows) were wide without &c., v. preced.; Tanḥ. T'tsav. 6; Num. R. s. 15, beg. Y. Sot. IX, 24[a] bot., v. צַר; a. fr.

רַחַב ch. same, esp. (with or sub. נפשא) *ambitious, greedy.* Targ. Prov. XXVIII, 25 גברא ר' (Bxt. נפשא ר'; Ms. רעיינא, read: רחב עיינא or רחב רעיינא).

רֹחַב, רֻחַב m. (b. h.; preced. wds.) *width.* Midd. II, 6 אורך ... על ר' וכ' one hundred and twenty-five cubits in length by eleven in width. Ib. IV, 1 ורָחְבּוֹ וכ' and its width was ten cubits. Tam. 29[b]; Shek. VIII, 5 ורָחְבָּהּ; a. fr.—Sifré Deut. 120 בר' יד with liberality.

רַחֲבָה, רַחֲבָא pr. n. m. (= רב אחבא) *Raḥăba*, an Amora. Pes. 13[b]; 52[b]; Succ. 45[a]. Bets. 11[b] (v. Rabb. D. S. a. l. note 1). Ber. 18[a]; a. e.

רְחָבָה f. 1) fem. of רָחָב.—2) *open place, market.* Keth. 8[b] ר' ברכת, v. בְּרָכָה. Y. Ned. V, end, 39[b]; Tosef. ib. II, 9 ר' שדרך הרבים מפסקתה a market which is crossed by a public (caravan) road.

רְחוֹב m. (b. h.) same. Taan. II, 1 (15[a]) ... מוציאין לרחוֹבָהּ של עיר (not לרחוב) (at public fasts) they carry the ark out to the open place of the town. Meg. III, 1 (25[b]) בני ... רחובה וכ' if the citizens sold the open place of a town (which is used for public prayer meetings), they may buy a synagogue with the proceeds. Ib. בה"כ ... את הר' if they sold a synagogue, they dare not buy an open place; a. e.

רַחֲוָתָא, v. רַחְוָתָא.

רחוינית, Tosef. Kel. B. Mets. V, 3, v. הַחֲוָנוֹת.

רַחוּם m. (b. h.; רָחַם) *merciful.* Sabb. 133[b] מה הוא חנון ור' וכ' as He is gracious and merciful, so be thou &c.; a. e.

רַחוּמַי pr. n. m. *R'ḥumi*, an Amora. Keth. 62[b]. Pes. 39[a]. Naz. 13[a] בן ר'; a. e.

רַחוּמָתָא, v. רִיחְמָא.

רחוץ, Y. Sabb. IX, 11[d], v. רָחוֹן.

רַחוֹק, רְחוֹק, v. רִיחוֹק.

רָחוֹק m., רְחוֹקָה f. (b. h.; רָחַק) *distant, removed.* Snh. VI, 2 הית ר' מביתו וכ' when the culprit arrived at a distance of about ten cubits from the place of execution. Ib. 3. Pes. IX, 1 מי ... או בדרך ר' he who (on the fourteenth day of Nisan) was unclean or on a distant journey (Num. IX, 10). Ib. 2 לפיכך ... מפני שרחוקה ודאי וכ' (Bab. ed. 93[b] רחוק) therefore is the Hé (of רחוקה, Num. l. c.) dotted, not that it necessarily be distant (that he be really far away), but that he be outside of the Temple court (and unable to enter in time); Y. ib. 36[d] ה"א ... איש ר' ואין דרך ר' the Hé is dotted to intimate that the man is at a distance (רחוק), not that the way be far; a. fr.—שמועה ר', v. שְׁמוּעָה.—*Pl.* רְחוֹקִין, רְחוֹקִים; רְחוֹקוֹת. Sabb. 182[a] קרובים נעשו ר' קְרוֹב; Lev. R. s. 18, v. סָמַךְ; a. fr.

רְחוּקָה f. (רָחַק) *alienation, severing a connection.* Kidd. 50[a], v. קוֹרְבָא.

רחוש, v. רִיחוּשׁ.

רָחוּשׁ m. (רָחַשׁ) *an ornament in the shape of a reptile,* used as a gem or amulet. Tosef. Kel. B. Mets. I, 9 a 'reptile' (scarabee &c.) which is broken (out of its setting), or whose point is broken off, is not susceptible of uncleanness; but if the hooks remain on it on both sides &c. Tosef. Ab. Zar. V (VI), 2 הר' העשוי כמין הדרקון וכ' a *raḥosh* which is made like a dragon (intimating an idolatrous emblem,

רָחִיץ, רָחֵיץ, v. רָחַץ.

רְחִיצָה f. (רָחַץ) *washing, bathing.* Yoma VIII, 1. Ḥall. I, 9 רְחִיצַת ידים washing the hands. Y. Naz. VII, end, 56d על רחיצת גופו for omitting to bathe his body. Num. R. s. 14[1] שרפאתיו ע"י רחיצת הירדן whom I cured by bathing in the Jordan. Ib. שהסרתי ... ע"י רחיצת וכ' whom I saved from drowning through the bathing of Pharaoh's daughter. Ib. גחזי שלקה ע"י ר' Gehazi who was punished on the occasion of (Naaman's) bathing; a. fr.

רְחִיק, v. רָחַק.

רָחִיק I m. (preced.) *distance.* Targ. Ex. II, 4. Targ. Ps. X, 1. Targ. Prov. XXXI, 14 (Ms. רוֹחַק); a. fr.

רָחִיק II m., רְחִיקָתָא, רְ', רַחְיָקָא f. (preced.) *far, distant, removed.* Targ. Deut. XXIX, 21. Targ. Jer. XII, 2. Targ. Prov. XXV, 25; a. fr.—Succ. 52a; Yalk. Joel 535, v. צַוְותָא. Y. Shebi. IX, 38d bot. לארעא דר' to a distant land; a. e.—*Pl.* רְחִיקָן, רְחִיקִין. Targ. Josh. IX, 22. Targ. Jud. XVIII, 7; a. fr.—Y. Ned. XI, end, 42d (expl. Mish. ib. XI, 12) [read:] כמא דשמיא ר' שמים ביני לבינך כן האי אתתא רחיקא וכ' ... as the heavens are remote from the earth, so is this woman (I) from this man (I cannot live with him); a. e.

רְחִישׁ, רְחֵישׁ, v. רְחַשׁ, רְחֵשׁ.

רְחִישָׁה f. (רָחַשׁ) *movement.* Cant. R. to IV, 4 (ref. to Cant. IV, 3) רְחִישַׁת פיך חביבה וכ' the moving of thy mouth (in prayer) is as pleasing to me as the crimson thread (the strap in the Temple on the Day of Atonement, v. Yoma VI, 8).—[Gen. R. s. 12, beg. רחישת קנים Ar., v. חֲרִישָׁה III.]

רחישותא, Targ. Y. Gen. XXII, 13 some ed., v. חֲרִישׁוּתָא.

רְחִישָׁתָא f. (רְחַשׁ) *sense, sensation.* Targ. Job XX, 2 ed. Lag., v. חִרְשׁוּתָא.

רָחֵל I f. (b. h.) pr. n. f. *Rachel,* 1) wife of Jacob. Gen. R. s. 71 (play on עִקְּרָה, Gen. XXIX, 31) ר' תהדה עיקרו Rachel shall be the chief person of the household; וכ' ib. לפי שכל הדברים תלויין בר' because all depends on R., therefore is Israel called by her name; Ruth R. to IV, 11, v. עִקָּר; a. v. fr.—2) R. Akiba's wife. Ab. d'R. N. ch. VI.—3) R., mother of Rab Mari. Sabb. 154a; a. fr.

רָחֵל II f. (b. h.) *ewe, sheep.* Bekh. III, 1 ר' בת שתים וכ' if an ewe gives birth in her second year of age, the issue belongs to the priest with certainty. Ib. 20a. Tosef. Ḥull. X, 1 כלאיים מן הר' וכ' a hybrid of an ewe and a kid is subject to the law concerning the first of the fleece (Deut. XVIII, 4); a. fr.—*Pl.* רְחֵלוֹת, רְחֵלִים, רְחֵלִין, רְחֵי'. Ib. 4 השוטח רְחֵלָיו if one washes his lambs (and wool comes out). Ib.; Ḥull. XI, 2 חמש ר' גוזזות וכ' five lambs yielding wool of the weight of &c. Ib. 137b דקא מתני ליה לברייה רחלים taught his son (the Mishnah l. c.) using *r'ḥelim* (according to Biblical usage); א"ל אתניה רחלות said he to him, teach him *r'ḥeloth* (in accordance with later usage). Bekh. V, 3 זכר של ר', v. זָכָר. Sabb. V, 2; 4; a. fr.

v. צִיץ) is forbidden, but if a dragon is suspended from it, you may throw the dragon away &c.; Y. ib. III, 42d top [read:] חמוצא ר' עשוי כמין דרקון אסור וכ'.

רְחוּשִׁין, constr. רְחוּשֵׁי, v. רַחֲשׁוּשׁ.

רחזונות, v. הַחֲזוֹנוֹת.

רֵי', רֵחַיָּא, רֵיחַ', רְחָיָא ch.=next w. Targ. O. Ex. XI, 5 (Y. חַיָּא ...). Targ. O. Deut. XXIV, 6 (Y. חַיָּא ...). Targ. O. Num. XI, 8 (ed. Vien. רַחַיָּא; Y. I רִיחוֹתָא; II רַחֲוָותָא).—M. Kat. 10b חמרא דרי' the ass employed in the mill; לאוקומי ר' to put up the millstones; אמת ר' the pole of the mill. Y. Kidd. I, 61b; Y. Peah I, 15c bot. רְיַחֲנָיָא; a. e.

רֵי', רֵחַיִם, רַחַיִם f. (sing.) (b. h.; רחה *to rub*) *millstone, mill.* B. Mets. IX, 13 החובל את חר' עובר וכ' he who takes a mill to pledge violates a prohibitory law, and is guilty of taking two vessels &c.; ולא ר' ורכב בלבד and not only mill and upper millstone are meant וכ' (Deut. XXIV, 6), but anything with which a living is made &c. Men. X, 4, a. e., v. גְּרוֹסָה. Bets. II, 9, v. פַּלְפֶּל Tosef. B. Bath. III, 2; Y. ib. IV, 14c bot. ר' התחתונה the lower (stationary) millstone (for crushing olives); ר' העליונה the upper millstone. Ohol. VIII, 3 ר' של אדם a mill worked by man, handmill. Tosef. ib. IX, 2 גדחק בר' שהגוי וכ' if a person is pressed to work at a mill where there is a gentile or a menstruant; איזו היא ר' כל שעוקרין אותה וכ' (not כל שאין עוקרין, v. R. S. to Ohol. VIII, 3) what kind of a mill is meant? Such as can be lifted or pushed from its place; Tosef. Toh. VI, 11; a. fr.—Kidd. 29b ר' בצווארו he has a millstone on his neck (has wife and children to support).

רְחֵילָא, רְחֵיל, v. רָחֵל II, רְחֵלָא.

רַחַיִם, v. רַחֲמִים.

רְחֵים, v. רָחַם.

רְחִים I m. (preced.) *love.* Targ. Cant. VII, 7.—V. רְחִימָתָא.

רְחִים II, רְחִימָא m. (preced.) *beloved, friend; lovable.* Targ. Jer. IX, 3 (ed. Wil. רְחֵים). Ib. XXXI, 19 (20) רְחִים. Targ. O. a. Y. II Deut. XXXIII, 12; a. fr.—*Pl.* רְחִימִין. Targ. Hos. I, 6; 8. Targ. II Sam. I, 23; a. e.—Gen. R. s. 65 [read:] כמה ר' חוו לירח וכ' so many friends had he, and yet he said, (I appoint as my son's guardian) the scribe; Yalk. ib. 115 רַחֲמִין.—*Fem.* רְחִימָא, רְחִימְתָא. Targ. Y. Ex. XI, 2. Targ. Hos. III, 1. Targ. O. Deut. XXI, 16 רְחוּמְתָא ed. Berl. (ed. Vien. רְחֵימְתָא); Y. רְחִימְתָא, רְחוּמְתָא, רְחִימְ'.

רְחִימוּתָא, v. רַחֲמוּ.

רְחִימְתָא, רְחִימְתָא f. 1) v. רְחִים II.—2) *love.* Targ Koh. IX, 1 (ed. Vien. רְחֵימְ'). Targ. Hos. III, 1 רְחִימַת constr. a. fr.—Snh. 7a רְחִימְתִין our love, v. סַפְסִירָא.

רחיפין, Tosef. Shebi. VII, 15, v. טְפִירָה II.

רַחְלָא, רְחֵי, רְחֵלָא ch. same. Targ. Is. LIII, 7. Targ. Y. Lev. XXII, 8; a. e.—Y. Ber. V, 9ᵉ top; v. רַחֲמָנָא. Keth. 63ᵃ (prov., with ref. to Akiba's daughter, betrothed to Ben ʿAzzai for many years, and alluding to Rachel, the name of Akiba's wife, v. רָחֵל I) כ' בתר ר' אזלא וכ' ewe follows ewe, as the mother acts, so does the daughter; a. e.—*Pl.* רַחְלֵ', רְחֵי', רַחֲלֵי, רַחֲלִין. Targ. Gen. XXXII, 15 (14) (O. ed. Berl. רַחֲלֵי). Targ. Deut. XIV, 4 (O. ed. Berl. רַחֲלִין); a. e.

רָחַם (b. h.) *to love.*

Pi. רִיחֵם 1) (with עַל) *to have compassion on, pity; to befriend.* Ber. 33ᵃ אסור לרַחֵם עליו ... כל מי you must not befriend him who has no sense (ref. to Is. XXVII, 11). Sabb. 151ᵇ כל המְרַחֵם ... מְרַחֲמִין עליו וכ' he who shows mercy to creatures (men), will be shown mercy in heaven (ref. to Deut. XIII, 18), v. רַחֲמָן. Ab. Zar. 18ᵃ מן השמים יְרַחֲמוּ heaven will have mercy (protect me); Nidd. 45ᵃ. Sot. VIII, 1 יְרַחֲמוּ עליכם they will have mercy on you (spare your lives); a. fr.—Trnsf. *to give suck to a strange animal.* Bekh. 24ᵃ אינה מְרַחֶמֶת אלא וכ' no dam gives suck to a stranger, unless she has had a child of her own. Ib. מרחמת אע"פ וכ' she may give suck, even if she has never given birth.—2) *to stimulate the maternal instinct* (v. רֶחֶם) of an animal after confinement by inserting a lump of salt into the womb. Tosef. Sabb. XV (XVI), 2 מְרַחֲמִין היינו בחמת טהורית ביו"ט ed. Zuck. (Var. על בחמת) we (in my father's house) used to stimulate &c. on a Holy Day; Sabb. 128ᵇ על בחמת; Y. ib. XVIII, end, 16ᶜ על הבחמה.

Hithpa. הִתְרַחֵם *to have pity.* Num. R. s. 9 ²⁴ אם נופלים מְתְרַחֵם עלינו ארן אנו מִתְרַחֲמִים עליו ... אנו if we fall into David's hands, he will have pity on us, but if David fall into our hands, we shall have no pity on him; Y. Sot. I, 17ᵇ bot. אנו מרחמין ... (הוא מרחם).

רַחִים, רַחֵם ch. same, 1) *to love* (h. אהב). Targ. Gen. XXII, 2. Ib. XXXVII, 3. Targ. O. Deut. VI, 5. Targ. Prov. IV, 6 (ed. Wil. רָחֲמָה *Pa.*); a. fr.—Midr. Till. to Ps. XVIII, 2 (expl. ארחמך, ib.) רַחֲמִית יחד וכ' I love thee (ref. to Targ. Deut. l. c.); Yalk. ib. 671 רַחֲמָאי יחד. Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. (R. Akiba speaking to his pupils before his death) רְחֵמְתֵּיהּ בכל לבי ורחמתיה וכ' I loved him with all my heart, and I loved him with all I possessed, but how to love him with all my soul (life) I could not understand, and now &c. Sabb. 23ᵇ דְּרָחֵים רבנן וכ' he who loves scholars shall have children that are scholars. Y. ib. XIV, 14ᵈ bot. חד בר נש ר' אתתא וכ' a man fell in love with a woman ... and grew dangerously ill; Y. Ab. Zar. II, 40ᵈ bot. Lev. R. s. 25 שמעית דמלכא רַחֲמָא וכ' I heard that the king loves figs; Koh. R. to II, 20 רחים; ib. רחימא; ib. רחמיה (corr. acc.). Y. Ab. Zar. II, 41ᵃ bot. דהווה רַחֲמָא מצווותא who loved to be charitable; Y. Ter. VIII, 45ᶜ bot. הוו רחמנא וכ' (corr. acc.). Keth. 105ᵇ אם מְרַחֵם כולהו רָחֲמוּ לי וכ' if there is love (among them), they all love me &c., v. סָנֵי. Snh. 89ᵇ תרויהו רַחֲמִינְהוּ לדוד I love both of them (Isaac und Ishmael); a. fr.—2) (with עַל) *to have compassion on, pity.* Targ. Ps. CIII, 13. Targ. Prov. XXVIII, 13; a. fr.

Pa. רַחֵם 1) *to love.* Targ. Gen. XXIX, 32 (O. ed. Vien. *Pe.*). Targ. Y. Deut. VI, 5; a. e.—Keth. l. c. דמְרַחֲמִין ... דאי if the people of a place love a teacher, it is not because he is a good man, but because he does not reprove them on heavenly matters (for neglect of religious duties). Y. Ter. VIII, 45ᶜ אילולי דאתון מרחמין שמועתא וכ' but for your loving traditions (you would not ask such questions); is it not a Mishnah?; Y. Ab. Zar. II, 41ᵃ רחמין; a. e.—Trnsf. *to give suck* (v. preced.). Bekh. 24ᵃ or shall we say, דידה מְרַחֲמָא דלא וכ' a dam gives suck to her own young, but not to a stranger. Ib. דילמא רַחֲמֵי רחים perhaps this is a case when one gives suck to a stranger (although having a child of her own); v. שְׁבַק.—2) (with עַל) *to compassionate, pity.* Targ. Jer. XXXI, 19. Targ. O. Num. VI, 25 וירחם עלך ed. Lisb. (oth. ed. וירי יחך; in ed. Berl. untranslated). Targ. Deut. VII, 2; a. fr.—Macc. 23ᵇ מדהא מְרַחֲמָא והא לא מרחמתא (Solomon found out which was the true mother of the living child,) because the one showed compassion, and the other did not. Y. Taan. II, 65ᵇ אמרין ... מִתְרַחֲמִין עלינן לינן מְרַחֲמִין וכ' the men of Niniveh said, if thou wilt have no mercy on us, we shall have no mercy on them (the beasts and the children); a. fr.

Ithpa. אִתְרְחֵם, *Ithpe.* אִתְרַחֵם 1) *to be loved, beloved.* Targ. Prov. XV, 9.—2) (with עַל) *to be pitied, be shown mercy.* Targ. Y. Ex. XXXIII, 19. Targ. Gen. XLIII, 29. Targ. Hos. XIV, 4; a. e.—3) *to be moved to mercy, have pity.* Targ. Jer. XXXI, 18 (19) מתרחם ed. Lag. (oth. ed. מתנחם; h. text נחמתני).—Y. Taan. l. c., v. supra; a. e.

רַחַם m. (b. h.) *raḥam*, name of an unclean bird, *gier-eagle* or *vulture.* Ḥull. 63ᵃ ... ר' כיון ר' זו שרקרק ולמה שבא ר' *raḥam* (Lev. XI, 18) is the *sh'rakrak*, and why is it called *raḥam* (love)? Because when the *r.* comes, mercy comes upon the world (it betokens rain).

רֶחֶם *friend*, v. רַחֲמָא III.

רֶחֶם m. (b. h.) *orifice of the matrix; womb.* B. Bath. 16ᵇ, a. e. רַחֲמָהּ צר, v. אַגְּלָה. Num. R. s. 10 ⁵ קבלת הר' וכ' (fem.) the womb conceived &c. Ḥull. 70ᵃ כותלי בית הר' the sides of the womb; a. fr.—Gen. R. s. 37; Yalk. Ps. 869 (ref. to Ps. CX, 3) מרַחְמוֹ של עולם שחרתיך לי from the womb of the world (sunrise, east) did I choose thee for me.—*Pl.* רְחָמִים. Ḥull. l. c. Ber. 32ᵇ פטרי ר' the firstborn; a. e.

רַחֲמָא, רַחְ' I ch. same. Targ. Job III, 10. Ib. XXXVIII, 8.

רַחֲמָא II, רַחְ', רַחֲמָא f. (רְחַם) *love.* Targ. Hos. XI, 4. Targ. II Sam. XIII, 15 (ed. Wil. רִירַחֲמָא). Targ. I Sam. XX, 17 רַחֲמַת constr.; a. e.—*Pl.* רַחֲמָתָא. Targ. Prov. VII, 18 (Ms. רַחֲמָאתָא; h. text דדים).—V. רַחֲמוּ.

רַחֲמָא III, רַחְ', רַחֲמָא, רֶחֶם m. (preced.) *friend.* Targ. Y. Ex. XI, 2. Targ. Prov. XXVII, 6 (Ms. ריחימא); a. e.—Gitt. 55ᵇ דְּרַחֲמֵיהּ קמצא whose friend's name was Ḳamtsa. Gen. R. s. 96 ברית דְּרַחֲמָךְ thy friend's son, v. נָטָן II. Y. Shebi. IX, 39ᵃ top רחם ... בגין דלית whereas these people (we) have no friend; a. e.—*Pl.* רַחֲמִין, רַחֲמֵי, רַחֲמָךְ. Targ. Prov. VIII, 36. Targ. Ps. XXXVIII, 12 Ms. (ed. רְחֵי'). Targ. O. Gen. XXVI, 26 רַחֲמוֹהִי ed. Berl. (oth. ed. מרת'); a. e.—Y. Shebi. l. c. חמי לך תלתא ר' וכ' choose thee three friends &c. Yalk. Gen. 115, v. רְחִים II. Sabb. 32ᵃ Ar. (ed. מרחמי); a. e.

רַחְמָנָא, רַחֲמָן ch. same. Targ. Y. Lev. XXII, 28 (not רחמין, v. infra). Targ. Y. Num. XII, 13; a. e.—Esp. רחמנא *the Merciful, God.* Targ. Ps. CXII, 4. Targ. Ex. XXXIV, 6; a. e.—Y. Ber. V, 9c top (ref. to Lev. XXII, 28) אילין דמתרגמין ... כמא דאנא ר' ... כך תהוון רחמנין וכ' those who in the interpretation of this verse say, my people, as I am merciful in heaven, so shall you be merciful: cow or ewe &c.; Y. Meg. IV, 75c top דאנן רחמין (corr. acc.).—Y. Kidd. I, 61b ברוך ר' דליתי וכ' blessed be the Lord that I have neither father nor mother (because it is so difficult to do one's duty by one's parents); Y. Peah I, 15c bot. Taan. 9b ר' ליצלן וכ' the Lord save us &c., v. פִּרְסוּפָא; a. fr.—Trnsf. *the Word of God, Scripture, the Law.* B. Mets. 3a דרמיא ואמר ר' שבועה וכ' the Law imposes an oath upon him. Ib. b ר' רמי וכ' and the Law says, impose an oath upon him. Ker. 7a (ref. to Lev. XXI, 12) שמן ... קריה ר' וכ' the Scripture calls it oil of ordination (sacred) to intimate, that it does not lose its sacred character even after being put on his head; a. v. fr.—*Pl.* רַחֲמָנִין. Targ. Y. Lev. l. c.—Y. Ber. l. c.; Y. Meg. l. c.; a. e.—[Y. Ter. VIII, 45c bot. דוד רחמנא, v. רְחֵם.]

רַחְמָנוּת f. (preced.) *love, mercifulness, compassion.* Succ. 14a מדת ר' divine mercy, opp. אכזריות. Keth. 50b יודע אני ... אלא מידת ר' I know that thou decidest so not as a matter of justice but as a matter of humanity. Gen. R. s. 56 מרחמנותו של אבא ... ונופלות and tears of paternal love fell upon Isaac's eyes; a. e.

רַחְמָנוּתָא ch. same. B. Bath. 16a מינשי ליה לרחמנותיה (marg. vers. לרחימותיה; Ms. H. דאברהם) shall Abraham's love (of God) be forgotten (fall into disuse)?

רַחְמָנִי m. = רַחֲמָן. Tanh. B'shall. 11 אומרין שהוא ר' וכ' they say (in praise of a man) that he is merciful, he (God) is more. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 שהוא ר' ואינו וכ' they praise a king that he is kindhearted, yet he is cruel; Yalk. Ex. 242. Tanh. ʿEkeb 2 נשר שהוא ר' על בניו the eagle which is full of love for its young; Yalk. Prov. 963; a. e.—*Pl.* רַחֲמָנִים, v. רַחֲמָן.—*Fem.* רַחְמָנִית, v. רַחֲמָן.

רַחֲנָא, v. רִיחָנָא.

רָחַף (b. h.) *to move, vibrate.*

Pi. רִחֵף *to move, hover, flatter.* Ḥag. 15a (ref. to Gen. I, 2) כיונה שמְרַחֶפֶת על בניה וכ' like a dove that hovers over her young without touching them.

רָחַץ (b. h.) *to bathe, wash.* Sabb. 122a מותר לְרַחוֹץ בה מיד it is permitted to bathe in it immediately (after the exit of the Sabbath); ib. 151a; Makhsh. II, 5 רוֹחֵץ מיד. Ber. 15a מי שאין ... לרחוץ ידיו (Ms. M. לישטול) he that has no water with which to wash his hands (before prayer). Tosef. Keth. VII, 6 ורוֹחֶצֶת במרחץ עם כל אדם a woman that bathes in a bath-house with all kind of people (loses her jointure). Y. ib. VII, 31b bot. (as a case for divorce) הדירה שלא תִּרְחַצִי וכ' if he bound her by a vow (saying), thou shalt not bathe in a bath-house; a. fr.—Part. pass. רָחוּץ. Zeb. 17b שלא רְחוּץ ידים וכ' not having washed his hands and feet (before a sacred function); Tosef. Men. I, 9. Ib. 12 שלא רחוץ, Var. ולא רָחֲצוּ.

רַחְצָה, רַחֲמוּתָא, רַחֲמוּ f. (preced.) *love; loveliness; mercy.* Targ. Ez. XXIII, 17. Targ. Prov. V, 19. Ib. XVII, 9 (ed. Wil. רַחְמוּ; Bxt. רַחֲמִי). Targ. Ps. XXIX, 10 כורסי ר' (= h. כִּסֵּא רחמים, v. כִּסֵּא); a. e.—B. Bath. 16a, v. רַחֲמָנוּתָא.—Trnsf. *maternal instinct, giving suck to a strange animal* (v. רָחַם, a. רִחַם). Bekh. 24a חיישינן לר' we consider the possibility of her giving suck to a strange animal.

רַחֲמֵי, v. רַחֲמִין.

רַחֲמִים m. pl. (b. h.; רָחַם) *love, mercy*; (sub. בקשת) *prayer.* Ber. 7a שיכבשו רַחֲמַי את כעסי וכ' that my mercy may conquer my anger &c., v. גָּלַל. Ib. שיכבשו רַחֲמֶיךָ וכ' that thy mercy &c. Ib. 10a, sq. אל ימנע עצמו מן הר' must not despair of mercy (cease to pray), v. מָנַע. Ib. 55a שלשה צריכים ר' three things must be prayed for. Ab. II, 3, v. קָבַע. Lev. R. s. 2, end הריני עמו בר' וכ' I shall be in grace with him, and he will receive me in repentance. Num. R. s. 20, beg. כל הנביאים הרו במדת ר' על וכ' all the (Israelitish) prophets were benevolently disposed towards Israel and towards the nations; a. v. fr.—בקש ר' to ask for mercy, *to pray.* Macc. 11a שהיה להן לבקש ר' על וכ' it was their duty to pray for their generation &c. Sabb. 67a ורבים יבקשו עליו ר' and the people will pray for him. Ib. 151b ר' על לעולם ... מידה זו וכ' man must always pray concerning this condition (poverty), for if he does not come to it, his son will &c.; a. fr., v. בָּקַשׁ.—מדת הר' ר' הִין II, v. כִּסֵּא.

רַחֲמִי, רַחֲמִין ch. same. Targ. Gen. XLIII, 30. Targ. Jer. XVI, 5; a. fr.—Ber. 20b דר' נינהו וחייבין ... they (women) are bound to say prayers, for they are a manifestation of love (and not a ceremony). Ḥull. 59b בעא ר' וכ' he prayed, and it returned to its place; a. fr.; v. בְּעֵי I.

רַחֲמָן m. (preced.) *merciful, compassionate, sympathetic*; הר' *the Merciful, God.* Tosef. B. Kam. IX, 30 (ref. to Deut. XIII, 18) כל זמן שאתה ר' הר' וכ' if thou art merciful, the Merciful will have mercy on thee. Kidd. 81b הר' ירחמנו וכ' the Lord save us from evil inclinations. Midr. Till. to Ps. CIII, 13 כר' שבאבות like the most merciful of the patriarchs (Abraham). B. Bath. 145b (ref. to Prov. XV, 15) זה ר' this means the sympathetic man. Snh. 39a אם ר' הוא ... אם ר' מלא רחמים הוא וכ' if he (the human king) is merciful, he puts half of them (the rebels) to death; if he is most merciful, he chastises the prominent &c.; a. fr.—*Pl.* רַחֲמָנִין, רַחֲמָנֵי. Yeb. 79a שלשה חר' וכ' ... this nation (Israel) is known by three characteristic features, they are merciful, chaste, charitable; Y. Kidd. IV, 65c; Midr. Till. to Ps. XVII. Pes. 113b שלשה חיידקן ... הר' וכ' there are three persons whose lives are no lives, the sympathetic, the hot-tempered, and the delicate. M. Kat. 27b (to those mourning to excess) אמר חקב"ה אי אתם ר' בו יותר ממני (Ms. M. omits בו) the Lord says, you do not bear him more love than I do?; a. e.—*Fem.* (b. h.) רַחֲמָנִית. Tanḥ. Vayetsé 8 אמר לה חקב"ה את ר' וכ' the Lord said to her (Leah), thou art compassionate, I will also have compassion on her (Rachel).—*Pl.* רַחֲמָנִיּוֹת. Meg. 14b מפני שהנשים ר' הן because women are compassionate. Ex. R. s. 2, beg. מדותיו ... ר' הן the dealings and dispositions of the Lord are full of love; a. e.

Hif. הִרְחִיץ 1) same, *to wash, cleanse.* Ib. 10 משפשף ומַרְחִיץ he rubs and washes (hands and feet). Ber. l. c. (ref. to Ps. XXVI, 6) דכתיב אֶרְחַץ ולא אַרְחִיץ (v. Ms. M., Rabb. D. S. a. l.) it is written *erḥats* (I bathe), and not *arḥits* (I cleanse), i. e. washing of hands as a symbolical act is equal to immersion. Y. Keth. V, 30[a] bot. ומַרְחָצָה לו וכ׳ she must bathe his feet (personally attend to his foot-bath). Yalk. Cant. 988 שמַרְחִיצין את ישראל וכ׳ who cleanse Israel from sins; a. e.—2) *to cause to bathe.* Num. R. s. 13[2] ולַהֲרְחִיצָם בנחלי חלב . . . עתיד the Lord shall cause them to drink . . ., and to bathe in rivers of milk. Sabb. l. c.; Makhsh. l. c. מרחץ חמרחצת בשבת a bath-house that allows bathing (is heated and open) on the Sabbath. Y. Ber. II, 4[c] bot. מרחץ ואע״פ שאינה מרחצת a bath-house, even if it is not in use.

Pi. רִיחֵץ *to cleanse.*—Part. pass. מְרוּחָצִין; *pl.* מְרוּחָצִין. Cant. R. to IV, 4 שהיו כולן מר׳ מן העונות they were all cleansed of their sins.

Nif. נִרְחַץ *to be cleansed.* Yalk. Cant. l. c. . . . שהטיף ונִרְחֲצוּ מעונותיהם the Lord dropped dew upon them, and they were cleansed of their sins.

רָחַץ, רֵחַץ (with על, or ב־) *to lean on; to trust; to be safe.* Targ. Ps. CXVIII, 8, sq. Ib. 10, sq. Targ. Y. I Gen. XXVII, 40. Targ. Job XII, 6; a. fr.—Y. Ber. II, 5[a] אנן רָחִיצְנָא we are sure (cmp. מובטח, v. בָּטַח). Snh. 7[a] גברא דרחיצנא עלוי the man in whom I trusted lifted up his club &c.; a. e.

Ithpa. אִתְרַחִיץ, *Ithpe.* אִתְרְחִיץ same. Targ. II Kings XVIII, 19, sq. Targ. Ps. XXV, 2. Ib. XXXVI, 8 Ms. (v. רוּחָצָן). Targ. Jer. XLIX, 4; a. fr.—B. Bath. 91[b] דמודי . . . דמִתְרְחִיץ עלויהון וכ׳ he who assents to them (pretends to share their errors) falls into their hand; he who confides in them,—what is his is theirs. Y. Sabb. II, 5[b] לא תִּתְרְחִיץ על צלותי rely not on my prayer. Cant. R. to VII, 2 בגין דאִיתְרְחִיצוּ ביה because they trusted in him; a. e.

Af. אַרְחִיץ *to cause to trust.* Targ. Is. XXXVI, 15; Targ. II Kings XVIII, 30. Targ. Jer. XXIX, 31.

רָחָצָן, v. רוּחָצָן.

רָחַק (b. h.) *to be distant, far, removed.* Y'lamd. to Num. X, 29, quot. in Ar. (ref. to Ps. LXXIII, 27) מי שרוֹחֵק הק״בה וכ׳ (ed. Koh. שמְתְרַחֵק) he who keeps away from the Lord, so as not to repent. Sifré Num. 131 כרחוק מזרח וכ׳ as far as the east is removed from the west; a. e.

Pi. רִיחֵק, רִחֵק *to remove; to alienate; to reject, expel; to loathe.* B. Kam. 24[a] top, a. e. ר׳ נגירחותיו if the ox did his gorings in intervals (of three days), opp. קירב. Ib. רִיחֲקָה ראיותיה, v. רְאָיָה. Yalk. Ps. 809 (ref. to Ps. I. c.) זה . . . שרִחֲקוּ את הקץ this alludes to Balaam and his associates, who put far off the end (the day of judgment, Num. XXIV, 17), opp. קרבו. Ber. 60[b] ורַחֲקֵנִי מאדם רע וכ׳ keep me far from a bad man and a bad associate. Eduy. V, 7 מעשיך יקרבוך ומעשיך יְרַחֲקוּךָ thy own doings will bring thee near (win thee friends), and thy own doings will alienate thee. Ib. VIII, 7 לרַחֵק, v. קָרַב; a. fr.—Part. pass. מְרוּחָק; *pl.* מְרוּחָקִין, מְרוּחָקִים. Ib. המר׳ בזרוע, v. קָרַב. Ber. 63[b] שלא היה מר׳ וכ׳ which was only twelve miles off.

Hif. הִרְחִיק same. Sifré Num. 94 מַרְחִיקִים, v. קָרַב. B. Bath. II, 5 מַרְחִיקִין את הסולם וכ׳ (neighbors) must keep a ladder removed from the (neighbor's) dove-cote four cubits. Ib. 4 אלא אם כן ה׳ ממנו וכ׳ unless he places (the wall) at a distance of four cubits. Ib. 18[b] על המזיק להַרְחִיק את עצמו it is the duty of him who causes the damage to remove himself; (oth. opin.) על חניזק להרחיק וכ׳ he who is injured must remove himself. Ber. I, 1 כדי להרחיק וכ׳ in order to keep men away (prevent them) from sin. Snh. 103[b] שהַרְחִיקָה וכ׳, v. לָגִימָה. Ib. מַרְחָקָת וכ׳ estranges those who are near (related) &c.; a. fr.—2) *to keep aloof, stay away.* Ab. I, 7 הַרְחֵק משכן רע keep aloof from a bad neighbor; a. e.—[Y. Ber. I, 2[d] bot. והרחיק על פתחו וכ׳, read: והַרְחֵיק, v. רָחַק.]

Hithpa. הִתְרַחֵק, *Nithpa.* נִתְרַחֵק *to remove one's self; to become a stranger.* Yeb. 109[a] לעולם ירבק . . . ויִתְרַחֵק וכ׳ man should always cling to three things, and keep aloof from three things. Snh. III, 4 קרוב וכ׳, v. קָרוֹב. Ber. 34[b] (ref. to Is. LVII, 19) שהיה קרוב . . . וכ׳ וכ׳ who came near committing a sin, and withdrew himself from it. Y'lamd. l. c., v. supra; a. e.

רְחִיק, רְחֵק ch. same. Targ. Prov. XIX, 7. Targ. Ps. CIII, 12. Ib. LIII, 2. Targ. Job XXI, 16; a. fr.

Af. אַרְחֵיק 1) *to remove; to reject, loathe.* Targ. Ps. CIII, 12. Targ. Ex. XXXIII, 7. Targ. Is. VI, 12. Targ. Job XXXIII, 20 (Ms. *Pa.*); a. fr.—2) *to be removed.* Gitt. 58[a] כמה מַרְחִיקְנָא וכ׳ how far am I (in my studies) from that place (the passage quoted)?

Pa. רַחֵק, רָחֵיק *to remove, keep off; to loathe, abominate; to make abominable.* Targ. Job XI, 14. Targ. Am. VI, 3 מר׳ יום (ed. Lag. מיום, corr. acc.; h. text מנדים). Targ. Jer. II, 37 (h. text מאס). Targ. Deut. VII, 26 (h. text תעב). Targ. Job IX, 31; a. fr.—Part. pass. מְרַחֵק. Targ. Mal. I, 7 (h. text מגאל).—Sabb. 128[b] טמאה לא מְרַחֲקָא וולדא ואי an unclean animal (after giving birth) does not keep its young off, and if it does, it does not allow them to come near again (stimulation of the maternal instinct does not avail, v. רָחַם). Snh. 29[a] משום דמְרַחֲקָא דעתיה (an enemy cannot be witness,) because his mind is estranged (hostile), opp. מקרבא; Yalk. Num. 788; a. e.—V. מְרַחֲקָא, מְרָחֵק.

רָחַשׁ (b. h.) 1) *to move, vibrate.* Y. Ber. II, 4[b] bot. האומר . . . שפתותיו רוֹחֲשׁוֹת עמו בקבר if one reports a tradition in the name of its author, his (the author's) lips move in the grave with him (the reporter); Y. M. Kat. III, 83[c] bot.; Y. Shek. II, end, 47[a]. Ib. מְרַחֲשׁוֹת (*Pi.*, v. דָּבַב). Men. V, 8 (63[a]) ומעשיה רוֹחֲשִׁין . . . מרחשת (Bab. ed. רוחשין רכין; Ms. M. only רכין, v. Rabb. D. S. a. l. note) a *marḥesheth* is deep, and the pastry made in it vibrates (like jelly), opp. קשין; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 10, ch. XII; Lev. R. s. 3, end; Yalk. ib. 451.—2) *to swarm.*—*Part. pass.* רָחוּשׁ; f. רְחוּשָׁה *crowded.* Lev. R. s. 30; Pesik. Ul'ḳaḥ., p. 184[a] sq., v. הָדַס.—3) with לב, *to be moved, to feel, think.* Midr. Till. to Ps. XLV, 2 לא יכלו . . . אלא כיון שר׳ לבם בתשובה וכ׳ they could not confess with their lips, but when their heart was moved in repentance, the Lord received them. Ib. אם בלבנו רָחֲשָׁנוּ וכ׳ if we only have been thinking in our hearts, we have already told our deeds to the Lord; a. e.

Pi. רִיחֵשׁ same, *to move.* Pes. 88[b] חטילו . . . ורִיחֲשָׁה

they poured cold water upon it (the lizard), and it moved. Y. Shek. I. c., v. supra.

Hif. הִרְחִישׁ 1) *to move* (the lips); *to whisper, think.* Y. Ber. IV, beg. 7ª (ref. to I Sam. I, 13) מיכן ... לַהַרְחִישׁ from this we learn that he who prays must move his lips. Ib. מַרְחִישׁ בשפתותיו. Pesik. R. s. 13 (ref. to Ex. XVII, 7) [read:] אם מַרְחִישִׁים אנו בקרבנו דברים והוא יודע מה אנו מרחישים בקרבנו וכ׳ if we think words in our hearts, and he knows what we think in our hearts, we will worship him; (Ex. R. s. 26 מהרהרים).—2) *to swarm, come forth* (of worms); *to bring forth* (*worms*). Koh. R. to V, 10 (ref. to Job XXV, 6) אלו תולעים שמַרְחִישִׁין תחתיו במותו that means the worms which come forth under him when he is dead. Gen. R. s. 23 התחיל המת מרחיש (not מרחש) corpses began to beget worms; a. e.—Trnsf. *to bring forth in abundance.* Ber. 17ª יַרְחִישׁ, v. רָנַן.

רְחַשׁ, רְחֵישׁ ch. same, 1) *to move, creep; to swarm, bring forth.* Targ. Gen. I, 26; 28; 30 (h. text רמש). Ib. O, 20 (Y. יִרְחֲשׁוּן *Pa.*; h. text שרץ). Targ. Ps. CV, 30; a. fr.—2) *to move* (the lips); *to be moved.* Targ. Lam. I, 18. Targ. Y. Gen. XLIII, 29; a. e.—[Targ. Ps. XIV, 7 יִרְחַשׁ Ms., v. infra.]

Af. אַרְחִישׁ 1) *to bring forth* (worms &c.). Targ. Gen. I, 21. Ib. IX, 2. Targ. Y. Ex. XVI, 20.—2) *to cause to come forth, bring about.* Targ. Ps. XIV, 7 (Ms. *Pe.*). Targ. Lam. III, 23. Targ. Ps. LV, 9 (h. text אחישה).

Pa. רַחֵשׁ 1) *to bring forth.* Targ. Y. Gen. I, 20 (v. supra).—2) *to move.* Hag. 3ª מניידי ... ומְרַחֲשִׁין שפוותיידהו (mutes) nodded their heads and moved their lips.—Part. pass. מְרַחֲשָׁא; f. מְרַחֲשָׁא חזא דקא מר׳ שפוותה; *pl.* f. מְרַחֲשָׁן. Snh. 67ᵇ (not שפוותיה) he saw that her lips were moving (she was mumbling a charm). Ib. 90ᵇ דילמא רַחוּשֵׁי מר׳ שפוותיידהו בעלמא (not שפוותיה) perhaps only their lips moved (in the grave)?, v. preced.; (Ms. F. מְרַחֲשִׁין וכ׳ they moved their lips). Men. 63ª כדאמרי אינשי קמרחשן וכ׳ Ms. M. (ed. הוה מר׳ וכ׳) as people say, his lips are moving (he is excited).

Ithpa. אִתְרַחֲשׁ, *Ithpe.* אִתְרְחִישׁ *to be brought about, to occur.* א׳ ניסא *a miracle happened.* Targ. Ps. XVIII, 1. Targ. Koh. IV, 13.—B. Mets. 106ª אי הוות חזית לאִתְרַחֲשׁוּשֵׁי לך ניסא הוה א׳ וכ׳ if thou wert worthy of a miracle to happen to thee, a miracle would have happened to thee like that &c. Meg. 7ᵇ מִתְרְחִישׁ ניסא ... לא בכל not always does a miracle happen. Gitt. 45ª; a. fr.

רַחַשׁ m. (preced.) 1) *a creeping thing, reptile.* Ter. VIII, 4 כדי שיצא הר׳ וכ׳ as long as it would take a poisonous reptile to come forth ... and drink; Hull. 10ª.—V. רָחוּשׁ.—2) *emotion, thought.* Midr. Till. to Ps. XLV, 2 אם ר׳ למה אמירה ואם אמירה למה ר׳ if thought is meant, why does the text mention speech, and if speech, why thought?; a. e.—V. רַחֲשׁוּשׁ.

רִי׳, רַחֲשָׁא, רְחִישׁ, רְחֵשׁ ch. same, *worm, reptile, insect.* Targ. Gen. I, 20 (h. text שרץ). Targ. O. Ex. XVI, 20 (h. text תולעים). Targ. ib. 24 (h. text רמה). Targ. Lev. XI, 20, sq. Ib. V, 2 (O. ed. Vien. רָחִישׁ); a. fr.—B. Mets. 84ᵇ חזאי ר׳ דקא וכ׳ I saw a worm come out of his ear. Y. Yeb. XV, 14ᵈ דר׳ שכיח at a season when the bite of a reptile is of frequent occurrence; a. e.—In gen. a *living thing, noxious animal.* Sabb. 146ª sq. לא אתי לאוסופי משום ר׳ one will not enlarge the hole for fear that an animal may creep in.—*Pl.* רַחֲשֵׁי, רַחֲשִׁין, רִי׳. Targ. Y. Gen. I, 24. Targ. Y. Deut. XVIII, 11.

רַחֲשׁוּשׁ m. (רַחַשׁ) *moving (of lips), emotion (of the heart).*—Pl. constr. רַחֲשׁוּשֵׁי. Men. 63ª מרחשת דאתיא אר׳ הלב Ar. a. ed. Ven. (v. Rabb. D. S. a. l. note 100; ed. אִרְחוּשֵׁי) the meal offering of the *marḥesheth* intimates that it comes to atone for the emotions of the heart (evil thoughts). Ib. אר׳ הפה ed. Ven. (ed. only ארחושי; Ms. M. ארחושי הפה) for the movements of the lips, as people say, his lips are moving, v. רַחַשׁ.

רַחַת f. (b. h.; רוּחַ) *winnowing shovel.* Kel. XV, 5 ר׳ של גרוסות the grist-grinders' shovel. Sabb. XVII, 2; Y. ib. 16ᵇ top; a. e.

רִי׳, רְחֵתָא ch. same. Targ. Is. XXX, 24.

רְחֵתָנָא, v. רִיחְתָנָא.

רחתת, Y. Ber. IX, 14ᵇ bot. ענח׳ ר׳, read with ed. Lehm.: כיון דאתת ענחא (v. Tosaf. to Sot. 31ª).

רָטַב (b. h.) 1) *to drip, be moist, juicy, green.*—2) *to moisten, v.* רָטָה.—Part. pass. רָטוּב (b. h. רָטֹב); f. רְטוּבָה; *pl.* רְטוּבִין, רְטוּבוֹת (interch. with רוֹטֶבֶת &c.). Koh. R. to VI, 6; Lev. R. s. 4, v. סִילוֹן I. Num. R. s. 3, beg. תמרים רטובים (some ed. רוֹטְבִין) juicy (good) dates, opp. נובלות; Midr. Till. to Ps. XCII, 13. T'bul Yom III, 6 תמרים רטובות (Ar. ed. pr. רוֹטְבוֹת); a. fr.—[Num. R. s. 10 ²¹ ונוטל את חרטוב some ed., read: חרוֹטֶב.]

Hif. הִרְטִיב 1) same, *to be green, succulent; to thrive.* Lev. R. s. 23 וישראל מַרְטִיבִין והולכים and Israel shall thrive more and more; Cant. R. to II, 2. Ib. שמַרְטֶבֶת ... כשושנת וכהולכת like the lily of the valleys, which is continually green; a. e.—ה׳ מעשים טובים *to be succulent with good deeds.* Ib. 1 הִרְטַבְתִּי מ׳ ט׳ כשושנה I became filled with the sap of good deeds like the lily; Midr. Till. to Ps. I, 3 ה׳ במעשים וכ׳. Gen. R. s. 81, end (ref. to לוז, Gen. XXXV, 6) כל מי ... ה׳ מצות ומ׳ ט׳ כלוז whosoever entered it became filled with pious acts and good deeds like a nut-tree; (ib. s. 69, a. e. הטריק, v. טָרַק); a. fr.—2) *to cover with green foliage, to improvise a cover with foliage.* Ib. s. 68 מה רטיבה ה׳ וכ׳ what was the cover which he (Jacob) prepared? 'The beams of our house are cedars' (Cant. I, 17); Cant. R. to I, 17 ומה הרטבה ה׳ מהן (strike out מהן); (Yalk. Gen. 119 ומה טריפה הטריק, Var. רטיבה ה׳, v. טָרַק).—[Cant. R. to VI, 10 מרטבת, v. שָׁבַה *Hithpa.*]

רָטַב I ch. same; v. רַטֵּב.

Af. אַרְטֵב *to moisten, give sap to.* Targ. Y. Deut XXVIII, 23.

Ithpe. אִרְטַב, אִרְטֵב *to be green, moist.* Targ. Y. II Ex. III, 2 מְרִטֵב (some ed. מְרִ׳). Ib. 3 (ed. Vien. מַרְטֵב *Af.*).—Succ. 53ᵇ כמה דמידלי טפי מִרְטַב עלמא (differ. in Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) the higher the waters of the deep rise, the more is vegetation moistened.

רָטָב II m. (preced.) *juice, broth* (v. רוֹטָבָא). Targ. Is. LXV, 4 ed. Wil., a. Ar. Var. (ed. Lag. a. oth. רְטַם; h. text מרק).

רֶטֶב m. (preced. wds.; v. רוֹטָב) *green fruit*, esp. *dates*. Y. Maasr. I, 48[d] bot. ניקורי ר׳ באבירהן fruit during development showing bites of serpents; Tosef. Kel. B. Bath. V, 6 רוטב.

רָטָה, v. רטי.

רָטוֹב m. (רָטַב) *a basket made of green twigs*, used as a bird's trap. Kel. XXIII, 5.—[רָטוֹב or רָטוּב, v. רָטַב.]

רָטוֹנָא m. (רָטַן) *charmer*.—*Pl.* constr. רָטוֹנֵי. Targ. Ps. LVIII, 6 (ed. Wil. רָטְנֵי).

רָטוּשׁ m. (רָטַשׁ; v. רָטַשׁ) *an emigrant* or *fugitive whose estate is abandoned*, v. נָטוּשׁ.—*Pl.* רְטוּשִׁים, רְטוּשִׁין. Tosef. Keth. VIII, 3 אלו הן ר׳ כל שאינו יודע וכ׳ *r'ṭushin* (in law) are those whose whereabouts is unknown, contrad. to נטושין; Y. ib. IV, 29[a] אלו הן נכסי ר׳ כל שהלך אביו וכ׳ estate of *r'ṭushin* is, if one's father, or ... any of those whom he would be entitled to succeed, have gone abroad &c.; Y. Yeb. XV, 15[a] top; B. Mets. 38[b]. Ib. 39[a] ר׳ דמדעתן *r'ṭushin* are those who leave (or run away) of their own accord (ref. to Hos. X, 14; differ. in Y. l. c. נטוש זה שרצא לדעת). Arakh. VII, 4 (25[b]) (of a field dedicated to the sanctuary) הגיע היובל ... נקראת שְׂדֵה ר׳ ... if the year of jubilee arrives, and it is not redeemed ..., it is called a field of the absentees until the next jubilee; נקראת רְטוּשֵׁי ר׳ ... הגיע (Bab. ed. רטושה, corr. acc.) if the second jubilee comes, and it is not redeemed, it is called a field of the absentees in the second degree, until the third jubilee; Tosef. ib. IV, 15 רטושין ר׳ (corr. acc.); Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. XI; Yalk. Lev. 677.—[רְטוּשִׁין Chald., v. רְטַשׁ.]

*רָטַט, *Pi.* רִטֵּט *to run, leap*. Cant. R. to I, 9 (ref. to Ps. CVI, 20) חרטומי ... כְּמְרַטֵּט לפניהם the Egyptian magicians made sorcery before them, and it (the golden calf) appeared as if it were leaping before them; [v., however, קִרְטֵעַ].

רָטַט ch. (cmp. רחת) *to tremble, shake*. Targ. Job VII, 5 (Ms. רַטֵּיט *Pa.*).

Pa. רַטֵּיט *to shake, cause to tremble*. Targ. Ps. XXIX, 8 (ed. Wil. מרטש).

Ithpe. אִתְרְטֵיט, אִתְרְטַט *to be shaken, tremble*. Targ. II Esth. V, 4. Targ. Ps. XVIII, 8 אִתְרְטִיטוּ Ms. (ed. אתרטישו; h. text וירגזו).

רָטָה, רמי (cmp. רָטַב) *to moisten, sprinkle, soften*. Tosef. Toh. V, 16 הרוֹטֶה פשתנו (ed. Zolk. הרוטב) he who wets (squirts) his flax (to make it soft for spinning). Ib. IV, 11 אף הרוֹטֶרֶת וכ׳ ed. Zuck. (Var. הסוטרת, corr. acc.; ed. Zolk. הרטיבין, read: הרוֹטֶבֶת) he who wets it (the flax spun by a menstruant) is likewise unclean on account of his mouth (coming in contact with it through the medium of the liquid in squirting).

Hif. הִרְטָה [*to cause dripping,*] *to wring, press*. Ex. R. s. 21 ה׳ אותי בידו he caused me to be wrung out in his (Satan's) hand (with ref. to יְרִטֵנִי, Job XVI, 11).

רָטַיָּא, v. רָהַטָא.

רְטִיבָא, רְ׳, רָטִיב, רָטִיב I m. (רְטַב) *moist, succulent, fresh, green*. Targ. Job VIII, 16. Targ. Ez. XVII, 24. Ib. XXI, 3.—Gitt. 69[b], v. אִיצָא I.—*Pl.* רְטִיבִין, רְ׳. Targ. Num. VI, 3. Targ. Is. VI, 13; a. fr.—*Fem.* רְטִיבָא, רְטִ׳. Gitt. l. c., v. סִיסִין I; a. e.—*Pl.* רְטִיבָן. Targ. O. Gen. XXX, 37 ed. Berl. (oth. ed. בִּירִן ...).

רְטִיבָא II f. (preced.) *meadow*. Targ. Y. I Num. XXII, 30 שרי בר׳ (ed. Vien. שדי) it dwells (I sent it to pasture) in the meadow; Snh. 105[b] אשראי בר׳ Ar. (ed. שדא לחו בר׳, read: שדאי לידה; Ms. K. בר׳ שדאי; v. Rabb. D. S. a. l. note 30).

רְטִיבָא III m. = h. רוֹטֶב, *soft, green date*. Erub. 40[b], v. רִפְסָא.

רְטִיבָה f. (רָטַב, *Hif.*) *a cover of foliage, improvised cover* in the field. Gen. R. s. 68, v. רָטַב; Cant. R. to I, 17 הַרְטָבָה.

רְטִיבִי pr. n. f. *R'ṭibi*. Sot. 22[a], v. רוּחָנִי.

פּוּנְדָּקָא דְ׳, רְטִיבְתָּא pr. n. pl. *Pund'ka R'ṭibta* (Green Inn), near Cæsaræa in Palestine. Y. Dem. II, 22[c] bot. (Hildesh., Beitr. p. 9, reads דטרבתא).

רְטִיָּה, רְטִיד f. (רָטָה) *emollient, plaster, compress*. Ex. R. s. 26 אין מידתי ... מכה באזמל ומרפא בר׳ וכ׳ my (God's) way is not like the way of man (surgeon), who wounds with a knife and heals with a plaster, but I &c.; ib. 50; Lev. R. s. 18, end; Mekh. B'shall., s. 5; Tanḥ. B'shall. 23; Tanḥ. Vayesheb 9. Cant. R. to IV, 5 בו״ד אין מקדים ר׳ וכ׳ a human being does not prepare the plaster before he sees the wound, but not so the Lord, he prepares the plaster &c.; Yalk. Jer. 312. Tosef. Pes. II (III), 3; a. v. fr.—*Pl.* רְטִיּוֹת. Ex. R. s. 27 ונמצא כולו ר׳ finally his body is covered all over with plasters.

רְטֵישׁ, v. רְטַשׁ.

רָטַן (cmp. רָטָה, רָטַב) [*to drip, run*; cmp. דָּבַב,] *to mumble, grumble*; denom. רוֹטָנִית.

רְטַן ch. same, *to mumble* (a charm). Part. רָטֵן; *pl.* constr. רָטְנֵי. Targ. O. Deut. XVIII, 11. Targ. Ps. LVIII, 6 ed. Wil., v. רָטוֹנָא.—Sot. 22[a], v. מָגוּשָׁא.

רָטָן m. (preced.) *mumbling, charm*. Targ. O. Deut. XVIII, 11. Targ. Ps. LVIII, 6 (some ed. רֶטֶן).

רָטָן m. (=רחטן; רָהַט) *runner*.—*Pl.* רְטַנִּין. Tosef. Sabb. V (VI), 11 ר׳ יוצאין וכ׳ runners may go out (on the Sabbath) with their scarf (over their shoulder); Sabb. 147[a].

רְטַסְקָאוֹת, Tosef. Ohol. V, 5 Var., v. טְרַסְקָאוֹת.

*רָטַע, *Hif.* הִרְטִיעַ or *Pi.* רִטַּע (=רחע) *to be excited*.

Y'lamd. beg., quot. in Ar. מַרְסַעַת וצווחת (or מְרַסַּעַת) she is excited and cries.

רַסַּף m., v. רְסַב II.

רְסֵישׁ, רַסֵּשׁ *to let run, abandon; to drive out, banish.* Targ. I Sam. XVII, 28 (h. text נטש). Targ. Jer. XII, 7. Targ. Ez. XXVIII, 17 (h. text חשלכ׳). Ib. XXXI, 12. Targ. Jer. XIV, 19 (h. text מאס). Ib. XXIII, 39 (h. text נשׁא); a. fr.—Part. pass. רְסִישׁ; f. רְסִישָׁא; *pl.* רְסִישִׁין. Targ. Ez. XVI, 4. Targ. Hos. II, 5. Targ. Is. V, 6. Targ. Y. II Deut. XXXII, 36. Targ. Lam. III, 45 רְסוּשִׁין (h. text מָאוֹס); a. e.—Y. Pes. III, 30^{b} top דאינון רסישין (sub. מיכל) for they (the barley cakes) are the food of the exiles (homeless poor, cmp. Ez. IV, 12), opp. חַטָּנַיָּא those living in luxury (v. חטר I; differ. in comment).

Af. אַרְסֵישׁ *to abandon, renounce ownership of.* Targ. O. Ex. XXIII, 11 (h. text נטשׁ).

Pa. רַסֵּישׁ 1) *to abandon, forsake; to banish.* Targ. Jud. VI, 13 (h. text נטשׁ). Targ. Jer. VII, 29. Targ. Ez. XXXII, 4; a. e.—2) *to scatter; to dash to pieces* (cmp. b. h. נפץ). Targ. Ps. CXXXVII, 9; a. e.—Ib. XXIX, 8 ed. Wil. v. רְסַט.—Part. pass. מְרַסַּשׁ; f. מְרַסַּשָׁא; pl. מְרַסַּשָׁן. Targ. II Esth. VI, 11 אודנוי מ׳ his ears shattered (?); [prob. to be read: מְטַרְשָׁן *obstructed, deaf*, v. טָרַשׁ II].

Ithpa. אִתְרַסַּשׁ, *Ithpe.* אִתְרְסִישׁ 1) *to be abandoned, deserted; to be made homeless.* Targ. O. a. Y. I Lev. XXVI, 43 (h. text תעזב). Targ. Hos. IV, 14 (h. text ולבט, v. לָבַט); a. e.—2) *to be scattered; to be dashed.* Targ. Am. V, 2 (h. text נטשׁה). Targ. Is. XIV, 12 (h. text נגדע). Targ. I Sam. IV, 2 (h. text ויתשׁ). Targ. Jud. XV, 9; a. e.—Targ. Ps. XVIII, 8 ed., v. רְסַט.

רִי a portion of the word שַׁבְרִירִי, used in an incantation. Ab. Zar. 12^{b}; Pes. 112^{a}.

ריאגיסו, Midr. Till. to Ps. XXXIV הר׳ ed. Warsaw, oth. ed. הרי אגיסו, ed. Bub. היה אגרסו, read: וי״א אגיסו ראחיו של גלית וכ׳ (ויש אומרים), a misplaced gloss to היה.

רֵיאָה f. (רָוָה, v. quot.) *lungs.* Ber. 61^{b} ר׳ שואבת וכ׳ the lungs draw (resorb) all liquids. Lev. R. s. 4 הר׳ לשתירה the lungs are the organ for drinking (resorbing liquids). Ib. s. 18; Koh. R. to XII, 3; Ḥull. 45^{a}, v. כָּנַף. Ib. III, 1; a. fr.

רִיב I, **רוּב** (b. h.) *to contend, strive; to plead.* Meg. 21^{b} הדר את ריבנו who pleaded our cause.

Hif. הַרְיִב same. Tanh. Naso 12 אינה מְרִיבָה ... כל זמן as long as she was engaged in it, she did not quarrel, v. רָנַן. Y. Taan. IV, 68^{d}, v. מְסַרְבֵּיר. Mekh. B'shall., Vayass'a, s. 6 מְרִיבִין וכ׳ ... כל whenever you strive with me, you tempt God. Tanḥ. Mick. 10 מריב עמו ... עד while he was yet in his mother's womb, Esau was contending with him. Num. R. s. 5 שלא יָרִיבוּ זה עם זה that they might not quarrel with one another; היה זה מריב וכ׳ this one contended and said, I want to load here &c.; a. fr.

רִיב II m. (b. ḥ.; preced.) *strife, contest, cause.* Meg. 21^{b} רִיבָנוּ, v. preced.; a. e.—*Pl.* רִיבוֹת, רִיבִים. Lev. R. s. 9 מצות ור׳ ed. Wil. (oth. ed. only מצות) strife and lawsuits. Snh. 34^{b}; Nidd. 50^{a}; Sifré Deut. 208 (ref. to Deut. XXI, 5) מקיש ר׳ לנגעים וכ׳ the text puts lawsuits on a level with plagues, as the former must be transacted in day-time &c.; Yeb. 104^{a}.

רִיבָא f. = h. רִיבָה, *maiden, young woman.* Targ. Y. Gen. XXIV, 14 (Ar. רביתא). Ib. 16. Ib. XVIII, 21. Targ. Y. I Ex. XXIV, 10; a. e.—*Pl.* רִיבָתָא. Targ. Y. Gen. XXIV, 61 (ed. Vien. רִבָתָא).

רִיבְדָא, v. רִבְדָא.

רִיבָה f. (רָבָה) *young woman, maiden.* Yeb. 59^{b} מינשה ברי׳ אחת וכ׳ it happened to a girl in Hithlu; Tosef. Nidd. I, 9; Nidd. 9^{b}; Y. ib. I, beg. 48^{d}; ib. 49^{b} bot. Gen. R. s. 49 (play on רבה, Gen. XVIII, 20) דרנה של ר׳ אינו מניח וכ׳ the case of the girl (that was put to death by fire because she performed a charitable deed) lets me not be silent; Snh. 109^{b} על עיסקי ר׳ on account of the affairs concerning that girl; a. e.—*Pl.* רִיבוֹת. Shek. VIII, 5 Var., v. רִבּוֹא h.

רִיבּוֹא, v. רִבּוֹא.

רִיבּוּי, רִבּ׳ m. (רָבָה) 1) *increase, plenty.* Esth. R. end מדות ... בשפע בפירוי ובר׳ the good dispensations of the Lord come with liberality, fruitfulness, and plenty.—2) (sub. בגדים) *larger number of garments, investment of the high priest with the eight official garments.* Yoma 5^{a} (ref. to Ex. XXIX, 29 sq.) אירתקש משיחה לר׳ מה ר׳ וכ׳ the anointing is put on a level with the investment, as the investment is continued for seven days, so is the anointing &c. Ib. ... איכא ביניהו ר׳ שבעה they differ as to the seven days of investment and the seven days of anointment; a. e.—3) *extension of scope, widening qualification, amplification,* opp. מִיעוּט. Shebu. III, 5 (25^{a}) מר׳ הכתוב I derive it from the amplification of the text (the addition of a general rule לכל אשר וכ׳, Lev. V, 4); ib. 26^{a}. Men. 89^{a} אין ר׳ אחר ר׳ אלא למעט an amplification following an amplification (as בשמן in Lev. II, 4) intimates a restriction; a. fr.—*Pl.* רִיבּוּיִין, רִבּ׳. Tosef. Shebu. I, 7, v. מִיעוּט. Gen. R. s. 1, a. e. אתין וגמרין ר׳, v. גַּם I. Y. Sabb. XIX, 17^{a}, v. לָשׁוֹן; a. e.

רִבּ׳, רִיבּוּיָא, רִבּ׳ ch. same, *amplification.* Nidd. 33^{a} וכל ר׳ הוא and the word *kol* (Lev. XV, 4) is an amplification (and not a specification, פרט). Zeb. 8^{b} לזבח ר׳ הוא the word *l'zebaḥ* (Lev. III, 6) is merely an amplification (and not a generalization כלל). Shebu. 25^{b} דמר׳ דקראי אתו which are derived from the amplification of Scriptural expressions, i. e. which are only implied, not explicitly stated. Yoma 6^{a} נדה וכל דאתי מר׳ the menstruant and all that is implied (all persons made unclean by contact with her); a. fr.—*Pl.* רִיבּוּיֵי, רִבּ׳. Shebu. 26^{a}; Snh. 45^{b}, v. מִיעוּטָא.

רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹנָא, רִיבּוֹן, v. sub רִבּ׳.

רִיבּוּעַ, רִבּ׳ m. (רָבַע) *a square.* Zeb. 62^{a} ... קרן ור׳ מעכבין the horn, the ascent, the foundation, and the square shape are indispensable conditions for the altar. Ib. 108^{b}; a. fr.—עולם ר׳ *the cardinal points of the*

world. Tosef. Erub. VI (V), 3; Erub. 56ª בא לרבעה מרבעה בר' ע' וכ' when you square a town (for Sabbath limits, v. רָבַע), you must square it in accordance with the cardinal points, and the marks are Charles's Wain in the north &c. Ib. אם אינו ... בר' וכ' if you do not know how to square it in accordance with the cardinal points &c.; a. e.

רִבּ', רִיבּוּעָא, רִיבּוּעַ ch. same. Succ. 8ª, v. עִירוּבָא. Erub. 57ª; B. Bath. 101ᵇ, a. e. כל אמתא בר' וכ', v. אֲלַכְסוֹן. Erub. 23ᵇ ר' דרבנן ... ארכא (Ms. M. ר' דרבעוה רבנן) the difference between them refers to their attitude concerning the square which the (other) Rabbis adopt as a standard (seventy and a fraction by seventy and a fraction, Mish. II, 5); [differ. interpret. in Tosaf. a. l.; reference to Mish. IV, 8].

רִיבוּתָא f. (רִבִּי) *youth, childhood.* Targ. Job XXXIII, 25 (some ed. רִיבָוָתָא, corr. acc.; ed. Wil. רִבּוּתָא, read: ר').

רִיבּוּתָא, רִיבּוּתָא, v. רִבּוּתָא ch.

רִיבִּיתָא, רִיבִּיתָא, v. sub רִבִּית.

רִיבְעָא, v. רִבְעָא.

רִיבְעָה m. (רָבַע) *sleeping accommodation.* Y. Sabb. XX, 17ᶜ בבי מדרשא וכ' חוח ר' beds were improvised in the college hall (to be partitioned off in daytime by curtains).

רִיבְקָא, רִיבְקָא, v. sub רִבְקָא.

רִיגְנָא, v. רִגְנָא.

רִיגּוּג, רִיגּוּגָא, רִגְּ', רִגְרוּגָא m. (רָגַג) *desire, desirable thing.* Targ. Y. Deut. XII, 20 (not רִגּוּג), sq. Targ. II Chr. XII, 9. Ib. XXXII, 27. Targ. Ps. X, 3; a. fr.—[Ib. V, 2 read: רִינּוּנִי, v. רִינּוּנָא.]—*Pl.* רִיגּוּגַיָּא, רִיגּוּגִין. Ib. CXI, 9. Targ. Koh. XII, 11. Targ. II Chr. XX, 25 (some ed. דגרוגין, read: רִגְרוּגִין); a. fr.

רִיגּוּשׁ m. h., v. רֶגֶשׁ.

רִיגּוּשׁ, רִיגּוּשָׁא, רִגְּ' ch. (רִגַּשׁ) *commotion, excitement.* Targ. Is. XXII, 5 (ed. Wil. רְגוּשׁ). Ib. X, 3. Targ. Job XXXIX, 7; v. רְגוּשׁ.

רִיגְלָאָה, רִיגְלָא, v. sub רִגְלָא.

רִיגְלוּתָא, v. רִגְלוּתָא.

***רִיגְלוּתָנָאָה** m. (cmp. רִגְלָה II) *an inhabitant of lowlands* (?). Y. Bicc. III, 65ᵈ.

רִיגְמָא, v. רִגְמָא.

רִידָא, Cant. R. to VII, 9 ... דר' ליה וכ' ליה את סגיד, read: ליה את סגיד לצלמא דידי אמר ליה וכ' wilt thou not bow to my idol? Said he (Daniel) to him, is there any reality in it?

רִידְוָתָא f. pl. (רְדִי III) [*ploughers,*] *chariots armed with shears* or *scythes.* Targ. Y. I Ex. XIV, 25; Y. II (some ed. ריתוי, corr. acc.).

רִידְיָא, רִידְיָא, v. רְדָא.

רִידְתָּם, רִידְתָּם, Esth. R. to I, 12, v. רְדַת.

רִיהֲטָא, רִהְּ' m. (רָהַט) 1) *running.* Targ. II Sam. XVIII, 27.—Ber. 6ᵇ, v. אָגַר III.—2) name of *a dish* made of honey, flour, and oil (v. חָבִיץ). Ib. 37ᵇ ר' דחקלאי (Ar. ed. Koh. רה' דחקלא) the *rihăṭa* of the field laborers.

רִיהֲטוֹנָא, רִיהֲטוֹן, v. sub רהט.

רִיחְטָן, Sabb. 32ª, read רחיטן, v. רַחַט.

רִיחַ, רֵוָא, רֵוָא, רֵוָא, רֵיוָא, רֵיוָא m., רֵוָה, רֵיוָה f. = h. רֵאִי (cmp. רַאֲוָה, Ez. XXVIII, 17) *appearance, sight, form.* Targ. Gen. XXIX, 17. Targ. O. Deut. XXI, 11 ריו ed. Berl. (oth. ed. חֲזוּ; Y. רֵיווֹי *pl.*). Targ. Esth. II, 7. Targ. Jer. XI, 16; a. fr.—Y. Ḥag. II, 77ᵈ מה אמרית יאיא בר' וכ' did I mean handsome of sight? I meant handsome of conduct.—*Pl.* רֵיווֵי, רֵיוֵי, v. supra.

רִיחַ, v. רֵוַח.

רִיוְתָא, Lev. R. s. 20 ברי דר', a corrupt.; read with Yalk. Gen. 101 ברא דעלובתא.

רִיחַ, רִיחַ (b. h.) *to breathe, waft, blow.*—Denom. רוּחַ. *Hif.* הֲרִיחַ *to scent, smell.* Gen. R. s. 34 הלך והריחה (not וריחה) he went and smelled of it. Ib. (ref. to Gen. VIII, 21) ה' ריחו של אברהם וכ' he smelled the savor of Abraham, our father, rising from the fiery furnace (foresaw the self-sacrifice of Abraham); ה' דורו של שמד he smelled the savor of the generation of persecution (foresaw their martyrdom). Snh. 11ª ה' ריח שום he perceived the smell of garlic. Zeb. 62ª הֲרִיחוּ ריח קטרת they smelled the savor of frankincense (at the place where the Temple had stood). Nidd. 58ᵇ כל המוללו מֵרִיחַ בו whoever crushes it, smells its odor. Snh. 109ª לערב בארן ומְרִיחִין אותו וכ' in the evening they came and scented it (the balsam) like a dog. Yoma VIII, 4 עוברה שהֲרִיחָה וכ' a woman with child that smelled (a dish on the Day of Atonement, and has a morbid desire for it) must be given to eat, until she feels restored. B. Bath. 146ª bot. ריח צנון אני מריח בגליל I smell a radish in Galilee (have a strong appetite for a Galilean radish); a. fr.

רִיחַ ch., *Af.* אַרִיחַ, אָרַח same.—Part. מְרִיחַ, מוֹרַח, מָרַח. Targ. Gen. XXVII, 27. Targ. Ex. XXX, 38. Targ. Job XXXIX, 25; a. fr.—Sot. 49ª מוֹרִיחְנָא ריחא וכ' I smell &c., v. הַחְמִנִיתָא. B. Bath. 73ᵇ ומוֹרַח ברה, v. צַפְרָא. Snh. 93ᵇ (ref. to Is. XI, 3, sq.) במשיח כתיב דמורח ודאין of the Messiah it is written that he smells (of a man) and judges (of his guilt or innocence); ניחזי אנן אי מרח ודאין let us see whether he (Bar Koziba) smells &c.; כיון דחזיוהו דלא מריח when they saw that he could not judge by the scent, they killed him; Yalk. Is. 284. Ber. 43ᵇ האי מאן דמורח באתרוגא וכ' he that smells an Ethrog. ..., must say the benediction &c. Yoma 82ᵇ חזיא עוברא דאָרְחָא a woman

with child that smelled, v. preced. Sabb. 110ª דמורח ריחא וכ׳ (not דמירח) when it (the snake) smells it &c.; a. e.

רֵיחַ m. (b. h.; preced.) *flavor, scent, odor; sense of smell.* Ber. 43ᵇ (ref. to Ps. CL, 6) זה הבר ... איזהו דבר שנאמר להלן וכ׳ what is the thing which the soul enjoys and from which the body has no material benefit? It is smell. Ib. ... עתידים שיחנו ר׳ וכ׳ in the future the young men of Israel shall give forth sweet savor (of purity) like the Lebanon (ref. to Hos. XIV, 7). Lev. R. s. 30; a. v. fr.—Trnsf. (cmp. אָבָק) *slight resemblance, a suspicion of.* Gitt. 86ᵇ אם ר׳ תגע אין בו it has not even the slightest resemblance to a letter of divorce (by which the woman concerned might be precluded from marrying a priest); Y. ib. IX, 50ᵇ top אפי׳ ר׳ פסול אין בה there is not a suspicion of disqualification in her case. Y. Sot. I, 16ᵈ top מר׳ ערוה נגעו בה something of the odor of incest has touched her (the rival wife of a faithless woman); a. e.—*Pl.* ריחות. Cant. R. to I, 3 כל ר׳ הירו וכ׳ ... all the songs which the ancients recited before thee were merely sweet savors, but we (say), 'oil that is poured forth is thy name'; כל המצות ... ר׳ הירו וכ׳ all the pious deeds ... were merely flavors, but &c.; a. e.

רֵיחָא, רֵיחַ ch. same. Targ. Gen. XXVII, 27; a. e.—Ab. Zar. 66ᵇ ריחיה חלא וכ׳ if a liquid has the smell of vinegar and the taste of wine. Ib., a. e. מילתא תריא ר׳, v. מִירָתָא. Pes. 76ᵇ משום דקשיא לר׳ וכ׳ because it is bad for a bad-smelling breath and for leprosy. Sot. 49ª, v. דַּהֲנוּנִירְתָא; a. fr.—Trnsf. *pride.* Zeb. 96ᵇ, v. אַלְקַפְטָא.

רִיחוּף m. (רָחַף) *hovering, brooding, use of the verb* רָחַף. Y. Ḥag. II, 77ᵇ top מה ר׳ שנאמר לחלן וכ׳ as the hovering mentioned there (Deut. XXXII, 11) means touching and yet not touching (not pressing), so does the hovering mentioned here (Gen. I, 2) &c.

רִיחוּק m. (רָחַק) 1) *removal, distance.* Y. Maas. Sh. I, end, 53ª מקום בר׳ when one lives far away (from Jerusalem, Deut. XIV, 24). Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. קירוב שכר ור׳ הפסד an enterprise in which he who advances the money secures to himself the advantages of profit without the corresponding share in the eventual losses.—2) *separation, loathsomeness.* Lam. R. to I, 17 (expl. לנדה ib.) לר׳ הירתה she became an object of disgust.

רִיחוּקָא, רִיחוֹק ch. *separation, rejection, abomination.* Targ. Lev. XII, 2. Targ. Is. I, 14 (h. text לטרח). Targ. Prov. VIII, 7 (h. text תועבת). Targ. II Chr. XXIX, 5; a. e.—*Pl.* ריחוקין. Targ. Ps. LXXXVIII, 9.

רִיחוּשׁ m. (רָחַשׁ) *movement* (of the lips). Midr. Till. to Ps. LXII, beg. מה ח״א ... ר׳ שפתים וכ׳ as for pronouncing the Hé, no movement of the lips or pressing of the tongue is required &c.

רִיחוּשׁ ch. (רַחֲשׁ; cmp. Men. V, 8, quot. s. v. רָחַשׁ) *a jelly-like pastry.* Targ. Ez. XXVII, 17 חיטי ר׳ (ed. Ven. דיחוש; h. text חטי מנית).

רֵיחָיָא, רִיחְיָא, רֵיחָיְתָא, v. רַחְיָא.

רֵיחַיִם, רֵיחַיִן, v. רַחַיִם.

רִיחְמָתָא, v. רַחֲמָא II.

רִיחָן m. (רֵיחַ) *aroma, spice.*—*Pl.* רִיחָנִין. Mekh. B'shall., s. 5 ריחנין ... שקים bags full of spices and all kinds of good aromatic drugs; a. e.

רִיחָנָא ch. same.—*Pl.* רִיחָנִין, רֵיחָנֵי. Targ. II Chr. XVI, 14 (ed. Beck רחָן).—Hor. 13ᵇ; Snh. 70ª; Yoma 76ᵇ חמרא ור׳ פקחין wine and spices made me open-minded. Ber. 44ᵇ לאפוקי ר׳ to exclude aromas (which require a blessing before but not after smelling of them).

רִיחְשָׁא, v. רַחֲשׁ.

רִיחְתָא, v. רַחֲתָא.

רָחְ, רִיחְחָנָא m. (preced. art.) *perfumed, spiced.* Sabb. 110ª חמרא ר׳ spiced wine. Gitt. 70ª the best of all wines is סומקא ר׳ spiced red wine; a. e.

רִימְלִין f. pl. (transpos. of לִיטְרָא) *Librae (pounds),* v. לִיטְרָא. Y. Keth. V, 30ᵇ bot. (ref. to מנה דבילה Mish. 12) אמר רב מנא ארבע ר׳ (not ואربע) R. M. says, it means four pounds (of figs).

רִימְמִישׁ (?) pr. n. pl. *Riṭmish* (?). Yalk. Sam. 151 (expl. מַחֲנַיִם); Midr. Till. to Ps. III דימסוס ed. Bub. (oth. ed. בימוס, דימוס).

רֵכָא, רֵיכָא m. (רָכַךְ) [*delicate*; cmp. פנק a. derivatives,] *nobleman, freeman.* B. Bath. 4ª את לא ר׳ ולא בר ר׳ (Ms. M., v. Rabb. D. S. a. l. note) thou (Herod) art neither a noble nor the son of a noble; ומנלן דהאי ר׳ לישנא דמלכותא הוא Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) and whence can we prove that *rekha* has the meaning of royalty (aristocracy)? Answ. ref. to רך (II Sam. III, 39); to אברך (Gen. XLI, 43); Yalk. Deut. 913.

רֵיכָּא, v. רַכָּא.

ריכה, Yalk. Gen. 16 מיעט לחם בר׳, read: ברירצה.

רִיכּוּךְ m. (רָכַךְ); *pl.* רִיכּוּכִין, רִכּ׳ *delicate dishes.* Ex. R. s. 2; s. 5 כמה מיני ר׳ וכ׳ how many delicacies hast thou prepared for the pregnant among them?; Cant. R. to I, 7; (Tanḥ. Sh'moth 14 רְקוּחִים; Yalk. Cant. 982 הקהוקים).

ריכוכא, Targ. Ps. XIX, 6 בר׳ Mss. a. ed. Genoa (missing in ed.), prob. to be read: בריגונא.

רִיכּוּן m. (רָכַן I) *the process of keeping onion plants tender.* Y. Shebi. V, 36ª top כעיקור ר׳ 'softening' is equivalent to tearing the plant out with the root.

רִכּ׳, רִיכּוּנָא m. (רָכַן II) *causing to sink, destruction.* Targ. Prov. XXIV, 2 ed. Lag. (Var. ריב׳; ed. Wil. רב׳; h. text שֹׁד). Ib. XXI, 7; v. הֵירִכּוּנָא.

רִיכְשָׁא, רִיכְפָּא, רִיכְסָא, v. sub רִכְּ׳.

רִים *to be high,* v. רוּם.

רִים m. (cmp. רִמּוֹן) fruit *of the Christ's thorn* or *lote.*—*Pl.* רִימִין. Tosef. Dem. I, 1; Dem. I, 1. Ib. רִימֵּי שקמונה the *rimmin* of Shiḳmonah; Ber. 40ᵇ, v. כְּנָרָא. [Tosef. Kil. I, 10 רימון, רימן ed. Zuck. (oth. ed. רימון, רמון, prob. to be read: רימין).]

רֵימָא, v. רְאֵימָא.

רִימוֹנָא, רִימוֹן, רִימָּה, v. sub רמ׳.

רִימוּצָא m. (רְמַץ I) *setting.* Targ. I Chr. XX, 2.

רֵימָנָא, רֵימָ׳ m.=h. רְאֵם. Targ. Job XXXIX, 9, sq. (h. text רֵים). Targ. Y. Deut. XXXIII, 17. Targ. Ps. LXXVIII, 69 (ed. Wil. רֵימָ׳; h. text רָמִים). Ib. XCII, 11.—*Pl.* רֵימָנִין, רֵימָ׳. Ib. XXIX, 6 רֵמָנִין Regia, v. רְאֵימָא. Targ. Y. Deut. XIV, 5 (ed. Vien. רִימָ׳; h. text דישן); —Y. Kil. VII, 31ᶜ bot. רֵאמָנִין.

רִימְצָא, v. רְמָצָא.

רֵינָה, v. רְנָה.

רִינּוּן, רִנ׳ m. (רָנַן) *singing, chanting, rejoicing.* Y. B. Hash. IV, 59ᶜ bot. (ref. to רנחי, Ps. XVII, 1) זו ר׳ תורה that is the chanting at studying the Law; Midr. Till. to Ps. l. c. רִינּוּנָהּ של תורה. Yalk. Ps. 841 שהוא עוסק ברינונה של תורה he is engaged in the study of the Law. Midr. Till. to Ps. XXXIII ר׳ של צדיקים the singing (praise) of the righteous; a. e.

רִינּוּנָא, רִנ׳ ch. same, esp. *study, meditation.* Targ. Ps. V, 2 רִינּוּנִי Ms. (some ed. רִינּוּנָי *pl.*; ed. Wil. רגוגי, corr. acc.).

רִינְנָא, v. רְנָנָא.

רִיננִית, Pesik. ʿĂniyah, p. 134ᵇ, v. רִיקָנוּת.

רֵיס I m. (=רִיסִים; רָסַס, v. רָסַס 2; cmp. אֶרֶס) *drop, poison.* Pesik. Shek., p. 13ᵇ כְּרֵיסָהּ של עכנא like the poison of a snake. Gen. R. s. 98 רֵיסוֹ מחלחל וכ׳ (some ed. ארוסה), v. חָלְחֵל. Ruth R. to III, 13; Y. Snh. X, 28ᵈ top, v. חָכִינָה; a. e.

רֵיס II m. (רוץ=רוס) [*course,*] 1) *ris,* a measure of length, $^2/_{15}$ of a mile (stadium). B. Mets. 33ᵃ (Ar. רוס, expl. as numerical value רו״ס = 266 cubits). B. Kam. VII, 7 (79ᵇ) שלשים ר׳ thirty *ris* (four miles). Ib. 83ᵃ; a. fr.—2) *race-course* (stadium), *arena.* Cant. R. to I, 3 בית מדרשו ... כמין ר׳ the college hall of R. El. was shaped like an arena (an oblong with seats on both sides).—*Pl.* רֵיסִים. Y. B. Mets. V, 10ᶜ bot. (in Chald. dict.) אילין דמפרישין לר׳, v. קסוסטבן.—3) ר׳ של עין (v. חָרִיץ) *eye-lid with eye-lashes.* Bekh. VI, 2 (38ᵃ), v. חָרִיץ. Ib. 38ᵇ top מאי הר׳ ... חורא וכ׳ what is *haris?* ... The outer row of the eye. Sifra Emor, ch. VI, Par. 7 (expl. חרוץ, Lev. XXII, 22) ר׳ של עיניו וכ׳ one whose eye-lid is perforated, nipped, or split.—*Pl.* as ab., constr. רֵיסֵי. Bekh. 43ᵇ שנשרו ר׳ עיניו whose eye-lids are hairless. Snh. 104ᵇ. Neg. VIII, 6. Kidd. 31ᵃ מבין ר׳ עיניך וכ׳ from thy eye-lids can be seen that thou art a widow's son. Hor. 12ᵃ ר׳ עיניו ... נותנין they put the oil of anointment between his eye-lids; a. fr.

רִי׳, רִיסָא ch. same, 1) בית ר׳ *arena, race-course.* Targ. Gen. XIV, 17 (Y. some ed. רְסָא; h. text עמק). Targ. Jer. XXXI, 39 תער בית ר׳ וכ׳ (h. text שער חסוסים).—2) pl. constr. רֵיסֵי, רֵי׳ *eye-lids.* Targ. Koh. XII, 2. Targ. Y. Ex. XIII, 16. Targ. Y. Lev. XXII, 22.

רִיסָּה, רִיסָא, v. רְסִיסָא.

רִיסּוּס m. (רָסַס) *crushed matter, hash.*—*Pl.* רִיסּוּסִין. Y. Naz. VI, 54ᵈ bot. אכל מן הר׳ וכ׳ if he ate of the crushed (ants) &c.

רִיסּוּק m. (רָסַק) *crushing, lesion*; ר׳ איברים or רִיסּוּקֵי איברים (*pl.*) *lesion of vital organs, internal injury.* Ḥull. 51ᵃ, sq. אין חוששין (אין בו) משום ר׳ א׳ we do not apprehend internal injury; a. e.

רִיסּוּקָא, רִס׳ ch. (preced.) 1) *piece, crumb.*—*Pl.* רִיסּוּקִין, רִס׳. Targ. Y. Lev. II, 6, a. e. (h. text פתים).—2) *piece of a garment.* Sabb. 59ᵇ (Ms. M. ריסקא).

רִיסוקוסין, Yalk. Prov. 961 (also רסיקסין), v. דִּיסְקוֹס I.

רִיסָנָא, v. רְסָנָא.

רִיסְפֵּק, v. דִּיסְפֵּק.

רִיסָקָא, v. רִיסּוּקָא a. רִיסְתָּקָא.

רִיסתנא, v. דִּיסְתָּנָא I.

רִיסְתַּק pr. n. pl. *Ristaḳ.* Erub. 63ᵇ לחמן בר ר׳ (Ms. M. והמן בר ר׳, v. Rabb. D. S. a. l. note).

רִיסְתָּקָא, רִס׳ m. (רָסַק; cmp. בִּיזְלֵי) *outskirts, market-place outside of the town.* Targ. II Esth. VI, 10 (ed. Lag. רוס׳; ed. Ven. רִיסָקָא).—Ber. 54ᵃ ר׳ דמחוזא the market of Maḥoza; B. Mets. 83ᵃ; B. Bath. 12ᵇ; Yalk. Ex. 346.—[V. דִּיסְתָּקָא.]

רִיעַ I m. (רְעִי I) *eaten up, cropped.* Lam. R. to I, 1 חד גבה דאורחה ר׳ וכ׳ (6 חד מאתיני׳) רבתי one side of the road is cropped (by the camel that passed), and the other is not.

רִיעַ II m. (רְעַע) *shaken, unsound.* Taan. 29ᵇ מזליה ר׳, v. מַזָּלָא.

רֵיעַ, רֵעַ m. (b. h.; רָעָה or רָעַע *to join*) *friend, associate, neighbor.* Ex. R. s. 1 (ref. to רֵעוּאֵל, Ex. II, 18) נעשה ריע לאל he (Jethro) became a friend of God (converted). B. Bath. 19ᵃ ינוד עליו רֵיעוֹ וכ׳ (adopted from Job XXXVI, 33) let its neighbor (an analogous passage) interpret it, as here (B. Bath. II, 1) rocks are mentioned, and the same rule applies to sand, so there (Sabb. IV, 1) sand is mentioned, and rocks are implied; Yeb. 31ᵇ; B. Mets. 31ᵃ. Ab. ch. VI נקרא ר׳ he is called a friend (of God); a. fr.—Esp. *lover, paramour,* contrad. to בעל. Ex. R. s. 32 (ref. to Jer. III, 20) מאישה לא נאמר אלא מֵרֵעָהּ מה אשה ... בבעלה it does not say, 'to her husband', but 'to her lover', as a woman cannot rebel against her husband, but can deny her lover, because there is no marriage contract between them, so said the Lord to Israel, לא ברֵעָהּ וכ׳

עשיתוני ... אלא כרע you have not treated me as a husband, but as a lover; a. e.—*Pl.* רֵיעִים, רֵעִי. Taan. 25[b] deep says to deep, אַבַּע מימיך קול שני ר׳ וכ׳ let thy waters well forth, I hear the voice of two (companies of) friends (the songs accompanying the libation of wine and that of water). Ned. 40[a] שיזדמנו לו ר׳ כנעמן ... ואל יזדמנו ר׳ כשלמה וכ׳ that he have friends (to counsel him) as Naaman had, who caused him to be healed of his leprosy, and not friends as Rehoboam had, who caused the division of his kingdom; a. e.

רֵיעָא *excrement*, v. רֵעִי.

רֵעוּת, רֵיעוּת f. (denom. of רֵיעַ) *friendship, sociability.* Y. Ber. IV, 7[d] bot. Keth. 8[a]. Yeb. 14[b] זה חיבבה ור׳ ... בזה they (the Hillelites and the Shammaites) lived with one another in love and friendship; a. e.

רֵעִי, רֵיעוּתָא f. (v. רִיעַ II) *being shaken, unsoundness; unfavorable condition; cause for suspicion* or *doubt.* Ḥull. 9[a] ברה ר׳ אתילידו(א) something happened by which the anatomical soundness of the animal is made doubtful (without the possibility of examination). Bets. 34[a] מי מחזקינן ר׳ וכ׳ as regards slaughtering an animal on the Holy Day, must we take into consideration the fact that the presumption in favor of the soundness of the animal is shaken (and therefore abstain from slaughtering it) or not? Nidd. 2[b] חדא לר׳ ... דהתם איכא תרתי לר׳ in that case there are two causes for suspicion, in this there is only one. Ib. 3[a]; a. fr.

רִיעִיָא, רִיעֵיָא, רִיעִי, v. sub רעי.

רִיעֲעָא, v. רָעַע.

רִיפְדָּה f. (b. h. רִפֵּדְתָּה; רפד) *reclining, seat, rest.* Meg. 10[b] חסרפד (Is. LV, 13, with ref. to רפידתו, Cant. III, 10) Nebuchadnezzar ששרף ריפדת בית ד׳ who burnt the seat of (God in) the house of the Lord; [Ms. M. בית מרפדו של וכ׳ the house of the seat of the Lord; v. Rabb. D. S. a. l. note; Yalk. Is. 345 ביתו מרפידו (corr. acc.)].

רִיפּוּדִין m. (repudium) *divorce.* Gen. R. s. 18, v. דופורון.

רִיפּוּי, רִפְ׳ m. (רָפָא) *curing*; (sub. דמי) *indemnity for curing expenses.* Ab. Zar. II, 2 מתרפאין מהן ר׳ ממון אבל לא ר׳ נפשות you may employ their (the gentiles') services for curing your belonging (beasts), but not for curing your bodies. Y. Keth. XIII, 35[d] bot. ר׳ נפש ... ר׳ ממון (Ned. IV, 4 רפואת). B. Kam. VIII, 1 בר׳ ושבת indemnity for curing and for loss of time; Y. Snh. IX, 27[a] bot.; a. e.

רִיפָתָא m. pl., v. רִיפְתָא.

רִיפִין m. pl. (רָפָק, v. רָפְפוֹת) *espaliers, light lattice work.* Tosef. Kil. IV, 5.

רִיפָן, Y. Snh. VI, 23[c] bot. בר׳, v. הוֹפָן, a. רִפְרוֹן.

רִיפְסָא, v. רִפְסָא.

רִיפַע, v. רָפוּ.

רִיפְקָא, v. רִפְקָא.

רִיפָתָא f. (contr. of רעיפ׳, v. Fl. to Levy, Talm. Dict. IV, p. 488; v. רְעָפִים) *flat cake*; in gen. *bread.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 50. Targ. Y. II Gen. XL, 16.—Taan. 23[b], a. e., v. פְּרַךְ I. Bets. 32[b] חזי דאנא רִפְתָא וכ׳ (Rashi ריפ׳) see to it (that you remove the ashes carefully), for I want fine bread. Sabb. 151[b] אקדים לירה ר׳, v. קְדַם; a. fr.—*Pl.* (m.) רִיפֵי. Ber. 42[a] top תלי סר׳ בני וכ׳ Ms. M. margin (ed. ריפתי, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) thirteen cakes each containing one third of a kab (Ar. ריפי כעכי).

רִיץ, v. רוּץ.

רִיצָה f. (רוּץ) *running, speed.* Pesik. Shub., p. 164[a]; Koh. R. to XI, 9, v. חֲזִירָה II. Gen. R. s. 10, beg. (not ריצה), v. הִידְבִי; Yalk. ib. 16 ריכה (corr. acc.); a. e.—*Pl.* רִיצוֹת. Tosef. Sot. IV, 1 רץ ... שלש ר׳ ran ... three times; a. e.

רִיצּוּי m. (רָצָה) *making willing, appeasing, winning favor.* Taan. 4[b] שאלה ר׳ appeasing words preparatory to a prayer.

רִיצְעָתָא, רִיצְנִיתָא, רִיצְרָתָא, v. רִצְרוּתָא.

רִיצְפָתָא, רִיצְפָה, v. sub רִצְ׳.

רִיק, v. רוּק.

רִיק, רֵק m. (b. h.; רוּק) *empty, void; worthless man.* Y. Peah I, 15[b] bot., a. e. (ref. to Deut. XXXII, 47) ואם תוא ר׳ מכם וכ׳ and if it (a word of the Law) appear void (of meaning), it is your fault, because you do not toil to study it. Num. R. s. 4[20] (ref. to II Sam. VI, 20) הדר׳ שבריקים זה וכ׳ the lowest of the low is the dancer, for there is none more void of all merits than he is; a. e.—*Pl.* רֵיקִין, רֵיקִין, רֵקִ׳. Ib.; Y. Succ. V, 55[c] top; Y. Snh. II, 20[b] bot.; a. e.—[Gen. R. s. 32, end חרריקין, read: חַרְרֵיקָן.]—*Fem.* רֵיקָה. Num. R. s. 20[21] (ref. to Deut. l. c.) אפי׳ מצוה ר׳ וקלה בה חרים וכ׳ ... even if there be a command which thou considerest empty and unimportant, there is in it life and length of days.

רֵיקָ׳, רֵיקָת, רֵיקָא ch. same. Targ. O. Gen. XXXVII, 24; a. e., v. רֵיקָן ch.—Esp. *reḳa,* an expression of contempt, *good for nothing!* Taan. 20[b] (in Hebr. dict.) כל שמא ר׳ בני עירך וכ׳ Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) *reḳa,* are all the people of thy town as homely as thou art? Ber. 22[a]; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנֵי, רֵיקָיָא. Koh. R. to IX, 15 ווי ר׳ למחר וכ׳ woe to you, worthless men, to morrow the flood shall come &c.

רִיקְבוֹן, רִיקְבָּא, v. sub רִקְ׳.

רִיקּוּד, רִקְ׳ m. (רָקַד) *dancing.* Y. Bets. V, 63[a] bot. ר׳ עוקר אחת וכ׳ in dancing one lifts up one foot and rests the other, opp. קִירְפּוּץ.—*Pl.* רִיקּוּדִין. Lev. R. s. 12; a. e.

רִיקּוּדָא ch. same.—*Pl.* רִיקּוּדֵי. Ned. 51[a], v. קִרְקְנֵי.

רִיקּוּחַ, רִיקּ' m. (b. h. רִקָּחַ; רָקַח) *perfume.*—*Pl.* רִיקּוּחִים, רִיקּ'. Tanḥ. Sh'moth 14, v. רִיכּוּךְ.

רִיקּוּם m. (רָקַם) *formation of an embryo* in an egg. Tosef. Ḥull. VIII, 20 וכמה הוא רִיקּוּמָהּ וכ' how far must the formation be advanced (to be called בריצה מרוקמת)? Until the chick can be seen through the egg.

רִיקּוּעַ, רִיקּ' m. (b. h. רִקַּע; רָקַע) *beaten plate, foil.*—*Pl.* רִיקּוּעִים, רִיקּוּעִין, רִיקּ'. Tem. 30[b] (ref. to Deut. XXIII, 19) (thou shalt not bring the hire &c.) 'into the house of the Lord thy God' לרבות את הר' this includes beaten gold plates (as forbidden for overlaying). Ib.; Tosef. ib. IV, 8, v. בַּפּוֹרֶת. Shek. IV, 4 רִיקּוּעֵי זהב וכ' gold plates for covering the walls of the Holy of Holies; a. e.

רֵיקָם m. (b. h.; רִיק) *empty*; (adv.) *void, without effect.* Num. R. s. 4[20] שאין ר' הימנו וכ' none is emptier (of virtue) than he &c., v. רֵיק. Deut. R. s. 1[15] ויצא לחוץ ר' and came out empty-handed (without the jewel which he was to produce). Ber. 32[b] אין תפלתו חוזרת ר' his prayer will not come back void (unfulfilled). R. Hash. 17[b] אינן חוזרות ר', v. בָּרַח; a. fr.

רֵיקָם ch., v. רֵיקָן ch.

רִיקָם pr. n. pl., v. רִקָּם.

רִיקַמְתָּא, רִיקָמָא, v. sub רִקָּם.

רִיקֵּן I (v. רוֹקֵן, a. רַק) *to make exclusive.* Snh. 60[b] (ref. to בלתי, Ex. XXII, 19) לשם המיוחד ... ר' העבודות the text orders all these services to be devoted to the specified Name (the Lord) exclusively; Yalk. Ex. 348 רבה (corr. acc.).

רִיקֵּן II *to empty*, v. next w.

רֵיקָן m. (v. רֵיקָם) *empty.* Sabb. 83[b], a. e. מיטלטל מלא ור' is movable when filled as well as when empty. Ber. 40[a] כלי ר' מחזיק וכ' in the physical world an empty vessel is receptive, a filled vessel is not; אבל חקב"ה ... ר' אינו מחזיק not so with the Lord (in the spiritual world): a full vessel (mind) is receptive (of more), an empty one is not; a. fr.—Trnsf. *bare of knowledge, ignorant.* Cant. R. to IV, 4 (play on רקחך, ib. 3) הר' שבשלש ... רצוף וכ' the least learned in the three rows (of scholars in front of the Sanhedrin) is as stuffed with knowledge as a pomegranate (is full of seeds). Ib. ר' שבישראל מלא וכ' an ignorant man in Israel is as full of argument &c.; Gen. R. s. 32 (not הרי קן); a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִין, רֵיקָנִים. Cant. R. l. c. Ruth R. to III, 17 לא יצאו ר' they did not go out with empty hands; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִיּוֹת, רֵיקָ'. Y. B. Kam. III, end, 3[d] אחת ר' אחת טעונה one wagon (or ship) empty, and the other loaded. Yoma 53[a] בריאה ר', v. בְּרִיאָה II.—Denom. רִיקֵּן *to empty, bare.* Ukts. I, 3 שרוקנו ... זנב the skeleton of a cluster of grapes which one has stripped (of its grapes). Ib. 5 שריקנה, v. פָּסִיגָא. Ib. ... שרביט שרוקנו, v. שַׁרְבִיט.

רֵיקָן, רֵיקָנָא, רִיקָ' ch. same. Targ. Jer. LI, 34. Targ. O. Gen. XXXVII, 24 (ed. Vien. ריקָא). Ib. XXXI, 42 (Y. ריקָם). Targ. O. Deut. XXXII, 47 (ed. Vien. רֵיקָא; Y. I ריקם; Y. II ריקן); a. fr.—Sabb. 109[b], a. e. אלובא ר', v. לָבָא. Snh. 7[b]; Yoma 86[b] לביתיה וכ' ור', v. צְבִי; a. fr.—*Pl.* רֵיקָנִין, רֵיקָ'. Targ. Ex. III, 21 (O. ed. Berl. ריקָן; Ms. II ריקָנוּ). Ib. XXXIV, 20; a. e.—*Fem.* רֵיקַנְיָא. Targ. Gen. I, 2. Targ. Ruth I, 21.

רֵיקָנוּ f. (preced.) *emptiness, void, vanity*; adv. לר', ר', *in vain.* Targ. Is. XXX, 7. Ib. 28. Targ. Lev. XXVI, 20. Targ. II Chr. VI, 42. Targ. O. Deut. XV, 13 ריקנון ed. Vien. (ed. Berl. ריקָן); a. e.—V. preced.

רֵיקָנוּת h. same. Pesik. R. s. 32 (ref. to Ps. IV, 3) ... מה דברים של ר' why do you pursue after things of vanity?; Pesik. ʿĂniyah, p. 134[b] ריקנית, ריננית (corr. acc.); Midr. Till. to Ps. IV; Yalk. ib. 627: Yalk. Is. 339.

רִיקַנְיָא, v. רֵיקָן ch.

רִיקָנִית, v. רֵיקָנוּת.

רִיר I (b. h.; = רירי, reduplic. of רָוָח) *to run, flow.* Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. I (ref. to Lev. XV, 3) זובו רר וזב וכ' we read *zobo* (his flux), *rar* (it runs), and *zob*, this intimates &c.

רִיר ch. same. Targ. O. Lev. XV, 3 ריר (ed. Berl. רָר).

רִיר II m. (b. h.; preced.) *juice, spittle, discharge.* Ukts. II, 8 אם יש בחן ר' if there is juice in them. Tosef. Zab. V, 2 רִירוֹ his slaver, contradist. fr. רוֹק; a. e.—*Pl.* רִירִין. Gen. R. s. 18 מליאה ר' ודם full of secretions and of blood.

רִירָא ch. same. Targ. I Sam. XXI, 14. Targ. Job VI, 6.—Keth. 77[b] (describing רְאָתָן) איתי ליה ר' וכ' slaver comes out of his mouth on which flies settle. Ḥull. 77[a] דקני משכא ריריה Ar. (v. Tosaf. a. l.; ed. דקנה משכא ריריה) when the skin over the fracture retains the discharge of the broken bone (ed. when the skin holds its own place). Ib. דקנא גרמא ריריה Mus. in Ar. ed. Koh. (ed. ריריה) when the broken bone retains its discharge. Bets. 22[a] ר' discharge of a sore eye; Ab. Zar. 28[b].—*Pl.* רִירִין. Y. Ter. VIII, 46[a] top עברה ר' עלוי ופסקתיה (the serpent nibbling at the melon) passed slaver over it and cut through it (made the poison go through it).

רֵישׁ m. (b. h.; v. רָשׁ) *poverty, misery.* Num. R. s. 10 (ref. to Prov. XXXI, 7) על האובד יאמר שישכח חמות שהיא ריש ועמלו this refers to the lost (the culprit before execution), (give him to drink,) that he may forget the threatening death which is his misery and trouble.

רֵישׁ, רי"ש I *Resh*, name of the twentieth letter of the alphabet. Sabb. 104[a], v. קו"ף; a. fr.—*Pl.* רֵישִׁין. Ib. 103[b] דלתין ר' ר' דלתין one must not write Daleths so as to look like Reshes, or Reshes so as to look like Daleths.—[רישׁ לקיש, v. לָקִישׁ I.]

רֵישׁ II, רֵאשָׁא, רֵישָׁא, רֵאשָׁה m. = h. רֹאשׁ, 1) *head, chief.* Targ. Gen. XL, 16. Targ. O. Ex. XIV, 8, v. גְּלַי. Ib. XXX, 23. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 20 ראשא.

כתנינא דשבעה ר' (some ed. רֵישָׁוְותַיָּה; Rashi רֵישָׁהּ) like a serpent with seven heads.—2) *chief*. Pes. 110ª רֵישְׁתִירְנְהוּ דנשים וכ' the chief of the sorceresses, v. הָשְׁתַּיְרִיהוּ.—3) *beginning*. Targ. Prov. VIII, 23 Ms. (ed. רֵישָׁיה).

רִית m., v. רֵתָת.

ריתא, Meg. 27ᵇ, v. הֵיתָאָה.

ריתוּחָא, v. רוּתָחָא.

רִתְּ, רִיתּוּת m. (רָתַת) *trembling; weakness, failing.* Lev. R. s. 12 (ref. to Hos. XIII, 1) כדבר ירבעם ריחוּתוֹ של וכ' when Jeroboam spoke of Solomon's failing (with regard to women); Yalk. Jer. 320.

רִיתָּחָא, v. רוּתָחָא, a. רְתָחָא.

ריתיכוס, v. הֵידָיתִיכוֹס.

ריתכאות, v. הוֹרְכָאוֹת.

רִיתָּמָא, v. רִתְמָא.

רִיתָּקָא, v. רִתְקָא.

רַךְ I *to be soft,* v. רָכַךְ.

רַךְ II m. (b. h.; רָכַךְ) *soft, tender.* Men. 66ᵇ, a. e. רך (ו)מל, v. כַּרְמֶל. Ex. R. s. 1, a. e. (play on פרך, Ex. I, 13) בפה רך with soft (persuasive) speech. Gen. R. s. 90 (expl. אַבְרֵךְ, Gen. XLI, 43) ... אב ורך בשנים a father in wisdom, but tender of years. Keth. 46ª (ref. to רכיל, Lev. XIX, 16) שלא יהא רך לזה וקשה לזה that the court should not be soft (lenient) to one and hard to another; Sifra K'dosh. Par. 2, ch. IV שלא תהיה רך דברים וכ' that thou be not soft of speech &c.; a. fr.—*Pl.* רַכִּים, רַכִּין Tosef. Shebi II, 11; a. fr.—*Fem.* רַכָּה; *pl.* רַכּוֹת. Gen. R. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 17) ר' מבכיה her eyes had grown tender (sore) from weeping, v. רַכִּיךְ.

רָכָא, v. רִיכָא.

רָכַב (b. h.) [*to be joined,*] *to ride.* B. Mets. I, 2 דרו וכ' אחד רוֹכְבִין ... if two persons (each claiming to be the finder of an object) were riding ..., or one was riding and one leading. Hag. I, 1; Y. ib. I, 76ª top כל שאינו יכול לְרָכּוֹב וכ' a child too young to be carried on his father's shoulder. Ber. 56ᵇ רָכַבוֹ if he dreamt that he rode on him. Gen. R. s. 75 רוֹכְבֵי סוסים riders on horses; a. fr.—*Part. pass.* רָכוּב; f. רְכוּבָה &c. *riding.* Ex. R. s. 26 תינוק שהיה ר' על וכ' a child that was riding on his father's shoulder. Y. B. Mets. I, beg. 7ᵈ אשה ... ר' וכ' if a woman rides on a beast led by two men; a. fr.—[Pesik. Vayhi, p. 4ª רכובים, read דב', v. דָּבַב II.]

Hif. הִרְכִּיב 1) *to cause to ride, put on.* Snh. 91ᵇ, a. e. ח' חיגר על וכ' he made the lame ride on the blind man. Ib. בא והַרְכִּיבֵנִי come and carry me on thy back; a. fr.—Part. pass. מוּרְכָּב. Ib. 52ᵇ I remember when I was a child ומ' על כתיפו וכ' and rode on my father's shoulder &c.; (Tosef. ib. IX, 11 רכוב); a. e.—2) *to join, combine.* Tosef. Sabb. Targ. I Chr. V, 12. Targ. Lev. V, 24; a. fr.—Y. Sabb. I, 4ª top אילולא ... רֵישִׁי וכ' but for fear of putting my head between lions (v. אַרְיָא), I should have given a reason. Ḥull. 11ª (mixed dict.) ר' של עולה the head of a burnt-offering. Sabb. 55ª רֵישָׁךְ דַּרְעָךְ, v. חֲמִים; Y. Nidd. III, 50ᵈ ריישיה דרישך, v. כְּוָה. M. Kat. 25ª רֵישִׁין מינירה ... לא חוה we could not raise our head before him. Cant. R. to VII, 7 ראשה, v. נָבוֹז; a. v. fr.—ר' גלוחא, ר' מתיבתא &c., v. respective determinants.—*Pl.* רָאשֵׁי, רֵישֵׁי, רֵישַׁיָּא, רֵישִׁין. Targ. Deut. I, 13. Targ. Is. IX, 9 (some ed. רַשֵּׁי, רָשֵׁי). Targ. Gen. II, 10; a. fr.—Men. 37ª תרי ר' ... אתילוד a child with two heads was born to me. Y. Sabb. VII, 10ª bot. כד מפרכיא בראשייא when she crushes the heads of onions. Gen. R. s. 61 רָאשֵׁי אומין chiefs of nations. Y. Sabb. IV, 7ª top תחותי רֵישׁוֹן (not תוחתי רשיבון) under your heads; a. fr.—V. רֵישָׁהָא.—2) *beginning, first thing, firstling.* Targ. O. Deut. XI, 12. Targ. Prov. VIII, 2. Targ. O. Num. XV, 20; a. fr.—ר' ירדא, ר' שתא &c., v. respective determinants.—מר' *at first, formerly.* Ḥull. 105ᵇ מר' הוה אמינא וכ' formerly I thought &c. Keth. 105ᵇ; a. fr.—Esp. רישא *the first clause* of a Mishnah, a verse &c. Ḥull. 94ᵇ. Sabb. 86ª; a. fr., v. סְרָא, a. מְצִירְתָּא.—רֵישׁ מַיָּא (ראש) pr. n. pl. *Resh Maya* (*Spring*). Tosef. Shebi. IV, 11, a. e., v. גְּעָתוֹן.

רֵישׁ III, **רֵישָׁא** m. = b. h. ראש (cmp. רֵישׁ I) [*drop,*] *poison.* Targ. O. Deut. XXXII, 33 (some ed. *pl.*).—*Pl.* רֵישֵׁי constr. Targ. Y. ib. Targ. ib. 32. Targ. Ps. LXIX, 22; a. e.

רִישְׁבָּא, רִישְׁבִּין, v. רִשְׁבָּא.

רֵישְׁוָותָא, v. רֵישָׁתָא.

רִשׁ, רִישׁוּם m. (רָשַׁם) *mark, trace.* Sot. 19ᵇ שרישומו ניכר when the traces of the writing are noticeable (not entirely washed off the paper); Num. R. s. 9²³. Koh. R. to XII, 11. Ber. 25ª רִשּׁוּמָן ניכר their marks (stains) are seen on the floor; Y. ib. III, 6ᵈ bot.; a. fr.

רִישׁוּמָא ch. (preced.) *engraving, record.*—*Pl.* רִישׁוּמִין, רִשִּׁ'. Targ. Is. X, 1 Ar. (ed. רִישְׁמִין, רִשְׁ'; h. text חקקי).

רישינא, Sabb. 133ᵇ, a gloss from Rashi put in the text, v. קַלְבָּא.

רֵישִׁיתָא f. = h. רֵאשִׁית, *firstling.* Targ. O. Num. XVIII, 12 ed. Berl. (oth. ed. רֵאשִׁית' ed. Lsb. רֵאשָׁהוֹן).

רִישְׁמָא, v. רִישׁוּמָא, a. רִישׁוּמָא.

רֵישָׁנָא, v. רֵאשָׁנָא.

רישנא, Snh. 94ᵇ, v. דְּשָׁנָא.

רִישְׁעוֹתָא, רִישְׁעוּת, רִישְׁעָה, רִישְׁעָא, v. sub רִשְׁעָא.

רִישְׁפָּא, v. רִשְׁפָּא.

רִישְׁקָא, v. רִשְׁקָא.

רֵישָׁתָא f. = רֵישָׁא 1) *head.*—*Pl.* רֵישְׁוָותָא. Kidd. 29ᵇ

XII (XIII), 14 חמַרְכִּיב קנה וכ׳ if one inserts the branch of a candlestick; (Sabb. 47[a] חמחזיר). Y. ib. XII, beg. 13[c] המרכיב מיטה וכ׳ he who sets up a folding couch; a. e.—Esp. *to inoculate, engraft.* Shebi. II, 6 אין ... ואין מַרְכִּיבִין וכ׳ we must not plant, nor sink a vine, nor engraft before the Sabbatical year &c. Pes. IV, 8; a. fr.—Part. pass. as ab. Y. B. Bath. IV, end, 14[d] החרוב המ׳ a newly inoculated carob tree; a. e.

רְכִיב, רְכַב ch. same. Targ. O. Gen. XXIV, 61. Targ. Lev. XV, 9.—Part. רָכֵב, רָכֵב; part. pass. רְכִיב, f. רְכִיבָא; *pl.* רְכִיבִין, רָכְבִין, רְכִיבָן, רָכְבָן. Targ. Y. Gen. l. c. Targ. Num. XXII, 22. Targ. I Sam. XXV, 20. Targ. Jud. X, 4; a. fr.—Koh. R. to I, 8 ועלון יתיה ר׳ חמרא וכ׳ and they brought him riding on an ass on the Sabbath. Gen. R. s. 65. Ber. 56[b] דר׳ הוא לתורא when he dreamt that he was riding on an ox; דר׳ תורא לדידיה that the ox was riding on him; a. fr.

Af. אַרְכֵּיב 1) *to cause to ride.* Targ. Gen. XLI, 43. Targ. Esth. VI, 9; a. fr.—Gen. R. l. c. חמי סוסא דאַרְכְּבָךְ ... דאַרְכְּבָךְ מרך see the horse on which my master makes me ride, and see the horse (the gallows) on which thy master (the Lord) makes thee ride. Y. Kidd. I, 60[c] bot., a. e. אַרְכְּבֵיה וכ׳, v. בַּרְקָא II; a. fr.—2) *to let gender; to inoculate.* Targ. O. Lev. XIX, 19.—Y. Yeb. XV, 15[a] top אילין ... דלא צריכין מַרְכְּבָא the Babylonian palms which require no inoculation.

רַכָּב m. (b. h.; preced.) *rider.* Mekh. B'shall., Shir., s. 2 (ref. to Ex. XV, 1) חסוס קשור ברַכָּבוֹ ורכבו בסוס וכ׳ the horse was tied to his rider, and the rider to his horse; Yalk. Ex. 243.

רֶכֶב m. (b. h.; preced.) 1) *wagon, chariot*; (collect. noun) *chariots.* Ex. R. s. 22 על רִכְבּוֹ ועל פרשיו over his (Pharaoh's) chariots and over his horsemen; a. e.—2) *upper millstone.* B. Mets. IX, 13, v. רֶחָיִם. B. Bath. II, 1 מרחיקין מן חר׳ ... you must keep the mill removed (from the neighbor's wall) three handbreadths counting from the lower millstone, which makes four from the upper millstone; a. e.—3) *branch for inoculation, set.* Tosef. Kil. I, 10 אין מרכיבין זחום בר׳ תמרה you must not inoculate olive trees with a shoot of a palm; Y. ib. I, 27[b].

רִיכָ׳, רֻכְבָּא ch. same, 1) *upper millstone.* Targ. Deut. XXIV, 6. Targ. II Sam. XI, 26. Targ. Jud. IX, 21 רֻכַּב constr. (ed. Wil. רֻכֵּב); a. e.—*Pl.* רֻכְבַּיָּא, רִיכָ׳. Targ. Y. II Deut. l. c.—2) *inoculation, young inoculated tree*; ר׳ דדיקלא (ר׳ דדיקלי) *a nursery of palm trees.* B. Mets. 108[b]. B. Bath. 62[b]. Ib. 83[b].—[Targ. Y. II Ex. XV, 1 רֻכְבֵּיהוֹן, v. next w.]

רַכָּבָא, רֻכְבָא m. = h. רַכָּב, *rider.* Targ. O. Ex. XV, 1. Targ. II Kings IX, 17; a. e.—*Pl.* רֻכְבִין, רוֹכְבִ׳. Targ. Y. I Ex. l. c.; (Y. II רַכְבֵּ׳, corr. acc.).

רֻכְבָא, v. רְכוּבָא II.

רְכוּב m. (b. h.; preced. arts.) *coach, chariot.* Yalk. Ps. 862 (ref. to Ps. CIV, 3) בו״ד רְכוּבוֹ טועני וכ׳ as to a human being, his chariot carries him, but as regards the Lord, he carries his chariot; Midr. Till. to Ps. l. c. ed. Buber.

רְכוּבָא I ch. same. Targ. II Esth. I, 2. Targ. Ps. CIV, 3 Ms.

רְכוּבָא II, m. רְכוּבְתָּא f. (v. next w.,) *knee.* Targ. Ps. XVIII, 37 (Ms. תִּ׳ ... *pl.*; h. text קרסל־); Targ. II Sam. XXII, 37 רְכוּבְתַי.—*Pl.* רְכוּבִין, רְכוּבַיָּא. Targ. Deut. XXVIII, 35 (O. ed. Vien. רֻכְבֵּ׳; ed. Berl. רְכוּבִין). Targ. Is. LXVI, 12; a. fr.

רְכוּבָה (רְכוּבְתָא) f. (רָכַב; v. אַרְכּוּבָה) *joint, knee; bend.* Hull. 76[a]; a. e.—Tosef. Kel. B. Mets. IV, 15 ... של רוכבה סילון של רכובא (R. S. to Mikv. VI, 8 רכובה) a knee-shaped tube.—B. Kam. 27[b] לר׳ the fine for kicking a neighbor with the knee; Y. ib. VIII, end, 6[c].

רְכוּבְתָּא, v. רְכוּבָא II.

רְכוּךְ, v. רִיכּוּךְ.

רְכוּן, v. רְכַן II.

רְכוּנָא, רְכוּן, v. sub רִיכּ׳.

רְכוּשׁ m. (b. h.; רכש *to join, pile*; cmp. רכב) *goods, property.* Pirké d'R. El. ch. XXVII; a. e.

רְכִיב, רְכֵיב, v. רכב.

רַכִּיכְתָּא, רַכִּיכָא, רַכִּיכָא m., רַכִּיכְתָּא f. (רְכַךְ) *soft, tender, young.* Targ. I Chr. XXII, 5. Targ. II Chr. XIII, 7. Targ. Prov. XXV, 15 Ms. (ed. רְכִיךְ). Targ. Y. Lev. XX, 10 (ed. Vien. רְכִי׳); a. fr.—Y. Kil. VII, beg. 30[d] בחדין רַכִּיכָה in the case of soft stone, opp. צונמא (not צלמא); a. e.—*Pl.* רַכִּיכָתָא, רַכִּיכָן, רַכִּיכַיָּא, רַכִּיכֵי; רַכִּיכָתָא, רַכִּיכָתָא. Targ. O. Gen. XXXIII, 13. Targ. II Sam. XXIII, 6. Targ. Job XL, 27; a. fr.—Y. Sabb. VIII, 11[b] חין רַכִּיכָתָה (not רכיכה) the soft skins. Ib. אילין רכיכתא the soft bristles. Gen. R. s. 70 (to one translating Gen. XXIX, 17) עינוהי דלאה חוו ר׳ Leah's eyes were tender (by nature), עינוהי דאמך חוו ר׳ וכ׳ thy mother's eyes were tender, but *rakkoth* means, 'had grown tender from weeping' (v. Targ. Y. Gen. l. c.); a. e.

רַכִּיכוּ f. (preced.) *tenderness, delicateness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 56.

רְכִילוּת f. (denom. of רָכִיל; v. רוֹכֵל) *going around, tale-bearing, evil gossip.* Y. Peah I, 16[a] top (ref. to Lev. XIX, 16) זו ר׳ לשון הרע this means the going around for slander.

רְכֻס pr. n. *R'khes,* name of a river or canal in Babylonia. B. Mets. 18[a] (v. Rabb. D. S. a. l. note 70).

רָכַךְ *to be soft, tender;* denom. רַךְ.

[*Hif.* הִרְכִּיךְ *to make soft.* Tosef. Shebi. II, 10 מַרְכִּיכִין ed. Zuck., v. רָכַן.]

רַכָּךְ ch. same.

Wil. מְרַכְּכִין).—2) *to cause to sink.* Targ. Prov. XXIV, 15 (h. text תשדד).—V. רִיפּוּנָא.

Ithpe. אִתְרְכִּין 1) *to incline, let one's self down; to fall.* Targ. Gen. XXIV, 64 (h. text ותפל). Targ. Y. II ib. XVII, 17. Targ. Y. Num. XIV, 5. Targ. Is. XIV, 12; a. e.—Targ. II Sam. XXII, 8 (h. text ויתגעשו; Targ. Ps. XVIII, 8 אתרטיטו, אתרטישו).—Gen. R. s. 60 (transl. ותפל, Gen. XXIV, 64) אִיתְרְכִינַת she let herself down.—2) *to be dragged.* Targ. Is. XIV, 19 (h. text השלכת).

רָכַס *to stamp*; (denom. of רֶכֶס) *to make a ceiling of cement* (v. מַרְכְּזִיבָתָא). Y'lamd. beg., quot. in Ar. ר' אימתי הקב"ה וכ' when did God form his upper stories with water as cement, v. רֶכֶס.—[b. h. רכס *to fasten.*]

Pi. רִכֵּס *to stamp*; esp. (of beasts) *to pass over wetted grain; to husk* (differ. fr. דּוּשׁ). B. Mets. 89b, sq. פרות חמרכסות בתבואה והדשות וכ' when cows stamp (secular) grain, or thresh corn of T'rumah &c.

Hif. הִרְכִּיס *to cause to stamp, let (beasts) stamp.* Tosef. ib. VIII, 10 חמַרְכִּיס ed. Zuck. (Var. הִמְרַכֵּס *Pi.*); Y. Ter. IX, beg. 46c המרכין (corr. acc.).

רְכַס ch. same.

Ithpe. אִירְכַּס [*to be trodden on,*] *to be lost.* B. Bath. 14b איידי דזוטר מירכיס because it (the Book of Hosea) is small, it might have been lost (if circulated as a separate book). Keth. 57a top א' כתובתה (sub. שטר) her marriage deed was lost. Yeb. 113b אירכסו ליה מפתחי וכ' (not מפתח) had lost the keys of the college building; a. e.

רֶכֶס m. (רכס), *pl.* רְכָסִים *walls of beaten earth.* Ex. R. s. 15 בנה עליות לא ... אלא ר' של מים the Lord did not build the upper stories with stones or with hewn blocks, but he made walls of stamped water; Tanḥ. Ḥayé 3 רכסין של מים (not רכסיו).—[רכסים, Is. XL, 4, *mounds, embankments,* cmp. גֶּבֶשׁ.]

רִי, רְכָסָא I (preced.) *cement of rubble and clay.* B. Bath. 3a בר' when cement is used between the layers of a wall, opp. בטינא.

רִי, רְכָסָא II, v. רִכְשָׁא.

רְכָפָה, רְכָפָא f. (cmp. Syr. רקפתא, Löw, Pfl. 307) 1) *a tuberous-rooted plant* used for dyeing, *sow-bread* (cyclaminus). Shebi. VII, 2 (Ms. M. ארכפה; Maim. רכבנה).—2) בצל של ר' *tuber of rikhpa,* a kind of *onion.* Maasr. V, 8. Tosef. ib. III, 14; Y. ib. V, end, 52a איזהו ב' של ר' כל שעוקצו וכ' what is the nature of a *rikhpa* onion? Its tail is squeezed into its inside; R. S. b. G. says, it has one shell only.—[Maim. to Maasr. l. c. suggests ר' to be a geographical term, corresp. to שום בעל בכי ib.]

רִיכָ', רְכָפָה f. (רכך, cmp. רכב) 1) *joined timber.* Targ. I Kings VI, 9.—2) *pile, mass; multitude.* Targ. Ps. XVIII, 12; II Sam. XXII, 12.—Targ. II Chr. XXXI, 10 (h. text המון). Targ. Jer. LI, 16. Targ. Job XXVI, 14 (h. text ורעם); a. fr.

Pa. רַכֵּךְ 1) *to make soft.* Targ. Y. II Gen. XLIV, 19 מְרַכְּכָךְ במילוי to speak softly.—2) (with, or sub. לבא) *to make faint, frighten.* Targ. Y. I Gen. XXVII, 40 (ed. Vien. מַרְכִּין *Af.*). Targ. Job XXIII, 16.

Ithpa. אִתְרַכַּךְ, *Ithpe.* אִתְרְכִּיךְ *to be softened, become soft; to melt.* Targ. Y. Ex. XII, 12; Num. XXXIII, 4. Targ. Ruth III, 8.

רָכַן I (cmp. preced. wds.) *to be tender, soft.*

Pi. רִיכֵּן, *Hif.* הִרְכִּין *to make tender; to prevent onion plants from forming hard bulbs.* Y. Shebi. V, 36a top [read:] הירחה שניה ... אינו מְרַכְּנוֹ ... בשביל שיחא מעשר שני in the second year (of the Sabbatical period) going over to the third, you must not 'soften' it (the onion plant) nor deny it water, in order that it may be subject to the second tithes (as a growth of the second year, to the deprivation of the poor man); ... הירחה שלישית מרכנו ... מעשר עני in the third year going over to the fourth, you may 'soften' and deny it water, in order that it be subject to the poor man's tithes (as a growth of the third year); Tosef. ib. II, 10 מַרְכִּינִין ed. Zuck. (Var. מודכין, prob. to be read מוֹרְכִין fr. מָרַךְ). Ib. מותר לרַכֵּן ברגל ed. Zuck. (Var. לדכן, oth. ed. לדוכן) it is permitted to 'soften' during the festive week.—[Y. Ter. IX, beg. 46c חמרכין, v. רָכַס.]

רַכֵּן ch. same.

Af. אַרְכִּין *to soften.* Part. pass. מַרְכְּנָן; *pl.* f. מְרַכְּנָן. Targ. Prov. XVIII, 8; XXVI, 22; v. הַאֲבַן.

רָכַן II (preced.) *to bend.*

Hif. הִרְכִּין 1) *to bend* (act. a. neut. verb); *to yield.* B. Bath. V, 8, a. e. חִרְכִּינָהּ וכ', v. מָצָה. Num. R. s. 14[7] הוא לא ה' צוארו לעבירה וכ' he (Joseph) bent not his neck (did not yield) to temptation, therefore a golden chain was put on his neck; Tanḥ. B'resh. 12 צואר שלא ה' וכ' the neck which did not bend &c.; Lev. R. s. 23 שלא הִרְכִּינוֹ which he did not bend. Num. R. s. 10[7] והִרְכַּנְתִּי את ראשי I bent my head (nodding approval); Y. Ned. I, 36d bot. והרכנתיו בראשו (read והרכנתי); Sifré Num. 22 (not גלחתי); (Tosef. Naz. IV, 7 הִרְמַכְתִּי). Y. Ter. I, 40b top בראשו ה' if he nodded consent; ib. עד שירכין וכ' until he nods three times. Gitt. VII, 1; a. e.—2) *to sink, be faint.* Gen. R. s. 65 (ref. to Gen. XXVII, 22) בשעה שיעקב מַרְכִּין בקולו וכ' when Jacob is faint with his voice (in prayer), Esau's hands have power over him, opp. מצפצפת.

רָכַן ch. same, 1) *to incline, sink, fall.* Targ. Y. Gen. XLVI, 29.—2) *to bend, turn.* Targ. Prov. XXI, 1.—Part. pass. רָכִין; f. רְכִינָא; *pl.* רְכִינִין; רְכִינָן. Targ. I Chr. XXI, 16.—Y. Yoma VIII, 45b בהוא דהוה ר' (ed. Krot. רכון) in the case of one in a bent position (under debris), opp. קיים. Y. B. Bath. II, 13b bot. אילין עמודייא דר' וכ' those columns which are bent (declining or sinking) are so from the shock through wagons, v. קריית.

Af. אַרְכֵּן, אַרְכִּין 1) *to bend, incline.* Targ. Y. Geh. XLIX, 15 (not אָ'). Targ. II Sam. XXII, 10; Targ. Ps. XVIII, 10. Ib. CXLIV, 5; a. fr.—Part. pass. מַרְכַּן. Targ. Ez. I, 22 (ed.

רְכָשָׁא, רִי׳ m. (b. h. רֶכֶשׁ; v. רְכוּשׁ) *harnessed horses, war horses.* Targ. Mic. I, 18. Targ. I Kings V, 8. Targ. Esth. VIII, 10; 14; Targ. II Esth. VIII, 14 רִיכְסָא.—*Pl.* רִי׳, רְכָשַׁי. B. Bath. 152ª; Keth. 55ᵇ ארכבירה אתרי ר׳ he made him ride on two steeds, i. e. he gave him a doubly fortified document; Y. B. Bath. VIII, 16ᵇ top; Y. Kidd. I, 60ᶜ bot., v. בַּרְקָא II.

רָם m. (b. h.; רוּם) *high, exalted.* B. Bath. 78ᵇ (play on ורוממים, Num. XXI, 30) אמר רשע אין רם the wicked says, there is no Most High. Num. R. s. 20[19] (play on ארם, Num. XXIII, 7) עם רם שלמעלן חייתי וכ׳ with the Most High I was in communion, and Balak brought me down; ib. רם חייתי וכ׳ I was high, but Balak &c. Sot. 32ᵇ בקול רם in a high (loud) voice. Y. ib. VII, 21ᶜ top (ref. to Deut. XXVII, 14) ככולו של רם like the voice of the Most High; a. fr.—*Fem.* רָמָה. Mekh. B'shall., s. 1 (ref. to Ex. XIV, 8) שהיתה ירדן ... ר׳ על וכ׳ Israel's power was high above the Egyptians'; a. e.—*Pl.* רָמִים; רָמוֹת. Num. R. l. c. מן הר׳ חייתי נהוג נשיאותך בר׳ I was one of the elevated. Keth. 103ᵇ conduct thy office with the exalted (surround thyself with the best people; Var. בְּרָמִים, q. v.). Midr. Till. to Ps. XVIII, 28 עיניך על ר׳ להשפילם thy eyes are on the haughty to lower them; a. e.

רָם בָּרִין, רָם, v. בְּרִין.

רָם כִּירִי, רָם, v. כִּירִי II.

רָם, רָמָא I m. ch. = h. רָם, *high, exalted.* Targ. Ps. XLVI, 11 (ed. Wil. רְמָא). Targ. I Sam. IX, 2. Targ. Is. II, 15. Targ. II Esth. I, 2 ומנטלא ר׳ high and exalted; a. fr.—*Pl.* רָמִין, רָמַיָּא; f. רָמָתָא. Targ. Prov. XXV, 3. Targ. Deut. XXVIII, 52. Targ. Is. II, 12; 14. Targ. Prov. VI, 17; a. fr.—Gen. R. s. 32 אין מן טורייא ר׳ הוא וכ׳ if it (Mount Gerizim) belongs to the highest mountains &c.; Cant. R. to IV, 4 רָמְמַיָּא.

רָמָא II f. (preced.) *height.* Targ. Is. XXX, 25. Targ. Ez. VI, 13; a. fr.—*Pl.* רָמָן, רָמָתָא, רָמְאָתָא, רָמָאתָא. Ib. XVI, 24, sq. Targ. Prov. VIII, 2. Ib. IX, 3; a. fr.

רָמָא, v. רְמִי.—[רָמָא *high,* v. רָם ch.]

רַמָּאָת, v. רַמַּאי ch.

רַמָּאוּתָא, רַמָּאוּתָא, v. רַמַּרוּתָא, רַמַּאוּת.

רַמַּאי, רַמַּיָּא m. (רָמָה *Pi.*) *deceiver, impostor.* B. Mets. III, 4, sq., v. פָּסַד. Deut. R. s. 4 ולא שהיתה ר׳ ח״ו וכ׳ not that, which God forbid, he was a deceiver, v. רָמָה. Gen. R. s. 63 (play on ארמי, Gen. XXV, 20) אבירה ר׳ ואחירה ר׳ וכ׳ her father was a deceiver, and her brother was a deceiver, and so were all the men of her place, v. רַמַּרוּתָא; a. fr.—*Pl.* רַמָּאִין, רַמָּיִין, רַמָּיָין. Keth. 68ª, a. e., v. חָזַק. Dem. III, 5, v. אַחֲרָאי; Y. Maasr. V, 51ᵈ; a. fr.

רַמַּאי, רַמָּאָה, רַמָּיָא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. XXIX, 12. Ib. XIV, 1. Targ. Prov. XII, 17; a. e.—Deut. R. s. 4 אבון ר׳ ... והיה שם and there lived a man called Abun the deceiver; Y. Hor. III, 48ª bot. רבחון רַמַּיְרָה (corr. acc.); Tanh. R'eh 5; Lev. R. s. 5 אבא יודן ר׳ (not רמין); a. fr.—*Pl.* רַמַּיְרִין, רַמָּאֵי, רַמַּיְרִין. B. Bath. 46ª ר׳ דפומבדיתא the tricksters of Pumb'ditha; a. fr.—*Fem.* רַמַּיְרְתָּא. Gen. R. s. 70 ר׳ בת רמאה deceiver, daughter of a deceiver.—2) *lazy, lax.—Pl.* רַמָּאֵי. Targ. Prov. XII, 24.—V. רַמָּיָא.

רָמְאָתָא, v. רָמָא II.

רָמָה I f. 1) *high,* v. רָם.—2) *height.—Pl.* רָמוֹת. Meg. 14ª, v. צָפָה.

רָמָה II, v. רמי.

רָמָה, רִי׳ f. (b. h.; רמם *to move*; cmp. רחש a. deriv.) *worm,* esp. *the worm in man's grave.* Ber. 18ᵇ קשה ר׳ למת וכ׳ the worm is as painful to the dead body as a needle in sound flesh. Sot. 5ª (play on בשר) בושה סרוחה ר׳ *basar* (flesh) suggests 'shame', 'putrefied', 'worm'. B. Mets. 83ᵇ אין ר׳ ותולעה וכ׳ no worm of any kind shall have power over you. Ab. IV, 4 תקות אנוש ר׳ the prospects of man are worms. Koh. R. to V, 10 הרי חוא לר׳ ותולעה he is (food) for worms; a. fr.—Pesik. Vayhi, p. 93ᵇ (in Chald. dict.) דהדין גופא אזל לר׳ that this (my) body must go to the worms; Koh. R. to XI, 2 לארמה (corr. acc.); ib. ברם ר׳ ליח וכ׳ but worms shall have no power over me except &c.

רַמּוּז, v. רָמַז.

רִמּוֹן, רִי׳ m. (b. h.; רמם, v. רָמָה) [*crowded with seeds,* cmp. רָחַשׁ,] *pomegranate.* Cant. R. to IV, 4 כר׳ חוזה, v. רֵיקָן. Ib. to VIII, 2 (ref. to עסיס רמני, ib.) אלו החגדות שטעמן כר׳ that means the homiletic interpretations whose taste is like that of the pomegranate; a. fr.—*Pl.* רִמּוֹנִים, רִמּוֹנִין. Peah I, 5; a. e.

רִמּוֹן, רִמּוֹנָא, רִי׳ ch. same. Targ. Cant. IV, 3. Targ. Ex. XXVIII, 34; a. fr.—Ber. 36ᵇ שקלוה לנץ דר׳ ויבריש ר׳ they took off the blossom of a pomegranate, and the pomegranate dried up. Lev. R. s. 12 רמונא מתקרי רמון the pomegranate (tree) is also called pomegranate; a. e.—*Pl.* רִי׳, רִמּוֹנִין, רִמּוֹנֵיָּא. Targ. O. Ex. XXVIII, 33. Targ. Cant. IV, 13. Targ. Hag. II, 19; a. fr.—V. רוּמָנָא.

רִמּוֹנְקִי, Snh. 74ᵇ, v. הוֹמִינְקִי.

רִמּוּצָא, v. רִימּוּצָא.

רִמּוּצָה, רִמּוּצָא, v. רָמַץ.

רְמוּתָא f. (רוּם) *haughtiness, pride.* Targ. Prov. VIII, 13. Ib. XXI, 4. Targ. Jer. XLVIII, 29; a. fr.—Sabb. 94ª רְמוּת רוחא וכ׳ pride seizes them (which makes them walk micingly). Ab. Zar. 71ª דר׳ רוחא וכ׳ they are too proud (to take back what they have given). Sabb. 110ᵇ; a. e.

רָמַז [*to move,* cmp. רָמַשׁ,] *to nod, gesticulate, hint.* Gitt. V, 7 חרש רומז ונרמז a deaf-mute person may transact business by gesticulating and being spoken to by gestures (with hands and head, contrad. to קָפַץ). Gen. R. s. 93

II Kings XVIII, 14. Targ. Ps. LXXVIII, 57 (h. text רְמִיָּה!); a. fr.—Men. 42a חוטי ר׳ threw (attached) threads as show fringes; ר׳ ארבע put four threads on. Sabb. 10a, v. פּוּזְמָקִי. Nidd. 33b לידה חזרא ר׳ threw an ox down (slaughtered an ox) in his honor. Men. 42b רְמִינָן לְהוּ בִּיזּוּרָה we cast them into the boiler.—*Part. pass.* רַמֵי, רַמְיָא *thrown down, lying.* Targ. Deut. XXI, 1 (O. ed. Vien. רָמֵי). Targ. Jud. XIX, 27; a. e.—Zeb. 5a ר׳ ריש לקיש וכ׳ Resh Lakish was lying on his belly in the college hall and asked &c. Shebu. 34b כל מילתא דלא ר׳ עליה וכ׳ a thing which does not rest upon a man (in which he is not interested), he will do unconsciously; ib. 41b, sq.; B. Bath. 39a; a. fr.—ר׳ לבני [*to put up bricks,*] *to make bricks.* Targ. Gen. XI, 3. Targ. Ex. V, 7; a. e.—ר׳ תיגרא *to create discord; to dispute.* Targ. Prov. VI, 14; 19; a. e.—Sabb. 130a לידא ... דלא רָמוּ בהּ ת׳ there is no marriage contract at which the parties do not quarrel.—2) *to lift, remove.* Y. Snh. X, 29a bot. בעי מִירְמֵיהּ wanted to lift it; a. e.—3) [*to pitch one thing against another,*] *to show an incongruity; to object.* Nidd. l. c. מתניתין אהדדי ... ר׳ pointed out an incongruity between two Mishnahs. Taan. 4b גברא אגברא קא רָמֵית thou provest an incongruity between two authorities (why can they not differ in opinion)? B. Mets. 22b רב פפא ר׳ כתיב וכ׳ Rab Papa raised an objection: it is written (Lev. XI, 38) *ki yitten,* and we read *ki yuttan,* how is this to be explained? Yeb. 108b וְרָמִינְהוּ וכ׳ and we shall show an incongruity in it, i. e. this disagrees with the Mishnah, &c. Succ. 16a אי׳ דר׳ לידה מִירְמָא some put it in the shape of pointing out a contradiction (between a Mishnah and a Boraitha); a. v. fr.

Af. אַרְמֵי 1) *to cast.* Targ. Jud. XX, 16. Targ. Prov. I, 14; a. e.—Sabb. 156b חוה מַרְמִינָן וכ׳ we used to cast our bread together (into one basket) and eat. Ib. אנא קאים ואַרמינא I will stand up and put the bread into the basket; a. e.—2) *to tear away, remove with force.* Pes. 10b אַרְמוּדֵי אַרְמֵית מינה (not אורמויה) it (the mouse) may have snatched it from the other mouse. Ḥag. 15b אי ... מאן מַרְמֵי לידה מאן if I take him by the hand, who will tear him away from me? who?—3) *to lift up.* Ab. Zar. 34b תַּרְמִינָךְ שעתך (Ms. M. תור מינך, v. Rabb. D. S. a. l. note) may thy hour lift thee up (i. e. may thy luck be high)!

Pa. רַמֵּי *to impose, deceive.* Targ. Y. Num. XXV, 18. Targ. Prov. XXVI, 19.—Lev. R. s. 5 דוה מְרַמֵּי במצוותה, v. preced.; a. e.

Ithpe. אִתְרְמֵי, אִתַּרְמֵי 1) *to throw one's self, be thrown.* Targ. I Chr. X, 4, sq. Targ. Josh. X, 11.—[Targ. Prov. VI, 6 אתרמי some ed., read: אתדי, v. דְּמֵי I.]—2) (cmp. קָלַע I) *to happen, chance.* Ḥull. 13a אירתרמי לידה מקום ... (not אירתרמו) because no suitable place (for slaughtering) offered itself there. Shebu. 41b עד דמִתְרַמוּ בי תרי וכ׳ until two persons shall happen to come that have studied &c.; a. e.

רַמְיָא, רַמְיָה m. (preced.) 1) *lying,* v. preced.—2) (*lying*) *idle, lax.* Targ. Prov. X, 4 (ed. Lag. רַמְיָרָה).—*Fem.* רְמִיתָא (רְמִירְתָא). Ib. XIX, 15.—3) (v. רַמַּאי) *deceiver.* Ib. XIV, 25.—[רַמַּיָּא, רָמַיָּא, pl. of רָמָא.]

רַמְיָרָה, Men. 42a, v. רוּמְיָא.

רַמְיָרָה, v. רַמְיוּתָא.

he motioned to Manasseh; a. fr.—Trnsf. *to intimate, hint.* Sabb. 113b רָמַז לָהּ וכ׳ he intimated to her that &c. Cant. R. to I, 15 רמז רְמָזָה לנח וכ׳ she (the dove, by bringing an olive leaf) hinted to Noah, as if saying &c.; a. e.

Pi. רִמֵּז same. Ib. to I, 9 והיתה מְרַמֶּזֶת וכ׳ she motioned to her captors saying to them, I am yours &c.

Nif. נִרְמַז *to be spoken to by gestures,* v. supra.

רְמַז ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19. Targ. Is. LVIII, 9. Targ. Prov. VI, 13; a. fr.—Keth. 33a, v. infra.—Part. pass. רְמִיז; f. רְמִיזָא. Meg. 2a ר׳ היכא where is it intimated (in the Biblical text)?; Snh. 81b; a. e.

Pa. רַמֵּז same. Targ. Job XV, 12 (Var. ed. Lag. מרזמין; h. text וירזמון, Var. in Cod. וירמזון).—Keth. 33a ונְרַמֵּז בדוּ נירמַז) רַמּוּזֵי (Rashi and let us (the court) intimate to them (the warning, in such a manner as not to offend them). Sabb. 62b (expl. ר׳ ומסקרות וכ׳, Is. III, 16 (ומשק׳ דהוו מלאן ... וּמְרַמְּזָן they filled their eyes with paint and winked; Yalk. Is. 262 ורמזין (read: וְרָמְזָן *Pe.*). B. Kam. 24b דקמְרַמְּזֵי רמוזי they give signs to one another; Snh. 86b; a. e.

רֶמֶז m. (preced.) *gesture, hint, intimation.* Sabb. 113b, a. e., v. רַמַּז. Y. Ber. IV, 8a top ר׳ לתלמיד חכם וכ׳ this is an intimation to a scholar that a man must say to his teacher &c. Gen. R. s. 12, beg. (ref. to Job XXVI, 14) הפקחין יודעין רְמוּזוֹ ודגריוני the wise understand his intimation (through the thunder) and his plans; Yalk. Job 914 רְמָזוֹ של דבר והגריונו בר׳ הודיע להם וכ׳ Ex. R. s. 15[26] he gave them to understand by allusion that &c.; a. fr.

רמ״ח (numerical value) *two hundred and forty-eight.* Gen. R. s. 69, beg.; a. e.

רִמְדָּה, Y. Sabb. III, beg. 5c, read: רֶמֶץ, v. גִּיסְטְרָא.

רִמְדָּא, רִמְדָּה, v. רוּמְדָּא, רוּמְדָּה.

רַמִּי (tradit. pronunc. רָמִי) pr. n. m. (=ר׳ אמי) *Rammi* (*Rami*), name of several Amoraim. Keth. 87b, a. fr. ר׳ בר חמא. Ḥull. 20b, a. fr. ר׳ בר יחזקאל (Y. Erub. II, 22c top אמי בר יחזקאל); a. others.

רָמָה, רָמַי (b. h.) [*to move,*] *to throw, swing.* Mekh. B'shall., Shir., s. 2 (ref. to Ex. XV, 1 a. 4) ר׳ שהיו עולין למרום וכ׳ *ramah* means that they were hurled upward, *yarah,* that they were thrown down the deep.

Pi. רִמָּה *to impose upon, deceive; to be cunning.* Y. Hor. III, 48a bot. (he was no deceiver) אלא שהיה מְרַמֶּה במצות but he was cunning in charitable deeds (waited until others had subscribed, and then gave as much as all of them combined); Deut. R. s. 4; Tanḥ. R'eh 5. Gen. R. s. 85 אתה רִמִּיתָ באביך בגדי ... שתמר מְרַמָּה בך וכ׳ thou (Judah) didst deceive thy father by means of a kid (Gen. XXXVII, 31); by thy life! Tamar shall deceive thee through a kid (ib. XXXVIII, 20); Yalk. ib. 145 ... לאביך לך; a. e.—Part. pass. מְרוּמֶּה. Snh. 32b, a. e. דִּין מ׳, v. דִּין II.

רָמָא, רַמֵי ch. same, 1) *to throw, swing; to put on; to impose.* Targ. Ex. XV, 1. Targ. Ez. XVI, 5. Targ.

רָמַס (b. h.) *to tread, stamp.* Y. Peah V, beg. 18d רוֹמֵס חריתי זתים וכ׳ I was stamping olives with R. Ḥiya &c.; ib. VI, 19c bot.; ib. VII, end, 20c. Kidd. 66a רוֹמְסָם crush them (the Pharisees); a. fr.—Part. pass. רָמוּס; f. רְמוּסָה. Y. Ber. IV, 8a הר׳ בירד עריצים (the city of Jerusalem) which is trodden down by tyrants.

Pi. רִמֵּס same. Lev. R. s. 16 ומרמסתן ... וחיה קרון (not ומרמסן) the carriage passed over them and crushed them to death; (Lam. R. to IV, 15 ומפסקתן).

רַמַּס ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 42.

רֶמֶס m., *pl.* רְמָסִים, v. רֶמֶשׂ.

רָמַץ (cmp. רָמַס) [*to crush*, denom. רֶמֶץ,] *to roll* or *bake in hot ashes* (רֶמֶץ). Part. pass. רָמוּץ; f. רְמוּצָה; דלעת הר׳ a certain kind of *cucumbers made edible by baking in hot ashes, Bitter Apple.* Ned. VI, 1 (49a) דלעת הר׳ (Bab. ed. תרמוצא), expl. ib. 51a דלעת חטמונה ברמץ a cucumber steeped in hot ashes; (another definition, v. קַרְקוֹזָאָה). Kil. I, 5; Tosef. ib. I, 5, expl. Y. ib. I, 27a כמין דלעת מרה ברמץ ... a kind of bitter cucumber which is sweetened by rolling it in ashes; Y. Ned. VI, 39c bot. בררמצא.

רַמֵּץ I, *Pa.* רִמֵּץ (cmp. preced.) [*to squeeze in*, corresp. to h. שׁבץ,] 1) *to weave in checkers, to variegate.* Targ. Ex. XXVIII, 39.—Part. pass. מְרַמֵּץ; f. מְרַמֶּצֶת; *pl.* מְרַמְּצִין, מְרַמֶּצֶת. Ib. 4. Targ. Ps. XLV, 14.—2) (of jeweler's work) *to set, enchase.* Part. pass. as ab. Targ. O. Ex. XXVIII, 20 (Y. משקע); ib. O. a. Y. XXXIX, 13 משקעין מר׳. Targ. II Chr. III, 6.

רַמֵּץ II (preced.; cmp. meanings of רסס), *Pa.* רִמֵּץ *to drip, to discharge viscous matter.* Bekh. 44a (expl. טרוטות) דמרמצן עיניה Ar. (omitted in ed.) whose eyes are bleared.

רֶמֶץ m. (v. רָמַץ) [*crushed matter,*] *hot ashes, embers.* Nidd. 49b שופתה ע״ג הר׳ he puts the pot upon embers: if the embers make it water-tight &c. Neg. IX, 1 נכוה ... בר׳ burnt by live coals or by embers. Ned. 51a, v. רָמַץ; a. e.

רְמָצָא, רִי׳ ch. 1) same. Y. Ned. I, 39c bot., v. רָמַץ.—2) *a pointed tool, pick.* Nidd. 62a; Sabb. 90a, v. אַשְׁלְנָא. Ib. 103a דבזעיה בר׳ דפרזלא וכ׳ when he bored a hole in it with an iron pick, and left it in.

רֶמֶשׂ m. (b. h.; רמש *to move, creep*) *creeping thing, worm, snake* &c.—*Pl.* רְמָשִׂים. Nidd. III, 2; Snh. VIII, 2, v. שֶׁקֶץ. Yalk. Ex. 182 רָמְסִים; a. fr.

רַמְשָׁא, רְמַשׁ, רִמְשׁ׳ m. *evening.* Targ. Gen. I, 5. Targ. Ps. LXV, 9. Targ. Is. XXI, 13 (h. text וְעֶרֶב!); a. fr.—Y. Ber. II, 5c bot. ברו׳ נחית וכ׳ in the evening he went down to the house of assembly. Ib. IV, 7c bot. ירצלי דר׳ וכ׳ one may say the evening prayer (on the Sabbath), while it is still day-time; a. fr.

רַמְשׁוֹת, רִמְשׁ׳ adv. (preced.) *last night* (= h. אֶמֶשׁ). Y. Ned. VIII, beg. 40d לית...ברומשא לא טעמית כלום ר׳ וכ׳ a man does not say to his neighbor in the evening, I did not taste

רַמָּאוּת, רַמְיוּת f. (רַמַּאי) *deception, fraud.* Y. Taan. II, 65b תשובה של ר׳ dishonest penitence; Gen. R. s. 9. Y. Kidd. III, beg. 63c נקנה המקח אלא שנהג מנהג ר׳ the transaction is legal, but he acted dishonestly; Bab. ib. 58b; Tosef. Yeb. IV, 4. Lev. R. s. 23, beg. (ref. to Gen. XXVIII, 5) כללן כולן בר׳ the text includes them all under the attribute of dishonesty (רמאי=ארמי, v. רַמַּאי). B. Bath. 123a אחיו אני בר׳ I am his brother in cunning; a. e.

רַמָּאוּתָא, רַמְיוּ, רַמְיוּתָא ch. same. Targ. Y. Gen. XXIX, 19 (ed. Vien. רַמְיוּ). Ib. XXV, 28; a. e.—B. Bath. 123a מאי רַמָּאוּתֵיהּ wherein does his trickery consist? Ib. לסגויי בר׳, v. סְגֵי II; a. e.

רְמִיָּא f. 1) part. pass. of רְמִי.—2) = next w. Snh. 86b מחו דחזימא ר׳ מילתא היא קמ״ל ר׳ וכ׳ I might have thought that an exchange of signs (between witnesses) is something (cause for disqualification), therefore we are told, it is nothing at all.

רְמִיזָה f. (רָמַז) *hint, gesture.* Yeb. XIV, 1 כשם שהוא כונס בר׳ וכ׳ as well as he (a deaf mute) may marry by gestures, he may divorce by gesture; Gitt. 71a. Ib. 59a בגיטין דברי הכל בר׳ as to letters of divorce, all agree that a deaf mute may divorce by gesture. Gen. R. s. 5, beg. שואלים ... בר׳ וכ׳ they greeted the king with gestures, with fingering and with flags; ib. s. 28; Yalk. ib. 7; Yalk. Ps. 848; a. e.—*Pl.* רְמִיזוֹת. Gitt. 71a רְמִיזוֹתֶיהָ, v. קְפִיצָה. Yeb. 108b, v. קְרִיצָה.—[Lam. R. to I, 13 כמה ר׳ עשיתי, perh. to be read: רְמִיּוֹת *tricks.*]

רַמָּיָא, רַמַּי, v. רַמַּאי h. a. ch.

רַמְיָא, רַמְיָת, רַמְיָא, v. רְמִיָּא.

רַמְיוּתָא, v. רַמַּאי ch.

רְמִילוֹס, v. רוֹמִילוֹס.

רְמִין, Lev. R. s. 5 יורן ר׳ some ed., read רַמִּי.

רְמִיָּתָא, v. רְמִיָּא.

רַמָּךְ m. (b. h.) *mule of a horse dam, rammakh.* Kil. VIII, 5 הר׳ מותר you may let the *rammakh* gender with his kind.

רַמָּכָא, רַמָּכְתָּא ch. same. Y. Kil. VIII, 31c bot. (ref. to רמך, v. preced.) ר׳ דלא כליגס the *rammakh* is one that brooks no bridle (effrenis, v. Plin. Hist. Nat. VIII, 69).—*Pl.* רַמָּכִין, רַמָּכֵיָּא, רַמָּכֵי. Targ. Esth. VIII, 10; Targ. II Esth. ib.—Taan. 23a ר׳ ר׳ ... חזא חמרידה (Ḥoni after seventy years' sleep) saw his ass to whom had been born several generations of mules.

רְמָכַךְ, v. בָּרַן.

רַמֵּם, *Pi.* רִימֵּם, v. רוּם h.

רָמָמָא = רָמָא, *high.*—*Pl.* רָמְמֵי. Cant. R. to IV, 4, v. רָמָא I.

רַמָּנָא, v. רִימָּנָא.

anything *ramshith* (meaning the night before), but he would say, *ethmol* (yesternight, which would prove that in popular conception the day begins with the night); לית ... בצפרא לא טעמית כלום ר׳ וכ׳ (on the other hand) does not a man say to his neighbor in the morring, I did not taste anything *rumshith* (last night)? does this mean to say, it is this day, i. e. does he not indicate that he does not count the day from the evening? Y. Snh.VIII, 26[b] top ר׳ ... עם מאן דקדש with him who inaugurated the new month here last night.

רמ״ת a mnemotechnical word, intimating רֹאש head, מְעִים bowels, תַּחְתוֹנִיוֹת piles. Ber. 51[a].

רָמָתָא, v. רָמָא II.

רָנָא, v. רְנִי.

רנגיא, Lam. R. to I, 13 מר׳, v. סְרוּנְגָיָא.

רִי׳, רָנָּה f. (b. h.; רָנַן) *chant, song.* Yoma 70[a]; Sot. 41[a]. Ex. R. s. 47 ר׳ של תורה, v. רִינּוּן. Y. Succ. IV, 54[a] top ברר׳ using the verb רָנַן; a. fr.

רִנּוּנָא, רִנּוּן, v. sub רִינּוּ.

רָנָא, רָנֵי (v. next w.) *to think, meditate.* Part. רָנֵא, רָאנֵי, רָנֵי. Targ. Prov. VIII, 7 (some ed. דנא, corr. acc.). Ib. XV, 28 ראני ed. Lag. (Var. ראני, corr. acc.; ed. Wil. רָנֵן).

רָנַן (b. h.) [*to whiz, hum,*] 1) *to murmur*, v. רוֹנֵן.—2) *to rejoice.* Ab. Zar. 24[b] רוֹנְנִי וכ׳ rejoice, O holy ark, v. רוּם I h.

Pi. רִינֵּן same, 1) *to murmur, complain.* Y. Ber. IV, 7[d] top עד שרִינְּנוּ כל העם until all the people murmured (became rebellious); Bab. ib. 27[b] שרננו; Y. Taan. IV, 67[d] שרִינְּנוּ בו; Bekh. 36[a]. Y. Ber. IX, 14[b] מְרַנְּנִים אחריו, v. סְפִירְקוֹלָא I. Num. R. s. 12[7] כל ... לא היתה מְרַנֶּנֶת as long as she was engaged in making the purple cloak, she did not grumble; Pesik. R. s. 5 מרנונית (corr. acc.; Tanḥ. Naso 12 מריבה). Num. R. l. c.; Pesik. R. l. c. וירַנְּנוּ כשם ... ווי שחיו מרננים woe, (I am afraid,) lest they will again murmur as they were wont to do. Midr. Till. to Ps. XXXIII (ref. to Cant. IV, 11) בין משבחת בין מרננת אל תמנעי וכ׳ whether praising or complaining, refrain not thy voice, for 'thy voice is sweet'; a. fr.—2) *to sing, praise.* Ib. הכל מרננים צדיקים מרננים וכ׳ all give praise (to God), the righteous give praise, and the wicked give praise; אבל אין הרשעים מרננין וכ׳ but the wicked praise not until he brings plagues upon them &c. Ib. הכל מרננין לפניו וכ׳ all sing before Him, heaven and earth sing &c.; a. fr.

רַנַּן ch. same, 1) *to think, meditate.* Targ. Prov. XV, 28, v. רָנֵי. Targ. Ps. XXXVII, 30; a. e.—2) *to murmur.* Targ. I Sam. II, 24 דרַנְנִין (ed. Lag. דרננין, Var. דר׳, דמְרַנְּנִין).

Pa. רַנֵּן 1) *to think, meditate.* Targ. Ps. I, 2. Ib. XXXIX, 4 ברַנְּנִי Ms. (ed. ברִנְנִי, ברי׳, v. next w.); a. e.—2) *to murmur.* Targ. I Sam. l. c., v. supra.—Y. Ab. Zar. III, 42[c] top והוו מְרַנְּנִין ברה ... and the scholars murmured against him (considered his conduct unbecoming). Yeb. 34[b] קא מְרַנְּנֵי אבתרך ... the scholars speak ill of thee; a. e.—3) *to sing, rejoice.* Targ. Ps. XIII, 5, sq. Ib. XIV, 7; a. fr.

רִי׳, רְנָנָא, רָנְנָא c. (preced.) 1) *meditation.* Targ. Ps. XXXIX, 4. Ib. XIX, 15 רִנְנַת constr. (not רגגת); a. e.—2) *murmuring, evil talk.* Targ. Ez. XXXVI, 3.—3) *song, joy, music.* Targ. Job III, 6. Targ. Ps. XCII, 4.

רָנָּה f. (b. h.) same, 1) *evil talk.* Yeb. 26[a] top (in Chald. dict.) בר׳ לא מפקינן on mere talk we do not require a husband to divorce his wife.—2) *meditation; prayer; song.*—*Pl.* רָנָּוֹת. Ber. 17[a] לשונך ירחיש ר׳ may thy tongue be abundant in reflections. Ib. 29[a] כנגד כ״ד ר׳ וכ׳ corresponding to the twenty-four expressions for prayer which Solomon used (I Kings VIII, 23-53); Sabb. 30[a] (v. Rashi); Num. R. s. 14[3] (expl. in a gloss by ref. to II Chr. VI, 18-41); Midr. Till. to Ps. XXIV.

רָסָא, רָסָה, v. רְסִיסָא.

רִסּוֹקָא, רִסּוּק, רִסּוּס, v. sub רִיסּ׳.

רִסְטָקָאוֹת, v. טַרְקָסָאוֹת.

רְסֵי, v. רַסַּס.

רָסִיס m. (b. h.; רָסַס) *broken piece.*—[Yalk. Josh. 27 ברסיסי, v. נָסִיס.]—*Pl.* רְסִיסִין *groats* of lentils. Ḥull. 6[a].

רְסִיסָה, רְסִיסָא m. (preced.) 1) *structure demolished by breaches,* opp. בְּקִיעָא. Lev. R. s. 19, v. אֲלִיס; Koh. R. to X, 18; Cant. R. to IV, 14 רִיסָּה, רִיסָּא (Ar. ריסא לית מינית).—2) *drop.*—*Pl.* רְסִיסִין, רְסִיסַיָּא. Targ. Jer. III, 3 (h. text רביבים). Ib. XIV, 22. Targ. Deut. XXXII, 2; a. e.

רְסָן m. (b. h.) *bridle.* Ex. R. s. 20, beg., v. מָשַׁךְ; a. e.

רִי׳, רְסָנָא ch. same. Targ. II Esth. VI, 11.

רָסַס (cmp. רָצַץ), *Pi.* רִיסֵּס *to crush, break into small pieces.* Y. Naz. VI, 54[d] bot. רְסָסָן ואכלן (or רְסָנָן) if he chopped them (the ants) and ate them (v. רָסַן). Ukts. II, 5, sq. עד שֶׁרִיסֵּס until he has cracked or broken the shell (and taken out the contents); Tosef. ib. II, 15 אע״פ שרי׳ ... לפרק although he has cracked the shell, the connection is not considered broken until he begins to pick; וביצה טרומיטא אע״פ שרי׳ וכ׳ (not טרמיסא) and in the case of a boiled-down egg (v. טְרוּמִיטָא) the connection remains, although he has crushed it, until he begins to peel it; a. e.—Part. pass. מְרוּסָּס. Sabb. VIII, 5 אם היה עב או מר׳ if the reed is thick or cracked.

Hithpa. הִתְרוֹסֵס *to be crushed, cracked.* Ḥull. 77[a] מִתְרוֹסֶסֶת if the flesh covering the wound is lacerated, how is it? Sot. 11[a] (play on רִיעְמֵסֵס, Ex. I, 11) ראשון ראשון מתרוסס (Ar. s. v. פיתום: מתמסמס) one building after the other was crushed (fell in); Ex. R. s. 1.

רְסַס ch. same, 1) *to crush, crack.*—Part. pass. רְסִיס. Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text כתות).—Targ. Y. Deut. XXVIII, 33 רְסִיסִין Bxt. (ed. הְרִיסִין; h. text רצוץ).—2) (cmp. עָרַק) *to distil, drop, moisten.* Targ. Prov. VII, 17 רַסִּית. Ib. III, 20 וענני רַסּוּ טלא (or רְסוּ fr. רסי) Ar. (Ms. ושחקי רַסָּן; ed. corrupt שמיא צעי (ד)מטליא; for צעי, read ענני as a

Var. of שמיא, and for דמטליא read: רסו טליא). Targ. Y. I Deut. XXXIII, 28 רַסְרִין (fr. רסי; ed. Vien. דסיין, corr. acc.).

Pa. רַסֵּיס *to cause to drip,* (of a sore) *to run.* Part. pass. מְרַסֶּסֶת; f. מְרַסַּסְתָּא. Targ. Is. I, 6.

Ithpe. אִרְסִיס *to be crushed.* Targ. Y. Lev. XXII, 24 דְּמִרְסִיס (ed. Vien. דְּמִרְסִיס, corr. acc.), v. supra.

רָסַק (cmp. preced.) *Pi.* רִיסֵּק *to crush, chop.* Ter. X, 2 תפוח שֶׁרִיסְקוֹ וכ׳ (Y. ed. שֶׁרִיפְקוֹ) an apple chopped and put into dough; Y. Hall. I, beg. 57a. Macc. 16b ר׳ תשעה וכ׳ if he chopped nine ants &c. (v. רָסַס). Sabb. XXII, 1 תלות דבש שֶׁרִיסְקָן וכ׳ honeycomb broken into small pieces &c. Ukts. III, 11 משֶׁרִסֵּק from the time you break (the honeycomb, to take it out of the hive). Sabb. XXIV, 2 אין מְרַסְּקִין וכ׳ you must not chop grass &c. Ib. 51b אין מְרַסְּקִין וכ׳ Ms. M. (ed. מְרַזְּקִין) you must not crush snow or hailstones &c.; a. e.

רַסֵּק ch., *Pa.* רַסֵּיק same, *to break into pieces.* Targ. Y. Lev. II, 6 (h. text פתוח).—Part. pass. מְרַסַּק; f. מְרַסְּקָא. Ib. VI, 14.

רַסְתָּקָא, רִסְקָא, v. sub רִיסְתָּקָא.

רַע I m. (b. h.; רָעַע) [*shaken,*] *weak, sick; bad*; (noun) *evil.* Ber. 7a מפני מה ... ורע לו why is there a righteous man who fares well, and another righteous man who fares badly? Ib. 23a (ref. to Koh. IV, 17) בין טוב לרע וכ׳ they cannot distinguish between good and evil, and want to offer a sacrifice before me? Kidd. 40a (ref. to Is. III, 11) וכי יש רשע רע ויש שאינו רע is there a bad wicked man and a wicked man that is not bad?; רע לשמים ורע לבריות וכ׳ one bad in his relation to heaven (irreligious) and bad to men is a bad wicked man &c. Ohol. XVIII, 6 שכחן רע whose strength is feeble, v. כֹּחַ. Ab. II, 9 חבר רע a bad companion; לב רע a bad heart; a. v. fr.—*Fem.* רָעָה *bad*; (noun) *evil.* Ib., a. fr. עין ר׳, v. עַיִן. Sabb. 11a כל ר׳ ולא אשה ר׳ any evil, only not a bad wife. Ber. 61a ... אחת ואחת יועצתו לר׳ one (kidney) counsels for good, the other for evil. Y. Shek. I, beg. 45d לטובה ... לר׳ וכ׳ for a good purpose—'every liberal-hearted' (Ex. XXXV, 22), for a bad purpose—'the whole people' (ib. XXXII, 3). Hor. 10b אפי׳ טובתם ... ר׳ הרא וכ׳ even the good which wicked men do is an evil with the righteous (they do not enjoy it); Yeb. 103a sq. Koh. R. to V, 12, v. חוֹלָה I. Ber. l. c. (ref. to Koh. IV, 17) אל תהי ... אם על ר׳ הם מביאים be not like the fools who sin and offer a sacrifice, not knowing whether they offer it for the good they have done or for the evil; a. v. fr.—*Pl.* רָעִים; רָעוֹת. Keth. 110b (quot. fr. Ben Sira) כל ימי עני ר׳ all the days of a poor man are bad; Snh. 101a. Y. Ber. V, 8d bot., v. חָצַף. Ex. R. s. 42 (ref. to Jer. II, 13) ושתי ר׳ עשו לבר have they committed no more than two evils?; a. v. fr.

רַע II *to be evil,* v. רָעַע.

רַע III ch. = אַרַע, v. לרַע.

רֵעַ, v. רֵיעַ.

רֵעָא, v. רֵיעָא.

רָעֵב I m. (b. h.) *hungry.* Gitt. 56a כל ... כשהוא ר׳ וכ׳ whoever entered his house hungry like a dog came out satisfied. Lev. R. s. 34 (ref. to Is. LVIII, 10) אם זכיתם לְרָעֵבוֹ של יעקב וכ׳ if you do good, you will give to the hungry one of Jacob, if not, to the satisfied one of Esau (to the Roman oppressor); a. fr., v. next w.—*Pl.* רְעֵבִים. Midr. Till. to Ps. CXVIII, 19 מאכיל ר׳ הייתי I have been a feeder of the hungry; זה השער של מאכיל ר׳ this is the gate for him who fed the hungry. Ib. to Ps. CXLVI, 7 ומי הם הר׳ זה וכ׳ and who are the hungry (to whom the Lord gives bread)? Such as Elijah who was hungry &c.; a. e.

רָעֵב II (b. h.) *to be hungry.* Succ. 52b אבר ... מַרְעִיבוֹ שבע משביעו ר׳ a small organ is in man, when you starve it, it is satisfied, when you satisfy it, it is hungry; Snh. 107a. Mekh. B'shall., s. 4 האכילו ר׳ when the child was hungry, he gave him food; (Yalk. Ex. 233 נִרְעָב); a. e.

Hif. הִרְעִיב 1) same. Mekh. l. c. האכילו ר׳ when Israel was hungry, he (the Lord) gave him food.—2) *to starve, subject to privation.* Succ. l. c. Snh. 65b (ref. to Deut. XVIII, 11 דורש אל המתים וכ׳) זה המַרְעִיב עצמו that is he who fasts and spends the night in the cemetery in order that the spirit of impurity (unholy inspiration) may rest upon him. Ib. 100a כל המרעיב עצמו וכ׳ him who undergoes privations for the sake of studying the words of the Law in this world, the Lord will satisfy &c. Y. Keth. V, 30b האבר חזה הִרְעִיבָתוֹ השביעתו ... הרעיבתו that certain organ, if she starves it, she makes it satisfied, the more she satisfies it, the more she makes it hungry, v. supra. Taan. 11a; a. e.

Nif. נִרְעָב *to be famished,* v. supra.

רעב, Targ. Y. Num. XX, 11 ואריעב ed. Vien., v. רְעַם II.

רָעָב m. (b. h.; preced. art.) *hunger, famine.* Ber. 55a שלשה ... ר׳ ושובע וכ׳ three things does the Lord himself announce; famine, plenty, and a good governor. B. Bath. 8b ר׳ קשה מחרב famine is a severer affliction than war. Ab. V, 8, v. בַּצּוֹרֶת; a. fr.

רָעָבוֹן m. (b. h.) same. Taan. 11a כל ... בשני ר׳ he who denies himself enjoyments in years of famine. Ib. 10b. Yoma 74b, a. e. ענוי ר׳ the affliction by fasting. Gen. R. s. 40 קפץ עליו ר׳ ולא הקפיד וכ׳ famine came upon him, but he was not agitated and complained not. Koh. R. to V, 10 (ref. to Deut. VIII, 3) וכי מאכל ר׳ וכ׳ did the Lord give Israel the manna as food of famine (in scantiness)?; a. fr.

רַעֲבְתָן m. (preced. wds.) *voracious eater, glutton.* Bets. 25b הרי זה ר׳ he is considered a glutton. Y. Sabb. XVI, 15d top ולר׳ כדי מזונו and for a great eater (we may save from fire on the Sabbath) as much as he needs for his meal. B. Mets. VII, 5 שלא יהא ר׳ וכ׳ ... מלמדין we teach man that he (as a field laborer) must not be greedy, and that he should close the door before him (restrain his appetite for drink); a. e.

רְעוּ, רְעוּתָא f. = רַעֲוָא I, *pleasure, will; good will; ambition.* Targ. Prov. XII, 2. Targ. Y. Gen. XXIII, 8 (O. רעוא); a. fr.—Targ. Ps. CVII, 30 רְעוּתְהוֹן Ms. (ed. רַעֲיֵיתְ, רַעֲיָתְ).—Constr. frequ. רַעֲוַת, רַעֲוָות. Targ. I Sam. XXIII, 20 (h. text אַוַּת). Targ. Ps. CXLV, 19 רעוות Ms. (ed. רְעוּת); a. e.—Snh. 7b בִּרְעוּת נפשיה of his own free will, v. צְבוּ. Lev. R. s. 3 (ref. to רְעוּת רוח, Koh. IV, 6) רְעוּתֵיהּ דמתקרי וכ׳ it is his ambition to be called &c.; a. fr.

רְעָה, רְעִי (b. h.) [*to join, arrange,* cmp. דבר,] *to lead, pasture, feed*; (neut. verb) *to graze.* Ex. R. s. 2 כשהיה רוֹעֶה צאנו וכ׳ ... משה when Moses ... was feeding Jethro's flock in the desert &c.; חייך אתה תִּרְעֶה וכ׳ as thou livest, thou shalt lead my flock, Israel. Ib. והיה מוציא הקטנים לִרְעוֹת כדי שירקדו וכ׳ he (David) took out the young first that they might eat the tender grass &c. Yoma VI, 1 יִרְעֶה עד שיסתאב, v. סָאַב; Bekh. II, 9 ירעו עד וכ׳; a. fr.

Hif. הִרְעָה *to lead to pasture, feed.* Erub. 17a; B. Kam. 81a top שידהו מַרְעִין וכ׳, v. חוֹרֵשׁ; a. e.

Pi. רֵיעָה, רִיעָה (v. Jud. XIV, 20) *to associate, make a friend, companion.* Cant. R. to II, 9 (ref. to רעיתי, ib. 10) בתו של רצחק שריעה אותו וייפה אותו וכ׳ the daughter of Isaac who declared me (the Lord) his friend and beautified me (the faith in God) on the altar. Lam. R. introd. (R. Josh. 1) שתְּרִיעֵי לקבל וכ׳ (some ed. שתְּרִישׁוּ; from ריע, v. רֵיעַ) that thou (you) form a partnership &c., v. שָׁרַע.

רְעָא, רְעֵי I ch. same, *to feed; to graze.* Targ. Gen. XXX, 31; 36. Targ. Ex. XXXIV, 3; a. fr.—Ber. 56a ורַעֲיֵי וכ׳, v. שִׁקְצָא.

רְעָא, רְעֵי II (preced.; cmp. צְבֵי) = h. רָצָה, [*to join in,*] *to desire, take delight in; to welcome* (cmp. חָפֵץ &c.). Targ. Ps. XL, 7 Ms. (ed. צבי). Ib. LXXXV, 2. Targ. I Sam. XX, 30 (h. text בחר). Targ. Y. Lev. XXVI, 34 (O. *Af.*). Targ. Ez. XVIII, 23; a. fr.—Yalk. Koh. 972 מאן דרחמנא לא רָעֵינָא ביה whom the Lord favors. Y. Snh. I, 19a רָעֵי ליה I do not like him; Y. M. Kat. III, 82a bot. רעיינא (corr. acc.); a. e.

Af. אַרְעֵי 1) *to favor, welcome.* Targ. O. Lev. l. c.—Part. pass. מַרְעֵי. Targ. Y. Deut. XXXIII, 24 (h. text רצוי).—[Targ. Y. II Ex. XV, 9 אַרְעֵי, v. אֲרַע I.]—2) *to reconcile.* Num. R. s. 9 [20] ומַרְעִינִין ליה לאינתיה and (we should) have made him live with his wife.

Ithpe. אִתְרְעֵי 1) *to be pleasing, acceptable; to delight in, choose.* Targ. Lev. I, 4. Targ. Koh. IX, 7. Targ. Gen. XXXIV, 3 (h. text דבק). Targ. Job XXXIV, 4 נִתְרְעֵי לנא (h. text נבחרה); a. fr.—[Targ. Y. Lev. XXIII, 14 יתרעון, read: תארעון, v. אֲרַע II.]—2) *to be reconciled.* Targ. Ps. LXXVII, 8.—3) *to offer one's self willingly, volunteer.* Targ. Is. LXIV, 6 (h. text מתעורר!).—[Hull. 10a אתרעאי, v. רְעַע.]

רְעִי (רֵיעִי) I m. (b. h.; רָעָה) *a grazing animal.* Pesik. R. s. 16 (expl. ריעי, I Kings V, 3) מן המרעה from the pasture ground; Yalk. Kings 176. Sabb. XX, 4 גורפין מלפני הפטם מפני הרי׳ ... (Y. ed. הרריעי) you may (on the Sabbath) sweep the crib before the stall-ox, and move (the remnants) aside for the sake of the grazing animal (which is ordinarily fed on the pasture); Y. ib. 17c bot. מפני (ש)מה שהפטם מותיר הרי׳ אוכל because the grazing animal eats what the

רַעֲבָתָנוּתָא f. (preced.) *voracity, greed.* Ḥull. 105b משום דמיחזי כר׳ because it has the appearance of voracity; Sabb. 117b; Ber. 39b.

רַעַד (b. h.) *to tremble.*

Hif. הַרְעִיד *to shake.* Makhsh. I, 2, sq. המַרְעִיד את האילן if one shakes a tree; Tosef. ib. I, 1, sq.—[Sifré Num. 11 ומרעדים את העץ. v. עַרְעַר II.]

רְעַד ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19.—Y. Taan. II, beg. 65a כל זמן ... הוה גופי רָעֵד whenever I saw them do that, my body trembled; (Bab. ib. 16a מזדעזע לי כולי גופאי). Y. Snh. X, 29a bot. רַעֲדַת ארעא וכ׳ the earth shook and sank.

Pa. רַעֵד *to shake.* Targ. Nah. III, 12.—[Y. Snh. X, 27d bot. מרעדא, quot. in Levy Talm. Dict., v. רערע.]

Ithpa. אִתְרַעֵד *to be shaken, tremble.* Targ. II Esth. I, 2.

רְעָדָה f. (b. h.; preced.) 1) *trembling, shaking.* Zeb. 116a כל ... אחזתן ר׳ וכ׳ trembling seized all the kings of the nations in their palaces. Y. Ber. V, 8d bot. (ref. to Ps. II, 11) לכשיבוא יום ר׳ תגילו when the day of trembling (of the wicked) comes, you will rejoice; Bab. ib. 30b, v. גִּילָה; Yoma 4b. Tanḥ. Noah 19; a. e.—2) *vibration.* Tosef. Zab. IV, 6 כל שבא ... מכח ר׳ וכ׳ whatever indirect contact is produced by vibration is clean, opp. הסטה, v. הֶיסֵּט.—*Pl.* רְעָדוֹת *questions of levitical cleanness based on indirect contact through vibration.* Par. XI, 2 (v. R. S. a. l.; differ. interpret. in Maim. a. Ar.). Y. Ab. Zar. II, end, 42a חן רספות חן רְעָלוֹת *r'fafoth* (Par. l. c.) is the same as *r'ʿaloth.*

רַעְדַע, Y. Snh. X, 27b bot. מרעדע, quot. in Levy Talm. Dict. מרעדא, read: מרערע, v. רַעֲרַע.

רָעָה f. *evil,* v. רַע.

רָעָה *to feed,* v. רעי.

רְעוּתָא, v. רְעוּ.

רַעְיָא, רְעָיָא I m. (רְעִי II) *will, pleasure* (corresp. to h. רָצוֹן, חֵפֶץ &c.). Targ. Deut. XXXIII, 23. Targ. O. ib. 24 (h. text רצוי). Targ. Lev. I, 3; 9 (O. ed. Berl. רְעָוָא). Targ. Jud. XIII, 23; a. fr.—[רַעֲוָא f., constr. רַעֲוַת, רַעֲוָות, v. רְעוּתָא.]—Koh. R. to III, 2 יהא ר׳ מקמיה וכ׳ may it be the pleasure of the Holy One &c. Nidd. 33b יהא ר׳ דתהוי וכ׳ may it be the will (of God) that thou be like him. Bets. 38a יהא ר׳ דאימא וכ׳ may it please God, that I say something acceptable; a. fr.

רַעְיָא, רְעָיָא II m. *shepherd; pl.* רַעְיָוֵי, רַעְיָוֵיהּ, רַעְיָוָתָא, v. רְעָיָא.

רְעוּת f. (v. רֵעַ) *friend, neighbor; another.* Pirké d'R. El. ch. XXXIV אשה מאת רְעוּתָהּ ... ואבני and the gravestones are separated from one another.

רְעוּתָא, רְעוּת, v. sub. רֵיעַ.

stall-ox leaves over.—[Comment. erroneously: מפני הר׳ on account of *soiled matter*, v. next w.]

רֵיעִי, רְעִי II m. (רוח = רעה, v. רֵיאָה a. יֵרָאֶה II; cmp. הֲבָרוֹנִים) *secretion, excrements.* Bekh. 7ᵇ דרך הר׳ (Rashi דרך בית הר׳) in the secretory channel (instead of in the womb). Kel. XVII, 2 בית הר׳ ... מקבל את הר׳ (ed. Dehr. הראי) a night chamber which is too defective to retain liquid matter, although it retains solid excrements. Cant. R. to III, 4 בית הר׳ *privy.* Tosef. Ber. II, 16; Ber. 25ᵇ גרף של ר׳ a vessel for excrements; Sabb. 47ᵃ; a. fr.

רִי׳, רֵעָא, רַעֲיָא, רַעְיָא I ch. same. Targ. Ps. LXXXIII, 11 (ed. Wil. רְעִי; ed. Lag. ריעא). Targ. Job XX, 7 רַעְיָה (ed. Lag. רְעִיָּה). Targ. Esth. V, 1, v. אֲצִירְצָא. Targ. Y. Deut. XXIII, 14. Targ. Y. Lev. IV, 11; a. fr.

רְעִי III, **רְעָיָא, רְעִיָּא** (**רַעֲיָא** II) m. (v. רְעִי I) *pasture.* Targ. II Esth. IV, 1. Targ. I Kings V, 3. Targ. Gen. XLVII, 4 (O. ed. Berl. רְעִי). Targ. Ex. III, 1; a. e.

רַעְיָא, רַעֲיָא, רְעָיָא (**רַעְוָיָא**) m. (preced.) *shepherd.* Targ. Is. XL, 11. Targ. II Sam. XXIV, 17; a. fr.—B. Mets. 5ᵃ. Sabb. 32ᵃ, v. חַגְּרָא. Keth. 62ᵇ רבי עקיבא ר׳ וכ׳ R. Akiba (as a youth) was a shepherd of Ben Kalba Sabu'a's. Lev. R. s. 4, v. כּוּלְבָּא; Snh. 103ᵃ; B. Mets. 84ᵇ, v. קוּלְתָּא; a. fr.—*Pl.* רַעְיָא, רָעְיָן, רַעְיָן, רַעְיֵי, constr. רַעְיֵי; רַעְוָי׳, רַעְוָתָא; רַעְיָתָא, רַעְיָרֵי׳. Targ. Y. Gen. XLVI, 32 (O. רְעֵי׳; ed. Berl. רָעְיָן). Targ. Is. XIII, 20. Targ. Ex. II, 17 (Y. ed. Vien. רַעְיָרֵיא, corr. acc.). Targ. Cant. I, 8 רעיתא ed. Lag. (oth. ed. רעייתי, corr. acc.; ed. Vien. רעיא). Targ. Gen. XXVI, 20; a. fr.—Y. Ter. VIII, 46ᵃ/ᵇ ר׳ חלבון וכ׳ shepherds milked, and a serpent came &c. Bekh. 21ᵇ, v. צַלְתָּא; a. e.—*Fem.* רָעְיָרְתָא (רַעְיָרְתָא). Targ. Gen. XXIX, 9.—Cant. R. to I, 9 (play on רעיתי, ib.) רעיתא דעולמי shepherdess (preserver) of my world.

רְעִיָּה, רַעְיָה f. (preced. wds.) *grazing*, esp. *grazing until natural death* to which sacrificial animals are eventually condemned, v. סְאַב. Zeb. 5ᵇ; 112ᵃ, a. e., v. נָתַק. Yoma 66ᵃ לר׳ אזלא goes to pasture until death; a. e.—*Pl.* רְעִיּוֹת. Ib. כל ר׳ all animals condemned to pasture.

רְעִיוֹן, Y. Keth. V, 30ᵃ top, v. דַּעֲוָן.

רַעְיוֹן m. (b. h.; v. רְעִי II; cmp. Hos. XII, 2 רעה רוח) *desire, ambition, greed.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ bot. (ref. to Deut. VII, 15) כל חלי זה ר׳ 'every disease', this means ambition; (B. Mets. 107ᵇ; Lev. R. s. 16 זו עין). Y. Sabb. l. c. (ref. to Deut. XXVIII, 48) ונתן ... זה ר׳ 'he will put an iron yoke on thy neck', that is greed.

רַעְוָנָא, רַעְיָנָא, רַעֲיוֹנָא ch. same, *desire, thought.* Targ. Ps. XXXII, 11; XXXVI, 11 Ms. (ed. לבא). Targ. Prov. VI, 32 ed. Lag. (ed. דר׳, corr. acc.). Ib. VII, 7; a. fr.—Ib. XXVIII, 25 גבר ר׳ Ms. *greedy*, v. רְחַב.—*Pl.* רַעְיוֹנִין, רַעְוָנִין; רַעְיָדִ׳. Targ. Ps. XL, 6 Ms. (ed. רעותך; h. text מחשבת׳). Targ. Job I, 5. Ib. XVII, 11 (h. text זמת׳). Targ. Ps. XLII, 5; a. e.

רְעִיָּה, v. רְעִיָּה.

רַעְיוֹנָא, v. רַעְיוֹנָא.—[Y. M. Kat. III, 82ᵃ bot. לא רעיינא, v. רְעִי II.]

רַעְיָתִי, רַעְוָתָא, רַעְוָתָא, (**רְעִיתֵי**), v. רְעָא.

רְעִים, רְעִים, v. רַעַם, רְעֵם ch.

רָעַל (denom. of רעלה, Arab. *ra'ul veil*) *to veil.* Part. pass. f. pl. רְעוּלוֹת. Sabb. VI, 6 ערביות יוצאות ר׳ Arabian Jewesses may go out (on the Sabbath) veiled (in Arabian fashion).

רָעַל, רְעַל (cmp. רעד) *to tremble, be lax.* Targ. Is. XXXV, 3 (h. text כשלות).

רְעָלָה f. (v. preced.) 1) (b. h.) *a garment hanging loosely.*—*Pl.* רְעָלוֹת. Y. Sabb. VI, 8ᵇ bot. (expl. רעלות, Is. III, 19) כְּלָנִירְדְיָא.—2) *vibration.* *Pl.* as ab. Y. Ab. Zar. II, end, 42ᵃ, v. רְעָדָה.

רָעַם (b. h.; cmp. רעד) [*to vibrate,*] *to thunder, rumble, roar.*

Hif. הִרְעִים 1) same. Ab. d'R. N. ch. XXXIII ed. Schechter מצרים הִרְעִימוּ עליהם בקולם אף הקב״ה ה׳ עליהם קולו the Egyptians roared at (threatened) them with their voices, so did the Lord cause his voice to roar at them (II Sam. XXII, 14); (oth. ed. ה׳ עליהם בקול הרם, ref. to Job XXXVII, 5). Midr. Sam. ch. V אם עולים ... אני מַרְעִים בקולי וכ׳ if they rise up to heaven, from there I will thunder with my voice and throw them down; Yalk. Sam. 86; a. e.—2) *to cause to thunder*, v. supra.—3) *to cause to murmur.* Ib. 77 (ref. to הרעמה, I Sam. I, 6) את מַרְעֶמֶת אותה וכ׳ thou makest her 'thunder' against me, ... there are no thunders which are not followed by (fructifying) rain, I will visit her at once; Pesik. R. s. 43 מְתַרְעֶמֶת (fr. תִּרְעֵם). Ib. בעבור הַרְעִימָהּ על אלהים לטובתה in order to make her murmur against God (complain in prayer) for her own good.

Hithpa. הִתְרָעֵם 1) (v. תִּרְעוֹמֶת) *to be excited, rebel, be discontented.* Meg. 6ᵃ זבולון מִתְרַעֵם על מדותיו היה Zebulun was dissatisfied with the measures he received (the share of the land allotted to him).—2) *to be disturbed, get into commotion.* Pesik. R. s. 11 כולם מִתְרַעֲמִים ומרגישים all the nuts in the pile are disturbed and in commotion; Yalk. Cant. 992.

רְעֵם, רְעַם I ch. same. Targ. Esth. VI, 1 רְעִימִין (ed. Vien. רַעֲמִין).

Af. אַרְעֵים *to make rebellious.* Targ. Num. XIV, 36.

Ithpa. אִתְרְעֵם, *Ithpe.* אִתְרְעִים 1) *to be rebellious, to murmur.* Ib. 2. Targ. Prov. XXIV, 7. Targ. Ps. LV, 3 (h. text אריד); a. fr.—*2) *to be in commotion, troubled.* Targ. Ez. XXVII, 35 [prob. to be read:] אִתְרְעִימוּ (ed. אתרשימו, h. text רעמו).

רְעַם II (= רוּם) *to swing, be high.*

Af. אַרְעֵם *to swing, lift up.* Targ. Y. Ex. XIV, 16. Targ. Y. II Num. XX, 11 (ed. Vien. ארעב, corr. acc.). Targ. Y. II Gen. XXXIX, 18.

Ithpe. אִתְרְעֵם *to pride one's self.* Targ. Prov. XXIV, 7.

רַעַם m. (b. h.; רָעַם) *thunder.* Gen. R. s. 12 beg. (ref. to Job XXVI, 14) לר׳ הזה כשהוא יוצא כתירקונו וכ׳ no human being

could stand the thunder coming forth as it is prepared (in its full strength); ib. סדרו של ר' the arrangement (nature) of the thunder; Yalk. Job 914; a. e.—*Pl.* רְעָמִים. Ber. IX, 1. Ib. 59a, v. עַקְמוּמִית. Ḥull. 86a. Pesik. R. s. 43; Yalk. Sam. 77, v. רָעַם; a. e.

רְעִים, רַעַם ch. same. Targ. Is. XXIX, 6. Targ. Y. Ex. XIX, 16.

רַעֲנָן m. (b. h.; cmp. רְעִי II) *moist, green, fresh.* Midr. Till. to Ps. XCII בצרתם הם כזית ר' even when they are in distress, they are like a green olive tree (hopeful); Pirké d'R. El. ch. XIX; Yalk. Ps. 845. Midr. Till. to Ps. XVIII, 30 ברוש אחד ר' a green cypress tree; a. e.—*Pl.* רַעֲנַנִּים. Yalk. Jer. 296 אף העלים . . . הרו ר' וכ' even the leaves which dropped from him (Abraham) were green, that is Ishmael.

רָעַע (b. h.) [*to bring in close contact*, v. רִיעַ,] 1) *to strike against, shatter, impair.—Part. pass.* רָעוּעַ; f. רְעוּעָה; *pl.* רְעוּעִין, רְעוּעוֹת *impaired, defective; in a ruinous state, threatening*, opp. בריא sound. Kidd. 39b סולם ר' a broken ladder. Kel. III, 5 הר' a cracked vessel. Taan. 20b מפולת שאמרו בריאות ולא ר' the falling of houses which they mention (ib. III, 4) means the falling of sound buildings, but not of such as were out of repair; a. fr.—2) (neut. verb) רַע, imperf. יֵרַע *to be injurious, evil*; רע לי- *to grieve, displease.* B. Mets. 84b בני אל ירע לך my son, let it not grieve thee; a. e.

Pi. רַעַע *to shatter, break.*—Part. pass. מְרוֹעָע; f. מְרוֹעַעַת; *pl.* מְרוֹעָעִין, מְרוֹעָעוֹת; Koh. R. to III, 2 השרוי בבית חמר' he who dwells in a threatening house; Y. Sabb. II, 5b top מְרוֹעֲרַע (fr. רְעָרַע). Gen. R. s. 32 קנקנים מר', v. קַנְקַן I. Y. Taan. III, 66d top מְרוֹעֲרָעִים threatening buildings; a. fr.

Hithpa. הִתְרָעַע, *Nithpa.* נִתְרָעַע, *Hithpol.* הִתְרוֹעֵעַ, *Nithpol.* נִתְרוֹעֵעַ *to be shaken, cracked, become defective.* Men. 53b (ref. to Jer. XI, 16) מקול מילידהן . . . ניתרעעו דלירותידהן וכ' from the sound of the words of the spies were the branches (young men) of Israel broken; Yalk. Jer. 289 נרתעו (read: נִתְרָעוּ). Sot. 48a (play on ערה, Zeph. II, 14) . . . אפי' בית מתרועעת even a house which lies in a thicket of cedars will be shaken; Yalk. Is. 292 מתנועע (corr. acc.). Y. Snh. X, 27d bot. כיון שנתרועעה אחת מהן נתרועעו כולן . . . לכיפה like a heap of stones, when one of them is shaken (disturbed), all of them are shaken; Y. M. Kat. III, 83c . . . שנתרערעה נתרערעו (fr. רעיע); Gen. R. s. 100 וכולה מתרועעת; a. e.

Hif. הֵרַע 1) *to shake, impair.* Y. Shebi. X, 39d top מֵירַע כוחן it impairs their prerogatives; ib. מוֹרַע (fr. יָרַע). Y. Pes. VII, 34d top שהורעתה כתו וכ' whose standing thou declarest impaired in the case of an ascertained uncleanness. Ex. R. s. 8 הֵרֵעוּ לנפשם they did harm to themselves; a. e.—V. הֲרָעָה.—2) *to be evil*; ה' ל- *to displease.* Tanḥ. Sh'laḥ 5; Num. R. s. 16 7 וה' לאביו and it displeased his father; a. e.—[3) *to join, combine*, v. הֲרָעָה *Pi.*]

Hof. הוּרַע, or הוֹרַע (fr. יָרַע) *to be shaken, impaired.* Kidd. 20b, sq. כתו ה' his prerogative is impaired, v. רָפָה. B. Kam. 44a; a. fr.

רְעַע ch. same, *to shatter, break.* Targ. Jud. IX, 53 ורעת (Levita וּרְעִיעַת; some ed. וריעת, corr. acc.). Targ. Y. II Ex. XV, 6 רָעָא (some ed. ריעא, corr. acc.). Targ. Job XX, 19 (ed. Wil. רָעַע *Pa.*); a. e.—Part. pass. רְעִיעַ, רְעִיעָא; f. רְעִיעָא, רְעִיעֲיָא. Targ. Is. XLII, 3. Targ. Koh. XII, 6; a. e.—Taan. 20b אשיתא ר' Ms. M. (ed. ריעוה h.) a threatening wall. Ib. ביתא ר' a ruinous-looking house; a. fr.

Pa. רַעַע same. Targ. Job XX, 10. Ib. 19, v. supra; a. e.

Af. אַרַע *to do harm.* Ib. XXIV, 21 מְרַע (Ms. מְיָרַע; h. text רֹעָה).

Ithpe. אִיתְרַע 1) *to be shaken, broken; be afraid.* Targ. Y. Deut. XX, 3 (Var. תִּתְרְרַע).—2) *to be shaken, impaired.* Hor. 12a ומיתרע מזלידה and his luck may be shaken, v. רִיעַ II. B. Bath. 59a דתירתרע וכ' , v. אֲשֶׁרְתָּא. Ḥull. 10a סכין איתרעתאי וכ' the status of the knife has been impaired (the knife having been found notched after slaughtering), but the status of the slaughtered animal (the presumption of its ritual fitness) has not been shaken, v. רִיעוּתָא.

רַעַף m., *pl.* רְעָפִים, רְעָפִין (רעם, cmp. רצף, *to press, flatten*) 1) *flints.* Y. Ber. VIII, 12b bot. זימן לו הקב"ה שני ר' וכ' the Lord made him (Adam) find two flints which he struck against each other and produced fire; Gen. R. s. 11; s. 12; s. 82. Bets. IV, 7 (33a) אין מוציאין את האור . . . ולא מן הר' Bab. ed. (absent in Mish. a. Y. ed.) you must not produce fire (on the Holy Day) from wood . . . or from flints.—2) *glazed tiles.* Ib. אין . . . את הר' , v. לָבֵן II. Men. V, 9 מאפה ר' what is baked on hot tiles; Tosef. ib. VII, 20 עשאן . . . ובר' if he baked them in a brazier or on tiles; a. e.

רָעַץ (b. h., cmp. רָצַץ, רָעַע) *to break, shatter.* Yalk. Ex. 246 (ref. to Ex. XV, 6) רָעַצְתָּ אויב לא וכ' it does not read, thou hast shattered the enemy, but, thou wilt shatter, in the future.

רְעִיץ, רַעַץ ch. same. Targ. Jud. IX, 53 Levita (ed. רָעַת, v. רָעַע).

**Ithpe.* אִירְתַּעַץ *to be broken*; trnsf. *to be broken in, tamed.* Targ. Y. Num. XIX, 2 לא אירתעצא בזקתא not broken in with the goad; [prob. to be read: אִירְתְּצָא, v. רָצַץ].

רַעַץ m. (preced.) [*rugged,*] *Ra'ats*, the form of *the Samaritan type*, opp. אַשּׁוּרִית, q. v. Y. Meg. I, 71b bot. בר' ניתנה התורה the Torah was given in Ra'ats characters. Ib. נהפך להן לר' וכ' . . . אשורית the Torah was given them in Asshurith, but when they sinned, it was changed for them into Ra'ats, and when they improved in Ezra's days, it was changed &c.; Snh. 22a לרועץ (Ms. F. לרעוץ, v. Rabb. D. S. a. l. note 200); Tosef. ib. IV, 7 לרועץ; Yalk. Ezra 1069 לרועץ. Y. Meg. I, 71c top מאן דאמר בר' . . . עי"ן מעשה נסים (not לר') according to him who says that the Torah was given in R., the letter ʿAyin (∇, cut out on the tablets of stone) was a work of miracle (there being no connection left with the body of the stone).—[Ar. quotes a Var. הַעַץ *wedge-like.*]

רְעֵרַע I = רָעַע, q. v.

רַעֲרַע ch. same. Y. Snh. X, 27d bot. מְרַעֲרַע כתליא (not מרעדע) makes the walls shaky, v. מוֹצָא I.

רְעֲרַע II, transpos. of עְרְעֵר I, q. v.

רָעַשׁ (b. h.) *to tremble, be in commotion, rage.* Ex. R. s. 29 (ref. to Ps. LXVIII, 9) ומה אם ... ארץ רָעְשָׁה וכ' if the earth trembled when he gave life to the world, how much more (will it tremble), when he comes to &c. Ib. רוֹעֲשִׁים ... השמים heaven and earth tremble.

Hif. הִרְעִישׁ *to shake, disturb.* Gen. R. s. 71 (play on יעירשיה I Chr. VIII, 27) מַרְעִישׁ עולמו וכ' ... בשעה whenever God caused the world to quake, he remembered the merits of the fathers &c. Koh. R. to VII, 1 לַהַרְעִישׁ, v. נָעַשׁ. Pesik. R. s. 10 הַרְעָשָׁה, v. אַפְרְכָסָה. Tanḥ. P'kudé 3, v. רַעַשׁ; a. e.—[Yalk. Gen. 132 והרעיש עצמו, read: והרפיש, v. רָפַשׁ.]

רְעַשׁ ch. same. Targ. II Esth. III, 3 רָעֵישׁ.

רַעַשׁ m. (b. h.; preced.) *commotion; earthquake.* Ex. R. s. 29 מהרכן הר' נעשה for what cause does the earthquake come? Y. Ber. IX, 13c bot. אין ר' אלא וכ' *ra'ash* (commotion) means a cessation of government, v. הֲפָסַק; Midr. Till. to Ps. CIV, 29; ib. to Ps. XVIII, 8 (corr. acc. to ed. Bub.). Tanḥ. P'kude 3 (ref. to I Kings XIX, 11) ואחר רוח ר' ... שדומה לר' שמרעש וכ' 'and after the wind an earthquake', after this world comes the day of death, which is like an earthquake, for it shakes the whole body of man; a. e.

רַף, v. רָפַף.

רָפָא, רָפָא, v. רפי.

רְפָאוֹת, v. רְפוּאָה.

רפאות, Tanḥ. T'tsavveh 13, v. הִרְפְּרִיאוֹת.

רְפָדָה, v. רִיפְדָה.

רָפָה, v. רפי.

רָפֶה m., רָפָה f. (b. h.; preced.) *lax, loose.* Gen. R. s. 100 מיד הוא ר' it (the threatening sword of death) becomes at once loose (in the hands of the angel); a. e.—שפה ר', v. שָׂפָה.—*Pl.* רָפִים, רָפִין; רְפוֹת. Lev. R. s. 19 (ref. to Is. XXXV, 3) כאילו ר' ... ידים the hands (of God) which appear as if they were lax; a. e.

רְפוּאָה f. (b. h. רְפָאוֹת; רָפָא) 1) *healing, cure; medicine, remedy.* R. Hash. 17b (ref. to Is. VI, 10) אירודו דברי שצריך ר' וכ' what is that which needs to be remedied? It is a divine decree (which may be averted by man's repentance). Meg. 13b (ref. to Esth. III, 1) אחר ... ר' למכה after the Lord had prepared the remedy for the wound (the means of delivery from the affliction). Ib. אין הקב"ה ... ר' תחילה the Lord does not strike Israel, unless he has prepared the remedy in advance. Sabb. VI, 10 ר' משום as a medicinal amulet. Ib. 67a כל דבר שיש בו משום ר' whatever is done for medicinal purposes. Ib. מאי ר' קעביד what remedy can he effect by it? Ber. 60a (a prayer before blood-letting) יהי רצון ... לר' ותרפאני ... ורְפוּאָתְךָ אמת may it be thy will, O Lord my God, that this procedure be a cure to me, and heal thou me, for thou art a faithfully healing God, and thy healing is real; a. fr.—רְפוּאַת ממון, רפואת נפש, v. רִיפּוּי.—2) *R'fuah, prayer for health,* name of the eighth section of the Prayer of Benedictions (תפלה). Meg. 17b לימא ר' בתרה דתשובה why not recite R'fuah immediately after T'shubah (prayer for forgiveness)? Ib. ומה ... ר' בשמינית what reason had they to make R'fuah the eighth benediction? Ib. (ref. to Is. l. c.) אלא ר' ... דהוא לאו ר' דסלידתה this is not healing referring to diseases, but a healing (from sin) through forgiveness; a. e.—*Pl.* רְפוּאוֹת. Pes. IV, 9 (56a) גנז ספר ר' he suppressed a book of remedies (charms and incantations). Y. R. Hash. I, 57b נרתיק של ר' a medicine chest. Y. Ber. V, 9b top; Y. Taan. I, 63d top; a. fr.—Yoma 86a לעולם ... ר' גדולה (some ed. רְפָאוּת; Ms. O. רְפוּאָה, v. Rabb. D. S. a. l. note 80) repentance is a great thing, for it brings healing (delivery) to the world; Yalk. Jer. 269 רפואה.

רִפְּדוּ, v. רִיפּוּי.

רְפוֹסָא m. (רָפַס) *treader*; רפוס ענבין *treader of grapes.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 11 Bxt. (ed. דפוס, corr. acc.).

רפוסא m. (a corrupt., prob. to be read: פְּרֶיטוֹר praetor, πραίτωρ) *judge.* Ex. R. s. 37 אוהבו של מלך קומיס וד' a friend of the king (who was made) Comes and judge. Ib. עשאו ר' שנ' וכ' the Lord made him (Moses) a judge, for it is said, and Moses sat to judge &c. (Ex. XVIII, 13).

רְפוּפוֹת, v. רְפָפוֹת.

רָפַח* I (cmp. רוח) *to blow, swell.* Targ. Y. II Gen. XXVI, 35 רָפַח רוח Ar. blowing wind, i. e. *overbearing* (ed. אפחח), v. אַפָּחָא.

רֶפַח* II m. (preced., cmp. P. Sm. 3964) *blowing up* (of cheeks). Snh. 18b Ms. M., v. רֶפַח.

רְפַח, v. רְפַיח.

רָפַט *to flap, be loose, lax.*

Pi. רִפֵּט *to widen, make lax.*—Part. pass. מְרוּפָּט. Sabb. 141b לא ... במנעל מר' וכ' a woman must not go out (on the Sabbath) with a flappy (outworn) shoe, nor can it be used for *ḥălitsah.* Yeb. 102b מנעל המר' Ar. (ed. הנפרם).

Hithpa. הִתְרַפֵּט *to become lax.* Sabb. 152a (ref. to II Sam. XIX, 36) מכאן ששפתותיהן ... מִתְרַפְּטוֹת from this we learn that the lips of the old become lax (cannot be smacked, do not enjoy a taste); Yalk. Sam. 151.

רִפֵּט ch. same.

Ithpe. אִירְפַּט *to fall apart.* Meg. 26b (רבתי) האי תיבותא דאירפט וכ' (read: דְּאִירְפְּטָא; Ms. M. 2 דאירפש, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) a large chest (for sacred scrolls) which has fallen apart, may be made over into a small one.

רָפָא, רפי (b. h.) [*to be* or *make loose, soft,*] *to be healed, relieved; to heal.* Ber. 60a וּתְרַפְּאֵנִי and do thou heal me, v. רְפוּאָה. Tanḥ. B'shall. 23 וכשרְפָאָהוּ בסערה ... and when he came to heal him (Job), he healed him in a windstorm; Yalk. Ex. 235. Ber. 55b ואם צריכים רפואה

וכ' רְפָאֵם and if they (my dreams) need remedy, remedy them as thou didst the waters of Marah &c.; a. fr.—Part. pass. רָפוּי. Sifra M'tsor'a, Neg. ch. IV, Par. 7; a. e.

Pi. רִיפֵּא same. Yalk. Ex. l. c. הוא רי' וכ' he healed Job in a windstorm. Ber. l. c. לרַפָּאוֹת וכ' . . . לפי שאין דרכן because it is not for man to cure, but it is the custom (to employ physicians). Ib. שניתנה . . . לרפאות, v. רוֹפֵא. Ned. IV, 4 (38b) ומְרַפְּאֵהוּ רפואת וכ' (Bab. ed. ומְרַפְּאוֹ) and he may attend to him as a physician to his body &c., v. רִיפּוּי. Pesik. R. s. 29-30-30 כל מה דאמר ירמיה ופרע אחא ישעיה וכ' whatever Jeremiah spoke and tore (prophesied evil), Isaiah came and healed (restored) it; a. fr.

Hithpa. הִתְרַפֵּא, *Nithpa.* נִתְרַפֵּא *to be cured, be treated; to get well.* Sabb. XXII, 6. Pes. 25a בכל מִתְרַפְּאִין חוץ מעצי וכ' you may apply anything (otherwise forbidden) as a remedy, except wood of an *ăsherah.* Ib. בכל מתרפאין חוץ מעבודת וכ' you may employ any remedy except idolatrous objects, lawless gratification, and bloodshed. Keth. 105a ספק מִתְרַפֵּא וכ' it is doubtful whether or not he will get well. Ab. Zar. II, 2, v. רִיפּוּי; a. fr.

Hif. הִרְפָּא (v. next w.) *to loosen* (the bowels). Sabb. 147b מַרְפֵּאת (not מרפא), v. עָמַל.

רָפָה, רפי (b. h.; preced.) *to be* or *make lax.* Lev. R. s. 19 רָפוּ ידיהן their hands became lax (they lost their energy).—Part. pass. רָפוּי; f. רְפוּיָה. Sabb. 141b בר' when the shoe on the block is loose (can be taken off without moving the block). Ib. 130a, v. infra.

Pi. רִיפָּה 1) *to loosen, let go.* Mikv. VIII, 5 וְרִפָּה כדי וכ' he must loosen his hold of the objects, so that the water can come in contact with them; Y. Ḥag. III, beg. 78d יְרַפֵּם עד וכ' he must let them go until &c.—2) *to let hang down; to make lax, weaken.* Tanḥ. K'dosh. 6 מְרַפִּין כנפיהם they let their wings hang down. Lev. R. l. c. (ref. to Is. XXXV, 3) שרִפִּיתֶם עצמיכם וכ' you weakened yourselves through your evil doings. Bekh. 5b; Snh. 106a (play on רִפְּדוּהוּ) שרִיפְּדוּ ידיהן מדברי תורה (not עצמן) they let their hands drop from (holding) the words of the Law; Tanḥ. B'shall. 25 שרָפוּ ידיהן מן התורה (or שרָפוּ, v. supra); a. e.—Part. pass. מְרוּפָּה; f. מְרוּפָּה. Sabb. 130a עדיין הוא מור' בידם (not הוא; Ms. O. רְפוּיָה) it is still lax in their hands (they treat the ceremony with laxity), opp. מוחזקת held fast.—3) *to soften, teach good manners.* Ruth R. to II, 5 רבתה רִפָּתָה לה (or רְפָתָה) her mistress (Naomi) had taught her good manners; Yalk. ib. 601 חמותה מאלפא לה.

רָפָא, רָפֵי ch. same, *to be lax, weak, unsteady.* Yeb. 64b דְּרָפֵי דמא, v. קָמַט. Kidd. 65a ארן ולא וְרָפְיָא בידיה (he said) yes and no, and it was undecided in his hand; Sabb. 113a; 116a; B. Mets. 14b. Gitt. 32a רפיא . . . שופתא the pin of the hoe gets loose (from the heat); סיכתא בדפנא ר' the pin in the wall gets loose; ר' . . . קניא the reed in the basket becomes soft again (as if sprouting). Pes. 42b דְּרָפָא מקמיט ליה (Ms. M. דְּרָפֵי; Rashi דרפו, corr. acc.), v. קָמַט; Sabb. 110a. Y. Ber. II, 5c bot., v. עוּנְקְתָא; a. e.

Pa. רַפֵּי *to loosen, break the soil* (cmp. רָפַק). Ned. 41b דקא מְרַפֵּי וכ' he loosens the soil for him (by ploughing near him whom he has vowed not to benefit). B. Mets. 95b מרפי ואזיל קמה (Ms. F. קמא קמא, v. Rabb. D. S. a. l. note 8; Ar. מְרַפֵּשׁ, מְרַפֵּשׁ) he breaks the ground as he goes before him (that ploughs with his cow).

Af. אַרְפֵּי, אַרְפֵּא 1) *to let loose, let go, let alone.* Targ. Y. II Ex. IV, 26 (h. text וירף). Targ. Prov. IV, 13 (ed. Wil. תַּרְפֵּא, read: תַּ').—Y. Ber. VII, 11c אַרְפּוּנֵיהּ let him alone. Y. Kil. IX, 32b אַרְפּוּנוּן ורחמיו וכ' let them (the mice in their nest) undisturbed, it is written, 'and his mercies are over all his creatures' (Ps. CXLV, 9); Y. Keth. XII, 35a. Lev. R. s. 5 אַרְפּוּן לחון leave them (the dogs) alone; a. e.—2) *to act as a laxative.* Pes. l. c. מַרְפֵּא לידּ (not לחו; Ms. M. מַרְפֵּי; Rashi מרפי, corr. acc.); Sabb. l. c. מרפי, v. קָמַט.

Ithpa. אִתְרַפֵּא, אִתְרְפֵי; *Ithpe.* אִתְרְפֵי 1) *to be lax, slack.* Targ. Prov. XVIII, 9 (ed. Wil. מִתְרַפֵּה). Ib. XXIV, 10.—2) *to relax, to let one's hands drop* (in astonishment). Targ. Hab. I, 5. Targ. Is. XXIX, 9.

רְפִידִים (b. h.) pr. n. pl. *Rephidim,* a station in the wilderness. Bekh. 5b שאלתיו מאי לשון ר' ואמר לי ר' שמה I asked him (R. Eliezer), what is the meaning of *r'phidim?,* and he told me, the name of the place is R.; Snh. 106a; Tanh. B'shall. 25, v. רָפָה; a. fr.—V. next w.

רְפִיוֹן m. (b. h.; רָפָה) 1) *laxity, feebleness.* Tanḥ. B'shall. 25 (play on רִפִּידִים, Ex. XVII, 8) שאין השונא בא אלא על רִפְיוֹן יְדֵיהֶם מן התורה the enemy comes (against Israel) only for laxity of hands in upholding the Law. Cant. R. to I, 4 מר' התורה וכ' for neglect of the Law are your children seized. Arakh. 5b (ref. to Ezra IV, 3) משום ר' ידים הוא the exclusion of the gentiles from participation in the building of the Temple had its reason in the weakening of the hands (the intention to discourage the Jews, ib. 4).—2) [*swinging,*] *suspense* of judgment; תלה בר' *to leave in suspense.* Gen. R. s. 22 תלאו בר' וכ' he kept his (Cain's) judgment in suspense, until the flood came and carried him off; ib. s. 32 חיה תלוי בר'; Ex. R. s. 31; Koh. R. to VI, 3. Gen. R. s. 98 אני תולה אותך בר' וכ' I leave thy judgment in suspense, until Moses shall come &c. Ex. R. s. 12, end תלאן בר' ואימתי וכ' he held them (the thunders) in suspense, and when did they come down? In the days of Joshua &c.; a. e.—[Y. Kidd. IV, 65b bot. תליין ידושע בדופן; Y. Snh. VI, 23c bot. בריפן, prob. to be read: ברפיון.]

רָפִיחַ pr. n. pl. 1) *R'fiaḥ, Raphia,* the southernmost border town of Palestine. Targ. O. Deut. II, 23 (Var. רפית, v. Berl. Targ. O. II, p. 50; Y. כופרניא דְּרָפִיעַ, some ed. דדפ'; h. text חצרות).—Y. Shebi. VI, 36c ר' דחגרא; Tosef. ib. IV, 11 Var. רפח וחוגרה (corr. acc.; oth. vers. v. ed. Zuck., note); (Yalk. Deut. 874 רגם דחגרא; Sifré Deut. 51 רקם תחגרא).—2) רָפִיחַ *Raphiaḥ,* north of the Dead Sea. Targ. Y. II Num. XXXIV, 15 (v. Hildesh. Beitr., p. 68, note 512).

רְפִיעַ, v. preced.

רְפִיפוֹת, v. רָפַפּוֹת.

רְפִישׁ, v. רָפַשׁ II.

רָפַס (b. h.) *to stamp, beat.* Men. 37a . . . מקום שמוחו רוֹפֵס (Ag. Hatt. רוֹפֵף, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) the place on the head where the child's brain pulsates; (Yalk. Ex. 222

רופף). Lev. R. s. 16, beg. הירתה רוֹפְסָה עליה she stamped upon it; (Sabb. 62[b] בועט). Lam. R. introd. (R. Ḥan. 2) (ref. to Prov. XXV, 19) ולמה שן רועה . . . ורגל רופסת וכ' and why does the feeding tooth eat us and the foot tread upon us?; a. e.

Nif. נִרְפַּס *to be trodden, stamped upon.* Lev. R. s. 36 מה גפן זו . . . נִרְפֶּסֶת וכ' as the fruit of the vine is first trodden with the foot and then offered at kings' tables, so Israel &c.; Midr. Sam. ch. XVI. Gen. R. s. 75, beg. (ref. to Prov. XXV, 26) כשם . . . להרפס וכ' as it is impossible for a spring to be stamped out and for a well to be corrupted, so is it impossible that the righteous sink before the wicked; Yalk. ib. 130.—[Y. Erub. V, 22[d] top מִתַּרְפֵּס, מִתַּ', v. תָּפַס a. תָּפַס.]

Hif. הִרְפִּיס *to cause to be trodden upon, to humiliate.* Midr. Sam. ch. II, end (expl. I Sam. I, 16) אל תַּרְפִּיסֵנִי קַמָּהּ do not humiliate me before her (Peninah).—V. רָפַשׂ.

רַפַּס ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIV, 19. Targ. Ez. XXV, 6 (h. text רקע). Targ. II Sam. XXII, 43; a. e.

Pa. רַפֵּס *to shake, shatter.* Kidd. 63[b] הני שמעתתא דידי מְרַפְּסָן איגרי these my traditions are apt to shatter roofs (are hard to understand).

Ithpa. אִתְרַפֵּס *to tremble.* Targ. Koh. XII, 4 ויתרפסון (Levita ויתרפשון).—V. רָפַשׂ.

רִי', רְפָסָא f. (preced.) 1) *stamping.* Targ. Ez. XXVI, 10 רְפָסַת constr. (h. text שפעת).—2) *shaking.* B. Mets. 79[b] ר' דסספינתא Ms. M. (ed. רְפָסָתָא, or רְפָסְתָא, *pl.*) the injury done to the ship by the shaking (attendant upon unloading and loading).—*3) *a place for treading, press.* Erub. 40[b] אמר ליה דלוח לרטיבא ר' לי בדוכתיה Ar. (Ms. M. דפסא; ed. דלויה . . . ר' ליה וכ', v. Rabb. D. S. a. l. note) he said, carry the green date, I have a press on the spot, i. e. you came to find out my opinion, you will soon have an opportunity to learn it (differ. in comment.).

רַפְסוֹדוֹת f. pl. (רָפַס, with format. ד) 1) *footstool* (scamnum). Tanḥ. B'resh 5 ואין רגליו מגיעות לר' וכ' his feet do not reach down to the footstool under his feet.—2) (b. h. רַפְסֹדוֹת; cmp. scamnum) *floats.* Y. Ber. IV, 8[c], v. אַסְדָּא. Yalk. Ex. 168 (quot. fr. Dibré Hayamim).

רַפְסָתָא, v. רִפְסָא.

רָפַף (b. h. רוֹפֵף; cmp. רָפָא, רָפָה) *to be loose, to vibrate, vacillate.* Lev. R. s. 14, end תולך ורופף . . . לחלב שנתון like milk put into a dish, when you put *m'so* (מסו) into it, it curdles and stands; if not, it will constantly vibrate; Yalk. Job 905 וְמְרַפְרֵף; Gen. R. s. 14 החלב רופף; Yalk. Lev. 547; Gen. R. s. 4, end הוא מרפף (prob. to be read: מְרוֹפֵף). Tosef. Ḥull. II, 12 הרוֹפֶפֶת בעיניה an animal that trembles (blinks) with its eyes (when being slaughtered); Ḥull. 38[b], v. infra.—Y. Erub. X, beg. 26[a] מקום שמוחו של תינוק רופף, v. רָפַס. Ib. ראה ראשו של תינוק רופף וכ' a cock saw the soft spot on an infant's head and picked at it. Tosef. Zab. IV, 1 אמצעיתה רוֹפֶפֶת . . . ששני ראשיה the two ends of which reach to the ground, and the central part rocks (is unsupported). Y. Maas. Sh. V, 56[b] top כל הלכה היא רופפת וכ' if the application of a law is vacillating in the courts, and you do not know what its nature is, see how the people do &c.; Y. Peah VII, 20[c] top. Y. M. Kat. III, 83[c] כל שבעה . . . הרא רופפת וכ' during the seven days (of mourning in the family) the sword is drawn, up to thirty days it is held loosely (v. רָפָה), after twelve months it is returned to its sheath; Gen. R. s. 100 מְתְרַפְרֶפֶת; a. e.—Erub. 54[a] שרגם על הצואר (Rashi לצואר, v. Rabb. D. S. a. l. note 300), v. עֹנֶק II.

Polel רוֹפֵף same. Y. M. Kat. III, 81[d] top . . . והיו עמודי מְרוֹפְפִים and the columns of the meeting house shook. Gen. R. s. 4, v. supra.

Pilpel רִפְרֵף 1) *to move, shake.* Ḥull. 38[b] אפי' לא ר' אלא גפו (Ms. R. 1, 2 בגפו) even if the bird only flaps a wing (Var. in Ar. בעינו blinks with its eye, v. supra). Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) כעוף הזה שהוא מְרַפְרֵף וכ' like a bird that flaps its wings (over its brood), and its wings touch and yet do not touch (v. רִיחוּף).—2) *to flutter, be vacillating in mind.* Ib. s. 20 קרבן מְרוּפְרָף . . . לפי שרפרפה because she (at the time of travailing) wavered in her heart (lost faith; 'Rashi': made a half-hearted vow never to have marital intercourse again), therefore she must bring a fluttering sacrifice (a bird).

Hithpalp. הִתְרַפְרֵף *to be loose.* Tosef. Makhsh. III, 8 מפני שהיא מִתְרַפְרֶפֶת וכ' because it (the bunch) may be loosened, and he will tie it again. Gen. R. s. 100, v. supra.

רַפַּק ch. same.

Pa. רַפֵּיק *to shake.* Targ. Y. Gen. XLIV, 18 addit. (at the end of Gen. in ed. pr., at the end of Ex. in ed. Lsb.) בעט יוסף בעמודא דהיכלא ורַפֵּיק Joseph struck with his foot a column of the palace and made it tremble.

Ithpa. אִתְרַפַּק *to be shaken, tremble.* Targ. Job IX, 6 מִתְרוֹפְפִין (ed. Wil. מִתְרַפְּפִין, *Ithpol.*; h. text יתפלצון).

רַפּוֹת f. pl. (preced.) 1) *loose lattice work* (with wide meshes). Ohol. XIII, 1, contrad. to סריגות. Tosef. ib. XIV, 3 ר' אלו הן סריגות אלו של . . . של אילקטאות (not אירקלטאות) *r'fafoth* are the same as *s'rigoth*, the latter being for storehouses, the former for sheds.—2) *cases of levitical uncleanness arising from vibrations caused by unclean persons.* Par. XI, 2 (synonymous with רעדות, v. רְעָדָה); Tosef. ib. XI (X), 1 הרפופות ed. Zuck. (oth. ed. הרפיפות). Y. Ab. Zar. II, end, 42[a] הן ר' הן רעלות, v. רְעָדָה.

רָפַק (b. h.; cmp. רבק in רִבְקָה I) *to join.*—Denom. מַרְפֵּק.

Hithpa. הִתְרַפֵּק *to join one's self*; (with עַל, cmp. חָבִיב) *to endear one's self.* Gen. R. s. 45 (they were childless for some time) כדי שירחיו מִתְרַפְּקוֹת . . . בנוירן (Ar. מתפרקדות, corr. acc.) in order that they might endear themselves to their husbands through their beauty; Yalk. Cant. 986 (some ed. מתפרקות, corr. acc.); Cant. R. to II, 14 כדי שלא יהו וכ' (corr. acc.).—[Num. R. s. 9 מתרפקת, read: מִתְרַפֶּקֶת, v. פָּרַק.]

רִפֵּק *to loosen* the ground, *hoe, plough.* B. Mets. 103[a] רפיק ליה טפי תרי . . . רָפֵיק לְמַרְפֵּק, v. פָּרַהּ ch. Men. 87[a] ריפקי Ms. M. (strike out טפי) he hoed it twice (ed. דר' ריפקא ביה טפי to which he gave an additional hoeing). Taan. 23[a] bot. דהוה קא רפיק ריפקא Ms. M. 2, a. Ar. (ed. only רפיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 20) when he was hoeing; a. e.

רְפָקָא, ר' m. (preced.) *hoeing.* Taan. 23ª, v. preced.—*Pl.* רְפָקֵי, ר' Men. 87ª, v. preced.

רְפֶרֶף, v. רָפַף.

רֶפֶשׁ m. (b. h.; cmp. next wds.) *mud.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 ועושה אותן טיט ומרני ר' and changed them into clay and all sorts of mud.

רָפַשׁ (b.h.)=רָפַס, *to tread, stamp, press.* Ex. R. s. 15 22 ר' העגבים ובעט ראשון ראשון he packed the grapes and stamped one instalment after the other (thus making room for the grapes still in the vineyard).—Trnsf. *to conquer, vanquish.* Lam. R. to I, 13 כמה רפשים עשית עד שרָפַשְׁתִּיו בידיך (not עשיתי) how many conquests didst thou attempt, before I brought him within thy power?; Midr. Sam. ch. XXIV כמה רפשים עשיתה ... עד שלא רפשתיו בידך (not בידו). Tanḥ. Vayishl. 4 לשר הגדול ר' he vanquished the great chief (archangel). Ib. 2 ורָפְשׁוֹ ... נטל (not ורפש) he seized the archangel and conquered him. Tanḥ. Vayḥi 6 ... ידי שרָפַשְׁתָּה לשר וכ' dost thou attempt to remove my hand which vanquished the chief of the angels?; Pesik. R. s. 3 והאיך זו תפשה לשר וכ', read: והא ידי זו רפשה וכ'.

Hif. הִרְפִּישׁ, with עצמו, *to let one's self be trodden upon, to surrender.* Cant. R. to III, 6 וה' עצמו תחתיו he surrendered himself to him; Gen. R. s. 77 וה' עצמו לפניו; Yalk. ib. 132 והרעיש (corr. acc.).

רָפַשׁ I ch. same. Gen. R. s. 93 רמז ... ר' חד רפש וכ' he motioned to Menasseh, and he stamped once with his foot, and the palace shook; Yalk. ib. 150.

Pa. רַפֵּשׁ *to crush, break clods.* B. Mets. 95ᵇ Ar., v. רָפֵי.

Ithpa. אִתְרַפַּשׁ *to be shaken,* v. רָפַס.

רֶפֶשׁ m. (preced.) 1) *stamping*; trnsf. *conquest.*—*Pl.* רְפָשִׁים. Lam. R. to I, 13; Midr. Sam. ch. XXIV, v. רָפַשׁ.—2) *stamped dung.* B. Kam. 30ª לא ידא אלא כרִפְשׁוֹ is this not the same as if he had deposited and stamped his dung (in the public road)?

רַפַשׁ II ch. same, *stamping.* Gen. R. s. 93 חד ר' (some ed. וְרַפֵּישׁ), v. רְפַשׁ I. Ib. דין ר' מן דבירת אבא this stamp of the foot is peculiar to my father's household; Yalk. ib. 150.

*רַפַּשׁ (cmp. Assyr. rapâsu, Del. Assyr. Handw. 626) *to spread.* Targ. Y. Num. XI, 31 Ar. a. Levita (ed. שרא; h. text וירטש).

רֶפֶת f. (b. h. רְפָתִים *pl.*; cmp. רָפַתּ a. רְפָפוֹת) *cattle-shed, stall.* Pes. 8ª בקר ר' ox-stall. Y. ib. IV, 31ᵇ וכ' שבר (זבל) the dung of a stall whether large or small. B. Bath. II, 3. Ib. VI, 4 בקר חוא זה ר' this (four cubits by six) is a stall (but not a dwelling); a. fr.

רְפָתָא, v. רִיפְתָּא.

רָצָא, v. רָצִי.

רְצַד (b. h. רצד *Pi.*) *to lie in wait, watch.* Lev. R. s. 26 אזל ור' עלוי he went and held himself in wait for him.

רָצָה, v. רצי.

רְצוּי, v. רִיצּוּי.

רָצוֹן m. (b. h.; רָצָה) *desire, will, good-will.* Tanḥ. Ki Thissa 27 כשאחיה אני עליהם אתה הוי בר' ... אני בר' when I am angry with them, be thou in a conciliatory mood; and when thou art angry, I will be conciliatory, v. רָצָה. Ab. II, 4 עשה רְצוֹנוֹ כרְצוֹנְךָ וכ' do his (God's) will as being thy will, in order that he may do thy desire as being his own; בטל רצונך וכ', v. בָּטֵל I. Tosef. Ber. III, 7 עשה רצונך וכ' do thou thy will in the heavens above; Ber. 29ᵇ; a. v. fr.—ירהי ר' (abbrev. יה"ר) be it the will (of God), v. רַעֲוָא. Ib. 28ᵇ. Taan. 5ᵇ, sq.; a. v. fr.—ירהי ר' מלפניך (abbrev. ירר"מ) be it thy will. Ber. 60ª; a. fr.—בר' *willingly,* opp. באונס. Keth. 9ª; a. fr.—לר' *a) acceptable.* Sifra Vayikra, N'dab., ch. III, Par. 3 (ref. to Lev. I, 3) כשם שאם אינו תמים אינו לר' וכ' as a sacrifice is not acceptable when it is not perfect &c.; a. e.—*b) intentionally.* Makhsh. VI, 8 מטמא לר' ושלא לר' makes susceptible of uncleanness whether it is discharged intentionally (by milking) or unintentionally (by spontaneous dripping); ib. לר' ... המשקין the liquids which come out of them with man's intention (by pressing); Sabb. 143ᵇ, sq.; a. fr.—*c) welcome.* Makhsh. I, 1 כל משקה שתחלתו לר' וכ' a liquid the contact with which is welcome at first (e. g. rain washing utensils), though finally it may be unwelcome (injurious).

רְצוּעָה f. (רָצַע 1) [*flattened,* cmp. רָצַם,] (*leather*) *thong, strap, lash.* Sabb. V, 4 בר' שבין קרניה with the strap between her horns. Men. 35ᵇ ר' דתפלין the thong of the T'fillin. Num. R. s. 16 מזכירין ... לתינוק שסרח ולקה בר' like a child that did some mischief and was punished with a strap, and when they want to frighten it, they mention the strap with which it was punished; כך היה עמלק ר' רעה וכ' so was Amalek the bad lash for Israel; Tanḥ. Ḥuck. 18 מעולם רְצוּעַת מרדות (not רצויה) Amalek was at all times the strap of chastisement for Israel. Macc. III, 12 (22ᵇ) ור' בידו של וכ' and he (the beadle) held in his hand a lash of calf-skin, which was twisted doubly, and two (thinner) straps were going up and down (were plaited) through it (v. Rabb. D. S. a. l. note 7). Y. Sot. IX, 24ᵇ top בעל הר' the strap-bearer, v. רַצָּנָן. Yoma 12ª, a. e. ור' חיתה יוצאה מחלקו וכ' a strip of land went forth from Judah's lot and entered into Benjamin's territory, and on this the Temple was built; a. fr.—*Pl.* רְצוּעוֹת. Macc. l. c. ושתי ר' (not ושני), v. supra. Midr. Till. to Ps. LXXVII עשר ר' אתה לוקה thou art to receive ten lashes. Sabb. VI, 1; a. fr.—2) (trnsf.) *restriction*; הותרה הר' [the strap is untied,] the restriction is removed. Koh. R. to XI, 9 (ref. to שמח וכ', ib.) הותרה הר' ליח דין וכ' is every restraint removed? is there no justice and no judge?; ib. to I, 3; Lev. R. s. 28, beg.; a. e.—Y. Bicc. I, 64ª; Y. Kidd. IV, 66ᵇ top הואיל והותרה הר' וכ' since the restriction has been removed (by usage), I am likewise permitted to marry her. Y. Sot. VII, end, 22ª; a. e.

רְצוּעָה ch. same. Targ. Y. Gen. XIV, 23 ר' דסנדלא (not סנדלת ר'; h. text שרוך נעל).

רָצַח (b. h.; cmp. רָצַע) [*to perforate*, cmp. חָרַג; חָלַל,] *to slay, murder.* Midr. Till. to Ps. III (ref. to אַרבעתים, II Sam. XII, 6) אתה רָצַחְתָּ אחד שש עשרה נִרְצָחִים יהיו לך thou hast murdered one: there shall be sixteen of thine murdered; Yalk. Sam. 148. Macc. 12ª מי כתיב אם ר׳ it reads not (Num. XXXV, 27), 'if he slew' (but, 'he shall slay'); ib. מי כתיב יִרְצַח it reads not, 'he shall slay' (but, if he slays he is not punished); a. e.—Part. רוֹצֵחַ *manslayer, murderer.* Shebi. X, 8; Macc. II, 8 ר׳ שגלה ... ר׳ אני when an involuntary manslayer comes to his place of refuge, and the citizens desire to honor him, he must say, I am a manslayer. Snh. 73ª (ref. to Deut. XXII, 26) מקיש ר׳ אם ר׳ ניתן להצילו בנפשו ... the text draws an analogy between the case of one pursued by a murderer and that of the betrothed woman threatened with assault: as it is permitted to save the woman at the cost of the assailant's life, so it is permitted to save the pursued at the cost of the would-be murderer's life; Pes. 25ᵇ; a. fr.—[Tosef. Sot. XV, 7, read: רוֹצְעָן.]—*Pl.* רוֹצְחִין, רוֹצְחִים. Macc. 10ª, v. זָרַח. Ib. 9ᵇ בגלעד שכיחי ר׳ in Gilead cases of manslaughter are frequent; a. fr.

Nif. נִרְצַח *to be slain, murdered.* Midr. Till. to Pa. III; v. supra; a. e.

**Hithpa.* הִתְרַצֵּחַ *to commit suicide* (?). Pesik. R. s. 24 (ref. to לא תרצח Ex. XX, 13) לא תִתְרַצֵּחַ thou shalt not murder thyself; [prob. to be read: לא תְצַרֵּחַ לא תעשה תדם צוֹרֵחַ עליך thou shalt not be cried about, make no blood cry out against thee].

רוֹצֵחַן, רַצְחָן m. (preced.) *murderer, assassin.* Sot. IX, 9 (47ª) משרבו הרוצחנין ... חזרו לקרותו בן הרצ׳ (Y. ed. בן הרוצח, read: הרוצחן) when the assassins became numerous, the ceremony of breaking the neck of a heifer (v. עֶגְלָה) was abolished; when El. b. Dinai and T. ben P. arose, the section (Deut. XXI, 7) was read; then they called him (every such assassin) son of a murderer; expl. Y. ib. 24ª top ברירה קטולה a murderous creature; Sifré Deut. 205 חזרו לקרותם בן הרצחנים; Yalk. ib. 923 משרבו הרוצחין בן הרוצחנין ...—*Pl.* רַצְחָנִין, רַצְחָנִים, רוֹצְ׳. Ib. Tanḥ. Masʿé 11 (ref. to Ps. XXV, 8, sq.) אם לר׳ עשה שביל ודרך וכ׳ if the Lord made a path and a way for the manslayers that they might flee and be saved, how much more for the righteous &c.; Yalk. Num. 787. Gen. R. s. 22, end (ref. to Gen. IV, 15) עשאו אות לר׳ the Lord made him (Cain) a sign (warning) to murderers; a. e.

רָצָה, רְצִי (b. h.; v. רָעָה II) 1) *to favor, pardon.* Midr. Till. to Ps. XLIV אף בניו ... ולהם רָצִיתָ ולא לנו thou hast also done great things for his (Abraham's) children in the desert, and to them thou hast been benevolent, but not to us. Sifra Vayikra, N'dab., Par. 3, ch. IV (ref. to Lev. I, 4) חמקום רוֹצֶה לו the Lord will receive his offering with favor (pardon him); ועל מה המקום רוצה וכ׳ and for what sins will the Lord pardon him? For sins of omission &c.; Yalk. Lev. 438. Ab. V, 11 נוח לְרָצוֹת easily appeased; a. e.—2) *to please, desire, be willing, consent.* Lev. R. s. 34 רָצָה והחליצנו, v. חָלַץ. Meg. 29ª (play on תרצדון, Ps. LXVIII, 17) למה תָּרְצוּ דִּין עם סיני why do you desire a contest with Sinai?; Yalk. Jud. 47 למה אתם רוֹצִים ומדיינים why are you so willing to contest? Macc. 10ᵇ, a. e. בדרך שאדם רוצה וכ׳ on what way a man wants to go, they (heavenly powers) lead him. Keth. 12ᵇ אם רָצו לעשות וכ׳ if they wish to follow the usage of priests &c. Yeb. IV, 5 לא ר׳ if he declines (to act as *yabam*). Ab. Zar. 32ª רוצה בקיומו ע״י דבר אחר if he wants the preservation of an idolatrous object for some other purpose. Ber. 7ª כשרָצִיתי לא רָצִיתָ וכ׳ when I was willing (to reveal myself), thou wast unwilling (didst hide thy face) &c.; a. v. fr.

Pi. רִצָּה 1) *to appease, to procure pardon.* Ex. R. s. 45 יהיו פני מְרַצִּין את פניך my countenance shall appease thy countenance, v. כָּעַס. Ib. הקב״ה מְרַצֶּה אותו וכ׳ כשהיה : when Moses was angry with Israel, the Lord appeased him &c. Ib. אהיה מְרַצֶּה I shall appease thee; (Tanḥ. Ki Thissa 27 אני ברצון, v. רָצוֹן). Ab. IV, 18 אל תְּרַצֵּהו וכ׳, v. כַּעַס. Ber. l. c. מנין שאין מְרַצִּין וכ׳ whence do we learn that we must not attempt to appease a man at the moment of his excitement? Sifra l. c. אע״פ שלא סמך חזבח מרצה although he has not put his hand on the victim, the sacrifice produces pardon; Yalk. Lev. l. c. נרצה חזבח the sacrifice is accepted. Pes. 16ᵇ על מה חציץ מְרַצֶּה for what (mistake at sacrifices) does the high priest's plate effect pardon (make the sacrifice acceptable)?; Men. 25ᵇ. Ib. III, 3. Sifré Deut. 32 כשם שקרבנות מְרַצִּים וכ׳ as sacrifices are the means of atonement, so are sufferings &c.; a. fr.—2) *to make pleasing, acceptable.* Midr. Till. to Ps. LXXXV הקב״ה ... עד שתְּרַצֶּה מעשיה להקב״ה the Lord turns around and observes and puts his eye on her (the earth), until she makes her deeds pleasing unto the Lord; ib. אותה שעה הוא מְרַצֶּה then she makes her deeds pleasing &c.; Yalk. ib. 833.

Nif. נִרְצָה 1) *to be acceptable, be accepted.* Sifra l. c. ונרצה לו לו ולזבחו 'it shall be accepted for him' (Lev. I, 4) he and his sacrifice shall be accepted; Yalk. Lev. l. c. Ib. נ׳ חזבח, v. supra; a. e.—2) *to be appeased.* Lam. R. to I, 2 (ref. to Ps. LXXVII, 8) לא לְהַרְצוֹת ולא לִירָצוֹת never to appease and never to be appeased; a. e.

Hif. הִרְצָה 1) *to satisfy* (a debt), *to make up for.* Yalk. Lev. 675 (ref. to Lev. XXVI, 34) the land shall rest of itself עד שתַּרְצֶה לפני ... היא חייבת לי until it shall have made up before me for all the Sabbatical years which it owes me. Sifré Deut. 355 (ref. to רצוי, Deut. XXXIII, 24) שהיה מִתְרַצֶּה ... והן מְרַצִּים לו בתבואה he showed himself accommodating to his brethren with oil ..., and they settled their account with grain; Yalk. ib. 962.—2) [*to combine,*] *to assort coins; to count; to pay.* Sabb. 22ª להַרְצוֹת מעות וכ׳ to assort coins by the Ḥanuckah lights. Ber. 61ª; Erub. 18ᵇ המְרַצֶּה מעות לאשה וכ׳ he who pays money to a woman counting from his to her hand for the sake of gazing at her. Snh. 68ª ... הרבה מעות שולחני להַרְצוֹתָן I have many coins, but no money-changer to assort them (many questions to ask but none to solve them); a. fr.—3) (trnsf.) *to arrange subjects for debate, to discourse.* Tosef. Nidd. VI, 6 כשבאתי והִרְצֵיתי דברים לפני וכ׳ when I came and discussed the subject before R. A. &c.; Ab. Zar. 36ᵇ והִרְצָתַנִי דברי וכ׳; Y. Peah VI, 19ᵇ bot.; Tosef. Ḥall. I, 6; Pes. 38ᵇ; Y. Shek. V, 49ª והריצותי (corr. acc.). Ḥag. 14ᵇ ר׳ יהושע ה׳ דברים וכ׳ R. Joshua discoursed (on theosophy) before &c.; a. e., v. חַרְצָנָא.

Hof. הוּרְצָה *to be favorably received.* Yoma 7ª ה' ... דם במזיד לא ה' if blood became unclean, and one sprinkled it, if by mistake, it is received (and the flesh may be eaten), if wilfully, it is not; Pes. 16ᵇ; a. fr.

Hithp. הִתְרַצָּה, *Nithpa.* נִתְרַצָּה 1) *to be reconciled, be satisfied; to comply with.* Ex. R. s. 45 לך ותתרצה להם go and comply with their wish, go back to the camp. Kidd. 45ª שמא נ' האב בקידושי שני perhaps the father was satisfied with (confirmed) the betrothal of the second man. Ib.ᵇ שמא נ' הבן perhaps the son sanctioned (his father's action in his behalf). Y. Ber. IV, 7ᵈ top; Y. Taan. IV, 67ᵈ bot. נתרציתם אני ואתם וכ' if you are satisfied, let me and you go early to &c.; (Ber. 28ª נתפייסת); a. fr.—2) *to be gratified, enjoy.* Ber. 53ª bot. נ' להריח if he smelt (the idolatrous frankincense) with enjoyment.

רָצָא, רָצֵי ch. same; v. next w.

Pa. רַצֵּי *to appease, to effect atonement.* Ber. 33ᵇ כמה ידע ... לרַצּוּיֵי למריה how well that scholar knows how to appease his Master! Yoma 7ª למה לי לרצוירי what need would there be for the atoning power of the priest's plate?; a. e.—Erub. 100ᵇ; Yalk. Gen. 31, v. infra.

Af. אַרְצֵי 1) *to be pleasant.* Erub. 100ᵇ דמַרְצָא אַרְצוּיֵי קמיה (Ms. M. דמרצי רַצּוּיֵי, read: דְּמַרְצָא, *Pa.*) she makes herself pleasant (attractive) to him; Yalk. Gen. 31 דְּמַרְצֵירָא רַצּוּיֵי she tries to please him.—2) as preced. *Hif.* 3. Ḥag. 14ᵇ דא' ואַרְצוּ קמיה וכ' he mentions only such a one as discoursed (on theosophy), and before whom others discoursed. Ib. דא' מידהא קמיה מאן דא' he at least discoursed before one who again discoursed before others.

Ithpe. אִיתְרְצֵי, אִירְצֵי *to be appeased.* Taan. 23ᵇ אפשר דמִיתְרְצֵי הקב"ה וכ' (Ms. M. 2 דְּמִירְצֵי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) peradventure the Lord will be appeased and send rain.

רָצִיא, רָצְיָא m. (preced.) *peace-maker, advocate.* Targ. Prov. VI, 22 תהי תיהוי רָצְיָרֵךְ ed. Lag. (ed. Wil. רָצָרֵךְ) she (the Law) will be thy advocate (in the hereafter, v. Gen. R. s. 35, a. Rashi to Prov. l. c.; h. text תשיחך).

רְצִיחָה f. (רָצַח) *case of murder, capital case, capital execution.* Snh. 35ª אין ר' דוחה שבת capital punishment does not supersede the Sabbath (v. דְּחָה). Mekh. Mishp. s. 4 (ref. to Ex. XXI, 14) ללמדך על ר' שדוחה וכ' to intimate that the execution of a culprit supersedes the Temple service; a. fr.

רְצִיָּא, v. רְצִיא.

רְצִינְתָּא f. (=רצע'; cmp. רְצוּעָה, a. אַרְקְתָּא III) name of *a worm* in grain. B. Bath. 91ᵇ (expl. בלא סלמנטון ib.) בלא ר' (Ms. H. ריצירתא, Ms. R. ריצנירתא, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) without the grain worm; Yalk. Lev. 661 רִיצְעָתָא.

רְצוּעָה f. (רָצַע) *boring,* esp. *the boring through of the Hebrew bondsman's ear* (according to Ex. XXI, 6). Kidd. I, 2 הנרצע נקנה ברצ' the slave that has his ear bored through is taken possession of by the act of boring. Ib. 17ᵇ (ref. to Deut. XV, 17) אתה ... או אינו אלא לר' you say, 'and also to thy maid-servant thou shalt do likewise' refers to the outfit (of the released slave), may it not refer to the boring? Ib. 16ᵇ אין ר' באשה the law of boring through the ear does not apply to a woman. Ib. יובל של ר' the jubilee year for the slave that had his ear bored through (having declined to go free in his seventh year); a. fr.

רְצִיפָתָא pr. n. pl. *R'tsifta,* near Beth-Shean. Y. Dem. II, 22ᵈ top.

רְצִיצָה, רְצִיצָא m. (רָצַץ) *a crushed pullet in the egg-shell.* Bekh. 8ᵇ Ar., ed. הָצוֹצָא.

רָצַם (cmp. רָצַץ) *to press, flatten.* Y. Nidd. III, 50ᵈ אין סנדל אלא שרָצַמוֹ חי a sandal fœtus (v. סַנְדָּל) occurs only when a live fœtus has been pressing on it.

Nif. נִרְצַם *to be pressed, flattened.* Bab. ib. 25ᵇ מתחלתו ולד הוא אלא שנ' Ar. (ed. שנרצם) the *sandal* was originally a normal embryo, but was flattened by pressure, v. supra. Bets. 28ᵇ שפוד שנ' a roasting spit which has been crushed (and its point broken off), contrad. to שנרצם, v. רָצַם.

רָצַע (b.h.; cmp. preced.) 1) *to press, flatten;* denom. רְצוּעָה.—2) *to bore* with the awl, esp. *to perforate* the ear of a Hebrew bondsman (according to Ex. XXI, 6). Kidd. 21ᵇ; Sifré Deut. 122 אין רוֹצְעִין וכ', v. מְרִילַת; Bekh. 37ᵇ רוֹצְעִין; a. fr.—Part. pass. רָצוּעַ; f. רְצוּעָה; *pl.* רְצוּעִים; רְצוּעוֹת. Tosef. Bekh. V, 3; a. e.—3) (denom. of רְצוּעָה) *to lash.* Kidd. 70ª אליהו כופתו והקב"ה רוֹצְעוֹ Elijah shall bind and the Lord lash him.

Nif. נִרְצַע *to be perforated;* (of the Hebrew bondsman) *to have the ear bored through.* Ib. 21ᵇ אין ... כהן נ' וכ' a bondsman priest must not have his ear bored through, because it would unfit him for priestly service. Ib. I, 2 המוכר עצמו אינו נ' הנִרְצָע וכ', v. רְצִיעָה. Ib. 14ᵇ he that sells himself need not undergo the operation of boring (in order to prolong his service); a. fr.

Pi. רִיצַּע *to lash.* Tosef. Sot. XV, 7 מסרוהו לרוצען וריצָּעוֹ (ed. Zuck. incorr.) they handed him over to the strap-bearer, and he attempted to lash him; (Y. ib. IX, 24ᵇ top לבעל הרצועה וסטרו).

רְצַע ch., *Af.* אַרְצַע same, *to bore through.* Targ. O. Ex. XXI, 6.

רוֹצָעָן, רַצָּעָן m. (preced.) 1) *leather-worker, shoemaker, saddler.*—*Pl.* רַצָּעָנִין, רַצָּעָנִין, רו'. Pes. IV, 6 (Y. ed. רו'). Ib. 55ᵇ; Tosef. ib. II (III), 18; a. e.—2) (v. זְמוֹרָה) = בעל הרצועה *strap-bearer.* Tosef. Sot. XV, 7, v. רָצַע.

רַ' רַצָּעָנָא ch. same, *shoemaker, saddler.* Sabb. 60ᵇ.

רָצַף (b. h.; cmp. רָצַם) 1) *to press, crush.* Nidd. 14ª שמש רְצָפָהּ the membrum may have crushed it.—Part. pass. רָצוּף; f. רְצוּפָה; *pl.* רְצוּפִים, רְצוּפִין; רְצוּפוֹת. Ib. מאכולת ר' a crushed louse.—2) (cmp. כָּתַת a. denom.) *to join closely, to place in rows; to pave with blocks.* Ohol. XVIII, 5 הרוֹצֵף ... באבנים if one paves an unclean field (v. פָּרַס) with stones. Y. Orl. I, beg. 60ᶜ במשנה ... לעצים ברוצף when he changes the usual order of planting; if he wants to use them for fuel, he plants the trees close together, &c., opp. משפה planting wide apart. Y. Kil. III, 28ᵈ bot. רוצף

he who plants vegetables in a row, opp. עושה קלחים יחידים; a. e.—Part. pass. as ab. Esth. R. to I, 6 הירה ביתו ר' וכ' his house was paved with precious stones and jewels. Neg. XI, 9 השתי אם הירה ר' if the warp (on the loom) is close (the threads being properly arranged). B. Bath. 29a שאכלן ר' ... שלש by the three years of which they speak is meant that he had the undisturbed usufruct for three years in succession, opp. מפוזרות. Ib. 37b אכלן ר' if he has had the usufruct of trees planted close together in rows (which shows that they were intended to be transplanted when grown older). Ib. מכרן ר' וכ' if he sold closely planted trees, the buyer cannot claim the soil. Y. M. Kat. I, 80c top, a. e. ר', opp. מרווחין, v. רָוַח. Y. Gitt. VIII, end, 49d בר' when the signatures are close together, opp. מסורגין, v. סָרַג. Treat. Sof'rim I, 10, v. סָרַג; a. fr.—Trnsf. *crowded, stuffed.* Cant. R. to IV, 4; Gen. R. s. 32; a. fr., v. רִיקָן.

Nif. נִרְצַף *to be squeezed, crushed.* Nidd. 25b, v. רָצַם. Bets. 28b שפוד שנ' (Ms. M. שנרצם, corr. acc.) a roasting spit which has been squeezed and bent, contrad. to נרצם.—[Tosef. M. Kat. I, 2 מרצפין ed. Zuck., read: מרבצין or מרבירצין, v. רָבַץ.]

רָצַף ch. same, 1) *to join.*—Part. pass. רָצִיף; *pl.* רְצִיפִין (Hebr. רָצוּף). Targ. Y. Lev. XII, 4, sq.—2) *to weld by hammering.* Zeb. 95a דרָצַף לית מִירְצַף Ms. M. (ed. דרציף מרציף) when he closes the hole up by hammering. Gen. R. s. 7 רְצוֹף רצפך וכ' hammer away thy hammering (strike me), for it is good for learning; ['Rashi': (the teacher saying to him that is punished) *pave* thy paving, i. e. lie down; v. רָצַף].

רְצָפָא f. (preced.) *hammering* [or *paving*]. Gen. R. s. 7, v. preced.

רִצְפָּה, רִי' f. (b. h.; v. Baer to Ez. XL, 17; רָצַף) 1) *block pavement.* Meg. 22b (ref. to Lev. XXVI, 1 אבן לא אסרה תורה אלא ר' של וכ' (משכית the Torah forbids only prostration on a stone pavement (in a synagogue). Shek. VI, 2; Y. ib. 49c a priest was splitting wood in the wood cell of the Temple וראה את חר' וכ' and noticed that the pavement there was different from the others. Y. Naz. VII, 56b bot. הנקבר ערום בארון ... או ע"ג ר' וכ' a body buried naked in a marble coffin, or on a paved floor, or on a marble plate; Bab. ib. 51a. Ib. ר' של לבנים brick pavement. Yoma I, 7; a. fr.—2) (from its resemblance to a block pavement) *cobweb.*—*Pl.* רְצָפוֹת Ukts. I, 2 (Ar. רְצָפִית); Tosef. ib. I, 2 (T'bul Yom III), v. סִיג II.

רְצָפִית, v. preced.

רִיצָ', רִצְפָתָא ch.=h. רִצְפָּה. Targ. II Kings XVI, 17. Targ. Ez. XL, 17, sq.

רָצַץ (b. h.) *to press, squeeze, crush.* Tanh. Huck. 20 נכנסו ... ורָצְצוּ וכ' the rocks were moved into the caves and crushed all those warriors; Num. R. s. 19. Cant. R. to I, 6 (play on רִצְפָּה, Is. VI, 6) רוֹץ פֶּה רְצוֹץ פה וכ' *ritspah* means *rots peh*, crush the mouth of him (Isaiah) who spoke ill of my children; Tanh. Vayishl. 2; Pesik. R. s. 33 רוץ פה; Yalk. Num. 764; Yalk. Is. 273 רַצֵּץ (*Pi.*); Yalk. Kings 218 רצץ. Cant. R. l. c. (play on רְצָפִים I Kings XIX, 6) [read:] רוץ פים רצוץ פיות וכ' crush the mouths of all who (like Elijah) speak ill of my children. Y. Ab. Zar. II, 40c bot. שלא יָרוֹץ את וכ' lest he (the gentile) break his (the Jew's) skull. Y. Macc. II, beg. 31c ... ורְצָצָה והושיט and a child put forth his hand (under the roller), and he crushed it. Bets. 34a רְצָצָתָהּ בהמה a beast squeezed it (an animal, against a wall); Ḥull. III, 3 (56a) Ms. M. (ed. ריצָצָתָהּ, *Pi.*). Ex. R. s. 30[17] רָצְצוּ גפנים they crushed the vines; a. fr.—Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 22) שזה רץ להרוג וכ' this one pressed to kill that one &c. Ib. עשו רץ ומפרכס וכ' Esau pressed and struggled to get out.

Pi. רִיצֵּץ 1) same. Ḥull. l. c., v. supra. Y. Kidd. IV, end, 66c רַצֵּץ את מוחו ... הטוב the best of the serpents—crush its brain. Yalk. Kings l. c.; Yalk. Is. l. c., v. supra. Midr. Till. to Ps. CXXXVII; Yalk. ib. 884 they put their thumbs into their mouths ומְרַצְּצִים אותם and crushed them (with their teeth); Pesik. R. s. 31 ומרצצים ומקצצים אותם crushed and bit them off; a. e.—2) *to push, struggle.* Midr. Till. to Ps. LVIII (ref. to ויתרוצצו, Gen. XXV, 22) שהיה מְרַצֵּץ עם וכ' he (Esau) struggled with his brother in his mother's womb.

Hif. הִרְצִין same, 1) *to crush.* Y. Yeb. I, 3a bot. הרי אתם ... בשביל שתְּרַצְּצוּ את מוחי you place my head between two high mountains ..., that they may crush my brain (you want me to decide between two great authorities); Tosef. Ohol. XVIII, 18.—2) *to press, rush in a crowd.* Tanh. Balak 4; Num. R. s. 20 like the money-changer שהכל מְרִיצִים לו to whom all rush (to have their coins examined).

Hithpol. הִתְרוֹצֵץ, *Nithpol.* נִתְרוֹצֵץ *to press one another, struggle.* Tanh. Vayḥi 15 כיון שנִתְרוֹצְצוּ וכ' when the children struggled together within her.

רְצַץ ch., *Pa.* רַצֵּץ same, *to squeeze, crush.* Targ. Lam. III, 16 וירצץ (Hebraism; h. text ויגרס). Targ. Y. II Ex. XV, 6 (ed. Vien. מַרְצָצָא, *Af.*; h. text תרעץ).

רָק, רַק, v. רָקַק, רָקַק.

רַק, v. רוֹק.

רַק (b. h.; cmp. רַק) *only, except.*—*Pl.* רַקִּין *use of the word* רַק. Gen. R. s. 1; Y. Ber. IX, 14b bot., v. אַךְ I.

רָקָא, רַק, v. רִיק, רִיקָא.

רָקָא, v. רוּקָא.

רָקַב I m. (next w.) *rotten.*—*Pl.* רְקָבִים, רְקוּבִּי'. Gen. R. s. 84 שלכם ר' וכ' (I saw in my dream) your crops were rotten and mine preserved; Yalk. ib. 141 מַרְקִיבִים.

רָקַב II, **רָקָב** (b. h.) [*to be perforated, hollow*; v. רוּקְבָא II,] *to be worm-eaten, rot, decay.* Tosef. Ter. VI, 3 יִרָּקְבוּ must be left to rot (cannot be used). Ib. 4 תרום ותרקוב separate the T'rumah, and let it rot; a. e.

Hif. הִרְקִיב 1) same. Yalk. Gen. 141, v. preced. Tosef. Gitt. III, 2 ואינו חושש שמא הִרְקִיבָה חבואה and we need

not take into consideration that the grain may have been attacked by worms. Ib. הלך ומצא שחרקיבו if he went (to examine) and found that it was ruined חרי זה . . . עד שהרקיב וכ׳ he must take into consideration (the possibility of having consumed untithed grain) from the time that the grain may have begun to be attacked, or the wine to become sour. Ib. IX (VII), 12 נימוק או שהזרקיב if the document is decayed or worm-eaten. Y. Yoma VII, 44[b] bot. שם היו מרקיבין there they were allowed to rot; a. fr.—Esp. *to turn into a lump of decayed matter* (רָקָב). Naz. 51[b] שחנו וחזר וה׳ if he powdered the mass taken from the ground, and it turned again into a lump. — 2) *to cause to rot, to eat through.* Deut. R. s. 2 ומרקבן and eats them through, v. מָסַס.

Nif. נִרְקַב *to be worm-eaten, rot.* Gen. R. s. 91 . . . גוזר ונרקבת he decrees concerning the grain, and it is worm-eaten; (Yalk. ib. 148 ומרקבת, *Hif.*).

רֶקֶב ch. same; *Ithpe.* אִירְקִיב *to become* רָקַב (v. preced. *Hif.*). Naz. 51[a], sq.

רָקָב m. (b. h.; preced.) *rottenness*, esp. *raḳab, a mass of earth from a grave containing parts of a decayed human body*, which causes uncleanness if of a certain quantity (תְּרוּמָה). Naz. VII, 2 מלא תרווד ר׳ a spoonful of *raḳab*. Tosef. Ohol. II, 2 מלא תרווד ר׳ שאמרו וכ׳ the spoonful of *raḳab* of which they speak (as making unclean) means as much as is grabbed with the fingers from their roots and upwards. Ib. 3 ואיזהו מת שיש לו ר׳ what corpse is it to which the law of *raḳab* applies?; Naz. 51[a]; Y. ib. VII, 56[b] bot.; a. fr.

רַקָּבָא, רִי׳ m. (preced.) *rot, rust.* Targ. Is. XL, 20.—Nidd. 36[b] a brazen mortar דלא שליט ביה ר׳ over which rust has no power.

רַקָּבָא m. (preced.) *wood-worm.* Targ. Hos. V, 12.—V. רוּקְבָּא I.

רַקְבוּבִית f. (preced.) *decay, decayed matter.* Y. Peah VII, 20[b] top, v. גֶּרֶם. Y. Sabb. IV, beg. 6[d] אם רבת רקבוביתן if the decay in them (from moths) is far advanced. Yoma 38[b] (ref. to Prov. X, 7); רקבובית תעלה בשמותן וכ׳ rottenness enters their names, none name their children after them.

רַקְבוּבִיתָא, רַקְבוּבִיטָא ch. 1) same. Targ. Job XIII, 28.—2) *earth-worm.* Ib. XXVII, 18 (h. text עש).

רַקְבּוֹן m. (b. h.; preced. wds.) *decayed matter.*—*Pl.* רַקְבּוֹנוֹת. Tosef. Ter. X, 3 (ed. Zuck. רקבובית, Var. רקבונית), v. נִיצוֹלֶת.

רַקְבֻּבוֹת, v. רַקְבּוּבִית.—*Pl.* רַקְבּוּבִיּוֹת, v. preced.

רָקַד (b. h.), *Pi.* רִקֵּד 1) *to dance.* Bets. V, 2 ולא מרקדין nor dare you dance (on the Sabbath and Holy Days). Keth. 16[b] רקדו לפניה (or רָקְדוּ) if there is evidence that they danced before her (at the wedding procession, which proves that she married a virgin). Ib. bot. כיצד מרקדין לפני הכלה what do we sing in her praise when dancing before a bride? Num. R. s. 20[11] חשטן מְרַקֵּד לו וכ׳ when a man plans a sin, Satan dances to him (cheering him), until he has done it; a. fr.—V. רִיקּוּד.—2) *to sift*, v. infra.

Hif. הִרְקִיד *to shake* (in the sieve), *to sift.* Y. Ber. IX, 13[c] top; Tosef. ib. VII (VI), 2. Y. Shebi. V, end, 36[a] לא . . . מרקידין עמו you must not winnow, or grind, or sift flour together with him. Sabb. VII, 2 (73[a]) המרקד he who sifts flour (on the Sabbath); a. fr.

רַקֵּד ch., *Pa.* רַקֵּד same, *to dance.* Targ. II Sam. VI, 16.—Y. Ḥag. II, 77[b] שרון מטפחין ומרקדין (not ומרקדקין) they began to clap and dance. Koh. R. to III, 2 עד דאת ליח . . . מרקד וכ׳ thou shalt not move from here, until thou dancest a little for us. Gen. R. s. 63; a. fr.

רַקָּדָא m. (preced.) *dancer.* Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 1) כל דזמר זמרא . . . באדניה דר׳ (not זימרא) whatever the singer may sing, it enters not the ear of the dancer (ref. to Prov. XXV, 20).

רקדנין, Targ. II Kings XI, 13 דר׳ עמא (ed. Lag. דרדנין, Var. דרכנין, v. Lagarde Prophetae I, p. XXIV) read: דרהטין עמא those who hurried the people (to the assembly; h. text הרצין העם).

רקדק, Y. Ḥag. II, 77[b] מרקדקין, v. רַקַּד.

רָקָה, v. רִיק, a. רֵיקָא.

רָקוֹב, *pl.* רְקוֹבוֹת, v. רוּקְבָּא II.

רָקוּד, v. רִיקּוּד.

רקודי, B. Mets. 84[a]; Sabb. 127[a] Ar., v. דְּקוּרָא.

רָקוּעַ, רָקוֹם, רָקוּחַ v. sub רִיק׳.

רָקוּעַ m. (רָקַע) [*patched,*] 1) *spotted.* Targ. O. Gen. XXX, 32 (h. text טלוא).—*Pl.* רְקוּעִין, רְקוּעָיָא. Ib. 35; 39.—*Fem.* רְקוּעָתָא. B. Kam. 118[b] בר׳ in the case of the theft of a spotted sheep (the presence of which, if returned, must be noticed).—*Pl.* רְקוּעָתָא. Targ. O. l. c. 35.—2) (trnsf., v. B. Kam. l. c.) *well-known, distinguished.* M. Kat. 28[a] מאן חשיב..מאן ר׳ Ar. (ed. רַקִּיעַ) who is esteemed, who is regarded, who is distinguished (before the angel of death)?

רָקַח (b. h.) *to pound* spices; *to spice, perfume.*—Part. רוֹקֵחַ *druggist, apothecary.* Gen. R. s. 10, v. סַם. Koh. R. to X, 1, v. נָבַע; a. e.

Pi. רִקֵּחַ same. Gen. R. l. c. Y. Bets. I, 60[d] חייב משום מרקח (not מרקח, מרקחת) is guilty because it comes under the category of doing apothecary's work.

רֶקַח m. (b. h.; preced.) *apothecary's preparation.* Cant. R. to VIII, 2, v. פֶּטֶם.

רַקִּיעַ, v. רְקוּעַ.

רָקִיעַ m. (b. h.; רָקַע) *expanse, sky*, esp. *Raḳi'a*, name

of one of the seven heavens. Pes. 94ª, sq. Gen. R. s. 4. Ib. s. 38.—Hag. 12ᵇ; a. fr.—*Pl.* רְקִיעִים. Ib.

רְקִיעָא, רְקִיעַ I ch. same. Targ. Gen. I, 6, sq.; a. fr.—Ber. 58ᵇ the Curtain (וילון) is rolled up, ומתחזר נהורא דר׳ and the light of the Raḳi'a is seen. Ib.ª, v. מַלְכּוּתָא. Pes. 94ª סומכא דר׳ the thickness (depth) of the sky; a. fr.—*Pl.* רְקִיעִין. Targ. Y. I Num. XXIV, 6.

רְקִיעָא II m. (רָקַע, v. רְקוּעַ) *patch, rag.*—*Pt.* constr. רְקִיעֵי. Targ. Ez. XIII, 18 ר׳ חשוך (ed. Lag. רְקָעֵי) dark rags (h. text כִּסְתוֹת). Ib. 20 ר׳ חשוככן ed. Lag. (ed. Wil. חשיכין, corr. acc.).

רְקִיק m. (b. h.; רקק *to beat, flatten*, comp. רָקַע) *wafer.* B. Bath. 19ᵇ, opp. עבה thick cake; a. e.—*Pl.* רְקִיקִין, רְקִיקִים. Men. VI, 3 (74ᵇ) הר׳ משוחים (Bab. ed. משיחה) (טעונים ור׳) wafers as sacrifices must be ointed. Ib. 75ª; a. fr.

רְקִיקָה f. (רָקַק) *spitting.* Tosef. Ber. VII (VI), 19 ור׳ מקל ותומר and spitting (on the Temple mount is forbidden) a fortiori; ib. בזיון ... ר׳ spitting, which is an act of contempt; Y. ib. IX, 14ᶜ. Yeb. 105ª ר׳ the spitting by the *y'bamah* (Deut. XXV, 9). Snh. 101ª, v. רָקַק; a. fr.

רְקִיתָא f. (cmp. b. h. רָקָה) *temple.* Targ. Y. Deut. XVIII, 3 לוחייא דר׳ (Ar. דדק׳, incorr.) the upper jaws.

רַקִּיתָא f. (cmp. preced.) [*the shining,*] *chameleon*, v. זַקִּיתָא.

רָקַם (b. h.) *to variegate, embroider.* Yoma 72ᵇ רוֹקְמִין, v. חָשַׁב. Ib. רוֹקֵם מעשה וכ׳ the embroiderer's is needle work, therefore it has only one face; a. e.

Pi. רִיקֵּם same, trnsf. (v. Ps. CXXXIX, 15) *to form the limbs of an embryo, shape.* Lev. R. s. 29, beg.; Pesik. R. s. 46 רִיקְּמוֹ ... שלישית ביום צבר at three hours of the day he gathered his (Adam's) dust, at four he kneaded him, at five he shaped him; Midr. Till. to Ps. XCII חמשית ... ששית רקמו at five he made him a shapeless body, at six he articulated him. Y. Bets. I, 60ª בצים שריקְּמוּ גוזלים שלא העלו עליהן וכ׳ (not התעליהן) eggs which developed chicks without a formation of wings. Ḥull. 64ª אם ריקְּמָה וניקבה if the egg had developed a distinct embryo, and was perforated; a. e.—Part. pass. מְרוּקָּם; f. מְרוּקֶּמֶת. Esth. R. to III, 1 עשה לו צלם מר׳ וכ׳ he (Haman) made himself an image embroidered on his garment over his breast. Nidd. III, 3 (24ᵇ) ואם הירה מר׳ and if the fœtus was articulated. Y. ib. 50ᵈ top, v. רָשׁוֹן. Tosef. ib. IV, 12. Ḥull. IX, 6 (126ᵇ) ביצת השרץ המר׳ the egg of a creeping thing (serpent &c.) in a developed state; a. e.

רֶקֶם I m. (preced.) *embroidery.*—*Pl.* רְקָמִים, constr. רִקְמֵי, רִקְמֵי. Ab. Zar. 24ᵇ (in an apostrophe to the Ark of the Covenant) המחושקת בר׳ זהב who art lovely in gold-embroidered garments (gold-plated); Gen. R. s. 54; Yalk. Sam. 103; Midr. Sam. ch. XII כרומי (corr. acc.).

רֶקֶם II (b. h.) pr. n. pl. *Rekem*, in Benjamin. Targ. Josh. XVIII, 27.

רָקָם I (or רֶקֶם) pr. n. pl. *R'ḳam* (or *Reḳem*); 1) also ר׳ דחגרא *Sela* (Petra) in Edom (v. Hildesh. Beitr. p. 52 sq.) Targ. Gen. XIV, 7 (Y. ed. Vien. רִקְמָם; h. text קדש). Ib. XX, 1; a. e.—Gitt. I, 1 חמבירא מן הר׳ ומן החגר if a messenger brings a letter of divorce from the district of R. or of Ḥagar. Nidd. VIII, 3; a. e.—Sifré Deut. 51 ר׳ תוחגרא (read: דחגרא); Yalk. ib. 874 רגם דח׳; Tosef. Shebi. IV, 11 ed. Zuck. (Var. ורכה דדוגרא, corr. acc.).—2) רָקָם גֵּיאָה *R'ḳam Geah* = Kadesh Barnea. Targ. Num. XXXIV, 4. Targ. Josh. XV, 3; a. e.—Sifré l. c.; Yalk. l. c. (not גאוה); Tosef. l. c. (Var. נאה, corr. acc.); Y. Shebi. V, 36ᶜ ר׳ דגויעה.

רָקָם II m. = h. רֶקֶם I, *embroidered garment.* Targ. Ez. XXVII, 16 (h. text רקמה).

רִקְמָא, רִי׳ m. (preced.) *checker, spot.*—*Pl.* רִי׳, רִקְמֵי. Sabb. 107ᵇ (ref. to Jer. XIII, 23) מאי ... דקאי ר׳ ר׳ וכ׳ what does *ḥăbharbarothav* mean? shall I say, it means checkered? Then it ought not to read *ḥăb.*, but *gavvanav* (its colors).—V. רִקְמָתָא.

רִקְמָה f. (b. h.) = רֶקֶם I, *embroidered garment.* Lam. R. to I, 1, a. e., v. אַפִּרְקִילְמָא.

רִקְמָתָא f. *pl.* רִקְמָתָא (preced. wds.) *checkers, spots.* Targ. Jer. XIII, 23, v. רִקְמָא.

רקן, v. רוֹקֶן, רִיקֵּן.

רָקַע (b. h.) [*to beat,*] *to stretch, spread.*

Hif. הִרְקִיעַ 1) same. Midr. Till. to Ps. CXLVI, 5 משמתחתי והרקַעְתִּי ... הארץ וכ׳ since I stretched the heaven and spread the land (over the water), have they ever moved from their position?—2) (in enigmatic speech, denom. of רָקִיעַ) *to make to look blue.* Erub. 53ᵇ הַרְקִיעוּ Ms. M. (ed. אַרְקִידוּ), v. זָהַב; [Rashi: *spread* the glowing coals].—[Tosef. B. Bath. XI, 9 שהרקיע ed. Zuck., read: שהִרְקִיב.]

רְקַע ch., *Af.* אַרְקַע same. Targ. Job XXXVII, 18 תַּרְקַע (ed. Wil. תַּחַר׳).

Pa. רַקַּע *to patch.*—Part. pass. מְרַקַּע. Targ. Josh. IX, 5 ed. Wil. מְרַקְּעָן (Ar. מְרַקָּעָן; ed. Lag. מרקיעין, corr. acc.; some ed. מְרוּקָּעִין Hebraism; h. text מטלאות).—V. מַרְקוֹעַ II.

רָקַק, רוֹק (b. h.) *to spit.* B. Kam. VIII, 6 ר׳ והגריע בו רוקו if a person spat (at his neighbor), and his spittle touched him. Snh. 101ª ... על הרקיקה וברוֹקֵק בה that is when he spits at it (while reciting a Bible verse as a charm for a wound), for the name of God must not be pronounced in connection with spitting. Y. Ber. III, 6ᵈ bot. חרוקק ... כרוקק וכ׳ he that spits in the synogogue is considered as if spitting at the pupil of his eye (euphem. for God). Yeb. 105ª שרָקְקָה דם who (in spitting before the *yabam*) spat blood; Y. ib. XII, end, 13ª רַקָּה (or רָקָה, fr. רוק). Ḥag. 5ª (ref. to Koh. XII, 14) זה הרוֹק בפני חבירו וכ׳ this refers to one who spits in his neighbor's presence and becomes disgusting (v. מָאַס). Tosef. B. Kam. IX, 31, v. טוּשׁ h.; a. fr.

Pi. רִקֵּק same. Yalk. Is. 339 (ref. to Ps. IV, 3) עד מתי

מְרַקְּקִין בו וכ׳ . . . how long will you put to shame the honor of the (ruined) Temple, spitting in it, committing nuisance in it &c.?

Nif. נָרוֹק (cmp. רָקַק) *to be miry.* Mikv. VII, 1 חטרט הנ׳ soft, miry clay (in the bath reservoir); Zeb. 22ª Ms. M. (ed. הנדוק); Succ. 19ᵇ (v. Rabb. D. S. a. l. note 40).

רִיק, רוּק, רָקַק ch. same. Targ. O. Lev. XV, 8 וְירוֹק (Y. וְיָרִיק). Targ. Deut. XXV, 9.—Part. רָקִיק; pl. רָקִיקִין. Targ. II Esth. III, 8.—Koh. R. to VII, 9 כל דר׳ לעיל וכ׳ if a person spits upward, it will fall in his face (an angry person hurts himself). Y. Yeb. XII, end, 13ª top ורַקַּת קדמנא וכ׳ she spat before us &c., v. רוּקָא; Bab. ib. 39ᵇ וירקת. Ib. 106ª אכלה תומא ורַקָּתָה if she ate garlic and had to spit. Lev. R. s. 9 עד דאזלת ורוקת וכ׳ until thou goest and spittest in that preacher's (R. Meir's) face; ib. רוקי באנפי ואנא רַקִּית וכ׳ spit in my face seven times; ib. ורוקקין בגויה וכ׳ and I spat &c.; Num. R. s. 9²⁰; Y. Sot. I, 16ᵈ bot. spit into it (my eye) &c.; a. e.

רָקָק m. (preced. wds.) *diluvium, pool, shallow.* Sabb. XI, 4 אם היה רַקָק מים וכ׳ if there is a pool (on the shore), and the public road crosses it; וכמה הוא ר׳ מים, and how deep must it be to be called a pool? Erub. 43ª במהלכת בר׳ when the ship moves in diluvial water. Hull. 27ᵇ מן חר׳ נבראו birds were created out of alluvial mud; Erub. 28ª. M. Kat. 25ᵇ דגי ר׳, v. לְוִיָתָן; a. e.

רָקָקָא ch. same.—*Pl.* constr. רְקָקֵי. Targ. Y. Gen. I, 20.

רקקת, Y. Snh. I, 18ᶜ bot., v. דְּקָקָה.

רַקְרַק *rakrak*, imitation of a bird's shriek. Hull. 63ª Ar., v. שְׁרַק I.

רַקַּת (b. h.) pr. n. pl. *Rakkath*, a fortified town of Naftali. Meg. 6ª ר׳ זו צפורי . . . כרקתא וכ׳ R. is Sepphoris, and its name was Rakkath, because it lies high like the banks of a river. Ib. ר׳ זו טבריא R. is Tiberias. Ib. ר׳ לאו טבריא הוא וכ׳ . . . איכא is there any one that can say, R. is not Tiberias? when one dies here (in Babylonia), do they not eulogize him there in (Tiberias): גדול הוא בששך ושם לו בר׳ he was great in Sheshakh (Babylonia), and had a name in Rakkath? Ib. ר׳ יושבי צאו וכ׳ citizens of R., go forth and receive the dead of the valley (Babylonia); a. e.

רַקָּתָא f. (cmp. רָקָק) *alluvial ground, bank.* Meg. 6ª v. preced. B. Mets. 108ª האי מאן דאחזיק בר׳ דנהרא וכ׳ he who takes possession of the alluvial ground of a river (or canal) is considered an impudent man, but cannot be removed. Succ. 26ª הוו גנו אר׳ דסורא they used to sleep on a bank of Sura. Bets. 32ᵇ ר׳ דפרת the clayey alluvium of the Euphrates; a. e.—[B. Bath. 26ª top רקתא, v. דַּקָּתָא.]

רָר, v. רִיר.

רָרַב, *Ithpa.* אִתְרָרַב, v. רַבָּב.

רָרַם, *Part. Pa.* מְרָרֵם, v. רוּם ch.

רָשׁ m. (b. h.; רוּשׁ) [*dispossessed*, cmp. לַל,] *poor.* Lev. R. s. 34 רש מן הנכסים the poor man is called *râsh*, because he is dispossessed of property. Ib. (ref. to Prov. XXIX, 13) זהו רש בתורה this means one bare of learning. Ib. (ref. to ib. XXII, 2) אמר אותו רש לאותו עשיר that poor (ignorant) man says to the rich man, teach me &c. Deut. R. s. 9 אתמול . . . ועכשיו הוא מסית כרש וכ׳ yesterday he (Moses) spoke like a rich man (ref. to Ex. XXXII, 12; Num. XIV, 19), but now he speaks like a poor man (begging, ref. to Deut. III, 23); a. e.—*Pl.* רָשִׁים, רָשִׁין. Lev. R. s. 31 (ref. to Cant. VII, 6 ודלת חר׳ שבכם וכ׳ the poorest (in mind) among you are as precious to me as Elijah &c.; Cant. R. l. c. Meg. 11ª (play on אחשורוש, Esth. I, 1) שהכל נעשו רשין בימיו Ms. M. (ed. רָאשִׁין) all became poor in his days (with ref. to Esth. X, 1). Koh. R. to V, 7, v. עָשַׁו; a. fr.

רֵאשָׁא, v. רֵישָׁא.

רָשָׁא, v. רָשַׁי.

רַשָּׁאָה, v. next w.

רַשַּׁאי m. (רָשָׁה) 1) *having power, empowered, entitled to, permitted.* Sabb. 104ª אין הנביא ר׳ וכ׳, v. חָדַשׁ. Peah VII, 5 בשלו הוא ר׳ ואינו ר׳ וכ׳ he has power of disposal over that which belongs to him, but not over that which belongs to the poor. Arakh. VIII, 4 אין אדם ר׳ להחרים וכ׳ no man has a right to vow &c., v. חָרַם; a. fr.—*Pl.* רַשַּׁאִים, רַשַּׁאִין. Ab. IV, 8 אל תאמר קבלו דיעתי שהן ר׳ וכ׳ say not (to your fellow judges) accept my opinion, for theirs is the power (as a majority), not thine. B. Bath. 8ᵇ; a. fr.—*Fem.* רַשָּׁאָה. Tosef. Yeb. VIII, 4 האשה ר׳ שתינשא וכ׳ a woman is permitted to marry even a eunuch. Ib. האשה רשאי (corr. acc.).—2) (v. רָשַׁי) *owing, bound to.* Arakh. VIII, 7 עולה שאירנו ר׳ . . . אומדים we estimate how much a man would pay for it to offer it as a burnt-offering which he is not bound to offer.

רַשַּׁאי, רַשַּׁרי ch. same. Targ. Ruth IV, 4 (ed. Vien. רָשָׁאַי).—Esth. R. to I, 4 בנפשי אנא רשרי . . . ליה אנא יכיל ולא ר׳ over what concerns myself I have a right (of disposal as I please), but over that which is commanded by my Creator (charity) I have no power or authority.—*Pl.* רַשָּׁאִין. Targ. Y. Ex. XXIII, 19 (ed. Vien. רָשָׁ׳); a. fr.

רִשַּׁאי pr. n. m. *Rishshai.* Ḥull. 80ª Ar. (Ms. H. ריַשַׁאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 90; ed. דושאי).

רָשַׁאנָא m. (v. רַשַּׁאי) *ruler, officer.* Targ. Prov. XXV, 15 (ed. Lag. רַאשָׁנָא, fr. רֵאשָׁא; Var. רשא; Levita רַשָּׁאנָא, Bxt. רֵישָׁנָא; h. text קָצִין).

רִישׁ, רִשְׁבָּא m. (רשב, cmp. רשׁם, v. נִשְׁבִּים) *trap;* trnsf. (sub. בעל) *fowler*; also surname of a family, *Rishba.* Sabb. 130ª; Ḥull. 116ª יוסף ר׳ Joseph the fowler.—Sabb. 146ᵇ; Taan. 10ª Taboth Rishba (the fowler, Rashi; oth. opin. = ריש בר אבא chief of the family). B. Bath. 126ᵇ מר זוטרא מדר׳ (Ms. M. מר בר רושבא; Ms. H. מדרוּשְׁבָּנָא; Ms. R. מדרשיכא; Alf. מדרישכא; Ms. Alf. מדריישבא) Mar Zutra of the house of R.

רִישׁ, רִשְׁבִּין m. pl. h. (preced.) *traps.* B. Kam. VII, 7 (79ᵇ), quot. in Rashi to Ḥull. 116ª (Mish. ed. נישבים; Bab. ed. נישובין, v. נִשְׁבִּים).

רָשָׁה, v. רשי.

רְשׁוּ, רָשׁוּ, v. רְשׁוּתָא.

רָשׁוּם, v. רוֹשֵׁם.

רְשׁוּמָא, רְשׁוּם, v. sub יְרִישׁ.

רָשׁוֹן m. (רשׁשׁ) *rashon*, a species of *locusts* (= b. h. סָלְעָם). Ḥull. 65ª; Sifra Sh'mini, Par. 3, ch. V; Yalk. Lev. 537. Ḥull. 65ᵇ חרגול זה ר' *ḥargol* (Lev. XI, 22) means *rashon*. Ib. 66ª. Y. Nidd. III, 50ᵈ top כל שתחלת בריייתו דומה לר' אזוהו ... what is the articulated embryo of which they speak? One that in its early stage resembles the shape of a *rashon*; Tosef. ib. IV, 10 ברושם (Var. בראשו, corr. acc.); Bab. ib. 25ª כר' Ar. (ed. מראשו, corr. acc.); Lev. R. s. 14 צורת ... דומה לר' how is the embryo formed? At first it resembles &c.; Yalk. ib. 547.

רְשׁוֹנָא ch. same. Targ. O. Lev. XI, 22 ed. Berl. (Ms. I רְשׁוּ; ed. Vien. a. oth. דש; Y. ed. Vien. רְשׁוּ). Targ. Ps. CV, 34 (ed. Wil. ר'; h. text ילק).

רְשׁוֹשׁ m. (רָשַׁשׁ) *wheat-stamper, groats-maker*.—*Pl.* רְשׁוֹשׁוֹת, constr. רְשׁוֹשֵׁי. M. Kat. II, 5 (13ᵇ, v. Rabb. D. S. a. l. note 70). Ib. 13ᵇ ר' צרפורי; v. דְּשׁוֹשׁ.

רְשׁוּשִׁין, v. רְשָׁשִׁין.

רָשׁוּת I f. (denom. of רָשׁ) *poverty*. Midr. Till. to Ps. XXIV יש רש ואין שמו לפי רָשׁוּתוֹ (ed. Bub. עניותו) many a man is poor, but his reputation is not in harmony with his poverty (it being that he is wealthy). Yalk. Gen. 147 (ref. to Koh. IV, 14) נולדה רָשׁוּתוֹ וכ' ... במלכותו with Joseph's elevation to governorship Potiphar's poverty was born; Gen. R. s. 89 רְשָׁתוֹ; Yalk. Koh. 971 רשתו.

רָשׁוּת II, f. (רָשָׁה) 1) *power, authority, control*. Ned. X, 2, v. רוֹקֵן. Gen. R. s. 67 ששה ... ברְשׁוּתוֹ שלשה אינן ברשותו six things (organs) serve man, three of which are under his control, and three are not; העין ... ורשותו וכ' the eye, the ear, and the nose are not under his control &c. Bets. V, 2 משום ר' as an exercise of authority (judging, betrothal &c.; differ. interpret. in comment.); a. fr.—Esp. *secular government*, (mostly) *the Roman government in Palestine, Roman officials, Roman party*. Ab. I, 10, v. רָדַע. Ib. II, 3, v. דָּהִיר. Sabb. 11ª, v. חָלָל III. Ab. Zar. 17ª (ref. to Prov. XXX, 15) קול שתי בנות ... ומאי נינהי מינות והר' Ms. M. the voice of two daughters that cry from Gehenna, and say in this world, 'bring, bring'; and who are they? Heresy and Government. Makhsh. II, 5 אם יש בה ר' if it is the residence of Roman officials (for whom the baths are always kept in readiness). Yoma 86ᵇ והר' מקברת וכ' and high office buries its occupant (causes premature death). Erub. 41ᵇ חולי מעיין והר' ... שלשה אין רואין three persons shall not see Gehenna (expiate their sins in this world): those who suffer from extreme poverty, from bowel diseases, and from governmental exactions (Rashi: from *creditors*). Y. Snh. VI, 23ᵈ sq. ר' של מטן the earthly government; ר' של מעלן the divine government; a. fr.—*Pl.* רְשׁוּיוֹת. Ḥag. 15ª שתי ר' הן ... שמא are there, God forbid! two powers (governing the universe)? Gen. R. s. 1 (ref. to ברא, Gen. I, 1) שתי ר' וכ' ... אין כל none can say, two powers created the world (the verb ברא being in the singular) &c. Ber. 33ᵇ דמיתחזי כשתי ר' (saying מודים twice) has the appearance of a belief in a duality; a. e.—2) (trad. pronunc. רָשׁוּת) *dominion, domain, territory*. B. Kam. I, 2 ר' המיוחדת למזיק a territory exclusively belonging to the owner of the animal that did the damage; ר' הניזוק והמזיק a space belonging to both owners. Ib. 13ᵇ (in Chald. dict.) תורך ברְשׁוּתָא מאי בעי what had thy ox to do in my ground. Ib. 81ª; Taan. 6ᵇ שבילי הר' the paths (short cuts) through private property. B. Mets. 5ᵇ משביעין אותו שבועה שאינו ברשותו we make him swear that it is not in his possession; a. v. fr.—ר' היחיד (abbrev. רה"י) *private ground*; ר' הרבים (abbrev. רה"ר, רה') *public road*. Sabb. 6ª; a. v. fr.—Ib. 9ª הרי זו ר' לעצמה this forms a territory for itself (with regard to Sabbath movements). Ib. VII, 2 המוציא מר' לר' he who carries things (on the Sabbath) from one territory to another; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. 6ª ארבע ר' לשבת וכ' there are four classes of territories with regard to Sabbath laws &c.; Tosef. ib. I, 1. Ib. 6; Sabb. l. c. אסקופה ... שתי ר' the threshold stands for two territories; when the door is open, it is classified with the interior &c. Ib. 9ª מוצא שתי ר' וכ' ... כל wherever you find two territories belonging to the same class; a. fr.—Y. Kidd. III, 64ᶜ top; Y. Ned. VIII, 40ᵈ bot. (ref. to R. Jose's opinions Kidd. III, 9, a. Ned. VIII, 2) תמן הוא אמר עד שיצאו כל הרשויות הגדולות עד שיצאו כל הר' הקטנות וכ' there, he says, the terms, 'the oldest', 'the youngest', tend to exclude all the older daughters, and all the younger daughters respectively (so that only the oldest of the daughters of his first wife, and respectively the youngest of the daughters of his second wife are meant), and here he says so (that the widest scope is adopted)?—3) *permission, option; optional act*. Ber. 28ª וניתנה להם ר' וכ' and permission to enter was given to the students. Ab. III, 15, v. צָפָה. Ḥull. 141ª לדבר הר' v. מְצוָה. Ib. 106ª, v. מְצוָה. Ber. 27ᵇ, v. חוֹבָה. M. Kat. III, 3 אגרות של ר' v. שְׁאֵילָה; a. fr.—נטילת ר' *taking leave of absence, parting*, at which a religious remark was customary. Lev. R. s. 17 עבירד להו נ' ר' made these verses the text for leave-taking (cmp. הזהיא מילתא ... הוה נ' ר' דידיה אַפְטְרָתָא). Y. Ber. II, 5ᶜ bot. that remark ... was his leave-taking.—[4) (cmp. רַשַׁאי 2) *debt, loan, creditor's claim*. Erub. 41ᵇ, v. supra.]

רְשׁוּ, רְשׁוּתָא, רָ' ch. same, 1) *power, control, authority*. Targ. Y. Lev. XXVI, 6. Targ. II Deut. XXI, 14. Targ. Ex. XXI, 8; a. e.—Y. Gitt. IV, 50ᶜ bot. רהב רשו וכ' authorized the scribe to write &c.; a. e.—2) *permission, license; leave*. Targ. Esth. VIII, 16. Targ. Y. Deut. XXII, 15. Ib. XV, 2; a. fr.—Cant. R. to VII, 9 ליח את יהיב לי ר' וכ' would you not give me permission to go up and kiss that image on its mouth? Y. Ber. II, 5ᶜ bot. מה חוה מיזל ליח דלא מיסב ר' why did he go away without taking leave? Snh. 5ª נקיטנא ר' I hold a license to teach. Ib. לשקול ר' מבי וכ' let him take out (a teacher and judge's) license from the office of the Resh Galutha. Ib. מאי ר' how was the license worded?; a. fr.—3) *domain, territory*. Targ.

Y. Ex. XVI, 29.—4) *debt, loan, claim;* מרי ר׳ *creditor;* also *debtor.* Targ. Jer. XV, 10 לא רשן בי רשו some ed. Targ. O. Deut. XV, 2; a. e.—Gitt. 86ᵃ ורשו אינש ליה Ar. (ed. רשום, v. Tosaf. a. l.) and no man's loan rests on him (he is not hypothecated). Snh. 29ᵇ, v. קַב. Y. Peah VIII, end, 21ᵇ ר׳ גבן the alms we receive are a loan with us (for which we are responsible); Y. Shek. V, 49ᵇ top דשתן (corr. acc.). B. Bath. 92ᵇ מרי רְשׁוּתָךְ the debtor, v. פָּאֵר; a. e.—*Pl.* רַשְׁוָתָא. B. Kam. 46ᵇ מרי רַשְׁוָותָךְ.

רָשָׁה, רשי *to have power.*—V. רַשַּׁאי.

Hif. הַרְשָׁה *to authorize, permit.* Y. Keth. X, 33ᵈ bot. במַרְשׁוֹת זו את זו בשהַרְשַׁת וכ׳ when they gave each other power of attorney, when the third wife authorized the second to go to law with the first. Ḥag. 14ᵇ רבי תַּרְשִׁינִי לומר וכ׳ my teacher, wilt thou permit me to say something &c.?; Y. ib. II, 77ᵃ bot.; a. e.

Hof. הוּרְשָׁה *to be authorized, permitted.* Ḥag. 13ᵃ (fr. Ben Sira) במה שהוּרְשֵׁיתָ התבונן וכ׳ speculate on that which has been given under thy control, and have nothing to do with secret things; Y. ib. II, 77ᶜ top; Gen. R. s. 8. Ib. s. 68 מהרכן ה׳ from where did he take leave (to go away). Ib. s. 39 עדיין לא ה׳ he had not yet had the permission to go away; a. e.

רָשָׁא, רָשֵׁי ch. same, 1) *to have power, be permitted, dare.* Targ. Ps. CVI, 2.—2) with ב, *to claim power over, to claim a debt; to lend.* Targ. O. Deut. XV, 2 דירְשֵׁי ed. Berl. (ed. Vien. דיַיב׳ *Af.*). Ib. XXIV, 10 תִּירְשֵׁי ed. Berl. (ed. Vien. תַּיב׳); a. e.—Part. רָשֵׁי; *pl.* רָשָׁאן, רָשָׁן. Ib. 11. Targ. Jer. XV, 10; a. e.—Ned. 51ᵃ חיטי דרָשֵׁינָא בך the wheat which thou owest me. Ib. חיטי הרשינא קא נסיבנא that wheat on which I have a claim I take (I have no claim).

Af. אַרְשֵׁי 1) *to empower, permit.* Part. pass. מַרְשֵׁי; *pl.* מַרְשַׁן. Targ. Y. Ex. XIX, 13 (O. ed. Berl. מְרַשָׁן *Pa.*; oth. ed. מְרָשָׁן). Targ. Y. Deut. XVI, 8; a. e.—2) *to give leave, to dismiss.* Targ. II Chr. XXIII, 8. Ib. XXV, 10.—3) with ב, *to claim.* Targ. O. Deut. XV, 2, a. e., v. supra. Targ. I Kings VIII, 31 וירְשֵׁי ורַשֵׁי בידה מומי ed. Ven. I (oth. ed. וירְשֵׁי *Pe.*) and shall claim an oath (ask that he make oath; h. text נָשָׂא!).

Pa. רַשֵּׁי *to permit.* Part. pass. *pl.* מְרַשָׁן, מְרָשָׁן, v. supra.

רַשָּׁא, ר׳, m. (preced.) *money-lender, pressing creditor.* Targ. Ex. XXII, 24. Targ. II Kings IV, 1.

רַשַּׁא, רַשַּׁ׳, v. רֵישׁ II.

רשין, v. רשן.

רָשָׁ׳, רַשְׁיָעָה, רַשְׁיָעָא, m. = h. רָשָׁע. Targ. Ps. XXXVII, 10. Targ. Prov. XI, 6; a. fr.—Macc. 14ᵃ ר׳ בר ר׳ a wicked man (committing incest), son of a wicked man. Koh. R. to I, 8 דהוא ר׳ that wicked (heretic). Snh. 52ᵃ; a. fr.—[Targ. Ps. XXXVI, 5; Targ. Prov. VIII, 7 some ed., v. רְשָׁעָא.]—*Pl.* רַשְׁיִין, רַשְׁיַיָא, רַשְׁיֵי, רַשְׁ׳. Targ. Ps. I, 1. Targ. Prov. XI, 10; a. fr.—Pes. 68ᵃ (quot. Targ. Is. V, 17) מדמתרגם רב יוסף ונכסיהון דר׳ וכ׳ as Rab Joseph translates it, 'the righteous shall inherit the estates of the wicked'. Bets. 25ᵇ, v. חֲצוּבָא II. B. Mets. 83ᵇ a. fr.—*Fem.* רַשְׁיָעָא, רַשְׁיָעָא. Targ. Lam. IV, 21 ed. Lag. (changed by censors in oth. eds.). Targ. Y. Gen. XXVII, 46 (ed. Vien. רָשׁ׳).

רְשִׁישִׁים, v. רָשָׁשִׁין.

רָשַׁל *to be lax, hang down, flap.*

Pi. רִשֵּׁל *to weaken, break the force of.* Gen. R. s. 24; Lev. R. s. 15; Yalk. Kings 219 the Lord מְרַשֵּׁלוֹ בהרים breaks it (the force of the wind) through the mountains (v. רָשַׁל). Num. R. s. 9, beg. חנואף...מְרַשֵּׁל וכ׳ the adulterer, if one may say so, weakens the power of Deity; a. e.—*Part. pass.* מְרוּשָׁלִין; *pl.* מְרוּשָׁלִין *hanging down, trailing.* Tosef. Men. I, 8 הדיו מר׳ ומסולקין וכ׳ if the priest's garments are trailing and tucked up (by the girdle), or threadbare &c.; Zeb. 18ᵃ הדיו מר׳ מסולקין וכ׳ if they are too long, or too short, or &c. Ib.ᵇ מר׳ כשרין מסולקין וכ׳ if they are too long, they are fit for service, if too short, they are unfit; a. e.

Hithpa. הִתְרַשֵּׁל, *Nithpa.* נִתְרַשֵּׁל *to be relaxed, weakened.* Num. R. l. c. נִתְרַשְּׁלוּ ידיו . . . כיון ששמע when the artist heard (that the king whose picture he was going to paint was dead), his hands sank down (he was undecided). Koh. R. to VII, 1 נתגעשו ונתרשלו וכ׳ the Israelites were too excited (busy with their own affairs) and too indifferent to attend to Joshua's burial, v. גָּעַשׁ. Tanḥ. Sh'laḥ 2 אף נתרשלו ידם . . . even Moses and Aaron felt themselves powerless; Num. R. s. 16 ² נתר׳ את ידם. Tanḥ. l. c. . . . אתם אלא נִתְרַשַּׁלְתֶּם you do not find your hands (you are helpless) and give it up in despair; (Num. l. c. כשלתם); a. fr.

רְשַׁל ch. same, *to flap, be lax, weak.* Targ. Is. XXXV, 3 דְרָשְׁלָן ed. Lag. (ed. Wil. דִּמְרַשְׁלָן, some ed. דרשליין, corr. acc.; h. text רִפּוּת).

Pa. רַשֵּׁל *to loosen, weaken.* Targ. Josh. X, 6 (h. text תרף). Targ. Jer. XXXVIII, 4.—Part. pass. מְרַשֵּׁל; f. מְרַשְּׁלָא; *pl.* מְרַשְּׁלִין; מְרַשְׁלָן. Targ. II Sam. XVII, 2. Targ. Is. l. c., v. supra.

Ithpa. אִתְרַשֵּׁל *to be lax, weakened.* Targ. II Sam. IV, 1. Targ. II Chr. XXIX, 11 (h. text תְּשָׁלוּ); a. fr.—B. Bath. 21ᵇ bot אתי לאִתְרַשּׁוּלֵי the teacher may become discouraged (by competition).

רָשַׁם (late b. h.) *to mark, draw.* Y. Gitt. II, 44ᵇ רוֹשְׁמִין לפניהן בדיו וכ׳ one may draw (the signatures of illiterate witnesses) for them with ink, and they write them over with red paint (contrad. to קרע). Ib.; Y. Sabb. XII, 13ᵈ הרושם כתבנית וכ׳ . . . if one draws on a skin figures like writing. Sabb. XII, 4 ובכל דבר שהוא רוֹשֵׁם and with any material which marks; Gitt. II, 3 (19ᵃ), v. קַרְמָא. Ḥull. X, 3 צריך שיְרַשְּׁמוֹ he must mark the animal. Tanḥ. Tsav 5 האדם רושם עליו מיתה וכ׳ . . . when a man sins, the Lord makes the mark of death upon him; if he repents, the writ is cancelled. Sabb. 55ᵃ (ref. to Ez. IX, 4) לך וְרַשְּׁמוּם על וכ׳ go and mark the foreheads of the righteous with a sign of ink . . ., and the foreheads of the wicked with blood; a. fr.—Part. pass. רָשׁוּם; f. רְשׁוּמָה; *pl.* רְשׁוּמִין, רְשׁוּמִים; רְשׁוּמוֹת. Y. Succ. IV, 54ᶜ top עד שלא . . . היתה ר׳ ברקיע וכ׳ so long as the Israelites were not redeemed from Egypt, it (the sapphire brick) was placed as a mark in heaven &c.; Lev. R. s. 23; Cant. R. to IV, 8. Gen. R. s. 81 (ref. to Dan. X, 21)

אם ר' למה אמת...למה ר' if marked (for future action), why real writing (decree), and if real writing why marked? (Answ.) ר' עד שלא נגזרה וכ' marked, before the divine decree was signed; Cant. R. to I, 9; a. e.—Esp. דורשי רשומות *those who interpret the Law metaphorically*. B. Kam. 82a; Snh. 104b; Ber. 24a Ms. M. (ed. חמורות, v. Rashi a. l.).

Pi. רִשֵּׁם same.—Part. pass. מְרוּשָּׁם. Num. R. s. 95 וילדה בן מ' למוה וכ' and she gave birth to a young that was marked; why? Because its mother was burnt (cauterized).

Nif. נִרְשַׁם *to be marked, engraven.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 41 המכות היו נִרְשָׁמוֹת בגופן the plagues were engraven on their bodies (by ref. to Ps. l. c. 43).

רְשַׁם I ch. same, *to mark; to record.* Targ. Y. Gen. IV, 15. Targ. Ez. IX, 4. Targ. Is. X, 1 (h. text חקק).

Pa. רַשֵּׁם 1) same. Targ. Jud. V, 14 (h. text מחקק').—2) *to make incisions.* Targ. Y. Lev. XXI, 5 (h. text קרח).

**Ithpe.* אִתְרַשֵּׁים *to be wrinkled.* Targ. Ez. XXVII, 35 (h. text רעמו; prob. to be read: אִתְרְעִימוּ, v. רְעַם I.).

רְשַׁם II m. (preced.) *incision, wound.* Targ. Y. Ex. XXI, 25 Ar. (Ms. Ar. רושם; ed. חלכשיש; h. text חַבּוּרָה). Targ. Y. Lev. XIX, 28, v. רוּשְׁמָא.

רְשָׁם, v. רוּשָׁם.

רִשְׁמָא, v. רִישׁוּמָא.

רשין, רשן, Targ. Y. I Ex. XXXIV, 26 ואירשין, read as ib. XXIII, 19 ואירבְּשִׁיל and I will cause to ripen prematurely (v. Tanh. R'eh 17).

רשנא, Snh. 94b, v. דְּשָׁנָא.

רְשַׁע (b. h.; cmp. רָשָׁה) [*to be powerful,*] *to do violence, be wicked.* Yalk. Koh. 976 (ref. to Koh. VII, 17) אלא אם רָשַׁעְתָּ אל תִּרְשַׁע הרבה (omitted in Sabb. 31b) but it means, if thou hast once done wrong, do not therefore do more wrong.

Hif. הִרְשִׁיעַ 1) *to declare in the wrong, to condemn.* Snh. 10a אלא מעתה והצדיקו שנים והִרְשִׁיעוּ שנים וכ' if this be so (that you can derive from ושפטום, Deut. XXV, 1, that there must be two judges and one in addition to make a majority vote possible) then 'and they shall justify' (ib.) indicates two, 'and they shall condemn' (ib.) means two, hence you would require seven judges for a court!—2) *to charge with wrong-doing, accuse.* Ib. עדים שהרשיעו את הצדיק וכ' if (false) witnesses accused an innocent person, and other witnesses came and justified him. B. Kam. 64b (ref. to Ex. XXII, 8) ולא המַרְשִׁיעַ עצמו "he whom the judges shall condemn shall pay double", but not he who accuses himself. Ib. (ref. to Ex. ib. 3) פרט למרשיע וכ' to the exemption of him who &c.; a. fr.—3) *to do wrong.* Tanh. D'barim 3; Yalk. Deut. 805 (play on רשעתים, Jud. III, 8) הם הרשיעו עלינו שתי רשעיות they (the Aramæans) did us two wrongs.

רַשַׁע I ch. same. Targ. Deut. XVIII, 23 (some ed. דיַּר' *Af.*).—Sabb. 31b (ref. to Koh. VII, 17) הרבה הוא דלא לִירַשַּׁע הא מעט לירשע man should not sin much, but little he may?; Yalk. Koh. 976.

Af. אַרְשַׁע same. Targ. Deut. I, 43. Targ. Y. Ex. XVIII, 11. Targ. Ps. LXXVIII, 57; a. fr.

Ithpa. אִתְרַשַּׁע *to talk wickedly.* Targ. Is. XXVIII, 22 (h. text תתלוצצו).

רְשַׁע II m., v. רִשְׁעָא.

רָשָׁע m. (b. h.; preced. wds.) *wicked man, wrongful claimant.* Snh. 27a (ref. to Ex. XXIII, 1) אל תשת ר' עד allow not a wicked man to be witness. Ib. 9b ר' הוא והתורה אמרה וכ' he is a (self-confessed) wicked man, and the Law says, allow not &c. Ib. אין אדם משים עצמו ר' none can incriminate himself (his testimony against himself has no legal effect). Ib. 27a דחמס בעינן ר' (to be disqualified in court) he must be a wicked man connected with violence (but you cannot disqualify a sinner against ceremonial laws). Gen. R. s. 20 נחש זה ר' בעל תשובות that serpent is a wicked creature rich in arguments. Bekh. 8a ולאותו ר' לא וכ' and to that wicked creature (the serpent) I find no parallel in nature (as to duration of pregnancy). Ab. V, 19 בלעם חר' Balaam the wicked; a. v. fr.—*Pl.* רְשָׁעִים. Ib. 1 להפרע מן הר' וכ' in order to punish the wicked who ruin the world &c. Ib. I, 8 יחדיו...וכשיהיו בעיניך כר' when disputants stand before thee (the judge), look upon both parties as wrongful claimants, opp. זכאין. Ib. IV, 15 ארן...משלות הר' וכ' it is beyond our power to understand why the wicked are prosperous or why the righteous suffer. Snh. 110b קטני בני רְשָׁעֵי ישראל young children of wicked Israelites; Tosef. ib. XIII, 1 רשעי ארץ (corr. acc.). Ib. 2 (ref. to Ps. IX, 18) אלו ר' ישראל this refers to Israelitish sinners. Hor. 10b (ref. to Koh. VIII, 14) כמעשה הר' של עוה"ב like that which happens to the wicked in the world to come. Snh. 93a רְשָׁעֵיהֶם של ישראל the wicked (idolaters) of the Israelitish people; a. v. fr.—*Fem.* רְשָׁעָה. Ber. 61b מלכות הר' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) the wicked (Roman) government. Ex. R. s. 35 אדום הר' (sub. מלכות); a. fr.

רְשַׁע m. (b. h.; preced.) *wickedness, guilt.* Snh. 47a נהרג מתוך רִשְׁעוֹ one who is put to death for his wickedness; מת מתוך רשעו who dies (a natural death) for his wickedness; a. e.

רְשַׁע, רי', רִשְׁעָא ch. same. Targ. O. Deut. XVIII, 22. Targ. Ps. XVIII, 22. Ib. XXXVI, 4. Ib. 5 (some ed. רשיעא, corr. acc.). Targ. Prov. VIII, 7 (some ed. רשיעא, corr. acc.); a. fr.

רִשְׁעָה f. (b. h.) same, *wickedness, guilt, indictable offense.* Snh. 21a איש חכם לר' 'a wise man' (II Sam. XIII, 3) wise for wickedness. Koh. R. to III, 18 כל העובר...מדת רִשְׁעָתוֹ וכ' when one commits a sin shortly before his death, it is as if the measure of his wickedness wanted only this sin, and he completed it; a. fr.—*Pl.* (fr. רִשְׁעוּת) רִשְׁעָיוֹת. Keth. 37a, a. fr. (ref. to Deut. XXV, 2) משום רשעה אחת...שתי ר' thou must punish him for one wrong, but not for two, i. e. not condemn him to corporal punishment and pecuniary restitution for the same act.

Y. Ter. VII, beg. 44c; Y. Keth. III, 27b top במי שיש בו שתי ר' וכ' the text (Deut. l. c.) speaks of one against whom there are two indictments (one criminal and one pecuniary). Snh. 105a (ref. to רשעים, Jud. III, 8) דיעבד שתי ר' he did Israel two wrongs; Tanḥ. D'barim 3, v. רָשַׁע; a. fr.—[Snh. 112a דרשעות, read: דרַשְׁעָנִיּוֹת.]

רְשָׁעוֹת, *pl.* רִשְׁעִיּוֹת, v. preced.

רְשָׁעוּתָא ch. same. Targ. Y. Gen. III, 13.

רִשְׁעָנִית f. (preced. wds.) *guilty woman, idolatress.*—*Pl.* רִשְׁעָנִיּוֹת. Snh. 112a Rashi a. Ms. K. (v. Rabb. D. S. a. l. note 2; ed. רשעות, corr. acc.), opp. צדקניות.

רֶשֶׁף m. (b. h.; רשׁף *to blow, glow*; cmp. פֶּחָם, a. פֻּחָם) 1) *glow, flame, spark.* Ber. 5a (ref. to Job V, 7) אין ר' אלא מזיקין *reshef* means demons (of the hot season, v. קֻטֶּב); ib. אין ר' אלא יסורין *reshef* means (burning) pains; Yalk. Job 898.—*Pl.* רְשָׁפִים. Midr. Till. to Ps. II וכמה ר' וברקים וכ' and how many flames, lightnings, and torches have I!; a. e.—2) *bird.*—*Pl.* as ab. Ex. R. s. 12 (ref. to Ps. LXXVIII, 48) ר' אלו העופות *r'shafim* means birds of prey (by ref. to Job l. c.); Midr. Till. to Ps. l. c.

רִי, רִשְׁפָּא ch. same, 1) *spark, lightning.*—*Pl.* רִשְׁפִּין, רִיֵּי. Targ. Ps. LXXVIII, 48.—2) *pl.* רִי, רִיֵּי name of certain *demons* (v. preced.). Pes. 111b דבי איגרי ר' the name of the demons dwelling on roofs is *rishpé*; (Ar. דבי נגרי ר' of the demons dwelling in smithies).

רִי, רִשְׁקָא, רֶשֶׁק m. *spikenard.* Targ. Cant. IV, 14.—כורכמא ר' *garden crocus*, v. כּוּרְכְּמָא. Sabb. 110a. B. Bath. 16b (expl. חַפּוּדָה, Job XLII, 14) ככ' דר' וכ' as garden crocus is the best of its kind (of eye-paint); Yalk. Job end כי כוחלא כ' ר' וכ' as the eye-paint *kurk'ma rishka*, as it is written (Jer. IV, 30) &c.—*Pl.* רִשְׁקִין, רִיֵּי. Targ. Cant. IV, 13 (ed. Vien. רֵ').

רָשַׁשׁ (b. h.), *Pol.* רוֹשֵׁשׁ *to stamp, crush.*

Hithpol. הִתְרוֹשֵׁשׁ *to be stamped upon, be crushed.* Midr. Prov. ch. XXII רש שהוא מְתָרוֹשֵׁשׁ the poor man is called *râsh*, because he is crushed (cmp. דַּכְדְּכָה).

רששות, v. רֶשֶׁת II.

רְשָׁשִׁין m. pl. (preced. art.) *clods* of fresh-broken ground, which need crushing. Nidd. 8b virgin ground is כל שמעלה ר' וכ' Ar. (ed. רְשׁוּשִׁין) which turns up clods (when it is broken) &c.; Tosef. Ohol. XVI, 5 Var. כל שאין בו רְשָׁרִשִׁים (corr. acc.), v. תְּרִיחוּתָא.

רֶשֶׁת I f. *poverty*, v. רָשׁוּת I.

רֶשֶׁת II f. (b. h.; יָרַשׁ, Ges. Thes.) *net.*—*Pl.* רְשָׁתוֹת. Kel. XXIII, 5 (Mish. ed. Altona 1853 רששות, corr. acc.).

רַתּ, v. חֲרַת, a. חֲרַת.

רָתַח, v. רתח.

רַתְוֻתָא, v. רִירְוָתָא.

רַתְיְחָא, v. רִירְתָּא.

רְתִיוֹ* (or רְתָיוֹ) m. (רָתָה) *relief, mercy, pity.* Hag. II, 1 (11b) ר' לו שלא בא לעולם (Ms. M., a. Var. in Ar. רָאוּי) it would have been a mercy to him not to have been born; (Y. ed. ר' לו כאילו לא בא לעולם a pity for him! he is as though he had not been born; Mish. ed. ראוי לו כאילו לא וכ' he is looked upon as though &c.).

רְתִיתָא, v. רִירְתָּא.

רָתַח (b. h.; cmp. רתץ) *to bubble, boil, be hot.*—Part. רוֹתֵחַ; f. רוֹתַחַת; *pl.* רוֹתְחִים, רוֹתְחוֹת. [Tradit. pronunc. רוֹתֵחַ adj.] Y. Sot. IX, 24a חלב ר' milk fresh from the goat. Y. Pes. VII, beg. 34a וחרי הוא ר' ומרתית but is not the iron spit hot and does is not impart heat (to the lamb on it)? Bab. ib. 76a סולת ר' heated flour. Ib. 94b כל העולם כולו ר' וכ' (in the summer) the whole world is hot, and the springs are cold; כל ... מעיינות ר' (in the winter) the whole world is cold, and the springs are hot; a. fr.—Esp. רוֹתְחִין *hot water.* Snh. 108b; R. Hash. 12a, v. קִלְקֵל. Y. Ber. II, 5b bot., v. גָּוָה. Deut. R. s. 3 כשתראה אותי נותן ר' וכ' when thou seest me put hot water (to the wine), put thou cold water in &c., i. e. when I am angry, appease thou me &c.; a. fr.

Hif. הִרְתִּיחַ 1) *to cause bubbling, foaming.* B. Mets. 61b ובמשורה שלא הֵרְתִּיחַ 'and in liquid measure' (Lev. XIX, 35) one is warned that one must not make the liquid foam; B. Bath. 89b; Tosef. ib. V, 5 ולא לחקפיצה ... אין ... לא להַרְתִּיחַ (Var. להרתיע) the storekeeper is not permitted to make the liquid bubble in the measure, or to make it bound.—2) *to heat.* Tosef. Yoma I, 20 היו מַרְתִּיחִין וכ' עששיות ... they heated &c.; (Yoma 34b מחמין); v. צָחְצַחְתִּי. Y. B. Bath II, beg. 13b חסלעים מרתיחין the rocks give out heat; Y. Sabb. IV, 6b bot. Cant. R. to II, 17 עד שאַרְתִּיחַ היום until I shall make the day hot (for Israel's enemies); a. fr.—3) *to grow hot.* Tosef. Pes. V, 8 אינו מַרְתִּיחַ does not get hot, v. שָׁרַךְ I. Gen. R. s. 67 התחילו ... מרתיחים (not מרתיתים) the walls of the house began to be hot; Yalk. ib. 115. Esth. R. to I, 1 (playon אחשורוש) שהיה מרתיח וחוש he used to be hot (angry), and weaken (relent) again. Cant. R. to IV, 5 two families אחת מיקרת ואחת מַרְתַּחַת one of which was cold-blooded, and the other hot-blooded; a. e.

Pi. רִיתֵּחַ *to heat, boil.* [Yalk. Gen. 27 רי' עלירו, v. רָתָה]—Part. pass. מְרוּתָּח, *pl.* מְרוּתָּחִין. Lev. R. s. 14 מירה של אשה מר' וכ' the inner parts of woman are hot &c. Sabb. III, 5; Pes. 40b; a. e.

רְתַח ch. same, *to boil, be hot.*—Part. pass. רָתִיחַ; *pl.* רְתָחִין, רְתִיחִין. Targ. Y. I Gen. L, 1 חמרין רתי' (some ed. רְתָחִין). Targ. Job XXIV, 24 Ms.—Y. Pes. III, 30a top דלא יִרְתָּחָן ויחמצן that they may not get hot and ferment. Ber. 62b עד דרתחא וכ', v. קִדְרָא; a. e.—רְתָחִין *hot water.* Ex. R. s. 45 מזגין ר' (not רתחים), v. מָזַג; Midr. Till. to Ps. XXV, 4.—Trnsf. *to be excited, wroth.* Targ. Ps. XXXIX, 4. Targ. Y. Deut. XIX, 6. Targ. Koh. VII, 9; a. fr.—Ber. 7a רגע ר' for a moment the Lord is wroth. Ib. 29b לא תִּרְתַּח ולא תחטי be not excited, and thou shalt not sin. Zeb. 30b bot. אם כן מִרְתַּח ר' if so, he might get angry; a. e.

Af. אַרְתַּח, *Pa.* רַתַּח *to boil; to heat, excite, arouse the*

anger of. Targ. Job XLI, 23 מְרַתַּח (some ed. מְרַתַּח *Pa.*). Targ. Koh. l. c. מסרב ומְרַתַּח (ed. Vien. ומְרָ, corr. acc.; some ed. ומְרַתַּח).—[Targ. Job IV, 10 מרתירחין, v. רְתַת.]—Pes. 76ᵃ רוטב מַרְתַּח לירח וכ׳ (or מְרַתָּא) the juice (dripping) heats the clay (of the oven) &c. Taan. 4ᵃ דקא מַרְתָּא ... הדהוא לירח (or מְרַתָּא) if a student gets angry, it is the (zeal for) the Law that excites him; a. e.—Part. pass. *Pa.* מְרַתַּח; f. מְרַתְּחָא. Targ. Y. I Lev. VI, 14 מְרַתְּחָא (Hebraism; h. text מרבכת).—Gitt. 57ᵇ אשכחיה ... מר׳ וסליק he found the blood of Zechariah bubbling and coming up; (Snh. 96ᵇ דהוה קא רתח).

רְתָחָא, *pl.* רְתָחִין, v. preced.

רְתָחָא רי׳, רְתָחָא m. (preced.) 1) *heat; anger, excitement.* Targ. Ps. XIX, 7. Ib. XXXVII, 8. Ib. LXXVIII, 38 Ms. (ed. חמת); a. fr.—Ber. 7ᵃ ומי איכא ר׳ וכ׳ is there anger before the Lord, i. e. is the Lord ever angry? Snh. 105ᵃ (ref. to Ez. XX, 33) כל כי האי ר׳ לירחח וכ׳ let the Merciful have all that anger, if he only redeem us; R. Hash. 32ᵇ; a. e.—*Pl.* רְתָחָיָא, רְתָחֵי. Targ. Ps. LXXVI, 11 (ed. Wil. *sing.*; h. text חמות).—2) (cmp. קָצֶף) *pestilence.* B. Kam. 60ᵇ בעידן ר׳ חוי וכ׳ closed the windows at the time of an epidemic.—3) *foam*, v. רוּתָחָא.

רַתָּחָן m. (preced.) *hot-tempered, irascible.*—*Pl.* רַתָּחָנִין. Pes. 113ᵇ, v. רַחֲמָן.

רַתְחָנָא ch. same. Kidd. 8ᵇ סברא אירבדקיה ... אי ר׳ וכ׳ she thought, I will test that man whether he is or is not hot-tempered. Pes. 110ᵃ מלכא ר׳ מאי וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 6) a rash king does what he pleases (ʿEn Yaʿăk מלכא רשותא בידיה).

רַתְחָתָה f. (preced. wds.) *boiling pot*; מעשה ר׳ a cooked dish. Ned. VI, 2 (49ᵃ) הנודר ממעשה קדרה אינו אסור אלא ממ׳ ר׳ (Rashi רְתַחְתָּא) if a person vows abstinence from 'what is made in a pot', he is forbidden only boiled dishes; Y. ib. 39ᶜ bot. רותחנה (corr. acc.).

רָתָה, רתי (cmp. רָתַת) [*to tremble,*] *to be lax, lenient* (cmp. רָפָה).

Pi. רִיתָּה *to be indulgent, compassionate, lenient.* Gen. R. s. 19 (ref. to לרוח היום, Gen. III, 8) ר׳ עליו כל שהיום וכ׳ the Lord was lenient to him, for the farther the day sinks, the cooler it grows, opp. חקשה; Yalk. ib. 27 ריתה (corr. acc.). Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. I אלא שר׳ המקום על וכ׳ Rabad, a. Ar. (ed. שריחם) but the Lord had pity on Aaron.—V. רְתוּי.

רְתָיוֹן m. (preced.) *indulgence, clemency.* Tosef. Neg. VI, 7 אין המקום דן ... אלא ברי׳ the Lord punishes man with clemency (offering him an opportunity to repent and be relieved).

רְתִיחָא, v. רְתַח, a. רוּתָחָא.—[Targ. Ps. II, 11 ed. Wil., v. רְתִיתָא.]

רְתִיחָה f. (רְתַח) *effervescence, scum, foam.* T'bul Yom I, 1 ראשונה ... רְתִיחָה the first scum that comes up in boiling groats of beans. Ib. ר׳ יין חדש the scum of new wine. Ib. 2 ר׳ יין ישן the scum of old wine.

רְתִיכָא, v. רְתִיכָה.

רְתִימִין, v. רְתָמָא.

רְתִיעַ, v. רְתַע.

רְתִית, v. רְתַת.

רְתִיתָא c. (preced.) *trembling.* Targ. Hos. XIII, 11. Targ. Ps. II, 11 (ed. Wil. רתידא, corr. acc.); a. fr.

רָתַךְ, *Pi.* רִיתֵּךְ *to join, weld, rivet.* Ab. Zar. 52ᵃ ר׳ כלי לע״ז if one welds a (broken) vessel for idolatrous purposes, contrad. to עשה. Sabb. 16ᵇ וריתכן ... שברתן וכ׳ she broke them (the silver vessels) and gave them to a silversmith, who welded and made them into new vessels. Ib. 52ᵇ; a. e.

רַתָּךְ m. (v. preced.) *chain; band* (of men). Targ. Is. XXI, 7; 9 ר׳ אנש (h. text רכב איש, רכב).

רְתִיכָא, רְתִיכָה, רְתָכָא c. (preced.) *chariot with horses.* Targ. Gen. XLI, 43 ר׳ תנייתא (Var. תנירנא masc.). Targ. O. ib. XLVI, 29 רְתִיכֵיהּ ed. Berl. (oth. ed. רְתִיכוֹהִי *pl.*; Y. אַרְתִּירֵיהּ); a. fr.—*Pl.* רְתִיכִין, רְתִכָּיָא, רְתִירֵי׳. Targ. Ex. XIV, 7. Ib. 28; a. fr.

רוֹתֶם, רִתֶּם m. (b. h.) a species of *broom,* growing in deserts. Gen. R. s. 98, end מעשה בר׳ אחד וכ׳ it is told of a broom which men made fire with, and it burnt twelve months; Midr. Till. to Ps. CXX; a. e.—*Pl.* רְתָמִים. Ib. לכך נמשל לה״ר כגחלי ר׳ therefore is the evil tongue compared to the embers of broom fire; Gen. R. l. c. גחלי ר׳ אע״פ שהוא כבה וכ׳ a fire of broom coal, although it is extinguished on the surface, continues to burn within. Ib. s. 53 (ref. to השיחם, Gen. XXI, 15) שכן דרך הר׳ וכ׳ for the *rothem* shrubs usually grow in the desert; a. e.

רְתָמָא רו׳, רי׳, רְתָמָא ch. same. Targ. I Kings XIX, 4.—Sabb. 54ᵇ קיסמא דר׳ a chip of broom.—*Pl.* רְתָמֵי, רְתָמַיָּא, רו׳, רי׳. Targ. Job XXX, 4 עקרין ריתמין ed. Lag. (read: עקרי ר׳ or עקרין דר׳; oth. ed. רְתִימִין); sec. vers. עיקרי ריתמיא (ed. Wil. רו׳; h. text שיחים).

רָתַע (cmp. רָתַת) *to tremble, shake.*

Nif. נִרְתַּע *to be startled*; נ׳ לאחוריו *to be startled and move backward, to start back.* Par. III, 3. Y. R. Hash II, beg. 57ᵈ ונִרְתַּעְתִּי לאחוריי I started back (was astonished); (Tosef. ib. I, 15 נבעתתי ונפלתי); Bab. ib. 22ᵇ ונרתעתי ונפלתי (Ms. M. 2 ודתרעתי, read: והִתְרַתַּעְתִּי *Hif.*); a. fr.

Hif. הִתְרִתִּיעַ 1) same. Y. Ber. III, 6ᵈ bot. וח׳ מלפניו כמַרְתִּיעַ וכ׳ and he shrank back from it, as one shrinks from a serpent. Num. R. s. 12³ שלשה ... וח׳ לאחוריו three things did Moses hear by which he was startled (puzzled); a. e.—2) (cmp. רָתַת) *to be excited*; (of a serpent) *to hiss.* Gen. R. s. 10 ראה נחש מַרְתִּיעַ ובא saw a serpent coming on in excitement; Lev. R. s. 22. Y. Ber. V, 9ᵃ bot. אבל היה מרתיע ובא כנגדו but if the serpent comes against him in

this refers to the two cord-like chains of gold which came forth from the breast-plate, and which appeared like two welded together.

רְחָקָא, רְחָקָה m. (preced.) *chain-like fence, twisted hedge.* B. Mets. 107[b] top דקא מהדר ליה שורא ודי when he surrounds his field with a wall or a hedge (excluding it from sight).

רָחַת (cmp. רָחַע) *to tremble, shake.* Num. R. s. 12[11] עד שלא הוקם ... חיה העולם רוֹחֶתֶת וכ' before the Tabernacle was erected, the world was unstable, opp. נתבסס, v. בָּסַס. Sot. 8[a] איכא בינייהו רוֹחֶתֶת the practical difference between them exists in the event of her trembling (when it is not to be apprehended that she may become defiant in the presence of another woman); ורוחתת מי משקין but even if she trembles, dare we permit two women to take the test simultaneously?

Pi. רִחֵת same. Hull. 24[b] (expl. עד שירַחֵת (עד שיזקין) until he trembles (from old age). Gen. R. s. 5, end כיון שנברא ... מְרַחֲתִים when iron was created, the trees began to tremble; אמר להן למה אתם מרחתים וכ' said the iron to them, why do you tremble, allow no wood to be put into me, &c. Num. R. s. 20, beg. היה מְרַחֵת על עצמו he began to tremble for his own safety. Ex. R. s. 29 ההר מרחת the mountain shook. Ib. ניחנה מקום והיתה מְרַחֶתֶת she made room (for the king) and trembled; a. e.

Hif. הִרְחִית same. Ib. וישראל מַרְחִיתִין and the Israelites trembled. Ib. s. 27 ... עומד ומַרְחִית וכ' והיה and the servant stood before the king trembling. Ib. [read:] למה אתה מרחית (some ed. מְרַחֵת) why dost thou tremble?; a. e.

רְחִית, רְחֵת ch. same. Targ. Esth. V, 9 (h. text זע). Targ. Ps. XXXIII, 8. Ib. XCVI, 9 רְחוֹתוּ ed. Lag. (ed. Wil. רְחֵתוּ). Ib. LXXVII, 17 רְחִיתוּן ed. Lag. (ed. Wil. רְחֵתוּן); a. fr.—B. Bath. 167[a] דרְחִיתָא ידיה Rashb. whose hand trembled (ed. דרָחֵית ידיה, Ms. R. דמְרַחַת who trembled with his hand).

Pa. רַחֵת *to shake, frighten.* Targ. Job IV, 10 מְרַחֲתִין כרכיא וכ' Ms. (ed. Lag. מריתיתין, corr. acc., or מְרַחְיְתִין *Af.*; ed. Wil. a. oth. מרתיחין כרביא, כדביא, corr. acc.) frighten cities with their robberies.

Af. אַרְחִית 1) *to tremble.* Targ. Y. I Num. XXI, 34.—2) *to frighten*, v. supra.

Ithpe. אִירְחַת *to shake, be frightened, afraid.* Ḥull. 96[a] א' נפל וכ' he was frightened, and the knife fell out of his hand. Ib. לא תִירְחַת be not alarmed. Ab. Zar. 22[b] ... מִירְחָתֵי אינהו they (the gentiles) who know one another's ways are afraid (lest they be watched); of us who know not their habits, they are not afraid. Ib. מִירְחָתָא she is afraid. B. Bath. l. c., v. supra.

רְחֵת m. (preced.; b. h. רַחַת) 1) *trembling, awe.* Ber. 22[a]. Lev. R. s. 11. Tanḥ. Lekh. 1; a. fr.—2) (from its trepidation; perh. to be read: רָאָה) *sweetbread, pancreas.* Ber. 44[b]; 57[b]; Ab. Zar. 29[a] ורחת Ar. s. v. רת (ed. Koh. וְחַרְתָּ; Ar. in explain. our w. uses רית), v. הֶרֶת.

excitement, opp. כרוך; a. e.—3) *to frighten away.* Sabb. 55[b] (play on פּוּחַז, Gen. XLIX, 4) זעזעתה חירחַתָּהּ פרחתה וכ' thou didst scare her, thou didst frighten her away, and sin flew from thee.

רְחִיעַ, רְחַע ch. same, 1) *to tremble, be startled.* Targ. Lam. I, 8 וְרִחִיעַת (Ar. וְרַחֲעַת). Targ. Y. I Ex. XX, 15. Targ. Cant. II, 5.—2) *to be excited.* Targ. Y. II Deut. XIX, 6 (Y. I ירחת; h. text ירחם).

Af. אַרְחַע *to cause to shrink back, withdraw.* Targ. Lam. II, 3. Ib. I, 13 אַרְחִיצַנִי קדל קדם וכ' ed. Lag. (in oth. ed. קדם omitted) he made me turn my back in fear before &c.; (Ar. רַחֲצַנִי, *Pa.*).—*Part. pass.* מְרַחַע *excited, trembling.* Erub. 67[a] מְרָחְעָן שיפוותיה ממתנייתא וכ' his lips trembled (in astonishment) at the erudition of &c.; (Ar. מרחע ממתנ' he trembled &c.). Ib. מרחע כוליה גופיה מפילפולא וכ' his whole body shook (in wonder) at the ingenious argument of &c.; (Ar. s. v. רת: מרחת).

Pa. רַחַע same, v. supra.

Ithpa. אִירְחַע *to bubble, boil.* Targ. II Esth. I, 2 (3) וחמא ... דמִירְחַע בארעא and Nebuchadnezzar saw his (Zechariah's) blood bubbling in the ground (Gitt. 57[b] מרחח).

רָחַת (cmp. רָחַךְ, a. b. h. רָחַם) *to join.* Denom. מַרְחֶתֶת (cmp. אַכְלָבָא, כְּלוּב).

Pi. רִחֵת (denom. of מַרְחֶתֶת) *to store.* Tosef. B. Mets. VIII, 30 לא יְרַחֵת על גבי יין מפני שטוען וכ' ed. Zuck. he must not store wine over it, because he overloads the walls; (oth. ed. לא ירחק מפני שמכחישין וכ' he must not turn the dwelling into a store house, because they (the stored things) weaken &c.

רָחַק (b. h.; cmp. רָחַךְ) *to join*; (denom. מרחק, v. מַרְחוֹקָא; *knuckles, fist*, whence:) רָחַק (cmp. סָטַר) *to strike with the knuckles.* Tosef. Zab. IV, 1 רוֹחְקוֹ ed. Zuck. (ed. תחקו, corr. acc.) if he knuckles him, contrad. to סָטַר.

Hif. הַרְחִיק 1) *to knock.* Y. Ber. I, 2[d] bot. בא וה' על פתחו וכ' (not והרחיק) came and knocked at the king's door. Ex. R. s. 33 (ref. to Cant. V, 2) אני ישנה ... וחקב"ה מַרְחִיק עליו (not עלי) 'I (Israel) was asleep' after making the golden calf, but 'my heart awoke', when the Lord knocked at it, ... 'open unto me &c.' Ib. s. 27 ... כשנגלה שלא ה' עליה when the Lord revealed himself at Mount Sinai, there was not a nation at whose doors he did not knock, but they declined &c. Pesik. Aḥăré, p. 176[a] שאם יַרְחִיק Ar. (ed. יְרַחֵק *Pi.*) if he knocks, they will open for him (if he studies, he will enter into the interior of learning), if for Talmud &c.; Lev. R. s. 21 ירחק; a. e.—2) (with אחר) *to shake the fist at, to rebel.* Gen. R. s. 45 כל מי שה' אחר מדת הדין וכ' whosoever rebelled against divine justice, did not come out unscathed from under its hands.

Pi. רִחֵק *to knock*, v. supra.

Nif. נִרְחָק *to be joined, welded.* Cant. R. to IV, 4 (expl. מחאירמות, ib.) כמין שתים נִרְחָקוֹת ... אלו שתי (not נרתיקות) this refers to the two cord-like chains of gold which came forth from the breast-plate, and which appeared like two welded together.

שׁ

שׁ *Shin* (שׁ Sin), the twenty-first letter of the alphabet.—שׁ interchanges with ת, e. g. שׁוּב, ch. תּוּב; נָשַׂר ch. נָתַר; פָּשַׂר a. פָּתַר &c.—שׁ interchanges with ס and ז q. v.—שׁ a formative letter (for *Shafel*), e. g. שַׁלְהֵב, שַׁחְרֵר, שִׁחֲרֵר &c.

שׁ' as numerical letter, *three hundred*, v. א'.

שֶׁ־ (b. h.) a prefix = אֲשֶׁר, *who, which, that, for* &c. Ber. I, 1 משעה שהכהנים וכ' from the time that the priests &c. Ib. מעשה שבאו וכ' it happened that &c. Ib. כל מה שאמרו וכ' in all cases in which the scholars fixed midnight as a term &c. Ib. עד שיעלה וכ' until the morning dawn rises. Ib. 2 שכן דרך וכ' for such is the habit of kings &c. Ib. 4 אינו רשאי שלא לחתום he is not permitted to omit the closing benediction; ושלא לחתום וכ' and where the scholars have arranged not to use a closing benediction &c.; a. v. fr.

שָׁאַב (b. h.) *to draw water; to attract, absorb, imbibe.* Mikv. II, 6 שלא נתכוין לִשְׁאוֹב for he had no intention to draw water. Sabb. II, 4 בשביל שתהא שׁוֹאֶבֶת in order that it (the wick) be soaked. Gen. R. s. 14 בשעה ... ושואבת וכ' while man is asleep, the soul rises and imbibes life for him from above. Ib. s. 70 (ref. to Gen. XXIX, 2) משם הרו שׁוֹאֲבִים רוח וכ' from there (Zion) did they (the pilgrims) draw holy inspiration. Ib. s. 42 (play on שׁנֹאב, Gen. XIV, 2) שהיה שׁוֹאֵב ממון he absorbed (was greedy after) money; a. fr.—אבן שואבת, v. אֶבֶן.—בית השואבה, v. שׁוֹאֲבָה.—*Part. pass.* שָׁאוּב; f. שְׁאוּבָה; *pl.* שְׁאוּבִין, שְׁאוּבִים; מים ש' שְׁאוּבוֹת.—drawn water, contrad. to מים חיים well water. Tosef. Mikv. II, 9 אחד שאוב ואחד כשר one reservoir containing drawn water (and therefore unfit for immersion), and one that was fit. Mikv. VI, 3 וחש' מן הצד and the cavity containing drawn water was located sideways. Sabb. 15ª שלשת לוגין מים ש' וכ' three Logs of drawn water in a bath make it unfit for immersion. Mikv. VII, 6 חמים שבתוכן ש' the water therein is considered as drawn (is unfit); a. fr.

שָׁאֵב, שָׁאַב ch. same.—Part. שָׁאֵב, שָׁרֵב; f. שָׁאֲבָא, שָׁאַרְבָּא, שָׁרִיבָא; *pl.* שָׁאֲבֵי, שָׁאִיבֵי &c. Targ. I Chr. XX, 2 אבנא ש' = h. אבן שׁוֹאֶבֶת, v. אֶבֶן; Targ. II Chr. XXIII, 11 אבן טבא ושיריבא (ed. Lag. only אבן טבא).—Hull. 93ᵇ מְשָׁאֲבֵי לית שָׁאִיבֵי they (the glowing coals) draw (the blood out of the veins), opp. צָמֵת; Pes. 74ᵇ. Yoma 69ᵇ אברא משאב שאיב קלא lead absorbs (deadens) the sound; Snh. 64ª דְּשָׁרֵיב ed. Sonc. (ed. דְּשָׁרֵיךְ; Ms. M. דשאיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 70); a. fr.

שָׁאָב pr. n. pl. *Shaab* (Saab), in Galilee (v. Jos. B. J. III, 7; 21). Lev. R. s. 20; a. fr.

שָׁאֲבָא, v. שָׁאֵב.

שָׁאַג (b. h.; cmp. שגג) [*to be excited,*] *to roar, shout.* Ber. 3ª ושׁוֹאֵג כארי ... על כל at the beginning of every watch the Lord sits and roars (in mourning) like a lion. Gen. R. s. 93 וְשָׁאֲגוּ שנירתם and both of them shouted; a. fr.

שָׁאנָא, שָׁנָא m. (v. Löw Pfl., p. 64) *teak,* an Indian tree. R. Hash. 23ª (expl. תדהר, Is. XLI, 19); B. Bath. 80ᵇ (Ms. R. שגא). Sabb. 129ª (Ms. O. שגא); ib. 119ª דשגא Ar. (Ms. O. דשיגא, v. Rabb. D. S. a. l. note 1; ed. דשינא), v. תַּכְתַּקָּא.—*Pl.* שָׁאנֵי, שָׁנֵי. Targ. Cant. III, 9; I, 17 (ed. Vien. שגי, not שני).

שָׁאוֹב m. (שָׁאַב) *trough.* Y. Ned. I, 36ᵈ bot., v. נִיאַב.

שָׁאוּבָה, v. שְׁאֵרָה.

שָׁאוּבָתָא f. = h. שׁוֹאֲבָה, *ceremony of drawing water.* Targ. Y. Deut. XVI, 14.

שָׁאוּל (b. h.) pr. n. m. *Shaul, Saul,* 1) king of Israel. Meg. 14ª ש' וידוא וכ' Saul and Jehu, who were anointed out of a flask. Yoma 22ᵇ; Yalk. Sam. 117, v. עָנָה II. Sot. 10ª ש' בצווארו Saul (bore a divine appearance) by reason of his neck (high stature); a. fr.—2) אַבָּא שָׁאוּל *Abba Shaul,* a Tannai (v. Fr. Darkhé, p. 176 sq.). Tosef. Ter. VII, 2. Tosef. Kil. IV, 10. Yeb. 3ª. Sabb. 133ᵇ; a. fr.—3) Gen. R. s. 94 ר' יוחנן בר ש' ed. Wil. (oth. ed. שְׁאוּלָה).

שְׁאוֹל c. (b. h.) *nether world, grave, depth.* Erub. 54ª (fr. Ben Sira) שאין בש' תענוג וכ' for there is no pleasure in the grave, and death knows no tarrying. Ib. ואם תאמר בש' מי יודה לך ... Ms. M. (ed. יגיד) and if you will say, I will leave my children a settlement: who will thank thee for it in the grave? Y. Yeb. I, 3ª bot., v. הֵרֵטָא. Yalk. Is. 261 ואם ... שנפל עד ש' וכ' and when he (the Lord) sees a man fallen even to the grave, he raises him up (ref. to Ps. CXIII, 7 מקימי מעפר). Sot. 10ᵇ נבקע ש' מתחתיו the deep burst open under him (Absalom). Ab. IV, 22 אל ... שהש' בית מנוס לך let not thy passion reassure thee that the grave is a house of refuge (from responsibility) to thee; a. fr.

שְׁאוֹל ch. same. Targ. Is. XIV, 9; 11; 15. Targ. O. Deut. XXXII, 22; a. e.—V. שְׁרוֹל.

שְׁאוּלָה pr. n. m. (?) *Sheulah,* v. שָׁאוּל.

שְׁאוֹר m. (b. h. שְׂאֹר; שׂאר *to swell, rise*) 1) *rise, swelling* Maasr. I, 2 התמרים משירדלו ש' (Ar. סאור) dates are subject to tithes when they begin to swell (rise like dough), expl. Y. ib. 48ᵈ bot. משיתמלא התרין, v. חֲרֵץ; Y. Dem. I, 21ᶜ bot.—2) *leaven.* Hall. II, 6 חם ושְׁאוֹרָן וכ' if they (the quantities of flour) with the leaven put in and the bran... make up the five Kabs. Pes. 5ª השבתת ש' the removal of leaven (Ex. XXI, 15). Bets. 7ᵇ שאין ראוי וכ' ש' leaven, which is not fit to eat, opp. חמץ; a. fr.—Trnsf. *passion, evil inclination, corruption.* Ber. 17ª, v. עִיסָּה. Gen. R.

say, 'to ask' for rain, but to mention rain. Ib. 2. Y. Ber. V, 9ᵇ bot. רְשָׁאֲלוּ וכ', v. צוֹרֶךְ. שׁוֹאֵל צרכיו, v. פֶּתַח. B. Bath. IX, 1 ואל תִּשְׁאַל לו בשעת נדרו Ab. IV, 18 ask not thy neighbor (as to circumstances which may change the aspects of his vow) at the moment of his vow, v. infra *Nif.* Ib. V, 7 שואל כענין ומשיב וכ' he (the wise student) asks pertinent questions, and (when asked) replies in agreement with the adopted law. Bekh. 36ᵃ עמד השואל וש' רכ' the questioner (at college) arose and asked &c. Ned. 20ᵃ שָׁאֲלוּ את וכ' they asked Imma Shalom &c. Nidd. 68ᵇ בראשון לא שָׁאַלְתִּי... שלא שאלתי as to the first day I did not ask, and I made a mistake in not asking. Gen. R. s. 68 מטרונה שָׁאֲלָה וכ' a Roman matron asked R. José &c.; a. v. fr.—Yoma 73ᵃ כיצד שׁוֹאֲלִין השואל פניו כלפי נִשְׁאָל כליו הנשאל וכ' how were the Urim and Tummim consulted? The inquirer had his face directed to him (the priest) who was consulted, and the latter directed himself to the Divine Presence (the Urim and Tummim). Ib. אין שואלין שני וכ' you must not ask two questions at a time; a. fr.—הוא שואל ש' (or sub. בשלום) *to salute.* M. Kat. 21ᵇ בשלום אחרים... אחרים אין שואלין בשלומו וכ' he (the mourner during the first thirty days) may inquire after the peace of others, for they dwell in peace, but others must not inquire after his peace, for he does not dwell in peace. Ib. משיב ואינו שואל, v. שׁוּב; a. fr.—2) (cmp. דָּרַשׁ) *to discuss, lecture.* Tosef. Meg. IV(III), 5 שואלין הילכות וכ' the laws of Passover are expounded on Passover &c., v. עִנְיָן; Meg. 29ᵇ שואלין בהלכות וכ'; Y. Pes. I, 27ᵇ bot.; Bab. ib. 6ᵃ שואלין בהלכות וכ'; Ms. M. (ed. שואלין ודורשין, v. Rabb. D. S. a. l. note); Snh. 12ᵇ; a. fr.—3) (cmp. בָּעֵי I) *to beg to remark, to submit.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ מעתה ש' חזקיה ר' וכ' R. Ḥ. remarked, according to this &c. Ib. 46ᵇ. Y. Snh. IX, 27ᵃ bot.; a. fr.—4) *to ask for a loan, to borrow.* Sabb. XXIII, 1 שואל אדם מחבירו וכ' a man may borrow of his neighbor vessels of wine or oil (on the Sabbath), but must not say הַלְוֵנִי (v. infra *Hif.*); a. fr.—Esp. *to borrow an object for use* (with ref. to Ex. XXII, 13 sq.). B. Mets. 103ᵃ שואל אדם בטובו לעולם if a person borrows an object (saying, 'lend it to me) for its usefulness', it is a standing loan (he is permitted to take it whenever he desires to use it). Ib. VIII, 1 השואל את הפרה וש' בעליה עמה if a person borrows a cow for work, borrowing her owner with her (the owner lending his personal service). Ib. 95ᵇ שָׁאֲלָהּ ואחר כך ש' וכ' if he borrowed the cow only, and after a while borrowed her owner; a. fr.—שׁוֹאֵל *the borrower* of an object. Ib.ᵃ חיובא דש' the responsibility of the borrower. Ib. 96ᵇ top ש' חוֹר או שוכר הוּא is he legally considered a borrower or a hirer? Ib. III, 2 וחש' ישלם וכ' and the borrower must indemnify the hirer; a. fr.—Sabb. 96ᵇ אורגי... לשוליהן (Ar. שְׁוַולְיָא, v. לְשׁוֹאֲלֵיהֶן) the curtain weavers were wont to throw the clue over to such as would borrow it from them.—Part. pass. שָׁאוּל; f. שָׁאוּלָה &c. Taan. 23ᵇ טלית ש' חיתה וכ' it was a cloak that had been lent to me, I had borrowed it for such a purpose (for ordinary wear), but not for that purpose (to wear it when carrying a load). Ib. IV, 8 בכלי לבן שָׁאוּלִין וכ' ... שבהן on those days the maidens of Zion went out (to the vineyards) in white garments borrowed for the purpose, in order not to put to shame those who had none; a. fr.—

s. 34 (ref. to Gen. VIII, 21) עלוב הוא חש' וכ' it is poor leaven which he that created it declares to be bad. Yalk. Ruth 601 תופס שְׁאוֹרוֹ... אל תאמן trust no proselyte up to twenty-four generations, for he still retains his corruption, v. סִרְאוֹר.—V. שִׂרְאוֹר.

שָׁאֵם, v. שׁוּם.

שָׁאֵמַי, v. שַׁמַּי.

שָׁאֵיב, v. שָׁאַב.

שְׁאֵיבָה f. (שָׁאַב) *drawn water.* Y. Orl. II, 62ᵃ משום ש' נזכרת (ed. Krot. once שאובה) (the bath is disqualified) on account of the drawn water which is distinguishable (by its color). B. Bath. 66ᵃ מכלל דש' דאורייתא this would indicate that the disqualification of a bath through an addition of drawn water is Biblical law.

שָׁאֵיט, v. שׁוּט ch.

שָׁאֵירָא, v. שַׁיָּרָא.

שְׁאֵיל, v. שָׁאַל.

שְׁאֵילָא, v. שְׁאֵלְתָּא.

שְׁאֵילָה, v. שְׁאֵלָה.

שְׁאֵילָה f. (שָׁאַל) 1) (with שלום, or sub. שלום) *salutation, greeting.* Y. Ber. V, 9ᵃ במלכי או"ה משיב שְׁאֵילַת שלום as regards gentile kings, you may answer the greeting (during prayer). Y. M. Kat. III, 82ᵃ bot. ארגרית של רשות זו ש' שלום "letters of a secular character" (ib. III, 3), that means, social correspondence. Macc. 23ᵇ וש' שלום (בשם) and using the name of the Lord in salutation. Shebu. 32ᵃ, a. fr. כדי שאילת תלמיד לרב as much time as is required for the disciple to salute the teacher (שלום עליך רבי); כדי ש' תרב לתלמיד as is required for the teacher to salute the pupil (שלום עליך); a. fr.—2) *borrowing.* B. Mets. 95ᵇ עד שיתנו בעלים משעת ש' עד וכ' (the borrower is responsible,) unless the owner is present from the moment of lending the animal to that of the accident. Ib. ש' בבעלים borrowing an object together with employing its owner for service. Ib. 98ᵃ, sq. שאילה (interch. with שַׁאֲלָה or שְׁאֵלָה), v. שְׂכִירוּת; a. fr.—V. שְׁאֵרָלָה.

שְׁאֵילְתָּא pr. n. m. *Sh'ilta.* Gitt. 39ᵇ (marg. correction שִׁילְתָּא).

שְׁאֵילְתָּא, v. שְׁאֵלְתָּא.

שְׁאֵיר, v. שְׁאֵר.

שָׁאַל (b. h.) 1) *to ask, beg; to inquire, question.* Yoma 75ᵃ bot. בשר שָׁאֲלוּ שלא וכ' flesh for which they asked unreasonably was given them at an unreasonable time (in the evening) &c. Taan. 4ᵃ, v. הוֹגֶן. Ber. V, 2 (33ᵃ) ושׁוֹאֲלִין (את) הגשמים וכ' (Bab. ed. ושְׁאֵלָה, v. Rabb. D. S. a. l.) and the prayer for rain is inserted in the Benediction of Years (the ninth section of the Prayer of Benedictions, v. שָׁנָה). Taan. I, 1 אף אני לא אמרתי לְשָׁאוֹל אלא לזכור I also did not

[Gen. R. s. 65 ולא שאולה ... לא שאול, v. next w.—Ib. s. 19 שאולת חומץ, read: שׁוֹאֶלֶת, a woman asking for some vinegar.]

Hif. הִשְׁאִיל 1) *to cause inquiry, to inquire.* Ber. 6b הקב"ה מַשְׁאִיל בו כל הרגיל ... if one who comes regularly to synagogue fails to come one day, the Lord holds inquiry about him. Yeb. 76b שְׁאַל וכ' ... עד שאתה משאיל עליו instead of inquiring about him whether or not he is fit for government, ask whether &c. Ib. (in Chald. dict.) אאבוה קא משאיל he (Saul) asked (Abner) to inquire who his (David's) father was. B. Bath. 123a ומַשְׁאֶלֶת ... הרחה יושבת she sat at the cross-roads and made inquiries; a. e.—2) *to lend.* Sabb. 148a (ref. to Mish. ib. XIII, 1, v. supra) מאי שנא הַשְׁאִילֵנִי ומאי שנא הלויני what is the difference, whether you say *hashileni* (lend me) or *halveni* (loan me)? דהשאילני לא אתי למיכתב וכ' when you say 'lend me', no document is expected to be written for it &c. Ned. IV, 6 חמודר ... לא יַשְׁאִילֶנּוּ ולא יִשְׁאַל ממנו he who by his neighbor's vow is forbidden any benefit at his hand, must neither lend him nor borrow from him &c. B. Mets. 116a דברים הנשוירין לַהַשְׁאִיל וכ' things which are frequently lent out or hired out; a. fr.—מַשְׁאִיל *the lender, owner of the lent object.* Ib. 96a; a. fr.—[Pesik. Vayhi, p. 63a שאילו השאיל, v. שָׁחַל II.]

Nif. נִשְׁאַל 1) *to be asked, consulted.* Yoma 73a בגדים נ' ... בהן when the war chaplain is consulted, he wears the garments which the high priest wears when he officiates, v. supra. Ib. 85a נִשְׁאֲלָה שאלה וכ' the following question was asked in their presence; Kidd. 40b. Ned. 81a דבר זה נ' לחכמים וכ' this problem was placed before the scholars and the prophets, and they could not solve it &c.; a. fr.—2) נ' על *to allow one's self to be asked about the circumstances of a case, to appear before a scholar for a decision on a ritual case.* Y. Ter. VIII, 46a bot. שדעתו לִהְיוֹת נִשְׁאָל עליה a case (of T'rumah) which he had intended to have a scholar decide. Ib. הריני מניחה על מנת שֶׁאֶשָּׁאֵל עליה I put it (the doubtful T'rumah) aside with the intention of having it decided &c. Toh. III, 6 שאין בו דעת לְהִשָּׁאֵל (a child) whose mind is not sufficiently developed to be questioned. Ib. V, 5 אם נִשְׁאֲלוּ זה וכ' if they come for a decision, each of them separately; a. fr.—Esp. (על נדרו) נ' *to come before a scholar for absolution from a vow.* Ned. 90a קונם ... ולמי שֶׁאֶשָּׁאֵל עליו if one vows, I will not be benefited by N. N., nor by any scholar to whom I may apply for absolution from this vow; נ' על הראשון וכ' he must first apply for absolution from the first part of the vow, and then from the second. Ib. נזרו ... נ' על נדרו he must first apply for absolution from his vow of abstinence, and then from his nazaritic vow. Ib. 69a נִשְׁאָלִין על התקם וכ' you may apply for absolution in order to revoke your confirmation (of your daughter's vow), but you cannot do so in order to revoke your invalidation; a. fr.—3) *to be borrowed, to do gratuitous service.* B. Mets. 96a שותפין ששאלו ונ' לאחד מהן if partners borrow an animal for work, and its owner lends his services to one of them individually. Ib. האומר לשלוחו צא והִשָּׁאֵל לי וכ' (not והשאיל) if a person says to his deputy, go out and do work in my behalf together with my cow (lent to my neighbor). Ib. האומר לעבדו צא והשאל עם וכ' if he says to his slave, go out and do work &c.; a. e.

שָׁיַל, שָׁיֵל, שְׁאֵל, שַׁאֵל ch. same, 1) *to ask, inquire, beg.* Targ. II Kings III, 11. Targ. I Kings XIX, 4. Targ. Job XXXI, 30 למִשְׁאַל Ms. (ed. למִשְׁיַל). Targ. Y. Deut. I, 1 שַׁיְרִילְהוֹן (ed. Vien. שְׁיַרְלַהוֹן, read: שַׁיַּלְהוֹן, *Pa*). Targ. Ps. CXXXVII, 3; a. fr.—שְׁלָם לשלם, ש' בשלם, v. שְׁלָם.—Sabb. 20b; 21a שְׁאִילְתִּירְנְהוּ לכל וכ', v. נָחוֹרָא. Ib. 30a שאול שאילה זו וכ' they asked the following question &c., v. עֵיל. Taan. 21a אי אתא דְשָׁאֵיל לי וכ' if any one were to ask me a question from the Mishnah of &c. Y. Shebi. VII, 37c top הא גברא מְשָׁאֲלִינֵיהּ אתא שַׁאֲלוּנֵיהּ וכ' (not מישאלינית) here is a man whom you night ask; he came, and they asked; a. fr.—Part. pass. שְׁאִיל. Sabb. 30b ולענין שאילה דְשָׁאִילְנָא קדמיכון and as to the question which I have been asked in your presence; [Rashi: דְשָׁאִילְנָא which I asked, a courteous phrase for 'which you asked of me']; a. e.—2) *to borrow.* Targ. Ex. XXII, 13; a. fr.—[Targ. O. ib. XII, 36, v. infra *Af.*]—B. Mets. 97a דהוא גברא דש' וכ' a man borrowed a cat from his neighbor &c. Ib. הבי ... למִשְׁאַל מידי וכ' if one wishes to borrow an object from his neighbor and be free from responsibility for an accident &c. Ib. נימא ליה שְׁאֵיל וכ' let him (the lender) say to him, first take what you want to borrow, and then &c. Yeb. 120b לא שָׁיְרִילֵי (not שירולי); B. Mets. 27b לא שְׁאֵילֵי, v. סְלַב; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 97a שאיל לן מר you (as teacher) are loaned to us, i. e. you are in our service, and if we borrow an object from you, we are not responsible, it being שאילה, v. שְׁאִילָה. Ib. אתון שָׁאִילְתּוּן לי you are in my service. Ib. אירחו ש' לרחו ... אינהו שָׁאִילוּ ליה וכ' he (the teacher) is in their (the scholar's) service on the Kallah day (v. כַּלָּה); they are in his on any other day; a. e.—Gen. R. s. 65 לא שאיל הוא לה ולא שְׁאֵילָה היא ליה (some ed. שאול ... שאולה) he is not loaned to her, nor she to him, i. e. the simile does not fit the application, nor the application the simile.

Pa. שַׁיֵּל 1) same, *to ask, borrow* &c. Targ. Y. Ex. XII, 35; a. e.—Bets. 19a אתא ... לשַׁיּוּלֵי וכ' he came before the Rabbis to ask &c. Hull. 3b דלירשַׁיְּרִילֵיה קמן when he is not before us so that we could ask him. Tam. 32a מְשַׁיַּרְלָנָא לכו I am asking you; a. fr.—2) *to lend.* Targ. Y. Ex. XII, 36. —Taan. 21b, v. זְבִילָא. Ib. דמחממת ... ומְשַׁיְּרִילָא וכ' who heated her oven and let her neighbors use it; a. fr.

Af. אוֹשֵׁל, אַשְׁאֵל *to lend.* Targ. O. Ex. XII, 36 ed. Berl. (ed. Vien. שאילנון, corr. acc.); a. e.—Yeb. l. c. ולא מוֹשְׁלֵי, v. נְחַשׁ I. B. Mets. 116a דעביד לאוֹשׁוּלֵי וכ' which it is customary to lend and hire out; a. e.

Ithpa. אִשְׁתָּאֵל, *Ithpe.* אִתְשָׁאֵל 1) (with מִן) *to take leave of absence.* Targ. I Sam. XX, 6.—2) (with בְּ) *to allow one's self to be inquired of; to answer, issue an oracle.* Targ. Ez. XIV, 3. Targ. Y. II Num. XXIV, 1. Targ. Is. LXV, 1.—3) (with לְ) *to bring a case up for decision, to ask.* Y. Maasr. II, beg. 49c אִשְׁתַּאֲלִית לאילין וכ' I asked those of the house of &c. Y. Sabb. XII, 13c bot., שמעון אִשְׁתַּאֲלַת לר' ואִתְשָׁאֲלַת לר' ומר וכ' R. S. b. L. was asked. Ib. VI, 8a when the case was brought before Rabbi, he said &c.; a. fr.—Esp. *to come before a scholar for absolution from a vow.* Ned. 90a אי בעי על נדרו איתשיל ברישא וכ' if he so

desires, he may ask first for absolution from his vow of abstinence, or if he chooses, he may ask first for absolution from his nazaritic vow; ib. נִיתְשַׁייל; a. fr.

שְׁאָלָא, שְׁאָלָא, v. שְׁאֵילְתָא.

שְׁאֵילָה, שְׁאֵלָה f. (b. h.; שָׁאַל) 1) *request*, esp. *sh'elah, prayer for rain*, inserted in the ninth section of the Prayer of Benedictions. Ber.V,2 (33a), v. שָׁאַל. Ib. 26b; 29a טעה...ש' בברכת השנים (v.Ms.M. in Rabb. D.S.a.l.) if by mistake... he omitted the prayer for rain in the ninth section; (Tosef. ib. III, 9 ולא שאל את הגשמים). Taan. 4b ש' לחוד והזכרה לחוד prayer for rain is one thing, and reference to rain (in the second section) is another thing, v. הַזְכָּרָה. Ib. 2b משעה שמפסיק לש' וכ' when you cease to insert the prayer for rain, you must also cease to insert the reference to rain; a. fr.—2) *question, problem.* B. Kam. 116a זו ש' היא Ms.H. (ed. וזו שאילה) this is indeed a question (worth asking); Zeb. 30b; 92b. Sabb. 31a גדולה שאלת ש' thou hast asked a great question; a. fr.—3) (v. שָׁאַל, *Nif.*) *ritual question*, esp. *case of absolution from a vow brought before a scholar.* Num. R. s. 113 אם באת . . . על הדין ועל הש' וכ' when a woman comes to thee at college to ask concerning a law or a vow, consider her as if she were thy own daughter. Ned. 60a צריך ש' לחכם this requires absolution by a scholar. Ib. 69a יש ש' בהקם can absolution from confirmation be applied for? Ib. 78a; B.Bath. 120b יש ש' בהקדש absolution from consecration of an object may eventually be had; אין ש' וכ' is not admissible; a. fr.—*Pl.* שְׁאֵילוֹת, שְׁאֵי'. Gen. R. s. 82; Yalk. ib. 136 שלש ש' אני וכ' I shall ask you three questions; if you answer them, it is right &c. Gen. R. s. 49, v. עַרְבּוּב; a. e.—4) שְׁאֵלָה or שַׁאֲלָה, *loan*, v. שְׁאֵירְלָה.

שְׁאֵילָא, שְׁאֵילְתָא, שְׁאֵלְתָא (h. form שְׁאֵלָה, שְׁאֵירְלָה) ch. same, 1) *request, prayer, desire.* Targ. Jud. VIII, 24. Targ. I Kings II, 16 (ed. Wil. שְׁאָלָא; ed. Lag. שאלה). Targ.Num. XI, 4 (h. text תאוה). Targ. Esth. V, 6; a. fr.—2) *question, problem.* Targ. Jer. XII, 1 שְׁאֵילַת דינין (h. text משפטים).—Sabb. 30a שאילתא Ms. M. (ed. שאילה); ib.b ולענין שאילה, v. שְׁאַל.—3) *proposition, remark*, esp. as heading of *decisions* in Sh'eltoth d'R. Ahai, and in citations therefrom. Tanh. B'resh. 2. Tanh. Noah 4; a. fr.—*Pl.* שְׁאֵילָתָא, שְׁאֵלָן, שְׁאֵי'. Targ. Y. Deut. VIII, 9.—Y. Naz. VIII, 56b; a. e.

שַׁאֲמֵם, v. שַׁעֲמֵם.

שאן בר ש', Targ. I Sam. XIX, 24 Ar., v. בִּרְשָׁן.

שְׁאָן בֵּית שְׁ', (b. h.) pr. n. pl. *Bethshean* (Scythopolis), in Galilee. Hull. 6b ודתיר רבי את ב' ש' כולה Rabbi permitted the entire territory of Bethshean (permitted its fruits to be eaten without tithes, it being considered foreign territory). Y. Kidd. II, 62c bot. כלי פשתן ...מב' ש' the finer linen garments that come from B.; Y. Keth. VII, 31c בית שָׁן; Koh. R. to I, 18. Gen. R. s. 98 תחום ב' ש' וכ' the district of B. is named Kinnereth; a. fr.—V. בֵּירְשָׁן.

שַׁאֲנִי, שָׁאנִי, v. שְׁנִי.

שַׁאֲנָן m. (b. h.; שאן *to rest*) 1) *at ease, undisturbed.* Pirké d'R.El.ch. XXXVIII אז . . . בטח וש' וכ' then Jacob dwelt in Canaan safe and undisturbed; Yalk. Gen. 138 בטח ש' ושלוי.—2) *rest, ease.* Gen. R. s.10 end ומה . . . ש' ונחת שלוה והשקט and what was created therein after he rested? Ease, rest, peace, and repose. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) זכורה אני בטחון וש' ושלוה שהיריתי וכ' I remember the confidence and ease and contentment in which I used to dwell; a. e.

שְׁאָסָא, v. סָאסָא.

שְׁאַף I (b. h.) = שׁוּף II, *to tread, press.* Lev. R. s. 28, a. e. (ref. to שאף, Job V, 5), v. דָּחַק. Tanh. Mick. 2 (ref. to Dan. II, 2) אשפרים לשון דחק שנ' השואפים וכ' the root in *ashshafim* signifies pressure, as we read (Am.VIII, 4), 'hear ye this, *hashshoăfim* (who press) the needy. Midr. Till to Ps. LI כל מי...ושׁוֹאֵף ברגלו וכ' he who knows that he has sinned, but stamps with his foot and removes the sin from his sight &c.; a. e.

שְׁאַף ch. same, to *rub*, v. שׁוּף II ch.

שְׁאַף II (b. h.) = שׁוּף I, *to blow, pant, long for.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 131 כמו (ש)תַּנִּינִים שׁוֹאֲפִים לרוח כן תיירתי (not רוחך) שׁוֹאֵף לתורתך as the monsters pant for wind, so do I pant (longing) for thy Law.

שְׁאַף ch. 1) same. Targ. Job VII, 2.—2) (cmp. שאב) *to resorb.* Sabb. 129a ואתא זיקא ושָׁאֲפָא ליה מיניה and a hot wind may rise and suck it (the small quantity of blood left) out of him. Snh. 64a דשאיף קליה Ms. M. Rashi (ed. דשייף), v. שְׁאַב.—[Sabb. 139b שאפו שירכא, v. שְׁפַף II.]

שָׁאפֵי, v. שְׁפֵי I.

שָׁאקָא, v. שָׁקָא.

שְׁאַר (b.h.) *to swell, rise; to run over;* (cmp. יָתַר, עָדַף) *to remain over.* Denom. מְשָׁאֶרֶת, שְׁאָר, שְׁאֵר &c.

Nif. נִשְׁאַר *to be left over, reserved, preserved, spared.* Gen. R. s. 76 (ref. to Gen. XXXII, 9) אלו אחינו . . . אע"פ שנִשְׁאֲרוּ לפליטה וכ' this refers to our brethren in the diaspora...; although they have been spared for escape (from Roman persecution), yet they fasted for us (Palestinians) &c. Cant. R. to II, 13 הנִשְׁאָרִים the survivors of the Messianic days; a. e.

Pi. (שְׁיֵיר) שִׁיֵּיר *to leave over, reserve.* B. Bath. IX, 6 שכיב . . . וש' וכ' if an ill person donated all his property to others and reserved some land for himself, his donation is valid (even if he recovers). Ib. 148a דקל לאחד וש' פירותיו לפנינו ש' מקום פירי if he donated a palm-tree (for the wood of it) to a person, and reserved its fruit for himself, he meant to reserve for himself the place whereon the fruit grows (the branches). Ib. כל . . . בעין יפה מְשַׁיֵּיר whatever one reserves for one's self, one reserves liberally; a. v. fr.—Part. pass. מְשׁוּאָר, (מְשׁוּיָר). Y. Pes. VII, 35a top לא עשה בה חמש' כיוצא the law does not treat that which is left over (of the sacrifice) like that

which has been carried outside of its limits. Peah III, 3 נותן מן החמש על מה ששייר he must give to the poor out of the remainder in proportion to that which he left over; נותן מן חמש על חכל he must give out of the remainder a quantity corresponding to the whole (including that which he has taken out before); a. fr.

Hif. הִשְׁאִיר same. Midr. Till. to Ps. IX שלא להַשְׁאִיר זכר וכ' that he will not leave a remainder of the memory of Amalek; Yalk. ib. 642 להשאר (corr. acc.); a. e.

Nithpa. נִשְׁתַּיֵּר *to be left over.* Ḥull. III, 1 ניטל ... ולא נ' וכ' if the liver of a slaughtered animal is found consumed without any part of it left. Yoma 77ª משונאיהן לא נִשְׁתַּיְּרוּ וכ' no remnant or survivor would have been left of the enemies of Israel (euphem. for 'of Israel'); a. fr.

שְׁאַר I ch. same.

Af. אַשְׁאַר *to leave over.* Targ. O. Ex. X, 12 (Y. שייר). Ib. 26 נַשְׁאַר ed. Berl. (ed. Vien. הִשְׁתָּאַר *Ithpa.*); a. fr.

Pa. שַׁיֵּר, שְׁאֵר same. Targ. Y. Ex. XII, 10 (O. *Af.*). Ib. X, 12, v. supra; a. fr.—B. Kam. 15ª תנא וש' מאי ש' דהאי ש' וכ' the Mishnah states some cases, but leaves over (does not state all cases coming under the same category). But what else did it omit, so as to be justified in omitting this? It omitted a case when half the assessed fine is to be paid; Succ. 54ª; a. fr.

Pali שַׁאֲרֵי, שְׁאָרֵי *to leave over, spare.* Targ. Ps. LXXIX, 11 Var. ed. Lag. (ed. Lag. a. oth. שרי; h. text הוֹתִיר).

Ithpa. אִשְׁתַּיַּר, אִשְׁתְּאַר, *Ithpe.* אִשְׁתְּאַר *to be left over, remain.* Targ. Gen. VII, 23. Targ. Ex. VIII, 5; a. fr.—B. Mets. 25ª בה מדי א' some of it was left behind; a. e.

שְׁאַר II *Pa.* שָׁאֵר (denom. of מְשָׁאר, v. מִישָׁרָא) *to plant in beds.* B. Kam. 81ª שַׁאֲרֵיה מְשָׁאֲרֵי לאדם וכ' (Ms. M. שדיא משראי לשראי, read: משארי משארי; v. Rabb. D. S. a. l. note) if he planted in beds, it shows that he planted it for human food; if not, it is intended for cattle.

שְׁאֵר, שְׁאֵר m. (b. h.; v. שָׁאַר) [*preservation, existence,*] 1) *sustenance, alimentation*;—2) (sub. בשר) *body, flesh*; 3) *bodily contact, intimacy.* Mekh. Mishp. s. 3 (ref. to שארה, Ex. XXI, 10) שְׁאָרָהּ אלו מזונותיה וכ' *sh'erah* means her alimentation &c. (ref. to Mic. III, 3, a. Ps. LXXVIII, 27); ib. (anoth. opin.) ... שארה כסותה כסות לִשְׁאָרָהּ וכ' *sh'erah k'suthah* means, garments suited to her body (according to age and season) &c.; ib. (anoth. opin.) שארה זו דרך ארץ *sh'erah* means (intimacy) marital duty (ref. to Lev. XVIII, 6; 12; 13, cmp. Targ.); Keth. 47ᵇ לפום שארה תן כסותה וכ' according to her body (age) give her garments ..., according to the season give her &c.; Y. ib. V, 30ᵇ top. Sabb. 137ᵇ חוק בִּשְׁאֵרוֹ, v. חוֹק; Y. Ber. IX, 14ª bot. בִּשְׁאֵירוֹ.—Trnsf. [*flesh and blood,*] *relationship, relatives; race.* Ib. שְׁאֵירֵנוּ; Sabb. l. c. יְדִידוּת, v. יְדִיד. Lev. R. v. 34 (expl. עכר שארו, Prov. XI, 17) זה שמגעת ... את קרוביו וכ' that is he to whom joy (a festive occasion) happens, and who lets not his nearest relatives join him because they are poor; Yalk. Prov. 947. Yeb. 90ᵇ (ref. to Lev. XXI, 2) שארו זו אשתו his flesh (*sh'er*), this means his wife (cmp. Gen. II, 24); Sifra Emor beg.; a. e.

שְׁאָר m. (b. h.; נָשָׂא) *remainder, rest.* Sot. VII, 7 ועל ש' התפלה (Y. ed. ש' תפילה) and a special benediction for the remaining (general) prayer; Bab. ed. 40ᵇ וחש' תפלה and the remainder is a general prayer; ib. 41ª; Y. ib. VII, end, 22ª; Yoma 70ª ש' התפלה רינה וכ' and the remaining prayer is song, supplication &c. B. Mets. III, 4 וחש' ירא מונח וכ' and what is left must be deposited &c., v. אֶלְיָדָהוּ. Peah IV, 3; a. fr.—V. שְׁאָרָה.

שְׁאָרָא, שְׁאָר ch. same. Targ. O. Gen. XLV, 7 (Y. שיורא; h. text שאירית). Targ. Is. X, 19, sq. Targ. II Sam. III, 8 (h. text אשר?); a. fr.—Targ. II Chr. XXXVI, 20 (fem.).—Ruth R. to III, 3 וחיא עבדא ש' (some ed. שְׁאָרָה); Yalk. ib. 604 שְׁאָרָה, v. נְפַי.—[שאריא, Yalk. Jer. 321, v. שְׁאָרָא.]

שְׁאָרוּתָא f. (preced.) = h. מוֹתָר, *pre-eminence; superiority.* Targ. Koh. III, 19.

שְׁאֵרִית f. (b. h.; preced. wds.) *remnant.* Tanḥ. ed Bub., Tol'doth 19 (ref. to Mic. V, 6) אלו ש' שאמר וכ' this refers to the remnant (of the faithful) concerning whom the Lord said to Elijah &c. (I Kings XIX, 18); Yalk. Jud. 62; Yalk. Mic. 553.

שאשתא, שאשיתא, v. אֲשָׁשִׁירְתָא a. עֲשָׁשִׁירְתָא.

שְׁאָת f. (b. h.; נָשָׂא) *swelling, sore.* Sifra Thazr., Neg., ch. I. Neg. I, 1; a. e.

שָׁאתֵי, v. שְׁתֵי.

שַׁב, imper. of יָשַׁב.

שַׁב, שִׁב, שִׁיב I, v. = h. שֶׁבַע, *seven.* Targ. Y. Gen. XXIX, 18; 20; 27; a. e.—Snh. 29ª. Pes. 116ª שב בנתיך thy seven daughters. Ḥull. 42ᵇ; a. fr.—שְׁבָסַר, שְׁבָסַר, שְׁ', שָׁ' (=שב עסר) *seventeen.* Targ. Y. Gen. VII, 11. Ib. XXXVII, 2; a. e.—B. Bath. 10ª שְׁרִבְסַר דינרי seventeen Denars. Taan. 28ᵇ בש' בתמוז on the seventeenth day of Tammuz; a. fr.—שְׁבִיסְרָאָה *the seventeenth.* Targ. I Chr. XXIV, 15.

שַׁב, שׁוּבָא, שַׁבָּא II m. (preced.) 1) = h. שָׁבוּעַ. *week.* Targ. II Esth. III, 7; a. fr.—Sabb. 156ª האי מאן דבחד בש' a person born on the first day of the week; בחדי בש' on Monday &c. Bets. 16ª מחד שַׁבָּתָךְ לשבחך from thy first day of the week begin to set aside good things for thy Sabbath; a. fr.—2) *the seventh day, the Sabbath; day of rest.* Targ. Y. Deut. V, 14 שב ונייח a day of rest and repose; Targ. Y. Ex. XX, 10 שבא וכ'. Targ. Y. Lev. XXIII, 32 שבא ונייחא; Targ. O. ש' שבתא (h. text שבת שבתון); a. fr.—Y. Taan. I, 64ª בשׁוּבָה וכ', v. נְיָרָח. Y. Sot. I, 16ᵈ bot. כל לילי ש' every Sabbath night. Y. Ab. Zar. V, 44ᵈ bot. ערובת ש' Sabbath eve; בפוקי ש' at the exit of the Sabbath; a. fr.—Y. Taan. IV, 69ª bot. כל ערובת שובאי (corr. acc.).—*Pl.* שַׁבְּיָא, שַׁבֵּי. Targ. Is. I, 13 (ed. Wil. שַׁבְּאִין). Targ. I Chr. XXIII, 31; a. fr.—Sabb. 119ª יוסף מוקיר שבי Joseph, the honorer of the Sabbaths; a. e.

שְׁבָא *to capture,* v. שְׁבֵי.

שְׁבָא (b.h.) pr.n. (*the kingdom of*) *Sheba*, in Arabia. Targ. II Esth. I, 2; a. e.—B. Bath. 15[b], v. מַלְכָּה. Ib.; Y. Sot. V, end, 20[d] בימי מלכת ש' היה (Job) lived in the days of the queen of Sheba; Gen. R. s. 57; a. e.

שַׁבָּאָה, שַׁבְּיָא m.=next w.—*Pl.* שַׁבָּאֵי, שַׁבְּיֵי. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) Moses said to them אי בחיריכון ש' אתון קטולי וכ' you captors, oh, by your own lives, (I adjure you,) do not commit merciless slaughter. Keth. 23[a] אוקמן לשַׁבְּיֵירֵיהֶן וכ' (Rashi לשבויריהן) they let their captors stand outside of the college &c.

שַׁבַּאי m. (שָׁבָה) *captor, guardsman of captives.* Snh. 104[a], sq. Gitt. 58[a] נתעלל בה ש' וכ' the captor abused her the whole night; Yalk. Jer. 276. Tanḥ. ed. Bub. B'shall. 4 נטל את השַׁבַּאי וכ' he took (his son's) captor and put him on the rack, Yalk. Ex. 225; a. e.—*Pl.* שַׁבָּאִין, שַׁבָּאִים. Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 באו ש' ושבו וכ' captors came and led his son away; a. e.

שָׁבַב, *Pi.* שִׁיבֵּב (cmp. Arab. *sabba* a. deriv.) *to chip, chisel.* Koh. R. introd. ושִׁבְּבָהּ, v. סָתַת.—Trnsf. *to chastise, discipline.* Sot. 12[a] (play on שובב I Chr. II, 18, as an Agadic surname of Caleb) ששי' את יצרו he trained his inclination; (Rashi: ששי' את עצמו, denom. of שׁוֹבָב, *he turned himself away* from the rest of the spies); Yalk. Chr. 1074 ששי' את עצמו ושבב את יצרו; Ex. R. s. 1. Sabb. 87[a] (play on וישב, Ex. XIX, 8) דברים שמְשַׁבְּבִין דעתו של אדם words which chasten the mind of man (threats of punishment), opp. מושכין; (Rashi: things which *repel* the mind, v. supra).

שַׁבְבוּתָא, שְׁבָבָא, v. sub. שִׁיבֵּב.

שִׁיבֵּב, שִׁבֵּב, שְׁבִיב m. pl. (preced. art.; cmp. שִׁיבָּא, a. שְׁבִיבָא) [*chips* or *sparks*,] name of a certain feminine *ornament.* Targ. O. Ex. XXXV, 22 שְׁבִבְרִין or שְׁבִבְרִין Ms. (ed. שבכין; Y. שַׁרְוִירִין, שְׁרִין; h. text מזם). Targ. O. Num. XXXI, 50 Ms. (ed. שבכין; h. text צמיד). [V. Berl. Targ. O. II, p. 31; p. 48.]

שָׁבָה, v. שבי.

שִׁי, שְׁבָהוֹרְתָא, שְׁבָהוֹרָא, שִׁי, שְׁבָהוֹרָא m., שִׁי f. (next w.) *splendor, glory.* Targ. Y. Deut. XXVI, 19. Targ. Ps. VIII, 6. Targ. Prov. II, 7 (ed. Lag. סבהדי, read: סבהור). Targ. Ps. XCVI, 9 שְׁבָהוֹרַת constr.; a. fr.—*Pl.* constr. שְׁבָהוֹרֵי, שִׁי. Ib. CX, 3. Targ. I Chr. XVI, 29.

שַׁבְהַר (*Shafel* of בהר) *to brighten, glorify.* Targ. Ps. CXLIX, 4 Ms. (ed. וישבחו, corr. acc.; h. text ורפאר).

Ithpa. אִשְׁתַּבְהַר 1) *to be brightened.* Targ. Y. I Ex. XXXIV, 29 (Y. II שבחו, ed. Ven. שברו, corr. acc.). Targ. Job XXVI, 13.—2) *to glory, boast.* Targ. Prov. XXV, 6. Ib. 14. Ib. XXVII, 1.

שְׁבוּאֵל (b.h.) pr.n.m. *Shebuel*, proposed as a secondary substitute (כְּרִנּוּי כִּרְנּוּי) for שְׁבוּעָה. Ned. 10[b] כינויי כינויין דשבועה תיכי דמי ש' וכ' what are secondary substitutes for *sh'bu'ah?* Like Sh'buel, Sh'buthiel, Sh'ḳukel; ש' משמע וכ'... but could Sh'buel be used, as it may represent the proper noun Shebuel ben Gershom? Say Sh'bubel.

שְׁבוּבְאֵל *Sh'bubel*, secondary substitute for שְׁבוּעָה, v. preced.

שְׁבוּטָא, שְׁבוּחָא, v. sub שִׁיבֵּב.

שָׁבוּי, v. שָׁבָה.

שַׁבְּוָיָא, שַׁבְּיָא, v. שַׁבָּאָה

שְׁבוּיְיָתָא, שְׁבוּיָתָא, v. שְׁבִיְיתָא.

שְׁבוּלְתָא, שְׁבוּלָה, שְׁבוּלָא, v. sub שִׁיבֵּב.

שָׁבוּעַ m. (b.h.; שָׁבַע) 1) *a period of seven days, week.*—שבע ש' שבין וכ' שְׁבוּעֵי חַגָּא, v. בֵּן.—*Pl.* שָׁבוּעוֹת. Lev. R. s. 28 the seven weeks between Passover and the Feast of Weeks; a. e.—2) "*year-week*", *a period of seven years, septennate* (the jubilee being divided into seven septennates); also *the seventh year, Sabbatical year.* Snh. V, 1, v. חַקְרָה. Gitt. 77[a] לאחר ש' שנה if a person says, 'give my wife a letter of divorce (or to his wife, 'be thou divorced'), if I do not come back after the septennate', we must wait one year (after the Sabbatical year). Ned. VIII, 1 ש' זה אסור בכל חש' וכ' (not השבועה) if a person, during a Sabbatical year, vows abstinence, using the word 'this *shabu'a*', he is bound the entire coming septennial period and the seventh year of the expiring Sabbatical period. Ib. אחד אסור וכ' ש' but if he says, 'one septennate', he is bound from date to date, i. e. counting seven years from the day of the vow; a. fr.—*Pl.* as ab. Y. Sabb. X, 17[a] top אי אפשר לשני ש' שלא חל וכ' it is not possible that during fourteen years the fourteenth day of Nisan should not occur on a Sabbath; Y. Pes. VI, 33[a] bot. לשני שבירית שירחול (corr. acc.).

שָׁבַעְתָּא, שְׁבוּעָתָא m., שְׁבוּעְתָא f. ch. same, *week.* Targ. O. Gen. XXIX, 27, sq. ed. Berl. (oth. ed. שְׁבוּעָתָא; ed. Ven. עָתָא...). Targ. Lev. XXIII, 16. Targ. Job. I, 4 דשבעתא Ms. (ed. שַׁבְּעָא). Ib. 13 שבע Ms. (ed. שבוע); a. e.—*Pl.* שְׁבוּעַיָּא, שָׁבוּעַיָּא, שָׁבוּעָן; שְׁבוּעִין. Targ. Deut. XVI, 9, sq. Targ. Lev. XXIII, 15; a. e.—Meg. Taan. ch. I; Taan. 17[b]; Men. 65[a] חגא דש' the Feast of Weeks. Ib. 66[a] מצוה למימני ש'... it is proper to count (the 'Omer) by days and by weeks; Ḥag. 17[b]; R. Hash. 5[a]; a. e.

שְׁבוּעָא, שְׁבוּעְתָא f. = next w. Targ. Y. I Deut. XXXII, 40 (ed. Vien. שְׁבוּעָה h. form; Y. II שְׁבוּעֲיָיא). Targ. Ps. X, 12. Targ. Jud. XXI, 5; a. e.—Shebu. 26[a] ש' דהכי אמר רב I take an oath on it that Rab said thus. Ib. שְׁבוּעָתֵיהּ דכיר ליה he remembers his oath. B. Mets. 5[b], a. fr. חשיד אש', v. גַּוּ. ch. Lev. R. s. 29 (play on בחדש השביעי, Lev. XXIII, 24) ר'...ירחא דשְׁבוּעָתָא וכ' R. B. called it the month of the oath, for in it the Lord swore unto Abraham &c.; Pesik. Baḥod., p. 154[a]; a. fr.

שְׁבוּעָה f. (b.h.; שָׁבַע) *oath.* Shebu. III, 1 ש' שאוכל וכ' if he says, I swear that I will eat, or, that I shall not eat &c. Ib. 32[b] חזרה ש' למחויב וכ' the oath goes back to (is thrown again on) him who is bound to make it. Ib. כל המחוייב ש' וכ' whoever would, according to law, be bound to make oath, and is disqualified from doing so, must pay; a. fr.—ש' בידוי, ש' שוא, ש' הסת, ש' הפקדון &c., v. בִּידּוּי, שָׁוְא, הֶסֵּת, פִּקָּדוֹן, &c.—ש' הדיינין שבועת the oath imposed by the judges, legal oath. Ib. VI, 1 Y. a. Bab. (Mish. *pl.*); a. fr.—*Pl.* שְׁבוּעוֹת. Ib. I, 1 ש' שתים שחן ארבע the transgressions in cases of oaths are of two classes, subdivided into four. Ib. 25[a] חומר בנדרים מבש' וכ' there are restrictions in vows which do not apply to oaths &c.; ש' חלות וכ' inasmuch as oaths may refer to things unsubstantial as well as to things substantial; Tosef. Ned. I, 5; a. fr.—*Sh'buoth,* name of a treatise, of the Order of N'zikin, of Misnah, Tosefta, Talmud Babli a. Y'rushalmi.

שְׁבוּעֲיָא, v. שְׁבוּעָא.

שְׁבוּעֲתָא, שְׁבוּעָתָא, שְׁבוּעֲתָה, v. שְׁבוּעָא, שָׁבוּעָא.

שְׁבוּקָא m., constr. שְׁבוּק (שָׁבַק) *remission* (of taxes). Targ. Esth. II, 18.

שִׁבּוּקָא, v. שִׁיבּוּקָא.

שְׁבוּקָה f. *sh'bukah,* a substitute for שְׁבוּעָה (v. כִּינּוּי). Y. Ned. I, 37[a] top.

שָׁבוּר pr. n. m. *Shabor* (*Sapor* I), king of Persia, friend of Samuel. Ber. 56[a].—Trnsf. a surname of *Samuel,* and of *Raba* as influential men. B. Bath. 115[b]; Pes. 54[a] אמינא מילתא דש' מלכא ... ומנו שמואל I will say something which king Shabor could not say; and who is meant by that? Samuel; ib. ומנו רבא; B. Bath. l. c. רבה (Ms. M. רבא); Yalk. Num. 774.

שִׁבּוּר, v. שִׁיבּוּר.

שִׁבּוֹרֶת, Y. Orl. I, 60[d] bot., v. שְׁבִירָה.

שִׁבּוּשׁ, v. שִׁיבּוּשׁ.

שְׁבוּת f. (שָׁבַת) *rest, abstention from secular occupation.* Sabb. 89[a] כלום ... שאתם צריכים ש' do you (angels) work, that you needed rest? [Sifra Emor ch. XIII, Par. 11, a. e. ש' (אלא) שבחון, read: שְׁבוּת, v. שָׁבַת.]—Esp. *sh'buth, an occupation, on the Sabbath and Festivals, forbidden by the Rabbis as being out of harmony with the celebration of the day.* Bets. V, 2 כל שחייבין עליו משום ש' וכ' all occupations which are forbidden as *sh'buth* ... on the Sabbath, are also forbidden on the Holy Days; ואלו הן משום ש' וכ' and these are forbidden as *sh'buth*: you must not climb up a tree &c. Ib. 37[a] גרידתא ש' a plain act forbidden as *sh'buth;* דרשות ש' an act of exercise of authority; ש' אין במקדש דמצוה an act of a religious nature. Pes. 65[a] the prohibition of acts as *sh'buth* does not apply to Temple functions; a. v. fr.

שְׁבוּתְיֵאל, שְׁבוּתָאֵל m. *sh'buthel, sh'buthiel,* a secondary substitute for שְׁבוּעָה. Ned. 10[b], v. שְׁבוּאֵל.

שְׁבוּתָה f. *sh'buthah,* a substitute for שְׁבוּעָה (v. כִּינּוּי). Ned. I, 2; a. e.—Y. ib. 37[a] top שבריתה שמה ש' (not שפותה) *sh'buthah* may have the meaning of *rest* (besides a disguise for שבועה).

שְׁבַז* m. (cmp. בְּזַז, בִּיזָא) *something brittle, rotten.* Targ. Is. V, 24 (h. text מק; LXX χνοῦς; Pesh. חלא).

שַׁבְזִיזָא, שַׁבְזֵיז m. name of a *jewel, sapphire.* Targ. O. Ex. XXVIII, 18 (Ms. II שבסיס); XXXIX, 11 (h. text ספיר). Targ. Y. Num. II, 10. Targ. Ez. XXVIII, 13. Targ. Job XXVIII, 6; 16. Targ. Lam. IV, 7.—*Pl.* שַׁבְזִיזִין. Targ. Cant. V, 14.

שָׁבַח (b. h.) [*to grow, spread,*] *to improve, grow in value.* B. Bath. 135[b] שָׁבַח שְׁבָחוּ וכ' an improvement which the estate obtained of itself, i. e. a natural increase in value by growth. Ib. 143[b] שבחו נכסים מחמת נכסים the estate improved through outlays made from the estate; מחמת עצמן ... שבחו the estate improved owing to their (the heirs') own expense of labor or money; a. e.

Hif. הִשְׁבִּיחַ 1) *to improve, ameliorate.* B. Mets. 14[b] גזל ... והִשְׁבִּיחָהּ if one took unlawful possession of a field and sold it to another person who made improvements in it. B. Bath. 124[b] שבח שהִשְׁבִּיחוּ יורשין וכ' an improvement which the heirs made after their father's death. Ib. IX, 3 השביחו לאמצע, v. אֶמְצַע. Ib. הִשְׁבִּיחָה לעצמה the increase of value which she produced goes to her own profit; a. fr.—2) (neut. verb) *to improve, grow in value.* Maas. Sh. II, 1; a. e.—3) *to get bright,* v. infra.

Pi. שִׁבַּח 1) [*to amplify,*] *to praise.* Erub. 19[a] ולא עוד אלא שמְשַׁבְּחַן and not only (does he submit to God's judgment in silence), but he even praises. Succ. 27[b], v. עִצְלָן. Sot. VII, 8 ושִׁבְּחוּהוּ חכמים and the scholars praised him for it. Mekh. Bo, s. 12 הודו ושִׁבְּחוּ וכ' they offered thanks and praise that the emeny did not see (their dead) &c. Ib. צריך לְשַׁבְּחַן must offer praise; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּבָּח; f. מְשׁוּבַּחַת; *pl.* מְשׁוּבָּחִין; מְשׁוּבָּחוֹת a) *improved, valuable;* b) *praiseworthy.* Y. Yoma VI, 43[c] top מש' בגופו a sacrifice superior as to its body (stouter), מש' במראיו better looking. Cant. R. to I, 1 חמש' שבשירים the most precious of songs. Num. R. s. 16[3] (ref. to Num. XIII, 22) שהפסולת שלה משובחת מן (not משובחת), v. פְּסוֹלֶת; a. fr.—2) *to quiet, tame.*—Part. pass. as ab. Yalk. Num. 729 כחו ... ומה מש' how great is the strength of this lion, and how tame he is!

Hithpa. הִשְׁתַּבַּח 1) *to spread,* (of light) *get bright.* Midr. Till. to Ps. XXII ואחר כך הרא מְשְׁתַּבַּחַת והולכת ed. Bub. (oth. ed. מַשְׁבַּחַת *Hif.*) and at last it grows bright and brighter; Cant. R. to VI, 10 מרטבת (corr. acc.).—2) *to be improved.* Gen. R. s. 34 כל זמן שהוא כותשה הרא משתבחת the more he beats it (the flax), the better it grows; ib. s. 32; ib. s. 55 משת' והולכת; Midr. Till. to Ps. XI מַשְׁבַּחַת והולכת (*Hif.*; ed. Bub. משבח והולך, read: מַשְׁבִּירַ, or משובח); Yalk. Gen. 95 משובחת; Yalk. Ps. 654 משב'; a. e.—3) *to praise one's self.* Bekh. 45[b] הקב"ה מְשַׁבֵּחַ בבעלי קומה the Lord prides himself on conquering men of high stature.

מתחיל בגנות ומסיים בש' you begin (the recitation of the Agadah on the Passover eve) with disgrace (telling of the slavery or idolatry of the ancestors), and close with praise. Ib. 117a בעשרה מאמרות של ש' וכ' the Book of Psalms uses ten expressions of praise &c.; גדול ... שכולל שם וש' the highest of all is Halleluiah, because it contains the Name of the Lord and praise. Kidd. 33b (ref. to Ex. XXXIII, 8) וחד אמר לש' and one says, they looked after Moses with the purpose of praising him, v. גְּנַאי; a. fr.—Tosef. Meg. IV (III), 39; Meg. 25b קורין אותו לש' are in reading changed for a more aesthetic expression, v. גְּנַאי. —[Tanh. Vaëra 9 ומראה שבחן, read: שַׁחֲצוּ, v. שַׁחַץ I.]

שְׁבָחָא II, שְׁבָח ch. same, 1) *increase, amelioration, profit.* B. Mets. 15a אמליך וכחוב שופרא ש' ופירי (when thou writest a deed of sale of land) ask for the owner's consent, and write that he guarantees the title with the best of his property, even to indemnity for improvement and for lost usufruct. Ib. לוקח מגזלן לית ליה ש' he that buys land from an unlawful possessor (and has to restore it to the legitimate owner) cannot claim indemnity for improved value. Ib.b; ib. 110b; B. Kam. 96a שיעור ... הב לי שְׁבָחָאי give me a *g'riva* of land (out of my own land) corresponding to the value of the improvement I put in. B. Bath. 124b דאיתיה ברשותיה ש' an increase in value which is in his (the heir's) possession, opp. to מלוה an outstanding loan; a. fr.—*Pl.* שְׁבָחֵי, שְׁבָחִין. B. Mets. 15a וְשִׁבָחֵיהוֹן, v. מַמְלָא.—2) *praise.* Targ. Ps. XL, 4 (ed. Wil. שַׁבַּח). Targ. Ps. CXLV, 21 (some ed. שַׁבְּחָא); a. fr.—Sot. 42b לאודועי שְׁבָחֵיה דדוד to make known David's praise (valor); a. e.—*Pl.* as ab. Ber. 6a ומי משתבח קוב"ה בשְׁבָחֵיהו דישראל does the Lord pride himself on the praises of Israel? Ib. 33b סיימתינהו לכולהו ש' דמרך hast thou finally counted all the excellencies of thy Master?; a. e.

שַׁבְּחָא, שַׁבַּח m. (preced.) *singer.*—*Targ. Ps. IV, 1, a. fr. לש' (h. text למנצח), שְׁבַח I.—*Pl.* שַׁבְּחִין. Cant. R. to I, 1 end (expl. שירות הירכל, Am. VIII, 3) שַׁבָּחוֹי דהיכלא (not שבחות) the singers of the Temple; Yalk. ib. 980.

שִׁבַּחְתָּא f. = שְׁבָחָא, *praise.* Targ. Ps. XXXIII, 1 יאיא ש' Ms. (ed. יאי, corr. acc., or read שבחא).

שְׁבַט (denom. of שֵׁבֶט, cmp. σπαθάω fr. σπάθη) *to press the weaving rod, to make the web close* (v. Sm. Ant. s. v. Tela). Tosef. Sabb. VIII (IX), 2; Sabb. 75b; 97b הִשְׁוֹבֵט, contrad. to הִקְדִּיק. Y. ib. XII, 13c bot., a. e., v. קָטַט. Bab. ib. 92b ... בכרכר ושוֹבְטִין ... שנים if two persons take hold of the shuttle and press; a. e.

שְׁבַט I ch. (v. preced.) *to strike with the rod, to beat.* Targ. Y. I Deut. XXIV, 20.

שֵׁבֶט m. (b. h.; cmp. בטט a. deriv.) 1) *rod, staff.* Snh. 5a (ref. to Gen. XLIX, 10) תכא ש' והתם מחוקק here (in Babylonia) the rod (the Resh Galutha's office), there the legislator (the Nasi); ib. אלו ראשי ... בש' those are the Resh-Galuthas who chastise Israel with the rod; Hor. 11b התם ש' וכ' there (in Babylonia) the rod &c.; a. e.—[Tanh. B'midb. 16 חש' אינו מספיק, read: חַשְׁרָן.]—2) (cmp. מַטֶּה)

Ex. R. s. 9 איתו רשע משתבח ואומר וכ' that wicked man (Pharaoh) prides himself and says, that he is a god; a. e.—4) *to be praised.* Ib. s. 41 הקב"ה יִשְׁתַּבַּח שמו ויתעלה זכרו the Holy One, blessed be he, praised be his name, and exalted his memory; a. fr.

שְׁבַח I ch. same, 1) *to improve, rise in value; to make profit.* B. Bath. 140a ברשות יורשין שְׁבוּחַ they rose in value while in the possession of the heirs (and the benefit ought to be theirs). B. Kam. 98a, v. נְסָבָא II; a. e.—2) *to praise. Part. pass.* שְׁבִיחַ; f. שְׁבִיחָא *praiseworthy.* Gitt. 80b ש' לה' מילתא it is a matter of praise (an honor) to them (to mention the governor's name in a document), opp. זילא.—3) *to spread, germinate,* v. שְׁוַח I.

Pa. שַׁבַּח *to praise, sing.* Targ. Ex. XV, 1. Targ. Ps. IV, 1 לְשַׁבָּחָא (h. text למנצח); a. fr.—[Targ. Y. II Ex. XXXIV, 29; Targ. Ps. CXLIX, 4, v. שַׁבְּחַר.]—Part. pass. מְשַׁבַּח; f. מְשַׁבַּחְתָּא; *pl.* מְשַׁבְּחַיָּיא; מְשַׁבְּחָן. Ib. CXIII, 3. Targ. Ez. XXVI, 17. Targ. Y. Ex. XV, 10 מרא ממשבחייא, read: במרא מְשַׁבַּח (h. text אדיירים).—Lam. R. to III, 9 בכל ... סליק ש' וגחת וכ' every Friday he went up (to Jerusalem), prayed (in the Temple), and went home and lighted the candles; Y. Maas. Sh. V, 57a top שבת (corr. acc.). Snh. 42a אַשְׁבּוּחֵי מְשַׁבַּח נפשיה (or מַשְׁבַּח) does he proclaim his own praise? Meg. 25b האי ... שרי לשַׁבּוּחֵיה ומאן דְּשַׁבָּחֵיה וכ' it is permitted to praise him whose reputation is good, and blessings rest upon the head of him who praises him.

Af. אַשְׁבַּח same. Snh. l. c., v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּבַּח 1) *to be praised, sung.* Targ. Ps. LXXVIII, 63; a. e.—2) *to praise one's self.* Targ. Jer. IV, 2. Ib. XLIX, 4; a. fr.—Meg. 11b (ref. to Ezra I, 2) אִשְׁתַּבּוּחֵי ... מְשַׁתַּבַּח בנפשיה it is he (Cyrus) only who thus glorifies himself (as the ruler of all empires). Ber. 6a, v. שְׁבָחָא; a. e.—3) *to speak with pride of, commend.* Ab. Zar. 4a משתבח לה' ברב ספרא וכ' ... R. A. recommended Rab Safra to the heretics (saying) that he is a great man. Ber. 38a [read:] מִשְׁתַּבְּחִין ליה רבנן בבר וכ' (Ms. M. משבחין, v. Rabb. D. S. a. l. note) the Rabbis recommended the son of Rab Zabid ... (saying) that he is a great man &c. Pes. 50b אישתבוחי משתבח בה קרא the Scripture commends her for it. Nidd. 14b; a. e.

שֶׁבַח m. (preced.) 1) *improvement, gain.* B. Kam. 95b שלשה שמין להן חש' ומעלין וכ' there are three persons for whose benefit the value of an improvement is assessed to be payable in money; they are: the share which the first-born has to pay to the plain heir, if the estate has increased in value before division &c. Ib., a. fr. ש' המגיע לכתפים, v. כַּתֵּף. Ib. דמי צמרו ושְׁבָחוֹ the original value of his wool and its additional value (through dyeing). Ib. IX, 4; Keth. 80a, v. הוֹצָאָה. B. Mets. 14a, v. שְׁעִבּוּד. Pes. 27a, a. e. יש ש' עצים בפת the bread contains the benefit derived from the wood used in baking bread, i. e. bread baked by a fire made of forbidden wood (e. g. an *ăsherah*) is forbidden; a. fr.—2) *excellency, superiority, praise.* Num. R. s. 16[13] לא במקום חש' וכ' they built the cities not on the best soil &c., opp. פְּסוֹלֶת. Ib. להודיעך שְׁבָחָהּ של וכ' to let thee know the superiority of the land of Israel, v. שֶׁבַח. Erub. 18b מקצת שבחו של אדם וכ' you may tell part of a man's praise in his presence, but not all of it. Pes. X, 4

Nif. נִשְׁבָּה *to be captured.* B. Mets. 39ª שבוי שנ׳ מורידין וכ׳ if a person has been captured (banished), we appoint a relative to manage his property. Snh. 104ª שני בני אדם שנשבו וכ׳ two persons were captured on Mount Carmel. Lam. R. to I, 16 שנשבית וכ׳ ... מעשה במרים it came to pass that Miriam ... was carried off (by the Romans), herself and her seven sons. Keth. II, 5 נִשְׁבֵּיתִי ושחורה אני I was a captive (among gentiles), but I remained pure; ib. 23ª נִשְׁבֵּיתִי; a. fr.

שְׁבָא, שְׁבֵי ch. same. Targ. Num. XXI, 1. Targ. I Chr V, 21. Targ. Ps. CVI, 46. Targ. II Chr VI, 36. Targ. Is. XIV, 2; a. fr.—Part. pass. שָׁבֵי, *pl.* שָׁבָן, שְׁבִין. Targ. O. Deut. XXXII, 42 שָׁ Ms. I (ed. Berl. שָׁ; oth. ed. שְׁבִין; Y. שִׁירִין; v. שְׁבָא).—Ber. 56ª דאתו רומאי ושבו לך that the Romans came and made thee captive, v. שְׁתַר IV.

Ithpa. אִשְׁתְּבִי, *Ithpe.* אִשְׁתְּבִי *to be taken captive, be carried off.* Targ. Gen. XIV, 14. Targ. I Sam. XXX, 3; a. fr.—B. Mets. 39ᵇ אִשְׁתַּבְיָא אירחי וכ׳ she was captured and one of her daughters. Keth. 23ª אִישְׁתַּבְיָין בנתיה וכ׳ the daughters of Mar Samuel were captured. Keth. IV, 8 אם תִּשְׁתַּבְיָאי וכ׳, v. פְּרַק; a. e.

שְׁבִי, שִׁבְיָא m. (b. h.; preced.) *captivity, prison.* Hor. III, 7 מביה ש׳ ... האשה a woman has the precedence of a man with regard to clothes and to relief from prison.

שְׁבִי, שִׁבְיָא, שִׁ׳ ch. same, *captivity*; (collect. noun) *captives.* Targ. O. Ex. XII, 29. Targ. Is. XX, 4. Targ. O. Deut. XXI, 10. Ib. 11 (ed. Vien. שִׁבְיָה). Targ. Is. LII, 2 שָׁבְיָא ed. Wil. (ed. Lag. a. oth. שִׁבּוּרֵי or שִׁבְרֵי); a. fr.—*Pl.* שִׁבְיָן, שִׁבְרִין. Targ. O. Deut. XXXII, 42, v. שְׁבֵי.—V. שְׁבִירְיָתָא.

שָׁבְיָא, שָׁבֵי m. (preced.) *captor, marauder.*—*Pl.* שָׁבְיָין. Targ. II Chr. VI, 36 שָׁבְיְרוֹן. Targ. Is. XIV, 2 (ed. Wil. שׁוֹבְיְרוֹן).—Y. Ter. VIII, 46ª וכ׳ עלון לקרתא ש׳ marauders invaded a town, and one of them &c.

שְׁבָיָא, v. שְׁבִי ch.

שְׁבִיבָא m. (b. h. שְׁבִיב; שָׁבַב; cmp. שִׁרְבָּא) *chip;* ש׳ דנור *spark.*—*Pl.* שְׁבִיבִין. Targ. Y. Gen. XV, 17.

שְׁבָיָה f. (b. h.; שָׁבָה) *captivity, capture.* Kidd. 21ᵇ (ref. to Deut. XX, 11) בשעת ש׳ (if you see and desire her) בשעת ש׳ at the time of making captives; Sifré Deut. 211.

שְׁבָיָה ch., v. שְׁבִי ch.

שְׁבִיוֹן, v. שְׁגַבְיוֹן.

שְׁבִירַ, v. שְׁבַר I.

שְׁבִיט m. (v. שְׁבַט) *rod;* ככבא דש׳ *shooting star* or *comet.* Ber. 58ᵇ, v. זִיק.

שְׁבִירְיָתָא, שְׁבִיְרְיָתָא f. = h. שְׁבִיָה, *captivity;* (collect. noun) *captives; booty.* Targ. Ps. LXVIII, 19. Targ. Y. Deut. XXI, 10, sq. (ed. Vien. שְׁבָרָ); ib. 13 (ed. Vien. שְׁבָרַי). Targ. Lam. I, 5; a. fr.—*Pl.* שְׁבִירָתָא, שְׁבִיְרָתָא. Targ. Y. Gen.

tribe. Tanh. l. c. למוד הוא הש׳ הזה וכ׳ this tribe (of Levi) is wont to be counted &c. Num. R. s. 5, beg. (ref. to Ps. XXXIII, 18) זה שִׁבְטוֹ של לוי וכ׳ this means the tribe of Levi whose members sit hoping &c.; ib. אלו כ״ר ... לש׳ לוי those are the twenty-four gifts assigned to the tribe of Levi. Y. Ter. I, 40ᵈ top מפני גזל הש׳ because it is an injustice to the tribe (of Levi, giving them unnecessary trouble). Pes. 80ª ש׳ אחד איקרי קהל one tribe is called a community, v. קָהָל; ib. אפי׳ ש׳ אחד טמא וכ׳ even if one tribe is unclean (and prevented from offering the Passover sacrifice) &c. Y. ib. VII, 34ᶜ ש׳ אחד גורר וכ׳, v. גָּרַר I; a. v. fr.—*Pl.* שְׁבָטִים. Gen. R. s. 98; s. 99 end, v. יָחַד. B. Bath. 117ᵇ דילמא לש׳ קאמר לה perhaps the text (Num. XXVI, 55) means a distribution by tribes (as they were on entering the land)? Sabb. 146ª יעקב חולידי י״ב ש׳ וכ׳ Jacob begat twelve tribes (sons) in whom there was no blemish. Ib. 147ᵇ עשרת חש׳ the ten tribes (the kingdom of Israel). Snh. X, 3 (110ᵇ) עשרת הש׳ אינן וכ׳ the ten tribes (carried into exile) are not destined to return; a. fr.

שׁוּ׳, שִׁרְבָּא, שֵׁרְבָט, שִׁבְטָא, II שַׁבָּט ch. same, 1) *rod, staff.* Targ. Prov. XXII, 8. Ib. X, 13 (Ar. a. Levita שׁוּפְטָא). Ib. XXVI, 3; a. fr.—Y. Shek. IV, 48ᵇ bot., v. כַּרְכָּרָא.—2) *tribe.* Targ. I Chr. XXVI, 32. Targ. Num. I, 4; a. fr.—B. Bath. 115ᵇ ש׳ ... גמירי there is a tradition that no tribe shall ever be extinct; a. e.—*Pl.* שְׁבָטַיָּא, שְׁבָטִין, שִׁ׳. Targ. Num. I, 16. Targ. Gen. XLIX, 28, a. fr.

שְׁבָט (b. h.; Assyr. šabaṭu) *Shebat,* the eleventh month of the Jewish calendar, of thirty days, beginning between the first and the thirtieth of January, and ending between the thirtieth of January and the twenty-eighth of February. Targ. Zech. I, 7; a. e.—R. Hash. I, 1; a. fr.

שְׁבָטָא, v. שְׁבַט II.

שַׁבְטוּטִין m. pl. (diminut. of שְׁבָט) *shoots.* Gen. R. s. 33 מש׳ שבארץ וכ׳ Ar. (ed. מִשַּׁבְשׁוּשִׁין) she (the dove) brought the olive-leaf from the young shoots of Palestine; Yalk. Gen. 59; Lev. R. s. 31 משבשושי ארץ וכ׳; Cant. R. to I, 15 מִשַּׁמְטוּטֵי; Yalk. Ez. 362 מִשְׁבָּשִׁין של וכ׳.

שְׁבִי, שָׁבָה (b. h.) *to capture, carry off.*—Part. pass. שָׁבוּי; f. שְׁבוּיָה; *pl.* שְׁבוּיִין, שְׁבוּיִם, שְׁבוּיִין; שְׁבוּיוֹת. Keth. I, 2 הגיורת וחש׳ וכ׳ a proselyte, a captive, and a slave, converted, redeemed, or freed at an age of less than three years and one day. Ib. 4. B. Bath. 8ª bot.; Hull. 7ª, a. e. פִּדְיוֹן ש׳, v. פִּדְיוֹן. Shek. II, 5 מותר שבויים לש׳ what is left over from a fund collected for the ransom of captives, must be reserved for the ransom of other captives; מותר שבוי לאותו ש׳ what is left over from a collection for a certain captive, belongs to that captive. Y. ib. II, 47ª top אין פודין ש׳ בש׳ you dare not redeem a captive by surrendering another captive. Keth. 51ᵇ הקלו בש׳ with regard to a woman redeemed from captivity the practice is more lenient (allowing her husband to live with her again). Ib. שְׁבוּיֵי מלכות הרי הן כש׳ women forced by (Roman) officials come under the law of redeemed captives (are permitted to live with their husbands). Gitt. IV, 6, v. פָּדָה; a. fr.

שְׁבִיעָה f. (שָׁבֵעַ) *being sated, satiation.* Yoma 79[b] (ref. to Deut. XI, 15) אכילה שיש בה ש' וכ' food enough to satisfy the benediction after meal requires) food enough to satisfy the appetite, which is the size of an egg. Pesik. R. s. 16 (ref. to Num. XXVIII, 7) לשון רויה לשון ש' וכ' expressing *fill, satiation* &c., v. רְוָיָה; Tanḥ. Pinḥ. 12; Num. R. s. 21[17]; Y. Succ. IV, 54[d] top שיבעה (corr. acc.).

שְׁבִיעִי m. (b. h.; שֶׁבַע) *seventh.* Succ. V, 6 בש' on the seventh day of Succoth. Lev. R. s. 29 חבריב ש' the seventh thing is most precious; a. fr.—*Pl.* שְׁבִיעִין. Ib. כל הש' וכ' all seventh things are precious.—*Fem.* שְׁבִיעִית Ib.; a. fr.—Esp. *the seventh year, Sabbatical year.* Shebi. I, 1 ערב ש' the year preceding the Sabbatical year; ib. 4 מוצאי ש', v. מוֹצָא III. Snh. III, 3 סוחרי ש' traders in fruits of the Sabbatical year; a. v. fr.—*Pl.* שְׁבִיעִיּוֹת. Y. ib. 21[a] bot. שתי ש' we must wait for two Sabbatical years before reinstating the trader in Sabbatical fruits in his civic rights; Y. Shebu. VII, 37[d] bot. (not שני).—*Sh'bi'ith,* name of a treatise, of the Order of Z'ra'im, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

שְׁבִיעָאָה, שְׁבִיעֵיתָא, v. שְׁבִיעָאָה.

שְׁבִיץ, v. שְׁבִיס.

שְׁבִיק m. (שְׁבַק; v. שְׁבָקָא I) *abandoned; spontaneous growth.* Targ. Y. Lev. XXV, 5 כתי ש' (h. text סְפִיחַ).—*Pl.* שְׁבִיקִין, v. שְׁבִיבָקָא.

שְׁבִיקוּתָא f. (שְׁבַק) *remission, forgiveness.* Targ. Ps. CXXX, 4 (h. text סְלִיחָה).

שְׁבִירָא, v. שְׁבָרָא.

שְׁבִירָה f. (שָׁבַר) *breaking.* Y. Orl. I, 60 bot. (not שבורה), v. נְפִיצָה.—שְׁבִירַת עצם breaking a bone of the Passover sacrifice. Pes. VII, 12; ib. 70[a]; a. fr., v. עֶצֶם.

שַׁבִּישׁ, v. שְׁבַשׁ.

שְׁבִישְׁתָּא, שבישותא, שְׁבִישָׁא, v. שְׁבִשְׁתָּא.

שְׁבִיתָה f. (שָׁבַת) 1) *resting, making a day station* esp. over the Sabbath. Maasr. II, 3 עד שהוא מגיע למקום הש' until he reaches a place where he intends to rest, contrad. to לינה night lodging. Y. ib. 49[d] top, v. לִינָה.—Esp. *appointing a place to be the centre of Sabbath movements, Sabbath camp* (from which one is allowed to walk two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 7 מי שבא . . . שְׁבִיתָתִי תחתיו if one is on the road (on Friday) at nightfall, and recognizing a tree or a fence (at a distance) says, my Sabbath rest be under it; שביתתי בעיקרו my Sabbath camp be at its root. Ib. 8 שביתתי במקומי my Sabbath centre be where I am now. Ib. 45[b] חפצי הפקר קונין ש' objects which have no owner acquire a Sabbath centre of their own (and he who finds them has to be guided in carrying them by the place where he found them). Ib. חפצי הנכרי אינן קונין ש' objects belonging to a gentile have no Sabbath centre, i. e. if they come from outside on the Holy Day, the recipient may carry them

XXXI, 26 שְׁבָיָה (O. שְׁבָרוּת; Ms. I שְׁבָיוּת; ed. Berl. שְׁבִיָּה).—Kidd. 81[a] שְׁבוּרְיָתָא; Keth. 23[a] שְׁבוּרְיָתָא captured women.

שְׁבִיל m. (b. h.; שבל, *Shaf.* of יָבַל) *path.* Peah II, 1 ש' הרבים a public path through fields; ש' היחיד a private path, contrad. to דֶּרֶךְ. Ex. R. s. 25 ב"ד עושה לו ש' בררך . . . שמא ש' בים a human being makes himself a path on trodden ground, can he make himself a path in the sea?; a. fr.—*Pl.* שְׁבִילִין, שְׁבִילִים. B. Kam. 81[a] ומחלכים בשְׁבִילֵי הרשות וכ' it is allowed to walk on private paths (through fields) until the second rainfall (v. רְבִיעָה); Taan. 6[b]; Tosef. Shebi. VII, 18 ש' שבשדות. Lev. R. s. 4 היו לפניו שני ש' וכ' if a person had before him two paths, one smooth &c. Y. Ḥag. II, 77[a] bot. התורה הזו דומה לשני ש' וכ' the Torah is like two paths, the one of fire, the other of snow &c. Tanḥ. T'rumah 8 (ref. to Prov. V, 6) שְׁבִילֶיהָ של תורה וכ' the paths of the Torah and its sections; a. e.—Naz. 8[b] מנין שבילי שמלמדה Var. (v. Rashi) as many as the field paths in the Sabbatical year (ed. שבלי).—בִּשְׁבִיל *on account of, for the sake of; because.* Ber. 58[a] בִּשְׁבִילִי for my sake. Ib. בש' אשתו ובניו for his wife and children. Taan. 20[a] בִּשְׁבִילֵךְ for thy sake. Ib.[b] בִּשְׁבִילְכֶם for your sake. Sabb. II, 4 בש' שתהא מנטפת in order that it may drip. Ib. 5 בש' החולה שישן for the sake of a patient, that he may sleep. Succ. 29[a] בש' ארבעה דברים for four reasons. Sot. 46[b] בש' שכנעני וכ' because this Canaanite showed the way with his finger. Num. R. s. 3[6] שלחה בש' וכ' she sent for R. J.; a. v. fr.

שְׁבִילָא ch. same. Targ. Job XVIII, 10. Targ. Ps. CXIX, 35; a. e.—*Pl.* שְׁבִילֵי, שְׁבִילִין. Targ. Jer. XVIII, 15. Targ. Prov. II, 9 (ed. Wil. שְׁבָלֵי, corr. acc.). Ib. 15. Targ. Job XIX, 8; a. e.—Ber. 58[b] ש' דשמיא, v. נָתַר I. Lev. R. s. 17, beg. (ref. to Ps. LXXXIV, 6) אלו ש' דאורייתא כברישין וכ' those in whose hearts the pathways of the Law are paved; a. e.—[Pes. 35[a] שבילי תעלא, v. שׁוּבְלָא.]

שְׁבִיס m. (b. h.; שבס, cmp. שָׁבַשׁ; cmp. b. h. שְׂרוֹךְ a. שָׁרַךְ) *band,* esp. (של סבכה) ש' *metal* (or *woolen*) *band with which the hair-net is fastened.* Tosef. Kel. B. Bath. V, 15 ש' של שבכה טמא וכ' a net-band is susceptible of uncleanness for itself, because one may (detach and) fit it for another net. Ib. 16 ומשום תיבורי ש' וכ' but (gold foils and plates) used as fastenings of a hair-band are susceptible of uncleanness. Kel. XXVIII, 10 ש' שלה the band of the net. Neg. XI, 11. Sifra Sh'mini, ch. VII, Par. 8 שְׁבִיץ של סבכה; ib. ch. XI, Par. 10 שבים וכ' a woolen net-band. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (ref. to שבִיסִים, Is. III, 18) braided bands (v. סַלְבּוֹנָא) כמה דאת אמר ש' של סבכה as you say, *shabis* of the hair-net.

שְׁבִיסָא ch. same.—*Pl.* שְׁבִיסַיָּא. Targ. Is. III, 18.

שְׁבִיסְרָאָה, v. שַׁב I.

שְׁבִיעָאָה m. = h. שְׁבִיעִי, *seventh.* Targ. Gen. II, 2. Targ. Jer. XLI, 1. Targ. Zech. VIII, 19; a. fr.—*Fem.* שְׁבִיעֵיתָא, שְׁבִיעֵתָא, שְׁבִיעֵי. Targ. O. Lev. XXIII, 16 (Y. שבִיעֵאה). Targ. Deut. XV, 9 (Y. ed. Vien. שְׁבִיעָתָא). Targ. Job V, 19; a. fr.

the distances which he himself is permitted to walk; a. fr.—2) *observing the Sabbath, abstention from labor.* Sabb. XVI, 6 (121[a]) מפני שאין שְׁבִיתָתוֹ עליך Y. ed. (Mish. a. Bab. ed. עלירן, Ms. M. עלינו) because his (the gentile's) Sabbath rest is no concern of thine (of theirs, the Jews' for whom he acts; of ours); ib. מפני ששבירתו עליך because his (the minor's) observance of the Sabbath is thy (their, our) concern. Y. ib. V, 7[b] bot. שחוא מצוה על שְׁבִיתַת בהמתו כמוהו for man is commanded to let his cattle rest as well as himself. Y. Erub. III, 21[a] אינו יכול להביאו דרך ש׳ he cannot bring it home in a manner consistent with the observance of the Sabbath; a. fr.—3) = שְׁבוּת *an act forbidden on the Sabbath by rabbinical law*, but permissible in the Temple.—*Pl.* שְׁבִיחוֹת. Ib. X, end, 26[d] (ref. to Mish. X, 11—15) משביחה אחת למדו ש׳ הרבה from the permissibility of one act, we learn the permissibility of many more, v. צִבְתָּא.

שְׁבָכָה, v. סְבָכָה.

שֶׁבֶּ, שְׁבְּ, שְׁבֶלָּא, v. שׁוּבַל.

שַׁבְלוּל m. (שבל *to drag along*, cmp. b.h. שֶׁבֶל; cmp. שַׁלְשׁוּל III) *snail* without the shell. Sabb. 77[b], v. פְּתִית; Y. Ber. IX, 13[c] bot. (ed. Krot. שכלון, ed. Ven. שבלון, corr. acc.), v. חָוִית.

שַׁבְלוּלָה ch. same, v. next w.

שַׁבְלוּלִית m. (preced. art.) a species of *mollusks, slug.* Y. Nidd. III, 50[d] אילין נשויא דאמרן ש׳ דכר שבלולה נוקבא וכ׳ (ed. Krot. שכ׳, corr. acc.) we do not rely on those women who say that if the placenta resembles (in substance and color) a *shabb'luliah*, it indicates a male fœtus, if a *shabb'lul*, a female.

שַׁבְלוּלִיתָא f. (*Shaf.* of בלל; cmp. חֻבְלִין, חַבֶּל) *fenugreek.* Sabb. 110[b] Ms. M. (ed. שַׁבְלִילְתָא). Men. 42[b] מיא דש׳ Ms. M. (ed. דשבלילתא) juice of fenugreek. Gitt. 69[a] ש׳ Rashi (ed. שׁוּבְלִילְתָא). Ab. Zar. 38[b] שבלילתא.

שבלון, v. שַׁבְלוּל.

שְׁבֶלֵי (or שְׁ׳), v. שִׁיבְלֵי.

שַׁבְלִילְתָא, v. שַׁבְלוּלִיתָא.

שְׁבֹלֶת, v. שִׁיבּוֹלֶת.

שֶׁבַלְתָּא, v. שׁוּבַלְתָּא.

שבן, Y. Ab. Zar. I, 39[d] top שבניה some ed., v. שְׁכַן.

שֶׁבְנָא, שֶׁבְנָה (b. h.) pr. n. m. *Shebna*, 1) officer in high position in King Hezekiah's court. Lev. R. s. 5. Snh. 26[b] בעל הנאה היה ש׳ Shebna was a sensual man; a. e.—2) a brother of Hillel. Sot. 21[a], v. סְמָקָא.

שבניה, v. שְׁכַנְיָה II.

שַׁבְסִיס, v. שַׁבְזִיז.

שְׁבַסְרֵי, שְׁבִסְרֵי *seventeen*, v. שֵׁב I.

שְׁבַע f., שִׁבְעָה m. (b. h.) *seven.* Snh. V, 1, v. חֲקִירָה. Ib. 3 בש׳ (sub שעות) at seven hours of the day. Ab. V, 7. Lam. R. introd. (R. Josh. 2) מ׳ מש׳ seven times seven; a. v. fr.—בְּרַת I a. בַּת, v. ברת ש׳, בנות ש׳, v. fr.—Esp. שִׁבְעָה (sub. ימים) *Shib'ah, the seven days of mourning for a near relative.* M. Kat. 20[a], v. שְׁלֹשָׁה; a. fr.—Y. M. Kat. III, 82[c]; v. שָׁמַר.—*Pl.* שִׁבְעִים *seventy.* Snh. V, 5 עד ש׳ ואחד (add to the members of the court,) until they number seventy-one. Ab. Zar. 11[b] אחת לש׳ שנה once every seventy years; a. v. fr.

שָׁבַע I, שׁוֹבַע f., שְׁבָעָה, שְׁבָעָא, שְׁ׳, שׁוּ׳, שְׁבָעֲתֵי m. ch. same. Targ. Gen. V, 7. Ib. IV, 24 (O. ed. Vien. שְׁבָעָה). Ib. XXIX, 27. Targ. Y. II Num. XI, 26 שׁוֹבְעָתֵי; a. fr.—Y. Kil. IV, beg. 29[a] חמש שורין מן ש׳ שו׳ five rows of seven trees each. Y. Sabb. I, 3[c] bot. שובעה ... אלו שגזרו אינון those laws which they decreed by majority of votes, were seven; a. fr.—*Pl.* שְׁבִעִין, שְׁבִ׳, שׁוּבְ׳ *seventy.* Targ. Gen. V, 12; a. fr.

שָׁבַע, *Nif.* נִשְׁבַּע (b. h.) *to be sworn, to swear.* Shebu. III, 6 כ׳ לבטל וכ׳ if a person swears that he will omit to perform a commandment. Ib. VI, 4 אין נִשְׁבָּעִין על וכ׳ no oath is imposed in refutation of a claim of a deaf and mute, or of an insane person, or of a minor, nor do we administer an oath to a (claimant) minor, אבל נשבעין לקטן וכ׳ but you must make oath when suing a minor or the sacred treasury. Ib. 7 שמא יִשָּׁבַע זה וכ׳ ... ומי נ׳ מי which of them is first admitted to an oath? He with whom the (lost) pledge was deposited, lest this one (the debtor) swear (to the value of the pledge), and the other produce the pledge (and prove him a perjurer). Ib. VII, 1 כל הנשבעין שבתורה נשבעין וכ׳ all those bound to swear according to Biblical law swear and are free from payment, but the following swear and receive (are awarded their claim). Ib. 32[b] ואינו יכול לִישָּׁבַע, v. שְׁבוּעָה; a. fr.

Hif. הִשְׁבִּיעַ *to adjure; to impose, administer an oath.* Ib. IV, 3 אמרו אין אנו ... מַשְׁבִּיעֲךָ אני עליכם וכ׳ if they say, we know no testimony in thy case, (and he says,) I adjure you, and they say, Amen: they are guilty (if they could testify). Ib. חוץ וכ׳ ... ה׳ עליהן if he adjured them five times out of court, and coming before court they confess (that they know testimony), they are acquitted. Ib. VIII, 2 מַשְׁבִּיעֲךָ אני וכ׳ I adjure thee, and he says, Amen. Ib. 29[a]; 39[a], a. e. אנו משבישין אותך וכ׳ ... וכשמַשְׁבִּישִׁין אותו and when the court administers an oath to him, they say to him, know that we cause thee to swear not in thy sense, but in the sense of God and in the sense of the court; a. fr.—Part. pass. מוּשְׁבָּע; *pl.* מוּשְׁבָּעִין. Ib. 31[a] מ׳ מפי עצמו one who is sworn on his own demand (in his own case); מ׳ מפי אחרים one who is sworn on other people's demands (as a supposed witness that claims ignorance). Ib. III, 6 הרשות שאינו מ׳ עליה מהר סיני a religiously indifferent act, on which he is not sworn from Mount Sinai; מצוה שהוא מ׳ וכ׳ a religious act on which he is sworn &c. Ib. 21[b]; 22[b], v. סִינַי; a. fr.

שְׁבַע II ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּבַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּבַע, אִשְׁתַּבַּע as preced. *Nif.* Targ. Lev. V, 22; 24. Targ. Jer. V, 2; a. fr.—

Targ. Prov. XXVII, 7; a. fr.—Pesik. R. s. 16; Pesik. Eth Korb., p. 57b, a. e., v. רְוֵי; a. e.

Pa. שַׂבַּע, סְ; *Af.* אַשְׂבַּע, אְ *to satisfy.* Targ. Ps. XC, 14. Ib. CVII, 9; a. fr.—Taan. 24a רחמנא לישַׂבְּעָךְ ... דאַשְׂבָּעָן ברך the Lord satisfy thee, as thy son has satisfied us. Yoma 79b שַׂבּוּעֵי מְשַׂבְּעָא is enough to satisfy the appetite. Gitt. 70a חמרי מְשַׂבְּעָן וכ' dates satisfy, heat &c.; Keth. 10b; a. e.

**Ithpa.* אִסְתַּבַּע (cmp. צְבָה) *to be swollen.* Esth. R. to III, 14 א' קרסוליה (omitted in Yalk. ib. 1056) his ankle was swollen.

שָׂבְעָא, שָׂבְעָ, שָׂבְ', v. שׂוֹבַע, שׂוֹבְעָא, a. סַבְעָא.

שַׂבְעָא, v. שְׂבַע I.

שִׂבְעִים, שִׂבְעָה, v. שָׁבַע.

שְׁבַעְתָּא *week*, v. שָׁבוּעָא.

שְׁבַעְתֵּי, *seven*, v. שְׁבַע I.

שָׁבַץ (b. h.), *Pi.* שִׁבֵּץ (cmp. שְׁבִיס; Syr. שבץ *confudit, miscuit*) *to interweave; to checker, adorn vessels with designs.* Ḥull. 25a, sq.; Tosef. Kel. B. Mets. II, 10 כל שהוא לְשַׁבֵּץ ... עתיד any unfinished vessel which is ... to be adorned with designs.

שָׁבַק* = next w. Pesik. R. s. 44 שָׁבְקוֹ בבית וכ' leave him in prison, and let him be famished &c.; (Yalk. Hos. 531 חובשוהו, not חבשוהו, v. חָבַשׁ).

שְׁבַק (corresp. to h. עָזַב) 1) *to leave, let go; to forsake, abandon; to leave behind; to bequeath.* Targ. Jer. LI, 9. Targ. Ex. XXIII, 5. Targ. Jud. XVI, 26 (h. text הניחה); a. v. fr.—Part. pass. שְׁבִיק; f. שְׁבִיקָא, שְׁבִיקְתָא; *pl.* שְׁבִיקִין; שְׁבִיקָן, שְׁבִיקָתָא. Targ. Jer. LI, 5 (h. text אלמן). Targ. Ez. XXXVI, 4. Ib. XLI, 9; 11 (h. text מִנָּח); a. fr.—Y. Nidd. II, end, 50b אמר שׁוֹבְקָתֵיהּ לצפרא he said (to the woman), leave it (with me) for the morning. Sabb. 32a שַׁבְקֵיהּ וכ', v. רְוָיָא. Yoma 12a לִמֵּישְׁבַּק, v. אוּשְׁפִּיזָא. Arakh. 22a מי שַׁבְקִינָן מזוני וכ' shall we leave the alimony (which the widow receives out of the estate, as long as her dowry is not satisfied) unguarded? Ib. מי שבקינן ליה do we allow him (to take interest)? B. Bath. 125a לאו חני מעות ש' אבוהון it is not these coins that their father left them (when he died). Gitt. 37b, a. fr. לא שָׁבִיק (אינש) וכ' (לא שבק), v. הֲרִתָּרָא. Bekh. 24a במקום דידה לא שַׁבְקָה דידה וכ' when the dam has her own child, she will not neglect her own and give suck to a strange animal. B. Mets. 92a לא ש' אינשי חיי וכ' Isi would let no man live, i. e. with such a law humanity could not exist; B. Kam. 91b א"כ לא שַׁבְקַת חיי וכ' if this were the law, thou wouldst let no creature exist; a. fr.—2) *to remit, pardon, forgive.* Targ. Gen. XVIII, 24. Targ. Num. XIV, 19; a. fr.—Lev. R. s. 5, end יאי ... דְּשָׁבֵיק לחובין וכ' it is becoming the great God to remit great sins; a. e.—Part. pass. as ab. Ib. הא שרי לך והא שביק לך this is remitted to thee, and this is forgiven thee; a. e.—3) *to let go, send away, divorce.* Gen. R. s. 17 שְׁבוֹקָא הדיא אנתתא מיניך וכ' send that woman away, for she does thee no honor; ib. שַׁבְקָהּ לחדא וכ' send that bad woman away; Shebu. 29a ודילמא ... וכי קא מְשַׁתְּבַע אדעתא דידיה א' perhaps that man saw a huge bird and called it *gamla* (camel), and when he swore (that he saw a camel fly in the air), he swore in his sense. Ib. דכי קא משתבע ... קא משתבע so that when he swears (that he has paid the money), he swears to the truth in his sense (having given him tokens, v. אִיסְקוּנְדְּרֵי). Ib. 32b אי ... חזית מְשַׁתְּבַעְנָא וכ' if thou hadst come and testified for me, I should have been assigned an oath and received my claim; מי יימר דְּמְשַׁתְּבַעַת who can say that thou wouldst have made oath? Ib. לִישְׁתַּבַּע shall he be admitted to an oath? Ib. 26a ואנא בשיקרא אִישְׁתַּבַּעִי and have I sworn falsely?; a. fr.

Af. אַשְׁבַּע as preced. *Hif.* Targ. Y. II Ex. XIII, 19 [read:] מַשְׁבַּע אַשְׁבַּע. Targ. Cant. II, 7. Targ. Cant. II, 4; a. e.—Shebu. 36a אַשְׁבְּעִינְהוּ ולייטרינהו he made them swear, and also pronounced a curse upon them. Ib. 41a לא מַשְׁבְּעִינַן לֵיהּ we do not put him to an oath; a. fr.

שָׂבַע I, m. (b. h.; next w.) *sated, filled, satisfied.* Gitt. 56a רוצא כשהוא ש' שָׂבֵעַ, v. שָׂבֵעַ I. Lev. R. s. 34 לְשָׂבְעוֹ וכ', v. שָׂבֵעַ I; a. fr.—*Pl.* שְׂבִיעִין, שְׂבֵעִים, שְׂבֵי'. Joma 74b ואיתנו ש' סומין ... blind persons eat and are not satisfied. Taan. 10b אל תראו עצמיכם בפני בני עשו ... כאילו אתם ש' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) make no show of your plenty before the sons of Esau or of Ishmael, lest they envy you; Yalk. Gen. 148; a. e.—*Fem.* שְׂבֵעָה, שְׂבֵי'. Y. Ab. Zar. III, 42c top the Lord allows the righteous in this world to see their (future) reward, ונפשם ש' וכ' and they feel satisfied and go to sleep; a. e.—*Pl.* שְׂבֵעוֹת, שְׂבֵי'. Midr. Sam. ch. XIII (ref. to I Sam. IX, 12, sq.) וכל האורך הזה ... ולא חיו ש' ממנו why this lengthy speech? It intimates that they looked at the beauty of Saul and could not see enough of it; a. e.

שָׂבַע II (b. h.; cmp. סָבָא III) *to be filled, to have plenty, be satisfied.* Sabb. 113b (ref. to Ruth II, 14) ותאכל בעולם הזה ותִשְׂבַּע וכ' she (Israel) will eat in this world, will have plenty in the Messianic days, and leave over for the hereafter. Succ. 52b, v. רָעֵב II; a. e.

Hif. הִשְׂבִּיעַ *to satisfy.* Gen. R. s. 76, end כדי להַשְׂבִּיעַ עיניו וכ' in order to satisfy the eyes of the wicked man. Y. Keth. V, 30b הִשְׂבִּיעָתּוֹ; Succ. l. c. מַשְׂבִּיעוֹ, v. רָעֵב II. Snh. 100a; a. fr.—Ib. 29b אדם עשוי שלא להשביע את עצמו man is wont not to declare himself wealthy (to disclaim wealth, by saying that he is in debt, even if he is not); כשם שאדם ... שלא להשביע את בניו as man is wont to disclaim wealth for himself, so is he likely to disclaim it for his heirs (therefore an ante-mortem confession of indebtedness does not establish a claim against heirs).

Pi. שִׂבֵּעַ same.—Part. pass. מְשׂוּבָּע. Lev. R. s. 29 (play on השביע, Lev. XXIII, 24) שהוא מש' בכל וכ' a month which is plentiful in every thing &c.

Hithpa. הִשְׂתַּבַּע *to be satiated, sick.* Num. R. s. 14 עתיד לְהִשְׂתַּבַּע, v. סִיג I.

סְבַע, שְׂבַע ch. same, *to be satisfied, saturated.* Targ. O. Ex. XVI, 8 לְמִיסְבַּע ed. Berl. (ed. Amst. לְמִישְׂ'); Y. לְמִשְׂבּוֹעַ. Targ. Ps. CIV, 16 (Ms. סְ); a. fr.—Part. שָׂבְעִין, סְ; f. שָׂבְעָא, סְ. Targ. Prov. XXX, 22 דשביע ed. Lag. (Ms. דסביע; ed. Wil. דִישְׂבַּע).

ib. לית בידי מה אֶשְׁבּוֹק לַהּ I have not the means to divorce her (to give her her dowry); ib. לית בי מה אשבוק לה; Lev. R. s. 34 לית בי מְשַׁבַּק לה; (Yalk. Is. 352 לית לי ממרקא לה, v. מְרַק); Y. Keth. XI, 34[b] bot. שירבקה דלית וכ' (read: שׁוֹבְקָהּ or שַׁבְּקָהּ *Pa.*) send her away &c.; a. e.

Pa. שַׁבֵּק, *Af.* אַשְׁבֵּק same, *to divorce.* Gen. R. l. c. אנן יהבינן לה פורנא ושַׁבֵּק יחה מינך (not ושבקית) we shall give her her dowry, and divorce thou her. Ib. וְשַׁבַּקְתָּהּ מינית (some ed. וש' יחה) and he divorced her; Lev. R. l. c. ושבקיה (corr. acc.); Y. Keth. l. c.; Yalk. Lev. 665. Y. Keth. VI, beg. 30[c] הן דמְשַׁבֵּיק וכ' he who divorces his wife and does not pay off &c., v. מְרַק.

Ithpa. אִשְׁתַּבַּק, *Ithpe.* אִשְׁתְּבִיק 1) *to be let alone, be allowed.* Koh. R. to V, 11 אוף למידמוך לית אנן מִישְׁתַּבְּקִין we are not even allowed to sleep.—2) *to be remitted; to be forgiven.* Targ. Gen. IV, 7. Targ. Lev. IV, 20; a. fr.—3) *to be divorced.* Cant. R. to I, 4 בעיין לְמִשְׁתַּבְּקָא דין מדין they wanted to be divorced from each other.—4) *to be forsaken, abandoned.* Targ. Jer. XLIX, 11 תשתבקון (ed. Wil. תשבקתון, corr. acc.). Ib. 25. Targ. Is. XVII, 9; a. e.

שִׁי', שְׁבָקָא I m. (preced.) 1) [*abandoned,*] *undressed vine.* Targ. O. Lev. XXV, 5 (h. text נזיר־).—*Pl.* שַׁ', שְׁבָקִין. Ib. 11 שְׁבָקָהָא (ed. Vien. שַׁ').—2) *isolated, single shoot.*—*Pl.* as ab. Targ. Ez. XVII, 6 שַׁ' ed. Wil. (ed. Lag. שְׁבָךְ; h. text בדים).

שִׁי', שְׁבָקָא II m. (preced. wds.) *heirloom;* (sub. בעל) *testator.*—*Pl.* שִׁי', שְׁבַקַיָּיא. Arakh. 22[a] ירתמי ...בתר שִׁיבְקֵירְהוּ heirs that enjoy what is not theirs will follow those who left them the (ill-gotten) goods; B. Mets. 70[a] שִׁיבָקֵירְהוּ.

שְׁבַר, v. סְבַר.

שְׁבַר, *Poël* שׁוֹבַר, v. סְבַר II.

שָׁבַר I (b. h.) 1) *to break.* Y. Ab. Zar. II, 41[d] (play on באכל תְּשַׁבְּרוֹ האכלתו שִׁבַּרְתּוֹ, Deut. II, 6) אכל תשברו with food break him (his ill-will); when thou hast given him to eat, thou hast broken him; אם הירה קשה עליך באכל תשברו וכ' if he is hard on thee, break him with food, and if not (if thou succeedest not with food), heap silver upon him; Y. Sabb. I, 3[c] bot. Tanḥ. Sh'laḥ. 9 נתכוונו ... לְשָׁבּוֹר לבן וכ' the spies intended to break the heart (courage) of the Israelites (ref. to ויניאו, Num. XXXII, 9). Tosef. B. Mets. II, 26 כדי לשבור את לבו ...אוהבו if a friend requires help for loading, and an enemy for unloading (to relieve the broken down beast of burden), it is commended to help the enemy in order to break his heart (hatred); (B. Mets. 32[b] כדי לכוף את יצרו). Pesik. Eth Korb., p. 59[b] נטל ...וְשָׁבְרָהּ את חטבלא he took the plate... and shattered it. Ex. R. s. 18 (ref. to Ps. LXXVII, 7) נזכרת אני את השברים שהיית שׁוֹבֵר וכ' I remember the breaks with which thou brokest (the calamities with which thou didst visit) the empires for me by night; בא ...שָׁבַרְתָּ וכ' Sennacherib came upon me, thou brokest him at night (v. infra *Hof.*); a. v. fr.—Y. Shebi. VIII, beg. 37[d] כל מדרש שאתה דורש ושׁוֹבֵר וכ' a textual interpretation which you introduce, and by which you break (upset partially) a previous interpretation of the same verse, is no legitimate interpretation. Tanḥ. Vayera 13 סופו ...שובר את ראשו the end of the verse breaks (contradicts) its beginning. Cant. R. to VII, 9 (expl. דתבריא, Dan. III, 2) the scholars (scholastici) are called *d'thabraya* (v. תְּבַר), שהם שׁוֹבְרִים הדברים because they break (twist out of joint) the words (of the law).—*Part. pass.* שָׁבוּר, f. שְׁבוּרָה *having a broken limb, injured.* B. Mets. I, 4 רצין ...אחר צבי ש' running ...after a wounded deer. Ib. 94[b] ש' ומתה a borrowed animal that was injured or that died. Ib. נשבעין על הש' must make oath concerning an injured animal in their charge; a. fr.—2) (denom. of שׁוֹבָר) *to give a receipt; to acknowledge payment; to acquit.* Tosef. Keth. IV, 11 מקצת (על) שָׁבְרָה לו if she gave him a receipt for a portion of her jointure, she has released him of all obligations of the marriage contract. Ib. IX, 1 וחרא ...כונסה he marries her and divorces her (and remarries her), and she gives him a receipt for her jointure (by which act the mortgage on the entire estate is cancelled); Y. ib. VIII, 32[b] bot.; Y. Yeb. IV, 5[d]; a. fr.

Pi. שִׁבֵּר *to break.* Sabb. 105[b] חמקרע ...ומְשַׁבֵּר כליו וכ' he who in his anger tears his garment or breaks his vessels, ... let him be in thy sight like an idolater; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּבָּר. Pesik. R. s. 17 (ref. to Job I, 15) מש' ומלוקה הרה he (that escaped) was broken of limbs and smitten; Ruth R. to I, 5; Lev. R. s. 17 מְשֻׁבָּר; Yalk. Job 892 מושבר.

Hof. הוּשְׁבַּר *to be broken.* Pesik. Vattom., p. 129[b] (ref. to Ps. LXXVII, 7) נזכרת אני שֶׁבֶּר שהוּשְׁבַּרְתָּ וכ' (not שכר שהושכ') I remember how I was broken (crushed) among the empires (v. supra); Lam. R. to I, 2 שהָשְׁבַּרְתָּ ...בלילן וכ' how I was broken before thee in the night of persecution by the empires; Yalk. Ps. 816; a. fr.—Part. מוּשְׁבָּר, v. supra.

Nif. נִשְׁבָּר, *Hithpa.* הִשְׁתַּבַּר, *Nithpa.* נִשְׁתַּבַּר same. B. Mets. VI, 4. Kel. III, 3 ונִשְׁבְּרָה and was again broken. Ib. XI, 1 נִשְׁבְּרוּ טהרו when they are broken, they are no longer susceptible of uncleanness. Gen. R. s. 91 נִשְׁתַּבְּרוּ שיניהם their teeth were broken (fell out). Y. Kidd. I, beg. 58[b] נשבר קל וחומר the conclusion *a minori* is impaired. Ab. Zar. 50[b], sq. זריקה מְשֻׁתַּבֶּרֶת an interrupted throwing, i. e. sprinkling a liquid, but not throwing a solid object; a. fr.—Treat. Der. Er. ch. X מְשֻׁתַּבֵּר על השיש 'has his limbs broken' (a sort of massage) on the marble floor (in the bath-house, in the presence of other people).

שָׁבַר II (b. h.; denom. of שֶׁבֶר II) *to buy provisions.* Gen. R. s. 91 אף ...לְשָׁבֵּר אוכל Joseph, too, knew that his brothers were coming down to Egypt to buy food; ib. כל מי שנכנס לְשָׁבּוֹר וכ' let whomsoever enters (Egypt) to buy food register his name &c; Tanḥ. Mikk. 8.

Hif. הִשְׁבִּיר *to sell provisions, to supply.* Ib. (ref. to מַשְׁבִּיר, Prov. XI, 26) זה יוסף שזן וכ' that means Joseph who sustained the world &c.; Gen. R. l. c; a. e.—[Tanḥ. ed. Bub. Vayesheb 13 משביר אותו, read: מַשְׁפִּיר.]

שֶׁבֶר I m. (b. h.; שָׁבַר I) 1) *break, fracture.* Sabb. XXII, 6 אין מחוירין את הש' you must not set a fracture (on the Sabbath). T'bul Yom IV, 7 שלום מן הש' וכ' (he meant) that it will be brought up in safety without being broken and without being spilt; Y. Ter. II, 41[c] top; a. e.—Trnsf. *de-*

struction, calamity. Gen. R. s. 91 (play on שֶׁבֶר, Gen. XLII, 1, a. סֶבֶר) כי יש ש' זה הרעב כי יש סבר זה השבע וכ' 'that there is a calamity', that means the famine; 'that there is brightness', that means plenty &c. Ib. והלא כבר נאמר ותרעב . . . יש ש' has it not been said before, 'and all the land of Egypt was hungry'? what is meant by 'there is a calamity in Egypt'? &c. Pesik. Vattom., p. 129[b] (not שכר); Yalk. Ps. 816, v. שָׁבַר I; a. e.—*Pl.* שְׁבָרִים, constr. שִׁבְרֵי. Gen. R. s. 30 (ref. to Job XII, 5) שחיו מוכנים לשני לשבר מלמעלן וכ' ש' they were predestined for two calamities, for destruction from above (rain), and for destruction from below (rise of the deeps). Ex. R. s. 18, v. שָׁבַר I. Kel. XI, 3, a. fr. שברי כלים fragments of vessels, broken vessels. B. Bath. 14[b] שברי לוחות the tablets broken by Moses. Ber. 8[b] חזדרו בזקן . . . לוחות ושברי וכ' be careful not to despise an old man that has forgotten his learning through no fault of his, for we are told, the (whole) tablets and the broken ones were deposited in the Ark; Men. 99[a]; a. fr.—2) *a broken ejaculation, sigh,* esp. *the broken disconnected sounds produced on the Shofar.* Y. Taan. II, 65[b] top (play on אַד, Gen. II, 6) עלה ש' מלמטן וכ' when the broken tune (at the prayer meeting) rises from below, at once the rain comes down.—*Pl.* as ab. R. Hash. 34[a] שיעור תרועה כשלשה ש' the value of a *t'ru'ah* (a succession of tremulous sounds) is equal to three *sh'barim.* Ib. אתקין . . . שלשה ש' תרועה וכ' R. Abbahu introduced in Cæsaræa (for the New Year's Day) the blowing of a *t'ki'ah* (a succession of connected notes), three *sh'barim,* a *tr'u'ah,* and a *t'ki'ah;* a. e.

שֶׁבֶר II m. (b. h.; preced.; שׁ' רעבון, v. Gen. XLII, 19 a. 33, cmp. Ps. CIV, 11; v. Ehrlich Mikra ki-Pheschuṭô, p. 114 sq.) (*sale of*) *provisions* (in time of famine). Gen. R. s. 91 מפני . . . יש אוכל במצרים שאמר הכתוב יש ש' וכ' why does not the Scripture say (Gen. XLII, 1) 'there was *okhel* (food) in Egypt? (why is it) that the text says, 'there was *sheber*'?

שַׁבְרָא, שַׁבַּר m. (denom. of בַּר II, בְּרָא) [*boy,* Syr.,] *simple, foolish* (corresp. to h. פֶּתִי). Targ. Prov. IX, 4 (some ed. שכר, corr. acc.). Ib. XIV, 15. Targ. Job V, 2 (ed. Wil. שְׁבִירָא). Targ. Ps. XIX, 8 (ed. Lag. שִׁירְבָא; ed. Wil. שְׁבִ', corr. acc.); a. e.—*Pl.* שַׁבְרֵי. Targ. Prov. I, 4; 22; 32; a. fr.—*Fem.* שַׁבְרְתָּא. Ib. IX, 13 (ed. Wil. שְׁבִרְתָּה; some ed. שכ', corr. acc.).

שִׁבְרָא m. (cmp. שַׁבְרִירַיְתָא) *mullein,* a plant the woolly leaves of which are used for wicks (φλόμος λυχνῖτις or θρυαλλίς; v. Löw Pfl., p. 67). Sabb. 20[b], expl. פתילת המדבר (ed. Sonc. שִׁירְבָא, oth. early ed. שׁוּבְ').

שַׁבְרָה f. (cmp. שַׁבְרִירַיְתָא) *blinking.* Y. Ḥag. II, 77[d] עיינה הווית ש' one of her eyes was blinking.

שְׁבָרוֹן m. (שָׁבַר II) *sale of provisions, market price.* Gen. R. s. 8 שואלין אלו לאלו מה ש' נעשה תרום they (going in) ask those (coming out), how was the market to-day?; Yalk. Job 907.

שַׁבְרוּתָא f. (שְׁבַר) *simplicity.* Targ. Prov. I, 22.

שַׁבְרִיר m. (cmp. next wd.) name of *a certain animal living in the water, water snake* (?).—*Pl.* שַׁבְרִירִין, שַׁבְרִירִים. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6; Yalk. Ex. 286.

שַׁבְרִירַיְתָא, שַׁבְרִירֵי m. pl. (=שבהר', v. שַׁבְהַר; cmp. a. חִירְוַרְוַרַיְתָא, סַנְוֵור) *being dazzled, blinking, temporary blindness, loss of direction.* Targ. O. Gen. XIX, 11 (ed. Berl. שַׁבְרַרַיְתָא). Targ. II Kings VI, 18.—Yoma 28[b] דשמשא וכ' ש' the dazzling sun-light coming through cracks or breaks in the clouds is worse than the uncovered sun. Gitt. 69[a] דיממא ש' sudden blindness occurring in day-time (from dazzling light). Ib. דלילייא ש' blindness occurring at night (believed to be caused by a demon living in the water or in water vessels. Ib. (an incantation for blindness) ש' דפלוני וכ' *shabrirê* of N, son of N, leave &c. Ab. Zar. 12[b]; Pes. 112[a] סכנת ש' the danger of getting blind (from drinking at night). Ib. (an incantation against thirst at night) נימא אימו . . . מש' ש' בררי וכ' let him say to himself, N, son of N, my [thy] mother told me, be on guard against *shabrirê: shabrirê, b'rirê, rirê yirê, rê.*

שָׁבַשׁ (= שׁבשׁב, cmp. שׁוֹבָב) *to run in all directions, blunder.*

Pi. שִׁבֵּשׁ *to entangle, confound; part. pass.* מְשׁוּבָּשׁ; f. מְשׁוּבָּשֶׁת *thrown into confusion.* Yeb. XVI, 7, v. נָפַיִם. Lev. R. s. 35; Cant. R. to VI, 11.

Hithpa. חִשְׁתַּבֵּשׁ *to be entangled.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 וטלפות סוסיהן מְשָׁתַּבְּשׁוֹת ed. Bub. (oth. ed. משתמטות) and the hoofs of their horses were entangled (caught in the mud).

שְׁבַשׁ, *Pa.* שַׁבֵּישׁ 1) (denom. of שִׁבְשָׁא) *to branch off, send forth branches.* Targ. Ps. LXXX, 12 שַׁבֵּישָׁתָא Ms. (ed. Wil. שְׁבַשַׁת, *Pe.*).—2) *to cut branches, harvest grapes.* B. Mets. 73[a], v. שַׁבָּשָׁא.—3) (v. preced.) *to entangle, confound, overpower.* Targ. Jer. XX, 7 (h. text פתה); Targ. II Esth. I, 2. Targ. Koh. V, 1.—Part. pass. מְשַׁבַּשׁ; *pl.* מְשַׁבְּשִׁין. Targ. Job XL, 17 (Ms. מְשָׁתַּבְּשִׁין *Ithpa.*; h. text ישרגו).—Yeb. 75[b] לְשַׁבּוּשֵׁי למרימר וכ' he only wanted to confuse M'remar (test his ingenuity). Ib. 108[b] אזל . . . אירדי מְשַׁבֵּשׁ וכ' because she is familiar with his hints and signs, he may confuse (have undue influence over) her and remarry her. Ib. דא כבר שַׁבְשָׁה ולא אִישַׁבְשָׁא (not שבשא) he has before tried to influence her, and she was not influenced. Ned. 89[b] שַׁבְּשֵׁיה ואנסבה וכ' (not ואינסיב, Rashi שיבשיה) he persuaded him and made him take a wife.

Ithpa. אִישַׁבַּשׁ, אִישְׁתַּבַּשׁ 1) *to be entangled.* Targ. Lam. I, 14 (ed. Lag. a. oth. אתיבשו, oth. ed. אירחבשו, corr. acc.; h. text ישתרגו).—2) *to be confounded.* Targ. Jer. l. c. (h. text ואפת). Ib. L, 36 (h. text נֹאָלוּ). Targ. Ez. XXIV, 10.—Yeb. l. c. אִישַׁבְשָׁא (marg. corr. אִשְׁתַּבְּשָׁא), v. supra.—Esp. *to blunder, be mistaken.* Pes. 17[a] אישתבש כהני the answer of the priests was erroneous. Shebu. 28[b] אִישְׁתַּבַּשְׁתְּ thou art mistaken; Zeb. 26[a].—V. מְשַׁבְּשְׁתָּא.

שְׁבַשׁ m., pl. שְׁבִשִׁין=next w. Yalk. Ez. 362, v. שַׁבְטוּטִין.

שִׁבְשָׁא, שִׁי' m. (preced. wds.) *ramification, branch.*

Targ. Job XV,30.—Y. Peah I, 15d bot נחתת...כעין ש' דנור וכ' a fire came down from heaven, and it took the shape of a branch of fire between the bier and the people, v. שַׁבְשָׁבָה. B. Mets. 73a, v. next w.—*Pl.* שְׁבָשַׁיָּא, שְׁבָשִׁין, שְׁבָשִׁי. Targ. O. Gen. XL, 10; 12. Targ. Joel I, 7 (ed. Wil. שַׁבְשָׁהָא). Targ. Lam. I, 14; a. e.—Gen. R. s. 59 חוה מרקד אחלת ש' used to dance (before bridal couples) with three branches; Keth. 17a מרקד אחלת (add: ש'). Gen. R. l. c. דחוה לקיט מינהון ש' וכ' because he took branches from them and danced &c.; a. e.

שַׁבָּשָׁא m. (preced.) *he that cuts the vines*, i.e. *he that advances money on the grapes on the vines;* in gen. *he that buys produce in the field;* [Rashi: *he that advances seed grain to be returned in new grain*].—*Pl.* constr. שַׁבָּשֵׁי. B. Mets. 73a שַׁבָּשֵׁי שְׁבָשָׁא Ar. a. Rashi (ed. דַּשְׁבָּשֵׁי שבשא, Ms. H. דְּמַשְׁבָּשֵׁי, v. עָשַׁב.)

שְׁבַשֵּׁב (preced. wds.) *to plait* branches. Y. Sot. IX,24b bot. ר' ירמיה שי' ולבש עטרה וכ' R. J. plaited and put on a crown of olive branches (in honor of a bridal couple).—[Lam. R. to V, 16 ר' ירמיה דשבשב, some ed. דשבשבת, v. שְׁבִשְׁתָּא.]

שַׁבְשֵׁב (preced., v. שָׁבַשׁ) *to drive shoots, sprout.* Targ. Job XIV, 7 (h. text יחלוף).

שַׁבְשָׁבָה f. (preced.) *branch, shoot.* Gen. R. s. 59 נחתת ש' דנור ואתעבידת כמו ש' דהדס וכ' a branch of fire came down and assumed the shape of a myrtle branch, and separated the bier from the people, v. שַׁבָּשָׁא.

שַׁבְשֶׁבֶת* f. same, esp. a *twig smeared with a paste, lime-twig.* Sabb. VIII, 4 (78b) דבקן כדי ליתן בראש הש' Mish. a. Y. ed. (Bab. ed. דַּשַּׁפְשָׁם) as much paste as is required to put on the top of the lime-twig. Ib. 80a בראש ש' שבראש וכ' Ms. M. (ed. שפשף, v. Rabb. D. S. a. l. note 3), v. שַׁפְשָׁם.—[Lam. R. to V, 16 ר' ירמיה דש' some ed., v. שְׁבַשְׁתָּא.

שַׁבְשׁוּשִׁין m. pl. (preced.) *branches, shoots*, v. שַׁבְטוּטִין.

שַׁבְשְׁתָּא, שְׁבִישׁ', שְׁבִשְׁתָּא f. (preced. wds.) 1) *shoot, twig.* Targ. Ez. XV, 2 (h. text זמורה). Ib. XVII, 4 (h. text יניקות).—Ber. 5b שמיע לן...וכ' Ar. (ed. שְׁבִישָׁא) we have heard that you allow your tenant no share in the vines (when they are cut). Y. Peah I, 15d חוה נסיב שיבשתיה וכ' (read: שְׁבִישְׁתָּא or שְׁבִישָׁתָא *pl.*) used to take a branch (branches) and dance in front of bridal processions; ib. דקמת ליה שְׁבִישְׁתֵּיהּ the merit of his (carrying the) twigs (or of his folly, v. שׁוֹטְרְתָּא) stood by him (at his funeral, when lightning in the shape of a twig came down, v. שַׁבָּשָׁא a. שַׁבָּשָׁה); Y. Ab. Zar. III, 42c top נסיב שׁוֹשִׁירְתָּה (or שׁוֹשִׁירְתָּה *pl.*); ib. דעבדת ליה שושבתא, read: דעמדת ליה שׁוֹשַׁבְתֵּיהּ; Gen. R. s. 59 דקמת ליה שַׁבָּשְׁתֵּיהּ.—*Pl.* שְׁבִישָׁא, שְׁבִישָׁן. Koh. R. to III, 11 (in Hebr. dict.) נתן להם ש' דהדס וכ' he gave them myrtle twigs (in place of swords and spears), and they smote one another &c.; ib. שבישותה של הדס (corr. acc.).—Koh. R. to X, 5 ר' ירמיה דש' וכ' 'R. Jeremiah of the branch' (so surnamed for his manner of dancing before bridal couples) took a crown of olive branches &c. (v. שְׁבַשֵּׁב); Lam. R. to V, 16 דשבשב (some ed. דשבשבת).—2) *confusion, mistake.* B. Mets. 96b, a. e. לפום חורפא ש' v. חֻרְפָּא. Pes. 112a, a. e. ש' כירון דיפל וכ', v. עוּל.

שָׁבֶת I c. (v. Löw Pfl., p. 373) *dill.* Ukts. III, 4 הש' משנתן טעמו וכ' (Ar. משנתנה טעמה) the dill stalk after having given its taste to a dish; Ber. 39a. Maasr. IV, 5 הש' מתעשרת וכ' dill must be tithed as seed &c., v. עָשַׂר; a. fr.

שֶׁבֶת II f. (b. h.; יָשַׁב) 1) *seat.* Esth. R. to I, 2 מקום כדי שירחא המלך יושב בש' הש' וכ' the place of the throne. Ib. so that the king might be seated in the chair with the crown &c. Nidd. 16b, v. מָרוֹם; a. e.—2) *sitting idle, indemnity for loss of time* (Ex. XXI, 19). B. Kam. VIII, 1 ש' הואיל אותו וכ' to estimate indemnity for loss of time, we consider the person concerned, as if he were a watchman in a cucumber field. Ib. 85a דמי שִׁבְתּוֹ indemnity for his enforced idleness. Ib. שבתו ורפואתו כל שחייב בש' וכ' the text places on parallel lines indemnity for loss of time and healing expenses: whenever one is bound to pay for loss of time, one is bound to pay for healing. Ib. 86a ש' גדולה וש' קטנה the larger indemnity (for the permanent incapacitation, e. g. the value of the earning capacity of a maimed hand), and the smaller indemnity (for the time of sickness); Gitt. 42a; a. fr.—*Pl.* (ch.) שִׁבְּתִין. Y. B. Kam. VIII, 6b bot. תרין ש' אינון there are two kinds of indemnity for incapacitation (the larger and the smaller, v. supra).

שָׁבַת (b. h.) 1) *to rest, cease;* esp. *to observe the Sabbath.* Lam. R. to V, 14 (expl. מנגינתם, ib.) מזמריהון שָׁבְתוּ they ceased from their songs. Ib. to I, 7 (ref. to משברתיה, ib.) זה...ש' מתוכה this refers to R. J. b. Z. who ceased from staying within her (who left Jerusalem during the siege). Snh. 58b נכרי ש' וכ' a gentile that rests from work (on any day) deserves death. Y. Ber. IV, 7c bot. כבר ש' וכ' R. Ḥ. has already begun the Sabbath observance in his town. Y. Sabb. XV, 15a bot. שבת לה' שְׁבוּת כה' מה הקב"ה ש' ממאמר אם את שבות ממאמר 'a Sabbath unto the Lord' (Ex. XX, 10), rest like the Lord, as God rested from speech, so do thou rest from speech (planning work). Ned. III,10 הנודר משׁוֹבְתֵי שבת וכ' he who forswears benefit at the hands of those who rest on the Sabbath, is forbidden to receive benefits from Jews and from Samaritans; a. fr.—Pes. 54a אור ש' a light which burned during the entire Sabbath (having been kindled on the Sabbath eve). Men. 21a (ref. to תשבית, Lev. II, 13) מלח שאינה Ms. M. (ed. שובתת) שׁוֹבֶתֶת וכ' a kind of salt which has no Sabbath (is generated at all times), which is Sodom salt (v. מֶלַח).—2) *to stay over the Sabbath;* (of scholars) *to deliver the Sabbath lecture.* Peah VIII, 7 ש' נותנין לו מזון וכ' where the transient poor makes his Sabbath station, you must give him food for three meals; Sabb. 118a; B. Bath. 9a. Mekh. Bo, s. 16 כבר שָׁבְתוּ...ולא ש' וכ' once the disciples made their Sabbath station at Jabneh, but R. J. did not stay there. Ib. ומי ש' שם and who lectured there?; אפשר שש' ר' וכ' is it possible that R. El.

שעברית (if one says on a Sabbath day, 'I vow abstinence from wine) this Sabbath', he is forbidden to drink wine the whole (incoming) week and the week just expiring. Men. 65b באמצע ש' during the week, opp. בשבת on the Sabbath day; a. fr.—*Pl.* as ab. Is. 66a אימתי . . שבע ש' when do you find seven complete weeks (between Passover and Shabuoth)? When you begin to count from the evening. Pesik. Haʿom., p. 69b באלו שבע ש' וכ' during those seven weeks between Passover &c.; a. fr.—שַׁבָּת *Sabbath*, name of a treatise, of the Order of Moʿed, of the Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

שִׁבְתָּא, שַׁבַּתָּא, שׁוּבְתָּא ch. same, 1) *Sabbath.* Targ. Ex. XVI, 25, sq. Targ. Y. ib. 23 שַׁבָּא שַׁבַּת קודשא (O. שָׁבְתָּא שָׁבְתָּא ק', ed. Berl. שַׁבָּא שָׁבְתָּא ק', v. next w.). Targ. Is. LVIII, 13; a. fr.—Ber. 28a גדרוש מר חדא ש' וכ' shall one (of them) preach one Sabbath, and the other the next Sabbath (alternately)? There will be jealousy. Sabb. 119a דיזק ש', v. רַיזָק. Ib. 118a, a. fr. מעלי ש', v. מֵעֲלָא. Gitt. 38b דקבעי . . בש' וכ' who have their meals on the Sabbath during lecturing hours. Y. Ber. II, 5b bot. חזיא . . בשו' וכ' saw mourners on the Sabbath, and saluted them; a. fr.—*Pl.* שַׁבְתֵי, שַׁבְתָיָא. Targ. Hos. II, 13 שַׁבְתָּהָא (ed. Wil. שַׁבַּתָּ') לדרוש (ed. Wil. שַׁבַּתָּ').—Ber. l. c. תלתא ש' וכ' let R. G. lecture three Sabbaths in succession, and R. El. b. Az. every fourth Sabbath. Snh. 67b כל מעלי ש' (some ed. *sing.*) every Sabbath eve; a. e.—2) *week.* Targ. Esth. II, 9; a. e.—Gen. R. s. 11 חד בש' the first day of the week; a. e.

שְׁבָתָא f. (preced.) *rest, solemn observance.* Targ. O. Ex. XVI, 23 (h. text שבתון), v. preced. Ib. XXXI, 15 שַׁבָּא שְׁבָתָא ed. Berl. (ed. Vien. שְׁבַת שַׁבָּתָא; Y. שַׁבַּת שַׁבָּתָא); a. fr.

שְׁבָתָא, שְׁבָתָא, v. שִׁיבְתָּא, שִׁבְתָּא.

שַׁבְתַּי, שַׁבְתָּי, שַׁבְתַּאי 1) (b. h.) pr. n. m. *Sabbethai.* Yoma 83a; B. Bath. 90b אצר פירי ש', v. אָצַר. Bets. 32b ר' ש' דצדוקי (ed. Krot. שַׁי'). Y. Succ. IV, end, 54d ר' שי' בר מרינוס ש'. Y. Shebi. II, 34a. Y. Ḥall. II, 58c. Y. Snh. VIII, beg. 26a; Bab. ib. 69a; a. fr.—2) *the planet Saturn.* Sabb. 156a תאר מאן דבש' יחי גבר דמחשבותי בטלין Ms. O. (ed. מחשבתיה) he who was born under Saturn shall be a man whose plans will be frustrated (בטל being the Chald. equivalent of שַׁבְתַּי). Gen. R. s. 10 יש מזל . . והוא ש' there is a planet which completes its circuit in thirty years; it is Saturn. Pirké d'R. El. ch. VI יום רביעי ש' Saturn rules on the fourth day of the week. Pesik. R. s. 20; a. e.

שְׁנָא, v. שָׁאנָא.

שְׁנָא, v. שְׁנֵי.

שְׁנַב (b. h.; cmp. גבה) *to be high, exalted, strong.*

Pi. שִׁנֵּב *to overpower* (cmp. הִסְכֵּן). Tem. 16a (ref. to לבלתי עצבי, I Chr. IV, 10) מלשנות . . . שלא ישׁוּנְּבֵנִי that the evil inclination may not have power over me so as to prevent me from studying; Yalk. Josh. 27 ישׁגנני (corr. acc.).

שְׁנַב ch. same.

Pa. שַׁנֵּב *to elevate, lift up, strengthen.* Targ. Ps. XX, 2.

b. Az. lectured without saying something novel?; Y. Ḥag. I, beg. 75d; Y. Sot. III, 18d bot.; a. fr.—3) (v. שְׁבִיתָה) *to appoint a Sabbath camp* as the center for Sabbath movements. Pes. III, 7 (49a) לְשַׁבּוֹת שבירתא הרשות . . . הרוכל if a person goes away from home . . . in order to transfer his Sabbath camp for some secular (social) purpose. Erub. 51a לשובתי שבת for those who appoint a Sabbath camp (when on the road near the beginning of the Sabbath), v. שַׁבָּאָה; a. fr.—*Part. pass.* שָׁבוּת *allowed to rest, abandoned.* Sifra B'har, Par. 1, ch. I (ref. to שבת הארץ, Lev. XXV, 6) מן חש' בארץ . . . מן השמור thou mayest (in the Sabbatical year) eat of what is abandoned in the earth (that which grows without special cultivation, manuring &c.), but not of what is watched in the earth (of a field more than ordinarily ploughed); Yalk. Lev. 659.

Hif. הִשְׁבִּית *to cause to cease, remove.* Y. Ber. IV, 7d bot. שתשבור והַשְׁבִּית עולו וכ' that thou mayest break and remove the yoke of the evil inclination &c.; ib. שהַשְׁבִּירֵהוּ מעלינו וכ' that thou mayest remove it (the leaven of evil) from within us &c.—V. הַשְׁבָּתָה.

שְׁבַת ch. same, *to rest; to observe the Sabbath.* Targ. Ex. XXXI, 17. Targ. O. ib. XVI, 30 ed. Berl. (oth. ed. נחו). Targ. Y. Lev. XXIII, 32.—Y. Maas. Sh. V, 56a top ונחית שָׁבִית בביתיה and went down to observe the Sabbath in his own house; ib. חוו סלקון שַׁבְתוּן וכ' went up and celebrated the Sabbath at the Temple; Lam. R. to III, 9 ושבחן (read: וישַׁבְתָן).—[Y. Maas. Sh. l. c. סליק ש', read: שבת, v. שְׁבַת I.]

שַׁבָּת f. (b. h.; preced.) 1) *day of rest, Sabbath.*—שַׁבַּת בראשית, v. בְּרֵאשִׁית. Sabb. I, 1 ריציאות ש' the laws concerning the carrying of objects from one territory (רְשׁוּת) to another on the Sabbath, v. הוֹצָאָה. Ib. 2b חכא דעיקר ש' חוא here where the Sabbath law is the main subject. Ib. 10b מחנה . . . וש' שמה I have a precious gift in my treasury, its name is Sabbath. Ib. 119a וש' שמו וכ' . . . תבלין we (Jews) have a certain spice, its name is Sabbath, which we put into it (the Sabbath dish), and its flavor spreads. Ib. 117b בש' חייב אדם לבצוע וכ' on the Sabbath one must break bread (say the blessing) over two loaves. Ib. לעולם להוצאת ש' . . . one should always be early in making the purchases for the Sabbath. Ib. 118a עשה שַׁבַּתְּךָ וכ', v. צָרַךְ. Ib. 119a חמלכת בואי . . . ש' come ye, and let us go forth to meet queen Sabbath. Ib.b בערב ש' מבית וכ' שני . . . two ministering angels escort man on the Sabbath eve from the synagogue to his house; מלאך . . . שתהא לש' אחרת כך וכ' the good angel says, may it be thus the next Sabbath, and the evil angel says Amen against his will. Ib. לא חרבה . . . את חש' Jerusalem was destroyed for no other reason than because they desecrated the Sabbath there. Mekh. Ki Thissa לכם ש' מסורה וכ', v. מָסַר. R. Hash. IV, 1 שחל להיות בש' which falls on a Sabbath day; a. v. fr.—Ber. 28a, a. e. ש' של מי חיתה whose Sabbath was it, i. e. whose turn to preach was it?—*Pl.* שַׁבָּתוֹת. Sabb. l. c. אילמלי . . . שחי ש' וכ' if Israel were to observe two Sabbaths properly, they would at once be redeemed. Yeb. 93a ש' וימים טובים Sabbaths and festivals; Keth. 110b; a. v. fr.—2) *week.* Ned. VIII, 1 ש' זו אסור בכל חש' וש'

Ib. XCI, 14. Targ. Prov. IV, 6 תִּתְשַׁגְּבִינָךְ ed. Lag. (ed. תִּתְשַׁגְּבָךְ; oth. ed. תִּתְשׁוֹגְבִינָךְ); a. e.

שַׁגְבְּרוֹן pr. n. m. *S'gabion.* Tosef. Ter. II, 13 ש' ראש בית וכ' ed. Zuck. (Var. שבריון) S. chief of the synagogue of Achzib.

שָׁגַג (b. h.) [*to be excited, confounded,*] *to err, do wrong inadvertently; to act under a wrong impression.* Ker. IV, 1 ש'... באיזה מהן ש' if he had connection with one of them under the impression that it was his wife, and it is unknown with which of them. Ib. II, 4 עשה בה את המזיד כשׁוֹגֵג with reference to her the law puts the wilful transgressor on a level with the inadvertent (obliging him to offer a sacrifice). Sabb. 69a ש' בשבת והזיד במלאכות, v. זִיד. Ib. או שש' במלאכות וכ' or he acted inadvertently with regard to labors (not knowing that such a labor was forbidden on the Sabbath), but consciously as regards the Sabbath. Ib. ש' בזה ובזה if he was in error as to both. Ib. עד שישָׁגוֹג בלאו וכרת שבת he must be ignorant of the prohibition (לאו) and of the eventual punishment of extinction (כרת); a. v. fr.

Hif. הֶשֵׁג *to confound.* Yalk. Gen. 146 מְשִׁיגִין, v. שָׁגָה.

שְׁגָגָה f. (b. h.; preced.) *inadvertent act, error.* Ker. I, 2 על אלו...ועל שְׁגָגָתָם חטאת for the following acts one incurs the punishment of extinction if wilfully committed, and is bound to bring a sin-offering if committed inadvertently. Ib. II, 2 אלו . . . חוזרין כש' the following must offer a sacrifice for their wilful acts as if they were inadvertent ones. Sabb. 70a (in Chald. dict.) קרבן דחייב רחמנא אמאי אש' for what act does the Law demand a sacrifice? Only for an inadvertent act. Ib. 69a שְׁגָגַת קרבן שמה ש' ignorance as to eventual liability to a sacrifice is called inadvertency; Shebu. 26b. Ib. אידוחי שגגת שבועת וכ' how is inadvertency in a vain oath with regard to a past event possible?; a. v. fr.—M. Kat. 18a, a. fr. והואי כש' שיוצאה מלפני השליט (fr. Koh. X, 5) and it was as an error proceeding from the ruler, i. e. his ominous words, although not meant as such, came true.—*Pl.* שְׁגָגוֹת. Sabb. 70a (in Chald. dict.) התם חדא שגגה הכא טובא ש' חוורין there it is only one error, here there are several. B. Mets. 33b, v. זָדוֹן. Y. Shebu. I, 33a חטאתם אלו הש' 'their sins' (Lev. XVI, 21) this refers to inadvertent acts; a. fr.

שְׁגַגְתָּא ch. same.—*Pl.* שְׁגַגָתָא. Lev. R. s. 5, end (ref. to Ps. XIX, 13) מן ש' דעבדית קמך (release me) from the inadvertent sins which I may have committed before thee; Midr. Till. to Ps. XIX שְׁגִיָּיתָא (ed. Bub. שגיאותיו, read: שְׁגִיאוֹתַי).

שִׁי' שְׁגַדָּא m. = h. שָׁקֵד, *almond, almond-tree.* Targ. Koh. XII, 5.—*Pl.* שְׁגַדִּין, שִׁי'. Targ. O. Gen. XLIII, 11. Targ. O. Num. XVII, 23.

שגדונא, v. שְׁגִרוֹנָא.

שָׁגָה, v. שגי.

שְׁגוּשָׁא, שְׁגוּשְׁתָּא, v. sub שִׁירוּגָא.

שְׁגַוָּשָׁא m. (שָׁגַשׁ) *disturber, mischief-maker.* Targ. Prov. XXVI, 20 Ms. (ed. שְׁגוּשָׁא; h. text נרגן).

שְׁגוּשְׁתָּא, שְׁגוּשָׁא, v. sub שִׁירוּגָא.

שָׁגַח (b. h.; cmp. נגה, נגח) *to be bright.*

Hif. הִשְׁגִּיחַ (cmp. נָבַט, *Hif.*) 1) (with ב) *to look at; to consider.* Bets. III, 6 אין מַשְׁגִּיחִין בכף וכ' you must not look at the scales at all, i. e. on the Holy Day you dare not use the scales at all, even if you employ some substitute for weights; Y. ib. 62a bot.; Tosef. ib. III, 5. Ber. 52a אין משגיחין בבת קול we do not consider a voice from on high, i. e. we are not guided in our decisions by a *bath kol* (v. בַּת I); a. e.—2) (with על) *to look for, care for, mind.* Y. Keth. VIII, 3b bot. ואין ברייה מַשְׁגַּחַת עליה and nobody will care for her (to assist her in her bereavement). Ber. 34b לא היו מַשְׁגִּיחִים עליו they would have paid no attention to his prayers. Snh. 99a כל מי שאינו מַשְׁגִּיחַ על המשנה he who disregards the Mishnah; a. fr.

שְׁגַח ch., *Af.* אַשְׁגַּח same, 1) *to look.* Targ. Cant. II, 9.—2) *to care for, mind.* Targ. Job XXII, 2; a. e.—Y. B. Bath. V, beg. 15a בשדה בור דלא מַשְׁגַּח עליה in the case of an uncultivated field, about which the owner does not care (if people gather its spontaneous growth). Y. Snh. III, 21c top, גְּסַס. Ib. VI, 23d bot. מַשְׁגִּיחִין רבנן מימר וכ' would the rabbis (you) mind to say a word of the Law? אמרו ליה א' said they to him, would you mind? Y. Nidd. II, end, 50b מאי חמא רבי משגח עלינן וכ' what reason had the master (you) to care for us (consult our opinion) this day? Succ. 31a ולא א' בה, v. צְוַוח. Ib. ולא אַשְׁגַּחִיתוּ בה and you pay no attention to her? Gen. R. s. 32 לא א' ביה קרייה ולא אחשביה כלום the Biblical text paid no attention to it and did not consider it at all; Cant. R. to IV, 4 ולא א' ביה עילוי קרייה (strike out עילוי); a. fr.

שְׁגָה, שְׁגִי (b. h.; cmp. שגג) *to be confused; to reel; to err.* Midr. Till. to Ps. VII אימתי ש' when did he (David) err? When Saul pursued him. Ib. ש' אדם וכ', v. infra; a. e.

Hif. הִשְׁגָּה *to cause to reel; to lead astray.* Yalk. Ps. 829 מה חגפן הזו . . . וכסותם הרא מגרה את קרנה וקרניה מַשְׁגִּין לאדם וכ' as in the case of the grape,—you cut it, and it is silent, you tread it, and it is silent, but at the end it stirs up its horns (like an angry bull), and its horns cause man to reel, and thrust him down; Yalk. Gen. 146 מְשִׁיגִין (fr. שָׁגַג); Midr. Till. to Ps. LXXX, 9 (corr. acc.). Ib. to Ps. VII (ref. to Job XII, 16) אם שגה אדם בדברי תורה דברי תורה משגין אותו if a man wants to go astray in the interpretation of the words of the Law, the words of the Law will lead him astray (ed. Bub. אם שגה אדם בדברי תורה משיגין אותו); a. e.

שְׁגָא, שְׁגֵי ch. same, 1) *to reel, be intoxicated.* Targ. Prov. XX, 1.—Yeb. 63b נפל ש' he reeled (from fright) and fell down.—2) *to err, deviate.* Targ. Prov. XIX, 27; a. e.—3) *to be lost, missed.* Targ. Num. XXXI, 49 (h. text נפקד). Targ. Jud. XXI, 3 (some ed. למסגי, corr. acc.). Targ. O. Gen. XXXI, 39. Targ. Zech. XI, 16; a. fr.

Af. אַשְׁגֵּי 1) *to lead astray.* Targ. Prov. XXVIII, 10.—*2) *to miss* the aim. Targ. Jud. XX, 16 משנן (read: מַשְׁגָּן, v. Rashi).

sign &c.—2) *to make run, to send.* Tanḥ. Mick. 8 תפוש ושַׁגֵּר אותם לפני ... arrest them and send them up before me; Gen. R. s. 91. Ib. בשבילם וכ' וש' and sent (messengers) out for them to hunt them up &c. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 9 ולהיפרכוס שלהן ש' לו וכ' and to their commander he sent a present of fifty denars. Ber. 51a, sq. מְשַׁגְּרוֹ לאנשי וכ' he sends it as a gift to his household. Snh. 59b אחד משגרו וכ' he sent out one (serpent) to the south &c. B. Bath. 146a. Sot. 35b שְׁגָּרוּ וכ', v. נוֹטָרִין a. fr.—Part. pass. מְשׁוּגָּר; f. מְשׁוּגֶּרֶת. Cant. R. to IV, 1, v. רוֹגְלִית; ib. to I, 15 שוגרת corr. acc.).

Hif. הְשַׁגִּיר [*to speak fluently,*] *to improvise a prayer, change the established form.* Y. Ber. V, 9c שלית צבור שה' שתים וכ' if a reader improvises two or three sections (of the Prayer of Benedictions), we do not make him go back and recite the established form.

שְׁגַר I ch. same, 1) *to run, flow.* Targ. Jer. XIII, 17 (ed. Wil. וְתִשַׁגֵּר *Pa., shed*). Ib. IX, 17 (ed. Wil. *Pa.*).—2) *to drag.* Ḥull. 51a דהוו שָׁגְרָן וכ' Tosaf. (ed. שדרן) they dragged their hind legs.

Pa. שַׁגֵּר 1) *to cause to run, shed* tears. Targ. Jer. l. c., v. supra.—2) *to send.* Targ. Y. Ex. XXIII, 20.—3) *to cast;* (of beasts) *to give birth.* Ib. XIII, 12 דְמְשַׁגְּרָא (not דמְשַׁגֵּי). Targ. Jer. XXII, 19.—Part. pass. מְשַׁגַּר; f. מְשַׁגְּרָא; *pl.* מְשַׁגְּרָן. Ib. VII, 33; XXXVI, 30. Targ. Deut. XXVIII, 26. Targ. Is. V, 25, a. e.

Af. אַשְׁגַּר 1) (neut. verb.) *to run over.* Y. Sabb. VIII, 9b bot. אַשְׁגְּרַת עיניה דר' וכ' R. Aḥa's eye ran over the whole Torah, and he did not find (that the word מלאכה appeared 39 times).—2) *to cast* an eye. Y. Kil. IX, 32b bot.; Y. Keth. XII, 35a bot. בהרא שעתא אַשְׁגְּרִית עיניי וכ' (not עינוי) at that moment I let my eyes run (reviewed in my mind) the whole &c., v. הָתְחִלָּה.—3) *to improvise, change the established form of a prayer.* Y. Ber. V, 9c א' חד ברכה (read חדא) he changed one section of the Benedictions. Ib. א' מכניע זדים בסופה he changed the benediction which closes with *makhni'a zedim* (the twelfth section) at the end of it.

שְׁגַר II (preced.; cmp. גְּרָה) *to heat.* Targ. Ez. XXXIX, 9.—Sabb. 109b שָׁגְרָא תנורא וכ' she heated the oven and swept it &c.—Part. pass. שְׁגִיר; f. שְׁגִירָא. Yoma 29a תנורא ש' a hot oven (in which it is easy to kindle a fresh fire), opp. קְרִירָא.

שְׁגַר III pr. n. m. *Sh'gar*, one of Haman's ancestors. Targ. Esth. V, 1; Targ. II Esth. III, 1.

שֻׁגָּר m. (b. h.; שגר) 1) [*that which is cast,*] *birth, foetus, premature birth.* Bekh. 3a (ref. to Ex. XIII, 12) פטר שגר בהמה ש' בהמה Rashi Var. 'the first cast of an animal', even the premature first birth of an animal is sacred; (ed. שֻׁגָּר בבהמה that which dwells in an animal).—2) *run, flight* (of a dove). B. Bath. II, 5 מלא ש' היונה a far as the dove flies (for food).

שְׁגָרָא, שְׁגָר' m. (שְׁגַר I) *that which is cast away; dates after being pressed out* for beer, *refuse.* Keth. 80a top.

שַׁגְרִיאָ, שַׁגְרִי = סַגְרִי. Lev. R. s. 9 (ed. Wil. ס'); Yalk. Ps. 763, v. שׁוּם I ch.

שְׁגִיאָה f. (שָׁגָה) *error, inadvertency.*—*Pl.* שְׁגִיאוֹת. Midr. Till, to Ps. VII ed. Bub. על כל ש' שעשיתי מדול וסלח לי forgive me and pardon me for all inadvertent wrongs that I may have committed. Ib. to Ps. XIX שגיאותיו ed. Bub., v. שְׁגַגְתָּא.

שְׁגִירָא ch. same.—Pl. שְׁגִירָתָא. Midr. Till. to Ps. XIX, v. שְׁגַגְתָּא.

שַׁגְרִישְׁרָא, v. שַׁגְּשְׁרָא.

שַׁגְרִישְׁתָּא, v. שִׁרְגּוּשְׁתָּא.

שְׁגִרְשְׁתָּא f. (שְׁגַשׁ) *confused, bewildered.* Gitt. 70b דעתא ש' חרא his mind is confused (by the fear of death), opp. צִרְלָא, v. צִרְלוּתָא.

שַׁגָּל f. (b. h.; שגל, changed by Massorah into שכב; cmp. גלה) king's *wife* or *mistress.* R. Hash. 4a (ref. to Neh. II, 6) מאי ש' אמר ... כלבתא what is *shegal?* Said Rabbah ..., a she-dog. Ib. (ref. to Ps. XLV, 10) ואי ש' כלבתא היא וכ' if *shegal* meant dog, what good tidings did the prophet announce for Israel? Ib. לעולם ש' מלכתא היא וכ' *shegal* means in general queen, and that opinion of Rabbah ... (as regards Neh. l. c.) is a tradition &c.—*Pl.* שְׁגָלוֹנוֹת (fr. שגלון). Snh. 95b.

שְׁגַם, *Pi.* שִׁיגֵּם (v. גָּמַם) 1) *to smooth, plane, polish.* Kel. XXII, 10 ששִׁיגְּמָן ... תנסרים the boards in a bath which one planed; (Maim.: which one *joined with bamboo,* v. next w.).—2) *to bend.* Gen. R. s. 26 (play on בשגם, Gen. VI, 3) הרי אני מְשַׁגְּמָן ביסורין I will bend them through suffering; חרירי משגמן אלו באלו ('Rashi' מְשַׁגְּשָׁן) I will bend them (break their power) one through the other; ib. ע"י שלא שִׁיגַּמְתִּי אותן וכ' because I had not bent them through suffering; Yalk. ib. 44.

שְׁגַם (שׁוּגָם) m. (preced.) *joint* made of twisted reed (bamboo), *hinge.*—*Pl.* שְׁגָמִין or שְׁגִ', שׁוּגְמִין. Gen. R. s. 26 (v. preced.) דחדלת חזזה מי מעמידו שְׁגָמָיו (or שׁוּגְמָיו) what keeps the door in position? Its hinges. Kel. X, 6 עשאן בסינין או בשוג' (Ar. a. Bart. בשג') if he joined the boards with tenons or with hinges (Maim.: *with bamboo,* v. סֵנֶ).

שְׁגַמָּא, שְׁגִ' ch. same.—*Pl.* שְׁגַמַּיָּא, שְׁגִ'. Koh. R. to IX, 18 (expl. תאַמְנוֹת, II Kings XVIII, 16) רבנן אמרי ש' the Rabbis say, it means the (gilt) hinges.

שִׁגְנַג, Yalk. Josh. 22, v. סִרְגּוֹם.

שָׁגַר (*Shaf.* of גרר; cmp. נגר) *to run, flow.*—*Part. pass.* שָׁגוּר; f. שְׁגוּרָה *fluent, spoken without hesitation.* Ber. V, 5 אם ש' תפלתי וכ' if my prayer is fluent in my mouth, I know &c., v. טָרַם; Tosef. ib. III, 3 שָׁגְרָה ed. Zuck. (Var. שגורת).—[Cant. R. to I, 15 שוגרת, v. infra.]

Pi. שִׁיגֵּר 1) *to speak with fluency.* Ex. R. s. 9 כיון ...שִׁשִּׁיגְּרוּ בפיהם וכ' when they recited (these verses) the whole night with fluency, they considered it a good

שִׁגְרוֹנָא, שִׁי׳ m. (שְׁגַר I, 2) *dragging* or *casting the legs, hip-disease.* Ḥull. 51ᵃ חדיא אימרתא ... חאי ש׳ נקטירה (Ms. M. שיגדונא, Ar. שגד׳, v. Rabb. D. S. a. l. note) there was a case of lambs ... that dragged their hind legs (v. שְׁגַר I), said R. Yemar, that is a case (of which, when occurring with a man, we say) 'hip-disease has seized him' (which does not rise from a severance of the spinal cord). Ib. ש׳ שכיח חוט וכ׳ hip-disease is a frequent disorder, severance of the spinal cord is unusual. Gitt. 69ᵇ לש׳ וכ׳ as a remedy for hip-disease, let one take &c.

שִׁגְרוֹנַיּוֹת m. pl. (שְׁגַר I) [*rivulets,*] *slopes.* Y. Bicc. I, end, 64ᵇ מאן דמקדר אילין ש׳ דבישן מינהן he who measures (v. קָדַר I) the slopes of Beshan (will find that) they are part of them (of the regions flowing with milk and honey).

שַׁגְרִיר m. (שָׁגַר) *messenger, ambassador.* Y. Shebu. I, 32ᵈ לשני מלכים ושני שַׁגְרִירֵיהֶן מלכו ... ושַׁגְרִירוֹ של זה וכ׳ as in the case of two kings and their two ambassadors, this one's king being higher in rank than the other's king, and this king's ambassador higher than the other king's ambassador, but this one's ambassador is not higher than the other ambassador's king.—*Pl.* שַׁגְרִירִים, v. supra.

שָׁגַשׁ I (apocop. of שגשג, transpos. of גשגש, v. גָּשַׁשׁ; cmp. גִּבְגֵּב, a. כָּסַךְ, כִּסְכֵּס) *to feel around, dabble, fumble.* Tanḥ. P'ḳudé 3 עולם שני דומה לחזיר שהוא שׁוֹגֵשׁ וכ׳ in the second period man is like the swine that searches in the dunghills: so does the child two years old dabble in dirt.

שָׁגַשׁ II, *Pi.* שִׁגֵּשׁ (v. שַׁגְשֵׁג) *to confuse.* Yalk. Gen. 150 בש"ן כתיב והשגחם a. ישיגם, Gen. XLIV, 4, 6) play on שַׁגֵּשׁ אותם בדברים וכ׳ it is written with (may be read as) *Shin,* confuse them with words, now soft and now hard; וכך עשה וישיגם שִׁגֵּשׁ וכ׳ and so did he, *vayasshigem,* he confused them &c.

שְׁגַשׁ ch., *Pa.* שַׁגֵּישׁ same. Targ. Y. Ex. XXIII, 27 (O. Var. וְאֶשַׁגֵּשׁ, Ms. III אֶשְׁגַּשׁ; v. Berl. Targ. O. II, p. 27; h. text והמתי). Targ. O. ib. XIV, 24. Targ. O. Deut. VII, 23; a. fr.—B. Bath. 9ᵇ, sq. עולא מְשַׁגֵּשׁ וכ׳, v. עוּלָא I; [v., however, שָׁגַשׁ].

Ithpa. אִשְׁתַּגַּשׁ *to be confused, perplexed, excited.* Targ. II Esth. VI, 10. Targ. I Kings I, 41; 45 (h. text המם). Targ. Ps. XXXIX, 7 (h. text ירהמיון). Ib. XLVI, 4 מִשְׁתַּגְּשִׁין Ms. (ed. מתרגשין); a. fr.—Targ. Jer. XXIII, 19 (h. text מתחולל). Ib. XXV, 16, v. שַׁגְשֵׁג.

שְׁגַשׁ (= שגשג = סגסג, denom. of סִרְג I) *to be debased.* Lev. R. s. 18 שְׁגִישְׁחוּן בי וכ׳ you acted basely towards me, as it is said (Ps. LXXVIII, 36) &c.; Yalk. Is. 287 שגשגישחון ככסף [סיגים] מצופה על חרס וכ׳ (corr. acc., or שַׁגְשַׁגִּיחוּן) you were base like 'an earthen vessel overlaid with silver [dross]' (Prov. XXVI, 23), as it is written (Ps. l. c.) &c.

Pa. שַׁגֵּשׁ *to debase.* Lev. R. l. c. שַׁגֵּישְׁחוּן אורחא וכ׳ you debased your manners, as it is written (Prov. l. c.), 'an earthen vessel' &c.—B. Bath. 9ᵃ sq. עולא מְשַׁגֵּשׁ ארחתיה דאימיה a child that caused the deterioration of his mother's ways (who refused his mother's entreaties until she uncovered her breasts, saying, look at the breasts that gave thee suck).

שַׁגְשֵׁג same, v. supra.

שַׁגְשַׁג (*Palp.* of שגג) *to confuse, perplex.*

Ithpalp. אִשְׁתַּגְשַׁג *to be confused, excited; to rage.* Targ. Jer. XXV, 16 Ms. (ed. וְיִשְׁתַּגְּשׁוּן).

שַׁגְשָׁא, שַׁגְשִׁישׁ׳ f. (שְׁגַשׁ) *excited, agitated.* Gen. R. s. 87, beg. (expl. הֲמִירָה וכ׳, Prov. VII, 11) ש׳ וטעיא (Ar. בריכא; Yalk. ib. 145, a. Yalk. Prov. 940 בוכה, read: בָּרְכָה) she is agitated and runs about; v. בּוּךְ.

שַׁד m. (שָׁדַד) *furrow.*—*Pl.* שְׁדִים, שִׁידֵי׳. Gen. R. s. 42 (expl. עמק השדים, Gen. XIV, 10) שהוא עשוי ש׳ תלמים דבר אחר וכ׳ (the valley was called Siddim,) because it was made up into *siddim,* (which means) furrows; another explanation (as if שָׁדַיִם), because it fed its children like breasts; Yalk. ib. 72 (corr. acc.).

שַׁד m. (b. h.; שָׁדָה, v. Ges. Thes. s. v.) *female breast.* Tosef. Sot. IV, 3 (ref. to לשד, Num. XI, 8) מה שד זה עיקר וכ׳ ed. Zuck. (Var. דד) as the breast is essential for the child and everything else is of secondary import, so was the manna &c.; מה שד זה אם יונק וכ׳ as the breast does not harm the child, even if it suck it an entire day &c.; Yoma 75ᵃ מה שד זה תינוק וכ׳ as the child finds in the breast all tastes &c.—*Du.* שָׁדַיִם; *pl.* constr. שְׁדֵי. Gen. R. s. 42; Yalk. ib. 72, v. preced. Tanḥ. Sh'moth 25 והיונקים כחלב משדי אמם and the sucklings found in the manna a taste like that of the milk from their mothers' breast (ref. to Num. l. c.). Ber. 3ᵃ. Sot. 30ᵇ; a. fr.

שֵׁד, שִׁיד m. (b. h.) *demon.* Yoma 75ᵃ (play on לשד, Num. XI, 8) מה שד זה מתחפך וכ׳ as the demon changes into many colors (appearances), so did the manna change into many tastes. Snh. 67ᵇ דקפיד אמנא של, v. קָפַד. Ib. (ref. to Ex. VIII, 15) מיכן שארן חשד וכ׳ from here we learn that the conjured demon cannot create anything smaller than a barley corn; a. fr.—*Pl.* שֵׁדִים, שֵׁדִין, שִׁי׳. Lev. R. s. 22 (ref. to Lev. XVII, 7) ואין ש׳ אלא ... this *s'irim* means demons; ואין ש׳ שעירים ... and this *shedim* (Deut. XXXII, 17) means *s'irim* (ref. to Is. XIII, 21). Snh. l. c., v. לָהָטִים. a. fr.—*Fem.* שֵׁדָה, שִׁי׳; pl. שֵׁדוֹת, שִׁי׳. Pesik. R. s. 15 (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8) שדים ושדות male and female demons; Pesik. Haḥod., p. 45ᵇ before Solomon sinned, חיה רודה בשידה וש׳ he ruled over all sorts of demonesses.

שֵׁד, שִׁי׳, שֵׁדָא ch. same. Sabb. 67ᵃ לשׁ׳ לימא הכי וכ׳ against a demon say this &c. Ib. לש׳ דבירת חכסא for the demon of the privy. Erub. 43ᵃ; Pes. 110ᵃ יוסף ש׳ the demon Joseph; a. fr.—Lev. R. s. 5 שרידון וכ׳ ש׳ Sheda &c., v. רוּחָא.—*Pl.* שֵׁדִין, שֵׁדַיָּא, שִׁידֵי, שִׁי׳. Targ. Deut. XXXII, 17. Targ. Y. I ib. 10. Targ. Is. XIII, 21 (h. text שעירים, v. preced.). Targ. Lev. XVII, 7 (O. ed. Vien. שרדים); a. fr.—Pes. l. c. אשמדאי מלכא דש׳ Ashm'dai, king of the demons; Gitt. 68ᵃ; a. fr.—Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 114 (expl. איש

שָׁעִיר, Gen. XXVII, 11) גבר שירין (not שדיין, שירדן) a man (worshipper) of demons (ref. to שעירים, Is. XIII, 21).

שְׁדָא, v. שְׁדִי.

שַׁדָּא, שִׁדָּא, v. שִׁירְדָּא I.

שְׁדַד (b. h.) *to overpower, rob.* Pesik. R. s. 26 יבואו השודדים וישדדוהו let the plunderers come and plunder her; Yalk. Jer. 262 יבואו השונאים וישודדוהו בה (not בהם).

Pi. שְׁדַּד same, v. supra.

Nif. נִשְׁדַּד *to be robbed.* Gen. R. s. 75 (ref. to Ps. XII, 6) ואימתי אני לכשאראה עניים נשדדים וכ' (not לכשתראה) when do I rise? When I see the poor robbed and the needy in anguish; Yalk. Ps. 625; Yalk. Zech. 569.

שְׁדַד, v. שְׁדִי.

שְׁדַד (b. h.; cmp. צדד) *to join, arrange, direct.*

Pi. שִׁדֵּד *to harrow.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII; Yalk. Gen. 76 וישדדו, v. פָּתַח. Pirké d'R. El. ch. XII לחרש ולשדד וכ' to plough and harrow the ground.

שְׁדַד ch., *Pa.* שִׁדֵּד same. Targ. Job XXXIX, 10 (ed. Wil. רְשַׁשׁ').

שְׁדָה, *pl.* שְׁדוֹת, v. שֵׂד.

שִׁדָּה, v. שִׁירְדָּא.

שָׂדֶה c. (b. h.; cmp. שָׂדַד; v. Del. Assyr. Handw. s. v. *šid(d)u*, p. 642) *tract of land, field.* Shebi. I, 1, a. fr. שְׂדֵה חאילן a cultivated field in which trees grow, opp. ש' הלבן, v. לְבָן. Sifra B'ḥuck., Par. 4, ch. XI (ref. to Lev. XXVII, 21) מגיד שהש' קרוי לשון זכר וכ' this proves that *sadeh* is of masculine gender in the sacred (Biblical) language. Arakh. VIII, 1 המקדיש את שָׂדֵהוּ if a man consecrates his field. Ib. VII, 5 הלוקח... כש' אחוזה if a man bought a field of his father, and his father died, and after this he consecrated it, it is legally treated as an inherited field (Lev. XXVII, 16), contrad. to ש' מקנה a purchased field (ib. 22); a. fr.—Keth. I, 6, a. e. נסתחפה שדהו, שָׂרַךְ, v. סָחַף.—Tosef. Shebi. VI, 21 ירקות סָדֶה ed. Zuck. (Var. ש') vegetable growing in the field (in the Sabbatical year).—*Pl.* שָׂדוֹת. Arakh. IX, 5 חוץ מן הש'... כל שהוא whatever is within a city wall is legally the same as houses, except fields. Ib. 7; a. fr.

שְׁדוֹךְ, v. שְׁדַךְ.

שְׁדוּכָא, שְׁדוּכָא, v. sub שְׁדִי.

שַׁדּוּכָא f. (שְׁדַךְ) 1) *quiet, peaceable.* Targ. I Chr. IV, 40.—2) *peace, rest.* Ib. XXII, 9 (ed. Wil. שְׁדוּכָא).

שְׁדוּכְיָא f. (preced.) *rest, ease.* Targ. Ez. XVI, 49 (ed. Wil. שְׁדוּכְיָא; some ed. שִׁירוּכְיָא).

שַׁדַּי m. (b. h.) *Almighty.* Targ. Gen. XVII, 1. Targ. Ruth I, 20; a. fr.—Gen. R. s. 46 (homiletic etymology, ref. to Gen. XVII, 1) דַּי... אני הוא שאמרתי it is I who said to my world..., 'it is enough'. Succ. 5ª (ref. to Job XXVI, 9) שפירש ש' מזיו וכ' the Almighty separated himself from the splendor of his residence, with his cloud over him; a. e.

שְׁדָא, שְׁדִי (v. אֲדִי, נְדִי II) 1) *to swing, throw, cast, shoot; to sprinkle, pour.* Targ. O. Ex. XV, 21 ed. Lsb. a. oth. (ed. רמא). Targ. Job XXXVIII, 6 (h. text ירה). Targ. Ps. XCI, 5 (v. שַׁדְיָא II). Targ. I Sam. XX, 20. Targ. Lev. IV, 12 מְרַשַּׁד (infin.; h. text יְשַׁפֵּךְ); ib. 18 יְרַשּׁוֹר (fr. אֲשַׁד). Targ. Koh. II, 8 מרובין דשַׁדְיָן וכ' (not דשררין) gutters discharging tepid, and gutters discharging hot waters (h. text שדה ושדות). Targ. Ps. LXXIX, 3. Ib. LXII, 9 (ed. Wil. שרו, corr. acc.). Targ. Lam. II, 4; a. fr.—B. Kam. 92ᵇ לא תְּשַׁדֵּי בשרא וכ' ושַׁדְרִי, v. בְּרָא. Nidd. 31ª נְפַץ, v. וכ'. Gitt. 57ᵇ אֶשְׁדֵּי לך וכ' I will throw down a ring for thee, and thou bow down &c. Ib. 69ᵇ וְנִישְׁדֵּי מיא וכ' and let him pour water on it. Ib. וְלִישְׁדֵּי ליה וכ' and let him sprinkle it &c. Snh. 30ᵇ, a. e. ש' ברה נרגא, v. נַרְגָּא; a. fr.—2) *to cast the spindle, to spin.* Keth. 72ᵇ שַׁדְיָא פילכה, v. פְּלָכָא. Gitt. 69ᵇ דשַׁדְתֵּיה דומה (fr. שוד or שדד), v. הוּמְדָּה I. Succ. 16ª מְשַׁדָּא, v. אַשְׁלָא; a. e.

Af. אַשְׁדֵּי same, *to cast, pour, shed.* Targ. II Sam. XVI, 13. Targ. I Chr. XXII, 8; a. e.

Pa. שַׁדֵּי same. Targ. O. Ex. XV, 4 ed. Berl. (oth. ed. *Pe.*); Y. I ib. שַׁדָּא (h. text ירה).—[Targ. Prov. XIII, 12 מְשַׁדֵּי ed. Wil., read מְשָׁרֵי, v. שְׁרֵי.]

Ithpa. אִשְׁתַּדֵּי, *Ithpe.* אִשְׁתְּדֵי 1) *to be cast, poured out; to be shot.* Targ. Jer. XXII, 19. Targ. Lam. IV, 1. Targ. Y. Num. XXXV, 33 (O. אִתְּשַׁד, v. אֲשַׁד). Targ. O. Ex. XIX, 13. Targ. Jer. XII, 9; a. e.—Nidd. 48ᵇ, v. infra.—2) *to be cast about, reel.* Targ. Is. XXIV, 20 (h. text נוּעַ).—V. אִשְׁתַּדְרוּתָא.—3) (v. דְּאָה) *to hover, fly.* Targ. O. Deut. XXVIII, 49 (h. text דאה). Targ. Jer. XLVIII, 40. Targ. Hab. I, 8. Targ. Is. VI, 6 (ed. Lag. a. Ar. אשתוי, corr. acc.).—4) denom. of שַׁד *to be a full-developed breast.* Nidd. 48ᵇ אִשְׁתַּדּוּ (oth. opin. in Rashi: *to be poured out, emptied, dried up*), v. כְּרַם; [Ar. אשתדור, Var. אשתרור, v. שְׁדַר II, a. שְׁרַר].

שַׁדְיָא I m. (שְׁדִי 2) *yarn.* Targ. Ez. XXVII, 19 Ar. (ed. שירין, שיררין).

שַׁדְיָא II (שְׁדִי 1) [*arrow*, cmp. Ps. XCI, 5, v. Targ.,] *hot, destructive east-wind.* Gitt. 31ᵇ נשיב ש' the *shadya* is blowing; [Ar. s. v. אסחנא names ש' as *south-wind*; Rashi: = h. שֵׁידָה *demoness*].

שדיין, v. שֵׁדָא.

שַׁדִּיךְ m. (שְׁדַךְ) *at rest, at ease.* Targ. Job XXI, 23 (Ms. שאנן; h. text שלאנן).

שְׁדִימָא*, שְׁדֵימָת f. (b. h. שְׁדֵמָה) *field, plain*(?). Ab d'R. N. ch. VI ראה אבן ש' ונטלה וכ' (ed. Schechter הרימה) he saw a stone of the plain (a clod of earth), and took it to his mouth.

שָׁדַךְ, *Pi.* שִׁידֵךְ (v. next w.) *to negotiate, stipulate.* Sabb. 150ª וכו' ועל התינוק על ... מְשַׁדְּכִין you may stipulate on the Sabbath about girls to be betrothed, and about a boy to be taught reading or a trade. Tosef. ib. XVI (XVII), 22 וכו' ואין מְשַׁדְּכִין בין you must not negotiate business affairs between a husband and his wife (to reconcile them) on the Sabbath. Kidd. 44ᵇ והוא ששִׁדְּכוּ provided they have been negotiating (with her father). Ib. (mixed dict.) אע"ג דשִׁידְּכוּ even if they have been negotiating.

Hif. הִשְׁדִּיךְ *to subdue, quiet.* Esth. R. s. 2, beg. (ref. to Prov. XXIX, 11 וכו' (וישבחנה זה הקב"ה שהוא מַשְׁדִּיךְ this refers to the Lord who quieted Ahasverus (ref. to משבית, Ps. LXV, 8).

שְׁדִיךְ, שְׁדוֹךְ, שְׁדַךְ (v. דוּךְ a. דיך; cmp. Targ. Prov. XV, 18 דיך = h. שקט) [*to be sunk, settled,*] *to be quiet, at ease.* Targ. Is. XIV, 7. Targ. Josh. XI, 23. Targ. Job III, 25. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 3. Targ. Y. II Num. XXIII, 24 (ed. Vien. שריך, corr. acc.); a. fr.—Y. Yoma VIII, 45ª bot. אמרין לקדמייא וש' they spoke to the first (infant in the mother's womb), and it became quiet. Y. Shebi. IX, 38ᵈ כד חמא דשַׁדְכָן מילייא when he saw that things had settled down (the persecutions had ceased); Gen. R. s. 79 מְשַׁדְּכָן (part. pass. *Pa.*).

Af. אַשְׁדִּיךְ *to settle, quiet, pacify.* Targ. Ps. LXV, 8 (Ms. תְּשַׁדֵּךְ *Pa.*). Targ. Job XXXIV, 29 (not וישׁ). Targ. Y. Num. XVII, 20 (ed. Vien. אֲשַׁדִּיךְ, corr. acc.).

Pa. שַׁדִּיךְ 1) same. Targ. Ps. XCIV, 13. Ib. XC, 11. Targ. Job XXXVII, 17; a. e. (v. supra).—Gen. R. s. 64 ... וְיַשַׁדֵּךְ צבורא יעול let a wise man come and pacify the people; (Yalk. ib. 111 וישדל).—2) *to arrange, stipulate,* esp. *to negotiate a marriage* (by sending an agent to settle affairs). Kidd. 13ª וש' התם בדש in that case it means that he had been negotiating (when he finally betrothed her with a stolen object); ... ומנא תימרא בין ש' ודלא ש' and how will you prove that it makes a difference whether a betrothal was preceded by negotiations or not?

Ithpa. אִשְׁתַּדַּךְ, *Ithpe.* אִשְׁתְּדִיךְ *to be quieted, settled.* Targ. Esth. II, 1. Ib. VII, 10. Targ. Y. Gen. VIII, 1 (some ed. אשתרבו, corr. acc.; Ar. שְׁדִידוּ).

שַׁדְנָא m. (preced.) *one at ease, retired from business.* B. Bath. 139ª מתניתן בש' Ar. a. Rashb. ed. Pes. (Ms. H. בִּשְׁדָנָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. בשרכא) the Mishnah (which disallows the older brother as executor of the estate to take his personal expenses out of the common fund) refers to a person retired from business (who does nothing to enlarge the value of the estate); ש' פשיטא if he is idle, is it not a matter of course (that he is not entitled to his personal expenses out of the estate)?—*Trnsf. *barren tree, wild tree* (cmp. סָרָק).—*Pl.* שַׁדְכֵי. B. Kam. 92ᵇ קינא דש' Ar. a. Ag. Hatt., v. Rabb. D. S. a. l. note 6; ed. דשרכי, v. שַׁרְנָא.

שדכן, Targ. Gen. XXV, 27 נח ש' some ed., v. נַחְשִׁירְנָן.

שַׁדַל (*Shaf.* of דלל; cmp. דֶּלֶת) *to swing, be wide open* (v. Fr. Del. Proleg., p. 101).

Pi. שִׁדֵּל (cmp. פָּתָה) *to persuade, speak suasively.* Kidd. 30ᵇ sq. ... מפני שמְשַׁדַּלְתּוֹ בדברים וכו' גלוי it was revealed and known before Him ... that a child honors his mother more than his father, because she sways him by persuasive words, therefore did he place the honor of the father before &c. (Ex. XX, 12); Mekh. Yithro, s. 8; Yalk. Ex. 297. Yoma 35ᵇ ... משדלתו בדברים בכל יום every day did Potiphar's wife try to win (entice) him with words; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּדֵּל 1) *to be persuaded, enticed.* Koh. R. to I, 16 חלב מִשְׁתַּדֵּל וכו' the heart is enticed, as it is said (Gen. XXXIV, 3), and he spoke &c.—2) *to make one's self pleasant, to insinuate one's self; to be on good terms.* Pes. 112ª; 113ª הוי משתדל עם וכו' try to be on good terms with him on whom the hour smiles.—3) [*to swing one's self up,*] *to make an effort, strive.* Tosef. Kidd. V, 15 לעולם יִשְׁתַּדֵּל אדם ללמד את בנו וכו' (not לומד) under all circumstances a man must strive to have his son taught a trade which is &c.; Kidd. IV, 10 (11) Y. ed. (Mish. a. Babli only ילמד); Y. ib. IV, end, 66ᵈ. Ab. II, 5 ... במקום הִשְׁתַּדֵּל להיות איש (Ar. השתדר) where there are no men, strive thou to be a man. Ib. IV, 18 אל תִּשְׁתַּדֵּל וכו' (Ar. תשתדר), v. קַלָּקְלָה; a. e.

שְׁדַל ch., *Pa.* שַׁדֵּיל same, *to persuade, entice.* Targ. Prov. I, 10. Targ. O. Ex. XXII, 15. Targ. Jud. XIV, 15; a. fr.—Yalk. Gen. 111 וישַׁדֵּל, v. שְׁדַךְ.

Ithpa. אִשְׁתַּדַּל 1) *to insinuate one's self, win favor.* Targ. Ruth II, 19.—Gen. R. s. 22 ... למִשְׁתַּדְּלָא אית כלבין there are dogs in Rome that know how to insinuate themselves (win the confidence of men); Yalk. Gen. 36; Yalk. Ps. 840 לְמִשְׁתַּדְּלָא.—2) *to strive; to struggle.* Targ. Koh. I, 17. Targ. O. Gen. XXXII, 25, sq. Targ. Cant. III, 6.—[Targ. Ps. CXIX, 96 ed. Wil., v. שַׁכְלֵל.]

שָׁדַף (b. h.; cmp. דפק, s. v. הַם) *to knock;* (of grain) *to blast.* Pesik. ʿAsser, p. 99ᵇ [read:] ... רוח אחת ואיא שׁוֹדַפְתָּן I send one east wind, and it blasts them; Yalk. Deut. 892 שדפתן (corr. acc.); Tanḥ. R'eh 17 וּמְשַׁדַּפְתָּן; Pesik. R. s. 25 ושׁוֹדַפְתּ.

Pi. שִׁדֵּף same, v. supra.

Nif. נִשְׁדַּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּדַּף *to be blasted.* B. Mets. IX, 6 ... המקבל או נִשְׁדְּפָה if one tenanted a field ..., and the locust ate it up, or it was blasted. Ib. 105ᵇ כגון שנִשְׁתַּדְּפוּ ארבע וכו' (it is considered a regional calamity,) if for instance four fields on four sides of that in litigation have been struck with blast. Ib. נ' חלם אחד וכו' if one furrow over the whole length of it was struck. Y. M. Kat. III, 81ᵈ top ... חיה נִשְׁדָּף כל מקום every spot on which his eye looked was blasted; a. fr.

שָׁדַף ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּדַּף, *Ithpe.* אִשְׁתְּדִיף same, 1) *to be blasted, emptied of grain.* B. Mets. 105ᵇ דאִשְׁתְּדוּף רובא דבאנא when most of the fields of the valley were struck; ib. 106ª רובא וכו' אִשְׁתַּדּוּף most of the fields ... were struck, and also his barley was blasted. Ib. (mixed dict.) דהא מִשְׁתַּדְּפוּ כל שדותיך for all thy fields have been struck; a. e.—*2) (euphem.) *to ease one's self.* Targ. I Kings XVIII, 27 (h. text שִׂיג).

שִׁי, שִׁדְפוֹן m. (b. h.; preced.) *blast.* B. Mets. 106ª כל

הצולם כולו בש' וכ' if the whole world (all the fields around) was stricken with blast, and his with mildew. Ib.; Arakh. IX, 1 היתה שנת ש' וירקון if a year of blast or mildew intervened; a. fr.

שִׁידְ', שַׁדְפָנָא, שִׁידְ', שְׁדִפוֹנָא ch. same. Targ. Deut. XXVIII, 22. Targ. I Kings VIII, 37; II Chr. VI, 28.—Taan. 6[b] דלא שקיל שוד' the grain of that year will not be subject to blast.

שָׁדַר (v. next w.), *Hithpa.* **הִשְׁתַּדַּר** [*to throw one's self forward,*] *to strive.* Ab. II, 5; ib. IV, 18 Ar., v. שְׁדַל.

שְׁדַר I (Shaf. of דור, דרר; cmp. שגר; Assyr. שדר *to order*); *Pa.* שַׁדֵּר 1) *to send.* Targ. Gen. XXXVIII, 20; 23. Targ. Job XXXIX, 3; a. fr.—[Ḥull. 51[a] שרדן, read: שגרן, v. שְׁגַר I.] Gitt. 56[a] שַׁדַּר לחו וכ' send them a sacrifice, and see whether they will accept it. Ib. אזל ש' בדידיה וכ' he went and sent through him &c. Ḥull. 56[a] שַׁדְרָהּ לקמיה וכ' he sent the case to Rab M. Keth. 85[a], a. fr. לתקוני שַׁדַּרְתִּיךְ וכ', v. עַוַּח; a. fr.—2) *to throw.* Yalk. Gen. 109 אנא ... ואת מְשַׁדַּר ואזיל I shall open my mouth, and thou shalt go on throwing in; Gen. R. s. 63 תחי משתדר (corr. acc.; Pesik. R. s. 16, a. e. משלח).

Ithpa. אִשְׁתַּדַּר, *Ithpe.* אִשְׁתְּדַר *to be sent; to be thrown.* Targ. Prov. XVII, 11. Targ. Job XVIII, 8; a. e.—[Gen. R. s. 63, v. supra.]

שְׁדַר II (preced.; cmp. שזר) *to turn around, twist.*

Pa. שַׁדֵּר *to wrestle.* Targ. Y. II Gen. XXXII, 26 בשַׁדְרוּתֵיהּ (verbal noun), v. שְׁדַל.

Ithpa. אִשְׁתַּדַּר, *Ithpe.* אִשְׁתְּדַר, 1) same, esp. *to rebel,* v. אִשְׁתַּדּוּר.—*2) (trnsf.) *to rise, grow stiff.* Nidd. 48[b] אִשְׁתַּדְּרוּ דדיך Ar. thy breasts grew stiff (Var. in Ar. אשתררו, v. שְׁרַר; ed. אישתדו, v. שְׁדֵי), v. כְּרַךְ.

שֵׁדֶר m., **שִׁדְרָא** f., v. שִׁדְרָה.

שִׁדְרָא, שִׁי', שִׁידְ' m. = h. שִׁדְרָה, 1) *twisted rope.* Gitt. 69[a], v. בַּרְקָא II.—2) *spinal column.* B. Bath. 103[a] ... הנהו שִׁידְרֵי (Rashi שִׁידְרֵי, *pl.*) are they named 'clefts of the field'? they are named 'the spine of the field'; Arakh. 25[a] שידרי; Kidd. 61[a]; Yalk. Lev. 677 שדרי.—*Pl.* שִׁי', שִׁדְרָאֵי, שִׁדְרָאִין. Targ. Y. Deut. XIV, 7.—Arakh. l. c., a. e., v. supra.

שדרגנין, שדרגוין (a corrupt. of σαρδόνυξ) *sardonyx,* a jewel in the high priest's breast-plate. Ex. R. s. 38, end (for h. אדם, v. LXX Ex. XXVIII, 17, σάρδιον; Mus. שודרנגין).

שִׁי', שִׁדְרָה f. (v. שְׁדַר II) [*twisted cord,*] 1) *spinal column.* Ḥull. III, 2 נשברה חש' ולא וכ' if the spinal column is broken, but its cord is not severed. Ib. 1. Gen. R. s. 28, beg., a. e. לוז של ש', v. לוּז II. Sabb. 147[b] חומרי ש' Rashi (ed. שדרא) the knots of the spine (vertebræ). Ohol. I, 8, v. חוּלְיָא I; a. fr.—B. Kam. 16[a] שִׁדְרוֹ של אדם a man's spine. Ber. 55[a]; Sabb. 81[a] שדרו של דג the back-bone of a fish.—*Pl.* שִׁדְרָאוֹת. Nidd. 24[a]; Bekh. VII, 2; Ḥull. 60[b], v. גַּב.—2) *stem, rib* of a plant. Lev. R. s. 30 חש' של לולב דומה לש' וכ' the rib of the palm-branch resembles the spinal column of man. 'Ukts. I, 2 חש' של שבולת the stem of an ear (of wheat). Ḥull. 119[b] בש' it refers to the stem of an ear of wheat, v. שׁוּמֵר; a. fr.—V. שְׁזָרָה.

שִׁדְרַיְיא* m. pl. (prob. transpos. of שרד'; ירד) *sediment, lees.* B. Mets. 40[b]. Ms. M. a. Ar., and marg. vers. (ed. שְׁמַרַיָּא).

שַׁדַּרְתָּא f. = h. שִׁדְרָה. Targ. O. Lev. III, 9 (ed. Berl. שַׁדְרָתָא; v. Berl. Targ. O. II, p. 32).

שִׁדְתָּא, v. שִׁידְתָּא.

שֶׂה m. (b. h.) *lamb, young goat* or *young sheep.* Bekh. I, 5 ר' א' מתיר בכלאים מפני שהוא שה R. El. permits the redemption of a first-born ass with a hybrid of goat and sheep, because it goes by the name of *seh* (complying with the law Ex. XIII, 13). Gen. R. s. 56 (ref. to Gen. XXII, 8) אלהים יראה לו השה בני ואם לאו אתה השה לעולה בני God will provide himself a lamb, my son, and if not, thou art the lamb for the offering, my son; Pesik. R. s. 40 יזמן קרבנו ואם לא שה לעולה בני he will prepare his sacrifice, and if not, my son be the lamb for the offering. Ib. שה לעולה סי לעולה (not תי) לשון יונית *'seh* for an offering' is the Greek σέ (thee) for an offering. Bekh. 12[a] אביו שה its sire is a sheep. Ib. 7[a] שה מכל מקום a *seh* (young of sheep or of goats) under all conditions (even if it has the looks of an unclean animal). Pes. 118[a] בשׂוֹ, v. עָנִי. B. Mets. 27[a]; a. v. fr.

שְׁדָא, שָׁדָא, v. שהי.

שַׁדַּי, שְׁדַד, שַׁדְּדָא, שָׁדַד, v. sub סה'.

שְׁדָה, v. שהי.

שַׁדְוָא f. (שְׁהִי) *wasteness, ruin.*—*Pl.* שַׁדְוָתָא, שַׁדְוָתָא. Targ. Ps. LXXIII, 18 (Ms. שחוותא; h. text מַשּׁוֹאוֹת).

שָׁדוּת f. (שָׁדָה) *while, time.* Y. Ber. I, 2[d] top; Gen. R. s. 12 על ידי ש' in the course of time. Meïl. 6[a] (in Chald. dict.) דלא הוה ש' למזרקיה he had not had the time to sprinkle it; (ib. שעות). Y. Maasr. III, 50[d] bot. נותנין לו ש' כדי וכ' we allow him an interval of time for cracking &c. Ib. בתוך כדי ש' שניה within the interval allowed for the second act Y. Sabb. IV, end, 7[a] כאן לשעה כאן לש' in the one case it means (chafing) for a while, in the other for some time. R. Hash. 30[b] כדי שיהא ש' ביום וכ' that there be time left during the day to offer &c. Y. Hor. I, 46[a] top וש' ביניהון וכ' and the difference between them is the word *time;* R. M. says נותנין לו ש' וכ' we allow him time &c., v. שָׁמַע; a. fr.

שְׁדָא, שָׁדָא, שְׁדָה, שהי (b. h. שאה) 1) *to stand still, pause; to dwell, tarry.* Shebu. II, 3 או ששׁ בכדי השתחוואה or if the unclean person stayed in the Temple long enough for prostration. Ib. 17[a] (mixed dict.) בדלא ש' when he did not stand still (but walked constantly though slowly). Yeb. VI, 7 נשא אשה וש' עמה וכ' if one married a woman and lived with her ten years without issue. Ib. רשאי השני

לְשָׁהוֹת וכ׳ the second husband may live with her ten years. Ib. 36b כל ששהא וכ׳ a human birth that survived thirty days (although born in the eighth month) is not considered an abortion; Sabb. 135b ששהה. Ber. V, 1 חסידים . . . שׁוֹהִין שעה וכ׳ the pious men of olden times used to tarry a while (in the synagogue) before prayer &c. Ib. 32b היו שוהין שעה . . . ותוזרין ושוהין וכ׳ they waited an hour, and prayed an hour, and tarried again an hour (at synagogue); a. fr.—Esp. (ritual) *to pause during the act of slaughtering* (which makes the animal so cut unfit to eat). Ḥull. 2b שמא יְשַׁהוּ וכ׳ they might pause, might press the knife &c., v. שְׁחִיָּרה. Ib. 12a; a. fr.—2) *to delay*, v. infra.

Hif. הִשְׁהָא, הִשְׁהָא *to cause delay; to detain, restrain.* Nidd. 31a sq. מהוך שמַשְׁהִין עצמן וכ׳ because they restrain themselves (retard effusion) &c. Snh. 76a חמַשְׁהֶא בתו וכ׳ he who retards (the marriage of) his marriageable daughter. Gen. R. s. 85 וחן מַשְׁהִין אותן וכ׳ and they (the sons of Eli) caused them to stay away from their home one night. Lev. R. s. 37, beg. שנודר ומשהה וכ׳ who vows (a sacrifice) and procrastinates the fulfilment of his vow. Ib. ע״י שנדר וְשָׁהָה את נדרו (perh. שָׁהָה, *Pi.*) because he had vowed and was procrastinating &c. Keth. 61a הכל משהין בפני השמש וכ׳ you may postpone every dish before the waiter (keep him from eating while he is serving), except &c.; a. fr.

Pi. שִׁיהָה same, *to delay the use of, let stand.* Y. Ter. VIII, 45c top אסור לְשַׁהוֹתוֹ ואם שִׁיהוֹ וכ׳ (or לַשַּׁהוֹתוֹ, *Hif.*) you must not let it stand, but if one did, and it turned into vinegar &c. Ib. ואם שִׁיהָן and if one did let them stand; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּהֶה, *Nithpa.* נִשְׁתַּהֶא, נִשְׁתַּהֶה 1) *to be delayed.* R. Hash. IV, 4 פעם אחת נִשְׁתַּהוּ . . . מלבוא once the witnesses (that had seen the new moon rise) were delayed from coming (were late). Nidd. 27a מעשה וכ׳ הולד אחר וכ׳ it occurred that a twin child was born three months after its brother; a. fr.—2) *to gaze, be undecided, deliberate* Num. R. s. 57 מה אתה עומד ומַשְׁתַּהֶה (some ed. ומְשַׁתֶּהָא) why dost thou stand and deliberate?; a. e.

שְׁהִי, שְׁהָא, (שְׁוָה) ch. 1) same, *to stand still; to tarry, gaze, be astonished.* Targ. Y. Gen. XLIII, 10. Targ. Y. Ex. XII, 39. Targ. O. Gen. XXIV, 21. Targ. Is. XXIX, 9; a. fr.—Targ. Hab. I, 5 שְׁוָהוּ (ed. Lag. שְׁהוּ).—Ḥull. 75b מְשָׁהָא הוה שָׁהֵי ליה וכ׳ (אירא דאמרי) some say, he (Resh Lakish) gazed at him (when R. Joḥ. gave his opinion) and was silent (and in the meanwhile R. Asi left the college room); Shebu. 40a; 45b. Ḥull. 9a זימנין דשהי ודריס וכ׳ sometimes he may pause in slaughtering or press the knife without knowing it; a. e.—2) *to be vacant, lie waste.* Targ. II Kings XIX, 25 Mus. (ed. דְּשָׁחוּ; ed. Wil. דִּישְׁחוּ); Targ. Is. XXXVII, 26 (ed. דשחו).—[Ber. 6a ברכי דשחרי Ar., v. שַׁלְהֵי II.]

Ithpe. אִשְׁתְּהִי *to be delayed, tarry.* Targ. Y. Gen. XIX, 16. Ib. XXXII, 5; 25. Targ. I Chr. XIII, 14; a. e.—Bets. 6a לא אמרן אלא דא׳ . . . מַשְׁהִינַן ליה they allow burial on the second festive day only when the corpse has been lying for some time, but if it was not, we postpone its burial. Yeb. 80b אִשְׁתְּהוּיֵי הוא דא׳ its birth was delayed. Ib. מְשַׁתְּהוּיֵי הוא דא׳ a birth may be delayed (beyond the time of maturity). Ib. וא׳ עד תריסר וכ׳ and he (the husband) tarried (was away from home) as much as twelve months; a. e.

Af. אַשְׁהֵי *to delay, be slack.* Targ. Y. Deut. VII, 10. Ib. XXII, 22 לא תַשְׁהוּנֵיה (ed. Vien. תְּשַׁהוּנֵיה, corr. acc.) do not delay her execution.—Bets. l. c., v. supra.

שַׁהֲרֵי m., v. שִׁחֲרֵי.

שְׁהָרִיד, v. סְחֵר.

שְׁהָרִיד, Targ. Esth. VI, 1 some ed., v. שְׁחַר.

שְׁהָרִית, שְׁהָרִיד f. (שְׁהָה) *delay, pause.* Shebu. 16b השתחואה דאית בה ש׳ a bowing in the Temple with which a delay is connected (spreading hands and feet). Ib. וכמה שיעור ש׳ what is the normal time for a delay (in the Temple to be an offense if done by an unclean person)? Ib. צריך ש׳ למלקות וכ׳ is tarrying in the Temple required for an unclean person to be punished with stripes or is it not (and only required for the duty of bringing a sacrifice)?; a. e.—Esp. *pause in the act of slaughtering.* Ḥull. 9a שחיטה ש׳ דרסה וכ׳ . . . ואלו and these are the rules for slaughtering . . . (guard against) pausing, pressing the knife &c. Ib. 27a; a. e.—*Pl.* שְׁהָרִיוֹת. Shebu. 17a מהו ש׳ שיצטרפו are moments of staying in the Temple with intervals of moving combined (to make up the normal time)?

שְׁהַר (עור; cmp. סְהַרְהַר a. עוד) *to be awake.* Targ. Esth. VI, 1 דהוה שָׁהַרְהַר (not שהריד).—Y. Ter. XI, end, 48b; Y. Sabb. II, 4d top חות שָׁהַר, v. קְרַץ II.

שַׁהַר, v. סַהַר.

שָׁוְא m. (b. h.; v. שָׁהָה) [*vacancy,*] *vanity, inanity, falsehood.* ש׳ שבועת a false oath, vowing to do something impossible, opp. בִּרְשׁוּת. Shebu. III, 9 שבועת שאוכל . . . וחשניירה ש׳ שבועת (if one says) 'I swear that I will eat this loaf, (and) I swear that I will not eat it', the former is a useless oath (or vow), the second a false oath; אכלה עבר על שבועת ש׳ וכ׳ if he eats it, he is guilty of a false oath (having sworn that he would not eat it); if he does not eat it, he is (also) guilty of a useless oath. Ib. 8 איזוהי שבועת ש׳ נשבע וכ׳ what is a vain oath of affirmation? If one swears to that which is known to be otherwise, saying of a stone column that it is gold &c.; נשבע . . . שאי אפשר וכ׳ if one affirms an impossibility, saying I swear that I have seen a camel fly in the air. Ib. . . . נשבע לבטל ולו היא שבועת ש׳ וכ׳ if he swears that he will neglect a command, that he will not erect a Succah, . . .: that is a vain oath, on the wilful pronouncing of which he is punished with stripes &c. Ib. 21a שקר נשבע וכ׳ . . . איזוהי שבועת ש׳ what is a vain oath? If one swears to what is known to be otherwise; a false oath, if one swears to the opposite of the truth (e. g. 'I have eaten', when he has not, 'I have not eaten', when he has), v. שֶׁקֶר. Ib. 20b ש׳ ושקר אחד הן a vain oath (*shav*) and a false oath (*sheḳer*) are the same; a. fr.—ש׳ תפלת a vain prayer, a prayer concerning a thing which cannot be changed. Ber. IX, 3; a. fr.—Ex. R. s. 3 (ref. to מחי שוא, Job XI, 11) God knows העם המחים על ש׳ לעשותו the people that risk their lives for falsehood

v. תּוּב I.]—3) *to go back with a message.* Meg. 15ª; Ab. Zar. 10ᵇ אין משיבין על הקלקלה you need not go back (to him that sent you) to bring bad news.

Hof. חוּשַׁב *to be replied; to refer.* Y.B.Kam.II, 3ª top במה הוּשְׁבָה על הראשונה the modification in the Mishnah (דברים אמורים) refers to the first clause only; על כולה הושבה it refers to the whole paragraph. Y. Bicc. II, 65ª top; a. e.

שׁוּב II adv. *again, furthermore.* Nidd. V, 7 ש' אין וכ' her father has no longer control over her. Sabb. 88ᵇ, sq. ש' מה כתיב furthermore, what is written in it?; a. fr.

שׁוֹבָא m. *captor*, v. שָׁבִי.

שׁוּבָאי, שׁוּבָא, v. שַׁב II.

שׁוּבְדָא, Y. Shebu. I, 33ᵇ לוי ש', v. סוֹכְיָא.

שׁוּבָה, v. שַׁב II.

שׁוּבְטָא, v. שְׁבַט.

שׁוֹבַךְ (b.h.) pr.n.m. *Shobach*, an Ammonite general. Sot. VIII, 1 בני ש' של ... the Ammonites went into battle relying on the strength of Sh. Ib. 42ᵇ כתיב ש' וכתיב שופך the name is once written Shobach (II Sam. X, 16), and once Shophach (I Chr. XIX, 16); חד אמר ... עשוי כשׁוֹבָךְ one authority says, his real name was Shophach, and he was called Shobach, because he was built like a dove-cote (of high stature, v. next w.), v. שָׁפָךְ.

שׁוֹבָךְ m. (שׁבך; cmp. שְׁבָכָה) *net-work*, esp. (b.h. אֲרֻבָּה) *dove-cote.* Ex. R. s. 40 (play on שׁוֹבֵל, I Chr. IV, 1, sq.) ושובל שהעמיד שׁוֹבָךְ לאלהים (not ושובך) Bezalel was surnamed Shobal because he erected a dove-cote for God, זה המשכן שהיה עומד כש' that is the Tabernacle, which stood (high) like a dove-cote. Ib. כש' ... העמיד the Lord had the Tabernacle put up like a dove-cote (for the dove Israel). B.Bath. II, 5 מן הש' וכ' ... מרחיקין you must keep your ladder (when lopping trees &c.) four cubits away from your neighbor's dove-cote. Ib. מרחיקין את הש' וכ' you must keep your dove-cotes at a distance of fifty cubits from the town. Ib. 6 הרי הוא של בעל הש' it belongs to the owner of the nearest dove-cote. Ib. V, 3 פרות ש' the crop of a dove-cote (the brood of the season); a. fr.—*Pl.* שׁוֹבָכוֹת, שׁוֹבָכִין. Ib. II, 6. B. Kam. 83ª ישוב ש' a group of dove-cotes; a. e.—Pes. IV, 7 (55ᵇ) מושיבין ש' לתרנגולים וכ' (Ms. O. לתרנגולת) you may set up chicken-houses (put in eggs for brooding) on the fourteenth of Nisan; [vers. quoted in Rashi: מושיבין ש' ותרנגולת you may set brooding doves in cotes, and also hens].

שׁוֹבְכָא ch. same. Targ. Hos. XI, 11. Targ. Jer. XLVIII, 28.—B. Bath. 144 ש' דיוני dove-cote.—*Pl.* שׁוֹבְכַיָּא, שׁוֹבְכִין. Targ. Is. LX, 8.

שׁוֹבָל (b.h.) pr.n.m. *Shobal*, homiletical surname of Bezalel. Ex. R. s. 40, s. שׁוֹבָךְ.

(idolatry) to commit it; התרדים לעשות ש' וכ' those that will commit falsehood and be put to death.—בַּשָּׁ' in *vain, to no purpose.* Keth. 62ᵇ, v. שָׁמַר. Y. Meg. III, 74ª bot., v. תַּמְרוּרִים.

שׁוֹאֲבָה f. (שָׁאַב) *drawing;* בית הש' (or sub. בית) *the well from which the water was drawn for libation on the Succoth festival;* שמחת בית הש' (or sub. שמחת) *the joyous procession to and from the well.* Succ. V, 1 (50ª) החליל של בית הש' (Ms. M. 2 הַשְּׁאוּבָה, throughout the entire chapter, v. Rabb. D. S. a. l. note 1) the musical performances at the ceremony of the drawlng of water. Ib. (51ª) כל...שמחת בית הש' וכ' he that has not witnessed the rejoicing at the ceremony &c., has never seen rejoicing. Y. ib. V, beg. 55ª למה נקרא שמה בית ש' וכ' why was it called (the rejoicing of) the place of drawing? Because from there they drew holy inspiration; a. e.—Bab. ib. 50ᵇ חד תני ש' וחד תני תשובה one cited the version *shoëbah*, the other, *ḥăshubah* (a phonetic change of *hash-sh'ubah*, v. supra).

שׁוֹאָה, Targ. I Chr. VIII, 9 בני ש', v. נִישׁוּאִין ch.

שׁוָּאר, שַׁיְּאר, v. sub שׁוּר.

שׁוּב I (b. h.) *to go back, come back.* Sot. 10ᵇ כל עובר ושָׁב every passer-by (in going or coming back). Gen. R. s. 48, a. fr. העוברים והשָׁבִים the travellers. Lev. R. s. 23 ושָׁבַת נפשו עליו (not עליה) and his soul came back (was restored) to him, i.e. he was reconciled; a. fr.—Esp. *to return (to God); to repent.* B. Bath. 110ª (play on שׁוּבָאל I Chr. XXVI, 24) ששׁוּב לאל בכל לבו he returned to God with all his heart. Hor. 2ª (ref. to Lev. IV, 22, sq.) השב ... לא שב וכ' he who repents when he finds out (his wrong) brings a sacrifice for his error; if he does not repent, he is not permitted to sacrifice. Ab. II, 10 ושׁוב יום וכ' repent one day before thy death. Ex. R. s. 42 לעולם מקבלים השבים repentant sinners are accepted at all times; a. fr.

Hif. הֵשִׁיב 1) *to bring back, return, restore.* Y. Yoma VIII, 45ª bot. החומץ מֵשִׁיב את הנפש vinegar restores life, is a refreshing drink. Gitt. 51ᵇ, a. e. ופטור...אינו אלא כמשיב he is in that case like one who restores a lost object, and therefore is not bound to make oath. Ib. ...ליח ליח משיב פטור he is not of the opinion that he who restores a lost object is exempt from making oath; a. fr.—2) *to reply; to refute.* Ab. II, 14 וידע מה שֶׁתָּשִׁיב וכ' that you may know how to answer the sceptic. Y. Gitt. IX, beg. 50ª ...נכנסו לְהָשִׁיב על דבריו וכ' four elders met to refute R. Eliezer's words; Bab. ib. 83ª; Tosef. ib. IX (VII), 1. Y. l. c. אין אתם מְשִׁיבִים את הארי וכ' are you not going to refute the lion after he is dead?; Bab. ib. l. c. אין מְשִׁיבִין וכ' you dare not refute &c. Y. l. c. ר' טרפון ור' ח' R. T. argued &c. (Bab. l. c. נענה; Tosef. l. c. אמר). Sabb. 88ᵇ משיבין...שומעין, v. חֲרָפָה. B. Kam. 63ᵇ, a. e. אין משיבין על הקישא you must not argue against a conclusion from analogy. Ab. Zar. III, 4 אין משיבין במרחץ we must not answer (a religious question) in the bath-house. M. Kat. 21ᵇ מֵשִׁיב ואינו שואל the mourner may answer (a salutation), but must not salute; שואל ומשיב כדרכו he may salute and answer as usual; a. fr.—[Y. Gitt. VIII, 49ᶜ top, in Chald. dict. משיב,

שׁוּבָל, *pl.* שׁוּבָלִין, v. שִׁבּוֹלֶת.

שׁוּבָל, שׁוּבְלָא, שׁוּבָּ' m.=h.שִׁבּוֹלֶת, 1) *ear of corn.* Targ. Y. Gen. XLI, 47 (ed. Vien. תובלא). Targ. Job XXIV, 24 Ms. (ed. שִׁבּוֹלָא, שִׁרְבָּ'). — *Pl.* שׁוּבְלַיָּא, שׁוּבְלִין, שׁוּבְלֵי, שׁוּבָּ'. Targ. O. Gen. XLI, 5, sq. ed. Berl. (oth. ed. שִׁבָּ'). Targ. Is. XVII, 5 שׁוּבָּ'; a. e. — Targ. Ruth II, 2 שִׁבּוֹלִין.—B. Bath. 124ª; Bekh. 52ᵇ, v. חֲפוּרָה II. Yeb. 63ª לבינֵי שִׁרְבְּלֵי between the standing ears; a. e.—Men. 70ᵇ שִׁבּוֹלֵי תעלא; Pes. 35ª Ms. O. (ed. שבילי), v. שִׁבּוֹלֶת.—2) *cluster* of olives on a branch.—*Pl.* as ab. Targ. Zech. IV, 12; Targ. II Esth. I, 2 שִׁבְּלִין דדהבא golden clusters.—Targ. Y. II Ex. XXX, 34, v. מוֹרַיָּא.

שׁוּבְלוּלְתָּא, v. שַׁבְלוּלִיתָא.

שׁוּבַלְתָּא f.=h.שִׁבּוֹלֶת, *current of a river.* Targ. Jud. XII, 6 אימר כען ש' ואמר סוּבַלְתָּא say now, *shubbalta*, and he said, *subbalta.*—Lev. R. s. 37 אחדת לחון שב' דנהרא (not ירהב) the current of the river seized and carried them off. Cant. R. to III, 4 סוּבַלְתָּא, v. קַלַּח.

שָׂבָע, שִׂבְעָ, שׂוֹבַע m. (b.h.; שָׂבֵעַ) *plenty, satiation.* Ber. 55ª שלשה דברים ... רעב וש' וכ' three things does the Lord himself announce: famine, plenty, and a good leader. Tosef. Pes. V, 3 חגיגת ... פסח נאכל בש' (Var. על הש') the pilgrim's sacrifice...must be eaten first, so that the Passover offering be eaten after the appetite is satisfied; Y. ib. VI, 33ᶜ לְשִׂבְעָ; Bab. ib. 70ª על השבע. Gen. R. s. 91 שני ש' the years of plenty. Snh. 97ª ואינו ש' plenty and no plenty (partial plenty); ש' גדול general plenty; a. fr.

שִׂבְעָא, שׂוּ', שׂוֹבְעָא ch. same. Targ. O. Gen. XLI, 29; a. fr., v. סִבְעָא.—Taan. 8ᵇ כי יהיב רחמנא ש' וכ' when the Lord gives plenty, he gives it for life (no epidemic in years of plenty); a. e.

שׂוֹבַע, שׂוּבְעָא, שׂוּבְעָה, v. שְׂבַע I.

שׂוּבְעָנָא m. = שׂוֹבַע, v. סִבְעָא.

שׂוֹבַר *to carry*, v. סְבַר II.

שׂוֹבָר m. (שָׂבַר I; cmp. פָּרַע) *receipt, renunciation.* B. Mets. 19ᵇ מצא ש' if one finds a receipt (of a woman concerning her jointure). Ib. 20ª בזמנו מרים ש' a deed of renunciation takes effect from its date (irrespective of the date of delivery). Keth. IX, 9 אבר שׂוֹבְרִי I lost my receipt; a. fr.—*Pl.* שׂוֹבְרִים, שׂוֹבְרִין. M. Kat. III, 3; Y. ib. 82ª bot., v. אוּמוֹלוֹגְיָא. B. Mets. I, 7; a. fr.

שׂוּבְתָּא, v. שַׂבְתָּא.

שׂוּבְתַּי, שׂוּבְתַּיי, v. שַׁבְּתַאי.

שׂוּדָּא m. (contr. of שׂוּחָדָא q. v.) *adjudication, discretionary judgment.* Gitt. 14ᵇ וכאן אמרו ש' עדיף and here (in Babylonia) they say, it is better that the messenger use his discretion (to deliver the gift to the heir of the legatee or return it to the donor's heirs). Keth. 94ª ש' דדייני the judges use their discretion (to which of the claimants to adjudicate the claim). Ib. 85ᵇ. B. Bath. 62ᵇ; a. fr.—[In Y. שׂוּחָדָא.]

שׂוּדָנִי (or שׂוֹדֵ') m. (denom. of שָׂדֶה) *man of the field, sportsman;* trnsf. *catching men by artifice, hypocrite.* Gen. R. s. 63 (ref. to Gen. XXV, 27) צרדני צד וכ' ש' a sportsman, a hunter, catching &c., v. צוּד; Yalk. ib. 110 צדני צודני (corr. acc.).

שׂוּדְפָנָא, v. שִׁדְפוֹנָא.

שָׂוָה, v. שׁוי.

שָׂוֶה, שָׂוֹה, שָׂוֵה m., שָׂוָה, שָׂוֹת f. (שָׁוָה) *joined, even; fitting, equal; equivalent, worth.* Succ. 19ª נראה מבחוץ וש' מבפנים if the post is visible from the outside, but even with the wall from within. Num. R. s. 9³ הוי ש' לבני אדם be like other men (do not consider thyself exempt from the laws of morality). B. Kam. III, 9 שור ש' מנה וכ' an ox worth a Maneh that gored an ox worth two hundred Zuz. Ib. I, 3 שום כסף וש' כסף valuation of damages is done on the basis of money, and collected from money's worth; ib. 14ᵇ ש' כסף מלמד וכ' 'money's worth', this means that the court attaches only landed estate (v. אַחֲרָיוּת), but if the claimant anticipating the action of the court seized movable chattel &c.; מאי משמע ... דבר חש' כל כסף how is this to be learned from the expression 'money's worth'? ... A thing which is worth any money (which you pay for it, i. e. concerning which there is no redress for overreaching); ib. (another defin.) ש' כסף ולא כסף 'money's worth' you may attach, but not cash.—ש' פרוטה, v. פְּרוּטָה. Bicc. II, 6 ש' לאילן is like (comes under the category of) trees. Ib. 8, sq.; a. v. fr.—גזרה ש', v. גְּזֵרָה.—חצד חש', v. צַד.—Ab. d'R. N. ch. XVI ש' לי המות משתתנני וכ' death would have been more acceptable to me than thy giving me away to this man, i. e. I should have chosen death rather than be married to this man.—*Pl.* שָׂוִים, שָׂוִין, שָׂוִוי; שָׂוּוֹת. Yoma VI, 1 מצותן שיהיו שניהן ש' וכ' it is proper that they two be alike in appearance &c. Bets. 11ª, a. fr. וש' וכ' both agree that &c. Pes. III, 4; a. fr.—B. Bath. IX, 10 (158ᵇ), a. e. אח חש' that on which they agree, v. בְּשָׂוֶה a) *at equal shares.* Y. Keth. X, 33ᵈ bot. חולקות בש' divide it equally; a. fr.—b) *for what it is worth, at a reasonable price.* Snh. 106ª, v. שׁוי h.

שָׂוֶה ch. same; בש' *on equal terms.* Targ. Y. Deut. XVIII, 8 (ed. Vien. בְּשָׂוֵה).

שָׂוָה, v. שָׁוַה.

שָׂוֹת, Targ. Hab. I, 5 שָׂוָתוּ, v. שָׁוַה.

שַׂוְּאר, שַׂיְּאר, v. שָׁוַר, שָׁוַר.

שָׂוַח I (cmp. שבח) *to spread, germinate.* Targ. Prov. XXVII, 25 ed. Lag. (some ed. שווח, corr. acc.; ed. Wil. שבח; h. text גלה).

שָׂוַח II, שָׂחַ, (שׂוֹחַ) = h. שׁוּחַ, 1) *to bend, be lowered, sink.* Targ. Ps. X, 10 יִשְׂוַוח Ms. (ed. יִשְׂחַח). Targ.

Job XXII, 29 Ms. (ed. שַׁוַּח, q. v.).—V. שׁוּחַ ch.—2) *to lower, level, destroy.* Targ. Ps. LXXIV, 3 לְמַשְׁוָוח ed. Lag. (ed. למשוך, למשוך, corr. acc.; Levita לְמַשְׁוָה, h. text למשאות).

שְׁוַח III, שְׁוַח m. (preced.) *pit.* Targ. Ps. VII, 16 Ms. (ed. שׁוּחַ).

שַׁוַּח, שַׁוַּח m. (preced.) *low-spirited, worrying.* Targ. Job XXII, 29 בסורחנא ש' troubled on account of sin (Ms. שְׁוַוח בעיני ביריתא low in the sight of men; h. text שח עינים).

שַׁוְוָחָתָא, שַׁוּוחָא, שְׁוָוחָא f. (preced. wds.) 1) *pit, grave.* Targ. Job XXXIII, 22; 24 (Ms. שחור; ed. Wil. שׁוּחַ). Targ. Ps. IX, 16 (ed. Wil. שׁוּחַ; some ed. שויח, read: שוו; Ms. שחור).—*Pl.* שַׁוְוָתָן, שַׁוְוָתָן. Ib. CXIX, 85 (ed. Wil. שׁוּחָן; Ms. שְׁוָיָתָן; h. text שִׂיחוֹת).—2) *destruction, waste.* Targ. Job XXX, 3 Ms. (ed. שׁוּחָא).

שְׁוָוטָא, v. שׁוּטָא.

שַׁוְוִיתָא, שַׁוְוִיָא, שׁוי, v. שַׁוִּי.

שַׁוְוכָא f. (שׁוך; v. שׁוֹכָה, שׁוּכָא) *thorn, prickle.*—*Pl.* שַׁוְוכֵי. Succ. 13a כיון דנתרן שַׁוְוכַיְיהוּ וכ' Ar. (ed. דנתרי טרפייהו; Ms. M. 2 שַׁוְכַיְיהוּ or שׁוֹכַי; v. Rabb. D. S. a. l. note 6) since their prickly twigs are liable to fall off, he may leave the Succah &c.

שַׁוְוכָאנַאי, v. שְׁוִילַנַאי.

שְׁוַוכְלָיָא, v. שְׁוַלְיָא.

שְׁוַוכְצֵרֵי m. pl. *nag-wort* or *wormwood,* a species of Artemisia (v. Löw Pfl., p. 80). Succ. 12b.

שְׁוָוקִין, שְׁוָוקִים, שְׁוָוקֵי, v. שׁוּקָא II, שׁוּק III.

שְׁוַור, *Pa.* שַׁוַּר 1) *to stride, leap, run, hasten.* Targ. Y. Ex. XVII, 8 (ed. Vien. ושוור, corr. acc.). Ib. XXXII, 19. Targ. Cant. II, 8. Targ. Job XXXVII, 1 Var. Targ. Am. III, 5 ed. Lag. (oth. ed. רַסַּק); a. fr.—B. Mets. 84a וש' לירדנא וכ' he ran into the Jordan after him. B. Bath. 73b וְשַׁוַּאר מהאי וכ' (Ms. H. ושוור) and jumped from one mule's back to the other. Ib. 96b חמרא ... שואר wine travels on its owner's shoulder, i. e. if wine turns sour, it is the purchaser's bad luck, and the seller is not responsible; oth. opin. (Tosaf.) wine turns sour by transport. Ber. 54b ש' עשר אמין he (Moses) jumped ten cubits high. Sabb. 110a לִישַׁוַּאר נגרא (Ar. לשוור) let him jump over a ditch. Pes. 113a לא תְשַׁוַּור וכ', v. נִיגְרָא; a. e.—2) *to cause to jump* &c. Targ. Ps. XXIX, 6 (Ms. טפז).—3) (cmp. meanings of קפץ) *to close up.* Ib. CVII, 42 (Ms. שרור, corr. acc.; h. text קִפְצָה).

שַׁוְוָרָא, שַׁוָּר m. (preced.) *tramper, freebooter.* Snh. 96b Ar. (ed. שוור בר ש' בר שוורא שַׁוַּור נבוזראדן שַׁוַּור דמטא וכ' שַׁוְוָאר'; Ms. M. שוור נבוזראדן שואר בר שוואר נבוז; Ms. M. שואר בר שוואר נבוז) tramper, son of a tramper, jump, Nebuzraddan, jump (to Jerusalem), for the time has come &c.; Yalk. Ps. 810 שַׁוַּאר בן שַׁוָּאר מטא וכ' jump, thou son of a tramper &c.; Yalk. Kings 251 שואר בר שואר נבוכדנצר מטא וכ'.

שְׁוָורִין, שְׁוָורִים, *pl.* of שׁוֹר.

שוות, Targ. Prov. XXVII, 25 some ed., v. שְׁוַוח I.

שְׁוָוזָה* f., *pl.* שׁוּזוֹת (dial. for שחוזות) *exposed, with uplifted tails.* Y. Sabb. V, 7b bot. (ref. to שחוזות, Mish. V, 2) אית תניי תני ש' some read *shuzoth;* מאן דאמר ש' according to him who reads *shuzoth,* it means 'prepared' (v. עָתַד), as we read שׁית זונה (Prov. VII, 10); v. שָׁתַז.

שׁוּחַ, v. סוּחַ.

שׁוּחַ I (b. h.) *to bend, sink.* Ḥull. 27a ממקום שׁשׁ וכ', v. חָטָא I. Ib. והוא שח ועומד הוא ... שח 'where it bends' implies (that the limb which is to be cut) must be erect (when in its natural condition), but this (the tail) is always hanging down. Y. Taan. II, 65c top צריך לְשׁוּחַ בכולן (or לָשׁוֹחַ fr. שחח) he must bend down with all of them (the eighteen vertebræ). Ber. 34a, v. שָׁחָה. Ab. V, 21 בן תשעים לְשׁוּחַ at ninety years (is the time) for being bent (perh. meant as noun לַשּׁוּחַ). Midr. Till. to Ps. XLVIII לבו שח עליו his heart within him is bent (in grief over his sin); Yalk. ib. 755 סח (corr. acc.); a. fr.

Hithpol. הִשְׁתּוֹחֲחַת *to be bent down, depressed.* Midr. Till. to Ps. XLII אני מתקנאה ומִשְׁתּוֹחֲחַת וכ' I am jealous and desperate, when I see the happiness of the nations &c.

שַׁח, שׁוּחַ ch. same, v. שְׁוַוח II.—Part. שָׁיֵחַ; f. שָׁיְחָא, שָׁיְרָא (שִׁירָא); *pl.* שָׁיְחָן, שָׁיְרִי; Targ. Ps. XLIV, 26 (ed. Wil. שׁי). Targ. Job IX, 13; a. e.—Sabb. 67a (in an incantation for a swallowed fish-bone) שִׁיחַ שִׁירַח (or שָׁיַח) Ar. (ed. שָׁרֵיא) sink down, sink down!

שׁוּחַ II m. (preced.) *bending.* Ab. V, 21, v. שׁוּחַ I.—בנות ש' a species of *white figs.* Dem. I, 1; a. e., v. בַּת I.

שׁוּחָא, שְׁוָוחָא, v. שְׁוָורָא.

שׁוֹחַד m. (b. h. שֹׁחַד; *Shaf.* of חד(א) or יחד *to conciliate, win favor*) *favor, gift,* esp. *bribe, bribery.* Midr. Till. to Ps. XVII, 2 כתבת בתורה ... לירקה ש' ... אבל אתה thou hast written in the Law (Ex. XXIII, 8), 'thou shalt take no bribe', and they (men) are afraid to take presents and judge me, but thou who acceptest means of conciliation from sinners, such as repentance, good deeds, and prayer: let thy judgment go forth from before thee. Keth. 105b (ref. to Ex. l. c.) אינו ... ש' ממון אלא אפי' ש' דברים וכ' not only a bribe in the shape of money, but even a bribe in acts (service) is forbidden. Ib.a מקבלי ש' ... כמה סמויות, v. סָמָה. Ib.b שׁוֹחַד שהוא חוֹד (Ar. אחד) why is it called *shoḥad?* Because it is one (the recipient and the giver are made like one person); a. fr.

שׁוּחָא, שׁוּחִי, שׁוֹחֲדָא ch. 1) same. Targ. I Kings XV, 19. Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. Ps. XV, 5; a. fr.—Keth.

105[b] מאי טעמא דש' כיון דקבריל ליה ש' וכ' why is a gift (to the judge) forbidden? As soon as he accepts a gift from a person, his mind has become attached to him (the giver, v. קָרֵב), and he becomes like his own self, and none can see the unfavorable side of his own case (v. preced.); a. e.— 2) *singling out, choice, discretion.* Y. Keth. X, 33[d] bot.; 34[a] top דדייני ש' the judges single out him to whom to adjudicate the claim in litigation; v. שׁוּדָּא.

שׁוּחָה f. (b. h.; שׁוּחַ, v. שָׁוְוָתָא) 1) *pit, pitfall.* Sifré Deut. 20 אם כשהריתם ... וש' וכ' (v. Jer. II, 6) when you were in the land of deserts and pitfalls you wanted no spies, and now &c.—2) *low talk, whisper,* v. שִׂרְחָה.

שׁוּחְדָּה ch. same, *pit.* Targ. Ps. XCIV, 13 (Ms. שַׁחֲתָא).

שׁוּחְרִי, Yalk. Ez. 381. v. סִיחוּרִי.

שׁוּחֲנָא, שׁוּי, v. שִׁחְנָא.

שׁוּחֲתָא, v. שָׁוְוָתָא.

שׁוּט I (b. h.) [*to swing, be light, move to and fro;* v. שׁוּט II,] *to roam, fly, float, swim.* M. Kat. 14[a] לָשׁוּט if he goes abroad to roam (for mere pleasure), opp. למזונות for support, להרוויחא for profit in business. B. Bath. 15[b] (Satan says) שַׁטָּתִי בכל וכ' I roamed all over the world, but have found none so faithful as &c. Bets. V, 2 (36[b]) לא שָׁטַיְתָן על פני המים you must not float on the water (swim on the Sabbath). Y. Shek. VI, 50[a] top (ref. to Ez. XLVII, 5) כי גאו המים מי שחו מְלָשׁוּט (omit מחו מי שחו, v. Rabb. D. S. a. l., p. 55) the waters were risen ... too high for swimming; a. e.—[Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] בששטן, read: בששטפן, v. שָׁטַף.]

Pol. שׁוֹטֵט same. Yalk. Gen. 101 עד שהיתה קומתו מְשׁוֹטֶטֶת בדמעות until his body swam in tears.

Hif. הַשְׁרִיט *to cause to swim, teach swimming.* Kidd. 30[b] אף a father is also bound to have his son taught swimming; Tosef. ib. I, 11; Koh. R. to IX, 9 להושירטו (corr. acc.).

שׁוּט ch. same, *to roam, fly, swim, row.* Targ. Lam. III, 54 (h. text צפו); a. e.—Part. שָׁיְרִיט, שָׁרִיט; f. שָׁיְרִיטָא; *pl.* שָׁיְרִיטָן, שָׁרִיטָן. Targ. O. Num. XI, 8 שָׁרִיטָן (ed. Berl. נפקין). Targ. Jon. I, 13; a. e.—B. Kam. 83[a] מֵישַׁט שיריטא טובא וכ' (a dove) flies (for exercise) farther out, but fills her belly within fifty cubits (from the dove-cote). Ib. ומישט שלשים וכ' for exercise do they fly thirty Rises only and no more? Sot. 48[b] (transl. Deut. I, 44) כמא דנחזין דבריאתא ושריטן ברומי וכ' as bees rush forth and fly about on the heights of the world, and bring honey from the herbs of the mountains; a. e.

Pol. שׁוֹטֵט (with עינא) *to look up and down.* Targ. Y. II Gen. XXII, 10.

שׁוּט II (b. h. שׁאט; preced.) [*to make light of* (cmp. קָלַל,] *to despise, reject.* Tanh. Sh'moth 1 וְשָׁט את הבכורה and despised the birthright; (Ex. R. s. 1 וביזה).

שׁוּט ch. same. Targ. Gen. XXV, 34. Targ. I Sam. X, 27. Ib. XVII, 42 שַׁטְרָה (fr. שטר). Targ. Prov. I, 25 וּשַׁטְתוּן Ms. (ed. וּשְׁנִיתוּן); a. fr.—Part. שָׁט, שָׁאֵט, שָׁרִיט, שָׁרֵט; f. שָׁרִיטָא; *pl.* שָׁרִיטִין. Ib. XI, 12. Ib. XXIII, 9 (ed. Wil. שָׁרֵט, corr. acc.). Ib. I, 7; a. fr.—Part. pass. שׁוּט, שָׁט. Targ. I Kings XVI, 31 (h. text נקל). Targ. I Sam. XV, 9 (h. text נמבזה). Targ. Ps. XV, 4 (h. text נבזה); a. fr.

Af. אָשְׁרִיט same. Targ. II Sam. XII, 10. Targ. Prov. XV, 20. Ib. XIX, 16 (ed. Lag. מוֹשְׁרִיט, cmp. מוקים fr. קום); a. e.

Ithpe. אִתְשְׁטִי *to be despised.* Targ. I Sam. II, 30 יִתְשָׁטוּן (ed. Lag. יִשְׁתָּמְטוּן, Var. ישטתון, prob. meant for יתשט; h. text יקלו).

***שׁוּט** III (v. שׁוּט I) [*to move in all directions,*] *to strike, smear over, polish* with a fatty substance. Pes. 30[b] אין שָׁטִין ... ואם שָׁט Ar. a. Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 7; ed. טָשׁ ... טָשִׁין), v. טוּשׁ I; Zeb. 95[b] Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note). Bets. 34[a] Ar. (ed. טשין).

שׁוּט ch. same. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 40 תשוטון (Ar. תטושון).

שׁוּט I, שׁ' מִישׁוּט pr. n. pl. *Shoṭ-Mishoṭ, Samosata,* one of the fords of the Euphrates (v. Neub. Géogr. p. 331, a. Sm. Dict. of Gr. a. Rom. Geogr. s. v. Euphrates). Kidd. 72[a] ש' מ' בין וכ' Samosata is situated between the rivers (Euphrates and Tigris).

שׁוֹט II m. (b. h.; שׁוּט I) *rod, scourge.* Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 כך מדה ... ש' שישראל לוקין וכ' such is the rule going through all generations, the scourge (nation) with which the Israelites are smitten, will finally be smitten; Yalk. Ex. 265.

שׁוֹטָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 3 שַׁוְטָא Ms. (ed. שָׁוְוֹ', שָׁוְוָ'). Targ. Y. Num. XXII, 27; a. e.—M. Kat. 28[a] bot. אחוי ליה ש' דנורא he (the angel of death) showed him a rod of fire.— *Pl.* שׁוֹטֵי, שׁוֹטִין. Lam. R. introd. (R. Joh. 1) דנקטין לי בשתין ש' וכ' they urged me (the sun) on with sixty rods of fire and said to me, go, let thy light shine. Keth. 77[a] הא במילי הא בש' the one means force with words, the other, with rods.

שׁוֹטֶה m. (שָׁטָה) *madman, fool;* (of plants) *wild.* Hull. I, 1, a. fr. חרש ש' וקטן a deaf and dumb person, an insane person, and a minor. Y. Ter. I, 40[b] סימני ש' וכ' the symptoms of insanity. Tosef. Ter. I, 3 פעמים ש', v. חָלַם I. Yoma VIII, 6 כלב ש' a mad dog. Ab. IV, 7 ש' רשע וכ' is a fool, a wicked man &c. Sot. III, 4 חסיד ש' a foolish saint; ib. 21[b] הירכי דמי חסיד ש' וכ' what is meant by a foolish saint? When, for instance, a woman is drowning in the river, and he says, it is not becoming to look at her and save her. Shebi. VII, 1, sq., v. לוֹם; a. v. fr.— בכור ש', v. בּוּכְרָא I.— *Pl.* שׁוֹטִים. Y. Ter. l. c. אפי' שוטה בש' וכ' not even the most insane person will do that. Ab. Zar. IV, 7 יאבד עולמו מפני חש' shall God destroy his world on account of the fools (who worship natural objects)? Ib. 54[b] וש' שקלקלו and the fools that do mischief must pay the penalty. B. Bath. 12[b] ונתנה לש' וכ' ... מיום שחרב since the destruction of the Temple, prophecy has been taken away from the prophets and given to madmen and children; a. fr.—Shebi.

IX, 1; Succ. 39b, v. יַרְבּוּז, a. שׁוֹטִים.—Fem. שׁוֹטָה. Ned. 35b בין פיקחת בין ש' whether sane or insane. Ib. 36a; a. e.

שׁוֹטָה, v. סוֹטָה.

שׁוֹטַח, Y. Kidd. II, 62d שיעור של ש', v. שִׁיטָּה III.

שׁוֹטָיָא, v. שׁוֹטִיתָא.

שׁוֹטִין, שׁוֹטִים m. pl. supposed to be the name of *a plant, fenugreek.* Shebi. IX, 1; Succ. 39b (השירט), v., however, יַרְבּוּז.

שׁוֹטִיתָא f. (v. שׁוּט II) 1) *staff.* Targ. I Sam. XIV, 27 (Ar. שׁוֹטָיָא); 43. Targ. Jud. VI, 21 (Ar. שוטרא; some ed. שולטיתא).—2) *branch, twig.* Keth. 17a אהניא ליה שׁוֹטִיתֵיהּ וכ' the myrtle branch (with which he used to dance before bridal couples) was in the old man's favor (that a phenomenon occurred at his funeral), but some said שְׁטוּתֵיהּ his folly (v. שְׁבָשְׁתָּא); others said שירטיה, v. שִׁירְטָא. Sabb. 77b שטותא ש' the myrtle branch used at weddings is called *shoṭitha* as being *sh'ṭutha* (folly).

שׁוֹטְיָא, v. שָׁטֵי.

שׁוֹטְנָא, v. סָטַן II.

שׁוֹטָף* m. (שָׁטַף) *washed.*—*Pl.* שׁוֹטְפִין. Targ. Is. LIX, 3 (ed. Lag. 'שות, corr. acc.; h. text נגאלו; cmp. נָגַל).

שׁוֹטֵר m. (b. h.; v. שָׁטַר) [*recorder, notary,*] *executive officer, overseer.* Tanḥ. Shof'ṭim 2 כיון ... אם אין ש' שיוציא ממנו וכ' when a person has been declared in court bound to pay to his neighbor: unless there is an executor to collect from him, the judge has no power &c. Ex. R. s. 1 הלך נוגש מצרי אצל ש' ישראל an Egyptian taskmaster came to the house of an Israelitish overseer. Deut. R. s. 5 ולא שופט ולא ש' יש לה and it (the ant) has neither judge nor officer; a. fr.—*Pl.* שׁוֹטְרִים. Ex. R. l. c., v. נָגַשׂ. Tanḥ. l. c. (ref. to Deut. XVI, 18) שופטים ... ש' אלו *shof'ṭim* are the judges, *shoṭ'rim*, the managers that lead the community; a. fr.

שָׁוֶה, שׁוי (b. h.) [*to join, combine,*] 1) *to be even, equal, alike.* M. Kat. 9b (ref. to Prov. III, 15) דא ... כל חפצך חפצי שמים יִשָּׁוו בה all thy affairs are not of equal value with her (the Torah), but heaven's affairs (pious deeds) are of equal value with her (you may interrupt study for pious works); וכתיב ... חפצי שמים לא ישוו בה but it is also written (ib. VIII, 11), 'and all affairs &c.' (which implies that) even heaven's affairs are not equal to her! Y. Peah I, 15d bot. חפצך וחפצי לא ישוו בה I sent thee something with which thy affairs and my affairs cannot compare; a. e.—Denom. שָׁוֶה, q. v.—2) (denom. of שָׁוֶה) a) *to be of value.* Meg. 15b (ref. to Esth. V, 13) כל ... מלמד זה אינו שׁוֶה לי this indicates that all that wicked man's treasures were engraven (registered) in the tablet on his heart, but when he saw Mordecai, he said, 'all this is of no value to me'.—b) *to value, weigh, consider.* Ib. 16a (ref. to Esth. VII, 4) צר זה אינו שוה בנזק וכ' this enemy has no consideration for the king's loss &c.

Hif. הִשְׁוָה 1) *to place side by side.* Y. Ber. I, 2c top זה ... צריך להַשְׁווֹת את רגליו he that stands up to pray must set his feet together.—2) *to make even, smooth, level.* Tosef. B. Kam. XI, 14 אם עתיד להַשְׁווֹתוֹ וכ' if the hatcheller has to make the web even (cut away the protruding threads), he may take even a handbreadth (they belong to him); לאורכו וכ' מַשְׁווֵיהוּ he must shear it lengthwise, but not widthwise; B. Kam. 119b. Erub. 93a פצימיה ה' if he made the posts even, i. e. made walls to connect them in one line. Succ. 19a כשה' את קירויו when he made its ceiling even, i. e. extended it in a horizontal direction over the whole building; a. e.—3) *to compare, make alike, place on a level standard.* B. Bath. VIII, 5 וה' להן את חבכור and made the first-born alike with them, i. e. assigned to him an equal share with his brothers. Nidd. 46b ה' הכתוב חקטן כגדול וכ' the Scriptural text places the minor on a level with the adult as regards the laws of &c. Y. Kidd. I, 61b bot. ה' תכתוב מצוה ... מצוה וכ' the Scripture puts the lightest command on a level with the most difficult (as regards reward). B. Kam. 15a; a. fr.—4) *to harmonize, find in harmony.* Gen. R. s. 34 שה' דעתו לדעת וכ' for he found his (Antoninus') opinion in harmony with the Scriptural intimation; ib. שהִשְׁוָה לדעת וכ' for he found it in harmony &c. Lev. R. s. 4; Yalk. Gen. 137 we are the majority מפני מה אינכם מַשְׁווים (עצמיכם) עמנו לע"א why do you not accommodate yourselves to us with regard to idolatry? Ib. ומַשְׁוֶה אתה עמהן and dost thou create harmony among them (thy sons)? עד ... להשוות עמך והַשְׁוֵה עם בניך instead of asking me to agree with thee, go and make harmony among thy sons; Lev. R. l. c. עד שאתה משוה אותנו לך והשוה את בניך; a. e.

Nif. נִשְׁוָה *to be compared, be equal.* Yalk. Ex. 244 לְהִשָּׁוות, v. נָוָה.

Pi. שִׁוָּה 1) *to place.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 (ref. to Ps. XVI, 8, sq.) ובשביל שׁשִׁוִּיתִי וכ' and because I placed the Lord before me continually, therefore my heart rejoices &c.; a. e.—*2) [*to level obstacles, overcome temptations,*] *to achieve.* Tanḥ. Naso 28 (ref. to מצלית, Gen. XXXIX, 2) שִׁוִּיתָ מה שלא ש' וכ' thou hast achieved what Adam could not achieve (to resist temptation), v. שִׁוְיָה.

Nithpa. נִשְׁתַּוָּה *to be made alike; to join.* Num. R. s. 16[20] שאלו לא נִשְׁתַּוּוּ וכ' for if they had not joined the spies &c.; Tanḥ. ed. Bub. Sh'laḥ 20; (Tanḥ. ib. 11 שמעו).

שָׁוֵי, שָׁוָא, ch. same, 1) *to be alike.*—Part. שָׁוֵי, שָׁוֵה; f. שָׁוְיָא, שַׁוְיָא; *pl.* שָׁוְיִין, שָׁוְיָן, שָׁוְוָן. Targ. Y. Lev. XVI, 8. Targ. Y. Gen. I, 16. Targ. Ps. CXXXIX, 12; a. fr.—2) *to be worthy, deserve.* Targ. II Esth. II, 1.—3) *to do alike, retaliate.* Targ. Is. XVI, 6 (ed. Wil. שַׁוֵּי, *Pa.*). Targ. Job XXXIII, 27.—4) *to agree.* Y. M. Kat. III, 82a bot. לא ... לא שָׁוְיָא לירח I do not like him, I do not agree with him (in age, temper, &c.); Y. Snh. I, 19a bot. לא שווירהנא לירח (read: לא שַׁוְוִירִיח נא).—5) *to be appropriate, fitting.* B. Kam. 60b; Snh. 39a, v. תְּרֵי III.

Pa. שַׁוֵּי 1) *to level, smooth, spread.* Targ. Prov. VII, 16 (h. text רבד, v. הַשְׁוִירָא).—2) (corresp. to שׂוּם, שִׁית) *to place, set; to appoint, make;* (with ל־ or כ־) *to make alike, compare.* Targ. Ps. XXXIX, 9. Targ. Y. Lev. XIX, 14 (O. שׂוּם). Targ. Jud. VI, 19. Targ. Gen. XXI, 14. Targ. Ps.

LXXXI, 6; a. fr.—לבא על ש׳ *to care for, mind.* Targ. I Sam. IX, 20; a. e.—Y. Taan. II, beg. 65ᵃ (expl. Lam. III, 41) נְשַׁוֵּי ...לכף ידינן וכ׳ let us make our hearts as even as the palm of our hand (remove all crookedness, cmp. פָּשַׁט, פְּשַׁט), and then (turn) to God in heaven; Lam. R. to l. c. נְשַׁוֵּי...לגבי וכ׳. Kidd. 60ᵃ שַׁוּוּ נפשיירהו כי שרגא וכ׳ they (the men who betrothed the same woman successively, to take effect after thirty, twenty, or ten days respectively) placed themselves in the same position as a pile of bricks, where each leaves room for the other. Keth. 22ᵃ שַׁוְּוָא לנפשה חתיכה וכ׳ she declared herself a piece of forbidden food (she declared herself a married woman; therefore, she cannot be believed when she afterwards says that she is unmarried); ib. 23ᵇ אידחי שַׁוִּיתָא וכ׳ she herself made herself &c. (and a witness testifying to the contrary cannot affect her status). Ib. 3ᵃ, a. fr. שַׁוִּירוּהָ רבנן וכ׳, v. בְּעִילָה. Ḥull. 97ᵇ שווה רבנן כחתיכה וכ׳ the Rabbis declared that it should be considered as if it were a piece of a *n'belah* (v. נְבֵלָה); a. v. fr.—3) *to retaliate*, v. supra.

Af. אַשְׁוֵי 1) *to compare, consider as.* Targ. Job XXX, 19 (not אֲשַׁוּוּ); a. e.—Pes. 78ᵃ מַשְׁוֵי לידה כטהור (or מְ, *Pa.*) considers it as clean; a. e.—2) *to consider, reflect on.* Targ. Ps. XLVIII, 10 (h. text דמינו).

Ithpa. אִשְׁתַּוֵּי, אִשְׁתַּוְּוָא, *Ithpe.* אִשְׁתְּוִי, אִשְׁתְּוָא 1) *to be placed, put.* Targ. Ez. I, 15; a. e.—2) *to be compared, be made like.* Targ. Ps. XLIX, 13. Ib. LXXXIX, 7; a. e.—3) [*to place one's self in position,* cmp. כּוּן *Pi.* a. *Hithpa.*,] *to be attentive, ready to obey.* Targ. Is. LXVI, 2; 5 (h. text חרד).—[Targ. Is. VI, 6 אשתוי Ar. a. ed. Lag., read: אשתדי, v. שְׁתַד.—Targ. Y. Deut. XXVIII, 34 משתוין some ed., read: משתמטין, v. שְׁמַט.]

שְׁוִי, שְׁוֵי m. (preced.) *equivalent, value.* Y. Snh. X, 28ᵈ top בשְׁוִיוֵי וכ׳ ... והיתה הזקינה the elder woman sold him an object for what it was worth, but the young woman said, take it for less; (Bab. ib. 106ᵃ בְּשָׁוֶה); Sifré Num. 131. Y. Ab. Zar. I, 40ᵃ top מעלה עמו בשְׁוִיוֵי וכ׳ he settles with the gentile partner for what it is worth, and gives half of its value to the priest; Tosef. Bekh. II, 1 בשִׁיוֵי. Keth. 67ᵃ תכניסה לו...והרי הוא כשוויו (read: בש׳) if the wife brought him (uncoined) gold, it is valued and charged to him for what it is worth (he need not add one third in his marriage contract, as he must do in the case of cash); ib. והרי הן בשְׁוִויֵיהֶן and they are charged to him for their value; a. e.

שְׁוִי ch. same. B. Mets. 52ᵃ, v. עָשִׂיר II.

שַׁוֵּי m., שַׁוְיָא I f. 1) part. of שְׁוִי, q. v.—2) = h. שָׁוֶה, *valued, worth.* Lev. R. s. 9; Yalk. Ps. 763, v. שׁוּם I ch. B. Mets. 7ᵇ כמה ש׳ וכ׳ ... שטרא דאית how much is a dated document worth, and how much one without a date? B. Kam. 85ᵃ, v. מַגָּן; a. fr.—3) *worth its money, cheap.* Ab. Zar. 34ᵇ דש׳ חמרא where wine is cheap.

שַׁוְיָא II, שַׁוְוָא, שִׁיוֵּי, שִׁוְוָא c., שִׁיוּי, שִׁוְוָא m. (שְׁוִי) [*that which is levelled, smooth,*] *couch.* Targ. Y. Deut. III, 11 (h. text ערש). Targ. I Sam. XX, 25 (h. text מושב). Targ. I Kings I, 47 (h. text משכב). Targ. Ps. IV, 5 שִׁיוּוֵי ed. Lag. a. oth. (some ed. שִׁירוּחֵי). Ib. VI, 7; a. e.—*Pl.* שִׁוְוִין, שִׁוּוִּין, שִׁוִּ׳. Targ. Job XVII, 13.—V. תַּשְׁוִויתָא.

שִׁוְיָא f. (v. שְׁוִי) *reasonable price.* Targ. II Esth. III, 8, v. עוּשְׁכָּא.

*שִׁוְיוּתָא, שִׁוְיָתָא f. (v. שָׁוָה *Pi.* 2) *levelling, overcoming difficulties, achievement.* Tanḥ. Naso 28; ed. Bub. 32 (ref. to מצלית, Gen. XXXIX, 2) אין מצלית אלא ש׳ וכ׳ the root צלח means *levelling,* as we read (II Sam. XIX, 18) וצלחו וכ׳ they 'cut through' the Jordan.

שַׁוְרִי, שַׁוְוִי, שַׁוְרִיוְתָא, Targ. Y. Deut. XXVIII, 28, read: שַׁטְרִיוְתָא.

שויחתא, v. שְׁוָוְתָא.

שַׁוְילָיָא, v. שְׁוַולָיָא.

שַׁוְילַנַאי pr. n. f. *Sh'vilnay,* colloquial name for a lewd woman. Snh. 82ᵇ (ref. to Num. XXV, 15) לא כזבי שמה אלא ש׳ (Ms. M. שוולנאי Ms. K. שולנאי; Ms. F. שולנאי, שלני) her name was not Cozbi but Sh.; ...ודיינו דאמרי ש׳ מאי בעיא thence arose the proverb, 'between &c.', v. אוּרְבָּנָא; Yalk. Num. 772 שְׁוַולַנַאי.

שַׁוְיסְקָאֵל pr. n. m. *Sh'visḳ'el,* a nickname for Ezekiel (v. next w.). Kidd. 70ᵃ.

שַׁוְיסְקֵי m. pl. (Persian, v. Koh. Ar. Compl. s. v.) *roast.* Pes. 96ᵃ (of the *emurim* (v. אֵרְמוּרִים) of the Passover sacrifice in Egypt) מאן לימא לן דלא עבדינהו ש׳ (...עבוד) who tells us that they did not make a roast of them (and eat them)?—[B. Mets. 60ᵃ, Alf. Ms., v. שִׁרְסְקֵי.]

שַׁוְירֵי pl. n. pl. (cmp. שְׁיָרָא) *Shavviré* (Caravan Station). B. Mets. 18ᵃ a letter of divorce was found in which was written, בש׳ מתא וכ׳ at Sh. (which is) a place on the river (or canal) Rakhis. Ib.ᵇ top חיישינן לשני ש׳ we must apprehend the existence of two places by the name of Sh.

שוירתאה, Targ. Ps. XXIV, 2 ed. Lag., v. שִׁיחְאָסָא.

שוך, v. סוֹךְ.

שׁוֹךְ *to be connected, attached.* B. Mets. 98ᵇ מישַׁךְ, v. שָׁרַךְ.

שׁוֹכָא m. (שכך, v. סכך) *prickly bark.* Sabb. 20ᵇ (expl. לכש, ib. II, 1) ש׳ דארזא the bark of a cedar tree. Ib. ש׳ דארזא עץ וכ׳ but the bark of cedar is mere wood (and cannot be used as a wick)! Answ. בעמרניתא וכ׳, v. עַמְרָנִיתָא.—V. שַׁוּוּכָא.

שׁוּכְבְּתָא, v. שְׁכִיבְתָא.

שׁוֹכָדָא, v. סוֹכָה.

שׁוֹכָחָן m. (שָׁכַח) *forgetful.* Y. Peah I, 16ᵇ bot. [read:] הקב״ה אין לפניו שכחה אא בשביל ישראל נעשה ש׳ וכ׳ there is no forgetting before the Lord, but for Israel's sake he becomes forgetful, for we read (Mic. VII, 18, reading נֹשֵׂא, v. נָשָׂה) 'forgetting iniquity &c.'; Yalk. Mic. 559 שַׁכְחָן.

שׁוּכְלָא, v. סַכְלָא.

שׁוּכְלְתָן, v. סוּכְלָתָן.

שׁוּכְתָּא m. (*Shaf.* of נְכַת; v. שחך) *corrosion, rust* (cmp. Lat. morsus). Sabb. 65[a] אלא משום ש' וכ' but (if a coin is chosen to be put on a callus on the sole of the foot) on account of the corrosion (which softens the callus), let a metal foil be used!

שׁוּל, *Hithpol.* הִשְׁתּוֹלֵל, v. שָׁלַל II.

שׁוּל m. (b. h.; cmp. שָׁלַל I, a. Arab. *savila*) [*that which hangs on, attachment,*]; *du.* שׁוּלַיִם, *pl.* שׁוּלִים 1) *skirts* of a garment. Yalk. Deut. 829 שׁוּלֵי חמעיל ... פעמונים the bells which the high priest wore on the skirts of his cloak.—2) *lower part of the body, abdomen, buttock;* contrad. to פה. Ohol. XI, 7 שׁוּלָיו ... שהטומאה for the uncleanness (which the animal swallowed before it died) is assumed to take its way by its abdomen (and not through its mouth).—3) *rim at the bottom* of a vessel, *saucer attached* to the vessel; in gen. *the bottom, rest* of a vessel. Kel. XXX, 1 שולי קערה וכ' the lower part of a (broken) vesssel or of a salver of glass, which one made available for use. Sabb. 30[a] נהפכו פני ... כשולי קדרה the faces of David's enemies turned (black) like the bottom of a pot; Y. Ḥag. II, 77[d], v. שָׁחַר II. Ohol. IX, 13 הירתה עומדת על שׁוּלָיהּ והיא כלי if the vessel stands on its rest, and it is available as a vessel (not defective). Tosef. ib. X, 3 היו שׁוּלָיו חדין וכ' if its rim at the bottom is sharp (not rounded), and there is not a handbreadth between its rim and the ground. Ib. 2 עמוד ... שולית של זו על פית וכ' a column of pots..., the bottom of one on the mouth of the other &c. Dem. VII, 2 מה ... בשולי חכוס what I intend to leave (of the wine) at the bottom of the cup; a. v. fr.

שׁוּלָא, *pl.* שׁוּלַיָּא, v. שׁוּלָּא.

שׁוּלְגָא, v. אַשְׁלָגָא.

שׁוּלְחָן, שׁוּלְחָן m. (b. h.; שָׁלַח, v. Ges. Thes. ed. Rödiger s. v.) *plate, table.* Ab. Zar. 68[b], a. fr. עולה על ש' של מלכים is brought up on the royal table (is considered a delicacy). Y. Kidd. IV, beg. 65[b] גירי שׁוּלְחָן מלכים proselytes who joined for the sake of the royal table (to be members of the royal household); Yeb. 24[b], v. שׁוּם II. Ab. III, 3 שלשה שאכלו על ש' אחד ... משׁוּלְחָנוֹ של מקום when three persons eat at the same table, and hold conversation about the Law, they are considered as if eating from the table of the Lord (the altar), opp. זבחי מתים. Ber. 55[a]; Ḥag. 27[a] שלא ירחא שׁוּלְחָנְךָ מלא וכ' lest thy own table be full, and thy Master's table (the altar) be empty. Kidd. III, 2 ואם הראה על הש' וכ' but if (he is a banker and) shows her the stipulated amount on the table (the money not being his own), she is not betrothed; a. fr.—Esp. *the table for the show-bread in the Temple.* Ḥag. III, 8. Men. XI, 5; a. fr.—*Pl.* שׁוּלְחָנוֹת, שֻׁלְחָנוֹת. Ib. 7. Shek. VI, 4 שלשה עשר ש' וכ' there were thirteen tables in the Temple. Ib. I, 3 בחמשה עשר בו ש' היו יושבין וכ' on the fifteenth of Adar changing tables were put up in the city, on the twenty-fifth, in the Temple; a. fr.

שׁוּלְחָנִי m. (preced.; cmp. τραπεζίτης) *money-changer, banker.* Tosef. Sabb. I, 8 ולא חש' בדינר וכ' nor must the money-changer (go out shortly before the Sabbath begins) with a Denar suspended from his ear; Sabb. 11[b]; Y. ib. 3[b] top. Num. R. s. 4 (interchanging with טרפסיטס), v. קָמְבְּלִירְמְשִׁרִין. Tanḥ. Balak 4; Num. R. s. 20 (ref. to פתורה, Num. XXII, 5, v. פְּתוֹרָא I) ש' היה שהיו וכ' (כ) he was (like) a banker, for the kings of the nations consulted him &c., v. רָצַץ; a. fr.—*Pl.* שׁוּלְחָנִין. Y. Shek. I, end, 46[b] ש' היו נוטלין וכ' the money-changers took it (the agio of exchange) for their labors.

שׁוּלְטִירְתָּא* f. (שָׁלַט) (*the officer's*) *rod.* Targ. Jud. VI, 21 some ed., v. שׁוּטִירְתָּא.

שׁוּלְטָן, v. שִׁלְטוֹן h.

שׁוּלְטָנָא, שׁוּלְטָן m. (preced.) 1) *power, office, rulership.* Targ. O. Gen. XXXVII, 8. Ib. XLIX, 10 (ed. Vien. שָׁלְטַן). Targ. Mic. V, 1. Targ. Job XXV, 2; a. e.—2) *ruler's staff, rod.* Targ. O. Ex. XXI, 20 (ed. Vien. שָׁלְ'; h. text שבט). Targ. Is. X, 5; a. e.—*3) *ruler.* Targ. Ps. LXIX, 16 Ms. (ed. מצולתא) [read:] ולא יסלעם למחפי עלי מצולתא ש' חסין and may no mighty ruler swallow me up by making the deep to cover me up; h. ואל תבלעני מצולה).

שׁוּלְטָנוּת, שָׁלְ' f. (preced.) *rulership, office.* Y. Ab. Zar. III, beg. 42[b] אם ... שהן של ש' if it is sure that they (the images) represent officers, opp. של מלכים royal images (which are worshipped). Gen. R. s. 68, end (ref. to Gen. XXVIII, 12) שׁוּלְטָנוּתָן ... אלו שרי that means the genii of the four empires whose power is complete through them (?).—*Pl.* שׁוּלְטָנִיּוֹת, שָׁלְ'. Ib. s. 82 היו מלכיות וש' רוצות וכ' (not ושלטנות; ed. Wil. ושלטוניות, corr. acc.) royalties and governorships were anxious to be connected with them, v. שִׁלְטוֹן.

שׁוּלְטָנוּתָא, שָׁלְ' ch. same. Targ. Job XXV, 2 (sec. vers.). Targ. Ps. CXLV, 13. Targ. Koh. VI, 3.

שׁוּלְמָתָא f. pl. (שלט) *posts* (?). Lam. R. to I, 1 רבתי ארבעה ארזין ארבעתי ש' דערסא (2 חד כות') the four cedars (in the dream) mean the four posts of the bedstead; (Y. Maas. Sh. V, end, 55[c] שירטתיה), v. שִׁרְטָא.

שׁוּר', שְׁוַלְיָא m. (שול, cmp. שפל, v. Barth Et. St. p. 31) *servant, apprentice.* Pes. 108[a] ש' דנגרי (Ms. M. שְׁוִירְלָיָא; Ar. שְׁוַו) carpenters' apprentice; Macc. 8[b]. B. Kam. 32[b] bot. ש' דנפחי (Ms. M. שְׁוִירְלָא; Ms. R. שְׁוִירָא) smiths' apprentice.—[Sabb. 96[b] (in Hebr. dict.) שַׁוְוֹלֵירְךָ Ar.; (Ms. M. שַׁוְוַלֵּירְהֶם, שַׁוְוַלֵּירְהֶן, Ms. O. שַׁוְוֹלֵירְהוּ, שַׁוְוֹלֵירְהֶן; v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. לשואלירהן) their apprentices, v. שָׁאַל.]

שׁוּרְלָא m. (שלל; cmp. שַׁלְשֶׁל I) *foot-chain.*—*Pl.* שׁוּרְלַיָּא. Targ. Mic. I, 8 בש' (ed. Lag. בשׁוּלַיָּא) in chains (h. text שׁוֹלָל; cmp. Targ. Job XII, 17).

שׁוּרְלְשָׁלְתָּא, שׁוּרְלְשָׁלָא, שׁוּרְלְשִׁרְתָּא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שׁוּשְׁ', שׁוּלְמִי pr. n. pl. *Shulami, Hash-Shulami,* twin-

town of N'miré, v. נְמִירֵי. Tosef. Bekh. VII, 3; Bekh. 55a שׁל נמר (corr. acc.); Y. B. Bath. III, 14a top שְׁלוֹמִי.

שׁוּלַמִּית f. *the Shulamite*, one of the personages of Solomon's Song; (homiletics) *symbolic name of Israel.* Cant. R. to VII, 1; a. e.

שׁוּם, שִׂים (b.h.; v. סוּם) *to place, put, appoint, make.* Ber. 39b שַׂמְתָּ שלום וכ' thou hast made peace between the scholars. Mekh. B'shall. introd. במקום הזה שָׂמוּהוּ in this place they (the Egyptians) have put him (Joseph). Ber. 28b ששמת חלקי וכ'... מודה I thank thee, O Lord, that thou hast appointed my lot to be with those who sit in the school-house, and not with those who abide at the corners (idlers); a. fr.

Hif. הֶשִׂים same. Yeb. 45b שאתה מֵשִׂים, v. מְשׂוֹרָה. Ber. 16b וְתָשִׂים חלקנו וכ' and that thou mayest place our lot in paradise. Ib. שחשים שלום וכ', v. פַּמִּילְיָא. Snh. 99b כל העוסק... משים שלום וכ' whosoever is engaged in the study of the Law for its own sake, causes peace to reign &c.; a. e.

שׁוּם, שִׂים ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 14 (v. סוּם I ch.; Y. תְּשַׁוּוּהִן). Targ. O. Gen. L, 26 (ed. Berl. וסמוהי); Y. II ושמוהי (Y. I וְרַשְׁוּוּהִן). Targ. Prov. XXII, 17. Ib. XXIV, 32; a. fr.—V. סוּם I ch.

Ithpe. אִתְשָׂם *to be placed.* Targ. Hag. II, 15. Targ. Esth. IV, 3.

שׁוּם I (cmp. preced.) [*to arrange;* cmp. עָרַךְ, סָדַר] *to value, estimate; to mark, name.* Gitt. V, 1; Tosef. Keth. XII, 2 שָׂמִין לְהֵן, v. עִירְבִית. Keth. 67a, v. שְׁוִי. Macc. 3a כיצד שמין how do we assess (the fine)? Y. Kidd. I, 60d bot. (expl. נעשה דמים באחר, Mish. 6) דבר שהוא צריך לְשׁוּם that which has to be prized (which is not itself a standard value). B. Mets. IX, 3 שמין אותה וכ'... המקבל if one rents a field on shares and lets it lie waste, we estimate how much it ought to yield &c. Tosef. ib. IX, 9 חִשְּׁמוּ, v. שׁוּם II; a. v. fr.—M. Kat. 5a (ref. to וְשָׂם, Ps. L, 23) כל החושם אורחותיו וכ' he who calculates his ways (weighs the consequences of his doings) will be allowed to see the salvation of the Lord (in the hereafter); אל תקרי וְשָׂם אלא וְשָׁם וכ' read not *v'sam* but *v'sham* &c.; Sot. 5b; Yalk. Ps. 763; (Lev. R. s. 9 דְּשָׂרִים אורחיה).—Part. pass. שׁוּם; f. שׁוּמָה; pl. שׁוּמִין. Tosef. B. Kam. X, 1 רואין אותן כאילו הן ש' we consider them (the forcibly taken animals) as if they had been valued (sold for their value) with others, i. e. the robber pays the value of the animals as it was at the time of the robbery; B. Kam. 95a כאילו היא שומה אצלו בכסף as if the animal had been sold at its value to him (the robber), for cash; ib.b שומא (Chald. form); ib. רואין... ש' אצלו למחצה וכ' we consider it, as if it had been valued &c., for the purpose of establishing the additional amount which he has to pay for the increase in value, which is either one half, or one third, or one fourth (according to local usage). Arakh. 21b וכך היא שומה וכ' Rashi (ed. שומא) and so much has it been appraised; whosoever wishes to buy &c.; a. e.

Nif. נִישׁוֹם *to be valued, assessed.* Kidd. 28a, v. דָּמִים. Keth. 66b המתקבל... במנה הנִישׁוֹם when saying 'for each Maneh' (Mish. VI, 4), does that mean for each Maneh as it is valued (by the woman's relatives), or for each Maneh with which he charges himself (one fifth less)?, v. שׁוּם II; a. e.

שׁוּם ch. same.—Part. שָׂרֵים. Lev. R. s. 9 (ref. to וְשָׂם, Ps. L, 23, v. preced.) דשרים אורחיה סגי שוי (some ed. שגי) he who calculates his way, will be worth much; Yalk. Ps. 763 שגי שוי. B. Kam. 47a לך שָׂרֵימְנָא... פרית I injured a pregnant cow of thine, and I will estimate (and pay thee) the value of a pregnant cow; a. e.—Part. pass. שׁוּם; f. שׁוּמָא, v. preced.

Pa. שַׂיֵּם *to tax, impose fine.* Lam. R. to II, 1 (expl. ריצב, ib.) איך ש' ה' ברוגזיה וכ' how heavily the Lord in his anger taxed the daughter of Zion!, v. חוּב ch., a. עֵרֶב.

שׁוּם II m. (preced.) 1) *valuation, estimate.* B. Kam. I, 3 כסף, v. ש', שָׁוֶה. Tosef. B. Mets. IX, 9 השם קמחו... את שׁוּמוֹ וכ' if one prizes (and buys) his neighbor's standing corn as ten Cors of wheat, and it yields less or more, the seller has to deliver the estimated quantity (no more nor less); Rabbi Judah says, עשה בפחות נותן לו את שומו וכ' if it yielded less, he has to deliver the estimated quantity, if more, he has to deliver whatever it yielded; a. fr.—Esp. *the description and valuation of seized property* and its advertisement for public sale. Arakh. VI, 1 ש' היתומים שלשים יום the advertisement of orphans' property must be made thirty days in succession (before the sale); Tosef. ib. IV, 1. Tosef. Keth. XI, 2; B. Bath. 107a שלשה שירדו לש' וכ' if of three experts called to appraise seized property, one says, it is worth a Maneh &c.; a. fr.—2) *appraised goods brought into marriage by the wife.* Keth. VI, 3 (66a) פסקה... וכנגד חש' וכ' if she promises to bring him a thousand Denars, he must obligate himself for fifteen Maneh (as her jointure); but for appraised goods brought to him, he obligates himself for one fifth less than the appraised value. Ib. ש' במנה ושוה מנה וכ' (Y. ed. ש' מנה) if the agreement reads, 'the goods are charged to the husband for one Maneh and worth a Maneh', he can claim only one Maneh's worth of goods; but if it reads merely, 'the goods are charged for one Maneh', ש' במנה הרא וכ' she must bring in the value of thirty-one Selaim and one Denar (Tosaf.; differ. in Rashi). Tosef. ib. VI, 6 מקום... מן חש' וכ' where the usage is not to charge the husband less than the appraised value &c.; a. fr.—3) (Chaldaism) *name, title;* לְשׁוּם *in the name of, for the sake of, for the purpose of, in the capacity of.* Gitt. IV, 4 אם לש' עבד וכ'... עבד if a slave was taken captive, and some one redeemed him: if he redeemed him as a slave, he may be held as a slave (of his redeemer), if as a freed man &c. Ib. III, 1 כל גט שנכתב שלא לש' אשה a letter of divorce not written with the intention to be used for a special woman. Ib. VIII, 5 כתב לש' מלכות אחרת if a letter of divorce is dated in the name of a strange government; (Bab. ed. 79b שאינה הוגנת, v. חוּגָּן). Yeb. 24b איש שנתגייר לש' אשה a man that embraced the Jewish religion for the sake of a woman; שולחן מלכים לש' for the sake of the royal table (v. שׁוּלְחָן); עבדי שלמה לש' for the sake of being one of Solomon's servants; a. v. fr.—

testimony (of a husband's death) on identification by a mole; B. Mets. 27b; Yeb. 120a. Ib. מצוירת בבן גילו ש' v. גִּיל II. Tosef. Bekh.V, 5. B. Mets. l.c. סימן מובהק חוא בש' וכ' they differ as to whether a mole can be considered a distinguishing mark for identification; a. fr.

שׁוּמָא ch. same, v. סוּמָא II.

שׁוּמְדָא, v. שֻׁמְדָא.

שׁוּמָה, v. שׁוּמָא.

שׁוּמָה, v. שִׁימָה.

שׁוּמְרָה, v. שׁוּמְרָה.

שׁוּמֵרָה, v. שׁוֹמֵרָה.

שׁוּמָן m. (שָׁמַן) *fat.* Sot. IX, 12 (with the destruction of the Temple) ניטל שׁוּמַן חפירות the fruits lost their fatness. Ib. 13 המעשרות נטלו את ש' הדגן when the tithes ceased, the corn lost its fatness. Bekh.18a ירחא ביניהן ש' the fatter of the two animals remains under litigation, v. שָׁמַן. Y. B. Kam. IX, beg. 6d מחזיר לו את חש' he must make restitution for the fat animal (as it was before it deteriorated); a. fr.—Esp. *the permitted fat of animals,* contrad. to חֵלֶב. Ker.IV,1 ש' וחלב לפניו if a person had before him permitted fat and forbidden fat. Lev.R. s.22 את החלב התרתי לך את חש' (I forbade thee) *ḥeleb,* and (as an offset) I allowed thee *shuman*; a. fr.—Ab. Zar. 35b ש' חזיר lard; Ḥull. 91a שׁוּמְנוֹ (Ms. M. שׁוּמְנוֹ) the fat on the sinew of the hip; ib. 92b (Ms. M. שומ', a. once שמ'); Pes. 83b שמ'.

שׁוּמְנָא ch. same. Targ. Y. Num. XI, 8 (h. text שמן). Targ. Jud. III, 22. Targ. Ps. LXXIII, 7.—Ḥull. 111a טחלא ש' וכ' the milt is mere fat (a glandular substance with no large blood-vessels).

שׁוּמְנוּנִיתָא f. same. Targ. Y. I Lev. VII, 30 (a gloss to תרבא).—V. שַׁמְנוּנִיתָא.

שׁוּמָנִית f. (שׁוּם III) *wild garlic.* Kil. I, 3, Tosef. ib. I, 2 (Var. שמנים, corr. acc.).

שׁוּמַעְנָא m. (שָׁמַע) *reputation.* Meg. 25b, v. סָנֵי. Ib. דשפיר שׁוּמַעְנֵיהּ who is well spoken of. M. Kat. 17a.

שׁוּמְפּוּזִין, a corrupt. of טוֹפַזְיוֹן m. (τοπάζιον) *topaz.* Ex.R. s.38, end (corresp. to h. פטדה; v. LXX Ex. XXVIII, 17).

שׁוֹמֵר m. (b. h. שֹׁמֵר; שָׁמַר) *watchman, guard, keeper.* Y. Taan. I, 64a top (expl. Is. XXI, 11) מה מילל ש' העולמים what did the keeper of the world say? Lev. R. s. 36 מה גפן זו חש' שלה עומד למעלה וכ' as the guard of the grape vine (vineyard) stands high (in the שׁוֹמֵרָה), so is Israel's guard above. Ḥag. 15b אפי' ש' הפתח וכ' even the gate-keeper (of Gehenna) could not stand before thee; a.fr.—Esp. *one in whose charge an object is given, bailee,* חנם ש' an unpaid bailee; שכר ש' a paid trustee. B. Mets. 93b; a. fr.—[Shebu. VIII, 1; B. Mets. VII, 8 נושא שכר, sub. שומר].—Trnsf. *that part of a plant* or *of a body which serves as a protection* (e. g. leaves, skin). Ber. 36b חרכא

[Ib. 47b לשם שפחות in her capacity as a slave; לשם שחרור with the purpose of making her a freed woman; a. fr.]—מִשּׁוּם a) *in the name of.* Maas. Sh. III, 6 ר"ש ... מש' ר' יוסי R. S. ben J. says in behalf of R. José (quoting R. J. as author). Eduy. VIII, 5; a. v. fr.—b) *because of, as coming under the category of; for the sake of (preventing).* Bets.2b, a. fr. גזרה מש', v. גְּזֵרָה. Sabb. 17b מש' שמנך, v. גָּזַר. Ab. Zar. 26a, a. fr. ארבה מש', v. אַרְבֶּה. Sabb. 70b כלום פריש ... מש' מלאכות ... מש' שבת does any one abstain from doing a thing on the Sabbath for any reason but because of the prohibition of labors, and does one abstain from any labor for any reason, but because of the Sabbath? Ib. 73b חייב מש' נוטע is guilty, because the act comes under the category of planting. Kil. I, 9 אינו חושש לא מש' כלאים וכ' he need not hesitate to use it either on the ground of forbidden mixture, or on the ground of the Sabbatical year (in which planting is forbidden), or because it is subject to tithes. Ib. IX, 8 אין אפור מש' וכ' nothing is forbidden as mixture of wool and linen unless it is spun &c.; a. v. fr.—Ber. 5b מש' תורה דלא וכ' (dost thou weep) on account of the Law, that thou hast not attained much?; או מש' מזוני or on account of thy support (that thou art poor)?—משום שֶׁ־, (Chald.) מש' דְּ־; על שום שֶׁ־, (Chald.) על ש' ד־ *because.* Pes. X, 5 פסח על ש' שפסח וכ' the Passover sacrifice is eaten, because the Lord passed over &c. Y. Naz. II, beg. 51d מש' שהוציא וכ' because he uttered the word *nazir.* Keth. 63b מש' דרב זביד וכ' because Rab Zebid is a great man &c.; a. v. fr.

שׁוּם ch. same, *name.* Targ. Gen. II, 11. Targ. Y. ib. V, 2. Targ. I Chr. XVI, 2; a. fr.—V. שְׁמָא.—עַל שׁ', מִשּׁ', v. preced.

שׁוּם III m. (b. h.) *garlic.* Maasr. V, 8, v. בְּכִי II; Tosef. ib. III, 14 אירוהו ש' בעל וכ' what species of garlic is named Baal (bek) garlic?, v. זוּר II. Ber. 51a. Kil. I, 3 חש' ושומנית (garden) garlic and wild garlic; Tosef. ib. I, 2; a. fr.—*Pl.* שׁוּמִין, שׁוּמִים. Sabb. 118b; a. e.

שׁוּמָא I m., **שׁוּמָה** I f. = h. שׁוּם II, 1) *estimate, appraisement,* esp. *the appraisement of valuables brought into marriage by the wife.* Keth. 66b ש' רבה an appraisement of great proportions, ש' זוטא of small proportions; ש' דידה his (the husband's) appraisement, ש' דידה her appraisement (made in her paternal home).—2) *settlement, compromise.* B. Bath. 107a (if three appraisers differ) עושין ש' ביניהן ומשלשין we compromise between them by taking the difference between the highest and the lowest estimates and dividing it by three, i. e. by adding one-third of the difference to the lowest estimate; Tosef. Keth. XI, 2 עושין אותה ש' ושמין אותה שליש ed. Zuck. (Var. עושין אותו ש' ביניהן ושמין; oth. ed. עושין שׁוּמָה ביניהן וכ' אוחן שליש). [B. Kam. 95b, a. e. שומא, v. שׁוּם I].

שׁוּמָא, שׁוּמָה II f. (שׁוּם I; cmp. סִימָן) *mark, mole, wart.* Nidd. 46a ש' ... בן תשע שנים if a child nine years old has two hairs (under the arm &c.), it is a mole (and no sign of puberty); Y. Yeb. X, 11b bot. Y. Kidd. II, 62d ש' שאין בה שיער a mole with no hair; Tosef. Keth. VII, 9; Keth. 75a. Tosef. Yeb. XIV, 4 מעידין על חש' we accept

אמרינן דנעשה ש' לפירי וכ' we call a part of a plant a guard of the fruit only, if the plant dies when the guard is removed. Ukts. I, 1. Ḥull. 119b בשדרה משום ש' it refers to the stem of an ear, and because it is 'a guard'; a. fr.—*Pl.* שׁוֹמְרִין, שׁוֹמְרִים. B. Mets. l. c. שׁוֹמְרֵי פירות וכ' watchmen of fruits may eat (of them) by local usage, but not by Biblical law. Ib.; Shebu. l. c. ארבעה ש' הן וכ' these are four classes of bailees. Ib. 49b שבועת ש' the oath required of bailees (Ex. XXII, 9 sq.); a. fr.

שׁוּמָר m. *fennel* (v. Löw Pfl., p. 382 sq.). Y. Kil. I, 27a bot. ש' וכרפס מה נפיק מנהון פיטרוסילינון quot. in R. S. to Kil. I, 4 (ed. corrupt) what comes out of mixed seeds of fennel and parsley? Rock-parsley.

שׁוּמָרָה, (שׁוּמְרָה) ch. same, or *dill.* Y. Dem. I, 21d top שמירה (corr. acc.), v. גּוֹפָן. Ib. שמר מרח וכ' ש', v. מָתַל I.

שׁוֹמֵרָה, שׁוֹמְרָה f. (שָׁמַר) *watch-shed, watch-tower, lodge.* Kil. V, 3. B. Bath. IV, 8 (68b) חש' שאינה עשויה בטיט (v. Rabb. D. S. a. l. note 90) a watch-shed not plastered with clay (movable). Ib. 69a השומר'.

שׁוֹמְרוֹן, v. שִׁמְרוֹן.

שׁוּמְשׁוּם m. (prob. fr. שָׁמֵשׁ) [*sun-flower,*] *sesamum, sesame* (Assyr. *šamaššamu*). T'bul Yom I, 5 ed. Dehr. (ed. שִׁמְשׁוּם). R. Hash. 13a; Men. 103b כבריצה חסר ש' the size of an egg less that of a sesame seed. Ib. 16b הקטיר ש' לאכול ש' if he burnt (the handful of the offering), the size of a sesame grain at a time, or with the intention to eat (the remainder), a sesame grain at a time; a. e.—Mostly *pl.* שׁוּמְשְׁמִים, שׁוּמְשְׁמִין. Shebi. II, 7. Ḥall. I, 4. Mekh. Bo, s. 8. Sifré Num. 146. Sabb. II, 2 שמן ש' sesame oil (used in lamps). Tosef. ib. II, 3 שמן ש' ... מה יעשו what shall the Babylonians do who have nothing but sesame oil? Y. Yoma II, 39c top אפי' ש' even as much (of the incense) as the size of a sesame seed.

שׁוּמְשׁוּק f. (cmp. Gr. σάμψυχον) *Marjoram,* a species of hyssop. Sabb. 109b (expl. אזוב) ש' (Ar. שמשק). Ib. וש' ... חכי and *shumshuk* is found to have that shape (as the Biblical hyssop is described to have).

שׁוּמְשָׁמָא m. = h. שׁוּמְשׁוּם, *sesame* or *poppy.* Sot. 3b, v. זְנִיחָא, a. חוּקְפָא.—*Pl.* שׁוּמְשָׁמֵי. Ber. 38a דש' קא אמרת וכ' (Ar. דשושמי) טָרִימָא by do you mean a preparation of sesame (or poppy) seeds, or of safflower? M. Kat. 12b למיעקר ש' to pluck sesame plants (during the festive week). Ib. לנדוי ... ש', v. נְזַר. Sabb. 23a משחא דש' sesame oil; a. e.

שׁוּמְשְׁמִין, שׁוּמְשְׁמִים, v. שׁוּמְשׁוּם.

שׁוּמְשָׁמְנָא m. (transpos. of משמש, cmp. שַׁמָּשׁ) [*the busy one,*] *ant.* Targ. Prov. VI, 6 (ed. Lag. שומשמנה; Ar. everywhere שׁוּשָׁמְנָא).—Sabb. 66b, v. גַּמְלָנָא. Yeb. 76a (ed. שׁוּמָשָׁנָא). Ib. 118b; Keth. 75a, v. כּוּרְסָיָא.—*Pl.* שׁוּמְשָׁמְנֵי. Targ. Prov. XXX, 25 (Ms. שׁוּמְשָׁנֵי).—Ned. 24b קינא דש' an ant nest.

שׁוּמְשָׁנָא, v. preced.

שׁוֹנֵא m. (b. h. שׂוֹנֵא; שָׂנֵא) *hater, enemy.* Snh. III, 5 האוהב והש' a friend and an enemy (are disqualified as witness or judge); ש' כל שלא דבר וכ' an enemy is he who has not spoken to the person concerned for the last three days on account of his hostility. B. Mets. 32b אוהב לפרוק וש' לטעון מצוה בש' וכ' if there is a friend that needs help to unload, and an enemy that needs help to load, it is proper to help the enemy in order to bend his animosity. Ib. ש' דקרא the case of the enemy mentioned in the Scripture (Ex. XXIII, 5, where the release of the beast is concerned), דמתניתן ש' that of our Boraitha (just quoted). Ab. d'R. N. ch. XXIII מי שעושה שׂוֹנְאוֹ אוהבו ed. Schechter (a hero is he) who makes his enemey to be his friend; a. e.—*Pl.* שׂוֹנְאִים, שׂוֹנְאִין. Sot. 9a משה ודוד שלא שלטו שׂוֹנְאֵיהֶם וכ' Moses and David over whose works their enemies got no control; a. fr.—Succ. 29a, a. fr. שונאיהם של ישראל euphem. for *Israel.*

שׁוֹנָאנָא m. (Pers. šnan) a kind of *alkali.* Sabb. 90a, v. אַשְׁלְגָּא.

שׁוּנָּה, v. שׁוּנְּרִית.

שׁוּנְיָא pr. n. pl. *Shunya* in Babylonia. Kidd. 72a; Y. ib. IV, 65d top שָׁנְיָא; Y. Yeb. I, 3b top שנירי עוניריא (corr. acc.).

שׁוּנְּרִית f. (denom. of שֵׁן; v. מְשׁוּנְּרְתָּא) *cliff, rocky bluffs.* Ohol. XVIII, 6 ואיזה חש' וכ' how far is it called *shunnith* (for ritual purposes)? As far as the sea comes up when it is rough. Y. Shek. VII, 50c bot. שׁוּנַּת הנהר, שׁוּנַּת חרם; Tosef. B. Mets. II, 2 Var. שְׁנוּנִית, v. שְׁנוּנִית.

שׁוּנְיָרְתָא ch. same. Koh. R. to XI, 1; ib. to V, 8 שׁוּנָּתָא, v. מְשׁוּנְיָרְתָא; Lev. R. s. 22; Num. R. s. 18 (some ed. שירנותא, corr. acc.).

שׁוּנְרָא c. (contr. of שׁנָוּר; שְׁנַוָּר; cmp. צִינּוֹק, טִירָנָא; Arab. *sinnawr*) *cat.* Targ. II Esth. I, 2.—Ḥull. 53a ש' ... ספק if it is doubtful whether it was a dog or a cat that attacked the fowls. Ib.b Snh. 105a, v. כַּרְכּוּשְׁתָּא. B. Mets. 97a; a. e.—Ber. 56b שׁוֹנְרָא נעשה לו שינוי רע ... חרואה תחול ... שׁוֹנְרָא נעשה לו שירה נאה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.; ed. שונרא שירה נאה ... שירנרא שינוי רע) if one sees a cat in his dream. in a place where they call it *shunnara,* it means that a bad change is prepared for him; where it is called *shurana,* it means that a sweet song (joy) &c.—*Pl.* שׁוּנָּרִין, שׁוּנָּרֵיָא. Targ. II Esth. l. c. (in a corrupt sentence, v. טוּס ch.).—Ber. l. c. Ms. F.—*Fem.* שׁוּנַּרְתָּא. Ib. 6a.

שׁוּנְתָא, v. שׁוּנְּרִית.

שׁוּסְקִי, v. שִׁסְקִי.

שׁוּסְתָּג, שׁוּ' m. (v. Koh. Ar. Compl. s. v.) *a piece of cloth.* Gitt. 69b Ar. (ed. שו').

שׁוּעַ (cmp. שעע) 1) *to be smooth, soft;* trnsf. *to be discouraged, to despair* (cmp. מָסַס). Gen. R. s. 44 (ref. to תשתע, Is. XLI, 10) הירה לבו ... אל תשתע ... לא תָשׁוּעַ his heart was

שׁוּעִי, שׁוּעֵי, v. next w.

שׁוּעִיתָא, שׁוּעְיָא f. (שָׁעָה *Ithpe.*) *1) conversation, tale, talk.* Targ. I Kings XVIII, 27 (h. text שׂיח). Targ. Jud. VII, 15 (h. text מספר). Targ. Prov. III, 32 (h. text סוֹד). Targ. II Kings IX, 11.—2) *derisive talk, sneer, by-word.* Targ. Hab. II, 6 (ed. Wil. שַׁוְעֵי; h. text מְלִיצָה). Targ. O. Deut. XXVIII, 37 (ed. Vien. שׁוּעֵי; h. text שנינה). Targ. I Kings IX, 7 (ed. Wil. שׁוּעֵי); Targ. II Chr. VII, 20.

שׁוּעָל m. (b. h.) *fox.* Ned. 81b, a. e. לא מצינו ש' וכ', v. פִּירְ. Sabb. VI, 10 (67a) ש' שן the tooth of a fox (a charm for insomnia or for drowsiness); a. fr.—Y. Sabb. X, 12c bot. ארי בן ש' a lion, son of a fox, a distinguished man, son of an inconspicuous father; B. Mets. 84b.—ש' שבולת, v. שִׁיבּוֹלֶת.—*Pl.* שׁוּעָלִים. Cant. R. to II, 15, v. שָׁעַל. Ab. IV, 15; Y. Snh. IV, 22a bot. ראש לש' head of foxes, opp. tail of lions, v. אֲרִי II. Succ. 28a, a. e. ש' משלות, v. מָשָׁל; a. fr.

שׁוּעָל v. שָׁעַל.

שׁוֹעֵר m. (b. h.; denom. of שַׁעַר) *gate-keeper.* Deut. R. s. 23 הית מבקש מן חש' וכ' asked the gate-keeper to be allowed to enter the palace; a. e.—*Pl.* שׁוֹעֲרִים. Gen. R. s. 91 וכן הש' כל אחד שלו and so did the gate-keepers report, every one his own (the name of one of the sons of Jacob); a. e.

שׁוֹעֵר, *Poel* of שָׁעַר, part. מְשׁוֹעֵר, v. שָׁעַר I.

שׁוּף I (b. h.; = נָשַׁף) *to blow.* Num. R. s. 5, beg. ...וכיון הית האש נָפְחָה וכ' when the sparks (preceding the march of the Israelites) went forth, the fire blew (was wafted) towards those carrying the Ark; a. e.—Esp. (of the serpent, cmp. שָׁרָף; v. נָשַׁף) *to emit poisonous breath, to poison.* Midr. Till. to Ps. XCII (ref. to Ps. CXXXIX, 11) והית וישׁוּפֵנִי עקב . . . יושב and he (Adam) sat thinking in his heart, perchance the serpent that led me astray on the Sabbath eve will come and poison me in the heel. Lev. R. s. 15, end; Gen. R. s. 16; Yalk. ib. 22, v. נָשַׁף.

שׁוּף ch. same, 1) *to blow.* Gen. R. s. 2 . . . ברית כרותה רוחא שָׁרְיָא (not רוחה, רוחו) an assurance is given to the water that even during the hot season a wind shall blow.—Trnsf. (cmp. colloquial Engl. *to blow*) *to be proud.* Lev. R. s. 16 (ref. to גבהו, Is. III, 16) [read:] דהווירין שָׁרְיָן ברומדון they were proud of their high stature; Lam. R. to IV, 15 בוקא...ש' ברומיהון.—2) (v. נְשַׁף II) *to slip.* Hull. 42b דשָׁף...מדוכתיה a dislocated hip-bone; ib. 54a, sq. B. Mets. 84a bot. he lamented, (מינירה) עד דשף דעתיה (Ms. H. רשני) until his mind slipped (from him), he lost consciousness; a. e.—(ו)יתיב בי כנישתא דשף the synagogue of 'He slipped' (away from the Temple) 'and settled' (in Babylonia), name of a synagogue in Nehardea (a reference to the belief that the Divine Majesty went with Israel into the Babylonian exile). Meg. 29a; R. Hash. 24b; a. e.—3) *to crouch, crawl, slide.* B. Bath. 7a שׁוֹף אכריסך וכ' crouch on thy belly and go in, crouch and go out, i. e. I am not bound to make the accesses to thy rooms. Snh. 88b שָׁרִיף עירל שירף ונפיק וכ' he that crawls in entering,

soft as wax, and the Lord sent him two angels . . .; to this refers what is written *al tisht'a* . . ., be not soft (despair not); Yalk. ib. 115 אל תְּשׁוּעַ אל ירא לבך לשעוה be not soft, let thy heart not turn into wax (cmp. Ps. XXII, 15); Gen. R. s. 65; (Yalk. Is. 313 אל תירא ואל תשחע).—2) [*to smooth,*] *to card, hackle.*—Part. pass. שׁוּעַ, *pl.* שׁוּעִים, שׁוּעָרִין. Kil. IX, 8, a. e., v. נוּז. Ib. 9 מפני שהן ש' לבדים...felt clothes (of mixed material) are forbidden, because they are carded. Y. ib. IX, end, 32d הוינן אמרין דא שָׁע מוחר we might have thought, but if one cards (wool and linen together), it is permitted; v. שַׁעֲטְנֵז.

Pi. שִׁוַּיע *to make slippery, cause to slip* (cmp. חָלַק). Gen. R. s. 77 end (expl. ויתקע, Gen. XXX, 6) שִׁוְּיעָה (or שַׁוְּיעָה Chald.; not שוייעא; ed. Wil. שעיריה, read: שַׁעֲרָיָה, v. שָׁעִי) he (the angel) made it (the hollow of the thigh) slip (be dislocated); *Cant.* R. to III, 6; Yalk. Gen. 132 שעירה (not שת), v. supra.

שׁוּעַ ch. same, 1) [*to smooth over,*] *to plaster.* Targ. O. Lev. XIV, 42 וישׁוּע (Kimḥi וישׁיע, v. Berl. Targ. O. II, p. 35; some ed. וסוע, corr. acc.). Targ. Y. Deut. XXVII, 2; 4. Targ. Ez. XIII, 12; a. e.—*Part. pass.* שׁוּעַ *smooth.* Ḥull. 47b (expl. דשׁיעא דלית וכ' דמיא לאופתא) when the lung is a smooth-surfaced mass, without incisions marking the lobes.—2) *to card.* Part. pass. as ab. Targ. Y. Deut. XXII, 11.

Pa. שַׁוַּיע 1) *to plaster.* Ab. Zar. 47b דש' והדר שַׁוְּיעֵיה when he plastered once and plastered it over again. Gen. R. s. 38 [read:] אתי למֵישַׁוַּיע תרתין והוא שויע ארבע one came to plaster two (squares of a wall), and he plastered four; Yalk. ib. 62 אתי למֵישַׁע הדא והוא שויע ארבע.—2) *to cause to slip,* v. preced.

Ithpe. אִשְׁתַּוַּע, אִשְׁתַּע 1) *to be plastered, daubed.* Targ. O. Lev. XIV, 43; 48 (some ed. אִשְׁתַּע, v. שְׁעַע).—2) *to become a smooth mass.* M. Kat. 25b אִישְׁתַּעִי, v. מַחֲלַצְיָיא

שָׁוַע, *Pi.* שִׁוַּע (b. h.) *to cry (for help).* Ab. Zar. 4a (ref. to Job XXX, 24 בשכר שמְשַׁוְּעִין וכ' שׁוּעַ) as a reward for their crying before me, I will help them; Yalk. Job 918 כשמְשַׁוְּעִין וכ'.—Denom. שַׁוְעָה.

שׁוֹעַ m. (b. h.?; v. next w.) *rock, fort.*—*Pl.* שׁוּעִים. Lam. R. introd. (R. Joḥ 1) (ref. to Is. XXII, 5) על שהיו מקרקרין...שׁוּעֵיהֶם they tore down the walls of their houses and made of them breastworks, and placed them around their forts; Yalk. Is. 289.

שׁוּעָא m. (שׁוּעַ or שָׁעָא; cmp. Targ. Ez. XXVI, 4 s. v. שְׁעִיעוּתָא) *smooth rock.* Targ. Prov. XXX, 19 h. text צור).

שׁוּעָא m. (preced.) [*rock,*] *protector, magnate.* Targ. Job XXXIV, 19 (v. Targ. Is. XXXII, 5).

שַׁוְעָה f. (b. h.; שָׁוַע) *cry (for help).* Ber. 29b שמע שַׁוְעָתִי וכ' hear the cry of thy people &c. Deut. R. s. 2, beg. (one of the expressions for prayer); Yalk. ib. 811; Yalk. Sam. 157; Sifré Deut. 26; a. e.—Lam. R. introd. 32 (ref. to שועת, Jer. VIII, 19) זעקה ש' נאקה...דבור this word (שועה) has three meanings: cry, call for help, and anguish (or sigh); ib. רב...לשון פרפור הוא וכ' Rab Huna of Sepphoris said, it means writhing in agony of death (with ref. to Ez. XXX, 24, a. Job XXIV, 12); Yalk. Jer. 279.

and crawls in leaving (is very humble), and studies the Law &c. Zeb. 14b דקָשַׁיֵּיר מִישְׁתָּא when he (in a sitting position) slid himself to the altar.

Pa. שַׁיֵּיף *to blow, fan.* Sabb. 119a מְשַׁיֵּיף נורא Ar. (ed. מוֹשִׁיף *Af.*) fanning the fire.

שׁוּף II 1) *to smooth, rub, polish, sharpen; to smear over, plaster.* Kel. XIV, 5 משְׁשׁוּפֵנוּ (Mish. ed. משׁישׁוּפֵנוּ; Ar. משְׁשַׁפֵּנוּ, fr. שָׁפָה I) a sword becomes susceptible of uncleanness when it is furbished. Ib. XVI, 1 משְׁשׁוּפָם בעור הדג when he smooths them by rubbing with the skin of a fish; Snh. 20b; Ned. 56b משְׁשַׁפָּם (Rashi משישופם). Kel.l.c. גמר שלא לָשׁוּף if he decided not to smooth them. Y. Ber. III, 5d bot. לאיזה דבר הוא שָׁפָה for what purpose should he polish it? Ḥull. 25a,sq.; Tosef.Kel.B.Mets.II,10. Tosef. Toh. VI, 12 וְשָׁפָה את רוקו and she rubbed his spittle off (with her foot); שכן ... (להיות) שָׁפוּת וכ' for it is the habit of Israelitish women during menstruation to rub off &c. Y. Sabb. VII, 10b top רוקק ושָׁף he spits on the stone pavement and rubs it out (with his foot). M. Kat. I, 10 שָׁפִין את הסדקין you may plaster over the rifts in the roof (during the festive week). Sabb. XX, 3 ולא שפין אותן nor must you rub them (with the hand to cleanse them). Eduy. I,8 שורין ושפין וכ' you must observe levitical cleanness when you soak them and rub (your body) with them. Sabb. 75b השף בין העמודים he who rubs (smooths skins) between columns; Y. ib. VII, 10c bot. השף את העור על גבי העמוד. Kel. XXX, 1 שָׁפָן בשופין files them with a file. Pes. II, 7 אבל שָׁפָה היא וכ' but she may rub (the bran) dry over her body (to soften her skin); a. fr.—2) *to run smoothly, glide.* Gen. R. s. 6; Midr. Sam. ch. IX.—3) (b. h.) *to grind, crush, stamp.* Sifré Deut. 315 שירהו חטים שָׁפוּת זו וכ' that wheat grains rub against one another and drop &c., v. סָלָה; Yalk. ib. 944.—Midr. Till. to Ps. IV, 7 וישראל ... ואתם באים לָשׁוּף אותה מן העקב and the Israelites say to them (the gentiles asking for a share in the hereafter), in how many troubles ... we surrendered our lives for the sanctification of the Lord, and you want to stamp it (all this good) out of your heels (out of the ground)?; (ed. Bub. אותם על העקב, corr. acc.); Yalk. ib. 627 לשוף עצמיכם מן העקב (corr. acc.).—[Midr. Till. to Ps. XCII וישופני עקב, v. שׁוּף I.]

Nif. נִישׁוּף 1) *to be rubbed off, made smooth, level.* Tosef. B. Kam. X, 4 מטבע ונ' if he took by force a coin, and it became rubbed off (effaced).—2) *to be ground, crushed.* Tosef. B. Mets. XI, 8 מוציא אדם זבל ... כדי שיִישׁוּף וכ' a man may take out his material for dung and place it in front of his house, that it may be stamped upon by the feet of man and beast; B. Kam. 30a; 81b; B. Mets. 118b כדי שירחא נישוף. B.Kam. 28b נשוף באבן (Ms.F. ונושף, read: נִישָׁף) was smashed against a stone; (Y. ib. III, 3c top נחבט).—V. שָׁפַף.

שׁוּף ch. same, 1) *to rub (with oil), anoint; to rub off.* Targ. II Sam. XII, 20. Ib. XIV, 2. Targ. O. Deut. XXVIII, 40 ed. Berl. (oth. ed. סוך); a. e.—Pes. 25b דְשָׁיְיפָה לה וכ' as he was rubbing his (sick) daughter's skin with undeveloped grapes of *ʿOrlah.* B. Kam. 23b דְשָׁף צלמי when the animal in scratching itself rubbed figures off (which were on the wall).—Part. pass. שִׁיפָא. Ab. Zar. 52b, v. דִּירָא.—2) *to grind, crush, file.* Targ. O. Deut. IX, 21 (Y. שפירת, fr. שָׁפֵי). Targ. Ps. XCIV, 5. Targ. Job XIV, 19; a. e.—[Snh. 64a דשיף קליה, v. שְׁאֵב.]

Pa. שַׁיֵּיף same, *to rub, grind, file.* B. Kam. 98a שייפא בשופינא (read: שַׁיְּיפֵיהּ; Ms.M. שפיה, fr. שָׁפֵי) if he rubbed the stamp off with a file.

Ithpol. אִשְׁתּוֹפַף *to be crushed.* Targ.Job XXX,8 אִשְׁתּוֹפְפוּן Ms. (ed. ישתפפון, v. שְׁפַף).

שׁוּף III m. (preced.) *smooth-faced.*—*Pl.* שׁוּפִין. Kil. III, 2 אפונים הש' smooth beans (without incisions).—V. שִׁיף.

שׁוֹפָה m., v. שׁוֹפֵי I.

שׁוֹפְרֵי, v. שׁוֹפָרָא.

שׁוֹפֵט m. (b. h.; שָׁפַט) *judge, ruler.* R. Hash. 25b (ref. to Deut. XVII, 9) הא אין לך לילך אלא אצל ש' שברימיו this teaches that you have to go to him who is the authority in his days (independently of what your opinion about him may be); Yalk. Deut. 911; Yalk. Sam. 114. Ḥag. 14a (ref. to Is. III, 2) ש' זה דיין וכ' by *shofeṭ* is meant the judge that decides a true case according to truth; a. fr.—*Pl.* שׁוֹפְטִים. Sifré Deut. 144 (ref. to Deut. XVI, 18) אם יש שוטרים יש ש' וכ' where there are officers (to execute the law), there are judges; where there are no executors, there are no judges. Tanḥ. Shof'ṭim 2, v. שׁוֹטֵר. Y. Snh. I, 19a bot. (ref. to Deut. XXI, 2) זקניך שהן שׁוֹפְטֶיךָ thy elders that are thy judges. Ruth R. to I, 1 שׁוֹפְטֵיהֶם; B. Bath. 15b שׁוֹפְטָיו, v. שָׁפַט; a. fr.

שׁוֹפְטָא, v. שַׁבְטָא.

שׁוֹפְטָנָא m. (v. שִׁפְטָא) *childish man, idiot.*—*Pl.* שׁוֹפְטָנֵי. B. Kam. 85a (speaking of how much a man would take for allowing his hand to be cut off) בש' עסקינן do we treat of idiots (who but an idiot would do such a thing)? B. Mets. 40a וכי בש' וכ' do we speak of idiots who lend on large measure and take back on small measure? B. Bath. 122a אטו בש' וכ' do we speak of idiots (that will part with their landed heirloom for money)?—V. שַׁרְפוּט.

שׁוֹפֵי I m. (שָׁפָה II, v. שִׁיפּוּי II) (*fatty*) *protuberance, cap of the hip-bone.* Ḥull. 92b גוממו עם הש' he peels the fat off even with the cap (v. גָּמַם). Ab. Zar. 25a (expl. השוק והעליה, I Sam. IX, 24) ש' שוק וש' the leg and the cap; מאי והעליה דש' עילויה וכ' (v. Rabb. D. S. a. l.) what does *v'heʿaleha* mean? (That which is on top of it,) for the *shofi* is above the leg; Y. Meg. I, 72c bot. (Chald. dict.) שקא ושׁוֹפָה.

שׁוֹפֵי II m. (שָׁפָה III) *ease, comfort, smoothness.* Nidd. IV, 6 דם הש' blood discharged in comfort (without travail), opp. קושי. Ib. 37b תרי בקושי וחד בש' twice with pain, and once in comfort; Y. Meg. I, 71b top שתים בש' ואחת בקושי (not באושי). Gen. R. s. 16, beg. (play on פִּישׁוֹן, Gen. II, 11) מימיו מהלכין בש' its waters run smooth-

ly; Yalk. ib. 21. Keth. 20ª when he has been enjoying the usufruct שלש שנים ובש' for three years, and that in comfort (without protest by claimants); a. e.

שׁוּפְיָא ch. same. Lev. R. s. 34 Ar. s. v. שׁק 3 (in an unintelligible quotation not found in ed.).

שׁוֹפִין m. (שׁוּק II) *file.* Kel. XXX, 1, v. שׁוּק II (Ar. שופרנא).

שׁוֹפְיָא ch. same. Targ. O. Deut. IX, 21 ed. Berl. (oth. ed. שׁוּ; Y. שׁוֹפָנָא). Targ. I Sam. XIII, 21 (h. text פצירה).—B. Kam. 98ª, v. שׁוּק II ch.

שׁוֹפַךְ, v. שׁוֹבַךְ.

שׁוֹפְכִין, שׁוֹפְכִים m. pl. (שָׁפַךְ) *that which is poured out* into the gutter, *waste-water.* Sabb. VIII, 1 וכל חש' וכ' and the measure for all kinds of dirty waters is one-fourth of a Log (for Sabbath laws). Ib. 78ª למאי חזו ש' what is waste water fit for? Ḥull. 105ᵇ משום ש' on account of the dirty water (on the roof, which may come down through the spout). B. Bath. 19ᵇ החם בש' there (in Mish. II, 1) reference is made to a collection of urine to be poured out; a. e.

שׁוֹפָנָא, v. שׁוֹפִינָא.

שׁוֹפָנִין, v. שַׁפְנִינָא.

***שׁוֹפָנָר** m. (denom. of שׁוֹפָנָא) *one whose legs are file-shaped, without calves.* Bekh. 45ª; Tosef. ib. V, 4 שיופנר ed. Zuck. (Var. שׁיופצר; oth. ed. שיופצר, שיופנר).

שׁוֹפַע m. (שָׁפַע) *plenty, liberality.* Lev. R. s. 4 שלשה נוטלין בש' ונותנין בש' three powers take plentifully and give plentifully: the earth, the sea, and the government.

שׁוֹפָר m. (b.h.; שָׁפַר) [*rounded;* cmp. שְׁפוּפֶרֶת,] 1) *horn, trumpet, Shofar,* contrad. to חצוצרות. R. Hash. III, 3 ש' של ראש השנה וכ' the horn for the New Year's Day (used in the Temple) was from a mountain-goat, straight, and its mouthpiece was inlaid with gold. Ib. ש' מאריך וכ' the tone of the *shofar* was prolonged, that of the accompanying trumpets short. Ib. 4. Lev. R. s. 29; a. v. fr.—*Pl.* שׁוֹפָרוֹת. R. Hash. III, 2, v. קֶרֶן. Lev. R. l. c. ובר"ח נוטלין שׁוֹפְרוֹתֵיהֶן וכ' and on New Year's Day they take up their Shofars and blow before the Lord, and he rises from the throne of justice to that of mercy &c.; ib. שׁוֹפָרֵיהֶן; a. fr.—Esp. שופרות (also שופר) *shofaroth,* that section of the Musaf service of the New Year's Day which treats of the *shofar* (of the Revelation). R. Hash. IV, 5 ש' ותוקע the reader recites *shofaroth* and blows. Ib. 6 אין פותחין ... משערה ש' you must cite no less than ten Biblical verses referring to the *shofar.* Ib. (32ª) אין מזכירין מלכיות זכרונות וש' של פורענות Ms. M. (ed. זכרון מלכות ושופר) you must not cite verses referring to rulership, memorials, and *shofar* which allude to evil dispensations; a. e.—2) *horn-shaped box* in the Temple to receive the money for sacrifices which are supplied by the Temple authorities. Tosef. Shek. III, 2 ונותן לש' and puts the money into the proper box. Ib. ש' לקינים ש' של נדבה box for bird offerings; a. fr.—Pl. as ab. Shek. VI, 1; Tosef. ib. III, 1; a. fr.

שׁוֹפָּ', שׁוֹפָרָא ch. same. Targ. Ex. XIX, 13 (h. text יובל). Ib. 16; a. fr.—*Pl.* שׁוֹפָרֵי, שׁוֹפָרַיָּא. Targ. Josh. VI, 4; a. e.—Targ. II Esth. IV, 16 שׁוֹפוֹרֵי.—V. שִׁירפּוֹרָא.

שׁוּפְרָא m. (שָׁפַר) 1) *beauty, grace.* Targ. Prov. XXXI, 30. Targ. Ps. XLV, 3. Ib. 12; a. fr.—Ber. 5ᵇ, v. בָּבָא. Ab. Zar. 20ª דחאר ש' בלי עפרא (not שופריא) that the dust should destroy this beauty. B. Mets. 84ª שׁוּפְרֵיהּ דר' יוחנן the beauty of R. J.; a. fr.—V. שָׁפַר ch.—2) *best portion.* Targ. O. Num. XVIII, 29; 30; 32 (h. text חלב).—*Pl.* שׁוּפְרֵי. Pes. 3ᵇ קאכילנא ש' ש' I got the best pieces (of the Passover lamb) to eat.

שׁוֹפָרָא m. (*Palez* of שפר, v. שׁוֹפָר) *drinking horn.*—*Pl.* שׁוֹפָרְוֵי. Keth. 65ª דחוו משקר לירח בש' כי האי that they gave him to drink of horns like this (as large as my arm).—[Ar. reads בשפר זרינ soldiers' horn (?).]

בֵּית ש', שׁוּפְרֵי pr. n. pl. *Beth-Shufrê.* Lev. R. s. 22 בקעת ב' ש' the valley of Beth-Sh. (Koh. R. to V, 8 טופת; Yalk. ib. 972 נטופא).

שׁופריא, v. שׁוּפְרָא.

שׁוּפְתָּא f. (שׁוּק II) 1) (cmp. שְׁפָא) *chip, pin.* Gitt. 32ª; Sabb. 102ᵇ, v. קוֹפִינָא. Hor. 13ª אפי' ש' דמרא וכ' (not מרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) they (the mice) gnaw even at the pin in the hoe.—*2) *the smooth part.* Sabb. 140ª דתומא ש' the inner part of garlic; (Ms. M. שִׁיפְוָותָא *borders* of garlic).

שׁוּץ, v. שִׁיץ.

שׁוּצִינְתָּא, שׁוּצִינָא, v. sub שׁוּץ.

שׁוּק, Targ. Ps. LXXIV, 3 משוק, משוק, v. שָׁוַח II.

שׁוּק I (b. h. *Polel;* cmp. נשק) *to touch, join, come in contact;* (cmp. חפץ) *to desire.*—Denom. תְּשׁוּקָה.

Hithpol. הִשְׁתּוֹקֵק, *Nithpol.* נִשְׁתּוֹקֵק (denom. of תשוקה = התשוקק) *to long for* (with על). Yeb. 62ᵇ (ref. to תשוקתך, Gen. III, 16) האשה מִשְׁתּוֹקֶקֶת על בע' וכ' the wife has a desire for her husband when he is about to go on the road; Erub. 100ᵇ; Yalk. Gen. 32. Keth. 65ª (ref. to שקויי, Hos. II, 7) דברים ... משתוקקת עליהן וכ' things which a woman longs for: jewelry. Num. R. s. 10, beg. (ref. to שוקיו, Cant. V, 15) זה העולם שנ' תקב"ה וכ' that means the world, which the Lord has been longing to create; a. e.

שׁוּק II m. (preced.) = תְּשׁוּקָה, *desire, longing.* Cant. R. to VII, 11 (ref. to תשוקתו, ib.) שלשה שוקין הן אין שׁוּקָן של ישראל וכ' there are three kinds of desires: Israel longs for none but for his father in heaven; אין שׁוּקָהּ של אשה וכ' woman's desire is for her husband; אין שׁוּקוֹ של יצר וכ' the evil temptation longs for Cain and the like of him; אין שׁוּקָן של גשמים וכ' the rains desire the earth (ref. to ותשקקה, Ps. LXV, 10); v. תְּשׁוּקָה. Midr. Till. to Ps. CXVII (expl. ותשקקה, v. supra) תן לה שׁוּקָהּ ed. Bub. (oth. ed. תשוקתה) grant to her that for which she (the earth) longs.—*Pl.* שׁוּקִין, v. supra.

שׁוּק III m. (b. h.; v. שׁוּק I) [*meeting place,*] *market, street.* Gen. R. s. 91 ש' של זונות the place where harlots meet. Pes. 110ª בזמן שלא ראה פני חש' if he has not seen the open, i. e. if he has not been in the open air between one cup and the other. B. Kam. 115ª תקנת חש' the market ordinance (that he who buys a stolen object publicly has a right to his purchasing money on restoring the object). Yeb. 53ª התרת יבמה לש' making a *y'bamah* permitted to all the world, i. e. freeing a woman from her dependence on her brother-in-law. Ib. 98ᵇ פגע ביבמה לש' he might (on marrying her) strike on a *y'bamah* abroad', i. e. on one bound to another man as her *yabam;* a. v. fr.—Num. R. s. 20¹⁸, a. e. בעל חש' market commissioner.—*Pl.* שְׁווּקִים, שְׁווּקִין, שְׁוָוקִין. Ib.¹⁷ (expl. קרית חצות, Num. XXII, 39) שעשה ש' של וכ' he arranged commercial markets. Sabb. 33ᵇ תקנו ש' וכ' they (the Romans in Palestine) made markets to place harlots there; Ab. Zar. 2ᵇ. Tosef. Makhsh. III, 8 הבאין מבית חש' that are brought back from the market houses; a. fr.—Constr. שׁוּקֵי. Erub. 29ª, a. e. הריני ... בש' טבריא I am (to-day) as bright as Ben ʿAzzai was in the meeting places of Tiberias; a. fr.

שׁוֹק m. (b. h.; v. שׁוּק I) [*joint,*] *leg, foreleg, shoulder.* Ber. 24ª ש' באשה ערוה a woman's bare leg is an indecent sight, i. e. you are not permitted to say your prayers in sight of it. Ḥull. X, 1 חייבין בחזה ובש' are subject to the law relating to breast and shoulder (Lev. VII, 34). Men. V, 6; a. fr.—*Du.* שׁוֹקַיִם. Gen. R. s. 98 שׁוֹקֵירְהֶן, v. פָּדַח.

שׁוֹקָא ch. same, v. שָׁקָא.

שׁוּקָא I, שׁוּקָה f. = h. שׁוּק II, *desire, pleasure, satisfaction.* Cant. R. to VIII, 11 לית ש' מן גבירכון no satisfaction comes from you (the angels), i. e. your compliance with the Law would afford no satisfaction to Me, because you have no temptations and trials to contend with.

שׁוּקָא II m. = h. שׁוּק III, *market, open place, street.* Targ. Prov. I, 20 (h. text (חוּץ). Targ. Gen. IX, 22 (Y. ed. Vien. שׁוֹקָא); a. fr.—B. Bath. 22ª יומא דש' market-day. Ib. נקיט לית ש', v. נָקַט. Pes. 110ª חזר אפר ש' went out in the open air, v. שׁוּק III. Cant. R. to VIII, 9 נפיק לית לש' וכ' went to market to buy goods (v. מָקָא II); a. fr.—*Pl.* שׁוּקִין, שׁוּקֵי, שׁוּקָא. Targ. II Sam. XXII, 43 (some ed. שקי, corr. acc.; Targ. Ps. XVIII, 43 אשקקי). Targ. Is. XXIV, 11. Targ. Prov. VII, 12; a. fr.—Y. Sabb. XVI, end, 15ᵈ בש' דארמאי in the streets of the gentiles; Y. Ned. IV, 38ᵈ בשוקאי; a. e.—V. שָׁקָא.

שׁוּקָה, v. שׁוּקָא I.

שׁוּקְט, v. שׁוֹקֶת.

שׁוֹקִי m. (שָׁקָה) *irrigation;* ש' שדה של a field dependent on irrigation, opp. של בעל. Tosef. Shebi. II, 4; a. fr.—Num. R. s. 16²⁵ של שקר, read: שׁוֹקִי; v. בַּעַל.

שׁוּקְרוּתָא f. (v. שׁוּק I; cmp. עֻשָּׁק) *contact, combat.* Cant. R. to I, 2 (play on ישקני, ib.) שׁוּקְרוּתָהּ על ידי their combat (in discussions of the Law) is for My sake; ib. משיקות הם עלי (read: מְשׁוּקְרוּתָהּ; Yalk. ib. 981 מְשׁוּקְרוּתֵיהֶם h. form, their combats &c.).

שׁוּקַעַת, v. next art.

שׁוּקָקִי, v. שָׁקָא.

שׁוֹקֶת f. (b. h. שִׁקָּת; שָׁקָה) *trough, gutter, a grooved stone to receive and carry off the overflow of a well, sink.* Mikv. IV, 5. Tosef. Par. V (IV), 9 ש' שבטרט ed. Zuck. (oth. ed. חשוקט, corr. acc.; R. S. to Par. V, 7 של טרט) a sink which is formed by a rim of clay. Ib. שׁוּקַעַת שגממיות וכ' a sink which is surrounded by small cavities, if they are connected with the main sink &c. Par. VI, 1; Succ. 37ª; a. fr.—[Tosef. Toh. X, 3, quot. in R. S. to Toh. IX, 1, v. עָקַל.]—*Pl.* שִׁקָּתוֹת. Par. V, 8. Gen. R. s. 73; a. e.

שַׁיָּר, שָׁוַר, v. שָׁוַר, שָׁוַר.

שׁוּר I *to sing; Polel* שׁוֹרֵר, v. שִׁיר I.

שׁוּר II (b. h.; cmp. שְׁיָרָא II) מִדְבַּר ש' *desert of Shur* (*caravan road*), v. כּוּב, a. next w.

שׁוּר III m. (b. h.; שׁרר) 1) *wall, fortification, stronghold.* Gen. R. s. 98 (ref. to שׁוּר, Gen. XLIX, 6; v. Targ. O. a. Y. I) עקרתון שׁוּרָן של גרים you have uprooted the stronghold (reliance) of proselytes (by dealing faithlessly with the Shechemites); עקרתם שורן ... בשביל וכ' in order to gratify your passion, you have uprooted &c.—2) *protected habitation, civilized condition* (cmp. יְשׁוּב), opp. מדבר. Ex. R. s. 24 (play on מדבר שור, Ex. XV, 22) עד שלא יצאו ... נעשה העולם ש' before Israel went out of Egypt, the world was a desert (lawless); when they went forth, the world became civilized; עד שלא קיבלו ... ש' before Israel received the Law, the world was a desert; when they received it, the world became &c.

שׁוּרָא, שׁוֹר ch. same, 1) *wall, fortification.* Targ. O. Gen. XLIX, 6 (Y. I שׁוּר; v. preced.). Targ. Lam. II, 8. Targ. Prov. XXV, 28; a. fr.—Lam. R. to II, 8 (expl. חל וחומה, ib.) ש' ובר ש' the large circumvallation and the smaller wall; Pes. 86ª; Y. ib. VII, 35ᵇ bot. Y. B. Bath. II, 13ᵇ bot. ש' דחמץ the wall of Emesa; M. Kat. 26ª ש' דלודקיא the wall of Laodicea; a. fr.—*Pl.* שׁוּרִין, שׁוּרַיָּא. Targ. Ex. XIV, 22. Targ. II Kings XXV, 4. Targ. O. Deut. XXVIII, 52; a. fr.—2) (v. שׁוּרָה) *line, road.* Y. Keth. VII, 31ᶜ, v. פּוּתְיָא.—V. שׁוּרְתָא.

שׁוֹר I m. (b. h. שׁוֹר; v., however, Fl. to Levy Talm. Dict. IV, p. 680) *ox.* B. Kam. 65ᵇ ש' בן יומו קרוי ש' an ox on the day of his birth is called *shor* (by ref. to Lev. XXII, 27). Ib. I, 1 חש' damage done by an ox (Ex. XXI, 28; XXII, 4). Ib. IV, 7 ש' חמדבר the ox of the desert (aurochs, being ownerless). Kil. VIII, 6; Ḥull. 80ª ש' (ה)בר wild ox, aurochs; a. fr.—Erub. 53ᵇ (in enigmatic speech) ש' משפט (not במשפט) = תור דין = תַּרְדִּין, v. תְּרָדָא I.—*Pl.* שְׁוָורִים, שְׁוָורִין, שְׁוָרִי. Gen. R. s. 75 (ref. to Gen. XXXII, 6) משור אחד יצאו ש' הרבה from the one ox (which I originally possessed) many oxen went forth. B. Kam. III, 8. Y. Gitt. IX, 46ᵈ bot.; a. fr.

שׁוּר II (b. h. שׁוֹר, שָׂרַר; שרר) *chain, cord,* esp. *umbilical cord.* Lev. R. s. 5 ואני חותכת את שׁוּרְךָ and I shall cut thy umbilical cord (with which thou art attached to me); Yalk. Job 908 טבורך).

שׁוּרָא ch. 1) same. Targ. Ez. XIII, 4.—Gen. R. s. 36, beg. דנקטע שׁוּרָךְ that we (I) may cut thy cord, v. preced.; Lev. R. s. 5; Yalk. Job 908.—2) (cmp. כּוּשְׁרָא a. כָּשׁוֹרָא) *joist, beam.*—*Pl.* שׁוֹרַיָּא. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש), v. שָׂרִירְתָא.

שׁוּרָא, v. שׁוּר ch.

שׁוּרְבָא, v. שַׁרְבָא.

שׁוּרְבָּא, שׁוּרְבִינָא m. (Shaf. of רְבִי I) a species of *cedar.* B. Hash. 23ª (expl. תאשור, Is. XLI, 19) Ms. M. (ed. שוריבנא, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note); B. Bath. 80ᵇ; Yalk. Is. 314.—*Pl.* שׁוּרְבָּנֵי. Targ. Cant. I, 17 (not נירה...). Ib. III, 9.

שׁוּרָה f. (שרר) [*chain,*] *line, row.* Y. Yoma VIII, end, 45ᶜ (ref. to יָשׁר, Job XXXIII, 27) יעשה ש' של אנשים וכ' let him form a line of men, and say, I have sinned &c.; (Bab. ib. 87ª צריך לפייסו בשלש שורות וכ' must beg his pardon in the presence of three rows of three men each). Ber. III, 2 עד שלא יגיעו לש' before they reach the line (of comforters). Snh. 19ª כשהוא עובר בש' וכ' when he passes in the line to comfort others; וכשהוא עומד בש' וכ' and when he stands in the line to be comforted; Tosef. ib. IV, 1, sq. Kil. III, 3 ש' של ירק אחר a row (in the bed) of a different kind of vegetable. Dem. VII, 8 ש' החיצונה the outer row (of wine vessels); a. v. fr.—Trnsf. *rule of conduct.* Gen. R. s. 93 כהוגן וכש', v. הוֹגֶן. B. Mets. 73ᵇ נוהג כש' he conducts himself properly. Snh. 105ᵇ אהבה מבטלת ש' של גדולה love disregards the rule of dignified conduct (causes men to do things ordinarily left to servants); שנאה מבטלת ש' וכ' so does hatred disregard &c.; Gen. R. s. 55 מקלקלת את הש'; a. fr.—שׁוּרַת הדין the line of justice, *strict law;* לפנים מש' הדין inside the line of justice, *equity,* v. דִּין II. Gitt. IV, 4 ש' הדין העבד וכ' by strict law the hypothecated slave (emancipated by his owner) owes to the mortgagee nothing, but for the sake of social order, we force his second master (the mortgagee) to write a letter of emancipation &c. Mekh. Yithro, ʿAmal., s. 2 (ref. to Ex. XVIII, 20) ואת המעשה זה ש' הדין לפנים מש' הדין... 'the deed', that means strict law, 'which they shall do', that means equity; a. fr.—*Pl.* שׁוּרוֹת. Y. Ber. IV, 7ᵈ top תלמידי... ש' ש' ככרם the students at college who were arrayed in rows like (the vines in) the vineyard. Kil. IV, 5 ש' שתי two rows of vines. Dem. l. c. ש' עשר וכ' ten rows of ten wine vessels each. Y. Bicc. III, 65ᶜ bot. אב... עושין לו ש' וכ' when the president enters (college), they must form lines for him, and he passes those which he chooses; (Hor. 13ᵇ שורה אחת מכאן וכ' one line on each side). Mekh. B'shall., ʿAmal., s. 1 העומדים בש' המלחמה who stand in the battle lines; a. fr.

שׁוּרָוֹן, pl. of שׁוּרָה.

שׁוּרְבִּינָא, v. שׁוּרְבָּנָא.

שׁוּרַיי m. (שָׁרֵי) = הֶיתֵּר, *permission; it is permitted.* Y. Dem. II, 22ᶜ המיתון נהיגין...ש' (not נגירתין) I saw them treat the fig-cake as permitted. Ib. כל דחמי מיא ש' all the land that faces the sea is permitted; a. e.

שׁוּרַיְיָנֵי m. pl. (cmp. שְׁרִירָנָא) *bands;* דעינא ש' the muscles of the eye. Ab. Zar. 28ᵇ ש' דע' וכ' (Var. in Tosaf. ס', cmp. סְרַיְיָנָא) the muscles of the eye are connected with (an affection of them has influence on) &c., v. אֲבַנְתָּא.

שׁוּרְיָיקָא, ס' m. (שרק, v. סָרַק II, cmp. Syr. סרוקא P. Sm. 2750) *stripe, streak.* Pes. 74ᵇ דדמא ש' Ar. (ed. שׁוּרְיָרְקֵי דמא) a streak (streaks) of blood.—*Pl.* שׁוּרְיָרְקֵי. Ab. Zar. 4ᵇ סומקי ש' Ms. M. a. Ar. (ed. ס') red stripes (in the white crest of a cock); Snh. 105ᵇ סוּרְיָקֵי (some ed. סְרָיָקֵי; Ms. M. שְׂרָיָקֵי; Ms. O. שוריקי; v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Is. 300 שׁוּרְרֵי. Hull. 47ᵇ חיורי ש' white stripes or shreds. Ib. 93ᵇ סומקי ש' red veins; B. Mets. 83ᵇ סומקי ש' (Ms. M. סוריקי); Yalk. Ps. 668 סוריקי, a. סורקי.

שׁוּרִינְקָא m. (שָׂרַק I?) *shurinka,* a species of *hawk.* Ḥull. 63ª (expl. בר הדיא) ש' (Rashi שר'; Ms. M. שארינק, Ms. H. שורניקא; Ms. R. 3 שרירנקא); Yalk. Lev. 537 (ed. Salon. a. Ms. שודרנקא; v. Rabb. D. S. to Ḥull. l. c. note 2).

שׁוּרְיָקָא, v. שׁוּרְיָיקָא.

שׁוּרָנָא, v. שׁוּרְנָא.

שׁוּרְצִיפָא m. (cmp. Syr. רצפא sandalium, P. Sm. 3972) a sort of *shoe* or *slipper* (for walking on stone floors רצפה). Y. Yeb. XII, 12ᶜ bot. ש' דשנצור (read: דשנצירן) a shoe with plaited straps; (Bab. ib. 102ª סנדל אית לה שינצירן).

שׁוּרָר, v. שָׂרַר.

שׁוּרָשָׁא, שׁוֹרֶשׁ, v. שֹׁרֶשׁ.

שׁוּרְתָא f.=h. שׁוּרָה, *row, line.* Targ. Y. Ex. XVIII, 20 שׁוּרַת דינא; מלגיו לש', v. שׁוּרָה.—*Pl.* שׁוּרָוָן. Targ. Job XXXIII, 27 Ms. Var. יעביד ש' וכ' let him form lines of men (h. text יָשֹׁר), v. שׁוּרָה.

שׁוּשׁ, שִׂישׂ (b. h.) *to be bright, quick, glad.* Sabb. 28ª שׁשׁ בגוונין וכ' (Ar. סָסְגּוֹנָא), v. סַסְגּוֹנָא. Cant. R. to I, 9; Mekh. B'shall. s. 6 (play on לססתי, Cant. l. c.) כך... כשם ששׁשׁתי על (במעט) ששתי על וכ' as I was quick to destroy the Egyptians, so I was (almost) ready to destroy Israel &c. Ib. 1 they praised God וְשָׁשׁוּ וכ'... שלא ראו that their enemies had not seen (the deaths among them), and rejoiced at their calamity. B. Mets. 83ᵇ שׂוֹשׂוּ בני מעי שישו rejoice, my entrails, rejoice! Snh. 39ᵇ מֵשִׂישׂ... הוא אינו שָׂשׂ the Lord himself does not rejoice (over the downfall of the wicked), but he causes others to rejoice; דכתיב וְיָשׂוֹשׂ ולא כתיב וְיָשׂוּשׂ for it is written (Deut. XXVIII, 63) *yasis* (*Hif.*), and not *yasus* (Kal); Meg. 10ᵇ; a. e.

Hif. חִשְׂרִישׂ *to gladden.* Ib., v. supra. Koh. R. to VII, 19

כבד לחמה...הריאה מְשַׂמַּחְתָּן the liver is the organ of anger, the gall, of jealousy, the lungs gladden them again; a. e.

שׁוּשׁ or **שְׁוַשׁ** pr. n. pl. *Shush* or *Sh'vash* (prob. the modern Sus=Shushan, v. Sm. Gr. a. Rom. Geogr. s. v. Susa). Snh. 94ª כי מטו שוש אמרי שׁוֹשׁ לארעין Rashi (ed. כי ארעין) when they (the Jewish exiles) came to Sh., they said, this is as good as our land. Ib. שוש תרי, v. שׁוּשְׁתַּרֵי.

שׁוּשָׁא m., *pl.* שׁוּשֵׁי *licorice-wood* (v. Löw Pfl. p. 378). Succ. 12ᵇ.

שׁוּשְׁבִין m. (=שבשבין; שבב, cmp. שֵׁירָבָא, P. Sm. 4341) *friend*, esp. *the bridegroom's friend* or *best man* who offers gifts and is entitled to reciprocation; also the *bride's friend* or *agent*. Snh. III, 5 אוהב זה שׁוֹשְׁבִינוֹ by 'friend' (as disqualified for witness) one's best man is meant. B. Bath. 144ᵇ לימא תנו לי שׁוֹשְׁבִינִי ואשמח עמו he may say, get me my best man (in whose name the gifts were sent at my wedding), that I may rejoice with him (but since he is dead, I am under no obligation to reciprocate). Tanh. Korah 8 לש' בחו של מלך וכ' this is to be compared to the case of the agent of the king's daughter (who had to guard her interest at the consummation of the marriage, v. infra), who kept the testimonials of her virginity in his charge; Num. R. s. 18¹²; a. fr.—[Yalk. Num. 729 שושבינו, read: שׁוֹשָׁטוֹ, v. שׁוֹשָׁטָה.]—*Pl.* שׁוֹשְׁבִינִין. Tosef. Keth. I, 4 בירהודה היו מעמידין שני ש' אחד משל וכ' in Judaea they used to put up two groomsmen (as guards), one appointed by the groom's, and one by the bride's family; Y. ib. I, 25ª; Bab. ib. 12ª; a. e.

שׁוּ'שְׁבִינָא ch. same, also (*the king's*) *friend, counsellor* (cmp. Assyr. *susabinu*, Del. Assyr. Handw., p. 506). Targ. I Kings IV, 5 (h. רֵעֶה). Targ. Jud. XIV, 20. Targ. II Sam. XV, 37; a. fr.—Yeb. 63ª, v. הַרְנָא.—*Pl.* שׁוֹשְׁבִינֵי. Targ. Y. Deut. XXXII, 50.

שׁוֹשְׁבִינוּת f. (preced.) *groomsmanship; wedding gifts*. B. Bath. IX, 4 (144ᵇ) האחים ששמו מקצתן ש' ... חזרה ש' וכ' (Mish. ed. שׁוֹשְׁבָּנוּת) if a part of the brothers have served as somebody's groomsmen in their father's lifetime (the gifts having been furnished by the father), the gifts returned (on the occasion of a wedding in their family) go into the common fund of the estate; שהש' נגבית בב"ד for the reciprocation of wedding gifts can be legally enforced. Ib. 144ᵇ שלח לו אביו ש' if the father sent the gifts for him (his son, specifying him as the donor); שלח אביו ש' סתם if the father sent the gifts without specifying the donor. Ib. נשתלחה לאביו ש' if the gifts (in the son's behalf) were sent in the father's name; a. e.

שׁוֹשְׁבִינוּתָא ch. same. B. Bath. 145ᵇ כללא דש' הוה וכ' the general rule about groomsmanship is: if he (who is bound to reciprocate) lives in the same town, he might have come (to the wedding uninvited, and his reciprocation is legally due).

שׁוֹשְׁבִינְתָּא f. (preced. wds.) *connected by groomsmanship in the families, kinswoman, intimate friend*. Kidd. 81ª שׁוֹשְׁבִינְתֵּיהּ הואי וכ' (Rashi שׁוֹשְׁבִנְתֵּיהּ) she was his kinswoman, and therefore was intimate with him.

שׁוֹשְׁבָּנוּת, v. שׁוֹשְׁבִינוּת.

שׁוֹשִׁיבָתָא, שׁוֹשַׁבְתָּא, v. שְׁבִיתָא.

שׁוֹשְׁטָה m. (reduplic. of שׁוֹט) *rod-holder, keeper of a vivarium*. Lev. R. s. 5 משל לש' של דוב וכ' this is like the case of the keeper of a bear that ate the bear's rations (v. סִירְדּוּר); Yalk. ib. 469 שושנה (corr. acc.). Yalk. Num. 729 שׁוֹשָׁטוֹ (not שושבינו) his (the lion's) keeper.

שׁוֹשִׁיבָא m. (cmp. next w.) a species of *locusts* with long heads. Ab. Zar. 37ª (expl. אייל קמצא).

שׁוֹשִׁיבְתָּא, v. שׁוֹשַׁבְתָּא.

שׁוֹשִׁילְתָּא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שׁוֹשִׁיפָא, שׁוֹשְׁפָא m. (= שפשיר, v. שפשף; cmp. τρίβων) *a coarse cloak*, used also as a *bed-sheet*. Targ. II Kings II, 8 (h. text אדרת). Targ. I Sam. XXI, 10 (h. text שמלה). Targ. Deut. XXII, 17. Targ. O. Gen. XXXVIII, 18 (ed. Berl. שׁוֹשִׁיף; ed. Vien. שׁוֹשְׁפָ; h. text פתיל); ib. 25; Y. II ib. Targ. Y. Ex. XXXII, 4 (h. text בחרט; v. זִרְפָא); a. fr.—Lev. R. s. 6 חוו ציידין בשׁוֹשִׁיפָה וכ' three Denars were tied up in her cloak.—*Pl.* שׁוֹשִׁיפִין, שׁוֹשִׁיפָיָא. Targ. Is. III, 22 (h. text מעטפות). Targ. Y. II Ex. XII, 34.

שׁוֹשְׁלָתָא, שׁוֹשְׁלָא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שׁוֹשְׁמָנָא, שׁוֹשְׁמָן, שׁוֹשְׁמָא, v. sub שׁוּמְשְׁמָ'.

שׁוּשַׁן (b. h.) pr. n. pl. *Shushan, Susa*, the capital of the Persian empire; ש' הַבִּירָה *the Castle of S.* Midd. I, 3 שער המזרחי עליו ש' הב' צורה the eastern gate of the Temple mount on which the picture of the Castle of S. was sculptured. Kel. XVII, 9 שתי אמות בש' הב' two standard cubit measures were deposited in the gate called the Castle of S.; Men. 98ª; Bekh. 39ᵇ sq.; Pes. 86ª. Meg. 2ᵇ מה ש' מוקפת וכ' as S. was known to be a fortified city since the days of Ahasverus &c. Ib. לחלק בין ש' וכ' to make a distinction between S. and other towns; a. fr.

שׁוֹשַׁנָּא, שׁוֹשַׁנָּה m., **שׁוֹשַׁנְתָּא** f. = next w. Targ. Ex. XXV, 33 (h. text פרח). Targ. Hos. XIV, 6. Targ. I Kings VII, 19; a. fr.—*Pl.* שׁוֹשַׁנַּיָּא, שׁוֹשַׁנְּיִן. Targ. Is. XXXV, 1 (h. text חבצלת). Targ. O. Ex. XXV, 31; 34 (Y. שׁוֹשַׁנְיָ'). Targ. I Kings VI, 18 (h. text צצים). Targ. II Chr. III, 10 (h. text צעצעים); a. e.

שׁוֹשַׁנָּה f. (b. h.; = שנשנ', fr. שֵׁן, cmp. סַנְסַן) *flower*, esp. *lily*. Cant. R. to II, 2; Lev. R. s. 23, v. וֶרֶד I. Cant. R. to II, 1, v. חֲבַצֶּלֶת. Ib. שׁוֹשַׁנַּת ... המשובח שבמינים כש' העמקים (the righteous are compared to) the most precious of the various kinds (of flowers), to the lily, and to the finest of that species which is the lily of the valley. Ib. שושנת ההר the mountain lily. Lev. R. s. 12, beg., a. e. כש' אדומה like a red lily (euphem. for light menstruation).

Kil. V, 8 שושנת המלך the king's lily (κρίνον βασιλικόν), white lily; Tosef. ib. III, 13. Y. Succ. III, 53^{d}, v. כַּרְמֶל; a. fr.—Trnsf. *knob of a nail.* Num. R. s. 14, v. מַסְמֵר; Pesik. R. s. 3.—[Yalk. Lev. 459, v. שׁוּשָׁטָה.]

שׁוּשַׁנְתָּא, v. שׁוֹשָׁן.

שׁוּשַׁפָּא, v. שׁוּשִׁירָא.

שׁוּשְׁתְּרֵי pr. n. pl. *Shusht'rê* (prob. modern *Shuster*), in the Babylonian empire (v. Neub. Géogr. p. 382). Snh. 94^{a} כי מטו לשׁ' על חד תרי Ar. (ed. לשוש תרי, v. Rabb. D. S. a. l. note 200) when the Jewish exiles came to Sh., they said, 'for one (good land) we have found two'; v. שׁוּשׁ.

שׁוּתָא I f. (= שׁוּעָתָא; cmp. טוּעְנָא = טוּתְנָא; שָׁעַי) *talk.* Kidd. 70^{b} השתא ש' דמר וכ' now I do not understand your talk at all. Meg. 14^{b}, v. פְּלָכָא. B. Bath. 39^{a} לא תירפוק לכו ש' let no talk come from you, do not talk about it; לא מפקינן ש' we shall not talk about it. Succ. 56^{b}, v. רָנוּקָא I; a. e.

שׁוּתָא II f. (=שׁוּחְתָּא; שְׁחַת; Assyr. šûtu, Del. Assyr. Handw., p. 648) [*destruction,*] *shutha, a severe south wind;* [Ar.: *east wind*]. Sabb. 32^{a} ביומא דש' on a day when the *shutha* blew. Yeb. 72^{a} יומא דעיבא ויומא דש' וכ' on a cloudy day and on a *shutha* day we do not perform circumcision &c.

שׁוּתָא I (or **שׁוּתָא**) f. (=שׁוּחְתָּא, שׁוּחִית I; v. Löw Pfl., p. 264) *sproutings* of the caper-tree. Ber. 36^{a} צלף אדעתא דש' . . . people will plant a caper-tree for the sake of the sproutings.

שׁוּתָא II (or **שׁוּתָא**) f. (= שׁוּחְתָּא; cmp. שׁוּחַ) *trap* made of *frame work* or *a block.* B. Kam. 117^{a} חהוא ש' דחוו וכ' two men had a dispute about a trap (and the animals caught in it). Sabb. 124^{b} אייתו לירה ש' וכ' bring a trap for Kahana to sit on; חכי אמר להו שקולו ש' וכ' thus he said to them, remove the trap to make room for Kahana.

שׁוֹתִי m. (שָׁתָה I; cmp. b. h. שְׁתִי) [*drinkableness,*] *body of wine, strength.* Y. Ter. XI, 47^{c}, sq. (expl. ממעיטו, Mish. 1) ממעטהו משׁוֹתְיוֹ he lessens its body (by boiling), contrad. to ממידתו its quantity; ib. II, end, 41^{d}; Y. Ab. Zar. II, 41^{c} top.

שׁוּתָף m. (= משׁוּתָּף; שָׁתַף) *associate, partner.* Tosef. Snh. VIII, 7 אדם . . . ש' הירה עמו וכ' Adam was the last created, in order that the heretics might not say, he was God's associate in his work; Snh. 38^{a}. Y. B. Bath. III, 14^{a} bot. כנוטע ברשות . . . ש' if a partner goes in and plants (a portion of the ground), he is considered as one who plants with the owner's assent, i. e. he cannot claim the cultivated portion as his exclusive property on the ground of undisturbed possession; Bab. ib. 42^{b}. Ib. ש' אין לו חזקה (not שׁוּתָּפוּת) a partner cannot claim possession (v. חֲזָקָה). Y. Snh. I, 19^{b} top ש' לישטים כלישטים a robber's partner is considered a robber; a. fr.— *Pl.* שׁוּתָּפִין, שׁוּתָּפֵי. B. Bath. III, 3. Ib. I, 1; a. fr.—Kidd. 30^{b} שלשה ש' הן באדם three partners have a share in man: the Lord, his father, and his mother; if a man honors his parents &c.; Nidd. 31^{a}; a. e.—*Fem.* שׁוּתָּפְתָּא. Gen. R. s. 56 שהירתה ש' בשני וכ' she (Tadmor) took part in the two destructions of the Temple; Y. Taan. IV, 69^{b} bot.; Lam. R. to II, 2.

שׁוּתָּף, שׁוּתָּפָא ch. same. Targ. II Esth. VII, 9. Targ. Y. II Num. XXXI, 50 (ed. Vien. שׁוּתָּף).—*Pl.* שׁוּתָּפַי, שׁוּתָּפֵי. Targ. Y. Ex. XX, 13. Targ. Is. I, 23; a. e.—[Ib. LIX, 3 ed. Lag., read: שׁוּתָּפִין.]—Yoma 86^{a} כדשקיל בישרא מתרי ש' when he bought meat of two partners.—[Gen. R. s. 36 שותפי, v. שָׁתַף.]—*Fem.* שׁוּתָּפְתָּא, שׁוּתַּפְתָּא. Targ. Y. II Num. XXI, 16. Targ. Mal. II, 14.—[Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18, v. שַׁתָּפָא.]

שׁוּתָּפוּת f. (preced.) *partnership, association.* Yeb. 101^{a} נאמר . . . שאין בה ש' וכ' cursing is mentioned with reference to those below (parents, Ex. XXI, 17), and with reference to Him above (Lev. XXIV, 15): as there is no association above, so must there be no association below (i. e. the curse to be punishable must refer to each singly). Snh. 63^{b} אסור לאדם שיעשה ש' וכ' one must not form a partnership with an idolater, lest he may have to swear, and he would swear by his idol &c.; Bekh. 2^{b}. Pes. 112^{a} (in Chald. dict.) למיעבד ש' בהדיה to go into partnership with him (on whom 'the hour smiles'). Erub. 71^{b} שלקחו בש' . . . when they bought a cask of wine in partnership. Tosef. Keth. IX, 3 כל זמן ששותף יוצא משׁוּתָּפוּתוֹ (not משותפתו) as soon as the partner goes out of his partnership. Y. Sot. III, 19^{b} top; a. e.

שׁוּתָּפוּתָא ch. same. Targ. Lev. V, 21 שׁוּתָּפוּת ידא (h. text תשומת יד).

שׁוּתְפַת, Tosef. Keth. IX, 3, v. שׁוּתָּפוּת.

שׁוּתַּפְתָּא, שׁוּתָּפְתָּא, v. שׁוּתָּף h. a. ch.

שׁוּתָּר (*Shaf.* of יתר), Ishtaf. אִשְׁתּוּתַּר *to be left over.* Targ. Y. Deut. IV, 27. Ib. VII, 20. Targ. Prov. II, 21.—V. שְׁתַר.

שְׁזָבוּתָא, שְׁזָבִי, שְׁזָבָא, שְׁזַב, v. sub שֵׁיזַב.

שְׁזַג, שְׁזַר (Shaf. of זגג) *to cleanse, wash, rinse.* Targ. Y. Lev. VIII, 21 Ar. (ed. חלל). Targ. Y. Gen. XIX, 2. Targ. Y. II Ex. XXIX, 17 (ed. Vien. וחשׁזַג *Af;* some ed. וחשזק). Targ. Ps. LXXIII, 13; a. fr.—*Part. pass.* שָׁזִיג *clean.* Targ. Job XXXIII, 9 (h. text חף).—Y. Pes. III, 30^{a} אלא אין ש' וכ' unless he washes his hands in water (between forming one cake and the other).

Pa. שַׁזֵּג same. Targ. Y. Gen. XLIII, 31 (Y. II ib. 30, misplaced, ושזגי, read: ושַׁזְּרִיג).—Y. Peah I, 15^{c} bot. אנא בעיא מְשַׁזְּגָא ריגלוי וכ' I want to wash his feet &c. (to show him honor); Y. Kidd. I, 61^{b}. Y. Sabb. VI, 8^{a} נהירגין . . . ומְשַׁזְּגִין וכ' we used to sit before Rabbi (and were taught,) you may put oil on muddy shoes, or wash them, but not scrape them (on the Sabbath); Y. Snh. X, 28^{a} bot. משרגין (corr. acc.). Y. Ab. Zar. II, 41^{d} bot. מְשַׁזְּגָא; Y. Shek. VII, 50^{c} bot. משיגא (corr. acc.), v. אֶסְקוּפָתָא.

Af. אַשְׁזֵיג same. Targ. Y. II Ex. XXIX, 17, v. supra.—Y. Meg. III, 74ᵃ bot. מַשְׁזִיג, v. גּוּרְנָא.

Ithpe. אִשְׁתְּזַג *to be cleansed, washed.* Targ. Prov. XXX, 12. Targ. Job IX, 30 Ms. (ed. אסחיית).

שְׁזוֹג m. (preced.) *water in which something has been washed.* Targ. Y. II Num. VI, 3.

שְׁזוֹר, שִׁזּוּרָא, v. שִׁיזּוּרָא.

שִׁזּוֹרִי m. *of Sh'zor* (supposed to be Shighor, near K'far Anan in Galilee, v. Neub. Géogr. p. 278). Dem. IV, 1; Ḥull. 75ᵇ; a. fr. שמעון ש׳ (v. Fr. Darkhé, p. 131 sq.).

שְׁזִיב, v. שֵׁיזֵב.

שְׁזִיבִי, שְׁ׳, v. שֵׁיזָבוּ.

שְׁזִיג, שְׁזִיגָא, v. שְׁזַג.

שְׁזִיר m. (שְׁזַר) 1) part. pass. of שְׁזַר.—2) *twisted thread, cord.* Targ. Y. Ex. XXVIII, 28; XXXIX, 31 ש׳ חוטא (h. text פתיל). Targ. Y. Num. XV, 38.—*Pl.*, v. שְׁזוּרָא.

שְׁזַנַּף (b. h.; Shaf. of זִנֵּף, v. זָפַף a. זָפַת) *to blacken, tarnish.* Cant. R. to I, 6 כך אנו ... שְׁזַפַּתְנִי so it is with us, when the sun of idolatry blackened us (we may become white again); Yalk. ib. 982.—Part. pass. שְׁזוּפִים; *pl.* שְׁזוּפִין. Cant. R. l. c. אבל אתם ש׳ וכ׳ but you (gentile idolaters) are black (soiled by idolatry) from your mother's womb.

שְׁזִיפִין, v. שִׁיזּוּפִין.

שְׁזִפַּר pr. n. m. *Shizpar.* R. Hash. 22ᵃ ש׳ ראשה וכ׳ (Ms. M. 2 שיזפר; Ms. M. 1 שחפו, v. Rabb. D. S. a. l. note) Sh. the magistrate of Geder.

שְׁזַק, v. שְׁזַג.

שְׁזַר (b. h.; Shaf. of זוּר) *to twist.*—Part. pass. שָׁזוּר; *pl.* שְׁזוּרִים, שְׁזוּרִין. Y. Shek. VIII, 51ᵇ top (ref. to Ex. XXVI, 31) אילו נאמר חוט ... שזור לשלשה מָשְׁזָר לששה וכ׳ if the text had *ḥuṭ* (thread), it would have meant one doubled to two, *shazur* would have meant triplex, *moshzar* means sixfold &c. Erub. 96ᵇ ב״ש it means twisted threads (yarn, which is not used for weaving).

שְׁזַר ch. same.—Part. pass. שְׁזִיר. Targ. Ex. XXVI, 1, a. fr. (h. text משזר).—Targ. Y. Num. IV, 6 (h. text כליל תכלת).—Lam. R. to I, 1 רבתי (2 חד מאת׳) [read:] שְׁזוֹר לִי מיניה חוטין וכ׳ twist threads for me out of it (the sand), and I will mend it; (Bekh. 8ᵇ כרוכו לי מיניה גדידי).

שְׁזָרָא m. (preced.) *twisted thread, cord;* v. שְׁזִיר.—*Pl.* שְׁזוּרִין. Targ. Y. Ex. XXXIX, 3 (h. text פתילם).

שְׁזָרָה, שְׁי׳ f. (preced.) *cord,* esp. *spinal column; skeleton* (interch. with שִׁדְרָה); trnsf. *stem, rib* of a plant. Y. Sot. IX, 23ᶜ top מצירין על הש׳ וכ׳ you must mark the spot as unclean if you find a spinal column or a skull. Y. Taan. II, 65ᶜ top שבש׳ ... כנגד corresponding to the eighteen vertebræ of the spinal column. Y. Succ. III, 53ᶜ bot. לולב ... ש׳ the Lulab must be a handbreadth high, not counting the stem; a. fr.—*Pl.* שְׁזוּרוֹת, שְׁי׳. Y. Ab. Zar. II, 42ᵃ כל שהראשים והש׳ וכ׳ (fish-brine) in which the heads and the spines are intact; (Bab. ib. 40ᵃ ראש ושדרה).—Y. Sabb. III, beg. 5ᶜ שִׁיזְרֵי חרדות stems of dry twigs (prob. to be read: שִׁיזְרֵי, v. חֲרָדָה).

שְׁזָרְתָּא, שְׁז׳, שְׁ׳ ch. same. Targ. O. Lev. III, 9 (ed. Ber. שַׁדַּרְתָּא, v. שַׁדַּרְתָּא). Targ. Koh. XII, 5; a. e.—Y. Ter. VIII, 46ᵃ שְׁזַרְתֵּיהּ דחויי וכ׳ we found in them the skeleton of a serpent. Y. Sabb. I, 3ᵇ ש׳, v. נַהֵל.

שְׁחָאתָא f. (שְׁחִי I; cmp. h. שְׁחִי) *arm-pit.* Targ. Prov. XIX, 24; XXVI, 15 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁחְתָּא; h. text צלחת!).

שחביב, v. משחביב.

שְׁחַד (v. שׁוֹחַד) *to win the favor of, bribe.* Targ. Ez. XVI, 33. Targ. Job VI, 22.

Pa. שַׁחֵד same. Snh. 43ᵇ שחודרי שַׁחֲדֵיהּ במילי he (Joshua) won him (Achan) over with persuasive words.

שְׁחָה, שָׁחָה, v. שחי.

שְׁחוּתָא, שַׁחְוָתָא, שַׁחְוָוָא f. (שְׁחִי I) *pit, grave.* Targ. Job XVII, 14 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁחְתָּא); a. e.; v. שְׁוָוָתָא.

שַׁחְוָור m. (interch. with שַׁחְוָון) *town-captain.* B. Bath 47ᵃ אי לאו דאודי ... לש׳ (Ar. ed. Koh. לשחרן, read: לשחון; Alf. ed. Const. לְשַׁחֲוָאן) if he had not confessed to him (that he had given him the ass as a present), he would have surrendered him and his ass to the captain (for confiscation). Sifré Deut. 6 (prov.) עבד ... חדבק לש׳ וישתחוו לך a king's servant is a king, attach thyself to the captain, and they will bow down before thee; Yalk. ib. 801 חדבק לש׳ וישחון לך; Gen. R. s. 16 חדבק לש׳ 'Rashi' (ed. לשחון, לשיחן, לשירחין; Ar. דבוק לשחון).

שְׁחוּז, v. שָׁחַז.

שְׁחוּל m. (שָׁחַל II) [*loose,*] *an animal with a dislocated hip.* Bekh. VI, 7 (40ᵃ); Bets. 35ᵇ.—V. שָׁחַל.

שְׁחוֹלִית, שְׁחוֹלֶת f. (שָׁחַל I, answering to λεπίς, squama aeris) *metal shavings, filings.* Kel. XI, 3. Tosef. Ḥull. VI, 11 (corresp. to שחיקת כלי מחכות, Ḥull. 88ᵇ).—[Cmp. שְׁחַלְחַלִּים.]

שְׁחוּם, v. שָׁחַם.

שְׁחוּם m. (שָׁחַם) *dark, black* (or *brown*). Targ. O. Gen. XXX, 32, sq. (h. text חום; Y. לחוש); a. e.

שַׁחְוָן or **שָׁחוֹן** m. (cmp. Syr. שחנה, P. Sm. 4122) *chief of the town garrison, prefect.* Gen. R. s. 16 Ar. (ed. שירין, שירחון, שירחן, v. שַׁחְוָור; [Ar. דבוק לש׳ וישחון לך (v. שָׁחַן) stick to *one that is hot,* and thou shalt be hot].

שְׁחַן, שָׁחוֹן.

שַׁחְרָנָא, v. שִׁחְרָנָא.

שָׁחוּף, v. שָׁחַף.

שָׁחוּץ, v. שָׁחַץ.

שְׂחוֹק m. (b.h.; שָׂחַק) *laughter, sport, jest.* Ab. III, 13, v. קַלּוּת. Ex. R. s. 42 (ref. to לצחק, Ex. XXXII, 6) אין ש׳ האמור כאן וכו׳ the sport here mentioned means idolatry, debauchery, and bloodshed; ומנין לש׳ שהוא וכ׳ and whence is it proved that 'sport' refers to bloodshed? (Answ. ref. to II Sam. II, 14). Y. Peah I, 16ª bot. ש׳ ... שעשה דמן he (Abner) made the blood of lads an object of sport (ref. to II Sam. l. c.). Ber. 31ª אסור לאדם ... ש׳ פרו וכ׳ man should not fill his mouth with laughter in this world (of oppression). Ib. מתוך ש׳ in a mood of laughter, v. עֲצֵבוּת; Y. ib. V, beg. 8ᵈ. Pes. 117ª; Sabb. 30ᵇ מתוך ... אין שכינה ש׳ וכ׳ holy inspiration does not rest upon man when he is in a mood of grief, or indolence, or laughter &c. Ib. (ref. to Koh. VII, 3) טוב כעס ... מש׳ שמשחק וכ׳ better is the anger the Lord shows the righteous (by trials) in this world, than the laughter the Lord laughs with the wicked (when he makes them prosper) in this world. Cant. R. to VI, 11 מה אגוז זה ש׳ ... ושעשוע וכ׳ as the nut is a plaything for children and an entertainment for kings, so is Israel &c.; a. fr.—Erub. 65ᵇ אם בשַׂחֲקוֹ man's character is also recognized in his jesting.—[Yalk. Ps. 620 ד׳ שחוק הן, v. שְׂחִיקָה.]—*Pl.* שְׂחוֹקִים. Koh. R. to X, 19 (ref. to לשחוק עושים לחם ib.) לש׳ של יראות עושים לחם for the revelries of idolatries they prepare bread, but the wine &c.

שָׁחוֹר I m., שְׁחוֹרָה f. (b.h.; שָׁחַר II) *charred, black; charred* or *black thing.* Par. III, 11 ש׳ שיש בו אפר a charred piece (of the red cow) which is easily pulverized. Keth. 36ª, a. e. עד שירבה ש׳ וכ׳ until the black prevails over the white (until the hair in the hair-covered parts of the body seems to prevail over the bare spots). Gitt. 19ª כתבו באבר בש׳ וכ׳ if one wrote a letter of divorce with lead, with a black pigment (dry ink), or with coal; Sabb. 104ᵇ. Lev. R. s. 31 אין אדם ... מתוך הש׳ man does not see through the white of the eye, but through the black. Cant. R. to I, 5 ש׳ אני במעשי וכ׳ I am black (soiled) through my own deeds, but beautiful &c., v. נָאוָה. Ib. ש׳ אני במצרים I was black (despised) in Egypt. Ib. ש׳ אני כל ימות וכ׳ I am black (with sins) all the days of the year, but beautiful on the Day of Atonement; a. fr.—*Pl.* שְׁחוֹרִים, שְׁחוֹרוֹת. Ned. III, 8 תנודר משְׁחוֹרֵי הראש וכ׳ if one forswears benefits from 'black-headed people', he is forbidden &c.; שאין נקראין ש׳ הראש וכ׳ by 'black-headed' are understood grown up men generally (without regard to the condition of their hair). Gen. R. s. 59, beg. ר׳ מאיר שחורי ראש ... R. M. came to Mamle where he saw none but black-haired people (no aged among them). Cant. R. to V, 11 (ref. to שְׁחוֹרוֹת ib.) אלו ת״ח ... כעורין וש׳ וכ׳ this refers to the students: although they appear ungainly and black in this world &c.; ib. ... אלו תלמודות כעורות וש׳ וכ׳ this refers to such texts of the Law as appear too ugly and black (referring to unæsthetic subjects) to speak of them in public, but the Lord says, they are pleasing &c.; Lev. R. s. 19; a. fr.

שָׁחוֹר II m. (שָׁחַר I) *hair-pinchers;* (oth. opin. *razor*). Kel. XIII, 1 (ed. Dehr. שָׂחִיר); Bets. 35ᵇ.

שְׁחוֹרָה, v. שָׁחוֹר I.

שְׁחוֹרִין *coals*, v. שִׁירְחוֹרָא.

שְׁחוּתָא, שַׁחֲוָתָא, v. שַׁחֲוָיָא.

שָׂחַז (cmp. חָזָה) *to expose to sight, uncover.* Part. pass. f. שְׂחוּזָה; *pl.* שְׂחוּזוֹת. Sabb. V, 2 רחלות יוצאות ש׳ ewes (on the Sabbath) may be led out (with their posteriors) exposed; ib. 53ᵇ מאי שחוזות שאוחזין וכ׳ what is *sh'ḥuzoth?* They tie their tails up in order &c. Ib. מאי משמע דהאי ש׳ what evidence is there that *sh'ḥuzoth* has the meaning of uncovering? (Answ. ref. to שׂרת זונה, Prov. VII, 10, v. שׂוּזָה.)

Hif. הִשְׂחִיז *to brighten, polish; to whet, sharpen.* Kel. XIV, 5 הסכין משהשחיזה the knife becomes susceptible of levitical uncleanness, when he (the manufacturer) polishes it. Ḥull. II, 3 ה׳ ... ושחט וכ׳ if one whetted the knife and (in beginning to cut) felt tired, and another person continued the cutting. Bets. III, 7 אין מַשְׂחִיזִין וכ׳ you must not whet the knife (to slaughter on the Holy Day), but &c., v. נָשָׂא. Y. Ab. Zar. II, 40ᶜ bot. אין מוכרין ... ואין משחיזין וכ׳ you must not sell them (the gentiles in Palestine) weapons or armor, nor may you sharpen weapons for them; a. fr.

שָׂחִיז, שָׂחֵז ch. same; part. pass. שְׂחִיז *whetted*, v. infra.

Af. אַשְׂחֵיז *to polish, whet.* Targ. Ps. VII, 13 יַשְׂחֵיז Ms. (ed. שחיז; h. text רלטש).

שָׂחַח (b. h.) *to bend, bow* (interch. with שָׁחָה a. שׂוּחַ). Y. Ber. I, 3ᶜ bot. אלו ... ששׂוֹחֲחִין וכ׳ these are the benedictions at which you must bow &c.; שלא יָשׂוֹחַ ... השׂוֹחֵחַ (or יָשׂוּחַ) if one bows at every benediction, we teach him that he must not do so; Ber. 34ª; Gen. R. s. 39 שלא ... והשׂוֹחֵחַ (or לָשׂוּחַ); Tosef. Ber. I, 9 השׂוֹחֵחַ ... יִשְׂחֶה. Ruth R. to II, 5 כל הנשים שׂוֹחֲחוֹת וכ׳ all other women stooped in gleaning, but she (Ruth) sat down; (Yalk. ib. 601 עומדות).

שָׂחַט I (b. h.; cmp. חוּט III) *to draw, stretch.* Part. pass. שָׂחוּט. Y. Yoma IV, 41ᵈ top (expl. זהב שחוט, I Kings X, 17) שהיה משוך כשעוה it was drawn out like wax; Cant. R. to III, 10; Yoma 45ª שנטוה כחוט it was spun like a thread; Ḥull. 30ᵇ. Ib. (to prove that in slaughtering you must draw the knife over the animal's throat and not chop) אין ושחט אלא ומשך וכ׳ *v'shaḥaṭ* (Lev. I, 5) means and 'he shall draw', and so it says *zahab shaḥuṭ* (v. supra) and also *ḥets shaḥuṭ* (Jer. IX, 7; Keri שׂוחט).

שָׁחַט II (b. h.; cmp. חטט) *to cut the throat*, esp. *to slay an animal by cutting the throat according to ritual laws.* Ḥull. I, 1 הכל שׁוֹחֲטִין וכ׳ all persons are fit to do the ritual slaughtering, and their act is legal, except &c.; וכולן ששָׁחֲטוּ וכ׳ and all those (mentioned as unfit), if they cut under the supervision of others &c. Ib. II, 3 היה שׁוֹחֵט והחזיז וכ׳ if he was cutting (drawing the knife across

the throat, v. preced.) and cut the head off with one movement. Ib. 1 חשוחט ... ושנים וכ׳ if one cuts one organ (windpipe or gullet, v. סִימָן) of a bird, and two &c.; ib. עד שיְשׁוחֵט וכ׳ וְרִיד, v. a. fr.—Part. pass. שָׁחוּט; f. שְׁחוּטָה &c. Nidd. 15ª שור ש׳ לפניך the ox lies slaughtered before thee, i. e. the evidence is before you. Ḥull. 95ª בָּשַׂר ש׳ meat of an animal ritually cut, opp. בשר נבלה; a. fr.

Nif. נִשְׁחַט *to be cut, killed according to ritual.* Ib. 9ª במה ... עד, v. חָזָקָה. Ib. נשחטה חרי היא וכ׳ if it has been properly slaughtered, it is presumed to be permitted until &c.; a. fr.

Hif. הִשְׁחִיט *to cause to slaughter.* Ib. V, 4 בארבע ... מַשְׁחִיטִין את הטבח וכ׳ at these four periods we force the butcher to slaughter (provide meat); Erub. 81ᵇ.

שְׁחַט ch. same.—[Targ. O. Num. XI, 32 ed. Vien., v. שְׁטַח.]—Ḥull. 28ª sq. קִשְׁחִיט ... הכי נעביד נְשַׁחֲטֵיהּ how shall we proceed? shall we cut it and then examine (the gullet)? Maybe it was cut at a perforated spot. Meg. 7ᵇ שַׁחֲטֵיהּ לר׳ וכ׳ he cut R. Zera's throat; a. fr.—Part. pass. שָׁחִיט, v. supra. Ḥull. 4ª הוה ש׳ שפיר was properly cut.

Ithpe. אִשְׁתְּחִיט *to be cut.* Gitt. 69ᵇ.

שָׂחַט, v. סָחַט.

שָׂחָא, שָׂחֵי *to swim*, v. סְחֵי.

שָׂחָה, שׂחי (b. h.; interch. with שָׁחָה) *to curve; to bend, bow; to lower one's self.* Tosef. Ber. I, 9; Ber. 34ª; Gen. R. s. 39, a. e., v. שָׁחָה. Pesik. Shek., p. 11ᵇ (ref. to Is. II, 9) יודע אני שׁשָׂחוּ ... וְהָשְׁפַּלְתִּי אני והם I know that Israel lowered themselves by bowing to the calf, and I and they were humbled; Yalk. Ex. 386; Yalk. Is. 260; Tanḥ. Ki Thissa 4; Pesik. R. s. 10 אימתי שחו ונשפלו when was it that they bent and were lowered?; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּחֲוָה *to prostrate one's self.* Snh. VII, 6 (60ᵇ) הַמִּשְׁתַּחֲוֶה he that prostrates himself (before an idol). Ib. 62ª זיבח ... וה׳ וכ׳ if a person sacrificed, burnt incense, offered libation, and prostrated himself, all in one act. Yoma 69ª כיון שראה ... וה׳ לפניו when he (king Alexander) saw Simon the righteous, he alighted from his chariot and threw himself down before him; מלך ... יִשְׁתַּחֲוֶה וכ׳ should a great king like thee prostrate himself before this Jew?; a. fr.

שְׁחֵי I ch. same, *to be bent, cower.* Targ. Ps. XXXV, 14. Targ. Job XXXVIII, 40 (not שה׳); a. e.

שְׁחֵי II *to lie waste*, v. שְׁהֵי.

שִׁיחֵי, שֵׁחִי m. (שָׂחָה) *bend*, esp. בית הש׳ (or sub. בית) *arm-pit.* Neg. II, 4 כאורגת בעומדין לש׳ ליד הימנית (a woman is placed) in the position of a weaver at an upright loom, for the sake of examining the pit of the right arm; Sifra Thazr., Neg., Par. 3, ch. IV כמוסק בבית הש׳ in the position of one taking olives down, for examining the arm-pit; Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 551. Snh. VII, 7 המדבר מִשִּׁיחֵי, v. פִּיתּוֹם II; Y. ib. 25ᶜ מִשִּׁיחֵיהּ. Naz. 58ᵇ; a. fr.—בית (אמת) הש׳, v. אַמָּה.—*Pl.* שִׁיחִים, constr. שִׁיחֵי, שִׁיחֲרֵי. Pesik. B'shall., p. 87ª תחת בית שִׁיחֵיהֶם, v. פַּהוֹרִית; Midr. Till. to Ps. XVI שִׁיחֲזָן; Yalk. Ps. 667; Cant. R. to II, 7 תחת שיחיהן (some ed. שיחתן, corr. acc.).

שְׁחִיָא, שְׁחִי׳ ch. same, 1) *bending, bowing the head.* Bets. 24ª כל ... ומטי לה בחד ש׳ (Ar. שהיא) when one running after an animal gets it with one bend (the space being too small to allow an escape). Gitt. 70ᵇ (ref. to Mish. ib. VII, 1 ודרכין (והרכין) ודילמא ש׳ דלאו לאו נקטיה maybe he was seized by spasms, making him bend his head in the way of one indicating dissent; ש׳ דהן הן making him bend in the way of one bowing the head in assent. Ib. ש׳ דסרוגין alternate spasms of the head accidentally corresponding to assent and dissent respectively.—2) *armpit.* Targ. Y. Deut. XXII, 5 (ed. Vien. שַׁיחֲיָא, corr. acc.).—Y. Ter. VIII, 45ᵈ top אסור למיתן ... תחות ש׳ (not דלא מיתן) it is forbidden to put coins into the mouth ... or a loaf under the arm-pit; Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. בי ש׳. Y. Snh. VI, 23ᶜ הוה תחות שְׁחִיָתֵהּ וכ׳ had a loaf under his arm, and it fell down &c.

שְׁחִיטָה f. (b. h.; שָׁחַט II) *cutting the throat, slaughtering according to the Jewish ritual.* Sifra Tsav, ch. VIII, Par. 4 אין לשון ש׳ אלא משיכה by *shaḥaṭ* drawing (of the knife) is meant, v. שָׁחַט I. Ḥull. 9ª כל טבח ... ש׳ אסור לאכול מִשְׁחִיטָתוֹ if a slaughterer does not know the rules of slaughtering, you dare not eat of what he has killed. Ib. הטבח ... לאחר הש׳ the slaughterer must examine the organs (v. סִימָן) after cutting. Ib. 20ª אין ש׳ לעוף מן התורה the ritual cutting of a bird's throat is not Biblically ordained; ib.ᵇ יש ש׳ לעוף וכ׳ it is Biblically ordained; a. v. fr.—Ib. 17ᵇ, a. fr. בית הש׳ *the throat* (v. מְפַרְכְּתָא).—שְׁחִיטַת קדשים (the slaughtering of sacrifices) *the treatise of Z'baḥim.* B. Mets. 109ᵇ.—שחיטת חולין (the slaughtering of secular animals) *the treatise of Ḥullin.*—*Pl.* שְׁחִיטוֹת. Lev. R. s. 22 (ref. to Lev. XVII, 3) ומה תל׳ ש׳ וכ׳ and why has the text the word *shaḥaṭ* twice?; a. e.

שְׁחִיָא, v. שְׁחִיָא.

שַׂחְיָא, v. סַחְיָא.

שְׁחֵיל, v. שְׁהַל.

שְׁחִין, v. שְׁחַן.

שְׁחִין m. (b. h.; שָׁחַן) *inflammation, boil, ulcer, skin-disease.* Gen. R. s. 41 כ״ד מיני ש׳, v. רָאָתָן. Ib. מוכה ש׳ afflicted with boils. Neg. I, 5, sq.; a. fr.

שְׂחִין ch. same; 1) *heat.* Targ. Is. XVIII, 4.—2) *sore, boil*, v. שְׁחָנָא.

שַׂחְיָנָא m. (שְׂחִי) *swimmer.* Y. Shek. VI, 50ª top (Bab. ed. שַׁחְוָנָא), v. סַחְיָא.

שָׂחַרְפּוּתָא, v. שַׂחֲפָתָא.

שְׂחִיקָה f. (שָׂחַק) *laughing.*—*Pl.* שְׂחִיקוֹת. Midr. Till. to Ps. II ארבע ש׳ הן four times laughing is used in connection with God; Yalk. ib. 620 שחוק (corr. acc.).

שְׁחִיקָה f. (שָׁחַק) *rubbing, pounding; pounded spices.* Y. Sabb. XIV, 14ᶜ אם הירה מחוסר ש׳ if it (the garlic which

was pounded) needed the pounding (in order to be available). Ib. I, 3c bot. על חש׳ concerning pounded spices (sold by gentiles); a. e.

שְׁחִיקוּתָא f. (preced.) *worn condition.* Targ. O. Lev. XIII, 55 (h. text קָרַחַת, q. v.).

שָׁחִיר, v. שָׁחוֹר II.

שְׁחִירְתָא f. (שְׁחַת) *perversion, fault.* Targ. Ps. XVII, 3. Targ. Ruth IV, 22 (v. Dan. VI, 5 שְׁחִירְתָה).—[Gitt. 69b Ar. some ed., v. שְׁחָתָא.]

שְׁחִירְתָה f.; *pl.* שְׁחִירְתוֹת (b. h.; שָׁחַת) *pits.* Yoma 10a כש׳... ששי שמשים he was named Sheshai (Num. XIII, 22), because he made the ground (on which he stepped) like pits; Yalk. Num. 743.—[Yalk. Prov. 961 בשחירתוחו, read: בשחוחו, quot. fr. Prov. XXVIII, 10.]

***שָׁחַל** I (cmp. שָׁחַק; Arab. *saḥala* decorticavit) *to rub off, peel.*

Pi. שִׁחֵל (cmp. כָּסַח *Hif.*) *to grow white, be frightened.* Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שחל שהכל מְשַׁחֲלִין לפניו the lion is called *shaḥal*, because all grow white before him; (Yalk. Prov. 959 שחל שָׁחָלִים לפניו because they tremble before him, prob. corrupt).

שָׁחַל II (v. חָלַל, חָלַל II; cmp. Assyr. סחל *to perforate,* Del. Assyr. Handw., p. 493) *to move in a hollow space, slip.*—*Part. pass.* שָׁחוּל a) *slipped.* Y. Sabb. XV, beg. 15a בחבל ש׳ היא מתני׳ the Mishnah speaks of a rope drawn through a loop (not knotted). Ib. חבל שהוא משוחל בפסיקיא וכ׳ if a looped rope be meant, (of which the Mishnah says,) 'you may tie up the broken rope with a *fascia*, but not with a rope, but R. Judah allows'—this would imply that the Rabbis do not allow it (and why should they not?).—b) v. שָׁחוּל.

Hif. הִשְׁחִיל *to pass through a hollow spaee* (חָלוֹן) *or groove; to slide.* Bets. 35b (ref. to Mish. V, 1 חד (משירלין תני משירלין וחד תני מַשְׁחִירְלִין one reads *mashshilin* (fr. נָשַׁל), and another reads *mashḥilin*, you may let fruit slide down through an aperture in the roof (אֲרוּבָּה) &c.; מאן דתני משחירלין וכ׳ he that reads *mashḥilin* is not wrong, for we read (Bekh. VI, 7) &c., v. שָׁחוּל. Y. ib. V, beg. 62d ... הירה משחירלין דרך חלון if there is an aperture in the roof, you may let the fruit down by the aperture. Y. Yoma II, 39c מַשְׁחִיל he lets the wood slide (down the altar), and then removes the ashes. Y. Kil. IX, end, 32d חוט שהִשְׁחִילוֹ במחט (not למחט) a thread which one threaded through the eye of a needle; Y. Sabb. VII, 10c bot. Midr. Till. to Ps. XVIII, 41 ה׳ עשו עצמו וכ׳ Esau threaded his way through and went into the cave; ib. ה׳ וצף וכ׳ ed. Bub., v. צָפַף. Yalk. Ruth 606 שאלו הש׳ לה קללה אחת וכ׳ (later ed. התחיל, corr. acc.) for, if he (Boaz) had let down a single curse on her (Ruth), how could I (David) have risen?; Pesik. Vayhi, p. 63a שאלו השאיל...מלמטן וכ׳ (corr. acc.) for, if he had let down on her a single curse from above ('below' euphem. for 'above') &c.; Pesik. R. s. 17 התחיל (corr. acc.); Ruth R. to III, 10 (s. 6, beg.) החיש לה (corr. acc.).—Part. pass. מוּשְׁחָל. Lev. R. s. 36 (ref. to Prov. XI, 21) ...שמ׳ מבין וזרע ...נמלט 'the seed of righteous men' that slips through between two righteous men (like Ahaz between a pious father and a pious son) escapes; (Y. Snh. X, 27d זרע שהוא מוטל וכ׳).

Pu. שׁוּחַל *to be looped;* part. מְשׁוּחָל, v. supra.

שְׁחִיל, שְׁחַל ch. same, 1) *to let slip; to draw out of.* Targ. O. Ex. II, 10 (Y. ed. Vien. שַׁחֲיִל׳ *Pa.*; h. text משה). Targ. I Chr. IV, 18.—Ber. 8a כְּמִשְׁחַל בניהא וכ׳, v. בְּרִינָתָא II (perh. to be read: כְּמִשְׁחַל *Pa.*).—2) *to discharge through pores, exude.* Yoma 78a דְּמִישְׁחַל שָׁחִיל it (the unglazed earthen vessel) lets the moisture ooze through.

שַׁחַל m. (b. h.; cmp. Assyr. *šaḥâlu* to cry) *lion.* Snh. 95a; Ab. d'R. N. XXXIX; ib., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) ש׳ שהכל משחלין וכ׳, v. שָׁחַל I.

שַׁחֲלָא ch. same. Targ. Prov. XXVI, 13. Targ. Ps. XVII, 12 (h. text כְּפִיר); a. e.

שְׁחָלָא, v. שִׁיחְלָא.

שְׁחַלַּיָּא, שְׁחַלַּיְרָא, v. next w.

שִׁי׳, שְׁחָלִים, שְׁחַלַּיִם m. du. (or שְׁחָלִים *pl.*) (answering to λεπίδιον, cmp. שְׁחוֹלִית) a kind of *cress* or *pepperwort* (Lepidium sativum, v. Löw Pfl., p. 396). Maasr. IV, 5 חשחלים. Tosef. Shebi. II, 9; Erub. 28a. Ber. 57b; Ab. Zar. 29a. Gitt. 57a כפר שיחלַיִּים...מן שחלַיִּים the place was called K'far Shiḥlayim, because their support came from the traffic in cress; Y. Taan. IV, 69a bot. כפר שיחלַיָּא דחוון מרביין ביניהון (not ביניהון) כאילין תחלוסיָּא it was named K'far Shiḥlaya, because they reared their children as carefully as cress is cultivated; Lam. R. to II, 2 (Matt. K., reading באילין, they reared their children on cress-dishes). Ab. Zar. 30b חשחלים (Rashi חשחלַיִּים) cress-dish (chopped cress mixed with wine or oil). Ib. 67a ...וכך היו עושין וקורין אותן שיחלַיִּים (Ar. קדירת שחלים) and so they used to prepare it at Sepphoris on Fridays, and they called it cress-dish; Y. ib. V, 44d top וקורין אותו שחלַיָּא; a. e.—כפר שחלַיִּים (כפר שחלַיָּא) pr. n. pl. *K'far Shihlayim* (*Shiḥlaya*), a town in the mountains of Ephraim (King's Mountain); v. supra.

שַׁחֲלִיף, v. שַׁלְחֵף.

שַׁחֲלִית, v. שִׁלְיָית.

שַׁחֲלָנִית f. (שָׁחַל I) [*peeler,*] name of a kind of *locust.* Ḥull. 65b (Ms. M. השלחניות; Ms. R. 1 השלחין; Ms. R. 2 השוחלטת, read: ...נית; Ms. R. 3 הַשִּׁירְחָלָנִית, v. Rabb. D. S. a. l. note); Yalk. Lev. 537 השלחניות.

שְׁחַלֶּת f. (b. h.; שָׁחַל I) *onycha* (corresp. to Biblical צְפֹרֶן). Ker. 6b (classed among the גידולי קרקע!).—[B. Bath. 74b ימה של ש׳ Ms. R., v. שִׁלְיָית.]

שָׁחַם (v. חָמַם, חום) *to be hot, dark-red.*—Part. pass. שָׁחוּם; f. שְׁחוּמָה. Pesik. R. s. 20 [read:] לפיכך...שנופלים בגיהנם שאש של גיהנם ש׳ היא therefore did God create Maadim (the planet Mars), intimating that they shall be thrown into Gehenna, for the fire of Gehenna is glowing red (v. ed. Fr., p. 96a, note 22).

שְׁחִים, שְׁחַם ch. same, *to be hot, dark, black.* Targ. Job XXX, 30 (h. text שחר).—Part. pass. שְׁחִים (v. שְׁחוּם); *pl.* שְׁחִימֵי, שְׁחִימִין. Targ. Y. Gen. II, 7. Targ. Job VI, 16 (h. text הקדרים).—B. Kam. 96^{b} ש׳ועבדינהו חדתי (Ms. M. שחמי) if the coins were black (tarnished), and he (who stole them) made them look new again; חדתי ועבדינהו ש׳ if they were new, and he made them black. Ab. Zar. 33^{b} חנוי חצבי ש׳ וכ׳ the jugs of gentiles made of dark clay. Ḥull. 55^{b} משיכלי שחר׳ Ms. M. (Ar. שחמי, ed. שירחומי) dark-glazed basins, opp. חיורי (opin. quoted in Rashi: *bronze* basins).

שְׁחַמָּא, שְׁחִי׳ m. (preced.) 1) (adj.) *dark, black.*—*Pl.* שְׁחָמֵי, שְׁחִי׳, v. preced.—2) (noun) *blackness, black spot; tarnish.* B. Kam. 49^{a} כל הימי דסליק ברה ש׳ לולר whenever he struck her so that the black mark (bruise) could be communicated to the embryo (excluding a blow on her hand or foot); Yalk. Ex. 335. B. Kam. 96^{b} מידע ידיע שיחמידוהו (Ms. H. שְׁחַמַּידוּהוּ) (when he makes the coins which he blackened look new again,) their tarnish remains noticeable.

שְׁחַמְתִּית f. (preced. wds.) *reddish, dark-colored wheat.* B. Bath. V, 6 ש׳ . . . ונמצאת לבנה ש׳ if he sold wheat as dark-colored, and it is found to be white, as white, and it is found to be dark. Y. Naz. V, 54^{a}, v. אַגְּרוּ. Y. Maas. Sh. IV, beg. 54^{d} top שַׁמְתִּית; Y. Ter. II, 41^{d} top שמת׳; Y. Peah II, 17^{a} שַׁמּוּתִית.

שְׁחַן (cmp. שחם) *to be hot, parched.* *Part. pass.* שָׁחוּן, f. שְׁחוּנָה (sub. ארץ) *parched, scabby soil.* Y. Yoma V, 42^{c} top; Bab. ib. 53^{b}, a. e., v. בָּשַׁם.

Hif. הִשְׁחִין *to heat.* B. Kam. 82^{a} משביע ומַשְׁחִין וכ׳ it (garlic) satisfies, heats (the body) &c.

שְׁחִין, שְׁחַן ch. same (answering to h. חם, חמם) 1) *to be warm.* Targ. Is. XLIV, 15, sq. Targ. Koh. IV, 11. Targ. Job XXXVII, 17 Ms. (ed. מְשַׁחֲנִין, *Pa.*; ed. Wil. מְשְׁחִנִין, corr. acc.).—2) *to heat, light a fire.* Arakh. 31^{b} אנא קדרים שָׁחִין נורא וכ׳ I lighted a fire (moved into my house) before thee.—3) (with על) *to hatch,* v. infra.

Pa. שַׁחֵן 1) *to heat.* Keth. 10^{b}; Gitt. 70^{a} מְשַׁחֲנָן, v. שְׁבַע. Y. Sabb. I, end, 4^{b} מהו מיחזרתיה ומְשַׁחַנְתֵּיהּ is it permitted to put it back (into the oven) and keep it warm? Lev. R. s. 25 ומְשַׁחֲנָא להון . . . הרא she (the mother hen) gathers them, and puts them under her wings, and keeps them warm.—2) *to hatch, sit over.* Targ. Jer. XVII, 11 (ed. Wil. מְשָׁחִין, read: מְשַׁחֲנִין). Targ. Is. LIX, 5. Targ. Job XXXIX, 16 שַׁחֲנָא על בניא (Ms. תעירן בנהא; h. text חקשירה).

Ithpa. אִשְׁתַּחֲנָן, *Ithpe.* אִשְׁתְּחַנָן *to be warmed, get warm.* Ib. XXXI, 20. Targ. Y. Deut. XXII, 11.

שְׁחָנָא, שְׁחִי׳ m. (preced.) 1) = h. שְׁחִין. Targ. O. Ex. IX, 9, sq. (O. ed. Berl. a. Y. שְׁחִין). Ib. 11. Targ. O. Deut. XXVIII, 27 (Y. II שׁוּחֲנָא; Y. I שְׁרִיתֵי *pl.*). Targ. Prov. XX, 30 (ed. Lag. a. oth. שׁוּחֲנֵי).—*Pl.* שְׁחָנֵי, שְׁחֵי׳, שׁוּחֵי׳, v. supra.—2) (v. כְּתִישָׁא, כְּתִישָׁא) *the scab on the camel's back* from the friction and pressure of the load; trnsf. *heavy load.* Gen. R. s. 19, beg.; Sot. 13^{b}, a. e. לפום גמלא ש׳, v. גַּמְלָא I.

שְׁחַף (v. חָפַף II) *to rub, scrape, peel.*—*Part. pass.* שָׁחוּף a) *one whose genitals are wasted* (v. מָחוּי). Tosef. Bekh. V, 4 (expl. מרוח אשך, for which Bekh. VII, 5 שנמרחו אשכיו, v. מָרַח). Sot. 26^{b}. Esth. R. to II, 3.—b) (cmp. חָסִיף) *reduced, lean, losing flesh.* Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. IV (ref. to שחפת, Lev. XXVI, 16) או עתים שהוא ש׳ וכ׳ or at times one becomes reduced in flesh, but feels comfortable &c.; Yalk. Lev. 673 נשחוף (corr. acc.).—Yalk. Gen. 146 שְׁחוּפִים, v. סָכַךְ.—*c) f. שְׁחוּפָה; *pl.* שְׁחוּפוֹת *of indistinct color, gray* (*wool*), opp. לבנות. Ḥull. XI, 2 (135^{a}; ib. 136^{b} (Ms. R. 2 סחופות; Ms. R. 1, a. Ar. שחופות, v. טָחַח).

Nif. נִשְׁחַף *to become reduced.* Sifra l. c. (ref. to שחפת, v. supra) יש לך אדם . . . שהוא נ׳ (not וכי יש) sometimes a person is sick in bed, yet his flesh is preserved: therefore the text says, 'and consumption', which means that he is wasting away; Yalk. Lev. l. c.

שְׁחַף I ch., *Pa.* שַׁחֵף same, *to scrape, dredge, clean.* M. Kat. 4^{b} לשחופי נהרא (Ms. M. לְסַחוּפֵי) to dredge a canal.

שְׁחַף II (preced.) [*to scrape, sweep,*] *to move, crawl.* Targ. Koh. I, 5 (of the sun, cmp. נָסַר; h. text שאף). Targ. Y. Gen. III, 14 שָׁחֵיף Ar. (ed. מטייל). Targ. Y. II Lev. XI, 42.—[Nidd. 26^{a} משחיף Ar., v. שְׁלַחַף.]

שְׁחַפָּא I, צִפַּר שְׁ׳ m., (= b. h. שְׁחַף; שָׁחַף I) name of an unclean bird, supposed to be *sea-mew.* Targ. Lev. XI, 16; Targ. Deut. XIV, 15.

שְׁחַפָּא II m. (שְׁחַף I) *rubbish.*—*Pl.* שְׁחַפֵּי. Sabb. 110^{a} ש׳ דקניא Ms. O. a. Ar. (ed. only ש׳) refuse of reeds.

שְׁחַפּוּתָא, v. שַׁחֲפָתָא.

שַׁחֲפָה f. (b. h.; שָׁחַף) *wasting away, consumption.* Sifra B'huck. Par. 2, ch. IV, a. e., v. שָׁחַף.

שַׁחֲפָתָא ch. same. Targ. O. Lev. XXVI, 16 (ed. Vien. שַׁחֲפָ׳; Y. שְׁחִירְפוּתָא); Targ. O. Deut. XXVIII, 22 (Y. שְׁחַפּוּתָא).

שָׁחַץ (v. חָצַץ II) 1) *to divide, tear.* Ab. d'R. N., 2nd vers., ch. XLIII (ed. Schechter, p. 122) שחץ שהוא שׁוֹחֵץ בפיו the lion is called *shaḥats,* because he tears with his mouth; Yalk. Prov. 959 שהוא מְשַׁחֵץ בשיניו (*Pi.*).—2) *to divide off, separate.*—Part. pass. שָׁחוּץ; *pl.* שְׁחוּצִים, שְׁחוּצִין a) *separate, proud, aristocratic.* Y. Sabb. VI, 8^{a} top ואתאיש . . . ש׳ מותר but a man is allowed (to wear those ornaments which a woman is forbidden to wear on the Sabbath), because he is not ostentatious (and will not take them off to show them), v. שַׁחֲצָנִית. Cant. R. to IV, 8 (ref. to אריות ib.) מה תאריי הזה ש׳ . . . ש׳ וגבורים וכ׳ (strike out וגבורים) as the lion is proud (keeping for himself), so were Sihon and Og proud (selfish) . . . they did not come to each other's rescue; Yalk. ib. 988 מה תאריי הזה שחק (corr. acc.).—b) [*that which is to be kept off,* cmp. רחק,] *obscene.* Yalk. Is. 264 אנשי׳ . . . ש׳ הרו the men of Jerusalem were obscene, v. שַׁחַץ I.

Pi. שִׁיחֵץ same, v. supra.

Hithpa. הִשְׂתַּחֲצָה *to separate one's self, be exclusive, lofty.* Sifré Num. 131 מלכות זו מחגאה ומְשְׂתַּחֲצָה וכ׳ this proud and overweening government has only four provinces worthy of an empire &c.; Yalk. Num. 771; Yalk. Deut. 809. Ab. d'R. N. l. c. [read:] שחץ שהוא מִשְׂתַּחֲצָה the lion is called *shaḥats*, because he is proud.

שָׂחָץ m. (preced.) *aristocratic, proud, vainglorious, pompous.* Pesik. Par., p. 40ª איזה לך למימר ... שהיה ש׳ will you say of that righteous man (Simeon the high priest) that he was vainglorious?; Y. Shek. IV, 48ª bot. שִׂירַיִן היה.—*Pl.* שָׂחָצִים. Pesik. l. c. וכולם ש׳ היו and all of them (those high priests that made such a display) were ostentatious people, v. שַׂחֲצִירוּת. Lev. R. s. 20 ש׳ היו they (Nadab and Abihu) were aristocratic (deeming no woman noble enough for them); Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 63 שַׂחֲצָנִין (ed. Bub. שקרנין, corr. acc.); Yalk. ib. 822 שָׂחָצִין.

שַׂחַץ I m. (v. שָׂחַץ, part. pass.) 1) [*separation,*] *obscenity, abomination, disgrace.* Sabb. 62ᵇ אנשי ש׳ ... אנשי היו the men of Jerusalem were lovers of obscene talk; (Yalk. Is. 264 שחוצים). Pes. 3ᵇ פסול ש׳ (they found in him) obscenity which made him unworthy of the priesthood; (Rashi: *pride*). Tanḥ. Vaëra 9; Ex. R. s. 8 לך ועשה מי שעשה עצמו אלוה ש׳ בעולם go and make him that made himself a god an abomination in the world; ib. ... וכן נעשה ש׳ בעולם and so Sennacherib prided himself, and became an abomination &c. Ib. אני ממלא ... ומראה שַׂחֲצוֹ לבריות I fill the upper and the lower regions with him (his repute), and let people see his disgrace; Tanḥ. l. c. שבחן (corr. acc.). Ib. הקב״ה מראה ש׳ וכ׳ the Lord shows all men the disgrace of the proud; a. e.—*Pl.* שְׂחָצִים. Ib. (ref. to Job XLI, 26 (בני שחץ בעולם ... ש׳ אלו הגיוותנין this means the proud that make themselves gods: the Lord makes them abominations in the world.—2) (b. h.) *pride,* v. supra.

שַׂחַץ II m. (b. h., Job XXVIII, 8 בני ש׳; שָׂחַץ) [*tearer,* or *proud,*] surname of *lion.* Ab. d'R. N. ch. XXXIX; sec. Vers., ch. XLIII (ed. Schechter); Yalk. Prov. 959, v. שָׂחַץ.

שַׂחְצָא ch. same. Targ. Ps. XVII, 12 Regia (ed. שחלא).

שַׂחֲצִית f. (v. שָׂחַץ) *ostentatiousness.* Y. Shek. IV, 48ª גדולה היתה וכ׳ ש׳ there was great love of display among the sons of the high priests.

שַׂחֲצָן m., v. שָׂחַץ.

שַׂחֲצָנִית f. (preced.) *loving display, vain.*—*Pl.* שַׂחֲצָנִיּוֹת. Y. Sabb. VI, 7ᵈ ע״י שהנשים ש׳ והיא מתרתן וכ׳ because women like display, and one might untie them (those ornaments, to show them) to their neighbors, and in forgetfulness walk with them &c.

סָחַק, שָׂחַק (b. h.; interch. with צָחַק q. v.) *to be bright; to laugh, jest, play.* Tosef. B. Kam. II, 2 ס׳ בין הבקר וכ׳ if he (the ox) sported among the herd three times (doing no harm). ed. Zuck. (Var. צחבין, צהבין, read: צחק בין).

Deut. R. s. 3, end שׂוחקת לעבד ... ראה the king saw her smile at one of his servants. Y. Kidd. III, 63ᵈ מימי לא ש׳ וכ׳ never did a person have his sport with me, except this man. Tanḥ. Naso 5 באותו שבפנים שָׂחַקְתָּ אבל ... לְשָׂחוֹק thou didst fool him (the watchman) that was inside, but thou canst not fool me. Der. Er. Zuṭṭa ch. V ולא בוכה בין השׂוחֲקים ולא שׂוחֵק וכ׳ nor should one weep among those who laugh, nor laugh among those who weep; a fr.—Trnsf. (of fingers) *to be spread,* opp. עצב. Succ. 7ª טפח שוחק (Ms. M. a. Ar. ס׳); Erub. 3ᵇ שׂוֹחֲקוֹת, v. אַמָּה; a. e.

Pi. שִׂחֵק, ס׳ same. Tanḥ. l. c. באישך את מְשַׂחֶקֶת וכ׳ thou canst fool thy husband, but thou canst not fool me. Ib. ואני יושב ומְשַׂחֵק על וכ׳ but I sit laughing at my creatures. Tosef. Keth. IX, 2 מְסַחֵק הוא בה ed. Zuck. (Var. מְצַ׳) he may laugh at her (and take the sham sale seriously); (Keth. 79ª רצה מצחק), v. פִּיסְטֵרִין. Tanḥ. Noah 5 והיו משחקין ממנו they laughed at him (Noah). Ber. 7ᵇ, a. e. השעה משחקת לו the hour smiles on him, i. e. he is in luck; a. fr.

Hif. הַשְׂחִיק *to cause to laugh, lead to sport.* Gen. R. s. 22 אם בא ... לַהֲשַׂחֲרֵקְךָ שמחתו וכ׳ if thy inclination comes to incite thee to merriment, rejoice it with words of the Law; Yalk. Is. 296.

שְׂחַק, v. שָׂחוֹק.

שָׂחַק (b. h.) *to rub, grind, pound.* Midr. Till. to Ps. XVIII ולמה ... שחקרים שהן שׂוֹחֲקִין אלו באלו why are the clouds named *sh'ḥakim?* Because they rub against one another. Gen. R. s. 13, a. e., v. שָׂחַק II. Bets. II, 8 שוחקין את הפלפלין וכ׳ you may grind pepper on the pepper-mill (on the Holy Day). Y. Ber. VI, 10ª top שָׂחָקָן וכ׳ if he mashed them (the turnips), he must say the benediction &c., opp. אם בעיינן הן if they are in their natural shape; a. fr.—[Yalk. Cant. 988 שחק, v. שִׂחֵק.]—*Part. pass.* שָׂחוּק; f. שְׂחוּקָה; *pl.* שְׂחוּקִין, שְׂחוּקִים; שְׂחוּקוֹת a) *ground, pounded, mashed.* Y. Ber. l. c. ויין לאו ש׳ הוא is wine not a product gained by pounding?; ib. ופת לאו ש׳ היא is not bread a product &c.?; ib. שאר ... אע״פ ששׂ׳ הן וכ׳ all other things, although produced by pounding (like olive-oil &c.) are ritually treated as if in their natural state; a. e.—*b*) (cmp. שָׂחַף) *lean, meagre.* Y. Dem. II, beg. 22ᵇ שחוקה היא (R. S. to Dem. II, 1 שְׂחִיקָא ch.) the fig of Bozrah is stunted.

Pi. שִׂחֵק 1) same; *part. pass.* מְשׂוּחָק; *pl.* מְשׂוּחָקִים, מְשׂוּחָקִין *rubbed, worn-out, threadbare.* Tosef. Men. I, 8; Zeb. 18ª, v. רָשַׁל; ib.ᵇ; a. e.—2) *to curse the memory of a person,* v. next w.

Nif. נִשְׂחַק *to be ground.* Ab. d'R. N. ch. I נִשְׂחֲקוּ עצמותיו his bones were ground, i. e. his memory is cursed, v. next w.

שְׂחַק ch. same. Targ. O. Ex. XXX, 36.—Y. Sabb. VII, 10ª bot. החן דש׳ תומא he that grinds garlic. Ib.ᵇ bot. B. Bath. 146ª שַׂחֲקֵי, v. מַרְגְּנִיתָא; a. fr.—Midr. Sam. ch. I, v. infra.—Part. pass. שְׂחִיק.—ש׳ טמיא, v. טָמֵא; (in Hebr. dict.) ש׳ עצמות. Gen. R. s. 49, beg.; a. e.—Y. Sabb. VI, 8ª top הווה רגליה שחקה (read: שְׂחִיקָא) his foot was sore from rubbing.—Y. Dem. II, beg. 22ᵇ שחיקא (R. S. to Dem. II, 1), v. שָׂחַק.

Pa. שַׁחֵק *to mention the name of a dead person with the imprecation* שחיק טמיא (his bones be ground), *to curse.* Lev. R. s. 32, end מדכרין ומְשַׁחֲקִין there are those whose names are mentioned with a curse, opp. ומנירחין, v. נוּחַ h.; Yalk. Ex. 411 (Hebr.) מזכרין ומְשַׁחֲקִים; Tanḥ. Vayaḵhel 4; Ex. R. s. 48 (mixed dict.) מדכרין ומשחקים; Midr. Sam. ch. I וּשְׁחִקִין (*Pe.*).

שַׁחַק I m. (preced.), *pl.* שְׁחָקִין, שְׁחָקִים *worn garments, thin clothes.* Sifra Thazr., Neg., Par. 4, ch. XV בקרחתו 'אלו הש 'in its baldness' (Lev. XIII, 55), that means old clothes (whose nap is worn off). Keth. V, 8 אין נותנין לה ... ולא ש' וכ' we must not give her new garments for summer and worn-out (thin) garments for winter; ib. והש' שלה and the discarded garments remain hers; v. בְּלָאוֹת. Zeb. 18ᵇ; a. e.

שַׁחַק II m. (b. h.; שָׁחַק) [*dust,*]; *pl.* שְׁחָקִים *clouds, heaven, sh'ḥaḳim,* name of one of the seven heavens. Ḥag. 12ᵇ ש' שבו רחיים וכ' it is named *sh'ḥaḳim,* for in it stands a mill and grinds manna for the righteous. Gen. R. s. 13 למה...ש' שהן שוחקין וכ' why are they (the clouds) called *sh'ḥaḳim?* Because they grind the water...like a stomach (grinding the food); Tanḥ. Mick. 1; Koh. R. to I, 7. Ib. בש'...אירכן, v. נָזַל. Midr. Till. to Ps. XVIII, v. שָׁחַק; a. e.

שְׁחָקָא, שַׁחַק ch. same. Targ. Ps. LXXXIX, 38.—*Pl.* שְׁחָקֵי, שְׁחָקִין, שְׁחָקִיא. Ib. 7 (ed. Wil. שַׁחֲקֵי). Ib. LXXVII, 18. Targ. Job XXXVI, 28; a. e.

שַׁחֲקָא I f., *pl.* שַׁחֲקָן = h. שַׁחַק I, *old garments.* Targ. Jer. XXXVIII, 11, sq.

שַׁחֲקָא II m., *pl.* שַׁחֲקֵי 1) same. Nidd. 17ᵃ ש' דכיחנא linen rags. Ib. בחדתי והא בש' הא in the one case it means new linen, in the other, old linen; a. e.—2) *toils.* Targ. Prov. XXXI, 7 (h. text עמל).

שָׁחַר I (b. h.; cmp. חָרַר I) *to break through, dig; to search, seek.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 ששוקדים ושׁוֹחֲרִים וכ' they watch, and search, and investigate &c.

Hif. הִשְׁחִיר *to pass through a cavity* or *a groove.* Bets. 35ᵇ (ref. to Mish. ib. V, 1 ומאן דתני מַשְׁחִירִין וכ' nor is he wrong who reads *mashḥirin* (in place of משילין, referring for evidence to השחור, v. שָׁחוֹר II).

Pi. שִׁחֵר (cmp. פָּרָה) *to choose, select.* Gen. R. s. 39 שִׁחַרְתִּיךְ לי, v. רָחָם; Yalk. Ps. 869.

שָׁחַר ch. same, *to search, inquire.* Targ. Is. VIII, 20.

שָׁחַר II (b. h.; cmp. חָרַר III) *to be charred, black.*—V. שָׁחוֹר I.

Hif. הִשְׁחִיר 1) *to blacken.* Y. Ḥag. II, 77ᵈ פניהן הִשְׁחִירוּ וכ' they made their faces as black as the bottom of a pot, i. e. they ruined their reputation. Sabb. 152ᵃ (ref. to Koh. XI, 10) דברים...מַשְׁחִירִים וכ' certain things which a man does in his young days make his face look black (sickly) in his old age; a. e.—2) *to become black.* Y. Bets. II, end, 61ᵈ שיניו הִשְׁחִירוּ וכ' his teeth were black from fasting; Y. Sabb. V, end, 7ᶜ; Ḥag. 22ᵇ שיניו הוּשְׁחֲרוּ (Hof.; Ms. M. פנירו). Ex. R. s. 1 (play on אשחור, II Chr. I, 24) פניו שהִשְׁחִירוּ בתעניות his face was black from fasting. Y. Shebi. VI, 36ᵈ bot. מכיון שה' as soon as it (the onion in the ground) gets black. Y. Snh. VIII, beg. 26ᵃ הקדרה הַשְׁחִירָה, v. בָּשַׁל; a. e.

Hof. הוּשְׁחַר *to become black,* v. supra.

שְׁחַר ch. same.

Af. אַשְׁחַר *to get black.* Succ. 33ᵇ דאַשְׁחוּר אירמת when did they (the berries on the myrtle branch) become black?

Pa. שַׁחֵר *to blacken.* B. Mets. 117ᵇ דקא"ל קא מְשַׁחֲרַת לי Ms. M. (differ. in ed., v. שַׁחְרוּרִירְתָא) לכותלאי he may say to him, thou wilt make my wall black (by living in my house).—Part. pass. מְשַׁחַר; f. מְשַׁחֲרָא; *pl.* מְשַׁחֲרֵי; מְשַׁחֲרָן. Yoma 28ᵇ מכי מש' כותלי when the walls begin to grow dark (are no longer shone upon by the sun), v. כּוֹתֶלָא. Ber. 28ᵃ חזנהו ... דמש' he saw that the walls of his room were sooty. Lam. R. to I, 1 רבתי רישיה (8 חד מאת') גריע ומְשַׁחְרִין אפוי (not וישיחרור) his head shaved, and his face blackened; a. e.

שָׁחַר III, *Hif.* הִשְׁחִיר (denom. of שַׁחַר) *to be early in doing; to get up early.* Lev. R. s. 19, beg. מי שמַשְׁחִיר וכ', v. עָרַב II. Midr. Sam. ch. V והעריב בהן ע"י שה' because he was engaged in their study early and late; a. e.

Pi. שִׁחַר (b. h.) same, *to do a thing early* or *diligently.* Ex. R. s. 1 (ref. to Prov. XIII, 24) לפי שִׁשְׁחֲרוֹ מוסר וכ' because he corrected him betimes (or earnestly), he loved him. Ib. היה יצחק מְשַׁחֵר מוסר ליעקב וכ' Isaac trained Jacob &c.

שְׁחַר ch. same. Ex. R. s. 47 למדו תורה דְּשָׁחֲרִין ודקרין בלילה (ed. Wil. דְּשָׁחֲרִין, some ed. דְּשִׁיחֲרִין) learn the Law from those who get up early (to study), and who read (teach) by night, opp. אִימְּשִׁין q. v.

Pa. שַׁחֵר same. Targ. Is. XXIX, 20 (h. text שקד).

שְׁחַר IV (cmp. שחרר, v. חרם), *Pa.* שַׁחֵר [*to declare a thing or man free, ownerless property,*] *to confiscate, press into public service.* Targ. O. Num. XVI, 15 שָׁחֲרִית ed. Berl. (Mss. שָׁחֲרֵי, שָׁחֲרֵית, שָׁחָר, v. Berl. O. II, p. 42; Y. I שָׁחֲרִית). Targ. I Sam. XII, 3.—Ber. 56ᵃ חזית דְּמְשַׁחֲרֵי לך פרסאי וכ' (Ms. M. דמשחדי, corr. acc.) thou shalt see in thy dream that the Parthians press thee into service &c. Ib. דמשחדי לך רומאי Ms. M. (corr. acc.; ed. אתו רומאי ושבו לך).—*Part. pass. Pe.* שָׁחִיר; f. שְׁחִירְתָּא *sent abroad.* Targ. Hos. VII, 11 כיונה ש' דארתנסבן בנהא ed. Lag. (ed. שְׁרִיחֲתָא, q. v.) as a dove sent abroad when her young were taken away (h. text פּוּתָה, v. Midr. Till. to Ps. LXXXIV).

שַׁחַר m. (b. h.; שָׁחַר I, cmp. בֹּקֶר) *morning dawn, early morning.* Ber. IV, 1 תפלת הש' the morning prayer. Ib. I, 4 בש' מברך וכ' when reading the Sh'm'a in the morning prayer, you recite two benedictions &c. Tam. IV, 1 של ש' (sub. תמיד) the daily offering of the morning; a. v. fr.—עמוד הש', v. עַמּוּד.—אילת הש', v. אַיָּלֶת.—*Pl.* שְׁחָרִין, v. שַׁחֲרִית.

שַׁחֲרָא, שַׁחֲרָה ch. same. Targ. Y. II Gen. XIX, 15;

XXXII, 27.—Y. Ber. I, 2[d], v. עוּר I ch.; Pesik. Vayhi, p. 63[a]; Pesik. R. s. 17 וש' לא עוררתני (*fem.*); Midr. Till. to Ps. LVII, 9 ed. Bub.; Lam. R. to II, 18; a. e.

שְׁחָרוּרָא, שְׁחָרוּרָה, v. sub שְׁחִיחָא.

שַׁחֲרוּרִין, v. שְׁחוֹרָא.

שַׁחֲרוּרִית f. (שָׁחַר II) *blackness, ugliness.* Taan. 23[b] תזמור חנה לשַׁחֲרוּרִיתָהּ וכ' may Hannah become ugly again, and she did so.

שַׁחְרוּרִיתָא ch. same. B. Kam. 20[b] משום ש' דאשירתא because the walls get black (when people live in the house). B. Mets. 117[b] משום דאיכא ש' (Ms. H. דאשירתא שָׁחַרְתָּא; differ. in Ms. M., v. שָׁחַר II) because there is a claim in the case for the blackening of the walls.

שחרות, Num. R. s. 10[8] מחוך הש' quot. in Levy Talm. Dict., read הִשְׁתָּרוּת.

שְׁחַרְחֲרוּת f. (v. preced. arts.) *blackness;* trnsf. *sinfulness.* Cant. R. to I, 6 אל תראוני בִּשְׁחַרְחֲרוּתִי look not at me in my sinfulness (do not exaggerate my faults).

שַׁחֲרִית f. (שַׁחַר) *morning time.* Ber. I, 2 (9[b]) ... מאימתי בש' (Y. ed. Ms. M. בִּשְׁחָרִין; v. Rabb. D. S. a. l. note) from what time may we read the Sh'm'a in the morning?; Tosef. ib. I, 2 בשחרין; a. fr.—פת ש', v. פַּת.—טובלי ש', טובלי שחרין, v. טָבַל I.

שִׁי', שְׁחַרֵר (חָרַר II) *to set free, emancipate.* Y. Yeb. VIII, 8[a] top העושה עבדו ... שִׁיחֲרָרוֹ מְשׁוּחָרָר if a man mortgages his slave and then sells him, he is not sold; if he sets him free, he is free. Gitt. IV, 4 עבד ... ושחררו וכ' if a master mortgages his slave and sets him free ..., we force the mortgagee to make him a freedman, but he (the slave) writes a note on his value; ib. אינו כותב אלא מְשַׁחֲרָרוֹ none but him who set him free has to write the note of indebtedness. Ib. 40[b] מי שחררו which of them (the mortgager or the mortgagee) set him free? Ber. 47[b] ש' עבדו וכ' declared his slave free and made him serve to complete the number of ten persons (required for prayers). Ib., a. e. כל המְשַׁחְרֵר עבדו וכ' whoever sets his slave free, violates a positive command; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּחְרָר; f. מְשׁוּחְרֶרֶת, מְשׁוּחַרְרָה &c. Gitt. IV, 4; Y. Yeb. l. c., v. supra; a. fr.—Ib. VIII, 9[c] top (play on שחרים, I Chr. VIII, 8) זה בועז שהיה מש' מן וכ' that is Boaz who was free from sins; Ruth R. to I, 21 (Par. 4); (Yalk. Chr. 1077 שנשתחרר).

Hithpa. הִשְׁתַּחְרֵר, *Nithpa.* נִשְׁתַּחְרֵר *to be set free.* Yalk. l. c. Keth. III, 1 שנִשְׁתַּחְרְרוּ who were set free. Gitt. 43[a] חצירה ... ונִשְׁתַּחְרְרָה a woman that is half a slave and half free, who was betrothed to R., and then was set entirely free &c.; a. fr.

שַׁחְרֵר ch. same. Targ. Y. Gen. XXX, 4; 9.

Ithpa. אִשְׁתַּחְרֵר *to be set free.* Targ. Y. Ex. XXI, 7.

שְׁחַרְחָא, v. שַׁחְרוּרִיתָא.

שָׁחַת (b. h.) *to be low, bent.*

Pi. שִׁחֵת (cmp. חָבַל) *to pervert, ruin, do harm.* Ex. R. s. 8 ש' לנפשו he did harm to himself; a. e.—Ab. d. R. N. ch. I, end וירדו ... לְשַׁחֲתוֹ ed. Schechter (ed. לשרתו, corr. acc.) and the ministering angels came down to destroy him (Adam). Kidd. 24[b] (ref. to Ex. XXI, 26) עד שירתכוין לְשַׁחֲתָהּ when he intended to destroy it. Naz. 4[b] לְשַׁחֵת, v. שָׁטָה; a. e.

Hif. הִשְׁחִית 1) same. Ex. R. l. c. ה' לנפשו, v. supra. Tanḥ. Tol'd. 6 לילך ... לְהַשְׁחִיתוֹ to go to Nabal to ruin him; a. fr.—Esp. בַּל הַשְׁחִית (v. בַּל) *the law forbidding to ruin anything wantonly* (derived from Deut. XX, 19). Sabb. 129[a] וחא קעבר מר משום בל ת' in doing so, do you not disregard the law which forbids wilful destruction? בל ת' דגופאי עדיף לי not to do injury to myself is a higher duty to me; ib. 140[b]; a. fr.—2) *to commit a nuisance.* Y. Succ. V, 55[c] (play on משתחוים, Ez. VIII, 16) [read:] שהיו משחתוים לחמה ומַשְׁחִיתִים להיכל they prostrated themselves in worship of the sun, and committed nuisance towards the Temple (v. Bab. ib. 53[b]; Yoma 77[a]).

שְׁחַת ch. same; *part. pass.* שְׁחִית *mutilated.* Targ. Y. Lev. XXII, 24 (h. text נתוק).

שַׁחַת I f. (b. h.; שׁוּחַ) *pit, grave.* Pesik. R. s. 10 (ref. to Ps. LXXV, 8) זה שהשפיל לישראל לבאר ש' וכ' as *zeh* (Neh. IX, 18) brought Israel down to the lowest pit, so did *zeh* (Ex. XXX, 13) lift it up &c.; a. e.

שַׁחַת II f. (preced.) *low growth, corn in its earliest stage* used instead of grass. Peah II, 1 הקוצר לש' he who cuts young corn to be used as fodder; Tosef. ib. I, 8. Men. X, 8 (71[a]) קוצר לש' ומאכיל לבהמה (Bab. ed. מאכל, corr. acc.) one may cut barley as *shaḥath* and give it to the cattle (before the ʿOmer has been offered); Tosef. ib. X, 32 קוצר לש' עד שלא וכ' as to cutting barley for fodder: before it has approached maturity by one third, one may begin &c. Men. 71[b] כל לש' לא וכ' whatever is for fodder is not considered as harvesting. Sabb. XXIV, 2. Kidd. 62[b]; a. e.

שִׁי', שְׁחַתָּא 1) same. Targ. Am. VII, 1 (h. text גֵּזִּי).—2) *trouble in the lower extremities, piles* (or *worms*). Gitt. 69[b] לשי' Ar. ed. Koh. (oth. ed. Ar. לשח', לשחי'; Talm. ed. לרוּשְׁחָתָא).

שַׁחֲתָא f. 1) = h. שַׁחַת I, *pit.* Targ. Ps. XCIV, 13 Ms. (ed. שוחה).—2) *arm-pit,* v. שְׁחָאתָא.

שָׁטַם, v. שׂוּט.

שְׁטָא, v. שְׁטֵי.

שְׁטָא, v. שְׁטֵי.

שְׁטָא, שְׁטָה, v. sub שִׁיט.

שָׁטָה, v. שׁטי.

שָׁטָת, v. שׁטי.

שָׁטוּחַ, v. שְׁטִיחַ.

שָׁטוּף m. (שָׁטַף) 1) *washed,* v. שְׁטַף.—2) *carried away* by passion, *dissolute.* Sabb. 152[a], v. זִרְמָה I; a. e.—*Pl.* שְׁטוּפִין. Num. R. s. 20[22] יש צנועין ויש ש' בזמה some springs raise chaste men, and some, dissolute men. Koh. R. to I, 13 עסוקין וש' בגזל passionately addicted to robbery; a. e.

שְׁטוֹף m. (שָׁטַף) *rapidity;* (adv.) *rapidly.* Targ. Jer. XII, 5.

שְׁטוּפָא, v. שִׁטְפָא.

שְׁטוּת f. (שָׁטָה) *madness; folly.* Num. R. s. 9[6] (ref. to Num. V, 12) חשטה תשטה כתיב בשין ... עד שיכנס בה רוח ש' (not בה חש'...) it is written with Shin so that you may read *thishṭeh*, to intimate that a woman will not go astray, unless the spirit of insanity has entered into her; Sot. 3[a] אין אדם עובר עבירה ... רוח ש' no man sins unless &c. Midr. Till. to Ps. IX, v. מוֹרָא II. Y. Naz. IX, 57[d] ... אדיין עומד בשְׁטוּתוֹ Bar P. still insists upon his foolish opinion. Bekh. 5[b] (play on שטים, Num. XXV, 1) שנתעסקו בדברי ש' they were engaged in foolish things; Snh. 106[a]. Midr. Till. to Ps. XXXIV (ref. to Koh. III, 11) כל מה ... אבל חש' וכ' whatever thou hast made, thou hast made well, but insanity, which thou hast created, of what avail is it before thee?; a. fr.

שְׁטוּתָא ch. 1) same. Targ. Koh. II, 3. Ib. 13. Targ. Y. Num. XXV, 1 (v. preced.); a. fr.—Sabb. 121[b]; v. שַׁטְיָא. Lev. R. s. 16, end הדר שטרא לאורח שְׁטוּתֵיהּ the fool will go back to his foolish way (with ref. to Prov. XXVI, 11). Keth. 17[a], v. שׁוֹטְיָתָא; a. fr.—2) (v. שׁוּט II) *contempt.* Targ. Prov. XII, 8.—V. שַׁטְרוּתָא.

שָׁטַח (b. h.) *to spread, stretch.* Sabb. XXII, 4 שׁוֹטְחָן בחמה he may spread them (to dry) in the sun. Bets. 11[a] שוטחן ברוח וכ' he may spread them in the air on pins; a. fr.—Part. pass. שָׁטוּחַ; f. שְׁטוּחָה &c. Ruth R. to IV, 12 (ref. to Gen. XXI, 25) שהיה יצחק ש' כאן וכ' Isaac was stretched out (prostrated in prayer) on one side, and Rebekah on the other; Gen. R. s. 63; Yalk. ib. 110; Yalk. Ruth 608. Tosef. Toh. IX, 10 כלים שְׁטוּחִין וכ' garments which are spread (hung up) ... higher than ten handbreadths; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּטֵּחַ, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּחַ *to prostrate one's self.* Ḥag. 22[b] הלך ... וכ' על קברי וכ' R. J. went and prostrated himself on the graves of &c. Midr. Till. to Ps. XVIII, 2 [read:] וחן ... ומִשְׁתַּטְּחִין ונוֹפְלִין על פניהם (ed. Bub. משתחוין) וכ' and they alighted from their horses and threw themselves down and fell upon their faces &c.; Yalk. Sam. 133. Midr. Till. to Ps. II, 1 וכיון שמגיע ... מִשְׁתַּטֵּחַ וכ' but when the wave reaches the shore of the sea, it prostrates itself before the sand; (Yalk. Is. 350 כורע); a. fr.

שַׁטְרַח, שַׁטְרֵחַ ch. same. Targ. Num. XI, 32 (O. ed. Berl. שַׁטְחוּ *Pa.*; ed. Vien. O. שחטו, corr. acc.). Targ. Is. XXXVIII, 21 Regia (ed. רישורטון; ed. Lag. ויישרטון, Var. ויישרטון; h. text מרח). Targ. Jer. VIII, 2; a. e.—Bets. 11[b] מה לי למְשַׁטְּחִינְהוּ וכ' what difference is there between spreading the hides (on the Holy Day) and salting them? Y. Sabb. VII, 10[a] bot., v. מסבסלה; a. e.—Ruth R. to I, 17 ובתר ... אנן נְשַׁטְּחִין (שַׁטְחוּן) קליה וכ' after the festival we shall spread the report of it (the precious stone), and whatever price it may fetch &c.

Af. אַשְׁטַח same. Targ. Job XII, 23.

Pa. שַׁטַּח same, v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּטַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּטַח *to prostrate one's self.* Targ. Y. I Gen. XVII, 17 Ar. (ed. נפל). Targ. Deut. IX, 25. Targ. Jer. IV, 31; a. fr.—B. Mets. 85[b] אִשְׁתַּטַּחִי אמערתיה I prostrated myself over his (Elijah's) burial cave.

שְׁטָה, שְׁטֵי, v. סְטָה.

שְׁטָא, שְׁטֵי, v. סְטֵי.

שָׁטֶה, שׁטי (cmp. סְטָה) [*to go astray,*] *to be demented, foolish.* V. שׁוֹטֶה.

Nif. נִשְׁטֶה, *Hithpa.* הִשְׁתַּטֶּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֶּה 1) *to become demented.* Tosef. B. Kam. IV, 4 שניִשְׁטוּ בעליו ed. Zuck. (Var. שנִשְׁתַּטּוּ) whose owner became insane; B. Kam. 39[b]. Yeb. XIV, 1 נִשְׁתַּטְּתָה וכ' if the wife becomes insane, he cannot divorce her; נ' וכ' if he becomes insane, he can never divorce her; a. fr.—2) *to be mad; to rage, be impassioned.* Num. R. s. 20[23] היה נִשְׁטֶה אחריה וכ' he was mad with passion for her, as we read (Hos. IV, 11) &c.; Tanḥ. Balak 18 היו משטחה וכ' (read: היה מִשְׁתַּטֶּה; ed. Bub. 25 נשטה). Ib. וזנא נ' וכ' and he in his rage for her slaughtered it to Baal Peor; Num. R. l. c. Tosef. Nidd. V, 17 עד מתי אתם נִשְׁטִין וכ' how long will you rage? cry to him that created the sea. Tanḥ. Vayera 22 וזקן הוא ח' וכ' and that old man (Abraham) has run mad, and he is going to slay thee. Yalk. Sam. 131 וחיתה צועקת ומִשְׁתַּטָּה ... מבחוץ and she screamed and raged within, and David screamed and raged without; Midr. Till. to Ps. XXXIV וחיו צועקות שתיהן ומַשְׁטוֹת ... בחוץ and both of them (mother and daughter) screamed and raged &c. Yalk. Ps. 846 [read:] מכאן שמשאדם רואה בנים כאילו הוא משחטה from this we learn that, when a man lives to have children, he acts like a fool (in playing with them).

Hif. הִשְׁטָה 1) same, v. supra.—2) (with ב) *to fool, jest.* Yeb. 106[a]; B. Kam. 116[a] אמר ליה משטה אני בך he may say, I was only jesting with thee. B. Bath. 175[a] אין אדם משטה בשעת מיתה nobody jests in his dying hour (therefore a dying man's admission of indebtedness does not require the usual formalities to be binding).

שְׁטָא, שְׁטֵי ch. same.—Part. שָׁטֵי, q. v.—[Targ. I Sam. XVII, 42 שַׁטְיָה, v. שׁוּט II ch.]

Ithpa. אִשְׁתַּטֵּי *to become* or *be demented, to rage; to be engaged in ecstatic exercises.* Targ. I Sam. XVIII, 10 (h. text ויתנבא). Targ. I Kings XVIII, 29. Targ. Deut. XXVIII, 34. Targ. Jer. XXIII, 9. Targ. Ez. XX, 29. Targ. I Sam. I, 14 (h. text חשתכרין); a. e.—Meg. 12[b] והוא גברא א' בחמריה and this man (thou, Ahasver) is demented from the small quantity of wine he drank. Gen. R. s. 50 (expl. וילאו, Gen. XIX, 11) אִישְׁתַּטוּן they became demented (with ref. to אויל, Jer. IV, 22).

שַׁטְיָא, שְׁטֵי m. (preced.) *insane, madman, fool.* Targ. I Sam. XXI, 15. Ib. XVII, 43. Targ. Prov. XX, 3 כל שָׁאטֵי Ms. (ed. Lag. כל דשאטי; oth. ed. דשטי). Targ. Ps. XIV, 1 (h. text נבל); a. fr.—Sabb. 121[b] אבין ש' מתני וכ' foolish Abin teaches his son folly. Yeb. 31[a]; Keth. 20[a] בר ש' one subject to attacks of insanity. Lev. R. s. 16, end, v. שְׁטוּתָא. Midr. Till. to Ps. VII (ref. to Job XII, 16 שוגג ומשגה, a. reading מִשְׁגֶּה) ש' ושטרותא (ed. Bub. ושטרתא, corr. acc., or ושטותא) the madman and the madness;

Hif. הִשְׂטִין 1) *to accuse*, v. סָטַן.—2) *to lead astroy;* Part. מַשְׂטִין *seducer.* Tanḥ. Yayera 22.

שָׂטָן, v. סָטַן.

שָׂטָן m. (b.h.; preced.) *hostile being, hinderer, disturber; accuser, Satan.* Sifré Deut. 218 (ref. to Deut. XXI, 10 sq., a. 18 sq.) אביו של זה ... והכניס ש׳ לתוך ביתו וכ׳ this man's father loved a fair captive, and brought the disturber into his house, and his son became rebellious. Y. Sabb. V, 5[b] top, v. קִטְרֵג. Ber. 19[a], a. e. אל יפתח אדם פיו לש׳ man must not open his mouth for Satan, i. e. invite misfortune by ominous words. Sabb. 89[a] בשעה שירד...בא ש׳ וכ׳ when Moses had gone down from the presence of the Lord, Satan came, and said &c. Ib. בא ש׳ ועירבב וכ׳ Satan came (to the Israelites), and brought confusion into the world. R. Hash. 16[b], v. עֵרְבֵב. Yalk. Dan. 1063 ביום ... נולד שָׂטָנוֹ דריוש on the day that Nebuchadnezzar entered the Temple ... his adversary Darius was born. Tanḥ. Vayishl. 8 מפני שחש׳ מזדווג לו because Satan joins him (the wicked on his road); Yalk. Ps. 843 מפני שמלאכי ש׳ מלוין אותו because Satan's messengers escort him; a. fr.—בכור ש׳, v. בְּכוֹר.—*Pl.* שָׂטָנִים. Deut. R. s. 11, v. סַמָּאֵל. Cant. R. to I, 1 שלשה ש׳ נזדווגו לו three hindrances befell him (Solomon, I Kings XI, 14; 23; 25); a. e.

שׂוֹטָן, שִׂטְנָא, שִׂטַן, שָׂטָן ch. same. Targ. I Kings V, 18; a. fr., v. סָטַן II.—Kidd. 30[a]; Succ. 38[a] Ms. M. 2 (ed. ס׳), v. גִּיר III. Kidd. 81[a] אידמי ליה ש׳ כאיתתא Satan (temptation) appeared to him as a woman. Ib. חוה רגיל ... גירא בעיניה דש׳ used to say every day, I challenge Satan, v. גִּיר III. Sabb. 32[a] בתרי אומי וכ׳ ש׳ Satan has no power over two persons of different nationalities (on the same boat &c.); a. e.—V. סָטַן II.—*Pl.* שׂוֹטְנֵי, שִׂטְנֵי, v. סָטַן II.

שָׂטַף (b. h.; cmp. טָפַח, טוּחַ II) 1) *to wash, rinse.* Zeb. XI, 6 (94[b]) ושׂוֹטְפָן, v. מָרַק; Tosef. ib. X, 13 ושׂוֹטְפָן. Tosef. Ḥull. X, 4 השׂוֹטְפָן רחילין חייב וכ׳ if one washes his lambs (in place of clipping), he is bound to give the priest's share of the wool (that they shed); Ḥull. 137[a]; a. fr.—Part. pass. שָׂטוּף. Sabb. 99[a] (ref. to Ex. XXXV, 26) ש׳ בעזים וטוו בעזים Ms. M. (ed. מן העזים) the hair was washed on the goats and spun on the goats; ib. 74[b]; Yalk. Ex. 370.—2) *to flood, carry off, drown.* B. Mets. VIII, 5 ש׳ נהר זיתיו וכ׳ if a stream carried off one's olive-trees and deposited them in a neighbor's field. B. Kam. X, 4 (115[b]) ש׳ נהר חמורו וכ׳ (Bab. ed. נחל) if a stream (ravine) carried off his own and his neighbor's ass..., and he let go his own and saved his neighbor's. Ib. 5 (117[b]) שָׂטָפָה נהר if the river washed it (the unlawfully taken field) away. Yoma 78[a] נחל שׂוֹטֵף a swiftly running brook. Y. Shek. I, 46[a] ירד שָׂטָף ... ושׂוֹטְפוֹ a rain shower came down and washed it (the mark on the grave) off. Y. B. Mets. VIII, end, 11[d] בשׂוֹטָפָן (not בששטן), v. גּוּשׁ. Ex. R. s. 24 נתמלא ובקש לשׂוֹטָפָן... the genius of the sea became wroth against them, and wanted to drown them. Num. R. s. 19[9] ויצאו מים רבים ושָׂטְפוּ כל וכ׳ many waters came forth, and flooded all those who murmured; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 20 (corr. acc.); a. fr.—V. שָׂטוּף.

Yalk. Job 906 ש׳ ושטוח (read: וישטוח). Midr. Till. to Ps. IX, 21, v. מוֹרָא II; a. fr.—*Pl.* שַׂטָּרִין, שַׂטַּרְיָא, שַׂטְרֵי. Targ. Ps. CVII, 17. Ib. XLIX, 11 (ed. Wil. שַׂטָּרָא, corr. acc.). Targ. Prov. VIII, 5; a. fr.—Y. Maasr. II, 49[d] וכל עמא ש׳ are all other people fools?—*Fem.* שַׂטַּרְתָּא. Targ. Prov. XIV, 1 (some ed. שַׂטָּרְתָּא).—Lam. R. introd. (R. Simeon) שׂוֹטַרְתָּא (some ed. שטוחא, read: שָׂטַר), v. מוֹרָא II.

שַׂטְרוּתָא f. (preced.) 1) *madness, folly.* Targ. Prov. XIII, 16 (ed. Wil. שקר, corr. acc.). Ib. XIV, 8; 18. Ib. XXVI, 9 (some ed. שיטוחא, corr. acc.; h. text משל!); a. fr.—Midr. Till. to Ps. VII, v. preced.; a. e.—2) (v. שׂוּט II ch.) *contempt.* Targ. Prov. XVIII, 3.—V. שְׂטוּתָא.

שָׂטִיחַ m. (שָׂטַח) *spread, rug, mat.* Kel. XXIV, 12 העשוי לש׳ a hide used as a rug (to sit on). Ib. XXVIII, 5 Ned. 40[b] sq. (ref. to כלי גולה, Ez. XII, 3) זו גר וקערה וש׳ that means a light, a dish, and a mat; Lam. R. to I, 2 חמת וש׳ וכ׳ a leather bag, a mat, and a dish. Ḥull. IX, 3 (123[a]) המפשיט ... לש׳ he who flays a hide ... to be used for a spread; Tosef. ib. VIII, 18 לְשָׂטוֹחַ; Ḥull. 123[b] לשטוח; a. e.—*Pl.* שְׂטִיחִין. Tosef. Ab. Zar. IV (V), 10 ש׳ לבהמה spreads (covers) for beasts. Nidd. 55[a]; Ḥull. 122[a]. Num. R. s. 2; Lev. R. s. 23 שָׂטוֹ, v. סַיָּרִית; a. e.

שְׂטִיחָא ch. same.—*Pl.* שְׂטִיחִין *layers.* Targ. O. Num. XI, 32 some ed., v. מַשְׂטָחָא.

שטיחה, v. שָׂטִיחַ.

שִׁטִּים, שִׁטִּין (b. h.) pr. n. *Shittim,* a ravine opposite Jericho. Snh. 106[a] (ref. to Num. XXV, 1) שמה ש׳ the name of the place was Sh., v. שָׂטוּף. Gen. R. s. 18 (ref. to Mal. II, 13 שניה לש׳ שניה the second time (you did this) since the events at Shittim (Num. l. c.). Tanḥ. T'rum. 9 חטאו בש׳ ולקו בש׳ ונחרפאו בשִׁטִּים they sinned at Sh. (Num. l. c.), they were smitten at Sh. (ib. 9), and were healed through *shiṭṭim* (acacias, of the Tabernacle); a. e.

שִׁטִּים *pl.* of שִׁטָּה, v. שִׁטָּה.

שִׁטִּיף, v. שָׂטַף.

שְׂטִיפָה f. (שָׂטַף) *rinsing* with cold water for the purification of certain vessels (Lev. VI, 21). Sifra Tsav, Par. 3, ch. VII; Zeb. XI, 7; Tosef. ib. X, 13, sq., v. מְרִיקָה; a. fr.

שָׂטַם (b. h; cmp. טמם) *to lie in wait for; to bear a grudge against, persecute.* Gen. R. s. 67, v. סְנָטֵר. Y. Ab. Zar. I, 39[c] (expl. וישטם, Gen. XXVII, 41) שנאה טמונה hidden hatred. Pesik. R. s. 13 ... וַיִּשְׂטְמוּהוּ וחרו ... יוסף ששׂוֹטְמָם וכ׳ his brothers sinned against Joseph, 'and they persecuted him' (Gen. XLIX, 23), and his brothers thought that he would persecute them as they did him; אבל עשו כשׂוֹטְמוֹ ליעקב וכ׳ but when Esau persecuted Jacob &c.; a. e.

Nif. נִשְׂטַם *to be hated, persecuted.* Num. R. s. 14[5] זה נ׳ וזה נ׳ this one (Jacob) was hated (Gen. XXVII, 41), and that one (Joseph) was hated (ib. XLIX, 23).

שְׂטַם ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 41 Levita.

שִׂטַן, v. סָטַן.

Hif. הִשְׁטִיף same. Taan. 6ª ומַשְׁטִיף את הזרעים (Ms. M. שׁשׁוֹטֵף, v. Rabb. D. S. a. l. note) it (the heavy rain) washes the seeds away; Yalk. Joel 535 ומְשַׁטֵּף (*Pi.*).—*Part. pass.* מוּשְׁטָף; *pl.* מוּשְׁטָפִים *carried off, floating.* Ex.R. l. c. לפי שראו מ׳ על פני המים ... because they saw the bodies ... floating on the water.

Nif. נִשְׁטַף, *Hithpa.* הִשְׁתַּטֵּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּטֵּף 1) *to be washed, showered upon; to take a shower bath.* Sabb. 40ª ויוצא ומִשְׁתַּטֵּף וכ׳ and goes out (of the steam-room), and takes a shower bath in the outer room. Ib.ᵇ ובלבד שלא יִשְׁתַּטֵּף וכ׳ but he must not have a cold shower bath and then warm himself &c. Tosef. ib. III (IV), 4; a. fr.—2) *to be swept away, drowned.* Sifré Deut. 307 מה ראו ... שנִּשְׁטְפוּ במים why were the men of the flood drowned in water?; Yalk. ib. 942 שיִּשָּׁטְפוּ; Sifré l. c. מה ... לִהְשַׁתֵּף באש וכ׳ why were the men of Sodom ... swept away by fire and sulphur?; Yalk. l. c. לִהְשָׁטֵף; a. e.—Trnsf. *to be carried away by passion.* Num.R. s. 9¹⁷; Sifré Num. 12 חרבה קרדמוך ונִשְׁטְפוּ many women before thee have been carried away (into infidelity).

שִׁטִּיף, שְׁטֵף ch. same, 1) *to wash, rinse.* Targ. I Kings XXII, 38. Targ. II Sam. XI, 8; a. e.—Tam. 27ᵇ שָׁטוֹף ושתי שטוף ואחית rinse (the cup) and drink, rinse, and set it down; a. e.—2) *to overflow, flood, wash away.* Targ. Ps. LXXVIII, 20 ישטפון מיא Ms. (omitted in ed.). Targ. Is. XXXIII, 21. Targ. Y. II Num. XXI, 16. Targ. Ps. CXXIV, 4; a. e.—Naz. 32ᵇ שַׁטְפוּהוּ רבנן וכ׳ the Rabbis carried R. El. away, and made him stand on their principle, i. e. made him give up his opinion and adopt theirs. Succ. 53ª לִמְשָׁטְפָא וכ׳, v. קִפֵּי; a. e.

Pa. שַׁטֵּף *to wash.* Y. Ber. VIII, 12ª bot. ולא מְשַׁטֵּף ידוי וכ׳ and did not wash his hands up to the joints.

שִׁטָּף m. (b. h.; preced. 1) *flood, shower.* Y. Shek. I, 46ª, v. שָׁטַף. Gen. R. s. 73 ש׳ של גשמים a flood caused by rains (brought the rams from Laban's fold to Jacob's); Yalk. ib. 130; a. e.—Trnsf. *passion, anger.* Lev. R. s. 24, beg. בזמן שהוא נותן ... שיש ש׳ בדינו when he orders execution (punishment), none praise him, for they know that there is passion in his judgment; Yalk. Ps. 843; Y. Ber. IX, 14ᵇ.—2) *washing, rinsing;* כלי ש׳ a vessel which requires only rinsing in order to be restored to Levitical cleanness. Ḥull. 25ª; Zeb. 3ᵇ; a. e.—3) *wool that is gained by washing.* Sifré Deut. 166 (ref. to Deut. XVIII, 4) ראשית גז ולא ראשית הש׳ the first of the wool that is cut, but not the first of the wool that comes out by washing.—4) ש׳ של עזים *goat-skin made hairless by washing.* Cant. R. to IV, 11; Gen. R. s. 65; Yalk. ib. 115 אין לך ... מהש׳ וכ׳ there is no smell more offensive than that of washed goat-skins.—5) *hair that is fallen out, bald pate.* Koh. R. to I, 8 (in enigmatic speech) שִׁיטְפַי מאלל (not שיטפו) my hair is going.

שִׁיטָּא, שִׁטְפָא ch. same, 1) *flood, shower.* Targ. Job XXXVIII, 25.—2) *rapidity,* (cmp. שגר) *rapid review in recalling a tradition.* Sabb. 130ᵇ דילמא אגב שִׁיטְפָךְ רהיט perhaps in the rapidity of reviewing, the tradition came back to thy mind?; אין אגב ש׳ רהיטא וכ׳ (Ms. M. שִׁיטְפָאי, v. Rabb. D. S. a. l. note) yes, my tradition was recalled by the (my) rapid review; Nidd. 53ᵇ אגב שטפך אתיא לך; אגב שטפאי אתיא לי.—3) *rush of people.* Y. Sabb. XIX, beg. 16ᵈ כד תחמון ש׳ עבר וכ׳ when you see the crowd pass by, bring them (the keys) by way of the row (the lines of men forming a partition for Sabbath purposes).—4) [*sweeping away,* cmp. נסח, נסע,] *discarding from the mind, forgetfulness.* Gen. R. s. 81, v. עָקַר; Yalk. ib. 135 שְׁשִׁטְפָא; Tanḥ. Vayishl. 8 שמטי.—5) (v. preced. 5) *hair.* Lev. R. s. 15 (ref. to Job XXXVIII, 25) ... אית אתרין ש׳ there are places where they call the hair *shiṭfa;* Yalk. ib. 554 שִׁירְטָפָא.

***שְׁטַר** = סְטַר *to slap.* Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. ש׳ וחלי בֵּיהּ he slaps (the fig-tree) &c., v. חָחוּב.

שְׁטַר *to draw lines, arrange;* [Assyr. šaṭâru *to write*]; v. שׁוֹטֵר.

שְׁטַר ch. (preced.) *to draw, spread, strike* (butter, salve &c.). Targ. Is. XXXVIII, 21 וישְׁטְרוּן ed. Vien. (ed. Lag. ונִשְׁטְרִינְהוּ; ed. Wil. וישורטון), v. שָׁטַח.—Gitt. 69ᵇ בכמכא ונשְׁטְרִינְהוּ and let him strike *kamakh* (v. כְּמַךְ) over it; (Rashi: let him soak it in k.). Ib. ונשטרינהו בדובשא and strike honey over it. Pes. 44ª אי מְשַׁטַּר קָשַׁטַּר וכ׳ if he spreads it (on bread) and eats it (Rashi: if he dips bread into it); Naz. 36ᵇ. B. Mets. 85ᵇ משטר לך אְשַׁטַּר I will smear thee a salve (over thy eyes).

שִׁטַּר m. (v. שׁוֹטֵר) *executive office, execution.* Yalk. Deut. 907 אלמלא שִׁטְרוֹ של יואב וכ׳ but for the executive office of Joab, David could not have executed justice; Yalk. Sam. 147 שוטרו (read: שִׁיטְרוֹ); Tanḥ. Shof'ṭim 2 סיטנו; ed. Bub. 3 שיטנו (corr. acc.).

שְׁטַר, שִׁטָּר m. (v. שָׁטַר) *writ, document.* Kidd. I, 1 בכסף בש׳ וכ׳ a woman may be acquired as wife by handing her money (or money's worth), by a writ (handing her a paper on which is written, 'thou art betrothed unto me') &c. Ib. 2 a slave is acquired בש׳ by a document (bill of sale). Ib. 3ᵇ; a. fr.—Esp. ש׳ חוב (or sub. חוב) *note of indebtedness, bond.* Y. Peah I, 16ᵇ bot. חושם ש׳ אחד, v. נָשָׂא; Y. Snh. X, beg. 27ᶜ; Y. Kidd. I, end, 61ᵈ חישם אחד (corr. acc.); Yalk. Num. 744 ש׳ חוב אחד. B. Mets. I, 8 מצא ש׳ בין שְׁטָרוֹתָיו וכ׳ if a person finds (another man's) bond among his papers, and does not know its nature (by whom it was deposited &c.); a. fr.—*Pl.* שְׁטָרוֹת, constr. שִׁטְרֵי. Gitt. I, 5, v. עַרְכִי. B. Mets. l. c. תכריך של ש׳ a roll of bonds; ש׳ מיאונין, ש׳ חליצה אגודת של ש׳ a bundle of bonds. Ib. v. respective determinants. Ib. 6; a. v. fr.

שְׁטָרָא (שִׁטְרָא) ch. same. Targ. Jer. XXXII, 10. Ib. 12. Targ. Y. Lev. XIX, 20 שְׁטַר (constr.); a. e.—Gitt. 57ᵇ שְׁטַר פרטא, v. פִּרְטָא. B. Mets. 17ᵇ במאן דנקיט ש׳ בידיה as valid as if he held a bond in his hand; a. fr.—Pes. 78ª ור׳ יוסי ש׳ מזכי ... הוא is R. Jose a bond in favor of both parties?, i. e. does he not adopt two opinions contradictory to each other in principle?.—*Pl.* שְׁטָרֵי, שְׁטָרָאֵי. Keth. 85ª; B. Bath. 151ª, v. מְלוֹגָא.

(ed. Wil. שְׁבֵי, some ed. שכיניכי); a. e.—B. Bath. 29ª ש׳ מידע ידעי וכ׳ Ms. M. (ed. ידיע, corr. acc.) neighbors surely know (if people use a house) by day and by night. Snh. 96ᵇ עמון ומואב ש׳ בישר וכ׳ Ammon and Moab were bad neighbors of Jerusalem. Sabb. 109ᵇ בי ש׳...ולישלקיה let him boil it in beer at the house of one of the neighbors; Ms. M. בשיכרא דש׳ in beer belonging to neighbors; [oth. opin. in Rashi: בי ש׳ *at the gleam of sunset*, v. שְׁבִיבָא; Var. in Ar. בי שכיבי *in the cemetery*].—*Fem.* שֵׁירַבְתָּא, שֵׁירַבְתָּא. Targ. Ex. III, 22 (ed. Berl. שִׁירָבָךְ; Ms. שַׁפִּיךְ, corr. acc.).—Snh. 97ª אתאי שֵׁירַבְתָּהּ וכ׳ a neighbor of hers came and knocked at the door.—*Pl.* שֵׁירְבָתָא. Targ. Ruth IV, 17 שירבתאן ed. Lag. (ed. Vien. שֵׁירַבְתָּן!).

שֵׁירְבוּתָא, שֵׁיבְ׳ f. (preced.) *neighborhood.* Targ. Y. I Deut. XV, 11.—Sabb. 119ª בשֵׁירְבוּתֵיהּ...הוה there was a gentile in his neighborhood. Sot. 22ª ... ההיא אלמנה בשֵׁירְבוּתָהּ a widow in whose neighborhood was a synagogue; לא...בשֵׁירְבוּתָךְ is there no synagogue in thy own neighborhood? Taan. 23ᵇ ... בשֵׁירְבוּתָן הנחו (it happened on account) of those lawless people that lived in their neighborhood. Ber. 10ª, v. בַּרְיוֹנָא; a. fr.

שֵׁירְבִין, v. שִׁבְּרִין.

שִׁירָה f. (b. h.; שׁוּב) *going back, return; use of the root* שׁוּב. Sifra M'tsora, Neg., ch. IV, Par. 7 (ref. to Lev. XIV, 39, a. 43) מה ש׳ האמורה להלן וכ׳ as the coming back mentioned there refers to the lapse of a week, so it does here. Ib. זו היא ש׳, v. בְּרִיאָה II; Men. 4ª. Macc. 13ª גמר ש׳ ש׳ מדהתם we learn the meaning of שוב (Num. XXXV, 28) from שוב there (Lev. XXV, 41), i. e. he is restored to his ancestral estate; a. e.

שֵׂירָה f. (b. h.; v. סָב) *gray hair, old age, venerability of old age.* Pirké d'R. El. ch. LII מיום שברא...לא נזרקה ש׳ וכ׳ since heaven and earth were created, the white of old age was not sprinkled upon men, until Abraham came &c. Gen. R. s. 59 (ref. to Ps. LXXI, 18) לא הרא זקנה ולא הרא ש׳ אלא...תן לי ש׳ are not *zi̇knah* and *sebah* the same? But (David prayed), if thou givest me old age, give me its venerable appearance with it. Ab. V, 21 בן שבעים לש׳ when seventy years old, man enters hoary age, contrad. to זקנה; a. fr.

שִׁירְבְּרוֹרְתָּא, שִׁירְבְּרוֹרָא, שִׁירְבְּרוֹר, v. שִׁבְּרוֹר.

שֵׁירְבוּ, v. סִירְבּוּ.

שִׁבְ׳, שִׁירְבּוּחָא m. (שְׁבַח) *song, praise; pleasure.* Targ. Ps. XVII, 1 (ed. Wil. שַׁבְ׳).—*Pl.* שִׁירְבּוּחִין, שִׁבְ׳. Targ. Prov. VIII, 31 שִׁבְּוּחֵי ed. Lag. (ed. Wil. שִׁבְּוּחֵי, corr. acc.; h. text שַׁעֲשָׁעַי). Ib. 30 וכד ש׳ הוית Bxt. (ed. Wil. וכדש; ed. Lag. וכד הוה, read: וכד חדי הוה, v. Pesh.).

שִׁבְ׳, שִׁירְבּוּטָא m. (שבט) *shibbuṭa*, name of a fish, prob. *mullet* (Cephalus, v. P. Sm. 4029). B. Kam. 55ª; Snh. 59ᵇ; [Tosaf. to Ab. Zar. 39ª identifies our w. with עיזא דימא, v. עִזְיָא].—Sabb. 119ª רבא מלח ש׳ Raba salted a *shibbuṭa* himself (for the Sabbath); Kidd. 41ª. Ḥull. 109ᵇ חזדר מוחא

שִׁטְרָא, שִׁיטְ׳ m. (preced.) *line*, esp. (cmp. Ps. XIX, 5 קַוָּם) *the course of stars, orbit.* Targ. Job XXXVIII, 33 שִׁטָּרֵיהּ דגלגלירה ed. Lag. (oth. ed. שִׁטְרֵי, *pl.*, constr.; h. text משטרו). *Pl.* שִׁטָּרִין. Ib. 32 ש׳ מזליא (h. text מזרות). Ib. IX, 9. Targ. Y. Ex. XXXIX, 37.

שִׁטְתָּא, v. שִׁרְתָּא, a. שִׁרְתָּא.

שַׁי m. (b. h) *offering, gift, tribute.* Yalk. Is. 288 (ref. to Gen. XLIX, 10) קרי ביה עד כי יבא שילה עד כי יבא שי לו read it, until tribute is brought to him. *Pirké d'R. El. ch. XXXII (play on לְאַשְׁרוֹתוֹ) [read:] שנרצה כשי למזבח לְאֵשׁ שֶׁהוּא לפניו he was as acceptable as an offering on the altar; a worthy gift was he before Him; Yalk. Kings 200 (corr. acc.); [perh. to be read: שַׁי, v. next w.).

שֵׁי m. = h. שֶׂה, *lamb.* Targ. Y. Lev. XXII, 27 שְׁיֵיהּ his (Abraham's) lamb (Isaac). [שֵׁיהּ his lamb, v. שֶׂה).—V. שֵׁירְתָּא.

שְׁאוֹר m. (v. שְׁאוֹר) *leavening;* (sub. עיסת) *dough beginning to ferment.* Pes. III, 5 ש׳ ישרף dough beginning to ferment (on Passover) must be burnt, contrad. to סִירוּחָן. Ib. איזהו ש׳ כקרני וכ׳ dough is called *siur*, when the cracks on the surface spread like the horns of locusts; (anoth. opin.) כל שהכסיפו וכ׳, v. כְּסַס. Men. 53ª (ref. to Lev. VI, 10) ואימא...אלא ש׳ may I not interpret, 'it shall not be baked leavened', but it may be baked as *siur?* Ib. ש׳ דמאן *siur* as defined by whom (by R. Meir or R. Judah)?; a. e.—Y. Pes. V, 32ᵇ bot. שחמד על סיעור if a person slaughtered the Passover lamb while having in his house dough just beginning to ferment.—V. סִיאוּר.

שַׁיְאָטָא, v. שִׁיטָא.

שַׁיְאָפָא, v. שִׁרְפָּא.

שִׁיב *seven*, v. שַׁב I.

שִׁירְבָּא m. (v. שָׁבַב) 1) *chip.* Hor. 3ᵇ, v. כְּשׁוֹרָא. B. Bath. 36ᵇ מימר אמד כל ש׳ וש׳ דכרבא וכ׳ (Ms. M. שִׁרְבֵּי, *pl.*, v. Rashb. a. l.) (the owner of a field which he allows another man to plough) may think, let every chip of the plough go into it (the soil), i. e. he does not care to protest as long as his neighbor derives no benefit from his field; [anoth. opin., v. infra].—Ab. Zar. 69ᵇ, v. שִׁירְיָא.—*Pl.* שִׁירְבֵי. B. Bath. l. c., v. supra. Sabb. 67ª Ar. (ed. צ׳), v. כְּשׁוֹרָא.—2) *incision, groove.* B. Bath. l. c. כל ש׳ וש׳ וכ׳ let every incision that the plough makes go into it (the soil).—*Pl.* as ab. Pes. 74ª איידי דאית לידה ש׳ because palm wood has grooves &c.

שֵׁירָא, Koh. R. to V, 8, v. סֵירָא I.

שִׁירְאוֹ, v. next w.

שִׁירְאִי m. (שְׁבָה) a species of *spider.* Tosef. Par IX (VIII), 6, quot. in R. S. to Par. IX, 2 (ed. שירבאו, Var. שואבו, corr. acc., or שׁוֹבְאִי).

שֵׁיבְ׳, שִׁיבְ׳, שֵׁיבְ׳ (cmp. סבב) *neighbor.* Targ. Ex. XII, 4 (Y. ed. Vien. שיר׳, corr. acc.).—*Pl.* שִׁיבְּבִין, שִׁיבְבֵי. Targ. Y. Deut. XXIV, 17 (not שיבבון). Targ. II Kings IV, 3

דש׳ the swine is forbidden, and as a compensation for it the brain of the *sh.* serves; Lev. R. s. 22 דג ששמו ש׳. Y. Taan. IV, 69[b] תוץ מן הדג הנקרא ש׳ ... וכשחזרו and when the Israelites returned (from the Babylonian captivity), all the animals exiled with them returned except the fish named *shibbuṭa.* Pes. 112[b] דג ש׳ ביומי דניסן of the fishes the *sh.* is bad for leprosy during the month of Nisan.

שִׁיבּוֹלָא, v. שׁוּבַל, a. next w.

שִׁבֹּלֶת, שִׁבּוֹל׳, שִׁיבּוֹלֶת f. (b.h.; שבל, Shaf. of יבל; cmp. רְבוּל) 1) *ear of corn, spike.* Peah V, 2 ש׳ שבקצירו וכ׳ a single ear (that remained uncut when the cutting took place, but) the top of which reached up to the standing corn: if (by its position) it might have been cut with the standing corn &c. Midr. Till. to Ps. II והש׳ בראש חקנה וכ׳ and the ear is on top of the stalk, and its stalk boasts and says, for my sake has the field been sown; a. fr.—Midr. Sam. ch. XX שהיחה שִׁבּוֹלְתָם גבוהה וכ׳ (not שמלתם) their spikes were as high as those of barley (v. עֲנָבָה).—2) שׁוּעָל *(fox-tail,) oats.* Kil. I, 1 השעורים וש׳ וכ׳ barley and oats...are not considered heterogeneous; (Maim.: *desert (wild) barley*). Pes. II, 5 בחטים ... בש׳ ש׳ with unleavened bread made of wheat, barley, spelt, rye, or oats. Ib. 35[a] ש׳ ושיפון וכ׳ oats and rye are species of barley; ib. ש׳ שבולי תעלא Ms. O. (ed. שבילי, corr. acc.) *shibboleth shu'al* are (in Chald.) *shibbole ta'ăla;* Men. 70[b]; a. e.—נֵרְדְּ ש׳ (spica nardi) *spikenard,* a species of *Valerian,* an ingredient of frankincense in the Temple. Ker. 6[a]; Y. Yoma IV, 41[d].—זְקַן ש׳ *the pointed ends of the chin, the lower jawbones and the chin proper.* Macc. 20[b].—*Pl.* שִׁבָּלִים, שִׁבְּלִין, שִׁיבֵּי׳. Sabb. 113[b] שתי ש׳ לקטה וכ׳ two ears that fell down she (Ruth) picked up, three, she did not; Yalk. Ruth 601. Tosef. Peah II, 21 השו׳ (ed. Zuck. השו׳, corr. acc.); a. fr.—2) (cmp. יִבְלָא I) חֲמָתָהּ ש׳ *the current of the river, rapid stream.* Makhsh. I, 6 בש׳ ... חנותן if a person puts his products on a rapid, that it may float them down. Gen. R. s. 56 [read:] לאחד ששמר את גנו מש׳ הנ׳ והקיף גן בנו עמו like one that guarded his garden from the ravages of the current, and surrounded his son's garden at the same time.

שִׁבְּלָא, שִׁבְּלְתָּא ch. same, *ear.* Sot. 5[a]; a. e., v. סָאסָא; v. שׁוּבְלָא.

שִׁבּוּק, שִׁיבּוּקָא m. (שְׁבַק) 1) *remission.* Targ. Job II, 1 (ed. Wil. שִׁבּוֹק). Targ. Y. Num. XIX, 9.—2) *pl.* שִׁבּוּקִין *release.* Gitt. IX, 3 (in a formula of a letter of divorce) ספר תירוכין ואיגרת שב׳ (Y. ed. שיב׳) letter of divorce and deed of release. Ib. 85[b] דש׳ דמשמע תרוכין ושביקין ... ולורכיה and (in writing the letter of divorce) one must prolong the Vav of *tirukhin* and of *shibbukin,* lest it may be read *t'rikhin, sh'bikin.*

שִׁבּוּר, שִׁיבּוּר m. (שְׁבַר) *breaking, dashing to pieces.* Y. B. Kam. II, 3[a] top על הש׳ for the breaking (destroying the tops of plants). Y. Ab. Zar. IV, 44[a] (ref. to Deut. VII, 5) או ש׳ או גידוע וכ׳ either dashing, or hewing down, or pulling down is ordained for each of them (the altar, pillars &c.). Ex. R. s. 46, beg. על ש׳ הלוחות over his breaking the tablets. Y. Yoma I, 38[b] top; a. e.

שִׁבּוּשׁ, שִׁבּ׳ m. (שָׁבַשׁ, v. שִׁבְּשָׁתָא) *confusion, blunder.* R. Hash. 30[b] כדי שירהא ... שלא בש׳ so that there be time enough to offer ... and to sing the appropriate psalm without confusion. Ib. כיון דלא אמור כלל אין לך ש׳ וכ׳ since they recited no song at all (on account of the late hour), there could be no greater confusion than this.

שִׁיבוּת, v. סִיבּוּת.

שִׁיבְחָה, v. שִׁבְחָה.

שִׁיבְטָא, שִׁיבְטָא, v. שֶׁבֶט II.

שִׁיבְיָה, שִׁיבְיָא, v. שִׁבְיָה, שִׁבְיָא.

שִׁיבְיָן, שִׁיבְיָן *captives,* v. שִׁבְיָה.

שִׁיבְלָא, שִׁיבְלָא, v. שׁוּבַל.

שִׁבְּלַי, שִׁבְּ׳ (or שִׁ׳) f. a species of *quails,* v. שִׁיכְלַי.

שִׁיבֹּלֶת, v. שִׁבֹּלֶת.

שִׁיבְסַר, v. שַׁב I.

שִׁיבְעָא, v. סִבְעָא.

שִׁיבְעָה, v. שִׁבְעָה.

שִׁיבְשָׁא, שִׁיבְרָא, שִׁיבְקָא, v. sub שִׁבְּ׳.

שִׁיבְתָּא m. = h. שֶׁבֶת I, *dill.* Ber. 39[a] מיא דש׳ (Ms. O. דשביתא) an infusion of dill.

שִׁיבְתָּא pr. n. *Shibb'tha,* name of an evil spirit that endangers the health of those that eat food touched with unwashed hands. Yoma 77[b] (Ms. M. 2 סִיבְתָּא); Ḥull. 107[b] (v., however, Tosaf. a. l.). Taan. 20[b] מילתא דש׳ הוה גמיר he had a tradition about Sh.

שִׁיבְתַּאי, v. שַׁבְּתַאי.

שִׁיג, Y. Snh. X, 28[a] bot. משיגון; Y. Shek. VII, 50[c] bot. משיגא, read: מִשּׁוּ, v. שְׁוָג.—[Yalk. Gen. 146; Midr. Till. to Ps. VII משיגין, v. שְׁגָה.]

שִׁיגְדָא, v. שַׁגְדָּא.

שִׁגּוּשׁ, שִׁיגּוּשָׁא, שִׁיגּוּשׁ, שִׁגּ׳ m. (שָׁגַשׁ) *confusion, perplexity, excitement.* Targ. O. Deut. VII, 23. Targ. Zech. XIV, 13. Targ. Ps. XIX, 4. Targ. I Sam. V, 9; a. e.—*Pl.* שִׁגּוּשַׁיָּא, שִׁיגּ׳. Targ. Am. III, 9 (ed. Wil. שִׁגּוֹ׳).

שִׁגּוּשָׁא, שִׁיגּוּשָׁא, m. same. Targ. O. Deut. XXVIII, 20 (ed. Vien. שִׁגּוּשַׁיָּא, v. preced.). Targ. I Sam. IV, 14 (ed. Wil. שַׁיָּא...). Ib. XIV, 20 (ed. Lag. שיגושי, corr. acc.; ed. Wil. שִׁגּוּשָׁא).

שִׁירוּפָא, Tosef. Succ. I, 10 ed. Zuckerm., v. חֲשִׁירָפָה.

שְׁדֵי שִׁירֵי m. pl. (שְׁהֵי) *standing still, gazing.* Targ. II Esth. III, 8; Meg. 13[b]; Yalk. Esth. 1054; v. פְּרֵהֵי.

שִׁירְיָא, v. שְׁהָיָא.

שִׁירְיָא, **שִׁירְיָה**, v. שִׁירְיָא II.

שִׁירְיִין, **שִׁירְיִרִין**, v. שְׁבָבִין.

שִׁירְיָטָא m. (שׁוּט) *swimming.* Yoma 77[b] (expl. מי שחו Ez. XLVII, 5) שכן קורין לשַׂיָּטָא וכ' ש' (Ms. M. שירטא, corr. acc.) 'water for swimming', for thus they call the swimmer *sayyaḥa*, v. סַחְיָא; Yalk. Ez. 381 שירטא (corr. acc.).—[Y. Shek. VI, 50[a] top לשיוטא, v. שַׂיָּטָא.]

שִׁירוֹל, **שִׁירוֹלָא**, **שְׁאוֹל** m. = h. שְׁאוֹל, *nether world, grave.* Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 22 (ed. Vien. שְׁיוֹל). Targ. Y. Num. XVI, 30 (ed. Vien. שְׁיוֹל). Targ. Ps. IX, 18 (ed. Lag. שיוֹל); a. fr.—M. Kat. 28[b] שיוֹל (Ms. M. שקול, corr. acc.), v. אִסְטְלָא.

שִׁירוּסְקִי, v. שִׁיסְקִי.

שִׁירוּפְצָר, **שִׁירוּפְצַד**, **שִׁירוּפְנַר**, **שִׁירוּפְגַד**, v. שִׁוּפְנַר.

שִׁירוּר, **שִׁיוּר** m. (שְׁיָר) *remnant, survival; residuary; leaving unmentioned, omission.* Y. Ter. V, 43[c] bot. אין כן ש' there would be no surplus (for taking Ḥallah); [prob. to be read: שִׁיעוּר]. Ker. II, 5 כל העריות...ומה ש' all forbidden connections are specialized in the Law, and what is left?; Bab. ed. (11[a]) וש' אין לנו וכ' and nothing is left over (for deriving from the text by implication) except &c. (ib. Gemara משוייר לנו). B. Bath. 150[a] עשו מטלטלין ש' אצל עבד as regards a slave, the scholars have declared movable chattel to be a legal residuary, i. e. if a man bequeathed to his slave all his property except one portion of chattel, he is not free (because a slave may be classed with movable chattel); ולא . . . ש' אצל כתובה but in the case of a wife's jointure movables are not a legal residuary, i. e. if one bequeaths to his sons all he owns, and to his wife one small object, and she accepts that gift, she has not forfeited her jointure. Ib.[b] ובכולהו מטלטלי הוי ש' וכ' and in all these cases, movables are a residuary (causing forfeiture), except &c.; a. e.—*Pl.* שִׁיוּרִין, שִׁיוּרִים, שִׁירוּרוֹת. Num. R. s. 19[21] אותם ש' שיצאו וכ' (ed. Wil. שיירות) those survivors that had come out of Egypt, and over whom death had been decreed. [Y. Sabb. III, beg. 5[c] שיורי וכ' prob. to be read: שִׁיוּרֵי the remnants of dry twigs (that had been used as fuel).]—V. שְׁיָר.

שִׁיוּרָא ch. same. Targ. Y. Gen. XLV, 7. Targ. Ps. XVII, 14 שִׁיוּרְהוֹן (ed. Lag. שִׁיוּרֵיהוֹן *pl.*); a. e., v. שְׁיָרָא I.—B. Kam. 15[a] לאו ש' הוא this is not left over, i. e. you cannot consider this case an omission so as to allow logical deduction from it, because it does not belong there; Succ. 54[b]; a. fr.

שִׁיזֵב, **שִׁיזַב**, **שְׁזַב** (Shaf. of עזב, v. Del. Proleg., p. 140) 1) *to release, save.* Targ. Ex. II, 19. Targ. Deut.

שִׁירוּשְׁתָּא, **שִׁירוּשְׁתָּה**, **שִׁוּשְׁתָּא** f. same. Targ. II Esth. VI, 1. Targ. Esth. I, 10 (not שַׁגְרִישְׁתָּא).—*Pl.* שִׁירוּשָׁתָא, שִׁוּשְׁתָּא. Targ. II Chr. XV, 5.

שִׁירָא, **שִׁירְיָא**, v. שִׁיר, שִׁרָא.—[מגדל שירד, v. שִׁיר.]

שִׁירְיָא I, **שִׁרְיָא** m. (cmp. יָד, a. שְׁדָא) *side, corner, shaft* (corresp. to h. יָרֵךְ). Targ. Ex. XL, 22 (Y. ed. Vien. שִׁירְיָא). Targ. Ps. CXXVIII, 3 (ed. Wil. שִׁדָא; h. text ירכתי). Targ. Jon. I, 5. Targ. O. Ex. XXV, 31; XXXVII, 17 שִׁירְיָה ed. Berl. (ed. Vien. שִׁירְדָה); a. e.

שִׁירְיָא II m. (v. next w.) *chest, box.* Keth. 65[a], v. כַּלְפָּא.

שִׁירְדָה, **שִׁרְדָה** f. (b. h. (?); prob. fr. שְׁרַד = שָׁרָה *to join*) *strong box, chest.* Kel. XV, 1. Ib. XVIII, 1. Mikv. VI, 5. Y. Taan. II, 65[b] (ref. to Jon. III, 8) מה שחזרה בכף...בש' וכ' what robbery they had in their hands, they restored; what they had in the safe, chest, or closet they did not restore; a. e.—*Pl.* שִׁירָדוֹת, שִׁרָדִים. Ib. IV, 68[a] bot. שמנים של ש' וכ' eighty metal chests were in Shihin; but R. G. said, a *shiddah* did not exist in our days; Gitt. 68[a] שלש מאות מיני שדים...ושירדה עצמה איני יודע מה היא (not ושירת) there were three hundred kinds of *shiddim* (chests) in Shihin, but what a *shiddah* really is, I do not know; [comment. erroneously read שַׁיָּדָה, שַׁדִּים].—V. next art.

שַׁיְרָדָה f. *demoness*, v. שֵׁד.

שַׁיְדָרָה ch. same.—*Pl.* שִׁירָדַיָּן, שִׁירָדַיָּי. Gitt. 68[a] (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8). Gitt. 68[a] (expl. שדה ושדות, Koh. II, 8) תכי תרגימו שידה ושידתין they translate it thus, demoness and demonesses, i. e. all sorts of female demons; Yalk. Koh. 968 שדה ושדתין. Gitt. l. c. אייתי ש' וש' וכ' let the demons come, and press them against one another, perchance they know; אייתי שידה ושידתי וכ' he summoned the demons &c.

שִׁירְדָה, Sot. 48[b] פרנדא ש' Ar., v. שִׁירָה I.

שִׁירוּדִין m., *pl.* **שִׁירוּדְכִים** (שָׁדַךְ) *settlement, negotiations preliminary to betrothal.* Y. Kidd. III, 64[b] bot. המקדש בלא ש' וכ' he that betroths a woman without preliminary arrangements, is punished with lashes, but the betrothal is valid; a. e.

שִׁירוּדָא, *pl.* **שִׁירוּדֵי**, **שִׁדֵּי** ch. same. Kidd. 12[b] רב מנגיד...על דמקדש בלא ש' Rab ordered lashing ... for one that betroths a woman without preliminaries; a. e.

שִׁירוּדְיָא, v. שִׁדּוּכְיָא.

שִׁירְדְּפוֹנָא, **שִׁירְדָּפוֹן**, **שִׁירְדָּנָא**, v. sub. שֵׁד.

שִׁירְדָּתָא f. = h. שִׁירָה, *chest, box.*—*Pl.* שִׁירָדָתָא. Gitt. 68[a] (expl. Koh. II, 8, v. שִׁירָה) במערבא אמרי ש' in Palestine they say, *shiddah v'shiddoth* means chests (of all kinds); (Rashi: שִׁירָדָתָא sing. *a coach* for women and nobles).—[Y. Sabb. I, 4[a] שירדתא...עבדא, read as Y. Bets. III, 62[a] top: שיירתא עברה . . .].

שִׁירְדָּתִי m. (שָׁהָה) *delay.* Ex. R. s. 15[21] (ref. to Ex. XXXII, 1) אין לשון ש' . . . *boshesh* means delay; a. e.

XXXII,39; a.fr.—Snh.96ª דְשַׁיזְבֵיהּ וכ' היינו...(not דשיזבין) this is the great God that saved Noah &c.; Yalk. Is.276. Gen.R. s. 33 כמימר שֵׁיזְבֵנִי as if saying, save me. Lev. R. s. 34 רְשֵׁיזֵיב, v. חֲלַץ; a. fr.—2) *to be delivered.* Targ. Jer. VII, 10; a. e.

Ithpe. אִשְׁתֵּיזֵיב *to be saved, spared.* Targ. Gen. XXXII,31. Targ. Is. XX, 6; a. fr—Y. Ned.IV, 38ᵈ וא' כולה and all (the neighborhood) was saved (spared from conflagration); Y. Yoma VIII, 45ᵇ. Lev. R. s. 16 תִּשְׁתֵּיזֵיב מִן צנתא mayest thou be saved from cold. Koh. R. to XI, 1 ולא א' גבאי מידי and nothing has been left me (from the shipwreck). Ib. ואומתך מִשְׁתֵּיזְבָן and thy people shall be released; a. fr.

שֵׁיזְבָא, שֵׁזְבָא m. (preced.) 1) *escape, safety, refuge.* Targ. O. Num. XXXV, 12 (h. text מקלט). Targ. Joel II, 3 (h. text פליטה). Targ. Gen. XLV, 7; a. fr.—2) *one that escaped, remnant.* Targ. Ob. 18 (h. text שריד).

שֵׁיזְבוּתָא, שֵׁיזָבוּתָא, שֵׁזְבָא f. same, *safety, refuge.* Targ. Ps. CXLII, 5 (ed. Wil. שֵׁזִיבוּ). Ib. XXXII, 7. Targ. II Chr. XIV, 12; a. fr.

שֵׁיזְבִי pr. n. m. *Shez'bi,* an Amora. Yoma 81ª; a. fr.

שֵׁיזְבְתָא f.=שֵׁיזְבוּ. Targ. Joel III, 5. Targ. Ob.17 ed. Lag., v. מְשֵׁיזְבְתָא.—Keth. 111ª, v. קְנַן II.

שִׁיזוּנָא, שְׁזוּ m. (שְׁזַג) *washing, rinsing.* Targ. Ps. LX, 10 (ed. Wil. שְׁזוּ); CVIII, 10.

שִׁיזִיב, v. שֵׁיזֵב.

שִׁיזְפִין, שְׁזָף m. pl. (שְׁזַף) *Ziziphus Vulgaris, jujubes.* Kil. I, 4. Y. ib. I, 27ª bot. Yoma 81ª.

שִׁיזָרָה, v. שְׁזָרָה.

שֵׁיזַרְתָּא, v. שֵׁזַרְתָּא.

שִׁיחַ *to think, talk,* v. סוּחַ.

שִׂיחַ m. (b. h. שִׂיחַ; preced.) *thought, talk.* Ḥag. 5ᵇ (ref. to Am. IV, 13) עבר שרבו ... מה שִׂיחוֹ תקנה יש לו is there a remedy (subterfuge) for a slave whose master can tell him what he thinks?; Yalk. Am. 542.—V. סִיחָה.

שִׂיחַ m. (b. h.) *plant, tree.*—*Pl.* שִׂיחִין. B. Bath. 78ᵇ (play on סיחון, Num. XXI, 28) מקריח צדיקים שנקראו ש' from the city of the righteous who are named trees (as Ps. XCII, 13; v. Snh. 93ª); Yalk. Num. 765.

שַׂיָּח m. (שׂוּחָה=שׂוּת) *swimmer.*—*Pl.* שַׂיָּחִין. Tosef. Ter. VII, 14 חבית של ש' ed. Zuck. (Var. שַׂיָּטִין; שועין, corr. acc.) the swimmers' bottle, v. חָבִית; Y. ib. VIII, 45ᵈ bot. חבית ש' (insert של).

שָׂיָּח, שַׂיַּח, (שִׂיחַ), v. שׂוּחַ ch.

שִׂיחַ m. (שׂוּחַ) *ditch.* B. Kam. V, 5, v. בּוֹר II. Erub. II, 5; a. fr.—*Pl.* שִׂיחִין, שִׂיחִים. B. Bath. III, 1. Tanḥ. Haăz. 1 כעקרב מוטל לארץ ולש' like a scorpion that lies on the ground and in ditches. B. Kam. 50ª חופר בורות ש' וכ' digger of wells, ditches, and caves; Tosef. ib. VI, 5 חופר ש', v. נְחוּנָא; a. e.

שִׂיחָא, שַׂיַּח, שִׂיחַ ch. same, *pit, cavity.* Targ. Ps. XXXV, 7, a. e., v. שְׂרִיר.—*Pl.* שִׂיחִין, שִׂיחַיָּא, שִׂיחָתָא. Targ. Zech. XIV, 10 שִׂיחֵי מלכא (h. text יקבי המלך), v. infra.—Pesik. Ronni, p. 143ª; Yalk. Is. 334 (expl. יקבי המלך עד ש' דיפו, v. רָפוֹ; Cant. R. to VII, 5.

שִׂיחָה, שִׂיחְתָּא f. (שָׂחַח; v. preced.) *low talk, whisper* (cmp. Is. XXIX, 4). Sabb. 152ª (ref. to Koh. XII, 4) שאפי' קול שרים ושרות דומות עליו כשִׂיחָה Ms. M. (ed. שירים ושירות כשׂוּחָה, corr. acc.) even the loud songs of singers and songstresses sound to him like a whisper; Yalk. Koh. 989.

שִׂיחָה, v. סִיחָה.

שִׂיחוֹמֵי, v. שָׂחַם.

שִׂיחוֹן, v. שִׂיחִין.

שִׂיחוֹר m. (שָׂחַר II) *coal.* Gitt. 19ª; Sabb. 104ᵇ, v. שָׂחוֹר I. Ex. R. s. 42 אדם ... מרגלית וש' וכ' if a man has placed before him a jewel and a piece of coal, will he let alone the jewel and take up the coal? Y. Ter. VIII, 45ᵈ top (in Chald. dict.), v. קְטָא I; Y. Ab. Zar. II, 41ª bot. שידו (corr. acc.).

שִׂיחוֹרָא ch. same.—*Pl.* שִׂיחוֹרִין. Targ. Is. XLIV, 12 (ed. Wil. שִׂירוּ; Ar. שַׂחֲרוֹרִין). Ib. LIV, 16 (ed. Wil. שְׂחוֹרִין).

***שִׂיחוֹרִין** m. pl. a species of *pea, (vetch?).* Y. M. Kat. I, 80ᵈ bot., v. הוֹבְנָה.

שִׂיחֲוָיָא, שִׂיחֲוָא, שִׂיחֲוִי, v. שְׂחָוָא, שְׂחִי.

שִׂיחַיָּא, כְּפַר שְׂ', v. שִׂיחִין.

שִׂיחֲיָיא, v. שְׂחָוָא.

שִׂיחְיָן, v. שָׂחוֹן.

שִׂיחִין pr. n. pl. *Shiḥin,* near Sepphoris. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 9; Y. ib. XVI, end, 15ᵈ; Y. Yoma VIII, 45ᵇ שחין (corr. acc.). Y. Taan. IV, 69ª bot.; Lam. R. to II, 2. Nidd. 61ª; Tosef. ib. VIII, 6; a. e.—כְּפַר שְׂ' *K'far Shiḥin* (prob. near Shiḥin). Tosef. B. Mets. VI, 3. Sabb. 120ᵇ; a. e.—Yeb. 122ᵇ נחמיה איש כפר שיחון כפר שִׂיחַיָּא (some ed. סיחון) prob. to be read: שיחין, or חופר שיחין?, v. נְחוּנָא.

שִׂיחְלָא f. (שָׂחַל) 1) *slip, fœtus; the eggs of one fecundation.* B. Kam. 55ª הא טעונא חדא בעתא בש' והא...בש' the one (the wild goose) becomes pregnant with only one egg at one fecundation, and the other with several. Ḥull. 57ᵇ sq. הני ... ש' קמא אסירן Ms. M. (Ms. H. a. R. 2 ... דש', ed. אסירא; אסירן) as to the eggs of a bird that became *t'refah,* the first set (the eggs conceived before the accident) is forbidden. Ib. 58ª קמא משחינן וכ' דש' the eggs of the first set are kept, and if the bird becomes pregnant again, they are permitted.—2) *the skin of dates.* Ḥag. 15ᵇ ... ר"מ ושדא ש' וכ' R. Meir (in studying under Elisha b. Abuya)

ate the fig, and threw the peel away; (oth. opin. the *kernel;* Ms. M. 2 שילחה, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. הוּחְלָא.

שִׁיחְלַיִּים, שִׁיחְלַיִּים, שִׁיחְלַיָּיא, v. sub שִׁחָ'.

שִׁיחְרוּר, Lam. R. to I, 1 רבתי (8 חד מאת') ושׁ' אפוי, v. שְׁחַר II.

שִׁיחְרוּר, שִׁחָ' m. (שְׁחַרר) *setting free, emancipation, liberty.* Kidd. 15[b] לש' for restoration to liberty, opp. לשעבוד to be the redeemer's slave. Gitt. I, 6 שטר ש' writ of emancipation; a. e.—*Pl.* שִׁיחְרוּרִין, שִׁחָ' *writ of emancipation.* Ib. שִׁחְרוּרֵי עבדים; ib. 4. Ib. 9[a], sq. שִׁי'; a. fr.

שִׁיחְרוּרָא, שִׁחָ' ch. same. Targ. Y. Lev. XIX, 20.

שִׁיחֲתָא, v. שִׁחֲתָא.

שַׁיָּט, שַׁיָּיט m. (שׁוּט) *swimmer.* Kel. II, 3, v. חָבִית; Bets. 36[b]; Tosef. Ter. VII, 14, v. שַׁיָּח.

שַׁיּוּטָא, שַׁיּוּ' ch. same. Targ. Is. XXV, 11.—Yoma 77[b], v. שִׁיּוּטָא; Y. Shek. VI, 50[a] top (ed. Krot. שיוט, corr. acc.; Bab. ed. שיר; Ms. M. שירטא), v. סַחְרָיָא.

שִׁטָּא, שִׁטְּתָא I m. = h. שִׁטָּה, *acacia.* Targ. Y. Ex. XXV, 10; 13.—B. Bath. 80[b], v. שִׁטָּה.—*Pl.* שִׁטַּיָּא, שִׁטְּתָן, שִׁטִּ'. Targ. O. Ex. l. c. Targ. Is. XLI, 19; a. e.—Ex. R. s. 6; Tanh. Vaëra 2, v. חֲנָנְיָה ch. Gen. R. s. 94 אערן דש' הוו וכ' (some ed. דשִׁטִּים) there were acacia trees in Magdala, but people refrained from using them out of regard for the sanctity of the holy Ark; Cant. R. to I, 12 דשטים; a. e.

שִׁיטָּא II *line, system,* v. שִׁיטְתָּא.

שִׁטָּה, שִׁטְּתָא I f. (b. h.; = שנטה, Egypt. שנט, v. Ges. Thes. s. v. שנט) *acacia.* R. Hash. 23[a] (as a species of cedar), expl. תּוֹרַנְיְתָא; B. Bath. 80[b] שרטא (corr. acc.). R. Hash. l. c. כל ש' ושׁ' שנטלו וכ' the Lord shall cause every acacia tree that the gentiles have taken from Jerusalem to be restored to her. Tanh. T'rum. 9 ארז של ש' בו ... כל ארון in every ark (for the Torah scrolls) that Israelites make, they must put shiṭṭah-cedar. Ib. חש' בלבד ... ומכולן and of all these (species of cedars) only the acacia was chosen (for the Tabernacle); a. e.—Trnsf. *the holy Ark.* Ab. Zar. 24[a]; Gen. R. s. 54, v. רוּם I h.; Midr. Sam. ch. XII. Ib. ... הדו כלפי ש' וכ' (Gen. R. l. c. הארון) the cows turned their faces towards the Ark, and recited songs.—*Pl.* שִׁטִּים, שִׁטִּ'. Tanh. l. c. אמר ... אני מרפא את ומתרפאין בש', v. שִׁטִּים. Ib. חש' the Lord said, in the future I shall heal (restore) the acacias (ref. to Joel IV, 18). Ex. R. s. 35; a. fr.; v. שִׁטִּים.

שִׁיטָּה II pr. n. pl. *Shiṭṭah* (b. h. שִׁטִּים). Y. Maasr. I, beg. 48[c] תרובי ש' וכ' carobs of Shiṭṭah and Zalmonah.

שִׁטָּה, שִׁיטָּה III f. (שׁטט, cmp. שִׁרְטֵט) 1) *row, line.* Neg. X, 6 וש' של שער וכ' and a row of hair separating them. Y. Kidd. II, 62[d] וש' של וכ' אשה ... (not שושה) a bald-headed woman with a row of hair going around from ear to ear. Y. Yoma IV, 41[c] top אני ראיתיו ... אלא ש' אחת וכ' I have seen it (the high priest's mitre) in Rome, and there was engraved on it only in one line, 'holy unto the Lord'. Tosef. Gitt. IX (VII), 11 מלא ש' אחת the space of one line (of writing); Y. ib. IX, 50[c]; Y. B. Bath. X, beg. 17[c]. Treat. Sof'rim XII, 8; a. fr.—*Pl.* שִׁרְטִין, שִׁטִּ' (m.), שִׁרְטוֹת. Ib. שִׁרְטוּטָהּ של תורה the division of lines in the Pentateuch. Ib. 9 סימן תחלת חש' וכ' the mark for the beginning of lines (in *Haăzinu,* Deut. XXXII) is, *Haazinu, Yaʿarof* &c. Y. B. Bath. l. c. מקום שני ש' the space of two lines; Tosef. Gitt. l. c.; Y. ib. l. c. Ḥull. 65[a] בשתי תיבות פסיק לחו בשני ש' וכ' written as two separate words, but not divided between two lines; a. fr.—2) (trnsf.) *line of thought, opinion, principle, system.* Lev. R. s. 2 אמר ש' אחרת offered a second mode (of developing the same idea from two Scripture verses). Y. Gitt. V, 47[c] top; Y. Erub. VII, 24[c] bot. ירדו לה בשִׁרְטָהּ וכ' they entered into (drew an analogy from) the principle laid down in the law concerning transactions of children. Erub. 99[a], a. e. מוחלפת הש', v. חָלַף; (Rashi: R. J. is at variance with his own principle, v. שִׁיטְתָּא). Y. Pes. VII, beg. 34[a] בשרטת ר' מאיר following up R. Meir's principle. Y. Peah V, 19[a] top [read:] בִּשְׁיטָתָן השיבהו בִּשְׁיטָתָכֶן דאתון אמרין וכ' he (R. El.) argued against them by entering into their opinion (without adopting it for himself); according to your principle, when you say &c.; a. fr. (in Chald. diction, v. שִׁיטְתָּא).—*Pl.* שִׁרְטָן. Num. R. s. 19[9] (ref. to המרים, Num. XX, 10) ש' הרבה יש בו there are several ways of interpreting that word; a. e.

שִׁיטְתָּא, v. שִׁיטְתָּא.

שִׁיטְנָר, Tanḥ. Shof'ṭim ed. Bub. 3, v. שְׁטָר.

שִׁיטְתָּה, שִׁיטְתָּא, שִׁיטְפָּ-, v. שִׁטְתָּא, שָׁטַף.

שִׁיטְתָּא f., **שִׁיטָּא** m., (שִׁיטָּה h. form) = h. שִׁירָה III, 1) *row, line, stripe.* Zeb. 12[b] כולהו בחדא ש' וכ' they all stood in one line (were equal in rank and united).—*Pl.* קוּלְסִירָתָא, שִׁירַיָּתָא, שִׁירַיָּדָה, שִׁטִּ'. Y. Shebu. VI, 37[a] bot., v. קוּלְסִירָתָא. Y. Gitt. V, 46[d] bot. בינ' ש' וכ' ... והוה and R. H. wrote between the lines; a. e.—2) *opinion, principle, system.* Y. Ber. IX, 13[a] bot. אמר בשיטה אוחרי ... ר' יודן R. J.... expressed the idea in a different way; ib. ר' יודן ... ש' אוחרי. Keth. 17[a] שִׁיטָתֵיהּ לסבא (אחניא ליה) his line of conduct (habit of participating in wedding ceremonies) benefited the old man (v. שׁוּטְתָּא). B. Mets. 69[a] אלא שִׁיטָּה אירתמר ... לאו it was not quoted as a halakhah, but as a line of opinions (all of equal rank). Y. Snh. VIII, beg. 26[a] מחלפא שִׁיטָתֵיהּ R. S. b. Lakish's principle is at variance with itself: here he says..., and there he says &c.; Y. Peah IV, 18[d] bot., sq.; a. fr.—Naz. 32[b] ואוקמיה בשִׁיטָתֵיהּ, v. שָׁמַם.—*Pl.* שִׁיטִּין, שִׁטִּין. Ruth R. to II, 14 פתר בה שית ש' interpreted it in six ways. Lev. R. s. 2 אמר תרתין ש' offered two modes of developing the same idea, v. שִׁירָה III. Y. Ber. IX, 13[a]; a. e.

שִׁיטָתָא f. pl. (cmp. שׁוֹטִיתָא) *posts, legs* of a bedstead. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] ארבעתי אידי ... שִׁיטָתֵיהּ דערסא (not דערסי; prob. to be read: שִׁירָתָהּ) the four cedars (in

your dream) mean the four posts of the bed; Lam. R. to I, 1 (חד כותא 2) שולטתא. Ib. ארבעה שירקמין ... שְׁרִיטָוָתָא וכ׳ the four sycamore trees mean the four legs of the bed; Y. l. c. כורעתא.

שְׁדָיָא=שְׁדַר *to sink down.* Imper. שְׁדֵיר. Sabb. 67[a], v. שׁוּד I ch.

שַׁדָּיָא pr. n. m. *Shayya* (prob. abbrev. of אוֹשַׁעְיָא). Zeb. 34[b] (Ms. R. 1 שישא, v. Rabb. D. S. a. l. note 9). Sabb. 66[a] רבא בר שָׁאדָיָא Ms. O. (Ms. M. שיאה, ed. שירא; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

שַׁדְיָטָא, v. שַׁדָּטָא.

שְׁדָיאָפָא, v. שַׁדָּפָא.

שָׁדָיבָא, **שָׁדֵיב**, v. שְׁאַב.

שַׁדִּידָן m. (denom. of שֵׁד, שֵׁיד) *demon-like, ferocious.* Gen. R. s. 65 (expl. איש שעיר, Gen. XXVII, 11) גבר ש׳ (ed. Wil. שרדין, corr. acc.) a demon-like man (v. שָׂעִיר); Yalk. ib. 114.

שְׁדִידוֹל, v. שְׁדוֹל.

שְׁדִידְרָא, **שְׁדִידְרָה**, v. שְׁדוֹר, שְׁדוּרָא.

שְׁדַיִּיד m., **שְׁדִידְתָא** f. = h. שְׁדִידָה, *pit.* Targ. Ps. XXXV, 7 (ed. Wil. שְׁדַד). Targ. Y. Deut. IX, 19 (ed. Vien. שְׁדַיִּית). Targ. Ps. LVII, 7 (ed. Wil. שְׁדָתָא); a. e.—*Pl.* שְׁדָדָן. Ib. CXIX, 85 Ms., v. שְׁוָוָתָא.

שַׁדִּידְתָא, **שַׁדִּירְתָא**, v. שַׁדְתָא, שַׁדָּטָא.

שְׁדִירְתָא m., **שְׁדִירְכָא** f. (שׁוּד) *connected, attached, related, belonging to.* B. Kam. 92[b] ש׳ ואזיל וכ׳ Ar. (ed. מטריל) the bad palm tree belongs to and goes &c., v. שְׁדָכָא. Ab. Zar. 72[b] כולי חמרא ... ש׳ Ar. (ed. גרירי) all the wine in the cask is connected with that in the siphon, v. גְּרַר. B. Mets. 98[b] מֵישַׁךְ שריכא דחא וכ׳ ... שכירה (not שריכי, v. Rashi) shall we say, the action of hiring is connected with that of lending, because in both cases there is the same responsibility for theft and loss (and therefore the act of hiring after lending is only a continuation of, and has had its beginning simultaneously with the lending)?, opp. לחודה קיימא. Ib. שכרה ... ודאי לא ש׳ או דילמא כיון דש׳ וכ׳ if he hired the animal to be used in the presence of the owner, and then borrowed it without him, shall we say, lending is surely not connected with hiring (since the laws of responsibility are different), or shall we say, because they are related in some respects, they may be considered entirely related (so that the two acts may be treated as of the same date)? B. Kam. 15[a] נכרי משום דלא ש׳ במצות the gentile (is disqualified as witness), because he has no relation to the Jewish religious duties; אבל עבד דש׳ במצות וכ׳ but the slave (of a Jew) who has some relation to religious duties (being bound to observe certain religious laws) &c. Kidd. 42[a] אם אינו ענין להיכא דש׳ וכ׳ if the text has no application to where it belongs (to the subject under consideration), apply it to where it does not belong (v. עִנְיָן). Y. Ab. Zar. I, 39[d] bot. עז דלא ש׳ בה גיזה a goat to which the law concerning the first-shorn wool does not apply; a. fr.—*Pl.* שְׁדִירֵי. Gitt. 28[b] במילתא דלא ש׳ בה וכ׳ in a thing in which they are not interested (and may be apt to boast of their feats): but in a thing in which they are interested, they are likely to cling to their lies.

שַׁדִּירְכָא m. (preced.) [*attachment,*] *knob in the wine cask* with a small orifice made for testing the flavor, or to prevent bursting, *bung.* Ab. Zar. 69[b] (Ar. שרכא, Var. שַׁדְבָּא fr. שָׁאַב; Tosaf. l. c. שַׁדְבָּא *chip, plug* with which the orifice is stopped).

שְׁדִיל, **שְׁדִיל**, v. שְׁאַל.

שְׁדִים, v. שׁוּם I ch.

שְׁדִין, **שְׁדִין** pr. n. m. (cmp. אַשְׁיָאן) *Sh'yan,* an Amora. Y. Bicc. III, 65[d] top; (Midr. Sam. ch. VII אשיין). Y. Erub. I, 19[a] top שדן; ib.[b] top שדין.

שְׁדִירָא, **שְׁדִיעָא**, v. שְׁרַע.

שַׁדִּירְפָא, v. שַׁדְפָא.

שַׁדִּירְצָא, v. שְׁרָצָא.

שַׁדִּיר, **שְׁדִיר**, v. שְׁאַר, שָׁאַר.

שְׁדַר, **שְׁדָר** m. (preced.) *remnant, relic, survival.* Num. R. s. 19[32] (ref. to Deut. III, 11) וכאן עושה אותו ש׳ (ed. Wil. a. oth. שרירים) and here he is represented as a survival.—*Pl.* שְׁדָרִים, שְׁדָרִים; *du.* שִׁדְרַיִם, שִׁדְרַיִם. Men. II, 1 הקומץ ... שְׁדְרֵיהָ וכ׳ if a priest takes a handful of the meal-offering with the intention of eating its remnants ... the next day. Ruth R. to I, 5 (ref. to ויחשאר, ib.) נעשית שְׁדָרֵי שדרים she became like the remnants of remnants (of the meal-offering); Yalk. ib. 600 נעשית שדרים. Erub. II, 5, a. e. שבעים אמה וש׳ seventy cubits and a balance (less than eighty); Y. ib. II, 20[b] שדריים (corr. acc.). Zeb. 52[a] שדרי חטאת the remaining blood of the sin offering after sprinkling (Lev. IV, 34, a. e.). Ib. ש׳ אין מעכבים the pouring out of the remaining blood at the bottom of the altar is not indispensable for the efficacy of the sacrifice (v. עָכַב); Meïl. 9[a] ש׳ מעכבים it is indispensable; a. fr.—Men. IX, 8 סמיכה שדרי מצות the laying of hands on the victim is the last of the commendable acts, i. e. is not indispensable. Ib. 93[b] אם עשאה לסמיכה ש׳ מצות if he treated the laying on of hands as dispensable (omitted it); Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 3, ch. IV; Neg. XIV, 10; a. e.—Meg. 15[b] (ref. to לשאר, Is. XXVIII, 5) למי שמשים עצמו כש׳ for him that considers himself like leavings (is modest); R. Hash. 16[b] sq. (ref. to לשאריית, Mic. VII, 18).—שְׁדָרוּת, Num. R. s. 19[21] ed. Wil., v. שְׁדוֹר.

שְׁדָרָא I ch. same. Targ. Y. I Deut. XXVIII, 54 שְׁדַר constr. (ed. Vien. שְׁדֵר, corr. acc.). Targ. I Chr. XI, 8 (ed. Rahmer שְׁדוֹר); a. e.—*Pl.* שְׁדָרַיָּא. Y. Dem. II, 22[c] הני ש׳ הוו (not היא) those (not explicitly mentioned) are left over (are implied, v. שְׁדוֹר).

שְׁיָרָא II, שְׁיָרָה I f. (שׁוּר; b. h.; שָׁרוֹת, Ez. XXVII, 25) *caravan*. Tosef. B. Mets. VII, 13 ש׳ שהיתה מהלכת וכ׳ if a caravan travels in the desert, and a band attacks and robs it &c.; B. Kam. 116b. Y. Erub. I, end, 19d אהלים ש׳ שבש׳ וכ׳ tents put up by a caravan require no 'Erub (v. עֵירוּב), opp. שבמחנה in a camp; a. fr.—*Pl.* שְׁיָרוֹת. B. Mets. 18a, v. מָצָא; a. fr.—Ch., v. שְׁיַרְתָּא.

שְׁיָרָה II, שְׁיָרָא III f. (v. שְׁאֵר) *blood-relations, parents*. Y. Kidd. IV, 65d bot. חתיה וחש׳ וכ׳ the midwife (may testify as to the first born of twins), the parents (as to the paternity of a foundling) &c.; Y. B. Bath. II, 13d bot.; ib. 14a top שיירא.

שְׁיִירִי, Ab. Zar. 70a bot. Ms. M., v. מְשַׁיְּרָא.

שְׁיִירָא, שְׁיָרָא, שְׁיַר׳, שְׁיִירְתָּא, שְׁיָרְתָּא, = h. שְׁיָרָה I. Targ. O. Gen. XXXVII, 25 (ed. Berl. a. oth. שְׁיָרַת). Targ. Is. LX, 6 (h. text שפעת).—Y. Bets. III, 62a top שיירתה חוות עברה a caravan passed by; Y. Sabb. I, 4a bot. שירתא חוות עבדה (corr. acc.). Y. Gitt. IV, beg. 45c סלקית בשיירא (not ש׳) I went up with a caravan (to Resh Laḳish's place); a. e.—*Pl.* שְׁיָרָתָא, שְׁיָרָן׳. Targ. Is. XXI, 13.—B. Mets. 18b אע״ג דשכיחן ש׳ (not דשכיחין) although caravans frequently pass there. Ib. שכיחא שיירות (read with Ms. R. שכיחן שיירתא).

שְׁיִישָׁא, שַׁיְישָׁא, v. שַׁיְשָׁא.

שְׁיָכָא, v. שַׁיְרָא.

שְׁיָכְבָא, v. שִׁכְבָּא.

שְׁיָכוּר, v. סִיכּוּר.

שְׁיָכוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

שְׁכ׳, שְׁיכוּן m. (שָׁכַן; v. Del. Assyr. Handw. s. v. שכן) *establishment, realization, execution; use of the phrase* כן עשה. Gen. R. s. 31, end (ref. to Gen. VI, 22) זה ש׳ לעשיית התיבה this refers to the carrying out of the command to make the ark; ib. s. 32 (ref. to ib. VII, 5 וכ׳ ויעש...ככל) זה ש׳ לכינוס בהמה this refers to the execution of the command to bring in the beasts; Yalk. ib. 55; 56 שכיון (corr. acc.). Gen. R. s. 34 (ref. to Gen. VIII, 20 a. IX, 1) זה ש׳ לזכות הקרבנות (not שיכן בזכות) this is an establishment (standard passage, cmp. בנין אב, s. v. אָב) of the reward of sacrifices.

שְׁיכוּר, v. שִׁכּוֹר.

שְׁיכְחָה, v. שִׁכְחָה.

שְׁיכְלָא, v. סִכְלָא.

שְׁכ׳, שְׁיכְלוּל m. (שִׁכְלֵל) *finishing, completion*. Gen. R. s. 1 לבריאה...ולש׳ הארץ קדמה as regards creation (planning) the heavens were first (Gen. I, 1); as regards completion, the earth came first (ib. II, 1); Yalk. ib. 3; Lev. R. s. 36; Y. Hag. II, 77d top.

שַׁכ׳, שְׁכ׳, שְׁיכְלוּלָא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. VII, 11. Ib. XXII, 13; a. e.—2) *perfection, beauty*.—*Pl.* שְׁכ׳, שִׁיכְלוּלִין. Targ. Y. I, II Lev. XXII, 27 (some ed. שַׁכ׳).—3) *foundation*.—*Pl.* as ab. Targ. II Sam. XXII, 8 שַׁכ׳ (h. text מוסדות).

שְׁיכְלַי f. a species of *birds* classified under *s'lav* (v. סְלָו); *quails* (?). Yoma 75b ed., a. Ar. (Ms. M. שובלי; Ms. O. סיכלי); Yalk. Ex. 260 שבלי, שיבלי; v. קִיבְלַי.

שְׁיכְלֵל, v. שִׁכְלֵל.

שְׁכ׳, שְׁיכְמִי m. (denom. of שְׁכֶם) *shikhmi*, by-name of a certain class of Pharisees. Y. Ber. IX, 14b bot. פרוש ש׳, expl. מעין מצוותא וכ׳ who carries religious exercises on his shoulder; Y. Sot. V, 20c bot.; Bab. ib. 22b, expl. זה העושה מעשה שכם he who acts like Shechem (who underwent circumcision from an unholy motive).

שְׁיכְנָא, v. שְׁכִינָא, a. שְׁכִינָא.

שְׁיכָרָא, שְׁיכָרָה, שְׁיכָרוּת, v. sub שְׁכ׳, שְׁכָּר.

שְׁיכְשׁוּךְ, v. שַׁכְשֵׁךְ.

שְׁיכְשֵׁךְ, v. שַׁכְשֵׁךְ.

שְׁיָל, v. שְׁאֵל.

שִׁילָא pr. n. m. *Shila*, name of several Amoraim. B. Bath. 172a רבא בר רב ש׳ (רבה) (ed. Pes. שיא, v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Snh. 98b דבי רבי ש׳ those of the house (or school) of R. Sh.—Nidd. 26a איש כפר תמרתא ש׳.—Y. Sabb. II, 5a top רבי ש׳ דינוה; Ruth R. to II, 19, a. e., v. נָוֶה III.—Y. Snh. VIII, beg. 26a ר׳ ש׳ בר בינא; Y. Gitt. II, 44b ברנה שילוח (prob. to be read: ש׳ בר בינא).—Y. Macc. II, 31d bot. ר׳ שִׁילָה.—V. Fr. M'bo, p. 124b.—Gitt. 69a (in a charm formula) אנא פפי ש׳ בר סומקי.—Gen. R. s. 64, beg., v. next w.

שִׁילוֹ, שִׁילֹה (b. h.) 1) pr. n. pl. *Shilo*, the seat of the Tabernacle after the conquest. Meg. 16b בכה על משכן ש׳ וכ׳ he (Benjamin) wept over the Tabernacle of Shiloh, which was to be in the dominion of Joseph &c.; Yalk. Gen. 152. Macc. 12a ש׳ של...והוא he (Joab) took hold of the altar of Shiloh, opp. to בית עולמים. Zeb. 61b; a. fr.—B. Bath. 75b אלף ושני ש׳ וכ׳ (Ar. שִׁילֵי *pl.*; Ms. M. אלף שתרשל, v. Rabb. D. S. a. l. note) an area of one thousand and two times that of Shiloh built up with palaces (v. טִירְטַרְפַּלְיוֹת); [Rashb. שילו״ה the numerical value of Shiloh = 345].—2) (interchanging with שִׁילָא) *Shilo, (Shila)*, name of a fictitious town, v. יוֹחָנָא I. Gen. R. s. 40, beg. שילו; ib. s. 25, end; ib. s. 64, beg. שילא; Midr. Sam. ch. XXVIII שילה; Ruth R. to I, 1 שילא.—3) pr. n. m. *Shilo*, homiletical name of the King Messiah. Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. XLIX, 10) עד...ש׳ זה מלך וכ׳ 'until Sh. comes', this means the King Messiah. Snh. 98b שמו ש׳ his (the Messiah's) name will be Shiloh.—V. preced.

שְׁילְהֵי, v. שִׁלְהֵי.

שְׁילְהַת, v. שַׁלְהֶבֶת.

שְׁירְלוֹ, v. שִׁילֹה.—[B. Bath. 172a, v. שִׁירְלִי.]

שִׁלּוּחַ, שִׁילּוּחַ m. (b. h.; שָׁלַח) 1) *sending away, letting go.* Sot. 9ª (ref. to Is. XXVII, 8) אין הקב"ה...עד שעת שִׁילּוּחָהּ the Lord does not visit her sins upon a nation until the time comes to send her away (into captivity); אין הקב"ה ... שִׁילּוּחוֹ the Lord does not punish a king, until the time comes to drive him away (depose him). Ḥull. XII, 1, a. fr. ש' הקן, v. קֵן. Ib. 140ª לש' with regard to the duty of letting the mother bird go. Sifra M'tsorʿa, Neg., Par. 1 צרעת ש' צפרים letting the birds (of the leper's sacrifice) fly (Lev. XIV, 7). Y. B. Kam. I, 2ᵇ פרשת ש' טמאין the section treating of the sending out of the camp of the unclean (Num. V, 1 sq.). Num. R. s. 7 ¹⁰ נתחייבו ש' וכ' they were condemned to be sent out of the camp, this means exile. Gen. R. s. 61 שטר ש' a document referring to the sending away of children with gifts (Gen. XXV, 6); a. fr.—*Pl.* שִׁילּוּחִין, שִׁילּוּחִים, שִׁלּוּחִין. Ḥull. l. c. קודם שֶׁשִּׁלּוּחִיתָ before sending her off. Snh. 102ª (ref. to Mic. I, 14) מי ... תתנו לבניו ש' he who slew the Philistine (Goliath) and gave you Gath as a possession:—will you give a dismissal to his descendants (will you abandon the house of David)?—Esp. שִׁילּוּחִין, שִׁלּוּחִין *banishment, exile.* Gen. R. s. 19 דנתתי אותו בש' I punished him with banishment (from Eden); Lam. R. introd. (R. Abbahu 1); a. e.—2) (cmp. מְשַׁלַּחַת) *letting loose, visitation.* Yeb. 114ᵇ נחשים וכ' ש' a plague of serpents and scorpions.—[Y. Gitt. II, 44ᵇ בינה שילוח, v. שִׁילָא.]

שִׁילֹחַ pr. n. (b. h. שִׁלֹּחַ) the pool of *Siloah* near Jerusalem. Y. Taan. II, beg. 65ª אפי' טובל במי ש' וכ' even if he were to bathe in the waters of Sh. or in primeval waters.

שִׁילֹחָא, שִׁילוֹחָא ch. same. Targ. Koh. II, 5 (ed. Vien. שִׁילּוּחִין). Targ. Is. VIII, 6 (ed. Wil. שִׁלּוֹ). Targ. I Kings I, 33; 38 (h. text גִּיחוֹן).—Snh. 94ᵇ (fr. Targ. Is. l. c.).

שִׁילּ(וֹ)ם*, שִׁלּ(וֹ)ם m. (שָׁלַט) *control;* (sub יד) *handling.* Y. Shek. VI, 49ᵈ לש' ... חצי טפח allow one half of a handbreadth on each side (of the Ark) for handling (the tablets); [Ms. M. לשילובן or לשילוכן, v. Rabb. D. S. a. l. p. 53, note].

שִׁלּוּם, שִׁילּוּם m. (b. h.; שָׁלַם) *compensation, payment, punishment.*—*Pl.* שִׁילּוּמִים, שִׁלּוּמִין. Lev. R. s. 17 (ref. to Ps. LXXIII, 3 בש' של רשעים אראה (שלום וכ' I want to see the punishment of the wicked.

שִׁילוֹנִי m. (b. h. שִׁילֹנִי) *of Shiloh* (v. שִׁילֹחַ). Gen. R. s. 73 אחיה הש'; Taan. 20ª; Ruth R. to IV, 8; a. fr.

שִׁילְחָא, v. שִׁלְחָא.

שִׁילְטוֹנָא, שִׁילְטוֹן, v. שִׁלְטוֹן.

שִׁילֵי pr. n. pl. *Shili*, near Pumbeditha; v. תְּרִינֵי. Gitt. 80ª; B. Bath. 172ª (Ms. H. שילו); Yeb. 116ª. Bets. 25ᵇ. B. Mets. 72ᵇ; a. e.—[שילי, B. Bath. 75ᵇ Ar., v. שִׁילֹחַ.]

שִׁילְיָיתָא, שִׁילְיָתָא, שִׁילְיָא, v. sub שִׁלְיָא.

שִׁילִין m. pl. (= שלילין; שָׁלַל I; cmp. שַׁלְשֶׁלֶת) *reins.* Tosef. Kel. B. Mets. IV, 7 הש' והפגר וכ' the reins, the bit, and the bridle.

שִׁילְיָנָא, v. שִׁלְיָנָא.

שִׁילְיָתָא, v. שִׁלְיָתָא.

שִׁילְפוּדְחָא m. (v. שַׁלְפוּחִית) *bladder* of a fish. Ab. Zar. 40ᵇ.

שִׁילְשׁוּל, v. שִׁלְשׁוּל.

שִׁילַת pr. n. m. *Shilath.* Y. Meg. IV, 75ª bot. שמואל (רב) בר ש'. B. Bath. 8ᵇ. Erub. 28ª; a. fr.

שִׁים, v. שׂוּם.

שִׁימָא, שִׁימְאָה m. (שׂמם; cmp. אֲשַׁמְּאִי) *waste, ruined.*—*Pl.* שִׁימְאֵי, שִׁמְּ'. Men. 33ᵇ פירותיו ש' 'waste doors', expl. ib. דלית להו תקרה over which there is no ceiling (upper beam); (oth. opin.) דלית להו שקופי which have no posts; Erub. 11ª (ed. Sonc. 'שמ; Tosaf to Kidd. 32ᵇ 'שמ).

שִׂימָה f. (שׂוּם) 1) *putting, placing, use of the root* שׂוּם. Keth. 46ª אתיא ש' ש' we draw an analogy between *sum* (Ex. XXII, 24) and *sum* (Deut. XXII, 14); Y. ib. IV, 28ᶜ שׂוּמָה. Y. Shek. IV, 48ª מעכבת אפילו ש' even where the Biblical text has the verb *sum* ('thou shalt put'), it is an act indispensable to legality. Yalk. Gen. 150 שִׂימַת עין, v. חֲשָׂמָה.—2) *treasure,* v. סִימָה.

שִׁימּוּם, שְׁמ' m. (שָׁמַם) *drawing out, unsheathing.* Sifré Deut. 192 ש' סיריפים the drawing of swords.

שִׁימּוּעַ m. (שָׁמַע) *announcement.* Y. Shek. I, beg. 45ᵈ ש' שקלים וכ' the announcement concerning the contributions for the Temple (Sh'ḳalim) and concerning mixed seeds (v. שָׁמַע *Hif.*).

שִׁימּוּר, שְׁמ' m. (שָׁמַר) *guarding, care.* B. Kam. 15ª לאו בחזקת ש' וכ' are not presumed to be guarded against, i. e. need special guarding (Ex. XXI, 29); ib. בחזקת ש' וכ' are presumed to be safe (the owner is not bound to guard them). Ned. 37ª שכר ש' the teacher is paid for guarding the pupils (and not for the teaching itself). Ib. גדול בר ש' הוא does an adult need guarding? Koh. R. to V, 10 צריך ש' וכ' must be watched against weasels &c.; a. fr.—*Pl.* שִׁמְּ', שִׁמּוּרִים (b. h. שִׁמְּרִים); ליל ש' a night of watching. Pes. 109ᵇ; R. Hash. 11ᵇ, a. e., v. שָׁמַר.—2) (v. שְׁמָרִים) *clearing wine, straining.* Y. Sabb. XX, beg. 17ᶜ הותר מכלל ש' is permitted on the Holy Day as far as straining is concerned; Y. Bets. I, 60ᵈ bot.

שִׁימּוּשׁ, שְׁמ' m. (שָׁמַשׁ) *ministration, attendance.* Ber. 7ᵇ שִׁמּוּשָׁהּ, v. לִימּוּד. Ab. ch. VI חכמים ש' attendance of pupils on scholars. Num. R. s. 3 ¹ בשִׁימּוּשׁוֹ ... שלא בחר of all the tribes the Lord did not choose any to stand in his service but the sons of Levi. Gen. R. s. 87 הית שִׁמּוּשׁוֹ ערב לרבו his ministration was pleasing to his master; a. e.

שִׁימּוּשָׁא, שְׁמ' ch. same, *service, office.* Targ. Gen. XL, 13; XLI, 13 (h. text כֵּן). Targ. Is. XXII, 19 (h. text מעמד).—Esp. *Temple service.* Targ. Ex. XXXI, 10 (h. text שרד). Targ. Num. IV, 12 (h. text שרת); a. fr.

החזור לבריריתו (ib. 67a) a change (of name) which can be undone by restoring the object to its original condition; ש' דאורייתא a change which gives the right of ownership by Biblical law, i. e. a change which cannot be undone; a. fr.—Men. 43a וסרימנך ש' שקר ש' אמת and the mnemonical word (to remember which change proves the color to be genuine (תכלת), and which proves it to be adulterated) is 'a false change' (one who changes his word for evil is a bad man), 'a true change' (one who changes his word to do better than he has promised).—Sifra Vayikra, Ḥob., ch. XIX, Par. 11; Meïl. 18a, v. שְׁרִקוּר I.—*Pl.* שְׁרִיגוּרִים, שְׁרִינוּרִין. B. Kam. 65b (ref. to גם, Deut. XXIII, 19) לרבות שְׁרִינוּרֵיהֶם this serves to include in the prohibition these objects even when they have been changed in form; Tem. 30b; a. e.

שְׁנִי, שְׁרִינוּרָא ch. 1) *change, strangeness.* Targ. Is. XXVIII, 11.—2) *answer, reply, solution.* Sabb. 3b דמשני לך ש' דלאו ש' הוא he might give thee an answer which is no answer. Keth. 98b דשנינן ש' הוא ש' the solution which we have offered is the real solution; Pes. 12b; a. e.—*Pl.* שְׁרִינוּרֵי, שְׁנִי'. Nidd. 26a ומי אירתנהו לתני ש' have these replies any reality?, i. e. these fictitious cases can never occur. Yeb. 91b; B. Bath. 135a ניקום ונסמוך ואש' can we stand and lean on harmonizing arguments (for legal decisions)?

שְׁנִי, שִׁינּוּן m. (שָׁנָן) *diligent teaching, memorizing.* Sifré Deut. 34 (ref. to Deut. VI, 7) אלו בש' וכ' these words must be memorized (by the children), but the passages (Ex. XIII, 1—10; 11—16) need not be memorized; ib. אינו דין שירחו בש' is it not a logical conclusion that they must be memorized?; Yalk. ib. 841.

שְׁרַךְ, שְׁרִךְ, שְׁנִי, שִׁינּוּקָא m. (שְׁנַק) *strangulation;* trnsf. *anguish.* Targ. Job VII, 15 Ms. (ed. שר'). Targ. Prov. I, 27 (ed. Wil. שְׁנוֹ'; h. text צוקה). Targ. Y. Ex. XXI, 15, sq.; Targ. Y. Lev. XX, 10, v. סוּדָרָא; a. e.—*Pl.* שְׁנִי', שִׁינּוּקִין. Targ. Ps. XXV, 17 שִׁינּוּקֵי Ms. (ed. קִי..., קֵי..., corr. acc.).

שִׁינּוּרְתָּא, v. שׁוּנְרְתָּא.

שִׁינֵי, v. שַׁנַּי.

שִׁינָּנָא m. (שָׁנַן) 1) *keen scholar;* [oth. opin.: *man with long teeth*]. Ḥag. 15b; Ber. 36a; Erub. 54a, a. e. (applied to R. Judah).—2) *edge, blade,* v. שְׁנָנָא.

שִׁינְּפָא, v. סוּנְבָּא.

שִׁינְצָא, v. שְׁנָצָא.

שִׁינְּרָא, v. שׁוּנְרָא.

שְׁנָתָא, שְׁנָא, שֵׁינָא, שִׁינָתָא = h. שֵׁינָה, *sleep.* Targ. Gen. XV, 12. Targ. Job IV, 13. Targ. I Sam. XXVI, 12; a. fr.—Erub. 65a מסר שִׁינָתֵיהּ לשמעיה gave his sleep in charge of his servant, v. שִׁינָה. Ib. לא אירברי...לש' the night is made for sleep. Ber. 4a לאתעוריה משינתיה Ms. M. (ed. לאתעורי מִשְּׁנָתֵיהּ) in order to be waked up from his sleep. B. Mets. 83b סמא דש' a narcotic drink; a. e.

שִׁימִי pr. n. m. *Shimi*, name of several Amoraim. Men. 29a, a. fr. ש' בר חייא. Ib. את ש' art thou Shimi (and askest such a question)?; ib. 110a. Tem. 28a ש' בר אשי; a. e.

שִׁימְשָׁא, שִׁימְצָה, שִׁימְצָא, sub שְׁמִ'.

שִׁין m. (b. h.) *urine.*—*Pl.* שִׁינִים. Treat. Sof'rim IX, 8 (ref. to II Kings XVIII, 27 a. Is. XXXVI, 12) כתיב שִׁינֵיהֶם וכ' it is written *shenehem*, and it is read *meme raglehem* (the water of their feet); Meg. 25b שֵׁנֵיהֶם.

שֵׁין, v. שֵׁירַיִן.

שי"ן *Shin, Sin,* name of the twenty-first letter of the alphabet. Sabb. 104a. Men. 35a, a. e. ש' של תפלין the Shin embossed on the capsule of the T'fillin of the head. Cant. R. to I, 9, v. שִׁישָׁה; a. fr.—Meg. 25b שין תיו euphem. for שת *fundament.* Ib. גימ"ל ושי"ן, v. גימ"ל.

שִׁינָּא, שִׁינְּ-, v. שִׁנָּא, שֵׁן.

***שִׁינָּא** I m. = h. שֵׁינָה, *urine, urinating.* Ber. 62b Mus. (ed. שִׁינָה *sleep*).

שִׁינָּא II f. *sleep,* v. שִׁינְתָא.

שִׁינְדִּיפִין, שִׁינְדְּפִין m. (= שן דפיל) *ivory.* Targ. Y. I, II Gen. L, 1 (not שִׁינְדָּ').

שִׁינָה, שֵׁנָה f. (b. h.; רֶשֶׁן) *sleep.* Ber. 3b מעולם לא עבר...בש' midnight never found me asleep. Ib. 62b ש' בעמוד וכ' sleep at morning dawn (v. שִׁינָּא I). Meg. 15b במוסר שֵׁינָתוֹ וכ', v. עָרַד, שְׁנַת וכ'. Succ. 26a שִׁינַת עַרְאִי, v. עַרְאִי. Ib. when he gives his sleep in charge of others (gives orders to wake him up). Yoma I, 4 חמאכל מביא את חש' eating causes sleepiness. Tam. 28a אונס ש' being overcome by sleep. Snh. 93b שהיו אונסין...ומן חש' they forced themselves not to laugh, talk, or fall asleep. Kidd. 49b עשרה ש' וכ' ten measures of sleep have come down to the world, nine of which the slaves have taken &c.; a. fr.

שְׁנִי, שִׁינּוּי m. (שָׁנָה) *change.* Gen. R. s. 44 ש' חשם change of name; ש' מקום change of residence. Sabb. 114a top ש' בגדים change of dress (for the Sabbath, for prayer &c.). Keth. 110b, a. e. ש', v. וְסַח; a. fr.—Esp. (law) *change of form* (and *name*) *effected on an illegitimately obtained object,* by which the present possessor is privileged to retain the object and pay its value. B. Kam. 65b נעשה ש' בידו וקנאו the change (from calf to ox) happened while the animal was in his possession, and he has obtained ownership. Ib. וניקנינהו בש' השם may he not have obtained the ownership of it through the change of name? Ib. ש' במקומו עומד (not עומדת) the change stands in its (the original's) place, i. e. the change of form or name of an object does not affect its legal status; ib. 93b; ib. 68a ש' במקומה עומד. Ib. 66b ש' מעשה (= ש' עֲיִ' מעשה) a change brought about by human action. Ib. 68a, a. fr. ש' רשות change of possession (by transfer of the object to a third person). Ib. 93b ש' דרבנן a change which gives the right of ownership by rabbinical ordinance, i. e. ש'

שִׁירְסוּעַ, שִׁסּ׳ m. (שָׁסַע) *splitting, rending.* Zeb. 65ᵇ אין ש׳ אלא ביד Ms. M. (ed. שירסע) the rending of the sacrificial bird must be done with the hand; Yalk. Lev. 447. Ib.; Sifra Vayikra, N'dab., Par. 7, ch. IX (ref. to Lev. I, 17) אוהו בש׳...בש׳ it (the bird) must be rent, but the burnt-offering of cattle must not; a. e.—[*Pl.* שִׁירְסוּעִים. Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4, v. שָׁסַע.]

שִׁירְסְקִי m. pl. *plums.* B. Mets. 60ᵃ אנא ... ש׳ (Alf. Ms. שוירסקי; Asheri שוסקי) I distribute nuts (among the children of my customers), do thou distribute plums (to attract them); B. Bath. 21ᵇ שיט׳ Ms. M. (ed. שיוסקי; v. Rabb. D. S. a. l. note 40).

שִׁירְסָרָאָה = שִׁירְתָּסָרָאָה, v. שִׁירְתָּא.

שִׁירְסָתָּג, v. שׁוּסְתָּג.

שִׁירַע *to be smooth,* v. שׁוּעַ.

שִׁירְעָא, שִׁירְעָא, שִׁירָעָא, (שִׁירָא, שִׁירַע) m. (preced.) *plaster, cement, sealing clay.* Targ.O.Num. XIX, 15 מגופת שׁ׳ ed. Berl. (oth. ed. שׁ׳, ed. Vien. שִׁירִיעַ; h. text צמיד פתיל); Targ. Y. ib. 9 שיריע. Targ. Gen. XI, 3 (h. text חמר). Targ. Ez. XIII, 12 (h. text טיח); a. fr.—Sabb. 66ᵇ ש׳ דדנא (Ms. M. שִׁירְעָא) the sealing clay of a wine vessel.

שִׁירְעָבוּד, שִׁירְעָבוּדָא, v. sub שִׁעְבּ׳.

שִׁירְעוּר, שִׁעוּר m. (שָׁעַר) *proportion, standard, definite quantity* or *size, limit.* Peah I, 1 אלו...שאין לתם ש׳ for the following things there is no definite proportion or quantity prescribed. Y. ib. 15ᵃ bot. אין להם ש׳ לא למעלן וכ׳ they have no limits set either of a maximum or of a mininum. Hall. I, 7 אם אין...כש׳ if either portion is not of the legal size (to require the separation of the priest's share). Ib. IV, 8 של אור יש לה ש׳ וכ׳ for that portion of Ḥallah which is to be burnt there is a legal quantity (a minimum) &c. Ib. של אור אין לה ש׳ וכ׳ for that which is to be burnt there is no minimum prescribed, but there is one for that which is to be given to the priest. Nidd. 26ᵃ שופר ש׳ the legal length of a *shófar.* Ib. חמשה שִׁירְעוּרִין טפח for five things the legal minimum size is a handbreadth. Yoma 73ᵇ, a. fr. חצי ש׳ half (less than) the legal quantity; a. v. fr.—*Pl.* שִׁירְעוּרִין, שִׁירְעוּרִים, שִׁעְ׳. Ib. 80ᵃ כל השׁ׳ כולן בכזית וכ׳ all legal standards (for eatables in ritual law) are the size of an olive, except &c. Ib., a. e. ועונשין ש׳ הלכה וכ׳ standard measures and penalties are fixed by tradition, expl. של עונשין ש׳ the minima required for punishment. Sabb. VII, 4 מפני ששוו בשִׁירְעוּרֵיהֶן because they are alike as to legal standards. Ib. VIII, 1. Ib. 80ᵇ כל שִׁירְעוּרֵי שבת all legal minimum sizes for eatables carried abroad on the Sabbath; a. fr.—Ib. 35ᵇ נתת דבריך לש׳ thy rule would vary according to circumstances, and would not be alike for all; Meg. 18ᵇ; a. fr.—Y. B. Bath. V, end, 15ᵇ לש׳ for regulating the market prices, v. שַׁעַר I.

שִׁירְעוֹרָא, שִׁעְ׳, ch. same. Targ. Y. Ex. XXX, 13. Targ. Y. Gen. XXI, 16 כש׳ וכ׳ *about* the length &c.; a. e.—Sabb. 78ᵇ חד ש׳ הוא אידי...אידי this and that ('as a Sela' and 'as a dry fig') mean the same size. Ib. 80ᵃ השׁ׳ דר׳ יהודה נפרש that the legal size which R. J. prescribes is the larger one; ib. 81ᵃ; a. fr.—*Pl.* שִׁירְעוּרִין, שִׁירְעוּרַיָּא, שִׁירְעִיר, שִׁעְ׳. [Targ. Y. II Lev. XXV, 37, v. שַׁעֲרָא I.]—Y. Sot. I, 16ᶜ bot. כל אילין ש׳ וכ׳ all those measures of time (mentioned above) must be counted from &c. Y. B. Bath. V, end, 15ᵇ לש׳ for regulating the market prices; a. e.

שִׁירְעָלָא m. = h. שְׁעָל, *hollow of the hand.* Y. Maasr. IV, 51ᵇ bot. מלא שִׁירְעָלוֹן their handful [prob. to be read: שִׁירְעָלִין pl. handfuls].

שִׁירְעָמְמוּתָא, שִׁירְעָמוּם, v. שַׁעֲמוּמָא.

שִׁירְעָר, v. שׁוֹעֵר.

שִׁירְעָתָא I f. = שׁוּעִיתָא, *talk.* Y. Taan. III, 66ᵈ top מתחמד...שִׁירְעָתָהּ because he desired to hear her talk.

שִׁירְעָתָא II, v. שְׁעִירְתָּא.

שִׁירְעָתָא III, v. שִׁרְעָא.

שִׁירְפָּא, v. שׁוּף.

שִׁירְפָּה m., **שִׁירְפָּה** f. (שׁוּף II) *rubbed off, abraded, bright.* Y. Gitt. III, end, 45ᵇ חנירתה ש׳ וכ׳ if he left it (the pin) bright, and coming back found it rusty; Y. B. Bath. VI, 15ᶜ top שׁוּפָּה; v. שׁוּף III.

שִׁירְפָּא, שִׁירְיָפָא, (שִׁירְיָאפָא) ch. same. Ab. Zar. 52ᵇ; Bekh. 50ᵃ, v. טְרָרִינָא; Yalk. Ez. 346.—*Pl.* שַׁרְפֵּי. B. Bath. 32ᵇ דחזו ש׳ וסומקי because they were abraded and red.

שִׁירְפָּא I m. (preced.) *planed board.* Erub. 101ᵃ (expl. איכא דאמרי דחד ש׳ (דלת אלמנה (Ms. O. דפא, v. Rabb. D. S. a. l. note 2) some say, it means a door consisting of one planed board.

שִׁירְפָּא II m. (preced. wds.; mistranslation of ξέστης; cmp. Syr. שפירתא Brockelm. 383) *Shifa,* name of a measure, *Xestes.* Kidd. 40ᵃ דדינרי ש׳ a Shifa full of denars.

שִׁירְפָּא III, v. שַׁרְפָּה II.

שִׁירְפָּא, v. שַׁפָּא.

שִׁירְפָּה I, v. שִׁרְפָּה.—[Y. Ab. Zar. IV, 44ᵃ bot. אחת ש׳, read: שִׁרְפָּה.]

שִׁירְפָּה II f. (שׁוּף II) 1) *rubbing, smoothing.* Ned. 56ᵇ שִׁרְפַּת עור הדג rubbing with the skin of a fish. Men. VI, 5, v. בְּעִרְטָה.—2) *paring, shavings* used for basket work, mats &c. (cmp. Syr. שפירתא, Brockelm. 383, שירפתא P. Sm. 4102). Succ. 20ᵃ, a. e., v. חֲשִׁירְפָּה. Y. Dem. II, 22ᶜ bot. פול בש׳... Egyptian beans (offered for sale) tied with shavings. Y. Ab. Zar. V, end, 45ᵇ של ש׳ ... העקל a bale ... made of plaited shavings. Makhsh. V, 8 השׁ׳ של לבנים ed. Dehr. (ed. השירפא) the shavings (or mat) used for covering bricks; a. e.—*Pl.* שִׁרְפוֹת. Y. Sabb. IV, 6ᵈ bot. פורסין מחצלת על גבי ש׳ וכ׳ (not שירפות) you may spread a mat over the shavings

which cover the bricks (on the Sabbath); Y. M. Kat. II, end, 81[b] שירפוק (corr. acc.).

שִׁירָה III f., v. שִׁירְפוֹן.

***שִׁירְפוּדָא** m. (שָׁפַד) *sticking in, insertion.* B. Bath. 37[b] בשִׁירְפּוּדֵיהּ עד וכ׳ ... האי מאן Ar. (ed. משירפוליה) if one sells a palm tree to his neighbor, the latter has the ownership of the soil in which it is rooted, down to the deep; Arakh. 14[b] משירפולא ועד וכ׳.—V. שַׁפּוּדָא.

שִׁירָנִיוֹת, v. סִרְפָּוְנִיוֹת.

שִׁיפּוּט m. (שפט, v. שָׁפָטָא) *childishness, folly, vanity.* Koh. R. to I, 13 (expl. ענין רע, ib.) זה שִׁירְפּוּטוֹ של ממון this is the folly of greed for wealth (because it is never satisfied); זה שירפוטו של גזל this is the folly of robbery (because it is the foremost among the accusers of man before the throne of God); ib. זה שִׁירְפּוּטָהּ של תורה וכ׳ this is the vanity of study, because one learns and forgets again.—*Pl.* שִׁירְפּוּטִים, שִׁפּ׳ (= παιδιά) *boyish things, sport,* (euphem. for) *sodomy.* Ex. R. s. 8 (ref. to II Chr. XXIV, 24) א״ח שפטים אלא ש׳ read not *sh'fatim* (punishment) but *shipputim* (sport); Tanḥ. B'shall. 25; ib. Vaëra 9.

שִׁיפּוּי, **שִׁפּ׳** I m. (שָׁפָה I) *planing, shavings, chips.* Meïl. III, 8 (14[a]) בשפוי (Talm. ed. בשפורי, Rashi בשפוי); Tosef. ib. I, 25 ed. Zuck. (Var. בשפוד, corr. acc.); Tem. 31[b], v. נְבָרִיחַ.—*Pl.* שִׁירְפּוּרִין, שִׁירְפּוּרִים, שִׁפּ׳. Ab. Zar. 42[b] top ושִׁירְפּוּרֶיהָ מותרין ... והא ש׳ but there are the chips, when the idol itself remains, and yet it is said, if the gentile chipped an idol for its own sake (to embellish it), itself is forbidden, but the shavings from it are permitted to be used. Ib.[a]; a. e.—V. שְׁפָאִים.

שִׁיפּוּי, **שִׁפּ׳** II m. (שָׁפָה II; cmp. שָׁפַע) *incline, slanting.* Ḥull. 19[a] ש׳ כובע, v. כּוֹבַע. Ib. 20[a] ש׳ ראשו where the back of its head begins to slant towards the neck.

שִׁירְפּוּרִין f. pl. (v. שִׁירְפּוּי I) [*chips*?,] name of a sort of *cakes.* Targ. Y. II Ex. XVI, 31 (Y. I אֲשִׁישָׁרִין; h. text צפרחת).

שִׁיפּוּל, **שִׁפּ׳** m. (שָׁפַל) *lower part, extremity.*—*Pl.* שִׁירְפּוּלִים, שִׁירְפּוּלִין, שִׁפּ׳. Lam. R. to I, 9 (expl. בשולית, ib.) בִּשִׁירְפּוּלֶיהָ on her skirts. Sabb. 98[b] ושפולית וכ׳ ... לאשה like a woman that walks in the street, and her train drags behind her. Tosef. Ohol. XIII, 9 שִׁירְפּוּלֵי אוהלין the train of tents; (Ohol. VII, 2, v. שִׁירְפּוּי); a. e.—שירפולי מעים *the lower part of the abdomen.* Nidd. IX, 8 contrad. to כרס. Yeb. 80[b] כל שאין לה ש׳ מ׳ כנשים a woman the formation of whose lower abdomen is not that usual with women.

שִׁיפּוּלָא, **שִׁפּ׳** ch. same, 1) *extremity, bottom, train.* Targ. Cant. I, 4 בש׳ דטורא at the foot of the mountain.—*Pl.* שִׁירְפּוּלֵי, שִׁפּ׳. Targ. O. Ex. XIX, 17 (ed. Vien. שִׁפּוּ; h. text תחתית). Targ. Y. Num. V, 17 (O. יסודי; h. text קרקע). Targ. Lam. I, 9. Targ. Ex. XXVIII, 33 (O. ed. Vien. שִׁירְפּוּ); a. fr.—Snh. 102[b] דהוה נקיטת בש׳ גלימא וכ׳ Ms. M. (ed. הוה נקיטנא, read נקיט; Rashi ג׳ הוה נקיט ש׳; Ar. only שירפולא, v. Rabb. D. S. a. l. note 3) thou wouldst have taken up the trail of thy cloak and run after me.—2) *the seat of a tree in the ground.* B. Bath. 37[b]; Arakh. 14[b], v. שִׁירְפּוּדָא.—3) *moving downwards* (sailing with the wind). B. Bath. 73[b], v. שַׁיְיצָא.

שִׁירְפּוֹן m. *rye;* [oth. opin.] *oats.* Pes. II, 5; ib. 35[a] (classified with barley) expl. חִרְשָׁנָא; Men. 70[a] sq. Ḥall. I, 1. Y. ib. 57[b] top (ref. to Is. XXVIII, 25) נסמן זה חש׳ *nisman* means *shifon.* Ib. middle ברם כרבנן ... חש׳ מין כוסמין וכ׳ but in the opinion of the Rabbis there are only three kinds of grain, *shifon* is a species of spelt &c. Kil. I, 1 הכוסמין ... אינן וכ׳ וחש׳ spelt and *shifon* are not heterogeneous (may be sown together). Kel. IX, 8 (Var. in Hai Gaon שִׁרְפָּה, v. Maim. a. l.; Var. שירפן, חשירפה through mistaking שירפה), v. מִרְצָה.—[Greek σιφώνιον a kind of *oats.*]

שִׁירָנִיוֹת, v. סִרְפָּוְנִיוֹת.

שִׁפּ׳, **שִׁיפּוּעַ** m. (שָׁפַע) 1) *slanting, slope, skirt.* Gen. R. s. 69 (ref. to Gen. XXVIII, 12) הסולם הזה ... ושִׁירְפּוּעוֹ וכ׳ that ladder stood on the Temple site, and its slant reached &c.; Yalk. ib. 120. Y. B. Bath. VII, end, 15[d] הירה עשוי ... או ממקום שירפועו מודד if a field has the shape of a chair, is the measuring to begin where the vertical wall begins, or where the slope begins? Ohol. VII, 2 כלים שתחת הש׳ vessels which lie under the slope (of a tent, v. שִׁירְפּוּל). Erub. 102[a] sq.; Sabb. 138[b] שארן בִּשִׁירְפּוּיָהּ טפח when the slanting portion of a tent cover is not so large as a handbreadth, opp. to גג the horizontal part; a. e.—*Pl.* שִׁירְפּוּעֵי אהלים, שִׁפּ׳. Ib.; Ohol. l. c. שִׁירְפּוּעֵי אהלים the slanting and flat portions of tent covers; a. e.—2) *overflow, overmeasure.*—*Pl.* as ab. Tosef. B. Bath. V, 4 המוכר ... כל הש׳ וכ׳ if one sells wine by the vessel, all the overflow belongs to the seller.

שִׁפּ׳, **שִׁירְפּוּעָא** ch. same, *slant, slope.* Targ. Y. I Ex. XXVI, 12 שירפוע, constr. (Y. II שירפועה, corr. acc.; h. text סרח). Targ. Y. Deut. IV, 49 Ar. (ed. משפך; h. text אשדות).

שִׁירְפּוּף, Y. M. Kat. II, end, 81[b], v. שִׁירָפָה II.

שִׁירְפּוּצָא m. (שָׁפַץ) *repairing.* Keth. 103[a] מאי ש׳ Ar. (Var. שִׁירְפּוּצְיָא or שִׁירְפּוּצָיָא; ed. שירפצה) has a widow the right to repair her husband's dwelling (and remain in it)?

שִׁירְפּוּרָא m. = שׁוֹפָרָא 1) *horn, trumpet, announcement.* Nidd. 38[a] ש׳ דירחא Ar. (ed. only ש׳) the *shofar* announcing the New Moon. Succ. 34[a]; Sabb. 36[a] Ms. M. (ed. שופרא), v. חֲצוֹצְרָה. M. Kat. 27[b] שמע קל ש׳ דשכבא he heard the trumpet announcing a death in town; a. e.—*Pl.* שִׁירְפּוּרֵי. Ab. Zar. 40[a] נפקי ש׳ דרבא וכ׳ Ms. M. (ed. נפק) the announcements of Raba went forth to prohibit it, and those of R. H. permitting it; ib. 57[b]. M. Kat. 17[b] קרי ביה אלפא ש׳ וכ׳ sound into it (the pitcher) one thousand blasts (proclaiming the ban). Ib. מאי שירפורי שנפרעין וכ׳ what does the blowing signify? That he will be punished. Shebu. 36[a] בארבע מאה ש׳ שמחירה וכ׳ Barak declared the ban over Meroz with four hundred blasts of the trumpet; M. Kat. 16[a]; a. e.—2) (v. שׁוֹפָר) *charity box.* Gitt. 60[b] דהוא ש׳ דהוה the charity box which was first kept in

the house of R. J., and was transferred to &c.; [oth. opin. the *shofar* for public announcements].

שִׁיפְּרוּת, שִׁפְּ׳ f. (שָׁפָה III) *quiet, peace; compromise.* Y. Yeb. IV, 5[d] top עושין ש׳ ביניהן וכ׳ we make a compromise between them, and divide the dead man's estate (between the *yabam* and the son whose paternity is in doubt). Ib. נמצאת אומר ש׳ באחין וכ׳ (not לאחיו) consequently, peace between brothers (a compromise between the *yabam* and the son who maybe is his deceased brother's son) is a loss to the brothers (the succeeding sons, who will inherit only one half of the estate), opp. תחרות.

שִׁיפְּלוּתָא, v. sub שִׁפְּל׳.

שִׁיפְמ־, v. שִׁפְמָא.

שִׁיפְעָא, v. שִׁפְעָא.

שִׁיפְרָגַז pr. n. *Shifr'gaz*, legendary name of King Ahasver's horse. Targ. II Esth. VI, 10.

שִׁירְ (v. שֵׁירֵי) *to go forth.*

Pa. שַׁיֵּרְ *to finish.* Gen. R. s. 78; Yalk. ib. 133 שַׁיְּרוּצָה, v. סוּב.

שֵׁירְ m. (v. preced.; cmp. נוֹצָה) 1) *prickly branch of the date palm.*—*Pl.* שֵׁירִין, שֵׁירִים, שֵׁצִ׳. Tosef. Shebi. VII, 16; Pes. 53[a] על שֵׁל בִּין הַשׁ׳ as long as there are dates on the single branches, opp. כִּפִּים, v. כִּיפָּה.—2) *late (stony) date on the palm-tree.*—*Pl.* as ab. Y. Sabb. I, 4[a] bot. ש׳ שבכפים the stony dates on the top branches; Y. Bets. III, 62[a] (not שבכפיס).

שֵׁירָא m. ch. same, 1) *prickly twig; stony date.*—*Pl.* שֵׁירֵי. M. Kat. 25[b] bot. טצון דירקלי ש׳ the palms bore stony dates (Rashi: *thorns*).—2) *fin* of a whale &c. B. Bath. 73[b] ובין ש׳ לש׳ וכ׳ וסגאי...ובין ש׳ לש׳ וכ׳ and the ship went between one fin of the fish and the other for three days, itself swimming upwards (against the wind), and we floating downwards.—*Pl.* as ab. Ib. תרי ש׳ החיא גילדנא...תרי ש׳ Ms. R. a. ed. L (ed. שַׁיְרֵי) that was a sea *gildana* (v. גִּלְדָּנָא), which has two fins (on each side).

שֵׁירָצָאד m. (v. next w.) *finishing, destruction.* Targ. Is. X, 23; XXVIII, 22. Ib. XL, 17 (h. text תֹּהוּ). Targ. Ez. XIII, 13.

שֵׁירֵי, שֵׁצֵי (Shaf. of יצא; v. Del. Proleg., p. 140) [to *go forth*, v. שֵׁירְ; *to cause to go out,*] 1) *to be ended* (cmp. כָּלָה); *to cease, to perish.* Targ. Ruth II, 23. Targ. Ps. XXXIX, 11; a. fr.—2) *to finish, complete, end.* Targ. O. Gen. II, 2. Ib. XVII, 22; a. fr.—3) *to make an end of, destroy.* Targ. Lam. II, 2; 5. Targ. Gen. XVIII, 23, sq.; a. fr.

Ishtaf. אִשְׁתֵּירֵי, אִשְׁתֵּצֵי 1) *to be finished.* Targ. II Chr. VIII, 16.—2) *to be made an end of, be consumed.* Targ. Ps. LXXIII, 26 Ms. (ed. אִשְׁתֵּירָצָא). Targ. Gen. XXXIV, 30; a. fr.

שֵׁירְ, שֵׁצְ, שֵׁצִ׳ m. (preced.) *end, destruction.* Targ. Prov. X, 14; 29; ib. XVIII, 7 (h. text מִחָתָּה); a. e.

שֵׁירוּ, שֵׁירוּתָא I, **שֵׁצְ, שֵׁצִ׳** f. same, 1) *completion, perfection.* Targ. Ps. CXXXIX, 22 שירוי Ms. (ed. Lag. שֵׁירִיאוּת; ed. Wil. שֵׁירִיאֵירְ, corr. acc.; h. text תַּכְלִית).—2) *end, consumption.* Targ. II Kings XIII, 19; a. fr.

שֵׁירָוֵי II (preced.) pr. n. pl. *Shetsayu* (*Destruction*). Targ. Y. II Deut. I, 44; Targ. Y. Num. XIV, 45 (ed. Vien. שֵׁירִיצִי; h. text תִּרְמָה).

שֵׁירְ, שֵׁירָא m. (v. שֵׁרִיץ) *branch, twig.* B. Mets. 99[b] ש׳ דתמרי Ar. (ed. Koh. שו׳; ed. חבריצא) a palm twig with dates on.

שֵׁירָצְנִיתָא f. (preced.) *weed.* Pes. 35[a] (Ms. M. 2 שׁוּצִ׳; Ms. O. שֵׁצִ׳), v. כַּרְמִית.

שֵׁירְקוּרִין, v. שֵׁירְקוּר II.

שֵׁקְ, שֵׁיקוּרְיָא m. (שְׁקִי) = h. שִׁקּוּי, *drink, potion.*—*Pl.* שֵׁירְקוּרִין. Y. Sabb. IX, 12[a] bot. כל ש׳ דאתון וכ׳ all potions that you are in the habit of preparing on week days (for women in confinement), prepare also on the Sabbath; Gen. R. s. 80 שקועין (Matt. K. quotes fr. Y. l. c. שֵׁירְקוּרִין); Yalk. ib. 135 שירקועי׳ (corr. acc.).

שֵׁקְ, שֵׁיקוּל m. (שָׁקַל) *weighing*; ש׳ הדעה weighing of opinions, *decision between opposing views.* Snh. 6[a], a. fr., v. דַּעַת.

שֵׁקְ, שֵׁיקוּעַ m. (שָׁקַע) *sinking, covering up.* Zeb. 21[b] אירכא בינייהו מצות ש׳ they differ as to the time when the laver is to be let down into the well. Ib. top אירכא בינייהו גזירת ש׳ they differ as to whether or not you must consider the possibility of a mistake in letting the laver down &c. Tosef. Kel. B. Kam. III, 14 על ש׳ העמוד on the column of vessels that are covered with clay; Tosef. Par. V (IV), 2 שיקעו ed. Zuck. (oth. ed. שיקוו, corr. acc.).

שֵׁקְ, שֵׁיקוּעָא ch. same. Targ. Y. I Num. IV, 20.—[שקועין, שיקועין Gen. R. s. 80; Yalk. ib. 135, v. שֵׁירְקוּרָא.]

שֵׁקְ, שֵׁיקוּץ m. (b. h.; שָׁקַץ) *abomination, idol.*—*Pl.* שֵׁקְ׳, שֵׁירְקוּצִים. Sifra K'dosh. Par. 1 ש׳ על שם וכ׳ the idols are called *shikḳutsim*, because they are abominable; Mekh. Mishp. s. 20; Ab. d'R. N. ch. XXXIV.

שֵׁקְ, שֵׁיקוּצָא ch. same. Targ. I Kings XI, 5. Targ. II Kings XXIII, 13 (ed. Wil. שִׁקּוּץ). Targ. Jer. IV, 1 ed. Lag. (oth. ed. שִׁקְצָנָךְ); a. e.—*Pl.* שֵׁירְקוּצִין, שֵׁירְקוּצֵי, שֵׁקְ׳. Targ. Ez. V, 11. Ib. XX, 7, sq.; a. e.

שֵׁקְ, שֵׁיקוּר I m. (שָׁקַר) *false dealing, malappropriation.* Sifré Num. 7, a. e., v. מְעִילָה; [Sifra Vayikra, Ḥob. ch. XIX, Par. 11; Meïl. 18[a] שִׁינּוּי change of employment].

שֵׁירְקוּר II m. name of an *earthen vessel* (prob. a tumbler that cannot stand, v. Sabb. 104[a] quot. s. v. שִׁקְרָא).—*Pl.*

שִׁירָא, שֵׁירָא ch. same. Targ. Ps. CV, 18 (fem.). Targ. Job XXX, 11 שֵׁירִי Ms. (h. text יִתְרִי; Ms. Var. שושילתי, אטוני, נימי; ed. שושלתי ונרמי אטוני, embodying all the Variants). Ib. XL, 26 Ms. Var. (ed. סלוא). Targ. Esth. VIII, 15; a. e.—Lam. R. to II, 12 סב לך חד ש' וכ' take a bracelet or a ring, and go to market &c.—*Pl.* שֵׁירִין, שֵׁירַיָּא, שֵׁירֵי. Targ. Ez. XXIX, 4 (ed. Wil. שֵׁי; h. text חוֹתִים). Targ. Is. XXXVII, 29 (ed. Wil. שֵׁי; Ar. שֵׁירִי; h. text חוֹחִי). Targ. Ps. CVII, 10 (ed. Wil. שֵׁרֵי). Targ. O. Num. XXXI, 50 שֵׁירִין ed. Berl. (ed. Amst. שָׁרִין, read: שֵׁי); Y. שִׁרַיָּא (ed. Vien. שֵׁי; h. text אֲצָעָדָה); a. fr.—[Targ. Y. I Ex. XXVIII, 32 שִׁירַיָּא, v. שִׁירָיָא.]—Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. צְמִיד, Num. l. c.) שיריא (bracelets).

שִׁירָא, שְׁיָרָא I m. = h. שִׁיר. Targ. Cant. I, 1. Targ. Ps. LXVI, 1; a. fr.—*Pl.* שִׁירַיָּא, שִׁירִין. Targ. Cant. l. c. Targ. Ps. CXXXVII, 3; a. e.—[שִׁירָא f., v. שִׁירָתָא.]

שִׁירָא* II pr. n. m. *Shira.* Sabb. 66[a], v. שִׁיָּא.

שִׁירָא, שִׁירָאָה III m. (cmp. sericum) [*of Seres, Chinese,*] *silk.* Targ. II Esth. V, 1; VI, 10, v. פְּרַנְפָּן.—Keth. 63[b] חזה חפיסא חד שירא (Rashi ש' חדא) she seized a silk garment (Rashi: *a cloak*).—*Pl.* שִׁירָאִין, שִׁירָיִין, שִׁירָאֵי. Targ. Ez. XXVII, 19 בשיריין ed. Lag. (oth. ed. בְּשִׁירִין, corr. acc.).—Sabb. 90[a] תכך דש' וכ' the worm (*t'khakh*) in silk garments. Kidd. 32[a] קרע ש' וכ' tore silk garments in the presence of his son Rabbah (to test his filial respect). Snh. 67[b], v. פִּירְכָא III. Ber. 56[a], v. תְּכֶלָא II. Y. Sabb. VI, 8[b] bot. (expl. שֵׁרוֹת, Is. III, 19) שיראין silk cloaks(?).

שִׁירָה, שִׁירְתָא I f. h. same. Sot. 48[b]; Sabb. 20[b], v. פְּרַנְדָּא.—*Pl.* שִׁירָיִם, שִׁירָאִין, שִׁירָאִם. Ib.; Men. 39[b] (contrad. to סיריקון, a. to כלך); Sifra Thazr., Par. 5, ch. XIII. Tosef. Kel. B. Bath. V, 11 חשיריין (Var. חשירשין, corr. acc., R. S. to Kel. XXVIII, 8 שיריים).

שִׁירָה II f. (b.h.; v. שִׁיר II) *song, hymn, poetry, music.* Arakh. 11[a] עיקר ש' בפה וכלי וכ' the essential in the Temple music is (the song) with the mouth, and the musical instruments are for accompaniment (v. בְּסַם); (anoth. opin.) עיקר ש' בכלי instrumental music is the essential &c.; Succ. 50[b]; a. e.—Y. Meg. III, 74[b] bot. שִׁירַת הבאר the song of the well (Num. XXI, 17 sq.); ש' הים the song of the sea (Ex. XV, 1—18); ש' הלוים the song of the Levites (for the additional sacrifice of the Sabbath, Deut. XXXII, 1-43); Treat. Sof'rim ch. XII. R. Hash. 30[b] ש' של חול the song (of the Levites) for a week-day. Ib. 31[a] top דש' דיומיה הוה because it would at all events have been the song for that day (the fifth day of the week for which the same psalm is designated as for the New Year's Day, Ps. LXXXI); a. v. fr.—*Pl.* שִׁירוֹת. Y. Meg. l. c. כל השי' טעונות וכ' all poetic passages of the Pentateuch (when read at public service) require special benedictions before and after. Ex. R. s. 23 כל השי' ... לשון נקיבה וכ' all the songs that have heretofore been composed (mentioned in the Scriptures) are of the feminine gender (שִׁירָה) ... but the song of the future ... will be of the masculine gender (שִׁיר, ref. to Is. XLII, 10); Cant. R. to I, 5; a. fr.

שִׁירְקָנָא, שִׁיקְטָנָא Tosef. Kel. B. Kam. II, 9 ed. Zuck. (oth. ed. שקורי; R. S. to Kel. III, 2 שִׁקּוּדִין).

שִׁירְקָטָנָא, v. שִׁקְטָנָא.

שִׁירְקָנָא, שִׁירְקָיָא, שִׁירְקָא, v. שַׁקְנָא.

שִׁירְקָמָא, שִׁירְקָמַת, v. sub שִׁקְ׳.

שִׁירְקָפָא, v. שָׁקוֹפָא, a. שַׁקְפָא.

שִׁירְקָרָא, שִׁירְקָצָא, v. sub שִׁקְ׳.

שִׁירָר, v. שָׁרִיר.

שִׁיר I (b. h.; denom. of next w.) *to sing.* Ber. 14[b] וְשַׁרְנוּ לָךְ and we sang (praises) unto thee. Snh. 91[b] (ref. to Ex. XV, 1) שָׁר לא נאמר אלא יָשִׁיר it does not read, 'he sang'; but, 'he shall sing'; Mekh. B'shall., Shir., s. 1; a. e.

Polel (of שׁוּר) שׁוֹרֵר same. Num. R. s. 3 (play on בְּכוּשׁוֹרוֹת, Ps. LXVIII, 7) אותן שהיו בוכין ... מְשׁוֹרְרִין עכשיו those who formerly wept..., were now singing. Ib. ועבד מְשׁוֹרֵר וכ' and the slave sings, because he is relieved &c. B. Bath. 120[a] מְשׁוֹרְרִים לפניה went singing (bridal songs) before her; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. CXVI בארן ושוריין, read: וּשׁוֹרְרִין, v. שָׁרָה II.]—מְשׁוֹרֵר *singer*, esp. *Temple singer* (Levite). Arakh. 11[b] מ' ששיער ומשוער ששורר if one designated as a singer acts as gate-guard, or a gate-guard acts as singer; a. fr.—*Pl.* מְשׁוֹרְרִין, מְשׁוֹרְרִים. Ib. שאתה מן המ' וכ' for thou belongest to the singers, and not to the gate-guards; a. fr.

שִׁיר II m. (b. h.; שׁרר) [*chain, string;* cmp. חָרַז,] *verse, song, poetry, music.* Tam. V, 6 שאחיו ... לדבר בש' that his brother Levites were assembling to sing in chorus. Ib. VII, 4 הש' שהיו הלוים וכ' these are the psalms that the Levites recited severally on each day; a. fr.—R. Hash. 28[a] החוקע לש' he who blows the Shofar (on the New Year's Day) as a musical exercise (Ms. M. לְשֵׁד to drive off a demon); ib. 33[b] (Ms. M. לְשִׁיר).—כלי ש' musical instruments (used in the Temple during the offering of sacrifices). Taan. IV (III), 3; a. e.—*Pl.* שִׁירִין, שִׁירִים. Cant. R. to I, 1 דוד אמר ש' ושלמה אמר ש' David composed songs, and so did Solomon. Ib. end (expl. שיר השירים חמצולה) נאמר ש' ונשבח למי שבש' חמסולסל שבש', v. סַלְסֵל. Ib. שעשאנו ש' בעולם let us recite songs and praise to him who has made us to be songs (proclaimers of God's praise) in the world; שיורים לעולם ... נאמר ש' let us recite songs to him who made us remnants (has preserved us) for the world; a. fr.—שיר הש' the Book of *Song of Songs* (*Canticum*). Ib.; B. Bath. 14[b]; a. fr.

שֵׁיר m. (b. h. שֵׁרוֹת *pl.*; preced.) *chain, necklace, bracelet, ring.* Sabb. V, 1 סוס בש' the horse may be let out (on the Sabbath) with his chain (or ring); וכל בעלי חש' וכ' and all chain-wearing animals &c.; Tosef. ib. IV (V), 4. B. Mets. 25[a] כש' if the coins found lie arranged like a ring (or necklace). Y. Sabb. VI, 8[b] top ובלבד ... לא בש' וכ' save that he does not put it (the amulet) in a necklace or a signet ring; a. e.—*Pl.* שֵׁירִין. Gen. R. s. 98 וחדו משליכות עליו ש' וכ' (not שיריין) and they (the Egyptian women) threw at him (Joseph) chains and necklaces &c.

שִׁירוּ, v. שֵׁירוּתָא II, III.

שִׁירָוָן, v. שֵׁירוּתָא III.

שֵׁר, שֵׁירוּ, שֵׁירוּתָא m. (שְׁרֵי) *beginning; the firstling.* Targ. Y. Ex. XXX, 23 בש' (h. text ראש). Targ. Prov. IX, 10. Targ. Y. Gen. XLIX, 3; a. fr.—Gen. R. s. 98 (ref. to Gen. l. c.) ש' חילי וש' צערי the beginning of my strength, and the beginning of my trouble.—*Pl.* שֵׁירוּרִין, שֵׁירוּרָתָא *(fem.).* Targ. Y. I Num. XVIII, 12 שֵׁירוּרַיָּיהוֹן; II שֵׁירוּרַיָּתְהוֹן (ed. Vien. שֵׁר').

שִׁירָוָן, v. שֵׁירוּתָא III.

שֵׁר, שֵׁירוּ m. (שָׁרַת I) *burning, burn.* Cant. R. to VII, 9; Tanḥ. Tsav 2; Yalk. Sam. 161, v. אִרְמוּס.

שֵׁרוּת, שֵׁירוּת m. (שָׁרַת) *service,* esp. *Temple service, function.* Arakh. 11ª (ref. to Deut. XVIII, 7) אִיזְהוּ ש' שבשם וכ' what service is there that is connected with the Name? It is song (attending the sacrifices). Ib. (ref. to Deut. X, 8 לשרתו ולברך) מכלל ... לאו ש' הִיא this implies that the priestly benediction is not called a service. Sot. 38ª (ref. to Deut. l. c.) אִיתְקַשׁ בִּרְכָה לש' the priestly benediction is made analogous to service (both must be performed standing). Zeb. 24ª; Yoma 58ª the question is, דרך ש' בכך וכ' may or may not a Temple function be performed in that manner? Y. Erub. V, beg. 22ᵇ כל ש' ששרת וכ' every ministration which he performed before Eli was considered as a ministration before God. Yoma l. c. שני כלים בש' אחד Ms. Ms. 2 (ed. אחת ש') there may be two vessels for one function. Men. 109ª שחיטה לאו ש' וכ' slaughtering (a sacrifice) is no priestly function; a. fr.

שֵׁר I ch. same.—מלאכי ש' ministering angels (v. שָׁרַת). Targ. Y. Gen. XVIII, 20; a. fr.

שֵׁר II, שֵׁרוּ, שֵׁירוּ I f. (שְׁרֵי) *beginning.* Targ. Jer. II, 3. Targ. Job VIII, 7; v. שֵׁירוּי.

שֵׁר III, שֵׁרוּ, שֵׁירוּ II, שֵׁירוּתָא f. (שְׁרֵי) [*rest, encampment,*] *meal, refreshment* (cmp. סְעוּדָה); *ration, sustenance.* Targ. Y. Gen. XXIX, 22 (not שירוי). Ib. XVIII, 5. Targ. Job XL, 30. Targ. Gen. XLIII, 16 (*dinner time;* h. text צהרים). Targ. II Kings XXV, 30; a. fr.—Ber. 39ᵇ הוה בצע אכולא ש' used to break bread enough for the entire meal. Taan. 11ᵇ הֵאי בר בי רב ... ליכול כלבא לשֵׁירוּתֵיהּ if a student fasts, let a dog eat his meal. Pes. 113ª (prov.) סלקת לאיגרא שֵׁירוּתָךְ בהדך if thou goest up to the roof (on a journey ever so short), take thy provisions with thee; a. e.—*Pl.* שֵׁירָוָן. Targ. Hos. IV, 18 (ed. Wil. שֵׁירָוָן).

שֵׁר, שֵׁירְטוּט m. (שְׁרַט) *ruling, marking lines.* Men. 32ᵇ צריכות ש' must be written on traced lines; Meg. 18ᵇ. Gitt. 6ᵇ בלא ש' without rules. Sabb. 75ᵇ (ref. to המולח והמעבר, ib. VII, 2) אפיק ... ועיבל ש' take out either of the two words, and insert (among the forbidden acts) the tracing of outlines on the hide before cutting.

שֵׁירָטוֹן, v. שֵׁרְטוֹן.

שִׁירְיָא f. = h. שִׁרְיָה, *coat of mail.* Targ. Y. Ex. XXXIX, 23; ib. XXVIII, 32 (not שִׁירַיָּא); v. שִׁרְיָנָא.

שִׁירְיוֹן, שִׁירְיוֹנָא, v. sub שֵׁר.

שִׁירְיוּתָא, Tosef. Maas. Sh. II, 1 שִׁוְרִיוּתָא, v. שִׁרְיוּתָא.

שִׁירַיִם, v. שָׁיַר.

שִׁירְיָן, שִׁירְיָנָא, v. sub שֵׁר.

שִׁירַיִם, v. שָׁיַר.

שִׁירָיָן, שִׁירָיָנָא, v. sub שֵׁר.

שִׁירַן pr. n. pl. *Shiran.* Targ. Y. Num. XXXII, 38 (h. text שבמה); Targ. Y. I ib. 3 (h. text שבם).

שִׁירְנוּקָא, v. שִׁרְנוּקָא.

שִׁירְפֵּי, v. שָׁרַף.

שִׁירְפָּה, v. שִׁרְיָפָה.

שִׁירְקָא c. (שְׁרַק II) *viscous substance, glair.* Pes. 68ª (expl. מידחוי קרביו, ib. VI, 1) דמעיא דנפיק וכ' Ms. M. (ed. דנפקא) (the removal of) the viscous substance of the entrails, which comes out through the pressure of the knife; M. Kat. 22ª (expl. לידחה, ib.). Sabb. 109ª טויא ש' Ar. (v. Rabb. D. S. a. l. note 200) the glairy substance issuing from a melon wrapped in dough and roasted (ed. שַׁרְקָא, v. שַׁרְקָא).

שִׁירְקִירִיס, Midr. Till. to Ps. VIII ed. Bub., v. סִילִיקְרָאוֹת.

שִׁירְשׁוּרָא, v. שִׁרְשׁוּרָא.

שִׁירָא, שִׁירְתָּא f. = h. שִׁירָה. Targ. Ps. XXX, 1. Targ. Cant. I, 1 (ed. Vien. שִׁירָךְ); a. e.—*Pl.* שִׁירָתָא Ib.

שִׁישׁ, v. שׁוּשׁ.

שַׁיִשׁ, שַׁיְשָׁא, שַׁיְשׁוּ m. (b. h.; = שושו, cmp. שׁוּהּ, שׁעוּהּ) [*smooth,*] *yellow marble* or *alabaster.* Ḥag. 14ᵇ (in a mystic passage) כשאתם מגיעין אצל אבני ש' טהור וכ' when you arrive at the stones of pure marble, say not, water, water. Ex. R. s. 10; Midr. Till. to Ps. CV, a. e., v. פְּסִיפָס. Num. R. s. 16 (play on שׁשׁר, Num. XIII, 22) שהיה ברייא כש' he was as sound as a marble block; Tanḥ. Sh'laḥ 7. Midd. III, 3. Tosef. Ter. X, 10; a. fr.

שִׁישָׁא, שַׁיְשָׁא, שַׁיְשׁוּ ch. same. Targ. II Esth. I, 2.—Succ. 51ᵇ; B. Bath. 4ª, v. מַרְמָרָא; Yalk. Deut. 913.

שִׁישָׁא I m. (v. P. Sm. 4144, Brockelm. 374ª) *alabaster* or *glass jug* (?), v. אֲשִׁישָׁא.

שִׁישָׁא II (or שׁוּשָׁא) pr. n. m. *Shisha,* (*Sisa*), an Amora. Ber. 24ª Ms. M. (ed. ששת). Ḥull. 44ª; a. fr.

שִׁישָׁה f. (שׁוּשׁ) *joy, use of the root* שׁוּשׁ. Cant. R. to I, 9 כל מקום שנאמר ש' כתיב בשי"ן וכ' wherever rejoicing is meant the word is written with Sin, but here (in לססתי, Cant. l. c.) it is with Samekh. Pesik. Ronni, p. 141ᵇ; Cant. R. to I, 4 (one of the ten expressions for joy; Ab. d'R. N. ch. XXXIV שָׁשׂוֹן).

שִׁישׁוּרָא, שִׁירְשׁ', שִׁירַשׁ' m. (שָׁרַר) *rope.* Pes. 82ᵃ דקא גדיל שירש' (Ms. M. שירש') if he (the unclean priest) is a ropemaker (who cannot be suspected of neglecting the Temple service from mercenary motives). B. Kam. 96ᵃ תופיא ועבדיה שר' (Ms. M. ועבדינהו שירש') if one stole palm leaves made into a broom, and made them into a rope.

שִׁישִׁית, שִׁישַׁי, v. שִׁשִּׁי.

שִׁישַׁךְ, v. שַׁשַׁךְ.

שִׁישֶׁלְתָּא, v. שַׁלְשֶׁלְתָּא.

שִׁישְׁנָא pr. n. m. *Shishna.* Y. Sabb. XIX, 16ᵈ bot. רב ש' quot. in Alf. (ed. ששעה). Gitt. 62ᵃ; Men. 90ᵃ רב דימי בר ש'.

שִׁית I (b. h.; sec. r. of שָׁוָה) *to place, set, make.*

Hif. הֶשְׁוִית same. Snh. 27ᵃ (ref. to Ex. XXIII, 1) אל תָּשֶׁת רשע עד make not a wicked man a witness (disqualify him); אל תשת חמס עד allow not violence (robbers) to testify; Mekh. Mishp., s, 20; Yalk. Ex. 352.—[Yalk. Ps. 620 השיתיו, v. שָׁתָה II.]

שִׁית II m. (שָׁתַת II) *foundation*; (cmp. יְסוֹד) *bottom*, esp. *Shith, a pit by the side of the altar* into which the remainder of libations was poured. Midd. III, 3 שבו יורדין לש' וכ' by which men went down the Sh. to cleanse it. Tosef. Succ. III, 15 יורדין לש' וכ' the wine goes down into the pit and is swallowed up there. Ib. (ref. to וגם יקב, Is. V, 2) זה חש' this refers to the Sh.; Y. ib. IV, 54ᵈ top; Bab. ib. 49ᵃ חשיתין (*pl.*).—*Pl.* שִׁיתִּין. Ib. ש' משמת ימי וכ' the Shittin have existed from the six days of creation (are a natural cavity). Ib. 53ᵃ בשעה שכרה דוד ש' when David began to dig the pits (for the Temple); Macc. 11ᵃ; Yalk. Ps. 878 שִׁתִּין. Meïl. III, 3 (11ᵃ) יצאו לש' וכ' (ירדו) so soon as the wine is let down into the pits &c. Yalk. Ps. 653, v. פֶּגֶר.

שִׁית III m. *wild fig.*—*Pl.* שִׁיתִּין (or שִׁתִּין). Dem. I, 1; Tosef. ib. I, 1; Erub. 18ᵃ; Ber. 40ᵇ (expl. מין תאנים).

שִׁית IV, שִׁת, שִׁיתָּא, שִׁיתָּה, שִׁתָּ' = h. שֵׁשׁ, *six.* Targ. Gen. VII, 6 (O. ed. Berl. שִׁית; ed. Vien. שִׁתָּ'). Ib. XXX, 20 (O. ed. Berl. שיתה); a. v. fr.—Pes. 94ᵃ ש' אלפי וכ' the world (distance from sunrise to sunset) is six thousand parasangs. Snh. 97ᵃ ש' אלפי שני הוי וכ' the world will exist six thousand years; a. fr.—*Pl.* שִׁיתִּין, שִׁתִּ' *sixty.* Targ. Gen. XXV, 26; a. fr.—B. Kam. 92ᵇ תכלי ש', v. בָּבָא. Ib. רהוטי ש', v. צַפְרָא. Ab. Zar. 69ᵃ בש' requires sixty portions to be neutralized; a. e.—שִׁיתַּת עָשָׂר, שִׁיתֵּיסַר, שִׁיתֵּסַר, שִׁיתְסָרֵי, שִׁיתְּ' *sixteen; sixteenth.* Targ. Ex. XXVI, 25. Targ. Y. Deut. XXXIV, 8 (ed. Vien. שִׁתֵּיסַר); a. fr.—שִׁיתְסָרָאָה m. *the sixteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 14 (ed. Lag. שִׁיסְרָאָה).

שִׁיתָא f. = h. שֶׂה, *ewe.* Targ. O. Lev. XXII, 28 (ed. Berl. סִיתָא). Ib. V, 7 ed. Lisb. (Ms. ס'; ed. אִימְרָא).

שִׁיתָאָה m. (שְׁחִי II) *weaver.*—*Pl.* שִׁיתָאֵי, שִׁיתָּיֵיא. Y. Sabb. XIII, 14ᵃ bot.; Y. Bets. III, 62ᵃ top, v. מְצָדָא I.

שִׁיתָּאָא, שִׁיתָּסָא m. (comp. of שִׁית a. אסא, P. §m. 291; v. אֲסִי) *foundation.* Targ. Ps. CXXXVII, 7 (ed. Wil. שִׁתָּאָסָא). Targ. Job XXXVIII, 38 (ed. Wil. שִׁתָּאָסָה; h. text מוּצָק); a. e.—*Pl.* שִׁיתָּאֲסָרְיָא, שִׁיתָּאֲסִין, שִׁתִּ' (also used as *sing.*) Ib. IV, 19. Ib. XXII, 16 Ms. (differ. in ed.). Targ. Prov. X, 25 (ed. Wil. שִׁתָּאֲסָרְיָא, oth. ed. סְעָר ..., corr. acc.). Targ. Ps. XVIII, 16. Ib. XXIV, 2 שוי שִׁתָּסָתָא (ed. Lag. שוי שיתיתאה, corr. acc.). Targ. Prov. III, 19 [read:] שוי שיתאסרא דארעא (v. Pesh.).

שִׁתָּ', שִׁיתּוּמָא m. (שְׁתַם) *opening, boring a hole.* Ab. Zar. 69ᵇ דלא חריש לש' who does not apprehend that the gentile may make a hole in the stopper (to draw out wine, and close it again). Y. ib. V, 44ᵈ top שִׁיתּוּמְדוֹן, v. מַגֵּף.

שִׁיתּוּף m. (שָׁתַף) *partnership,* esp. (Sabbath law) *shittuf, the formation of a fictitious partnership in an alley* by depositing in it some article of food in which the inmates concerned have a share, which has the effect of allowing them to move things within the area enclosed by the alley. Erub. 71ᵇ בסומכין על ש' וכ' they differ as to whether *shittuf* can be relied upon to take the place of an *ʿerub* (עֵירוּב). Y. Sabb. XIX, beg. 16ᵈ קורה בלא ש' וכ' the placing of a beam over an alley without *shittuf* has the effect of allowing the carrying of objects on the Sabbath. Y. Erub. V, 23ᵈ bot.; a. fr.

שִׁיתָּא, v. שִׁתָּא.

שִׁיתָּלָא, v. שִׁתִּילָא.

שִׁיתַּנְהוֹן, Pesik. R. s. 22, read: שַׁרְהַנְהוֹן, v. שְׁרֵי.

שִׁיתְסָרָאָה, שִׁיתָּסָר, v. שִׁית IV.

שָׂךְ (cmp. סוֹךְ) *thicket, wild growth.* Lam. R. to I, 17 לשעבר ... ועכשיו בשך formerly I went to Jerusalem on well-kept roads, but now I go through wild growth (thorns), as it is said (Hos. II, 8), I will hedge up (שָׂךְ) thy road with thorns.

שָׁכַב (b. h.) *to incline; to lie down, lie, sleep.* Bekh. VII, 2, a. e. גביניו שׁוֹכְבִין, v. גְּבִין II. Gen. R. s. 96 (ref. to Gen. XLVII, 28 sq.) אתה שׁוֹכֵב ואין אתה מת thou shalt lie (in the grave) but not be dead (forever). Ber. I, 3 (ref. to Deut. VI, 9) בשעה ... שׁוֹכְבִים וכ' (you must read the Sh'mʿa) at the time of the day when people lie down, and when people get up. Ib. 62ᵇ על כל משכב שָׁכַב וכ' lie on any couch, only not on the bare ground; a. v. fr.—Part. pass. שָׁכוּב. Mekh. B'shall., Vayassʿa, s. 3 ... תפלתם שהיו שְׁכוּבִים בעפר the prayer of our fathers who were asleep in the ground; Yalk. Ex. 260 שוכבין.

Hif. הִשְׁכִּיב 1) *to cause to lie down.* Ber. 60ᵇ (in a night prayer) שהַשְׁכִּיבֵנִי לשלום וכ' that thou make me to lie down for peace and to rise for peace &c. Ber. 4ᵇ הַשְׁכִּיבֵנוּ (cause us to lie down,) *hashkibenu,* a section of the evening prayers, inserted between *G'ullah* and *T'fillah* (v. גְּאוּלָּה). Ib. 9ᵇ; a. fr.—2) *to let lie with, to allow sodomy.* Ker. 3ᵃ (ref. to Lev. XVIII, 22) קרי ביה לא תַּשְׁכִּיב read

it as *lo thashkib*, do not allow &c.; Snh. 54b לא תַּשְׁכֵּב (or תִּשָּׁכֵב *Nif.*); a. e.

Nif. נִשְׁכַּב *to be lain with*, esp. *to be the subject of sodomy.* Ib. אזהרה לנִשְׁכָּב מנין whence do we derive the warning (אַזְהָרָה) for the person that allows sodomy? Ib. [read:] לר' ישמעאל אזהרה לנ' לבהמה וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 200, a. Yalk. Lev. 599) according to R. Yishmael's interpretation, whence do we derive the warning for the person that is made the subject of coupling with a beast? Ib. לא תִשָּׁכֵב, v. supra; a. fr.

שְׁכֵיב, שְׁכוּב, שְׁכֵב ch. same, *to lie down; to die; to lie with.* Targ. O. Deut. XXIV, 12, sq. Targ. Gen. XXVI, 10. Targ. O. Lev. XV, 24. Targ. O. Deut. XXXVIII, 30; a. fr.—Part. pass. שָׁכִיב. Targ. Ezek. IV, 9; a. fr.—V. שָׁכִיב.—Yeb. 46a אילו שָׁכִיבִי לא וכ' I might have died without telling you this thing; B. Mets. 73b השתא אילו שָׁכִיבְנָא (not שכיבא); Ab. Zar. 55a (corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 10). Yeb. 24b, a. e. כל נירים ושָׁכִיב, v. נוּם ch. B. Mets. 85a לא ש' אינש וכ' no one died before his time. B. Kam. 91b; B. Bath. 26a לא ש' ברי וכ' my son Shikhhat died (early) for no other sin than that he cut down a fig tree before its time; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּב *to be lain with, be ravished.* Targ. Zech. XIV, 2. Targ. Is. XIII, 16.

שָׁכָב m. (preced.) *the lower millstone*, opp. רֶכֶב. B. Bath. II, 1, v. רֶכֶב; Tosef. ib. I, 3.

שְׁכָבָא, שְׁכָבָה m. (שְׁכִיב) *asleep; dead body, corpse.* M. Kat. 27b שירפוּרָא דש', v. שִׁירְפּוּרָא. Ib. לא ש' אינש במתא, v. אִינָשׁ is there not a dead (to be buried) in town (and they pursue their labors)? B. Bath. 91a, v. מְנוֹבְּרִיתָא; a. fr.—*Pl.* שְׁכָבֵי, שְׁכָבַיָּא. Snh. 29b, v. עוֹר I ch. Ib. 48b ש' דהרפניא the dead of Harpania (for whom the shrouds are not woven until they are dead); a. e.—V. שָׁכִיב.

שְׁכָבָה f. (b. h.; שכב, v. Job XXXVIII, 37), only in שְׁכָבַת זֶרַע *effusion of semen.* Nidd. 5a. Ib. 9a. Ib. 13a; a. fr.

שַׁכְבָּנָא m. (שְׁכִיב) *one whose eyebrows overshadow his eyes* (v. גְּבִין II). Bekh. 44a; (Tosef. ib. V, 2, sq. שכניה).

שְׁכֵבְתָּ f. (b. h.; v. שְׁכָבָה) *effusion of semen*; [oth. opin.] = שְׁכִירָבָה. Snh. 54b, v. שְׁכִירָבָה.

שׁוּכְּ, שְׁכוּבְתָּא f. = h. שְׁכָבָה; only in שְׁכוּבַת זַרְעָא, שׁוּכְּ = h. שכבת זרע. Targ. Lev. XV, 16, sq. (O. ed. Vien. שְׁכוּבַת); a. fr.

שְׁכָה, v. סְכָה.

שְׁכוֹב, v. שְׁכִיב.

שְׁכוּבְתָּא f. = h. שְׁכִבַת 1) *lying with, sexual connection.* Targ. O. Lev. XVIII, 20; 23. Ib. XX, 15; a. e.—2) *effusion of semen.* Targ. O. Lev. XV, 16, sq.; v. שְׁכָבְתָּא.

שְׁכוֹי, v. סִיכּוּי.

שְׁכְוִי m. (b. h.; שָׁכָה, v. סָכָה) [*guard,*] *cock.* R. Hash. 26a כשהלכתי . . . ולתרנגול ש' (Ar. س) when I travelled in the district of K. N., (I noticed that) they called a bride *ninphe*, and a cock *sekhvi*; Y. Ber. IX, 13c top ברומי . . . ש' (Ar. سكوية) in Rome they call the cock *s.*; Lev. R. s. 25 בערביא . . . לתרנגולתא שְׁכְוִיָּא in Arabia they call the hen *sikhvaya*; Yalk. Job 925 סְכָוָא . . . ברומי; Yalk. Lev. 615 בערבי . . . לתרנגולת שכוי.

שְׁכְוִיָּא, v. preced.

שכוין, Y. B. Bath. IV, beg. 14c ד'ש, prob. to be read: דשׁוּרְחִין (v. Tosef. ib. III, 2).

שַׁכּוּל m. (b. h.; שָׁכַל) *bereft of whelps.* Pirké d'R. El. ch. XXXVII שעומד . . . כדוב ש' וכ' who stands on the road like a bear bereft of her whelps ready to kill mother and children.

שְׁכוּלָא, v. סִיכּוּלָא.

שְׁכוּן, v. שִׁיכּוּן.

שְׁכוּנָא m. (שָׁכַן) 1) *dwelling, tent; apartment.*—*Pl.* שְׁכוּנֵי, שְׁכוּנַיָּא, שְׁכוּנִין. Targ. Jud. VIII, 11; Targ. Jer. III, 2; IX, 25; XXV, 24.—B. Bath. 29b; 159b אנא בש' גוואי הואי I lived in the interior departments (and had the right to pass the premises which you occupied; therefore you cannot claim undisputed possession).—2) *group of buildings, neighborhood.*—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 34; Yalk. Is. 352, v. שְׁכוּנְתָּא.—[שְׁכוּנָא f., v. שְׁכוּנְתָּא.]

שְׁכוּנָה f. (preced.) 1) *settlement, colony, group of dwellings.* Ab. Zar. 21a ובלבד שלא יעשנה ש' provided that (in selling dwellings to a gentile) he does not make it a (gentile) settlement; ib. אין ש' וכ' a settlement consists of no less than three men (living in a group). Gitt. 6a מש' לש' when the deed of divorce is carried from one group of buildings to another; Y. ib. I, 43c top. Gen. R. s. 39 וממולדתך זו שְׁכוּנָתָךְ 'and out of thy *moledeth*' (Gen. XII, 1) this means, thy settlement. Ib. s. 64, v. נָצִיב; a. e.—Lev. R. s. 2 שכונתי some ed., v. שְׁכִינָה.—2) *the neighbor's privilege of preemption.* B. Mets. 68a; 108b (expl. משכנתא) ד' גבירה ש' the right of preemption (accorded to neighbors) is with him (the mortgagee).—[שְׁכוּנָה ch., v. next w.]

שְׁכוּנְתָּא ch. same, 1) *settlement.*—*Pl.* שְׁכוּנָן, עבד ש', *to settle.* Targ. Job XV, 28. Targ. Y. Ex. XXIII, 33.—2) *group of buildings, neighborhood, quarter.* Gen. R. s. 17 שְׁכוּנְתֵּיהּ דר' יוסי וכ' the quarter in which R. J. the Galilean lived; Lev. R. s. 34 הוות אזלא בכל שְׁכוּנַיָּא ובשכונתיה וכ' she went begging in all quarters, but in R. Jose's quarter she did not go; Yalk. Is. 352 בכל שְׁכוּנֵי דקרתא ובשְׁכוּנֵיהּ וכ'; Y. Keth. XI, 34b bot. שְׁכוּנְתָּהּ דמשבקי the quarter in which my former husband lives.—*Pl.* שְׁכוּנָתָא. Ib. ליתי הכא שְׁכוּנָת חורין וכ' are there no quarters of other people of the town? Yalk. Lev. 665 בכל שְׁכוּנָתָא דקרתא וכ', v. supra; a. e.

שְׁכוֹר בְּזָאֵי, שְׁכוֹר pr. n. pl. *S'khor Bizzaé.* Snh. 95a (Var. שכר); however, בְּזָאֵי, v.

מְשַׁכַּח יתיה that he may not have forgotten it, if Rab should ask him; a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּח *to be forgotten.* Tem. 15b דאר׳ להו א׳ וכ׳ that which they forgot remained forgotten &c. B. Mets. 85a יתיב ... דלִשְׁתַּכַּח גמרא וכ׳ he fasted ... praying that he may forget the Babylonian teaching. Ib.b אי מְשִׁתְּכַּחַת תורה וכ׳ (Keth. 103b אם נשתכחה וכ׳), v. פְּלָפוּלָא. Ib. עבדי דלא תִשְׁתַּכַּח וכ׳ ... I brought it about that the Law be not forgotten &c.; a. e.

שְׁכַח II, *Af.* אַשְׁכַּח (הַשְׁכַּח) (preced.) [*to uncover,*] *to find.* Targ. Ps. XXXVI, 3 לַמַּשְׁכַּח (ed. Wil. לְמ׳). Targ. Koh. I, 17 (ed. Vien. לְמ׳). Ib. VIII, 17 (*Pe* interch. with *Af.*). Targ. Gen. II, 20. Ib. VIII, 9 (Y. some ed. הַנַּשׁ׳). Targ. O. ib. XLI, 38 הִנַּשְׁכַּח ed. Berl. (ed. Vien. a. oth. הִישְׁ׳, corr. acc.); Y. הִנַּשׁ׳; a. fr.—Gitt. 56b דלא לַשְׁכְּחֵיה ... ליקלורית וכ׳ burn this man (me, Titus), and scatter the ashes ..., that the God of the Jews may not find him and place him before judgment. Y. Erub. I, 18d top א׳ תני וכ׳ he found that it was taught (in the Boraitha), Rabbi says &c. Yeb. 110b אַשְׁכְּחֵיה לרב וכ׳ I found Rab A. and &c. Ab. Zar. 10a, a. fr. נפק דק ואי וכ׳ he went forth, investigated, and found that &c. Macc. 21b מי מַשְׁכַּחַת וכ׳ wouldst thou have found the jewel beneath?; B. Mets. 17b לא משכחת, v. דְּלֵי. Gitt. 68a אַשְׁכְּחֵיה חמרא he found it to be wine; Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; Yalk. Kings 182 אשכח. Y. Hag. II, 77b וי דמובדין ולא מַשְׁכְּחִין woe for those who lose and do not find (who suffer an irretrievable loss)!; a. fr.—Macc. l. c., a. fr. היכי משכחת לה how wilt thou find it, i. e. to what practical case can this be applied? Pes. 7a בשלמא שבת משכחת לה וכ׳ as to the Sabbath, there may be a case, as, for instance, when the fourteenth day occurs on a Sabbath. Ab. Zar. 40b; a. v. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּכַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּכַח *to be found.* Targ. Ex. XXI, 16. Ib. XXII, 1; 3; a. fr.—Targ. Y. I Deut. XXXIV, 8 הִשְׁתְּכָחוּ אכלין וכ׳ (= h. נמצא) *consequently* they ate &c., v. מְצָא.—B. Mets. 16b דמִשְׁתַּכְּחֵי בשוקא ... חנהו deeds of purchase that were found in the street. Sabb. 90a; Nidd. 62a מִשְׁתַּכַּח, v. אַשְׁלְגָּא. Snh. 111a; Ex. R. s. 6, a. e. ולא מִשְׁתְּכְחִין and are not found again (cannot be replaced), v. חֲבַל II; a. fr.

שִׁי׳, שִׁכְחָה f. (שָׁכַח) 1) *forgetting, forgetfulness.* Y. Peah I, 16b bot.; Yalk. Mic. 559, v. שׁוֹכָן. Ab. IV, 22. Sabb. 31b שמא תאמר ש׳ הוא מהן lest you say, they forget it (that their way leads to death); a. fr.—2) *that which is forgotten,* esp. (with ref. to Deut. XXIV, 19) *the forgotten sheaf, the poor man's sheaf.* Peah VI, 1 אינו ש׳ does not come under the law concerning a forgotten sheaf, does not belong to the poor. Ib. 4 ושלאחריו ש׳ and a sheaf left behind the cutter belongs to the poor; B. Mets. 11a. Ib. לרבות שִׁכְחַת העיר to include a sheaf forgotten in town (at unloading). Pesik. Vattom., p. 132a (ref. to Is. XLIX, 14) כעומר הש׳ like the forgotten sheaf; a. fr.

שִׁכְחָן, v. שׁוֹכָן.

שִׁכְחַת pr. n. m. *Shikhḥath.* B. Bath. 26a; B. Kam. 91b Ms. M. (ed. שיבחה; v. Rabb. D. S. a. l. note). B. Bath. 126b (v. Rabb. D. S. a. l. note 80).

שִׁכּוֹר, שִׁוּ׳ m. (b. h.; שָׁכַר) *drunk, intoxicated.* Erub. 64a ש׳ אל יתפלל an intoxicated person should not pray, contrad. to שחוי under the influence of wine. Ib. שחוי ש׳ שאין וכ׳ ... *shathuy* is he who could speak before a king (who could collect his mind, if he were suddenly summoned to speak &c.), *shikkor* is he who could not &c. Ber. 31b ש׳ שמתפלל וכ׳ a drunk person that prays is like one worshipping an idol. Num. R. s. 10; Tanḥ. Sh'mini 11; a. fr.

שָׁכַח (b. h.; cmp. שכך) [*to sink,*] *to forget, discard.* Ber. 32b (ref. to Is. XLIX, 14) אדם ... אחה עזבתני ושְׁכַחְתָּנִי if a man marries a woman after abandoning his first wife, he remembers the doings of his first wife, but thou hast abandoned me and also forgotten me. Ib. כלום אֶשְׁכַּח עולות וכ׳ will I ever forget the burnt-offerings of rams and the first born that thou didst offer &c.? Ib. שמא תִשְׁכַּח ... סיני wilt thou forget what I did at Sinai? Peah V, 7 העומר שֶׁשָּׁכְחוּהוּ ... ולא ש׳ וכ׳ a sheaf which the laborers overlooked in collecting, but the employer had not overlooked. Ib. VII, 1 וְשָׁכָחוֹ and he forgot it (left it on the tree). Ab. III, 8 כל השׁוֹכֵחַ וכ׳, v. מְשָׁנָה. Midd. II, 5 שָׁכַחְתִּי מה וכ׳ I forgot what purpose it served; Yoma 16a; a. v. fr.—Part. pass. שָׁכוּחַ; f. שְׁכוּחָה, *a*) (cmp. זָכוּר) *forgetting.* Y. Sabb. VI, 7d והיא ש׳ and she may forget herself, v. שִׁחֲצָנִית.—*b*) *forgotten.* B. Mets. 11a ש׳ מעיקרו a sheaf forgotten at the start (overlooked in collecting); v. זָכַר. זכור ולבסוף ש׳ Ber. l. c. (ref. to Is. l. c.) היינו עזובה היינו ש׳ is not abandoned the same as forgotten? (Ms. O. שְׁכִירָה ... עֲזִירָה ...).

Pi. שִׁכַּח 1) same. Y. Ber. V, 9a top לא במהרה הוא מְשַׁכֵּחַ will not easily forget it. Snh. 99a כל ... ומְשַׁכְּחָהּ וכ׳ he who studied the Law and neglects it (fails to review it) is like a woman that gives birth and buries; a. e.—2) *to cause forgetting.* Ab. II, 2 שיגיעת עון ... מְשַׁכַּחַת (or מַשְׁכַּחַת) the employment of the mind in both of them causes man to forget sin. Tosef. Sot. III, 12 אתם מְשַׁכְּחִין ... אני אֲשַׁכַּח וכ׳ you make the law of free trade forgotten among you, I will cause you to be forgotten in the world; Snh. 109a, a. e. באו ונִשְׁכַּח וכ׳, v. רָגַל; a. fr.

Hif. הִשְׁכִּיחַ same. Bets. 15b לַהֲשִׁכִּירוֹ, v. זָכַר. Ab. l. c., v. supra; a. e.

Nif. נִשְׁכַּח, *Hithpa.* הִשְׁתַּכַּח, *Nithpa.* נִשְׁתַּכַּח *to be forgotten.* Tem. 14b מוטב ... ואל תִּשְׁתַּכַּח וכ׳ (some ed. תִּשָּׁכַח) it is better that a law be uprooted (disregarded) than that the Law be forgotten in Israel. Ib. 15b נִשְׁתַּכְּחוּ ... שלשה three thousand traditional rules were forgotten during the days of mourning for Moses. Ib. 16a נִשְׁתַּכְּחָה ... אף וכ׳ also the rule concerning a sin offering whose owner died (before it was brought) was forgotten during &c. Ib. שלא יִשְׁתַּכַּח ... מלבי that what I have learned be not forgotten out of my mind. Pes. 54b על חמת שישתכח מן הלב that the dead should be forgotten out of mind; a. fr.

שְׁכַח I ch. (Hebraism) same. Y. B. Kam. IV, 4b עד דשַׁכְחוּן כולן, v. סוּגְיָא.

Pa. שַׁכַּח same. Y. Erub. I, 18d top [read:] דאין ... ולא

שְׁכִיב, v. שְׁכַב.

שָׁכִיב m., שְׁכִיבָא c. (preced.) 1) *lying*; שְׁכִיב מְרַע *dangerously ill*, v. מְרַע II.—2) *dead, deceased.* Targ. Y. Deut. XXV, 5, sq. Targ. Ps. XXXI, 13; a. fr.—[B. Mets. 73b, read: שְׁכִירְבָא, v. שְׁכַב.]—*Pl.* שְׁכִיבַיָּא, שְׁכִירְבִין, שְׁכִירְבַיָּא, שְׁכִיבֵי. Targ. Ruth I, 8. Targ. Koh. IV, 2 (not שכירבא); a. e.—Snh. 46b, v. יְקָרָא. Sabb. 109b בי ש׳ Ar. *in the cemetery*, v. שִׁירְבָּא; a. e.—V. שִׁכְבָּא.

שְׁכִיבָה f. (שָׁכַב) 1) *lying down, lying position.* Ber. 11a (ref. to Deut. VI, 7) בשעת ש׳ ממש וכ׳ at the time of lying down, (and) literally in a reclining position, and at the time of rising, (and) literally in an erect position (must the Sh'm'a be recited, v. קִרְמָה a correct quot. acc.). Ib. 4b מקיש ש׳ לקרמה וכ׳ the text (Deut. l. c.) puts lying down parallel to rising, as at rising (in the morning) the reading of the Sh'm'a precedes the prayer (תְּפִלָּה), אף ש׳ so at lying down (in the evening) the reading of the Sh'm'a precedes &c. Ib. מאי קרמה ... אף ש׳ נמי סמוך למירטתו as in the morning the Sh'm'a is read near the bed (immediately after rising), so in the evening the Sh'm'a is read near the bed (before going to bed). Y. ib. I, 3c מפני שכתוב בה ש׳ וקימת because lying down and rising are mentioned therein (in the chapter of Balaam, Num. XXIII, 24; XXIV, 9). Y. Gitt. III, 44d top; Tosef. Kel. B. Mets. I, 14 אחת לש׳ וכ׳ one mattress to lie on, and another &c.; a. fr.—2) *lying with, carnal connection.* Snh. 54b (ref. to Lev. XVIII, 23) לא תתן שְׁכִיבָתְךָ ... thou shalt not give thy *sh'khobeth* means, thou shalt not allow thy lying with (any connection, either active or passive); Yalk. Ex. 348; Yalk. Lev. 599. Snh. l. c. לדברי שכבתך ושכיבתך חדא היא ... according to R. 'Ak. he is guilty of one act only, for thy *sh'khobeth* and thy *sh'khibah* are the same.

שְׁכִיחָא m., שְׁכִיחָא c. (שְׁכַח II) = h. מָצוּי, *found, on hand; frequent; likely.* Ḥag. 5a, v. זוּזָא I. B. Mets. 85b דחוה ש׳ אלידתו גבירה whom Elijah used to visit. Taan. 23b משום דאתתא ש׳ וכ׳ because the wife is usually at home, and gives the poor bread &c., v. חֲנָנִירָה ch. Sabb. 78a יין ש׳ ... לא ש׳ שתייתו wine is used ordinarily for drinking, extraordinarily for medicine. Bets. 2b, a. fr. מילתא דלא ש׳ a case of rare occurrence. Sabb. l. c. כל מילתא דש׳ ולא ש׳ whenever a thing is used ordinarily for one purpose, and rarely for another purpose; a. fr.

שְׁכִיחָה f. (שְׁכַח) *forgetting, use of the root* שְׁכַח. Lam. R. to V, 20; Pesik. R. s. 31, v. עֲזִירָה; a. e.—Ber. 32b Ms. O., v. שְׁכַח.

שְׁכִיכָה f. (שְׁכַךְ) *appeasement, use of the root* שְׁכַךְ. Esth. R. to I, 12; II, 1 (ref. to כְּשׁוֹךְ ib.) ש׳ שאינה ש׳ it was an appeasement, and yet it was no appeasement, i. e. he was not reconciled without regret.—*Pl.* שְׁכִיכוֹת. Meg. 16a (ref. to Esth. II, 1, a. VII, 10) שתי ש׳ הללו למה why these two appeasements?; Yalk. Esth. 1059 (not שכיכת).

שְׁכִין, v. שְׁכַן.

שְׁכִינָא, שַׁכִּין, v. סַכִּין.

שְׁכֵינָא m. = h. שָׁכֵן, *neighbor.* Targ. Prov. XXVII, 10 Ms. (ed. שִׁירְכָנָא).—*Pl.* שְׁכֵירִין. Targ. II Kings IV, 3 (v. שִׁירְבָא). Targ. Ps. LXXIX, 4; 12 (ed. Wil. שָׁכְנָנָא; ed. Lag. שירבי).

שְׁכִינָא m. (שְׁכַן; cmp. שַׁכְבָּנָא) *eyelid.* Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 10 (some ed. שִׁירְכָנָא).

שְׁכִינָה f. (שָׁכַן) *royal residence, royalty.* Lev. R. s. 2 בא ואראך כבודי ובית שְׁכִינָתִי וכ׳ (not בירתי; some ed. שכונתי) come, and I will show thee my honor and the house of my residence without thy mother; Yalk. Ez. 340 כבודי כלום פירחת ובית שבניתי לאמך (corr. acc.). Lev. R. l. c. ושכינתי has my honor or my royalty suffered (through thy mother's absence)?; Yalk. l. c. כבודי או בית שבניתי לכם (corr. acc.).—Esp. *Shechinah, Divine-Presence, holy inspiration* (v. Ex. XXV, 8, a. 22). Yoma 9b sq. אי נמי סליקו ... לא הוה שריא ש׳ ... אין הש׳ שורה וכ׳ ... even if all Jews had returned in Ezra's days, the Sh. would not have dwelt in the second Temple, for it is written (Gen. IX, 27) ...; the Sh. dwells only in the tents of Shem; Gen. R. s. 36. Ber. 6a לשלשה ... שש׳ עמהם that when three sit as judges, the Sh. is with them. Sabb. 12b למעלה וכ׳ ש׳ the Sh. dwells over the headside of the sick man's bed. Ib. 30b; Pes. 117a, v. עֲצֵבוּת. Meg. 29a בכל מקום שגלו ש׳ עמהן whithersoever they were exiled, the Sh. went with them. B. Bath. 25a בכל מקום ש׳ the Sh. is everywhere (you may face any region in prayer). R. Hash. 31a; a. fr. (also in Chald. diction).

שְׁכִינְתָּא, שְׁכִינְתָּה ch. same. Targ. Y. I, II Num. XXIV, 6. Targ. Ex. XVII, 7. Targ. Num. V, 3. Targ. Ez. III, 12; a. fr.—Yoma 9b, v. preced. Snh. 39a אמריתו ... ש׳ שריא כמה שְׁכִינְתָּא וכ׳ you say, wherever ten are assembled (for prayer), there the Sh. dwells; how many Shechinahs are there?; a. fr.—*Pl.* שְׁכִינָתָא. Ib.

שָׁכִיר m. (b. h.; שָׂכַר) *hired man.* Erub. 64a; Shebu. 46b שְׂ׳ יום one hired for day work; ש׳ לילה for night work; ש׳ שעות by hours; ש׳ חדש by the month. Ib. 112b (in Chald. dict.) ... עקרוה ושדרוה אַשָּׂ׳ the Rabbis took the oath from the employer, and put it on the hired man. Ib. איתגר ... נמי ש׳ the hired man, too, hires himself out from necessity; a. fr.

שְׁכִירוּת f. (preced.) *hire, rent.* B. Mets. 65a, a. fr. ש׳ אינה משתלמת וכ׳ rent (for a house or a field) is not due before the end of the term. Ib. 98a פלגית דיומא בשאילה ובש׳ ... (I let thee have the two cows) half a day as a loan, and half a day for hire. Ib. ודקיימא דש׳ חרא and the cow that survived is the hired one. Ib.b; a. fr.

שָׁכַךְ (b. h.) *to sink,* (of anger) *to be appeased.* Ex. R. s. 8 מיד שָׁכְכוּ they (the threatening gates) were at once appeased; (Tanḥ. Vaëra 7 שקטו). Esth. R. to I, 12 עד ... לא שָׁכְכָה חמתו וכ׳ until Esther entered (the palace), Ahasver's anger was not appeased; a. e.

Pi. שִׂכֵּךְ (with double accus.) *to sink a thing into*; ש' אוזן מה שהיא יכולה לשמוע to sink into the ear that which it is able to hear, i. e. *to assist a person's perception* by gradual increase of sound, by a comparison &c. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 3; 4 (ref. to Ex. XIX, 19) ולמה רך מתחלה כדי לְשַׂכֵּךְ וכ' (not כך) why was the sound soft at first (growing gradually stronger)? In order to bring into the ear as much &c.; ib. (ref. to Ex. l. c. 18) ומה תלמוד לומר כבשן לשכך וכ' why does the text say, 'like the smoke of a furnace'? In order to assist the perception &c.; ib. (ref. to Ez. XLIII, 2) הרי ... מבריותיו לש' האזן we describe God by borrowing a metaphor from one of his creations in order to &c.; Tanḥ. Yithro 13; Yalk. Ex. 284.

שָׂכַל I (b. h.; v. סָכַל I) *to be bright.*

Hif. הִשְׂכִּיל 1) *to be wise, understand; to consider, deliberate.* Midr. Prov. to I, 3 כיון ... צריך להַשְׂכִּיל היאך וכ' when a man is appointed judge, he must deliberate how to acquit the innocent &c.; צריך להשכיל ולדקדק וכ' he must study and investigate the law, that he may not sin or lead to sin; Yalk. ib. 929 צריך להשכיל היאך לדקדק וכ' he must deliberate how to carry out the law exactly &c. Midr. Till. to Ps. XXXII (ref. to I Sam. XVIII, 14, sq.) ומפני שהיה מַשְׂכִּיל היה כסוי חטאה and because he was wise, his sin was covered; a. fr. — 2) *to look towards, face*; (cmp. סָכַם, a. כּוּן) *to be directed.* Num. R. s. 14[5]; Pesik. R. s. 3 (ref. to שָׂכַל את ידיו, Gen. XLVIII, 14) הִשְׂכִּילוּ ידיו לרוח הקדש ... Jacob's hands were directed towards (pointed to) the holy spirit.

שָׂכַל II (b. h.; cmp. סָכַל II) *to entangle, cross.*

Pi. שִׂכֵּל same, trnsf. *to cause confusion.* Pesik. R. s. 3 (ref. to Gen. XLVIII, 14) [read:] מהו ש' אמר ר' יהודה ש' ידיו ... בבכורתו וכ' (אמר רבי ש') a dittography) he (God) made Jacob's hands bring confusion into Menasseh's birthright.

שָׂכַל (b. h.; Shafel of כל, אכל) [*to finish, consume,*] *to bereave* (of everything), *make childless*; שָׂכֵל *to be childless.* Part. pass. שָׂכוּל; f. שְׂכוּלָה; *pl.* f. שְׂכוּלוֹת. Pirké d'R. El. ch. XLIX (v. I Sam. XV, 33) כשם ששְׂכָלָה ... וישבו נשיהם ש' ואלמנות כן תִּשְׂכַּל וכ' as the sword of Amalek, thy (Haman's) grandfather, consumed the young men ..., and their women remained childless and widowed, so shall thy mother be childless among women; ובתפלת ... ש' וכ' and through the prayer of Esther and her maids all males of Amalek were killed, and their women remained childless &c.

Pi. שִׂכֵּל *to destroy, consume.* Ib., v. supra. Num. R. s. 16[24] בראתי אותך שתהא מְשַׂכֵּל באומות וכ' I have created thee (the angel of death) to work destruction among the nations, except &c. Gen. R. s. 86 דוב שהיתה מְשַׂכֶּלֶת בבני אדוניה a bear that worked destruction among the children of her owner; a. e.—Part. pass. מְשׂוּכָּל. Yalk. Cant. 988 (ref. to שכלה, Cant. IV, 2) כל מי שלומד מהם אינו מש' whoever learns from them (the scholars), shall not be bereft (injured).

שָׂכַל, *Ithpa.* אִשְׂתַּכֵּל, v. שִׂכְלָא.

שִׂכְלָא, v. סִכְלָא.

שַׂכְלוּל, שִׂכְלוֹלָא, שַׂכְלוֹל, v. sub שִׂיכְלָא.

שכלון, Y. Ber. IX, 13[c] bot., v. שַׂכְלוּל.

שַׂכְלֵל, v. שִׂכְלָא.

שִׂיכְלָא, שַׂכְלֵל (Shaf. of כלל, cmp. שָׂכַל) *to finish, decorate.* Snh. 38[a] למלך שבנה פלטרין גדולים ושִׂיכְלָן וכ' Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) like a king who built great palaces and decorated them, and made arrangements therein for a large banquet &c. Pesik. R. s. 2 אין אתה מְשַׂכְלָן thou shalt not finish it (the Temple), opp. מיסדו laying the foundation; Yalk. Sam. 144; a. e.

Hithpa. הִשְׂתַּכְלֵל, *Nithpa.* נִשְׂתַּכְלֵל 1) *to be finished, decorated.* Gen. R. s. 10 (ref. to ויכלו, Gen. II, 1) נִשְׂתַּכְלוּ השמים בחמה ... ונִשְׂתַּכְלָה הארץ וכ' the heavens were decorated with sun, moon, and stars, and the earth with trees and herbs, and with the garden of Eden; Yalk. ib. 15 נִתְכַּלּוּ ... ונִתְכַּלָּה.—2) *to be founded.* Tanḥ. K'doshim 10 (ref. to מכלל, Ps. L, 2) מציון נש' כל וכ' from Zion was the whole world founded, as we have learned (Y. Yoma V, 42[c]), why is it called foundation stone? &c., v. שְׁתִיָּה II.

שַׂכְלֵל, שִׂכְלֵל ch. same, 1) *to finish, decorate.* Targ. Y. Ex. XXXI, 17. Targ. Ez. XXVII, 4; 11; a. fr.—*Part. pass.* מְשַׂכְלָא; f. מְשַׂכְלָלָא *perfect.* Ib. 3. Ib. XXVIII, 12 (ed. Wil. מְשָׂכְלָא, Hebr.); a. e.—2) *to fasten, establish, found.* Targ. Is. XLII, 5 (h. text רקע). Targ. I Sam. II, 8 (h. text וישת). Targ. Hab. II, 12 (h. text כונן); a. fr.

Ithpa. אִשְׂתַּכְלֵל 1) *to be finished, decorated.* Targ. O. Gen. II, 1. Targ. I Kings VI, 38. Targ. Ps. CXIX, 96 ed. Lag. (ed. Wil. דאשתדל ואשתכל, corr. acc.) דאשתרי וא' that which was begun and has been finished; a. fr.—2) *to be founded.* Targ. I Kings VI, 37 (h. text יסד). Targ. Hag. II, 18; a. fr.

שָׂכַם, Hif. הִשְׁכִּים, v. סָכַם.

שָׂכַם, *Hif.* הִשְׁכִּים (b. h.; denom. of שֶׂכֶם) [*to load*, v. Ges. Thes. s. v.,] *to rise early; to do a thing early.* Ber. 30[a] ה' לצאת לדרך if one rises early (before sunrise) to go on the road; Tosef. ib. III, 19. Cant. R. to V, 11 (play on שחרות כעורב, ib.; cmp. שַׁחַר) מַשְׁכִּים ומעריב (Lev. R. s. 19 משחיר), v. עָרַב II. B. Mets. VII, 1 if one hired working men, ואמר להן להַשְׁכִּים וכ' and told them that he expected them to come to their work earlier and go later (than the customary time). Ber. 47[b] לעולם ישְׁכִּים אדם וכ' a man should always go early to the house of prayer, that he may succeed in being counted among the earliest ten &c. Ib. 16[b]; Y. ib. IV, 7[d] bot. ונַשְׁכִּים ונמצא וכ' that we may early (in life) obtain &c., v. יָחוּל. B. Kam. 92[b] הַשְׁכֵּם ואכול take an early breakfast. Gitt. 7[a] הַשְׁכֵּם ודחערב עליהן והם וכ' (omit לבה"מ) pray against them (the tormentors) early and late, and they shall cease of themselves; a. fr.—Bicc. III, 2 ולַמַּשְׁכִּים חיה וכ' and *at rising time* &c.

שְׁכֶם I m. (b. h.) 1) *shoulder.* Gen. R. s. 53 (ref. to Gen. XXI, 14) שכן דרך עבדים ... על שִׁכְמָם for such is the manner of slaves, to carry their filled pitchers on their shoulder; a. e.—2) *load*; trnsf. (cmp. מַשָּׂא, סַבָּלוֹן) *portion, share.* Ib. s. 97, end (ref. to Gen. XLVIII, 22) ש' זו הבכורה by *sh'khem* is meant the share of the first-born; B. Bath. 123ª; a. e.—3) *mountain range*, v. next w.

שְׁכֶם II (b. h.) 1) pr. n. m. *Shechem*, son of Hamor the Hivite. Macc. 11ª, a. e., v. גָּזַר. Sot. 22ᵇ, v. שִׁירְמַי; a. fr.—2) pr. n. pl. *Shechem* in Mount Ephraim. Gen. R. s. 97, end (ref. to Gen. XLVIII, 22, v. preced.) זו ש' וראי it means Shechem in reality. Ib. (in a corrupt passage) לפיכך תהא חש' בחלקך therefore shall the district of Sh. (or the mountain range, v. preced.) be in thy share. Ib. בש' נפרצה וכ' in Sh. did unchastity break out, and thou didst fence it in (setting the example of chastity), therefore &c. Num. R. s. 23, v. נִיפּוֹלִין; a. fr.

שְׁכֶמִי, v. שִׁירְמַי.

שָׁכַן (b. h.; v. כּוּן, כּנן) *to dwell, rest.* Hull. 65ª ש' עם חבמאים טמא a bird (of which you do not know whether it is clean or unclean) that nests with unclean birds, is unclean. B. Kam. 92ᵇ (quot. from an unknown writing, v. Rabb. D. S. a. l. note 7) כל עוף למינו יִשְׁכּוֹן וכ' every bird nests with its kind, and man with his like; Yalk. Gen. 116; Yalk. Jud. 67. Tanḥ. Noah 15 אין חקללה שׁוֹכֶנֶת וכ' (Gen. R. s. 36 הוֹדָה) curse does not rest (take effect) where blessing has been pronounced; a. fr.

Pi. שִׁכֵּן 1) *to cause to dwell, establish.* Ber. 12ª מי ששׂם את שמו הוא יְשַׁכֵּן וכ' may he who caused his name to dwell in this house, let dwell among you love and brotherhood &c. Ib. 16ᵇ שהשכּן (or שֶׁהִשְׁכִּין), v. פּוּר. Gen. R. s. 64 (ref. to שָׁכֵן, Gen. XXVI, 2) שכּן השכינה בארץ let the Shechinah rest in the land (do not cause the Shechinah to move with thee to a foreign land); Yalk. ib. 111. Pirke d'R. El. ch. XXXVI אינו יכול לְשַׁכֵּן שכינתי עליך וכ' I cannot let my Shechinah (holy inspiration) rest upon thee in a foreign land; a. fr.—2) *to make prosperous.* Num. R. s. 14³ שבשבילו ש' ח' לאדוניו because for his (Joseph's) sake the Lord prospered his master; [Matt. K.; the Lord *revealed himself* to his master, v. Gen. R. s. 86, end].—[Gen. R. s. 34 שירכן בזכות, v. שִׁרְפּוּן.]

Hif. הִשְׁכִּין *to cause to dwell.* Cant. R. to V, 1 (ref. to Ps. XXXVII, 29) הִשְׁכִּינוּ לשכינה וכ' they cause the Shechinah to dwell on earth; ib. חצדיקים הִשְׁכִּינוּ וכ' the righteous (Abraham, Isaac etc.) brought the Shechinah down to earth. Ber. 12ª, v. supra; a. e.

שְׁכַן, שָׁכֵן ch. same, 1) *to dwell, sit, nest.* Targ. Ps. CIV, 12 Ms. (ed. יְשָׁרוּן).—Gen. R. s. 65 וכל עוף דש' וכ' and whatever bird will nest with it (the starling, v. זַרְזִיר II), to its kind will it belong; Yalk. Ps. 794 דִּשְׁכוֹן; ib. אתא וש' גבירה ... the Egyptian raven came and joined it; a. e.—2) *to rest, settle.* Ḥull. 26ᵇ שָׁכְנִי תירתאי, v. קִפֵּי. Ib. 111ᵇ, v. קִפֵּי.

Pa. שִׁכֵּן 1) *to cause to dwell.* Targ. Cant. III, 10 (not דִּשְׁכִּין).—2) *to fix, appoint.* Y. Ab. Zar. I, 39ᵈ top שִׁכְּנִית, v. אַרְקְלִיס.

שָׁכֵן m. (b. h.; preced.) *settler, neighbor.* Keth. 85ᵇ ש' ותלמיד חכם וכ' if a neighbor (of the deceased) and a scholar (of the same name claim a legacy), the scholar is preferred; B. Mets. 108ᵇ ש' ותלמיד וכ' if a neighbor and a scholar want to buy a field, the scholar has the pre-emption. Ab. I, 7 הרחק משׁ' רע keep away from a bad neighbor. Ib. II, 9. Neg. XII, 6 (prov.) אוי לרשע אוי לִשְׁכֵנוֹ woe to the wicked, and woe to his neighbor; Num. R. s. 18⁵; a. fr.—Y. Ab. Zar. II, end, 42ª (mixed dict.) ש' חד חוה לנא וכ' we had one (gentile) neighbor &c.—*Pl.* שְׁכֵנִים, שְׁכֵנַי. Keth. l. c. שניהם קרובים ושניהם ש' וכ' if both claimants are relatives (of the deceased), or both neighbors, or both scholars, it is left to the discretion of the judges (v. שׁוּדָּא). B. Mets. l. c. שְׁכֵנַי חשׁר ושְׁכֵנַי שדה וכ' if neighbors in the town and neighbors in the field (want to buy a field), the city neighbors have the pre-emption. Sot. I, 4 (address to the suspected adulteress) הרבה ש' הרעים וכ' bad neighbors do much (may have influenced you). Keth. 72ª שמשיאתו שם רע בִּשְׁכֵנָיו she is the cause of his bearing a bad name among his neighbors; a. fr.—*Fem.* שְׁכֵנָה, שְׁכֵנְתִּי. Y. Bets. II, end, 61ᵈ שְׁכֵנְתּוֹ הירתה it was his neighbor's wife that did it; ויש על שכינתו ... is a man punished for what his neighboress does?; a. e.—*Pl.* שְׁכֵנוֹת. Keth. l. c. משׂראה ... בִּשְׁכֵנוֹתֶיהָ he is the cause of her bearing a bad name among her neighbors; a. e.

שָׁכְנָא, שְׁכֵנָא, שָׁכֵן, v. שְׁכֵנְיָא.

שְׁכַנְיָה I m. (v. שְׁכִינְיָא) *one having abnormally long eye-brows.* Tosef. Bekh. V, 2, sq., expl. שגבינו שוכבין; (Bekh. 44ª שכבנא).

שְׁכַנְיָה II (b. h.) pr. n. m. *Shechaniah*, the tenth in the order of priests' divisions. Pesik. Ha'omer, p. 69ᵇ (not שב'); a. e., v. רֵאשׁוּעַ.

שְׁכַנְצִיב pr. n. pl. *Sh'khanzib* in Babylonia. Yeb. 37ᵇ. M. Kat. 28ᵇ; a. e.

שַׂכָּף m. (שכף; v. אוּשְׁכָּפָא) *saddler, shoemaker, worker in leather.* Tosef. Kel. B. Bath. I, 15, v. מַכְבֵּשׁ.

שַׂכָּפָא ch. same. Y. Ab. Zar. XI, end, 42ª עולא ש' ʿU. the shoemaker.

שָׂכַר (b. h.; cmp. כָּרָה) *to hire, engage; to rent.* B. Mets. VI, 1 השׂוֹכֵר את וכ' if one engages artisans (through an agent). Ib. VIII, 2 שאלה ... וְשָׂכָרָהּ וכ' if he borrowed the cow for half a day, and hired her for half a day. Tosef. ib. IX, 1, sq. השׂוֹכֵר שדה if one rents a field; a. v. fr.—שׂוֹכֵר *hirer, employer; tenant.* B. Mets. 103ª ש' מחימן בשבועה the employer is believed on his oath (that he has paid the wages). Ib. 102ᵇ כולה לש' the whole (rent for the thirteenth month of the leap year) goes to the tenant, i. e. he need not pay extra rent for the intercalated month; a. v. fr.—Esp. שוכר *tenant of land for rent payable in money*, contrad. to חכירי. Tosef. Dem. VI, 2 ש' במעות

Israelites redeemed; Ex. R. s. 1. Ḥull. 88b בש' שאמר וכ' as a reward for what Abraham our father said (Gen. XVIII, 27) &c. Ex. R. s. 45 בש' שלש זכה לשלש on account of three things he (Moses) was granted three things; בש' ויסתר וכ' on account of 'he hid his face' (Ex. III, 6) &c.; a. fr.—[Yalk. Is. 371 שכרן, read: שִׁבְרָן, v. סֵבֶר.]

שָׂכַר (b. h.) *to fill, saturate; to drink freely.*—Part. pass. שָׂכוּר; f. שְׂכוּרָה. Taan. 22b לא ש' ולא צמאה וכ' that the soil be neither soaked nor thirsty, but between the two extremes. Midr. Till. to Ps. XXXV (ref. to Is. LI, 21) וממה את ש' מן הצרות וכ' and wherefrom art thou drunk? From the troubles, but not from too much wine; a. e.

Pi. שִׂכֵּר *to make drunk, intoxicate.* Erub. 64b ... דרך מְשַׂכַּרְתּוֹ walking (after drinking) makes him unsteady, and sleep makes him drunk; Taan. 17b. Erub. l. c. ... רביעית מְשַׂכֵּר one fourth of a Log of Italian wine intoxicates. Cant. R. to I, 4 ... ועשו ושְׂכָרַתּוּ וכ' they made a great feast, and she made him drink more than enough; Yalk. Gen. 15; a. e.

Hithpa. הִשְׂתַּכֵּר, *Nithpa.* נִשְׂתַּכֵּר *to be, become intoxicated.* Keth. 8b ... התחילו ומִשְׂתַּכְּרִין וכ' when they began to drink (at the mourners' meals) and get intoxicated &c. Snh. 42a אל יִשְׂתַּכְּרוּ, v. רָוָה. Esth. R. to III, 9 אכלו ושתו ונִשְׂתַּכְּרוּ וכ' they ate and drank, and became drunk, and acted disgracefully. Num. R. s. 10 8 דברים שלא יִשְׂתַּכֵּר מהם things from which one cannot become intoxicated; a. fr.

שִׂכַּר ch. same.

Pa. שַׂכֵּר *to make drunk.* Lev. R. s. 12 אשקוניה ושַׂכְּרוּניה וכ' they gave him drink, and made him drunk, and carried him out &c.

Ithpa. אִשְׂתַּכֵּר *to drink freely.* Ber. 9a אשתכור בהלולא וכ' they drank freely at the wedding of &c. (and slept beyond the time of prayer).

שֵׂכָר m. (b. h.; preced.) *intoxicating drink.* Num. R. s. 10 8 (ref. to Num. VI, 3) והלא יין הוא ש' ושׂ' וכ' are not *yayin* and *shekhar* the same?; יין זה חי ושׂ' זה מזוג *yayin* is unmixed wine, and *shekhar* is mixed wine; a. e.—Esp. *beer* of dates or barley. Pes. III, 1 ש' חמדי Median beer, expl. ib. 42b דרמו ביה מי שערי date beer into which they put a concoction of barley. Ib. 107a אין מקדשין על ש' you must not pronounce the Ḳiddush (קִידּוּשׁ) over beer; a. fr.

שִׂי' ,שְׂכָרָא ch. same. Targ. Prov. XX, 1. Ib. XXXI, 4; 6; a. fr.—Pes. 107a ש' ... לא חוה לן חמרא we had no wine, and we offered him beer (for Habdalah). Ib. אירשתי ... ולא אירשתי ש' I would rather drink flax-water than drink beer; a. fr.

שִׂי' ,שְׂכָרָא m.=h. שִׁכּוֹר. Tanḥ. Sh'mini 11 וקוריין בחרוי חזו ש' and they cried after him, see that drunken man!

שִׂי' ,שְׁכָרוּת f. (preced. wds.) 1) *fulness, plenty.* Succ. 49b (ref. to Num. XXVIII, 7) לשון שתיירה לשון שבירה

וכ' the *sokher* pays the rent in cash, the *ḥakkir* (or *ḥokher*) in kind; a. fr.—Part. pass. שָׂכוּר; f. שְׂכוּרָה. B. Mets. VIII, 2 if the hirer says, מתה ש' it is the hired cow that died; ביום שהיתה ש' מתה she died on the day when I used her for hire; בשעה ... ש' וכ' she died at that time of the day when I used her for hire; a. fr.

Hif. הִשְׂכִּיר 1) *to lease, let.* B. Bath. 110a לעולם יַשְׂכִּיר a man should hire himself out for &c., אדם את עצמו וכ' v. עָבוֹדָה. B. Mets. VIII, 7 המשכיר ... המַשְׂכִּיר וכ' if one lets a house ..., the landlord has to furnish &c. Ib. 8 ה' לו לחדשים ... למשכיר if he let the house by the month, ... the landlord has the benefit of the intercalated month, v. עֻבָּר. Pes. 4a על חמ' לבדוק the landlord is obliged to search the house for leavened matter; a. fr.—2) (denom. of שָׂכָר) *to cause to profit, to benefit.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 13 משכיר אותו ... צריך (not משבר) a man must pray for the welfare of him that benefits him.

Nif. נִשְׂכַּר (denom. of שָׂכָר) *to be rewarded, benefited; to have the advantage.* Yeb. 92b אם כן מצינו חוטא נִשְׂכָּר if this be the law, then he that sinned would be at an advantage; Keth. 11a, a. e. שלא יהא חוטא נ' it is done in order that the sinner should not be at an advantage. Pes. 50b; Tosef. Yeb. IV, 8, v. זָרִיז; a. fr.

Hithpa. הִשְׂתַּכֵּר, *Nithpa.* נִשְׂתַּכֵּר *to profit; to deal in.* Tanḥ. l. c. לפי ... מִשְׂתַּכֵּר מצאנו וכ' because Jacob was benefited by his flock &c. Pesik. R. s. 40 ונִשְׂתַּכַּרְתִּי, v. נָצַח. Pes. l. c. המשתכר בקנים וכ' he that deals in reeds and vessels. Ib. 54b ואין אדם יודע במה משתכר and no man knows which of his enterprises will turn out profitable; Mekh. B'shall., Vayassaʿ, s. 5. B. Bath. 91a אין מִשְׂתַּכְּרִין בא"י וכ' in Palestine you must not be a dealer in provisions, as wine &c. (serve as middleman between producer and consumer); Tosef. Ab. Zar. IV (V), 1; a. fr.

שָׂכַר, ch. **שְׂכַר** *to fill up, dam,* v. סָכַר, סְכַר.—Snh. 95a, v. בְּזָאִי, a. שָׂכוֹר.

שָׂכָר m. (b. h.; שְׂכַר) *wages, profit, reward.* Shebu. VIII, 1, a. e. ש' נושא he that receives wages (for watching), v. שׁוֹמֵר. Succ. 29b שָׂכַר שכיר, v. עָשַׁק. B. Mets. 112a כל חכובש שְׂ' וכ' he that delays the payment of the hired man's wages, is considered as if taking his life. Ab. V, 11 ריצא שָׂכְרוֹ וכ', v. חָפַשׂ. B. Kam. 116a, a. e. אין לו אלא שָׂכְרוֹ he can claim only the ordinary laborer's pay, v. שָׁלֵם II; a. fr.—Esp. *divine reward.* Erub. 22a (ref. to Deut. VII, 11) היום לעשותם ... למחר לקבל שָׂכָרָם 'to do them to-day', and not to do them to-morrow (do not procrastinate); 'to do them to-day', and to receive the reward for them to-morrow (expect not immediate reward). Ib. 65a לא נברא יין ... לשלם ש' לרשעים wine has been created for the purpose of comforting (cheering up) mourners and paying reward to the wicked (for what good they may do, in this world); Num. R. s. 10 4. Ab. II, 16 נאמן ... שָׂכַר פעולתך thy employer may be trusted that he will pay thee the wages due for thy work. Ib. ודע שמתן שְׂכָרָם וכ' but keep in mind that the reward of the righteous is reserved for the hereafter; a. fr.—בִּשְׂכַר *as a reward for, on account of* (cmp. זְכוּת). Sot. 11b בש' נשים צדקניות וכ' for the sake of the righteous women of that generation were the

לשון ש׳ expressing drinking, fill, plenty; Y. ib. IV, 54d top לשון חיבה ... ש׳ לשון חיבה; Num. R. s. 21 17; Tanḥ. Pinḥ. 12; a. e., v. רְוָיָה.—2) *drunkenness.* Num. R. s. 10 2 [read:] מגבל פיו ומדבר דברים רעים בש׳ וכ׳ he defiles his mouth and talks bad words in his drunkenness, and is not ashamed. Ib.8 עמדו ... מתוך חש׳ they stood up and smote one another in their drunkenness. Erub. 65a לשכרותו של לוט ... ל״ש this (that the drunken man can be held to legal responsibility) has been taught only, when he has not reached the degree of Lot's drunkenness (unconsciousness), but when he has &c. B. Mets. 90b (ref. to Lev. X, 9) בשעת ביאה לא תהא ש׳ at the time of entering (the Temple for service) no effect of the wine should be felt; a. fr.

שִׁירְכִ׳, שִׁכְשׁוּךְ m. (שְׁכְשֵׁךְ II) *dabbling.* Ab. Zar. 58a וכי ש׳ עושה יין נסך Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note; ed. שירכשוך) does dabbling (in wine) make it forbidden (v. נָסַךְ)?—Ib. 57b, v. שַׁכְשֵׁךְ.

שְׁכְשֵׁךְ I (v. שָׁכַךְ) *to quiet, soothe, pat.* Tanḥ. ed. Bub., Ki Thetsé 6 מְשַׁכְשְׁכוֹ והוא בועל one pats him (the horse), and he kicks (v. בָּעַל II); Yalk. Deut. 938; Yalk. Ps. 719 משכשכתו (corr. acc.); Pesik. Zakh., p. 24b מְכַשְׁכְּשָׁן.

שְׁכְשֵׁךְ II (transpos. of כשכש) *to knock about, shake; to dabble.* Men. 23a הוא עצמו מְשַׁכְשֵׁךְ בשירי הלוג (Rashi seems to read: משפשפו) he himself wipes it (the meal offering) in the remainder of the Log of oil; Yalk. Lev. 474. Ab. Zar. 33b מְשַׁכְשְׁכָן במים וכ׳ he washes them (the vessels) in water, and they are permitted. Y. Ter. III, 42a bot. ואחרים מְשַׁכְשְׁכִין בו (not בחן) and other people dabble in it (put in vessels or their hands to lap of it); Tosef. ib. I, 8 משחמשין.

שַׁכְשֵׁךְ ch. same. Ab. Zar. 57b שרא ברית ידיה ש׳ ברית Ar. (ed. שרכשוך ... שדרית, corr. acc.; Ms. M. ושִׁירְכְשֵׁךְ, Hebr. form) he put his hand in and dabbled in it (v. preced.)

שַׁל m. (b. h.; v. שַׁלְוָה) *carelessness, negligence.* Sot. 35a (expl. II Sam. VII, 7) על עִירסקי שַׁלּוֹ for his careless handling (of the Ark); Num. R. s. 4 20; Yalk. Sam. 142; Num. R. s. 21 12 על השל מפני ששגגת וכ׳ 'for the carelessness', because an involuntary act of a scholar counts as a wilful act.

שַׁל צִיּוֹן, שַׁל, v. שַׁלְצִיּוֹן.

שֶׁל (b. h.; =אשר ל־, v. שֶׁ־) *belonging to, of.* Ab. II, 2 בנו של ר׳ וכ׳ the son of &c. Ib. 12 יהי ממון ... כְּשֶׁלְּךָ let thy neighbor's property be as dear to thee as thine own. Ib. V, 10 האומר שֶׁלִּי שלי ושֶׁלְּךָ שֶׁלְּךָ he who says, what is mine is mine, and what is thine is thine. B. Mets. I, 1 זה אומר כולה שלי וכ׳ one says, it belongs entirely to me &c. Ib. 30a משל חבירו ... שהיתה מלאכה שֶׁלּוֹ when his own work is more valuable than that required for his neighbor, i. e. when by helping his neighbor he would lose more than he could save for his neighbor. Gen. R. s. 49 אמרו לו ... מה נאמר שאכלנו מִשֶּׁלּוֹ they (the strangers entertained by Araham) said to him, what shall we say? Said he, say, blessed be the God of the world of whose belongings we have partaken; a. v. fr.—Kidd. 57b שחוט שלי בשלי וכ׳ (not לי) slaughter what is owing to me (the sacrifice) on what belongs to me (on Temple grounds), and what is for thee, on thy own ground.

שְׁלָא, v. שְׁלֵי.

שְׁלַאי, שַׁלְאָה׳ f. (שַׁלְהֵי) *weariness.* Targ. Lam. III, 65 (ed. Vien. שלאח׳, corr. acc.; h. text תאל׳).

שלאכא, v. שְׁלָבָא.

שְׁלַב, *Pa.* שַׁלֵּב (b. h. שִׁלֵּב, v. לָבַב) *to join, fit in* with mortise and tenon. Part. pass. מְשֻׁלָּב; *pl.* מְשֻׁלָּבִין. Targ. O. Ex. XXVI, 17; XXXVI, 22.—Kidd. 73b top מְשֻׁלָּבֵי הדמירה R. Ḥan. (ed. משלטי) if the limbs (of the exposed infant) are set (v. עָצַב).

שְׁלָבָא* m. (preced.) *close-fitting cock* or *stopper* (screwed in). Sabb. 112b Ms. O. a. Ar. (ed. שלאכא, read: שְׁלָאבָא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20).

שַׁלְבּוּקִין m. pl. (v. שִׁלְבֵּק) *pustules.* Targ. Y. II Ex. IX, 9, sq. (Y. I שַׁלְפּוּקִין).

שְׁלַבְּיוֹת f. pl. (שלב) *wedges.* Y. Succ. I, 52c top; ib. 52b bot. שלכ׳ (corr. acc.; Bab. ib. 12b חרצין).

שְׁלַבִּין m. pl. (b. h. שְׁלַבִּים; preced.) *mortised boards, steps of a ladder.* Y. Taan. IV, 68b bot. וצושה אותן כמין ש׳ וכ׳ he gave them the form of mortised boards and joined them, so as to make them look like a ladder.

שְׁלֵבֵּק (cmp. Sam. שלבק, Ex. III, 3 ישתלבק, h. text ויבער) *to cause blisters.* Y. Keth. V, 30a bot. מפני ... ומְשַׁלְבֵּקְתָּ את השפיות (ed. Krot. ומשלבקתן, corr. acc.) because it makes the mouth sore (v. סָרַח I), and blisters the lips; (Bab. ib. 61b מְשַׁרְבֵּט).

שלברית, Y. Sot. II, 18a top, v. בְּרוֹת.

שלבת, Kel. XXV, 4, v. בַּת.

שְׁלַבֵּשׁ (cmp. שְׁלַב) *to pass a bolt; to bolt* (cmp. שְׁלַבְּיוֹת). Targ. Y. Ex. XXVI, 28 (h. text מברית). Ib. XXXVI, 33 לְשַׁלְבָּשָׁא (not לְשַׁלְבָּ׳; h. text לברח). V. שַׁלְוֵישׁ.

שֶׁלֶג (b. h.) *snow.* Nidd. 17a ש׳ אינו לא אוכל וכ׳ snow belongs neither to the class of solid food nor of liquids (for Levitical law). Y. Ḥag. II, 77a bot. two paths אחד של ש׳ ... one of fire and the other of snow; Ab. d'R. N. ch. XXVIII. Tanḥ. R'eh 13, a. e., v. צַלְמָוֶת; a. fr.—*Pl.* שְׁלָגִין, שְׁלָגִים. Nidd. l. c. Tosef. Snh. II, 12. Pes. 94b; a. e.

שַׁלְגָּא, v. אַשְׁלְגָּא.

שֶׁלֶד f. (contr. of שחלד, v. חָלַד; cmp. שודא a. שוחדא) *a mass of a burnt or decayed body distinguishable in shape and outlines.* Nidd. 27b, sq. מת שנשרף ושִׁלְדּוֹ קיימת if a corpse has been burnt, and its remains have retained the shape of the body. M. Kat. 25a. Nidd. 56a שרץ שיבש

שַׁלְחֵי I (Shaf. of לְחֵי) *to weary.* Targ. Lam. III, 5 וּשַׁלְחֵיראינון=וש' ארגון and wearied them (h. text ויתלאה). Ib. 65 (not שלחי). Targ. Job XVI, 7 שַׁלְחֵרִינִי (ed. Wil. שרלחיני, corr. acc.). Targ. Is. XXXII, 6; a. e.—Part. pass. מְשַׁלְחֵי; f. מְשַׁלְחֵירְתָא, מְשַׁלְחֵירָא; *pl.* מְשַׁלְחִין, מְשַׁלְחֵירִין, מְשַׁלְחַן. Targ. Gen. XXV, 29, sq. Targ. Is. XLIV, 12. Ib. XLI, 17. Targ. Prov. XXV, 25 (ed. Wil. מְשַׁלְחֲתָא). Targ. Deut. XXV, 18. Targ. Jud. VIII, 4, sq.; a. e.—Gen. R. s. 24 (transl. יעטוף, Is. LVII, 16) מש' ליה it (the wind) gets tired; Y. Ber. IX, 13[d] top; Koh. R. to I, 6; Yalk. Kings 219 משלחי. Koh. R. to III, 9 חוה עליל מש' מש' וכ' he used to come around exhausted (thirsty) and take it &c.—M. Kat. 2[a] (quot. fr. Targ. O. Deut. XXV, 18).

Ishtaf. אִשְׁתַּלְחִי *to be wearied, faint.* Targ. Ps. CII, 1. Ib. LXVIII, 10; a. fr.

שַׁלְחֵי II m. (preced.) = משלחי, *tired.* Targ. I Chr. XXI, 12.—*Pl.* שַׁלְחֵי. Ber. 6[a] חני ברכי דש' (Ms. M. margin דמשלחי) those knees that are wearied.

שַׁלְחַיְיָא, שַׁלְחַיָּא m. pl. (שָׁלָה) *careless ease, security, arrogance.* Targ. Job XXX, 5 (Levy quotes שַׁלְחַיָּא f. sing.; h. text גֵּו).

שַׁלְחֵירְבָא, v. שַׁלְחוֹבָא.

שַׁלְחַרְיָא, v. שַׁלְחַיְיָא.

שָׁלְוָ, v. שְׁלֵי.

שָׁלַו I, שָׁלֵי (b. h.; v. שָׁלָה) [*to be lax,*] *to rest, be at ease, careless.* Gen. R. s. 84 (ref. to Job III, 26) לא שָׁלַוְתִּי מעשו וכ' I was not at ease on account of Esau, neither was I secure on account of Laban.

שָׁלִיו, שָׁלֵו m. (b. h.; preced.) *at ease, secure.* Yalk. Gen. 138 בטח ושאנן וש' in safety, without care, and at ease; (Pirké d'R. El. ch. XXXVIII only בטח ושאנן).

שָׁלוּ, v. שְׁלוּתָא.

שָׁלְיָא, v. שְׁלֵיוָא.

שְׁלִיבְ, v. שְׁלִיבָה.

שַׁלְוָה, שַׁלְוָתָא f. (b. h.; preced. art.) *security, ease, contentment, happiness.* Gen. R. s. 84 בשעה ... יושבין בש' וכ' when the righteous dwell at ease, and desire to remain at ease in this world, Satan comes &c. Ab. IV, 15 ... אין משלות הרשעים וכ' it is beyond our power to understand why the wicked are at ease, or why the righteous suffer. Gen. R. s. 49 עיקר שַׁלְוָתָהּ של סדום וכ' the real undisturbed prosperity of Sodom lasted only &c. Gen. R. s. 10, end, v. שַׁאֲנָן. Num. R. s. 12[3] רק בעיניך תביט שַׁלְוָתְךָ 'thou shalt behold with thine eyes' (Ps. XCI, 8) thy happiness. Yoma 86[b], v. חַקְלָה; a. fr.

שַׁלְוְתָא, שַׁלְוִיתָא, שַׁלְוָה ch. same. Targ. Lam. I, 5. Targ. Ps. LXXIII, 12. Targ. Y. Gen. XXXVII, 1; a. e.; v. שְׁלֵיוָא II.

שָׁלְוָא, v. שְׁלֵיוָא.

ושלדו וכ' a creeping thing that is dried up, but whose shape is still discernible; a. e.—*Pl.* שְׁלָדוֹת. Lam. R. to IV, 17 רמז חקב"ח לשַׁלְהוֹחֵירָהֶן וכ' the Lord motioned to their (the drowned Egyptians') remains, and they came up floating &c.; מה טיבן של ש' הללו what is the nature of these skeletons?

שַׁלְדָּא, שַׁלְהָא, שַׁלְדָּא ch. same, *decayed carcass.* Targ. Job XX, 23 (h. text לחום).—B. Kam. 31[b], sq. דפסקה לאורחא כש' it blocks the road like a carcass.—*Pl.* שַׁלְדִּין, שַׁלְהִין, שַׁלְדִּין; constr. שַׁלְדֵּי, שַׁלְהֵי, שַׁלְדֵּי *flakes* of flesh. Targ. Job XLI, 15 (some ed. שַׁלְדֵּי; h. text מפלי).

שָׁלַח, v. שלי.

שְׁלַח (v. שְׁלִי) 1) *to hang down*; denom. שַׁלְחֵי.—2) (denom. of שַׁלְחֵי) *to end, complete.* Targ. Is. X, 32 כד ישלח עלמא וכ' (prob. to be read: יִשְׁלָח) when the world shall have completed its (Messianic) period; (Targ. Y. II Ex. XII, 42 יִשְׁלִים).—3) *to be at ease*; v. שַׁלְחָיָא.

שְׁלִיבְ (Shaf. of לחב) *to burn, glow.* Part. pass. מְשׁוּלְחָב. Koh. R. to I, 5 הוא מש' ... ובשעה (not משולהבת) when the sun wants to go forth, it is glowing hot.

שַׁלְחִיב, שַׁלְהֵב ch. same. Targ. Ps. CVI, 18 (h. text לחט). Ib. XXI, 10 Ms. (ed. סלעם; h. text בלע).

Ithpa. אִשְׁתַּלְחַב *to be burned; to flame.* Targ. Y. Ex. XXXII, 1. Targ. O. ib. IX, 24 (h. text מתלקח).

שַׁלְהֲבָא, v. שַׁלְחוֹבָא.

שַׁלְהֲבָת f. (b. h.; preced. wds.) *flame, flaming fire.* B. Kam. 59[b], a. e. מסר לו ש' if he gave him (the child &c.) flaming fire, opp. גחלת; v. לָבָה; Y. ib. VI, 5[c] top. Bets. V, 5 הגחלת ... וחש' בכל מקום if one takes burning coal from his neighbor on the Holy Day, he may carry it only as far as the owner is permitted to walk, but if he lights his own wood from the neighbor's fire, he may carry it everywhere; a. fr.—*Pl.* שַׁלְהֲבוֹת, שַׁלְחֲבוֹת. Pirké d'R. El. ch. LI מימר ... שַׁלְהֲבוֹתָיו של שמש וכ' the waters of the ocean extinguish the flames of the sun, and it has no brightness and no flame the whole night; ... וכשיבא ולובש שַׁלְחוֹבוֹתָיו וכ' and when it comes to the east, it bathes in a river of fire ..., and puts on its flames and rises &c.

שַׁלְדֵּי, שַׁלְחוֹבָא, m. ch. same. Targ. Y. Deut. IV, 11. Targ. Y. II Ex. XIX, 18.—*Pl.* שַׁלְחוֹבְיָא, שַׁלְחוֹבִין. Targ. Ps. XXIX, 7 (Ms. שלחוביות). Targ. Is. XIII, 8. Ib. XXIX, 6.

שַׁלְחוֹבִיתָא f. same. Targ. Y. Gen. XXX, 25. Targ. O. Ex. III, 2; a. fr.—*Pl.* שַׁלְחוֹבָיָן. Targ. Y. Ex. XX, 2, sq.

שְׁלִי, שְׁלֵדֵי m. (שַׁלְהֵי) *weariness.* Targ. Is. VIII, 22.

שְׁלִי, שְׁלֵדֵי m. pl. (used as sing.) (שָׁלָה) *tail, end.* Targ. II Chr. XXX, 16.—Yeb. 115[a] בש' הלולי (not חלולי) at the end of his wedding (when he was left alone with his bride). Yoma 29[a] קשיא וכ' ... ש' (fem.), v. קַשְׁיָא. Ber. 40[b], v. גּוּפָן. B. Mets. 64[a], v. פְּרָקָא; a. e.

שַׁלְוָה, v. שַׁלְוָה.

שַׁלְוֵושׁ (v. שָׁלַב, a. שִׁלְבֵּשׁ) *to fit in* with mortise and tenon.—Part. pass. מְשַׁלְוֵושׁ; f. מְשַׁלְוֵושָׁא; *pl.* מְשַׁלְוֵושִׁין; מְשַׁלְוֵושָׁן. Targ. Y. Ex. XXVI, 17; XXXVI, 22 Ar. (Ar. Ms. quot. in Levy Targ. Dict. מְשִׁשַׁלְוֵושָׁן *Ithpa.*; ed. מכוונן; h. text משלבות).

שַׁלְוָתָא, v. שַׁלְוָה ch.

שַׁלְוְיָתָא, שְׁלֵוְיָתָא, v. שְׁלַוְיָא I, II.

שַׁלּוּחַ, שְׁלוּחַ, v. sub שׁרל.

שָׁלוּחַ m. (שָׁלַח) 1) *messenger, agent, deputy.* Kidd. II, 1 האיש . . . ובשלוחה; האשה . . . ובשלוחה, v. קָרַשׁ. Ber. V, 5, a. fr. שלוחו של וכ', v. פְּמוֹת; a. fr.—*Pl.* שְׁלוּחִין, שְׁלוּחִים. R. Hash. I, 3, sq. חש' יוצאין the messengers went out (to announce the New Moon). Succ. 10[b]; 26[a] אנן שְׁלוּחֵי מצוה אנן we are out on a religious message. Ḥull. 142[a], a. e., v. נָזַק; a. fr.—[2) *pressed olive*, v. שֶׁלַח II.—3) *ditch*, v. שֶׁלַח III.]

שְׁלוּחָא ch. same, *messenger* &c. Meïl. 21[b] מאן דאמר לִשְׁלוּחֵיהּ וכ' if one says to his commissioner &c.; a. e.—*Pl.* שְׁלוּחִין. Targ. Is. XLIV, 26 (ed. Lag. שְׁלִיחַ'), v. שְׁלַח.

שְׁלוּדָא, v. שִׁילּוּדָא.

שְׁלוּם, v. שִׁילּוּם.

שלומחית, v. שַׁלְפוּחִית.

שְׁלוּכְתָא f. (a fictitious word, as if fr. שָׁלַךְ) *cast away.* Erub. 53[b] a Galilean woman (that wanted to say *sh'lubti*, my attached friend, v. שָׁלַב) said שְׁלוּבְתִּי וכ' (Ms. M. שְׁלוּחְתִּי וכ'?) my cast-away &c., v. לַבָּא.

שְׁלוּלָא m. (שָׁלַל) *embryo, birth.* Targ. Y. I Deut. XIV, 7.—V. שְׁלִילָא.

שְׁלוּלִית f. (שָׁלַל II) 1) *pool, pond, rivulet.* Peah II, 1 הנחל וחש' a brook or a pool; B. Bath. 55[a]; B. Kam. 61[a], expl. ib. מקום . . . שוללין שם a place where the rain makes booty (inroads); oth. expl. אמת המים שמחלקת שלל וכ' a water arm which imparts &c., v. אַגַּם; Men. 71[b]; Sifra K'dosh. Par. 1, ch. II. Tosef. B. Kam. VI, 23; Y. ib. VI, end, 5[c]; Bab. ib. 61[a] עברה נהר או ש' וכ' if the fire crosses a river or a pool eight cubits wide.—2) *deposit after inundation, alluvium.* B. Mets. 21[b] בְּשִׁלּוּלִיתוֹ של נהר, v. זְוַט; Tosef. ib. II, 2 משניתו (Var. . . . משלוליתו) ומשניתו משלוליתו של ים ומשלוליתו של נהר (ומשניתו) from the deposits of the tide or &c. Y. B. Kam. X, 7[b] bot. מְשִׁלִּילִית, v. שְׁנוּנִית.

שָׁלוֹם I m. (b. h.; שָׁלַם) 1) *peace, salvation; salutation.* Lev. R. s. 9 חותמין בש' . . . גדול ש' peace is something great, for all benedictions, good tidings, and consolations . . . close with peace. Num. R. s. 21, beg. אין כלי . . . אלא ש' no vessel contains blessing but peace; Ukts. III, 12, a. e., v. חָזַק. Ber. 14[a] משיב ש' וכ' may return a salutation to any person. Ib. כל הנותן ש' וכ' he who offers salutation to his neighbor before prayer, is considered as if he made him a highplace (worshipping man before God). Shebi. IV, 3 ושואלין בְּשָׁלוֹמָן מפני דרכי ש' and you must salute them (gentiles in the field) &c., v. מהו שואלין בשלומן בשלום ישראל ש' עלייכם דֶּרֶךְ; Y. ib. 35[b] how must we salute them? As we salute Israelites, 'peace be upon you.' Tam. I, 3 הגיעו . . . אמרו ש' תכל ש', when they (the two parties patrolling the Temple) met, they said, 'peace?' (answer) 'all peace' (everything is in good order); Lev. R. l. c. Sifra Vayikra, Par. 13, ch. XVI מי שהוא ש' וכ' he who is at peace offers peace-offerings, opp. אונן; v. שָׁלַם. Ib. the peace-offerings are called *sh'lamim*, שהכל ש' בהן because everything in them is at peace (is turned to use; Yalk. Lev. 458 מְשׁוּלָּמִים). Ber. 39[b] (play on the name שלמן) ש' אתה וכ' thou art peace (perfection), and thy teaching is perfect (v. שָׁלַם); a. v. fr.—חס ושׁ', v. חָס.—2) (adv.) *safely, unimpaired.* T'bul Yom IV, 7, a. e. שתעלה ש' that it will be brought up safely, v. שָׁבַר I.—*Pl.* שְׁלוֹמוֹת. Num. R. s. 13[16] עושה שני ש' וכ' produces two conditions of peace, peace above and peace below. Yalk. Is. 340 ארבעה רוב ש' וכ' (not שלומית) four times in the Scriptures 'peace' appears in connection with 'abundance.'—Ch. v. שְׁלָמָא.

שָׁלוֹם II pr. n. f. אִמָּא ש' *Imma (Mother) Shalom*, wife of R. Eliezer. Y. Shebi VI, 36[c] top. Erub. 63[a]; a. fr.

שְׁלוֹם, v. שִׁילּוּם.

שַׁלּוּם (b. h.) pr. n. m. *Shallum*, 1) husband of Huldah the prophetess. Meg. 14[b] (counted among the prophets). Yalk. Kings 233.—2) name of several Amoraim. Lev. R. s. 26 רב ש'. Pesik. R. s. 3 יהודה חלוי ברבי ש'; ib. s. 5; a. fr.

שְׁלוֹמֵי pr. n. pl., v. שׁוּלָמִי.

שְׁלוֹנַאי pr. n. f. *Sh'lonai*, legendary name of Balak's daughter (v. שְׁוִילְנַאי). Targ. Y. Num. XXV, 15.

שְׁלוֹק ש' דוּץ (דּוּץ, שְׁלַק) [*pull out, stick in,*] a popular name for *Cimolia* (v. קִרְמוֹלָא). Sabb. 90[a] (Ms. M. רוּץ, v. Rabb. D. S. a. l. note); Nidd. 62[a].—[Yeb. 109[b], v. שְׁלַק.]

שְׁלוֹף, pl. constr. שְׁלוֹפֵי, v. שְׁלַף.

שְׁלוֹפַי, שְׁלוֹפָאֵי, v. שַׁלְפוּפֵי.

שָׁלוּק m. (שְׁלַק) *boiled preserves.*—*Pl.* שְׁלוּקִין, שְׁלוּקִים. Y. Sabb. I, 3[c] bot. שְׁלוּקֵירֶיהֶן boiled preserves made by gentiles.

שְׁלוּק, v. שְׁלַק.

שלות, Kel. XXV, 4 Bart., 8. פַּתּ.

שְׁלוּ, שְׁ', שְׁלוּתָא f. (שְׁלִי II) *neglect, error, forgetfulness* (corresp. to h. שְׁגָגָה). Targ. Lev. IV, 2 (Y. ed. Vien. שלי). Ib. V, 18. Targ. Num. XV, 24, sq.; a. fr.

שַׁלְוָתָא, v. שַׁלְוָה ch.

שָׁלַח (b. h.; cmp. שָׁלָה) *to draw out; to stretch forth;*

undress. Y. R. Hash. II, 58[b] top וְשַׁלַּח . . . ובטול and, in the shade of the fig tree he (the ox) would shed his skin (feeling warm, he would rub himself against the tree); Snh. 18[b]. Sabb. 33[b] הוו מְשַׁלְּחֵי מניידהו used to put off their clothes. Shebu. 41[a] צורבא דרבנן משלח וכ' may a scholar strip a man of his cloak? (i. e. should a scholar as such have any prerogatives in law?); a. fr.

Af. אַשְׁלַח 1) *to send off, let loose.* Targ. O. Ex. VIII, 17.—2) *to strip, throw off; to flay.* Targ. I Sam. XIX, 24. Targ. II Chr. XXXV, 11. Targ. Lev. I, 6 (Y. II וירחלש). Targ. Num. XX, 26; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּלַּח 1) *to be sent, sent off.* Targ. Jud. V, 15. Targ. Y. Gen. XXXII, 19; a. fr.—2) *to be stripped; to shed the skin.* Ib. III, 21.—Ḥull. 59[a] מאן . . . מִישְׁתַּלַּח משכיה he who eats three Tiḳlas of asafoetida on an empty stomach, will shed his skin; ואי לא . . . מישת' משכאי had I not sat in water, I should have &c.

שַׁלַּח I m. (preced.) *hide, fresh skin.* Makhsh. V, 6 הַחוֹבֵט עַל הש' he who beats upon a (wetted) hide. Bekh. IX, 4 נשחטה . . . והש' קיים when its mother has been killed, but the hide is still intact. Tosef. Sabb. VIII (IX), 1; a. e.—*Pl.* שְׁלָחִין. Sabb. IV, 2 טומנין בש' you may keep dishes warm (for the Sabbath) in fresh hides. Ib. 49[a] ש' של בעה"ב hides belonging to a private man; של אומן to a mechanic (shoemaker &c.). Ib.[b] הבריאו ש' וכ' bring us hides to sit down on them; a. e.

שַׁלַּח II (**שַׁלּוּחַ**) m. (שָׁלַח) [*stripped of its skin,*] *a pressed olive the stone of which slips out at a touch.*—*Pl.* שְׁלָחִין, שְׁלוּ'. Ab. Zar. II, 7 (39[b]; Mish. a. Y. ed. שלו'). Ib. 40[b] הֵיכִי דָמֵי ש' וכ' when are they called *Sh'laḥin*? When the stone slips out as you take the olive in your hand.

שַׁלַּח III m., *pl.* שְׁלָחִין (tradit. pronunc. שַׁלְחִין) (שלח; cmp. Job V, 10, a. Neh. III, 15) *arms, ditches for irrigation*; שדה (שרה) בית הש' *a field which needs irrigation*, opp. בית הבעל (v. בַּעַל). M. Kat. I, 1. Tosef. ib. I, 1 שדה בית הש' שחרבה a field dependent on irrigation which has become dry. Ib. 4 השלוחין ed. Zuck. (Var. השלחת). M. Kat. 2[a] מאי משמע דהאי בית הש' לישנא דצחותא וכ' what evidence is there that *beth hash-sh'laḥin* has the meaning of thirstiness (dryness)? Answ. ref. to מְשַׁלְּחֵי for עֲרֵם (v. שַׁלְחֵי I). B. Bath. IV, 7 בית הש' the fields belonging to a township; expl. ib. 68[a] באגי fields, גינוניתא gardens (ref. to Cant. IV, 13). Ib. 99[b]; a. e.

שַׁלַּח IV m. (שָׁלַח) *extension, stepping space* or *depth of a step.* Midd. II, 3; III, 6 ושִׁלְחָהּ אמה and the depth of each step was one cubit, v. רוּם II.

שַׁלְחָא, שַׁלְחָא' I m. = h. שַׁלַּח I. Men. 35[a] כי מיתלי בית בש' וכ' when you hang a weight on (stretch) the leather, and it rebounds again, it is old.—Pl. שַׁלְחַיָּא. Y. Ned. VII, end, 40[c] כגון אילין ש' (ed. Zyt. שלחים, corr. acc.) as, for instance, hides (which are sometimes used for covers).

שַׁלְחָא, שַׁלְחָא' II m. (b. h. שַׁלַּח; שָׁלַח) *missile, lance.* Targ. Job XXXIII, 18. Ib. XXXVI, 12 Var. Ms. (ed. זיני קרבא).

to send. Erub. III, 2 חשׁוֹלֵחַ ערובו וכ' if one sends his ʿErub (עֵרוּב) forth to be laid by a deaf and dumb person. Ḥull. 59[b], a. fr. שָׁלְחוּ מתם they sent word from there (from Palestine to Babylonia). Gitt. IV, 1 חשולח גט וכ' if a man sends a letter of divorce to his wife &c. B. Kam. VI, 4, v. בְּעֵרָה. Ib. ש' ביד פירקת (ib. 60[a] שִׁילְּחָהּ) if he sent out fire through a sane person; a. fr.—Part. pass. שָׁלוּחַ q. v.—ש' יד ב- [*to stretch out a hand against,*] *to make illegitimate use of, to misappropriate* (Ex. XXII, 10). B. Mets. III, 12 השולח יד בפקדון if a person makes use of a trust. Ib. החושב לְשַׁלּוֹחַ יד וכ' if he declares his intention to use a trust; אינו חייב עד שישַׁלַּח בו יד he is not responsible (for loss), until he has used it; a. fr.

Pi. שִׁלַּח same, *to send; to send away, dismiss.* Bets. I, 9 אין מְשַׁלְּחִין בר"ט וכ' on the Holy Day you dare not send (to a friend) anything except portions (of eatables, ready for use); משלחין בהמה וכ' you may send cattle . . . alive or slaughtered. Ḥull. XII, 3 שִׁלְּחָהּ וחזרה if he sent the mother bird away, and she came back. Ib. אמר . . . ומְשַׁלֵּחַ if he says, I will take the mother, and send the young away; חייב לְשַׁלֵּחַ he is bound to send her away. Gen. R. s. 21 שִׁלְּחוֹ מגן . . . ושלחו וכ' he banished him (Adam) from the paradise of this world and from that of the other world; a. fr.

Hithpa. חִשְׁתַּלַּח, *Nithpa.* נִשְׁתַּלַּח *to be sent off; to be commissioned.* Yoma VI, 2, a. e. הַמְשֻׁתַּלַּח the goat that is to be sent away (Lev. XVI, 10), the scapegoat. Ib. 1 נשפך . . . חמשתלח if the blood (of the goat designated for sacrifice) was spilt, the scapegoat is to be put to death (cannot be used for the ceremony). Gen. R. s. 49 מעשה באחד שנש' לגבות וכ' it happened that one was commissioned to tax the inhabitants &c.; a. fr.

שְׁלַח ch. same, 1) *to send, send off.* Targ. Num. XIII, 2. Targ. O. ib. 16. Targ. Ps. XLIV, 3 Ms. (ed. פסד'). Targ. Jer. XLII, 6 שָׁלְחִין (not שולחין); a. fr.—Part. pass. שְׁלִיחַ; f. שְׁלִיחָא; *pl.* שְׁלִיחִין; שְׁלִידָן. Ob. 1. Targ. Is. XLIV, 26 שְׁלִידְהוֹדִי ed. Lag. (ed. Wil. שְׁלוּחֵי'). Targ. I Chr. XIV, 15; a. fr.—Ber. 28[a] ש' לחו וכ' R. J. sent them word to the school house; a. fr.—Koh. R. to III, 2 שָׁלִיחֵיהוֹן דברייתא the messenger of men (men's guardian angel).—2) *to throw off, undress, flay* (cmp. פָּשַׁט). Targ. Esth. V, 14. Targ. Is. XXXII, 11. Targ. II Chr. XXIX, 34; a. fr.—Ber. l. c. שְׁלַח מדך take off thy cloak (v. בַּדָּא). Y. Taan. III, end, 67[a] כד הוה ש' תריהון מסאניה הוה ש' he took off one shoe; כד הוה ש' תריהון he took off both of them; a. fr.—Part. pass. as ab. Sot. 8[b] (proverbial expression) ש' ערטילאי וכ' undressed, naked, but with shoes on (a person cares more for shoes than for any other article of dress); Keth. 65[b] top תאי חנא ש' וכ' this Tannai (who gave the wife the right to ask for three pairs of shoes and one suit of clothes) seems to assume that a woman cares more for shoes &c. Koh. R. to V, 10 אידך אינון אתיין שליחין וכ' (not שלו') how will they come (on resurrection day), naked, or dressed? Ib. הידך זרעתין ש' וכ' how didst thou plant them (the beans), undressed or dressed (in the pods)? a. e.

Pa. שַׁלַּח 1) *to send; to send off, dismiss.* Targ. O. Lev. XVI, 21, sq. Targ. O. Ex. VIII, 17; a. fr.—Part. pass. מְשַׁלַּח; f. מְשַׁלְּחָא &c. Targ. O. Gen. XXXII, 19.—2) *to strip,*

שַׁלְחָא m. (שְׁלָחָא I) *worker in hides, tanner* or *saddler*. Sabb. 49[b] top.

שַׁלְחוֹפָא m. (שַׁלְחֵם) *exchange, substitute, ransom*. Targ. Prov. XXI, 18. Ib. ושלחופא ed. Lag. (ed. Wil. ושַׁלְחוֹפֵי *pl.*; some ed. שַׁלְחֵי). Targ. Job XX, 18.

שלחופית, שלחופות, v. שַׁלְפוּחִית.

שַׁלְחִיף, v. שַׁלְחֵם.

שַׁלְחֵיפָא, v. שַׁלְחוֹפָא.

שַׁלְחָנִי, שֻׁלְחָן, v. sub שׁוּל.

שַׁלְחִיף, שַׁלְחֵף (Shaf. of חלם, transposed) 1) *to change, exchange; to lay crosswise*. Targ. Y. Gen. XXXI, 7; 41. Targ. Y. Ex. XXXIV, 9, sq. Targ. Ps. XV, 4. Targ. Y. Gen. XLVIII, 14 Ar. (ed. פרג; h. text שִׁפֵּל); a. e.—B. Bath. 99[a] (ירייחו) ודילמא שַׁלְחוּפֵי הוו מְשַׁלְחֲפֵי may it not be that they (the Cherubim over the Ark) had their wings crosswise (overlapping each other)? Sabb. 96[b] ודילמא שלחופי הוו משלחפי may it not be that they (the weavers) sat in irregular lines (so that those sitting close together did not need to hinder one another in their work)? Ib. 98[b] דלא לִישַׁלְחוֹפֵינְהוּ מהדדי (Ms. O. לישלופינהו; Yalk. Ex. 370 לישלופינהו) that they must not pile them irregularly. B. Mets. 25[a] משלחפי שלחופי (Ms. H. משלפי שלופי) the coins lie irregularly (some of them piled, others scattered). Nidd. 26[a] ומְשַׁלְחֵיף ליה וכ' (Ar. ומשחיף, corr. acc.) and lies across (overlapping) the head of the embryo.—2) *to pass quickly, overtake*; [or *to strike through*]. Targ. Job XX, 24.

Ithpa. אִשְׁתַּלְחִיף *to be changed; to pass away; to be exchanged*. Targ. Ps. XLVI, 3 (Ms. אִשְׁתַּחֲלִיפוּ; h. text בהמיר). Targ. Job XXIX, 20. Ib. XXVIII, 16; 19 (h. text תסלה).

שלחת, Kel. XXV, 4 Ar., v. פְּחָת.

שָׁלַט (b. h.) *to handle*; ש' ב- (cmp. מָשַׁל) *to rule, have power over*. Y. Ter. VIII, 45[d] top כאן האור שׁוֹלֵט וכ' here (in the case of bread) the fire comes in direct contact with it (and kills the poison of the serpent), there (in the case of water that has been warmed) the fire does not &c. Y. Maasr. I, 49[b] top כאן חיד שׁוֹלֶטֶת וכ' here (in the case of a vessel into which a boiling dish has been put) the hand can handle it; there (in the case of a vessel taken directly from the fire) the hand cannot handle it; כאן ובאן אין חיד שולטת בו in both cases the dish may be too hot for the hand to handle it; Y. Sabb. III, 6[b] top. Ib. במקום שחיד שולטת in a place (in the stove) which the hand can get at (to handle the dish placed there); ib. 5[c] מפני שהוא שַׁלִּיט במקום שחיד שולטת because he keeps control (to regulate the temperature of the dish) there where the handling is possible. Y. B. Mets. X, beg. 12[c] ששולטת חיד מצד אחד that the hand can reach it from one side. Ḥull. 16[b]; Sabb. 82[a] דבר שהאור שולטת בו a thing over which fire has power (which is combustible). Ib. רוח רעה שולטת בו an evil spirit (smell of the mouth) will seize him; רוח זוחמא ש' בו (v. Rabb. D. S. a. l. note 30) the spirit of *zohăma* (internal decay) will seize him. Gen. R. s. 45 שָׁלְטוּ בעצמן they controlled themselves (interrupted their gratification). Y. Ber. IX, 13[b] top שולט באירכיא וכ' if he rules over one province, he does not rule over another province. Gen. R. s. 3 ביום אני שולט I want to rule (have the guard) in day time; (Y. Ber. VIII, 12[c] top משמש). Pesik. R. s. 31 אתם שָׁלַטְתֶּם בעצמיכם וכ' (not באצבעותיכם) you had power over yourselves and cut your fingers off; a. v. fr.

Pi. שִׁלֵּט same. Y. Naz. IV, 53[b] בְּמַשְׁלֶטֶת על נכסיו when she manages her husband's property (has power of attorney).

Hif. הַשְׁלִיט *to give power to, make a ruler*. Gen. R. s. 59 (ref. to Gen. XXIV, 1) שהַשְׁלִיטוֹ ביצרו God made him master over his inclinations; Yalk. ib. 103. Num. R. s. 14[6] השליטו על ארץ וכ' the Lord made him governor of the land of Egypt; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּלֵּט, *Nithpa.* נִשְׁתַּלֵּט *to be given power; to be empowered to manage*. Y. Keth. IX, 33[a] bot. נכסים שנִשְׁתַּלְּטָה בהן בחיי וכ' property which she had been authorized to manage during her husband's lifetime; ib.[b] top.

שְׁלַט ch. same. Targ. Gen. I, 16. Targ. O. Ex. XXI, 8 (h. text בבגדו). Targ. Jud. VIII, 21 (h. text פגע); a. fr.

Pa. שַׁלֵּט same, *to handle*.—Part. pass. מְשַׁלַּטְנָא; *pl.* מְשַׁלַּטְנֵי. Kidd. 73[b] top מ"ש הדמירה if the limbs of the infant have been manipulated, v. שָׁלַב.

Af. אַשְׁלֵט *to give power, appoint*. Targ. II Chr. XIII, 5. Targ. Am. IV, 1. Targ. Koh. VI, 2; a. fr.

Ithpe. אִשְׁתַּלַּט *to be made*, or *make one's self a ruler*. Targ. Prov. XVII, 2.

שֶׁלֶט m. (b. h.; preced.), pl. שְׁלָטִים (cmp. כֶּלִי) *armor, shields;* trnsf. *arm-bearers*; (homilet.) *the righteous as the protectors of their generation*. Cant. R. to IV, 4 כל שֶׁלְטֵי ... שהוא עומד וישלט וכ' 'all armors of the mighty', this includes all those who control their inclinations &c.; Yalk. ib. 988. Cant. R. l. c. ולא אתם ... אלא כל שלטי וכ' and not you yourselves (directly) are suspended on it (enjoy the protection of the Law), but only 'all the shields of the mighty' ... as Moses in his time &c.

שְׁלָטָא, שְׁלֵי, ch. same; *pl.* שְׁלָטַיָּא, constr. שְׁלֵטֵי, שְׁלֵי. Targ. II Sam. VIII, 7. Targ. II Kings XI, 10. Targ. Ez. XXVII, 11. Targ. Jer. LI, 11; a. e.—Ib. XIII, 23 שלטי רקמתיה his checkered armor (the leopard's *skin*; h. text חברברתיו).

שִׁלְטוֹן, שִׁלְטָן, שִׁלְטֵי m. (b. h.; preced. wds.) 1) *rulership*. Sifré Deut. 321; Yalk. ib. 945 שִׁלְטוֹנָן, v. עָכֶן.—2) (sub. בעל) *ruler, governor*. Sifra B'huck. Par. 1, ch. III ש' אחד בא ... זה שׁוֹלְטָן וכ' one governor comes and subjugates (Israel), and goes away, and another governor comes &c. Tanḥ. Vayera 19 (ref. to Koh. VIII, 4) ש' הוא ואין וכ' God is the ruler, and none can protest against him. Y. Ber. VIII, 12[a] top מלך יוצא וש' נכנס וכ' when the king goes out, and the governor comes in, they escort the king first, and then they lead the governor in (the benediction

for the exit of the Sabbath must precede that for the entrance of the Holy Day). Y. Sot. IX, 24[b] top; Tosef. ib. XV, 7. Y. Kidd. III, 64[b] top במה שאדבר עליך לש' (be betrothed unto me) for the consideration that I shall speak to the governor in thy behalf; a. fr.—*Pl.* שְׁלָטוֹנִין, שְׁלָטוֹנִים, שִׁ'. Gen. R. s. 82 עד היכן הדיו מלכיות וש' רוצים וכ' how anxious courts and governors were to be connected with him (v. שׁוּלְטָנוּת). Ib. הש' . . . הוא הדיח he (Lotan) was one of the governors (ref. to אלוף, Gen. XXXVI, 29); a. fr.—[Ib. s. 93 שני שר' זולגות דם, read with Yalk. Job 897: עינו של ימין זולגת דם.]—*Fem.* שְׁלָטוֹנִית, שִׁ'; *pl.* שְׁלָטוֹנִיּוֹת, שִׁ'. Pesik. R. s. 42 שהיו השילטונים והש' מחסרים וכ' (or מחסדות, not מחסר') the governors and their wives insulted Sarah &c.—[Gen. R. s. 82 שלטוניות, ed. Wil., v. שׁוּלְטָנוּת.]

שִׁלְטוֹן, שִׁלְטוֹנָא, שִׁ' ch. same. Targ. O. Gen. XLIX, 9. Targ. Mic. VI, 9; a. fr.—*Pl.* שְׁלָטוֹנִין, שְׁלָטוֹנַיָּא, שִׁ'. Targ. Is. VII, 20. Ib. XIV, 8. Targ. Ez. XXIX, 4; a. fr.

שִׁלְטוֹנִית, Y. Sabb. VI, 8[b] bot., v. סִלְבּוֹנַיָּא.

שִׁלְטוֹנִית, v. שִׁלְטוֹן.

שִׁלְטְנוּתָא, שִׁלְטָנוּת, שֶׁלֶטֶן, v. sub שׁוּלְטָנוּת.

שָׁלָה, שלי I (b. h.; Job XXVII, 8) *to draw out, pull.* Taan. 24[a]; Sabb. 107[b] חשולה דג וכ' he that takes a fish out of the water (on the Sabbath). Hull. 63[a] (expl. שָׁלָךְ, Lev. XI, 17) זה חשולה דגים וכ' that is the bird that catches fish out of the sea. M. Kat. II, 3 ושולה פשתנו וכ' and may take his flax out of the pond. Yalk. Koh. 966 אדם שולק שולה ראשון . . . if one sinks pots into his furnace, he takes out first what he has last put in; a. fr.—[Y. Maas. Sh. III, 53[c] top שולה, read: שורה, v. שָׁרָה.]

Pi. שִׁילָּה same, esp. *to draw wine* (out of the pit). Ab. Zar. 56[a]; B. Mets. 92[b] משישלה בחביות . . . חיין wine is subject to tithes . . ., when he fills it into kegs; Y. Ter. II, 41[b] bot. משישלה ומשירקפה (not משירקרפה) when he has filled and skimmed it; עד שלא שי' וכ' before he filled or skimmed it. Tosef. Maasr. I, 7 עד שלא חמקדיש . . . שולה וקופה וכ' (ed. Zuck. שולה וקרפה משלה וקירפה וכ', corr. acc.) if one dedicates the contents of a pit before he has drawn and skimmed the wine, and the Temple collector comes after he has done so &c.; a. e.

Nif. נִשְׁלָה *to be pulled, drawn away.* Gen. R. s. 22, beg. (ref. to Gen. IV, 1) ידע מאיזו שלוה נ' he knew from what happiness he was drawn away (through his wife).

שְׁלָא, שְׁלֵי ch. same. Targ. Y. Lev. XI, 17; Deut. XIV, 17 שָׁלֵי נוגא (some ed., a. O. שַׁלַּרְנוּנָא, שַׁלֵּרִנ', שָׁלְרִנ'; h. text שָׁלָךְ), v. preced.

שָׁלָה, שלי II, v. שָׁלַו.

שְׁלָא, שְׁלֵי (v. שָׁלָה) [*to be lax,*] 1) *to be at ease, quiet, unconcerned.* Targ. Job III, 17. Ib. 25. Targ. H Esth. IV, 14 (h. text חחרש); a. fr.—2) *to neglect, forget.* Targ. Ps. IX, 13 (h. text שכח). Targ. Job VIII, 13. Ib. XXXIX, 15; a. e.—3) *to be unaware, err, make a mistake* (corresp. to h. שגה, שגג). Ib. VI, 24. Ib. XII, 16. Targ. Ps. CXIX, 67 שָׁלֵי (Ms. שְׁאֵלֵי); a. e.

Af. אַשְׁלֵי 1) *to let go, leave off; to abandon, neglect.* Ib. XXXIX, 14. Ib. IX, 18. Ib. XLIV, 10. Targ. Prov. I, 30. Ib. V, 12 (ed. Lag. אַסְלֵי); a. fr.—2) *to cause to err, let go astray.* Targ. Job XII, 16. Targ. Ps. CXIX, 10.

Ithpe. אִשְׁתְּלֵי 1) *to be abandoned, forgotten.* Ib. IX, 19.—2) *to let one's self go, err, forget.* Targ. Lev. IV, 13; V, 18. Targ. Ez. XLV, 20. Targ. Jer. XXIX, 26 (h. text משגע); a. e.—Ber. 53[b] אכיל וא' ולא וכ' he ate and through forgetfulness failed to say grace. Ab. Zar. 72[b] דילמא מְשָׁתְּלִיתוּ אי' וכ' you may forget yourselves (or *relax*) and throw the entire weight upon him. Yeb. 115[b] אִישְׁתַּלּוֹיֵי אי' (not אישתלוי) he may have been careless (or have *forgotten*, to wipe off the mark).

שְׁלֵי or **שְׁלָי** m. (b. h.; preced.) *unconcern; mistake.*—מִ'ש *unexpectedly, by chance.* Tanh. M'tsor'a 1; ed. Bub. 3; Yalk. Lev. 558, v. מַרְהוּת I.

שִׁ' שְׁלָיָא, שְׁלָיָא I ch. same, 1) *quiet, unconcern.* Targ. II Sam. III, 27 (ed. Wil. שַׁלְיָא, corr. acc.).—2) (corresp. to b. h. פִּתְאֹם, שְׁאָה) *unexpected event, suddenness, sudden calamity.* Targ. Prov. III, 25 דמן ש' ed. Lag. (oth. ed. ומן ש' corr. acc.). Ib. VI, 15. Ib. XXIV, 22 בש' (not כש'). Ib. I, 27 בש' (h. text כשאה). Targ. Ps. XXXV, 8; a. e.

שִׁ', שְׁלָיָא II f. (שָׁלָה II, שָׁלַו; cmp. Zeph. I, 12; Jer. XLVIII, 11) *sediment, dregs.* Tosef. B. Bath. V, 7 של יין משתישה ש' (Var. משישה) the merchant's wine measures must be cleaned as soon as sediment is formed (which diminishes their capacity).

שִׁ', שִׁלְדָּה, שִׁ', שְׁלָיָא III f. (b. h.; שָׁלָה II; cmp. preced.) *after-birth, placenta.* Nidd. III, 4 (Ar., everywhere, שלדה; Y. ed. שילייא, שילייא). Tosef. ib. IV, 9; Nidd. 26[a]. Lev. R. s. 35 נוח לו שנהפכה שִׁלְיָתוֹ וכ' it would have been better for him, had the after-birth in which he lay been turned over his face; Y. Ber. I, 3[b] שילידתו; Ab. d'R. N. ch. XXIX שלייתו של אמו (read: שִׁלְיָדָתָהּ, or omit של אמו); a. fr.—Y. Maas. Sh. II, 53[c] חוץ משלידתה, v. שִׁלְדָּה.—Ch. v. שִׁלְיָתָא.

שְׁלָיְרִית adv. (שָׁלֵי II, v. שְׁלָא I) *without concern, unawares.* Targ. Prov. VII, 22 (ed. Wil. שָׁלְיָאִית; h. text פתאם).

שִׁלְיָבָה f. (שָׁלַב) [*what is fitted in,*] *shelf; step, rundle.* Macc. 7[b] דירה . . . ונשמטה ש' וכ' Ms. M. (ed. נשמט הש', corr. acc.) if one is going up a ladder, and a rundle slips from under him &c. Y. Erub. VII, beg. 24[b] בין ש' לש' וכ' between each two steps a space of less than &c. Ib. עבה ש' a wide-stepped ladder or stair; a. e.—*Pl.* שִׁלְיָבוֹת, שִׁלְיָבִים. Bab. ib. 77[b] סולם ששִׁלְיבוֹתָיו פורחות an ascent with flying steps, i. e. stairs without foundation and back, *step-ladder*, opp. to a solid stair-case. Y. Sabb. VI, 8[b] אחר שִׁלְיָבָיו it depends on the material of its steps (or shelves); Bab. ib. 60[a] שליבותיו; Tosef. Kel. B. Mets. III, 13 השלובין, השלובים, v. קוֹבָּה I.

שְׁלִיבַיָּא m. pl. ch. same, *fitted-in pieces, ledges.* Targ. I Kings VII, 28, sq. (h. text שְׁלַבִּים).

שליברות, v. בְּרוֹת.

שְׁלָיָה, v. שִׁלְיָא III.

שְׁלָיו, שְׁלָו m. (b. h.) *quail,* v. סְלָו.—*Pl.* שְׁלָוִים, Tanh. Ki Thissa 35 וחיים מעלה להם ש' and the sea brought up quails for them; a. e.

שָׁלֵיו, v. שְׁלֵו.

שְׁלֵיו, שְׁלֵיוָא, שְׁלֵיוָה I m. = h. שַׁלְוָה, *secure, unconcerned.* Targ. Job XXI, 23. Ib. XVI, 12. Ib. XX, 20 (ed. Wil. שְׁלָיו); a. e.—*Fem.* שְׁלֵיוְיָא, שְׁלַיְוְיָא, שְׁלַיְוְתָא. Targ. Zech. VII, 7. Targ. Jer. XXII, 21 (ed. Wil. שְׁלַיְוְיָא; ed. Lag. שְׁלֵיוָא). Targ. I Chr. IV, 40; a. e.—*Pl.* שְׁלֵיוִין, שְׁלַיְוִין; שְׁלֵיוָן, שְׁלַיְוָן. Targ. Job XII, 6. Targ. Is. XXXII, 9; 11; 18, v. next w.

שְׁלֵיוְתָא, שְׁלֵיוָא II, **שְׁלֵיוָתָא** f. (preced.) = h. שַׁלְוָה. Targ. Ez. XVI, 49. Targ. Is. XXXIII, 20 (ed. Wil. שְׁלַיְוְתָא; ed. Lag. שלוותא); a. e.—Adv. שְׁלַיְוְיָא *at ease, without concern.* Targ. Jer. XII, 1. Targ. Is. XXXII, 9; 11; 18 (ed. Wil. שְׁלַיְוִין; ed. Lag. שלוה, שלוות). Targ. Zech. I, 15 (ed. Lag. שלוא).

שְׁלִיוְתָא, שְׁלָיוְתָא f. same, *happiness.* Targ. Y. I Gen. XLIX, 19.—[Targ. Y. II ib. 1 ש' quoted in Levy Targ. Dict., v. טְלָיוְתָא.]

שְׁלִיחַ m. (שָׁלַח) *deputy, agent.* Gitt. IV, 1. Ib. 62b הוא עושה ש' לקבלה, ש' לקבלה, v. חוֹלָבָה. Kidd. 41a ש' הוא עושה he (the husband) can appoint a deputy (to hand to her the letter of divorce); ש' היא עושה she can depute an agent (to receive the letter of divorce); ש' של ש' עושה the agent may depute an agent. Ib.b אין העבד נעשה ש' וכ' a slave cannot be deputed to receive a letter of divorce. Ib. 42b, a. fr. אין ש' לדבר עבירה there is no deputy for an illegal act, i. e. the responsibility for an illegal act cannot be shifted to the employer. Ber. V, 5, a. e. ש' צבור, v. צִבּוּר; a. v. fr.—*Pl.* שְׁלוּחִים, v. שָׁלוּחַ.

שְׁלִידָא, שְׁלִידָה ch. same, v. שְׁלַח.

שְׁלִיחוּת f. (שָׁלַח) 1) ש' יד (v. שָׁלַח) *illegitimate use of a deposit, misappropriation.* B. Mets. 43b ש' יד אינה צריכה חסרון use of a deposit does not require damage (in order to make the depositary responsible for losses for which he could otherwise not be made responsible). Kidd. 42b; a. e.—2) *message, agency, commission.* Ib. 41a ש' מנלן whence do we derive the law of agency (in betrothal)? Ib. 42a קטנים לאו בני ש' וכ' minors cannot serve as deputies. Meïl. VI, 1, a. e. חשלים ששמה שְׁלִיחוּתוֹ וכ' if the agent has carried out his commission (exactly as he was told), the owner is guilty of misappropriation (v. מַעַל). Ib. 20b מוסיף על שליחותו if the agent adds an act of his own to that for which he was commissioned. Lev. R. s. 22 אם אין ... שְׁלִיחוּתִי וכ' if you (prophets) do not convey my message, I have (other) messengers. Gen. R. s. 50 (ref. to Gen. XVIII, 2, a. XIX, 1) עד שלא עשו שְׁלִיחוּתָן קראן וכ' before they carried out their message, the text calls them men, when they did carry it out, it calls them messengers (angels); a. fr.—*Pl.* שְׁלִיחוֹת (fr. שְׁלִיחָה). Ib.; Yalk. ib. 84; Yalk. Job 908 אין ... שתי ש' one angel never carries two messages.

שְׁלִידְחוּתָא ch. same. Targ. II Esth. V, 8.—Meïl. 21a והא לאו בני ש' נינהו but are they not disqualified as messengers? Ib. עבדה שְׁלִידְחוּתֵיהּ it (the olive press) carried out his commission (intention); ד"נ אתעביד שלידחותיה so in this case his commission was carried out (through irresponsible persons as through tools); a. e.

שַׁלִּיט m. (b. h.; שָׁלַט) *having control, ruler.* Y. Sabb. III, beg. 5c, v. שָׁלַט. Gen. R. s. 3 שני ... אחד ש' ביום וכ' two commanders, one being on duty by day, and one by night. M. Kat. 18a, a. fr. מלפני הש', v. שְׁגָגָה; a. e.—*Pl.* שַׁלִּיטִין, שַׁלִּיטִין. Num. R. s. 14 12 כנגד עשרה ש' שבאדם corresponding to the ten rulers in man (organs of the body regulating vitality, v. Koh. R. to VII, 19).—*Fem.* שַׁלִּיטָה. Yalk. Ex. 287 אני שלית בקנאה ואין חקנאה ש' בי I (the Lord) control jealousy, but jealousy does not control me; ואין חתנומה ש' בי but slumber has no power over me; (Mekh. Yithro, Bahod., s. 6 שׁוֹלֶטֶת).

שַׁלִּיטָא, שַׁלִּיטָה ch. same. Targ. Y. Gen. XXVII, 29. Targ. Koh. V, 1; a. e.—*Pl.* שַׁלִּיטֵי, שַׁלִּיטִין. Targ. Y. I Gen. XLIX, 10. Targ. Prov. XXIII, 1. Ib. VIII, 15 וש' אנא (Ms. ושליטיינא, corr. acc.) וכ' and rulers do I anoint in righteousness.—*Fem.* שַׁלִּיטָא. Targ. II Esth. I, 2 (3) ed. Lag. (oth. ed. שַׁלִּיטָיָא; ed. Vien. טָרָא ..., corr. acc.).

שַׁלִּיטָה, v. שְׁלִיט h.

שְׁלִיטָה f. (preced.) *power.* Pesik. R. s. 13 אין הש' נותנת וכ' power is placed in the hands of the wicked nation (Rome) only until &c.

שַׁלִּיטְיָא, v. שַׁלִּיטָא.

שַׁלִּיטָנָא = שׁוּלְטָנָא.—*Pl.* שַׁלִּיטָנֵי. Targ. II Esth. I, 2 (3).

שַׁלִּיטוּתָא f. (preced.) *government.* Targ. II Esth. I, 2 (3).

שְׁלִידְ, שְׁלִידְיָא, v. שְׁלָא.

שְׁלִידִית pr. n., יַמָּא דש' *lake of Shilyath.* Y. Kil. IX, 32c bot.; Y. Keth. XII, 35b bot. דשילחת; Midr. Till. to Ps. XXIV דשריית; B. Bath. 74b ימה של חֵילַת (Ms. M. של חֵילַת II. שַׁחֲלִית; Ms. R. של שחלת); Yalk. Ps. 697 של חילת, v.

שְׁלִירְתָא, v. שְׁלִירְתָא.

שְׁלִיל m. (שָׁלַל I, cmp. שְׁלִיָּה) *embryo.* Hull. VII, 1 נוהג בש' the law applies to an embryo (a live animal found in the body of the mother). Zeb. III, 5. Ib. 35b; a. fr.

שְׁלִילָא ch. same. Targ. Koh. VI, 3 (h. text נֵפֶל).

שְׁלִילִית, v. שְׁלוּלַיִת.

שְׁלֵים, v. שְׁלֵם.

שְׁלֵי, שְׁלֵימָא, שְׁלִים m. (שְׁלֵם) 1) *complete, perfect; whole, unimpaired.* Targ. Ex. XII, 5. Targ. Ruth II, 12. Targ. Gen. XVII, 1. Targ. O. ib. XXXIII, 18 (Y. שָׁלֵם; h. text שָׁלֵם). Targ. Y. Lev. XXII, 27 שלימא the perfect (Jacob); a. fr.—*Pl.* שְׁלֵימִין, שְׁלִימֵי, שְׁלִימִין, שַׁלְמִין, שְׁ׳. Targ. Deut. XXV, 15. Targ. Ex. XXIX, 1. Targ. Ps. CXIX, 1 שְׁלִימֵי אורחא (not אורחי׳; ed. Wil. שְׁלִימֵי). Targ. Prov. XXVIII, 10; a. fr.—*Fem.* שְׁלִימְתָא, שְׁלִימְתָא, שַׁלְמָא, שְׁלֵי׳, שְׁלֵימָא, שַׁלְמָא, שְׁלֵימָא, שְׁלֵימְתָא, שְׁלֵמָא. Targ. Lev. IV, 28. Ib. III, 9 (Y. II שְׁלֵימְתָא). Targ. Am. I, 6. Targ. Ps. XIX, 8; a. fr.—*Pl.* שַׁלְמָן. Targ. Deut. XXVII, 6 (not שלמין). Ib. XXV, 15 מכילן ש׳ (not שלמין); a. e.—2) *peaceful, sincere, friendly.*—*Pl.* as ab. Targ. Gen. XXXIV, 21 (O. Ms. Vat. 13 שְׁלַמִּין; ed. Berl. שְׁלָם). Targ. II Sam. XX, 19.

שְׁלִימִין, שְׁלֵימִים, שְׁלֵימָה h., v. שְׁלֵם.

שְׁלֵמְתָא, שַׁלְמוּתָא, שְׁלֵי׳, שְׁלִימוּתָא f. (preced. art.) *completeness, perfection, fulness, integrity.* Targ. Job V, 26. Targ. Ps. XXV, 21 שלימו׳ (ed. Lag. שלמתא). Ib. LXXVIII, 72. Targ. Job IV, 6; a. e.

שְׁלִיף m. (שְׁלַף) [*sliding,*] *pouch* on an animal's back, *saddle-bag, haversack.* Sabb. 154b חיתה ... טענה ש׳ וכ׳ if (on the entrance of the Sabbath) his beast was carrying a bag full of grain, let him ... pull it towards one side, so that it slips down of itself; Tosef. ib. XVIII, 1. Tosef. B. Kam. I, 6; Y. ib. I, beg. 2a. Kidd. 22b; B. Bath. 75b. Tosef. ib. IV, 2; a. e.

שְׁלִיפָא, שְׁלִיף I ch. same.—*Pl.* שְׁלִיפֵי. Sabb. 154b ש׳ זוטרי small bags. B. Bath. 86b ש׳ רברבי large bags; a. e.

שְׁלִיפָא, שְׁלִיף II m. (שְׁלַף) *pulled off,* esp. *castrate.* Targ. O. Lev. XXII, 24 (h. text נתוק).—Sabb. 152a ש׳ בתמניא, v. אַרְקָא. Ib. עיקרא ש׳ תוכיחא (אריא) Ms. M. a castrated buck, and (thou wilt) reprove?

שְׁלִיפָה f. (שְׁלַף) *slipping off*; שְׁלִיפַת המנעל *taking the shoe off* (a form of possession, Ruth IV, 7). Y. Kidd. I, 60c top בש׳ חמ׳ ... בראשונה in olden times they used to give possession by taking off the shoe.

שְׁלִיקָה f. (שְׁלַק) *boiling.* Tosef. Kel. B. Mets. II, 19 מתוסרים ש׳ (vessels made of that kind of wood) require to be boiled before they can be used.

שְׁלִיקָתָא, v. שְׁלַק.

שָׁלִישׁ m. (b. h.; שְׁלַשׁ) 1) *captain, officer.*—*Pl.* שָׁלִישִׁים. Mekh. B'shall. s. 1 (ref. to Ex. XIV, 7) אין ש׳ אלא גבורים ד״א וש׳ ... שהיו משוללין *shalishim* means mighty men; another definition: *shalishim* ... because they were hung with arms; (anoth. opin.) זה השלישי וכ׳ the *shalish* is the third on the chariot; formerly there were only two, and Pharaoh added one &c.—2) *the third finger, middle-finger.* Tanh. B'resh. 5 ומן אצבעו ... וכל בש׳ וכ׳ and by his finger you can judge what he is (his strength), as we read (Is. XL, 12) and measured with the *shalish* (middle finger) &c.—3) [*the third person,*] *trustee, depositary.* Gitt. 64a בעל ... וש׳ אומר לגירושין if the husband says, the letter of divorce has been deposited to be kept in trust, but the trustee says, it has been given me for the purpose of divorce (I was the wife's agent for receiving the divorce). Ib.; Tosef. B. Mets. I, 10 ... זה אומר כך וחש׳ ... חש׳ נאמן משנירהם if one of the contestants says thus, and the other thus, and the depositary says thus, the depositary's evidence is accepted over against both. Keth. V, 8 ... המשרח על ידי ש׳ if a husband for the time of his absence leaves the provision for his wife's maintenance in the hands of a trustee; a. fr.—Num. R. s. 13 38 שלישה, read: שְׁלוּחָה.—4) (traditional pronunciation שְׁלִישׁ) *one third.* Pes. 42b תבואה שלא חבריאה ש׳ grain that has not yet grown one-third (not one-third ripe); Y. Peah II, 16d sq. Y. Shebi. V, beg. 35d חבריא ש׳ קודם וכ׳ if the fruit reached the stage of one-third of maturity before the fifteenth of Shebat. Gitt. 70a אכול ש׳ ושתה ש׳ וחניח ש׳ וכ׳ eat one-third (of the capacity of the stomach), and drink one-third, and leave vacant one-third &c., v. כְּעַס. Y. Peah II, end, 17b קיבלה חימני למחצה לש׳ וכ׳ if he rented the field on shares of one-half, or one-third &c. B. Mets. 69a מותר ש׳ בשכרך whatever profit it may bring over one-third (of its present value) shall be thine for thy labor (and the rest we will divide equally); a. fr.

שָׁלִישׁוּת f. (preced.) *trust, deposit.* Tosef. B. Mets. I, 10 בזמן שחש׳ יוצא מתחת ידו (read: יוצאה) when the deposited object (on which the contest turns) is produced by him (is still in the trustee's possession).

שָׁלִישִׁי m. (b. h.; preced. wds.) *third.* Mekh. B'shall., s. 1, v. בַּשִּׁשִּׁי. Tam. VII, 4 ש׳ הרו וכ׳ on the third day of the week they recited &c. Meg. I, 2. Gen. R. s. 3. Ib. s. 4; a. v. fr.—Esp. *a)* ש׳ לטומאה (or sub. לטומאה) *unclean in the third degree* by contact with uncleanness of the second degree (שֵׁנִי). Toh. II, 2, sq. Ḥag. III, 2, v. רְבִיעִי; a. fr.—*b)* ש׳ *relation in the third degree, second cousin.* Snh. 28a, a. e., v. שֵׁנִי.—*c) talk about a third (absent) person, gossip, calumny* (v. לָשׁוֹן). Midr. Till. to Ps. CXX לשון הרע קורין אותו ש׳ וכ׳ we call the evil tongue *sh'lishi,* because it slays three: himself (the maligner), the receiver, and the maligned.—*Pl.* שְׁלִישִׁין. Deut. R. s. 2 33, v. שָׁלַשׁ.—*Fem.* שְׁלִישִׁית. Taan. II, 4 על הש׳ וכ׳ when blowing the Shofar at the third benediction, one says &c. Meg. III, 4 בש׳ וכ׳ on the third Sabbath of the month we read &c. Tanḥ. Vaëthḥ. 6 ש׳ הצאן וכ׳ the third time (didst thou sin, when thou didst say,) shall flocks &c. (Num. XI, 22); a. v. fr.—Par. I, 1 כשאתה אומר ... אם אתה אומר ש׳ שָׁלִשִׁית וכ׳ when you say *sh'lishith,* it means the third in the count with others; when you say *sh'loshith,* it means in its third year.

שְׁלִי, שְׁלִיל, שְׁלִיא, שְׁלִירְתָא f.=h. שִׁלְיָה, *afterbirth.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 57.—Ber. 6a; Sabb. 134a, v. סַלְיָרְתָא.

שָׁלַךְ, *Hif.* הִשְׁלִיךְ (b.h.) *to cast off, throw down.* Erub. 22a; Yalk. Deut. 846 לְהַשְׁלִיכוֹ, v. מַשּׁוֹא. Tanḥ. Sh'mini 11 חבחורים ... וּמַשְׁלִיכִין חומר וכ׳ young men and boys struck him (the drunken man) and cast mud in his face. Midr. Prov. ch. I נַשְׁלִיךְ אותו לבור let us cast him into a pit. Ib. נטל חכה וְהִשְׁלִיכָהּ לים he took a hook and threw it into the sea. Lam. R. to II, 1 הִשְׁלִיכוֹ לארץ he cast him off (his shoulder and) to the ground; a. fr.

Hof. הוּשְׁלַךְ *to be thrown.* Tanḥ. Vayesh. 2 כיון שהי׳ לבור וכ׳ when he was thrown into the pit, his face changed &c. Tanḥ. Noah 10 ברשותו הוּשְׁלַכְנוּ וכ׳ by his order we have been thrown (into the furnace) &c.; a. e.—Part. מוּשְׁלָךְ; f. מוּשְׁלֶכֶת &c. Gen. R. s. 8; Yalk. ib. 13, v. בלורין. Sifré Deut. 43 שהיתה מוש׳ וכ׳ ... נבלת the corpse of J. ... which lay exposed to heat in day-time and to cold &c. Midr. Prov. l. c. מוש׳ עליו ... טורח the care for the household was thrown upon him (Reuben).

Nif. נִשְׁלַךְ same. Ex. R. s. 20 ולמה ... נִשְׁלַכְתִּי לתוכה וכ׳ why did not Moses strike it (the Nile)? He said, I have been thrown into it, and it did not harm me &c.; a. e.

שָׁלָךְ m. (b. h.) name of *a bird of prey, cormorant.* Hull. 63a, v. שָׁלָה I.

שלכות, שלכא, v. שַׁלַבְיוֹת, שַׁלְבָּא.

שלכת, Kel. XXV, 4, v. בַּת.

שָׁלַל I [*to hang down, be loose,*] 1) *to hang on, to chain.* Part. pass. שָׁלוּל. Lam. R. introd. (R. Z'era) ... כת שְׁלוּלִים בשלשלאות a troop of old men chained with chains.—2) *to make chain-stitches, to baste,* opp. אחה to sew together with fine stitches. Y. M. Kat. III, 82b top על כל המתים הוא שׁוֹלֵל ... ומאחה וכ׳ for all deceased relatives one may baste the rent after seven days, and sew it after thirty days; וישלול יום שביעי וכ׳ let him be permitted to baste it on the seventh day &c.; Treat. S'mah. ch. IX; M. Kat. 22b. Ib. האשה שׁוֹלַלְתּוֹ וכ׳ a woman may baste it immediately (after rending), out of regard for her dignity; ib. 26b. Ib. דלא ניתן לשׁוֹלְלוֹ because it is not to be basted (during the seven days); a. e.

Pi. שִׁלֵּל *to hang with, decorate with.*—Part. pass. מְשׁוּלָּל. Mekh. B'shall., s. 1 מְשׁוּלָּלִין בזרין, v. שָׁלִישׁ.

שָׁלַל II (b. h.) *to draw, capture; to carry off.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Gen. 134 שָׁלָלָהּ וכ׳ he (Shechem) carried her off and slept with her.—Trnsf. (of water) *to make inroads.* B. Kam. 61a, a. e. שׁוֹלְלִין, v. שָׁלוּלִית.

Hithpol. הִשְׁתּוֹלֵל *to be bereft* (of reason), *be senseless.* Snh. 97a (expl. Is. LIX, 15) וסר מרע מִשְׁתּוֹלֵל על הבריות he that departs from evil is considered by people as senseless.

שָׁלָל I m. (b. h.; preced.) *booty, gain.* B. Kam. 61a, v. אֲגַנְתָּא. Ex. R. s. 18 (ref. to Is. VIII, 3) ומיהר לבוז שְׁלָלָם (ed. Leipz. שלול, read: שְׁלָלוֹ) and he shall hasten to plunder their (his) booty. Mekh. B'shall., Shir., s. 7 [read:] מוחלק אני לחם שְׁלָלִי וממוני לחם I am assigned to them, my booty and my own property shall be theirs; Yalk. Ex. 249; a. e.

שָׁלָל II m. (שָׁלַל I) *chain, loose stitch, baste.* M. Kat. 26b חקורע מתוך הש׳ he who rends his garment (in mourning) where it has been stitched; Y. ib. III, 83b top מן הש׳. Ukts. II, 6 שָׁלַל הכובסין the washers' materials loosely stitched together; Sabb. 48b כובסים של ש׳.—Trnsf. ש׳ של ביצים *embryonic eggs laced together with veins; ovary* of birds. Tosef. Zab. V, 9; Bets. 7a.

שְׁלָלָא m.=h. שָׁלָל I. Targ. Esth. III, 13 שְׁלַלְהוֹן (ed. Lag. שְׁלָלֵיהוֹן *pl.*).

שָׁלַם I, שָׁלֵם (b. h.) *to be whole, complete; to end, cease.* Y. Sot. VIII, 22c bot. שלום שבימיו שָׁלְמָה וכ׳ Zedekiah was named Shallum, because in his days ended the reign of the house of Judah; Y. Shek. VI, 49d top; Y. Hor. III, 47c bot.; Bab. ib. 11b; Ker. 5b ששלם (corr. acc.); Yalk. Kings 250; Yalk. Chr. 1085. Pesik. R. s. 6 (ref. to I Kings VII, 51) כיון שבא ... עכשיו שלמה מלאכת וכ׳ when Solomon came and built the Temple, the Lord said, now the work of heaven and earth (creation) is complete; Yalk. Kings 186 שְׁלֵמָה. Pesik. R. l. c. שלמה נפשם ... כיון שהִשְׁלִימוּ when the workmen had finished their work, their life was finished (they died); Yalk. l. c.; a. e.

Hif. הִשְׁלִים 1) *to complete, finish.* Pesik. R. l. c., v. supra. Y. R. Hash. I, 57a top; Y. Shebi. II, 34a top מכיון שחוא עומד ... מַשְׁלִים שנתו since he stands in (has entered) the third year of the tree, he may count it a full year. Yoma 33a (ref. to Lev. VI, 5, play on עליה ... חשלמים עליה) חַשְׁלֵם כל וכ׳ with it (the evening sacrifice) cease all sacrifices (none can be offered after it). B. Kam. 10a החופר ... והִשְׁלִימָהּ לעשרה if one digs a pit nine cubits deep, and another comes and completes it to the legal size of ten. Ber. 47b שחרר ... והִשְׁלִימוֹ וכ׳ he freed his slave and used him to complete the quorum of ten persons. Ib. 8b חמשלים פרשיותיו, v. פָּרָשָׁה I. Pesik. R. l. c. לכך נקרא שלמה שה׳ ... לתוך מעשה ידיו he is called Sh'lomoh (perfect), because God caused the work of creation to be perfected through his handiwork (the Temple); Yalk. Kings l. c.; a. fr.—Esp. *to finish the fast-day.* Taan. VII, 9 הִשְׁלִימוּ they must fast the whole day. Yoma 82a מַשְׁלִימִין they must fast to the end of the day; a. fr.—*Part. pass.* מוּשְׁלָם *perfect, virtuous.* Hor. l. c. he was named Shallum שהיתה מ׳ במעשיו Ag. Hatt. (ed. משולם) because he was perfect in his deeds; Yalk. Kings 250; Yalk. Chr. l. c.—2) (denom. of שָׁלוֹם) *to make friends,* or *to surrender.* Succ. 52a (ref. to Prov. XXV, 22) א״ת יְשַׁלֵּם אלא יַשְׁלִימֶנּוּ לך read not *y'shallem* (he will pay) but, he will surrender him (the evil spirit) to thee; (comment.; he will make him be friends with thee).—Part. pass. as ab. Num. R. s. 74 אחד עשר יום היו מוּשְׁלָמִים לאלהים eleven days were they (the Israelites) at peace with God (adhered to him sincerely); מוּשְׁלָמִין ... כ״ט יום twenty-nine days they were sincere servants of God, opp. עשו את הענגל. Ib. אינם מושלמים לי וכ׳ (ed. Wil. משלמים, corr. acc.) they will be faithful to me only forty days. Gen. R. s. 16, beg. מ׳ לבוראו faithful to his Creator; a. e.

Nif. נִשְׁלַם *to be finished, to end.* Tanḥ. Mishp. 19 המלאך אומר נ׳ פלוני the angel says, such and such has ended (must die).

Pi. שִׁלֵּם 1) *to perfect.*—Part. pass. מְשׁוּלָּם. Hor. l. c., v.

לאביו בזמן שהוא ש' וכ' 'for his father' (Lev. XXI, 2) as long as his body is intact (he may defile himself by contact), but not when it is defective. B. Kam. I, 4, a. fr. נזק ש' (abbrev. נ"ש), v. נֶזֶק. Gen. R. s. 79 (ref. to Gen. XXXIII, 18) בגופו ש' intact in his body; בבניו ש' intact in his children; בממונו ש' unimpaired in his possessions; בתלמודו ש' whole in his learning (having forgotten nothing of his paternal lessons). Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 13, ch. XVI (play on שְׁלָמִים) מי שהוא ש' מביא שלמים חיה אונן וכ' Ar. (ed. שָׁלוֹם) if he is whole (mourns over no loss), he may bring a peace-offering, if he is a mourner, he dare not. Ib. כל קרבן . . . חיה ש' מביא וכ' whatever sacrifice he may offer, if he is whole, he may &c. Nidd. V, 3 נותן לו שכרו מְשָׁ' כחתן ש', v. חָתָן; a. fr.—B. Kam. 116b he must pay him the full (promised) reward, opp. אין לו אלא שכרו he can claim only the ordinary wages for his labor.—*Pl.* שְׁלֵמִין, שְׁלֵמִים, שְׁלֵי'. Sifra l. c. Ber. 39b פתיתין ש' broken pieces of bread and whole loaves. Sabb. 98b ש' solid boards, opp. דניסרא; a. fr.—*Fem.* שְׁלֵמָה, שְׁלֵי'. Zeb. 5a משנה ש' a perfect (undisputed) Mishnah. Ber. l. c. פרוסה של חיטין וש' וכ' if there is before you a piece of wheat bread, and a whole loaf of barley bread. Ib. מניח בתוך הש' . . . he places the broken with the whole loaf. Ib. וש' משנתך (Ms. M. ושלום) and what thou teachest is perfect. Tosef. ib. IV, 15. Men. 65b ולא תהא תורה ש' שלנו וכ' should not our perfect Torah pass for as much as your idle talk?; a. fr.—[Y. Pes. II, 29b bot מצה שלמה, v. שְׁלֵמָה.]—*Pl.* שְׁלֵי', שְׁלֵמוֹת. Treat. S'mahoth ch. VIII, end (ref. to Deut. XXVII, 6) ומה אבנים . . . יהיו ש' לפני בני תורה . . . יהיו שלומים לפני חקב"ה וכ' of stones (for the altar) which do not see . . ., because they make peace between Israel and their father in heaven, the Lord says, they must be whole before me, how much more must scholars, who are an atonement for the world, be whole before the Lord!; a. e.

שְׁלָמָא, שְׁלַם, שְׁלָם m.=h. שָׁלוֹם, *perfection, soundness, health, peace.* Targ. Ps. XXXVIII, 4. Targ. Gen. XLIII, 23. Ib. 27. Targ. Jud. XI, 13. Targ. Deut. XX, 10 (Y. ed. Vien. לְשַׁלָּם, corr. acc.). Ib. 11 (Y. I הְשַׁלָּם, corr. acc.; a. fr.).—Taan. 24b they called to me in my dream, ש' טב לרבי טב וכ' good health to the good teacher from the good Lord &c. Ib. 9b ליזלו רבנן בש' may our teachers (you) go in peace. Yoma 71b, v. עָמַם II; a. v. fr.—שאל בש' *to inquire after the health of; to salute.* Targ. Gen. XLIII, 27; a. fr. (v. also סְגֵי I).—Y. Ber. II, 4b, a. e. לא שאיל בְּשַׁלְמֵי דלא שאל בשלמי he did not salute me. Ber. 9b כי . . . שאיל בשלומיה וכ' when you go up there (to Palestine), greet my brother &c.; a. fr.—רחב ש' *to offer peace, salute.* Taan. 23a sq. רהבו ליה ש' ולא וכ' they saluted him, but he did not look at them in a friendly way (give no sign of recognition). Ib.b מ"ט כי רהיבנא למר ש' וכ' when we saluted you, why did you make no recognition? Gitt. 62a ויהיב להו ש' מקדמי salute them (gentiles) first; a. fr.—V. בְּשָׁלָמָא.

שְׁלָמָא, שְׁלַם; *pl.* שְׁלָמִין; שַׁלְמַן, v. שְׁלֵם.

שַׁלָּמָא, v. שַׁלְמָנָא.

supra. Yalk. Lev. 458 מְשׁוּלָּמִים, v. שָׁלוֹם.—2) *to compensate, reward, pay.* Pesik. R. l. c. (play on ויחשלם, I Kings VII, 51) עלי לְשַׁלֵּם לחם מיתן שכר it is for me to pay them their reward. Ib. עלי לשלם לו it is for me to compensate it (the month of Kislev) for its loss; ומה ש' לו וכ' and wherewith did he compensate it? With the dedication under the Hasmonean house. Y. Taan. II, 65b top (ref. to Mic. VII, 3) שַׁלֵּם לִי וַאֲשַׁלֵּם לָךְ (the judge says,) pay me, and I shall pay thee (decide in thy favor). B. Kam. I, 1 חב המזיק לשלם וכ' he that caused the damage is bound to pay &c. Ib. 4 מְשַׁלֵּם נזק שלם must pay the full indemnity. B. Mets. III, 1 ש' ולא רצה וכ' if he pays in preference to making oath. B. Bath. III, 4 מְשַׁלְּמִין לו את הכל they must pay him in full. Ab. II, 16 שִׁישַׁלֵּם, v. שָׁלַם; a. v. fr.

שְׁלִים, שְׁלֵים, שְׁלֵם ch. same, 1) *to be perfect, complete, finished, spent.* Targ. Ex. XXXIX, 32. Targ. Gen. XLVII, 15 (Y. II חסיר). Targ. O. Ex. XXIII, 2 שְׁלַם (ed. Berl. שְׁלִים); a. v. fr.—M. Kat. 28b דְּשָׁלְמוּ וכ', v. זְוַדָּא.—2) *to be peaceful, sincere, friendly*; v. שָׁלִים.

Af. אַשְׁלֵים 1) *to complete, finish, fulfil.* Targ. II Sam. XXII, 26; Targ. Ps. XVIII, 26. Targ. Job XXIII, 14 (ed. Wil. שַׁלְּמֵם, corr. acc.). Targ. Y. II Ex. XII, 42, v. שְׁלָח; a. fr.—Y. Snh. I, 19a top קם ר' נתן ואי R. N. stood up and completed the verse. Ber. 8b אַשְׁלְמוּ וכ' finish your readings, keeping pace with the congregation, v. פָּרָשָׁה I. Taan. 25b סבר לְאַשְׁלוּמֵי נחו he wanted them to finish the fast; a. fr.—2) *to fill, set.* Targ. Ex. XXVIII, 17; XXXIX, 10 (h. text מלא). Ib. XXXI, 5.—3) *to make peace, be at peace.* Targ. Josh. X, 1; 4. Targ. II Sam. X, 19. Ib. XX, 18; a. e.—4) (with בתר) *to follow exactly, faithfully.* Targ. Num. XIV, 24 (h. text מלא). Targ. Deut. I, 36. Targ. I Kings XI, 6.—5) *to surrender, hand over, entrust.* Targ. Deut. XXXII, 30 (h. text הסגיר). Targ. Ex. XXXI, 3 אשל' עימיה וכ' I entrusted to him &c. (h. text ואמלא אותו); a. e.—B. Mets. 85a אַשְׁלְמֵיהּ לר' שמעון וכ' he gave him in charge of R. S. (to teach him). Yoma 83b אַשְׁלִימוּ ליה וכ' they gave him their money-bags in trust; a. e.

Pa. שַׁלֵּם 1) *to complete; to supply.* Targ. I Kings IX, 25.—2) (with בתר) *to follow.* Targ. O. Ex. XX, 5; Targ. Jer. XXXII, 18.—3) *to recompense, pay.* Ib. Targ. Ex. XXI, 34; 36. Targ. Job XX, 10; a. fr.—B. Kam. 13b בְּעֵית לְשַׁלּוּמֵי את you would have to pay; בעינא לשלומי must I pay? Ib. 53a לִישַׁלֵּם האי פלגא וכ' let this one pay half, and the other one half; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּלַּם, *Ithpe.* אִישְׁתְּלִים 1) *to be paid; to be rewarded, recompensed.* Targ. Ps. LXV, 2. Targ. Prov. XIX, 17 Ms. (ed. מְשַׁלְּמָם). Targ. Is. XLII, 19; a. e.—Pes. 28a מְשְׁתְּלִים, v. גִּירְאָה. B. Kam. l. c. . . . כל הירכא לאשתלומי מדאי מְשְׁתַּלַּם מדאי where indemnity cannot be had from him (who dug the pit), it may be had from him (who owns the pit). Ib. מה דאית לי לאשתלומי מדאיך מְשְׁתַּלַּנָא . . . משתלמנא ממך whatever I can get from him I take; what I cannot get from him, I must get from you; a. fr.—2) *to be perfect.* Meg. 23a he was called Meshullam, דמישְׁתַּלַּם בעובדיה (Ms. M. דמושְׁלַם Hebraism) because he was perfect in his conduct, v. שָׁלַם; Yalk. Neh. 1070 דמְשַׁלַּם.

שָׁלֵם II m. (b. h.; *preced.*) *whole, complete,* Naz. 44

שַׁלְמָא, שַׁלְמָיָא, שַׁלְמָאָה m. *Shalmaite*, an Arabic tribe. Targ. O. Num. XXIV, 21 (Y. שַׁלְמַיָּא, read: מָדָא ...; h. text קיני). Targ. I Sam. XV, 6. Targ. Jud. IV, 17; a. e.—Y. Shebi. VI, 36[b] bot. (=קנזי, Gen. XV, 19); Y. Kidd. I, 61[d] top שמלאי (corr. acc.; =קיני); Gen. R. s. 44 (=קנזי); B. Bath. 56[a] (=קדמני).—*Pl.* שַׁלְמָאֵי. Targ. O. Gen. XV, 19 (h. text חקיני; Y. שַׁלְמַיָּא, read: שַׁלְמָיָא *sing.*).

שַׁלְמָה f. (b. h., v. שָׂמַל) *cloak, garment*. Gen. R. s. 3 נתעטף בה חקב"ה כש' the Lord wrapped himself in it (the light) as in a cloak; Yalk. Ps. 862 נתעטף חקב"ה בשמלה; Ex. R. s. 50. Snh. 102[a]; a. fr.

שְׁלֹמֹה (b. h.) pr. n. m. *Solomon*, king of Israel. Ber. 10[a] כנגד מי אמר ש' וכ' with reference to whom did Solomon say that verse (Prov. XXXI, 26)? Snh. 20[b] בתחלה מלך ש' על העליונים וכ' Solomon ruled first over those on high &c. Y. ib. II, 20[c] ירד מלאך ... ש' וכ' an angel came down in the image of S. and made him rise from his throne &c.; Koh. R. to II, 2. Pes. 36[b] אפי' כמצות של ש' even unleavened cakes like those of Solomon (of the finest flour) may be used on the Passover; Y. ib. II, 29[b] bot. מצה שלמה (insert של, or read: מַצַּת).

שַׁלְמוּתָא, v. שְׁלֵימוּתָא.

שֶׁלֶמְיָא (b. h. שלמיה) pr. n. m. *Shelemia*, father of חנינא. B. Bath. 111[a].

שַׁלְמָיָא, שַׁלְמָיָא, v. שַׁלְמָאָה.

שְׁלָמִים m. pl. (b. h.; v. שָׁלוֹם; sub. זבח) *peace-offering*. Sifra Vayikra, N'dabah, Par. 13, ch. XVI, v. שֶׁלֶם II. Zeb. I, 2 ששחטן לשם ש' which were killed as peace-offerings. Ib. V, 5 זבחי שַׁלְמֵי צבור congregational peace-offerings; a. v. fr.

שַׁלְמָנָא m. (שָׁלֵם) *perfect, righteous, honest*. Snh. 7[a], v. בָּרִיר; Yalk. Prov. 960. Snh. 22[a] בש' נקרט Ms. M. (ed. בשלמא), v. גַּבָּא; Yalk. Kings 166 בשלמא.

שַׁלַמְצוּ, שַׁלַמְצָה pr. n. f. (abbrev. of שלם ציון) *Sh'lamtsa, Sh'lamtsu* (Salome Alexandra), wife and successor of king Alexander Jannai. Lev. R. s. 35; Sifra B'huck. ch. I; Taan. 23[a] quoted in Tosaf. to Sabb. 16[b] של ציון. Sabb. 16[b] של ציון (Ms. M. שלצרון, in one wd.). Koh. R. to VII, 11 שלמתו (corr. acc.).

שַׁלְמָתָא, שַׁלְמָתָא, v. שְׁלֵימוּתָא, שְׁלֹמִים.

שלמתו, v. שַׁלַמְצָה.

שַׁלְנָא m. (שְׁלִי II) *thoughtless, unsuspecting*. Targ. Jud. V, 27 ed. Ven. I (missing in eds.).

שַׁלַנְיָא, שַׁלַנְיָא pr. n. pl. *Sh'lanya* in Babylonia. M. Kat. 12[b] (Ms. M. שִׁירַנְיָא).

שַׁלַּע m. (שלו=שלע; v. letter ו) *sediment*; ש' טיט *muddy alluvium*. Y. Ab. Zar. I, 39[c] שלעטיט (some ed. שלעטוט, corr. acc.). V. שַׁרְטוֹן.

שַׁלַּעְטִיט, שלעטוט, v. preced.

שלעל, Tosef. Hull. I, 15 משלשלו, v. עָלַל II.

שָׁלַח (b. h.; cmp. שָׁלַל, a. שָׁלָה) 1) *to be lax, hang down, be loose, slip*. Denom. שָׁלַח.—2) *to loosen, take off, pull, draw a sword*. Lev. R. s. 34 יִשְׁלוֹף Ar. (ed. ישמוט) may he loosen (release), v. חָלַץ. Y. Kidd. I, 60[c] top (ref. to Ruth IV, 7) מי ש' which took the shoe off (the buyer or the seller)? Num. R. s. 14[4] מסמר ... נוח לְשָׁלוֹף a nail with a big head is easily pulled; Pesik. R. s. 3. Midr. Till. to Ps. CXX אם יִשְׁלוֹף האדם וכ' if a man draws the sword which he has in his hand to slay his neighbor &c.; a. e.

Nif. נִשְׁלַח *to be loosened, drawn*. Gen. R. s. 93; Yalk. ib. 150 ואזנה נִשְׁלַפְתְּ, v. חָצַר.

Hif. הִשְׁלִיחַ *to pull, pluck the last growth*. Gen. R. s. 20; Yalk. ib. 32 שאדם מַשְׁלִיחַ שדהו אוכלה וכ' ... על this (Gen. III, 18) was said with reference to these days, when one plucks his field over and again and eats it (the aftermath) &c., v. Pes. 118[a].

שְׁלַח ch. same, *to loosen, pull, draw*. Targ. Hos. IV, 11. Targ. Y. Num. XXXI, 8. Targ. Jud. III, 22. Targ. Y. Ex. III, 5; a. fr.—Targ. I Chr. I, 20 (play on שלח, ib.) ... ש' (לרחומיה not לרחומיא) he drew the rivers into his domain.—Part. pass. שְׁלִיחַ. Targ. Y. I Deut. XXV, 10 (Y. II שְׁלוּפֵי Hebraism, *pl.*, h. text חלוץ).—V. שְׁלִיחַ II.—Yeb. 102[b] מימאי מיכן אתה יודע שזה ... מִישְׁלַח דחאי וחלצה how do we know that this *v'chal'tsah* (Deut. XXV, 9) means taking off? Y. ib. XII, 13[a] top ושלפה סנדלו and she took off his shoe. Sabb. 59[b] דילמא שָׁלְפָא וכ' she might take off (her jewelry) and show it. Ib. מְשַׁלְפָא (*Pa.*). Ib. 82[a] ולא שליף ירקא וכ' and that no vegetable will be pulled, and eaten by you, out of the bunch &c. Shebu. 31[a] שְׁלוֹפִי, v. פּוּזְמָקֵי. Erub. 11[b] זיל שְׁלוֹף וכ' go and pull (the reeds) out, and throw them away; a. fr.—Trnsf. (cmp. נחר, שרר) *to untie, annul*. Gitt. 33[b] מילתא ... למישְׁלְפָהּ an act performed in the presence of ten persons, requires ten for revoking it; a. e.—Yeb. 109[b] ערבי שלציון דכבדי שְׁלוֹם דוץ the guarantors of Shaltsiyon, where they practice 'pull and stick in', release the debtor and seize the guarantor.—Sabb. 90[a], a. e. שלום דוץ, v. שָׁלוֹם.—[Sabb. 98[b]; Yalk. Ex. 370, v. שַׁלְחָה.]

Pa. שַׁלַּח same. Targ. O. Lev. XIV, 40 (h. text חלץ). Ib. 43 (some ed. *Pe.*).—Yeb. 102[b] (ref. to רוחלצו, Num. XXXI, 3) שַׁלּוּפֵי מבריא וכ' it means tearing away from home to war. M. Kat. 4[b], v. דָּלַל. Sabb. 59[b], v. supra; a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּלַּח, *Ithpe.* אִשְׁתְּלִיחַ *to be drawn; to be loosened, to slip*. Targ. Ez. XXI, 15 (h. text חורחרה). Targ. II Kings VI, 5. Targ. Is. XXXIII, 20 (h. text רסע); a. e.

שֶׁלַח m. (preced.) [*that which is pulled out,*] *stubble field*. Tosef. B. Mets. IX, 29 ארעי ... נירה למנוחה לפנרו ש' it is not the same when he surrenders the land tilled (cleared), as when he surrenders it with the stubbles.—*Pl.* שְׁלָפִים. Cant. R. to VI, 12 מלקטת בש' picked up (ears) among the stubbles.—Trnsf. constr. שְׁלָפֵי ש' *the end* of a period. Yeb. 116[b] ש' קצירד חטים הרו it was towards the end of the wheat harvest. Sabb. 60[a] ש' הגזירה הרו (Ar. השמד; Ms. M. שלפי, corr. acc.; Ms. O. שלחי, v. Rabb. D. S. a. l. note) it was the end of the period of persecution; Cant. R. to II, 5 בש' השמד.

שַׁלְפּוּחָא, v. שְׁלֵימוּתָא.

שלפוחות, v. next w.

שַׁלְפּוּחִית f. (Shaf. of נ־בז, with anorg. ל) [*a sac-*

(by a hot wind). Targ. II Kings XIX, 26 דִּרְשָׁלוּק (not דִּירָשׁ'); Targ. Is. XXXVII, 27 (h. text שדפה).—2) *to boil thoroughly.* Y. Ber. VI, 10[b] top בחחוא דְּשָׁלֵיק in the case of one that boils (rice), contrad. to דטריף. Y. Gitt. I, 43[c]; Y. Shebi. VI, 36[c] top שָׁלְקִין, v. לָתַת; a. e.—Part. pass. שָׁלִיק, שְׁלִיקָא; f. שְׁלִיקְתָּא. Ab. Zar. 38[b] מישחא ש' boiled oil. Ib. אחרני שְׁלִיקֵי seethed dates (v. אַחֲרָנָא). Gitt. 68[b]; Pes. 34[a], v. סָלַק.

שָׁלֶק m. (preced.) *seething, overboiled matter.* Y. Shebi. VI, 36[c] top מי ש' של ביצים water in which eggs have been boiled; Y. Gitt. I, 43[c]. Ber. VI, 8 אפי' אכל ש' וכ' even if one eats overboiled vegetable, and he makes a meal of it. Ib. 44[b] ומי אית מידי דחזר ש' מזונו (not מזונו) is there a thing which a person makes a meal of when it is boiled to a pulp?; a. e.—*Pl.* שָׁלָקִין, שְׁלָקוֹת. Tosef. Ter. VII, 13; Y. ib. VIII, 45[d]. Ab. Zar. II, 6 ש' וכבשין things preserved by boiling or by pressing (by gentiles); a. e.

שלקונדית, v. סַלְקוּנְדְּרִית.

שַׁלְקוֹקִיָּה m. pl. (v. שָׁלַק *Pi.*) *trimmings, coiled and hairy substances covering gourds* &c. Y. Maasr. I, 49[a] (expl. משישלק, ib. I, 5) מאן דו יריס ש' when he removes the trimmings; cmp. פַּקְסוֹסָיָה.

בֶּן שַׁ', שַׁלְקִית, שַׁלְקוּת pr. n. m. *Ben-Shalkuth* (*Shalkith*). Nidd. 52[b]; Tosef. ib. VI, 5.

שָׁלַשׁ, v. שְׁלֹשָׁה.

שָׁלַשׁ, *Pi.* שִׁלֵּשׁ I (b. h.; denom. of שָׁלֹשׁ) 1) *to do* or *come for the third time.* Num. R. s. 4 [20] לא ריצאת אותה שנה ולא שירתה ולא שִׁילְּשָׁה וכ' not that year passed, nor the second, nor the third, when &c., i. e. within three years these things occurred; a. e.—2) *to go back to the third generation.* B. Bath. X, 7 יְשַׁלְּשׁוּ they should write the grandfather's name in the document.—3) *to divide into three parts.* Ib. III, 4 מְשַׁלְּשִׁין בינירהם the fine is divided between them (the three sets of witnesses convicted of an alibi); Macc. I, 3. Ib. משלשין בממון ואין מש' במכות the monetary fine is divided, but not the punishment (but every one has to undergo the full punishment). Ab. Zar. 19[b] לעולם יְשַׁלֵּשׁ אדם שנותיו שלישׁ וכ' a man should always divide his years (his time) into three parts, devoting one third to Bible, one to Mishnah &c.; Kidd. 30[a] יְשַׁלֵּישׁ (*Hif.*). Ex. R. s. 15 [27] חרינו מְשַׁלְּשִׁים I will divide them among us three; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּלָּשׁ; f. מְשׁוּלֶּשֶׁת; *pl.* מְשׁוּלָּשִׁין, מְשׁוּלָּשִׁים; מְשׁוּלָּשׁוֹת *a) done for the third time.* Ab. Zar. l. c., כתוב . . . ומש' בכתובים stated in the Torah, a second time in the Prophets, and a third time in Hagiographa; Meg. 31[a]; a. fr.—*b) divided into three, arranged in three classes, threefold.* Deut. R. s. 2 [33] (ref. to ושלשרית, Zech. XIII, 8) אלו ישראל שנקראו שלישין שהם מש' וכ' that means Israel, who are called 'thirds', for they are divided into three classes, priests &c. Midr. Prov. to XXII, 20 (ref. to שלשים, ib.) כל מעשי תורה מש' היא מש' ואותיותיה מש' שבט מש' וכ' . . . all affairs of the Torah are threefold; itself is threefold: Torah, Prophets, and Hagiographa, and its signs are threefold: אמת (Truth); and it was given through a tribe third in order: Reuben, Shimeon, and Levi; משה מש' Moses the third born &c. Cant. R. to I, 1

like organ,] 1) *womb.* Ḥull. 55[b], v. שַׁרְפַּחַת. Ib. 48[a] top; Tosef. ib. III, 10 שלפוחות (corr. acc.).—2) *the (bladder-like) gullet of a bird.* Pesik. Vattom., p. 132[b] מביאה ש' של תרנגולת וכ' Ar. (ed. Bub. שלוש, corr. acc.; v. Bub. note 57) she took the gullet of a hen and filled it with balsam &c.; Lev. R. s. 16, beg. Ar. (ed. שפופרת של ביצה); Lam. R. to IV, 15 זפק; Yalk. ib. 1032 שלחופ' (corr. acc.).

שַׁלְפּוּפֵי m. pl. (cmp. שָׁלִיף) [*pouch-like buds,*] *undeveloped dates.* Bekh. 52[b] והוו תמרי ש' if (at the father's death) they were *shalpufé*, and afterwards became full-grown dates; B. Bath. 124[a] שָׁלוּפָּפֵי (Ms. M. שלפפי; Ms. H. שַׁלְפּוּפָאֵי; Alf. Ms. שָׁלוּפָאֵי; Ms. R. שלחופי = שלפוחי, v. preced.); Yalk. Deut. 928.

שַׁלְפּוּקִין, v. שַׁלְבּוּקִין.

שַׁלְּפֵי, v. שֶׁלֶף.

שַׁלְצִיּוֹן (abbrev. of שלום ציון) 1) pr. n. f. *Shaltsiyon, Salome Alexandra,* v. שְׁלַמְצִיּוֹן.—2) (supposed to be) pr. n. pl. *Shaltsiyon.* Yeb. 109[b], v. שַׁלְּמַן.—[3) surname of Ḥama bar Ada, an habitual pilgrim to Palestine (cmp. Ps. CXXII, 6). Bets. 25[b] Ar. (ed. שליח ציון a messenger to Zion)].

שָׁלַק (Shaf. of חלק, as שנק of חנק) 1) (cmp. Assyr. šalāku, Del. Assyr. Handw. 666) *to dissect.* Bekh. 45[a] מעשה שֶׁשָּׁלְקוּ זונה וכ' . . . it happened that the disciples of R. Yishm. dissected the body of a prostitute that had been condemned to death &c.—2) [*to make smooth,*] *to boil thoroughly, boil to a pulp, seethe.* Maasr. IV, 1 הכובש השׁוֹלֵק וכ' he who presses, boils, or salts (vegetables, olives &c.) . . . is bound to give tithes. Tosef. Bets. II, 15 ש' הירמנו וכ' if he seethed a small portion of the Passover lamb, contrad. to בישל. Naz. VI, 9 (45[b]) הירה מבשל . . . או שׁוֹלְקָן Y. ed. a. Bab. (Mish. ed. שָׁלְקָן) having cooked or seethed the peace-offering; a. fr.—Part. pass. שָׁלוּק; f. שְׁלוּקָה. Y. ib. 55[c] top מתני' אמרה חש' קרוי מבושל this Mishnah indicates that 'seethed' is called cooked. Ned. VI, 1 הנודר מן המבושל מותר בצלי ובש' he who vows abstinence from 'what is cooked' is permitted to eat what is roasted or seethed. Ukts. II, 6 ביצה ש' a hard-boiled egg; Tosef. ib. II, 15 ביצה ש' וביצה טרמיסא (read: טרומיטא) a hard-boiled egg, or an egg boiled down to a pill, v. טְרוֹמִיטָא; a. fr.

Pi. שִׁילֵּק 1) *to make smooth,* (of melons) *to trim and rub.* Maasr. I, 5 אבטיח משׁוֹלְשָׁלֵק melons are subject to tithes as soon as the gardener trims them; ואם אינו מְשַׁלֵּק וכ' and if he does not trim them (before storing) &c.; Tosef. ib. I, 6 אע"פ שלא ש' תורמין . . . you must give T'rumah of cucumbers and gourds, even if you do not trim them; a. e.—2) *to boil.* Tanḥ. Bresh. 7 . . . אין לך ואתה שוקד לשַׁלְּקוֹ וכ' there is nothing more bitter than the lupine, but thou takest pains to boil and sweeten it &c. Tanḥ. Vaëra 14 נקבץ ונְשַׁלֵּק מהן we will collect them (the locusts) and boil (and preserve) them in casks.

Nif. נִשְׁתַּלֵּק *to be boiled.* Neg. XI, 8 חשתי משׁוּשְׁתַּלֶּק warp is susceptible of uncleanness when it is boiled (Var. משׁוּשְׁלָלָה when it is taken out of the water); Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

שְׁלַק ch. same, 1) (cmp. בשל) *to be overheated, blasted*

כל מעשיו ... מש' הרו all the events of that man's (Solomon's) life were marked by three stages (rise, fall, and rise).—B. Bath. X, 7 ואם הרו מש' and if the names are alike up to the grandfather (v. supra); a. fr.—Y. Shebi. I, 33b, v. מְשׁוּלָּשׁ.—*c) developed to one third of the full growth*, v. מְשׁוּלָּשׁ.—4) (apocop. of שְׁלֹשֵׁל) *to let down*, v. שָׁלַשׁ I.

Hif. הִשְׁלִישׁ 1) *to divide into three parts.* Kidd. l. c., v. supra. B. Mets. 42a לעולם יַשְׁלִישׁ ... שליש וכ' a man should always have his capital divided into three parts, one-third invested in land, one in merchandise, and one in ready money; Yalk. Deut. 897; a. e.—2) (v. שָׁלִישׁ) *to deposit.* Keth. VI, 7 המַשְׁלִישׁ מעות לבתו ... מת שהוּשְׁלַשׁ ברדו if a father deposits money for the benefit of his daughter, and she says, I trust my husband (and want it to be given to him), the trustee must do that with it for which it was deposited with him; ib. 69b ... המשליש לחתנו וכ' if one deposits money with his son-in-law to buy with it &c.; Tosef. ib. VI, 9; a. e.

Hof. הוּשְׁלַשׁ *to be deposited*, v. supra.

Nithpa. נִשְׁתַּלֵּשׁ *to have been at a thing for the third time.* Num. R. s. 9, v. מוּעָד.

שָׁלַשׁ, *Pi.* שִׁלֵּשׁ II *to let down, suspend*, v. שָׁלַשׁ I.

שַׁלְשָׁא f., *pl.* שַׁלְשָׁוָן, v. שַׁלְשָׁלְתָּא.

שָׁלֹשׁ m., **שָׁלֹשׁ** f. (b. h.) *three*; constr. שְׁלֹשֶׁת; שְׁלֹשׁ. Shebi. IX, 2, v. אֶרֶץ. Erub. 40b, a. fr. ש' רגלים, v. רֶגֶל. Ib. 41b ש' דברים מעבירין וכ' ש' ארץ רואין וכ', v. עֶבֶר. Ib. three classes of men will not see the face of Gehenna (having expiated their sins in this world): those afflicted with extreme poverty &c. R. Hash. 10a, a. fr. בן ש' three years old (in its third year). Y. Succ. I, end, 52c שָׁלָשְׁתָּן all three of them. Ex. R. s. 15 27 שָׁלָשְׁתֵּנוּ all three of us; a. v. fr.—*Pl.* שְׁלֹשִׁים *thirty.* R. Hash. l. c. בן עשרים ... וש' יום twenty-four months and thirty days old. Nidd. 45a ש' יום בשנה וכ' thirty days of a year count for an entire year; a. v. fr.—Esp. *sh'loshim, thirty days of mourning observances for a deceased relative.* M. Kat. 20a נוהגת שבעה וש' the laws of mourning observances of seven days and of thirty days apply to it. Ib. ישב עליו שבעה וש' he observed for him *shib'ah* and *sh'loshim*; a. fr.

שְׁלִשׁוּל, שִׁי' I m. (שָׁלְשַׁל I) *letting down on a rope.* Erub. 83b לזה בש' ולזה בש' if both neighbors can use the wall by letting things down; Y. ib. VIII, beg. 25a; a. e.

שְׁלִשׁוּל, שִׁי' II m. (שָׁלְשַׁל II) *forming chains, curls.* Y. Shebi. IV, end, 35c שְׁלִשׁוּלָן וכ', v. חָנָט.

שְׁלִשׁוּל, שִׁי' III m. (שׁוּל, cmp. שַׁבְּלוּל; v. שָׁלְשַׁל III) [*slimy substance,*] 1) *slimy abdominal secretion.* Gen. R. s. 51, beg. כש' הזה שהוא נמחה בצואה like the secretion which is dissolved in the excrements, v. כְּלִילוּא.—2) *snail, worm.* R. Hash. 24b מתחת לרבות ש' קטן 'beneath' (Ex. XX, 4) this includes the smallest earth-worms. Tosef. Ḥull. II, 18; Ḥull. 40a ... לשום ש' וכ' השוחט if one kills an animal in the name of mountains ... or even of a small worm, such are 'sacrifices of the dead.' Ib. 67b כל לרבות ש' 'whatsoever' goes upon the belly (Lev. XI, 42), this includes the snail and whatever is like it (worms); Sifra Sh'mini, Par. 10, ch. XII הַשְׁלִשׁוּלִים (*pl.*). Gen. R. s. 8; Lev. R. s. 14 קדמך ש' the worm has been created before thee (man); a. e.—*Pl.* שְׁלִשׁוּלִים, שִׁי', v. supra.

שְׁלִשׁוּשִׁית, v. שְׁלִישִׁית.

שְׁלִשִׁית f. (שָׁלֹשׁ) *three years old, in its third year.* Par. I, 1, v. שְׁלִישִׁי.

שְׁלַשֵּׁל, שִׁילְשֵׁל I, (apocop.) **שְׁלֵשׁ** (שָׁלַל I) *to let down.* Y. Ber. IV, 7b top הרו מְשַׁלְשְׁלִין וכ' (ed. Lehm. מְשַׁלְּשִׁין) they lowered for them (the besiegers) two basketfuls of gold &c.; פעם שֶׁשִּׁילְּשָׁלוּ וכ' once they let down &c.; Sot. 49b; Men. 64b; B. Kam. 82b מְשַׁלְּשִׁין. Sabb. I, 11 משלשלין את הפסח וכ' the Passover lamb is let down into the stove &c.; Tosef. Pes. VII, 1. Tosef. Bets. IV, 3 אין משלשלין אותן וכ' you must not let them down from the window, but you may let them slide down on ladders (v. ed. Zuck. note). Lev. R. s. 19 (לו) נשלוהו ושְׁלָשְׁלוּהוּ they seized him and let him down the wall; Gen. R. s. 94, end. Yeb. XVI, 4 (121a) מעשה ששְׁלָשְׁלוּהוּ לים וכ' it happened at ʿAsia with one whom they let down into the sea (as diver), and (in hauling him up) they brought up nothing but his leg.; Y. ib. 15d top ששלשלהו הרים (corr. acc.). Erub. 87a מְשַׁלְשֵׁל דלי וכ' he may let the bucket down and fill &c.; Tosef. ib. IX (VI), 24. Gen. R. s. 11 צריך לְשַׁלְשֵׁל (on the Sabbath) one must let his cloak hang down (not tuck up as for travel). Ib. ושִׁילְשְׁלָהּ ר' זעירא R. Z. pulled it down; a. fr.—*Part. pass.* מְשׁוּלְשָׁל; f. מְשׁוּלְשֶׁלֶת *hanging down.* Men. 41b כמה תהא מש' Ms. M. (ed. מְשׁוּלָּשֶׁת, v. Rabb. D. S. a. l. note) how far must the threads of the show-fringes hang down (beyond the border)?; Yalk. Num. 750; ib. מְשׁוּלְשָׁלוֹת ארבע (Men. l. c. sing.) hanging down four finger-breadths.

שְׁלַשֵּׁל II (cmp. שָׁלַל I) 1) *to chain, couple.* Tosef. Ber. VI (V), 6; Pes. 105b וּמְשַׁלְשְׁלָן כולן לאחרין and combines all of them (the benedictions) in the prayer after the meal. Y. Kidd. I, 61a bot.; Y. Sabb. I, 3a אם יכול את לְשַׁלְשֵׁל ... שְׁלַשְׁלָהּ וכ' if thou canst couple a tradition by quoting authorities up to Moses, do so; if not, quote either the very first or the very last authority; a. e.—*Part. pass.* מְשׁוּלְשָׁל *knotted.* Num. R. s. 9 7 לחבל ... שהיה מש' זה בזה וכ' his (Israel's) offspring was like a rope knotted together, one part to the other, for all could trace their descent in uninterrupted succession.—2) *to form chains, curls.* Shebi. IV, 10 החרובין משְׁיְשַׁלְשְׁלוּ (Ar. משְׁיְשַׁרְשְׁרוּ) carob-trees (must not be cut down in the Sabbatical year) from the time that they form chains, v. שְׁלִשׁוּל II.

שַׁלְשֵׁל I ch. same.

Ithpalp. אִשְׁתַּלְשֵׁל *to be chained.* Targ. Job XII, 17 (h. text שׁוֹלֵל).

שַׁלְשֵׁל II = h. שִׁלְשֵׁל I, *to let down.* Targ. I Sam. XIX, 12. Targ. Josh. II, 15; 18.—Y. Snh. II, 20b bot. חזה חמי לירה מְשַׁלְשֵׁל וכ' he saw him let his clothes down a little,

and take them up a little; Y. Succ. V, 55c top, Num. R. s. 4, end משולשל (corr. acc.).

Ithpa. אִשְׁתַּלְשֵׁל *to let one's self down.* Y. Ter. VIII, 45d bot. דהוא מִשְׁתַּלְשֵׁל for it (the serpent) can let itself down (on the string).

שַׁלְשֵׁל III (v. שְׁלַשׁוּל III) *to relax, loosen the bowels.* Keth. 10b; Gitt. 70a מְשַׁלְשְׁלָן they (dates) act as a laxative.

שַׁלְשֶׁלֶת f. (שְׁלַשֶׁל II) *chain.* Kel. XIV, 3. Y. Taan. II, 65d חריני עושה לה ש' ... הַשַּׁלְשֶׁלֶת וכ' I will make a chain for it (the key), so that if its gets lost, the chain will point it out. Y. Succ. V, end, 55d; Cant. R. to V, 5 (ה)יוחסין ש', v. יוּחַס; ib. introd. שלשת יוחסין. Num. R. s. 97 וחש' באה כך thus the genealogical chain is continued. Ib. s. 48 צפה נח (ש)ש' האבות וכ' Noah foresaw that the genealogical chain of the patriarchs would begin with him (Shem); a. fr.—*Pl.* שַׁלְשְׁלָאוֹת, שַׁלְשְׁלִיוֹת. Sabb. 89b, v. רָאָה I. Y. Keth. II, 26d; Y. Gitt. III, 45a top (among the appurtenances of a siege). Erub. 58a; a. fr.

שִׁישׁ, שׁוּלְשִׁל, שַׁלְשֶׁלְתָּא ch. same. Targ. Job XII, 18 שולשיל Ms. (ed. שוש). Targ. II Esth. I, 2 שוש; a. e.—Keth. 27a מיהדר ליה למיתא שושיל' וכ' they place around the town a chain and a dog &c. (to guard against surprise). Gitt. 68a, v. שַׁסְתָּם. Ib. 56b תן לי ... וש' וכ' grant me (spare) Jabneh and her scholars and the chain (the family of scholars) of Rabban G.; a. fr.—*Pl.* שִׁילְשָׁלָן, שַׁלְשָׁלָן, שׁוּלְשָׁלָן, שַׁלְשֶׁלְוָותָא, שַׁלְשֶׁלְוָותָא. Targ. I Kings VI, 21 (ed. Lag. שִׁרְשָׁלָן). Targ. Ez. VII, 23 שִׁלְשָׁא (ed. Lag. שִׁישָׁא). Targ. Jud. XVI, 21. Targ. Is. XL, 19 (some ed. שרלשלין, corr. acc.). Targ. Ps. CXVIII, 27 שַׁלְשָׁלָנָן ed. Wil. (ed. Lag. שושלוון). Ib. CVII, 14 שַׁלְשָׁלְוָתְהוֹן (Ms. שוּלְשָׁלְוות'). Targ. II Esth. I, 2, end שלשלוון (some ed. שַׁלְשָׁוָון); a. fr.

שַׁלְשֶׁלֶת, v. שַׁלְשֶׁלֶת.

שָׁלְשֶׁת, v. שְׁלִשָׁה.

שָׁם (b. h.) *there, thither.* Macc. II, 7 אינו יוצא מְשָׁם לעולם he dare not go away from there (the city of refuge) all his life time; שם תהא דירתו שם וכ' there he must live, there he must die &c.; Tosef. ib. III (II), 5. Macc. 4a שנפל שם which fell thereinto. Ber. V, 4 אם אין שם כהן if no priest besides him is present; a. v. fr.—Cant. R. to VIII, 9 שָׁמָּה, v. רָגַז.—לָשָׁם *thither.* Ex. R. s. 18; a. fr.

שֵׁם I (b. h.) pr. n. m. *Shem*, son of Noah. Meg. 9b (ref. to Gen. IX, 27) באהלי שם ... דבריו let the speech of Japheth (Greek) dwell in the tents of Shem; v. יֶפֶת. Gen. R. s. 63, v. עֵבֶר I. Snh. 69b. Ex. R. s. 18 the Lord said, חייב אני לשם אבירהם וכ' I am indebted to their (the Assyrians') father Shem, because he and Japheth took their cloaks and covered with it &c.; a. fr.

שֵׁם II m. (b. h.; v. שׁוּם a. שׂוּם) *mark, name, title, nature, denomination.* Pes. III, 3 לא תקרא לה שם וכ' she must not name it (declare it to be Ḥallah) until it is baked. Ter. III, 5 קרא שם ... האומר if one says, the priest's portion of this pile is in it ..., he has named it (designated it as T'rumah). Gen. R. s. 25 (ref. to Gen. V, 29) לא השם הוא המדרש ... הוא השם וכ' the name (נח) and the interpretation (ינחמנו) do not correspond; it ought to be either &c. Ber. II, 8 השם ... ליטול, v. נָטַל. Macc. I, 2 לא השם חמבריאו וכ' the title (the legal text) under which the false witness is doomed to lashes, is not the one under which he is bound to pay indemnity. Kinn. I, 3 משם אחד sacrificial birds of the same denomination (intended for the same class of cases), opp. משני שמות of different denominations. Sabb. XII, 3 משם אחד two letters of the alphabet of the same name (בב, אא &c.), opp. משתי שמות two different letters (אב &c.). Ib. שם קטן משם גדול וכ' a small name or word as a part (or abbreviation) of a larger one, as שם as a part of שמעון, of שמואל &c. Ib. 103b שתי אותיות וחן שם אחד two identical letters which represent a word, (as שש, which may stand for שֵׁשׁ or שָׁשׁ) &c. Shebu. 3b, a. fr. לא מן השם הוא זה וכ' this comes not under this title (this is not the real reason), but it is because &c. Ker. III, 4 אינו מן השם the offence is not of the same class. Macc. 4b, a. fr. מוציא שם רע (על חבירו) who spreads an evil report about his neighbor (injures his reputation). Ber. 17a גדל בשם טוב וכ' who has grown up with a good name, and departed life with a good name; a. v. fr.—Esp. הַשֵּׁם or שֵׁם *the Divine Name, the Tetragrammaton*, contradist. to כינוי attribute; in gen. *the Lord.* Snh. VII, 5 המגדף ... שיפרש השם the blasphemer is not punishable, unless he uses the Name explicitly. Ib. 8 המקלל ... בשֵׁם he that curses his father or his mother is not punishable, unless he curses them with the Name. Ib. 56a ברך את השם בכינוי (not בכינויים) if he curses God by using a divine attribute. Ib. עד שיברך שם בשם unless he curses God and pronounces the Name. Yoma III, 8; IV, 2; VI, 2 (בשם) אנא השם I pray, O Lord (pronouncing the Tetragrammaton). Ib. כשהיו שומעים שם המפורש שהוא יוצא וכ' when they heard the Tetragrammaton pronounced &c., v. פָּרַשׁ. Ib. IV, 1 אחד ... לַשֵּׁם on one of the lots was written 'unto the Lord'; של שם the lot bearing the inscription 'unto the Lord'; a. v. fr.; v. שָׁמַיִם.—Especial uses: כְּשֵׁם שֶׁ־ *the same as, as well as.* Ber. IX, 5 חייב אדם ... בשם שמברך וכ' a man is bound to bless God for what is evil as well as he blesses for what is good. Ib. 62a כשם שנפרעין וכ' as well as the dead are called to account &c., v. סָפַן. Sot. V, 1 כשם שהמים ... כך וכ' as the waters test her, so do they test him. Ib. כשם שאסורה וכ', v. בְּעַל; a. v. fr.—מִשֵּׁם, בְּשֵׁם *in the name of, in behalf of.* Meg. 15a כל האומר דבר בשם אומרו וכ' he who relates a thing in the name of him who said it (gives credit to authority), brings redemption into the world. Peah II, 4 מִשְׁמוֹ in his own name (as his individual opinion). Y. Taan. I, 64a שאמר משם וכ' ... הלכה the rule follows the opinion of ..., who said in behalf of &c.; a. v. fr.—לְשֵׁם *for the purpose of, for the sake of, as; with reference to.* Gitt. 24b כתב רחמנא לה לְשָׁמָּה the text (Deut. XXIV, 3) says, 'unto her', that means, that it must be written especially for her. Yeb. 47b, v. שׁוּם II.—Snh. 99b העוסק בתורה לשמה who studies the Law for its own sake (for no selfish ends). Pes. 50b לעולם יעסוק ... אע"פ שלא לשמה ... בא לשמה by all means let a man engage in the study of the Law and in good deeds, even

if not for their own sake, for through the work for a selfish purpose he will arrive at the stage of doing good for its own sake. Ib. 13[b], a. e. שחטן לְשֵׁמָן וכ' if he slaughtered them as such (as festive sacrifices) &c.; זרק דמן שלא לשמן if he sprinkled their blood, having in mind another purpose (another class of sacrifices). Gen. R. s. 25 לשם קרבנו נקרא he was named (נח) with reference to his sacrifice (וירח, Gen. VIII, 21); לשם נחת וכ' he was named (נח) with reference to the rest of the ark (ותנח, Gen. VIII, 4); Yalk. ib. 42 על שֵׁם וכ'; a. v. fr.—עַל שֵׁם (abbrev. ע"ש) *with reference to, because.* Y. Taan. II, beg. 65[a] על שם ואנכי וכ' as a reference to (what Abraham said,) 'and I am but dust and ashes' (Gen. XVIII, 27). Gen. R. s. 23, v. עָבְרָא; a. fr.; v. שׁוּם II.—*Pl.* שֵׁמוֹת, constr. שְׁמוֹת. Kinn. l. c. Gen. R. s. 26 כל הש' הללו וכ' all these names indicate rebellion &c., v. מַרְדוּת I. B. Mets. 114[b] עובר בכל הש' הללו v. יש ש' is guilty under all these titles (texts). Shebu. 35[a] שנמחקין ויש ש' וכ' there are divine names which may be erased, and such as may not be erased. Y. R. Hash. I, 56[d] bot. שְׁ' המלאכים, v. מַלְאָךְ; a. fr.

שֵׁם, שְׁמָא ch. same. Targ. Y. II Ex. XXXI, 2. Targ. Ps. CXLVII, 4. Targ. O. Gen. VI, 4; a. fr.—Sôt. 49[a] ירא שְׁמַיה רבא (abbrev. ירה"ש"ר), v. אֲנַדְתָּא. Ab. I, 13, v. נָגַד. Yoma 83[b], v. הוּק. Ber. 7[b], v. גְּרַם I. Sabb. 8[b] (in Hebr. dict.) שמיה הילוך comes under the category of 'walking'; לא שמיה תשמיש does not come under the category of 'use.' Hull. 48[a] משמיה רר' וכ' in behalf of &c.; Y. Taan. I, 64[a] bot. מן שמיה. Sabb. 145[b] שְׁמָאי my name, v. מָיְתָא; a. v. fr.—Y. Orl. I, 61[a] bot. אית בני נש שְׁמוֹן בריכה וכ' there are persons whose name is B'rikah (meaning blessing), as one says, come thou, blessed of the Lord.—*Pl.* שְׁמָהָן, שְׁמָהָתָא, שְׁמַיָּא, שְׁמֵי. Targ. Gen. II, 20. Ib. XXVI, 18. Targ. O. Num. I, 5 שְׁמָהַת constr.; Y. שְׁמָהָיִת; a. fr.—Gitt. 11[b] בשְׁמָהָתְהוּן ... שמהתא other names which Jews frequently adopt for their own, v. נְסַךְ. Meg. 14[b] סניין שְׁמַיְרְהוּ, v. סְנֵי; a. fr.

שְׁמָא (=שְׁלָמָא, v. הֵילְמָא I) [*for why,*] 1) *lest, perhaps.* Ab. II, 4, v. פְּנָה. Y. Ab. Zar. I, 39[c] top [read:] אי לי ש' מי שכתוב ... עקב יבוא לנשכיני woe is me, (I am afraid,) lest he of whom it is written (Gen. III, 15) ... come to bite me; Bab. ib. 8[a] אוי לי ש' בשביל וכ' woe is me, lest the world grow dark around me, because I have sinned. Keth. 12[a] ונירחוש ש' תחתיו וכ' but must we not consider the possibility that she may have prostituted herself while she was engaged to him?; a. fr.—2) שמא m. *apprehension, doubt, possibility.* Ib. 14[a] תהם ברי הכא ש' there she asserts a certainty, here a possibility (as she cannot be certain about it herself). Ib. וקיל ליה ש' וכ' and he regards this statement of a possibility so lightly that &c. Ib. אפי' בש' נמי מכשיר even with her uncertain assertion he declares her fit for marriage. Ib. 12[b], a. fr. ברי וש', v. בְּרִי; a. fr.

שַׁמַּי, שַׁמַּי, שַׁמַּאי pr. n. m. *Shammai* (abbrev. of שמעיה), 1) (הזקן) ש' Sh., the colleague of Hillel in the Sanhedrin under king Herod; Ḥag. II, 2. B. Bath. 133[b]; Y. Ned. V, end, 39[b]. Succ. II, 8, a. e. ש' הזקן. Eduy. I, 1 sq. (differences between Sh. and Hillel). Ib. 4; a. v. fr.—בֵּית ש' (abbrev. ב"ש) the school of Sh., the disciples of Sh. Ib. 7. Bets. I, 1; a. v. fr.—2) name of an Amora. Y. Sabb. III, 5[d] bot.; a. fr. V. Fr. M'bo, p. 124[b].

שִׁמְאָה, v. שִׁרְמָאָה.

שְׂמֹאל c. (b. h.) *left side, left hand.* Yoma IV, 1 חסגן מִשְּׂמֹאלוֹ ... the Sagan to his right, and the chief of the priests' division to his left. Ib. אם של שם עלה בשמאלו if the lot marked 'unto the Lord' came up in his left hand; הגבה שְׂמֹאלְךָ raise thy right hand. Ib. V, 1 מהלך לשמאלו walks to the left. Snh. 107[b], v. דָּחָה. Sifré Deut. 154 (ref. to Deut. XVII, 11) אפי' ... על ש' שהוא ימין וכ' even if they show it before thy eyes that left is right and right is left, listen to them; a. v. fr.

שִׂמְאֵל, *Hif.* הִשְׂמְאִיל (b. h.) *to go to the left; to be on the left side, go wrong.* Sabb. 63[a] למַשְׂמְאִילִים בה to those who make the wrong use of it, v. יָמַן. Ib. 88[b] למשמאילים אלו ... (Ms. M. בה דלא אירמין ליה, v. יָמַן). Cant. R. to I, 9 ואלו משמאילים those (pleading in favor of the accused) stand to the right, and those (against the accused) to the left; a. e.

שִׂמְאֵל, Af. אַשְׂמְאִיל ch. same. Koh. R. to X, 2 (ref. to Gen. XIII, 9) (Abraham said,) אפי' את מחצף אנא מַשְׂמְאִיל לך even if thou shalt act irreverently (towards me), I shall show thee the left side (that thou art wrong). Ib. הוה אמר ... אַשְׂמְאִיל ליה וכ' he said to one of his household, show him the left side, and he showed him a cutting movement in that direction, v. קְטֶרֶת.

שְׂמָאלָא ch.=h. שְׂמֹאל. Targ. Num. XXII, 26; a. e., v. סְמָלָא.—Y. Ned. I, 37[a] top הרר זו שבועה ש' if one swears 'by my left hand,' it is a binding oath.

שְׂמָאלִיתָא f. (preced.) *the left.* Targ. Y. Deut. XI, 18.

שַׂמְגַּז (prob.) pr. n. pl. *Shamgaz;* חלא ש' Sh. vinegar, a very pungent vinegar used as a restorative. Ab. Zar. 12[b] (Ms. M. שמגן). Gitt. 70[a] Ar. (ed. שמזג).—[Sabb. 67[a] כש' מריגז ed. (Ms. M. בְּשֵׁם מוריגן; Ms. O. בשם מרגיז, v. מוֹרִיגָן.]

שַׁמְגַּר (b. h.) pr. n. m. *Shamgar,* one of the Judges of Israel. Ruth R. to I, 1. Tanḥ. Aḥărê 12; a. e.

שָׁמַד (b. h. *Hif.*; cmp. שמם, שמת) *to be waste.*

Pi. שִׁמֵּד [*to destroy,*] *to persecute; to force to apostasy.* Gen. R. s. 82 ואם לאו הרי אני מְשַׁמֵּד אתכם and if you cannot answer, I will force you to forswear your religion; Yalk. Is. 263 אֲשַׁמִּיד (Hif.).—Part. pass. מְשׁוּמָּד *converted to heathenism,* q. v.

Hif. הִשְׁמִיד 1) *to destroy.* Esth. R. to III, 6 אני אמרתי לְהַשְׁמִידָם ... לְהַשְׁמִיד וכ' I (the Lord) intended to destroy them, and, as it were, could not ..., and thou wilt destroy, slay &c.? Ib. to III, 12; a. e.—2) *to force to apostasy,* v. supra.

Nithpa. נִשְׁתַּמֵּד 1) *to be destroyed, cut off.* Yalk. Lev. 558

offers of hospitality). Naz. 5ª. Sabb. 55ᵇ sq. כל האומר בני ש' חטאו וכ' whoever says that the sons of S. sinned, errs. Gen. R. s. 85 בבית דינו של ש' in Samuel's court of justice; a. fr.—2) ש' הקטן S. the Little, a Tannai. Ber. 28ᵇ עמד ש' הק' וכ' Samuel the Little arose and arranged it (the benediction concerning the Minim, v. מִין III). Y. Hor. III, end, 48ᶜ; Y. Sot. IX, 24ᵇ. Snh. 11ª. Ab. IV, 19; a. e.—3) *Samuel*, the Babylonian, contemporary of Rab, and founder of the college of Nehardea. Keth. 43ᵇ (surnamed *Shaḳud*); Y. ib. IV, 28ᵇ bot. (*Shoḳed*). Y. Taan. IV, 68ª ש' ואילן וכ' S. and those of the house of Shila &c. B. Mets. 85ᵇ, v. יַרְחִינָאָה. R. Hash. 20ᵇ. Snh. 17ᵇ; Shebu. 47ª, v. רַב II. Sabb. 53ª, v. אַרְיוֹךְ; a. v. fr.—4) name of several Amoraim. Y. Snh. II, 20ᵇ top הזקן ש'. Sot. 10ᵇ סבא ש'.—Y. Kil. II, 28ª; ib. IV, 29ᶜ; a. fr.—S. bar Naḥmani or Naḥman. Y. Ter. VIII, end, 46ᶜ. Ber. l. c.; a. fr.—S. bar Imi or Ammi. Y. Kidd. III, 63ᵈ bot. Sot. l. c.; a. fr.; and several others. V. Fr. M'bo, p. 125ª, sq.

שְׁמוֹדַע, v. אִשְׁתְּמוֹדַע I.

שְׁמוּט, v. שְׁרִמּוּט.

שָׁמוּט m. (שָׁמַט) *nimble, long and thin.* Tosef. Bekh. V, 1; Bekh. 43ᵇ צוארו שקוט וש' one whose neck is sunk (very short), or *shamuṭ*, expl. דאריך וש' long and nimble.

שְׁמוּטָא ch. same.—*Pl.* שְׁמוּטֵי. Keth. 60ᵇ חוו לה בני ש' will have children with long necks.

שָׁמוּ', שָׁמוּטָא m. (preced.) *long stretched*, name of a species of *locusts*. Targ. I Kings VIII, 37 (ed. Wil. שָׁמוּ; h. text חסיל); Targ. II Chr. VI, 28. Targ. Joel I, 4.—[Targ. Ez. XXIII, 20 שָׁמוּטָא, read with ed. Lag. שמשא; v. Kimḥi a. l.]

שְׁמוֹן, Y. Orl. I, 61ª bot., v. שְׁמָא.

שְׁמוֹנָה, שְׁמוֹנֶה, v. שְׁמֹנֶה.

שְׁמוּעַ, v. שְׁרִמּוּעַ.

שַׁמּוּעַ (b. h.) pr. n. m. *Shammua*, father of R. Eleazar. Yeb. 62ᵇ. Erub. 53ª; a. fr.

שָׁמוּעַ m. (שָׁמַע)=מִשְׁמָע, *sense, understanding.* Y. Snh. X, 29ᵇ bot. (ref. to Ps. LX, 9) מנשה כְּשִׁמּוּעוֹ Manasseh is to be taken in its ordinary sense (as referring to king Manasseh; (Num. R. s. 14 beg. במשמעו). Y. Yoma II, end, 40ª כל ששמועו מרובה ושמועו וכ' wherever a Biblical text may be understood as comprising a larger or a smaller number, you must adopt the smaller number; Sifra M'tsor'a, Zab., ch. VII, Par. 5 (Tosaf. to Succ. 5ᵇ quotes שמשמעו).

שְׁמוּעָא, שְׁמוּ' v. שְׁמוּעָתָא, a. שָׁמַע ch.

שָׁמוּעָא m. (שָׁמַע) 1) *listening, attentive.* Targ. Prov. XXI, 28 (some ed. שָׁמוּעָה).—2) *one that surrenders himself to the enemy, deserter.*—*Pl.* שָׁמוּעֵיָא. Targ. II Kings XXV, 11; Targ. Jer. LII, 15 Kimḥi (ed. שָׁמְעִיָּא; h. text הנפלים).—3) *reporter of a tradition.*—*Pl.* שָׁמוּעִין. Y. Ber. V, 9ᵇ bot.

Doeg was cut off from this and from the other world; (Tanḥ. M'tsor'a 2 נשתרש).—2) *to apostatize.* Y. Gitt. VII, beg. 48ᶜ. Y. Hor. I, 45ᵈ bot. Y. Succ. V, end, 55ᶜ שנשתמדה וכ' מרים ... Miriam ... who renounced her religion, and married a Roman officer; Tosef. ib. IV, 28ᵈ; Bab. ib. 56ᵇ Ms. M. (ed. שהמירה דתה).

שְׁמַד ch. same.

Pa. שַׁמֵּד *to force to apostasy.* Y. Shebi. IV, 35ª bot. לא מיתכוון מְשַׁמַּדְתְּכוֹן he has no intention to make you abandon your religion (to persecute you for your religion's sake), but only to collect taxes &c.; Y. Snh. III, 21ᵇ top משמדתהון (corr. acc.). Ib. לא אתכוון מְשַׁמַּדְתְּהוֹן וכ' he had no intention to force them to violate their religious laws, but merely wanted to eat fresh bread; Y. Shebi. l. c. מְשַׁמַּדְתּוֹן.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּד *to renounce one's religion, apostatize.* Targ. O. Ex. XII, 43 (h. text בן נכר).—Kidd. 72ª שמתינהו ואִישְׁתַּמּוּד ... R. A. excommunicated them, and they renounced Judaism.

שְׁמָד m. (preced.) [*attempt at destruction,*] *religious persecution.* Tosef. Ab. Zar. V (VI), 6 בי מוסריאות ... שעת הש' אע"פ שעברו הש' וכ' altars which gentiles have put up at a time of religious persecution are forbidden (as to the use of the materials) even after the persecution is over; Y. ib. V, 45ª top; Bab. ib. 54ª Ms. M. (ed. בשעת הגזירה). Tosef. Sabb. XV (XVI), 17 במה דברים אמורים שלא בשעת הש' אבל בשעת הש' וכ' this (that one may violate religious laws to save his life) is said only when there is no general religious persecution, but during a persecution one must give up his life even for the least essential law; Snh. 74ª Ms. M. (ed. גזירת המלכות). Cant. R. to II, 5 שלפני הש', v. שָׁלָם; Sabb. 60ª Ms. M. (ed. הגזרה); a. fr.—*Pl.* שְׁמָדִין. Gen. R. s. 67 (ref. to Gen. XXVII, 40) אם ראית ... גזור עליו ש' וכ' when thou (Esau-Rome) seest thy brother (Jacob) cast off the yoke of the Law, decree persecutions over him, and thou shalt have power over him. Midr. Till. to Ps. XVIII, 5 שכמה ש' גזרו עלינו בירמיה for they decreed many persecutions over us in her (Rome's) days; a. e.

שְׁמָדָא, שְׁמָדָה ch. same. Ḥull. 101ᵇ ש' הוא דהוה וכ' Ms. M. it was a time of persecution (when Jews were forbidden to observe their festive days), and they sent word from there (Palestine) that this year's Day of Atonement should be observed on a Sabbath day. Gen. R. s. 79 הוו טמירין ... ביומא דש' were hidden in a cave for thirteen years during the (Hadrianic) persecution; Koh. R. to X, 8. Y. Ḥag. II, 77ᵇ top בשעת שׁוּמְדָא; a. e.

שְׁמָדוֹן pr. n. (preced.) *Sh'maḍon*, name of a demon. Gen. R. s. 36 ש' שידא (not שמר'; Ar. אשמדון; cmp. אַשְׁמְדַאי); Yalk. ib. 61.

שְׁמָה, v. שֵׁם.

שַׁמָּה f. (b. h.; שָׁמֵם *desolation.* M. Kat. 17ª Ms. M., v. שַׁמְּתָא.

שְׁמָהָתָא, שְׁמָהָתָן, v. שְׁמָא.

שְׁמוּאֵל (b. h.) *Samuel*, 1) S. the prophet. Ber. 10ᵇ כש' הרמתי as Samuel the Ramathite (who declined all

לא בגין ... ש' וכ' not because you are two reporters (is this the adopted law), but because of &c.

שְׁמוּעָה, v. preced.

שְׁמוּעָה f. (b. h.; שָׁמַע) 1) *report, news.* R. Hash. 3a (ref. to Num. XXI, 1) מה ש' שמע וכ' what was the report he heard? He heard that Aaron was dead. Ib. 18b שבו באת ש' וכ' on it (the fifth of Tebeth) came the report to the captivity that the city was taken (Ez. XXXIII, 21); עשו יום ש' וכ' they observed mourning on the day they heard the news, as they would have done on the day when the Temple was burnt. Keth. 62a דבירת המקדש ש' the news of the destruction of the Temple. M. Kat. 20b, a. fr. ש' רחוקה the news of the death of a relative received after thirty days from the time of death; ש' קרובה news received within thirty days. Snh. 110a; a. fr.—*Pl.* שְׁמוּעוֹת. Ber. IX, 2, v. בְּשׂוֹרָה. M. Kat. 26a ש' הרעות bad news; a. v. fr.—2) *tradition, traditional decision, legal discussion* (הֲלָכָה). Ib. 23a אין אומרים ש' והגדה וכ' you must not speak of legal subjects or homiletical interpretations in the house of mourning. Snh. 88a הוא אומר מפי חש' if he says, I gave my decision on the basis of a tradition, opp. כך הוא בעיני it is my own opinion. Eduy. V, 7 אני עמדתי בשְׁמוּעָתִי ... בשְׁמוּעָתָן I stood by my tradition, and they by theirs. Erub. 64a כל האומר ש' זו וכ' he who says, this traditional decision is good, the other is not &c. Men. 18a כמדומה אני שלא כיוונו שְׁמוּעָתֵינוּ וכ' it seems to me that until now our traditions did not correspond; Tosef. Zeb. II, 17 שמועתן (corr. acc.); a. fr.—*Pl.* as ab. Ḥag. 14a גבור בעל ש' 'a mighty man' (Is. III, 2) that means a man knowing many legal traditions.—[שְׁמוּעָה in Chald. dict., v. next w.]

שְׁמוּעְתָּא ch. same, 1) *hearing.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 1, v. שְׁמִיעָא.—2) *report, news.* Targ. I Sam. II, 24. Targ. Ps. CXII, 7; a. fr.—3) (also h. form שְׁמוּעָה) *tradition, traditional decision, law.* Y. Succ. I, 52b עביד ... ר' חייא לה ש' וכ' R. Ḥ. ... decided the matter by referring to a tradition &c. Y. Maas. Sh. II, 53c top ולא ידעינן אם מן ש' אם מן מתניתא and we do not know whether he quoted a tradition (of Amoraim) or a Mishnah. Y. Peah III, 17d top כן ש' וכ' the traditional law is this: he that &c. Y. Gitt. IX, beg. 50a רובא ממתניתא ש' the traditional law goes farther than the Mishnah. Y. R. Hash. II, 58b top מרה דש' the authority for that tradition; (Y. Snh. I, 18c bot. דשמעתא); a. fr.—*Pl.* שְׁמוּעָתָא, שְׁמוּעָתִין. Targ. Cant. V, 10 שמועין חדתין ed. Lag. (ed. Vien. שְׁמוּעִין).—Y. Ter. VIII, 45d top מרי ש' בעל שמועות=, v. preced.

שִׁמּוּר, v. שִׁרְמוּר.

שְׁמוּרַת, v. שְׁמִירָה II.

שְׁמוּשָׁא, שְׁמוּשׁ, v. sub שרמ'.

שַׁמָּתִי, שַׁמְּתִי m. (v. שַׁמְתָּא) *one that is under the ban* and cannot be quoted as an authority. Nidd. 7b דר' אלישר ש' חוא וכ' ... בתייר why did he not reinstate the practice in agreement with R. Eliezer's opinion in his (R. Eliezer's) life-time? Because R. El. was under the ban, and it was thought, if we act according to his opinion in one thing, we (people) might do so in other things, and out of respect for R. El. we should be unable to interfere &c. Sabb. 130b חדא דר' אל' ש' וכ' first of all, R. El. being under the ban dare not be quoted as an authority, and secondly one against many &c. Y. Bets. I, 60c top ור' ליצור לא ש' הוא but is not R. Liezer under the ban? (how can you quote him as an authority?); Y. Ter. V, 43c bot.

שַׁמּוּתִית, v. שְׁחַמְּתִית.

שמזג, v. שַׁמְּגַז.

שָׂמַח (b. h.) *to be merry, rejoice.* Meg. 13b ש' שמחה גדולה he rejoiced exceedingly. M. Kat. 18b וש' ... ראה he saw others do wrong and rejoiced over it; a. fr.

Pi. שִׂמֵּחַ *to make glad, cheer.* B. Bath. 10b יְשַׂמַּח את אשתו בדבר מצוה Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l.) let him make his wife cheerful by means of a good deed. R. Hash. 6b אשה בעלה מְשַׂמְּחָהּ as to a woman's festive joy, her husband must rejoice her (with dresses &c.); Kidd. 34b. Pes. 109a חייב אדם לְשַׂמֵּחַ וכ' man is bound to gladden his children and the members of his household on the festival; במה מְשַׂמְּחָם wherewith should he gladden them? Keth. 8a (in marriage benedictions) מְשַׂמֵּחַ ציון בבניה who gladdens Zion through (restoring to her) her children; משמח חתן וכלה who gladdens bridegroom and bride; מש' חתן עם חכלה who gladdens the bridegroom with the bride; שַׂמַּח ... תְּשַׂמַּח כשַׂמַּחְתָּ וכ' mayest thou gladden the beloved friends, as thou didst gladden thy creature (Adam) &c.; a. fr.

שָׂמֵחַ m. (b. h.; preced.) *bright, joyful, joyous.* Kidd. 66a חיה ש' שמחה וכ' he rejoiced greatly (prepared a great festival), and invited &c. Ber. 5a, v. עָצֵב. Ib. 9b אדם ש' וש' במצות ... he is a great man and glad when he can do good. Meg. 10b אין הקב"ה ש' וכ' the Lord does not rejoice over the downfall of the wicked; a. v. fr.—*Pl.* שְׂמֵחִים, שְׂמֵחִין, שְׂמֵי'. Sabb. 145b, v. מוֹעֵד. Yoma 21b עניים ש' עצבין ... the poor are glad (because provisions will be cheap), and the property owners are sorry; B. Bath. 147a. Cant. R. to I, 10; Y. Ḥag. II, 77b bot. והיו הדברים ש' וכ' and the words (of the Law which they quoted at the festive board) were as bright as when they were delivered from Sinai; a. fr.—*Fem.* שְׂמֵחָה, שְׂמֵי'. Pesik. R. s. 20 כשנתן ארץ ש' ושמים בוכין ... when the Lord gave Israel the Law, the earth was glad, and the heavens wept; a. fr.—*Pl.* שְׂמֵחוֹת, שְׂמֵי'. Ib. s. 21 בפנים ש' with a cheerful contenance; a. e.

שִׂמְחָה f. (b. h.; preced.) *joy, rejoicing, festive occasion.* Keth. 8a (in Chald. dict.) אפושי ש' בעלמא חוא it is merely an extension of the wedding joy (not a new festive occasion). Ib. מברך שחש' במעונו he says the benediction containing the words, 'in whose dwelling there is joy.' Y. B. Bath. IX, 16d bot. שִׂמְחַת זכר the joy over the birth of a male child. Gen. R. s. 70; M. Kat. 8b ש' בש', v. עָרַב I; a. fr.—Esp. שמחת יום טוב, or ש' *the rejoicing on the festival* (Deut. XVI, 11; 14). R. Hash. 6b אית בש' she (woman) is included in the commandment to

observe the festival with joy. Ḥag. 6ª מיחייבא ... חגה בש׳ was not Hannah herself bound to visit the Temple in order to rejoice? Pes. 109ª אין ... אין ש׳ אלא בבשר בזמן ש׳ אלא ביין as long as the Temple stood, the festive rejoicing consisted in eating meat (of the peace-offering), ... but now ... the festive celebration consists in partaking of wine; a. fr.—*Pl.* שְׁמָחוֹת. Zeb. 102ª חמש ש׳ חירתה וכ׳ Elisheba had five joys (distinctions) more than ordinary daughters of Israel: her brother-in-law (Moses) was king &c.; a. e.—ש׳ (מסכת) *S'maḥoth*, one of the small treatises of Talmud Babli, euphem. for אבל רבתי, v. אֵבֶל.

שַׁמְחַזַאי pr. n. *Shamhazzai*, name of a fallen angel. Targ. Y. Gen. VI, 4.—Nidd. 61ª בר ש׳ חוו ... סיחון Sihon and Og were the sons of Aḥiah son of Sh.

שָׁמַט (b. h.; cmp. מוּט) *to slip*; (act. verb) *to loosen, detach; to carry off, steal.* Num. R. s. 4 20 (ref. to II Sam. VI, 6) למה שָׁמְטוּ why did they slip (turn off)? M. Kat. 24ª שמטו חזירים וכ׳ swine dragged his body off. Y. Ber. III, 5d bot., a. e. שׁוֹמֵט וכ׳, v. קִלְבְּנִיטִירִין. Ib. משה ... שׁוֹמְטָן וריו in the case of a bed the poles of which are movable, one (in mourning) detaches them, and that is sufficient; Y. Ned. VII, end, 40c שומטו (corr. acc.). B. Mets. 104ª שׁוֹמְטוֹ מעל גבי בניו he may take it (the pledge) from the back of his (the debtor's) sons. Ex. R. s. 43 וחם שׁוֹמְטִים, v. טָמְרָאמוּלִי. Y. Keth. V, 30b חירתה שׁוֹמֶטֶת עצמה וכ׳ she slipped away from under him; Sot. 9b נִשְׁמְטָה (*Nif.*). Gen. R. s. 14 שׁוֹמְטָהּ, v. צָרַר I. Pesik. R. s. 20 נִשְׁמוֹט אותה let us abandon her (that she may not find her way home); מיד שָׁמְטוּהָ (not שמוטה) and so they abandoned her. Lev. R. s. 34 יִשְׁמוֹט, v. חָלַץ. Gen. R. s. 20 שומט גידין וכ׳ it (the serpent) draws out fibres (v. גִּיד) and eats them. Midr. Till. to Ps. CXIV (ref. to Deut. IV, 34 גוי מקרב גוי) כאדם ששומט את חעובר וכ׳ as a man draws an embryo out of its mother's womb. Ib. למדנו צער לנִשְׁמָט לשומט מנין we learn here that there was pain for the body drawn out (Israel), whence do we learn that it was painful for him that drew out (for the Lord who redeemed them)?; a. fr.—Part. pass. שָׁמוּט; f. שְׁמוּטָה. Ḥull. 54ª ש׳ ושחוטה וכ׳ if the trachea was found detached, yet cut through, the animal is *kasher*; שא״א לש׳ וכ׳ for it is impossible that a loose trachea should be cut through (therefore the detachment must have taken place after the ritual cutting). Ib. 57ª, a. e. שְׁמוּטַת ירך an animal with a dislocated thigh-bone; שמוטת יד with a dislocated foreleg; a. e.—V. שָׁמוּט.

Nif. נִשְׁמַט *to be detached, slip away.* Midr. Till. l. c., v. supra. Sot. l. c., v. supra. Num. R. s. 1 8 הר חורב שעלו נִשְׁמְטָה החרב וכ׳ it is named mount Horeb, because on it the sword (of judgment) was unsheathed (for crimes); (Yalk. ib. 684 נמשכה; Yalk. Ps. 796 נמתחה). Macc. II, 1, v. קַתָּ. Sifra Emor, ch. II, Par. 3 (expl. שרוע, Lev. XXI, 18) שנשתרבבה (Rabad שנשתמטה) whose hip is dislocated. Cant. R. to V, 16 (ממנו) נשמטה נפשו his soul slipped away (from him), he fainted; a. fr.—[Tosef. ʿUktsin I, 2 (Tbul Yom III) נשמטין, read with ed. Zuck. נִכְסָסִין.]

Pi. שִׁמֵּט 1) *to loosen, pluck*, esp. *to thin* a thicket of reeds. Tosef. Shebi. I, 7; Y. ib. II, 33d top מְשַׁמְּטִין בקנים you may thin reeds (in the Sabbatical year); ... מקום ולְשַׁמֵּט וכ׳ where it is customary to clear vines and to thin reeds before &c.; a. e.—2) *to drag forth.* Pesik. R. s. 17 ומְשַׁמְּטִים הכבורות מבין וכ׳ and the dogs dragged the dead bodies of the first-born out of the burial caves; Yalk. Ex. 186; a. e.—3) (v. שְׁמִטָּה) *to cause release from debt; to cause cessation of field labor*; (neut. verb) *to come under the law of limitation of the Sabbatical year*; (of the ground) *to rest.* Shebi. X, 1 שביעית מְשַׁמֶּטֶת את המלוה וכ׳ the Sabbatical year causes cancellation of (cash) debts, whether verbal or written; אינה משמטת ... תקפת, v. הַקָּפָה; שכר שכיר אינו מְשַׁמֵּט a hired man's wages do not come under the law of *sh'miṭṭah*; ib. 2 אינן ... חמוסר משמטין (not אינו) if one hands his notes over to the court, they are not subject to the law of limitation; ib. וכל מעשה ב״ד אינן משמטין האונס ... fines for outrage ..., and all obligations arising from legal procedures do not come under the law &c.; ib. 3, v. פְּרוֹזְבּוֹל; [Y. ed. מַשְׁמִיט, מַשְׁמִיטִין &c. *Hif.* interch. with *Pi.*]. Sifra B'ḥuck., Par. 2, ch. VII אני אמרתי ... ומשמטים לי אחת וכ׳ I have told you that you may sow six years, and let the ground rest for me one year, that you may know &c.; עמדו וגלו ודאיא חַשַּׁמֵּט מאליה כל שמיטים וכ׳ go ye and be carried into exile, and it (the land) will rest of itself (making up for) all the Sabbatical years &c.; Yalk. Lev. 675 ודאיא חַשְׁמִיט מאליה עד שתרצה לפני כל שמיטין וכ׳. Ab. d'R. N. ch. XXXVIII הואיל ואין אתם משמיטין אותה היא חְשַׁמֶּטֶת אתכם (ed. Schechter ואי אתם משמטים את הארץ) because you do not let the earth rest, she will abandon you; ומספר ירחים שאי אתם משמיטין אותה היא תשמט מאליה (ed. Schechter שאין אתם משמטים) and according to the number of months that you fail to let her rest, she will rest of herself. Gitt. 36ª בומן שאתה משמט ... משמט כספים when thou art bound to let the ground rest, thou art bound to cancel debts; a. fr.—Snh. 97ª ... כשם שחשביעית משמטת כך העולם משמט וכ׳ as the Sabbatical year causes cessation of field work once every seven years, so shall the world rest (be waste) one millennium in every seven millenniums.—4) *to remit a debt.* Gitt. 37b ... יאמר המחזיר חוב לו משמט אני וכ׳ if a person pays a debt in the Sabbatical year, he (the creditor) must say, 'I remit' (and have no claim): but if he (the debtor) says, 'nevertheless', he may accept; Sabb. 148b; Sifré Deut. 112; a. e.—5) *to abandon, send away.* Ab. d'R. N. l. c., v. supra.

Hif. הִשְׁמִיט same, v. supra.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּט *to slide, fall off.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 מִשְׁתַּמְּטוֹת, v. טָלָה.

שִׁמֵּט, שַׁמֵּט ch. same, 1) *to loosen, detach, break loose, take away.* Targ. Y. Lev. XIV, 40 (h. text חלץ). Ib. 43. Targ. II Esth. III, 8.—Ned. 48b דהוה שָׁמֵּיט וכ׳ who was in the habit of stealing flax balls. B. Bath. 28b מְשַׁמֵּט הוא דקא שמיט ואכיל he plucks and eats (as the fruits grow, but does not harvest); a. e.—Part. pass. שָׁמִיט; f. שְׁמִיטָא. Gen. R. s. 68 דין עיניה ש׳ (some ed. שְׁמִיטָה; oth. שְׁמוּטָה Hebraism) one of them had an eye taken out (in a quarrel); Lev. R. s. 8; Tanḥ. Ki Thissa 5 שמיטי (corr. acc.).—2) (neut. verb) *to slip off, glide.* Targ. Y. I Deut. XIX, 5 יִשְׁמוֹט (Y. II יִשְׁמִיט; ed. Vien. יַשְׁמִיט, corr. acc.).—

3) *to be released, rest, lie fallow.* Targ. O. Lev. XXVI, 35 שְׁמַטַת ed. Berl. (oth. ed. שְׁמִיטַת; ed. Vien. שְׁמָטָא, read: שָׁמְטַת). Targ. II Chr. XXXVI, 21.—4) *to let rest, leave fallow,* v. infra.

Af. אַשְׁמִיט 1) *to release, remit a debt.* Targ. Deut. XV, 2.—2) *to rest, lie fallow.* Targ. O. Lev. XXVI, 34, sq.; a. e.—3) *to abandon, let lie fallow.* Targ. O. Ex. XXIII, 11 (Y. ed. Vien. תְּשֵׁי, Pe.); a. e.—[Targ. Y. II Deut. XIX, 5, v. supra.]

Pa. שַׁמֵּט 1) *to cause remission of debt.* Gitt. 36ᵃ מדאוריירתא מְשַׁמְּטָא ... דלא משמטא by Biblical law the Sabbatical year brings remission, and how could Hillel ordain that it should not bring remission? Ib.ᵇ דְּתַשַּׁמֵּט וכ' ... ותקינו and the Rabbis had ordained that it should bring remission as a remembrance of the (Biblical) Sabbatical year; a. e.—2) *to let go, drop, discard.* Tanḥ. Vayishl. 8 [read:] שַׁמְּטֶיהָ discard it (the vow), v. שְׁטָפָא.—3) *to tear off.* B. Kam. 117ᵃ שמטיה וכ', v. קוֹצָא.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּט, *Ithpe.* אִשְׁתְּמִיט 1) *to slip off, be dislocated; to break loose.* Targ. Y. Num. XXV, 8. Targ. Y. Lev. XXI, 18 דמְשְׁתַּמְּטָא ידיכיה (h. text שרוע), v. preced.—Yoma 87ᵃ bot., v. קוֹצָא; a. e.—2) *to relieve one's self; to escape, get rid.* Targ. II Chr. XXI, 8. Targ. Ps. CXLI, 6.—B. Mets. 3ᵇ אִשְׁתַּמּוּטֵי הוא דקא מישתמיט וכ' he tries to get rid of him (for the moment), thinking, when I have the money, I shall pay him. Ib. 17ᵃ; a. e.—B. Bath. 48ᵇ דלא הוה ליה לאישתמוטי Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) when he had no way of getting loose (by some subterfuge). Ḥull. 120ᵃ אִשְׁתְּמִיטַתֵּיהּ הא וכ' that which was said in the West escaped his attention. B. Kam. 12ᵃ אִישְׁתַּמִּטֵן עולא Ulla has escaped us (was afraid to oppose me); a. e.

שְׁמַטָּא, v. שְׁמִשְׁתָּא.

שְׁמִיטָה, שְׁמִטָּה f. (b. h.; preced.) *release, rest,* esp. *cancellation of debts,* and *rest of the soil,* in the Sabbatical year. M. Kat. 2ᵇ; Gitt. 36ᵃ שְׁמִיטַת קרקע the rest of the soil; שמיטת כספים the cancelling of cash debts. Sifré Deut. 111 ש' שארן נוהג וכ' (sub. דבר) the law of the Sabbatical year which applies only to Palestine. Ib. בא"י ש' שאת עושה in Palestine where you observe the Sabbatical year. Ib. 112 ש' משמטת מלוה וכ' the Sabbatical year causes cancellation of debts, but the year of the jubilee does not; a. fr.—Ab. V, 9 על שמיטת הארץ וכ' (Mish. ed. הַשְּׁמִטָּה) for the neglect of the laws concerning land in the Sabbatical year and in the year of the jubilee; Sabb. 33ᵃ החשמטת שמטין וכ'.—*Pl.* שְׁמִטּוֹת, שְׁמִטִּין, שְׁמִטִּים, שְׁמִיטִּין. M. Kat. l. c.; Gitt. l. c. בשתי ש' וכ' the text (Deut. XV, 2) speaks of two releases, the release of the land &c., v. supra. R. Hash. I, 1 באחד ... ר"ח לשנים לש' וכ' the first of Tishri is the New Year for years, for Sabbatical years, and for jubilees. Midr. Till. to Ps. LXXXV ועשו ... אם את הש' וכ' if they give forth the tithes, and observe the Sabbatical years &c. Sabb. 33ᵃ, v. supra. Ab. d'R. N. ch. XXXVIII, v. שָׁמַט; a. fr.

שְׁמִטּוּטִין m. pl. (שָׁמַט) *slips, shoots.* Cant. R. to I, 15; IV, 1 שַׁבְּטוּטֵי שְׁמִטּוּטִין, v. שַׁבְּטוּטֵי.

שמטי, Tanḥ. Vayishl. 8, read: שַׁמְּטֶיהָ, v. שָׁמַט.

שְׁמִיטָה, שְׁמִטָּה, שְׁמִטָּא, שְׁמִיטִּי, שְׁמִטְּתָא f.=h. שְׁמִטָּה. Targ. Y. II Deut. XXXIII, 24. Targ. ib. XV, 1 (Y. ed. Vien. שְׁמִיטָתָא, corr. acc.); a. fr.—Y. Shebi. IV, 35ᵇ; Y. Ab. Zar. IV, 44ᵇ; a. fr.—*Pl.* שְׁמִטָּתָא, שְׁמִטָּתִין, שְׁמִיטִּי. Targ. Y. I Deut. XXXIII, 24. Targ. Y. Ex. XII, 40 תלתין ש' דשנין thirty septennial priods; a. e.

שַׁמַּי, v. שַׁמַּאי.

שְׁמֵי, v. שְׁמַיִם, a. next w.

שְׁמַיָּא, שְׁמַיָּה m. pl.=h. שָׁמַיִם, 1) *heaven*; trnsf. *God.* Targ. Gen. I, 1. Targ. Deut. X, 14. Targ. Y. Num. XXV, 19 (XXVI, 1); a. v. fr.—Ber. 58ᵇ שבילי דש' (Ms. M. דרקיעא), v. נָהַר I. Ib. 7ᵇ; Keth. 105ᵇ, a. fr. מילי דש', v. מִילָּא II. Ḥag. 12ᵇ חשוכא קמי ש', v. חֲשׁוֹכָא II. Snh. 105ᵃ כלפי ש', v. חוּצְפָּא. Y. Ned. XI, end, 42ᵈ, v. רָחִיק II; a. v. fr.—2) שְׁמֵי טָלָלָא, שְׁמֵי שַׁרְיָרְתָא *arch, ceiling.* Targ. I Kings VI, 15.—Ber. 48ᵃ, v. טָלָלָא; a. e.

שְׁמִיטָּה, שְׁמִטָּה, m. 1)=h. שָׁמוּט *nimble, thin.* Bekh. 45ᵇ (expl. קִפּוֹד, Mish. VII, 6) באריכא ש' סניא it means one disgustingly long and thin.—2) *loose, detached,* v. שָׁמַט.

שְׁמִיטָּה, שְׁמִטָּה, שְׁמִטָּא, v. sub שְׁמִשׁ.

שַׁמַּיי, v. שַׁמַּאי.

שְׁמַיָּא, v. שְׁמַיָּא.

שְׁמִיכָה f. (b. h.; סמך=שמך) *a heavy cover, cloak.* Lev. R. s. 23; Yalk. ib. 585; Yalk. Jud. 44 (explained סוּדָרָא, מְשִׁירְיָא); ib. חזרנו ... שמי כה וכ' we went over the whole Bible and could not find *s'mikhah* as the name of a garment, but (it is to be interpreted,) my (God's) name testifies for her that this man did not touch her.

שָׁמַיִם m. du. (b. h.) 1) *heaven*; trnsf. *Heaven, God.* Gen. R. s. 1 ש' נבראו תחלה the heaven was first created. Tam. 32ᵃ top מן ש' לארץ וכ' is it farther from heaven to earth, or from east to west? Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) ש' מִשְּׁמֵי מרום from the high heavens. Ned. XI, 12 (90ᵇ) ברוני לברוניך heaven is between me and thee (I have an unconquerable aversion to associating with thee, v. Y. ib. 42ᵈ bot., quot. s. v. רָחִיק II; differ. in comment.). R. Hash. 19ᵃ אי ש' by Heaven! B. Mets. 37ᵃ לצאת ידי ש' to do his duty towards God (v. יָצָא).—Kidd. 40ᵃ, a. e. ירא ש', v. יָרֵא.—Snh. XI, 5, a. e. בידי ש', v. מִירָתָא.—מלכות ש', יראת ש' &c., v. respective determinants.

שָׁמִין I m. (v. שְׁמִינִי) *Shamin,* a coin, one eighth of an Italian Isar (As). Kidd. 12ᵃ שתי פרוטות לש' the Shamin has two P'ruṭahs; Tosef. B. Bath. V, 12 לשמן ed. Zuck. (Var. לשווין, corr. acc.); Y. Kidd. I, 58ᵈ שני פרוטות שמין.—*Pl.* שְׁמִינִין. Kidd. l. c. שני ש' להנץ two Shamins make one Hannets (v. חַנָּץ); Tosef. l. c.; Y. Kidd. l. c. שני שמין ניצרים (corr. acc.).

שָׁמִין II, **שְׁמֵין** m.=h. שָׁמֵן, *fat.* Targ. Y. Gen. XVIII, 8. Ib. 7; v. שְׁמַן.

שְׁמֵינִי, v. sub שְׁמֵנִי.

(taking charge). Ex. R. s. 25, end על שמירת יום וכ׳ the son of David comes as a reward for the observance of one Sabbath day; a. fr.—*Pl.* שְׁמִירוֹת. Yalk. Ps. 816 (ref. to שמרות, Ps. LXXVII, 5) כל שְׁמִירוֹתַי בלילה all my watchings (waiting for help) are held by night; Midr. Till. to Ps. l. c. שמרותי (ed. Bub. מידותי, corr. acc.).

שְׁמִירָה II pr. n. f. *Sh'mirah*, wife of Nebuchadnezzar. Lev. R. s. 19, end רב הונא אמר ש׳ שמח Rab H. says, her name was Sh'mirah; R. A. says, שְׁמִירָמוֹת שמה her name was Sh'miramoth; the Rabbis say שְׁמִירַעַם שמה her name was Sh'mira'am. Yalk. Jer. 309 עד שהגיעו לש׳ אשתו וכ׳ (some ed. שְׁמִירַת) until they came to Sh., the wife &c.; Tanḥ. Vayikra 6 שְׁמִוּרַת.

שמירה, Y. Dem. I, 21[d] top, v. שׁוּמְרָה.

שמירון, Y. Keth. II, 26[c] bot., v. סִימְרוֹן.

שְׁמִירַת, שְׁמִירַעַם, שְׁמִירָמוֹת, v. שְׁמִירָה II.

שְׁמִית, v. שְׁמַט.

שַׁמִּירְתָּא m. (שְׁמַת) *excommunicated, accursed.*—*Pl.* שַׁמִּירְתִּין. Targ. Y. Deut. VII, 26. Ib. שַׁמְתִּרִין, v. שַׁמְתָּא.

שַׁמְכָּא m. (cmp. שׁוּם III) *onion.* Keth. 60[b] Ar. (ed. כמכא; Alf. שמכי).—*Pl.* שַׁמְכֵּי. Sabb. 110[b] top פרסאי ש׳ Persian (large) onions. Arakh. 19[a] באתרא דחקלי ש׳ וכ׳ where they sell onions by the weight, he (that dedicates the weight of a certain person) can acquit himself of his vow even with onions. Kidd. 52[b], v. מוֹזָא. Snh. 109[b].

שמלאי, Y. Kidd. I, 61[d] top, v. שַׁלְמָאָה.

שַׁמְלַי, שַׁמְלַאי (b. h. שַׁמְלָי) pr. n. m. *Samlai*, name of several Amoraim. [Tradit. pronunc. *Simlai.*] Y. Sabb. I, 3[d]; Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. הדרומי ש׳; Bab. ib. 36[a] ש׳ לודאה; ib. 37[a] (attendant of R. Judah han-Nasi). Pes. 62[b]. Ib. 121[b]. Y. Shek. IV, 48[a] top.—B. Bath. 111[a] (Ms. H. שמלא). Y. Meg. I, 72[c] bot.; Y. Taan. II, 65[d] bot. שמלי; Koh. R. to III, 14, v. בֵּירָא 3; a. fr.—V. Fr. M'bo, p. 127[a].

שַׁמְלָה f. (b. h.) *sheet, cover, garment.* B. Mets. II, 5 (27[a]) (ref. to שלמה, Ex. XXII, 8) אם חש׳ היתה בכלל וכ׳ the case of the garment would have been included (as אַבְּדָה), and why is it specified? מה ש׳ מיוחדת וכ׳ as the garment is individual property and can be identified by certain marks &c. Mekh. Mishp., s. 13, v. תָּוַר; Sifré Deut. 237. Keth. 46[a] (ref. to Deut. XXII, 17), v. בָּרַר. Ib. ש׳ ממש it means the sheet in its real sense. Ib. פרשו מה שָׂמוּ לָהּ they spread (the refutation of) what he charged her with. Midr. Till. to Ps. XIX מה ש׳ הזאת what is this sheet (curtain) made of?; Yalk. ib. 672 מה היא ש׳ זו. Ḥag. 14[a] (ref. to Is. III, 6) [read:] דברים ... מתכסין בהם כש׳ ישנן וכ׳ (v. Rabb. D. S. a. l.) things with which people cover themselves as with a garment (faith in divine protection, differ. in Rashi) are in thy possession; Sabb. 119[b]; Yalk. Is. 261; Yalk. Jer. 275; a. e.—Midr. Sam. ch. XX שמלתם, read: שבולת, v. שִׁבֹּלֶת.]—V. שַׂלְמָה.

שמינוניה, v. שַׁמְנוּנִית.]

שְׁמִינִי m., **שְׁמִינִית** f. (b. h.; שְׁמֹנָה) *eighth; one eighth.* Sifra Sh'mini, Milluim, beg. ש׳ למנין the eighth day in the order of counting (from the initiation of the priests); ש׳ לחדש the eighth day of the month. Y. Sabb. VIII, 11[a] bot.; Y. Pes. X, 37[c] bot. חצי שמינית half an eighth (of a Log); a. v. fr.—Esp. שמיני, or ש׳ של חג *the eighth day of the Succoth festival.* Succ. 47[a] אומרים זמן בש׳ של חג we recite the benediction for the entrance of a festival (זְמַן) on the eighth day &c. Ib., a. fr. ש׳ רגל וכ׳ the eighth day is a festival for itself; a. fr.—*Pl. fem.* שְׁמִינִיּוֹת. Yalk. Esth. 1048 ארבעים ש׳ (not שמצירות) forty eighths (of a Kab), v. הוֹמֶן.

שְׁמִיעַ, v. שְׁמַע I.

שְׁמִיעָא m., *pl.* שְׁמִיעַיָּא, v. שָׁמוּעָא.

שְׁמִיעָא f.=next w. Targ. Y. I Deut. XXXII, 1 יהב ש׳ וכ׳ ascribed hearing to &c. (Y. II שמועיא).

שְׁמִיעָה f. (שְׁמַע) *hearing, listening.* R. Hash. 25[b] לא תהא ש׳ גדולה מראייה hearing (the statement of witnesses) ought not to be of greater legal value than seeing (if the judges themselves have seen the new phase of the moon). Y. Sabb. VI, 8[c] bot. הולכין אחר שְׁמִיעַת בת קול you may be guided by what you hear, considering it as a divine voice (it is not a divination practice to be forbidden). Ib. נלך בתר שמיעת בת קול let us be guided by what we shall hear. Cant. R. to II, 3 חקדימו אמנה לש׳ ישראל ... the Israelites in Egypt advanced belief to hearing (Ex. IV, 31); בסיני ... עשירה לש׳ at Sinai they advanced doing to hearing (ib. XXIV, 7; Sabb. 88[a], Gitt. 7[a] נעשה לנשמע). Nidd. 31[a] שמיעת האוזן the faculty of hearing; a. fr.

שָׁמִיר m. (b. h.; שמר, cmp. סָמַר) [*pointed,*] *thorn; flint, diamond*; (in legend) *shamir*, a worm that cuts stones with its glance. Sot. IX, 12 משחרב ... בטל חש׳ with the destruction of the Temple the *shamir* ceased to exist. Ib. 48[b]; Tosef. ib. XV, 1; Y. ib. IX, 24[b]; a. e.

שָׁמִירָא, שָׁמִיר ch. same, 1) *flint.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 13 (h. text חלמיש). Targ. Ps. CXIV, 8. Targ. Job XXVIII, 9.—2) *diamond; shamir.* Targ. Ez. III, 9. Targ. Zech. VII, 12; a. e.—Gitt. 68[a] אית ש׳ דאיירתה וכ׳ there is the *shamir* which Moses used for the jewels of the Ephod. Ib.[b] בעינא ... ש׳ I want to build the Temple, and want the *shamir*; a. e.

שְׁמִירָה I f. (שָׁמַר) *watching, guarding.* Y. Maasr. II, 49[d] bot. חצר בית ש׳ a well-guarded court (= חצר המשתמרת, v. חָצַר). Y. Sabb. II, 5[b] top אינו צריך ש׳ (omit לירה) is not in need of special guard (against dangers). B. Mets. 42[a]; Pes. 31[b], v. כֶּסֶת. B. Kam. I, 1 שְׁמִירָתָן עליך thou art bound to guard them. Ib. 2 כל שחבתי בְּשְׁמִירָתוֹ, v. חוּב h. Ib. 4[a] אדם שְׁמִירַת גופו עליו הוא a human being is his own guard (the employer has no responsibility for injury done by the employee).—Num. R. s. 4[4] יש פקידה לש׳ trust (the root פקד) is used in the sense of guarding

שָׁמֵם (b. h.) [*to stand still,*] *to be astonished; to be waste.* Tosef. Sot. XV, 10 ונמצא ישראל ש' וזרע וכ' and as a consequence Israel will be laid waste, and the seed of Abraham cease. Y. Bets. II, 61c top פעם ... ומצא אותה שׁוֹמֵמָת once he entered the Temple court and found it deserted; יָשַׁמּוּ בתיהם ... שֶׁהֵישַׁמּוּ וכ' (or רִישַׁמּוּ) deserted be the homes of those who caused the house of our God to be laid waste; Y. Ḥag. II, 78a bot. שֶׁהֵרִישַׁמּוּ. Cant. R. to V, 5 ראה המדינה שוממת he (Cyrus) saw that the country was ruined. Y. Ber. IV, 8a החרוסה והשׁוֹמֶמֶת destroyed and deserted. Meg. III, 3 (ref. to Lev. XXVI, 31) ... קדושתן שׁוֹמֵרִימִין (Y. ed. שׁוֹמֵירִימִין) they remain holy, even when they lie in ruins. Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שָׁמְמָה עלי נפשי my soul within me is waste (mourns); a. fr.

Pi. שִׁמֵּם *to lay waste, ruin; to confound.* Yalk. Prov. 959 אם זכה משמחו ואם לאו מְשַׁמְּמוֹ if a man is good, it (dreaming of wine) means joy to him, if not, it means confounding.—Part. pass. מְשׁוּמָּם; f. מְשׁוּמֶּמֶת. Tosef. Keth. VII, 10 מש' היא (ed. Zuck. שיעמומית) she (my daughter) is confused in her mind; v. שַׁעֲמֵם, שַׁעֲמוּמִית.

Hif. הֵשִׁם same. Gen. R. s. 26 (play on אנשי השם, Gen. VI, 4) שֶׁהֵישִׁימוּ את העולם ושהוּשַׁמּוּ ... שִׁרְשׁוֹם they confounded the world, and they were ruined (driven) out of the world, and caused the world to be laid waste. Y. Bets. l. c.; Y. Ḥag. l. c., v. supra.

Nif. נָשַׁם, *Hof.* הוּשַׁם *to be laid waste, ruined.* Gen. R. l. c., v. supra. Sot. IX, 15; Cant. R. to II, 13 והגבלן יְשׁוֹם, v. גַּבְלָן. Y. Bets. l. c.; Y. Ḥag. l. c., v. supra.

Hithpol. הִשְׁתּוֹמֵם 1) *to be astounded.* Gen. R. s. 4, end (expl. שׁמים) שחבריות מְשְׁתּוֹמְמִים ... של אש הן של מים הן men wonder at them, (asking) are they of fire? are they of water?—2) *to be waste, ruined.* Kidd. 66a והיה העולם מְשְׁתּוֹמֵם וכ' and the (Jewish) world was ruined (demoralized), until Simon b. Sh. came and restored the Law &c. Sabb. 33a והדרכים מְשְׁתּוֹמְמִין and the roads are desolate; a. e.

שְׁמַם ch. same.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּם 1) *to be desolate.* Targ. Lam. IV, 5.—2) *to be confounded, mad.* Targ. I Sam. XXI, 14 (h. text וירתחלל).

Ithpol. אִשְׁתּוֹמַם *to be perplexed.* Ḥull. 21a א' כשעה חרא (fr. Dan. IV, 16) he was perplexed for a moment (knew not what to answer).

שַׁמָּם m. (preced.) *confounded, demented.*—*Pl.* שַׁמָּמִין. Cant. R. to IV, 7.

שְׁמָמָה f. (b. h.; preced. wds.) *waste, desolation.* M. Kat. 17a, v. שַׁמְתָּא.—*Pl.* שְׁמָמוֹת, constr. שִׁמְמוֹת. Cant. R. to III, 4 (ref. to Is. XXI, 1) דרך ש' מדבר בא he (Nebuchadnezzar) came by the way of the deserts of the wilderness. Lam. R. introd., end (in an obscure passage) מש' הארץ from the deserts of the land.

שְׁ', שְׁמָמִיתָא, שְׁמָמִית, שְׁמָמִי v. סְמָמִיתָא, סְמָמִית.

שָׁמַן I (b. h.) [*to be smooth,*] *to be fat.*

Hif. הִשְׁמִין *to grow fat, improve.* Y. B. Kam. IX, beg. 6d גזל כחושה והִשְׁמִינָה if he took forcibly a lean animal, and it grew fat (in his possession); Tosef. ib. VII, 17; Bab. ib. 65a; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּן *to become smooth, bright; to glisten.* Gen. R. s. 34 הרא מִשְׁתַּמֶּנֶת ... כל שהוא the more he beats it (the flax), the more it will glisten; Yalk. ib. 95; Yalk. Ps. 654.

Pi. שִׁמֵּן 1) (denom. of שֶׁמֶן) *to oil.* Men. 23a קומץ שׁשִׁמְּנוֹ וכ' ... the handful of the sinner's meal-offering on which he (the priest) put oil, ... has become unfit for the altar; Yalk. Lev. 474.—2) *to smooth, level;* ש' השוכר בין *to compromise to average.* B. Mets. 87a ... מְשַׁמְּנִין בינירהם if one hires a laborer, saying, I will pay you as much as one or two of the inhabitants of the place get: he may pay him the lowest wages ...; the scholars say, you compromise between them, i. e. you make him pay the average wages. B. Bath. VII, 4 ... האומר משמנין בינירהם וכ' if one says to his neighbor, I sell thee one-half of my field (and one part is better than the other), we compromise between them, i. e. the field is divided into two portions of equal value, but the purchaser must take whichever portion the seller may assign to him; חצירה בדרום ... משמנין וכ' if he says, I sell thee half of the field on the south side, we compromise between them, and he gets his portion on the south side; expl. ib. 107b משמנין לדמי ... 'we compromise' means according to value. Bekh. II, 6, sq. משמנין בינירהם we compromise between them, i. e. the priest takes the inferior of the twin animals, and the difference in value remains under litigation; expl. ib. 18a מהו משמנין שומן ירא בינירהן *m'shamm'nin* means, the fat one (the difference of value) remains to be decided &c., v. שׁוּמָן.

שְׁמֵן ch. same.

Ithpa. אִשְׁתַּמֵּן *to grow fat.* Gen. R. s. 28 אמר ליה זיל אמר ליה ואש' ... ומִשְׁתַּמֵּן וכ' he said to the bird, go and grow fat, and come again, and it went and grew fat, and came again; Yalk. Zeph. 566.

שָׁמֵן II m., שְׁמֵנָה, שְׁמֵנִי' f. (b. h.; preced.) *fat, rich.* Keth. 61a בשר ש' fat meat. Pes. 42a. Ḥull. 45b גדי שמן Rashi (ed. גדי שמינה, v. Rabb. D. S. a. l. note 8) a fat kid. Y. B. Kam. IX, beg. 6d גזל ש' וחכחישה וכ' if he took by force a fat animal, and it became lean &c., v. שׁוּמָן; a. fr.—*Pl.* שְׁמֵנִים, שְׁמֵנִי'; שְׁמַנּוֹת, שְׁמַנִּי'. Gen. R. s. 66 דגים ש' יתיר מדאי exceedingly fat fish. Num. R. s. 16 12 אם ש' ... whether its fruits are light or rich; ib. אם של צונמא ... צוֹנָם, v. Tanḥ. Sh'laḥ 6; a. fr.

שְׁמַן m. (preced. wds.) 1) *cream.* Targ. O. Gen. XVIII, 8 (Y. לוואי שָׁמִין; h. text חמאה). Targ. Ps. LV, 22 ש' דגובנין (h. text מחמאות).—2) *fat.* Targ. Is. XXX, 23. Targ. Y. Gen. XVIII, 7 שְׁמִין.—V. שׁוּמְנָא.

שֶׁמֶן m. (b. h.; preced. wds.) *oil, fat.* Sabb. II, 1 ש' שרפה oil of T'rumah which is condemned to be burnt on account of contamination; ש' קיק, v. קִיק. Ib. 2 ש' דגים fish-oil; ש' אגוזים nut-oil &c. Ib. 17b שְׁמָנָן their oil,

manufactured by gentiles; Ab. Zar. 36ª. Ib. ש׳ רב יהודה וכ׳ as to gentiles' oil, R. Judah and his court voted on it and permitted it. Pes. 83ᵇ; Ḥull. 91ª; 92ᵇ שְׁמָנוֹ the fat surrounding the nervus ischiadicus, v. שׁוּמָן; a. fr.—עֵץ ש׳ *pine-wood*, v. עֵץ.—*Pl.* שְׁמָנִין, שְׁמָנִים. Sabb. II, 2 מחזירין בכל חש׳ allow all kinds of oil to be used for Sabbath lights. Ib. 23ª כל חש׳ יפין וכ׳ all oils are good for ink, but olive oil is the best. Y. Bicc. I, 64ᵇ top; a. fr.

שְׁמָן pr. n. m. *Shimmon*, v. שִׁמְעוֹן.

שְׁמֵי׳, שְׁמֵנָא c. (v. שָׁמִין II) *fat, rich.* Targ. Y. II Gen. XLIX, 20 (ed. Vien. שְׁמֵינָה); a. e.—Lam. R. to III, 20, v. חָשִׁיךְ II. B. Bath. 22ª בשרא ש׳ fat meat; a. fr.—*Pl.* שְׁמֵי׳, שְׁמֵנֵי, שְׁמֵנָיָא, שְׁמֵנִין. Targ. Y. I Deut. VI, 3. Targ. Y. I Gen. l. c. Targ. Y. I, II Deut. XXXII, 14, v. לָוְוַאי. Targ. I Sam. XV, 9 (ed. Wil. שַׁמֵי׳); a. fr.—Targ. Gen. IV, 4 מִשְׁמְנֵיהֶן ed. Berl. (ed. Vien. מִשַּׁמְנָהוֹן; ed. Lsb. מִשְׁמְנֵי׳).—Gen. R. s. 22 (interpret. מחלבהן, Gen. IV, 4) מִן שְׁמֵנֵיהוֹן from the fat among them; Yalk. ib. 35; Y. Meg. I, 72ᵇ bot. מִן שְׁמֵינֵי׳; Num. R. s. 13, beg.; Lev. R. s. 9; Cant. R. to IV, 16. Yalk. Gen. 115; Gen. R. s. 67 (ref. to משמני, Gen. XXVII, 39) מן ש׳ דארעא of the fat (the rulers or the rich men) of the land. Ib. [read:] מן הן מתעברא ארעא שמינא דעברא שמינין מן טלא wherefrom does the earth become rich so that it begets rich men? From the dew; a. fr.

שְׁמֶנֶת, v. שְׁמֹן II.

שְׁמֹנֶה f., **שְׁמֹנָה** m., **שְׁמֹנֵה׳** (b. h.) *eight.* Kidd. 30ª, v. פָּסוּק. Men. 30ª פסוקים שבתורה ש׳ the last eight verses of the Pentateuch. Yoma VII, 5 כהן ... בש׳ כלים וכ׳ the high priest officiates in eight garments, and the common priest in four. Gen. R. s. 98 (play on שמנה, Gen. XLIX, 20) שהוא מעמיד בגדי ש׳ he (Asher) raises those who wear eight garments (marrying his dowered daughters into priestly families); a. v. fr.—ש׳ עשרה *eighteen.* Lam. R. introd. (R. Josh. 2) ש׳ ע׳ שנה היתה בת וכ׳ for eighteen years in succession a voice came forth to Nebuchadnezzar &c.; a. fr.—Esp. ש׳ עשרה (with or sub. ברכות; abbrev. ש״ע) *the eighteen benedictions of the daily prayer* (תפלה). Ber. IV, 3 בכל יום ... ש״ע וכ׳ on every ordinary day one must recite the eighteen benedictions &c.; מיזן ש״ע an abstract of the eighteen &c. Tosef. ib. III, 25 ש״ע ... כנגד ש׳ ע׳ הזכרות וכ׳ the eighteen benedictions ... correspond to the eighteen invocations of the Divine Name in *habu* &c. (Ps. XXIX); Ber. 28ᵇ. Ib.; Meg. 17ᵇ הסדיר ש״ע וכ׳, v. סָדַר. Ab. V, 21, v. חוּפָּה; a. fr.—*Pl.* שְׁמֹנִים, שְׁמוֹנִי *eighty.* Kidd. l. c. Ab. l. c. בן ש׳ at the age of eighty years; a. fr.

שַׁמְנוּנִית f. (שֶׁמֶן) *fatty, oily substance.* Y. Meg. I, 71ª כדי להעביר ש׳ וכ׳ in order to remove the fat from it (the knife); Y. Bets. III, end, 62ᵇ שמיני׳ (corr. acc.); Bab. ib. 28ª שַׁמְנוּנִיתָהּ. Y. Pes. II, 29ᶜ בשיש בהן ש׳ when there is fat in them. Ḥull. 111ª top Rashi, v. next w.; a. e.

שַׁמְנִינִיתָא ch. same, *fat.* Targ. Y. Gen. XLV, 18.—Ḥull. 111ª top משום ש׳ on account of the fat (in the liver which is communicated to the substance boiled with it).

שְׁמָנֵי *my name*, v. שְׁמָא. Ḥull. 51ª (v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

שְׁמָנִים, v. שְׁמֹנֶה.

שְׁמָנִין or **שְׁמִנִין,** *pl.* of שָׁמִין I.

שַׁמְנִינֵי m. pl. (שֶׁמֶן) *fat animals.* Targ. O. Gen. IV, 4 ed. Lsb., v. שְׁמֵנָא.

שָׁמַע (b. h.) [*to be still,*] *to hear, listen, obey; to understand.* R. Hash. IV, 2 כל עיר ... ושומעת וכ׳ every township near Jerusalem from where you can see (the city) and hear (the Shofar) &c. Ib. 21ᵇ ... עד שישמעו מקודש until they heard from the mouth of the court *m'kuddash* (v. קָדַשׁ). Snh. 90ª שָׁמַע לו listen to him (obey the prophet's command); אל תִּשְׁמַע לו listen not to him. Keth. 5ᵇ אם יִשְׁמַע וכ׳ if a man hears an improper word &c., v. שָׁפָה II. Ber. 13ª the text (Deut. VI, 4) says 'hear' (or 'understand'), בכל לשון שאתה שומע recite the Sh'm'a in whatever language you understand. R. Hash. III, 7 אם קול if he heard the sound of a Shofar; ואם קול שופר ש׳ נותנין לו שהות עד הברה ש׳, v. הֲבָרָה. Y. Hor. I, 46ª top שישמע we allow him time enough that he may have heard (the decision of the other court), opp. to עד שישמע (not שישפע) (he is not guilty) until he has really heard it; a. v. fr.

Hif. הִשְׁמִיעַ 1) *to cause to hear; to announce.* Ber. l. c. תַּשְׁמַע לאזניך וכ׳ let thy ears hear what thou utterest &c. Ib. לא ה׳ לאזנו if he read the Sh'm'a inaudibly to himself. R. Hash. 28ᵇ עד שיתכוין שומע ומַשְׁמִיעַ until he that hears (the Shofar) and he that causes to hear (that blows) have the intention to perform a religious act. Shek. I, 1 מַשְׁמִיעִין (Y. ed. מְשַׁמְּעִין, *Pi.*) על השקלים וכ׳ public announcement is made concerning the contribution of the half-Shekels &c.; a. fr.—2) (sub. עצמו) *to show one's self obedient, be persuaded, surrender*, v. *Nif.*

Pi. שִׁימַּע 1) *to announce*, v. supra. Y. Shek. I, beg. 45ᶜ; Y. Meg. I, 71ª.—2) *to assemble* for mourning services, *invite.* Snh. 47ª תלינו לכבודו לשַׁמֵּעַ עליו וכ׳ if burial is postponed for the honor of the dead, to assemble the surrounding townships for his funeral, to bring on lamenting women &c.

Nif. נִשְׁמַע 1) *to be heard; to be listened to, be obeyed.* Ber. 6ª אין תפלה ... נִשְׁמַעַת וכ׳ man's prayer is heard only in the house of prayer. Y. ib. V, end, 9ᵇ שנִשְׁמְעָה תפלתו that his prayer will be heard (his petition be granted). Erub. 18ᵇ כל בית שנִשְׁמָעִין וכ׳ a house in which the words of the Law are heard by night will never be destroyed. Yeb. 65ᵇ דבר הנִשְׁמָע וכ׳ ... כשם as well as it is proper to say a thing that has been heard (to mention one's authority), so it is proper not to say a thing that has not been heard (for which you cannot cite your authority); a. fr.—2) *to show one's self willing; to submit to authority*; (of woman) *to surrender.* R. Hash. 25ᵇ אשרי הדור שהגדולים נִשְׁמָעִים וכ׳ blessed the generation in which the superiors (in wisdom) submit to the authority of their inferiors, and how much more when inferiors acknowledge the authority of their superiors!—Snh. 82ª לי הָשְׁמְעוּ (ed.

הַשְׁמִיעַי לִי) surrender thyself to me; לא תִשָּׁמְעִי אלא וכ' surrender thyself only to a prominent man among them; Sifré Num. 131; ib. רצונך שאָשָׁמַע לך חנור וכ' if thou desirest me to surrender myself to thee, renounce the law of Moses; Yalk. ib. 771. Y. Succ. V, 55b top נִשְׁמָעוֹת לליגיונותי וכ' ... if you will surrender to my legions, I will not put you to death. Snh. 93a הַשְׁמִיעִי אל וכ' surrender thyself to Zedekiah; a. fr.

שְׁמַע I ch. same. Targ. Gen. XXVII, 5. Targ. Ex. XVIII, i. Targ. Job IV, 16; a. v. fr.—Part. pass. שְׁמִיעַ; f. שְׁמִיעָא. Targ. Ps. XXIX, 3, sq. Targ. II Chr. VII, 12; a. fr.—Y. Ter. X, 47b bot. אנא מה דשמעית ואינון מה דשמעון I report what I have heard, and they, what they have heard. Sabb. 46b הא שַׁמְעֵינָן לירה לר"ש וכ' have we not heard what R. S. says &c.? Y. Sot. VII, beg. 21b, v. אֶלְנִיסְטֵר; a. v. fr.—שמיע ל־ he has heard, *he knows of.* Erub. 9b ור"י מי לא ש' לירה הא but has R. J. not heard that (does he not know that Boraitha of R. Ḥiya)? ש' לירה ולא סבר (v. Rabb. D. S. a. l.) he knows of it, but does not accept it. Ib. 10a, a. fr. לא ש' לי הא שמעתתא this tradition is not known to me. Pes. 34a מידי ש' לך בהא do you know anything about this (hălakhah)?; a. v. fr.—Esp. שמע מ־ *to understand from, to infer, prove.* Ab. Zar. 72b, a. fr. ש' מינה וכ' (abbrev. ש"מ) deduce from this that &c. Ib. שַׁמְעַת מינה וכ' wilt thou conclude from this that &c.? Ib., a. fr. אלא מהא ליכא למִשְׁמַע מינה but (the conclusion is,) you can derive nothing from this.—Ib., a. fr. תא שמע (abbrev. ת"ש; v. אָתָא) come and learn, i. e. derive it from the following. Sabb. 13b ... ש"מ ואלו ת"ש I will prove it (from this Tosefta): 'you must not ..., and those are some of the halakhoth &c.', which proves that the right version is *'and* those': it stands proved. Y. M. Kat. III, 83a top נִשְׁמְעִינָהּ מן הדא let us prove it from this; a. v. fr.

Pa. שַׁמַּע 1) *to make music; to sing,* v. *Af.*—2) (v. שַׁמָּשָׁא) *to minister to, be an attendant of.* Ber. 41b ... מאן וְנַשַּׁמְּעִינָךְ would that we had iron feet, that we could always wait on thee! Meg. 28b נירחא לי דאַשַּׁמְּעֵיה למר (Ms. M. דאשחמש לירה למר, v. Rabb. D. S. a. l.) it gives me pleasure to be your servant; a. e.

Af. אַשְׁמַע 1) *to cause to hear, cause to be heard, announce, proclaim.* Targ. Deut. IV, 36. Targ. Is. LII, 7. Targ. Ps. XXVI, 7; a. fr.—Esp. (interch. with *Pa.*) *to make music, play; to be a musician.* Targ. I Sam. XXIX, 5 (Ms. *Pa.*). Targ. I Chr. XV, 16. Ib. XVI, 42 מַשְׁמְעָיָא ed. Lag. (ed. Rahmer משמעיראה, Var. מַשְׁמְעַיָּה; h. text מַשְׁמִיעִים) *musicians.* Targ. Ps. CL, 5 דמְשַׁמְּעִין לבדוהא Ms. (ed. Lag. דמשמעין בלחודיהון; ed. Wil. a. oth. דשמעין בלחודיהון, corr. acc.). Ib. דמַשְׁ' ברבבא (Ms. Pa.).—2) *to give to understand; to teach, prove.* Ber. 2a ... קא מַשְׁמַע לן וכ' מילתא (the Tannai in using such an expression) wants to teach us something by the way: when do the priests eat &c.; והא קמשמע לן וכ' (abbrev. קמ"ל) and it is this he teaches us, that the sacrifice of atonement is not indispensable &c. Ib. 4b קמ"ל דחובה ... לאפוקי in opposition to the opinion that the evening prayer is optional, he gives us to understand that it is obligatory. Sabb. 19a קמ"ל ... מהו דתימא you may have thought (that the cases are different, because) this devolves upon him, and the other does not, therefore he teaches us (that they are the same). Ib. 108a מאי קמ"ל מאי what does he teach us (is it not a matter of course)? Ber. 21a sq. דאי אַשְׁמְעִינָן וכ', v. צְרִיךְ; a. v. fr.—Part. pass. מַשְׁמָע *a) understood.* Yeb. 102b מ' הכי ומ' הכי it may be understood thus (it may mean, 'to take off'), and may be understood thus (it may mean, 'to strengthen'); a. fr.—2) *inferred, proved; evidence.* Sabb. 84b מאי מ' how is this proved (from the verse quoted)? Erub. 65a מאי מ' וכ' what evidence is there &c.?, v. פּוּק. Ib. מַשְׁמְעֵי, v. infra; a. fr.—V. מַשְׁמָע.

Ithpa. אִשְׁתַּמַּע, *Ithpe.* אִשְׁתְּמַע 1) *to be heard, let one's self be heard.* Targ. Gen. XLV, 16. Targ. Job XXXVII, 4 Ms. (ed. רישמע). Targ. Ps. LXXVII, 19; a. fr.—Snh. 95b (prov.) אגב אורחך ... א' on thy road let thy enemy hear from thee, i. e. take revenge when occasion offers. R. Hash. 27a משתמעי ... לא מִשְׁתַּמְּעֵי ... תרתי two different sounds produced simultaneously by the same person are not distinctly perceived, but if produced by two persons, they are. Erub. l. c. מכדי קראי מִשְׁתַּמְּעֵי בין למר וכ' Ms. M. (ed. משמעי, v. Rabb. D. S. a. l. note) since verses may be quoted in favor of the one as well as of the other, what is the practical difference between them?; a. fr.—2) *to make one's self subservient, obey; to surrender to the enemy, desert.* Targ. II Kings XXV, 11 (h. text נפלו). Ib. VII, 4. Targ. Ps. XVIII, 45; II Sam. XXII, 45; a. fr.

שְׁמַע II m. (v. Deut. VI, 4) *Sh'm'a, the confession of faith* in the morning and evening prayers (recitation of Deut. VI, 4-9; XI, 13-21; Num. XVI, 37-41). Targ. Y. I Num. XXV, 6. Targ. II Esth. III, 8.—Ber. I, 1 מאימתי קורין את ש' וכ' from what time of the day may we read the Sh'm'a of the evening prayer? Ib. II, 2 (13a) למה קדמה (פרשת) ש' וכ' why does the reading of the section of Sh'm'a (Deut. VI, 4-9) precede that of *v'hayah* (ib. XI, 13-21)? Ib. בין שניה לש' ובין ש' וכ' between the second benediction and Sh'm'a (the first section), and between Sh'm'a and *v'hayah* &c.; a. fr.—קריאת ש' (abbr. ק"ש), v. קְרִיאָה. Ib. 2a דשכיבה ק"ש the recitation of Sh'm'a at bed-time. Num. R. s. 20 עומדין ... וחוטפין ק"ש וכ' they rise from their sleep like lions, and hasten to read the Sh'm'a, and proclaim the kingship of the Lord &c. Ib. בק"ש משומרי וכ' ... והוא and with the recital of the Sh'm'a he is handed over from the guards of the day to those of the night. Ber. 4b אע"פ שקרא אדם ק"ש וכ' although one has read the Sh. in synagogue, it is proper to recite it again on going to bed. Ib. 5a אם ... ואם לאו יקרא ק"ש if he conquers it (the evil thought), it is well, and if not, let him read the Sh.; a. v. fr.

שֵׁמַע m. (b. h.; שָׁמַע) 1) *report, fame.* Deut. R. s. 1, end חיו ... שומעים שְׁמֻעֲכֶם וכ' the nations heard of your fame and were afraid; a. e.—2)=מִשְׁמָע *understanding, meaning.* Sifré Num. 142 (ref. to Num. XXVIII, 3) כִּשְׁמָעוֹ וכ' (trad. pronunc. כְּשָׁמָעוֹ) according to its literal meaning, two each day.

שִׁמְעָא, שֵׁמַע ch. same, *report, fame.* Targ. Gen.

XXIX, 13. Targ. Ps. XVIII, 45; II Sam. XXII, 45 ed. Lag. (oth. שְׁמוּעַ, שָׁמוּעַ). Targ. Josh. VI, 27 שְׁמַעֲרָה (some ed. שָׁמְ'); a. e.

שַׁמְעָא m. (preced. wds.) *servant, attendant,* esp. *the disciple ministering to the master.* Ber. 62ª א"ל ... לְשַׁמְעֲרֵיהּ R. Z. said to his attendant; R. Hash. 33ᵇ. Pes. 103ᵇ ש' מדעתיה וכ' my attendant did it of his own accord; a. fr.

שִׁמְעוֹן (b. h.) pr. n. m. *Simeon, Simon,* 1) the son of Jacob; the tribe of Simeon. Gen. R. s. 71 שִׁמְעוֹן שׁוֹמֵעַ בְּקוֹל וכ' Simeon (listener), listening to the voice of his father in heaven. Num. R. s. 2⁷ פטדה ש' the jewel in the high priest's breastplate for the tribe of S. was a topaz. Ib. s. 13¹⁹ נשיא ש' the prince of the tribe of S.; a. fr.—2) ש' הצדיק *Simon the Just,* a high priest. Yoma 69ª כיון שראה לש' חצ' וכ' when he (Alexander the Great) saw Simon the Just, he alighted from his chariot &c. Ab. I, 2 ש' חצ' חיה וכ' Simon the Just was one of the last members of the Great Assembly; a. fr.—3) name of several Tannaim, esp. *a*) S. son of Hillel. Sabb. 15ª.—*b*) R. S. son of the Sagan. Shek. VIII, 5. Keth. II, 8; a. e.—*c*) S. ben Shetaḥ, chief of the Pharisees under Alexander Jannai. Hag. II, 2. Tosef. Keth. XII, 1. Kidd. 66ª; a. fr.—*d*) R. S. ben Gamliel I (abbrev. רשב"ג) Ker. I, 7. Succ. 53ª; Tosef. ib. IV, 4. Ab. Zar. 20ª; (Y. ib. I, 40ª bot.; Y. Ber. IX, 13ᵇ bot. רבן גמליאל); a. e.—*e*) Rabban S. ben Gamliel II. Hor. 13ᵇ. Keth. 77ª, a. fr. כל מקום ששנה רשב"ג וכ' wherever R. S. b. G. is cited in the Mishnah, his opinion is the adopted law. Ib. VII, 9; a. v. fr.—*f*) ר' ש' ברבי R. S. son of R. Judah han-Nasi (B'ribbi). Ib. 103ᵇ. Ber. 13ᵇ; a. fr.—ש' בן זומא, v. זוֹמָא II.—ש' בן עזאי, v. עֲזַאי; a. many other Tannaim; v. Fr. Darkhé, Additamenta, p. 64-67.—4) name of several Amoraim, esp. *a*) R. S. bar Abba (Ba, Va), in Babli שִׁמְעוֹן. Y. Sabb. VII, 8ª bot.; Bab. ib. 61ª. Y. Ber. V, 9ᵇ bot.; Bab. ib. 33ª; a. fr.—*b*) R. S. b. Lakish (abbrev. רשב"ל, a. ר"ל, ריש לקיש). Keth. 54ᵇ. Gitt. 47ª. Y. Yeb. VIII, 9ᵈ bot.; a. v. fr., v. לָקִישׁ I; a. other Amoraim; v. Fr. M'bo p. 127ª-130ª.

שִׁמְעִי (b. h.) pr. n. m. *Shimei,* 1) son of Gera the Benjamite, who insulted David on his flight. Ber. 8ª. Koh. R. to VII, 15. Meg. 12ᵇ; a. e.—2) brother of Onias, the founder of the Temple of Onias (v. חוֹנִיו). Men. 109ᵇ.

שְׁמַעְיָה, שְׁמַעְיָא (b. h.) pr. n. m. *Shemaiah,* colleague of Abṭalion (v. אַבְטַלְיוֹן). Pes. 66ª. Ab. I, 10. Yoma 71ᵇ. Gitt. 57ᵇ; a. fr.

שְׁמַעְתָּתָא, שְׁמַעְתָּא f. (v. שְׁמוּעָה) *report, tradition, traditional law; outcome of a discussion, decision.* Targ. I Chr. XI, 11 (ed. Rahmer שמעת, corr. acc.). Ib. II, 55.—Erub. 9ᵇ; Kidd. 50ᵇ, a. e. ומוחבינן אשמעתין but we must bring evidence against the tradition which we just cited; Ber. 33ª אשמעתיה (corr. acc., v. Rabb. D. S. a. l. note 70). Sot. 21ª דסלקא ליה ש' וכ' a scholar whose final conclusions agree with the adopted practice. Snh. 38ᵇ ר"מ תילתא ש' וכ' ... R. Meir used to divide his lectures into three parts, one part devoted to legal discussion, one to homily (v. אַגָּדָה), and one to parables. Ber. 6ᵇ אגרא דש' סברא the merit of studying traditions lies in the reasoning thereon; a. v. fr.—*Pl.* שְׁמַעְתָּתָא, שְׁמַעְתָּתָתָא. Nidd. 14ª שְׁמַעְתָּתֵיהּ, v. חָבֵר; Keth. 62ᵇ מיחדן שְׁמַעְתָּתֵיהּ. Erub. 65ª שְׁמַעְתָּתָךְ thou hast thy traditions always ready. Ber. 42ª לית הילכתא ככל הני ש' וכ' the adopted practice is not in agreement with all these traditions &c.; a. fr.

שֶׁמֶץ m. (b. h.; Shaf. of מצץ, מוץ, מצה; v. Targ. Job IV, 12; XXVI, 14) [*chaff,*] 1) *particle, atom.* Sabb. 119ᵇ אפי' יש בו ש' של ע"א וכ' even if there be some idolatry in him, he will be forgiven.—2) (cmp. מוּם) *blemish, suspicion.* Kidd. 71ᵇ אם ראית ... ש' פסול וכ' when thou seest two men quarrel with each other, there is some blemish of descent in one of them, and heaven does not allow them to become attached to each other. Pes. 3ᵇ ומצאו בו ש' פסול and they found in him a blemish of descent, contrad. to שחץ (v. שַׁחַץ I); Meg. 25ᵇ (Treat. Sof'rim ch. IX, 11 ונמצא מומר); a. e.

שִׁירְ', שְׁמָצָא ch. same, *slight suspicion* of idolatrous manipulation of wine (v. נֶסֶךְ). Ab. Zar. 31ᵇ חמרא משום ש' וכ' wine (he refused to drink) because of a suspicion, but why did he refuse beer? משום ש' ש' because of a suspicion of a suspicion (it might be suspected to be wine).—V. next w.

שִׁי', שְׁמָצָה f. (b. h.; preced. wds.) *blemish, disgrace.* Lev. R. s. 20 דבר של ש' (some ed. שמצא) something disgraceful, v. זִרְטְמָא.

שמצירות, Yalk. Esth. 1048, read: שְׁמִירְיוֹת, v. שְׁמִירִי (v. תּוּמָן).

שָׁמַר (b. h.) [*to be still,*] *to watch, guard, wait; to observe; to keep.* Snh. 63ᵇ לא ... שְׁמוֹר לִי וכ' one should not say to his neighbor, wait for me at such and such an idolatrous statue (or temple). B. Mets. 58ª ... השוכר לְשָׁמוֹר את וכ' if one hires a workingman to guard a cow, a child &c. Sabb. 118ᵇ אלמלי שָׁמְרוּ ישראל וכ' if Israel had observed the first Sabbath &c.; a. v. fr.—Part. pass. שָׁמוּר; f. שְׁמוּרָה &c. Ib. XXII, 4 נותנין ... בשביל שיזאו ש' you may put a dish into the well that it be kept (cool); a. e.

Pi. שִׁמֵּר 1) same. Ib. 118ᵇ אילמלי מְשַׁמְּרִין ישראל וכ' if Israel would observe two Sabbaths as they ought do, they would at once be redeemed. Keth. 62ᵇ עניה זו לשוא שִׁימְּרָה the poor woman has in vain waited (for her husband). Ab. Zar. IV, 11 ... ירושב ומְשַׁמֵּר וכ' אין the watchman (guarding wine against idolatrous defilement) need not sit and watch &c. Y. Kidd. I, 58ᵈ top המקום משמר וכ' God has watched, and such a case has never occurred. Y. M. Kat. III, 82ᶜ שבעה ... שי' הקב"ה the Lord observed the seven days of mourning for his world (before the flood, ref. to Gen. VII, 10); a. fr.—2) (denom. of שְׁמָרִים) *to clear wine from lees, filter, strain* (v. מְשַׁמֶּרֶת). Sabb. 138ª שי' חיירב וכ' if one filtered wine (on the Sabbath), he is bound to bring a sin-offering; Y. ib. XX, 17ᶜ; VII, 10ᵇ, a. e. המשמר חייב שום בורר he who filters is guilty &c., v. בָּרַר. Ib. המשמר יין למטן וכ' when one filters, the wine

goes down, and the lees remain above (in the filter); a. fr.—Bab. ib. 146[b] מקום העשוי לְשַׁמֵּר a place in the keg where a hole has been made for the purpose of letting the wine off, clear of lees (and has been closed again; Ar. s. v. חזק; Rashi: where the hole has been closed in order to *preserve* the flavor).—*Part. pass.* מְשׁוּמָּר *a) guarded.* Pes. 109[b] (ref. to שמרים, Ex. XII, 42) ליל המש' ובא מן המזיקין a night which is for all time guarded against dangers (v. מַזִּיק); R. Hash. 11[b].—*b) kept, preserved, designated.* Ib. ליל המש' ובא משת וכ' a night which has been designated for redemption since the six days of creation. Snh. 99[a]; Ber. 34[b] יין המש' וכ', v. עֲנָב; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּר 1) *to be on one's guard, be observant.* Mekh. Bo, s. 14 (ref. to שמרים, v. supra) מגיד ... צריכין להִשְׁתַּמֵּר בו this intimates that all Israelites must be careful in it (to observe its ceremonies); Yalk. Ex. 210; Tanḥ. Bo 9.—2) *to be guarded.* B. Mets. 11[a] המִשְׁתַּמֶּרֶת, v. חָצַר. Erub. 54[b] משְׁתַּמֵּר וכ' ... אם ראשון if the fowler breaks the wings of each bird as he catches it, it is kept (from flying off) &c. Men. 99[b] נשמתו ... כל המשמר משתמרת who guards the Law (takes care not to forget it), his soul is guarded; a. e.

Nif. נִשְׁמַר same, *to be on one's guard.* Ib. כל מקום שנאמר הִשָּׁמֶר פן ואל וכ' wherever the Scripture has the words, 'be on thy guard, lest', or 'be on thy guard that not', it is a prohibitive law; ib. השמר ופן וכ' 'be on thy guard' and 'lest' make two prohibitions. Ib. 36[b] השמר דלאו לאו *hishshamer* followed by a negative is a prohibitory law; השמר דעשה עשה *hishshamer* connected with a positive order, is a positive command (v. עָשָׂה).—[Tanḥ. Vayḥi 13 ומשמיררין, v. שָׁפַר.]

שְׁמַר ch., *Ithpa.* אִשְׁתַּמַּר, v. סְמַר II. Targ. Is. VII, 4 some ed.

שֶׁמֶר m., *pl.* שְׁמָרִים (b. h.), שְׁמָרִין (preced.) *sediment, lees.* Sabb. 146[b] שניקבה למטה מן השׁ' when the jug has a hole below the line of the lees. B. Bath. 96[b] שְׁמָרֵי יין wine lees. Ib. טעם יין ... שׁ' lees which have a taste (or flavor) of wine. B. Mets. IV, 11 שְׁמָרָיו ... אין מערבין שמרי you dare not mix wine lees (left of one jug) with wine, but you may give the purchaser the lees belonging to the wine sold; a. fr.

שְׁמָרָא ch. same. Targ. Jer. XLVIII, 11.—*Pl.* שְׁמָרַיָּא. Yalk. Jer. 321 ושתי שׁ' דכולהו דרי (not שאריא) and he (Zedekiah) had to drink the dregs of all those generations (had to suffer for all the sins of &c.).

שַׁמְרַאי, v. שַׁמְרַיי.

שמרון, Gen. R. s. 36 some ed., v. שָׁמְדוֹן.

שֹׁמְרוֹן, שׁוֹ' (b. h.) *Samaria,* city and district. Esth. R. to I, 2. Tanḥ. Vayesheb 2 כשגלו ישראל מש' ... בש' וכ' when the Israelites were exiled from Samaria, Sennaherib sent his servants and settled them in S. to raise taxes for the kings. Num. R. s. 10[3] (ref. to Am. VI, 2) זה ציון ושׁ' 'these kingdoms' refers to Zion and Samaria (Judah and Israel); a. fr.

שַׁמְרַיי, שַׁמְרַאי, שַׁמְרַי = h. שֹׁמְרוֹנִי. Gen. R. s. 32; s. 81; a. e.—*Pl.* שַׁמְרָיֵא, שַׁמְרָיֵיא, שֹׁמְרוֹנָאֵי. Targ. II Kings XVII, 29.—Gen. R. s. 94 (ref. to שֹׁמְרוֹן, Gen. XLVI, 13) אילין שׁ' this refers to the (Jewish) inhabitants of Samaria. Y. Shebi. IV, 35[a] חד משמר; Y. Snh. III, 21[b] top חד משומד, read: מְשַׁמְרָיֵיא, v. הָאֲסְטוּ.

שָׁמְרַיִן = h. שֹׁמְרוֹן. Y. Ab. Zar. V, 44[d] קריה דשׁ' the city of Shomron. Ib. I, 39[c] [read:] הדא ... מש' כפלחין הוא the garrison of Cæsaræa, because the majority of them came from Samaria, are considered as worshipping observers (of the Calendæ and Saturnalia); v., however, סוּגְיָי.

שמרין, Gen. R. s. 36 some ed., v. שָׁמְדוֹן.

שַׁמְרַקְעִין, שַׁמְרַקְעִים m. pl. *truffles* (Löw, Aram. Pfl., p. 303); a species of *very acrid onions* (Maim.). Uktsin III, 2.

שָׁמַשׁ, *Pi.* שִׁמֵּשׁ (Shaf. of מוּשׁ, משׁשׁ) 1) [*to handle, be busy,*] *to minister, officiate.* Yoma VII, 5 כהן גדול מְשַׁמֵּשׁ וכ' the high priest officiates in eight garments, and the common priests in four. Y. ib. 44[b] bot. מפני מה אינו משמש וכ' why does he not officiate (on the Day of Atonement) dressed in gold? Lev. R. s. 21 מקדש ראשון ע"י שׁשִּׁמְּשׁוּ בו וכ' during the first Temple, because they ministered in faithfulness, only eighteen high priests officiated in it. Yoma 47[a] תחתיו שׁ' officiated in his place. Ib. וכולן שמשו בכהונה וכ' and all of them performed the functions of high priesthood. Y. Sot. IX, 24[a] אלו שימשו פרנסות the former served in an administrative capacity (not merely as scholars). Tanḥ. Bo 4 חשך ואפלה שמשו ... ולא עתידין לְשַׁמֵּשׁ 'darkness and mist' served (as divine agents) in Egypt, but 'void and waste' never served, and never shall serve; Yalk. Is. 360. Gen. R. s. 33, end לא שמשו מזלות וכ' the planets did not perform their functions during all the twelve months (of the flood); ניכר ... שמשו אלא they did act, only that their mark was not recognizable. Y. Yoma III, 41[a] top ... חמשה חסגן משמש the Sagan had five functions to perform. Tam. V, 5 מְשַׁמְּשָׁה ... שלשה it served three purposes. Midd. I, 6 ומה היו מְשַׁמְּשׁוֹת and what were they used for? R. Hash. 3[a] כי משמש וכ' *ki* serves for four meanings &c., v. הֵילְמָא I; a. fr.—Euphem. שׁ' מטתו, or only שׁ' *to perform the marital duty*; in gen. *to couple* (also of animals). Nidd. 17[a]. Ib. II, 1. Bekh. 8[a]; Gen. R. s. 20; a. fr.—Mikv. VIII, 4 שְׁמָשָׁה את ביתה, v. בַּיִת.—Ned. II, 1 קונם שאיני

שֶׁמֶשׁ c. (b. h.; preced.; v. Gen. I, 16 לממשלת וכ', a. Targ. Y. ib. I, 18; cmp. R. Hash. 24b, quot. in preced.) *sun.* Taan. 8b בשבת וכ' ש' sunshine on the Sabbath is a charity to the poor (who are cheered by it). Pes. 2a זְרִיחָת ש' וכ', v. זְרִיחָה. Mekh. Mishp., s. 13 (ref. to Ex. XXII, 2) וכי חש' עליו וכ' did the sun shine on him alone? אלא מה ש' שלום וכ' but (it means,) as the sun signifies peace to the world, so in this case, if it is sure that he has come in peace (without murderous intentions) &c. Gen. R. s. 58, beg. עד שלא ישקיע הקב"ה שִׁמְשׁוֹ וכ' before the Lord causes the sun of one righteous man to set, he causes the sun of another to rise. Cant. R. to I, 6 שְׁמָשָׁהּ (abbrev. בה"ש) בין הש'—*Pl.* שְׁמָשׁוֹת, v. שָׁעָה; a. fr. [*between the two services*, between the rulership of the day and that of the night,] *at twilight.* Sabb. 34b איזהו בה"ש ... כל זמן שפני מזרח וכ' what time of the day is called *ben-hash-sh'mashoth*? From the time that the sun sets (and) as long as the eastern horizon is red (from the reflex); הכסרס ... בה"ש when the lower horizon is pale, but the upper horizon is not, it is still *ben-hash-sh'mashoth* &c.; Y. Ber. I, 2b bot. Ib. בה"ש כתרס ערן, v. חֲרָמָה. Ab. V, 6 בה"ש ... עשרה ten things were created on the Sabbath eve at twilight; a. fr.

שִׁי', שְׁמָשָׁא ch. 1) same. Targ. Y. Gen. I, 16. Targ. Y. II ib. XLIX, 27. Targ. Num. XXV, 4; a. fr.—B. Bath. 84a, v. סוּמַקְתֵּי. Sabb. 129a ניגני בש' let him lie in the sun. Ib. דמעלי ביה ש', v. מֵעֲלֵי. Gen. R. s. 68 (ref. to Gen. XXVIII, 11) ששמע קולן ... אתא ש' אתא ש' he heard the angels say ..., the sun has come (Jacob, with ref. to Gen. XXXVII, 9); a. fr.—*Pl.* שִׁמְשָׁתָא, שִׁמְשַׁיָּא, שִׁמְשֵׁי.—בי, בין) ברני ש' (בי, בין) *at twilight* (v. preced.). Targ. Y. I Gen. XLIX, 27. Targ. Ex. XII, 6 (h. text בין הערבים); a. fr.—Esp. בי שמשא, *pl.* בי שמשי (sub. דמעלי שבתא) *Friday evening, Sabbath eve.* Keth. 103a כל בי שמשי הוי וכ' every Sabbath eve he used to come home; ההוא בי שמשא וכ' one Friday evening a neighbor came &c. Ber. 43b בקדושא דבי ש' by partaking of the wine at the Ḳiddush (v. קִדּוּשׁ) on Friday night; a. fr.—2) (cmp. חַמָּה) *fever.* Gitt. 67b ש' בת יומא diurnal fever; ש' בת תלתא יומי tertiary fever; ש' עתיקתא chronic fever; a. e.—*Pl.* שְׁמָשִׁין *red, inflammation.* Esth. R. introd. to II, 1 (R. Azariah) transl. חכללות עינים, Prov. XXIII, 29) ש' דעינין inflammation of the eyes; Lev. R. s. 12 שמשמין; (Yalk. Prov. 960 סמקן).

שַׁמָּשָׁא c. = h. שַׁפְחָה. Targ. Y. II Ex. XXXIII, 11 (v. מְשׁוּמְשָׁנָא). Targ. Ez. XXIII, 20 ed. Lag. (oth. ed. שמומא, corr. acc.) *prostitute.*—Y. Taan. II, beg. 65a כל מאן דלא מטא ש' וכ' let him to whom the sexton has not come (to put ashes on his head) take ashes and put &c. Y. Keth. IV, 28d bot. לא מסתברא אגרין ליה ש' ... דהוא ש' does it not stand to reason that they (the children to whom their father has assigned his property) must hire an attendant for him? So also must they give him a wife (if he desires it), and were it merely as his attendant; a. e.—*Pl.* שַׁמָּשַׁיָּא, שַׁמָּשָׁן; f. שַׁמָּשָׁן. Targ. Is. VI, 2 ש' קדישין (h. text שרפים עמדים). Targ. Ps. XXIX, 9. Ib. CXXXVII, 6 שַׁמָּשַׁי (not שַׁמָּשַׁי) my servants (the angels). Targ. I Sam. VIII, 13 (h. text רקחות); a. e.

מְשַׁמָּשָׁךְ I vow that I will not have intercourse with thee. Ib. 15b; Keth. 71b מְשַׁמַּשְׁתּוֹ she must allow him marital intercourse; a. fr.—2) (denom. of שַׁמָּשׁ) *to attend, serve, wait upon.* Ab. I, 3 הִמְשַׁמְּשִׁין את הרב, v. עָבַד. Sabb. 32b זוכה ומשמשין לו וכ' he will live to see himself waited upon by two thousand ... servants. Kidd. 32b מצינו גדול ממנו ש' we find that a greater man than he waited (upon his guests); Yalk. Ex. 229; a. fr.—Esp. (of students) *to be in attendance upon a scholar* as a disciple. Ber. 47b אפי' ... ולא ש' תלמידי וכ' even if one has studied the Bible and the Mishnah, but has failed to wait upon scholars, he is considered an *ʿam haarets* (v. עַם הָאָרֶץ). Sot. 47b שלא שִׁמְּשׁוּ כל צורכן who did not wait upon scholars sufficiently. Y. Sabb. X, 12c bot. שִׁמַּשְׁתִּי את אבא וכ', v. יִשְׁרָבָה. Ib. III, 6a (in Chald. dict.) ולא שי', v. סָבוֹרָא; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּמֵּשׁ, *Nithpa.* נִשְׁתַּמֵּשׁ (with ב) *to be handled, be used for*; (of persons) *to make use of, be waited upon.* Snh. 48b ג' בהן קודש אסור להִשְׁתַּמֵּשׁ בהן חול having once been used for a sacred purpose, it is forbidden to use them for a secular purpose. B. Mets. 84b ... כלי שנ' יִשְׁתַּמֵּשׁ בו חול shall a vessel that has been used for a sacred purpose, be used for a profane purpose (i. e. shall I marry one inferior to my first husband)? Midr. Till. to Ps. CXIX, 134 כלי שנ' בו מלך וכ' a vessel which the king has used &c., v. סָנָן. Ḥull. 60b שישתמשו בכתר אחד, v. כֶּתֶר. Koh. R. to II, 5 ... מִשְׁתַּמֵּשׁ ברוחות וכ' Solomon made use of the spirits, and he sent to India &c. Ber. 52b אסור להשתמש בשמש וכ' you must not be waited upon by an ignorant waiter. Gen. R. s. 37; Yalk. ib. 62 שהיו מְשַׁתַּמְּשִׁין ברוה"ק (not משמשין) who made use of (acted under) holy inspiration; a. fr.

שַׁמֵּשׁ, *Pa.* שַׁמֵּשׁ same, *to minister, wait upon.* Targ. Gen. XVIII, 8. Targ. I Kings I, 2; 4. Targ. I Sam. I, 3. Targ. Ex. XXVIII, 1; a. fr.—Part. pass. מְשַׁמֵּשׁ. Targ. Koh. X, 6 בש' באצלחותא וכ' (not מְשַׁמֵּשׁ) enjoying happiness from above.—Ab. Zar. 10b אנטונינוס שַׁמְּשָׁה לרבי Antoninus waited upon (entertained) Rabbi; a. e.—Trnsf. *to couple.* Targ. Y. Lev. XV, 18; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּמֵּשׁ *to make use of.* Ab. I, 13 ורוֹצֶה בתגא חלף he who makes use of the crown (of the Law) goes to ruin. Meg. 16a ... לאו לאִשְׁתַּמּוּשֵׁי במני וכ' it is unbecoming to make use of royal garments in such a condition; a. e.

שַׁמָּשׁ m. (preced.) *attendant, servant, waiter.* Pes. VII, 13 כשהש' עומד וכ' when the waiter (at a Passover meal of two parties) rises to serve the wine. Ber. 52b, v. שָׁמַשׁ; a. fr.—Snh. 59b חבל על ש' גדול וכ' woe for the great servant (the most useful instrument of comfort) that was lost to the world! for if the serpent had not been cursed &c.—Euphem. *membrum virile.* Nidd. 11b. Ib. 41b; a. fr.—*Pl.* שַׁמָּשִׁים, שַׁמָּשִׁין. Mekh. Yithro, Baḥod., s. 10; R. Hash. 24b (ref. to Ex. XX, 23) לא תעשון כדמות שַׁמָּשַׁי המשמשין לפני וכ' you shall not make an image like any of my servants (angels, Ḥayoth &c.) that are in attendance before me on high. Ib. שבמדור העליון ש' the servants of the higher dwelling (angels, Ḥayoth &c.); שבמדור התחתון of the lower dwelling (sun, moon &c.); a. e.

שִׁמְשׁוֹךְ, v. next art.

שִׁמְשׁוֹם, v. שׁוּמְשׁוֹם.

שִׁמְשׁוֹן (b. h.) pr. n. m. *Samson.* Sot. I, 8 ש' הלך וכ' S. followed his eyes, therefore they put his eyes out. B. Bath. 91a, v. הַצַּלְפּוֹנִי; a. fr.—Naz. I, 2 הריני כש' וכ' if one says, I will be like S., like Manoah's son &c. Ib., a. fr. נזר ש', v. נָזִיר. Ib. מה בין לנזיר ש' ... what is the difference between a Nazarite for life and a Nazarite like S.? Y. ib. 51b הידרין אינון כינויי ש' what are the substitutes for Shimshon (in a Nazarite vow)? שמשוך שמשור שמשוץ *shimshokh, shimshor, shimshots.*

שִׁמְשׁוֹר, שִׁמְשׁוּר, v. preced.

שִׁמְשַׁי (Ezra IV, 8, a. e.) pr. n. m. *Shimshai,* a scribe of the Samaritan colony; (in legend) a scribe at the court of Ahasuerus. Targ. II Esth. VI, 1.—Meg. 15b sq. (ref. to Esth. VI, 2) מלמד שש' מוחק וכ' this intimates that Sh. had erased (the record in favor of Mordecai), and Gabriel wrote it over. Yalk. Esth. 1045 המן ... הוא ש' הסופר כלומר ש' בנו וכ' Haman the wicked, that is Sh. the scribe, that is to say, Sh. the son of Haman; Esth. R. introd.; a. e.

שִׁמְשְׁמִין, v. שִׁמְשָׁא.

שמשק, v. שׁוּמְשׁוּק.

שָׁמַת (cmp. שמם) *to be still, desolate.*—Denom. שַׁמְּתָא.

Pa. שַׁמֵּית (denom. of שַׁמְּתָא) *to excommunicate, accurse.* M. Kat. 16a מנלן דמְשַׁמְּתִינַן whence do we derive the authority to excommunicate (persons refusing to obey the summons of the court)? Ib.; Shebu. 36a שַׁמַּתְתֵּיהּ וכ', v. שִׁירְפּוֹרָא. M. Kat. l. c. חנהו בי תלתא דמְשַׁמְּתֵי לא אתו וכ' Ms. M. (ed. דשַׁמֵּיתוּ) when a court of three has declared a ban, another court of three cannot raise it. Ib. 17a ברישא מְשַׁמֵּית וכ' first he banned himself, and then him (the guilty scholar); a. fr.—Part. pass. (h. form) מְשׁוּמָּת. Sabb. 67a (in an incantation) לישא חבור ומש' cursed, broken, and banned.

שַׁמְתָּא, שַׁמְתָא, שַׁמָּתָא f. (preced.) [*desolation,*] 1) *curse, ban.* Targ. Y. Gen. XLII, 37. Targ. Y. Num. XXI, 24. Targ. Cant. II, 16.—M. Kat. 17a מאי ש' what is (the etymology of) *shamta?* Rab said שם מיתה there is death; Samuel said, שַׁמָּמָה יהיה (Ms. M. שַׁמָּה; Ar. שם תהא, read: שמה תהא) he shall be (be thou) a desolation. Ib. לידהוי האי גברא בש' that man (thou) be excommunicated. Ib. 16a לא חל ש' עליה וכ' (masc.) the ban has not yet rested on him thirty days. Ib. עד דחיילא ש' וכ' (it cannot be raised) before he has been under the ban thirty days. Sot. 5a בש' דאית ביה ובש' דלית ביה he (the scholar) in whom there is pride deserves excommunication, and also he in whom there is no pride at all. Kidd. 12b Rab ordered to be lashed על דחלא ש' וכ' him who allowed excommunication (for contempt of court) to rest on him thirty days (and did not submit to authority). B. Mets. 70a ולא מקבל עליה ש' דרבנן Ms. M. and does not bring upon himself the ban of the Rabbis (but obeys their summons); a. fr.—2) = h. חֵרֶם, *accursed object.* Targ. Y. Deut. XIII, 18.—*Pl.* שַׁמְּתִין. Ib. VII, 26, v. שַׁמְּיָתָא.

שַׁמְתַּי, v. שַׁמּוּתַי.

שַׁמְתִּית, v. שׁוּמָּתִית.

שֵׁן c. (b. h.; שָׁנַן) 1) *tooth, tooth-like projection.* Sabb. VI, 5 (64b) שן תוחבת ושן של זהב an inserted (natural) tooth or an (artificial) gold tooth; (Bab. ed. שן תוחבת שן וכ', Ms. O. ושן, v. Rashi a. l.). Ib. 10, v. שׁוּעָל; a. fr.—Esp. (sub. נזק) *the damage done by an animal's eating.* B. Kam. 2b תקרן וחשן והרגל ... שלשה three chief damages are mentioned (in the Scriptural text) with reference to the ox: damage by the horn, by the tooth, and by the foot. Ib. חולדה דשן, v. נְשִׁירָה. Ib. שן יש הנאה וכ', v. חֵיזֵק. Ib. אשן ורגל it refers to damages by the tooth and by the foot; שן ורגל היכא כתיבי where is the damage by the tooth or the foot written (in the Biblical text)? Ib. ובער זו חשן *ubhi'er* (Ex. XXII, 4) this refers to damage by the tooth; a. fr.—*Du.* שְׁנַיִם, שְׁנַיִם, שְׁנֵי. Hull. I, 2 בכל ... וחש' you may cut ritually with anything, except ... with teeth in the jaw. Ib. ואם החליקו שִׁנְיָנָהּ and if the teeth of the saw have been made smooth. Keth. 71b בין שיניה, v. אֲצַבָּע. Ib. 16a, v. כֶּרֶס. Kel. XIII, 8 שניטלו שִׁנְיָנָיו (a hackle) whose teeth are broken off. Gen. R. s. 33 חשש רבי את שיניו וכ' Rabbi suffered from tooth-ache for thirteen years. Keth. 111b טוב המלבין ש' וכ' he who causes his neighbor to show the white of his teeth (who makes him cheerful) does better than he who gives him milk to drink. Ib. א"ח לבן ש' אלא לבון ש' read not *l'ben shinnayim* (Gen. XLIX, 12) but *libbun shinnayim* (whitening of teeth, cheerfulness); a. fr.—2) *any organ of the body resembling teeth, gland.*—*Du.* as ab. Y. Yeb. VI, beg. 7b בית הש' that part of the vagina which has glands; מבין הש' ולפנים from the glands and farther inside; Nidd. 41b. Hull. 16b שיניו נושרות the glands of his rectum will fall off; Sabb. 82a; a. e.—3) *cliff, peak.* Gen. R. s. 74 כשן הזה של וכ' (the stone which Jacob put up was) as large as the peak of Tiberias; Yalk. ib. 130; a. e.—4) (sub. של פיל) *ivory.* Num. R. s. 3 12 (play on גּוֹרֹשׁוֹן) מי יגור ... חזק כשן who can abide snow and hail, and cold and heat? He who is as strong as ivory (or marble?); אין שן אלא לשון חזק וכ' *shen* has the meaning *of strong* (ref. to Cant. V, 14); a. e.—5) *marble.* Cant. R. to V, 11; Yalk. ib. 991, v. עֶשֶׁת.

שִׁי, שִׁנָּא, שֵׁן ch. same. Targ. O. Deut. XXXII, 24. Targ. Ex. XXI, 24. Targ. I Kings X, 22 (v. פִּילָא I). Ib. 18. Targ. I Sam. XIV, 4; a. fr.—Y. Kil. IX, 32b bot. היאי שִׁינָּךְ how is that tooth of thine?; Y. Keth. XII, 35a bot.; Gen. R. s. 33. Ib. יהב ידיה על שִׁינְיָה וכ' he put his hand on his (Rabbi's) tooth, and it was cured.—Gitt. 68b ומנח להו אש' דטורא וכ' he puts it (the Shamir) on the peak of a mountain, and the mountain bursts. Snh. 96b תא אש' דטורא (Rashi דטורי) come (to Jerusalem) even if it be necessary to march over the cliffs of mountains (differ. in Rashi); Yalk. Is. 287; a. fr.—דדור, ש' דור pr. n. pl. *the Cliff of Dor* (v. Hildesh. Beitr. pp. 4; 10). Y. Shebi. VI, 36c (not דרור); Tosef. ib. IV, 11 שורא דרור (corr. acc.);

Sifré Deut. 51 [read:] מדבר שר שן דור; Yalk. ib. 874 (corr. acc.).—*Pl.* שְׁנַיִן, שְׁנַיָּא, שְׁנֵי, שְׁיֵי. Targ. Am. IV, 6 (not שְׁנִין). Targ. Prov. X, 26.—Targ. Jer. XLIX, 16. Targ. Y. Gen. XLIX, 21 (not שְׁרֵינֵי); a. fr.—Y. Kil. IX, 32[b] תשש ... תלת שְׁרִינֵי(ב) suffered from tooth-ache for thirteen years. Ib. חד שְׁרֵינַי וכו' one of my teeth annoys me; (Y. Keth. l. c. חד שרינא).—Sabb. 82[a], v. כַּרְכָּשָׁא; a. fr.

שְׂנָא, v. שְׁרִינְתָא.

שְׂנֵא (b. h.) *to hate.* Pes. 49[b] גדולה שנאה ששׂוֹנְאִין וכו' great is the hatred with which the ignorant hate the scholar, even greater than that which gentiles bear towards Israel. Ib. 113[b] שלשה שׂוֹנְאָן three classes of men does the Lord hate. Ib. שלשה שונאין זה וכו' three kinds of creatures hate one another, the dog &c. Ib. מצוה לְשַׂנְאוֹתוֹ (Var. מותר) it is right (permitted) to hate him. Ib. שְׂנָאוּ את אדוניכם hate your masters. Snh. 108[b] the raven said to Noah, רבך שׂוֹנְאֵנִי ואתה שְׂנֵאַתָנִי thy master (God) hates me, and thou hatest me. Ab. I, 10 אהוב ... ושְׂנָא וכו' love work and hate office; a. fr.—Part. pass. שָׂנוּא; f. שְׂנוּאָה &c. Kidd. 68[a]; Yeb. 23[a] (ref. to Deut. XXI, 15) וכי יש ש' לפני המקום וכו' is there before God a hated one and a beloved one (could it be supposed that the law should allow a discrimination between the children of a favored and of a hated wife)? Ib. ש' בנישואיה, v. נִישׂוּאִין; a. e.—Sifra K'doshim, Par. 3, ch. VIII שָׂנְאוּי.

Nif. נִשְׂנָא, *Nithpa.* נִשְׂתַּנֵּא *to be hated.* Num. R. s. 4[8] הר סיני שבו נִשְׂנְאוּ וכו' it is called Mount Sinai, because on it the gentiles became hateful to the Lord &c. (v. שִׂנְאָה); Yalk. Is. 363 נִשְׂתַּנְּאוּ. Taan. 7[b] (ref. to רשנא, Koh. VIII, 1) א"ת רשונא אלא יִשָּׂנֵא read not *y'shunne* (shall be changed), but *yissane* (shall be hated).

Pu. שׂוּנָּא same. Pesik. R. s. 14 (ref. to Koh. l. c.) יְשׂוּנָּא read יְסוּנָּא בסמ"ך *y'sunne*, with Samekh (v. supra).

שְׂנֵא ch. same, v. סְנֵי.

שְׂנָא I *to change*, v. שְׁנֵי.

שְׂנָא II ch. = h. שָׁנָה, *year.* Targ. Lev. XXV, 53 (O. ed. Vien. שְׁנָה); a. fr.—Constr. שְׂנַת. Ib. 5; a. e.—*Pl.* שְׂנַיָּא, שְׂנַיִן, שְׂנֵי, שְׂנָתָא. Ib. 3; 15; 52; a. fr.—Targ. Ps. XC, 10 שירתא אלפי ש' וכו' Ms. (ed. שְׁנוֹתָנָא).—R. Hash. 31[a] the world will last six thousand years. Ab. Zar. 9[a]. Ib.[b] sq. שירת ש' ירתרתא ... ההוא a document dated six years ahead; a. fr.

שְׂנָאב or **שְׂנָאֵב**, v. סְנָאָה.

שִׂנְאָה m., *pl.* שַׂנְאֵירָא, v. סַנְאָה.

שִׂנְאָה f. (b. h.; שָׂנֵא) *hatred.* Sabb. 32[b], a. fr. שִׂנְאַת חנם, v. חִנָּם. Ab. II, 11 שנאת חברויות misanthropy. Pes. 49[b], v. שָׂנֵא. Sabb. 89[a] (play on סיני) הר שירדה ש' לאו"ה עליו the mountain on which came down hatred to the gentiles (who refused to receive the Law, v. שָׂנֵא); Ib.[b]; a. fr.

שנאון, Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה), corrupt ditto-graphy of שַׁפְּאִירִין, v. שַׁפִּיר.

שִׂנְאוּתָא f. (preced. art.) *object of hatred, enemies.* Shebu. 35[b] שַׂנְאוּתֵיהּ מאי נינהו (Ms. M. שנאירה מאן וכ') who are his (Nebuchadnezzar's) enemies?; Yalk. Dan. 1060 סַנְיוּתֵיהּ.

שְׂנָאן m. (b. h.; v. שָׁנָה I) *repetition, double.* Pesik. Bahod., p. 107[b] (ref. to Ps. LXVIII, 18 רבותים אלפי ש') ירד ... בעשרים ושנים אלף וכ' the Lord came down on Sinai with twenty and two thousand classes of ministering angels; ib. 108[a] (= שנון) וכולן ירדו שנונין לכלות וכ' and all of them came down (with) sharpened (swords), ready to consume Israel's enemies (euphem. for Israel) &c.; ib. (as if from נאה) ... שבהם הנאין the most beautiful and worthy of them; ib. (= שאנן) אעפ"כ היה להם ריוח in spite of their large numbers they had room; Pesik. R. s. 21; Yalk. Ex. 286; Yalk. Ps. 796.

שְׂנָדְפִּין, v. שִׁרְנְדְפִּין.

שָׁנָה I, v. שנה.

שָׁנָה II f. (b. h.; ישן, v. Halévy, Revue des Et. Juives XI, 1885, p. 64) *year.* Ber. 55[a] שלשה ... ש' טובה וכ' three things must be prayed for: a good king, a good year, and a good dream. R. Hash. I, 1, a. fr. ראש חש', v. רֹאשׁ. Ib. 2[a] עלתה לו ש' it is counted as one year of his reign (his second year begins). Y. Yoma V, 42[c] top; Bab. ib. 53[b], v. פָּשַׁם. Ib. 39[b] אותה ש' ... בש' זו הוא מת (on the Day of Atonement of) the year in which Simon the righteous died, he said to them, in this year he (euphem. for I) shall die. Snh. 97[a]; Ab. Zar. 9[a] ששת אלפים ש' וכ' the world will last six thousand years. Naz. 5[a] אותה ש' ... שנת עשר וכ' the year in which they asked for a king was the tenth year of office of Samuel &c. Par. I, 1 בת שָׁנָתָהּ in her first year; a. v. fr.—*Pl.* שָׁנִים, constr. שְׁנוֹת (שְׁנֵי). Naz. l. c. ימים שאין עמהן ש' 'days' in the Scriptures to which the word 'years' is not attached; זה שיש עמו ש' this passage (Gen. XLI, 1) where 'years' is combined with days. Yoma 71[a] (ref. to Prov. III, 2) וכי יש ש' של חיים ויש ש' שאינן וכ' are there years of life, and years of no life? אלו שְׁנוֹתָיו של אדם וכ' those are a man's years which are changed for him from evil to good. Sabb. 89[b] (ref. to כשנים, Is. I, 18) אם יהיו חטאיכם כש' הללו וכ' if your sins were as many as the years that have been arranged and have come down from the six days of creation until now, they shall become white &c.; Yalk. Is. 256; Y. Sabb. IX, 12[a] bot. כש' שבין וכ' as the years (required for travelling) between the heaven and the earth; כִּשְׁנֵי אבות as the years of the patriarchs; a. v. fr.—ברכת חש' (the blessing of the harvests of the year) *birkhath hash-shanim*, the ninth section of the Prayer of Benedictions (תְּפִלָּה). Ber. 29[a], v. שְׁאֵלָה. Taan. 2[a]; a. fr.

שֶׁנָּה, v. שֵׁרָה.

שְׁנוּ f. (שְׁנֵי) 1) *change, reverse.* Targ. Ez. XVI, 34.—2) *strangeness, something bewildering.* Targ. Jer. V, 30 (h. text שערורה). Ib. XVIII, 13 (ed. Wil. שְׁנוּי; h. text שערורת). Ib. XXIII, 14 (ed. Wil. שְׁנוֹ). Targ. Hos. VI, 10.

שַׁנּוֹא, v. סַנּוֹא.

שַׁנְיָתָא, שְׁנִיאָתָא, שְׁנִיתָא, v. שְׁנוּאָתָא.

שָׁנִי, v. שָׁנוּי.

שְׁנִין, שְׁנִינָא, שְׁנִינָן, v. sub שְׁנִין.

שָׁנִין, v. שָׁנַן.

שְׁנִינָא, שְׁנִינָן, v. שְׁנַן.

שְׁנִינִית f. = שׁוּפָּרִית, *cliff, bluff, embankment.* Y. B.Kam. X, 7[b] bot. המציל ... מש' הים משלילות הנהר he who rescues things ... from the bluff of the sea, or from the alluvium of the river (v. שְׁלוּלִית); Y. Shek. VII, 50[c] bot. משונת הים משְׁפָּרְתוֹ של ים ומשונת הנהר (v. שׁוּפָּרִית); Tosef. B. Mets. II, 2 Var. (ed. Zuck. משלולירתו וכ' ... ומשְׁפָּרְתוֹ של נהר (B. Mets. 21[b] מזוטו וכ', v. זוּט).

שְׁנִינוּקָא, v. שְׁרִינוּקָא.

שָׁנַנְט, v. סָנַט.

שָׁנְיָי, Targ. Cant. I, 17 ed. Vien., read שָׁגְיָי, v. שָׁאנָא.

שָׁנִי m. (b. h.) *scarlet*; v. תּוֹלַעַת ש'.—*Pl.* שָׁנִים. Sabb. 89[b] (ref. to Is. I, 18) כשנים כשני מיבעי ליה וכ' *kasshanim?* it ought to read *kasshani* (as scarlet) &c.; Yalk. Is. 256; a. e., v. שָׁנָה II.

שָׁנָה, שנה (b. h.) 1) *to repeat, do a second time.* Yoma 86[b] ואם ש' בחן וכ' but if he committed the same sins again, he must confess them. Ib. כיון ... וש' בה וכ' when a man commits a sin and repeats it, it appears to him permitted; M.Kat. 27[b]. Ib. 16[b]; Ber. 18[a] אם קרית לא שָׁנִיתָ ואם שנית וכ' if thou hast read (studied), thou hast not repeated, and if thou hast repeated, thou hast not reviewed a third time, and if thou hast done so, they have not explained it to thee (v. פָּרַשׁ). Sot. 9[a] (ref. to Mal. III, 6) לא ... ושָׁנִיתִי לה וכ' I never struck a nation and had to do it a second time, but you, children of Israel, have not been consumed; Yalk. Deut. 825. Ib. ולא ... שהיה מכה שׁוֹנֶה לו who used to strike a man once and no more (killed with one stroke). Tosef. Toh. IV, 1 אומר לו שִׁישָׁנֶה we say to him that he should do it again (when it will be seen whether it can be done without touching uncleanness); אין שׁוֹנִין בטהרות we must not try again for the purpose of deciding in matters of levitical cleanness; Nidd. 5[b] אומרים לו שָׁנֵה ושונה we say to him, do it again, and he does it again; a. fr.—Part. pass. שָׁנוּי; f. שְׁנוּיָה &c. Meg. 31[a]; Ab. Zar. 19[b], v. שָׁלַשׁ; a. e.—2) (denom. of מִשְׁנָה) *to study the Mishnah*; in gen. *to study; to teach.* Meg. 28[b]; Nidd. 73[a] כל השונה וכ' he who studies (reviews) traditional laws every day. Meg. 32[a]; Treat. Sof'rim III, 10 השונה בלא זמרה who studies (Mishnah and Gemarah) without chant. B. Mets. 44[a] ותִשְׁנֵה לנו ... שניתָ לנו in thy earlier days thou taughtest us ..., and again in thy old days, thou teachest us &c.?; Ab. Zar. 52[b]. Erub. 92[a] וכי רבי לא שָׁנָאוּ וכ' but if Rabbi has not taught that, whence could R. Ḥiyya have it?; Yeb. 43[a]; Nidd. 62[a] רבי לא שנה וכ' Rabbi has not taught this? whence &c.? Yeb. 108[b], a. e. מי שש' זו לא ש' זו he who taught this, has not taught that, i. e. the two clauses in the Mishnah are from different authors, v. תִּבְרָא. Ḥull. 85[a] וְשָׁנָאן וכ' ... ראה רבי Ms. M. (ed. ושנאו) Rabbi approved of the opinion of R. ..., and embodied it in the Mishnah as the opinion of 'the scholars'. Pes. 3[b]; Ḥull. 63[b] לעולם יְשַׁנֶּה אדם לתלמידו וכ' one should always teach his pupil the shortest way (use the briefest terms). Ib. 81[b], a. fr. לא שָׁנוּ אלא וכ' they have taught this only with regard to a case &c., i. e. this is meant only when &c.; a. fr.—Part. pass. as ab. Nidd. 22[b], a. fr. במחלוקת שנויה, v. מְחֻלָּקֶת.

Nif. נִשְׁנָה 1) *to be repeated.* Snh. 59[a] ונישְׁנֵית, v. נִיחַ. Ḥull. 63[b] למה נִשְׁנוּ בבהמה וכ' why are the laws of clean and unclean animals repeated (in Deut.)? With reference to quadrupeds, on account of *hassh'su'ah* (Deut. XIV, 7, which is not found in Lev. XI, 4) &c., v. שְׁסוּעָה; Bekh. 6[b]; a. e.—2) *to be taught.* B. Mets. 33[b]; B. Kam. 94[b], a. e. בימי רבי נשנית משנה זו this Mishnah was taught (originated) in Rabbi's days. Ber. 28[a], v. עֲדוּת; a. e.

Hif. הִשְׁנָה *to teach* (Mishnah &c.). Lam. R. to I, 6 חִשְׁנַרְנִי פרק וכ', v. קָרָא II; a. e.

Pi. שִׁינָּה, שִׁירָּה 1) *to repeat, to come a second time.* Y. Snh. III, 21[b] bot. לְשַׁנּוֹת, v. סָנָה.—Num. R. s. 4 [20] ולא שִׁירָּתָה, v. שָׁלַשׁ.—2) *to change, vary, modify; to make a distinction.* B. Mets. VI, 2 כל המְשַׁנֶּה ידיו וכ', v. יָד. Snh. 92[b] ... אפי' לא יְשַׁנֶּה אדם את עצמו וכ' even in time of danger (persecution) a man must not change himself from (disguise the insignia of) his office. Yeb. 65[b] ... לשנות וכ' מותר one may modify (the report of a person's utterances) in the interest of peace. Ib. הקב"ה ש' בו וכ' ... גדול peace is a great thing, for even the Lord modified (Sarah's words) for its sake (ref. to Gen. XVIII, 12 a. 13). Y. Pes. IV, 30[d] top אל תְּשַׁנּוּ מנהג וכ' change not the usage of your fathers &s. Gen. R. s. 48 ... שִׁשִּׁינּוּ וכ' זה אחד this is one of the things which they (the seventy translators) changed for king Ptolemee. Sabb. 10[b] לעולם אל יְשַׁנֶּה אדם בני בין הבנים a man must never distinguish his son among his sons (favor one son more than the others); Gen. R. s. 84. Bets. 30[a] אם אי אפשר לשנות if it is not possible to do the thing in a different manner (so as to be reminded that it is a Holy Day). Tanḥ. Nitsabim 3 ... שלא אֲשַׁנֶּה כבר בכם וכ' I have sworn to you that I will not change my relation to you &c. Yalk. Mal. 589 מי שי' במי which of us changed his conduct towards the other?; חמקום לא שי' בישראל God has not changed his relation to Israel; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּנֶּה; f. מְשׁוּנָּה. Y. Taan. I, end, 64[d] עורב יצא מש' מן הבריות the raven came out of the ark looking different from all other creatures (black). Shek. V, 2, v. רְצָפָה. Sabb. 56[a] (ref. to II Sam. XII, 9) מש' רעה מיתה זו וכ' this evil deed is different from all &c. Ib. 156[b] מש' a strange (unnatural, sudden) death; Sot. 35[a]; a. fr.—Deut. R. s. 9 ראה אותו מש' he saw him (the angel of death) looking strange (excited); מפני מה אתה מש' why art thou excited?

Hithpa. הִשְׁתַּנֶּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּנֶּה *to be changed, different.* Snh. 38[a] בשלשה ... מְשַׁתַּנֶּה מחבירו וכ' by three things one man is distinguishable from another: by his voice &c. Pes. X, 4 (116[a]) מה נ' הלילה וכ' why is this night different

legal status has changed, but the mode of his execution is not affected thereby. Ib. הואיל וא' א' . . . דא' לגמרי because a change has taken place (by her becoming of age), she is a different person (and the mode of her execution must be different): so much the more here (in the case of a proselyte) where a complete change has taken place. Ib. 96a א' אפיה והוה וכ' his face changed, and he looked like a dog. Sabb. 36a הנך . . . א' שמירהו וכ' the names of the following three things have changed since the destruction of the Temple; Succ. 34a; a. e.

שְׁנֵי *two*, v. שְׁנַיִם.

שְׂנֵי *to hate*, v. סְנֵי.

שֵׁירְנִי, שֵׁנְרִי m. (b. h.) *second.* Meg. IV, 1 בש' on the second day of the week. Ib. 22a; Taan. 27b הש' קורא וכ' the second (of those called to read from the Law) reads &c. Bets. 6a, a. fr. יום טוב ש' the second (Rabbinical) Holy Day (instituted on account of the uncertainty of the calendar). Sabb. 40b, a. fr. כלי ש' second vessel, i. e. a vessel into which a boiling mass has been poured, contrad. to כלי ראשון a vessel direct from the fire.—Maas. Sh. I, 1, a. fr. מעשר ש', v. מַעֲשֵׂר.—Esp. *a*) (לטומאה) ש' *the second degree of levitical uncleanness, an object made unclean through contact with uncleanness*, v. רִאשׁוֹן. Toh. II, 2 האוכל . . . אוכל ש' ש' he that eats food unclean in the second degree, becomes unclean in the second degree. Pes. 14a ש' וש' חוא וכ' it is a contact between two things both unclean in the second degree, and why do you say that he adds to the degree of uncleanness?; a. fr.—*b*) *relationship in the second degree, second generation.* Snh. 28a ש' בש' תנן we have learned that a relative in the second degree (first cousin) cannot testify for or against a relative in the second degree; ש' בראשון תנן we have learned that one of the second generation cannot testify for or against one of the first generation, i. e. his uncle. Ib. ש' שלישי בש' a relative in the third degree against one in the second degree, i. e. his father's first cousin; a. fr.—*Pl.* שְׁנִירִים. Yad. II, 2 ואת חש' למקום אחר and water poured over his hands a second time on another place. Ib. ועל חש' טהור and a loaf which fell on the place which received the second water is clean. Gen. R. s. 31 ש' לו וכ' the second story of the ark was for him (Noah) and his sons and the clean animals; a. fr.—*Fem.* שְׁנִירָה, שְׁנִירִית. Shek. III, 4; a. fr.—*Pl.* שְׁנִירוֹת. Yad. III, 2 ש' (sub. לטומאה), v. supra. Ab. Zar. 3b ש' during the second three hours of the day; a. fr.—Esp. שנירה (sub. לערוה) *incest of second degree, intermarriage forbidden by rabbinical enactment.* Yeb. 21b אמו ערוה אם אמו ש' connection with one's mother is incest, with one's mother's mother incest in the second degree. Ib. משום ש' as incest of the second degree; a. fr.—*Pl.* as above. Ib.a מה הם ש' what relationships are *sh'niyoth?* Ib. (ref. to Lev. XVIII, 27) מאי נינהו . . . האל ש' *haël* means the severe, which implies that there are milder forms of incest; what are they? The *sh'niyoth*; a. fr.

שְׁנִירָא, שְׁנָרָא f. (שְׁנִי 1) *different, a different thing.*—[Targ. Prov. X, 14 שניא some ed., read: שְׁצָרָא].—Y. Dem

from all other nights? Snh. 71b [read:] הואיל וכ' דינו ונִשְׁתַּנִּית מיתתו because his (the proselyte's) legal status is different, and the mode of capital punishment is different for him. Sabb. 53b נִשְׁתַּנּוּ לו סדרי וכ' the order of nature had to be changed for him. R. Hash. 19a מה נִישְׁתַּנִּינוּ מכל וכ' wherein are we different from any other nation or tongue that you decree for us such hard decrees?; a. e.

שְׁנָא, שְׁנֵי ch. same, 1) *to repeat.* Targ. I Sam. XXVI, 8 ed. Wil. (v. תְּנֵי).—Snh. 59a ולמה לי למישְׁנֵי בסיני and why is it repeated at Sinai?; a. e.—2) *to change; to be different.* Targ. O. Deut. XXXIV, 7.—Lev. R. s. 22 כל מאי דהוה הדרן ש' הדרן as the one (the mosquito) changed, so did the other (Titus) change. Yeb. 21b או דילמא לא שנא (abbrev. ל"ש) or is there no difference (between the wife of a brother on the mother's side and that of a brother on the father's side)? Succ. 29b ל"ש ביו"ט . . . ול"ש וכ' no difference whether it is the first Holy Day or the second. Ib. 30a ל"ש לפני וכ' no difference whether before &c. Sabb. 6a הכי נמי ל"ש in this case, too, it is the same; a. v. fr.—Yeb. l. c. מאי ש' חני מאי ש' הא (abbrev. מ"ש) what difference is there between the former and the latter? Sabb. 4a ומאי ש' and wherein lies the difference? Ib. 2b מ"ש הכא . . . ומ"ש התם וכ' wherein lies the difference (what reason is there) that the Mishnah says here, 'two which are four within, and two which are four without', and there (Shebu. I, 1) only, 'two which are four'?; a. fr.—*Part.* שָׁאנֵי *it is different.* Succ. 21b שוורים הואיל וכ' ש' it is different in the case of oxen, because &c. Sabb. 7b צרור וכ' ש' it is different with bundles and other objects &c. Ker. 11a והכא ש' but here it is different; a. v. fr.—V. שְׁנִיא.

Pa שַׁנֵּי 1) *to change; to act strangely.* Targ. Gen. XLI, 14. Targ. Ps. LXXXIX, 35. Ib. XXXIV, 1. Targ. Y. II Deut. XXXII, 5; a. fr.—[Ib. 41 אישני, read: אישנן, v. שְׁנַן.—Targ. Jud. XX, 16 משנן, read: משגן, v. שְׁגַּר.]—Taan. 24b שַׁנֵּי דוכתיך change thy place; ש' דוכתיה he changed his place. Ker. 11a לישנא דשנויי, v. חָרַף. Bets. 30a כמה דאפשר לשנויי מְשַׁנְּרִינָן וכ' as much as it is feasible to change (the mode of doing a thing), we must change on the Holy Day; Sabb. 128b; ib. 117b מְשַׁנְּרִין. Bets. l. c. ולא מְשַׁנְּרִין וכ' . . . והא הני נשי but there are those women that fill their pitchers . . . without any change, and we say nothing to them (to interfere)! Snh. 96a top שני נפשך (Rashi אֲשַׁנֵּי) disguise thyself; במאי אֲשַׁנֵּי how shall I disguise (myself)?; Yalk. Is. 276; a. fr.—2) *to reply.* Sabb. 7b זימנין מְשַׁנֵּי לה וכ' at times he replied to it (met the objection by saying) &c. Ib. 3b דמשני לך; Keth. 98b דְשַׁנְּרִינָן, v. שְׁרִינָא. Pes. 20b ומְשַׁנֵּי שאני התם וכ' and he answered, it is different in that case; a. fr.—Shebu. 21a top כדשני ליה (Rashi כדמשני) as he (Abayi) replied to him (R. Papa, further below).

Af. אַשְׁנֵי *to change, act strangely.* Targ. Mal. III, 6. Targ. O. a. Y. I Deut. XXXII, 5; a. fr.—[Targ. Ps. LXXI, 17 אשני, read with ed. Lag. אתני.]—Snh. 96a top, v. supra.

Ithpa. אִשְׁתַּנֵּי, *Ithpe.* אִשְׁתְּנֵי 1) *to be changed.* Targ. Deut. l. c. Targ. Lam. IV, 1; a. e.—Snh. 71b נימא הואיל וא' א' let us say, because his status has changed, he is a different person (not responsible for acts committed in his previous condition); האי דינו א' מיתתו לא א' this man's

I, 21[d] bot. [read] לא ש׳ הוא דבר ... חוא וכ׳ it makes no difference, (it is all the same) whether it is a plant the seed of which disappears (must be renewed every year) or &c. Y. Pes. V, 32[c] לא ש׳ הרא ... הרא וכ׳ it is all the same whether one slaughters a Passover sacrifice as a peace-offering or the reverse. Ib. X, end, 37[d] הרא ש׳ it is a different case; a. fr.—[V. שָׁאנֵי, s. v. שְׁנֵי.]—2) *strange thing, folly.*—Pl. שַׁנְיָן, שַׁנְיָרִין. Targ. Is. XXX, 10 (h. text מהתלות).

שְׁנִיאָתָא, v. שְׁנוּאָתָא.

שניגור, Y. Succ. III, beg. 53[c], v. סְנֵיגוֹר.

שנין, Y. Yeb. I, 3[b] top עוניריא ש׳, v. שׁוּנְיָא.

שַׁנְיָא, v. שַׁנְיָא.

שָׁנְיָא pr. n. pl., v. שׁוּנְיָא.

שְׁנַי, שְׁנַיִם m., **שְׁתֵּי, שְׁתַּיִם** f. (b. h.) *two.* Ber. 8[a] ש׳ מקרא ואחד תרגום reading the Scriptural portion of the week twice, and the Targum once. Ib. שיעור ש׳ פתחים a distance of two gates. Zeb. V, 4, v. מְהָנָה. Sabb. I, 1 שחן ארבע ש׳ two ways of transfer from place to place, which become four (by rabbinical addition). Ib. שְׁנֵיהֶם פטורין both of them are free. Snh. V, 3 בש׳ בחדש on the second day of the month. Ib. בש׳ שעות in the second hour of the day. Men. III, 3. Ib. 6; a. v. fr.—שְׁנֵים עָשָׂר, שְׁתֵּים עֶשְׂרֵה *twelve.* Nidd. 69[b]. Ab. Zar. 3[b]; a. fr.

שניצן, Mikv. X, 4, v. שֶׁנֶץ.

שְׁנִיר (b.h.) pr. n. *Senir,* a portion of Mount Hermon. Succ. 12[a], v. קְרַשׁ. Cant. R. to IV, 8 [read:] מה זה השנאר שונא את הנאר ולא נזרע אלא פעם אחד כך וכ׳ as Mount Senir hates the plough and can be sown only once, so was Isaac &c. Ḥull. 60[b] ש׳ ושריון מהרי וכ׳ Senir and Sirion belong to the mountains of Palestine; a. e.

שְׁנִיתָא, v. שְׁנוּאָתָא.

שנמג, v. פּוּרְסִישְׁנַמְגּ.

שָׁנַן (b. h.) *to be pointed, sharp; to sharpen.*—*Part. pass.* שָׁנוּן, pl. שְׁנוּנִים *sharpened;* trnsf. *ready, quick.* Pesik. Baḥod., p. 108[a], a. e., v. שְׁנָאָן.

Pi. שִׁנֵּן 1) *to sharpen;* trnsf. (cmp. חדד) *to teach diligently,* v. שִׁרְנוּן.—2) *to brighten, cheer.* Ab. d'R. N. ch. XVIII וחירה מְשַׁנֵּן בה כל וכ׳ and with this (his disposition) he cheered all Israel's scholars.—3) *to speak distinctly.* Y. Ber. III, 6[b] bot. משנן בפיו ... לא מסתברא is it not evident that in reading the Sh'm'a every one must recite it distinctly with his own mouth?

שְׁנַן ch. same. Part. pass. שְׁנִינָא, שְׁנִינָן (שְׁנוּ׳); *pl.* שְׁנִינִין (שְׁנוּ׳). Targ. Prov. XXV, 18. Targ. Y. I Gen. III, 24 (Y. II שְׁנוּ׳, not שִׁנּוּ׳). Targ. Y. I Deut. XXXII, 41. Targ. Ps. CXX, 4 שנו׳ ed. Lag. (oth. ed. שנו׳).

Pa. שַׁנֵּן *to sharpen.* Ib. LXIV, 4 שַׁנְּנוּ (ed. Wil. שָׁנוּ׳). Targ. Jer. LI, 11. Targ. Y. II Deut. l. c. ארשנו בברקא, read: אִרְשַׁנְּנוּ בברקא.

Ithpa. אִשְׁתַּנַּן *to be sharpened, polished.* Targ. Ez. XXI, 15; a. e.

שְׁנַן m. (preced.) *pointed rock, cliff.*—*Pl.* שְׁנָנִים. Ohol. VIII, 2; cmp. שְׁנוּנִית.

שְׁנָנָא m., constr. שְׁנַן (preced. wds.) *blade, edge.* Targ. O. Gen. III, 24 (h. text להט). Targ. I Sam. XVII, 7 שְׁנָנָא (ed. Wil. שְׁנַי).—V. שְׁרִינָנָא.

שְׁנָנָה f. (preced.) *spear point.* Snh. 82[a] bot. שלף ש׳ וכ׳ (Rashi שננא), v. אוּנְקְלַי II; Yalk. Num. 771.

שִׁנְעָר (b. h.) pr. n. *Shinear,* a part of Babylonia (v. Schr. KAT[2], p. 118). Y. Ber. IV, 7[b] bot., a. e. למה נקרא שמה ש׳ why is Babylonia called Shinear?; v. נָעַר II; Zeb. 113[b]. Ib. למה ... ש׳ שמנערת עשיריה it is called Sh., because it shakes out its rich men (makes them poor); a. e.

שְׁנַץ (Shaf. of אֲנַץ; cmp. b. h. שנס) *to squeeze in, fasten, lace.* Y. Kil. IX, end, 32[d] דהוא ש׳ גרמיה והיא נחתא for when he laces himself (his shoes), it (the purple band) slips down.—Part. pass. שְׁנִיץ; f. שְׁנִיצָא, שְׁנִיצַת. Y. Meg. III, 74[b] bot., v. קוּנְטָרָא. Y. Ber. II, 5[c] bot. כבר שניצת (not שנצת), v. עוּנְקָתָא.

שֶׁנֶץ m. (preced.) *strap, lace.* Mikv. X, 4 ש׳ של סנדל ed. Dehr. (ed. שניצן, read: שְׁנָצִין) laces of a sandal, contrad. to חֻבָּט.—*Pl.* שְׁנָצִים, with suffix שְׁנָצָיו. Kel. XXVI, 1, sq. כיס של ש׳ a bag which is closed by means of laces.—[שנץ pr. n. pl., v. שְׁפַצְתָּ.]

שְׁנָצָא, שְׁנִי׳ ch. same.—*Pl.* שְׁנָצִין, שְׁנָצֵי, שְׁנִי׳. Targ. Y. Deut. XXV, 9 (not צי ...).—Yeb. 102[a] סנדל דאית לה ש׳ a sandal which has laces. Y. ib. XII, 12[c] bot. דשנצין (not דשנצוי), v. שׁוּרְצִיפָא. Sabb. 92[a] דאיכא ש׳ a bag which has laces with which to close it.

שְׁנַק (Shaf. of אנק or חנק), *Pi.* שִׁנֵּק *to strangle, choke.* Pesik. R. s. 36; Yalk. Is. 359 ומְשַׁנְּקִין את רוחך בעול and they shall choke thy spirit (curb thy energies) with a yoke.

Hithpa. הִשְׁתַּנֵּק *to be strangled.* Pesik. Zutr., Ḥuck., p. 244 ולא הירינו מְשׁוּתַּנְּקִין בצמא and we should not have been choked by thirst.

שְׁנַק, *Pa.* שַׁנֵּיק, שַׁנֵּק 1) same. Targ. O. Ex. XIV, 27 (h. text נער); Targ. Ps. CXXXVI, 15 (Ms. שַׁרְנֵיק). Targ. Cant. I, 9; a. fr.—2) *to trouble, confound.* Targ. Mal. I, 13 (h. text ורחפחתם; some ed. וישבירק). Targ. Y. Ex. X, 2 ית מה דשַׁנַּיקית Ar. (ed. ית ניסין דעבדית; h. text התעללתי).

Af. אַשְׁנִיק *to be narrow.* Targ. Prov. IV, 12 Ar. (ed., v. אַצַּק).

Ithpa. אִשְׁתְּנִיק, *Ithpe.* אִשְׁתְּנִיק 1) *to be strangled, suffocated.* Targ. Job VII, 12. Targ. Y. Num. XIV, 13; a. e.—2) *to be distressed.* Targ. Y. Gen. XXII, 20.

שְׁנָתָא, v. שִׁרְנָתָא.

שְׁנָתוֹת f. pl. (v. שׁן) *teeth-like marks.* Men. IX, 2 (87[b])

ש' היו בהין וכ' the Hin measure in the Temple had marks: so far for the meal-offering to go with the bullock &c.; B. Bath. 86b. Sabb. 80b ש' ... אלא אמר but, said R. K., (the *andifé* of the Mishnah means, enough time to whiten) the marks of a vessel.

ש"ס m. (abbrev. of ששה סדרים the six orders of the Talmud) *the Talmud.* Zeb. 5a ונסיב לה הש"ס וכ' (Ms. M. תלמודא) and the Talmud applies to it the verse &c.; M. Kat. 3b (Ms. M. תלמודא). Ḥag. 10a אפילו מש"ס לש"ס (Ms. M. מתלמוד לתלמוד) even he that goes from Talmud (Babli) to Talmud (Y'rushalmi). Treat. Sof'rim XV, 5, sq.; 7, sq.; (B. Mets. 33a, sq. גמרא, Ms. M. תלמוד; Y. Hor. III, 48c top תלמור); a. e.

שָׂסָה, v. שסי.

שִׂסְוֵעַ, v. שִׁרְסוּעַ.

שְׂסוּעָה f. (b. h.; שָׂסַע) *divided.* Ḥull. 60b; Nidd. 24a (ref. to Deut. XIV, 7) הש' ברייה וכ' the *sh'su'ah* is a creature with two backs and two spinal columns. Ḥull. 63b; Bekh. 6b; Yalk. Lev. 537, v. שָׂנָה *Nif.*

שָׂסָה, שסי (onomatop.) *to hiss.*

Pi. שִׁיסָּה *to set on* (a dog, serpent &c.). Snh. IX, 1, v. נָשַׁךְ; B. Kam. 23b. Ib. מאן פטור מְשַׂסֶּה וכ' who is exempt from responsibility? Is he exempt that set the dog on, and is the owner of the dog responsible? Ib. 24b המשסה חבירו בחבירו ... he who sets his neighbor's dog on a neighbor; שִׂיסָּהוּ הוא בעצמו if he incited the neighbor's dog against himself. Gen. R. s. 84 באו ונְשַׂסֶּה בו וכ' come, let us set on the dogs against him (Joseph); a. e.—[Bibl. Hebr. שסה *to plunder*, cmp. שָׂסַע.]

שָׂסֵי, *Pa.* שַׂסֵּי same. B. Kam. 24b דמְשַׂסֵּי ... כיון לית ומְשָׁתַּסֵּי וכ' (Ms. R. דמְשַׂסֵּיו) since thou knowest of thy dog, that one can set him on and he will bite, thou oughtest not to have kept him.

Ithpa. אִשְׁתַּסֵּי *to be set on, to bite,* v. supra.

שָׂסַע (b. h.) *to rend, split.*—*Part. pass.* שָׂסוּעַ; *pl.* שָׂסוּעִים, שְׂסוּעִין *cloven-footed.* Yalk. Lev. 537 (ref. to Lev. XI, 26) לש' מנין whence do we learn that the laws of uncleanness apply to the cloven-footed animals?; לשאין ש' מנין that it applies to those not cloven-footed?; Sifra Sh'mini, ch. V, Par. 4 שיסועים (corr. acc.).

Pi. שִׁיסַּע same. Zeb. VI, 5 שי' ולא וכ' he rent (the sacrificial bird), but did not sever it entirely. Tosef. ib. VII, 10 היה מְשַׂסְּעוֹ ביד וכ' he rent it with his hand, but not with a knife; a. e.—*Part. pass.* מְשׁוּסָּע *cloven-footed.* Sifra l. c. מפריס ומש', v. פָּרַס; Yalk. l. c. ומשסע (corr. acc.).

שְׂסַע, *Pa.* שַׂסַּע same. Targ. Lam. III, 11 (h. text פשח).

שָׂסַף (b. h.), *Pi.* שִׁסֵּף (cmp. preced.) *to split, to hew in pieces.* Lam. R. to III, 64 (ref. to וישסף, I Sam. XV, 33) שתתכו וכ' he cut him in four pieces. Sifra Thazri'a Par. 5, ch. XVI יְשַׂסְּפֵנוּ Rabad, v. שָׂצַף.

שִׂסְקִי, v. שִׁיסְקִי.

שַׂסְתֵּם (Shaf. of סתם) *to enclose, lock up.* Gitt. 68a שדא ביה ... שַׂסְתְּמֵיהּ Ar. (ed. סתמיה) he threw a chain (looped rope) over him and enclosed his head; [Ar. 'drew it up', when we should expect וְשַׂסְתְּמֵהּ].

שַׁע *sh'a,* the first element of the word שַׁעֲטְנֵז, phonetically representing the act of carding (v. שׁוּעַ). Y. Kil. IX, end, 32d, v. שַׁעֲטְנֵז, a. נוז.

שַׁע' pr. n. m., v. שְׁעָרָה.

שְׁעָא, v. שְׁעִי.

שִׁעְבֵּד (Shafel of עָבַד) 1) *to subject, subjugate, surrender; to obligate, pledge.* Gen. R. s. 44 (ref. to Gen. XV, 13) ידוע שאני מְשַׁעְבְּדָן וכ' 'knowing' means that I will surrender them as slaves, 'thou shalt know', that I will redeem them. Pesik. R. s. 15 לא כך ...שהוא מְשַׁעְבְּדֵינוּ בשבעים וכ' has not the Lord said, that he will make us the subjects of seventy nations? Ib. [read:] גויתי אחד בא ומְשַׁעְבֵּד באחד ממנו כגון ששִׁעְבְּדָה כל אומתו one Goth comes and enslaves one of us, that is as much as if she (Rome) had enslaved all of us; Cant. R. to II, 8. Gen. R. s. 85 (ref. to Is. LXVI, 7) קודם ... מְשַׁעְבֵּד ראשון וכ' before yet the first oppressor (of Israel) was born, the last redeemer was born. R. Hash. III, 8 (ref. to Num. XXI, 8) בזמן ... ומְשַׁעְבְּדִין את לבם לאביהם וכ' when the Israelites looked upward and pledged their hearts to their Father in heaven, they were healed; a. fr.—Part. pass. מְשׁוּעְבָּד; *pl.* מְשׁוּעְבָּדִים, מְשׁוּעְבָּדִין. Num. R. s. 5 8 שלא מש' לפני הארון ... אלא they were not haughty, but bore themselves like servants before the Ark. Y. Hag. III, 79b שירחא הכל מש' להלכה so that everything be made subject to the law; a. e.—נכסים מש', or משועבדין (sub. נכסים) *mortgaged property,* i. e. property bought from a person who owes a debt collectible from his landed estate in whatever hands it may be, opp. בני חורין property in the hands of the debtor. B. Mets. 13b. Gitt. 50b; a. fr.—2) *to vex, persecute, attempt to destroy.* Ex. R. s. 22 נראה ... מְשַׁעְבְּדִין את ישראל בדבר וכ' (not על ישראל) let us see how we can persecute Israel by means of something which the Lord cannot bring upon us in the same manner; Yalk. ib. 208 אם מְשַׁעְבְּדִים אנו אותם באש וכ' if we destroy them through fire, their God can bring fire upon us &c.; בואו ונְשַׁעְבְּדֵם במים (not ונשתעבדם) come, let us destroy them through water; Yalk. Ps. 786; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּעְבֵּד, *Nithpa.* נִשְׁתַּעְבֵּד 1) (with ל) *to be subjugated, be the slave* or *subject of.* Gitt. IV, 4 אם ... עבד לשום עבד יִשְׁתַּעְבֵּד וכ' a slave that was captured and redeemed, if he was redeemed as a slave, remains a slave; if as a freeman, he cannot be made a slave. Ib. 37b ישתעבד לרבו ראשון he is the slave of his first (original) master; לא ישתעבד ... לרבו שני he is the slave neither of his first master, nor of his second master (his redeemer). Pesik. R. s. 15 במה ... או שיִשְׁתַּעְבְּדו למלכיות which wilt thou choose? that thy children go down to Gehenna, or that they be subjected to successive empires? Sabb. 88b אמר ... לפרעה הִשְׁתַּעְבַדְתֶּם (Ms. M. נִשְׁתַּעְבַדְתֶּם) he (Moses) said to them (the angels), did you go down to Egypt?

have you been slaves to Pharaoh? Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 32 (insert from Yalk. ib. 819) זה יעקב ... שאילו עלה לא ירד עוד ולא היה לנו להִשְׁתַּעְבֵּד שיעבוד זה שאנו משועבדין (v. ed. Bub.) this refers to Jacob . . ., for if he had gone up, he would not have gone down again, and we should not have to suffer the servitude to which we are now subjected; a. fr.—2) (with ב) *to use as slave, enslave.* Pes. 118b מה הללו שנִשְׁתַּעְבְּדוּ בהן כך אני שלא נִשְׁתַּעְבַּדְתִּי וכ' if they (the Egyptians) who treated them as slaves, fare thus, I (Cush) who did not enslave them &c. Gitt. 40a אל ישתעבדו בה וכ' . . . פלונית that handmaid of mine, they (my heirs) shall not treat her as a slave after my death. Keth. 111a שלא ישתעבדו בהן וכ' ... השביע the Lord adjured the nations not to oppress Israel too hard. Men. 53b; Yalk. Jer. 289 [read:] ישתעבדו בהם ארבע מלכיות וכ' (v. Rabb. D. S. to Men. l. c., note) four successive empires shall treat them as slaves, each as long &c.; a. fr.—[Yalk. Ex. 208, v. supra.]

שַׁעְבִּיד, שַׁעְבֵּד ch. same. Targ. O. Gen. XII, 5. Targ. Jud. X, 8. Targ. Nah. I, 12. Targ. Y. Ex. III, 7; a. fr.—B. Mets. 13a שַׁעְבִּיד נפשיה he bound himself (made himself responsible). Gitt. 49b כל לגבירה ברירה שַׁעְבִּידִי מְשַׁעְבַּד נפשיה for his son's sake a man makes himself responsible. Ab. Zar. 2b, v. infra; a. fr.—Part. pass. מְשַׁעְבַּד; f. מְשַׁעְבְּדָא; *pl.* מְשַׁעְבְּדֵי, מְשַׁעְבְּדָן; מְשַׁעְבְּדָן. Targ. Y. Gen. IX, 25. Targ. Ez. XVI, 7; a. e.—B. Mets. 73b לטסקא מש', v. טַסְקָא. Lev. R. s. 16 אמהן מש' maiden forced into servitude, v. כְּדַן; Pesik. Vattom., p. 133b חמרין משעבדין (corr. acc.); Lam. R. to IV, 15; a. fr.—משעבדי (sub. נכסין) *encumbered property,* opp. בני חרי, v. preced. B. Mets. 12b. Ib. 13b; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּעְבַּד 1) (with ל) *to be subjected, enslaved, to serve; to be pledged, responsible.* Targ. II Chr. XXXIII, 13. Targ. Gen. XXV, 23. Ib. XXVII, 29; a. fr.—B. Kam. 20b בירתא לעלירה מִשְׁתַּעְבַּד the house (the lower story) is pledged to the upper story, i. e. the owner of the lower story is bound to keep it in a condition to support the upper story. Ib. 40b כי חזכא דמִשְׁתַּעְבַּדְנָא לדידך וכ' as well as I am obliged to pay thee, I am obliged to pay him. Gitt. 49b משתעבד he is responsible. B. Bath. 55a לכרגא מִשְׁתַּעְבְּדֵי, v. כַּרְגָּא; a. fr.—2) (with ב) *to enslave, oppress.* Ab. Zar. 2b חנך אִישְׁתַּעְבְּדוּ בישראל אנן לא שַׁעְבַּדְנָן בישראל Ms. M. (ed. ח. form) these nations have persecuted Israel, we have not &c. B. Mets. 73b ומִשְׁתַּעְבְּדֵי בהו וכ' Tosaf. (ed. ומשעבדי), v. כַּרְגָּא. B. Bath. 55a משתעבדי, v. כרגא; a. e.

שִׁי', שִׁעְבּוּד m. (preced.) 1) *subjection, servitude, oppression.* Ber. 12b שירא ש' מלכיות וכ' Ms. M. (ed. שתרא) that the delivery from servitude to the empires &c., v. עִקָּר. Ib. 34b, a. e. מַלְכוּת ש', v. מַלְכוּת. Cant. R. to II, 14 מפני מה . . . כדי שיצאו . . . בלא ש' why were the wives of the patriarchs barren (for a time)? In order that many (of the four-hundred) years (Gen. XV, 13) might pass without servitude; Gen. R. s. 45. Ib. s. 44 אף אני בש' shall I, too, be in slavery?; a. fr.—2) (or ש' only) *pledge, hypothecary obligation, landed security.* B. Mets. 4b משום דחזי ליה שטר ש' ק' . . . כפירת ש' because a note of indebtedness implies a hypothecary obligation (that the debtor's landed property is pledged to the creditor), and no oath is assigned on a disputed hypothecary obligation; Shebu. 37b; Keth. 87b. B. Mets. 14a שבח שָׁפַר וש' וכ' the scribe must ask for authorization to insert, in a deed of sale of land, 'amelioration', 'best land' and 'pledge', i. e. that the seller pledges his land, and this the best portions of it, for indemnity to the buyer in case of seizure for the seller's debt, this indemnity to include the improvements eventually made by the buyer; a. fr.

שִׁי', שִׁעְבּוּדָא, שִׁעְבּוּד ch. same, 1) *servitude, oppression.* Targ. II Esth. I, 2. Targ. II Chr. XII, 8. Targ. Y. Gen. XXXVII, 17. Targ. Y. Deut. V, 6; a. fr.—*Pl.* שִׁי', שִׁעְבּוּדָא. Targ. Y. Gen. XL, 18.—2) *pledge, obligation.* [In post-Talmudic literature ש' דר' נתן the obligation introduced by R. Nathan, whereby the court can collect a debt in favor of the creditor's debtor; v. B. Kam. 40b; Keth. 19a; a. fr.]

שִׁעְבֵּז (v. next w.), part. pass. מְשׁוּעְבָּז *one who has abnormally large testicles* or *an abnormally long scrotum.* Bekh. VII, 5 (44b) Ar. (Mish. ed. מאושכן, Talm. ed. מאושבן), v. אֶשֶׁךְ.

שַׁעְבְּזִין m. pl. (Shaf. of עבז, v. אֲבִיזוּ) *extremities, testicles, scrotum.* Targ. Y. Gen. XXXIX, 1. Targ. Job XL, 17 שעבוזוהי Ms. a. Ar. (ed. פחדוי).

שָׁעָה I, v. שעי.

שָׁעָה II f. (Dan. IV, 16; preced., v. Del. Proleg. p. 39 sq.) *moment, while; hour,* esp. *the twelfth portion* of the day and of the night, varying according to the season. Tosef. Ber. I, 1, a. e., v. עוֹנָה I. Ber. 7a, v. רֶגַע. Ib.b, a. e. חש' משחקת, v. שָׂחַק. Lam. R. to III, 37 מש' שאמר וכ' from the moment that the Lord said &c. Ber. I, 1 מש' שהכהנים וכ' from the time of day when the priests go in &c. Pes. II, 1 כל ש' as long. Keth. 104a בש' שהצדיק וכ' when a righteous man is called away &c. Ib. בְּשָׁעַת פטירתו וכ' when Rabbi died &c. Ber. 64a הדוחק את חש', v. דָּחַק; נדחה מפני חש', v. דָּחָה. Sabb. 10a, a. e. ועוסקין . . . מניחין בחדי ש' they neglect the life everlasting, and busy themselves with the life of the hour (earthly affairs). Y. Taan. III, 67a (expl. יולדתך, Prov. XXIII, 25) שַׁעָתָךְ (or שְׁעָתָךְ) thy hour (of birth). Cant. R. to I, 1, a. e. בשַׁעָתוֹ in its due time, v. סָפָל; Num. R. s. 10 בין שעתו. Ex. R. s. 19, a. fr. לש' קלה, v. קַל II; a. v. fr.—חוראת ש', or ש' temporary, special legislation, opp. דורות. Yoma 69b. Men. 19b דורות מש', v. דּוֹר. Ib. 56a מדורות וכ' ש' we cannot derive the modes of a temporary act (e. g. the offerings of the princes, Num. VII, 12-83) from the laws concerning a permanent institution; a. fr.—*Pl.* שָׁעוֹת. Ber. 3a עד ארבע ש' to four hours (the fourth hour of the night). Pes. 58a שתי ש' ומחצה two hours and a half. Snh. V, 3 אחד אומר בשתי ש' וכ' if one witness testifies that the act under consideration was committed at the second hour of the day &c. Kel. XII, 4 אבן חש', v. אֶבֶן; a. v. fr.

שַׁעֲרָא m. = next w. Targ. Ps. LXVIII, 3. Ib. XXII, 15; a. e., v. שַׁעֲוָתָא.—Targ. Y. Gen. XXXVII, 25; XLIII, 11 שַׁעֲרָה (O. שְׁשָׁם; h. text נכאת).

שַׁעֲוָה f. (שׁוּעַ = שער) *wax.* Sabb. II, 1 ולא בש' nor must you use wax in place of oil for the Sabbath light, v. קִירוּמָא. Gen. R. s. 44 הירח לבו רפה כש', v. שׁוּעַ I. Ib. s. 91, end (expl. נכאת, Gen. XLIII, 11) ש' (perhaps *a gum*, v. preced.). Ex. R. s. 35 כש' הנתונה וכ' like wax that is put on the writing tablet; a. fr.

שַׁעֲלָא, שְׁעוֹלָא m. = h. שֹׁעַל, 1) *hollow of the hand, palm.* Targ. Is. XL, 12.—*Pl.* constr. שַׁעֲלֵי. Targ. Ez. XIII, 19.—2) *hollow of the sole, step.*—*Pl.* constr. שְׁעוֹלֵי. Targ. I Kings XX, 10.

שעועים, v. next w.

שְׁעוּעִית f. (שעע; cmp. שַׁעֲוָה) a species of *beans*, prob. *kidney-bean* (Phaseolus Vulgaris), v. פְּסִילְתָּא, a. חַלּוּקְתָּא. Kil. I, 1 פול הלבן וחש' וכ' Y. ed. a. Ms. M. (Mish. a. Bab. ed. שעועים, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note) the white bean and the kidney-bean are not heterogeneous. Y. ib. 27[a] top expl. פסילתא (פתילתא). Ib. למה שמה ש' שמשעשעת את הלב וכ' (some ed. שעשועית) why is it called *sh'u'ith* (pasty)? Because it pastes up (dulls) the heart, and loosens the bowels.

שַׁעוּרָא, שְׁעוֹר, v. שְׂעוֹרָא, שְׂעוֹר.

שְׂעוֹרָה f. (b. h. שְׂעֹרָה; שָׂעַר, v. סְעַר) 1) *panicle*, v. שַׂעֲרָה.—2) *barley, barley-corn.*—כש' the size of a barley-corn. Kel. XVII, 8 כש' שאמרו לא וכ' where the scholars make the barley-corn the ritual standard measure, neither the large sort is meant nor &c. Ex. R. s. 10, end; Snh. 67[b], v. שַׁד; a. fr.—*Pl.* שְׂעוֹרִין, שְׂעוֹרִים. Pes. II, 5. Ib. 35[a] מין ש' a species of barley, v. שִׁרְפּוֹן. Ib. 42[b] לא חזרה יינם . . . ש' the wine of Judæa would not get sour (to be used for vinegar) until they put barley into it. B. Kam. 60[b] גדרישין של ש' stacks of barley. Peah VI, 7; Y. Snh. II, 20[b] bot., a. e., v. עֲנָבָה; a. fr.

שְׂעוֹרִים pr. n. m., v. סְעוֹרִים.

שְׂעוֹרִין *barley*, v. סְעַרְתָּא.

שָׁעוּת f. (denom. of שָׁעָה) *a while, time.* Meïl. 6[a], v. שָׁהוּת.

שַׁעֲוָתָא f. = h. שַׁעֲוָה, *wax.* Targ. Ps. XXII, 15 Ms. (ed. שַׁעֲוָא). Targ. Mic. I, 4 שְׁעִירָתָא.—V. שַׁעֲוָא.

שַׁעַז (= שענז) *sha'az*, the first and the last element of שַׁעַטְנֵז, representing the act of *carding* (שוע), and that of *twining* or *weaving* (נוז). Y. Kil. IX, end, 32[d], v. נוז.

שַׁעַט (v. preced.) *sha'at*, the first and the middle element of שַׁעַטְנֵז, representing the act of *carding* (שוע), and that of *spinning* (טוי). Y. Kil. IX, end, 32[d].

ש' ג"ץ, שעטנ"ז *the seven letters which require crownlets* in the Pentateuch scrolls. Men. 29[b], v. זִיוֹן.

שַׁעַטְנֵז m. (b. h.) *a web mixed of wool and linen.* Kil. IX, 8, expl. as acrostic, דבר שהוא שוע טווי ונוז, v. נוז.

שַׁעַטְנֵיזָא, שַׁעַטְנֵזָא ch. same. Targ. O. Lev. XIX, 19; Deut. XXII, 11.

שָׁעָה, שעי (b. h.) 1) (cmp. שָׁאָה, שָׁחָה) *to dwell, linger*, denom. שָׁעָה.—2) *to look, care for, mind.* Sifré Deut. 318 (ref. to Deut. XXXII, 17) אל תקרי לא שערום אלא לא שָׁעוּם וכ' read not *lo s'arum*, but *lo sha'um* (whom they did not regard); although they sacrificed and burnt incense to them, they were not afraid of them (with ref. to Gen. IV, 5); Yalk. ib. 945.

שְׁעָא, שְׁעֵי (cmp. שעע, שוע) *to smooth, paste over, daub.* Succ. 51[b]; B. Bath. 4[a] סבר למְשַׁעֲיָין בדהבא he (Herod) intended to cover them (the Temple walls) with gold.

Pa. שַׁעֵי same. Targ. Ps. V, 10 מְשַׁעֲיִין. Ms. (ed. משעיין).—Part. pass. מְשָׁעֵי. Targ. Y. II Num. XIX, 15 מְשָׁעָא (corr. acc., or מַשְׁעָא, Part. pass. *Af.*).

Ithpa. אִשְׁתְּעִי, *Ithpe.* אִשְׁתְּעֵי [*to make one's self pleasant,*] *to converse, talk; to tell a story.* Targ. O. Gen. XXIV, 66. Targ. Jud. VI, 13. Targ. Is. XXX, 10. Targ. Ps. L, 16; 19; a. fr.—B. Bath. 73[a] אִשְׁתָּעוּ לִי נחותי וכ' (not אשתעי) seafarers told me. Ib. 74[a] ר' יוחנן מְשָׁתַּעֵי וכ' R. J. told a story: once upon a time &c. Y. Ber. II, 4[d] bot. כמה דאי' אִשְׁתָּעֵיָא וכ' . . . as the Scripture talks, so does the Mishnah, i. e. the Mishnah applies the Biblical phraseology; a. fr.—א' דינא בהדי *to talk about the law with, to sue.* B. Mets. 14[a] דינא . . . ומשתעי דינא בחדיה the law is that R. may go and sue him. Bekh. 47[b] גברא דלא מצית לאִשְׁתָּעוּיֵי וכ' a man with whom thou canst not go to law; a. e.

שַׁעֲיוּתָא f. (preced.) *smoothness*, v. שְׁעִיעוּתָא.

שעיוא, Tosef. B. Bath. IV, 5, v. שַׁעֲמוּמִית.

שְׁעִיעָא m., **שְׁעִיעָא** f. (שְׁעַע) *smooth.* Targ. Gen. XXVII, 11. Targ. Cant. V, 12; a. fr.—*Pl.* שְׁעִיעַיָּא, שְׁעִיעַיִן; שְׁעִיעֵיכָן, שְׁעִיעָתָא. Targ. I Sam. XVII, 40 שְׁעִיעֵי אבניא (h. text חלקי אבנים). Targ. Y. Lev. XIX, 17. Targ. Ps. XII, 3. Ib. XXXV, 16 שעיעתא Ms. (ed. שעיעוותא); a. e.

שְׁעִיעוּתָא f. (preced.) *smoothness.* Targ. Gen. XXVII, 16. Targ. Ez. XXVI, 4; 14 (h. text צחיח). Targ. Prov. VI, 24. Targ. Is. LVII, 6 (some ed. שַׁעֲוָתָא); a. e.

שְׁעִיף m. (v. שְׁעַף) *gum, balm.* Targ. Ez. XXVII, 17 (h. text צרי). Targ. Jer. XLVI, 11; LI, 8 (not שַׁעֲרָף).

שָׂעִיר m. (b. h.; שָׂעַר) 1) *goat.* Yoma VI, 2 המשתלח ש', v. שָׂלַח. Ib. 7 פר וש' הנשרפין the bullock and the goat designated to be burnt. Zeb. V, 1; a. fr.—*Pl.* שְׂעִירִים, שְׂעִירִין. Ib. 2. Yoma VI, 1; a. fr.—2) *demon.* B. Bath. 25[a], v. סָעַר II. Ber. 64[a] ש' בש' מיחלף goat and demon may interchange (both going by the name of *sa'ir*).—*Pl.* as ab. Lev. R. s. 22, v. שַׁד; a. e.—3) *shower.* Pl. as ab. Sifré Deut. 306 (ref. to Deut. XXXII, 2) מה ש' הללו וכ' as the showers come down on the plants &c.; Yalk. ib. 942, v. סָעַר II.—4) *hairy.* Gen. R. s. 65.

שְׂעִיר (b. h.) pr. n. *Seir* (*Idumæa*). Y. Taan. I, 64[a] top

(ref. to Is. XXI, 11) אֵלִי קורא מפני ש' my God cries out on account of Seir (Rome, v. אֱדום); ib. אלי אירכן נזדווג לי whence did my God come to join me? From Seir (Deut. XXXIII, 2). Sifré Deut. 343 כשעתיד ... ליפרע מש' when the Lord shall punish Seir (Rome). Ber. 62b עד השתא לש' וגמרת מילי דש' ... thou hast not yet gone to Seir (Rome), and hast already learned the things of Seir (indecent manners); Tam. 27b; a. fr.

שְׂעִירִין, v. סַעֲרָן.

שְׂעִירָא, v. שַׂעֲוָתָא.

שְׂעִירְתָּא f. (cmp. שְׂעוּרְתָּא) a species of *beans*, prob. *the Egyptian bean* (v. Sm. Ant. s. v. Colocasia). [The definition given Ab. Zar. 38b is fabulous and obviously founded on confusion with the colocasia bean, which is sown on moist earth and sinks into the water.] Ab. Zar. 38b Ms. M. (ed. שְׂעֵירָא), v. פַּסִילָא.

שַׁעַל m. (b. h.) 1) *hollow of the hand, palm, handful.* Tanḥ. B'resh. 5 (ref. to Is. XL, 12) מן שָׁעֲלוֹ אתה יודע וכ' by the size of his handful canst thou know who he himself is; ib. Ḥayé 3 בשעלו ... וכל all the seas and rivers did he measure with his palm; ib. Emor 15 מלא ... וכל שעלו וכ' all the waters of the world fill the palm of the Lord; Pesik. Eth Korb., p. 57b מלא שׁוֹעֲלוֹ; Tanḥ. Pinḥ. 12 מלא שָׁעֲלִי my handful; Num. R. s. 21 17; Pesik. R. addit. s. 1 לתוך שעלי ... כל all the waters of creation did I compress into my palm.—*Pl.* שָׁעֲלִים. Ib. ... גבור פחות מעשרה ש' a mighty man ... drinks no less than ten handfuls; a. e.—2) ש' של ים *the hollow of the sea, depth.* Cant. R. to II, 15 (ref. to Cant. l. c.; v. ed. Baer et Del. Notae criticae a. l.) קדמאה מלא ... שירדו לשעלו של ים the first *shu'alim* is written *plene*, the second *defective*, which may be read שָׁעֲלִים; they (the Egyptians) were the foxes that went down to the bottom of the sea; Ex. R. s. 22 על שם שעלו של ים an allusion to the bottom of the sea; Yalk. Ps. 786 שעלים (read: שעל ים).

שַׁעֲלָא, v. שְׁעוֹלָא.

שַׁעַם m. *bamboo* (Maim., identifying our w. with שֶׁגֶם); [oth. opin. *cork-tree, cork*]. Kel. XIV, 5 shoes for cattle של ש' made of *sha'am*. Tosef. ib. B. Bath. IV, 14; Succ. 20b חוצלות של ש' וכ' mats made of *sh.*, or of reeds &c.; a. e.

שַׁעְמוּם, שִׁי' m. (שְׁעַמֵּם) 1) *dullness, idiocy.* Keth. V, 5 חבטלה מביאתה לידי ש' idleness may lead her to idiocy; [corr. acc. quot. s. v. בַּטָּלָה].—2) (=בעל ש') *dull-minded man, idiot.* Sot. 24a sq.; 27a; Num. R. s. 9 28 אשת ש' the wife of an idiot.

שִׁי', שַׁעְמוּם ch. same, *stupefaction.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 37 (h. text שַׁמָּה).

שַׁעֲמוּמִית f. (preced.) *a dull-minded woman, idiot.* Tosef. Keth. VII, 10 ed. Zuck. (oth. ed. משוממת), v. שָׁמַם. Tosef. B. Bath. IV, 5 ש' הרא (ed. Zuck. שעריא, corr. acc.) she (the slave) is an idiot; B. Mets. 80a מְשׁוּעֲמֶמֶת.

שַׁעְמִי', שַׁעֲמוּמִיתָא f. (preced.) *dullness, idiocy.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 20 Ar. (ed. ערבובא; h. text מהומה); v. שַׁעֲמַמוּתָא.—Ned. 81a scabs arising from neglected clothes מתיא לידי ש' lead to idiocy.

שְׁעַמֵּם (Shaf. of עָמַם) *to make dull, stupefy.*—Part. pass. מְשׁוּעֲמָם; f. מְשׁוּעֲמֶמֶת. B. Mets. 80a, v. שַׁעֲמוּמִית.

Nithpa. נִשְׁתַּעְמֵם *to be made dull, be stupefied.* Num. R. s. 10 8 יצא כל דעתו נִשְׁתַּעְמְמוּ כל הכליות וכ' all his mind is gone (in drunkenness), the kidneys (seat of deliberation) are entirely dulled, and his heart (reason) is disordered &c.

שַׁעְמֵם ch. 1) same. Targ. Y. Ex. XIV, 24 (some ed. שא'; h. text וירהם). Targ. Hos. IX, 7.—*2) *to lay waste.* Targ. Y. Lev. XXVI, 31.

Ithpa. אִשְׁתַּעְמֵם *to be stupefied.* Targ. Esth. VII, 6 (h. text נבעת). Targ. Ps. CXLIII, 4 (h. text ישתומם). Targ. Jer. IV, 9 (h. text ותמהו).

שַׁעֲמְמוּתָא f. (preced.) *stupefaction.* Targ. O. Deut. XXVIII, 28 שְׁעַמְמוּת לבא ed. Berl. (ed. Vien. שַׁעֲמָמָה; Ms. שַׁעֲמֵימ'; some ed. מְשַׁעֲמְמוּת; Y. שְׁרֵעֲמָמוּת; h. text תמהון). Targ. Zech. XII, 4 שְׁעַ' (h. text שגעון).

שָׁעַן (b. h.; cmp. Syr. שאן, P. Sm. 4012) *to be smooth, be quiet.*

Nif. נִשְׁעַן (cmp. בטח) *to rely on, lean, be supported.* Lev. R. s. 36 מה גפן זו נִשְׁעֶנֶת ... נִשְׁעָנִין בזכות התורה וכ' as the vine is supported by a reed, so Israel relies on the merit of studying the Law which is written with a reed. Y. Bets. V, 63a top נשענים בבהמה you may lean against an animal (on the Sabbath or Holy Day, it is not considered work for the animal); מאן דאמר ארן נשענין בחש he that says, you dare not lean, has reference to a weak animal; a. e.

***שְׁעַן** (Shaf. of ענן, cmp. Syr. שעננו=ψάλατε, P. Sm. 4255) *to shout, sing.* Targ. Is. LV, 12 ישענון בענפיהון (h. text ירמתאו כף).

שָׁעַע (b. h.; cmp. שְׁעֵי) *to smooth, paste.*

Pilp. שִׁעְשַׁע 1) *to smooth, paste over.* Y. Kil. I, 27a top מְשִׁעְשַׁעְתָּ את הלב, v. שִׁשּׁוּעִית.—2) *to appease, console.* Pesik. Naḥămu, p. 126b ומְשַׁעֲשְׁעָה בזו, v. פִּרֵד; ib. ושיעשעה במצרים consoled her (Assyria) with Egypt; ib. ושיעשעה באשור (not לאשור); Yalk. Job 918; Pesik. R. s. 33 ואם הביא עלירהם שבר הוא מְשַׁעֲשְׁעַ וכ' when he brings misfortune upon them, he consoles them one with the other.

Hithpa. הִשְׁתַּעְשֵׁעַ, *Nithpa.* נִשְׁתַּעְשֵׁעַ 1) *to be appeased, enjoy one's self.* Ex. R. s. 5 (ref. to ישעו, Ex. V, 9) שהיו בידן ... מִשְׁתַּעְשְׁעִין בהן וכ' they had scrolls with them, in reading which they consoled themselves from Sabbath to Sabbath; אל ירהו משתעשעין וכ' they shall not enjoy themselves, and they shall not rest on the Sabbath; Tanḥ. Vaëra 6; a. e.—2) *to be a pleasure.* Tanḥ. T'tsavveh 1 (ref. to Jer. XXXI, 19) מהו ילד שעשועים ... ומְשַׁעֲשֵׁעַ לאביו what is 'a child of delight'? Three or four years old, when it begins to talk and becomes a pleasure to his father.

שְׁעַע, שַׁעֲעַ ch. same, 1) *to smooth, paste over, daub.*

Targ. Ez. XIII, 10, sq. Ib. 12 שַׁעְתּוּן (some ed. שַׁעְרְתּוּן, *Pa.* of שְׁעֵי). Ib. XXII, 28; a. e. — 2) *to make smooth, flatter.* Targ. Ps. XXXVI, 3. — 3) (of skin) *to be smooth, bright.* Targ. Lam. IV, 7 (h. text צחו).

Pa. שַׁעֲעַ *to smooth.* Targ. Ps. V, 10 (v. שְׁעֵי).

Ithpa. אִתְּשַׁעְשַׁע *to be pasted, daubed,* v. שׁוּעַ ch.

שְׁעַף m. (cmp. שַׁעֲוָא) *a gum* used as a spice, *tragacanth.* Targ. O. Gen. XXXVII, 25; XLIII, 11 (h. text נכאת).

שָׁעַר I (b. h.; denom. of שַׁעַר) *to keep the gate.* — V. שׁוֹעֵר.

Pi. שִׁיעֵר same. Arakh. 11[b] משורר ששי בשל חבירו a Levite chorister that helped in attending to the gate in his neighbor's stead. — Part. מְשׁוֹעֵר; *pl.* מְשׁוֹעֲרִים (formed by analogy to מְשׁוֹרֵר, v. שִׁיר I). Ib. מש' ששורר, v. שִׁיר I. Ib. ולא מן החמש' (Sifré Num. 116; Yalk. ib. 752 השׁוֹעֲרִים), v. שִׁיר I.

שָׁעַר II (b. h.; v. שִׁעֵר) *to divide, distribute.* [Midr Till. to Ps. XIV שיערו, v. infra.]

Pi. שִׁיעֵר, שִׁעֵר 1) *to apportion, estimate, measure, calculate.* Ḥull. VII, 4 כיצד מְשַׁעֲרִין אותה וכ' how do we define the proportions of the mixture (to find out whether the forbidden admixture is large enough to impart its taste to the permitted portion)? As if it were an admixture of meat in a vegetable dish. Ib. 97[b] כשהן משערין משערין וכ' when we define the proportions, we include in the calculation the broth &c. Ib. כל איסורין ... מְשַׁעֲרִינָן וכ' in all admixtures of Biblically forbidden matter we assume for calculation that the forbidden matter was onions or porret. Ib. שִׁיעֲרוּ חכמים וכ' the scholars have calculated that of all forbidden substances none give a stronger taste than onions &c. Lev. R. s. 37 מְשַׁעֵר אתה באיטלקית ... (some ed. מְשַׁעֵיר) do you estimate that in all I drank at my meal there would have been a quarter of a Log of Italian (unmixed) wine? Koh. R. to V, 8 שיערו אותה, v. next w.; a. fr. — Midr. Till. to Ps. CXIV (expl. סִלּוּ, Ps. LXVIII, 5) שַׁעֲרוּ לפניו דרכיכם (not שרע'; ed. Bub. שפרו, a glossator's emendation) measure your ways before the Lord (cmp. שׁוּם I). Pesik. Zutr. Haaz. (ed. Bub. p. 114) (ref. to שערום, Deut. XXXII, 17) לא שִׁיעֲרוּם וכ' whom your fathers never appraised, to find out whether or not they are of use; Yalk. Deut. 545 לא שערום. — 2) (v. שַׁעַר) *to superintend the market,* v. מְשָׁעֵר.

Hithpa. הִשְׁתַּעֵר *to be estimated, measured.* Ukts. II, 8 מִשְׁתַּעֲרִין בכמות שהן are measured as they are (not compressed); מִשְׁתַּעֲרָה בכמות שהיא is measured as it is.

שְׁעַר ch., *Pa.* שַׁעֵיר same, *to measure, calculate.* Targ. O. Gen. XXVI, 12 ברשׁעַרוּהי ed. Berl. (oth. ed. בדשַׁעֲרוּהִי; Y. בדשַׁעֲרוּי; h. text שערים). — Ḥull. 97[b] ולישַׁעֲרִינְהוּ בפלפלין וכ' why not use as a standard (for calculation in the case of admixtures of forbidden substances) pepper or spices which are not neutralized in a mass of a thousand times their quantity? Ib. בדידהּ מְשַׁעֲרִינָן או בדנפיק מינהּ משערינן do we calculate the proportions by the actual size of the admixture, or by the quantity that has come out of it (has been absorbed in the dish)? Y. Kil. IX, 32[d] top שַׁעֲרוּנְהָ רבנין וכ' the Rabbis made the calculation, and it (the well of Miriam) was exactly opposite the middle gate &c.; Lev. R. s. 22 שערותא (corr. acc.); Koh. R. to V, 8 שיערו אותה וכ' (Hebr.).

שָׁעַר (b. h.; cmp. סְעַר II) *to be rough,* denom. שַׂעָר; *to shudder, fear.* Sifré Deut. 318 (expl. שערום, Deut. XXXII, 17) שלא עמדה שערת וכ' your fathers' hair did not stand on end before them (v. שָׂעַר II); Yalk. ib. 545.

Hif. הִשְׁעִיר (denom. of שַׂעָר) *to grow hair, be hairy.* Ḥull. 44[a] עד מקום שרַשְׁעִיר Ms. M. a Rashi (ed. כדי, corr. acc.) to the place (of the stomach) where it becomes covered with hair. Ib. (Chald. diction) תורא דמַשְׁעִיר טפר an ox, which is more hairy (on the stomach). Nidd. 25[b] עד שישעיר until the embryo has hair.

שָׁעַר, *Af.* אַשְׁעַר, v. preced.

שַׂעַר, שַׂעֲרָ' m. (b. h.; preced.) *hair.* Meg. 18[a], a. e. מסלסל בשַׂעֲרָךְ, v. סִלְסֵל. Naz. I, 2 הכביד שַׂעֲרוֹ, v. כָּבֵד I. Ib. 4[b] לשחת ש' וכ' to ruin such fine hair; Tosef. ib. IV, 7. Yoma 47[a] קלעי שַׂעֲרֵי, v. קָלַע II; a. fr. — Trnsf. *crown, ramification* of a tree; *panicle, stem and pod* of leguminous plants. Peah II, 3, a. e. ש' כותש, v. כָּתַשׁ; Y. ib. 17[a] top סַעַר. Kil. IV, 9 חיה הופך ש' שחי וכ' he turned the branches of two rows of vines towards one side; B. Bath. 82[b]. Sabb. XXI, 3 ש' של אפונין וש' וכ' the panicles (pods) of beans and of lentils. Tosef. Ukts. I, 8 סִיאָר ed. Zuck. (Var. שׂיע, read as ed. T'bul Yom III: שיער) the panicle of a pomegranate; a. fr. — *Pl.,* v. שַׂעֲרָה.

שׂעַר, שְׂעָר ch., v. שַׂעֲרָא.

שַׁעַר m. (b. h.; שער *to divide, break open*) 1) *gate, open place* for public and private transactions. Sifré Deut. 242 (ref. to Deut. XXII, 24) ש' שנמצאת בו וכ' the gate (of the place) where she was found, and not the gate where she was judged. Keth. 45[b] (ref. to Deut. XVII, 5) ש' שעבד בו the gate (of the place) where he worshipped the idol. Midd. I, 3 ש' חמזרחי the eastern Temple gate; a. v. fr. — *Pl.* שְׁעָרִים, שְׁעָרִין; constr. שַׁעֲרֵי. Ib. חמשה ש' היו וכ' the Temple mount had five gates; שני ש' חולדה two *huldah* gates, v. חוּלְדָּה II. Ib. 4; a. v. fr. — 2) *market, market price.* B. Mets. V, 7 שיצא חש', v. פָּסַק. Ib. (72[b]) כש' הגבוה (Bab. ed. בש') according to the price at the height of the market, i. e. the lowest price. Ib. 8 כש' הזול according to the lowest market price. Ib. 1 לקח ... וכן חש' if he bought wheat of him, at a gold Denar a Kor, and such was the market price. Gitt. 57[a] נחסר חש' מודיא אחת the price went down one Modius, i. e. from forty Modii to thirty-nine for a Denar; וחזר חש' למקומו the price went back to its former figure; a. fr. — *Pl.* as ab. B. Bath. 89[a] לש' for the regulation of market prices, v. אֲגַרְדְּמִיס; Y. ib. V, end, 15[b] שְׁעִירִין, a. שְׁעִירַדְיָא.

שַׁעַר II m. (b. h.; שָׁעַר II) *estimation, proportion.* — *Pl.* שְׁעָרִים. Gen. R. s. 64 (ref. to Gen. XXVI, 12) מאה כורים מאה ש' מאה מיירים מאה ש' וכ' one hundred Kor; one hundred proportions, one hundred quantities; one

hundred *sh'arim*, this shows that they had made an estimate of it (the crop of the field), and it brought a hundred times the estimated quantity; Yalk.ib. 111 (corr. acc.); Pirké d'R. El. ch. XXXIII וכל דבר ... מאה ש' של מעון וכ' and for every thing that he gave tithes of, the Lord sent him one hundred times the value, and he blessed him.

שַׁעְרָא I ch., *pl.* שַׁעֲרִין same, esp. *percent., interest.* Targ. Y. Ex. XXII, 24 (h. text נשך). Targ. Y. I Lev. XXV, 36, sq. (ed. Vien. שַׁעֲרָיָן, corr. acc.); Y. II שְׁעוּרִין.

שַׁעְרָא II m. = h. שַׂעַר I, 2, *market price.* Ruth R. introd. שַׁעֲרֵי הַדּוֹן דפוריא, v. פּוֹרָא.

שַׁעְרָא, שַׂעְרָא, שְׂעַר, שַׂעַר, שַׂעְרָא m. = h. שְׂעָר, *hair.* Targ. Gen. XXV, 25, v. סָעָר. Targ. Lev. XIII, 3; a. fr. — Lev. R. s. 15, v. שַׁטְפָּא; Yalk. ib. 554 שַׂעֲרָה. Midr. Sam. ch. II (v. מוֹרָא I a. מוֹרָה II) מה הדין סירא ... אף הדין ש' וכ' as the thorn is afraid of nothing but the iron, so is the hair &c.; Yalk. Sam. 78 (corr. acc.); Y. Naz. IX, end, 58ᵃ ... ביזרא סַעֲרָה; a. e. — *Pl.* שַׂעֲרָן (fem.). Targ. Ps. LXIX, 5 Levita (ed. סַעֲרִין, סַעֲרָן).

שַׂעֲרָה f. (b. h.; preced.) 1) *hair.* Y. Sot. I, 16ᶜ top ש' אחת one hair; a. e. — *Pl.* שַׂעֲרוֹת. Ib., a. fr. שתי ש' (not שני) two hairs (symptom of maturity). Lev. R. s. 20 מעולם לא ראו ... ש' ראשי the beams of my house never saw the hair of my head (v. קָלַע II); Y. Yoma I, 38ᵈ top; a. fr. — 2) *ear, panicle.* Y. Ter. I, 40ᵈ top ש' של אורז (ed. Krot. שְׁעוֹרָה) the panicles of rice.

שַׂעֲרִין, שְׂעָרֵי m. pl. *barley*, v. סַעֲרְתָּא.

בֵּית שְׁעָרִים pr. n. pl. *Beth-Sh'arim*, near Sepphoris (v. Neub. Géogr. p. 200), one of the seats of the Sanhedrin. R. Hash. 31ᵇ. Sanh. 32ᵇ אחר רבי לב' ש' follow up Rabbi to B. Sh. Tosef. Ter. VII, 14; Tosef. Succ. II, 2 (the seat of R. Johanan ben Nuri). Tosef. Par. V (IV), 6; a. e.

שַׂעֲרָנְיִין, שַׂעֲרָן, v. סַעֲרָן.

שַׁעֲשׁוּעַ m. (b. h.; שִׁעֲשַׁע) *delight, pleasure.* Cant. R. to VI, 11, v. שְׁחוֹק; (Pesik. R. s. 11 תענוג). — *Pl.* שַׁעֲשׁוּעִים. Tanh. T'tsavveh 1; Yalk. Jer. 315 ילד של ש' a child of delight, v. שָׁעַע. — Trnsf. (sub. ילד, ילדי) *beloved child* or *children.* M. Kat. 25ᵇ (in a eulogy) ... גידלה שַׁעֲשׁוּעֶיהָ ארץ the land of Shinear (Babylonia) conceived and gave birth to, the land of beauty (Palestine) raised her beloved child.

שַׁעֲשׁוּעִית, v. שְׁעוּעִית.

שַׁעֲשִׁיעָתָא f. = שְׁעִישׁוּתָא, *smoothness.* Targ. Y. II Gen. XXXIII, 4.

שְׁעַשַׁע, שְׁעַשַּׁע, v. שָׁעַע, שִׁעַע.

שַׁעְתָּא (שָׁעָה), שַׁעֲתָא, שָׁעְתָּא f. = h. שָׁעָה, *while, time; hour.* Targ. II Kings V, 26 (ed. Wil. שעה). Targ. Ex. XXXIII, 5. Targ. Y. ib. XXIII, 5; a. fr. — Ber. 64ᵃ אצטריכא לה' ש' the time needed them (circumstances required one of them as chief of the college); Bekh. 31ᵃ, v. צָרַךְ. Y. Bets. II, 61ᶜ top, a. e. בשַׁעְתָּהּ in its proper time, v. גּוּמְרָא. Ber. 7ᵃ כי ... ש' אלטרית when that moment comes, I will curse him; כי ... ש' נירם when that moment came, he was asleep. Ib. כל ש' ושׁ' at all times. Ib. כל ש' any other time; בהחיא ש' but at that special time; Ab. Zar. 4ᵇ. Pes. 11ᵇ פלגא דש' half an hour; a. fr. — *Pl.* שָׁעָתָא, שָׁעִין, שָׁעֵי; (שָׁעָתָא). Targ. II Kings XX, 11. Targ. Job VII, 18 (not שָׁעָתָא); a. fr. — Ber. l. c.; Ab. Zar. l. c. בהנך תלת ש' וכ' during those first three hours (of the day) &c.; a. fr.

שָׁךְ, v. שׁוּךְ. — (ו)יתיב שׁךְ, v. שׁוּךְ I ch.

שַׁךְ, v. שְׁפַךְ.

שְׁכָא, שָׁכָא, v. שׁפי.

שָׁכָא m. (שׁוּךְ I) [*slip, the place from which something slipped,*] *socket.* Macc. 11ᵇ עאל איבריה לש' each limb (bone) of his went into its socket; Yalk. Gen. 149.

שִׁכָּא I m. (v. next w.) *block of hewn stone*, v. סַכָּא.

שִׁכָּא II, **שִׁי'** m. (שְׁפַת) *chip, pin.* Targ. Hab. II, 11 (h. text כפיס).

שְׁכָאִין, שְׁכָאִים m. pl. (שָׁכָה I) same, *chips.* Ab. Zar. 49ᵇ אוחן ש' מה וכ' what is the law about those chips? Ib. שְׁכָאֵירָה (Ms. M. שְׁכָפוּרֵיהּ, v. שִׁרְפּוּר I). — Trnsf. שְׁכָאֵי גִּידִין (cmp. בִּרְזָלַי) *disconnected strips* of a first class field. Gitt. 50ᵃ (v. Tosaf. a. l.); [Rashi takes שכאי as verb, fr. שכי = שׁוּךְ *to slip*].

שִׁכָּאי, v. שַׁכַּאי.

שָׁכַד *to chip, point.* — Denom. שְׁכִיד.

Pi. שִׁכֵּד (denom. of שְׁכִיד) *to pierce.* Snh. 41ᵃ שְׁכָדוֹ ביירחור וכ' (or שְׁכָדוֹ) he pierced him with the shoot of a fig tree.

שְׁכַד ch. same 1) *to point.* — Part. pass. שְׁכִיד. Bekh. 40ᵃ, v. פְּרַס I. — 2) (denom. of שפודא) *to put on the spit, roast.* Ḥull. 111ᵃ sq. חזיה ... דקא שָׁכֵיד וכ' he saw the son of R. b. A. put a liver on the spit over a piece of meat. Pes. 74ᵇ שַׁכְּדֵיהּ בשפודא (or שַׁפְּדֵיהּ *Pa.*) if he put it on the spit (and roasted it).

שְׁכָה, v. סְכָא.

שָׂכָה f. (b. h.; v. סְכִי) 1) *rim, border, binding.* B. Bath. II, 1 ארבעה מן הש' four handbreadths from the rim of the stove. Ib. 19ᵃ שְׂכַת מחמצן the border of the wash-pit; a. fr. — קמי ש', קנה ש', v. קָמָה. — 2) *lip; speech.* Y. Sabb. VII, 10ᶜ top המאדם אורם בש' he who reddens his lips (v. אָדַם; Naḥmanides reads: בטפה). Ib. XIV, 14ᵈ top כל שהוא מן הש' ולפנים any wound on the lip and further inside (in the mouth, opp. חָלָל III). Y. Macc. II, end, 32ᵃ, a. fr. רפה בש' with lax lips, with low indistinct speech; a. fr. — *Pl.* שְׂכָתוֹת, שְׂפָרוֹת (סְכִי); *Du.* שְׂכָתַיִם. Tosef. Kel. B. Kam. VI, 15 שְׂכָתֶיהָ, v. שָׂכַע. M. Kat. 15ᵃ (expl. ועל שפם וכ', Lev. XIII, 45) שיהו שְׂכָתוֹתָיו מדובקות וכ' his lips should cleave to each other (he must not greet or answer greeting). Koh. R. to XII, 4 בנות השיר אלו הש' 'the daughters

of song', that means the lips; Lev. R. s. 18 שִׂפְתוֹתֶיהָ. Sabb. 152a שִׂפְתוֹתֵיהֶן וכ׳, v. רָפַט. Ab. Zar. 35a שִׂפְתוֹתֶיהָ, v. חָשַׁק. Keth. 61b את השפתים, v. שָׁרְבַט; Y. Keth. V, 30a bot. השפיות, v. שָׁלְבַק; a. fr.—Y. Yeb. VI, beg. 7b בין הש׳ between the lips (of the vagina).

שָׁפָה verb, v. שפי.

שָׁפָה f. (שָׁפָה II) *overflow, additional measure*; v. שָׁפַע.

שִׁפּוּד m. (שָׁפַר) *spit.* Pes. VII, 1 ש׳ של רימון a spit made of pomegranate wood. Ib. 74a ש׳ של מחכת a metal spit. Y. Naz. VI, 55b ש׳ אחד של נבילה one spit with forbidden meat. Bets. 28b; a. fr.—[Tosef. Meïl. I, 25, v. שִׁרְפּוּד I.]—*Pl.* שְׁפוּדִין. Y. Naz. l. c.; a. e.

שַׁפּוּדָא ch. same. Pes. 74b שפדיה בש׳, v. שָׁפַד. Ib. תלנהו בש׳ if he suspended them from the spit; a. e.—*Pl.* שַׁפּוּדַיָּא. Targ. Y. Num. XXXI, 23 (ed. Vien. שׁפּ׳).—V. שִׁרְפּוּדָא.

***שַׁפְרוּנָא** m. (שְׁפִי I) *crushing, destruction.* Targ. Prov. XXIV, 22 Ms. (ed. סופא; some ed., a. Var. ed. Lag. סְפוּוחָא; h. text פִּיד).

שִׁפּוּר, שְׁפוּט, v. sub שִׁירֵף.

שָׁפוּר, v. שָׁפָה I, III.

שִׁפּוּרְיָתָא, v. שִׁפּוּרְתָא.

שִׁפּוֹכָא, שָׁפוֹךְ m. (שְׁפַךְ) *gutter, slope, spout.* Targ. O. Num. XXI, 15 ש׳ לנחליא ed, Berl. (oth. ed. שָׁפּוּךְ נחל׳, read: שָׁפוּךְ; Ms. שְׁפוּךְ; h. text אשד).—B. Bath. 3b Ar. ed. Koh., v. שָׁפְכָא.—V. שִׁפְכוּתָא.

שִׁפּוֹכָאָה m. (preced.) *a laborer engaged in pouring wine* to fill up vessels.—*Pl.* שִׁפּוֹכָאֵי. Ab. Zar. 72b.—[B. Bath. 3b Ar., v. שָׁפְכָא.]

שִׁפּוּעָא, שִׁפּוּעַ, שִׁפּוּלָא, שִׁפּוּל, v. sub שִׁירֵף.

שִׁפּוּרְנָא, v. שִׁפִּירְפּוּנָא.

שִׁפּוֹפֶרֶת f. (= שׁפּרפּ׳, v. שׁוֹפָר) [*something round,*] *tube*; ש׳ של ביצה *egg-shell.* Nidd. 21b. Erub. 43b, v. מְצוֹפֶפֶת. Lev. R. s. 16, beg. הירתה מבריאה ש׳ וכ׳ she took an egg-shell and filled it with balsam, v. שַׁלְפּוּחִית. Hull. 57b עשו לה ש׳ של קנה וכ׳ they made for it (the dislocated and detached hip-bone) a tube of reed (to support it), and the hen recovered. Kel. XVII, 17 ש׳ חקש a straw tube. Snh. 68a, a. fr. כמכחול בש׳, v. מַכְחוֹל; a. fr.—ש׳ חנור or ש׳ *the tube* (mouth-piece) of the leather bottle. Par. V, 8. Ib. VI, 1; a. fr.

שִׁפּוּצָא, v. שִׁירְפּוּצָא.

שִׁפּוּתָה, Y. Ned. I, 37a top, read: שִׁבּוּרָתָה, v. שִׁבּוּרָה.

שָׁפַח, v. סָפַח.

שִׁפְחָה f. (b. h.; v. מְשַׁפָּחָה) [*attached to the household,*] *handmaid, slave.*—ש׳ חרופה, v. חֲרוּפָה.—Snh. 39a נטלו לו ש׳ לשמשו . . . they took a rib from him (Adam), and gave him a handmaid to wait on him. Ib. 99b מוטב תהא ש׳ לאומה זו וכ׳ better for her to be a handmaid to this nation than a mistress to any other nation. Kidd. III, 12 ולד ש׳ ונכרית the child of a slave or of a gentile woman. Ib. 13 ממזר שנשא ש׳ וכ׳ if a bastard married a slave, their child is a slave. Ib. 69a האומר לשִׁפְחָתוֹ וכ׳ if one says to his bondwoman, be thou free, but thy child (with which thou goest) shall be a slave, the child follows her status (is free). Ib. ש׳ כנענית a Canaanite slave. Keth. V, 5 הכניסה לו ש׳ אחת וכ׳ if the wife brought him one slave, she need not grind, or bake &c.; a. v. fr.—*Pl.* שְׁפָחוֹת. Ib. אפי׳ . . . מאה ש׳ וכ׳ even if she brought him a hundred slaves, he may force her (his wife) to work in wool &c. Ker. 9a ש׳ חרופה, v. חֲרוּפָה. Lev. R. s. 16, a. e. ש׳ מכודנות, v. כָּדַן. Tanh. Vayetsé 8 ש׳ . . . לא תהא should not my sister Rachel be at least like one of the handmaids (Bilhah and Zilpah)? Ab. II, 7; a. fr.

שִׁפְחוּת f. (preced.) *status of a handmaid.* Y. Kidd. I, 59c bot., v. אִישׁוּת; Bab. ib. 18b. Ib. 19a; a. e.

שָׁפַט (b. h.; v. פטט, s. v. פַּטָּא) [*to divide*; cmp. גזר,] *to decree, decide, judge.* Ruth R. to I, 1 אוי לדור שֶׁשּׁוֹפְטוֹ צריכין להִשָּׁפט . . . woe to the generation that judge (criticise) their judges, and woe to the generation whose judges need to be judged; B. Bath. 15b (ref. to Ruth l. c.) דור שׁשּׁוֹפֵט וכ׳ it was a generation that judged its judges &c., v. קָרַם. Sot. 10a שׁשָּׁפַטְתִּי וכ׳ . . . זכור לי remember unto me the twenty (-two) years that I judged Israel, and never did I say to them, carry a stick for me from one place to another; a. fr.—V. שׁוֹפֵט.

Nif. **נִשְׁפַּט** *to be judged, criticised.* Ruth R. l. c., v. supra.

שֶׁפֶט m., *pl.* שְׁפָטִים (b. h.; preced.) *judgments, punishments.* Mekh. B'shall., Shir., s. 8 נעשו ש׳ בע״ז judgment was executed on the idols; a. e.

שִׁפְטָא m. (שפט; v. פַּטָּא, פִּיטוֹטוֹת) *childish.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 6 Ar. (ed. טפשא; h. text נבל).

שִׁפְטָנָא, v. שׁוּפְטָנָא.

שָׁפָה, שִׁפֵּי I (b. h.; cmp. שׁוּף II) 1) *to crush.*—*Part. pass.* שָׁפוּר, *pl.* שְׁפִירִין *crushed, humble, contrite* (= b. h. כָּתָא). Tosef. Hag. II, 9 ענוו וש׳ humble and contrite; Tosef. Snh. VII, 1 וש׳ (only); Y. ib. I, 19c. Gen. R. s. 60 דורון וש׳ Ar. (ed. ושפופרין) broken down and crushed (poor); a. e.—2) *to rub, smooth, plane.*—*Part. pass.* as ab. *a) smooth.* Koh. R. to XII, 14 two paths אחד ש׳ ואחד מלא וכ׳ one smooth, and the other full of thorns and pebbles.—Yalk. Gen. 62 בור ש׳ (Snh. 109a שָׁאפֵי; Ar. שפת, corr. acc.) a smooth (blank, empty) pit, v. בּוֹרְסִיק.—*b)* (cmp. חָלָק) *unimpaired, unscathed.* Gen. R. s. 45, v. רָחַק.

Pi. **שִׁפָּה, שִׁפֵּי** 1) *to plane, saw, trim.* Ḥull. 125a קולית ש׳ וכ׳ a thigh-bone which one sawed through lengthwise. Ab. Zar. 42a ישראל ש׳ ע״ז וכ׳ if an Israelite chipped off an idol whether for his own purpose (to use the wood) or for its sake (to improve its appearance). Ib. 49b. Y. Gitt. V, 47a bot. גזלו ושִׁפָּהוּ if he took a block by force and planed it. Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 שפת הרימנה וכ׳ (read: שפה) if he filed off a part of it and made of it &c.;

a. e.—Part. pass. מְשׁוּפָּה; *pl.* מְשׁוּפִּים, מְשׁוּפִּין. Y. Gitt. l. c. גזלו מש' if he took it planed. Y. Succ. I, 52^{c} top במש' לכלים (not בכלים) when the boards are planed preparatory to making them into utensils; a. e.—2) *to smooth, polish.* Kel. XIV, 5 משְׁשַׁפְּנוּ Ar.; Ned. 56^{b} משְׁשַׁפָּם, v. שׁוּף II.—Trnsf. *to pacify, give satisfaction.* Y. B. Mets. V, 10^{b} חמבטל . . . חייב לשַׁפּוֹת לו if a tenant or an agent neglects his neighbor's field, he must indemnify him; ib. IX, beg. 12^{a}.—3) *to leave smooth places,* (cmp. חָלַק *Hif.*) *to plant wide apart.* Y. Orl. I, beg. 60^{c} לקורות במְשַׁפָּה (or במַשְׁפָּה *Hif.*) when he plants the trees wide apart, it is an indication that he wants to raise them for beams, opp. רָצַף. B. Bath. V, 4 חגדילו לא יְשַׁפֶּה (or יַשְׁפֶּה) if they (the trees bought in a person's field) grew large, he (the owner of the field) has no right to smooth the field (cut the trees down). Ib. חגדילו ישפה when they are grown large, he (the owner of the trees) may cut them (in order to use the ground they occupy); a. e.

שְׁפָא, שְׁפִי ch. same, 1) *to crush, rub, grind.* Targ. Ps. LVI, 2 (h. text שאף). Ib. 3.—Part. pass. שַׁפֵּי; f. שַׁפְיָא; *pl.* שַׁפְיָן, שַׁפְיָין. Ib. LI, 19 (h. text נרכה). Targ. Job XXXIII, 21.—2) *to plane, smooth, paste over.* Yeb. 75^{b} שַׁפְיֵיהּ וכ' he trimmed it (cut off the protuberances) like a writing reed. Sabb. 98^{b}, v. טָרִיז (v. שְׁפִי II). B. Kam. 98^{a} Ms. M., v. שׁוּף II ch. Snh. 109^{b} שַׁפְיוּהָ דובשא וכ' they smeared her body with honey, and placed her on the roof &c.; a. e.—*Part. pass.* as ab. *smooth, level.* Targ. Prov. XV, 19. Targ. Y. Gen. XXXI, 2; 5 (*friendly*).—Snh. 109^{a} בור שְׁאפִי, v. preced.

Pa. שַׁפֵּי 1) *to crush.* Targ. Esth. I, 10. Targ. Ps. LI, 10 דשַׁפְּיֵיתָא Ms. (ed. Lag. דשיפייתא, corr. acc.; ed. Wil. דְשַׁפְּרֵיתָא *Pe.*; h. text דכית). Ib. LXXXIX, 11; a. e.—2) *to plane, trim.*—Part. pass. מְשַׁפֵּי; f. מְשַׁפְיָא; *pl.* מְשַׁפְּיִין, מְשַׁפְּיָן. B. Bath. 3^{a} אבני דלא משפיין Ms. M. (ed. משפיא, corr. acc.), v. גְּוִיל.

שְׁפָה, שְׁפִי II (v. שְׁפַע) 1) *to incline,* v. שִׁירְפּוּי II.—2) *to tilt, pour out slowly* (so as to leave the sediment behind). Midr. Till. to Ps. XVIII, 12 כרקום . . . שופרין אלו באלו ed. Bub. (oth. ed. שופכין) as the small bowels of an animal that pour their contents from one to the other. Esth. R. to II, 3; a. e.—Esp. *to sell wine.* B. Mets. 60^{a} השׁוֹפֶה יין לחמרים Ms. H. (v. Rabb. D. S. a. l. note 10; ed. לחבירו; Ar. לשמרים, corr. acc.) if one sells wine to ass-drivers (caravan at an inn); Tosef. ib. III, 27 חיה שׁוֹפֵא וכ' ed. Zuck. (Var. שופה); a. e.

Pi. שִׁירְפָה *to make slanting, whittle to a point.*—Part. pass. מְשׁוּפֶּה; f. מְשׁוּפָּה; *pl.* מְשׁוּפִּים, מְשׁוּפִּין; מְשׁוּפּוֹת. Keth. 5^{b} מש' כיתדות (the fingers) pointed like pegs.

שְׁפָא, שְׁפִי ch. same, 1) *to incline, make slanting.* Sabb. 98^{b} דשַׁפֵּי לחו כי טורין they made the boards slanting like mountain sides (bringing to a point; Ar. טָרִיז q. v.); Yalk. Ex. 370.—2) *to pour out slowly.* Hull. 67^{a} לא לְשַׁפֵּי וכ', v. צִירְבְּתָא. B. Kam. 115^{b} וש' לירה . . . אפשר (not דש') one may put something (a piece of cloth &c.) over the mouth of a jug, and pour (strain) the liquid through. Sabb. 139^{b} שפו שיכרא וכ' שָׁפוּ Rashi (ed. שָׁאפוּ) they poured beer slowly from vessel to vessel (leaving the dregs behind); a. e.—Kidd. 71^{b} שַׁפֵּי חלא vinegar dealer, v. שַׁפֵּירָחְלָא.—Trnsf. *to let the blood flow after bloodletting.* Sabb. 129^{a} דלמא ש' ליה וכ' perhaps the surgeon may bleed him too long &c.

שָׁפָה, שְׁפִי III (v. שָׁפָה I) [*to be smooth,*] *to be quiet, at ease; to be relieved.* Nidd. IV, 4 ושָׁפְתָה מעת לעת and was relieved for a full day, opp. קשתה, v. קָשָׁה. Ib. שפתה מן הצער וכ' she was relieved from pain, but not from the flux of blood; a. e.—*Part. pass.* שָׁפוּי *quiet, sane.* Arkh. 17^{b}, sq. ש' ונשתטה if he was sane and became mad; B. Bath. 128^{a}.—V. שׁוֹפִי II.

Hithpa. הִשְׁתַּפָּה, *Nithpa.* נִשְׁתַּפָּה (of a delirious person) *to become quiet, conscious, sane.* B. Kam. IV, 4 נש' השוטה if the madman became sane again; Tosef. ib. IV, 4. Y. Ter. I, 40^{b} bot. לכשישְׁתַּפֶּה when he is sane again (we may write a letter of divorce at his order); Y. Gitt. VII, beg. 48^{c}. Y. Keth. I, 25^{b}; a. e.

שְׁפָא, שְׁפֵי ch. same, *to be quiet, at ease.*—V. שְׁפִי.

Pa. שַׁפֵּי *to quiet, pacify, satisfy.* Gitt. 73^{a} זיל שַׁפֵּי ליה go and pacify (settle with) him. B. Mets. 15^{a} ואַשׁפֵּי וכ' (Ms. H. a. R. ואישַׁפֵּי), v. מְרַךְ.—Part. pass. מְשַׁפֵּי; *pl.* מְשַׁפְּנִין. Ib. 70^{a} דמש' נכסיה (not דמשפו) one whose property is at peace (undisputed by any claimants).

שְׁפִי m. (preced.) *quiet, ease.* Targ. Y. II Num. XXIII, 3; Targ. Y. II Gen. XXII, 8 בלב ש' with an easy heart.

שִׁירְפּוּי, v. שִׁירְפּוּי.

שִׁפְיוּתָא *f.* (preced.) *compromise, peace.* Targ. Y. I Gen. III, 15 (Y. II שְׁפוּרְיָתָא).

שָׁפֵירָחְלָא pr. n., בֵּי שָׁ' *the family of Shafeḥala* (vinegar dealer). Kidd. 71^{b} Ar. (ed. בי בר שפי חלא, v. שַׁפֵּי II).

שִׁפְיָטָה *f.* (שָׁפַט) *judging, judgeship.* Snh. 3^{b} (ref. to Num. XXXV, 24 sq.) משעת שִׁפְיָטַת הכנה from the time that the assembly meets for judging (from the beginning of the legal proceedings, the court consists of twenty-three). Num. R. s. 14^{9} על שפיטת שמשון the verse (Gen. XLIX, 16) refers to Samson's judgeship.

שַׁפַּאי, שַׁפַּיי m. (שְׁפִי II) *wine merchant.*—*Pl.* שַׁפָּיִין, שַׁפָּאֵי, שַׁפָּרֵיא. Lev. R. s. 12 עברון ש' בתרע וכ' wine merchants passed the gate of the cemetery; Esth. R. to II, 1 (ר' עזריה) ש' שנאון (strike out שנאון, a corrupt dittogr. of שפאין); Yalk. Prov. 960. Y. Dem. V, 24^{d} ברם באילין ש' וכ' but as to wine dealers, they are used to empty from vessel to vessel. Y. Shek. VII, 50^{c} bot., v. חֲכַם.

שְׁפַךְ, v. שְׁפַךְ.

שְׁפַר, v. שָׁפוּךְ.

שְׁפָרָא, *pl.* שְׁפִירֵי, v. שָׁפָךְ.

שְׁפִיכָה f. (שָׁפַךְ) *pouring out.* T'bul Yom IV, 7, v. שְׁבָר I. Y. Pes. I, end, 28b (ref. to Deut. XII, 24) ... לא אלא בש' I have allowed thee no other use of its blood than pouring it out (but you must not bleed a consecrated animal). Y. Yoma V, 43a top (ref. to Lev. IV, 7) לרבות ... לש' this includes the blood of the bullock for the Day of Atonement, that it must be poured out (at the bottom of the altar); a. fr.—*Pl.* שְׁפִיכוֹת. Lam. R. to IV, 11 ארבע ש' לטובה וכ' four times is pouring out mentioned for good, and four times for evil.

שְׁפִיכוּת f. same. Makhsh. II, 3 מי ש' water that is poured out, dirty water, opp. מי גשמים rain water.—Esp. ש' דמים *shedding of blood.* Arakh. 15b ... כל המספר וש' ד' he that talks slander commits great sins to be compared to the three great crimes: idolatry, incest, and bloodshed. Snh. 57b (ref. to Gen. IX, 6) איזהו ש' ד' של אדם שהוא בגופו וכ' what way of killing is a shedding of blood within a man's body? It is strangulation. Ib. 74a כל ... חוץ ... וש' ד' regarding all sins ... one may transgress in order to escape death, except idolatry, incest, and murder; a. fr.

שְׁפִיכוּתָא ch., constr. שְׁפִיכוּת, same. Targ. Y. II Lev. I, 16. Targ. Y. II Deut. III, 17 ש' קיטמא (read מיא), v. שְׁפָכוּתָא. Targ. Y. Gen. XXVIII, 20 (not שְׁפִיכוּת).—B. Bath. 25b בש' when the rain comes pouring, opp. בנירחותא gently.

שְׁפִילָתָא, שְׁפֵילָה, v. sub שְׁפַל.

שְׁפִיפוֹן m. (b. h. שְׁפִיפֹן; שפף) [*sliding,*] a species of *serpents, adder* (?). Num. R. s. 14 9 ... נחש וש' כנגד corresponding to the two things to which his (Dan's) father compared him, serpent and *sh'fifon.* Sot. 10a ... בלעם שנאמר ש' וכ' Balaam was lame in one foot, for we read (Num. XXIII, 3), and he went *shefi*; Samson was lame in both feet, for it says (Gen. XLIX, 17) *sh'fifon* (sliding) on the road. Y. Ter. VIII, 45d bot. מין קטן הוא ושמו ש' it is a small kind of serpent, its name is *sh'fifon,* and it is as thin as a hair.

שְׁפִיפוֹנָא ch. same. Y. Ter. VIII, 45d top אשכחון ש' ... לשערה וכ' (not שפופי) they found a serpent as thin as a hair wound around &c., v. preced.

שַׁפֵּיץ, v. שְׁפַץ.

שְׁפֵיק, v. שְׁפַק.

שְׁפִיר m. (שפר; cmp. שׁוֹפָר 2, a. שְׁפוּפֶרֶת) *membraneous bag, sac of a fœtus*; in gen. *fœtus.* Nidd. III, 3 המפלת ש' מלא וכ' if a woman discharges a sac full of water &c. Lev. R. s. 14; Y. Nidd. III, 50d top (ref. to Job XXXVIII, 9) לבושו זה חש' וכ' 'its garment' means the sac, 'its swaddling band', the placenta. Ib. ש' מרוקם a fœtus having an articulated shape, v. רָשׁוֹן; Bab. ib. 25a ש' שאינו מרוקם a shapeless fœtus. Y. Naz. VII, 56b I have seen עגל כאפון בש' the embryo of a calf, of the size of a bean, in a bag; a. fr.

שְׁפִירָא, שְׁפִיר ch. same. Targ. Y. Deut. XXVIII, 57.—Nidd. 25b הדהוא ש' דאתאי וכ' a fœtus was brought before Mar Samuel, and he said, this is forty-one days old; a. e.

שַׁפִּיר m. (שְׁפַר) 1) *handsome, pleasing; good; cheerful.* Targ. I Sam. XVI, 12. Targ. O. Gen. XLVII, 6, (v. שֶׁפֶר ch.); a. fr.—Midr. Till. to Ps. XVI, 6 (in Hebr. dict.) על ... נעשה לי ש' because I was content with my portion, it became beautiful to me; Yalk. ib. 667 (corr. acc.).—Kidd. 31b בעינא גברא דש' כוותך I want a man as handsome as thou art; a. fr.—*Pl.* שַׁפִּירֵי, שַׁפִּירַיָּא, שַׁפִּירִין. Targ. Deut. VIII, 12. Targ. II Chr. VII, 10; a. fr.—B. Mets. 84a אנא ... מש' ירושלם I am one of the survivors of the handsome men of Jerusalem. Ib. בני ש' כוותי children as good-looking as I am; a. fr.—*Fem.* שַׁפִּירְתָּא, שַׁפִּירָא, שַׁפְרָ'. Targ. Gen. XII, 14. Ib. 11. Targ. O. Num. XII, 1; a. fr.—B. Mets. l. c. דש' מינאי who is handsomer than I am; a. e.—*Pl.* שַׁפִּירָתָא, שַׁפִּירָן. Targ. Gen. VI, 2. Targ. Y. ib. 1. Targ. Job XLII, 15; a. e.—2) (adv.) *right, well.* B. Mets. l. c. אטו ... דש' קאמינא do I not know that what I say is right? Yoma 29b מאן קא מותיב ש' קא מותיב he who asked that question has asked well. Yeb. 94b וחאי ש' נסיב and he married rightly (legally); והא ש' נסיב and he married this one lawfully; a. fr.—ש' דמי, v. דְּמֵי I.

שְׁפִירָא, v. שְׁפִיר ch.

שַׁפִּירוּתָא f. (preced. art.) *goodness*; (with לבא) *cheerfulness.* Targ. O. Deut. XXVIII, 47 (Y. שְׁפִירוּת; ed. Lsb. קשיטות).

שַׁפִּירְתָּא, v. שַׁפִּיר.

שְׁפִיתָה f. (שָׁפַת) *placing over* or *by the fire.* Kel. VIII, 8 מכנגד שְׁפִיתַת הקדרה ולפנים from the place where the pot is placed and inside (towards the fire). Ib. 9 כור שיש בו בית ש' a smelting pot which has a bottom or foot whereon it can rest (Mish. ed. בור וכ' a hole in the ground with an arrangement for putting a pot over fire); a. e.

שָׁפַךְ (b. h.; *Shaf.* of חפך) [*to invert,*] *to pour; to empty.* Lam. R. to IV, 11 מזמר אני שהפך חופתו ... ולא ש' חמתו וכ' I sing, because he (the king) has upset his son's bridal chamber, but has not poured out his anger over his son; ולא ש' ... שש' הקב"ה because the Lord has poured his anger over wood and stone, and did not pour it out over Israel. Yeb. 75b (ref. to Deut. XXIII, 2) מי שע"י כריתה שׁוֹפֵךְ he who pours (semen, instead of shooting forth, מקלח) in consequence of cutting. Succ. II, 9, v. קִיתוֹן. Y. Sabb. XII, end, 13d וכתב לא השופך 'and he writes' (Deut. XXIV, 3), but not 'he pours' (a chemical fluid over a sympathetic writing to make it legible); ib. שופך דיו וכ' he pours ink in which there is no gall-nut, and this catches (settles on) the written letters; Y. Gitt. II, 44b top שָׁפַיִךְ (Chald.); a. fr.—ש' דמים *to shed blood.* Gen. R. s. 34. B. Mets. 58b, v. לָבַן II; a. fr.—[Midr. Till. to Ps. XXII, 16 שופכין, read: שׁוֹפְתִין, v. שָׁפַת.]

Nif. נִשְׁפַּךְ *to be poured out, emptied.* Hull. 47b ריאה

שִׁנְשְׁפְּכָה כקיתון a lung which (by tearing the membrane) is emptied like a ladle. Sot. 42b (play on שׁוֹפֵךְ, v. שׁוֹבֵךְ) שכל הרואה אותו נ' לפניו וכ' whoever saw him, was poured out before him like a ladle (his courage failed him, cmp. מָסַס). Pes. 22b דם של' כמים וכ' blood that is poured out like water makes susceptible of uncleanness. Ib.a כמים הנִשְׁפָּכִין like water that is poured out (ordinary water), opp. המתנסכין used for libation. Ib. 20b חבל תְּשָׁפֵךְ, v. חָבַל II. Zeb. VIII, 7, sq. לאמה יִשָׁפֵךְ shall be poured into the sewer; a. fr.

Pi. שִׁפֵּךְ *to make slanting.* Part. pass. מְשׁוּפָּךְ. Yoma 68b (ref. to שפך, Lev. IV, 12) שירהא מקומו מש' the place for the ashes must be sloping; Sifra Vayikra, Hob., Par. 3, ch. V; Zeb. 106a.

שִׁפֵּיר, שַׁפַּךְ ch. same. Targ. Ez. XXIV, 7. Ib. XXII, 6. Targ. Zech. XII, 10; a. fr.—Ab. Zar. 72b אמר ... כי שַׁפְכִיתוּ R. said to the laborers engaged in filling, when you pour wine (from vessel to vessel) let no gentile come near to help you &c. Y. Sabb. XX, end, 17d שָׁפוֹךְ, v. צְנִינִים; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּפֵּךְ, *Ithpe.* אִשְׁתְּפֵךְ *to be poured out.* Targ. I Kings XIII, 3. Targ. Ps. LXXIX, 10; a. fr.—B. Mets. 26a אִשְׁתַּפּוּכֵי אִישְׁתַּפּוּךְ the things in the wall were washed down; a. e.

שִׁפְכָא m. (preced.) *spout, gutter.*—*Pl.* שִׁפְכֵי. B. Bath. 3b עד דתקין ליה ש' Ms. M. (ed. שִׁפְרֵי ... עד דמתקן) until he provided its spouts (until it was entirely finished; Ar. ed. Koh. שִׁפּוֹכָאֵי, oth. ed. שִׁפּוֹכָאֵי). Ib. 6a, v. נְסַם.

שָׁפְכָה f. (b. h.; preced.) *urinary canal;* כרות ש' one whose canal is mutilated. Yeb. VIII, 2, v. כָּרַת. Y. ib. 9b top. Bab. ib. 75b כתיב במקום ששופך ש' it says *shofkhah* (Deut. XXIII, 2) in the place where one pours out (discharges fluid); a. e.

שִׁפְכּוֹנִי m. (preced.) [*pourer,*] name of a species of *olives, rich olive.* Peah VII, 1 (Y. ed. שפכני; Ms. M. שסמני, corr. acc.), expl. Y. ib. 20a top חרבה שמן שהוא עושה ש' *chifkhoni,* which yields much oil.

שִׁפְכוּתָא f. (preced. wds.) *gutter, slope.* Targ. Y. Num. XXI, 15 (v. שָׁפוֹךְ). Targ. Y. Deut. III, 17 (ed. Vien. שׁ').

שִׁפְכְנִי, v. שִׁפְכּוֹנִי.

שָׁפַל I (b. h.; Shaf. of נ־פ־ל) *to be low.*

Hif. הִשְׁפִּיל *to lower, humble.* Erub. 13b המשפיל עצמו; הקב"ה מַשְׁפִּילוֹ, v. גָּבַהּ; Ned. 55a. Pesik. R. s. 10 (ref. to Is. II, 9) אימתי שחו ונִשְׁפָּלוּ ... הִשְׁפִּילָם הקב"ה when did they sink and were lowered? When they committed that deed (worshipped the golden calf), the Lord lowered them. Arakh. 15b יַשְׁפִּיל דעתו let him humble his mind (think of his shortcomings). M. Kat. 16b (play on תִּתְכַּמֵּנִי, II Sam. XXIII, 8) תואיל והִשְׁפַּלְתָּ עצמך תהא כְּמוֹתִי because thou didst lower thyself, thou shalt be like myself; a. fr.

Nif. נִשְׁפַּל *to be lowered.* Pesik. R. l. c., v. supra.

Hof. הָשְׁפַּל, הָשְׁפַּל same. Pesik. Ki Thissa, p. 11b (ref. to Is. II, 9) יודע ... והָשְׁפַּלְתִּי אני ורחם וכ' I know that Israel bowed to the golden calf, and I and they have been lowered, but wilt thou not raise (forgive) them?; Tanh. Ki Thissa 4 והשפלתי אותי and I myself have been lowered; Yalk. Is. 260 והוּשְׁפַּלְתִּי Tanh. l. c. 5 (ref. to Ps. LXXV, 8) בלשון זה הוּ' וכ' for the word *zeh* (Ex. XXXII, 24) was he (Aaron) lowered, v. גָּבַהּ; בלשון זה הוּשְׁפָּלוּ וכ' through *zeh* (ib. 23) were they lowered, and with *zeh* (ib. XXX, 13) have they been raised; Lev. R. s. 8; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּפֵּל, *Nithpa.* נִשְׁתַּפֵּל [*to let one's self drop,*] 1) *to be humble, gentle.* Ib. s. 19 (ref. to שפלות ידים, Koh. X, 18) ע"י שנִשְׁתַּפְּלוּ ישראל מלחנות וכ' because the Israelites were too gentle to encamp (before Sinai) in discord &c.—2) *to be lazy, indolent.* Ib. ע"י ... מִשְׁתַּפֵּל מלקנח וכ' (not לקנח) because that man is too careless to wipe his body properly, he gets scabs. Ib. ע"י ... מִשְׁתַּפֶּלֶת וכ' because that woman is too indolent to examine her body properly &c.; a. e.

שְׁפַל I, שְׁפֵיל ch. same, *to fall down, go down.* B. Kam. 92b; Meg. 14b (prov.) שפיל ואזיל בר אווזא וכ' the duck bends its head down in walking, and its eyes look all around (it follows two pursuits at the same time, v. פֻּלְכָּא). Snh. 7a שָׁפֵיל ודרקולא, v. דִּרְקוֹלָא. Ber. 10a שָׁפִיל לסיפיה דקרא go to the end of the verse (in order to understand the whole of it); a. fr.

Af. אַשְׁפֵּל 1) *to lower.* Targ. Y. II Lev. X, 20. Targ. Prov. XXV, 7. Ib. XXIX, 23; a. fr.—2) *to carry down, carry along.* Yeb. 121a גלי אַשְׁפְּלוּ the waves may have carried (and landed him).

Ithpa. אִשְׁתַּפֵּל *to humble one's self.* Targ. I Sam. II, 36.

שָׁפָל m., שְׁפָלָה f. (b. h.; preced.) 1) *low, humble.* Num. R. s. 4 20 ואל ... ש' בעיני וכ' say not that I was low in the eyes of others, and was not despised in my own eyes. Taan. 16a; Snh. 88b, a. e. שָׁפַל ברך low of knee, *polite.* Y. ib. I, 19c נפש ש' a humble soul, humility; Ab. V, 19 נפש ש' contented, opp. רחבה. Ib. IV, 10 הוי שְׁפַל רוח בפני וכ' be humble before every man. Snh. 43b מי שדעתו ש' מעלה וכ' to him whose mind is lowly the Lord accounts it as if he had offered all kinds of sacrifices. Sot. 5a ורואה ... אבל but not so the Lord, he is high and looks at the low; a. fr.—*Pl.* שְׁפָלִין, שְׁפָלוֹת. Ib. 47b, v. גָּבַהּ; a. e.—2) (v. שָׁפֵל, *Hithpa.*) [*letting the hands sink,*] *indolent, negligent,* opp. זָרִיז. Tosef. Yeb. IV, 8; Pes. 50b יש ש' וכ' sometimes one is lazy and profits, and sometimes one is lazy and loses.—*Pl.* as ab. Ib. 89a; Ned. 36a; Gitt. 25a.

שְׁפַל II ch. same, *lowly.* Targ. Prov. XVI, 19.

שֶׁפֶל II (or שֵׁפֶל) m., v. next w.

שְׁפֵי, שְׁפֵלָה f. (b. h.; preced. wds.) *lowland.* Shebi. IX, 2 ובירודה ההר וש' וכ' in Judæa, (the three districts are) the highland, the lowland, and the valley; ושְׁפֵלַת לוד כשפלת הדרום and the lowland of Lydda is (with reference to Sabbatical year laws) like the lowland of Darom (South). Tosef. ib. VII, 10; Y. ib. IX, 38d bot. שָׁפֵל (not שפלה) ושְׁפָלָתוֹ, v. עֵמֶק. Ib. מאמאוס עד לוד ש' from

Emmaus to Lydda is the plain (of Judæa). Ib. (סימן) לש' וכ' the presence of sycamores indicates lowland; Pes. 53a; a. fr.

שְׁפָלָה, v. שָׁפֵל.

שִׁפְלוּת f. (preced. wds.) 1) (b. h.) ירדים ש' *lassitude*, v. שָׁפֵל I.—2) *humility, humiliation.* Num. R. s. 4 20 אם צריך אדם לנהוג ש' בעצמו וכ' ... לפני if a man must conduct himself humbly before a king of flesh and blood, how much more must he do so before the Lord? Ib. end הירח נוהג בש' וכ' he lived humbly before the Lord. Sot. 48a bot. (ref. to Is. V, 15) שגורמין ש' לשונאיו של הקב"ה (not לשונאי) they cause humiliation to the enemies of the Lord (euphem. for: to God); ש' של ישראל the humiliation of Israel; a. e.

שִׁפְלוּתָא ch. same, *lassitude.* Targ. Jer. XLIX, 24 (h. text רִשְׁתִּ).

שִׁפֵּילְ, שִׁפֵּלְ, שִׁפֶּלְתָּא f.=h. שְׁפֵלָה. Targ. Deut. I, 7. Targ. Jer. XXXII, 44; a. fr.

שָׂפָם m. (b. h.; v. שָׂפָה) *upper lip.* Cant. R. to I, 7 הירח שפמו על שָׂפָמוֹ, v. עָטָה. Pirké d'R. El. ch. XVII, end מכוסה וכ' if his upper lip was covered, they knew that he was a mourner; לא הירח שפמו וכ' if his upper lip was not covered, they knew that he was excommunicated; a. e.

שָׂפָם, שְׂפָמָא, סְ', שְׂפָמָא ch. 1) same. Targ. Lev. XIII, 45 (O. ed. Berl. סְ'). Targ. II Sam. XIX, 25 שִׂרְפַּמֵּיהּ ed. Lag. (oth. ed. סְ'). Targ. Ez. XXIV, 17; 22. Targ. Mic. III, 7.—*Pl.* שְׂפָמִין, שְׂרֵ', סְ'. Sabb. 129b מאה ש' (Ms. O. ושׁ only; Ms. M. מאה סְ'), v. קַרְנָא I. Ib. האידנא יומא דש' הוא to-day is a day of lip-shaving, i. e. a day spent without profit.—2) *border.* Targ. Y. I Ex. XXVIII, 32 (Y. II ספווא).—[Targ. Y. Num. XXX, 13 שפמהא, read: שְׂפָתָהּ.]

שפן, a word in an incantation against thirst. Pes. 112a.

שָׁפָן m. (b. h.; cmp. שׁוּפָם II) *cony, (rock-badger).* Midr. Prov. to XXX, 26 זה מדי כשם שחש' יש בו וכ' 'the conies &c.', this refers to Media, as the cony has the symptoms of cleanness (being a ruminant) and also those of uncleanness &c.; Lev. R. s. 13; Yalk. Prov. 964.

שַׁפְנִינָא m. (cmp. preced.) *turtle-dove.* Targ. Lev. XII, 6. Targ. Gen. XV, 9 (Y. II שׁוֹפָנִין). Targ. Ps. LXXXIV, 4 (h. text דְּרוֹר); a. e.—Pesik. ʿĂniya, p. 137a, v. צוֹצְלָא.—*Pl.* שַׁפְנִינַיָּא, שַׁפְנִינִין. Targ. Lev. V, 7. Ib. XIV, 30; a. e.

שָׂפַע (cmp. שָׂפָה II) 1) *to be smooth.* Gen. R. s. 14 קורה שׁוֹפַעַת a smooth-trimmed trunk (of a palm-tree, v. שָׂפְעָה I).—2) *to incline, slide.* Neg. X, 10 השׁוֹפֵעַ וכ', v. נִבְהַת; Sifra Thazr. Par. 5, ch. X. Tosef. Kel. B. Kam. VI, 15 תנור ששפתיו שׁוֹפְעוֹת לתוכו (not ששפתות) a stove the rims of which incline towards the inside; שפתיו שופעות לאחוריו if its rims incline towards its outer walls. Ohol. VII, 2 אהל שהוּא שופע וכ' a tent the top of which goes slanting down, so that the flat roof is only of the size of a finger; a. e.—3) *to pour out, run, discharge.* Yalk. Lev. 554 כל זמן ששופע לתוכה וכ' as long as it (the spring) discharges its overflow into the garden, the vegetables get black (dark green) &c. Nidd. IX, 8 (among the symptoms of approaching menstruation) ושׁוֹפַעַת and she discharges, expl. ib. 63b top. Bekh. III, 1 בהמה גסה שׁוֹפַעַת וכ' a large domestic animal that discharged a clod of blood; a. e.—[Y. Hor. I, 46a top עד שישפע, read: שישמע, v. שָׁמַע.]

Hif. הִשְׁפִּיעַ 1) *to make slanting.* Erub. 43b מַשְׁפִּיעַ ועולה משפיע וירוד (not משפיעו) let him make the wall slanting (from the centre) upwards and downwards (so that it should cast no shade).—2) *to pour abundantly; to sell in large quantities;* trnsf. *to give in abundance.* Dem. II, 4 כל המַשְׁפִּיעִים במדה גסה (Y. ed. חמשופעים, corr. acc.) all wholesale dealers; אלו הן המַשְׁפִּירִין וכ' these are considered wholesale dealers &c., v. סִרְטוֹן. Ber. 32a (ref. to ודי זהב, Deut. I, 1) ... וזהב שהִשְׁפַּעְתָּ להם וכ' בשביל on account of the silver and gold which thou didst pour upon them, until they said, enough!—this was why they made the golden calf; (Yoma 86b שהרבית). Snh. 108a ... דור בשביל טובה שה' וכ' the generation of the flood became overbearing only on account of the wealth that the Lord bestowed upon them. Ib. בטובה שהִשְׁפַּעְתִּי וכ' with the very blessing that I bestowed upon them, do they provoke me to anger; a. fr.—3) *to give overmeasure.* Tosef. B. Bath. V, 3 מקום שנהגו להַשְׁפִּיעַ משפיע וכ' where it is customary to give overmeasure, you must pour as much as is required: as long as the back and the bottom rim of the vessel are not wetted; a. e.—Part. pass. מוּשְׁפָּע, v. infra.

Pi. שִׁפַּע 1) *to make slanting.* Part. pass. מְשׁוּפָּע; f. מְשׁוּפַּעַת; *pl.* מְשׁוּפָּעִין, מְשׁוּפָּעִים; מְשׁוּפָּעוֹת. Sabb. 5a כותל מ' a slanting wall. Y. Ned. V, beg. 39a היה המקום מש' וכ' if the place in his court is sloping ..., the neighbor may protest (against washing being done in it), for he may say, thou pourest out, and it comes to my ground; a. e.—[Yalk. Lev. 571 דרך משופע, v. מְשׁוּפָּשׁ.]—2) *to cause to flow.* Lam. R. to IV, 15 מהו ושפח וש' וכ' what is *v'sippaḥ* (Is. III, 17)? It means *v'shipp'a* (he caused them to discharge blood), in order that the holy seed be not mixed up &c.—*Part. pass.* as ab. *abundant, eloquent, verbose.* Midr. Till. to Ps. I, 5 ed. Bub. (ref. to Prov. XV, 7b) אלו המש' וכ' this refers to those who are extremely fluent, but in whom there is not the sap of the Law; Yalk. Prov. 953 המוּשְׁפָּעִים.

Pu. שׁוּפַּע 1) *to be made slanting*; part. מְשׁוּפָּע, v. supra.—2) *to be poured.* Gen. R. s. 69 end; Yalk. ib. 120, v. פַּךְ.

Hithpa. הִשְׁתַּפַּע *to slant.* Y. Erub. X, 26b bot. במִשְׁתַּפַּע עשרה וכ' when the wall slants at the grade of ten handbreadths to three.

שְׁפַע ch. same, 1) *to flow, run, overflow.* Targ. Prov. III, 10. Ib. V, 16; a. e.—Nidd. 63a שופעת הא שָׁפְעָה ואזלה the Mishnah says, 'she discharges;' but does she not continue to discharge (how can this be a premonitory symptom)?—2) *to slant, hang down.* Targ. Y. Ex. XXVI, 12 (Levy quotes *Af.*).

Af. אַשְׁפַּע *to make slanting, let hang down,* v. supra.—2) *to pour, give in abundance.* Lev. R. s. 27 אן דאת יהיב מַשְׁפַּע את where thou givest, thou givest plentifully; Gen.

R. s. 33 הן דירהבת אַשְׁפַּעַת (not אשפע); Yalk. Ps. 727; Tanh. Emor 6; Pesik. Shor, p. 74ª מַשְׁפִּרַיִּם.

Pa. שִׁפַּע *to incline, make slanting, let hang down.* Part. pass. מְשֻׁפַּע. Targ. Y. Ex. XXVI, 13 (some ed. מְשֻׁפַּע Hebraism).—Sot. 22ᵇ, v. מְדוֹכָא. B. Mets. 26ª דמש' בחד גיסא when the wall is slanting on one side.

שֶׁפַע m. (b. h.; preced.) *overflow,* esp. *overmeasure, customary addition.* Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 50 כל מכה דבר ש' עלידן . . . to every plague that came upon them, pestilence came as an addition (in the bargain); ed. Bub., a. Yalk. Ps. 820 שָׁפָה.

שִׁפְעָא ch., constr. שִׁפְעַ, same, *overflow.* Targ. Is. XLVIII, 18; LIX, 19; LXVI, 12.

שִׁפְעָה I f. (שָׁפַע 1) *smoothing, planing.*—שִׁפְעַת קורה *smooth-trimmed trunk* (of a palm tree). Gen. R. s. 41, beg. ש' קורות להקרות וכ' the planed trunks (of the palm tree) are used for ceiling the house; Num. R. s. 3, beg.; Yalk. Ps. 845 ש' קוֹרֶיהָ. Koh. R. to III, 11 ש' קורייס (read קוֹרָה), v. שָׁפַע.

שִׁפְעָה II f. (b. h.; שפע *to crush, stamp,* cmp. שָׁפָה I) *stamping, trot, marching troop.* Sot. VIII, 1; Sifré Deut. 192; Yalk. ib. 923, v. קַלְגֵּס.

שָׁפַף (v. שׁוּף II, a. שָׁפָה I) *to crush, rub.*—*Part. pass.* שָׁפוּף; f. שְׁפוּפָה; *pl.* שְׁפוּפִים, שְׁפוּפִין; שְׁפוּפוֹת *a) rubbed, rubbing.* Gen. R. s. 65 דיו רגליהם ש' בארץ their feet (which were hanging down) rubbed against the ground; (Y. Peah VII, 20ᵇ top נוגעות).—*b) crushed, weak, nimble.* Gen. R. s. 22 the evil inclination דומה ללסטיס ש' וכ' is like an enfeebled robber sitting on the cross-road &c.; Yalk. ib. 36; Yalk. Ps. 840. Gen. R. s. 25, end בני אדם ש' weak people, opp. גבורים; Ruth R. to I, 1. Gen. R. s. 53 עכשיו . . . לא ש' וכ' now what is his gift (the child born to him)? is it not puny? I put my finger &c. (v. פְּרַחַשׁ); Yalk. Deut. 810 שְׁפִיפָה . . . מתנחרה (Chald.). Gen. R. s. 60 דווין וש' ed., v. שָׁפָה I; a. fr.

Pilp. שִׁפְשֵׁף *to rub, polish, brush off.* Y. Sabb. IV, end, 7ª עד שירַשְׁפְּשֵׁם until he rubs (the stones, to wipe off the dirt); Bab. ib. 125ᵇ צאו ושַׁפְשְׁפוּם go out and rub them. Y. Ter. I, beg. 40ª במְשַׁפְשֵׁף בהן במים when he scours them with water. Yoma 30ª לשַׁפְשֵׁף to wipe off (squirtings). Mikv. IX, 2 אלא אם כן ש' unless he has rubbed the soot off. Tosef. Dem. I, 18 משפשף he may rub him (with oil). Y. Ber. IX, 14ᶜ top עד שישירפְּשֵׁם before rubbing (the rectum), v. מְשַׁמֵּשׁ; a. fr.

Nif. נָשַׁף, נִרְשָׁף *to be crushed.* B. Kam. 28ᵇ ונשוף באבן (Ms. F. ונושף read: ונירשף), v. שׁוּף II.

שְׁפַף ch. same (interch. with שׁוּף). Targ. Ex. XXXII, 20 ושַׁף (h. text וירטוך); Targ. Cant. I, 14. Targ. Ps. LXXII, 4 וירשוף (h. text וידכא). Ib. LXXXIX, 24 (h. text וכתוחי); a. e.

Palp. שַׁפְשֵׁף *to rub against, let glide down.* Sabb. 154ᵇ דקא מְשַׁפְשֵׁף, v. פַּשְׁפֵּשׁ II.

Ithpa. אִשְׁתַּפָּף *to be crushed.* Targ. Job V, 4 יִשְׁתְּפוּן (incorr. ישרתפון; h. text ידכאו). Ib. XXX, 8, v. שׁוּף II ch.

שָׁפַץ, *Pi.* שִׁפֵּץ (v. next w.) *to repair.* Keth. 103ª שִׁיפְּצָה מאי if she repaired the house, how is it?; v. שִׁירְפּוּצָא.

שִׁפֵּץ, *Pa.* שִׁפֵּיץ (Shaf. of פצץ) [*to undo a breach* (cmp. הִשֵּׁן to remove the ashes),] *to repair.* Targ. II Chr. XI, 11 ובנא וש' קרוין ומני וכ' (h. text וירחזק) וש' ותקיף. Ib. 23 (h. text ויבן ויפריץ, to which Targ. supplies ויפקד) he built and fortified cities, and appointed &c.—Meg. 4ª אתא אסא שַׁפְּצִינְהוּ Ar. a. Rashi (ed. שפצנהי, corr. acc.) Asa came and restored their fortifications. Yeb. 63ª טום ולא תְּשַׁפֵּיץ וכ' שַׁפֵּיץ וכ' fill up (a hole in time), that thou need not repair, repair, that thou need not build.

שְׁפַק, שְׁפַק, שָׁפַק, v. סְפַק, סָפַק.

שפקין, Tosef. Makhsh. I, 2, read: שִׁיקְּרָן (v. R. S. to Makhsh. I, 4).

שָׁפַר (b. h.) *to be smooth, rounded; to be pleasing, good, cheerful.* Ex. R. s. 1 (play on שִׁפְרָה מעשיה) שִׁשְׁפְּרוּ מעשיה וכ' her deeds were pleasing before God.

Pi. שִׁפֵּר *to cleanse, make pleasing; to conciliate, harmonize.* Sot. 11ᵇ; Ex. R. l. c. the Lord sent an angel from on high ומנקה אותם ומְשַׁפֵּר אותם . . . שמְשַׁפֶּרֶת וכ' (not ומשפיר) who cleansed them and made them good-looking, like a midwife that cleanses an infant. Ib. שחיתה משפרת על וכ' she smoothed over her daughter's words, and pacified (the king) for her. Gen. R. s. 98 (ref. to אמרי שפר, Gen. XLIX, 21) אמרי שופר שחן מְשַׁפְּרִין אמרין וכ' words of the Shofar, for they harmonize the words that were given with sounding the Shofar &c. (the Torah). Ib. ורץ . . . ושו' על ידו (not ידן) Naphtali ran like a hind and brought the document (of the purchase of the cave of Machpelah) from Egypt, and through it he pacified (the Hittites). Ib. s. 99, end (ref. to Gen. l. c.) [read:] והם מכבדין . . . ומשפרין דבריהם they offer kings their fruits and speak pleasing words; Tanh. Vayhi 13 ומשמירין (corr. acc.). Lev. R. s. 29 (ref. to Ps. LXXXI, 4 שופר) בחדש הזה שַׁפְּרוּ מעשיכם in this month (Tishri) cleanse your deeds; אם שִׁפַּרְתֶּם וכ' if you cleanse your deeds, I will &c.; a. e.

Nif. נִשְׁפַּר *to be made neat-looking, be adorned.* Y. Sabb. X, end, 12ᵈ לְרִשְׁפַּר . . . העושה who makes a strap (for an animal) . . . to be adorned with it; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 13 לשַׁפֵּר (*Pi.*).

שְׁפַר ch. same. Targ. Gen. XXXIV, 18. Targ. Ps. LXIX, 32. Targ. Esth. I, 10; a. fr.—Snh. 11ᵇ ושַׁפְרָא מילתא באנפיי וכ' and the thing was pleasing in my sight and &c.; Y. ib. I, 18ᵈ top; Y. Maas. Sh. V, 56ᶜ top. Ker. 5ᵇ אי שמין ש' וש' וכ' if it (the cock) gets fat and well-looking, he may know that he will succeed; a. e.

Af. אַשְׁפַּר *to cleanse, make handsome, pleasant.* Targ. Y. Gen. IX, 27 (h. text יפת). Targ. Prov. XV, 2. Ib. XVII, 22 (Ms. מְשַׁפֵּיר *Pa.*); a. e.—Y. Maasr. I, 49ª bot. רַשְׁפַּר אפוי וכ', v. כַּרְיָא I. Y. Taan. I, 64ᵇ bot. מַשְׁפַּר תיירטרון cleaning the theatre; a. e.

Ithpe. אִשְׁתְּפַר *to make one's self fair, adorn one's self.* Targ. Jer. II, 33.

שֶׁפֶר m. (b. h.; preced.) *beauty, splendor, pleasantness.*

Num. R. s. 14[11] בירכו באמרי ש' . . . שְׁפָרִים he blessed him with speeches of beauty, for his words were pleasing. Midr. Till. to Ps. XVI, 6 שכרן של מצות שְׁפָרוֹ עלי (not מצוה) (*naḥălath* means) the reward of good deeds; its splendor rests on me; a. e.

שֵׁפֶר ch. same; constr. שִׁפְרָ, *the best of, choice of.* Targ. Y. Gen. XLVII, 6 בית שְׁ' ארעא (O. בדשַׁפְרֵ בא). Targ. Deut. XII, 11; a. fr.—שְׁ' ארג, v. אָרָג.—B. Mets. 14[a] שבת שְׁ' וכ', v. שִׁעְבּוּד.—שְׁ' נונא, v. נוּן.

שָׁפָר m. (preced. wds.) *beautiful, pleasing.*—*Pl.* שְׁפָרִים. Num. R. s. 14[11], v. שִׁפֶר.

שִׁפְרְגָּז, v. שִׁיפְרְגָּז.

שַׁפְרְנוּקָא, v. נוּן.

שִׁפְרְעָם pr. n. pl. *Sh'far'am* (*Shefa'Amr*, Neub. Géogr. p. 199), north-west of Sepphoris, near Usha. R. Hash. 31[b] (seat of the Sanhedrin). Ab. Zar. 8[b]. Tosef. Mikv. VI, 2.

שַׁפְרְפְּרָא, שַׁפְרְפָּרָא, שַׁפְרְפָּרָה m. (שָׁפַר) *brightness*; (cmp. צַפְרָא) *early morning, morning light.* Targ. Esth. X, 3. Targ. Job III, 3 (h. text נהרה). Ib. VII, 4 (h. text נשף). Targ. Is. LVIII, 8 (h. text שחר). Ib. LXII, 1 (h. text נגה); a. fr.

שַׁפְרְתָּא, v. שַׁפְרִיר.

שפש, part. *Pu.* מְשׁוּפָּשׁ, v. שָׁפַשׁ.

שִׁפְשֵׁף, שַׁפְשֵׁף, v. שָׁפַף, שָׁפַף.

שַׁפְשָׁף m. (v. שׁוּף II) *paste, a small board on the hunter's rod smeared over with glue.* Sabb. VIII, 4 (78[b]) דבק כדי ליתן בראש הש' Bab. ed. (Mish. a. Y. ed. השַׁבְשֶׁבֶת); expl. ib. 80[a] כדי ליתן בראש ש' שבראש קנה וכ' (Ms. M. a. O. שבשבת; Alf. Ms. שַׁפְשֶׁפֶת; v. Rabb. D. S. a. l. note 3) as much glue as is required to put on the top of the 'paste board' which is on the fowlers' reed.

שַׁפְשֶׁפֶת f., v. preced.

שָׁפַת (b. h.) *to place, pile,* esp. *to place the cooking vessel over* or *by the fire.* Y. Sabb. I, end, 4[b] השׁוֹפֵת את הקדירה וכ' if one sets a pot over coals (on the Sabbath), we must warn him &c. Bets. IV, 5 לְשָׁפוֹת וכ' to place a pot on them, v. נָקַף I. Hull. 84[a] מאה מנה יְשָׁפְתוּ וכ' if one possesses one hundred Maneh, he may have a pot put on the stove every day. Sot. 11[b] שׁוֹפְתוֹת שתי וכ' they put on two pots, one for hot water, and one with fish; Ex. R. s. 1. Midr. Till. to Ps. XXII, 16 הייתי דומה . . . שׁוֹפְתִין עליה (not שופכין) I was like a stove situate between two roads, on which the travellers do their cooking; ed. Bub. ש' קרירותיהן; Yalk. ib. 687; a. fr.—[Tosef. Kel. B. Mets. III, 1 שפת הרמנה, v. שָׁפָה I.]

שׂ', שְׂפָתָא f. = סִיפְתָא, *border, lip.* Targ. O. Ex. XXVI, 4; a. fr., v. סִיפְתָא.—Yeb. 75[b] ואימא מִשְׂפָתֵיה may I not say, it refers to his lip?; a. e.

שׂפתה, Tanḥ. R'eh 5 והושיבוהו על ש', quid?

שְׂפָתַיִם, v. שָׂפָה.

שִׁפְתַּיִם m. du. (b. h.; שָׁפַת, cmp. אַשְׁפּוֹת) *border-mounds* (between which is the balk). Sot. 11[b] ונזקקות להן בין ש' and they had intercourse with them between the mounds in the field; Ex. R. s. 1. Yalk. Zech. 574 (ref. to Ps. LXVIII, 14) תשכבון בין ש' יהודה ועבר הירדן you shall lie (in peace) between the borders: Judah and the shore of the Jordan.

שֵׁשׁ, *pl.* שְׁצִין, שְׁצִים, v. שׁוּץ.

שְׁצָנְיָתָא, שְׁצָרְיָא, שְׁצָרְיוּ, שְׁצֵי, שְׁצָא, v. sub שׁוּץ.

שָׁצַת* *Pi.* שְׁצַת (=שסף) *to cut, slash.* Sifra Thazr., Par. 5, ch. XVI (ref. to Lev. XIII, 56) אוֹתוֹ יכול יְשַׁצְּפֶנּוּ וינירחנו וכ' (Rab. יְשַׁסְּפֶנּוּ, ref. to I Sam. XV, 33) from, 'he shall rend it.' I might infer, that he should slash it and leave it in its place &c.; [Asheri to Neg. XI, 5: יתפרו, glossator יְשַׁצְּפֶנּוּ (v. שׁפץ) *patch it over*; R. S. to Neg. l. c. יְצַפְּנוּ; Yalk. Lev. 553 רישופנו].

שְׁצַת pr. n. pl. *Shetseth,* a Phœnician border town. Y. Dem. II, 22[d] top; Tosef. Shebi. IV, 9 שָׁנָץ.

שׁק, v. שׁוּק.

שַׂק m. (b. h.) *sack, sackcloth.* Sifra Sh'mini, Par. 6, ch. VIII (ref. to Lev. XI, 32) מה שק מיוחד וכ' as sack, which is specified, is something spun and woven &c.; Sabb. 64[a]. Sifra l. c. אין לי אלא שק העשוי וכ' I may think that only sackcloth made of goats' hair is meant. Succ. 20[b]; Tosef. Kel. B. Bath. IV, 14 של שק a mat made of sackcloth. Snh. 101[a] התורה חוגרת שק וכ' the Torah, girt with sackcloth, stands before the Lord &c.; a. fr.—*Pl.* שַׂקִּין, שַׂקִּים. Sabb. 62[a], v. סַק II; a. e.

שַׂקָּא, שַׁקָּא ch., v. סַק, סַקָּא.

שׁוֹקָא, שַׁקָּא, שָׁקָא m. = h. שׁוֹק, 1) *joint, leg.* Targ. Ex. XXIX, 22; 27 (O. ed. Berl. שָׁ'; oth. eds. a. Y. שׁוֹ' a. שַׁקָּא). Targ. Lev. VII, 32, sq. (Y. ed. Vien. שַׁקָּא); a. fr.—*Pl.* שָׁקִין, שָׁקֵי, שָׁ', שַׁקָּא, שָׁקִין, שַׁקִּין. Targ. O. Deut. XXVIII, 35; Y. ed. Vien. שַׁקָּרְיָא (read: שַׁקָּדְיָא; Ms. שַׁקָּרִין). Targ. Ps. CXLVII, 10 שׁוֹקֵי (constr.).—Y. Shek. V, 49[a] bot. חמון ש' look at the legs (of Moses, how fat); Y. Bicc. III, 65[c] bot. חזי שקי (ed. Krot. שָׁאקֵי). Lev. R. s. 34 חמי שקירין look at the (poor man's) legs; Yalk. ib. 665 שקרן; Koh. R. to V, 13. Hull. 63[a] אריכי שקי those with long legs, v. שְׁקִירְתָּנָא; a. e.—[Targ. II Sam. XXII, 43 שׁוֹקִין, some ed. שקין, read: שׁוּקִין].—2) *shaft.* Gitt. 55[b]; 57[a], v. דִּיסְפַּק.

שְׁקָא = שְׁקַע *to sink, break down.* Kidd. 81[b] ש' ומית he sank and died (feigned a sinking spell and death). Lev. R. s. 17 ש' ברתא some ed., v. שְׁקַע.

שָׁקַד (b. h. *Nif.*; cmp. next w.) *to bend, twist, plait.*—*Part. pass.* שְׁקִיד; f. שְׁקִידָה (cmp. שְׁבֶשְׁתָּא) *confused, mistaken.* Lam. R. to I, 14 (ref. to נשקד, ib.) ש' הייתי מעוותי וכ' I was in error as to my sins, I thought that he would forgive me all my sins, when I heard that my verdict was torn up.

שָׁקַד (b. h.; v. קדד) [*to bend, be bent*; trnsf.] *to be bent upon, be intent, studious, anxious; to watch.* Lam. R. to I, 14 (ref. to נשקד, v. preced.) שר"ן כתיב ש׳ חקב"ה וכ׳ it is written with Shin, the Lord considered well how to bring the evil upon me (so as not to consume me). Midr. Till. to Ps. CXIX, 9 שׁשוֹקְדִים וכ׳, v. שָׁחַר I. Y. Ber. IV, 7d אני שׁוֹקֵד וחן שׁוֹקְדִין I am industrious (rise early), and so are they; (Bab. ib. 28b משכימים ... (משכים). Tosef. ib. VII (VI), 2 כמה אומניות שׁוֹקְדוֹת משכימות וכ׳ how many trades (tradesmen) are anxious, rise early (to sell their goods), and I rise and find all these &c.; Bab. ib. 58a כל אומניות שוקדות ובאות וכ׳ (not אומנות) all trades are anxious and come to the door of my house &c. Keth. 2a; 3b שָׁקְדוּ ... על בנות וכ׳ the scholars were considerate towards the daughters of Israel (in ordaining weddings to be held on the fourth day of the week), in order that a man may make preparations &c. Ib. 3a bot. הא בעינן שקדו but (how may weddings take place any day of the week?) must we not consider *shaḳ'du* (the scholars' institution for the honor of woman)?; a. e.—*Part. pass.* שָׁקוּד *anxious, industrious, conscientious.* Ab. II, 14 הוי ש׳ ללמוד וכ׳ be anxious to learn the Law. Keth. 43b ש׳ אמרה the industrious scholar said it; ש׳ מנו שמואל who is meant by *shakud?* Samuel. Y. Ned. VIII, 40d bot. ולא עמד שׁוֹקֵד וכ׳ and no conscientious student arose, until (R.) Jeremiah arose; Y. Kidd. III, 64c top שָׁקֵד.

שָׁקַד ch. same, *to watch, be anxious, careful.* Targ. Ps. CII, 8. Targ. Prov. VIII, 34.

Ithpe. אִשְׁתָּקֵד *to be anxious, wait for an opportunity.* Snh. 14a הוה קא מְשָׁתְקֵד ר׳ וכ׳ (Ms. M. מְשָׁתַּקֵּד) R. J. was anxious to ordain them; Yalk. Sam. 96.

שָׁקֵד I m. *industrious, anxious,* v. שָׁקַד.

שָׁקֵד II m. (b. h.) *almond-tree, almond.* Gen. R. s. 42. Koh. R. to XII, 7 (ref. to Jer. I, 11) מה ש׳ הזה משעה וכ׳ as the almond-tree takes twenty-one days from the time it blossoms to mature its fruit &c.; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); a. fr.—*Pl.* שְׁקֵדִים, שְׁקֵדִין, שְׁקֵי׳. Maasr. I, 4 ש׳ המרים bitter almonds. Y. Orl. III, 63b top פרך שְׁקֵדֵי soft-shell almonds (v. פְּרֵךְ); a. e.

שַׁקְדָן m. (שָׁקַד) *watchful, industrious, scrupulous student.*—*Pl.* שַׁקְדָנִים, שַׁקְדָנִין. Sot. IX, 15 משמת ... בטלו השׁ׳ with the death of B. A. the careful students ceased; Tosef. ib. XV, 4; Y. ib. IX, end, 24c; Y. Ned. VIII, 40d bot.; Y. Kidd. III, 64c top.

שָׁקָה, v. שׁקי.

שָׁקוּט m. (שׁקט, Shaf. of קט; cmp. קטט, קוט) [*cut short,*] 1) *stubby, abnormally short.* Ned. 66b ש׳ ... שמא הוא is her neck graceful? It is too short. Tosef. Bekh. V, 1 צוארו שמוט וש׳ whose neck is abnormally long or abnormally short; Bekh. 43b, expl. מיחבא דחביא, v. חָבִי; v. שָׁמוּט.—2) *abruptly bent, angular.* Ib. VII, 1 (43a) שראשו ש׳ (Mish. ed. שקוע) he whose head is angular, expl. ib.b ש׳ מלפניו *shaḳuṭ* refers to the front of the head (the forehead receding abruptly).

שְׁקוּל, שְׁקוּלָא, v. sub שׁקל.

שָׁקוֹלָא m. (שָׁקַל) *carrier* (of wine vessels).—Pl. שְׁקוֹלָאֵי. B. Mets. 99b. Ḥull. 105b.

שְׁקוּעָא, שְׁקוּעַ, v. sub שׁקע.

שְׁקוּעָה f. *sh'ḳu'ah,* a substitute for שְׁבוּעָה, v. כִּינּוּי. Y. Ned. I, 37a top.

שְׁקוֹף m. (שָׁקַף I, v. מַשְׁקוֹף) *cross-piece, lintel, arch, arched gateway with posts.* Neg. XII, 4; Tosef. ib. VI, 5 כדי ליתן תחת הש׳ as much wood as is required to place under an arch (to keep it in shape); Ib. כדי לעשות סנדל לאחורי הש׳ as much as is required to make 'a shoe' (protection) back of the arch. Tosef. Ohol. VII, 10 שְׁקוֹפָהּ אם אין [בין] של מערה the arched entrance of a cave. Ib. פיה לש׳ וכ׳ if there is not the space of a handbreadth between the mouth of the pot and the lintel. Y. Snh. X, 28d bot. הגביה ... את הש׳ וכ׳ the angel raised the lintel for him (Phinehas), so that both of them could be seen from between his shoulders; (Bab. ib. 82b המשקוף); Sifré Num. 131 פתח ש׳ (read: את הש׳); (Num. R. s. 20, end המשקוף; Tanḥ. Balak 21 משקוף חבית). Y. Naz. V, 56c bot. תחת מעי הש׳ (strike out מעי, a dittography from preceding clause) under the archway. Y. Nidd. II, 49d bot. standing אחר הש׳ behind the post (ready to go out); (Bab. ib. 12a; 14b בצד המשקוף); a. e.—*Pl.* שְׁקוֹפוֹת. Midd. II, 3 כל השערים ... להן ש׳ וכ׳ all the gates that were there (on the Temple mount) had arches with posts, except the gate of T. where there were only two stones leaning one on the other.

שְׁקוֹפָא ch. same, 1) *door posts with arch.*—*Pl.* שְׁקוֹפֵי. Men. 33b (Ms. R. 1, a. Rashi שקפי; Ms. R. 2 שירקמי, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Erub. 11a שקפי (Rashi שירקפי), v. שִׁרְמָא.—2) *lintel,* v. סַקְפָּא.

שְׁקוּרִי, שְׁקוּר, שְׁקוּצָא, שְׁקוּץ, v. sub שׁקץ.

שְׁקוּרָה f. *sh'ḳurah,* a substitute for שְׁבוּעָה, v. כִּינּוּי. Y. Ned. I, 37a top.

שָׁקוּתָא f. (שָׁקָה) 1) *drinking.* Targ. Esth. I, 8.—*Pl.* שַׁקְוָותָא (sub. בני) *cup-bearers, butlers.* Targ. I Kings X, 5 ed. Lag. (ed. Wil. שַׁקְרוּ; oth. ed. שָׁקוּ); Targ. II Chr. IX, 4.—2) *watering*; (sub. בית) *trough* (v. סַקְוָא).—*Pl.* as ab. Targ. Y. II Gen. XXIX, 22 שַׁקְוָותָן; Y. I בית שַׁקְרוּתָן (read: בתי) our troughs.

שָׁקַט I *to cut off, shorten,* v. שָׁקוּט.

שָׁקַט II (b. h.) *to settle, be at rest, at ease.* Sabb. 88a לְמָה שָׁקְטָה, v. יָרֵא; Ab. Zar. 3a; Yalk. Ps. 811. Yalk. Hab. 563 ש׳ העולם the world remained undisturbed; Tanḥ. ed. Bub., Sh'mini 10 שקטה הארץ; a. e.

Hif. הִשְׁקִיט 1) *to be quiet, careless* (cmp. שָׁלַו). Gen. R. s. 36, beg. (ref. to Job XXXIV, 29) והוא הִשְׁקִיט מצולמו and he (the Lord) is unconcerned about his world; Lev. R. s. 5 (not בצולמו).—2) *to give rest, ease.* Gitt. 31b (ref. to

owner, the credit for it is given to his butler (is the butler's).—רַב שָׁקֶה *chief butler.* Targ. Gen. XL, 2. Targ. O. ib. 9 (Y. רב מזוגיא); a. e.

שָׁקֵיד, v. שָׁקַד II.

שָׁקְדָה, v. שָׁקְיָא.

שַׁקְיוּתָא f. (preced. art.) 1) *drink.* Targ. Ps. CII, 10.—2) *trough,* v. שָׁקוּתָא.—3) *butlership.* Targ. O. Gen. XL, 21.

שְׁקִיזָמֵי m. pl. (Shaf. of קזם = גזם; cmp. גְּרִיזְמֵי) *nibbles, dessert, fruit* &c. Y. Ber. VI, end, 10d.

שְׁקֵיטָא f. (שְׁקַט) *at rest, at ease.* Targ. Zech. I, 11 (ed. Wil. שְׁקֵי; ed. Lag. שְׁקֵטָא).

שְׁקִיטָנָא f. (cmp. שָׁקוּט) *flamingo* (from its abruptly bent beak).—*Pl.* שְׁקִיטָנְאֵי, שְׁקִיטָנֵי. Hull. 63a ארכי שקי ש׳ וכ׳ Ms. M. a. Ar. (Ms. R. 1 שְׁקַטְנָאֵי; ed. sing., v. Rabb. D. S. a. l. note) flamingos, those with long legs and red are permitted, the short-legged and red are forbidden.

שַׁקְיָא, שָׁקְיָא, v. שַׁקְיָא, שָׁקְיָא.

שִׁיקְ׳, שַׁקְיָנָא m. (שקי) *drink, liquid, infusion.*—*Pl.* שִׁיקְ׳, שַׁקְיָנֵי. Targ. Y. I Num. VI, 3.—Sabb. 78a כל ש׳ וכ׳ (Ms. M. שתיירתא) all liquids (infusions of collyrium) heal &c., v. טָבַל I. Ib. 147b כולהו ש׳ מדיבחא וכ׳ all infusions (medicines) taken between Passover and Pentecost are efficacious. Ab. Zar. 28b כולהו ש׳ קשו וכ׳ (not שקיינו, Rashi שַׁקְיָנִין) all liquids are bad for the ear, except &c.

שַׁקִּיעָא m., **שַׁקִּיעַ** f. (שָׁקַע) *depressed, having the appearance of a depression.* Targ. Y. Lev. XIII, 55 צוריעא ש׳ (some ed. שְׁקִ׳; h. text פתיתת).

שְׁקִיעָה f. (שָׁקַע) *sinking.* Ex. R. s. 15 22; Tanḥ. Ḥayé 3 דרך של ש׳ a muddy road.—שְׁקִיעַת הַחַמָּה *sunset.* Zeb. 56a. Y. Snh. V, 22d bot. Gen. R. s. 68 ... בזריחתה ... כשם לראות בשְׁקִיעָתָהּ as thou hast permitted me to see the sun in its rise, so permit me to see its going down; a. fr.

שְׁקִיעִין, שָׁקִיעַיָּא m. pl. (שָׁקַע) *old, forgotten titles of consfiscated property* (v. סִיקָרִיקוֹן). Y. Keth. X, end, 34a [read:] קריבין ... אזלון ... נשין ואעלון להון נשין ש׳ וכ׳ relatives of R. J. bought fields from the family of Bar Tafḳan; then members of the family of B. T. went and married, and their wives brought them old titles (showing that the property sold had originally belonged to their family, and according to the *sicaricon* law the purchasers were bound to pay them one-fourth of the price paid for the property). They came to court, suing the relatives of R. José. Said R. M. to them, לא ... אנא ידע הוו אילין ש׳ קדמיכון I know that when you sold those fields, you did not have those titles before you (consequently, when the sale took place, the original owners were unknown, and the *sicaricon* law had no application).

Job XXXVII, 17) בשעה שה׳ וכ׳ ... אימתי (Rashi בשעה שמשקיט) when are thy clothes warm? When he makes the world rest from the south (when the south wind abates); Yalk. Job 922.—[Tosef. Erub. IX (VI), 26 חמשקטין Var., v. קְשַׁט.]

שַׁקַּט ch. same. Targ. Jud. XVIII, 7; 27. Targ. Ex. XXIII, 12 (h. text וינפש). Targ. Jer. XXX, 10; a. fr.

Af. אַשְׁקֵט *to give rest.* Targ. Is. LXII, 1.

שֶׁקֶט m. (b. h.; preced.) *rest, ease.* Snh. VIII, 5 ש׳ לרשעים וכ׳ the ease of the wicked is bad for them and bad for the world.

שְׁקֵיטָא, v. שְׁקֵיטָא.

שְׁקִיטָנָא, v. שְׁקִיטָנָא.

שָׁקָה, שקי [(cmp. שקע) *to settle.*]

Hif. הִשְׁקָה (b. h.; cmp. שָׁתָה) *to give drink; to water.* M. Kat. I, 1 מַשְׁקִין בירת וכ׳ you may water a field that depends on irrigation during the festive week &c. Keth. 111b מִמַּשְׁקַחוּ חלב, v. שַׁן. Cant. R. to I, 12; Num. R. s. 11 3 ומשה מַשְׁקָה and Moses gave drink (to those who were being circumcised). Eduy. V, 6 אין משקין וכ׳ we do not give the testing waters to a proselyte (v. סוֹטָה). Ib. דוגמא הוּשְׁקוּהָ, v. הוּגְמָא; Ber. 19a; a. fr.

שקי, *Af.* אַשְׁקֵי ch. same. Targ. Gen. XXIX, 10. Ib. XXIV, 18, sq. Ib. II, 6. Targ. Jer. I, 5; a. fr.—Sabb. 140a אַשְׁקָנִין חמרא וכ׳ Ms. M. (ed. אשקיי, corr. acc.) he gave me one cup of wine to drink. B. Bath. 146a מאן לימא ... ואַשְׁקֵיהּ who can tell that he did not grind a pearl ... and give it to him to drink (in the cup)? Koh. R. to III, 2 מַשְׁקֵי לון וכ׳ ... והוה and the father of the child offered them old wine; a. fr.

שָׁקֵי, v. שָׁקְיָא.

שׁוּקִי, שָׁקֵי m. (preced.) *irrigation*; ש׳ של (שדה) *a field requiring irrigation.* Tosef. Shebi. II, 4 בשל ש׳ in a field depending on irrigation, opp. של בעל. Num. R. s. 16 25 של שקי (not שקר), v. בַּעַל. Y. Ter. X, 47b top כרוב של ש׳ (not שקיא) cabbage from an irrigated field. Ib. bot.; a. fr.

שַׁקְיָא, (שְׁ׳), שִׁיקְיָא f. ch. same, 1) *irrigation; pool*; ש׳ בִּרַת, ש׳ גִּינַת *irrigated soil, garden.* Targ. Gen. XIII, 10 (h. text משקה). Targ. Josh. XV, 19; Jud. I, 15 (h. text גלת). Targ. O. Num. XXIV, 6; a. e.—Targ. Is. XXXII, 20, v. infra.—*Pl.* שַׁקְיָין, שַׁקְיָן. Targ. Koh. II, 5.—*Masc. pl.* שִׁיקְיָא *pools, canals.* Targ. Is. XXXII, 20 (some ed. שִׁיקְיָא; ed. Wil. שַׁקְיָא; ed. Lag. שקיא). Targ. Y. Ex. VIII, 1 (h. text אגמים).—2) ש׳ בִּרַת or ש׳ *trough.* Targ. O. Gen. XXIV, 20 (Y. II ש׳ only; Y. I בירת שַׁקְיָתֵי). Targ. O. ib. XXX, 38.—*Pl.* שַׁקְיָיתָא. Targ. Y. ib.—V. שָׁקוּתָא.

שָׁקֵי, (שַׁ׳), שָׁקְיָא m. (preced. wds.) *butler.* Targ. O. Gen. XL, 1; 5; a. e.—B. Kam. 92b (prov.) חמרא למרא טיבוחא לשָׁקְיֵיהּ (Ms. M. דשָׁקְיָהּ) the wine belongs to the

שְׁקִיף m. (שָׁקַף I; cmp. פִּרְפֶּה) *cleft.*—*Pl.* שְׁקִיפִין, שְׁקִירְפִּים. Ohol. III, 7; VIII, 2 ש' וסלעים roofs (v. אֹהֶל) formed by clefts and overhanging rocks.

שְׁקִיפָא ch. same. Targ. Is. X, 26; Targ. Jud. VII, 25 (h. text צור). Ib. XV, 8; 11 (h. text סעיף).—*Pl.* שְׁקִיפִין. Targ. Is. II, 21 (h. text סעפי). Ib. LVII, 5. Targ. I Sam. XXIV, 3 (h. text צורי); a. e.—V. שְׁקִיפָא II.

שְׁקִירַפְס, v. סְקִירַפְס.

שְׁקִירוּת f. (שָׁקַק) *greed.* Esth. R. to I, 2 (ref. to I Kings XIV, 25) Pharaoh is named שישק מפני שבא בש' וכ' Shishak, because he came upon Israel with avidity, saying &c.

שָׁקַל (b. h.; Shaf. of קל) 1) [*to swing,*] *to weigh, balance.* Gen. R. s. 4 הכנס ורחוץ ושָׁקוֹל וכ' go in and bathe, and weigh thyself before and after &c.; כיון שיצא וש' וכ' when he came out and weighed himself, he had lost nothing. B. Bath. V, 11 הרי שׁוֹקֵל לוֹ עין בעין if he gave him exact weight, v. עַיִן. Ib. 89ª לא יאמר לו שקול ... אלא שוקל ליטרא וכ' he cannot say to him, weigh me three single fourths of a litra, but he weighs (puts in the balance) one litra, and puts one-fourth of a litra with the meat; a. fr.—Trnsf. *to weigh, consider, account.* Koh. R. to XII, 14 עבד שרבו שוקל וכ' a slave to whom his master accounts errors as wilful offenses; Ḥag. 5ª. Ib. (ref. to Mal. III, 5) אוי לנו שש' ... קלות וכ' woe unto us to whom the Scripture accounts light offenses alike with severe crimes; Yalk. Mal. 589. Mekh. Yithro, s. 8 חביב ש' כבודן וכ' ... the honoring of father and mother is precious before God, for he put their honor and the fear of them on a level with his own honor &c.; (Kidd. 30ᵇ השוה); a. e.—2) (denom. of שֶׁקֶל) *to offer the head-tax* (half a Shekel). Shek. I, 4 כל כהן ששוקל וכ' a priest that pays the head-tax. Ib. 6 השוקל על ידי וכ' if one pays the head-tax for a priest, a woman, or a minor, he is exempt (from paying agio). Ned. IV, 2 (33ª) שוקל (לו) את שקלו may pay the head-tax for him; a. fr.—In gen. *to pay taxes.* Tosef. Dem. VI, 3; 4; Y. ib. VI, end, 26ª, v. אוֹצָר.—*Part. pass.* שָׁקוּל; f. שְׁקוּלָה; *pl.* שְׁקוּלִים, שְׁקוּלִין; שְׁקוּלוֹת *even-balanced, of equal importance.* Snh. 3ᵇ, a. fr. אין בית דין ש' a court must never be even-balanced, i. e. not be of even numbers, opp. נוטה; v. בַּיִת. Num. R. s. 18⁸ (ref. to Ps. XCIX, 6) שמואל שש' כנגד וכ' Samuel who is balanced against Moses and Aaron together; Ber. 31ᵇ (ref. to I Sam. I, 11, זרע אנשים וכ' (זרע שש' כנגד שני אנשים a seed (son) that will hold the balance against two men &c. Ib. 33ª מזכירין ... שש' כתחיית וכ' we insert 'the power of rain' (v. גְּבוּרָה) in the section about resurrection, because it is equal to resurrection. B. Kam. 3ª ש' הן וכ' they (the two kinds of damages) are even-balanced (you cannot decide between the two), let both be included; Zeb. 4ᵇ; Naz. 58ᵇ ש' הוא the balance is even; Arakh. 4ᵇ. Sifra Vayikra, N'dab., ch. XVII, Par. 14; Yalk. Lev. 462 (ref. to Lev. III, 4) הדבר ש' ישׁוֹל וכ' it may be understood either way, he should take that part of the midriff which is by the liver, or a portion of the liver with the midriff &c.; a. fr.

Hif. הִשְׁקִיל *to weigh, ponder, estimate.* Gen. R. s. 59 (ref. to Hos. XII, 8) that is Eliezer, שהיה יושב ומַשְׁקִיל את בתו וכ' for he sat and pondered on his daughter: is she or is she not worthy?; Yalk. Hos. 528 ומְשַׁקֵּל (*Pi.*).

שְׁקַל ch. (cmp. נטל) 1) *to take, take away.* Targ. Prov. XVII, 8. Ib. XXV, 20. Targ. II Esth. I, 16; a. fr.—[Targ. Ex. XXIII, 5 מלמשקל ed. Berl., oth. ed. למשבק, מלמשבק.]—ש', v. טְרָא.—B. Mets. 40ª וְשָׁקְלִין וכ', v. שׁוּפְטָנָא. Ib. 60ᵇ דקא שָׁקֵיל מיניה וכ' (not שקלי) for he takes from him &c., v. נְטָה. Kidd. 12ᵇ שְׁקַבְלָתֵהּ ואישתיקא (not שקלתא) she accepted it and kept silence; ib. 13ª שְׁקַבְלָתֵיהּ. Ib. אין שָׁקַלְתִּי ודידי שקלי yes, I received it, but it was mine I received. Shebu. 32ᵇ הוה משחבענא ושְׁקִילְנָא I should have been assigned an oath, and the money would have been decreed to me. Yeb. 105ª; Snh. 21ª, v. מְשַׁרְפְּסָא. Ber. 60ª ש' ברקא וכ' a freshet carried away part of his field (Ms. F. אישתקל וכ' a freshet was carried into his field); B. Bath. 41ª, v. בְּרָקָא; a. fr.—Ber. l. c. הוה שָׁקֵיל ואזיל בתריה וכ' took up (his cloak) and walked behind &c.—Part. pass. שָׁקִיל; f. שָׁקִילָא; *pl.* שָׁקִילֵי, שְׁקִילָן. Sabb. 63ᵇ שקילי ... שקילין וכ' (Ms. M. ושקילן ... שקילין), v. I. נִיבָא. Ib. שקילא טרבותיך (not שקולא; better: שְׁקוֹלִי וכ' take thy goodness), v. חִיזְרָא I; a. e.—2) *to carry.* Men. 85ª; Ex. R. s. 9 ירקא שְׁקוֹל, v. מָתָא; Yalk. ib. 182 שָׁקֵיל.

Pa. שַׁקֵּל, *Af.* אַשְׁקֵל *to cause to take, to give.* Pes. 57ᵇ (Ms. M. דאַשְׁקְלֵיהּ וכ'); Yalk. Lev. 469, v. מְשַׁרְפְּסָא.

Ithpe. אִשְׁתְּקִיל, אִשְׁתַּקַּל *to be taken away.* Targ. I Chr. V, 2 אִשְׁתַּקְלַת (Var. אִשְׁתְּקִילַת). Ib. 1 (ed. Beck אסתלקת).—Ber. 60ª, v. supra.

שֶׁקֶל m. (b. h.; שָׁקַל) [*weight,*] *Shekel,* a coin; ש' הקדש the sacred Sh., twenty Gerah or M'ah, twice the weight of the common Shekel (v. סֶלַע). Bekh. VIII, 7 (49ᵇ) כולם בש' הק' all these definitions refer to the sacred Sh. Ib. 50ª. B. Bath. 9ª שלישית הש' one-third of a Sh. (Neh. X, 33); a. fr.—Esp. (מחצית הש', Ex. XXX, 13) *the head-tax* for the Temple. Ned. IV, 2 שְׁקָלוֹ, v. שָׁקַל. Shek. II, 3 הרי אלו לשְׁקָלַי these coins are designated for my contribution as head-tax; שאביא מהן לשקלי that I will offer my head-tax out of them; a. fr.—*Pl.* שְׁקָלִים. Ib. I, 1, v. שָׁמַע. Ib. II, 1, v. דַּרְכּוֹן. Meg. 13ᵇ הקדים שְׁקָלֵיהֶן ... לשקול ש' גלוי ... לִשְׁקָלָיו וכ' it was known before God that Haman would, at some future day, pay Shekels for the destruction of Israel, therefore He made their Shekels (contributions to the sanctuary) to precede his Shekels, this is why we are told (Shek. I, 1), 'on the first of Adar &c.'; a. fr.—*Sh'ḳalim* (Shek.), name of a treatise, of the Order of Mo'ed, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

שִׁי', שִׁקְמָא f. = next w.—*Pl.* שִׁקְמִין, שִׁקְמַיָּא, שִׁקְמָתָא, שִׁי'. Targ. Am. VII, 14. Targ. I Kings X, 27. Targ. Ps. LXXVIII, 47.—Y. Dem. I, 21ᵈ top, v. שִׁקְמוֹנָה.

שִׁי', שִׁקְמָה f. (b. h.) *sycamore.* B. Bath. II, 11 בחרוב ובש' חמשים אמה when planting a carob tree or a sycamore, (you must keep off from your neighbor's well) by fifty cubits. Pes. 53ª, v. שִׁפְלָה; (Tosef. Shebi. VII, 11 *pl.*). Nidd. 8ᵇ, a. e. בחולת ש', v. בְּחוּלָה. Gen. R. s. 12 (ref. to Is. LXV, 22)

כש' הזו שהיא וכ' like the sycamore that remains in the ground six hundred years; (Pesik. R. s. 1 עץ חסדן); a. fr.—שִׁקְמִין, סדן (של)ש', v. סַדָּן.—בנות ש', v. בַּת I.—*Pl.* שִׁקְמִים. Tosef. Shebi. VII, 11, v. supra; Y. ib. IX, 38[d] bot.; a. e.

שִׁקְמוֹנָה pr. n. pl. (preced.) *Shikmonah* (Sycamore Field). Dem. I, 1 רימי ש' (Y. ed. שירמה); Y. ib. 21[d] top רימי שיקמא, v. רִים.

שִׁקְמוֹנִי m. (preced.) *of Shikmonah.* B. Bath. 119[a]; Sifré Num. 114.

שָׁקַע (b. h.) 1) *to be depressed, sink, go down.* Y. Ab. Zar. III, 42[c] bot. אם היה חותמה שׁוֹקֵעַ if the seal on it was engraven, opp. בולט; Tosef. ib. V (VI), 2; Bab. ib. 43[b]. Gen. R. s. 19 (ref. to לרוח חיום, Gen. III, 8) לרוח ששׁוֹקַעַת עם היום by the (western) wind that goes down with the day. Ib. כל שהיום שוקע וכ' the more the day goes down, the cooler it grows. Y. Sabb. I, 3[d] top אחד צף ואחד שוקע וכ' one kind of poison floats, another settles &c. Mikv. X, 1 צלוחית שפיה שוקע a bottle the mouth of which is turned down. Men. 103[b], v. *Hithpa.*; a. fr.—2) *to sink, let down.* B. Mets. V, 7 משׁשְׁקָעוֹ בכבשן after he let the lime stones down into the kiln (Y. ed. משׁרְשַׁקַּע כבשנו, or משׁרְשַׁקְּעָן) when he has filled his kiln). Yalk. Koh. 966, v. שָׁלָה; a. e.—Part. pass. שָׁקוּעַ; f. שָׁקוּעָה &c. Bekh. 43[b], v. חָרַם. Ex. R. s. 15 22 והארץ ש' במים the earth was submerged in water. Sifra Thazr., Par. 5, ch. XV (ref. to פתחת, Lev. XIII, 55) שיהיו כל מראיה שׁקוּעִין Rabad (ed. שׁוֹקְעִין) that all its colors appear lower (v. שָׁקַע; cmp. עָמוּק); Yalk. Lev. 553 שׁוֹקְעִין; a. e.—Bekh. VII, 1 ראשו ש', v. שָׁקוּט.

Pi. שִׁיקַּע *to sink, let down.* Snh. VI, 4 מְשַׁקְּעִין את הקורה וכ' they insert the trunk (of the gallows) in the ground. Y. Shek. V, end, 49[b] כמה ממון שִׁיקְּעוּ אבותי כאן how much money have my ancestors sunk here (in building that synagogue)!; כמה נפשות שיקעו וכ' how many souls did thy ancestors sink here! were there no people to study the Law (on whom that money might have been spent)?; Y. Peah VIII, end, 21[b]. B. Mets. V, 7 Y. ed., v. supra; a. e.—Trnsf. *to embody in a collection without regard to original wording, to edit, abridge.* Y. Hor. III, 48[c] top; Y. Sabb. XVI, 15[c] הרא דאת אמר עד שלא ש' בו רבי רוב משניות אבל משש' וכ' what you say (that the study of the Mishnah collection is preferable) refers to the time before Rabbi had embodied and abridged most of the Mishnayoth in his edition, but since then, run at all times after the Talmud (where the discussions are quoted in their original form).—Part. pass. מְשׁוּקָּע; f. מְשׁוּקַּעַת; pl. מְשׁוּקָּעִים, מְשׁוּקָּעִין; מְשׁוּקָּעוֹת. Koh. R. to I, 15 מקצתה מש' בארץ part of the boat rests on dry land. Y. B. Mets. II, beg. 8[b] במש' בו when the object is found stuck in it, opp. בנתון בו when it is seen that it was put there. Gen. R. s. 33 שהיתה תחיבה מש' במים וכ' that the ark was eleven cubits in the water. Y. Yoma VII, beg. 44[a] זרעו של דוד מש' שם the seed of David is sunk there (in the family of the Resh Galutha). Y. Sabb. III, 6[a] top כסא שרגליו מש' בטיט a chair the feet of which stick in the mud. Y. Ḥag. I, 76[d] top; Y. Peah II, 17[a] כמה . . . וכולהן מש' במשנה many Hălakhoth have been communicated to Moses from Sinai, and they all are embodied in the Mishnah; a. e.

Hif. הִשְׁקִיעַ *to sink, let down.* Gen. R. s. 68 ה' הקב"ה גלגל וכ' the Lord caused the sun to set before its time. Ib. מה אתה בצאתך הִשְׁקַעְתִּי חמה וכ' as I caused the sun to set when thou didst go out &c. Lev. R. s. 21; Pesik. Aḥăre, p. 176[a] לעולם יַשְׁקִיעַ וכ' (Ar. s. v. רתק: יִשְׁקַע or יִשְׁקַע) man should at all times sink himself into the study of the Mishnah, for when he knocks &c., v. רָתַק. Koh. R. to I, 5 עד שלא ה' שמשו . . . הזריח וכ' before God made the sun of Moses to set, he made the sun of Joshua to rise, v. שָׁמַשׁ. Ib. 4 היוצר הזה מַשְׁקִיעַ כבשונו מה שמשקיע וכ' the potter fills his oven; what he sinks into it first, is the last to come out; a. fr.

Hithpa. הִשְׁתַּקַּע, *Nithpa.* נִשְׁתַּקַּע 1) *to be sunk, drowned; to be mixed up beyond recognition.* Midr. Till. to Ps. XXII המִשְׁתַּקְּעִים שוקעים את שוקעיהן those that were to be drowned, drowned those that wanted to drown them. Ruth R. to I, 17 בחליו . . . נ' was three days unconscious on his sick-bed, opp. נהישבה דיעתו he came to. Ex. R. s. 15[6] מְשְׁתַּקְּעִין בעונות וכ' are sunk in sins through the evil inclination. Ib.[15] עד שנִשְׁתַּקְּעוּ תהומות until the depths were filled with water. Y. Shek. VIII, beg. 51[a] והיו עולי רגלים משתקעין וכ' the pilgrims sank in blood up to their knees; Men. 103[b] שוקעין; Tosef. Eduy. III, 2 מפקיעין בדם וכ' ed. Zuck. (read: מְשַׁקְּעִין; Var. מְשׁוּקָּעִין את ארכובותיהן). Arakh. 6[b] עד שלא נ' שם וכ' as long as the name of its owner (that donated it) is not merged (but is still traceable). Kidd. 75[a] עד שִׁישְׁתַּקַּע שם ע"א ממנו until the name of idolatry has disappeared from him (until his idolatrous ancestry is no longer traceable). Y. Keth. I, 25[d] top משפחה שנ' בה פסול וכ' if a genealogical blemish is mixed up in a family, you must investigate it back to four mothers; Y. Kidd. IV, 65[d] bot. Ib. מה נעשה ונִשְׁתַּקְּעוּ בהן גדולי הדור what can we do (with these families), since prominent men of the generation are mixed up with them? Ib. . . . חמשת וכולם נשתקעו בכתונה וכ' Pashhur ben Imer had five thousand slaves, and they are all mixed up with high priestly families; Y. Yeb. VIII, 9[d] top; (Kidd. 70[b] נטמעו). Tanḥ. Noah 5 the Lord supported Noah שלא יִשְׁתַּקַּע במעשה דור המבול lest he sink down in (the mud of) the deeds of the generation of the flood; a. fr.—2) *to settle permanently, be naturalized.* Sifré Deut. 301 (ref. to Deut. XXVI, 5 מלמד . . . להִשְׁתַּקַּע אלא לגור שם (ויגר this shows that he (Jacob) did not go down (to Egypt) to settle there as a citizen, but only to sojourn there.—3) *to be lost* in forests, fields &c. Y. Ber. II, end, 5[d] ובשעה שהוא משתקע וכ' but when one is lost, he may even trespass on a field of crocus; (B. Kam. 81[a] הועה). Y. Ber. l. c.; Y. B. Bath. V, 15[a] bot. וראו . . . משתקע ובא כנגדן they saw R. J. b. P. having lost his way and coming (through fields) towards them.

שְׁקַע ch. same. Targ. Y. Ex. XV, 10.—Y. Snh. X, 29[a] bot. רעדת . . . ושְׁקוֹעַת the earth shook and sank. Lev. R. s. 5 חמי בגרמיה דש' באריסותיה when he sees that he is sinking (going back) in his tenancy. Ib. s. 17 שָׁקְעַ ביתא, v. לְוַט.

Pa. שַׁקַּע *to sink, insert, immerse, cover.* Targ. O. Ex. XXV, 7. Targ. Y. II Num. IV, 20 (h. text בלע).—Y. Sabb. VII, 10[a] bot. כר מְשַׁקַּע, v. באנטרין. Men. 96[a] קנים שַׁקּוּעֵי משקע לה as to the staves, he may have stuck them (into

the bread before it was baked). Ab. Zar. 75b . . . חזר לשַׁקּוּעֵירה he saw that the gentile (that pawned it) intended to forfeit it; a. e.—*Part. pass.* מְשַׁשָּׁקַע *inlaid; engraven.* Targ. II Esth. I, 2 (some ed. מְשָׁשָׁקַע Hebraism). Targ. Y. Ex. XXV, 33, sq. מְשַׁשְׁקְעִין (h. text משקדים).

Ithpa. אִשְׁתַּשָּׁקַע, *Ithpe.* אִשְׁתְּשָׁקַע *to sink, go down; to be immersed, flooded.* Targ. O. Ex. XV, 10. Targ. Jer. LI, 64. Targ. Y. Deut. XXIX, 22. Targ. Am. IX, 5. Ib. VIII, 8; a. e.

שַׁקַּעֲרוּרוֹת f. pl. (b. h.; cmp. קְעָרָה) *cavities, depressions.* Lev. R. s. 17, v. לָרַט. Sifra M'tsor'a, ch. III, Par. 6 (ref. to Lev. XIV, 37) ש' שוקעות במראיהן (not כמר') *sh'ka'aruroth* means 'appearing to be sunk in'; Yalk. Lev. 566 שוקעות מראיהן (corr. acc.).

שָׁקַף I (b. h.; Shaf. of קָפַק, cmp. כפף) *to bend, arch.*—Denom. מַשְׁקוֹף, שְׁקוֹף.

Nif. נִשְׁקַף [*to be bent towards,*] *to look out; to face, be seen.* Y. M. Kat. III, beg. 81c (in a riddle) משמים נִשְׁקָפָה she (the soul?) looks down from heaven. Num. R. s. 19 26 (ref. to Num. XXI, 20) והוא הבאר חִנִּשְׁקָם וכ' . . . העומד he that stands on the face (plateau) of Jeshimon sees something in the sea (of Tiberias) . . ., and this is the well (of Miriam) which is seen from Jeshimon; (v. Lev. R. s. 22; Koh. R. to V, 8; Y. Kil. IX, 32c bot.).

Hif. הִשְׁקִיף 1) *to look, contemplate.* Ber. 29a top ה' בה שתים וכ' he thought over it (trying to recall it) two or three minutes.—2) (denom. of שְׁקוֹף) *to arch, curve, diminish the width of.* Gen. R. s. 31 והיה מַשְׁקִיף בה ועולה וכ' and he curved it (the wall of the ark) as he went up &c., v. קַמְרוּטָן; Yalk. ib. 54.

שָׁקַף II (Shaf. of נ־קק, cmp. סָקַק II) *to bring in close contact, to knock.* Ned. 55a (ref. to Num. XXI, 19) כיון שנחלו אל . . . ולא עוד אלא ששוֹקְפִין אוחו בקרקע Ar. (ed. ששוקעין, corr. acc., v. Rashi a. l.) when God gives a man possession (of the Law), he rises to greatness; but if he raises himself, the Lord will lower him, and moreover, they will knock him down in the ground (play on ונשקפה Num. l. c. 20).

Hif. הַשְׁקִיף *to shut fast.* Deut. R. s. 11 השקף עיניך זה על גב זה וה' וכ' shut thy eyes, one (eyelid) upon the other. and he did &c.; (Yalk. ib. 940 והַשְׁפִּיב . . . הַשְׁכֵּב).

שַׁקַּף ch. same, 1) *to knock, smite together, strike.* Targ. O. Num. XXIV, 10, v. סָקַק II. Targ. Esth. VI, 1. Targ. Is. XXV, 4; a. e.—2) (of the wind) *to knock about, blast, drive about* (corresp. to h. נדף a. שדף).—Part. pass. שָׁקִיף, שְׁקִיף; f. שְׁקִיפָא; *pl.* שְׁקִיפִין, שְׁקִיפָן. Targ. O. Lev. XXVI, 36. Targ. Gen. XLI, 6; 23; 27; a. e.

Pa. שַׁקֵּיף, *Af.* אַשְׁקִיף 1) same. Targ. I Sam. II, 10 (h. text ירעם). Targ. Job XXXII, 13 (h. text ירפנו). Targ. Ps. I, 4; a. e.—Part. pass. מְשַׁקַּף or מְשָׁקַף. Ab. Zar. 28b דלא מ' Ms. M. (ed. מְשָׁקְרִיף, *Ithpe.*) (wool) that has not been beaten (hatchelled).—2) (cmp. preced. *Hif.*) *to shut.*—Part. pass. as ab. Lev. R. s. 5 תרעא מ' וכ' (some ed. משקיף) she finds the door shut, and she opens it.

Ithpa. אִשְׁתַּקַּף *to be knocked about, driven off* (by the wind). Targ. Ps. LXVIII, 3 . . . ויִשְׁתַּקְּפוּן הי כמא די שְׁקִיף (not ישקפון) as the smoke is driven, so shall they be driven.

שַׁקְפָּא, שָׁ, שַׁקְפָּא I m. (v. שָׁקַף I, a. סְקוֹף) *lintel, threshold.* Targ. O. Ex. XII, 7; 22, sq. Targ. Y. Num. XXV, 8 (v. Y. Snh. X, 28d bot., quot. s. v. שָׁקוֹף).—*Pl.* שָׁקְפָיָא, שָׁקְפַיָּא, שְׁקוֹפֵי. Targ. I Chr. IX, 19; 22 (h. text ספים). Ib. XXVI, 15; 17 (h. text אספים).

שִׁקְפָּא II, **שִׁקְפָּה** m. = שִׁקְרָפָא, *cleft, overhanging rock.* Gen. R. s. 12; Yalk. Ps. 862, v. טַפְוָא.

שָׁקַץ (b. h.; v. קוּץ) *to loathe.*—Denom. שִׁקֵּץ.

Pi. שִׁקֵּץ *to abominate, detest, make abominable.* Macc. 16b, a. e. עובר משום לא תְשַׁקְּצוּ transgresses the law, 'ye shall not make yourselves abominable' (Lev. XX, 25).—Part. pass. מְשׁוּקָּץ. Yeb. 63b שאין לך מש' ומרועב וכ' for none is more detested and abhorred before the Lord than he that walks naked &c. Cant. R. to I, 9 (ref. to Ps. CVI, 20) אין לך מגוול ומש' וכ' nothing is so repulsive and disgusting as a grass-eating ox; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּקֵּץ *to become loathsome, abominable.* Pesik. R. s. 31 והיו מִשְׁתַּקְּצוֹת וכ', v. עָזַב.

שְׁקַץ ch. *Pa.* שַׁקֵּץ as preced. *Pi.* Targ. Deut. VII, 26. Targ. Lev. XI, 43; a. fr.—Part. pass. מְשַׁקַּץ. Targ. Is. XXVIII, 8 (not מְשַׁשְׁקַץ; some ed. מְשֻׁקָּץ, Hebraism).

שֶׁקֶץ m. (b. h.; preced.) *abomination, abominable thing,* esp. (v. Lev. XX, 25) *unclean animal.* Tosef. Nidd. II, 3 מכאן . . . כיונק ש' after that (after the child is twenty-four months old) it is like sucking unclean matter; Y. ib. I, 49b; Keth. 60a.—*Pl.* שְׁקָצִים. Nidd. III, 2 ש' ורמשים forbidden animals and reptiles. Snh. VIII, 2 ש' ורמשים all kinds of forbidden food; a. fr.

שִׁ', שִׁקְצָא ch. same. Targ. Lev. XI, 10. Targ. Y. Deut. VII, 26; a. fr.—*Pl.* שִׁקְצֵי, שִׁ'. Ber. 56a ורעיר בך ש' וכ' and they make thee pasture unclean animals with a golden staff.

שָׁקַק (v. שׁוּק I) *to desire.* Gen. R. s. 44 (play on משק, Gen. XV, 2) that is Lot, שנפשו שׁוֹקֶקֶת עלירו וכ' whose soul within him longs to be my heir.

Hithpol. הִשְׁתּוֹקֵק; *Nithpol.* נִשְׁתּוֹקֵק, v. שׁוּק I.

שָׁקָק m. (v. שׁוּק III) *open place* surrounded by groups of buildings. Lam. R. to I, 1 (העיר) ועל כל ש' וש' וכ' each place (in Jerusalem) had twenty-four courts.—*Pl.* שְׁקָקִים. Ib. ש' . . . ועל כל שוק each street had twenty-four places.

שְׁקָקָה, שְׁקָקָא, שָׁקָק ch. same, *place; street.* Koh. R. to X, 8 דכיתיה (ל)ש' פלן hast thou cleaned such and such a place?; Gen. R. s. 79 שוק. Ib. s. 17 שְׁקָקֵיהּ דר' וכ' the square in which R. J. the Galilean lived (Lev. R. s. 34 שכונתיה); a. fr.—*Pl.* שְׁקָקֵי, שְׁקָקְיָא. Targ. Prov. I, 20. Ib. VII, 12; a. e.—Gen. R. l. c. מחזרא ליה על ש' דקרתא she led him around (begging) to all the places of the city. Y. Ber. IX, 13c חכים אנא בש' שמיא כש' וכ' I know the streets of heaven as well as the streets of Nehardea (v. שְׁבִילָא). Gen. R. s. 44 אחוי ליה שׁוֹקֵי שמיא he showed

does the opposite. Macc. 3ª עדות ש' העדתי I have given false testimony. Lev. R. s. 6 המשביע . . . לש' וכ' he who lets his neighbor swear in vain (when he knows that he has no claim), shall finally leave his house empty-handed; R. A. says על ש' וכ' if he lets him swear to what he knows to be a lie; R. J. says, even if he lets him swear to a truth. Sabb. 104ª, v. קָרַב; a. v. fr.—Y. Macc. I, beg. 31ª עדים שנזדממו . . . ש' ש' when witnesses have been convicted of an alibi, R. J. says, we draw an analogy between *sheḳer* (Ex. XX, 16) and *sheḳer* (Deut. XIX, 18), i. e. they must suffer corporal punishment in addition to pecuniary penalty.—*Pl.* שְׁקָרִים. Gen. R. s. 8 אל יברא שכולו ש' let man not be created, for he will be full of falsehoods; a. e.

שִׁי', שְׁקָרָא II, שֶׁקֶר ch. same. Targ. I Sam. XII, 3 ממון דש' (h. text כפר). Ib. XV, 29. Targ. O. Ex. XX, 7 (h. text שוא). Targ. ib. 13; a. fr.—Sabb. 104ª (v. קָרַב) ש' שכיח (שכיח) וכ' lie is frequent, truth rare. Ib. קושטא קאי ש' וכ' truth stands firm, falsehood does not. B. Bath. 82ª, a. fr. מחזי כש' it looks like a lie. Lev. R. s. 26; Midr. Sam. ch. XXIV; Yalk. ib. 139 עלמא דש', v. עַלְמָא. Ib. מלין דש' words of falsehood; Lev. R. l. c. מלין שַׁקְרִין. Succ. 46ᵇ לא . . . דאתי לאגמוריה ש' one should not say to a child, I shall give thee something, and not give it, because he may teach him falsehood; a. fr.—*Pl.* שִׁי', שְׁקָרִין. Targ. Ps. CI, 7. Targ. Jer. XXIII, 32; a. e.—[Y. Snh. VI, 23ᵇ bot., v. next w.]

שַׁקְרַאי, שַׁקְרָא, שַׁקְרָא m. = h. שֶׁקֶר, *liar*; *faithless, faithless man.* Yeb. 55ᵇ או אידהו שקראי או אנא שַׁקְרִי either he is a liar, or I lied (misreporting R. Johanan).—*Pl.* שַׁקְרֵי, שַׁקְרִין, שָׁקְ'. Targ. Zeph. III, 4 (ed. Wil. שָׁקְ'). Targ. Jer. IX, 1 (not שְׁקָרִין). Targ. Is. XXVI, 10 (ed. Wil. שַׁקְ').—Lev. R. s. 26, v. preced. Sot. 35ª מרגלים ש' הוו the spies were liars (drew on their imagination). Snh. 29ª סהדי ש' אאוגריידהו זילי false witnesses are despised by their own employers; Yalk. Kings 222. Yalk. Ps. 688 מרי סהדי שקרין אנן my lord, we are false witnesses; Y. Snh. VI, 23ᵇ bot. מרי שיקרין (corr. acc.).

שַׁקְרָן m. (preced.) *liar*. Gen. R. s. 50 אם יאמר . . . ש' הוא if one tells thee, the morning star is the same as the morning dawn (אַיָּלְתָּא), he is a liar. Lam. R. to IV, 2; a. e.—*Pl.* שַׁקְרָנִין, שַׁקְרָנִים. Snh. 103ª (Sot. 42ª שַׁקְרִים).

שַׁקְרָנָא ch. same. Gen. R. s. 47, end את כזבנא את ש' thou art a liar, thou art a deceiver (misrepresenting Abraham).

שַׁקְשַׁק, transpos. of קַשְׁקֵשׁ, v. קַשְׁקֵשׁ I.

שַׁקֶּת, *pl.* שְׁקָתוֹת, v. שׁוֹקֶת.

שקתא, Y. Erub. V, 22ᵈ bot. דשקתא, v. דִּיסְתָּקָא.

שַׁקְתַּי, v. שִׁקְיָא.

מִגְדַּל שִׁי' (or שִׁיד), pr. n. pl. *Tower of Sher* (or *Shed*), *Straton's Tower* (v. Hildesh. Beitr. p. 4 sq.). Sifré Deut. 51 מדבר שרשך דור, read: מגדל שר שן דור; Yalk. ib. 874 מגדל שרשן דררו (corr. acc.); Y. Shebi. VI, 36ᶜ top מגדל שירד.

him (Abraham) the streets of heaven; Yalk. ib. 76 שקקו שמ' (not שקקו').

שָׁקַר, v. סָקַר II.

שָׁקַר (b. h.) *to be false*. Gen. R. s. 85, beg. שָׁקַרְתָּ יהודה thou hast been false, O Judah; Yalk. ib. 144; Yalk. Mal. 589.

Pi. שִׁיקֵּר 1) same, *to lie; to defraud*.—מה לי לשַׁקֹּר what reason should I have for making a false statement?, i. e. a person's statement is to be credited, when he gains nothing by it, since he might have obtained the same advantage in another way. Kidd. 64ᵇ אמרינן מה לי לשקר וכ' we apply the principle that we believe him, because he gains nothing by falsehood: for, why should he have said so? In order to release her from leviratical marriage after his death? If so, he might have said to her: I release thee by a divorce. Ib. מה לי לש' כי עדים דמי a person's statement accepted on the ground that he had no reason for lying, has the same legal value as the statement of witnesses; מה לי לש' כי חזקה דמי it has only the same value as a presumption (חֲזָקָה). Keth. 27ᵇ מה לי לש' אי בעי וכ' we must believe him, for, if he had wanted, he might have said &c. Ib. מה לי לש' במקום עדים וכ' we do not apply the principle of *mah li l'shakḳer*, when the person's statement is contradicted by witnesses (by well-known facts); B. Mets. 81ᵇ; a. fr.—Y. Snh. XI, 30ᶜ top (expl. כחש לו, I Kings XIII, 18) שי' בו (not בירה) he played him false; Cant. R. to II, 5 ומה שי' לו שהאכילהו וכ' and wherein did he play him false? In that he gave him the bread of deceit to eat (made him the recipient of treacherous hospitality). Num. R. s. 20¹⁸; Tanḥ. Balak 12 מְשַׁקֵּר במשקלות, v. מְשָׁקֵל; a. fr.—2) *to prove false; to contradict, refute*. Macc. 5ª (ref. to Deut. XIX, 18) עד שתְּשַׁקֵּר גופה וכ' until thou disprovest the body of the testimony (provest an alibi of the witnesses).

Hithpa. הִשְׁתַּקֵּר, *Nithpa.* נִשְׁתַּקֵּר *to be refuted, be proved to be a liar*. Y. ib. I, beg. 31ª [read:] עדים שנזדממו וחזרו ונִשְׁתַּקְּרוּ if witnesses against whom an alibi had been proved were also proved to have told a falsehood (as to the fact to which they testified).

שָׁקַר I ch. same. Targ. Mal. II, 10 (ed. Wil. *Pa.*). Targ. Josh. XXII, 16; 22; 31; a. e.—Yeb. 55ᵇ, v. שַׁקְרָא.

Pa. שַׁקֵּר same. Targ. O. Gen. XXI, 23 (Y. *Pe.*). Targ. Ps. XLIV, 18; a. fr.—Gitt. 57ª שַׁקּוּרֵי מְשַׁקְּרִיתוּ you tell a falsehood. Taan. 9ᵇ כי היכי דמְשַׁקְּרֵי . . . משקרי וכ' as the Babylonians are deceivers, so their rains are, v. מְטָרָא. R. Hash. 22ᵇ לא משקרי וכ', v. גְּלֵי; a. fr.

שַׁקָּר m. (preced.) *liar*.—*Pl.* שַׁקָּרִים, שַׁקָּרִין. Sot. 42ª; Yalk. Hos. 524, v. שַׁקְרָן.

שֶׁקֶר m. (b. h.; preced.) *lie, falsehood, vanity*. Y. Snh. XI, 30ᶜ top מי שהאכיל . . . לחם ש' he that offered to his friend bread of falsehood (treacherous hospitality, v. שָׁקַר), opp. לחם אמת true hospitality. Shebu. 21ª שבועת ש' נשבע להחליף a false oath is, if one swears to what is the opposite of true (that something happened which has not happened &c.), (modified) נשבע ומחליף he swears (vows that he will or will not do a certain thing), and

שַׂר m. (b. h.; שָׂרַר) *prince, chief.*; (שר של מעלה) *guardian angel, genius.* Zeb. 116b שר ונגיד a prince or a nobleman. Yeb. 16b שר העולם the genius of the universe; Ḥull. 60a. Ex. R. s. 22 נטל חקב"ה שר שלהם וכ' the Lord took first their (the Egyptians') guardian angel and drowned him. Pes. 118a שר חברך, v. יוּרְקָמִי. Ib. אני שר של אש I (Gabriel) am the angel of fire. B. Bath. 74b שר של ים the angel of the sea. Mekh. B'shall., Shir., s. 2 כיון שראו שָׂרָהּ של מלכות נופל (not נופלת) when they saw the genius of the (Egyptian) empire fallen; Yalk. Ex. 243; a. v. fr.—*Pl.* שָׂרִים. Ib. אין מְשַׂרְיִהֶן ... תחלה the Lord will not punish governments, unless he have punished their guardian angels first. Gen. R. s. 78, beg. מיכאל ... שהם ש' של Michael and Gabriel who are the princes on high. Yalk. l. c. קרא ... לכל שָׂרֵי האומות the Lord summoned all the tutelary angels of the nations. Cant. R. to VIII, 14 ש' של מעלה the princes on high (angels); ש' של מטה the earthly (human) governors. Ib. (play on הרי בשמים, ib.) המתינו לי ... על הריהם שהם שָׂרֵיהֶם שנתונים אצלי בַּשָּׁמַיִם (not שנתונות) wait until I shall have sat in judgment over their mounts, that is, their chiefs that are placed with me in heaven; a. fr.—Gen. R. s. 98 גנו ש', v. גִּרְגְּרַסַּר.—*Fem.* שָׂרָה. Tosef. Ber. I, 12 (ref. to Gen. XVII, 15) בתחלה הרי חרא ש' על עמה ועכשיו הרי חרא ש' על אומות העולם ed. Zuck. (Var. שָׂרַי על עמה ... על כל באי העולם, v. ed. Zuck. note) at first she was a princess of her own people, and now she is a princess for the nations of the world (for all that enter into the world); Ber. 13a ש' ... שרי לאומתה לכל העולם.

שָׂרָה, שָׂרָא m. ch. same. Y. Snh. VII, 25d ... על גזר שרה דימא וכ' R. J. commanded the chief of the sea, and he swallowed them up. Lev. R. s. 5 שידא שָׂרֵיהוֹן וכ', v. רוּחָא; a. e.

שָׂרָא, v. שֵׂיר, שִׁירָא.

שְׂרָא, v. שְׁרֵי.

שָׂרָאכָא, v. שְׂרָכָא.

שָׂרַב (Shaf. of חרב) *to glow, be dry.*

Hithpa. הִשְׁתָּרַב *to be overcome by the heat.* Sifra K'dosh. ch. III, Par. 2 (ref. to Lev. XIX, 14) אל תאמר ... שישתרב do not advise him ... 'go on the road at noon-time', that he may be overcome by the heat; Yalk. Lev. 609.

שְׂרִיב, שְׂרֵב ch. same, *to glow, burn, be dry.* Targ. Y. I Ex. III, 3.—Part. שָׂרִיב; f. שָׂרִיבְתָּא, שָׂרְבָ'; *pl.* שָׂרִיבִין; שָׂרִיבָן. Targ. Prov. XVII, 1 (h. text חרבה).—Gen. R. s. 48 שמשא ש' (some ed. שרב), v. קָרִיר II. Ib. טולא ושמשא ש' כחדא shade and sun are equally hot.—[Targ. Y. Gen. VIII, 1 אשתרבו, v. שְׂרַבָּ.—Yalk. Ex. 166 אישתרבו, v. שַׂרְבֵּב I.]

שָׂרָב m. (b. h.; preced.) *heat of the sun, dry heat.* Y. Snh. X, 29b top בש' ... אם ברורה בטל whether he meant a clear day with dew or a clear day with dry heat. Y. Sabb. XIV, beg. 14b; Tosef. ib. XII (XIII), 5; Bab. ib. 106b בשעת חש' at the time of dry heat (midday), opp. בשעת חטל. Tanḥ. Sh'laḥ 12; Num. R. s. 16 20 עד שלא בא חש' וכ' before the heat (of noon) came, you flew off (faded). Gen. R. s. 82 (ref. to כברת הארץ, Gen. XXXV, 16) כבר חבר והש' לא בא ... the grain was already plentiful, and the rainy season past, but the dry season had not come yet (so that the ground was impassable). Lev. R. s. 34 8 (ref. to Ruth II, 14) שכן דרך ... בשעת חש' for that is the way of the harvesters, to dip their bread in vinegar at the hot time of the day. Ib. s. 16 תשעים ותשע בש' וכ' ninety-nine persons die from the effects of heat to one by the hand of heaven. Lam. R. to I, 6; a. fr.

שׂוּרְבָּא, שְׂרָבָא, שְׂרַב ch. same. Targ. Is. IV, 6 (h. text חרב). Ib. XXV, 4 מְשׂ' (ed. Wil. מַשְׂרָב, corr. acc.). Targ. O. Gen. XXXI, 40 (ed. Berl. שָׂרְבָא, ed. Vien. שַׂר'; Y. שְׂרִירָא). Targ. Y. II ib. VIII, 22 שורבא (h. text חֹם); a. fr.—Lev. R. s. 16 תשחזרב מן ש' mayest thou be saved from the effects of the heat; Y. Snh. X, 29c bot. ישזבינך מן הדין ש' וכ' may God save thee from the heat that goes out over the world; a. e.

שִׂרְבֵּב (Shaf. of רבב) *to enlarge, prolong.* Ber. 54b (ref. to Ps. III, 8) א"ח שִׂבַּרְתָּ אלא שִׂרְבַּבְתָּ read not *shibbarta* (thou breakest) but *shirbabhta* thou prolongest (the teeth of the wicked, referring to Og whose teeth grew into the mountain which he was carrying); Ex. R. s. 1 23; Yalk. Ps. 625; Meg. 15b שריבבת; Sot. 12b שריבבתח (read: שִׂירְבַּבְ').

Hithpa. הִשְׂתָּרְבֵּב, *Nithpa.* נִשְׂתָּרְבֵּב *to be enlarged.* Bekh. 40a (expl. שרוע, Lev. XXI, 18) שנ' לו יריכו (Rashi שנִשְׂתָּרְבָּה יריכו) a person whose one hip is enlarged (larger than the other). Sot. 35a נ' לשונם וכ' their tongues were prolonged so as to reach down to their navel; Yalk. Num. 745.

שַׂרְבֵּב I ch. same, *to prolong, let hang down; to let down.* Targ. Jer. XXXVIII, 6; 11.—Sabb. 147b כי מעבריתו שַׂרְבִּיבוּ להו וכ' ... when you have to carry garments for the soldiers (on the Sabbath), let them hang down over your shoulders (so as to serve as garments for yourselves). Erub. 102b שַׂרְבִּיב בגלימיה טפח (not בגלימי; ed. Sonc. אישתרבב בגלימיה, read: א' גלימיה; v. Rabb. D. S. a. l. note 200) if a person lets his cloak trail one handbreadth.

Ithpa. אִשְׂתַּרְבֵּב 1) *to be enlarged, prolonged.* Sot. 12b [read:] אִישְׂתַּרְבָּא אִישְׂתַּרְבוּבֵי (her arm) was prolonged (by a miracle, so that she could reach the infant Moses); Ex. R. s. 1 23 אישתרבובי אִשְׂתַּרְבוּבֵי they (her arms) were prolonged; Yalk. ib. 166 אישתרבב אישתרבו (corr. acc.).—2) *to be let down; to trail; to spread.* Targ. II Chr. VII, 3; 10.—Snh. 24a לבבל נחית ואישתרבובי דאר' לעילם it (the measure of pride) came down to Babylonia, but was dragged along to Elam; Yalk. Zech. 573 ואר' לחתם. Bets. 11a אשתרבובי אשתרבוב ונחות they (the pigeons in the upper nest) dragged themselves along and came down (to the lower nest).

שַׂרְבֵּב II (v. שָׂרַב) *to heat.*

Ithpa. אִשְׂתַּרְבֵּב *to be heated.* Targ. Job VI, 17.

שִׂרְבֵּט (denom. of שַׂרְבִּיט) *to stretch, stiffen.* B. Mets. 60b אין מְשַׂרְבִּיטִין את הבהמה you dare not give an animal

a deceptive appearance of stiffness (or stoutness); expl. ib. מרא דחיזרא (v. חִיזְרָא II), or מַזְקַפְתָּא q. v.; Tosef. ib. III, 29 וּמְשַׁרְבְּטָן (v. סָרַט *Pi.*). Keth. 61b וּמְשַׁרְבֵּט את השפתים and makes the lips stiff (swollen, v. סָרַח I); v. שְׁלַבֵּק.—[Y. Sabb. VII, 10c top משרבטין בבהמה בעורות וכ׳, read: משרטטין בעורות, v. שְׁרַטֵּט.]

שַׁרְבֵּט ch. same. Sabb. 94a בהמה ... דמְשַׁרְבְּטֵי נפשייהו וכ׳ cattle ... which stiffen themselves (when they are carried, and are a real burden), but a live human being &c.

שַׁרְבִּיט m. (b. h.; Parel of שבט, v. שֵׁבֶט) 1) *staff, sceptre, rod.* Snh. II, 5 ואין משתמשין בשַׁרְבִּיטוֹ and we dare not use his (the king's) sceptre. Arakh. 19a, v. בָּפַף. Cant. R. to II, 16 שלבם וכ׳ ... אין שרביטו God's rod (of chastisement) comes down only upon men whose heart is soft like lilies; a. fr. — 2) *shoot, twig, stem with pods, bunch.* Tosef. Kil. I, 10. Ukts. I, 5 ש׳ של תמרה שריקנו a twig of a date tree which was stripped of its dates. Ib. וכן בקטניות ש׳ שריקנו and so in the case of summer fruits, if they emptied the pods on a stem.

שַׁרְבִּיטָא ch. same. Targ. Y. Lev. XXVII, 32 (h. text שבט). Targ. Y. Ex. XXI, 20.—*Pl.* שַׁרְבִּיטִין, שַׁרְבִּיטַיָּא, שַׁרְבִּיטֵי. Targ. Y. II Gen. XL, 12 (h. text שָׂרִגִים). Targ. I Kings XII, 11; Targ. II Chr. X, 11 (h. text שוטים).

שַׁרְבְּרוּבִיתָא, שַׁרְבְּרִיבִיתָא f. (v. שָׁרַב a. שַׁרְבֵּב II) *dry heat.* Y. Shek. V, 48d איתי בירה ש׳, v. קָרַר I. Ib. ועד היכן שַׁרְבְּרוּבִיתֵיהּ מטרייה and how far its dry heat reaches.

שָׁרַג (שְׁ׳) = סָרַג, 1) (cmp. סִירוּג) *to skip, to leap.* Targ. Y. Lev. XI, 21 לְמַיְשְׁרְגָא (prob. to be read with שׁ; h. text לנתר).—2) *to pile up bricks with interspaces* (v. אַנְאָרָא). Bets. 31b שַׁרְגִּינְתֵּי ודאי וכ׳ (or שָׁ׳ *Pa.*) if he has piled them up, he has surely made them unavailable (מוּקְצֶה). B. Bath. 3b שַׁרְגֵי לרבני Ms. M. Var., a. Rashi (ed. שָׁרְגֵי; Ms. M. רמן; v. Rabb. D. S. a. l. note), v. הוּדְרָא.

Ithpe. אִשְׁתָּרַג *to be entangled.* Sabb. 54a דמְשַׁתָּרְגָא בה וכ׳, v. כַּבְלָא.

שָׁרַג, שָׁרִיג = שָׁרַק, *to glide, slip.* Ḥull. 111a מְשָׁרַג שָׁרֵיג Ar. a. Ms. R. 2 (ed. משרק שריק), v. שָׁרַק II.—B. Mets. 93a שריג חד וכ׳ (Ms. H. שור, v. preced.) one of the animals slipped and fell &c.; Yalk. Gen. 130 שָׁרוֹג.

Pa. שָׁרֵיג same. Naz. 39a שָׁרוּגֵי שָׁרִיגָא ואזלא (not ואזיל; Rashi שרוגי קא מְשָׁתָּרְגָא) it may have slid further and further (to the top of the hair).

Ithpa. אִשְׁתָּרַג same, v. supra.

שׁוֹר, שָׁרְגָא m. (שָׁרַג) ש׳ דלבני *pile of bricks.* Snh. 64b (Ms. R. שי׳); Yalk. Lev. 597. Kidd. 60a, v. שְׁוֵי.

שְׁרַגָּא, שִׁרְגָּא m. (שרג Shaf. of חרג *to break through*; cmp. Arab. *sharḳu* ortus solis, lux solis) *light, lamp, lantern.* Targ. Ps. CXIX, 105. Targ. Prov. XXXI, 18. Ib. VI, 23. Ib. XXI, 4 (h. text נֵר). Targ. Job XXI, 17; a. fr.—Sanh. 63a, a. e. ש׳ בטירהרא, v. טִירַהֲרָא. Succ. 29a ש׳ במטללתא an (earthen) lamp may remain in the Succah. Bets. 22a ש׳ זקף לירח Ms. M. (ed. זקף לה לש׳) he put the lamp up (from its declining position, to make the oil flow away from the wick); a. e.—*Pl.* שְׁרָגֵי, שִׁרְגֵי, שְׁרַגַּיָּא. Targ. I Chr. VIII, 33.—Git. 57a אדליקו ש׳ עד וכ׳ they kindled lights (illuminated) so that &c., v. בְּלָוֹנָא. Sabb. 23b דהוה רגיל בש׳ טובא (Ms. M. דהוו רגילי בשרגא, v. Rabb. D. S. a. l. note, a. Tosaf. a. l.) that he was (they were) wont to have many (Sabbath) lights; a. e.

שַׁרְגֵּג (Parel of שגג) 1) *to go astray.* Targ. Prov. V, 20 (h. text שגה).—2) *to lead astray, entice.* Targ. Y. Ex. XXII, 15. Targ. Ps. LXXVIII, 36; a. fr.

Ithpa. אִשְׁתַּרְגֵּג *to be led astray, enticed.* Targ. Prov. XXIV, 28 ed. Lag. (ed. Wil., a. Ms. ותשרגג). Ib. XXV, 15. Targ. Job XXXI, 9.

שַׁרְגִּירְגָא, v. שַׁרְגִּירְנָא.

שַׁרְגּוּשָׁא m. (רָגַשׁ, Shaf.) [*stirrer,*] *pot-ladle.*—*Pl.* שַׁרְגּוּשֵׁי. Erub. 29b תרי ש׳ two ladlefuls.

שַׁרְגִּירְגָא m. (שְׁרַגֵּג) *one easily enticed, simple* (corresp. to h. פֶּתִי).—*Pl.* שַׁרְגִּירְגֵי, שַׁרְגִּירְגַיָּא. Targ. Ps. CXVI, 6 (ed. Lag. שְׁרִגּוּ). Ib. CXIX, 130.

שרגיון, v. סִרְגּוֹן.

שָׁרַד (b. h.), *Pi.* שִׁרֵּד (denom. of שָׂרִיד) *to leave over.* Yoma 72b ומְשָׁרְדִין וכ׳ (Ms. M., a. Yalk. Ex. 390 משיירין), v. גָּרַר. B. Mets. 113b משרדין Var. in Rashi, v. סָרַר.

שרדנגין, v. שדרגזין.

שָׂרָה m. ch., v. שָׂרָא.

שָׂרָה (b. h.) 1) *princess,* v. שַׂר.—2) pr. n. f. *Sarah,* *a*) wife of Abraham. Ber. 13a הרא שרי ש׳ Sarah and Sarai have the same meaning. Snh. 39b יופי של ש׳ ... עדין she had not yet attained to half the beauty of Sarah. Gen. R. s. 39 אברהם ... וש׳ וכ׳ Abraham converted the men, and Sarah the women; a. v. fr.—*b*) Gitt. 34b ופורתא ש׳, v. פּוּרְתָּא.

שָׂרָה, v. שרי.

שֵׂרוּ, v. שֵׂירוּ.

שְׂרוֹבָא m. (שְׂרַב) *hot and dry soil*; [*mirage*?]. Targ. Is. XXXV, 7.

שַׂרְוָל, שַׁרְוָל m. *workingman's leather sleeve*; [oth. opin. in R. S.: *chest protector in hot weather* (as if derived from שרב)].—*Pl.* שַׁרְוָלִין, שַׁרְוָלִים, שַׁרְוָלֵי. Kel. XXVI, 3 שרול׳ Mish. (Talm. ed. שרול׳). [V. Fraenkel, Aram. Fremdw., p. 47.]

שַׂרְוָתָא, שַׁרְוָתָא, v. שָׂרִיתָא.

שָׂרוּ, v. שָׂרָה.

שֵׂרוּיָא, שַׁרְוִיָּא, v. sub שֵׂרוּ.

שַׂרְוָל, v. שַׂרְוָל.

שָׁרוֹן (b. h.) pr. n. *Sharon*, plain along the Mediterranean coast from Japho to Carmel. Lev. R. s. 20 על אחינו ... שבש׳ וכ׳ for our brethren in Sharon (the high priest prayed,) that their houses might not become their graves; Y. Yoma V, 42c top על אנשי הש׳. Sot. VIII, 3 אף תבונה ... בש׳ לא חיה חווזר he also who built a brick-house in Sharon was not excused from the army; Y. ib. 23a top אף אנשי הש׳ לא חיו וכ׳ the men of Sh. were not excused, because their houses had to be renovated twice in every Sabbatical period; Bab. ib. 44a. Tosef. Men. IX, 13; Men. 87a עגלים מש׳ calves (for public sacrifices) were brought from Sh.; a. e.—Denom. שָׁרוֹנִי. Kil. II, 6, v. עוֹל. Nidd. II, 7; Cant. R. to VII, 3 יין הש׳ Sharon (red) wine.

שָׁרוּף, v. שִׂרְפָּה.

שָׁרוֹק m. (b. h. שֹׂרֵק; v. סָרַק III) *reddish, sorrel.*—*Pl.* שְׁרוּקִים. Snh. 93a מלאים רוגז נעשים ש׳ ואדומים וכ׳ those who, filled with anger, had become sorrel and red, turned white. Yalk. Zech. 568.

שרורת, Targ. Ps. CVII, 42 Ms., v. שָׁוְוֹר.

שְׁרוּתָא, שֵׁרוּת, v. sub שִׁיר׳.—[Targ. O. Gen. XIX, 8 שְׁרוּתֵי ed. Vien., v. שְׁרִיתָא.]

שָׁרוּתָא, v. שְׁרִיתָא.

שָׁרַח, v. סָרַח.

שָׁרַט (b. h.; v. סָרַט) *to scratch, wound*, v. סָרַט; esp. *to wound one's body in mourning.* Macc. III, 5 השׁוֹרֵט שריטה וכ׳ he who makes one incision for a dead person. Ib. ש׳ שריטה וכ׳ if a person makes one incision for five dead or five incisions for one dead person. Ib. 20b יכול אפי׳ ש׳ you may think that one is guilty even if he cuts himself for his house that fell in &c.; a. e.

Pi. שֵׂרֵט same. Ib. 21a המשרט בכלי if one wounds himself with an instrument (instead of with his nails); a. fr.

שרט, Targ. Is. XXXVIII, 21 וישורטון ed. Wil., v. שְׁטַר.

שְׂרָטוּט, v. שִׂרְטוּט.

שְׂרָטוֹן, שְׂרוֹ׳ m. (שָׂרַט; cmp. סַרְטָן) [*scrapings,*] *sandbank, alluvial land.* Sabb. 56b; Snh. 21b בשעה ... והעלה ש׳ ועלו וכ׳ when Solomon married Pharaoh's daughter, Gabriel went down and stuck a reed into the sea, and it gathered a bank around it, on which the great city of Rome was built; Yalk. Kings 172; (Y. Ab. Zar. I, 39c שלעטיט). Erub. 8a שמא יעלה (הים) ש׳ (v. Rabb. D. S. a. l. notes 5, a. 10) the sea (river) may throw up alluvium (may recede). Ber. 60a (in Chald. dict.) דמסקא ארעא ... אע״ג ש׳ (Ms. M. a. Ar. סרטון) although the loss of land through the encroachment of the water may be an advantage to him, because the land is covered with alluvium and improves, yet for the moment it is a misfortune to him. B. Bath. 124a ארעא ואסקא ש׳ (not ואסיק) if his father left him a field, and it improved by alluvium; ib. 135b. Tam. 30a; a. e.

שְׂרְטֵט (cmp. שָׂרַט) *to draw, rule, trace.* Y. Sabb. VII, 10c bot. מה עיבוד ... שהיו מְשַׂרְטְטִין בעורות what working in leather was done at the preparation of the Tabernacle? They traced the outlines on the skins (marked out the shape in which they were to be cut, v. שִׂרְטוּט). Ib. top [read:] מה צביעה ... שהיו משרטטין בעורות what painting was done at the preparation of the Tabernacle? They marked the skins (with a coloring substance); [the following אלים מאדמים ought to be preceded by עורות, as the catchword to the subsequent discussion, v. Tosef. ib. VIII, 23].—Part. pass. מְשׂוּרְטָט; f. מְשׂוּרְטֶטֶת. Men. 32b מזוזה שאינה מש׳ a door post inscription which is not written on ruled parchment.

שַׂרְטֵט ch. same. Gitt. 7a ש׳ וכתב לירח וכ׳ he drew lines (on paper), and wrote to him &c. Yeb. 106b מר זוטרא מְשַׂרְטֵט וכ׳ Mar Z. drew lines, and wrote out the whole section (of the Biblical text about *ḥălitsah*).

שרטטיא, v. סַלְבּוֹנָיָא.

שָׂרַי (b. h.) pr. n. f. *Sarai*, the original name of Sarah. Ber. 13a, v. שָׂרָה. Ib. בתחלה ... ש׳ לאומתה וכ׳ at first she was Sarai (a little princess) for her own people &c., v. שַׂר. Gen. R. s. 47; a. e.

שָׁרָה, שרי I (b. h. root in מְשָׁרָה) *to dissolve, soak, steep.* Naz. VI, 1 פתו ביין וכ׳ ש׳ if he (the Nazirite) steeped his bread in wine, and there is enough in both together to make up the size of an olive; Pes. 44b. Naz. 37a אם ש׳ ענביו במים וכ׳ if he steeped grapes in water, and a taste of wine remained in it. Pes. II, 7 אין שׁוֹרִין וכ׳ you dare not soak bran for chickens (on the Passover); ib. האשה לא תְּשָׁרֶה וכ׳ a woman must not soak bran to take with her to the bathhouse. Sabb. I, 5 כדי ... אין שורין שִׁשְׁוֹרוּ וכ׳ you must not lay in ink-materials or dyes ..., unless they can be dissolved (or soaked through) before the Sabbath sets in. Eduy. I, 8; a. fr.

Nif. נִשְׁרָה *to be soaked, dissolved.* Y. Ber. IX, 13d bot. כדי שתִּשָּׁרֶה וכ׳, v. מְגוּפָּה; Y. Taan. I, 64b top שתשרה (corr. acc.). Gen. R. s. 17, end אדם ... מיד הוּא נִשְׁרֶה ... אינו man is made out of earth, when you put a drop of water on it, it is at once dissolved (soft), but woman is made of a bone, which is not dissolved, even if you let it lie in water for many days. Y. Sabb. XIV, 14c top כל ... והרא נשרית ... ושאינה נשרית וכ׳ when you put salt in, and it dissolves, it is called salt water, but when it is not dissolved, it is called *halmê*; a. e.—Sabb. I, 5 יִשְׁשׁוֹרוּ (fr. שור or נשר), v. supra.

שָׁרָה, שרי II (b. h.; cmp. preced.) *to loosen, untie;* (cmp. meaning of καταλύω) *to take lodging; to rest, dwell.* Snh. 11a שראוי שתִּשְׁרֶה עליו שכינה ... יש there is one among you who deserves that the Shechinah should rest upon him. Ib. 65b כדי שתִּשְׁרֶה וכ׳, v. רָעַב. *Hif.* Ib. שׁוֹרָה עליו וכ׳ the spirit ... comes down upon him. Y. Sabb. VIII, end, 11c רוח רעה שורה עליה an evil spirit rests upon it (it is injurious to health). Num. R. s. 13 2 אימתי שָׁרְתָה וכ׳ when did the Shechinah come down to rest on earth? When the Tabernacle was erected. Koh. R. to VII, 2 ושָׁרַת עלירם

ש׳ לית מרית וכ׳ the Lord forgive R. Hillel. Ab. Zar. 37a וקרו לן בית דינא שָׁרְיָא and they might call us a permitting court (of lax practice). Ib. כי שָׁרִיתוּהָ לאלתר שריתוה וכ׳ when you permitted her (to marry again), did you permit her to marry at once &c.? Ib. וקרו ליה יוסף שריא and they called him Joseph the permitter. Ib. אנא נמי שָׁרֵאי אחריתי Ms. M. (ed. אנא שרא, corr. acc.) I also permitted another thing (which was forbidden heretofore); a. v. fr.—Part. pass. שָׁרֵי, שַׁרְיָא; f. שָׁרְיָא. Targ. II Esth. III, 8 יומא ש׳ a permitted day (free for trade).—Bets. 3b ש׳ . . . לדידי אפי׳ according to my opinion it is permitted even on the first day. Ib. 22a אפי׳ בשבת ש׳ it is permitted even on the Sabbath. Ned. 62a ש׳ ליה לאינש לאודועי וכ׳ a man is permitted to make himself known (as a scholar) in a place where they do not know him; a. fr.—3) [*to loosen the girdle,*] *to sit down for a meal*; trnsf. *to start, begin.* Targ. Deut. XVI, 9 (O. ed. Berl. תְּשָׁרֵי, *Pa.*). Targ. II Esth. III, 7; a. fr.—Lam. R. to I, 1 כמה דשָׁרִין למיכל (רבתי) (ed. Wil. דשָׁרוּ) when they sat down to eat. Y. Dem. I, 21d bot.; Y. Shek. V, 48d top שַׁרְיָת מנחקה (not שוריית) she began to bray; a. fr.—Trnsf. (cmp. meanings of b. h. יָאַל Hif.) *to consent, be willing.* Targ. Josh. VII, 7. Ib. XVII, 12. Targ. Job VI, 9; 28; a. fr.—4) *to encamp, dwell, rest.* Targ. I Sam. XXVI, 5. Targ. Num. II, 2, sq. Targ. Ex. XL, 35. Targ. Ps. XVI, 8, sq.; a. fr.—Y. Ter. VIII, 46a חמריא שרון וכ׳ ass-drivers took lodging in an inn. Lam. R. to I, 1 רבתי (חד מירוש׳) אשכח . . . שרון יתבין וכ׳ he found men that had taken lodging there, and sat eating and drinking. Y. Sabb. XIV, 14c bot. ע״י דהוה ש׳ תמן וכ׳ because he lived there (in Babylonia) &c. Gen. R. s. 20 שרי . . . ויתיר, v. II. פָּרָא. Snh. 39a שָׁרְיָא . . . כל בי the Shechinah dwells wherever ten persons are assembled; a. fr.

Pa. שָׁרֵי same, 1) *to untie, loosen.* Targ. Ps. XXX, 12 (ed. Wil. *Pe.*). Targ. Job XII, 18 (ed. Wil. מְשָׁרֵי *Af.*); a. e.—2) *to begin.* Targ. O. Deut. I, 5 (Y. שׁוֹרֵי *Poel*). Ib. II, 24 (O. ed. Vien. Pe.). Ib. 25. Targ. Jer. IV, 31; a. fr.—Targ. Prov. XIII, 12 דמְשָׁרֵי למעדריה (not משדי, v. Pesh. a. LXX) who begins to help himself (h. text תחחלת ממשכה!).—3) *to cause to rest,* v. infra.

Af. אַשְׁרֵי 1) *to untie,* v. supra.—2) *to cause to encamp* or *dwell, to let rest.* Targ. Gen. II, 15. Targ. Jer. VII, 7. Targ. Ps. XXIII, 2. Ib. LXXIV, 2 Ms. (ed. *Pa.*); a. fr.—Sabb. 67a א׳ קודשא וכ׳ . . . הסנה O thornbush! not because thou art higher than all other trees did the Lord let his Presence rest upon thee &c. Koh. R. to III, 9, end כל . . . לא מַשְׁרִין וכ׳ (in the hereafter) they allow every one to dwell only with his fellow tradesmen; ib. beg. מתרין (corr. acc.); a. e.

Ithpa. אִשְׁתְּרֵי, *Ithpe.* אִרְשְׁתְּרֵי 1) *to be untied, loosened.* Targ. Is. V, 27.—Lev. R. s. 14, v. חֲבִרְלָא II; a. e.—2) *to be permitted.* Yeb. 106a כי הדכי דתִרְשְׁתְּרֵי לעלמא in order that she may be free to marry again. Bets. 2b יו״ט בעלמא תשתרי let it be permitted for use on any other Holy Day (not followed by the Sabbath); a. e.—3) *to be begun, begin.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 17. Targ. Ps. CXIX, 96, v. שִׁכְלָל.—Y. Ter. VIII, 46a מישרי נבח בהון (prob. to be read: אישרי) he began to bark at them; ib. מישרי מתרתר, v. תַּרְתַּר.—[Lev. R. s. 13 אשתריתון, v. שְׁתַר.]

וכ׳ the holy spirit rested upon them. Midr. Till. to Ps. CXVI ומלאכי . . . ושוררים (not וששורים) ביניהם the ministering angels rejoice over them (the righteous that die), that they come to dwell among them; ed. Bub. שחוא בא ושורה וכ׳ that he (the righteous man) comes &c.; a. v. fr.—Part. pass. שָׁרוּי; f. שְׁרוּיָה; *pl.* שְׁרוּיִין, שְׁרוּיוֹת. Yeb. 62b he that has no wife, ש׳ בלא שמחה וכ׳ lives without joy, without blessing &c. Sot. 48a בזמן שישראל ש׳ בצער וכ׳ when Israel lives in trouble, and the nations in peace and happiness &c. Meg. 2a בזמן שהשנים . . . ש׳ על אדמתן when the years were properly regulated (without Roman interference), and the Israelites lived (undisturbed) on their soil; a. v. fr.

Hif. הַשְׁרָה 1) *to cause to rest.* Sabb. 139a אין חקב״ה מַשְׁרֶה וכ׳ the Lord does not let his Presence rest upon Israel, until the bad judges and officers cease to exist. Snh. 7a משרה . . . כל דיין a judge that administers true justice faithfully, causes the Shechinah to dwell in Israel. Gen. R. s. 7 מלך . . . ומשרה דיורין וכ׳ a human king builds a palace, and lets the inmates dwell in the upper and lower stories, חק״בה משרה . . . בחלל the Lord makes inmates dwell (even) in vacant space. Num. R. s. 13 6; a. fr.—2) (cmp. שִׁירוּתָא) *to board, provide a living for.* Keth. V, 8 חמשרה את אשתו וכ׳, v. שָׁלִישׁ. Ib. 107a כשה׳ לזו ולא ה׳ לזו when he provided for the one (his wife), but did not provide for the others (his children); a. e.

שָׁרָא, שְׁרָא, שָׁרֵי ch. same, 1) *to untie, unharness; to disengage, dismiss.* Targ. O. Gen. XXIV, 32 וש׳ גמליא (ed. Berl. וש׳ מן ג׳; Y. וְשָׁ׳ זממי ג׳ *Pa.*; h. text ויפתח). Targ. Job XXX, 11. Targ. O. Ex. III, 5 (h. text של); a. fr.—Pes. 113a שָׁרֵי כיסך פתח שקיך untie thy purse (to receive the money), open thy bag (to deliver the goods), i. e. sell for cash. Snh. 98a אידהו ש׳ חד וכ׳ . . . כולהון שָׁרוּ ואסירי all of them untie and tie up (their sores) at once (untie all of them, and then tie them up), but he unties and ties up one at a time. Pesik. R. s. 22 [read:] ע״ג . . . שַׁרְתַּהְנְהוֹן סודרא she untied them (the two Denars), and placed them on the shawl. Y. Ber. II, 5a bot. אתת . . . ושַׁרְתְּהוֹן וכ׳ (fr. שרה, cmp. חַמֵּי) when prayer time came, he untied them (the coins), and gave them to R. Ḥ.; [read:] קטר פורתיה לפורתיה ויהבון לשמעיה ושרתון ועזק he tied his (R. Ḥ's) share to his own, and gave them to his servant, but he (the servant) untied them and ran away. Y. Meg. IV, 75b bot. שָׁרוֹן ליה וכ׳, v. סַפְרוּתָא. Y. Keth. XII, 35a שרון גרמון ומנוניה they dismissed themselves (resigned their office) and appointed him (Hillel) in their place; a. fr.—ש׳ תיגרא to solve a dispute, *to settle* or *decide* a case. Ned. 62a שָׁרוּ לי תיגראי ברישא take my case up first. Yeb. 100a שָׁרֵינָא וכ׳, v. תְּגָרָא I; a. e.—2) *to allow, permit; to forgive; to absolve* (= h. הִתִּיר). Targ. Y. Num. XXX, 3. Targ. Y. II Gen. XXII, 14. Targ. Y. II Num. XIV, 20; a. fr.—Kidd. 13b הוא אסרה והוא שַׁרְתָּהּ (Rashi שרי לה) he tied her (by marrying her), and he untied her (through his death, that she can dispose of herself). Y. Ber. II, 5b אינון שָׁרְיָין ואינון אסרין do the same men permit and forbid? Y. Snh. VII, end, 25d [read:] שָׁרְיִי מה דעבדתין אמרה ליה לי נא שָׁרְיָיה undo what thou hast done (by charm); said she to him, I will not undo. Bab. ib. 99a

שָׂרִי, v. שָׂרִיתָא.

שָׂרִיָּא, שָׂרִיוָּא, v. preced. art.

שְׂרִיבָא, שְׂרִיב, שְׂרֵיב, v. שָׂרַב.

שָׂרִיד m. (b. h.; *Saf.* of ירד) [*run-off,*] *fugitive, escaped, remainder.* Yoma 72[b] (play on בגדי השרד, Ex. XXXV, 19) אלמלא ... ש' ופליט but for the garments of priesthood, there would not be left of Israel a remnant or a survivor. Hull. 133[a]; Snh. 92[a] (ref. to Job XX, 26) אין ש' וכ' by *sarid* a scholar is meant (with ref. to Joel III, 5); Yalk. Job 907. Pirké d'R. El. ch. XXXV עד שיבוא ש' מיעקב וכ' until a remnant of Jacob shall come and give to his (Esau's) sons a dish of lentils in mourning and trouble &c.; a. e.—*Pl.* שָׂרִידִים. Meg. 6[a] (in a eulogy) אוהבי ש' יושבי וכ' ye lovers of the saved (the scholars, v. supra), dwellers of Rakkath, go forth &c.

שְׂרִיד, Targ. Y. II Deut. XXXIII, 29; שרידויא, Targ. II Chr. V, 10, v. שָׂרִיר.

שִׁ', שִׁרְיוֹן m. (b. h.; שרי=שרר; cmp. Assyr. siriâm) (*ringed*) *coat of mail.* Sabb. VI, 2, expl. ib. 62[a] זַרְנָא. Cant. R. to I, 9 יצא ... בש' וכובע וכ' when Pharaoh came forth in mail and helmet &c.; Yalk. Sam. 159; a. e.—*Pl.* שִׁרְיוֹנִים, שִׁ'. Yalk. Gen. 133.

שִׁרְיוֹנָא, v. שִׁרְיָנָא.

שָׂרָיוָתָא, שָׂרָיוָתָא f. (שָׂרַר) *beginning, first thing.* Targ. O. Deut. XVI, 9. Targ. Hos. I, 2. Targ. II Kings XVII, 25. Targ. II Sam. XXI, 9, sq.

שְׂרִידְחָתָא* f. (cmp. סָרַח III) *vapid, senseless.* Targ. Hos. VII, 11 (ed. Lag. שחירתא, v. שָׁחַר IV; h. text פותחת).

בֵּי שַׁ', בֵּית(דַּ)שַׁ', שָׂרֵי pr. n. pl. *Beth Sharye, Be Sharye,* a valley in which Beth Shean was situated. Gen. R. s. 98 בבית חש' ... רובצת תחת 'lying deep' (Gen. XLIX, 25), that is Beth Shean in Beth ha-Sharye. Y. Kil. IX, 32[b] top; Y. Keth. XII, 35[a] ואתתונירה בי ש' and they carried him down (for burial) to Be Sh. Y. M. Kat. III, 82[c] top דקברין בבית ש' ... הרי שמולירין if they carry the body from place to place, as for instance those who bury their dead in Beth Sh.

שָׂרֵי, *pl.* of שָׂרִיתָא q. v.

שָׂרְיָא, שָׂרְיוָא, v. שְׂרֵי.

שָׂרִית f. (שָׁרָה I) *soaking, steeping.* Nidd. VII, 1 וכמה שָׂרְיָתָן היא and how long must they be soaked? Twenty-four hours in tepid water; ib. 22[b]; 56[a]. Tosef. Maas. Sh. II, 1 חוץ משְׂרְיָיתָהּ except putting it in water; Y. ib. II, 53[c] משליתה (corr. acc.).

שִׁיר', שִׁרְיָנָא, שִׁרְיוָנָא, שִׁרְיָן, שִׁרְיוֹן (סִרְיָן) m. =h. שִׁרְיוֹן. Targ. O. Ex. XXVIII, 32 שִׁירְיָן ed. Berl. (ed. Vien. שִׁרְיָן); ib. XXXIX, 23 (Y. שיריא). Targ. Job XLI, 18. Targ. I Sam. XVII, 5. Targ. Jer. LI, 3 ס'; a. e.—*Pl.* שִׁרְיָנִין, שִׁרְיוֹנִין, סִרְיָנַיָּא, שִׁ', סִי', ס'. Targ. Cant. VI, 8. Targ. II Chr. XXVI, 14. Targ. Jer. XLVI, 4 ס'.

שִׂרְיוֹם (read: שִׁרְיָנִים), v. שָׂרִיר.

יַמָּא דשִׁ', שִׂרְיַית, v. שִׁלְיַית.

שַׂרְיְיתָא, v. שָׂרִיתָא.

שִׁרְיָנָא, שִׁרְיָן, v. שִׁרְיָנָא.

שָׂרִיף, v. שָׂרַף.

שְׂרִיפָה f. (preced.) *secretion, dripping, catarrh* (?). Y. Sabb. XIV, 14[c] bot. זו ש' ... והסיר 'and the Lord will keep far from thee every disease' (Deut. VII, 15), that means *s'rifah*; Lev. R. s. 16 quot. in Ar. (missing in ed.).—V. שָׂרַף.

שָׂרִיפָה, v. שָׂרַפָה.

שְׂרִיק, v. שָׂרַק.

שְׂרִיקָא, v. שָׂרַק III.

שְׂרִיקִי, v. שׁוּרְיָיקָא.

שְׂרִיקְרִיק, v. שָׂרַקְרַק.

שִׁ', שְׂרִיר m. h. a. ch. (שָׂרַר) [*tied*; cmp. בָּשַׁר,] *strong, fast, reliable, fit, proper.* Targ. Y. II Deut. XXXIII, 29 (not שריד; h. text אשר!). Targ. Prov. XIX, 7 (h. text המה!).—Sabb. 145[b] לא ש' שדרידה its spinal column is not strong enough. Pes. 74[b] בחיורתא דש' in the case of dough of white flour, which is bound (compact).—Esp. in the closing formula of a document: ש' וקים *fit and established.* B. Bath. 160[b]; Y. Gitt. IX, 50[c] bot. קיים ש' וברור established, fit, and sound.—*Pl.* שָׂרִירַיָּא; f. שָׂרִירָן. Targ. II Chr. V, 10 ש' (not שריד) the sound tables (opp. כד אתברו the broken). Targ. Y. I Deut. VIII, 9 גזרן ש' Ar. (ed. ברור).

שָׂרִירָאִית adv. (preced.) *firmly.* Targ. Prov. XXI, 28.

שָׂרִירוּתָא f. (preced. wds.) *strength, truth.* Targ. Prov. VIII, 6.—[B. h. שְׁרִירוּת, with לב, *hardness, stubbornness.*]

שָׂרִישׁ m. (שָׁרַשׁ) *deep-rooted, old; remnants from olden days.* Targ. Y. Lev. XXV, 47 ש' פולחנא וכ' a remnant of idol worship (h. text עקר). Targ. Y. I Deut. XXIX, 17 טעו ש' an idol of olden days.

שָׂרֵי, שָׂרְיָתָא f. (=שָׂרָרֵי; שָׂרַר; cmp. כָּשׁוֹרָא) [*binder,*] *joist, beam, post.* Targ. O. Gen. XIX, 8 שָׂרוֹתַי ed. Berl. (ed. Vien. שָׂרֵי, corr. acc.). Targ. II Kings VI, 2 שדי ed. Lag. (corr. acc.; ed. כשורא). Ib. 5; a. e.—Gen. R. s. 89 חמית בחלמי ש' דביתי וכ' I saw in my dream the main beam of my house broken; Lam. R. to I, 1 רבתי (הדא אתתא). Erub. 102[a] חהיא ש' דחוה בי וכ' (not החוא, v. Rabb. D. S. a. l. note 20) a beam lying on the ground of R. P. which required ten persons to lift it, and they put it before the door (as a bar). Y. ib. I, 19[a] bot. שָׂרְיָתָיה כריחא ... חמא (not

faint. Y. Bets. I, 60ᶜ bot. שַׂרְעִין וזקפון וכ׳ . . . הוה מסתמיך was leaning on two Goths (in going to bathe); they slipped (or broke down), and he helped them up &c. Y. Ber. III, 6ᵇ top; Y. Naz. VII, 56ᵃ bot. בדיבוררה ר׳ ז׳ ש׳ R. Z. sank down while speaking (in the presence of a corpse); Koh. R. to VII, 2, end, v. עֲנִי II. Y. Ber. V, 9ᵃ bot. . . . חוה שַׂרְיָתָא his cloak slipped off his shoulders; הא . . . שְׂרִיעָה וכ׳ thy cloak has dropped. Y. Shebi. VI, 37ᵃ top מינה ש׳ he slipped away from it, i. e. he gave it up. Y. Peah II, beg. 16ᵈ בעא . . . ושׁ׳ מינה wanted to argue . . ., and gave it up; Y. B. Bath. III, beg. 13ᵈ. Ib. VI, end, 15ᶜ מיעלל אנא ש׳ I may slip in going up; a. e.

שַׂרְעַפִּים m. pl. (b. h.; cmp. סָעִיף) [*ramifications,*] *thoughts, doubts of the heart.* Midr. Till. to Ps. XCII שַׂרְעַפֵּי לֵב . . . משמרו מכל רע ומכל ש׳ לב and the Sabbath day guarded him from all evil and from all doubts of the heart; ed. Bub. סַרְעַפֵּי; Pirké d'R. El. ch. XX ומנחמו מכל ס׳ לבו and comforted (relieved) him of &c.

שַׂרְעָפָא f. (שָׂרַע) *slope, sliding, slippery ground.* B. Kam. 29ᵃ דרך ש׳ דנהרא along the slippery shore of a river (or canal).

שָׂרַף I (b. h.; onomatop.) [*to sip, absorb,* v. שָׂרַף II,] *to consume, burn.* Pes. I, 4 שש . . . ושׂורפין and the burning (of leavened matter) must take place at the beginning of the sixth hour. Ab. Zar. 11ᵃ שׂורפין על המלכים we do burning at the burial of kings; ומה הן שורפין וכ׳ and what is burnt? Their couch and their objects of service (armor &c.); Tosef. Snh. IV, 3; Tosef. Sabb. VII (VIII), 18; a. fr.—Part. pass. שָׂרוּף; *f.* שְׂרוּפָה &c. Nidd. 24ᵇ עצמותיו שׂרופין, v. שָׂחַף I; a. e.

Nif. נִשְׂרַף *to be burnt.* Num. R. s. 23⁶ ונ׳ על שמעל וכ׳ and he (Achan) was burned (after being stoned), because he had misappropriated devoted things. Pes. 34ᵇ יִשָּׂרֵף מיד must be burned at once. Tosef. ib. V, 8 אינו . . . כשם נִשְׂרָף וכ׳ as the wooden spit (on which the Passover lamb is roasted) does not burn, so the metal spit does not get hot. Zeb. XII, 5 בזמן שהם נִשְׂרָפִין כמצורתן נשרפין וכ׳ when they are burned according to the law concerning them (and not because of a disqualification), they are burned in the ash-house. Ib. a. fr. פרים חנִשְׂרָפִים וכ׳ the bullock sacrifices which the law requires to be burned; a. fr.—[Y. Taan. I, 64ᵇ top תשרף, read תשרה, v. שָׂרָה I.]

שְׂרַף ch. same. Targ. O. Gen. XI, 3 (some ed. ונוקדי׳, v. יְקַד).

Ithpa. אִשְׂתָּרִיף, אִשְׂתָּרַף׳ *to be burned.* Zeb. 16ᵃ שפיר אִישְׂתָּרוּפִי they would have been burned according to law; Yalk. Lev. 534. Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 3) . . . עתידין מִשְׂתָּרְפָה מן וכ׳ these people are destined to be burned out of the world; Yalk. ib. 62; a. e.—Y. Sabb. IV, 7ᵃ top [read :] מצדתא הוו פריסן והוון מִשְׂטָרְפָן וכ׳ nets were spread, and they were burned in the sun.

שָׂרַף II (v. שָׂרַף I) *to absorb, quaff, sip, suck.* Ab. Zar. II, 5 (29ᵇ) שׂורפה חיה (not שורפו) sucks it (the maw) out raw, v. גָּמִי I; Cant. R. to I, 2.

בריחיא) he saw an entrance (v. עָבוֹר) the beam over which was rotten. Gen. R. s. 65, end, v. צְלַב; Yalk. ib. 115 שרתא (corr. acc.); a. e.—*Pl.* שַׂרְיָיתָא, שַׂרְיָתָא, שַׂרְוֵי׳, שַׂרְיָן, שַׂרְנָן. Targ. I Kings VI, 15. Ib. 9 (ed. Wil. שְׂרָף׳). Targ. Y. Num. XXXV, 20 שַׂרְיָיתַא Kimḥi (ed. Vien. שַׂרְוָותָא).—Y. Ber. II, 5ᶜ bot. מי . . . תרתין שרין עבר וכ׳ (not ועבד) when both went out carrying two beams (on which to be hanged), R. A. passed &c. Gen. R. s. 66 שַׂרְיֵי, v. פִּרְסָא; Lam. R. l. c. (חד בר נש) שוריא. Ib. שריין.

שַׂרְכָּא m. (שרך, *Shaf.* of ארך; cmp. b. h. סֹרַח) *rest, remainder.* Targ. II Esth. IX, 16 ed. Lag. (oth. ed. שארא; h. text שאר).—[B. Bath. 139ᵃ, v. שַׂרְכָּא.]

שְׂרָכָא (or **שְׂ׳**) m. (preced., v. סְרַךְ, סִרְבָּא; cmp. b. h. שָׂרוֹךְ) 1) *long and entangled grass, luxuriant growth.* Erub. 100ᵇ דאיכא ש׳ (not דאית ליה, v. Rabb. D. S. a. l. note 60; Ms. M. שְׂרָאכָא; Ar. שרכי, corr. acc.) when the grass luxuriates (grows in long and tangled bands).—2) *thorn, worthless tree.*—*Pl.* שְׂרָכֵי. B. Kam. 92ᵇ (prov.) מטריל ואזיל דיקלא בישא גבי קינא דש׳ שייך . . . בהדי (Ar. קינא דשדכי, v. Rabb. D. S. a. l. note 6) a bad palm will travel to be in company with shrubs ('like meets like'); Yalk. Jud. 67 דשרכי (corr. acc.); Yalk. Gen. 116 דסרכי.

שַׂרְכְּ׳, שַׂרְכָּפָא m. (*Parel* of שכם, √ כפ; cmp. כְּפִירָפָה) 1) *nest.* Targ. Y. Deut. XXII, 6. Targ. Ps. LXXXIV, 4. Targ. Job XXIX, 18; a. e.—*Pl.* שַׂרְכְּפִין, שַׂרְכְּפֵי. Targ. Ps. CIV, 17.—2) *coop, basket.* Ḥull. 53ᵇ Ar. (ed. שַׂרְקָפָא; Ms. M. שִׂירְקָ׳; Ms. H. סרק׳; cmp. קְפִירָפָה).

שַׂרְכַּפְתָּא f. same, *nest.* Targ. Y. Gen. I, 20. Targ. Y. I Deut. XXXII, 11.

שַׂרְנוּקָא, v. שִׁירוּקָא.

שַׂרְנֵק, שַׂרְנִיק, v. שְׁנַק.

שָׂרַע (b. h.; *Saf.* of רע, v. רַעַע, רָעַע) *to join, add.*—*Part. pass.* שָׂרוּעַ *abnormally long,* esp. *one that has one hip larger than the other.* Bekh. 40ᵃ, v. שְׂרִבְּבָא; [Sifra Emor, ch. II, Par. 3 שנשמטה יריכו ש׳, v. שְׂרַע; cmp. Targ. Y. Lev. XXI, 18].

Hithpa. תִּשְׂתָּרַע [(1) (b. h.) *to be stretched, to stretch one's self.* Is. XXVIII, 20.]—2) (homil.) *to be joined, combined, lie together.* Yalk. Is. 302; Yalk. Kings 246 (ref. to Is. l. c.) קצר מצע זה מִתְשַׂתָּרַע עליו שני רעים כאחת this couch is too narrow for two lovers to be joined on it together (Israel cannot serve God and idols combined); Lev. R. s. 17 אין חמטה יכולה וכ׳ the bed cannot receive a woman and her husband and her lover together; Lam. R. introd. (R. Josh. 1) מהו מהשתרע שתריע לקבל וכ׳ (some ed. שתריעו) what is *mehistare'a*? That thou (you) make a partnership to receive a woman &c.; [Yoma 9ᵇ; Snh. 103ᵇ מהשתרר, v. שָׂרַר].

שְׂרַע ch. same. Part. pass. שְׂרִיעַ (= h. שָׂרוּעַ, v. preced.). Targ. O. Lev. XXI, 18; [Targ. Y. אשחמיט, v. next w.]; [Targ. ib. XXII, 23 יתיר כוליא, יתיר].

שְׂרַע (cmp. שְׂרַג, שְׂרַק) *to slope, slip down, glide; to*

שְׂרַף ch. same. Naz. 36b אי דקא שָׂרֵיף לית מֵישְׂרַף if he quaffed it (swallowed it, instead of striking it on bread); Pes. 44a אי בעינית דקשריף וקאכיל ליה (Ms. M. בעינית קאכיל ליה) if he swallowed it in its natural condition, opp. שטר. Ker. 22a מישרף שריף ... בשעה with the last breath of the animal, it (the heart) absorbs (the blood from the blood vessels). Taan. 24b ש' פרנכא וכ' (Ms. M. טעים מידי, v. Rabb. D. S. a. l. note) he swallowed a dishful of grist. Ib. אי שָׂרֵיף מר וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 300) if you had swallowed &c. Ber. 62a כדלא ש' חבשילא as if he had never sipped a dish (never had had marital intercourse; Ḥag. 5b כמאן דלא טעים וכ').

שָׂרַף III, *Pi.* שִׂרֵף (denom. of שָׂרָף) *to cover with resin.* Tosef. Mikv. VI (VII), 21 שִׂרְפָה בשרף (not 'שו; Var. סִרְפָה) if he covered it (the handle of a saw) with resin.

שָׂרָף I (b. h.; שָׂרַף I) *burning, venomous serpent* (v. Sm. Dict. s. v. Dipsas). Gen. R. s. 44; Lev. R. s. 13 (ref. to Deut. VIII, 15) ש' זו מדי *saraf* refers to Media; a. e.—*Pl.* שְׂרָפִים. Num. R. s. 19 22 הנחשים הש' ששורפים את הנפש they are called burning serpents, because they burn the life out (with thirst); Yalk. ib. 764; Tanḥ. Ḥuck. 19. Num. R. s. 23, beg.; a. e.

שָׂרָף II m. (b. h.) *Seraph*, an angel.—*Pl.* שְׂרָפִים. Ḥag. 12b. Pirké d'R. El. ch. IV. Deut. R. s. 11 ... בשעה שראו ושַׂרְפֵי לחבה וכ' when the wheels of the chariot and the flaming Seraphim saw &c. Pesik. R. s. 20; a. fr.

שָׂרָף ch., *pl.* שַׂרְפַיָּא same, v. סַרְפַיָּא.

שָׂרָף III (b. h.) pr. n. m. *Saraph.* B. Bath. 91b.

שְׂרַף m. (שָׂרַף I) *acrid substance*, esp. *vegetable sap made thick by inspissation; resin, gum* (secreted by the heat of the sun). Ber. 44a כל סעודה שאין בה ש' וכ' Ms. M. (ed. שָׂרִיף) a meal without an acrid substance (bitter herbs &c.) is no meal. Pes. 39a, v. מַר II. Tosef. ib. I (II), 33 כל שיש בו ש' וכ' any plant which contains an acrid sap is fit to be used on the Passover night. Orl. I, 7 שְׂרַף ש' העלים the sap of leaves; ש' העקרים of roots; ש' הפגים of unripe grapes. Y. ib. I, 61b bot. למה ש' פרי פגין פרי why (this difference in the law between resin and juice of unripe fruits)? resin is fruit and grapes are fruit. Ib. קטם בטל ע"י שְׂרָפוֹ resin ceases to exist when its sap is pressed out; Y. Shebi. VII, end, 37c. Ib. אילן אינו בטל ע"ג שרפו the tree does not cease to exist when its sap is tapped. Ker. 6a; Sabb. 26a צרי אינו אלא ש' וכ' balsam is only a gum that drips from the balsam tree. Y. ib. II, 4d מפני שהוא ש' ... אין you must not use balsam for the Sabbath light, because it is a gum. Gen. R. s. 94, v. סָפַג; Tanḥ. B'midbar 16 השבט (corr. acc.); a. e.—Trnsf. *secretion, matter.* Nidd. 10b זו שְׂרָפָה מצוי וכ' with the one (the newly married virgin) secretion (from a wound caused by first coition) is frequent &c.; [oth. opin.: with the wife of older standing secretion is frequent].—*Pl.* שְׂרָפִין, שְׂרָפִים. Sabb. 23a כל הש' רפין וכ' all gums are good for ink, but the gum of the balsam tree is the best.

שְׂרָף II ch. same, esp. *balsam.* Targ. Y. Gen. XXXVII, 25 (h. text צרי). Ib. XLIII, 11 (h. text צרי).

שְׂרֵפָה, שְׂרֵרִי f. (b. h.; שָׂרַף I) *burning, fire.* Snh. VII, 1 ארבע מיתות ... ש' וכ' four modes of capital punishment ..., stoning, burning &c. (expl. ib. 2). Ib. 52a שְׂרֵיפַת נשמה, v. נְשָׁמָה. Ib. ממש ש' execution by fire in its real sense. Ab. Zar. I, 3 כל מיתת שיש בה ש' וכ' the anniversary of an idolater's death with which burning (of garments &c.) was connected (at the time of burial) is considered an idolatrous festival. Num. R. s. 11, v. חָלוֹן II. R. Hash. 18b שקולה ... כשריפת בית וכ' the death of the righteous is equal to the burning of the Temple; a. fr.—[Y. Sabb. XIV, 14c bot. שרפה, v. שְׂרִיפָה.]—*Pl.* שְׂרֵיפוֹת. Pes. 75a (ref. to Lev. XXI, 9) תשרף לרבות כל ש' הבאות וכ' 'shall be burned', this includes all burnings which are the result of fire (e. g. death through molten lead). Lev. R. s. 16 בוא וראה כמה ש' הוא שורף come and see how many fires it (the tongue) kindles (how much destruction it causes); a. e.

שַׂרְפַּרַף m. (*Shaf.* of רפרף, v. רָפַף) a sort of *camp stool.* Kel. XXII, 3. Ḥag. 14a (ref. to Dan. VII, 9) ... כסא ש' להדום רגליו a throne to sit on, and a *sh'rafraf* for his footstool. Pesik. R. s. 20 ... אדני ש' מתגלגלים the wheels of his throne roll, and the rests of the footstool tremble.—V. שַׁרְשִׁיפָא.

שָׂרַץ (b. h.; denom. of שֶׁרֶץ) *to bring forth moving creatures.* Midr. Till. to Ps. CXVII ... והן שׁוֹרְצִין המים the waters are the work of his hand, and they beget life.

Hif. הִשְׁרִיץ same, *to cast young, breed.* Ex. R. s. 10 צפרדע ... הִשְׁרִיצָה וכ' there was one frog, and it bred and filled the land &c.; Snh. 67b; Yalk. Ex. 183. Lev. R. s. 13 ... מַשְׁרֶצֶת וכ' מה as the scorpion casts sixty at a time &c.; a. e.

שֶׁרֶץ m. (b. h.; *Shaf.* of רוץ) *moving creature*, esp. *unclean reptile.* Tosef. Taan. I, 8 אם יהא הש' בידו וכ' if a man has a reptile in his hand, he cannot become clean, even if he bathe &c.; השליך הש' וכ' when he throws the reptile out of his hand, a bath in a basin of forty S'ah avails him (fasting without restitution is of no avail); Y. ib. II, beg. 65a; Bab. ib. 16a. Erub. 13b הרה מטהר את הש' וכ' could prove a reptile to be clean with one hundred and fifty reasons (was a dialectician). Snh. 17a ... אין לטהר ש' וכ' none could be seated in the Sanhedrin, unless he could prove the cleanness of a reptile from Biblical texts; a. fr.—*Pl.* שְׂרָצִים. Sabb. XIV, 1 שמנה ש' וכ' the eight reptiles mentioned in the Torah (Lev. XI, 29, sq.). Yoma 22b, v. פַּרְנָס; a. fr.—פרשת ש' the section treating of unclean animals, in Sifra Sh'mini.

שְׂרָצָא ch. same, *a creeping* (*short-legged*) *animal.* B. Kam. 80a, v. חַרְצָא I a. חַרְזָא.

שָׂרָק m. *paint*, v. סָרָק.

שָׂרַק (b. h.; onomatop.) *to hiss, whistle; to quack.* Ex. R. s. 10 צפרדע ... וְשָׂרְקָה להם וכ' there was one frog, and

שְׂרְבֵּב) *to stretch one's self.* Yoma 9[b] (play on מהשתרע, Is. XXVIII, 20) קצר מצע זה מֵהִשְׂתָּרֵר עליו שני רעים כאחד this couch is too narrow for two lovers to stretch themselves on it (Ms. O. a. Yalk. Is. 302 מהשתרע, v. שָׂרַע); Snh. 103[b] מִלְּהִשְׂתָּרֵר.

שָׂרָר m. (b. h. שׂר, with suffix שָׂרְרוֹ; שרר *to knot, chain*) *navel, umbilical cord.* Num. R. s. 14 (ref. to Cant. VII, 3) והיא משולה בש׳ and it (the Sanhedrin) is compared to the navel; מה חש׳ הזה וכ׳ as the navel is placed in the centre of the body, so are the Sanhedrin &c.; Tanḥ. Ki Thissa 2 (in parallels טיבור). Ib. ומן חש׳ . . . מה חש׳ הזה הוא אוכל וכ׳ as with regard to the umbilical cord, so long as the child is in its mother's womb, its mouth is closed, and it is fed from the umbilical cord, so &c. Tanḥ. Thazr. 5 שׁוֹרְרוֹ יוצא עמו וכ׳ its navel comes out with it (the infant) . . ., and the mother has to cut it off.

שָׂרַר (preced.) *to chain, knot.*—Part. pass. שָׂרִיר, q. v.

Pa. **שָׂרֵר** *to make strong, hard.* Sabb. 74[b] מהו דתימא לְשָׂרוּרֵי מנא וכ׳ you may have thought that (by putting a green plug into a stove) he intends to make of it a hard coulter (v. מָאנָא); Ab. Zar. 38[a].

Ithpa. **אִשְׂתָּרֵר** *to become hard.* Nidd. 48[b] top אִשְׂתָּרוּר דדיך Var. Ar. ed. Koh. s. v. כרק thy breasts have become hard, v. שְׂדַר II, a. כְּרַק.

שָׂרָרָה f. (שָׂרַר) *rulership, authority, office.* Y. Peah VIII, 21[a] לומר שכל ש׳ שניתנה וכ׳ to indicate that what authority is given to a man, is given by the Law. Lev. R. s. 20 (in the prayer of the high priest on the Day of Atonement) ואל יגבירהו ישראל ש׳ וכ׳ and let Israel not assume high power one over the other; . . . רבנן דקסרין שלא יגבירהו ש׳ the Rabbis of Cæsaræa say, (he prayed,) 'concerning our brethren in Cæsaræa, that they may not assume authority'; Y. Yoma V, 42[c] top. Ib. VI, 43[d] top שברח מן חש׳ who fled in order not to take an office; ib. שלא נכנס לש׳ who did not enter office. Y. Taan. IV, 68[c] top אדם שחוא עתיד להנהיג ש׳ וכ׳ a man (Joshua) designated to exercise rulership over six hundred thousand men, does not know how to distinguish &c.? Cant. R. to IV, 7 מת ראובן נתנה ש׳ וכ׳ when Ruben died, the leadership was offered to Simeon; Num. R. s. 13[8]. Shek. V, 2 אין בממון פחות Y. ed. עושין ש׳ על הצבור פחות משנים (Mish. וכ׳) no office for communal (money) affairs must be created with less than two officers; B. Bath. 8[b] שְׂרָרוּת; a. fr.—V. סְרָרָה.

שְׂרָרוּת, v. preced.

שִׂרְרוּתָא ch. same. B. Bath. 8[b] מאי ש׳ וכ׳ what is the power (of charity officers, that two must be appointed)? (v. preced.) . . . Because you may seize a man's goods for the charity tax.—V. סְרָרוּתָא.

שִׂרְרָתִית, Tanḥ. Aḥăré 1, קו ש׳, v. קוֹשַׂרְתָּא.

שֹׂרֶשׁ, שֹׁרֶשׁ m. (b. h.; apocope of שרשר, v. שָׂרַר) [*chain, knot,*] *root.*—*Pl.* שָׂרָשִׁין, שָׂרָשִׁים; constr. שׂוֹרְשֵׁי, שָׂרְשֵׁי. B. Bath. V, 4 מן חש׳ וכ׳ . . . הצולה that which shoots forth out of the trunk, or out of the roots, belongs to the landowner (v. גָּזַע), expl. ib. 82[a] זהו מן חש׳ . . . כל שאינו that which

it quacked for them (other frogs), and they came; Snh. 67[b]; Yalk. Ex. 183.

שְׂרַק I, שְׂרִיק ch. same. Targ. Lam. II, 15, sq. Targ. Job XXVII, 23.—Ḥull. 63[a] כרבא וש׳ . . . החוא one (bird *raḥam*) sat among cabbage and whistled. Ib. יתיב אמידי וְשָׂרֵיק רקרק Ar. (ed. ושביד שרקרק, v. Rabb. D. S. a. l. notes 40, 50) sits on some object (not on the ground), and sings *raḳraḳ*; אי יתיב אשרעא ושריק וכ׳ when it sits on the ground and sings, the Messiah will come; Yalk. Lev. 537.

שְׂרַק II = שְׂרַג, *to glide, slide.* Nidd. 3[b] מיא שָׂרְקִי וכ׳ water (when poured out of an inclined vessel) slides, but fruits do not slide (and you must invert the vessel in order to empty it). Ḥull. 111[a] דמא מְשָׂרַק שָׂרִיק (Ms. R. 2, a. Ar. משרג שריג, v. Rabb. D. S. a. l. note 60) blood glides off, v. סְרַךְ II.

Pa. **שָׂרֵיק** *to cause to slip, make slippery.* B. Kam. 30[b] top חבנו . . . דְּמָשָׂרְקִי the Mishnah speaks of straw and stubble (deposited in the public road), because they make the ground slippery.

Ithpa. אִשְׂתָּרַק, *Ithpe.* אִישְׂתָּרִיק *to slip, glide.* Zeb. 62[a] דלא נִשְׂתָּרְקוּ (Rashi to Ex. XXVII, 5 יִשְׂתָּרְגוּ) that the priests might not slip. Ḥull. 52[a] כל מידי דמִישְׂתָּרִיק וכ׳ (some ed. דמִשְׂתָּרִיג, Rashi דמִשְׂתָּרִיק; Ms. H. דמשתריג . . . לא סריג וכ׳, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) in the case of an animal falling on things which slide (e.g. a pile of peas &c.), no internal injury is to be apprehended, but if it falls on things which do not slide &c.

שְׂרַק III (v. סְרַק III) *to paint; to paste* (with red or yellow clay). Y. Sabb. VII, 10[c] top דְּשָׂרְקָא אפה who paints her face (on the Sabbath); דש׳ מעזלה who paints her yarn (to rub her face with it; v. Tosef. ib. IX (X), 13, quot. s. v. סְרַק). Ned. 90[a] top שָׂרְקֵיהּ טרנא וכ׳ he painted the man's face with clay (to disguise him), and brought him &c.; (Tosaf.: he smeared clay over his garments). Bets. 32[b] דמר שָׂרְקִין ליה תנורא וכ׳ that they smear (fill up the cracks of) the stove for you on the Holy Day.—Part. pass. שְׂרִיקָא. Ab. Zar. 31[a] וחתימא ש׳ pasted with clay and sealed.

שְׂרָקָא, v. שִׁירָקָא.

שַׂרְקוּקִיתָא f. (שְׂרַק I) *whistle, shepherd's pipe.* Y. Kidd. I, 60[b] top (v. פַּנְדּוּרָה, a. כַּרְכַּשְׁתָּא I).

שַׂרְקְרִיק, v. next w.

שִׂרְקְרָק m. 1) (שְׂרַק III, cmp. יַרְקְרִיקָא; popular etymol. fr. שְׂרַק I, q. v.) name of an unclean bird, *gier-eagle* or *vulture.* Ḥull. 63[a] (Ms. R. 2 a. 3 שְׂרִיקְרִיק, v. Rabb. D. S. a. l. note 30), v. רָחָם; Yalk. Lev. 537 שרקריך.—2) *sh'raḳraḳ,* the sound produced by the bird *sh'raḳraḳ.* Ḥull. l. c. ויעביד ש׳ (Ms. M. שריקריך; Ar. ושריך רקרק); Yalk. l. c ויעביד שרקריך.

שַׂרְקְרָקָא ch. same, name of *a bird.* Targ. Y. Lev. XI, 18 (ed. Vien. שִׂרְקְרָקָא); Deut. XIV, 17.

שָׂרַר (b. h.) *to be great, to rule.*

Hithpa. הִשְׂתָּרַר *to make one's self lord;* (homilet.; cmp.

does not see the light of day (when it shoots forth) is out of the roots'. Y. Ab. Zar. III, 43[a] top; Y. Taan. I, 64[b] ש׳ חטה the roots of wheat; ש׳ תאנה of fig-trees. Tosef. Shebi. VII, 17; 'Uktsin I, 4, v. קוֹלָס. Ab. III, 17 וְשֶׁרָשָׁיו מרובין whose roots are many; a. fr.

שׁוֹרָשָׁא, שׁוֹרֶשׁ, שׁוֹרֵשׁ ch. same. Targ. Y. II Deut. XXIX, 17. Targ. Job XIV, 8 (Ms. *pl.*).—*Pl.* שָׁרְשִׁין, שׁוֹ׳. Ib. XVIII, 16. Targ. Is. LIII, 2. Targ. Ps. LXXX, 10 שׁוֹרָשֵׁירְהוֹן (Ms. שׁוֹרְשִׁירָתָא).

שָׁרַשׁ (b. h.), *Hif.* הִשְׁרִישׁ (denom. of שֹׁרֶשׁ) *to take root.* Shebi. II, 7 שֶׁהִשְׁרִישׁוּ לפני וכ׳ which have taken root before the New Year; R. Hash. 13[b]. Ib.; Tosef. Shebi. II, 5 ומקצתו ח׳ לאחר וכ׳ and part of which took root after the New Year; a. fr.

Pi. שֵׁרֵשׁ *to uproot, tear out.* Ib. 11, sq. לְשָׁרֵשׁ ... אין וכ׳ we do not force him to tear out &c. Shebi. IV, 4 יְשָׁרְשֶׁנּוּ he must take it out with the root, opp. יגום, v. גָּמַם. B. Bath. 80[b] חופר וּמְשָׁרֵשׁ he has the right to dig and take them out with the roots; Taan. 25[b] ומְשָׁרֵישׁ ... חופר.

Hithpa הִשְׁתָּרֵשׁ, *Nithpa.* נִשְׁתָּרֵשׁ 1) *to be uprooted, plucked out.* Tanh. M'tsor'a 2 (ref. to Ps. LII, 7) דואג נ׳ וכ׳ Doeg was rooted out of the life of this world and of the hereafter.—2) (of roots) *to spread.* Num. R. s. 14[4] (ref. to Koh. XII, 11) כשם ... מִשְׁתָּרְשִׁים ... ומשתרשים וכ׳ as roots of a tree spread in all directions, so the words of the Law enter and penetrate the whole body; (Pesik. R. s. 3 משתרילים).—3) (v. next w.) *to gain, profit* (cmp. רָוַח). B. Kam. 67[b] sq. מפני ש׳ בחטא because he became the gainer in sin (he gained possession of the stolen object by a change of form or ownership, v. שִׁינּוּי); אילימא לפני ראוש מי ארכא נ׳ if you mean (that he slaughtered or sold it) before the owner had given it up (v. רֵאוּשׁ): there is no gain in sin in the case (since he has not gained possession through the change).

שְׁרַשׁ ch. *Af.* אַשְׁרֵישׁ same, *to take root.* Men. 68[b] מהנך דאַשְׁרוּשׁ וכ׳ of that barley that has taken root before the ʿOmer time. Gitt. 22[a] בדאשרוש כולי וכ׳ when the planted trees have taken root, all agree (that they are subject to tithes); a. e.

Pa. שָׁרַשׁ 1) *to cause to take root, plant.* Targ. Ps. LXXX, 10.—2) *to uproot, tear out.* Targ. Koh. III, 2.

Paeli שָׁרְשִׁי (v. P. Sm. 4340) [*to expand,*] *to bring profit, benefit.* M. Kat. 12[a] מְשָׁרְשׁוּנֵי ... כיון ... שָׁרָשׁוּנֵי ליה וכ׳ since they receive no wages, they (by working for him during the festive week) only intend to benefit him.

Ithpe. אִישְׁתְּרִישׁ *to be uprooted.* B. Bath. 82[a] למחפר ולמִשְׁתַּרֵשׁ קיימי ed. (Ms. M. לחפור ולשרש Hebr.) they are liable to be dug for and taken out (when they cease to bear fruit). Ib. למיחפר ולשרש (corr. acc., or לחפור ולשרש).

Ithpaeli אִשְׁתָּרְשִׁי *to be profitable*; א׳ ל־ *to profit.* Gitt. 35[a] א׳ לה מקום דינר (Rashi אשתרש) she saved as much dough (in the bread which she gave away) as would have been in the space which was occupied by the Denar (that came into it). Ib. 44[a]; Hull. 131[a] קא מִשְׁתָּרְשָׁי ליה he is benefited (by being released from a debt). B. Mets. 42[b] והא קא משתרשי ליה but did he not have the benefit (of using his neighbor's cuscuta for brewing and saving his own? why, then, should he not indemnify his neighbor?). Keth. 108[a] הא קא משתרשי ליה is he (for whom the debt was paid) not benefited? (better הא קא מְשָׁרְשָׁי ליה does he who pays the debt for him not benefit him?, v. supra).

שִׁרְשָׁא, v. שֹׁרֶשׁ ch.

שַׁרְשׁוּם pr. n. m. *Sharshum.* B. Bath. 32[b] רבה בר ש׳ Ms. M. (ed. רבא; Ms. H. שרשו, v. Rabb. D. S. a. l. note).

שְׁרִשׁוּרָא, v. שִׁרְשׁוּרָא.

שָׁרְשִׁי, Paeli of שָׁרַשׁ.

שַׁרְשִׁירָפָא m. (=שרשריפא, redupl. of שׁרף, Shaf. of רפק, v. שְׁרַפְרַק) *camp-stool, chair.* Sabb. 129[a] לרבה צלחו ליה ש׳ (Ms. M. שרשפא) for Rabbah they chopped up a chair (for kindling wood for the preparation of the Sabbath meals). Keth. 61[a] רב פפא אש׳ for R. P. his wife placed the cup on a chair. Ber. 24[a].

שׁרשׁן, שׁרשׁך, v. שׁשׁר.

שָׁרְשֵׁר (v. שָׁרַר) *to form ropes, curls.* Shebi. IV, 10 משִׁישְׁרְשְׁרוּ Ar., v. שְׁלָשֵׁל II.

שַׁרְשֶׁרֶת f. (b. h.; preced.) *twisted chain.* Cant. R. to IV, 4 שתי ש׳ גבלות וכ׳ the two twisted chains &c. Midd. III, 8 ש׳ של זהב golden rope (ladders).

שָׁרַת, *Pi.* שֵׁרֵת (b. h.; sec. r. of שָׁרָה) [*to dwell with,*] *to serve, minister, attend.* Y. Erub. V, beg. 22[b] (ref. to I Sam. III, 1) והלא לא מָשְׁרַת אלא לפני עלי but did not he minister before Eli only? ללמדך שכל שירות שש׳ וכ׳ to teach thee that all the ministrations that he rendered to Eli were accounted to him as if he had ministered before the Lord; (Midr. Sam. ch. VIII הרית עומד). Ber. 63[b] הושע ... משרת תחתיך ... Hoshea ... shall serve in thy stead; a. e.

שָׁרֵת m. (infin. *Pi.*, preced.) *service, ministration.* Sot. II, 1, a. fr. כלי ש׳ vessels dedicated to the Temple service, sacred vessels.—מלאכי השׁ׳ ministering angels, v. מַלְאָךְ.

שׁרתא Yalk. Gen. 115, v. שָׁרִיתָא.

שְׁרַתּוּעַ m. (*Shaf.* of רתע; cmp. Syr. רתיע pendulus, P. Sm. 3998) *furcated spear.* Tosef. Kel. B. Mets. III, 14 אחת משניהן וכ׳ ... a (fuller's) fork ... one of whose teeth was broken off and replaced by &c. Tosef. Kel. B. Bath. I, 12, v. שַׁרְבֵּט.—Esp. [*pendule,*] *a furcated piece suspended under the head of an animal* to prevent it from bending its head in order to suck. Y. Sabb. V, end, 7[c] (defining גרמוך) שַׁרְתּוּעָה (Chald.; ed. Krot. שרתי׳). Gen. R. s. 87, end נתנה ש׳ של ברזל וכ׳ she (Potiphar's wife) put an iron *shirtu'a* under his chin in order that he (Joseph) should have his head lifted up and look at her; Tanh. Vayesheb 8; Yalk. Ps. 863 שרתע (corr. acc.).

שַׁרְתּוּעָה ch. same, v. preced.

שׁרתע, שׁרתעה, v. שְׁרַתּוּעַ.

שַׁשׁ I m. (b. h.) *marble,* v. שַׁיִשׁ.

שֵׁשׁ II (b. h.) *white linen.* Yoma 71ᵇ דברים שנאמר בהן ש' ושה וכ' ... ש those things concerning which *shesh* is used are woven of a sixfold thread, where *moshzar* is added, of an eightfold thread. Ib. מאי משמע דהאי שש כיתנא הוא what evidence is there that that *shesh* (Ex. XXXIX, 27) means flax? Y. Kil. IX, beg. 31ᵈ (ref. to Ex. XXXIX, 28, 29, a. Ez. XLIV, 18) את דרש שש משש מפארי ופארי מפארי you learn the meaning of *shesh* (in האבנט שש משזר) from *shesh* (in פארי מגבעות שש), and the meaning of this *shesh* from פארי (in ופארי פשתים Ez. l. c.), and the meaning of this *paărê* from *paărê* (in פארי מגבעות, Ex. l. c.). Midr. Prov. to ch. XXXI, 22 זו ... שהיתה מרוקם בשש וארגמן that is Bathsheba of whom came Solomon who was clad in embroidered garments of white linen and purple; Yalk. ib. 964. Cant. R. to IV, 12 (ref. to Ez. XVI, 10) תחת שש ועזים as a reward for the offering of white linen and goats' hair (Ex. XXV, 4); a. e.

שֵׁשׁ III f., שִׁשָּׁה m. *six.* Pes. V, 1 (58ᵃ) בששה ומחצה (Y. a. Bab. ed. בשש) at six hours and a half (from sunrise). Y. ib. IV, beg. 30ᶜ משש שעות ולמעלן after six hours (noon); משש שעות ולמטן before noon. Yoma 21ᵇ הן שש אשות there are six kinds of fire. Pes. 49ᵇ דברים נאמרו וכ' ש six things have been said concerning ignorant people; a. v. fr.—Constr. m. שִׁשַּׁת. Snh. 97ᵃ; Ab. Zar. 9ᵃ; v. שָׁנָה II; a. fr.—*Pl.* שִׁשִּׁים *sixty.* B. Kam. 58ᵇ סאה בש' סאין the damage to a field of one S'ah is assessed by calculation from a field of sixty S'ahs (so as to arrive at a fair estimate). Ib. ב'ש taking as a basis for calculation sixty times the quantity under dispute; ib. 59ᵃ; a. e.—Hull. 97ᵇ ב'ש (sub. בטל) is neutralized in a quantity sixty times as large. Ex. R. s. 1 ש' בכרס אחד sixty at one birth. Y. Taan. IV, 68ᶜ top ש' רבוא sixty myriads. Succ. 51ᵇ; a. fr.

שִׁשִּׁי m., שִׁשִּׁית f. (b. h.; preced.) *sixth.* Gen. R. s. 11 ב'ש נברא וכ' on the sixth day man and beast were created. Ib. s. 12. Taan. IV, 3; a. fr.

שַׁשְׁיָן, שַׁשְׁיִן f. pl.=אֲשִׁישְׁיִין. Targ. Y. I Ex. XVI, 31 כש' Ar. (ed. כאש'). Targ. Y. II Num. XI, 8 Ar. (ed. ב'ש, strike out ב).

שִׁשִּׁים, v. שֵׁשׁ III.

שַׁשְׁיָן, v. שַׁשְׁיִן.

שִׁשִּׁית, v. שִׁשִּׁי.

שָׁשִׁיתָא, v. אֲשִׁישְׁיתָא.

שֵׁשַׁךְ pr. n. 1) (b. h.) *Sheshach,* surname of Babylonia (supposed permutation of בבל by Atbash, v. א"ת). Num. R. s. 18 [21], v. א"ת. Meg. 6ᵃ, v. רַקָּת.—2) בר ש' pr. n. m. *Bar Sheshach,* a Persian officer. Ab. Zar. 65ᵃ Ms. M. (ed. שֵׁישַׁךְ).

*שִׁשְׁעָה pr. n. m. *Shish'ah.* Y. Meg. I, 71ᶜ bot. (Fr. M'bo, p. 130ᵃ; ed. Krot. שיע, oth. ed. ישע).—Y. Sabb. XIX, 16ᵈ bot., v. שִׁישְׁנָא.

שָׁשַׁר m. (b. h.) *red paint, vermilion.* Yalk. Dan. 1061 ויושרים לחם ב' and painted it (the idol) with vermilion; (Lev. R. s. 33 וחוקקין אותם, add. ב').

שִׁשַּׁת I constr. of שִׁשָּׁה.

שֵׁשֶׁת II pr. n. m. *Shesheth,* name of a renowned Babylonian Amora. Y. Yeb. II, 3ᶜ bot.; ib. III, 4ᵈ bot. Ber. 12ᵇ top. Ib. 16ᵃ. Ib. 58ᵃ רב ש' סגי וכ' R. Sh. was blind; a. v. fr.

שָׁת m. (b. h.; שִׁית) *foundation.*—*Pl.* שָׁתוֹת. Snh. 26ᵇ היכא ... דאיקרי ש' where do we find that the righteous men are called foundations? (Answ. ref. to I Sam. II, 8 וישת וכ'); Yalk. Ps. 653.

שֵׁת (b. h.) pr. n. m. *Seth,* son of Adam. Num. R. s. 14 [12] שת שמינו הושחת העולם he called him Seth (foundation), because with him the world's foundation was laid. Cant. R. to VIII, 9; a. e.

שָׁת, *pl.* שְׁתִין, v. שִׁית II.

שְׁתָּא, שַׁת, שִׁתָּא, *six,* v. שִׁית IV.

שַׁתָּא f. (=שנתא)=h. שָׁנָה, *year.* Targ. Gen. XXVI, 12. Targ. Ps. CXLIV, 13 (h. text זן); a. v. fr.—Ab. Zar. 34ᵃ, a. fr. תריסר ירחי ש' twelve months of the year, a regular year. Snh. 18ᵇ ועברוה ... להחיא ש' and the Rabbis declared that year a leap-year. Lev. R. s. 34 בלילי ריש ש' in the night of the New Year. Ib. בסיפא דש' at the end of the year; a. v. fr.—*Pl.* שְׁנָתָא, v. שָׁנָא II.

שְׁתֵי, v. שְׁתִי.

שָׁתַי, שָׁתַיי m. (שְׁתִי I) *drinker.* Targ. Y. Deut. XXI, 20 (not שָׁתָאי).—Y. Sabb. VIII, beg. 11ᵃ חמר אר ש' וכ' thou art either a wine drinker or &c.; Y. Shek. IV, 47ᶜ top שתויי (corr. acc.).

שתאם, v. next w.

שְׁתַּם, שְׁתַּאם (denom. of שִׁיתָאָא) *to lay the foundation of, establish.* Targ. Job XXXVIII, 4 במְשָׁתָּמֵי (ed. במְשָׁתָּי).

Af. אַשְׁתַּם same. Targ. Ps. VIII, 3, v. שְׁתִי II.

Ithpe. אִישְׁתָּאַם *to be founded.* Ib. 38 ed. Lag. (ed. Wil. אֶשְׁתַּאַם, corr. acc.).

שְׁתָאָה, שִׁיתָאָא, v. שִׁיתָאָא.

שְׁתָּה, v. שתי.

שְׁתוֹם, or שְׁתוּם, v. שְׁתָם.

שְׁתוּף, שְׁתוּמָא, v. sub שִׁית.

שְׁתוֹק m. (שְׁתַק) *silenced, one that is silent when reproached with spurious descent.* Keth. 14ᵇ ש' ממזרות (or ממזר) one who is silent when called a bastard; ש' נתינות when called a *n'thini*; a. e.

שְׁתוֹקָא f. (שְׁתַק) *silence.* Targ. I Chr. I, 30; Targ. Y. Gen. XXV, 14 (transl. of pr. n. דומה).

שְׁתוֹקָא f. (preced.) *silent, dumb.* Targ. Ps. LVI, 1 (h. text אלם; Ms. שתיקותא, corr. acc., or שְׁתִיקָאָה).

שְׁתוּקִי m. (v. שְׁתוּק) one *belonging to the class of* שְׁתוּק, esp. *an illegitimate child of unknown fatherhood.* Kidd. IV, 1. Ib. 2 ש' כל שהוא מכיר וכ' a *sh'thuki* is he who knows his mother, but does not know who his father is, contrad. to אסופי. Yeb. 100b הוולד ש' ... עשרה if ten priests stood together, and one (unknown which) separated and had intercourse, the child is a *sh'thuki* (admitted neither to inheritance nor to priesthood); Keth. 13b; a. e.—*Fem.* שְׁתוּקִית. Kidd. 73a לא אלא מעתה שתוקי ש' ישא if this be so, let a *sh'thuki* not be permitted to marry a woman whose father is unknown. Ib. בת ש' the daughter of a *sh'thukith* (who married a *sh'thuki*, a *mamzer*, etc.). Esth. R. to II, 7 (not שתוקת); a. e.

שְׁתוֹת, Ber. 38a, v. שַׁתִּית.

שְׁתוּת (tradit. pronunc. שְׁתוּת) f. (denom. of Chald. שְׁתָּא) *one-sixth.* B. Mets. IV, 3 ש' למקח one-sixth of the value of a purchased object (v. אוֹנָאָה). Ib. 49b מקח ש' אמר רב שנינו Rab says, the Mishnah means one-sixth of the value only; ושמואל אמר ש' מעות וכ' but Samuel says, the Mishnah means also one-sixth of the price paid (one-fifth of the value). B. Bath. 90a יותר מש' ... אין מוסיפין you dare not decree the increase of a measure by more than one-sixth, nor of the weight of a coin &c.; יותר ... המשתכר מש' he that makes profit (retailer) must not charge more than one-sixth profit; Men. 77a; B. Mets. 40b; a. fr.

שְׁתִיתָא, שְׁתוֹתָא, (שְׁתֵּי') ch. same. B. Bath. 90b ש' מלבר, v. בַּר I ch. Bekh. 50a דל זוזא וש' deduct one Zuz and a sixth. Ib. ש' ... דל deduct from them one-sixth; a. e.

שְׁתוֹתִית, שְׁתוֹתִיא, v. שְׁנָתִּירִים.

שְׁתַּדְוָרְדָּה, (שְׁתַּ') = הִשְׁתַּדְוָרְדָה q. v. Y. Ab. Zar. IV, 43d top.

שְׁתֵּי, v. שְׁנַיִם.

שָׁתָה, שְׁתֵּי I (b. h.) [*to be settled, satisfied,*] *to drink.* Pes. 86b השותה כוסו וכ' he who drinks his cupful at one draught is called greedy (גַּרְגָּרָן). Ber. 51a ושׁוֹתֵחוּ ... מקבלו באסְפַרְגוֹס בשמאל he must receive it (the medicine, v. אֶסְפַּרְגּוֹס) with his right hand, and drink it (take it to his lips) with his left hand. Ib.b השותה כפלים זוגי he who drinks an even number of cups (v. זוּג). Tosef. Sot. XV, 11; B. Bath. 60b כשחרב ... ושלא לִשְׁתּוֹת יין when the Temple was destroyed, ... there were many scrupulous persons (פרושים, determined) not to eat meat nor drink wine. Ib. נִשְׁתֶּה יין וכ' should we drink wine, of which libations were offered on the altar? Ib. מים לא נשתה וכ' then let us drink no water, because water libation has ceased. Keth. 8b רבים שָׁתוּ רבים יִשְׁתּוּ many have drunk (the cup of mourning), many shall drink, v. מָשָׁה. Nidd. 24b כמה ... שָׁתַת אמו וכ' how much unmixed wine the mother of this embryo must have drunk!; a. fr.—*Part. pass.* שָׁתוּי *being under the influence of drink.* Erub. 64a שתוי יין אל וכ' Ms. M. (ed. only שָׁ') one feeling the wine must not pray, contrad. to שִׁכּוֹר, q. v. Lev. R. s. 12 שנכנסו שתויי יין וכ' they (Nadab and Abihu) entered the Tabernacle while under the influence of wine; a. fr.—[*Hif.* from שָׁמָה q. v.]

שְׁתָא, שְׁתֵּי ch. same. Targ. Gen. IX, 21. Targ. I Sam. XXX, 12; a. fr.—Targ. Deut. XXXIII, 22 שַׁתְיָא (Y. II שתימין, corr. acc.).—Y. Shek. IV, 47c top כד חוה שָׁתֵי וכ' when he had drunk the four cups of wine on the Passover night &c.; Y. Sabb. VIII, beg. 11a; Y. Pes. X, 37c. Erub. 64a כל כמה דלא שָׁתֵינָא וכ' so long as I have not drunk a fourth (of a Log) of wine, my mind is not clear. Sabb. 152a עד ... מכאן ואילך מְשַׁתֵּי מעלי up to forty years eating is more salutary, after that drinking is more salutary. R. Hash. 4a כלבתא בת משתי חמרא היא (ed. משתיא) does a bitch drink wine?; Yalk. Neh. 1069 מי שָׁתְיָא חמרא; a. fr.—With prefixed א: אִישְׁ', אֶשְׁתֵּי. Targ. O. Ex. XXXIV, 28 ed. Berl. (ed. Vien. שתי); Y. אש'. Targ. O. Gen. XXIV, 14 אִישְׁתְּ (ed. Vien. אֶשְׁתְּ) *imperative*; a. fr.—Erub. 54a חמוך ואישתי ... make haste and eat, make haste and drink (enjoy life, v. חָמַךְ). Lev. R. s. 12 עשרה ... אישתית thou drankest ten &c., v. קִרְסְטָא I. Yeb. 65b סמא אישתיא she drank a drug causing barrenness; a. fr.—R. Hash. 4a מְשַׁתְיָא, v. supra.

Ithpe. אִשְׁתַּתֵּי *to be drunk.* Targ. O. Lev. XI, 34 דישתתי (Y. דִּישְׁתִּיתֵי; h. text וְשָׁתָה).

שָׁתָה, שְׁתִי II [*to settle,*] 1) *to lay the foundation of;* v. שְׁתִי II.—2) *to fix the warp, start the loom,* v. שְׁתִי.

Hif. הִשְׁתָּה 1) *to found, establish,* v. שָׁתַת II.—2) *to weave.* Midr. Sam. ch. XIX (ref. to נסכתי, Ps. II, 6) הִשְׁתַּתִּיתִיו I have woven him (established him, ref. to מסכת, Jud. XVI, 14); Yalk. Is. 338; Yalk. Ps. 620 השתיתיו (corr. acc.).

Hof. הוּשְׁתָּה *to be established, started.* Y. Yoma V, 42c, v. שְׁתִיָּה II; a. e.

Nif. נִשְׁתָּה same. Tosef. Yoma III (II), 6 ed. Zuck. (Var. נשתת), v. שָׁתַת II.

שְׁתָא, שְׁתֵּי ch. same, *to weave.* Targ. Jud. XVI, 13 תִּשְׁתִּין (ed. Lag. a. oth. תִּשְׁתֵּן, not תַּן . .).

Af. אַשְׁתֵּי, (*Pe.* with prefixed א) אִישְׁ' same, 1) *to start the loom, weave.* Targ. Ps. CXXXIX, 13 אַשְׁתְּיָרַת, ed. Wil. (ed. Lag. אִישְׁתְּיָרַת; h. text תסכני). Targ. Job X, 11.—Y. Sabb. VII, 10c top כד מַשְׁתְּיָרִיא וכ', v. קוּבְּרָה. Y. Taan. IV, 64c דלא למישתריא מן וכ' not to start a loom from the beginning of the month of Ab; Y. Pes. IV, 30d top; Yalk. Ps. 653 למשתי וינא (corr. acc.).—2) *to found, establish.* Targ. Ps. VIII, 3 ed. Lag. (ed. Wil. אַשְׁתֵּם, not אַ, v. שְׁתַאם; h. text יסד).

שְׁתִי, שְׁתֵי m. (b. h.; preced.) *warp*; trnsf. *longitudinal direction,* v. עֵרֶב. Y. Shek. VI, 50a top כחוט של ש' as thin as a thread of the warp. Mikv. VI, 9 כותל ... שנסדק לש' a wall ... which is cracked lengthwise; a. fr.—ש' וערב *crosswise,* v. עֵרֶב.

שְׁתָא, שְׁתֵּי ch. same. Targ. Lev. XIII, 48, sq.—Ab. Zar. 17b, v. עַרְבָא I.

שַׁתְיָא, שְׁתָיָא I, part. of שְׁתֵי.

קביל עליה ש׳ he resolved to keep silence. Ber. 62ª, v. קַבְּלָא III; a. e.

שַׁתִּית f. h. = next w. Sabb. 156ª; Ber. 38ª שתות (corr. acc.).

שַׁתִּירְתָּא f. (Syr. שחתיתא, P. Sm. 4130; cmp. שַׁחַת II) *flour of unripe barley mixed with honey*; also *a drink prepared of flour* &c. (cmp. Lat. ptisana). Erub. 29ᵇ ש׳ תרי וכ׳ ... for *shattitha* ... take two ladlefuls of roasted barley &c. Ber. 38ª. Ab. Zar. 38ᵇ שתירתאה (v. Rabb. D. S. a. l. notes 9, 10); Yalk. Sam. 151 שתיתא. Snh. 67ᵇ ... אמר קריבו ש׳ he said to them, give me a drink of water, and they offered him *shattitha*; a. e.

שַׁתִּירְתָּאָה, v. preced.

שְׁתִיתַי, שְׁתִיתָאי, שְׁתִירְתָּאָה m. (שְׁתָא) *sixth*. Targ. O. Gen. I, 31 תָּי ... ed. Berl. (oth. ed. a. Y. תָּאי ..., not תָּאֵי ...). Targ. II Sam. III, 5; a. fr.—*Fem.* שְׁתִירְתָּאָה. Targ. Ex. XXVI, 9; a. e.

שְׁתַךְ, *Pi.* שִׁתֵּךְ (sec. r. of נ״שך; cmp. שׁוּכְתָּא) *to become rust-eaten, rust-colored*. Taan. 8ª (ref. to אם ישוך הנחש וכ׳, Koh. X, 11) אם ... מְשַׁתְּכִין עליו כנחשת וכ׳ Rashi (ed. omitting עליו) when thou seest a generation over whom the heavens are rust-colored like copper, so as to let down no dew or rain; (Ar. מְשׁוּתָּכִין; Ms. M. 2 רקיע שמְשַׁתֵּכֶת וכ׳ ...; ed. Pes. a. oth. דור שמשחכין שמשותן a generation whose suns are red-colored &c.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

שְׁתִיךְ, שְׁתַךְ ch. same, *to be rust-bitten*. B. Mets. 26ª top דְּאִשְׁתִּיךְ (Ar. דִּשְׁתִּיךְ, with prefixed א) when the coin found in the ground is very much attacked by rust (showing that it has been in the ground a very long time).

Pa. שִׁתֵּךְ 1) *to make rusty, brittle*. B. Bath. 19ª משום דְּמְשַׁתְּכִי לה לקדרה because they (the boulders, v. סַלַּע) would eat away the pot (placed between them).—2) *to get rusty*. Sabb. 102ᵇ כיון דְּמְשַׁתְּכִי וכ׳ they would not do that (keep their needles in a hole in the ground), because they would get rusty.

שָׁתַל (b. h.; cmp. שׁוּר) *to set, plant*. Yoma 38ᵇ ... ראה עמד ושָׁתְלָן בכל דור ודור the Lord saw that the righteous men were few, so he planted them in every generation (distributed them &c., ref. to I Sam. II, 8; cmp. שָׁתָל II). Gen. R. s. 26; Yalk. Ps. 845 (ref. to Ps. XCII, 14) זה נח ששתלו הקב״ה וכ׳ this refers to Noah whom the Lord planted in the ark. Gen. R. s. 61 (ref. to Ps. I, 3) ששתלו (Abraham) whom the Lord planted in the land of Israel. Snh. 37ᵇ (play on שלתת׳ (שאלת׳, I Chr. III, 17) ששתלו אל שלא כדרך הנשתלין whom the Lord planted (caused to be begotten) not in the ordinary way of those that are planted (he having been begotten in prison); a. fr.—Part. pass. שָׁתוּל; f. שְׁתוּלָה; *pl.* שְׁתוּלִים &c. Yalk. l. c. כגן ... ש׳ מצרוגה וכ׳ like a garden that is planted bed by bed; (Midr. Till. to Ps. XCII, 14 נטוע). Num. R. s. 31 עד שהם ש׳ הם בבית וכ׳ so long as they are planted (seated in rows), they are in the house of God, that is to say, the children at school; a. e.

Hif. הִשְׁתִּיל (of roots) *to spread*. Pesik. R. s. 3 (ref. to

שָׁתָא II f. = h. שְׁתָיָה II, *foundation*. Targ. Koh. III, 11. Targ. Y. Ex. XXVIII, 30 שְׁתָיָה (Hebr. form).

שְׁתָיָה, שְׁתָיְדָה I f. (b. h.; שָׁתָה I) *drinking, satiety, gratification*. Yoma VIII, 1 יום ... באכילה ובש׳ וכ׳ on the Day of Atonement it is forbidden to eat, or to drink &c. Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ bot. Succ. 49ᵇ; Num. R. s. 21¹⁷ לשון ש׳ וכ׳ (the word שָׂכָר) expresses gratification, satiety &c., v. שְׂבִיעָה, a. רְוָיָה; (Y. Succ. IV, 54ᵈ top חיבה, v. חֲבָה). Nidd. 24ᵇ מי ששְׁתָיָרתוֹ מרובה וכ׳ he that drinks more than he eats &c.; a. fr.

שְׁתָיָה, שְׁתָיְדָה II f. (שָׁתָה II) *foundation*. Yalk. Ps. 653 משניטל הארון נשְׁתַּיְרִית עולם, v. מַשְׁתֵּרִית. Ib.; Yoma V, 2 ... וש׳ וכ׳ ... since the Ark disappeared, there was a stone in its place, ... which was called foundation stone; Snh. 26ᵇ. Y. Yoma V, 42ᶜ אבן ש׳ שממנה חושתה חשולם ... למה why was it called foundation stone? Because from it was the world founded (or started, v. שָׁתָה II); Lev. R. s. 20; Yoma 54ᵇ שממנה חושתת וכ׳; Tosef. Yoma III (II), 6; a. e.

שָׁתַאי, v. שְׁתַאי.

שְׁתָיָה, v. שְׁתָיָה.

שְׁתָיִךְ, v. שְׁתַךְ.

שְׁתִיל m. (b. h.) *plant, set*, v. שׁוּתָל.

שְׁתִילָא, שְׁתִיל ch. same.—*Pl.* שְׁתִילַיָּא, שְׁתִילִין. Targ. Ps. CXXVIII, 3. Targ. Jer. XXXI, 5 (ed. Lag. שִׁיתְלִין; h. text נְטָעִים).

שְׁתִים, v. שְׁנַיִם.

שְׁתִימָה f. (שָׁתַם) *boring, opening*. Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 15 אם ... על חש׳ (Var. השתיה incorr.) if he is suspected of taking wine out by boring a hole (and closing it up again).

שְׁתִיק, v. שְׁתַק.

שְׁתִיקָה f. (שָׁתַק) *silence*. Yeb. 87ᵇ, a. fr. ש׳ כהודאה דמיא silence is tantamount to admission. Zeb. 115ᵇ פעמים ... על חש׳ וכ׳ at times one keeps silence and is rewarded for his silence, at times one speaks &c. Ab. III, 13, v. סְרֵיג. Pes. 99ª יפה ש׳ לחכמים וכ׳ silence becometh the wise, how much more the stupid; Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. VII. Sot. 39ª (ref. to Neh. VIII, 5) אין עמידה אלא ש׳ standing means being silent; a. fr.—Y. Ḥag. II, 78ª; Tosef. ib. II, 12; Bets. 20ᵇ מה זו ש׳ what does silence mean? (i. e. better be silent).

שְׁתִיקוּת f. same. Gitt. IV, 8 אומר לה שְׁתִיקוּתָיִךְ יפה וכ׳ he may say to her, silence is more profitable to thee than speech (by raising your claim you may endanger your legal status); Yeb. 65ª.

שְׁתִיקוּתָא ch. same. Targ. Ps. XXII, 3 (h. text דומיה). Ib. XCIV, 17 (some ed. שְׁתָקוּ; h. text דומה); a. e.—Taan. 9ᵇ

Koh. XII, 11) ... כשם ששרשיו ... מַשְׁתִּילִים לכל מקום כך נכנסים ומשתילים וכ׳ as the roots of a tree spread in all directions, so the words of the Law enter and penetrate the whole body (Num. R. s. 14[4] משתרשים).

Nif. נִשְׁתַּל; *Hof.* הוּשְׁתַּל *to be planted.* Snh. l. c., v. supra. Lev. R. s. 10; Cant. R. to VIII, 6 (ref. to שאלתיאל, v. supra) שממנו הוּשְׁתְּלָה מלכות וכ׳ from him was the dynasty of the house of David planted (procreated). Midr. Till. to Ps. IV ... נִשְׁתְּלָה מבת שבע מה היה did David think that royalty would be planted from Bathsheba (that through her son the dynasty would be continued)?; a. e.

שְׁתִיל, שְׁתַל ch. same. Taan. 23[a] ... כי תיכי דשַׁתְלֵי שַׁתְלִי וכ׳ as my ancestors planted for me, so I plant for my son; Yalk. Ps. 880 ... דשַׁתְלוּ אִישְׁתִּיל וכ׳ Ib. אנת הוא דשתילתא (read: דְּשָׁתִילְתְּהִיה) art thou he that planted it?; Taan. l. c. דְּשַׁתַּלְתְּהִיה; a. e. — Part. pass. שָׁתִיל; f. שְׁתִילָא; *pl.* שְׁתִילִין; שְׁתִילָן. Targ. Ez. XVII, 8; 10. Targ. Ps. XCII, 14; a. e. — V. שְׁתִילָא.

שׁוֹתָל m. (preced.) *set, plant.* — *Pl.* שָׁתָלִים, שָׁתְלִין, שׁוֹתְלֵי. Maasr. V, 1 הצוקר ש׳ מתוך שלו וכ׳ if one takes plants out of his own garden to set them in his own, he is exempt from tithes; Tosef. ib. III, 8 שות׳ ed. Zuck. (Var. שת׳). Ib. שְׁתִילִין ועטדינין sets or young herbs; Y. ib. V, beg. 51[c] עטנין ושתלין. Ib. מה בין חטים מה בין ש׳ what is the difference between wheat (used for seed) and sets (with regard to tithes)? חטים גמר מלאכה ש׳ וכ׳ wheat is a finished object, sets are not; a. e.

שַׁתְלָא m. (preced.) *planter, gardener* (with the right of tenancy, v. אָרִיס). B. Mets. 109[a] ... רב דהוא ש׳ וכ׳ Rab Joseph had a certain gardener (on his farm). Ib.; B. Bath. 21[b] ... מקרי ש׳ וכ׳ a primary teacher, a gardener, ... are all considered as forewarned (may be discharged without notice); a. fr.

שְׁתַם (b. h.; Shaf. of חתם; cmp. סָתַם) *to unseal, open,* esp. *to bore* a hole through a vessel in order to get wine out by means of a tube. Ab. Zar. V, 3, sq. כדי שישתחום ויסתום וכ׳ time sufficient to bore a hole, and close it again &c., v. נָגַב; a. e.

שְׁתַם ch. same. Part. pass. שְׁתִים; f. שְׁתִימָא. Y. Ab. Zar. V, 44[d] קולחא ש׳ (not קולא) a pitcher of wine that shows traces of having been bored at.

שְׁתָם m. (preced.) *boring.* Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 13 והלא חש׳ ניכר בין למעלה וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. פשתם, פשתן, corr. acc.) would not the boring (for the sake of getting wine out) be recognized whether on the top or at the bottom?; Ab. Zar. 69[b] שְׁתָמוֹ Ms. M. (Rashi שְׁתוּמוֹ; early ed. סתמו; later ed. סתומו). Tosef. l. c. 14 אם הדיה מכיר חותמו ושְׁתָמוֹ ed. Zuck. (Var. וסתמו; ושמו, corr. acc.) if he can identify his seal and the spot and manner of his boring (Var. וסתמו the spot and manner of his closing up); a. e.

שַׁתָּם m. (preced.) *one known to be skilled in boring* and stealing wine. Tosef. Ab. Zar. VII (VIII), 14 יין אצל גוי חש׳ וכ׳ ed. Zuck. (oth. ed. מחסתם, הסתמם, corrupt, of חִמְּשַׁתֵּם) if one deposited wine with a gentile who is known as an expert borer, it is forbidden &c. (v. נָסַךְ).

שָׁתַן, *Hif.* הִשְׁתִּין (b. h.; sec. r. of שִׁין, Ges. Thes. s. v.), with, or sub. מים, *to urinate.* Bekh. 44[b] בריקש להַשְׁתִּין מים ולא ה׳ needed to make water, and forewent it. Sabb. 67[b] (a superstitious custom) המַשְׁתִּנָה בפני וכ׳ who urinates before her pot that it may boil quickly; a. fr.

שְׁתַן ch., Af. אַשְׁתִּין same. B. Bath. 19[b] (ref. to I Kings XIV, 10) אפי׳ מידי דדרכיה לאַשְׁתּוּנֵי בקירי וכ׳ (some ed. לאַרְשְׁתּוּנֵי) even a being which is wont to urinate against the wall I shall not leave to him: that means a dog. Bekh. 44[b]; a. e.

שֵׁתָן m. (preced.) *urine.* Bekh. 44[b] אחד מוציא ש׳ וכ׳ one channel discharges urine, and another &c.

שְׁתַס, v. שְׁתַאס.

שָׁתַף, *Pi.* שִׁתֵּף (Shaf. of תם; cmp. Assyr. tappû, Del. Assyr. Handw. p. 712) *to join, combine, attach; to form a partnership.* Y. Taan. II, 65[d] בישראל ... שי׳ the Lord combined his great name with Israel's (ישר־אל). Ib. חרי אני מְשַׁתֵּף I will have my great name bound up with theirs, that they may live. Snh. 63[a] כל המשתף שם שמים וכ׳ he who combines the name of God with something else (imparting divine honor to God and a material object at the same time) will be uprooted from the world; Succ. 45[b]. Ib. וחא קא משתף וכ׳ Ms. M. (ed. משתתף, corr. acc.) but (in saying, 'unto Yah and unto thee, O altar') does not one combine the name &c.? Ber. 63[a] ... כל המשתף בצערו וכ׳ as for him who includes the name of God in the expression of his trouble (blesses God in his calamity), his means of support will be doubled. Ex. R. s. 42 (ref. to Ex. XXXII, 4) שִׁיתְּפוּ אותו עמו ... זה אלהים (not עמהן) they did not say, 'this (calf) is God', but 'these are thy gods', they combined Him and it; a. fr. — Part. pass. מְשׁוּתָּף. Y. Taan. l. c. שהוא מש׳ בנו ... ומה תעשה and what wilt thou do with thy great name (Josh. VII, 9), which is embodied in ours?; a. e.

Hithpa. הִשְׁתַּתֵּף, *Nithpa.* נִשְׁתַּתֵּף *to be combined, to have a part in.* [Succ. l. c., v. supra.] Gen. R. s. 99 בנימין שלא נ׳ במכירתו וכ׳ Benjamin, who had no part in the selling of Joseph. Tanḥ. Noah 13 (Satan said to Noah) בא ונִשְׁתַּתֵּף שנינו בכרם זה come and let us work together in this vineyard; a. e. — Esp. (Sabbath law) *to form a fictitious partnership in an alley* (מָבוֹי) by depositing in it some food to the expense for which the inmates of the buildings concerned contribute, contrad. to laying an *ʿerub* (עֵירוּב). Erub. 71[b] ... לְהִשְׁתַּתֵּף במבוי בירן מְשַׁתְּפִין וכ׳ the partnership in an alley is formed with wine, but if some wish to do it with bread, they may do so. Ib. מערבין בחצירות ומשתתפין במבוי you must lay an *ʿerub* for courts (by depositing a common object in one of the courts), and also form a partnership for the alley; או מערבין או משתתפין you may do the one or the other. Ib. III, 1 בכל מערבין ומשתתפין you may use any eatable for *ʿerub* or for *shittuf*; a. fr.

שְׁתַּף ch. same. Targ. Ps. LXIX, 10.

Pa. שַׁתֵּיף same. Targ. Cant. I, 7.—Ab. Zar. 8[b] ... תלתין ... עד דשַׁתְּפִרְנְהוּ לישראל בהדיידהו for thirty-two years did the Romans wage war with the Greeks, and could not conquer them, until they made Israel their allies. Gen. R. s. 36; Yalk. ib. 61 (the demon said to Noah) שׁוּתְפִי עמך וכ' (some ed. שַׁיתְּפִי) I go into partnership with thee, but be careful &c. (v. preced.).

Ithpa. אִשְׁתַּתַּף, אִישְׁתַּתַּף *to be joined, make an agreement, form a partnership.* Targ. Prov. V, 17. Targ. Y. Ex. XVI, 5 (v. preced. *Hithpa.*).—Ber. 29[b] sq. לעולם לִישְׁתַּתַּף נפשיה וכ' (Ms. M. לְשִׁתַּתַּף) man (in his prayer) should always include himself in the community (pray for all people in the same condition). Sabb. 23[a] בפרישי מִשְׁתַּתַּפְנָא (Ms. M. מִשְׁתַּתְּרִפְנָא) וכ' I used to make myself a partner by contributing some money (towards the expense of the Ḥănuckah lights); a. e.

Ittof. אִשְׁתּוֹתַּף same. Targ. II Esth. III, 14.

שַׁתְּפָא* m. (preced.; v. *šetiptu*, Del. Assyr. Handw., p. 696) [*attachment,*] *cord attached to the seal.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 18 שתפך Ar. (Levita שותפך; ed. חוטיריך, h. text פתילך).

שָׁתַק (b. h.) *to be quiet, silent.* Keth. 14[b] ממזר וצווח חלל ושותק one who cries (protests) when called a bastard, but keeps his peace when called a *ḥalal* (v. חָלָל II). Sabb. 33[b] יוסי Jose, who kept silence (when the Roman government was criticised), shall be exiled to Sepphoris. Men. 72[a] חוי פקח ושתוק be wise and keep thy peace. Gen. R. s. 51 שתיקת שש' לאברהם וכ' (God remembered to Lot) the silence which he observed towards Abraham when he said &c.; a. fr.

Pi. שִׁיתֵּק *to cause to be silent, silence, stop.* Tosef. Ḥag. II, 12 שִׁיתְּקוֹ בגערה he silenced him with a rebuke; Y. ib. II, 78[a] bot. ושִׁתְּקוֹ בנזיפה. Sabb. 67[b] חמְשַׁתְּקָת (or חמַשְׁתְּקָת *Hif.*), v. צָוַוח; Tosef. ib. VI (VII), 15 השׁוֹתֶקֶת. Ber. V, 3 מְשַׁתְּקִין אותו ... האומר he who (in reading the prayers) says ... *modim modim* (we offer thanks, twice) must be stopped (as suspected of heresy). Tanḥ. Aḥăré 9 בקש יהושע לשַׁתֵּק וכ' Joshua wanted to silence the sun (keep him from giving praise, ref. to Josh. X, 12); a. fr.—Esp. *to deny the claim of, dismiss.* Yeb. 100[b] ... מאי שתוקי שמשתקים אותו מנכסי אביו in what respect is he considered a *sh'thuki* (v. שְׁתוּקִי)? Is it that we deny him a share in his father's estate?; ib. משתקין אותו מדיני כהונה we deny him the privileges of priesthood (declare him a *ḥalal*); Keth. 13[b] מַשְׁתִּיקִין *Hif.*

Nithpa. נִשְׁתַּתֵּק 1) *to stop speaking, close the argument.* Gen. R. s. 49, end נ' הסניגור וכ' when the defense stops, the judge rises; נ' הסניגור ... עמד when the judge rises, the defense is bound to stop; Yalk. ib. 84; a. e.—2) *to become speechless, be struck dumb.* Gitt. VII, 1 נ' ואמרו לו וכ' if a man has lost his speech, and they say to him, shall we write a letter of divorce &c.? Y. Snh. VI, beg. 23[b]; Bab. ib. 43[a]; a. e.

שְׁתִיק, שְׁתֵיק ch., with prefixed א: אִשְׁתִּיק, אִישְׁתִּיק same, 1) *to be silent.* Targ. Lev. X, 3. Targ. Job XIII, 5 מִשְׁתַּק (ed. Lag. מְשַׁתּוֹק; Ms. מַשְׁתּוֹקִי *Af.*). Targ. I Sam. VII, 8 (ed. Wil. תַּשְׁתִּיק *Af.*). Targ. Ez. XXIV, 17; a. fr.—B. Mets. 37[b] האי דשְׁתִיקִי וכ' the reason why I was silent at the claim of both &c. Keth. 14[b] דקרו ליה ממזר וש' they called him a bastard, and he kept his peace; והאי דש' וכ' and the reason why he was silent &c. Shebu. 40[a], a. e. אירכא דאמרי מישתא ... וש', v. מִישְׁתָּא. Ib. איכא דאמרי מישתא ... וש' some say, he was just taking a drink, and kept silence (and in the meanwhile the reporter left). Ned. 77[a] א"ל אי' he said to him, he (Rab, did not say so, but) was silent (seemed to assent); אי' קאמרת או שתי קאמרת dost thou say, he kept silence, or dost thou say, he was taking a drink (and he may have decided differently after thou wast gone)?; [differ. vers., v. infra].—2) *to silence, quiet.* Targ. Y. Num. XIII, 30. Targ. Ps. CXXXI, 2 (Bxt. שַׁתִּיק) *Pa.*).

Af. אַשְׁתִּיק 1) *to be silent,* v. supra.—2) interch. with *Pa.* שַׁתִּיק *to silence, quiet.* Targ. Job XI, 3 (Ms. *Pa.*). Targ. Ez. I, 24 מְשַׁתְּקָן (not מְשַׁתְּ; some ed. *Af.*).—Keth. 104[b] אַשְׁתִּיקָן קאמרת או אַשְׁקָאן קאמרת (some ed. אַרְשָׁ') (in asking me, 'did Rab say so'?) didst thou mean to say, 'I will silence them' (show them my disapproval), or didst thou mean to say, 'I will give them to drink' (show my approval)?; Ned. l. c. (Vers. in Asheri and Tosaf.). Ber. 33[b] שַׁתּוּקֵי לא מַשַׁתְּקִינָן ליה ... מגונת he is blameworthy, but we do not stop him (in his prayer); a. e.

Ithpa. אִשְׁתַּתִּיק *to become mute, still.* Targ. Ps. XXXI, 18 Ms. (ed. *Pe.*). Targ. Y. I Ex. XV, 16.—Y. Taan. IV, 68[d] bot. ואינון בכרי ומִשְׁתַּתְּקִין וקרימין and they (the old men among his hearers) wept, and they were quieted (by Rabbi), and they (the assembly) rose.

שַׁתָּקַאי m. pl. (preced.) *preservers of silence* (silentiarii, v. Sm. Ant. s. v. Præpositus). Ber. 58[a] אתא תלירתאה דחוה Vers. in ʿEn Yaʿăḳob (ed. כר' קא שתקא) when the third division marched past, who were the silentiarii (ordering silence), he (the blind R. Shesheth) said, now the king is coming.

שְׁתִיקוּתָא, v. שְׁתִירְקוּתָא.

שְׁתַר, *Ithpa.* אִשְׁתַּתַּר, אִישְׁתַּתַּר (v. שׁוֹתַר) *to be left over; to escape.* Targ. Job XXI, 16. Ib. 34. Ib. XIX, 20.—Lev. R. s. 13 אם אתון לא אִשְׁתְּרִירְתּוּן are you not of those that survived?

שַׁתָּת, v. סַתָּת.

שָׁתַת I (cmp. שְׁתָת I) *to come down slowly, flow gently.* Ker. 22[a] מפני שהוא שׁוֹתֵת because it (the last blood, חַמְצִירִית) flows gently, opp. מקלח. Ḥull. 38[a] בשׁוֹתֶתֶת when the animal discharges excrements in a lax manner, opp. מתרזת. Oholot III, 5 השותת blood that flows gently, opp. חמנטף, that drips. Ib.; Tosef. ib. IV, 11, v. צָלַב. Bekh. 44[b] בשותת when he discharges urine laxly; a. e.—Num. R. s. 19, beg. מפני מה ... ולשונך שותת why dost thou go about with thy tongue slavering?; Koh. R. to X, 11.

שָׁתַת II (v. שָׁתָה II) *to lay the foundation of, start.* *Hif.* הִשְׁתִּירוּ same. Midr. Till. to Ps. XI, 3 אם חצדיקים שהִשְׁתִּירוּתּוּ עולמך וכ', v. פָּנַר.

Hof. הוּשְׁתַּת *to be founded.* Ib. אם אבן שתירה שממנה ה׳ השולם וכ׳ if the wicked come and destroy the foundation stone (v. שְׁתִיָּה II) from which the world was started &c. Lev. R. s. 20; Yoma 54[b], v. שְׁתִיָּה II; a. e.

Pu. שׁוּתַּת same. Snh. 26[b] (play on תּוֹשִׁיָּה, Is. XXVIII, 29, as a name of the Torah) דברים של תורה שהעולם מְשׁוּתָּתִין עליהן mere words, and yet the world is built upon them; Yalk. Ps. 653 שׁוּתַּת.

Nif. נִשְׁתַּת same. Tanḥ. K'doshim 10; Tosef. Yoma III (II), 6 (ed. Zuck. נִשְׁתָּה, v. שָׁתָה II).

ת

ת Tav, the twenty-second letter of the alphabet.—It interchanges with ט, q. v.; dialectically with שׁ, e. g. שׁוּב, Chald. תּוּב; שָׁבַר, Chald. תְּבַר.—ת a preformative letter for verbal nouns, e. g. תַּבְשִׁיל, fr. בָּשַׁל; תְּרוּמָה, fr. רוּם; an afformative letter, e. g. תַּרְעוֹמֶת, fr. רָעַם. Secondary verbs are formed from such nouns, e. g. תָּרַם, fr. תְּרוּמָה; הִתְחִיל, fr. תְּחִלָּה; or from verbs, e. g. תָּאַב, fr. אָבָה.

ת׳ as numerical letter, *four hundred*; v. א׳.

תָּא I m. (b. h.; = תאו, v. אָוָה II; cmp. b. h. תָּאָה) *cell*, esp. *compartment back of the Holy of Holies.* Midd. IV, 7; Yoma 52[a].—Midd. IV, 2; a. fr.—B. Bath. 61[a] an extension has three names: תא ... יציע *yatsi'a, tsel'a, ta.*—*Pl.* תָּאִים, תָּאֵין. Midr. Till. to Ps. XVIII, 28 בת׳ הירה טמון Joash was kept hidden in the compartments of the Temple.

תָּא II, imperat. of אֲתָא, q. v.

תָּאַב (b. h.; *Tafel* of אָבָה) *to desire, have an appetite for; to want.* Ex. R. s. 1, beg. ת׳ מיתת אבירו he wished for his father's death; Tanḥ. Sh'moth 1. Y. Snh. II, 20[a] bot. שאני מַתְאִירְךָ ... תָּאַבְתָּ דבר thou didst desire something forbidden to thee, I will make thee desire something permitted to thee.—Yeb. 15[a] תאבני, v. תָּאֵב.

Hif. הִתְאִיב *to cause to desire.* Y. Snh. l. c., v. supra.

תָּאֵב, תָּאֵיב I ch. same. Targ. Ps. LXXXIV, 3.—Part. תָּאֵב; f. תָּאֲבָא &c. Targ. Ruth. I, 16. Targ. Hos. XIII, 5 תָּאֲבִין (ed. Wil. תָּאֲבִרִין).

תָּאֵב, תָּאֵיב II, v. תּוּב I.

תָּאֵב, תָּאֵב m. (תָּאַב) *desirous, longing for.* Y. Ned. IX, beg. 41[b] אין הירצר הרע ת׳ אלא וכ׳ the evil inclination has a desire only for what is forbidden; Y. Yoma VI, 43[d] top תָּאֵב. Tosef. Arakh. IV, 26 ודהוא ת׳ לו (not ודהלא) while he has an appetite for it. Y. Ber. VII, 11[a] bot. מה אם ... שהוא ת׳ לאכול וכ׳ if man must bless God after he has eaten and is satisfied, how much more must he do so, when he is desirous to eat (and finds what he needs)!; (Bab. ib. 48[b] כשהוא רעב). Pes. 99[b] כדי ... כשהוא ת׳ Ar. a. Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 5; ed. כשהוא תאוה, read: תָּאֵו; Y. ib. X, beg. 37[b] בתאוה) that he may enter the Sabbath with an appetite (for food). Yeb. 15[a] תָּאֲבָנִי (marg. corr. תאב אני); Tosef. ib. I, 10 תָּאֲרְבָנִי ed. Zuck. (Var. אני ת׳) I wish that I had &c. Mekh. Mishp. s. 20 עני ת׳ a poor man in great need, contrad. to דל; a. e.—*Pl.* תָּאֲבִים, תָּאֵי. Y. Taan. I, end, 64[d] תְּאֵירֵי בנים those who long to have children; (Bab. ib. 11[a] חסוכי בנים).

תַּאֲבוֹן, v. תֵּרָאבוֹן.

תַּאֲגָא, v. תָּגָא.

תְּאוֹ m. (b. h.) *wild ox* (?). Tosef. Kil. I, 9 זה ת׳ תאמור בתורה this (the שור הבר) is the *t'o* of the Torah (Deut. XIV, 5). Ib. ת׳ ביריא וכ׳ וחכמים אומרים but the wise men say, *t'o* and wild ox are two different creatures. Ḥull. 80[a] מינא דת׳ a subspecies of *t'o.*

תָּאוּ m. (b. h. תָּוָה; v. אָוָה II) *mark.*—*Pl.* תָּאוִים, תָּאווִים. Koh. R. to XII, 7 (ed. Wil. תְּוָואִים, fr. תָּוָה), v. אָוָה II. Lev. R. s. 18 התחיל מתאוה תוואים וכ׳ he begins to mark out limits, (saying,) as far as such a place I can walk &c.; Koh. R. to XII, 5 מתווה תוואים.

תָּאֵו, v. תָּאֵב.

תָּאוּבָיָא m. pl. (תּוּב I) *those returning, coming.* Targ. Y. I Gen. XXI, 33.

תָּאוּבְתָּא, תָּר׳ f. (תָּאֵב I) *desire.* Targ. O. Gen. III, 16 (ed. Vien. תְּאוֹ׳).

תַּאֲוָה f. (b. h.; תָּאַו, v. אָוָה I) *desire, appetite.* Midr. Till. to Ps. CXX עושה תַּאֲוַת נפשו לשעה he satisfies the lust of his soul for the moment; עושה תַּאֲוָתוֹ לשעה. Erub. 54[a] (ref. to Ps. XXI, 3) זכה תאות לבו וכ׳ if he is worthy, thou grantest him the desire of his heart (without prayer), if he is not worthy, thou refusest him not the prayer of his lips. Sot. 47[a] תאותו מירהא וכ׳ his desire at least was to curse. Pirké d'R. El. ch. XXXVII לא עלהה בירו תאותו he did not succeed in doing what he had desired to do. Tosef. Ber. V, 1; Y. Pes. X, beg. 37[b] בת׳ with an appetite for food, v. תָּאֵב; [Bab. ib. 99[b] כשהוא ת׳, v. תָּאֵב]; Y. Succ. II, 53[a] bot.; a. fr.—בשר ת׳, v. בָּשָׂר.—Esp. *sexual desire.* Y. Meg. IV, 75[a] מכניס אהבה ומוציא ת׳ it (garlic) causes love to enter, and the sexual desire to come forth. Lev. R. s. 18; Koh. R. to XII, 5 (ref. to אבירונה, ib.) זו ת׳ this means the sexual desire. Gen. R. s. 85 ת׳ ... מלאך the angel that is appointed over marital life. Ab. IV, 21 הקנאה ות׳ וכ׳ envy, voluptuousness, and ambition take man away from this world (accelerate his death); a. fr.

תאומני, v. תוֹמְנִי.

תְּאוֹם m. (b. h.; תָּאַם) *twin.*—*Pl.* תְּאוֹמִים. Cant. R. to V, 2 (play on תמתי, ib.) תְּאוֹמָתִי מה חת' חללו וכ' my twin sister, as in the case of twins, when one has a headache, the other feels it, so, as it were, does the Lord say, 'with him (Israel) am I in distress' (Ps. XCI, 15). Gen. R. s. 85; a. e.—Esp. *Gemini*, a constellation of the Zodiac. Pesik. R. s. 20 מזל ת' אדם (read: מזל אדם ת') man's planet is Gemini. Tanḥ. Haăz. 1 [read:] וכשגדל נעשה כת' כלומר שלם וכ' when man grows up, he becomes like the planet Gemini, that is to say, perfect &c.—Fem. תְּאוֹמָה. Cant. R. l. c., v. supra. Ib. תאומתי כבריכול, v. תְּרוּמָה. Gen. R. s. 22 קין ותְּאוֹמָתוֹ Cain and his twin sister. Ib. ת' יתירה נולדה וכ' an additional twin sister was born with Abel; a. e.—*Pl.* תְּאוֹמוֹת. Ib. הבל ושתי תְּאוֹמוֹתָיו Abel and his two sisters born with him.—Trnsf. תְּאוֹמוֹת (from their shape) *molar teeth.* Bekh. VI, 4 (39ª) Ar. (Mish. ed. מַתְאִימוֹת; Bab. ed. תיומת).

תאורתו, Pesik. R. s. 40, read: תמורתו, v. תְּמוּרָה.

תאות, Midr. Sam. ch. IX רידה ת', v. תְּזוּזִית.

תָּאִיב, תְּאֵיב, v. תָּאַב, תְּאֵב.

תְּאִינְתָּא, תְּאֵינָה, תְּאֵינָא, v. sub תְּאֵנָה.

תָּאלָא f. *tâla*, a species of palms (v. Löw, Pfl., p. 112); [Rashi: *young palm*].—*Pl.* תָּאלֵי, תָּאלִין. B. Bath. 69ᵇ one must write in the deed of sale, קני לך דיקלין ות' וכ' take possession of the palms, the *tâlin*, the shrubs (dwarf-palms), and the stone palms. Ib. 22ᵇ sq. ר''י חוו לידה חנחו ת' אבי ... וכ' R. J. had *tâlê* ..., and the ravens came to drink the blood, and then got up and sat on the *tâlê* and ruined the dates. Sabb. 110ª תרתי תלאי (Ms. M. תְּחִילָתָא(?); Ms. O. דיקלתא). B. Kam. 92ª (Ms. H. דיקלי דתלו; ed. Sonc. a. oth. תחלי, v. Rabb. D. S. a. l. note 30); a. e.

תָּאלֵי, part. of תָּלָה.

תא"ס a mnemotechnical formula, for לא תאכלו (Lev. XI, 11), אל תשקצו (ib. 43), ולא תטמאו (ib.), and אין לו סנפיר וכ' (Deut. XIV, 10). Pes. 24ª bot. Ar. (missing in ed. a. Mss.).

תָּאַם (b. h.; v. אֵם) *to join, combine.*—Denom. תְּאוֹם. *Hif.* הִתְאִים (denom. of תְּאוֹם) *to be twin-like, joined, adjoining.* Y. Ber. III, 6ᵇ top היו שם שתי דרכים מַתְאִימוֹת וכ' if there are two twin-roads (starting from, and leading to the same place), one long, but levitically clean, and the other short, but unclean; Y. Naz. VII, 56ª bot. Tosef. Sabb. III, 3 שתי כירים המתאימות two adjoining stoves (perfectly alike); Sabb. 37ª; Y. ib. III, beg. 5ᶜ; a. e.—Bekh. VI, 1 מתאימות (sub. שיניים) *molar teeth*, v. תְּאוֹם.—Kel. II, 7 Ar., v. infra.—Part. pass. מוּתְאָם; f. מוּתְאֶמֶת; *pl.* מוּתְאָמוֹת; מוּתְאָמִים *a) placed between.* Cant. R. to I, 13 שהוא מ' בין וכ' he (Abraham) was between the Divine Presence and the angel. Ib. to IV, 2; Yalk. ib. 988 שהיו מ' וכ' they (the Israelites) were between &c. Cant. R. to IV, 4 שהיו מ' בין החלוץ וכ' they were placed between the vanguard and the rear-guard.—*b) divided into two compartments.* Sifré Deut. 357 as the branch is separated from the trunk, yet not detached (v. פְּסָגָה), כך קבורתו ... מ' מן ההר ואינה מ' so is Moses' grave divided off from the mountain and yet not entirely divided off, the valley being between them (to connect them); Yalk. ib. 963.—Kel. II, 7 קלמרים המותאמות ed. Dehr. (oth. ed. תמתאמות, *Pu.*; Ar. תמתאמת) an inkstand with two compartments, v. קַלָּמָרִין.

תָּאֲנָא, v. תְּאֵנָתָא.

תָּאֵי, תָּאֲנָה f. (b. h.) 1) *fig-tree; fig.* Cant. R. to VI, 2 חת' חזו ... יפה לה ויפה לת' when the fig-tree is plucked in due time, it is good for it and good for the fig; Gen. R. s. 62; Koh. R. to V, 11. Ib.; Y. Ber. II, 5ᶜ top בעל חת' ידע וכ' the owner of the fig-tree knows when it is time to pluck it (God knows when it is time to call the righteous away). Gen. R. l. c. היו ... תחת ת' אחת were wont to rise early and sit down under a certain fig-tree to study; ib. חדא ... תְּאֵינָתִי וכ' the one benefit that you conferred upon me by sitting and studying under my fig-tree, you have now taken away; Yalk. ib. 110; a. fr.—*Pl.* תְּאֵנִים, תְּאֵנוֹת, תְּאֵינִין *figs.* Y. Ber. l. c. תְּאֵינוֹתָיו, v. תָּלַע. B. Mets. VII, 4. Ber. 41ᵇ הבריאו לפניהם ת' וכ' if figs and grapes are placed before diners during the meal. Ib. VI, 8. Ib. 44ª קוצצי ת' fig-cutters; a. fr.—2) עין ת' pr. n. pl. *'En-T'enah*, near Sepphoris. Koh. R. to III, 2.

תָּאֲנֵי, v. תְּנֵי.

תִּירְתָּא, תְּאִירִי, תְּאַנְתָּא = h. תְּאֵנָה. Targ. Prov. XXVII, 18. Targ. Hos. IX, 10. Ib. II, 14 תִּרְנָה (fr. תְּרֵנָא); a. fr.—Y. Ber. II, 5ᶜ top מרא דת' the owner of the fig-tree; a. fr.—*Pl.* תְּאֵנִין, תְּאֵנַיָּא, תְּאֵרֵי, תְּאֵנֵי, תֵּרֵי. Targ. Num. XIII, 23. Ib. XX, 5; a. fr.—Lev. R. s. 25 לסוף יומין עבדין ת' in due time they bore figs; ib. וחלין ת' פיריהון and these figs are the fruit of them (the trees which I planted); Koh. R. to II, 20; a. fr.

תְּאַר, v. תּוֹאַר.

תָּאַר, *Pi.* תֵּאֵר (denom. of תּוֹאַר) *to shape; to give a fine appearance to, improve.* Num. R. s. 10 ¹⁰ הגילוח מְתָאֲרוֹ ומריפהו cutting his hair improves his appearance, and makes him handsome.—Part. pass. מְתוֹאָר. Pirké d'R. El. ch. XI חית מת' בדמות וכ' was formed in the image of God.

תָּב *to give*, v. יְתֵב II.

***תָּבָא**, *Hif.* הִתְבִּיא (*Tafel* of בוא; cmp. מוּבָאת) *to put into, fit, combine.* Gen. R. s. 31 (expl. תבריקין) שהיו מַתְבִּיאוֹת בה because with it they fitted (the timber, they used this cubit measure for buildings); Yalk. ib. 53. [The fem. gender in מתבריאות may be accounted for by the frequent use of the mixed plural for mechanics, e.g. גְּרוֹסוֹת, מְמוֹשׁוֹת.]

תָּבַב, תַּבֵּיב, תַּבֵּב (reduplic. of חוּב; cmp. שָׁבַב) [*to move to and fro,*] *to saw, cut.* Targ. Ez. XXXV, 5 (h. text וחגר). Targ. Jer. XVIII, 21. Targ. II Sam. XXIII, 8; 18 (h. text ערר). Targ. Is. XIV, 23; a. fr.

תֵּיבָה, תֵּבָה (b. h. תֵּבָה; Egyptian; v., however, תָּבָא) 1) *ship, ark, chest.* Gen. R. s. 31 (play on קנים, Gen. VI, 14) מה חקן ... אף תֵּיבָתֵךְ וכ׳ as birds (v. קַן) make the leper clean, so does thy ark cleanse thee. Ib. על שם תֵּיבָתוֹ של נח (it is called *t'bikin*) from the measures of Noah's ark. Y. Erub. V, 22c bot. כיצד היו ישראל ... כת׳ how did the Israelites march in the desert? ... like a chest (forming a square), opp. כקורה like a beam (in columns). Men. 94b כמין ת׳ פרוצה (the shape of the show-bread was) that of an open chest (without a lid and with a level bottom), opp. כמין ספינה רוקדת like a rocking ship (with a curved bottom). Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II תֵּיבַת חבלנים the bathers' chest. Tosef. Kel. B. Mets. X, 1, sq.; a. fr.—*Pl.* תֵּבוֹת, תֵּי׳. Midr. Till. to Ps. I היה צריך לעשות ת׳ הרבה he would have been obliged to build many arks. Y. Sot. VIII, beg. 22b שהיו עשויין ת׳ ת׳ they (the Egyptians) were arrayed in squares.—Esp. *the chest in the synagogue containing the scrolls of the Pentateuch.* Sot. 38b, v. פְּסַק. Taan. II, 1 מוציאין את הת׳ וכ׳ (at prayer meetings) they bring the chest out to the open place of the town, and put ashes of wood on the chest &c. Meg. III, 1 בני העיר ... בה״כ לוקחין ת׳ ת׳ וכ׳ if the citizens of a township sell ... a synagogue, they may buy (for the money) a book chest; if they sell a chest, they may buy book wrappers; a. fr.—ירד לפני הת׳, עבר לפני הת׳, *to act as reader of prayers.* Ber. 34a שירד לפני הת׳ וכ׳ who recited the prayers in the presence of &c. Ib. V, 3 חטובר לפני הת׳ וטעה וכ׳ if a reader makes a mistake (reads heretical formulas), another person must pass before the chest in his place. Ib. 4. Ib. 34a חטובר לפני הת׳ צריך לסרב he that is asked to read the prayers &c., v. סָרַב. Taan. II, 2 מורידין לפני הת׳ וכ׳ we depute as reader (on fast days) an old man &c.; a. v. fr.—2) *word.* Men. 30b ת׳ בת שתי וכ׳ a word of two letters. Sabb. 104a they did not know הי׳ באמצע ת׳ וכ׳ which (of the two forms of the letters מנצפ״ך) were to be employed in the middle of a word, and which at the end; a. fr.—*Pl.* תֵּיבוֹת, תֵּיבִיּוֹת. Ḥull. 64b ת׳ ... דפסק (v. Rabb. D. S. a. l. note 40) where the scribe divides them into two words; ib. 65a. Y. Meg. I, 71c bot. תיביות; a. e.

תְּבוּאָה f. (b. h.; בּוֹא) [*that which is brought in,*] *grain, provision.* Ned. 55a, v. עָלַל II. Ib. תבואה לחוד ותבואת וכ׳ *t'buah* is one thing (refers only to the five kinds of grain), and *t'buath sadeh* is another thing (refers to all ingatherings of the field). Peah VI, 9 סאה ת׳ עקורה וכ׳ a S'ah of plucked grain (forgotten in the field), and one of unplucked (standing) grain. Ib. 10 ת׳ שנחתה לשחת grain cut for fodder (v. שָׁחַת II). B. Mets. 59a בת׳ וכ׳ ... לעולם a man should always take care to have grain in his house, שאין מריבה ... על עסקי ת׳ for no strife is more frequent in the house than that about grain. Men. 103b הלוקח ת׳ משנה וכ׳ he who buys grain from year to year; (Y. Sabb. VIII, 11a bot. חטרים). Tem. 16a אשה כיון שאין לה ת׳ וכ׳ when a woman has no provision in the house, she clamors at once; a. fr.

תְּבוּנָה f. (b. h.; בִּין) *understanding.* Ber. 17a לבך יהגה ת׳ may thy heart reason with understanding. Ib. 19b אין חכמה ואין ת׳ וכ׳ 'there is no wisdom, or understanding, or counsel against the Lord' (Prov. XXI, 30), i. e. worldly considerations may have no weight when the law of God is to be observed; Erub. 63a; a. e.

תְּבוּסָה f. (בּוּס, v. Ez. XVI, 22) 1) *weltering;* דם ת׳ *the blood flowing out of a dying body,* which is partly live blood (levitically clean) and partly dead blood (levitically unclean), *mixed blood.* Ohol. II, 2 רביעית דם ורביעית דם ת׳ one fourth (of a Log) of blood (of a dead body), and one fourth of mixed blood (make unclean). Ib. III, 5 מה הוא ארזחו דם ת׳ המת וכ׳ what is *dam t'busah*? The blood of a dead body of which one eighth (of a Log) flowed out while it was yet alive, and one eighth after death; ib. מה הוא ארזחו דם ת׳ צלוב וכ׳ what is *dam t'busah*? The blood of an impaled body which flowed uninterruptedly (v. שָׁתַת) &c. Tosef. Meg. I, 10 אין בין דם המת לדם ת׳ וכ׳ there is no legal difference between the blood of a dead man and that of a dying man, except &c.; Tosef. Ohol. IV, 12; a. e.—2) *pressing, the ground which is pressed by a body in the grave,* and which is considered the dead man's property. Naz. IX, 3 (64b) נוטלו ואת תְּבוּסָתוֹ ... המוצא (Bab. ed. תְּפוּסָתוֹ; Y. ed. תְּפוּשָׂתוֹ) if one finds in his field a body in the usual position of a buried man, the first time, he may remove it with the ground which it occupies (for burial in another place); ואת תְּבוּסָתָן ... מצא שנים (Bab. ed. תפוס; Y. ed. תפוש) if he finds two, he may still remove them and their ground; Ohol. XVI, 3 תב׳; B. Bath. 101b sq. תב׳ Ms. H. a. Ar. (ed. תפ׳); Y. ib. V, beg. 15a, expl. עד שלש וכ׳ up to three fingers' lengths of the ground, as far as the serial secretion penetrates. Naz. 65a אין לו ת׳ has no right of *t'busah* (*t'fusah*), i. e. the ground does not belong to the body. Ib. וכמה שיעור ת׳ how large is the quantity of the dead man's ground?; a. e.

תְּבוּעַ, v. תָּבַע.

תְּבוּרָא, v. תִּירְבּוּרָא.

תְּבוּתָא, v. תִּירְבּוּתָא.

תבמ״ש, v. תבש״ט.

תְּבִיב, v. תָּבַב.

תְּבִיעָה f. (תָּבַע) *asking, summons.* Shebu. 41b בשעת ת׳ at the time when the creditor asks for payment. Keth. 57b משעת ת׳ from the time he summons her, or she summons him to make ready for the wedding. Tosef. ib. V, 1, v. בַּגָּר; Y. ib. V, 29d בשעה (read: בת׳, or בשעת ת׳).

תְּבִיקִין* f. (θηβαική, accus., sub πῆχυς) *Thebaic cubit* (supposed to be the royal cubit of the Egyptians). Gen. R. s. 31 (ref. to מדה הראשונה, II Chr. III, 3) למה הוא קורא אותה אמה ת׳ וכ׳ (Ar. תבקיון) why is this cubit called *t'bikin*? Because they fitted with it (v. תָּבָא); (oth. opin.) על שם תיבתו וכ׳ after Noah's ark (*tebah*); Yalk. ib. 53.

תְּבִיר, תֶּבֶר *to break,* v. תִּבֵּר.

תְּבִירָא, תְּבִר I m. (preced.) 1) *break, fracture.* Targ. Y. Lev. XXI, 19 (O. תְּבַר).—2) *breach, misfortune.*

Targ. Y. II Ex. XV, 16. Targ. Lam. II, 11. Ib. III, 47, sq.; a. e.—V. תְּבַר II.

תְּבִירָא II m. (preced.) *lame.* Targ. Jer. XLIV, 30 פרישה ת' (h. text חפרע).

תְּבִירוּתָא f. (preced.) *breaking*; תְּבִירוּת רוחא breaking of the spirit, *disappointment*; ת' ליבא breaking of the heart, *grief*. Targ. Koh. I, 14; IV, 6 (h. text רעות). Targ. Lam. III, 65 (h. text מגנת).

תַּבֵּל, *Pi.* תְּבֵּל 1)* (denom. of תֶּבֶל) *to mix; to spice, season.* Men. 23[b] תְּתִירְבָּלֵיהּ בקצת וכ' if he seasoned it (the unleavened bread) with cumin &c. Ib. 21[a] כיכול יְתַבְּלֵנּוּ כתבן בטיט Ms. M. a. Ar. (ed. יתבונני) you may think (that *t'bon'nennu* means,) that he must mix it with salt as straw is mixed with clay; Yalk. Lev. 454 (not בתבן וטיט); v. בִּרְיָן. Orl. II, 4 כל חמחמץ ותְמַתֵּבֵּל וכ' whosoever leavens, or seasons, or mixes with T'rumah &c. Ib. 15 לא . . . תבלין ובאלו כדי לְתַבֵּל . . . ונצטרפו ותְבַלּוּ if spices of T'rumah and of mixed seeds get into a pot, neither being sufficient to season the dish, but seasoning it in combination. Y. Maas. Sh. II, 53[c] top a dish of second tithes שתִּירְבְּלוּ וכ' which one seasoned with spices of a profane character; a. fr.—Part. pass. מְתוּבָּל; f. מְתוּבֶּלֶת &c. Y. Pes. X, 37[c] מבושל כמ' (ed. כדי תבל, כתיתבל, corr. acc.) boiled wine is in ritual law like spiced wine. Tosef. ib. I (II), 33 מצה חמת' וכ' spiced Matsah; a. e.—Trnsf. *to improve, refine.* Gen. R. s. 23; Yalk. ib. 38 (play on תובל קין) ת' עבודתו של קין (Gen. R. עבירתו) וכ' he refined Cain's work (sin); Cain killed without any tool &c.—2) (v. תֵּבֵל) *to make rich of growth.*—Part. pass. as ab. Sifré Deut. 37; Yalk. Prov. 943, v. תֵּבֵל.

Nithpa. נִתְתַּבֵּל, *Hithpa.* הִתְתַּבֵּל 1) *to be mixed, seasoned.* Tosef. Pes. l. c. בין שנִתְתַּבְּלָה וכ' (ed. Zuck. שתִּירְבְּלָה) whether it was seasoned in a stew-dish or in a pot.—2) (denom. of תֶּבֶל 2) *to defile one's self.* Yalk. Gen. 47 (ref. to הוחל, Gen. IV, 26, and play on תובל) חזרו מִתְתַּבְּלִין בכל כעס וכ' they turned and defiled themselves with all kind of provocation (sins), as we read, Tubal Cain &c.; שחזרו לְהִתְתַּבֵּל בזנות וכ' they turned to defile themselves with voluptuousness, as we read (Lev. XX, 12) *tebel ʿasu.*

תַּבֵּל, *Pa.* תַּבֵּל same, *to spice, season.* Ḥull. 112[a] מְתַבֵּל, v. תַּבְלָא I.

תֵּבֵל f. (b. h.; יָבֵל, v. Ges. Thes. s. v.) *world.* Sifré Deut. 37 (ref. to Prov. VIII, 26) ת' זו ארץ ישראל . . . שהיא מתובלת בכל *tebel* means Palestine, and why is it called *tebel*? Because it is rich in every thing; Yalk. Prov. 943 (ref. to Prov. VIII, 31) ת' זו ארצו . . . שהיא מתובלת מכל ארצות *tebel* means his (God's) land, because it is richer than all other lands; ib. ת' שהיא מתובלת בפירותיה *tebel*, because it (the earth) is flavored with its fruits. Gen. R. s. 13 תבל . . . שמתובלת וכ' the earth is called *tebel* corresponding to the period of Tammuz (midsummer), which lends savor to its fruits; Yalk. ib. 20.

תֵּבֵל ch. same. Targ. Ps. XVIII, 16. Ib. XC, 2. Targ. Prov. VIII, 26; 31; a. fr.

תֶּבֶל m. (בָּלַל) 1) *mixture, spice, seasoning.* Y. Orl. I, 61[b] top אין ת' ביותר וכ' spices have no seasoning effect in a mixture larger than two hundred times their quantity. Arakh. II, 6 כדי ליתן ת' בנעימה in order to put spice (sweetness) in the melody (to raise the effect of the melody through the accompaniment of young voices). Yalk. Prov. 943 (ref. to תֵּבֵל, Prov. VIII, 31) Palestine is called *tebel* על שם ת' שבתוכה וכ' for the spice which is in it, and what is this? The Law; Sifré Deut. 37 תבלין, v. infra.—*Pl.* תְּבָלִין, (tradit. pronunc.) תַּבְלִין. Orl. II, 10 ת' שנים וכ' spices of two or three different legal categories, of one kind or of three. Ib. 15, v. תָּבַל. Kel. II, 7, a. e. בירת ת' spice box. Y. Pes. X, 37[d] top תַּבְלֵי מצוה; Bab. ib. 116[a] תבלין למצוה spices for the Passover ceremony (חָרוֹסֶת); a. fr.—Also used as sing. Sabb. 119[a] ת' אחד יש לנו וכ' we have a certain spice the name of which is Sabbath &c. B. Bath. 16[a] הקב"ה . . . תורה ת' the Lord created the evil inclination (in man), and he created the Law with which to season (temper) it; Kidd. 30[b]. Sifré Deut. 37, v. supra; a. e.—Ned. 51[a] (play on תבל, Lev. XVIII, 23) ת' הוא ת' יש בה וכ' is it a spice? is there any spice (additional gratification) in it? &c.—[2) (b. h.) *confusion, unnatural act, defilement*, v. supra, a. תָּבַל.]—[Y. Shebu. III, 34[c] top מן התבל, read: הִתָּבֵל.]

תַּבְלָא I ch. same, *spice.*—*Pl.* תַּבְלֵי, תַּבְלָיָא, תַּבְלִין. Ḥull. 112[a] Ar. (ed. ואי מתבל בתבלין) ואי מתבל בה בתבלי וכ' and if he seasoned it with spices, the whole of it is forbidden. Y. Dem. I, 21[d] top, v. מְחַל I.

תַּבְלָא II, **תַּ'** m. = b. h. תֶּבֶל, *unnatural act, defilement, abomination.* Targ. O. Lev. XVIII, 23 תַּ' ed. Berl. (oth. ed., a. Y. תַּ'); ib. XX, 12. Targ. Is. X, 25 תַּ'.

תַּבְלוּל m. (b. h. תְּבַלֻּל; בָּלַל) *mixture, blending* of the colors of the eye. Sifra Emor, ch. II, Par. 3 ת' לבן נכנס בשחור וכ' *t'ballul* means the white of the eye invading the black, or the reverse; (oth. opin.) לבן פוסק וכ', v. סִירָה II; Bekh. VI, 2. Ib. 38[b] מהו לשון ת' דבר המבלבל וכ' what is the meaning of *t'ballul*? Anything that disturbs the arrangement of the eye, v. בִּלְבֵּל.—*Pl.* תַּבְלוּלִים, תְּבַלּוּלִין. Y. Pes. IX, 36[d] bot. ת' פוסלין בו דוקים וכ' cataracts and blendings make it unfit for the Passover sacrifice; Tosef. ib. VIII, 11 פסח מצרים לא נהגו דקין וכ' for the Passover in Egypt they did not consider cataracts and blendings to be disqualifications, but for the regular Passover they did &c.

תבלטורים, Sifré Deut. 234 ed. Fr., oth. ed. תיבלטורי, Yalk. ib. 933 תיכלטרין; Treat. Tsitsith (ed. Kirchh., p. 22) פוכלתרין, a corruption; read: פִּרְבּוֹלָטוֹרִין m. pl. (fibulatorium, sub. sagum, or pallium) *cloaks or shawls fastened on the shoulder.*

תַּבְלָא, **תַּ'** m. = h. שַׁבְּלוּל. Targ. Ps. LVIII, 9.

תָּבַן, *Pi.* תִּבֵּן (denom. of תֶּבֶן 1) *to mix with straw, knead.* Men. 21[a] יְתִבּוֹנֵנּוּ; Ar. ed. Koh. תַּבְּנִירֵהּ; Yalk. Lev.

454 יִתַּבְּנֵהוּ, v. בִּרְיָן.—2) *to dung with straw.* Cant. R. to I, 1 [read:] לא נזבל ולא נְתַבֵּן, v. זָבַל II.

תָּבַן, *Pa.* תַּבֵּן same.

Ithpa. **אִיתַּבַּן** *to be dunged with straw.* B. Mets. 103[b] בעינא דיתיתַּבַּן לי ארעאי I want my field manured with stubble (therefore I object to plucking the grain instead of cutting it).

תָּבָן m. (preced.) *mixed with straw.* Targ. Ez. XIII, 10, sq.

תַּבָּן m. (preced. wds.) *carrier of straw for dung.*—*Pl.* תַּבָּנִים. Cant. R. to I, 1, v. זַבָּל.

תִּבֶּן m. (b. h.; cmp. בִּרְיָא III, בִּרְיָתָא II) *straw.* Gen. R. s. 83, end חת׳ והקש וכ׳ straw, stubble, and chaff disputed &c.; Cant. R. to VII, 3. Midr. Till. to Ps. II אין אומר לו כמה משפלות של ת׳ וכ׳ he does not ask him, how many basketfuls of straw, or how many bundles of straw dost thou bring into the storehouse? &c. B. Mets. VI, 5. B. Kam. III, 3 המוציא את תַּבְנוֹ וכ׳ if one puts his straw and his stubble out on the public road to form dung; Tosef. ib. II, 7; a. fr.

תִּבְנָא, **תִּי׳** ch. same. Targ. Ex. V, 7. Targ. Job XXI, 18; a. fr.—Ned. 50[a] חוו גנו בי ת׳ (not חוה גני) (R. Akiba and his wife) slept on straw. Ib. הבו לי פורתא דת׳ וכ׳ give me some straw, for my wife has given birth &c. Ḥull. 52[a], v. בַּזְגָּא; a. fr.

תַּבְנִית f. (b. h.; בָּנָה) *build, shape, model.* Tosef. Sabb. XI, (XII), 8 המקרע ... כת׳ תכתב he who traces something like the shape of writing on a hide; Y. ib. XII, 13[d], v. רָשַׁם. Keth. 8[a] אשר ריצר ... בצלמו בצלם דמות תַּבְנִיתוֹ who created man in his image, in the image of the likeness of his form; a. e.

תָּבַע (v. בְּעֵי I) 1) *to search.* Lev. R. s. 6, end שאיבד ... והלך לתוֹבְעוֹ וכ׳ who lost his son, and went in search of him among graves; (Yalk. Is. 281 לבקשו). Ib. דרכן של מתים לתוֹבְעָן בין החיים וכ׳ it is the way of the dead to search among the living &c.—2) *to ask, claim, summon.* Keth. V, 2 נותנין ... משתָּבְעָה הבעל וכ׳ to a maiden we allow twelve months from the time that her intended husband claims her, to prepare her outfit. Nidd. 66[a] תָּבְעוּהָ לינשא וכ׳ when they ask her to make ready for the wedding, and she is satisfied (to do so at once); Yeb. 37[b]. Keth. 64[a] תָּבְעָה הרי זו if she demands her marital rights. Erub. 100[b] האשה תוֹבַעַת ... תובע וכ׳ the woman asks for gratification in her heart, and the man with his mouth. Shebu. 40[b] חזקה אין אדם תובע אלא וכ׳ the legal presumption is that nobody will sue a neighbor, unless he has some claim against him. Pesik. Baḥod., p. 104[a], sq. אני תובע בה I shall propose marriage to her, v. אֲלִיקִי. Sifré Deut. 16 (ref. to Deut. I, 16) צדיק בצדקו תובע ומביא ראיות the righteous in his righteousness claims and offers evidence, i. e. the judge must not be guided by his moral conviction or by the reputation of the claimant, but by evidence only. Midr. Till. to Ps. VII כל תחועב את עצמו וכ׳ (prob. to be read: תחובע את עלבונו) he who asks (God) to resent the insult offered to him will not be punished for it; a. fr.—[Tanḥ. ed. Bub. Balak 18 תובען; Yalk. Num. 766 רזובעין, v. תָּבַע II.]—Part. pass. תָּבוּעַ; f. תְּבוּעָה. Keth. 57[b] בגרה הרי היא כת׳ if she is of age, she is considered as having been asked to prepare for the wedding; כת׳ דבתולה as the maiden that has been asked (to whom twelve months are allowed); כת׳ דאלמנה as the widow that has been asked (to whom one month only is allowed).

Nif. **נִתְבַּע** *to be asked, appealed to; to consent, submit.* Y. Shek. I, 45[d] bot. נִתְבָּעִין לעגל ונותנין נתבעין וכ׳ they are appealed to for the golden calf, and they contribute; for the sanctuary, and they contribute. Sot. 11[b]; Yalk. Ex. 164 תבען ... ולא נִתְבָּעוּת he proposed to them a sinful act, and they refused. Ib. 286 בתורה וכ׳ ... נִתְבָּעוּ the nations of the world were asked to receive the Law, in order not to give them an excuse for saying, אילו נִתְבַּעְנוּ וכ׳ had we been asked, we might have accepted it &c.; a. e.

תְּבַע ch. same, *to ask, demand; to inquire, search* (corresp. to h. דרש a. בקש). Targ. Jud. VI, 29. Targ. Ps. XXVII, 8. Targ. Job XXXIX, 8 Ms. (ed. בעי). Targ. Deut. XXII, 2. Targ. Gen. IX, 5 (Y. also אֶתְחֲבוֹעַ); a. fr.—Keth. 42[b] bot. כי קא ת׳ קנסא קא ת׳ when he claimed, he claimed the fine. Ib. 43[a] לא קא שביק ... ות׳ וכ׳, v. קרץ ch. Y. Sabb. X, 12[c] bot. שלח ר׳ ת׳ באיתתיה Rabbi sent and proposed to his (R. Eleazar's) widow. Ḥag. 15[a] ... אשכח תַּבְעָהּ he met a harlot and asked her; a. fr.

Ithpe. **אִתְתְּבַע** *to be searched, investigated.* Targ. Esth. II, 23 (ed. Vien. אִתְבַּע).

תִּבְקִין, v. תְּבִרְקִין.

תָּבַר, v. תְּפַר.

תְּבִיר I, **תָּבִיר** = h. שָׁבַר, *to break.* Targ. Gen. XIX, 9. Targ. Jer. XIX, 10; a. fr.—Part. pass. תְּבִיר; f. תְּבִירָא; *pl.* תְּבִירִין; תְּבִירָן. Targ. Ps. XXXI, 13. Targ. Jer. II, 13; a. fr.; v. תְּבִירָא II.—B. Kam. 10[b] בהדי דסמיך בהו ת׳ (not דסמוך) while he leaned on them, he broke (the bench).

Pa. תַּבֵּר same. Targ. Ex. IX, 25 (ed. Vien. תְּבַר; Y. תְּבִיר). Targ. Ps. XXIX, 5 Ms. (ed. מַתְבַּר *Af.*). Targ. Ex. XXIII, 24. Targ. Jer. I, 17; a. fr.—Yoma 78[b] תַּבּוּרֵי מאני breaking of vessels (as a child's pleasure). Ib. ומַתְבְּרֵי לחו ... זבין (v. Rabb. D. S. a. l. note 100) bought defective vessels for his children, and they broke them, v. גָּזַז; a. e.—[Y. Sabb. VII, 10[a] bot. מתברא בצדריא, read: מבחרא בצרריא, v. צְרָרָא II.]

Ithpa. אִתְתַּבַּר; *Ithpe.* אִתְתְּבַר, (אִתְבַּר) *to be broken.* Targ. Jon. I, 4. Targ. Ex. XXII, 9 (Y. ed. Vien. אִיתְתְּבִיר). Ib. 12 (h. text יִטָּרֵף); Targ. Jer. XXIII, 9. Targ. Prov. XIV, 28 (h. text מחתת); a. fr.—Ber. 22[a], v. חֲצָבָא. B. Kam. l. c. דבלאו אידהו לא א׳ if without him (sitting on it), it would not have been broken. Ib. בלאו אידהו חוה מיתְּבַר וכ׳ without him, it would have broken down after two hours; a. e.

תְּבַר II, **תַּבְרָא**, **תָּבְרָא** m. (preced.) 1) *break, fracture; breach, misfortune.* Targ. Lev. XXIV, 20. Targ. O. ib. XXI, 19, v. תְּבִיר. Targ. Job VI, 21; a. fr.—Taan. 31[a] וקרי ליה יום ת׳ מגל and it is called the day of breaking the axe; Lam. R. introd. (R. Z'era).—2) *contradiction.*

Gen. R. s. 30 אף הוא לא ת׳ this, too, is no contradiction of the rule; Esth. R. to II, 5 תַּבְרָה. Sabb. 92b; B. Kam. 47b, a. fr. ת׳ מי ששנה זו וכ׳ there is a contradiction (between the two clauses of the Mishnah); he that taught the one &c., v. שָׁנָה I; [R. Ḥănanel: *excommunication* (v. infra), meant as an imprecation].—3) *refutation, answer.* Kidd. 74b (in Hebr. dict.) א״כ מצידה תַּבְרָה (Var. in Ar. s. v. צד: מצמדה) if this be so, its refutation is taken from what is next to it.—4) = h. שׁוֹבַר, *receipt.* B. Bath. 173a דכתיב ... ונחזי ת׳ let us see in whose name the receipt is written.—5) *pl.* תַּבְרֵי = h. שְׁבָרִים (v. שֶׁבֶר) *the broken sounds of the Shofar* on proclaiming the excommunication of a person. M. Kat. 17b מאי ת׳ ... תברי וכ׳ Rashi (ed. incorr. תברא) why is the blowing of the Shofar at excommunications called *tabré* (breaks)? ... They break down high houses.

תַּבְרָא m. (preced. wds.) *breaking*; ת׳ גרמי bone-breaker, *butcher's block.* Bets. 11a.

תַּבְרָה, v. תַּבְרָא.

תברנית, Y. Shek. III, 47c top, read: טְבַרְנִית, v. טְבַרְיָא.

תַּבְרָתָא f. (v. תַּבְרָא) 1) *contradiction, refutation, answer.* Ab. Zar. 2b ועל דא תִּבְרְתְּהוֹן וכ׳ and the answer given them on this plea is: why would you not accept (the Law when it was offered you)?—2) = *receipt.* Keth. 56a דילמא מירכס ת׳ וכ׳ the receipt on account may get lost, and he (the creditor) may produce the note and collect the whole amount.

תבש״ט, a mnemonical sign for תָּדִיר (*constant, daily*), חוֹבָה (*obligatory*), שַׁבָּת (suspending the *Sabbath*), and טוּמְאָה (disregard of levitical *uncleanness*). Men. 51a (Ms. M. written out in full, v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. תבט״ש, v. Rashi); Yalk. Lev. 486 תכשוט (corr. acc.).

תַּבְשִׁיל m. (בָּשַׁל) *broth, dish.* Gen. R. s. 63 הוא אדום וְתַבְשִׁילוֹ אדום he (Esau) is red, and his dish is red. Sabb. 119a ת׳ של שבת the Sabbath dish.—הקדיח ת׳; v. קָדַח; a. fr.—*Pl.* תַּבְשִׁילִין, תַּבְשִׁילִים. Pes. X, 3. Taan. IV, 7; a. fr.—עירובי ת׳, v. עֵירוּב.

תַּבְשִׁילָא, תַּבְשִׁיל ch. same. Targ. Gen. XXV, 34. Targ. Job VI, 6. Targ. Jud. VI, 19, sq. (h. text מרק); a. e.—Sabb. 129a ת׳ דטחלי a broth of milt; Ḥull. 111a. Keth. 61a ת׳ דארדי a dish of mushrooms. R. Hash. 21a, v. בָּסִים; a. e.—Ber. 62a; Ḥag. 5b, v. שְׂרַף II.—*Pl.* תַּבְשִׁילִין, תַּבְשִׁילַיָּא, תַּבְשִׁילֵי. Targ. Gen. XXVII, 7; 14; 17. Targ. Y. ib. XXV, 29; a. e.

תָּאנָא, תָּנָא m. (v. אוג s. v. אוֹגְיָא, אוֹגֶן, a. עוג, עגג) 1) *crown.* Targ. Cant. III, 11 (some ed. תַּגָּא, תָּגָּא). Targ. II Esth. II, 17 (ed. Vien. תַּגָּא); a. e.—Snh. 105a, v. חוֹצַץ. Ab. I, 13, v. שָׁמַשׁ. Gitt. 57a שקליה קיסר לתָאגֵיה וכ׳ the Cæsar took off his crown and put it on the ground. Meg. 6b תלת מאה מלכי קשירי ת׳ וכ׳ Ms. M. three hundred crowned kings &c., a. e.—2) *crownlet on letters.* Men. 29b מ״ט אית ליה תאגא why has the letter ה a crownlet?; Yalk. Gen. 19. Sabb. 104a מ״ט ... תָּגְיָה דקו״ף וכ׳ why is the crownlet of the *Kof* turned towards the *Resh*?—*Pl.* תָּגִין, תָּגֵי. Targ. Esth. I, 3.—Treat. Sof'rim IX, 1 ת׳ דבראשית ... ב׳ the Beth of *b'reshith* (Gen. I, 1) requires four crownlets.

תַּגְאַלְתָּא f. (געל = גאל) *pollution, filth.* Targ. Is. IV, 4 תַּגְאַלְתַּ constr.

תַּגָּאָר, תַּגָּר m. (v. תָּגַר) *traveller, merchant.*—*Pl.* constr. תַּגָּרֵי, תַּגָּאֲרֵי. Targ. II Esth. X, 1 ת׳ רמא sea-merchants (h. text אירי הים).

תַּגָּדָא, תַּי׳ m. (נָגַד, v. אַגַּד III) *staff, crutch.* Targ. Esth. IV, 11; V, 2, a. e. (h. text שרביט). Targ. Ps. XXIII, 4 תִּיגָּדָךְ ed. Lag. (ed. Wil. תִּגְדָּךְ, not תג׳; some ed. תִּיגָּרָאךְ; h. text שבט׳). —B. Mets. 21b סבי דאזלי אתי׳ Ms. R. 3 (v. Rabb. D. S. a. l. note 7; ed. אתיגרא), v. מוּשׁ h.; Taan. 6b את׳ Ms. M. 2 (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; ed. אתיגרא).—[Bekh. 9a שדיינהו בת׳, v. תְּגָרָא.]

תגדותא, Targ. Prov. XXVII, 26 ed. Wil., v. תַּגְרוּתָא.

בֶּן תַּי׳, תַּגְלָא pr. n. m. *Ben Tagla.* Koh. R. to XII, 12 ספר בן ת׳ the Book of B. T. (an apocryphal book); v. לַגְנָה I.

תַּגְלַחַת f. (גָּלַח) *shearing, hair-cutting.* Meg. I, 7 (8b) אין בין ... ת׳ וצפרים there is no difference between a leper declared clean after being locked up for trial, and one declared unclean (and cured), except the cutting of the hair and the bird sacrifices (Lev. XIV, 2-8). Y. ib. 71b bot. את שהוא טעון ת׳ וכ׳ he that requires hair-cutting must also bring a sacrifice &c. Ab. Zar. I, 3 יום ת׳ וקנו בנים, v. בְּלוֹרִית. Lam. R. to II, 13 (play on ציון, ib.) חמצויירין במילה ובת׳ וכ׳ sons that are distinguished by laws concerning circumcision, hair-cutting (Lev. XIX, 27) and show-fringes; a. e.

תגר, Ex. R. s. 37 משל ... שתיגרו ועשאו וכ׳ read: שזיגְּרוֹ (תָּגַר I) as in the case of the friend of a king whom the latter *invested with the belt* (knighted, v. Sm. Ant. Engl. ed.3 s. v. Cingulum) and made Protector.

תָּגַר (sec. r. of גור) *to travel about; to trade* (= h. סָחַר). Targ. Y. Gen. XLII, 34. Targ. Y. Deut. XXI, 14 (v. infra).

Ithpa. אִיתַּגַּר, *Ithpe.* אִיתְגַּר same. Targ. II Esth. VIII, 13. Targ. O. Deut. l. c. תִּתְגַּר ed. Berl. (ed. Vien. תִּתְגָּר; Y. תִּיתְגַּר *Pe.*; h. text תתעמר). Targ. O. ib. XXIV, 7.—Trnsf. *to make profit, to be benefited* (cmp. אָגַר II, III). Ab. Zar. 2b אִיתַּגּוּרֵי אִיתְגּוּר וכ׳ should they have profited (by their disobedience)? if so, the sinner would be rewarded; B. Kam. 38a (not אתגר); Yalk. Hab. 563. Yeb. 92b אִיתְגּוּרֵי אִיתְגַּר וכ׳ should he profit (by his disregard of the law)? if so &c. Y. Ter. IV, 42d bot. מְתַגַּר לית וכ׳ he gains four quarters (of a Kab); a. e.

תַּגָּר m. (preced.) *travelling merchant, vendor.* B. Mets. IV, 4 אין אונאה לת׳ the law of overreaching (אוֹנָאָה) does not apply to a merchant, opp. הדיוט a private person; expl. ib. 51a מאי אין לת׳ אונאת אינו בת׳ ספסר, v. סַפְסָר; ib. וכ׳ 'onaah does not apply to a merchant' means, that the

regulations concerning *onaah* do not apply to him, and he may withdraw from the purchase even if the difference is less than the law prescribes. Ib. 52ª; Tosef. ib. III, 19, v. חָרַם. B. Mets. IV, 12; a. fr.—*Pl.* תַּגָּרִין, תַּגָּרִים. B. Bath. 75ª (ref. to Job XL, 30) ואין כנענים אלא ת׳ by *k'naʿănim* merchants are meant. B. Mets. IV, 3 תַּגָּרֵי לוד the vendors of Lydda. Pes. 50ᵇ, a. e. סִימְטָא, v. ת׳ סימטא I. Ib. תַּגָּרֵיהֶן הן ותגרי תגריהן they (the writers of sacred books &c.), and the traders to whom they sell, and the traders to whom the traders sell; Tosef. Bicc. II, 15. Pes. 116ª, v. חֲרַךְ II. Erub. 55ª (ed. Sonc. תַּגָּרְנִין); Yalk. Deut. 940; a. fr.

תַּגָּרָא, תַּגָּרָה ch. same. Targ. Koh. V, 9. Targ. Gen. XXXVIII, 2 (h. text כנעני). Targ. Prov. XXXI, 14 (not תְּגָרָא); a. e.—Pes. 50ª (ref. to Zech. XIV, 21) וכנעני מנלן דאיקרי ת׳ and whence do we know that *k'naʿăni* means tradesman? (Answ. ref. to Gen. XXXVIII, 2, v. supra). B. Bath. 90ª, a. e., v. זְבַן; a. fr.—*Pl.* תַּגָּרִין, תַּגָּרֵי, תַּגָּרָא. Targ. Ez. XVII, 4. Targ. Ps. LXVIII, 28. Targ. I Kings X, 15. Targ. O. Gen. XXXVII, 28. Targ. Y. ib. XXV, 3 (h. text אשורים, v. אַמְפּוּרִין); a. e.—Gen. R. s. 61 (ref. to Gen. l. c.) אע״ג ... ת׳ וכ׳ although they translate (these proper nouns) and say, traders &c., they still mean chieftains; a. e.

תִּיגַּר, תַּגַּר m. (v. גָּרָה *Hithpa.*) *heat, jealousy, partiality*; קרא ת׳ [*to cry out, 'it is partiality',*] *to reproach, complain of injustice.* Y. Ber. V, 9ᶜ top; Y. Meg. IV, 75ᶜ top כקורא תי׳ על מדותיו וכ׳ it is as if he reflected on God's dealings, (saying,) over the bird's nest thy mercies extend, but over this man (myself) they do not extend; (Ber. 33ᵇ מטיל קנאה וכ׳ he throws jealousy among God's creatures). Gen. R. s. 40 לא קרא ת׳ ולא הקפיד he did not reproach (God), nor did he lose his temper; ib. s. 92. Ib. s. 17 צפה לקרות עליה ת׳ וכ׳ ... God foresaw that he (Adam) would reproach (God) on her account (Gen. III, 12), therefore he did not create her until he (Adam) asked for her; a. e.

תִּי׳, תְּגָרָא I m. (preced.) *strife, contest, complaint.* Targ. Prov. XV, 18. Ib. XXVI, 20. Targ. Y. Deut. XXV, 1. Targ. Prov. VI, 14, v. רְמֵי; a. fr.—Sabb. 130ª, v. רְמֵי. Snh. 7ª כי חזינן ... דאית לדהו ת׳ האי תי׳ וכ׳ בְּדָקָא when we see two men quarrel. Yeb. 100ª הוה שרינא ת׳ וכ׳ I used to decide the man's case first; שרינא ת׳ דאתתא וכ׳ now I decide the woman's case first. B. Mets. 59ª, v. בְּדָא; Yalk. Ps. 888 (not תוגרא); a. e.

תִּי׳, תְּגָרָא II m. *crutch, staff,* v. תִּגְדָּא.

תִּי׳, תְּגָרָא m. (cmp. נִיגְרָא) *ditch, channel.* Bekh. 9ª שדלנהו בת׳ (some ed. בְּתִגְדָּא; Rashi בְּתִרְגָּא, cmp. גָּגְדָּא; Var. in Rashi בתירנארא, read: בְּתִיגְאָרָא) they poured them into a ditch (Rashi: *vessel, cask*; v., however, Tosaf. a. l.).

תַּגָּרָא, v. תַּגָּר ch.

תַּגָּרָא m. (preced.) *business, trade.* Targ. Zech. XIV, 21.

תַּגָּרְתָּא, v. תִּגָּרְתָּא.

תִּי׳, תַּגָּרוּתָא f. (preced. art.) *business, merchandise.* Targ. Prov. III, 14 (h. text סחר). Ib. XXXI, 18. Ib. XVII, 16 (ed. Wil. תַּגְרוּ; h. text מחיר). Ib. XXVII, 26 (ed. Wil. תגר, corr. acc.).

תַּגְרָן, v. תַּגָּר h.

תִּי׳, תַּגְרָנָא m. (v. תִּגְרָא I) *quarrelsome man.* Targ. Prov. XXII, 10 (h. text מדון, sub. אִישׁ). Ib. XXVI, 21.—*Fem.* תִּי׳, תַּגְרָנִיתָא. Ib. XXI, 9 (ed. Wil. תַּי׳).

תִּי׳, תַּגְרָתָא f. = תִּגְרָא I. Targ. Ps. XXXI, 21 תִּירְגָּרָאת Ms. (ed. רית ...). Ib. XXXV, 1 תִּירְגָּרָאתִי Ms. (ed. תַּגְרָתִי; ed. Wil. תַּגְרִי).

תַּדְיָא ᵛm. = h. שַׁד, *breast.*—*Pl.* תַּדְיָן, תַּדְיָא, תַּדְרִין. Targ. Y. I, II Gen. XLIX, 25 (ed. Vien. ת׳). Targ. Ps. CIII, 2 ed. Lag. (missing in ed. Wil.). Targ. II Chr. V, 9. Targ. Job III, 11 (12; ed. Wil. תַּדְרָיָא; some ed. תַּדְרָא, corr. acc.). Targ. Cant. VIII, 1 (ed. Lag. a. oth. תַּי׳); a. e.

תַּדַּאי pr. n. m. *Taddai* (Thaddaeus). Y. Kil. I, 27ᵇ לעזר אליעזר בן ת׳; Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. Mekh. B'shall., Shir., s. 1 בן ת׳; Tanh. B'shall. 11 אלעזר בן תדיר׳, read: תַּדַּאי; Yalk. Ex. 242 אליעזר בן עזרית (corr. acc.); Sabb. 123ª.—Ib. 38ᵇ ר׳ ת׳.

***תַּדְוָנָא** m. (דוי, cmp. יד) [*flow,*] *kindness, liberality.* Targ. Prov. V, 19 (ed. Lag. תַּהֲוָנָא).

תדיא, Targ. Prov. XX, 25 some ed.; ed. Lag. a. oth. חדיא, read: תַּהֲרָא, v. תְּהַר.

תדיומוס, Midr. Till. to Ps. IX, 20 מעשה ת׳ שלהן (Var. in ed. Bub. note: תודירשוס, תירודשוס, דיושוס, תושיורוס, תודיושוס); Yalk. ib. 645 תעשה תיודרשוס (some ed. תמדרשוס) read: תֵּעָשֶׂה תְּיוֹרִדְשׁוֹס שלהן (θεωρητός) be thou made the oracle consulted by them (v. Sm. Ant. s. v. Theoroi).

תדיר׳, v. תַּדַּאי.

תַּדְרִין, תַּדְרְוִיא, v. תְּהַר.

תָּדִיר m., **תְּדִירְתָּ** f. (הוּד) = תָּמִיד, *stationary, constant, regular.* Pes. 114ª ברכת היין ת׳ ... ת׳ ושארנו ת׳ קודם to say the blessing over wine is a constant duty, but the blessing over the day (festival) is not a constant (only a periodical) duty: where there is a constant duty and one not constant, the constant duty has the precedence; Tosef. ib. X, 3; Tosef. Ber. VI (V), 1; Y. ib. VIII, beg. 11ᵈ. Zeb. X, 1 כל הת׳ מחבירו וכ׳ that which is more constant than another thing has the precedence over the other thing: the daily offering precedes the Musaf, the Sabbath Musaf precedes that of the New Moon &c.; a. fr.—*Pl.* תְּדִירִין. Y. Taan. II, 65ᵈ bot. שהם ת׳ בעבודה because they are constantly on duty.—תְּדִירָה (adv.) *steadily.* Tosef. Ohol. XVI, 8; Tosef. Par. IV (III), 7, v. זְמַר II.

תְּדִירָא c. ch. same; (also as noun) *permanency.* Targ. Num. XXVIII, 3; 6; 10. Ib. IV, 7; a. fr.—(Adv.) *steadily, constantly.* Targ. Ex. XXVII, 20. Targ. Lev. XXIV, 3; a. e.—Targ. Hab. I, 17 בת׳.

תְּדִירָה, v. תָּדִיר.

בֶּן תַּ׳, תַּדַּל* *Ben Taddal*, a fictitious name (for some *foolish babbler*). Ḥull. 134ᵃ (in reply to בלשון יחיד אני שונה בן תרן Ms. R. 2, v. Rabb. D. S. a. l. note 90) אל תשנה אותה אלא בלשון בן ת׳ (אותה teach it in nobody's but Ben Taddal's name; [Ar. בֶּן עַרַל שפ׳ים = *stammerer*; Var. עדל, v. Koh. Ar. Compl. s. v. בן ערל].

תַּדְמוֹר (תַּרְמוֹד) pr. n. pl. (b. h. תַּדְמֹר) *Tadmor* (*Tarmod*) = *Palmyra*, in an oasis of the Syrian desert. Targ. I Kings IX, 18; II Chr. VIII, 4 (ed. Lag. תדמר).—Y. Yeb. I, 3ᵃ bot.; Y. Kidd. IV, 65ᵈ top ת׳ גירי proselytes from T.; Nidd. 56ᵇ מקבלין גרים מתר׳ we may admit proselytes from Tarmod; Yeb. 16ᵇ. Ib. 17ᵃ פסולי דת׳ those of blemished descent from T. Ib. תירנו ת׳ תיריני תמוד Tarmod and Tammod are the same. Ib. משאול לת׳ from hell to T., v. גַּנָּדֵר I. Gen. R. s. 56 (ref. to Gen. XXII, 17) זו ת׳ אשריו ... של ת׳ וכ׳ 'the gate of its enemies', that is T.; happy he who sees the downfall of T., which was a partner &c., v. שׁוּתָּף; Y. Taan. IV, 69ᵇ ת׳; Lam. R. to II, 2; Yalk. Gen. 102; a. e.—Denom. h. תַּדְמוּרִי, תַּרְמוּדִי; *pl.* תַּדְמוּרִים, תַּדְמוּרִין, תַּרְמוּדִי, תַּרְמוּדִין. Y. Yeb. l. c.; Bab. ib. 16ᵃ. Sabb. 31ᵃ; Ab. d'R. N. ch. XV; a. e. — *Fem.* תַּדְמוּרִית. Tosef. Naz. IV, 10 ed. Zuck. (Var. תודמרית, corr. acc.).—Ch. תַּדְמוּרָאָה, תַּרְמוּדָאָה; *pl.* תַּדְמוּרָאֵי, תַּרְמוּדָאֵי. Sabb. 21ᵇ תרמוד׳ Palmyreans, dealers in kindling material.

תָּדָא, תָּדָה, v. תְּהֵי, תהי.

תַּדַּב, v. תְּחַב.

תַּדָּה, תָּדַּת, v. תְּהֵי, תהי.

תּוֹדוּ, v. תּוֹדוּ.

תַּדַּר, v. תְּהֵי.

תְּהוֹם m. (b. h.; תהם, Friedr. Del. Proleg., p. 113) *deep, depth, interior of the earth.* Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זו מלכות ... כמו תה׳ 'the deep', that is the wicked (Roman) empire which is unfathomable as the deep; מה תה׳ הזה וכ׳ as the deep cannot be searched out, so the wicked &c. Y. Ḥag. II, 77ᶜ מה למטה מן תה׳ ומה למעלה ... מה what is above the heavens, and what is beneath the deep. Snh. 97ᵇ, v. נָקַב; a. fr.—קבר תה׳, טומאת תה׳ a grave in the depth, i. e. a covered up uncleanness discovered. Y. Naz. IX, 57ᵈ top אי זה הוא קבר תה׳ חמת שנקבר וכ׳ what is a grave of the depth (in a legal sense)? A corpse buried in stubble, straw, earth, or pebbles, but if buried in water &c., it does not make a grave of the depth (does not make unclean that which was above it before discovery). Ib. אי זוכרו ... זהו קבר תה׳ a grave of the depth is one that nobody remembers to have existed; a. fr.—*Pl.* תְּהוֹמוֹת. Mekh. B'shall., Shir., s. 5, v. עֶשְׂרִים; a. e.

תְּהוֹמָא, תַּהֲמָא ch. same. Targ. Gen. I, 2. Ib. VII, 11. Targ. Ps. XLII, 8; a. fr.—Taan. 25ᵇ I saw Ridia (v. רִידְיָא) וקרימא בין ת׳ תחתה לת׳ עילאה ... standing between the lower depth (of the earth), and the upper depth (of the heavens); לת׳ עילאה וכ׳ to the upper *t'hom* he said, distil thy waters; to the lower depth he said, let thy waters spring forth. Succ. 53ᵃ, v. קְפָא; a. fr.—*Pl.* תְּהוֹמִין, תְּהוֹמַיָּא, תְּהוֹמֵי. Targ. Deut. VIII, 7. Targ. Ex. XV, 5; 8; a. fr.

תָּדוּת f. (תָּדָה) *bethinking one's self, regret.* Ex. R. s. 43, end (ref. to וחנחם, Ex. XXXII, 12) תחא דת׳ מצויה לפניך let reconsideration take place before thee. Sifré Deut. 326 כשהמקום ... יש ת׳ לפניו וכ׳ when God punishes Israel, he, as it were, regrets it, as we read (Deut. XXXII, 36) &c.; ואין נחמה אלא ת׳ and the root נחם means 'to bethink one's self.' Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ ות׳ לא כנולד הוא is not regret (of a vow) like a novel (unforeseen) circumstance (v. נוֹלָד, s. v. יָלַד)?; a. e.

תָּדָה, תָּדָא, תְּהֵי (cmp. שָׁהָא) [*to stand still,*] 1) *to gaze, be astonished; to be confounded, be waste.* Gen. R. s. 2, beg., v. בָּהָא. Ib., end כבר ... יושב ותוֹהֵא once R. S. b. Z. sat gazing (deep in thought, absent-minded). Taan. 6ᵇ (play on תִּמְשֹׁר, Am. IV, 7) תהא מקום מִשְׁרֵי the place where the rain fell became waste (through destructive showers); a. e.—2) *to pause, bethink one's self, regret.* Y. Taan. III, 66ᶜ bot. שלשה ... ות׳ שבראן three things God created, and regretted that he had created them. Ib. I, 65ᵇ bot. (ref. to Num. XXIII, 19) אם יאמר לך אדם ... בן אדם אני סופו לַתְּהוֹת בו וכ׳ if a man says to thee, I am a God, he lies; (if he says,) I am the son of man, he shall regret it; (and if he says,) I will rise to heaven, he says, but he shall not fulfill it. Y. Ned. I, 36ᵈ bot. [read:] מכירון ... סופו לתהות מכירון שהוא תוהא וכ׳ when one vows in rashness, he will finally regret it, and when he does regret, his sacrifices are like slaughtering profane beasts in the Temple court. Kidd. 40ᵇ בתוהא על הראשונות when he is sorry for his good deeds in the past; Y. Peah I, 16ᵇ top. Num. R. s. 10, beg. בתוהא על הראשונות (not חרשע; ed. Wil. בתוֹהָה) when he (the wicked) regrets his doings in the past. Ex. R. s. 20² תתחיל המוכר תוהא the seller was sorry; a. fr.

תְּדַר (תְּהֵי, תְּדַהּ, תְּדָא) ch. same, 1) *to gaze, be astonished, be waste.*—Part. תָּדַר, f. תְּדָרָא, תְּהֵרָה. Targ. Y. Gen. I, 2. Targ. Y. II Ex. XII, 42; a. e.—Erub. 66ᵃ ת׳ בה ר׳ אלעזר R. El. marvelled at it. Ib. תְּהוּ בה וכ׳ the Nehardeans were astonished at it. Pes. 50ᵇ תהו ביה אינשי people gaze at him with ill-will (Ms. M. תַּוּוהוּ בהו fr. תָּוָה). Nidd. 66ᵃ נְתַהֲוִי עלך וכ׳ ... כי הוכי דתַהֲוִי עלך, v. גִּיסָא III; a. e.—2) *to pause, regret, repent.* Targ. Y. Lev. V, 5; 24. Targ. Cant. V, 5. Targ. Y. Ex. XIII, 17. Targ. Prov. XX, 25 (ed. תדיא, corr. acc.).—Y. Ḥall. II, beg. 58ᵇ מן דנפקית תְּהֵית דלא אמרית וכ׳ (not דנפקות) when I was gone, I was sorry that I had not said to him &c. Y. Sabb. I, 3ᵇ bot. שרי ת׳ ביה he began to bethink himself (of what he had done). Ned. 21ᵇ כדו תְּהֵית dost thou now regret (that thou hast vowed)? Y. ib. IX, 41ᵇ bot. ר״י פתח ות׳ R. J. offered an opening (for the purpose of absolving from a vow), and he (the vower) expressed his regret; [read:] ואילולי דו ת׳ הו אתי but if he were not sorry for his vow, would he have come (before the teacher for

absolution)?; a. e.—3) *to smell.* Keth. 105ᵃ, v. אַמְבָּרָא. B. Bath. 22ᵃ פּוּק תְּחֵי וכ׳, v. קַנְקַנְּא.

תְּחָרְיָא, תָּחֳרָא f. (preced.) 1) *regret.* Targ. Y. II Gen. VI, 6 (Ar. תחרו).—2) *astonishment.* Erub. 66ᵃ מאי ת׳ דר׳ וכ׳ (ed. Sonc. תְּהַרְיָה; Ar. תְּהוֹתָא) why this marvelling of R. El.?

תְּחִילִים, v. next w.

תְּחִלָּה f. (b. h.; חָלַל) *praise, song.* Pes. 117ᵃ בעשרה בת׳ וכ׳ . . . the Book of Psalms contains ten expressions for praise: *nitstsuaḥ* . . . *t'hillah* &c. Ber. 4ᵇ כל האומר ת׳ לדוד וכ׳ he who recites the Praise of David (Ps. CXLV) three times a day &c. Taan. 16ᵇ (ref. to Nehem. IX, 5) על כל ברכה וברכה תן לו ת׳ after every benediction give him praise (close with ברוך שם כבוד וכ׳); a. e.—*Pl.* תְּחִלּוֹת; תְּהִלִּים, תְּהִילִּין. Mekh. B'shall, Shir., s. 8 (ref. to Ex. XV, 12) לא מעכשיו אלא מעולם נורא ת׳ not from now is he fearful in praises (i. e. נורא is not meant as participle present), but from eternity was he &c.—Esp. תְּחִלִּים (סֵפֶר), תְּהִילִּין; contr. תִּלִּים, תְּהִלִּין׳ *the Book of Psalms.* Pes. l. c. B. Bath. 14ᵇ sq. דוד כתב ס׳ ת׳ על ידי וכ׳ David composed the Book of Psalms through the agency of ten elders . . ., and of the three sons of Korah. Gen. R. s. 68 . . . חמשה שבס׳ ת׳ the fifteen 'songs of the ascents' in the Psalms; ib. s. 74. Y. Sabb. XVI, 15ᶜ bot. וכ׳ בת׳ . . . מאה the one hundred and forty-five psalms in the Psalms correspond to the years of Jacob; Treat. Sof'rim ch. XVI, 17 בספר ת׳. Y. B. Bath. I, end, 13ᵃ; a. fr.—Gen. R. s. 33 מסתכל הייתי באגדת ת׳ I was meditating over the *Agadah* on the Psalms; Y. Kil. IX, 32ᵇ bot.; Y. Keth. XIII, 35ᵃ bot. אשגרית עיניי בכל ספר ת׳ אגדה (not עינוי) I let my glance pass through the whole 'Book of Psalms, an Agadah.'—Chald. תְּהִלַּיי, תְּהִלַּיִן. Pes. l. c. חזינא לחו לח׳ דבי רב וכ׳ I saw a copy of the Psalms of the house of R. . . . in which Halleluiah was written in the middle of a chapter (psalm).—[תְּהִלִּים, תְּהִלִּין, תְּהִלֵּי, *pl.* of תַּל, q. v.]

תְּחַן, Targ. Y. I Deut. XXXII, 36, v. תּוּחוּ ch.

תַּחְפּוּכֵת, תַּחְפּוּכָה f. (b. h. תַּהְפֻּכוֹת *pl.*; הָפַךְ) *perverseness.* Sifré Deut. 320; Yalk. ib. 945 (ref. to Deut. XXXII, 20) אלא דור ת׳ . . . דור תַּחְפּוּכוֹת it does not say, 'a generation of perverseness' (in the singular), but, 'a generation of perversenesses' &c.

תַּחְפּוּ׳, תַּחְפּוּכְתָּא ch. same. Targ. Prov. XXIII, 33.—*Pl.* תַּחְפּוּכְיָתָא. Ib. II, 12 Ms. (ed. הפירכתא; ed. Wil. מפרכיתא, some ed. ספרכיתא, corr. acc.).

תַּחְפִּכִינוֹן, v. next w.

תַּחְפַּכְנָא m. (preced. art.) *perverse man.*—*Pl.* תַּחְפַּכְנִין. Targ. Y. II Deut. XXXII, 20 (ed. Vien. תחפכינון, corr. acc.).

תַּחְפַּכְנוּתָא f. (preced.) 1) *perverseness.* Targ. Prov. I, 32 Ms., v. נְהַפְּכָנוּתָא.—2) *destruction.* Targ. Y. Deut. XXIX, 22, v. הַפֵּכְתָּא.

תִּי I (imperat. pl. of אֲתָא) *come ye.* B. Bath. 22ᵃ תו אכלו וכ׳, v. גְּרַם.—II. Y. ib. II, end, 13ᶜ אזלון ותהון בצפרא go, and come again in the morning; a. e.—[Y. Sot. VII, end 22ᵃ תו מירבל, v. תִּר.]

תִּי II = תּוּב, *again, furthermore.* Targ. Y. Gen. XXVI, 21. Targ. Y. II Lev. XXII, 27.—Ber. 12ᵇ . . . ולימא ותו לא but let him say this verse (Num. XXIV, 9), and no more. Gitt. 56ᵃ ותו אי מלכא אנא וכ׳ and furthermore, if I am a king, why didst thou not come ere this? Ned. 16ᵃ ואמר אכילנא אכילנא ותו שבועה וכ׳ and he said, I will eat, I will eat, and added, I swear &c. Ib. ותו אמר וכ׳ and in addition thereto he said &c. Erub. 103ᵇ, v. מִידֵּי; a. fr.

תָּו, v. תָּוִי.

תְּוָא I m. (v. תָּא I) *compartment, cell.* Targ. Ez. XL, 7; 12; a. e.—*Pl.* תָּוָא, תָּוֵי. Ib. 10; 12; a. e.

תְּוָא II = h. תָּו, *mark.* Targ. Ez. IX, 4.

תְּוָא III, v. תְּוַהּ.

תְּוָאנָה f. (b. h. תַּאֲוָה; אָנָה) [1) (b. h.) *occasion.*—2)] *grief.* Gen. R. s. 19; Yalk. ib. 27, v. עֲלָה.

תָּוָאן pr. n. pl. *Tavakh.* B. Kam. 104ᵇ (Rashi a. Ms. R. תָּוּוָק); B. Bath. 77ᵇ Ms. M. (ed. תווך). Nidd. 33ᵇ (v. Neub. Géogr. p. 398).

תְּוַאר, תּוֹאַר m. (b. h.; denom. of אוֹר) *look, appearance, countenance; attribute.* Snh. 100ᵃ (play on לְתוֹרְפָה, Ez. XLVII, 12) לתוארו פנים של בעלי הפה for brightening the countenance of the speakers. Pirké d'R. El. ch. XLVIII ראו . . . תָּוְאָרוֹ . . . מלאך וכ׳ Moses' parents saw that he looked like an angel of God.—יפת ת׳, v. יָפֶה.—Y. Ber. V, 9ᵃ bot., v. חֲבֵרוּת. Y. Sabb. VI, 7ᵈ bot. בשיש עליהן ת׳ כלי when they bear the attribute of (are classified among) vessels; Y. Bets. I, end, 61ᵃ; (Bab. ib. 10ᵃ תורת כלי). Y. Sabb. VIII, end, 11ᶜ אין עליו ת׳ כלי it does not pass by the name of a vessel; a. e.—*Pl.* תְּוָארִים. Cant. R. to I, 10 (play on בחורים, ib.) שהוֹאֲרָן טובה (!) וכ׳ . . . בשני ת׳ with two countenances, with two brothers, Moses and Aaron, who looked at each other in friendliness, each rejoicing in the other's greatness.

תּוּב I = h. שׁוּב, 1) *to go back, return, do again.* Targ. Gen. XIV, 7. Targ. O. ib. XVIII, 10 מֵיתֵיב אֵרתוּב ed. Berl. (ed. Vien. מְתֵיב אֲתוּב); a. v. fr.—Part. תָּאֵיב, תָּאֵב; fr. which a verb תְּאֵב, תְּאֵיב. Targ. Ez. XXXV, 7. Targ. I Sam. XXVII, 9. Targ. Y. Gen. VIII, 3; a. fr.—Usually תָּיֵיב, תָּיֵב; f. תָּיְבָא, תָּיְבָה; *pl.* תָּיְבִין, תָּיְבֵי, תָּיְבָן; תָּיְרִין׳, תָּיְרוּ׳. Targ. Am. IX, 1. Targ. I Sam. VII, 3. Targ. Gen. l. c.; a. fr.—2) *to restore,* v. infra.—3) [*to go back on,*] *to bethink one's self, regret.* Targ. O. a. Y. I Gen. VI, 6. Ib. 7. Targ. O. Ex. XXXII, 14; a. fr.

Af. הַתְיֵב, אוֹתְיֵב, אֲתֵב, אֲתֵיב, אֲתַיב 1) *to lead back, turn; to give back, restore; to recompense.* Targ. Jer. XXXII, 44. Targ. Ps. XIX, 8. Targ. Num. XXV, 11. Targ. Ex. XXII, 25. Targ. O. Num. V, 7 (Y. ed. Vien. יְהוּב *Pe.*); a. fr.—Part. pass. מְתֵיב. Targ. O. ib. 8 (ed. Vien. מְתֵב; Y. מְיֵיתַב (!)).—

תּוֹבִילָא, v. תּוּבְלָיְיא.

תּוֹבְלָא, תּוּבְלָא c. = שׁוּבְלָא, *ear of corn.* Targ. Y. Gen. XLI, 47 ed. Vien., v. שׁוֹבַל.—*Pl.* תּוּבְלַיָּיא, תּוּבְלֵי. Ib. 5, 6, sq.

תּוּבְלָא, תּוּבְלָיָא m. (cmp. preced., a. שַׁבְלוּל) [*snail,*] *rope, rope-ladder*; [oth. opin. *basket,* cmp. רַבָּל]. B. Bath. 33b (Ms. M. a. Rashi תּוֹבִילָא) חאי מאן דנקיט מגלא וט' וכ' if one takes a pruning knife and a rope (basket), and says, I will cut the dates of such and such a man's palm ib. 36a. Ned. 89b, v. גַּפָּא I.

תּוּבָן, v. תּוּב II.

תּוֹבְרוֹת f. pl. (תְּבַר = תְּפַר) *loops, hangers, handles*; [Maim.: *hem, border*]. Kel. XXV, 1 (R. S. a. l. תּוֹבָרָאוֹת, תּוֹבָרִיוֹת; Var. in Hai G. תּוֹפָרוֹת); Tosef. ib. B. Bath. III, 1 תִּפְאָרוֹת (read with R. S. to Kel. l. c. תִּפְרָאוֹת).

תּוּגָה f. (b. h.; יָגָה) *pain, grief.* Midr. Till. to Ps. CXIX, 28 מהו מח' מן השברים וכ' what does *mittugah* (ib.) mean? From the misfortunes that have come upon me &c. [Ib. to Ps. XVIII, 3 מתוגה, read with ed. Bub.: מוניטין; v. 'Rashi' to Gen. R. s. 39[11].]

תּוּגְיִיל, Y. Sot. VII, end, 22a ת' לה, read: תִּי גְיִיל לָהּ, v. תִּי.

תּוּגְרָא, v. תִּגְרָא I.

תּוֹדָא, *pl.* תּוֹדָאתָא, תּוֹדָן, v. תּוֹדָתָא.

תּוֹדָה I f. (b. h.; יָדָה) *thanksgiving,* (sub. קָרְבָּן) *thank-offering.* Ber. 6b כאילו הקריב ת' as if he had offered a thank-offering. Shebu. 15b שיר של ת' וכ' the song of thanksgiving (in the Temple) was accompanied by citterns &c. Lev. R. s. 9 חטאת ... ת' אינה באה אלא על חטא the sin-offering is brought for a sin ..., but not so the thank-offering. Ib. לעתיד ... וקרבן ת' וכ' in future all sacrifices will cease, but the thank-offering shall never cease. Zeb. V, 6. Men. II, 3. Ib. VII, 1; a. fr.—*Pl.* תּוֹדוֹת. Ib. 80a מרבה בת' הוא he had the intention of bringing several thank-offerings. Lev. R. l. c.; a. e.

תּוֹדָה II pr. n. m. *Todah* (an adaptation of תַּדַּאי, Thaddæus, for the sake of paronomasia), one of the disciples of Jesus. Snh. 43a (missing in later editions) חמשה ... ות' ... Jesus had five disciples; Matthew, ... and T. Ib. אתיוה לת' אמר ת' יהרג וכ' they brought up T., and he said, shall T. be put to death? is it not written (Ps. C. 1), a song of T.? Said they to him אין ת' יהרג וכ' yes, T. shall be slain, for it is written (Ps. L, 23), he who sacrifices T. honoreth me.

תּוֹדוֹס pr. n. m. *Todos* (abbrev. of Theodoros), 1) T. of Rome. Tosef. Bets, II, 15; Bets. 23a; Pes. 53a; Ber. 19a; a. e.—2) T. the physician. Bekh. IV, 4. Tosef. Ohol. IV, 2 תְּיאוֹדוֹרוֹס הרופא.

תּוֹדְתָא f. = h. תּוֹדָה, *thanksgiving, thank-offering.*

Trnsf. *to throw up, vomit.* Targ. Prov. XXV, 16.—2) *to reconsider, bethink one's self.* Targ. O. Ex. XXXII, 12.—3) *to answer, reply, refute.* Targ. Num. XIII, 26. Targ. Job. XX, 2. Targ. Is. L, 11; a. fr.—Esp. *to raise an objection, argue; to put a question.* Pes. 2a, a. fr. מֵיתֵיבֵי they (the disputing scholars) raised an objection. Y. Ter. III, 42b מֵיתִיבִין קוּמֵי ... ושתיק they put the question before R. J., and he kept silence. Y. Peah IV, 18b top הותיב ר' R. Z. raised the question before &c. Ib. כל אילין זעירא וכ' ..., v. מוֹתִיב; (Y. Gitt. VIII, 49c top מַשְׁרֵב h.). Sabb. 145a חוּא מוּתְרָב וכ', v. פְּרַק. Y. R. Hash. I, 56d bot. תֵּיתִיבוּן they raised an objection &c. B. Kam. 56b bot. אֵיתֵיבֵיהּ וכ' ... לרבה R. J. asked Rabbah. Lev. R. s. 11 אֵיתִיבוּן וכ' they objected (by referring to the verse) &c. Ib. מֵיתִיבוּן ליה they argued against him. Y. Sabb. II, 5a bot. מֵיתִיב בר קפרא וכ' Bar K. argued before R. H. the elder; ומוּתְרָב לה וחוּא מֵתֵיב ליה and he raised the argument, and he also answered it. Ib. VII, 9b top וְיִתְיַבְּנֵיהּ ר' וכ' and R. A. might have answered him &c.; ib. מן מה דלא מתרב וכ' because he did not answer him &c.; a. v. fr.

Pa. תַּיֵּב same, *to answer, meet an objection,* v. supra.

Ittaf. אִיתְּתַב, *Ittof.* אִתּוֹתַב 1) *to be brought back, be returned, restored.* Targ. Gen. XLII, 28. Targ. Ex. X, 8. Targ. Ob. 15; a. fr.—2) *to be answered; to be refuted.* Targ. Job XI, 2. Ib. XIX, 7. Targ. Is. LIII, 7; a. fr.—Y. Taan. IV, 67c א"ל ולא כבר אִיתְּתַבְתְּ said he to him, hast thou not been answered before?; א"ל ובגין דאִיתְּתַבְתְּ תיבטל said he, and because I have been answered, shall it (that prayer) be abolished?; Y. Ber. IV, 7c top. Pes. 30b מאחר דאת' רבא וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 8) now that R. bar I. has been refuted, why does Rab say &c.?; a. fr.

תּוּב II = h. שׁוּב II, *again, furthermore.* Targ. Job VII, 10. Targ. Ps. LXXVIII, 17; a. fr.—Naz. 20b ת' לא שבקת וכ' thou allowest no more room for the disciple (no more than three words of greeting); a. e.—With ן: תּוּבָן. Y. Hag. II, 77b ומה חויתה דריש ת' and what more hast thou been teaching? Y. Taan. III, 66c bot. נדר ... דלא למיעבד כן ת' he vowed that he would never do it again. Y. B. Mets. II, 8c top מן כדון ... לעי ת' henceforth thou shalt no longer have to work (for a living); a. e.—V. תּוּ II.

תּוּבָא m. (תּוּב I, *Af.* 1) *vomit.* Targ. Is. XIX, 14 ed. Lag., a. Ar. (ed. תְּרוּב; some ed. תּוּכ, corr. acc.).—V. תּוּבְיָה.

תּוּבָה, Y. Ber. III, 6a top בריה דר' חויה בת' בריה דר' חויה פְּתוֹבָה (as Y. Meg. I, 71c top; v. Revue des Et. Juives XXXIX, p. 306).

תּוּבְיָה m. (v. תּוּבָא) *vomit.* Lev. R. s. 16 (ref. to Is. LVII, 17 הדר ת' לת' (וילך שובב וכ' vomit goes back to vomit (the sinner returns to the place of sin, with ref. to Prov. XXVI, 11).—Trnsf. *overflow, flood.* Gen. R. s. 13 כמין ת' כהדין קבריא וכ' Ar., v. קַבְרִיאֵל (ed. כמין תוכיית דהדין ק' (read: תּוּבְיָה) like the overflow of the K'baria); Koh. R. to I, 7 כמין תיבה וכ' (corr. acc.).

תּוּבְיוֹנְתִּיד, Targ. II Chr. XXII, 11 ed. Beck, v. תּוּרְבָּנִיתָא.

Targ. Jer. XXX, 19. Targ. Lev. VII, 12; a. fr.—*Pl.* תּוֹדָן, תּוֹדָתָא, תּוֹדָתָא. Targ. Ps. LVI, 13. Targ. II Chr. XXIX, 31.

תָּוַד, v. תּוּר.

תָּוַה, תְּוַד (cmp. תְּהַה) 1) *to be perplexed; to fear, be anxious* (corresp. to h. חרד). Targ. O. Gen. XXVII, 33. Targ. Job XXXVII, 1 יתוה (ed. Lag. יְתְוַוּה; some ed. יְתְוַוָּא *Pa.*). Targ. Jer. XXXVI, 24 (h. text פחד). Targ. Y. Num. XXXIII, 24. Targ. Koh. IV, 16 תְּוָוהוּ ed. Lag. (ed. Vien. תְּוָהוּ, read תְּוָדוּ). Targ. O. Deut. XXVIII, 66, sq. תָּוַה ed. Berl. (ed. Vien. תָּוָה). Targ. Esth. V, 14 ת' לצפרא (ed. Vien. תַּוּה *Pa.*) waited anxiously for the morning; a. fr.—Tanh. Emor 10 תַּוְדוּ כולי עלמא all the people were perplexed (marvelled); Yalk. Mic. 554 תמהו אומות העולם (corr. acc.).—2) *to shudder, be disgusted.* Pes. 50[b] תַּוְדוּהוּ ברית אינשי Ms. M. people are disgusted with it (dislike the occupation), v. תְּחֵי.

Pa. תַּוֵּה, תַּוָּא same, v. supra.

Af. אַתְוֵה *to disgust.* Targ. Ps. LXXVIII, 41 אַתְוּוּ תּוֹדָא ed. Wil. (ed. Lag. אירתיו תִּרְוָדָא, corr. acc.).

תָּוֹת, תָּוֶד m. (preced.) *anxiety.*—*Pl.* תְּוָהִים, תְּוִי'. Sabb. 152[a] (ref. to תחתחים, Koh. XII, 5) נעשה לבו ת' Ms. M. (ed. נעשה לו ת', some ed. נעשו, v. infra; Ag. Hatt. תְּרוּחִין תירודין) his heart is full of fears; Yalk. Koh. 989 נעשה לו תְּוִוחִין תוודין it (the road) becomes for him full of terrors.

תִּיר', תְּוַר', תּוֹדָא ch. same, 1) *anxiety, terror; disgust.* Targ. O. Gen. XXVII, 33 (some ed. תְּוָדָא). Targ. Ps. LXXVIII, 41, v. תְּוַה.—2) (of a building) *threatening condition, indications of dilapidation.* B. Bath. 3[b] חזי בה ת' they notice signs of ruin on it.—3) *mishap.* B. Mets. 73[a] כיון דהוה ברית ת' לא וכ' (not דהוי, v. Rabb. D. S. a. l. note 300) since a mishap may befall it (and the buyer must take the risk), the transaction has not the appearance of an advance of money for a consideration (of usury, v. אַגְרָא I); Rashi: *cause for regret*].—[Koh. R. to I, 7, v. תְּוִירִי.]

תַּוְדוּ, תּוֹדוּ m. (b. h.; תְּהָה) *waste, desolation; vanity, idleness.* Snh. 97[a] שני אלפים ת' וכ' two thousand years the world was waste &c. Ib. 26[b], v. שָׁתַח II. Gen. R. s. 2 (ref. to Gen. I, 2) זה קין . . . לת' ובהו this refers to Cain who wanted to reduce the world to waste and desolation; a. fr.

תַּוְדוּ, תּוֹדוּ m. ch. (v. תְּהָה 2) *regret.* Targ. Y. Ex. XXXII, 12. Ib. 14. Targ. Y. II Gen. VI, 6 Ar. (ed. והוה תְּהֵי). Targ. Y. I Deut. XXXII, 36 תְּהֵן (read תהו); a. e.

תַּוְדוּת, תַּוְרוּ' f. (v. תְּהוּת)=תְּהוּת *regret, regrettable thing, mistake.* Gen. R. s. 27 ת' הירתה לפני וכ' ('Rashi' תִּירְוָדָא) it was my mistake that I created him below (as a terrestrial being); Yalk. ib. 47 תְּהוּת.

תַּוְרוּ', תַּוְדוּתָא f. (תְּהוּ) *perplexity, terror.* Targ. Deut. XXVIII, 67.

תָּוָרָא m., *pl.* תְּוָרֵי, v. תָּאוּ.

תָּוָרָה, תָּוָרָה, תָּוָרָא, v. תְּוַה.

תָּוָרָה, v. תּוּר.

תְּוָרְתָּא, v. תְּוָרָא.—[Koh. R. to I, 7, v. תְּוִירִי.]

תַּוְרוּתָא, תַּוְדוּתָא, v. sub תַּוְדוּ.

תְּוִירִי m. (dial. for תּוּבְרָה)=תּוּבְרָה, *overflow, inundation.* Gen. R. s. 13 כמין ת' ('Rashi': כהדרין ת'; ed. Leips. תווין, corr. acc.) as from an overflowing river; נהר בבבל ושמו ת' וכ' (not בבל) there is a river (or canal) in Babylonia which is named Tuvay, and why is it named T.? Because it comes back and inundates once in forty years; Koh. R. to I, 7 תווהא (corr. acc.).

תָּוָרָךְ, v. תָּוָאךְ.

תָּוֶךְ, תָּוֹךְ m. (b. h.) *middle.* Num. R. s. 14[9] כנגד שני עמודי ת' אשר הפיל corresponding to the two middle pillars which he (Samson) pulled down. Y. Erub. V, 22[c] שער ת' *the Middle Gate*, name of a Temple gate.—V. תּוֹךְ.

תָּוַךְ *Pi.* (denom. of preced.) *to divide in the middle, to halve.* Y. Ber. I, 2[d] bot. (expl. תחיכונה Jud. VII, 19) סופה של שניה וראשה של שלישית (ש)חן מְתַוְּכוֹת הלילה it means the latter part of the second and the first part of the third watch, which divide the night in half; Lam. R. to II, 18.—*Part. pass.* מְתוּוָךְ; f. מְתוּוֶכֶת *being between.* Ib. introd. (R. Josh. 2) (ref. to Ez. XXI, 26) שחיא מת' בין שני וכ' which lies between two roads (where two roads meet), one leading to &c.; Koh. R. to XII, 7 שמת' לשני וכ' (corr. acc.); Yalk. Ez. 361.

תַּוָּךְ c. pl. (תְּוַה) *fearing, afraid of.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 66.

תָּוָן, תָּוְנָא m. (=תָּאנָן; v. תָּא I, a. תְּוָנָא I) *cell, chamber.* Targ. I Kings XXII, 25; Targ. II Chr. XVIII, 24; a. fr.—*Pl.* תְּוָונַיָּא, תְּוָונֵי, תְּוָנֵי'. Targ. O. Deut. XXXII, 25. Targ. Job XXXI, 33 תווני לבי Ms. Var. (h. text חֻקִּי; v. עוּבָּא).—Nidd. 20[b] ירודאי בת' לבאי יתבריהו Rashi (ed. בת' דלבא) you Jews seem to sit in the inner chambers of men's hearts (of the heart).

תּוֹס, v. וּוֹס.

תַּוּרָא, v. תַּוָּרָא.

תָּוָרֵי, *pl.* of תּוֹרָא I, q. v.

תּוֹחָח, v. תִּרְחוּחַ.

תַּחְ', תּוּחְלָא m. (תְּחַל) [*beginning to ripen,*] *early ripe* or *half-ripe date.* Gitt. 89[a], v. אֲצִירְפָא. Hag. 15[b] אכל חדינו דאמרי אינשי Ms. M. (תוחלנא Ar.), v. שִׁיחְלָא; [Ms. M. אשכחתוה תְּחַלְתָּא אכל גווא ושדי שיחלי (not אשכחתוה) that is what people say, when thou findest an early date, eat

the inside and throw away the peel (or the kernel); אמרי במקרבא אכול תחלא וכ' they say in the west, eat the date &c. (v. Rabb. D. S. a. l. note 30)].—Pl. תּוּחָלֵי, v. next w.

תּוּחְלָנָא m. (preced.) *beginning to ripen, half-ripe.* Hag. 15[b], v. preced.—*Pl.* תּוּחְלָנֵי. M. Kat. 10[b] תמרי ת' (Ms. M. תוחלי) unripe dates. B. Mets. 89[a]; Yalk. Deut. 938.

תּוֹחֶלֶת f. (b. h.; יָחַל) 1) *hope, expectation; that which may be looked for, good, use.* Y. Pes. VI, beg. 33[a] אפשר שיש ממנו ת' possibly something good can come from him (may be he can enlighten us). Ib. כבר אמרנו שיש ממך ת' we have said that a good thing may be expected of thee. Ib. כבר אמרנו אם יש ת' מבבלי we have said, can we expect anything of a Babylonian? Num. R. s. 2[15] אין תימנו ת' וכ' nothing of consequence can come of him, he cannot beget &c. Ib. וכי יש בו ת' is there any good in it (can the golden calf produce any effect)? Midr. Till. to Ps. XXXVII, 2 חציר הם תּוֹחַלְתָּם what good there is in them is mere grass (cmp. Is. XL, 6). Yalk. Job 909; Gen. R. s. 27 (ref. to Gen. VI, 5) לא היתה בהם ת' . . . משהיתחה from sunrise to sunset they achieved nothing good; Yalk. ib. 47. Ib. 35, v. תּוּעֲלַת. Num. R. s. 20[8] אין בו ת' . . . אם יבוא if he (Balaam) will be ready to go with us, he will succeed, but if he should delay even one hour, he will be of no use; a. e.—2) (homilet.) *prayer* (as if from תְּחִלָּה). Ber. 32[b]; 55[a] כל המאריך . . . שנ' ת' וכ' he who makes long prayer and speculates on it (v. עִנּוּן h.) comes to sickness of heart, for it is said (Prov. XIII, 12) a prolonged prayer makes the heart sick; Yalk. Prov. 950; Yalk. Deut. 854.

תּוּחֲתֵי, v. תְּחוֹת.

תּוּטַאי pr. n. m. *Tuṭay*, a Tanna. Kidd. 16[b].

תּוּטִינִי, v. next w.

בַּר תּ', תּוּטָנִי pr. n. m. *Bar-Tuṭani*, an Amora. Sabb. 71[a] (Ms. M. תָּאטוּנִי); Ker. 4[b] תאוטני; ib. 12[b] תוטיני.

תָּוָה, תּוֹי (b. h. (?); sec. r. of אָוָה II), *Pi.* תִּוָּה *to mark.* Lev. R. s. 18 מְתַוִּים תוואים (ed. Wil. מתאוות), v. אָוָה II.

תּוֹיכְמִידָא, v. תּוֹכְמִידָה.

תָּוֵךְ, v. תָּוֹךְ, a. תּוֹךְ II.

תָּוַךְ, *Pi.* תִּוֵּךְ, v. תִּוֵּךְ.

תּוֹךְ I *tokh*, the sound of boiling. Ber. 39[a] . . . יהיב ועביד ת' ת' it stands on the stove and makes *tokh tokh* (boils thoroughly); Erub. 29[a]. Pes. 74[a] ת' ת' קורידו ר"י R. J. called it (the kid roasted with its loose pieces inside) *tokh tokh* (boiled); v., however, תַּכְתְּכָא.

תּוֹךְ II m. (b. h. תָּוֶךְ, constr. תּוֹךְ) 1) *middle, inside, receptacle.* Kel. XXVII, 1 כל שאין לו ת' וכ' earthen vessels which have no inside (receptacle), have no back, i. e. their back is not susceptible of levitical uncleanness. Ib. XXV, 2. Ib. 4 כלי שנטמאו . . . לא נטמא תוכו if the outside of a vessel has become unclean, its inside is not affected thereby. Yoma 72[b], v. בַּר I; a. fr.—*Pl.* תּוֹכוֹת. Gitt. 20[a] ת' חק, v. חָקַק.—2) (prep.) *in, into, within.* Nidd. 45[b] ת' זמן within the period (during the year of developing puberty); B. Bath. 155[b]. Ib. 5[a] פרעתיך בת' זמני I paid thee within my appointed time (before the debt was due). Dem. VII, 5 בת' ביתו in his house. Kil. I, 8 לת' האבטיח into a melon; a. v. fr.—בְּתוֹךְ, ת' כדי דיבור, v. בְּדִי.—מִתּוֹךְ *immediately from, through, because of.* Ber. V, 1 מת' כובד ראש in a mood of humility, v. כּוֹבֶד. Ib. 31[a] אין . . . לא מת' דין וכ' you must not rise for prayer immediately after giving judgment, or after an undecided discussion &c. Ib. מת' עצבות from a mood of grief. Pes. 50[b] מת' שלא לשמה, v. שֵׁם; Naz. 23[b].—Shebu. 32[b], a. fr. מת' שאינו יכול לישבע וכ' because he cannot make oath, he must pay. Bets. 12[a], a. e. מת' שהותרה הוצאה וכ' since carrying for an immediate need (on the Holy Day) has once been permitted, it has also been permitted for a less immediate need; a. v. fr.

תּוֹךְ *to press, make to suffer, punish*, v. תָּכַךְ I.

תּוֹכָא m. (תָּכַךְ) *pressure, grief.* Targ. Prov. XIX, 19 ed. Lag. (ed. Wil. תַּכָּא; oth. ed. תִּרְכָּא). Ib. XXI, 11 (ed. Wil. תַּכִּי).

תּוֹכְבְּרָא, v. תַּכְתְּכָא.

תּוֹכָד* f. (v. תּוֹךְ II, a. תָּכַךְ) *pressure, emphatic expression*; (adv., cmp. דַּוְקָא) *exactly, only.* Y. Keth. I, 25[d] ת' שבצפורין בעל this is the law only when the seduction took place in Sepphoris itself.

תּוֹכְחָא, v. תּוֹכַחַת ch.

תּוֹכַחַת, תּוֹכָחָה f. (b. h.; יָכַח) *reproof, admonition, threat of punishment.* Arakh. 16[b] תמיהני . . . שמקבל ת' I wonder whether in this generation there is one that accepts admonition; Sifra K'dosch., Par. 2, ch. IV. Arakh. l. c. עד היכן ת' וכ' how far must you go in reproving your neighbor (Lev. XIX, 17)? Until he strikes you. Lev. R. s. 27 (ref. to Is. I, 18) זו ת' תשובה וזו ת' is this an argument, and this a threat?; Tanḥ. Emor 10; Yalk. Mic. 554. Hag. 4[b] (ref. to Gen. XLV, 3) ומה ת' של בשר ודם כך ת' וכ' if the rebuke of a human being has such an effect, how much greater ought to be the effect of God's rebuke!; a. fr.—*Pl.* תּוֹכָחוֹת. Tam. 28[a] יאהב את ת' שכל זמן שת' וכ' let man love reproofs, for as long as reproofs are in the world, ease of mind comes upon the world, good, and blessing &c. Deut. R. s. 1 ראויין היו ת' וכ' the rebukes (threats of punishment) should have been pronounced through Balaam, and the blessings through Moses; ib. יוכיחן משה . . . והת' ביד ישראל let Moses who loves them rebuke them, and Balaam who hates them, bless them in order that the blessings and the rebukes be made certain in Israel's hand; Yalk. ib. 795. Deut. R. l. c. הואיל וקבלו עליהן תוכחותיך וכ' because they accepted thy (Moses') rebukes, thou must bless them; a. fr.

תּוֹכַחְתָּא, תּוֹכְחָא, תּוֹכְחָה ch. same. Targ. Mic. VI, 2.—Sabb. 152[a] תוכיחא Ms. M. (ed. תוכחה), v. שְׁלִיחַ II. Gen. R. s. 52 (ref. to Gen. XX, 16 כבר (ונכחת

גבירת וכ׳ ... תּוֹכַחְתִּירַת this man's (thy) reproof is already with him (thee, that thou didst not clothe thy wife honorably) &c.; Yalk. ib. 91 (not גבר).

תּוֹכַחְתָּא, תּוֹכֵיחָא, v. preced. wds.

תּוֹכִיחָה, v. תּוֹבְרָה.

תּוֹכִין, Y. Shebi. IV, 35ᵇ bot. אין תולין ת׳, v. תָּחוּב.

תּוּכְלָן m. (תָּכַל) *confidence, trust.* Targ. Prov. XIV, 26 (h. text מחסה).

תּוֹכְמִידָה, תּוּכְמִידָה, Pesik. R. s. 23, a corrupt., emended in ed. Fr.: תּוּכְבְּרָה, v. תַּכְבְּרָא.

תּוֹלָאנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תּוֹלְבַנְקִי, v. next w.

תּוּלְבַקְנֵי pr. n. pl. *Tulbaḳnê*, on the upper Euphrates (v. S. Funk Juden in Babyl., p. 13, note 2). Kidd. 71ᵇ עד אקרא דת׳ Babylonia extends (for genealogical purposes) as far as Fort (the fortified ford of) T. Meg. 6ᵃ אקרא דת׳ (Ms. F. עקרא דתולבנקי, v. Rabb. D. S. a. l. note 100); Keth. 112ᵃ עד מקום ... ואיזו זו תִּרְבַּקְנָה ... א׳ דתולבנקי.—Gen. R. s. 16 as far (east) as where the Euphrates runs, there is the land of Israel; and what place is this? It is *Tirbaḳnah* (?).

תּוֹלָדָה f. (b. h.; יָלַד) 1) *birth, procreation, offspring.*—*Pl.* תּוֹלְדוֹת. Gen. R. s. 12 שלשה דברים חללו ... שלש ת׳ וכ׳ the following three things form the real creations of the world, and each of them delayed three days, and then produced offspring: the earth &c. Ib. יש ... לכל יש ת׳ לחן ת׳ וכ׳ all things have origins (mentioned in the Bible), heaven and earth have origins &c. Ib. כל מי שיש לו ת׳ וכ׳ whatever has an origin, dies and decays, is created, but does not create, but that which has no origin does not die &c. Num. R. s. 14¹² בעת שהעמיד ת׳ during the time of his begetting children. Y. Sot. VIII, 22ᶜ bot. שלישי לת׳ ורביעי וכ׳ he was the third in the order of birth, and the fourth in the order of accession; a. fr.—2) *secondary act, subspecies*, opp. אב or עיקר, v. אָב II. Y. Sabb. II, 5ᵃ bot. שחיטה עיקר וחבורה ת׳ slaughtering is the primary act (forbidden on the Sabbath), and wounding is the secondary act. B. Kam. 2ᵃ קרי לה ת׳ ... דך an act which was essential at the building of the Tabernacle is called *ab*, and one which was not essential, is called *toladah*; a. fr.—*Pl.* as ab. Ib. מדקתני אבות מכלל דאיכא ת׳ since the Mishnah speaks of main damages, we must conclude that there are also secondary ones; תּוֹלְדוֹתֵיהֶן כיוצא בהן וכ׳ are their subspecies subject to the same laws or not? Sabb. 2ᵇ תני אבות והני ת׳ וכ׳ ... הכא here (Sabb. I, 1) where the main subject is the Sabbath, the Mishnah specifies the main act and the secondary acts, &c.; Shebu. 5ᵃ; a. fr.

תּוֹלְדוּתָא f. (preced.) 1) *birth.* Targ. II Esth. III, 3 (ed. Lag. תִּילְדֵי; ed. Vien. תַּלְדֵי).—2) *descent, kinship.* Targ. Esth. II, 10 (ed. Vien. תַּלְיָ; ed. Lag. תִּילְיָ); Targ. II Esth. ib. תּוֹלְדוּתָךְ ed. Vien. (oth. ed. תּוּלְדָתָךְ; ed. Lag. תִּילְדוּתָךְ).

תּוֹלְדָתָא, תּוּלְדָתָא f. (preced.) 1) *she that bore, mother.* Targ. Prov. XXIII, 25.—2) *pl.* תּוּלְדָתָא, תּוֹ׳ *generations, history.* Targ. Gen. II, 4. Ib. V, 1; a. fr.—3) *kinship*, v. preced.

תּוֹלָנָא, v. תּוֹלַעְנָא.

תּוֹלְסִין, Sifré Deut. 81, v. קוֹלָס.

תּוֹלָע c. (b. h.; תלע, *Tafel* of לעע, v. לוּעַ; v. Del. Proleg., p. 113) *worm.*—*Pl.* תּוֹלָעִים. Sot. 35ᵃ ויהיו ת׳ יוצאות וכ׳ worms came out of their tongues &c.; Yalk. Num. 745. Tanh. T'tsav. 11 קלאנין של ת׳, v. קוֹלָנִי; Yalk. Prov. 935; a. e.

תֹּל, תּוּלְעָבָא m. (לָעַב) *sneer, scorn, lasciviousness.* Targ. Ps. LXXIX, 4 (ed. Wil. תּוֹ׳). Targ. Is. XXVIII, 11. Targ. Ez. XXXIII, 31. Targ. Jer. LI, 18; a. e.

תּוֹלַעַת, תּוֹלְעָת f. (b. h.) = תּוֹלָע. B. Mets. 83ᵇ, v. רִמָּה. B. Bath. 17ᵃ שבעה ... רמה ות׳ over seven persons no kind of worms had power. Midr. Till. to Ps. XXII, 7 מה תת׳ תוֹאת וכ׳ as the worm has (for its defense) nothing but its mouth, so Israel has nothing but the prayer of his mouth; ib. ed. Bub. מעקרין וכ׳ ... מה ת׳ מעקרת (not מחעקרין, מחעקרת) as the worm uproots the tree, so Israelites, through their mouth and their prayer, undo evil decrees &c. Midd. II, 5 כל עץ ... ת׳ וכ׳ wood in which a worm was found was unfit for the altar; a. e.—משכן של שני (ח)ת׳ *scarlet-dyed* (*yarn*). Midr. Till. l. c. a tabernacle of scarlet yarn. Num. R. s. 4¹³. Par. III, 10 שָׁנִי ת׳; a. e.

תּוֹלַעְנָא m. (preced.) *scarlet-colored.* Sabb. 110ᵇ אהלא תּוֹלָאנָא (Ms. M. תִּילָאנָא) scarlet-colored aloes; Gitt. 69ᵇ ת׳ (Rashi a. Ms. M. תולאנא) תּוֹלָנָא; Ab. Zar. 28ᵇ

תּוֹלַעְתָּא f. = h. תּוֹלֵעָה. Targ. O. Deut. XXVIII, 39. Targ. Jon. IV, 7.

תּוֹלָשְׁמִי, v. תּוּשְׁלָמִי.

תּוֹלָתָא, תּוּלְתָא, v. חֻלְתָּא.

תּוֹם m. (b. h. תֹּם; תָּמַם) *simplicity, integrity.* Pesik. R. s. 21 גלוי ... בשבועתם בתוּמָּיתָם ושבטו של לוי עומד בתוּמּוֹ (not בתומיא) it is revealed and known before thee that all the tribes shall fail to abide by their oath in rectitude, and that the tribe of Levi shall stand by its rectitude. Midr. Till. to Ps. VII, 9 כתוּמִּי, v. עַקְמוּמִירִית; a. e.—Esp. חסיד לפי תומו to talk in one's simplicity, *to make a statement in ignorance of its legal bearing.* Yeb. 121ᵇ במסיח לפי תומו when the gentile makes an incidental statement (not as formal testimony). B. Kam. 114ᵇ תינוק מסיח לפי תומו ואמר וכ׳ ... a child talking in his innocence said, I and my mother were captives &c. Gitt. 28ᵇ כל מ׳ ל׳ ת׳ דימוני מהימני ליה whenever a gentile makes an informal statement, we believe him (act on it as evidence); a. fr.—*Pl.* תּוּמִּים, in connection with אוּרִים, *Urim and Tummim* in the high priest's breastplate (v. אוּר I). Yoma 73ᵇ שמשלימין את דבריהן ת׳ they are named

Tummim, because they complete their words (what they predict comes to pass); Y. ib. VII, end, 44c ת' שהן מתירין וכ', v. תָּמַם. Sot. IX, 12; a. fr.

תּוּמָא, תּוֹם I m. = h. שׂוּם, *garlic.* Y. Ter. VIII, 46a עבד ת' שחיק וכ' had ground garlic prepared in his house. Y. Sabb. VII, 10a bot. דהן דשחק ת' he that grinds garlic (on the Sabbath). Gitt. 69a ת' יחידאה a single-headed garlic plant. Sabb. 140a, v. שׁוּפְתָּא; a. fr.—*Pl.* תּוּמֵי, תּוּמַיָּא. Targ. Num. XI, 5.

תּוּמָא II m. (= תואמא; cmp. תְּרוּמֶת) *fringe.*—*Pl.* תּוּמֵי. B. Mets. 60b למרמי ת' (Ms. H. למעבד תְּיאַמֵּי), v. סַרְבָּלָא.

תּוּמָא m. = h. תֹּם, *simplicity.* Targ. II Sam. XV, 11.—*Pl.* תּוּמַיָּא, תּוּמֵי = h. תֻּמִּים. Targ. Ex. XXVIII, 30 (O. ed. Vien. תֻּמֵּי). Targ. Deut. XXXIII, 8; a. e.

תּוּמִירִין, תּוּמְרִי', Bekh. 44a Rashi, v. תִּרְמוֹז.

תּוֹמָן m. (Chaldaism; v. תַּמְנֵי) *Toman*, one eighth of a Kab. Y. Sot. I, 17a רובע ות' וחצי ת' וכ' a Rob'a (one fourth of a Kab), and a T., and a half-T., and an Ukhla; Bab. ib. 8b (corr. acc.); B. Bath. 89b, sq.; a. e.

תּוֹמַנְיָא, תּוּמַנְיָא, v. תַּמְנֵי.

תּוֹמְנִיתָא, v. next w.

תּוֹמַנְתָּא f. = h. תּוֹמֶן, *Tomanta*, one eighth of a Kab. Y. Sabb. VIII, 11a bot.; Y. Pes. X, 37c bot., v. מוּרְיִיס; Y. Shek. III, 47c top תמונתא (corr. acc.). Pes. 109a תַּמְנִירְתָּא (Rashi תּוּמַנְתָּא; Rashb. תּוּמְנִירְתָּא; Ms. M. 1 קדמייתא וכ', חימנתא, read: תו'; Ms. M. 2 תּוּמְנִירְתָּא) the old T. which was kept in Tiberias.

תּוֹמָר, v. תָּמָר II.

תּוֹמַרְתָּא, תּוּמָרָא, v. תַּמְרָא, תַּמְרְתָּא.

תָּוָן, v. תָּוֵן.

תּוֹן I = אַתּוֹן, *ye*; v. אַתְּ.

תּוֹן II, *come ye*, v. תּוּ I.

תּוּנָא m. (תָּנָה I) *repetition, confirmation.* B. Mets. 3a; a. e., v. תַּנָּא.

תּוּנְבָא m. (תנב *to become rigid*, Brockelm. Lex. Syr.) *stupor, loss of sensation.* Targ. Job XXXIII, 20.—Yoma 83a ת' הוא דנקיט ליה stupor seized him (so that he does not feel the lack of food). Nidd. 37b לה ... ת' בעלמא it is merely stupor that seized her (so that she feels no pain).

תּוּנוֹרְיָא, v. תּוּנְרָא.

תּוּנַחְתָּא, תּוּנָחָא, v. תִּינָחָא.

תּוּנְחֲמָתָא, v. תַּנְחוּמְתָּא.

תּוּנְיָא m. (תָּנָה I) *tale.* Targ. Job XIII, 17 תּוּנְדִי ed. Lag. (ed. Wil. תַּנּוּדִי; Ms. תּוּנְוֹרִי).—V. תַּנּוּדִי.

תּוּסְבְּרִית, תּוּסְבָּרָא, v. sub תְּסַבָּ'.

תּוֹסַפְאָה m. (יָסַף) 1) *one who uses the vowel letters freely, who writes plene*, opp. בְּצִירְאָה. Ab. Zar. 9b, v. בְּצִיר.—2) *Tos'faah*, surname of one Raba or Rabbah; [Neub. Géogr. p. 332: *of Thospia*, capital of the Armenian district Thospitis]. Yeb. 80b; Ber. 50a; Sabb. 95a; M. Kat. 4a.

תּוֹסֶפֶת f. (יָסַף) 1) *addition, increase.* Gen. R. s. 22 (ref. to Gen. IV, 2) ת' ללינה ולא ת' לעיבור 'she bore again' means an additional birth, but not an additional pregnancy (Abel having been conceived simultaneously with Cain). Ib. s. 61 תּוֹסֶפְתּוֹ של הקב"ה מרובה וכ' what God adds is more than the original; קין עיקר ... שהוא ת' וכ' Cain was the original, and Abel, because he was an addition ..., was born himself and two twin sisters with him. Y. Ter. IV, 42d ת' תרומה an addition to the minimal quantity of T'rumah. Ib. bot. אין הפחת והת' שוין, v. פַּחַת. Y. Bicc. I, end, 64b חבירכורים ת' the addition to the normal quantity of first fruits to be offered. Y. Keth. VI, 30d top ת' (sub. כתובה) the additional jointure beyond the legally prescribed sum; Bab. ib. 90a. Y. Meg. I, 70d bot. אדר הראשון ת' וכ' is the first Adar the addition (the intercalated month), or is it the second Adar?; a. fr.—Esp. *the time added to, and given the character of a festive day* (v. Yoma 81b מוסיפין מחול וכ' you must begin the Holy Day some time before its lawful beginning and end some time after its lawful end). Yoma 81a על ת' מלאכה for disregarding the addition by doing a labor which is prohibited on the festive day; על ת' ענוי for disregarding the additional time for fasting (by eating); ירא מוזהר על ת' מלאכה that he be warned concerning the additional time during which he must abstain from labor; a. e.—2) *Tosefeth* (*Tosefta*), a collection of oral laws (Mishnahs) outside of the regular Mishnah. Y. Hor. III, end, 48c (ref. to Prov. XVI, 11) פלס ... לוי' זה תת' 'balance', that is the Biblical text, 'scales', that is the Mishnah, 'judgment', that is the Talmud, 'the Lord's', that is the Tosefeth. Ib. (ref. to Koh. VI, 2) עושר ... וכבוד זה תת' 'riches', that is the Biblical text, 'goods', the *halakhoth*, and 'glory', the Tosefeth; Koh. R. to VI, 2 זה בעל תוספתא; Yalk. ib. 972 זה תוספתא. M. Kat. 3b; a. e.—*Pl.* תּוֹסָפוֹת. Cant. R. to VI, 9 ועלמות ... אין קץ לת' 'and handmaids without number (ib. 8)', there is no end of Tosafoth. Y. Peah. II, 17a bot. ... אין למדין ולא מן תת' וכ' we derive no practical decisions from the *halakhoth* ..., or the Tosafoth, but only from the Talmud. Lev. R. s. 30 (ref. to Ps. XVI, 11) שבענו ... ת' ואגדות we are satisfied with five joys, the Scripture, the Mishnah, the Talmud, the Toseftas, and the Agadoth. Koh. R. to V, 8 ת' של בית רבי the Tosafoth of the house of Rabbi; ת' של ר' נתן the T. of R. Nathan; a. e.—[In Talmudic literature: *Tosafoth*, annotations to the Talmud, mostly by French scholars, בַּעֲלֵי ת', *Tosafists.*]

תּוֹסֶפְתָּא ch. same, esp. *the Tosefta* (v. preced.); also *a paragraph of the Tosefta.* Koh. R. to VI, 2 בעל ת' one knowing the Tosefta; Yalk. ib. 972, v. preced. Gen. R. s. 16. Y. Sabb. VIII, 11a bot., a. e. ת' עתיקתא a tradition in an old Tosefta; a. fr.—[Y. Ber. III, 6b שמעון דת', v. סוֹפֶפְתָּה.]—*Tosefta*, name of an extant collection of Mishnah under the redaction of R. Hiyya and R. Oshaya.

תּוּסְקַפְתָּא, תּוּסְקָפָא f. (סְקַק I; cmp. עֲלִילָה) 1) *what is brought about, disposition, destiny.* Targ. II Chr. X, 15 (h. text נסבה). Ib. XXII, 7 תּוּסְקָפַת constr. (h. text תבוסת).—2) *cause, pretext, occasion.* Targ. Jud. XIV, 4 (h. text תאנה).—*Pl.* תּוּסְקָפָתָא. Targ. Job XXXVII, 12 (ed. Wil. תּוּסְקַפְתָּא *sing.*; h. text מסבות).—V. הַסְקוֹפָא.

תּוֹעֲבָא, תּוֹעֲבָה, v. next wds.

תּוֹעֲבָה f. (b. h.; יעב, Barth Et. St. p. 28; cmp., however, עֲבֵרִית, עֲוִירִית) *that which is repulsive, abomination.* Ber. 23ᵃ תפלתו ת' (fr. Prov. XXVIII, 9) his prayer is an abomination (unacceptable). Lev. R. s. 27 (ref. to Is. XLI, 24) אותה ת' שכתוב בה . . . מאותה תת' וכ' that abomination of which it is said (Ex. XXXII, 8) 'they have made themselves a molten image'—of that abomination (that class of animals) bring ye an offering &c.; Tanh. Emor 11. Nidd. 70ᵃ; Yeb. 11ᵇ (ref. to Deut. XXIV, 4) הרא ת' ואין בניה תּוֹעֲבִין she (the divorced woman remarried after having been another man's wife) is an abomination, but her children are not abominations (her daughters may be married by priests); Kidd. 77ᵃ תּוֹעֲבִים. Y. Yeb. IV, 6ᵇ bot. הרא ת' ואין הוולד ת'. Tem. 29ᵇ; a. fr.

תּוֹעֲבְתָּא, v. next w.

תּוֹעֵיבָא c., תּוֹעֵיבְתָּא f. ch. same. Targ. Is. XLI, 24. Ib. XLIV, 19 (ed. Wil. תּוֹעֲבָא). Targ. O. Lev. XVIII, 22 תועיבא ed. Berl. (ed. Vien. תּוֹעֲבְתָּא, read: תּוֹעֲבָתָא); a. fr.—*Pl.* תּוֹעֵיבָתָא, תּוֹעֲבָתָא, תּוֹעֲבָתָן, תּוֹעֲבָתֵי. Targ. Ez. VIII, 6; 13. Ib. VI, 11. Targ. O. Deut. XXXII, 16 ed. Berl. (oth. ed. תּוֹעֵירְבָתָא, תּוֹעֲבָתָא); a. fr.

תּוֹעֶלֶת f. (יָעַל) *profit, use.* Midr. Till. to Ps. XXXVII (ref. to Is. XIV, 3) ומה . . . ואין לי מהם ת' וכ' (ed. Bub. ואין מועילין לי) since I deal kindly with the wicked who provoke me, and of whom I have no profit, how much more with thee &c. Gen. R. s. 22 ולא נמצא בם ת' no good was found in them; Yalk. ib. 35 תוח'; v. תּוֹחֶלֶת.

תּוֹף I, v. תָּפַף.

תּוֹף II m. (תָּפַף II) *spittle.* Keth. 61ᵇ ת' שדאי ת' שדאי as the spittle gathers in the mouth, eject it.

תּוֹף m. (b. h. תֹּף; תָּפַף *to knock*) *timbrel.* Gen. R. s. 23, v. נָעַם; a. e.—*Pl.* תּוּפִּים. Pirké d'R. El. ch. XLII; Yalk. Ex. 253 (ref. to Ex. XV, 20) וכי מנין . . . ת' ומחולות וכ' whence did the Israelites get timbrels and dancing choruses in the desert? אלא שהצדיקים . . . והתקינו להם ת' ומחולות but the righteous were trustful and knew that God would perform miracles and mighty deeds for them at the going forth from Egypt, so they prepared for themselves timbrels and choruses. Midr. Till. to Ps. LII (ref. to Koh. V, 5) 'and undo the work of thy hand', אלו ת"ת this refers to the timbrels (with which Miriam led); a. e.

תֻּפָּא, תּוּפָּא ch. same. Targ. Ex. XV, 20 (Y. ed. Vien. תּוּפָּא).—*Pl.* תּוּפִּין, תּוּפַּיָּא, תֻּפֵּי. Ib. (Y. ed. Vien. תּוּפַּיָּא). Targ. Ps. CL, 4 (ed. Wil. תּוּפִּין); a. fr.

תּוּפִּינָא, תּוּפְיָנָא f., v. next w.

תּוּפִּינֵי m. pl. constr. (b. h. תַּפְּחִי; אָפָה) a sort of *pastry* (Talm. חֲבִרְתִּים). Men. 50ᵇ (expl. תפיני, Lev. VI, 14) תֶּאֱפֶינָה נאה they shall be baked so as to look nice (i. e. well baked and then fried, v. טִרְגֵּן); (oth. opin.) תאפינה נא they shall be baked when half done (v. נָא II, i. e. fried and then baked); (oth. opin.) תאפינה רבה they shall be baked several times; (Var. רכה soft, with an admixture of oil; v. Rabb. D. S. a. l. note 60); Y. Shek. VII, 50ᵈ תואפינה נא (read: תֵּירָא); תופנה רכה soft pastry; תופנה נויי a nice-looking pastry; Yalk. Lev. 488 תופי נא (read: תּוּפְּרָנָא נא); תופינא נוי, תופינא רכה. Y. Shek. l. c. בשעת חֲבָאָה ת' וכ' the *tufiné* are offered when the high priest brings his initiation offering, but not in the morning, before his initiation.

תּוּפְנָה f. *pastry*, v. preced.

תּוֹפֶס, Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 ed. Zuck. (oth. ed. תופי), v. תָּפוּס, תְּפִיסָה.

תּוֹפֵס = טוֹפֵס, q. v.

תּוֹפֶת pr. n., בקעת בית ת' *the Valley of Beth-Tofeth.* Num. R. s. 18 22; (Koh. R. to V, 8 טוֹפֶת; Yalk. ib. 972 נטופא; Lev. R. s. 22 בית שופרי; Gen. R. s. 10 בי טרפא; Tanh. Huck. 1 בית כוזבא, ed. Bub. טופת).

תּוֹצָאָה f. (b. h.; יָצָא) *issue, mode, species* (v. הוֹלָדָה).—*Pl.* תּוֹצָאוֹת. Ker. III, 10 הנדה שאין בה ת' הרבה וכ' the law concerning the menstruant, in connection with which there are not many modes and many sin-offerings; שבת שיש בה ת' וכ' the Sabbath law which has many modes (תולדות) &c.; Y. Sabb. VII, 9ᵃ, sq.; Ker. 17ᵃ לחטאות ת' הרבה many issues for many sin-offerings. Midr. Till. to Ps. LV, 14 (expl. מידעי, ib.) חמודיעני תּוֹצָאוֹת בינה who taught me the issues of understanding; a. e.

תּוּקְלָא, v. תַּקָּלָא.

תֻּקֶף, תּוֹקֶף m. (b. h.; תקף) *strength, power.* Mekh. B'shall., s. 6 (ref. to Ex. XIV, 25) אין איתנו אלא תָּקְפּוֹ *ethans* means its strength. Meg. 19ᵃ (ref. to Esth. IX, 29) תָּקְפּוֹ של אחשורוש 'the whole strength' refers to the power of Ahasverus (as described in the first chapters of Esther); תוקפו של מרדכי to the power of Mordecai (beginning with II, 5); תוקפו של המן to Haman's power (beginning with III, 1); תקפו של נס the strength of the wonderful salvation (beginning with VI, 1). Gen. R. s. 16, beg. (ref. to Job XIV, 20) ת' שנתן הקב"ה וכ' the power which God gave Adam was to be for ever. Ib. s. 100 כל תקפו של אבל וכ' the height of mourning is on the third day (after burial); Y. M. Kat. III, 82ᵇ bot. אין תוקפן . . . עד שלשה ימים the height of mourning lasts only three days; a. e.—Snh. 19ᵇ תוקפו של יוסף ענוותנותו וכ' that which was with Joseph an achievement of strength (self-control) was with Boaz a humble (plain) act. Sifré Deut. 323 (ref. to Deut. XXXII, 31) לא כת' שאתה וכ' the power which thou givest us is not like the power which thou givest them (the gentiles); כשאתה נותן להם את הת' when thou givest them the power, they deal with us with cruelty &c.; a. e.

תּוּקְפָא ch. same, 1) *strength, power.* Targ. Hag. II, 22 תּוֹקֶף constr. Targ. O. Gen. XLIX, 24 *Omnipotence, Al-*

when the ox is felled, its butchers are many (when one is in distress, his enemies increase); נפל ת' תחדדון סכינוי (not תחדדן) when the ox is down, sharpen the knives for him; Sabb. 32ª, v. חַדַּד. Ab. Zar. 16ª בר ת' a young ox; a. fr.—ראש תור, v. רֵאשׁ.—*Pl.* תּוֹרִין, תּוֹרֵי, תּוֹרַיָּא. Targ. Gen. XXXII, 6. Targ. I Chr. XXI, 23. Targ. Num. XXIX, 13. Targ. Y. Deut. XIV, 5 תורי בר, v. supra; a. fr.—B. Mets. 30ª top; 73ª; Ḥull. 84ᵇ, v. תַּיְזָא.—*Fem.* תּוֹרְתָּא *cow.* Targ. Num. XIX, 2 (O. ed. Vien. תּוֹרְתָא; Y. תּוֹרְתָא, corr. acc.); a. fr.—*Pl.* תּוֹרָתָא, תּוֹרָן. Targ. I Sam. VI, 7. Targ. Job I, 14 Ms. (ed. תוריא); a. e.

תּוֹרָא II m. = h. תּוֹר I, 1) *row, line, order.* Bekh. 38ᵇ, v. רֵישׁ II. Ib. 39ª ברא דשיפתיה ת' the outermost line (edge) of its lip.—2) *twisted band, border.* Targ. O. Ex. XXVIII, 32 (Y. I ed. Vien. תּוּרָא; h. text שפה); ib. XXXIX, 23 (O. some ed. הֲרָא). Targ. Josh. II, 18 (h. text תקות).—[Targ. II Kings XII, 10 some ed., read: חוּרָא.]

תַּוָּרָא, תַּוָּר' m. (denom. of תּוֹר III) *ox-driver, plougher with oxen.*—*Pl.* תַּוָּרֵי, תַּוָּ'. B. Mets. 30ª בתורי וכ' (R. Ḥan. in Tosaf. בתוו') it refers to ploughers with oxen (left without superintendence), who may do much damage (Rashi: בתוֹרֵי when ploughing with oxen); Ḥull. 84ᵇ. B. Mets. 73ª בתורי דנפיש וכ' when the orchard (of which the fruits are sold on the tree) is ploughed by ox-drivers (or בתוֹרֵי with oxen), when the risk to the trees is great; (R. Ḥan. in Tosaf.: בתווֹרי it refers to cattle-dealers who, buying the calves before they are born, run great risks).

תּוֹרְבָּאלָא, v. תּוֹרְבָּלָא.

תּוֹרְבִּינָא, **תּוֹרְבִּיוָנָא** m. (רְבִי) 1) *nursing father, educator.* Targ. O. Num. XI, 12 (ed. Vien. תּוֹרְבִּי'); Targ. Cant. II, 6. Targ. Esth. II, 7 (ed. Vien. תּוֹרְבִּינ'). —*Pl.* תּוֹרְבִּרְיָנֵי, תּוֹרְבִּרְנֵי, תּוֹרְבִּרְנַי. Targ. II Kings X, 1 (ed. Wil. תּוֹרְבָּנַי); Targ. Is. XLIX, 23.—2) *young nobleman.*—*Pl.* as ab. Targ. I Kings XXI, 8; 11 (h. text חֹרִים). Targ. Esth. VI, 9.—*Fem.* תּוֹרְבִּרְיָנְתָּא, (תּוֹרְבַּנְתָּא) *nurse, nursing mother.* Targ. Ruth IV, 16. Targ. II Sam. IV, 4 תורבנת' ed. Wil. (ed. Lag. תורבנות', corr. acc.). Targ. II Chr. XXII תּוֹרְבִּרְיָנוּת' ed. Lag. (ed. Beck תובריל', corr. acc.).

תּוֹרְבִּינָה m. (preced.; cmp. מוֹרְבִּית I) *nursery, young trees, plants.* Y. Kil. II, 28ª bot. גדר מותר לזרוע בו כל מין ת' (not תורבכינה) as a fence you may plant any kind of plants.

תּוֹרְבְּכִינָה, v. preced.

תּוֹרְבְּלָא, **תּוֹרְבָּלָא** m. (v. בָּאלָא; = תּוֹר בְּרָא, v. תּוֹר III) *aurochs.* Targ. O. Deut. XIV, 5 (ed. Berl. תּוּ'; ed. Vien. תּוֹר־בָּלָא; h. text תאו; Y. תורי בר).—Ḥull. 80ª (ref. to תאו, Deut. l. c.) מדמתרגמינן ת' וכ' (Rashi תּוֹרְבָּאלָא) since we translate it *torbala* (ox of the desert; Rashi: 'ox of the Lebanon'?), it proves that it belongs to the class of cattle.

תּוֹרְבָּנְתָּא, **תּוֹרְבְּנוֹתָא**, **תּוֹרְבָּנָא**, v. תּוֹרְבִּרְיָנָא.

תּוֹרְבֵּץ, v. תַּרְבֵּץ II.

תּוֹרְגְּמָא, v. תַּרְגּוּמָא, a.

mighty. Targ. Esth. IX, 29 תַּקְפָּא; a. fr.—2) *stronghold.* Targ. Zech. IX, 3. Targ. Jud. VI, 26. Ib. IX, 37 (h. text טבור); a. e.—*Pl.* תּוּקְפַיָּא, תּוּקְפָּרָן. Targ. O. Deut. XXXII, 13 (ed. Vien. תַּקְפֵּי). Targ. Jer. X, 17 (ed. Wil. *sing.*); a. e.—3) *rigor, anger.* Targ. Ps. LXXVIII, 50. Targ. Job XXXV, 15 Ms. (ed. רוגז); a. e.—Arakh. 17ª, v. נִרְחוּתָא. Sot. 3ᵇ. ת' בביתא וכ' anger in the house is like a worm in the sesame plant.—V. תִּקּוֹם.

תּוּקְרְבָתָא, **תּוּקְרָבָא** f. = h. תִּקְרוֹבֶת, *offering, gift, tribute.* Targ. II Kings III, 4. Targ. Is. XVIII, 7. Targ. Jer. LI, 59 תּוּקְרִיבָא ed. Lag. (ed. Wil. תוקרבתא; h. text מנוחה); a. e.—V. תִּקְרוּבְתָּא.

תּוּקְרִיבָא, v. preced.

תּוּקְרַת pr. n. pl. *Tukrath*, a border town of Palestine. Y. Shebi. VI, 36ᶜ; Tosef. ib. IV, 11 (Var. תקרא, תקרת, תיקרת; v. Hildesh. Geogr. Preface, a. p. 38).

תּוּר I (b. h.; v. טוּר) [*to go around*; cmp. אָבַל,) *to espy.* Shebu. 47ᵇ (play on וּתְרוּגְנוֹ, Deut. I, 27) תַּרְתֶּם וּגְרִינֵיהוּ באהלו וכ' you have espied (the land) and found fault with God's tent; Num. R. s. 16 ²⁰ תרתם גנות א"י you have espied the faults of the land of Israel; Tanḥ. Sh'laḥ 11. Y. Yoma I, 38ᵇ (play on האתרים, Num. XXI, 1) מת תתיר הגדול שהיה תָּר לחם וכ' the great spy (Aaron) is dead who espied for them the road (of life); Y. Sot. I, end, 17ᶜ; Num. R. s. 19 ²⁰. Lev. R. s. 15; Yalk. ib. 554 את מבקש לצאת לָתוּר פרנסתך thou desirest to go out and espy the means of thy sustenance; a. e.

תּוּר II ch. (contr. of תְּעַר, v. עוּר) *to be awake.*—V. תִּיר.

Pa. תַּיֵּיר *to awaken.* B. Kam. 117ᵇ תַּיְיֵירֵיהּ אוקמיה he waked him up (from the dead) and made him to stand (live).—[Gitt. 69ᵇ ונתתירה, read: ונתתיירה, v. תְּרֵי II.]

תּוֹר I m. (b. h.; v. תּוּר I) 1) *turn, order.*—*Pl.* תּוֹרִים. Cant. R. to I, 10 (ref. to בתורים, ib.) . . . בשעה שקורין בתוֹרֵיהֶן וכ' when they read the words of the Law in their due turn: the Passover laws on Passover &c.—2) *string, twist.*—*Pl.* as ab. Tosef. Sabb. VIII (IX), 31; Y. ib. VIII, 11ᵇ top; Bab. ib. 90ᵇ תּוֹרֵי דקל strings made of the fibrous bast of the palm, contrad. to צוּרֵי דקל, v. צוּר III.

תּוֹר II m. (b. h.; onomatop.) *turtle-dove.* Kinn. II, 5 חטאתה . . . האשה if a woman brought a turtle-dove for her sin-offering, and a young pigeon for her burnt-offering; a. e.—*Pl.* תּוֹרִין, תּוֹרִים. Ib. אין מביאין ת' כנגד וכ' you must not offer turtle-doves in connection with young pigeons, nor young pigeons in connection with turtle-doves (but either the ones or the others). Ḥull. I, 5 כשר בת', v. יוֹנָה II. Ib. 22ᵇ; a. fr.

תּוֹרָא, **תּוֹר** III, **תּוֹרָא** I m. = h. שׁוֹר, *ox.* Targ. Ex. XXI, 28, sq. Targ. Lev. IV, 3; a. fr.—בר ת' *aurochs* (v. תּוֹרְבָּלָא). Targ. Ps. L, 10.—Pirké d'R. El. ch. XXVIII (ref. to וְתֹר, Gen. XV, 9) לא נאמר ת' זה בלשון . . . ת' זה השור וכ' this *tor* is not meant in its Biblical (Hebrew) sense (*dove*), but in its Chaldaic meaning: *tor* means the ox &c. Y. R. Hash. II, 58ᵇ top; Y. Snh. I, 18ᶜ bot., v. עַדְרָא; Bab. ib. 18ᵇ. Nidd. 33ᵇ, v. רְמֵי. Lam. R. to I, 7 (prov.) נפל ת' סגרן וכ'

תורגמינא, v. תּוּרְגְּמָנָא.

תוּרְגְּמָן m. (תֻּרְגֵּם) = מְתוּרְגְּמָן, *interpreter, speaker.* Meg. 16[a], v. מְתוּרְגְּמָן. Macc. I, 9 שלא תהא ... מִפִּי דת' the Sanhedrin must not learn the evidence through an interpreter (but must understand the witnesses' own language). Ex. R. s. 3 (expl. לְפִי, Ex. IV, 16) לת' he shall be the spokesman; a. e.—Esp. *a) the translator* (into Chaldaic or Greek) *of the Biblical portion read at services.* Meg. 23[b] (Ms. M. מת'); a. fr.—*b)* = אֲמוֹרָא, q. v. Pes. 117[a] משכיל ע"י ת' a psalm superscribed *maskil* is one pronounced by a speaker. M. Kat. 21[a] ... לת' ות' חשמיע וכ' ולחש הוא and he (being in mourning) whispered to R. Ḥ. b. ʿA., and the latter to the speaker, and the speaker pronounced it to the audience. Y. Meg. IV, 75[a] bot. Ib.[c] top; a. fr.

תּוּרְגְּמָנָא ch. same. Targ. II Esth. VII, 5.—[Targ. Ps. VII, 1 ed. Ven., v. תַּרְגּוּמָא.]—Gen. R. s. 51 ר' הושעיא ת' R. H. the Turg'man. Ib. s. 65 חזקיהו תורגמינא (corr. acc.) Ezekiah the T.; a. e.—*Pl.* תּוּרְגְּמָנֵי. Y. Ḥall. IV, 60[a] bot. (expl. חרובים, v. רוֹבָא) תרגמוניא (corr. acc.) the speakers (sons of R. Ḥiyya).

תּוּרְגְּסָא m. (ארג with affromative ס; cmp. אַרְגְּוָז, a. אַרְבָּא) *floss.*—*Pl.* תּוּרְגְּסִין. Targ. I Kings V, 23 ed. Lag. (ed. Wil. תּוּרְנֵי, corr. acc.); Targ. II Chr. II, 15.

תּוֹרָה f. (b. h.; יָרָה) 1) *teaching, law,* esp. ת'(ה) *the Law* of Moses, *Pentateuch;* in gen. *the Jewish law, Religion.* Ber. 5[a] (ref. to Ex. XXIV, 12) ת' זה מקרא וכ' *torah* means the Pentateuch, 'and the *mitsvah*' means the Mishnah, 'which I have written' means the Phrophets and Hagiographa &c. Ib. כל העוסק בתּ' וכ' he that is engaged in the study of the Law &c., v. בָּטֵל. Ib. 6[a] דיינא נמי הירינו ת' holding court is also considered a religious act, opp. שלמא בעלמא mere preservation of peace. Ib. 31[a] חי ת' וחי מצוה וכ' where is the Law, and where the good deeds, that they may save us? Pes. 87[b] שקרוב לשונם ללשון ת' because their (the Babylonians') language comes near the language of the Torah. Meg. 3[a], a. fr. תלמוד ת' (abbrev. ת"ת) the study of the Law. Ned. 81[a] חזוחרו ... שמהם תצא ת' take heed of the children of the poor, for from them the Law goes forth; a. v. fr.—Gen. R. s. 9, a. fr. בתוֹרָתוֹ של ר' מאיר in R. Meir's (annotated) copy of the Law. Y. Bicc. III, 65[c] bot. אין תּ' עומדת מפני בנה the Torah does not rise before her son, i. e. he that is engaged in the study of the Law need not rise when a scholar passes. Sot. 47[b] תּ' חוזרת וכ' the Law goes around begging for students.—סֵפֶר ת', ס' שבעל פה, ת' שבכתב, v. כְּתָב.—תּוֹרַת כהנים, v. כֹּהֵן.—*Pl.* תּוֹרוֹת. Sabb. 31[a] כמה ת' יש לכם how many laws have you? Sot. l. c. ... ונעשית תורה כשתי ת' רבו differences increased in Israel, and the Law became like two laws; a. e.—2) *definition, designation; character, nature.* Bets. 10[a] דאיכא תורת כלי עליו because it bears the denomination of an utensil (v. תּוֹאַר). B. Mets. 62[a] בתורת פקדון אתא לידיה it came into his possession as a trust; ib.[b] בתורת זבינא as a sold object. Kidd. 50[b] לא נחית לתורת קידושין he had not come down to any form of betrothal (had not done anything to intimate his intention of betrothal); a. fr.

תּוֹרִיב* m. (רָבָה, cmp. רב) (*festival of*) *fructification* (Dionysia). Y. Ab. Zar. II, 41[b] (expl. תרבות, a reading for תרפות, Mish. ib. II, 3) תּוֹרִיבָם מוליכין וכ' their (the gentiles') festival of fructification, when they carry the larger idol to the smaller (v. Hastings Dict. Bible, s. v. Dionysia); ib. מאן דאמר תרבות תוריבם he that reads *tarbuth* understands the word to mean their festival &c. [Mus. emends תוריבוס, v. next w.]

תּוֹרִיבוֹס m. (θόρυβος) *uproar;* (in the sense of θορυβοποιός) *a turbulent person, rioter.* Tanḥ. ed. Bub., Vayera 17 (ref. to שבלול, Ps. LVIII, 9, play on כְּמוֹ (בָּלָל) שהשבולת ... כך ת' שעומד במדינה כל מי שנמצא עמו נשטף עמו (not תוריכוס, not מה) as a freshet sweeps all that it finds with it, so it is with a rioter who rises in a city: whoever is found with him, is swept away (arrested and punished) with him; ... למה שהוא ת' וכיון שהוא מת and when he is dead, he faces no more the sun (his body is not exhibited for public honors); why? Because he was a rioter; Yalk. Ps. 776 תוריוס, תירינוס (corr. acc.).

תוריוקי, v. תִּירְיָקִי.

תורינוס, תוריכוס, v. תּוֹרִיבוֹס.

תּוֹרִיקִין, v. תּוֹרָקִין.

תּוֹרִיתָא f. (=תּוֹאֲרִיתָא, dimin. of תּוֹאַר) *the least form* or *aspect of.* Men. 75[b] והוא דאיכא ת' דנהמא עליידו (Ms. R. תואריתא; Ms. C. תואריתא; v. Rabb. D. S. a. l. note 400) provided they still have some semblance of bread (not altogether reduced to a pap); Ber. 37[b].

תּוֹרְמוֹס m. (θέρμος) *lupine.* Kil. I, 3; Tosef. ib. I, 2 (Var. תּוֹרָמָס). T'bul Yom I, 4. Tanḥ. ed. Bub., B'midb. 27; Yalk. Num. 695 (ref. to Prov. XXII, 22, by ref. to Ber. 35[b] לא יאמר ... כל הנהנה ... גוזל וכ' זת' שהוא נכנס ... ומניח את הת' ... this refers to the lupine that is brought in with the dessert; one should not say, I have nuts and dates before me, I will say the blessing over them, and disregard the lupine; a. fr.—*Pl.* תּוֹרְמוֹסִין. Makhsh. IV, 6 (Mish. ed. תּוֹרְמָסִים; ed. Dehr. 7 תְּרְמוֹסִין).

תורמוסא, v. תּוּרְמָסָר.

תּוּרְמִי, *pl.* תּוּרְמִיאוֹת, תּוּרְמִיּוֹת, v. טוּרְמִי.

תּוּרְמִיל, תּוּרְמֵל, תּוּרְמִילָא, v. תַּרְמִיל, תַּרְמִילָא.

תורמין, Yalk. Deut. 929; Sifré ib. 218 (added in ed. Fr.), a gloss to מורה שוטה, prob. to be read ל"י מורון in Greek *moron* (accus. of μωρός; v. מוֹרָה II, III, a. מוֹרוֹס).

תּוּרְמָס, v. תּוֹרְמוֹס.

תּוּרְמָסָר m. (a denomin. of θερμαί, thermae) *bath-keeper* or *attendant.* Y. Maas. Sh. I, 52[d] top דיו לו משות ... כדרך שהן יפין אצל הת' if one has small coins (v. דִּיסְקָנָס), ... he may use them for the redemption of second tithes, in the same manner as they are good to be used for the bather (v. Tosef. ib. I, 4). Y. Ber. II, 4[c] top עד

write the *toref* (on material affixed to the ground), for fear that (if this be allowed) he may also have it signed (before detaching it); כתבו לה' וכ' but if he wrote the *toref* and detached the sheet afterward &c.; a. fr.

תּוֹרְפָא I ch. same; trnsf. *valid claim, obligation.* Naz. 10[b] if a man, seeing his cow broken down, said, 'I will be an abstainer from wine, אם לא עמדה if she [or that she] will not stand up', and she stood up of herself, ב"ש סברי תּוֹרְפֵיהּ דהאי גברא משום אוקמה וכ' the Shammaites say, the claim against this man rests upon his putting her up with his own hand, and now he has not put her up, i. e. he meant to say, I will be a Nazirite, if I do not raise her, and as he did not raise her, he is bound to be a Nazirite; and the Hillelites say the claim against this man rests upon her lying, and now she has gotten up, i. e. he meant to say that he would be a Nazirite, if she did not stand up, and now that she is up, he is not bound to be a Nazirite.

תּוֹרְפָא II, **תּוֹ'** m. = next w.; ת' ברית *pudenda.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 57. Targ. Y. Num. XXV, 8.

תּוֹרְפָּה f. (תָּרַף) 1) *decay, filth.* Ter. VIII, 8 היתה מונחת במקום הת' ... חמוצנע (Ar. תהתּוֹרָף) if it (the jar of unclean wine) was lying in a neglected place, he must put it in a decent place.—Trnsf. *obscenity*; מקום בית הת', הת' *pudenda.* Sabb. 64[b] במקום הת' (Ms. M. התורף; Ar. במקום תּוֹרְפָּה). Nidd. VIII, 1 בית הת'; a. e.—Tanḥ. Vayetsé 12 (expl. תִּרְפִּים) מעשה תורף וכ' works of filth, works of uncleanness.—2) (cmp. עֲרָוָה) *weakness.* Shebu. 16[a] מפני שת' של ירושלים היתה וכ' (or שתּוֹרְפָּה) because it was the weak point of Jerusalem, and could easily be captured.

תּוֹרְפָתָא f. (preced.) *disgrace.* Targ. Ps. XLIV, 14 (some ed. תּוֹרְפָרְיָתָא *pl.*; Ar. תַּרְפוּתָא; h. text קלס).

תּוֹרְקִי, v. תַּרְקִי.

***תּוֹרָקִין** m. (θωράκιον) *parapet, tower.* Targ. Prov. VII, 6 ed. Lag. (Ms. תּוֹרִיקִין, perh. תּוֹדִיקִין (fr. הוּק)?; ed. Wil. חרכין; h. text אשנב).

תּוֹרְקְלִינָא, Lev. R. s. 16 תורקלינה, v. טְרִיקְלִינָא.

תּוֹרְתָא, **תּוֹרְטָא** I f. *cow*, v. תּוֹרָא I.

תּוֹרְתָא, **תּוֹרְטָא** II, **בֶּן תּ'** pr. n. m. (*Johanan*) *ben Torta*, a Tannai. Y. Taan. IV, 68[d] bot.; Lam. R. to II, 2. Num. R. s. 7[9]; Tosef. Men. XIII, 22. Pesik. R. s. 14 (describing the origin of the name) אמר ומה אם פרה ... מיד בא ונתגייר ... יוחנן בן ת' he said, if a cow that has no speech and no mind recognized her Creator, should I whom my Maker has created in his image ... not go and acknowledge my Creator? He went and became a Jew, and studied and grew efficient in the Law, and they named him Johanan ben T. (son of a cow); and to this day our teachers quote Hălakhah in his name.

בֵּי תּ', **תּוֹרְתָא** pr. n. pl. *Be Toratha* in Babylonia

יעקב תּוּרְמַסְרָתֵיהּ וכ' (Chald. form; ed. Krot. תרמוסר') until he came to the stand of Jacob the bather he kept the T'fillin on; Pesik. R. s. 22 עד יעקר תורמוסא (corr. acc.).

תּוֹרָן m. (b. h. תֹּרֶן; תּוּר, cmp. אִסְקַרְיָא) [*espying pole*, v. Is. XXX, 17,] *mast, yard.* B. Bath. V, 1, expl. ib. 73[a] ת' ממקום אחד וכ' אירסקריא. Gen. R. s. 83 for a ship they make the mast of material taken from one place, and the rudders of material from another place; Yalk. ib. 140; Yalk. Ez. 367; Yalk. Chr. 1073 (by ref. to Ez. XXVII, 5, sq.). Midr. Till. to Ps. XLVI חעמיד ... כת' הספינה וכ' the Lord raised them as the mast of a ship is raised, and thus we read (Num. XXVI, 10), and they were like a flag (נֵס); ed. Bub. כת' וכנס; Yalk. Num. 773 נמצאו בניו עומדין כת' וכ'; Yalk. Ps. 614; a. e.

תּוֹרָא, **תּוֹרְתָּא** ch. same. Targ. Is. XXXIII, 23.—Lev. R. s. 12; Esth. R. introd. to s. 5, v. קַבְרִינְטָא; a. e.—*Pl.* תּוֹרְנִין, תּ'. Targ. Ez. XXVII, 5.

תּוֹרַגְלָא, v. תַּרְגּוֹלָא II.

תּוֹרְנִיתָא f. (denom. of תּוֹרְנָא) [*wood used for masts,*] *pine* (Löw, Pfl. 388: *cypress*). B. Bath. 80[b]; R. Hash. 23[a] (expl. שַׁשָּׁה, Is. XLI, 19). Gitt. 57[a] כי הוה ... שתלי ת' when a boy was born, they planted a cedar, when a girl, a pine.

תּוֹרָעָא, v. תַּרְעָא.

תּוֹרַעֲמָתָא, **תּוֹרְעֲמוּתָא**, **תּוֹרְעָמָא** f. (רְעַם I) *commotion, excitement, murmuring, rebellion.* Targ. Ps. XIX, 4 תורעמא Ms. (ed. תורעמת). Targ. O. Ex. XVI, 12 תּוֹרְעֲמַת constr. (ed. Vien. תָּרְעֲמַת; Y. תּוֹרְעֲמוּת). Ib. 7, sq. תורעמת ed. Berl. (ed. Vien. תרעמות; Y. תורעמת, תורעמות). Targ. Num. XIV, 27; a. fr.—V. תַּרְעֹמֶת.

תּוֹרְעָתָא, v. תַּרְעָתָא.

תּוֹרְפָה, v. תּוֹרְפָּה.

תּוֹרָף, **תּוֹרְפָא** m. (טָרַף = תָּרַף; cmp. טִירְפָּא) *that which makes a debt collectable from real estate, mortgage;* trnsf. *that passage in a document which makes it binding*, e. g., in due bills, the last line stating the date of execution; in a letter of divorce, the names and especially the phrase הרי את מותרת לכל אדם (opp. טוֹפֶס q. v.). B. Mets. 7[b] אחד אדוק בטופס ואחד אדוק בת' ... וזה נוטל ת' if (of those finding a due bill) one holds the *ṭofes* (upper portion), and the other the *toref* (the lower portion), the one gets the *ṭofes*, and the other the *toref*; expl. ib. לדמי וכ' a share in proportion to the value of a document without date (a personal debt) and of one with a date (mortgage). Y. Gitt. V, 47[b] top לא הספיק לכתוב תָּרְפּוֹ וכ' he had not yet written the execution of the sale, when &c. Ib. III, beg. 44[c] כתב תרפו בטופס if he filled out the blank (v. טוֹפֶס); ib. II, 44[b] bot. תרפו, a. טרפו. Bab. ib. 21[b] והוא ששייר מקום הת' provided he left the place for the *toref* (the last line) blank (to be filled out after the writing sheet is detached). Ib. אין כותבין ת' וכ' you must not

(v. Neub., Géogr. p. 363). Ab. Zar. 26[a] top. (Ag. Hatt. תוראתא). Snh. 64[a].

תּוּרְתָּנִיתָה m. *of Toratha* (?), surname of Ḥănina or Hananiah. Y. Peah III, 17[d] top חנינא ת׳. Y. Kidd. I, 60[c] bot. חנניה תִּרְתָּנִיתָה. Y. Ber. III, 6[d] חנינא תִּרְתָּנִיתָה. Y. Ter. X, 47[b] חנינה תירתא (ed. Krot. תירתא), read: תִּירְתָּאָה. Ned. 57[b] חנינא תריתאה; 59[b] תירתאה.

תּוֹשָׁב m. (b. h.; יָשַׁב) 1) *settled, stationary.* Y. Sabb. VI, 8[b] bot. כל שהוא ת׳ . . . פיאה whatever (strange hair, band &c.) is stationary in the hair (plaited in) is called *peah* (פיאה נכרית wig, and women may go out with it on the Sabbath).—2) *settler.*—גֵּר ת׳, v. גֵּר.—Gen. R. s. 58 (ref. to Gen. XXIII, 4) גר דיור ת׳ מארי ביתא *ger* is a tenant, *toshabh*, a proprietor.—*Pl.* תּוֹשָׁבִים. Tanḥ. B'har 1 (ref. to Lev. XXV, 35) אע״פ שהן נעשין גרים ות׳ בבבל וכ׳ although they may become sojourners and settlers (citizens) in Babylonia, if thou wilt not favor them, they will be lost; a. e.—*Fem.* תּוֹשָׁבָה; *pl.* תּוֹשָׁבוֹת. Tosef. Shebi. III, 4 אבנים ת׳ וכ׳ stones fixed in the ground which the plough loosens.

תּוֹשָׁב pr. n. pl., v. תְּשׁוּבָה.

תּוּשְׁבְּחָא, v. תּוּשְׁבַּחְתָּא.

תֻּשְׁ׳, תּוּשְׁבְּחָה f. (שָׁבַח) *praise.*—*Pl.* תֻּשְׁ׳, תּוּשְׁבְּחוֹת. Ber. 3[b] עד חצות . . . בשירות ות׳ until midnight he (David) was engaged in the study of the Law, and henceforward in songs and praises. Pes. 117[a] כל תוש׳ דאמורות וכ׳ (some ed. תש׳) all praises in the Book of Psalms are composed by David. Meg. 12[b] שישראל . . . ובדברי ת׳ וכ׳ when the Israelites eat and drink, they begin (their conversations) with words of the Law and words (songs) of praises, but the nations . ., with words of frivolity; a. fr.

תֻּשְׁ׳, תּוּשְׁבְּחָה, תּוּשְׁבַּחְתָּא ch. same, 1) *praise, song, glory.* Targ. Is. XLIV, 13 (h. text תִּפְאֶרֶת). Ib. LXIII, 14, sq. Targ. Deut. XXXI, 19 (h. text שִׁירָה). Targ. Ps. LI, 1; a. fr.—*Pl.* תֻּשְׁ׳, תּוּשְׁבְּחָן, תּוּשְׁבַּחְתָּא. Targ. Ex. XV, 11. Targ. Ps. XXVII, 11 (h. text שִׁירֵי!); a. e.—2) *praiseworthy thing, treasure.*—*Pl.* as ab. Targ. II Chr. XII, 9 תּוּשְׁבַּחַת יְרִיגוֹגָא desirable treasures.

תּוּשִׁיָּה f. (b. h.; cmp. יָשׁ) *stability; salvation; wisdom.* Pirké d'R. El. ch. III בתורה ששמח ת׳ וכ׳ . . . מיד at once the Lord took counsel with the Law, whose name is *tushiyyah*, as to creating the world (ref. to Prov. VIII, 14).

תּוּשְׁלַחְתָּא f. (שָׁלַח) *mission, command.* Targ. Jud. V, 15.

תּוּשְׁלֵמָא, תּוּשְׁלֵימָא f. (שָׁלַם) *payment, retribution.* Targ. Is. XXXIV, 8 (ed. Lag. תושלמיא, corr. acc.). Targ. Jer. XIII, 19 תּוּשְׁלֵימַת constr. (ed. Lag. תּוּשְׁלֵמַת). Targ. II Chr. XXXII, 25. Targ. O. Deut. XXXII, 32 (ed. Berl. תּוֹ; ed. Vien. תֻּשְׁ׳; Y. תּוּשְׁלֻמוּת *pl.*!); a. e.

תּוּשְׁלֻמוּתָא, v. preced.

תּוּשְׁלְמִי m. *tushlami*, name of *a bird;* (*Tartarian lark*, Lewys. Zool. p. 181). Ḥull. 62[b] (Ms. M. תּוּלְשָׁמִי; Ar. תּוּלְשִׁי, תּוּלְשׁ׳; תִּלְשׁ׳; v. Rabb. D. S. a. l. note). Snh. 108[a]; Yalk. Gen. 50 תִּרְשׁ׳.

תּוֹת, *pl.* תּוֹתֵי prep. (contr. of תַּחְתּוֹת) *under, beneath; in the place of.* Targ. Y. I Num. XXV, 1.—Y. Ab. Zar. II, 41[d] bot. תּוֹתֵיהּ . . . חזיא שטפה the river has swept away this (thy) piece of meat and brought another piece in its stead.—[Ib. אתר תתה, אתר תותיה, read: אַתַּרְתֵּהּ, אַתַּרְתֵּיהּ (fr. נחר) it dropped it.]—Ḥull. 7[b] מתותי כריעי וכ׳ (not מתותי׳) from under the feet of &c. B. Bath. 73[b] מְתוֹתַיְדְהוּ . . . נגדי rivers of fat flew under them. Zeb. 54[b] מחית מידי מתותיה וכ׳ he placed something under it (the altar), and then took it away; a. fr.

תּוּת m. *mulberry; mulberry tree.* Bekh. 8[a] . . . חתול וכנגדו באילן ת׳ the cat goes with young fifty days, and corresponding to it the mulberry (ripens its fruit fifty days after blossoming). Sabb. 67[b] קיסם של ת׳ the chip of a mulberry tree; a. e.—*Pl.* תּוּתִים, תּוּתִין *mulberries.* Tosef. Ter. IV, 5. Tosef. Pes. I, 10. Sabb. 144[a] ת׳ ורמונים דלאו וכ׳ mulberries and pomegranates, which are usually not pressed for their juice. Gen. R. s. 22. Maasr. I, 2; a. fr.

תּוּתָא ch. same.—*Pl.* תּוּתַיָּא. Y. Ned. VI, 39[d]. Y. Orl. I, 60[c] bot.

תּוֹתָב m. (contr. of תְּחוֹתָב; תָּחַב) 1) *inserted, fixed.*—*Fem.* תּוֹתָבֶת. Sabb. VI, 5 (64[b]), v. שָׁן.—2) *tight cover, sheet,* (cmp. תָּלוּק) *layer.* Ḥull. 49[b] ת׳ קרום ונקלף an even layer of fat covered with a membrane and easily peeled; Tosef. ib. IX, 14.—[Y. Sabb. VI, 7[d] תותבן, read: זהובין; v. צְבָטוֹן II.]

תּוֹתָב, תּוֹתָבָא, תּוֹתְבָא I ch. same, *sheet, shirt.* Targ. O. Ex. XXII, 26 (ed. Berl. תּוּ; Y. II תותבירה דנפלא *fem.*; h. text שִׂמְלָה).—Sabb. 145[b] תּוֹתְבָאַי my shirt (dress), v. מָתָא.—*Pl.* תּוֹתְבֵי. Keth. 67[a] ת׳ דבי מכסי sheets manufactured in Bé Mikhsé.

תּוֹתָב, תּוֹתָבָא, תּוֹתָבָת II, **תּוֹתָבָת** I m. (יְתַב) = h. תּוֹשָׁב, *settler, immigrant.* Targ. Gen. XXIII, 4 (Y. ed. Vien. תּוֹתֵב). Targ. Ex. XII, 45; a. fr.—Lev. R. s. 17, end; Lam. R. introd. (R. Josh. 1), v. בְּרִיא II.—*Pl.* תּוֹתָבִין, תּוֹתָבְיָא. Targ. Lev. XXV, 23. Ib. 45 (ed. Vien. O. תּוֹתָ; Y. תּוּתָ); a. fr.

תּוֹתָבָא III, **תּוֹתָבָת** II f. (תּוּב, *Ithpol.*) 1) *restoration, recompense.* Y. Shebi. IV, end, 35[c] וראות עד כדון אית ת׳ וכ׳ would that be right? there is still retribution (justice) in the world to come.—2) *answer, refutation.* Y. Shebu. III, 34[c] top כל רומוי . . . לא אשכחנן ת׳ וכ׳ as long as R. Ba bar M. lived, we found no answer; after his death we found an answer.

תּוֹתַבְתָּא, תּוֹתָבִיתָא f. (יְתַב) *settlement* of the immigrant, *temporary residence, sojourn.* Targ. Gen. XXXVII, 1. Ib. XVII, 8. Ib. XLVII, 9 (ed. Vien. O. תּוֹתְבוּתַי, read: תְּתֵי; Y. תּוּ); a. fr.—Targ. Ez. XVI, 3 תּוֹתַבְתָּכוֹן (h. text מְכֹרֹתַיִךְ).

תּוֹתַי, v. תּוֹת.

Zuck. תחומין, some ed. תחומן, corr. acc.) (in the Sabbatical year) you must not hang shoots on a fig tree, nor inoculate &c.; Y. ib. IV, 35^{b} bot. אין תולין תוכין וכ' (corr. acc.), expl. ib. מיירתי ירחור וכ' one gets a shoot of a fig tree, slaps (the barren tree), and suspends it on it, and says, this one bears, and thou dost not.

תְּחַוְותָא f. name of *a bird*. Hull. 63^{a} במערבא ... וקרו לה תְּחָוָתָא (Ms. R. 2 וקרו לחו תַּחְוָתָא *pl.*, v. Rabb. D. S. a. l. note 10) in the west (Palestine) they punish for eating it (them) (the קקואתא), and they call it *t'ḥavta* (call them *taḥvatha*).

תְּחוּחַ, v. תִּירְחוּחַ.

תְּחוּם m. (cmp. תּוֹמָה) [*surrounded, marked place,*] *dominion, area, district, border, limits.* Tosef. Shebi. IV, 9, a. fr. בת' צור in the district of Tyre. Ib. 11 ת' ארץ ישראל וכ' the border lines of Palestine (with regard to agricultural laws) are &c.; (Y. ib. VI, 36^{c} top תְּחוּמֵי *pl.*).—Y. Ber. VIII, 12^{c} top (ref. to Gen. I, 8) לאור . . . היום יהא תְּחוּמֵךְ וכ' to the light he said, the day be thy dominion, to the darkness he said, the night be thy dominion; Gen. R. s. 3; Yalk. Job 924. Gen. R. s. 6 על ידי שנכנס בתְּחוּמוֹ וכ' because it (the moon) trespassed on its neighbor's (the sun's) dominion; Yalk. ib. 8; a. fr.—Esp. ת' שבת, or ת' *the (marked off) area around a town* or *place within which it is permitted to move on the Sabbath* (based on Ex. XVI, 29), *Sabbath limits* (two thousand cubits in every direction). Erub. IV, 3. Ib. III, 4. Ib. 51^{b} וירא עשיר חוץ לת' וכ' and the rich man may go (on Friday) beyond the Sabbath district and say, this be my resting point (שְׁבִיתָתָה). Hag. 15^{a} עד כאן ת' שבת here the Sabbath limits end (you dare not go beyond). Ab. Zar. 8^{b} עיר . . . ות' שסומכין וכ' the town in which an ordination takes place, shall be destroyed; and the Sabbath district (around it) in which an ordination is held, shall be laid waste; a. fr.—*Pl.* תְּחוּמִין, תְּחוּמִים. Ib. הלך . . . בין שני תְּחוּמֵי שבת וכ' he went and sat down (to ordain scholars) between two mountains, and between two large towns, between two Sabbath districts (in an area belonging to neither town), between Usha &c. Erub. l. c. כגון שיש לו . . . ושני תחומי שבת ביניהן when he has two houses with two Sabbath distances between them. Ib. 44^{b} ... נבלעין וכ' אם חרו ת' if the limits which the scholars assigned to him (to travel on the Sabbath for public necessities) overlapped his own (ordinary) Sabbath limits. Ib., a. e. הבלעת ת' the overlapping of districts. Ib. 35^{b} דאורייתא נינהו ת' the law concerning Sabbath limits is Biblical; ib. 36^{a} דרבנן ת' is a rabbinical enactment.—Y. Shebi. l. c., v. supra; a. v. fr.—[Tosef. Shebi. I, 9 תחומין, תחומן, v. תָּחוּב.]

תְּחוּמָא, תְּחוּם ch. same. Targ. Josh. XVIII, 20. Targ. Num. XXXIV, 3. Targ. Ex. X, 14; a. fr.—Y. Ber. V, 9^{a} נפרק ליה לבר מת' דשבתא וכ' went beyond the Sabbath limit, and did not know it; a. fr.—B. Kam. 20^{a} לא חורית גבן באורתא בת' (our w. omitted in Ms. R., v. Rabb. D. S. a. l. note 90) thou wast not with us last night within a Sabbath limit; [oth. opin. *at the place assigned for scholars' meetings, the school house*].—*Pl.* תְּחוּמַיָּא, תְּחוּמִין.

תּוּתְרֵי m. pl. (נְתַר) *droppings, wool that is shed when sheep are washed.* B. Mets. 68^{b} (Ms. R. 2 תירתי, Ms. Alf. תותי, corr. acc.; v. Rabb. D. S. a. l. note 5).

תּוֹתְרֵי m. pl. (= תִּרְתּוּרֵי; תֵּרֵי III; cmp. שְׁתַרְשֶׁרֶת) *couplings,* animals tied together *two by two.* Sabb. 53^{b}, v. לָבַב.

תּוֹתַרְנִית f. (=תרתרנית, reduplic. of תור) [*one in the habit of espying, sniffing like a dog,*] *one whose sense of smell is defective.* B. Bath. 146^{a} they told a man אשתו ת' חירא וכ' (Ar. תתר'; Ms. H. תתרנאית) that his (intended) wife was a 'sniffer'; he went after her ... to test her &c.

תְּזָוִית f. (זוּז) *shaking, perturbation* (v. P. Sm. 4416 s. v. תז); רוח ת' *demon of restlessness, epilepsy, madness.* Pesik. Par., p. 40^{a}, sq.; Pesik. R. s. 14; Num. R. s. 19^{8}; Tanḥ. Huck. 8 ת' (corr. acc.); ed. Bub. 26. Y. Yoma VIII, 45^{b} top רוח ת' עולה עליו (corr. acc.) the demon *t'zazith* enters into him (the mad dog). Gen. R. s. 12 חקב"ה ... רוח (של) ת' וכ' God causes the demon *t'zazith* to enter into her (the hind), and she knocks &c. (v. קְרְקֵשׁ); Yalk. Ps. 862; Midr. Sam. ch. IX רית תאות (corr. acc.); a. e.

תזקומא, a corrupt. of טַקְזוּטָא m. (ταξεώτης) *sergeant, commissary.* Koh. R. to VII, 26 [read:] ותקף ת' בתריהון, v. לִיסְטָאָה.

תָּחַב (Ar. תָּחַב) (v. חָבָא) [*to hide,*] *to insert, stick, dip.* Y. Kil. I, 27^{b} bot. תוחב בשפוד וכ' he may stick up (the fruits in the store room) with a spit or a knife, and take them out; Y. Sabb. III, 5^{d} bot. Ib. XVII, 16^{b} top לְתָחוֹב בו to stick something on it. Bab. ib. 123^{a} תּוֹחֲבִין, v. כַּרְכֹּר. Yoma 82^{a}, v. פּוּשׁ I. Kil. I, 8 אין תוחבין זמורה וכ' you must not stick the shoot of a vine into a melon (on the tree) that the latter may throw its juice into it. Tosef. Ḥag. III, 12 תוחב . . . בכוש וכ' he picks the cake up with a reed or a chip; Y. ib. III, 79^{b} תּוֹחֵם ... בשפוד (not משפוד); a. fr.—Part. pass. תָּחוּב; f. תְּחוּבָה &c. Yeb. 116^{b} כזית ... ת' בקרקעית וכ' a piece of a corpse of the size of an olive stuck (hidden) in the bottom of the ship. Ohol. XVI, 2 חץ שתוא בכותל ת' stuck in the wall. Ib. I, 3. Mikv. X, 8 ת' באדם an arrow sticking in a human body. Ohol. III, 4 חיו תְּחוּבִים בידי אדם if they were stuck in by human hands; a. e.—V. תָּחוּב.

תַּחְבּוּלָה f. (b. h.; חָבַל); *pl.* תַּחְבּוּלוֹת 1) *band, council,* esp. *company of intriguers.* Ab. Zar. 18^{b} (ref. to ובמושב לצים וכ', Ps. I, 1) שלא ישב בת' who never sat in bad company; Yalk. Ps. 613.—[2) (v. חֲבִילָה) *bundles.* Snh. 42^{a} (ref. to בתחבלות וכ', Prov. XXIV, 6) במי אתה מוצא ... חבילות Ms. M. with whom wilt thou find the fight for the Law? With him in whose hand are bundles of laws of the Mishnah. Lev. R. s. 21 (ref. to Prov. l. c.) אם עשית חבילות של עבירות וכ' if thou hast done bundles of sins, undo them by bundles of good deeds.—3) (cmp. רַב חַבְּלָא, Jon. I, 6) *steering.* Ib., a. e. פתר קריא בקברניטא referred that verse (Prov. l. c.) to a ship captain.]

תָּחוּב m. (תָּחַב) *a shoot used for inoculation.*—*Pl.* תְּחוּבִין. Tosef. Shebi. I, 9 אין תולין ת' בתאינה וכ' (Var. ed.

Targ. Is. XXVIII, 25. Targ. Ps. CIV, 25. Targ. Num. XXXIV, 2, sq.; a. fr.—Erub. 35[b]; 36[a], v. preced.

תָּחוֹת, תְּחוֹתֵי *pl.* = h. תַּחַת, *under, beneath, in place of.* Targ. Ps. X, 7. Targ. Y. Ex. XIX, 17. Targ. O. ib. X, 23. Targ. Gen. XXXVI, 33. Targ. O. ib. II, 21; a. fr.—Y. Sabb. IV, 7[a] top תּוֹחֲתֵי רשירכון וכ׳ ... חשבון have in mind to put them under your heads, and you may move them (on the Sabbath); Y. Bets. V, beg. 62[d]. Y. Snh. I, 18[b] top אייתו תְּחוֹתַי לדיקלא וכ׳ ... get me a person to go up the tree (to work) in my place, and I will judge your case; a. fr.—Contr. תּוֹת.

תַּחֲוָתָא, תַּחֲוָתָא v. תְּחַוְתָּא.

תְּחוֹתֵי v. תְּחוֹת.

תַּחַח v. תִּירְחוּחַ.

תַּחֲיָה, תְּחִיָּה f. (תָּחָה) *revival*; תְּחִיַּת הכתים (abbrev. תה״מ) *resurrection of the dead*; also (=לעתיד לבוא, עולם הבא) *hereafter.* Snh. X, 1 האומר אין תה״מ מן התורה he who says, the resurrection of the dead is not intimated in the Torah. Kidd. 39[b] אין לך כל מצוה ... שאין תה״מ תלויה בה there is no command in the Torah accompanied by a promise of reward to which resurrection is not appended (which does not allude to reward in the hereafter); a. fr.

תְּחִיָּה, תַּחֲוָתָא ch. same. Targ. Ps. LXVIII, 10 Ms. (ed. תְּחַוְתָּא). Targ. Y. II Gen. XIX, 26 תחיה.

תַּחֲיָה, v. preced. wds.

תַּחְלָה v. תְּחִלָּה.

תַּחִים m. pl. (?) *taḥim,* name of an affection of the abdomen brought on through sorcery. Ber. 62[a] (in an incantation) לא לי לא לי לא ת׳ ולא תחתים וכ׳ not on me, not on me, no *taḥim* and no *taḥtim* &c.

תַּחְנָה v. תְּחִנָּה.

תַּחְכְּמוֹנִי m. (b. h.?; חָכַם) *counsellor, lawyer.* Midr. Sam. ch. XXV יואב ת׳ ראש וכ׳ did Joab the lawyer, chief of the captains, make such a mistake?; Y. Macc. II, 31[d] bot. ואיפשר יואב דכתיב ביה ת׳ וכ׳ is it possible that Joab of whom it is written (II Sam. XXIII, 8), lawyer &c.; Tanḥ. Mas'é 12; Num. R. s. 23 [13].

תָּחַל, *Hif.* הִתְחִיל (denom. of תְּחִלָּה) *to begin.* Sabb. I, 2 ואם התחילו וכ׳ but if they have commenced (doing so), they need not discontinue. Gen. R. s. 85 כל מי שהוא מַתְחִיל במצוה וכ׳ he that begins a good deed and does not finish it &c.; Deut. R. s. 8. Ib. משה ת׳ וכ׳ Moses began a good deed when he took Joseph's bones with him. Gen. R. s. 26 ת׳ הקב״ה לברכך the Lord has begun to bless thee (by giving thee a daughter); a. v. fr.

תָּחַל, *Af.* אַתְחִיל, אַתְחֵל ch. same. Targ. Job I, 13.—B. Bath. 14[b] אַתְחוּלֵי ... לא מַתְחִילִינַן with evil we do not begin, i. e. in arranging Biblical books we do not place first a book containing evil prophecies. Ber. 21[b] דלא א׳ בה he had not begun to say his prayers. Pes. 105[a] אתחולי לא מַתְחִלִינַן we must not begin a meal, opp. פסק; a. v. fr.

תַּחְלָא, v. תּוּחְלָא.

תַּחְלָה, תְּחִלָּה f. (b. h.; חָלַל *Hif.*) *beginning, start, first stage.* Naz. 31[a] תְּחִילַּת הקדש the primary stage of consecration, i. e. the consecrated object itself, opp. סוֹף הקדש the secondary consecration, i. e. the exchange. B. Bath. 128[a] שתְּחִילָּתוֹ וכ׳, v. פַּסְלוּת; a. v. fr.—Esp. (sub. לטומאה) *first degree of uncleanness* (v. רִאשׁוֹן). Zab. V, 1 מטמא ... לתרומה ת׳ makes eatables and liquors unclean in the first degree, opp. שְׁנִיּוֹת. Yad. III, 1 הידים ת׳ בכל מקום hands (touching an unclean object) become unclean in the first degree under all conditions. Tosef. Toh. II, 4. Ib. I, 4 ת׳ לקודש is unclean in the first degree with regard to consecrated things (sacrificial meat &c.); a. fr.—*Pl.* תְּחִלּוֹת, תְּחִלֵּי. Yad. l. c.; Hull. 33[b]; a. fr.—בַּתְּחִלָּה, or ת׳ *in the beginning, before, first.* Ber. II, 2 ת׳ ... עול, v. עוֹל. Ib. 37[a] מברך עליו ת׳ וסוף he must say the benediction over it before and after eating. Ib. מברך עליו וכ׳ בת׳ before eating he must say &c.; a. fr.—מִתְּחִלָּה *from the beginning, originally, in olden times.* Pes. 116[a] מת׳ עובדי וכ׳ our forefathers in olden times were idolaters; a. e.—לְכַתְּחִלָּה, *a) in the start, directly,* opp. דִּיעֲבַד. Hull. 2[a], v. דִּיעֲבַד. Erub. 34[b] פותח לכת׳ וגוטל he may directly dig out, and take; Bets. IV, 3, v. פָּתַח; a. fr.—*b) at first.* Gen. R. s. 49; a. fr.

תַּחְלוּאִים m. pl. (b. h.; חָלָה) *diseases.* Y. Sot. III, 19[a] bot. מתה בת׳ רעים she will die of evil diseases.

תַּחְלוּסִין, תַּחְלוּסְיָא m. pl. (Pales of חלל, v. שְׁחָלִים) = next w., *cress.* Y. Taan. IV, 69[a] bot.; Lam. R. to II, 2, v. שְׁחָלִים. Y. Ab. Zar. II, 40[d]; Y. Sabb. XIX, 14[d] מישחוק ת׳ בשובתא וכ׳ allowed to grind cress on the Sabbath and put it in old wine (a remedy for colic, v. קוֹלוֹס).

תַּחְלֵי m. pl. = h. שְׁחָלִים. B. Mets. 107[a] חני ת׳ דבי כיתנא to take cress that grows among flax is not considered robbery. Sabb. 109[b] ת׳ חיורתא (*fem.*) white cress (pepperwort?). Ib. 140[a] מעליא לת׳ is good to mix with cress; a. fr.

תַּחְלִיפָא pr. n. m. *Taḥlifa,* name of several Amoraim. Y. Ber. I, 2[d] bot. (ed. Krot. תחליפתא, corr. acc.). Y. Peah IV, end, 18[c] תַּחְלִיפָה. Keth. 8[a]; a. fr.—Y. Taan. II, beg. 65[a] ת׳ קיסריא T. of Cæsaræa; (Bab. ib. 15[b] אבא דמין קסרי). Y. R. Hash. IV, 59[c] bot. Y. Sot. V, end, 20[d]; (B. Bath. 15[b] אבא בר שמואל). Y. Ned. I, 36[d] bot.; a. e.—V. Fr. M'bo, p. 130[a] sq.

תַּחְלָתָא, v. תּוּחְלָא.

תָּחַם, *Pi.* תִּרְחֵם (denom. of תְּחוּם) *to mark the limits of, form landmarks.* B. Bath. 56[a], v. חָצוּבָא II. Pesik. ʿĂniya, p. 137[b] מְתַחֲמִין וכ׳ ... בעולם הזה מְתַחֲמִים in this world they form landmarks with stones or cistus shrubs, but in the latter days they shall form landmarks with precious stones &c.; Yalk. Is. 339; Midr. Till. to Ps. LXXXVII.

תַּחַם ch., *Pa.* תַּחֵם; *Af.* אַתְחֵם same. Targ. O. Deut. XIX, 14 תָּחֲמוּ ed. Berl. (ed. Vien. תָּ, corr. acc.); Y. אַתְחִימוּ (not אָתְ). Targ. Ex. XIX, 12; 23; a. e.—Part. מְתַחֵם; f. מְתַחֲמָא; *pl.* מְתַחְמִן *forming borders, cords.* Targ. Ex. XXVIII, 14; 22; XXXIX, 15 (h. text מגבלות, גבלת).

תַּחְמַדְתָּא f. (חֲמַד) *desirability, delight.* Targ. II Esth. I, 1 גברא דת' (=איש חמדות, Dan. X, 11).

תַּחְמוּדָא m. (preced.) *desire, lust.* Targ. Y. I Deut. IX, 22 (h. text התאוה).—*Pl.* תַּחְמוּדַיָּא, constr. תַּחְמוּדֵי. Targ. Y. II ib. קברייא ת' (read: דת'). Targ. Mic. VII, 3 (h. text הוות).

כְּפַר תַּ', תַּחֲמִין pr. n. pl. *K'far Taḥămin.* Y. Taan. I, end, 64[d]; Y. Keth. II, 26[d].

תְּחִי', תְּחָנָה f. (b. h.; חָנַן) *prayer for grace.* Yalk. Deut. 811; Yalk. Sam. 157, v. חִירְפּוֹן. Y. Ber. IV, 8[a] מְתַחְתִּי בָּתְחִנוּ, v. עָלַם II; a. e.

תַּחֲנוּן m., pl. **תַּחֲנוּנִים** (b. h.; preced.) *prayers, supplications for grace.* Deut. R. s. 2, v. חִירְפּוֹן. Ab. II, 13, v. קָבַע. Ab. Zar. 5[a] (ref. to Lev. XXVI, 3) אין אם אלא לשון ת' *im* means prayer (*Oh that*). R. Hash. 17[a]; Pes. 118[b] (ref. to Ps. CXVI, 1) אימתי אני אהובה ... קול תַּחֲנוּנַי when am I beloved before thee? When thou hearest the voice of my supplications. Y. Ber. IV, 7[d] bot. וירחו דבריכו ת' לפניך and let our words be (words of) supplications before thee, i. e. truly devotional; a. fr.

תַּחֲנוּנָא ch., *pl.* תַּחֲנוּנֵי, תַּחֲנוּנִין same. Targ. Y. Num. XXXI, 8. Targ. Prov. XVIII, 23; a. e.

תַּחַף, v. תָּחַב.

תַּחְפַּנְחֵס, תַּחְפְּנֵס (b. h.) pr. n. pl. *Tahpanhes, Tahpenes* in Egypt (Daphnæ in Pelusium). Targ. Is. XXX, 4 (h. text חנס). Targ. Jer. XLIV, 1; a. e.—Pesik. Vayhi, p. 63[b] ת' זו חונפניריס (not חנפנחס) T., that is Hunpanias (?); Pesik. R. s. 17 תחפנס חופרינס (?).

תַּחֲרוּ, v. תַּחֲרוּתָא.

תַּחֲרוּת f. (חָרָה) *heat, rivalry, contention.* Y. Ber. III, 6[b] משרבת ת' בציפורין וכ' when rivalry (between the families) increased in Sepphoris, they arranged that the families should pass by, and the mourners stand. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 4; Y. ib. XVI, 15[c] bot. ספרי מינין שמטרלין אירבה וח' וכ' the heretical books which cast enmity, and strife, and dissensions between Israel and their father in heaven. Y. Yeb. IV, 5[d] top ת' באחין שכר לאחין (not באחין) by strife between brothers (the *yabam* and his brother's spurious son), the brothers (the *yabam's* heirs) profit, v. שִׁרְפּוּיוֹת. Lev. R. s. 9; Deut. R. s. 5 ... ולא ומה אם העליונים ת' וכ' if the heavenly creatures that have no jealousy, or hatred, or strife need peace &c. Yalk. Num. 773 שכא חזא ת' וכ' that there be no strife among the tribes; a. fr.

תַּחֲרוּתָא, תַּחֲרוּ ch. same. Targ. Hab. I, 3. Targ. Is. LVIII, 4.

תַּחַשׁ m. (b. h.) *taḥash*, an animal the hide of which was used to cover the Tabernacle. Sabb. 28[b] ברירה ... ת' בפני עצמה וכ' the *taḥash* of the Mosaic days was a creature of its own kind, and the scholars could not decide whether it belonged to the class of *b'hemah* (domestic animals) or of *ḥayah* (beasts); Num. R. s. 6 [3]. Yeb. 102[b]; a. e.—*Pl.* תְּחָשִׁים. Sabb. 28[a] עורות ת' skins of *taḥash*. Y. ib. II, 4[d] bot.; Koh. R. to I, 9, v. אלטינון, a. גַּלְאַקְסִינוֹן.

תַּחְשׁוֹן* (imperat. *Pa.* of a verb תחש, with suffix וֹן—; Tafel of חָשָׁא) *silence them.* Gen. R. s. 57, end; Yalk. ib. 102, end; v. גַּחְמוֹן.

תַּחַת (b. h.; נָחַת) *under, beneath, in place of, instead of.* Peah VII, 3 המניח ... ת' הגפן וכ' he who places a basket under a vine when cutting grapes, robs the poor. Tosef. Dem. VI, 4 תַּחְתֶּיהָ in my place, v. אוֹצָר. Gen. R. s. 18 מת' חרוב אחד from under a carob tree; a. v. fr.

תַּחְתָּא, תַּחַת ch. same; לת' *downward.* Targ. O. Deut. XXVIII, 13; 43.—Pes. 74[b] פומא לת' with the mouth (open side) downward.—V. תְּחוֹת.

תַּחְתָּאָה m. (preced.) *nethermost, lower.* Targ. Josh. XV, 19; Targ. Jud. I, 15.—*Fem.* תַּחְתִּירָא. Targ. Prov. XV, 24 (ed. Wil. תַּחְתִּי').

תַּחְתּוֹן m. (b. h.) same. Snh. VIII, 1 זקן הת' זָקֵן.—*Pl.* תַּחְתּוֹנִים. Gen. R. s. 4 השמים הת' ושמי וכ' the lower heavens and the higher heavens of heavens. Ib. חמים על הת' וכ' ... the upper waters exceed the lower by &c.; a. fr.—Esp. הת' the lower creatures, *earthly things*, opp. to העליונים the heavenly things. Ib. s. 8 הרינו בורא אותו מן העליונים ומן הת' I will create him (man) so that he should partake of the nature of the heavenly and of the earthly creatures; Lev. R. s. 9, v. עֶלְיוֹן. Tanḥ. Huck. 8 העליונים ות' שלך הן וכ' the heavenly and the earthly creatures are of thy creation, and thou referrest to the authority of a human being?; a. fr.—*Fem.* תַּחְתּוֹנָה. Tosef. B. Bath. III, 2; Y. ib. XIV, 14[c] bot., v. רַחַיִם; a. e.—על הת', v. יָד.—*Pl.* תַּחְתּוֹנוֹת. Sabb. 82[a] שינרו הת', v. שֵׁן; a. e.

תַּחְתּוֹנְיוֹת f. pl. (preced.) *abdominal troubles, piles* &c. Ned. 22[a]. Keth. 10[b]. Sabb. 81[a]; Ber. 55[a]; a. fr.

תַּחְתִּי m., *pl.* **תַּחְתִּים, תַּחְתִּיִּים** (b. h.; preced.) *lowest compartments.* Gen. R. s. 31 (ref. to Gen. VI, 16) ת' לזבלים the nether rooms were for dung; Snh. 108[b]; a. e.—V. תַּחְתִּית.

תַּחְתִּים m. pl. (?) (preced. wds.) *taḥtim*, name of an affection of the abdomen brought on by sorcery. Ber. 62[a], v. תַּחְרִים.

תַּחְתִּית f. (b. h.; preced. wds.) *bottom, foot; the frame in which an anvil is set.* Kel. XVII, 17 הצורפין ת' the base of the goldsmiths' anvil; של נפחין of the blacksmiths'; Tosef. ib. B. Mets. VII, 10 צרפית ת'. Num. R. s. 18 [4] ונבלעו בשאול ת' and they were swallowed up in the nethermost of the nether world.

תַּחְתִּירָא, v. תַּחְתָּאָה.

תַּי = תְּהֵא (v. הֲוָא), *thou shalt be, be thou.* Y. Sot. VII, end, 22ª [read:] כד הוית . . . תי גייל לה לחורי פרוכתא כד אינון תרתיי תי מייבל וכ׳ when there is only one scroll on hand, thou must roll it up (v. גּוֹל) behind the curtain; when there are two, thou must carry away one, and bring in the other; Y. Meg. IV, 75ᵇ bot. תרתיי תרתיחי (corr. acc.); Y. Yoma VII, 44ᵇ top תרתויחי (corr. acc.).

תַּיאָבוֹן, תָּאָ׳ m. (תָּאַב) *desire, appetite*; ל׳ *to satisfy the appetite.* Ḥull. 84ª (ref. to Deut. XIV, 26, למדה תאוה . . . אלא לת׳ the Torah here teaches a sanitary rule, that man should not eat meat unless he has special appetite for it; Tosef. Arakh. IV, 26. Pes. 120ª (in Chald. dict.) דקאכיל לת׳ when he eats with appetite (when he begins the meal); a. e.—Esp. (with ref. to forbidden food) לת׳ on account of an irresistible appetite, opp. להכעיס, v. מוּמָר. Snh. 27ª לת׳ . . . מומר a non-conformist who eats unslaughtered meat merely to satisfy his appetite (because it is cheaper than the slaughtered, Rashi); a. fr.

תִּיאָדוֹרוֹס, v. תּוֹדְרוֹס.

תִּיאָה, תִּיָּה, תִּיָּת f. *root of crowfoot* (Ranunculus), used as spice, but considered poisonous for beasts. T'bul Yom I, 5 תחיאה (ed. Dehr. תחיירה; Maim.: 'some say, *tiah* is the root of asafœtida'). Ukts. III, 5 (ed. Dehr. תחירה); Y. Ḥag. III, 79ᶜ (not 'תח). Sifré Deut. 107. Ḥull. 58ᵇ חלצירטה תיעָח (Ms. M. תירעה; Ms. R. 2 תועה, v. Rabb. D. S. a. l. note) if he made a beast swallow crowfoot; Tosef. ib. III (IV), 19; a. e.

תִּיאוּבְתָּא, v. תְּאוּבְתָּא.

תִּיאַטְרוֹן, תִּיאַטְרִין m. (variously perverted) (θέατρον) *theater, show, spectacle.* Gen. R. s. 87 יום ת׳ הוה וכ׳ (not תיאטר׳) it was spectacle day, and all went to see (the show), but he (Joseph) did not go; Cant. R. to I, 1, beg. טיאשרון; Pesik. R. s. 6 יום ת׳ וקורקסין (וקורקסיו not) a day of theatre and circus performances. Cant. R. l. c. יום ט׳ של נילוס the show day for the Nile festival, v. זִיבּוּל. Y. Ab. Zar. I, 40ª חעולה לת׳ אסור וכ׳ to go to theatre is forbidden on account of idolatry (which is practiced in it); Tosef. ib. II, 5 לתרטיאות של גוים ed. Zuck. (Var. לתרשאיות, לסרטאיות, read: לתיאַטְרָאוֹת *pl.*). Y. ib. l. c. חעולה לת׳ וצווח וכ׳ to go to a theatre and cry out (to vote for a broken down gladiator &c.), if it is for the public benefit, is permitted. Ex. R. s. 51, end ראה אותם גובין לתַרְטָרוֹן he saw that they were collecting for the erection of a theatre. Y. Taan. II, 64ª bot. תייט׳, v. שָׁפַר; a. e.—*Pl.* תִּיאַטְרָאוֹת, תִּיאַטְרִיוֹת. Meg. 6ª ת׳ וקרקסיות Ar. (ed. תרטר׳, תראטריות; Ms. M. טרטסיאות) theatres and circuses. Tanḥ. ed. Bub., Sh'moth 6 (ref. to Ex. I, 7) שנתמלאו בתי טרטיאות וכ׳ the theatres and circuses were full of them; Yalk. Ex. 162. Ab. Zar. 18ᵇ אין הולכין לטרטיאות וכ׳ (Ms. M. טרטסיאות) you must not go to the gentile theatres and circuses, because &c., v. זָבַל. Y. Ber. IV, 7ᵈ . . . מודה ולא נתת חלקי בבתי תַּרְטָרוֹת וכ׳ I thank thee . . . that thou hast given me my share with those sitting in the schools and synagogues, and hast not given me my share in the theatres and circuses; a. fr.

תִּיאַמִּי, v. תּוֹמָא II.

תִּיאָקָא, v. תִּרְקָא.

תִּיב, *Pa.* תַּיֵּיב; *Af.* אַתִּיב, v. תּוּב.

תִּיבָא, Targ. Koh. IV, 12 some ed., v. תִּרְבָּא.

תִּיבַת, v. תֵּבָה. [Koh. R. to I, 7 כמין תיבה, v. תּוּבְיָה.]

תִּיבוֹרָא, תֵּב׳ m. (תְּבַר) *breaking, shattering.* Targ. Is. XXX, 14. Targ. II Sam. V, 20; Targ. I Chr. XIV, 11.

תֵּב׳, תֵּיבוֹ׳, תִּיבוּתָא f.=h. תֵּבָה, *chest, box; ark.* Targ. Ex. II, 3; 5 (O. ed. Berl. תִּיבוֹ׳) Targ. Gen. VI, 14; 16; a. e.—Keth. 106ª עבד ת׳ וכ׳ he made a box, and sat (in it) before him (Elijah), until he had finished his teaching. Y. Ber. V, 9ᶜ עבר חד קומי ת׳ a man passed before the ark (recited the prayers, v. תֵּבָה). Y. Kidd. I, 61ᵇ top; Y. Peah I, 15ᶜ top מפתחא דת׳ חוה וכ׳ the key of the box (containing the jewel) was on his father's finger; a. e.

תִּיבוּתָא, v. תִּרְבָּא.

תִּיבְלְטִירִין, תִּיבְלְטוֹרִין, v. תבלטירים.

תִּיבְנָא, תִּיבְלָא, v. sub תֵּב׳.

תִּיגְדָּא, v. תִּגְדָּא.

תִּיגַּר, v. תַּגַּר.

תִּיגְרָא, תִּיגָּרָא, v. תִּגְרָא, תִּגָּרָא.

תִּיגְרָאתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּיגְרוּתָא, v. תַּגְרוּתָא.

תִּיגְרָנְיָתָא, תִּיגָּרָנָא, v. תִּגְרָנָא.

תִּיגָּרְתָא, v. תִּגְרָתָא.

תִּיָּת, v. תִּיאָה.

תָּו, תָּיו m. (b. h.; תָּוָה) 1) *mark*; 2) ת״ו *the letter Tav.* Sabb. 55ª (ref. to Ez. IX, 4) לך ורשום . . . ת׳ של דיו ועל . . . ת׳ של דם go and make on the foreheads of the righteous a mark (Tav) with ink; and on the foreheads of the wicked a mark (Tav) with blood. Ib. אלו . . . מאלף עד ת׳ those are the men that fulfilled the Law from Alef to Tav. Ib. ומאי שנא ת׳ and why a Tav? Ib. ת׳ סוף חותמו של הקב״ה the Tav is the last letter in God's seal (אמת). Ib. 104ª ת״ו אמת Tav intimates *truth*; a. fr.

תְּווּבָא m., תִּיוּבְתָּא f. (תּוּב) 1)=תּוּבָא, *vomit.* Targ. Prov. XXVI, 11 תִּיוּבֵיהּ (Ms. תיובת׳).—2) *return.* Targ. Job XXIV, 23 (ed. Lag. תְּהִיבוּתָא).—Esp.=h. תְּשׁוּבָה *return to God, repentance.* Targ. Jer. XXXIII, 6 (ed. Wil. תְּהוּבָא). Targ. Cant. V, 5; a. fr.—Taan. 23ᵇ אנא בעי . . . דלהדרו בת׳ I prayed that they might die, but she prayed that they might return in repentance (Ber. 10ª דלהדרו בתשובה); a. e.—V. תְּהוּבָא.—3) *answer, reply, refutation, argument.* Targ. Jer. XII, 5. Targ. Job XXXII, 3; 5; a. e.—B. Mets. 16ª

תַּיָּדָה, v. תְּרָאָה.

תַּיְטַרוֹן, v. תִּיאַטְרוֹן.

תַּיְרָמָה, v. תִּרְוֹמֶת.

תַּיָּר m. (תּוּר) *spy, scout, guide.* B. Kam. 116b ואם שכרו ת' וכ' if the caravan hired a scout to go before it; Tosef. B. Mets. VII, 13; Y. ib. VI, end, 11a. Y. Yoma I, 38b, a. e. דת' חגדול, v. תּוּר I; a. fr. — *Pl.* תַּיָּרִים. Yalk. Cant. 983 (play on בתורים, Cant. I, 10) שני תורות נעשו ת' טובים לישראל (read: שתי תורות) two laws (the written and the oral) became good guides for Israel.

תַּיָּר, תַּיָּרָא ch. same. Targ. Job XXIX, 15 Var. (Ms. עַיָּר).—Cant. R. to II, 12 (play on התור ib.) קול ת' טב וכ' the voice of a good guide has been heard . . ., that is, Moses and Aaron.

תַּיָּרָא* m. = תַּיּוֹרָא, *ox-driver, plougher.* B. Bath. 54b כדאזיל תַּיָּרָא דתורי וחדר (Ms. M. תוורא; Ms. H. תַּיָּארָא; Ms. R. תַּיּוֹרָא, v. Rabb. D. S. a. l. note) he gets possession of the whole field, when he digs as far as the plougher goes with his oxen and turns around, i. e. when he digs the distance of an ordinary bed in the field; (Rashb. כדאזיל תַּיָּרָא דתורי וכ' when *a yoke of oxen* goes over the entire length (or breadth) of the field and turns back, i. e. two beds all along the field).

תַּיָּרְשָׁא, תַּיְרָשָׁא, v. תַּרְשָׁא.

תַּיְתָא, v. תּוּפָּא, a. תְּפָא.

תִּיכוֹנָה f. (b. h.; תָּוֶךְ) *inner, central, middle.* Y. Ber. I, 2d; Lam. R. to II, 19. Ber. 3b (ref. to Jud. VII, 19) אין את' אלא שרש וכ' you cannot say *middle* watch, unless there is one before and one after (which proves that the night is divided into three watches); Yalk. Jud. 63.—*Pl.* תִּיכוֹנוֹת. Ib. מאי תיכונה תיכונה שבת' *tikhonah* means here the middle of the middle watches, i. e. the end of the second and the beginning of the third of the four watches; v. תָּוֶךְ; Ber. l. c. אחת מן חתיכונה שבת' (corr. acc.).

תִּיכְלָא, v. תְּכֶלֶת.

תִּיל-, v. תֵּל.

תַּיְלָאנָא, v. תִּילַעְנָא.

תַּיְלָדוּתָא, v. תִּילְדוּתָא.

תַּיְלָדָא, v. תִּלְתָא.

תַּיְלוּל, v. תִּלְתּוֹל.

תַּיְלָתָא, v. תִּלְתָא.

תִּילִין, תִּילִים, v. תֵּל.

תִּילִין, תִּילִים *psalms*, v. תְּהִלָּה.

תִּילְתָן, תִּילְתוּתָא, תִּילְתוֹל, תִּילָתָא, v. sub תֵּל, תִּל'.

הא גברא והא ת' here is the man, and here is his answer (such an ingenious answer only such a man can give); גברא קא חזינא ות' וכ' I see the man, but I do not see the answer (his argument does not convince me). Ab. Zar. 68a ת' קא מותיב חגא . . . Ḥagga knows not what the Rabbis say, and dares to argue? Ber. 10b ת' דרב חסדא ת' this is an argument against Rab Ḥisda; it is an argument (R. Ḥ. stands refuted). Ib. 21a ת' this is a final refutation; a. v. fr. — *Pl.* תִּירוּבָתָא. Targ. Job XXI, 34 Ms. (ed. *sing.*).—4) *pl.* as ab. *going to and fro, waywardness.* Targ. Jer. V, 6 (ed. Wil. תירו). Ib. XIV, 7 תִּירוּבָתָנָא (not תִּירוּבָתָ'); a. e.

תִּיודִימוֹס, v. תדיוטוס.

תַּיּוֹם m. = תְּאוֹם, *twins, two grown together.* Succ. 36a.

תַּיּוֹמָא, תַּיּוּ' ch. same, *twin.*—*Pl.* תִּיוֹמִין. Targ. Gen. XXV, 24. Ib. XXXVIII, 27. Targ. Cant. IV, 2. Ib. 5.—*Fem.* תִּיוּמְתָא *twin sister.* Targ. Y. Gen. IV, 2 (ed. Vien. תִּירוּמְתָ').

תִּיוֹמֶת f. (preced.) 1) [*twins,*] *the central leaf of the palm branch,* which is a junction of two. Succ. 32a נחלקה ת' (Ms. M. 2 הַתַּיְּרֶמֶת) if the central leaf is split; B. Kam. 96a; a. e.—2) *twin-sister, match.* Pesik. R. s. 15 (ref. to תמתי, Cant. V, 2) תִּירוֹמְתִי לא אני גדול וכ' my match, I am not greater than she, nor is she greater than I; (Cant. R. to l. c. תאומתי כבירכול).—Trnsf. *a broken thread joined by twisting, thick thread.* Y. Sabb. VII, 10c אפי' ערב שבת לא חירח בו קשר ולא תירמת even in the woof of the curtain there was neither a knot nor a twist.—3) *molar tooth,* v. תְּאוֹם.

תִּיוּמְתָא, תִּירוּמְתָא, v. תִּירוּמָא.

תיוסאני, Targ. Prov. XXII, 3 ed. Lag., v. תְּכַךְ I.

תִּי', תִּיחוּדָא m. (תחת, transp. of חת; cmp. תּוּחָת, Job XLI, 21, = תַּחְתּוֹת) *crushing*; עֲפַר ת' *crushed, loose earth.* Ohol. XVIII, 8 ועפר התי' (Mish. ed. וחעפר, corr. acc., or וחַעֲפַר הַתְּחוּתַ'; Maim. comment. ed. Dehr. עֲפַר תּוֹחָת). Tosef. ib. XVI, 5 רושם ואין . . . ואיזו היא בחולה ed. Zuck. (Var. ואין עפר תחתיו) virgin soil is that in which there is no imprint, and the earth of which is not *ʿăfar tiḥuaḥ*; Nidd. 8b, v. רָשָׁשִׁין. Bets. 8a top עפר ת' (Tosaf. תית'). Sabb. 39a. Ber. 40a (Ms. F. תוחת, v. supra). Y. B. Bath. II, beg. 13b מפני שעושין עפר ת' וכ' because they (the rocks or boulders near a wall) make the ground around them loose, and affect the earth of the wall; Bab. ib. 19b ומעלין עפר ת' . . . שמחלידין they (the roots of trees near a wall) undermine the ground, and generate loose earth; a. e.

תִּיטָא m. (θῆτα) *the Greek letter* θ (Tau), which in voting stood for θάνατος (death). Lam. R. to II, 1, v. תִּיחוּדָא.

תַּיְטַרוֹן, v. תִּיאַטְרוֹן.

תַּיְיָא, only in וַתַּיְיָא = וַאֲתָא, v. אֲתָא.

תִּימָא pr. n. m. *Tima*, an Amora. Y. Snh. IV, 22[b] ת' בר' פפיוס.

תִּימָא, תִּימָה m. *tema*, name of a bird. Ḥull. 141[b] תימת (Ms. M. תרמא; Mus. תַּמָּה; Ar. חַמָּא).

תְּמַ', תִּימְדָא, תִּימָה m. (תְּמַהּ) 1) *astonishment.* Targ. Jer. V, 30 (ed. Wil. תִּירְמָא; h. text שמה). Targ. Ez. XXXII, 10 (ed. Wil. תִּירְמָה); a. fr.—Midr. Till. to Ps. VI, beg. (in Hebr. dict.) ת' הוא על הקב"ה וכ' (ed. Bub. תמה הוא מן) it is astonishing of God, that he &c.—[In Talmudic commentaries ותימה introduces an objection.]—2) *wonder, miracle, sign.* Targ. Ps. LXXI, 7 (ed. Wil. תְּמָהָא, h. text מופת). Targ. Y. Ex. VII, 9. Targ. Y. Deut. XIII, 2 sq.; a. fr.—*Pl.* תִּירְמַדְיָא, תִּירְמַהְיָא, תְּמֵ'. Ib. IV, 34 (not תְּמֵ'). Targ. Y. I ib. XXXIV, 11. Targ. Ps. CV, 27; a. fr.—3) *desolation, poverty.* Targ. II Esth. X, 1 תמה ed. Lag. (ed. Vien. תַּמָּהָא, תַּמָּה; Ar. תמא), v. Meg. 11[a], quot. s. v. רָשׁ; [Ar., misled by the Hebrew text: *tribute*].—[Ib. IX, 24 ת' הוא עדבא Ar., mistake for רמא, with omission of מלתא.]

תִּימָדוֹן, v. תַּמְהוֹן.

תִּימוֹז* m. *one who has no eye-brows.* Tosef. Bekh. V, 9 ed. Zuck. (Var. תרמיז); Bekh. 44[a] תימו' שחמו זיפין (read: תִּירְמִיזוֹ שׁוֹחֲמוּ זִיפָיו) *t.* is one whose eye-brows are gone; ib. תחמיר (Rashi תומיין, Ar. תימן).

תִּימוֹ', תִּימוֹר m. (b. h. תֹּמֶר; תָּמַר) *rising column.* Yoma 28[b], v. פָּצַע, a. תָּמַר.

תִּימוֹרָא c. (cmp. שְׁמֻרוֹת Ps. LXXVII, 5) *eye-lid, eye-lash.* Sabb. 77[b] דמידלי לעיל ... ת' מ"ט דאר Ar. (ed. תִּירְמָא) why is the eye-lid of the chicken bent upwards?—*Pl.* תִּימוֹרַיָּא, constr. תִּימוֹרֵי. Targ. Ps. XI, 4 Ms. (ed. Wil. תִּמְ'; ed. Lag. תרמ'). Targ. Job III, 8. Ib. XLI, 10 Ms. (ed. Wil. תִּמְרֵי). Ib. X, 22 (*eye-lids of the morning;* h. text צפרתה). Targ. Prov. IV, 25 Ms. (ed. Wil. תִּירְמָר; ed. Lag. תמר); a. e.

תִּימוֹרְתָּא f. same.—*Pl.* תִּימוֹרָתָא. Targ. Ps. LXXVII, 5 ed. Wil. (ed. Lag. a. oth. תִּימוֹרַתַּיָּא, תִּירְמוֹרַתַּיָּא).

תִּימַחְתָּא f. (מְחִי), sub. נברא, *bark softened by beating and stripping.* Ḥull. 51[b] ת' לא חיישינן (Ms. R. 3 a. Ar. תמדתא; Ms. R. 2 תִּמְחַתָּא, v. Rabb. D. S. a. l. note 50) if the animal fell upon soft bark, we do not apprehend internal injury; v. נִבְרָא.

תימטינים, תימטינוס, Y. Ab. Zar. II, 40[d], read דומיטיריינוס.

תִּימִין, v. תִּרְמוּז.

תִּימַלּוֹס, v. תַּמַּלּוֹס.

תִּימֵן, v. תִּרְמוּז.

תִּימָרָא, תִּימְרָא, v. תִּירְמוֹרָא.

תִּימָרָה, v. תִּמְרָה.

תִּימָרָת, v. תִּמְרָה.

תִּינָא, *pl.* תִּינִין, תִּינַיָּא, v. תַּאֲנָתָא.

תִּינוֹק m. (יָנַק) *child, boy.* Sabb. 151[b], a. e. ת' בן יומו a child not quite a day old. Sot. 47[a]; Snh. 107[b] רצר ת' ואשה תהא וכ' desire, child, and woman should be repelled with the left, and drawn near with the right hand. Yoma 82[a] בת' ... בן שלש at thirteen we order full fast by Biblical law: this refers to a boy; a. fr.—*Pl.* תִּינוֹקוֹת, תִּינְקֵי. Ib. VIII, 4, v. עָנָה II. Sabb. 119[b], a. fr. ת' תִּינוֹקוֹת של בית רבן school children; a. v. fr.—*Fem.* תִּינוֹקֶת, תִּינְקֵי *girl.* Yoma 82[a] בת' ... בן שתים at twelve we order full fast ...: this refers to a girl (v. supra). Nidd. X, 1; a. fr.

תִּינַח, תְּהִינַח, v. נִיחָא ch.

תַּנַּח', תּוּנַּחָא, תּוּנְחָא, תְּנֵ', תִּינְחָתָא, תִּינָחָא f. (אֲנַח) *sigh, groan.* Targ. Ps. XXXI, 11 תינחא ed. Lag. (ed. Wil. תְּנֻחָתָא). Ib. XXXVIII, 10 תינחתי (ed. Wil. תְּנֻחָתִי). Targ. Is. XXXV, 10 (ed. Wil. תִּירְנָחָתָא, *pl.*); a. fr.

תִּינְנֵ', תִּינְיָיתָא, תִּינְיָינָא, תִּינְיָינוּת, תִּינְיָין, תִּינְיָתָא, v. sub תִּנְ'.

תִּינָתָא, v. תַּאֲנָתָא.

תִּיסְוָור, תִּיסְבָּרִית, תִּיסְבָּרָא, תִּיסְבָּר, v. sub תְּסַ'.

תִּיסוּמֶן, Ex. R. s. 47, למלך שהיה אוהב לת' וכ', perhaps to be read: לְסִיסוֹנוֹ (v. סִיסוֹן) a king that loved his commissary. He said to him, measure unto thyself golden Denars.

תִּיעָדָא, v. תִּיאָדָא.

תִּיעוּב m. (תָּעַב) *abomination, rejection.* Yalk. Am. 545 לידע כמה ת' נעשה להם that they might know how much they were abominated; (Lev. R. s. 5 להודיע כמה חטא גורם).

תִּיפַּח, תִּיפָּח m. (נָפַח; cmp. מַפַּח נפש) *fainting, decay; disappointment.*—ת' נפש, ת' רוח, (Chald. ת' רוחא) *let fainting come upon ..., let despair come upon ...!* R. Hash. 31[a] ששה ... אמרת ת' נפשם וכ' Ms. M. (ed. אמר ת' עצמן, read: עצמותן) the Shechinah delayed six months in the desert for Israel's sake, perhaps they would return in repentance; when they did not return, the Shechinah said, let despair come upon them &c. (ref. to Job XI, 20 מִפַּח נפש...). Keth. 105[b] ת' נפשם של וכ' oh, the despair that waits for those who take bribes! Y. Maas. Sh. IV, 55[b] bot. [read:] ת' רוחיה דהאי גברא woe to that man! Num. R. s. 7[4] (to a plant) ת' רוחך וכ' woe to thee! last night thou wast looking well &c., v. פָּרַג. Ex. R. s. 3[12] ת' עצמותה (read: עצמותיה) Oh, the decay of her bones, woe to her!; a. fr.

תִּיפְלוּת, תִּיפְלָה, v. תִּפְלָה, תִּפְלוּת.

תִּיק m. (θήκη) *casing, sheath.* Kel. XVI, 8 חצשור לת' whatever is intended for a casing, contrad. to חִפּוּי. Sabb. XVI, 1 ת' הספר a book chest; ת' התפלין a box or bag in which the T'fillin are kept; a. fr.

תִּיקָא ch. same. Targ. Job XX, 25 מִתִּיקָה (Ms. מִתִּיקָא, corr. acc.). Targ. Y. Num. XXXI, 8 (ed. Vien. תִּינָק, corr. acc.). Targ. Lam. III, 13 (*quiver*).

תִּיקָא, תִּיאָקָא, תִּיקָא, תָּקָא (תֵּיקָא) m. (contraction of תִּירְצָק; v. מְצָקָה; cmp. Arab. *wakay*) 1) *railing, gallery.* Targ. O. Deut. XXII, 8 (Y. תִּיאַק גיפופין; h. text מעקה). Targ. I Kings VI, 10 תִּיקָא (h. text רצוץ).—2) trnsf. *safety, place to stand on* or *lean against.* Targ. Y. Lev. XXVI, 37 ת' למיקום (h. text תקומה).

תִּירוּ = תִּיקוּם, v. קוּם ch.

תִּיקֵי, תִּיוֵּי m. pl. (קוּ, apocope of קוּם; cmp. קָא) *door posts* (cmp. Syr. קרמא P. Sm. 3533). Targ. Y. Deut. VI, 9 (ed. Vien. תִּקֵּי); XI, 20; Targ. Cant. VIII, 3 (ed. Vien. תִּירְקִי, corr. acc.).

תִּיקוֹל, Y. Dem. III, beg. 23^{b} כדי תיקולו, read: תִּיקוּנוֹ, v. תִּיקוּן.

תִּיקוֹלָא, תִּיקוּלָא, v. תִּקוּלָא.

תִּקּוּן, תִּיקוּן m. (תָּקַן) 1) *preparation,* esp. *making fruits available by separating the tithes, the priest's share* &c. Y. Dem. III, beg. 23^{b} נותן לו כדי תִּיקוּנוֹ (not תיקולו) we give a quantity large enough for him to separate the tithe, i. e. we give him a larger quantity, so that after deducting the gifts he should have as much as is due to him; a. e.—2) *establishment, institution; amendment, making right.* Gitt. IV, 2, a. fr. מפני ת' השולם for the social order. Succ. V, 2 ומתקנין שם ת' גדול and they introduced a great improvement there; ib. מאי ת' גדול וכ' what was that great improvement? ... The woman's compartment was open, and they put a railing around it &c. Tosef. Naz. V, 2 ת' הדבר וכ' the way to set the thing right, the proper way is &c.; Y. ib. II, end, 52^{b} תִּקֵּן וכ'. Pesik. Shim'u, p. 118^{a} על שם שלא ... כתיקונה בא"י because I did not separate one Hallah in Palestine as was proper; Cant. R. to I, 6 כתקנה; ib. על שלא ... כתקונו וכ' because I did not keep one Holy Day in Palestine as I ought to have &c. Pesik. R. s. 28 שאין עושים ... כתיקנם וכ' my children do not observe the festivals according to their institution, as they were commanded &c. Meg. 2^{a} בזמן שהשנים כתיקנן וכ' when the seasons of the year were as they ought to be (when the calendar was regulated by the court), and Israel dwelt in their land; a. fr.—ת' סופרים the emendations of Biblical phrases introduced by the Sof'rim (v. סוֹפֵר) to obviate apparently irreverent expressions. Tanh. B'shall. 16 [where the text is largely interpolated]. Gen. R. s. 49 (ref. to Gen. XVIII, 22) ת' ס' הוא זה שהשכינה וכ' this is a Soferic emendation (for, 'and the Lord stood yet before Abraham'), for the Shechinah waited for Abraham; Midr. Till. to Ps. XVIII; (Lev. R. s. 11 תִּקְּנַת ס'); a. fr.—[A list of these emendations is to be found in Tanh. l. c.; Sifré Num. 84; Mekh. B'shall., Shir., s. 6; Yalk. Ex. 247; v. esp. Frensdorff, Ochlah W'ochlah, p. 113.]

תִּקֵּן, תִּיקוּנָא ch. same, *preparation, order, arrangement; equipment, adornment.* Targ. O. Ex. XXVIII, 8 (h. text אפדה). Targ. Is. XXX, 22. Targ. Ex. XXXIII, 6 תִּקּוּנָן (h. text עדי) וַיְ'. Targ. Jer. II, 32. Targ. II Chr. XXIV, 13 (h. text מחכנת). Targ. Ps. IX, 5 Ms. (ed. פורענות; h. text משפט); a. fr.—*Pl.* תִּיקּוּנִין, תִּקֵּ'. Targ. Jer. IV, 30. Targ. Deut. XXII, 5; a. e.

תִּיקְלָא, v. תִּקְלָא.

תִּיקָן, v. תִּיקּוּן.

תִּיקְעוּתָא, v. תִּקִישׁוּתָא.

תִּיקְרוּבָתָא, v. תִּקְרֻבְתָּא.

תִּיקְרַת, v. תּוּקְרַת.

תַּיָּר, v. תַּיָּיר.

תִּיר m. (תּוּר II) *wakefulness.* Meg. 18^{b}, a. e., v. נוּם.

תִּיר, Tosef. Bets. IV, 10 אבל מחדדין את הכלים בת' ed. Zuck., a corrupt and misplaced dittography of ואין מדיחין את הכלים בנחר.

תִּירְבִי, Midr. Till. to Ps. LXXV ת' כוס, read with ed. Bub. טִירְבְּרִי = טִרְבְּרִי Tiberian glass cup (v. Nidd. 21^{a}).

תִּירְגֵּם, v. תִּרְגֵּם.

תִּירְדִּין, v. תָּרַד.

תִּ', תִּירוּכִין m. pl. (תְּרַךְ) *being sent away, divorce.* Targ. Lam. I, 1. Targ. Y. Deut. XXIV, 1; 3.—Gitt. IX, 3, v. שִׁירְבּוּקָא. Ib. 85^{b} ת' וכ' ולורכיה לוי"ו דת' and he must prolong the Vav in *tirukhin* ..., lest it be read &c., v. שִׁירְבּוּקָא.

תִּירוֹם, v. תֵּירוֹס.

תֵּירוֹס m. (תּוּרַס) *rebellion.* Sabb. 32^{a}, v. מְחַטְּרָא; Yalk. Gen. 31 (not תירום).

תִּירוּצָא m. (תֵּרֵץ) *straightness, uprightness.* Targ. Ps. XCVI, 10. Ib. CXI, 8.

תִּירוּצָתָא, v. תִּירִיצוּתָא.

תִּירוֹשׁ m. (b. h.; ירשׁ Ges.; cmp., however, רָשַׁשׁ) *juice, must, wine.* Tosef. Ned. IV, 3 הנודר מן הת' ... ומותר ביין he that vows abstinence from *tirosh* is forbidden all kinds of sweet juice, but is permitted (fermented) wine; Y. ib. VII, 40^{b} bot. כמאן דאמר ... התורה קראת אותו ת' תִּירוֹשֶׁךָ this is according to him who says, that in vows we follow the ordinary usage, but according to him who says that we must be guided by Biblical usage, the Bible calls it (wine) *tirosh*; 'thy *tirosh*' (Deut. XI, 14) means wine; (quot. from) Sifré Deut. 42. Ib. תרושך מלא (read תיר) 'thy wine', that means in abundance. Pesik. 'Asser, p. 100^{a} (ref. to Deut. XIV, 22, a. Hos. II, 11) אם זכיתם תירושך ואם לאו תִּירוֹשִׁי if you do good, it is thy must, if not, it is my must; Yalk. Deut. 897; a. e.

תִּירְחָא, Y. Ter. X, 47^{b} חנינה ת' (ed. Krot. תירתא), v. תּוּרְתָּרְיָא.

תִּירְטָא, v. תִּרְטָא.

תִּירְיוֹסְקִי, v. טִירְיוֹסְקִי.

תִּירְיוֹקִי, תִּירְיוֹקָא, תֵּרָ׳ f. (θηριακή, theriaca) *theriak*, a certain compound believed to be an *antidote* against poisonous bites; in general *a remedy, medicine*. Sabb. 109b (v. Rabb. D. S. a. l. note 1), v. בַּנְגַּד. Ned. 41b כי תירויקי לגופא (Ar. קא ...) as wholesome as theriac for the body. Ib. לא חזיא ולא תִּירְיָקָה I want neither it (the fever) nor its alleged good effect. Cant. R. to IV, 5 [read:] שלחו תרופאים וחבריאו מדמיהן ועשו אותן תִּרְיָאקָה ובה וכ׳ the physicians sent (to Alexandria) and got some of their blood (of menstruation) and made a theriak of it, and with it they healed &c.—[Ab. Zar. II, 4 ותירויקי Y. ed., v. וְתִינְיָרִיקִי.]

תִּירְעָתָא, v. תִּרְעָתָא.

תִּירְקִי, Y. Ḥag. II, 77d זהב ת׳, read: סִירְקֵי זהב = סִירִיקוֹן, v. סִירְקִין של זהב.

תִּירְתָּאָה, v. תּוּרְתָּנִיָּה.

תַּיִישׁ, תַּיִשׁ m. (b. h.) *he-goat; wether*. Hull. 79b, sq.; a. e.—*Pl.* תְּיָישִׁים, תְּיָשִׁים. Y. Snh. I, 19a top נעשו ת׳, v. גְּדִי; Ber. 63a; Y. Ned. VI, 40a. Gen. R. s. 42, a. e. אין ת׳, v. גְּדִי; a. fr.—*Fem.* תְּיָישָׁה *she-goat*. Hull. l. c.; a. e.

תְּיָרָ׳, תֵּירָ׳, תְּיָרָא ch. same. Targ. Prov. XXX, 31.—Y. B. Bath. III, beg. 13d (expl. משכוכית) ת׳ רבא the big wether (leader of the flock).—*Pl.* תְּיָרֵי, תֵּירֵי, תְּיָרָיָא. Targ. O. Gen. XXX, 35. Ib. XXXII, 15.

תְּיִשְׁעָ m. (תֵּשַׁע) 1) *nine-tenths*; 2) *one-ninth*. Y. Dem. VII, 26c top נוטל שני תישעין וח׳ של ת׳ וכ׳ he takes twice nine-tenths (of ten), and one-ninth of nine-tenths, which makes ten for the first tithe, and nine for the second. But why not say 'nineteen'? Said R. Z., 'the words of the wise and their riddles'. Ib. [read:] חרוצה להכניס ... נוטל על כל תאינה ותאינה שני תישעין וח׳ של ת׳ שחן עשרים ושלש וארבעה תישעין של תאינה he who wishes to bring into his house one hundred figs available for use, must count for each fig (an addition of) two-ninths and one-ninth of one-ninth, which makes (an addition of) twenty-three figs and four-ninths of a fig (23, and $\frac{4}{9}$ as nearest to $\frac{3}{8}\frac{7}{7}$).—*Pl.* תְּיִשְׁעִין. Ib. Y. Erub. II, 20b צא מהן ארבעה ת׳ ... נשתייר שם תשעת עשר תלתותיך חסר תשוע (not תלתולין) deduct therefrom (from $6\frac{2}{3}$) four-ninths for the four sides, and there remain nineteen thirds less one-ninth ($=6\frac{2}{9}$).

תִּישַׁע, v. תֵּשַׁע ch.

תִּיתוֹרָא m. (= תרתור׳; cmp. שָׁרִיתָא, שְׁרִישְׁתָּא; cmp. גִּשְׁרָא) *bridge* (Assyr. *titurru*). B. Bath. 21a ואי אית תי׳ ממטיינן וכ׳ if there is a bridge, we may let the children cross the river (to attend school on the other side), but if there is only a cross-board (גַּמְלָא I) &c. Ned. 41a מטא ת׳ וכ׳ when he came to a bridge, the animal shied.—Trnsf. ת׳ דתפלין *the skin drawn over the capsule of the T'fillin of the arm* after the inscriptions have been put in, *bottom* of the capsule with a hollow rim (מעברתא). Men. 35a.

תֵּךְ m. (תכך) *twisted cord, ring*.—*Pl.* תְּכִים. Y. Meg. II, 73a bot. אם תפר בה שנים ... ת׳ וכ׳ if he joined the sheets of the M'gillah by means of two or three rings, it is fit for use.

תְּכָא, תַּ׳ ch. same, *ring, chain*. Targ. Koh. IV, 12 כת׳ דמגדלא וכ׳ (not כתיבא) like a chain plaited of cords, each consisting of three threads (h. text חוט המשלש).—*Pl.* תְּכִין, תְּכָיָא, תַּ׳, תְּכֵי. Targ. O. Ex. XXVIII, 14; XXXIX, 15. Targ. II Chr. III, 16; a. e.—Y. Sabb. VI, beg. 7d מהו מיפק באילין ת׳ how about going out (on the Sabbath) with those cord chains (as a belt)? Bab. ib. 57a, v. תַּלְיָלָא. B. Kam. 119b מהו אריג ת׳ 'woven' means here twists.

תְּכָא (I תַּכָּא), v. תּוּכָּא.

תְּכָא II m. (v. preced. art.; cmp. Assyr. *tukku* shield, a. Lat. scutum a. scutella) *salver, tray* (of twisted osiers). Ber. 42a לבתר דסלקין ת׳ וכ׳ after the tray before them was removed. Ib. אנן אית׳ דריש וכ׳ we count on the tray of the Resh G'lutha (who sends us portions of what is placed before him). B. Mets. 86a קריבו ת׳ קמיה they placed a tray before him (with food and drink). Pes. 110b תרי קמי ת׳ ותרי אית׳ two cups before the tray is brought in, and one during the meal. Yeb. 63b, v. קְשַׁט; a. fr.

תְּכִבּוֹסְתָּ f. (כְּבַס) *washing* (clothes). Ex. R. s. 23 אין לחן ת׳ cannot be washed; Cant. R. to I, 5, a. Yalk. ib. 982 אין צריכין ת׳ (corr. acc.). Cant. R. to IV, 11; Pesik. B'shall., p. 92a, a. e. ולא היו צריכין ת׳ but did they (their garments in the desert) not need washing? M. Kat. 15a, a. e. אבל אסור בת׳ a mourner is forbidden to wash his clothes. Hull. 31b ת׳ ראשונה washing the first time (Lev. XIII, 54), ת׳ שניה washing a second time (ib. 58); a. fr.

תַּכְבָּר m. h., v. next w.

תּוּכְּ׳, תַּכְבְּרָא m. (כבר; cmp. כְּבָרָה) [*basket,*] *the body of an animal stuffed with its loose pieces* (head, legs, entrails) *and roasted*. Targ. I Sam. XXV, 18 (h. text עשׂרת; Rashi to Pes. 74a quotes תַּכְבְּרָנִין).—Pes. 74a ר׳ ישמעאל קוריחו תַּכְבְּרֵי וכ׳ Ms. O. (ed. תוך תוך, v. תּוֹךְ I) R. Yishmael called it (the prepared Passover sacrifice) a *takhbar* (basket); R. T. called it, a kid with a helmet (v. קַלָּס I); Y. ib. VII, beg. 34a [read:] תוך בר דברי ר׳ ישמעאל ר׳ טרפון אומר מקולס; Mekh. Bo s. 6 [read:] תוך ובר דברי ר״ר ר״ע אומר מקולס; Yalk. Ex. 197 תוך ובר דברי ר״א ר״ע אומר וכ׳ (corr. acc.).—[תוך בר, תוך ובר arisen from a phonetic etymology of תּוּכְּבָר, as if meaning *inside* (and) *outside*.]

תְּכוֹל *to be bereft*, v. תְּכֵל.

תְּכוּף, v. תְּכִיף.

תַּכְמְקָא, v. תַּכְמְקָא.

תְּכֵיל, v. תְּכַל.

תְּכֵיל m. (תְּכַל) 1) *trust, confidence.* Targ. Ps. XVI, 9 בת' Ar. (ed. לרוחצן).—2) part. of תְּכַל.

תְּכֵילְתָּא, v. תְּכֶלְתָּא.

תְּכוֹף, תְּכֶךְ, תְּכֵיךְ m. (תְּכַךְ) [*seizing, overpowering,*] בתכיף שלו בת' *suddenly, unawares.* Targ. O. Num. VI, 9 (ed. Vien. בתכף; Y. בתכוף; h. text פתע פתאם). Targ. Job I, 15. Targ. Is. XXX, 13. Targ. Y. II Deut. IV, 42; a. e.

תְּכִיפָה f. (תְּכַךְ) [*junction, fastening,*] 1) *stitch* or *knot.* Kil. IX, 10 התוכף ת' אותו if one fastens two pieces together with only one stitch; Men. 39[a]; Sabb. 54[a]; a. fr.—2) *immediate sequence.*—*Pl.* תְּכִיפוֹת. Y. Ber. I, 2[d] bot. שלש ת' הן תוכף וכ' three actions require immediateness; putting on of hands must be immediately followed by slaughtering &c.; Bab. ib. 42[a]; Deut. R. s. 2[10]; Yalk. Gen. 130 תְּכֻפּוֹת; a. e.; v. תְּכָךְ.

תְּכַךְ I m. (v. תוך) [*to press between,*] 1) *to squeeze, press;* (h. ענש) *to annoy; to fine.* Targ. Prov. XVII, 26 למתחך.—V. הוּכַּא.—2) *to twist, twine;* v. תְּכָא, תַּכָּא.

Ithpoli אִתְּוֹכִי *to be pressed, come to grief.* Ib. XXII, 3 ואתוכיו Levita (ed. Wil. וחסרין אינון; ed. Lag. תירוסאני אנון(?); h. text נתענשו).

תְּכַךְ II m. (preced.) *t'khakh,* a worm in silk. Sabb. 90[a] דשרלאי ת' the worm in silk is called *t'khakh.*

תָּכָךְ m. (b. h.; preced. wds.); *pl.* תְּכָכִים *middle, mean;* איש ת' *a man of medium wealth, of some means.* Lev. R. s. 34 (ref. to Ps. XXIX, 13) רש זה שהוא רש בתורה ואיש ת' וכ' 'poor' means poor of knowledge, and the 'man of means', that is he who has learned one or two orders (of the Mishnah); עמד רש עם איש ת' וכ' the ignorant comes to the scholarly man, saying, teach me &c.; רש בנכסים ... ואיש ת' זה שהוא עושה בפעולה 'poor' means poor of possessions, and 'the man of means', that is he who works with success; עמד רש עם איש ת' וכ' the poor man comes to the successful man &c.; Yalk. ib. 665 איש ת' זה שהוא בינוני מן הנכסים he who is of medium wealth (v. Tem. 16[a]; Ex. R. s. 31[14]).

תְּכַל (v. כְּלֵי) [*to be whole,*] *to confide, be confident.* Targ. Ps. IX, 11 ויתכלון Ms. a. Ar. (ed. וי־סתכלון, corr. acc.; h. text ויבטחו). Targ. Prov. XIV, 32 תְּכֵיל (ed. Wil. תָּכֵל; h. text חסה). Ib. XXVIII, 26 תכיל Ms. (ed. תְּכֵיל; ed. Wil. תָּכֵל; h. text בטח). Ib. XXXI, 11; a. e.—Y. Keth. VI, 30[d] יִתְכּוֹל דמריה דמועדא קיימים (not דמועדיא) let one trust that the Lord of the festive season lives, i. e. let the managers of the charities advance or borrow the money, trusting that the charity fund will be repleted at the festive season.

תְּכוֹל, תְּכֵיל, תְּכֵל 1) = h. שָׁכֹל, *to be bereft, childless.* Targ. O. Gen. XLIII, 14 תְּכוֹלִית תכולית ed. Berl. (ed. Vien. אִתְכַּפְלִית תְּכֻלִית; Y. II תְּכָלִית). Targ. O. ib. XXVII, 45 אִיתְכּוֹל ed. Berl. (ed. Vien. אֶתְכַּל). Targ. I Sam. XV, 33. Targ. II Sam. XVII, 8 תָּכַל ed. Vien. I (ed. Wil. תִּכֵּל; h. text שַׁכּוּל).

Targ. Is. XLIX, 21; a. fr.—2) = h. שָׁכַל *to finish, consume, bereave.* Targ. Ps. XXXV, 12 למתכל נפשי Ms. (ed. לנפשי). Targ. Y. II Gen. XLII, 36 תְּכָלְתוּן ed. Vien. (oth. ed. תַּכָּל *Pa.*).

Pa. תַּכֵּל *to consume, make childless.* Targ. Y. II Deut. XXXII, 22 תַּכְּלַת (ed. Vien. תְּכֻלַּת; h. text אכל). Targ. Jer. XV, 7. Ib. L, 9; a. e.

Af. אַתְכִּיל 1) same. Targ. I Sam. XV, 33 אַתְכְּלַת (not אַת'). Targ. Y. Deut. XXXII, 32 (ed. Vien. *Pa.*; h. text אֲשַׁכְּלַת!); a. e.—Part. pass. מְתַכַּל. Targ. Hos. XIII, 8; a. e.—2) *to give premature birth, cast before the time.* Targ. O. Gen. XXXI, 38 (Y. אִתְכָּלוּ). Targ. Cant. IV, 2. Targ. Mal. III, 11; a. e.

Ithpe. אִתְכִּיל, אִתְכַּל אִיתְכַּל *to be bereft, made childless.* Targ. Gen. XLIII, 14, v. supra. Targ. Y. ib. XXVII, 45; a. e.

תַּכֵּל m., תְּכֻלָּא, תַּכָּלָא c. (preced.) *bereft, childless.* Targ. II Sam. XVII, 8, v. preced. Targ. O. ed. Berl. Ex. XXIII, 26 (ed. Vien. a. oth. מְתַכְּלָא; Y. ed. Vien. תְּכָלָא); a. e.—Pes. 70[b] אבין ת' (Ms. M. 2 אבון תַּכָּאלָא) Abin the childless (surname of רבין); Hull. 110[a]. Sabb. 151[b] (Rashi תיכ'), v. עֲוִירָא I, II.

תִּי', תְּכֻלָּא, תָּכֵל I m. (preced.) 1) *bereavement.* Targ. Is. XLVII, 9 (ed. Ven. I תְּכֻלּוּ).—Sabb. 151[b], v. עֲוִירָא II.—*Pl.* תִּי', תְּכֻלֵי. M. Kat. 28[a] בי רבה שתין ת' in the family of Rabbah occurred sixty deaths.—2) *abortion.* Keth. 62[a] דמלפא ת' Ar. (not דמלפי; ed. תְּכֻלֵי, *pl.*), v. בְּהַת.

תִּי', תְּכֻלָּא II m. (preced.) *consumption, ruin, decay.* Ber. 56[a] חזאי דנפל ת' בחרתין וכ' I saw in my dream that decay had seized two of my fingers. Ib. נפל ת' בכולהו שיראי decay (through moths, v. תְּכַךְ II) has seized all the silk garments (of the royal wardrobe). Ḥull. 64[b] דשרא ת' בכולה for it (the drop of blood on the yolk of an egg) spreads decay over the whole of it.—*Pl.* תִּי', תְּכֻלֵי. B. Kam. 92[b] שתין ת' וכ' sixty decays (pains) &c., v. כְּבָא.

תְּכֶלְתָּא III m. = h. תְּכֵלֶת, *purple-blue wool.* Targ. Ex. XXV, 4 (ed. Berl. תִּ'). Ib. XXVIII, 8. Targ. Y. ib. 28. Targ. Y. Num. XV, 38; a. fr.—V. תְּכֶלְתָּא.

תיכלא, תכלא, Sifré Deut. 234; Yalk. ib. 933, prob. to be read: פִּרְנוּלָא, v. פִּרְנוּלֶס.

תִּי', תְּכֻלָּה f. = תְּכֻל *bereavement.* Targ. Is. XLVII, 8 (ed. Lag. תכלן, corr. acc.). Ib. 9 ed. Ven. I (oth. ed. תכל).

תַּכְלִית f. (b. h.; כָּלָה) 1) *end, destruction.* Num. R. s. 18[12] ויש אומרים ת' כלויה וכ' (מחלוקת ת in) and some say (the ת' intimates *takhlith*, that *is*, it brings destruction &c.—2) *end, object, perfection.* Ber. 17[a] חכמה תשובה וכ' ת' the end of wisdom is repentance and good deeds, lest a man study ... and treat his father with contempt &c.

תְּכֵלֶת f. (b. h.) *purple-shell,* a *bluish* or *cerulean dye, purple-blue wool,* esp. *the purple-blue thread used for the show-fringes.* Sot. 46[b] היא לוז שצובעין בה ת' that is the city of Luz where they dye the *t'kheleth* (v. לוּז I).

Men. IV, 1, v. עָכַב. Ib. 38a מצוה לבן לת' . . . it is proper to take the white thread first and then the blue. Ib.b טלית שכולה ת' מחי וכ' Num. R. s. 18 3, v. אוּגְרְדָּם ת', v. גַּרְדֹּם. if a cloak is made entirely of blue wool, is it exempt from show-fringes? Ib. טלית שכולה ת' אינה וכ' a cloak entirely of blue wool does not release (is insufficient for compliance with the law), and four threads are sufficient?; a. v. fr.

תְּכֵלְתָּא, **תְּכֻלְתָּא** ch. same. Targ. O. Num. XV, 38. Targ. Ex. XXVIII, 37; a. fr.—V. תְּכֶלֶת III.—Men. 42b הא ת' תיבא וכ' how do you dye the blue wool for the show-fringes? Ib. 39a sq. האי גברא . . . כולה ת' ורמי לה וכ' a man wore a cloak all of blue wool, and had show-threads of blue wool, but they were entirely plaited (leaving no fringes); יאי גלימא לא יאי ת' the cloak is becoming, but the show-fringe is not becoming (is not according to prescription); a. e.—Trnsf. *the choice of purity of descent.* Gen. R. s. 37, end חבל ימא ת' דבבל וכ' the Sea District (v. חֲבִיל) is the choice of Babylonia &c.; Kidd. 72a; Y. ib. IV, 65d top.

תְּכַן (v. כנן a. כון), *Pa.* תַּכֵּן (= b. h. תִּכֵּן) *to fasten, establish, arrange.* Targ. Ps. CVII, 36 Ms. (ed. אתקינו); h. text כוֹנֵן). Ib. LXXVIII, 20 ed. Lag. (ed. Wil. יתקן). Targ. Job XV, 35 (ed. Wil. מַתְכְּנִין *Af.*; Ms. מְתַכֵּין, some ed. מַתְכִּין, corr. acc.).

Af. אַתְכֵּין same. Targ. Is. XLVIII, 5 אַתְכִּרְנוּן Bxt. (some ed. אַתְרִכּוּנוּן, corr. acc.; ed. Wil. אַתְכִּי, corr. acc.; h. text צִוָּם).—V. תְּקַן.

תְּכַס (cmp. כסס) *to crush, stamp.* Targ. Prov. VI, 13 (h. text מוֹלֵל, v. מָלַל II).

תַּכְסִיס = עַכְסִיס. Gen. R. s. 8; Yalk. Ps. 834, v. אלטרכסיריה.

***תַּכְסָפִית** f. (transpos. of תסכפית; v. סְבַךְ) *band of oppressors, band of demons.* Ber. 51a של מלאכי . . . ת' חבלה וכ' a band of demons, and some say, a 'cluster' of angels of destruction, v. אִרְסַטַּגְלִילִיתָא; [Var. lect., v. Rabb. D. S. a. l.]

תְּכַף (v. כפף) 1) *to seize, join, bring into close contact.* Kil. IX, 10 החוֹבֵק וכ', v. תְּכִיפָה. Y. Ber. I, 2d bot. מי שהוא תוכף סמיכה וכ' he that performs the acts of putting on the hand and of slaughtering in immediate succession (usu. סָמַךְ).—2) *to seize, catch, overtake.* Taan. 13b תְּכִפּוּהוּ אבלו וכ', v. אֲבֵל; M. Kat. 17b; a. e.

Hif. הַתְכִּיף same, *to join.* Gen. R. s. 67 (ref. to Is. LXIII, 16) and where is Isaac? מי . . . את מַתְכִּיפוֹ לאבות he who said to him (Esau), decree persecutions over him,—wouldst thou join him to (include him with) the patriarchs?

תַּכַּף ch. same. Targ. Ps. XL, 13 Ms. a. ed. Genua (ed. תקיפין; h. text אפפו).—Y. Ber. I, 2d bot. אנא תְּכַּפִית גאולה וכ' I recited the G'ullah and the T'fillah in immediate succession (v. גְּאוּלָּה).

תְּכָף m. (preced.) *immediate succession*; (adv.) *immediately after.* Y. Ber. I, 2d bot. ת' לנטילת וכ' the benediction (over bread) should immediately follow the washing of the hands; Bab. ib. 42a; a. fr.

תְּכֶף, v. תְּכִיף.

תַּכְרִיךְ m. (b. h.; כָּרַךְ) 1) *bundle, roll, volume.* Y. Sabb. XV, 15c ת' של ברכות a volume containing formulas of benedictions; Treat. Sof'rim XV, 4 (not שטרות); (Tosef. Sabb. XIII (XV), 4 טוֹמוֹס). B. Mets. I, 8 ת' של שטרות a bundle of documents, expl. ib. 20b שלשה ברוכרין וכ' three documents rolled up together, contrad. to אגודה tied together; a. e.—2) *wrap, cloak,* esp. *pl.* תַּכְרִיכִין, תַּכְרִיכִים *dead man's wrap, shroud.* Kil. IX, 4 תַּכְרִיכֵי חמת וכ' the dead man's garments . . . are not subject to the laws concerning mixed material. Y. ib. IX, 32b top אל תרבו עלי ת' do not bury me with many garments; Y. Keth. XII, 35a top; Gen. R. s. 100. Maas. Sh. V, 12 (ref. to Deut. XXVI, 14) לא לקחתי . . . ות' למת I did not buy a coffin or shrouds with it &c.; Sifré Deut. 303; a. e.

תַּכְרִיכָא ch. same, *cloak, garment.*—*Pl.* תַּכְרִיכִין. Targ. Ez. XXVII, 16. Targ. Y. Deut. XXVI, 14.—Y. B. Bath. II, 13b bot. עחד ליה ת' prepared his shroud.

תַּכְשִׁיטָא, v. תַּכְשִׁיטָא.

תַּכְשִׁיט m. (קָשַׁט=כְּשַׁט) *ornament, decoration; toilet article.* Y. Ned. IX, end, 41c, v. עָנַן. Keth. 48a. Sabb. 63b . . . ת' אמא any piece of jewelry, however small, is susceptible of uncleanness. Tosef. Sabb. VIII (IX), 33 אם לת' if the eye paint is used for cosmetic purposes; (Sabb. 80a לקשט); a. fr.—*Pl.* תַּכְשִׁיטִין, תַּכְשִׁיטִים. B. Bath. 60b . . . עושה תַּכְשִׁיטֶיהָ וכ' a woman may do all her cosmetic painting, but should leave some part undone (in memory of the destruction of the Temple). Sabb. VI, 4 ת' חן לו they (the arms) are man's ornaments (therefore one may wear them when going out on the Sabbath), opp. גְּנַאי. Y. Keth. VI, 30d top תַּקְשִׁיטִין לעשותן וכ' if the wife brought him jewelry to be turned into coin, the Denar is charged to him for a Denar and a half; דינר לעשותן תק' וכ' if she brought him coined gold to be made into jewelry, the Denars are taken for their value; a. fr.

תַּכְשִׁיטָא ch. same. Targ. Y. Ex. XXI, 10 (h. text כסות).—*Pl.* תַּכְשִׁיטִין. Targ. Ruth III, 3 (ed. Vien. תַּכְשֻׁט).—Kidd. 31b בעינא ת' I want jewelry (or toilet articles); a. e.

תַּכְתַּקָּא, m. (v. תַּקָּא II) *a low table* or *stool* in the form of a shield, *tabouret.* Sabb. 119a הוה יתיב את' דשינא וכ' (ed. Sonc. אתק'; Ms. M. דפילא; Rashi quotes a Var. דשאנא; Ms. O. דשיגא) used to sit on an ivory stool (a teak stool) and fan the fire (for the Sabbath meals). Ib. 129a צלחו ליה ת' וכ' split a teak stool for him (to start a fire on his day of blood-letting); a. e.—*Pl.* תַּכְתַּקֵּי. Bekh. 31a קטיר לחו ת' . . . wreathed four hundred stools for them. Keth. 77b הוה יתיב . . . תכטקי פיוא (corr. acc.) was seated (in heaven) on thirteen gold stools; a. e.

תֵּל m. (b. h.; תָּלַל; cmp. דָּלַל) 1) *hill, mound.* Meg. 14[a] לאחד ... תל וכ' one had a mound in his field, and another had a trench. Ib. מכור לי תילָךְ sell me thy mound (to fill up my trench). Ber. 30[a]; Cant. R. to IV, 4, v. פֶּה. Ib. to V, 11 ולעשותו תל ... יכולות they can ruin a world and make it a mound (ruin); a. fr.—*Pl.* תֵּלִין, תֵּלָין, תֵּילֵי. Men. 29[b] תֵּילֵי ת' (later ed. תילין ת'), v. קוֹן I; Tanh. B'resh. 1; Erub. 21[b]. Cant. R. l. c. תילי ת' דגן they are piles on piles (of ideas), v. קִרְיָן h.; a. e.—2) (cmp. סלסל) *lock, curl.*—*Pl.* as ab. Num. R. s. 10[7] מסודרות ת' ת'; Y. Ned. I, 36[d] bot. תילי ת', v. קוּוצוֹת; (Bab. ib. 9[b], a. e. תלתלים); a. e.—תֵּל אַרְזָא, v. אַרְזָא.—[תְּהִלִּים תְּלִין *psalms*, v. תְּהִלָּה.]

תֵּל, תֵּלָא, תֵּלְיָא ch. same, *mound, ruins.* Targ. Deut. XIII, 17. Targ. Jer. XLIX, 2; a. e.—Ber. 58[b] ... ביתא השתא נפל בתי' (Ms. M. נפל ליה כת') the house in which[it] ... now lies in ruins (lies like a ruth).

תְּלָא, תָּלָא, v. תְּלִי.

תֵּלְיָא, תָּלָא m. [*hanging on the tree,*] *squirrel.* Sabb. 28[a]; Yalk. Ex. 364.

תָּלָא m. (preced.) *hook.* Sabb. 140[b] דבישרא ת' Ms. M. (ed. תַּלְיָא) a hook to suspend meat; דכוורי hook for fish (Rashi: *string* of meat &c.).

תַּלְאָה f. (b. h.; לָאָה) *weariness, trouble.*—*Pl.* תַּלְאוֹת. Num. R. s. 10[2] לבם ... מרוב הת' וכ' the mind of the Israelites loses its intelligence on account of the many troubles that they (the gentiles) make for them.

תַּלְאִי, v. תְּלוֹי.

תַּלְאַמָּא, v. תַּלְמָא II.

תַּלְאָסָר, v. תַּלְסַר.

תַּלְבּוּשׁ pr. n. pl. *Talbush.* Yoma 10[a]; Sot. 34[b] (ref. to תלמי, Num. XIII, 22) תלמי בנה ת' (Ar. תַּלְבְּרִישׁ) Talmai built Talbush (Talbish; prob. meant for Ptolemais, the later name for Accho, v. תַּלְמַי I, II).

תְּלַג I (v. next w.) *to be white.* Sabb. 152[a] שור ת' the mountain is covered with snow (my hair is white).

**Pa.* תַּלֵּג *to whiten, wash (wheat).* Y. Pes. III, 30[a] top הורי ... ומתלגה ארבעה זמנין (ed. ומתלגה) allowed the millers to put a Tetarton of water to every Modius of wheat, and wash it four times; [Korb. Edah: ומְתַלְגָה *swing it*, fr. תלל; perh. to be read: משננה, v. שָׁנַן].

תְּלַג II, תַּלְגָּא m. = h. שֶׁלֶג, *snow; cold, chill.* Targ. Ps. LI, 9. Ib. LXVIII, 15; a. fr.—Taan. 3[b] מעלי ת' וכ' snow on the mountains is as good as five rains on the ground. Snh. 18[b] בת' ימות ... אם if in the morning the ox nearly dies from cold. Gitt. 67[b] לת' as a remedy for chills. Ib. חוו מגנו ליה את' they made him lie on the snow; a. e.

תַּלְדוּתָא, v. תּוֹלְדוּתָא.

תְּלָה, תָּלָא, v. תְּלִי, תְּלֵי.

תַּלְהָא, תַּלָּה, v. תְּלָא, תְּלַח.

תִּלּוּי m. (תָּלָה) 1) *hanger, handle, cord, chain.* Sabb. VIII, 2 (78[a]) גמי כדי לעשות ת' וכ' Ar. a. Mish. ed. Pes. (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; ed. תְּלָאי) as much reed grass as is required for the making of a hanger for a sieve &c. Eduy. III, 9; Kel. XII, 6; Tosef. ib. B. Mets. II, 12 ת' המגררות וכ' the chain on which the strigils in the bathhouse are suspended. Kel. XV, 4 ת' מקל וכ' the handle of the constable's staff. Ib. תשמיש לת' שחור whatever is made for suspending or handling is not susceptible of uncleanness; a. fr.—*Pl.* תִּלּוּרִין, תִּלּוּרוֹת. Ib. כל התלויים ... חוץ מתלויי וכ' ed. Dehr. (Bab. ed. התלויות תלוי; Mish. ed. התְּלוּיִם) all hangers or handles are clean except those of &c.; Tosef. ib. B. Mets. V, 6 התלויין.—2) *hanging down, letting hang down.* Yalk. Ps. 624, v. הֲרָמָה; [Pesik. Shek., p. 10[b]; Midr. Till. to Ps. III; Yalk. Ex. 365 ראש ת' *lifting up* the head, חרמת ראש *removal* of the head].—3) [*hanging over,*] *interlinear writing.* Tosef. Gitt. IX (VII), 8 שטר ... ת' מגופו וכ' a document which has an erasure or an interlinear insertion in its body (essential portion, v. תּוֹרָה) is unlawful; Y. ib. IX, 50[c] תלות (corr. acc.).

תְּלוּל, תִּלְהוּל m. *wart,* v. תִּלְהוּל.

תְּלוּלָא m. (v. תֵּל) *mound, ruins.*—*Pl.* תְּלוּלַיָּא. Lev. R. s. 5, a. e., v. פַּלְסְטְרִינִי.

תְּלוּלוֹת, v. next w.

תְּלוּלִית f. (preced. art.) *mound, hill.* Lev. R. s. 19 פתר קרא בת' זו של עפר וכ' interpreted the verse (Cant. V, 11) by comparison to a mound of earth (that was to be levelled) &c.; Cant. R. l. c. בתלולויות (corr. acc.); Yalk. ib. 989 (not זה); Midr. Sam. ch. V (not בתלילות). Tosef. Ohol. XVI, 1 ואיזו היא ת' זו של עפר וכ' (not תלולות) and what is called a mound (with regard to levitical uncleanness)? A mound of earth by the side of a trench.—*Pl.* תְּלוּלְיוֹת. Ohol. XVI, 3 ת' הקרובות וכ' mounds which are near a town or a road; Keth. 20[b]; Tosef. Ohol. l. c. (not תלולות). Y. Naz. VII, 56[c] top. Cant. R. l. c., v. supra.

תְּלוֹת, v. תְּלוֹי.

תְּלַח, תָּלַח 1) *to tear apart,* v. תְּלַע II.—2) *to fall apart,* v. infra.

Ithpe. אִיתְתְּלַח *to fall apart.* Hull. 53[b] כי הוו ... מיתתלחא ונפלה וכ' Ms. R. (v. Rabb. D. S. a. l. note 400; Ar. מִיתְחַלְחָא; ed. תָּלְחָא) when they lifted the lung up, it crumbled and fell in pieces.

תִּי, תָּלַח m. (preced.) *piece.*—*Pl.* תְּלָחֵי, תִּי'. Hull. 53[b] ונפלה ת' ת' (Ar. תְּלָחֵי), v. preced.

תָּלָה, תָּלִי (b. h.; cmp. דָּלָה) 1) *to swing, raise; to suspend, hang.* Y. Sot. I, 16[d] bot. (ref. to Gen. XXXVIII, 14) תָּלָה עיניה בפתח וכ' she raised her eyes to the gate to which all eyes look hopefully; Y. Keth. XIII, beg. 35[c]; Gen. R. s. 85 תְּלוּיוֹת בו ... שתָּלָתָה (not שתלה). B. Mets. 58[b] לא יתלה עיניו על וכ' one must not hang his eyes on a purchase (look as if he wanted to buy), when he has

no money; (Pes. 112b אל תעמוד על, v. מָקַח). Gen. R. s. 98 כדי שיתלה עיניו וכ' in order that he (Joseph) might lift up his eyes and look at them (the Egyptian women). Snh. VI, 4 ת' נשים וכ' והלא ... did not Simon b. Sh. hang women in Ashkelon? Ib. כיצד תולין אותו how is the hanging (of the convict stoned to death) done? Ib. ותולה ומתיריין וכ' ... and one person hangs him as the butchers suspend animals, and he is taken down at once. Ib. 46b ותָלָאוּהוּ ... צוה the king gave the order, and they hanged him. Sabb. XX, 1 תולין וכ', v. מְשַׁמֶּרֶת. Y. Taan. IV, 69b top תְּלָיָין וכ' (strike out תלו), v. גַּרְהוֹם; a. fr.—Trnsf. *to hang on; to attach, assign.* B. Bath. 109b, v. כַּלְכָּלָה. Nidd. IX, 3 הרי זו תוֹלָה בה she may trace (the bloodstain) to her (the woman to whom she had lent the garment). Ib. 4 ותולות זו זו each of them may assign the cause of the stain to the other. Ib. VIII, 2 לְתָלוֹת ... ותולה and she may assign the cause to anything that she may possibly assign it to; a. fr.—Part. pass. תָּלוּי; f. תְּלוּיָה; *pl.* תְּלוּיִים, תְּלוּיָין; תְּלוּיוֹת. Sabb. l. c. נותנין לה' בשבת you may pour wine into the suspended strainer on the Sabbath. Y. Gitt. VII, 48c bot. בחזקת שהנשמה ת' בו under the presumption that the soul was yet attached to him (that he was still of a sane mind). Ḥull. 135a דבר שהנשמה ת' בו a limb on which life depends, a vital organ. Snh. 97b ואין הדבר ת' וכ', and the thing (redemption) depends &c., v. קֵץ. Gen. R. s. 85 שכל העינים ת' בו to which all eyes are lifted up, v. supra. Kidd. 39b תחויית המתים ת' בה, v. תְּחוּיָה. Ib. I, 9 מצוה שהיא ת' בארץ a command which is made dependent on the land (of Israel, to which the Biblical text attaches living in Palestine as a condition). Ḥag. I, 8 בהררים תת' בשערה, v. הַר. Cant. R. to III, 4, v. עיר"ן; a. fr.—2) *to hold in suspense, leave undecided, leave in doubt; to be suspended.* Yoma VIII, 8 ועל החמורות הוא תולה עד וכ' as to heavy sins, he (who repents) is in suspense (will neither be punished nor acquitted), until the Day of Atonement comes and brings forgiveness. Tanḥ. Sh'moth 20 וכשאני תולה על חטאיו וכ' when I suspend judgment for a man's sins, I am called El Shadday. Sot. III, 4 אם ... הרתה תוֹלָה לה if she (the Soṭah) has any merit, it will create suspension of punishment for her; יש זכות תולה שנה אחת וכ' some merits create a suspension of one year, some of two &c. Ib. 5 אין זכות תולה במים וכ' in the case of testing waters merit causes no suspension. Pes. I, 4 ותולין כל חמש וכ' ... אוכלין you may eat (leavened bread on the eve of Passover) to four hours of the day, and hold it in suspense during the fifth hour, and burn it &c. Ib. 5 תולין לא אוכלין וכ' they held it in suspense: they did not eat it, nor did they burn it; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. 7 they differ על הת' ועל הטמאה concerning T'rumah in suspense (under suspicion of uncleanness) and such as is surely unclean. Nidd. 60a טהור ות' a clean person and one under doubt of uncleanness; a. fr.—אשם ת', v. אָשָׁם.

Nif. נִתְלָה *to be hanged.* Snh. VI, 4 האיש נִתְלֶה ואין האשה נִתְלֵית a man (stoned to death) is hanged, but a woman must not be hanged. Ib. נִתְלִין ... כל all persons that are put to death by stoning are afterwards hanged. Y. Taan. IV, 67d לְהִיתָּלוֹת בה, v. נָחַד. Pes. 112a הִיתָּלָה, v. אִירָן; a. fr.—Lam. R. to IV, 22 למה ... להתלות ברית וכ' why were divine visitations created to be movable (to be taken from one and put on another)? (As we say,) they have a house to go to (with ref. to Lam. l. c. a. Deut. VII, 15).

Hif. הִתְלָה, הִתְלָא *to swing.* Gen. R. s. 22 מַתְלֶה בעקיבו; Yalk. Prov. 961 מַתְלֶה, v. עָקַב.

תָּלָא, תָּלֵי ch. same, *to lift up; to suspend, hang; to be hanged.* [Targ. Y. Ex. II, 16 Ar. (ed. Vien. דלא; h. text דלה).] Targ. Jer. X, 12. Targ. Y. Gen. XXXVIII, 25. Ib. XLIX, 22. Targ. II Chr. XX, 12. Targ. Ez. XV, 3. Targ. O. Deut. XXVIII, 66. Targ. Prov. XIII, 12 (ed. Lag. תָּאלֵי); a. fr.—Part. pass. תָּלִי; f. תַּלְיָא; *pl.* תָּלְיָן, תָּלְיָין. Targ. Y. Deut. l. c. Ib. XXVII, 14 Ar. (ed. רמא; h. text רם); a. fr.—Y. Sot. I, 17a top ת' חתין ... ואת תָּלֵית עינים וכ' this man (thy husband) feeds and sustains thee, and thou liftest thy eyes up to another man? Keth. 71b [read:] תְּלַתְּנָחוּ, v. קְרִישׁוּט. Yeb. 39b ת' בדידך רחמנא the law makes it dependent on thee (leaves thee the choice). Cant. R. to V, 14 מְתָלֵי, v. עִקְבָּא. Ab. Zar. 7b תַּלְיָא וכ', v. אֶשְׁלָא. Keth. 2a ת' חניא בדלא וכ' he hangs that which has been distinctly taught on that which has not been taught, i. e. draws a conclusion from the unknown to the known; B. Bath. 134b; a. fr.—Y. Bicc. III, 65c bot. אתר תלי an elevated place. Y. Succ. V, 55b bot. כל דתלי מאה וכ' a column a hundred cubits high requires a base of thirty-three. Gitt. 37b ת' ליה עד וכ' he must look up to him, until he says so (that he gives him the money, although he is not bound to pay it); [Rashi: and he is suspended (tortured) until &c.]. B. Bath. 47b תַּלְיוּהָ וזבין וכ' if they suspended (tortured) him, and he agreed to sell, the sale is valid; ib. 48b (not תלויה); B. Kam. 62a תְּלוּיָה. Lam. R. to III, 65 (play on תְּאַלֵּחַ, ib.) תלי ... כל אלות וכ' (some vers. h.) תְּלֵה force them through suffering, and bring upon them all the curses &c.—Y. Kil. IX, 32b top תלה לון יומא וכ' the day remained suspended for them (the sun did not set), until every one of them reached his home; Y. Keth. XII, 35a תלת (corr. acc., or תלא).—[Pesik. Par., p. 37b וחלין, read: וזחלין, v. זָחַל II.]

Ithpe. אִיתְתְּלִי *to be hanged.* Targ. II Esth. II, 23.

תַּלְיָא m. (preced.) *hook, string* (for suspending). Sabb. 140b, v. תָּלָא. Ḥull. 59a מתעקר ת' דליבריה the cord on which his heart hangs (the pericardium) will break.

תְּלִיָּה f. (תָּלָה) 1) *suspension, hanging.* Snh. 46b אחד קושר ... מצות ת' one ties (the body of the stoned culprit to the pole), and one unties, in order to comply formally with the command of hanging (Deut. XXI, 22).—2) *suspense, doubt.* Y. Yoma VI, 43c top ועשהו חטאת קבעו בת' שלא יידתה 'and shall make it a sin-offering' (Lev. XVI, 9), the text declares it a sin-offering even during the suspense, so that it cannot be removed from its designation (by a subsequent event); קבעו בת' שיזדווג וכ' the text puts it in suspense (makes its designation dependent on a condition), that it be matched with its fellow (and it loses its sacred character if the fellow goat is unavailable). Y. Ḥag. I, end, 76d אם באת ... לתלות ואם לשרוף יותר מן הת' ... if a case (of T'rumah) comes before thee, and thou dost not know whether to declare it doubtful

(תָּלוּי) or to condemn it to be burnt, be rather inclined to condemn than to declare doubtful; Y. Sot. VIII, beg. 22b.

תְּלִיל m., **תַּלִּילָא** c. (v. תְּלֵי) *lifted up, exalted; suspended; high, fortified.* Targ. Ps. VIII, 2 (ed. Wil. תְּלִיל); 8 (ed. Wil. תְּלֵיל). Targ. I Chr. XXI, 16; a. e.—*Pl.* תְּלִילַיָּא, תְּלִילַיָּה; תְּלִילָן. Targ. Y. Deut. XXVIII, 52 (h. text בְּצֻר'). Targ. Y. II ib. III, 5. Targ. Y. Ex. I, 11; a. e.

תְּלִילוּת, v. תְּלוּלִית.

תְּלֵיסַר, תְּלֵיסְרֵי *thirteen*, v. תְּלַת.

תְּלִישָׁה f. (תְּלַשׁ) *tearing up, plucking; being detached, loose.* Y. Sabb. IX, 11d bot.; Y. Ab. Zar. III, 43b top בית היתה לו שעת ת' וכ' a building has had a time when its material was loose, a cave has never had such a time. Sabb. 73b אין דרך ת' בכך this is not the ordinary way of plucking (dates). Y. ib. VII, 10c top תְּלִישָׁתָהּ הוא גיזתה plucking it is in this case a form of shearing.

תְּלִיתָא, v. next w.—[Yalk. Ex. 182 צנגלא תלירתא, v. תְּלָתָא.]

תְּלִיתַי, תְּלִיתָאי, תְּלִיתָאָה m. (תְּלַת) 1) *third.* Targ. Gen. II, 14. Ib. I, 13 (ed. Vien. תְּאִי . . .); a. fr.—Lam. R. to I, 1 רבתי: נסב ת' וכ' he took the third bird, and placed it between his two daughters. Ib. הא מילא ת' this is the third thing (I had to do); a. fr.—*Pl.* תְּלִיתָאֵי.—לישן ת', v. לִישָׁן. Targ. Y. Gen. I, 16; a. e.—*Fem.* תְּלִיתָיְתָא, תְּלִיתָיְתָה. Targ. Ez. XXI, 19. Targ. I Kings XVIII, 1 (ed. Wil. תְּלִיתָאָה, corr. acc.). Targ. Num. II, 24; a. fr.—Lam. R. l. c. (תדא) (אתתא) זמנא ת' the third time; a. e.—2) *threefold.* Sabb. 88a דיהב אוריאן ת' לעם ת' וכ' who gave the threefold Law (v. אוֹרָיְתָא) to the threefold people (Priests, Levites, and Israelites) through a third-born (Moses) in the third month.

תְּלֵיתַיתַי *thirty*, v. תְּלַת.

תַּלֵּם, *Hif.* הִתְתַּלִּים (denom. of תֶּלֶם) *to furrow, leave a ridge.* Gen. R. s. 31 והיה מַתְתַּלִּים תלמיות וכ' and it (the R'em) left furrows in the water as far as from Tiberias to Susitha; Yalk. Job 926 מסתלסל (corr. acc.).

תֶּלֶם m. (b. h.) *ridge, furrow.* Macc. III, 9 (21b) יש חורש ת' אחד וכ' (Mish. ed. אחת, corr. acc.) one may plough only one furrow, and be guilty of eight sins (v. לָאו); Pes. 47a. Gen. R. s. 67 [read:] אפי' חדיוט אינו חורש ת' בתוך ת' ובריאים חורשים תבתוך ת' (v. Matt. K. a. l.) even a common man will not plough a ridge within a ridge, and will prophets plough &c. (i. e. mistrust their own previsions)?; Yalk. ib. 116 (corr. acc.); a. e.—*Pl.* תְּלָמִין, תְּלָמִים. Kil. II, 6, a. e., v. פָּתִיחַ. Yoma 10a תלמי שמשים . . . ת' his name was Talmai (Num. XIII, 22), because he made the ground full of ridges (with his steps); Sot. 34b; Num. R. s. 16 11. Ruth R. to I, 19, v. רַדְרִינִית; Yalk. ib. 601 תְּלָמֶיהָ. Kil. II, 3 כתלמי הרביעה as deep as the furrows made after the rainy season; a. e.

תַּלְמָא, תִּלְמָא I ch. same. Targ. Job XXXI, 10. Targ. Ps. CXXVI, 6 ורעי חזרו מן ת' ed. Lag. (missing in ed. Wil.) eating the young green of the balk.—*Pl.* תַּלְמַיָּא. Targ. Job XXXI, 38.

תַּלְמָא, תַּלְאמָא II m. (Assyr. talîmu, Del. Assyr. Handw., p. 707) *twin.*

Pl. תַּלְמִין, תַּלְאמִין. Targ. Y. I, II Gen. XLIX, 5 אחין ת' twin-brothers (alike in character).

תַּלְמוּד m. (לְמַד) *teaching, lesson; learning, study.* Shebu. 40b ת' ערוך הוא בפיו וכ' it is a ready teaching in the mouth of R. J.: this opinion is Admon's. B. Mets. 33b; Ab. IV, 13 הוי זהיר בת' ששגגת ת' וכ' be careful in teaching, for an error in teaching &c., v. זָדוֹן. Meg. 27a Ms. M., v. לִרְמוּד. B. Bath. 130b אין למדין הלכה לא מפי ת' Mss. (ed. למוד by censor's change, v. Rabb. D. S. a. l. note; Rashb. גמרא) וכ' we derive no rule of practice from a teacher's remark or from a practical case, unless it is said, this is the rule for practice; Nidd. 7b (ed. גמרא). Y. Gitt. VII, 48d top הרי זה גט . . . צריך ת' the letter of divorce is valid, but the thing requires (further) study. Y. Hor. III, 48b top כשחייב חצי תַּלְמוּדוֹ מזה וכ' when he owes part of his learning to one (his father), and part to the other (his teacher); a. fr.—ת' תורה, v. תּוֹרָה.—Esp. *a) Talmud* (v. גְּמָרָא,) *verbal communication, oral study*, opp. to מִשְׁנָה. Ib.c top לעולם הוי רץ . . . מן הת' at all times run after the Mishnah rather than after the Talmud; B. Mets. 33a (ed. הגמרא, v. Rabb. D. S. a. l. note 4). Ib. אין לך וכ' בת' Ms. M. (ed. גמרא) as to studying Talmud, there is no more meritorious occupation than this, v. מִדָּה; a. fr.—V. ש"ס.—*b) derivation from Biblical intimations.* B. Kam. 104b יש ת' there is a Biblical text bearing on the subject before us; ומריבוייא וכ' . . . יש ת' I said, *yesh talmud*, and I meant to say (that it can be derived) from the expletive expression of the texts.—תַּ' לוֹמַר (abbrev. ת"ל) *there is a teaching in the Scriptural text to intimate, the text reads (may be read).* Pes. 21b (ref. to Deut. XIV, 21) אין לי . . . לגר במכירה מנין ת"ל לגר או מכור from the text you learn only that you may give it to the sojourner and sell it to the stranger; how will you prove that you may sell it to the sojourner? Read the text, to the sojourner . . . thou mayest give it away or sell it; לנכרי בנתינה מנין ת"ל תתננה ואכלה או מכור לנכרי how will you prove that you may give it away to the gentile? Read the text, thou mayest give it away . . . or sell it to the gentile. Ib. 24a (ref. to Ex. XXIX, 34) שאין ת"ל לא יאכל ומה ת"ל לא יאכל וכ' it was not necessary to say, 'it shall not be eaten', and what is intimated by saying, 'it shall not be eaten'? If you cannot apply it to the law in the case, since it is said, 'and thou shalt burn &c.', apply it to all forbidden things &c. (v. עִנְיָן); a. v. fr.—*Pl.* תַּלְמוּדוֹת (*fem.*). Cant. R. to V, 11, v. שָׁחוֹר I.

תַּלְמִידָא ch. same. Targ. Cant. I, 2 ed. Lag. (ed. גמרא, by censor's change, v. preced.).—B. Mets. 33b שבקו כולי בתר ת' . . . Ms. H. (ed. גמרא; v. Rabb. D. S. a. l. note 5) all left the Mishnah and ran after the Talmud. Snh. 59b ומאי ת' and how do you derive that from the Scriptural text? Men. 78a. M. Kat. 3b ולא ידענא מאי ת' וכ' and I do not know what is meant by *talmuda* (ש"ס) and what by *tosefeth*; a. fr.

תַּלְמוֹסָא, Midr. Till. to Ps. XIII, 5 ed. Bub., v. טַרְמוֹסִיא.

תַּלְמוֹסִין, v. תַּמְלוּסִי.

תַּלְמַי I (b. h.) pr. n. m. *Talmai*, one of the giants (Anakim). Yoma 13a; Sot. 34b, a. e., v. תֶּלֶם, a. תַּלְבּוּשׁ.

תַּלְמַי II (Hebrew adaptation) p. n. m. *Ptolemæus. Ptolemy,* 1) King of Adiabene, father of Monobazus and Izates. Gen. R. s. 46 (Jos. Ant. XX, 2, 1 Monobazus), v. מוּנְבַּז.—2) king of Egypt (Ptolemy II Philadelphus), during whose reign the Septuagint is said to have been produced. Treat. Sof'rim I, 7 מעשה בחמשה ... לת' חמלך וכ' it occurred that five elders wrote the Torah in Greek for King Ptolemy, and that day was as ominous for Israel as &c. Ib. 8 שוב מעשה בת' וכ' another time it occurred that King P. assembled seventy-two elders &c.; Meg. 9a. Ib.; Y. ib. I, 71d bot. שלשה ... לת' חמלך thirteen passages the scholars changed (in their translation) for King P.; Gen. R. s. 38 (ref. to Gen. XI, 7) זה ... לת' חמלך this is one of the texts they changed for King P.; a. fr.

תַּלְמֻי* f. (*θαλάμη*) *nostril*; (cmp. חוֹטָם) *snout, tube.* Tosef. Mikv. IV, 8 מעיין היוצא לת' ומן הת' וכ' spring water that comes out through a snout, and flows from the snout into a pond.

תַּלְמִיד m. (b. h.; לָמַד) *scholar, disciple.* Y. Shek. III, beg. 47b, a. e. חבר ות'; B. Bath. 158b חבר ת', v. חָבֵר. Erub. 63a דאב ובנו הרב ותַלְמִידוֹ שניהם וכ' a father and his son, or a teacher and his pupil have only one vote. Snh. 11a תלמידו של עזרא a disciple (worthy successor) of Ezra. Ab. IV, 12 כבוד תַּלְמִידֶךָ, v. כָּבוֹד; a. v. fr.—ת' חכם, v. חָכָם.—*Pl.* תַּלְמִידִים. Ib. II, 8. Ib. V, 19 תַּלְמִידָיו של אברהם וכ' disciples (followers of the example) of our father Abraham; ת' של בלעם וכ' disciples of Balaam the wicked. Taan. 7a, a. e. ומתַלְמִידַי, v. לָמַד. Y. Maas. Sh. II, end, 53d אלו הן הת' these are meant by 'the disciples'; a. v. fr.—תַּלְמִידֵי חכמים, v. חָכָם.

תַּלְמִידָא ch. same. Erub. 53b bot. Num. R. s. 18 אי אהרן ... את ת' וכ' if Aaron is the high priest, thou art a disciple (a subordinate), and if Korah were to be the high priest, thou wilt be a disciple; a. fr.—*Pl.* תַּלְמִידַיָּא, תַּלְמִידֵי. Targ. I Chr. II, 52. Targ. Y. Num. III, 3. Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 14; a. fr.—Y. B. Mets. II, 8c top אמרין ליה תלמידוי his disciples said to him. Y. Snh. I, 18a bot. תלמידוי (prob. to be read תלמידוי); a. e.

תלמידא, Yalk. Ps. 660, v. טרמוסיא.

בַּר תַּ', תַּלְמַיּוֹן pr. n. m. *Bar T'lamion* (Bartholomew). Lev. R. s. 6; Pesik. R. s. 22; Yalk. Zech. 571; Yalk. Lev. 471 בר תמליון.—V. תַּמַלְיוֹן.

תַּלְמִיוְתָא f. (denom. of תֶּלֶם) *formation of lines* or *furrows.* Ber. 63a, v. מַחֲטָא.

תַּלְמִית f. (preced.) *line* or *furrow.*—*Pl.* תַּלְמִיּוֹת. Gen. R. s. 31, a. e., v. תָּלַם.

תַּלַסְיוֹס pr. n. m. (*θαλάσσιος*) *Talassios,* a Roman officer. Y. Meg. III, 74a bot. Mus. (ed. תלחכים, corr. acc.), in Hebrew disguise תרשיש; v. אֶבְּדוֹקוֹס.

תַּלְאָסָר, תַּלַסַּר pr. n. pl. *Talsar, Talasar.* Targ. Y. Gen. XIV, 1; Targ. Y. I ib. 9 (ed. Vien. תְּלַסַּר; h. text אלסר, v. Schr. KAT2, p. 135). Targ. Y. ib. X, 12 (h. text רסן).—Gen. R. s. 37 (expl. רסן) תלתסר (prob. to be read: תַּלְאָסָר).—Targ. Is. XXXVII, 12 תְּלַסַּר (ed. Wil. תְּלַשַּׁר; h. text תְּלַשַּׂר); Targ. II Kings XIX, 12 (h. text תְּלַאשַׂר; v. Schr. KAT2, p. 327).

תָּלַע, *Hif.* הִתְלִיעַ (denom. of תּוֹלָע) 1) *to become wormeaten; to decay.* Kil. II, 3 עד שתַּתְלִיעַ until the seed in the ground begins to rot; Y. ib. 27d top מַתְלַעַת עד כמה חיא וכ' R. S. to Kil. l. c. (ed. מזרעת, corr. acc.) how long does it take to rot? Three days in moist ground &c. Ḥull. 58a שתִּתְלִיעָה, v. אָב. Y. Ber. II, 5c top ותִתְלִיעוּ תאינותיו (not תיה ...) and his figs (on the tree) became wormy (or rotten). Cant. R. to IV, 6; Gen. R. s. 47 תתליעו they decayed. B. Kam. 52a שת' מתוכו when the board that covered the pit rotted from the inside; a. fr.—2) *to remove the wormy parts from; to sort wood.* Midd. II, 5 ששם ... מַתְלִיעִים את העצים for there the priests ... sorted the wood for the altar.

Pi. תִּלַּע 1) *to drive vermin off.* Y. Shebi. II, 33d מְתַלְּעִין, v. זָחַם. Y. Sabb. VII, 10a top חמעשן חמְתַלֵּעַ וכ' he who fumigates plants, or smears them with rancid oil to keep the worms off &c.—*Part. pass.* מְתוּלָּע; f. מְתוּלַּעַת; *pl.* מְתוּלָּעִים, מְתוּלָּעִין; מְתוּלָּעוֹת *wormy.* B. Bath. VI, 2 (93b) תאנים מקבל ... מת' וכ' if one buys figs, he must accept ten wormy ones for each hundred; (Y. ed. מַתְלִיעוֹת *Hif.*, v. supra).—[2) (b. h.) *to dye scarlet; to clothe in scarlet.*—V. הִתּוֹלַּעַת.]

תְּלַע I, *Af.* אַתְלַע same, *to become wormy; to rot.*—Part. pass. מַתְלַע; *pl.* מַתְלְעֵי. Snh. 108b חיזרא כי מ' bran that had grown wormy. M. Kat. 10b כיון דמ' וכ' because the dates may get wormy, they are like goods that may depreciate (and may be attended to during the festive week).

תְּלַע II *to tear apart.* Targ. Y. Lev. I, 17 (Ar. תלה, v. תָּלָה).

תַּלְעֵב = לָעַב, *to mock.* Targ. Hab. I, 10 some ed. (v. לָעֵב). Targ. Job XII, 17. Targ. Ps. LXXV, 5. Targ. Job XIII, 9 Ms. (ed. מִתְלַ', *Ithpe.* of לָעַב); a. e.

תַּלְעֲבָא, v. תּוֹלְעֲבָא.

תָּלַשׁ *to tear, pluck, detach.* Y. Snh. V, 22d top משום מלמד שמצאוהו תולש וכ' the text intimates that they found him tear wood (uproot shrubs) out of the ground; Sabb. 96b; Sifré Num. 113. Bets. 3a יתְלוֹשׁ ... גזרה we apprehend, lest he may climb up and pluck. B. Kam. VIII, 6 ת' בשערו if one plucks his neighbor's hair. Y. Sabb. VII, 10a התולש והאורה he who plucks (fruit) or picks (figs); a. fr.—*Part. pass.* תָּלוּשׁ; f. תְּלוּשָׁה &c. *detached, loose,* opp. מחובר fixed, immovable. Ḥull. 15b ולבסוף חיברו ת' an object originally loose which one afterwards fixed. B. Mets. VII, 2 התושה ... ת' מן חקרקע וכ' the journeyman that works ... on what is detached from the ground &c.; a. fr.

Pi. תִּלַּשׁ same. Yoma VI, 4 היו מְתַלְּשִׁים בשערו they used to pull the hair of the scapegoat; Tosef. ib. IV (III), 13. Gen. R. s. 34 ומְתַלְּשִׁין ארזי וכ' (not מתלישי) they tore cedars of Lebanon out while walking; Yalk. ib. 61.

Nif. נִתְלַשׁ *to be plucked, detached.* Mikv. V, 6 גל שנ' if a wave was detached (was thrown on the shore, and its connection with the sea severed); Tosef. ib. IV, 5. Y. Ḥag. I, 76c אם ... שנִתְלַשׁוּ וכ' when thou seest Palestinian

townships torn away from their places (their inhabitants driven out), know that they failed to maintain teachers &c.; Lam. R. introd. (R. Abba 2) נִתְלָשׁוּת; a. fr.

תְּלַשׁ ch. same. Targ. Y. I Num. XV, 32, sq. (h. text מְקֹשֵׁשׁ, v. preced.). Targ. Y. Ex. XIX, 17; a. e.—Y. Snh. VII, end, 25[d] אירתמי מִיתְלַשׁ בה he appeared to pluck it (the seed he had planted); a. e.

Pa. תַּלֵּשׁ same. Y. Kidd. I, 61[c] פקדון ... מְתַלְּשָׁן בשעריהון וכ' tell your wives, when they stand over the dead, that they should not tear their hair, lest they make a bald spot (Deut. XIV, 1).

תְּלָשְׁמִי, v. תּוּשְׁלָמִי.

תַּלַשָּׁר, v. תַּלְסַר.

תַּלֵּת (denom. of next w.) 1) *to divide into three parts.* Targ. Deut. XIX, 3.—2) *to do a third time.* Targ. I Kings XVIII, 34.—*Part. pass.* מְתַלַּת; f. מְתַלְּתָא; *pl.* מְתַלְּתִין; מְתַלְּתָן *divided into three, having three stories.* Targ. Ez. XLII, 3; 6 (not מְתַּי).

Ithpa. אִתְתַּלַּת, *Ithpe.* אִתְתְּלֵת *to be done a third time.* Targ. Y. Deut. XXVII, 26.

תְּלַת f., **תְּלָתָא**, **תְּלָתָה** m. = h. שָׁלֹשׁ, *three*; בת' *on the third* (day &c.). Targ. O. Gen. XV, 9 תְּלָתָה ed. Berl. (oth. ed. תְּלָתָא, read תְּלָתָא); Targ. Y. ib. בר תלת שנין (h. text משלש). Targ. Num. XII, 4. Ib. XXIX, 3; a. v. fr.—Sabb. 87[a] בת' (sub. בשבא) on the third day of the week. Ib. 36[a] חני ת' מילי וכ', v. שְׁנִי. Meg. 6[b] ת', מאה וכ', v. תָּגָא; a. v. fr.—תלת עסר (תלתא), ת' עשר, ת' עשרה, תְּלֵיסַר, תְּלֵיתְסַר, תְּלֵיסְרֵי *thirteen.* Targ. Num. XXIX, 13, sq. Targ. Gen. XIV, 4; a. fr.—Ber. 4[a] באורתא דת' וכ', v. גְּנָתָא. Keth. 67[b] תלסרי שנין ... דלא whom he had not seen for thirteen years. Y. Kil. IX, 32[b] לסוף תלת עשרתי וכ' at the end of thirteen years and thirty days; a. fr.—*Pl.* תְּלָתִין *thirty.* Targ. Gen. V, 3; a. v. fr.—Sabb. 98[b]. Y. Kil. l. c. כל אינון תַּלְתּוֹתֵי יומיא all these thirty days. Ib. לסוף ... ותַלְתָּתוֹי יומריא, v. supra; Y. Keth. XII, 35[a] bot. תְּלִיתִיתַי; ib. תְּלִיתִיתַי. Y. Shebi. IX, 38[d] bot. תְּלָתִים שנין thirty years; a. fr.

תְּלָתָא, **תְּוֹלִי**, **תַּלְתָּא** m. (preced.) 1) *a third part.* Targ. II Kings XI, 5. Targ. II Sam. XVIII, 2; a. fr.—Targ. Y. Deut. VI, 9; XI, 20 תּוּלְתָּא (ed. Vien. תּוֹלְתָּא). Targ. Ps. LXXX, 6 חמר דדמען תּוּלְתֵּיהּ Ms. (ed. דמעא תְּלָתֵי) wine a third part of which are tears.—2) *having reached one-third of the full growth.* Y. Orl. I, 61[c] top תְּלִיתִירוֹן, v. עַנָּקוֹקְלוֹת.—Esp. ת' עגלא *a third-grown calf*; oth. [wrong] opin.: *in its third year, going on three*; oth. opin. *third-born, fat.* [Targ. O. Gen. XV, 9, v. תְּלָתָא.]—Sabb. 136[a] בימא ת' עיגלא דשבעה an *'egla tilta* on its seventh day. Snh. 65[b]; 67[b], v. ברי ch.; Yalk. Ex. 182 תלירתא (corr. acc.). Erub. 63[a] (v. Rashi); a. fr.

תַּלָּתָה, v. תְּלָתָא.

תְּוֹלִי, **תַּלְתּוֹל** m. (תלל, v. הִלְהוּל) *wart.* Bekh. 40[b] ואחרי ת' בעלמא הוא but (if there is no bone in it,) then it is a mere wart.—*Pl.* תְּוֹלֵי, תַּלְתּוֹלִין. Ib. בעלי הת' וכ' (ed. הִתְּרִפּוֹלִין) those with warts, if human beings, are unfit (for priesthood), if beasts, are fit (for the altar); ib. VII, 6 (45[b]) Rashi (ed. דלדולין). Tosef. Neg. II, 12 תַּלְתַּכִּין.—[Y. Erub. II, 20[b] תשעה עשר תלתותין, read: תלתותין, v. תַּלְתּוֹתָא.]

תַּלְתּוֹם, v. next w.

תַּלְתּוֹת f. = תְּלָתָא 2, *third-born,* or *third-grown.* Targ. Jer. XLVIII, 34 (ed. Wil. תַּלְתִּית; ed. Lag. תלתום, corr. acc.); Targ. Is. XV, 5 (ed. Lag. תלתום; h. text שלשית).

תְּוֹלִי, **תְּלִי**, **תַּלְתִּי**, **תַּלְתּוֹתָא** f., constr. תַּלְתּוּת, תַּלְתִּי, תְּלִי, תִּלְתָּא = תְּוֹלִי 1, *a third part.* Targ. Num. XV, 6, sq. Ib. XXVIII, 14. Targ. Ez. XLVI, 14; a. e.—*Pl.* תַּלְתּוּתִין. Y. Erub. II, 20[b], v. תִּרְשׁוּעַ.

תַּלָּתוֹתָא f., constr. תַּלָּתוּת (תְּלַת) *sum of three.* Targ. O. Gen. XXXVIII, 24 (ed. Vien. תְּלָתָא). Targ. I Sam. XX, 19 (ed. Wil. תְּלָתָא).

תַּלְתָּנִי m. (תְּלַת) (*by the*) *tierce, large measure.* Targ. Ps. LXXX, 6; v. תְּלָתָא.

תְּלָתִין, **תַּלְתִּים**, v. תְּלַת.

תַּלְתִּית, v. תְּלָתוּת.

תַּלְתָּנִי, v. תְּלַת.

תַּלְתְּכִים, v. תַּלְסַר.

תַּלְתַּל m., *pl.* **תַּלְתַּלִּים** (b. h.; תָּלַל) 1) *curls, locks.* Ned. 9[b], a. e., v. קְוּוצוֹת; (Num. R. s. 10[7] תלים תלים; Y. Ned. I, 36[d] bot. תילי תילים, v. תֵּל).—2) (v. תֵּל) *mounds, piles.* Lev. R. s. 19, beg. (ref. to Cant. V, 11) ת' במי חן מתקיימות וכ' (the strokes on the top of letters in the Torah contain) piles (of ideas): by whom are they upheld? By him who studies morning and evening, v. עַרְבָב II. Ib. תַּלְתַּלֵּי ת', v. קוֹץ I; Midr. Sam. ch. V תל תלתלי תלים (corr. acc.); a. e.—3) *warts,* v. תַּלְתּוֹל.

תְּוֹלִי, **תַּלְתָּן** m. (= תלתלן, v. preced.) [*curly plant,*] *fenugrec.* [Asaph quoted in Löw Pfl., p. 316, has תלתל.] Mekh. Mishp., s. 13; a. e., v. גֵּרָה II. Kil. II, 5. Ter. X, 6; Tosef. ib. VIII, 8. Ib. X, 4 ת' של תרומה וכ' a decoction of fenugrec seeds ... with which a priest's daughter has washed her hair (v. Löw Pfl., p. 317); a. fr.

תַּלְתְּסַר, v. תַּלְסַר.

תָּם I m. (b. h.; תָּמַם) 1) *perfect, unblemished.* Tem. 7[b] (opp. בעל מום); B. Kam. 12[b]; (Maas. Sh. I, 2 תָּמִים); a. fr.—*Fem.* תַּמָּה. Sabb. 103[b], v. קְתִירָבָה. Succ. 37[a], v. לְקִיחָה. Tanh. Emor 18 (ref. to וּלְקַחְתֶּם, Lev. XXIII, 40) בלקיחה תמה וכ' by a real (honest) purchase: thou darest not steal (a Lulab), and stand with it (before God) &c.; a. e.—2) *simple, innocent, artless.* Mekh. Bo, s. 18 ... ארבעה ואחד תם וכ' there are four characters in children (as regards their attitude towards religious ceremonies): one is wise, and one is simple &c.; (Yalk. Ex. 225 טיפש); a. e.—3) (law) *an innocuous animal, one that did injury*

for the first time, or *before warning had been given*, opp. מוּעָד (v. Ex. XXI, 28-36). B. Kam. I, 4 תמם משלם וכ' the *tam* pays half-damage from the sale of its own body. Ib. II, 4 אילו הוא תם ... משיחזור וכ' when is an animal called *tam*? ... When it shows its regret for three days, i. e. when it has done an injury and does not repeat it for three days afterwards; ib. (another opin.) ותם כל שירתו וכ' *tam* is one which does not gore when children touch it; a. v. fr.—*Pl.* תַּמִּים, תַּמִּין. Ib. I, 4 חמשה ת' וכ' there are five classes of *tammin*, i. e. an animal is considered a *tam* with regard to five classes of damages (so as to require legal warning): with regard to goring, striking &c.; a. e.

תָּם II = h. שָׁם, *there*, esp. (in Talmud Babli) in *Palestine*. Ḥull. 59[b] (in Hebr. dict.) שלחו מִתָּם וכ' they sent word from Palestine: the practice is in agreement with &c. Bets. 4[b]; a. fr.—V. הָתָם, תַּמָּן.

תֹּם, v. תּוֹם.

תַּמָּא, v. תּוּמָּא.

תַּמָּא, name of *a bird*, v. תַּרְמָא.

תַּמָּא, v. תַּרְמָה.

תָּמֶד m. (עמד, v. עַמִּירָא; cmp. תָּמִיר) *husks and stalks of* (*pressed*) *grapes, steeped in water*, used as *an inferior wine* (lora, vinum operarium, v. Sm. Ant. s. v. Vinum), or as *vinegar*. Maas. Sh. I, 3 עד שלא החמירין וכ' תת' *tamad* before fermentation must not be bought with tithe-money; Ḥull. I, 7; Y. Maasr. V, 52[a] top. Tosef. Dem. I, 2 בראשונה ... שחזקתו מן התּ' in former years the vinegar of Judæa was free from tithes, because it was presumably made from *tamad*; Y. ib. I, 21[d] top חרו מבארן מן התּ' they used to produce (their vinegar) from *tamad* (grape shells); Pes. 42[b] שחזקה אינו בא אלא מן התּ'. Ib. וסבר ... ת' לאו וכ' and does R. J. hold the opinion that *t.* is not subject to tithes? Yalk. Num. 710 חומץ של ת' vinegar made of grape shells; a. e.—Denom.:

תָּמֵד *to put water on pomace* or *lees*. Maasr. V, 6 המתמד ... ומצא כדי מדתו וכ' if one makes pomace wine, putting water on by measure, and finds (after pressing) the same quantity, he is exempt from giving tithes; Pes. 42[b], v. רְוָקָא II. B. Bath. 97[a] שתמדו במי גשמים (Ms. R. שתמדן) when they used rain water to make *tamad*; Ḥull. 87[b] (by analogy from B. Bath. l. c.) שתמדו במי וכ' (Ms. R. שתמדן) when they diluted blood with rain water.

Nif. נִתְמַד, נִתַּת' *to be infused, poured on*. B. Bath. l. c. שנ' מאליו when the infusion came of itself (rain water fell upon it); Ḥull. l. c. שנתמדו מאליהם.

תמדיטוס, v. תדיוטוס.

תָּמַהּ, **תָּמֵהּ** (b. h.; cmp. שָׁמַם) [*to stand still,*] *to be astonished, amazed; to wonder; to be undecided*. Pesik. R. addit., s. 1 והבריות תּוֹמְהִים לומר וכ' and men wondered, saying, is such a thing possible? Ib. על דור המגדל אתם תּוֹמְהִין וכ' you wonder at what occurred to the generation of the tower: has not such a thing occurred &c.? Yalk. Ex. 166 ויִתְמְהוּ תמיהא גדולה מאד and they wondered exceedingly. Pesik. Haḥod., p. 43[a] הית ... ויושב ותָמֵהַּ בלבו וכ' Abraham sat and was undecided in his heart, saying, which shall I choose?; Gen. R. s. 44. Ib. s. 12 מלך ... ועמד לו תָּמֵהַּ a king that rebuked his servant, and he stood there confounded. Ib. תמיה אני איך וכ' I wonder how great men ... could disagree on &c. Yeb. 96[b] תמיה אני אם לא וכ' I should wonder, if this synagogue did not become an idolatrous temple. Arakh. 16[b] תָּמַהְנִי יש וכ' I wonder if there is in this generation &c. Pes. VI, 2 אל תָּתְמַהּ על אלו do not wonder at that. Y. ib. 33[b] bot. תמיהני היאך וכ' I wonder how R. El. could accept such an answer. Yalk. Ex. 202 תָּמַהּ על עצמה היאך וכ' wonder at the very thing, why should leavened matter be forbidden &c.; Pes. 28[b] תמה על עצמך (corr. acc.); a. fr.

Hif. הִתְמִיהַּ 1) same. Gen. R. s. 98 על אלו אתם מַתְמִיהִין you wonder at that? if you were to see ... היית לכם לַהֲתִמְיהַּ יותר (not להתמה) you would wonder still more. Pesik. R. s. 28 מַתְמִיהִין (not מתמדין); a. e.—2) *to create astonishment, act strangely*. Men. 40[a] אינו אלא מן המַתְמִיהִין is one of those who make people wonder at their strange conduct; (Ms. M. המוּתְמָהִין *Hof.* of those *wondered at*).—3) *to love miracles, invent miracles*. Yalk. Num. 764 אף אתה מן המַתְמִיהִים art thou, too, of the inventors of miracles?

Hof. הוּתְמַהּ *to be wondered at*, v. supra.

תְּמַהּ, **תְּמֵהּ** ch. same, 1) *to wonder* &c. Targ. Gen. XLIII, 33. Targ. Y. ib. XVII, 17 (h. text ויצחק). Targ. Y. I ib. XVIII, 12 (II תרוכ'). Targ. Y. ib. 15. Targ. Ez. XXXII, 10; a. e.—Part. תָּמֵהּ; f. תְּמִיהָא. Targ. II Esth. I, 2 ת'.—V. אֶתְמְהָא ומַתְמְהָא.—2) *to be astonishing*. Gen. R. s. 94 אמר לי ... והיא תַּמְהָא the elder of the Jews told me something, and that is astonishing; [perh. to be read תְּמִיהָא, v. תִּרְמָה].

Af. אַתְמַהּ 1) same. Targ. II Esth. l. c. Ib. מַיְתְמְהִין (some ed. מַתַּמְהִין, *Ithpe.*); a. e.—2) *to express astonishment, query*. Zeb. 113[a] אַתְמוּהֵי מַתְמַהּ קרא the text (Ez. XXII, 24) expresses a query: thou, land of Israel! art thou not cleansed &c.?

תַּמְּ', **תְּמָהָא**, **תְּמַהּ**, **תַּמַּהּ**, v. תִּרְמָה.

תִּרְמִ', **תַּמְהוֹן** m. (b. h.; preced. wds.) *astonishment, hesitation*. Gen. R. s. 50 (ref. to Gen. XIX, 16) [read:] ת' אחר ת' אמר במה אבוד וכ' hesitation after hesitation; he (Lot) said, what shall I choose (to take along)? silver &c.; Yalk. ib. 84.

תַּמְהָתָא f. (preced.) *amazement, confusion*. Gen. R. s. 31, beg. (ref. to Ez. VII, 11) לא מינחון ולא ממוניהון ולא תַּמְהָתָן (not מממונכ) I want none of them, none of their wealth and none of their confusion; Yalk. Ez. 345 (corr. acc.).—[Ḥull. 51[b] תמהתא Ar., v. תִּרְמָהָא.]

תַּמּוֹד, v. תַּרְמוֹד.

תַּמְוִין, **תַּמְוָן**, **תַּמְוִרִין** m., **תַּמְוָן**, **תַּמְוִרִין** f. pl. (תְּמַהּ) *dwellers in desolation, desert beasts*. Targ. Is. XIII, 22 (h. text אִיִּים). Ib. XXXIV, 14 (h. text צִיִּים); Targ. Jer. L, 39. [Kimḥi to Ez. VIII, 14 quotes fr. Targ. Is. l. c.: תמווין, adding that the majority of versions have תמווין.]

תַּמּוּז m. (b. h. name of a deity) *Tammuz*, the fourth month of the Hebrew calendar, of twenty-nine days, varying between the ninth of June and the sixth of August. Targ. II Esth. III, 7. Targ. Cant. I, 7. Targ. Y. Gen. VIII, 5; a. e.—Taan. IV, 6 (26ª) חמשה ... בשבעה עשר בת' five things (misfortunes) happened to our ancestors on the seventeenth of Tammuz. Ib. 28ᵇ בשובסר נחית וכ' on the seventeenth of Tammuz he (Moses) descended, and came down and broke the tablets; a. fr.—תקופת ת', v. תְּקוּפָה.

תַּמּוּזָא pr. n. (preced.) *Tammuza*, *Tammuz*, name of a deity (corresp. to Adonis of the Greeks). Targ. Ez. VIII, 14.

תַּמְזוֹן, v. תַּמְזוֹן.

תְּמוּנָה f. 1) (b. h.; cmp. מִין II) *form, shape.* Mekh. Yithro, s. 6 (ref. to Ex. XX, 4) ... [ריבול] לא יעשה לו גלופה אטומה ת"ל כל ת' I may think (from the word פסל) that one must not make for himself a carved figure, but may make a block: therefore the text says, 'nor any shape.'—2) substitute of תְּמוּרָה, v. next art.

תמונא, Y. Shek. III, 47ᶜ top, v. תּוּמָנָתָא.

תְּמוּפָה *t'mufah*, a fictitious substitute of תְּמוּרָה (v. בירנוי). Y. Ned. I, 36ᶜ bot. ת' תמונה תמוקה ואילו תנינן ... (not תמרנה) if we had taken up *t'murah* (as a subject for verbal substitutes in vows), we should have used *t'mufah*, *t'munah*, *t'mukah*.

תְּמוּקָה, v. preced.

תְּמוּר, v. תִּרְמוֹר.

תְּמוֹרָא, v. תִּרְמוֹרָא.

תְּמוּרָה f. (b. h.; מוּר) *exchange, substitution.* Snh. 22ª לכל יש ת' there is a substitute for every thing (every loss can be retrieved), except for the wife of one's youth. Ned. 20ᵇ בני ת' children begotten in exchange, e. g. if a man has two wives, and has connection with one mistaking her for the other. Pesik. R. s. 40 תְּמוּרָתוֹ של שם (not תא') a substitute of Shem (as priest).—Esp. *exchange of one sacrificial animal for another* (Lev. XXVII, 10), *that for which an animal is exchanged.* Tem. I, 1 אם ת' בבית וכ' so the change is valid only when made on the owner's premises. Ib. 2 (ref. to Lev. l. c.) מה הוא מיוחד אם תְּמוּרָתוֹ מיוחדת as 'it' refers to one, so its exchange can be only one. Ib. II, 3 ואין ת' עושה ת' that for which it is exchanged cannot effect another exchange (does not affect the status of another animal exchanged for it). Ib. I, 5 הולד עושה ת' the animal's child (born after the mother was dedicated) makes exchange (affects the status of one exchanged for it). Bekh. 15ᵇ תְּמוּרַת בעלי מומין that which is exchanged for blemished animals. Ib. 61ª טעות מעשר ת' הויא a mistake in counting the tenth animal for tithes is an exchange, i. e. the animal marked as the tenth by mistake is sacred. Ib. תמורת מעשר מתה that which has been marked as the tenth by mistake must be put to death (cannot be used); a. fr.—*Pl.* תְּמוּרוֹת. Tem. III, 1 אלו ... ותמורותיהן כיוצא בהן these are the sacred animals whose embryos and whose exchanges are of the same sacred character as themselves. Esth. R. to I, 1 (expl. בני אמוריא) ת' של אבותיהן the exchanges (hostages) of their fathers, v. עֵרֶב I; a. fr.—*T'murah*, name of a treatise, of the Order of Ḳodashim, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli.

תְּמוֹרְתָּא, v. תִּרְמוֹרְתָּא.

תַּמּוּת f. (denom. of תָּם) 1) *unblemished condition, integrity.* Men. 6ª; Kidd. 24ᵇ, a. e. וזכרוה ת', v. זָכָר. B. Kam. 39ᵇ תַּמְרוּמוֹתוֹ, v. תַּמְרוּמוֹת.—2) *the legal status of an animal that did injury for the first time* (v. תָּם I, 2). Ib. 45ᵇ צד ת' that limb of an animal about which no warning has been given, whereas this has been done about another limb. Ib. צד ת' במקומה עומדת the legal condition of the *tam* remains unaltered concerning that limb (so that the animal in the case is legally half a *mu'ad* (מוּעָד) and half a *tam*); a. e.

תְּמוּתָה f. (b. h.; מוּת) [*death*; sub. בת,] *an animal on the point of death.*—*Pl.* תְּמוּתוֹת. Kidd. 21ᵇ sq. (applied to the law concerning the captive woman, as a concession to human appetites, Deut. XXI, 10 sq.) מוטב ... בשר ת' שחוטות וכ' allow Israelites to eat the flesh of animals on the point of death but ritually slaughtered, rather than eat of carcasses unslaughtered; Treat. S'mah. ch. VII.

תַּמְחוּי c. (denom. of מִחְיָה) 1) *a plate for various dishes or portions, tray.* Kel. XVI, 1, v. מַזְנֵק. Ned. IV, 4 אוכל ... אבל לא מן הת' he may eat at the same table with him, but not from the same plate; אבל ... מן הת' החוזר but he may eat with him from a plate which goes back to the host (each time a guest is served). Maasr. I, 7 נותן ... ולת' he may put the oil on the cake (חֲמִירָתָה) or on the plate. Y. B. Mets. VIII, end, 11ᵈ השאילני תַּמְחוּיְרֵךְ וכ' (or תַּמְחוּיָיךְ, *pl.*) lend me thy plate and dine with me; a. fr.—Esp. *tamḥuy, charity plate, daily distributed food collected from contributors, soup-kitchen*, contrad. to קוּפָּה, q. v. Peah VIII, 7 מי ... לא יטול מן הת' he who has the means for two meals, must not accept support from the *tamḥuy*. B. Bath. 8ᵇ נגבית בשלשה וכ' ת' the *tamḥuy* is collected under the supervision of three persons, and distributed by three persons, for the mode of its collection and distribution is the same; לעניי חעולם וכ' ת' the *t.* is for all poor people wherever they may come from, *the kuppah* for the town poor only. Pes. X, 1 אפילו מן הת' even if he is supported from the *t.*; Y. ib. 37ᵇ bot.; a. fr.—*Pl.* תַּמְחוּיִין. Y. Ter. VIII, 45ᵈ top. Ker. 12ᵇ ת' מחולקין (not מחולקין) trays form a separation, i. e. if one eats two half-olive sizes of forbidden food from two different plates, they are not counted together as one olive-size; Sabb. 71ª; Y. ib. VII, 9ᵇ; a. fr.—2) (from its shape) *the partition in a wagon for freight or baggage*, Maim.; (*a cavity in the yoke*, R. S.).—*Pl.* תַּמְחוּרוֹת. Kel. XIV, 4.

תָּמִיד m. (b. h.; contr. of תִּתְמַיֵּד; עָמַד) *constant, daily practice*; esp. (sub. קרבן) *the daily burnt-offering.* (Num. XXVIII, 3). Pes. V, 1 ת' נשחט וכ' the afternoon *tamid*

is (ordinarily) slaughtered at eight and a half hours of the day. Taan. IV, 6 בשבעה ... ובטל התמ׳ on the seventeenth of Tammuz ... the daily offerings ceased (when Jerusalem was besieged); a. v. fr.—*Pl.* תְּמִידִין, תְּמִידִין. Ber. 10ᵇ (ref. to II Kings IV, 9 תמיד) המארח ... הקריב if one entertains a scholar in his house, the Scripture accounts it to him as if he offered daily sacrifices. Y. Pes. VI, beg. 33ᵃ מאן דאמר מאה ת׳ וכ׳ he who says, a hundred regular sacrifices supersede the Sabbath during one year, refers to the daily burnt-offerings; he who says two hundred, refers to the daily burnt-offerings and the Musaf sacrifices of the Sabbaths &c.; a. fr.—*Tamid*, name of a treatise, of the Order of Ḳodashim, of the Mishnah, Tosefta, and Talmud Babli.

תְּמִידָא ch. same. Targ. Y. II Gen. XLIX, 27. Targ. Koh. X, 16; a. e.

תְּמִידַּה, v. תְּמַהּ.

תְּמִידָא m. (תְּמַהּ) *astonishment, wonder, marvel.* Ḥull. 75ᵇ כל מילתא דת׳ וכ׳ anything abnormal people are likely to remember.—[Yalk. Ex. 166, v. next w.]—*Pl.* תְּמִידָתֵי. Ḥull. l. c. תרי ת׳ וכ׳ two simultaneous abnormal phenomena people will remember.—[תְּמִידָא f., v. תְּמַהּ.]

תְּמִידָתָא f. (תְּמַהּ) *astonishment.* Yalk. Ex. 166 וירתמהו ת׳ גדולת מאד (ed. תמירתא), v. תְּמַהּ.

תָּמִים m. (b. h.; תָּמַם) *without physical blemish; perfect; upright.* Zeb. 116ᵃ ת׳ כתיב ביה ... ודלמא נח might not Noah himself have had an organic defect? (It cannot be, for) it is written of him, he was perfect (Gen. VI, 9); ודלמא ת׳ בדרכיו but may this not mean, perfect in his ways of life? Bekh. IV, 1 (26ᵇ) בין ת׳ בין בעל מום (Bab. ed. תָּם) whether unblemished or blemished; a. fr.—*Pl.* תְּמִימִים, תְּמִימִין. Zeb. VIII, 8. Tem. III, 5 אם באו ת׳ when they appear unblemished. Y. Yoma VII, end, 44ᶜ שבשעה שהיו ישראל ת׳ היו מכוונין וכ׳ (not שבע׳) when the Israelites were perfect (God-fearing), they (the Urim and Tummim) directed their way. Gen. R. s. 44, beg. (ref. to Ps. XVIII, 31) אם דרכיו ת׳ וכ׳ if his ways are perfect, how much more is he perfect himself!; (Yalk. Sam. 161 אם דרכו תמים וכ׳); a. fr.—*Fem.* תְּמִימָה. Ḥull. 11ᵃ משום ת׳ because the Law (Lev. III, 9) says *t'mimah* (whole); a. e.—*Pl.* תְּמִימוֹת. Men. 66ᵃ (ref. to Lev. XXIII, 15) אימתי ... שבתות ת׳ וכ׳ when do you get seven complete weeks? When you begin to count from the evening. Pesik. Haʿomer, p. 69ᵇ, a. e., v. רֵאשׁוֹנָה; a. e.

תְּמִימָא, תְּמִים ch. same. Targ. Y. II Lev. XXII, 27 ת׳ (Jacob). Targ. II Esth. I, 2; a. e.—*Pl.* תְּמִימֵי. Targ. Prov. XIII, 6. Ib. XXVIII, 10; a. e.

תְּמִימוּת f. (preced. wds.) 1) *completeness, integrity.* B. Kam. 39ᵇ (expl. בְּתַמְּמוּתוֹ, ib.) חרי הוא בתמימותו וכ׳ the animal remains (to its owner) in its completeness, we do not diminish it (by hypothecating it for the half-fine for damage done).—2) *moral integrity, simplicity, frankness.* Lev. R. s. 11 (ref. to Ps. XVIII, 26) בשעה שבא בת׳ when he (Abraham, Moses) came with frankness, the Lord dealt with him in frankness, opp. עַקְּמָנוּת; Midr. Till. to Ps. l. c.; Yalk. Sam. 161. Midr. Till. to Ps. I מה ... בת׳ ... אף כל מי שמהלך לפניו בת׳ וכ׳ as the Lord was a shield to Araham who walked before him in sincerity, so he is a shield to whosoever walks before him in sincerity; a. e.

תְּמִימוּתָא ch. same, *integrity.* Targ. Prov. X, 9. Ib. XI, 3. Targ. II Esth. VIII, 13; a. e.

תְּמִינָאָה m. (תְּמִנֵי) *the eighth.* Targ. II Esth. I, 1. Targ. Lev. XXII, 27; a. fr.—*Fem.* תְּמִינְיָתָא, תְּמִינֵתָא. Ib. XXV, 22 (ed. Vien. תְּמִינָתָא).

תמיר, Bekh. 44ᵃ, v. תִּימוֹר.

תְּמִירוֹת f. pl. (v. תָּמַר) *the pillars supporting the framework of a lantern* (v. Sm. Ant. s. v. Laterna). Tosef. Kel. B. Mets. II, 6.

תָּמַךְ (b. h.; cmp. מוּךְ) [*to lie under,*] *to support*; [*to make to lie under,*] *to rest upon, lay upon, press.* Midr. Till. to Ps. XVI, 5 (ref. to תומיך, ib.) הגורל הזה תָּמַכְנִי בסיני this lot (martyrdom) was laid on me at Sinai; Yalk. ib. 667. Num. R. s. 13 ³ (ref. to Prov. XXIX, 23) ת׳ הקב״ה כבודו עליו וכ׳ the Lord rested his glory upon it (Sinai), and on it he gave the Law. Pesik. R. s. 3 ת׳ ידו להעבירה וכ׳ ... he (Joseph) held up Jacob's hand to remove it &c.; a. e.

תַּמֵּךְ ch., *Pa.* תַּמֵּךְ same. Targ. Prov. V, 5 מתמכן Ms. (ed. מסמכן).

תַּמְכָא, v. next w.

תַּמְכָּה f. name of *a bitter herb*, a kind of chervil. Pes. II, 6 (39ᵃ) Y. ed. a. Ms. M. (Mish. a. Bab. ed. תמכא); expl. Y. ib. 29ᶜ top גגגדין; Bab. ib. 39ᵃ תמכתא (expl. in Rashi: *marrubium, hoarhound*).

תַּמְכָּתָא ch. same, v. preced.

תְּמַלֵּי = אִתְמַלֵּי, *yesterday.* Targ. I Sam. XX, 27. Targ. II Sam. III, 17; a. e.

תַּלְמִי, בֶּן תַּ׳ pr. n. m. *Ben T'malyon.* Meil. 17ᵇ; Yalk. Lev. 537.—V. תַּלְמוֹן.

תֵּרֵם, תַּמְלְיוֹס m. (θεμέλιος, sub. λίθος) *foundation stone, foundation.* Y'lamd. to Num. XXIII, 9, quot. in Ar. ת׳ חרה תופר ויורד ומבקש ליתן digged deeper and deeper, seeking to lay a foundation.—*Pl.* תַּמְלְיוֹסִים, תַּמְלְיוֹסִין, תֵּרֵי. Gen. R. s. 3 לידע היאך הוא קובע ת׳ (Ar. *sing.*) to find out where to lay the foundations; Yalk. ib. 4. Y. Snh. X, 29ᵃ bot. בשעה ... ת׳ וכ׳ when David went to dig for the foundation of the Temple. Y. Sot. VI, beg. 20ᵈ מילה דלית בה ת׳ (prob. to be read: תַּמְלְיוֹסִים, θεμελίωσις) a thing (rumor) without foundation. Y. Keth. V, 29ᶜ bot. עיקרא לית לה ת׳ וכ׳ the thing itself has no foundation, and the Rabbis built upon it and went up &c.; a. e.

תָּמַם (b. h.; v. תָּאַם) [*to join, be joined,*] *to be whole, finished, perfect; to end, be gone.* Bekh. 44ª שתַּמּוּ, v. תִּירוֹשׁ. Gen. R. s. 94 (ref. to התמו, II Sam. XX, 18) עד כאן תמו דברי תורה are the words of the Lord so far gone (to be ignored)?; Midr. Sam. ch. XXXII על כן תמו וכ' (corr. acc.). Sabb. 55ª תַּמָּה זכות אבות the protecting influence of the fathers has ceased. Ber. 57ª הרואה תמרים בחלום תמו עוונותיו if one sees dates in his dream, his sins are ended (forgiven); a. fr.—Cant. R. to V, 2 תַּמָּתִי תַּמּוֹתִי וכ' *tammathi*, read *tammothi*, I am complete, for they attached themselves &c., v. infra.

Pi. תִּמֵּם *to complete, fulfill.* Snh. 39ᵇ לתַמֵּם, v. חִזָּרוֹן I.

Hif. הֶתְמִים, הַתְמֵם 1) *to make perfect.* Y. Yoma VII, end, 44ᶜ תומים שהן מְתִירִין לפניהם וכ' they are called Tummim, because they perfect the way before them. Ned. 32ª כל המַתְמִים עצמו שעה עומדת לו if one perfects himself (tries to be perfect), time will stand by him (he will succeed in life, with ref. to Gen. XVII, 1, a. 4).—2) (denom. of תָּמִים) *to be upright, frank.* Ib. כל המתמים עצמו הקב"ה מתמים עמו if one perfects himself (tries to be upright), God will deal uprightly with him (with ref. to II Sam. XXII, 26); Yalk. Sam. 161; a. e.

Nif. נִתְמַם, נִרְתַּם; *Nithpa.* נִתְתַּמֵּם (cmp. שָׁתַם) *to be joined; to ally one's self.* Ex. R. s. 2 (ref. to תמתי, Cant. V, 2) שנִתְתַּמּוּ עמי בסיני they attached themselves to me at Sinai and said (Ex. XXIV, 7), all that &c.; Cant. R. l. c. (v. supra) שנִתְמַמּוּ (or שנִתְתַּמְּמוּ); Pesik. Haḥod., p. 47ª שניתמו; Pesik. R. s. 15 שנותמו (corr. acc.).

תַּמָּן (v. תָּם II) *there.* Targ. Gen. II, 8. Ib. III, 23; a. fr.—B. Mets. 84ᵇ ת' אמרין וכ' there (in Babylonia) they say &c. Snh. 103ª, v. קוֹלְתָא. Y. B. Bath. II, beg. 13ᵇ ריחיא ד' the millstones there (Babylonian millstones); a. fr.

תִּמְנָה, תִּמְנַת, תִּמְנָת (b. h.) pr. n. pl. *Timnah.* Sot. 10ª (ref. to Jud. XIV, 1, a. Gen. XXXVIII, 13) חדא ת' וכ' there was only one Timnah: for him that came from the one side it was 'going down', for him that came from the other side, it was 'going up'; Gen. R. s. 85 תמנתה אחת וכ'; Yalk. ib. 145 חדא תמנתא הואי (corr. acc.); Yalk. Jud. 69 חדא תמנת; Num. R. s. 9 ²⁴ תמנתה אחת (some ed. תמנת).—*Pl.* תִּמְנוֹת, תִּמְנָאוֹת, תִּמְנָיוֹת. Ib. שתי ת' היו אחת של יהודה וכ' there were two Timnahs, one mentioned in connection with Judah, &c.; Gen. R. l. c. תמניות; Sot. l. c. תמנאות; Yalk. Gen. l. c.; Yalk. Jud. l. c.

תְּמַנְיָא, תַּמְנֵי, תַּמְנֵי f., **תְּמַנְיָא** m. = h. שְׁמֹנָה, *eight.* Targ. Gen. V, 4, 7. Targ. Ps. XII, 1 (ed. Wil. דתַמְנָיָא, corr. acc.); a. fr.—Ber. 4ᵇ אפרן ת' (or אלפין) the eightfold acrosticon (Ps. CXIX). Y. Dem. V, 24ᵈ top תומי' מן דתו' וכ', v. גָּמְפוֹל; a. fr.—*Pl.* תְּמָנִין, תַּמְנִין; תּוּמִ', *eighty.* Targ. Gen. V, 25, sq.; a. fr.—Y. Snh. VI, 23ᶜ bot. תומ' נשיא eighty women; ת' גוברין eighty men; Y. Ḥag. II, 77ᵈ bot.; a. e.—תַּמְנַיסַר, תַּמְנֵיסַרִי, תְּמַנְיָא עֲשַׂר, *eighteen.* Targ. Gen. XIV, 14 (O. ed. Lsb. תַּמְנָרַת; ed. Vien. תַּמָּנַת). Targ. Y. Deut. XVII, 17. Targ. Y. Num. XIX, 3; a. fr.—תַּמְנִיסְרָאָה *the eighteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 15.

תַּמְנִיתָא, v. תּוֹמַנְתָּא.

תַּמְנַיסַר, תַּמְנַיסְרַי, תַּמְנִיסְרָאָה, v. תַּמְנֵי.

תַּמְנִיתָא f. = h. שְׁמִינִית, name of *an (eight-stringed) musical instrument.* Targ. I Chr. XV, 21 (v. Targ. Ps. XII, 1).

תַּמְנָתָא, תִּמְנָתָא, v. תּוֹמַנְתָּא.

תַּמְנָתָה, תמנתא, תִּמְנָת, v. תִּמְנָה.

תַּמְצוּת, v. next w.

תַּמְצִית f. (מָצָה) *that which is squeezed out, remnant, drain, juice.* Ker. V, 1 דם ת' the last blood oozing through the cut of a vein. Ib. 22ª מפני ת' דם ... יצא דם ת' אידהו דם which is the blood ... with which life escapes? That which gushes forth in a jet, to the exclusion of the last blood, because that runs gently. Tosef. Makhsh. III, 13 תַּמְצִית בשר meat-juice. Y. Ber. I, 2ᶜ bot. ת' כור תרקב שותה וכ' the juice (moisture or drippings) of a field of the capacity of a Kor of seed is enough to water a field of the capacity of a Tarḳab &c., v. כּוֹשׁ II; Gen. R. s. 15; Taan. 10ª. Ib. ארץ ישראל ... וכל העולם כולו מת' Palestine is watered by rains, and the rest of the world by the drain (that remains in the clouds). Ib. כל העולם כולו מת' גן וכ' the whole world is watered by the drains of Eden; a. fr.—Y. Sot. IX, end, 24ᶜ he was called Ḳiṭṭunta (v. קִרְטוּנְתָא), because he was the drain (last and least) of the righteous and pious; Mish. ib. IX, 15 Y. ed. (17) תַּמְצִיתָן (Mish. a. Babli ed. 49ª קטנתן, קטנתא).—*Pl.* תַּמְצִיּוֹת. Y. M. Kat. I, beg. 80ª מי ת' drippings of rain gathered in pools; expl. פסקו גשמים וכ' when the rains have ceased, and the mountains are trickling (v. בָּצַץ); Tosef. Mikv. I, 13 מי תמצית.

תָּמַר, *Pi.* תִּמֵּר (denom. of תָּמָר) *to rise straight up.* Yoma 28ᵇ תימור של לבנה מְתַמֶּרֶ ועולה כמקל the light-column of the moon rises straight up like a stick; opp. מפצריע (v. פָּצַע); Y. ib. III, beg. 40ᵇ. Bab. ib. 38ª של חלבו מתמר וכ' the smoke of the frankincense prepared by those (of the house of Abṭinas) went straight up &c.; Cant. R. to I, 14 מְתַמֶּרֶת; Y. Shek. V, 49ª top; Tosef. Yoma II, 6. Tanḥ. T'tsav. 15 כשהיה ענן הקטרת מתמר וכ' when (on the Day of Atonement) the cloud of the incense rose straight up ..., he knew that Israel's sins were forgiven. Gen. R. s. 45 קוצין ... אלידם יוצאים ומְתַמְּרִים וכ' thorns are not sown ..., but grow forth of themselves and rise high up, but wheat &c.; Yalk. ib. 79 (corr. acc.). Keth. 111ᵇ עתידה חטה שיִתְתַּמֵּר כדקל וכ' in the latter days wheat shall sprout forth and rise like palms on mountain tops; a. e.

תָּמָר I (b. h.) pr. n. f. *Tamar,* 1) Judah's daughter-in-law. Meg. IV, 10 (25ª) מעשה ת' נקרא ומיתרגם the story of Tamar (Gen. XXXVIII) is read (in the synagogue) and translated. Gen. R. s. 92 (ref. to Gen. XLIV, 16) מה נאמר לאדני במעשה ת' וכ' what have we to say to my lord (for our justification) about the story of Tamar, what to speak about the story of Bilhah (Gen. XXXV, 22)? Ib. s. 85;

a. fr.—2) *Absalom's sister.* Meg. 25b מעשה אמנון ות' וכ' the story of Amnon and Tamar (II Sam. XIII) may be read and translated. Ab. V, 16 אהבת אמנון ות' Amnon's love of T. Snh. 21a; a. e.—3) a woman that informed against the Rabbis before Roman authorities. Y. Meg. III, 74a bot., v. תַּמְרוּרִים.

תָּמָר II m. (b. h.; cmp. אָמַר II) *palm; date-palm; fruit of the date-palm, date.* Succ. 45b; Meg. 14a, v. לֵב. Ib. (ref. to Jud. IV, 5) מאי שנא תחת תּוֹמֶר why did she hold her sessions under a palm-tree? Midr. Till. to Ps. XCII, 16 (ref. to ib. 13) מה תח' וארז וכ' as the palm and the cedar are higher than all other trees, so Israel is &c.; אי מה תח' וכ' you may think, as the palm and the cedar when uprooted from their places (transplanted) do not grow new shoots, so Israel does &c.; a. fr.—*Pl.* תְּמָרִים *dates.* Ter. XI, 2 דבש ת' date honey. Ib. 3; a. fr.

תָּמָר, תַּמְרָא, תּוּמְ' ch. same. Targ. Cant. II, 12.—Lev. R. s. 12; a. e.—*Pl.* תְּמָרַיָּא, תַּמְרִין, תַּמָּרֵי, תּוּמְ'. Targ. II Chr. XXXI, 5. Targ. Y. Deut. VIII, 8.—Ber. 38a דובשא דת' date-honey. [Ib. האי חמרי של תרומה, read with Ms. M. תמרים של תרומה.] Y. Ab. Zar. II, 40d גרעינין דתו' date-stones. Sabb. 110b פרסייתא ת' (*fem.*) Persian dates; a. fr.—בר תמרי pr. n. m. *Bar-Tamré.* Hull. 110a רמי בר תמרי ת' Rami bar Tamré, also called Bar-Dikḳulé (cmp. הִיקּוֹלָא).—Cant. R. to VII, 9 אבון בר ת' quot. in Levy Talm. Dict. (ed. חסדי).

תַּמָּרָה f. = תָּמָר, *palm; date.* Dem. I, 1, v. גּוֹבֶלֶת. Tanḥ. B'midb. 15; Num. R. s. 3, beg. Midr. Till. to Ps. XCII; a. fr.—*Pl.* תְּמָרוֹת. Succ. 32b שתי ת' יש וכ' two palms grow in the valley of Ben-Hinnom (Gehenna) with smoke rising between them &c.; Erub. 19a; a. e.—Trnsf. *a fruit-like excrescence on leaves, berry.* Succ. 33a.—*Pl.* as ab. Maasr. IV, 6. Tosef. Shebi. II, 2.

תְּמָרָה, תְּמָרָת f. (b. h. *pl.*; v. תָּמַר) (*smoke*) *column.* Ber. 43a משתעלה תְּמָרָתוֹ when the smoke column of incense rises. Ḥull. 112a משתעלה תימרתו when the smoke of meat on coals rises.—*Pl.* תְּמָרוֹת *bare hyssop stalks.* Par. XI, 7 (Maim. reads תְּמָרוֹת *seed-capsules*, v. preced.); Tosef. ib. XI (X), 6. Ib. 7 ת' לא חניצו כל עיקר ... דירונקות *yon'ḳoth* are undeveloped capsules, *timroth* are stalks that have not blossomed at all; (oth. opin.) ת' גבעולין שלא גמרו וכ' *timroth* are undeveloped capsules &c.

תַּמְרוּקָא m. (מְרַק) *anointing.* Targ. Y. Lev. XVI, 29; Num. XXIX, 7 (ed. Vien. תַּמְרוֹ).—*Pl.* תַּמְרוּקִין. Targ. Y. Lev. XXIII, 27.

תַּמְרוּרִים m. pl. (b. h.; מָרַר) *bitterness*; trnsf. *hostility.* Y. Meg. III, 74a bot. (in a secret letter) תמר ת' בתַּמְרוּרֶיהָ חיא עומדת Tamar is *tamrurim* (bitterness), she abides in her bitterness, and we tried to sweeten her (by bribe), but in vain has the smelter smelted (gold could not buy her).

תַּמְרֵי, v. תִּימוֹרָא.

תַּמְרִירְתָּא, v. תְּמַרְתָּא.

תַּמְרְנְדָּת, v. תְּמוּנָה.

תּוּמְ', תַּמְרְתָּא f. = h. תְּמָרָה. Y. Bets. V, 63a top בחדיא ת' וכ' I came by the way of that crooked palm (I was on that palm, and came down). Lev. R. s. 12 תו' מתקרי תמרא the fruit of the date palm is called date (fruit and tree are designated by forms of the same root). Cant. R. to VII, 9, v. אַלְבָּנָא.—כְּפַר תְּ' pr. n. pl. *K'far T'marta.* Tosef. Ḥull. III (IV), 23; Ḥull. 62a כ' ת' שבירחודא K. T. in Judæa. Meg. 16b שולא איש כ' ת' Ms. M. (ed. תמריתא); Lev. R. s. 24 5; Pesik. R. s. 15 תְּמַרְתָּה; Esth. R. to II, 23.

תַּנָּא, v. תְּנֵי.

תַּנָּא m. (preced.) *teacher,* esp. *Tanna,* an authority quoted in Mishnah and Boraitha, contrad. to אֲמוֹרָא. B. Mets. 3a, a. fr. תונא ות' and the Tanna (of the Mishnah) is a confirmation (confirms what I say).—קַמָּא, v. קַמָּא.—ת' בַּר ת', v. בַּר I ch. B. Bath. 93b כל ת' בתרא וכ' (Ar. ברא) every later (Ar. outside) authority comes only to enlarge the sphere of the subject. Ḥull. 15a, v. אֲמוֹרָא; a. fr.—Sot. 22a (prov.) תני ת' ולא ידע וכ' a teacher teaches and knows not what he says (repeats verbatim what he has heard without understanding the subject).—*Pl.* תַּנָּאִים (h. form, fr. תַּנָּאי), תַּנָּאֵי (fr. תַּנָּאָה). Ib. ת' מבלי עולם the Tannaim (repeaters) ruin the world, expl. שמורין הלכה מתוך משנתן who give decisions based on traditions they have learned (without knowing their reasons and their application to practical cases).—Ber. 3a תרי ת' אליבא דר"מ these contradictory opinions are the relations of two Tannaim in behalf of R. M. Snh. 33a (expl. שיקול הדעת, v. כגון תרי ת' וכ' (דַּעַת when two Tannaim or two Amoraim differ in their opinions, and it has never been decided which is to be adopted in practice. Ib. 63a, a. fr. כת' it depends on Tannaim, i. e. Tannaim differ on that point. Ber. 9a וחני ת' כחני ת' and those teachers differ on the same principle as these do. Ib. 49a ואת שבקת כל חני ת' ואמוראי וכ' and you ignore all these Tannaim and Amoraim, and act according to Rab's opinion?; a. v. fr.—V. תַּנַּאי.

תַּנָּאָה, *pl.* תַּנָּאֵי, v. preced.

תְּנָאָה m. = next w., *stipulation, agreement, condition.* Targ. Y. Num. XXII, 4. Targ. Y. Ex. IV, 24; a. e.—Gitt. 75a לא כפלית לתְּנָאִיהּ he did not double his stipulation, did not stipulate what is to take place in the case of fulfillment of his condition, and what in the case of non-fulfillment; a. e.—*Pl.* תְּנָאֵי, תְּנָאַיָּא. Keth. 19b זילו קיימו תְּנָאֵיכוּ וכ' go and fulfill your conditions, and then go to law. Gitt. l. c. תיכא גמרינן לכו ת' כל whence do we derive all the rules about stipulations; a. e.

תְּנַי, תְּנַאי m. (תָּנָה) [*alternative,*] *stipulation, condition, agreement.* Keth. 19b תיו דבדינו ת' if witnesses say, the transaction to which we have testified was made dependent on a (verbal) condition (and we do not know

that it has been fulfilled). Ib. או דילמא ת' מילתא וכ' or is a statement concerning a condition something different (from a statement concerning a trust, v. אֲמָנָה)? Ib. עד אחד אומר ת' . . . אינו ת' if one of the witnesses says, there was a condition, and the other says, there was none. Kidd. III, 4 כל ת' שאינו . . . אינו ת' a stipulation of conditions which is not like the stipulations concerning the sons of Gad and Reuben (stating both alternatives, Num. XXXII, 20-23; 29-30) is not valid. Ib. 61[a], sq. ת' כפול a double stipulation, an agreement stating both alternatives and their eventual consequences. Gitt. 75[a] ת' קודם למעשה the condition (in the agreement) preceding the act (e. g. 'if such and such a thing is done, this shall be thy letter of divorce', not, 'this shall be thy letter of divorce, if such and such a thing is done'). Ib. ת' בדבר אחד ומעשה וכ' if the condition concerns one thing, and the consequence another thing (e. g. if you go with your brethren to conquer, you shall have the trans-Jordanic lands); ib.[b] הכא דת' ומעשה בדבר אחד whereas in this case ('this shall be thy letter of divorce on condition that thou wilt return to me the paper on which the letter of divorce is written) condition and consequence concern the same thing. Keth. IX, 1 כל המתנה . . . תְּנָאוֹ בטל if one makes a stipulation which is contrary to what is written in the Torah, his stipulation is void; Y. ib. 32[d] bot. ממון בת' גוף אבל בת' וכ' this refers only to a condition concerning one's person (personal rights or duties), but as to a condition concerning money (monetary rights or claims), the agreement (waiving the claim) is valid; Y. Kidd. I, 59[c] תנאי גוף; ib. תְּנָיוֹ. Ib. בסופו . . . ת' a condition which he may finally fulfill (depending upon himself). Ex. R. s. 21, v. infra; a. fr.—*Pl.* תְּנָאִין, תְּנָאִים, תְּנָיִים, תְּנָיִין. Y. B. Bath. V, beg. 15[a] כתנאי ירושע; B. Kam. 80[b], a. e., v. יְרוֹשֻׁעַ. Gen. R. s. 5 ת' דתחנה חקב"ה וכ' the Lord (at creation) made stipulations with the sea, that it should be divided before Israel, as it is written (Ex. XIV, 27), 'and the sea returned . . . to its former condition (לְאֵיתָנוֹ), לת' שהתנה עמו to the stipulations which &c.; Ex. R. s. 21 לתְנָאוֹ שהתנירתי עמו to the condition which I stipulated with it. Y. Sot. VII, beg. 21[b] כת' שבלבינו לא כת' וכ' (we administer the oath to thee) according to the conditions in our mind, not according to the conditions (mental reservations) in thy mind. Ib. שלא יאמרו יש ת' לשבועות that people should not say, mental reservations in oaths are permissible. Y. Kidd. I, 58[c] בתנאים שבו קידש he betrothed her by the stipulations in the document (although the material on which it was written was forbidden for use), opp. בגופו with the object itself; a. fr.

תַּנָּיָא, תַּנַּי, תַּנַּיי, m. = תַּנָּא. Y. Peah VII, 20[a] איתת' תני וכ' one Tannai reads . . ., and another Tannai reads &c. Y. Kidd. I, 59[c] bot. כחדין ת' וכ' ואתיא . . . and this opinion of Bar P. follows that of the Tannai who taught &c. Ib. מה מקיים הדין ת' לאמה how does this Tannai account for the word *amah*?; a. fr.—*Pl.* תַּנָּאֵי, תַּנָּיִין (v. תַּנָּא), תַּנָּיֵי. Ib. ארנון ת' there are two opinions of Tannaim about it; a. fr.

תַּנָּד, v. תנד.

תַּנְדַּר m. (נָהַר) *beaming forth.* Targ. Job XLI, 10 (h. text תַּהֵל).

תַּנּוּבָה f. (b. h.; נוּב) *flow.* Y. Ber. V, end, 9[d] אם עשו ת' . . . if a man's lips (in prayer) produce a flow (if he speaks fluently), his prayers are heard (with ref. to Is. LVII, 19).

תַּנּוּר, v. תַּנּוּרִי.

תַּנּוֹר, v. תַּנּוּרִי.

תַּנּוּרָא, v. תּוּנְרָא.

תַּנּוּרוּר m. = תַּנָּא. Cant. R. to III, 6; Pesik. Ul'ḳah., p. 179[a], v. קַרְדָּא.

תַּנּוּרִי m. (infin. *Pa.* of תְּנֵי I) *teaching* or *studying* (*Mishnah*). Taan. 24[a] sq. אי משום ת' . . . כל ת' בנזיקין חוה וכ' (Ms. M. כולי, read: כולהי) as to studying the Mishnah, we are their superiors, for in the years of R. J. all study was limited to N'zikin (v. נֶזֶק), whereas we teach &c.; Snh. 106[b] כולהי ת' וכ' (emended in Ms. K. תלמודא, v. Rabb. D. S. a. l. note 400); Ber. 20[a] some ed. תַּנּוּר (v. Rabb. D. S. a. l. note 30).—[Ib. 49[a], v. תְּנֵי I].

תַּנּוּרִין m. pl. (תְּנֵי II) *sharp speech, by-word.* Targ. Y. Deut. XXVIII, 37 (h. text שְׁנִינָה).

תַּנּוּמָה f. (b. h.; נוּם II) *slumber.* Ber. 60[b] (in a night prayer) המפיל . . . ות' וכ' who causes the bands of sleep to fall upon my eyes, and slumber on my eye-lids; ib. (in a morning prayer) המעביר . . . ות' וכ' who causes the bands of sleep to pass away from my eyes, and slumber from my eye-lids. Yalk. Ex. 287, v. שַׁלְיָט; (Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 נוּמָה); a. e.

תַּנּוּפָה f. (b. h.; נוּף) *swinging, shaking, waving.* Succ. 38[a] ת' שירר וכ' swinging the ʿOmer is one of the dispensable acts (v. שֶׁיָּרַר). Men. 93[b] (ref. to Lev. XIV, 21) וכי ת' מכפרת וכ' does the swinging of the sacrifice effect atonement? is it not the blood &c.? Ib. IX, 9. Num. R. s. 9 38; a. fr.—Pesik. Haʿomer, p. 71[a] (ref. to Is. XXX, 32) וכי יש מלחמות ת' באותו הדור וכ' will there be wars of swinging (weapons) in that generation? Say, it refers to the swinging of the ʿOmer; Pesik. R. s. 18; Yalk. Is. 302.—*Pl.* תְּנוּפוֹת. Men. 94[a] ולא ת' . . . תנופה the text has 'swinging' but not 'swingings'; a. e.

תנופילין, Lam. R. to I, 5 ות', a dittography of מִטְרוֹפּוֹלִין, v. מטרופולין.

תַּנּוּר m. (b. h.) *oven.* Kel. V, 3, v. טִירָה. Ib. 4, sq. Ib. 10 תַּנּוּרוֹ של עכנאי, v. עַכְנַאי; B. Mets. 59[b]; a. v. fr.—*Pl.* תַּנּוּרִין, תַּנּוּרִים. Kel. V, 4 בתַּנּוּרֵי כפר סגנה . . . נפלה a conflagration took place in the oven factory of K'far Signah. Ib. 2; a. e.

תָּנַח* (sec. r. of נוּחַ; cmp. תָּרַם) *to be at ease.*

Hif. הִתְנִיחַ *to set at ease.* Snh. 30ᵇ שהִתְנִיחָהּ (Ms. M. שהִתְנִחָה, v. Rabb. D. S. a. l. note), v. נוּחַ h.

תְּנַח, *Ithpa.* אִתְּנַח, *Ithpe.* אִתְנַח, אִרְתִּ' *to sigh*, v. אֲנַח, a. נְגַד.

תַּנְחוּם pr. n. m. *Tanḥum*, name of several Amoraim. Sabb. 30ᵃ.—Y. Yeb. X, 11ᵇ. Y. Taan. I, 63ᵈ top ת' אדרעירא; Y. Ber. V, 9ᵇ top ת' (a. תנחומא).—Ib. IV, 7ᵈ bot. ת' בר אירסכולסטירקא; a. others (v. Fr. M'bo, p. 130ᵇ, sq.).—Tanḥ. Ḥuck. 4 ת' בר חנילאי (v. Bub. introd. to Tanḥ. p. 62).

תַּנְחוּמָא (v. preced.) pr. n. m. *Tanḥuma*, name of one or several Amoraim. Y. Ber. I, 2ᵇ bot. Y. Shek. VI, 49ᵈ bot.; a. e. (v. Fr. M'bo, p. 131ᵃ, sq.).—Gen. R. s. 1; a. fr. (v. Buber introd. to Tanḥ., p. 62).—*Midrash Tanḥuma*, v. מִדְרָשׁ.

תנחומותי, v. תַּנְחוּמָתָא.

תַּנְחוּמִין, תַּנְחוּמִים m. pl. (b. h.; נָחַם) *consolation.* Ber. II, 7 קבל עליו ת' ... וכשמת when his slave Ṭabi died, he accepted condolence for him. Keth. 10ᵇ ת' של הבל נרחמו וכ' R. G. offered this man a vain consolation; B. Bath. 16ᵇ. Ab. Zar. 16ᵇ ולא קיבל ת' נבנסו ... (not עליו ק') his disciples came to console him, but he would accept no consolation; Yalk. Prov. 937; Yalk. Mic. 551. Ab. d'R. N. ch. XXX תַּנְחוּמֵי אבלים וכ' comforting the mourners, visiting the sick, and deeds of kindness bring good into the world. Pesik. R. s. 29-30 עמדי וקבלי כוס ת' stand up and accept the cup of consolation; ib. כוס תַּנְחוּמַיִךְ; ib. הרי תַּנְחוּמַיִךְ נתונים לך thy consolations are given back to thee (I will not accept them); a. fr.

תַּנְחֻמָא, תַּנְחוּמְתָא f. ch. same. Targ. Job VI, 10 (Ms. תּוּנָחֻמַתַי Hebraism). Targ. Ps. CXIX, 50 (Ms. תּוּנְחֻמוֹתַי *pl.*); a. e.—*Pl.* תַּנְחוּמָתָא. Targ. Job XXI, 2 (ed. Wil. תַּנְחֻמַיָּתְ'). Targ. Is. LXVI, 11; a. e.

תַּנְחָתָא, תַּנְחָתָא, v. תִּינָחָא.

תָּנָה, תְּנִי (b. h.; v. שָׁנָה) [*to repeat,*] *to tell.*

Pi. תִּנָּה same. Gen. R. s. 6 (ref. to Ps. L, 6) ... לעתיד שמים מְתַנִּים וכ' in the future the heavens shall tell the righteousness which the Lord does to his world. Yalk. Jer. 277 והיה מְתַנֶּה נסים וכ' and he told the wonders that happened to him &c.; (Ber. 13ᵃ מספר). Midr. Till. to Ps. CXVIII, 14 לא לי לְתַנּוֹת כל וכ' is it not my duty to tell all the wonders &c.?; a. e.

Hif. הִתְנָה *to stipulate, agree, make a condition.* B. Bath. 8ᵇ ... לְהַתְנוֹת על וכ' רשאין the residents of a town have a right to stipulate measures, prices of food, and wages of laborers. Keth. IX, 1 שה' על מה שכתוב וכ' because he made an agreement contrary to what is written in the Law; וכל חַמַּתְנֶה על וכ', v. תְּנַאי. Erub. III, 5 מתנה אדם על ערובו וכ' a man may lay his ʿErub (v. עֵרוּב) on condition and say, if gentiles come &c. Ib. 36ᵇ אין אדם מתנה על ... כאחד no man can lay down conditions for two alternatives together (so as to reserve to himself the choice in the event of both alternatives coming to pass); a. fr.—Part. pass. מוּתְנֶה; *pl.* מוּתְנִים; מוּתְנִין. Y. Keth. X, end, 34ᵃ; Y. B. Kam. IV, 4ᵇ top שוורים כמ' הן in the case of oxen (of several owners, consecutively gored by the same ox) it is as if an agreement had been made beforehand.

תְּנָא I, תְּנֵי ch. same, 1) *to repeat, do a second time.* Targ. II Sam. XX, 10. Targ. I Sam. XXVI, 8 (ed. Wil. אֶשְׁנֵי). Targ. I Kings XVIII, 34. Targ. Job XXIX, 22 (ed. Wil. *Pa.*). Targ. Prov. XXVI, 11 דְּתָאנֵי ed. Lag. (ed. Wil. דְּתָנֵי); a. e.—2) *to tell, relate; to teach.* Targ. Ps. L, 6. Ib. XLIX, 14 (Ms. *Fa.*). Ib. CXLVII, 19. Targ. Y. Deut. V, 5 לְמִתְנְיָא (ed. Vien. לְמִתַּנְיָא *Ithpe.*); a. fr.—Esp. (denom. of מתניתא) *to teach* or *study Mishnah* or *Boraitha*; in gen. *to report a tradition, teach, study.* Erub. 36ᵇ ליתא למתניתך מדתָנֵי אידו דת' אידו וכ' our Mishnah is no authority, as it is contradicted by what Ayo teaches, for Ayo taught &c. Yoma 27ᵇ והא אנן לא תְּנַן הכי but we have not so learned in the Mishnah! Ib. ... הך קתני הך ... לא קתני the Mishnah speaks of that which, if neglected, can be remedied; that which cannot be remedied it does not mention. Sabb. 2ᵃ תנן התם וכ' there (in the Mishnah, Shebu. I, 1) we read &c. Ib.ᵇ מאי שנא הכא דת' ... ומ"ש התם דת' וכ' why does the Mishnah here read ..., and there &c.? Ber. 8ᵇ תְּנִינָא וכ' we are taught in the Mishnah &c. Ib. 2ᵃ דקתו' מאימתי, v. קָאֵי. Ib. כדתַנְיָא as it is stated (in the Boraitha). Yoma 26ᵃ לכדתניא (the word *peder* is needed) to intimate the law taught in the Boraitha. Ib. והתניא וכ' but has it not been taught &c.?; ib. 28ᵃ, a. fr.—Ber. 28ᵃ, a. fr. והתניא and so it has been taught.—Y. Ḥall. II, 58ᶜ ר' יונה ת' דר"ש וכ' R. Jonah taught (and adopted) the opinion of R. S. b. J.—Y. Kidd. I, 58ᶜ bot. תמן תנינן there (in a Mishnah) we read &c. Meg. 24ᵇ לימא תנינן להא דתָנוּ רבנן וכ' shall we say that we are here taught that which the Rabbis have taught &c. (i. e. is this a confirmation of what &c.)?—Ber. 13ᵃ, a. fr. תָּנוּ רבנן (abbrev. ת"ר) the Rabbis have taught (introducing a discussion); a. v. fr.—[In Talm. Babli תנן refers to Mishnah, תניא to Boraitha.]

Pa. תַּנֵּי 1) *to change.* Targ. Job XIV, 20.—2) *to tell, relate; to teach.* Targ. Y. Gen. XXII, 20. Ib. XXXII, 6. Targ. Ps. XXX, 10 הֵיתַנּוּן ed. Lag. (Ms. אפשר דירתנון; ed. Wil. דהחוירתון; oth. ed. דהחוירתינון, corr. acc.). Targ. II Chr. IX, 2; a. fr.—Ber. 49ᵃ ... ותַנּוּרֵי קא מְתַנֵּינָא ברכת Ms. M. (or מַתְנִינָא *Af.*; ed. מְתַנֵּינָן or מַתְנִינָן) I have not learned the benediction over food, and shall I teach (Mishnah)?

Af. אַתְנֵי 1) *to stipulate, agree, make a condition.* Targ. Y. Ex. IV, 24.—Keth. 3ᵃ כיון דאיבעי ליה לְאַתְנוֹיֵי ולא א' וכ' because he ought to have made it a condition (not to count so common an obstacle as the absence of a ferry), and he did not make it, he has to take the consequences. Shebu. 11ᵇ וכי קיימי ב"ד וַמַתְנוּ משום עורה Ms. M. (ed. וקיימי ב"ד ומתנו אדעתא דעורה) did the court establish a general law (that dead sacrificial animals need not be redeemed,) and stipulate that it must be redeemed for the value of its skin?; a. e.—2) *to relate, teach.* Ber. 8ᵇ אירכא דַמַתְנֵי לה וכ' some one quoted that opinion of R. A. bar Ḥ. with reference to what has been taught, 'R. S. b. Y. says &c.' Keth. 17ᵃ sq. וה"מ למאן דקרי ותני אבל למאן דמתני וכ' this has been said concerning the funeral only of one who was versed in Bible and a student of

Af. אַתְנֵן same. Targ. Is. VII, 4.

Pa. תַּנֵּן; Ithpe. אִיתְתַּנֵּן, v. מְתַנָּא.

תָּנָּא, תְּנָנָא, תְּנָן m. (=תִּנְנָן, v. עָנָן) 1) *smoke.* Targ Gen. XV, 17 (O. ed.Vien. תְּנָן). Targ. O. ib. XIX, 28. Targ. O. Ex. XIX, 18 תְּנָנָה (ed. Berl. תְּנָנָּה); a. fr.—2) *vapor, reeking, stench.* Targ. Is. XXXIV, 3 תְּנָנְהוֹן (h. text באשם).

תְּנָעָם or **תַּנְעָם** pr. n. pl. *Tin'am, Tan'am* in Issachar. Gen. R. s. 98.

תנתא, Lev. R. s. 9[9] ed. Wil., read: אתענו, v. עָנֵי II.

תֵּיסָ', תְּסָבָר m. (v. next w.) *store, storehouse.*—*Pl.* ת' של פרעה נגלו וכ' (not נגלה) תְּסָבְרִין, תֵּי'. Y. Snh. X, 27[d] bot. Pharaoh's stores from Migdol to the sea were revealed to him (Korah). Tanḥ. ed. Bub. Mishp. 3 התיסברון (corr. acc.; Tanḥ. ib. 5 אוצרותי).

תּוֹסָ', תִּיסָ', תְּסַבְּרָא m. (Ithpe. noun of סְבַר, v. סְבַר I *Ithpoel*; cmp. Syr. סיברתא P. Sm. 2514) *storehouse, store; treasury, treasure.*—*Pl.* תְּסַבְּרַיָּא, תֵּי', תּוֹ'. Targ. II Chr. XII, 9. Ib. XI, 11. Targ. I Chr. XXVI, 24. Targ. Ps. CXXXV, 7. Ib. CXLIV, 13 תּוּסְבָּרְנָא ed. Lag. (ed. Wil. תְּסָוְרָנָא). Targ. Esth. VIII, 1 טָסְבְּרוֹי (Levita תְּסָוְרוֹי). Targ. Ps. LXVIII, 14 טִירְסַבְּרַיְהָא ed. Lag. (ed. Wil. מַסְבְּרַיְהָא); a. e.—Yalk. Gen. 115 בגין דתיסב' חסרין וכ' since the treasury is empty, what shall we do?; עד דאתמליאן ת' until the treasury be filled; Gen. R. s. 67 תְּסָוְרָתָא; a. e.—V. תְּסַבְּרִית, תְּסַבְּרָתָא.—[θησαυρός is of Semitic origin. As to וּ for בּ, cmp. צבר a. צואר. As for the form of *Ithpe.* noun, cmp. טַצְדְּקָא, טַצְדָּקָה.]

תְּסַבְּרָא m. (סְבַר I) *understanding, logic*; וה' *is this logic?, how can one understand this?* B. Kam. 32[a], a. fr.

תּוֹ', תֵּי', תְּסָוְ', תְּסַבְּרִית f. = תְּסַבָּר.—*Pl.* תְּסַבְּרִיּוֹת, תּוֹ', תֵּי', תְּסָוְ'. Y. Ber. IX, 13[d] העמידו קומוס על תי' שלו he appointed him a comes over his treasures (comes thesaurarum). Pesik. R. s. 6. Ib. s. 10. Gen. R. s. 83, end שהדיח מבזבז ת' וכ', v. עָרַם I. Ib. לצרום תסוי' וכ' who squandered his father's treasures. Pesik. Baḥod, p. 104[a] פתחו לו תו' שלי וכ' (not לי) open my treasuries to him (show him my wealth) &c.; a. e.

תְּסָוְ', תְּסַבְּרָתָא ch. same.—*Pl.* תְּסָוְרָתָא, תְּסַבְּרָתָא, v. תְּסַבְּרָא.

תְּסָוְרֵי, תְּסָוְרֵי, v. sub תְּסַבָּר.

תָּסִיל m. (צלל = סלל) *tasil*, a species of small doves (cmp. צוּצְלָא). Ḥull. 62[a] פסול משום תורין וכ' ת' a *tasil* is unfit to be offered in place of turtle-doves (a full-grown *tasil* cannot be offered), but it is fit in place of young pigeons. Ib. 140[b] יונה על ביצי ת' a dove found brooding over eggs of a *tasil*; a. e.—[Rashb. to B. Bath. 75[a] explains צוצלא = תאציל.]

תַּסִילָא ch. same. Targ. Y. Gen. XV, 9 (h. text גוזל).—*Pl.* תַּסִילִין. Targ. Y. I Deut. XXXII, 11 (ed. Vien. חסילוי, corr. acc.).

Mishnah, but as regards one who was a teacher of Mishnah, there is no limit (of attendance at his funeral). Ḥull. 48[a] הא ... אתון אתא מַתְנִיתוּן לַה אנן אדרבא מַתְנִינָן לַה you report that action of R. N. ... in connection with this, we report it in connection with what Raba said &c.; a. fr.

Ithpa. אִיתַּנֵּי, *Ithpe.* אִיתְנֵי, אִיתְּ' 1) *to be repeated.* Targ. Gen. XLI, 32. Targ. Y. Deut. XXVII, 26.—2) *to be told, reported.* Targ. Y. Gen. XXXVIII, 13 (not אִיתַּ'). Targ. Y. II ib. XLIV, 18 (ed. Vien. אֲתַנֵּי, corr. acc.); a. e.

תְּנֵי II (cmp. שנן) *to be pointed, sharp.*

Pa. תַּנֵּי *to sharpen, to speak sharp words.* Targ. Ps. CXL, 4 מְתַנְּנָן בלישנ' (prob. to be read: לישנ'; h. text שננו לשונם).

Ithpe. אִתְנֵי *to be sharpened.* Targ. Ez. XXI, 14 (h. text הוחדה).

תִּינְ', תְּנֵי', תְּנִינָא, תְּנִינָן m. (תְּנֵי I) *second, secondary.* Targ. Gen. I, 8. Ib. II, 13; a. fr.—Y. Taan. IV, 68[a] אי ... קדמיי אנא ת' if Ḥ. be the first (to be appointed), I shall be the second. Lam. R. to I, 1 (רבתי) הא מילתא ת' (read: מילא) this was the second thing; a. e.—*Pl.* תְּנִינְיָיא, תְּנִינֵי, תֵּי', תְּנֵי'. Targ. Gen. VI, 16. Targ. Zech. XIII, 7 (h. text צעירים). Targ. Jer. XVI, 18; a. e.—*Fem.* תְּנִינִיתָא, תְּנִינְיָיתָא, תְּנִינְתָא, תֵּי', תְּנֵי'. Targ. Zech. VI, 2. Targ. Job XL, 5. Targ. Is. XLIII, 2. Targ. O. Gen. IV, 19 (ed. Vien. תְּנִינָתָא; Y. תְּנִינָנְתָא); a. fr.—Lev. R. s. 9 שבתא קמיריתא ת' וכ' the first, the second, and the third Sabbath. Y. Maas. Sh. IV, end, 55[c] I saw in my dream ת' דבריתא וכ' the second (beam?) of the house broken; (Lam. R. to I, 1 רבתי (חדא אתתא: שריתא).

תֵּי', תְּנֵי', תְּנִינוּת f. (preced.) *a second time* (used adverbially). Targ. Gen. XLI, 5. Targ. Lev. XIII, 58; a. fr.—Deut. R. s. 1, beg. תְּנִינוּתֵיךְ הוּא, v. קַדְמוּתָא; ib. תְּנִינוּתְכוֹן your second offense.

תְּנִינְיָתָא, v. תְּנִינָן.

תַּנִּין, תַּנְיָן *smoking*, v. תְּנַן.

תַּנִּין m. (b. h.) *sea-monster, crocodile; large snake.* Sabb. 150[a] רכב ... וקשר ת' ראשו he (Nebuchadnezzar) rode on a male lion, and tied a snake around his head. Nidd. 22[b] דמות ת' an abortion in the shape of a monster; a. e.—*Pl.* תַּנִּינִים, תַּנִּינִין. Midr. Till. to Ps. CXLVIII ומי אלו תת' ... who are the largest (inhabitants of the earth)? The monsters; a. e.

תַּנְיָנָא ch. same. Targ. Is. XXVII, 1. Ib. LI, 9. Targ. O. Ex. VII, 9 (Y. חיוי חורמן); a. e.—*Pl.* תַּנְיָנֵי. Targ. Gen. I, 21. Targ. O. Ex. VII, 12 (Y. חרמנין). Targ. Deut. XXXII, 33; a. e.

תְּנִינְיָתָא, תְּנִינְיָא, תְּנָנוּת, תְּנִינָא, תְּנָנָן, v. תְּנִינוּת, תְּנָנָן.

תְּנָנָן, תְּנַנָּן (v. next w.) *to smoke.* *Part.* תְּנִנָּן, תָּנֵן. Targ. Ex. XIX, 18. Targ. O. ib. XX, 15 (Y. I ed. Vien. תַּנְּנָן *adj.*).

תְּסִיסָה f. (next w.) *bubbling, beginning fermentation.* Ab. Zar. 30[b] וכמה תְּסִיסָתוֹ וכ' how long does its bubbling last (is fresh wine in its first stage of fermentation, so as to keep off snakes)? Three days.

תָּסַס (onomatop.) [*to hiss,*] 1) *to bubble, boil, ferment.* Ab. Zar. 30[b] יין תּוֹסֵס וכ' wine in its first stage of fermentation does not come under the law concerning liquids left uncovered (גִּילּוּי); Y. Ter. VIII, 45[d] sq.; Tosef. ib. VII, 15. Ib. וכמה תוסס וכ' and how long is it in that inceptive stage? &c., v. preced. Y. Taan. IV, 69[a] bot. ראה תוסס . . . he saw the blood (of the prophet) boil; Lam. R. introd. (R. Josh. 2); (Snh. 96[b]; Gitt. 57[b] מרתח); a. fr.—2) *to spurt.* Cant. R. to III, 6 נתן אצבע על הצור התחילה תּוֹסֶסֶת אש he put his finger on the rock, and it began to spurt fire; Gen. R. s. 77 (corr. acc.); Yalk. ib. 132 התחילה תוססת האש (corr. acc.).—3) *to cause spurting* or *sparkling.* Tosef. Sabb. VI (VII), 10 התוסס אוד בכותל וכ' (not אור; ed. Zuckerm. האומר תתום אוד, corr. acc.) if one strikes a brand against the wall, and says, 'here it is', he is guilty of a superstitious practice (v. אֱמוֹרִי), but if he does it for the sake of the sparks, it is permissible.

תַּסֵּס ch. same, *to bubble.* Lam. to I, 1 רבתי (חד מאתרנס 7) דבסימא תְּסֵיס, v. בָּסִים.

תִּסְפֹּרֶת, תְּסִפּוֹרֶת f. (סָפַר) 1) *hair-cutting.* Sabb. 9[b] ת' בן אלעשה, v. הַתְחָלָה. Ib. והירנו ת' של וכ' and that is the style of the high priest's hair-cutting; Snh. 22[b], v. לוּלְיָרִינִית. M. Kat. 14[b] אבל אסור בת' a mourner is forbidden to have his hair cut; a. e.—2) (sub. כלי) *gardener's shears.* Bets. 34[a] אין בת' שלו . . . you must not trim vegetables (on the Holy Day) with the shears with which they are cut in the garden.

תִּסְפֹּרֶת׳, תִּסְפּוֹרְתָּא ch. same. Snh. 22[b]; Ned. 51[b], v. לוּלְיָרִינִית.

תַּסְקוֹפָא, תַּסְקֹפָא׳ m. (הוֹסָקָפָא; v. סָקַף I) 1) *divine disposition, destiny.*—*Pl.* תַּסְקוֹפִין, תַּסְקֹפִין׳. Targ. Ps. LXVI, 5 (h. text עלילה). Ib. LXXVII, 13 תַּסְקוֹפֵי נסיריך ed. Lag. (ed. Wil. ת' נסך, corr. acc.; h. text עלילות).—2) *machination, intrigue; false accusation.* *Pl.* as ab. Targ. Ez. XXIV, 12 (h. text תאנים). Targ. O. Deut. XXII, 14; 17 תַּסְקוּ ed. Berl. (h. text עלילות).

תַּסְקוּפִים m. pl. (preced.) *intrigues, false charges.* Yalk. Deut. 954 ת' נסתקפו לו (not ניסתקפת; some ed. תַּשְׁקוּפִים) false charges were turned against him (Aaron); v. סָקַף, a. סְקִירְפַּנְטָא.

תָּעָא, v. תְּעִי.

תָּעֵב, v. תְּאֵב.

תָּעַב (b. h.; v. תּוֹעֵבָה, cmp. עָבְרִית) *to feel nauseous, to loathe.* [Midr. Till. to Ps. VII חתועב את עצמו, v. תָּבַע.]

Pi. תִּיעֵב, תְּיַעֵב 1) *to loathe, abominate.* Sabb. 104[a] (play on אותי ת' אתאוה לו (א"ת) me (the Lord) he loathes, shall I have desire for him?—2) *to declare an abomination, to forbid.* Ab. Zar. 66[a] (ref. to Deut. XIV, 3) כל שתִּירַעְתָּיו לך וכ' whatever I have declared an abomination for thee (whatever I have forbidden thee) comes under the category of 'thou shalt not eat' (all kinds of forbidden food come under the same category, hence can be combined to make up the legal quantity); Ḥull. 114[b] כל שתיעבתי וכ' whatever I have forbidden thee, it is forbidden to eat (even if the text does not say explicitly, 'thou shalt not eat'); Yalk. Deut. 891; a. e.—Part. pass. מְתוֹעָב; f. מְתוֹעֶבֶת. Cant. R. to II, 14, v. עָזַב.

תְּעֵב ch. same.

Af. אַתְעֵב *to act abominably.* Targ. Ez. XVI, 52.

תַּעֲבוֹר m. (v. עָבַר *Hithpa.*) = h. עֶבְרָה, *anger.* Targ. Is. IX, 18. Ib. XIII, 9.

תָּעָה, v. תעי.

תָּעוּב, v. תִּרְעוּב.

תָּעָה, תעי (b. h.; v. טָעָה) [*to move to and fro,*] *to be lost, go astray; to err.* B. Kam. 81[b] הרואה חבירו תּוֹעֶה וכ', v. גָּסַג. Ib. וכן הוא שתעה (not שתועה) and so also he who has himself lost his way may &c.; Tosef. B. Mets. II, 28 ת' (a. טעה). Gen. R. s. 65 (play on כִּמְתֹעֲתֹעַ, Gen. XXVII, 12) כמת כתועה וכעובד וכ' as one dead, as one going astray, and as one worshipping idols; Yalk. ib. 115 כתועה וכעובד וכ'. Ned. 51[a] (play on תּוֹעֲבָה בָּהּ) תועה אתה בה thou (who committest it) losest thy senses through it; a. e.

Hif. הִתְעָה *to lead astray.* Snh. 55[a] . . . מה אילנות המַתְעִין את חבירו מדרך וכ' if in the case of trees (that have been worshipped) . . . the Law says, destroy, burn, and exterminate: how much more does this apply to a man who leads his neighbor from the way of life to the way of death!; Yalk. Lev. 624 ומַתְעֵהוּ מדרך וכ' (differ. in Sifra K'dosh. Par. 4, ch. X). Lam. R. introd. (R. Joḥ. 1) שהִתְעוּ אותי וכ' . . . ונביאי the false prophets . . ., who led me astray from the way of life &c.; a. e.

תְּעָא, תְּעֵי ch. same. Targ. Ps. CXIX, 110; 176. Targ. Job XV, 31; a. fr.

Af. אַתְעֵי *to lead astray.* Targ. Ps. CVII, 40 Ms. (ed. אטע'). Targ. Job XII, 24 מתע' (some ed. ורתע', corr. acc); a. e.

תְּעִיב, v. תְּאֵב.

תַּעֲלָה, תְּעָלָא, תַּעֲלָא, תַּעַל m. = h. שׁוּעָל, *jackal; fox.* Koh. R. to V, 8 חמא חד ת' וכ' saw a fox lying dead &c. Meg. 16[b], v. עִירָן. Nidd. 65[b]; Yoma 43[b], v. כְּמַאי. Koh. R. to I, 3; Lev. R. s. 28 תעלה, v. מַתְלָא; a. e.—*Pl.* תַּעֲלָוֵא, תַּעֲלֵי, תַּעֲלִי׳, תְּעָלִין׳. Targ. Ps. LXIII, 11. Targ. Ez. XIII, 4; a. e.—Y. Shebi. IX, 39[a] top שאיל ת' . . . אריוותא lions are before thee, and thou askest the foxes (great scholars are present, and thou askest me)? Ḥag. 14[a] (play on תעלולים, Is. III, 4) ת' בני ת' foxes, sons of foxes; a. e.

תַּעֲלָה I f. (עָלָה) 1) *going up, bringing up.* Pesik. R. s. 20 שמא תאמר ... אין לו ת' lest you say, when one has gone down to the nether world, there is no coming up for him.—[2) (b. h.) *growth of flesh, healing.*]

תְּעָלָה II (b. h.; עָלַל) [*going round,*] *grove, channel, mould.* B. Bath. 16ᵃ (ref. to Job XXXVIII, 25) מאי משמע דהאי ת' לישנא דרפוס הוא what proof is there that *t'ʿalah* means frame? (Answ. ref. to I Kings XVIII, 32).

תַּעֲלוּמָא m. (v. עָלַם II) *secrecy, darkness.* Targ. Job XXVIII, 11.

תַּעֲלוּמָה f. (b. h. תַּעֲלֻמָה) same; חלון ת' *window of darkness,* name of one of the stations of the sun (v. Targ. Job XXVIII, 11). Pirké d'R. El. ch. VI.

תַּעֲנוּג m. (b. h.; עָנַג) *enjoyment, pleasure, luxury.* Y. Ber. II, 5ᵇ רחיצה של ת' a bath for pleasure; שאינה של ת' an ordinary cleansing bath. Y. Yoma VIII, 44ᵈ, a. e. סיכה שהיא של ת' luxurious ointing of the body; שאינה של ת' common ointing. Y. Sabb. XIV, 14ᶜ אם לת' if you drink it for the enjoyment of it, contrad. to לרפואה as a medicine. Erub. 54ᵃ (from Ben Sira) שאין בשאול ת' וכ' there is no pleasure in the nether world, and no delay for death. Pesik. R. s. 23, end לא ... אלא לת' the Sabbath has been given to man for enjoyment. Taan. 12ᵇ; a. fr.

תַּעֲנִי, v. תַּעֲנִיתָא.

תַּעֲנִית f. (b. h.; עָנָה II) *affliction, fast.* Taan. 12ᵇ יחיד ת' ... an individual that vowed to fast. Ib. יחיד ת' a private fast-day; צבור ת' public fast. Ib. שמא ת' צבור קבל עליו may-be he vowed a fast with the restrictions of a public fast. Ib. לווה אדם תַּעֲנִיתוֹ ופורע one may borrow his fast and pay it, i. e. one may break his private fast, and make up for it on another day. Ib. חלום ת' a fast on account of a bad dream. Ib.; Sabb. 11ᵃ יפה ת' לחלום וכ' fasting is as good to avert a bad dream as fire to consume flax. Taan. 11ᵃ הושב בת' נקרא חוטא he that fasts for self-affliction is called a sinner; a. v. fr.—*Pl.* תַּעֲנִיּוֹת. Ib. I, 4 הגיע ... מתענין שלשה ת' when the seventeenth day of Marḥeshvan comes, and no rain has fallen, the select begin to observe three fast-days. Ib. 5 ... בית דין ת' the court decrees three fast-days; a. fr.— *Taʿănith, Taʿăniyoth,* name of a treatise, of the Order of Moʿed, of Mishnah, Tosefta, Talmud Babli and Y'rushalmi.

תַּעֲנִי, תַּעֲנִיתָא ch. same. Targ. Joel I, 14. Targ. Is. LVIII, 3; 6; a. e.—Taan. 12ᵇ בת' יתיבנא I am fasting. Ib. הא קא חזינן ... לבי ת' do we not see Rabbis go to the fast-meeting with their shoes on? Ib. ליתיב ת' לת' let him fast for having fasted (on the Sabbath). Midr. Till. to Ps. XVII, end אחא בת' עד וכ' I will fast until I finish &c.; a. fr.—*Pl.* תַּעֲנִידָן, תַּעֲנִיתָא. Y. Taan. II, 65ᵃ bot. אילין ת' ... לית אינון ת' וכ' those fast-meetings which we hold are no fasts, because no Nasi is with us; ib.ᵇ bot.; a. e.

תְּעַק (Tafel of צוּק) *to be narrow.*

Ithpe. אִתְחֲעֵק, אִתְחְעֵיק 1) *to be small, reduced.* Targ. Prov. XXIV, 10.—2) *to be distressed.* Targ. Job XXXVI, 16.

תְּעַר (Tafel of צוּר) *to be awake.*

Pi. תִּיעֵר *to awaken, stir up.* Midr. Till. to Ps. LX, 5 (ref. to יין הוא מתעֵר את העולם שיתורו עוֹלה וכ' (יין תִּרְעֲלָה wine which stirs the world up to loosen the yoke of the Law.

תְּעַר ch. same.

Pa. תַּעֵר *to waken.* Y. Bets. V, 63ᵃ bot. אזל בעי מְתַעַרְתָּא וכ' he went and wanted to wake up (the people) early on a Sabbath morning, and knocked at the gate.—V. תּוּר II.

תַּעַר m. (b. h.; עָרָה I) 1) (cmp. גלח) *razor.* Macc. III, 5 אינו חייב ... בת' he is not guilty (of violating the law of Lev. XIX, 27), unless he takes it off with a razor. Ib. 21ᵃ כיצד גילוח ... זה ת' what cutting is that with which destruction (of the hair-root) is connected? That which is done with the razor. Num. R. s. 10 ¹⁰; a. fr.—2) *sheath.* Y. M. Kat. III, 83ᶜ חוזרת לְתַעֲרָהּ ... לאחר after twelve months it (the sword of death) returns to its sheath; (Gen. R. s. 100 לְגִנְדָּהּ). Gen. R. s. 93 אחזו ... לשולפה מתערה Judah seized his sword to draw it out of its sheath, but it would not be drawn; a. e.

תַּעֲרוֹבֶת f. (עָרַב I) *mixture, combination.* Y. Kil. VIII, 31ᶜ top את אסור (not אוסר) בתַּעֲרוּבָתָן thou art forbidden to wear them (wool and linen) when they are mixed (woven together). Y. Ḥall. II, end, 58ᵈ דבר שהוא מקפיד על תַּעֲרוּבָתוֹ a thing about the mixing of which he is particular (which he does not care to have mixed with something else). Pes. 30ᵃ על ידי ת' in a mixture, opp. בעינידה in its natural state; a. fr.—*Pl.* תַּעֲרוּבוֹת. Y. Shek. VI, 50ᵃ top מי ת' mixed waters (not pure well water). Y. Yoma I, 38ᵈ bot. מפני ת' to avoid mixing up (of the moneys); (Y. Shek. VI, end, 50ᵇ *sing.*); a. e.

תְּעַתַּע (b. h.; cmp. תָּעָה) [*to move to and fro,*] *to sport, trifle.* Mekh. Bo, s. 13 ... ומְתַעְתְּעִין בהן מוציאין they (the dogs) dragged their first-born out of their graves and sported with them; Pesik. Vayhi, p. 65ᵃ; Yalk. Ex. 186 (corr. acc.). Midr. Prov. to X, 17 (ref. to מתעה ib.) ומתעדנין כל תלמיד חכם ... מְתַעְתֵּעַ במי וכ' a scholar that neglects the words of the Law is to be considered as one that trifles with him who spoke and the world arose; Yalk. Prov. 946.

תַּף, v. תֻּפַּח.

תַּפָּא, תָּפָּא, v. תּוּפָּא.

תִּפְאֶרוֹת, Tosef. Kel. B. Bath. III, 1 ed. Zuck., v. תְּפָרָאוֹת.

תִּפְאֶרֶת f. (b. h.; פְּאַר) 1) *crown, top.* Ḥull. 131ᵃ, sq. שלא תירטול תִּפְאַרְתּוֹ, v. פְּאַר.—2) *glory.* Y. Ber. I, 3ᵈ top לך ת' גדולה ... thine is the greatness, thine the power, thine the glory. Lev. R. s. 19 בית קדשינו ותִפְאַרְתֵּנוּ the house of our holiness and of our glory. Mekh. B'shall.,

s. 2 וכ' ת' ... ונותנין שיר ושבח and give song, and praise, and greatness, and glory to him &c. Ib. s. 1 תִּפְאַרְתָּם their (the Egyptians') pride; a. e.

תְּפָאתָה pr. n. f. *T'fathah.* Gitt. 63[b] נפאתה ... החיא ת' ... a woman was named N'fathah, and witnesses (authorized to write a letter of divorce) wrote T.

תַּפְדַּאי, תַּפְדָּיי pr. n. m. *Tafday*, an Amora. Gen. R. s. 8 ed. Theodor (Var. תַּפְרַאי, תַּפְרַיי). Ib. s. 14 (Var. תפר'; ed. Wil. תפדויי).

תָּפוּחַ, v. תָּפַח I, III.

תַּפּוּחַ m. (b. h.; תָּפַח I) [*round,*] 1) *apple; apple tree.* Kil. I, 4 ת' והחזרד וכ' the apple and the crab-apple ..., although resembling each other, are heterogeneous (כִּלְאַיִם). Cant. R. to VIII, 5 מה ת' זה עושה וכ' as the apple tree brings forth fruit in Sivan, so the Law was given in Sivan. Ib. כל אילן ... ות' זה מוציא וכ' every other tree produces first its leaves, and then its fruit (buds), but the apple tree produces its buds first, and then its leaves; even so Israel advanced doing to hearing; Sabb. 88[a]; Cant. R. to II, 3. Ib. מה ת' זה אתה נותן בו איסר וכ' (not אירסור) as the apple, for which you pay an Isar and whose scent you enjoy many times, so &c. Num. R. s. 19[16] (expl. הר ההר, Num. XX, 22) הר על גבי הר כת' קטן על גבי ת' גדול a hill upon a hill, like a small apple on a large apple; a. fr. — *Pl.* תַּפּוּחִין, תַּפּוּחִים. Cant. R. to II, 5 אלו התגדות כת' ... that means the Hăgadoth whose flavor and taste are like those of apples. Men. 28[b] תַּפּוּחֵי הכרתיים, v. כְּרֵתִי; a. fr.—2) (from its shape) *a)* עקב ת' *the fleshy part of the heel.* Pesik. Par., p. 36[b] עקיבו וכ' ת' the apple of Adam's heel outshone the globe of the sun; ib. Aḥăré, p. 170[a]; Lev. R. s. 20; a. e.—*b) pile,* esp. *the place on the altar where the ashes were piled up.* Ab. Zar. IV, 8 אע"פ ... ונותן לת' although the gentile may take grapes in his hand and put them on the pile. Tam. II, 2 החלו ... ע"ג ת' והת' they began to put the ashes on the *tappuaḥ,* and the *t.* was in the centre of the altar, containing at times as much as &c.; Ḥull. 90[b]. Ib. חולצו לת' he takes it (the nervus ischiadicus) out, and throws it on the *tappuaḥ*; a. e.

תַּפּוּחָא ch. same.—*Pl.* תַּפּוּחִין. Targ. Cant. VII, 9. Ib. II, 5.

***תָּפוֹס** m. (תָּפַס) *a piece of wood fastened to a saddle, which is grasped on mounting* (Rashi). Erub. 27[a] (ed. Sonc. תפות, v. Rabb. D. S. a. l. note 9); Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 תופס ed. Zuck. (oth. ed. תופי; R. S. to Kel. XXIII, 2 תפית); v. תָּפִית.

תְּפוּשָׂה, תְּפוּסָה f. (תָּפַס) 1) part. pass. of תָּפַס, q. v.—2) *seizing, possession;* תְּפוּסַת חבירת *that which belongs to the house, estate* (before division among heirs). B. Bath. 137[b] בת' חבירת ... האחין if brothers acquire an Ethrog out of the estate. Gen. R. s. 75 כלום מִתְּפָרַסַת ... אל תאמר הבית say not, when he (Jacob) went out ..., he took with him something that belonged to the (paternal) estate; a. e.—Esp. *earth surrounding a buried corpse,* which belongs to the dead, and must be taken along when transferred. Naz. IX, 3 (64[b]), a. fr., v. תְּבוּסָה.—3) *manipulation,* v. תְּפִיסָה.

תְּפוּת, v. תְּפִית.

תָּפַח I (Tafel of נ־פח) *to be blown up, swell.* Pes. III, 4 (48[b]), v. לָשַׁשׁ. Sabb. 91[a] הוציא ... ותָפְחָה וכ' if he carried out (on the Sabbath) the size of half a dried fig, intending to sow it, and it swelled (to the size of a whole fig) &c., v. צָמַק. Tosef. Shebi. II, 14 כדי שירְתְּפַח in order that it (the dung) may swell (or *become moist,* v. תָּפַח III). Mikv. VII, 7 כדי שירְתְּפְחוּ המים that the water may rise in volume. Num. R. s. 9[21] ויתְפַּח צוארה (not ותחפח) and her throat shall swell. Y. Ter. II, 41[d] top אתה רואה את הצמק כאילו ת' look upon the shrivelled fruit as if it were blown up (of full size). Ib. לְתְפוּחַ, v. תָּפַח; a. fr.—*Part. pass.* תָּפוּחַ *round and smooth.* Y. Nidd. III, 50[d] bot. ראשו ת' כתורמוס the head (of the embryo) is round and smooth as a lupine; כקרקבן as a bird's maw.

תָּפַח II = טָפַח I.

Pi. טִפַּח *to slap.* Ab. Zar. IV, 10 (11) מְתַפְּחָה Y. ed., v. טָפַח I.

תָּפַח III = טָפַח II, *to drip, be moist.* Tosef. Shebi. II, 14, v. תָּפַח I. B. Mets. 59[b] Ms. R. 2, v. טָפַח II.—*Part. pass.* תָּפוּחַ *a) decaying.* Sabb. 128[b] top בשר ת' spoiled meat (Ms. M. תפל, v. Rabb. D. S. a. l. note).—*b) languishing, faint* (from starvation). Snh. 63[b] מצא תינוק שחירה ת' ומוטל באשפה he found a child that was faint and lying prostrated on a dunghill; Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VI מצא אחד שחירה מחזר על כל טְפוּחֵי ת' ומוטל ברעב (insert תינוק); ib. רעב; Snh. l. c. תְּפוּחֵי he (Elijah) went around visiting all those languishing from starvation; Yalk. Lev. 675; a. e.

תִּפַּח I ch. same.—Part. pass. תְּפִירָא, תְּפִירָא. Sabb. 12[b] לשיולי בת' Ms. M. (ed. בחפירתה) to inquire after the health of (visit) a sick person.

תִּפַּח II, *Ithpe.* אִתְתַּפַּח, *Ithpa.* אִתְפַּח (v. נָפַח; cmp. נשם) *to breathe, rest; to get well, recover.* B. Mets. 30[b] אותבנתו וקא מִיתְפַּח he put the bundles down and rested. Ber. 46[a] אי מִיתְפַּח קטרנא וכ' if K. ... recovers, I will make a feast for &c. B. Mets. 87[a] דחלש וא' וכ' ... עד אלישע Ms. M. (v. Rabb. D. S. a. l. note) until Elisha's days nobody was ever sick and recovered; then Elisha came and prayed, and he recovered; (Ms. F. לא חוה איקצורי ואִירַתְּפוּיֵי there was no such a thing as being sick and recovering; למירחלש ואירתפוי ... בעי Elisha prayed for sickness and recovery); Yalk. Gen. 105.

תָּפֵחַ m. (תָּפַח I) *blown up, swollen* (figs, dates &c.). Y. Ter. II, 41[d] top דרך הת' לצמוק ואין דרך הצמק לתפוח what is blown up (is in its full size) is liable to shrink, but what is shrunk is not likely to swell again.

תְּפַח, v. תִּרְפַּח.

תְּפַי I, **תְּפַךְ** *to spit.* Nidd. 42[a] כולכו ברוקא חדא תְּפִירתו you all spit with the same spittle, your opinions are all traceable to the same source; Sabb. 99[b].

תְּפִי II, **תְּפָא** (denom. of תַּפְּאָה) *to set on for cooking.* Targ. II Kings IV, 38 (h. text שפת).

תָּפִי = טָפִי, q. v.

תִּי', תַּפָּיְרִת, תַּפָּאָה, תָּפִי f. (v. preced.; cmp. χύτρα,

out why the detention in Egypt had happened to them; a. e.—3) v. תְּפוּסָה.

תְּפִירָה f. (תָּפַר) *sewing, seam.* Y. Meg. II, 73ª bot. קל הקילו בתְּפִירָתָהּ they introduced a lenient practice with regard to sewing it (the scroll of Esther). Sabb. 75ª חוט של ת', v. תַּחַת; a. e.—Men. 35ᵇ, v. תַּפְרָא.—*Pl.* תְּפִירוֹת. Sabb. XIII, 2 התופר שתי ת' he that sews two stitches; הקורע ... שתי ת' he that tears with the intention of sewing the pieces together to the length of two stitches; a. e.

תְּפִישָׁה, v. תְּפִיסָה.

תְּפִית f. (תפת *to join*) *attachment, saddle, bandage.* Tosef. Kel. B. Bath. II, 7 והת' שלו R. S. to Kel. XXIII, 2 (ed. תופו', תופס; v. תְּפוּס) and the attachment to it (the saddle). Ib. זרז ... והת' the Ashkelonian belt ... and the saddle (Kel. XXIII, 2 ועביט של גמל). Kel. XXIII, 3 ת' של חמור the saddle of a sumpter-ass (consisting of a wooden frame).—*Pl.* תְּפִיּוֹת. Tosef. l. c. ושאר כל ת' שבצדדין and all other attachments (straps &c.) hanging down the sides of the beast of burden.

תָּפַל (v. טָפַל) 1) *to paste.* Tosef. Pes. V, 10 ואין תּוֹפְלִין וכ' ed. Zuck. (oth. ed. טוֹפְלִין) you must not paste them over with potter's clay &c. (to take the hair off), v. טָפַל.—2) (cmp. טוּחַ, a. טָפַל) *to denounce, slander.* Sifré Deut. 1 (play on תֹּפֶל, Deut. I, 1) דברי תפלות שתְּפָלוּ על המן the frivolous words which they cast on the manna; Yalk. ib. 790 שתפלו על המן when they slandered the manna.

תְּפַל ch. same.

Ithpa. אִתְפַּל *to talk irreverently.* Targ. O. Deut. I, 1 (h. text תִּפֶל, v. preced.; Y. I טפל').

תָּפֵל m. (preced.) 1) (b. h.) [*paste, viscous substance,*] *tasteless matter, insipid, not salted.* Sabb. 128ª בשר ת' unsalted (raw) meat, opp. מליח. Ib. דג ת' raw fish.—*2) *dependent, child.*—*Pl.* תְּפֵילִין. Y. Shebi. VII, beg. 37ᵇ, v. אֲלוּנְטִירִית II; [perh. לת' for *pastes, plasters*].—[Tosef. Sot. VI, 8 על התפל ed. Zuck., v. תְּפָלָה.]

תַּפְלָא f. (preced.) *tafla (child)*, a word introduced to derive the Galilean pronunciation, meant for טַבְלָא *board.* Erub. 53ᵇ (ed. Sonc. טַפְלָא).

תְּפַלָּא, v. תְּפַלֵּי.

תִּפְלָה, **תִּפְלָא** f. (b. h.; תָּפֵל) [*mud, slime,*] *frivolity, trivial cause; impropriety, indecency.* Ab. Zar. 63ᵇ (in Chald. dict.) כל למעוטי ת' שפיר דמי anything to diminish folly (idolatry) is right. Ib. 64ª ואלו למעט את הת' שפיר דמי Ms. M. (ed. ואלו למעוטי ת' שרי) but in this case, as it serves to diminish folly (the sin of כְּלָאַיִם), it is right. Tosef. Sot. VI, 8 אי אפשר לעמוד על תִּרְפְּלָתָם Var. (ed. Zuck. תהֻפָּל) it is impossible to understand their frivolous ways; a. e.—Lam. R. to II, 14 נאמר בנביאי שומרון ת' ... וירושלים ת' of the prophets of Samaria the word *tiflah* is used (Jer. XXIII, 13) ..., and of the prophets of Jerusalem the word *tiflah (tafel)* is used (Lam. l. c.).

תִּפְלָה, **תְּפִלָּה** I f. (b. h.; פָּלַל) [*intercession, pleading,*] *prayer,* esp. *T'fillah*, the Prayer of Benedictions to be

a. χυτρόπους) 1) *pot*; בֵּי ת' *stove, fire-place.* Ber. 39ª יתיב אבי ת' וכ' it is placed on the stove and boils (v. תּוֹךְ I). Sabb. 77ᵇ דדיירי אבי ת' Ar. (ed. אדפי) they nest over the fire-place.—2) *hollow on the hearth where coals are put, cooking stove* (v. Sm. Ant.³ Engl. ed., s. v. Focus). Targ. Ps. CII, 4 (h. text מוקד).—Y. Sabb. III, beg., 5ᶜ גריף ת' וגרוף ת' וכ' the fire-place is cleared, and the dish put in; ויחב תלתא וכ' (not גריף) clear the fire-place, and put three stones in. Y. Bets. IV, 62ᶜ חוה ... גו ת' וזרק קומר ת' seemed to throw the kernels into the fire-place, but he threw them before the fire-place. Lev. R. s. 34 צפה ... על ת' saw a pot over the fire-place; Yalk. Is. 352 טַפְיָא.—*Pl.* תַּפְרִין. Targ. Y. Lev. XI, 35 (Bxt. טַפְרִין; h. text כיריים). Targ. Y. Num. XXVI, 61 (not תפירין).

תְּפִילִין, **תַּפְּיוֹלִי**, **תַּפְּיוֹלָה**, **תַּפְּיוֹלָא**, **תַּפֵּיל־**, v. sub תפל'.

תַּפְּיוֹנֵי, v. תּוּפְּרִינֵי.

תְּפִישָׁה, **תְּפִיסָה** f. (תָּפַס) 1) *seizing, taking hold, possession; grasp, manipulation.* Keth. 84ᵇ top ור"ע ת' כלל ... and according to R. Akiba does possession have no legal effect at all? Ḥull. 44ª עד כדי תְּפִיסַת יד as much space as is covered by a grasp of the hand. Ned. V, 3 (46ª) אם יש לו בחן תפיסת יד (Y. ed. תפוסת) if he has an interest in them (the bath, or the wine or oil press which he has rented out); ib. 46ᵇ וכמה ת' יד וכ' and how large must that interest be? ... One-half, or one-third, or one-fourth. Ab. Zar. III, 5 מפני מה ... שיש בה תפיסת ידי אדם (Y. ed. תְּפִישַׁת) why is it forbidden to make use of the wood of an Asherah (it being a natural object)? Because the hands of men had something to do with it (they planted it). Ib. 50ª שתים בת' לו two stones (of a *merculis*) within a grasp's distance (four cubits). Tosef. Ḥull. VIII, 5 ... לא שכולן ת' אחת (not שכולָן) they forbid (two guests in an inn at the same table to eat, the one meat, and the other cheese) only when all of it is handled together; Ḥull. 107ᵇ אחת סלקא דעתך ת' you cannot mean really handled together (wrapped together); אלא כעין ת' אחת but it means, with the appearance of belonging together. Tosef. Ter. III, 7 כל בית הגירוסות תפוי' אחת ed. Zuck. (Var. תפי') the whole wine-press room may be considered one concern; כיצד גת אחת ... בזמן שכולן ת' אחת וכ' in what way? If there is one vat for two pits, or ..., as long as they are all worked at the same time, you may take T'rumah or tithes from one for the other; אין כולם ת' אחת וכ' if they are not all worked at the same time, you cannot &c. Ib. כל בית חבד ת' אחת the whole oil press room may be considered one concern; a. fr.—Deut. R. s. 2 תפיסת קורצין, v. קוּוּצוֹת.—*Pl.* תְּפִיסוֹת, תְּפִישׁ', תְּפוּשׁ'. Ab. Zar. 8ᵇ שתי ת' תפסה רומי וכ' twice Rome seized the empire (in the east), once in the days of queen Cleopatra, and once in the days of the Greeks. Ib. 50ª בשתי ת' at a distance of two grasps (eight cubits), v. supra. Y. Ter. II, 41ᵇ bot. שהיה בלבו תפושה אחת ... שתי תפוש' when he had intended to treat the wine in the press room as one concern, but reconsidered it in favor of two concerns; a. e.—2) *being taken, detention.* Num. R. s. 13 שהיו מפשפשים 18 ... תפיסת מצרים they examined their own deeds to find

said three times every day, four times on the Sabbath and the festivals (v. מוּסָף), and five times on the Day of Atonement and public fast-days (v. נְעִילָה). Taan. 2ª ומנלן דבת׳ and whence do you prove that the mention of, and the prayer for rain must be inserted in the T'fillah? Ib. עבודה שבלב זו ת׳, v. עֲבוֹדָה. Ber. IV, 1 תְּפִלַּת השחר the morning T'fillah, ת׳ המנחה the afternoon T'fillah &c. (v. respective determinants). Ib. 5ª אלו הם יסורין . . . בטול ת׳ sufferings of love are those with which no cessation of prayer is connected. Ib. 6ᵇ הקובע מקום לתְּפִלָּתוֹ he that has a regular place for his prayers. Ib. 31ᵇ שאסור לישב . . . של ת׳ that it is forbidden to sit down within four cubits distance from one in prayer; a. v. fr.—Ib.ª, a. fr. שומע ת׳ (abbrev. ש״ת) 'hearer of prayer', the fifteenth section of the Prayer of Benedictions which closes with, 'blessed be thou, O Lord, the hearer of prayer.'—*Pl.* תְּפִלּוֹת, תְּפִלֹּת. Ib. 26ᵇ אבות תקנום ת׳ the patriarchs introduced regular prayers. Ib. כנגד תמידין תקנום ת׳ prayers (T'filloth) have been instituted so as to correspond to the daily offerings. Sabb. 30ª כמה ת׳ ותחנונים ever so many prayers and supplications; a. v. fr.

תְּפִלָּה, תְּפִלַּת II f., sing. of תְּפִלִּין, q. v.

תַּפְלוּגְתָּא f. = פְּלוּגְתָּא I, *difference of opinion.* Y. Shebi. I, 33ᵇ ת׳ דר״ש ורבנן this is a subject of difference between R. S. and the Rabbis. Y. Maasr. IV, beg. 51ª; a. fr.

תִּי׳, תִּפְלוּת f. (תִּפֵּל; v. תְּפִלָּה) *frivolity, trivialness; obscenity.* Y. Taan. IV, 68ᵈ top, v. בְּכִיָּה. Y. Snh. II, 20ᵇ top; Y. M. Kat. III, 83ᵈ top קרע של ת׳ a wanton rent in a garment (without any religious significance); Bab. ib. 22ᵇ. Num. R. s. 4 ²⁰ כל העם . . . ובנו עונה דברים של ת׳ all the people said Halleluiah after the reader, and his son spoke some frivolous words. Ib. s. 10 ³ עובדי . . . בדברי ת׳ when the gentiles eat and drink, they engage in indecent talk. Ruth R. to I, 14; Ex. R. s. 5, a. e. כל נשיקות של ת׳ הן וכ׳ all kissing is of a frivolous nature, except the kiss of homage &c., v. נְשִׁיקָה. Sot. III, 4 כל המלמד . . . מלמדה ת׳ he who teaches his daughter the Law, is like teaching her obscenity (because the laws concerning sexual aberrations may excite her sensuality). Ib. רוצה אשה בקב ות׳ וכ׳ a woman prefers a Kab (scanty living) connected with license, to nine Kabs with the restrictions of chastity; Keth. 62ᵇ; a. fr.

תְּפִלִּין, תְּפִלִּי, תְּפִלִּין, תְּפִי׳ f. pl. ch. (v. תְּפִלָּה; cmp. Syr. תפלתא indusium, Brockelm. p. 400) [*attachment, hangings,* cmp. טוֹטָפֶת,] *T'fillin, the phylacteries tied on arm and head* (Deut. VI, 8; XI, 18). Targ. Deut. VI, 8; XI, 18 (h. text טוטפת). Targ. Y. ib. XXVIII, 10. Targ. Y. I Ex. XXXIII, 23 קטור דתפילי אוקר וכ׳ (omit דבירא, a dittography of דבירא from Y. II) the knot of the T'fillin of the glory of my Shechinah (cmp. Ber. 6ª, quoted below); a. e.—Men. 35ᵇ אופסיך . . . דת׳ the strap of his T'fillin was broken. Ib.ª, v. מַעֲבַרְתָּא a. תִּיחוּרָא. Ber. 6ª הני ת׳ דמרי עלמא וכ׳ what is written in the Lord's T'fillin? Y. Ber. II, 4ᶜ bot. תְּפִילּוֹי, v. עֵרֶל; a. e.—*Sing.* תְּפִלָּא, תְּפִלְתָּא, תְּפִי׳. Targ. Y. Deut. XI, 18. Targ. Y. Ex. XIII, 9; a. e.

תְּפִלִּין, תְּפִי׳ h. (adapt. from Ch.) same. Men. 35ª ת׳ מרובעות הלכה וכ׳ that the capsules of the T'fillin must be quadrangular is a Mosaic tradition; Meg. 24ᵇ. Ber. 6ª מנין שהקב״ה מניח ת׳ whence do you learn that the Lord puts T'fillin on? (Answ. ref. to Is. LXII, 8) ובזרוע עזו אלו ת׳ 'and by his arm of strength', that is the T'fillin; ומנין שהת׳ עוז וכ׳ and whence do you learn that the T'fillin are 'strength to Israel'? (Answ. ref. to Deut. XXVIII, 10) וראו . . . אלו ת׳ שבראש 'and all the peoples of the earth shall see that the name of the Lord is called upon thee, and fear thee', this refers to the T'fillin on the head; a. v. fr.—Sing. תְּפִלָּה, תְּפִי׳. Men. IV, 1 ת׳ של יד אינה וכ׳ the T'fillah on the arm does not interfere with that on the head (v. עָכַב). Meg. IV, 8 (24ᵇ) חטושה תְּפִלָּתוֹ עגולה וכ׳ he who makes the capsule of his T'fillah round exposes himself to danger (v. comment.) without fulfilling the law. Kel. XVIII, 8 ת׳ ארבעה כלים the T'fillah (of the head) is considered as consisting of four articles (with regard to levitical cleanness); a. e.

תפנא, תפלית, v. תַּפְנִית.

תַּפְנוּק m. (פָּנַק) *delicacy; comfort, enjoyment.*—*Pl.* תַּפְנוּקִים, תַּפְנוּקִין. Tosef. Taan. III (II), 2 ולא . . . בת׳ וכ׳ not that they were allowed to indulge in delicacies, but they eat and drink as much as is required for the maintenance of &c.; Y. ib. I, 64ᶜ top. Tanḥ. Mishp. 17 (ref. to Jer. III, 19) מה . . . לתַּפְנוּקֶיהָ של בתו וכ׳ as a father feels bound to provide for his daughter's enjoyments, so I provided for you; a. e.

תַּפְנוּקָא ch. same.—*Pl.* תַּפְנוּקִין. Targ. Lam. IV, 5. Targ. O. Deut. XXXIII, 24. Targ. Koh. II, 8. Targ. Zech. VII, 3; a. e.—Koh. R. to II, 8 (expl. שדה ושדות ib.) ת׳ ותַּפְנוּקִין all sorts of enjoyments.

תַּפְנוּקְיָא f. same.—*Pl.* תַּפְנוּקְיִין, v. preced.

תפנוס, תפני׳, v. next w.

תַּפְנִית pr. n. pl. *Tafnith,* a border town [Hildesh. Beitr., p. 22: תַּפְנִית = תבנית = Tibnin; v. Fischer-Guthe Handkarte: Tibnin, Tabnith.]. Y. Shebi. VI, 36ᶜ (ed. Krot. תפנים, תפנים׳); Tosef. Shebi. IV, 11 תפליח ed. Zuck. (Var. תפנא, תפני׳); (Sifré Deut. 51; Yalk. ib. 874 מיסק?).

תָּפַשׂ, תָּפַס (b. h.; cmp. תָּפַף) *to seize, take hold on; to take effect.* Keth. 84ᵇ את תופס לבעל חוב וכ׳ thou seizest property in behalf of a creditor when the debtor owes others, ואמר ר׳ י׳ חתופס וכ׳ and R. J. has decided that he who seizes in behalf of a creditor when there are other claimants has not taken legal possession. Ib. top והוא שת׳ מחיים (his possession is effectual) when he has seized it during the decedent's life-time. Ab. Zar. 8ᵇ (expl. קרטיסיס) יום שתָּפְסָה בו רומי מלכות the day when Rome took hold of the government (of the east, v. תְּפִיסָה). Y. Taan. IV, 68ᶜ top חירה משה תופשן Moses held fast on them (the tablets). R. Hash. 4ᵇ, a. fr. תָּפַסְתָּ מרובה וכ׳, v. מוּעָט. B. Mets. 102ᵇ, a. e. תפוס לשון אחרון hold to the latter expression, i. e. if an agreement contains two discrepant

clauses, the second is legally recognized; Tem. 26a, a. e. תפוס לשון ראשון the first clause (of a vow) is legally recognized. Yeb. 10b, a. fr. אין קרדושין תופסין וכ', v. קִדּוּשׁ. Y. Dem. VI, 25b תְּפָשָׂה מדת הדין וכ' justice takes hold on him &c., i. e. the full rigor of the law is applied against him &c. Num. R. s. 11[1] (ref. to Prov. III, 34) אלו הנזירים שהוֹפְשִׂים ענוה בעצמן וכ' that means the Nazarites who choose humility for themselves, who abstain from wine &c. Ib. 10[8] וְתָפְשָׂם and arrested them, v. לִוְפֹּר. Snh. 64a מפני מה תפסה תורה לשון מולך why does the Biblical text choose the word *Molekh* (in place of idol in general)? Y. Ber. VII, 11c top, a. e. תופסין אותו seize him, take him to task, v. נָגַן. Ab. Zar. 64a מי תוֹפֶסֶת דמיה וכ' ... דמי how about money which was realized by the sale of an idol, in the hands of a gentile? does the idol hold its equivalent in gentile hands or not?, i. e. does the money in gentile hands retain its character as compensation for an idol, and is it thus forbidden to a Jew? Ex. R. s. 15[20] היה שלמה תופס פיו וכ' Solomon controlled his mouth, in order not to speak before &c. Gen. R. s. 12 כל ... תופסין את הלשון וזה אינו תופס וכ' all other letters catch the tongue (require an effort of the organs of speech), but this (the Hé) does not catch &c. (is merely a breathing sound).—*Part. pass.* תָּפוּשׂ, תָּפוּס; f. תְּפוּסָה, תְּפוּשָׂה &c. *a*) (cmp. אָחַז s. v. אָחוּז) *holding.* Y. Taan. I. c. היה משה ת' בטפחיים Moses was holding two handbreadths (of the tablets). Ex. R. s. 46, beg. היה ת' בלוחות וכ' he held the tablets, and would not believe that Israel had sinned. Sifra B'ḥuck. Par. 2, ch. VIII תְּפוּסֵי מעשה וכ' holding to the deeds of their fathers, generation after generation; a. e.—*b*) *seized, captured.* Mekh. Mishp., s. 17 תפוסה the outraged woman, opp. מפותה the seduced.

Nif. נִתְפַּשׂ, נִתְפַּס *to be seized, arrested; to have one's property seized; to be made responsible.* Ex. R. s. 15[18] בן בית שנ' על ידי בעל וכ' a domestic servant who was seized for his employer's debt. Tosef. Ḥull. II, 24 מינות ע"ד נ', v. מִינוּת. Ib. ונִתְפַּסְתִּי על וכ' and therefore I was arrested on the suspicion of heresy. Ab. Zar. 17b כשנִתְפְּסוּ ר' אלעזר וכ' when R. El. a. R. H. b. T. were arrested (by Roman officials, for rebellious conduct). Ib. אשריך שנִתְפַּסְתָּ על וכ' happy art thou, for thou hast been arrested on one charge only, and woe me that I have been arrested on five charges. B. Bath. 16b אין אדם נ' על צערו Ms. M. (ed. בשעת) no man is taken to account for what he speaks in his distress. Sabb. 33b נִתְפָּסִים על הדור are seized for the debt (die for the sins) of their generation. Y. Keth. XIII, 35d כל הנ' על חבירו חייב ליתן לו in every case if one's property was seized for a neighbor's debt, the latter has to reimburse him; ib. אין לך נ' וכ' in no case must he reimburse him, except in the case of *annona* and head-tax; Y. B. Kam. X, end, 7c; Y. Ned. IV, beg. 38c. Deut. R. s. 2, beg. (prov.) חוי זהיר שלא תִּתָּפֵס מקום דבורך take care that thou be not caught on the spot where thou speakest (held to thy word); a. fr.

Hif. הִתְפִּיס *to cause to be seized, cause to take hold.* Y. Succ. IV, 54d top ראה שהִתְפִּיסָתְךָ תחורה לשון וכ' behold, the Law has made thee use the expression of endearment &c. Tem. 2a הכל מַתְפִּיסִין בתמורה all persons can cause the seizure of the substitute together with the original by exchanging a consecrated animal (v. תְּמוּרָה). Ib. 9a מי מַתְפִּיס בדבר שאינו שלו can one cause the seizure of a thing which is not his?; a. e.—[Ned. 11b, sq. מתפיס, v. next w.]

Pi. תִּפֵּס, חִפֵּשׂ (v. חָפַשׂ) *to climb, rise.* Gen. R. s. 66, end (ref. to Prov. XXX, 28) באיזה זכות השממית מְתַפֶּשֶׂת בזכות וכ' for what merit does the spider (Esau-Rome) climb (rise to power)? For the merit of those hands (with which Esau nursed his father, by ref. to Gen. XXVII, 31); Yalk. ib. 115; Yalk. Prov. 963 תְּחַפֵּשׂ.

Pirel תְּרַפֵּס, *Hithparel* דְּתַרְפֵּס same. Y. Erub. V, 22d top רואה אותו כי מִיתַרְפֵּס ועולה מְתַרְפֵּס וויורד (v. טָפַס) you look upon it (measure the distance for Sabbath purposes) as if one would climb up and climb down (the wady).

תְּפַס I, תְּפַשׂ ch. same, *to seize, catch.* Targ. Ps. X, 9. Targ. II Esth. III, 8; a. e.—Keth. 84b קריבויה ... תָּפוּס פרה וכ' relatives of R. J. seized a cow that belonged to heirs, out of an alley; שפיר תְּפַסְתּוּהָ you have seized her legally; ib. תַּפְסִירְתּוּהָ. Ib. דתַּפְסֵי תורא מינירה ... דהוא there was a cowherd for heirs (minors) from whom they (creditors) seized an ox; מחיים תְּפִיסְנָא ליה I took it when the father was yet living; a. fr.—*Part. pass.* תָּפִיס *holding.* B. Mets. 102b משום דת' because he is in possession; הכא נמי קא ת' here, too, he is in possession; a. e.

Af. אַתְפֵּיס *to cause to seize, to deposit with* (as security). B. Bath. 174a אַתְפֵּסֵיה (not אתפסוה); ib.b דאתפסיה (not דאתפסה); Keth. 107a דאַתְפֵּסָהּ צררי, v. צְרָרָא I.

Ithpa. אִיתַּפַּס, אִיתַּפָּשׂ; *Ithpe.* אִתְפָּרִישׁ, אִתְפָּשׂ 1) *to be seized, arrested.* Targ. Koh. XI, 4 (ed. Vien. מִיתְפַּס).—Tem. 26b למימרא דתחת לישנא דאיתַּפּוּסֵי הוא shall we say that *taḥath* has the meaning of being arrested, i. e. if you say, this animal shall be *taḥath* (in the place of) that animal, it becomes consecrated according to the law of exchange (תְּמוּרָה)? Ib. לישנא דאתפוסי ולישנא תחת ... דאתולי *taḥath* appears in the sense of being arrested and in the sense of redeeming; לישנא דאיתפוסי דכתיב וכ' in the sense of being arrested, as we read (Lev. XIII, 23) &c. Ib. 27a; a. e.—2) *to be deposited.* Keth. 107b לא מִתְפִּיס, v. צְרָרָא I.—3) *to hold one's self, cling to.* Ned. 11b בהיתירא קא מתפיס he clings to the idea of permission, i. e. by saying, 'this thing be unto me like flesh of a peace-offering after the blood has been sprinkled', he proves that he means to emphasize the permission to enjoy the thing; בעיקרו קא מתפיס ות' ... אלא כגון but in a case like this, when he puts down flesh of a peace-offering, and places some permitted food beside it, and says, 'this be like this': does he mean to refer to the original condition of the peace-offering &c.? (v. צִנְעָא). Ib. 12a בקרבן קא תפיס he refers to the sacred character of a sacrifice; כמתפיס בדבר האסור as if referring to something ritually forbidden (not to something made forbidden by consecration or vow). Ib. בעיקר קא מתפיס he refers to the original day (of his father's death). Naz. 22b, v. צִנְעָא. Ib. 21a חד בתבריה מתפיס (in saying, 'and I') each refers to him that spoke immediately before him; בקמא מִיתַּפְּסֵי they all refer to the first person; a. e.

תְּפַס II (sec. r. of פְּרִיס) *to break; to desecrate.* Targ.

Y. Deut. XXIII, 18 ולא יְתַפַּס ... יח גרמיה וכ' no man ... shall desecrate himself &c.

Ithpa. אִתְתַּפַּס *to be desecrated.* Targ. Job XV, 20 מִתְתַּפַּס ed. Wil., v. פְּרִיס ch.

תָּפַף, or תּוֹף (b. h.) *to join, strike, knock.*—Denom. תּוֹף.

Polel תּוֹפֵף *to strike the timbrel; to knock.* Pirké d'R. El. ch. XXXVIII, beg. [read:] חבריא נערות משחקות חוצה לה מְתוֹפְפוֹת בתופים he brought playing girls outside of her (in front of her house) striking the timbrels; Yalk. Gen. 134 (not מתופפת).

תְּפַף I ch., *Polel* תּוֹפֵף same. Targ. Ps. LXVIII, 26 מְתוֹפְפָן (not פִּין ...).

תְּפַף II *to spit,* v. תְּפֵי I.

תַּפְקְדָתָא, תַּפְקָדָא, v. sub תַּפְקִיד.

תַּפְקִיד m. (פָּקַד) 1) *command, charge; trust.*—*Pl.* תַּפְקִידִים. Lev. R. s. 1, beg. (ref. to Ps. CIII, 20, sq.) עליונים ע"י שהן יכולין לעמוד בתַּפְקִידָן של וכ' because the celestial beings can stand by (always fulfill) the orders of the Lord, the text says, bless the Lord, ye all his hosts: but as to the earthly beings, who cannot (always) stand by the orders of the Lord, the text says, 'bless the Lord, ye his messengers'; Yalk. Ps. 860 בתַּפְקִידוֹ (*sing.*). Koh. R. to I, 4 דור ע"י שאינו עומד בתפקידיו וכ' a generation of men, because it does not abide by the orders of the Lord, decays, but the earth, which does abide &c. Ib. (מעמדה) תַּפְקִידֶיהָ וכ' the earth preserves her trusts (fruits preserved in the ground or by admixtures of earth). Y. Ber. V, 9[b] top תפקידיה, v. next w.; a. e.—2) *visit, attendance,* esp. *copulation*; בקש ת' *to seek copulation, long for.* Gen. R. s. 13 בשעה שחמטר ... תַּפְקִידָהּ when the rain falls (in the spring), the cattle ruts. Lev. R. s. 19, end אתה מבקש תַּפְקִידָהּ ... תַּפְקִידוֹ thou hast sexual desires, and has Jechoniah none? Lam. R. to I, 4 חכל מבקשין תַּפְקִידָן all things have natural instincts; אפי' ארזים מבקשין תַּפְקִידָן even cedars have their instincts (love their native climate); אפי' דרכים מבקשין תפקידן even roads have their desires (mourn when they are deserted); a. e.

תַּפְקָד, תַּפְקִידָא, תַּפְקָדָא ch. same, *command, charge; trust.* Y. Taan. I, 63[d] top תַּפְקִידָהּ, v. פַּלַט; Y. Ber. V, 9[b] top תַּפְקִידַיָּיהּ (h. pl.); Yalk. Kings 207.—*Pl.* תַּפְקִידַיָּא, תַּפְקָדָ'. Targ. Y. Deut. V, 28; a. e.

תַּפְקֵד', תַּפְקֵדְ', תַּפְקִידְתָּא f. same, *command.* Targ. Koh. X, 18, v. מַפְּרִכוּתָא. Targ. Deut. VI, 1. Targ. O. ib. V, 28. Targ. I Sam. XIII, 13; a. fr.

בַּר תַּ', תַּפְקָן pr. n. m. *Bar Tafḳan.* Y. Keth. X, end, 34[a].

תָּפַר (b. h.) *to join; to sew, mend.* Men. 31[b] ... קרע יִתְפּוֹר בשלש אל יתפור if a rent (in the column of a scroll) goes through two lines, one may mend it; if through three, you dare not mend it (but must insert a new column). Sabb. XIII, 2 על מנת לְתַפּוֹר ... התוֹפֵר, v. תְּפִירָה. Ib. 60[b] תָּפְרוּ מבפנים if he fastened the leather shoe inside the sandal; a. fr.—Part. pass. תָּפוּר; f. תְּפוּרָה; *pl.* תְּפוּרִים, תְּפִירִין, תְּפוּרוֹת. Tosef. Toh. V, 1 נפל למים ת' טמא if it (spittle) fell into water, if it remains joined (cohesive), it is clean, opp. נמחה dissolved. Sabb. I. c.; Bets. I, 10 כלים בין ת' ובין שאינן ת' garments when sewed or unsewed. Ib. מנעל שאינו ת' a shoe the sole of which is not sewed on (though temporarily fastened with pegs); a. fr.

Nif. נִתְפַּר *to be sewed.* Kel. XX, 6 משיִּתָּפֵר Var. (ed. משיִּתָּבֵר) when the material for the curtain is sewed up; [Maim. reads משישבר = משישפר, expl. 'when he has given it its due length and width by sewing'; for dialectic interchange of ב and פ see בָּקַר a. פָּקַר *Hif.*, and הֶחְבִּיר a. הֶחְפִּיר].

תְּפַר ch. same. Men. 35[b] מהו למיתְּפְרֵיהּ וכ' how about sewing it and sticking the seam inside?; a. e.

תְּפַר, or **תֶּפֶר** m. (preced.) *seam.* Men. 35[a]; Meg. 24[b] בתְּפָרָן ובאלכסונן (or בתְּפָרָן; Rashi בחוּפָרָן), v. אֲלַכְסוֹן. Men. l. c. למקום חת' ... צריך the grooves (marking the division of the compartments of the T'fillin) must reach to where the seam (the border) sets in. Kel. XXIII, 1 מפני שחת' מחברו because the seam joins it (makes the stuffing and the cover one body). Ib. XXVIII, 1; a. e.

תַּפְרָא or **תַּפָּ'** ch. same. Men. 35[b] ועירולי לת' לגאו Ms. M. (ed. ועירולי לתפירה, read: ועירולי לתַפְרֵיהּ or לתְּפָרֵיהּ; Asheri תִּירְפָּרָן), v. תְּפַר.

תְּפָרָאוֹת f. pl. (preced. wds.) *seams, borders.* Tosef. Kel. B. Bath. III, 1, v. תּוֹבְרוֹת.

תַּפְרַי, תַּפְרָאי, v. תַּפְרָאי.

תָּפַשׁ, תָּפַשׁ, v. תְּפַס, תְּפַס.

תַּפְשִׁיחָא m. = פְּשִׁיטָא, *stripping.* B. Bath. 54[a] אכלה דיקלא בת' וכ' enjoyed the usufruct of a palm-tree in the way of thinning its branches (and using them).

תַּפְשִׁיטָא m. = פְּשִׁיטָא, *a plain thing, certainty.* Y. Ḥall. III, 59[b] bot. ארן ת' לך וכ' if it is plain to thee that &c.

תְּפֵת, v. תּוֹפֶת.

תָּפְתָּה m. (b. h.) *symbolical name of Gehenna.* Erub. 19[a], v. פָּתָה. Lam. R. to I, 9; a. e.

תַּפְתִּיחָא m. (פתח; cmp. פָּתַח *Pi.* 3) *broken ground, a field full of cracks and lumps.* B. Bath. 36[a] לא הוי ת' חזקה undisturbed possession of a *taftiḥa* gives no title.

תַּקּוּ, v. תִּיקּוּ.

תִּקְוָה, תִּקְוָת f. (b. h.; קִוָּה) *hope; term of time.* Y. Ber. IX, 13[b] bot. כל זמן ... ת' מת אבדה תִּקְוָתוֹ as long as a man lives, he has hope; when he dies, his hope is lost. Y. Naz. I, end, 51[c] הנותן ת' לנזירותו he who sets a limit to his vow of nazariteship (even if it exceed a life time); a. e.

תִּיק', תִּקּוֹלְתָּא, תִּקּוֹלָא f. (תָּקַל II) *snare.* Targ. Koh. IX, 12. Targ. Prov. XXIX, 25 (ed. Wil. תִּקּוּ').—V. תַּקְלָא.

תִּקּוּמָא, v. תְּקוּמָה ch.

תְּקוּמָה f. (b. h.; קוּם) *rising, preservation; existence; restoration.* Sabb. 66ᵇ, v. אֶבֶן. Ex. R. s. 31¹⁰ הרי אומרים שאין להם ת' וכ' they (the gentiles) said that they (Israel) would not rise again, for the Lord has rejected them. Ib. s. 42 אם מנית ... אין להם ת' לעולם if I leave Israel (to their fate) and go down the mountain, there will be no restoration for them forever; a. e.

תְּקוּמְתָּא ch. same. Targ. O. Lev. XXVI, 37 ed. Berl. (Ms. II תְּקוּמָא; ed. סיעדא). Targ. Y. II Gen. XV, 12.

תְּקוֹנָא, תִּקּוּן, v. sub תִּיקֵּן.

תְּקוֹעַ, תְּקוֹעָה (b.h.) pr. n. pl. *Tekoa*, near Bethlehem in Judæa. Men. VIII, 3 (85ᵇ) ת' אלפא לשמן (Mish. ed. תקועה) Tekoa was the first choice for oil (for the Temple); Tosef. ib. IX, 5. Tosef. Shebi. VII, 15. Tosef. Erub. VIII (V), 6; Sabb. 147ᵇ; Erub. 91ᵃ; Men. 72ᵃ (v. Neub. Géogr. p. 128 sq.).

תָּקוֹעַ m. (תָּקַע) *one that blows the Shofar.*—*Pl.* תְּקוֹעֲנָא. R. Hash. 30ᵃ (twice) כי חזה מסיים ... תקיעתא ברבנה לא שמע אינש (not תקיעה ברבנה, v. Rabb. D. S. a. l. note) מקל ת' when the reader closed the Musaf prayers (on the New Year's day, v. תְּקִיעֲתָא), one could not perceive (his own) voice in his ear on account of the noise made by those (individuals) who blew the Shofar (outside); [Rabb. D. S. a. l. quotes the second time: תְּקִיעֲנָא דיחידאי, Ms. M. תקיעתא דיחידאי, *the blowings of individuals*; owing to these variants glossators in later editions added דיחידאי both times in brackets].

תְּקוֹעָאָה m. (תְּקוֹעִי) *of Tekoa.*—*Pl.* תְּקוֹעָיֵיא. Y. B. Mets. X, beg. 12ᶜ.

תְּקוֹעָה, v. תְּקוֹעַ.

תְּקוֹף verb, v. תְּקַף.

תְּקוֹף m. (תְּקַף) 1) *strength, power; help, protection.* Targ. Deut. VIII, 17 (O. ed. Vien. תְּקַף). Targ. O. a. Y. I ib. XXXII, 15, v. צְלַח. Targ. O. Gen. XV, 1 (h. text מגן). Targ. Ex. XIII, 16. Targ. O. Deut. XXXIII, 29 ed. Berl. (ed. Vien. תַּקִּיף); Y. I ib.; a. fr.—2) *attack.* Targ. Job XVI, 14 (h. text פרץ).—V. תּוּקְפָא.

תְּקוּפָה f. (b. h.; קוּף) *turn, cycle.* Ber. 59ᵇ בתקופתה, v. חַמָּה. R. Hash. 8ᵃ (Tosaf. *pl.*); a. e.—Esp. *turn of the sun, solstice*; תקופת ניסן *vernal equinox*; ת' תמוז *summer solstice*; ת' תשרי *autumnal equinox*; ת' טבת *winter solstice.* Erub. 56ᵃ. Snh. 11ᵇ; Tosef. ib. II, 2 על שלשה ... ועל ת' we declare a leap-year for three reasons: on account of the spring crop, on account of the fruits of the trees, and on account of the solstice; a. fr.—*Pl.* תְּקוּפוֹת. Ab. III, 18 ת' the calculation of cycles (astronomy), v. פַּרְפֶּרֶת. Sabb. 75ᵃ חידוע לחשב ת' ומזלות וכ' he who understands the science of cycles and planets and does not practice it; a. e.

תְּקֵיל, v. תְּקַל II.

תְּקִין, v. תְּקֵן.

תַּקִּין m. (preced.) 1) *established, firm* (corresp. to h. נָכוֹן). Targ. Prov. IV, 18. Ib. XXIV, 3 (ed. Wil. מִתְתַּקֵּן, *Ithpa.* of תְּקֵן). Ib. XVI, 12. Targ. O. Gen. XLI, 32 (ed. Berl. תָּתֵקֵן; ed. Vien. תִּתְקִין; Y. תִּתְקִיף); a. fr.—2) *right, good* (corresp. to h. טוֹב, יָשָׁר). Targ. Gen. XIX, 8 (O. ed. Vien. תַּקִּין). Targ. O. ib. I, 31. Targ. Ex. XVIII, 17. Targ. II Sam. XVIII, 4 (ed. Wil. תַּקִּין); a. fr.—*Pl.* תַּקִּינִין, תַּקִּירַיָּא, תַּקִּינַיָּא, תַּקַּנַיָּא. Targ. Ps. VII, 11 Ms. (ed. תריצי). Targ. I Sam. XIX, 4. Targ. Zech. VIII, 4. Targ. Ps. XI, 7; a. fr.—*Fem.* תַּקִּינָא, תַּקַּנָא. Targ. Jer. XXXI, 8. Targ. I Sam. II, 24; a. fr.—*Pl.* תַּקִּינָן, תַּקַּנָן. Targ. Ez. XVIII, 25. Targ. Ps. CXIX, 5; a. fr.

תְּקִיעָא m. *the blowing of the Shofar.*—*Pl.* תְּקִיעֵי, v. תְּקוֹעָא.

תְּקִיעָה f. (תָּקַע) *blowing the Shofar*; esp. *t'ki'ah, a succession of connected notes* (v. שְׁבָר I). R. Hash. 34ᵃ, v. שְׁבָר I. Ib. 30ᵃ תְּקִיעָה ר"ה ויובל blowing on the New Year's day and in announcing the jubilee. Ib. IV, 9 (33ᵇ) שיעור ת' וכ' (not תקיעות) the value of a *t'ki'ah* is equal to the length of three *t'ru'oth*; a. fr.—*Pl.* תְּקִיעוֹת. Ib. סדר ת' שלש וכ' the order of the blowing of the Shofar is this: three soundings, each consisting of three tunes (*t'ki'ah, t'ru'ah, t'ki'ah*)). Ib. 34ᵃ שתי ת' לכל אחת ואחת two *t'ki'oth* for each sounding; שלש תרועות ושש ת' וכ' three *t'ru'oth* and six *t'ki'oth* are sounded on the New Year's day. Ib.ᵇ top השע ת' בתשע וכ' if one sounded the nine tunes within nine hours during the day; a. fr.

תְּקִיעוֹתָא ch. same. Targ. Ps. CL, 3 ת' דשופרא (Ms. תרקעיתא).

תְּקִיעֲתָא, תְּקִיעֲתָה same; *pl.* תְּקִיעָתָא, תְּקִיעָתָה. Y. Succ. IV, 54ᵇ bot. לא תעבדון ת' בשבתא (=יומא דת') do not arrange the calendar so as to make the New Year's Day fall on a Sabbath; a. e.—Esp. *the prayers on the New Year interspersed with blowing the Shofar, the Musaf of the New Year's Day.* R. Hash. 30ᵃ, מסיים ת' וכ', v. תְּקוֹעָא. Lev. R. s. 29 בת' דרב in the New Year's prayers composed by Rab; Tanḥ. Haăz. 4; Y. R. Hash. I, 57ᵃ תקיעיתא (corr. acc.); Yalk. Num. 782; Pesik. Baḥod., p. 150ᵃ; Dirshu, p. 156ᵇ; Y. Ab. Zar. I, 39ᶜ top ת' דבי רב; a. e.

תְּקִיף, v. תָּקַף.

תַּקִּיף m. (b. h.; תָּקַף) *strong, powerful.* Sifré Deut. 307 הצור תת' 'the rock' (Deut. XXXII, 4) means, the mighty; Yalk. ib. 942.—*Fem.* תַּקִּיפָה. Keth. 26ᵇ; a. e.

תַּקִּיפָא, תַּקִּיפָה ch. same, *strong, mighty; protector; hard, stern, severe.* Targ. Deut. I, 28 (h. text רם). Ib. XXXII, 15 (h. text צור). Targ. Ps. XXVIII, 1. Ib. XXXVII, 35 (h. text ערירי). Targ. Is. XIX, 4 (h. text עז). Targ. O. Deut. XXVIII, 50 ואי אינש ת' אפין (h. text עז פנים); a. fr.—B. Mets. 64ᵃ חוא וכ' and if it is a hard-hearted man that is not likely to give presents; a. e.—*Pl.* תַּקִּיפִין, תַּקִּיפַיָּא, תַּקִּיפֵי. Targ. Ex. I, 9 (Y. ed. Vien. תַּקְפִין). Targ. Is. XIII, 11. Ib. X, 33 (h. text גבהים). Targ. Ez. III, 6 (h. text עמקי; ib. 5 עמקי, עמיקי). Ib. 7; a. fr.—Snh. 11ᵃ sq. מאי בין תקיפי Ms. F. (ed. תקיפאי), v. עַנְוְתָנָא; Meg. 28ᵇ; Taan. 23ᵇ; a. e.—*Fem.* תַּקִּיפָא, תַּקִּיפְתָּא. Targ. Ex. XIII, 9. Targ. Is. XXIII, 7 (ed. Wil. תַּקִּיפָ'; h. text עליזה). Ib. XLVII, 7. Targ. Cant. VIII, 6; a. e.—Keth. 62ᵃ; a. e.

תְּקַל I = h. שָׁקַל, *to weigh.* Targ. Gen. XXIII, 16. Targ. Is. XLVI, 6; a. fr.—[Targ. Job VI, 2, v. *Ithpe.*]—Part. pass. תָּקִיל; *pl.* תְּקִילִין. Targ. Is. XL, 12 מְתַקַּל תְּקִילִין (ed. Wil. מְתַקְּלִין, corr. acc.); a. e.—B. Kam. 119ᵃ ... רב חסדא דחוה תָּקִיל ויהיב תקיל ושקיל Rab Ḥ. had a tenant who weighed and gave, weighed and took (i. e. who was very close in settling; oth. opin. who took one-half of the produces, instead of the customary one-third). B. Mets. 44ᵇ טבין ותקילין in good and full-weight Denars.

Af. אַתְקַל same.—[Targ. Is. XL, 12, v. supra.]—Y. Shebi. IV, end, 35ᶜ מְתַקַּל גושיא weighed the clods (of the holy land); v. כִּירְפָּא I.

Ithpe. אִיתְתְקַל (אִתְקַל) *to be weighed.* Targ. Job VI, 2. Ib. XXVIII, 15; a. e.

תַּקַּל (cmp. תְּקַע) *to strike, knock.*

Nif. נְתְקַל *to strike against, stumble* (cmp. כָּשַׁל). Yalk. Num. 764 כשתראה שנְתְקְלוּ בדבר וכ' when thou seest that they (Israel) have stumbled in anything, leap thou against (attack) them. B. Kam. III, 1 חמניח ... וני' בה ושברה if one left his pitcher on public ground, and another man came and struck against it, and broke it. Ib. 4 וני' הראשון ונפל וני' וכ' and the first man stumbled and fell, and the second man stumbled over the first. Ib. 28ᵇ נ' באבן ונשוף וכ' if he struck against a stone, and the vessel was smashed by the stone; נ' בקרקע וכ' if he struck against soft ground, and the vessel was smashed through falling on the stone. Ib. 29ᵇ נ' פושע הוא he that does damage by stumbling is legally considered like one criminally negligent; a. fr.

Hif. הַתְקִיל same. Pesik. R. s. 44 הושע ... אלא מַתְקֶלֶת Hosea declared her (Israel) nothing more than a stumbler (ref. to כשלת, Hos. XIV, 2).

תְּקַל II ch. same, *to stumble, fail* (corresp. to h. כָּשַׁל). Targ. Is. VIII, 15. Ib. XXXI, 3. Targ. Ps. XXXI, 11; a. fr.

Pa. תַּקֵּל 1) same. Ib. LVI, 14 (misplaced in ed. Lag. a. oth. under LVII, 3).—2) *to clear,* v. infra.

Ithpa. אִתְתַּקַּל, אִתַּקַּל; *Ithpe.* אִתְתְּקִיל, אִתְּקִיל (אִתְקִיל) same; also: *to be caught, ensnared.* Targ. Ps. IX, 17 (h. text נוקש). Ib. CV, 37 למִיתַּקְּלָא Ms. (ed. לְמַתְקְלָא, corr. acc.). Targ. O. Deut. XII, 30 (Y. תִּירְתּוֹקְלוּן). Targ. Hos. XIV, 2. Targ. Koh. IX, 12 מִיתַּקְּלִין (ed. Vien. מִתְתַּקְּלִין Hebraism); a. fr.—B. Kam. 29ᵃ אירתקיל (אירחו) ואִיתְּקִילָא וכ' Ms. M. (ed. דאתקול ואתקילה, read with Rashi דאתקיל) when he stumbled, and the camel stumbled over him.

Af. אַתְקֵל, אַתְקִיל 1) *to cause to stumble; to weaken.* Targ. Mal. II, 8. Targ. Lam. I, 14. Targ. Ps. V, 11; a. e.—2) *to remove obstacles, clear.* B. Bath. 54ᵃ האי מאן דא' תיקלא וכ' (Ms. M. דתַקִּיל *Pa.*) if one clears a field for the sake of the field (to sow) &c.; M. Kat. 10ᵇ דמַתְקֵל ארעא.

תְּקַלָּא, תְּקַל I m. (תְּקַל I) *weight,* esp. (*half a*) *Shekel.* Targ. O. Gen. XXIV, 22 (h. text בקע). Targ. O. Ex. XXXVIII, 26; a. fr.—B. Mets. 80ᵃ, v. נַפָּחָא. Ḥull. 59ᵃ חד ת' חלתיתא one tikla of asafœtida; a. e.—*Pl.* תְּקַלֵּי, תְּקָלִין, תְּקַלְּיָא. Targ. Hos. III, 2 (ed. Wil. תַּי). Targ. I Sam. XVII, 5; 7; a. e.—Ḥull. l. c. Shek. VI, 5 ת' חדתין box for the new (the year's) half-Shekels; ת' עתיקין for last year's half-Shekels; Yoma 55ᵇ.

תְּקַלָּא, תַּקָּלָא, תּוֹקְ, תַּקָּלָא II m. (תְּקַל II) *stumbling, stumbling block, snare, offence.* Targ. Deut. VII, 16 (Y. ed. Vien. תּוֹ'). Targ. Prov. IV, 16 (ed. Wil. תְּ'). Ib. XVI, 18. Targ. Y. Num. XXXI, 16. Targ. O. Lev. XIX, 14 (ed. Vien. תַּקָּ'; Y. תּוֹקָ'). Targ. Ex. X, 7; a. fr.—B. Bath. 54ᵃ, v. תְּקַל II; a. e.—*Pl.* תַּקָּלַיָּא, תַּקָּ', תּוּקָ', תְּ', תְּקַל, תְּרֵי. Targ. Job XXXIV, 30. Ib. XL, 24. Targ. Ps. LXIV, 6; a. fr.

תַּקָּלָה f. h. same. Ber. IV, 2, v. אָרַע I. Y. Ab. Zar. II, 40ᶜ bot. שלא תמציא לו ת' that thou provide no snare for him (temptation to sodomy). Snh. VII, 4 לפי שבאת לאדם ת' על ידה ... דבר אחר וכ' because an offence has come to a man through it (the animal with which sodomy has been committed), therefore the text says, that it must be stoned; another reason, (it must be put to death,) lest the animal pass by in the street, and men say, this is the animal for which such and such a man was stoned to death. Ib. 55ᵃ ת', v. קָלוֹן I. Mekh. B'shall. s. 1, end המקנה ... הם היו ת' וכ' the animals which the God-fearing (among the Egyptians) had saved became a snare (cause of evil) to Israel. Kidd. 57ᵇ (ref. to Lev. XIV, 7) לא אמרה תורה שלח לת' the Law would not order the bird to be sent off for a possible offence (which would be the case, if the bird sent off were not permitted to be used); Ḥull. 115ᵃ; 140ᵃ; Yoma 67ᵇ. Y. Dem. III, 23ᶜ top עושה ת' באים וכ' he prepares a snare (possibility of sin) to those coming after him. Yoma 86ᵇ ... ת' שלוה the prosperity of the wicked ends in a snare (leads them to sin). Ḥull. 53ᵇ, a. e. (in Chald. dict.) אתי בהו לידי ת' one may be led to commit an offence through them; a. fr.

תַּקְלוּתָא, v. תְּקַלְתָּא II.

תְּקַלְתָּא I (or תַּקָּלָא), constr. תַּקְלַת = h. תִּקְוָה. Targ. Is. LVII, 14. Targ. I Sam. XXV, 31. Targ. Ez. III, 20; a. fr.—*Pl.* תַּקְלָן. Targ. Jer. VI, 21.

תַּקְלָתָא II f. (תְּקַל I) *imposts, taxes.* Targ. Is. LVIII, 3 לתקלתכון תתובון (h. text צעבריכם). Ib. L, 11 תַּקְלַתְכוֹן (ed. Wil. לְתַקְלוּתְכוֹן; h. text ולמעצבה תשכבון!). Targ. Ez. XLV, 9 (h. text גְּרֻשֹׁת).

תַּקֵּן (b. h.; v. תָּנַן a. קוֹן) *to make straight, firm, right.*

Pi. תִּקֵּן same, 1) *to straighten, mend, repair, set in order, prepare.* Sifré Deut. 308 אחד ... לתַקְּנוֹ one that had a crooked staff, and gave it to a mechanic to straighten it; מְתַקְּנוֹ באור he tries to straighten it by heat; Yalk. ib. 942. Shek. I, 1 מְתַקְּנִין את הדרכים וכ' they put in repair the roads and the open places (stations) &c. Pesik. R. s. 28 מְתַקְּנִים את המועדות they arrange (fix the dates of) the festivals; R. Hash. I, 4. Bets. 34ᵃ אין מתקנין את השפוד וכ' you must not prepare (chip) a spit or sharpen it (on the Holy Day). Ib. מתקנין את הקונדס וכ' you may dress artichokes &c. Gitt. IV, 5 תִּקַּנְתֶּם את רבו וכ' you have made it right for his master but not for himself; a. fr.—Trnsf. *to make things legally fit for use by giving the priestly dues.* Bets. 34ᵇ עבר ותִקְּנוֹ מְתוּקָּן if he transgressed (the law forbidding the separation of priestly

XXII, 5, read with ed. Berl. יְתַקֵּן.]—Part. pass. as ab. Targ. Ez. XVI, 13 (not קֵן ...). Ib. XVIII, 12; a. fr.—Keth. 112a bot. מְתַקֵּן מתקלירה repaired its offences (dangerous places on the road to Palestine); Yalk. Ps. 855. Tam. 27b תַּקֵּין נפשך put thyself in order (regulate thy bowels). Sabb. 33b אזדל אֲתַקֵּין מילתא I will go and remedy something (do something to benefit the community). Ib. אירכא מילתא דבעי לְתַקּוּנֵי is there anything that requires to be remedied? Zeb. 15a אפשר לְתַקּוּנָהּ it can be remedied. Ib. 76b תַּקּוּנֵי גברא שאני when a person is to be made fit (restored from a disqualification), we make an exception; Men. 105b. Keth. 85a, a. fr. לתקוני שדרתיך, v. עֲנַת; a. fr.—Esp. *to make fit for use by separating the priestly gifts.* Gen. R. s. 60 תַּקַּנְתּוּהוּ hast thou tithed those figs? Ib. תַּקַּנְתּוּהוּ have you tithed it (the barley)?; a. fr.—Part. pass. as ab. Ib. אפשר ... דלא מְתַקְּנָן is it possible that R. Z. should have eaten of them when they were not tithed?; a. fr.—3) *to introduce, ordain, innovate, reform.* Ber. 33b אי לאו ... ותַקְּנִינְהוּ בתפלה וכ' were it not that Moses had said them (the words, 'O God, great, mighty and terrible'), and the men of the Great Assembly had come and introduced them in the prayers, we could not dare to say them. Ib. תמני סרי תַּקּוּן וכ' eighteen benedictions they have ordained, nineteen they have not. Ib. 40b ברכה דלא תַּקִּינוּ רבנן a benediction which the Rabbis have not introduced. B. Bath. 90b רב פפא ... ת' כרילא וכ' Rab Papa ... introduced a measure of three Ḳ'fizas. Ib. תַּקְּרִינֵי ... אנא I have introduced a new measure; a. v. fr.

Af. אַתְקִין 1) *to establish.* Targ. Prov. III, 19. Targ. Is. XXX, 33; a. e.—2) *to prepare, arrange, set in order* &c. (v. *Pa.*). Targ. Num. X, 33. Targ. Gen. XLIII, 16. Targ. Ex. XXX, 7; a. fr.—3) *to introduce, ordain, innovate, reform.* R. Hash. 34a איתקין ר' אבהו וכ' (read: אַתְּ; Ms. M. הְתְקִין Hebr.) R. A. introduced the custom in Cæsaræa of sounding one T'ḳi'ah, three notes of Sh'barim, and one T'ḳi'ah. Ib. מאי א' what has he improved (what has he achieved with his ordinance)? Gitt. 86a א' רב יהודה וכ' Rab Judah introduced the formula for the sale of slaves: 'this slave &c.' Y. Ḥag. I, 76c ר' יודה ... לְמַתְקְנָא לון וכ' (or לְמַתְקְנָא, *Pa.*) R. Judah the Nasi sent out R. Ḥ. ..., that they should pass the towns ... to institute teachers of Bible and of Mishnah for them; Midr. Till. to Ps. CXXVII; Lam. R. introd., beg. דיפקון ויתקנון קריתא וכ' (or ויתַקְּנוּן) that they should go and improve (the education of) the towns in Palestine; a. fr.

Ithpa. אִיתַּקַּן, אִתְתַּקַּן; *Ithpe.* אִיתְתְּקִין, אִיתְּ 1) *to be established, confirmed; to be prepared, arranged.* Targ. I Kings II, 46. Targ. Prov. XII, 19. Ib. XIX, 29 (ed. Wil. מְתַּ, part. pass. *Pa.*); a. fr.—2) *to be prepared, dressed; to dress, adorn one's self.* Targ. Hos. II, 15. Targ. II Esth. V, 1; a. fr.—3) *to be instituted, ordained.* B. Kam. 82a עזרא ... מִיתַּקְּנָא תיקן Ezra introduced this? was it not introduced before that (by Moses)?; a. e.

תִּקֵּן, v. תִּיקּוּן.

תַּקָּנָא, תַּקֵּן, תַּקִּין, v. תַּקִּין.

תַּקָּנָה f. (תָּקַן) 1) *remedy.* Ḥag. 5a, v. מְצָא. Ib. 15a

gifts on the Holy Day) and prepared it for use, it is prepared (the act is valid). Y. Dem. II, 23c bot. כל אחד ואחד מְתַקֵּן דמאי every one of them gives the priestly dues of his purchase as *d'mai* (v. דְּמַאי). Tosef. ib. IV, 5 ודאי שתְּרוּקָנָה דמאי if one gives the dues of what is sure to be untithed, as if it were *d'mai*; a. fr.—2) *to establish, institute, introduce a legal measure, ordain.* Sabb. 33b תְּקָנוּ שווקים וכ', v. שׁוּק III. Ib. bot. (ref. to Gen. XXXIII, 18) מטבע תי' להם he introduced coinage for them. Meg. 4a, a. e. משה ת' להם ... שיהו וכ' Moses introduced the custom ... of discussing and studying the subject of the day &c. Sabb. 14b שמעון ... ת' כתובה וכ' Simon ben Sheṭaḥ introduced the marriage contract (jointure) for the wife. Succ. V, 2, v. תִּיקּוּן; a. v. fr.—*Part. pass.* מְתוּקָּן; f. מְתוּקֶּנֶת; *pl.* מְתוּקָּנִין, מְתוּקָּנִין; מְתוּקָּנוֹת *a) properly prepared, proper, good, right.* Bets. 34b, v. supra. Erub. 32a, a. e. ... חזקה דבר שאינו מית' the presumption is in favor of the Ḥaber (חָבֵר) that he will not let go out of his hands a thing not ritually prepared (tithed &c.). Tosef. Dem. IV, 8 חטבל וחמת' שנתערבו if untithed and tithed things have been mixed up. Ib. VIII, 13 מעשרותיו מת' ופירותיו מקולקלין the tithes he separated are right, but his fruits are wrong (considered untithed). Ib. VI, 14 מת' scrupulous guardsmen. Snh. 39b כמת' שבתם וכ', v. קָלְקֵל; a. fr.—*b) prepared, predestined, designated.* Pesik. R. s. 27-28 לצרת הזו הייתי מת' am I predestined for such trouble? Ib. עד ... הויית מת' לדבר (not הייתי) before yet the world was created, thou wast designated for this thing (the prophetic mission). Tanḥ. Ki Thissa 13 שהוא מת' מבראשית וכ' that he (Bezalel) was from the time of creation designated to make the Tabernacle; a. fr.

Hif. הַתְקִין 1) *to prepare, fit.* Ab. II, 12 הַתְקֵן עצמך ללמוד וכ' fit thyself to study the Law, for it does not come to thee by inheritance. Ib. IV, 16, v. פְּרוּזְדּוֹר; a. e.—2) *to ordain, establish a custom, innovate.* Succ. 51b הִתְקִינוּ שיהו וכ' they ordained that the women should sit uptairs, and the men below. Shebi. X, 3, v. פְּרוּזְבּוֹל. Y. R. Hash. IV, 59b bot. מַתְקִין על דבר תורה introduced a measure extending a Biblical law; מתקין על דבריהן extending a Rabbinical ordinance. Ber. IX, 5 התקינו שיהו וכ' they ordained that they should say, 'from everlasting and unto everlasting'; a. fr.

Nif. נִתְתַּקֵּן *to be straightened, mended, improved.* Koh. R. to I, 15 יכול לְהִתְתַּקֵּן (or לְהִתַּקֵּן *Hithpa.*), v. עָוַת. Ber. 40a בדבר ... בו נִתְתַּקְּנוּ (or נִתַּקְּנוּ *Nithpa.*) they were mended (restored) by the same thing by which they were impaired (sinned); Snh. 70b; a. e.

תֶּקֶן ch. same, *to be firm, stand* (corresp. to b. h. כּוּן, כָּנַן). Targ. Ps. XC, 17 יְתֶקְנֵן ed. Ven. (Ms. יְתַקְנֵן; ed. Wil. יְתִתְקְנוּן *Ithpa.*). Targ. Prov. XXII, 18 נִיתְקְנִין (ed. Wil. נְתִתְקְנוּן *Ithpa.*).

Pa. תַּקֵּן 1) *to establish.* Targ. Ps. IX, 8. Ib. LXXIV, 16 Ms. (ed. *Af.*). Targ. Is. LXII, 7. Targ. II Sam. VII, 12; a. fr.—Part. pass. מְתַקֵּן. Targ. Jud. XVI, 26 (not קֵן ...). Targ. Ps. LXXXIX, 38 (ed. Lag. מִיתַּקֵּן *Ithpa.*); a. e.—2) *to prepare, arrange, set in order; to improve, do a thing properly.* Targ. Is. XL, 13 (h. text תכן). Targ. O. Ex. XVI, 5. Targ. Prov. VI, 8. Targ. Ps. XI, 2; a. e.—[Targ. O. Deut.

מה כלי ... יש להם ת' ... יש לו ת' as gold and glass vessels, even when they are broken, can be mended (remolten), so may a scholar, even if he has sinned, be restored (through repentance); Ab. d'R. N. ch. XXIV. Y. Sabb. IX, end, 12[b], v. עוֹלַמִּית; a. fr.—2) *arrangement, ordinance, improvement, measure for the public welfare, reform.* Keth. 10[a] הואיל ותַקָּנַת חכמים וכ' since it (the K'thubah) is merely a Rabbinical ordinance, she can collect her jointure only from the worst land. Ib. בתַקָּנָתָם, v. יָעַל. Gitt. IV, 6 we must not help captives to escape, מפני תקנת השבויין this regulation was made for the benefit of the (remaining) captives (who would be ill-treated after one escaped). Ib. V, 5 it has been decreed that if a joist is stolen and put into a building, the owner must accept the money for it, מפני תקנת השבים as a measure for the benefit of repentant sinners. R. Hash. I, 4 מפני תקנת קרבן in order to be able to regulate the sacrifices (for the New Year's day). B. Kam. 115[a], a. e. תקנת השוק, v. שׁוּק III. Y. R. Hash. IV, 59[b] bot. ויש ת' אחר התי' is there an ordinance after an ordinance, i. e. can a measure enacted by the Rabbis be extended by another enactment?; a. fr.—*Pl.* תַּקָּנוֹת. Bab. ib. 31[b] זו אחת מתשע ת' וכ' (not אחד) this is one of the nine reforms introduced by R. J. ben Zaccai. B. Kam. 82[a] עשר ת' וכ' (not עשרה) Ezra made ten regulations: that reading from the Law should take place on Mondays and Thursdays &c. Men. 51[b] שתי ת' וכ' (not שני) two reforms were introduced by the Rabbis &c. B. Mets. 112[b] תנו הילכתא נינהו חני ת' נינהו do you call these *hălakhoth* (legal decisions)? these are reforms (changing the Biblical law). Ib. קבועות ת' measures deserving to be perpetuated (to supersede the Biblical law); a. fr.

תַּקָּנְתָּא ch. same, 1) *remedy.* Targ. Y. Num. IV, 19.—Meg. 3[a] מאי תַּקָּנְתֵּיהּ וכ' what is his remedy (what shall he do)? Let him read the Sh'm'a. Snh. 7[a] ולא הויא ת' לעולם and there would never be a remedy for them; אפשר ... ת' בתשובה there might have been a remedy for them through repentance. Zeb. 76[a] איכא ליה ת' ברעירה there is a remedy for it by letting it go to pasture; a. e.—2) *measure, ordinance, reform.* Meg. 2[a] אתו רבנן ועקרו ת' דתקינו וכ' will the Rabbis abolish an institution introduced by the men of the Great Assembly? Ib. אפי' בזמן הזה איכא לתאי ת' this regulation is maintained even in our days (after the destruction of the Temple). B. Kam. 96[a] ת' לעכו"ם וכ' shall we introduce a measure for the benefit of a gentile (robber, as we do for the benefit of a repentant Jew)? B. Mets. 5[a] sq. שבועת ... ת' היא ות' לת' לא R. Naḥman's oath of equity (v. הֵיסֵּת) is a reform, and we do not introduce a reform for a reform, i. e. the Rabbinical ordinance that, when one of the litigants is unfit to make oath, the opponent must swear, applies only to cases in which the oath is required by Biblical law, but not to cases in which the oath is itself a Rabbinical requirement; Shebu. 41[a]; 46[a]; a. fr.

תָּקַע (b. h.; cmp. תָּקַל) [*to bring into contact, knock, insert,*] 1) *to drive a peg in, put up a tent; to fasten.* Yalk. Cant. 981 חלואי יִתְקַע תורתי בלבנו וכ' Oh that he would drive his law into our heart as in former days. Ex. R. s. 1[17] Caleb is named Tekoa (I Chr. II, 24), שה' לבו לאביו וכ' because he fastened his heart on his father in heaven. Yeb. 109[b] תּוֹקֵעַ עצמו לדבר הלכה he who nails himself to the matter of the law, i. e. confines himself to study, and is remiss in practical conduct; ואידבעית אימא תוקע ... בדיינא וכ' or I may explain, 'he who nails himself to the matter of the law' refers to a judge before whom a case comes, and he having learned a certain *hălakhah* decides by analogy, while there is a greater scholar than he whom he fails to consult; a. e.—*Part. pass.* תָּקוּעַ *lodged, placed.* B. Mets. 85[b] אצל מי אתה ת' next to whom art thou placed (in heaven)? Y. Sot. IX, 23[c] וחסכין ת' בלבו with the knife sticking in his heart; a. e.—2) (cmp. רָעַע) *to shout,* esp. *to blow* (*a horn*). B. Kam. 18[b] תרנגול ... ות' בו ושברו if a cock put his head into a glass vessel and crowed into it, and broke it; Kidd. 24[b]. Ib. ת' באזנו וכ' if one blew on a horn into a person's ear, and made him deaf; a. e.—Esp. *a) to blow the Shofar at services; b) to sound the plain note* (תְּקִיעָה). R. Hash. III, 5 בר"ה תּוֹקְעִין בשל זכרים on New Year's day they blow on a ram's horn. Ib. 7 התוקע לתוך הבור וכ' if one blows (the Shofar) into a pit &c. Ib. IV, 1 תוקעים וכ' ... יום טוב when New Year fell on a Sabbath, they blew in the Temple, but not in the country. Ib. 8 אין מעכבין ... מלְּתָקוֹעַ we do not prevent children from blowing the Shofar (on the Sabbath). Ib. 9 תְּקָעוּ הכהנים תָּקְעוּ וכ' תוקע ומריע ותוקע, v. רוּעַ I. Taan. II, 5 (the reader said,) sound the T'ki'ah, you priests, and they did so, (upon which he said,) He who has answered &c.; a. v. fr.—[3) *to slap with the back of the hand.* B. Kam. VIII, 6 (90[a]) התוקע לחבירו he who slaps his neighbor on the ear; oth. opin. who shouts into his neighbor's ear.]

Hif. הִתְקִיעַ *to cause to blow.* R. Hash. IV, 7 חשני מַתְקִיעַ the second reader orders the blowing of the Shofar.

Nif. נִתְקַע 1) *to be driven in, be inserted.* Yeb. 54[a] וכ' and his membrum was inserted.—2) *to be lodged.* Taan. 24[a] אוי לו לדור שני בכך Ms. M. (ed. שכן נ') woe to the generation that is placed in such a (bad) position.

תְּקַע ch. same, 1) *to clap.* Targ. Ps. XLVII, 2.—2) *to sound, blow.* Targ. I Chr. XXV, 5. Targ. Num. X, 3, sq.; a. fr.

Ithpe. אִתְתְּקַע, אִתְקַע *to be sounded.* Targ. Is. XXVII, 13.

תְּקִיעוּתָא, v. תְּקִידוּתָא.

תָּקַף (b. h.; קפף, cmp. תָּבַת) 1) *to seize, overpower.* Yeb. 54[a] ותקפתו יבמתו (not ותקפתה) and his sister-in-law seized (forced) him. Ib. תָּקְפוּהוּ נכרים וכ' gentiles seized him, and coupled them. B. Mets. 6[a] תָּקְפָה אחד בפנינו if one (of the two litigants) seized it (the object in dispute) in the presence of the court. Ib.[b] תָּקְפוֹ כהן if a priest seized it (the lamb of doubtful first birth). Ab. Zar. 23[a] יצרו תוֹקְפוֹ his passion overpowers him. Midr. Till. to Ps. XIX, 14 (ref. to אירתם ib., with play on אלו תוֹקְפֵי (אירתן) עבירות this refers to those who conquer sin; a. fr.—2) (with על) *to rest heavily upon, be hard.* Ab. III, 8 תָּקְפָה עליו משנתו if his study was too hard for him (and therefore he forgot again what he had learned); Men. 99[b]; a. e.

תַּקִּיף, תַּקָּף ch. same, 1) *to seize, hold firmly.* Targ.

furnish the joists and the boards. Ex. R. s. 1 6 לפי שהם תִּקְרַת העולם זה שמתקן ת' וכ' because they (the tribes) are the ceiling of the world; he that arranges the joists properly puts the thick side of one beam by the thinner side of the other; Tanḥ. Sh'moth 3 תִּקְרָתוֹ של עולם (not תקרתן); a. fr.

תִּקְרְבָתָא, v. תִּקְרוּבְתָּא.

תִּקְרוֹבֶת f. (קָרַב) *gift, offering.* Tosef. B. Bath. VI, 14; Ḥull. 94a ולא ירבה לו בת' וכ' one must not overwhelm his guest with offers, when he knows that he will not accept; Y. Ab. Zar. I, 39c bot. Bab. ib. 32b ת' ע"א offering before an idol; a. e.

תִּיקְ', תִּקְרוּבְתָּא ch. same. Targ. O. Gen. XXXII, 14 (ed. Vien. תִּקְרֶבְ'). Targ. Jud. VI, 18. Targ. Y. Gen. XV, 9 תִּקְרוּבְתִּי = תִּקְרוּבְתִּין my offering; a. fr.

תַּקָּרַת, v. תּוּקָּרַת.

תַּקְשִׁישׁ, v. תַּכְשִׁישׁ.

תַּר, v. תּוֹר.

תָּרָא m. = תּוֹרָא I, *ox.* Targ. Esth. V, 14 ת' דנחשא a (heated) copper ox; cmp. מוּלָא II.

תָּרָא, v. תּוֹרָא II.

תָּרָא, v. תְּרֵי I, II.

תָּרָאָרָא, תָּרָאדָא, v. תְּרֵיסַר II.

תַּרְבָּא, תַּרְבָּא (תַּרְיב) m. (רְבִי) *fat,* esp. = h. חֵלֶב, *(forbidden) abdominal fat.* Targ. Lev. III, 3. Ib. 17 (Y. תרוב); a. fr.—Bekh. 30a top דאטמא ת' the fat of the flank (on the kidneys). Ḥull. 93a, v. קָלִיבּוֹסְתָּא. Ib. תלתא משום ת' three (of the membranes) are forbidden as coming under the category of fat; a. fr.—*Pl.* תַּרְבַּיָּא, תַּרְבִּין. Targ. Lev. VIII, 26. Targ. II Chr. VII, 7; a. fr.—Ḥull. 80a שרי תַּרְבִּירְהוּ permitted to eat their fat.

בֵּי תַּ', תַּרְבּוּ pr. n. *Be-Tharbu,* name of a settlement near Pumb'ditha, and of a family. Yoma 77b (v. Rabb. D. S. a. l. note 6). B. Kam. 23b עיזי דבי ת' וכ' (Ms. H. תרכו) the goats of Be-T. did damage &c.

תַּרְבּוּכוֹת* f. pl. (רבך, v. רְבוּכָה, רִבְכָה) *mixtures.* Lam. R. to I, 2 שלא חירה קולן הולך מקול ת' היום Ar. s. v. רבך (differ. in ed.) their voice did not spread on account of the confused sounds of the day.

תַּרְבּוֹסִין, תַּרְבּוֹסִים, v. תַּרְפּוֹס.

תַּרְבּוּת f. (b. h.; רָבָה) 1) *growth, education, rearing.* B. Kam. 16b בני ת' tamed animals. Ib. ארי ת' a tamed lion.—Esp. רעה ת' *bad manners, depravity; degenerate child.* Nidd. X, 8 הרי זו ת' ר' this is mischievous conduct. Ḥag. 15a לאחר שרצא לת' ר' after he (Elisha ben Abuya) had become an infidel. Ex. R. s. 1, beg (ref. to Gen. XXI, 11) על שיצא לת' ר' (Abraham was displeased because of his son) because of his depravity. Ib. כל

Job XXVII, 6 תָּקְפִית Ms. (ed. תַּקְרִפִית). Ib. VIII, 15 יִתְקוֹק ed. Lag. (ed. Wil. תתקוק, corr. acc.; Ms. יְהוֹקַק *Ittof.*).—2) *to be strong, become powerful.* Targ. Ex. I, 7 (Y. ed. Vien. אַתְקִירְפוּ *Af.*). Ib. XIX, 19 (Y. ed. Wil. תַּקִּיק, read: תָּקִיק). Targ. Gen. XLI, 57. Targ. O. Deut. XXXI, 6, sq. Targ. Jud. VII, 11 יִתְקְפָן ed. Lag. (ed. Wil. יתקוק, corr. acc.); a. fr.—3) *to be heavy, rest heavily upon, be hard.* Targ. O. Gen. XLVII, 20 (Y. תַּקִּיק). Targ. I Sam. V, 7 (ed. Wil. תַּקִּירַת).—Gitt. 77b ת' לידה עלמא the world was heavy for him, i. e. he felt very ill (v. קַלַּיל II). Kidd. 22b חזירה דתקיק לידה עלמא טובא (or דְּתַקֵּיק) he saw that he was very sick; a. fr.—Ned. 91a, v. infra.—4) (with רוגזא, or sub. רוגזא) *to be vehement, hot, excited.* Targ. Gen. XXX, 2. Targ. Ex. XXII, 23. Targ. Ps. XVIII, 8 ת' לידה; Targ. II Sam. XXII, 8 ת' רוגזיה. Targ. Jon. IV, 4; 9 תְּקוֹק ed. Lag. (ed. Wil. תַּקִּיק, a. תקוק). Targ. Gen. IV, 6 (Y. ed. Vien. תַּקִּיק); a. fr.—Yeb. 63b מִתְקַיְּק תִּקִּיפָא she is irascible, v. עֲבַר *Ithpe.*—Ned. 91a זמנין דתקיק לה בן גברא sometimes she has a strong feeling against her husband; [oth. interpret.: she has a strong passion for another man].—4) *to get hot, ferment, get sour.* B. Mets. 64a אי תַּקְפָה ברשותך if it should get sour, it shall be considered in thy possession (it shall be thy loss). Ib. 83a וְתַקִּירְפוּ לְהוּ . . . זבנית I bought three hundred barrels of wine for thee, and they turned sour; ארבע . . . כי תַּקִּיפֵי וכ' (v. Rabb. D. S. a. l. note 4) if four hundred barrels turn sour, this must have been rumored about; Yalk. Ex. 346 כי תַּקְפֵי; Ber. 5b (En Ya'ăḳob אִיתְּקוּף *Ithpe*); a. e.

Pa. תַּקֵּיף (cmp. חזק) 1) *to strengthen; to repair; to harden (the heart of).* Targ. Ps. CXLVII, 13. Targ. II Kings XII, 7; 9. Ib. 6 וְתַקְּפִין (not וְתָקְ'). Targ. Deut. I, 38. Targ. O. Ex. IV, 21 ed. Berl. (ed. Vien. *Af.*). Targ. Ps. LXXXIX, 41 (h. text פָּרְצוּ!); a. fr.—2) *to seize, force.* Ḥag. 15a תַּקְּפֵיהּ עיריה וכ' he seized him and brought him to the school-house.—3) (v. תַּקִּיף) *to be strong* &c., v. supra.

Af. אַתְקֵיף 1) *to grow strong.* Targ. Y. Ex. I, 7 (v. supra); a. e.—2) *to strengthen, make strong, heavy; to harden.* Targ. Ps. CV, 24. Targ. I Kings XII, 10; 14. Targ. Jer. V, 3; a. fr.—Part. pass. מַתְקַף. Targ. Is. XXX, 13.—3) *to seize, take hold of, to cause to seize.* Targ. Gen. XXI, 18. Targ. Ex. IV, 4. Ib. IX, 2; a. fr.—4) (scholastic term) [*to seize, stop,*] *to raise an objection.* Ḥull. 43a מַתְקִיף לה וכ' R. A. objected to it; a. v. fr.

Ithpa. אִיתַּתַּקַּף, *Ithpe.* אִתְתַּקַּף, אִיתְתַּקַּף, *Ittof.* אִתּוֹקַּף 1) *to strengthen one's self, be strong; to make an effort.* Targ. Y. Deut. XXXI, 6, sq. Targ. II Chr. I, 1. Ib. XVIII, 34. Targ. Ps. CVI, 23 (some ed. *Af.* incorr.); a. fr.—2) *to be hardened.* Targ. Ex. VII, 13; a. e.—3) *to get sour,* v. supra.—[Targ. Y. Num. XXXVI, 7 תיתקף, read: תיסתקף, v. סְתַם I.]

תָּקְפָא, תָּקֶף, v. תּוֹקְפָא, תּוֹקֶף.

תַּקְפָא, *pl.* תַּקְפִין, v. תַּקִּיף ch.

תִּקְרָה f. (קָרָה II) *roofing, ceiling, joists.* B. Mets. X, 2, v. מַעֲזוּרָה. Ib. 117a בחוזקי ת' קמפלגי (read: בַּחֲזוּקֵי) they differ as to whether the cement is for strengthening the ceiling (or for levelling the upper floor). Y. ib. X, beg. 12c חתחתון נותן ת' ולוותים the owner of the lower story must

המונע ... סוף בא ת' ר' when a man refrains from chastising his son, the latter will in the end turn to mischief. Ib. ללמוד ממנו ת' ר' to learn bad manner from him. Ib. קשה ת' ר' בתוך ביתו וכ' a degenerate child in a man's house is worse than the war of Gog and Magog. Gen. R. s. 28 למלך ... והוציאו לת' ר' a king that gave his son in charge of a pedagogue, and he led him to a bad life; a. fr.—2) *fructification.* Y. Ab. Zar. II, 41[b], v. תּוֹרִיב.

תַּרְבּוּתָא, תַּרְבּוּת ch. same, *training, manner.* Targ. Y. Gen. XXI, 12 נפק מתרבותך has gone out of (abandoned) thy teaching.—Gen. R. s. 28 לת' בישא ... יתמחק be that man's name blotted out, for he has led my son to a bad life.

תַּרְבָּנָא, v. sub תּוּר.

תַּרְבִּין, v. תַּרְבֵּץ II.

תַּרְבִּיצָא m. = h. תַּרְבֵּץ, 1) *garden near the house* (cultivated by sprinkling). M. Kat. 6[b] דאי ת' שרי לתרבוצי וכ' it is permitted to sprinkle the house garden during the festive week. B. Bath. 7[a] מטריה ת' got for his share the garden. Ib. 67[a] מר סבר ת' משמע Ms. F. a. Rashi (ed. תרבצא) one says, by *darta* the court was meant, v. דַּרְתָּא; a. e.—2) *hall,* esp. *school-hall.* Targ. I Chr. II, 55.—Men. 82[b] ובת' אמור וכ' and in the school-hall they said &c. (v. Halévy, Doroth, 1897, p. 226). Ber. 57[a] (v. Rashi).— *Pl.* תַּרְבִּיצֵי. Taan. 6[b], v. בּוּר I ch.

תַּרְבִּית f. (b. h.; רָבָה) *increase, profit, interest.* B. Mets. V, 1 איזהו ת' what kind of interest is called *tarbith*?, v. רָבָה. Ib. 60[b] ותיסברא דאיכא נשך בלא ת' am I to understand that there may be *neshekh* (receiving more than loaned) without *tarbith* (profit)? Ib. ת' ... נשך איכא ליכא וכ' in such a case there is *neshekh* ..., but no *tarbith,* because he has no profit, having loaned him a Danḳa and received a Danḳa; a. fr.

תַּרְבֵּץ I (*Taf.* of רָבַץ) *to sprinkle.* M. Kat. 6[b] לתרבוצי, v. תַּרְבִּיצָא.

תַּרְבֵּץ II m. (רָבַץ) 1) *garden at the house* (cultivated by sprinkling), *court.* B. Bath. 98[b], v. תְּנָטְרִינָר.—Trnsf. ת' הוושט *the wide part of the gullet.* Ḥull. 43[b], sq. Ms. M. (ed. תּוּרְבַּץ).—2) *hall, academy.* Tanḥ. Thazr. 9 ירדו לבבל ועשו ת' לתורה they went down to Babylonia (with Jechoniah) and prepared a teaching place for the Law; Yalk. Kings 231 תַּרְבִּין.

תַּרְבְּצָא, v. תַּרְבִּיצָא.

תַּרְבַּקְנָה, v. תּוּלְבַּקְנִי.

תַּרְבְּתַר, v. תְּרוּבְתּוֹר.

תָּרַג, *Hif.* הִתְרִיג (denom. of אֶתְרוֹג) 1) *to give oranges to eat.* Y. Maasr. II, 50[a] bot. הַתְרִיגוּ וכ' (ed. Krot. התריגי), v. בְּהֵם.—2) *to make bright.* Erub. 53[b] (in enigmatic speech) הַתְרִיגוּ לפחמין Ms. M. a. Ar. (ed. אַתְרִיגוּ Chaldaism) make the coals bright, v. זָהַב.

תַּרְגוּם m. (תִּרְגֵּם) *interpretation, translation, version,* esp. *Targum,* the Chaldaic (Aramaic) versions of the Scriptures. Meg. 3[a] ת' של תורה וכ' the translation of the Torah was composed by Onkelos the proselyte from the mouth (by direction) of R. El. and R. Joshua; ת' של נביאים וכ' the translation of the prophets was made by Jonathan ben Uzziel from the mouth of Haggai &c. Ib. ועוד בקש לגלות ת' של כתובים and he wanted furthermore to reveal the rendition of the Hagiographa. Ib. מפורש זה ת', v. פָּרַשׁ. Tosef. Sabb. XIII (XIV), 2; Sabb. 115[a] הדיו כתובין ת' וכ' if Scriptural books are written in Targum (Aramaic) or in any other language; ib. ובידו ספר איוב ת' and had in his hand the Book of Job in Targum. Ib.[b] ... ת' שכתבו Aramaic Biblical passages written in Hebrew translation, or Hebrew passages written in Aramaic. Ib. ת' שבתורה Aramaic words in the Pentateuch (Y'gar Sahădutha, Gen. XXXI, 47). Kidd. 49[a] ת' דידן our (the authorized Babylonian) Targum. Ber. 8[a] bot., v. שְׁנַיִם. Yad. IV, 5 ת' שבעזרא וכ' the Aramaic passages in Ezra &c.; a. fr.

תַּרְגּוּמָא ch. same, 1) *loud speech.* Targ. Ps. VII, 1 ת' דאודייתא (ed. Lag. תִּירְגָּמָא; Regia תִּרְגָּמָא; ed. Ven. תורגמנא) a shout (song) of thanksgiving (h. text שִׁגָּיוֹן).—2) *translation, version.* Meg. 3[a] אלמלא ת' דהאי קרא וכ' but for the Aramaic rendering of that verse (Zech. XII, 11) we should never have known what it means; a. fr.

תַּרְגּוּמָה, v. next w.

תַּרְגִּימָא (or תַּרְגּוּמָא) m. (a popular adaptation of τράγημα, v. preced. art.) [*that which comes after the meal,* as the interpretation is read after reading from the original,] *dessert.* Tosef. Ber. IV, 4 (Var. תרגומה). Y. Pes. X, beg. 37[b] תרוגרמא; a. e.; v. טַרְגִּימָא.

תִּרְגֵּם, תֵּירֵ' (late b. h.; רגם *to speak aloud,* Assyr.) *to deliver, proclaim* (v. Ezra IV, 7). Lev. R. s. 9 (ref. to Prov. XIV, 9 (ילקוט) הטרפש חזה מְתַרְגֵּם חובתו בפיו וכ' that fool proclaims his guilt with his own mouth and says, am I not bound to bring a sin-offering &c.?—Esp. *a) to explain, interpret,* act as an Amora (v. אֲמוֹרָא); *b)* (at public service) *to translate orally* (*in Aramaic*) *what has been read from the Scriptures in the original.* Y. Bicc. III, 65[d] top ת' ר' וכ' R. Jacob ... (having to act as an Amora to an ignorant teacher) interpreted (the verse Hab. II, 19) &c. Y. Succ. V, 55[b] bot. מהו מפקיעין תי' ר' ... מפשילים what is *mafki'in?* R. H. (as Amora) before R. J. explained it by the word *mafshilim* (v. פָּשַׁל). B. Bath. 88[a] אני וארי תִּרְגֵּימְנוּתָהּ (prob. to be read: תִּירְגַּמ') I and the lion in our company (a great scholar) have explained it; (Snh. 8[b]; Sabb. 111[b] תַּרְגִּימְנָא, תַּרְגִּימָה Chald.). Ib. 53[a] ישר וכן תִּרְגְּמָה וכ' it is right, and so did Aryokh (Samuel) teach it (as Amora) in Babylonia. Kidd. 49[a]; Tosef. Meg. IV (III), 41 חִמְתַּרְגֵּם וכ' ומתרגם ... קטן a minor may read from the Law and translate; a. fr. צוּרָה, v.

Hithpa. הִתְתַּרְגֵּם, הִתֵּ' *to be translated, interpreted.* Ib. 10 מִיתַּתַּרְגְּמִין; Tosef. ib. IV (III), 31 מְתֵּ', v. קָרָא; a. e.

תַּרְגֵּם ch. same, 1) *to read* (after reciting from the Pentateuch). Targ. II Esth. III, 8 קרין בספריהון ומְתַרְגְּמִין בנביאיהון they read from their books (the Pentateuch) and recite (as Haftarah, v. פָּטַר) from their prophets.—

תְּרוֹגָא, תָּרוֹג m. = h. אֶתְרוֹג. — *Pl.* תְּרוֹגִין. Targ. Y. Lev. XXIII, 40 (ed. Vien. תְּרוּ׳).

תְּרוּגְמָא, v. תַּרְגְּמָא.

תַּרְוָד, תַּרְוָד m. (Syr. תְּרֵי יָד = תרודא) *spoon* (pointed on top and curved at the end; v. Sm. Ant. s. v. Cochlear). Naz. VII, 2 (49ᵇ) מלא ת׳ רקב (Y. ed. Krot. תרויד, corr. acc.) a *tarvad*-full of dust (v. רָקָב); Tosef. Ohol. II, 3; Y. Naz. VII, 56ᵇ bot. Kel. XVII, 12 ת׳ גדול של רופאים the large spoon of the physicians (two handfuls). Ib. XXX, 2 ... ת׳ על השולחן וכ׳ a *tarvad* which is put on the table is subject to uncleanness, if it has a receptacle ever so small; a. fr. — *Pl.* תַּרְוָדוֹת. Yad. IV, 6 לפי חבתן ... עצמות אביו ואמו ת׳ in proportion to the esteem in which things are to be held, is their uncleanness; (human bones are declared unclean, whereas the bones of beasts are clean) in order that a man may not make spoons out of the bones of his father or mother.

תָּרוּט m., תְּרוּטָה f. 1) = טָרוּט, q. v. — 2) (cmp. רחט a. denominatives, a. תרץ) *straight-lined, abrupt.* — *Pl.* תְּרוּטִים; תְּרוּטוֹת. Midd. II, 5 לא היו ת׳ אלא מוקפות Ar. (Var., a. ed. ט׳) the steps to the Temple were not straight-lined but rounded off (semicircular). Mekh. B'shall. s. 1 לא חיו ת׳ וכ׳ (the cavernous rocks, תירות) did not form straight vertical walls, but were rounded (convex). Y. Succ. I, 52ᵃ top; Y. Sabb. I, 2ᵈ היו ת׳ ... בשעה during the time that they were handing the boards (of the Tabernacle) from wagon to wagon, the wagons were straight-walled (not arch-covered, v. קַמְרוֹטוֹן). — [Bekh. 44ᵃ ת׳ *round*, Rashi, v. צִירָן, a. טָרוּט.]

תַּרְוֵי־, v. תְּרֵי III.

תְּרוּכִין, v. תִּירוּכִין.

תְּרוּמָה f. (b. h.; רוּם) 1) *removal.* Yoma 22ᵃ, a. fr. תְּרוּמַת הדשן the removal of the ashes from the altar (v. Lev. VI, 3). — 2) [*lifting,*] *heave-offering, dedicated object; contribution for the sanctuary; sacred treasure.* Shek. III, 2; IV, 1 תרומת הלשכה, v. לִשְׁכָּה. Ib. הת׳ מה היו עושין בה what did they do with the treasure (of the half-Shekel contributions)? Y. ib. I, 45ᵈ bot. תרומת ... שלש תרומות אדנים ות׳ שקלים ות׳ המשכן three kinds of contributions are spoken of in this section (Ex. XXV, 2 sq.): the contribution for the sockets (ib. XXXVIII, 26 sq.), the contribution of the head-tax (ib. XXX, 12 sq.), and the free-will contributions for the Tabernacle; a. fr. — Esp. *T'rumah, the priest's share of the crop, of dough* &c. Ter. I, 1 ארן תְּרוּמָתָן ת׳ what they set aside for the priest's gift is not legal T'rumah. Ib. 3 תְּרוּמָתוֹ ת׳ what he set aside is T'rumah. Ib. IV, 3 שיעור ת׳ עין יפה וכ׳ the proportion of the priest's gift is, in case of liberality, one-fortieth &c. Ib. 5 אחד מעשרה כת׳ מעשר one-tenth, which is as much as the gift of tithes; יתר ממנה יעשנה ת׳ מעשר וכ׳ if he took out more than that, let him make it a contribution of tithes (for another pile). Ib. VII, 5 שתי ... של ת׳ וכ׳ two piles, one containing T'rumah, and the other secular fruit (חוּלִּין); a. v. fr. — *Pl.* תְּרוּמוֹת. Y. Shek. I. c. Taan. 7ᵇ

2) *to interpret, translate, explain.* Sabb. 111ᵇ; Snh. 8ᵇ, v. preced. Sabb. 10ᵇ דְּמַתַּרְגְּמִינָן וכ׳, v. הֵימֵן. Ib. 28ᵃ, v. סַסְגּוֹנָא. Ib. 64ᵃ. R. Hash. 33ᵇ. Gitt. 68ᵃ (ref. to שדה ושדות, Koh. II, 8) הכא מַתַּרְגְּמוּ וכ׳ here (in Babylonia) they translate it &c. Ḥull. 80ᵃ, v. תּוֹרְבָּלָא. Keth. 110ᵃ ... מַתַּרְגְּמָהּ אליבא וכ׳ R. N., developing the opinion of R. Sh., explained it &c.; Sabb. 52ᵇ; a. fr.

תרגמוניא, Y. Ḥall. IV, 60ᵃ bot., v. תּוּרְגְּמָנָא.

תַּרְגֵּן* (a compound of תור גְּנַרִי, based on a homiletical play on ותרגנו; v. Shebu. 47ᵇ, a. e., quot. s. v. תור I) *to espy the fault of.* Targ. Y. Deut. I, 22 וְיִתְתַּרְגְּנוּן (read: וְיִתַּרְגְּנוּן; h. text ויחפרו, v. Sot. 34ᵇ); Targ. Y. I ib. 24 וְתַרְגְּנוּ ed. Vien. (read: וְתַרְגְּנוּ; oth. ed. וְתַרְגְּנוּ; h. text וירגלו).

תָּרַד m. (cmp. טָרוּזָא) a species of *beet* (bletum). Tosef. Kil. I, 11; Y. ib. I, 27ᵃ bot. תָּרִיד (R. S. to Kil. I, 4 תרדין); Tosef. ib. II, 15; a. e. — *Pl.* תְּרָדִים, תְּרָדִין. Erub. 28ᵇ bot. (interch. with סִילְקָא). Kil. I, 3 הת׳ והלענונים וכ׳ beet and garden-orach are not heterogeneous; Y. ib. 27ᵃ (not התרדון). Y. Ter. XI, 47ᵈ bot. Ber. 44ᵇ. Ib. 57ᵇ. Y. Pes. X, 37ᵈ top בתרדין (ed. Pietrkow בתירהין; P'neh Mosheh בחוּרְהִין); a. e.

תְּרָדָא I ch. same. — *Pl.* תְּרָדִין. Gen. R. s. 67; Yalk. ib. 115. — [Erub. 53ᵇ (in enigmatic speech) שור במשפט = תרדין = תור הין.]

תְּרָדָא II m. (תרד, cmp. טָרַד) *confused, senseless person, fool, madman.* Zeb. 25ᵇ (Ms. M. תְּרָאדָא); Yalk. Lev. 541. B. Mets. 20ᵇ (Ms. M. תְּרָאדָא; Ms. F. תְּרָאדָא). Ker. 18ᵇ (Ar. תְּרָדָא). B. Kam. 105ᵇ תרדא Ms. M. (ed. תדורא; Ms. H. תאראא, marginal correct. תררא; Ms. R. טָרוֹדָא; v. Rabb. D. S. a. l. note; Ar. תראא). — [Ar. תראא, תראא, fr. ריר, *one that lets his spittle run over his beard, madman.* — Sachs Beitr. I, p. 107, referring to preced. w., *silly person,* cmp. Lat. bliteus.]

תַּרְדָּה pr. n. m. (v. preced.) *T'radah,* name of a Persian king (nickname of Ahasuerus?). Esth. R. to I, 3, v. פַּרְוֹסָה.

תַּרְדְּיוֹן pr. n. m. *T'radyon.* Ab. Zar. 18ᵃ חנינא בן (חנניה) ת׳; a. fr.

תַּרְדֵּמָה f. (b. h.; רָדַם) *torpor, trance.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII שנת ת׳ a trance-like sleep. Gen. R. s. 17, a. e. תַּרְדֵּמַת שינה the torpor of sleep; נבואה ת׳ the trance of prophecy; מרמיטה ת׳, v. מַרְמִיטָה. Ib. שטות ת׳ the torpor of madness. — *Pl.* תַּרְדֵּמוֹת. Ib. שלש ת׳ הן there are three kinds of torpor.

תָּרָה, v. תרי.

תַּרְהַ Ar., v. תַּהַּ.

תַּרְוְבְּתוֹר m. (prob. apocopate of תרבתרב, cmp. תַּרְבּוּת, תַּרְבָּא) *a variety of cabbage.* Kil. I, 3 חכרוב והת׳ וכ׳ (Ms. M. התרוכ׳, Ar. תרבתר) cabbage and *t'rubhtor* are not heterogeneous; expl. Y. ib. 27ᵃ כרוב דקיק small (or young) cabbage.

בִּיטוּל ת׳ ומעשרות neglect of the laws concerning T'rumah and tithes; a. fr.—Trnsf. *choice.* Gitt. 67ᵃ מידותי ת׳ מת׳ וכ׳, v. מְדָּה.— *T'rumoth* name of a treatise, of the Order of Z'ra'im, of Mishnah, Tosefta, and Talmud Y'rushalmi.

תְּרוּמִי, v. תִּירוֹמִי.

תְּרוּנְגָּא m. = תְּרוֹגָא. Y. Gitt. II, 44ᵇ יהב ת׳ מתנה ברייה (ed. Krot. תרנגא, corr. acc., or תרוגא) presented an Ethrog to his son; (Y. Succ. III, end, 54ᵃ אתרוגא).— *Pl.* תְּרוּנְגְּיָא. Ib. כהדא ת׳ חוון וכ׳ as was the case when Ethrogim &c., v. צַפְצַף I; Y. Gitt. l. c. כהדא תרונגא (corr. acc.).

תְּרוֹנוֹס m. (θρόνος) *chair, throne.* Tanḥ. T'rumah 9 עד שלא ... על ת׳ של וכ׳ (some ed. ט׳, corr. acc.) so long as the Temple was not built, the world rested on a throne of two legs; when the Temple was built, the world stood firm (v. בָּסַס); Y'lamd. ib., quot. in Ar. תרנוס; Tanḥ. ed. Bub. ib. 8 תרנוס (Var. תרכוס; corr. acc.). Gen. R. s. 68 ת׳ של שלש וכ׳ (not תרכוסא) he showed him (Jacob) a throne on three legs (the three pillars of the world); Yalk. ib. 119 תרנוס. Y. Sabb. III, 6ᶜ bot. ת׳ אסור וכ׳ (ed. תרכוס, corr. acc.) it is forbidden to move a large (teacher's) chair (on the Sabbath, interch. with כסא); a. e.—[Gen. R. l. c. כמטה Ar. (ed. וכפרנוס; Yalk. l. c. וכפורנס) read: וכטורוס, v. טוֹרוּס, a. תְּלוּמָא.]

תרנתק, read: **תְּרוּנָק,** or **תְּרוּנְקָס** m. (θρίναξ) *trident, fork,* used as a tool in writing, prob. for levelling the paper (cmp. Lat. charta dentata). Kel. XVI, 8 תיק מכתב ות׳ תיק וכ׳ the case for the stylus and the trident, the case of &c.—[The corrupt. of our w. arose from a dittography of the next following word תק or תיק,— which gave rise to the etymology תרין־תק.—Hai Gaon explains our w. with חמנק.]

תְּרוּעָה f. (b. h. רוּעַ I) *blowing the trumpet,* esp. *T'ru'ah, a rapid succession of three notes, tremolo.* R. Hash. IV, 9 שיעור תקיעה כת׳ שיעור ת׳ וכ׳ שיעור ת׳, v. יָבָבָה. Ib. 34ᵃ the value of a T'ki'ah is equal to a T'ru'ah, and that of a T'ru'ah is equal to three Sh'barim. Ib. ת׳ בפני עצמה ת׳ ות׳ וכ׳ *t'ki'ah* (the verb תקע) means one thing, and *t'ru'ah* (the verb תרע) another thing; תקיעה ותר׳ אותה היא they mean the same; a. fr.—*Pl.* תְּרוּעוֹת. Ib. IV, 9 כשלש ת׳, v. תְּקִיעָה. Ib. 34ᵃ; a. fr.

תְּרוֹעָיְיא, v. תַּרְעָיְיא.

תְּרוּפָה f. (b. h.; רוּם, v. רָפָה, a. רָפָא) *release, healing.* Snh. 100ᵃ (ref. to Ez. XLVII, 12) ר׳ יוחנן אמר לת׳ ממש (Ms. F. לתרפיון, v. Rabb. D. S. a. l. note 400) R. J. says, it means 'for medicine' in its real sense, v. תַּרְפִּיוֹן; Yalk. Ez. 383 לתרפיון (corr. acc.).—[Y. Pes. I, 28ᵃ במקום התרופה read: התוֹרָפָה.]

תָּרַז (cmp. טרד), *Hif.* הִתְרִיז *to squirt, splash; to have diarrhœa, commit a nuisance.* Ḥull. 38ᵃ במתרזת when the animal discharges with a splash, opp. בשותתת, v. שָׁתַת I. B. Kam. 47ᵇ אכל חטין וה׳ ומת the animal ate wheat, and got diarrhœa and died; B. Mets. 90ᵃ הירתה אוכלת ומתרזת. Succ. 53ᵇ; Yoma 77ᵃ ומתרידין, v. פָּרַשׁ; Kidd. 72ᵇ ומתריזין עצמם (corr. acc.).

Nif. נִתְרַז *to be shocked, frightened; to be seized with a panic.* Lev. R. s. 1 ונתרזין מתוך וכ׳, v. פַּנְיָקְטִין; Tanḥ. T'rum. 9 ונתרזין בתוך אחליהם (not לתוך) and be panic-stricken in their camps. Ib. והן נתרזין and they were frightened.

תָּרַז m. (cmp. רְוִיז, a. אֶרֶז) *hard wood, wild oak.* Targ. Is. XLIV, 14 (h. text תִּרְזָה).

תָּרַח, *Ithpe.* אִיתְתְרַח (denom. of רוּחַ) [*to breathe,*] *to rest, wait.* Targ. Y. Deut. I, 6 (v., however, אֲרַח).—Sabb. 134ᵃ לִיתְרְחוּ לית וכ׳ (Ms. M. לישתהי; Ar. לִיתְרְחוּ) let them wait with his circumcision, until the blood withdraws from the surface. Ib. 136ᵃ אי איתְרְחִיתוּ לית וכ׳ if you had waited until evening to kill it, we should have eaten of it. M. Kat. 28ᵃ אִיתְרַח לי וכ׳ (Ms. M. איתרך, v. Rabb. D. S. a. l. note) give me thirty days' time. Arakh. 9ᵃ קא מִתְרְחָא סיהרא וכ׳ Ar. (Var. מתאחר) the new month would be delayed two (three) days; (ed. מיירא the old month would gain &c.). Nidd. 30ᵇ אתית ארבעין יומין וכ׳ Var. (read: אִתְרְחָא; ed. אייתית) she may have waited forty days and then become pregnant; a. e.—B. Kam. 80ᵇ מאן נְתָרַח ניתרח וכ׳ (Rashi to Gitt. 68ᵇ מאן תרח ניתרח) who shall wait (in the antechamber)? shall Samuel wait, and Rab and R. Asi enter?; ונתרח רב או רב אסי but should Rab have waited or Rab Asi? [Ms. M. מאן טרח ניטרח וכ׳ who should be troubled? &c.]

Pa. תַּרַח *to cause to wait, keep back.* Gitt. 68ᵇ תַּרְחֵיה גבית וכ׳ (Ar. תַּרְחַיֵּיה *Paeli*) he kept him with him until &c.

Af. אַתְרִיחַ 1) *to be liberal.* Y. B. Mets. VI, beg. 10ᵈ לא דאנא ... אלא אנא חייה מַתְרִיחַ לכון (ed. Krot. מתרית, corr. acc.) not that I am legally bound to give you your wages, but I, Ḥiya, am liberal towards you.—2) *to allow time.* Ab. Zar. 18ᵃ מַתְרַחְנָא מתרח (not מרחת; Ms. M. מתרחנא only; v. Rabb. D. S. a. l. note) I will give you time (wait until you are well again); [prob. to be read: מַרְהַחְנָא I am *hot,* v. רְהַח.]

תַּרְטָא, תַּרְ׳ m. (תרט; cmp. תְּרוּט) *a flat stone, quoit* of a certain size, *tirṭa.* Ḥull. 124ᵃ אפי׳ כי ת׳ (Ar. תְּרִיטָא) even (if the piece of flesh cut off with the hide in flaying be) as large as a *tirṭa*; B. Kam. 97ᵇ אפי׳ כי ת׳ Ms. R. a. Alf. (Ms. H. תרטא, corrected תררטא, read: תרריטא, v. Rabb. D. S. a. l. note 80; ed. תרטיא, corr. acc.) even (if the new coin be) as large &c.?—Trnsf. a market term for *a certain portion of meat, a slice.* Bets. 29ᵃ top בסורא אמרי ת׳ ופלגו ת׳ (Rashi Ms. תרישא) in Sura they say (when asking for meat on the Holy Day, when it is not permitted to mention the price or to weigh), give me a *tirṭa,* or half a *tirṭa.*

תרטיא, v. preced.

תַּרְטוּת, a perversion of תִּיאַטְרוֹת, v. תִּיאַטְרוֹן.

תַּרְטִימַר, v. טַרְטִימַר.

***תָּרֵי** pr. n. pl. *Taray* (Tareya(?), v. Fischer et Guthe Handkarte). Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. ר׳ סימון דת׳ (Naḥman. בר תריי).

תְּרֵי״ג, numerical value, *six hundred and thirteen;* מצות ת׳ the six hundred and thirteen commandments (positive and prohibitive) of the Torah. Ex. R. s. 32, beg.; a. fr.

תָּרִיד, v. תָּרַד.

תַּרִיטָא, v. תִּרְטָא.

תָּרִיו, v. תְּרֵי.

תַּרְיוּ, v. תְּרֵי III.

תַּרְיוּקָא, v. תִּרְוִיקָא.

תַּרְיוּקִי, v. תִּרְוִיקִי.

תָּרִיךְ, v. תִּרְךָ.

תַּרִיכוּתָא f. (תִּרְכָה) *trouble, anger.* Targ.Ps.LXXVIII,49 (h. text זַעַם).

תְּרִינוֹס, v. תּוֹרִיבוֹס.

תָּרִיס, v. תְּרַס.

תָּרִיס m. (=תאריס, v. אָרַס a. denom.; cmp. תָּאנָא a. תָּנָא) 1) *shield* (of twisted osiers &c.). Sabb. VI, 4. Kel. XXIV, 1 שלשה תריסין הן ת׳ כפופ וכ׳ there are three sorts of shields (with regard to levitical cleanness): the bent shield (which may be used as an improvised seat) is unclean as *midras* (v. מִדְרָס), and that with which they play in the camp &c., v. הִיצָה. Midr. Till. to Ps. I; Yalk. ib. 833 (ref. to מגן, Ps. LXXXIV, 12) [read:] חת׳ שמקיף וכ׳ (אירסקוטא פרסאה, אוש׳, being a gloss, v. עַרְגָא) that is the *taris*, which protects man on three sides, contrad. to צִנָּה. Ab. IV, 11 תשובה ... כת׳ בפני הפורענות repentance and good deeds are as a shield against misfortune; [oth. opin: as a *shutter*, v. infra).—Pl. תְּרִיסִין. Kel. l. c. Ber. 27b; Bekh. 36a בעלי ת׳ shield-bearers, i. e. great debaters.—2) (cmp. נַעַל) *shutter.*—*Pl.* as ab. Bets. I, 5 אין מסלקין את הת׳ וכ׳ you must not remove (take apart) shutters on the Holy Day; expl. ib. 11b תְּרִיסֵי חנויות shutters of shops. Y. ib. I, 60c, v. לָהַם I; Y. Sabb. XII, 13c התירצין (read: התתריצין).

תְּרִיסָא, תְּרִיס, תָּרִיס ch. same, *shield.* Targ. Ps. III, 4 (h. text מגן). Ib. V, 13 (h. text צנה). Targ. Y. Deut. XXXIII, 29; a. fr.—*Pl.* תְּרִיסַיָּא, תְּרִיסִין, תְּרֵי׳. Targ. Ez. XXXIX, 9 (ed. Lag. תרסין). Targ. Job XV, 26 (ed. Wil. תְּרֵס׳); a. fr.

תָּרֵס׳, תָּרִיסִיּוֹת f. pl. (preced.; cmp. נַעַל a. נַעֲלָא) *the net-work of the strappings of sandals* (v. Sm. Ant., Engl. ed.3, s. v. Solea). Sabb. 60b (of nails for ornament) שתים ... ואחת בתרסיותיו two on each side, and one in the strappings. Yeb. 102b ותריסיותיו של שיער הוא ... if the sandal is of leather, and its strappings of hair. Y. ib. XII, 12d top וכן שיהו תרסיותיו של עץ this means, that its strappings are of the vegetable kingdom, v. חֻבְצָא I. Tosef. Sabb. XII (XIII), 14; Y. ib. VI, 8a; a. e.—Bab. ib. 112b סנדל שיש לו ... ואדבע תרסיותים a sandal which has four loops, and four strapping arrangements.

תְּרֵי, תָּרָה, Hif. הִתְרָה (sec. r. of ראה, cmp. זָהַר *Hif.*) *to forewarn,* esp. *to inform a person about to commit a criminal act of the penalty which he will incur.* Snh. V, 1 (to witnesses) התראתם בו have you warned him? Ib. 40b התרית בו קיבל עליו וכ׳ did you warn him? did he accept the warning? did he surrender &c.?, v. נָתַר. Tosef. ib. XI, 1 בין שהיתרו בו כל וכ׳ whether all the witnesses against him or a part of them had warned him; עד שתתרו בו כל עדיו (he cannot be punished,) unless all his witnesses had warned him. Ib. 2 מתרין בו ושותק וכ׳ if they warn him, and he keeps silence &c. Sifré Num. 113 (ref. Num. XV, 33) מגיד שהתרו בו מעין מלאכתו this intimates that they warned him, mentioning the nature of his labor (the category under which it comes), מכאן ... שמתרים בהם וכ׳ from this we learn that in all cases of principal labors intimated in the Torah warning must be given and the category must be defined. Ib. מלמד שהתרו בו וכ׳ this shows that they warned him (to stop), and then (when he persisted) they brought him before Moses. Snh. 9b שהיתרו בה אחרים ולא חיתרו וכ׳ when others had warned her, but the witnesses had not; a. fr.—Part. pass. מוּתְרֶה, *pl.* מוּתְרִים, מוּתְרִין. B. Mets. 109b; B. Bath. 21b, v. שַׁתְּלָא.

תְּרֵי, תְּרָא I ch., *Af.* אַתְרֵי same. Targ. Y. Num. XV, 33.—Snh. 9a דאתרו ביה מלקות ולא אתרו ביה קטלא (Tosaf. למלקות) when they warned him telling him that the penalty of his act would be lashes, but they did not tell him of capital punishment; a. e.—[Koh. R. to III, 9 לא שָׁרֵי, v. מִתְרִין.]

תְּרֵי, תְּרָא II = h. שָׁרָה I, *to dissolve, soak.* Naz. 37a אי תרו ליה וכ׳ if they steep it (meat) in milk for an entire day &c. Gitt. 27a בדוכתא חיכא דתרו כיתנא in the place where they steep flax. Ib. 69b ונתתרה במיא (not ונתתירה) and let him soak it in water. Ab. Zar. 38b; a. fr.

Ithpe. אִיתְתְּרֵי, אִיתַּ׳ *to be soaked.* Targ. Y. Num. VI, 3.

תְּרֵי, תַּרְתֵּי, תַּרְתָּא, תַּרְתֵּין, תַּרְיֵי m., תְּרֵין f. III *two.* Targ. Gen. I, 16. Ib. IV, 19; a. fr.—B. Bath. 34b דהוו מינצו עלה בי ת׳ about which two persons had a dispute. Y. Dem. V, 24d top וחד מן דת׳ and one buys bread of two bakers. Ib. bot. ת׳ כל קביל ת׳ two authorities against two. Ḥull. 47a בויצי ת׳ two abscesses. Kidd. 65a ת׳ are both done to him (forcing and persuading)?; a. fr.—With suff. תַּרְוֵי־, תְּרֵי־; תַּרְתֵּי־. Targ. Gen. II, 25. Ib. III, 7; a. fr.—Tanḥ. B'huck. 5 מבין תַּרְוֵיהוֹן וכ׳ between the two that luckless woman died; Koh. R. to X, 15 מביני תריה ר׳ וכ׳ (corr. acc.), v. סוּם II ch. Y. Meg. I, 70d top [read:] ... ור׳ יהושע בן לוי תַּרְוֵיהוֹן אמרין R. Ḥ. and R. J. ben L. both say. Ḥull. 45a דאמרי תַּרְוֵיהוּ both of them say. B. Kam. 60b דשויא לתַרְוֵיכוּ אימא ... I will tell you something that fits both of you; Snh. 39a לתרוויכו Ms. M. (ed. לתרוייהו appropriate to both questions); a. fr.—תְּרֵין עֲשַׂר, תְּרֵי עָ׳; f. תַּרְתֵּי עֲשַׂרְתָּא; contr. תְּרֵיסַר, תְּרֵיסַרְיֵי; f. תַּרְתֵּי סְרֵי, תַּרְתֵּי תְּרֵיסַרְיֵי *twelve.* Targ. Gen. XVII, 20. Ib. XIV, 4; a. fr.—B. Mets. 16b, a. fr. ירחי שתא ת׳, v. יַרְחָא; a. fr.

תִּרְיָאקָה, v. תִּירְוִיקָא.

and from the street to within.—[Ib. III, end, 6c bot.; Tanḥ. T'rumah, ed. Bub. 8, v. תְּרוֹנוֹס.]—Tosef. ib. XIV (XV), 2 תַּרְקוֹשׁ, v. טַרְבֵּשׁ.—*Pl.* תַּרְקוֹסִים, תַּרְכּוֹסִין. Kel. XXIV, 5 שלשה ת' של ספרין וכ' Ar. (ed. תרבוסין; Maim. Hilkhoth Kelim XXVII, 5 תרכ') there are three kinds of dressers (with regard to levitical cleanness): that of the barber shop, . . ., that at which people eat (v. Sm. Ant.3 Engl. ed. s. v. Abacus) ..., and that on which olives are spread; [Maim.: a sort of *leather chest*].

תַּרְכּוֹסָא, v. תְּרוֹנוֹס.

תְּרַם (denom. of תְּרוּמָה) *to lift*, 1) *to remove* (*ashes*), *clear the altar* (Lev. VI, 3). Yoma II, 1 בראשונה כל מי שרוצה לְתָרוֹם ... תּוֹרֵם formerly whosoever wanted to remove the ashes from the altar, could do it. Ib. 2 התקינו שלא ירהו תּוֹרְמִין וכ' it was arranged that they should clean the altar only by lot. Y. ib. 39b bot. זר שת' if an outsider removed the ashes. Tam. I, 2; 4; a. e.—2) *to separate the priestly gift, to make T'rumah.* Ter. I, 1 חמשה לא יְתָרְמוּ ואם תָּרְמוּ וכ' five persons should not make T'rumah, and if they did &c., v. תְּרוּמָה. Ib. התּוֹרֵם את שאינו שלו he that separates T'rumah from what does not belong to him. Ib. נכרי שה' את של ישראל if a gentile makes T'rumah of what belongs to an Israelite. Ib. 4 אין תורמין זיתים על השמן וכ' you cannot consecrate olives as T'rumah for oil, or grapes for wine. Ib. 5 אין תורמין מן חלקט וכ' you are not bound to give the priestly share out of the gleanings &c.; a. fr.

תָּרַם ch. same. Y. Ter. IV, 42d bot. הוה יליף תָּרִים חד חוה וכ' if he was used to give as T'rumah one-fiftieth &c.; כד הוא תרים חד וכ' when he gives one-fortieth, he deprives himself of six quarters (of a Kab); a. e.

Pa. תָּרֵם same, *to lift, remove.*—Part. pass. מְתָרַם. Esth. R. to III, 6 רישיך מְתוּרָם חלף וכ' (Hebr. form) thy head shall be lifted (removed) in place of their heads.

תַּרְמוֹדִי, תַּרְמוֹד, v. תַּרְמוֹר.

תַּרְמוֹסָרָה, v. תּוּרְמָסָר.

תּוֹרַ', תַּרְמִיל, תַּרְמֵל m. (*leather*) *bag.* Sabb. 31a ...גר במקלו ובתַּרְמִילוֹ the mean proselyte who came with nothing but his staff and travelling bag (I being without merit or ancestry). Y. Shebu. VIII, 38c bot. כיון ... ותרמילו עליה חייב as soon as he puts his staff and his bag on that animal, he becomes responsible; Tosef. B. Mets. VIII, 17. Sifra Metsor'a, Zab., Par. 1, ch. II התורמל חמשת קבים a *turmel* is a bag of five Kabs capacity; Kel. XX, 1. Ib. XIX, 8 התו' שנפחת וכ' a bag the inside pocket of which has become defective. Tosef. Bets. III, 17 ולא הרועה בתרמילו neither dare the shepherd go out with his bag (on the Holy Day); a. fr.—Trnsf. *seed-bag, pod.* Tosef. Shebi. II, 6 על מה נחלקו על הת' they differ concerning the laws of the Sabbatical year as applicable to plants in the stage of formation of pods, v. תַּרְמֵל.—*Pl.* תּוֹרְמָלִין. Kel. XXIV, 11 שלש ת' הן וכ' there are three kinds of bags (with regard to levitical cleanness): those having the standard capacity (five Kabs, v. supra).

תְּרִיסַר, v. תְּרֵי III.

תְּרִיעָה m. (תְּרַע) *breach.* Y. Kidd. I, end, 61d; Y. Peah I, 16b bot. ותרעין ת', v. סוּגָ I ch.; Y. Shebu. II, end, 33c תְּרָעָה; Yalk. Prov. 935 תְּרָעָא. Gen. R. s. 100, v. תְּרֵעָתָא.

תָּרִיץ, v. תְּרַץ.

תְּרִיצָא, תְּרִיץ m. (תְּרַץ) *straight, upright.* Targ. Job I, 1. Ib. XXIII, 7; a. fr.—[Targ. Ps. XLV, 7 מלכות תריץ Ms. a kingdom of *righteousness.*]—*Pl.* תְּרִיצִין, תְּרִיצַיָּא, תְּרִיצֵי. Targ. Ex. XXIII, 8. Targ. Ps. CVII, 43. Targ. Prov. II, 21; a. fr.—Hull. 8b כי תריצי when the pieces of meat lie straight (as they should).—*Fem.* תְּרִיצְתָּא, תְּרִיצָתָא. Targ. Ps. XLV, 7 חוטרא ת' a straight staff (h. text שבט מישר, v. supra). Targ. Prov. XII, 15. Targ. Ps. XXXVII, 37 אורחא ת' Ms. (ed. Lag. תריצתא, without אורחא; ed. Wil. תְּרִיצוּתָא); a. e.—*Pl.* תְּרִיצָתָא, תְּרִיצָתָא. Ib. LXXV, 3 (h. text מישרים). Targ. Prov. II, 13; a. fr.

תְּרִיצָאוּת (preced.) (adv.) *straightly, in straightness.* Targ. Prov. XXIII, 31. Ib. XV, 21 תְּרִיצוּת.

תְּרִיצוּת, v. preced.

תְּרִיצוּתָא f. (preced.) *straightness, uprightness.* Targ. I Kings III, 6. Targ. Ps. XVII, 2. Ib. XXXVII, 37 ed. Wil. Ib. XXVI, 12 Ms. (ed. תְּרִיצָא; ed. Wil. תְּרָצָא); a. fr.

תְּרִיצָתָא f. same. Targ. Ps. XLIV, 19 תְּרִיצַת constr. (Ms. תְּרִיצוּת). Ib. XXXVII, 37 ed. Lag. (v. תְּרִיץ); a. e.

תְּרִיקִי, תְּרִיקָא, v. תִּרְדֵּיקָא.

תְּרִיתָאָה, v. תּוּרְתָּנִיָּה.

תָּרַךְ (cmp. מָרַךְ) *to run about, be excited.*

Pa. תָּרֵיךְ, תַּרְתֵּיךְ 1) *to drive out, divorce, banish.* Targ. O. Gen. III, 24 (ed. Vien. תָּרְכֵךְ; Y. טרד). Targ. Y. ib. 23. Targ. O. Ex. XI, 1; a. fr.—Part. pass. מְתָרָךְ, מְתַרְכָא f. מְתָרְכָא, מְתַ'; *pl.* מְתָרְכִין, מְתַ'; מְתָרְכָן, מְתַ'. Targ. O. Lev. XXI, 14, a. e., v. מְתָרְכָא. Targ. I Kings I, 21 (h. text חטאים); a. e.—Gen. R. s. 10 ותָרְכִיה אתא ... a Roman came and drove him away. Gitt. 65b תָּרְכוּהָ (Hebr. form) if a husband says to witnesses, send her off (using the verb תרך for גרש); Y. ib. VI, 48a bot. (not תרכיה); a. e.—2) *to ban, imprecate trouble on, curse.* Targ. O. Num. XXIII, 7, sq. (h. text זעם).

Ithpa. אִיתְתָּרִיךְ, *Ithpe.* אִיתְתָּרִיךְ 1) *to be driven away, banished.* Targ. Ex. XII, 39. Targ. Lam. I, 1. Targ. Y. Lev. XXII, 13, v. מְתָרְכָא; a. e.—2) *to be cursed.* Targ. Is. LXV, 20.

תַּרְכוּנְתָא f. (רְכַן II) *sinking, fall, ruin.* Targ. Prov. XXVI, 28 ed. (Var. טַרְכְּנוּתָא, q. v.; h. text מדחה).

תַּרְכּוֹס m. (תרך) = טרכוס (v. טַרְבֵּשׁ), *dresser, bracket, counter.* Y. Sabb. I, 2d top ת' שהוא עומד וכ' a *tarkos* (in front of a building) that stands in the public road ... which is used to hand things from within to the street,

תָּרְנוֹס, v. תְּרוֹנוֹס.

תָּרַס (denom. of תָּרִיס), *Hif.* הִתְתָּרִיס 1) *to shield, protect.* Y. Sabb. V, 7[b] bot. (expl. לבובין) נותן . . . והוא מַתְרִיס כנגד חיה one places a hide from the tannery against its heart, and this protects it against attacks of wild beasts.—2) *to resist, fight, wrestle in debate.* Yeb. 121[b] שה׳ עם שמנים וכ׳ (ed. שהתירם, corr. acc.) who debated with eighty-five elders; Y. ib. XVI, 15[d] bot. שהיו מַתְרִיסִין כנגד וכ׳ who debated with R. H.

תָּרַס ch., *Af.* אַתְרֵס, *Pa.* תָּרֵיס same, 1) *to shield.* Targ. Job XLI, 7 מַתְרִיסִין Var. ed. Lag. (ed. תְּרֵיסִין noun).—2) *to fight, challenge, oppose.* Y. Ab. Zar. II, 41[b] top ולא על יאות מָתְרַס לקריבליה . . . but R. Ḥ. opposed him improperly; Y. Dem. III, 23[c] bot. מַתְרִיס לקבל . . . ולא עאל יאות (corr. acc.). Y. Gitt. III, 44[d] לא דריש לקיש מַתְרִיס לקבל וכ׳ not that R. L. opposed R. J. because they differed in theory, but &c. Tam. 32[a] מה דין אַתְרִיסְתּוּן לקבלי (Rashi אִיתְתַר׳ *Ithpe.*) why, now, did you oppose me?—3) *to put on armor.* Y. Kidd. III, 63[d] מתרס כלוי וכ׳ . . . והוה and R. Ḥ. put his armor on against (took up a debate with) &c.

Ithpe. אִיתְתָּרִיס same, *to oppose.* B. Bath. 111[a] השתא אִיכּוֹ נח . . . אִיתְתָּרִיסַת לקבלי Ms. M. (ed. השתא כי) now if R. H. were dead, you might have opposed me (by referring to his authority).

תְּרֵיסְיוֹתִים, תְּרֵיסִיוֹת, תְּרֵיסָא, v. sub תְּרִיס׳.

תָּרַע (denom. of תְּרוּעָה), *Hif.* הִתְתָּרִיעַ *to sound alarm,* esp. *to blow the Shofar at public services* (at fast and prayer meetings &c.). Y. Taan. II, 65[b] top כל שנה שאין מַתְרִיעִין לה בסופה . . . שמתריעין if people neglect to blow the Shofar at the beginning of the year, they will sound it at the end, v. רוּעַ I. Taan. III, 1 צמחים ששנו מתריעין עליהם מיד when plants change (degenerate), we blow (call prayer meetings) for them at once (without waiting for the first rain). Ib. 3 אותה חציר מתענה ומַתְרִיעָה . . . ומַתְרִיעוֹת that town must fast and blow the Shofar (at prayer meeting), and all those around must fast, but not hold prayer meetings; מתריעות ולא מתענות must hold prayer meetings, but not fast. Ib. 7 על אלו מתריעין בשבת וכ׳ on the following occasions the alarm is sounded on the Sabbath: when a city is surrounded by gentiles, or threatened with a flood, &c., v. טָרַח; a. fr.

תְּרַע I (*Tafel* of רְעַע) *to break, shatter, make a breach* (corresp. to h. פָּרַץ, a. נָתַץ). Targ. Jud. VI, 30. Ib. VIII, 9. Targ. II Sam. VI, 8; a. fr.—*Part. pass.* תְּרִיעָא; f. תְּרִיעָא *broken into, open.* Targ. Prov. XXV, 28.—Y. Peah I, 16[b] bot.; Y. Shebu II, end, 33[c], a. e. וְתַרְעִין וכ׳, v. סוּג I ch.

Pa. תָּרֵעַ, תַּרַע same. Targ. O. Gen. XLIX, 6 תָּרַעוּ ed. Berl. (ed. Vien. תְּרָעוּ). Targ. O. Lev. XIV, 45 ed. Berl. (ed. Vien. *Pe.*). Targ. Ps. II, 9 תְּתָרְעֵי׳ Ms. (ed. *Pe.*); a. fr.

Ithpe. אִתְתָּרַע, אִתְתְּרַע, *Ithpa.* אִתְתָּרַע *to be broken, shattered, be broken into.* Targ. Prov. XXIX, 18 (h. text יִפָּרַע). Targ. Jer. XXXIX, 2. Targ. Jud. VI, 28; a. fr.; v. רְעַע.

תְּרַע II, תַּרְעָה, תַּרְעָא c. (preced.) 1) [*opening,*

תּוֹרְ, תַּרְמִילָא ch. same. Targ. Ruth II, 18. Targ. I Sam. XVII, 40.

תִּרְמֵל (denom. of תַּרְמִיל) *to form pods.* Shebi. II, 8 משתִּרְמְלוּ וכ׳ when they have begun to form pods before New Year; Y. ib. 34[a] תַּרְמֵילוּ, expl. עבדין קנקולין, v. קַנְקַל ch.

תַּרְמֵל, v. תַּרְמִיל.

תָּרְנָא, תֹּרֶן, v. תּוֹרְנָא, תּוֹרֶן.

תַּרְנְגָא, v. תְּרוֹנְגָא.

תַּרְנְגוֹל m. (ת׳-רגל with anorganic נ, as תְּרוֹנְגָא for תְּרוֹגָא; v. Targ. Prov. XXX, 31) [*spurred,*] *cock, chicken.* R. Hash. 26[a], v. שָׂכְוִי. Yoma 21[a] ת׳ בינוני a normal cock (that crows neither too early nor too late). Snh. 98[b], v. עַצְטֵפָּה. Ib. 63[b], v. נָרַג. Tanḥ. Emor 2; Yalk. Sam. 139 אין כאן ת׳ שיקרא is there no cock here to crow (announcing the morning)? B. Mets. 86[b] מובחר שבעופות ת׳ (some ed. תרנגולת) the choice of fowls is the chicken. Bekh. 8[a] (of the *hen*); a. fr.—*Pl.* תַּרְנְגוֹלִין. B. Mets. l. c. Tanḥ. l. c. B. Kam. VII, 7 אין מגדלין ת׳ וכ׳ no chickens were raised in Jerusalem. Taan. 25[a]. Y. Ber. III, 6[d] top (ת׳) אדומים red cocks. Ab. Zar. I, 5 תרנגול לבן בין הת׳ . . . מותר you may sell him (the gentile) a white cock along with other cocks (although he may use the white cock for idolatrous purposes). Yeb. 84[a] כת׳ של בית בוקיא like the cocks of B. B. (that tolerate no intruder); a. fr.—[Y. Dem. II, 22[d] top תַּרְנְגוֹלָא II, v. תַּרְנְגוֹל קוסריין.]—*Fem.* תַּרְנְגוֹלְתָּא *hen.* Snh. 63[b] (ref. to סכות בנות, II Kings XVII, 30) מאי נירגו ת׳ what is this (deity)? A hen. Tosef. Makhsh. II, 15. Sabb. 67[b], v. גַּבְרִית; Tosef. ib. VI (VII), 5; a. fr.

תַּרְנַגְלָא, תַּרְנְגוֹלָא I ch. same. Targ. Ps. L, 11, v. בַּר I ch.; a. fr.—Sabb. 78[a] ברא ת׳ Ms. M. (ed. תרנגולת), v. בַּר I ch. Lev. R. s. 5 (ref. to גבר, Is. XXII, 17) כהדין ת׳ דהוה וכ׳ like the cock that moves about from place to place; Yalk. Is. 290. Yoma 20[b] (expl. קריאת הגבר) קרא ת׳ the cock has crowed; Y. Succ. V, end, 55[c] תרנוגלא; Y. Shek. V, 48[d] bot.; a. fr.—*Fem.* תַּרְנְגוֹלְתָּא, תַּרְנְגוּלְתָּא. Gitt. 55[b] אתרנגולא ות׳ חריב וכ׳ on account of a cock and a hen Ṭur Malka was destroyed. Lev. R. s. 25, v. שָׂכְוִי; Yalk. ib. 615. Ib. הדה ת׳ כד וכ׳ as long as her chicks are small, the hen calls them together &c. Midr. Till. to Ps. XLV ברא ת׳ the hen of the prairie; a. fr.

תַּרְנְגוֹלָא II pr. n. pl. *Tarn'gola* (*Watchtower*); 1) פִּרְחֵי ת׳ *Fort Tarn'gola.* Targ. Y. Deut. II, 8 (h. text עצירון גבר).—2) ת׳ דקיסריון *T. near Cæsarœa* (Philippi). Targ. Y. I. Num. XXXIV, 15 תורנגלא דק׳. Targ. Y. I ib. 8.—Tosef. Shebi. IV, 10 תורנגלא עילאה דלעילא מן קסרין (Var. ת׳ עיליא. דק׳) Upper T. above (near) Cæsaræa; Y. ib. VI, 36[c] ת׳ עילאה דלמעלה מן ק׳; Sifré Deut. 51 תרנוגלא עילאה קיסרי; Yalk. ib. 874 תרנגלא . . . דקישרי (corr. acc.).—Y. Dem. II, 22[d] top (h. form) תרנגול קיסריון (not קיסריין).—V. Hildesh. Beitr., p. 42 sq.

תַּרְנַגְלָא, תַּרְנְגוֹלְתָּא, תַּרְנְגוֹלֶת, v. preced. wds.

door, gate (corresp. to h. פֶּתַח, a. שַׁעַר). Targ. Ex. XXXII, 27. Targ. Deut. XXII, 21; a. fr.—Lev. R. s. 5 [8] ת' פתיחא if she finds the door open; ת' נשקיף if she finds it shut. Num. R. s. 9 [13], v. אַסַּר; a. fr.—[Yalk. Mic. 551, v. תַּרְעָרְיָא.]—*Pl.* תַּרְעִין, תַּרְעָיָא, תַּרְעַיְיהוּ, תַּרְעֵי. Targ. Y. Deut. III, 5. Targ. Is. XXVI, 2. Targ. Prov. XXXI, 31; a. fr.—Y. Shek. V, end, 49[b] ר' אבון עבד אילין ת' וכ' R. A. was building those gates of the Great College; a. fr.—2) = h. שַׁעַר *market, market price.* B. Bath. 90[b], v. חֲרָבָא. B. Mets. 74[b] בחד ת' when prices remain unchanged; a. e.—*Pl.* as ab. Ib. בתרי ת' when there are two prices (prices have changed); a. e.

תָּרְעָא m. (preced.) 1) *gate-keeper, guard.*—תָּרְעָיָא. Targ. I Chr. IX, 18; a. e.—2) *locksmith.*—*Pl.* as ab. Targ. II Kings XXIV, 16 (not תַּרְעָיָא; h. text מַסְגֵּר); Targ. Jer. XXIV, 1 (not תַּרְעֵי).

תַּרְעָא, תַּרְעָה, v. תִּרְעָה.

תַּרְעוּמָת f. (רָעַם) *murmur, complaint, quarrel.* B. Mets. VI, 1 אין להם ... אלא ת' they have nothing but a complaint (no legal claim) against each other. Ib. 76[a] ת' מאי עבידתיה what cause for complaint is there? [Answ. אמר ליה לית לך אל תמנע וכ' he may say to him, dost thou not believe in (Prov. III, 27), 'withhold not a benefit &c.'?] Y. ib. V, 10[b] המבטל כיס ... אלא ת' if an agent leaves his neighbor's money unemployed, the latter has no legal claim; ib. IX, beg. 12[a], opp. חייב לשפות. Sabb. 56[b] לא עליך יש לי ת' וכ' (ed. תרעומות) I have no quarrel with thee, but only with him &c.; Yalk. Sam. 151. Treat. Der. Er. Zuṭṭa ch. IX, beg. התרחק מן הת' וכ' keep aloof from murmuring (talking against a fellowman), for if thou talkest against thy neighbor, thou wilt commit other sins too. Ber. 12[a] בקשו ... מפני ת' חמינין they wanted to read so (recite the Ten Commandments with the Sh'm'a in the prayers), had they not long ago abolished it on account of the seditious talk of the heretics (who declared nothing to be essential in the Law but the Ten Commandments); a. fr.—*Pl.* תַּרְעוּמוֹת. Tosef. Sot. VI, 1 ושאר כל הת' האמורות וכ' and all the other murmurings (against God) mentioned in that section (Job XXVII).

תַּרְעָיָא m. (תְּרַע I) *one that makes a breach.* Gen. R. s. 69 (play on ופרצת ימה, Gen. XXVIII, 14) את הוא ת' דימא (some ed. תְּרוֹעָרְיָא) thou art he that will break through the sea (thy children will pass through the Red Sea); Yalk. Mic. 551 תרשא (corr. acc.).

תַּרְעֵילָה, v. תַּרְעֵלָה.

תַּרְעִיתָא f. (רְעִי II) *plan, cunning, ambition* (in a good and an evil sense). Targ. Prov. XXVII, 9 (h. text עֵצָה). Ib. I, 4 (h. text מִזְמָה). Ib. XXXI, 16. Ib. XXIV, 9; a. fr.

תַּרְעֵלָה I f. (b. h.; v. רָעַל) *reeling, staggering.* Esth. R. to I, 14 (play on שתר ib., v. שָׁתָה) משקה ... כוס של ת' I will make them drink the cup of staggering. Gen. R. s. 16 כוס תַּרְעֵילָה וכ' ... עתיד in the future the Lord will make the nations (that oppress Israel) drink the cup of staggering out of the place whence judgment goes forth (Eden).

תַּרְעֵלָה II pr. n. pl. *Tar'elah.* Y. Shebi. IX, 38[d] bot. סכות ת' Succoth (Josh. XIII, 27) is now called Tar'elah (v. Hildesh. Beitr., p. 48).

תְּרַעֵם (v. רָעַם *Hithpa.*, and הִתְרוֹעֵם) *to make discontented, rebellious.* Pesik. R. s. 43, end (ref. to הרעמה, I Sam. I, 6) את מְתַרְעֵמַת אותה עלי וכ' thou attemptest to make her rebellious against me, v. רָעַם.

תַּרְעַמְתָּא, תַּרְעַמוּתָא, תַּרְעֲמָא, v. תּוּרְעָמָא.

תּוּרְעָא, תּוּךְ, תִּיר, תַּרְעָתָא f. (תְּרַע) 1) *breach.* Targ. II Sam. VI, 8. Targ. I Kings XI, 27 (ed. Wil. תַּר); a. fr.—Y. M. Kat. III, 83[c] top יסוג תּוּרְעָתָךְ, v. סוּג I ch.; Gen. R. s. 100 תּוּרְעָנָךְ; ib. פסרג תַּרְעָךְ, v. פָּסַג; a. e.—*Pl.* תַּרְעָתָא, תִּיר, תּוּר. Targ. Ez. XIII, 5 (ed. Wil. תַּרְעָתָא, corr. acc.).—2) *gate.* Y. Snh. VI, 23[c] תִּירַעַת גיהינם the gate (door) of Gehenna; (Y. Ḥag. II, 77[d] bot. צירא דתַרְעָא וכ' a hinge of the gate of Gehenna).

תָּרַךְ (*Taf.* of רָפָה), *Hif.* הִתְרִיךְ 1) *to make soft.* Tosef. Shebi. I, 8 לא יקנח ... מפני שמַתְרִיפוֹ ed. Zuck. (oth. ed. שמתרין, שמתרין) (in the Sabbatical year) one must not smear resin over a root (of a bulbous plant), because it makes it softer (advances its ripening).—2) *to rot, decay; to become weak.* B. Bath. 19[b] בשהתְרִיפוּ when the dates are rotten. Y. B. Kam. V, end, 5[a] בשהתריפו מחמת אוירו when the animals grew sick from the air in the pit (v. חֶבֶל).

תְּרַךְ ch. same, *to be soft, dissolved, digested.* Y. Shek. VI, 50[a] bot.; Cant. R. to IV, 12, v. תְּרַפְרוֹן.

**Af.* אַתְרִיךְ *to use foul language, blaspheme.* Targ. Ps. XLIV, 7 Levita (ed. מגדף).

תרפא, Pirké d'R. El. ch. LI, end, v. תְּרַפְרוֹן.

תַּרְפוּת f. (תָּרַךְ) [*foulness,*] *obscenity, debauchery* at idolatrous festivals. Ab. Zar. II, 3 ההולכין לת' אסור וכ' you must not deal with those who journey to idolatrous festivals (Dionysia), but you may deal with those who are coming home; Tosef. ib. I, 15; Y. ib. II, 41[b] [read:] אית תנני תנ' ת' ואית תניי תני תרבות מאן ... תרפים וכ' some read *tarputh*, and others read *tarbuth*; he that reads *tarputh* refers to *t'rafim* (תְּרָפִים *obscenities*, v. תּוֹרָפָה) &c., v. תּוֹרִיב. Tosef. l. c. 16 לא ... עם שיירא בת' (our w. omitted in ed. Zuck.) a man (Jew) must not go with a party on an idolatrous pilgrimage. Bab. ib. 32[b] נכרי ההולך לת' וכ' if a gentile is going to an idolatrous festival, you must not deal with him, because he goes to offer his devotion to idolatry, but on his way back you may deal with him &c.; ישראל ההולך לת' וכ' if a Jew is going to an idolatrous festival, you may deal with him on his way to it, for he may reconsider and not go &c.; a. e.

תַּרְפּוּיְתָא, v. תּוֹרְפִיתָא.

תִּרְפִּיָה, v. next w.

תַּרְפִּיוֹן m. (תָּרַם, cmp. רִפְיוֹן) *a laxative.* Deut. R. s. 1, beg. (expl. לְהַרְפּוֹת, Ez. XLVII, 12) לת׳ its leaves shall serve as a laxative; Y. Shek. VI, 50ª bot. תרפיה מצין עֲלָלָהּ ותרם מזונה (corr. acc.) a laxative, one sucks its leaves, and his food is digested; Cant. R. to IV, 12 לת׳ מָצִיץ עליה ותרם מזוניה; Pirké d'R. El. ch. LI לתרפא מציצין לירה ושרם מזונה (corr. acc.).—[Yalk. Ez. 383 לת׳, v. תְּרוּפָה.]

תְּרָפִים m. pl. (b. h.) *Teraphim*, a certain form of idols. Tanh. Vayetsé 12 וכי חת׳ מדברים הן do the Teraphim talk? Ib. למה נקראו ת׳ שהן מעשה תורם וכ׳, v. תּוֹרָפָה (v. צִיץ II). Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ, v. תַּרְפּוּת. Gen. R. s. 74; a. fr.

תִּרְפֵּס, v. תָּפַס.

תַּרְפָּתָא f. (תרם, cmp. רפא) *healing, cicatrization.* Keth. 39ᵇ כי ת׳ דסרכורי Vers. in Rashi a. Ar. as much pain as is caused by the healing of the puncture made in letting blood.

תָּרַץ (cmp. תָּרוּט) *to make straight, level.* Targ. Ps. CXIX, 128 (Ms. *Pa.*). Targ. Prov. XI, 6 תְּהָרוֹץ Ms. (ed. *Pa.*); a. e.

Pa. תָּרֵיץ 1) *to make straight; to arrange, lead.* Ib. III, 6 וְיָתֵרֵץ (some ed. תָּרִיץ Part. *Pe.*). Targ. Job XXXIII, 27 Ms. (ed. Wil. וְיִתְרֵיץ; h. text וְיָשַׁר!). Targ. Y. Ex. XXXIX, 33; a. e.—Targ. II Chr. XXIX, 34 תְּרִיצוּ ed. Wil. (add.: לבא) they made their heart straight (ready; oth. ed. תְּרִיצֵי לבא were straight of heart; h. text ישרי לב).—Ber. 46ᵇ, v. infra.—2) (mentally) *to set aright, settle, harmonize.* Gitt. 4ᵇ רבה מְתָרֵץ לטעמיה ורבא מתרץ וכ׳ Rabbah settles (explains the differences of opinion in the Mishnah) in accordance with his principle (so that both disputants agree with his principle), and Raba in accordance with his. B. Mets. 14ᵇ לאו תָּרוּצֵי קא מְתָרְצַת תָּרֵיץ נמי בבעל חוב must you not (in order to uphold the Boraitha) explain it (that it refers to robbers)? explain it just as well that it refers to a creditor. Keth. 35ᵇ הכי מְתָרֵיץ לה how will he harmonize the Mishnah (with his principle)? Sabb. 62ª תָּרְצַת אשה וכ׳ you have explained the case satisfactorily with regard to woman, what have you to say concerning the case of man? M. Kat. 13ᵇ; a. v. fr.

Ithpa. אִתְתָּרֵיץ, *Ithpe.* אִיתְתָּרִיץ 1) *to straighten one's self, sit up.* Ber. 46ᵇ מִתְתָּרִיץ תָּרוּצֵי וכ׳ he (that reclines at a meal in front of another diner) would have to sit up in order to talk to him.—2) *to be set aright, be harmonized.* B. Bath. 170ª מתניתא לא מִיתְתָּרְצָא אלא כדמְתָרְצָה מר וכ׳ (not כדמתרצא) the Boraitha cannot be satisfactorily explained, except as you explained it, and this being so &c.; a. e.

תִּרְצָא, v. תִּרְצוּתָא.

תַּרְקָא, v. תַּרְקִי.

תַּרְקַב m. (=תרי קב) [*two Kabs*; later] *three Kabs*, a dry measure (v. Herzfeld, Metrol. Voruntersuch. II, p. 63 sq.); also *a field requiring a Tarḳab of seed.* Tosef. Maasr. II, 7 בינונית אינה פחותה מת׳ וכ׳ a medium size basket is no less than a Tarḳab, a small one no less than two Kabs; (differ. in Y. ib. II, 49ᶜ bot.). Tam. V, 4 וחכף דומה לת׳ גדול וכ׳ the spoon (for frankincense) resembled a large Tarḳab ..., containing three Kabs. Nidd. 49ᵇ או ת׳ וישב עליו or if he inverted a T. and sat on it; Sabb. 59ª; Ḥag. 23ᵇ (not עלירה). Y. Ber. I, 2ᶜ bot., v. תַּמְצִית; a. fr.

תַּרְקַבָּא ch. same. Kidd. 11ª ת׳ דדינרי a Tarḳabful of gold Denars. Yoma 18ª ת׳ דדינרי עיילא ליה וכ׳ Martha ... gave king Jannai a T. of Denars to nominate Joshua ben Gamla as one of the high priests (to be elected by the electors); a. e.

תַּרְקוֹשׁ, v. תַּרְכּוֹס, a. טַרְכֵּשׁ.

תַּרְקִי pr. n. (Θράκη) *Thracia, Thrace*, a country in the south-eastern extremity of Europe. Targ. Y. Gen. X, 2; Targ. I Chr. I, 5 (ed. Rahmer Var. תַּרְקָנָא or תְּרָקָנָא; h. text תורס);—Y. Meg. I, 71ᵇ bot. תרקא; Gen. R. s. 37 תוּרְקִי; Yalk. ib. 61; Yoma 10ª בית תְּרִיקִי (Ms. M. 1 טרוקי; Ms. M. 2 טראקי; Ms. O. a. Ar. טרקי; Ms. L. טרקאי, v. Rabb. D. S. a. l. note 8). Y. Kidd. I, 61ᵈ top; Y. Shebi. VI, 36ᵇ bot. תורקי (for חקדמני, Gen. XV, 19); Gen. R. s. 44 תרקי (for קנזי, Gen. l. c.); Yalk. ib. 78 טרקי.

תַּרְקָא I, v. preced.

תַּרְקָא II, v. טַרְקָא.—[Gen. R. s. 12, end; Yalk. ib. 19, v. next w.]

תַּרְקִיעַ m. (רָקַע) *beaten metal, foil.* Gen. R. s. 12, end (ref. to Job XXXVII, 18 תרקיע וכ׳ נראים כמין ת׳ (ed. Wil., as Ar., תרקיא) the heavens look like a beaten metal plate; Yalk. ib. 19 נראין כבשעת יצירתן כמו תרקיא they look always as at the time they were cast, like &c.; (Y. Ber. I, 2ᶜ bot. תרקיע מלמד שעשויין כטס *tarki'a* intimates that they are like foil).

תֶּרֶת, Y. B. Mets. VI, beg. 10ᵈ מתריות, v. תָּרַח.

תִּרְתָּא, v. תּוּרְתָּנִיָּה.

תַּרְתֵּי, תַּרְתָּא, v. תְּרֵי III.

תִּרְתָּנִיָּה, v. תּוּרְתָּנִיָּה.

תַּרְתֵּר (cmp. נָתַר *Pa.*) *to crumble, cast loose earth.* Pesik. B'shall., p. 80ª שרי מְתַרְתֵּר עפרא עלידהון it (the domestic serpent) began to crumble dust upon them (the garlic bulbs); Y. Ter. VIII, 46ª מישרי מתרתר וכ׳.

תַּשׁ m. (תָּשַׁשׁ) *weak.* Y. Bets. V, 63ª top, v. תָּשַׁן.—*Pl.* תַּשִּׁין, תַּשִּׁים. Midr. Sam. ch. IX האילת הזו איבריה ת׳ וכ׳ the hind has tender limbs, and when she wants water, she is afraid &c. Gen. R. s. 20 (play on תִּשְׁלֹקְתוּ, Cant. VII, 11) תשים אנו ואפי׳ שאנו ת׳ אנו מקוים וכ׳ we are weak (in good deeds), but although we are weak, we hope for &c. Num. R. s. 10 ¹, v. תָּשַׁשׁ; a. e.—*Fem.* תַּשָּׁה. Yalk. Ps. 862 יעלה זו ת׳ היא, v. יַעֲלָה; Gen. R. s. 12 תִּשְׁרִית.

תִּשְׁבַּחְתָּא, תִּשְׁבְּחָתָא, תִּשְׁבַּחְתָּא, v. sub תּוּשְׁבָּחָה.

תַּשָּׁה, v. תַּשׁ.

תִּשְׁבִּי pr. n. pl. *T'shubi*, native place of Elijah the Tishbite. Targ. I Kings XVII, 1; II Kings I, 8 ed. Lag. (oth. ed. תּוֹשָׁבִי); a. fr.

תְּשׁוּבָה f. (b. h.; שׁוּב) 1) *return to God, repentance.* Ab. IV, 11, v. תָּרִיס. Pes. 54a תורה ת׳ וכ׳ ... שבעה seven things were created before the world was made, they are: the Law, repentance &c. Ib. 119a (ref. to Ez. I, 8) כדי לקבל בעלי ת׳ ... זה ידו that is the hand of the Lord which is spread under the wings of the Ḥayoth (v. חַיָּה I) to receive the repentant sinners. Ber. 34b מקום שבעלי ת׳ עומדין וכ׳ where the repentant sinners stand, the perfectly righteous are not permitted to stand, for it is said (Is. LVII, 19) &c. Yeb. 21a (in Chald. dict.) חני אפשר בת׳ חני לא אפשר בת׳ these sins (of incest) may be remedied by repentance, but those (of giving false measures) cannot be remedied by repentance (because you can make no restoration). Pesik. R. s. 28 (ref. to Ps. CXXXVII, 2) בא וראה עפרה ... לת׳ וכ׳ come and see (the power of the love of) the dust of the land of Israel for repentance: as long as they were in the land of Israel, Jeremiah said to them, do penance, &c.; a. fr.—2) *reply, answer.* Sabb. 88b החזיר להן ת׳ give them an answer (refute their argument). Pes. 94a מה ת׳ השיבתו בת קול וכ׳ what was the reply the divine voice gave to that wicked man (Nebuchadnezzar), when he said (Is. XIV, 13), I will rise &c.?; Ḥag. 13a. Snh. 91a החזירו לו ת׳ make your argument against him; לא מצאו ת׳ they could find nothing to reply. Ib. 105a, v. נִצַּח. Ab. Zar. 44b ת׳ גנובה, v. גָּנַב; a. fr.—*Pl.* תְּשׁוּבוֹת. Yoma 12b שתי ת׳ בדבר אחד וכ׳ there are two arguments against it, first that &c.; Keth. 87b; a. fr.—Gen. R. s. 20 בעל ת׳, v. בַּעַל.

תַּשְׁוִיתָא, תַּשְׁוִירָא f. (שְׁוִי) 1) *bed, couch, mattress, carpet.* Targ. Prov. XXII, 27.—*Pl.* תַּשְׁוִירָתָא, תַּשְׁוִידָתָא. Ib. XXXI, 22 (h. text מרבדים). Ib. VII, 16.—2) *bed, bottom.* Targ. Ez. XLIII, 13; 14; 17 (h. text חיק).

תְּשׁוּמֶת f. (b. h.; שׁוּם), ת׳ יד *trust, loan.* Sifra Vayiḳra, Ḥob., Par. 9, ch. XV; Shebu. IV, 5 פקדון ות׳ יד a charge or a loan. B. Mets. 48a, a. e. כגון שיחד לו וכ׳ ... ת׳ יד by *t'someth yad* we mean a loan for which the debtor has designated a certain object in his possession as security. Ib. (ref. to Lev. V, 24) לרבות ת׳ יד להישבון this includes the *t'someth yad* as amenable to the law of restoration (v. הֲשָׁבוֹן); a. e.

תְּשׁוּעַ, v. תִּרְשׁוּעַ.

תְּשׁוּעָה f. (b. h.; יָשַׁע) *help, salvation.* Ex. R. s. 18, end ביום שעשיתי לכם ת׳ וכ׳ on the anniversary of the day on which I wrought salvation for you (on the fourteenth of Nisan), and in that very night. Ib. s. 19, end ועשה להם ת׳ and he saved them; a. e.

תִּשׁוּקָה f. (b. h.; שׁוּק I) *desire.* Gen. R. s. 20 אין תְּשׁוּקָתָהּ של אשה וכ׳ the wife's longing is for her husband (Gen. III, 16) אין תְּשׁוּקָתוֹ של יצר וכ׳ the tempter longs for Cain and the like of him (ib. IV, 7); אין תְּשׁוּקָתָן של the rains long for the earth (Ps. LXV, 10); ואין תשוקתו של הקב״ה וכ׳ and the Lord longs for Israel (Cant. VII, 11). Ib. תשובי לתְשׁוּקָתֵךְ return to thy desire; תשובי לתְשׁוּקַת אישך return to the desire for thy husband; a. e.—*Pl.* תְּשׁוּקוֹת. Ib. ארבע ת׳ חן וכ׳ there are four desires (four Biblical passages containing the word *t'shuḳah* or its root); Yalk. ib. 32.

תְּשׁוּרָה f. (b. h.; שור, v. שְׁרָרָה I) *traveller's gift* to the host, *present.* Yalk. Cant. 988 (ref. to תשורי, Cant. IV, 8) שעתידין ... כת׳ הזו the nations will bring Israel as the travellers' gift (alluding to Is. LXVI, 20; cmp. Cant. R. to l. c.). Midr. Till. to Ps. LXXXVII (ref. to תשורי, Cant. l. c.) למה נקרא דורון ת׳ דבר נש מסתכל וכ׳ why is a gift called *t'shurah*? Because man looks at it and says, how beautiful! (ed. Bub. שמסתכלין בה ומזמרין); by ref. to Job VII, 8); Yalk. ib. 838 (not תשורו).

תְּשׁוּשׁ *weak*, v. תָּשַׁשׁ.

תַּשׁוּתָא f. (תְּשַׁשׁ) *weakness, feebleness.* Targ. Lam. I, 6 תַּשׁוּת כח (ed. Vien. תָּשׁוּת).

תְּשַׁחֹרֶת f. (שָׁחַר II, v. Ned. III, 8 quot. s. v. שָׁחוֹר I) 1) *early manhood, youth.* Ab. III, 2 נוח לת׳, v. נוֹחַ II; Y. Taan. II, 65b bot. (corr. acc.). Lam. R. to I, 2 היה לה בן ת׳ ומת she had a grown up son, and he died; ib. II, 11.—2) (sub. מיתת) *death at manhood, premature death.* Ib. של ת׳ (דמיעה) tears over the loss of a grown up child. Treat. Der. Er. Zutta ch. IX כדי שתנצל ממלאך ת׳ in order that thou mayest be saved from the angel of premature death.—[3) *search for young men, conscription.* Tanna d'be Elijahu ch. I.]

תַּשְׁוִיתָא f. (תשי = תשש) = תַּשׁוּתָא. Targ. Job XXX, 22 Ms. (ed. Lag. תַּשְׁוִירָתָא; ed. Wil. תְּשׁוּרָתָא; h. text תשוה, K'ri תשירה).

תְּשַׁנִּיד, v. תַּשׁ.

תַּשְׁוִירָתָא, v. תַּשְׁוִיתָא.

תְּשֵׁיסְרָאָה, תְּשֵׁיסַר, v. תְּשַׁע.

תְּשִׁיעָאָה m., תְּשִׁיעָיְתָא, תְּשִׁיעַיְתָא f. (תְּשַׁע) *ninth.* Targ. Num. VII, 60. Targ. II Kings XVII, 6. Ib. XXV, 1; a. fr.

תְּשִׁיעִי m., תְּשִׁיעִית f. (b. h.; תְּשַׁע) same. Yoma 81b כל האוכל ושותה ... ת׳ ועשירי whoever eats and drinks on the ninth (of Tishri, being cheerful in his faith in God's forgiveness) is considered as if he fasted on the ninth and the tenth. Bekh. IX, 8 קרא לת׳ עשירי if (in counting the sheep for tithes) he called the ninth the tenth; a. fr.

תְּשִׁיעָאָה, תְּשִׁיעַיְתָא, v. תְּשִׁיעָאָה.

תְּשִׁישׁ, v. תְּשִׁישׁוּת.

תַּשְׁמִישׁ m. (שָׁמַשׁ) 1) *handling, use*; (sub. כלי) *utensil.* Sabb. 8ª ת' ע"י הדחק לא שמיה ת' use by force (with inconvenience) is not considered use (such as makes the place so utilized public ground for Sabbath purposes). Num. R. s. 18[8] (ref. to Num. XVI, 6) תרי לכם ת' החביב here is that service for you which is the choicest of all, the offering of frankincense &c.; Tanḥ. Kor. 5. Ib. בשביל תַּשְׁמִישׁוֹ של עולם for the service (benefit) of the world. Meg. 26ᵇ ת' קדושה הוא ואסיר it is an object used at a sacred function, and is therefore forbidden for profane use; ib. ת' דת' הוא it is an object subservient to an object which is used at a sacred function (e. g. a thing on which a sacred implement is laid); a. fr.—*Pl.* תַּשְׁמִישִׁים, תַּשְׁמִישֵׁי תַּשְׁמִישִׁין. Ib. תַּשְׁמִישֵׁי מצוה נזרקין things used for a religious ceremony may be thrown away (after having served their purpose); תשמישי קדושה נגנזין implements for sacred things must be stored away (v. גָּנַז); ואלו הן ת' מצוה סוכה וכ' these are implements for a religious ceremony: the Succah, the Lulab &c.; ואלו הן ת' קדושה וכ' and these are sacred implements: boxes for sacred scrolls &c.; a. fr.—2) (with or without המטה) *marital connection*; in gen. *copulation.* Yoma VIII, 1. Keth. 65ᵇ. Bekh. 8ª כל שתַּשְׁמִישׁוֹ ברום all animals which copulate in day time; a. v. fr.

תַּשְׁמִישָׁא, תַּשְׁמִישׁ ch. same, 1) *implement.*—*Pl.* תַּשְׁמִישַׁיָּא, תַּשְׁמִישֵׁי, תַּשְׁמִישַׁיָּא, תַּשְׁמִישִׁין. Targ. Y. Deut. VII, 26.—2) (with or without ערסא) *marital connection, copulation.* Targ. Y. II Gen. XIX, 8. Targ. Y. Ex. XIX, 15; a. fr.

תַּשְׁמִישְׁתָּא f. same, 1) *use, handling.* Sabb. 7ᵇ נידתא תא ת' לחול והא ת' לחוד I. B. Bath. 61ᵇ נידתא, v. תַּשְׁמִישְׁתֵּיהּ the purpose which this (the house) serves is different from what this (the castle) serves; ib. כולא חדא ת' הוא it all serves the same purpose; a. e.—2) *sexual intercourse.* Targ. Y. Lev. XVIII, 6; 21.

תַּשְׁנִיק, תַּשְׁנוּק m. (שָׁנַק) *strangulation, suffocation;* trnsf. *anguish.* Y. Ber. IV, 7ᵇ bot. (ref. to שנער, Gen. XI, 2; v. Targ. O. to Ex. XIV, 27 שַׁנֵּיק for h. text נֹעֵר) שנער שהם מתים בת' וכ' Babylonia is called Shinar, because they (the Babylonians) die in anguish, without light and without baths; Gen. R. s. 37; Lam. R. introd. (R. Josh. 2) (some ed. בתַּשְׁנֵק); Koh. R. to XII, 7; Yalk. Gen. 62.

תַּשְׁנִיק ch. same. Targ. II Esth. V, 1.

תַּשְׁנַק, v. תַּשְׁנוּק.

תַּשְׁסְרֵי, v. תִּשַּׁע.

תַּשַּׁע, *Pi.* תִּשַּׁע (denom. of next w.) *to divide by nine.*—Part. pass. מְתוּשָּׁע; *pl.* מְתוּשָּׁעִים. Y. Shebi. I, 33ᵇ ובלבד שלא יפחות מחשבון מת' provided that there be no less than the quantity (of one Kikkar) divided by nine, i. e. that none of the nine trees yield less than one-ninth of a Kikkar.

תִּשַּׁע f., תִּשְׁעָה m. (b. h.) *nine; ninth.* Ber. 8ª תִּשַּׁע מאות וכ' nine-hundred and thirty modes of death &c.

תַּשִּׁישׁ m. (תָּשַׁשׁ) *weak, frail, sick.* Koh. R. to V, 12, v. כָּפַף. Y. Ber. II, 4ᵇ top בגין דאנא ת' ואנא וכ' because I am feeble (old), and I become drowsy when reading the Sh'm'a &c. Ib. V, 9ᵈ top כד חוה ת' וכ' when he felt too weak (to pronounce the priestly benediction), he tied his head up &c. Y. Sabb. VI, 8ᶜ bot. דהוה ת' . . . סלקון they went to visit R. A., who was sick. Y. M. Kat. III, 83ᵈ top שמע דר' חנינא ת' heard that R. Ḥ. was sick; a. e.—*Pl.* תַּשִּׁישִׁין, תַּשִּׁישֵׁי. Lev. R. s. 5, end מה תורי . . . ת' how are the oxen? Said he, they are sick; a. e.—Cant. R. to V, 16 לחשישין, read: לְתָשְׁשׁוּשִׁין, v. תָּשַׁשׁ.]

תְּשִׁישׁוּת f. (preced.) *feebleness, frailty.* Koh. R. to X, 17 (ref. to בשחי, ib.) בגבורתו ולא בתְּשִׁישׁוּתוֹ (some ed. בתָּשִׁישׁוֹ) (who does good) while he is in his strength, and not when he is feeble (old).

תְּשִׁישָׁא, v. תַּשִּׁישׁ.

תַּשְׁלוּם m. (שָׁלַם) 1) *payment, indemnity.*—*Pl.* תַּשְׁלוּמִים, תַּשְׁלוּמִין. B. Kam. I, 1 תַּשְׁלוּמֵי נזק, v. נֵזֶק. Ib. 2 חבתי בת' (Y. a. Bab. ed. 9ᵇ בתשלומי נזקי), v. חוב h. Ib. 3 חניזק וחמיזק בת' the injured and the injurer may be subject to payment of indemnities; Tosef. ib. I, 3 חניזק בת' לשלם חצי נזק . . . they may be subject to payment in the event of half-damage having to be paid (v. Bab. ib. 15ª). Tosef. Keth. III, 5 יום הכפורים הרי הוא כשבת לת' the Day of Atonement is like the Sabbath with regard to indemnification; Keth. 30ª ופטור מן הת' וכ' מה שבת . . . as he who does forbidden labor on the Sabbath forfeits his life, and is exempt from indemnity (if he did damage through his labor), so he &c. Sifra Emor Par. 14, ch. XX (ref. to Lev. XXIV, 21) מה מכה בהמה בת' אף . . . בת' as he who injures an animal pays damages, so he who injures a man has to pay an indemnity for the injured limb. Y. B. Bab. II, end, 3ª וירושה מי שחלו עליו ת' let him be treated as one on whom rests the obligation to pay damages. Ib. נתחייב מיתה מכאן וחילך ת' . . . על let him be guilty of death for the first ear of corn (which he ignited on the Sabbath), and guilty of damages for the rest; a. fr.—2) *complement.* Ker. 27ª, v. next w.—*Pl.* as ab. Y. Erub. II, 20ᵇ מטלטלין בשני ת' לראשון you may move things (on the Sabbath) within the second partition as far as would make up the legally allowed distance for the first partition.

תַּשְׁלוּמָא, תְּשֻׁלְמָא ch. same, 1) *payment, retribution, reward; indemnity.* Targ. II Sam. XIX, 37 (h. text גמולה).—Y. Keth. IV, 29ª top שכן הוא כותב ת' מן נכסיה וכ' for so he writes (in his marriage agreement), 'payment to be secured from property that may come to me' &c.; Y. Yeb. XV, 14ᵈ bot. תַּשְׁלַמְתָּהּ מן ניכסיי וכ'.—*Pl.* תַּשְׁלוּמִין, תַּשְׁלוּמֵיהּ. Targ. Y. II Lev. XXIV, 20 תשלומי in payment for (h. text תחת).—2) *complement.* Ker. 27ª תשלום דסלע (Rashi תשלומי) that which is wanted to make it a full Sela.—*Pl.* as ab. Ib. ת' דסלע.

תְּשַׁלְמָא, תְּשַׁלֵּימָא, תְּשַׁלַּחְתָּא, v. sub הוּשְׁלַם.

תַּשְׁלַמְתָּא v. תַּשְׁלוּמָא.

Taan. IV, 5 ת׳ ... זמן nine days in the year were designated for the offering of wood (for the Temple) by priests and the people. Ib. 6 בת׳ באב on the ninth of Ab; a. v. fr.—תְּשַׁע עֶשְׂרֵה, תְּשָׁעָה עָשָׂר *nineteen.*—*Pl.* תְּשָׁעִים, תְּשִׁעִין *ninety.* Ab. V, 21, v. שׁוּחַ I. Gen. R. s. 47 בת ת׳ שנה at the age of ninety years. Lev. R. s. 16 ת׳ ותשעה (מתים) וכ׳ ninety-nine people die of ... against one of &c.; a. fr.

תְּשַׁע f., **תְּשָׁעָה, תְּשָׁעָא** m. ch. same. Targ. Gen. V, 5. Targ. Num. I, 23. Targ. II Kings XXV, 3; a. fr.—Ber. 29ᵃ הני ת׳ דר״ח those nine benedictions in the New Year's prayer; a. fr.—תְּשַׁע עֶשְׂרֵי, תְּ׳ עַשְׂרֵי, תְּ׳ סְרֵי, תְּ׳, contr. תְּשֵׂרֵי, תְּשֵׂסְרֵי *nineteen.* Targ. Gen. XI, 25 (Y. ed. Vien. שתסרי, corr. acc.). Targ. Josh. XIX, 38; a. e.—Ber. l. c. תמני סרי תקון תשסרי וכ׳ eighteen benedictions they introduced, nineteen they did not; a. e.—תְּשֵׂיסְרָאָה, תְּשֵׂסְ׳ *the nineteenth.* Targ. I Chr. XXIV, 16.

תְּשִׁעָה, v. preced., a. תֵּשַׁע׳.

תַּשְׁקוּפִים, v. תַּסְקוּפִים.

תִּשְׁרִי (v. Schr. KAT², p. 380) *Tishri,* the seventh month of the Jewish calendar, containing thirty days, varying between the fifth of September and the third of November. R. Hash. I, 1 באחד בת׳ וכ׳ the first of Tishri is the era for years, for Sabbatical years, for jubilees &c. Ib. 10ᵇ בת׳ נברא העולם the world was created in Tishri; Gen. R. s. 22; a. fr.

תָּשַׁשׁ (privative of יָשׁ; cmp. יָשִׁישׁ) *to be weak, slender, old.* Ber. 32ᵃ עכשיו ... ת׳ כוחו כנקבה now the nations will say, his (God's) power has grown weak as that of a woman. Pes. 62ᵇ מיום ... ת׳ כחן וכ׳ from the day that the Book of Genealogy was suppressed, the strength of the wise has failed, and the light of their eyes has grown dim. Esth. R. to I, 1 וְתָשׁ, v. רָתַת. Men. 29ᵇ; a. fr.—Part. pass. תָּשׁוּשׁ; *pl.* תָּשׁוּשִׁין, תְּשׁוּשִׁים. Midr. Till. to Ps. XVIII, 17 מה ... הת׳ וכ׳ what did the feeble (old) among them (that crossed the Red Sea) do?; Yalk. Sam. 161 הת׳ והפודגרין the feeble and the lame. Cant. R. to V, 16 (ref. to Ps. XXIX, 4) קול ה׳ בכח לבחורים ... לת׳ (not לתשו׳) 'the voice of the Lord with strength'—for the youths; 'the voice of the Lord with majesty'—for the feeble; (Num. R. s. 10¹ לַתְּשׁוּשִׁים); a. e.

Hif. הַתְּרִישׁ or הַתְּרִישׁ *to weaken.* Snh. 26ᵇ (play on תושיה, Is. XXVIII, 29) למה נקרא ... שמַּתְשָׁת כחו וכ׳ why is the law called *tushiyah*? Because the study of it weakens the strength of man (v. תַּשִׁיּוּתָא). Gitt. 70ᵃ שלשה דברים מַתְרִישִׁין וכ׳ Ar. (ed. מתירזין) three things weaken man's strength; a. e.

תְּשַׁשׁ ch. same. Targ. Y. Num. XIV, 9 תֵּשׁ.

Ithpe. אִיתְתְּשַׁשׁ, אִיתְתְּרִישׁ *to grow feeble, be sick.* Targ. Y. Deut. IX, 28.—Pesik. B'shall., p. 93ᵇ ר׳ א׳ ... ואיתגלית וכ׳ R. El. ... was falling away, and his (emaciated) arm was uncovered &c.; Koh. R. to XI, 2; a. e.—Cant. R. to II, 16 אתשש ed. Wil., v. חֲשַׁשׁ.

Polel תּוֹשֵׁשׁ *to weaken.* Targ. Ps. CXVIII, 10, sq. אֲתוֹשְׁשִׁינוּן Regia (ed. Lag. אֲתוֹשְׁרִינוּן; ed. Wil. אֲתְּשִׁי׳ *Af.*).

תָּא, v. תְּחִי׳.

תַּא (= תחתא) *below.* Lam. R. to I, 1 רבתי (חד בר נש) זיל מנינן מעילא לת׳ מת׳ לעילא וכ׳ go and count them (the joists) from the upper side (of the room) down (to the other end), and from there up, until &c. B. Bath. 45ᵃ, v. עִיל; a. e.—[Sabb. 102ᵇ, v. next w.]

תַּתָּאָה m. (preced.) *lower, nethermost.* Pes. 76ᵃ, v. גַּבַּר I. Ḥull. 112ᵃ, v. מְטֵי. Sabb. 102ᵇ Ms. M. (ed. תחא), v. צְדַד; a. e.—*Pl.* תַּתָּאֵי. Targ. Y. Gen. VI, 16. Targ. II Chr. VI, 18; a. e.—B. Mets. 108ᵃ, v. עִילָּאָה. Pes. 8ᵃ; a. fr.—*Fem.* תַּתָּיְתָא; *pl.* תַּתָּיְרָתָא. Ib.ᵇ למעוטי ת׳ דת׳ Ms. M. (ed. תתאי דת׳) to exclude the nethermost casks of the lower rows.

תַּתָּאִי = תַּתָּא. Pes. 74ᵇ ביה חשחרטה לת׳ with the throat downward. Ḥull. 8ᵇ bot. קרמא מפסיק מת׳ there is the membrane separating (the fat) from (the meat) below. Snh. 39ᵃ מפלגך לת׳ from the middle of thy body downward, v. אַתּוּרְמִין; a. fr.

תַּתַּה, Y. Ab. Zar. II, 41ᵈ bot. אחר ת׳, read: אַתַּרְתָּה; v. תַּוֹּרְ.

תְּתוּבָה, תְּתוּבָא f.=h. תְּשׁוּבָה, 1) *reply, refutation.* Y. Ḥall. III, 59ᵇ bot. ליה הדא דר׳ זעירה ת׳ על וכ׳ (not תחת׳) what R. Z. said is no argument bearing on what R. Bun asked.—*Pl.* תְּתוּבָתָא. Y. Peah IV, 18ᵇ top כל אילין התובתא (prob. to be read: תת׳), v. הַתּוֹבָתָא.—2) *return* to God, *repentance.* Targ. Ps. XC, 2. Targ. II Chr. XXXIII, 13; a. fr.—Lev. R. s. 35, v. חֲרוּבָא I; ib. s. 13; Yalk. Is. 256; a. e.

תְּתֵּי, *Pa.* תַּתִּי (denom. of תַּתָּא) *to lower, go down.* Zeb. 54ᵇ נֵיתַּתֵּי ביה קלילא let us go down a little with it (build it a little lower; Yalk. Deut. 910 ליתתי ליה פורתא; Yalk. Josh. 24 ניתתא ביה קלילא).

Ithpa. אִיתַּתֵּי *to be lowered, placed under.* Men. 99ᵃ מידלי ליה ומיתַּתֵּי לדוד לדידהו פורתא it was lifted over and let down (and placed) a little lower than they (the other tables). Pes. 8ᵃ דמיתַּתְיָא (not דמיתתאי) when the bed stands on low legs, opp. דמידליא, v. הֲלִי.

תתיבה, v. תְּתוּבָא.

אין ת׳, תתית, Gen. R. s. 29 Ar. (ed. ארנוניתא), a corrupt., prob. to be read: עֵין הוֹנָה, v. עֲנָתוֹנָא (and correct art. ארנוניתא).

תתנא, Lev. R. s. 9, read: אתענ׳, v. עֲנִי II.

THE END.

Addenda et Corrigenda.

(Articles marked * are additional).

אֲבַדּוֹן, *add* Erub. 19ᵃ.

אבהנוס, *for* Y. Kil. III, *read* Y. Kil. VIII.

אַבּוּב, *for* Men. X, 4, *read* Men. 66ᵇ.

אֲבוּס, *after* their stables., *add* Num. R. s. 21 ¹⁶; Lev. R. s. 27 ⁶; Tanḥ. Emor 10 חגדלות על אֲבוּסָךְ (אבוסך) animals reared in thy stables.

אבטיגא, *for* Sifré Deut. 80, *read* Sifré Deut. 81.

אָבִיב, *add*—[Men. 66ᵇ א׳ של קלירות, read: אַבּוּב.]

אָבִיר, *after* noblest sons., *add* 2) (in an evil sense) *stubborn*. Ber. 17ᵇ, v. מְחַסְּרָא.

אֲבַל, *add* B. Mets. 47ᵇ קאי בא׳, v. דָּבַר.

אָבֵל I, *add* Pes. 53ᵃ Ms. M. (ed. אוכל, Rashi Var. אבל).

אָבֵל II, *for* Y. Rer., *read* Y. Ber.

אָבֵל, *for* M. Kat. 7ᵇ, *read* M. Kat. 17ᵇ;—*after Rejoicings, add* M. Kat. 24ᵃ.

*אבמסין, Y. Meg. III, 74ᵃ bot., read: אֲבְמוֹסוֹס.

אֶבֶן, *for* Sabb. 66ᵃ, *read* Sabb. 66ᵇ.

אֶבֶן, *add*—3) *testicles*. Mekh. B'shall. s. 5.

אַבַסְקַנְטָה, *for* Y. Ber. IV, *read* Y. Ber. IX.

*אַבְרָהָם (b. h.) pr. n. m. *Abraham*, the patriarch; mostly א׳ אבינו (abbrev. א״א) our father A. Ber. 13ᵃ כל הקורא לא׳ אברם וכ׳ he that speaks of Abraham as Abram transgresses a law (Gen. XVII, 5). Yoma 28ᵇ צלותיה דא׳ וכ׳ Abraham's afternoon prayer began at the time &c. Keth. 2ᵃ, a. e. מריה דא׳ by the Lord of Abraham! Gen. R. s. 39; a. v. fr.

*אַבְרָם (b. h.) pr. n. m. *Abram*, 1) = Abraham. Ber. 13ᵃ א׳ הוא אברהם וכ׳ Abram is the same as Abraham; at first he was the father of Aram, and afterwards the father of the whole world. Ib. חקורא לאברהם א׳, v. אַבְרָהָם.—2) A. an Amora. Gitt. 50ᵃ א׳ חוואה.

אֶבְרָנִי, *after* Esth. R. to III, 6 עוֹם, *add*; Matt. K. to Esth. I, 4 קברן.

אַבְשׁוּנָא, *for* Ps. 39ᵇ, *read* Pes. 39ᵇ.

*אֲגָא = אֲגָה. Tosef. Kil. I, 12.

אַגַּב, *before* Snh. 101ᵇ, *insert* Targ. Job XXX, 18; a. e.—

אַגְבִּין, *for* קסריי, *read* קיסריי.

אַגָּדָה, *add*—2) *the use of the verb* הַגִּיד. Y. Snh. III, 21ᶜ bot.

אַגּוֹנָא, *for hogeg* ibid. Ps., *read hogeg* Ps.

אַגוּסְטוֹס, *for* read . . . אנגוויטוס אַגְרוֹנִימוֹס, *read* prob. to be read אַגְרִיסְטוֹר; cmp. Lev. R. s. 1⁸.

*אַגּוֹרָה II f. (אָגַר I; cmp. נָגַר *Nif.*) *drop*; [b. h. אַגְרָה *a small coin*]. Midr. Till. to Ps. LXXV, 9 (ref. to ויגר, ib.) מה ששתית כמין א׳ אחת היתה וכ׳ (ed. Bub. אַגְרָא) what thou hast drunk (of the cup of misery) was merely like one drop, but now &c.; Yalk. ib. 813 כמו אגרא אחד.

אֲגוֹרִי, *after* myrrh fit for storage, *add*; Yalk. ib. 149 מורי אֲגוֹרִי (corr. acc.). Tosef. Dem. IV, 23, v. קִיסָרִין.

אָגֵס *for wife's brother* or *kindred, read: wife's sister's husband.*

אַגָּלִים, *add* Cmp. גּוֹגֶל.

אַגַּנָא, *for* Kadesh, *read* Kedesh.

*אַגָּרָא *drop*, v. אֲגוֹרָה II.

אַגְּרוּ, for שחתית, *read* שחמתית.

אֲגֶרֶת, *for* a wife's disobedience, *read* a wife's or a husband's rebellion.

אַדְּ־, *for* אַדְרַבָּא, *read* אַדְּרַבָּא.

אֲדוֹרֵי *add* Yalk. Sam. 124 צלמא חרודיס (?).

אֲדַי, *after* אֲדַי, *add; Pa.* אַדֵּי;—*for* אַדְּרִיה אדויי, *read* אַדְּרִיה אַדּוּיֵי.

אֲדִירָא, *for* store, *read* stove.

אַדָּמָה, *for* [earth], *read* 1) *earth, ground*. Gen. R. s. 36. Ber. 36ᵃ, a. fr. בורא פרי האד׳ (abbrev. בפה״א); a. fr.—2)

*אַדְמוּת f. (אָדוֹם) *red color*. Num. R. s. 2 ⁷ שאין אַדְמוּתוֹ עזה (ed. Wil. אדמתו, corr. acc.) whose red color is not deep.

אַדָּנִי, *for* Kil. VII, *read* Kil. VIII.

אדני מריונים, *add* ; v., however, אשקטיא.

*אדע, Targ. Ruth IV, 4, read: אַרַע, v. אַרְעָא.

אַדְרַע, *for* Y. Ber. I, *read* Y. Ber. II.

אַהֲבָה, *add*—*Pl.* אַהֲבוֹת. Num. R. s. 2 ¹⁶.

אַהוּרְמִין, *for* Tosef., *read* Tosaf.

אַהֲלִית, *for* Yalk. Ps. 624, *read* Yalk. Ps. 623.

אוּבְשִׁין, *add* Tosef. Ukts. I, 5 (ed. Zuck. עובשין, corr. acc.).

*אוֹגָבִין m. (v. אַגְּבִין) *cup*. Targ. Y. Gen. XLIV, 2; a. e.

*אוּגְנָא m. = h. אוּגָן *rim* (by which to handle a basket &c.).—*Pl.* אוּגְנִין. B. Mets. 25ᵃ, v. צַנָּא.

*אוֹגְרוּתָא, v. אוּגְדוּתָא.

אוֹדָאָה, *add*—2) *confession*. Targ. Josh. VII, 19 ed. Lag. (oth. ed. הוֹדָאָה).

אוֹדְרִיתָא II, *for* (דוע, v. אַדְרִיוֹתָא), *read* (נדר, v. אַדְרִיוֹתָא).

אוֹדֶם, *add* Y. Sabb. III, 10ᶜ top, v. אָדֹם.

*אוּרנים, Sifré Deut. 22, read: אוּמָנים.

אַוְרָתָן, *after* גִּירְתַּנְיָא, *insert*; ed. Lag. אוותנטיריא, corr. acc.

אוּרָה, אָרָה II, *add* Y. Sot. III, beg. 21b, v. פְּרִכּוּר.—[Sifré Deut. 321 מאוורים, v. נָזַז.]

אָרִיר, *add* Men. 39a ששה אוירין וכ׳ the six interspaces between the seven heavens.

אֲוִירָא, *add* 4) *a moment of rest.* Koh. R. to III, 9, v. קַלַּל I.

אוֹמָן, *add* Sifré Deut. 22 אוֹמָנִים (not אוונים); Yalk. ib. 805 אוֹמָנִין.

אוּמָן, *before—Pl. insert* Snh. 17b רופא וא׳ a physician and a surgeon (blood-letter).

אוֹמָנִית, *add* [Pesik. R. s. 33, read: אוּמָנֵת.]

*אוֹמֶנֶת f. (b. h.; אָמַן) *trainer, educator.* Pesik. R. s. 33, v. ברטיא.

*אונדה, Arakh. 32a, read: אוּנְדוֹ.

*אונימיס, read: אֲוִנִימוּס, v. נִימוּס I.

אונין, אוּנִים, אוּנִין; —*after flax., insert* Sifra Thazr., Neg., Par. 5, ch. XIII.

אוֹנִיתָא, *add* Lam. R. to IV, 18 עוב׳ (corr. acc.).

*אונך, Arakh. 32a, sq. *read* אוּנְדוֹ.

אוּנְסָא, *before—Pl., insert* Erub. 18b לאונסיה against his will. Y. Ber. III, 6a top, a. e. מכתיה אונס an accident (death in the family) befell him.

*אונקליטיא, v. אֲנְקַלְסָרָא.

*אוסל, Tosef. Kel. B. Mets. VII, 9, read: אֶסֶל.

אוֹפֶן, *before—Pl., add* Midr. Till. to Ps. VI, beg. כא׳ וכהלכה according to method and law.

אוֹצָרָא, *before—Pl., add* Y. Shebi. IX, 39a top הן אוצרה this storehouse.

*אוקנוס, Tanh. ed. Bub. Mikkets 9, read: אִרְקָנוֹס.

*אוקסא, v. עוּקְצָא.

אוֹר I, *Nif., add* Yoma VIII, 6 עד שיאורו עיניו until his eyes are enlightened (his eye-sight is restored); a. e.—*Hif. add* Midr. Till. to Ps. XXX, end מאיר לחם מעיותיהן (not מעונותיהן) he illumines their errors for them (causes them to recognize their errors). Tosef. Taan. I, 6 עד האיר שבמזרח ed. Zuck. (read as Var. עד שיאור המזרח).

אוֹר I, *for* prop. *light, flame*; esp., *read: light, flame.* Ab. II, 10 warm thyself כנגד אורן וכ׳ at the fire of the wise; a. e.—Esp.

אורוסטי, *for* Mas אירוסטו, *read* Mus. אוריוסטו; *for* Sabbath year, *read* Sabbatical year.

*אוֹרַח *path*, v. אֹרַח.

אוֹרְחָא, אוֹרַח, *before*—[אוֹרְחָא *guest, insert* B. Bath. 9b אָרְחָתֵיהּ דאימיה, v. שְׁגַשׁ.

אוּשְׁפִּי, *add*—Cmp. ἄσκι in Lübker Reallex., p. 1251b.

אוֹת II, *for* He is the ensign among, *read* He is recognized by.

אָזוֹב, *add—Pl.* אֲזוֹבוֹת, אי׳. Y. Ber. VII, beg. 11a.

*אִזּוֹרְדִי, אִי׳ f. = אֵזוֹר. Shebu. 43a.

*אח III f. (b. h.) *kindling wood, pile.—Pl.* אָחוֹת. Midr. Till. to Ps. LIII ועשו עצמן א׳ and made themselves to be fuel (for Gehenna).

אַחַד *after* Targ. Josh. VI, 1; a. e., *add*—Ab. Zar. 47a בבא הוא דאתידא וכ׳ Ms. M. (ed. דאתירוא . . . דשא) the gate is locked before it (no conception possible).

אַחוּדָה, *for* Ḥull. 75a, *read* Ḥull. 57a top;—*add* Arakh. III, 1, sq. שדה א׳ inherited land, opp. מקנה.—Tosef. Ḥull. VIII, 18, v. אֲחִיזָה.

*אַחַז = אֲחַד. Targ. Job XVIII, 20 Ms.—Ab. Zar. 47a; a. e.

*אֲחִידָה f. (אָחַז) *taking hold, capture.* Ḥull. IX, 3 כדי א׳ no more of the skin than is required for taking hold (in order to flay it); Tosef. ib. VIII, 18 אחוזה. B. Mets. 91a מאי א׳ הכנסה וכ׳ ראחוז by insertion is meant, and *ăḥizah* is used as a euphemism. Sabb. 125a; 126b בית א׳ *handle*; a. e.—אֲחִיזַת עינים *optical delusion* (v. אָחַז). Y. Snh. VII, end, 25d, opp. מעשה. Ḥull. 56b sq. שחטיה קמיה באח׳ ע׳ (not באחו׳) he cut his throat in his (the father's) presence by an optical deception.

אַחֲרוֹן, *add*—2) *inferior.* Mekh. Yithro, Baḥod., s. 6 שהם אחרונים למי שהוא אחרון וכ׳ for they (the gods) are the inferiors of one who is himself an inferior as regards conduct; and who is that inferior in conduct? He that makes them his gods.

אַחֲרִית, *add*—2) *alternative, chance.* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 2, ch. II ליתן א׳ וכ׳ to offer an alternative for the cutting of the hair, so that if he has not cut his hair on the seventh day &c.

אַחֲרִית, *add* B. Bath. 14b דאית ליה א׳ (v. Rabb. D. S. a. l. note 2) it (the Book of Ruth, beginning with evil) has a happy ending. Y. Ber. IV, 7d bot.; a. e.

*אטליטין, read: אַתְלִיטִין, v. אַתְלִיטִיס.

*אִיגְרָא II m. (v. אֲגַר III; cmp. תגר) *trade, market.* Pes. 113a קבא . . . מא׳ rather have a Kab from the ground, than a Kor from trade; (comment.: rather . . . home, than . . . from the market abroad).

אִיד, *add* Tosef. Ab. Zar. I, 1 אידין הקבועין stationary festivals.

*אַיָּדָה f. (b. h.) *ayyah*, name of an unclean bird. Ḥull. 63b א׳ ודיה אחת היא *ayyah* is the same as *dayyah.*

אַיָּלֵן, *for* אי הלין, *read* איי אילין; cmp. הֵיי;—*add* Y. Erub. III, 20d top אילין אינון (corr. acc.) what are these?

אֵירִינוֹן, *for* (εἰρίνεον, εἰρινοῦν, neut.) *woolen, read* (ἀέρινον) *sky-blue.*

אִיכָּרָא, *before Pl., insert* Snh. 26b אִיכְּרֵיהּ דרב זביד a field-laborer of &c.—

אַיָּלָה, *before*—2), *insert* Midr. Till. to Ps. XLII; a. e.

*אִילַי, v. אִילָא.

אִילֵּין, *for* insert מאי, *read* read: אַיָּלֵן.

*אילבוב, Tosef. Kel. B. Mets. I, 9, read: אַלְמוּג.

*אִילְמוֹת f. pl. (v. אִלֵּם; cmp. אֲלוּמָה) *well-tied bunches.* Tosef. Makhsh. III, 8.

*אִילְעָא, v. אִרְלָא.

*אִימֵי, v. אַמֵּי.

אִימְרָא, *for* μέλαινα, *read* μελανή.

אִימַּר, *for* א׳ עדקין, *read* א׳ דעדקין.

אֵין I, *for* III, 12, *read* III, 19.

*אינגלין, v. אַנְגּוֹרִין.

אינוניתא, *for* a corruption *to* ח׳ בר סיסיי, *read* v. עֲנָהוֹנָדָיָא.

אִינְדֵּינַי, *dele* V. אינוניתא.

*אינימוס, read: אֲוִנִימוּס, v. נִימוּס I.

אִיסְטְמָא, *for* Tosef. ib. IV, 7, *read* Tosef. ib. IV (V), 6, sq.

*אִיסְל, Tosef. Par. VII (VI), 3, read: אֶסֶל.

*אִיסְפִּין m. *Spanish.* Tosef. Bets. II, 1, v. קוֹלָיֵיס.

אִיסְפִּיסְרִיאוֹן, *add* (Yalk. Is. 291 קומיס ואיפרכוס).

אִיסְתָּוְרָא, *for* a door turning, *read* a bolt moving;—*after* from the ankle, *add*, opp. סיכתא upright bolt.

*אִיסְתְּוִיט, v. סוּט ch.

אִיפָּטִיקוֹס, *dele from—Pl., to* note 4)

*אִיפְלְטִיסִין, Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 52 ed. Bub., read: אִירְפּוֹסִירְהִין, v. אִירְפּוּס.

אִיפַּסְטָלִין, *for* פַּסְטִילוֹס, *read* פִּסְטָלִין.

אִיקּוֹן, *before* V. אִיקּוֹנִין, *add* Koh. R. to IX, 10 [read:] תפון אפיה דאיקונתא וכ' they covered the faces of the statues with mats.

*אִיקְלְטָאוֹת, Tosef. Ohol. XIV, 3, read: אִילְקְטָאוֹת, v. אִלְקְטִית.

*אִיקְנְתָא, Koh. R. to IX, 10, *read:* אִיקּוֹנָתָא, v. אִיקּוֹן.

*אִירְקְסְגוֹרִין, Y. Shebi. VIII, 38ª top, *read* אֲקְסִירְגְּרוֹן, v. אֲקְסִירְגְּרוֹן.

אִירָא, *for* in the hands of the dyer, *read* in the hands of the weaver.

אִירְיָסָא, v. אֶרֶס ch.

אִישׁ, *add* Num. R. s. 9[2] שני אישים two beings that are named *ish* (God and the husband).

אִישׁוּר, *for adoration, read blessedness;—before* Y. Succ. III, *insert* Num. R. s. 14[19] אִישׁוּרָן של ישראל the blessedness of Israel;—*add* 3) *firmness, energy.* Num. R. l. c. Asher is named על שם אִישׁוּרוֹ for his energy (in executing the law).

*אִישְׁכּוֹל, v. אֶשְׁכּוֹל.

*אִישְׁתַּדָּא, v. אִשְׁתַּדָּא.

אִיתָּן *after normal condition, add* or *strength.* Mekh. B'shall. s. 6, v. תּוֹקֶף;—*after essential, strong, add; hard; old.* Mekh. l. c. Sot. 46ᵇ;—*before*—3), *insert* Gen. R. s. 98, end מן הא' from the presence of the (Egyptian) men of power.

*אַבָּא, v. אוּבְלָא II.

אַבְסְפְּטִיאס, *for* ἀθνίας, *read* ἀνθίας; *for Athnias read Anthias.*

אַבְּטָרָה, *for* Ms. M. אסכרא, *read* Ms. M. אכסרא;—*add* [V., however, מִכְסוֹרִין.]

אֶלְגָּבִישׁ, *add* Midr. Till. to Ps. XVIII, 8 מיני א' various kinds of hail.

אֱלוֹהַּ, *add*—3) אלהים *authorized judges.* B. Kam. 84ª, sq. א' בעירנן וכ' these cases require authorized judges (Ex. XXII, 7, sq.), and there are none (in Babylonia).

אֱלוּל, *for* the second of October, *read* the fourth of October.

אֶלּוֹנָטִית I, *for* I Sam XX, 10, *read* I Sam. XXI, 10.

אַלּוּחַ, *add—Pl.* אַלּוּפִים. Ex. R. s. 15 4; a. e.

*אַלּוּפַּסּוֹן m. (ἀλλοφάσσων) *talking in delirium.* Tanḥ. ed. Bub., Mikḳets 15 (not אלופסין).

*אָלַח, *Nif.* נֶאֱלַח (b. h.) *to be spoiled, rotten* (morally). Midr. Till. to Ps. LIII, 4 נֶאֱלָחִים מבחוץ וכ' מבפנים rotten within and rotten without (ed. Bub. נא' מבחוץ ומלאים רשע מבפנים rotten without, and full of wickedness within); Yalk. ib. 770 נאנחים וכ' (corr. acc.).

אַלְבָּא, *before* B. Kam., *insert* Targ. I Chr. XI, 11.

אָלַם, *add Pi.* אִלֵּם *to tie up, close,* v. עָלַם I.

אַלְמוּג, *for* v. גלומי, *read* v. גּוֹלֶם.

*אַלְעַאי pr. n. m. *Il'ay,* v. לְעֵדִי.

אַמְבַּטִּיס, *for* Y. Kel. *read* Y. Kil.

*אִמְטִין, v. אִימְטִין.

*אִימֵּי, אַמֵּי pr. n. m. *Ammi, Immi,* name of several Amoraim, esp. A. bar Nathan. Gitt. 44ª. Y. Sabb. III, 5ᵈ bot. Y. Meg. III, 74ª bot. Snh. 17ᵇ; a. v. fr.—Others: Y. Ned. X, 42ª bot.—Y. Meg. I, 71ᶜ top, a. oth.; v. Fr. M'bo, p. 63ª sq.; v. Jew. Encycl. s. v. Ammi.

*אמין, Zeb. 40ᵇ top, v. רָמַן.

*אֵמִיתִּי, v. אֱמֶת.

*אֲמִיתָּתִי f. (v. אֱמֶת) *truth, reality.* Ex. R. s. 30 19 אמר אֲמִיתַּת הדבר he stated the case as it really had happened.

אמכותי, *cancel* the entire article, and *substitute* אִמְּכוֹתִי, v. מַכּוּתִי.

אָמֵן I, *before* Ch. חֵימָן, *add* Taan. 8ª חמאמין בהקב"ה who makes God the witness of his promise.

*אֲמַן, v. רְמַן.

אָמַר I, *dele* b) *to heap up, and* d) *to contract, bargain, exchange.*

אֲמַר, *dele from* כְּלוֹמַר *to* כְּילוּ.

אַמַרְכּוֹל, *add* [Perles Et. St., p. 106: Pers. *amârgir accountant.*]

*אנגלין, v. אַנְגְּלוֹגִין.

*אנולוגין, Lam. R. to I, 14, read: אַרְלוֹגִין.

אָנוּשׁ, *add* 2) (part. pass. of אָנַשׁ) *oppressed, weak.* Yalk. Is. 336 מן אנוש א' of weak man; (Pesik. R. s. 33 ומן אנוש only).

*אַנְטִירְמוֹס = אַנְתִּירְמוֹס, q. v. Treat. Sof'rim ch. XIII, 6.

אֲנִיסָא, *add* (h. form) אֲנִיסָה f.; *pl.* אֲנִיסוֹת. Targ. Cant. VI, 6 (not אֲנִיסוּת).

אֲנִיסִין, *for* Ḥall. II, 11, *read* Tosef. Ḥall. II, 11.

*אנ"ם, v. לק"ת.

אָנַס, *add* Y. B. Mets. X, end, 12ᶜ שלא יואנס, read: שלא ייאנס.

אָנַס, *before*—3), *insert* B. Mets. 86ᵇ בדלא אָנִיס (an ox) which has not been used for labor; בדלא אַנִיסָא (a hen) which has not been used for hatching.

*אַנְפִּלִין, Targ. Cant. IV, 12 בא', read: בְּפַאפְּלוֹן, q. v.

*אַנָּקָא *camel,* v. נָאקְתָא.

*אַנָּקָה III f. (אָנַק) *sigh, groaning.* Ex. R. s. 15 21.

*אִרְצָ', אִיסְ', אִצְ', אִסְטַבְלָא I f. (stabulum) *stable.*—*Pl.* (h.) אִסְטַבְלָאוֹת, אִצְ' &c. Snh. 21 6; Num. R. s. 11[7]; Sifré Num. 42 טסבלאות (corr. acc.).—(Chald.) אִסְטַוְולָוִן; אִצְ', אִסְטַבְלָא. Targ. II Chr. XXXII, 28 (not אסת').

*אִסְטַוְולָוִן, v. אִסְטַבְלָא I.

אִסְטוֹמְכָא I, *for* Lev. R. s. 4, *read* Lev. R. s. 3 4.

*אַסְטְרוּתָא f. (סְטַר) 1) אַסְטְרוּת דִּין *diversion of justice; wresting judgment.* Targ. Ez. IX, 9 (h. text מטה). Targ. Is. LVIII, 9 (h. text מוטה).—2) אסטרות חובא *turning aside, removing guilt.* Ib. XXVII, 9.

אִסְטַלִּית, *for* a suite, *read* a suit.

אָסַל, *add—Pl.* אִסְלָאוֹת *chairs.* Midr. Till. to Ps. LXXXVII, ed. Bub.

אִסְפַּדְיָא, *for* Gitt. 69ª, *read* Gitt. 69ᵇ.

אִסְפּוֹרַק, *add* Tem. 30b.

אִסְפַּלָנִית, *for* Sabb. IX, 2, *read* Sabb. XIX, 2.

***אִסְקַרְנוֹס**, v. אִירִס.

אָסַר, *add Hithpa.* **הִתְאַסֵּר** *to be forbidden.* Men. 15b שלא יִתְאַסֵּר (Ms. R. יֵאָסֵר) that it should not become forbidden matter.

***אפטרון**, Yalk. Ps. 701, read: אֶפִּיטְרוֹפּוֹס.

***אֲפִיפָנְיֵס** pr. n. m. (Antiochus) *Epiphanes,* King of Syria. Targ. II Esth. I, 2 ed. Lag. (v. אנריפונים).

אָפַל II, *add*; Tosef. Taan. III (II), 1; Y. ib. III, 67a top הִתְעוֹפֵל.

***אֲפַסִיקִין** m. (ὀψίκιον, S. = obsequium) *retinue, suite.* Tanḥ. ed. Bub., Vayesheb 2.

***אַפְקוּתָא** f. (נָפַק) 1) *that which goes forth, issue, product* (h. מוֹצָא). Targ. O. Deut. XXIII, 24. Ib. VIII, 3; a. fr.—2) *the carrying forth.* Targ. Y. Lev. XXVI, 5 (ed. Vien. אַפָּקוּת).

אַפְקָעְתָא, *for* Sabbath and Yobel Years, *read* Sabbatical and jubilee years.

אֲפָרָא II, *for* Taan. II, *read* Taan. III.

***אפרטין**, v. אפורטין.

אַפַּרְסְמָא, *dele* R. Hash. 23a;—*add* R. Hash. 23a (expl. עֵץ שֶׁמֶן, Is. XLI, 19) א׳ (sub. אצא) *resin-wood, pine,* v. דדנין, a. מְשָׁח III.

***אַפַּרְסָקָא**, v. פַּרְסָקָא.

***אַפַּתְּתִי** f. (v. אַפְתָּא II) *wide place, release.* Targ. Job XXXVI, 16 (not אַפְתִּי).

אֲצַבְעָא, *before—Pl., insert* Ab. Zar. 29a, v. מְלוֹא ch.

אִצְרוֹת, *for* a kali, *read* an alkaline substance.

***אקדח**, Yalk. Ex. 317, read: מַקֵּדַח.

***אֶקְלִיטָא**, **אֵ״ק** f. (ἔκκλητος, v. אֶנְקְלִיטוֹן) *appeal.* Y'lamd. to Deut. III, 23, quot. in Ar.

אֲקַנְיוּתָא, *for* קני II, *read* קְנֵי I.

***אֲקַנְתָא**, v. אֲקַנּוּ.

***אַקְרוֹקוֹנְיָא, אַקְרוּנְיָא**, v. קוֹרְקוֹנְיָא.

אַרְגְּזוּתָא, *add* Targ. Y. Lev. XXIV, 14 (*blasphemy*).

***ארוחת**, Y. Succ. V, 55d top, v. אֲרוּכָה II.

אֲרוּכָה II, *add* Naz. 54a, v. חָלַל; a. fr.—Trnsf. (of anorganic objects) Arakh. 10b ולא הירתה להם א׳ (not הירה) and they could not be repaired; Y. Succ. V, 55d top ולא עלתה להם ארוכה (corr. acc.).

אֲרָזִין, *add* Y. Snh. VI, 23d bot. בְּאֲרָזִים; Y. M. Kat. I, 80c bot. ברזים (corr. acc.).

***אוֹ׳, אוֹרַח** m. (b. h.) *path.*—*Pl.* אוֹרְחוֹת, אָרְחוֹת. Num. R. s. 8 3 אוֹרְחָתָיו, v. רָשַׁע. Sot. 5b, a. e. חשם אורחותיו, v. שׁוּם I.

אֲרִי I *for* (√ אר, cmp. ירי) prop. *to point, throw, read* (cmp. עָרָה II) *to stir up*;—*after* (go to law), *add*; Y. Gitt. V, 46d bot. ועררין.

אֲרִיבָא, *before*—Fem., *insert Pl.* אֲרִיכֵי. Erub. 65a, v. נוּם ch. Ḥull. 63a; a. e.

אֲרִיבִין, *for* VII, *read* VI.

אַרְיֵס I, *add* [Koh. R. to VII, 8 כאריסה, read: כְּאֵירָסָה, v. אֵרֶס, a. רִיס I. Gen. R. s. 98, v. רִיס I.]

אֲרִיסוּת, *for* חֲכִירוּת, *read* חֲכִירוּת;—*add* Y. M. Kat. III, 82a bot. שטרי ארסיות (read אריסות or אריסיות) documents relating to tenancy.

***אַרְכָּבָה**, v. אַרְכּוּבָה.

אַרְכּוּבָה, *add* Bekh. VII, 6, a. e. אַרְכּוּבוֹתָיו.

אַרְכִי I *for* Zephoris, *read* Sepphoris;—*add* Y. Meg. I, 70d בארכיים in their (the Persians') archive; Ruth R. to II, 4 בין הכרכים (corr. acc.).

***אַרְכִיאַטְרוֹס** m. (ἀρχίατρος) *chief physician.* Ex. R. s. 46 4 (not ארכיאטוס).

אַרְמוֹן III, *before* אַרְמוֹנִים, *insert Pl.*

אַרְמָנְיָא, *for* 48d, *read* 48a.

אַרְסָא, אֶרֶס, *add* Targ. Cant. II, 14 אַרְסִיהוֹן (ed. Lag. אירי).

***ארסיות**, read: אֲרִיסוּת or אֵרִיסוּת.

אָרַע I, *add Pu.* אוֹרַע *to be joined, attached.* Gitt. 39b, v. עָרָה II. B. Bath. 113b לחיות דין ... אוֹרְעָה the entire section (Num. XXVII, 1—11) has been joined together to serve as a judicial precedent.

אָרַע II, *cancel the entire paragraph under Pu.*

אַרְעָאָה *for* Targ. Esth. אַרַע מינית, v. לְאַרַע, *read* Targ. Esth. I, 2 אַרַע מינדה (ed. Vien. עֲרַע) of inferior quality. Targ. Ruth IV, 4 ארע מינך (not אדע) second in rank to thee.

***אַרַשׁ**, v. אָרַס.

א״ת, *add* Sabb. 104a.

אֵת, *add* 2) אֶת *with.* Shebu. 30a, v. עֲמִית; a. fr.

אֲתָא *Af, after* I cannot bring it., *add* Ned. 81a מַתְיָא לידי וכ׳ leads to (produces) &c.

***אָתוֹן** f. (b. h.) *she-ass.* Num. R. s. 20 15; a. e.—*Pl.* אֲתוֹנוֹת. Tosef. B. Mets. V, 8; Y. ib. V, 10b bot.; a. e.

***אִתְכְּלוּ** f. (כָּלָה I) *destruction.* Targ. Y. Num. XVII, 11.

אֲתָנָן, *add* Ex. R. s. 1 17 מוליך א׳ לאשתו brings a present to his wife (to win her affection).

אָתַר, *before—Pl., add* Trnsf. (=h. מָקוֹם) *God.* Targ. Y. Ex. XVII, 15 (v. Mekh. B'shall., Amalek, s. 2).

בָּגַד, *after* (b. h., v. infra), *insert* 1) *to tear, pull.* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) זה בּוֹגֵד מכאן וכ׳ the one pulls one way, the other the other way, until they tear it (the garment).—2) *to tear away*;—*before* Snh. 37a, *insert* Ib. (R. Ḥan. 2) בָּגַדְנוּ בצורנו we have been faithless to our Rock.

בֶּגֶד, *for* Day of Atone., *read* Day of Atonement.

***בְּגָדָא** ch.=h. בֶּגֶד.—*Pl.* בְּגָדִין. Y. Sabb. III, 5d bot. דשטחן בְּגָדֵיהוֹן וכ׳ who spread their garments against the warm air of the stove.

בַּד II *for* Sabbath year, *read* Sabbatical year.

בְּדוּלָחָא, *add* Targ. O. Num. XI, 7 (ed. Vien. בְּדֹלַ׳); Y. בְּיַדְלָחָא.

בְּדִי I, *for* Y. Sabb. II, *read* Y. Sabb. VII.

***בדיריץ**, Y. Ned. III, 37d, v. קְרוּכִין.

***בְּדֹלָחָא**, v. בְּדוּלָחָא.

***בְּדָא** pr. n. m. *Beha,* an Amora. Tem. 29a.

***בְּדוֹנוֹת**, *pl.* of בֹּהֶן.

***בֹּהֶן**, **בּוֹ׳** m. (b. h.) *thumb, great toe.* Neg. XIV, 9; a. fr.—*Pl.* בְּהוֹנוֹת. Yoma 61b; a. e.

בָּחַק, *before* [Sifra Thazr., *insert* B. Mets. 27b סימן מ׳ a distinct (reliable) mark for identification.

***בו׳**, Kidd. 48a, a. e., v. בּוֹ.

***בּוֹבִים, בּוֹבִיס**, Tosef. Kel. B. Bath. I, 5, read: כּוֹבֵס (v. R. S. to Kel. XXI, 1).

***בּוּדָקָא** m. (בְּדַק) *searcher*. Gen. R. s. 67 אנא הוא בּוּדָקִיהוֹן וכ׳ I am the searcher of hearts; Yalk. ib. 115.

בּוֹדָנִין, *after* בן גבו חיין, *add*; Y. Pes. IV, 31^{b} bot. בן מביא יין.

***בּוֹהֵן**, v. בֹּהֶן.

בּוּטָא, *add* Meg. 31^{b} לוי בר ב׳ Ms. M. (ed. בּוּטֵי); Yalk. Prov. 932; Y. Meg. III, 74^{b} bot. פאטי (פסטר, פסטי); Koh. R. to VIII, 3 בן פנטי.

***בּוּטַי** pr. n. m. *Buṭi*, v. בּוּטָא.

בּוּכָנָא, *for* concerning a club, for he pounds with it, *read bukhana* is that with which one pounds.

***בּוּלְדְּרִיס**, read: בּוּלְדַּרְסִי m. (v. בַּלְדַּרְסִין) *Brundisian, sailor to and from Brundisium*. Koh. R. to IX, 8.

***בּוּנְטוֹס**, v. פּוּנְטוֹס.

***בּוּנְיָס (בּוּנְיוֹס)** pr. n. m. (*Bunios,*) *Bunias*, name of a wealthy man. Erub. 83^{a} בּוּנְיוֹס (Ms. M. בן בּוּנְיִיס; Ms. R. בּוּנְיָס בן נוניס; v. Rabb. R. S. a. l. note); ib. 85^{b} בּוּנְיִיס בן בּוּנְיִיס (Ms. M. בּוּנִיס בן בּוּנְיוֹס, v. Rabb. D. S. a. l. note); Gitt. 59^{a} בּוּנְיִיס בן נוניס (corr. acc.).

בּוֹסֵר, *for* גָּרַע, *read* גָּרַע II.

בּוּעַ, *add* 2) *to bubble, boil over* (in excitement). Targ. Job VI, 10 (h. text סלד).

בּוּצְרָיָה, *add* Y. Shebi. VI, 36^{c} bot. דבוּצְרָה, read: דבוּצְרָה.

בּוּר II, *add* 3) *uncultivated land*. Peah II, 1, v. נִיר II. Y. Naz. VII, 56^{b} top שדה ב׳ an unbroken field; a. e.

בּוּרָא I, *add* Koh. R. to I, 18 מלין בּוּרִין coarse things, v. קַלִּיל II.

***בּוּרִיי**, Y. Kidd. I, 61^{a}, read: פּוּדַּנְרָא, q. v.

בּוּרְנִי I, *before* [Y. Kidd., *insert* Tosef. Succ. III, 8, v. לִיבָּרְנִין.

בּוּרְנִיץ, *add* Ar. בורצנין.

בָּזְבֵּז, *for* Gen. R. s. 80, *read* Gen. R. s. 83.

***בִּזָּה**, v. בִּזָּה.

בָּזַז, *add Nif.* נִבְזַז *to be plundered*. Bicc. I, 8 נִבְזָזוּ (Y. ed. נָבְזוּזוּ) if the first-fruits were taken away by robbers.

בָּזַז I, *add* Esth. R. introd. מִתְבַּזְּזָה, v. סָגִי I.

בָּזוּנָא I, *after* Ms. O. אבי ב׳, *add*; Midr. Haggadol ed. Schechter, to Gen. XXV, 24 אבב בי זִינָא.

בְּזִיזֵי *for* prob., *read* properly.

בְּזַק *for* גרירו דחרדלא, *read* גרירו בזרא דחרדלא;—*for* mustard, *read* mustard seed.

בְּזָקָא, *for* v. בְּזַק, *read* v. בְּזַק.

***בחבח**, Men. 63^{a} מבחבוחי Ar., v. מַהֲבוֹאָה II.

***בָּחֲרֵי** pr. n. m. *Baḥăyi*, v. בְּוַזְרֵי.

***בְּחִינָה** f. (בָּחַן) *proving, use of the verb* בָּחַן. R. Hash. 16^{a}, v. עון ch.

בְּטַח, *Af.*, *add* Snh. 98^{a} אַבְטָחֵךְ לך וכ׳ I assure thyself and thy father of a share in the hereafter.

***בֶּטַח** m. (b. h.; בָּטַח) *safety, confidence*; (adv.) *in safety*. Pirké d'R. El. ch. XXXVIII; Yalk. Gen. 138, v. שַׁאֲנָן.

***בָּטִי** pr. n. m. *Baṭi*. Kidd. 70^{b}.

בָּטַן, *add Af.* אַבְטִין *to cause to abort*. Targ. Ps. XXIX, 9 (h. text חולל).

בָּיָא, *add* [Compare, however, Lev. R. s. 1 עסוק בחיירה של אגרונימון ... מדינה; Yalk. ib. 428 במחירה,—from which it would seem that our w. stands for βίος, *living*.]

בֵּידָא, *before* [Rabad, *insert* Y. Yeb. VIII, 9^{c}, a. e., v. בְּדִי I.

***בידידה**, Tosef. Toh. X, 12, read: בְּדִידָה.

***בִּידַלְתָּא**, v. בְּדוּלְתָּא.

***בִּיזָקָא**, v. בְּזָקָא.

***בִּיזָרִין**, v. בַּאֲרִין.

***בימוס** Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

בִּין, *add* Ḥag. 3^{a}, a. e. הַחְבוֹנֵן, v. רָשַׁשׁ.

בֵּירְקוּעַ, *for* spade or shovel, *read* axe;—*add* 3) *fissure, trench*. Tosef. Ohol. XVI, 1, v. תְּלוּלִית.

בֵּירַאי, *add* Yoma 81^{b}, v. נָרַשׁ.

***בישין**, Y. Maas. Sh. IV, 55^{b} בישין שיני, a corrupt dittography of פישן, q. v.

***בִּיתִינִי**, v. חִינִי 3.

בָּכַר, *Pi., add* 5) *to do for the first time, invent*. Midr. Sam. ch. XVIII (ref. to בכור מות, Job XVIII, 13) ב׳ לו מיתה מרה he invented a bitter death for him; Pesik. R. s. 12 חִבְכִּיר (*Hif.*);—*under Hif., add*—2) *to cut early, to destroy*. B. Kam. 58^{b}, v. סָמַר.—3) *to invent*, v. supra.

***בְּכוֹרוּת** f. (v. בְּכוֹר) *share of the firstborn*. Num. R. s. 21 [12].

בַּלְדַּרְסִין, *for* 41^{a}, *read* 41^{b}.

***בלוטין, בלוטי**, read: בּוּלְוִוטִין.

בְּלוּזְמָא, *for* ch. XI, *read* ch. XXXI.

בְּלִי, *add* Lam. R. to I, 4, v. בּוּרְגִּין; a. e.

***בליוסטוס**, v. בּוּלְבָּסָא.

בְּלַע, *Pe., after* (cmp. סָפַג), *add* Targ. Prov. XXIX, 19;—*under Af., add Part. pass.* מַבְלָעָן *enclosed*. Erub. 21^{a} מַבְלָעָן, v. מָתָא;—*under Ithpe.* 1, *add* Sabb. 134^{a} ארב׳ ביה דמא his blood is resorbed (in the veins, the red surface disappears).

בֶּלַע, *after* 1), *insert* (b. h.) *that which has been swallowed*. Gen. R. s. 68, end בְּלִעוֹ (not בולעו).—2);—*for* 2), *read* 3);—*for* 3), *read* 4).

***מִבְּלִעֲדֵי**, בַּלְעֲדֵי *without*. Gen. R. s. 79; Y. Shebi. IX, 38^{d}, a. e. מב׳ שמיא without the will of God, v. רְבַד.

***בְּלָאנָן**, v. בַּנּוּ.

בְּלַאי, *before*—V. אַרְדִּיכַל, *insert Pl.* בְּלָאִין, בַּלָּאִים. Tosef. Kel. B. Bath. VII, 2; Kel. XXIX, 3 (R. S. בלאים).

***בְּלוֹנְיָי**, v. בִּירוֹנְיָי.

***בְּנִי**, בַּנְיָא f. (v. בַּנָּאָה) *bathing*; בי ב׳ *bath*. Targ. Y. Lev. XXIII, 27 הניית בי ב׳ (not בין) the enjoyment of bathing; ib. XVI, 29 הוית בָּנֵי (corr. acc.). Targ. Y. Num. XXIX, 7.—*Pl.* בְּנָאן, בַּנְיָין. Targ. Koh. II, 8 ed. Lag. בנאון (ed. Vien. בניין). Targ. Esth. II, 3 (ed. Vien. בגאון, corr. acc.).

בְּנָה, בְּנִי, *for* Is. LIV, 93, *read* Is. LIV, 13;—*before* Ex. R., *insert* Sifré Deut. 309 (play on לא תתבונן, Is. I, 3) שלא היו בונים בדברי תורה because they did not educate themselves by the words of the Law; Yalk. Is. 254.

***בַּנַּי**, *pl.* בַּנָּאִי, v. בַּנָּאִי.

***בִּנְיָמִין** (b. h.) pr. n. m. *Benjamin*, 1) son of Jacob. Sabb. 55^{b}. Ex. R. s. 1; a. fr.—2) name of a Tannai. Nidd. 21^{b}; a. e.—Ber. 5^{b}, sq. Abba B.—3) name of several Amoraim, *a)* B. of Ginzak. Y. Ber. II, 5^{b} top, v. גִּנְזַכָּרִיה.—*b)* B. bar Giddal. Y. Maasr. I, 49^{a} bot.; a. e.—*c)* B. bar Japhet. Y. Ber. VI, 10^{a}. Gen. R. s. 43; a. e.—*d)* B. bar Levi. Y. Peah I, beg. 15^{a}. Ex. R. s. 8; a. e.—*e)* B. bar ʿAshtor. Y. Bicc. I, 64^{a} top.—*f)* B. the physician. Snh. 99^{b}; and others.—4) B.

the shepherd. Ber. 40b.—V. מְנִיוֹמִי, מִינָּרְמִין.

*בְּנִיתָא *hair*, v. בִּירִיתָא.

בסגר, *after* ערביא ב' של, *insert* (ed. Bub. סוגר).

בָּסִילְיוֹס, *add* Tanḥ. ed.Bub., Vaëra 7 בסילואוס; Yalk. Ex. 180 בשילואוש (corr. acc.).

בָּסִיסָא, *for* כרנבי ב' אית, *read* אית כרנבי מריון ב'; —*for* sin begets sin, *read* evil begets evil.

בַּסִּין, *insert* Y. Maas. Sh. IV, 55c top.

*בַּעֲבִיּוֹת f. pl. (cmp. בּוּעָא) *abscesses.* Tosef. Makhsh. III, 13.

*בְּעַד (b. h.) *behind, after.* Midr. Till. to Ps. XII שאל בְּעַדוֹ וכ' he inquired after him (to know) where he was; a. e.

בְּעַט, *add* Gen. R. s. 80 בְּעִיטָא, v. נְגַשׁ.

*בְּצֵי, v. בְּצָא.

בָּצִיר I, *add* [Pesik. R. s. 6, end בצירנו, v. בְּצַר.]

בְּצִירָה, *add* בית חב' *wine-press.* Y. Macc. II, 31d; (Tosef. ib. III (II), 9 יצירה ed. Zuck., Var. רצירה).

בקלאנין, *for* קוּלָּן, *read* קוֹלָן.

בַּקְעָתָא, *for* פְּקוּעָה, *read* פַּקּוּעָה.

*בָּקַק (b. h.) *to be empty.* Num. R. s. 8 9 כגפן בוקק like a bare vine.

בַּקָּא, *before—Pl., insert* B. Kam. 24b; a. e.

בַּר, בָּר, בָּרָא, *before*—4), *insert* Gitt. 69b צימרא ברא, v. צִימְרָא.

בַּר IV, *add* Gen. R. s. 82, v. שָׂרָב.

בָּרָאָה, *for* Gen. XIII, 25, *read* Gen. XVIII, 25.

*ברדינין, v. ברדינון.

בָּרוֹקָא III, *add*—2) *a jewel*, v. בִּרְקָתָא.

בַּרְתָא, *before* Y. B. Kam., *insert* Targ. Y. Gen. XV, 9; —*add*—*Pl.* בָּרְתָא, בָּרְתֵי. Targ. Y. Num. VII, 17; a. fr.

בְּרִי I, בָּרָא *Hif., add* 3) *to make strong.* Ber. 40a, a. e. מְבָרְיִן, v. פרי, פְּרָה.

בָּרִיחַ, *before—Pl., insert* B. Bath. I, 5; a. e.

*בריחיא, Y. Erub. II, 19a, *read:* בְּרִירָא *rotten.*

*ברלא, B. Kam. 113b, v. בּוּלְרָא.

*בְּרַם II f. (v. preced.) *piece, portion.* Targ. I Chr. V, 2 ב' מלכותא a portion of the dominion.

*ברניות, Midr. Till. to Ps. XLVIII, end, read: בִּירְנִיּוֹת.

בִּרְסִים, *add* Tosef. Kel. B. Bath. V, 11. Tosef. Neg. V, 14.

בְּרַק I, *for* מנחורא, *read* מנהרא.

בַּרְקָנִים, *add* Sabb. 59a; a. e.

*בשילאוש, v. בָּסִילְיוֹס.

בְּשַׁשׁ, *for* טְפֵל, *read* תָּפֵל.

*בָּתַר, *Pi.* בִּתֵּר (b. h.) *to cut.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII.

בֶּתֶר, *for piece, decree, allotment, read* 1) *piece.* Pirké d'R. El. ch. XXVIII.—2) *decree, allotment.*

גאי, גָּאָה, *for* Job XXIII, 29, *read* Job XXII, 29.

גֶּבָא, *before—Pl., insert* Tosef. Ter. VII, 14; Y. ib. VIII, 46a top (not גובי); —*for* מישק, *read* משירק.

גַּבְבָא, *for* v. next w., *read* v. גַּבְבַּח.

*גַּבּוּי, v. גִּיבּוּי.

*גַּבֵּי, v. גַּבָּא.

גַּבְיָא I, *after* XVI, 16., *add* Ib. X, 20; a. fr.

גְּבִין II, *add* Bekh. 44a (expl. שכבנא); Tosef. ib. V, 3 (expl. שכנדה).

גְּבַל *Kal, add*—2) (b. h.) *to set a landmark* (גְּבוּל). Sabb. 85a.

*גַּבְלוּת f. (b. h. גְּבֶלֶת; גָּבַל) *rounded, twisted cord.* Cant. R. to IV, 4, v. שַׁרְשֶׁרֶת.

גַּד II, *for* Ex. XVI, 7, *read* Ex. XVI, 31.

גַּד, גַּדָּא, *after* ערסא דג', *insert* (lectus genialis).

גְּדוּדְרִית II, *add*—2) *steep* or *abrupt embankments, precipitous rocks.* Mekh. B'shall., s. 1, opp. משופעות.

גְּדוּלָה, *for* Num. XVIII, 11, *read* Num. XVIII, 8.

גְּדִי, *for* Y. ib. I, 19a, *read* Y. Snh. I, 19a; —*for* Deut. XV, 21, *read* Deut. XIV, 21.

גְּדַל II, *add* Keth. 103b מְגַדְּלָנָא (B. Mets. 85b גְּדִירְלָנָא), v. נְשַׁבָּא.

גְּדֵר, *add* Sifra M'tsor'a, Neg., Par. 3, ch. III גדר האמצעי *anti-helix*, v. גְּדִירָא.

גָּדָה, גָּדָה, *for* Ps. XXII, 7, *read* Ps. XXII, 10.

גּוֹבָרָא, *for* I Kings XIV, 25, *read* II Kings XIV, 25.

*גּוּבְדָּה, v. גּוֹב ch.

*גּוֹבִי, v. גּוּבָאִי. —[Y. Ter. VIII, 46a top, v. גֻּבָּא.]

גּוּבָא I, *add* Ḥull. 60a אגיבא דרביתא on the bank of the R'bitha.

גּוּבְדַּבְדִּין, *add* Yalk. Lev. 587 חמגבירה לגוברגרון.

גּוּדָל, *add*—3) *age of majority.* Keth. II, 10, v. קוּשָׁן.

*גַּוְרָנָא = גַּוְיָאתָא. Gitt. 69b, v. צִימְרָא.

גּוּלְגַּלָּא, *add* [Y. Peah I, 16a bot., v. גַּלְגַּלָּא.]

גּוּלָּה, *add* Tosef. Kel. B. Mets. II, 11 גוּלַּת חנוני the storekeeper's bowl (stationary tank.)

*גּוֹנְתֵי m. *Goth.*—*Pl.* גּוֹנְתָיִים. Yalk. Ps. 702, v. צַנְתָּרִים.

גּוּף I, *before* Nidd. 6b, *insert* Ab. Zar. V, 3 וְיָגוֹף, v. נָגַב; —*under Hif.*, *add* Sot. 42b מְגִיפִין shut their cuirasses, v. חַנָּפָה.

*גּוּפְנָן, v. גּוֹפָן.

*גּוּרְגְּרָן, גּוּרְגְּדִין, v. גּוּדְגַּדִּין.

גּוֹר I, *Pi. add* [Yalk. Lev. 471 מגרר, read: מְגַיֵּד, v. גִּיֵּד.]

גּוֹרֶן, *for* II Kings l. c., *read* I Kings l. c.

*גּוּרְקִי, v. גּוּרְקָא II.

גּוּשְׁקָרָא, *after bran-bread, insert;* Syr. כושכרא, P. Sm. 1844.

גֵּז, *after* B. Kam. 118b, *add* Sabb. 48a, a. fr. גִּיזֵּי צמר, v. צִרְפָּת. Ḥull. 136b רֵאשִׁית גִּזֵּי, v. רֵאשִׁית.

גַּזָּא, *add—Pl.* בַּר גַּזִּין, בַּרְגְּזִין. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45 נרגזא (נרגזן); Yalk. ib. 820 בר זגרן (corr. acc.).

גְּזוֹרָאֵי, *pl.* גְּזוֹרָאֵי, *cancel from* inhabitants *to* גְּדוֹרָא, *and substitute* (גְּזַר) *woodcutters.*

גָּזָז, *for* Cant. V, 11, *read* Cant. VI, 11; —*before* Part. pass., *insert* Ḥull. XI, 2 גּוּזּוֹת, v. גָּזַל II.

גֻּלְגֹּלֶת, *for* scull, *read* skull.

גְּזֵרָה, *after* Ohol. VIII, 2 Mish.,

insert (ed. Dehr. Var. גְּזִירְזִירוֹת, in Maim. Arab. comment. גְּזִירְזִירוֹת).

גַּחֲמוֹן, *for* גְּחֶמוֹן m., *read* גַּחֲמוֹן.

גִּיבּוּי, *add* B. Bath. 8[b] גְּבִירָה וְחִלּוּקָה the mode of its collection and that of its distribution.

***גִּידָא** II *junction*, v. גּוּדָא.

***גִּידָא** III *bank, shore*, v. גּוּדָא I.

***גִּידּוּק** m. (גָּחַק) *belching*. Ber. 24[b] top Ms. M. (ed. מגחק).

גִּירָתָא, *after* Targ. O. Ex. XV, 1 ed. Berl., *add* Targ. Job VIII, 12 בגִּירוּתֵיהּ ed. Wil., v. פִּירָתָא.

***גִּירְזָמָא** pr. n. pl. (Zeugma) *Gizma*. Kidd. 71[b], sq. מעברתא דגִּ׳ the ford of G.

גִּיל I, *add* Part. גָּל; *pl.* גָּלִים. Midr. Till. to Ps. CXLIX.

גִּילָה, *add* Pesik. R. s. 36 בגִילַת נפשי with gladness of my soul.

***גִּיפּוֹן**, Ex. R. s. 31, v. גִּימְפִּיוֹן.

גִּיר III, *for* he threw chaff and, *read* we threw chaff, and.

***גִּיתִּית, גִּיתִּ־**, v. גַּת, גִּתִּית.

***גִּלְבְּטִינוֹן**, v. גַּלְאַקְסִינוֹן.

גַּלְגָּא, *add* Y. Peah I, 16[a] bot. גולגלוי (read גּוּלְגּוֹלִי).

גִּלְגֵּל, *add* 5) *to trifle with*. Y. Naz. V, 54[a], v. גָּזַר.

גַּלְגָּלְתָּא, *for* וקלפי, *read* וקליפי.

גְּלוּסְקָא, *before* [Ex. R., *add* Treat. S'mah. ch. VIII גלוסקאות שהביאו אוכל olives ripe enough to be eatable.

גְּלִיד, *add* Targ. Ez. I, 22 *crystal*.

***גְּלִישׁוּשִׁיתָא** = גַּלְשׁוּשִׁיתָא. Targ. Cant. VI, 5.

גָּמוּר *perfect*, v. גָּמַר.

***גְּמִירָא** = גְּמִירְתָּא, *perfect*.—*Pl.* גְּמִירֵי. Ber. 61[b] צדי־קי גִּ׳, v. גָּמַר.

***גְּמִירְתָּא, גְּמִירָא** f. (גָּמַר) *finishing, end*. Ab. d'R. N. ch. XXVII מלאכה שאין לה גִּ׳ (not בה) a work which you cannot expect to finish (Var. ed. Schechter גומרה, גמורה).

גָּמַם *Kal, for* v. next w., *read* v. infra.

גַּנָּא, *after*, v. אַגַּר II, *insert*; Koh. R. to IV, 6 גניאן.

גְּנַאי, *add* Midr. Sam. ch. I גְּנָאוֹ (fr. גְּנַי).

גְּנוּבְתָּא I, *for* Ms. *read* Ar.

***גנוסטרי, גנוסטרא**, v. אגריסטור.

***גְּנִיחוּתָא**, v. גְּרִיחוּתָא.

***גניאן**, Koh. R. to IV, 6, read: גַּנַּרְיָא, v. גַּנָּא.

גָּנַן, *add Hif.* הַגֵּן 1) *to find shelter*. Y. Pes. VII, 35[b] מְגִיפִין תחתיהן find shelter beneath them. Ib. אירכן לְהַגֵּן where to find shelter.—2) *to protect*, v. גּוּן.

גְּסַס, *add* V. נְגַס.

***גסקלגס**, v. גַּוּוסְ.

גַּעְבַּע, *for* h. text שעשע, *read* h. text ואשעה, cmp. שעשע.

***גָּעַר** (b. h.) *to shout, rebuke*. Tanḥ. Ki. Thissa 19; a. e.

***גְּעָרָה** f. (b. h.; גָּעַר) *rebuke*. Tosef. Ḥag. II, 12 (Var. מזרפה), v. שָׁחַק.

גַּפָּא I *for* ropes (or baskets), *read* rope (or basket).

גַּפְרִית, *add* Num. R. s. 12; Cant. R. to III, 10, a. e.; v. יָצָת.

גַּרְבָּא I, *after*; a. e., *add*—Y. B. Bath. VII, end, 15[c], a. e., v. נָקַשׁ.

גָּרַב, *after stir up, insert* Targ. Ps. CXL, 3 (h. text ירגורו).

***גרגרן** Tosef. Sabb. VI (VII), 1, v. גּוּרְגַּרְתָּן.

***גרמיסין**, v. גרמסין. Pesik. R. s. 10.

***גָּרַס** II (b. h.?) = גָּרַס II, *to acquire knowledge, to commit to memory*. Midr. Till. to Ps. CXIX, 20.

גַּרְסִי, *add* Tosef. Makhsh. III, 13; Bekh. 10[b].

***גֶּרֶת** m. (גָּרַת) *a vessel for the collection of refuse*. Ber. 25[b], a. e., v. רְעִי II.

גָּרָרָא II, *before*—[2, *add* Zeb. 11[b] אַגְּרָרָה, v. נְסַב.

דָּאָה I, *add* Erub. 53[b] (in Chald. dict.) דְּאוּן, v. נָקַף I.

דָּאָה II, *add Pl.* דָּאוֹת. Midr. Till. to Ps. LXXVIII, 45; Yalk. ib. 820.

***דאטגמא**, Deut. R. s. 5[14], read: דְּיוֹאֲטַגְמָא.

***דאיקוסטא**, v. דְּיוֹאִיקְרָטָא.

***דאסי**, Targ. Job XXXVI, 28 (ed. Wil. דאתי), read: דָּאֲסִי, v. דָּסִי.

***דאתי**, v. דאסי.

דְּבוֹרְיָא, *for* B. Bath. 108[a], *read* B. Bath. 18[a];—*after* (ed. דבורך), *add*; ib. 25[b] מִדְּבוֹרֵי (or מִדְּבוֹרֵי, *pl.* of דְּבוֹרָה).

דְּבִירָא, *read* דְּבִירָא.

דָּבַק, *add* 4) דְּבָקִים *two words running into each other*, e. g. על לבבך. Ber. 15[a].

דָּבַר *Hithpa, add* 2) *to conduct one's self*. Koh. R. to III, 18, v. סִיגּוּף.

דָּבָר, *add* מִדִּבְרֵיהֶם *by their (the scholars') words*, (= מדרבנן, v. דַּבָּנָא) *rabbinical enactment*. Keth. 73[b]. Y. Orl. I, 60[d] top, opp. דבר תורה; a. fr.

***דַּבְרָיְתָא, דַּבְרָיָתָא**, *pl.* of דַּבְרְתָּא.

דַּבְרְיָתָא, *add* Sot. 48[b] דַּבְּרְיָתָא.

***דַּבַּתַּרְתָּא** pr. n. pl. *Dabbattarta* (prob. to be read דברתא, v. Neub. Géogr., p. 265). O. Orl. I, 60[d] top.

***דּוּבָּה** (v. דוֹב) *she-bear*. Gen. R. s. 86, v. קְפַז.

דּוּגְמָא, *before* Keth. 28[b], *insert* Tanḥ. K'dosh. 8 ועשאוהו ד׳ and they made him a frightening example (defaced him); cmp. פַּרְדִּיגְמָא.

***דּוּד** m. (b. h.) *pot, boiler*. Num. R. s. 10[21] תחת הד׳ ... הירה threw the hair under the boiler; a. e.—Trnsf. *cup-shaped knob of a stick*. Tosef. Kel. B. Mets. IV, 4; cmp. מֵינֶקֶת.—*Pl.* דּוּדִין. Ib. [R. S. to Kel. XIV, 2 reads דורין, דורין.]

***דּוּדָאִים** m. pl. (b. h.) *mandrakes*. Gen. R. s. 72; Cant. R. to VII, 14.

דְּוָדִי, דְּוָדָה, *add* Sifré Num. 85 (expl. כמדוים את עצמם כמתאוננים, Num. XI, 1) as if bemoaning themselves (considering themselves as mourners); Yalk. ib. 732.

***דְּוִי** m. (b. h.; דָּוָה) *grief, affliction*. Midr. Till. to Ps. XLI.

***דַּוַּי** m. (b. h.; דָּוָה) *afflicted, very sick*. Midr. Till. to Ps. XLI.

דּוֹן, *read* B. Bath. 90[b] and they named the measure introduced by Papa ד׳ פפא quot. Tosaf. to Yeb. 79[a] (ed. רוז; Ms. M. רז; Ms. H. כוז) Papa's keg.

***דוסקניתא**, v. אוּסְקָנִיתָא.

דּוֹפָן, *after* ברפן (corr. acc.), *insert*; v., however, רְפִידוֹן.

דּוֹפֶק, *add* 2) *close-fitting lid*. Sifré Num. 126; Yalk. ib. 762, v. פְּתִיל.

הוץ II *before* [B. Bath., *add* Nidd. 62ᵃ; Sabb. 90ᵃ, v. שְׁלוֹחַ.

הוּר I *Hif.*, *for* Y. Snh. Tanḥ., *read* Y. Snh. X, 28ᵃ משרת; Tanḥ.

הוּר, הִיר, *add Ithpe.* אִתְהַדַּר *to be inhabitable.* B. Bath. 7ᵃ לא קא מִתְהַדַּר לי I cannot live there (v. Rabb. D. S. a. l. note 3).

הוּרְבָּנָא, *for* ed. Vien., *read* ed. Wil.

*דורמיטא, Yalk. Sam. 139, v. מרמיטה.

הוֹשֶׁן, *for* Jer. XXXI, 39, *read* Jer. XXXI, 40.

*דחיא, Targ. Y. Lev. XI, 14, read: דַּיְרָתָא, v. שַׁרְפִּירָתָא.

דָּחַק, *add* 3) *force.* Sabb. 8ᵃ, a. e. חַשְׁמִרֵשׁ, v. על ידי חד'.

*דיגלתא, v. דַּגְלוּתָא.

דִּירוֹדָא, *cancel* [Prob. a corruption *to* v. next w.], *and substitute*, v. Pesh. a. l.

דִּירוּי, *after* to his grief, *add* (cacophem. for: to his idolatrous debauchery).

*דימוס, Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

*דִּימִי pr. n. m. (abbrev. of אַבְדִּימִי) *Dimi*, name of several Amoraim (v. Jew. Encyclop. s. v. Abdimos). Y. Ned. IX, beg. 41ᵇ.—Erub. 22ᵃ. Yeb. 78ᵃ; 84ᵇ. Arakh. 16ᵃ; a. fr.—Men. 35ᵃ. B. Bath. 22ᵃ; a. others.

*דִּימְשָׁא, v. דִּמְשָׁא.

*דיסמוס, Midr. Till. to Ps. III, v. ריטמיש.

*דיפורין, v. ריפודין.

דִּיקוּרִיוֹן, *add* 2) *a member of the senate* in Roman colonies and municipalities. Yalk. Deut. 813; Mekh. B'shall., Amalek, s. 2 דיקורין.

דִּיר I, *add* Tosef. Maasr. III, 14 (in Hebr. dict.; Var. זור), v. זוֹר II.

דִּירָא, *add* Sabb. 32ᵃ בי דִּירֵי (or דָּרֵי) *stalls*, v. חוּטְרָא II.

*דַּכָּא m. (b. h.; דְּכָא) *crushed, humble.* Sot. 5ᵃ (ref. to Is. LVII, 15) אֶהְיֶה ד' the humble (shall reside) with me; אני את ד' I reside with the humble; a. e.

דַּלַּג *Pi.*, *add* 2) *to cause to leap down, to degrade.* Ex. R. s. 15 ⁴ הדייני מְדַלְּגָן וכ' I will degrade them (the kings), and make them chiefs (*allufim*).

דלי, דָּלָה, *for* festive wreath, *read* festive booth.

דָּלִי, *after* zodiac, *insert* Pesik. R. s. 20.

דֶּלֶת, *before Pl. insert Du.* דִּלְתַיִם. B. Bath. I, 5.

*דְּמִירְמָדָה f. (דמם) *silence, submission.* Sifra Sh'mini, Par. 1, ch. I.

דְּמִין, דָּמֵי, *for* Ex. XX, 16, *read* Ex. XX, 17.

דִּמְעָא, *for* as preced., *read* as preced., *fruits*; — *add* Targ. Deut. XXII, 9.

דְּמַר, *for* corr. acc., *read* v. רוּם ch.

דָּנָא, *add—Pl.* דָּנֵי. Ber. 5ᵇ; a. e.

*דְּס', words sub דְּס', v. sub דִּיסְ'.

*דסיקריך, Y. Sot. V, 20ᵇ bot., read: דִּיסְקְרִין.

דָּעָה, *for* Cant. R. to IV, 3, *read* Cant. R. to IV, 8.

דַּק II, *for Pl.* הוֹקִין, *read Pl.* הוֹקִים, הֹק', הוֹקִין. Y. Pes. IX, 36ᵈ bot.; Tosef. ib. VIII, 11, v. חַבְלוּל.

דְּקִדּוּק, *add*—3) *pl. delicacies.* Yalk. Cant. 982, v. דִּיכּוּק.

דְּקָלָא, *for* to meet a barren cane, *read* to meet barren trees.

דָּר, דָּרָא, *for* Targ. Ps. LXXXII, 15, *read* Targ. Ps. LXXXIII, 15.

דָּרְגָא, דַּרְגָא, *add* Targ. Cant. II, 14 (ed. Lag. הַדַּרְגִּיתָא; h. text מדרגה).

*דַּרְגִּיתָא f. (דרג) *stairs, steep place.* Targ. Cant. II, 14 ed. Lag., v. הַדְּגָא.

דַּרְנָא, *for* Ib. קרש, *read* Ib. 102ᵇ קרש.

דָּרַשׁ, *Nif.*, *add* 2) *to be inquired of, be sought; to respond.* Tanḥ. Hažz. 4 פעמים נ' וכ' at times the Lord can be sought (answers prayer) &c.

דְּשָׁא, *for* Ex. XXII, 44, *read* Ex. XII, 44; —*add* Num. R. s. 9 אריני דרשה v. מְדַרְשָׁא.

דָּת, *after* דָּתִין, *insert*, דָּתוֹת. Esth. R. to III, 8 דְּתוֹתֵיהּ, v. קְטָרֵג. Bets. 25ᵇ (ref. to אשרת, Deut. XXXIII, 2) דָּתֵיהֶם של אלו אש וכ' the manners of these (Israelites) are fire (they are of a fiery temperament); if the Law had not been given them &c.

הָבַל, *for* 2) *to be wanton, to sport, read* 2) = חבל, *to seize, take by force;*—*for* תְּהַבְּלוּן ממונא, *read* תְּהַבְּלוּן ממונא; —*after* תחבלון, *add*; h. text תחבלו.

הַבְלָעָה, *add* 2) *overlapping.* Erub. 44ᵇ, a. e. חַבְלָעַת תחומין, v. תְּחוּם.

הַבְרָא, *add* [Tosef. Yoma I, 9 בחברא (Var. בחבראה), read: בְּחַבָּרָה.]

הַבְרָאָה, *add* [Tosef. Yoma I, 9 בחבראה Var., read: בְּחַבָּרָה.]

הָגִי, *for* Y. Ber. V, 9, *read* Y. Ber. V, 9ᵃ.

הֲגָיוֹן, *add* 2) *thought, plan.* Gen. R. s. 12; Yalk. Job 914, v. רֶמֶז.

הַדָּם, *add* Kidd. 73ᵇ top, v. שְׁלַט.

הַדַּסָּא, הֲדַסָּא, *add* Y. Succ. III, 53ᵈ top הֲדַסָּה.

הָדַר *Kal, for* Gen. XXIV, 25, *read* Gen. XXIV, 65; —*under Hithpa.*, *add* Num. R. s. 9⁷. Tanḥ. Ḥayé 3 נִתְהַדְּרָתָ; a. e.

הַדָּרָה, *add* Tanḥ. Ḥayé 3 חדרת זקנה the dignity of old age; a. e.

הוֹדָאָה, *for Hodaah, the first of, read Hodaah, the second of.*

הוּצָא I, 3, *for Pl.* הוּצֵי. Ib., *read Pl.* הוּצֵי, הוּצְרֵי. Ib. B. Bath. 69ᵇ, v. תָּאלָא.

הוֹרְדוֹס, *add* Midr. Sam. ch. XIX צלמא הורדוסין (צ' הורדוסיס); Yalk. Sam. 124 צלמא הרודיס the statue of Herod (?); v. אַדּוֹרֵי.

*הוֹרוֹדוֹס, v. הוֹרְדוֹס.

הֵירָתָא, *for* חרגוגא, *read* חרנוגא.

*הֵירְהוּק, v. חִירְהוּק.

הֵילְגוֹל *for* is remained, *read* is left over.

הֵימְיסוֹ, *add* Gen. R. s. 4 ed. Theodor (play on חמסים, Is. LXIV, 1); Yalk. Is. 368 חמסיו (corr. acc.).

הֵינִי 1), *after* Gitt. 80ᵃ, *insert*; B. Bath. 172ᵃ (Ms. M. חינו); Yeb. 116ᵃ.

*הִינְדִּירִית, Yalk. Ps. 635 חרב ה', *read* הִינְהִירִית or הִינְהִוִירִית *Indian* sword; cmp. הִינְדָּוָא.

הֵיקֵק, *add* B. Kam. 79ᵃ ופרע בהקיפו and paid with it a debt for goods received on credit.

הִיתְלוּ, *add* Nidd. 9ᵇ; Y. ib. I, 48ᵈ bot.; 49ᵇ bot. עייתלו.

הַפָּר, *for* Prov. XXIII, 23, *read* Prov. XXIV, 23.

הָלָא, *add*; Y. Snh. I, 18ᶜ bot. דלהן (corr. acc.).

הָלַי, *add* Targ. Mal. II, 17 ed. Lag., v. לְהִי.

הָמַם I, *add* Y. M. Kat. II, 81ᵈ top וחמת (not וח'), v. סְחִירָא.

*הִמסִירוּ, v. הֵימִיסוּ.

*הִנָּהָקוּ, v. הִינָּהִיקוּ.

*הָסָטָה f. = הֶיסֵּט. Tosef. Zab. IV, 6.

*הֶסֵּיק, v. הֶסֵּק.

*הֵיסֵּק, הֶסֵּיק, הֶסֵּק m. (נָסַק) *heating*. Pes. 30ᵇ הסיקן מבפנים their fireplace is inside. Bets. 33ᵃ גדול לה' for a large fire.

*הַסָּקָה f. same. Bets. 33ᵃ לא ... אלא לה' pieces of wood are intended for firing only (and may not be handled for other purposes on the Holy Day).

*הֲסָרָה f. (סוּר) *removal, taking off*. Num. R. s. 11⁷ אין ישא אלא לשון ה' *yissa* (Num. VI, 26) has the meaning of removal (of the divine anger); a. e.—הֲסָרַת טבעת, v. טַבַּעַת.

הֲפָכָה, *add* 3) *inversion, transposition*. Lam. R. to I, 1 שרתי, v. לָמַס.

הֲפָכְתָּא, *for* XXIX, 20, *read* XXIX, 22.

הַפְלָאָה, *under* 1), *add* Tem. 3ᵇ; Macc. 13ᵇ.

הֲפֵלֵג, *under* 1), *add* Y. Kil. III, 28ᵈ הרא ארכו הרא הֲפֵלֵגוֹ its length means the distance of its separation.

*הפתקס, v. הִיפָּטִירְקוֹס.

*הַקְהָלָה f. (קָהַל) *calling the assembly*. Yalk. Num. 725 הקהלת העדה ה' calling the congregation (v. עֵדָה); הקהל calling the people; (Sifré Num. 74 הַקְהֵל את וכ').

הַקְרָבָה, *for* Lev. XVII, 1, *read* Lev. XVI, 1.

הַקְרֵיָה, *for* Sifra, *read* Sifré.

*רַבְּרְבָה m. (b. h.; רַבָּה) *much, many*. Sot. I, 4 ה' תירין עושה wine may do much (induce sin). Yoma 47ᵃ ה' עשו כן וכ' many men did so, but to no avail. Taan. 18ᵇ ה' הורגים וכ' God has many means to kill &c.; a. fr.

*רַבְרָאָה, v. חַרְרָאָה.

*רַדְרִיס, v. חוֹרְדוֹס, a. אֲדוּרִי.

*רַהְרְיָתָא = חַרְוֵיתָא. M. Kat. 14ᵃ.

רַרְמָנְיָא, *for* Ar. חרמנא, *read* Ar. קהרמנא.

רָרַס, *add Nif.* נֶחֱרַס *to be demolished, to be frustrated*. Snh. 26ᵇ נֶחֱרְסוֹת, v. מַחֲשָׁבָה. — [Midr. Till. to Ps. XXXIX מחרסין, v. חָרַס.]

רֶשְׁיָאָה, *for* Mish. ib. II, 8, *read* Mish. ib. II, 5.

רַשְׁלָמָה, *add* Yoma 82ᵃ ה' fasting the entire day, v. תִּינוֹף.

רַשְׁמָטָה, *add* Ab. V, 9 השמטת הארץ; Sabb. 33ᵃ חשמטת שמטין, v. שְׁמִיטָה.

*רְתַמַּרְמַהּ m. (מהמה, cmp. תָּמַהּ) *tarrying*. Erub. 54ᵃ (fr. Ben Sira?) אין למות ה' death tarries not.

רַתְּאִי, *for* Ex. III, 3, *read* Ex. III, 10.

רִיתּוּר, *add* [Ruth R. to II, 9 (Par. 5, beg.) ויתור במה, read: וְהִתִּיר במה, v. בָּמָה.]

*רְעַד, v. רָעַד.

רֶרֶד II, *under* 1, *add* Ex. R. s. 42⁷ at Sinai היו שושנים ורדרין וכ' they (Israel) were lilies and roses, but now &c., v. סַרְדוּת.

זְאָזָא, *add*—*Pl.* זְאָזֵא. Targ. Ps. CIV, 12.

זְבוּרִית, *before* [Rabad to Maim., *insert* Tanḥ. ed. Bub., Tol'doth 4 בזר' אתה נותן וכ' thou givest me to eat in a saucer; put the whole pot into my mouth.

*זְבִיל, v. זִרְבַּל.

*זְבָל, זְבֵל, זְבַל, זְבֶל, ch., v. זִרְבַּל.

*זגין, Yalk. Ps. 820 בר ר', *read* בַּר גַּזָּא, v. גַּזָּא.

*זְדָרָא, v. זְדָרָא.

זוּרַה II, *for* (or מְזִירַח) *read* (or מִזְרַח).

זוּן, *Pi.*, *for* Ex. XXIII, 8, *read* Ex. XIII, 18.

זָחַל, *add Hof.* הוּזְחַל *to be made to creep*. Sifré Deut. 321 שירהו מוזחלין בעפר they shall be dragged along in the dust; Yalk. ib. 945 מוזחלין (corr. acc.).

ז"ט, *for* זְרִירָךְ, *read* זְרִירִי;—*for thy sneezing, read my sneezing; for* סעדך, *read* סעדי;—*for* thee, *read* me.

*זִיבַל m. = h. זֶבֶל, *dung*. Targ. II Kings IX, 37 (ed. Wil. זְבֶל). Targ. Jer. VIII, 2. Ib. XVI, 4 (ed. Wil. זְבַל). Targ. II Esth. I, 2 זְבִיל.

זִילְהָתָא, *for* Job XXVIII, 17, *read* Job XXVIII, 18.

*זִיפָתָא, זִיפְתָּא, v. זֶפֶת, זֶפָא.

זִירָקָא II, *after* זִירַבָּא, *insert* זִירֵר;—*add* Ab. Zar. 30ᵃ, v. טִירָלָא II; a. e.

זְלִיל, *add* Y. Kidd. I, 58ᵈ, v. זַקּוּר; a. e.

*זַלְפַּקְקָא, v. זְלוּקְפָא.

זָמַן *Pi.*, *add* 3) *to designate, prepare, send in due time*. Y. Ber. VIII, 12ᵇ; Gen. R. s. 11; a. fr.

זְמָרָא, *after* same, *insert* Lam. R. introd. (R. Ḥan. 1) זמר ז' (not זרמרא), v. רַקָּדָא.

זְמָרָא, זִימְרָא I, *before*—*Pl.*, *insert* [Lam. R. introd. (R. Ḥăn. 1) זימרא, read: זַמָּרָא; v. רַקָּדָא.]

*זְמָרִין m. pl. *slender* (like a rod, v. זְמוֹרָה). Esth. R. to I, 6.

זַן, *for* Dan. II, 5, *read* Dan. III, 5.

זָעַם, *add Nif.* נִזְעַם *to be the object of anger, be put under the ban*. Ex. R. s. 42³ נתנדה משה וכ' Moses was excommunicated and put under the ban (cmp. נָזַם).

זְפָא, *after* Ex. II, 3, *insert*—Sabb. 20ᵇ; a. e.

*זֶפֶת f. (b. h.; זוּם) *pitch*. Sabb. II, 1. Y. Ab. Zar. II, 41ᵇ bot. נתקלפה יִפְתָּן if their pitch coating is peeled off; a. fr.

*זְפַת (denom. of זֶפֶת) *to pitch, line with pitch*. Ab. Zar. V, 11 גת ... שזְפָתָהּ נכרי a stone vat which a gentile coated with pitch. Y. ib. II, 41ᵇ bot. בשעה שזוֹפְתִין אותן when they line them (the vessels); a. fr.—Part. pass. זָפוּת; f. זְפוּתָה &c. Koh. R. to VII, 28, v. חָנְכָן I. Y. Ab. Zar. l. c. בשעה שאינן זְפוּתוֹת when they are not lined; a. e.

*זַפַּת ch. same. Y. Ab. Zar. II, 41ᶜ top חמא יתהון זַפְתִין וכ' saw them (gentiles) pitch small bottles. Y. M. Kat. II, 81ᵇ top; a. e.

*זַפָּת m. (preced.) *pitch-maker* or *pitcher of vessels*.—*Pl.* זַפָּתִים, זַפְתִין. Mikv. IX, 7.

*זַפְתָּא, v. זְפָא.

זְקִיף, *add*—3) *thumb*, v. זַקְפָא.

*זַקְפָּא m. (זְקַף) *thumb*. Ber. 55b (Ar. זְקִיפָּא).

זָקַת, *before—Pl., insert* Targ. Y. Num. XIX, 2 זְקָתָא.

זָרַע, *add*—[Y. M. Kat. II, 27d מזרעת, read: מחלעת, v. תָּלַע.]

זְרָעִית, *add* Y. Hor. III, end, 48c; Y. Sabb. XII, 13c bot. זרעין.

*חֲבָטָה II f.=חֲבֵט II. B. Kam. 50b bot. יש ח' בפחות וכ' lesion may happen at a fall of less than &c.

*חֲבִירוּת, v. חֲבֵרוּת.

חָבַר *Pi., after* v. חָבַל, *add*; Tosef. Kel. B. Mets. IV, 5; XI, 7.

*חבריין, Y. Sabb. XIV, beg. 14b, v. חָגַג.

*חדאקנו, Pesik. Vayhi, p. 63b, v. הֶרַקְלִיאוֹפוֹלִיס.

חַדְיָא I, *add*—[Targ. Prov. XX, 25, *read:* תְּהֵיָא, v. תְּהֵי.]

חַדְיָא II, *add* חַדְיָיא, v. חַדָּא. B. Bath. 9b חַדְיֵי (some ed. חַהְדֵי; Ms. H. הַדֵּי).

חָדַל, *for* Gen. XVIII, 1, *read* Gen. XVIII, 11.

חָדַשׁ, *add—Pl.* חֲדָשׁוֹת. Keth. 7b, v. פָּנִים; a. e.

חוֹבָה, *add*—3) *unfavorable aspect of a case, disadvantage*, opp. זכות. Keth. 105b אין אדם רואה ח' לעצמו no man sees the unfavorable side of his own case. Snh. IV, 1; a. fr.

חוּדָא, *add*—2) *a pointed head-dress*. Targ. Esth. VIII, 15 ed. Lag. (ed. Vien. חידא).

*חוֹזָק m. (b. h. חֹזֶק; חָזַק) *strength, support*. B. Mets. 117a (Ms. H. חֲזוּקֵי), v. תְּקָרָה.

חוּל I *Kal, add*—4) *to tremble*. Yalk. Prov. 959 שֶׁחָלִים, v. שָׁחַל I.

חוֹלָה II, *add*—In gen. *a line of men*. Y. Sabb. XIX, 16d bot. דרך ח', v. שִׁטְפָּא. Ib. ח' . . . כל ח' בין whenever a line of men is formed, whether wittingly or not, it is a *ḥolah* (a partition for Sabbath purposes).

*חוֹלָנִי, חוֹלָנִית (denom. of חוֹלֶה) *sickly, ailing*.—*Pl.* חוֹלָנִיּוֹת. Gen. R. s. 20 ופניו ח' (not חלנית) looking pale. Ib. s. 63; a. e.—Ib. s. 90 (play on ותחלינה, Gen. XLI, 54) נכנסו ח' the years entered with suffering.

חוֹלָף, *add—Pl.* חוֹלְפוֹת. Y. Succ. V, end, 55c בית הח' the store-room for the knives; Y. Yoma III, 41a top החילפות (corr. acc.); v. חַלִּיף.—[Orl. III, 7 חוֹלָפוֹת *shoots*, v. חֲלָף.]

*חוֹמֶר III, חֹמֶר m. (b. h.) *mortar*. Ex. R. s. 24; a. e.

*חוֹמֶר IV, חֹמֶר m. (b. h.) *Ḥomer*, a (dry) measure containing thirty S'ah. Keth. 111b (ref. to Deut. XXXII, 14) א"ת חמר אלא ח' read not *ḥemar* (wine), but *ḥomer* (a Ḥomer-ful).

*חומרות, Y. Snh. X, 28b top, v. חֲמוּר.

*חונפנייס pr. n. pl. Pesik. Vayhi, p. 63b, expl. תחפנחס; Pesik. R. s. 17 תחפנס, expl. תופיינס.

*חוֹצְפָּה f.=חוֹצֶף, *daring*. Gen. R. s. 98, v. גּוּר III.

חוּק, *add Polel* חוֹקֵק (denom. of חֹק) *to legislate*. Snh. 5a מְחוֹקְקֵי, v. שֶׁבֶט.

*חוּרְבָּה *knife*, v. חַרְבָּה.

*חוֹרָנִית f. (v. חוֹר II) *freed-woman*. Succ. II, 7 יוחנן בן הח' J. the son of the freed-woman; Tosef. Eduy. II, 2; Tosef. Succ. II, 3 החורוניות (corr. acc.; Var. והחרניות).

*חָזֶה m. (b. h.; v. חָזָה) *breast*, the priest's share. Ḥull. X, 1, v. שׁוֹק. Men. V, 6; a. e.

חָזַר, *Pa., add*—3) *to make to go around, take around* (begging). Y. Keth. XI, 34b bot. והוות מְחַזְּרָא לית וכ' she took him (the blind husband) around over the whole town; חד זבין חַזַּרְתֵּיהּ וכ' once she took him &c.; Gen. R. s. 17; a. e.

חָמַר I, *add* Y. Pes. III, 30b top חַמְתָּן, v. רָמַשׁ.

*חִיאָה, Targ. Esth. VIII, 15, v. חוּדָא.

חִידְקִי, *for* 72b, *read* 72a.

*חִירַרְתָּא, v. חִרּוּר.

*חִירַרְתָּנִי m. (חִירוּר) *whitish*. B. Bath. 73a, a. e., v. צוּצִרְתָּא.

*חִירְזוּתָא, Targ. Y. Num. XXXV, 11, v. חִירְוָתָא.

חִיל II, 2) *after* to the study of the Law., *add* Gen. R. s. 20 לפום חילך according to thy means.

חִילּוּק 1) *add* B. Bath. 8b חִלּוּקָהּ the mode of its distribution.

חִילְפוֹת, *add* [Y. Yoma III, 41a top, v. חוֹלֶף.]

*חִילַפְתָּא pr. n. m. *Ḥillafta* (v. חֲלַפְתָּא). Tosef. Makhsh. III, 3 חילפתא בן קווינא (R. S. to Makhsh. VI, 2 חלפתא בן קוניא).

חִילַת II, *for* רמא דמילתא, *read* רמא דשליחת.

חֲלָחָא, *before—Pl., insert* Lam. R. to I, 9 ח' בר חנים (not תלירתא) the valley of Bar Hinnom.

*חֲלִירוֹנִית, v. אִרּוֹנִית.

חֲלִירְחוֹר, *for* Job V, 2, *read* Job V, 21.

חָלָא III, *add* Y. Sabb. II, 4d top בי פְּתִירְתָּא חולא, v. חוּלָא.

חָלָב, *for* Ex. XXIV, 19, *read* Ex. XXIII, 19.

חָלְחוֹל, *before—Pl. insert* Lam. R. to I, 9 צלם ח' a hollow image.

*חָלוּץ m. (b. h.; חָלַץ) *vanguard*. Cant. R. to IV, 4, v. חָאַם.

חָלָה, חלי, *add Hithpa.* הִתְחַלָּה, *Nithpa.* נִתְחַלָּה *to be assuaged*. Num. R. s. 9 48 אחר שנ' עליהם וכ' after the Lord was assuaged (through Moses' prayer) concerning them, and he had removed the countenance of anger.

*חֲלָיוֹת, v. חוּלְדָא I.

חֲלִילָא, *for* chord, *read* cord.

חֲלָלִים, *after* split straight through., *add* Men. 35a והדר ח' assumes again its original length, v. שְׁלָחָא I.

חֲלִירָתָא, *add*—[Lam. R. to I, 9, read: חֲלִירְתָא.]

חָלַם, חֲלִים, *Pe., add*—Yoma 28b, v. פָּשַׁר I; a. fr.

*חֹלָנִית, v. חוֹלָנִית.

חָלַף I, *Pe., add* Ab. I, 13, v. שָׁמַשׁ.

חָלָק, *before*—Fem., *add*—Pl. חֲלָקִים. Gen. R. s. 20, end; a. e.

חָלַשׁ, *for* Ex. XVIII, 13, *read* Ex. XVII, 13.

חָלַשׁ, *add Ithpe.* אִתְחַלִּישׁ *to become tender, smooth*. Targ. Job XXXIII, 25, v. חָבַשׁ.

חָלַשׁ, *for* חֶלֶשׁ, *read* חֵלֶשׁ;—*for* Ex. XIII, 13, *read* Ex. XVII, 13.

חֲמִיסִין, *after* using foreign words., *insert* Keth. 17a;

חֲמִירְתָּא* f. (v. חֲמִיר I) *grave case.* Naz. 20[b], v. קִילְתָּא.

חַנָּה*(b.h.) pr.n.f. *Hannah,* 1) mother of Samuel. Ber. 31[a] חני קראי דח׳ those verses concerning Hannah (I Sam. I, 13, sq.). Ḥag. 6[a], v. מְפַנְקוּתָא. Deut. R. s. 2, beg.; a. fr. — 2) name of a woman. Taan. 23[b], v. רְפָה.

חָנָה*, v. חנו.

חֲנָנְיָה, *for* Y. Erub. VI, *read* Y. Erub. V; —*add*—Pl. חֲנָנְיוֹת. Num. R. s. 2 [10] תחלה לח׳ (ed. Wil. *sing.*) (Judah was) the first when encamping, v. נָסַע.

חֲנִילַאי* pr. n. m. *Ḥănilay,* an Amora. Gitt. 52[a], sq.; a. fr.—Taan. 6[a] Ms. M. (ed. נהרלאי, v. Rabb. D. S. a. l. note).

חֲנִית, *add* Y. Sot. VIII, 22[b] bot. כנגד הכיתי׳, read: חֲנִיתִים.

חָנַן, *add Pi.* חִנֵּן *to make suppliant, humble.* Midr. Till. to Ps. XIV (ref. to Prov. XXVI, 25) אתה מְחַנֵּן את דבריך thou (Esau) directest suppliant words to thy father.

חָנַן, *add Ithpe.* אִיתְחַנֵּן *to pray.* Gitt. 68[a] sq. נפקא אִיתַּחֲנָא ליה she came out and begged him (not to touch the wall of her cot).

חָנֵּת, *before*—Pl., *add* Gen. R. s. 25 חנוך ז׳ היה וכ׳ Enoch was fickle-minded, at times righteous, at times wicked; Yalk. Chr. 1072.

חֲסַד* I = חָסַד I.

Ithpa. אִיתַּסַּד *to ask for kindness.* Lev. R. s. 5 אילין . . . לְמֵיתַּסְּדָה those Cuthæans know how to beg.

חָסִילָא, *add* [Targ. Y. I Deut. XXXII, 11 חסילוי, ed. Vien., v. חָסִיל.]

חָסַל, *add Part. pass.* חָסוּל *lean.* Yalk. Gen. 82 (Gen. R. s. 48 חסר).

חֲסַל 1), *add* Lam. R. to I, 2 חֲסִילָה final, v. סְכַם.

חָפָה, *after* weaving veils, *insert*; Y. Bets. V, beg. 62[d] חפולי׳סוטות (corr. acc.).

חֲפוּת* f. (חָפָה) *cover, palliation* (cmp. חֲפַת). Gen. R. s. 71, v. עִכּוּר; Yalk. ib. 126.

חפיין*, Targ. Y. Num. XXVI, 61, read: חַפָּרִין, v. חָפִי.

חָפַיְתָא, *after* raked fish, *insert*; Pesik. Ronni, p. 142[a] בהדא חפצחא (corr. acc.).

חפצחא*, Pesik. Ronni, p. 142[a], read: חָפַרְתָּא.

חָצַב, *Nif., after* must be chiselled., *add* Ex. R. s. 15 [22], v. מַחְצֵב; a. e.

חָצָה, חצי, *add Pi.* חִיצָּה *to cut, carve.* Gen. R. s. 94 (play on ויחצאל, Gen. XLVI, 24) שחִיצּוּ אלהות וכ׳ they carved gods with their own hand.

חָצַף, *add Pa.* חַצֵּף *to act irreverently.* Koh. R. to X, 2 מְחַצֵּף, v. שמאל ch.

חַקְלָאָה, *add* Bets. 32[a] צִיעִי ח׳, v. צָעָא.

חֹר, חֹרָא, *for* pl. חִרִּין, *read* pl. חִרִין, חִרַיָּא.

חַרְבָּה, *add*; Sifra B'har Par. 1, ch. I בחוברה; Yalk. Lev. 658 בחרב.

חַרוּלָא* m. = h. חָרוּל.—*Pl.* חֲרוּלִין. Targ. Hos. IX, 6 תחולין (corr. acc.; h. text חוֹחַ).

חַרוֹנִית*, v. אִירוֹנִית.

חָרְחוֹר, *dele* Tosef. ib. B. Mets. III, 13; —*add*—2) *the pointed part of the baker's shovel, poker.* Tosef. ib. B. Mets. III, 7.

חריית*, v. חַדְרִית.

חָרִים*, v. חָרַם.

חָרִיס*, Tosef. Kil. IV, 8 ed. Zuck., v. עָרִיס I.

חָרַךְ, *Kal, add* Erub. 54[a]; Ab. Zar. 19[a], v. צָרִיד.

חָרַם, *Hif., add* 3) *to lay a net.* Midr. Sam. ch. XXIV כמה חרמים הֶחֱרַמְתָּה how many nets thou hast laid!

חֵרֶם, *before*—2), *insert*—*Pl.* חֲרָמִים. Midr. Sam. ch. XXIV; a. e.

חָרָנִית*, v. אִירוֹנִית.

חֵרֶס I, *add* Tanḥ. Sh'laḥ 6 של ח׳ soil of a clayish nature; Num. R. s. 16 [12] (Matt. K. חרסות, prob. to be read: חַרְסִית).

חָרַץ, *after a) grooved, insert,* v. חָרוּץ; —*dele c) flat-nosed,* v. חָרוּץ.

חָשַׁב, *add* Tosef. Ab. Zar. I, 2; Y. ib. I, 39[d] top במקום שהוא . . . לא ישאל you should not go to salute him (the Roman) at the place where he holds councils, and if you meet him on the way &c.

חֲשׁוּבָא* m. = חֲשִׁיבָא.—*Pl.* חֲשׁוּבִי. Ab. Zar. 10[a], sq.

חַשְׁמוֹנַאי, *add* Yalk. Gen. 161 חַשְׁמוֹנִים.

חָשַׁשׁ, *add, Part. Pu.* מְחוּשָּׁשׁ; f. מְחוּשָּׁשָׁת *lovely.* Ab. Zar. 24[b], a. e., v. רָקַם I.

טַבָּא, *after Pl., insert* טַבָּחִין;—*add* Lam. R. to I, 7 טַבָּחוֹר, v. הוֹרָא I; a. e.

טַבָּחָה* f. (b. h.; טָבַח) *slaughter.* Esth. R. to III, 1, v. פָּטַם.

טבריים*, Yalk. Ps. 702 לט׳, read: לְבַרְבַּרִים, v. עַנְתּוּרִים.

טָוּוס, *for* Yalk. Esth. 104[b], *read* Yalk. Esth. 1046.

טַוְטָא, *add* Gen. R. s. 70, v. פְּסִיוֹנִי ch.

טוורד*, v. טְבַרְיָא.

טוּחַ *under Hif., after* his roof., *add* Tanḥ. P'ḳudé 11 חִטִּירוּ פניהם מכל מקום וכ׳ they besmeared their faces (with perspiration, trying) from all sides, but could not put it up.

טומאיות*, Y. Sot. VIII, 22[b] bot. some ed., read: טוּרְמִיוֹת.

טוֹפַח* m. = h. טֶפַח. Targ. Y. II Ex. XXV, 25, v. פּוּשְׁנָא.

טוּשׁ I ch., *after* (ed. תשוטן, *dele* corr. acc. or תשושן, v. שׁוּעַ.

טִטְרָגוֹן, *add*—[Tosef. Zab. IV, 1 טטרגון; R. S. to Zab. III, 3 טטרגין, v. טַטְרָקִי.]

טַטְרָקִי* f. (= טרטרקי, v. טָרַק) *rocking board.* Tosef. Zab. IV, 1 (ed. Zuck. טטרגון; R. S. to Zab. III, 3 טטרגין; v. Zab. III, 1 רשבו על חנסר וכ׳).

טִיבְרָנִי* m. = טִבְרָנִי. Midr. Till. to Ps. LXXV, v. תירבי.

טִיגָן, *for* Lev. VI, 14; 21, *read* Lev. VI, 14.

טִירָא, *for* thorns to thorns, *read* refuse to refuse.

טִיפְּסִים*, Tosef. Snh. V, 2, read: פְּסִיפְּסִים.

טַל, טָלָא, *add* Y. Sabb. VI, beg. 7[d] טַלְיָרָה דמרגליתא pearl *drops* (*beads*).

טָלָאי, *dele*—V. טְלָיוֹת.

טָלָה*, v. טלי.

טלופחא, *for* עֲדָשָׁה, read עֲדָשָׁה.

טַלְטוֹל, *for* B. LV, *read* Ps. LV.

טְמַע, *before*—3), *insert* Y. R. Hash. II, end, 58[b] כד יִטְמַע וכ׳ when the sun sets . . . for the fourteenth time (in the month of Nisan).

טְנֵז, *for* Y. Kel., *read* Y. Kil.

טַסְקָא, *after* a *taṣka* full of &c., *insert*; Yalk. Esth. 1059 טרס׳.

טָעוּת, *before*—2), *add* Midr. Till. to Ps. XXX, end טָעֲוּתֵיהֶם ed. Bub. (not טעות׳, oth. ed. מעונותיהן, corr. acc.), v. אוֹר I (in Addenda).

*טִפּוּטָא, read: טַפִּיטָא.

טָפָא, טָפֵי III, *add Pa.* טַפֵּי *to add to, enlarge.* B. Bath. 93[b] לטַפּוּיֵי, v. תַּנָּא.

טַפָּא, *after* v. next w., *add* a. חַפֵּי.

טַפִּיטָא, *before—Pl., insert*; Pesik. Ul'ḳab., p. 182[b] טפוטא. Tanḥ. ed. Bub., Emor 26, note 188 טפיטוס, v. עֲבוֹט.

טָפֵלָה, *after* to be eaten with it., *insert* Tosef. Sot. IV, 3; a. e.

טָפַס, *for Hithpa.* חִטַּפֵּס, *read Pi.* טִפֵּס;—*for* טְפַס, *read* טְפַס׳.

*טראפליס, Tosef. Erub. IX (VI), 25 ed. Zuck., v. פרטליס.

*טָרוֹדָא, v. תְּרֵדָא II.

טָרוֹמִיטָא, *add* Tosef. Ukts. II, 15 טרמיסה (corr. acc.).

טַרְחוּת 1) *add* Num. R. s. 9[24] אין לו עלינו ט׳ וכ׳ he (God) has no trouble about us, except for those two drops of rain.

*טַרְחָן m. (טָרַח) *troublesome.*—*Pl.* טַרְחָנִין. Ex. R. s. 7; Sifré Num. 91; a. e.

*טְרַיְיאָנָא = טְרַרְיְנָא. Yalk. Ez. 346 ט׳ אַדְרַנְיָא.

*טְרִידָה f. (טָרַד) *exile.* Midr. Till. to Ps. III, ed. Bub. ט׳ ... שלא דנני that he did not condemn me to death, but only to exile.

טרין, *for* Gen. XXXIV, 19, *read* Gen. XXXIII, 19.

*טְרִיקְלִינָא m., corruption of טְרִיקְלִינָא. Targ. II Esth. I, 2 (3); 10.

טרמוסיא, *for* τολῆρία, *read* τολμῆρία.

*טרמיסדה, Tosef. Ukts. II, 15, v. טָרוֹמִיטָא.

טָרַם, *after* ליעזר בן יעקב, *insert;* Y. Orl. I, 61[a], a gloss transferred from Y. Shebi. l. c.

טֶרֶשׁ *for the last two lines, read* [Y. B. Bath. IV, 14[c] bot. חט׳ המוקצין, read: החורשין, v. קָצָה.]

יָבַל, *before* when two scrolls, *insert* (read: תרתיי תי׳);—*for* he carries one away and brings, *read* thou must carry one away and bring.

יָבַע, *for* Y. ib. V, 5[c], *read* Y. ib. II, 5[c] top.

*יָדָא (b. h.), *Pi.* יְהֵא *to fly.* Midr. Till. to Ps. XVIII, 11 והוא מְיַיהֵא וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. מדדה) and he flew upon the wings of the Cherubim.

יוֹבֵל, *for* Ex. XIX, 14, *read* Ex. XIX, 13.

יוֹחָנָן, *for* Bar Nafḥa, *read* Bar Nappaḥa.

יָחַד, *before Part. pass., insert* Midr. Till. to Ps. XVIII, 7 מְיַיחֲדִין צרותיהן וכ׳ *speak* of Israel's troubles *in the singular number,* and lessen them.

*יִיבּוּם, יְבִ׳ m. (יִבֵּם) *levirate marriage.* Yeb. I, 1. Ib. 39[b]; Bekh. I, 7 מצות י׳ קודמת וכ׳ the levirate marriage has the precedence to *ḥălitsah*; a. fr.—*Pl.* יִיבּוּמִין, יִיבּ׳ *the status and the duties of the levirate marriage.* Keth. 82[a] עדיין י׳ עליה ... the original condition of the *yibbum* still exists concerning her (as long as he has not consummated the marriage); Yeb. 39[a] עדיין יִיבּוּמֵי הראשון וכ׳ the status originating from the first husband &c.; a. e.

*יִיחַד, v. sub יחד׳.

יַעְבֵּץ 1) *add* Yoma 80[a] דינו של י׳ the court of Jabez; a. e.

יָעַד, *add Nif.* נוֹעַד *to be summoned to a meeting* (v. נַעַד). Tosef. Pes. X, 12 ונועדו וחלכו וכ׳ Var. (ed. Zuck. וניעדו) and they were called (for prayers), and went to the schoolhouse.

יָעַד, *add Ithpa.* אִתְוַעַד, אִתְוַעֵד׳ *to be made permanent, settled.* Targ. Prov. X, 30, v. יַעַד.

יָעַל, *add* B. Bath. 53[a] נתן צרור וה׳ ... וה׳ וכ׳ נטל if he placed a pebble in the fence and produced some effect by it (stopping water off &c.), or took away a pebble and produced some effect, this is taking possession.

יָפֹר, *before* Yalk. Is., *insert* Pesik. Ronni, p. 143[a];

*יְצִירָה, v. יְצִירָה.

יְצִירָה, *add*—3) (v. יְצִירִין) *press* for grapes or olives. Tosef. Macc. III (II), 9 (ed. Zuck. יצידה; Y. ib. II, 31[d] בית הבצירה).

יָצַת, *add*; Y. Yoma IV, 41[d] top אש מַצַּתַת בגפרית fire igniting sulphur.

יָקַד, *before Hof., insert Hif.* הוֹקִיד *to burn up.* Gen. R. s. 48 (ref. to Is. XXXIII, 14) אילו ... הרי מוֹקְדִים וכ׳ if permission were given them, they would burn up the whole world over its inhabitants in one moment.

יָקַד, *Af., add* [Targ. Lev. I, 16 דמוקדין, v. קְרֵי.]

יָקַר, *add Hithpa.* הִתְיַקֵּר *to press heavily.* Num. R. s. 4[14] כדי שלא יִתְיַקְּרוּ על הלחם in order that they (the staves) should not press on the bread.

יָרְאָה, *add* Koh. R. to X, 19, v. שְׂחוֹק.

יָרָה, ירי, *for* Sirach X, 26, *read* Sirach VII, 10.

*יְרֵחוֹ, יְרִיחוֹ (b. h.) pr. n. pl. *Jericho.* Ned. 56[b]. Yoma 39[b]; a. fr.—V. יֶרַח.

*יְשֻׁרוּן (b. h. יָשָׁר; יְשֻׁרוּן) *Jeshurun,* poetic name of Israel. Y. Ber. IV, 8[a] ולזרע י׳ ירושה וכ׳ and to the seed of J. thou gavest an inheritance. Sifré Deut. 355 (ref. to Deut. XXXIII, 26) ישראל אומר אין כאל ... אל י׳ Israel said, none is like God, and the spirit of holiness said, the God of Jeshurun; a. e.

יָשַׁע, *for* Num. XIII, 17, *read* Num. XIII, 16;—*add* Yoma 70[a] שצריכין לְהִיוָּשַׁע that need to be helped; Sot. 41[a] לְיִישַׁע.

יָתֵב II, *before* Sabb. 19[a], *insert* Targ. Y. Ex. XXII, 16 לִמְיְתָבָא (ed. Vien. לִמְיַת׳).

כְּבוּדָה* f. (b. h.; כָּבֵד) *honorable, stately.*—*Pl.* כְּבוּדוֹת. Num. R. s. 4[20] על מטות כ׳ on stately couches.

כְּבַר I, *add*—2) *surely.* Y. Nidd. II, 50[b] top דחוא מראיו כ׳ to be sure, these are its colors.

כָּבַשׁ *under Pi., for* Prov. XXVIII, 26, *read* Prov. XXVII, 26.

*כְּוָתֵיהּ = כְּדֵהוּ *like him, like it.* B. Bath. 110[b] מאן כוֹ (not בוֹ) who like him, i. e. who if not he? Kidd. 48[a] במאי כוֹ (not בוֹ) wherewith else? Sabb. 4[a] למאן כוֹ (not לְמַאן הַתִּירוּ) Ms. M. (ed. לְמַאן הַתִּירוּ, v. Rabb. D. S. a. l. note) to whom else should they permit it? Taan. 7[a], a. e. (in Mss., v. Rabb. D. S. a. l. note 8).

כְּוָרֵת, *for* נוֹף I, *read* נוֹף II.

כּוּלָּב, *for* his bag, *read* his pitcher;—

before—Pl., insert [Snh. 103a; B. Mets. 84b, v. קוּלְתָּא.]

כוליאר*, כוליס, כולייד, v. כּוֹלְיָאס.

כּוֹתָלָא, *for* (Ar. כות'), *read* (Ar. קות').

כּוֹחַ, כּוֹחַ, *add*—2) name of a *lizard*. Ḥull. IX, 2.

כַּחֲלֵי, *for* Ex. XXVIII, 13, *read* Ex. XXVIII, 18.

***כֵּיל**, v. כּוּל.

כֵּילְפִית, *add*—[Ab. Zar. II, 6 (35b) כלבית שוטטת בו, to be deleted, v. Rabb. D. S. a. l. note 5.]

***כִּימוֹנְיָא**, v. סִימוֹנְיָא.

כִּיסָנִין, *add* Y. Pes. X, 37b bot. כְּסָנִים, v. צוֹצָל.

כִּיעוּר, *add* Esth. R. introd. כ' ורע יש וכ' it is a disgrace and an evil for the slave when he has to go back to his former master.

כִּיפָּה, *before* Tanḥ. B'shall., *insert* Tosef. Dem. I, 11 כּוּפְּתָא וכ' (Var. כִּיפְּתָא) fruit for sale in the archway of &c.

***כִּית'**, Y. Sot. VIII, 22b bot. כנגד חכ' (Var. חביתים) read: כְּנֶגֶד חֲנִיתִים.

כְּלָדָה, *for* B. Bath. II, 11, *read* B. Bath. II, 1.

כַּלְמָתָא, *for* כַּלְמֵי, ק', *read Pl.* כַּלְמֵי, כַּלְמֵי, כַּלְמִין, כַּלְמֵי.

***כמולניות**, v. סַמְלָנִית.

***כָּנַע** (b. h.) *to press, oppress.*

Hif. הִכְנִיעַ *to humble.* Y. Ber. II, 4d bot. הַכְנַעְתָּ קמינו, v. קָם; הַכְנַעְתָּ וכ' thou dost humble our adversaries. Ib. 5a top מַכְנִיעַ זדים the additional (twelfth) section of the Prayer of Benedictions which closes with 'who humblest the wicked', v. זד; a. e.

Nif. נִכְנַע *to be humbled.* Ib. חזדים נִכְנָעִין the wicked shall be humbled; a. e.

כָּסוּתָא, *add* Lev. R. s. 16, v. צִיצָתָא I; Y. Snh. X, 29c bot. כסיתיך (corr. acc.).

***כְּסִיפְּיָס, כְּסִיפְּיָאס**, v. אכספטיאס.

כְּסִיתָא, *add*—[Y. Snh. X, 29c bot. כסיתיך, v. צִיצָתָא I.]

כְּסָנִין, *for* כְּסָנִין, *read* כְּסָנִים, כְּסָנִין.

כָּסַס, *add Nif.* נִכְסַס *to be chewed.* Tosef. Ukts. I, 2.

***כְּפוּסָאי**, v. חֲבוּסָאי.

***כְּפוּתָא** c. (כָּפַת) *tied.* Koh. R. to IV, 6, v. צְפַר.—*Pl.* כְּפוּתִין, v. כָּפַת.

כָּפָה, כִּפֵּי, *after* v. דְּרֵגֵשׁ, *insert*, Y. Ned. VII, end, 40c נִיקְפַּת (corr. acc.).

כָּפִיס, *add* Tosef. Erub. IX (VI), 16 כְּפָסִים ed. Zuck.; ib. 15 (not כפת'); ib. X (VII), 10 כפיסין.—[Midd. III, 4 בכפיס של ברזל, v. כַּפּוּ.]

כְּפַן II, *for* lying, *read* dying.

***כַּפְּנָאֵי** m. pl. (v. כְּפָנִית) *a dish of early date-berries.* Esth. R. to I, 4, v. קִינָרָס.

***כְּפָסִים**, v. כְּפִיס (in Addenda).

***כפרסת**, read: כִּרְסֶפֶת.

***כפתים**, Tosef. Erub. IX (VI), 15, a. e., v. כְּפִיס (in Addenda).

כָּרְבָא I, *add*—2) *plough.* B. Bath. 36b, v. שִׁירְבָּא.

כַּרְבַּלְתָּא, *for* Dan. III, 22, *read* Dan. III, 21.

כָּרֵי, כָּרָה, *after* כָּרָה, *add* Midr. Till. to Ps. CXVI כָּרוּיוֹת ... אין האוזנים אלא וכ' the ears on high are hollowed out to hear my prayer (by ref. to Ps. XL, 7).

כְּרִידָא, *add*—Trnsf. *frail, rotten.* Y. Erub. II, 19a בריחיא (corr. acc.), v. שְׁרִירְתָּא.

כְּרִיסִית, *add*; Sifra M'tsor'a, Zab., Par. 1, ch. II; Yalk. Lev. 567 כרירות.

כֶּרֶם, *add* Midd. III, 4.

כַּרְפֶּסְתָּ, v. כַּרְסֶפֶת.

כָּשַׁר I, *add* Men. 10b תִּתְכַּשֵּׁר let it be *declared fit.*

***כַּשָּׁר** m. (כָּשַׁר), *pl.* כַּשָּׁרִים *vindicating witnesses.* Keth. 46a כַּשָּׁרֵי בתולים witnesses testifying to virginity.

כָּתוֹבָא, *add* Y. Meg. I, 71c top חירה כ'; Y. Yeb. XIII, end, 14a; Y. Ter. VIII, 46b top בתירה (corr. acc.); v. Revue des Etudes Juives XXXIX, 306.

כְּתוּבָה, *for widowhood, read jointure* in case of widowhood or divorce.

לָבַן II *Pi.*, *for* מְלוּבָּן *finished, read* מְלוּבָּן *a) cleansed, washed* (wool). Bekh. IV, 7, a. e.; v. צוֹאר.—*b) finished*—; *under Hithpa.* 1), *add* Midr. Till. to Ps. CXIX, 81 חרי כבר נִתְלַבְּנוּ וכ' (not נתלבנו) we have been cleansed, we have been tried (ref. to Dan. XI, 35).

לָגְטוֹן, *for* Gen. XXIV, 6, *read* Gen. XXV, 6.

***לוּקְטָמִין**, v. אִנְקְטָמִין.

***לְחָא**, v. לוּחָא.

***לִיגְטִין, לִיגְטָא**, v. לָגְטוֹן.

***לִימוֹדֶת** f. (v. לִימּוּד) *accustomed.* Y. Ḥall. II, end, 58d.

לִינָה, *for* Ps. XC, 1, *read* Ps. XCI, 1.

לְשִׁישִׁית, *for* drying, *read* dyeing.

***לתן**, Y. Snh. I, 18c bot. מן ההוא ולחָלָא, תרעא דל', read:

***מְאַסְּתָ** m. (b. h.; אָסַף) *rear-guard.* Cant. R. to IV, 4, v. תָּאַם.

מְגוּרָה I, *for* שלמים, *read* שֶׁל מִים.

***מְגִירָה** f. (מָגַר) *steeping.* Y. Maas. Sh. II, 53c top בניהון מ' they differ as to the manner of steeping.

מַגַּל, *before—Pl., add* Shebu. 43b; B. Mets. 82a, v. קַהָא.

***מִדְעָא, מִדְיָא** II m. (יָדַע) *place of study* (cmp. Koh. X, 20).—*Pl.* מִדְעִין. Targ. Ps. LXVIII, 13 מִדְעֵיהוֹן their studying rooms.

מוֹךְ ch. *Af.* 1), *add* Lev. R. s. 28 אנא מֵימַךְ, v. קָדַל.

***מוּסְרְיָאוֹת**, בֵּי מ', v. בֵּרְמוּס.

***מוצדה**, Kel. IX, 8 Ar., v. מְיַצָּה.

***מוֹרְיקָאָה** m. (v. מוֹרִיקָא) *saffron planter.*—*Pl.* מוֹרְיקָאֵי. Ab. Zar. 22a (Ms. M. מוריאקי, corr. acc.).

מְחָרָא, *before* Targ. Y. Ex., *insert* Targ. Y. Deut. XXI, 8 (ed. Vien. מוֹרָנִין).

מָזַג *Pi.*, *for* Cant. VII, 4, *read* Cant. VII, 3.

מְחָה, מִחֵי, *add Nithpa.* נִתְמַחֲתָה *to be diluted, dissolved.* Tosef. Makhsh. III, 13 שנתמחתו (ed. Zuck. שנמחתו, oth. ed. שנמתחו, corr. acc., or שנִתְמַחֲתוּ, or שנִמְחֲתוּ).

מְחִיָּה, *add*—2) *wiping out, deletion.* Num. R. s. 9 מחיית הכתב the washing off of the writing.

***מַחֲמוֹרוֹת**, v. מַחֲמוֹרוֹת.

מחת*, Tosef. Makhsh. III, 13 ed. Zuck., read: שנתמדו, v. מָדָה (in Addenda).

מַטֶּה, *add*—*Pl.* מַשּׁוֹת. Cant. R. to III, 7 (play on מטתו, ib.) מַשּׁוֹתָיו ושבטיו his tribes and clans.

מְטִי, *for* תיתאה, *read* תתאה.

מַטְמֵט, *after* רגל מ׳, *insert* (not מטמטת).

מֵימַר, *before* m. ch., *insert*, מֵימְרָא;—*add*, 3) *narration.* Gitt. 42ᵇ; B. Bath. 48ᵃ מ׳ הוא ומ׳ וכ׳ it is merely a report (of somebody's opinion, not meant as the citation of an authority), and R. . . . does not adopt it.

מֵישָׁרָא 1), *after* v. preced., *add* B. Kam. 81ᵃ, v. שְׁאַר II.

מְכָוְוָתָא* f. pl. (v. מְכָוָה) *burns, scabs.* Ruth R. to I, 19 (not מכוותיה); Yalk. ib. 601 מְכַוְּוִינִית.

מכוותיה*, v. מְכָוָתָא.

מְכֵרוֹת, *for* Gen. XLIX, 6, *read* Gen. XLIX, 5.

מלקטי, *for* חֲלָקְטֵי, *read* חֲלָקְטֵי.

מם, מ״ם, *for* Sabb. 103ᵃ, *read* Sabb. 103ᵇ.

מְמֵילָא*, v. מֵילָא II.

מנהא*, Targ. Y. II Deut. I, 1, read: מְנָתָא.

מנולין*, v. מַנְטוּלִין.

מָנָתָא* f. pl. (v. מַנָּא) *the gifts of manna.* Targ. Y. II Deut. I, 1 (ed. Vien. מנהא, corr. acc.).

מָסוֹסָא, *for* מחנה, *read* טחנה;—*add* Gen. R. s. 13, v. שָׁחַק II.

מַסּוֹרְתָא, *add* Targ. Ez. XX, 37 (h. text מָסֹרֶת).

מְסַמֵּס II, *for* Koh. XII, 10, *read* Koh. XII, 11.

מַסְעָד* m. (b. h.; סָעַד) *support.*—*Pl.* מַסְעָדִים. Sifra B'huck., Par. 2, ch. VI מַסְעָדֵי לְחֶם; Yalk. Lev. 675 סוֹעֲדֵי, v. סָעַד.

מַעְבַּרְתָא, *before*—B. Bath., *insert* Kidd. 71ᵇ, v. גִּיזְמָא (in Addenda); a. e.

מְעוּרָבוֹת*, *hostages*, v. עָרַב I.

מָעְזָלָא, *add* Y. Sabb. VII, 10ᶜ top מָעְזָלָה, v. שָׁרַק III.

מְעַט II, *for* Koh. VII, 16, *read* Koh. VII, 17.

מַעְיָק*, v. עָיַק.

מפוריא*, Yalk. Lev. 547, read: אֲפוּנְדָה.

מפרכיתא*, Targ. Prov. II, 12 ed. Wil., v. תַּהֲפוּכָתָא.

מְקָנָה* f. (b. h.; קָנָה) *purchase.* Arakh. III, 2 שדה מ׳ acquired land, opp. אֲחוּזָּה; a. e.

מַר II, *for* impissation, *read* inspissation.

מַרְבִּית, *add*—3) *young animals.* Bekh. VI, 11 כל מ׳ העגלים כן so are all young calves.

מַרְטֵיט, מַרְטֵט*, v. מְרַט I.

מְרִירְתָא, *add*—3) *venom.* Targ. Y. I Deut. XXXII, 33.

מרמיטה, *dele the entire article, and substitute*

מַרְמִיטָה f. (רמט = רמץ; v. רָמַץ a. שָׁבַץ) [=b. h. שֶׁבֶץ II Sam. I, 9,] *cramp, catalepsy.* Gen. R. s. 17; s. 44; Yalk. ib. 23 מַרְמֵטָא; Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 21 מרמטא; Yalk. Sam. 139 דורמיטא (corr. acc.).

מַרְפֵּיד*, v. רִיפָּדָה.

מָרַר *Pi.*, *add* Sifré Num. 11 a. e. שְׁמָמְרִירִין את חגוקם, v. עִרְעֵר II.

מָרְתָא* f. (מָרַר) *venom.* Targ. O. Deut. XXXII, 33.

מְשׁוֹעֵר*, v. שָׁעַר.

מְשׁוּקְיוּתָא*, v. שׁוּקְיוּתָא.

מְשָׁמוּשׁ, *add*—2) (v. שָׁמַשׁ) *use, service.* Uktsin I, 5 רוצה במְשָׁמוּשָׁן one likes them for their usefulness; Ḥull. 119ᵃ, sq. Ms. M. a. Rashi (ed. במשמישן), expl. בתשמישן.

משמיש*, v. מְשָׁמוּשׁ.

מְשָׁמָע, *add*—3) *sound, form of expression.* Sot. 16ᵇ שינה הכתוב במְשָׁמָעוֹ וכ׳ in speaking of it the text changes the expression (עפר in place of אפר, Num. XIX, 17) to make you draw an analogy thereform &c. Yoma 80ᵃ ששינה הכתוב במְשָׁמָעָן (v. Rabb. D. S. a. l. note 5) in speaking of which (the eatables) the text changes the expression (using אשר לא תענה in place of the plainer אשר תאכל, Lev. XXIII, 29).

מְשַׁמְּרֵת, *for* (שָׁמַר *Pa.*), *read* (שָׁמַר *Pi.*); *after* Sabb. XX, 1, *insert* תולין את המ׳ וכ׳.

מַתְבְּרָא, *for* G. ed. Dien., *read* O. ed. Vien.

מָתַח *Nif.*, *add*—[Tosef. Makhsh. III, 13 שנמתחו; ed. Zuck. שנמיתחו, read: שנתמדו, or שנמתחו, v. מָדָה (in Addenda)].

מְתַחְרָא*, v. מְתָאנָא.

מְתִינְתָא, מְתִינוּת, מְתִינָה, *read* מְ *for* מְ.

מְתַקְלָא, *add* Keth. 112ᵃ מתקן מְתַקְלִיה; Yalk. Ps. 855, מתקלא, v. תְּקַן.

נָבַח *Pa.*, *add*—3) *to blab.* Men. 63ᵃ מְנַבְּחָה נַבּוּחֵי, v. מַחֲבוֹאָה II.

נְגִידָתָה, *add*—Pl. נְגִידוֹת. B. Kam. 24ᵃ, a. e., v. רָחַק.

נָדָה, נדי, *add Hof.* הוּדָּה same. Macc. 11ᵇ מי שיוּדָּה . . . (Tosaf. שהודה) who brought it about that Reuben was excommunicated?; Yalk. Gen. 149.

נְדָנוּד, *for* Ps. LV, 9, *read* Ps. LV, 8.

נְהַרוֹנְכִי, *for* II Kings XVIII, 12, *read* II Kings XVIII, 11.

נְהֵי I, *for* he pursues (is eager for), *read* we pursue (are eager for).

נוּמָה*, v. תְּנוּמָה.

נִיפַּטְיָס* pr. n. m. (Νιφάτης) *Nifatias*, a proselyte. Yeb. 98ᵃ.

נִיקּוּד, *for nikkadim*, *read nikkudim.*

נְמוּשׁוֹת*, v. מוּשׁ.

נָסָה, נסי, *for* Ex. XX, 28, *read* Ex. XX, 20.

נָסְבָּן* m. (b. h.?) *rye* or *oats.* Y. Ḥall. I, 57ᵇ top, v. שִׁרְפּוֹן.

נָפְאָתָה* pr. n. f. *N'fathah.* Gitt. 63ᵇ, v. תְּפָאתָה.

נַפָּיָא, *before* Gitt. 69ᵃ, *insert* Snh. 42ᵃ כר׳ נ׳ (Tosaf. Bekh. 44ᵃ תרוסה) round like a sieve.

נָצוֹרוֹת, *for* ib. 11, *read* ib. 12.

נְצִיבִין* pr. n. pl. *N'tsibin, Nisibis*, in the north-east end of Mesopotamia, seat of R. Judah ben B'thera. Targ.

Y. Gen. X, 10 (h. text אכד). Targ. Ez. XXVII, 23 (h. text כנח). Gen. R. s. 37 (expl. אכד, Gen. l. c.).—Snh. 32b. Pes. 3b. Tosef. Yeb. XII, 11; Yeb. 102a. Y. Sabb. I, 3d.

נָקַד I, *for* Gen. XVI, 6, *read* Gen. XVI, 5.

נָקִי I, *for* Koh. V, 17, *read* Koh. IV, 17.

נָקַשׁ, *Af.*, *for* Y. B. Bath. IV, *read* Y. B. Bath. VI.

נָשָׂא, *Hif.*, *for* Ps. IXXV, 5, *read* Ps. XXIV, 5;—*add* 6) *to cause to bear.* Keth. 72a מַשִּׂיאָה, מַשִּׂיאָתוֹ, v. שָׂכַן.

נִשַּׁי *Ithpe.*, *add* 2) *to be forgotten.* B. Bath. 16a, v. רַחֲמָנוּתָא.

נְשִׂיאוּת, *for* Num. IV, 1, *read* Num. IV, 2.

נָתַר *Af. add* Y. Ab. Zar. II, 41d bot. אַתַּרְתָּהּ, אַתַּרְתֵּיהּ (not אתר, אתר תותיה) it dropped it.

סַבְסְטִין, *for* Ex. XIII, 8, *read* Ex. XIII, 18.

***סַגְנָה ס׳**, v. סִיגְנָא II.

***סוֹחֲרָה** f. (b. h. סֹחֵרָה; סָחַר) *buckler.* Num. R. s. 12 3 (ref. to Ps. XCI, 4) כל מי שבא ... הוא לו צנה וס׳ של אמת whoever comes to take shelter under the wings of God, to him he is a shield and buckler of truth.

***סונדוקוס, סונדרוקוס**, v. סַנְדַקְתְּרוֹס.

סָחַר, *after to travel as a merchant, add* Tanḥ. Naso, ed. Bub. 27; Yalk. Ps. 842 (play on סחרה, Ps. XCI, 4) סוֹחֵר בתורה, v. צָנָה I; Tanḥ. Naso 23 תוסה (corr. acc.); Num. R. s. 12 3; a. e.

סילקי, *add* B. Mets. 84a, v. סִיקְלִי.

***סירוף**, Y. Ter. III, 42b לס׳ הכרי וכ׳, read: לא סיים הכרי וכ׳ [R. El. Wil. emends נשרף].

סָכַם, *for* Deut. XXV, 3, *read* Deut. XXV, 2.

***סלקי**, B. Mets. 84a, בר ס׳, v. סִיקְלִי.

***סְמָטָא**, v. סִימָטָא.

***סְמַנְטִירִין**, v. סִימַנְטִיר.

סָרַב, *for* Ber. 4a, *read* Ber. 34a.

סָתַר II, *add Nif.* נִסְתַּר same. B. Kam. VIII, 1 תיריתה ונִסְתְּרָה if the wound was healed, and broke open again; a. e.

עָבַר, *add Pu.* עוּבַּר, only with צורה, *to be disfigured, decay.* Pes. VII, 9; ib. 73b, a. e. תְּעוּבַּר; Tosef. ib. VI, 6 (ed. Zuck. תעיבר, corr. acc.; Var. תְּהֵעָבֵר); Tosef. Zeb. VII, 6; VIII, 15 תעבר, תיעבר.

עָבַר *Pa.*, *after.*—3) *insert: to cause to transgress, force to sin.* Snh. 74b לצַבּוּרֵי מילתא וכ׳, v. קָטַל.—4).

***עָדָה** I, v. עדי.

***עָדָה** II (b. h.) pr. n. f. *Adah*, one of the two wives of Lamech. Gen. R. s. 23, v. עֵדֶר I.

***עָדָה**, v. עֵדֶר I.

עָדָר, *for* Is. LIX, 5, *read* Is. LIX, 15.

עוֹלֵלָה, *for* Lev. IX, 10, *read* Lev. XIX, 10.

עוֹנָה I, *for* Tosef. Ber. I, 3, *read* Tosef. Ber. I, 1.

עוֹנִי I, *for* I Chr. XXII, 13, *read* I Chr. XXII, 14.

***עוקם**, Tosef. Maasr. III, 14 עוקמו, read: עוּקְצוּ, v. רִכְּפָא.

***נָזַר עָ׳**, v. נָזַק.

עָזַר, *for* Gen. II, 20, *read* Gen. II, 18.

עָטַר *Hithpa.*, *for* I Chr. II, 24; 26, *read* I Chr. II, 9; 26.

עִיטוּר, *for* Num. XII, 14, *read* Num. XXXI, 2.

***עִיר** m. (b. h.) *foal, young full-grown ass.* B. Bath. 78b, v. סִיחָה.

עִיר II, *before*—Pl., *insert* Sabb. VI, 1 ע׳ של זהב a golden head-dress with the picture of Jerusalem on it, v. יְרוּשָׁלֵם.

***עֲלוּמִים** m. pl. (b. h.; v. עֶלֶם II) *youth.* Ned. 41a חוזר לימי עֲלוּמָיו he (who recovers from a disease) returns to the days of his youth (his sins being forgiven).

עֶלֶם I, *for* Ex. II, 15, *read* Ex. III, 15.

עָצָה, *for* Lev. IV, 9, *read* Lev. III, 9.

עָקַר, *for* play on עקרת, *read* play on קערת.

***עַרְדַּסְקוֹס**, *for* פרדיסקוס, v. פַּרְדַּסְקִין, *read* v. פַּרְדִּיסְקִים.

עָרֵל, *for* Ex. XII, 43, *read* Ex. XII, 48.

עָרַץ, *after to frighten, add* also *to feel the strength of, fear.*

עֲשִׁירוּת, *for* I Chr. XXII, 13, *read* I Chr. XXII, 14.

פּוֹדַגְרָא, *after* Yalk. Kings 172, *add*; Y. Kidd. I, 61a בורירי (corr. acc.).

***פּוּרְטָתָא**, v. פַּרְוָתָא.

פָּחַד *Hithpa.*, *for* thinking what the distinction will be which the king is to confer upon me, *read* thinking, what will be the distinction which the king is to confer upon me?—*for* thinking what the judgment will be &c., *read* thinking, what will be the judgment &c.?

***פיטרוי**, v. פַּרְיָטָן.

פִּינָה, *for* Ps. XVIII, 22, *read* Ps. CXVIII, 22.

פִּינְקֵס, *add*—[Yalk. Is. 372 כמו פנקסאות, *read* כמין סְקִרְפַּסְטָאוֹת, v. אִסְקְרִפַּסְטָא.]

***פיתזימית**, v. פְּרוֹתִיזְמִיאָה.

***פִּירְזוּמָא**, v. פִּרְזוּמָא.

פַּלָּטִינוֹס, *for* Jer. XXXI, 19, *read* Jer. XXXI, 20.

***פְּנִידָה** f. (פָּנָה) *turn.*—*Pl.* פְּנִיּוֹת. Yalk. Lev. 446, v. פִּינָה. Pesik. R. s. 33 שכל הפ׳ פונים בו towards which all turns are made; v. פֶּה.

פַּס II, *for* Ps. LXIV, 31, *read* Ps. LXVIII, 31.

פְּסִיקְיָא, *add* Targ. Y. Num. XXV, 1 פְּסִיקְיֵרְהוֹן (not פתקיירהון).

פָּסַק, *Nif.*, *add*—2) *to be made to separate, be interposed.* Ber. 32b נִפְסָקָה חומת וכ׳ an iron wall was interposed between Israel and &c.;—*Hithpa.*, *add*—3) *to be decided.* Pesik. R. s. 40 דינכם מתפסק וכ׳ your judgment will be decided on the Day of Atonement.

***פַּעֲמוֹן** m. (b. h.; פַּעַם) *bell*—*Pl.* פַּעֲמוֹנִים. Yalk. Deut. 829.

פָּרָאפוּרְנוֹן, *for* Gen. XXIV, 12, *read* Gen. XXXIV, 12.

***פֶּרֶג** m., *pl.* פְּרָגִין, פְּרָגִים (v. פָּרַג) *poppy* (v. Löw Pfl., p. 103). Shebi. II, 7; Ḥall. I, 4; Mekh. Bo, s. 8 (not פרגון); Sifré Num. 146 (not פרגום).

***פרגון, פרגום**, v. פֶּרֶג.

פָּתַח, *Pi.*, *for* Gen. R. s. 76, *read* Yalk. Gen. 76.

פתקיירהון, Targ. Y. Num. XXV, 1 ed. Vien., read: פְּסִיקְיֵירְהוֹן.

צְבִיוֹן, *add*—[Midr. Till. to Ps. LII בצבירון, ed. Bub. בציבורו, read: בִּצְבִיוֹר.]

צדני*, Yalk. Gen. 110, v. שׁוּדָנִי.

צָדַק, *Pi.* 1, *for* Job XXVI, 3, *read* Job XXXVI, 3;—*before* Num. R. s. 2, *insert* Sifra K'dosh., Par. 3, ch. VIII (ref. to Deut. l. c.) צדק את המשקלות יפה וכ׳ give liberal weights, liberal ephahs &c.;—*under Hif.*, *for* Ps. XVI, 15, *read* Ps. XVII, 15.

צוּרָה, *for* Dan. VIII, 16, *read* Dan. VIII, 15.

צַלְמָנָא, *add* Tanh. R'eh 16; a. e.

צָמַת, *Pi.*, *add* Yalk. Cant. 988 כשאתם מצומתים לפניו וכ׳ when you are summoned before God, and you form bands (of followers).—3) *to smash, annihilate.* Ib. שבא לצמיתך והקב״ה לצומתו who came to crush thee, and the Lord (came) to crush him.

קָבַר, *for* Treat. S'mal., *read* Treat. S'mah.

קוּם *Pi.* 2) *for* Gen. XV, 14, *read* Gen. XV, 13.

קִיוּם, קִיוּמָא, *for* I Sam. XXV, 61, *read* I Sam. XXV, 6.

קִירוּי II, *add* Y. Ber. II, 5[b] bot. לקירויו on account of his (nocturnal) accident, v. קֶרִי.

קֵירָס, *for* I Chr. XII, 23, *read* I Chr. XII, 33.

קָצַר *Ithpa.*, *add* 2) *to be sick.* B. Mets. 87[a] אישתצירי Ms. F., v. תְּפַח II.

קָרָא II, *add*—*Pl.* (masc.) קָרְחֵי. Taan. 3[b] שמשא דבריני ק׳ the sun that is seen through bald (cloudless) spots in the sky.

קַרְטַלִּין*, v. קִרְטַלִּין.

קַרְקוֹנְיָא*, v. קוּרְקוּנְיָא.

רְאוּדָה, *for* Ex. XXIV, 15, *read* Ex. XXIV, 5.

רַבָּז, *for* Lev. XXVIII, 65, *read* Deut. XXVIII, 65.

רָהַן, *add Hof.* הוּרְהָן *to be pledged.* Eduy. VIII, 2 תינוקת שהורהנה וכ׳ a girl that was pledged (with a gentile) in Ashkelon; Keth. 26[b].

רוּם *Hof.*, *for* Num. IV, 20, *read* Num. XV, 20;—*add Nif.* נִרוֹם=*Hof.* Ter. V, 2 תרום וכ׳ (Y. ed. תֵּירוֹם) let it be separated and then burned.

רְזָיָא, *for* Job l. c., *read* Job XXXVII, 6.

רָסַס, *Pe.*, *add* Targ. Job XXXVI, 28 דאסי (ed. Wil. דאתי), read: רָאסֵי (h. text ירעפו).

רָעַם *Hithpa.* 1, *add* Kidd. 80[b] מה יִתְרַעֵם עליו מדותיו why should one rebel against his measures (fate)?; a. e.

רְצוֹצָא*, v. רְצִיצָא.

רָתַק, *Nif.*, *for* מתאימות, ib., *read* מתארמות, ib. 2.

שְׁאוֹר, *for* Ex. XXI, 15, *read* Ex. XII, 15.

שָׁבַח *Pi.*, *for* Num. R. s. 16[3], *read* Num. R. s. 16[13].

שׁוּעַ *Pi.*, *for* Gen. XXX, 6, *read* Gen. XXXII, 26.

שְׁחוֹרֵי*, בי־תא דש׳, v. בִּירְתָא.

שְׁחַר II, *for* II Chr. I, 24, *read* I Chr. II, 24.

שָׁטַח, *for* Gen. XXI, 25, *read* Gen. XXV, 21.

שִׁיחוֹרֵי*, בי־תא דש׳, v. בִּירְתָא.

שִׁיקִין, Targ. Y. Num. XXXV, 11 בש׳, read: בשׁוּקִין.

שָׁכַב, *for* Deut. VI, 9, *read* Deut. VI, 7.

שָׁכַר *Pi.*, *add* Sifra Sh'mini, Par. 1 כל המשכרים all intoxicating drinks.

שַׁל, *for* II Sam. VII, 7, *read* II Sam. VI, 7.

שְׁל, *add*—[In some Mss. של is written as prefix.]

שָׁלַם, *add*—*Hithpa.* הִשְׁתַּלֵּם *to be finished, consumed.* Midr. Till. to Ps. XXXVII השמן משתלם וכ׳ ed. Bub. (oth. ed. שלם) when the oil is consumed, the lamp goes out.

שָׁלֵם, *add*—2) *ended, consumed.* Midr. Till. to Ps. XXXVII (ed. Bub. משתלם).

שַׁלְמוֹנִי*, pr. n. m. *Shalmoni.* Gen. R. s. 68.

שְׁמַע II, *for* Num. XVI, 37, *read* Num. XV, 37.

שָׁנַן* II, *Pi.* שִׁנֵּן (contr. of שנענ, apocop. of ש־נענע, v. נוּעַ) *to shake, swing* the myrtle branch before the bridal procession. Ab. d'R. N. ch. IV יעמדו וישַׁנְּנוּ ויקלסו לכלה וכ׳ they (the scholars at study) should rise and swing and clap for the bride (Var. וישמחו לכלה ויקלסו למת, v. ed. Schechter note 8). Ib. [read:] מעשה . . . ועברה כלה ולא חיה בידן כדי צורכן ואחז (הדסה) והיה מְשַׁנֵּין בו עד וכ׳ it happened with R. J. b. I. that he sat teaching his disciples, when a bride passed, and there was not a sufficient escort with them, and he took up a myrtle branch and swung it, until the bride was past; Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 22 ואחז בידו שרביט של הדס והיה מְשַׁעְנֵן בו וכ׳.

שְׁעַן, *for* (Shaf. of עני . . . 4255) *to sing, read* (v. שְׁעְנֵן) *to shake.*

שְׁעְנֵן* (transpos. of שנען, apocop. of שנענע, v. נוּעַ) *to shake, swing.* Midr. Haggadol, ed. Schechter, to Gen. II, 22 משַׁעְנְנִין וכ׳, v. שָׁנַן II.

תָּבַע *Nif.*, *add*—2) *to be claimed, collected.* Sabb. 148[b] לא ניתנה ליתבע cannot be collected by legal process.

תדורא*, B. Kam. 105[b], v. תְּרֵדָא II.

תּוֹעֶלֶת, *for* Is. XIV, *read* Hos. XIV.

תֹּפֶת, *add*—Lam. R. to I, 9 מקום ת׳ . . . there was a place below Jerusalem named Tofeth (b. h. תֹּפֶת).

תּוֹקֶף, *for* Ex. XIV, 25, *read* Ex. XIV, 27.

תְּהוֹם, *for* Gen. I, 8, *read* Gen. I, 5.

תיניוֹתא*, Y. Ber. I, 2[c], read: תִּינָנֵי, תִּירְגְּנֵיתָא, v. תִּנְנָן.

תֵּירוֹשׁ, *for* Deut. XIV, 22, *read* Deut. XIV, 23.

תֻּכְּךְ, *for* Ps. XXIX, *read* Prov. XXIX.

Index

of Talmudic and Midrashic interpretations of Scriptural verses, quoted in the Dictionary.

(The figures to the left refer to Bible chapters and verses, those to the right to pages of the Dictionary.)

Genesis

1—3 14 . . . . . 126a
1 1 189b, 1189b, 1499b, 1562a, 1646b
2 616a, 712b, 852a, 1183a, 1323a, 1362b, 1474a, 1648a, 1651a
4 . . . . . 521a
5 569a, 881a, 1124a
6 . . . . 442b, 762a
9 . . . . . 1326b
11 . . . 258a, 1275b
14 . . . . . 881b
18 . . . . . 481b
22 . . . . 195b, 1380b
25 . . . . . 1188a
26 312b, 1252b, 1284b
27 . 930b, 1188a, ib.b
28 461a, 610b, 1284b, 1451a
31 751b, 752a, 1436a
2 1 642b, 644a, 1257a, 1258b, 1562a, 1574b
3 . . . . 195a, ib.b
4 . . . . . 1197b
5 . . . . . 962b
6 . . . 1095b, 1518a
7 571a, 589a, 590b, 614a, 923b, 926b, 1056a, 1100a, 1188a, ib.b
8 1045a, 1081b, 1098b, 1324a
9 . . . . . 1194b
10 . . . . 23b, 882b
11 882b, 1172b, 1342b
12 . . . . 139a, 698a
14 . . . 425a, 1241b
15 . . . 1070a, 1081b
18 871b, 872a, 1062a
19 633b, 1188a, 1458a
21 . . . . 5b, 1000b
22 405b, 1238a, 1285b, 1420a
23 . . . 935b, 1203a
24 . . . . . 1509a
3 3 . . . . . 256a
7 90a, 424a, 1080b, 1116a
8 14b, 353a, 1457a, 1503a, 1624a
12 . . . . . 1647a
13 267b, 542b, 938b, 941b

Genesis

3 15 . . . . . 1591a
16 73a, 365a, 758b, 1066a, 1067a, 1101a, ib.b, 1442a, 1540b, 1703b
17 . . . . 603b, 1101b
18 1078a, 1340a, 1587b
19 . . . . . 388b
21 . . . . . 32b, 252b
22 . . . . 109b, 1285b
23 . . . . . 267a
24 . . . 693b (2), 730b
4 1 . . . . . 1582a
2 . . . . . 1654b
3 . . . . . 879a (2)
4 . . . . . 1598a
5 . . . . . 1610b
7 . . . . 758b, 1703b
10 . . . . . 1362b
13 . . . . . 950b
15 . . . . . 1493a
16 . . . . . 836a
18 . . . . 759a, 1113b
22 . . . . . 920b
23 . . . . . 1206a
26 . . . . 836b, 1644a
5 2 . . . . . 930b
29 . . . . . 940b
6 1 . . . . . 836b
2 . . . . . 67a
3 . . . . . 1522a
4 . . . . . 1096b
5 . . . . 590b, 1652a
6 . . . . 895b, 1102a
9 . 660a, 904b, 1677a
13 . . . . 200b, 478b
14 . . . . . 1643a
16 . 465b, 1265a, 1662a
17 . . . . . 224b
19 . . . . . 450b
22 . . . . . 1562a
7 4 . . . . . 59b
5 . . . . 633b, 1562a
10 . . . . . 1600b
13 . . . . . 1450b
16 . . . . . 1024b
21 . . . . . 224b
22 . . . . . 926b
23 . . . . . 591b
8 1 . . . . . 399b
4 . . . . . 897a
11 . . . . 557a, 1349a
20 . . . . 162b, 1562a

Genesis

8 21 921b, 1073a, 1473b, 1506a, 1591a
22 440b, 1339b, 1341a, 1366b
9 1 . . . . . 1562a
2 . . . . . 461a
6 312a, 485a, 1047a, 1616a
7 . . . . . 1226a
11 . . . . . 724b
13 936a, 1370b, 1428b
18 . . . . . 1154a
19 . . . . . 925b
20 . . . . 149b, 703b
20—24 . . . . . 373a
23 . . . . . 537a
24 . . . . . 1239a
27 586a, ib.b, 1573b, 1590a
10 7 . . . . . 1020a
8 . . . . . 836b
10 . . . . . 122b
11 . . . 779b, 1244a
14 . 31a, 914b, 1208a
17 . 125b, 126b, 464b
18 479b, 1168b, 1289b
25 . . . . . 1350a
30 . . . . 734a, 779a
11 1 . . 38b (2), 857b (2)
2 918a (2), 1317a, 1704b
3 . . . . . 1632b
4 . . . . . 1075a
5 . . . . . 480a
7 . . . 870b, 1673a
8 . . . . . 1269a
9 . . . . . 151a
29 . . . . . 989b
12 1 . . . . . 1571b
3 . . . . . 195a
5 . . . . . 226a
8 . . . . . 1130a
9 . . . . . 496b
12 . . . . . 194a
15 . . . 1070a, 1082a
17 . . . 524a, 1438a
13 9 . . . 1215b, 1591b
14 . . . . . 688b
14 1 . . . . 57a, 119a
2 . . . . 8b, 1505a
3 . . . 957b, 1291a
4 . . . . . 837a
6 . 69a, 245a, 780a
7 . . . . . 999b

Genesis

14 8 . . . . . 1222b
10 . . . . . 1523b
11 . . . . . 1036a
13 795b, 1040a (2), 1047b, 1179a, 1181b
14 483a, 597a, 1463a
18 595b, 1263a, 1417b, 1464a
20 . . . . . 796b
21 . . . . . 449a
15 1 . . . . . 729b
2 . . . 1417b, 1625b
5 . 329a, 614b, 868a
8 . . . . . 197b
9 569b, 570a, 1073a, 1656a
11 . . . 1068a, 1136a
12 . . . . . 510b
13 53b, 1330b, 1345b, 1608b, 1609a
17 . . . . 201b, 715a
18 . . . . . 201b
19 868b, 1113b, 1416b, 1428b, 1702b
16 1 . . . . . 1070b
5 . . . 478b (2), 931a
7 . . . . . 465b
11 . . . . . 600b
12 . . . . . 1213a
13 . . . . . 1080b
17 1 113a, 1524b, 1678a
4 . . . . . 1678a
5 . . . . . 887a
11 . . . . . 888a
13 . . . . . 1227b
15 . . . . . 1627a
23 . . . . . 1450b
18 1 . . . . . 1143b
2 . . . . . 1583b
5 . 687a, 754b, 1068b
6 . . . . . 68a
7 . . . . . 1454a
8 . . . 475a, 1354b
9 . . . . . 679b
11 . . . . 33a, 426b
12 374b (2), 1045a, 1067a, ib.b, 1605b
13 409a, 780a, 1605b
13—15 . . . . . 669b
19 120a, 336b, 1264a
20 . . . . . 1472b
22 642b, 1088a, 1666a
23 . . . 214b, 1013a

Genesis

18 25 189a, 468b, 1112b
27 1100a, 1263a, 1576b, 1591a
19 1 . . . 1111a, 1583b
2 . . . . . 1107a
3 . . . . . 824b
9 . . . . . 354a
11 686a(2), 918a, 1553b
13 . . . . . 806a
15 . . . . 48b, 826a
16 . . . . . 1675b
24 . . . . . 848b
26 . . . . . 696b
20 3 . . . 182b, 1082b
6 . . . . . 759a
16 614b, 653a, 1652b
17—**21** 1 . . . 1206b
18 . . . . . 1102a
21 1 . . . 1206b, 1209a
7 . . . . . 1384a
8 . . . . 250a, 859a
9 . . . 1273a, 1274a
11 . . . . . 1694b
12 . . . . . 167b
14 . . . 221a, 1575a
15 . . . . . 1503b
16 . 522a, ib.b, 872a
19 . . . . . 966a
20 . . . 1431a, 1455a
33 128b, 1143b, 1216a, 1418a
22 1 . . . 914b, 916a(2)
2 . . . . . 564b
3 . . . . 186a, 423b
5 . . . . . 614b
6 . . . . . 682a
8 . . . 589b, 1526b
11 . . . . . 1201a
14 . . . 1105b, 1417b
16 . . . . . 596a
17 . . . 1442a, 1648a
24 . 233b, 516b, 816b
23 . . . . . 1390a
4 . 297b, 834a, 1659a
8 . . . . . 1029a
13 . . . . . 1357a
16 . . . . . 272a
17 . . . 204b, 1391a
24 1 303b, 409b, 638b, 1163b, 1581b
5 . . . . . 1068b
6 . . . . . 67b
10 . . . . . 294b
13 . . . . . 896b
18 . . . . . 1206a
20 . . . . . 1188b
21 . . . . . 827a
22 . . . . . 1288a
23 . . . . 699b, 708b
25 . . . . 699b, 708b
32 . . . . . 402a
50 . . . . . 392a
53 . . . . . 1335b
60 . . . 1230b, 1439a
62 . . . 780a, 1080b
65 . . . . . 334b
25 2 935b, 1040a, 1062a, 1430b
3 . . . . . 700b
6 . 413a, 692a, 1563a
12 . . . . . 575a
20 . . . . . 1481a

Genesis

25 21 424b, 513a, 515b, 1059b, 1129b, 1553a
22 . . 1275b, 1495b(2)
23 . . . . . 201a
25 . . . . . 18a, 19a
27 . . . 1265b, 1529b
28 . . . . . 1338a
30 . . . . . 714b
34 . . . . . 1046a
26 2 . . . 928b, 1575a
12 . . . . . 1612b
14 . . . . . 1103a
16 . . . . . 1103a
24 . . . . . 572b
26 . . . . 272b, 273a
34 . . . . . 179a
27 11 . . . 1524a, 1561a
12 . . . . . 1683b
13 . . . . . 720a
16 . . . . . 295a
20 . . . . . 1058b
22 . . . 1124a, 1480a
27 . . . . . 137a
28 . . . . . 630b
30 . . . 1265b, 1266a
31 . . . 210a, 1688b
33 . . . . 498b, 638b
36 . . . . 462b, 907b
37 . . . . . 102a
39 . . . . . 1598a
40 1050a, 1158b, 1592a
41 . . 1006a, 1554a(2)
46 . . . . . 1399a
28 1 . . . . . 1419a
5 . . . . . 1483a
11 132a, 608a, 1133a, 1135a, 1602b
12 101b, 964b, 1002a, 1534b, 1566b
13 . . . 1165b, 1185b
14 . . . 986a, 1701a
15 . . . . . 1061b
19 . . . . . 696a
20 . . . . . 1389a
22 . . . . . 1028b
29 2 . . . 1417b, 1505a
3 . . . . . 249b
4 . . . . . 499b
5 . . . . . 690a
16 . . . . . 1185a
17 . . . 1478b, 1479b
21 . . . . . 1237b
31 . . . 1074b, 1466b
35 . . . . . 337a
30 8 . . . . 905b, 1173a
11 . . . . 210b, 859a
14 949b, 975b, 1009b
16 . . . 713b, 1029b
27 . . . . . 936b
28 . . . . . 989a
34 . . . . . 694a
37 . . . . . 432a
41 . . . . . 1432b
42 719b, 1063a, 1064a
43 . . . . . 1237b
31 9 . . . . . 907b
19 . . . . . 257a
35 . . . . . 303a
36 . . . . . 1160a
47 . . . 970a, 1695b
32 1 . . . . . 969b
6 254a, 1541b, 1546a
8 . . . . . 1305a

Genesis

32 9 . . . . . 1508b
11 . . . . 613b, 1350a
25 . . . . . 1174a
25sq. 1460a
26 . . . . . 1538a
27 . . . . . 1157a
33 . . . . 234b, 580b
33 3 . . . . . 1394a
4 . . . . . 940b
5 . . . . . 483b
8 . . . . . 683b
9 . . . . . 1356b
11 . . . . . 638b
14 . . . . . 339b
18 43a, 342b, 1586b, 1692a
19 28b, 30a, 305a, 553a, 1243a, 1431b
34 2 . . . . . 1093b
3 . . . . . 1525b
12 . . . . 739b, 1213b
25 . . . . 506a, 1154a
30 . . . . . 1079b
35 6 . . . . . 1470b
11 . . . . . 1272b
16 . . . . . 1627b
17 . . . . . 1344b
18 . . . . . 1295a
22 . . . 1418a, 1678b
36 24 . . . . 355a, ib.b
32 . . . . . 173a
39 . . . . 521a, 534a
43 . . . . . 1120a
37 2 . . . . . 922a
3 . . . . . 491a
3sq. . . . . 1191a(2)
4 . . . . . 686b
7 . . . . . 1229a
9 . . . . . 1602b
14 . . . . . 422b
17 . . . . . 211b
19 . . . . . 344b
21 . . . . . 679a
23 1165b, 1166a, 1186a, 1214a
24 . . . 1109a, 1463b
31 . . . . . 1482a
32 . . . . . 351a
33 . . . . . 1449a
35 . . . . . 917a
38 . . . . . 1678b
1 . . . . . 175b
2 . . 147b, 1647a(2)
7 . . . . . 129b
13 . . . . . 1678a
14 . . . 1252a, 1670b
18 . . . . . 1253b
20 . . . . . 1482a
25 . 351a, 591a, 610a
26 . . . . . 1319a
29 . . . 1237a, 1441a
39 1 . . . . 594a, 1391b
2 1399a, 1532b, 1533b
5 936b, 1140b, 1391b
6 . . . . 720a, 882a
40 2 . . . . . 1406b
10 . . . 202b, 1205a
16 . . . . . 506b
20 . . . . . 240a
41 1 . . . . . 160b
2 . . . . . 38b, 39a
8 . . . . . 1202b
12 . . . . . 875b

Genesis

41 40 . . . . . 941b
43 . . . . . 641a
44 . . . . . 641a
45 . . . . . 430b
47 . . . . . 1333b
54 . . . . . 1184a
56 . . . . 130a, 1189a
42 1 . . 952b, 1518a(2)
2 . . . 1125a, 1451b
19 . . . . . 1518a
21 . . . . . 417b
23 . . . . . 701a
24 . . . . . 1305a
33 . . . . . 1518a
37 . . . . 169a, 1310b
38 . . . . . 89a
43 11 405a, 806a, 1610a
44 4 . . . . . 1523a
6 . . . . . 1523a
8 . . . . . 436a
12 . . . . . 459a
13 . . . . . 802b
16 825b, 1263b, 1678b
18 . . . 160b, 876b(2)
18—34 . . . . 1160a
21 . . . . . 370a
31 . . . . . 917a
45 3 . . . . . 1652b
8 . . . . . 1440a
23 . . . . . 1066a
24 . . . . . 1447a
46 2 . . . . . 1201a
13 . . . . . 1601b
21 174b, 226a, 491a, 492b
23 . . . 441a, 1285a
27 . . . . . 644b
29 . . . . . 98a
47 28 . . . . . 1031b
28sq. 1570b
29 1309a, 1410a, 1419b
48 5 . . . . . 578a
7 . 489b, 552a, 923b
14 1293b, 1294a, 1574a(2)
19 . . . . . 1444a
22 . . . . . 1575a(2)
49 1 . . . . . 1419a
5 . . . . . 1569a
4 372b, 374a, 386b, 406b, 588a(2), 1152a, 1182b, 1198b, 1504a
5 . . . . 782b, 784b
6 . . . . . 1541b
7 . . . . . 143a
8 . . . 1059a, 1158b
9 . . . . . 557a
10 1043b, 1321b, 1322b, 1512b, 1556a, 1562b
11 62a, 438b, 608a, 706a, 970b
12 455b, 629a, 1603b
13 . . . . . 378a
14 . . . . . 269b
16 . . . 573a, 1615b
17 . . . . . 1616a
19 . . . . . 238a
20 . . . . 660b, 1598a
21 . . . . . 1619b
22 16a, 213a, 1081a, 1084a, 1235b, 1241b, 1293b, 1440b
23 . 16a, 761a, 847b, 1554a(2)

Genesis

49 24 . . . . . 1431a
25 . . . . . 1631a
26 . . . . . 642b
27 . . . . . 556a
50 5 . . . . 666a, ib.b
24 . . . . . 1209a

Exodus

1 7 . . . . . 1663a
10 . . . 1101b, 1120a
11 . 786b, 808a, 1484b
12 . . . . . 1340a
13 1138a, 1226b, 1478b
14 . . . . . 779a
15 774a, 925a, 1144b, 1202a
16 . . . . . 957a
19 . . . . . 344b
21 . . . . . 791b
2 1 . . . . . 709b
3 . . . . . 967b
4 . . . . . 867a
5 . . . . . 75b, 352b
8 . . . . . 1084b
13 . . . . . 1418a
14 . . . . . 486a
18 . . . . . 1475b
20 . . . . . 1333a
21 . . . . . 739b
24 . . . . . 866b
3 2 687b, 688b, 1005a
4 . . . 1021b, 1201a
5 . . . . . 1087a
6 . . . . . 1379b
7 . . . 606a(2), 1436b
10 . . . . . 372b
15 . . . . . 1084b
16 . . . . . 1209a
18 . . . . . 1040b
4 2 . . . . . 753b
11 . . . . . 1208b
12 . . . . . 596a
16 . . . . . 1657a
20 . . . . . 937b
21 . . . . . 765b
24 . . . . . 514a
26 . . . . . 1227b
31 1209a, 1313b, 1596b
5 1 . . . . . 1310a
2 . . . . . 1028b
3 . . . . . 1083a
4 . . . . . 712b
8 . . . . . 532b
9 . . . . 926b, 1611b
6 6 . . . . . 949b
7 . . . . . 926a
14 . . . . . 573b
25 . . . 1140a, 1156b
7 9 . . . . . 630a
11 . . . . . 693b
14 . . . . . 607a
18 . . . . . 686a
22 . . . . . 693b
28 . . . . . 848b
8 2 . . . . . 1299a
15 . . . . . 1523b
9 2 . . . 1327a, 1406b
24 717b, 1128a, 1254b, 1282b, 1322a
32 . . . . . 1174b
11 7 . . . . . 639a
12 2 . . . . . 301a

Exodus

12 3 . . . . . 830b
4 453a, 800a, 911a, 936a, 970a
5 . . . . . 177a
8 . 349b, 595a, 839b
9 9b, 329a, 685b, 865a, 1069a, 1283b
11 . . . . . 491a(2)
13 . . . . . 1198b
15 . . . . 369b, 1505b
16 25a, 778a, 784b, 1271b
17 . . . . . 479a
19 . . . . 170b, 459a
21 . . 478a, 853a, ib.b
22 . 516b, 719a, 1011a
23 . . . . . 753b
28 . . . . . 790a
29 . . . . . 571a
34 . . . . . 838b
40 . . . . . 1088b
42 . . . . . 1601a
43 . . . . . 327b
44 . . . . . 326a
46 . . . . . 1133a
48 . . . . 983a, 1119b
13 1—10 . . . . 1564b
2 . . . . 169a, 1157a
3 . . . . . 1073b
7 . . . . . 170b
9 . . . . . 946a
11—16 . . . . 1564b
12 360a, 1137a, 1522b
13 215b, 1137a, 1526b
16 . . . . . 327a
17 . 894a, 895a, 904a
18 387b, 480b, 949a, 951a, 975b, 1445b
19 . . . . . 1098a
21 . . . . 772b, 1190b
14 1 . . . . . 756b
2 . . . . 416a, 1173a
3 . . . . . 1112a
6 . . . . . 98a
7 . . . . . 1584a
8 . . . . . 1481a
10 . . . . 365a, 527a
14 . . . . . 703b
15 . . . . . 918a
18 . . . . . 607a
24 . 355b, 356a, 720a
27 . 62a, 1655b, 1680a
28 . . . . . 172a
30 . . . . . 601b
15 . . . . . 119b
1 204a, 1479a, 1482a, 1568a
1—18 . . . . . 1568b
2 865b, 866a, 884a, 887a(3), 1449a
4 . . . . . 1482a
5 . . . . 824a, 1124b
6 . . . . . 1488b
7 . . . . . 1330a
8 635a, 884a, 1117b, 1120a, ib.b, 1365b, 1400b, 1453b
9 . . . . . 473b(2)
11 773a, 1174b, 1649a
13 . . . . . 881a
15 . . . . . 913a
17 . . . . . 1202a
18 . . . . . 1453b

Exodus

15 20 . . . . . 1655a
22 . . . . . 1541a
25 273a, 366a, 916a, 1319a
26 . . . . . 704a, 761b
16 5 . . . . 350b, 621b
12 . . . . . 1069b
14 . . . . . 489a
20 . . . . . 1329a
21 . . . . . 1248b
29 . . . . . 1660b
33 . . . . 1282b, 1293b
17 5 . . . . . 449b
7 . . . . . 1470a
8 . . . . . 1490b
9 . . . . . 1128b
12 . . . . . 1294b
13 . . . . . 474a, ib.b
18 . . . . . 605b
9 . . . . . 451a
11 391a, 508b, 1318b
13 . . . . . 1489b
19 . . . . . 641a
20 . . . . 455a, 1542a
21 . . . 329b, 1127b
19 1 . . . . . 1297b
3 . . . . . 365a
5 . . . . 953b, 955a
8 . . . . . 1510a
9 235a, 853a, 1123a, 1193b
10 . . . . 461a, 1355a
12 . . . . . 330b
13 . . . . 109a, 567a
15 . . . . . 1228a
17 . . . . . 1298a
18 . . . . 673a, 1574a
19 . . . . . 1574a
21 . . . . . 368a
20 2 . . . . . 680a
3 . . . . . 1247b
4 . . . 1589a, 1676a
5 . . . . . 1022b
8 . . . 399b, 1073b
10 . . . . . 1519b
12 630b, 1371b, 1525b
13 . . . . . 1493a
14 . . . . . 866b
15 . . . . . 1447a
18 715a(2), 1355a, 1451a
19 . . . . . 1218b
20 . . . . . 916a
22 . . . . . 673a
23 . . . . . 1602a
24 . . . 872a, 1028b
26 sq. 1198b
21 . . . . . 857b
1 . . . . 980b, 1249b
1—24 18 . . . . 857b
2 . . . . . 202b
3 . . . . . 574b
5 . . . . . 707a
6 753b, 1052a, 1195a, 1494a, ib.b
7 . . . . . 782b
8 . 137a, 537a, 583b
9 . . . . . 286a
10 1054b, 1368b, 1509a
13 . . . . . 1265b
14 391a, 1120a, 1494a
17 . . . . . 1544b
18 1043a, 1193b, 1264b

Exodus

21 19 150a, 855b, 1462b, 1519b
20 . . . . . 933a
21 . . . . . 569a
22 . . . . . 824b(2)
24 354a, 794b, 881a, 1071a, 1351a
25 . . . . . 1295a
26 . . . 650b, 1552b
27 . . . . . 996b
28 367a, 873b, 874a, 932b, 1020b
28—36 . . . . 1675a
29 360a, 745b, 1563b
30 . . . . . 624a
33 149a, 367a, 577b, 924a, 1253b
35 . . . . 874a, ib.b
36 . . . . . 354a
37 . . . . 256b, 480b
22 1 . . . . 312a, 765a
2 403b, 855b, 1602b
3 . . . . 660a, 1501a
4 181a, 182b, 367a, 772a, 1541b, 1603b
5 567a, 577b, 1384a
6—8 . . . 660a, 1224b
7 . . . . . 1419b
8 328a, 1007a, 1075b, 1224b, 1247a, ib.b, 1501a, 1596b
9 sq. 1537a
10 . . . . . 1580a
12 . . . . 17b, 1043a
13 . . . . . 1242a
13 sq. 1506b
14 . . . . . 1247a
15 739b, 1173a, 1253a
16 . . . . . 739b
17 677a, 785a, 1001a
18 . . . . . 1001a
19 378b, 935b, 1477a
21—22 . 688b, 1093b
22 1072a, 1093b, 1294a(2)
23 . . . . . 1617b
24 1075b, 1094a, 1563b, 1617b
25 . 416b, 757a, 854b
27 . 27a, 382b, 1294b
28 . . . . . 314b
23 1 . . . 1501b, 1570a
2 . 342b, 898b, 899a
4 . . . . . 1133a
5 1060b, 1238b, 1239a, 1446a, 1537b
6 . . . . . 342b
8 . . . . . 1263a
11 . . 899b(2), 1432a
12 . . . . . 904b
14 . . . . 424a, 1449a
17 . . . 1435b, 1436b
18 . . . . . 423b
19 . . . . 74a, 464a
21 . . . . . 767a
25 . . . 838a, 1249b
24 1 . . . 767a, 1193a
5 369a, 407a, ib.b, 1051a, 1436b
6 . . . . . 1256a
7 593a, 1113a, 1150a, 1202b, 1252b, 1543b, 1596a, 1678a
10 . . . . . 690b

Exodus

24 11 370a, 372a, 407b, 1361b
12 . . . 857a, 1657a
14 . . . . . 876b
17 . . . . . 655a
25 2 . . . . . 877a
2sq. 1696b
3 . . . . . 1151b
4 . . . . . 1636a
8 . . . . . 1573b
19 . . . . . 1631a
22 . . . . . 1573b
29 317a, 802b, 964a, 990a
26 1 . . . . . 1259b
6 . . . . . 734a
11 . . . . . 734a
15 . . . . . 854a
31 508a, 1376b, 1545a
36 . . . . . 508a
27 5 . . . . . 459b
7 . . . . . 738a
10 . . . . . 372a
20 . . . . . 397a
28 1 . . . . . 1419b
18 . . . . . 629a
19 . . . . . 618b
20 . . . . 836a, 842b
23—40 28 . . . 1275b
28 . . . . . 385b
39 . . . . . 1238a
29 9 . . . . . 1275b
29sq 1472b
34 . . . . . 1672b
35 . . . . . 1069b
42 . . . . . 584b
43 . . . . . 564b
30 1 . . . . . 1352b
11sq. . . 1316a, 1417b
12 . . . . 368a, 1460a
12sq. 1696b
13 989a, 1327b, 1435b, 1552b, 1617b, 1623b
14 . . . . . 1169b
18 . . . . . 893b
20 . . . . . 243a
23 . . . 748b, 1357a
23sq. 1156a
34 . . . . . 138a
31 14 . . . . . 811a
17 . . . . . 1293a
18 . . . . 639b, 702b
32 1 . . . . . 1558a
2 . . . . . 1288a
3 . . . . . 1485a
4 . . . 354a, 1639b
5 . . . . . 378b
6 . . . . . 1273a
7 . . . . . 837a
8 807b(2), 1026b, 1227a, 1530b(2), 1655a
9 . . . 807b, 1122b
11 40a, 433a, 456a, 467b(2), 469a, 843b
12 . . . 1498b, 1648b
13 . . . . . 1093a
14 . . . . . 895b
15 . . . . 297a, 529a
16 . . . . 460a, 579b
24 . . . . . 1212a
25 . . . . . 1235a
33 5 . . . . . 393b
7 . . . . . 1007a

Exodus

33 8 256a, 1058a, 1316a, 1512b
34 1 . . . . . 601b
6 . . . . . 674a, 732b
7 . . . . . 932a, 937b
10 . . . . . 674a
14 . . . . . 935b
21 . . . . . 502b
26 . . . . . 464a
28 . . . . . 708b
29 . . . . . 1379b
35 3 183a(2), 330a, 1271b
19 . . . . . 265b
22 . . . 1112b, 1485a
24 . . . . . 1292b
26 . . . . . 1554b
36 6 . . . 359b, 1038a
33 . . . . . 192a
38 5 . . . . . 297a
25 . . . . . 234a
26sq. 1696b
39 3 . . . . . 1404b
27 . . . . . 1635a
28 . . . . . 1635a
29 . . . . . 1635a
40 19 . . . . . 1232b

Leviticus

1 1 . . . . 294b, 1419a
2 . . . . . 685b
3 . . . . . 1492b
4 368b, 1000a, 1493a, ib. b
5 971a, 1309a, 1415a, 1546b
6 . . . . . 363a, 943b
7 . . . . . 1117a
11 921b, 1295b, 1297b
14 . . . . . 1155a
15 . . . . . 329a
16 . . . 370a, 889b(2)
17 . . . . 140b, 1565a
2 1 . . . . . 530a, 589a
4 . . . . 530a, 1472b
5 . . . . . 173a
6 1171a, 1250a, 1254a
11 . . . . . 685b
13 . . . . 162b, 1519b
14 . 530a, 785b, 1375b
3 3 . . . . . 784a
4 . . . . 654b, 1623a
6 . . . . . 1472b
9 585a, 1102a, 1208a, 1677a
10 . . . . . 1208a
17 . . . . . 464a
4 . . . . . 360a
2sq. 1212b
3 . . . 580b, 852a(2)
5 . . . . . 838b
6 . . . . 580b, 1011a
7 . . . . . 1616a
12 564b, 1316b, 1617a
15 . . . . . 1000a(2)
21 . . . . . 677a
22sq. 1528a
23 . 564b, 565a, 1098b
28 . . . . . 564b, 565a
34 . . . . . 1561b
5 1 301a, 330b, 428b, 871b, 939b
3 . . . . . 564b

Leviticus

5 4 815a, 1441a, 1472b
6—11 . . . . . 594a
8 . . . . . 742a
9 . . . . . 825b
11 . . . . . 799a
15 . . . 815b(2), 816b
16 . 127b, 129a, 436b
17 . . . . . 824a
18 . . . . . 994b
20—26 . . . . . 369a
21 815b, 1059b, 1126b, 1207b
23 . . . . . 945b
24 436b, 477b(2), 1437a, 1703a
25 . . . . 129a, 1200b
6 2 . . . . . 591a
3 . . . 1696b, 1699b
5 . . . . . 1585b
8 . . . . . 1333b
10 . . . . . 1556a
13 . . . . 204a, 419b
14 530a, 1441a, 1655b
18 . . . . . 1234b
21 . . . . 843a, 1554a
7 12 . . . 1441a, 1442b
13 . . . . . 799a
14 . . . . . 1221a
18 . . . . . 1159a
20 . . . . . 644b
34 . . . . . 1541a
35 . . . . . 852a
37 . . . . 644b, 936a
8 2 . . . . . 354a
5 . . . . . 1275b
15 . . . . . 863b
21 . . . . . 1411a
33 . . . . . 483b
35 . . . . . 1069b
9 1 . . . . . 679a
10 1 . . . . . 365a
3 . . . 365a, 1263a
8 . . . . . 573a
9 . . . . . 1577a
10 . . . . . 329a
11 . . . . . 353a
16 . . . . . 1407a
11 . . . . . 589a
1 . . . . 450b, 556a
3 . . . . . 1233b
4 . . . 272b, 1605b
5 . . . . . 1294a
6 . . . . 123b, 1294a
11 . . . . . 1642a
12 . . . . . 1280b
13 . . . . . 942b
17 . . . . . 1582a
18 . . . 135a, 1467b
19 . . . . . 295b
21 . . . . . 946b(2)
22 879a, 907a, 1499a
26 . . . . . 1608a
27 . . . . 360b, 657a
29 . . . . . 1257a
29sq. 1633b
30 . . . . . 135a
32 577a, 907a, 1361a, 1380b, 1620b
34 . . . . 677a, 858a
35 . . . . . 944a
38 677a, 944b, 1482b
39 . . . . . 870a
42 371b, 879a, 1589b

Leviticus

11 43 532a, 869b, 1642a
44 . . . . . 1319a
12 . . . . . 589a
2—8 . . . . . 706b
4 . . . . . 400a
5 . . . . . 930b
8 . . . . . 1387b
13 . . . . . 342a
2 143a, 204a, 1012b, 1087b
3 . . . . 834b, 875b
4 . . . . 359a, 956a
5 . . . . . 834b
7 . . . . . 1194b
10 . . . . . 468b
11 . . . . . 1303b
12 . . . 1223a, 1225b
16 . . . . . 1014a
23 . . . . . 1688b
24 . . . . . 760b
28 . . . . . 1086a
30 . . . . 718b, 1264b
33 . . . . . 1193b
34 . . . . . 1227a
37 . . . 1277a, 1287a
39 . . . . . 143a
42 . . . . . 17a
45 1227a, 1235a, 1236a, 1242a, 1613b
47 . . . . . 1249b
49 . . . . . 598b
51 . . . . . 724a
54 . . . . . 1667b
55 205b, 1416a, 1551a, 1624a
56 . . . . . 1619b
57 . . . . . 1424b
14 2—8. . . . . 1646b
4 322b, 1169b, 1329a
5 . . . . . 830b
7 . . . 1563a, 1691b
8 . . . . . 1017b
13 . . . . . 349b
14 . . . . . 887a
16 . . . . . 580b
21 . . . 309b, 1680b
30 . . . . . 1387b
35 . . . . . 573a
36 . . . . . 1165a
37 598a, 696b, 1625a
39 . . . . 159a, 1556b
40 . . . . . 469a
43 . . . . . 1556b
44 . . . . . 159a
45 . 683b, 944a, 945a
15 1—15 . . . . . 377b
3 . . . . 513a, 1477b
4 . . . . 751b, 1472b
7 . . . . . 1361b
9 . . . . . 844a
19—24 . . . . . 377b
28 . . . . . 1012b
33 . . . . . 878a
16 1 . . . . . 365a
2 . . . . 817a, 1294b
4 . . . . . 137b
6 . . . . . 373a
8 . . . . 332a, 360a
9 . . . . . 1671b
10 . . . . . 1580a
11 . . . . . 373a
12 328b, 491b, 492a, 704a

Leviticus

16 15 . . . . . 1125b
20 . . . . 641a, 662b
21 333a, 373a, 1000a, 1521a
22 . . . . 231b, 232b
25 . . . . . 1625b(2)
29 . . . . . 1294b
31 . . . . . 1072b
17 3 . . . . . 1547b
7 . . . . . 1523b
8 . . . . . 976b
13 . . . . 634a, 1000a
18 . . . . . 1355a
3 896b, 1280a, 1333a
4 . . . . . 873a
6 . . . . . 1509a
7 . . . . 648b, 1076b
12 . . . . . 1509a
13 . . . . . 1509a
17 . . . . . 394b
18 . . . . . 1115a
21 . . . . 123a, 359b
22 . . . . . 1570b
23 . . . 1573a, 1644b
25 . . . . . 1323a
27 . . . . . 1606b
29 . . . . 674b, 936a
30 . . . . . 856b
19 1314a, 1322b, 1355a
2 . . . . 496a, 1222a
3 . . . . 630b, 748b
4 . . 1187b(2), 1188a
7 368b, 1133b, 1159a
9 632a, 718a, 1357b
9sq. 1331a
10 604a, 682a, 942a, 1052a, 1061b(3), 1224b
13 699b, 945b, 1059b, 1202a, 1310b
14 27a, 1058a, 1189b, 1627a
15 . . . . . 1088b
16 544b, 1344a, 1478b, 1479b
17 . . . . . 1652a
18 644a, 901b(2), 1351b
19 131b, 360a, 438b, 638b, 1247a
20 165a(2), 493a, 500a, 505a, 1116b
21 . . . . . 129a
23 1098b, 1119b, 1120a
24 346a, 456a, 901a, 1137a
26 . . . 865b, 896b(2)
27 364b, 369b(2), 934b, 1131a, 1262b, 1646b
28 678b, 680b, 869b, 1397b
29 . . . . 394b, 406b
32 343b, 409b, 748b, 1088a, 1362a
35 396b, 526b, 734a, 850b, 858a, 1326a, 1502b
36 . . . . 348a, 748b
20 5 . . . . . 1099a
11—14 . . . . 1357a
12 . . . . . 1644a
14 . . . . . 1357a
16 . . . . . 1442b
17 . . . . 486a, 674b

Leviticus

20 18 . . . . . 360b
20 . . . . . 1118a
21 . . . . . 1118a
23 . . . . . 1339a
27 . . . . . 1b
21 2 823b, 1509a, 1586b
6 . . . . . 704a
7 . 382b, 388a, 470b
8 . . . . . 704a
9 . . . . . 1633b
10 213a, 1227a, 1235a
12 . . . . . 1468b
13 . . . . . 470b
15 . . . . . 470a
18 1058a, 1594a, 1627b
20 171a, 203a, 206b, 207b, 208a, 509b, 762b, 838b, 841a, 857a, 987a, 1361a
22 2 . . . . . 891b
7 328a, 517a, 520b, 814b
10 . . . . 412a, 712a
13 . . . . . 1053b
14 . . . . . 755a
22 . . . . 442b, 500a
23 . . . . . 1374a
26 . . . . . 853b
27 368b, 1410a, 1541b
28 . . . . 668a, 1468b
29 . . . . . 36b
23 2 . . . . . 103a
4 . . . . . 103a
10—12 . . 358b, 427b
10—14 . . . . 1053b
11 . . . . . 764a
14 . . . . . 595a
15 . . . . 600a, 1677a
17 . . . . 465a, 704a
22 . . . . . 604a
23 . . . . . 896b
24 596a, 1510b, 1516a
30 . . . . . 1073b
32 . . . . . 1093b
37 . . . . . 103a
40 134a, 288b, 334a, 343b, 349b, 624b, 657a, 663a, 698b, 699a, 719a(2), 1037a, 1096a, 1104b, 1112a, 1298a, 1674b
42 . . 38a, 587b, 805a
24 3 . . . . . 1043b
11 . . . . . 1154b
14 . . . . . 126a
15 . . . . . 1544b
16 . . . . 438a, 930b
21 . . . 1349a, 1704a
25 5 . . . . 891b, 1013b
6 394a, 786b, 858a, 1520a
8—16 . . . . . 567a
9 . . . . . 359b(2)
10 289a, 1052a, 1319b
12 . . . . . 338b
14 . . . . . 1391b
19 . . . 224b, 1151a
22 . . . . . 995b
23 . . . . 567a, 855a
24 . . . . . 567a
25 . . . . . 216b
26 . . . . 369b, 825a
27 . . . . . 343a

Leviticus

25 30 467a, 1288a, 1290a
35 . . . . 773a, 1659a
36 . . . . . 748b
41 . . . . . 1556b
42 . . . . . 981a
45 . . . 1391b, 1392b
47 . . . . . 202a
54 . . . . . 202b
55 . . . . . 1035b
26 1 478a, 1125b, 1362a, 1495a
3 . . . 1378a, 1662a
4 . . . . . 1434b
10 . . . . . 601a
11 . . . . . 854a
13 . . . . 771b, 1378a
14—44 1200a, 1378a, ib.b
16 . . 752a, 1549b(2)
19 601a, ib.b, 699a, 1434b
23 . . . . . 1109b
26 . . . . . 1009b
31 . . . . 210b, 1597a
34 . . . . . 1493b
36 . . . . . 750b
37 . . . . . 1111a
39 . . . . . 832a
43 585a(2), 732a, 1054b, 1378a, 1437a
44 . . . . . 723b
46 . . . . . 427b
27 2 . 362a(2), 746a(2)
2—13 . . . . 1118b
6 . . . . . 1119a
7 . . . . . 1119a
8 369b, 773a, 782a, 958a
10 . . . . . 1676a(2)
11 . . . . . 360b
13 . . . . . 1137a
14—24 . . . . 1320b
16 . . . . . 1524a
18 . . . . 242b, 271b
21 . . . . . 1524a
22 . . . . . 1524a
27 . . . 436b, 1337a
28 . . . . . 503b
30 . . . . . 587b
32 . . . . . 360a
33 . . . . . 748a
34 . . . . . 824a

Numbers

1 2 . . . . 1221b, 1336b
39 . . . . . 1285a
47 . . . . . 1169b
2 2 . . . . 280a, 872a
4 2 . . . . 939a, ib.b(2)
20 . . . . . 175a
21 . . . . . 939b
47 . . . . . 1036a
5 1sq. 1563a
4 . . . . . 1125a
8 . . . . . 816b
12 815b(2), 816b, 1207b
12—31 . . . . 963a(2)
13 1031a, 1032b, 1089a, 1363a
15 . . . . 1010b, 1270a
17 . . . . . 1100b

Numbers

5 18 126a, 1033a, 1221b, 1235a
19 . . . . 485a, 932b
23 759a, 761a, 1265a
24 . . . 370b, 1121b
28 . . . . 932b, 1184a
6 1—21 . . . . . 891b
2 362a(2), 893a(2), 1175a, 1181a, 1242a
3 576b, 893a, 1576b
4 . . . . . 379b
5 . . . . . 360a
7 . . . . . 893a
9 . . . . . 1250a
10 . . . . . 1410a
11 . . . 1242b, 1294b
12 . . . . 129a, 893a
18 . . . . 364b, 945b
19 . . . . 199a, 651a
21 . . . . . 893a
24 . . . 195b, 1189a
25 . . . . 484a, 848b
26 . . . . . 965a
27 . . . . . 354a
7 . . . . . 1253b
3 549b, 1257a, 1286b, 1328a
5 . . . . . 338b
9 . . . . . 115a
12 . . . . . 575a
12—83 . . . . 1609b
26 . . . . . 490a
55 . . . . . 1108b
61 . . . . . 1075a
83 . . . . . 1209a
8 7 . . . . . 360a
9 2 . . . . 232b, 644b
10 . . . 931a, 1465b
10sq. 1194a
13 . . . 426b, 1125b
10 2—8 . . . . . 810a
35 . . . . . 640a
11 1 . . . . 748a, 863a
5 . . . . . 495b
7 . . . . . 209b
8 707a, 1280b, 1523b(3)
10 . . . 945a, 1099a
16 . . . . . 920b
20 37a, 325a, 414a, 1410b, 1412a
21 . . . 1449a, 1548a
22 . . . . 896a, 1584b
28 . . . . . 641a
31 . . . . . 902a
12 1 . . . . . 1296a
7 . . . . . 1183a
9 . . . . . 891a
14 . 342a, 436a, 644b
13 11 . . . . 209b, 983b
12 . . . . . 1087b
14 . . . . . 1198b
16 . . . . . 601b
22 1097a, 1511b, 1548a, 1569b, 1670a, 1672a
23 . . . . 526b, 740b
28 . . . . . 1096a
30 . . . . . 583b
14 1 . . . . . 939b
11 . . . . . 1411a
14 . . . . . 1054a
19 . . . . . 1498b
29 . . . . . 1207b
44 . . . . . 1100a

Numbers

15 18 . . . . . 595a
20 465a, 1073a, 1117b, 1460a
20sq. 1120b
24 . . . . . 1322b
29 . . . . . 926a
30 . . . . . 214a
31 . . . 389a, 674b(2)
32 1433a, 1673b, 1698a
37—41 400a, 588b(2), 1200a, 1419a, 1599b
38 651a, 1253b, 1254b, 1280a
38sq. 1096a
39 399b, 1029a, 1280a
40 . . . . . 943a
16 1 717a, 1174b, 1181b, 1322a
6 . . . . . 1704b
12 . . . . . 194b
13 . . . . . 1446a
15 . . . . . 1088a
27 . . . . . 363b
30 . . . . . 1252a
17 13 . . . . . 1103a
18 8 . 211a, 333b, 851a
15 . . . . . 1137a(2)
21 . . . . . 68b
26 . . . . 518a, 820a
27 . . . . . 280b
28 . . . . . 736a
32 . . . . . 939b
19 773b, 1212b, 1319b
3 . . . . . 1062a
5 . . . 1211a, 1242a
9 . . . . . 1282b
12 . . . . . 453b
13 . . . . . 298b
14 . . . . . 752a
15 . . . 1250b, 1254a
16 . . . . . 470b
18 298b, 469b, 470b, 1354a
21 . . . . . 753b
20 1 . . . . . 1308a
2 . . . . . 789a
10 . . . . . 749b
13 . . . . . 1454a
14 . . . . . 719a
22 . . . . . 1685a
24 . . . . . 93b
21 1 1095b, 1114b, 1593a, 1656a
5 . . . . . 260b
8 . . . 1242b, 1608b
16 . . . . . 1138a
17sq. 1568b
19 . . . 894b, 1625a
20 . . . . . 1625a
27 . 509a, 855a, 977b
28 . . . 977b, 1559a
30 . . 275a, 907a, 1481a
33 . . . . . 19a
22 2—24 25 1018a, 1243b
3 . . . . 14a, 1340a
4 . . . . . 917a
6 . . . . . 118b
7 . . . . . 1396b
21 . . . . . 223b
29 . . . . . 1025a
39 . . . . . 1541a
23 3 . . . . . 1616a
4 294b, 738a(2), 1418b

Numbers

23 5 . . . . . 1209b
7 . . . 175b, 1481a
8 . . . . . 1307b
9 . . . . . 42a
10 . . . 1056a, 1443a
16 . . . . . 1209b
19 628a, 895b, 1648b
23 . . . . . 1202b
24 . . . . 119a, 1573a
24 . . . . . 700a
5 . . . . 498a, 854b
6 520b, 894b, 1030a, 1141b
9 . . . 1573a, 1649b
17 . . . . . 618a
25 1 . . 1553a, 1554a(3)
3 1054b, 1286b, 1288a(2)
4 . . . . . 340b
5 . . . . . 1288a
8 . . . . . 1323a
9 . . . . . 1554a
11 . . . . . 575a
12 . . . . . 372a
14 . . . . 405b, 994a
15 628a, 911a, 1533b
26 10 . . . . . 1658a
55 . . . . . 1513a
27 1—11 . 1095a, 1293b
2 . . . . . 1028b
5 . . . . . 1097a
8 . . . . . 1053b
11 . . . . . 125a
12—23 . . . . 1095a
28 1—15 . . . . . 427b
2 . . . . . 232b
3 609a(2), 611a, 1599b, 1676b
4 . . . . . 1046a
7 416a, 1459a, ib.b, 1514b, 1576b
14 . 301a, 427a, 986a
22 . . . . . 372a
29 19 . . . . . 567b
31 . . . . . 567b
33 . . . . . 567b
35 1102b, 1103a, ib.b
30 2—16 . . . . 1241b
3 . 98a, 469b, 507b
5 . . . . 503a, 507b
6 . . . . . 357a
8 . . . . . 503a
9 . . . . . 363a
12 . . . . . 507b
13 . . . . . 362b
31 2 . . . . . 1068b
3 . . . 412b, 1587b
5 . . . . 807a, 810b
9 . . . . . 1460a
10 . . . . 534b, 901b
23 . 241a, 517a, 706a,
50 237a, 1062a, 1139b
32 1 . . . . . 1416a
9 . . . . . 1517a
16 . . . . . 218b
20—23 . . . . 1680a
29—30 . . . . 1680a
33 3 . . . . . 491a
8 . . . . . 773b
55 . . . . . 603a
35 5 . . . . . 1130b
11 . . . . 247a, 365a
12 . . . . . 1376b
17 . . . . . 216b

Numbers

35 19 . . . 1261b, 1262b
22 . . . . . 1262b
24 . . . . . 1043a
24sq. 1615b
27 . . . . . 1493a
28 . . . . . 1556b
33 . . . . . 482b
36 7 . . . . 359a, 949a

Deuteronomy

1 1 . . . 1618b, 1686b
5 . . . . . 135b
12 . . . . . 1462a
13 . . . . . 129a
16 . . . . . 1645a
17 . 911b, 912a, 1097a
21 . . . . . 515b
22 . . . . . 1112b
27 863a(2), 1450a, 1656a
28 . . . . . 347a, 809b
34 . . . . . 1407a
44 . . . . . 1531a
2 3 . . . . 948b, 1297b
6 . . . . . 1517a
7 . . . . . 711a
9 . . . . . 1294b
19 . . . . . 242b
20 . . . . . 728a
23 . . . . 1049a, 1262a
3 11 . . . . . 1561b
17 . . . . . 595b
18 . . . . . 472b
23 . 458b, 484b, 1498b
24 . . . . . 469b, 470a
26 . . . . 1039a, 1040a
27 . . . . . 688b
4 2 . . . . . 583a
4 . . . . 277b, 1288a
7 . . . . . 1413a
28 . . . . . 826b
34 . . . . 1252b, 1594a
35 . . . . . 674b
36 . . . . . 673a
41 . . . . . 413a
44 . . . . . 998b
5 1 . . . . . 712b
14 . . . . . 1224b
25 . . . . . 1369a
6 4 38b, 573a, 668a, 1221a, 1598b
4—9 754a, 1050b, 1253b, 1419a, 1599b(2)
5 654a, 687a, 721a
6 338b, 622b, 1014b, 1303a
7 275a, 425b, 1086a, 1098a(2), 1235a, 1306a, 1362a, 1564b, 1570b, 1573a(2)
8 120a, 324b, 523a, 681a, 1317b, 1354b, 1687a
9 573a, 681a(3), 754a, 1265a
13 . . . . . 1228a
7 1 . . . . . 939b
2 . . . . . 481a, 483a
4 . . . . . 969a
5 . . . 1557a, 1631b
7 . . . . . 511b
9 . . . . . 347b
10 . . . . . 849b

Deuteronomy

7 11 . . . . . 1576a
12 . . . . . 1104b
13 975a, 1077a, 1126b
14 142b, 1024b, 1108a, ib.b
15 1071b, 1290b, 1487a, 1671b
25 . . . . . 1197a
26 . . . . . 338a
8 3 1054b, 1072b, 1485b
5 . . . . . 582b
8 . . . . . 776a
15 . . . . . 1633a
9 8 . . . . . 1404b
20 . . . . 632a, 1106b
21 . . . . . 1100b
25 . . . . . 907a
10 8 . . . . . 1569a(2)
18 . . . . . 537a
20 . . . . . 132a
11 6 . . . . . 591b
13 . . 1036a, 1599b(2)
13—21 754a, 1050b, 1243b, 1419a
14 . . . 571b, 1666b
15 . . . . . 1514b
17 . . . . 561a, 1102b
18 271a, 998b, 1687a
19 . . . . . 679a
20 573a, 681a, 754a, 1265a
22 . . . . . 294b
30 . . . . . 389a
31 . . . . . 595a
12 2 . . . 162b, 1200a
3 . . . . . 944a
5 . . . . 328b, 354a
8 . . . . . 602a(2)
9 . . . . . 798b
13 . . . . . 200b
18 . . . . . 165b
20 . . . . . 199b
21 . . . . 383a, 515b
24 . . . . . 1616a
27 . . . . . 901a
13 1 . . 11b, 170b, 271a
7 583b, 970b, 1605b
13 . . . . . 878b
13—18 . . . . . 878a
17 . . . . . 1312a
18 . . . 1467a, 1468a
14 1 210b(2), 212a, 218a, 1330b, 1674a
3 . . . . . 1683b
4 . . . . 573a, 575a
5 . . . . . 1641b
7 . . . . . 1608a
10 . . . . . 1642a
21 211b, 464a, 679b, 870a, 943b, 1224a, 1672b
22 820a, 1127a, 1287a
23 . . . 295a, 1666b
24 470a, 782b, 1368b, 1474a
26 644b, 1137a, 1663a
15 2 . . . . 370a, 876b
3 . . . . 876b, 1001a
9 . . . . . 1218b
12 . . . . . 782b
14 . . . . 360b, 1096a
17 360b, 846b, 964a, 1494a

Deuteronomy
15 18 . . . . . 369a
16 1 . . . . . 5a
3 491a, 1055a, 1072b
8 . . . . . 1103b
10 . 159a, 647a, 812a
11 . . . . . 1593b
12 . . . . . 704a
14 . . . . . 1593b
16 . . . . . 849b
18 . . . 1532a, 1539a
19 999b, 1058a, 1263b
22 . . . . . 822b
17 4 . . . . . 497b
5 . . . . . 1612b
6 . . . 946a, 1005b
8 . . . . . 585a
9 . . . . . 1539a
11 . . . 969a, 1591b
12 . . . . . 341b
15 . . . 853a, 1081b
16 . . . . . 567b
17 . . . . . 969a
18 3 412a, 580b, 864a, 1307b
4 228a, 518a, 1466b, 1555a
7 . . . . . 1569a
8 . . . . . 784a
10 359b, 398a, 637a, 1054a
10—12 . . . . . 893b
11 . . . . 421a, 1485b
17 . . . . . 342b
20 . . . . . 341b
19 3 . . . . . 351a
5 186b, 585b, 825b, 939b(2), 941a
6 . . . . . 216b
11 . . . . . 113b
14 . . . . . 960b
15 . . . . . 278b
16 969a, 1023b, 1026a
18 . . . . 1626a, ib.b
19 . 330a, 342a, 403a
20 1—9 . . . . . 597b
5—9 . . . . . 819b
10 . . . . . 1286b
11 . . . . . 1513b
19 . . . . . 1552b
19—20 . . . . . 1407a
20 . . . . . 1030a
21 1 470b, 1229b, 1272b
1—9 . . . . 1122b
2 . . . 1073a, 1539a
3 . . . . . 1341b
4 340b, 894b, 1118a
5 . . . . . 1472b
7 . . . . . 1493a
7 sq. 1041b
9 . . . . . 330a
10 . . . . . 585b(2)
10 sq. . . 1554b, 1676b
11 . . . . . 709b
12 . . . 1125b, 1407a
15 169a, 909b, 1604a
17 . . . . 284b, 912a
18 . . . . . 585b
18 sq. . . . 842a, 1554b
19 . . . . . 679b
20 . . . . . 381b
22 . . . . . 1671b
23 640b, 699b, 1308a, 1355a, 1377b

Deuteronomy
22 3 . . . . . 825a(2)
6 404a, 713b, 910a, 1359a
6 sq. 1387b
7 . . . . . 1371a
8 . . . . . 427b, 819a
9 131b, 591a, 1320a
9—11 . . . . . 638b
10 sq. 1224a
13 451b, 709b, 717a, 1357a
14 . . . 1060a, 1563b
17 197b, 438b(2), 855b, 1596b
19 . . . 338a, 1345b
21 . . . 884b, 1252a
24 . . . . . 1612b
25 sq. 1132a
26 . . . . . 1493a
27 . . . . . 751b
29 . . . 739b, 1393b
23 1 . . . . . 651a
2 674a, 678a, 1205b, 1206a, 1322b, 1616b, 1617a
3 . . . . . 1322b(2)
4 427b, 688b, 692b, 1322b(2)
8 . . . . . 16a
8 sq. 1124b
9 . . . . . 1322b(2)
11 . . . . . 1418b
15 . . . . . 1463b
19 251a, 1477a, 1564b
21 . . . . . 940b
23 . . . . . 426b
24 . . . . . 1125a
25 . . . . . 921b
24 1 182a, 497a, 668a(2), 678b, 826a, 901a, 1014a, 1114b
2 . . . . 338b, 935b
3 267b, 674a, 1590b, 1616b
4 . . . . 850a, 1655a
5—10 . . . . . 945b
6 . . . . . 1466a
7 . . . . 825a, 1090b
15 . . . . . 810b
17 . . . . 51b, 543b
19 . . . 1053a, 1572b
20 . . . 934b, 1131b
25 1 . . . 1263a, 1501a
2 991a, 1501b, 1502a
4 306a(2), 403b, 487b(2), 685b
5 233b, 338b, 438a, 561b, 1116b
5—10 . . . . . 469a
6 . . . . 587a, 758a
7 . . . . . 233b
8 . . . . . 233b
9 106a, 412b, 472b(2), 816b, 920b(2), 1331b, 1463b, 1497a, 1587b
10 . . . . . 945b
15 . . . . . 1263a
17 . . . . 449b, 534b
18 406a, 511a, 1073b, 1248b
26 2 . . . . . 446b
3 sq. 1419a
5 . . . 226a, 1624b

Deuteronomy
26 5—10 . . . . 1417b
6 . . . . . 2b
12 337a, 820a, 1036b
12—14 . . . . . 334a
13 . . . . . 1083b
14 . . . 1055a, 1669b
15 . . . . . 370b(2)
16 . . . . . 687a
17 . . . . 50b, 449b
27 6 . . . . . 1586b
7 . . . . . 378b
8 . . . . 90b, 746b
9 . . . . . 683b
12 . . . . . 518b
14 . . . . . 1481a
15—25 . . . . . 644b
26 . . . . 644b, 924b
28 6 . . . . . 1257a
8 . . . . . 999a
10 . . . . . 1687b
12 . . . . . 1253b
13 . . . . . 777b
15—69 146a, 857a, 1199b, 1200a, 1378b
40 . . . . . 939b
42 . . . . . 1123a
47 . . . . . 1036a
48 . . . . . 1487a
57 . . . . . 807a
63 . . . 729a, 1542b
65 . . . 275a, 1447b
66 . . . . 978b, 1282a
67 . . . . 187b, 395b
68 . . . 1095a, 1391b
69 . . . 191b, 1158b
29 2 . . . . . 806a
4 . . . . . 1343a
8 . . . . . 194b
9 . . . . 822b, 1437b
23 . . . . . 506b
28 . . . . . 931a
30 11 . . . . . 1181a
12 . . . . . 1040a
31 10 . . . . . 60b
12 . 428a, 545a, 548a
14 . . . 296b, 1309b
16 . . . . . 389a
18 . . . . . 359a
19 . . . . . 981b
21 . . . 825b, 1438a
32 . . . 630b, 1560b
1—43 . 341b, 1568b
2 36a, 338a, 650b, 717b, 892a(2), 1010b, 1059a, 1118a, 1122a(2), 1442a(2), 1610b
4 . . . . . 1690b
5 . . . . . 1255a
6 327a, 549a, 617a, 622b, 870a, 1393a
11 . . . . . 1474a
14 770a, 1008b, 1335b
17 1523b, 1610b, 1612a, ib.b
18 571a, 761b, 1270b(2)
19 . . . 865b, 866b(2)
20 . . . . 631a, 1649a
24 493b, 843b, 890b(2), 1079a
30 . . . . . 956a
31 . . . . . 1655b
32 . 838a, 839b, 843b
33 . . . . . 1255a

Deuteronomy
32 34 . . . . 620b, 723b
36 . . . . . 1648b
39 . . . . 760b, 772b
47 . . . 563a, 1476b
33 2 . . . . 586b, 1611a
4 124a, 296a, 595a, 751a(2), 1322b
8 . . . . . 1020a
12 . . . . 492b, 731a
16 . . . . . 1005b
17 . . . 1140b, 1422b
19 . . . . 398a, 554b
22 . . . . . 395a
23 . . . . . 975a
24 . . . . 660b, 1493b
25 . . . . . 276a
26 . . . . . 773a
27 . . . . . 814b
28 . . . . . 1059a
29 . . . . . 1332a
34 1 . . . . . 1192a
6 . . . . . 252b
7 . . . . . 702a(2)
9 . . . . . 856a
10 . . . . . 1330a

Joshua
1 11 . . . . . 1275a
2 1 504b, 507b, 875b, 1318a, 1319a
15 . . . . . 1368a
6 1 . . . . . 956a
5 . . . . . 567a
7 5 . . . . . 405a
9 . . . . . 1639b
19 . . . . . 564a
21 . . . . . 1302b
24 . . . . 405a, 1079a
25 . . . . . 1079b
8 9 . . . . . 1053a
13 . . . . . 1053a
29 . . . . . 296b
9 12 . . . . . 908a
27 . . . . . 943b
10 13 . . . . . 602a
12 3 . . . . . 17b
23 . . . . . 610a
13 22 . . . . . 1396b
27 914a, 1091a, 1701b
15 19 . . . . . 871a
21 . . . . . 1312a
22 . . . . . 1388a
24 . . . . . 395b, 524a
31 . . . . . 692b
37 . . . . 210b, 1290b
59 . . . . . 135a
16 6 . . . . . 56a
17 11 . . . . . 610a
19 15 . . . . . 460a
19 . . . . . 1100b
34 . . . . . 460a
35 . . . 453b, 481a(2)
37 . . . . . 19a
38 . . . . . 135a
20 7 . . . . . 907a
24 19 . . . . . 1314b
30 . . . . . 261b

Judges
1 11 . . . . . 277a
26 . . . . . 695b

Judges

1 30 . . . . . 1279a
2 . . . . . 1054b
3 8 . . . 1501a, 1502a
20 . . . . . 1070b
22 . . . . . 1244b
23 . . . . . 526a
4 3 . . . . . 894b
5 . . . . . 1679a
9 . . . . . 106a
18 . . . . 406b, 852b
5 2 . . . . . 1236a
11 . . . . . 1150b
20 . . . . 707b, 984a
21 . . . . . 1113a
24 . . . . . 1071b
6 16 . . . . . 1176a
7 3 . . . . . 1297a
13 . . . . . 1284a(3)
19 . . . 1651b, 1664b
11 3 . . . . . 967a
11 . . . . . 748a
37 . . . . . 594a
13 5 . . . . . 749a
18 . . . 1175a, 1181b
25 . . . . . 1431b
14 1 . . . . . 1678a
9 . . . . . 916a
20 . . . . . 1486b
15 19 . . . . . 785a
16 14 . . . . . 1637b
21 . . . . . 528a
23 . . . . . 279b
29 . . . . . 716a
17 . . . . . 773a
7 . . . . . 263b
18 27 . . . . . 710a
30 . . . . 247b, 802b
19 . . . . . 208a
2 . . . . . 406b
25 . . . . . 1321a
20 . . . . . 208a

I Samuel

1 1 . . . 1269a, 1296b
6 . . . 1487b, 1701b
11 749a, ib.b, 1273a, 1623a
13 . . . . . 1470a
14 . . . . . 577a
16 . . . 509a, 1491a
22 . . . . . 1052a
2 1 . . . . . 1173b
2 . . . . 827a, 1276a
7 . . . . . 1460a
8 . . . 1636b, 1638b
10 . . . . . 952b
21 . . . . . 1209a
27 . . . . . 247b
32 . . . . . 1000a
36 . . . . . 1012b
3 1 . . . . . 1635b
10 . . . . . 1201a
14 . . . . . 662a
4 13—17 . . . . . 90b
6 12 . . . . 601b, 602a
7 6 . . . . . 465b
9 12sq. 1516a
15sq. 1175b
24 . . . . 68b, 1539b
10 2 . . . . . 1272b
11 8 . . . . . 154a
14 9 . . . . . 896b

I Samuel

15 4 . . . . . 1288a
5 . . . . 894b, 927b
19 . . . . . 1063a
27 . . . . . 815b
33 1574a, 1608a, 1620b
16 1 . . . . . 118b
2 . . . . . 749b
12 . . . . . 1436a
18 . . . . . 1436a
17 1 . . . . . 106b
4 . 177a, 363b, 866a
5 . . . . . 1377a
14 . . . . . 1350b
16 . . . . . 363b
18 . . . . 211b, 283a
23 . 866a, 1116a, ib.b
38 . . . . . 732a
40 . . . . . 474a
46 . . . 359a, 1303b
55 . . . . . 1084b
18 14sq. 1574a
19 18 . . . . . 887a
21 8 . . . . . 275b
10 . . . . . 68a
22 18 . . . . . 275b
19 . . . . . 883a
23 11 . . . . . 958b
24 4 . . . . . 990a
6 . . . . . 1280a
11 . . . . . 1043b
12 . . . . . 1265b
25 5 . . . . . 692b
6 . . . . . 1356b
14 . . . . . 1223b
20 . . . . . 1418b
29 . . . . . 1380a
31 399b, 1145b, 1211a(2), ib.b, 1212a
32 . . . . . 1134a
26 8 . . . . . 976a
14 . . . . . 1043b
28 3 . . . . . 209b
8 . . . . 493a, 1135a
19 . . . . . 760b
30 17 . . . . . 679a
31 3 . . . . . 749b

II Samuel

1 18 . . . . . 602a
24 . . . . . 1045a
2 14 . . 1273a, 1546a(2)
29 . . . . . 814a
32 . . . . . 814a
3 15 . . . . . 1179a
29 377b, 1061a, 1182b
35 . . . . . 666b
39 . . . . . 1474b
5 6 . . . . . 1193b
21 . . . . . 322b
6 1 . . . . . 321a
6 . . . . 631a, 1594a
7 . . . . 641b, 1577a
10 . . . . . 1150a
13 . . . . . 1293b
16 . . . . . 1007b
20 . . . . . 1476b
20—22 . . . . . 30a(2)
7 18 . . . . 352a, 999a
23 . . . . . 447b
8 1 . . . . . 860a
2 . . . . . 1155a
14 . . . . . 18b

II Samuel

10 4 . . . . . 1215b
16 . . . . . 1228b
11 11 . . . . . 1368b
12 3 . . . . . 611a
4 . . . . . 353a
6 . . . . . 1493a
9 . . . . . 1096b
13 3 . . . 463a, 1501b
9 . . . 530a, 1605b
22 . . . . . 686b
15 18 . . . . . 668a
24 . . . . . 590a
30 . . . . . 575b
16 13 . . . . . 1285b
17 19 . . . . . 505a
28 . . . . . 1178a
18 23 . . . 913a, 1038b
19 18 . . . 1399a, 1533b
36 . . . . . 1489b
20 3 . . . . . 1380b
18 . . . . . 1678a
21 . . . . . 769a
1 . . . . . 305a
10 . . . . . 1355a
14 . . . . . 1129b
16 . . . . 367b, 908a
19 . . . . . 114b
22 . . . . . 1122b
22 12 . . . . 351b, 510b
14 . . . . . 1487b
26 . . . 197b, 1678a
37 . . . . . 1116a
40 . . . . . 413a
41 . . . . . 1158b
23 1 . . . . . 1408b
5 . . . . . 1118b
6 . . . . . 883b
8 1044b, 1617a, 1661a
11 . . . . . 1091b
13 . . . . . 455b
16 . . . . . 808a
24 1 . . . . . 359b
6 . . . 215a, 1189a
9 . . . . . 810a
16 . . . 1438a, 1439b
22 . . . . . 749b

I Kings

1 5 . . . . . 354a
31 . . . . . 1355a
47 . . . . . 1071b
2 1 . . . . . 1419b
8 . . . . . 846a
24 . . . . . 622a
3 15 . . . . . 647b
19 . . . . . 845a
4 10 . . . . . 1418b
11 . . . . . 610a
5 3 8a, 190a, 845b, 1156a, 1486b
6 . . . . . 34a
25 . . . . . 577a
29 . . . . . 1462a
6 1 . . . . . 392a, ib.b
16 . . . . . 558a
18 . . . . . 248b
20 . . . . . 381a
35 . . . . . 1221b
7 21 . . . . . 1087a
23 . . . 590a, 1323a(2)
36 . . . . 698a, 1116b
50 . . . . 490a, 1149b

I Kings

7 51 . . . 1585b, 1586a
8 1 . . . . . 1322b
23—53 . . . . . 1484b
54 . . . . 450a, 931a
9 13 . . . . . 608b(2)
10 1 . . . . . 791b
12 . . . . . 71b
17 . . . . . 1546b
18 . . . 591a, 1149b
19 . . . . . 1434a
21 . . . . . 689a
11 4 . . . . . 304b
14 . . . . . 1554b
23 . . . . . 1554b
25 . . . . . 1554b
29 . . . . . 1173b
12 7 . . . . . 1035b
27 . . . . . 90b
31 . . . . . 1193a
18 18 . . . . . 1626a
14 9 . . . . . 202b
21 . . . . . 575b
25 . . . . . 1623a
15 23 . . . . . 1139b
17 1 . . . . . 534a
6 . . . 1058b, 1112a
8 . . . . . 1304b
18 32 . . . . . 1684a
42 . . . . . 233b
19 6 . . . . . 1495b
11 897a, 1326a, 1489a
18 . . . . . 1509b
20 35 . . . . . 376b
21 5 . . . . . 1021b
10 . . . . . 868a
13 . . . . 174b, 868a
27 . . . . . 575b
22 10 . . . . . 227b(2)
19 . . . . . 898b
22 . . . . . 868a

II Kings

2 12 . . . . . 1424a
3 4 . . . . . 890a
11 . . . . . 298b
4 9 . . . 1314a, 1677a
10 . . . . . 814a
27 . . . . . 337a
42 . . . . . 1299a
5 2 . . . . . 922a
6 23 . . . . . 639a
25 . . . . . 277a
9 13 . . . . . 270a
10 22 . . . . . 792b
27 . . . . . 679b
12 8 . . . . . 141b
14 25 . . . . . 217a
17 9 . . . . . 491a
30 . . . 127b, 1700a
31 . . 19a, 522a, 639a
32 . . . . . 1340a
35—41 . . . . . 263b
18 6 . . . . . 1522a
11 . . . . 258b, 881a
16 77b, 1298b, 1407b
18 . . . . . 949b
27 . . . . . 1564a
32 . . . . . 108b
37 989b, 1017a, 1021a
20 13 . . . . . 911a
20 . . . . . 959a
23 13 . . . . . 851b

II Kings
24 16 507a, ib.b, 956a(2)
25 14 . . . . . 1210b
19 . . . 746b, 1029a

Isaiah
1 4 . . . . . 1060b
14 . . . . . 686a
17 . . . . 478b, 479a
18 690a, 1604b, 1605a, 1652b
20 . . . . . 497a
21 . . . . . 1152a
23 . . . . . 43a
26 . . . . . 595b
2 4 . . . . . 42a
9 . . 1547a, 1617a(2)
22 . . . . . 508a
3 2 409a, 1396b, 1539a, 1593a
3 . . . . 704b, 937b
4 . . . 921b, 1683b
6 . . . . . 1596b
11 . . . . . 1485a
12 . . . 1052a, 1321a
16 124a, 218b, 225a, 656a, 1021a, 1079a, 1360b, 1482a, 1538b
17 614a, 1012b, 1618b
18 993b, 1341b, 1514a
19 . . . 645a, 1487b
20 90a, 703a, 1139b, 1321a
21 . . . . . 453a
22 818b, 951a, 1226b, 1328a
23 . 249a, 713a, 957a
24 . . . 935a, 1285b
5 2 . . . . . 1570a
15 . . . . . 1618a
18 . . . 1037a, 1380b
19 . . . 1080a, 1331a
30 . . . . . 882a
6 3 . . . 682b, 1314a
5 . . . . . 314a
6 328a, 793b, 1495a
10 . . . . 1489a, ib.b
13 . . . . . 1281a
7 3 . . . . . 610a
6 . . . . . 516a
11 . . . . . 916a
19 . . . . . 200b
8 3 . . . . . 1585a
8 . . . 741a, 1280a
12 . . . . . 1433a
19 331a, 1269a, 1296b
23 249a, 355b, 781a, 1073b, 1270a
9 4 . . . . . 947b
11 . . . . . 1059a
10 14 . . . . . 1296a
19 . . . . . 1025a
30 689b, 710a, 1097b, 1269b
32 . . . . . 561a
11 2 . . . . 798b, 852a
3 sq. 1473b
6 . . . . 53a, 1031b
13 20 . . . . . 129b
21 . . . 1523b; 1524a
14 1 . . . . . 1012b
4 . 281a, 731b, 732a
5 . . . . . 831a

Isaiah
14 12 . . . 474b, 1146a
13 . . . 1418a, 1703a
15 2 . . . . . 271b
16 1 . . . . . 128b
12 . . . . . 686a
17 6 . . . . . 908b
11 82b, 208b, 209a, 879a, 975a, 1213b, 1406a
18 6 . . . . . 1339b(2)
19 2 . . . . . 654b
4 . . . . . 992b
9 . . . . . 1029b(2)
18 . 368b, 369a, 504b
20 3 . . . . . 575b
21 1 . . . 1085a, 1597a
2 . . . . . 1300b
3 . . . . . 1280b
4 . . . . . 716b
5 . . . . . 802b
11 383a, 1461a, 1536b, 1611a
12 . . . . . 181a
22 2 . 292a, 426a, 836a
3 . . . 1431a, 1433b
5 729b, 1427a, 1538a
7 . . . . . 859a
15 . . . . . 992a
16 . . . 494a, 1311a
17 411a, 536a(2), 1700a
18 . . . . . 655b
23 . . . . . 603a
23 18 . . . 653a, 1129b
24 2 . . . . . 1081b
5 . . . . 484b, 485a
16 . . . 152b, 1464b
25 6 . . . . . 1208b
26 10 . . . . . 484a
19 . . . . . 1179a
27 8 . . . 947b, 1563a
11 . . . . . 1467a
13 . . . . . 878a
28 5 . . . 1065a, 1561b
7 . . . 1169a, 1182a
20 . . 1632a(2), 1634b
25 204b, 623b, 1310a, 1566b
29 . . . 1641a, 1705a
29 1 119a, 343b, 482b, 1397a, 1419b
2 . . . . . 979b
4 . . . . . 1559b
14 . . . . . 1181a
16 . . . . . 1271b
17 . . . . . 441a
30 6 . . . . . 1079b
15 . . . . . 904a
17 . . . . . 1658a
18 . . . . . 461b(2)
20 . . . . . 651a
22 . . . . . 912a
23 . . . . 16a, 636b
28 . . . . . 889a
32 1256b, 1265a, 1680b
33 1090a, 1115a, 1117a, 1252b
31 9 . . . . . 60a
32 1 . . . . . 205a
33 1 . . . . . 137a
6 . . . 162b, 1338b
7 . 113b, 559b, 848a
15 . . . . . 78b
34 5 . . . . . 1459a

Isaiah
34 6 . . . . . 516b(2)
7 . . . . . 1461b
11 . . . . . 1183a
15 . . . . . 279b
17 . . . . . 474a
35 3 676a(2), 1489a, 1490a
36 12 . . . . . 1564a
37 6 . . . . . 1279b
38 2 . . . . . 1368a
40 1 . . . . . 867b
3 . . . . . 1396b
4 . . . . . 1480b
6 . . . . . 1652a
7 . . . . . 869b
12 . . . 1548b, 1611a
29 . . . . . 1418b
41 2 . . . 601a, 1263b
5 . . . . . 1403b
7 . . . 354a, 1304a
8 . . . . . 564b
9 . . . . . 1185a
10 . . . . . 1537b
16 . . . . . 322b
19 88b, 1170a, 1505b, 1542a, 1658a
21 . . . . . 1332b
24 . . . 1202b, 1655a
42 10 . . . . . 1568b
13 . . . . . 1352b
22 . . . . . 418a
43 14 . . . . . 392b
22 . . . . . 1425a
44 25 . . . . . 139b
27 . . . 385b, 1284a
45 2 . . . . 332b, 772b
5 . . . . . 73a
7 . . . . . 1418a
8 . . . . . 1251a
14 . . . . 302a, 646b
19 . . . . . 1186a
46 1 . . . . . 1427b
10 . . . . . 1164a
12 . . . . . 549a
47 2 . . . 1292a, 1381a
4 . . . . . 216b
5 . . . . . 884b
48 12 . . . . . 404a
17 . . . . . 1019a
49 6 . . . . . 929a
8 . . . . . 962b
14 1061a, 1572a(2), ib.b
18 . . . . . 639b
21 . . . . . 250b
22 . . . . . 1286b
50 5 . . . . . 1125a
6 . . . . . 527b
51 12 . . . . . 881b
14 . . . . . 1195b
21 . . . 1157a, 1576b
23 703b, 738a, 1179b
52 2 . . . . . 921a
10 . . . . . 510b
54 10 . . . . . 740b
11 . . . 967b, 1121b
12 . . . . . 315a
13 . . . . . 176b
55 3 . . . . . 1394a
7 . . . . . 703b
10 . . . . . 182a
13 198a, 921a, 1476a
57 13 . . . . . 633b
14 . . . . . 784b

Isaiah
57 16 1064a, 1406b, 1578b
17 . . . . . 1650a
19 48b, 249b, 688b, 883a, 902a, 1469b, 1680b, 1703a
58 1 . . . . . 447b
5 . . . . . 12b
7 . . . . . 1232a
10 . . . . . 1485b
11 150a, 387b, 412b, 465b, 472b
12 . . . . . 1238a
13 366a, 492b, 1054a, 1092a, 1271b
59 13 . . . . . 366b
15 1045b, 1046a, 1585a
20 . . . . . 216b
60 13 . . . . . 56b
19 . . . . . 1095b
61 1 . . . . . 1251b
8 . . . . . 1344b
62 8 . . . . . 1687b
63 1 . . . . 457b, 928b
1 sq. 1104a
16 . . . . . 1669a
64 3 . . . . . 1045a
5 . . . . . 1419b
65 8 . . . . . 128a
22 . . . 957b, 1623b
66 3 . . . . . 1029a
6 . . . 1353a, 1379b
7 . . . . . 1608b
20 . . . . . 1703b

Jeremiah
1 3 . . . . . 247b
11 . . . 696a, 1621a
2 3 . . . . . 1117b
6 . . . 1285a, 1531a
13 . . . 376b, 1485a
24 . . . . . 1213a
25 . . . 573b, 1286b
27 . . . . . 1059a
31 . . . . 354b, 724a
3 19 1258a(3), 1371b, 1687b
20 . . . . . 1475b
4 7 . . . . . 710a
22 . . . . . 1553b
30 . . . . . 1502a
5 23 . . . . . 1021b
6 29 . . . . . 864b
7 16 . . . . . 1133a
18 . . 617a(2), 619a
8 5 . . . . . 928a
18 . . . . . 275a
19 . . . . . 1538a
9 7 . . . 493b, 1546b
9 . . . . . 1362b
11 . . . . . 1242b
12 . . . . . 1242b
20 . . . . . 1051b
25 . . . . . 1119b
10 11 . . . . 63a, 597b
11 16 . . . 477b, 1488a
13 16 . . . . . 875b
17 . . . . 201b, 812b
23 . . . 914a, 1497b
15 1 . . . . . 109b
19 . . . . . 386b
16 5 . . . . . 840b
17 11 . . . . 279b, 378b

Jeremiah
17 13 . . . 520a, 829b
18 23 . . . . . 676b
19 2 . . . . . 882a
20 9 . . . . . 688b
17 . . . . . 369a
22 24 . 944a, 945a(2)
26 . . . 592a, 767b
23 6 . . . . . 1263b
7 . . . . . 1074b
13 . . . . . 1686b
19 . . . . . 273a
29 . . 907b, 1145b
31 . . . . . 887b
25 26 . . . . . 131b
30 . . . . . 884a
27 18 . . . . . 1133a
28 1 . . . . . 308a
29 2 . . . . . 592a
22 . . . . . 1373a
30 23 . . . 273a, 956b
31 18 . . . . . 1180a
19(20) 1611b
20(21) 435a, 1275b(2), 1277b(2)
40 . . . . . 291a
32 11 . . . . . 1432b
18 . . . . . 593b
44 . . . . . 1432b
36 5 . . . . . 1102b
22 . . . . . 39a(2)
23 . . 39a(2), 1193b
27 . . . . . 221a
37 21 . . . . . 1354b
38 13 . . . . . 1081b
39 3 . . . . . 513a
41 . . . . . 1310a
44 20 . . . . . 910a
46 15 . . . . . 971b
18 . . . . . 671b
19 . . . . . 139a
20 729a, 1278b, 1425a
48 11 . . . . . 289b
30 . . . . . 1066a
37 . . . . . 271b
49 7 . . . . . 1025a
10 . . 812b, 1381a
51 27 . . . . . 548b
39 . . . . . 273a
59 . . . . . 798b
52 16 . . . . . 466a

Ezekiel
1 . . . . . 844a(2)
5 . . . . . 528b
7 . . . . . 1401b
8 . . . . . 1703a
10 . . . . . 664b
14 . 154a, 396a, 504b
15 . . . . . 31b
26 . . . . . 1271b
27 . . . . 162b, 511b
3 6 . . . . . 48b
13 . . . . . 941b
4 12 . . . . . 1040b
5 7 . . . . . 1382a
11 . . . . . 850b
6 6 . . . . . 129a
7 11 . . . . . 1675b
8 3 . . . . . 1096a
5 . . . . . 160b(2)
14 . . . . . 169b
16 345b, 1235a, 1552b

Ezekiel
8 17 . . . . . 240b
9 4 460b, 1500b, 1663b
6 . . . . . 1319b
10 2 . . . . . 1089a
7 . . . . . 1248b
12 3 . . . . . 1554a
17 . . . . . 1222b
13 4 . . . . . 1296b
9 . . . . 779b, 961b
10 . . . . . 455a
16 3 . . . 784b, 1066a
7 . . . . . 1046a
10 104b, 1148a, 1636a
11 . . . . . 1045a
22 . . . . . 1643b
25 . . . 1167a, 1201b
61 . . . . . 662b
17 5 . . . . . 1298a
20 6 . . . . . 1258a
33 . . . . . 1503a
21 26 184a, 421b, 1651b
27 534a, 611b, 643a, 669b, 1017a
31 . . . . . 1460a
32 . . . . . 1262a
22 11 . . . . . 394b
18 . . . . . 975a
24 . . . . . 1675b
23 14 . . . . . 497b
21 . . . . . 673a
42 . . . 294a, 1324a
43 . . . . . 172b
47 . . . . . 666b
48 . . . . . 582b
24 6 493a, 768a, 1377a, 1385a
10 . . . . . 847b
17 965b, 1131b, 1266b
25 7 . . . . . 137a
26 2 . . . . 498a, 785b
20 . . . . . 1258b
27 4 . . . . . 703b
5 sq. 1658a
11 . . . . . 703b
17 . . . . . 801b
19 . . . . . 38a
30 5 . . . . . 616a
24 . . . . . 1538a
31 3 . . . . . 1377a
8 . . . . . 77b
9 . . . . . 256a
15 . . . . . 1085b
32 24 . . . . . 461a
33 21 . . . . . 1593a
24 . . . . . 38b
31 . . . . . 74b
34 19 . . . . . 846a
31 . . . . . 1417b
36 4 . . . . . 971a
25 . . . . . 944a
26 . . . . 180a, 198b
37 . . . . . 454a
6 . . . . . 623b
11 . . . . . 855b
12 . . . . . 1253b
38 sq. 726b
39 4 . . . . . 1156a
9 . . . . 37a, 1219b
11 . . . . . 488a
15 . . . 1275b, 1277b
40 17 . . . . . 1495a
41 22 . . . . . 661b
26 . . . 789b, 1046b

Ezekiel
43 2 . . . . . 1574a
17 . . . . . 459b
44 18 . . . 388b, 1636a
20 . . . . . 699b
45 9 . . . . . 243a
15 . . . . . 946a
46 18 . . . . . 29a
22 . . . . . 1353a
47 2 . . . . . 1174b
3 . . . . . 1423b
5 792b, 1531a, 1558b
12 714a, 1138a, 1649b, 1697a, 1701a
48 19 . . . . . 1462a

Hosea
1 3 . 255a, 276b, 277a
2 7 . . . . . 1540b
8 . . . . . 1570b
11 . . . . . 1666b
13 . . . . . 322a
23 sq. 1092a
3 5 . . . . . 1151a
4 4 . . . 534b, 1061a
11 . . . . . 1553b
12 . . . 727b, 1396b
5 6 . . . . 472b, 473a
6 8 . . . . . 1104a
7 11 . . . . . 1252b
13 . . . . . 1136b
8 14 . . . . . 345b
10 5 . . . . . 607a
11 4 . . . . . 63a
12 2 . . . . . 1487a
8 . . . . . 1623b
12 . . . . . 243b
13 1 . . . 129a, 1478b
14 . . . . . 72a
14 1 . . . . . 1240b
2 . . . . . 1691a
3 . . . . . 1655a
7 . . . . . 1474a

Joel
1 11 . . . . . 69a
17 . . . . . 272a
2 13 . . . . . 1310a
20 . . . . . 1297b
3 5 . . . . . 1631a
4 3 . . . . . 281a
18 . . . . 901a, 1560a

Amos
1 11 . . . . . 896b
2 6 . . . . . 1005a
3 8 . . . . . 119a
11 . . . . . 69b
4 7 . . . . 769b, 1648b
12 . . . . 621b, 1139b
13 977b, 1278b, 1559a
5 4 . . . . . 1086b
19 . . . . . 941b
25 . . . . . 1310a
6 1 . . . . . 951a
2 481a, 1184a, 1601a
4 1024b, 1025a, 1358a
5 . 869b, 870b, 1224a
6 . . . . 411b, 1177b
7 834a, 840b, 969a, 1024b

Amos
7 7 . . . . . 29a, 85b
8 3 . . . . 345b, 1512b
4 . . . . 129b, 1508b
5 . . . . . 1350a
9 . . . . 560a, 569a
9 9 . . . . . 881a
11 . . . . . 907a

Obadiah
1 6 . . . . 181a, 184b

Jonah
1 3 . . . . . 1272a
6 . . . 1313b, 1660a
13 . . . . . 749a
2 4 . . . . . 824a
3 8 . . . . . 1558a
4 2 . . . . . 99b

Micah
1 14 . . . . . 1563a
2 9 . . . . . 1093b
10 . . . . . 846a
13 . . . . . 192a
3 3 . . . . . 1509a
12 . . . . . 1330b
4 13 . . . . . 426b
5 6 . . . . . 1509b
6 2 . . . . . 365a
7 3 . . . 1037b, 1586a
4 145a, 426a(2), 427a(2), 602a, 988b
5 . . . . . 1006b
8 . . . . . 1155b
18 1038b, 1039a, 1339b, 1533b, 1561b

Nahum
1 2 . . . . . 901b
2 6 . . . . . 1135b
3 8 . . . . . 1446b

Habakkuk
2 3 . . . . . 461b
5 . . . . . 884b
11 . . . . . 1454b
16 . . . . . 1323a
19 . . . . . 1695b
3 2 . . . 1368b, 1456a
6 . . . . . 946a
8 . . . . . 967a
17 . . . . . 629a

Zephaniah
1 12 . . . . . 493a(2)
2 1 1370b, 1429b, 1433a
3 . . . . . 620a
4 . . . . . 1365b
5 . . . . . 674a
14 . . . . 950a, 1488a
3 1 . . . . . 748b
5 . . . . . 1200b
7 . . . . . 369b
18 . . . . . 1295a

Haggai
2 19 . . . . . 227b

Zechariah
1 7 . . . . . 1310a
8 . . . . . 1029b
17 . . . . . 704a
2 12 . . . . . 648b
17 . . . . . 921b
3 2 . . . . . 261b
3 . . . . . 1265a
8 . . . . . 867a
4 2 . . . . . 216b
3 . . . . . 852a
10 . . . . . 1350b
12 . . . . . 1293b
14 . . . . . 588a
6 12 . . . . . 1287b
7 14 . . . . . 1010b
8 4 . . . . . 1330b
8 . . . . . 1138a
19 . . . . . 1267b
9 7 . . . . 248b, 1426a
8 . . . . . 155a
10 1 . . . . . 443b
11 . . . . . 1300a
11 7 . . . . . 920b
12 1 . . . 1270b, 1305a
11 . . . . . 1695b
13 6 . . . . . 1214a
8 . . . . . 1588b
9 . . . . . 1298a
14 1 . . . . . 357b
6 . . . . . 1295a
8 . . . . . 632b
10 . . . . . 591a
20 . . . 826a, 1284a
21 . . . . . 1647a

Malachi
1 10 . . . . . 32b
11 . . . . . 1352b
2 5 . . . . . 897b
12 . . . . . 1057a
13 . . . . . 1554a
17 . . . . . 563a
3 5 . . . . . 1623a
6 . . . . . 1605a
8 . . . . . 1311a
10 . . . . . 172b
12 . . . . . 491a
16 . 295a, 518a, 1272b
19 . . . . . 569a
20 . . . . . 593a
21 . . . . . 178a
23 . . . . . 68b

Psalms
1 . . . . 755b, 1243b
1 111a, 701a, 716b(2), 1392a, 1660a
2 . . . . . 1418a
3 . . . . . 1638b
5 . . . . . 956b
2 755b, 1001a, 1243b
6 . . . . . 1637b
11 . 238a, ib.b, 1486a
12 . . . . . 189a
3 . . . . . 1001a
1 . . . . . 1362b
3 . . . . . 1256a
4 . . . . . 368a
8 . . . . . 1627b
4 1 . . . . 907b, 928b
3 . . . 1477b, 1497b

Psalms
4 5 . . . 656b, 1447b
5 1 . . . . 894a, 895a
4 . . . . . 958a
5 . . . . 272a, 727a
11 . . . . . 1021b
8 3 . . . . . 1051b
9 . . . . . 755b
1 . . . . . 1084b
18 . . . . . 1501b
20 . . . . . 1061b
21 . . . . . 749a
10 . . . . . 755a
5 . . . . . 1151a
11 . . . . . 1204a
14 . . . . . 1461a
11 1 . . . . . 877b
2 . . . . 605a, 861b
3 . . . . 764b, 859b
5 . . . . . 571a
6 . . . . . 1140b
12 4 . . . . . 674b
6 . . . . . 1524a
7 . . . 1008a, 1255b
8 . . . . . 686b
9 401b, 671a, 1460b
15 . . . . . 1086b
5 . . . . . 768b
16 7 . . . . . 612a
8 sq. 1532b
11 . . . 1163b, 1654b
17 1 . . . . . 1475a
13 . . . . 105b, 666a
14 464b(2), 465a, 1051b
15 . . 1263a, 1366b(2)
18 2 . . . . . 1467a
5 . . . . . 1189a
7 . . . . . 164b
12 . . . . 351b, 510b
13 . . . 527a(2), 923a
16 . . . . . 1145b
20 . . . . . 1150a
26 . . . . . 1677a
31 1303b, 1304a, 1677a
40 . . . . . 413a
19 . . . . . 1360b
5 . . . . . 1556a
8—10 . . . . 1201b
9 . . . 189a, 1360b
11 . . . . . 889b(2)
13 . . . . . 1521a
20 3 . . . . . 977a
21 3 . . . 126a, 1641b
9 . . . . . 825a
22 8 . . . 888b, 1157b
10 . . . . . 215b
15 . . . . . 1538a
16 . . . . 129b, 376a
21 . . . . . 639a
23 2 . . . . . 326b
24 . . . . . 1391a
5 . . . . . 938a
25 1 . . . . . 938b
6 . . . . . 613a
8 sq. 1493a
26 2 . . . . . 916b
6 . . . . . 1469a
27 14 . . . . . 1356a
29 . 37b, 342a, 1598a
2 . . . . . 499a
4 . . . . . 1705a
11 . . . . . 1049a
30 . . . . . 1135b
31 18 . . . . . 507a

Psalms
31 19 980a, 1130a, 1229a
20 . . . . . 1297b
32 1 . . . . 204b, 938b
6 . . . . . 778b(2)
9 . . . . . 173b
33 1 . . . . . 884a
2 . . . . . 870a
18 . . . . . 1513a
34 9 . . . . . 543a
13 . . . . . 1245b
35 15 . . . . . 1285a
16 . . . . . 692b
36 7 913b, 1028b, 1068b, 1115a, 1438a
8 . . . . . 1403a
37 4 . . . . . 1054a
7 . . . . . 456a
20 . . . . 593a, 1156a
25 . . . . 1061a, ib.b
29 . . . . . 1575a
39 3 . . . . . 521a
12 . . . . . 809b
40 2 . . . . . 1356a(2)
3 . . . . . 372b
5 . . . 1439a, 1446b
10 . . . . . 1185a
41 2 . 100b, 398b, 990b
4 . . . . . 1010a
42 . . . . . 755b
5 11a, 314a, 430a, 990a
8 . . . 1291b, 1452a
43 . . . . . 755b
44 24 . . . . . 1057b
45 3 . . . . . 586b
8 . . . . . 1263a
9 . . . . . 137b
10 . . . . . 1522a
12 . . . . . 586a
13 . . . . . 467b
17 . . . . . 1214b
46 1 . . . . . 1084b
47 4 . . . . . 295a
5 . . . . . 693b
9 . . . . . 751b
48 3 358b, 889a(2), 905b, 906a
14 . . . . . 433b
15 132b, 413b, 1083b
49 2 . . . . . 464b
4 . . . . . 331a
12 . . . . . 1418a
50 2 . . . 644a, 1574b
5 . . . . . 378b
6 . . . . . 1681a
10 . . . . . 143a
23 601b, 1535a, ib.b, 1650b
51 8 . . . . . 766b
16 . . . . . 1336a
52 7 . . . . . 1635a
54 2 . . . 389a, 395b
55 8 . . . . . 879b
16 . . . . . 315b
23 . . . . . 565b
56 1 . . . . . 780b
9 . . . . . 884a
57 9 . . . 1057b, 1058a
58 2 . . . . . 71a, 736a
4 . . . . . 415b
9 127a, 632b, 1657b
59 12 . . . . . 536a
60 1 . . . . . 782a
5 . . . . . 1684b

Psalms
60 6 914b, 916b, 1344b
8 . . . . . 990a
9 . . . . . 1292b
10 . 919b, 969a, 986b
11 . . . . . 185a
61 6 . . . . . 859b
8 . . 599a(2), 1126a
62 3 . . . . . 859b
10 . . . . . 329a
63 2 . . . . . 646a
12 . . . . . 94a
65 2 . . . . . 998b
5 . . . . 1410b, 1419b
8 . . . . . 1525a
10 1126b, 1540b(2), 1703b
11 . . . . 210b, 379a
66 3 . . . . . 796b
5 sq. 1191a
15 . . . . . 759b
68 5 . . . 1379b, 1612a
6 . . . . . 1461a
7 169b, 172a, 315b, 637a, 1568a
9 . . . . . 1489a
11 . . . . . 1024b
13 . . . . 280b, 786a
14 . . . 797b, 1620b
15 . . . . . 1285a(2)
17 . . . 208a, 1493a
18 . . . 280a, 1604b
19 . . . . 648b, 719a
26 . . . . . 1068b
27 . . . . . 1322b
28 . . . . . 1449b
31 451b, 1191a, 1328b, 1389a, 1419b
36 593b, 1319b, 1332b
69 14 . . . . . 1128a
32 . . . . . 833b
34 . . . . . 968a
71 18 . . . . . 1556b
72 3 . . . . . 939a
10 . . . . . 128b
16 . . . . . 716a(2)
17 . . . . . 580b
73 3 466b, 1112a, 1563a
4 . . . . . 1054b
7 . . . . . 991a
27 . . 406b, 1469a(2)
74 12 . . . . . 1202b
13 . . . . . 1171a
20 . . . . . 28a
75 4 . . . . . 726a
5 71a, 373b, 466b, 1112a, 1251a
7 . . . . . 1461b
8 1460a, 1552b, 1617b
76 9 . . . . . 593a
77 5 . . . . . 1596b
7 797a, 874b(2), 1248a, 1517a, ib.b
8 . . . . . 1493b
9 . . . . . 106a
16 . . . . . 534b
78 7 . . . . 549a, 654b
19 . . . . . 949a
27 . . . . . 1509a
36 . . . 1202b, 1523a
43 . . . . . 1501a
45 . . . 369a, 1191a
47 . . . . 482b, 484a
48 . . . . . 1502a

Psalms
78 63 . . . . . 346a
79 1 . . . . . 1362b
2 . . . . . 870b
7 . . . . . 884a
80 3 . . . . . 372b
9 . . . 918a, 1112b
14 . . . 440b, 559a
81 . . . . . 1568b
4 427a, 652b, 653a (2), ib.b, 1619b
5 . . . . . 754a
7 . . . . . 949b
10 . . . 411a, 791a
11 . . . . . 1305b
82 3 . . . . . 1263b
83 14 . . . . . 238a
84 4 . . . . . 1387b
6 . . . . . 1514a
11 . . . . . 985a
12 . . . . . 1698b
85 4 . . . . . 1040a
87 2 . . . . . 1277b
4 . . . . . 1453b
88 6 . . . . . 493a
89 16 . . . . . 1252b
24 . . . . . 683b
38 . . . 789b, 1134b
52 . . . . . 1104b
90 3 . . . . . 306b
5 . . . . . 413b
6 . . . . . 152b
9 . . . . . 843b
10 . . . 205a, 281b
91 1 . . 669b (2), 708b
1—9 . 1135b, 1281b
2 . . . . . 1396a
3 . . . 337b, 1150b
4 . . . . . 1290b
5 . . . . . 1524b
6 . . . . . 1346a
7 . . . . . 876b
8 . . . . . 1578b
10 . . . . . 1135b
15 . . . . . 1642a
92 . . . . . 755b
8 . . . . . 1145a
9 . . . . . 1462b
13 . . . 986a, 1679a
14 . . . . 1638b (2)
16 . . . . . 1380b
93 1 . . . . . 1049a
2 . . . . . 1324a
3 285b, 306b (2), 307b
4 . . . . . 18a
94 4 . . . . . 79a
12 . . . . . 565b
95 6 . . . . . 195b
11 . . . . . 1407a
98 8 . . . . . 490a
99 3 . . . . . 602a
4 . . . . . 1060a
6 . . . . . 1623a
100 1 . . . . . 1650b
102 1 . . . 719b, 1064a
8 . . . . . 139a
9 . . . . . 1083a
18 . . . . . 1122b
103 7 . . . . . 1060a
20 . . . . . 1689a
104 . . . . . 755b
1 . . . . . 691b
2 . . . . . 632a
3 . . . . . 1479a

Psalms
104 5 . . . . . 1222a
11 . . . . . 1518a
18 . . . . . 584b
23 . . . . . 1145a
24 . . . . . 29a
26 . . . 697a, 787b
35 . . . . . 447a
106 2 . . . . . 792b
16 . . . . . 1390b
20 . . . . . 1625b
23 . . . . . 369b
26 . . . . . 939b
28 . . . . . 1054b
29 . . . . . 1238a
30 . . . . . 1182a
107 23—28 . . . . 982a
30 . . . . . 757b
108 10 . . . . . 1079a
12 . . . . . 185a
109 . . . . . 755b
110 3 . . . 335a, 1467b
111 8 . . . . . 1001a
10 . . . 964b, 1124b
113 7 . . . . . 1505b
114 . . . . . 353b
115 5—7 . . . . 1194a
116 1 . . . . . 1662a
4 . . . . . 774a
6 . . . 581a, 1253a
16 . . . . . 745a
118 1 . . . . . 1094a
22 . . . . . 1165a
27 . . . . 53b, 119a
119 . . . . . 1678a
20 . . . . . 271a
61 . . . . . 1048b
69 . . . . . 548a
96 . . . . . 986a
126 . . . 225b, 1128b
147 . . . . . 941b
120—134 . . . . . 817a
120 3 . . . . . 910b
121 1 . . . . . 812b
122 6 . . . . . 1588a
124 1 . . . . . 948a
125 3 . . . 357b, 904b
126 6 . . . . . 1051a
130 1 . . . . . 204b
4 . . . . . 593b
131 2 . . . . . 581b
132 18 . . . . . 1279b
135 7 . . . 644a, 1095b
136 4 . . . . . 1174b
13 . . . . . 1174b
24 sq. 1174b
25 . . . . . 1174b
137 2 . . . . . 1703a
7 967b, 1121b, 1135b, 1174b, 1188b, 1203a, 1397b
139 5 . . . . . 39b
6 . . . . . 1181b
11 . . . . . 1538b
15 . . . . . 1497a
16 . . . . . 222a
20 . . . . . 580a
24 . . . . . 1101a
140 2 . . . . . 472b
6 . . . . . 823b
8 . . . 941b, 942a
9 . . 403b (2), 636a
142 8 . . . . . 644a
144 4 . . . . . 330a

Psalms
144 14 . . 950b (2), 1238a
145 . . . . . 1649a
9 . . . . . 1490b
148—150 . . . . . 405b
148 8 . . . . . 1010b
149 6 . . . . . 1138a
150 1 . . . . . 1314a
6 . . . 940a, 1474a

Proverbs
1—9 . . . . . 855b
1 6 . . . . . 790b
9 436a, 698a, 744b, 1096b
14 . . . . . 633b
20 . . . . . 23a
2 1 . . . . . 1297b
3 . . . . . 74a
7 . . . . . 1297b
11 . . . . 394a, ib.b
3 2 . . . . . 1604b
6 . . . . . 1243b
9 . . . . 339b, 484a
11 . . . . . 1340a
12 . . . . 582b, 606a
15 . . . 492b, 1532a
16 . . . . . 580b
26 . . . 653b, 1167b
32 . . . . . 961b
34 . . . . . 1688a
35 . . . 1329a, 1373a
4 2 . . . . . 717b
8 . . . . . 995b
12 . . . . . 1293b
25 . . . . . 601b
5 6 . . . 536a, 1514a
10 . . . . 1101a, ib.b
18 . . . . . 832b
6 1 . . . 396b, 1111a
3 . . . 1191a, 1453b
5 . . . . . 591b
6 . . . 1080b, 1102b
21 . . . . . 120a
26 . . . . . 1257a
7 4 . . . . . 738b
7 . . . . . 1253a
9 . . . . . 941b
10 . . . 1530b, 1546b
11 145a, 542b, 543a, 1523b
18 . . . . . 449a
8 11 . . . 492b, 1532a
12 . . . 1115b, 1120a
14 . . . . . 1659a
17 . . . . . 1684b
21 . . . . . 598b
22—29 . . . . 1315b
26 . . . . . 1644a
30 1136b, 1176b, 1292b, 1446b
31 . . . . 1644a, ib.b
9 16 . . . . . 1252b
10—24 . . . . . 855b
10 2 . . . . . 1264a
7 . . . 1262a, 1496a
8 . . . . . 688b
19 . . . . . 1084a
11 4 . . . . . 1264a
17 . . . . . 1509a
18 . . . . . 1202a
22 . . . . . 711b
26 . . . 1307a, 1517b

Proverbs
11 27 . . . . . 735b
12 4 . . . . . 1064b
11 . . . . . 1035b
18 . . . . 156b, 846a
25 . . . . 915b, 962b
27 505b, 592b, 1276a
13 11 . . . . 419a, 1312a
12 . . . . . 1652a
23 . . . . . 1013a
24 . . . . . 1551b
14 9 . . . . . 1695b
14 . . . . . 975a
15 . . . 1173a, 1253a
34 . . . . 447b, 458b
15 7 . . . . . 1618b
15 . . . . . 1468a
19 . . . . 426b, 988a
24 . . . 990b, 1065a
16 10 . . . . . 1396b
11 . . . 633b, 1654b
28 . . . 1215a, 1450a
30 . . . . . 634b
17 2 . . . . . 369b
6 . . . 1064b, 1065a
13 . . . . . 968a
14 250b, 902a, 1161a
28 . . . . . 507a
18 1 . . . . . 1215a
7 . . . . . 101a
8 . . . . . 1450a
19 . . . . . 1247b
21 . . . . . 778b
22 . . . . . 825b
23 . . . . . 1125b
19 14 . . . . . 392b
15 . . . . . 1146a
20 2 . . . . . 882a
21 . . . . . 155a
25 . . . . . 700a (2)
30 . . . . . 846b
21 3 . . . . . 1263b
8 . . . . . 602a
18 . . . . . 137a
30 . . . . . 1643b
22 2 . . . . . 1498b
3 . . . . . 1250a
4 . . . . . 964b
5 . . . . . 1290b (2)
9 . . . . . 1071b
18 . . . . . 322b
20 . . . . . 1588b
22 . . . 309a, 1657b
28 . . . . . 1081a
29 412b, 509b, 510b, 588a (2)
23 2 . . . . . 834b
6 . . . . . 1071a
10 . . . . . 881a
22 . . . . . 409a
25 . . . . . 1609b
29 1b, 4a, 24b, 296b, 1137b, 1161b, 1206a, 1602b
29 sq. 1401a
30 . . . . . 795b
31 24b, 633b (2), 779b, 1003a
32 . . . 1242b, 1244b
34 . . . 419b, 1313b
35 . . . . . 538a
24 6 1313b (3), 1660a (2)
10 . . . . . 1300a
16 . . . . . 674a

Proverbs
24 21 . . . . 45b, 1355a
23 . . . . . 351a
28 . . . . . 1252b
25—31 . . . . . 855b
25 1 . . . . . 1130a
7 . . . . . 751b
11 . . . . . 303a
13 . . . . . 1281a
19 768b, 1122a, 1491a
20 . . . 1033a, 1496b
22 . . . . . 1585b
26 . . . 740b, 1491a
26 6 . . . . . 654a
11 . . . 1553a, 1650a
22 . . . . . 863a(2)
23 . . . . . 1523a(2)
27 17 . . . . . 425b
22 367b, 476b, 505a, 786b, 1253a
25 . . . . . 1193b
26 610a, ib.b, 611b, 1129a
28 9 . . . . . 1655a
10 . . . . . 1548a
13 . . . . 1060b, 1240b
23 . . . . . 1176a
29 4 . . . . . 465a
8 . . . . . 1160b
11 . . . . . 1525a
13 . . . 1498b, 1668a
21 42a, 798b, 864b, 1190b
23 . . . . . 1677b
30 1 . . . . 14a, 1014b
8 . . . . . 557a
10 . . . . . 1377b
15 . . . . . 1499a
17 . . . . . 713b
27 . . . . . 496a
28 . . . . . 1688b
32 403a, ib.b(2), 869b(2)
33 . . . . . 475a
31 1 . . . . 74a, 662a
2 . . . . . 189a
3 . . . . 454b, 760b
4 . . . 1458a, 1464b
6 . . . . . 2b
7 . . . . . 1477b
8 . . . . 456b, 471b
10 . . . . . 1066a
26 . . . . . 1587a
27 . . . . . 1269a
29 . . . . . 411b

Job
1 1 . . . . . 377b
10 . . . . . 1237a
15 . . . . . 1517b
2 3 . . . . . 583b
8 . . . . . 272b
3 3 . . . . . 707b
4 . . . . . 202b
8 . . . . . 698a
10 . . . . . 311b
16 . . . . . 1051b
26 . . . 1456a, 1578b
4 4 . . . . . 676a, ib.b
5 5 729a, 1290a, 1508b
7 . . . 52a, 1502a(2)
9—10 . . . . . 205a
10 . . . . . 1580b
21 . . . . . 460a

Job
5 22 . . . . . 660b
23 . . . . . 17b
26 . . . . 620a, 701b
6 14 . . . . 713a, 801b
15 . . . . . 1145b
17 . . . . . 413b
18 . . . . . 715b
7 1 . . . 1257a, 1258b
9 7 . . . . . 504b
17 . . . . . 1010b
10 1 . . . . . 1326a
11 . . . . . 990b
22 . . . 959a, 1285a
11 9 . . . . . 986a
11 . . . . . 1517b
12 . . . . . 867b
14 . . . 1051a, 1167b
20 . . . . . 1665b
12 5 152b, 715a(2), 1518a
16 . . . 1521b, 1553b
14 5 . . . . . 505b
7 . . . . . 703b
14 . . . . . 1257a
18 . . . . . 1130a
20 . . . . . 1655b
15 20 . . . . . 470b
28 . . . . . 1128b
16 11 . . . . . 1471b
17 . . . 711b, 1079b
18 4 . . . . . 1270b
7 . . . . . 1196a
20 7 . . . . . 249b
23 . . . . . 703b
26 . . . 922b, 1631a
21 10 . . . . . 241a
11 . . . 581a, 1049b
22 14 . . . . . 1204a
16 . . . . . 1384b(2)
20 . . . . . 172a
22 . . . . . 29b
24—25 . . . . . 185b
29 . . . . . 202a
30 . . . . 194b, 932b
24 12 . . . . . 1538a
15 . . . . . 866b
20 . . . . . 864a
24 . . . . . 638b
25 6 . . . . . 1470a
26 7 . . . . 173a, ib.b
9 . . . 1232a, 1524b
12 . . . . . 1453b
14 . . . 1482a, 1487b
27 . . . . . 1701a
8 . . . . . 1582a
28 3 . . . . . 1285a
7 . . . . . 1435a
10 . . . . 47b, 1291a
18 . . . . . 66b
25 . . . . . 1348b
29 18 . . . . . 433a
25 . . . . . 155b
30 3 . . . . 250a, 490a
23 . . . . . 1446a
24 . . . 1159b, 1538a
31 10 . . . . . 528a
24 . . . . . 654b
33 23 . . . . . 665b
24 . . . . . 1137b
27 . . . . . 1542a
34 20 . . . . . 262a
29 . . . . . 1621b
30 . . . 485a, 1431a
37 . . . . . 1016a

Job
36 3 . . . . . 1263a
7 283a(2), 1146b, 1401a
15 . . . . . 472b
19 . . . 1299a, 1305b
28 . . . . 271b, 892a
33 . . . . . 1475b
37 1 . . . . . 946b
2 . . . . . 331a
5 . . . . . 1487b
6 . . . . . 1465a
13 . . . . . 208a
17 . . . . . 1622a
18 . . 590a(2), 1702b
20 . . . . . 1017a
21 . . . . . 142a
38 1 . . . 905a, 1010b
2 . . . . . 510b
4 . . . . . 58a
8 . . . . . 1550a
9 . . . . . 1616a
16 . . . . . 1376a
25 317a, 1555b, 1684a
28 . . . . . 12b
31 . . . 1045a, 1433a
32 . . . . . 756a
36 . 156a, 522b, 523b
37 . . . . . 1571a
38 . . . . . 590a
39 13 . . . . . 449a
29 . . . . . 71a
30 . . . 261a, 1085b
40 17 . . . . . 492b
20 . . . . 135b, 145b
30 421a, 636a, 1647a
41 3 . . . . . 1457b
4 . . . . . 1117a
7 . . . 1145b, 1271b
10 . . . . . 1063b
14 . . . . . 492a
21 . . . . . 1664a
22 . . . . . 1008a
26 . . . . . 1550a
42 14 1141a, 1428a, 1502a

Canticles
1 1 . . . . . 1568a
2 511b, 941b, 942a, 1111a, 1541a
2sq. 1253b
3 . . . 1084b, 1463a
4 808a, 844a, 854b, 855a
5 . . . . . 176b
6 . . . . . 1552a
7 . . . . . 712b
9 . . . 1487a, 1569b
10 1162b, 1656a, 1486b, 1649b, 1664b
12 . . . . . 1026a
13 . . . . . 847b
14 . . . . . 671a
15 . . . . . 1611a
17 . . . . . 1454a(2)
2 1 . . . . . 375a
4 279b(2), 299b, 693a
5 . . . . 128a, 130b
7 . . . . . 1257a
8 . . . . . 1403a
9 . . . . . 296a
11 . . . . . 628a
12 . . . . 927b, 1664b
17 . . . . . 1160b

Canticles
3 6 . . . . . 1459b
9 . . . . 632a, 1147a
10 . . . . . 1476a
11 . . . . 461a, 1275b
4 1 1286b, 1288b, 1290a
2 . . . 1504a, 1574a
3 731a, 1466b, 1477a
4 . 729a, ib.b, 1138a
8 . . 1549b, 1703b(2)
11 . 25b, 906a, 1484a
12 . 256a, 816a, 1187a
13 . . . . . 1580b
14 1085b, 1164b, 1194b
15 . . . . . 892a
16 257b, 258a, 394a, 921b, 1057b
5 1 . . . . . 847b
2 . . . 1642a, 1678a
5 . . . . 848a, 1038a
6 . . . . . 449a
7 . . . . . 713a
10 . 280a, 283a, 1272b
11 1110b, 1111a, 1340a, 1546a, 1574b, 1670b
13 . . . . 702b, 834a
14 . . . 1228a, 1603b
15 . . . . . 1540b
6 4 . . . . . 279b
6 . . . . . 1291a
7 . . . . . 1290a
8 . . . . 189a, 1177a
10 . . . . . 879a
11 . . . . . 13b, 229a
7 1 . . . . . 55a
2 . . . . 920a, 1272a
3 156a, 382b, 752b, 753a, 960a, ib.b, 970b, 1256a, 1634b
6 . . . . . 1454a
9 . . . . . 1008a
10 . . . . . 276a
11 1540b, 1702b, 1703b
14 . . . . . 1295b
8 2 . . . 1156a, 1482b
5 . . . . . 400a
6 . . . . . 1498b
7 . . . . . 983a
13 . . . . . 258a

Ruth
1 1 . . . . . 265b
5 . . . . . 1561a
13 . . 1042a(2), 1067a
14 . . . . 277b, 941b
2 4 . . . 1516a, 1627b
7 . . . . . 701a
10 . . . . . 911b
14 . . . . . 711a
3 3 . . . . . 1116a
4 1 . . . . . 71b
2 . . . . . 859a
7 469a, 1584a, 1587b
8 . . . . . 716a
11 . . . . . 804a

Lamentations
1 1 139a, 713a, 1334a, 1625b, 1630b
7 . . . . . 1519b
12 . . . 1052a, 1323b
13 . . . . 928a, 1261a

Lamentations

1 14 1026b, 1020b, 1621a
15 275a, 948a, 1197b
17 895a, 922a, 1232b, 1474a
18 . . . . . 1263b
20 . . . . . 748b
22 . . . . 318b, 1051b
2 1 . . . . . 1065b
2 . . . . 865b, 1046b
8 . . . . . 1541b
13 160a, 383a, 1044b, 1370a, 1647b
14 . . . . . 1686b
16 . . . . . 1038b
17 . . . . . 1038b
3 7 . . . . . 768a
13 . . 25a, 31a, 129b
17 . . . . . 938b
23 . . . . . 427a
33 . . . 1189b, 1202b
41 . . . . . 1533a
45 . . . . . 722b
65 . . . . . 1061b
4 1 . . . 1087b, 1443a
3 . . . . . 594b
4 . . . . . 1051b
7 . . . . . 232b
15 . . . . 824b, 987b
22 . . . . 100b, 1671b
5 10 . . . . . 647b
14 . . . . . 1519a
22 . . . . . 722b

Ecclesiastes

1 6 . . . . . 948b(2)
13 . . . . . 1566a
15 . . . . 489b, 1059b
2 2 . . . . 339a, 1112a
3 . . . . . 991a
6 . . . . . 1168a
8 1225b, 1523b, 1558a(2)
9 . . . . . 805b
3 5 . . . . . 1197a
11 586a, 1051b, 1084b, 1553a
15 . . . . . 1453a
16 . . . . . 1263a
4 3 . . . . . 132a
5 . . . . . 654b
6 . . . . . 1486b
8 . . . . . 45b
14 . . . . 676a, 1499a
17 . . . . 932b, 1485a
5 5 . . . . . 1655a
8 . . . . 604b, 605b
9 . . . . . 354b
6 2 . . . . . 1654b
12 . . . . . 1281b
7 1 . . . . . 713a
3 . . . . . 1546a
7 . . . . . 1111b
8 . . . . . 1135a
17 . . . 815b, 1501a(2)
8 1 . . . . . 1604a(2)
3 . . . . 142b, 1186a
4 . . . . . 1581b
5 . . . . . 874b
8 . . . . 370a, 855b
10 . . . . 1312a, ib.b
13 . . . . . 748b
14 . . . . . 1501b
9 5 . . . . . 1262b

Ecclesiastes

9 11 . . . . . 1122a
16 . . . . . 807b(2)
18 . . . . . 870b
10 5 . . . . . 1521a
8 . . . 1017a, 1617b
10 . . . 951a, 1321b
11 . . . . . 1638b
17 . . . . . 1704a
18 . . . . . 1102b
19 . . . . . 1546a
11 6 . . . . 170a, 571b
9 . . . . . 1492b
10 . . . . . 1551a
12 1 . . . . . 136a
2 431b, 713b, 1380a
3 . . . . . 528b
4 . . . 1344a, 1559b
5 209a, 461a, 475b, 787b, 1040b, 1641b, 1651a
6 83b, 672a, 1446b, 1463a
10 . . . . . 1330b
11 89a, 490a, 612a, 803a, 808b, 809a, 837b, 1311a, 1444a, 1635a, 1639a
12 198b, 331a, 693b, 713b, 714a, 973a
14 . . . 1217a, 1497b

Esther

1 1 373a, 790b, 1464a, 1498b(2)
2 . . . . . 71a
9 . . . . . 859a
10 . . . . . 670b
12 . . . . . 311b
14 621b, 673b, 776b, 845a
22 . . . . . 1216b
2 1 . . . . . 1573a(2)
5 575b, 580a, 682b, 935b, 1655b
16 553a, 1082a, 1310a
18 . . . . . 310a
20 . . . . . 1032b
21 . . . . . 1406b
3—7 10 . . . . . 126a
3 1 781a, 1489a, 1655b
9 . . . . . 1390a
12 . . . . . 1221a
14 . . . . . 83a
15 . . . . . 1112b
4 5 . . . . . 512b
5 11 . . . . . 1454b
13 . . . . . 1532a
6 1 . . . . 877b, 1655b
2 . . . . . 1603a
13 . . . . . 924a
7 4 . . . . . 1532a
5 . . . . . 860b
10 . . . . . 1573a
8 7 . . . . 357b, 539b
16 . . . . . 573a
17 . . . . . 263b
9 6—10 . . . . . 1335a
7 . . . . . 119b
18 . . . . . 1322b
21 . . . . . 1200b
27 . . . . 822a, 1125b
28 . . . . 399b, 822a

Esther

9 29 . . . . . 1655b
31 . . . . . 286b

Daniel

2 1 . . . . 67a, 1202b
2 . . . . 129b, 1508b
5 . . . . . 356b
10 . . 53a, 61b, 129b
14 . . . . . 16b, 119a
15 . . 16b, 327b, 496a
17 . . . . . 16b
19 . . . . . 16b, 248a
22 . . . . . 881a
25 . . . . . 566a
27 . . . . . 129b
29 . . . . . 88a
30 . . . . . 248a
31 . . . . . 67a
35 . . . 16b, 18a, 19a
37 . . . . . 489a
39 . . . . . 39b
41 . . . . . 227b
43 . . . . . 328a
3 1 . . . . . 42a
2 55b, 210a, 327b, 743b, 1187b
3 . 18b, 210a, 1517b
5 . . 405a, ib.b, 982b
10 . . . . . 543b
12 . . . . . 17b, 566b
13 . . . . . 70b
14 . . . . . 28b
19 . . . . . 37a
20 . . . . . 1377a
21 664a, 747b, 1022a, 1155b
22 . . . . . 37a, 496a
25 . . 59a, 328a, 420b
27 . . . . . 1431b
28 . . . . . 59a, 66b
4 4 . . . . . 129b
10 . . . . . 1075a
11 . . . . . 210b
12 . . . . . 89a, 196a
14 . . . . 914b, 1075a
16 . . . . 131a, 1609b
18 . . . . . 1099b
20 . . . . . 210b
24 . . . . . 121a
27 . . . . . 437a
28 . . . . . 1371b
30 . . . . 274a, 1296a
5 . . . . . 1022b
1 . . . . . 1407a
5 . . . . . 713a
6 . . . . . 1358b
7 . . . . 115a, 356a
11 . . . . . 129b
12 . . . . . 40a
17 . 196a, 449a, 867b
25 . . . . . 1a, 796a
6 . . . . . 1022b
1 . . . . . 1407a
8 . . . . . 584b
16 . . . . . 327b
17 . . . . . 1141b
19 . 167b, 291a, 526b
24 . . . . . 515a
25 . . . . . 1194a
7 . . . . . 1022b
2 . . . . . 237a

Daniel

7 5 39b, 276a, 282a, 973b
6 . 39b, 116a, 201a
7 . 80a, 116a, 201a
8 . . . . . 833a
9 . . . 626a, 1633b
10 . . . . . 1360b
12 . . . . . 121a
13 . . . 116a, 1095b
19 . . . . . 588a
22 . . . . . 1129b
24 . . . . . 1422b
25 . . . . . 374b
8 . . . . . 1022b
2 . . . . . 21a
3 . . . . . 21a
6 . . . . . 21a
12 . . . . . 1283a
13 . . . 1183b, 1190a
14 . . . . . 187b
15 . . . . . 1271b
16 . . . . . 209a
10 3 . . . . . 475b
11 . . . . . 1662a
21 . . . . . 1500b
11 43 . . . . . 705b
12 11—12 . . . . . 604a
13 . . . . . 580a

Ezra

1 2 . . . . . 1512a
9 . . . . . 13b, 762a
2 11 . . . . . 159a
66 . . . . . 265b
4 3 . . . . . 1490b
7 . . . . . 1695b
8 . . . . . 1603a
9 . . . . . 648a
10 . . . . . 95a
13 81a, 171a, 353a, 732a, 797a, 1253a
15 . . . . . 131a
17 . . . . . 648a
19 . . . . . 131a
22 . . . . . 420b
5 3 . . . . . 130b
8 . . . . . 97a, 99a
14 . . . . . 561a
6 2 . . . . . 40b
4 . . . . . 877b(2)
5 . . . . . 561a
11 . . . . . 760a
16 . . . . . 697b
7 11 . . . . . 968b
23 . . . . . 18b
25 . . . . . 327b
26 . . 89a, 356b, 366a
8 27 . . . . . 823a

Nehemiah

3 8 . . . . . 814b
15 . . . . . 1518b
5 14 . . . . . 704a
18 . . . . . 112a, 191a
7 7 . . . . . 161b
16 . . . . . 159a
61 . . . . . 16a, 842a
8 5 . . . . . 1638a
6 . . . . . 213a
8 543b, 805a, 832b, 1201b, 1242b

Nehemiah
8 10 . . . . . 426a
9 5 . . . . . 1649a
6 . . . . 29b, 849b
7 958b, 985b, 1017b
8 . . . . . 1248b
18 . . . . . 1552b
12 27 . . . . . 481b
13 15 . . . . . 17a
19 . . . . . 1284b

I Chronicles
1 19 . . . . . 165b
2 6 . . . . 405a, 1079a
9 . . . . . 1064b
18 . . . 1060b, 1451b
19 . . . . . 1180a
20 . . . . . 601b
24 . . . 1551b, 1693b
26 . . . . . 1064b
54 . . . . . 898a
55 . . . . . 1012b

I Chronicles
3 17 . . . 1638b, 1639a
4 1sq. 1528b
2 . . . . . 1436b
5 . . . . . 921b
7 . . . . . 1300a
8 . . . 1258b, 1407a
9 . . . . . 585a
10 917a, 1039a, 1520b
18 201a, 406b, 566b, 594a, 989b
22 628a, 1129b (3), 1130a (2)
23 929b, 1238a, 1319a
5 1 . . . . . 575b
6 34 . . . . . 1261b
60 . . . . . 460a
7 31 . . . . . 191b
8 8 . . . . 441a, 1552a
9 . . . . . 427b
27 . . . . . 1489a
29—38 . . . . . 111a
34 . . . . . 927b

I Chronicles
8 37 . . . . . 111a
9 20 . . . . . 1380a
35—44 . . . 111a
11 13 . . . . . 1091b
12 2 . . . . . 941b
33 (32) 1066a, 1369b (2)
34 (33) 1045b
39 (38) 1045b
13 6 . . . . . 840a
9 . . . . . 631a
14 15 . . . . . 169b
16 27 . . . . . 1101b
19 16 . . . . . 1528b
22 14 . 1055a, 1126a
24 7—18 . . . 600a
25 3 . . 327b, 1224b
26 5 . . . . . 1202a
18 . . . . . 1213b
24 . . . . . 1528a
28 9 . . . . . 589a
29 11 . . . . . 984a

II Chronicles
2 7 . . . . 718b, 738b
3 3 . . . . . 1643b
4 21 . . . . 641b, 783a
6 18—41 . . . . 1484b
9 17 . . . . . 844a
13 8 . . . . . 486a
15 16 . . . . 400b, 709b
16 14 . . . . 394a, 405b
24 20—22 . . . . . 400b
24 . . . . . 1566a
25 11 . . . . . 657a
24 . . . . . 1110a
31 13 . . . . . 79b
32 1 . . . . . 326b
3 . . . . . 1031b
33 11 . . . . . 742a
13 . 513a, 514b, 765a
14 . . . . . 1055b
35 13 . . . . . 199a
24sq. 1443a

PRINTED BY W. DRUGULIN, LEIPZIG (GERMANY).